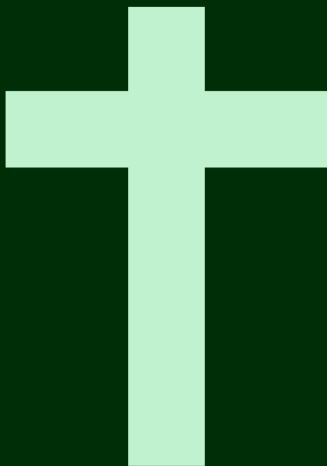

Biblica® Kiugo
Gĩtheru Kĩa Ngai
Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of
Kenya

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible”

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63

Contents

Kiambiriria	1
Thaama	46
Alawii	82
Ndari	107
Gūcookerithia	145
Joshua	176
Atiiririri	198
Ruthu	219
1 Samūeli	223
2 Samūeli	250
1 Athamaki	275
2 Athamaki	302
1 Maündū Ma Matukū Ma Tene	328
2 Maündū ma Matukū ma Tene	359
Ezara	388
Nehemia	398
Esiteri	412
Ayubu	419
Thaburi	458
Thimo	570
Kohelethu	610
Rwimbo	621
Isaia	629
Jeremia	712
Macakaya	783
Ezekieli	793
Danieli	840
Hosea	854
Joeli	867
Amosi	873
Obadia	883
Jona	885
Mika	887
Nahumu	895
Habakuku	899
Zefania	903
Hagai	907
Zekaria	909
Malaki	918

Mathayo	921
Mariko	951
Luka	970
Johana	1001
Atūmwō	1024
Aroma	1053
1 Akorinitho	1067
2 Akorinitho	1079
Agalatia	1087
Aefeso	1092
Afilipi	1096
Akolosai	1100
1 Athesalonike	1103
2 Athesalonike	1106
1 Timotheo	1108
2 Timotheo	1112
Tito	1115
Filemona	1117
Ahibirania	1118
Jakubu	1128
1 Petero	1132
2 Petero	1136
1 Johana	1138
2 Johana	1141
3 Johana	1142
Judasi	1143
Kūguūrīrio	1144

KĨAMBĨRĨRIA

¹ Kĩambĩrĩa-inĩ kĩa maũndũ mothe, Ngai nĩombire igũrũ na thĩ. ² Hindĩ iyo thĩ ndiari ũrĩa yatarĩ na ndiari na kĩndũ, nayo nduma yarĩ igũrũ rĩa kũria kũriku, nake Roho wa Ngai aareereite igũrũ rĩa maaĩ.

³ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nikũgĩe ũtheri,” na gũkĩgĩa ũtheri. ⁴ Ngai akĩona atĩ ũtheri ũcio warĩ mwega, nake akĩgayũkania ũtheri na nduma. ⁵ Ngai agĩta ũtheri ũcio “mũthenya,” nayo nduma akĩmĩta “ũtukũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ, na gũkĩgĩa rũciini. Ŭcio ũgĩtuika mũthenya wa mbere.

⁶ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nikũgĩe warĩ mũnene gatagatĩ ka maaĩ ũgayũkanie maaĩ na marĩa mangĩ.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩkĩra warĩ ũcio na akĩgayũkania maaĩ marĩa maaĩ thĩ ya warĩ ũcio na maaĩ marĩa maaĩ igũrũ riaguo. Na gũgĩtuika o ũguo. ⁸ Ngai agĩta warĩ ũcio “matu mairũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciini. Ŭcio ũgĩtuika mũthenya wa keeri.

⁹ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Maaĩ marĩa marĩ thĩ ya matu mairũ nĩ mongane handũ hamwe na kũgĩe thĩ nyũmũ.” Na gũgĩtuika o ũguo. ¹⁰ Ngai agĩta kũria kũmũ “thĩ,” namo maaĩ marĩa maacookanĩrĩre akĩmeeta “maria.” Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹¹ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩ ĩmere mĩmera: Mĩmera ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mĩtĩ ĩrĩa ĩciaraga matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ, kũringana na mũthemba yayo.” Na gũgĩtuika o ũguo. ¹² Thĩ ĩkĩmera mĩmera: Mĩmera ĩgũciara mbeũ kũringana na mũthemba yayo, na mĩtĩ ĩgũciara matunda marĩ na mbeũ thĩinĩ kũringana na mũthemba yayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹³ Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciini. Ŭcio ũgĩtuika mũthenya wa gatatũ.

¹⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nikũgĩe imũri warĩ-inĩ wa matu mairũ cia kũgayũkania mũthenya na ũtukũ, na irekwo ĩtuĩke imenyithania cia ĩmera, na mũthenya na mĩaka. ¹⁵ Na ĩtuĩke imũri warĩ-inĩ ũcio wa matu mairũ, ĩtũmage thĩ kũgĩage na ũtheri.” Na gũgĩtuika o ũguo. ¹⁶ Ngai nĩombire imũri igĩrĩ nene. Kĩmũrĩ kĩrĩa kĩnenanene, nĩkĩo riũa, kĩarage mũthenya; nakĩo kĩmũrĩ kĩrĩa kĩninanini, nĩkĩo mweri, kĩarage ũtukũ. O na ningĩ akĩũmba njata. ¹⁷ Ngai agĩciiga warĩ-inĩ wa matu mairũ ĩtũmage thĩ kũgĩe ũtheri, ¹⁸ ciarage mũthenya na ũtukũ, na ĩgayũkanagie nduma na ũtheri. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹⁹ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciini. Ŭcio ũgĩtuika mũthenya wa kana.

²⁰ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Maaĩ nĩmaiyrũwo nĩ ciũmbe irĩ muoyo, nacio nyoni nĩciũmbũk-agĩre igũrũ rĩa thĩ gũtuikania warĩ wa matu mairũ.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba ciũmbe iria nene cia iria-inĩ na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ muoyo na kĩongoyaga, ikĩiyũra maaĩ-inĩ kũringana na mũthemba yacio, na nyoni o yothe ĩrĩ mathagu kũringana na mũthemba wayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ²² Ngai agĩcirathima akiuga atĩrĩ, “Ciaranai mũĩngĩhe, mũiyũre maaĩ-inĩ marĩa marĩ maria-inĩ, nacio nyoni nĩcingĩhe thĩ.” ²³ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciini. Ŭcio ũgĩtuika mũthenya wa gatano.

²⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nũgĩe ciũmbe irĩ muoyo kũringana na mũthemba yacio: mahiũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, na nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mũthemba wayo.” Na gũgĩtuika o ũguo. ²⁵ Ngai akĩũmba nyamũ cia gĩthaka kũringana na mũthemba yacio, na mahiũ kũringana na mũthemba yamo, na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ kũringana na mũthemba yacio. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

²⁶ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩtũũmbei andũ na mũhianĩre witũ, mahaanane na ithuĩ, nao maathage thamaki cia iria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mahiũ ma thĩ yothe, na maathage ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba mũndũ

na mũhianĩre wake mwene,

akĩmũmba na mũhianĩre wa Ngai;

akĩmomba marĩ mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja.

²⁸ Ngai akĩmarathima, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai mũĩngĩhe, mũiyũre thĩ na mũmĩtoorie. Athagai thamaki cia iria na nyoni cia rĩera-inĩ, na mwathage ciũmbe ciothe irĩ muoyo iria ithiagĩra thĩ.”

²⁹ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩndamũhe mĩmera yothe ya thĩ rĩa ĩciaraga mbeũ, na mũtĩ o wothĩ ũrĩa ũciaraga matunda marĩ mbeũ thĩinĩ. ĩyo ĩgũtuika irio cianyu. ³⁰ Na kũrĩ nyamũ ciothe cia gũkũ thĩ, na nyoni ciothe cia rĩera-inĩ, o na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ ya muoyo-rĩ, ndaacĩhe mĩmera mĩruru yothe ĩtuĩke irio ciacio.” Na gũgĩtuika o ũguo.

³¹ Ngai akĩona atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩothe oombĩte kiarĩ kĩa mũno. Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciini. Ŭcio ũgĩtuika mũthenya wa gatandatũ.

2

¹ Igũrũ na thĩ ikĩrĩka na ũgemu wacio wothĩ.

² Naguo mũthenya wa mũgwanja wakinya, Ngai agĩkorwo arĩkĩtie wĩra ũcio aarutaga; nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩhurũka mũthenya ũcio wa mũgwanja kuuma wĩra-inĩ wake wothĩ. ³ Nake Ngai akĩrathima

mūthenya ūcio wa mūgwanja na akīwamūra, tondū nī mūthenya ūrīa we aahurūkire kuuma wīra-inī wothe ūrīa aarutite wa ūmbi.

Adamu na Hawa

⁴ Ūcio nīguo ūhoro ūrīa wīgīi igūrū na thī rīrīa ciombirwo.

Rīrīa Jehova Ngai ombire thī na igūrū-rī, ⁵ gūtīarī kahinga o na kamwe ga gīthaka koonekete thī kana mūmera wa gīthaka ūkamera. Nī tondū Jehova Ngai ndoirītie mbura thī na gūtīarī mūdū wa kūrīma mūgūnda, ⁶ no tūrūūi twoimaga na thī na tūkaihūgia thī igūrū guothe. ⁷ Nake Jehova Ngai akīūmba mūdū kuuma rūkūngū-inī rwa thī, na akīmūhuhīra mīhūmū ya muoyo maniūrū-inī make, nake mūdū ūcio akīgīa na muoyo.

⁸ Ningī Jehova Ngai nīathondekete mūgūnda mwena wa irathīro, o kūu Edeni; na kūu nīkūo aigire mūdū ūcio oombīte. ⁹ Nake Jehova Ngai agītūma thī imere mītī ya mīthemba yothe na ikūre. Yarī mītī mīega ikioneke na maitho na yaciaraga matunda mega ma kūrīa. Gatagatī ka mūgūnda ūcio nī haarī na mūtī wa muoyo, na mūtī wa ūmenyo wa gūkūūrana wega na ūūru.

¹⁰ Na nī kwarī rūūi rwathereraga ruumīte Edeni rūkaihūgia mūgūnda ūcio; ruoima Edeni rūkagayūkana rūgatuika njūūi inya. ¹¹ Rūūi rwa mbere rwitagwo Pishoni; na nīruo rūthiūrūrūkaga būrūrī wothe wa Havila, kūrīa kūrī thahabu. ¹² (Thahabu ya būrūrī ūcio nī njega; ningī kūu no kūrī maguta manungi wega metagwo bendora, na tūhiga twa goro twitagwo onigithi.) ¹³ Rūūi rwa keerī rwitagwo Gihoni; naruo rūthiūrūrūkaga būrūrī wothe wa Kushi. ¹⁴ Rūūi rwa gatātū rwitagwo Hidekela naruo rūgeragīra mwena wa irathīro wa būrūrī wa Ashuri. Naruo rūūi rwa kana rwitagwo Farati.

¹⁵ Jehova Ngai akīoya mūdū ūcio oombīte, akīmūga mūgūnda-inī ūcio wa Edeni aūrīmage na aūmenyagīrīre. ¹⁶ Nake Jehova Ngai agīatha mūdū ūcio, akīmwīra atīrī, “No ūrīe maciaro ma mūtī o wothe ūrī mūgūnda ūyū; ¹⁷ no rīrī, ndūkanarīe maciaro ma mūtī ūrīa wa ūmenyo wa gūkūūrana wega na ūūru, nīgūkorwo rīrīa ūkaamarīa, ti-itherū no gūkua ūgaakua.”

¹⁸ Ningī Jehova Ngai akiuga atīrī, “Ti wega mūdū ūyū aikare arī wiki. Nīngūmūmbīra mūteithia ūrīa ūmwagīrīre.”

¹⁹ Na rīrī, Jehova Ngai nī oombīte nyamū ciothe cia gīthaka na nyoni cia rīera-inī kuuma tīrī-inī. Agīcīrehe kūrī mūdū ūcio one marītīwa marīa egūcitua; na ūrīa mūdū ūcio aatūire kīūmbe o gīothe kī muoyo, rīu rīgītuika rītīwa rīakīo. ²⁰ Nī ūndū ūcio mūdū ūcio akīhe mahīū mothe marītīwa, o na nyoni cia rīera-inī na nyamū ciothe cia gīthaka.

No Adamu ndooneirwo mūteithia ūmwagīrīre. ²¹ Nī ūndū ūcio Jehova Ngai agītūma mūdū ūcio akome toro mūnene mūno; na rīrīa aakomete, Jehova Ngai akīruta rūbaru rūmwe rwa mūdū ūcio na agīcookīa nyama hau rwarī. ²² Hīndī īyo Jehova Ngai akīūmba mūdū-wa-nja kuuma rūbaru rūrīa aarutite kūrī mūdū ūcio na akīrehe mūdū-wa-nja ūcio kūrī we.

²³ Mūdū ūcio akiuga atīrī,

“Hī! Rīu-rī, rīrī nī ihīndī kuuma mahīndī makwa,
na nyama cia mwīrī wakwa.

Arīttagwo mūdū-wa-nja,
tondū aarutirwo kuuma kūrī mūdū mūrūme.”

²⁴ Gīkī nīkīo gītūmaga mūdū mūrūme atige ithe na nyina, na anyiitane na mūtumia wake, nao magatuika mwīrī ūmwe.

²⁵ Acio eerī, mūdū ūcio na mūtumia wake, maarī njaga, na matiaconokaga.

3

Kūgūa kwa Mūdū Mehia-inī

¹ Na rīrī, nyoka yarī na wara mūingī gūkīra nyamū ciothe cia gīthaka iria Jehova Ngai oombīte. Nyoka īyo ikīūrīa mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ti-itherū Ngai nī oigire mūtikanarīe maciaro kuuma mūtī o wothe wa mūgūnda ūyū?”

² Mūdū-wa-nja ūcio agīcookīeria nyoka īyo atīrī, “No tūrīe matunda ma mītī irīa irī mūgūnda ūyū, ³ no Ngai aatwīrīre atīrī, ‘Mūtikanarīe matunda ma mūtī ūrīa ūrī gatagatī ka mūgūnda ūyū, na mūtikanauhutie, nīguo mūtīgakue.’”

⁴ No nyoka ikīūra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ti-itherū mūtīngīkua. ⁵ No Ngai nīoī atī rīrīa mūkaarīa matunda macio, maitho manyu nīmakahīgūka, mūtūike o ta Ngai, mūmenyage wega na ūūru.”

⁶ Rīrīa mūdū-wa-nja ūcio onire atī matunda ma mūtī ūcio maarī mega ma kūrīa, na ma kwendeke makōnwo na maitho, o na ma kwīrīrīrīo nī ūndū wa kūūhīgīa mūdū, agītua mamwe, akīrīa. Agīcookīa akīhe mūthuuri wake, ūrīa maarī nake, nake akīrīa. ⁷ Hīndī īyo maitho mao eerī makīhīgūka, nao makīmenya atī maarī njaga; nī ūndū ūcio magītumanīa mathangū ma mūkūyū, magīthondekera kīndū gīa kīhumbīra njaga yao.

⁸ Hwaī-inī rīrīa rīua rīarurīte-rī, mūdū ūcio na mūtumia wake makīigua makīnya ma Jehova Ngai agīceera kūu mūgūnda-inī, nao makīhītha mītī-inī ya mūgūnda nīguo Jehova Ngai ndakamone. ⁹ No Jehova Ngai agītīa mūdū ūcio, akīmūūrīa atīrī, “Ūrī ha?”

* ^{2:13} Kushi thīnī na Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū nī rītīwa rīa Kīhībīranīa rīa Sudani kana Ethiopia.

¹⁰ Nake akimucokeria atiri, “Nii nguguire ugiceera mugunda-ini ndeetigira tondū nyuma njaga; ni undū ūcio ndeehitha.”

¹¹ Nake Jehova akimūuria atiri, “Nū ūkwirire ati ūri njaga? Ka ūrite matunda ma mūti ūria ndagwaathire ngikwira ndukanaurie?”

¹² Mūdū ūcio akiuga atiri, “Mūdū-wa-nja ūria waheire ndūuranie nake nīwe ūuheire matunda mamwe ma mūti ūcio, na nī ndaria.”

¹³ Nake Jehova Ngai akiūria mūdū-wa-nja ūcio atiri, “Ati nī atia wikite?”

Mūdū-wa-nja ūcio akiuga atiri, “Nī nyoka iheenirire na nī ndaria matunda macio.”

¹⁴ Nī undū ūcio Jehova Ngai akīra nyoka atiri, “Tondū nīwikite ūguo-rī,

“Wee ūrogwatwo nī kīrumi gūkīra mahiū mothe

na gūkīra nyamū ciothe cia githaka!

Ūrithiaga na nda,

na ūririaga rūkūngū matukū mothe ma muoyo waku.

¹⁵ Na nīngūtūma kūgie ūthū gatagati gaku na mūdū-wa-nja ūyū,

na gatagati ka rūciaro rwaku na rwake;

nake nīagakūhehenja mūtwe,

nawe nīkamūgūtha ndiira ya kūgūrū gwake.”

¹⁶ Nīngī akīra mūdū-wa-nja ūcio atiri,

“Nīngūkūingithiria ruo mūno hīndi ya gūciara;

ūriciara ciana na ruo.

Meririria maku marikoragwo marī harī mūthuuriguo,

nake nīarigwathaga.”

¹⁷ Nīngī Ngai akīra Adamu atiri, “Tondū nīwathikiire mūtumia waku, na warīa matunda ma mūti ūria ndagwaathire, ngikwira ati, ‘Ndukanarie,’

“Thi nīyarumwo nī undū waku;

ūririaga irio ciayo na ruo rwa mīnoga matukū mothe ma muoyo waku.

¹⁸ Irīgūciaragira mīgua na mahiū ma nyeki-ini,

nawe ūririaga mīmera ya mūgūnda.

¹⁹ Ūririaga irio cia thithino ya mīnoga yaku,

o nginya riria ūgaacooka tīri-ini,

tondū nokuo warutitwo;

tondū wee ūrī rūkūngū

na ūgaacooka o rūkūngū-ini.”

²⁰ Adamu agīta mūtumia wake Hawa, tondū nīwe watuikire nyina wa arīa othe matūūruga muoyo.

Ngai kūingata Adamu na Hawa kuuma Edeni

²¹ Jehova Ngai agithondekera Adamu na mūtumia wake nguo cia njūa, akimahumba. ²² Nake Jehova Ngai akiuga atiri, “Mūdū ūyū nīatuikite o ta ūmwe witū, akamenya wega na ūru. Ndagiriire gwitikirio atue matunda ma mūti wa muoyo o namo, amarie nake atūire nginya tene.” ²³ Nī undū ūcio Jehova Ngai akimūingata kuuma Mūgūnda wa Edeni athiī akarimage tīri-ini kūrīa aarutitwo. ²⁴ Ngai aarikia kūrūtūrūra mūdū ūcio-rī, akiiga akerubi mwena wa irathiō wa Mūgūnda wa Edeni, o na rūhiū rwa njora rwaririmbūkaga mwaki na rwahenagia mbarī ciothe, nī undū wa kūgitira njira ya gūthiī mūti-ini ūcio wa muoyo.

4

Kaini na Habili

¹ Nake Adamu agikoma na mūtumia wake Hawa, nake akīgā nda, agīciara Kaini. Nake akiuga atiri, “Ndikūgia na mwana wa kahī nī undū wa gūteithio nī Jehova.” ² Thuutha ūcio agīciara Habili, mūrū wa nyina.

Habili aarī mūrithi wa mbūri nake Kaini aarī mūrīmi. ³ Maikarite kwa ihinda-rī, Kaini akirehe maciaro mamwe ma mūgūnda marī igongona kūrī Jehova. ⁴ No Habili akirehe marigithathi mamwe maria manoru ma rūuru rwake. Nake Jehova agikenio nī Habili na igongona riake, ⁵ no ndaakenirio nī Kaini na igongona riake. Nī undū ūcio Kaini akirakara mūno, na agitukia githiithi.

⁶ Nake Jehova Ngai akiūria Kaini atiri, “Ūrakarite niki? Na nī kī gītūmite ūtukie githiithi? ⁷ Ūngika ūria kwagiriire-rī, no wage gwitikirika? No ūngiaga gwika ūria kwagiriire-rī, mehia makuoheirie mūrango-ini waku makienda gūgwatha; no wee no nginya ūmatoorie.”

⁸ Thuutha ūcio Kaini akīra mūrū wa nyina Habili atiri, “Nītumagare tūthiī mūgūnda.” Na riria maarī kūu mūgūnda, Kaini agitharikira mūrū wa nyina Habili, akimūūruga.

⁹ Nake Jehova akiūria Kaini atiri, “Arī ha mūrū-wa-nyūkwa Habili?”

Nake akimucokeria atiri, “Nī ndiū, ka arī nī mūmenyereri wa mūrū-wa-maitū?”

¹⁰ Jehova akimūuria atiri, “Nī atia wikite? Ta thikiriria! Thakame ya mūrū-wa-nyūkwa nīrangaira iri tīri-ini. ¹¹ Na riri, nīgwatitwo nī kīrumi na ūkaingatwo mūgūnda ūria waathamirire kanua kaguo kwamūkira thakame ya mūrū-wa-nyūkwa kuuma guoko-ini gwaku. ¹² Riria ūrūrīmaga-rī, ndugacooka gūgūciarira maciaro maguo. Ūgūtuka mūdū ūtakindagiria, wa kūūrūruga gūkū thi.”

¹³ Nake Kaini akĩra Jehova atĩrĩ, “Iherithia riakwa nĩ inene gũkĩra ūrĩa ingĩhota gwĩtiiria. ¹⁴ Ūmũthĩ ūyũ nĩuranyingata kuuma mũgũnda ūyũ na ndũire hithĩtwo ūthiũ waku; ngũtuika mũndũ ūtakindagĩria, wa kũũrũruga gũkũ thĩ, na ūrĩa wothē ūkaanyona nĩakanjũruga.”

¹⁵ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, ti ūguo; mũndũ o na ūrĩkũ angĩkooraga Kaini, nĩakarĩhio maita mũgwanja.” Jehova agĩcooka agĩkĩra Kaini rũĩri nĩgeetha ūrĩa wothē ūngĩmuona ndakamũũrage! ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio Kaini akiehera akiuma harĩ Jehova, na agĩtũura bũrũri-inĩ wa Nodu, mwena wa irathĩro rĩa Edeni.

¹⁷ Kaini agĩkoma na mĩtumia wake, na akĩgĩa nda, agĩciara Enoku. Hĩndĩ iyo Kaini nĩakaga itũura inene, na aarĩkia kũriaka, akĩrĩita Enoku o ta ūrĩa mũriũ eetagwo. ¹⁸ Nake Enoku agĩciarĩrwo Iradu, nake Iradu aarĩ ithe wa Mehujaeli, nake Mehujaeli aarĩ ithe wa Methushaeli, nake Methushaeli aarĩ ithe wa Lameku.

¹⁹ Lameku ūcio akĩhikia andũ-a-nja eerĩ, ūmwe eetagwo Ada na ūrĩa ūngĩ eetagwo Zila. ²⁰ Ada agĩciara Jabali; na nĩwe ithe wa andũ arĩa matũũruga hema-inĩ na marĩithagia mahiũ. ²¹ Mũrũ-wa nyina eetagwo Jubali; nake nĩwe ithe wa andũ arĩa othe mahũũruga inanda cia mũgeeto na makahuha mĩtũirũ. ²² Zila o nake aarĩ na mũriũ, nake eetagwo Tubali-Kaini, na nĩwe waturaga indo cia mĩthemba yothē cia gĩcango na cia kĩgera. Tubali-Kaini aarĩ na mwari wa nyina wetagwo Naama.

²³ Lameku akĩra atumia ake atĩrĩ,

“Ada na Zila, taa thikĩrĩriai;

inyuĩ atumia a Lameku, ta iguai ciugo ciakwa.

Nĩnjũragĩte mũndũ nĩ ūndũ wa kũndiĩhia,

ngooraga mũndũ mwĩthĩ nĩ ūndũ wa kũnguraria.

²⁴ Angĩkorwo Kaini arĩhagĩrio maita mũgwanja-rĩ,

Lameku nake akarĩhĩrio maita mĩrongo mũgwanja na mũgwanja.”

²⁵ Nake Adamu agĩkoma na mĩtumia wake rĩngĩ, nake agĩciara kaana ga kahĩĩ, na agĩgatua Sethi, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩahēete mwana ūngĩ handũ ha Habili, ūrĩa Kaini ooragire.” ²⁶ Sethi o nake aarĩ na mũriũ wake, nake akĩmũtua rĩitwa Enoshu.

Hĩndĩ iyo nĩrĩo andũ mambĩrĩirie gũkĩra rĩitwa rĩa Jehova.

5

Njĩarwa cia Adamu

¹ Ūyũ ngũo ūhoro ūrĩa wandĩkitwo wĩgĩĩ njĩarwa cia Adamu.

Hĩndĩ irĩa Ngai oombire mũndũ-rĩ, amũũmbire na mũhianĩre wa Ngai. ² Ngai aamboombire mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja na akĩmarathima. Na aarĩkia kũmomba, akĩmeeta “mũndũ.”

³ Adamu aakinyia miaka igana na mĩrongo itatũ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wamũtũkĩtie na wa mũhianĩre wake; nake akĩmũtua Sethi. ⁴ Na thuutha wa Sethi gũciarwo-rĩ, Adamu agĩtũura muoyo miaka ingĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁵ Miaka yothē irĩa Adamu aatũũire muoyo yari miaka magana kenda na mĩrongo itatũ, agĩcooka agĩkua.

⁶ Sethi aakinyia miaka igana na itano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoshu. ⁷ Na thuutha wa Enoshu gũciarwo-rĩ, Sethi agĩtũura muoyo miaka ingĩ magana manana na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁸ Miaka yothē irĩa Sethi aatũũire muoyo yari miaka magana kenda na ikũmi na iĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

⁹ Enoshu aakinyia miaka mĩrongo kenda-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Kenani. ¹⁰ Na thuutha wa Kenani gũciarwo-rĩ, Enoshu agĩtũura muoyo miaka ingĩ magana manana na ikũmi na itano, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹¹ Miaka yothē irĩa Enoshu aatũũire muoyo yari miaka magana kenda na itano, agĩcooka agĩkua.

¹² Kenani aakinyia miaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Mahalaleli. ¹³ Na thuutha wa Mahalaleli gũciarwo-rĩ, Kenani agĩtũura muoyo miaka ingĩ magana manana na mĩrongo ina, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁴ Miaka yothē irĩa Kenani aatũũire muoyo yari miaka magana kenda na ikũmi, agĩcooka agĩkua.

¹⁵ Mahalaleli aakinyia miaka mĩrongo itandatũ na itano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Jaredi. ¹⁶ Na thuutha wa Jaredi gũciarwo-rĩ, Mahalaleli agĩtũura muoyo miaka ingĩ magana manana na mĩrongo itatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁷ Miaka yothē irĩa Mahalaleli aatũũire muoyo yari miaka magana manana na mĩrongo kenda na itano, agĩcooka agĩkua.

¹⁸ Jaredi aakinyia miaka igana na mĩrongo itandatũ na iĩrĩ-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Enoku. ¹⁹ Na thuutha wa Enoku gũciarwo-rĩ, Jaredi agĩtũura muoyo miaka ingĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁰ Miaka yothē irĩa Jaredi aatũũire muoyo yari miaka magana kenda na mĩrongo itandatũ na iĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

²¹ Enoku aakinyia miaka mĩrongo itandatũ na itano-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Methusela. ²² Na thuutha wa Methusela gũciarwo-rĩ, Enoku agĩtũura atwaranaga na Ngai miaka magana matatũ, akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ²³ Miaka yothē irĩa Enoku aatũũire muoyo yari miaka magana matatũ na mĩrongo itandatũ na itano. ²⁴ Enoku agĩtwarana na Ngai nginya akĩagwo tondũ Ngai nĩamuoire.

²⁵ Methusela aakinyia miaka igana na mĩrongo inana na mũgwanja-rĩ, akĩgĩa na mũriũ wetagwo Lameku. ²⁶ Na thuutha wa Lameku gũciarwo-rĩ, Methusela agĩtũura muoyo miaka ingĩ magana mũgwanja na mĩrongo inana na iĩrĩ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁷ Miaka yothē irĩa Methusela aatũũire muoyo yari miaka magana kenda na mĩrongo itandatũ na kenda, agĩcooka agĩkua.

²⁸ Lameku aakinyia mīaka igana na mīrongo īnana na īrī-rī, akīgīa mwana wa kahīī. ²⁹ Nake agīgatua Nuhu, akiuga atīrī, “Nīarītūhooragīria ruo rwa wīra na mīnoga ya moko maitū rīria tūkūrīma, tondū Jehova nīarumire thī.”

³⁰ Thuutha wa Nuhu gūciarwo-rī, Lameku agītūūra muoyo mīaka īngī magana matano na mīrongo kenda na ītano, na akīgīa na ciana īngī cia aanake na cia airītu. ³¹ Mīaka yothē īria Lameku aatūirire muoyo yarī mīaka magana na mūgwanja na mīrongo mūgwanja na mūgwanja, agīcoka agīkua.

³² Nuhu aakinyia ūkūrū wa mīaka magana matano-rī, akīgīa na ariū ake na nīo Shemu, na Hamu na Jafethu.

6

Mūiyūro wa Maaī

¹ Rīria andū maambirīrie kūingīha thī na magīciarīrwo airītu-rī, ² ariū a Ngai makīona atī airītu a andū maarī athaka, nao makihīkia o ūria mūdū ethuuragira. ³ Nake Jehova akiuga atīrī, “Roho wakwa ndegūtūura agianaga na mūdū nginya tene, tondū mūdū nī wa gūkua; matukū make marīkoragwo marī mīaka igana na mīrongo īrī.”

⁴ Na rīrī, matukū-inī macio, o na thuutha ūcio, rīria Anefilī matūūruga gūkū thī, nīrīo ariū a Ngai maakomire na airītu a andū na magīciara ciana nao. Ciana icio nīcio ciarī njamba cia tene na andū ariā maarī igweta.

⁵ Jehova akīona ūria waganu wa andū waingīhite gūkū thī, na atī merirīria ma meciiria ma ngoro ciao maarī mooru hīndī ciothe. ⁶ Jehova akīnyitwo nī kīeha nī ūndū wa kūmba mūdū gūkū thī, na ngoro yake īkīyūrwo nī ruo. ⁷ Nī ūndū ūcio Jehova akiuga atīrī, “Nīngūniina andū, o ariā nī ndombire, mathire kuuma thī, andū na nyamū, na cīumbe iria ithiīgira thī, o na nyoni cia rīera-inī, nīgūkorwo ndī na kīeha nī ūndū wa gūcīumba.” ⁸ No Nuhu agītīkīrika maitho-inī ma Jehova.

⁹ Ūyū nīguo ūhoro wa Nuhu.

Nuhu aarī mūdū mūthingu, ūtaarī na ūcuuke kūrī andū a hīndī yake, na nīatwaranaga na Ngai. ¹⁰ Nuhu aarī na ariū atatū: nīo Shemu, na Hamu na Jafethu.

¹¹ Thī nayo yarī thūku maitho-inī ma Jehova na yayūrītwo nī maūdū ma ūhinya. ¹² Ngai nīonire ūria thī yathūkīte, nīgūkorwo andū othe a thī nīmathūkīte mīthiire yao. ¹³ Nī ūndū ūcio Jehova akīra Nuhu atīrī, “Nīnduīte itua kūniina andū aya othe, nīgūkorwo thī nī īyūrītwo nī maūdū ma ūhinya nī ūndū wao. Tī-itherū nīngūmaniinanīria hamwe na thī. ¹⁴ Nī ūndū ūcio-rī, wīyakīre thabina ya mīti ya mīthithinda; na ūthondeke tūnyūmba thīnī, na ūmīhake rami thīnī na nja. ¹⁵ Na ūkūmīaka ū: Ūraiha wa thabina ūkorwo ūrī buti magana mana na mīrongo ītano, na warī wa buti mīrongo mūgwanja na ithano na buti mīrongo īna na ithano, kūraiha na igūrū. ¹⁶ Ūmīgite igūrū, no ūtigie buti īmwe na nuthu mwena wa igūrū wa thingo. Wīkīre mūrango mwena-inī wa thabina, na ūmīake īrī na ngoroba ya thī, na ya gatagatī, na ya igūrū. ¹⁷ Nīngūrehe mūiyūro wa maaī gūkū thī wa kūniina kindū gīothe kīrī muoyo gūkū thī, kīumbe o gīothe kīrī na mīhūmū ya muoyo thīnī wakīo. Indo ciothe irī thī nīkūniinwo. ¹⁸ No nīngūthondeka kīrīkanīro nawe. Wee nīngatoonya thabina, wee mwene na ariū aku na mūtumia waku, na atumia a ariū aku. ¹⁹ Nīngī nīukaingīria cīumbe cia mīthemba yothē thīnī wa thabina, o mīthemba cīumbe igīrī, wa njamba na wa nga, nīguo itūūre muoyo, o hamwe nawe. ²⁰ O mīthemba wa nyoni, na o mīthemba wa nyamū ciothe na cīumbe ciothe iria ithiīgira thī, nīgooka kūrī we igīrī igīrī nīguo itūūre muoyo. ²¹ Nīūkamaatha mīthemba yothē ya irio iria irīiagwo, ūciige irī irio ciaku na cīacio.”

²² Nuhu agīka maūdū mothe o ta ūria Ngai aamwathīte eeke.

7

¹ Nīngī Jehova akīra Nuhu atīrī, “Toonya thabina thīnī, wee na nyūmba yaku yothē, tondū nīnyonete ūrī mūthingu rūciaro-inī rūrū. ² Na ūtoonye thīnī na nyamū mūgwanja mūgwanja cia mīthemba yothē īria itarī thaahu, o njamba na nga yayo, na igīrī igīrī cia mīthemba yothē īria īrī thaahu, o njamba na nga yayo, ³ o na nīngī ūtoonye na nyoni mūgwanja mūgwanja cia mīthemba yothē, o njamba na nga yayo, nīgeetha mīthemba yacio itūūrio muoyo thī yothē. ⁴ Thikū mūgwanja kuuma rīu, nīnguuria mbura, yure gūkū thī matukū mīrongo īna mūthenya na ūtukū, na niine cīumbe ciothe iria irī muoyo iria nī ndombire, ithire thī.”

⁵ Nake Nuhu agīka ūria wothē Mwathani aamwathīte eeke.

⁶ Nuhu aarī na mīaka magana matandatū rīria mūiyūro ūcio wa maaī waiyūrīre thī. ⁷ Nake Nuhu na ariū ake na mūtumia wake na atumia a ariū ake magītoonya thabina morīre mūiyūro ūcio wa maaī. ⁸ Nyamū igīrī igīrī iria itarī thaahu na iria irī thaahu cia nyoni o na cia cīumbe ciothe iria ithiīgira thī, ⁹ njamba na nga-rī, igītūka kūrī Nuhu igītoonya thabina, o ta ūria Ngai aathīte Nuhu. ¹⁰ Na thuutha wa matukū mūgwanja mūiyūro wa maaī ūkīyūra thī.

¹¹ Na rīrī, mūthenya wa ikūmi na mūgwanja, mweri wa keerī, mwaka ūria Nuhu akinyirīe mīaka magana matandatū-rī, mūthenya ūcio nīguo ithima cia maaī ciothe cia kūrīa kūrīku ciatuthūkīre, nacio ihingo cia mūiyūro wa igūrū ikīhingūrwo. ¹² Nayo mbura īkiura thī matukū mīrongo īna, mūthenya na ūtukū.

* 6:15 nī ta mita 140 kūraiha, mita 23 kwarama, na mita 13.5 kūraiha na igūrū.

¹³ Mūthenya o ro ūcio nīguo Nuhu na ariū ake, Shemu, na Hamu na Jafethu, hamwe na mūtumia wake na atumia a ariū ake atātū maatoonyire thabina. ¹⁴ Nao maarī na mīthemba yothe ya nyamū cia gīthaka, o nyamū kūringana na mīthemba wayo, na mahiū mothe kūringana na mīthemba yamo, na ciūmbe ciothe iria ithiagiāra thī kūringana na mīthemba yacio, na nyoni ciothe kūringana na mīthemba yacio, na kindū gīothe kīrī mathagu. ¹⁵ Ciūmbe ciothe iria irī mīhūmū ya muoyo igīuka kūrī Nuhu igitoonya thabina igīrī igīrī. ¹⁶ Nyamū iria ciatoonyire thīnī ciārī njamba na nga cia mīthemba yothe ya indo iria irī muoyo, o ta ūrīa Ngai aathite Nuhu. Nake Jehova akīmūhingirīria thīnī.

¹⁷ Handū ha matukū mīrongo ina, mūiyūro ūcio ūgīthī na mbere kuongerereka thī, na o ūrīa maaī macio maingihaga makīoya thabina iyo na igūrū mūno na ikīreera igūrū rīa maaī. ¹⁸ Maaī macio makīambatīra na makīongerereka mūno gūkū thī, nayo thabina ikīreera maaī igūrū. ¹⁹ Maaī macio makīambatīra mūno igūrū wa thī, nacio irīma ciothe iria ndaaya na igūrū gūkū mūhuro wa matu guothe ikīhumbirwo nīmo. ²⁰ Maaī macio maambatire makīhumbīra irīma na makīria ma buti mīrongo īrī. ²¹ Kindū gīothe kīarī muoyo na giathiaga gūkū thī gīgīka, nyoni, na mahiū na nyamū cia gīthaka, na ciūmbe ciothe iria ciahunjite thī, o na andū othe. ²² Kindū gīothe kīarī thī nyūmū na kīarī na mīhūmū ya muoyo maniūrī-inī makio gīgīka. ²³ Kindū gīothe kīarī muoyo gūkū thī guothe gīkīniinwo biū; andū na nyamū na ciūmbe iria ithiagiāra thī na nyoni cia rīera-inī ikīniinwo ciothe gūkū thī. No Nuhu watigarire hamwe na andū ariā maarī nake thīnī wa thabina.

²⁴ Maaī macio magīkara mahumbirite thī matukū igana rīmwe na mīrongo itano.

8

¹ No rīrī, Ngai nīaririkanire Nuhu o hamwe na nyamū ciothe cia gīthaka o na mahiū marīa mothe aarī namo thīnī wa thabina, na agītuma rūhuho rūhurutane gūkū thī, namo maaī makīambirīria kūhūa. ² Nacio ithima cia kūrīa kūrīku na ihingo cia mūiyūro wa igūrū ikīhingwo, nayo mbura igītiga kuura. ³ Namo maaī magīthī makīhūuaga, magīthiraga thī. Thuutha wa matukū igana na mīrongo itano-rī, maaī magīkorwo manyihanyihite, ⁴ nago mūthenya wa ikūmi na mūgwanja wa mweri wa mūgwanja, thabina ikīrūgama irīma-inī cia Ararati. ⁵ Maaī macio magīthī na mbere na kūhūa o ngīnya mweri wa ikūmi, na mūthenya wa mbere wa mweri wa ikūmi-rī, tūcūmbirī twa irīma tūkiambirīria kuoneka.

⁶ Na thuutha wa matukū mīrongo ina, Nuhu akīhingūra ndirica irīa aakite thabina-inī, ⁷ na akīrekereria ihuru na nja, narīo rīgītūūra rīumbūkaga kūdū na kūdū o ngīnya rīrīa maaī maahūire thī. ⁸ Ningī akīrekereria ndutura ithīi ikarore kana maaī nīmahūite gūkū thī. ⁹ No ndutura iyo ndionire handū ha kūumba tondū thī yothe yayiūrītwo nī maaī; nī ūndū ūcio igīcooka thabina-inī kūrī Nuhu. Nake agītambūrūkia guoko akīmīoya, akīmītoonyia thabina thīnī kīu we aarī. ¹⁰ Ningī agīeterera matukū mangī mūgwanja, na maathira akīrekereria ndutura rīngī yume nja ya thabina. ¹¹ Rīrīa ndutura iyo yamūcookeire hwaī-inī-rī, yakūite ithangū rīa mūtamaiyū na mūkanye wayo, riatuitwo o hīndī iyo! Nuhu agīkīmenya atī maaī nīmahūite thī. ¹² Nuhu agīeterera matukū mangī mūgwanja, agīcooka akīrekereria ndutura iyo yume nja rīngī, no hīndī īno ndiigana kūmūcookerera.

¹³ Na rīrī, mūthenya wa mbere, mweri wa mbere wa mwaka ūrīa Nuhu akīnyirīe mīaka magana matandatū na ūmwe-rī, mūthenya ūcio nīguo maaī maahūire biū gūkū thī. Nake Nuhu akīheheria kīrīa kīagitite thabina, agīkīona atī thī nīyanīarite. ¹⁴ Gūgīkīnya mūthenya wa mīrongo īrī na mūgwanja wa mweri wa keerī-rī, thī nīyanīarite biū.

¹⁵ Ningī Ngai akīra Nuhu atīrī, ¹⁶ “Uma thabina, wee na mūtumia waku, na ariū aku na atumia ao. ¹⁷ Hingūrīa mīthemba yothe ya ciūmbe iria irī muoyo icio ūrī nacio: irī nyoni, na nyamū, na ciūmbe iria ithiagiāra thī, nīgeetha ciongerereke thī, na icīarane cingīhe gūkū thī.”

¹⁸ Nī ūndū ūcio Nuhu akīuma thabina hamwe na ariū ake, na mūtumia wake, na atumia a ariū ake. ¹⁹ Nyamū ciothe na ciūmbe ciothe iria ithiagiāra thī, na nyoni ciothe, na kindū o gīothe gīthiagiāra gūkū thī, ciothe cikīuma thabina, mūthemba o mūthemba.

²⁰ Nake Nuhu agīakīra Jehova kīgongona, na akīoya nyamū imwe cia iria ciothe itarī thaahu, na nyoni iria itarī thaahu, akīrutīra Ngai igongona rīa njino ho. ²¹ Nake Jehova agīkenio nī mūtaraariko ūcio, akiuga atīrī na ngoro yake: “Ndirī hīndī ngaacooka kūrūma thī rīngī nī ūndū wa mūdū, o na gūtūika merirīria na ngoro yake nī mooru kuuma ūnini-inī wake. Na ndirī hīndī ngaacooka kūniina ciūmbe ciothe iria irī muoyo ta ūguo njikite.

²² “Mahinda mothe marīa thī igūtūūra-rī, kūrīkoragwo na hīndī ya kūhaanda na ya magetha, na hīndī ya heho na ya ūrugarī, na hīndī ya themithū na ya gathano, na mūthenya na ūtukū.”

9

Kīrīkanīro kīa Ngai na Nuhu

¹ Hīndī iyo Ngai akīrathima Nuhu na ariū ake, akīmeera atīrī, “Cīaranai na mūngīhe na mūiyūre thī. ² Nyamū ciothe cia thī, na nyoni cia rīera-inī, ciothe nī irīmwtīgagīra na imakage nī inyuī, ciūmbe ciothe iria ithiagiāra thī, na thamakī ciothe cia irīa-inī; nīndacīeana moko-inī manyu. ³ Kindū gīothe gītūūra

* 7:20 nī ta mita 7. * 8:20 Ihinda rīrī norīo iruta rīa njino rīcīnitwo rīrī rīothe thīnī wa Kīrīkanīro.

muoyo na gĩthiiga-rĩ, gĩgũtuika irio cianyu. O ta ũrĩa ndamũheire mĩmera ĩrĩa mĩruru mũrĩage, rĩu nĩ ndamũhe indo ciothe itũike irio cianyu.

⁴ “No rĩrĩ, mūtikanarĩ nyama irĩ na thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo. ⁵ Na ti-itherũ nĩngarĩhanĩria gũitwo gwa thakame yanyu. Ndimĩrihanĩrie o na kuuma kũrĩ nyamũ o na ĩrikũ. Nake mũndũ angĩita thakame ya mũndũ ũngĩ, o nake nĩakarĩhio thakame ĩyo.

⁶ “Mũndũ o wotho ũgaita thakame ya mũndũ ũngĩ, thakame yake o nayo ĩgaitwo nĩ mũndũ;

nĩgũkorwo Ngai ombire mũndũ na mũhianĩre wake.

⁷ No inyuĩ-rĩ, ciaranaĩ na mũĩngĩhe; muongerereke thĩ na mũiyũre kuo.”

⁸ Ningĩ Ngai akĩra Nuhu hamwe na ariũ ake atĩrĩ, ⁹ “Rĩu nĩ nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ, na njiaro cianyu irĩa igooka thuutha wanyu, ¹⁰ o na hamwe na kiũmbe gĩothe kĩrĩ muoyo kĩa irĩa mũraarĩ nacio; nĩcio nyoni, na mahiũ o na nyamũ cia gĩthaka ciothe irĩa cioimire thabina hamwe na inyuĩ, ici nĩcio ciũmbe ciothe irĩ muoyo gũkũ thĩ. ¹¹ Nĩndathondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ: Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ muoyo wotho ũkaaniinwo na mũiyũro wa maaĩ; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũkaagia mũiyũro wa maaĩ wa kũniina thĩ.”

¹² Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkio kimenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩa ndĩrarĩkanĩra na inyuĩ na ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩ hamwe na inyuĩ, kĩrĩkanĩro kĩa njiarwa ciothe irĩa igooka: ¹³ Nĩndekĩra mũkũnga-mbura wakwa matu-inĩ, na nĩguo ũgũtuika kimenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa na andũ a thĩ. ¹⁴ Hĩndĩ irĩa yotho ngaarehe matu igũrũ rĩa thĩ, nagueo mũkũnga-mbura woneke matu-inĩ macio, ¹⁵ nĩndĩririkanaga kĩrĩkanĩro gĩakwa gatagatĩ kanyu na nĩ, na gatagatĩ ga ciũmbe cia mĩthemba yotho irĩa itũũraga muoyo. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ maaĩ magatuika mũiyũro wa kũniina mĩoyo yotho. ¹⁶ Rĩrĩa rĩothe mũkũnga-mbura ũrĩonekaga itu-inĩ-rĩ, ndĩwonaga ngarĩrikana kĩrĩkanĩro kĩa gĩa gũtũura nginya tene gatagatĩ ka Ngai na ciũmbe cia mĩthemba yotho irĩa itũũraga muoyo gũkũ thĩ.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩra Nuhu atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkio kimenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩa ndathondeka gatagatĩ gakwa na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ.”

Ariũ a Nuhu

¹⁸ Ariũ a Nuhu arĩa moimire thabina maarĩ Shemu, na Hamu na Jafethu. (Hamu nĩwe warĩ ithe wa Kaanani). ¹⁹ Acio atatũ nĩo maarĩ ariũ a Nuhu, na kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa othe maahurunjirwo thĩ yotho.

²⁰ Nuhu aarĩ mũrĩmĩ, na nĩahaandire mũgũnda wa mĩthabibũ. ²¹ Rĩrĩa aanyuire ndibei ya mĩthabibũ ĩyo, akĩrĩno, na agĩkoma thĩinĩ wa hema yake atehumbĩrite. ²² Hamu, ithe wa Kaanani, nĩonire njaga ya ithe, na akĩra ariũ a nyina eerĩ arĩa maarĩ nja. ²³ No Shemu na Jafethu makĩoya nguo makĩgĩrĩra ciande; magĩthĩ na kĩihutaatĩ, makĩhumbĩra njaga ya ithe. Mothiũ mao maahũgũkĩte na kũngĩ nĩguo matikoone njaga ya ithe wao.

²⁴ Rĩrĩa Nuhu aarĩũkirwo na akĩmenya ũrĩa mũriũ wake ũrĩa mũnini aamwĩkĩte-rĩ, ²⁵ akiuga atĩrĩ, “Kaanani aronyiitwo nĩ kĩrumĩ!

Agaatuika ngombo ya kũhinyĩrĩrio biũ nĩ ariũ a nyina.”

²⁶ Ningĩ akiuga atĩrĩ,

“Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Shemu!

Kaanani arotuika ngombo ya Shemu.

²⁷ Ngai aroaramia mĩhaka ya Jafethu;

Jafethu arotũura hema-inĩ cia Shemu,

na Kaanani arotuika ngombo yake.”

²⁸ Thuutha wa mũiyũro wa maaĩ gũthira-rĩ, Nuhu aatũũrĩre muoyo mĩaka magana matatũ na mĩrongo ĩtano. ²⁹ Mĩaka yotho irĩa Nuhu aatũũrĩre muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtano, agĩcooka agĩkua.

10

Mũtaratara wa Ndũrĩrĩ

¹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa njiarwa cia Nuhu, nĩo Shemu, na Hamu, na Jafethu, arĩa o ene maagiĩre na ariũ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

Ariũ a Jafethu

² Ariũ a Jafethu nĩ aya:

Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

³ Ariũ a Gomeri nĩ aya:

Ashkenazu, na Rifathu, na Togarima.

⁴ Ariũ a Javani nĩ aya:

Elishahu, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu. ⁵ (Kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa matũũraga ndwere-inĩ cia irĩa, o andũ na rũgongo rwao kũringana na mĩhĩrĩga yao, mabũrĩrĩ-inĩ mao, na o andũ na rũthiomi rwao.)

Ariũ a Hamu

⁶ Nao ariũ a Hamu nĩ aya:

Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.*

⁷ Ariu a Kushi ni aya:

Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Nao ariu a Raama ni:

Sheba, na Dedani.[†]

⁸ Kushi niwe warĩ ithe wa Nimurodi, urĩa wakũrire agĩtuika njamba ya hinya ya ita gũkũ thĩ. ⁹ Aari mũguĩmi warĩ hinya mbere ya Jehova; na nikĩo kwĩragwo atĩrĩ, “O ta Nimurodi, mũguĩmi urĩ hinya mbere ya Jehova.” ¹⁰ Matũũra ma mbere ma ũthamaki wake maarĩ Babeli, na Ereku, na Akadi na Kaline, kũu Shinaru.[‡] ¹¹ Kuuma bũrũri ũcio wa Shinaru agĩthiĩ bũrũri wa Ashuri, nakuo kũu agĩaka matũũra ma Nineve, na Rehobothu-Iru, na Kala, ¹² na Reseni, itũũra rĩrĩ gatagatĩ ka Nineve na Kala; rĩu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene.

¹³ Nake Miziraimu niwe warĩ ithe wa

Aludi, na Aanami, na Alehahi, na Anafituhi, ¹⁴ na Apathirusi, na Akasuluhi (Afilisti moimire kuuma harĩ o), na Akafitori.

¹⁵ Kaanani niwe warĩ ithe wa

Sidoni irigithathi rĩake, na Ahiti, ¹⁶ na Ajobusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁷ na Ahivi, na Ariki, na Asiniti, ¹⁸ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Thuutha ũcio mĩhĩrĩga ya Kaanani ikĩhurunjũka, ¹⁹ mĩhaka ya Akaanani yomĩte Sidoni ĩrorete Gerari ĩgakinya Gaza, ningĩ ĩkarora Sodomu, na Gomora, na Adima, na Zeboimu, o nginya Lasha.

²⁰ Acio nĩo ariu a Hamu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng’ongo ciao, na mabũrũri-inĩ mao.

Ashemu

²¹ Shemu o nake nĩaciarĩrwo ariu ake. Mũrũ wa nyina na Shemu urĩa warĩ mũkũrũ eetagwo Jafethu. Shemu niwe warĩ ithe wa rũruka ruothe rwa ariu a Eberi.

²² Ariu a Shemu ni aya:

Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludi, na Aramu.

²³ Nao ariu a Aramu ni aya:

Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

²⁴ Arafakasadi niwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

²⁵ Eberi nake nĩaciarĩrwo ariu eerĩ:

Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake thĩ niyagayũkanire; mũrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁶ Jokitani niwe warĩ ithe wa

Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²⁷ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²⁸ na Obali, na Abimaeli, na Sheba, ²⁹ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe nĩo maarĩ ariu a Jokitani.

³⁰ Rũgongo rũrĩa maatũũraga ruoimĩte Meshu rũgathiĩ rũrorete Safari, kũu mwena wa irathĩro wa bũrũri urĩa urĩ irĩma.

³¹ Acio nĩo ariu a Shemu kũringana na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ ng’ongo ciao na mabũrũri-inĩ mao.

³² Īyo nĩyo mĩhĩrĩga ya ariu a Nuhu kũringana na njaro ciao, marĩ mabũrũri-inĩ mao. Kuuma kũrĩ o, ndũrĩrĩ ikĩhurunjũka thĩ yothu thuutha wa mũiyũro wa maai.

11

Mũthiringo wa Babeli

¹ Hĩndĩ ĩyo ya tene-rĩ, andũ othe a thĩ maarĩ na rũthiomi rũmwe na mwario o ũmwe. ² Na rĩrĩa andũ maathiaga na mwena wa irathĩro, magikinya werũ-inĩ urĩa mwaraganu wa Shinaru, na magĩtũũra kuo.

³ Nao makĩrĩrana atĩrĩ, “Ūkai tũũmbe maturubarĩ na tũmacine wega.” Magĩtũmĩra maturubarĩ handũ ha mahiga, na rami handũ ha thimiti. ⁴ Ningĩ magĩcooka makiuga atĩrĩ, “Ūkai, rekei twiyakĩre itũũra inene, rĩna mũthiringo mũraaya na igũrũ, ũkinye o matu-inĩ, nĩgeetha twĩgĩre igweta, na nĩguo tũtikaanahurunjwo thĩ yothu.”

⁵ No rĩrĩ, Jehova agĩkũrũka oke one itũũra rĩu na mũthiringo ũcio andũ acio maakaga. ⁶ Jehova akiuga atĩrĩ na ngoro yake, “Angĩkorwo na ũndũ wa ũrũmwe wa kwaria rũthiomi rũmwe andũ aya nĩmambĩrĩria gwĩka ũũ-rĩ, gũtirĩ ũndũ makaabanga gwĩka ũkaamarema. ⁷ Ūkai, tũkũrũke tũkahingĩcanie rũthiomi rwao, nĩgeetha matigacooke kũigũithania mĩario mũndũ na urĩa ũngĩ.”

* 10:6 Miziraimu nĩ bũrũri wa Misiri, Putu nakuo kwahoteka gũkorwo nĩ bũrũri wa Libia kana bũrũri wa Somalia ũmũthĩ. † 10:7 Mabũrũri maya mũgwanja ma ariu a Kushi maakoragwo Arabia. ‡ 10:10 Shinaru nĩ rĩitwa rĩa tene rĩa bũrũri wa Babuloni.

⁸ Nĩ ùndũ ùcio, kuuma hau Jehova akĩmahurunja thĩ yothe, nao magĩtiga gwaka itũũra rĩu inene. ⁹ Na nĩkĩo itũũra rĩu rĩetirwo Babeli, * tondũ nĩkuo Jehova aahĩngĩcanĩirie rũthiomi rwa andũ a thĩ yothe. Kuuma kũu, Jehova akĩmahurunja thĩ yothe.

Njĩarwa cia kuuma Shemu nginya Aburamu

¹⁰ Ùyũ nĩguo ùhoro wa Shemu.

Mĩaka ñĩrĩ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ-rĩ, rĩrĩa Shemu aarĩ na ùkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe-rĩ, nĩguo aatũkĩre ithe wa Arafakasadi. ¹¹ Shemu aatũũrĩre muoyo mĩaka magana matano thuutha wa gũtuĩka ithe wa Arafakasadi, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹² Nike Arafakasadi aakinya mĩaka mĩrongo itatũ na itano, agĩtuĩka ithe wa Shela. ¹³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Shela, Arafakasadi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na itatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁴ Nike Shela aakinya mĩaka mĩrongo itatũ, agĩtuĩka ithe wa Eberi. ¹⁵ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Eberi, Shela agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na itatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁶ Nike Eberi aakinya mĩaka mĩrongo itatũ na ñna, agĩtuĩka ithe wa Pelegu. ¹⁷ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Pelegu, Eberi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na mĩrongo itatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁸ Nike Pelegu aakinya mĩaka mĩrongo itatũ, agĩtuĩka ithe wa Reu. ¹⁹ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Reu, Pelegu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na kenda na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁰ Nike Reu aakinya mĩaka mĩrongo itatũ na ñĩrĩ, agĩtuĩka ithe wa Serugu. ²¹ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Serugu, Reu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²² Nike Serugu aakinya mĩaka mĩrongo itatũ, agĩtuĩka ithe wa Nahoru. ²³ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Nahoru, Serugu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁴ Nike Nahoru aakinya mĩaka mĩrongo ñĩrĩ na kenda, agĩtuĩka ithe wa Tera. ²⁵ Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Tera, Nahoru agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ igana na ikũmi na kenda, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁶ Thuutha wa Tera gũkinya mĩaka mĩrongo mũgwanja, agĩtuĩka ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani.

Njĩarwa cia Tera

²⁷ Ùyũ nĩguo ùhoro wa Tera.

Tera nĩwe warĩ ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani. Nike Harani agĩtuĩka ithe wa Loti. ²⁸ Ithe wao Tera arĩ o muoyo-rĩ, Harani nĩakũire arĩ bũrũri-inĩ wa Uri-kwa-Akalidei, kũrĩa aacariĩrwo. ²⁹ Aburamu na Nahoru o eerĩ nĩmahikanĩrie. Mũtumia wa Aburamu eetagwo Sarai, nake mũtumia wa Nahoru eetagwo Milika; Milika aarĩ mwarĩ wa Harani. Harani nĩwe warĩ ithe wa Milika na Isika. ³⁰ Na rĩrĩ, Sarai aarĩ thaata; ndaari na ciana.

³¹ Nike Tera akĩoya mũriũ wake Aburamu, na Loti mũrũ wa mũrũwe Harani, na Sarai mũtumia wa mũriũ wake Aburamu; nao makiumagara hamwe moime bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei mathiĩ Kaanani. No rĩrĩa maakinyire bũrũri wetagwo Harani,† magĩtũũra kuo.

³² Tera agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na itano, na agĩkuĩra kũu Harani.

12

Ngai gwĩta Aburamu

¹ Nike Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, “Thaama uume bũrũri wanyu na ùtĩge andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ùthiĩ bũrũri ùrĩa ngaakuonia.

² “Nĩ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene,
na nĩngakũrathima;
nĩngatũma rĩitwa rĩaku rĩgĩe igweta,
nawe nĩũgatuĩka kĩrathimo.

³ Nĩngarathima arĩa magaakũrathima,
na ùrĩa o wothĩ ùgaakũruma na nĩ nĩngatũma anyiitwo nĩ kĩrumi;
nao andũ othe a thĩ
nĩmakarathimwo nĩ ùndũ waku.”

⁴ Nĩ ùndũ ùcio Aburamu akiumagara agĩthiĩ, o ta ùrĩa Jehova aamwathĩte; nake Loti agĩthiĩ nake. Aburamu aarĩ na mĩaka mĩrongo mũgwanja na itano rĩrĩa oimire Harani. ⁵ Nike nĩathiire na mũtumia wake Sarai, na Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina, na indo ciothe irĩa maagĩte nacio, na andũ arĩa maagĩte nao kũu Harani, na makiumagara marorete bũrũri wa Kaanani, na magĩkinya kuo.

⁶ Aburamu agĩtuĩkanĩria bũrũri ùcio agĩkinya handũ haarĩ na mũtĩ mũnene wa More kũu Shekemu. Hĩndĩ ñyo Akaanani nĩo maatũũraga bũrũri ùcio. ⁷ Nike Jehova akiumĩrĩra Aburamu, akimwĩra atĩrĩ, “Bũrũri ùyũ

* 11:9 Rĩitwa Babeli rĩgĩtaĩrwo na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ ta kuuga “kĩrigĩcano.” † 11:31 Harani rĩarĩ itũũra thĩĩnĩ wa bũrũri wa Mesopotamia, na andũ akuo nĩmahoooyaga mwero o ta ùrĩa andũ a Uri meekaga.

niguo ngahe rūciaro rwaku.” Nĩ ūndũ ūcio Aburamu agĩakĩra Jehova kīgongona hau, o we Jehova ūcio wamuumĩrĩre.

⁸ Kuuma hau agĩthĩ erekeire irĩma iria irĩ mwena wa irathĩro wa itũura rĩa Betheli, na akĩamba hema yake, Betheli igĩkorwo irĩ mwena wa ithũiro na itũura rĩa Ai rĩrĩ mwena wa irathĩro. Hau nĩho aakĩire Jehova kīgongona na agĩakĩra rĩitwa rĩa Jehova. ⁹ Thuutha-inĩ Aburamu akiumagara rĩngĩ agĩthĩ na mbere na rūgendo arerete Negevu.*

Aburamu gũthĩ Misiri

¹⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng'aragu būrũri ūcio, nake Aburamu agĩkũrũka athĩ Misiri agaikare kuo kwa ihinda, tondũ ng'aragu nĩ yarĩ nene mũno. ¹¹ Arĩ o hakuhi gũtoonya Misiri-rĩ, akĩra mūtumia wake Sarai atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ūri mũndũ-wa-nja kĩrorerwa. ¹² Na rĩrĩ, andũ a Misiri makuona mekuuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ mūtumia wake,’ tondũ ūcio manjũrage no wee makũreke ūtũure muoyo, makuoe. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio wee uga atĩ ūri mwarĩ wa baba, nĩgeetha ūhonokie muoyo wakwa na manjike wega nĩ ūndũ waku.”

¹⁴ Rĩrĩa Aburamu aakinyire Misiri, andũ a Misiri makĩona atĩ mūtumia wake aarĩ kĩrorerwa biũ. ¹⁵ Nao anene a Firaũni mamuona, makĩmũgaathĩrĩria kũrĩ Firaũni, na makĩmuoya makĩmũtwara nyũmba-inĩ yake ya ūthamaki. ¹⁶ Nake Firaũni agĩtuga Aburamu nĩ ūndũ wa Sarai, na Aburamu akĩgĩa na mbũri na ng'ombe, na ndigiri cia njamba na cia nga, ndungata cia arũme na cia airĩtu, na ngamĩra.

¹⁷ No Jehova akĩnyamaria Firaũni na nyũmba yake na mĩrimũ mĩũru nĩ ūndũ wa Sarai, mūtumia wa Aburamu. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio Firaũni agĩtũmanĩra Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ūũ ūnjikite? Nĩ kĩ kĩagĩririe ūnjĩire atĩ ūyũ nĩ mūtumia waku? ¹⁹ Nĩ kĩ gĩatũmire uuge, ‘Ūyũ nĩ mwarĩ wa baba,’ na nĩkĩo ndaamuire atuũke mūtumia wakwa? Mūtumia waku nĩwe ūyũ! Muoye mũthĩ!” ²⁰ Hĩndĩ iyo Firaũni agĩathana akĩra andũ ake ūrĩa megwĩka Aburamu, nao makĩmumagara arĩ na mūtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio.

13

Gũtigana kwa Aburamu na Loti

¹ Nĩ ūndũ ūcio Aburamu akĩambata akiuma Misiri agĩthĩ Negevu, arĩ na mūtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio, na Loti agĩthĩ hamwe nake. ² Aburamu nĩatongete mũno na ūtonga wa mahiũ, na wa betha, na wa thahabu.

³ Kuuma kũu Negevu nĩathiire kũndũ na kũndũ o nginya agĩkinya Betheli, o harĩa aambĩte hema yake rĩa mbere gatagatĩ ka Betheli na Ai, ⁴ na hau nĩho aakĩte kīgongona ihinda rĩa mbere. Na Aburamu agĩakĩra rĩitwa rĩa Jehova ho.

⁵ Na rĩrĩ, Loti, ūrĩa matwaranaga na Aburamu, o nake aarĩ na ndũũru cia mbũri, na cia ng'ombe, na ndungata nyingĩ. ⁶ Nĩ ūndũ ūcio būrũri ūcio ndũngĩahotire kũmaigania ūrĩthio marĩ hamwe, nĩ tondũ indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno, ūndũ matangĩahotire gũikarania hamwe. ⁷ Na nĩ kwagĩire ngũĩ gatagatĩ ka arĩithi a Aburamu na arĩithi a Loti. Akaanani na Aperizi o nao maatũũraga o būrũri-inĩ ūcio hĩndĩ iyo.

⁸ Nĩ ūndũ ūcio Aburamu akĩra Loti atĩrĩ, “Nĩtũtĩge kũgĩa na ngũĩ gatagatĩ gaitũ nawe, kana gatagatĩ ka arĩithi aku na arĩithi akwa, nĩ tondũ tũrĩ andũ a nyũmba imwe. ⁹ Githĩ būrũri ūyũ wothē ndũrĩ mbere yaku? Reke tũtigane. Wathĩ mwena wa ūmotho, na nĩ ngũthĩ mwena wa ūrĩo; wathĩ mwena wa ūrĩo, na nĩ ngũthĩ mwena wa ūmotho.”

¹⁰ Loti nĩatiirire maitho, akĩbaara, akĩona atĩ kĩaragana gĩothe kĩa Jorodani kiarĩ na maaĩ maingĩ, gĩgĩkĩhaana o ta mũgũnda ūrĩa wa Jehova, na o ta būrũri wa Misiri, ūrĩa ūng'etheire Zoari. (Hĩndĩ iyo nĩ mbere ya Jehova kũnũha Sodomu na Gomora.) ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Loti agĩthũurĩra kĩaragana kĩa Jorodani gĩothe na akiumagara erekeire irathĩro. Andũ acio eerĩ magĩtigana: ¹² Aburamu agĩtũura būrũri wa Kaanani, nake Loti agĩtũura matũũra-inĩ na kĩaragana kĩa, akĩamba hema ciake hakuhi na Sodomu. ¹³ Na rĩrĩ, andũ a Sodomu maarĩ aaganu, na makehagĩria Jehova mũno.

¹⁴ Aburamu na Loti maatigana-rĩ, Jehova akĩra Aburamu atĩrĩ, “Ta tiira maitho maku na igũrũ ūrĩ o hau ūrĩ, ūrore mwena wa gathĩgathini na gũthini, irathĩro na ithũiro. ¹⁵ Būrũri ūrĩa wothē ūkuona nĩngũkũhe ūtũike waku, na wa rūciaro rwaku nginya tene. ¹⁶ Nĩngaatũma rūciaro rwaku rūngĩhe o ta rūkũgũ rwa thĩ, na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ūngĩhota gũtara rūkũgũ rwa thĩ-rĩ, o na rūciaro rwaku no rūgĩtara. ¹⁷ Ūkĩra ūthĩrĩ, ūtũikanie būrũri ūyũ ūraihi wagu na warĩ wagu, tondũ nĩngũkũhe guo.”

¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio Aburamu akĩambũra hema ciake, agĩthĩ gũtũura hakuhi na mitĩ irĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure kũu Hebironi, na agĩakĩra Jehova kīgongona hau.

14

Aburamu gũteithũra Loti

¹ Ihinda-inĩ rĩu, Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasarũ, na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, ² nĩmathiire ita kũrĩa na Bera mũthamaki wa Sodomu, na Birisha mũthamaki wa Gomora, na Shinabu mũthamaki wa Adima, na Shemeberi mũthamaki wa Zeboimu na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari). ³ Athamaki acio othe a gĩkundi gĩa keerĩ nĩmacookanĩrĩre hamwe Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu (na nokuo Iria rĩa Cumbĩ). ⁴ Ihinda rĩa mĩaka ikũmi na tĩrĩ

* 12:9 Rĩitwa Negevu rĩgĩtũũro nĩ kuuga “būrũri mũmũ”; ūyũ warĩ būrũri mwaraganu watambũrũkite nginya Jerusalemu werekeire werũ-inĩ. † 12:10 Būrũri wa Misiri ndwagĩre na ng'aragu nĩ ūndũ wa ūrĩmi wagu na kunithia maaĩ na Rũũ rwa Nili.

maatũire matungatagĩra Mũthamaki Kedorilaomeri, no mwaka-inĩ wa ikũmi na itatũ makĩregana na watho wake.

⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna-rĩ, Mũthamaki Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ hamwe nake magithĩ makĩhoota Arefai* kũu Ashiterothu-Karinaimu, na Azuzi kũu Hamu, na Aemi kũu Shave-Kiriathaimu, ⁶ nao Achori makimahootera bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru, o nginya Eli-Parani gũkuhĩ na werũ. ⁷ Ningĩ athamaki acio makĩgarũrũka, magithĩ Eni-Mishipatu (na nokuo Kadeshi), magĩtooria rũgongo ruothe rwa Amaleki,† o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga kũu Hazazoni-Tamaru.

⁸ Ningĩ mũthamaki wa Sodomu, na mũthamaki wa Gomora, na mũthamaki wa Adima, na mũthamaki wa Zeboimu, na mũthamaki wa Bela (na nokuo Zoari) magithĩ makĩhaarĩria ita rĩa rĩa mbaara o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Sidimu, ⁹ mahũũrane na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, na Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasaru, athamaki acio ana mahũũrane na athamaki acio angĩ atano. ¹⁰ Na rĩrĩ, Gĩtuamba kũu gĩa Sidimu kĩaĩyũrite marima ma rami, na rĩria athamaki a Sodomu na Gomora mooraga-rĩ, andũ amwe ao makĩgũa kuo nao arĩa angĩ makĩũrĩra irĩma-inĩ. ¹¹ Athamaki acio ana magĩtũyana indo ciothe cia Sodomu na Gomora o na irio ciakuo ciothe; magicooka magĩthĩria. ¹² Ningĩ magĩtaha Loti, mũrũũ wa mũrũ wa nyina na Aburamu, na indo ciake, tondu aatũũraga kũu Sodomu.

¹³ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wahonokete gũtahwo-rĩ, agĩũka na akĩra Aburamu ũria Mũhibirania ũhoro ũcio. Na rĩrĩ, Aburamu aatũũraga hakuhĩ na mũtĩ ĩria mũnene ya mĩgandi ya Mamure ũria Mũamori, mũrũ wa nyina na Eshikoli na Aneri, na othe maarĩ rũmwe na Aburamu. ¹⁴ Rĩria Aburamu aigũire atĩ mũndũ ũcio wao nĩanyĩitwo agatahwo-rĩ, agĩta andũ magana matatũ na ikũmi na anana arĩa maarutĩtwo kũrĩa mbaara na maaciarĩrwo gwake mũcĩ, makĩngatithia thũ icio o nginya Dani. ¹⁵ Ũtukũ-rĩ, Aburamu akĩganyania andũ ake mamatharĩkire, nake akĩmahoota na akĩmaingatithia nginya Hoba, itũũra rĩrĩ gathigathini wa Dameski. ¹⁶ Aburamu agĩcookithia indo ciothe iria ciatahitwo, na Loti mũndũ ũcio wao, na indo ciake ciothe, hamwe na andũ-a-nja na andũ arĩa angĩ.

¹⁷ Aburamu acooka kuuma kũhoota Kedorilaomeri na athamaki arĩa maarĩ rũmwe nake-rĩ, mũthamaki wa Sodomu agĩthĩ kũmũtũnga Gĩtuamba-inĩ gĩa Shave (na no kĩa gĩtagwo Gĩtuamba-kĩa-Mũthamaki).

¹⁸ Nake Melikisedeki mũthamaki wa Salemu‡ akĩrehe mĩgate na ndibei. We aarĩ mũthĩnjĩri wa Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. ¹⁹ Na akĩrathima Aburamu, akiuga atĩrĩ, “Aburamu arorathimwo nĩ Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, o we Mũmbi wa igũrũ na thĩ.

²⁰ Ningĩ Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno arogaathwo, o ũcio ũranearire thũ ciaku moko-inĩ maku.”

Nake Aburamu akĩhe Melikisedeki gĩcũnjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria aatũnyĩte athamaki arĩa ana.

²¹ Nake mũthamaki wa Sodomu akĩra Aburamu atĩrĩ, “Nĩi nengera o andũ tu, ũrigie na indo ituĩke ciaku.”

²² No Aburamu akĩra mũthamaki ũcio wa Sodomu atĩrĩ, “Nĩnyambararĩtie guoko gwakwa na igũrũ na ngehĩta na mwĩhitwa kũrĩ Jehova Mũrungu ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, Mũmbi wa igũrũ na thĩ, ²³ atĩ ndingĩtikĩra kuoya kindũ o na kĩmwe gĩaku, o na karũrĩgĩ kana kamũkwa ga kiraatũ, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ndatongirie Aburamu.’ ²⁴ Ndingĩtikĩra kuoya kindũ, o tĩga kĩria kĩrĩtwo nĩ andũ akwa, na igai rĩa andũ arĩa tũrathĩte nao, na nĩ Aneri, na Eshikoli, na Mamure. Acio nĩmooe rũgai rwao.”

15

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Aburamu

¹ Thuutha wa maũndũ macio, ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Aburamu na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ: “Aburamu, ndũgetigĩre.

Nĩi nĩ nĩ ngo yaku, na nĩ nĩ kĩheo gĩaku kĩnene.”

² No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, hihi nĩ kĩi ũkũũhe, kuona atĩ ndĩrĩ mwana, na ũria ũkaagaya mũcĩ ũyũ wakwa nĩ Eliezeri wa Dameski?” ³ Ningĩ Aburamu akiuga atĩrĩ, “Nĩwagĩte kũũhe ciana; nĩ ũndũ ũcio ndungata ya mũcĩ wakwa nĩyo ikaangaya.”

⁴ Hindĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Aburamu, akĩrwo atĩrĩ, “Aca, Eliezeri tiwe ũgaakũgaya, no mũrũguo ũria ũkoima mũthĩmo waku nĩwe ũgaakũgaya.” ⁵ Akiumia Aburamu nja, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tiira maitho ũrore igũrũ na ũtare njata, angĩkorwo ti-itherũ no ũcitare.” Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo rũciarwo rwaku rũkaigana.”

⁶ Aburamu agĩtikĩra Jehova. Nake Jehova agĩkenio nĩ wĩtikio ũcio, akĩmũtua mũthingu.

⁷ Ningĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova ũria wakũrutire bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei, nĩgeetha ngũhe bũrũri ũyũ ituĩke igai riaku.”

⁸ No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, ũngũmenyithia nakĩ atĩ nĩũgatuĩka igai riakwa?”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta ndeehera moori, na mbũri, na ndũrũme, na o ĩmwe yacio ĩkorwo ĩrĩ na mĩaka itatũ, o hamwe na ndutura, na gĩcuĩ kĩa ndirahũgĩ.”

* 14:5 Arefai rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga andũ anene mũno kũga. † 14:7 Amaleki maarĩ rũrĩrĩ rwa andũ maatũũraga Negevu na bũrũri ũria ũrigĩciĩrie Kĩrĩma gĩa Sinai. ‡ 14:18 Kwahoteka atĩ Salemu nĩ rĩtwa rĩa tene rĩa Jerusalemu.

¹⁰ Aburamu akirehera Jehova indo icio ciothe, agiciatũrانيا njatũ igĩrĩ, na agiciara mũhari, o rwatũ rũkaringana na rwatũ rũria rũngĩ; no nyoni-rĩ, aaciũruga ndaaciaturaniirie.* ¹¹ Nacio nderi ikiharũrũkĩra nyama icio, no Aburamu agicingata, agiciũmbũra.

¹² Riũa rigithũa-rĩ, Aburamu agikoma toro mũnene, nayo nduma nene na ya kũmakania ikĩmũnyiita. ¹³ Ningĩ Jehova akimwĩra atĩrĩ, “Menya na ma atĩ njaro ciaku niĩgatũũra irĩ ageni bũrũri ũtarĩ wacio, na niĩgatũuo ngombo na inyariirwo miaka magana mana. ¹⁴ No niĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igatungata irĩ ngombo, na thuutha ũcio niĩkoima kuo irĩ na ũtonga mũngĩ. ¹⁵ No wee-rĩ, ũgaakua na thayũ, na ũgaathikwo ũrĩ na ũkũrũ mwega. ¹⁶ Rũciaro-inĩ rwa kana-rĩ, njaro ciaku niĩgacooka gũkũ, niĩgũkorwo mehia ma Aamori matikinyite harĩa ho.”

¹⁷ Na rĩrĩ, riũa riathũa na kwagĩa nduma-rĩ, hakĩoneka nyũngũ ya mwaki yatoogaga irĩ na kĩmũrĩ gĩkĩrĩrĩmbũka gĩgĩtuĩkanĩria gatagati ka njatũ icio. ¹⁸ Mũthenya ũcio, Jehova akĩrũkanĩra na Aburamu kĩrĩkanĩro, akimwĩra atĩrĩ, “Nĩndahe njaro ciaku bũrũri ũyũ, kuuma rũũ rwa Misiri nginya rũũ rũria rũnene rwa Farati: ¹⁹ bũrũri wa Akeni, na wa Akenizi, na wa Akadimoni, ²⁰ na wa Ahiti, na wa Aperizi, na wa Arefai, ²¹ na wa Aamori, na wa Akaanani, na wa Agirigashi, na wa Ajebusi.”

16

Hagari na Ishumaeli

¹ Na rĩrĩ, Sarai mũtũmia wa Aburamu ndaamũciarĩire ciana. No nĩ aarĩ na mũirĩtu Mũmisiri wamũtunga-gatĩra wetagwo Hagari; ² tondũ ũcio Sarai akĩra Aburamu atĩrĩ, “Jehova niĩagirĩtie ngĩe na ciana. Thiĩ ũkome na ndungata yakwa ya mũirĩtu; hihi kwahoteka ngĩe na rũciaro nĩ ũndũ wake.”*

Nake Aburamu agĩtikania na ũria Sarai oigire. ³ Nĩ ũndũ ũcio, thuutha wa Aburamu gũkorwo atũũrite Kaanani miaka ikũmi-rĩ, mũtũmia wake Sarai akioya Hagari Mũmisiri ũria warĩ ndungata yake ya mũirĩtu, akimũneana kũrĩ mũthũuriwe atũike mũtũmia wake. ⁴ Nake Aburamu agikoma na Hagari, nake akigĩa nda.

Na rĩria aamenyire atĩ niĩgĩite nda-rĩ, akiambiriria kũnyarara Sarai mwathi wake. ⁵ Hĩndĩ iyo Sarai akĩra Aburamu atĩrĩ, “Uũru ũyũ ũrathĩnia-rĩ, ũrogũcookerera arĩ we. Ndeaneanire ndungata yakwa moko-inĩ maku, na riu tondũ niĩmenyete atĩ irĩ na nda, no kũũnyarara. Jehova arotũtũithania niĩ nawe.”

⁶ Aburamu akimũcookeria atĩrĩ, “Ntungata yaku irĩ moko-inĩ maku. Ika nayo ũria ũkuona kwagĩĩre.” Nake Sarai akĩnyamaria Hagari mũno; nĩ ũndũ ũcio Hagari akimũũria.

⁷ Mũraika wa Jehova agikora Hagari hakuĩ na handũ haatherũkaga maaĩ werũ-inĩ; gathima kau kaarĩ mũkĩra-inĩ wa njira irĩa ya gũthiĩ Shuri. ⁸ Mũraika akimũũria atĩrĩ, “Hagari ndungata ya Sarai, uuma kũ na wathiĩ kũ?”

Hagari akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kũũria ndĩroorĩra Sarai ũria mwathi wakwa.”

⁹ Ningĩ mũraika wa Jehova akimwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ mũtũmia ũcio mwathi waku na ũmwĩnyihĩrie.”

¹⁰ Ningĩ mũraika agĩcooka akimwĩra atĩrĩ, “Nĩngaingĩhia njaro ciaku ũndũ itagaatarĩka.”

¹¹ Mũraika wa Jehova ningĩ akimwĩra atĩrĩ:

“Rũ ũrĩ na nda,

na niĩgaciara kaana ga kahĩ,

na ũgaagatua Ishumaeli.

Nĩgũkorwo Jehova niĩaguĩte ũhoro wa mĩnyamaro yaku.†

¹² Mũrũgo agaatuika wa mbũrũrũ ta ndigiri ya gĩthaka;

guoko gwake gũgookagĩra andũ othe,

nao andũ othe mamũũkagĩre:

agaatũũra na ũthũ na arĩũ a ithe othe.”

¹³ Nake Hagari akihe Jehova ũcio wamwariĩre rĩitwa rĩrĩ: “Wee nĩwe Ngai ũria ũnyonaga,” nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Rũ niĩ ndĩkuona ũria ũnyonaga.” ¹⁴ Nĩkĩo gĩthima kũ gĩetirwo Biri-Lahai-Roi, na kĩrĩ o ho, kũu gatagati ga Kadeshi na Beredi.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Hagari agiciarĩra Aburamu mwana wa kahĩ, nake Aburamu agĩtua kaana kau aaciariĩrwo Ishumaeli. ¹⁶ Aburamu aarĩ wa miaka mĩrongo inana na itandatũ rĩria Hagari aamũciarĩre Ishumaeli.

17

Kĩrĩkanĩro gĩa Kũrua

¹ Na rĩrĩ, rĩria Aburamu aarĩ na ũkũrũ wa miaka mĩrongo kenda na kenda-rĩ, Jehova niĩamumĩrĩre, akimwĩra atĩrĩ, “Niĩ nĩ niĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe; tũũra ũnjathikagĩra, na ũtarĩ na ũcuuke. ² Na niĩ niĩngũtũria kĩrĩkanĩro gatagati gakwa nawe, na niĩngaingĩhia mũigana waku mũno.”

³ Aburamu agĩturumithia ũthiũ wake thiĩ, nake Ngai akimwĩra atĩrĩ, ⁴ “Hakwa-rĩ, gĩkĩ nikĩo kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe: Wee niĩgatuika ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁵ Ndũgũcooka gĩtũwo Aburamu; ũrĩtagwo Ibrahĩmu, nĩgũkorwo niĩngũtũite ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ. ⁶ Niĩngũtũma ũciare mũno; na ndũme ũtũike ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, nao athamaki niĩmakoma thiĩnĩ waku. ⁷ Niĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra

* 15:10 Kĩrĩkanĩro o gĩothe kĩrĩkia kũguithanĩro nĩ kwarutagwo igongona rĩa nyamũ irĩa yatinanagio maita meerĩ, nao arĩa maathondekaga kĩrĩkanĩro kũ makagera gatagati ga icunĩ icio cieri. * 16:2 Kwaga kũgĩa ciana kuonekaga taarĩ iherithia kuuma kũrĩ Ngai. Mũtũgo wa mahinda macio niwetikĩritie mũtũmia athurĩre mũthũuriwe mũtũmia, no ciana irĩa maagĩa igakorwo irĩ cia mũtũmia ũcio thata. † 16:11 Rĩitwa Ishumaeli rigĩtaũrwo nĩ kuuga “Ngai niĩaguaga.”

tene na tene gatagati gakwa nawe na njaro ciaku iria igooka thuutha waku, na nginya njiarwa ciaku cia thuutha, niguu nduuke Ngai waku na Ngai wa njaro iria igooka thuutha waku. ⁸ Ningakuhe bururi uyü wotho wa Kaanani, kûria üri mügeni riu, ütûure üri igai riaku na ria njaro ciaku iria igooka thuutha waku; na ningatuika Ngai wao.”

⁹ Ningi Ngai agicooka akiira Ibrahîmu atiri, “Wee-ri, no nginya ümenyagiri kîrikanîro giakwa, wee na njaro iria igooka thuutha waku, harî njiarwa na njiarwa iria igooka. ¹⁰ Giki nikio kîrikanîro giakwa nawe na njaro iria igooka thuutha waku, kîrikanîro kîria ürimenyagiri: Arûme othe thiini wanyu nîmarîruaga. ¹¹ Mûrîruaga niguu ündü ücio ütuike kîmenyithia gia kîrikanîro gatagati gakwa nawe. ¹² Harî njiarwa iria igooka thuutha, mündü mûrûme wotho thiini wanyu no nginya arue ari na ükûrû wa thikû inyanja, kûrutia ari maciaritwo thiini wa nyûmba yaku kana ari magûritwo na mbeeca kuuma kûri andü a kûngi-aria matari a rûciaro rwaku. ¹³ Mündü ücio, wagûciarirwo nyûmba-ini yaku kana wakûgûrwo na mbeeca ciaku-ri, no nginya arue. Kîrikanîro giakwa kîa mûri wanyu gîgûtuika kîrikanîro gia gûtüura tene na tene. ¹⁴ Mündü mûrûme wotho ütarî mûruu, üria ütaruithitio mwiri wake-ri, nîakeherio harî andü ao; ücio ndahungitîe kîrikanîro giakwa.”

¹⁵ Ningi Ngai akiira Ibrahîmu atiri, “Ha ühoro wa Sarai mütumia waku-ri, ndügücooka kûmwita Sarai; ariitagwo Sara. ¹⁶ Ningûmûrathima, na ti-itherü ningûkûhe mwana wa kahî üciariirwo nîwe. Ningûmûrathima niguu atuke nyina wa ndûrîrî; athamaki a ndûrîrî makoima harîwe.”

¹⁷ Ibrahîmu agiturumithia üthiü wake thi, agicooka agitheka, akiyûria na ngoro atiri, “Mündü üri na miaka igana nîegûciara mwana wa kahî? Sara no aciara mwana ari na miaka mîrongo kenda?” ¹⁸ Nake Ibrahîmu akiira Ngai atiri, “Naari korwo Ishumaeli atûura arathimagwo nîwe!”

¹⁹ Nake Ngai akîmûcookeria atiri, “Ti niguu, no mütumia waku Sara nîagagûciarî kahî, na nîugaagatua Isaaka. Ningathondeka kîrikanîro nake gia gûtüura tene na tene harî njaro ciake iria igooka thuutha wake. ²⁰ Na ha ühoro wa Ishumaeli, nîndakûigua: Ti-itherü ningûmûrathima; ningûtûma aciarane, aingîhe mûno. Nîagatuika ithe wa aathani ikûmi na eerî, na nîngamûtua rûrîrî rûnene. ²¹ No kîrikanîro giakwa ngaathondeka na Isaaka, üria Sara egûgûciarî mwaka uyü ügûûka, ihinda-ini ta rîrî tûri.” ²² Ngai aarikia kwaria na Ibrahîmu, akiambata, akimûtiga.

²³ Mûthenya o ro ücio, Ibrahîmu akiyua mûriü wake Ishumaeli, na ari othe maciarirwo gwake, o na ari magûritwo na mbeeca ciake, mündü mûrûme wotho wa nyûmba yake, akîmaruithia, o ta üria Ngai aamwîrite. ²⁴ Ibrahîmu aari wa miaka mîrongo kenda na kenda rîria aaruire, ²⁵ nake mûriü wake Ishumaeli aari wa miaka ikûmi na itatû. ²⁶ Ibrahîmu na mûriü wake Ishumaeli maaruire hamwe mûthenya o ro ücio. ²⁷ Na mündü mûrûme wotho thiini wa nyûmba ya Ibrahîmu, ari maciarirwo gwake, kana mündü wagûritwo kuuma kûri mündü wa kûngi, maaruanîre hamwe nake.

18

Ageni ari Atatû

¹ Mûthenya ümwe Jehova nî oimîriire Ibrahîmu rîria aikarite müromo-ini wa hema yake hakuhi na mîti rîria mînene ya mîgandi ya Mamure, ihinda ria mîraho. ² Na rîrî, Ibrahîmu aatiira maitho-ri, akîona andü atatû marûgamite o hakuhi nake. Rîria aamoonire, akihiuha akiama müromo-ini wa hema yake, agithi kûmatûnga, na agiturumithia üthiü wake thi.

³ Akiuga atiri, “Mwathi wakwa, angikorwo nîndetikîrika maitho-ini maku, ndûkahitûke ndungata yaku. ⁴ Reke tûü tûnini tûrehwo, na inyuü inyuotho mwîthambe magûrû na mûhurûke kîruru-ini kîa mûti üyü. ⁵ Na nîi thiî ndîmûrehere kîndü gia kûria, nîgeetha mûcookwo nî hinya, kuona atî nîmwagûka kwa ndungata wanyu, nîguo mûcooke mwîthiire.”

Maîmûcookeria atiri, “Ni wega mûno, îka o üguo woiga.”

⁶ Ni ündü ücio Ibrahîmu akihiuha agithi hema-ini kûri Sara, akîmwîra atiri, “Oya ibaba ithatû* cia mûtu üria mûhinyu wega, üükande na ürüge mîgate naihenya.”

⁷ Ningi Ibrahîmu agîteng'era rûuru-ini, agithuura njaü njega na njororo, akîmînengera ndungata, nayo ikîmîthinja naihenya. ⁸ Ningi Ibrahîmu akîmarehera iria imata na iria ria mwîtha, na nyama cia njaü iyo yathînjitwo, agîciiga hau mbere yao. Nake kîrûgama hakuhi nao mûti-ini rîria maarîaga.

⁹ Maarîkia kûria makîmûria atiri, “Sara mütumia waku-ri, ari kû?”

Ibrahîmu akîmacookeria atiri, “Ari kûria hema thiini.”

¹⁰ Nake Jehova akiuga atiri, “Ti-itherü nîngooka kûri we rîngi hîndi o ta îno mwaka uyü üroka, na Sara mütumia waku nîagaciara kaana ga kahî.”

Nake Sara nîathikagîrîria ari hau müromo-ini wa hema rîria yarî thuutha wa Ibrahîmu. ¹¹ Na rîrî, Ibrahîmu na Sara maarî akûrû na magatîndika miaka yao ma, nake Sara akahitûkia miaka ya gûciara. ¹² Ni ündü ücio, Sara agîithekera, akîyûria atiri, “Thuutha wa gûkûra üü-ri, na mwathi wakwa nî mûkûrû-ri, no ngîgie na gîkeno kîu?”

¹³ Nake Jehova akiûria Ibrahîmu atiri, “Ni kîi gîatûma Sara atheke na eyûrie, ‘Ti-itherü no ngîe na mwana ndi mûkûrû üguo?’ ¹⁴ Kai kûri ündü üngîrema Jehova? Mwaka uyü üroka-ri, nîngacooka ihinda rîria rîamûre, nake Sara nîagaciara kaana ga kahî.”

¹⁵ Sara agîtigîra mûno, ni ündü ücio akiheenania, akiuga atiri, “Niî ndinatheka.”

Nowe Jehova akiuga atiri, “Ni ma nîwatheka.”

* 18:6 ni ta kilo 22.

Iburahimu Gúthaitanirira Sodomu

¹⁶ Riría andũ acio mookirire mathiĩ-rĩ, makĩerekera na Sodomu,[†] nake Iburahimu agĩtwarana nao amoomagarie. ¹⁷ Hĩndĩ iyo Jehova akĩyũria atĩrĩ, “No hithe Iburahimu ũria ndĩrenda gwĩka? ¹⁸ Ti-itherũ Iburahimu niagatuika rũrĩrĩ rũnene na rwa hinya, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ niikarathimwo nĩ undũ wake. ¹⁹ Nigũkorwo nĩndimũthuurite nĩgeetha onagĩrĩrie ciana ciake, na nyũmba yake, na arĩa magooka thuutha wake, kũrũmagia mithiire ya Jehova na undũ wa gwĩkaga ũria kwagĩrĩrie, na kihooto, nĩgeetha Jehova akaahingĩria Iburahimu ũria aamwĩrĩrie.”

²⁰ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mũkayo wĩgĩĩ Sodomu na Gomora nĩ mũnene mũno, naguo wĩhia wao nĩ mũru mũno. ²¹ Nĩ undũ ũcio nĩ nĩngũkũrũka thĩi nyone kana ũuru ũria mekite nĩũigana ikaya rĩria rĩnginyĩrie. Na aakorwo tiguo-rĩ, nĩngũmenya ũria ngwĩka.”

²² Nĩ undũ ũcio andũ acio makiuma hau magĩthiĩ merekeire Sodomu, no Iburahimu agĩtigwo arũgamĩte mbera ya Jehova. ²³ Nake Iburahimu agĩkuhĩrĩria Jehova akĩmũria atĩrĩ, “Andũ arĩa athingu ũkũmanĩ-inanĩria hamwe na arĩa aaganu? ²⁴ Ī kũngĩkorwo kũrĩ na andũ mĩrongo itano athingu itũũra-inĩ rĩu inene? Ti-itherũ no ũrĩniina na ndũrĩhonokie nĩ undũ wa andũ acio mĩrongo itano athingu marĩ kuo? ²⁵ Ũroaga gwĩka undũ ta ũcio, wa kũũraganĩria arĩa athingu hamwe na arĩa aaganu, arĩa athingu na arĩa aaganu ũmataranĩrie undũ ũmwe. Ũroaga gwĩka undũ ta ũcio! Mũtuanĩri ciira wa thĩ yothē-rĩ, gĩthĩ ndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũria kwagĩrĩrie?”

²⁶ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo itano athingu kũu itũũra rĩu inene rĩa Sodomu-rĩ, nĩngũhonokia kũndũ kũu guothe nĩ undũ wao.”

²⁷ Ningĩ Iburahimu akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Rĩu tondũ nĩngũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani, o na gũtuika ndĩ o rũkũngũ na mũhu-rĩ, atĩrĩ, ²⁸ Ī hangĩaga andũ atano a acio mĩrongo itano athingu? Nĩ ũngĩniina itũũra rĩu inene rĩothe nĩ undũ wa kwaga acio atano?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ĩna na atano kuo, ndikũrĩniina.”

²⁹ O rĩngĩ Iburahimu akĩmwarĩria akĩmũria atĩrĩ, “Ī ũngĩkora andũ mĩrongo ĩna tu kuo?” Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ undũ wa acio mĩrongo ĩna-rĩ, ndikũrĩniina.”

³⁰ Ningĩ Iburahimu akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara, no areke njarie. Ī ũngĩkora andũ mĩrongo itatũ kuo?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndikũrĩniina ingĩkora andũ mĩrongo itatũ kuo.”

³¹ Iburahimu akiuga atĩrĩ, “Rĩu tondũ nĩngũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani-rĩ, Ī kũngĩoneka o andũ mĩrongo ĩrĩ kuo?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ undũ wa acio mĩrongo ĩrĩ, ndikũrĩniina.”

³² Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara no areke njarie rĩngĩ rĩmwe. Ī kũngĩoneka o andũ ikũmi kuo?”

Nake Jehova agĩcookia, akiuga atĩrĩ, “Nĩ undũ wa acio ikũmi-rĩ, ndikũrĩniina.”

³³ Rirĩa Jehova aarĩkirie kwaria na Iburahimu, agĩthiĩra, nake Iburahimu agĩcooka mũciĩ.

19

Kwanangwo gwa Sodomu na Gomora

¹ Nao arĩa acio eerĩ magĩkina Sodomu hwaĩ-inĩ, nake Loti aikarĩte kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Rirĩa aamoonire-rĩ, agĩũkĩra nĩguo amatũnge, na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Aathi akwa, ndamũthaita ũkai mũtoonye nyũmba ya ndungata yanyu. Na no mwĩthambe magĩrũ na mũraarĩrie, na rũciĩnĩ tene mũrooke gũthiĩ na mbera na rũgendo rwanyu.”

No-o makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ tũkũraara nja kĩaaro-inĩ.”

³ Nowe Loti akĩmarĩngĩrĩria na hinya mũno mathiĩ gwake mũciĩ, nginya magĩtikĩra. Magĩthiĩ nake, magĩtoonya nyũmba gwake. Nake akĩmathondekera irio, akĩruga mĩgate ĩtaarĩ ndawa ya kũmbia, nao makĩrĩa. ⁴ Matanathĩ gũkoma-rĩ, arũme othe a kuuma ituri ciothe cia itũũra rĩu rĩa Sodomu, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, makĩrĩgĩcĩa nyũmba ya Loti. ⁵ Nao magĩta Loti, makĩmũria atĩrĩ, “Andũ arĩa mookire gwaku ũtukũ ũyũ-rĩ, marĩ-kũ? Marehe na gũkũ nja, tũkome nao.”

⁶ Loti akiuma na nja amatũnge, na akĩhinga mũrango, ⁷ akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa; mũtĩgeke undũ ũcio wa waganu. ⁸ Atĩrĩrĩ, ndĩ na airĩtu akwa eerĩ matarĩ maakoma na mũndũ mũrũme. Rekei ndĩmarehe na gũkũ nja, na inyũĩ mwĩke o ũria mũkwenda nao. No mũtĩgeke undũ o na ũrĩkũ kũrĩ andũ aya, tondũ mokite gwakwa na no nginya ndĩmagĩtĩre.”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ehera.” Na makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ookire gũkũ arĩ mũgenĩ, na rĩu arenda gũtũciirithia! Wee nĩwe tũgwĩka ũuru gũkĩra acio!” Magĩkĩrĩria kũhatĩrĩria Loti, na magĩkuhĩrĩria nĩguo moinganage mũrango.

¹⁰ No agenĩ acio maarĩ thĩĩnĩ magĩtambũrũkia moko, makĩguucia Loti, makĩmũcooka nyũmba na makĩhinga mũrango. ¹¹ Magĩcooka makĩhũũra andũ acio maarĩ nja ya mũrango wa nyũmba, ethĩ na akũrũ, na ũtumumu nĩgeetha mage kuona mũrango.

¹² Andũ acio eerĩ makĩũria Loti atĩrĩ, “Ũrĩ na andũ angĩ aku gũkũ, ta arĩa mahikĩtie airĩtu aku, aanake kana airĩtu aku, kana mũndũ ũngĩ waku o wothē ũrĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene? Moimagarie muume gũkũ, ¹³ tondũ nĩtũkwananga kũndũ gũkũ. Mũkayo ũria ũkaiĩrwo Jehova okĩrĩre andũ a gũkũ nĩ mũnene mũno, na nĩatũtũmĩte tũũke tũrianange.”

[†] 18:16 Itũũra rĩa Sodomu rĩrĩ o harĩa rĩarĩ mwena wa gũthĩni wa Iria rĩa Cumbĩ.

¹⁴ Nĩ undũ ũcio Loti akiumagara, agĩthĩĩ akĩaria na athoni ake, arĩa maarĩ mahikie airĩtu ake. Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhĩkei muume kũndũ gũkũ, nĩ undũ Jehova arĩ hakuhi kwananga itũũra rĩrĩ inene!” No athoni ake magĩciiria nĩ itherũ aamarĩngaga.

¹⁵ Rũciinĩ ruoro rĩgĩtema-rĩ, araike acio makĩhĩkahĩka Loti, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩke! Oya mĩtũmia waku na airĩtu ake eerĩ arĩa marĩ gũkũ, kana mũniinanĩrio na itũũra rĩrĩ rĩkĩherithio.”

¹⁶ Rĩria Loti aahindahindire-rĩ, andũ acio makĩmũnyiita guoko, na moko ma mĩtũmia wake na ma airĩtu ake eerĩ, na makĩmoimagarĩa o wega ngĩnya nja ya itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguĩrĩre tha.

¹⁷ Na maarĩkia kũmaruta nja ya itũũra, ũmwe wao akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩthareĩ mũhonokie mĩoyo yanyu! Mũtĩkehũgũre, na mũtikarũgame handũ o na ha gũkũ kiaragana-inĩ giki! Ũrĩra irĩma-inĩ, kana mũniinwo!”

¹⁸ No Loti akĩmeera atĩrĩ, “Aca, aathi akwa, ndamũthaitha! ¹⁹ Tondũ ndungata yanyu nĩ itĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ manyu, na nĩmũnyonetie ũtugi mũnene wa kũhonokia muoyo wakwa, no ndingĩhota kũũrĩra irĩma-inĩ; mwanangĩko ũyũ nĩũkũngorerera, na nĩngũkua. ²⁰ Ta rorai, haarĩa harĩ na itũũra rĩrĩ hakuhi ingĩũrĩra, na nĩ inini. Rekei njũrĩre kuo, nĩ itũũra inini mũno, githĩ tĩguo? Naguo muoyo wakwa nĩũkũhonoka.”

²¹ Nake mũraika akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, nĩngũkũguĩra ihooya rĩu o nario; Ndĩkũharagania itũũra rĩu warĩa ũhoro warĩo. ²² No rĩrĩ, ũrĩra kuo na ihenya, nĩ undũ gũtĩrĩ undũ ingĩka ngĩnya ũkinye kuo.” (Nĩkĩo itũũra rĩu rĩtagwo Zoari.)

²³ Loti agĩkinya Zoari-rĩ, rĩũa nĩrĩarĩkĩtie kũratha. ²⁴ Nake Jehova akiurĩria Sodomu na Gomora mwaki wa ũbirĩti uumĩte igũrũ kũrĩ Jehova. ²⁵ Nake akĩharagania matũũra macio manene, na kiaragana kũ gĩothe, o hamwe na arĩa othe maatũire matũũra-inĩ macio manene, o na mĩmera yothe ya bũrũri ũcio. ²⁶ No mĩtũmia wa Loti nĩehũgũrĩre na thootha, nake agĩtuika gĩtugi gĩa cumbi.

²⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene-rĩ, Iburahĩmu agĩũkĩra na agĩcooka handũ harĩa aarũgamĩte mbere ya Jehova. ²⁸ Agĩcũthĩrĩria mwena wa Sodomu na Gomora, bũrũri wotha wa kiaragana kũu, nake akĩona ndogo ndumanu yambatĩte na igũrũ kuuma bũrũri-inĩ ũcio, ihaana ta ndogo yumĩte icua-inĩ.

²⁹ Nĩ undũ ũcio, rĩria Jehova aanangire matũũra macio manene ma kiaragana kũu, nĩarĩrikanire Iburahĩmu, na akĩruta Loti mwanangĩko-inĩ ũcio waharaganĩrie matũũra macio manene kũria Loti atũire.

Loti na Airĩtu ake

³⁰ Thuutha ũcio Loti akiuma Zoari, agĩthĩĩ gũtũũra kĩrĩma-inĩ arĩ hamwe na airĩtu ake eerĩ, tondũ nĩetĩgĩrĩre gũikara Zoari. We na airĩtu ake eerĩ magĩtũũra ngurunga-inĩ. ³¹ Mũthenya ũmwe-rĩ, mũrĩtu ũrĩa warĩ mũkũrũ akĩra ũrĩa warĩ mũnini atĩrĩ, “Ithe witũ nĩ mũkũrũ, na gũtĩrĩ mũndũ mũrũme ũrĩ hakuhi wa gũkoma na ithũ, ta ũrĩa arĩ mũtugo kũndũ guothe gũkũ thĩ. ³² Reke tũhe ithe witũ ndibei anyue nĩgeetha tũkome nake, na tũtũurie rũciaro rwitũ na undũ wa ithe witũ.”

³³ ũtũkũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei, na mũrĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩtoonya na agĩkoma nake. Nowe Loti ndaamenyire rĩria mũrĩtu aakomire kana rĩria ookĩrĩre.

³⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ, mũrĩtu ũrĩa mũkũrũ akĩra ũrĩa mũnini atĩrĩ, “Hwaĩ ũtũkũ nĩ nĩ ndĩrakomire na ithe witũ. Reke tũmũhe ndibei rĩngĩ anyue ũtũkũ wa ũmũthĩ, nawe ũthĩ ũkome nake, nĩgeetha tũtũurie rũciaro rwitũ na undũ wa ithe witũ.” ³⁵ Nĩ undũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei ũtũkũ ũcio o naguo, nake mũrĩtu ũrĩa warĩ mũnini agĩtoonya agĩkoma nake. O rĩngĩ Loti ndaamenyire rĩria mũrĩtu aakomire kana rĩria ookĩrĩre.

³⁶ Nĩ undũ ũcio airĩtu acio eerĩ a Loti makĩgĩa nda na ithe wao. ³⁷ Mũrĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩciara kahĩ na agĩgatua Moabi, na nĩwe ithe wa andũ a Moabi gwata ũmũthĩ. ³⁸ Mũrĩtu ũrĩa mũnini o nake agĩciara kahĩ, nake agĩgatua Beni-Ami, na nĩwe ithe wa Aamoni arĩa marĩ kuo ngĩnya ũmũthĩ.

20

Iburahĩmu na Abimeleku

¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu nĩomĩre kũu aarĩ, agĩthĩĩ mwena wa Negevu, na agĩtũũra gatagatĩ ga Kadesh na Shuri. Gwa kahinda nĩatũũrĩre Gerarĩ ² na arĩ kũu Iburahĩmu oigaga atĩrĩ ha ũhoro wa mĩtũmia wake Sara, “Ŭyũ nĩ mwarĩ wa baba.” Tondũ ũcio Abimeleku mũthamaki wa Gerarĩ agĩtũmanĩra Sara na akĩmuoya.

³ No rĩrĩ, Ngai akĩumĩrĩra Abimeleku ũtũkũ na kĩroto, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, no ta ũkuite tondũ mũndũ-wa-nja ũcio woete nĩ mĩtũmia wene.”

⁴ No Abimeleku ndaakoretwo akuhĩrĩre Sara, nĩ undũ ũcio akĩũria atĩrĩ, “Mwathani, no wanange rũrĩrĩ rũtehitie? ⁵ Githĩ ti we wanjĩrĩre, ‘Ŭyũ nĩ mwarĩ wa baba?’ Na nĩngĩ o nake Sara githĩ ndoigire atĩrĩ, ‘Ŭyũ nĩ mũrũ wa baba?’ Njĩkĩte undũ ũcio na ũrũngĩrĩru wa ngoro na moko matarĩ ũcuuke.”

⁶ Nĩngĩ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ kĩroto-inĩ, “Ŭĩ, nĩnjũũĩ ũrekitie ũguo na ũrũngĩrĩru wa ngoro, na nĩkĩo ndĩrakũgĩrĩre ũnjĩhĩrie. Nĩkĩo itanareka ũmũhutie. ⁷ Rĩu-rĩ, cookeria mũndũ ũcio mĩtũmia wake, nĩgũkorwo nĩ mĩnabii, nake nĩegũkũhooera, na nĩgũtũũra muoyo. No waga kũmũcookia-rĩ, ũmenye ti-itherũ wee nĩgũkũ, na andũ aku othe nĩmegũkũ.”

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Abimeleku agĩtũmanĩra anene ake othe, na aarĩkia kũmeera maĩndũ maria mothe meekĩkĩte, andũ acio magĩtũgĩra mũno. ⁹ Abimeleku agĩcooka agĩta Iburahĩmu na akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo ũtwĩkĩte? Nĩ atĩa ngwĩhĩrĩre, nĩguo ũndeherere nĩ na ũthamaki wakwa ũũru mũnene ũguo? Ŭnjĩkĩte maĩndũ mataagĩrĩre gwĩkwwo.” ¹⁰ Nĩngĩ Abimeleku akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmĩre wĩke ũguo?”

¹¹ Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndeĩrĩre atĩrĩ, ‘Kũndũ gũkũ andũ matĩtĩgĩrĩte Ngai, na nĩmekũnjũraga nĩ undũ wa mĩtũmia wakwa.’ ¹² O na kũrĩ ũguo, ti-itherũ nĩ mwarĩ wa-baba, mũrĩtu wa baba; no tũtĩrĩ a

nyina ūmwe, nikio aatuikire mūtumia wakwa. ¹³ Na riria Ngai aandutire kuuma nyumba-ini ya baba thii ngorūrage, ndeerire mūtumia wakwa atiri, 'Ūū niguu ūrinyonagia wendo waku: Kūria guothe tūrihiaga, uugage atiri ūhorō-ini ūnjigii, 'Ūyū nī mūrū wa baba.' ”

¹⁴ Iburahimu aarikia kwaria, Abimeleku akiruta ng'ondū na ng'ombe, na ngombo cia arūme na cia andū-a-nja, na agiiche Iburahimu na akimūcookeria Sara mūtumia wake. ¹⁵ Ningi Abimeleku akimwira atiri, “Būriri wakwa ūri mbere yaku; tūira haria hothe ūngienda.”

¹⁶ Nake Abimeleku akira Sara atiri, “Ningūhe mūrū-wa-thoguo cekerī 1,000 cia betha* ituike cia kūrīhiria ihitia riria ūhitirio mbere ya andū aya othe mūri nao; we ndūri ūuru wīkite.”

¹⁷ Nake Iburahimu akihooya Ngai, nake Ngai akihonia Abimeleku, na mūtumia wake, na ngombo ciake cia airitu niguu mahote gūciara ciana rīngi, ¹⁸ nigūkorwo Jehova nīahingite nda cia andū-a-nja othe a nyumba ya Abimeleku, makaaga kūgia ciana, nī ūndū wa Abimeleku kuoya Sara mūtumia wa Iburahimu.

21

Gūciarwo kwa Isaaka

¹ Nake Jehova agituga Sara o ta ūria oigite, na Jehova akihingiria Sara kīrikanīro kīria aamwīrie.

² Sara akigia nda, na agiciara Iburahimu kaana ga kahii ūkūrū-ini wake, o ihinda riria Jehova aamwīrite.

³ Iburahimu agitua kaana kau ga kahii aaciariro nī Sara, Isaaka. ⁴ Na riria mūrū ūcio wake Isaaka akinyirie thikū inyanya-rī, Iburahimu akimūruithia, o ta ūria Ngai aamwathite. ⁵ Iburahimu aarī na mīaka igana rīmwe riria mūrū wake Isaaka aaciariro.

⁶ Sara akiuga atiri, “Ngai nīatūmite theke, na mūdū o wothe ūriuguaga ūhorō ūcio nīarīthekaga hamwe na nī.” ⁷ Agicooka akiuga atiri, “Nūū ūngierire Iburahimu atī Sara nīakongithia ciana? No riri, nīndimūciariire kaana ga kahii ūkūrū-ini wake.”

Hagari na Ishumaeli Kūingatwo

⁸ Nako kaana kau gagikūra na gagitigithio kuonga; nago mūthenya ūria Isaaka aatigithirio kuonga-rī, Iburahimu akirugithia iruga inene. ⁹ No Sara akiona atī mūrū wa Hagari ūria Mūmisiri aaciariire Iburahimu aarī na kinyūrū. ¹⁰ Nake akira Iburahimu atiri, “Ingata ngombo ūno ya mūdū-wa-nja hamwe na mūrū, tondū mūrū ūcio wa ngombo ūyo ya mūdū-wa-nja ndakagayana igai na mūrū wakwa Isaaka.”

¹¹ Nago ūhorō ūcio ūgithiina Iburahimu mūno tondū wakonii mūrū. ¹² No Ngai akimwira atiri, “Tiga gūthiina mūno nī ūndū wa kimwana kiu, na ndungata ūyo yaku ya mūdū-wa-nja. Thikīria ūria wothe Sara egikwira, tondū rūciaro rūria rūgeetanio nawe rūkoima harī Isaaka. ¹³ O na ningi nīngatūma mūrū wa ndungata ūyo ya mūdū-wa-nja atuike rūriri rūnene, tondū nī rūciaro rwaku.”

¹⁴ Mūthenya ūyū ūngi rūciini tene Iburahimu akioya irio na mondo ya rūūa iri na maaī, na agicinengera Hagari. Akimūgirira ciande-ini ciake, agicooka akimūmagaria hamwe na kimwana kiu. Nake Hagari agūthiira, na agiturirwo nī njira arī kiu werū-ini wa Birishiba.

¹⁵ Na riria maaī maria maaī rūūa-ini maathirire-rī, Hagari akiga kimwana kiu rungu rwa kīhinga kīmwe. ¹⁶ Nake agithiithia, agikara thī handū hataarī haraihu, ta ha riikia rīa mūguū, tondū eeciirire atiri, “Ndingīrorera kimwana giakwa gīgika. Na aikarite hau hakuhi, akiambiriria kūgikira.

¹⁷ Nake Ngai akigua kimwana kiu gikirira, nake mūraika wa Ngai agūta Hagari arī kiu igūrū akimūria atiri, “Nī kī kīragūthiina Hagari? Tīga gwitigira; Ngai nīaiguite kīrīro gīa kimwana kiu kīrī o hau kīrī. ¹⁸ Tīira kimwana kiu na igūrū, na ūkinyiitire na guoko, nigūkorwo nīngagītua rūriri rūnene.”

¹⁹ Hīndi ūyo Ngai akimūhingura maitho, nake akiona githima kīa maaī. Agithi ho, akīyūria rūūa maaī, na akihe kimwana kiu kinyue.

²⁰ Ngai nīakorirwo hamwe na kimwana kiu o ūria giakūraga. Gīatūire werū-ini, na gīgītuka mūrathi na ūta. ²¹ Hīndi ūyo aatūruga Werū-ini wa Parani-rī, nyina akimwethera mūtumia kuuma Misiri.

Kīrikanīro kīa Iburahimu na Abimeleku

²² Ihinda-ini-rū Abimeleku na Fikolu mūnene wa mbūtū ciake cia ita makīra Iburahimu atiri, “Ngai arī hamwe nawe maūdū-ini mothe maria wīkaga. ²³ Rū-rī, wīhite ūri mbere ya Ngai atī ndūkanjuukanīra, kana ūcuukanire ciana ciakwa, o na kana njiaro ciakwa. Nyonagia ūtugi nī na būriri ūyū we ūtūruga ūri mūgeni o ta ūria nī nguonetie ūtugi.”

²⁴ Iburahimu agicookia atiri, “Nīndehita.”

²⁵ Ningi Iburahimu agitetia Abimeleku nī ūndū wa githima kīa maaī kīria ndungata cia Abimeleku ciamūtunyite. ²⁶ No Abimeleku akiuga atiri, “Ndiū nūū wīkite ūndū ūcio. Wee ndwanjīire, na ndaigua ūhorō ūcio ūmūthi.”

²⁷ Nī ūndū ūcio Iburahimu akirehe ng'ondū na ng'ombe akihe Abimeleku, nao andū acio eerī makigia na kīrikanīro. ²⁸ Iburahimu akāmura mīati mūgwanja kuuma rūūru-ini rwake. ²⁹ Nake Abimeleku akīria Iburahimu atiri, “Mīati ūno mūgwanja-rī, wamīamura kuuma rūūru-ini niki?”

³⁰ Iburahimu akimūcookeria atiri, “Itikira kuoya mīati ūno mūgwanja kuuma kūrī nī, ituike ūira atī nī nī ndenjire githima giki.”

³¹ Tondū ūcio handū hau hagūtuo Birishiba tondū hau nī ho andū acio eerī mehīire mwīhītha.

³² Thuutha wa kūrīkanīra kīrīko kiu kiu Birishiba, Abimeleku na Fikolu mūnene wa mbūtū ciake cia ita, magicooka būriri wa Afīlisti. ³³ Nake Iburahimu akihaanda mūtī wa mūbinde kiu Birishiba, na agikaīra

* 20:16 nī ta kilo ikūmi na īmwe na nuthu (11.5).

rĩtwa rĩa Jehova, o we Mũrungu Ūrĩa-Ūtũuraga-Tene-na-Tene, arĩ handũ hau. ³⁴ Nake Iburahĩmu agĩkara bũrĩ-inĩ ūcio wa Afilisti ihinda iraya ma.

22

Kũgerio kwa Iburahĩmu

¹ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ngai nĩageririe Iburahĩmu. Ngai akĩmwĩta atĩrĩ, “Iburahĩmu!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩĩ ũyũ haha.”

² Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mũriũ waku, o we ūrĩa wa mũmwe Isaaka, ūrĩa wendete, ũthĩĩ rũgongo rwa Moria, na ūmũrute ta igongona rĩa njino kuo kĩrĩma-inĩ kĩmwe kĩa iria ngaakuonia.”

³ Nĩ ūndũ ūcio mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene, Iburahĩmu agĩũkĩra, agĩtandĩka ndigiri yake. Akĩoya ndungata ciake igĩrĩ na mũriũ wake Isaaka. Aarĩkia gwatũra ngũ cia kũigana igongona rĩa njino-rĩ, akiumagara erekeire handũ harĩa Ngai aamwĩrite. ⁴ Mũthenya wa gatātũ, Iburahĩmu agĩtiira maithe na akĩona handũ hau harĩ o kũraya. ⁵ Akĩira ndungata ciake atĩrĩ, “Ikaragai haha na ndigiri ĩno, na nĩĩ na kĩmwana giakwa tũthĩĩ haarĩa tũkahooe Ngai, na tũcooke tũmũcookerere.”

⁶ Iburahĩmu agĩkĩoya ngũ icio cia igongona rĩa njino, agĩciigĩrĩra mũriũ wake Isaaka, nake agĩkuua mwaki na kahiũ. Na rĩrĩa o eerĩ mathiĩaga hamwe, ⁷ Isaaka akĩaria, agĩta ithe Iburahĩmu atĩrĩ, “Babal!”

Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩĩ ũyũ, mũrũ wakwa.”

Isaaka akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona tũrĩ na mwaki na ngũ! No rĩrĩ, gatũrũme ka igongona rĩa njino karĩ ha?”

⁸ Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Ngai we mwene niekũheana gatũrũme ka igongona rĩa njino.” Nao eerĩ magĩthĩĩ na mbere marĩ hamwe.

⁹ Maakinya handũ harĩa Ngai aamwĩrite-rĩ, Iburahĩmu agĩaka kigongona ho na akiara ngũ igũrũ riakio. Agĩcooka akĩoha mũriũ wake Isaaka na akĩmũkomia kigongona-inĩ kiu igũrũ rĩa ngũ. ¹⁰ Nĩngĩ akĩoya kahiũ, agĩtambũrũkia guoko gwake, oorage mũriũ. ¹¹ No mũraika wa Jehova akĩmwĩta kuuma igũrũ, akiuga atĩrĩ, “Iburahĩmu! Iburahĩmu!”

Nake Iburahĩmu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩĩ ũyũ haha.”

¹² Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkahutie kĩmwana kiu na guoko gwaku, na ndũgagĩke ūndũ o na ūrĩkũ. Riu nĩndamena atĩ nĩwĩtigĩrite Ngai, tondũ ndũnarega kũruta mũrũguo, o we mũrũguo waku wa mũmwe, arĩ igongona.”

¹³ Nake Iburahĩmu agĩtiira maithe, na hau kĩhinga-inĩ akĩona ndũrũme ĩnyĩitĩtwo hĩa nĩ mĩrita. Agĩthĩĩ ho, akĩoya ndũrũme ĩyo na akĩmĩruta ĩrĩ igongona rĩa njino handũ ha mũriũ. ¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio Iburahĩmu agĩta handũ hau Jehova-Nĩarĩheanaga. Na nginya ūmũthĩ kuugagwo atĩrĩ, “Kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova-rĩ, nĩarĩtũheaga.”

¹⁵ Nake mũraika wa Jehova arĩ igũrũ, agĩta Iburahĩmu hĩndĩ ya keerĩ, ¹⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Nĩndĩhitĩte na nĩĩ mwene, atĩ tondũ nĩwĩkite ūndũ ũyũ na ndũnarega kũndutĩra mũrũguo, o mũrũguo waku wa mũmwe-rĩ, ¹⁷ tĩ-itherũ nĩngakũrathima na ndũme njaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ na ta mũthanga ūrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Njaro ciaku nĩ ikegwatĩra matũũra marĩa manene ma thũ ciacio, ¹⁸ na nĩ ūndũ wa rũciaro rwaku, ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo, tondũ wee nĩũnjathikiire.”

¹⁹ Nake Iburahĩmu agĩcookerera ndungata ciake, magĩthĩĩ hamwe marorete Birishiba. Nake Iburahĩmu agĩtũra kũu Birishiba.

Ariũ a Nahoru

²⁰ Thuutha wa maũndũ macio Iburahĩmu agĩkinyĩrwo nĩ ūhoro, akĩrwo atĩrĩ, “Milika o nake nĩagĩte na ciana; nĩaciariire mũrũ-wa-nyũkwa Nahoru ciana: ²¹ Uzu nĩwe wa irigithathi, na mũrũ wa nyina nĩ Buzu, na Kemueli (ithe wa Aramu), ²² na Kesedu, na Hazo, na Pilidashu, na Jidilafu, na Bethueli.” ²³ Bethueli nĩwe watũkĩre ithe wa Rebeka. Acio nĩo ariũ arĩa anana Milika aaciariire Nahoru, mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ²⁴ Thuriya yake, ĩria yetagwo Reuma, o nayo yarĩ na ariũ ake, nĩo Teba, na Gahamu, na Tahashu na Maaka.

23

Gĩkuũ gĩa Sara

¹ Sara aatũĩrĩre muoyo agĩkinyia mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja. ² Nake aakũĩrĩre Kiriathu-Ariba (na nokuo Hebironi), bũrĩrĩ-inĩ wa Kaanani; nake Iburahĩmu agĩthĩĩ, agĩcakaira Sara na akĩmũrĩrira.

³ Nĩngĩ Iburahĩmu agĩũkĩra akiuma hau mwĩrĩ wa mũtumia wake warĩ, agĩthĩĩ akĩarĩria Ahiti akĩmeera atĩrĩ, ⁴ “Nĩĩ ndĩ mũgeni na mũgendi gũkũ kwanyu. Nyenderiai handũ gũkũ ha gũthikana nĩgeetha hote gũthika mũtumia wakwa ūrĩa ũkuĩte.”

⁵ Nao Ahiti magĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ: ⁶ “Mũthuuri ũyũ, ta tũthikĩrĩrie. Wee ũrĩ mũthamaki ũrĩ hinya gatagatĩ-inĩ gaitũ. Thika mũtumia waku mbĩrĩra-inĩ ĩmwe ya iria njega ciitũ. Gũtĩrĩ mũndũ witũ ũngĩkũgĩria mbĩrĩra ya gũthika mũtumia waku.”

⁷ Iburahĩmu agĩũkĩra akiĩnamĩrĩra mbere ya Ahiti, andũ acio ene bũrĩrĩ. ⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwĩtikĩrite thike mũtumia wakwa-rĩ, gũthikĩrĩrie, na mũthaitanĩrĩre kũrĩ Efironi mũrũ wa Zoharu, ⁹ nĩguo anyenderie ngurunga ya Makipela, ĩria yake ĩrĩ mũthia-inĩ wa githaka giake. Mũũrie anyenderie na thogora ūrĩa ūmĩigana, itũike handũ hakwa ha gũthikana gũkũ kwanyu.”

¹⁰ Nake Efironi ūcio Mũhiti aikarĩte thĩ o hau gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa angĩ; tondũ ūcio agĩcookeria Iburahĩmu akĩĩguagwo nĩ Ahiti othe arĩa mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra riu riake. ¹¹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca,

mwathi wakwa, thikiriria; nindakuhe githaka kiu, na nindakuhe ngurunga iyo iri thini wakio. Ndakuhe andu akwa makionaga. Thika mutumia waku.”

¹² O ringi Iburahimu akiinamirira mbere ya andu acio ene bururi, ¹³ na akiariria Efironi andu acio makiugaga, akimwira atiri, “Itikira guuthikiriria. Ninguriha thogora wa githaka kiu. Amukira mbeeca kuuma kuri ni, nigeetha hote guthika mutumia wakwa kuo.”

¹⁴ Efironi agicookeria Iburahimu atiri, ¹⁵ “Ta thikiriria, mwathi wakwa; githaka kiu kingiuma ceki magana mana ma betha,* no riri, kiu ni kii gatagati gaku na ni? Thi uthike mutumia waku.”

¹⁶ Iburahimu agutikira thogora wa Efironi na akimuthimira betha iria aagwetete andu a Ahiti othe makiugaga; ceki magana mana cia betha cia mugana wa githimo kia onjorithia.

¹⁷ Ni undu ucio, githaka kia Efironi kiu kiar Makipela hakuhi na Mamure-githaka iyo, na mii yothe iria yari mihaka-ini ya githaka kiu ikigarurirwo ¹⁸ Iburahimu mbere ya Ahiti othe ari mookite kihingo-ini gia itura riu inene. ¹⁹ Thuutha wa uguo, Iburahimu agithika Sara mutumia wake ngurunga-ini iyo yari githaka-ini kia Makipela hakuhi na Mamure (iria iri Hebironi), bururi-ini wa Kaanani. ²⁰ Ni undu ucio githaka kiu na ngurunga iyo yari kuo ikigarurirwo Iburahimu ni Ahiti iri handu ha guthikanaga.

24

Isaaka na Rebeka

¹ Na riri, Iburahimu aari mukuru na agatindika miaka. Nake Jehova niamurathimite maundu-ini make mothe. ² Nake akiira ndungata iria yari nene mucii-ini wake, o iria yarugamiriire indo ciothe iria aari nacio atiri, “Ta iga guoko gwaku rungu rwa kiero giakwa. ³ Ningwenda wihite na ruitwa ria Jehova, o we Ngai wa iguru na Ngai wa thi, ati ndugethera muru wakwa mutumia kuuma kuri airitu a Akaanani aya nduraga thini wao, ⁴ no nugathi bururi-ini wakwa na kuri andu a nyumba iitu, na wethere muru wakwa Isaaka mutumia kuu.”

⁵ Ndungata iyo ikimuria atiri, “I mundu-wa-nja ucio angikaarega guka na ni bururi-ini uyü? Ngaacookia muruguo bururi uria waimire?”

⁶ Iburahimu akimwira atiri, “Menyerera, ndukanacookie muru wakwa kuu! ⁷ Jehova, o we Ngai wa iguru uria wandutire kuuma nyumba ya baba na kuuma bururi uria ndaciariirwo na akinjariria na akinjira na mwihitwa atiri, “Ruciaro rwaku ningaruhe bururi uyü” we niwe ugaatuma muraika wake mbere yaku nigu ukoonera muru wakwa mutumia kuuma kuo. ⁸ Mundu-wa-nja ucio angikaarega guka nawe-ri, ndukoothwo ni mwihitwa uyü wakwa; no ndukanacookie muru wakwa kuu.” ⁹ Ni undu ucio ndungata iyo ikiiga guoko kwayo rungu rwa kiero kia Iburahimu ucio mwathi wayo, na ikihita na mwihitwa hari we kuringana na uhoro ucio.

¹⁰ Ndungata iyo igicooka ikioya ngamira ikumi cia mwathi wayo na ikiumagara ikuite mithemba yothe ya indo njega kuuma kuri mwathi wayo. Igithi igikinya itura riria Nahoru aatugaga mwena wa gathigathini-ithiuro wa Mesopotamia. ¹¹ Nayo igituma ngamira ikome nja ya itura hakuhi na githima kia maa; kwari kihwai-ini riria andu a-nja maathiaaga gutaha maa.

¹² Igicooka ikihooya, ikiuga atiri, “Wee Jehova, Ngai wa Iburahimu mwathi wakwa, tuma ngaacire umuthi na utuge mwathi wakwa Iburahimu. ¹³ Rora, ndugamite haha githima-ini kia maa, nao airitu a ene itura ni maroka gutaha maa. ¹⁴ Kurotuika atiri, ati riria ndirira muritu atiri, “Ndukoooya, he ndigithu yaku nyue ciaku,” nake oige atiri, “Nyua na ningutahira o na ngamira ciaku,” reke ucio atuke niwe uhuurire ndungata yaku Isaaka. Na undu ucio utume ni menyeni ati nitugite mwathi wakwa.”

¹⁵ Itanarikia kuhooya-ri, Rebeka aguka akuite ndigithu kiande-ini. Aari muritu wa Bethueli muru wa Milika, uria wari mutumia wa Nahoru muru wa nyina na Iburahimu. ¹⁶ Muritu ucio aari muthaka muno, muritu gathirange; gutiri mundu murume wakomete nake. Agukirika githima-ini kia maa, akiyuria ndigithu yake maa, agicooka akiambata ringi.

¹⁷ Nayo ndungata iyo ikihua ikamutunge, na ikimwira atiri, “Ndaguthaita, he tui tunini twa kunyua kuuma ndigithu-ini yaku.”

¹⁸ Nake agicookia atiri, “Mwathi wakwa, nyua,” nake akiruta ndigithu mutwe na ihenya, akimnyita na moko, na akimhe maa.

¹⁹ Na aaria kumuhe maa ma kunyua, agicooka akiuga atiri, “Ningutahira ngamira ciaku, o nacio o ngina ciange kunyua.” ²⁰ Agikionoreria maa maria maa ndigithu yake mharati-ini na ihenya, agicooka agitengere githima-ini gutaha maa mangi, agitaha ma kugana ngamira ciake ciothe. ²¹ Mundu ucio akimwira atiri, “Turi na riya na nyeki nyingi, o na handu wee ungiririra.”

²² Riria ngamira ciarikie kunyua maa-ri, mundu ucio akiruta gicui kia iniuru gia thahabu kia uritu wa nuthu ceki,* na bangiri igiri cia thahabu cia uritu wa ceki ikumi,[†] akimwira. ²³ Agicooka ikimuria atiri, “Wee uri mwa ri wa u? Ndaguthaita ta njira atiri, mucii gwa thogoro-ri, he handu tungiririra.”

²⁴ Nake akimcokeria atiri, “Ni ndi mwa ri wa Bethueli, muri uria Milika aaciirire Nahoru.” ²⁵ Ningi akimwira atiri, “Turi na riya na nyeki nyingi, o na handu wee ungiririra.”

²⁶ Mundu ucio akiinamirira thi, akioya Jehova, ²⁷ akiuga atiri, “Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Iburahimu mwathi wakwa, o ucio utatigite kuonania utugi na wihokeku wake kuri mwathi wakwa. Hakwa-ri, Jehova niandongoretie rugendo-ini, akanginya kwa andu a nyumba ya mwathi wakwa.”

* 23:15 ni ta kilo inya na nuthu (4:5).

* 24:22 ni ta giramu ithano na nuthu (5:5).

† 24:22 ni ta giramu 110.

²⁸ Nake mūrītu ūcio agīteng'era, agīthīī akīhe andū a nyūmba ya nyina ndeto icio. ²⁹ Na rīrī, Rebeka aarī na mūrū wa nyina wetagwo Labani, nake akiumagara ahiūhite, agīthīī kūrī mūdū ūcio hau gīthima-inī kīa maaī. ³⁰ Rīrīa onire gīcūhī kīu kīa iniūrū na bangiri irī moko-inī ma mwarī wa nyina, na aigua Rebeka akiuga ūrīa mūdū ūcio aamwīrite-rī, agīthīī kūrī mūdū ūcio, akimūkora arūgamite harī ngamīra ciake hakuhi na gīthima kīa maaī. ³¹ Akīmūwīra atīrī, “Ūka tūthīī mūciī, wee ūrathimitwo nī Jehova. Ūrūgamite haha nja niki? Nīhaarīrie nyūmba yaku na handū ha ngamīra.”

³² Nī ūndū ūcio mūdū ūcio agītoonya nyūmba, nacio ngamīra ikīāūrwo mīrigo. Ngamīra ikīreherwo rīya na nyeki, nake mūdū ūcio na andū arīa aarī nao makīreherwo maaī ma gwithamba magūrū. ³³ Nīngī akīreherwo irio, nowe akiuga atīrī, “Nīī ndīngīrīa, itambīte kūmwīra ūndū ūrīa ūndehete gūkū.”

Nake Labani akīmūwīra atīrī, “Gītīwīre.”

³⁴ Nake agīkiuga atīrī, “Nīī ndī ndungata ya Iburahīmu.” ³⁵ “Jehova nīarathimīte mwathi wakwa mūno, na nī atonetete mūno. Nīamūheete ng'ōndu na ng'ombe, betha na thahabu, ndungata cia arūme na cia andū-a-nja, na ngamīra o na ndigiri. ³⁶ Nake Sara mūtumia wa mwathi wakwa nīamūciarīre kīmwana arī o mūkūrū, nake nīakiheete indo ciake ciothe. ³⁷ Nake mwathi wakwa agītūma ndīhite akīnjīra atīrī, ‘Ndūkanethere mūrū wakwa mūtumia kuuma kūrī airītu a Akaanani, a gūkū būrūrī ūyū ndūūruga, ³⁸ no ūthīī kūrī nyūmba ya baba na kūrī mūhīrīga wakwa, na ūrutīre mūrū wakwa mūtumia kuo.’

³⁹ “Nīngī ngūrīa mwathi wakwa atīrī, ‘Ī mūdū-wa-nja ūcio angīrega gūka na nīi?’

⁴⁰ “Nake akīnjookeria atīrī, ‘Jehova ūrīa ndūire thīiaga mbere yake, nīagātūma mūraika wake athīī nawe, na atūme rūgendo rwaku rūgaacīre, nīgeetha ūkaarutīra mūrū wakwa mūtumia kuuma kūrī mūhīrīga wakwa na kuuma kūrī andū a nyūmba ya baba. ⁴¹ Nīngī wathīī kūrī mūhīrīga wakwa-rī, nīūkohorwo kuuma kūrī mwīhīta wakwa; o na mangīkaarega kūmūnengerana kūrī we, nīūkohorwo kuuma kūrī mwīhīta ūcio wakwa.’”

⁴² Agīthīī na mbere, akiuga atīrī, “Ūmūthī rīrīa nginyire gīthima-inī kīa maaī, njugire atīrī, ‘Wee Jehova Ngai wa Iburahīmu mwathi wakwa, ūngīenda, ndagūthaita, gaacīrithīa rūgendo rūrū njūkīte. ⁴³ Ta kione, nūngīī haha gīthima-inī kīa maaī; mūrītu angīūka gūtaha maaī na nīī ndīmīwīre atīrī, ‘Ītikīra nyue tūū tūnīni kuuma ndigīthū-inī yaku,’ ⁴⁴ nake angīnjīra atīrī, ‘Nyua na nīngūthīra ngamīra ciaku o nacio,’ nīagītūike nīwe mūdū-wa-nja ūrīa Jehova athuurīre mūrū wa mwathi wakwa.’

⁴⁵ “Ītanarīkia kūhooya ūguo na ngoro-rī, Rebeka oka arī na ndigīthū yake kīande. Nake aikūrūka gīthima-inī kīa maaī, aataha maaī na nīī ndamwīra atīrī, ‘Ndagūthaita he maaī nyue.’

⁴⁶ “Aaruta ndigīthū yake kīande o naihenya anjīra atīrī, ‘Nyua, na nīngūnyuithīa o na ngamīra ciaku.’ Nī ūndū ūcio ndanyua maaī na ahe ngamīra o nacio.

⁴⁷ “Na nīī ndamūūria atīrī, ‘Ūrī mwarī wa ū?’

“Nake anjookeria atīrī, ‘Ndī mwarī wa Bethueli mūrū wa Nahoru, ūrīa Milika aamūciarīre.’

⁴⁸ “Na nīī ndakīmīkīra gīcūhī iniūrū, na bangiri moko, ⁴⁸ ndacooka ndainamīra ndahooya Jehova. Ndagatha Jehova, o we Ngai wa Iburahīmu mwathi wakwa, ūrīa ūndongoretie na njīra irīa njagīrīru nyonere mūrū wa mwathi wakwa mwarī wa mūrū wa mūrū wa nyina nake. ⁴⁹ Na rīrī, angīkorwo nī mūkuonania ūtugi na wīhokeku kūrī mwathi wakwa, njīrai; na angīkorwo tīguo, mūnjīre nīgeetha na nīī menye na kūrīa ngūrora.”

⁵⁰ Labani na Bethueli magīcookia atīrī, “Ūndū ūyū uumīte kūrī Jehova; ithūī tūngīgīkwīra atīa? ⁵¹ Rebeka nīwe ūyū; muoe mūthīī agatūike mūtumia wa mūrū wa mwathi waku, o ta ūrīa Jehova ogīte.”

⁵² Rīrīa ndungata ya Iburahīmu yaiguire ūrīa moigire, ikīānamīrīa, īgīturumithīa ūthīū wayo thī mbere ya Jehova. ⁵³ Nīngī ndungata īyo ikīruta thahabu, na mathaga maa betha na nguo, na īgīcihe Rebeka; īgīcooka īkihe Labani mūrū wa nyina, o na nyina, īheo cia goro. ⁵⁴ Ndungata īyo na andū arīa yarī nao makīrīa na makīnyua, na makīraara kūu ūtukū ūcio.

Na rīrīa mookīrīre mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, īkiuga atīrī, “Rekei ndīthīire kūrī mwathi wakwa.”

⁵⁵ No Labani mūrū wa nyina na mūrītu, o na nyina, makiuga atīrī, “Reke mūrītu ūyū aikare na ithūī ta matukū ikūmī; mūcooke mūthīī.”

⁵⁶ No yo ikīmeera atīrī, “Tigai kūngīria thīī, kuona atī Jehova nīagacīrīthīte rūgendo rwakwa. Rekei ndīthīire kūrī mwathi wakwa.”

⁵⁷ Nao makiuga atīrī, “Rekei twīte mūrītu tūmūūrie ūhorō ūcio.” ⁵⁸ Nī ūndū ūcio magītīa Rebeka, makīmūūria atīrī, “Nīgūthīī na mūdū ūyū?”

Nake akiuga atīrī, “Nīngūthīī.”

⁵⁹ Nī ūndū ūcio magītīkīria Rebeka mwarī wa nyina ūcio ethīire, hamwe na mūmūrōri, na ndungata ya Iburahīmu na andū ake. ⁶⁰ Nao magīkīrathīma Rebeka makīmūwīra atīrī, “Mwarī wa maitū,

ūroingīha ūtūike nyina wa ngiri maita ngiri, naruo rūciaro rwaku rūroigwatīra īhingo cia thū ciao.”

⁶¹ Nake Rebeka na ndungata ciake, cia andū-a-nja, makīhaarīria na makīhaica ngamīra, na magīthīī na mūdū ūcio. Nī ūndū ūcio ndungata īyo ikīoya Rebeka īgīthīra.

⁶² Na rīrī, Isaaka nīoīmīte Biri-Lahai-Roi, nī ūndū aatūūruga Negevu. ⁶³ Hwaī-inī ūmwe-rī, nīathiire na kūu mūgūnda-inī agecūūranganīe, na aatīra maitho, akiona ngamīra ciūkīte. ⁶⁴ O nake Rebeka agītīra maitho akiona Isaaka. Akīuma ngamīra īgūrū, ⁶⁵ na akīūria ndungata īyo atīrī, “Mūdū ūrīa ūrī kūrīa mūgūnda ūroka gūtūtīngā nūū?”

Ndungata īyo īgīcookia atīrī, “Nī mwathi wakwa.” Nake Rebeka akīoya taama wake akīhumbīra.

⁶⁶ Nayo ndungata iyo ikĩra Isaaka ūrĩa wothē yekite. ⁶⁷ Nake Isaaka agĩtoonyia Rebeka hema-inĩ ya nyina Sara, akimũhikia. Nĩ ūndũ ūcio agĩtuika mūtumia wake, na akimwenda; nake Isaaka akĩhoorerio ihooru rĩa gĩkuũ kĩa nyina.[‡]

25

Gĩkuũ kĩa Iburahĩmu

¹ Thuutha ūcio Iburahĩmu nĩ aahikirie mūtumia ūngĩ, wetagwo Ketura. ² Nake akimũciarĩra ariũ atandatũ, na nĩo Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku na Shua. ³ Jokishani nĩwe warĩ ithe wa Sheba na Dedani; nacio njaro cia Dedani nĩcio ciarĩ Aashuri, na Aletushi na Aleumi. ⁴ Nao ariũ a Midiani maarĩ Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida na Elidaha. Acio othe maarĩ njaro cia Ketura.

⁵ Nake Iburahĩmu akigaira Isaaka indo ciothe iria aarĩ nacio. ⁶ No arĩ o muoyo-rĩ, akihe ariũ a thuriya* ciake iheo, agĩcooka akimeheranĩria na mĩriũ Isaaka magithĩĩ na kũu bũrũri wa irathĩro.

⁷ Miaka yothē irĩa Iburahĩmu aatũũire muoyo yarĩ miaka igana rĩmwe na mĩrongo mĩgwanja na itano. ⁸ Iburahĩmu agĩtuikana na agikua arĩ mũthuuiri mũniaru, arĩ mũkũrũ na akaingĩhia miaka, agithikwo hamwe na andũ ao ariũ maakuĩte. ⁹ Nao ariũ ake, Isaaka na Ishumaeli, makimũthika ngurunga-inĩ ya Makipela hakuĩ na Mamure, githaka-inĩ kĩa Efironi mĩrũ wa Zoharu ūrĩa Mũhiti, ¹⁰ githaka kĩa Iburahĩmu aagũrite kuuma kũrĩ Ahati. Hau nĩho Iburahĩmu aathikirwo hamwe na Sara mūtumia wake. ¹¹ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Iburahĩmu-rĩ, Ngai nĩarathimire mĩriũ Isaaka ūrĩa watũũruga hakuĩ na Biri-Lahai-Roi.

Ariũ a Ishumaeli

¹² Ūyũ nĩguo ūhoru wa Ishumaeli mĩrũ wa Iburahĩmu, ūrĩa waciariũro Iburahĩmu nĩ Hagari ūrĩa Mũmisiri, ndungata ya Sara.

¹³ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Ishumaeli, maandĩkĩtwo kũringana na ūrĩa maarũmanĩrĩre gũciarwo: Irigithathi rĩa Ishumaeli rĩarĩ Nebaiothu, rikarũmĩrĩro nĩ Kedari, na Adubeeli, na Mibisamu, ¹⁴ na Mishima, na Duma, na Masa, ¹⁵ na Hadadi, na Tema, na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. ¹⁶ Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli, na macio nĩmo marĩtwa ma aathani ikũmi na eerĩ a mĩhĩrĩga yao kũringana na kũria maatũũruga na kambĩ ciao. ¹⁷ Miaka yothē irĩa Ishumaeli aatũũire muoyo yarĩ miaka igana rĩmwe na mĩrongo itatũ na mĩgwanja. Agĩcooka agĩtuikana agikua, na agithikwo hamwe na andũ ao ariũ maakuĩte. ¹⁸ Njaro cia Ishumaeli igĩtũura kuuma Havila nginya Shuri, gũkuhĩ na mũhaka wa Misiri werekeire bũrũri wa Ashuri. Nao magĩtũura na ruмена na ariũ ariã angĩ othe a ithe wao.

Jakubu na Esaũ

¹⁹ Ūyũ nĩguo ūhoru wa Isaaka mĩrũ wa Iburahĩmu.

Iburahĩmu nĩwe waciariwe Isaaka, ²⁰ nake Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩna rĩrĩa aahikirie Rebeka, mwarĩ wa Bethueli ūrĩa Mũsuriata wa Padani-Aramu, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Labani ūrĩa Mũsuriata.

²¹ Isaaka agĩthaitha Jehova nĩ ūndũ wa mūtumia wake tondũ aarĩ thaata. Nake Jehova akĩgũua mahooya make, na Rebeka mūtumia wake akĩgĩa nda. ²² Natuo twana tũu tũgĩgianĩra kũu nda yake, nake akĩyũria atĩrĩ, “Ūndũ ūyũ ūrekika kũrĩ nĩ niki?” Nĩ ūndũ ūcio agithĩĩ gĩtũũria ūhoru harĩ Jehova.

²³ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,

“Ndũrĩrĩ igĩrĩ irĩ nda yaku,

na andũ a mĩthemba ĩrĩ kuuma nda yaku nĩmagatigithanio;

gĩthemba kĩmwe nĩgĩgakĩria kĩa kingĩ hinya,

na ūrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra ūrĩa mũnini.”

²⁴ Na rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara, agĩkorwo nĩ tũhĩ twa mahatha aarĩ natuo nda. ²⁵ Karĩa kaambire gũciarwo kaarĩ gatune na mwĩrĩ wako wothē wahaanaga ta nguo ya maguoya; tondũ ūcio magĩgatua Esaũ. ²⁶ Thuutha ūcio mĩrũ wa nyina agĩciarwo guoko gwake kũnyĩitite ndĩira ya Esaũ; tondũ ūcio agĩtuoũ Jakubu. Isaaka aarĩ na mĩaka mĩrongo itandatũ rĩrĩa Rebeka aaciariwe twana tũu.

²⁷ Natuo twana tũu tũgĩkũra, nake Esaũ agĩtuika mũguĩmi mũgĩ, mũndũ wa werũ, no Jakubu aarĩ mũndũ mũhooreri, waikaraga hakuĩ na mũcĩ. ²⁸ Isaaka eendete Esaũ tondũ nĩ eendete nyama cia ūguĩmi, no Rebeka eendete Jakubu.

²⁹ Mũthenya ūmwe Jakubu nĩarugaga gĩtoero kĩa ndengũ ndune, nake Esaũ agĩũka kuuma werũ-inĩ ahũtĩ mũno. ³⁰ Akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta he gĩtoero kũ ūraruga! Ndĩ mũhũtu mũno!” (Nĩkĩ gĩatũmire acooke gwĩtwo Edomu.)

³¹ Jakubu akimũcookeria atĩrĩ, “Amba ūnyenderie ūrigithathi waku!”

³² Nake Esaũ akiuga atĩrĩ, “Ngirie gũkua, ūrigithathi ūyũ ūkaang’una na kĩ?”

³³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Amba wĩhite kũrĩ nĩ.” Nake akĩhĩta na mwĩhĩta, akienderia Jakubu ūrigithathi wake.

³⁴ Nake Jakubu akihe Esaũ mũgate na gĩtoero kĩa ndengũ. Nake akĩria na akĩnyua, agĩcooka agĩũkĩra agĩthĩria.

[‡] 24:67 Miaka itatũ nĩyathĩrite kuuma Sara aakua (17:17; 23:1; 25:20).

* 25:6 Thuriya yarĩ mũndũ-wa-nja ūtahikĩtio na mĩtugo wa ndũire; aikaranagia na mũndũ mũrĩme arĩ wa gwĩkenia nake, kana aheetwo nĩ mūtumia wake aciare nake ciana handũ ha mūtumia ūcio wake.

Tondū ūcio Esaū akinyarara ūrigithathi wake.

26

Isaaka na Abimeleku

¹ Na riri, ni kwagire ng'aragu ingi buri-ini ūcio, tika iria ya mbere ya hinda ya Iburahimu, nake Isaaka agithii Gerari kuri Abimeleku muthamaki wa Afilisti.* ² Jehova akiumirira Isaaka, akimwira atiri, "Ndugakuruke ithii Misiri; tura buri o uria ndirikwira utuure." ³ Ikara buri-ini uyū kwa ihinda, na ningukorwo hamwe nawe na ningukurathima. Ningukorwo niwe na njaro ciaku nguhe maburi maya mothe na hingie mwihitwa uria ndehitire kuri thogu Iburahimu. ⁴ Ningatuma njaro ciaku cinghe ta njata cia matu-ini na ningamahe maburi maya mothe, na ni undu wa ruciaro rwaku, nduri ciothe cia thi nikarathimwo, ⁵ tondū Iburahimu nianjathikiire na akirumia uria ndendaga, akirumira maathani makwa, na matuuro makwa ma kurumirwo, na mawatho makwa." ⁶ Ni undu ūcio Isaaka agikara o kuu Gerari.

⁷ Riria andu a kuu maamurire uhoro wa mutumia wake-ri, we akiuga atiri, "Ni mwar wa baba," tondū njetigire kuuga, "Ni mutumia wakwa." Eciiririe atiri, "Andu a giku mahota kunjura ni undu wa Rebeka, tondū aari muthaka."

⁸ Na thuutha wa Isaaka arikite guikara kuu kahinda karaihu-ri, Abimeleku muthamaki wa Afilisti naciuthiriire nja na ndirica, nake akiona Isaaka akihambata mutumia wake Rebeka. ⁹ Ni undu ūcio Abimeleku agitumanira Isaaka, akimuria atiri, "Ti-itheru uyū ni mutumia waku! Ni ki giatumire uuge ati, 'Uyū ni mwar wa baba?'"

Isaaka akimucokeria atiri, "Tondū ndeciiririe ndahota kuaragwo ni undu wake."

¹⁰ Ningi Abimeleku akimuria atiri, "Ni atia uguo utwikite? I mundu murume umwe wa giku angirakorwo akomete na mutumia waku, nawe gitume tunyitwo ni ihitia?"

¹¹ Ni undu ūcio Abimeleku akiruta watho kuri andu othe, akiuga atiri, "Mundu o na uriku ungithinia mundu uyū kana mutumia wake no kuaragwo akooragwo."

¹² Nake Isaaka akihaanda irio buri ūcio, na mwaka o ro ūcio akigetha maita igana, tondū Jehova niamurathimire. ¹³ Nake Isaaka agitonga, nago utonga wake ugithii o ukingihaga o nginya agitonga muno. ¹⁴ Aari na nduru nyingi cia mburi na cia ng'ombe, na ndungata nyingi, o nginya Afilisti makimugira uuru. ¹⁵ Tondū ūcio, ithima iria ciothe ndungata cia ithe cienjete hinda ya ithe Iburahimu-ri, Afilisti magicithika, magiciyuria tiri.

¹⁶ Ningi Abimeleku akira Isaaka atiri, "Ukura ithii, utweherere, tondū niugite na hinya muno gutukira."

¹⁷ Ni undu ūcio Isaaka agithaama, akiehera kuu, agithii kwamba hema Gituamba-ini kia Gerari, na agitura kuo. ¹⁸ Isaaka agithikuria ithima iria cienjeto hinda ya ithe Iburahimu, o cio Afilisti maathikite thuutha wa Iburahimu guka, na agiciita maritwa o maria ithe aacihete.

¹⁹ Na riri, ndungata cia Isaaka nicienjire kuu gituamba-ini na igikora githima kia maa mega kuo. ²⁰ No riri, ariithi a Gerari makegenania na ariithi a Isaaka, makimeera atiri, "Maa maya ni maitu!" Nake agitha githima kuu Eseku, tondū nimakararanire nake. ²¹ Ningi ndungata cio ciake ikienja githima kingi, no-o naki makegenanire, nake Isaaka agithia Sitina. ²² Nake agithaama kuu, agithii akienja githima kingi, na matianegenanire na mundu. Nake agithia Rehobothu, akiuga atiri, "Riu Jehova niatuheete ukaro muganu, na nitugutheeremera buri-ini uyū."

²³ Agicooka akiuma kuu, agithii Birishiba. ²⁴ Utuku ūcio aakinyire kuu, Jehova akiumirira, akimwira atiri, "Ni ni Ngai wa thogu Iburahimu. Ndikanetigire, tondū ndi hamwe nawe; ningukurathima na nyingihe njaro ciaku ni undu wa Iburahimu ndungata yakwa."

²⁵ Isaaka agika kigongona kuu, na agikaira ritwa ria Jehova. Akamba hema yake o kuu, nacio ndungata ciake ikienja githima o kuo.

²⁶ Hinda iyo Abimeleku agithii kuri Isaaka oimite Gerari, mari na Ahuzathu uria wamutaraaga, na Fikolu munene wa ita ciake. ²⁷ Isaaka akimooria atiri, "Muoka kuri ni niki, kuona ati nimwathuure na mukinyingata?"

²⁸ Nao makimucokeria atiri, "Nitonete hatari nganja ati Jehova ari hamwe nawe, na ni undu ūcio tuoiga atiri, 'Ni kwagiriire tuge na mwihitwa wa uguano gatagati gaitu: ii, gatagati gaitu nawe. Reke tuge na kirikanro nawe, ²⁹ ati ndugatika uuru, o ta uria o na ithu itaaguthinire, no hinda ciothe twagwikaga wega, na tugikumagaria ithii na thayu. Na riu niurathimwo ni Jehova."

³⁰ Isaaka akimarugithiria iruga, nao makiria na makinyua. ³¹ Muthenya uyū ung, rucini tene, andu acio na Isaaka makithanira mwihitwa mundu na uria ung. Isaaka agicooka akimoimagaria, magithiira, makimutiga na thayu.

³² Muthenya o ro ūcio maathire, ndungata cia Isaaka igika, ikimwira uhoro wa githima kiria cienjete, ikiuga atiri, "Nitwakinyira maa!" ³³ Nake agitha githima kuu Shiba, na nginya umuthi itura riu rituraga ritagwo Birishiba.

³⁴ Esaū aakinyia miaka mirongo ina, akihikia Judithi mwar wa Beer uria Muthi, o na ningi akihikia Basemathu mwar wa Eloni uria Muthi. ³⁵ Nao magituka kihumo gia kicha kuri Isaaka na Rebeka.

* 26:1 Uyū aari Muthamaki Abimeleku ung; Abimeleku wa hinda ya Iburahimu niakuite ta miaka mirongo inana yahitukite.

Jakubu Kwigĩira na Irathimo cia Isaaka

¹ Rĩria Isaaka aakũire na maitho make makĩaga hinya ũndũ atangĩahotire kuona-rĩ, agĩtũmanĩra Esaũ mũriũ wake ũria mũkũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa.”

Nake Esaũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

² Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ndiũĩ mũthenya ũria ingĩkua. ³ Rĩu-rĩ, oya indo ciaku cia ũguĩmi; ũta na mĩguĩ yaku, na uumagare ũthĩĩ werũ-inĩ ũkũguĩmĩre nyamũ cia gĩthaka. ⁴ Thondekera irio njega iria nyendete na ũndehere ndie, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa itanakua.”

⁵ Na rĩrĩ, Rebeka agĩkorwo nĩathikĩrĩrie Isaaka akĩhe mũriũ Esaũ ũhoro ũcio. Na rĩria Esaũ aathiire werũ-inĩ kũguĩma nyamũ nĩguo amĩinũkie-rĩ, ⁶ Rebeka akĩra mũriũ Jakubu atĩrĩ, “Nĩ ndaigua thoguo akĩra Esaũ mũrũ wa nyũkwa atĩrĩ, ⁷ ‘Ndehere nyamũ ya kũguĩma na ũthondekere irio njega ndie, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa ndĩ mbere ya Jehova itanakua.’ ⁸ Rĩu, wee mũrũ wakwa-rĩ, thikĩrĩria wega na wike ũria ngũkwĩra: ⁹ Thĩĩ rĩũru-inĩ rwa mbũri ũndehere tũĩri twĩri twa mbũri tũria twega biũ, nĩguo thondekere thoguo irio njega, o ta ũria endaga ithondekwo. ¹⁰ Ũcooke ũcioe ũcitwarĩre thoguo arie nĩgeetha akũrathime na kĩrathimo gĩake itanakua.”

¹¹ No Jakubu akĩra nyina Rebeka atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa maitũ nĩ wa mwĩrĩ ũrĩ guoya, na mwĩrĩ wakwa ndũrĩ guoya. ¹² Ĩĩ baba angĩhaambata? Ingĩonekana ngĩmũheenia na nĩ ndĩreherere kĩrumi handũ ha kĩrathimo.”

¹³ Nyina akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, reke kĩrumi kĩu kĩnjookerere, wee ĩka o ũria ndĩrakwĩra; thĩĩ ũndehere tũĩri tũu.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩthĩĩ, akĩgĩira tũĩri, na agĩtũrehere nyina, nake agĩthondeka irio njega o ta iria ithe eendete. ¹⁵ Ningĩ Rebeka akĩoya nguo iria ciarĩ njega cia Esaũ mũriũ wake ũria mũkũrũ iria aarĩ nacio nyũmba agĩchumba Jakubu mũriũ wake ũria mũnini. ¹⁶ Agĩcooka akĩhumbĩra moko make na ngingo kũria gũtaarĩ guoya na njũia cia tũĩri tũu. ¹⁷ Agĩcooka akĩnengera Jakubu mũriũ wake irio icio ciarĩ njega na mũgate ũria aathondekete.

¹⁸ Nake Jakubu agĩthĩĩ kũrĩ ithe, akiuga atĩrĩ, “Baba.”

Nake Isaaka agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ, mũrũ wakwa; wee nĩwe ũ?”

¹⁹ Jakubu akĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ mũriũ waku wa irigithathi. Njikĩte o ta ũria ũnjĩirire. Ndagũthaita wĩtiire ũrie nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

²⁰ Nake Isaaka akĩũria mũriũ atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, kaĩ waciona narua atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova Ngai waku nĩahere ũhootani.”

²¹ Ningĩ Isaaka akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta ũka hakuĩ mũrũ wakwa, nĩguo ngũhambate menye kana ti-itherũ nĩwe Esaũ mũrũ wakwa kana tiguu.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩkuhĩrĩa ithe Isaaka, nake akĩmũhambata, akiuga atĩrĩ, “Mũgambo nĩ wa Jakubu, no moko nĩ ma Esaũ.” ²³ Na ndaigana kũmũkũũrana tondũ moko make maarĩ na guoya ta ma mũrũ wa nyina Esaũ; nĩ ũndũ ũcio akĩmũrathima. ²⁴ O rĩngĩ akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe mũrũ wakwa Esaũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ.”

²⁵ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndehere nyama imwe cia ũguĩmi waku ndie nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa.”

Jakubu akĩmũrehera nake akĩria, na akĩmũrehera ndibei na akĩnyua. ²⁶ Ningĩ ithe Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũka haha ũmumunye.”

²⁷ Nake agĩthĩĩ harĩ we na akĩmũmumunya. Rĩria Isaaka aigũire kĩheera kĩa nguo ciake, akĩmũrathima, akiuga atĩrĩ,

“Hĩ, kĩheera kĩa mũrũ wakwa nĩ ta kĩheera gĩa gĩthaka
kĩria kĩrathimĩtwo nĩ Jehova.

²⁸ Ngai arokũhe ime rĩa igũrũ o na ũnoru wa thĩ,
na ũingĩ wa ngano na wa ndibei ya mũhihano.

²⁹ Ndũrĩrĩ irogĩtungatagĩra nayo mĩhĩrĩga ya andũ ĩkũinamagĩrĩre.
Tuĩka mwathi wa ariũ a thoguo,
nao ariũ a nyũkwa marokũinamagĩrĩra.

Aria mangĩkũruma na kĩrumi marocokererwo nĩkĩo,
nao aria magaakũrathima marorathimagwo.”

³⁰ Na rĩrĩ, Isaaka aarĩkia kũmũrathima na Jakubu aarĩkia kuuma harĩ ithe o ro ũguo-rĩ, mũrũ wa nyina Esaũ agĩũka kuuma kũguĩma. ³¹ O nake agĩthondeka irio njega na agĩcirehere ithe. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Baba, wĩtiire ũrie nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

³² Nake ithe Isaaka akĩmũũria atĩrĩ, “We nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ, mũrũ waku wa irigithathi.”

³³ Isaaka agĩkĩinaina mũno akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio ũngĩ ũkũguĩmĩte, na andehera nyama? Ndaciria o ro rĩu ũtanooka, na ndamũrathima, na ti-itherũ nĩ mũrathime.”

³⁴ Rĩria Esaũ aigũire ciugo cia ithe, agĩtumũka na kĩrĩro kĩnene na kĩa ruo, akĩra ithe atĩrĩ, “Ndaathima! O na nĩ baba ndaathima!”

³⁵ No ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa nyũkwa okire na wara, aheenia, na oya kĩrathimo gĩaku.”

³⁶ Esaũ akiuga atĩrĩ, “Githĩ nĩ ma nĩkĩo etagwo Jakubu? Arĩ kũũheenia maita maya meeri,* nĩoire ũrigithathi wakwa, na rĩu nĩoya kĩrathimo gĩakwa!” Agĩcooka akiũria ithe atĩrĩ, “Ndũnandigĩria kĩrathimo o na kĩmwe?”

³⁷ Isaaka agĩcookeria Esaũ atĩrĩ, “Ndĩmũtuire mwathi waku na andũ ao othe ndaamatua ndungata ciake, na ndamũhe ngano na ndibei ya mũhiano imũtũragie. Nĩ undũ ũcio nĩ atĩa ingihota gũgwĩkĩra, mũrũ wakwa?”

³⁸ Esaũ akiũria ithe atĩrĩ, “Baba, ndũrĩ na kĩrathimo o na kĩmwe undigĩrie? Ndaathima o na nĩ, baba!” Na hĩndĩ iyo Esaũ akĩrĩra anĩrĩrie.

³⁹ Nake ithe Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũgaatũũraga kũraihi na ũnoru wa thĩ,

kũraihi na ime rĩrĩa riumaga igũrũ.†

⁴⁰ Ũgaatũũragio nĩ rũhiũ rwa njora
na nĩũgatungataga mũrũ wa nyũkwa.
No rĩrĩ, rĩrĩa ũkaaremwo nĩgũkĩrĩria-rĩ,
nĩũkeruta icooki rĩake ngingo, ũrĩte.”

Jakubu Kũũria kwa Labani

⁴¹ Esaũ agĩthũũra Jakubu nĩ undũ wa kĩrathimo kũu aaheirwo nĩ ithe. Nake akiuga na ngoro atĩrĩ, “Matukũ ma gũcakaĩra baba makĩrĩ gũkinya; maathira nĩguo ngooraga mũrũ wa maitũ Jakubu.”

⁴² Rĩria Rebeka eerirwo ũria Esaũ mũriũ ũcio wake mũkũrũ oigĩte, agĩtũmanĩra Jakubu mũriũ wake ũria mũnini, akĩmwĩra atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa nyũkwa arehooreria marakara na gwĩciiria ũria egũkũũraga. ⁴³ Rĩu mũrũ wakwa-rĩ, ika o ũria ngũkwĩra. Thĩĩ o ro rĩu ũũrĩre Harani, kwa mũrũ wa maitũ Labani. ⁴⁴ Nawe ũĩkare nake kwa ihinda nginya mang’ũrĩ ma mũrũ wa nyũkwa mahũahũe. ⁴⁵ Rĩria mũrũ wa nyũkwa agaagata gũkũrakarĩra, na ariganĩrwo nĩ ũria wamwĩkire-rĩ, nĩngagũtũmanĩra ũcooke mũciĩ. Ingĩkĩũrwo nĩ inyuĩ mũrĩ eerĩ mũthenya o ro ũmwe nĩkĩ?”

⁴⁶ Ningĩ Rebeka akĩra Isaaka atĩrĩ, “Nĩnogetio nĩ mũtũũrĩre nĩ undũ wa andũ-a-nja aya a Ahiti. Jakubu angĩhikanĩa kuuma kũrĩ andũ-a-nja aya a Ahiti a bũrũri ũyũ-rĩ, ta andũ-a-nja aya Esaũ ahikĩtie-rĩ, hatĩrĩ bata wa gũtũũra muoyo.”

28

¹ Tondũ ũcio, Isaaka agĩta Jakubu akĩmũrathima na akĩmwatha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani. ² Ũkĩra ũthĩĩ Padani-Aramu, kwa nyũmba ya Bethueli ithe wa nyũkwa. Wĩcarĩrie mũtũmia kuuma kũrĩ airĩtu a Labani, mũrũ wa nyina na nyũkwa. ³ Ngai Mwene-Hinya-Wothe arokũrathima na atũme ũciarane mũno na ũingĩhe o nginya ũgaatũka rũrĩrĩ rwa andũ aingĩ. ⁴ Ngai arokũhe kĩrathimo kĩria aaheire Iburahĩmu hamwe na njiaro ciaku, nĩgeetha wĩgwathĩre bũrũri ũyũ ũratũũra rĩu ũrĩ ta mũgeni, o bũrũri ũyũ Ngai eerĩrie Iburahĩmu.” ⁵ Isaaka akĩra Jakubu athĩ, nake agĩthĩĩ Padani-Aramu kwa Labani mũrũ wa Bethueli ũria Mũsuriata, mũrũ wa nyina na Rebeka, nyina wa Jakubu na Esaũ.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ nĩamenyire atĩ Isaaka nĩarathimĩte Jakubu na akamũtũma Padani-Aramu akahikanie kuo, na atĩ rĩria aamũrathimire nĩamwathire, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani.” ⁷ O na akimenya atĩ Jakubu nĩathĩkĩre ithe na nyina na nĩathĩte Padani-Aramu. ⁸ Ningĩ Esaũ agĩkũũrana atĩ andũ-a-nja acio a Ahiti matiakenagia ithe, Isaaka; ⁹ nĩ undũ ũcio, agĩthĩĩ gwa Ishumaeli na akĩhikĩa Mahalathu, mwarĩ wa nyina na Nebaiothu, mũirĩtu wa Ishumaeli mũriũ wa Iburahĩmu, akĩmuongerera harĩ atũmia arĩa angĩ aarĩ nao.

Kĩroto kĩa Jakubu kũu Betheli

¹⁰ Jakubu oima Birishiba aathiire erekeire Harani. ¹¹ Na aakinya handũ hana-rĩ, akĩraarĩria ho tondũ rĩua nĩ rĩathũite. Akĩoya ihiga rĩmwe hau, agĩtiira narĩo mũtwe nĩguo akome. ¹² Nake akĩroota, akĩona ngathĩ iturumĩte thĩ, na mũthia wayo ũgakinya igũrũ matu-inĩ, nao araiika a Ngai mambataga magũkĩrũkaga nayo. ¹³ Jakubu akĩona Jehova arũgamĩte igũrũ rĩa ngathĩ iyo akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jehova, Ngai wa thoguo Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka. Bũrũri ũyũ ũkomete nĩngakũhe, wee hamwe na njiaro ciaku. ¹⁴ Njiaro ciaku ikaingĩha ta rũkũngũ rwa thĩ, na nĩũgatambũrũka na mwena wa ithũĩro, na mwena wa irathĩro, na wa gathigathini, o na wa gũthini. Andũ a mĩhĩrĩga yotha ya thĩ nĩmakarathimwo nĩ undũ waku, na nĩ undũ wa rũrĩaro rwaku. ¹⁵ Na nĩ ndĩ hamwe nawe, na nĩndĩkũmenyagĩrĩra kũria guothe ũrĩthĩiaga, na nĩngagũcookia bũrũri ũyũ. Ndigagũtũganĩria nginya ngaahingia maũndũ marĩa ndakwĩrĩra.”

¹⁶ Rĩria Jakubu ookĩrĩre, agĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova arĩ handũ haha, na ndĩkũũ.” ¹⁷ Agĩkĩguwa guoya, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ handũ haha nĩ ha kũmakania-! Haha nĩho nyũmba ya Ngai; na gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa igũrũ-kwa-Ngai.”

¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene, Jakubu akĩoya ihiga rĩria etiĩrĩte narĩo mũtwe, akĩrĩrũgamia ta gĩtugĩ, akĩrĩtĩrĩria maguta. ¹⁹ Agĩcooka agĩta handũ hau Betheli, o na gũtũka mbere iyo itũũra rĩu rĩetagwo Luzu.

²⁰ Ningĩ Jakubu akĩhĩta na mwĩhitwa, akiuga atĩrĩ, “Ngai angĩkorwo hamwe na nĩ, na aamenyerere rũgendo-inĩ rũrũ ndĩrathĩ, na aaheage irio cia kũria na nguo cia kwĩhumba, ²¹ nĩguo ngaacooka nyũmba-inĩ ya baba na thayũ-rĩ, Jehova nĩagatũka Ngai wakwa, ²² narĩo ihiga rĩrĩ ndaarũgamia ta gĩtugĩ rĩgaatũka nyũmba ya Ngai, na kĩria o gĩothe ũkaahe, nĩngakũhe gĩcunjĩ gĩa ikũmĩ.”

* 27:36 Rĩtwa Jakubu rĩgĩtũũrwo nĩ ta kuuga “mũheenania.”

† 27:39 Bũrũri wa Edomu ũria watũtũragwo nĩ njiaro cia Esaũ warĩ wa mahiga, na ndwarĩ mũnoru ta bũrũri wa Kaanani.

29

Jakubu Gükinya Padani-Aramu

¹ Thuutha ücio Jakubu agĩthiĩ na mbere na rügendero rwake, agĩkinya bũrũri wa andũ a mwena wa irathĩro. ² Na rĩrĩ, akiona gĩthima werũ-inĩ, na ndũũru ithatũ cia mbũri ikomete hakuhiĩ nakĩo, tondũ cianyũithagio maaĩ kuuma gĩthima-inĩ kũu. Narĩo ihiga rĩrĩa rĩakunĩkĩte mũromo wa gĩthima kũu rĩarĩ inene mũno. ³ Na ndũũru ciothe ciarĩkia kũrũrũngana hau, arĩithi nao maagaragaragia ihiga rĩkeherio mũromo-inĩ wa gĩthima, makahe ndũũru maaĩ. Magacooka magacookia ihiga handũ harĩo mũromo-inĩ wa gĩthima.

⁴ Jakubu akĩũria arĩithi acio atĩrĩ, “Ariũ a baba, muumĩte kũ?”

Nao makimũcookeria atĩrĩ, “Tuumĩte Harani.”

⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ Labani mũrũ wa Nahoru?”

Nao magĩcookia “ĩ, nĩ tũmũũĩ.”

⁶ Ningĩ Jakubu akĩmooria atĩrĩ, “No mwega?”

Makiuga atĩrĩ, “ĩ, nĩ mwega. Na rĩrĩ, mwarĩ Rakeli-rĩ, nĩwe ũũria ũroka na ng’ondũ.”

⁷ Nake Jakubu akĩmeera ũũ, “Atĩrĩrĩ, riũa rĩrĩ o igũrũ; na ti ihinda rĩa gũcookanĩrĩria ndũũru. Heei ng’ondũ maaĩ, mũcooke mũthiĩ mũgacĩrĩithie.”

⁸ Nao makimũcookeria atĩrĩ, “Tũtingĩka ũguo o nginya ndũũru ciothe icookanĩrĩrio, narĩo ihiga rĩgaragario kuuma mũromo wa gĩthima, tũcooke tũhe ng’ondũ maaĩ.”

⁹ O akĩmaragĩria-rĩ, Rakeli agĩkinya na ng’ondũ cia ithe, tondũ aarĩ mũrĩithi. ¹⁰ Rĩrĩa Jakubu onire Rakeli mwarĩ wa Labani, mũrũ wa nyĩna na nyĩna, na ng’ondũ cia Labani, agĩthiĩ, akĩgaragaragia ihiga, akĩrĩheheria mũromo-inĩ wa gĩthima na akĩhe ng’ondũ cia mamawe maaĩ. ¹¹ Ningĩ Jakubu akĩmumunya Rakeli, na akĩrĩra anĩrĩire. ¹² Jakubu nĩeerire Rakeli atĩ nĩ metainwo na ithe, na atĩ aarĩ mũrũ wa Rebeka. Nĩ ũndũ ücio Rakeli agĩteng’era akĩũria ithe ũhoro ücio.

¹³ Labani aarĩkia kũigua ũhoro wa Jakubu, mũrĩũ wa mwarĩ wa nyĩna, akĩhiũha agĩthiĩ kũmũtũnga. Akĩmũhimbĩria akĩmũmumunya, na akĩmũtware mũciĩ, na arĩ kũu mũciĩ Jakubu akĩhe Labani ũhoro ücio wothe. ¹⁴ Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, ũri wa mũthiimo wakwa na thakame yakwa.”

Jakubu Kũhikia Lea na Rakeli

Thuutha wa Jakubu gũikara nake mweri mũgima, ¹⁵ Labani akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩndutagĩra wĩra o ũguo tũhũ tondũ ũri wa mbarĩ ciitũ? Njĩra mũcaara ũria ũkwenda.”

¹⁶ Na rĩrĩ, Labani aarĩ na airĩtu eerĩ; ũria mũkũrũ eetagwo Lea, nake ũria mũnini eetagwo Rakeli. ¹⁷ Lea aarĩ na maitho mataarĩ na hinya, no Rakeli oombitwo arĩ kũrorerwa na aarĩ mũthaka. ¹⁸ Jakubu eendete Rakeli, nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgũtungatĩra miaka mũgwanja, ũndĩhe na kũũhe Rakeli, mwarĩguo ũria mũnini.”*

¹⁹ Labani agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kaba ndĩmũheanĩte kũrĩ we gũkĩra ndĩmũhe mũndũ ũngĩ. Ikara gũkũ na nĩ, ũndungate.” ²⁰ Nĩ ũndũ ücio Jakubu agĩtungata miaka mũgwanja nĩguo aheo Rakeli, no harĩ we yarĩ o ta matukũ manini nĩ ũndũ wa ũria aawwendete.

²¹ Miaka iyo yathira Jakubu akĩũria Labani atĩrĩ, “Rĩu kĩĩhe mũtumia wakwa ndĩmũhikie, tondũ nĩndĩrarĩkirie ihinda rĩakwa rĩa gũtungata.”

²² Nĩ ũndũ ücio Labani agĩkĩũngania andũ a kũu othe, akĩmarugĩra iruga. ²³ No rĩrĩa hwaĩ-inĩ wakinyire-rĩ, akĩoya mwarĩ Lea, akĩmũnengera Jakubu, nake Jakubu agĩkoma nake. ²⁴ Ningĩ Labani akĩheana Zĩlĩpa, ndungata yake ya mũĩritũ kũrĩ mwarĩ imũtungatagĩre.

²⁵ Na gwakĩa rũciĩnĩ-rĩ, Jakubu akĩona atĩ aaheetwo Lea! Tondũ ücio Jakubu akĩũria Labani atĩrĩ, “Hĩ nĩ atĩa ũũ wanjika? Gĩthĩ ndĩragũtungatagĩra nĩ ũndũ wa Rakeli? Ũũheenetie nĩkĩ?”

²⁶ Labani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti mũtugo witũ gũkũ kũheana mũĩritũ ũria mũnini ahike mbere ya ũria mũkũrũ: ²⁷ Riũkia kiumia kĩa mũĩritũ ũyũ wahikia, na nĩtũgũcooka tũkũhe o na ücio ũngĩ mũnini, nawe ũndutĩre wĩra miaka ĩngĩ mũgwanja.”

²⁸ Nake Jakubu agĩka o ũguo. Akĩrĩkia kiumia kĩa Lea, nake Labani akĩmũnengera mwarĩ Rakeli atũike mũtumia wake. ²⁹ Labani akĩheana Biliha, ndungata yake ya mũĩritũ, kũrĩ Rakeli imũtungatagĩre. ³⁰ Jakubu agĩkoma na Rakeli o nake, na akienda Rakeli gũkĩra Lea. Na akĩrutĩra Labani wĩra miaka ĩngĩ mũgwanja.

Ciana cia Jakubu

³¹ Rĩrĩa Jehova onire atĩ Lea ndendeetwo-rĩ, akĩhingũra nda yake, no Rakeli aarĩ thaata. ³² Lea akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ. Nake agĩgatua Rubeni, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova nĩonete mĩnyamaro yakwa. Ti-itherũ, rĩu mũthũuri wakwa nĩekũnyenda.”

³³ Na akĩgĩa nda rĩngĩ, na rĩrĩa aaciarire kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Tondũ Jehova nĩagũire atĩ ndĩrĩ mwende-rĩ, nĩaheete gaka o nako.” Nake agĩgatua Simeoni.

³⁴ O rĩngĩ akĩgĩa nda na rĩrĩa aaciarire kahĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ mũthũuri wakwa no ekwĩohania na nĩ tondũ nĩndĩmũciarĩire ihĩi ithatũ.” Nĩ ũndũ ücio agĩgatua Lawi.

³⁵ Agĩcooka akĩgĩa nda rĩngĩ, agĩciara kahĩ kangĩ, akiuga atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩ ngũgũoca Jehova.” Nĩ ũndũ ücio agĩgatua Juda. Agĩcooka akĩrũgama kũgĩa ciana.

* 29:18 Mũhikania aarĩhaga rũracio kũrĩ ithe wa mũĩritũ (34:12). Angĩakorirwo atarĩ na indo cia kũraacia, nĩangĩarĩhire rũracio na njĩra ya kũrutĩra ithe wa mũĩritũ wĩra.

30

¹ Ririra Rakeli onire ati ndaraciaria Jakubu ciana-ri, akiuguira mwarĩ wa nyina uiru. Ni undũ ucio akiira Jakubu atiri, "He ciana kana ngue!"

² Jakubu akirakario ni Rakeli akimũuria atiri, "Kaari ni ndi ithenya ria Ngai uria ukũimite ciana?"

³ Rakeli akimwira atiri, "Biliha ndungata yakwa ya mũirũtu iri haha; koma nayo nigeetha injiariire ciana, na ni ngie na nyũmba na undũ wayo."*

⁴ Ni undũ ucio akimũhe Biliha ndungata yake ya mũirũtu iri ta mũtumia wake. Jakubu agikoma nayo, ⁵ nake Biliha akigia nda, akimũciaria kahiĩ. ⁶ Rakeli akiuga atiri, "Ngai nĩandhiiria na nĩaugite gũthaitana gwakwa, na nĩahete kahiĩ." Na tondũ ucio, agigatua Dani.

⁷ Biliha ndungata iyo ya Rakeli ikigia nda ingi, na igiciaria Jakubu kahiĩ ga keerĩ. ⁸ Nake Rakeli akiuga atiri, "Ni ngoretwo na kũgiana kũene na mwarĩ wa maitũ, na ni hootanite." Ni undũ ucio agigatua Nafitali.

⁹ Na ririra Lea onire ati nĩarũgamite kũgia ciana-ri, akioya Zilipa ndungata yake ya mũirũtu akimũhe Jakubu iri ta mũtumia wake. ¹⁰ Nake Zilipa, ndungata iyo ya Lea, igiciaria Jakubu kahiĩ. ¹¹ Nake Lea akiuga atiri, "Hi, kai uyu ni mũnyaka-ĩ!" Ni undũ ucio agigatua Gadi.

¹² Zilipa ndungata iyo ya Lea igiciaria Jakubu kahiĩ ga keerĩ. ¹³ Ningĩ Lea akiuga atiri, "Kai ndi mũkeni-ĩ! Andũ-a-nja marĩnjitaga 'mũkeni.'" Ni undũ ucio agigatua Asheri.

¹⁴ Na riri, hĩndi ya kũgetha ngano-ri, Rubeni agithiĩ mũgũnda-inĩ na akiona mĩmera ya mandariki,[†] na akĩrehera nyina Lea. Nake Rakeli akiira Lea atiri, "Ndagũthaita he mandariki mamwe ma mũrũguo."

¹⁵ Nake Lea akimũcookeria atiri, "Kai ari undũ mũnini kũdunya mũthuri wakwa? Riu ningĩ niũkuoya mandariki ma mũriũ wakwa o namo?"

Rakeli akimwira atiri, "He mandariki ma mũrũguo, nake Jakubu akome nawe umũthĩ."

¹⁶ Na ririra Jakubu ookire hwaĩ-inĩ oimite mũgũnda-ri, Lea agithiĩ kũmũtũnga. Akimwira atiri, "No nginya ukome na niĩ, tondũ nĩngũgũire na mandariki ma mũriũ wakwa." Ni undũ ucio agikoma nake utukũ ucio.

¹⁷ Nake Ngai akiũguia mahooa ma Lea, nake akigia nda na agiciaria Jakubu kahiĩ ga gatano. ¹⁸ Ningĩ Lea akiuga atiri, "Ngai nĩahete kũheo ni undũ wa kũheana ndungata yakwa ya mũirũtu kũri mũthuri wakwa." Ni undũ ucio agigatua Isakaru.

¹⁹ Lea agicooka akigia nda ingi, na agiciaria Jakubu, kahiĩ ga gatandatũ. ²⁰ Ningĩ Lea akiuga atiri, "Ngai ekũhe kũheo kia goro mũno. Riu mũthuri wakwa nĩariheega gitũo tondũ ndimũciariire ihĩ ithathatũ." Ni undũ ucio agigatua Zebuluni.

²¹ Thuutha ucio agiciara mũirũtu na akimũtua Dina.

²² Thuutha ucio Ngai akiririkana Rakeli, akimũguia, na akĩhingũra nda yake. ²³ Nake akigia nda na agiciara kahiĩ, akiuga atiri, "Ngai nĩanjehereria thoni." ²⁴ Nake agigatua Jusufu, akiuga atiri, "Ngai arohe kahiĩ kangĩ!"

Ndũuru cia Jakubu Kũingĩha

²⁵ Thuutha wa Rakeli gũciara Jusufu, Jakubu akiira Labani atiri, "Ndekereria ndithiire, nĩguo njooke bũrũri witũ. ²⁶ Nengera utumia akwa na ciana ciakwa, aria ngũtungatiire ni undũ wao, na ni ndithiire. Wee niũũ wira uria ngũrutĩire."

²⁷ No Labani akimwira atiri, "Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrikite maitho-inĩ maku-ri, ndagũthaita ikaranga. Nĩmenyete na undũ wa uragũri ati Jehova nĩandathimite ni undũ waku." ²⁸ Agithiĩ na mbere, akiuga atiri, "Njĩra mũcaara uria ukwenda na ni ngũkũriha."

²⁹ Jakubu akimũcookeria atiri, "Wee niũũ uria ngũrutĩire wira na uria menyereire mahiũ maku nginya makaingĩha. ³⁰ Kiria kinini warĩ nakĩ itaanoka nĩkingĩhite mũno, nake Jehova nĩakũrathimite kũria guothe ngoretwo. No riri, ngeekira nyũmba yakwa undũ ri?"

³¹ Labani akimũuria atiri, "Ukwenda ngũhe ki?"

Jakubu akimũcookeria atiri, "Ndũkahe kĩndũ o na ki. Korwo no ũnjikĩre undũ uyu umwe tu, no thiĩ na mbere na kũriithia ndũuru ciaku na gũcimenyerera: ³² Naguo undũ ucio ni uyu: Njĩtikĩria thiĩ ndũuru-inĩ ciaku ciothe umũthĩ, na njeherie thiĩni wacio ng'ondũ iria ciothe iri maara kana iri marooro, na ndũrũme ciothe iria njirũ na mbũri ciothe iria iri maara na iri maroro. Icio nĩcio igũtuika mũcaara wakwa. ³³ Naguo wĩhokeku wakwa nĩguo ũkaanjirĩria thuutha-inĩ, riria riothe ũngũka kuona mũcaara uria undĩhite. Mbũri o yothe itari maara kana maroro, kana ndũrũme o yothe itari njirũ, ingĩgaakorwo nacio, igaatũka ni cia ũici."

³⁴ Nake Labani akiuga atiri, "Nĩndetikĩra; reke gũtuĩke o ro ũguo woiga." ³⁵ Mũthenya o ro ucio-ri, Labani aketheria thenge ciothe iria ciari maara na iria ciari na maroro, na mĩgoma yothe iria yari maara na iria yari na marooro (iria ciothe ciari na handũ herũ), na ndũrũme ciothe iria ciari njirũ agĩcineana kũri ariũ ake macirĩthagie. ³⁶ Ningĩ agĩcieheranĩria na iria ingi na ũraiũ wa rũgendo rwa mĩthenya itatũ gatagati gake na Jakubu. Nake Jakubu agithiĩ na mbere kũriithia ndũuru iria ingi cia Labani ciatigarire.

³⁷ No riri, Jakubu agĩtema thanju njĩgu na mũribina, na mũrothi, na cia mũarimaũ, agĩciĩkĩra mĩcoora mĩerũ na undũ wa kũnũra igoko agatũma werũ wa thiĩni wa thanju icio wonekane. ³⁸ Agĩcooka akiĩga thanju icio oonũrite mĩtaro-inĩ yothe iria yanyuagĩrwo maaĩ, nĩgeetha ikoragwo iri mbere ya mbũri rirĩa cioka kũnyua maaĩ. Rirĩa ndũuru icio ciakorwo iri na mũrukĩ na cioka kũnyua maaĩ-ri, ³⁹ igakĩhaicanĩra hau

* 30:3 Mũtũgu uyu woirwo ni mbarĩ ya Iburahĩmu kuuma kũri mũtũgu ya ndũrĩri cia tene.
ndongu, na meeciragĩrio ati nĩmongagĩria hinya wa mũndũ ũhoro-inĩ wa gũciara.

† 30:14 Matunda ma mandariki mahaana

mbere ya thanju icio. Thuutha ūcio igaciara tũrĩ tũrĩ na manyaga, kana maara, kana marooro. ⁴⁰ Jakubu akĩamũrانيا tũrĩ tũu kuuma rũuru-inĩ rwa Labani, na tũgetindia, no agatũma icio ingĩ ing'ethere iria ciarĩ na maroro na iria njĩrĩ cia Labani. Nĩ ūndũ ūcio agĩthondekera ndũũru ciake mwene, na ndaacituranĩrĩre na cia Labani. ⁴¹ Hĩndĩ irĩa yothe mbũri iria ciarĩ na hinya ciagĩ na mũrũkĩ-rĩ, Jakubu aigaga thanju icio mitaro-inĩ ya maai mbere yacio, nĩgeetha cihacanĩre hakuhi na thanju icio; ⁴² no ingĩakorirwo nĩ iria itaarĩ na hinya, ndaigaga thanju icio ho. Nĩ ūndũ ūcio mbũri iria ciarĩ mocu igĩtuika cia Labani, na iria ciarĩ hinya igĩtuika cia Jakubu. ⁴³ Nĩ ūndũ wa gwĩka ūguo, mũndũ ūcio ti Jakubu agĩkĩrĩrĩria kũgĩ na indo nyingĩ, akĩgĩa na mahiũ maingĩ, na ndungata cia airĩtu na cia arũme, o na ngamĩra na ndigiri.

31

Jakubu Kũũrĩra Labani

¹ Jakubu nĩaguirĩ ariũ a Labani makiuga atĩrĩ, “Jakubu nĩoete indo iria ciothe iraarĩ cia baba na ūtonga ūrĩa wothĩ arĩ naguo eyoneire kuuma indo-inĩ cia baba.” ² Ningĩ Jakubu akĩona atĩ Labani ndaamwendete ta ūrĩa aamwendete mbere iyo.

³ Nake Jehova akĩra Jakubu atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa maithe manyu na kũrĩ andũ anyu, na nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe.”

⁴ Nĩ ūndũ ūcio Jakubu agĩtũmanĩra Rakeli na Lea mathĩ kũrĩ we kũu werũ-inĩ kũrĩa mahiũ make maari.

⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete atĩ wendo wa thoguo harĩ nĩ ti ta ūrĩa ararĩ naguo hau mbere, no Ngai wa baba niakoretwo hamwe na nĩ. ⁶ Inyuĩ eerĩ nĩmũũ atĩ ndutĩre thoguo wĩra na hinya wakwa wothĩ, ⁷ no thoguo nĩaheenete na akagarũra mũcaara wakwa maita ikũmi. No rĩrĩ, Ngai ndarĩ aamwĩtĩkĩria anjĩke ūũru.

⁸ Thoguo angioigire atĩrĩ, ‘Mbũri iria irĩ maara nĩcio mũcaara waku,’ hĩndĩ iyo mahiũ mothe magaciara tũrĩ tũrĩ na maara; na angioigire atĩrĩ, ‘Iria irĩ marooro nĩcio mũcaara waku,’ namo mahiũ magaciara tũrĩ tũrĩ na marooro. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio, Ngai niatunyĩte thoguo mahiũ make na akamaheana kũrĩ nĩ.

¹⁰ “Ihinda rĩrĩa mahiũ maahaicanaga, rĩmwe nĩndarootire kĩroto na ndarora na igũrũ ngĩona atĩ thenge iria ciahaciga mahiũ ciarĩ na manyaga, na ciarĩ na maara, o na ciarĩ na marooro. ¹¹ Nake mũraika wa Ngai akĩnjarĩria ndĩ kĩroto-inĩ, akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Jakubu.’ Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ ūyũ haha.’ ¹² Nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ta tiira maithe na igũrũ wone atĩ thenge iria ciothe irahaica mahiũ nĩ iria irĩ na manyaga, na iria irĩ na maara, na iria irĩ na marooro; nĩgũkorwo nĩnyonete maũndũ marĩa mothe Labani agwĩkite. ¹³ Nĩ nĩ Ngai wa Betheli, kũria waitĩrĩrie gĩtũgĩ maguta, na nokuo wehĩtĩre na mwĩhitwa nĩ ūndũ wakwa. Rĩu uma bũrũri ūyũ narua ūcooke bũrũri ūrĩa waciariirwo.’”

¹⁴ Nake Rakeli na Lea makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ-rĩ, no anga tũrĩ na kĩndũ kana igai indo-inĩ cia baba? ¹⁵ Githĩ ndatũtuaga o ta tũrĩ andũ a kũngĩ? To gĩtwendia aatwendirie, no rĩu nĩarĩkĩtie kũhũthĩra indo iria twagũrĩrwo nacio. ¹⁶ Ti-itherũ ūtonga ūrĩa wothĩ Ngai atunyĩte baba nĩ witũ na ciana ciitũ. Nĩ ūndũ ūcio ika ūrĩa wothĩ Ngai akwĩrite wike.”

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio Jakubu akĩũhaarĩria, akĩgĩrĩra ciana ciake na atumia ake igũrũ rĩa ngamĩra, ¹⁸ na akiumagaria mahiũ make mothe mathĩ mbere yake hamwe na indo ciake ciothe iria aagite nacio kũu Padani-Aramu, nĩguo athĩ atĩ ithe Isaaka o kũu bũrũri wa Kaanani.

¹⁹ Hĩndĩ iyo, Labani aathiĩte kwenja ng'ondũ ciake guoya-rĩ, Rakeli akĩya ngai cia ithe cia mĩhianano.

²⁰ Nĩ ūndũ ūcio Jakubu akĩheenia Labani ūcio Mũsuriata tondũ ndaamwĩrĩre nĩ kũũra aroora. ²¹ Nake akĩũra na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, na aringa Rũũ rwa Farati, akĩerekera bũrũri wa irĩma wa Gileadi.

Labani Kũingatana na Jakubu

²² Mũthenya wa itatũ kuuma Jakubu oora, Labani akĩrĩrwo atĩ Jakubu nĩorĩte. ²³ Agĩkĩoya andũ a nyũmba yao, akĩingatana na Jakubu matukũ mũgwanja na akĩmũkinyĩra kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi. ²⁴ No Ngai akĩumĩrĩra Labani ūcio Mũsuriata kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya wĩre Jakubu andũ o na ūrĩkũ, ūrĩ mwega kana ūrĩ mũũru.”

²⁵ Na rĩrĩ, Jakubu aambĩte hema yake kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi rĩrĩa Labani aamũkinyĩrĩre, nake Labani na andũ a nyũmba yao makĩamba hema ciao kuo. ²⁶ Nake Labani akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Nĩ atĩa ūũ wĩkite? Nĩũheenete, na ūgathĩ na airĩtu akwa ta andũ matahĩtwo mbaara-inĩ. ²⁷ Nĩ kĩ gĩatũmire ūre na hitho, na ūũheenĩ? Waregĩre kũnjĩra nĩkĩ, nĩguo ngumagarie na gĩkeno na gũkũinĩra nyĩmbo na ihembe na inanda cia mĩgeeto? ²⁸ O na ndwarekire mumunye ciana cia ciana ciakwa, kana njugĩre airĩtu akwa ūhoro. Nĩwĩkite ūndũ wa ūrĩmũ. ²⁹ Ndĩ na hinya wa gũkũgera ngero; no rĩrĩ, ūtũkũ wa ira Ngai wa thoguo aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Menya wĩre Jakubu ūndũ, ūrĩ mwega kana ūrĩ mũũru.’ ³⁰ Rĩu-rĩ, nĩumagarĩte nĩ ūndũ nĩũrerĩrĩria gũcooka nyũmba-inĩ ya thoguo. No rĩrĩ, ūrakĩyire ngai ciakwa nĩkĩ?”

³¹ Jakubu agĩcookeria Labani atĩrĩ, “Nĩndetĩgĩrĩre tondũ ndeciirĩre wahota kũndunya airĩtu aku na hinya. ³² No rĩrĩ, ūrĩa ūgũkora arĩ na ngai ciaku-rĩ, ndegũtũũra muoyo. Tuĩria wone kana kũrĩ kĩndũ gĩaku ndĩ nakĩo andũ aya aĩtũ marĩ ho; na wakĩona-rĩ, ūkĩoe.” No Jakubu ndoo atĩ Rakeli nĩaiyĩte ngai icio.

³³ Nĩ ūndũ ūcio Labani agĩtoonya hema ya Jakubu, na hema ya Lea, o na hema ya ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, no ndaigana kuona kĩndũ. Oima hema ya Lea, agĩtoonya ya Rakeli. ³⁴ Rakeli oete ngai icio cia mĩhianano na agacikia matandiko-inĩ na ngamĩra thĩnĩ na akamaikarĩra. Labani akiururia kĩrĩa gĩothe kĩarĩ hema-inĩ iyo na ndaigana kuona kĩndũ.

³⁵ Nake Rakeli akĩũra ithe atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndũkandakarĩre nĩ ūndũ ndĩnakũrũgamĩra; nĩgũkorwo nĩ maũndũ ma andũ-a-nja ndĩ namo.” Nĩ ūndũ ūcio akiururia no ndaigana kuona ngai icio.

³⁶ Jakubu agikirakara na agitetia Labani, akimūuria atiri, “Ihitia riakwa ni ririkū? Ni rihia ririkū njikite ritūmite ūnyingathie ūguo? ³⁷ Riu tondū niwoiruria indo ciakwa ciothe-rī, ni kī wona kia indo cia gwaku mūci? Kīge haha mbere ya andū aya anyu na mbere ya andū akwa nīguo matūtuithanie ciira.

³⁸ “Ngūrutiire wira miaka mirongo iiri. Ng’ondū ciaku na mburi ciaku itiri ciahuna, na ndiri ndaria ndūume cia mahiū maku. ³⁹ Ningi ndiri ndakūrehera iria ciatambuagwo ni nyamū cia githaka; no ni ni ndarihaga ngathii hathara. Ningi-rī, niwandihagia iria yothē yaiyo kūrī mūthenya kana kūrī ūtukū. ⁴⁰ Ūguo nīguo ndūūrite: Ndaarugawo ni ūrugari wa mūthenya na ngariio ni heho ya ūtukū, naguo toro ūkinjūira. ⁴¹ Ūguo nīguo ndūūrite gwaku mūci handū-ini ha miaka iyo mirongo iiri. Ndakūrutiire wira miaka ikūmi na ina ni undū wa airitu aku eerī, na miaka itandatū ni undū wa mahiū maku; no riri, wagarūire mūcaara wakwa maita ikūmi. ⁴² Korwo Ngai wa baba, o we Ngai wa Iburahimu na niwe witiigirirwo ni Isaaka, ndaraakoragwo hamwe na niri-rī, ti-itherū ūngiranyumagaririe moko matheri. No Ngai nionete gūthiūnika gwakwa na wira wa moko makwa, na nikio arakūrūithirie ūtukū wa ira.”

⁴³ Nake Labani agicookeria Jakubu, akimwira atiri, “Atumia aya aku ni airitu akwa, ciana ici o nacio ni ciana ciakwa, namo mahiū maya-rī, no mahiū makwa. Kiria giōthe ūroona ni giakwa. No riri, ni atia ingihota gwika airitu aya akwa kana njike ciana ici maciarite ūmūthi? ⁴⁴ Riu giūke, reke tūgie na kirikanio nīi nawe, na ūreke giūike mūira gatagati gaiti.”

⁴⁵ Ni undū ūcio Jakubu akioya ihiga na akirihaanda ta gitugi. ⁴⁶ Akūira andū a nyūmba yake atiri, “Cookanirirai mahiga.” Ni undū ūcio makiungania mahiga makimaiganirira hiba, magicooka makirianira irio hau hakuhi na hiba iyo. ⁴⁷ Labani akimiita Jagari-Sahadutha, nake Jakubu akimiita Galeedi.

⁴⁸ Labani akiuga atiri, “Ūmūthi hiba ino ni mūira gatagati gakwa nawe.” Kiu nikio giatūmire hetwo Galeedi. ⁴⁹ O na ningi hagiitwo Mizipa, tondū oigire atiri, “Jehova arotūmenyagirira riria tūraihaniririe. ⁵⁰ Wee ūngigaathūnia airitu akwa kana ūmahikiririe atumia angī, o na hangigakorwo hatarī mūdū ūngi-rī, ririkana atī Ngai niwe mūira gatagati gakwa nawe.”

⁵¹ Ningi Labani akūira Jakubu atiri, “Ino ni hiba, na giki ni gitugi kiria ndahaanda gatagati gaku na nīi. ⁵² Hiba ino ni mūira, na gitugi giki ni mūira, atī ndigakira hiba ino njūke mwena waku ngūgere ngero, na atī nawe ndūgakira hiba ino, kana ūkire gitugi giki ūuke mwena wakwa ūngere ngero. ⁵³ Ngai wa Iburahimu, na Ngai wa Nahoru,* o we Ngai wa ithe wao-rī, arotūtuithania ciira.”

Ni undū ūcio Jakubu akithita na mwihitwa rīitwa-ini rīa ūcio Witiigirirwo ni ithe Isaaka. ⁵⁴ Jakubu akiruta igongona kūu būruri-ini ūcio wa irima, na agiita andū a nyūmba yake marīanire. Na marikia kūrira-rī, makiraara o kūu.

⁵⁵ Mūthenya ūyū ūngi rūciini tene, Labani akimumunya ciana cia ciana ciake o na airitu ake, akimoigira ūhoro na akimarathima. Agicooka akimatiga agicooka gwake mūci.

32

Jakubu Kwihariria Gūcmania na Esaū

¹ Jakubu niathire na mbere na rūgendo rwake, na agitūngwo ni araka a Ngai. ² Na riria Jakubu aamoonire, akiuga atiri, “Ino ni mbūtū ya Ngai!” Ni undū ūcio agiita handū hau Mahanaimu.

³ Ningi Jakubu agitūma andū mathii mbere yake kūrī mūrū wa nyina Esaū kūu Seiru, būruri-ini wa Edomu. ⁴ Akimataara, akimeera atiri, “Ūū nīguo mūgūthii kwira mwathi wakwa Esaū: ‘Ndungata yaku Jakubu ikuuga atiri, ndiraikaraga na Labani, na ngoretwo kuo nginya riu. ⁵ Ndi na ng’ombe na ndigiri, na ng’ondū na mburi, ndungata cia arume na cia andū-a-nja. Na riu ndagūtūmira ndūmiriri, we mwathi wakwa, nigeetha njitikirike maithe-ini maku.’”

⁶ Riria atūmwō maacookire kūrī Jakubu makimwira atiri, “Nitūrathiire kūrī mūrū wa nyūkwā Esaū, na riu nīarooka gūgūtūnga, na arī na andū magana mana.”

⁷ Jakubu akimaka mūno na akinyamarika, akigayania andū aria aarī nao ikundi igiri, o na ndūuru cia mburi na ndūuru cia ng’ombe o na ngamīra nacio. ⁸ Agiciiria atiri, “Esaū angūka atharikire gikundi kimwe-rī, gikundi kiu kingi no kiure.”

⁹ Ningi Jakubu akihooya, akiuga atiri, “Wee Ngai wa baba Iburahimu, o Wee Ngai wa baba Isaaka, Wee Jehova ūria wanjūire atiri, ‘Cooka būruri waku na wa andū anyu, na ningatūma ūgaacire,’ ¹⁰ ndiri mwagiruru wa kuonio ūtugi ūyū wothē na wihokeku ūria ūnyonetie nīi ndungata yaku. Ngiringa Jorodani-rī, ndaari o na rūthanju rwakwa rwiki, no riu nduikite ikundi igiri. ¹¹ Ndagūthaita honokia kuuma moko-ini ma mūrū wa maitū Esaū, nīgukorwo nīndiretigira ndagoke gūtharikiria, nīi hamwe na ciana ici, na manyina maacio. ¹² No ni ūugite atiri, ‘Ti-itherū ningatūma ūgaacire na ndūme njiaro ciaku cinghe ta mūthanga wa iria-ini, ūria ūtangitarika.’”

¹³ Akiraara hau ūtukū ūcio, na kuuma kūrī kiria aarī nakio, agithuurira mūrū wa nyina Esaū kiheo giki; ¹⁴ mburi magana meerī cia migoma na thenge mirongo iiri, ng’ondū magana meerī na ndūume mirongo iiri, ¹⁵ ngamīra mirongo itatū cia migoma na njaū ciacio, ng’ombe mirongo ina na ndegwa ikūmi, na ndigiri mirongo iiri cia migoma na ikūmi cia njamba. ¹⁶ Agicinengera ndungata ciake, o rūuru mwanya, na akūira ndungata icio ciake atiri, “Thiagai mbere yakwa, na mūtighitukanie rūuru na rūuru rūria rūngi.”

¹⁷ Ningi agitaara ūria wamatongoretie, akimwira atiri, “Riria mūrū wa maitū Esaū arigūtūnga na akūurie atiri, ‘Wee ūri wau? Na wathii kū? Na ūhiū ūyū wothē ūri mbere yaku ni wau?’ ¹⁸ Nawe niūrimucokeria

* 31:53 Nahoru aarī mūrū wa nyina na Iburahimu (11:26), na aarī gukawe wa Labani (24:24, 29).

umwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ cia ndungata yaku Jakubu. Nĩ kĩheo gĩa kũhe mwathi wakwa Esaũ, na Jakubu arĩ thuutha witũ agĩũka.’”

¹⁹ Agĩcooka agĩtaara wa keerĩ na wa gatatũ, na arĩa othe marũmagĩrĩra ndũũru icio, akĩmeera atĩrĩ, “ũguo nĩguo mũrĩrĩraga Esaũ mwamũtũnga. ²⁰ Na mũtikanaage kũmwĩra atĩrĩ, ‘Jakubu ndungata yaku arĩ thuutha witũ agĩũka.’” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Ngũmũhooreria na iheo ici ngũtũma mbere yakwa; thuutha-inĩ ndamuona-rĩ, hihi ahota kũnyamũkĩra.” ²¹ Nĩ undũ ũcio iheo icio Jakubu aaheanĩte igĩthiĩaga mbere yake, nowe akĩraara kũu kambĩ ũtukũ ũcio.

Jakubu Kũgiana na Ngai

²² Na ũtukũ o ro ũcio, Jakubu agĩũkĩra, akĩoya atumia ake eerĩ, na ndungata irĩa igĩrĩ cia andũ-a-nja, na ariũ ake ikũmi na umwe, na akĩmarĩngĩria iringĩro rĩa Jaboku. ²³ Aarĩkia kũmarĩngia, akĩringia indo irĩa ciothe aarĩ nacio. ²⁴ Nake Jakubu agĩtigwo arĩ o wiki, na hagĩũka mũndũ maagianire nake o ngĩnya gũgĩthererũka. ²⁵ Na rĩrĩa mũndũ ũcio onire atĩ ndangĩmũhooa-rĩ, akĩmũhutia ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, nakuo kũgũrũ kwa Jakubu gũgĩthenyũkĩra hau gĩtina-inĩ, o makĩgianaga na mũndũ ũcio. ²⁶ Na mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ndĩthiire tondũ nĩ gwathererũka.”

No Jakubu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndingĩreka ũthiĩ ũtandathimĩte.”

²⁷ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩtagwo Jakubu.”

²⁸ Ningĩ mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu, no ũrĩitagwo Isiraeli, tondũ nĩũgianite na Ngai o na andũ, na ũkahootana.”

²⁹ Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita, njĩra rĩitwa riaku.”

Nowe akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūranjũũria rĩitwa riakwa nĩkĩ?” Agĩcooka akĩmũrathima marĩ o hau.

³⁰ Nĩ undũ ũcio Jakubu agĩtiira maitho akĩona atumia na ciana. Akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Tondũ nĩnyonete Ngai ũthiũ kwa ũthiũ, na akahonokia muoyo wakwa.”

³¹ Narĩo riũa rikĩmũrathĩra akĩhĩtũka hau Penieli, na nĩathuaga nĩ undũ nĩathenyũkĩtwo nĩ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ. ³² Nĩ tondũ ũcio, nginyagia umũthĩ ũyũ andũ a Isiraeli matirĩũaga mũkiha ũrĩa ũnyĩtanite na ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, tondũ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ kwa Jakubu riathutĩrio hakuhi na mũkiha ũcio.

33

Jakubu Gũtũngana na Esaũ

¹ Na rĩrĩ, Jakubu agĩtiira maitho, akĩona Esaũ agĩũka arĩ na andũ ake magana mana; nĩ undũ ũcio akĩganyania ciana kũrĩ Lea na Rakeli na kũrĩ ndungata irĩa igĩrĩ cia andũ-a-nja. ² Akĩga ndungata cia andũ-a-nja na ciana ciacio mbere, nake Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, nake Rakeli na Jusufu makĩrigia thuutha. ³ Nake we mwene akĩmatongoria, na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũrũ wa nyina, akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ maita mũgwanja.

⁴ No Esaũ akĩhanyũka agatũnge Jakubu na akĩmũnyĩta, akĩmũhĩmbĩria, akĩmũmumunya. Nao makĩrũmĩrĩra. ⁵ Ningĩ Esaũ agĩtiira maitho akĩona atumia na ciana. Akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Andũ aya mĩri nao nĩ a ũ?”

Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Ici nĩ ciana irĩa Ngai aheete ndungata yaku nĩ undũ wa ũtugi wake.”

⁶ Hĩndĩ iyo ndungata icio cia andũ-a-nja na ciana ciacio igĩkuhĩrĩria na makĩinamĩrĩra. ⁷ Lea na ciana ciake makĩrũmĩrĩra, magĩũka na makĩinamĩrĩra. Marigĩrĩrio, Jusufu na Rakeli magĩũka, o nao makĩinamĩrĩra.

⁸ Esaũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩ gĩa kũndũmĩra ikundi icio ndatũnga?”

Nake Jakubu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩgeetha njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku, wee mwathi wakwa.”

⁹ No Esaũ akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũ, nĩ ndĩ na indo cia kũnjigana. Ikara na icio ũrĩ nacio wee mwene.”

¹⁰ Jakubu akiuga atĩrĩ, “Aca, ndagũthaita! Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, amũkĩra kĩheo gĩkĩ kuuma kũrĩ nĩ. Nĩ undũ kuona ũthiũ waku no ta kuona ũthiũ wa Ngai, tondũ nĩ wanyamũkĩra na gĩkeno.

¹¹ Ndagũthaita itĩkĩra kĩheo kũ ũreheirwo, tondũ Ngai nĩanjĩkĩte wega, na ndĩ na indo cia kũnjigana.” Na tondũ Jakubu nĩamũringĩrĩrie-rĩ, Esaũ agĩciĩtikĩra.

¹² Ningĩ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ; nĩngĩtwarana nawe.”

¹³ No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩoi atĩ twana tũtũ tũtĩrĩ na hinya, na no nginya menyerere ng’ondũ na ng’ombe irĩa iringithia. Ingĩtarwo na ihinya o na mũthenya umwe, nyamũ ciothe no ikue.

¹⁴ Nĩ undũ ũcio mwathi wakwa nĩathĩiage mbere ya ndungata yake, na nĩ thĩi o kahora kũringana na mũthĩre wa ikundi ici, o na wa ciana, ngĩnya rĩrĩa ngaakinya kwa mwathi wakwa kũu Seiru.”

¹⁵ Esaũ akĩmwĩra atĩrĩ, “No kĩreke ngũtigĩre ndungata imwe ciakwa.”

Jakubu akĩmũũria atĩrĩ, “Ūgwĩka ũguo nĩkĩ? Reke nĩ njĩtikĩrĩke maitho-inĩ ma mwathi wakwa.”

¹⁶ Nĩ undũ ũcio Esaũ akĩhĩndũka mũthenya o ro ũcio agĩthiĩ arorete Seiru. ¹⁷ Nowe Jakubu, agĩthiĩ Sukothu, kũria eyakĩre nyũmba, na agĩthondeka ciugũ cia mahiũ make. Nĩkĩo handũ hau hetagwo Sukothu.

¹⁸ Thuutha wa Jakubu kuuma Padani-Aramu, agĩkinya o wega itũũra-inĩ rĩrĩa inene rĩa Shekemu kũu Kaanani, na akĩamba hema hakuhi na itũũra rĩu inene. ¹⁹ Nake akĩgũra gĩcunji kĩa mũgũnda na betha igana rĩmwe kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru ithe wa Shekemu, harĩa aambire hema yake. ²⁰ Agĩaka kĩgongona handũ hau, na agĩgĩta Eli-Elohe-Isiraeli.

34

Dina na Andũ na Shekemu

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, Dina mũirĩtu ũrĩa Lea aaciarĩre Jakubu, nĩathiire gũceerera andũ-a-nja a bũrũri ũcio. ² Na rĩrĩa Shekemu mũrũ wa Hamoru ũrĩa Mũhivi, mũnene wa gĩcigo kũu aamuonire, akĩmũnyiita, agĩkoma nake na hinya. ³ Na ngoro yake ikĩguucĩrĩrio nĩ Dina mwarĩ ũcio wa Jakubu, na akĩenda mũirĩtu ũcio na akĩmwarĩria wega. ⁴ Nake Shekemu akĩra ithe Hamoru atĩrĩ, “Njarĩrĩria harĩ ithe wa mũirĩtu ũyũ atũike mũtũmia wakwa.”

⁵ Rĩrĩa Jakubu aigũire atĩ mwarĩ Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, na tondũ ariũ ake maarĩ gĩthaka-inĩ na mahiũ make, agĩkira na ũhoro ũcio o nginya rĩrĩa mainũkire.

⁶ Hĩndĩ iyo Hamoru ithe wa Shekemu agĩthĩi kwaria na Jakubu. ⁷ Nao ariũ a Jakubu nĩmainũkĩte kuuma migũnda-inĩ maigua ũrĩa gwekikite. Nao makĩyũrwo nĩ kieha na mang’ũri, tondũ Shekemu niekĩte undũ wa thoni thĩĩnĩ wa Isiraeli, nĩ gũkoma na mwarĩ wa Jakubu, undũ ũrĩa ũtagĩrĩrwo nĩ gwikwo.

⁸ No Hamoru akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro ya mũrũ wakwa Shekemu nĩguucĩrĩrio nĩ mwarĩ wanyu. Ndamũthaita itĩkĩrai amũhikie atũike mũtũmia wake. ⁹ Rekei tũhikanagie; mũtũheage airĩtu anyu na inyuĩ tũkamũheaga airĩtu aitũ. ¹⁰ Inyuĩ no mũtũũre hamwe na ithuĩ; bũrũri ũyũ gũtirĩ handũ mũrigĩrĩrio. Tũũrai kuo, mwonjorithagie kuo, na mwĩgĩre na indo ciagua.”

¹¹ Nĩngĩ Shekemu akĩra ithe wa Dina na ariũ a ithe atĩrĩ, “Rekei njĩtikĩrĩke maithe-inĩ manyu na nĩngũmũhe o kĩrĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. ¹² Njĩtaii rũracio rwa mũhiki na kĩheo kĩrĩa ingĩrehe, o mũigana ũrĩa mũngĩenda, na nĩngũrĩha o kĩrĩa gĩothe mũngĩnjĩtia. No ndamũthaita mũũhe mũirĩtu ũyũ atũike mũtũmia wakwa.”

¹³ Na tondũ mwarĩ wa nyina Dina nĩarĩkĩtie gũthũkio-rĩ, ariũ a Jakubu rĩrĩa maaragia na Shekemu na ithe Hamoru, magĩcookia ũhoro ũcio na njĩra ya maheeni. ¹⁴ Makĩmeera atĩrĩ, “Tũtingĩka undũ ta ũcio; tũtingĩheana mwarĩ witũ kũrĩ mũndũ ũtarĩ mũruu. Undũ ũcio no ũtũike wa gũtũnyararithia. ¹⁵ Tũkũmwĩtikĩria tondũ wa gĩtũmi o kĩmwe tu; inyuĩ mũtũũke ta ithuĩ na undũ wa kũruithia arũme anyu othe. ¹⁶ Hĩndĩ iyo nĩmũrĩhikagie airĩtu aitũ na nĩtũrĩhikagie airĩtu anyu. Nĩtũgũtũũrania na inyuĩ na tũtũũke andũ amwe. ¹⁷ No angĩkorwo mũtĩgwĩtikĩra kũrua-rĩ, tũkuoya mwarĩ witũ twĩthĩre.”

¹⁸ Ũhoro ũcio ũkĩoneka ũrĩ mwega nĩ Hamoru na mũrĩũ Shekemu. ¹⁹ Tondũ nĩwe warĩ mũtũũe mũno kũrĩ andũ othe a nyũmba ya ithe, mwanake ũcio ndaateire ihinda rĩa gwĩka ũrĩa moigire, tondũ nĩakenetio nĩ mwarĩ wa Jakubu. ²⁰ Nĩ undũ ũcio Hamoru na mũrĩũ Shekemu magĩthĩi kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩao inene makaarie na andũ ao a itũũra rĩu. ²¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Andũ aya nĩ arata aitũ; rekei matũũre bũrũri-inĩ witũ na monjorithagie kuo; bũrũri ũyũ nĩ mũnene wa kũmaigana. Ithuĩ no tũhikie airĩtu ao, nao no mahikie airĩtu aitũ. ²² No andũ acio mangĩtikĩra gũtũũrania na ithuĩ ta rũrĩrĩ rũmwe angĩkorwo arũme aitũ othe nĩmekũrua, o ta ũrĩa o marũite. ²³ Gĩthĩ mahiũ mao, na indo ciao ciothe, o na nyamũ irĩa ingĩ ciao ciothe itigũgũtũka ciitũ? Nĩ undũ ũcio rekei tũmetĩkĩre, na nĩ megũtũũrania na ithuĩ.”

²⁴ Arũme arĩa othe na maathĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene magĩtũkĩkana na Hamoru na mũrĩũ Shekemu, na arũme othe a itũũra rĩu makĩrua.

²⁵ Thuutha wa mũthenya itatũ, hĩndĩ irĩa othe maarĩ na ruo ariũ eerĩ a Jakubu, Simeoni na Lawi, ariũ a nyina na Dina, makĩoya hiũ ciao cia njora magĩtharĩkĩra itũũra rĩu hĩndĩ irĩa rĩtekũũaga makĩũraga arũme othe. ²⁶ Nĩngĩ makĩũraga Hamoru na mũrĩũ Shekemu na rũhĩũ rwa njora, na makĩrua Dina nyũmba-inĩ ya Shekemu, magĩthĩra. ²⁷ Ariũ arĩa angĩ a Jakubu magĩkinya kũu ciimba ciarĩ, na magĩtahĩra indo cia itũũra rĩu mwarĩ wa ithe wao aathũkĩrio. ²⁸ Nao magĩtaha ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe na ndigiri, na indo irĩa ingĩ ciao ciothe irĩa ciarĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na irĩa ciarĩ migũnda-inĩ. ²⁹ Na magĩkuua ũtonga wothe wa itũũra, na atumia othe na ciana, magĩtaha indo ciothe irĩa ciarĩ nyũmba-inĩ icio.

³⁰ Nake Jakubu akĩra Simeoni na Lawi atĩrĩ, “Nĩmwandehera thĩĩna nĩ undũ wa gũtũma menwo nĩ Akaanani na Aperizi, andũ arĩa matũũraga bũrũri ũyũ. Ithuĩ tũrĩ anini tũgĩtarwo, na mangĩnyiitana manjũkĩrĩre na matharĩkĩre-rĩ, nĩ na nyũmba yakwa no tũniinwo.”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩkũraagĩrĩre atue mwarĩ wa maitũ ta mũmaraya?”

35

Jakubu Gũcooka Betheli

¹ Thuutha wa ũguo Ngai akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ambata, ũthĩi Betheli ũgatũũre kuo, na wakĩre Ngai kĩgongona kuo, o we ũrĩa wakuumĩrĩre rĩrĩa woragĩra mũrũ wa nyũkwa Esau.”

² Nĩ undũ ũcio Jakubu akĩra andũ a nyũmba yake, na arĩa othe maarĩ nao, atĩrĩ, “Eheriai ngai cia mĩhianano irĩa mũrĩ nacio, na mwĩtherie inyuĩ ene, na mwĩkire nguo ingĩ. ³ Mũcooke mũũkĩre, mũreke tũthĩi twambate Betheli, ngaakĩre Ngai kĩgongona kuo, ũrĩa wanjĩtikĩre mũthenya ũrĩa ndaari thĩĩna-inĩ, na ũrĩa ũkoretwo na nĩ kũrĩa guothe ndanathĩi.” ⁴ Nĩ undũ ũcio makĩnengera Jakubu ngai cia mĩhianano irĩa maarĩ nacio, na irengeeri irĩa ciarĩ matũ mao, ⁵ nake Jakubu agĩcithika gĩtina-inĩ kĩa mũgandi kũu Shekemu. ⁶ Nao makĩumagara, magĩthĩra, namo matũũra marĩa maamatũrũrũkĩrĩre makĩnyiitwo nĩ guoya wa Ngai, nĩ undũ ũcio gũtirĩ o na ũmwe wamaingatĩhirie.

* 34:20 Kĩhingo-inĩ gĩa itũũra nĩho athuuri maacemanagia.

* 35:4 Irengeeri cia matũ ciahũthagĩrwo irĩ ta njĩra ya kũgĩtira mũndũ.

⁶ Jakubu na andũ arĩa othe aarĩ nao magikinya Luzu (na nĩkuo Betheli), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ⁷ Agĩaka kigongona kũu, na agĩita handũ hau Eli-Betheli, tondũ hau niho Ngai aamwiguũrĩrie rĩria ooragĩra mũrũ wa nyina.

⁸ Nake Debora mũrerĩ wa Rebeka agĩkua na agĩthikwo gĩtina-inĩ kĩa mũgandi mũhuro wa Betheli. Nĩ undũ ũcio handũ hau hagĩtwo Aloni-Bakuthu.

⁹ Thuutha wa Jakubu gũcoka kuuma Padani-Aramu, Ngai akĩmuumĩra rĩngĩ na akĩmũrathima. ¹⁰ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩtwa rĩaku nĩ Jakubu, no ndũgũcoka gwitwo Jakubu rĩngĩ; ũrĩtagwo Isiraeli.” Nĩ undũ ũcio akĩmwĩta Isiraeli.

¹¹ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai Mwene-Hinya-Wothe; ciaranai na mũingĩhe. Rũrĩrĩ na gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ nĩkoima harĩwe, na athamaki nĩmakoima mwĩrĩ-inĩ waku. ¹² Bũrũri ũria nĩ ndaheire Ibrahĩmu na Isaaka, o nawe nĩngakũhe guo, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku.” ¹³ Hĩndĩ iyo Ngai akĩambata akĩmweherera kuuma handũ hau aamwaragĩria.

¹⁴ Jakubu akĩhaanda gĩtugi kĩa ihiga handũ hau Ngai aarĩtie nake, agĩgũtĩrĩria ndibei; agĩcoka agĩgũtĩrĩria maguta. ¹⁵ Jakubu agĩita handũ hau Ngai aamwarĩrie Betheli.

Gĩkuũ kĩa Rakeli na kĩa Isaaka

¹⁶ Thuutha ũcio Jakubu na andũ ake makiuma Betheli magĩthĩ na mbere na rũgendo. Na matigairie hanini makinye Efiratha-rĩ, Rakeli akĩambiriria kũrũmwo na agĩkorwo arĩ na thĩina mũingĩ mũno. ¹⁷ Na tondũ aarĩ na thĩina mũingĩ mũno wa gũciara, mũmũciarithia akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwitigĩra, tondũ ũrĩ na kahĩi kangĩ.” ¹⁸ Na atanatuikana, tondũ nĩ gũkua aakuaga, agĩtua kahĩi kau Beni-Oni. No ithe agĩgatua Benjamini.

¹⁹ Nĩ undũ ũcio Rakeli agĩkua na agĩthikwo mũkĩra-inĩ wa njira ya gũthĩ Efiratha (na nokuo Bethilehemu.) ²⁰ Jakubu akĩhaanda gĩtugi igũrũ rĩa mbĩrĩra yake, na nginya ũmũthĩ ũyũ gĩtugi kũu nĩkio kionanagia mbĩrĩra ya Rakeli.

²¹ Isiraeli agĩthĩrĩ o na mbere na rũgendo na akĩamba hema yake mwena ũria ũngĩ wa Migidali-Ederi. ²² Hĩndĩ iyo Isiraeli aatũũraga bũrũri ũcio-rĩ, Rubeni agĩthĩrĩ, agĩkoma na Biliha, thuriya ya ithe, nake Isiraeli akĩgua ũhoro ũcio.

Jakubu aarĩ na ariũ ikũmi na eerĩ:

²³ Ariũ a Lea maarĩ:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu,
na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni.

²⁴ Ariũ a Rakeli maarĩ:

Jusufu na Benjamini.

²⁵ Ariũ a Biliha ndungata ya mũirĩtu ya Rakeli maarĩ:

Dani na Nafitali.

²⁶ Ariũ a Zilipa ndungata ya mũirĩtu ya Lea maarĩ:

Gadi na Asheri.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Jakubu, arĩa aaciariĩrwo arĩ kũu Padani-Aramu.

²⁷ Na Jakubu agikinya mũciĩ kũrĩ ithe Isaaka kũu Mamure, hakuhi na Kiriathu-Ariba (nĩkuo Hebironi), kũria Ibrahĩmu na Isaaka maatũũrite. ²⁸ Isaaka aatũũrire muoyo miaka igana na mĩrongo inana. ²⁹ Agĩcoka agĩtuikana agĩkua na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte, arĩ mũkũrũ na arĩ na miaka mĩingĩ. Nao ariũ ake Esaũ na Jakubu makimũthika.

36

Njiaro cia Esaũ

¹ Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoro wa Esaũ (na nowe Edomu).

² Esaũ ahikirie atumia ake kuuma kũrĩ andũ-a-nja a Kaanani: Ada aarĩ mwarĩ wa Eloni ũria Mũhiti, na Oholibama mwarĩ wa Ana ũria warĩ mwarĩ wa Zibeoni ũria Mũhivi, ³ o na ningĩ Basemathu ũria warĩ mwarĩ wa Ishumaeli na mwarĩ wa nyina na Nebaiothu.

⁴ Ada agĩciarĩra Esaũ Elifazu, na Basemathu agĩciara Reueli, ⁵ nake Oholibama agĩciara Jeushu, na Jalamu na Kora. Acio nĩo maarĩ ariũ a Esaũ, arĩa aaciariĩrwo kũu Kaanani.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ akĩoya atumia ake na ariũ ake na airĩtu ake na andũ othe a nyũmba yake, o na mahiũ make na nyamũ iria ingĩ ciake, na indo ciothe iria aagĩte nacio kũu Kaanani, na agĩthĩrĩ bũrũri waraihanĩrĩrie na mũrũ wa nyina Jakubu. ⁷ Indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno undũ matangĩahotire gũikarania hamwe; bũrũri ũria maatũũraga ndũngĩahotire kũmaigana eerĩ nĩ undũ wa mahiũ mao. ⁸ Nĩ undũ ũcio Esaũ (na nowe Edomu) agĩthĩrĩ gũtũũra bũrũri wa irĩma wa Seiru.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoro wa Esaũ ithe wa andũ a Edomu kũu bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru.

¹⁰ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Esaũ:

nĩ Elifazu, mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ, na Reueli, mũrũ wa Basemathu mũtumia wa Esaũ.

¹¹ Ariũ a Elifazu nĩ aya:

nĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Gatamu, na Kenazu.

¹² Elifazu mūrū wa Esaū o nake nĩ aarĩ na thuriya yetagwo Timina, ĩrĩa yamũciarĩre Amaleki. Acio nĩo maarĩ ariũ a mūrū wa Ada mūtumia wa Esaū.

¹³ Ariũ a Reueli nĩ aya:

nĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Acio nĩo maarĩ ariũ a mūrū wa Basemathu mūtumia wa Esaū.

¹⁴ Ariũ a Esaū arĩa aaciariĩro nĩ Oholibama mūtumia wake mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni: nĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora.

¹⁵ Nao aya nĩo maarĩ anene thĩĩnĩ wa njiaro cia Esaū:

Ariũ a Elifazu irigithathi rĩa Esaū:

Anene maarĩ Temani, na Omari, na Zefo, na Kenazu, ¹⁶ na Kora, na Gatamu, na Amaleki. Acio nĩo anene arĩa Elifazu aaciariĩre kũu Edomu; maarĩ a mūrū wa Ada.

¹⁷ Ariũ a Reueli mūrū wa Esaū:

Anene maarĩ Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza. Aya nĩo anene arĩa Reueli aaciariĩre kũu Edomu; maarĩ a mūrū wa Basemathu mūtumia wa Esaū.

¹⁸ Ariũ a Oholibama mūtumia wa Esaū:

Anene maarĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora. Aya nĩo anene arĩa maaciariĩro nĩ Oholibama mūtumia wa Esaū mwarĩ wa Ana.

¹⁹ Aya nĩo maarĩ ariũ a Esaū (na nowe Edomu), na acio nĩo maarĩ anene ao.

²⁰ Aya nĩo maarĩ ariũ a Seiru ũrĩa Mũhori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio:

Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ²¹ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Ariũ acio a Seiru nĩo maarĩ anene a Ahori kũu Edomu.

²² Ariũ a Lotani maarĩ:

Hori, na Homani. Timina aarĩ mwarĩ wa nyina na Lotani.

²³ Ariũ a Shobali maarĩ:

Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.

²⁴ Ariũ a Zibeoni maarĩ:

Aia, na Ana. Ũyũ nĩwe Ana ũrĩa wonire ithima cia maaĩ mahiũ werũ-inĩ rĩrĩa arĩithagia ndigiri cia ithe Zibeoni.

²⁵ Ciana cia Ana ciarĩ:

Dishoni, na Oholibama mwarĩ wa Ana.

²⁶ Ariũ a Dishoni maarĩ:

Hemudani, na Eshibani, na Itharani, na Cherani.

²⁷ Ariũ a Ezeri maarĩ:

Biliani, na Zaavani, na Akani.

²⁸ Ariũ a Dishani maarĩ

Uzu, na Arani.

²⁹ Aya nĩo maarĩ anene a Ahori:

nĩ Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, ³⁰ na Dishoni, na Ezeri, na Dishani. Acio nĩo maarĩ anene a Ahori, kũringana na ikundi ciao kũu bũrũri wa Seiru.

Aathani a Edomu

³¹ Aya nĩo maarĩ ahamaki arĩa maathamakaga Edomu o mbere ya Isiraeli gũtanagĩa na mũthamaki o na ũmwe:

³² Bela mūrū wa Beori nĩwe watũũkire mũthamaki wa Edomu. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Dinhaba.

³³ Rĩrĩa Bela aakũire, Jobabu mūrū wa Zera wa kuuma Bozira agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

³⁴ Rĩrĩa Jobabu aakũire, Hushamu wa kuuma bũrũri wa Atemani agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

³⁵ Rĩrĩa Hushamu aakũire, Hadadi mūrū wa Bedadi, ũrĩa wahootire Midiani kũu bũrũri wa Moabi, agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Avithu.

³⁶ Rĩrĩa Hadadi aakũire, Samala wa kuuma Masereka agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

³⁷ Rĩrĩa Samala aakũire, Shauli wa kuuma Rehobothu, kũu gũkuhĩ na Rũũ rwa Farati, agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

³⁸ Rĩrĩa Shauli aakũire, Baali-Hanani mūrū wa Akibori agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

³⁹ Rĩrĩa Baali-Hanani mūrū wa Akibori aakũire, Hadadi agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene rĩetagwo Pau, na mūtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa Mezahabu.

⁴⁰ Aya nĩo maarĩ anene kuuma kũrĩ njiaro cia Esaū, kũringana na marĩitwa mao, na mĩhĩrĩga, na ng'ongo ciao:

Timina, na Aliva, na Jethethu, ⁴¹ na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁴² na Kenazu, na Temani, na Mibizaru,

⁴³ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a Edomu, kũringana na kũrĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũrĩa watũũkite wao.

Esaū ũcio nĩwe warĩ ithe wa andũ a Edomu.

Irooto cia Jusufu

¹ Jakubu nĩatũũire bũrũri-inĩ ũria ithe aakarĩte, nĩguo bũrũri wa Kaanani.

² Ũyũ nĩguo ũhoro wa Jakubu.

Jusufu arĩ mwanake mũnini wa mĩaka ikũmi na mũgwanja aarĩithagia mbũri marĩ na ariũ a ithe, na ariũ a Biliha, na ariũ a Zilipa, atumia a ithe, nake agĩtwarĩra ithe wao ũhoro mũũru ũkonĩ ariũ a ithe.

³ Na rĩrĩ, Isiraeli nĩendeete Jusufu gũkĩra ariũ arĩa angĩ ake othe, tondũ aamũciarire arĩ mũkũrũ; na nĩamũtumithĩirie kanjũ ya goro ng'emie wega mũno. ⁴ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe nĩamwendete kũmakĩra-rĩ, makĩmũmena na matingĩamwarĩirie kiugo o na kĩmwe kĩaega.

⁵ Ũtukũ ũmwe Jusufu nĩarootire kiroto, na rĩrĩa eerire ariũ a ithe ũhoro wakĩo, makĩmũmena makĩria. ⁶ Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai ũhoro wa kiroto gĩkĩ ndootete: ⁷ Tũrohaga itĩia cia ngano tũrĩ mũgũnda-inĩ, na o rĩmwe gĩtĩia gĩakwa kirehaanda na igũrũ, nacio itĩia cianyu irathiũrũkĩria gĩakwa, na irakĩnamĩrĩra."

⁸ Ariũ a ithe makĩmũria atĩrĩ, "Anga nĩũrenda gũtũthamakĩra? Anga ti-itherũ nĩũgatwatha?" Nao magĩkĩrĩria kũmũmena nĩ ũndũ wa kiroto kũ gĩake, na nĩ ũndũ wa ciugo ciake.

⁹ Ningĩ Jusufu akĩroota kiroto kĩngĩ, na akĩria ariũ a ithe ũhoro wakĩo. Akĩmeera atĩrĩ, "Thikĩrĩriai, nĩndĩrarootire kiroto kĩngĩ, na ihinda rĩrĩrĩ, ndĩrarootire riũa, na mweri, na njata ikũmi na ĩmwe ikĩnyĩnamĩrĩra."

¹⁰ Rĩrĩa eerire ithe o na ariũ a ithe ũhoro ũcio, ithe akĩmũkũma, akĩmũria atĩrĩ, "Nĩ kiroto kĩa mũthemba ũrikũ kũ ũrotete? Anga nyũkwa, na nĩ, na ariũ a thoguo nĩtũgooka, na tũnamĩrĩre thĩ mbere yaku?" ¹¹ Ariũ a ithe nĩmamũguĩrĩre ũiru, no ithe agĩkara agĩciiragia ũhoro wa irooto icio.

Jusufu kwendio nĩ Ariũ a Ithe

¹² Na rĩrĩ, ariũ a ithe nĩmathĩite kũrĩithia mbũri cia ithe wao gũkuhĩ na Shekemu, ¹³ nake Isiraeli akĩria Jusufu atĩrĩ, "O ta ũria ũũĩ, ariũ a thoguo nĩmararĩithia mbũri gũkuhĩ na Shekemu. Ũka, nĩngũgũtũma kũrĩ o."

Nake akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ũguo noguo."

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, "Thĩĩ ũkarore kana ariũ a thoguo marĩ o ho o wega, o ũndũ ũmwe na mbũri, na ũnjookerie ũhoro." Nake akĩmũtũma kuuma Gĩtuamba-inĩ kĩa Hebironi.

Rĩria Jusufu aakinyire Shekemu, ¹⁵ mũndũ ũmwe akĩmuona akiũrũra mĩgũnda-inĩ, akĩmũria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ ũracaria?"

¹⁶ Nake Jusufu agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ariũ a baba ndĩracaria. No ũnjĩire kũria mararĩithia mbũri ciao?"

¹⁷ Mũndũ ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩmoimĩte gũkũ. Ndĩraiguire makiuga atĩrĩ, 'Rekei tũthĩĩ Dothani.' " Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩrũmĩrĩra ariũ a ithe, na akĩmakora hakuhĩ na Dothani. ¹⁸ No makĩmuona arĩ haraaya, na ataanakinya harĩa maarĩ, magĩciirĩra kũmũũraga.

¹⁹ Makĩĩrana atĩrĩ, "Mũroti ũria nĩokĩte! ²⁰ Ũkai; rekei tũmũũrage na tũmũkie irima rĩmwe rĩa maya, na tuuge atĩ nĩ nyamũ njũru ĩmũrĩte. Nĩtũkĩone ũria irooto icio ciake ikaahinga."

²¹ No rĩrĩa Rubeni aagũire ũguo, akĩgeria kũhonokia Jusufu kuuma moko-inĩ mao. Akiuga atĩrĩ, "Rekei tũtĩge kũmũũraga. ²² Mũtĩgaite thakame. Mũkiei irima-inĩ rĩrĩ rĩ gũkũ werũ-inĩ, no mũtikamwike ũũru." Rubeni oigaga ũguo nĩgeetha amũhonokie kuuma kũrĩ o, nĩguo amũcookia kũrĩ ithe.

²³ Na rĩrĩa Jusufu aakinyire harĩ ariũ a ithe, makĩmũrũta kanjũ yake irĩa eekĩrite, o irĩa yarĩ ya goro na ng'emie wega mũno. ²⁴ Makĩmũnyĩia, makĩmũkia irima rĩu. Na rĩrĩ, irima rĩu rĩarĩ rĩmũ; rĩtiarĩ na maaĩ.

²⁵ Magĩcooka magĩũkara thĩ kũria irio ciao, magĩtiira maitho makĩona gĩkundi kĩnene kĩa Aishumaeli gĩgĩũka kiumite Gileadi. Ngamĩra ciao ciakuuithĩio mahuti manungi wega, na ũbani, na ũũkĩ-wa-ngoma ũria wĩtagwo manemane, na maikũrũkite mathĩĩ matware indo icio Misiri.

²⁶ Juda akĩria ariũ a ithe atĩrĩ, "Nĩ uumithio ũrikũ tũkuona tũngĩũraga mũrũ wa ithe witũ na tũhithe gĩkuũ gĩake? ²⁷ Rekei tũmwenderie Aishumaeli aya, no tũtikamwike ũũru na moko maitũ, tondũ ũyũ nĩ mũrũ wa ithe witũ, tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame o ĩmwe." Nao ariũ a ithe magĩtĩkĩra.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ irĩa onjorithia acio Amidiani maahĩtũkagĩra hau, ariũ a ithe makĩrũta Jusufu irima, na makĩmwendia cekerĩ mĩrongo rĩrĩ cia betha* kũrĩ Aishumaeli acio, nao makĩmũtwara Misiri.

²⁹ Rĩrĩa Rubeni aacookire irima-inĩ na akĩona atĩ Jusufu ndaarĩ ho, agĩtembũranga nguo ciake. ³⁰ Agĩcooka kũrĩ ariũ a ithe akĩmeera atĩrĩ, "Kamwana karĩa gatĩrĩ ho! Nĩ ngwĩka atĩa?"

³¹ Nao makĩoya kanjũ ya Jusufu, magĩthĩnja mbũri na magĩtobokia kanjũ ĩyo thĩĩnĩ wa thakame ĩyo.

³² Magĩcooka makĩoya kanjũ ĩyo yagemetio, makĩmũtwarĩra ithe wao makĩmwĩra atĩrĩ, "Kanjũ ĩno nĩ kũmĩona tũramĩonire. Mĩrore wega wone kana hihi nĩ kanjũ irĩa ya mũrũguo."

³³ Nake akĩiminya, akiuga atĩrĩ, "Nĩ kanjũ ya mũrũ wakwa! Nyamũ njũru nĩmũrĩte. Ti-itherũ Jusufu nĩarikĩtie kũũragwo, agatambuũrwo icunjĩ."

³⁴ Ningĩ Jakubu agĩtembũranga nguo ciake, agĩkĩra nguo ya ikũnia, na agĩcakaĩra mũriũ matukũ maingi.

³⁵ Ariũ ake othe na airĩtu ake magĩũka kũmũhooreria, no akĩrega kũhoorerio, akiuga atĩrĩ, "Aca! Ngathĩĩ mbĩrĩra kũrĩ mũrũ wakwa ngĩrĩraga." Nĩ ũndũ ũcio ithe agĩthĩĩ na mbere kũmũrĩrĩra.

* 37:28 nĩ ta giramu 220.

³⁶ Nao Amidiani acio makiendia[†] Jusufu kuu Misiri kūrī Potifarū, ūmwe wa anene a Firaūni, nake aarī mūrūgamirīri wa arangiri a Firaūni.

38

Juda na Tamaru

¹ Ihinda-inī rūu-rī, Juda agītiga ariū a ithe agīkūrūka agīthīi gūikara na mūdū wa Adulamu wetagwo Hira. ² Juda ari kuu agīcemanīa na mwarī wa Mūkaanani wetagwo Shua. Akīmūhikīa na agīkoma nake; ³ nake agīgīa nda na agīciara kahīi, gagītūuo Eri. ⁴ Akīgīa nda ingī, agīciara kahīi kangī gagītūuo Onani. ⁵ O na ningī agīciara kahīi kangī, agīgātua Shela. Aagaciariire kuu Chezibu.

⁶ Maagimara Juda akīgūrīa Eri ūrīa warī irigithathi riake, mūtumia wetagwo Tamaru. ⁷ No Eri, irigithathi rīa Juda, aarī mwaganu maitho-inī ma Jehova; nī ūndū ūcio Jehova akīmūūraga.

⁸ Nake Juda akīra Onani atirī, “Koma na mūtumia wa mūrū wa nyūka, ūmūhingīrie ūrīa wagīrīrwo nīkūmwīka ūrī mūrū wa nyīna na mūthuri wake, nīguo ūciarīre mūrū wa nyūka rūciaro.” ⁹ Nake Onani nīamenyaga atī rūciaro rūu rūtigatūka rwake; nī ūndū ūcio o akoma na mūtumia wa mūrū wa nyīna, agaita mbeū ya ūciari thī, nīguo ndagaciariire mūrū wa nyīna rūciaro. ¹⁰ Ūndū ūcio eekire warī mūuru maitho-inī ma Jehova; nī ūndū ūcio o nake akīūragwo nī Jehova.

¹¹ Juda akīra Tamaru mūtumia wa mūrū atirī, “Thīi ūtūire ūrī wa ndigwa gwa thoguo mūciī ngīnya mūrū wakwa Shela agimare.” Tondū eeciirīrie atirī, “O nake Shela ahota gūkua ta ariū a nyīna.” Nī ūndū ūcio Tamaru agīthīi gūtūūra mūciī gwa ithe.

¹² Thuutha wa ihinda iraaya, mūtumia wa Juda, mwarī wa Shua, agīkua. Na kahinda ka macakaya gaathira na Juda athirwo nī kīeha, akīambata agīthīi Timina kūrī andū ariā meenjaga ng’ondū ciake guoya, na agīthīi hamwe na mūrata wake, Hira wa Adulamu.

¹³ Na rīrīa Tamaru eerirwo atirī, “ithe wa mūthuri guo erekeire Timina kwenja ng’ondū ciake guoya,” ¹⁴ akīruta nguo ciake cia mūtumia wa ndigwa, akīthumba na taama ngīnya ūthīi nīguo ndakae kūmenyeka, agīkara thī itoonyero-inī rīa Enaimu, rīrīa rīarī njīra-inī ya gūthīi Timina. Nīgūkorwo nīonire atī, o na gūtūka Shela aarī mūdū mūgima, Juda ndaheanīte Tamaru kūrī we atūike mūtumia wake.

¹⁵ Rīrīa Juda aamuonire-rī, agīciira atī Tamaru aarī mūmaraya* tondū nīehumbīrite ūthīi. ¹⁶ Na tondū ndoo atī aarī mūtumia wa mūrū, agīthīi harī we mūkīra-inī wa njīra, akīmīra atirī, “Ūka, itīkīra ngome nawe.”

Mūtumia ūcio akīmūūria atirī, “Na nī kīi ūkūūhe nīguo ngome nawe?”

¹⁷ Juda akīmūcookeria atirī, “Nīngūtūmīra koori kuuma rūuru-inī rwakwa.”

Mūtumia ūcio akīmūūria atirī, “Nīkūndīgīra kindū gīa kūrūgamīrīra kīranīro gīaku ngīnya rīrīa ūgaakaneana?”

¹⁸ Juda akīmūūria atirī, “Ūkwenda ngūtīgīre kīi gīa kūrūgamīrīra?”

Mūtumia ūcio akīmūcookeria atirī, “Ndgīra gīcūhī kīa rūūri rwaku na rūrigi rwakīo, o na rūthanju rūu rūri guoko-inī gwaku.” Nī ūndū ūcio Juda agītīgīra mūtumia ūcio indo icio na agīkoma nake; na Tamaru akīgīa nda yake. ¹⁹ Mūtumia ūcio aarīkia gwīthīra, akīāura taama wake, akīthumba nguo ciake cia mūtumia wa ndigwa rīngī.

²⁰ Rīrīa Juda atūmire mūratawe ūcio wa kuu Adulamu na koori nīgeetha acookerio indo icio cia kūrūgamīrīra kuuma kūrī mūtumia ūcio-rī, ndaamuonire. ²¹ Nake akīūra andū ariā maatūūraga kuu atirī, “Ari ha mūmaraya ūrīa ūraarī haha mūkīra-inī wa njīra ya gūthīi Enaimu?”

Nao magīcookia atirī, “Haha hatirī hakorwo na mūmaraya.”

²² Nī ūndū ūcio agīcooka kūrī Juda, akīmīra atirī, “Nīi ndinamuona. Hamwe na ūguo-rī, andū ariā matūūraga hau moigire atirī, ‘Haha hatirī hakorwo na mūmaraya.’”

²³ Nake Juda akiuga atirī, “Nīakīrekwo aikare na kīrīa ari nakīo, kana tūtūike a gūthekererwo. Nīngī-rī, nīngūmūtūmīre koori gaka, no ndūnamuona.”

²⁴ Thuutha wa mīeri itatū, Juda akīrwo atirī, “Tamaru mūtumia wa mūrūguo nīehītie, akahūūra ūmaraya, na nī ūndū ūcio ari na nda.”

Juda akiuga atirī, “Mumie mūmūrehe, acinwo akuel!”

²⁵ Na rīrīa oimagio-rī, agītūma ndūmīrīri kūrī ithe wa mūthuriwe, akīmīra atirī, “Nīi ndī na nda ya mūdū ūrīa mwene indo ici.” Agīcooka akiuga atirī, “Ta rora kana no ūmenye nūū mwene gīcūhī gīkī kī na mūhūūri, na rūrigi rūū, o na rūthanju rūū.”

²⁶ Juda agīcimenya, na akiuga atirī, “Mūtumia ūyū nī mūthingu kūngīra; ekīte ūguo nīgūkorwo ndiamūheanire kūrī mūrū wakwa Shela.” Juda ndaacookire gūkoma nake rīngī.

²⁷ Rīrīa ihinda riake riakinyire rīa gūciara-rī, kwarī na tūhī twirī twa mahatha nda yake. ²⁸ Na rīrīa aaciara-rī, kamwe gatuo gagīcomora guoko; nake mūmūciarīthia akīoya ūthi mūtune, akīwoherera guoko-inī gwako, na akiuga atirī, “Ūyū nīwe woima mbere.” ²⁹ No rīrīa aacookire guoko na thīini, mūrū wa nyīna akūma, nake mūciarīthania akiuga atirī, “Gīthī nīguo weturīra njīra!” Nake agītūuo Perezū.[†] ³⁰ Nake mūrū wa nyīna ūrīa warī na ūthi mūtune guoko-inī gwake akūma, nake agītūuo Zera.

[†] 37:36 Wonjoria wa kwendia ngombo nīwekīrīrwo mūno nī andū ariā maatūūraga werū-inī.

* 38:15 Maraya maya maahūthagīrwo

mahoero-inī ma matukū ma tene, na maakonainie na ngai ya ūciari. [†] 38:29 Perezū aarī ūmwe wa maithe ma tene ma Daudi.

39

Jusufu na Mütumia wa Potifaru

¹ Na rĩrĩ, Jusufu nĩaikũrũkirio o nginya bũrũri wa Misiri. Nake Potifaru, Mũmisiri ũmwe wa anene a Firaũni, na mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni, akĩmũgũra kuuma kũrĩ Aishumaeli arĩa maamũtwarĩte kũu.

² Nake Jehova aarĩ hamwe na Jusufu, nake akĩgaacĩra, na agĩtũura nyũmba-inĩ ya Mũmisiri ũcio mwathi wake. ³ Na rĩrĩa mwathi wake onire atĩ Jehova aarĩ hamwe nake, na atĩ Jehova nĩatũmĩte Jusufu agaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga-rĩ, ⁴ Jusufu agĩtikĩrĩka maitho-inĩ make na agĩtuika wa kũmũtungatĩra. Potifaru akĩmũtua mũrori wa nyũmba yake na akĩmũhokera ũmenyereri wa kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo. ⁵ Kuuma hĩndĩ irĩa aamũtuire mũrori wa nyũmba yake na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo, Jehova akĩrathima nyũmba ya Mũmisiri ũcio nĩ ũndũ wa Jusufu. Kĩrathimo kĩa Jehova kĩarĩ igũrũ wa indo ciothe cia Potifaru, irĩa ciarĩ nyũmba o na irĩa ciarĩ mũgũnda. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio agĩtigĩra Jusufu indo ciothe irĩa aarĩ nacio acimenyagĩrĩre; rĩrĩa rĩothe Jusufu aarĩ mũrũgamĩrĩrĩ-rĩ, Potifaru ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ tĩga o irio irĩa aarĩtiaga.*

Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũthaka na wa mwĩrĩ mwega, ⁷ na thuutha wa ihinda, mütumia wa mwathi wake akĩmwĩrĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka ũkome na nĩi!”

⁸ No Jusufu akĩrega. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩi ndĩ mũrori-rĩ, mwathi wakwa ndarũmbũyanagia na kĩndũ o nakĩ kĩa nyũmba, indo irĩa ciothe arĩ nacio nĩanjĩhokeire ndicimenyagĩrĩre. ⁹ Gũtirĩ mũndũ ũngĩ mũnene nyũmba ĩno ũngĩrĩte. Mwathi wakwa ndangĩrĩrĩrie kĩndũ o nakĩ, tĩga wee wiki, tondũ ũrĩ mütumia wake. Ndaakĩhota atĩa gwĩka ũndũ ta ũyũ wa waganu njĩhĩrie Ngai?” ¹⁰ Na o na gũtuika nĩaringagĩrĩrĩa Jusufu mũthenya o mũthenya akome nake-rĩ, Jusufu nĩaregire gũkoma nake o na kana gũkorwo hamwe nake.

¹¹ No mũthenya ũmwe Jusufu nĩaingĩrĩre nyũmba kũruta wĩra wake, na gũtiarĩ ndungata o na ĩmwe ya nyũmba yarĩ kũu thĩĩnĩ. ¹² Mütumia ũcio akĩnyĩita nguo ya Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka ũkome na nĩi!” No Jusufu agĩtiga nguo yake guoko-inĩ kwa mütumia ũcio, akĩuma nyũmba akĩũra.

¹³ Na rĩrĩa mütumia ũcio onire atĩ Jusufu nĩatiga nguo yake guoko-inĩ gwake na oora-rĩ, ¹⁴ agĩta ndungata cia nyũmba yake, agĩciĩra atĩrĩ, “Ta kionei Mũhibirania ũyũ aarehirwo kũrĩ ithuĩ nĩgeetha atũnyarare! Egũũkĩte haha nĩguo akome na nĩi, na nĩi ndakaya. ¹⁵ Na rĩrĩa aigua ngĩkaya ndeithio, aatiga nguo yake haha, oima nyũmba na oora.”

¹⁶ Nake agĩkara na nguo ĩyo nginya rĩrĩa mwathi wa Jusufu aainũkire. ¹⁷ Nake mütumia ũcio akĩmũhe rũgano rũu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngombo irĩa ya Mũhibirania, irĩa watũreheire igũũkĩte kũrĩ nĩi kũnyarara.

¹⁸ No rĩrĩa njugire mbu ndeithio, yatiga nguo ĩno harĩ nĩi, yoima nyũmba na yora.”

¹⁹ Rĩrĩa mwathi wa Jusufu aigũire rũgano rũu aarehirwo nĩ mütumia wake, rĩrĩa aamwĩrĩre, “Ūguo nĩguo ngombo yaku ĩnjikire,” agĩcinwo nĩ marakara. ²⁰ Nake mwathi wa Jusufu akĩnyĩita Jusufu akĩmũikĩra njeera, kũndũ kũria gwaikagio andũ arĩa oohe a mũthamaki.

No hĩndĩ ĩyo Jusufu aarĩ kũu njeera-rĩ, ²¹ Jehova aarĩ hamwe nake; akĩmũtuga na agĩtũma etĩkĩrĩke maitho-inĩ ma mũnene wa njeera. ²² Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa njeera agĩtua Jusufu mũrori wa arĩa othe moohetwo njeera, na agĩtuuo ũmenyereri wa maũndũ mothe marĩa meekagwo kũu. ²³ Mũnene ũcio wa njeera ndaarũmbũyagia ũndũ o na ũmwe wa marĩa maamenyagĩrĩrwo nĩ Jusufu, tondũ Jehova aarĩ hamwe na Jusufu na akĩmũhe ũgaacĩru maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

40

Mũheani Ndibei na Mũthondeki wa Mĩgate

¹ Thuutha ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei, na mũndũ ũrĩa wathondekagĩra mũthamaki wa Misiri mĩgate-rĩ, makĩhitĩria mwathi wao, ũcio mũthamaki wa Misiri. ² Firaũni mũthamaki ũcio akĩrakario nĩ anene acio ake eerĩ, mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate, ³ na akĩmahangĩrĩthia nyũmba ya mũnene wa arĩa arangĩri njeera, o irĩa Jusufu oheetwo. ⁴ Mũnene wa arangĩri akĩmanehana kũrĩ Jusufu amarorage, nake Jusufu akĩmatungatĩra.

Na thuutha wa gũikara kĩoho-inĩ kwa ihinda-rĩ, ⁵ o ũmwe wa acio eerĩ, ũrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei na mũthondeki wa mĩgate ya mũthamaki wa Misiri, o acio maahingĩrĩro njeera, makĩroota irooto ũtukũ ũmwe, na o kĩroto kĩarĩ na mũtũrĩre wakĩo.

⁶ Rĩrĩa Jusufu aathĩire kũrĩ o rũciĩnĩ rwa mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, akĩona marĩ na kĩa. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria anene acio a Firaũni, o acio moohetwo hamwe nake nyũmba-inĩ ya mwathi wake, atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mütukie ithiĩthi cianyu ũmũthĩ?”

⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ithuerĩ nĩtũrotete irooto, na gũtirĩ mũndũ wa gũciatũra.”

Jusufu akĩmooria atĩrĩ, “Gĩthĩ ũtũuri ti wa Ngai? Njĩrai irooto cianyu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũnene wa arĩa maatwaragĩra mũthamaki ndibei akĩra Jusufu kĩroto gĩake. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩroto-inĩ gĩakwa ndironire mũthabibũ ũrĩ mbere yakwa, ¹⁰ na ũraarĩ na hongee ithatũ. Nacio iraaruta kĩro o ũguo iracanũka, nacio imanĩjĩka cia thabibũ irerua. ¹¹ Na nĩi ndĩrakorwo nyiĩtĩte gĩkombe kĩa Firaũni na guoko, ndirooya thabibũ ĩcio, ndĩraacihĩhĩra gĩkombe-inĩ kĩa Firaũni, na ndĩramũnengera.”

¹² Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtũuri wakĩo nĩ ũyũ: Hongee ĩcio ithatũ nĩ mĩthenya ĩtatũ. ¹³ Mĩthenya ĩtatũ ĩtanathĩra-rĩ, Firaũni nĩegũgũtũgũria na agũcooke wĩra-inĩ waku, na ũcooke kũnengagĩra Firaũni gĩkombe gĩake, o ta ũrĩa wekaga rĩrĩa warĩ mũmũhei ndibei. ¹⁴ No rĩrĩa maũndũ maku makaagaacĩra-rĩ, ũkandirikana

* ^{39:6} Irio cia andũ a Misiri ciarĩ na ũtigano na irio cia andũ a Isiraeli (43:32), na nĩ kwari magongona maarutagwo rĩrĩa irio cia andũ a Misiri ciarugagwo.

ũnjigũre tha, ũngweete harĩ Firaũni, ũndute gũkũ njeera. ¹⁵ Tondũ nikũnyiitwo ndaanyiitirwo na hinya, ngĩrutwo bũrũri wa Ahibirania, na ningĩ o na gũkũ gũtirĩ ũndũ mũũru ndeekite wa gũtũma njikio njeera.”

¹⁶ Na rĩria mũnene wa arĩa athondeki mĩgate onire atĩ Jusufu nĩataũra kiroto kũu wega-rĩ, akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “O na nĩ nĩndirarootete: Ndirakuũite ikabũ ithatũ cia mĩgate na mũtwe. ¹⁷ Gĩkabũ kĩa kĩrarigĩtie igũrũ kĩaarĩ na mĩgate ya mĩthemba yothē ithondekeirwo Firaũni; no nacio nyoni iramĩrĩĩaga irĩ o gĩkabũ-inĩ ndigĩkuũite na mũtwe.”

¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakio nĩ ũyũ: Ikabũ icio ithatũ nĩ mĩthenya itatũ. ¹⁹ Mĩthenya itatũ itanathira-rĩ, Firaũni nĩagagũtinithia mũtwe na akwambithie mũtĩ igũrũ. Nacio nyoni nĩkaria nyama cia mwĩrĩ waku.”

²⁰ Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ warĩ wa kũririkana gũciarwo kwa Firaũni, nake akĩrugithĩria anene ake iruga inene. Nake akĩririkana mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondek-agĩra mĩgate mbere ya anene arĩa angĩ ake: ²¹ Agĩcookia mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei wĩra-inĩ wake, nĩgeetha acooke gũtwarĩra Firaũni gĩkombe rĩngĩ. ²² No rĩrĩ, mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate-rĩ, akĩmũcuria mũtĩ igũrũ o ta ũria Jusufu aamerite ũtaũri-inĩ wake.

²³ No mũnene ũcio wa arĩa maatwaragĩra Firaũni ndibei ndaigana kũririkana Jusufu; nĩariganĩrwo nĩwe.

41

Irooto cia Firaũni

¹ Na rĩrĩ, mĩaka nĩrĩ mĩgima yathira-rĩ, Firaũni akĩroota kiroto: Akĩona arũgamĩte rũteere-inĩ rwa Rũũ rwa Nili; ² na rĩrĩ, gũkũmĩra ng'ombe mũgwanja njega na noru kuuma thĩnĩ wa rũũ rũu, na igĩũtika kũria nyeki ithanjĩ-inĩ. ³ Thuutha wacio rĩ, hakũmĩra ng'ombe ingĩ mũgwanja, njong'ĩ na hĩnju, kuuma rũũ rũu rwa Nili, na ikĩrũgama mwena-inĩ harĩa icio ingĩ ciarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ. ⁴ Na rĩrĩ, ng'ombe icio njong'ĩ na hĩnju ikĩria ng'ombe irĩa mũgwanja njega na noru. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro.

⁵ Ningĩ Firaũni agĩkoma rĩngĩ na akĩroota kiroto gĩa keerĩ: Magira mũgwanja mega ma ngano, maiyũrite ngano, maakũraga kamũtĩ-inĩ kamwe ka ngano. ⁶ Thuutha wamo gũgĩthethũka magira mangĩ mũgwanja ma ngano mahĩnju, mahaana ta macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ⁷ Magira macio mahĩnju ma ngano makĩmeria magira marĩa mũgwanja maarĩ mega na maiyũrite ngano. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro, agĩũkĩra agĩkora nĩ kũroota ekũrootaga.

⁸ Rũciinĩ agĩtangĩka meciiria, na nĩ ũndũ ũcio agĩtũmanĩra andũ-ago othe na andũ arĩa oogĩ a Misiri. Firaũni akĩmeera irooto ciake, no gũtirĩ wao o na ũmwe wahotire kũmũtaũra.

⁹ Hĩndĩ iyo mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei akĩĩra Firaũni atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩndaririkanio mahĩtia makwa. ¹⁰ Hĩndĩ ũmwe-rĩ, Firaũni nĩarakarĩtio nĩ ndungata ciake; na nĩ hamwe na mũnene wa arĩa athondeki mĩgate-rĩ, agĩtuohithia njeera nyũmba-inĩ ya mũnene wa arangĩri. ¹¹ Ūtukũ ũmwe-rĩ, o ũmwe wĩtũ akĩroota kiroto, na o kiroto kiarĩ na ũtaũri wakio mwanya. ¹² Na rĩrĩ, kũu njeera twarĩ na mwanake Mũhibirania, ndungata ya mũnene wa arangĩri. Na ithũ tũkĩmwĩra irooto ciitũ, nake agĩtũtaũra; akihe o mũndũ ũtaũri wa kiroto giake. ¹³ Namo maũndũ magikika o ta ũria aatũtaũriire. Nĩ ngĩcookio wĩra-inĩ wakwa, nake mũndũ ũcio ũngĩ agĩcuurio mũtĩ igũrũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Jusufu, nake akĩrutwo kũu njeera narua. Na aarĩkia kwĩyenja* na kũruta nguo irĩa arĩ nacio na gwĩkĩra ingĩ-rĩ, agĩthĩ mbere ya Firaũni.

¹⁵ Nake Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndirarootire kiroto na gũtirĩ mũndũ ũrahota gũgĩtaũra. No nĩnjigũite gũkĩrwo atĩrĩ, wee ũngĩrwo kiroto no ũhote gũgĩtaũra.”

¹⁶ Jusufu agĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Nĩ mwene ndingĩhota, no Ngai nĩekũhe Firaũni macookio marĩa arenda.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Kiroto-inĩ gĩakwa-rĩ, ndĩrarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili, ¹⁸ rĩria haroimĩrĩre ng'ombe mũgwanja njega na noru kuuma rũũ, na iraitika kũria kũu ithanjĩ-inĩ. ¹⁹ Thuutha wacio kũracooka kũroimĩra ng'ombe ingĩ mũgwanja hinyaru, njong'ĩ mũno na hĩnju. Ndirĩ ndona ng'ombe njong'ĩ ta icio bũrũri-inĩ wothe wa Misiri. ²⁰ Nacio ng'ombe icio hĩnju na njong'ĩ irarĩa ng'ombe irĩa mũgwanja noru irĩa iroimĩrĩte mbere. ²¹ No rĩrĩ, o na ciarĩkia gũcĩria-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩramenyire atĩ nĩarĩĩte; tondũ ironekaga irĩ o njong'ĩ o ta mbere. Hĩndĩ iyo ndirokĩra.

²² “Ningĩ irooto-inĩ ciakwa-rĩ, nĩndĩronire magira mũgwanja mega ma ngano na maiyũrite ngano, magikũũra kamũtĩ-inĩ ka ngano. ²³ Thuutha wamo, magira mangĩ mũgwanja marathethũka, marĩ mahoochu na macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro. ²⁴ Namo magira macio mahĩnju marameria magira marĩa mũgwanja mega. Ndiraheire andũ-ago ũhoro ũcio, no gũtirĩ o na ũmwe ũrahotire kũndaũria irooto icio.”

²⁵ Nake Jusufu akĩĩra Firaũni atĩrĩ, “Irooto cia Firaũni cierrĩ no kiroto kĩmwe. Ngai nĩaguũrĩrie Firaũni ũria akĩrĩ gwika. ²⁶ Ng'ombe irĩa mũgwanja njega nĩ mĩaka mũgwanja, na magira marĩa mũgwanja mega ma ngano nĩ mĩaka mũgwanja; kiroto kũu no kĩmwe. ²⁷ Nacio ng'ombe icio mũgwanja hĩnju na njong'ĩ irĩa cioimĩrĩre thuutha nĩ mĩaka mũgwanja, na no taguo magira marĩa mũgwanja matarĩ ngano macinĩtwo nĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro: iyo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu.

²⁸ “Na o ta ũria ndeera Firaũni: Ngai nĩ oneetie Firaũni ũria akĩrĩ gwika. ²⁹ Nĩgũgũkorwo na mĩaka mũgwanja ya bũthi mũnene bũrũri wothe wa Misiri, ³⁰ no nĩgũgũcoka kũrũmĩrĩrwo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu. Naguo bũthi ũcio wothe wa Misiri nĩũkariganĩra, nayo ng'aragu nĩkananga bũrũri ũyũ. ³¹ Bũthi

* 41:14 Warĩ mũtũgo wa andũ a Misiri kwenjwo njũrĩ na nderu, no Ahibirania matiekaga ũguo.

wa bürüri ndükaririkanwo, tondü ng'aragu iria igacooka kügia nügakorwo iri nene muno. ³² Gütümi kia Firaüni aheo kiroto kü maita meeri, ni tondü Ngai niatuüte niegwika ündü ücio, na eküwika o narua.

³³ "Riu Firaüni niacarie mündü üüi güküürana maündü na mündü müügi, amütue mürügamiriri wa bürüri wa Misiri. ³⁴ O na ningi Firaüni niagithuure atabariri a bürüri a kuoyaga gicunji gia ithano kia magetha ma Misiri miaka-ini iyo mügwanya ya büthi. ³⁵ Nao nimacookaniririe irio icio ciothe cia miaka iyo mega irooka, na ngano iyo ikorwo watho-ini wa Firaüni, iigwo matüura-ini iri irio. ³⁶ Nacio irio icio ciagiriire küigwo iri müthiithü wa bürüri, ikaahüthirwo hündi iria ya miaka mügwanya ya ng'aragu iria ikaagia Misiri, nigeetha bürüri ndükanathükio ni ng'aragu iyo."

³⁷ Firaüni na anene ake makiona mübango ücio üri mwega. ³⁸ Ni ündü ücio Firaüni akimooria atiri, "No tuone mündü üngi ta üyü, mündü üri na roho wa Ngai thiini wake?"

³⁹ Firaüni agiküra Jusufu atiri, "Kuona ati Ngai niakümenyithitie maündü maya mothe-ri, gütiri mündü üngi üngiküürana maündü na müügi ta we. ⁴⁰ Wee niwe ükürugamirira nyumba yakwa ya üthamaki, na andü akwa othe mariathikagira watho waku. Ündü ngügükira naguo no atiri, niü niü niü Müthamaki."

Jusufu Kürügamirira Misiri

⁴¹ Ni ündü ücio Firaüni aküra Jusufu atiri, "Kuuma riu nindagütua mürügamiriri wa bürüri wothe wa Misiri." ⁴² Ningi Firaüni akiruta gicühi giake kia mühüüri kuuma kiara giake agigükira kiara-ini kia Jusufu. ⁴³ Agicooka akimühumba nguo cia gatani njega, na kirengeeri gia thahabu ngingo. ⁴⁴ Ningi agitüma akuuo na ngaari yake ya ita, ari mündü wa keeri harü we wathani-ini, nao andü magithii makianagirira mari mbere yake atiri, "Eherai njira-ini!" Ni ündü ücio Firaüni agitua Jusufu mürügamiriri wa bürüri wothe wa Misiri.

⁴⁴ Ningi Firaüni aküra Jusufu atiri, "Niü niü Firaüni, no riri, hatarü na rütha rwaku, gütiri mündü ügeeka ündü atari na rütha rwaku gükü Misiri guothe." ⁴⁵ Nake Firaüni agüta Jusufu Zafenathu-Panea, na akimühe Asenathu mwarü wa Potifera, müthinjiri-ngai wa Onu, atüike mütumia wake. Nake Jusufu agitükania bürüri wothe wa Misiri.

⁴⁶ Jusufu aari na miaka mirongo itatü riria atonyire ütungata-ini wa Firaüni müthamaki wa Misiri. Nake Jusufu akiehera mbere ya Firaüni, agitükania bürüri wothe wa Misiri. ⁴⁷ Na riri, ihinda ria miaka iyo mügwanya ya büthi, bürüri ücio ügiciara maciaro maingü muno. ⁴⁸ Nake Jusufu agicookaniriria irio ciothe cia bürüri wa Misiri iria ciagüire kuo miaka iyo mügwanya ya büthi, na agiciigithia matüura-ini maria manene. O itüura inene akaiga irio iria ciaküragio migünda-ini iria yarithiürüküirie. ⁴⁹ Jusufu agikügithia ngano nyingi muno, o ta müthanga wa iria-ini; yari nyingi muno, o ngina agitiga küga maandiko ma müigana wayo tondü ndingiathimikire.

⁵⁰ Miaka ya ng'aragu itaanakinya-ri, Jusufu niaciarirwo tühiü twiri ni Asenathu mwarü wa Potifera, müthinjiri-ngai wa Onu. ⁵¹ Jusufu agüta irigithathi riake Manase, akiuga atiri, "Ni tondü Ngai niatümite ndiganirwo ni thiina wakwa wothe na nyumba ya baba yothe." ⁵² Nako kahii ga keeri, agigeeta Efiraimu, akiuga atiri, "Ni tondü Ngai niatümite ngie na maciaro bürüri-ini wa münyamaro yakwa."

⁵³ Nayo miaka mügwanya ya büthi kü Misiri igithira, ⁵⁴ na miaka mügwanya ya ng'aragu ikiambiriria, o ta üria Jusufu oigite. Kwarü na ng'aragu mabürüri-ini maria mangi mothe, no bürüri wa Misiri wothe wari na irio. ⁵⁵ Na riria andü a Misiri othe maambiririe küigua ng'aragu-ri, magikaia Firaüni amahe irio. Nake Firaüni akimeera atiri, "Thiü küri Jusufu na mwike üria ekümwira."

⁵⁶ Riria ng'aragu yagüire bürüri wothe-ri, Jusufu akihingüra makümbi ma irio, akienderia andü a Misiri ngano, ngükorwo ng'aragu yari nene muno Misiri guothe. ⁵⁷ Namo mabürüri mothe magüka Misiri küri Jusufu kügüra ngano, tondü ng'aragu iyo yari nene muno thi yothe.

42

Ariü a ithe na Jusufu Güthii Misiri

¹ Riria Jakubu aamenyire ati Misiri ni kwarü na ngano, aküra ariü ake atiri, "Niü kii gütümite müikare o ro üguo mücüthaniririe?" ² Agithii na mbere akimeera atiri, "Ninjigüite ati Misiri küri na ngano. Ikürükai kuo mügatügürire irio, nigeetha tütüüre muoyo tütigakue."

³ Nao ariü ikümi a ithe na Jusufu magikürüka, magithii kügüra ngano Misiri. ⁴ No Jakubu ndaatümiri Benjaminü müwü na yina na Jusufu athii na aria angü, tondü nietigagira ndakone müтино. ⁵ Ni ündü ücio ariü a Isiraeli magithii mari hamwe na aria angü maathiite kügüra ngano Misiri, tondü bürüri wa Kaanani o naguo wari na ng'aragu.

⁶ Na riri, Jusufu niwe wari mwathi wa bürüri wa Misiri na niwe wendagüria andü othe a bürüri ngano. Ni ündü ücio riria ariü a ithe maakinyire kuo-ri, makimüinamirira, magitürumithia mothii mao thi. ⁷ Na riria Jusufu onire ariü a ithe, o ro rimwe akimamenya, no agitua ndamooi na akimaariria ari na üüru, akimooria atiri, "Mümüte kü?"

Nao makimücookeria atiri, "Tuümüte bürüri wa Kaanani tügooka kügüra irio."

⁸ O na gütüka Jusufu niamenyire ariü a ithe-ri, o matiigana küümünya. ⁹ Ningi akiririkana irooto ciae iria aarootete imakonii, akimeera atiri, "Inyüi müri athigaani! Müükite kürora bürüri witü kürüa ütarü mügitire."

¹⁰ Nao makimücookeria atiri, "Aca, mwathi witü! Ndungata ciaku ciükite o kügüra irio tu. ¹¹ Ithui ithuothu türi ariü a müthuuri ümwe. Ithui ndungata ciaku türi andü ehokeku, tütiri athigaani."

[†] 41:42 Gicühi gia guoko nikio kiahüthagüro ni athamaki kühüura mihüüri.

¹² Nake Jusufu akimeera atiri, “Aca! Mũkĩte kũrora bũruri witũ kũria ũtarĩ mũgitire.”

¹³ No makimũcookeria atiri, “Ndungata ciaku ciarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ũmwe, ũria ũtũruga bũruri wa Kaanani. ũria mũnini biũ nĩwe ũrĩ na baba rĩu, na ũmwe witũ ndarĩ ho.”

¹⁴ Jusufu akimeera atiri, “No ta ũria ndamwira: Inyui mũri athigaani!” ¹⁵ Na ũũ nĩguo mũkũmenyeka atĩ mũrĩ andũ a ma: Ti-itherũ, o ta ũria Firaũni atũruga muoyo-rĩ, mũtingiama kũndũ gũkũ nginya ũria mũnini wanyu oke. ¹⁶ Tũmai ũmwe wanyu athiĩ agĩre mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ; inyui aya angĩ nĩ mũgũkio njeera nĩgeetha ciugo cianyu icio mwarĩtie irorwo kana nĩ ũhoru wa ma. Mũngĩkorwo ũguo muugĩte tiguo-rĩ, o ta ũria Firaũni atũruga muoyo, inyui mũri athigaani!” ¹⁷ Nake akĩmaikia othe njeera, magĩkara kuo mĩthenya itatũ.

¹⁸ Mũthenya wa itatũ Jusufu akimeera atiri, “Tondũ ndĩ mwĩtigĩri Ngai-rĩ, ikai ũũ nĩguo mũtũũre muoyo: ¹⁹ Angĩkorwo mũrĩ andũ ehokeku, itĩkĩrai ũmwe wanyu aikare gũkũ njeera, na inyui ariĩ angĩ mũthiĩ mĩtwarĩre andũ anyu ngano nĩ ũndũ wa ng’aragu irĩa marĩ nayo. ²⁰ No rĩrĩ, no nginya mũndehere mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, nĩgeetha ciugo cianyu ciitĩkĩrike kũna atĩ nĩ cia ma, na nĩguo mũtigakue.” Nao magĩka o ũguo.

²¹ Nao makĩrana atiri, “Ti-itherũ tũraherithio nĩ ũndũ wa mũrũ wa ithe witũ. Nĩtuonire ũria aarĩ na thĩĩna rĩria atũthaitaga tũhonokie muoyo wake, no tũkĩrega kũmũigua; na no kio tũnyiitwo nĩ thĩĩna ũyũ.”

²² Rubeni akĩmacookeria atiri, “Githĩ ndiamwĩre mũtikehĩrie kamwana kau? No inyui mũkĩrega gũthĩkĩrĩria! Rĩu no nginya tũrĩhio thakame yake.” ²³ No matiamenyaga atĩ Jusufu nĩaiguaga ũria moigaga, tondũ we aatũmagĩra mĩtabuti akĩmaarĩria.

²⁴ Jusufu akĩmahutatĩria akĩmeherera, akĩambĩrĩria kũria; ningĩ agĩcooka agĩthiĩ akĩmaarĩria rĩngĩ. Akĩnyiitĩhia Simeoni akĩhehero harĩo na akĩohwo makĩonaga.

²⁵ Jusufu agĩathana makũnia mao maiyũrio ngano, na betha cia o mũndũ icookio ikũnia-inĩ rĩake, na maheo rĩngu wa rũgendo. Thuutha wa gwĩkĩrwo maĩndũ macio, ²⁶ makĩgĩrĩra ndigiri ciao mĩrigo iyo ya ngano na makĩumagara.

²⁷ Harĩa maarũgamire mararĩre-rĩ, ũmwe wao agĩtumũra ikũnia rĩake ahe ndigiri yake irio, nake akĩona betha ciake hau mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ²⁸ Akĩra ariũ a ithe atiri, “Haiya, nĩnjookeirio betha ciakwa; i ici haha ikũnia-inĩ rĩakwa.”

Ngoro ciao ikĩnyiitwo nĩ ihooru na makĩrorana makĩinainaga, makĩũrania atiri, “Nĩ atĩa ũũ Ngai atwikite?”

²⁹ Na rĩria maakinyire kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũruri wa Kaanani-rĩ, makĩmwĩra maĩndũ marĩa mothe monete. Makĩmwĩra atiri, ³⁰ “Mũndũ ũria mwathi wa bũruri ũcio aatwarĩrie na ũũru mũngĩ na agĩtũta ta twathiĩte gũthigaana bũruri ũcio. ³¹ No ithuĩ tũkĩmwĩra atiri, ‘Ithuĩ tũrĩ andũ ehokeku; tũtĩrĩ athigaani. ³² Twarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ũmwe. ũmwe ndarĩ ho, na ũria mũnini biũ arĩ na ithe witũ kũu Kaanani.’

³³ “Nĩngĩ mũndũ ũcio mwathi wa bũruri agĩtwĩra atiri, ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩgũtũma menye kana mũrĩ andũ ehokeku: Ndigĩrai mũrũ wa thoguo ũmwe gũkũ, muoe irio mũthiĩ mũciwarĩre andũ a nyũmba cianyu acio marĩ na ng’aragu. ³⁴ No mũndehere mũrũ wa thoguo ũria mũnini biũ na noguo ngaamenya atĩ mũtĩrĩ athigaani, mũrĩ andũ ehokeku. Hĩndĩ iyo nĩngamũcookeria mũrũ wa thoguo, na nĩmũgetĩkĩrio kuonjorithagia bũruri-inĩ ũyũ.’”

³⁵ Na rĩria moonoragia makũnia mao-rĩ, o mũndũ agĩkora kĩohe kĩa betha ciake ikũnia-inĩ rĩake! Nao na ithe wao mona ciohe icio cia mbeeca, makĩmaka. ³⁶ Ithe wao Jakubu akimeera atiri, “Mũrĩ kũũniĩra ciana ciakwa. Jusufu ndarĩ ho, na Simeoni ndarĩ ho, na rĩu mũrenda kuoya Benjamini. Maĩndũ maya mothe nĩ nĩ mĩkĩrĩre!”

³⁷ Hĩndĩ iyo Rubeni akĩra ithe atiri, “Nĩũkooaga ariũ akwa eerĩ ingĩkaaga gũcookia Benjamini harĩwe. Reke akorwo ũmenyereri-inĩ wakwa, na nĩngamũcookia.”

³⁸ No Jakubu akiaga atiri, “Mũrũ wakwa ndegũkũrũka athiĩ na inyui; mũrũ wa nyina nĩ mũkuũ na nowe wiki ũtigarĩte. Angĩnyiitwo nĩ mũtino mũna rũgendo-inĩ rĩu mũrathĩ-rĩ, mwatũma mbui ici ciakwa ithiĩ mbĩrĩa-inĩ na kĩa.”

43

Rũgendo rwa Keerĩ rwa Gũthiĩ Misiri

¹ Na rĩrĩ, ng’aragu iyo ikĩneneha mũno bũruri-inĩ wa Kaanani. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩria maarĩre ngano yotha irĩa maagũrĩte Misiri igĩthira-rĩ, ithe wao akimeera atiri, “Cookai Misiri rĩngĩ mũgatũgũrĩre irio ingĩ nini.”

³ No Juda akĩmwĩra atiri, “Mũndũ ũcio aatwĩhĩtĩre agĩtwĩra atiri, ‘Mũtikoona ũthiũ wakwa rĩngĩ tiga mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ akorĩrwo arĩ hamwe na inyui.’ ⁴ Akorwo nĩgũtũtũma hamwe na mũrũ wa ithe witũ Benjamini, nĩtũgũkũrũka tũthiĩ tũkũgũrĩre irio. ⁵ No akorwo ndũkũmũtũma na ithuĩ, tũtũgũkũrũka, tondũ mũndũ ũcio aatwĩrĩre atiri, ‘Mũtikoona ũthiũ wakwa rĩngĩ tiga no mũrũ wa thoguo akorĩrwo arĩ hamwe na inyui.’”

⁶ Nake Isiraeli akĩmooria atiri, Mwandeherere thĩĩna ũyũ nĩkĩ, na ũndũ wa kwĩra mũndũ ũcio atĩ nĩ mũrĩ na mũrũ wa ithe wanyu ũngĩ?

⁷ Makĩmũcookeria atiri, “Mũndũ ũcio aatũruga ciũria itũkonĩĩ ithuĩ ene o na cia nyũmba ciitũ abarĩĩre mũno. Agĩtũria atiri, ‘Ithe wanyu arĩ o muoyo? Nĩ mũrĩ na mũrũ wa thoguo ũngĩ? Ithuĩ no gũcookia twacookagia ciũria ciake. Tũngĩamenyire atĩa atĩ no oige, ‘Thiĩ mũrehe mũrũ wa thoguo gũkũ?’”

⁸ Ningĩ Juda akĩra Isiraeli ithe atĩrĩ, “Njĩtikĩria thĩĩ na kamwana gaka, na nĩtũgũthĩĩ o ro rĩmwe, nĩgeetha wee na ithuĩ na ciana ciitũ tũtũre muoyo, na tũtigakue. ⁹ Nĩ mwene nĩngũmũrũgamĩria wega; na nĩ nĩ ũkoooria ũhoru wake. Ingikaaga kũmũcookia kũrĩ wee, na ndĩmũrũgamie mbere yaku-rĩ, nĩ ngaacookererwo nĩ ihĩtia rĩu matukũ ma muoyo wakwa wothe. ¹⁰ Ūria kũrĩ nĩ atĩ, korwo tũtinatindĩria ũhoru ũyũ tũngĩthĩite rĩa keerĩ na tũgacooka.”

¹¹ Nake Isiraeli, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, “Kũngĩkorwo no nginya athĩ-rĩ, ikai ũũ: ikĩrai maciaro marĩa mega mũno ma bũrũri ũyũ mondo-inĩ cianyu, mũikũrũkĩrie mũndũ ũcio marĩ kiheo, na mahuti manini marĩa manungi wega na kaũũki kanini, na ũbani na ũũki-wa-ngoma ũria wĩtagwo manemane, na njothi na rothi. ¹² Na mũkuue betha maita meerĩ, tondũ no nginya mũcookie betha iria ciacooketio mĩromo-inĩ ya makũnia manyu. No gũkorwo ũndũ ũcio wekirwo na mahĩtia. ¹³ Oyai mũrũ wa thoguo o nake, mũcooke kũrĩ mũndũ ũcio o narua. ¹⁴ Nake Ngai Mwene-Hinya-Wothe arotũma mũiguĩrwo tha nĩ mũndũ ũcio, nĩgeetha etĩkire mũcooke na mũrũ wa thoguo wanyu ũcio ũngĩ o na Benjamini. Hakwa-rĩ, akorwo nĩ ngũkuĩrwo-rĩ, nĩ nguĩrwo.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩoya iheo icio na betha maita meerĩ, na magĩthĩĩ na Benjamini. Magĩkũrũka na ihenya Misiri na makĩneana kũrĩ Jusufu. ¹⁶ Rĩria Jusufu onire Benjamini arĩ hamwe nao-rĩ, akĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Twaru andũ aya gwakwa mũciĩ, ũthĩnje na ũthondeke irio cia mĩarahao; tondũ nĩ mekũrianĩra na nĩ mĩarahao.”

¹⁷ Nake mũndũ ũcio agĩka o ta ũria Jusufu aamwĩrite, na akĩmatwara kwa Jusufu mũciĩ. ¹⁸ Nao andũ acio nĩmamakire maatwarwo gwake mũciĩ. Magĩciiria atĩrĩ, “Twarehwo gũkũ nĩ ũndũ wa betha iria ciacookirio makũnia-inĩ maitũ hĩndĩ ya mbere. Arenda gũtũtharĩkĩra atũtoorie na atũtue ngombo ciae, na oe ndigiri ciitũ.”

¹⁹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthĩĩ kũrĩ mũnene wa nyũmba ya Jusufu, makĩmwarĩria marĩ hau mũromo-inĩ wa nyũmba. ²⁰ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaita mwathi witũ, nĩ tuokire gũkũ hĩndĩ ya mbere kũgũra irio. ²¹ No harĩa twarũgamire tũrarĩre-rĩ, twatumũra makũnia maitũ o mũndũ agĩkora betha yake, o ũria yoheetwo rĩ mũromo-inĩ wa ikũnia. Nĩ ũndũ ũcio nĩ twacooka nacio. ²² Na ningĩ nĩtuoka na betha ingĩ cia kũgũra irio. Tũtũũ nũũ wekirire betha ciitũ makũnia-inĩ maitũ.”

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Gũtĩrĩ na thĩĩna, tigai gwĩtigĩra. Ngai wanyu, o we Ngai wa ithe wanyu, nĩwe wamũheire kĩgĩĩna makũnia-inĩ manyu; betha cianyu nĩndacĩamũkĩire.” Agĩcooka akĩmarehera Simeoni.

²⁴ Ningĩ mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩmatwara mũciĩ kwa Jusufu, akĩmahe maaĩ ma gwithamba magũrũ, na akĩhe ndigiri ciao gĩa kũria. ²⁵ Nao makĩhaarĩria iheo ciao cia kũhe Jusufu ooka mĩarahao, tondũ nĩmaiguĩte atĩ nĩmekũria irio kuo.

²⁶ Rĩria Jusufu ookire mũciĩ-rĩ, makĩmũhe iheo iria maarehete kũu nyũmba-inĩ, na makĩnamĩria, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mbere yake. ²⁷ Nake akĩmahoooya ũhoru, akĩmooria, “Mũkũrũ ũria mwaheire ũhoru wake-rĩ, nĩ mũhoru? Arĩ o muoyo?”

²⁸ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ũcio ithe witũ arĩ o muoyo na ndarĩ na ũũru.” Nao makĩnamĩria mamũhe gĩtũio.

²⁹ Na aaroranga akĩona mũrũ wa nyina Benjamini, ũria maaciaranĩrwo nake; akĩmooria atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe mũrũ wa thoguo ũria mũnini biũ, ũria mwaheire ũhoru wake?” Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Ngai arogũtuga.” ³⁰ Na rĩrĩ, aigua ta ekumwo nĩ ngoro nĩ kuona mũrũ wa nyina Benjamini-rĩ, Jusufu agĩkũma na ihenya agĩthĩĩ gũcaria handũ angĩrĩria. Nake agĩthĩĩ kanyũmba gake ga thĩini akĩrĩria kuo.

³¹ Na aarĩkia gwithamba ũthiũ akũma, akĩyũmĩrĩria, akiuga atĩrĩ, “Igai irio metha-inĩ.”

³² Makĩgĩra Jusufu irio ciake arĩ wiki, na arĩ a ithe marĩ oiki, nao andũ a Misiri marĩ oiki, tondũ andũ a Misiri matingĩarĩniire na Ahibirania tondũ warĩ thaahu harĩo. ³³ Andũ acio maaikarĩtio mbere yake kũringana na ũkũrũ wao, kuuma irigithathi nginya ũria warĩ mũnini biũ; nao makĩrorana o mũndũ na mũndũ nĩ kũgega. ³⁴ Rĩria maihũrĩrwo irio kuuma metha-inĩ ya Jusufu-rĩ, rwĩga rwa Benjamini rwarĩ maita matano gũkĩra rwa arĩa angĩ. Nao makĩria na makĩnyuaniira nake mategwĩtigĩra.

44

Gĩkombe kĩa Betha Ikũnia-inĩ rĩa Benjamini

¹ Nake Jusufu agĩatha mũnene wa nyũmba yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Iyũria makũnia ma andũ aya irio nyingĩ o ta ũria mangũhota gũkuua, na wĩkire betha ya mũndũ o mũndũ mũromo-inĩ wa ikũnia riake. ² Ningĩ wĩkire gĩkombe gĩakwa kĩa kĩa betha mũromo-inĩ wa ikũnia rĩa ũria mũnini biũ wao, hamwe na betha cia ngano yake.” Nake mũnene ũcio agĩka o ũria Jusufu aamwĩre.

³ Rũciĩnĩ gwakĩra-rĩ, andũ acio makĩumagario hamwe na ndigiri ciao. ⁴ Matanathĩĩ kũraya na itũũra rĩu inene-rĩ, Jusufu akĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Rũmĩria andũ acio o rĩu, na wamakĩnyĩra ũmoorie atĩrĩ, ‘Mwarĩha wega na ũũru nĩkĩ?’ ⁵ Githĩ gĩkombe gĩkĩ tikio mwathi wakwa anyuuga nakĩo na akaragũra nakĩo? ũndũ ũyũ mwĩkĩte nĩ ũndũ mĩũru mũno.”

⁶ Na rĩria aamakĩnyĩre-rĩ, agĩcookera ciugo icio kũrĩ o. ⁷ Nao makĩmũria atĩrĩ, “Mwathi witũ ekwaria maũndũ ta macio nĩkĩ? Ithũĩ ndungata ciaku tũroaga gwika ũndũ ta ũcio! ⁸ Ithũĩ o na nĩtũragũcookeirie betha iria twakorire mĩromo-inĩ ya makũnia maitũ kuuma bũrũri wa Kaanani; nĩ kĩĩ kĩngĩtũma tũye betha kana thahabu kuuma nyũmba ya mwathi waku? ⁹ Ndungata o na imwe yaku yakorwo rĩrĩ nakĩo-rĩ, no igũkuua, na ithũĩ aya angĩ tũtũke ngombo cia mwathi wĩtũ.”

¹⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩgĩtũũke o ũguo mwoiga. Ūria ũgũkorwo nakĩo nĩwe ũgũtũka ngombo yakwa; inyũĩ arĩa angĩ mũtĩrĩ na ũcuuke.”

¹¹ O mündü o mündü agikürükia ikünia riake thi na ihenya na akiritumura. ¹² Nake mūnene ūcio wa nyumba ya Jusufu akiambiriria gūcaria gikombe, ambiriie hari ūria mükürü wao na akirikiriria hari ūria mūnini biū. Nakio gikombe kiu gikioneke ikünia-ini riā Benjamini. ¹³ Nao moona ūguo-rī, magitēmbūranga nguo ciao. Magicooka makihaiacia mirigo yao ndigiri igūrū magicooka na thuutha kūu itūūra-ini inene.

¹⁴ Jusufu aari o kūu nyumba riria Juda na ariū a ithe maatoonyire kuo. Nao makīgūithia thi mbere yake. ¹⁵ Jusufu akimooria atiri, "Nī ūndū ūrikū ūyū mwikite? Kai mūtōōi atī mündū ta nīi no ahote kūmenya maūndū na njira ya ūragūri?"

¹⁶ Juda akimūcookeria atiri, "Nī atia tūngūra mwathi witū? Tūngiuga atia? Tūngihota atia kuonania atī tūtihiitie? Ngai nīwe ūguūritie mahitia ma ndungata ciaku. Rīu ithui tūri ngombo cia mwathi witū, ithuothe ūndū ūmwe na ūria ūkorirwo na gikombe kiu."

¹⁷ No Jusufu akiuga atiri, "Ndiroaga gwika ūndū ta ūcio! Mündū ūria ūkorirwo na gikombe kiu nowe ūgūtūika ngombo yakwa. Inyui aya angī, cookai kūrī ithe wanyu na thayū."

¹⁸ No Juda agithii hari we, akiuga atiri, "Ndagūthaita mwathi wakwa, itikiria ndungata yaku yaririe mwathi wakwa. Ndūkarakirire ndungata yaku o na gūtūika ūiganane na Firaūni we mwene. ¹⁹ Mwathi wakwa, wee woririe ndungata ciaku atiri, 'Nī mūrī ithe wanyu kana mūrū wa thoguo wanyu ūngi?' ²⁰ Na ithui tūgūgūcookeria atiri, 'Tūri na ithe witū mūthuuri mükürū mūno, na kūrī kamwana kanini aaciriirwo ūkūrū-ini wake. Mūrū-wa-nyina na kamwana kau nī mūkuū, na nowe wiki wa ariū a nyina ūtigarite, na ithe nīamwendete mūno.'

²¹ "Hīndī iyo ūkūra ndungata ciaku atiri, 'Thiīi mūmūkūrūkie mūmūrehe ndīmwiōnere.' ²² Na ithui tūkūra mwathi witū atiri, 'Kamwana kau gatinguma hari ithe; kangiuma hari we, ithe no gūkua angikua.' ²³ No wee werire ndungata ciaku atiri, 'Tiga mūūkire na mūrū wa thoguo ūcio mūnini biū, mūtikoona ūthiū wakwa ringi.' ²⁴ Na twainūka kūrī ndungata yaku ūcio ithe witū, tūkimwira ūria wee mwathi witū woigite.

²⁵ "Ningī ithe witū agitwira atiri, 'Cookai, mūthi mūgūre irio ingī nini.' ²⁶ No ithui tūkimwira atiri, 'Tūtingikūrūka kuo. No gūkorirwo nitūgūthi na mūrū waku ūyū mūnini biū. Tūtingiona ūthiū wa mündū ūcio tiga mūrū waku ūyū akorirwo na ithui.'

²⁷ "Nayo ndungata yaku ūcio ithe witū agitwira atiri, 'Inyui nīmūū atī mūtumia wakwa Rakeli aanjariire ariū eerī. ²⁸ Ūmwe wacio nīathiire na ndacooke, na nīi ngiuga atiri, 'Ti-itherū nīatambuuriwō nī nyamū!' Na kuuma hīndī iyo ndiri ndamuona ringi. ²⁹ Mūngioya ūyū ūngī nake akoone mūtino-rī, mwatūma mbui ici ciakwa ithi mbirira na kieha.'

³⁰ "Na riri, kamwana gaka kangāga gūthi na nīi tūgacooka kūrī ndungata yaku ūcio baba, o baba ūcio muoyo wake wohanitio na muoyo wa kamwana gaka-rī, ³¹ oone atī kamwana gaka tūtirī nako, no gūkua agaakua. Ithui ndungata ciaku tūgikūrūkie mbui cia ithe witū mbirira-ini na kieha. ³² Nīi ndungata yaku-rī, nīnderutiire kūrī baba gūkamenyerera. Ngiuga atiri, 'Ingikaaga gūgacooka kūrī we-rī, nīngacookerewo nī ihitia riri ndi mbere ya baba, matukū mothe ma muoyo wakwa!'

³³ "Na riu ndagūthaita ūreke nīi ndungata yaku ndigwo gūkū nduīke ngombo ya mwathi wakwa handū ha kamwana gaka, na witikirie kamwana gaka kainūke na ariū a ithe. ³⁴ Ingihota atia kūinūka kūrī baba itari na kamwana gaka? Aca! Ndūkareke ngoone kieha kiria kīnginyiita baba."

45

Jusufu Kwimenyithia kūrī Ariū a ithe

¹ Hīndī iyo Jusufu akiremwo nī kwiyūmiriria mbere ya ariā othe maamūtungataga, akianirira na mūgambo mūnene, akiuga atiri, "Andū othe nīmehere hari nīi!" Tondū ūcio, hatiarī mündū o na ūmwe warī na Jusufu riria emenyithanirie kūrī ariū a ithe. ² Na akirira aniriire o nginya andū a Misiri makīmūigua, o na andū a nyumba ya Firaūni makīgua ūhoro wa kīrīro kiu.

³ Jusufu akirira ariū a ithe atiri, "Nī nīi Jusufu! Baba arī o muoyo?" No ariū a ithe matiahotire kūmūcookeria, nīgūkorwo nīmamakite mūno marī mbere yake.

⁴ Ningī Jusufu akirira ariū a ithe atiri, "Ta nguhiirirai." Meeka ūguo-rī, akīmeera atiri, "Nī nīi mūrū wa thoguo Jusufu, ūria mwendirie Misiri! ⁵ Na riu, mūtigathīnīke kana mwīrakarire nīkūnyendia gūkū, tondū nī Ngai wandūmire njūke mbere yanyu nīgeetha honokie mīoyo. ⁶ Handū-ini ha miāka iiri riu gūkoretwo na ng'aragu būrūri-ini, na miāka itano igūūka gūtīgūkorwo na kūrīma kana kūgetha. ⁷ No Ngai aandūmire mbere yanyu nīguo ndūme matigari manyu matūūre gūkū thi, na honokie mīoyo yanyu na kūhonokania kūnene.

⁸ "Nī ūndū ūcio-rī, ti inyui mwandūmire gūkū, no nī Ngai. Na nīanduīte ta ithe wa Firaūni, na mwathi wa nyumba yake yotho o na mwathi wa būrūri wotho wa Misiri. ⁹ Na riu hīūhai mūcooke kūrī baba mūmwīre atiri, 'Ūū nīguo mūrūguo Jusufu ekuuga: Ngai nīanduīte mwathi wa būrūri wa Misiri guothe. Ikūrūka ūūke kūrī nīi; ndūgaikare. ¹⁰ Ūgūtūūra būrūri wa Gosheni* na ūkorwo ūri hakuhi na nīi, wee na ciana ciaku, na ciana cia ciana ciaku, na ndūūru ciaku cia mbūri na cia ng'ombe, na kiria gīothe ūri nakio. ¹¹ Kūu nīkuo ndirīgūteithagiria tondū kūrī na miāka ingī itano ya ng'aragu itigarite. Kwaga ūguo wee na nyumba yaku na andū ariā othe makwīgī nīmūgūtūika athīnīki.'

¹² "Inyui nīmūreyonera, o na Benjamini mūrū wa maitū akeyonera, atī nī nīi mwene ndīramwariria. ¹³ Na mwīre baba ūhoro wa gītūio kiria gīothe heetwo gūkū Misiri, na ūria wotho mwīoneire, na mūikūrūkie baba gūkū narua."

* 45:10 Būrūri wa Gosheni warī mūthia-ini wa Rūūi rwa Nili na nī kūndū kwari kīnoru mūno.

¹⁴ Ningĩ akĩhĩmbĩria mūrũ wa nyina Benjamini na akĩrĩra, o nake Benjamini akĩmũhĩmbĩria akĩrĩraga.

¹⁵ Na akĩmumunya ariũ a ithe othe na akĩmahĩmbĩria akĩrĩraga. Thuutha ũcio ariũ a ithe makĩaranĩria nake.

¹⁶ Na rĩrĩa ũhoru ũcio waiguirwo nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni, atĩ ariũ a ithe na Jusufu nĩmokitĩ-rĩ, Firaũni na anene ake othe magĩkena. ¹⁷ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ira ariũ a thoguo atĩrĩ, ‘Ikai ũũ: Igĩrĩrai nyamũ cianyu mĩrigo mũcooke bũrũri wa Kaanani, ¹⁸ na mũndehere ithe wanyu na andũ a nyũmba cianyu. Na nĩ nĩngamũhe kũndũ kũria kwega mũno bũrũri-inĩ wa Misiri, na mũkenagĩre ũnoru wa bũrũri ũyũ.’”

¹⁹ “Ningĩ nĩwathĩrĩrio ũmeere atĩrĩ: ‘Ikai ũũ: Oyai makaari mamwe kuuma gũkũ Misiri nĩ ũndũ wa ciana na atumia anyu, mũgĩre ithe wanyu mũke. ²⁰ Na mũtigatindanĩre na indo cianyu tondũ maĩndũ mothe marĩa mega mũno ma Misiri megũtuika manyu.’”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magũika o ro ũguo. Jusufu akĩmahe makaari o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte na agĩcooka akĩmahe rĩgu wa rũgendo rwao. ²² Ningĩ akĩhe o mũndũ o mũndũ wao nguo njerũ, no Benjamini-rĩ, akĩmũhe betha magana matatũ,† na nguo ithano cia kũgarũrĩra. ²³ Na indo ici nĩcio aatũmĩre ithe: Ndigiri ikũmi ikuuĩte indo iria njega mũno cia Misiri, na ndigiri ingĩ ikũmi cia mĩgoma ikuuĩte ngano na mĩgate na rĩgu wake wa rũgendo. ²⁴ Agĩcooka akiumagaria ariũ a ithe, na magĩthĩi akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikanegeanĩe mĩrĩ njĩra-inĩ!”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩambata makĩuma Misiri, magĩthĩi magĩkinya kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani. ²⁶ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu arĩ o muoyo! Na nĩwe mwathi wa bũrũri wothe wa Misiri.” Jakubu akĩgegeara; akĩaga kũmetĩkia. ²⁷ No rĩrĩa maamwĩrĩre maĩndũ marĩa mothe Jusufu aamerĩte, na rĩrĩa onire makaari marĩa Jusufu aatũmĩte ma kũmũkuua mamũtware Misiri-rĩ, roho wa Jakubu ithe wa ũkĩarahũka.

²⁸ Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkia! Mũrũ wakwa Jusufu arĩ o muoyo. Nĩngũthĩi ngamuone itanakua.”

46

Jakubu Gũthĩi Misiri

¹ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akiumagara na indo ciothe iria aarĩ nacio, na aakinya Birishiba-rĩ, akĩrũtĩra Ngai wa ithe Isaaka magongona.

² Nake Ngai akĩarĩria Isiraeli na kĩoneki ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jakubu! Jakubu!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

³ Ngai akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Ngai, Ngai wa thoguo. Ndũgetĩgĩre gũikũrũka ũthĩi Misiri, tondũ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene mũno kũu. ⁴ O na nĩngũikũrũkania nawe kũu Misiri, na ti-itherũ nĩ ngagũcookia gũkũ rĩngĩ. Nakuo guoko kwa Jusufu kuo kwene nĩkũo gũgaakũhinga maitho wakua.”

⁵ Hĩndĩ iyo Jakubu akiuma Birishiba, nao ariũ a Isiraeli magĩkuua ithe wao Jakubu na ciana ciao na atumia ao na makaari marĩa Firaũni aatũmĩte ma kũmũkuua. ⁶ O na nĩngĩ magĩthĩi na mahiũ mao na indo iria ciothe maagũite nacio marĩ kũu Kaanani, na Jakubu na rũciaro rwake ruothe magĩthĩi Misiri. ⁷ Aathiire Misiri na ariũ ake na tũmwana twa ariũ ake, agĩthĩi na airĩtu ake na tũirĩtu twa airĩtu ake, ũguo nĩ kuuga rũciaro rwake ruothe.

⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli (Jakubu na njaro ciake) arĩa maathiire Misiri:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu.

⁹ Ariũ a Rubeni maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

¹⁰ Ariũ a Simeoni maarĩ:

Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Zoharu, na Shauli mūrũ wa mũtumia ũrĩa Mũkaanani.

¹¹ Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹² Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela, na Perezu, na Zera (no Eri na Onani nĩmakuĩrĩre bũrũri wa Kaanani.)

Nao ariũ a Perezu maarĩ:

Hezironi na Hamuli.

¹³ Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Puya, na Jashubu, na Shimuroni.

¹⁴ Ariũ a Zebuluni maarĩ:

Seredi, na Eloni, na Jahaleeli.

¹⁵ Acio nĩo ariũ arĩa Lea aaciariĩre Jakubu kũu Padani-Aramu, hamwe na mwarĩ Dina. Ariũ acio na airĩtu ake othe maarĩ mĩrongo itatũ na atatũ.

¹⁶ Ariũ a Gadi maarĩ:

Zifioni, na Hagi, na Shuni, na Eziboni, na Eri, na Arodi, na Areli.

¹⁷ Nao Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria.

Mwarĩ wa nyina aarĩ Sera.

Ariũ a Beria maarĩ:

† 45:22 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5).

Heberi na Malikieli.

¹⁸ Icio nĩcio ciana irĩa ciaciariĩrwo Jakubu nĩ Zilipa, ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Lea; ciothe ciarĩ ciana ikũmi na ithathatũ.

¹⁹ Ariũ a Rakeli mĩtũmia wa Jakubu maarĩ:

Jusufu na Benjamini. ²⁰ Nake Jusufu arĩ kũu Misiri, nĩaciariĩrwo Manase na Efiraimu nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu.

²¹ Nao ariũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekerĩ, na Ashibeli, na Gera, na Naamani, na Ehi, na Roshu, na Mupimu, na Hupimu, na Aradi.

²² Acio nĩo ariũ a Rakeli arĩa maaciariĩrwo Jakubu othe maarĩ andũ ikũmi na ana.

²³ Mũriũ wa Dani aarĩ:

Hushimu.

²⁴ Nao Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazeeli, na Guni, na Jezeri, na Shilemu.

²⁵ Acio nĩo ariũ arĩa maaciariĩrwo Jakubu nĩ Biliha ũrĩa Labani aaheete mwarĩ Rakeli, othe maarĩ mũgwanja.

²⁶ Andũ othe arĩa maathiire na Jakubu Misiri, arĩa maarĩ a njiaro ciake tũtęgũtara atumia a ariũ ake, maarĩ andũ mĩrongo itandatũ na atandatũ. ²⁷ Hamwe na ariũ arĩa eerĩ a Jusufu arĩa aaciariĩre Misiri, andũ a nyũmba ya Jakubu arĩa maathiire Misiri maarĩ mĩrongo mũgwanja.

²⁸ Nake Jakubu agĩtũma Juda athiĩ mbere yake kũrĩ Jusufu nĩgeetha athiĩrwo njĩra ya gũthiĩ Gosheni. Rĩrĩa maakinyire bũrũri wa Gosheni, ²⁹ Jusufu akihaarĩria ngaari yake ya mbarathi, na agĩthiĩ Gosheni gũtũnga ithe Isiraeli. Na Jusufu aakinya o ũguo harĩ ithe, akimũhĩmbĩria na akĩrĩra ihinda inene.

³⁰ Nake Isiraeli akĩra Jusufu atĩrĩ, “Rĩu no ngĩkue, kuona atĩ nĩndeyonera nĩ mwene atĩ ũrĩ o muoyo.”

³¹ Hĩndĩ iyo Jusufu akĩra ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe atĩrĩ, Nĩngwambata thiĩ njarie na Firaũni, ndimwĩre atĩrĩ, Ariũ a baba, na nyũmba ya baba, arĩa maratũũraga bũrũri wa Kaanani, nĩmokĩte kũrĩ nĩ. ³² Andũ acio nĩ arĩthĩ; marĩithagia mahiũ, na mokĩte na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe, na indo ciothe ciao. ³³ Na rĩrĩa Firaũni arĩmwĩta na amũũrie atĩrĩ, “Inyuĩ mũrutaga wĩra ũrĩkũ?” ³⁴ mwagĩrĩrwo mĩmũcookierie atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tũtũũraga tũrĩithagia mahiũ kuuma ũnini witũ, o ta ũrĩa maithe maitũ meekaga.” Hĩndĩ iyo nĩmũgetikĩrio mĩtũũre mwena wa Gosheni, tondũ arĩithi othe moonagwo marĩ thaahu nĩ andũ a Misiri.

47

¹ Jusufu agĩthiĩ akĩra Firaũni atĩrĩ, “Baba na ariũ a baba hamwe na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe na indo ciao ciothe nĩmokĩte kuuma bũrũri wa Kaanani, na rĩu marĩ Gosheni.” ² Nĩngĩ agĩthuura ariũ a ithe atano na akĩmatwara mbere ya Firaũni.

³ Firaũni akĩmooria atĩrĩ, “Mũrutaga wĩra ũrĩkũ?”

Nao magĩcookieria Firaũni atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ arĩithi, o ta ũrĩa maithe maitũ maarĩ.” ⁴ Nĩngĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkite gũikara gũikũ kwa ihinda, tondũ ng’aragu ĩno nĩ nene kũu Kaanani, na ndũũru cia ndungata ciaku nĩ ciagite ũrĩithio. Nĩ ũndũ ũcio twagũthaita wĩtikĩrie ndungata ciaku itũũre Gosheni.”

⁵ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Thoguo na ariũ a thoguo mokĩte kũrĩ we, ⁶ na bũrũri wa Misiri ũrĩ mbere yaku; he thoguo na ariũ a thoguo mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũyũ. Reke maikare Gosheni. Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩũũ amwe ao marĩ na ũũgĩ wa mwanya-rĩ, matue arũgamĩrĩri a mahiũ makwa.”

⁷ Nĩngĩ Jusufu akĩrehe ithe Jakubu mbere ya Firaũni. Na Jakubu aarĩkia kũrathima Firaũni-rĩ, ⁸ Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩ na miaka iigana?”

⁹ Nake Jakubu akĩra Firaũni atĩrĩ, “Miaka yakwa ya kũũrũura nĩ igana rĩmwe na mĩrongo itatũ. Miaka yakwa ikoretwo ĩrĩ mĩnini na ya mĩtangĩko, na ndũigana miaka ya kũũrũura kwa maithe makwa.” ¹⁰ Jakubu agĩcooka akĩrathima Firaũni na akiehera akiuma hau Firaũni aarĩ.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩhe ithe na ariũ a ithe ũtũũro kũu Misiri na akĩmahe mĩgũnda mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũcio, rũgongo rwa Ramesese o ta ũrĩa Firaũni aathanite. ¹² Nĩngĩ Jusufu nĩaheaga ithe na ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe othe irio kũringana na mũigana wa ciana ciao.

Jusufu na Ng’aragu

¹³ Na rĩrĩ, gũtiarĩ irio mwena ũcio wothe, tondũ ng’aragu yarĩ nene mũno; na Misiri na Kaanani cieri nĩ ciahĩnyĩrĩrĩkĩte nĩ ũndũ wa ng’aragu iyo. ¹⁴ Jusufu akiũngania mbeeca iria ciothe ingĩonekire bũrũri wa Misiri na wa Kaanani, irĩ irihĩ rĩa ngano irĩa andũ maagũruga, nake agĩcitwara nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni. ¹⁵ Na rĩrĩa mbeeca cia andũ a Misiri na cia andũ a Kaanani ciathirire-rĩ, andũ a Misiri othe magĩthiĩ kũrĩ Jusufu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe irio. Tũngĩkua ũtwĩroire nĩkĩ? Mbeeca ciitũ nĩthirite biũ.”

¹⁶ Nake Jusufu akĩmacookieria atĩrĩ, “Ndeherai mahiũ manyu, na nĩngũmwenderia irio nĩ ũndũ wa mo tondũ mbeeca nĩ thiru.” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩtwarĩra Jusufu mahiũ mao, nake akĩmakũũranĩria irio na mbarathi ciao, na ng’ondũ na mbũri ciao, na ng’ombe na ndĩgĩri ciao. Nake Jusufu akĩmateithĩrĩria mwaka ũcio wothe na irio, magĩcikũũrania na mahiũ mao mothe.

¹⁸ Naguo mwaka ūcio wathira-rĩ, magĩũka kũrĩ we mwaka ūyũ ūngĩ, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtingĩhota kũhitha mwathi witũ ūndũ, kuona atĩ mbeeca ciitũ nĩthĩrĩte, na mahiũ maitũ rĩu nĩ maku, na gũtirĩ kindũ gĩtigaire kĩa mwathi witũ tĩga mĩrĩ iitũ na ithaka ciitũ. ¹⁹ Tũngĩgĩkua ūtĩwĩroreire nĩkĩ, ithuĩ na ithaka ciitũ hamwe? Tũgĩranĩrie hamwe na ithaka ciitũ, ūtũhe irio, na ithuĩ na ithaka ciitũ tũtũke ngombo cia Firaũni. Tũhe mbeũ nĩgeetha tũtũre muoyo, tũtigakue, na nĩguo bũrũri witũ ndũkanangĩke.”

²⁰ Nĩ ūndũ ūcio Jusufu agĩgũĩra Firaũni bũrũri wothe wa Misiri. Nao andũ a Misiri makiĩndia ithaka ciao, mũndũ o mũndũ, nĩ ūndũ ng’aragu nĩyamahatĩrĩrie mũno. Naguo bũrũri wothe ūgĩtuĩka wa Firaũni. ²¹ Nake Jusufu agĩgĩtua andũ ngombo kuuma mwena ūmwe wa Misiri nginya ūrĩa ūngĩ. ²² No rĩrĩ, ndaigana kũgũra ithaka cia athĩnjĩrĩ-ngai akuo, tondũ o maarĩ na igai maaheagwo nĩ Firaũni, na maarĩ na irio cia kũmaigana kuuma kũrĩ igai rĩu Firaũni aamaheaga. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire mage kwendia ithaka ciao.

²³ Nake Jusufu akĩĩra andũ acio atĩrĩ, “Rĩu tondũ ūmũthĩ nĩndamũgũra hamwe na ithaka cianyu mũtũike a Firaũni-rĩ, mbeũ cianyu nĩcio ici; oyai mũkahaande mĩgũnda. ²⁴ No rĩrĩa mũkaagetha, mũkaaha Firaũni gĩcunjĩ gĩa gatano. Icunjĩ cio ingĩ inya harĩ ithano no mwĩgĩre irĩ mbeũ cia kũhaanda na irio cianyu ene na cia nyũmba cianyu, na cia ciana cianya.”

²⁵ Nao makiũga atĩrĩ, “Nĩwahonokia mĩoyo iitũ. Tũroogĩtikĩrĩka maithe-inĩ ma mwathi witũ; ithuĩ tũgũtũũra tũrĩ ngombo cia Firaũni.”

²⁶ Nĩ ūndũ ūcio Jusufu akĩruta watho ūkonĩĩ ithaka cia Misiri, na nĩtũire nginya ūmũthĩ, atĩ gĩcunjĩ gĩa gatano kĩa magetha nĩ kĩa Firaũni. No ithaka cia athĩnjĩrĩ-ngai akuo itaatũkire cia Firaũni.

²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩtũũra Misiri bũrũri-inĩ wa Gosheni. Makĩgĩa na indo kuo na magĩciarana, makiĩngĩha mũno.

²⁸ Jakubu aikarire Misiri mĩaka ikũmi na mũgwanja, nayo mĩaka yake ĩrĩa aatũũre muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na mũgwanja. ²⁹ Na rĩrĩa ihinda rĩa Isiraeli rĩa gũkua rĩakuhĩrĩrie-rĩ, agĩtũmanĩra mũriũ wake Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkite maithe-inĩ maku-rĩ, iga guoko gwaku rungu rwa kiero gĩakwa, na ūnjĩre atĩ nĩũkanjĩka maũndũ ma ūtugi na ma wĩhokeku. Ndũkanaathike gũkũ Misiri, ³⁰ no rĩrĩa ngaahurũka hamwe na maithe makwa, ūkanguua, ūndute Misiri, ūgaathike o harĩa mathikĩtwo.”

Nake Jusufu akiũga atĩrĩ, “Nĩngeeka o ūguo woiga.”

³¹ Nake Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhite na mwĩhitwa.” Nake Jusufu akĩhĩta harĩ we na mwĩhitwa, nake Isiraeli akĩhooya enyĩtĩrĩre mũthĩgi wake.

48

Manase na Efiraimu

¹ Thuutha-inĩ ūcio Jusufu akĩĩrwo atĩrĩ, “Thoguo nĩ mũrũaru.” Nĩ ūndũ ūcio akĩoya ariũ ake eerĩ, Manase na Efiraimu, agĩthĩĩ kũmũrora. ² Na rĩrĩa Jakubu eerĩrwo atĩrĩ, “Mũrũguo Jusufu nĩoka gũkuona,” Isiraeli akĩyũmĩrĩra, agĩkara thĩ ūrĩrĩ-inĩ.

³ Jakubu akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩanyumĩrĩre ndĩ Luzu bũrũri-inĩ wa Kaanani, na akĩndathima, ⁴ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Nĩngatũma ūciarane na ūingĩhe. Nĩngagũtua kĩrĩndĩ kĩa andũ, na nĩngaheana bũrũri ūyũ kũrĩ njaro ciaku irĩa igooka thuutha waku ūtũke wacio tene na tene.’

⁵ “Rĩu-rĩ, ariũ aku eerĩ aku maaciariĩrwo gũkũ Misiri itanooka kũrĩ we-rĩ, megĩtuuo ta marĩ akwa; Efiraimu na Manase meegĩtuũka akwa, o ta ūrĩa Rubeni na Simeoni marĩ akwa. ⁶ Ciana irĩa ingĩ ūngĩciarĩrwo thuutha wao nĩ ciaku; kũrĩa makagaya mageetanagio na marĩitwa ma ariũ a ithe wao. ⁷ Na rĩrĩa ndacookaga kuuma Padani, ngĩnyĩtwo nĩ kĩa gĩa gũkũirwo nĩ Rakeli kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani tũrĩ o rũgendo-inĩ, hakuhi na Efiratha. Nĩ ūndũ ūcio ngĩmũthĩka hau mũkĩra-inĩ wa njira ya gũthĩĩ Efiratha” (na nokuo Bethlehemu).

⁸ Na rĩrĩa Isiraeli onire ariũ a Jusufu, akĩũria atĩrĩ, “Aya nĩ a?”

⁹ Jusufu akĩĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ ariũ akwa ariĩ Ngai aaheete ndĩ gũkũ”.

Nake Isiraeli akiũga atĩrĩ, “Mareharehe harĩ nĩ ndimarathime.”

¹⁰ Na rĩrĩ, maithe ma Isiraeli nĩmoorĩte nĩ gũkũra, na ndoonaga wega. Jusufu agĩkĩrehe ariũ ake hakuhi na Isiraeli, nake Jakubu akĩmamumunya na akĩmahĩmbĩria.

¹¹ Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndieciarĩa nĩngona ūthĩũ waku rĩngĩ, na rĩu Ngai nĩanjĩtikĩrĩtie nyone o na ciana ciaku.”

¹² Nake Jusufu akĩmaruta maru-inĩ ma Isiraeli, akĩĩnamĩrĩria ūthĩũ akĩtũturumithia thĩ. ¹³ Jusufu akĩoya ariũ ake eerĩ, Efiraimu arĩ mwena wake wa ūrio aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ūmotho gwa Isiraeli, na Manase arĩ mwena wake wa ūmotho aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ūrio gwa Isiraeli, akĩmarehe hakuhi nake. ¹⁴ No Isiraeli agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ūrio agĩkũgĩrĩa mĩtwe wa Efiraimu, o na gũtũka nĩwe warĩ mũnini, na akĩhitũkania moko make, akĩgĩrĩa guoko gwake kwa ūmotho mĩtwe-inĩ wa Manase, o na gũtũka Manase nĩwe warĩ irigithathi.

¹⁵ Nĩngĩ akĩrathima Jusufu, akiũga atĩrĩ,

“Ngai ūrĩa maithe makwa Iburahĩmu na Isaaka maatungatagĩra,
Ngai ūrĩa ūkoretwo arĩ mũrĩthi wakwa mĩtũũrĩre-inĩ wakwa wothe nginya ūmũthĩ,

¹⁶ na Mũraika ūrĩa ūihonoketie kuuma mĩtino-inĩ yothē,

arorathima imwana ici.

Iroetanagio na rĩitwa rĩakwa,

na ciitanagio na marĩitwa ma maithe makwa, Iburahĩmu na Isaaka,

na maroingĩha mũno gũkũ thĩ.”

¹⁷ Na rĩria Jusufu onire atĩ ithe aigĩĩre guoko gwake kwa ũrĩo mũtwe-inĩ wa Efiraimu-rĩ, ndaakenire; akĩnyĩta guoko gwa ithe akweherie kuuma mũtwe-inĩ wa Efiraimu, akũgĩĩre mũtwe-inĩ wa Manase. ¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, baba ũyũ nĩwe irigithathi; mũigĩĩre guoko gwaku kwa ũrĩo mũtwe.”

¹⁹ No ithe akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ ũguo mũrũ wakwa, nĩnjũũ. O nake nĩagatuĩka rũrĩrĩ, na nĩakaneneha. No rĩrĩ, mũrũ wa nyina ũria mũnini nĩakaneneha kũmũkĩra, nacio njĩaro ciake ituĩke gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ.” ²⁰ Akĩmarathima mũthenya ũcio, akiuga atĩrĩ, “Isiraeli akaarathimanaga akĩgwetaga rĩitwa riaku akoiga atĩrĩ:

‘Ngai arotũma ũtuĩke o ta Efiraimu na Manase.’”

Nĩ ũndũ ũcio akĩgweta Efiraimu mbere ya Manase.

²¹ Nĩngĩ Isiraeli akĩira Jusufu atĩrĩ, “Ndĩ hakuhi gũkua, no Ngai nĩegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩakamũcookia bũrũri-inĩ wa maithe manyu. ²² Nawe, ũrĩ ta mwathi wa ariũ a thoguo-rĩ, nĩndakũhe rũgongo rwa bũrũri ũria ndaatunyire Aamori na rũhiũ rwakwa rwa njora na ũta wakwa.”

49

Jakubu Kũrathima ariũ Ake

¹ Nĩngĩ Jakubu agĩtũmanĩra ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ: “Cookanĩrirai haha nĩgeetha ndĩmwĩre ũria gũgekĩka kũrĩ inyuĩ matukũ-inĩ marĩa magooka.

² “Ũganai na mũthikĩrĩrie, inyuĩ ariũ a Jakubu; thikĩrĩrai Isiraeli ithe wanyu.

³ “Rubeni, ũrĩ irigithathi riakwa, ũhoti wakwa, kionithania kĩa mbere kĩa hinya wakwa; ũkĩrĩte ariã angĩ na gũtũka, ũkamakĩra na hinya.

⁴ Wagagĩte ta maaĩ, na nĩ ũndũ ũcio ndũgũcookia gũkĩra ariã angĩ, tondũ nĩwahaicire ũrĩrĩ wa thoguo, ũgĩthaahia ũrĩrĩ wakwa.

⁵ “Simeoni na Lawi nĩ a nyina ũmwe, hiũ ciao cia njora nĩ indo cia mbaara cia ũhinya.

⁶ Ngoro yakwa ndũkanatoonye ndundu-inĩ yao, ndũkananyĩtane na kĩũngano kiao, nĩgũkorwo nĩmooragĩte andũ marakarĩte, na magatemanga ndegwa magũrũ macithuithie o ũria mangĩendire.

⁷ Marakara mao mahiũ mũno, na mang’ũrĩ mao matarĩ tha, maronyiitwo nĩ kĩrumi.

Ngaamaharagania thiĩnĩ wa Jakubu na ndĩmahurunjĩre thiĩnĩ wa Isiraeli.

⁸ “Juda, ariũ a thoguo nĩmagagũkumia; nakuo guoko gwaku nĩgũgatooria thũ ciaku; ariũ a thoguo nĩmagakũinamĩrĩra.

⁹ Juda, we ũrĩ kiana kĩa mũrũũthi, mũrũ wakwa; we ũcookaga kuuma ũguĩmi-inĩ ũhũũnĩte ũguĩmi waku.

O ta mũrũũthi-rĩ, ethunaga na agakoma thi, o ta mũrũũthi wa mũgoma-rĩ, nũũ ũngĩthigĩrĩria kũmwarahũra?

¹⁰ Rũthanju rwa ũthamaki rũtikoima harĩ Juda, o na kana rũthanju rwa ũnene rũthenge gatagatĩ-inĩ ka magũrũ make, o nginya agooka ũria mwene ruo, o we ũria ũgaathĩkagĩrwo nĩ thĩ.

¹¹ Akoohagĩrĩra ndigiri yake mũthabibũ-inĩ, nayo njaũ yake ya ndigiri amĩohagĩrĩre rũhonge-inĩ rũrĩa rwega mũno. Agaathambagia nguo ciake na ndibei, na kanjũ ciake na ũtune wa thabibũ.

¹² Maithe make makaira gũkĩra ndibei, namo magego make merũhe gũkĩra iria.

¹³ “Zebuluni agaatũũra hũgũrũrũ-inĩ cia iria, na atuĩke handũ hega ha gũikaragwo nĩ marikabu; mĩhaka yake iigaakinya o Sidoni.

¹⁴ “Isakaru nĩ ndigiri irĩa irĩ hinya ikomete gatagatĩ ka mĩrigo iĩrĩ.

¹⁵ Rĩria akoona ũria ũhurũko wake ũrĩ mwega, na ũria bũrũri wake wagĩrĩte-rĩ,

no rĩo akainamĩrĩria kĩande gĩake akuue mĩrigo,
na etikĩre kũruta wĩra ũtarĩ mũcaara.

¹⁶ “Dani agaaciĩrĩria andũ ake na kĩhooto,
arĩ ta mũhĩrĩga ũmwe wa Isiraeli.

¹⁷ Dani agaatuĩka ta nyoka irĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra,
atuĩke ta ndũira irĩ gacĩra-inĩ,
ĩrĩa irũmaga ndiira cia mbarathi,
na tondũ ũcio mũmĩtwarĩthia akagũa na ngara.

¹⁸ “Wee Jehova-rĩ, njetereire kũhonokania gwaku.

¹⁹ “Gadi nĩagatharĩkĩrwo nĩ ikundi cia atunyani,
nowe nĩagacitharĩkĩra aciingatithie.

²⁰ “Irio cia Asheri nĩ cia kũguna mwĩrĩ;
na akaaheanaga irio njega ingĩkenia mũthamaki.

²¹ “Nafitali nĩ ta thiya ya mũgoma irekereiro,
ĩrĩa icĩaraga tũthiia tũthaka.

²² “Jusufu nĩ mũthabibũ ũrĩa ũciaraga,
mũthabibũ ũrĩa ũciaraga ũrĩ hakuĩ na gĩthima,
ũrĩa honge ciaguo itabagĩrĩra rũthingo.

²³ Aikia a mĩguĩ nĩmamũtharĩkĩre marĩ na marũrũ;
makĩmũkĩria mĩguĩ marĩ na ũũru mũingĩ.

²⁴ No ũta wake ndwenyenekire,
moko make marĩ hinya magĩkara merũmitie nĩ ũndũ wa guoko kwa Mwene-Hinya wa Jakubu, na nĩ
ũndũ wa Mũrĩithi,
o we Ihiga rĩa Isiraeli,

²⁵ nĩ ũndũ wa Ngai wa thoguo, ũrĩa ũgũeithagia,
na tondũ wa Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũkũrathimaga na irathimo cia igũrũ,
na irathimo cia kũrĩa kũriku mũhuro wa thĩ,
o na irathimo cia nyondo na cia nda.

²⁶ Irathimo cia thoguo nĩ makĩria ma irathimo cia irĩma iria cia tene,
na nĩ makĩria ma ũtonga wa tũrĩma tũria tũkũrũ.

Ici ciothe nĩirekwo ihurũke mĩtwe-inĩ wa Jusufu,
o thiithi-inĩ wa ũcio ũhaana ta mwana wa mũthamaki harĩ ariũ a ithe.

²⁷ “Benjamini ahaana ta njũũ irĩa ngoroku;
kĩroko-inĩ atambuura kĩa agũĩmite,
hwaĩ-inĩ akagayania kĩa atahĩte.”

²⁸ Īyo yothe nĩyo mĩhĩrĩga irĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli, na ũguo nĩguo ithe wao aameerire rĩrĩa
aamarathimaga, akĩhe o mũndũ kirathimo kĩa kĩaamwagĩrĩre.

Gĩkuũ kĩa Jakubu

²⁹ Ningĩ Jakubu akĩmahe mawatho maya: “Ndĩ hakuĩ gũkua. Mũgaathika harĩa maithe makwa
mathikĩtwo, ngurunga-inĩ irĩa irĩ gĩthaka-inĩ kĩa Efironi ũrĩa Mũhiti, ³⁰ ngurunga irĩa irĩ gĩthaka-inĩ kĩa
Makipela hakuĩ na Mamure kũu Kaanani, irĩa Iburahĩmu aagũranĩrie na gĩthaka kũu, irĩ handũ ha
gũthikana, kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti. ³¹ Hau nĩho Iburahĩmu na mũtumia wake Sara maathikirwo, na
no ho Isaaka na Rebeka mũtumia wake maathikirwo, na no ho ndaathikire Lea. ³² Gĩthaka kũu na ngurunga
ĩyo ciagũrĩrwo kuuma kũrĩ Ahethi.”

³³ Nake Jakubu aarĩkia kũhe ariũ ake ũhoru ũcio-rĩ, agĩthuna magũrũ make arĩ o gĩtanda-inĩ, agĩtuĩkana,
agĩcookanĩrĩrio kũrĩ andũ ao arĩa maakuĩte.

50

¹ Nake Jusufu agĩkũgũithia thĩ mbere ya ithe, akĩmũrĩria na akĩmũmumunya. ² Ningĩ agĩcooka agĩatha
athondekani arĩa maarĩ ndungata ciake mathondeke mwĩrĩ wa ithe Isiraeli nĩguo ndũkabuthe. Nĩ ũndũ
ũcio athondekani makĩmũthondeka, ³ handũ ha ihinda rĩa thĩkũ mĩrongo ina, tondũ rĩu nĩrio ihinda rĩa
rĩabatarainie rĩa kũũthondeka. Nao andũ a Misiri makĩmũcakaĩra matukũ mĩrongo mũgwanja.

⁴ Namo matukũ ma kũmũcakaĩra maathira-rĩ, Jusufu akĩra kĩa kĩa Firaũni atĩrĩ, “Angĩkorwo
nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ manyu-rĩ, njarĩrĩriai kũrĩ Firaũni. Mwĩrei atĩrĩ, ⁵ ‘Baba nĩatũmire ndĩhite na
mwĩhitwa, akiuga atĩrĩ, “Ndĩ hakuĩ gũkua; na ndakua ũgaathika mbĩrĩra-inĩ irĩa nĩ mwene ndeyenjeire
bũrĩrĩ-inĩ wa Kaanani.” Rĩu rekei nyambate thĩ ngathike baba; na nĩngũcooka hũndũke.’”

⁶ Nake Firaũni akĩmũtũmanĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthĩĩ ũgathike thoguo, o ta ũrĩa aatũmire wĩhite.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩambata agĩthĩĩ gũthika ithe. Nao anene othe a Firaũni magĩthĩĩ nake, andũ a gĩtĩo othe a kĩama kĩa Firaũni o na andũ arĩa atĩku a Misiri othe, ⁸ o hamwe na andũ othe a nyũmba ya Jusufu, na ariũ a ithe, na arĩa othe maarĩ a nyũmba ya ithe. No ciana ciki na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe ciatigĩtuo Gosheni. ⁹ Thigari cia ngaari cia ita na cia mbarathi o na cio igĩthĩĩ nake. Kĩarĩ gĩkundi kĩnene mũno kĩa andũ.

¹⁰ Nao maakinya ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, hakuhi na Jorodani, makĩrĩra manĩrĩre marĩ na ruo; na hau Jusufu agĩcakaĩra ithe matukũ mũgwanja. ¹¹ Na rĩrĩa Akaanani arĩa maatũũraga kũu moonire macakaya macio hau ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, makĩĩrana atĩrĩ, “Andũ a Misiri marĩ na igongona rĩa macakaya ma kĩa.” Na nĩkĩo handũ hau hakuhi na Jorodani heetagwo Abeli-Miziraimu.

¹² Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Jakubu magĩka o ũrĩa aamaathĩte: ¹³ Makĩmũkuua makĩmũtware bũrũri wa Kaanani, na makĩmũthika ngurunga-inĩ rĩa yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela, hakuhi na Mamure, rĩa Iburahĩmu aagũranĩire na gĩthaka kũu kĩrĩ handũ ha gũthikanwo kuuma kũrĩ Efironi ũria Mũhiti. ¹⁴ Thuutha wa gũthika ithe-rĩ, Jusufu agĩcoka Misiri hamwe na ariũ a ithe na arĩa othe maathĩte nake gũthika ithe.

Jusufu Kũũmĩrĩria Ariũ a Ithe

¹⁵ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire atĩ ithe wao nĩakua, makiuga atĩrĩ, “ĩ angĩkorwo Jusufu nĩatũũire atũũguagĩra ũũru, na atũrĩhie maũru marĩa mothe twamwikire?” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũmana kũrĩ Jusufu makiuga atĩrĩ, “Thoguo atanakua nĩatigire oiga atĩrĩ: ¹⁷ ‘Ŭũ nĩguo mũkeera Jusufu: ndagũthaitha ũrekere ariũ a thoguo mehia na mahĩtia marĩa meekire nĩ ũndũ nĩmagwikire ũũru mũno.’ Na rĩu twagũthaitha wohere ndungata cia Ngai wa thoguo mehia macio.” Na rĩrĩa ndũmĩrĩri yao yamũkinyĩire, Jusufu akĩrĩra.

¹⁸ Ariũ a ithe magĩcoka magĩthĩĩ kũrĩ we, makĩgũithia thĩ mbere yake, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ ngombo ciaku.”

¹⁹ No Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Kaĩ nĩ akĩrĩ nĩ Ngai? ²⁰ Inyũ mwaciĩrĩte kũnjika ũũru, no Ngai aanjĩrĩire ũndũ mwega nĩguo akinyanĩrie ũrĩa kũrekika rĩu, ũhoro wa kũhonokia mĩoyo ya andũ aingĩ.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtigetigĩre. Nĩndĩmũheaga irio cianyu na cia ciana cianyu.” Nake akĩmominĩria na akĩmarĩria wega.

Gĩkuũ kĩa Jusufu

²² Jusufu agĩkara Misiri, hamwe na andũ othe a nyũmba ya ithe. Aatũũire muoyo mĩaka igana rĩmwe na ikũmi, ²³ na akĩona rũciarũ rwa gatatũ rwa ciana cia Efiraimu. O na ciana cia Makiru mũrũ wa Manase ciaciariwo nĩciaigĩrĩrwo maru-inĩ ma Jusufu.

²⁴ Ningĩ Jusufu akĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Ndĩ hakuhi gũkua. No rĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũrora amũteithie na amũrute kuuma bũrũri ũyũ, amũtware bũrũri ũrĩa erĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhitwa.” ²⁵ Nake Jusufu agĩtũma ariũ a Isiraeli mehite na mwĩhitwa, akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũteithia, na hĩndĩ iyo yakinya no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu agĩkua, arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe na ikũmi. Thuutha wa kũmũthondeka ndakabuthe, makĩmũga ithandũkũ-inĩ rĩa gũthikwaro nario o kũu Misiri.

THAAMA

Kühinyirio kwa Andũ a Isiraeli

¹ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli ariĩ maathiire būruri wa Misiri hamwe na Jakubu, o mündũ na andũ a nyũmba yake: ² Nao nĩ Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda; ³ Isakaru, na Zebuluni na Benjamini; ⁴ Dani na Nafitali; Gadi na Asheri. ⁵ Njiaro cia Jakubu ciothe ciarĩ mĩrongo mũgwanja; nowe Jusufu, aarĩ būruri wa Misiri o na mbere iyo.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu na ariũ a ithe othe, na rūciaro rūu ruothe rwa ihinda rūu magikua, ⁷ no andũ a Isiraeli magĩciarana na makiĩgiha mũno, magĩtuĩka aingi makĩria, o nginya makĩyũra būruri ũcio.

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki ũngĩ ũtooi ũhoru wa Jusufu akĩambĩrĩria gũthamaka kũu būruri wa Misiri. ⁹ Nake akĩra andũ ake atĩrĩ, “Onei, andũ a Isiraeli nĩmaingĩhite mũno makĩria, magatũkĩria hinya. ¹⁰ Gĩũkei, no nginya tũmathiĩ na wara nĩguo matikae kũingĩha mũno gũkĩra ũũ, tondũ kũngĩgia mbaara, no manyiitane na thũ ciitũ na marĩe na ithũĩ, na macooke moore moime būruri ũyũ.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩmaigĩra arori a ngombo mamahinyirĩrie na ũndũ wa kũmarutithia wĩra wa hinya, nao andũ a Isiraeli magĩaga Pithomu na Ramesese marĩ matũũra manene ma kũigwo indo cia Firaũni. ¹² No o rĩrĩ maathiire na mbere kũhinyirĩrio-rĩ, noguo maaciaranire na makĩyũra būruri-inĩ ũcio; nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩambĩrĩria gwiĩgĩra andũ a Isiraeli mũno, ¹³ na makĩmahinyirĩria na matekũmaigũra tha. ¹⁴ Andũ a Misiri magĩtũma mĩtũũrĩre wa andũ a Isiraeli ũgie na ruo rũkũru nĩ ũndũ wa wĩra mĩritũ wa gũthondeka maturubari na thĩmiti, hamwe na mawĩra ma mĩthemba yothe mĩgũnda-inĩ; andũ a Misiri maamahinyagĩrĩria matekũmaigũra tha mawĩra-inĩ mao mothe.

¹⁵ Mũthamaki wa būruri wa Misiri akĩra Shifira na Pua, aciarithania ariĩ maateithagia atumia a Ahibirania, ¹⁶ atĩrĩ, “Rĩrĩa mĩrĩteithagia atumia a Ahibirania makĩgia ciana, na mwamarora marĩ gĩtanda-inĩ gĩa kũgũra mwana-rĩ, mũngĩona nĩ kahĩ kooragei, no kangĩkorwo karĩ kairĩtu, mũkareka gatũũre muoyo.” ¹⁷ Na rĩrĩ, aciarithania acio tondũ nĩmetigĩrĩte Ngai, matiigana gwĩka ũrĩa mũthamaki wa būruri wa Misiri aamerĩte meke; makĩreka tũhĩ tũu tũtũũre muoyo. ¹⁸ Nake mũthamaki ũcio wa būruri wa Misiri agĩta aciarithania acio, akĩmooria atĩrĩ, “Mwĩkĩte ũũ nĩkĩ? Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũreke tũhĩ tũtũũre muoyo?”

¹⁹ Nao aciarithania acio magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Atumia a Ahibirania matihaana ta atumia a Misiri; o nĩ ahiũ magĩaga ciana aciarithania matanakinya.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtanahĩra aciarithania acio, nao andũ a Isiraeli makĩongerereka o na makiĩngĩha makĩria. ²¹ Na rĩrĩ, tondũ aciarithania acio nĩmetigĩrĩte Ngai, akĩmahe ciana ciao kũmbe.

²² Nake Firaũni agĩatha andũ ake othe atĩrĩ: “Kahĩ o gothe gaaciario nĩ Mũhibirania no nginya mũgagaikia Rũũ rwa Nili, no mũreke kairĩtu o gothe gatũũre muoyo.”

2

Gũciarwo kwa Musa

¹ Na rĩrĩ, mündũ ũmwe wa nyũmba ya Lawi nĩahikirie mĩtumia wa mũhĩrĩga wa Alawii, ² nake akĩgia nda, agĩciara kahĩ. Rĩrĩa onire kaarĩ kaana gathaka-rĩ, agĩkahitha nyũmba mĩerĩ itatũ. ³ No rĩrĩa aaremirwo nĩgũkahitha ringĩ-rĩ, agĩgathondekera makĩabũ gĩa ithanjĩ na agĩgĩthinga na rami. Agĩcoka agĩkomia kaana kau thĩinĩ wakĩo, agĩkahitha mathanjĩ-inĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Nili. ⁴ Mwarĩ wa nyina na kaana kau aarũgamaga haraaya nĩguo one ũndũ ũrĩa ũngĩgakora.

⁵ Na rĩrĩ, mwarĩ wa Firaũni agĩkũrũka Nili nĩguo agethambe, nacio ndungata ciake ciaceerangaga kũu hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ rũu. Nake akĩona gĩkabũ kũu kũu ithanjĩ-inĩ, na agĩtũma ngombo yake ya mũirĩtu ikĩgĩre. ⁶ Agĩkunũra gĩkabũ kũu na akĩona kaana kau. Agĩkaigũra tha tondũ nĩkarĩraga. Nake akiuga atĩrĩ, “Gaka nĩ kaana kamwe ga twana twa Ahibirania.”

⁷ Nake mwarĩ wa nyina na kaana kau akĩũria mwarĩ wa Firaũni atĩrĩ, “Ngacarie mĩtumia ũmwe Mũhibirania akũrerere kaana gaka?”

⁸ Nake agĩcoka atĩrĩ, “Iĩ, thĩ.” Nake mũirĩtu ũcio agĩthĩ, akĩgĩra nyina wa kaana kau. ⁹ Mwarĩ wa Firaũni akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya kaana gaka ũkanderere, nĩndĩrĩkũrĩhaga.” Nĩ ũndũ ũcio mĩtumia ũcio akĩoya kaana kau agĩkarera. ¹⁰ Rĩrĩa kaana kau gaakũrĩre-rĩ, agĩgatwarĩra mwarĩ wa Firaũni nako gagĩtuika ta mĩrũ. Agĩgeeta Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ ndakarutire maai-inĩ.”

Musa Kũũria Midiani

¹¹ Thuutha wa Musa gũtuika mündũ mũgima-rĩ, mũthenya ũmwe nĩathiire gũceera harĩa andũ ao maarĩ, nake akĩmabaara makĩrutithio wĩra na hinya. Ningĩ akĩona Mũmisiri akĩhũũra Mũhibirania, ũmwe wa andũ ake mwene. ¹² Nake acũthĩrĩria mĩena yothe na ndone mündũ-rĩ, akĩũraga Mũmisiri ũcio, na akĩmũthika mũthanga-inĩ. ¹³ Mũthenya ũyũ ũngĩ akĩumagara na akĩona Ahibirania eerĩ makĩrũ. Akĩũria ũrĩa wogitanite atĩrĩ, “Ūraringa Mũhibirania wanyu nĩkĩ?”

¹⁴ Nake mündũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ wagũtuire mwathi na mĩtuithania wa maciira maitũ? Anga nĩũrecriiria kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri?” Nake Musa agĩtĩgĩra na agĩciiria atĩrĩ, “Ūrĩa ndĩrekiire no nginya ũkorwo nĩũmenyekete.”

* 1:15 Shifira na Pua maarĩ atumia a Misiri ariĩ maaciarithanagia, na nĩo maateithagĩrĩria atumia a Ahibirania gũciara.

¹⁵ Riría Firaūni aiguire ūhoro ūcio, akigeria kūruragithia Musa, nowe Musa akūrira Firaūni agithii gūtūra Midiani,* kūrira aikarire thī hakuhi na githima. ¹⁶ Na riri, Jethero mūthinjiri-ngai wa Midiani aari na airitu ake mugwanja, nao magitika gūtaha maaī na kūiyūria miharati manyuithie rūuru rwa mbūri rwa ithe wao. ¹⁷ Ariithi amwe nīmookire na makīngata airitu acio, no Musa agitika, akimateithura na akihe ūhiu wao maaī.

¹⁸ Riría airitu acio maainukire kūrī ithe wao Reueli-rī,[†] akimooria atiri, “Nī kīi giatūma mūcooke narua ūguo ūmūthi?”

¹⁹ Makīmūcookeria atiri, “Mūmisiri ūmwe nīatūteithūre kūrī ariithi; o na nīwe ūtūtahire maaī na atūheera mbūri ciiti maaī.”

²⁰ Jethero akimooria atiri, “Na akiri kū?” “Mūmūtigire niki? Thii mūmwite, oke ariianire na ithui.”

²¹ Nake Musa agitika gūikara kwa mūdū ūcio, nake akimūhe mwarī wetagwo Zipora amūhikie.

²² Zipora agiciara kaana ga kahii, nake Musa agigeeta Gerishomu, tondū oigire atiri, “Nduikite mūgeni būruri wene.”

²³ Thuutha wa ihinda iraaya-rī, mūthamaki wa būruri wa Misiri nīakuire. Andū a Isiraeli magicaaya nī ūndū wa ūkombo, na makiririra Ngai; nakio kiriro kiao ati mateithio nī ūndū wa ūkombo gīgikinyira Ngai.

²⁴ Nake Ngai akiigua gūcaaya kwao nake akiririkana kirikanro gīake na Iburahimu, na Isaaka na Jakubu.

²⁵ Nī ūndū ūcio Ngai akiona gūtangika kwa andū a Isiraeli, nake akirūmbūya ūhoro wao.

3

Musa na Kihinga Giakanaga Mwaki

¹ Na riri, Musa nī kūrithia ariithagia rūuru rwa mbūri rwa mūthoni-we Jethero, mūthinjiri-ngai wa Midiani, nake agitongoria rūuru rūu rwa mbūri mwena ūūria ūngi wa werū kūrāya ma, na agikinya Horebu, kirima-ini kīa Ngai.* ² Ari kūu-rī, akiumirirwo nī mūraika wa Jehova ari nīnimb-ini cia mwaki ikiuma kihinga-ini. Musa akiona ati o na gūtuika kihinga nīgikanaga-rī, gīthiāgiaga. ³ Nī ūndū ūcio Musa agiticiira atiri, “Nīngūthii ho nīgeetha nyone ūndū ūyū mūgeni, menye kiria kiragiria kihinga kihie.”

⁴ Riría Jehova onire ati nīathi hau gūcūthiriria, Ngai akimwita ari kihinga-ini, “Musa! Musa!”

Nake Musa agitika, akiuga atiri, “Nii ūyū haha.”

⁵ Nake Ngai akimwira atiri, “Ndūgakuhiire hahā. Ruta iratū ciaku magūrū, nīgukorwo handū hau ūrūgamite nī handū hatheru.” ⁶ Ningi akimwira atiri, “Nii nī nī Ngai wa thoguo, Ngai wa Iburahimu, Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu.” Kahinda kau Musa akihitha ūthiū wake, tondū nīetigirire kūrora Ngai.

⁷ Jehova akiuga atiri, “Ti-itherū ninyonete mīnyamaro ya andū akwa kūu būruri wa Misiri. Nīnjigūite kiriro kiao nī ūndū wa arūgamiriri a ngombo ariā mamahinyagiriria, na nīngūrūmbūya ūhoro wa kūnyamarika kwao. ⁸ Nī ūndū ūcio nīnjikūrūkite nīguo ndimateithure kuuma moko-ini ma andū a Misiri, ndimarute būruri ūcio, ndimatware būruri mwega na mwari, būruri ūri būthi wa iria na ūūkī, kūrīa gūtūragwo nī Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁹ Na riu kiriro kīa andū a Isiraeli nīkīnginyīre, na ninyonete ūria andū a būruri wa Misiri maramahinyiriria. ¹⁰ Nī ūndū ūcio, thii. Ndiragūtūma kūrī Firaūni ūkarute andū akwa a Isiraeli moime būruri wa Misiri.”

¹¹ No Musa akūria Ngai atiri, “Nii ndi ū wa gūthii kwa Firaūni ngarute andū a Isiraeli moime būruri wa Misiri?”

¹² Nake Ngai agicookia atiri, “Ndīrikoragwo hamwe nawe. Naguo ūndū ūyū nīguo ūgaatuika kīmenyithia gīa ati nī nī ngūtūmīte: Riría ūkaaruta andū a Isiraeli moime būruri wa Misiri, nīmūkahooagira Ngai kirima-ini giki.”

¹³ Musa akūria Ngai atiri, “Ingithii kūrī andū a Isiraeli ndimeere atiri, ‘Nī Ngai wa maithe manyu wandūma kūrī inyuī,’ nao manjūurie atiri, ‘Ngai ūcio etagwo atia?’ ngaamacookeria atia?”

¹⁴ Ngai akūria Musa atiri, “NII NDŪIRE O TA ŪRĪA NDŪIRE. Īra andū a Isiraeli atiri, Ūria wītagwo ‘NII NDŪIRE nīwe ūndūmīte kūrī inyuī.’”

¹⁵ Ningi Ngai agicooka akūria Musa atiri, “Īra andū a Isiraeli atiri, ‘Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahimu, na Ngai wa Isaaka na Ngai wa Jakubu nīandūmīte kūrī inyuī.’ Rīri nīrio rīitwa riakwa nginya tene, rīitwa riria ndīririkanagwo nario kuuma njiarwa na njiarwa.

¹⁶ “Thii, ūcookaniririe athuuri a Isiraeli, ūmeere atiri, ‘Jehova, Ngai wa maithe manyu o we Ngai wa Iburahimu, na Isaaka, na Jakubu nīanyumirire akanjira atiri: Nīndorete na ngoona maūdū marīa mwikitwo kūu būruri wa Misiri, ¹⁷ na nīndūite nīngūmūruta kuuma mīnyamaro-ini yanyu kūu būruri wa Misiri, ndīmūtware būruri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi, būruri ūri būthi wa iria na ūūkī.’

¹⁸ “Athuuri acio a Isiraeli nīmagagūthikīria. Ningi wee na athuuri acio nīmūgathi kūrī mūthamaki wa būruri wa Misiri na mūmwire atiri, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nīaritie na ithui. Nī ūndū ūcio twitkīrie tūthii rūgendo rwa mīthenya itatū werū-ini tūkarutire Jehova Ngai witū magongona.’ ¹⁹ No nīnjūūi ati mūthamaki ūcio wa būruri wa Misiri ndakamwītikiria mūthii, tiga guoko gwakwa kwa hinya kūmūhatiririe gwika ūguo. ²⁰ Nī ūndū ūcio nīngatambūrūkia guoko gwakwa hūire andū a Misiri na maūdū mothe ma magegania marīa ngeeka thīni wao. Thuutha ūcio, nīakamwītikiria mūthii.

* 2:15 Midiani aari ūmwe wa ariū a Iburahimu (Kīam 25:2); andū a Midiani maatūragwa gathigathini wa Kīrīma gīa Sinai. † 2:18 Reueli

nowe wetagwo Jethero, na nī we warī mūthoni-we wa Musa. * 3:1 Kīrīma gīa Sinai kīoikaine ta kīrīma kīa Ngai.

²¹ “Na nīngatūma mwītīkīrīke nī andū a Misiri, nīgeetha rīrīa mūkoimagara, mūtikanathīi moko matheri. ²² Mündū-wa-nja o wothe Mūsiraēli nīakahooya mündū wa itūūra riake, na ahoee mündū-wa-nja o wothe matūūranagia nake gwake nyūmba indo cia betha na thahabu o na nguo, iria mūkaahumba ciana cianyru cia aanake na cia aīritu. Na nī ūndū ūcio nīmūgataha andū acio a Misiri.”

4

Musa Kuona Ciana

¹ Musa akīmūcookeria atīrī, “Ī mangīrega kūnjītīkia kana kūnjigua, na manjīire atīrī, ‘Jehova ndaku-umīrīire?’”

² Nake Jehova akīmūūria atīrī, “Nī kīi kīu ūrī nakīo guoko?”

Nake agīcookia atīrī, “Nī rūthanju.”

³ Jehova akīmūūria atīrī, “Rūkie thī.”

Musa akīrūikia thī, naruo rūgītūika nyoka, nake akīmūūria. ⁴ Nake Jehova akīmūūria atīrī, “Tambūrūkia guoko ūmīnyīite mūting’oe.” Nī ūndū ūcio Musa agītambūrūkia guoko akīmīnyīita, nayo ikīgarūrika, igītūika rūthanju guoko-inī gwake. ⁵ Nake Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūyū nīguo wa gūtūma metīkie atī Jehova, o we Ngai wa maithe mao Ngai wa Iburahīmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu nīakuumīrīire.”

⁶ Nīngī Jehova akiuga atīrī, “Ikia guoko nguo-inī yaku.” Nī ūndū ūcio Musa agīikia guoko nguo-inī yake, na rīrīa aakūrūire kwarī na mangū, gūkeerūha ta ira.

⁷ Jehova agīcookia akīmūūria atīrī, “Cookia guoko nguo-inī yaku.” Nī ūndū ūcio Musa agīcookia guoko nguo-inī, na rīrīa aakūrūire kwagarūrūkie gūkahaanana na mwīrī ūcio ūngī wake.

⁸ Nīngī Jehova akiuga atīrī, “Mangīaga gūgwītīkia na kūrūmbūiya kīama kīa mbere, no gūkorwo nīmagetīkia gīa keeri. ⁹ No mangīaga gwītīkia ciana ici cieri kana mage gūkūigua-rī, ūgaataha maai kuuma Rūūi rwa Nili na ūmaite thī. Maai macio ūgaataha kuuma rūūi nīmagaatūika thakame maitwo thī.”

¹⁰ Musa akīra Jehova atīrī, “Wee, Mwathani, nīūūi nīi ndirī ndatūika mündū mwaria wega, kuuma o tene o na kuuma wambīrīria kwaria na nīi ndungata yaku. Nīi ndirī mītūkī ya mīario, na ndī rūrīmī rūritū.”

¹¹ Jehova akīmūūria atīrī, “Nūū waheire mündū kanua? Nūū ūtūmaga mündū aage kūigua kana aremwo nī kwaria? Nūū ūtūmaga mündū one kana atūike mūtumumu? Githī ti nīi, Jehova? ¹² Na rīrī, thīi; nīngakūhotithia kwaria na ngūrute ūria ūkoiga.”

¹³ No Musa akiuga atīrī, “Mwathani, ndagūthaita tūma mündū ūngī akaarie.”

¹⁴ Namo marakara ma Jehova makīrīrīmūkīra Musa, akīmūūria atīrī, “Ī mūrū wa nyūkwa Harūni, ūria Mūlawī-rī, ndangīaria? Nīnjūūi no aarie wega. Arī njīra-inī agīūka gūgūtūnga, na nīegūkena akuona. ¹⁵ Ūrīmwaragīria na ūkamūūria ūria ekuu, na nīngamūhotithia inyūi eerī kwaria, na ndīmūrute ūria mūgeeka. ¹⁶ Nīakaarīria andū handū haku, na agaatuika taari we kanua gaku, nawe ūtūike ta ūrī Ngai hari we. ¹⁷ No oya rūthanju rūrū nīguo ūhotage kūringa ciana naruo.”

Musa Gūcooka Būrūri wa Misiri

¹⁸ Nake Musa agīcooka kwa Jethero mūthoni-we, akīmūūria atīrī, “Njītīkīria njooke būrūri wa Misiri kūrī andū aitū, ngarore kana nī kūrī matūire muoyo.”

Jethero akiuga atīrī, “Thīi, ndakūhoera thayū.”

¹⁹ Na rīrī, Jehova nīarīire Musa arī o kūu Midiani, akīmūūria atīrī, “Cooka būrūri wa Misiri, nīgūkorwo andū othe arīa meendaga gūkūūraga nīmakuīte.” ²⁰ Nī ūndū ūcio Musa akīoya mūtumia wake na ariū ake, akīmahaicia ndigiri na makīambīrīria rūgendo rwa gūcooka būrūri wa Misiri. Nake akīoya rūthanju rwa Ngai akīrūnyīita na guoko.

²¹ Jehova akīra Musa atīrī, “Wacooka būrūri wa Misiri-rī, tigīrīra nī weka morirū mothe marīa ngūhotithītie gwika mbere ya Firaūni. No nīngomia ngoro yake nīgeetha ndagetīkīrie andū mathīi. ²² Nīngī wīre Firaūni atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Isiraēli nīwe mūrīū wakwa wa irīgithathi, ²³ na nīndakwīrīre atīrī, ‘Reke mūrīū wakwa athīi akaahooe.’” No nīwaregire kūmwītīkīria athīi; nī ūndū ūcio nīngooraga mūrīū waku wa irīgithathi.”

²⁴ Marī handū harīa mararīrīire marī rūgendo-inī-rī, Jehova akīmūūria Musa, na aarī hakuhi kūmūūraga.

²⁵ No Zipora akīoya kahiga kaarī kogī ta kahīi, akīrūthia mūrīū, na akīhūtithia gīkonde kīu nyarīrī cia Musa. Agīcooka akīmūūria atīrī, “Ti-itherū ūrī mūthūuri wakwa wa thakame.” ²⁶ Nī ūndū ūcio Jehova agītīgana nake. (Hīndī tyo mūtumia ūcio wake oigire “ūrī mūthūuri wakwa wa thakame” aaragia ūhoru wa irua.)

²⁷ Nake Jehova akīra Harūni atīrī, “Thīi werū-inī ūgathaagane Musa.” Nī ūndū ūcio Harūni agītūnga Musa kīrīma-inī kīa Ngai, akīmūhīmīria. ²⁸ Nake Musa akīra Harūni ūria wothe Jehova amūtūmīte akoige, o na nīngī ūhoru wa ciana ciothe iria aamwathīte aringe.

²⁹ Musa na Harūni magīcookanīrīia athūuri a Isiraēli othe, ³⁰ nake Harūni akīmeera ūria wothe Jehova eerīte Musa. O na nīngī Musa akīringa ciana mbere yao; ³¹ nao magītīkia. Na rīrīa maiguire atī Jehova nīamecīrītīte na akona mīnyamaro yao-rī, makīnamīria, magīthathaiya.

5

Gūthondeka Maturubari

¹ Thuutha-inī Musa na Harūni nīmathiire kūrī Firaūni, makīmūūria atīrī, “Jehova, o we Ngai wa Isiraēli, oigīte ūū: ‘Reke andū akwa mathīi, nīgeetha makagīe na giathī giakwa werū-inī.’”

² Nake Firaūni akīmooria atīrī, “Jehova nīwe ū, atī ndīmwithikīre na ndekererie andū a Isiraēli mathii? Nii ndiūi Jehova na ndikūrekereria andū a Isiraēli mathii.”

³ Ningī makīmwīra atīrī, “Ngai wa Ahibirania nīatwarīrie. Nī ūndū ūcio twitīkīrie tūthii rūgendo rwa mīthenya itatū werū-inī tūkarutīre Jehova Ngai witū magongona, kwaga ūguo no atūrehithīrie mīthiro kana atūniine na rūhiu rwa njora.”*

⁴ No mūthamaki wa būrūri wa Misiri akīmooria atīrī, “Musa na Harūni, nī kī kīratūma mūrute andū wīra-ini wao? Cookai wīra-ini wanyu!” ⁵ Nake Firaūni akiuga atīrī, “Ta rorai, andū a būrūri rū nīmaingihite, na inyuū nīmūragiria marute wīra.”

⁶ Mūthenya o ūcio Firaūni agīatha arūgamīriri a ngombo o na nyabaara cia andū,† akīmeera atīrī, ⁷ “Mūtīgacooke kūhe andū a Isiraēli nyeki ya gūthondeka maturubarī; nīmathii magecarīrie nyeki o ene. ⁸ No mūmeere atī no nginya mathondeke maturubarī mūigana o ta wa mbere; mūtikamanyihīrie gūthimo. Nī igūūta; nīkio mararīra makoiga atīrī, ‘Nītūrekwo tūthii tūkarutīre Ngai witū igongona.’ ⁹ Maritūhīrie wīra nīgeetha makoragwo makiruta wīra hīndī ciothe, na mūtige gūthikīrīria ūhoru wa maheeni.”

¹⁰ Nao arūgamīriri a ngombo na nyabaara cia andū magīthii makīra andū atīrī, “Firaūni ekuuga ūu: ‘Ndīgucoka kūmūhe nyeki rīngī.’ ¹¹ Thii mūgecarīrie nyeki yanyu kūrīa guothe mūrīmiona, no wīra wanyu ndūkūnyihanyihio o na hanini.” ¹² Nī ūndū ūcio andū makihurunjūkīra būrūri wa Misiri guothe kūngania makoni ma ngano mamatūmīre ta nyeki. ¹³ Arūgamīriri a ngombo makīmahinyīrīria mūno, makameeraga atīrī, “Rūikiai wīra ūria mwgīrīrwo wa o mūthenya, o ta ūria mwekaga rīria mwaheagwo nyeki.” ¹⁴ Nao andū a Isiraēli arīa maarī nyabaara arīa maathuuritwo nī anene a ngombo a Firaūni magakīhūuragwo, makoorio atīrī, “Nī kī kiragīrīrie mūhingie mūigana wa maturubarī ma ira kana ma ūmūthi, ta ūria mūrekaga mbere?”

¹⁵ Nao andū a Isiraēli arīa maarī nyabaara magīthii kūrī Firaūni kūmūthaitha, makīmūria atīrī: “Nī kī gītūmīte wīke ndungata ciaku maūdū maya? ¹⁶ Ndungata ciaku itiraheo nyeki, na no tūrerwo, ‘Thondekai maturubarī!’ Ndungata ciaku nīrahūrwo, no andū aku nīo marī na mahitia.”

¹⁷ Nake Firaūni agīcoka atīrī, “Igūūta ici! Inyuū mūrī igūūta! Nīkio mūrīkara mūkiugaga atīrī, ‘Nītūrekwo tūkarutīre Jehova igongona.’ ¹⁸ Cookai wīra-ini. Mūtīkūheo nyeki, na no nginya mūthondeke mūigana wa maturubarī marīa mwgīrīrwo.”

¹⁹ Nao andū a Isiraēli arīa maarī nyabaara makīmnya atī maarī thīna-ini rīria meerirwo atīrī, “Mūtīkūnyihīrio mūigana wa maturubarī marīa mwgīrīrwo gūthondeka o mūthenya.” ²⁰ Rīria moimire hari Firaūni-rī, magīkora Musa na Harūni arīa maameterēre, ²¹ nao anyabara acio makīmeera atīrī, “Jehova aromuona na amūtūire ciira! Mūtūmīte tūtūike kīndū kīnūngu kūrī Firaūni na anene ake, na mūkamane rūhiu rwa njora moko-ini mao matūiraga.”

Ngai Kwīranīra Gūkūura Andū Ake

²² Musa agīcoka kūrī, Jehova akīmūria atīrī, “Mwathani, nī kī gītūmīte ūrehithīrie andū aya thīna? Gīkī nīkio gītūmīre ūndūme? ²³ Kuuma rīria ndaathīre kūrī Firaūni kūmwarīria thīnī wa rītwa rīaku, nīareheire andū aya thīna, nawe ūkaaga gūteithūra andū aku o na hanini.”

6

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Rūu nīūkuona ūria ngwīka Firaūni: Nī tondū wa guoko gwakwa kūrī hinya-rī, niakamarekereria mathii; na ningī nī tondū wa guoko gwakwa kūrī hinya, niakamaingata moime būrūri wake.”

² Ngai agīcoka akīra Musa atīrī, “Nī nīi Jehova. ³ Nī nīi ndoimīrīre Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu ndī Mūrungu Mwene-Hinya-Wothe, no matiamenyire na rītwa rūu rīakwa Jehova. ⁴ O na nīndathondekire kīrīkanīro gīakwa nao atī nīngamahe būrūri wa Kaanani, kūrīa maatūiraga marī ageni. ⁵ Na makīria-rī, nīnjigūite gūcaaya kwa andū a Isiraēli, arīa matuitwo ngombo nī andū a Misiri, na nīndīrīkanīte kīrīkanīro gīakwa nao.

⁶ “Nī ūndū ūcio, ira andū a Isiraēli atīrī: ‘Nī nī nīi Jehova, na nīngamwāura icooki rūu mūgīrīrwo nī andū a Misiri. Nīngamūhora mūtige gūcoka gūtūka ngombo ciao, na nīngamūkūura ndambūrūktie guoko na ciiko nene cia ūtuanīri ciira. ⁷ Ngaamuoya ta andū akwa kīūmbe, na ndūike Ngai wanyu. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nī nīi Jehova Ngai wanyu ūria wamūrutire icooki-ini rīa andū a Misiri. ⁸ Na nīngamūtware būrūri ūria ndeeranīre na mwīhitwa nyambaratīte guoko atī nīngaahe Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu. Nīguo ngūmūhe mūwīgwatire ūtūike wanyu. Nī nī nīi Jehova.’”

⁹ Musa agīkīheana ūhoru ūcio kūrī andū a Isiraēli, no matiamūguire nī ūria maakuite ngoro nīkūhinyīrīrio nī ūkombo.

¹⁰ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ¹¹ “Thii wīre Firaūni, mūthamaki wa būrūri wa Misiri arekererie andū a Isiraēli moime būrūri wake.”

¹² No Musa akīra Jehova atīrī, “Angīkorwo andū a Isiraēli matingīnjigua-rī, nīkī kīngītūma Firaūni anjigwe, kuona njaragia ngītondoiraga?”

Andū a Nyūmba ya Musa na Harūni

* 5:3 Gītūmi kīa andū a Isiraēli gūthii kūrūtra magongona kūrīhu na andū a Misiri nī tondū kūrī andū a Misiri, ng’ombe ciarī nyamū nyamūre (8:22). † 5:6 Arūgamīriri arīa maaroraga andū a Isiraēli maarī andū a Misiri, nacio nyabaara ciarī andū a Isiraēli.

¹³ Ngai nĩacookire akĩaria na Musa na Harūni ūhoro wĩgĩ andũ a Isiraeli na Firaūni mũthamaki wa bũruri wa Misiri na akĩmaatha marute andũ a Isiraeli moime bũruri wa Misiri.

¹⁴ Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao:

Ariũ a Rubeni ūria irigithathi rĩa Isiraeli maarĩ Hanoku na Palu, na Hezironi, na Karimi. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Rubeni.

¹⁵ Ariũ a Simeoni maarĩ Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Sohari, na Shauli ūria warĩ mũriũ wa mĩtumia Mũkaanani. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Simeoni.

¹⁶ Maya nĩmo maarĩ marĩitwa ma ariũ a Lawi kũringana na maandiko mao: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. Lawi aatũũire muoyo miaka 137.

¹⁷ Ariũ a Gerishoni kũringana na mbarĩ ciao maarĩ Libini na Shimei.

¹⁸ Ariũ a Kohathu maarĩ Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli. Kohathu aatũũire muoyo miaka 133.

¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ Mahali na Mushu. Acio nĩo maarĩ mbarĩ cia Lawi kũringana na maandiko mao.

²⁰ Amuramu nĩahikirie mwarĩ wa nyina na ithe wetagwo Jokebedi, ūria wamũciarĩre Harūni na Musa. Amuramu aatũũire muoyo miaka 137.

²¹ Ariũ a Iziharu maarĩ Kora, na Nefegu, na Zikiri.

²² Ariũ a Uzieli maarĩ Mishaeli, na Elizafani, na Sithiri.

²³ Harūni nĩahikirie Elisheba, mwarĩ wa Aminadabu, o ūria warĩ mwarĩ wa nyina na Nahashoni, nake akĩmũciarĩra Nadabu na Abihu, na Elezaru, na Ithamaru.

²⁴ Ariũ a Kora maarĩ Asiri, na Elikana, na Abiasafu. Acio nĩo mbarĩ cia Akora.

²⁵ Elezaru mũrũ wa Harūni nĩahikirie mũirĩtu ūmwe wa Putieli, nake akĩmũciarĩra Finehasi.

Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, o mbarĩ o mbarĩ.

²⁶ Harūni o ūcio, marĩ na Musa, nĩo meerirwo nĩ Jehova atĩrĩ, “Rutai andũ a Isiraeli kuuma bũruri wa Misiri kũringana na ikundi ciao.” ²⁷ Nĩo maarĩire Firaūni, mũthamaki wa bũruri wa Misiri, ūhoro wa kũruta andũ a Isiraeli kuuma bũruri wa Misiri. Maarĩ Musa o ūcio na Harūni.

Harūni Kwaria Ithenya rĩa Musa

²⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa Jehova aarĩire Musa arĩ kũu bũruri wa Misiri-rĩ, ²⁹ aamwĩre atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Jehova. Īra Firaūni mũthamaki wa bũruri wa Misiri ūria wothe ngũkwĩra.”

³⁰ No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Kuona njaragia ngĩtondoiraga-rĩ, Firaūni angĩkĩnjigua nĩkĩ?”

7

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “We ngũtũite ta Ngai harĩ Firaūni, nake mũrũ wa nyũkwa Harūni egũtuika mũnabii waku. ² Wee ūriugaga ūria wothe ndĩgathaga, nake mũrũ wa nyũkwa Harūni nĩwe ūrĩrĩra Firaūni arekererie andũ a Isiraeli moime bũruri wake. ³ No nĩngũtũma ngoro ya Firaūni yũme, na o na ndaingĩhia ciama ciakwa na morirũ gũkũ bũruri wa Misiri-rĩ, ⁴ ndakamũigua. Ningĩ nĩngatambũrũkia guoko gwakwa kũu bũruri wa Misiri, na ndute ikundi cia andũ akwa a Isiraeli moime kuo na ūndũ wa ciiko nene cia ūtuanĩri ciira. ⁵ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩria ngataambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre bũruri wa Misiri na ndute andũ a Isiraeli moime kuo.”

⁶ Musa na Harūni magĩka o ūria Jehova aamaathĩte meke. ⁷ Musa aarĩ na miaka mĩrongo ĩnana nake Harūni miaka mĩrongo ĩnana na ĩtatũ hĩndĩ irĩa maaragia na Firaūni.

Rũthanju rwa Harūni Gũtuika Nyoka

⁸ Jehova akĩra Musa na Harūni atĩrĩ, ⁹ “Rĩria Firaūni arĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ringai kĩama,’ nawe Musa wĩre Harūni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku, ūrũkie thĩ o hau mbere ya Firaūni,’ naruo rũtuĩke nyoka.”

¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio Musa na Harūni magĩthĩ kũrĩ Firaūni, nao magĩka o ta ūria maathĩtwo nĩ Jehova. Harūni agĩkia rũthanju rwake thĩ mbere ya Firaūni na anene ake, naruo rũgĩtuika nyoka. ¹¹ Nake Firaūni agĩta andũ arĩa oogĩ o na ago, na aringi ciama a Misiri, nao magĩka o ūguo magĩtũmĩra maugĩ mao ma ūgo. ¹² O mũndũ agĩkia rũthanju rwake thĩ na rũgĩtuika nyoka. No rũthanju rwa Harūni rũkĩmeria thanju ciao. ¹³ No rĩrĩ, ngoro ya Firaūni ĩkĩũma nake akĩrega kũmaigua, o ta ūria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Thakame

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ngoro ya Firaūni ndĩngĩororoa; niaregete kũrekereria andũ mathĩi.

¹⁵ Nĩugathĩ kũrĩ Firaūni rũciĩni agĩthĩ rũũ.* Weterere mũcemanie nake hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili, na ūthĩ na rũthanju rũria rwagarũrũkite rũgatuika nyoka. ¹⁶ Ūcooke ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩandũmĩte ngwĩre ūũ: Rekereria andũ akwa mathĩi nĩgeetha makandungatĩre marĩ werũ-inĩ. No nginya rĩu nĩuregete gũthĩkĩrĩria. ¹⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ: Ūndũ ūyũ nĩguo ūgũtũma ūmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova: Ngũgũtha maaĩ ma Rũũ rwa Nili na rũthanju rũrũ rũrĩ guoko-inĩ gwakwa, namo magarũrũke matũke thakame. ¹⁸ Thamaki iria irĩ thĩĩnĩ wa Rũũ rwa Nili nĩngũkua, naruo rũũ rũnunge; andũ a Misiri maremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo.’”

* 7:15 Warĩ mĩtũgo wa Firaĩni gũthĩ kũhooya ngai ya Rũũ rwa Nili, na nĩyo yũkaine ta ithe wa ngai ciothe.

¹⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku na ūtambũrũkie guoko igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, na igũrũ rĩa tũrũũ, na mĩtaro, na tũmaria o na kũria guothe kũhingĩrie maaĩ nakuo guothe gũtũke thakame. Thakame ikaiyũra kũndũ guothe bũrũri wa Misiri, o na kũu ndoo-inĩ cia mĩtĩ na mĩtũgi-inĩ ya mahiga.’”

²⁰ Musa na Harũni magĩka o ūria Jehova aathanĩte. Agĩkĩambararia rũthanju rwake arĩ mbere ya Firaũni na anene ake, nake akigũtha maaĩ ma Rũũ rwa Nili, namo maaĩ mothe makĩgarũrũka magĩtũka thakame.

²¹ Thamaki iria ciarĩ Rũũ rwa Nili igĩkua, naruo rũũ rũkĩnunga ūũru mũno, nginya andũ a bũrũri wa Misiri makĩremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo. Bũrũri wa Misiri wothĩ ūkĩyũra thakame.

²² No aringi ciamĩ a bũrũri wa Misiri magĩka maũndũ o ta macio na ūndũ wa maũgĩ mao ma ūgo, nayo ngoro ya Firaũni ikĩũma; akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ūria Jehova oigĩte. ²³ Handũ ha kũigua-rĩ, akĩhũndũka agĩthĩ nyũmba-inĩ yake ya ūthamaki, na ndaigana kũrũmbũia ūhoru ūcio ngoro-inĩ yake.

²⁴ Nao andũ othe a Misiri makĩenja ithima gũkuhĩ na Rũũ rwa Nili nĩguo mone maaĩ ma kũnyua, tondũ matingahotire kũnyua maaĩ ma rũũ rũu.

Mũthiro wa Ciũra

²⁵ Mĩthenya mũgwanja nĩyahitũkire thuutha wa Jehova kũgũtha maaĩ ma Nili.

8

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ Firaũni ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova oigĩte ūũ: Rekereria andũ akwa mathĩĩ, nĩgeetha makandungatĩre. ² Ūngĩrega kũmarekereria mathĩĩ, nĩngũhũra bũrũri waku wothĩ na mũthiro wa ciũra. ³ Rũũ rwa Nili rũkũyũra ciũra. Igũũka ciambate o nginya nyũmba yaku ya ūthamaki o na nyũmba yaku ya toro o nginya ūrĩrĩ waku igũrũ, itoonye nyũmba cia anene aku, o na irĩgĩrĩre andũ aku o ene, ikorwo kuo o na mariiko-inĩ maku na mĩharatĩ-inĩ ya gũkandĩrwo mũtu. ⁴ Ciũra icio ikũrũgĩrĩre na irĩgĩrĩre andũ aku o na anene aku.’”

⁵ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia guoko gwaku na rũthanju igũrũ rĩa tũrũũ, na mĩtaro, na tũmaria, ūtũme ciũra ciũke bũrũri-inĩ wa Misiri.’”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio Harũni agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, nacio ciũra ikĩũma irĩkũyũra bũrũri. ⁷ No aringi ciamĩ a bũrũri wa Misiri magĩka maũndũ o ta macio na ūndũ wa maũgĩ mao ma ūgo, o nao magĩtũma ciũra ciũke bũrũri wa Misiri.

⁸ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai Jehova anjeherie na ehererie andũ akwa ciũra ici, na nĩngũrekereria andũ anyu mathĩĩ makarutĩre Jehova magongona.”

⁹ Musa akĩra Firaũni atĩrĩ, “Wee niwe ngũhe gĩtĩio gia gĩtũia ihinda rĩa gũkũhoera, wee na anene aku o na andũ aku nĩguo inyuĩ na nyũmba cianyu mwehererwo nĩ ciũra, itigare o iria irĩ thĩĩnĩ wa Rũũ rwa Nili.”

¹⁰ Firaũni akiũga atĩrĩ, “Mũkaahooera rũciũ.”

Nake Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgũtũke ūguo woiga, nĩgeetha ūmenye atĩ gũtĩrĩ mũndũ ūhaana ta Jehova Ngai witũ. ¹¹ Ciũra nĩcĩgũkweherera na ciehere nyũmba ciaku, cieherere anene aku na andũ aku; itigare o iria irĩ rũũ-inĩ rwa Nili.”

¹² Na rĩria Musa na Harũni mehereire Firaũni, Musa agĩkĩra Jehova ūhoru wĩgĩ ciũra iria aarehithĩirie Firaũni. ¹³ Nake Jehova agĩka o ūria Musa aahooete. Ciũra iria ciarĩ nyũmba, na iria ciarĩ nja na iria ciarĩ mĩgũnda igĩkua. ¹⁴ Ikĩũngano ikĩgwo irũndo, nacio ikĩnunga bũrũri. ¹⁵ No rĩria Firaũni onire atĩ marĩkũhoorerwo nĩ thĩĩna-rĩ, akĩũmia ngoro na akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ūria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Rwagĩ

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia rũthanju rwaku ūgũthe rũkũngũ rũria rũrĩ thĩ, na bũrũri-inĩ wothĩ wa Misiri-rĩ, rũkũngũ rũu rũgũtũka rwagĩ.’” ¹⁷ Nao magĩka ūguo; na rĩria Harũni aatambũrũkirie guoko anyiitite rũthanju-rĩ, agũtha rũkũngũ naguo, rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ. Rũkũngũ ruothe bũrũri-inĩ wa Misiri rũgĩtũka rwagĩ. ¹⁸ No hĩndĩ ĩria aringi a ciamĩ a bũrũri wa Misiri maageririe kũrehe rwagĩ na maũgĩ mao ma ūgo-rĩ, nĩmaremirwo. Naruo rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ.

¹⁹ Aringi acio a ciamĩ makĩra Firaũni atĩrĩ, “Ūyũ nĩ hinya wa kĩara kĩa Ngai.” No Firaũni akĩũmia ngoro akĩrega kũigua, o ta ūria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Ngĩ

²⁰ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rũciĩnĩ tene, uumĩrĩre Firaũni agĩthĩ Rũũ rwa Nili, ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ūũ: Rekereria andũ akwa mathĩĩ nĩgeetha makandungatĩre. ²¹ Ūngĩaga kũreka mathĩĩ-rĩ, ngũkũrehera mĩrumbĩ ya ngĩ, ndehere anene aku na andũ aku, o na ndĩcerehe nyũmba-inĩ cianyu. Nyũmba cia andũ a Misiri ikũiyũra ngĩ, o na ningĩ ciyũre thĩ kũria guothe mari.

²² “‘No rĩrĩ, mũthenya ūcio ngeeka ūndũ ūrĩ ngũrani bũrũri-inĩ wa Gosheni, kũria andũ akwa matũũraga; gũtikagia na mĩrumbĩ ya ngĩ kũu, nĩgeetha ūmenye atĩ nĩ, Jehova, ndĩ bũrũri-inĩ iũyũ. ²³ Nĩngĩkĩra ngũũrani gatagatĩ ka andũ akwa na aku. Rũciũ nĩrĩo kĩaama gĩkĩ gĩgĩkĩka.’”

²⁴ Na ūguo noguo Jehova eekire. Ngĩ mĩrumbĩ mĩnene ikĩyũra nyũmba ya ūthamaki ya Firaũni na igĩtoonya nyũmba cia anene ake, naguo bũrũri wa Misiri wothĩ ūkĩanangwo nĩ ngĩ icio.

²⁵ Ningĩ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkarutĩre Ngai wanyu iruta gũkũ bũrũri-inĩ.”

²⁶ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtingĩagĩrĩra gwĩka ūguo. Magongona marĩa tũkũrutĩra Jehova Ngai witũ nĩ mekuoneka marĩ magigi nĩ andũ a Misiri. Tũngĩkĩruta magongona marĩ magigi maithe-inĩ mao-rĩ, gĩthĩ

matigütühüura na mahiga nyuguto? ²⁷ No nginya tüthiĩ rūgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, o ta ũria atwathite.”

²⁸ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmũrekereria mũthiĩ mũkarutĩre Jehova Ngai wanyu magongona werũ-inĩ, no mütigathĩĩ kũraya mũno. Na rĩu, hoerai.”

²⁹ Musa agĩcookia atĩrĩ, “Ndaarĩkia kuuma harĩwe, nĩngũhooya Jehova, na rũciũ ngĩ nũkoima kũrĩ Firaũni na anene ake, na andũ ake. No ũkĩmenyerere atĩ Firaũni ndageke ũndũ wa kũheenania rĩngĩ, na ũndũ wa kwaga kũrekereria andũ mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

³⁰ Musa agĩkũma harĩ Firaũni, akĩhooya Jehova, ³¹ nake Jehova agĩka ũria Musa aamũhoire; nacio ngĩ ikieherera Firaũni, na anene ake, na andũ ake, na gũtirĩ ngĩ yatigarire. ³² No rĩrĩ, o na ihinda rĩrĩ Firaũni akĩũmia ngoro yake akĩrega kũrekereria andũ mathiĩ.

9

Mũthiro wa Kũniina Ũhiũ

¹ Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũkamwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: “Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatire.” ² Ũngĩrega kũmarekereria, na ũthiĩ na mbere kũmarĩgĩrĩria-rĩ, ³ guoko kwa Jehova nĩgũkũrehithĩria ũhiũ waku ũria ũrĩ ũrĩthio-inĩ mũthiro mũũru mũno kũrĩ mbarathi cianyu na ndigiri, na ngamĩra, na ng’ombe cianyu, na ng’ondũ na mbũri. ⁴ No Jehova nĩagekĩra ngũũrani gatagatĩ ka ũhiũ wa andũ a Isiraeli na andũ a Misiri, nĩgeetha gũtikagĩe nyamũ ya Mũisraeli igũkua.”

⁵ Jehova agĩtua ihinda, na akiuga atĩrĩ, “Rũciũ Jehova nĩageeka ũndũ ũyũ gũkũ bũrũri-inĩ.” ⁶ Na mũthenya ũyũ ũngĩ Jehova agĩgĩka o ũguo: Ũhiũ wotho wa andũ a Misiri ũgĩkua, no gũtirĩ nyamũ o na imwe ya Mũisraeli yakuire. ⁷ Firaũni agĩtũma andũ magatũire ũhoru, nao makĩona atĩ gũtiari nyamũ o na imwe ya andũ a Isiraeli yakuite. No rĩrĩ, ngoro yake nditororoire na ndaigana kũrekereria andũ mathiĩ.

Mũthiro wa Mahũha

⁸ Nĩngĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Oyai ngundi cia mbiro kuuma riiko rĩria inene, nake Musa amĩkie igũrũ mbere ya Firaũni. ⁹ Mbiri iyo nĩgatuika rũkũngũ rũhinyu, naruo rũiyũre bũrũri wotho wa Misiri, rũcooke rũtuĩke mahũha ma irona mĩrĩ-inĩ ya andũ na ya nyamũ bũrũri-inĩ ũcio wotho.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩkũyo mbiro kuuma riiko inene, makĩrũgama mbere ya Firaũni. Musa akĩmũkia igũrũ, namo mahũha ma irona makĩmũra mĩrĩ-inĩ ya andũ o na ya nyamũ. ¹¹ Arĩngĩ cĩama a Misiri matingĩahotire kũrũgama mbere ya Musa nĩ ũndũ wa mahũha marĩa maarĩ namo, * hamwe na andũ othe a bũrũri wa Misiri. ¹² No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova eerĩte Musa.

Mũthiro wa Mbura ya Mbembe

¹³ Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ũkĩra rũciĩnĩ tene, ũkarũgame mbere ya Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makahooe, ¹⁴ kana ihinda rĩrĩ ngũtũmĩre mĩthiro yakwa yotho ya hinya, we o hamwe na anene aku na andũ aku, nĩguo ũmenye atĩ gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta nĩ gũkũ thĩ guothe. ¹⁵ Nĩgũkorwo nginya rĩu nĩngĩhotete gũtambũrũkia guoko gwakwa, ngakũhũura na ngahũura andũ aku na mũthiro ũria ũngĩmũniĩnĩ inyuotho thĩ. ¹⁶ No ngũrũgamĩte nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, atĩ nguonie hinya wakwa, na atĩ rĩtwa rĩakwa rĩhunjo thĩ yotho. ¹⁷ No wiyũmĩtie kũhinyĩrĩria andũ akwa na ũkagĩria mathiĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, rũciũ ihinda ta rĩrĩ ngoirĩria mbura ya mbembe njũru mũno, itarĩ yoirĩ ngĩ tayo gũkũ bũrũri wa Misiri kuuma rĩria Misiri kwambĩrĩrie gũtũũrwo nginya rĩu. ¹⁹ Gĩathane rĩu atĩ ũhiũ waku na indo ciothe iria ũrĩ nacio mĩgũnda itoonyio handũ ingĩgĩtia, tondũ mbura iyo ya mbembe yoirĩra mĩndũ o wotho ũrĩ nja kana nyamũ itarehetwo mũciĩ o yotho na irĩ kũu mĩgũnda no igũkua.”

²⁰ Anene acio a Firaũni arĩa meetigĩrĩte kiugo kĩa Jehova makĩhiũha gũtoonyia ngombo ciao na ũhiũ wao nyũmba thĩnĩ. ²¹ No arĩa mateetigĩrĩre kiugo kĩa Jehova maatigĩre ngombo ciao na ũhiũ wao mĩgũnda-inĩ.

²² Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũkũroretie matu-inĩ nĩgeetha mbura ya mbembe yure bũrũri wa Misiri guothe; yurĩre andũ, na nyamũ na yurĩre kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ ya bũrũri wa Misiri.” ²³ Rĩria Musa aatambũrũkĩre rũthanju arũroretie matu-inĩ, Jehova agĩtũma kũgĩe na marurumĩ hamwe na mbura ya mbembe, naruo rũheni rũkĩhenũka thĩ. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩuria mbura ya mbembe kũu bũrũri wa Misiri; ²⁴ mbura ya mbembe igĩkiura, naruo rũheni rũkĩhenũka kũndũ guothe. Nĩkĩo kĩarĩ kĩhuhũkanio kĩria kĩũru mũno kĩonekanĩte bũrũri wotho wa Misiri kuuma wambĩrĩria gũtũũrwo nĩ andũ. ²⁵ Mbura iyo ya mbembe ikĩura bũrũri wotho wa Misiri, ikĩurĩra kĩndũ gĩothe kĩarĩ mĩgũnda, andũ o hamwe na nyamũ; igĩthũkia kĩndũ gĩothe kĩarĩ mĩgũnda na igĩkahũra mĩti yotho. ²⁶ Kũndũ kũria mbura iyo ya mbembe itoirĩre no bũrũri wa Gosheni, kũria andũ a Isiraeli maarĩ.

²⁷ Nake Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩnjĩhĩtie. Jehova nĩwe wa ma; nĩĩ na andũ akwa nĩtũhĩtĩte. ²⁸ Hooyai Jehova, nĩgũkorwo nĩtũganĩtie marurumĩ na mbura ya mbembe iria tuonete. Nĩngũmũrekereria mũthiĩ; mütigũkara gũkũ rĩngĩ.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndoima itũura rĩrĩ inene, nĩngũtambũrũkia moko hooe Jehova. Marurumĩ nĩmegũthira, na gũtigũkorwo na mbura ingĩ ya mbembe, nĩgeetha ũmenye atĩ thĩ nĩ ya Jehova. ³⁰ No nĩnjũũ atĩ wee na anene aku mütĩrĩ mũretigĩra Jehova Ngai.”

* 9:11 Mũthiro ũyũ wahũũĩre arĩngĩ a cĩama a bũrũri wa Misiri, no iyo ingĩ yerekeirio kũrĩ indo iria cĩahooyagwo nĩ andũ a Misiri.

³¹ (Üguta na cairi nīciathūkīrio, nī ündü cairi nīyarutite magira, naguo üguta ükaruta kīro. ³² No rīrī, ngano o na guthemethu itiathūkīrio, tondü itiarī ngūrū.)

³³ Hīndī iyo Musa akīehera harī Firaūni na akiuma nja ya itūūra inene. Agītambūrūkia moko amaroretie na kūrī Jehova; marurumī na mbura ya mbembe igīthira, na gūtiacookire kuura. ³⁴ Rīrīa Firaūni onire atī mbura ya mbembe na marurumī nīciathira akīhīa rīngī; we na anene ake makīūmia ngoro ciao. ³⁵ Nī ündü ücio ngoro ya Firaūni yarī nyūmū na ndangiarekereirie andū a Isiraeli mathīi, o ta ūria Jehova aaritie na kanua ka Musa.

10

Mūthiro wa Ngigī

¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Thīi kūrī Firaūni, nīgūkorwo nīnyūmitie ngoro yake na ngoro cia anene ake nigeetha ninge cīama ici ciakwa gatagatī-inī kao; ² nīguo mūkeeraga ciana cianyu na ciana ciacio ūria ndokīrīre andū a Misiri, na ūria ndaringire cīama ciakwa gatagatī-inī kao, nīguo mūmenye atī nīi nīi nīi Jehova.”

³ Nī ündü ücio Musa na Harūni magīthīi kūrī Firaūni makīmwīra atīrī, “Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga ūti: ‘Ügūikara nginya rī üregete künjīnyihīria? Rekereria andū akwa mathīi, nigeetha makandungatire. ⁴ Warega kūmarekereria-rī, rūciū nīngarehithia ngigī būrūri üyū wanyu. ⁵ Ikaiyūra thī, imīhumbire yage kuoneka. Nīikaria kīria gīothe gītīgītio nī mbura ya mbembe, o na irīe mītī yothe irīa irākūra mīgūnda-inī yanyu. ⁶ Ikaiyūra nyūmba ciaku, na cia anene aku, na cia andū othe a Misiri, ündü maithe manyu kana maguuka manyu matarī mona kuuma rīria mambīrīrie gūtūūra būrūri üyū nginya rīu.’” Nake Musa akīgarūrūka akīehherera Firaūni.

⁷ Anene a Firaūni makīmwīra atīrī, “Nī nginya rī mūdū üyū egūtūūra arī mūtego harī ithui? Rekereria andū aya mathīi, nigeetha makahooe Jehova Ngai wao. Ndūramenya atī būrūri wa Misiri nīwanangītwo?”

⁸ Musa na Harūni magīcookio kūrī Firaūni. Nake akīmeera atīrī, “Thīi mūkahooe Jehova Ngai wanyu; no rīrī, nī arikū megūthīi?”

⁹ Musa akīmūcookeria atīrī, “Tūgūthīi na andū aitū arīa ethī o na arīa akūrū, tūthīi na aanake na airītu aitū, na tūthīi na ūhiū witū wothē, tondū tūrathīi gūkūngūra Jehova na iruga inene.”

¹⁰ Firaūni akiuga atīrī, “Hī! Kaī Jehova arogīkara na inyuī ingīmūrekereria mūthīi na atumia anyu na ciana cianyu-ī! Hatirī nganja mūrī na muoroto mūūru. ¹¹ Aca! Thīi o arūme oiki,* mūthīi mūhooe Jehova, nīgūkorwo ūguo nīguo mūkoretwo mūkienda.” Nao Musa na Harūni makīingatwo, makīehera mbere ya Firaūni.

¹² Nake Jehova akīira Musa atīrī, “Tambūrūkia guoko gwaku igūrū rīa būrūri wa Misiri nigeetha ngigī ciūke ciyūre būrūri üyū wothē, nacio irīe kindū gīothe kirākūra mīgūnda-inī, kīria gīothe gīatīgīrio nī mbura ya mbembe.”

¹³ Nī ündü ücio Musa agītambūrūkia rūthanju rwake igūrū rīa būrūri wa Misiri, nake Jehova agītūma rūhuho ruumīte irathīro rūhurutane kū būrūri ücio mūthenya wothē na ütūkū wothē. Gūgīkinya rūciinī rūhuho rūu nī rwarehete ngigī. ¹⁴ Nacio ngigī icio ikīhithūkīra būrūri wa Misiri wothē na igīikara kūdū guothe būrūri-inī irī nyingī mūno. Mbere iyo gūtiagīte mūthiro wa ngigī ta ücio na gūtikagīa ūngī ta ücio. ¹⁵ Ikīhumbira thī yothē o nginya ikīira. Ikīria kīria gīothe gīatīgārīto nī mbura ya mbembe, kīria gīothe gīakūruga mīgūnda o na matunda marīa maarī mītī-inī. Gūtīrī kindū kiigū gīatīgārīre mūtī-inī kana mūmera būrūri-inī wothē wa Misiri.

¹⁶ Nake Firaūni agītūta Musa na Harūni narua, akīmeera atīrī, “Nīnjīhīrie Jehova Ngai wanyu, o na inyuī nīndimwīhīrie. ¹⁷ Rīu ndekeraī mehīa makwa o rīngī na mūhooe Jehova Ngai wanyu anjehererie mūthiro üyū mūūru.”

¹⁸ Hīndī iyo Musa akīehherera Firaūni agīthīi akīhooya Jehova. ¹⁹ Nake Jehova akīgarūra rūhuho, akīrūtua rūhuho rūnene rwa kuuma ithūiro, naruo rūkīūmbūra ngigī icio, rūgīcitwara Iria-inī Itune. Gūtīrī gākigī o na kamwe gaatīgārīre būrūri wa Misiri. ²⁰ No Jehova akīūmia ngoro ya Firaūni, nake akīrega kūrekereria andū a Isiraeli mathīi.

Mūthiro wa Nduma

²¹ Ningī Jehova akīira Musa atīrī, “Tambūrūkia guoko ūkūoretie igūrū matu-inī nigeetha nduma iyyūre būrūri wa Misiri, nduma ingihutika.” ²² Nī ündü ücio Musa agītambūrūkia guoko akūoretie igūrū matu-inī, nayo nduma nene ikīiyūra būrūri wa Misiri mīthenya itatū. ²³ Gūtīrī mūdū ūngīahotire kuona ūria ūngī kana oime gwake handū ha mīthenya itatū. No andū a Isiraeli, othe kūrīa maikaraga kwarī na ūtheri.

²⁴ Ningī Firaūni agītūta Musa, akīmwīra atīrī, “Thīi mūkahooe Jehova. O na atumia anyu na ciana no mathīi na inyuī; no rīrī, mūtige ndūūru cianyu cia mbūri na cia ng’ombe.”

²⁵ No Musa akīmwīra atīrī, “No nginya ūtwītkīrie tūkarutire Jehova Ngai witū magongona na maruta ma njino. ²⁶ Ūhiū witū no nginya tūthīi naguo; gūtīrī o na ihūngū tūgūtiga na thuutha. No nginya tūhūthīre imwe ciacio tūkihooya Jehova Ngai witū, na tūtingīmenya nī irikū irībatarania mahooya-inī nginya tūkinye kūu.”

²⁷ No Jehova akīūmia ngoro ya Firaūni, nake akīrega kūmarekereria mathīi. ²⁸ Firaūni akīira Musa atīrī, “Uma, ūnjeherere! Wīmenyerere ndūkanooke mbere yakwa rīngī! Mūthenya ūria ūkoona ūthīu wakwa, no gūkua ūgaakua.”

* 10:11 Arūme no-o metikīrtio kūhooya thīinī wa ndini ya andū a Misiri.

²⁹ Musa akimūcookeria atirī, “O ta ūguo woiga, ndigooka mbere yaku rīngi.”

11

Mūthiro wa Marigithathi

¹ Na rirī, Jehova nīeerite Musa atirī, “Nīngūrehere Firaūni na būruri wa Misiri mūthiro ūngi ūmwe. Thuutha ūcio, nīakamūrekereria mūthiī mume gūkū, na rirīa ageeka ūguo, nīkūmūngata akaamūngata biū. ² Ira arūme othe, o hamwe na andū-a-nja mahooe andū a matūūra mao indo cia betha na cia thahabu.” ³ (Jehova agītūma andū acio metikīrike nī andū a Misiri, na Musa we mwene aarī mūtīku mūno kūu būruri wa Misiri nī anene a Firaūni o na andū ariā angī.)

⁴ Nī ūndū ūcio Musa akiuga atirī, “Jehova ekuuga ūu: ‘Kūrī ta ūtukū gatagatī nīngatuikania būruri wa Misiri wothē. ⁵ Mwana wothē wa kahīi wa irigithathi gūkū būruri wa Misiri nīagaakua, kwambirīria irigithathi rīa Firaūni, rirīa rīkaragīra gītī kīa ūnene, nginya irigithathi rīa ngombo ya mūrītu, ūrīa ūrutaga wīra gīthiī-inī, na marigithathi mothe ma ng’ombe o namo. ⁶ Nīgūkaagīa kīrīro kinene būruri wa Misiri wothē, kīrīro kīuru gītārī gīakorwo kuo, na gītakagīa kuo rīngi o na rī. ⁷ No gatagatī ka andū a Isiraeli, gūtīrī ngui īgaakūgīra mūdū, kana īkūgīre nyamū.’ Hīndī iyo nīūkamenya atī Jehova nīekīrite ngūūrani harī andū a Misiri na andū a Isiraeli. ⁸ Anene aya aku othe magooka kūrī nī, manyinamīrīre makiugaga atirī, ‘Thiī, we mwene o na andū ariā makūrīmīrīre!’ Thuutha ūcio nīngathīi.” Hīndī iyo Musa, acinītwo nī marakara, akīherera Firaūni.

⁹ Jehova nīeerite Musa atirī, “Firaūni nīakarega gūkūigua, nīgeetha morirū makwa gūkū būruri wa Misiri mongerereke.” ¹⁰ Musa na Harūni nīmarīngire morirū maya mothe mbere ya Firaūni, no Jehova akīūmia ngoro ya Firaūni, na ndaigana kūrēkereria andū a Isiraeli moime būruri-inī wake.

12

Gīathi kīa Bathaka

¹ Jehova akīra Musa na Harūni marī kūu būruri wa Misiri atirī, ² “Mweri ūyū nīguo ūgūtūika mweri wa mbere harī inyū, ūtūike mweri wa mbere wa mwaka wanyu. ³ Irāi andū othe a Isiraeli atī mūthenya wa ikūmi mweri ūyū, o mūdū akanyīitira andū a nyūmba yake gatūrūme; o nyūmba gatūrūme kamwe. ⁴ Nyūmba īngīgakorwo īrī nini mūno, ūndū ītangīniina gatūrūme kamwe-rī, nīmanyiitanīre gatūrūme kamwe na nyūmba īrīa mahakanīte nayo, marīkītīe gwītara mūigana wao meturanīire. Rorai na mūtue wega nī tūtūrūme tūigana tūkabatarania kūrīngana na mūrīire wa o mūdū. ⁵ Nyamū iria mūgūthuura no nginya ikorwo īrī tūtūrūme tua ūkūrū wa mwaka ūmwe, na itarī na kaūūgū, na mūgaaciruta kuuma harī ng’ondū kana mbūrī. ⁶ Cīmenyerereī nginya mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri, hīndī īrīa andū othe a Isiraeli magaacithīnja hwaī-inī. ⁷ Hīndī iyo makooya thakame īmwe ya tūtūrūme tūu, nao mamihake hīngīro-inī cia īgūrū na cia mīena ya mūrango wa nyūmba īrīa makaarīra tūtūrūme tūu. ⁸ ūtukū o ūcio makaarīa nyama icio īhīhītio na mwaki, marīānīre na nyeni ndūrū na mīgate itarī mīkīre ndawa ya kūmbia. ⁹ Mūtikanarīe nyama īrī njīthī kana ītherūkītio na maaī, no īhīhio na mwaki, mūtwe, na magūrū o na nyama cia nda. ¹⁰ Mūtikanatigie imwe ciacio īkīnyīrie rūciinī; iria īngītigara nginya rūciinī, no nginya mūgaacicina. ¹¹ Ūu nīguo mūkaarīa nyama icio: mūrkorwo mwīhotorete mīcibi yanyu njohero, na iraatū cianyu īrī magūrū,* na mītirima yanyu īrī moko. Mūgaacirīa naihenya; iyo nīyo Bathaka ya Jehova.

¹² “O ūtukū ūcio nīngatuikanīria būruri wa Misiri, na nīngooraga marigithathi mothe ma andū na ma nyamū, na nīngatūra ngai cia būruri wa Misiri ciothe ciira. Nī nī nīi Jehova. ¹³ Thakame iyo īgaatūika rūrī rwanyu nyūmba-inī iria mūgaakorwo mūrī, na rirīa ngoona thakame-rī, no kūmūhītūka ngaamūhītūka. Gūtīrī mūthiro ūkamūhutia hīndī īrīa ngaahūūra būruri wa Misiri.

¹⁴ “Mūthenya ūcio nīmūrūrīrīkanaga; ūkūngūyagīrei harī njjarwa iria īgooka ūrī wa gīathī kīa Jehova, ūrī ūndū wathanītwa wa gūtūūra. ¹⁵ Ihinda rīa mīthenya mūgwanja, mūkaarīaga mīgate itarī mīkīre ndawa ya kūmbia. Mūthenya wa mbere mūkeetheria ndawa ya kūmbia kuuma nyūmba cianyu,† nīgūkorwo mūdū o wothē ūngīria kīndū kīrī ndawa ya kūmbia kuuma mūthenya wa mbere nginya wa mūgwanja-rī, nīakīngatwo ehērio harī andū a Isiraeli. ¹⁶ Gīai na kīūngano gītheru mūthenya wa mbere, na mūgīe na kīngī mūthenya wa mūgwanja. Mūtikanarute wīra o na ūrīkū mīthenya iyo, tīga o wa kūhaarīria irio cia kūrīro nī mūdū wothē, ūguo noguo mūngīka.

¹⁷ “Kūngūrīai Gīathī kīa Mīgate Itarī Ndawa ya Kūmbia, tondū nī mūthenya ūyū kīūmbe ndamūrutire mūrī ikundi kuuma būruri wa Misiri. Kūngūrīai mūthenya ūyū ūrī ūndū wathanītwa wa gūtūūra nginya njjarwa iria īgooka. ¹⁸ Mweri wa mbere mūkaarīaga mīgate itarī na ndawa ya kūmbia, kwambirīria hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna, nginya hwaī-inī wa mūthenya wa mīrongo īrī na ūmwe. ¹⁹ Handū ha matukū mūgwanja, gūtīkoneke ndawa ya kūmbia mīgate nyūmba-inī cianyu. Na rirī, mūdū o wothē ūngīria kīndū kīrī na ndawa ya kūmbia nīakīngatwo athengio mūngī-inī wa Isiraeli, arī mūgeni, kana aciarītwa arī Mūisraeli. ²⁰ Mūtikanarute kīndū gīkīrītwa ndawa ya kūmbia. Kūrīa guothe mūgaatūūra, mūkaarīaga mīgate itarī ndawa ya kūmbia.”

²¹ Nake Musa agītā athuuri a Isiraeli othe, akīmeera atirī, “Thiīi o narua mūgathuure nyamū nī ūndū wa nyūmba cianyu na mūthīnje gatūrūme ka Bathaka. ²² Oyai kīohe kīa mahuti ma mūthobi, mūgītobokie

* 12:11 Ndwarī mūtugo wa andū hīndī iyo kūrīa mēkīrite iraatū na makeyoha mīcibi, nī tondū maarutaga iraatū magītōonya nyūmba kana hema. † 12:15 Gīathī kīa Bathaka no kīo kīoikaine na rīitwa rīngi ta Gīathī kīa Mūgate itarī mwīkīre ndawa ya kūmbia.

kara-i-ini kari na thakame, mūcooke mūmihake hingiro ya igūrū ya mūrango, o na mīena yeerī ya hingiro cia mūrango. Gūtikagie mūdū o na ūmwe wanyu ūkuuma nja ya nyūmba yake nginya rūciini. ²³ Hindi iria Jehova arituikania būruri nīguo orage andū a Misiri-rī, nīariona thakame iyo iri igūrū na mīena ya hingiro cia mūrango, nake ahitūke mūromo wa nyūmba iyo, na niakagiria mūniinani atoonye nyūmba cianyu amūūrage.

²⁴ “Athikirai ūrutani ūyū taarī watho wa gūtūūra wathikagirwo nī inyuī na njiaro cianyu. ²⁵ Rīria mūgaatoonya būruri ūria Jehova akaamūhe ta ūria eranīire-rī, mūkaamenyagīria giathī gīkī. ²⁶ Na rīria ciana cianyu ikamūūria atirī, ‘Giathī gīkī kiugite atia harī inyuī?’ ²⁷ Mūgaaciira atirī, ‘Nī igongona rīa Bathaka rīa kūrūtira Jehova, ūria waagararire nyūmba cia andū a Isiraēli kūu būruri wa Misiri, na akīhonokia andū a nyūmba ciitū hindi iria ooragire andū a Misiri.’” Nao andū makīnamirīria mothiū mao, makīhooya.

²⁸ Andū a Isiraēli magīgīka o ūria Jehova aathire Musa na Harūni.

²⁹ O ūtukū gatagatī Jehova akīūra marigithathi mothe kūu būruri wa Misiri, kwambīrīria irigithathi rīa Firaūni, ūria waikaragīra gītī kīa ūnene, nginya irigithathi rīa mūdū mothe ūria warī njeera na marigithathi ma mahiū mothe. ³⁰ Firaūni na anene ake othe o na andū a Misiri othe, magīkīra kūrī o ūtukū, nakuo gūkīgīa kīrīro kīnene kūu būruri wa Misiri, nīgūkorwo gūtīarī nyūmba itaarī na mūdū wakuīte.

Thaama

³¹ O ūtukū ūcio, Firaūni agīta Musa na Harūni, akīmeera atirī, “Ūkīrai! Eherera andū akwa, inyuī o na andū a Isiraēli othe! Thīī mūgatungatire Jehova o ta ūria mūūritīe. ³² Oyai ndūūru cianyu cia mbūri na cia ng’ombe o ta ūria mūroigite na mūthīi. Na mūdathime o na nīi.”

³³ Nao andū a Misiri makīhika andū acio moime būruri ūcio na ihenya, nīgūkorwo moigire atirī, “Kwaga ūguo, tūgūkua ithuothē!” ³⁴ Nī ūndū ūcio andū a Isiraēli makīoya kīmere kīao gītānekīrwo ndawa ya kūmbia, na magīgīkuu na ciande, nayo mīharatī yoohereirwo nguō-inī. ³⁵ Nao andū a Isiraēli magīka o ta ūria meērītīwo nī Musa na makīhooya andū a Misiri mamahe indo cia betha na cia thahabu, o na nguō. ³⁶ Jehova agītūma andū acio metikīrīke nī andū a Misiri nao makīmahe kīria gīothe meetirie; nī ūndū ūcio magītaha indo cia andū a Misiri.

³⁷ Andū a Isiraēli makīambīrīria rūgendo kuuma Ramesese magīthīi Sukothu. Arūme arīa metwaraga na magūrū maarī ta 600,000 hategūtārwo atumia na ciana. ³⁸ Na andū angī angī nīmathiire na makīambatania nao, hamwe na ndūūru nene cia mahiū ma mbūri na ng’ombe. ³⁹ Kīmere kīria maarūtīte būruri wa Misiri nīkīo maatūmirire gūthondeka mīgate itarī ndawa ya kūmbia. Kīmere kīu gītīarī na ndawa ya kūmbia tondū nīkūngatwo maingatirwo būruri wa Misiri, na matiigana kūgīa na ihinda rīa kūhaarīria irio ciao.

⁴⁰ Ihinda rīria andū a Isiraēli maatūūrire būruri wa Misiri nī miaka 430. ⁴¹ Harīa miaka iyo 430 yathirīire-rī, mūthenya o ro ūcio, nīguo ikundi ciothe cia andū a Jehova cioimire būruri wa Misiri. ⁴² Tondū ūtukū ūcio nīguo Jehova aikarire eigūite nīguo amarute būruri wa Misiri-rī, na ūtukū ūyū nao andū a Isiraēli othe nīmarīkaraga meigūite nīguo matīāge Jehova njiarwa-inī ciothe iria igooka.

Mihingo ya Bathaka

⁴³ Jehova akīra Musa na Harūni atirī, “Maya nīmo mawatho ma Bathaka:

“Gūtīrī mūgeni ūngīria Bathaka iyo. ⁴⁴ Ngombo o yothe ūgūrīte no irīe Bathaka iyo thuutha wa kūmīruithia, ⁴⁵ no mūrārīrīri kana mūruti wīra wa mūcaara ndakanamīrie.

⁴⁶ “No nginya irīagīrwo thīinī wa nyūmba o ūmwe, mūtikanomīe nyama o na irīkū nja ya nyūmba. Mūtikanomīe ihīndī o na rīmwe rīayo. ⁴⁷ Mūingī wothē wa Isiraēli no nginya ūkūngūire Bathaka.

⁴⁸ “Mūgeni ūtūūrite thīinī wanyu na nīekwenda gūkūngūūra Bathaka ya Jehova, no nginya aruithie arūme othe a nyūmba yake; thuutha ūcio nīrīo angīkūngūūra Bathaka ta mūdū ūciarīrwo būruri-inī. Gūtīrī mūdū mūrūme ūtarī mūrūu ūngīria Bathaka. ⁴⁹ Watho o ūcio noguo ūgwatha arīa maciarītīwo marī a būruri, o na ageni arīa matūūranagia na inyuī.”

⁵⁰ Andū a Isiraēli othe magīka o ūria Jehova aathīte Musa na Harūni. ⁵¹ Na mūthenya o ro ūcio, Jehova akīruta andū a Isiraēli kuuma būruri wa Misiri na ikundi ciao.

13

Kwamūrwo kwa Marigithathi

¹ Nake Jehova akīra Musa atirī, ² “Nyamūrīra marigithathi mothe ma twana twa tūhīi. Maciaro ma mbere ma nda o yothe gatagatī-inī ka andū a Isiraēli nī makwa, marī ma mūdū kana ma nyamūi.”

³ Nake Musa akīra andū atirī, “Rīrikanagai mūthenya ūyū, mūthenya ūria mwoimire būruri wa Misiri, mūkuma būruri wa ūkombo, tondū Jehova nīamūrūtire kuo na guoko kwa hinya. Mūtīkarīāge kīndū kīrī na ndawa ya kūmbia. ⁴ Ūmūthī, mweri-inī ūyū wa Abibu, nīguo mūroimagara mūthīi. ⁵ Rīria Jehova akaamūkīnyia būruri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Ahivi, na Ajebusi būruri ūria eehītire mbere ya maithe manyu ma tene atī niakamūhe būruri ūrī būthi wa iria na ūkūrī-rī, mūkaamenyagīria giathī gīkī mweri-inī ūyū: ⁶ Ihinda rīa mūthenya mūgwanja mūkaarīāga mīgate itarī mīkīre ndawa ya kūmbia na mūthenya wa mūgwanja mūthondeke iruga inene nī ūndū wa Jehova. ⁷ Rīāgai mīgate itarī mīkīre ndawa ya kūmbia ihinda rīa mūthenya iyo mūgwanja; gūtīkoneke kīndū kīrī na ndawa ya kūmbia gatagatī kanyu, kana ndawa ya kūmbia yoneke handū o hothe mīhaka-inī yanyu. ⁸ Mūthenya ūcio o mūdū ere mūrīū atirī, ‘Ndīreka ūū tondū wa ūria Jehova aanjīkīire rīria ndoimire būruri wa Misiri.’ ⁹ Kūmenyerera mūthenya ūyū nīkūo kūrītūkaga ta rūrī guoko-inī gwaku, na kīrīrīkania ūthīū-inī waku, atī watho wa Jehova nīūrīkaraga

iromo-ini ciaku. Nigukorwo Jehova niakurutire bururi wa Misiri na guoko gwake kwa hinya. ¹⁰ No nginya murumie watho iyu mwathane ihinda riagu riakinya, mwaka o mwaka.

¹¹ “Thuutha wa Jehova kumukinyia bururi wa Akaanani na amuhe guo, o ta uria eeraniire na mwihitwa kuri inyu o na maithe manyu ma tene-ri, ¹² nimukahe Jehova maciaro ma mbere ma nda ciothe. Marigithathi ma njamba mothe ma uhiu wanyu ni ma Jehova. ¹³ Mugaakuraga irigithathi o riothe ria ndigiri na gatirume,* no mungia kikiritu uria-ri, muriune ngingo. Kuiragai marigithathi mothe manyu ma aanake.

¹⁴ “Matuku-ini maria magooka, riria muruguo agaakuria atiri, ‘Uu ni kuuga atia?’ mwire atiri, ‘Jehova aaturutire bururi wa Misiri, agituruta bururi wa ukombo, na guoko gwake kwa hinya. ¹⁵ Riria Firauni omirie mutwe akirega guturekereria-ri, Jehova niooragire marigithathi ma bururi wa Misiri mothe, andu o na nyamu. Undu ucio niguo utumaga ndutire Jehova igongona ria njamba ciothe iria ciambaga kuuma nda, na ngakuria muriu wakwa wotha wa irigithathi. ¹⁶ Naguo undu ucio urituika ta ruri guoko-ini gwaku, o na utuika kionania gikiritwo uhiu-ini waku, ati Jehova niatutire bururi wa Misiri na guoko gwake kwa hinya.’”

Kuringa Iria Itune

¹⁷ Riria Firauni aarekereire andu a Israeli mathi-ri, Ngai ndaamatongoreire njira-ini ya kuhitukira bururi wa Afilisti,[†] o na gutuika iyo niyo yari njira iria nguhi. Nigukorwo Ngai oigire atiri, “Mangicmania na mbaara-ri, maahota kwiricukwo, macooke bururi wa Misiri.” ¹⁸ Ni undu ucio Ngai agigitongoria andu acio mathiurukire njira ya weru-ini merekire Iria Itune. Andu a Israeli maambatire makiuma bururi wa Misiri meehete indo cia mbaara.

¹⁹ Musa niakuire mahindi ma Jusufu, ni undu Jusufu nihatithite arii a Israeli na mwihitwa. Oigite atiri, “Ti-itheru Ngai niakamuteithia, na inyu hinda iyo no nginya mugaakuu mahindi makwa kuuma kundu guku.”

²⁰ Thuutha wa kuuma Sukothu maambire kamb ciao Ethamu ndeere-ini cia weru. ²¹ Muthenya, Jehova aathiaga mbere yao ari gutugi-ini gia ita gia kumoonereria njira, na utuku-ri, aathiaga mbere yao ari gutugi-ini kia mwaki amamurikire njira, nigeetha mahote guthi muthenya o na utuku. ²² Gutugi gia itu muthenya kana gutugi kia mwaki utuku, gutiri kieheraga handu hakio mbere ya andu acio.

14

¹ Ningi Jehova akira Musa atiri, ² “Ira andu a Israeli macooke na thuutha, na mambe hema gukuhi na Pi-Hahirothu, gatagati ka Migidoli na iria. Nimambe hema hugururu-ini cia iria, kung’ethanira na Baali-Zefoni. ³ Firauni niageciiria atiri, ‘andu a Israeli mari na kirigicano no kururu marorura bururi-ini, mahingirio ni weru.’ ⁴ Na ningomia ngoro ya Firauni, nake niakamaingathia. No ni mwene ningegira na riiri ni undu wa Firauni na mbutu yake yotha ya ita, nao andu a Misiri nimakamenya ati ni ni Jehova.” Ni undu ucio andu a Israeli magika o uguo meritwo.

⁵ Riria muthamaki wa bururi wa Misiri eerirwo ati andu acio nimorite-ri, Firauni na anene ake makiricukwo uhoro ucio, magikiuga atiri, “Hi! Tweka atia? Twarekereria andu a Israeli mathi na ithu tuorirwo ni utungata wao?” ⁶ Ni undu ucio akiuga ngaari yake ya ita ihaaririo, na agithi na mbutu yake ya ita. ⁷ Agithi na ngaari cia ita 600 iria njega muno, o hamwe na ngaari cia ita iria ingi ciothe cia bururi wa Misiri, ciothe irugamirirwo ni anene. ⁸ Jehova akiumia ngoro ya Firauni muthamaki wa bururi wa Misiri, na ni undu ucio akirimirira andu a Israeli na ihenya aria moimagarite makinyukitie na ucamba. ⁹ Andu a Misiri, hamwe na mbarathi ciothe cia Firauni na ngaari cia ita, na andu aria mathiaga mahaicite mbarathi, na thigari, makirimirira andu a Israeli na ihenya makimanyira haria maambite hema ruteere-ini rwa iria, hakuhi na Pi-Hahirothu kung’etha Baali-Zefoni.

¹⁰ Firauni akuririra-ri, andu a Israeli makihugura, makiona andu a Misiri mamomite thuutha makimaka muno, magikira Jehova. ¹¹ Makira Musa atiri, “Ni mbirira gutaa bururi wa Misiri, niguo uturehe tukure guku weru-ini? Ni atia uu utwikite ugaturuta bururi wa Misiri? ¹² Githi tutiakwirire turi o bururi wa Misiri ati utigane na ithu, ureke tutungatire andu a bururi wa Misiri? Kungari wega tutungatire andu a Misiri kuri gukuwa weru-ini!”

¹³ Musa agicookeria andu acio atiri, “Tigai gwigira. Mwihaandei wega, na nimukuona uhonokio uria Jehova ekumurehere umuthi. Andu a Misiri aya murona umuthi, mutikamona ringi. ¹⁴ Jehova niekumuririra, mubatie o gukara mhooreire.”

¹⁵ Ningi Jehova akira Musa atiri, “Urangira niki? Ira andu a Israeli mathi na mbere. ¹⁶ Oya rathanju rwaku, na utamburukie guoko iguru wa iria uganyie maa nigeetha andu a Israeli matuikanire iria-ini, mathiire thi nyumu. ¹⁷ Ningumia ngoro cia andu a Misiri nigeetha o nao mamarumire. Na ningegira riiri ni undu wa Firauni na mbutu yake ya ita, o na ni undu wa ngaari ciake cia ita, o na andu ake aria mathiaga mahaicite mbarathi. ¹⁸ Nao andu a Misiri nimakamenya ati ni ni Jehova hinda iyo ngegira riiri ni undu wa Firauni, na ngaari ciake cia ita na andu ake aria mathiaga mahaicite mbarathi.”

¹⁹ Hindi iyo muraika wa Ngai uria wathiaa atongoretie mbutu ya thigari cia Israeli, akiehera agicooka thuutha wao. Gutugi gia itu nakio gikuma hau mbere, gikirugama thuutha wao, ²⁰ gikigia gatagati ga thigari

* 13:13 Ndigiri ndingarutirwo Ngai ta igongona, no watho niwetikirite ikururano na ndurume. † 13:17 Njira iyo niyo yari nguhi kuuma Gosheni guthi Kaanani, na nyaranga iriwo ni andu a Misiri.

cia Misiri na cia Isiraeli. Ūtukū wothē itū rīu rīgīkīra nduma mwena ūmwe, na ūtheri mwena ūrīa ūngī; nī ūndū ūcio gūtīrī andū makuhīrīrie arīa angī ūtukū wothē.

²¹ Ningī Musa agītambūrūkia guoko igūrū wa iria, na ūtukū wothē Jehova agītindika iria na thuutha na ūndū wa rūhuho rwa kuuma mwena wa irathīro, na agītūma hau hatuīke thī nyūmū. Maaī macio makīgayūkana, ²² nao andū a Isiraeli makīringa iria mahītūkiire thī nyūmū, maaī marūgamīte mwena wao wa ūrīo na wa ūmotho.

²³ Nao andū a Misiri makīmarūmīrīra na ihenya, nacio mbarathi ciothe cia Firaūni na ngaari cia ita, na andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi makīmarūmīrīra nginya iria-inī. ²⁴ Rūciinī ruoro rūgītema-rī, Jehova agīcūthīrīria mbūtū ya ita ya andū a Misiri arī gītugī-inī kīa mwaki na gīa itū, nake akīmīrigiica. ²⁵ Agītūma magūrū ma ngaari ciao cia ita macomoke nīgeetha makorwo na thīina wa gūcitwarithia. Nao andū a Misiri makiuga atīrī, “Nītūūrei twehere harī andū aya a Isiraeli! Jehova nīwe ūramarūrīra kūrī andū a Misiri.”

²⁶ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Tambūrūkia guoko igūrū wa iria nīgeetha maaī macooke mahubanīrie andū a Misiri na ngaari ciao cia ita, na andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi.” ²⁷ Musa agītambūrūkia guoko gwake igūrū wa iria, na gūgīkīa-rī, iria rīgīcooka gūtherera o ta mbere. Nao andū a Misiri makīgeria kūrīrīra, no Jehova akīmahubanīria iria-inī thīinī. ²⁸ Maaī magīcookana, magīthika ngaari cia ita na andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi; nīo mbūtū yothē ya Firaūni irīa yarūmīrīrie andū a Isiraeli iria-inī. Gūtīrī o na ūmwe wao wahonokire.

²⁹ No andū a Isiraeli maaringire iria magereire njīra nyūmū, rūthingo rwa maaī rūrūgamīte mwena wao wa ūrīo na wa ūmotho. ³⁰ Mūthenya ūcio Jehova akīhonokia Isiraeli kuuma moko-inī ma andū a Misiri, nao andū a Isiraeli makīionera ciimba cia andū a Misiri kūu hūgūrūrū-inī cia iria. ³¹ Na rīrīa andū a Isiraeli moonire hinya mūnene ūrīa Jehova onirie andū a Misiri-rī, andū acio magūtīgīra Jehova na makīmīhoka o na makīihoka Musa ndungata yake.

15

Rwīmbo rwa Musa na Miriamu

¹ Hīndī iyo Musa na andū a Isiraeli makīinīra Jehova rwīmbo rūrū:

“Nīngūinīra Jehova,
nīgūkorwo nīwe ūtūgīrītio mūno.
Mbarathi amīkītīe iria-inī hamwe na mūmīhaici.

² Jehova nīwe hinya wakwa na rwīmbo rwakwa;
nīwe ūtūkītīe ūhonokio wakwa.

Nīwe Ngai wakwa na nīndīmūgoocaga,
Nīwe Ngai wa baba na nīndīmūtūtūgagīria.

³ Jehova nī njamba ya ita;
Jehova nīrīo rītīwa rīake.

⁴ Ngaari cia ita cia Firaūni na mbūtū yake aamīkirie iria-inī.
Anene arīa ega mūno a Firaūni moorīrie maaī-inī ma Iria Itune.

⁵ Maaī marīa mariku nīmamathikīte;
Nao magakīrīkīra kūrīa kūrīku ta ihiga.

⁶ “Wee Jehova, guoko gwaku kwa ūrīo kwarī gwa kūgeganīa, gūkagīa hinya.
Wee Jehova, guoko gwaku kwa ūrīo nī gwaathangire thū.

⁷ Nī ūndū wa ūnene waku wa mageganīa,
nīwakurumanīrie arīa magūūkīrīrie.

Nīwaitūrūrie marakara maku mahiū;
makīmacina taarī mahuti.

⁸ Na ūndū wa mūrurumo wa mīhūmū ya maniūrū maku-rī,
maaī nīmeiganīrīrie hība.

Makūmbī ma maaī makīrūgama ta rūthingo;
maaī ma kūrīa kūrīku makīnyīitana gatagatī ka iria.

⁹ “Thū nayo yetīite, ikoīga atīrī,
‘Nīngamarūmīrīra na ihenya, ndīmakinīyīrie.

Ngagayania indo iria matahīte,
ndīhūnīrīrie nacio.

Nīngūcomora rūhiū rwakwa rwa njora,
nakuo guoko gwakwa kūmaniine.’

¹⁰ No wahuhire rūhuho rūkīhurutana,
narīo iria rīkīmathika,
makīrika ta kīgera maaī-inī maingī.

¹¹ “Wee Jehova-rī, nūū ūhaana tawe harī ngai ciothe?
Nūū ūhaana tawe,

wee ūrī ūtheru wa magegania,
wee wītīgīrītʼwo nī ūndū wa riiri waku,
wee wīkaga maūndū ma magegania?

¹² Watambūrūkie guoko gwaku kwa ūrio, nayo thī ikīmameria.

¹³ “Nī ūndū wa wendo waku ūtathiraga,
nīūgūtongoria andū ariā ūkūūrīte.

Nīūkamatongoria na ūndū wa hinya waku,
ūmatware nginya gīikaro gīaku gītheru.

¹⁴ Ndūrīrī ikaigua, nacio ciinaine;
ruo rūnyiite andū a Filistia.

¹⁵ Aathani a Edomu nīmakamaka mūno,
na atongoria a Moabi manyiitʼwo nī kūinaina,
andū a Kaanani makaiyūrʼwo nī maaī nda;

¹⁶ guoya na kīmake nīkamakinyīrīra.
Na ūndū wa hinya wa guoko gwaku-rī,
makahaana ta ihiga matekwīnyagunya,
nginya andū aku, Wee Jehova, maringe,
nginya andū ariā wegūrīire maringe.

¹⁷ Ūkaamarehe thīinī na ūmahaande
kīrīma-inī kīa igai rīaku,

o handū harīa, Wee Jehova,
wombire hatuīke gīikaro gīaku,
handū-harīa-haamūre, harīa Wee Jehova,
wahaandire na moko maku.

¹⁸ Jehova agaathamaka tene na tene.”

¹⁹ Hīndī irīa mbarathi cia Firaūnī, na ngaari cia ita, na andū ariā maathiaga mahaiċte mbarathi maa-toonyire iria-inī-rī, Jehova agicookania maaī ma iria, makīmathika. No rīrī, andū a Isiraeli maatuikanirie iria-inī mathiūrīire thī nyūmū. ²⁰ Hīndī iyo Mīriamu ūria mūnabii mūndū-wa-nja, mwarī wa nyina na Harūni, akīoya kīhembe gīa kūinio, nao atumia othe makīmūuma thuutha marī na ihembe ciao makīnaga.

²¹ Mīriamu akīmainīra atīrī:

“Inīrai Jehova,
nīgūkorwo nīwe ūtūūgīrītio mūno.
Mbarathi amīkītīe iria-inī, hamwe na mūmīhaici.”

Maaī ma Mara na ma Elimu

²² Ningī Musa agītongoria Isiraeli kuuma Iria Itune magīthī Werū wa Shuri. Magīthī rūgendo rwa mīthenya itatū werū-inī na matekuona maaī. ²³ Rīrīa maakinyire Mara, matingīahotire kūnyua maaī makuo tondū maarī marūrū. (Nīkīo handū hau hetagwo Mara.) ²⁴ Nī ūndū ūcio andū magītetia Musa, makiuga atīrī, “Tūkūnyua kī?”

²⁵ Nake Musa agīkaīra Jehova, nake Jehova akīmūonia kamūtī. Agīgaikia maaī-inī, namo makīgīa mūcamo mwegea.

O hau Jehova agīathana, akīmathondekera watho na uuge wa kūrūmagīrīrʼwo, na akīmagereria ho.

²⁶ Akiuga atīrī, “Mūngithikīrīria mūgambo wa Jehova Ngai wanyu wega, na mwīke maūndū marīa magīrīire maitho-inī make, mūngīrūmbūiya maathani make na mūmenyerere wathani wake wothē-rī, ndīkamūrehera mūrīmū o na ūmwe wa irīa ndareheire andū a Misiri, nīgūkorwo nī nī nī Jehova, ūria ūmūhonagia.”

²⁷ Ningī magīkinya Elimu, harīa haarī ithima ikūmi na igīrī, na mītende mīrongo mūgwanja, nao makīamba hema hau hakuhī na maaī.

16

Mana na Tūmakia-Arūme

¹ Mūngī wothē wa Isiraeli nīwoimagararire ūkīuma Elimu ūgīkinya Werū wa Sini, ūria ūrī gatagatī ka Elimu na kīrīma gīa Sīnai, mūthenya wa ikūmi na itano wa mweri wa keerī thuutha wao kuuma būrūri wa Misiri. ² Kūu werū-inī, mūngī ūcio wothē nīwatetirie Musa na Harūni. ³ Andū a Isiraeli makīmeera atīrī, “Naarī korwo Jehova aatūragīire būrūri wa Misiri na guoko gwake! Kūu twaikaraga tūthiūrūrūkīrie nyūngū cia nyama, na tūkarīaga o kīrīa gīothe twendaga, no inyuū mūtūrehete gūkū werū-inī nīguo mūtūrage kīungano gīkī gīothe na ng’aragu.”

⁴ Hīndī iyo Jehova akīra Musa atīrī, “Ngūmuurīria mīgate kuuma igūrū ta mbura. Andū mariumaga nja o mūthenya makongania mīgate ya kūmaigana o mūthenya ūcio. Ngūmageria na njīra iyo nyone kana nīmekūrūmīra ūrutani wakwa. ⁵ Mūthenya wa gatandatū-rī, marīharagīria kīrīa mainūkia, nakīo gīkoragwo kīrī maita meerī ma kīrīa monganagia mīthenya irīa ingī.”

⁶ Nī ūndū ūcio Musa na Harūni makīra andū othe a Isiraeli atīrī, “Hwaī-inī-rī, nīmūrīmenya atī nī Jehova wamūrutire būrūri wa Misiri, ⁷ na rūciinī nīmūkona riiri wa Jehova, tondū nīaiguīte ūria mūmūtetie.

Ithuĩ tũkĩrĩ a, atĩ nĩguo mūtutetie?”⁸ O na ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũkamenya atĩ ūcio nĩ Jehova, rĩrĩa akaamũhe nyama mũrie hwaĩ-inĩ na amũhe mĩgate irĩa yotho mũkwenda rũciĩnĩ, tondũ nĩaguĩte ūrĩa mũmūtetietie. Ithuĩ tũkĩrĩ a? Ti ithuĩ mũratetia, no nĩ Jehova mũratetia.”

⁹ Ningĩ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Ira mũingĩ wotho wa Isiraeli atĩrĩ, ‘Ūkai mbere ya Jehova, nĩgũkorwo nĩaguĩte gũteta kwanyu.’”

¹⁰ Hĩndĩ irĩa Harũni aaragĩria mũingĩ wotho wa Isiraeli-rĩ, makĩrora na mwena wa werũ-inĩ, na kũu makĩona riiri wa Jehova ūrĩ itu-inĩ.

¹¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩnjiguĩte gũteta kwa andũ a Isiraeli. Meere atĩrĩ, ‘Hwaĩ-inĩ mũrĩrĩaga nyama na rũciĩnĩ mũkarĩa mĩgate mũkahũũna. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ, nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’”

¹³ Hwaĩ-inĩ ūcio gũgũka tũnyoni tũria twĩtagwo tũmakia-arũme tũkĩyũra kambĩ ciao. Naguo rũciĩnĩ kwarĩ ime rĩaitũrũrũkĩrie kambĩ ciao. ¹⁴ Ime rĩaitika-rĩ, gũkĩoneka tũthendũ twa gĩthiũrũrũ tũhaana maaĩ magandĩ nĩ mbaa, tũgwĩte thĩ kũu werũ-inĩ. ¹⁵ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maatũonire, makĩũrania atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩĩ?” nĩgũkorwo matiamenyaga nĩ kĩĩ.

Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mĩgate irĩa Jehova amũheete mũrie. ¹⁶ Jehova aathanĩte ūũ: ‘O mũndũ nĩonganĩe o irĩa ikũmũigana. Oyagai o kibaba kĩmwe kĩa omeri* kĩa o mũndũ wotho ūrĩ hema-inĩ cianyũ.’”

¹⁷ Andũ a Isiraeli magĩka o ta ūria meerirwo; amwe makĩũngania mĩingĩ, na amwe makĩũngania mĩnini.

¹⁸ Na rĩrĩa yathimirwo na kibaba kĩa omeri, gũkĩoneka atĩ ūria wonganĩtie mĩingĩ-rĩ, ndaarĩ na mĩingĩ makĩria; nake ūria wonganĩtie mĩnini, ndaarĩ na mĩnini makĩria. O mũndũ oonganĩtie mũigana wa ūria aabataire.

¹⁹ Ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Gũtikagĩe mũndũ ūkũiga kĩndũ o na kĩnini kĩaoyi nginya rũciĩnĩ.”

²⁰ No rĩrĩ, amwe matiigana kũrũmbũia ūria Musa oigire; makĩigĩra imwe yayo nginya rũciĩnĩ, nayo igĩkorwo iyũritie igunyũ na ikambĩrĩria kũnunga. Nĩ ūndũ ūcio Musa akĩrakario nĩo.

²¹ O rũciĩnĩ mũndũ o mũndũ nĩoyaga irĩa abatairio nĩyo, narĩo rĩũa rĩahiũha igatweka. ²² Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, nĩmoonganagia maita meerĩ; ibaba igĩrĩ cia omeri† harĩ o mũndũ. Nao atongoria a mũingĩ magĩũka makĩra Musa ūhoro ūcio. ²³ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova aathanĩte, ‘Rũciũ nĩ mũthenya wa kũhurũka, Thabatũ Theru ya Jehova. Nĩ ūndũ ūcio rugai irĩa yotho mũkwenda kũruga, na mũcamũkie kĩria gĩothe mũkwenda gũcamũkia. Kĩria gĩgũtigara-rĩ, mũkĩge nginya rũciĩnĩ.’”

²⁴ Nĩ ūndũ ūcio makĩga imwe nginya rũciĩnĩ, o ta ūria maathĩtwo nĩ Musa, nacio itiigana kũnunga, kana kũgia na igunyũ. ²⁵ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Cĩriei ūmũthĩ, tondũ ūmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ ya Jehova. Ūmũthĩ mũtigũciona igwĩte thĩ. ²⁶ Mũthenya itandatũ nĩguo mũrĩciũnganagia, no mũthenya wa mũgwanja-rĩ, ūcio wa Thabatũ, gũtirikoragwo kũrĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁷ No rĩrĩ, andũ amwe makĩumagara mũthenya ūcio wa mũgwanja, magĩthĩ gũciũngania, nao matiigana kuona kĩndũ. ²⁸ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩ nginya hĩndĩ irĩkũ mũgũtũũra mũregete kũmenyerera maathani makwa na kũigua ūrutani wakwa? ²⁹ Menyai atĩ Jehova nĩamũheete Thabatũ; na nĩkĩo amũheaga mĩgate ya mũthenya rĩrĩ mũthenya ūcio wa gatandatũ. Mũndũ o wotho nĩaikarage harĩa arĩ mũthenya ūcio wa mũgwanja; gũtikanagĩe mũndũ ūkumagara.” ³⁰ Nĩ ūndũ ūcio andũ makĩhurũka mũthenya wa mũgwanja.

³¹ Andũ a Isiraeli magĩta mĩgate iyo mana. Maarĩ merũ ta mbegũ cia korĩanda, na maacamaga ta tũmĩgate tũthondeketwo na ūkũ. ³² Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova aathanĩte atĩrĩ; ‘Oyai kibaba kĩa omeri imwe ya mana na mũkĩge nĩ ūndũ wa njĩarwa irĩa igooka thũthua, nĩgeetha makoona mĩgate irĩa ndaamũheire mũrie mũrĩ werũ-inĩ, rĩrĩa ndamũrutire bũrũri wa Misĩrĩ.’”

³³ Nĩ ūndũ ūcio Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya ndigithũ na wĩkire omeri imwe ya mana thĩnĩ wayo. Ningĩ ūcooke ūmĩge mbere ya Jehova igĩrwo njĩarwa irĩa igooka thũthua.”

³⁴ O ta ūria Jehova aathĩre Musa-rĩ, Harũni akĩga mana mbere ya ithandũkũ rĩa Ūira, nĩguo matũũre ho.

³⁵ Andũ a Isiraeli maarĩre mana mĩaka mĩrongo ina nginya magĩkinya bũrũri ūria watũũragwo nĩ andũ; maarĩre mana nginya rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Kaanani.

³⁶ (Omeri imwe iigana ta gĩcũnjĩ gĩa ikũmĩ kĩa eba imwe.)

17

Maaĩ Kuuma Rwaro-inĩ rwa Ihiga

¹ Mũingĩ wotho wa Isiraeli ūkĩumagara kuuma Werũ wa Sini, ūkoimaga handũ hamwe ūgathĩ harĩa hangĩ o ta ūria Jehova aathanaga. Makĩamba hema ciao Refidimu, no gũtiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ acio. ² Nĩ ūndũ ūcio andũ acio makĩnegenia Musa, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe maaĩ ma kũnyua.”

Nake Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũranegenia nĩkĩ? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũgerie Jehova?”

³ No andũ nĩmanyootire marĩ kũu, nao magĩtetia Musa makĩmũũria atĩrĩ, “Watũrutire bũrũri wa Misĩrĩ nĩkĩ, tũũke ūtũũrage na nyoota ithũ na ciana ciitũ na ūhiũ witũ?”

⁴ Nake Musa agĩkaĩra Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ngwĩka atĩa na andũ aya? Marĩ hakuĩ kũhũũra na mahiga nyuguto.”

⁵ Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mbere ya andũ aya. Thĩĩĩ na athuuri amwe a Isiraeli na ūkuue rũthanju rũria wagũthĩre Nili naruo. ⁶ Nĩ ngũrũgama hau mbere yaku, o hau hakuĩ na rwaro rwa ihiga kũu Horebu. Gũtha ihiga, na maaĩ nĩmekuuma thĩnĩ warĩo nĩguo andũ manyue.” Nĩ ūndũ ūcio Musa agĩka ūguo athuuri a Isiraeli makĩonaga. ⁷ Nake agĩta handũ hau Masa na Meriba, tondũ nĩho andũ a Isiraeli maanegenirie na makĩgeria Jehova, makĩũragia atĩrĩ, “Tĩ Jehova arĩ hamwe na ithũĩ kana aca?”

* 16:16 nĩ ta lita igĩrĩ na robo (2:25) † 16:22 nĩ ta lita inya na nuthu (4.5)

Kühootwo kwa Aamaleki

⁸ Andũ a Amaleki nĩmookire makĩhithũkĩra andũ a Isiraeli kũu Refidimu. ⁹ Musa akĩira Joshua atĩrĩ, “Thuura andũ amwe aitũ mumagare mũkahũũrane na andũ a Amaleki. Rũciũ ngaarũgama kĩrĩma igũrũ nyiitĩte rũthanju rwa Ngai na guoko.”

¹⁰ Nĩ undũ ũcio Joshua akĩhũũrana na andũ a Amaleki o ta ũrĩa Musa aathanĩte; nake Musa, na Harũni na Huri makĩhaica kĩrĩma-inĩ. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe Musa akoragwo oete moko make na igũrũ-rĩ, andũ a Isiraeli makahootana, no rĩrĩa agũithia moko make, andũ a Amaleki makahootana. ¹² Rĩrĩa Musa aanogire moko-rĩ, makĩoya ihiga makĩga thĩ akĩrũkarĩra. Harũni na Huri magĩkĩnyĩtĩrĩra moko make, o ũmwe akanyĩtĩrĩra guoko kũmwe, na ũcio ũngĩ kũu kũngĩ. Nĩ undũ ũcio moko ma Musa magĩkara mambarairio nginya riũa rĩgĩthũa. ¹³ Nĩ undũ ũcio Joshua akĩhoota mbũtũ cia andũ a Amaleki na rũhiũ rwa njora.

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Andika undũ ũyũ ibuku-inĩ rĩa gĩkũngo ũrĩ undũ wa gũtũura ũrĩkanagwo na ũreke Joshua aũigue, tondũ nĩngeheria rĩtwa rĩa Amaleki biũ nao matigacooka kũrĩkanwo gũkũ thĩ.”

¹⁵ Musa agĩaka kĩgongona na agĩgĩta atĩrĩ “Jehova Nĩwe Bendera yakwa.” ¹⁶ Akiuga atĩrĩ, “Nĩgũkorwo moko nĩmambaririo na igũrũ kwerekera gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Jehova. Jehova arihũũranaga na andũ a Amaleki kuuma njarwa na njarwa.”

18

Jethero Gũceerera Musa

¹ Na rĩrĩ, Jethero, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri ngai wa Midiani na mũthoni-we wa Musa, akĩgua maundũ mothe marĩa Ngai eekĩre Musa na andũ ake a Isiraeli, na ũrĩa Jehova aarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri.

² Thuutha wa Musa gũcokia mũtũmia wake Zipora, mũthoni-we Jethero nĩamwamũkĩre, ³ hamwe na ariũ ake eerĩ. Mũriũ ũmwe eetagwo Gerishomu, nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, “Nĩndũikĩte mũgeni bũrũri-inĩ wene”; ⁴ mũriũ ũcio ũngĩ eetagwo Eliezeri, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, “Ngai wa baba nĩwe warĩ mũteithia wakwa; nĩahonokirie kuuma rũhiũ-inĩ rwa Firaũni.”

⁵ Jethero, mũthoni-we wa Musa, hamwe na mũtũmia wa Musa na ariũ ake, magĩka kũrĩ we kũu werũ-inĩ, kũria aambite hema hakuĩ na kĩrĩma kĩa Ngai. ⁶ Jethero nĩamũtũmanĩre akoiga atĩrĩ, “Nĩ, mũthoni-guo Jethero, nĩndĩrooka kũrĩ we tũri na mũtũmia waku na ariũ aku eerĩ.”

⁷ Nĩ undũ ũcio Musa agĩkiumagara agatũnge mũthoni-we, akĩnamĩrĩra, akĩmũmumunya. Makĩgeithania, na magĩcooka magĩtoonya hema thĩini. ⁸ Musa akihe mũthoni-we ũhoru wothe wa ũrĩa Jehova eekire Firaũni na andũ a Misiri nĩ undũ wa andũ a Isiraeli na, akĩmwĩra mathũina mothe marĩa moonete rũgendo-inĩ, na ũrĩa Jehova aamahonoketie.

⁹ Jethero nĩakenirio nĩ kũigua maundũ macio mothe mega marĩa Jehova eekĩre Isiraeli, nĩ undũ wa kũhonokia andũ a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri. ¹⁰ Jethero akiuga atĩrĩ, “Jehova arogoocwo, ũrĩa wamũteithũrire kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri na gwa Firaũni, na agĩteithũra andũ kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri. ¹¹ Rĩu nĩ nĩmenyete atĩ Jehova nĩ mũnene gũkĩra ngai iria ingĩ ciothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo eekire arĩa maahatĩrĩrie Isiraeli metĩite.” ¹² Hĩndĩ iyo Jethero, mũthoni-we wa Musa, akĩrehe maruta ma njino na magongona mangĩ ma kũrutĩra Ngai, nake Harũni agĩka marĩ na athuuri othe a Isiraeli nĩguo marĩanĩre irio na mũthoni-we wa Musa, marĩ mbere ya Ngai.

¹³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩkarĩra gĩtĩ nĩguo atuithanie andũ ciira, nao andũ makĩrũgama mamũthiũrũrũkĩrie kuuma rũciini nginya o hwaĩ-inĩ. ¹⁴ Rĩrĩa mũthoni-we onire wĩra ũrĩa wothe Musa aarutagĩra andũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ wĩra ũrĩkũ ũyũ ũrarutĩra andũ aya? Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrute wĩra wa gũtuithania ciira ũrĩ o wiki, nao andũ aya othe matindage marũngĩ magũthiũrũrũkĩrie kuuma rũciini nginya o hwaĩ-inĩ?”

¹⁵ Musa akĩmũcokeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya marokaga kũrĩ nĩ nĩguo mamenye wendi wa Ngai. ¹⁶ Rĩrĩa rĩothe marĩ na undũ matekũiguanĩra, ũrehagwo kũrĩ nĩ, na nĩ ngamatũithania na ngamamenyithia uuge wa Ngai na mawatho make.”

¹⁷ Mũthoni-we wa Musa akĩmũcokeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūrĩa ũreka ti wega. ¹⁸ Wee, na andũ aya marooka kũrĩ we nĩmũkwĩnogia na mĩnoga. Wĩra ũyũ nĩ mũritũ mũno makĩria harĩwe; ndũngũhota ũrĩ wiki. ¹⁹ Rĩu-rĩ, ta thikĩrĩria ngũtaare, na Ngai aroikara nawe. Wee tuĩka mũtũmwo wa Ngai kũrĩ andũ aya, na ũkamũtwaragĩra maundũ marĩa matekũiguanĩra. ²⁰ Marute uuge wa Ngai na mawatho make, na ũmoonie njĩra njega ya mũtũũrĩre na mawĩra marĩa magĩrĩre kũruta. ²¹ No rĩrĩ, thuura andũ marĩ na ũhoti kuuma andũ-inĩ aya, andũ etigĩri Ngai, na andũ ehokeku arĩa mathũire kwamũkĩra ihaki, na ũmatue anene a kũrũgamagĩrĩra ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo itano, na ikundi cia makũmi. ²² Reke matũike a gũtuithania andũ aya ciira mahinda mothe, no makũrehagĩre maciira marĩa maritũ; marĩa mahũthũ makamatũithanagia ari o. Undũ ũcio nĩgũkũhũthĩria mũrigo, tondũ nĩmarĩgayanaga nawe. ²³ Ūngĩka ũguo na Ngai agwathe, nĩũrĩhotaga gwĩtiiria mĩnoga, na andũ aya othe marĩinũkaga maiganĩire.”

²⁴ Musa nĩathikĩrĩrie mũthoni-we na agĩka ũrĩa wothe aamũtaarire. ²⁵ Agĩthuura andũ marĩ na ũhoti kuuma Isiraeli guothe, akĩmatua atongoria a andũ acio; akĩmatua anene a ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mĩrongo itano, na ikundi cia makũmi. ²⁶ Magĩtuika a gũtuithanagia andũ ciira hĩndi ciothe. Maciira marĩa maritũ magatwarĩra Musa, no marĩa mahũthũ magatũithanagia ari o.

²⁷ Musa agĩcooka akiugĩra mũthoni-we ũhoru, nake Jethero agĩcooka bũrũri wake mwene.

19

Kirima-inĩ gĩa Sinai

¹ Mweri wa gatatũ thuuha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, mũthenya o ũcio-rĩ, magĩkinya Werũ wa Sinai. ² Thuuha wa kuuma Refidimu, magĩtoonya werũ wa Sinai, nao andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu werũ-inĩ, magũrũ-inĩ ma kirĩma kũu kĩa Sinai.

³ Ningĩ Musa akiambata kirĩma-inĩ harĩ Ngai, nake Jehova akĩmwĩta arĩ kirĩma-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ũkwĩra nyũmba ya Jakubu, na wĩre andũ a Isiraeli: ⁴ ‘Inyuĩ ene nĩmweyoneire ũrĩa Ndeekire bũrũri wa Misiri, o na ũrĩa ndahaanire ta ndamũkuire na mathagu ma nderi, ngĩmũrehe harĩ nĩĩ. ⁵ Na rĩrĩ, mũngĩnjathĩkĩra biũ na mũmenyerere kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe, inyuĩ mũgaatuĩka andũ akwa a goro. O na gũtuĩka thĩ yothĩ nĩ yakwa-rĩ, ⁶ inyuĩ mũgaatuĩka ũthamaki wakwa wa athĩnjĩri-Ngai na rũrĩrĩ rwamũre.’ Ciugo icio nĩcio ũkwĩra andũ a Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcooka, na agĩta athuuri arĩa matongoragia andũ, akĩmahe ũhoru wothĩ ũrĩa Jehova aamwathĩte ameere. ⁸ Nao andũ acio magĩtikanĩria hamwe makiuga atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothĩ Jehova oigĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcookeria Jehova ũhoru ũrĩa moigire.

⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩngũũka kũrĩ inyuĩ ndĩ thĩnĩ na itu itumanu, nĩgeetha andũ maanjigwe ngĩaria nawe, nao nĩ megũtũũra makwĩhokete.” Musa agĩcooka akĩra Jehova ũrĩa andũ moigĩte.

¹⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ andũ ũmatherie ũmũthĩ na rũciũ. Meere mathambie nguo ciao, ¹¹ na makorwo mehaarĩrie mũthenya wa gatatũ, tondũ mũthenya ũcio Jehova nĩagaikũrũka igũrũ rĩa Kirĩma gĩa Sinai andũ othe makĩonaga. ¹² Īkĩra mĩhaka ĩthiũrũrũkĩrie kirĩma, na ũmeere ũũ, ‘Mwĩmenyerere mũtikahaice kirĩma kana mũhutie magũrũ-inĩ ma kio. ũrĩa wothĩ ũkaahutia kirĩma ti-itherũ nĩakooragwo. ¹³ Ti-itherũ nĩakahũrwo na mahiga nyuguto, kana arathwo na mĩguĩ; hatĩrĩ guoko gũkaamũhutia. Ndagetikĩrio atũũre muoyo, arĩ mũndũ kana nyamũ.’ No rĩrĩa coro wa rũhĩa rwa ndũrũme ũrĩgamba, no rĩo marĩhaica kirĩma igũrũ.”

¹⁴ Thuuha wa Musa gũikũrũka oimĩte kirĩma-inĩ agĩthĩĩ kũrĩ andũ, akĩmatheria, nao magĩthambia nguo ciao. ¹⁵ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa mũthenya wa gatatũ. Mũtigakome na andũ-a-nja.”

¹⁶ Rũciĩnĩ rwa mũthenya wa gatatũ, gũkĩgĩa ngwa o na heni, na itu itumanu rĩgĩkara igũrũ rĩa kirĩma, gũkĩguo mũgambo mũnene wa coro. Andũ othe arĩa maarĩ kambĩ, makĩinaina. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Musa agĩtongoria andũ kuuma kambĩ magacemanie na Ngai, nao makĩrũgama magũrũ-inĩ ma kirĩma. ¹⁸ Kirĩma gĩa Sinai kĩaumbĩrĩtwo nĩ ndogo, tondũ Jehova aikũrũkire igũrũ wakĩo arĩ mwaki-inĩ. Nayo ndogo ĩgĩtoogororoka kuuma igũrũ rĩa kirĩma ta ndogo ĩkuuma riiko-inĩ inene; nakĩo kirĩma gĩgĩthingitha na hinya, ¹⁹ naguo mũgambo wa coro ũgĩkĩrĩria kũneneha. Nake Musa akĩaria, naguo mũgambo wa Ngai ũkĩmũcookeria.

²⁰ Jehova agĩkũrũka igũrũ rĩa Kirĩma gĩa Sinai na agĩta Musa ahaice kũu kirĩma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩhaica, ²¹ nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikũrũka na ũkaanie andũ matikehatĩrĩrie kwambata gũũka kuona Jehova, nĩguo aingĩ ao matigakue. ²² O na athĩnjĩri-Ngai arĩa me gũthengerera Jehova, no nginya metherie kana Jehova amahithũkire, amanĩne.”

²³ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ matingĩhaica Kirĩma gĩa Sinai tondũ we mwene nĩwatũkaanirie, ũgĩtwĩra atĩrĩ, ‘Īkĩra mũhaka ũthiũrũrũkĩrie kirĩma, na ũkĩamũre gĩtuĩke gĩtheru.’”

²⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka, mwambate na Harũni. No athĩnjĩri-Ngai na andũ matikehatĩrĩrie kwambata mathĩĩ kũrĩ Jehova kana amahithũkire amanĩne.”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkũrũka kũrĩ andũ acio, akĩmahe ũhoru ũcio.

20

Maathani Marĩa Īkũmi

¹ Nake Ngai akĩaria ciugo ici ciothe, akiuga atĩrĩ:

² “Nĩ nĩĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

³ “Ndũkanagĩ na ngai ingĩ tĩga nĩĩ.

⁴ “Ndũkanethondekere mũhianano mũciũhie wa mũhianire wa kindũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa igũrũ kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maai-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ⁵ Ndũkanacinamĩrie kana ũcihoee, nĩgũkorwo nĩĩ, Jehova Ngai waku, ndĩ Ngai ũrĩ ũiru, herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ⁶ no ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

⁷ “Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩtwa rĩa ke na itherũ.

⁸ “Rĩrikanaga mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage. ⁹ Rutaga wĩra waku wothĩ mĩthenya ĩtandatũ, ¹⁰ no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana mũrĩ-guo, kana mwarĩ-guo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme, kana ya mũndũ-wa-nja, kana ũhiũ waku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ. ¹¹ Nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ, na irĩa rĩrĩa inene na indo ciothe irĩa irĩ kuo, na mĩthenya ĩtandatũ, no akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrathima mũthenya ũcio wa Thabatũ, akĩwaamũra.

¹² “Tĩta thoguo na nyũkwa, nĩgeetha ũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹³ “Ndũkanoragane.

¹⁴ “Ndūkanatharanie.

¹⁵ “Ndūkanaiye.

¹⁶ “Ndūkanaigirire mündū ūria ūngi kigeenyo.

¹⁷ “Ndūkanacumikire nyumba ya mündū ūria ūngi. Ndūkanacumikire mūtumia wa mündū ūngi, kana ūcumikire ndungata yake ya mündū mūrume kana ya mündū-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, o na kana kindū giothe giake.”

¹⁸ Rīria andū maiguire marurumi, na makiona rūheni, na makigua coro ūkigamba, na makiona kīrīma gīgītoga ndogo, makiinaina nī guoya. Magiikara o haraaya, ¹⁹ na makīra Musa atiri, “Twaririe ari we, na nitūgūkūgua, no tika kureka twaririo nī Ngai, tūtigakue.”

²⁰ Musa akīra andū acio atiri, “Tigai gwtigira. Ngai okite kūmūgeria, nigeetha mūtūire mwitigirite Ngai, mwagage kwihia.”

²¹ Andū acio magīgīkara o haraaya, nowe Musa agithengerera haria haarī nduma ndumanu, haria Ngai aari.

Mihianano na Magongona

²² Ningi Jehova akīra Musa atiri, “Ira andū a Isiraeli ūndū ūyū: ‘Nimweyona inyuī ene atī ndaaria na inyuī ndi o igūru: ²³ Mūtikanathondeke ngai ingi cia kūhooyagwo hamwe na nī; mūtikanethondeke ngai cia betha kana ngai cia thahabu.

²⁴ “‘Njakirai kigongona gīa tīri, na mūrūre ng’ondū na mbūri na ng’ombe cianyu ho iri magongona manyu ma njino na ma ūguano. Kūria guothe ngaatūma rītwa riakwa nīndiūkaga kūrī inyuī na ngamūrathima. ²⁵ Mūnginjakira kigongona kīa mahiga, mūtigagiake na mahiga maria maacūhie, nīgukorwo mūngigaatūmīra kindū gīa gwacūhia nīmūgagithaahia. ²⁶ Mūtikanahaice kigongona giakwa na ngathi, nīguo njaga yanyu ndikanonekanire ho.’

21

¹ “Maya nīmo mawatho maria ūkūhe andū a Isiraeli:

Ndungata cia Ahibirania

² “Ūngigūra Mūhibirania ari ndungata, agaakūrūtira wīra mīaka itandatū. No mwaka wa mūgwanja, nīūkāmūrekereria athiī, na ndagakūrīha kindū. ³ Angīgooka ari wiki, akaarekererio athiī ari o wiki; no angīgooka ari na mūtumia, makaarekererio mathiī mari hamwe. ⁴ Mwathi wa ndungata iyo angīmīhe mūtumia nake mūtumia ūcio amūciarire ciana cia aanake na airitu, mūtumia ūcio na ciana ciake magaatūka a mwathi ūcio wake, na no ndungata iyo ya mündū mūrume ikaarekererio ithiī.

⁵ “No ndungata iyo ingikaaria, imwīre atiri, ‘Ninyendete mwathi wakwa, na mūtumia wakwa na ciana na ndikwenda kurekererio thiī,’ ⁶ hīndi iyo mwathi wa ndungata iyo niakamītware mbere ya atuithania ciira. Akaamītware mūrango-ini, kana hingiro-ini ya mūrango, na amītūre gūtū na mūkuha. ^{*} Nayo ndungata iyo iigaatūka ya mwathi ūcio matukū ma muoyo wayo wothē.

⁷ “Mündū angīendia mwarī agatūke ndungata, ndikarekererio ithiī ta ūria ndungata cia arūme ciikagwo. ⁸ Ingīaga gūkenia mwathi ūria wamīthurite, no nginya etikire ndungata iyo ikūūrwo. Ndarī na kīhooito gīa kwendia ndungata iyo kūrī ageni, tondū niagite kwihokeka hari yo. ⁹ Angīmūrīria mūrīū, no nginya amītue ta iri mwarī wake mwene. ¹⁰ Mūrīū angīhikia mūtumia ūngi, ndakaimē ūria wa mbere irio na nguo, na ndakamūme kīhooito giake ta mūtumia wake. ¹¹ Angīaga kūmūhingīria maūdū maya matatū-rī, akīrekererio athiī, gūtari na mbeeca ikūrīhwo.

Watho Ūkonii Gūthia Mündū

¹² “Mündū ūria ūngigūtha mündū amūūrage, ti-itherū o nake no akooragwo. ¹³ No rīrī, angīkorwo ekite ūguo atekwenda-rī, no gūtūke nī Ngai ūtūmite ūndū ūcio wikike, nake mündū ūcio niakoorīra kūdū kūrīa ngaathuura. ¹⁴ No mündū angītūmīra mawara na oorage mündū ūria ūngi akiendaga-rī, mweheriei kigongona-ini giakwa, na mūmūūrage.

¹⁵ “Mündū ūria ūngitharīkīra ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁶ “Mündū ūngiīya mündū ūngi na hinya akamwendie, kana o na anyiitwo ari nake atanamwendia-rī, no nginya ooragwo.

¹⁷ “Mündū ūria ūngiruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁸ “Andū mangīgūtana na ūmwe aringe ūria ūngi na ihiga kana na ngundi na aage gūkua, no akome ūriri kwa ihinda-rī, ¹⁹ ūcio mūranganī ndagacookerewo nī mahitia angīkorwo ūria waringitwo niakēhota na etware nja na mūtirama wake. No rīrī, no nginya arihe mahinda ma mündū ūcio mūtīhie maria morite na one atī niāhona biū.

²⁰ “Mündū angihūra ngombo yake ya mündū mūrume kana ya mündū-wa-nja na rūthanju, nayo ngombo iyo ikue nī ihūra riu-rī, no nginya aheritho, ²¹ no ndangīherithio ngombo iyo ingīarahūka thuutha wa mūthenya ūmwe kana iiri, tondū ngombo iyo nī kindū giake.

* 21:6 Ngombo ciatūragwo matū iri njira ya kuonania wirutiri ya gūtungata aathani acio. Ūyū warī mūtugo thiinī wa būriri wa Ashuri na mabūriri maria maariganitie.

²² “Andũ mangikorwo makirũa, maringe mütumia ũrĩ nda, ahune no ndagĩe na thĩña ũngĩ-rĩ, ũrĩa ũmuringite niakarĩha kirĩa gĩothe mũthuri wa mütumia ūcio ageetia, igooti rietikirĩa. ²³ No mütumia ūcio angithio ũuru, muoyo nĩũrihagio na muoyo, na ²⁴ riitho rĩrihagio na riitho, na igeo rĩrihagio na igeo, na guoko kũrihagio na guoko, na kũgũrũ kũrihagio na kũgũrũ, na ²⁵ ihĩa rĩrihagio na ihĩa, na itihia rĩrihagio na itihia, naruo rũhara rũrihagio na rũhara.

²⁶ “Mũndũ angĩgũtha ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja riitho nario rĩthũke-rĩ, no nginya akaarekereria ndungata iyo iĩthiire, ũndũ ūcio ūtũke nĩguo irĩhi rĩa riitho. ²⁷ Na angĩkũura igeo rĩa ndungata ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, no nginya arekererie ndungata iyo iĩthiire, ũndũ ūcio ūtũke nĩguo irĩhi rĩa igeo.

²⁸ “Ndegwa ingĩtheeca mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja na rũhĩa akue, ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga nginya ikue, na nyama ciayo itikarĩio. No mwene ndegwa ndangĩurio. ²⁹ No rĩrĩ, angikorwo ndegwa iyo nĩmenyerete gũtheeca andũ na rũhĩa, na mwene nĩamenyithio ũhoro ūcio nake akaaga kũmĩhingĩra, nayo icooke yũrage mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja-rĩ, ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga ikue, na mwene o nake no nginya ooragwo. ³⁰ Na rĩrĩ, angitũka nĩ gwitio irĩhi-rĩ, no akũũre muoyo wake na kũriha kirĩa gĩothe angĩtio. ³¹ Watho ũyũ noguo ũrũgamĩĩre ndegwa ingĩtheeca mwanake kana mũĩritu wa mũndũ na rũhĩa. ³² Ndegwa ingĩtheeca ngombo ya mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, mwene no nginya arihe cekerĩ mĩrongo itatũ cia betha kũri mwathi wa ngombo iyo,† nayo ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga.

³³ “Mũndũ angikunũra irima, kana enje rĩmwe na aage kũrikunika, nayo ndegwa kana ndigiri igwe thĩĩni warĩo, ³⁴ mwene irima rĩu no nginya arihe hathara iyo; no nginya arihe mwene nyamũ, nayo nyamũ iyo ikuĩte itũke yake.

³⁵ “Ndegwa ya mũndũ ingĩthia ndegwa ya mũndũ ũngĩ ikue, andũ acio nĩmakendia ndegwa irĩa irĩ muoyo, magayane mbeeca na magayane nyamũ iyo ikuĩte. ³⁶ No rĩrĩ, kũngikorwo nĩkũmenyekete atĩ ndegwa iyo nĩmenyerete gũtheecana na rũhĩa, nake mwene akaaga kũmĩhingĩra-rĩ, no nginya mwene arihe, nyamũ irĩhio na nyamũ ingĩ, na irĩa ikuĩte itũke yake.

22

Ūgitĩri wa Indo

¹ “Mũndũ angĩya ndegwa kana ng’ondũ, na amĩthĩnje kana amĩendie-rĩ, no nginya arihe ndegwa ithano nĩ ũndũ wa ndegwa iyo na ng’ondũ inya nĩ ũndũ wa ng’ondũ iyo.

² “Mũci angĩnyiitwo agĩtua nyũmba nake agũthwo akue-rĩ, mũmũgũthi ndarĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame; ³ no ũndũ ūcio angĩkika thuutha wa rĩua kũratha, mũndũ ūcio wagũthana arĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame.

“Mũci no nginya arihe kirĩa aiyĩte, no angikorwo ndarĩ na kindũ, no nginya endio nĩguo kirĩa aiyĩte kirĩhwo.

⁴ “Nyamũ irĩa iĩyĩtwo ingĩonekana irĩ muoyo moko-inĩ make, irĩ ndegwa kana ndigiri kana ng’ondũ no nginya arihe maita meerĩ.

⁵ “Mũndũ angĩrĩthia ūhiũ wake mũgũnda wene o na kana arĩthie mũgũnda wene wa mĩthabibũ, aũrekererie ũrie mũgũnda wa mũndũ ũngĩ-rĩ, no nginya arihe na indo iria njega cia mũgũnda wake o na arihe na thabibũ iria njega mũno cia mũgũnda wake.

⁶ “Mwaki angĩtuthũka na ūcine ihinga cia mũigua nginya ūkinyĩre itĩia cia ngano kana ngano irũngĩ, kana ūcine mũgũnda wotho, mwakia wa mwaki ūcio no nginya arihe ngano iyo.

⁷ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra riake betha kana indo amũigĩre-rĩ, nacio indo icio ciywo kuuma nyũmba yake, mũici ūcio angĩnyiitwo no nginya arihe indo icio maita meerĩ. ⁸ No mũici ūcio angĩaga kũnyiitwo, mwene nyũmba no nginya athĩ mbera ya aciirithania nĩguo kũmenyeke kana nĩwe ūiyĩte indo icio cia mũndũ ūcio ũngĩ. ⁹ Ha ũhoro o wotho wa mũndũ gũkorwo na kindũ na njira irĩa itagĩĩre, kirĩ ndegwa, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana nguo, kana kindũ kĩngĩ gĩothe kiĩrĩte kirĩa mũndũ ũngĩ angĩaga atĩrĩ, ‘Kindũ gĩkĩ nĩ giakwa,’ andũ acio eerĩ no nginya marehe ũhoro wao mbera ya aciirithania. Mũndũ ũria aciirithania magatua atĩ nĩehĩtie-rĩ, no nginya arihe mũndũ ūcio ũngĩ maita meerĩ.

¹⁰ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra riake ndigiri, kana ndegwa, kana ng’ondũ kana nyamũ o yotho amũigĩre, nayo ikue, kana itihio, kana iĩywo, hatarĩ mũndũ ũroona-rĩ, ¹¹ ũhoro ūcio wao ũgaatuu na njira ya kwĩhitwa mĩhitwa mbera ya Jehova atĩ ũria ūhithio tiwe ūiyĩte indo icio. Mwene nake etikĩre mĩhitwa ūcio, na hatikagĩ ũhoro wa kũrihania. ¹² No angikorwo nyamũ nĩkũywo yaiirwo kuuma kũria yahithio-rĩ, no nginya mũndũ ūcio arihe mwene. ¹³ Angikorwo yatambuuriro nĩ nyamũ cia gĩthaka, niakonania matigari matũke ũira, na ndakaarĩhio nyamũ iyo itambuuriro nĩ nyamũ.

¹⁴ “Mũndũ angĩgwatio nyamũ ya mũndũ ũngĩ, nayo itihio kana ikue mwene atarĩ hakuhi, no nginya amĩrihe. ¹⁵ No nyamũ iyo ingikorwo irĩ na mwene-rĩ, ũria ũgwatio ndangĩmĩrĩha. Angikorwo nyamũ nĩgũkomborithio yakomborithio, mbeeca iria ikomboretwo niirĩhite hathara iyo.

Maũndũ makonĩ Gũikarania

¹⁶ “Mũndũ angĩhua mũĩritu gathirange ũtoorĩtio kũhikio, nake akome nake, no nginya arihe rũracio, nake mũĩritu ūcio atũike mütumia wake. ¹⁷ Ithe wa mũĩritu angĩrega biũ kũmũheana kũrĩ mũndũ ūcio, no nginya mũndũ ūcio arihe rũracio rwa airĩtu gathirange.

¹⁸ “Mũtigetikĩrie mũndũ-wa-nja mũrogi atũũre muoyo.

† 21:32 Thogora wa ngombo warĩ icunjĩ mĩrongo itatũ cia betha.

¹⁹ “Mündū ūngigwata nyamū na nginya ooragwo.

²⁰ “Mündū ūkaarutira ngai ingi iruta tiga Jehova nīakaniinwo.

²¹ “Mūtigeke mūgeni ūuru kana mūmūhinyīrīrie, nīgūkorwo o na inyuī mwarī ageni būrūri wa Misiri.

²² “Mūtikanahinyīrīrie mūtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai. ²³ Mūngika ūguo nao mangaire, hatiri njanja nīngaigua kirīro kīao. ²⁴ Nīngacinwo nī marakara, na nīngamūūruga na rūhiū rwa njora, nao atumia anyu matuīke a ndigwa na ciana cianyu ituīke cia ngoriai.

²⁵ “Ūngikombera mündū ūmwe wakwa gatagati-ini kanyu mbeeca abatairio nīcio-rī, ndūgatuīke ta mūkombaniri wa mbeeca; ndūkamūrihie uumithio wacio. ²⁶ Mündū ūngi angikūnengera nguo yake ya igūrū irūgamirīre thiiri, mūcookerie riūa rītanathūa, ²⁷ tondū noyo ari nayo ya kwīhumbira. Angikūhumbira naki agikoma? Angaira, nīngamūigua, nīgūkorwo ndi mūigua tha.

²⁸ “Ndūkanarume Ngai kana ūrume mūnene wa andū anyu.

²⁹ “Ndūgacerithirie maruta kuuma makūmbi-ini maku kana mahihīro-ini maku ma ndibei.

“No nginya ūūheage marigithathi ma ariū aku. ³⁰ Wīkage o ūguo mwena-ini wīgī ng’ombe na ng’ondū ciaku. Iria ciaciarwo ūrekage igaikara na manyina mīthenya mūgwanja, mūthenya wa inana ūgacineana kūrī nīi.

³¹ “Inyuī mūgūtuika andū akwa aamūre. Nī ūndū ūcio mūtikanarie nyama cia nyamū ndamburange nī nyamū cia gīthaka; ciikagīriei ngui.

23

Mawatho ma Kīhotoo na Kūiguanīra Tha

¹ “Ndūkanamemerekie ndeto cia maheeni. Ndūgateithīrīrie mündū mwaganu na ūndū wa kūrūgamirīra ūira wa maheeni.

² “Ndūkarūmanirīre na mūingī gwika ūūru. Ūngiruta ūira igooti-ini, ndūkogomie kīhotoo ūkinyiitanira na mūingī, ³ na ndūkonanie kīmenyano harī mündū mūthiini ciira-ini wake.

⁴ “Ūngiona ndegwa kana ndigiri ya mündū mūrī ūthū nake yūrīte-rī, tigirīra atī nīwamīcookia kūrī we. ⁵ Ūngiona ndigiri ya mündū ūgūthūire igwīte ikaremererwo nī mūrigo wayo-rī, ndūkamītege hau; no nginya ūmūteithie kūmīkīria.

⁶ “Ndūkanaime andū anyu ariā athiini kīhotoo ciira-ini wao. ⁷ Ndūkahutanie na thitango ya maheeni, na ndūkoorage mündū ūtari na mahitia kana mündū mwīhokeku, nīgūkorwo ndikarekereria mündū mwīhia.

⁸ “Ndūkoe ihaki, nīgūkorwo ihaki nīrītūmaga ariā monaga matuīke atumumu, na rīkoogomia ciugo cia andū ariā athingu.

⁹ “Ndūkahatirīrie mūgeni; inyuī nīmūū ūriā mūgeni aigua, tondū mwarī ageni būrūri wa Misiri.

Mawatho ma Thabatū

¹⁰ “Haandaga irio mīgūnda yaku mīaka itandatū, na ūkagetha irio iria iciarīte mīaka iyo, ¹¹ no mwaka wa mūgwanja ūkarekaga mīgūnda ūikare ūguo ūtarīmītwo na ūtekūhūthirwo. Nao ariā athiini gatagati ka andū anyu makonaga irio kuuma mīgūnda ūcio, nacio nyamū cia gīthaka ikarīaga kirīa marītīgagia. Ikaga o ūguo na mīgūnda waku wa mīthabibū na wa mītamaiyū.

¹² “Rutaga wira waku mīthenya itandatū, no mūthenya wa mūgwanja ndūkanarute wira, nīgeetha ndegwa na ndigiri yaku ihurūke, nayo ngombo irīa iciarīrwo gwaku, kana mūgeni, o nao magīage na ihinda rīa kūnogoka.

¹³ “Menyagīrīra wīkage maūndū marīa mothe ngwīrite. Ndūkanagwete marītwa ma ngai ingi; ndūkareke maiguu makīgwetwo na kanua gaku.

Ciathi Ithātū cia o Mwaka

¹⁴ “Gīagai na gīathī gīa gūkūngūira maita matatū o mwaka.

¹⁵ “Kūngūyagīra Gīathī kīa Mīgate Itari na Ndawa ya Kūimbīa; handū ha mīthenya mūgwanja ūrīage mīgate itari na ndawa ya kūimbīa, o ta ūriā ndagwaathire. Ikaga ūndū ūyū hīndī irīa itūitwo mweri-ini wa Abibu, tondū nī mweri-ini ūcio woimire būrūri wa Misiri.

“Gūtikanagīe mündū ūrīūkaga mbere yakwa moko matheri.

¹⁶ “Kūngūyagīra Gīathī kīa Magetha* na maciaro ma mbere ma irio iria ūhaandite mīgūnda yaku.

“Kūngūyagīra Gīathī kīa Igetha mūthia-ini wa mwaka, rīria ūgūcookanirīria irio ciaku kuuma mīgūnda.

¹⁷ “Arūme othe nīmarithiīaga mbere ya Mwathani Jehova maita matatū o mwaka.

¹⁸ “Ndūkanandutire thakame ya igongona hamwe na kindū kīrī na ndawa ya kūimbīa.

“Maguta ma maruta makwa ma gīathī matikaigwo nginya rūciini.

¹⁹ “Rehaga indo iria njega cia maciaro ma mbere nyūmba-ini ya Jehova Ngai waku.

“Ndūkanaruge koori na iria rīa nyina.†

Mūraika wa Ngai Kūhaarīria Njira

²⁰ “Na rīrī, nīi nīndīratūma mūraika athiī mbere yanyu, amūrangīre njira-ini na amūkinyie handū harīa ndīmūhaarīrie. ²¹ Iguagai na mwathikagīre ūriā ekūmwīra. Mūtikanamūkararie tondū ndakamūrekera ūremi wanyu, nīgūkorwo Rīitwa rīakwa rīrī thiini wake. ²² Mūngīmūigua kūna ūriā aroiga, na mwīke ūriā

* 23:16 Gīathī kīa Magetha no kīo kīokaine ta Gīathī kīa Ciumia (34:22), na gīakūngūyagīrwo ciumia mūgwanja thuutha wa Bendegothito.

† 23:19 Kūruga kori na iria rīa nyina warī mūtugo wa andū a Kaanani.

wothe ngaamwira, ningatuika thū kūrī thū cianyu, na njūkīrīre ariā makaamūūkīrīra. ²³ Mūraika wakwa nīagathiī mbere yanyu, na amūkinyie būrūrī wa Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Akaanani, na Ahivi, na Ajobusi, na nīī nīngamaniina biū. ²⁴ Mūtikanainamīrīre ngai ciao, kana mūcihoee, kana mūrūmīrīre mītugo yao. No nginya mūcianange, nayo mīhianano ya ngai ciao cia mahiga mūmūnange tūcunji. ²⁵ Hooyagai Jehova Ngai wanyu nake, nīarīrathimaga irio cianyu na maaī manyu. Nīndīmweheragīria mīrimū gatagati-ini kanyu, ²⁶ na gūtīrī mūdū ūkaahuna kana atuīke thaata būrūrī-ini wanyu. Nīndīmūkinyagīria matukū marīa mwathīrīrio ma gūtūra muoyo.

²⁷ “Nīngūtūma kīmakania giakwa mbere yanyu, na ndūme ndūrīrī iria mūrīkoragīrīa inyiitwo nī kīrigiicano. Nīndītūmaga thū cianyu imūūrāgīre. ²⁸ Nīngatūma magi mbere yanyu, maingate Ahivi, na Akaanani na Ahiti mamweherere. ²⁹ No rīrī, ndikamaingata o mwaka ūmwe, tondū būrūrī wahota gūcoka gīthaka, nacio nyamū cia gīthaka imūingīhīre mūno. ³⁰ Ndīmaingataga o kahora o kahora, nginya rīria mūkaingīha mūhote kwīnyiitira būrūrī ūcio.

³¹ “Nīngēkīra mīhaka yanyu kuuma Iria Itune, ndīmūkūrūkie nginya Iria rīa Afīlisti, na kuuma werū-ini nginya Rūū rwa Farati. Andū ariā maikaraga kūu nīngamaneana moko-ini manyu, na inyuī mūmaingate mamweherere. ³² Mūtīkagīe na kīrīkanīro nao kana na ngai ciao. ³³ Mūtīkareke matūūre būrūrī-ini wanyu; nī tondū no matūme mūnjīhīrie, nī tondū kūhooya ngai icio ciao ti-itherū nīgūkamūtoonya mūtego-ini.”

24

Kīrīkanīro Gwīkīrwo Hinya

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Ambata, ūke kūrī Jehova, wee na Harūni, na Nadabu, na Abihu, na athuuri mīrongo mūgwanja a Isiraeli, mūnamīrīre mūhoee mūrī haraaya, ² no Musa wīkī ūgaakuhīrīria Jehova; acio angī matigooke hakuhi. Nao andū acio angī a Isiraeli matikambate nawe.”

³ Nake Musa agīthīi na akīra andū ciugo ciothe cia Jehova na mawatho make, nao andū magītikanīria na mūgambo ūmwe, makiuga atīrī, “Ūria wothē Jehova oigīte, nītūgwīka.” ⁴ Nake Musa akīandika ūhorō wothē ūria Jehova aarītīe.

Mūthenya ūyū ūngī agīūkīra rūciinī tene, agīaka kīgongona magūrū-ini ma kīrīma, na akīrūgāmīa itugī ikūmī na igīrī cia mahiga irūgamīrīre mīhīrīga ikūmī na īrī ya Isiraeli. ⁵ Nīngī agītūma aanake amwe a Isiraeli, nao makīruta magongona ma njino, na magīthīnja tūtegwa tūrī igongona rīa ūiguano kūrī Jehova. ⁶ Musa akīoya nuthu ya thakame yatuo akīmīkīra mbakūrī-ini, na nuthu īria īngī akīmīmīnjamīnjīria kīgongona kīu. ⁷ Nīngī akīoya Ibuku rīa Kīrīkanīro, na akīrīthomera andū. Nao andū magītikanīria, makiuga atīrī, “Nītūgwīka ūria wothē Jehova oigīte; nītūgwathīka.”

⁸ Musa agīcoka akīoya thakame īyo, akīmīmīnjamīnjīria andū, na akiuga atīrī, “Ino nī thakame ya kīrīkanīro kīria Jehova aarīkanīire na inyuī kūringana na ciugo ici ciothe.”

⁹ Musa na Harūni, na Nadabu na Abihu hamwe na athuuri acio mīrongo mūgwanja a Isiraeli makīambata, ¹⁰ na makīona Ngai wa Isiraeli. Rungu rwa makīnya make haari handū haakītwo wega na mahiga ma yakuti ya bururu, matherete o ta igūrū rīo rīene. ¹¹ No Jehova ndaigana kūhūra atongoria acio a Isiraeli; nīmooire Ngai, na makīria na makīnyua.

¹² Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Ambata, ūke kūrī nīī kīrīma igūrū, na ūikare ho, na nīngūcoka ngūnengere ihengere cia mahiga, irī na maandiko ma watho na maathani marīa nyandikite nīguo ūmarutage andū a Isiraeli.”

¹³ Nīngī Musa akīumagāra marī na mūteithīrīria wake Joshua, nake Musa akīambata kīrīma-ini kīa Ngai. ¹⁴ Akīra athuuri acio atīrī, “Twtetererei haha nginya rīria tūgaacooka. Harūni na Huri marī hamwe na inyuī, mūdū o wothē ūria ūngīgia na ciira nīathīage kūrī o.”

¹⁵ Rīria Musa aambatire kīrīma-ini, itu rīkīhumbīra kīrīma, ¹⁶ naguo riiri wa Jehova ūgīkara igūrū rīa Kīrīma gīa Sinai. Kīrīma gīkīhumbīrwo nī itu rīu mīthenya itandatū, na mūthenya wa mūgwanja Jehova agīita Musa arī itu-ini rīu. ¹⁷ Andū a Isiraeli moonaga riiri wa Jehova ūtārīi ta mwaki wa kūniinana ūrī kīrīma igūrū. ¹⁸ Hīndī īyo Musa agītoonya itu-ini o akīambataga kīrīma. Agīkara kūu kīrīma-ini matukū mīrongo īna, ūtukū na mūthenya.

25

Maruta ma Hema īria Nyamūre

¹ Jehova akīra Musa atīrī, ² “Ira andū a Isiraeli mandehere iruta. Nīwe ūkwamūkīra iruta rīu handū hakwa kuuma kūrī mūdū o wothē ūria ngoro yake īkwenda kūheana. ³ Maruta marīa ūrīamūkagīra kuuma kūrī o nīmo maya: thahabu, na betha na gīcango; ⁴ na ndigī cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īria njega, o na guoya wa mbūrī; ⁵ na njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-ini mūtune, na njūa cia pombo, na mbaū cia mūga; ⁶ na maguta ma mūtamaīyū ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gūthondeka maguta ma gūitanīrīrio, na ūbumba ūria mūnungi wega; ⁷ na tūhiga twa onigithi, na tūhiga tūngī twa goro twa gwīkīrwo ebodi-ini na gakuo ga gīthūrī.*

⁸ “Nīngī ūnjakīthīrie handū haamūre, na nīī nīngatūūranagia nao. ⁹ Thondekai hema īno nyamūre, na mwīkire indo cia thīnī kūringana na mūhano ūria ngūkuonia.

Itandūkū rīa Kīrīkanīro

* 25:7 Ebodi yarī nguo nyamūre na yekagīrwo nī mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene (28:6-14).

¹⁰ “Nimathondekere ithandükü rîa mbaü cia mûgaa. Ûraihi warîo ùkorwo ùrî mikono ùrî na nuthu,[†] na kwarama kwarîo gûkorwo kûrî mikono ùmwe na nuthu,[‡] na kûraiha na igûrû kwarîo gûkorwo nî mikono ùmwe na nuthu. ¹¹ Ithandükü rîu rîgemio na thahabu therie miëna yeerî nja na thîinî, na mûritirihe na mûcibi wa thahabu miëna yothë. ¹² Ritwekerie icûhî inya cia thahabu, na ùcioherere magûrû-inî marîo mana, icûhî igîrî mwena ùmwe na icûhî igîrî mwena ùrîa ùngî. ¹³ Ûcooke ùthondeke mîti mîraaya ya mûgaa ùmigemie na thahabu. ¹⁴ Toonyia mîti ìyo mîraaya icûhî-inî iria iri miëna ya ithandükü nigeetha rikûukage. ¹⁵ Mîti ìyo mîraaya îrekwo îikarage icûhî-inî cia ithandükü rîrî, na ndikeheragio. ¹⁶ Ûcooke wîkire thîinî na ithandükü rîu Ûira, ùrîa ngûkûhe.

¹⁷ “Thondeka gîti gîa tha gîa thahabu therie, gîkorwo kîrî kîa ùraihi wa mikono ùrî na nuthu,[§] na warîi wa mikono ùmwe na nuthu.^{*} ¹⁸ Na ùture makerubi meerî ma thahabu, ùmekîre mîthia-inî ya gîti kîu gîa tha. ¹⁹ Thondeka ikerubi rîmwe rîikare mûthia-inî ùmwe, na ikerubi rîu rîngî rîikare mûthia-inî ùrîa ùngî wa gîti gîa tha; thondeka makerubi macio maanyitanite na gîti gîa tha mîthia-inî yeerî. ²⁰ Makerubi macio makorwo matambûrûkîtie mathagu mamo na igûrû, magathiika gîti kîu gîa tha namo. Makerubi macio makorwo maroranite, na marorete gîti kîu gîa tha. ²¹ Igîrîra gîti kîu gîa tha igûrû rîa ithandükü, na wîkire thîinî wa ithandükü rîu Ûira ùrîa ngûkûhe. ²² Na hau igûrû wa gîti gîa tha, gatagatî ka makerubi macio meerî marî igûrû wa ithandükü rîa Ûira nîngacemania nawe ngûhe maathani makwa mothe nî ùndû wa andû a Isiraeli.

Metha

²³ “Thondeka metha na mbaü cia mûgaa, ùraihi wayo ùkorwo ùrî wa mikono ùrî,[†] na warîi wayo ùkorwo ùrî wa mikono ùmwe,[‡] na kûraiha na igûrû ùkorwo ùrî na mikono ùmwe na nuthu.[§] ²⁴ ùmigemie na thahabu therie, na ùmîtirihe na mûcibi wa thahabu. ²⁵ Mîthondekere karûbaü gaceke ka warîi wa ruhî^{*} gathiûrûrûkîrie metha ìyo, na ùgatirihe na mûcibi wa thahabu. ²⁶ Thondekera metha ìyo icûhî inya cia thahabu, ùcioherere koono-inî iria inya o harîa magûrû macio mana marî. ²⁷ Icûhî ìcio ùkorwo ùrî hakuhî na mûcibi wa karûbaü karîa gaceke, nigeetha inyiitagîrîre mîti ùrîa ya gûkuuaga metha ìyo. ²⁸ Thondeka mîti mîraaya ya mbaü cia mûgaa, ùmigemie na thahabu na ùkuuaga metha nayo. ²⁹ Na ùthondeke thaani ciayo, na thaani nene cia thahabu therie na ndigithû, na mbakûrî cia gûitaga maruta. ³⁰ Iga mîgate ùrîa ùigagwo mbere yakwa igûrû rîa metha ìyo, nayo îikarage hau mbere yakwa mahinda mothe.

Mûti wa Kûigîrîrwo Matawa

³¹ “Thondeka mûti wa kûigîrîrwo matawa ma thahabu therie, kîrûgamo o na gîtina kîaguo iturwo inyiitanite; ikombe ciaguo ihaana ta mahûa, na tûkonyo twaguo o na mahûa ùkorwo ùrî kindû kîmwe inyiitanite nago. ³² Honge ithathatû ciuimîre miëna-inî ya mûrûgamo wa mûti ùcio wa kûigîrîrwo matawa, ithatû mwena ùmwe na ithatû mwena ùrîa ùngî. ³³ Ikombe ithatû iturîtwo na mûhiano wa mahûa ma mûrothi ùrî na tûkonyo na mahûa ùkorwo ùrî rûhonge-inî rûmwe, nacio ithatû ùkorwo rûu rûngî; honge ìcio ciothe ithathatû ùkorwo ihaana o ùguo, ciuimîte mûti-inî ùcio wa kûigîrîrwo matawa. ³⁴ Na mûti-inî ùcio wa kûigîrîra matawa hagîe ikombe inya cia mûhiano wa mahûa ma mûrothi ùrî na tûkonyo na mahûa. ³⁵ Gakonyo kamwe gakorwo karî rungu rwa honge cia mbere igîrî ciuimîte mûrûgamo-inî wa mûti ùcio wa kûigîrîrwo matawa, nako gakonyo ga keerî kagîe rungu rwa honge cia keerî igîrî, nako gakonyo ga gatatû kagîe thî wa honge cia gatatû igîrî, ciothe nî honge ithathatû. ³⁶ Tûkonyo tûu na honge ìcio ùkorwo ùrî kindû kîmwe na mûti ùcio wa kûigîrîrwo matawa, iturîtwo na thahabu therie.

³⁷ “Nîngî ùthondeke matawa mûgwanja maguo na ùmaigîrîre igûrû rîaguo nîgeetha mamûrike hau mbere ya guo. ³⁸ Magathî ma gûtinia ndaambî na thaani cia mûrarî wa ndaambî ùkorwo ùrî cia thahabu therie.

³⁹ Taranda[†] ya thahabu therie ihûthîrwo gûthondeka mûti wa kûigîrîrwo matawa o na indo ìcio ciothe.

⁴⁰ Ûtigîrîre athî nîwacithondeka kûringana na mûhianîre ùrîa wonirio ùrî kîrîma-inî.

Hema ùrîa Nyamûre

¹ “Thondeka hema nyamûre ùrî na itambaya ikûmi cia gûcuurio itumîtwo na gatani yogothetwo wega ya ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mûtune ta gakarakû, na igemio na makerubi nî mûtumi mûgî na wîra ùcio. ² Itambaya ìcio cia gûcuurio ciothe ùkorwo ciiganaine, mikono mîrongo ùrî na ùnana^{*} kûraiha na mikono ùna[†] kwarama. ³ Itambaya ithano-rî, itumanio hamwe, na ìcio ingî ithano itumanio hamwe. ⁴ Kundîka ciana cia gîtambya kîa rangî wa bururu mûthia-inî wa gîtambya gîa gûcuurio kîrîa kîrî mûcio wa mwena ùmwe, na wîke o ro ùguo harî gîtambya kîa mûcio kîa mwena ùcio ùngî. ⁵ Kundîka ciana mîrongo ùnana gîtambya-inî kîmwe gîa gûcuurio, na ingî mîrongo ùnana gîtambya-inî kîa mûcio kîa mwena ùcio ùngî, na ùringithanie o kîana na kîrîa kîngî. ⁶ Nîngî ùthondeke ngathîka mîrongo ùnana cia thahabu, na ùcihûthîre na kuohithania itambaya ìcio cia gûcuurio nîguo hema ìyo nyamûre ùtûike kindû kîmwe.

[†] 25:10 nî ta mita ùmwe [‡] 25:10 nî ta mita robo ithatû (0.75) [§] 25:17 nî ta mita ùmwe ^{*} 25:17 nî ta mita robo ithatû (0.75)
[†] 25:23 nî ta mita ùmwe [‡] 25:23 nî ta nuthu mita [§] 25:23 nî ta mita robo ithatû (0.75) ^{*} 25:25 nî ta centimita 8 [†] 25:39 nî ta kilo 34
^{*} 26:2 nî ta mita ikûmi na igîrî na nuthu (12:5) [†] 26:2 nî ta mita ùmwe na robo ithatû (1:75)

⁷ “Tuma itambaya ikūmi na kīmwe cia guoya wa mbūri ituike hema ya kūhumbira hema irīa nyamūre. ⁸ Itambaya icio ciothe ikūmi na kīmwe ikorwo ciiganaine, ikorwo irī mikono mīrongo itatū[‡] kūrāiha na mikono ina[§] kwarama. ⁹ Tumania itambaya ithano cia icio cia gūcuurio ituike kindū kīmwe, nacio icio ingī ithathatū itumanio hamwe. Kūnja gitambaya gīa gatandatū maita meerī mwena wa mbere wa hema. ¹⁰ Kundika ciana mīrongo itano mūthia-inī wa itambaya cia gūcuurio cia mwena ūmwe, ningī wike o ūguo mūthia-inī wa itambaya icio cia mwena ūria ūngī. ¹¹ Ningī ūthondeke ngathika mīrongo itano cia gīcango, na ūctoonyie ciana-inī nigeetha hema iyo ituike kindū kīmwe. ¹² Harī ūraihi wa gitambaya gīa gūcuurio ūria ūngitigara, nuthu ya gitambaya kīria gītigaire nī gīcunjuure mwena wa thuutha wa hema iyo nyamūre. ¹³ Itambaya cia gūcuurio cia hema ikorwo iraihiite kūrī icio ingī na mūkono ūmwe^{*} mīena yeerī; kīria gītīgara gīcunjuure kīhumbire mīena ya hema iyo nyamūre. ¹⁴ Thondekera hema iyo kīandarūa kīa njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, na igūrū wakio ūkīhumbire na njūa cia pomboo.

¹⁵ “Thondeka mbaū cia kūrūgama cia mūtī wa mūgaa cia gwaka hema iyo nyamūre. ¹⁶ O rūbāū-inī rūkorwo rūrī rwa mikono ikūmi[†] kūrāiha na mūkono ūmwe na nuthu[‡] kwarama, ¹⁷ mbaū icio igīe na tūhocio tūcomokete tūigananīrie. Thondeka mbaū icio ciothe cia Hema-irīa-Nyamūre na njīra iyo. ¹⁸ Thondeka mbaū mīrongo irī cia mwena wa gūthini wa hema iyo nyamūre, ¹⁹ na ūthondeke itina cia betha mīrongo ina cia gūkarīrwo nī mbaū icio mīrongo irī, o rūbāū rūmwe rūgaikarīra itina igīrī, o rūmwe rūkorwo rūrī rungu rwa kahocio. ²⁰ Ningī mwena ūcio ūngī, mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamūre, thondeka mbaū mīrongo irī ²¹ na itina mīrongo ina cia betha o igīrī igaikarīrwo nī rūbāū rūmwe. ²² Thondeka mbaū ithathatū cia mwena wa na thuutha, nīguo mwena wa mūthia wa ithūiro wa hema iyo nyamūre, ²³ na ūthondeke mbaū igīrī cia koine cia mwena wa na thuutha. ²⁴ Koine-inī icio cieri no nginya ikorwo irī mbaū igīrī igīrī kuuma thī nginya igūrū, na ciohanio na mūrīnga ūmwe; koine cieri igakorwo itariī ūguo. ²⁵ Nī ūndū ūcio hegīkorwo na mbaū inyanya, na itina ikūmi na ithathatū cia betha, o igīrī igaikarīrwo nī rūbāū rūmwe.

²⁶ “Ningī ūthondeke mīgamba ya mbaū cia mūgaa: itano yayo nī ūndū wa mbaū cia mwena ūmwe wa hema iyo nyamūre, ²⁷ na itano nī ūndū wa mbaū cia mwena ūcio ūngī, na itano nī ūndū wa mbaū cia mwena wa ithūiro mūthia-inī ūria wa na thuutha wa hema iyo nyamūre. ²⁸ Mīgamba wa gatagatī uume mūthia ūmwe nginya ūria ūngī, ūgereire gatagatī ka mbaū icio. ²⁹ Gemia mbaū icio na thahabu, na ūthondeke mīringa ya thahabu ya kūnyiitirīra mīgamba iyo. O nayo wonirio mbaū iyo nīgemo na thahabu.

³⁰ “Aka hema iyo nyamūre kūrīngana na mūhianīre ūria wonirio rīria warī kīrīma-inī.

³¹ “Tuma gitambaya gīa gūcuurio kīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarākū, na cia gatani irīa yogothetwo wega na ikagemio na makerubi nī mūbundi mūgī. ³² Cuuria gitambaya kīu na tūcuurio twa thahabu ikingī-inī inya cia mūgaa iria igemetio na thahabu, na ikarūgama igūrū rīa njikarīro inya cia betha. ³³ Cuuria gitambaya kīu gīa gūcuurio na ngathika, na ūcooke ūige ithandūkū rīa ūira thuutha wa gitambaya kīu gīa gūcuurio. Gitambaya kīu gīa gūcuurio kīhakanie Handū-harīa-Hatheru na Handū-harīa-Hatheru-Mūno. ³⁴ Igīrīra gītī gīa tha igūrū rīa ithandūkū rīa ūira thīinī wa Handū-harīa-Hatheru-Mūno. ³⁵ Iga metha nja ya gitambaya kīu gīa gūcuurio mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamūre, naguo mūtī wa kūigīrīra matawa ūige mwena wa gūthini ūng’ethanīre na metha iyo.

³⁶ “Itoonyero-inī rīa hema, thondeka gitambaya gīa gūcuurio kīa rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarākū, na gatani irīa yogothetwo wega, kīgemetio nī mūgemia mūgī. ³⁷ Thondekera gitambaya kīu gīa gūcuurio tūcuurio twa thahabu na itugī ithano cia mūgaa igemetio na thahabu. Na ūcitwekerie itina ithano cia gīcango.

27

Kīgongona kīa Iruta rīa Njino

¹ “Aka kīgongona na mbaū cia mūgaa, kīa mikono itatū^{*} kūrāiha na igūrū; gīkorwo kīiganaine mīena yothē, mikono itano[†] kūrāiha na mikono itano kwarama. ² Thondeka hīa inya, o rūmwe koine-inī īmwe ya kīgongona, nigeetha hīa icio na kīgongona ikorwo irī kindū kīmwe, nakio kīgongona kīu ūkīgemie na gīcango. ³ Thondeka indo ciothe cia kīgongona irī cia gīcango, ūgīthondekere nyūngū cia kūrutaga mūhu, na icakūrī na mbakūrī cia gwīkīrwo thakame ya kūminjaminja, na njibe cia kūnyiita nyama, na ngīo cia mwaki. ⁴ Thondekera kīgongona kīu gitara, na ningī ūthondeke mūkwa wa gīcango, na ūthondeke mīringa ya gīcango, o ūmwe wīkīrwo koine-inī iria inya cia mūkwa ūcio. ⁵ Ūige gitara kīu rungu wa muoho wa kīgongona nigeetha rūkinye nuthu ya ūraihi wa kīgongona. ⁶ Thondeka ituga cia mūgaa nī ūndū wa kīgongona na ūcīgemie na gīcango. ⁷ Itugī icio itoonyio mīringa-inī iyo nigeetha igakoragwo ikarīire mīena-inī yeerī ya kīgongona hīndī ya gūgikuua. ⁸ Thondeka kīgongona kīu na mbaū nīguo kīgīe na irima gatagatī. Ūgīthondeke o ta ūria wonirio rīria warī kīrīma-inī.

Nja ya Hema irīa Nyamūre

[‡] 26:8 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) [§] 26:8 nī ta mita īmwe na robo ithatū (1:75) ^{*} 26:13 nī ta nuthu mita [†] 26:16 nī ta mita inya na nuthu (4:5) [‡] 26:16 nī ta mita robo ithatū (0:75) [§] 26:33 Mūthinjirī-Ngai ūria mūnene nowe wiki wetīkīrītio gūtoonya Harīa-Hatheru-Mūno, na eekaga ūguo riita rīmwe o mwaka hīndī irīa ekūhoroheria andū mehīa mao. ^{*} 27:1 nī ta mita īmwe na robo (1:25) [†] 27:1 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

⁹ “Thondeka nja ya hema iria nyamüre; mwena wa güthini ükorwo üri wa mikono igana[‡] küraiha na ügie na itambaya cia gücuurio cia gatani iria mwogotho wega,¹⁰ ükorwo na itugĩ mirongo iri na itina mirongo iri cia gicango, iri na tücuurio na tümikwa twa betha itugĩ-inĩ. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo ükorwo üri na mikono igana küraiha na ügie na itambaya cia gücuurio, ügie na itugĩ mirongo iri na itina mirongo iri cia gicango, iri na tücuurio na tümikwa twa betha itugĩ-inĩ.

¹² “Mwena wa ithüro wa nja iyo ükorwo üri wa mikono mirongo itano[§] kwarama na ügie na itambaya cia gücuurio na itugĩ ikümi na itina ikümi. ¹³ Mwena wa irathiro, kwerekera küria riua rirathagira, nja iyo ikorwo iri ya wari* wa mikono mirongo itano. ¹⁴ Itambaya cia gücuurio ikorwo iri cia iraihu wa mikono ikümi na itano* na ikorwo iri mwena ümwe wa itoonyero ria nja iyo, na ikorwo na itugĩ ithatü na itina ithatü, ¹⁵ na itambaya ingi cia gücuurio cia iraihu wa mikono ikümi na itano ikorwo mwena ücio üngi wa itoonyero, na ikorwo iri na itugĩ ithatü na itina ithatü.

¹⁶ “Naguo ühoro wa itoonyero ria nja iyo, wikire gĩtambaya gia gücuurio gikorwo kiri kia iraihu wa mikono mirongo iri,[†] kia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi müture ta gakaraku, na gatani iria yogothetwo wega, wira wa mügemia müügi, na gikorwo na itugĩ inya na itina inya. ¹⁷ Itugĩ ciothe güthiürükiria nja iyo, igie na tümikwa na tücuurio twa betha na itina cia gicango. ¹⁸ Nja iyo ikorwo na iraihu wa mikono igana,[‡] na mikono mirongo itano kwarama,[§] na ikorwo na itambaya cia gücuurio cia gatani yogothetwo wega ya mikono itano küraiha na igürü, na iri na itina cia gicango. ¹⁹ Indo iria ingi ciothe cia gütümirwo wira-ini wa hema iria nyamüre, iri cia wira o na ürikü, o hamwe na higi cia kwamba hema na cia nja ciothe, niikorwo iri cia gicango.

Maguta ma Müti wa Küigirwo Matawa

²⁰ “Atha andü a Israeli maküherehe maguta maria makeere wega ma ndamaiyu hihe ma güküheaga ütheri, nigeetha matawa maikarage maakanite. ²¹ Thiini wa Hema-ya-Gütunganwo, nja ya gĩtambaya gia gücuurio kiria kiri mbere ya ithandükü ria Üira, Harüni na ariu ake nimaigage matawa maakanite mbere ya Jehova kuuma hwa-ini o nginya rüciini. Üündü üyü ütuike watho wa kürümagirwo tene na tene thiini wa Israeli njirwa-ini ciothe iria igooka.

28

Nguo cia Athinjiri-Ngai

¹ “Tümanira Harüni müru wa nyüka oke harüwe kuuma gatagati ka andü a Israeli, hamwe na ariu ake Nadabu na Abihu, na Eleazaru na Ithamaru, nigeetha mandungatagire mari athinjiri-Ngai. ² Tumira Harüni müru wa nyüka nguo nyamüre, cia kümünehagia na kümütiithagia. ³ Ariia mabundi maria mari na üügi wa gütüma, nguo aria nii heete üügi maündü-ini ta macio, niguo matumire Harüni nguo cia kwihumba akiämürwo, niguo andungatagire ari müthinjiri-Ngai. ⁴ Nacio ici nicio nguo iria megütuma: gakuo ga githüri, na ebodi, na nguo ndaaya, na kanju ya taama ng'eme wega, na kirembe, na mücibi. Nguo ici nyamüre megütumira Harüni müru wa nyüka na ariu ake niguo mandungatagire mari athinjiri-Ngai. ⁵ Ni mahüthire thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi müture ta gakaraku, hamwe na gatani iria njega.

Ebodi

⁶ “Tuma ebodi ya ndigi cia rangi wa thahabu na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi müture ta gakaraku na ya gatani iria yogothetwo wega, wira wa mübundi müügi. ⁷ Ni wega ebodi iyo igie na tümikwa twiri twa kümünyithaniria ciande-ini, tütümiriwo mithia-ini yeeri yayo nigeetha ndaami ciayo cieri iniyitane. ⁸ Naguo mücibi wayo wa njohero iria müture wega ükorwo ühaana tayo na üri wa gücünji kimwe na ebodi iyo na üthondeketwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi müture ta gakaraku, hamwe na gatani njogotho wega.

⁹ “Oya tühiga twiri twa onigithi ükurure mariitwa ma ariu a Israeli igürü riato¹⁰ marümaniriire iria maaciariwo, ükurure mariitwa matandatü kahiga-ini kamwe, na matandatü kau kangi. ¹¹ Kurura mariitwa ma ariu a Israeli tühiga-ini tüu twiri ta üria mürengi wa tühiga twa goru akururaga kahengere ga gwikira mühüüri. Ücooke ütütmiriire tükonyo-ini twa thahabu, ¹² na ütuoherehe ndaami-ini cia kiande cia ebodi, türi tühiga twa kiririkania kia ariu a Israeli. Harüni niarikuuaga mariitwa macio ciande-ini ciake matuüke kiririkania mbere ya Jehova. ¹³ Thondeka tükonyo tügemu twa thahabu ¹⁴ na irengeeri igiri cia thahabu theri, ihaana ta mükanda, nacio ücinyiithanie na tükonyo tüu.

Gakuo ga Githüri

¹⁵ “Thondekithia gakuo ga githüri ga gwikagirwo ituüro-ini ria ciira, nako gatumwo ni mütümi müügi. Gathondeke ta ebodi: kari ka ndigi cia rangi wa thahabu na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi müture ta gakaraku na gatani iria yogothetwo wega. ¹⁶ Gakuo kau gakorwo kaiganaine miëna yotho ina inji kenda* küraiha na inji kenda kwarama, na koinanirwo maita meerĩ. ¹⁷ Ücooke ügatumiriire mihari ina ya tühiga twa goru. Mühari wa mbere hakorwo kahiga ka wakiki iria müture, na ka yakuti iria ihaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹⁸ mühari wa keeri ütümiriire kahiga ga thumarati, na ka yakuti iria ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹⁹ mühari wa gatatu ütümiriire kahiga ka wakiki iria wa

‡ 27:9 ni ta mita 46 § 27:12 ni ta mita 23 * 27:14 ni ta mita 7 † 27:16 ni ta mita 9 ‡ 27:18 ni ta mita 46 § 27:18 ni ta mita 23
* 28:16 ni ta centimita 22

bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ²⁰ naguo mūhari wa kana ūtumīrīrwo kahiga ga thumarati iria theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Ūtūmīrīre tūkonyo-ini tūgemu twa thahabu. ²¹ Hagikorwo hari na tūhiga ikūmi na twīrī, o kamwe karūgamīrīre marītwa ma ariū a Isiraeli, o kamwe gakururwo rītwa rīa mūhīrīga ūmwe wa iria ikūmi na tīrī ya Isiraeli, o ta ūrīa kahengere ka mūhūiri gakururagwo.

²² “Thondekera gakuo kau ga githūri irengeeri njogothie cia thahabu therie ihaana ta mūkanda. ²³ Gathondekere mīringa tīrī ya thahabu, ūmīherere mīthia-ini tīrī ya gakuo kau ga githūri. ²⁴ Ohania irengeeri igīrī cia thahabu mīringa-ini hau mīthia-ini ya gakuo ga githūri, ²⁵ nayo mīthia iria ingī ya irengeeri yohithanio na tūkonyo tūria twīrī, ūmīnyitithanie na ndaamī cia kīande cia ebodi mwena wa na mbere. ²⁶ Thondeka mīringa tīrī ya thahabu ūmīnyitithanie na mīthia iria ingī tīrī ya gakuo ga githūri mwena wa na thīini kūrigania na ebodi. ²⁷ Thondeka mīringa ingī tīrī ya thahabu na ūmīnyitithanie magūrū-ini na ndaamī cia kīande mwena-ini wa mbere wa ebodi, hakuhi na rūtumo, igūrū hanini wa mūcibi wa njohero ya ebodi. ²⁸ Mīringa ya gakuo ga githūri irīohithanagio na mīringa ya ebodi na rūrigi rwa bururu, na iniyitithanio na mūcibi wa njohero, nigeetha gakuo ga githūri gatikarekanie na ebodi.

²⁹ “Riria rīothe Harūni arītoonyaga Handū-haria-Hatheru, arīkuuaga marītwa ma ariū a Isiraeli marī githūri-ini gīake gakuo-ini ga githūri ga ituīro rīa ciira, arī kiririkania gīa gūtūra mbere ya Jehova. ³⁰ Ningī wīkire Urimu na Thumimu[†] thīini wa gakuo kau ga githūri, nigeetha ciikarage githūri-ini kīa Harūni riria rīothe arītoonyaga agathiī mbere ya Jehova. Ūguo nīguo Harūni arīkuuaga ūhoti wa gūtūagīra andū a Isiraeli ciira githūri-ini gīake ariū mbere ya Jehova.

Nguo ingi cia Athīnjiri-Ngai

³¹ “Tuma nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mūtheri, ³² na ikorwo na harūkīrio ya mūtwe gatagatī kayo. Ikorwo itirihitwo mīthia-ini ta kara ya ngingo gūthiūrūrūkīria iharūkīrio rīu rīa mūtwe, nigeetha ndigatarūke. ³³ Thondeka tūcunjuura tūtariī ta matunda ma makomamanga twa ndigi cia rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakū gūthiūrūrūka rūtumo rwa magūrū-ini rwa nguo iyo, tūhakanitio na ngengere cia thahabu. ³⁴ Ngengere cia thahabu na makomamanga macio mathiī mahakanitio gūthiūrūrūka rūtumo rwa magūrū-ini rwa nguo iyo ndaaya. ³⁵ Harūni no nginya ehumbage nguo iyo hīndi ciothe riria egūtungata. Ngengere nīrīgūagwo ikīgamba riria egūtūonyaga Handū-haria-Hatheru o hau mbere ya Jehova na riria ekuuma ho, nigeetha ndagakue.

³⁶ “Thondeka gatanji ga thahabu therie, na ūgakurure ta ūria mūhūiri ūkururagwo, ūkurure ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRIRE JEHOVA. ³⁷ Koherere rūrigi rwa rangi wa bururu nīguo ūkanyitithanie na kīremba, gakorwo karī mwena wa mbere wa kīremba. ³⁸ Karikoragwo karī thiithi-ini wa Harūni, nake agakuuaga mahitīa makoniī iheo iria theru, iria andū a Isiraeli mangikorwo mamūriire Jehova, o na iri cia mūthemba o na ūrīkū. Gatanji kau gakoragwo karī thiithi-ini wa Harūni hīndi ciothe nigeetha magetikīrikaga nī Jehova.

³⁹ “Kanjū nītumwo iri ya gatani iria njega mūno, o na ūtume kīremba na gatani iria njega mūno. Mūcibi ūtumwo nī mūgemia ūria mūgī na wira ūcio. ⁴⁰ Tumīra ariū a Harūni kanjū, na mīcibi, na tūmīcibi twa kīongo, cia gūtūma manenehagio na maheagwo gītīo. ⁴¹ Warīkia kūhumba mūrū wa nyūkwa na ariū ake nguo icio-rī, ūmaītīrīre maguta na ūmaamūre. Ūmaamūre nigeetha mandungatagīre marī athīnjiri-Ngai.

⁴² “Matumithīrie thuruarī cia thīini cia gatani, cia kūhumbīra njaga ya mīrīrī yao kuuma njohero nginya ciero-ini. ⁴³ Harūni na ariū ake no nginya macīhumbage riria rīothe marītoonyaga Hema-ya-Gūtūnganwo kana magīthengerera kīgongona marutīre wira Handū-haria-Hatheru nigeetha matikahitīe, nao makue.

“Ūyū nītūuīke watho wa kūrūmagīrīrwo tene na tene nī Harūni na njiaro ciake.

29

Kwamūrwo gwa Athīnjiri-Ngai

¹ “Na riri, ūū nīguo ūgwika nigeetha wamūre Harūni na ariū ake, nīguo mandungatagīre marī athīnjiri-Ngai: Oya gategwa kamwe na ndūrūme igīrī itarī kaūgū. ² Na kuuma mūtu-ini mūhinyu mūno wa ngano ūtarī ndawa ya kūmbia, ūthondeke mīgate na keki itukanitio na maguta na tūmīgate tūhūthū tūhakitwo maguta. ³ Ikīra indo icio gīkabū-ini na ūcinenganīre ūguo hamwe na ndegwa iyo na ndūrūme icio cieri. ⁴ Ūcooke ūrehe Harūni na ariū ake itoonyero-ini rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, ūmatambie na maa. ⁵ Oya nguo icio, ūhumbe Harūni kanjū, na nguo ndaaya ya ebodi, na ebodi yo nyene na gakuo ga githūri. Muohe ebodi na mūcibi wayo wa njohero ūria mūtume wega. ⁶ Mwīkire kīremba mūtwe, nako gatanji karīa kaamūre ūgekīre kīremba-ini kīu. ⁷ Oya maguta ma gūtānīrīrio ūmūtīrīrie mūtwe ūmwamūre. ⁸ Rehe ariū ake na ūmahumbe kanjū, ⁹ na ūmoohē tūmīcibi twa mūtwe. Ningī wohe Harūni na ariū ake mīcibi. Ūthīnjiri-Ngai nī wao ūrī watho wa kūrūmagīrīrwo tene na tene. Ūguo nīguo ūkaamūra Harūni na ariū ake.

¹⁰ “Rehe ndegwa iyo mwena wa mbere wa Hema-ya-Gūtūnganwo, nake Harūni na ariū ake mūgīrīre moko mao mūtwe wayo. ¹¹ Ūcooke ūmīthīnjīre mbere ya Jehova o hau itoonyero-ini rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ¹² Ningī woe thakame imwe ya ndegwa iyo, ūmīhake hīa cia kīgongona na kīara giaku, iyo ingī ūmīite gītina-ini gīa kīgongona. ¹³ Ningī woe maguta mothe marīa mahumbīre nyama cia nda, na marīa mahumbīre ini, na higo cieri na maguta ma cio ūmacinīre hau kīgongona-ini. ¹⁴ No nyama cia ndegwa iyo hamwe na rūia na mahu ūcinīre nja ya kambī. Rīu nī iruta rīa mehīa.

¹⁵ “Oya ndūrūme imwe nake Harūni na ariū ake mamūgīrīre moko mao mūtwe igūrū wayo. ¹⁶ Mīthīnje na woe thakame, ūmīminjaminjīrie kīgongona mīena yothe. ¹⁷ Tinangia ndūrūme tūcunjī, na ūthambie

[†] 28:30 Urimu na Thumimu twarī tūnyamū twahūthagīrwo kūmenya wendi wa Ngai; no ūrīa twahūthagīrwo kana ūrīa twarutaga wira, gūtīrī mīndū ūūi.

nyama cia nda, na magūrū mayo, ūciige hamwe na mūtwe na tūcunjī tūu tūngī. ¹⁸ Ūcooke ūcinīre ndūrūme iyo yothe igūrū wa kigongona. Riu nī iruta rīa njino rīa kūrūtīra Jehova, rīrī mūtārārīko mwea rīrūtīrwo Jehova, rīrī iruta rīrūtīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki.

¹⁹ “Oya ndūrūme iyo ingī, nake Harūni na ariū ake mamūgīrīre moko mao mūtwe. ²⁰ Mīthīnje, woe thakame imwe yayo ūmīhake moni cia matū ma ūrīo ma Harūni na ariū ake o na ciara iria nene cia moko mao ma ūrīo, na ciara iria nene cia magūrū mao ma ūrīo. Ūcooke ūminjāminjīre kigongona thakame mīena yothe. ²¹ Na woe thakame imwe kuuma kigongona-inī na maguta ma gūtanīrīrio ūciminjāminjīre Harūni na nguo ciake, na ariū ake na nguo ciao. Hīndī iyo Harūni na ariū ake hamwe na nguo ciao nīmagatūika aamūre.

²² “Oya maguta mamwe ma ndūrūme iyo, maguta ma mūting’oe ūrīa mūnoru, na maguta marīa mahumbīire nyama cia nda, na maguta marīa mahumbīire ini, na higo cieri na maguta ma cio, na kīero kīa mwena wa ūrīo. (Iyo niyo ndūrūme ya igongona rīa kwamūrana.) ²³ Kuuma gīkabū-inī kīa mīgate itārī mīkīre ndawa ya kūmbia kīrīa kīrī mbere ya Jehova, oya mūgate ūmwe na keki ithondeketwo na maguta, na woe kamūgate kahūtū. ²⁴ Indo icio ciothe cineane moko-inī ma Harūni na ariū ake, ūcooke ūcithūngūthie mbere ya Jehova irī Igongona rīa gūthūngūthio. ²⁵ Ningī ūcooke woe indo icio kuuma moko-inī mao, ūcinīre kigongona-inī igūrū hamwe na iruta rīa njino, ituīke mūtārārīko mwea harī Jehova, rīrī iruta rīrūtīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki. ²⁶ Warīkia kūruta gīthūri kīa ndūrūme iyo ya kīamūrano kīa Harūni, gūthūngūthie mbere ya Jehova rīrī iruta rīa gūthūngūthio, nakīo gītuīke rwīga rwaku.

²⁷ “Amūra icunjī cia ndūrūme iyo ya kīamūrano iria irī cia Harūni na ariū ake nacio nī: gīthūri kīrīa gīathūngūthitio na kīero kīrīa kīaheanītwo. ²⁸ Indo icio ituīke rwīga rwa kūheagwo Harūni na ariū ake nī andū a Isiraeli hīndī ciothe. Nīrīo iruta rīrīa andū a Isiraeli marīrutagīra Jehova kuuma maruta-inī ma ūguano.

²⁹ “Nguo iria nyamūre cia Harūni igūtūika cia njiao ciake, nīgeetha magaitagīrīrio maguta na makaamūrāgwo macīhumbīte. ³⁰ Mūrīu ūrīa ūkamūgaya atuīke mūthīnjīri-Ngai na oke gūtungata thīnī wa Handū-Harīa-Hatheru, Hema-inī-ya-Gūtūnganwo arīhumbaga nguo icio mīthenya mūgwanja.

³¹ “Oya ndūrūme iyo ya kīamūrano nacio nyama ciayo ūcirugīre handū harīa hatheru. ³² Harūni na ariū ake marīrīagīra nyama cia ndūrūme iyo na mīgate kuuma gīkabū-inī o hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ³³ Nīmarīrīaga indo icio irutitwo cia horohio nī ūndū wa kwamūrwo kwao na gūtherio. No itikanarīo nī mūdū ūngī, nī ūndū nī theru. ³⁴ Na rīrī, nyama cia ndūrūme iyo ya kīamūrano kana mīgate ingītīgara nginya rūciinī-rī, nīcinwo. Itikanarīo tondū nī theru.

³⁵ “Ika Harūni na ariū ake maūdū mothe marīa ngwathīte, na ūniine mīthenya mūgwanja ūkīmaamūra. ³⁶ Rutagai ndegwa imwe o mūthenya, irī iruta rīa mehīa rīa kūhorohanīria. Therīa kigongona na ūndū wa gūkīhoroheria na gūgītīrīria maguta, ūkīamūre. ³⁷ Gīa na horohio ya kigongona mīthenya mūgwanja ya gūkīamūra. Thuutha ūcio kigongona kīu nīgīgūtūika gītheru mūno, nakīo kīrīa gīothe kīrīkīhutagīa kīrītūikaga gītheru.

³⁸ “Gīkī nīkīo kīndū kīrīa ūrīrutaga hīndī ciothe kigongona-inī o mūthenya: tūtūrūme twīrī, o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe. ³⁹ Gatūrūme kamwe gakarutwo rūciinī na karīa kangī hwaī-inī kūrī mairia.

⁴⁰ Gatūrūme ka mbere gakarutanagīrio na mūtū mūhinyu mūno gīcunjī gīa ikūmi kīa eba* ūtukanītio na maguta ma mūtamaiyū gacunjī ka inya ka hini imwe† na ndībei gacunjī ka inya ka hini imwe, irī kīndū gīa kūnyuuo. ⁴¹ Ruta gatūrūme kau kangī igongona hwaī-inī kūrī mairia, hamwe na iruta rīa mūtū na rīa kīndū gīa kūnyuuo o ta cia rūciinī, arī guo mūtārārīko mwea, rīrī iruta rīrūtīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki.

⁴² “Harī njiao iria igooka, iruta rīrī rīa njino rīkaarutagwo hīndī ciothe itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo mbere ya Jehova. Hau nīho ndīcemanagīa nawe na njaragīe nawe; ⁴³ ningī hau no ho ndīcemanagīa na andū a Isiraeli, naho nīhakaamūrwo nī rīiri wakwa.

⁴⁴ “Nī ūndū ūcio nīngamūra Hema-īyo-ya-Gūtūnganwo na kigongona na nyamūre Harūni na ariū ake mandungatagīre marī athīnjīri-Ngai. ⁴⁵ Ningī nīngatūūrania na andū a Isiraeli na ndūike Ngai wao. ⁴⁶ Nīmakamenya atī nī nī nīi Jehova Ngai wao, ūrīa wamarutire būrūri wa Mīsiri nīgeetha ndūūranagīe nao. Nī nī nīi Jehova Ngai wao.

30

Kigongona kīa ūbumba

¹ “Thondeka kigongona kīa mbaū na mūgaa gīa gūcinagīra ūbumba. ² Nīgīkorwo kīiganaine mīena yothe mūkono ūmwe* kūrīaiha na mūkono ūmwe kwarama na mūkono īrī† kūrīaiha na igūrū, hīa ciakīo ituīke kīndū o ro kīmwe na kigongona. ³ Kīgemie igūrū, o na mīena yothe, o na hīa ciakīo, na thahabu therie, na ūgītīrīhe na mūcibi wa thahabu ūgītīrūrūkīrie. ⁴ Thondekera kigongona kīu mīrīnga īrī, ūmīoherere thī wa mūcibi ūcio, īrī mwena ūmwe, na īrī mwena ūrīa ūngī īnyīitagīrīre mītī irīa mīraaya itūmagīrwo gūgīkuua. ⁵ Thondeka mītī mīraaya ya mbaū cia mūgaa, na ūmīgemie na thahabu. ⁶ Iga kigongona kīu mbere ya gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mbere ya ithandūkū rīa ūira, mbere ya gītī gīa thā kīrīa kīrī igūrū rīa ithandūkū rīa ūira, harīa ngaacemanīa nawe.

⁷ “Harūni no nginya acinīre ūbumba mūnūngi wega hau igūrū rīa kigongona o rūciinī rīrīa egūthondeka matawa. ⁸ No nginya acine ūbumba rīngī agīakīa matawa hwaī-inī kūrī mairia, nīgeetha ūbumba ūikarage

* 29:40 nī ta kilo 2 † 29:40 nī ta lita īmwe * 30:2 nī ta nuthu mita † 30:2 nī ta mita īmwe

ūgīcinagwo mahinda mothe mbere ya Jehova, njiarwa na njiarwa iria igooka. ⁹ Ndūkanacinire ūbumba wa mūthemba ūngī kīgongona-inī gīkī kana ūrutire ho iruta rīa njino, kana rīa mūtu, na ndūkanaitirīrie iruta rīa kūnyuuo igūrū rīakīo. ¹⁰ Harūni nīarutage horohio hīa-inī cia kīgongona kīu o mwaka riita rīmwe. Horohio īno ya o mwaka no nginya irutagwo na thakame ya iruta rīa kūhoroheria mehia, nginya njiarwa iria igooka. Horohio īyo nī igongona itheru mūno harī Jehova.”

Mbeeca cia Horohio

¹¹ Hīndī īyo Jehova akīra Musa atīrī, ¹² “Rīrīa ūgūtara andū a Isiraeli-rī, o mūdū no nginya arutagīre Jehova kīndū gīa gūkūra muoyo wake rīrīa egūtawo. Na gūtīrī mūthirowo ūkaamakora ūkīmatara. ¹³ Mūdū o wothē ūrīkīraga agathīi mwena wa andū arīa marīkītie gūtawo, nīarīrutaga nuthu ya cekerī[‡] kūringana na ūrīa cekerī ya harīa haamūre itarīi rīa rīrī na ūrītū wa geera mīrongo rīrī. Nuthu īyo ya cekerī nī iruta kūrī Jehova. ¹⁴ Arīa othe marīkīraga magathīi mwena wa arīa marīkītie gūtawo, marī na ūkūrū wa mīaka mīrongo rīrī na makīria, no nginya maheage Jehova iruta rīu. ¹⁵ Arīa atongu matirīheanaga makīria ya nuthu ya cekerī, nao arīa athīini matirīheanaga kīndū kīnini gūkīra nuthu ya cekerī hīndī ya kūrūtīra Jehova horohio ya mīoyo yao. ¹⁶ Amūkīra mbeeca cia horohio kuuma kūrī andū a Isiraeli nawe ūcīhūthire ūtungata-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo. Ūguo ūgaatuika kīrīkano kīa andū a Isiraeli mbere ya Jehova makīrutīra mīoyo yao horohio.”

Kīraī gīa Gwīthambīra

¹⁷ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁸ “Thondeka kīraī gīa gwīthambagīra gīa gīcango, kīrī na kīgūrū gīakīo gīa gīcango. Ūkīge gatagatī ka Hema-ya-Gūtūnganwo na kīgongona, na ūgīkīre maaī. ¹⁹ Harūni na arīū ake marīthambaga moko mao na nyarīrī na maaī macio. ²⁰ Rīrīa rīothe marītoonyaga Hema-ya-Gūtūnganwo, marīthambaga na maaī nīgeetha matigakue. O na nīngī rīrīa mathengerera kīgongona nīguo marūtīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwakī, ²¹ marīthambaga moko na nyarīrī nīgeetha matigakue. Ūndū ūcio ūgaatuika watho wa kūrīmīrīrwo tene na tene nī Harūni na njiaro cīake, na njiarwa cīao cīothe iria igooka.”

Maguta ma Gūtānāirīa

²² Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ²³ “Oya mahuti maya manungi wega: cekerī 500[§] cia manemane rīra ndwekie, nuthu yamo (nacio icio nī cekerī 250) cia ndarathini nungi wega, na cekerī 250 cia karamathi nungi wega, ²⁴ cekerī 500 cia mwinī, cīothe kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, na hīnī^{*} ya maguta ma mītamaiyū. ²⁵ Indo icī ūcīthondeke itūike maguta matheru ma gūtānāirīo matukanītio makanunga wega marūtīrīrwo wīra nī mūthondekī mūūgī wa maguta. Macio matūike maguta matheru ma gūtānāgīrīrio. ²⁶ Nīngī ūhūthire maguta macio gūtīrīrīa Hema-ya-Gūtūnganwo, na ithandūkū rīa Ūira, ²⁷ na metha na indo ciayo cīothe, na mūtī wa kūgīrīrwo matawa na indo ciaguo, na kīgongona gīa gūcinīra ūbumba, na ²⁸ kīgongona kīa iruta rīa njino na indo ciakīo cīothe, na kīraī na kīgūrū gīakīo. ²⁹ Nīūgaciamūra nīgeetha itūike theru mūno makīria, nakīo kīrīa gīothe gīgacihutia nīgīgatuika gītheru.

³⁰ “Itīrīra Harūni na arīū ake maguta ūmaamūre nīgeetha mandungatagīre marī athīnjīrī-Ngai. ³¹ Īra andū a Isiraeli atīrī, ‘Maya nīmo maguta makwa marīa matheru ma gūtānāgīrīrio ma njiarwa iria igooka. ³² Ndūkanamaitirīrie mīrīrī ya arūme, na ndūkanathondeke maguta mangī na mūthondekere ūcio. Nī matheru na nī wega ūmatuage atī nī matheru. ³³ Mūdū wothē ūrīthondekaga maguta manungi wega mahaana ta maya, na mūdū o wothē ūngīmaitīrīra mūdū ūtarī mūthīnjīrī-Ngai, nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao.”

Ūbumba

³⁴ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, “Oya mahuti manungi wega marīa metagwo thitakiti, na onuka na garibane, hamwe na ūbani ūrīa mwega mūno, mothe mathimītwo maiganaine, ³⁵ na ūthondekithie magīe na mūtārārīko mwega wa ūbumba; wīra ūcio ūrutwo nī mūthondekī mūūgī wa maguta. Makorwo mekīrītwo cumbī, na marī matheru na makaamūrwo. ³⁶ Thīithia mahuti mamwe matūike mūtu, nāguo ūūige mbere ya ithandūkū rīa Ūira thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo, harīa ndūcemanagia nawe. Ūgaakorwo ūrī mūtheru mūno harīwe. ³⁷ Mūtikanethondekere ūbumba wa mūthemba ūyū nī ūndū wa inyūī ene; ūtuagei mūtheru nī ūndū wa Jehova. ³⁸ Mūdū o na ūrīkū ūrīa ūgathondeka ūngī taguo nīguo ekenagīe na mūtārārīko waguo nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao.”

31

Bezaleli na Oholiabu

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Ta rora wone, nīthuurīte Bezaleli mūrū wa Uri ūrīa mūrīū wa Huri wa mūhīrīga wa Juda, ³ na nīndīmūiyūrītie na Roho wa Ngai, na ūūgī na ūhoti na ūmenyo mawīra-inī ma mīthemba yothē ya moko; ⁴ ya gūcora mīcoro ya ūūgī indo-inī cia thahabu, na betha na gīcango, na ⁵ gwacūhia tūhiga twa goro twa gūthecererwo indo-inī, na kūruta wīra wa gūkaaya mbaū, na kūruta mawīra ma mīthemba yothē ya ūbundi. ⁶ O na rīrī, nīthuurīte Oholiabu mūrū wa Ahisamaku, wa mūhīrīga wa Dani, nīguo ateithagīe Bezaleli wīra. Nīngī nīheete mabundi mothe ūūgī wa gūthondeka indo cīothe iria ngwathīte: ⁷ nacio nī Hema-ya-Gūtūnganwo, na ithandūkū rīa Ūira, na gītī gīa tha kīrīa kīrī igūrū rīarīo, na indo iria ingī cīothe cia hema, ⁸ nacio nī metha na indo ciayo, na mūtī wa thahabu therie wa kūgīrīrwo matawa na indo ciaguo cīothe, na kīgongona gīa gūcinīra ūbumba, na ⁹ kīgongona kīa iruta rīa njino na

indo ciakio, na kiraĩ na kigũrũ gĩakio, ¹⁰ o na nguo iria ndume, iria theru cia kwĩhumbwo nĩ Harũni ũria mũthinjĩri-Ngai na nguo cia kwĩhumbwo nĩ ariũ ake rĩria megũtungata marĩ athinjĩri-Ngai, ¹¹ na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega wa Handũ-harĩa-Hatheru. Mathondeke indo icio o ta ũria ngwathite.”

Thabatũ

¹² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹³ “Ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘No nginya mūrūmagie Thabatũ ciakwa. Rũrũ nĩruo rũgatuĩka rũuri gatagatĩ gakwa na inyuĩ njarwa iria igooka, nĩguo mũmenye atĩ nĩ nĩ Jehova ũria ũmũtheragia.

¹⁴ “‘Menyagĩrĩrai Thabatũ tondũ nĩ mũthenya mũtheru harĩ inyuĩ. Mũndũ ũngĩuthaahia no nginya ooragwo; mũndũ ũngĩruta wĩra mũthenya ũcio nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ¹⁵ Wĩra nĩũrutagwo mĩthenya itandatũ, no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ theru ya Jehova ya andũ kũhurũka. ũria wothĩ ũkaaruta wĩra mũthenya wa Thabatũ no nginya ooragwo. ¹⁶ andũ a Isiraeli nĩmathikagĩre Thabatũ, mamĩkungũyagĩre itũike kirĩkanĩro gĩa gũtũura njarwa iria igooka. ¹⁷ Rũrũ nĩruo rũgatuĩka rũuri gatagatĩ gakwa na andũ a Isiraeli nginya tene, nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ na mĩthenya itandatũ na mũthenya wa mũgwanja ndaigana kũruta wĩra, akĩhurũka.’”

¹⁸ Rĩria Jehova aarĩkirie kwaria na Musa kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai, akimũnengera ihengere icio igĩrĩ cia ũira, o ihengere icio cia mahiga, o icio ciandĩkitwo na kĩara kĩa Ngai.

32

Njaũ ya Thahabu

¹ Rĩria andũ moonire atĩ Musa nĩakarire mũno ataikũrũkĩte kuuma kĩrĩma-inĩ, magĩcookanĩra harĩ Harũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭka, tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Ha ũhoru wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũria watũrutire bũrũri wa Misiri, tũtũũ ũria oonete.”

² Harũni akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Rutai icũhĩ cia thahabu iria irĩ matũ ma atumia anyu, na aanake na airĩtu anyu mũndehera.” ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩruta icũhĩ cia thahabu icio ciarĩ matũ-inĩ mao magĩcĩrehere Harũni. ⁴ Nake akĩoya indo iria maamũreheire, agĩcitwekia agĩtũmĩra indo cia ũbundi gũcithondeka mũhianano wa njaũ. Nao andũ makiuga atĩrĩ, “Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakũrutire bũrũri wa Misiri.”

⁵ Rĩria Harũni onire ũguo, agĩaka kĩgongona mbere ya njaũ iyo, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Rũciũ nĩgũgakorwo na gĩathĩ kĩa Jehova.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũyũ ũngĩ andũ magĩũkĩra rũciĩnĩ tene, makĩruta magongona ma njino na ma ũiguano. Thuutha ũcio magĩũkĩra thĩ kũria na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra kũina na gwĩkenia.

⁷ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ikũrũka, tondũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misiri nĩmethũkĩtie. ⁸ Nĩmagarũrũkĩte narua magatiga ũria ndaamathĩte, na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana njaũ. Nĩmatũnamĩrĩre na makaũrutĩra iruta makiugaga atĩrĩ, ‘Ici nĩcio ngai ciaku, wee Isiraeli, iria ciakũrutire bũrũri wa Misiri.’”

⁹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Nĩyonete andũ aya, nĩ andũ momĩtie ngingo. ¹⁰ Rĩu tigana na nĩ nĩgeetha marakara makwa mamarĩrĩmbũkĩre, nĩgeetha ndĩmaniine. Nĩngacooka ngũtue rũrĩrĩ rũnene.”

¹¹ No Musa agĩthaiha Jehova Ngai wake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Jehova, ũngĩcinwo nĩ marakara ũũkĩrĩre andũ aku nĩkĩ, o arĩa warutire kuuma bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kũrĩ ũhoti na ũkĩmaruta kuo na hinya mũnene? ¹² Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma andũ a Misiri moĩge atĩrĩ, ‘Aamarutire bũrũri wa Misiri arĩ na muoroto wa kũmeka ũũru amooragĩre irĩma-inĩ, na amaniine mathire gũkũ thĩ? Tĩga kũrakara mũno; wĩricũkwo ndũkarehere andũ aku mwanangĩko. ¹³ Rĩrikana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, arĩa wee wehĩtĩre kũrĩ o na mwĩhitwa ũkĩgĩwetaga, ũkiuga atĩrĩ: ‘Nĩngatũma njaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ, na nĩngaahe njaro ciaku bũrũri ũyũ wothĩ ũria ndaamerĩre, naguo ũgaatuĩka igai rĩao nginya tene.’”

¹⁴ Hĩndĩ iyo Jehova akĩrĩcũkwo, na ndaigana kũrehere andũ ake mwanangĩko ũria oigĩte atĩ nĩekũmarehera.

¹⁵ Musa akĩhũndũka, agĩkũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ akuũite ihengere icio igĩrĩ cia ũira na moko make. Ciarĩ nyandike mĩena yeerĩ, mbere na thuutha. ¹⁶ Ihengere icio ciarĩ wĩra wa Ngai; maandĩko macio marĩ maandĩko ma Ngai makurũritwo ihengere-inĩ icio.

¹⁷ Rĩria Joshua aigũire inegene rĩa andũ makiugĩrĩra akĩra Musa atĩrĩ, “Kũrĩ mbugĩrĩrio ya mbaara kambĩ-inĩ.”

¹⁸ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ,
“Tĩ mĩgambo ya ũhootani,
na tĩ mĩgambo ya kũhootwo;
nĩ mĩgambo ya kũina ndĩraigua.”

¹⁹ Rĩria Musa akũhĩrĩrie kambĩ, na akĩona njaũ na ndũrũhĩ rĩa yarĩ kũndũ kũu, agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩkĩa ihengere icio thĩ, ikũnĩkanga icunjĩ o hau magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. ²⁰ Nake akĩnyĩita njaũ iyo maathondekete, akĩmĩcina na mwaki, agĩcooka akĩmĩthĩa, igĩtuĩka mũtu, akĩũkĩkia maa-inĩ na agĩatha andũ a Isiraeli manyue maaĩ macio.

²¹ Nake Musa akĩũria Harũni atĩrĩ, “Andũ aya maragwĩkire atĩa nĩgeetha ũmatoonyie mehĩa-inĩ manene ũũ?”

²² Nake Harũni akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tĩga kũrakara, mwathi wakwa; wee nĩũũ ũria andũ aya mendete gwĩka ũũru. ²³ Maanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Ha ũhoru wa mũndũ ũyũ

ūgwiṭwo Musa, ūria watūrutire būruri wa Misiri-rī, tūtiū ūria oonire.’ ²⁴ Nī ūndū ūcio ngīmeera atīrī, ‘Ūria wothe ūrī na mathaga ma thahabu, nīarute.’ Nao makīnengera indo icio cia thahabu, ngīciikia riiko, nacio ikiuma njaū īno!’

²⁵ Musa akīona atī andū nīmakararītie, na atī Harūni nīamarekereirie meke ūria mekwenda, nginya magatuika andū a gūthekagīrīrwo nī thū ciao. ²⁶ Nī ūndū ūcio akīrūgama itoonero-inī rīa kambī, akiuga atīrī, ‘Ūria wothe ūrī mwena wa Jehova-rī, nīoke haha.” Nao Alawii othe makīrūgama mwena wake.

²⁷ Nake akīmeera atīrī, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī, ‘O mūdū nīeyohe rūhiū rwa njora njohero. Hungurai kambī īno kuuma mwena ūmwe nginya ūria ūngī, o mūdū nīoorage mūrū wa nyina na oorage mūratawe na mūdū wa itūūra rīake.’” ²⁸ Alawii magīka ta ūria maathirwo nī Musa, na mūthenya ūcio gūkiuragwo andū ta 3,000. ²⁹ Nake Musa akiuga atīrī, “Nīmwarīka kwamūrīrwo Jehova ūmūthī, nīgūkorwo nīmwareganire na ariū anyu na mūkīregana na ariā mūciaraniirwo nao, na Jehova nīamūrathima ūmūthī.”

³⁰ Mūthenya ūyū ūngī Musa akīra andū atīrī, “Nīmwhītie mūno. No rīu, nīngwambata kūrī Jehova; hihi no kūhoteke ndīmūrūtie horohio nī ūndū wa rīhia rīanyu.”

³¹ Nī ūndū ūcio Musa agīcooka kūrī Jehova, akīmwīra atīrī, “Hī, kaī andū aya nīmekīte rīhia inene-ī! Nīmethondekeire ngai cia thahabu. ³² No rīu-rī, ndagūthaitha marekere mehīa mao; angīkorwo ndūkūmarekera, o na nīi tharia ibuku-inī rīria wandikīte andū aku.”

³³ Nake Jehova agīcookeria Musa atīrī, “Ūria wothe ūnjīhiirie, nīngamūtharia ibuku-inī riakwa. ³⁴ Rīu gīthī, ūtongorie andū acio mathī būruri ūria ndaarīrie ūhorō wago, nake mūraika wakwa nīakamūtongoria. Na rīrī, hīndī ya kūmaherithia yakinya-rī, no ngamamaherithia nī ūndū wa mehīa mao.”

³⁵ Nake Jehova akīhūra andū acio na mūthiro nī tondū wa ūria meekire na njaū ūyo yathondeketwo nī Harūni.

33

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Umai handū haha, wee na andū ariā warutire kuuma būruri wa Misiri, mwambate būruri ūria nderīire Ibrahīmu, na Isaaka na Jakubu na mwīhitwa ngiuga atīrī, ‘Nīngaūhe njīaro ciaku.’” ² Nīngūtūma mūraika mbere yanyu na nīngaingata Akaanani, na Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ³ Ambatai mūthī būruri ūcio ūrī būthi wa iria na ūkī. No nīi ndigathī na inyuī, tondū mūrī andū momītie ngingo na ndahota kūmūniinīra njīra-inī.”

⁴ Rīria andū acio maiguire ciugo icio cia kūmathīnia ngoro, makīambīrīria gūcakaya na gūtīrī mūdū wacookire kwīhumba mathaga. ⁵ Nīgūkorwo Jehova nīeerīte Musa atīrī, “Ira andū a Isiraeli atīrī, ‘Inyuī mūrī andū momītie ngingo. Ingītwarana na inyuī o na kahinda kanini, ndahota kūmūniina. Rīu rutai mathaga manyu, na nīngūmenya ūria ngwīka na inyuī.’” ⁶ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli makīrutīra mathaga mao hau kīrīma-inī kīa Horebu.

Hema-ya-Gūtūnganwo

⁷ Na rīrī, Musa nīamenyerete kuoya hema akamīamba nja ya kambī ūyo handū haraaya na kambī, akamīita “Hema-ya-Gūtūnganwo.” Mūdū o wothe ūngīendire gūtūria ūhorō kūrī Jehova, aathiaga hema-inī ūyo ya gūtūnganwo kūu nja ya kambī. ⁸ Na rīria rīothe Musa aathiaga hema-inī, andū othe mookīraga makarūgama nja ya hema ciao, magacūthīrīria Musa nginya rīria arītoonya hema ūyo. ⁹ Musa agītoonya hema ūyo, gītugī gīa itu gīaikūrūkaga gīgaikara itoonero-inī Jehova akīaria na Musa. ¹⁰ Rīria andū mona gītugī kīu gīa itu kīrūgamīte itoonero-inī rīa hema ūyo, othe maarūgamaga makahooya o mūdū arī itoonero-inī rīa hema yake. ¹¹ Jehova agakīaria na Musa makionanaga ūthiū kwa ūthiū o ta ūria mūdū maaragia na mūratawe. Thuutha ūcio Musa agacooka kambī, no Joshua mūrū wa Nuni, mwanake ūria wamūteithagia, ndoimaga hema-inī ūyo.

Musa na Riiri wa Jehova

¹² Musa akīra Jehova atīrī, “Ūkoretwo ūkīnjīra atīrī, ‘Tongoria andū aya,’ no ndūmenyithītie ūria ūkūdūmīra tūthīi nake. Nūnjīrīte atīrī, ‘Nīngūū nī rītwa, na wī mwītīkīrīku harī nīi.’” ¹³ Angīkorwo nīkenetio nī nīi, menyithia njīra ciaku nīgeetha ngūmenye na thīi na mbere gwītīkīrīka nīwe. Rīrikana atī rūrīrī rūrū nī andū aku.”

¹⁴ Jehova akīmūcookeria atīrī, “Nīi Mwene nīngūtwarana na inyuī na ndīmūhe ūhurūko.”

¹⁵ Nake Musa akīmwīra atīrī, “Angīkorwo ndūgūtwarana hamwe na ithuī, ndūgatūme tuume haha. ¹⁶ Mūdū o na ūrīkū angīkīmenya atīa atī nīūkenetio nī nīi, na ūgakenio nī andū aku, tīga no ūtwaranire na ithuī? Nī kīi kīngī kīngionania ngūūrani yakwa na ya andū aku kuuma kūrī andū ariā angī othe marī thī īno?”

¹⁷ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Nīngwīka o ūria ūnjūūrītie njīke, tondū nīngenetio nīwe, na nīngūū nī rītwa rīaku.”

¹⁸ Ningī Musa akiuga atīrī, “Nyonia riiri waku ūria ūtarīi.”

¹⁹ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Nīngūtūma wega wakwa wothe ūhītūkīre mbere yaku, na nīngwanīria rītwa rīakwa, Jehova, mbere yaku: Nīndīguagīra tha ūria ndenda kūguīra tha, na nīndīcaayagīra ūria ndenda gūcaira.” ²⁰ No Jehova akiuga atīrī, “Ndūngīona ūthiū wakwa, nīgūkorwo gūtīrī mūdū ūngīona ūthiū wakwa na acooke atūre muoyo.”

²¹ Ningī Jehova akiuga atīrī, “Nī harī handū hakuhi na nīi, harī ūngīrūgama igūrū rīa mwaro rwa ihiga. ²² Rīria riiri wakwa ūrīkorwo ūkīhītūkīra hau-rī, nīndīgūtūonyia mwanya-inī wa rwaro rūu rwa

ihiga, ngühumbire na guoko gwakwa nginya hitũke handũ hau. ²³ Rĩrĩa ndĩrĩeheria guoko gwakwa, nawe nĩũrinyona na thuutha; no ũthiũ wakwa ndũngĩonwo.”

34

Ihengere Njerũ cia Mahiga

¹ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Icũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere, na nĩngũciandika ciugo iria ciaandikitho ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. ² Wĩhaarĩrie rĩciinĩ, ũcooke wambate kĩrĩma gĩa Sinai. Ūrũgame mbere yakwa hau kĩrĩma igũrũ. ³ Gũtikagĩe mũndũ ũkwambatania hamwe nawe kana onekane handũ o hothe kũu kĩrĩma-inĩ; o na gũtikagĩe ndũũru cia mbũri kana cia ng’ombe ingĩrĩthio kũu mbere ya kĩrĩma.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere na akĩroka kwambata kĩrĩma gĩa Sinai rĩciinĩ tene, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; agĩthĩ akũũte ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁵ Nake Jehova agĩkũrĩka arĩ itu-inĩ, akĩrũgama hau harĩ we, na akĩanĩrĩra rĩtwa rĩake, Jehova. ⁶ Agĩkĩhĩtũkĩra mbere ya Musa akĩanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Jehova, Jehova, Ngai ũrĩa mũcaayanĩrĩ na mĩtugi, ũtahiũhaga kũrakara, ũiyũritwo nĩ wendani na wĩhokeku, ⁷ ũtũũragia wendani kũrĩ andũ ngiri na ngiri, na akohanagĩra waganu, na ũremi, o na mehia. No rĩrĩ, ndaagaga kũherithia arĩa mehĩtie; nĩaherithagia ciana na ciana ciacio nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nginya rĩciaro rwa gatatũ na rwa kana.”

⁸ Musa agĩkĩnamĩrĩra thĩ o rĩmwe, akĩhooya. ⁹ Akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani, angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkite maithe-inĩ maku, ndagũthaita Mwathani twarana na ithuĩ. O na gũtũika aya nĩ andũ momĩtie ngingo-rĩ, tuohera waganu witũ o na mehia maitũ, na ũtũme tũtũike igai rĩaku.”

¹⁰ Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. Nĩndĩrĩkaga morĩrũ matarĩ mekwo rũrĩrĩ-inĩ o na rũrĩkũ thĩinĩ wa thĩ yothie mbere ya andũ aya aku othe. Andũ arĩa mĩtũũranagia nao nĩmakeyonera ũrĩa nĩ, Jehova, ngeeka ũndũ wa kũmakania nĩ ũndũ waku. ¹¹ Athĩkĩra ũrĩa ngũgwathia ũmũthĩ. Nĩngarutũrũra Aamori, na Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi na Ajobusi mbere yaku makweherere. ¹² Wĩmenyerere ndũkagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũragia bũrũri-inĩ ũcio ũrathĩ, matigatuĩke mũtego harĩwe. ¹³ Nĩmũkoinanga igongona ciao, na mũthethere mahiga mao maamũre, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera. ¹⁴ Mũtikanahooe ngai ingĩ o na rĩrĩkũ, nĩgũkorwo Jehova, ũrĩa rĩtwa rĩake arĩ Mũigua Ūiru, nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

¹⁵ “Mwĩmenyererei mũtikagĩe kĩrĩko na andũ arĩa matũũragia bũrũri-inĩ ũcio; nĩgũkorwo rĩrĩa maahũra ũmaraya na ngai ciao na magacirutĩra iruta, nĩmarĩmwĩtaga, na inyũ nĩmũrĩrĩaga indo cia magongona macio mao. ¹⁶ Na rĩrĩa mũngĩthũura airĩtu amwe ao matũũke atumia a aanake anyu, nao airĩtu acio mahũũre ũmaraya na ngai ciao, nĩmakonereria ariũ anyu gwĩka ũguo.

¹⁷ “Ndũkanathondeke mĩhianano ya gũtwekio.

¹⁸ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate itarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. Handũ-inĩ ha mĩthenya mũgwanja, rĩtagai mĩgate itarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia, o ta ũrĩa ndaamwathire. Ikagai ũndũ ũyũ ihinda rĩaguo rĩakinya mweri-inĩ wa Abibu, nĩgũkorwo nĩguo mweri ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

¹⁹ “Irigithathi rĩa nda o yothie nĩ rĩakwa, hamwe na marigithathi mothe ma njamba ma mahiũ manyu, marĩ ma kuuma ndũũru-inĩ cia ng’ombe kana cia mbũri. ²⁰ Irigithathi rĩa ndigiri ũrĩrĩkũũragia na gatũrũme, no ũngĩaga kũrĩkũũra, riune ngingo. Nao ariũ aku a marigithathi ũmakũũrage.

“Gũtikaganagĩe mũndũ o na ũmwe ũrĩũkaga mbere yakwa moko matheri.

²¹ “Rutaga wĩra mĩthenya itandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũhurũkage; o na hĩndĩ ya icimba na ya magetha no nginya ũhurũke.

²² “Kũngũyagĩra Gĩathĩ-gĩa-Ciumia, na maciaro ma mbere ma magetha ma ngano, na Gĩathĩ-gĩa-Gũcookereria irio makũmbĩ-inĩ mũthia-inĩ wa mwaka. ²³ Arũme anyu othe no nginya mokage mbere ya Mwathani Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, maita matatũ o mwaka. ²⁴ Nĩngarutũrũra ndũrĩrĩ imweherere, na nĩnganenehia mĩhaka ya bũrũri wanyu na gũtirĩ mũndũ ũgaacumĩkĩra bũrũri wanyu rĩrĩa mũrĩkoragwo mũkĩambata maita matatũ o mwaka mbere ya Jehova Ngai wanyu.

²⁵ “Ndũkanandutire thakame ya igongona itukanĩte na kindũ gũkĩre ndawa ya kũmbia, na mũtikanareke kindũ kĩa igongona rĩa Bathaka kĩaare nginya rĩciinĩ.

²⁶ “Rehagai maciaro ma mbere marĩa mega mũno ma mĩgũnda yanyu, mũmarehage nyũmba ya Jehova Ngai wanyu.

“Mũtikanaruge koori na iria rĩa nyina.”

²⁷ Nĩngĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Andika ciugo ici, nĩgũkorwo kũringana na ciugo ici, nĩndagĩa na kĩrĩkanĩro nawe o na Isiraeli.” ²⁸ Musa aikarire na Jehova hau matukũ mĩrongo ina, mũthenya na ũtukũ, atekũrĩa irio kana akanyua maaĩ. Na agĩkĩandika ihengere-inĩ icio ciugo cia kĩrĩkanĩro kũu, na nĩcio Maathani marĩa ikũmi.

Ūthiũ Ūgũkenga wa Musa

²⁹ Rĩrĩa Musa aikũrũkire kuuma kĩrĩma gĩa Sinai arĩ na ihengere igĩrĩ cia Ūira moko-inĩ make, ndaamenyaga atĩ ũthiũ wake nĩwakengaga nĩ ũndũ nĩarĩtie na Jehova. ³⁰ Rĩrĩa Harũni na andũ a Isiraeli othe moonire Musa, ũthiũ wake nĩwakengaga, nao magĩtĩgĩra kũmũkuhĩrĩra. ³¹ No Musa akĩmeeta; nĩ ũndũ ũcio Harũni na atongoria othe a mũingĩ magĩcooka harĩ we, nake akĩmaarĩra. ³² Thuutha ũcio andũ a Isiraeli othe makĩmũkuhĩrĩra, nake akĩmahe mawatho mothe marĩa Jehova amũheete kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

³³ Rīria Musa aarikirie kūmaarīria, akīhumbīra ūthiū wake na taama wa kwīhumbīra ūthiū. ³⁴ No rīria rīothe aatoonyaga harī Jehova maranīrie, nīarutaga taama ūcio wa kwīhumbīra ūthiū ngīnya oime ho. Na rīria oka kūrī andū a Isiraeli na aameera ūria aathitwo, ³⁵ makona ūthiū wake o ūkengete. Nake Musa agacookia taama ūcio wa kwīhumbīra ūthiū ngīnya rīria rīngī agaathīi kwaria na Jehova.

35

Mawatho ma Thabatū

¹ Musa nīonganirie mūingī wothē wa andū a Isiraeli, akīmeera atīrī, “Maya nīmo maūndū marīa Jehova aamwathite mwīkage: ² Wīra nīūrutagwo mīthenya itandatū, no mūthenya wa mūgwanja ūrīkoragwo ūrī mūthenya wanyu mūtheru, Thabatū ya Jehova ya kūhurūka. Ūria ūkaaruta wīra mūthenya ūcio no ngīnya ooragwo. ³ Mūtigaakagie mwaki mūthenya ūcio wa Thabatū kūria guothe mūrītūiraga.”

Indo cia gwaka Hema īria Nyamūre

⁴ Musa akīra mūingī wothē wa andū a Isiraeli atīrī, “Ūū nīguo Jehova aathanīte: ⁵ Rutīrai Jehova maruta kuuma indo-inī iria mūrī nacio. Mūndū ūria wothē ūkūigua akīenda, nīarehere Jehova iruta rīa thahabu, na rīa betha na rīa gīcango; ⁶ na rīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū; o na gatani īria njega; na guoya wa mbūri; ⁷ njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, na njūa cia pombo; na mbaū cia mūgaa; ⁸ na maguta ma mūtamaiyū ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gwīkīrwo maguta-inī ma gūitanīrīrio, na ma ūbumba ūria mūnungi wega; ⁹ na tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro twa gūtūmīrīrwo nguo ya ebodi na gakuo ga gīthūri.

¹⁰ “Arīa othe marī na ūgī wa ūbundi gatagatī-inī kanyu, nīmoke mathondeke indo ciothe iria Jehova aathanīte, nacio nī: ¹¹ Hema īria nyamūre na hema yayo o na kīndū gīa kūmīhumbīra, na ngathika cia kūnyiita, na mbaū ciakīo, na mīgamba yakīo, na itugī na itina ciayo; ¹² na ithandūkū rīa kīrikanīro hamwe na mītī yarīo, na gītī gīa tha, hamwe na gītambaya gīa gūcuurio kīria gīa kūhakanīa; ¹³ metha na mītī yayo, na indo ciayo ciothe, hamwe na mīgata ya kūigwo mbere ya Jehova, ¹⁴ na mūtī wa kūigīrīrwo matawa ma kūmūrīkaga, hamwe na indo ciaguo, na matawa hamwe na maguta ma kūmaakia; ¹⁵ na kīgongona kīa ūbumba na mītī yakīo, na maguta ma gūitanīrīrio, na ūbumba mūnungi wega; na gītambaya gīa gūcuurio mūrango-inī wa itoonyero-inī rīa hema īyo nyamūre; ¹⁶ na kīgongona kīa iruta rīa njino hamwe na gītara gīakīo gīa gīcango, na mītī yakīo, na indo ciakīo ciothe; na kīrai gīa gīcango na kīgūrū gīakīo; ¹⁷ na itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa nja hamwe na itugī na itina ciacio na gītambaya gīa gūcuurio gīa itoonyero rīa kuuma nja ya hema ¹⁸ na hīgī cia hema īria nyamūre, na cia nja yayo, na mīkanda yayo; ¹⁹ na nguo ndume cia kwīhumbagwo mūndū agītungata arī handū-harīa-haamūre; nīcio nguo iria nyamūre cia Harūni ūria mūthīnjīri-Ngai o na cia arīū ake rīria megūtungata marī athīnjīri-Ngai.”

²⁰ Naguo mūingī wothē wa andū a Isiraeli ūkīehera harī Musa, ²¹ na mūndū o wothē ūria weyendeire na ngoro yake yahīahīaga, nīokire na akīrehera Jehova kīndū gīa kūmūrūtīra nī ūndū wa wīra wa hema-ya-Gūtūnganwo na mawīra mayo mothe, o na nī ūndū wa nguo iria nyamūre. ²² Arīa maiguire metīkīra ūhorō ūcio, arūme na andū-a-nja o ūndū ūmwe, nīmookire na makīrehe mathaga ma thahabu ma mīthemba yothē: namo nī mbini ng'emie cia gwīkīrwo nguo-inī, na icūhī cia matū, na icūhī cia ciara na mathaga mangī. Othe nīmarehire thahabu yao itūike iruta rīa gūthūngūthio harī Jehova. ²³ Ūria wothē warī na ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarakū, kana gatani īria njega, kana guoya wa mbūri, kana njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, kana njūa cia pombo, nīacireehire. ²⁴ Andū arīa maarehire iruta rīa betha kana rīa gīcango, maarīehire rīrī iruta harī Jehova, na ūria wothē warī na mbaū cia mūgaa nī ūndū wa wīra ūcio nīacireehire. ²⁵ Mūndū-wa-nja o wothē warī mūgī wīra-inī wa kuogotha ndigi na moko make, akīrehe kīria ogothete, ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mūtune ta gakarakū, kana gatani īria njega. ²⁶ Nao andū-a-nja othe arīa meyendeire na nī maarī na ūgī ūcio, nīmoogothire ndigi cia guoya wa mbūri. ²⁷ Atongoria marehire tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro tūtūmīrīrwo nguo-inī ya ebodi na gakuo ga gīthūri. ²⁸ Nīmacookire makīrehe mahuti manungi wega, na maguta ma mītamaiyū ma gwakia tawa, na maguta ma gūitanīrīrio o na ma gūthondeka ūbumba ūria mūnungi wega. ²⁹ Andū a Isiraeli othe, arūme na andū-a-nja arīa meyendeire, nīmareheire Jehova maruta ma kwīyendera nī ūndū wa wīra ūria Jehova aamaathite na kanua ka Musa marute.

Bezaleli na Oholiabu

³⁰ Nīngī Musa akīra andū a Isiraeli atīrī, “Onei, Jehova nīathuurīte Bezaleli mūrū wa Uri ūria mūrīū wa Huri, wa mūhīrīga wa Juda, ³¹ na nīamūiyūrītie na Roho wa Ngai, na ūgī, na ūhoti, na ūmenyo wa mawīra mothe ma ūbundi ³² nīgeetha athugunde mīcoro ya ūgī ya indo-inī cia thahabu, na betha, na gīcango, ³³ na gwacūhia tūhiga twa goro twa gūthecererwo indo-inī, na kūruta wīra wa gūkaaya mbaū, na kūruta mawīra ma mīcoro ma mīthemba yothē ya ūbundi. ³⁴ Na eerī, we marī na Oholiabu mūrū wa Ahisamaku wa mūhīrīga wa Dani, nīamaheete ūhoti wa kūruta andū arīa angī. ³⁵ Nīamāiyūrītie na ūgī wa kūruta mawīra mothe, marī mabundi, na acorī, na agemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īria njega, o na atumi: othe marī mabundi moogī, na acorī oogī.

36

¹ “Nĩ ūndũ ūcio Bezaleli, na Oholiabu, na mūdũ o wotho warĩ mūũgĩ na wĩra, arĩa Jehova aheete ūũgĩ na ūhoti wa kūmenya kūruta wĩra ūcio wotho wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩruta wĩra ūcio o ta ūrĩa Mwathani aathanĩte ūrutwo.”

² Ningĩ Musa agũita Bezaleli na Oholiabu na mūdũ o wotho warĩ mūũgĩ, ūrĩa Jehova aheete ūhoti, na ūrĩa warĩ na wendo wa gũũka kūruta wĩra ūcio. ³ Nao makĩamũkĩra kuuma kũrĩ Musa maruta mothe marĩa andũ a Isiraeli maarehete ma kūruta wĩra wa gwaka handũ-harĩa-haamũre. Nao andũ magĩthĩĩ o na mbere kũrehe maruta ma kwĩyendera rũciĩnĩ o rũciĩnĩ. ⁴ Nĩ ūndũ ūcio mabundi mothe marĩa maarĩ na ūũgĩ, arĩa maarutaga wĩra wotho wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩamba gũtiga wĩra wao, ⁵ na makĩĩra Musa atĩrĩ, “Andũ nĩmararehe indo makĩria ya irĩa ibatarainie wĩra-inĩ ūrĩa Jehova aathanĩte ūrutwo.” ⁶ Nake Musa akĩruta watho, nao magĩtwara ūhoru ūcio kambĩ-inĩ guothe: “Gũtĩrĩ mūdũ mūrũme kana mūdũ-wa-nja ūgũcoka kũrehe iruta rĩngĩ nĩ ūndũ wa handũ-harĩa-haamũre.” Nĩ ūndũ ūcio andũ makĩrigĩrĩrio gũcoka kũrehe indo ingĩ, ⁷ tondũ indo irĩa maarĩ nacio ciarĩ nyingĩ makĩria ya irĩa ciabatarainie kūruta wĩra ūcio wotho.

Hema Nyamũre

⁸ Andũ othe arĩa maarĩ oogĩ thĩĩnĩ wa aruti a wĩra magĩthondeka hema nyamũre na itambaya ikũmi cia gũcuurio itumĩtwo na gatani yogothe wega na ndigĩ cia rangĩ wa bururu, na cia rangĩ wa ndathi, na cia rangĩ mūtune ta gakarakũ, na ikĩgemio na makerubi nĩ mūtumi mūũgĩ wa wĩra ūcio. ⁹ Itambaya ciothe cia gũcuurio nĩciaiganaine, ciarĩ cia mikono mĩrongo tĩrĩ na ĩnana* kũraiha, na mikono ĩna† kwarama. ¹⁰ Makĩniitithania itambaya ithano hamwe, na magĩka o ro ūguo na icio ingĩ ithano. ¹¹ Ningĩ magĩkundika ciana cia gĩtambaya kĩa rangĩ wa bururu mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa rangĩ kĩa rangĩ mũico-inĩ wa mwena ūmwe, na magĩka o ro ūguo harĩ gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūcio ūngĩ. ¹² Magĩcoka magĩkundika ciana ingĩ mĩrongo itano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gũcuurio kĩa mwena ūmwe, na ingĩ mĩrongo itano gĩtambaya-inĩ gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūcio ūngĩ, o kiana kĩringaine na kĩa kĩngĩ. ¹³ Ningĩ magĩthondeka ngathika mĩrongo itano cia thahabu na magĩcithũhĩra kũohithania itambaya icio cia gũcuurio cia mĩena yeerĩ, nĩ ūndũ ūcio hema iyo nyamũre igĩtuika kĩndũ kĩmwe.

¹⁴ Ningĩ magĩtuma itambaya cia gũcuurio ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri igĩtuika cia kũhumbĩra hema irĩa nyamũre. ¹⁵ Itambaya icio ciothe cia gũcuurio ikũmi na kĩmwe nĩciaiganaine; ciarĩ cia mikono mĩrongo itatũ‡ kũraiha, na mikono ĩna§ kwarama. ¹⁶ Magĩtumithania itambaya ithano cia gũcuurio igĩtuika kĩndũ kĩmwe, na cio icio ingĩ ithathatũ igĩtumithanio hamwe. ¹⁷ Ningĩ magĩkundika ciana mĩrongo itano mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūmwe, na magĩka o ūguo mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ūrĩa ūngĩ. ¹⁸ Ningĩ magĩthondeka ngathika mĩrongo itano cia gĩcango cia kuohania hema ĩtuike kĩndũ kĩmwe. ¹⁹ Magĩcoka magĩthondekera hema kihumbĩrĩ kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangĩ-inĩ mūtune igatunĩha, na igũrũ wakio hakĩhumbĩrwo na njũa cia pombo.

²⁰ Ningĩ magĩthondeka buremu cia kũmĩrũgamia cia mbaũ cia mūtĩ wa mũgaa nĩ ūndũ wa hema iyo nyamũre. ²¹ O buremu yarĩ ya mikono ikũmi* kũraiha, na mũkono ūmwe na nuthu† kwarama, ²² natuo tũhocio tũgicomoka tũigananiĩre. Maathondekire buremu ciothe cia hema iyo nyamũre na njĩra iyo. ²³ Ningĩ magĩthondeka buremu mĩrongo tĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema iyo nyamũre, ²⁴ na magĩthondeka itina mĩrongo ĩna cia betha cia gwĩkĩrwo rungu rwacio; o itina igĩrĩ ikanyĩtĩrĩra buremu ĩmwe, rungu rwa kahocio kamwe. ²⁵ Cia mwena ūcio ūngĩ, mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamũre, magĩthondeka buremu mĩrongo tĩrĩ ²⁶ na itina mĩrongo ĩna cia betha, o igĩrĩ igakarĩrwo nĩ buremu ĩmwe. ²⁷ Ningĩ magĩthondeka buremu ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema iyo nyamũre, ²⁸ na buremu igĩrĩ igithondekwo nĩ ūndũ wa tũkoine-inĩ twa hema iyo nyamũre cia mwena wa na thuutha. ²⁹ Koine-inĩ ici cieri, buremu ciarĩ igĩrĩ igĩrĩ, kuuma thĩ nginya igũrũ, ikooohanio na mĩringa ūmwe; nacio cieri igakorwo ihaanaine. ³⁰ Nĩ ūndũ ūcio haarĩ na buremu inyanya na itina ikũmi na ithathatũ cia betha; o igĩrĩ igakarĩrwo nĩ buremu ĩmwe.

³¹ Magĩcoka magĩthondeka mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ūndũ wa buremu cia mwena ūmwe wa hema iyo nyamũre, ³² na ĩtano nĩ ūndũ wa buremu cia mwena ūcio ūngĩ, na ĩtano nĩ ūndũ wa buremu cia mwena wa ithũiro, mũthia-inĩ wa na thuutha wa hema iyo nyamũre. ³³ Maathondekire mũgamba wa gatagatĩ uumĩte mũthia ūmwe nginya ūrĩa ūngĩ hau gatagatĩ ga buremu icio. ³⁴ Nĩmagemirie buremu icio na thahabu, na magĩthondeka mĩringa ya thahabu ya kũnyĩtĩrĩra mĩgamba iyo. Magĩcoka makĩgemia mĩgamba iyo na thahabu.

³⁵ Nĩmatumire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigĩ cia rangĩ wa bururu, na cia rangĩ wa ndathi, na cia rangĩ mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njogotho wega, na gĩkĩgemio na makerubi nĩ mũbundi mūũgĩ. ³⁶ Makĩmĩthondekera itugĩ inya cia mbaũ cia mĩgaa na magĩcĩgemia na thahabu. Magĩcoka magĩthondeka tũcuurio twa thahabu, na magĩtwekia itina inya ciacio cia betha. ³⁷ Itoonyero-inĩ rĩa hema makĩrĩthondekera gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigĩ cia rangĩ wa bururu, na cia rangĩ wa ndathi, na cia rangĩ mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njogotho wega, nakio kĩagemetio nĩ mũgemia mūũgĩ; ³⁸ na magĩthondeka itugĩ ithano irĩ na tũcuurio twacio. Makĩgemia itugĩ icio na igũrũ na mĩcibi yacio na thahabu, na magĩcithondekera itina ithano cia gĩcango.

* 36:9 nĩ ta mita ikũmi na igĩrĩ na nuthu (12.5) † 36:9 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75) ‡ 36:15 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5) § 36:15 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75) * 36:21 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) † 36:21 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro

¹ Bezaleli nīathondekire ithandūkū rīa kīrīkanīro rīa mbaū cia mūgaa, mūigana wa mikono īrī* kūrāiha, na mikono ūmwe na nuthu[†] kwarama, na mukono ūmwe na nuthu kūrāiha na igūrū. ² Akīrigemia na thahabu therie thūinī na nja, na akīrītiriha na mūcibi wa thahabu mīena yothe. ³ Niarītwekeirie icūhī inya cia thahabu na agīciohania na magūrū marīo mana, o icūhī igīrī mwena ūmwe na icūhī igīrī mwena ūrīa ūngī. ⁴ Ningī agīthondeka mīti mīraaya ya mūgaa na akīmīgemia na thahabu. ⁵ Agīcooka agītoonyia mīti iyo mīraaya mīringa-inī iyo yarī mīena-inī ya ithandūkū īrī ya kūrīkuua.

⁶ Nīārīthondekeire gītī gīa tha gīa thahabu, therie kīa ūrāihu wa mikono īrī na nuthu,[‡] na wariī wa mukono ūmwe na nuthu.[§] ⁷ Agīcooka agītura makerubi meerī ma thahabu akīmēkīra mīthia-inī ya gītī kīu gīa tha. ⁸ Nīathondekire ikerubi rīmwe rīikare mūthia-inī ūmwe na ikerubi rīu rīngī rīikare mūthia-inī ūrīa ūngī; mīthia-inī iyo yeerī akīmathondeka marī kīndū kīmwe na gītī gīa tha. ⁹ Mathagu ma makerubi macio matambūrūkīto na igūrū, magathiika gītī kīu gīa tha. Makerubi macio maathondeketwo maroranīte, na marorete gītī kīu gīa tha.

Metha

¹⁰ Nīmathondekire metha ya mbaū cia mūgaa, ūrāihu wayo warī mikono īrī,* na wariī wayo warī mukono ūmwe,[†] na kūrāiha na igūrū kwayo kwarī mukono ūmwe na nuthu.[‡] ¹¹ Ningī makīmīgemia na thahabu therie, na makīmītiriha na mūcibi wa thahabu. ¹² Magīcooka makīmīthondekera karūbaū gaceke ka wariī wa rūhī.[§] gagīthiūrūrūkīra metha iyo, na magīgātiriha na mūcibi wa thahabu. ¹³ Magītwekeria metha iyo mīringa ina ya thahabu, na makīmīoherera koine-inī inya ciayo, o harīa magūrū mayo mana maarī. ¹⁴ Icūhī icio ciekīrīrwo hakuhī na mūcibi wa karūbaū kārīa gaceke, nīgeetha inyīitagīrīre mīti īrīa mīraaya yahūthagīrwo gūkuua metha iyo. ¹⁵ Mīti iyo mīraaya ya gūkuua metha yarī ya mbaū cia mūgaa, na ikagemio na thahabu. ¹⁶ Ningī magīthondeka indo cia thahabu therie, cia kūigagīrīrwo metha, na nacio nī: thaani, na thaani nene, na mbakūrī, na ndigithū cia gūitaga iruta rīa kūnyuuu.

Mūti wa Kūigīrīrwo Matawa

¹⁷ Nīmathondekire mūti wa kūigīrīrwo matawa wa thahabu therie. Mūrūgamo wago na gītina kīaguo igītūrwo inyītanīte o hamwe na ikombe ciaguo na mahūa maguo, na tūkonyo twaguo; ciothe igīkorwo irī kīndū kīmwe nago. ¹⁸ Mūti ūcio warī na honge ithathatū ciumīte mīena-inī ya mūrūgamo wa mūti ūcio wa kūigīrīrwo matawa; ithatū mwena ūmwe, na ithatū mwena ūrīa ūngī. ¹⁹ Ikombe ithatū ciaturītwo ihaana ta mahūa ma mūrōthi, irī na tūkonyo na mahūa, igakorwo rūhonge-inī rūmwe, nacio ithatū igakorwo rūhonge-inī rūu rūngī; honge icio ciothe ithathatū cīahaanaga ūguo ciumīte mūti-inī ūcio wa kūigīrīrwo matawa. ²⁰ Na mūti-inī ūcio wa kūigīrīrwo matawa haarī na ikombe inya ciathondeketwo ihaana ta mahūa ma mūrōthi, irī na tūkonyo na mahūa. ²¹ Gakonyo kamwe kaarī rungu rwa honge igīrī ciumīte mūrūgamo-inī wa mūti ūcio wa kūigīrīrwo matawa, nako gakonyo ga keerī kaarī rungu rwa honge cia keerī igīrī, na gakonyo ga gatātū kaarī rungu rwa honge cia gatātū igīrī; ciothe ciarī honge ithathatū. ²² Tūkonyo na honge ciarī kīndū kīmwe na mūti ūcio wa kūigīrīrwo matawa, iturītwo kuumā thahabu therie.

²³ Nīmathondekire matawa mūgwanja maguo, o ūndū ūmwe na magathī ma gūtīnia ndaambī, na thaani cia mūrārī wa ndaambī, cia thahabu therie. ²⁴ Maahūthīrīre taranda īmwe* ya thahabu therie gūthondeka mūti ūcio wa kūigīrīrwo matawa na indo ciaguo ciothe.

Kīgongona kīa Ūbumba

²⁵ Nīmathondekire kīgongona gīa gūcinīra ūbumba na mbaū cia mūgaa. Kīaiganaine mīena yothe, mūigana wa mukono ūmwe[†] kūrāiha, na mukono ūmwe kwarama, na mikono īrī[‡] kūrāiha na igūrū. Hīa ciakīo ciarī kīndū kīmwe na kīgongona. ²⁶ Magīkīgemia igūrū na mīena yothe o na hīa ciakīo na thahabu therie na magīgītiriha na mūcibi wa thahabu ūgīgīthiūrūrūkīra. ²⁷ Magīthondeka mīringa īrī ya thahabu mūhuro wa mūcibi ūcio, īrī mwena ūmwe na īrī mwena ūrīa ūngī. Mīringa iyo niyo yatooniyagio mīti īrīa mīrāihu yatūmagīrwo gūgīkuua. ²⁸ Magīcooka magīthondeka mīti īngī mīraaya ya mūgaa na makīmīgemia na thahabu.

²⁹ O na ningī magīthondeka maguta matheru ma gūtānīrīrio na ūbumba mūnungi wega ūrīa mūtherie, wīra wa mūthondeki mūūgī wa maguta.

Kīgongona kīa Iruta rīa Njino

¹ Nīmākire kīgongona kīa iruta rīa njino kīa mbaū cia mūgaa, kīa mikono itatū* kūrāiha na igūrū; kīaiganaine mīena yothe; mikono itano[†] kūrāiha na mikono itano kwarama. ² Nīmathondekire hīa inya, o rūmwe koine-inī īmwe ya kīgongona, nī ūndū ūcio hīa icio na kīgongona igītūika kīndū kīmwe, na makīgemia kīgongona kīu na gīcango. ³ Nīmathondekire indo ciakīo ciothe irī cia gīcango; na nīcio

* 37:1 nī ta mīta 1 † 37:1 nī ta mīta robo ithatū (0.75) ‡ 37:6 nī ta mīta 1 § 37:6 nī ta mīta robo ithatū (0.75) * 37:10 nī ta mīta 1 † 37:10 nī ta nuthu mīta ‡ 37:10 nī ta mīta robo ithatū (0.75) § 37:12 nī ta centīmīta 8 * 37:24 nī ta kīlo 34 † 37:25 nī ta nuthu mīta ‡ 37:25 nī ta mīta īmwe * 38:1 nī ta mīta īmwe na robo (1.25) † 38:1 nī ta mīta igīrī na robo (2.25)

nyūngū, na icakūri, na mbakūri cia wīra wa kūminjaminjīria, na njibe cia nyama, na ngō cia mwaki.
⁴ Nīmathondekire kīrūtara gĩa kigongona gĩa gīcango, gĩa kūigwo rungu rwa muoho wakio, rūkinye nuthu ya ūraihi wa kigongona. ⁵ Magītwekia mīrīnga ya gīcango ya kūnyīitīrīra mītī īrīa mīraaya ya koine inya cia kīrūtara gĩa gīcango. ⁶ Magīthondeka mītī mīraaya ya mbaū cia mūgaa na magīcigemia na gīcango. ⁷ Magītoonyia itugī icio mīrīnga-inī nīguo ikoragwo mīena-inī ya kigongona nī ūndū wa gūgīkuua. Magīthondekire na mbaū, kīrī na ihoro thīini.

Kīrāī gĩa Gwīthambīrwo

⁸ Nīmathondekire kīrāī gĩa gwīthambīra gĩa gīcango na kīgūrū gīakio gĩa gīcango kuuma icicio-inī cia andū-a-nja arīa maarutaga wīra itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

Nja ya Hema īrīa Nyamūre

⁹ Thuutha ūcio magīthondeka nja ya hema īyo nyamūre. Mwena wa gūthini ūgīkīrwo ūrī wa mīkono igana[†] kūraiha, na warī na itambaya cia gūcuurio cia gatani yogothetwo wega. ¹⁰ Itambaya icio ciarī na itugī mīrongo īrīrī, na itina ciacio mīrongo īrīrī cia gīcango, na tūcuurio na tūmīkwa twa betha, twīkīrītvo itugī-inī icio. ¹¹ Mwena wa gathigathini o nāguo warī wa mīkono igana kūraiha, na warī na itugī mīrongo īrīrī na itina ciacio mīrongo īrīrī cia gīcango, na warī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha twīkīrītvo itugī-inī.

¹² Mwena wa ithūiro wa nja īyo warī wa mīkono mīrongo itano[§] kwarama na warī na itambaya cia gūcuurio, na itugī ikūmi na itina ikūmi na warī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha twīkīrītvo itugī-inī. ¹³ Mwena wa irathīro o nāguo warī wa mīkono mīrongo itano kwarama. ¹⁴ Itambaya cia gūcuurio ciarī cia ūraihi wa mīkono ikūmi na itano, ^{*} na ciarī mwena ūmwe wa itoonyero rīa nja īyo, īrī na itugī ithatū na itina ithatū; ¹⁵ na itambaya cia gūcuurio ciarī cia ūraihi wa mīkono ikūmi na itano na ciarī mwena ūcio ūngī wa itoonyero, īrī na itugī ithatū na itina ithatū. ¹⁶ Itambaya ciothe cia gūcuurio irīa ciathīūrūrūkiirie nja ciarī cia gatani yogothetwo wega. ¹⁷ Itina cia itugī icio ciarī cia gīcango. Tūcuurio na tūmīkwa tūria twēkīrītvo itugī-inī twarī twa betha na igūrū wacio ciagemetio na betha; Nī ūndū ūcio itugī ciothe cia nja īyo ciarī na tūmīkwa twa betha.

¹⁸ Itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa nja īyo ciarī cia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa njogothē wega; wīra wa mūgemia mūgī. Yarī ya mīkono mīrongo īrīrī[†] kūraiha, na mīkono itano[‡] kūraiha na igūrū, o ta ūrīa itambaya cia gūcuurio cia nja īyo ciarīrī. ¹⁹ na igīkorwo na itugī inya na itina inya cia gīcango. Tūcuurio na tūmīkwa twacio twarī twa betha, na igūrū wacio ciagemetio na betha. ²⁰ Higī ciothe cia hema īyo nyamūre na cia nja īrīa yamīthīūrūrūkiirie ciarī cia gīcango.

Indo cia Mwako iria Ciahūthīrwo

²¹ Ūyū nīguo mūigana wa indo iria ciahūthīrwo gwaka hema īyo nyamūre, Hema-īrīa-ya-Ūira, iria ciandīkīrwo nī Alawīi o ta ūrīa Musa aathanīte matongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai. ²² (Bezaleli mūrū wa Uri, ūrīa warī mūrū wa Huri, wa mūhīrīga wa Juda, nīathondekire kīrīa gīothe Jehova aathīte Musa; ²³ nake aarī hamwe na Oholiabu mūrū wa Ahisamaku, wa mūhīrīga wa Dani, ūrīa warī mūbundi na mūcori mūgī, na wamenyete kūgemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa njega.) ²⁴ Mūigana wa thahabu yothē īrīa yarutirwo kuuma kūrī iruta rīa gūthūngūthio īrīa yathūthīrwo kūruta wīra wothē wa handū-harīa-haamūre, yarī taranda 29 na cekerī 730,[§] kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre.

²⁵ Betha īrīa yarehīrwo nī mūingī ūrīa watarīrwo hīndī ya itarana yarī taranda 100 na cekerī 1,775,^{*} kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, ²⁶ o mūndū aarutīte beka īmwe,[†] nayo nī ūndū ūmwe na nuthu ya cekerī, kūringana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, nayo yarutirwo nī mūndū o wothē wakīraga agathīī harī arīa maatarītvo, arīa maarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrīrī na makīria, nao othe maarī arūme 603,550. ²⁷ Taranda icio 100 cia betha[‡] ciahūthīrwo gūtwekia itina cia handū-harīa-haamūre na itina cia itambaya cia gūcuurio; taranda 100 igiaka itina 100, ūguo nī ta kuuga taranda īmwe īgaaka gītina kīmwe. ²⁸ Nīmahūthīrīre cekerī icio 1,775[§] gūthondeka tūcuurio twa itugī, na kūgemia itugī na igūrū, na gūthondeka tūmīkwa twacio.

²⁹ Gīcango kīrīa kiarutītvo kuuma iruta rīa gūthūngūthio kīarī gĩa taranda 70 na cekerī 2,400.^{*} ³⁰ Maahūthīrīre gīcango kīu na gūthondeka itina cia itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, na gwaka kigongona gĩa gīcango hamwe na kīrūtara gīakio gĩa gīcango na indo ciakio ciothe, ³¹ na gwaka itina cia nja īrīa yamīthīūrūrūkiirie na itina iria cia itoonyero rīayo, na higī ciothe cia hema īyo nyamūre, na higī cia nja īrīa yamīthīūrūrūkiirie.

† 38:9 nī ta mita 46 § 38:12 nī ta mita 23 * 38:14 nī ta mita 7 † 38:18 nī ta mita 9 ‡ 38:18 nī ta mita igīrī na robo (2.25)
 § 38:24 nī ta kilo 1,000 * 38:25 nī ta kilo 3,400 † 38:26 nī ta giramu ithano na nuthu (5:5) ‡ 38:27 nī ta kilo 3,400 § 38:28 nī ta kilo 20 * 38:29 nī ta kilo 2,400

¹ Nĩmatumire nguo na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, cia kũrutaga wĩra nacio handũ-harĩa-haamũre. Magĩcooka magĩtumĩra Harũni nguo theru, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Ebodi

² Nĩmatumire ebodi na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakū, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ³ Nĩmahũũire thahabu makĩmitua tũbaati tũhũthu, magĩtũtĩnangia nguucio cia gũtumanio na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani ĩrĩa njega, wĩra wa mũbundi mũũgĩ. ⁴ Ningĩ nĩmatumire ndaamĩ cia ciande cia ebodi, nacio ikiohererwo koine-inĩ igĩrĩ ciayo, nĩguo inyiitithanio nayo. ⁵ Naguo mũcibi wayo wa njohero watumĩtwo wega ũkahaanana nayo, na warĩ o gĩcunji kĩmwe na ebodi, na ũgathondekwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ Nao magĩtumĩrĩra tũhiga twa onigithi tũkonyo-inĩ twa thahabu, na magĩtũkurura marĩtwa ma ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa mũndũ akururaga kahengere ka mũhũiri. ⁷ Magĩcooka magĩtuohererera ndaamĩ-inĩ cia ciande cia ebodi tũri twa kĩrĩrĩkania kĩa ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Gakuo ga Gĩthũri

⁸ Magĩthondeka gakuo ga gwĩkĩrwo ga gĩthũri; karĩ wĩra wa mũbundi mũũgĩ. Magĩthondeka o ta ebodi ĩyo: karĩ ga thahabu, na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ⁹ Gakuo kau kaiganaine mĩena yothē ĩna, karĩ ka inji kenda * kũraiha na inji kenda kwarama, na gakoinanĩrwo maita meerĩ. ¹⁰ Ningĩ magĩgatumĩrĩra mĩhari ĩna ya tũhiga twa goru. Mũhari wa mbere magĩtumĩrĩra kahiga ka wakiki ũrĩa mūtune, na ka yakuti ĩrĩa ihaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹¹ mũhari wa keerĩ magĩtumĩrĩra kahiga ga thumarati, na ka yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹² mũhari wa gatatũ magĩtumĩrĩra kahiga ka wakiki ũrĩa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ¹³ mũhari wa kana magĩtumĩrĩra kahiga ga thumarati ĩrĩa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Natuo tũgĩtumĩrĩro tũkonyo-inĩ tũgemie twa thahabu. ¹⁴ Tũgĩkorwo tũrĩ tũhiga ikũmi na twĩrĩ, o kamwe gakarũgamĩrĩra rĩmwe rĩa marĩtwa ma ariũ a Isiraeli, o kamwe gagakururwo rĩtwa rĩa mũhĩrĩga ũmwe wa ĩrĩa ikũmi na ĩrĩrĩ ya Isiraeli, o ta ũrĩa kahengere ka mũhũiri gakururagwo.

¹⁵ Nĩmathondekeire gakuo kau ga gĩthũri mĩgathĩ ya thahabu therie, ihaana ta mũkanda. ¹⁶ Ningĩ magĩthondeka tũkonyo twĩrĩ tũgemie twa thahabu, na mĩringa ĩrĩrĩ ya thahabu, na makioherera mĩringa ĩyo koine-inĩ igĩrĩ cia gakuo kau ga gĩthũri. ¹⁷ Makĩnyiitithania mĩgathĩ ĩyo ĩrĩrĩ ya thahabu na mĩringa ĩrĩa yarĩ koine-inĩ cia gakuo kau ga gĩthũri, ¹⁸ na mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ya mĩgathĩ makĩmĩnyiitithania na tũkonyo tũu twĩrĩ twarĩ tũgemie twa thahabu, magĩtuohania na ndaamĩ cia kĩande kĩa ebodi mwena wa mbere. ¹⁹ Magĩthondeka mĩringa ĩrĩrĩ ya thahabu na makĩmĩnyiitithania na koine igĩrĩ cia gakuo ga gĩthũri mũico-inĩ wa na thĩĩnĩ, kũrigania na ebodi. ²⁰ Magĩcooka magĩthondeka mĩringa ĩngĩ ĩrĩrĩ ya thahabu na makĩmĩnyiitithania na mwena wa magũrũ-inĩ ma ndaamĩ cia kĩande mwena-inĩ wa mbere wa ebodi, hakuhi na rũtumo, igũrũ hanini wa mũcibi wa ebodi. ²¹ Makiohania mĩringa ya gakuo ga gĩthũri kũrĩ mĩringa ya ebodi na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩcinyiitithania na mũcibi wa njohero nĩgeetha gakuo ga gĩthũri gatikarekanie na ebodi, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Nguo Ingĩ cia Ũthũnjĩrĩ Ngai

²² Nĩmatumire nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mũtheri, nayo yatumĩtwo nĩ mūtumi mũũgĩ. ²³ Yarĩ na harũkĩrio ya gũtoonyeria mūtwe gatagatĩ kayo, ningĩ ĩgĩtĩrĩhwo mĩthia-inĩ ta kara, nĩgeetha ndĩgatarũke. ²⁴ Ningĩ magĩthondeka tũcunjuura tũtarĩrĩ ta matunda ma makomamanga, twa ndigi cia rangi wa bururu, na twa ndigi cia rangi wa ndathi, na twa rangi mūtune ta gakarakū, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, tũgĩthiũrũka rũtumo rwa magũrũ-inĩ ma nguo ĩyo ndaaya. ²⁵ Magĩcooka magĩthondeka ngengere cia thahabu therie magĩcitumĩrĩra rũtumo-inĩ rũu gatagatĩ ga tũcunjuura tũu tũhaana matunda ma makomamanga. ²⁶ Ngengere na tũcunjuura tũu tũhaana matunda ma makomamanga gĩthĩrĩ ihakanĩtio gũthiũrũka rũtumo rwa nguo ĩyo ndaaya; ya kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

²⁷ Nĩmatumĩre Harũni na ariũ ake kanjũ cia gatani njega, itumĩtwo nĩ mūtumi mũũgĩ. ²⁸ Makĩmatumĩra iremba cia gatani njega, na tũkũbia twa gatani, na thuruari cia thĩĩnĩ cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ²⁹ Mũcibi warĩ wa gatani ĩrĩa njogothē wega na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, wĩra wa mũgemia mũũgĩ, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Magĩthondeka gatanjĩ kaamũre ga thahabu therie, na igũrũ rĩako magĩkurura, o ta ũrĩa mũhũiri ũkururagwo, ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRĪRE JEHOVA. ³¹ Ningĩ makioherera gatanjĩ kau na rũrigi rwa rangi wa bururu, magĩkanyiitithania na kĩremba, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kũrĩka kwa Wĩra

³² Nĩ ũndũ ũcio wĩra wothē wa gwaka hema ĩyo nyamũre na Hema-ya-Gũtũnganwo ũkĩrĩka. Andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ³³ Ningĩ makĩrehe hema ĩyo nyamũre kũrĩ Musa: hema na indo ciayo ciothe na ngathika ciayo, na buremu, na mĩgamba, na itugĩ na itina ciayo; ³⁴ na kĩhumbĩrĩ kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mūtune, igatũniha, na kĩhumbĩrĩ kĩa njũa cia pombo, na gĩtambaya gĩa gĩcuurio gĩa kũhakania; ³⁵ ithandũkũ rĩa ũira na mĩtĩ mĩraaya yariũ, hamwe

* 39:9 nĩ ta centimita 22

na gĩtĩ gĩa tha; ³⁶ metha na indo ciayo ciothe, na mĩgate ya kũigwo Mbere ya Jehova; ³⁷ mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩro matawa, hamwe na mĩhari ya matawa na indo ciaguo ciothe, o na maguta ma kũmaakia; ³⁸ kigongona gĩa thahabu, na maguta ma gũitanĩrĩro, na ũbumba mũnungi wega, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ rĩa hema; ³⁹ kigongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na itugĩ ciakĩo na indo ciakĩo ciothe; na kĩaĩ gĩa gwithambĩra na kigũrũ gĩakĩo; ⁴⁰ itambaya cia gũcuurio cia nja, na itugĩ ciacio, na itina ciacio, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa kuuma nja wa hema; na mĩkanda na hĩgĩ cia nja; na indo ciothe cia hema rĩa nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁴¹ na nguo ndume cia kwĩhumbwo nĩ mũndũ agĩtungata thĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, nguo iria theru cia Harũnĩ ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, o na cia ariũ ake cia kwĩhumba rĩrĩa mekũruta wĩra wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai.

⁴² Andũ a Isiraeli maarutire wĩra wothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa. ⁴³ Musa akĩona wĩra ũrĩa warutĩtwa nake akĩona atĩ nĩmaũrutĩte o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩmarathima.

40

Gwaka Hema rĩa Nyamũre

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Ũgaaka hema iyo nyamũre, nĩo Hema-ya-Gũtũnganwo, mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere. ³ Nĩũkaiga ithandũkũ rĩa ũira thĩnĩ wayo, na ũhakanie ithandũkũ rĩu na gĩtambaya gĩa gũcuurio. ⁴ Ningĩ nĩũgatoonyia metha na ũmĩgĩrĩre indo ciayo, na ũcibange wega. Ningĩ ũtoonyie mũtĩ wa tawa, na ũũigĩrĩre matawa maguo. ⁵ Ningĩ ũige kigongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩro ũbumba mbere ya Ithandũkũ rĩu rĩa ũira, na wikĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa hema iyo nyamũre.

⁶ “Iga kigongona kĩa maruta ma njino mbere ya itoonyero rĩa hema iyo nyamũre, na nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo; ⁷ ũige kĩaĩ gĩa gwithambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kigongona, na ũgĩkĩre maaĩ. ⁸ Aka nja imĩthiũrũkĩre, na wikĩre gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero-inĩ rĩa nja iyo.

⁹ “Oya maguta ma gũitanĩrĩro, na ũitĩrĩre hema iyo nyamũre na kĩaĩ gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo; mĩamũre na indo ciayo ciothe, na nĩgatuika theru. ¹⁰ Ningĩ ũitĩrĩre maguta kigongona kĩa maruta ma njino na indo ciakĩo ciothe; wamũre kigongona kĩa, nakĩo nĩgĩgatuika gĩtheru mũno. ¹¹ Itĩrĩa kĩaĩ gĩa gwithambĩrwo na kigũrũ gĩakĩo maguta, ũciamũre.

¹² “Rehe Harũnĩ na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũmathambie na maaĩ. ¹³ Ningĩ ũhumbe Harũnĩ nguo iria theru, ũmũtĩrĩre maguta, na ũmwamũre nĩguo andungatĩre ari mũthĩnjĩrĩ-Ngai. ¹⁴ Rehe ariũ ake, ũmahumbe kanjũ. ¹⁵ Maitĩrĩre maguta o ta ũrĩa ũitĩrĩre ithe wao, nĩguo mandungatĩre marĩ athĩnjĩrĩ-Ngai. Gũitĩrĩro maguta kwao nĩkũmatoonyia ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩrĩ-Ngai ũrĩa ũgũtũũra njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.” ¹⁶ Nake Musa agĩka maĩndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio hema iyo nyamũre igĩakwo mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, mwaka-inĩ wa keerĩ. ¹⁸ Rĩrĩa Musa aakire hema iyo nyamũre, nĩagĩre itina handũ ha cio, na akĩrũgamia buremu, agĩtoonyia mĩgamba na akĩrũgamia itugĩ. ¹⁹ Ningĩ agĩtamũrũkia hema igũrũ rĩa hema iyo nyamũre na akĩgĩrĩra kĩhumbĩri igũrũ rĩa hema o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁰ Agĩcooka akioya ihengere cia ũira, na agĩciiga thĩnĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro. Akĩnyiithania mĩtĩ rĩa mĩraaya na ithandũkũ, na akĩga gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ²¹ Ningĩ akĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro thĩnĩ wa hema iyo nyamũre, na agĩkĩra gĩtambaya gĩa kũhakania na akĩhakania ithandũkũ rĩa ũira o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²² Musa akĩga metha thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamũre, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio ²³ na akĩgĩrĩra mĩgate igũrũ rĩayo o hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁴ Akĩga mũtĩ wa kũigĩrĩro matawa thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo ũng’etheire metha mwena wa gũthini wa hema iyo nyamũre, ²⁵ na agĩakia matawa macio mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁶ Musa agĩtoonyia kigongona gĩa thahabu thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio, ²⁷ na agĩcinĩra ũbumba ũrĩa mũnungi wega ho o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ²⁸ Ningĩ agĩcuuria gĩtambaya itoonyero-inĩ rĩa hema iyo nyamũre.

²⁹ Ningĩ akĩga kigongona kĩa maruta ma njino hakuhĩ na itoonyero rĩa hema iyo nyamũre, nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra magongona ma njino igũrũ rĩakĩo o na magongona ma ngano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

³⁰ Nĩagĩre kĩaĩ gĩa gwithambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kigongona na agĩgĩkĩra maaĩ ma gwithamba, ³¹ nake Musa na Harũnĩ na ariũ ake magĩtũmĩra maaĩ macio gwithamba moko na magũrũ. ³² Nĩmethambaga hĩndĩ ciothe magĩtoonyia Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩkũhĩrĩa kigongona o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³³ Ningĩ Musa agĩaka nja gũthiũrũka hema iyo nyamũre na kigongona na agĩkĩra gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa nja iyo. Na nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrĩkia wĩra ũcio.

Riiri wa Jehova

³⁴ Hĩndĩ iyo itu rĩkĩhumbĩra Hema-ya-Gũtũnganwo, naguo riiri wa Jehova ũkĩyũra hema iyo nyamũre.

³⁵ Musa ndangĩahotire gũtoonyia Hema-ya-Gũtũnganwo tondũ itu rĩakarĩte igũrũ rĩayo, naguo riiri wa Jehova ũkaiyũra hema iyo nyamũre.

³⁶ Ng’endo-inĩ ciothe cia andũ a Isiraeli-rĩ, hĩndĩ rĩa yothē itu rĩoyagwo na igũrũ kuuma hema iyo nyamũre, nĩguo moimagaraga; ³⁷ no itu rĩĩaga kuoywo na igũrũ, nao makaaga kuomagara, nginya mũthenya

ūrĩa rĩkoywo na igūrũ. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio itu rĩa Jehova rĩaikaraga igūrũ wa hema iyo nyamũre mũthenya, naguo mwaki wakoragwo itu-inĩ rĩu ũtukũ, rĩgakĩonagwo nĩ nyũmba yothe ya Isiraeli mahinda mothe ng'endo-inĩ ciao ciothe.

MAÛNDŨ MA ALAWII

Iruta rĩa Njino

¹ Nake Jehova agũita Musa akĩmwarĩria arĩ Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũndũ wanyu o na ũrĩkũ arĩrutagĩra Jehova iruta, nĩarehage maruta ma nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe o na kana rwa mbũri.

³ “Angĩkorwo iruta rĩu nĩ iruta rĩa njino kuuma rũũru-inĩ rwa ng’ombe-rĩ, nĩarutage nyamũ ya njamba itarĩ na kaũũgũ.* No nginya amĩneane mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha etĩkĩrĩke harĩ Jehova. ⁴ Mũndũ ũcio akaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wa nyamũ iyo ya iruta rĩa njino, nayo nĩgetikĩrwo handũ-inĩ hake, itũike ya kũmũhoroheria. ⁵ Nake nĩagethĩnjĩra gategwa kau arĩ mbere ya Jehova, nao ariũ a Harũni ariã athĩnjĩri-Ngai moe na marehe thakame yako, mamĩminjaminjĩrie kigongona mĩena yothē mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁶ Nĩakaruta nyamũ iyo ya iruta rĩa njino rũũa na amĩtinangie tũcunjĩ. ⁷ Ariũ a Harũni ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩmagaakia mwaki igũrũ rĩa kigongona na maare ngũ igũrũ rĩa mwaki ũcio. ⁸ Ningĩ ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, matandaiye tũcunjĩ tũu twa gategwa, o ro hamwe na mĩtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kigongona-inĩ. ⁹ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagirowo na maaĩ nake mũthĩnjĩri-Ngai acicinĩre ciothe hau kigongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁰ “Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino nĩ kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa ng’ondũ kana rĩa mbũri, akaaruta nyamũ ya njamba itarĩ na kaũũgũ. ¹¹ Nake akaamĩthĩnja arĩ mbere ya Jehova, hau mwena wa gathigathini wa kigongona, nao ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kigongona kũu mĩena yothē. ¹² Nĩagatinangia nyamũ iyo tũcunjĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai atandaiye tũcunjĩ tũu twa nyamũ iyo, o ro hamwe na mĩtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kigongona-inĩ. ¹³ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagirowo na maaĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩrehe yothē na amĩcinĩre hau kigongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁴ “Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova nĩ rĩa nyoni-rĩ, akaaruta ndirahũgĩ, kana kĩa kĩa ndutua. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamĩrehe kigongona-inĩ, amĩthiore ngingo itĩnĩke mĩtwe, amĩcinĩre kigongona igũrũ; nayo thakame yayo itũwo hau mwena-inĩ wa kigongona. ¹⁶ No ambe arute kabutu kayo hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wako, agaikie mwena-inĩ wa irathĩro wa kigongona, harĩa mũhu ũitagwo. ¹⁷ Nĩakamĩtũrũria, na ũndũ wa kũguucia mathagu atekũmĩtinania biũ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩcinĩre igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra igũrũ rĩa kigongona. Nĩ iruta rĩa njino, rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

2

Iruta rĩa Ngano

¹ “Hĩndĩ rĩa mũndũ arĩrehagĩra Jehova iruta rĩa ngano-rĩ, iruta rĩaake no nginya rĩkorwo rĩrĩ rĩa mĩtu ũrĩa mũhinyu mũno. Nĩũitĩrĩrie maguta na awĩkĩre ũbani, ² acooke aũtwarĩre ariũ a Harũni acio athĩnjĩri-Ngai. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarũma ngundi ya mĩtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta hamwe na ũbani ũcio wothē, na acicinĩre igũrũ rĩa kigongona ũtũike gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano, ũrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ³ Mĩtu ũrĩa ũritigaraga wa iruta rĩa rĩa mĩtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

⁴ “Mũngĩrehe iruta rĩa mĩtu rĩhĩhĩrio riiko, nĩrĩkorwo rĩrĩ rĩa mĩtu mũhinyu mũno, keki irugĩtwo itarĩ na ndawa ya kũmbia, itukanĩtio na maguta, kana tũmĩgate tũhũthũ tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũhakĩtuo maguta. ⁵ Angĩkorwo iruta rĩanyu rĩa mĩtu nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ wa rũgĩro-rĩ, no nginya ũthondekwo na mĩtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na ũtarĩ na ndawa ya kũmbia. ⁶ ũwenyũrange cienyũ, ũũitĩrĩrie maguta; rĩu nĩ iruta rĩa mĩtu. ⁷ Igongona rĩanyu rĩa mĩtu rĩngĩgakorwo nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ wa rũgĩro-rĩ, igongona rĩu nĩrĩthondekwo na mĩtu ũrĩa mũhinyu mũno na maguta. ⁸ Reherai Jehova iruta rĩa mĩtu rĩthondeketwo na indo icio; rĩneanwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nake arĩtware kigongona-inĩ. ⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta gĩcunjĩ gĩa kĩrĩrikano kuuma iruta rĩu rĩa mĩtu na arĩcinĩre igũrũ rĩa kigongona kũu, rĩrĩ rĩa rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁰ Mĩtu ũrĩa ũritigaraga wa iruta rĩa rĩa mĩtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

¹¹ “Iruta o rĩothe rĩa mĩtu rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova no nginya rĩthondekagwo rĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, ngĩkorwo mũtigaacina ndawa ya kũmbia kana ũũkĩ mũkĩrutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. ¹² Indo icio no mũcirutĩre Jehova irĩ iruta rĩa maciaro ma mbere, no itikarutwo kigongona-inĩ irĩ ta mũtararĩko mwega. ¹³ Nĩ mũgekĩraga cumbĩ* maruta-inĩ manyu mothe ma mĩtu. Mũtikanaage gwĩkĩra cumbĩ wa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai wanyu maruta-inĩ manyu ma mĩtu; ikĩragai cumbĩ maruta-inĩ manyu mothe.

* 1:3 Kwari nyamũ maita matatũ ciarutagwo magongona ma njino kũringana na ũria mũruti wa igongona aatarĩ. Andũ ariã maarĩ atongu maarutaga ndegwa, nacio ng’ondũ na mbũri ikarutwo nĩ andũ ariã mataarĩ atongu mũno (1:10), nao andũ ariã athĩnĩ makaruta nyoni (5:7; 12:8). * 2:13 Bata wa cumbĩ nĩ kũgĩrĩria kũbutha.

¹⁴ “Müngikarehere Jehova iruta rĩa mütu rĩa maciaro ma mbere-rĩ, heanai mütu wa ngano ya mügethano ĩrĩ hĩhie na mwaki. ¹⁵ Na mwĩkire maguta na ũbani igürũ rĩayo; rĩu nĩ iruta rĩa mütu. ¹⁶ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagacina gĩcunjĩ gĩa kĩrĩkano kĩa ngano thĩye ĩrĩ na maguta hamwe na ũbani wothe, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

3

Iruta rĩa ũiguano

¹ “Iruta rĩa mündũ rĩngĩkorwo nĩ iruta rĩa ũiguano-rĩ, nake arute nyamũ rũuru-inĩ rwa ng’ombe, ĩrĩ ya njamba kana ya nga, niakĩnengere Jehova nyamũ ĩtarĩ na kaũũgũ. ² Mündũ ũcio nĩagĩrĩre guoko gwake igürũ rĩa mütwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩa, na acooke amĩthĩnjĩre hau müromo-inĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo. Nao ariũ a Harũni, athĩnjĩrĩ-Ngai, nĩmakaminjaminjĩria kĩgongona thakame yayo mĩena yothē. ³ Kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gĩcinwo na mwaki: nacio nĩ rĩambũ rĩrĩa ruothe rĩhumbĩire nyama cia nda na rĩrĩa rĩnyĩitainē nacio, ⁴ higo cieri hamwe na maguta marĩa machumbĩire hakuhi na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo ĩcio. ⁵ Nao ariũ a Harũni macicinĩre kĩgongona-inĩ igürũ, ciigĩrĩrwo igürũ rĩa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa nario rĩigĩrĩrwo igürũ rĩa ngũ irakana, rĩrĩ iruta rĩa gĩcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

⁶ “Mündũ angĩkaaruta nyamũ rũuru-inĩ rwa mbũri, ĩrĩ ya kũrutĩra Jehova iruta rĩa ũiguano, nĩakaruta ndũrume kana mwatĩ ĩtarĩ na kaũũgũ. ⁷ Angĩkaaruta gatũrũme-rĩ, nĩagakaneana mbere ya Jehova. ⁸ Nĩakagĩrĩra guoko gwake igürũ rĩa mütwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩa, na acooke amĩthĩnjĩre mbere ya Hema-ya-Gütũnganwo. Nao ariũ a Harũni moe thakame yako mamĩminjaminjĩrie kĩgongona kũ mĩena yothē. ⁹ Kuuma harĩ iruta rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gĩcinwo na mwaki: nacio nĩ maguta mako, na mĩtũng’oe wothe ũria mĩnoru ũtĩnĩrio gĩtina-inĩ kĩa rĩcuthĩ, na maguta ma rĩambũ mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa manyĩitainē nacio, ¹⁰ higo cieri hamwe na maguta marĩa machumbĩire hakuhi na honge, na marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo ĩcio. ¹¹ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagaciniĩra kĩgongona-inĩ ĩrĩ irio, rĩrĩrĩ nĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gĩcinwo na mwaki.

¹² “Na angĩkorwo iruta rĩa nĩ mbũri, nĩamĩneane mbere ya Jehova. ¹³ Nĩagĩrĩre guoko gwake igürũ rĩa mütwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre mbere ya Hema-ya-Gütũnganwo. Nao ariũ a Harũni moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kĩgongona mĩena yothē. ¹⁴ Kuuma harĩ kĩa akaheana, nĩakarutĩra Jehova iruta rĩa gĩcinwo na mwaki: na nĩ maguta mothe ma rĩambũ marĩa mahumbĩirite nyama ciothe cia nda na marĩa manyĩitainē nacio, ¹⁵ higo cieri na maguta marĩa machumbĩire hakuhi na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo ĩcio. ¹⁶ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagaciniĩra kĩgongona-inĩ ĩrĩ irio, rĩrĩrĩ nĩ iruta rĩa gĩcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega. Maguta mothe nĩ ma Jehova.

¹⁷ “‘Undũ ũyũ ũgaatuĩka watho wa gũtũũra ũrũmagĩrĩrwo nĩ njaro iria igooka, kũria guothe mũgaatũũra: Mũtikanarie maguta kana thakame.’”

4

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

¹ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: ² “‘Ira andũ a Isiraeli ũũ: ‘Rĩrĩa mündũ o na ũrĩkũ angĩthia atekwenda, na eke undũ ũria mũkananie thĩĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova:

³ “‘Kũngĩkorwo nĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũria mĩtĩrĩrie maguta wĩhĩtie na atũme andũ mahĩtie-rĩ, no nginya arehere Jehova ndegwa ĩtarĩ ngũrũ na ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩrĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia macio ekĩte. ⁴ No nginya aneane ndegwa ĩyo müromo-inĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo arĩ mbere ya Jehova. Nĩakagĩrĩra guoko gwake igürũ rĩa mütwe wayo, na acooke amĩthĩnjĩre hau mbere ya Jehova. ⁵ Ningĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio mĩtĩrĩrie maguta nĩakoya thakame imwe ya ndegwa ĩyo amĩtware thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo. ⁶ Na nĩagatobokia kĩa gĩake thakame-inĩ ĩyo, aminjaminje imwe yayo mbere ya Jehova maita mĩgwanja, hau mbere ya gĩtambaya kĩa gĩa gũcuurio kĩa handũ-haria-haamũre. ⁷ Ningĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio nĩakoya thakame imwe ahake hĩa cia kĩgongona kĩa ũbani ũria mĩnungi wega kĩa kĩa mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gütũnganwo. Thakame ya ndegwa ĩyo ĩria igaatigara nĩakamĩta thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hau müromo-inĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo. ⁸ Nĩakaruta maguta mothe ma ndegwa ĩyo ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, namo nĩmo rĩambũ rĩrĩa ruothe rĩhumbĩire nyama cia nda na rĩrĩa rĩnyĩitainē nacio, ⁹ higo cieri hamwe na maguta marĩa machumbĩire hakuhi na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo ĩcio, ¹⁰ akaaruta maguta macio o ta ũria marutagwo ndegwa ĩria thĩnjagwo ĩrĩ iruta rĩa ũiguano. Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagaciniĩra kĩgongona-inĩ kĩa igongona rĩa njino, ¹¹ na rĩũa rwa ndegwa ĩyo, na nyama ciyo ciothe hamwe, na mütwe na mathagiro, na nyama cia nda na mahu, ¹² ũguo nĩ ta kuuga nyama ĩcio ingĩ ciothe cia ndegwa ĩyo, no nginya agaaciruta nja ya kambĩ, acitware handũ hatarĩ thaahu, harĩa mũhu ũitagwo, na acicinĩre na mwaki wa ngũ hau mũhu-inĩ ũcio.

¹³ “‘Na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa Isiraeli kĩngikēhia gĩtekwenda, gĩke undũ ũria mũkananie thĩĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova, o na angĩkorwo kĩrĩndĩ kũ gĩtĩũ undũ ũcio, nĩkĩhĩtĩtie. ¹⁴ Rĩrĩa gĩkaamenya mehia marĩa gĩkĩte, kĩũngano kũ nĩgĩkaruta gatēgwa kĩa igongona rĩa kũhoroherio mehia, kaneanwo mbere ya Hema-ya-Gütũnganwo. ¹⁵ Athuuri a kĩrĩndĩ kũ nĩmakagĩrĩra moko mao igürũ rĩa mütwe wa ndegwa ĩyo mbere ya Jehova, nayo ndegwa ĩyo ĩthĩnjĩrwo o ro hau mbere ya Jehova. ¹⁶ Ningĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio mĩtĩrĩrie maguta nĩakoya thakame imwe ya ndegwa ĩyo amĩtoonyie thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gütũnganwo. ¹⁷ Nĩagatobokia

kĩara gĩake thakame-inĩ iyo, amĩminjaminje mbere ya Jehova maita mũgwanja hau mbere ya gĩtambaya kĩa gĩa gũcuurio. ¹⁸ Nĩakoya thakame ĩmwe ahake hĩa cia kigongona kĩa kĩa hau mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ĩrĩa ĩgaatigara nĩakamĩita thĩ gĩtina-inĩ gĩa kigongona kĩa iruta rĩa njino hau mĩromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Nĩakamĩruta maguta mayo mothe amacinĩre igũrũ rĩa kigongona, ²⁰ na eke ndegwa iyo o ta ũrĩa eekire ndegwa ya iruta rĩa kũhoroheria mehia. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩrĩ-Ngai akaahoroheria mehia mao, nao nĩmakarekerwo. ²¹ Nĩngĩ nĩakoimia ndegwa iyo amĩware nja ya kambĩ na amĩcine o ta ũrĩa aacinire ndegwa ĩrĩa ya mbere. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa kũhoroheria mehia ma kĩrĩndĩ kĩa.

²² “Rĩrĩa mĩtongoria angĩhĩa atekwenda, na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova Ngai wake, nĩahĩtĩtie. ²³ Rĩrĩa angĩmenyithio mehia marĩa ekĩte, no nginya arehe thenge ĩtarĩ na kaũũgũ ĩrĩ iruta rĩake. ²⁴ Nĩakaigĩrĩa guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wa thenge iyo na acooke amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo hau mbere ya Jehova. Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa kũhoroheria mehia. ²⁵ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia na kĩa gĩaake, na amĩhake hĩa cia kigongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame iyo ĩngĩ amĩte gĩtina-inĩ gĩa kigongona. ²⁶ Nĩngĩ nĩagacinĩra maguta mothe kigongona-inĩ igũrũ o ta ũrĩa aacinire maguta ma iruta rĩa ũiguano. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩrĩ-Ngai akaahoroheria mehia ma mũndũ ũcio, nake nĩakarekerwo.

²⁷ “Mũndũ ũmwe thĩĩnĩ wa kĩrĩndĩ angĩhĩa atekwenda na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova, nĩahĩtĩtie. ²⁸ Rĩrĩa angĩmenyithio amenye mehia marĩa ekĩte, no nginya arehe harika ĩtarĩ na kaũũgũ arĩ iruta rĩake nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁹ Nĩakaigĩrĩa guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wa harika iyo ya iruta rĩa kũhoroheria mehia, na amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo. ³⁰ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe na kĩa gĩaake, na amĩhake hĩa cia kigongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame iyo ĩngĩ amĩte gĩtina-inĩ gĩa kigongona. ³¹ Nĩakaruta maguta mothe o ta ũrĩa maguta marutagwo kuuma iruta rĩa ũiguano, nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakamacinĩra kigongona-inĩ igũrũ matuĩke mĩtarariko mwega wa gũkenia Jehova. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩrĩ-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio, nake nĩakarekerwo.

³² “Angĩkaarehe kagondũ karĩ iruta rĩake rĩa kũhoroheria mehia, nĩakarehe kamwatĩ gatarĩ na kaũũgũ. ³³ Nĩakaigĩrĩa guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wako, na agathĩnje gatuĩke iruta rĩa kũhoroheria mehia, agathĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo. ³⁴ Nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia na kĩa gĩaake, nayo amĩhake hĩa cia kigongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame iyo ĩngĩ amĩte gĩtina-inĩ gĩa kigongona. ³⁵ Nĩakaruta maguta mothe, o ta ũrĩa maguta marutagwo kuuma kũrĩ kagondũ ka iruta rĩa ũiguano, na mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakamacinĩra kigongona-inĩ, maigĩrĩrwo igũrũ rĩa maruta marĩa marutĩrwo Jehova na mwaki. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩrĩ-Ngai akaamũhoroheria nĩ ũndũ wa mehia marĩa ekĩte, nake nĩakarekerwo.

5

¹ “Mũndũ angĩaga kũruta ũira rĩrĩa etĩtwo arute ũira igũrũ rĩa ũndũ oonete kana akaigua, mũndũ ũcio nĩehĩtie, na nĩagacookerewo nĩ wĩhĩa ũcio wake.

² “Kana mũndũ angĩhutia kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu, kĩrĩ kĩimba kĩa nyamũ ya gĩthaka ĩrĩ thaahu kana kĩa ũhũ ũrĩ thaahu, kana gĩa ciũmbe irĩa itambaga thĩ ĩrĩ thaahu, o na aakorwo ndooĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio nĩanyĩitĩtwo nĩ thaahu na nĩahĩtĩtie.

³ “Kana angĩhutia kĩndũ kĩrĩ thaahu kiumĩte harĩ mũndũ, kĩndũ o nakĩ kĩrĩa kĩngĩmũthaahia, o na akorwo ũndũ ũcio ndaũũrĩ-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie.

⁴ “Kana mũndũ angĩhĩta gwika ũndũ o na ũrĩkũ atawĩcĩrĩtie wega, ũrĩ ũndũ mwega kana mũũru, ũndũ-inĩ o wothĩ ũrĩa mũndũ angĩhĩha kwĩhĩta, o na angĩkorwo atekũũmenya-rĩ, rĩrĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie ũndũ-inĩ ũcio.

⁵ “Rĩrĩa mũndũ ahĩtĩtie na njĩra ĩmwe ya macio-rĩ, no nginya oimbũre ũndũ ũrĩa ehĩtie nago, ⁶ na nĩ ũndũ wa rĩhĩa rĩu ekite, no nginya arehere Jehova kamwatĩ kana mbũri kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia; nake mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakamũhoroheria mehia make.

⁷ “Angĩkorwo ndangĩona kagondũ, nĩakarehera Jehova ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, rĩrĩ ĩrĩhĩ rĩa wĩhĩa wake, ĩmwe ĩrĩ ya iruta rĩa kũhoroheria mehia na ĩrĩa ĩngĩ ĩrĩ ya iruta rĩa njino. ⁸ Nĩagacirehera mũthĩnjĩrĩ-Ngai, ũrĩa ũkaamba kũruta ĩrĩa ya iruta rĩa kũhoroheria mehia. Nĩakamĩthiora ngingo yunĩke no ndakamĩtinanie, ⁹ na nĩagacooka aminjaminje thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia mwena-inĩ wa kigongona, na thakame iyo ĩngĩ amĩte thĩ gĩtina-inĩ gĩa kigongona. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroheria mehia. ¹⁰ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩagacooka arute iyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino o ta ũrĩa gũtũitwo, na amũhoroherie mehia marĩa ekĩte, nake nĩakarekerwo.

¹¹ “No rĩrĩ, angĩkorwo ndangĩona ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, nĩakĩrute gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba* ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũrĩ iruta rĩa mehia make. Ndakawĩkĩre maguta kana ũbani, nĩ ũndũ rĩu nĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia. ¹² Nĩakaũtwarĩra mũthĩnjĩrĩ-Ngai, nake arũme ngundi yaguo tũũke gĩcunjĩ gĩa kĩrĩkĩrĩ acooke acũcinĩre kigongona-inĩ igũrũ rĩa maruta marĩa marutĩrwo Jehova na mwaki. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroheria mehia. ¹³ Ũguo nĩguo mũthĩnjĩrĩ-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio rĩhĩa o rĩothĩ rĩa macio angĩkorwo ekĩte, nake nĩakarekerwo. Matigari ma iruta rĩu magaatũka ma mũthĩnjĩrĩ-Ngai, o ta ũrĩa gwĩkagwo hĩndĩ ya iruta rĩa mũtu.”

* 5:11 nĩ ta kilo 2

Iruta rĩa Irĩhi rĩa Mahĩtia

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ¹⁵ “Hĩndĩ irĩa mũndũ angĩhĩtia na ehie atekwenda wĩhia ũkonĩ indo iria nyamũire Jehova-rĩ, niakarehera Jehova ndũrũme irĩ iruta rĩa irĩhi rĩa ihĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme itarĩ na kaũũgũ, ikorwo irĩ ya thogora ũria mũiganĩru wa betha, kũringana na cekeri[†] ya handũ-haria-haamũre. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa ihĩtia. ¹⁶ No nginya arihe irĩhi nĩ ũndũ wa ũndũ ũria aagite kũhingia ũkonĩ indo iria nyamũre, na ongerere gĩcunji gĩa ithano gĩa thogora wa kindũ kũ arariha, na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai ciothe, ũria ũkamũhoroheria na ndũrũme iyo ya iruta rĩa mahĩtia, nake niakarekerwo.

¹⁷ “Mũndũ angĩhĩtia eke ũndũ ũria mũkananie thĩĩni wa maathani mothe ma Jehova o na angĩkorwo ndaraũmenya-rĩ, niagacookerewo nĩ mahĩtia macio ekĩte. ¹⁸ Niakarehera mũthĩnjĩri-Ngai ndũrũme ya iruta rĩa mahĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme itarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũria wagĩĩre. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio nĩ ũndũ wa mahĩtia marĩa ekĩte atekwenda, nake niakarekerwo. ¹⁹ Rĩu nĩrĩo iruta rĩa mahĩtia; ti-itherũ mũndũ ũcio niāhĩtĩrie Jehova.”

6

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Mũndũ o wothē angĩhĩtia aage kwĩhoheka harĩ Jehova na ũndũ wa kũheenia mũndũ ũria ũngĩ igũrũ rĩa kindũ ehokeirwo kana atigĩrwo amenyerere, kana kindũ kiĩyĩtwo, kana amũheenie, ³ kana agona kindũ kiũrite na aheenanie ũhorō wakĩo, kana ehite na maheeni, kana eke rĩhĩa o rĩothe rĩrĩa rĩhagio nĩ andũ, ⁴ rĩrĩa angĩkorwo ehĩtie ũguo na atũke mũhĩtia-rĩ, no nginya acooke kirĩa aiyite, kana atunyanite, kana kirĩa ehokeirwo, kana kindũ kiorite agĩkĩona, ⁵ kana ũndũ wothē ehĩtite na maheeni ũhorō-inĩ wakĩo. No nginya agaacookia kindũ kũ gĩothe o ũria kĩaiganaga, na ongerere gĩcunji gĩa ithano gĩa thogora wakĩo, na ciothe acinengere mwene mũthenya ũria akaaneana iruta rĩa mahĩtia. ⁶ Niakarehera mũthĩnjĩri-Ngai irĩhi, ũguo nĩ kuuga arute kindũ gĩa gĩa kũrutirwo Jehova nĩ ũndũ wa mahĩtia make, arute ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme itarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũria wagĩĩre. ⁷ Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio mehĩa hau mbere ya Jehova, nake niakarekerwo ũndũ o wothē wa marĩa ekĩte wa gũtĩma atũke mũhĩtia.”

Iruta rĩa Njino

⁸ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ⁹ “Atha Harũni na ariũ ake, ũmeere ũũ: ‘Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa njino: Iruta rĩa njino rĩrĩraaraga riiko hau kigongona-inĩ igũrũ ũtukũ wothē o nginya rũciĩni, naguo mwaki ũikare ũgiakanaga hau kigongona-inĩ. ¹⁰ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai niākehumba nguo ciāke cia gatani, o na nguo cia thĩĩni cia gatani iriganĩtie na mwĩrĩ wake; nake niākeheria mũhu wa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa rĩcinĩtwo nĩ mwaki wa kigongona na aũige mwena-inĩ wa kigongona kũ. ¹¹ Ningĩ acooke arute nguo icio, ehumbe ingĩ, ehierie mũhu ũcio aũtware nja ya kambĩ handũ hatarĩ thaahu. ¹² Mwaki ũria ũrĩ kigongona-inĩ no nginya ũikare o ũgiakanaga; ndũkanarekwo ũhore. Hĩndĩ ciothe o rũciĩni, mũthĩnjĩri-Ngai niarĩongagĩrĩa ngũ, na niarĩtandayagia iruta rĩu rĩa njino igũrũ rĩa mwaki ũcio, na acinĩre maguta ma maruta ma ũiguano ho. ¹³ Mwaki ũcio no nginya ũikare o ũgiakanaga kigongona-inĩ hĩndĩ ciothe; ndũkanarekwo ũhore.

Iruta rĩa Ngano

¹⁴ “‘Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa mĩtu: Ariũ a Harũni nĩmarĩũrehaga mbere ya Jehova, hau mbere ya kigongona. ¹⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai niarĩrũmaga ngundi ya mĩtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta, hamwe na ũbani wothē ũrĩ iruta-inĩ rĩu rĩa mĩtu, na acinĩre gĩcunji gĩa kiririkano hau kigongona-inĩ kirĩ mĩtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁶ Nake Harũni na ariũ ake marĩage ũria ũritigaraga, no ũritagwo ũtarĩ na ndawa ya kũmbia, na ũrĩagĩrwo handũ hatheru; maũriagĩre nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁷ Mĩtu ũcio ndũkanarugwo na ndawa ya kũmbia; ndĩmaheete ũrĩ gĩcunji kĩa maruta marĩa njinagĩrwo na mwaki. O ta ũria iruta rĩa kũhoroherio mehĩa na iruta rĩa mahĩtia marĩ matheru mũno makĩria, no taguo iruta rĩrĩ rĩrĩ itheru mũno makĩria. ¹⁸ Mũndũ mũrũme o wothē wa rũciaro rwa Harũni no aũrie. Nĩ gĩcunji gĩa kĩa hĩndĩ ciothe kĩa maruta marĩa marĩcinagĩrwo Jehova na mwaki harĩ njiarwa iria igooka. Kirĩa gĩothe gĩkaahutia maruta macio nĩgĩgatuika gĩtheru.’”

¹⁹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ²⁰ “Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩrĩa Harũni na ariũ ake marĩrehagĩra Jehova mũthenya ũria egũtĩrĩro maguta: nĩ gĩcunji gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe ya mĩtu ũria mũhinyu mũno, ũrĩ iruta rĩrĩa rĩrutagwo rĩa mĩtu, nuthu ĩmwe rũciĩni na irĩa ingĩ hwaĩ-inĩ. ²¹ ũkarange na maguta rũgĩo-inĩ; ũũrehe ũtukanĩtio wega, na ũneane iruta rĩu rĩa mĩtu rĩenyũrangĩtwo cienyũ, rĩtũke mĩtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ²² Mũrĩ ũria ũgaacooka ithenya rĩaake arĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũtĩrĩrie maguta niwe ũkaarĩhaarĩa. Gĩkĩ nĩ gĩcunji kĩa Jehova kĩa hĩndĩ ciothe, nake kĩrĩcinagwo biũ. ²³ Iruta o rĩothe rĩa mĩtu rĩrutĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩcinagwo biũ; rĩtikanarĩo.”

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehĩa

²⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ²⁵ “Ira Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ino nĩyo mĩtabarĩre ya iruta rĩa kũhoroherio mehĩa: Iruta rĩu rĩrĩthĩnjagĩrwo mbere ya Jehova o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo; rĩrĩ nĩ rĩrĩa itheru mũno makĩria. ²⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũria ũkaarohohanĩa mehĩa harĩo niwe ũkaarĩria; na rĩrĩagĩrwo handũ harĩa hatheru, nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ²⁷ Kirĩa gĩothe gĩkaahutia nyama icio gĩgaatuika gĩtheru, na thakame o yothē ikaaminjũkĩra nguo no nginya ũkaamĩthambĩria handũ hatheru. ²⁸ Nayo nyũngũ ya rĩũmba irĩa ikaaruga nyama icio no nginya yũragwo; no ingĩkaarugwo na nyũngũ ya gĩcango-rĩ, nyũngũ iyo nĩgĩgumuthwo, ĩcooke ikamũrwo na maaĩ. ²⁹ Mũndũ mũrũme o wothē wa nyũmba

[†] 5:15 nĩ ta gĩramu ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5)

ya mūthīnjīri-Ngai no arīe nyama icio; iruta rīu nī itheru mūno makīria. ³⁰ No iruta o rīothe rīa mehia rīrīa thakame yario itwaritwo thīinī wa Hema-ya-Gūtunganwo, irī ya kūhorohanīria thīinī wa Handū-Harīa-Hatheru-rī, rītikanarīo; no nginya rīcinwo.

7

Iruta rīa Irīhi rīa Mahītia

¹ “‘Ino nīyo mītabarīre ya iruta rīa irīhi rīa mahītia, narīo nī itheru mūno makīria: ² Iruta rīu rīa irīhi rīa mahītia rīgaahtīnjagīrwo o harīa iruta rīa njino rīthīnjagīrwo, na thakame yario īminjaminīrio kīgongona mīena yothē. ³ Nake mūthīnjīri-Ngai nīarīrutaga maguta mothe marīo: maguta ma mūting’oe ūrīa mūnoru, na maguta marīa mahumbīre nyama cia nda, ⁴ higo cīerī na maguta ma cio marīa macīhumbīre hakuhi na honge, na maguta marīa mahumbīre ini, marutanagīrio na higo icio. ⁵ Nake mūthīnjīri-Ngai nīakamacinīra kīgongona-inī, matuīke iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki. Rīu nīrio iruta rīa irīhi rīa mahītia. ⁶ Mūndū mūrūme o wothē wa nyūmba ya mūthīnjīri-Ngai no arīe nyama cia iruta rīu, na no nginya rīrīrwo handū hatheru; nī iruta itheru mūno makīria.

⁷ “‘Watho wa iruta rīa kūhoroherio mehīa na wa iruta rīa irīhi rīa mahītia no ūmwe: nyama cīamo nī cia mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūkūhorohanīria nacio. ⁸ Mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūraruta iruta rīa njino rīa mūndū o wothē we no arīgie na rūūa. ⁹ Iruta rīothe rīa mūtu rīrugīrwo rīiko-inī kana rīgakarangwo na rūgō kana na kībaatī nī rīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūrīrīrutagīra Jehova, ¹⁰ narīo iruta o rīothe rīa mūtu ūtukanītio na maguta kana rītārī maguta o narīo nī rīa arīū othe a Harūnī, marīgayane rīganaīne.

Iruta rīa Ūguano

¹¹ “‘Ino nīyo mītabarīre ya iruta rīa ūguano rīrīa mūndū angīneana kūrī Jehova:

¹² “‘Angīkorwo ekūruta nī ūndū wa gūcookia ngaatho-rī, nī arutanīrie iruta rīu rīa gūcookia ngaatho hamwe na tūmigate tūrugitwo tūtārī na ndawa ya kūmbia tūtukanītio na maguta na tūmigate tūrīa tūhūthū tūrugitwo tūtārī na ndawa ya kūmbia tūrī tūhake maguta, na tūmigate twa mūtu ūrīa mūhinyu mūno, ūkimanītio wega na ūgatukano na maguta. ¹³ Ningī hamwe na iruta rīake rīa ūguano rīa gūcookia ngaatho-rī, nīakarīrutanaīria na tūmigate tūrugitwo na ndawa ya kūmbia. ¹⁴ Nīakarehe o kīndū kīmwe kīmwe kūrī iruta, kīheo kīheanītwo harī Jehova; nī kīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa ūminjaminījaga thakame īyo ya iruta rīu rīa ūguano. ¹⁵ Nyama icio cia iruta rīu rīake rīa ūguano rīa gūcookia ngaatho no nginya irīio mūthenya o ro ūcio ikaarutīrwo Jehova; ndakanatīgie gūcunjī o na kīmwe gīkinyie rūcīnī.

¹⁶ “‘No rīrī, angīkorwo iruta rīake rūmanīte na ūndū wa mwīhitwa ehītīte, kana nī rīa kwīyendera-rī, iruta rīu rīakarīio mūthenya o ro ūcio akaarīuta, no kīrīa gīothe gīgaatigara na kīrīio mūthenya ūyū ūngī. ¹⁷ Nyama ciothe cia igongona rīu īngītīgara ikīnyie mūthenya wa gatātū-rī, no nginya īcinwo na mwaki. ¹⁸ Nyama cia iruta rīa ūguano īngīrīio mūthenya wa gatātū-rī, iruta rīu rītīgētīkīrīka. Mūndū ūcio ūrītūtīte agaatarwo ta atarūtīte kīndū, tondū tī rītheru; ūrīa wothē ūkaarīa o na kanīnī karīo nīagacookerewo nī wīhīa ūcio.

¹⁹ “‘Nyama irīa īngīhutania na kīndū o ro gīothe kīrī na thaahu itikanarīo; no nginya īcinwo na mwaki. No nyama icio īngī mūndū o ro wothē ūtethaahītīe no acīrīe. ²⁰ No mūndū o wothē wīthaahītīe angīkaarīa nyama cia iruta rīu rīa ūguano rīrutīrwo Jehova-rī, mūndū ūcio no nginya akaingatwo kuuma kūrī andū ao. ²¹ Mūndū o wothē angīkaahutia kīndū kīrī na thaahu, arī thaahu uumīte harī mūndū, kana nyamū irī na thaahu, kana kīndū o ro gīothe kīuru bīū kīrī na thaahu, na acooke arīe nyama o yothē ya iruta rīu rīa ūguano rīrutīrwo Jehova-rī, mūndū ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao.”

Kūgīrio kūrīa Maguta na Thakame

²² Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²³ “‘Ira andū a Isīraelī atīrī, ‘Mūtikanarīe maguta o na marīkū, ma ng’ombe kana ma ng’ondū, o na kana ma mbūrī. ²⁴ Mūngīgaakora nyamū īkuīte, kana īkooragwo nī nyamū cia gīthaka, maguta mayo no mahūthīrwo na ūndū ūngī o wothē, no mūtikanamarīe. ²⁵ Mūndū o wothē angīrīa maguta ma nyamū īrutīrwo Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki, no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao. ²⁶ Na kūrīa guothe mūgaatūūra-rī, mūtikanarīe thakame ya mūthemba o na ūrīkū, irī ya nyonī kana ya nyamū. ²⁷ Mūndū o wothē angīkaarīa thakame, no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao.”

Rwīga rwa Athīnjīri-Ngai

²⁸ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁹ “‘Ira andū a Isīraelī atīrī, ‘Mūndū o wothē ūngīrehere Jehova iruta rīa ūguano, akaarehe gīcunjī kīarīo kīrī igongona rīake mwene kūrī Jehova. ³⁰ Kīrīa akaaruta agaakīrehe na moko make we mwene gītuīke iruta rīa kūrūtīrwo Jehova na gūcinwo na mwaki; nīakarehe maguta, hamwe na gīthūrī, na agīthūngūthīe mbere ya Jehova gītuīke iruta rīa gūthūngūthīo. ³¹ Mūthīnjīri-Ngai nīagaacinīra maguta macīo kīgongona-inī, no gīthūrī gītuīke kīa Harūnī na arīū ake. ³² No nginya mūheage mūthīnjīri-Ngai kīero kīa ūrīo kīa maruta manyu ma ūguano kīrī kīheo kīanyu kūrī o. ³³ Mūrīū wa Harūnī ūrīa ūhorohanīria na thakame na maguta ma iruta rīu rīa iruta rīa ūguano-rī, nīakaheo kīero kīa mwena wa ūrīo kīrī rwīga rwake. ³⁴ Kuuma harī iruta rīa ūguano rīa andū a Isīraelī, nīnjoete gīthūrī kīrīa gīthūngūthīo, na kīero kīrīa kīneanītwo kūrī nī, ngacīhe Harūnī ūrīa mūthīnjīri-Ngai na kūrī arīū ake gītuīke rwīga rwao rwa hīndī ciothe kuuma kūrī andū a Isīraelī.”

³⁵ Gīkī nīkīo gīcunjī kīa maruta maruta maarutagīrwo Jehova macīnītwo na mwaki, kīrīa kīagaarīrwo Harūnī na arīū ake mūthenya ūrīa maamūrīrwo matungatagīre Jehova marī athīnjīri-Ngai. ³⁶ Mūthenya ūrīa

maaitiririo maguta, Jehova niathanire ati andu a Israeli mamaheage nyama icio hinda ciothe ituike rwiga rwao nginya njiarwa iria igooka.

³⁷ Ino niyo mitabarire ya maruta ma njino, na ma muti, na ma kuhoroherio mehia, na ma mahitia, na ma kiamurano, na ma uiguano, ³⁸ maria Jehova aaheire Musa ari Kirima-ini gia Sinai, muthenya uria aathire andu a Israeli marehagire Jehova maruta mao kuu Weru-ini wa Sinai.

8

Kwamurwo kwa Haruni na Ariu Ake

¹ Nake Jehova akira Musa atiri, ² "Rehe Haruni na ariu ake, na nguo ciao, na maguta ma gutaniririo, na ndegwa ya iruta ria kuhoroherio mehia, na ndurume igiri, na gikabu kia migate irugitwo itari na ndawa ya kumbia, ³ ucooke ucookaniririe kiungano giothe kia andu a Israeli mromo-ini wa Hema-ya-Gutunganwo." ⁴ Musa agika o ta uria Jehova aamwathite, nakio kiungano kiu gicicookanirira mromo-ini wa Hema-ya-Gutunganwo.

⁵ Nake Musa akira kiungano kiu atiri, "Uu nguwo Jehova aathanite gwiko" ⁶ Nake Musa akirehe Haruni na ariu ake hau mbere, akimathambia na maa. ⁷ Agicooka akihumba Haruni kanji, na akimuoha mucibi, na akimuhumba nguo iria ya iguru ndaaya, na akimwika ebodi. Ningi akimuherera ebodi na mucibi wa njohero uria watumitwo wega; ni undu ucio kuhoroherio haru we, akimuhotora nguo. ⁸ Agicooka akimwika gakuo ga githuri, na gakuo-ini kau agikira Urimu na Thumimu. ⁹ Ningi akioha Haruni kirembe mutwe, na agikira gathuma ga thahabu, nako ni tani nyamure, akimwika mwena wa mbere wa kirembe o ta uria Jehova aathite Musa.

¹⁰ Ningi Musa akioya maguta maria ma gutaniririo na akimaitiriria Hema-iria-Nyamure na kiria giothe kiaru thini wayo, na ni undu ucio agiciamira. ¹¹ Niaminjaminjirie kigongona kiu maguta mamwe ma macio maita mugwanja, agitiriria kigongona kiu maguta hamwe na indo ciakio ciothe, na mbakuri hamwe na mirugamo yakio, agiciamira. ¹² Naitiririe Haruni maguta mamwe mutwe akimaitiriria maguta nigeetha amwamure. ¹³ Ningi akirehe ariu a Haruni hau mbere na akimahumba kanji, akimooha mucibi na akimekika tukuba mutwe, o ta uria Jehova aathite Musa.

¹⁴ Ningi akineana ndegwa ya iruta ria kuhoroherio mehia, nake Haruni na ariu ake makigirira moko mao iguru ria mutwe wa ndegwa iyo. ¹⁵ Musa agithinja ndegwa iyo, na akioya thakame imwe yayo na kiaru giake, akimihaka hia ciothe cia kigongona nigeetha atherie kigongona. Agicooka agita thakame iyo ingi gitina-ini gia kigongona. Ni undu ucio agiciamira nguwo akihoroherie. ¹⁶ Ningi Musa akioya maguta mothe maria maahumbire nyama cia nda, na maria maahumbire ini, na higo cieri na maguta ma cio, akimacinira kigongona-ini. ¹⁷ No ndegwa iyo, hamwe na ruia rwayo na nyama ciayo na mahu mayo agicicirira nja ya kambi, o ta uria Jehova aathite Musa.

¹⁸ Agicooka akineana ndurume ya iruta ria njino, nake Haruni na ariu ake makigirira moko mao iguru ria mutwe wa ndurume iyo. ¹⁹ Musa agicooka agithinja ndurume iyo, na akiminjaminjiria thakame yayo miena yotha ya kigongona. ²⁰ Agicooka agitinangia ndurume iyo icunji, na agicina mutwe na icunji icio na maguta. ²¹ Musa niathambirie nyama cia nda na mathagiyo na maa, na agicirira ndurume iyo yotha kigongona-ini, igituka iruta ria njino riri na mutariko mwega, nario ni iruta rirutiwo Jehova ria gucinwo na mwaki, o ta uria Jehova aathite Musa.

²² Ningi Musa akineana ndurume iyo ingi, niyo ndurume ya kiamurano, nake Haruni na ariu ake makigirira moko mao iguru ria mutwe wayo. ²³ Musa agithinja ndurume iyo, na akioya thakame imwe yayo akimihaka moni ya gutu kwa urio kwa Haruni, na kiaru giake kiria kinene gia guko gwake kwa urio, na kiaru giake kiria kinene gia kuguru gwake kwa urio. ²⁴ Ningi Musa akirehe ariu a Haruni hau mbere, na akimahaka thakame imwe moni cia matu mao ma urio, na ciara ciao iria nene cia moko mao ma urio, na ciara ciao iria nene cia maguru mao ma urio. Ningi akiminjaminjiria kigongona thakame miena yotha. ²⁵ Agicooka akioya maguta, maguta ma muting'oe munoru, na maguta mothe maria mahumbire nyama cia nda, na maria mahumbire ini, na higo cieri na maguta ma cio, o na kiero kia mwena wa urio. ²⁶ Ningi kuuma gikabu-ini kia migate iria yarugitwo itari ndawa ya kumbia, kiria kiaru hau mbere ya Jehova, akioya kamugate, na kamugate kang' kaarugitwo na maguta, na kamugate kang' kahuthu; agitugirira iguru ria icunji cia maguta macio na kiero-ini kiu kia urio. ²⁷ Indo icio ciothe agicigirira moko-ini ma Haruni na ma ariu ake, agicithunguthiria mbere ya Jehova ituike iruta ria gutunguthio. ²⁸ Ningi Musa agicooka agicioya kuuma moko-ini mao, agicicirira kigongona-ini iguru ria iruta ria njino, iri iruta ria kiamurano riri na mutariko mwega, nario iruta rirutiwo Jehova ria gucinwo na mwaki. ²⁹ Musa agicooka akioya githuri kiri rwiga rwake thini wa ndurume iyo ya kiamurano, agithunguthiria mbere ya Jehova gituike iruta ria gutunguthio, o ta uria Jehova aathite Musa.

³⁰ Ningi Musa akioya maguta mamwe ma macio ma gutaniririo, na thakame imwe kuuma kigongona-ini agiciminjaminjiria Haruni hamwe na nguo ciake, na ariu ake hamwe na nguo ciao. Ni undu ucio akiamira Haruni na nguo ciake, na ariu ake na nguo ciao.

³¹ Ningi Musa akira Haruni na ariu ake atiri, "Rugirai nyama icio itoonero-ini ria Hema-ya-Gutunganwo na micitirire o hau hamwe na migate kuuma gikabu-ini kia iruta ria kiamurano, o ta uria njathanite ngoiga atiri, 'Haruni na ariu ake nimaciriage.'" ³² Ningi mucooke mucine nyama na migate iria igutigara. ³³ Mutikehere itoonero-ini ria Hema-ya-Gutunganwo ihinda ria mithenya mugwanja, nginya matuku manyu na kwamurwo mahinge, ni undu kwamurwo kwanyu gugakara mithenya mugwanja. ³⁴ Uria

gwikitwo ūmūthī, gwanthitwo nī Jehova nīguo mūhoroherio. ³⁵ No nginya mūkare itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo mīthenya mūgwanja, mūthenya na ūtukū, nīguo mūhingie ūrīa Jehova arenda, nīguo mūtigakue; nīgukorwo ūguo nīguo njathitwo.” ³⁶ Nī ūndū ūcio Harūni na ariū ake magūka maūndū marīa mothe Jehova aathite Musa mekwō.

9

Athūnjiri-Ngai Kwambirira Wira Wao

¹ Mūthenya wa īnana wakinya, Musa agūta Harūni na ariū ake, na athuuri a Isiraeli. ² Akūra Harūni atirī, “Oya njaū ya ndegwa ya iruta rīaku rīa kūhoroherio mehia na ndūrūme ya iruta rīaku rīa njino, ciērī itigakorwo na kaūūgū, ūcineane hau mbere ya Jehova. ³ Ūcooke wīre andū a Isiraeli atirī: ‘Oyai thenge ya iruta rīa kūhoroherio mehia, na gacaū na gatūrūme, twerī twa ūkūrū wa mwaka ūmwe na tūtari na kaūūgū, tūtūike iruta rīa njino, ⁴ na muoye ndegwa na ndūrūme cia iruta rīa ūiguano irutwo igongona mbere ya Jehova, hamwe na iruta rīa mūtu ūtukanitio na maguta. Nīgukorwo ūmūthī Jehova nīekūmūmīrira.’”

⁵ Nao magitwara indo icio Musa aathanite irutwo mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo, nakio kīungano kīa andū a Isiraeli gīothe gīgikuhirira, gīkirūgama hau mbere ya Jehova. ⁶ Musa agīcooka akīmeera atirī, “Ūū nīguo Jehova aathanite mwīke, nīguo riiri wa Jehova ūmūmīrīre.”

⁷ Musa akūra Harūni atirī, “Ūka kīgongona-inī ūrute igongona rīaku rīa kūhoroherio mehia na iruta rīaku rīa njino, wīhoroherie wee mwene na ūhoroherie andū aya; ūcooke ūrute igongona rīa indo iria andū marehete ūmahoroherie, o ta ūrīa Jehova aathanite.”

⁸ Nī ūndū ūcio Harūni agūka kīgongona-inī, agīthinja gacaū ka iruta rīa kūhoroherio mehia, nī ūndū wake mwene. ⁹ Ariū ake makīmūhere thakame ūyo, nake agītobokia kīara gīake thakame-inī ūyo, akīmīhaka hīa cia kīgongona; nayo thakame ūyo īngi akīmīta hau gītina-inī gīa kīgongona. ¹⁰ Agīcooka agīcinira maguta hau kīgongona igūrū, na higo ciērī na maguta marīa mahumbīre ini, ma kuuma iruta-inī rīu rīa kūhoroherio mehia, o ta ūrīa Jehova aathite Musa; ¹¹ nacio nyama cia iruta rīu na rūūa agīcinira nja ya kambī.

¹² Ningī agīthinja iruta rīa njino. Nao ariū ake makīmūnengera thakame ūyo, nake akīmīminjaminjira kīgongona mīena yothe. ¹³ Nao makīmūnengera iruta rīu rīa njino gīcunjī kīmwe gwa kīmwe, o hamwe na mūtwe, nake agīcinira kīgongona-inī. ¹⁴ Ningī agīthambia nyama cia nda na mathagirowa na agīcinira igūrū rīa iruta rīa njino hau kīgongona-inī.

¹⁵ Ningī Harūni akīrehe iruta rīrīa rīarī rīa kūrūtīrwo andū. Akīoya thenge ūrīa ya kūrūtīrwo andū īrī iruta rīa kūmahoroheria mehia akīmīthinja akīmīruta nī ūndū wa iruta rīa kūhoroheria mehia, o ta ūrīa ekite ūyo ya mbere.

¹⁶ Harūni akīrehe iruta rīu rīa njino akīrīruta o ta ūrīa gwatūtūwo. ¹⁷ Agīcooka akīrehe iruta rīa mūtu, akīrūma ngundi yaguo, na akīcūnira igūrū rīa kīgongona hamwe na iruta rīa njino rīa rūcinī.

¹⁸ Ningī agīthinja ndegwa na ndūrūme irī iruta rīa ūiguano nī ūndū wa andū. Ariū ake makīmūnengera thakame yothē, nake akīmīminjaminjira kīgongona mīena yothe. ¹⁹ No maguta ma ndegwa, na ma ndūrūme, na ma mūtīng’oe mūnoru, na ma rūambū, na higo ciērī na maguta marīa mahumbīre ini, ²⁰ icio magīciigīrīa ithūri-inī, nake Harūni agīcinira maguta macio kīgongona-inī. ²¹ Harūni agīcooka agīthūngūthia ithūri icio na kiero kīa mwena wa ūrio mbere ya Jehova īrī iruta rīa gūthūngūthio, o ta ūrīa Musa aathanite.

²² Ningī Harūni akīambararia moko make amaroretie na kūrī andū akīmarathima. Na tondū niarīkītīe kūruta iruta rīu rīa kūhoroherio mehia, na iruta rīa njino, na iruta rīa ūiguano, agīkūrūka kuuma kīgongona-inī.

²³ Musa na Harūni magīthīi magītoonya Hema-inī-ya-Gūtūnganwo. Rīrīa moimire nja, makīrathima andū; naguo riiri wa Jehova ūkūmīrira andū othe. ²⁴ Mwaki ūkūma harī Jehova ūgīcina iruta rīu rīa njino na maguta marīa maarī kīgongona-inī. Na rīrīa andū othe maawoonire makīanīrira nī gūkena, makīnamīrira maturumithitīe mothiū mao thī.

10

Gikuū kīa Nadabu na Abihu

¹ Na rīrī, ariū a Harūni, nīo Nadabu na Abihu, nīmoire ngio ciao cia ūbani, magīciikīra mwaki na makiongerera ūbani; na makīrehe mwaki ūteetīkīrītio mbere ya Jehova, ūrīa wareganite na watho wa Jehova. ² Nī ūndū ūcio mwaki ūkūma kūrī Jehova, ūkīmāniina, nao magīkūira o hau mbere ya Jehova.

³ Ningī Musa akūra Harūni atirī, “Ūndū ūyū nīguo Jehova aaririe, rīrīa oigire atirī:

“‘Gatagatī-inī ka andū ariā marīithengagīrira,

nīndīrīonāgīa ndī mūtheru;

nīndīrītīāgwo mbere ya andū othe.’”

Nake Harūni agīkīra ki.

⁴ Musa agīta Mīshaeli na Elizafani, ariū a Uzieli, ithe mūnini wa Harūni, akīmeera atirī, “Ūkai haha, muoye cimba cia ariū a ithe wanyu, mūciumie nja ya kambī haraihu na itoonyero rīa handū-haria-haamūre.” ⁵ Nī ūndū ūcio magīka, makīmakuua, marī o na kanjū ciao, makīmatwara nja ya kambī, o ta ūrīa Musa aathanite.

⁶ Ningī Musa akūra Harūni na ariū ake Eleazaru na Ithamaru atirī, “Mūtikanareke njuirī cianyu ciikare itarī njantire, kana mūtēmbūrange nguo cianyu, nīguo mūtigakue, na mūtūme Jehova arakarīre kīrīndī gīkī gīothe. No rīrī, rekei andū a nyūmba wanyu, nyūmba yothē ya Isiraeli, macakāire acio Jehova anīnīte na

mwaki. ⁷ Mütikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gütūnganwo nĩguo mütigakue, tondũ nĩmütĩrĩrio maguta ma Jehova.” Nĩ undũ ūcio magĩka o ta ūria Musa aameerire.

⁸ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, ⁹ “Wee na ariũ aku-rĩ, mütikananyue ndibei kana kindũ o gĩothe kingĩtũma mündũ ariũ rĩa rĩothe mūrĩtoonyaga Hema-ya-Gütūnganwo, nĩguo mütigakue. Undũ ūcio nĩ ūtũke watho mwandike wa gütũura nginya njarwa-inĩ iria igooka. ¹⁰ No nginya mükũuranage indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre, o na iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, ¹¹ na no nginya mūrūtage andũ a Isiraeli watho wotho wa kũrũmagĩrĩwo, ūria Jehova aamaheire na kanua ka Musa.”

¹² Ningĩ Musa akĩra Harũni na ariũ ake ariĩ maatigaire, nĩo Eleazaru na Ithamaru, atĩrĩ, “Oyai iruta rĩu rĩa mũtu rĩatigarĩte kuuma harĩ maruta marĩa maarutĩrĩwo Jehova ma gũcinwo na mwaki, mūrĩrĩe rĩthondeketwo rĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, mūrĩre hau mwena-inĩ wa kigongona, nĩ undũ nĩ iruta rĩtheru mũno makĩria. ¹³ Mūrĩrĩre handũ hatheru, tondũ nĩ rwĩga rwaku na rwa ariũ aku kuuma maruta-inĩ marĩa marutĩrĩwo Jehova ma gũcinwo na mwaki; tondũ ūguo nĩguo njathĩtwo. ¹⁴ No wee, na ariũ aku na aĩritu aku no mūrĩe gĩthũrĩ kĩria gĩathũngũthĩtio, na kĩero kĩria kĩaheanĩtwo. Mũcirĩre handũ hatarĩ thaahu; icio nĩwe ūheetwo hamwe na ciana ciaku itũke rwĩga rwanyu rwa maruta ma ūguano ma andũ a Isiraeli. ¹⁵ Kĩero kĩu kiarutĩtwo, na gĩthũrĩ kĩu gĩathũngũthĩtio, no nginya irehanĩrio na maguta ma maruta ma gũcinwo na mwaki, na ithũngũthio mbere ya Jehova, itũke igongona rĩa gũthũngũthio. Rũrũ nĩruo rwĩga rwaku na rwa ciana ciaku hĩndĩ ciothe, o ta ūria Jehova aathanĩte.”

¹⁶ Rĩa Musa ooirĩrie ūhoro wa mbũri iria ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na akĩmenya atĩ nĩyarĩkĩtie gũcinwo biũ-rĩ, akĩrakarĩra Eleazaru na Ithamaru, ariũ a Harũni ariĩ maatigaire, akĩmooria atĩrĩ, ¹⁷ “Nĩ kĩ kigĩrĩre mūrĩre iruta rĩu rĩa kũhoroheria mehia handũ-harĩa-haamũre? Nĩ iruta itheru mũno makĩria; mwaherĩwo iruta rĩu rĩa kweheragia mahĩtia ma kĩrĩndĩ rĩa mükũmahoroheria hau mbere ya Jehova. ¹⁸ Kuona atĩ thakame yayo ndĩnatooonyio thĩnĩ wa Handũ-hau-Hatheru-rĩ, nĩmũkwagĩrĩrwo nĩkũrĩra mbũri iyo Handũ-hau-Haamũre, o ta ūria ndaathanire.”

¹⁹ Harũni agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩmarutire igongona rĩao rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩao rĩa njino hau mbere ya Jehova, no maundũ ta macio o na nĩ manangora. Ingĩkũrĩte iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia ūmũthĩ-rĩ, undũ ūcio nĩũngikenirie Jehova?” ²⁰ Hĩndĩ rĩa Musa aigũire ūhoro ūcio-rĩ, akĩiganĩra.

11

Iria iria irĩ Thaahu na iria itarĩ Thaahu

¹ Nake Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Irai andũ a Isiraeli ūũ. ‘Gatagatĩ-inĩ ka nyamũ ciothe iria irĩ bũrĩ-inĩ-rĩ, ici nĩcio mũngĩria: ³ No mūrĩe nyamũ o yotho irĩ mahũngũ marekanĩtie gatagatĩ biũ na icookagia ithagumia.

⁴ “Nĩ kũrĩ nyamũ imwe icookagia o ithagumia tu, na ingĩ irĩ o mahũngũ marekanĩtie; icio mütikanacĩre. Ngamĩra o na aakorwo nĩicookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁵ Gĩkani o na aakorwo nĩicookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ makĩo matirekanĩtie; kĩu kĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁶ Mbũkũ o na aakorwo nĩicookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁷ Nayo ngũrwe o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndicookagia ithagumia; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸ Mütikanarĩ nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio; icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁹ “Harĩ ciũmbe ciothe iria itũũruga maa-inĩ ma iria na ma tũrũrĩ-rĩ, no mūrĩe ciothe iria irĩ mathagu manyiitane na nĩ irĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰ No ciũmbe ciothe iria irĩ iria-inĩ kana tũrũrĩ-inĩ, na itĩrĩ mathagu manyiitane o hamwe na ngaracũ mwĩrĩ, irĩ imwe cia iria ithiagia irĩ hamwe, kana irĩ ciothe cia iria irĩ muoyo kũu maa-inĩ; no nginya mũcithũũre biũ. ¹¹ Na tondũ no nginya mũcithũũre-rĩ, mütikanarĩ nyama ciacio, na no nginya mũthũũre ciimba ciacio biũ. ¹² Kindũ o gĩothe gĩtũũruga maa-inĩ na gĩtĩrĩ mathagu manyiitane kana ngaracũ mwĩrĩ, nĩciagũthũũrwo nĩ inyuĩ biũ.

¹³ “Ici nĩcio nyoni iria mwagĩrĩrwo nĩgũthũũra na mũtangĩria tondũ nĩ thũũre; nacio nĩ nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njĩrũ, ¹⁴ na hũngũ iria ndune, na mũthemba o wotho wa hũngũ iria njĩrũ, ¹⁵ na mahuru mothe, ¹⁶ na ndundu irĩa irĩ rũhĩa, na ndundu irĩa igambaga, na nyoni ya iria-inĩ irĩa irĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wotho wa rwĩgĩ, ¹⁷ na gatundu karĩa kanini, na nyoni ya iria-inĩ irĩa irĩ ngĩngo ndaaya, na ndundu irĩa nene, ¹⁸ na ndundu irĩa njerũ, na ndundu ya werũ-inĩ, na hũngũ ya iria-inĩ, ¹⁹ na karoga-ngunũ, na mĩthemba yotho ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

²⁰ “Tũnyamũ tuothe tũria tũmbũkaga na tũthiagĩra thĩ na magũrũ mana nĩ mwagĩrĩrwo nĩ gũtũthũũra mũno. ²¹ No nĩ kũrĩ tũnyamũ tũmwe tũrĩ mathagu na tũthiagia na magũrũ mana tũria mũngĩria; natuo nĩ tũria tũrĩ na magũrũ marĩ nyuniro ma gũtũteithia kũrũga. ²² Thĩnĩ wa tuo no mūrĩe mĩthemba yotho ya ngĩgĩ, na ndararĩki, na ngiria, o na kana ndaahi. ²³ No tũnyamũ tũu tũngĩ tuothe tũrĩ mathagu na tũrĩ na magũrũ mana no nginya mũtũthũũre mũno.

²⁴ “Nĩmũgethaahia na maundũ maya; ūria wotho ūngĩhutia ciimba ciatuo agaatinga arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁵ Mündũ o wotho ūkooya kĩimba gĩatuo no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatinga arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁶ “Nyamũ o yotho irekanĩtie mahũngũ no matirekanĩtie biũ, kana irĩa itacookagia ithagumia, iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ; mündũ o wotho ūkaahutia kĩimba kĩa imwe yacio nĩakanyĩtwo nĩ thaahu. ²⁷ Harĩ nyamũ ciothe iria ithiagia na magũrũ mana-rĩ, iria ikinyaga na ithu irĩ thaahu harĩ inyuĩ; mündũ ūria wotho ūkaahutia ciimba ciacio agaatinga arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁸ Mündũ o wotho ūngĩgĩa ciimba ciacio no nginya athambie nguo ciake, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

²⁹ “Harī nyamū ciothe iria ithiiaḡira thī, ici nīcio irī thaahu harī inyuī: mūrūngūru na mbīa, na njagathi iria nene cia mīthemba yothe, ³⁰ na ḡithenyūka, na kīgurumūki, na njagathi, na ḡicagathi kīria kīa mahiga-inī, na kīmbu. ³¹ Harī iria ciothe ithiiaḡira thī, ici irī thaahu harī inyuī. Mündū o wothē ūngīchutia ikuīte-rī, agaātinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ³² Rīria īmwe yacio īngikua na īḡūire kindū, kindū kīu o na kīngikorwo kīrī kīa wīra ūrīkū, nīgīkanyīitwo nī thaahu, o na aakorwo ḡithondeketwo na mbaū, kana ḡitambaya, kana rūhīa kana ikūnia. Nīkīrindwo maaī-inī; ḡīgaakorwo kīrī na thaahu o nginya hwaī-inī, na nīgīgacooka ḡithirwo nī thaahu. ³³ Nyamū īmwe ya icio īngīḡūa thīinī wa nyūngū ya rīūmba-rī, kindū kīria ḡiothe kīrī thīinī wayo nīgīkanyīitwo nī thaahu, na no nginya mūrūrage nyūngū iyo. ³⁴ Irio o ciothe īngīrīo no ikorwo irī na maaī moimīte nyūngū-inī ta iyo irī na thaahu, na kindū o ḡiothe ḡīa kūnyūuo kiumīte thīinī wayo kīrī na thaahu. ³⁵ Kindū o ḡiothe kīngīkaagwīrwo nī kīimba kīmwe ḡīacio, nīgīkanyīitwo nī thaahu; rīiko kana nyūngū ya kūruga no nginya ciūrāgwo. Indo icio irī na thaahu, nacio indo icio nīgīgatuīka thaahu harī inyuī. ³⁶ No rīrī, ḡīthima kana irīma rīa maaī, icio ītingīnyīitwo nī thaahu, no mündū o wothē ūkaahutia kīimba kīmwe kīa indo icio irī thaahu nīakanyīitwo nī thaahu. ³⁷ Kīimba kīngīkaagwīra mbeū o na irīkū cia kūhaandwo, itikanyīitwo nī thaahu. ³⁸ No mbeū icio īngīkorwo irīndītwo maaī-inī, nakio kīimba ḡīcīḡūire, mbeū icio irī na thaahu harī inyuī.

³⁹ “Nyamū irīa mwītīkīrītīo kūrīa īngikua, mündū o wothē ūkaahutia kīimba kīayo agaātinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ⁴⁰ Mündū o wothē ūngīrīa nyama cia kīimba kīu no nginya athambie nguo ciake, nake agaātinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī. Mündū o wothē ūngīoya kīimba kīu no nginya athambie nguo ciake, nake atīinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

⁴¹ “Kīūmbe ḡiothe kīria ḡitambaga thī nīgīthūire; ti ḡīa kūrīo. ⁴² Mūtikanarīe kīūmbe ḡiothe kīria ḡitambaga thī, kana ḡīthiiaḡa na nda, kana na magūrū mothe mana, kana magūrū maingī; icio mūcīthūire mūno. ⁴³ Mūtikanethaahie na kīūmbe o na kīmwe ḡīacio. Mūtikanēīkīre thaahu nī ūndū wacio kana mūrēke imūḡwatīe thaahu. ⁴⁴ Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu; mwāmūrei na mwītherie, tondū nīī ndī mūtheru. Mūtikanethaahie na kīūmbe o ḡiothe kīria ḡitambaga thī. ⁴⁵ Nīī nī nīī Jehova ūria wamūrūtīre kuuma būrūrī wa Mīsiri ndūike Ngai wanyu; nī ūndū ūcio mwītherīe, tondū nīī ndī mūtheru.

⁴⁶ “Macio nīmo mawatho marīa makonīī nyamū, na nyoni, na kindū ḡiothe kīrī muoyo kīria ḡīthiiaḡira maaī-inī, na kīūmbe o ro ḡiothe kīria ḡitambaga thī. ⁴⁷ No nginya mūkūūranage nyamū iria irī thaahu na iria itarī thaahu, na mūkūūranage ciūmbe iria irī muoyo īngīrīo na iria itangīrīo.”

12

Gūtherio Thuutha wa Kūḡīa Mwana

¹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Ūra andū a Isīraeli ūū: ‘Mündū-wa-nja angīḡīa nda aciare kahīī, nīagaikara arī na thaahu mīthenya mūḡwanja o ta ūria aikaraga arī na thaahu ihinda rīake rīa mweri. ³ Na mūthenya wa kanana wakīya, kahīī kau nīgaakarūthio. ⁴ Nake mündū-wa-nja ūcio no nginya eterere mīthenya mīrongo itatū na itatū nīguo atherio thaahu wa kuura thakame. Ndakanahutīe kindū kīamūre kana atoonye handū-harīa-haamūre o nginya matukū ma gūtherio gwake mathīre. ⁵ No angīciara mwana wa kairītu, agaaikara arī na thaahu ciūmia igīrī, o ta ūria aikaraga arī na thaahu ihinda rīake rīa mweri. Ningī no nginya eterere mīthenya mīrongo itandatū na itandatū nīguo atherio thaahu wa kuura thakame.

⁶ “Hīndī irīa matukū make ma gūtherio, marī ma kahīī kana ma kairītu, makahinga-rī, nīakarehera mūthīnjīrī-Ngai ḡatūrūme ka mwaka ūmwe hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, kari iruta rīa njino, na atware ḡatutura kana ndīrahūḡī ya iruta rīa kūhoroherie mehīa. ⁷ Nake mūthīnjīrī-Ngai nīagacīrutīra hau mbere ya Jehova nīguo amūhoroherie, nake mündū-wa-nja ūcio nīagathirwo nī thaahu wa kuuma gwa thakame.

“Macio nīmo mawatho ma mündū-wa-nja ūria ūciarīte kahīī kana kairītu. ⁸ Angīkorwo ndangīhota kūruta ḡatūrūme, nīakaruta ndīrahūḡī igīrī kana tūtutuura twīrī, kamwe ka iruta rīa njino na karīa kangī ka iruta rīa kūhoroherie mehīa. Ūguo nīguo mūthīnjīrī-Ngai akaamūhoroherie, nake mündū-wa-nja ūcio nīagathera.”

13

Mawatho Makonīī Mīrīm ya Ngoothi

¹ Ningī Jehova akīra Musa na Harūnī atīrī, ² “Hīndī irīa mündū o wothē angīḡīa na handū haimbu, kana mūtūnda, kana handū hakaragacūku ngoothi-inī yake, harīa hangītūika mūrīm wa ngoothi ūngīḡwatanio-rī, no nginya atwarwo kūrī Harūnī, ūria mūthīnjīrī-Ngai, kana kūrī ūmwe wa arīu ake ūria mūthīnjīrī-Ngai. ³ Nake mūthīnjīrī-Ngai arore kīronda kīu kīrī ngoothi-inī yake, na angīkorwo njuīrī ya handū hau harūaru nīḡarūrūkīte īkerūha, na kīronda kīu kionwo kīrīkīre thīinī wa mwīrī ḡūkīra harīa ngoothi yakīnya-rī, ūcio nī mūrīm wa ngoothi ūngīḡwatanio. Nake mūthīnjīrī-Ngai aarīkia kūmūrora, nīagacooka atue atī mündū ūcio arī na thaahu. ⁴ Angīkorwo kīmenī kīu arī nakio ngoothi-inī yake nīkīerūhite na ḡītīrīkīre ngoothi-inī, nayo njuīrī yaho ndīerūhite-rī, mūthīnjīrī-Ngai nīakaiga mündū ūcio mūrūaru handū mwanya mīthenya mūḡwanja. ⁵ Mūthenya wa mūḡwanja, mūthīnjīrī-Ngai nīakamūrora na angīkoona atī kīronda ḡītīgarūrūkīte na ḡītītheḡeete-rī, nīakamūiga handū mwanya mīthenya īngī mūḡwanja. ⁶ Mūthenya wa mūḡwanja mūthīnjīrī-Ngai, nīakamūrora o rīngī, na angīkorwo kīronda kīu nīkīrathira na ḡītītheḡeete ngoothi-inī-rī, mūthīnjīrī-Ngai nīagatua atī mündū ūcio ndarī na thaahu; iyo no mūtūnda. Mündū ūcio no

nginya athambie nguo ciake, nake niagathera, athirwo ni thaahu. ⁷ No mutunda ucio ungithegea ngoothi-ini yake thuutha wa kwionania hari muthinjiri-Ngai, niguu atuike ndari na thaahu, no nginya acooke kuri muthinjiri-Ngai ringi. ⁸ Muthinjiri-Ngai ucio niakamurora, na angikorwo mutunda uthegeete ngoothi-ini, niakamutua ati ari na thaahu; ucio ni murimu wa ngoothi uria ungigwatanio.

⁹ "Riria mundu o wotha angigia na murimu wa ngoothi ungigwatanio-ri, no nginya atwarwo hari muthinjiri-Ngai. ¹⁰ Muthinjiri-Ngai niakamurora, na hangikoro hari na handu haimbu hakeeruha ngoothi-ini hagatuma njuiri yeruhe, na angikorwo handu hau haimbu nihaturikite hakagia kirona-ri, ¹¹ ucio ni murimu wa ngoothi utangihona, nake muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ari na thaahu. Ndakamuga handu mwanya, tondu mundu ucio niarikitie kugia na thaahu.

¹² "No riri, murimu ucio ungihunja ngoothi-ini yake yotha, na haria hotha muthinjiri-Ngai angihota kuona oone ati murimu ucio uyurite ngoothi-ini ya mundu ucio muruuru kuuma mutwe nginya maguru-ri, ¹³ muthinjiri-Ngai ucio niakamurora, na aakorwo murimu ucio ni uyurite mwiri wake wotha, niagatua ati mundu ucio ndari na thaahu. Kuona ati nieruhite kundu guothe-ri, ndari na thaahu. ¹⁴ No hinda iria yotha mundu ucio angionwo ari na irona-ri, niagatuika ari na thaahu. ¹⁵ Riria muthinjiri-Ngai angiona kirona-ri, niagatua ati mundu ucio ari na thaahu. Kirona kiu kiri na thaahu; mundu ucio ari na murimu ungigwatanio. ¹⁶ No kirona kiu kingigarurika kieruhe, no nginya mundu ucio athi hari muthinjiri-Ngai. ¹⁷ Nake muthinjiri-Ngai ucio niakamurora, na aakorwo irona nicieruhite-ri, muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio muruuru ndari na thaahu, nake niagatuika ndari na thaahu.

¹⁸ "Riria mundu angigia na ihuha ngoothi-ini yake na ricooke rihone, ¹⁹ naho hau ihuha riraari haimbe na heruhe, kana hage na kameni gatune-ri, no nginya athii akeyonanie kuri muthinjiri-Ngai. ²⁰ Muthinjiri-Ngai ucio niakarora handu hau, na hangioneka ni harikiire gukira ngoothi, na njuiri ciao ikeruha, muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ari na thaahu. Ni murimu wa ngoothi ungigwatanio ututhukite haria ihuha riu riraari. ²¹ No, muthinjiri-Ngai angirora handu hau one hatiri na njuiri njeru thini waho, na hatirikire gukira ngoothi, na nihahohete-ri, hinda iyo muthinjiri-Ngai niakamuga handu mwanya ihinda ria mithenya mugwanja. ²² Kungikorwo kirona kia ihuha riu nikirathegea ngoothi-ini, muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ari na thaahu; ucio ni murimu ungigwatanio. ²³ No handu hau hangikoro hatigarurukite na hatithegeete, kiu no kirema kia ihuha, nake muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ndari na thaahu.

²⁴ "Mundu angigia na ihia ngoothi-ini yake, nario ihia riu rigie na kirona gitunihe kana kieruhe-ri, ²⁵ muthinjiri-Ngai ucio niakarora handu hau, na angikorwo njuiri ciao nicieruhite, na hakoro hakioneka harikiire gukira ngoothi-ri, ucio ni murimu ungigwatanio utirikire ihia-ini riu. Nake muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ari na thaahu; ucio ni murimu wa ngoothi ungigwatanio. ²⁶ No muthinjiri-Ngai angikaarora one ati hatiri na njuiri njeru kirema-ini kiu na ti harikuru gukira ngoothi yake na nihahohete-ri, thuutha ucio muthinjiri-Ngai niakamuga handu mwanya mithenya mugwanja. ²⁷ Mithenya wa mugwanja muthinjiri-Ngai niakamurora ringi, nangu murimu ucio ungikorwo niurathegea ngoothi-ini-ri, muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ari na thaahu; ucio ni murimu wa ngoothi ungigwatanio. ²⁸ No handu hau hangikoro hatigarurukite, na hatithegeete ngoothi-ini, no nihahohete, ucio ni umbu wa ihia riu, nake muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ndari na thaahu; kiu no kirema kia ihia.

²⁹ "Mundu murume kana mundu-wa-nja angikorwo na kirona mutwe kana kireru-ri, ³⁰ muthinjiri-Ngai niakarora kirona kiu, na kingioneka kirikiire gukira ngoothi, nayo njuiri yaho ikorwo ni ya rangi wa ngoikoni, na ikorwo iri njeke, muthinjiri-Ngai niagatua ati mundu ucio ari na thaahu; ucio ni uhare, ni murimu wa mangi ma mutwe kana ma kireru. ³¹ No hinda iria muthinjiri-Ngai angirora kirona kia muthemba ucio, na gikorwo ti kirikuru gukira ngoothi, na hatiri njuiri njiru thini wakio, hinda iyo muthinjiri-Ngai niakaiga mundu ucio muruuru handu mwanya mithenya mugwanja. ³² Mithenya wa mugwanja, muthinjiri-Ngai ucio niakarora kirona kiu ringi na angikorwo uhare ucio nduthegeete na hatiri njuiri cia rangi wa ngoikoni, na gitikuoneka kirikiire gukira ngoothi-ri, ³³ no nginya mundu ucio enjwo tige o haria haruuru, nake muthinjiri-Ngai niakamuga handu mwanya mithenya ingi mugwanja. ³⁴ Mithenya wa mugwanja, muthinjiri-Ngai ucio niakarora uhare ucio o ringi, na angikorwo nduthegeete ngoothi-ini na ndukuoneka urikiire gukira ngoothi-ri, muthinjiri-Ngai ucio niagatua ati mundu ucio ndari na thaahu. No no nginya athambie nguo ciake, na niagatuika ndari na thaahu. ³⁵ No, uhare ucio, ungithegea ngoothi-ini thuutha wa mundu ucio gutuuo ati ndari na thaahu-ri, ³⁶ muthinjiri-Ngai ucio niakamurora na angikorwo uhare ucio niuthegeete ngoothi-ini, muthinjiri-Ngai ucio ndakabataro nikurora njuiri cia rangi wa ngoikoni; mundu ucio ari na thaahu. ³⁷ No muthinjiri-Ngai angikooa ati hatiri na ugaruruku na nihamerete njuiri njiru, uhare ucio niuhonete. Mundu ucio ndari na thaahu, nake muthinjiri-Ngai niakamutua ndari na thaahu.

³⁸ "Hinda iria mundu murume kana mundu-wa-nja angigia na tumeni tweru ngoothi-ini-ri, ³⁹ muthinjiri-Ngai niagaturo, na tuo tungikorwo ti tweru muno-ri, ucio ni mutunda utangirwaria mundu ututhukite ngoothi-ini; mundu ucio ndari na thaahu.

⁴⁰ "Hinda iria mundu angimunyuka njuiri na agie na kihara-ri, ucio ndari na thaahu. ⁴¹ Angikorwo amunyukite njuiri irutitie na thiithi akagia kihara kia na mbere, ucio ndari na thaahu. ⁴² No angikorwo ari na kirona gitune kihara-ini kana thiithi-ini wake-ri, ucio ni murimu ungigwatanio uratuthuka kihara-ini kana thiithi-ini wake. ⁴³ Muthinjiri-Ngai niakamurora, na angikorwo kirona kiu kiimbite kihara-ini kana thiithi-ini ni gitune gikahaana ta murimu wa ngoothi ungigwatanio-ri, ⁴⁴ mundu ucio ni muruuru na ari na thaahu. Muthinjiri-Ngai niakamutua ari na thaahu ni undu wa kirona kiu kiri mutwe wake.

⁴⁵ “Mündü ūri na mürimū ta ūcio ūngigwatanio-rī, no nginya ehumbē nguo ndarūku, na arekererie njuirī yake, na ahumbire kanua gake, athiī akianagirira akiugaga atirī, ‘Ndi na thaahu! Ndi na thaahu!’ ⁴⁶ Riria rīothe mündü ūcio arī na mürimū ūcio, arīkoragwo arī na thaahu. No nginya atūūrage wiki, na no nginya atūūrage nja ya kambi.

Mawatho Makoniū Ūgumu

⁴⁷ “Nguo o na irikū ingiguma, iri ya guoya wa ng’ondū kana ya gatani, ⁴⁸ kana ya taama o wothē ūtūmitwo na ndigi njogothē kana taama wa gatani, kana guoya wa ng’ondū, kana rūūa o ruothē, kana kindū o gīothē gīthondeketo na rūūa-rī, ⁴⁹ na angikorwo ūgumu ūcio ūrī nguo-inī, kana rūūa-inī, kana taama-inī wa ndigi njogothē, kana taama-inī o wothē mūtume, kana kindū-inī o gīothē gītūmitwo na rūūa-rī, ūgumu ūcio ūngikorwo na rangi ta wa nyeki nduru kana mūtume, ūcio nī ūgumu ūrathegea, na no nginya wonio mūthīnjiri-Ngai. ⁵⁰ Mūthīnjiri-Ngai nīakarora ūgumu ūcio, na aige kindū kīu kīrī na ūgumu handū mwanya mīthenya mūgwanja. ⁵¹ Mūthenya wa mūgwanja nīakarora kindū kīu, na angikorwo ūgumu ūcio nūthegeete nguo-inī, kana ndigi-inī njogothē, kana taama-inī mūtume, kana rūūa-inī, rūrī rwa kūrūtirwo wīra o na ūrikū, ūcio nī ūgumu wa kwananga; kindū kīu kīrī na thaahu. ⁵² No nginya acine nguo iyo, kana ndigi icio njogothē, kana taama ūcio mūtume na guoya wa ng’ondū kana gatani, kana kindū kīngī gīothē kīa rūūa rūrīa rūgwatīe ūgumu ūcio, nī ūndū ūgumu ūcio nī wa kwananga; kindū kīu no nginya gīcinwo.

⁵³ “No riri, riria mūthīnjiri-Ngai angirora kindū kīu, ūgumu ūcio ūkorwo ndūthegeete nguo-inī iyo, kana ndigi-inī icio njogothē kana taama-inī ūcio mūtume, kana kindū kīa rūūa-rī, ⁵⁴ nīagaathana kindū kīu kīgwatīto ūgumu gīthambio. Nīngī nīagakīga handū mwanya mīthenya ingī mūgwanja. ⁵⁵ Thuutha wa kindū kīu kīgwatīe ūgumu gīthambio-rī, mūthīnjiri-Ngai nīagakīrora, na angikorwo ūgumu ūcio ndūrī ūndū ūgarūrūkīte, o na gūtūika ndūthegeete-rī, kindū kīu kīrī na thaahu. Nīgicīnwo na mwaki, o na aakorwo ūgumu ūnyīitīte mwena ūmwe kana ūrīa ūngī. ⁵⁶ Hīndī ūrīa mūthīnjiri-Ngai angirora kindū kīu na akore ūgumu ūcio ūnyihanyihīte thuutha wa kindū kīu gīthambio-rī, nīagatembūra nguo iyo ehīe hau he na ūgumu kuuma nguo-inī iyo, kana rūūa-inī, kana ndigi-inī icio njogothē, kana taama-inī ūcio mūtume. ⁵⁷ No ūgumu ūcio ūngicooka woneke nguo-inī, kana harī ndigi icio njogothē, kana taama ūcio mūtume, kana kindū kīa rūūa, ūgumu ūcio nīgūthegea ūrathegea, na kīrīa gīothē kīrī na ūgumu ūcio no nginya gīcinwo na mwaki. ⁵⁸ Nguo iyo, kana ndigi icio njogothē, kana taama mūtume, kana kindū kīa rūūa kīrīa gīthambītio gīkaniinwo ūgumu ūcio no nginya gīthambio rīngī, na nī gīgaathirwo nī thaahu.”

⁵⁹ Macio nīmo mawatho marīa makoniū indo inyīitīto nī ūgumu, iri cia guoya wa ng’ondū, kana taama wa gatani, kana ndigi njogothē, kana taama mūtume, kana kindū o gīothē kīa rūūa, nīmo mawatho ma gūtua kana indo icio iri na thaahu kana itirī na thaahu.

14

Gūtherio Thaahu wa Mīrimū ya Ngoothi

¹ Nīngī Jehova akīra Musa atirī, ² “Maya nīmo mawatho makoniū mündū mūrūaru hīndī yake ya gūtherio thaahu, riria aarehwo kūrī mūthīnjiri-Ngai: ³ Mūthīnjiri-Ngai nīakoima nja ya kambī amūrōre. Angīkorwo mündū ūcio nīahonete mūrīmū ūcio wa kīgwatanio wa ngoothi, ⁴ mūthīnjiri-Ngai nīagaathana areherwo nyoni igīrī irī muoyo na itarī na thaahu, na kamūtī ka mūtarakwa, na rūrigi rwa rangi wa gakarakū, na mūthobi irehwo nī ūndū wa mündū ūcio ūgūtherio. ⁵ Mūthīnjiri-Ngai acooke aathane atī nyoni īmwe yacio īthīnjirwo igūrū rīa nyūngū ya rūmba irī na maaī matahītwo o hīndī iyo. ⁶ Nīngī acooke oe nyoni iyo irī muoyo, amītobokie, hamwe na kamūtī kau ka mūtarakwa, na rūrigi rūu rwa gakarakū na mūthobi thīnī na thakame ya nyoni iyo īthīnjirwo igūrū wa maaī macio matahītwo o hīndī iyo. ⁷ Mūthīnjiri-Ngai nīakaminjira mündū ūcio ūratherio mūrīmū ūcio ūngigwatanio thakame iyo maita mūgwanja, na acooke oige atī mündū ūcio ndarī na thaahu. Nīngī acooke arekererie nyoni iyo ingī irī muoyo yūmbūke īthīi werū-inī.

⁸ “Mündū ūcio ūtheretio no nginya athambie nguo ciake, no nginya enjwo njuirī yake yothē na ethambe na maaī nīguo athirwo nī thaahu. Thuutha ūcio, na atoonye kambī; no riri, no nginya aikare nja ya hema yake mīthenya mūgwanja. ⁹ Mūthenya wa mūgwanja no nginya enjwo njuirī yake yothē; no nginya enjwo mūtwe, na nderu, na ngobe, na njuirī iria ingī ciake ciothe. Na no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, nake nīagathirwo nī thaahu.

¹⁰ “Mūthenya wa kanana wakinya, no nginya atwarire mūthīnjiri-Ngai tūtūrūme twirī na kamwatī, o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, na ciothe ikorwo itarī na kaūgūgū, atware hamwe na icunjī ithatū cia ikūmi cia eba* ya mūtū mūhinyu ūtukanitio na maguta nī ūndū wa iruta rīa mūtū, na kabakūrī kamwe ka maguta. ¹¹ Mūthīnjiri-Ngai ūrīa ūgaatua atī mündū ūcio ndarī na thaahu nīagatwara mündū ūcio ūratherio hamwe na maruta make mbere ya Jehova hau itoonjero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

¹² “Nīngī mūthīnjiri-Ngai ūcio nīakoya gatūrūme kamwe gatuo, akarute karī iruta rīa mahītia, hamwe na kabakūrī kau ka maguta; nīagacithūngūthīria hau mbere ya Jehova itūike iruta rīa gūthūngūthio. ¹³ Nīagathīnjira gatūrūme kau handū harīa hatheru, harīa iruta rīa kūhoroherio mehīa na iruta rīa njino īthīnjagīrwo. O ta ūrīa iruta rīa kūhoroherio mehīa riri rīa mūthīnjiri-Ngai-rī, no taguo iruta rīa mahītia riri riake, rīu nī iruta itheru mūno makeria. ¹⁴ Mūthīnjiri-Ngai ūcio nīakoya thakame īmwe ya iruta rīu rīa mahītia na amīhake moni ya gūtū kwa ūrīo kwa mündū ūcio ūratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ¹⁵ Mūthīnjiri-Ngai nīagacooka oe maguta

mamwe marĩa marĩ kabakũri-inĩ amaitĩrĩre rũhĩ rwake rwa mwena wa ũmōtho, ¹⁶ acooke atobokie kĩara gĩake kĩa muoroto kĩa ũrĩo maguta-inĩ macio marĩ rũhĩ rwake, aminjaminje maguta mamwe ma macio marĩ kĩara gĩake mbere ya Jehova maita mũgwanja. ¹⁷ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya maguta mamwe ma marĩa matigaire rũhĩ rwake amahake moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio ũratherio, na kĩara kĩara kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo, na kĩara kĩara kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo, igũrũ rĩa thakame iyo ya iruta rĩa mahĩtia. ¹⁸ Namo maguta macio mangĩ marĩ rũhĩ rwake, mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamahaka mĩtwe wa mũndũ ũcio ũratherio nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova.

¹⁹ “Nĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta igongona rĩa kũhoroherio mehia ahoroherie mũndũ ũcio ũratherio thaahu wake. Thuutha ũcio, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagathĩnja iruta rĩa njino ²⁰ na arĩrutĩre kīgongona-inĩ, hamwe na iruta rĩa mĩtu nĩguo amũhoroherie, nake athirwo nĩ thaahu.

²¹ “No rĩrĩ angĩkorwo mũndũ ũcio nĩ mũthĩnĩni na ndangihota kũruta indo icio, no nginya arute gatũrũme kamwe gatuĩke iruta rĩa mahĩtia rĩa gũthũngũthio nĩguo rĩmũhoroherie, hamwe na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba† ya mĩtu ũria mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, rĩtuĩke iruta rĩa mĩtu, na kabakũri ka maguta, ²² na ndirahũgĩ igĩrĩ kana tĩtutuura twĩrĩ, o irĩa angihota kũruta, imwe itũke ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na irĩa ingĩ ya iruta rĩa njino.

²³ “Mũthenya wa kanana wakinya no nginya acirehe kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha athererio hau mbere ya Jehova. ²⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya gatũrũme kau ka iruta rĩa mahĩtia, hamwe na kabakũri ka maguta, acithũngũthĩrie mbere ya Jehova itũke iruta rĩa gũthũngũthio. ²⁵ Nĩagathĩnja gatũrũme ka iruta rĩa mahĩtia na acooke oe thakame imwe yako amihake moni ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio ũratherio, na amihake kĩara kĩara kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo na kĩara kĩara kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo. ²⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagekĩra maguta mamwe rũhĩ rwa mwena wake wa ũmōtho, ²⁷ na aminjaminje maguta mamwe ma macio marĩ rũhĩ rwake na kĩara kĩa muoroto gĩa guoko gwake kwa ũrĩo, hau mbere ya Jehova, maita mũgwanja. ²⁸ Maguta mamwe ma macio marĩ rũhĩ rwake amahake o harĩa aahakĩte thakame ya iruta rĩa mahĩtia, moni-inĩ ya gũtũ kwa ũrĩo kwa mũndũ ũcio ũratherio, na kĩara kĩara kĩnene gĩa guoko gwake kwa ũrĩo na kĩara kĩara kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ũrĩo. ²⁹ Namo maguta macio mangĩ marĩ rũhĩ rwake, mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamahaka mĩtwe wa mũndũ ũcio ũratherio, nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova. ³⁰ Nĩngĩ nĩakaruta igongona rĩa ndirahũgĩ kana tĩtutuura, o irĩa mũndũ ũcio angihota kũruta, ³¹ imwe irĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia na iyo ingĩ irĩ iruta rĩa njino, o hamwe na iruta rĩa mĩtu. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio ũratherio hau mbere ya Jehova.”

³² Macio nĩmo mawatho makonĩ mũndũ o wotho ũria ũrĩ na mĩrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio, na ndangĩhota kũruta iruta rĩa rĩa rĩathanĩtwo rĩa gũtherio gwake.

Gũtherio ũgumu wa Nyũmba

³³ Nĩngĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ³⁴ “Rĩrĩa mũgaakinya bũrũri wa Kaanani, ũria ngũmũhe itũke igai rĩanyu, na nĩ njĩkire ũgumu ũgũthegea nyũmba thĩnĩ bũrũri-inĩ ũcio-rĩ, ³⁵ mwene nyũmba iyo no nginya athĩĩ akeere mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Nĩnyonete kĩndũ kĩaana ta ũgumu thĩnĩ wa nyũmba yakwa.’ ³⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩagaathana indo ciothe irutwo nyũmba iyo atanatoonya kũrora ũgumu ũcio, nĩgeetha gũtikagĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ nyũmba iyo kĩngĩtuuo atĩ kĩrĩ na thaahu. Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatoonya arore nyũmba iyo. ³⁷ Nĩakarora ũgumu rũthingo-inĩ, na aakorwo rũrĩ na tũrima twa rangĩ ta wa nyeki nduru kana wa rangĩ mĩtune tũhaana ta tũtonyete thĩnĩ wa rũthingo-rĩ, ³⁸ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoima nja ya nyũmba iyo na acooke amihinge gwa kahinda ka mĩthenya mũgwanja. ³⁹ Mũthenya wa mũgwanja wakinya, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka athĩĩ arore nyũmba iyo. Angĩona ũgumu ũcio nĩũthegeete thingo-inĩ, ⁴⁰ nĩagaathana mahiga marĩa marĩ na ũgumu mamomorwo na mateo handũ hatarĩ hatheru na kũu nja ya itũũra. ⁴¹ Nĩagaathana thingo ciothe ikũrũrwo mwena wa na thĩnĩ, namo makũrũro macio mateo kĩara-inĩ na kũu nja ya itũũra. ⁴² Nĩngĩ moe mahiga mangĩ make namo mathenya macio mamomoretwo, na macooke moe rĩũmba rĩerũ mathinge nyũmba iyo narĩo.

⁴³ “ũgumu ũcio ũngĩcooka wonke ringĩ nyũmba-inĩ iyo, thuutha wa mahiga macio kũmomorwo, na thingo icio gũkũrũrwo na igathiingwo ringĩ-rĩ, ⁴⁴ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka athĩĩ amĩrore ringĩ, na angĩona ũgumu ũcio nĩũthegeete nyũmba-inĩ iyo, ũcio nĩ ũgumu wa kwananga; nyũmba iyo irĩ na thaahu. ⁴⁵ No nginya imomorwo: mahiga mayo, na mbaũ, na thingo ciothe, nacio indo icio itwarwo handũ hatarĩ hatheru na kũu nja ya itũũra.

⁴⁶ “Mũndũ o wotho ũngĩtoonya nyũmba iyo hĩndĩ iyo irĩ hĩnge nĩakanyitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁴⁷ Mũndũ o wotho ũngĩkoma kana arĩre irio nyũmba iyo, no nginya athambie nguo ciake.

⁴⁸ “No rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai angĩũka kũmĩrora akore atĩ ũgumu ũcio ndũthegeete thuutha wa nyũmba iyo gũthingwo ringĩ-rĩ, nĩagatua atĩ nyũmba iyo ndĩrĩ na thaahu, nĩgũkorwo ũgumu ũcio nĩũthĩrĩte. ⁴⁹ Nĩgeetha atherie nyũmba iyo, nĩakoya nyoni igĩrĩ, na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rũrĩgi rwa rangĩ wa gakarakũ, na mũthobi. ⁵⁰ Nĩagathĩnjĩra nyoni imwe ya icio igũrũ rĩa nyũngũ ya rĩũmba irĩ na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ iyo. ⁵¹ Acooke oe kamũtĩ ka mũtarakwa, na mũthobi, na rũrĩgi rwa rangĩ wa gakarakũ na nyoni iyo irĩ muoyo, acitobokie thĩnĩ wa thakame iyo ya nyoni iyo thĩnje, na maaĩ-inĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ iyo, aminjaminjĩrie nyũmba iyo maita mũgwanja. ⁵² Nĩagatharia nyũmba iyo na thakame ya nyoni iyo, na maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ iyo, na nyoni iyo irĩ muoyo, na kamũtĩ kau ka mũtarakwa, na mũthobi ũcio, na

rūrigi rūu rwa rangi wa gakarakū. ⁵³ Acooke arekererie nyoni iyo iri muoyo yūmbūke ithiī na kūu werū-inī, nja ya itūūra. Ūguo nīguo akaahoroheria nyūmba iyo, nayo nīgathirwo nī thaahu.”

⁵⁴ Macio nīmo mawatho makoniī mūrīmū o ro wothē wa ngoothi ūrīa ūngīgwatanio, na ūhere, ⁵⁵ na ūgumu ūrī nguo-inī kana thīinī wa nyūmba, ⁵⁶ na handū haimbu, na handū harī na mūtūnda, kana handū hakaragacūku, ⁵⁷ nīguo kūmenyekage rīrīa kīndū gītārī na thaahu na rīrīa kīrī na thaahu.

Macio nīmo mawatho makoniī mūrīmū ya ngoothi ūrīa ūngīgwatanio, na makoniī ūgumu.

15

Kuura Kūngīrehe Thaahu

¹ Nake Jehova akūūra Musa na Harūni atīrī, ² “Arīriai andū a Isiraeli, mūmeere ūū: ‘Rīrīa mūdū mūrūme o wothē angīkorwo akiura kuuma njaga-inī yake, kuura kūu nī thaahu. ³ Mūdū ūcio arīkoragwo arī na thaahu hīndī ūrīa angīkorwo akiura hīndī ciothe, o na kana angītiga kuura. Kuura kūu arī nakuo kūrītūmaga athaabe na njīra ici:

⁴ “‘Ūrīrī o wothē mūdū ūcio ūkuura angīkomera nīūkanyitwo nī thaahu, na kīndū o gīothe kīrīa angīkarīra nīgikanyitwo nī thaahu. ⁵ Mūdū ūrīa ūngīhutia ūrīrī ūcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ⁶ Mūdū o wothē ūngīkarīra kīndū gīkarīrwo nī mūdū ūcio ūroira, no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

⁷ “‘Mūdū o wothē ūngīhutia mūdū ūcio ūroira no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

⁸ “‘Mūdū ūcio ūroira angītūra mūdū ūtarī na thaahu mata-rī, mūdū ūcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

⁹ “‘Matandīko mothe marīa mūdū ūcio ūroira angīkarīra akuūtīwo nī nyamū, nīmakanyitwo nī thaahu, ¹⁰ nake mūdū o wothē ūngīhutia kīndū o na kīmwe gīkarīre nī mūdū ūcio, nīakanyitwo nī thaahu o nginya hwaī-inī; ūrīa wothē ūngīngania indo ūcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

¹¹ “‘Mūdū ūcio ūkuura angīhutia mūdū atethambīte moko na maaī, mūdū ūcio ahutia no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

¹² “‘Nyūngū ya rūmba ūrīa mūdū ūcio angīhutia, no nginya yūragwo, na kīndū gīothe kīa mbaū no nginya gīkamūrwo na maaī.

¹³ “‘Rīrīa mūdū ūcio angīhonio mūrīmū ūcio wa kuura, nīageterera mīthenya mūgwanja nīguo ambīrīrie gūtherio gwake; no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaī, matahītwo o hīndī iyo, nake nīagathirwo nī thaahu. ¹⁴ Mūthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahūgī īgīrī kana tūtutuura twīrī, athīī mbere ya Jehova hau itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo na acinengere mūthīnjīrī-Ngai. ¹⁵ Nake mūthīnjīrī-Ngai nīagaciruta igongona, īmwe īrī iruta rīa kūhoroherio mehīa na ūrīa īngī īrī iruta rīa njīno. Ūguo nīguo akaahoroheria mūdū ūcio hau mbere ya Jehova, nī ūndū wa kuura gwake.

¹⁶ “‘Rīrīa mūdū mūrūme angīumwō nī hinya wa arūme, no nginya ethambe mwīrī wothē na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ¹⁷ Nguo o yothē kana rūūa ingītīkīrwo nī hinya wa arūme handū, no nginya ithambio na maaī, na itiinde īrī na thaahu o nginya hwaī-inī. ¹⁸ Rīrīa mūdū mūrūme akomania na mūdū-wa-nja, nake oimwo nī hinya wa arūme, o eerī no nginya methambe na maaī, nao matiinde marī na thaahu o nginya hwaī-inī.

¹⁹ “‘Rīrīa mūdū-wa-nja ekuura ihinda-inī rīake rīa mweri, nīagaikara mīthenya mūgwanja arī na thaahu, nake mūdū o wothē ūngīmūhutia, atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

²⁰ “‘Kīndū o gīothe angīkomera ihinda-inī rīake rīa mweri nīgīkanyitwo nī thaahu, na kīndū o gīothe angīkarīra nīgīkanyitwo nī thaahu. ²¹ Mūdū o wothē ūngīhutia ūrīrī wake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwīrī na maaī, nake atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ²² Mūdū o wothē ūngīhutia kīndū o gīothe aikarīre no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwīrī na maaī, nake atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī. ²³ Kīndū kīu kīngīkorwo nī ūrīrī, kana o kīndū kīngī mūdū-wa-nja ūcio aikarīre, hīndī iyo mūdū wothē angīkīhutia, nīagatinda arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

²⁴ “‘Mūdū mūrūme angīkoma nake na ahutio nī thakame ya ihinda rīake rīa mweri, nīagaikara arī na thaahu mīthenya mūgwanja; nago ūrīrī o wothē angīkomera nīūkanyitwo nī thaahu.

²⁵ “‘Rīrīa mūdū-wa-nja angīura thakame ategūtīgīthīria mīthenya mīngī ihinda rītārī rīake rīa mweri, kana kuura kūngī gūkīrite ihinda rīake rīa mweri, nīagaikara arī na thaahu rīrīa rīothe ekuura ūguo, o ta ūrīa akoragwo arī na thaahu ihinda-inī rīake rīa mweri. ²⁶ Ūrīrī wothē ūrīa angīkoma rīrīa rīothe ekuura ūguo, nīūkanyitwo nī thaahu, o ta ūrīa ūrīrī wake ūkoragwo na thaahu ihinda-inī rīake rīa mweri, na kīrīa gīothe angīkarīra nī gīkaanyitwo nī thaahu, o ta ūrīa gūkoragwo ihinda-inī rīake rīa mweri. ²⁷ Mūdū o wothē angīkīhutia nīakanyitwo nī thaahu; nake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwīrī na maaī, na atiinde arī na thaahu o nginya hwaī-inī.

²⁸ “‘Aarīkia gūtiga kuura, nīageterera mīthenya mūgwanja, na thuutha ūcio nīagathirwo nī thaahu.

²⁹ Mūthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahūgī īgīrī kana tūtutuura twīrī, acirehere mūthīnjīrī-Ngai hau itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ³⁰ Mūthīnjīrī-Ngai nīakaruta īmwe īrī iruta rīa kūhoroherio mehīa, nayo iyo īngī īrī iruta rīa njīno. Ūguo nīguo mūthīnjīrī-Ngai akaamūhoroheria hau mbere ya Jehova nī ūndū wa thaahu wa kuura kūu gwake.

³¹ “No nginya mwehaniririe andũ a Isiraeli na indo iria ingĩmagwatia thaahu, nigeetha matikanakue marĩ na thaahu nĩ undũ wa gũthaahia gũikaro giakwa kirĩa kirĩ gatagati kao.”

³² Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ mũndũ ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ o wotho ũrĩa ũnyitĩtwo nĩ thaahu nĩ undũ wa kuumwo nĩ hinya wa arũme, ³³ na ma mũndũ-wa-nja nĩ undũ wa ihinda riake rĩa mweri, na ma mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ mũrũme ũrĩa ũngikoma na mũndũ-wa-nja ũrĩa ũrĩ na thaahu.

16

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

¹ Nake Jehova akĩarĩria Musa thuutha wa gĩkuũ kĩa ariũ arĩa eerĩ a Harũni arĩa maakuire rĩria mookire magĩkuhĩrĩria mbere ya Jehova. ² Jehova akĩria Musa atĩrĩ: “Ĩra mũrũ wa nyũkwa Harũni ndagatoonyage o rĩria enda Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, hau thuutha wa gĩtambaya giũcuuria kirĩa kirĩ mbere ya gĩti giũ tha kirĩa kirĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa kirĩkanĩro ndakae gũkua, tondũ hau nĩho ndĩyumagĩria ndĩ thiĩnĩ wa itu hau igũrũ wa gĩti giũ tha.

³ “Ũũ nĩguo Harũni arĩtoonyaga harĩa haamũre: arĩtoonyaga na gatagwa ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme imwe ya iruta rĩa njino. ⁴ Niarĩhumbaga kanjũ ya gatani irĩa nyamũre, na thuruarĩ cia thiĩnĩ cia gatani irigania na mwĩrĩ wake, nĩarĩthoragaa mũcibi ũrĩa wa gatani, na akeoha kiremba kirĩa giũ gatani. Icio nĩcio nguo iria nyamũre; nĩ undũ ũcio no nginya ethambe na maaĩ mbere ya gũciĩhumba.* ⁵ Nĩakoya thenge igĩrĩ cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ya iruta rĩa njino kuuma kũrĩ kirĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli.

⁶ “Harũni nĩakaruta ndegwa iyo iri iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake. ⁷ Ningĩ nĩakoya thenge icio cieriĩ acineane hau mbere ya Jehova itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁸ Nĩagacũkĩra thenge icio cieriĩ mitĩ, ũmwe nĩ wa Jehova, nĩguo ũcio ũngĩ nĩ wa mbũri ya kũrekererio ikuũithĩtio mehia. ⁹ Harũni nĩakaruta thenge irĩa ikaagũĩrwo nĩ mitĩ wa mwena wa Jehova, amĩrute irĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. ¹⁰ No thenge irĩa ikaagũĩrwo nĩ mitĩ itũike ya kũrekererio ikuũithĩtio mehia nĩkaneanwo mbere ya Jehova irĩ muoyo, itũike ya kũhoroheria, na undũ wa kũmĩrekereria iĩthĩre werũ-inĩ, irĩ yo ya kũrekererio ikuũithĩtio mehia.

¹¹ “Harũni nĩakarehe ndegwa iyo itũike ya iruta rĩa mehia make mwene, nĩguo ehoroherie we mwene na nyũmba yake, na nĩagathĩnja ndegwa iyo nĩ undũ wa iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene. ¹² Nĩakoya rũgĩo rwa ũbani rũiyũrĩtio makara ma mwaki marutĩtwo kigongona-inĩ mbere ya Jehova, na ngundi igĩrĩ cia ũbani mũhinyu ũrĩa ũtarĩkĩga wega, na acitware na kũu thuutha wa gĩtambaya giũ gũcuurio. ¹³ Nĩagekĩra ũbani ũcio mwaki-inĩ mbere ya Jehova, nayo ndogo ya ũbani ũcio nĩgathĩĩka gĩti kũu giũ tha, kũu kirĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa ũira, nĩguo ndagakue. ¹⁴ Ningĩ nĩakoya thakame imwe ya ndegwa iyo na kĩara giake, amĩminjaminje mwena wa mbere wa gĩti kũu giũ tha; ningĩ nĩakaminjaminja imwe yayo na kĩara giake maita mũgwanja hau mbere ya gĩti kũu giũ tha.

¹⁵ “Ningĩ nĩagathĩnja thenge irĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia makoniĩ andũ acio, na atware thakame yayo thuutha wa gĩtambaya giũ gũcuurio, eke nayo o ta ũrĩa eekire thakame ya ndegwa iyo: amĩminjaminje igũrũ rĩa gĩti kũu giũ tha o na mbere yakĩo. ¹⁶ Ũguo nĩguo akaahoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno tondũ wa thaahu na ũremi wa andũ a Isiraeli, kũringana na mehia mao mothe. Na ũguo noguo ageeka nĩ undũ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, irĩa irĩ gatagati kao na thaahu wao. ¹⁷ Gũtĩrĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũgaakorwo thiĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo kuuma ihinda rĩa Harũni agaathĩĩ kũhoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nginya hĩndĩ irĩa akoima ho, arĩkĩtie kũhoroheria we mwene, na akahoroheria nyũmba yake na akahoroheria kirĩndĩ gĩothe giũ Isiraeli.

¹⁸ “Ningĩ nĩakoima athĩĩ kigongona-inĩ kĩria kirĩ hau mbere ya Jehova akĩhoroherie. Nĩakoya thakame imwe ya ndegwa iyo, na thakame imwe ya thenge, amĩhake hĩa ciothe cia kigongona kũu. ¹⁹ Nĩakaminjaminja thakame imwe na kĩara giake igũrũ riakĩo maita mũgwanja, agĩtherie na akĩamũre nĩguo gĩthirwo nĩ thaahu wa andũ a Isiraeli.

²⁰ “Harũni aarĩkia kũhoroheria Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo na kigongona kũu, niakarehe thenge irĩa irĩ muoyo. ²¹ Nĩakaigĩrĩra moko make meerĩ igũrũ rĩa mũtwe wa thenge iyo irĩ muoyo, na oimbũrĩre hau igũrũ riayo waganu wotho na ũremi wa andũ a Isiraeli, oimbũre mehia mao mothe, amacookererie igũrũ rĩa mũtwe wayo. Nĩakarekererie thenge iyo iĩthĩre werũ-inĩ imenyereirwo nĩ mũndũ ũrĩa ũthuurĩrwo wĩra ũcio. ²² Thenge iyo nĩgakuũithio mehia mao mothe, imatware kũndũ kũrĩa gũtatũiragwo nĩ Andũ; nake mũndũ ũcio niakarekererie thenge iyo na kũu werũ-inĩ.

²³ “Harũni nĩagacooka atoonye Hema-ya-Gũtũnganwo arute nguo icio cia gatani iria eekĩrĩre mbere ya gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, nake acitige kuo. ²⁴ Nĩagethamba mwĩrĩ na maaĩ, arĩ handũ hatheru na acooke ehumble nguo ciake cia ndũire. Acooke oime nja na erutĩre iruta rĩa njino nĩ undũ wake mwene, na arute iruta rĩa njino nĩ undũ wa andũ, nĩguo ehoroherie we mwene na achoroherie andũ arĩa angĩ. ²⁵ Ningĩ nĩagacinĩra maguta ma iruta rĩa kũhoroherio mehia igũrũ rĩa kigongona.

²⁶ “Mũndũ ũcio ũrekagĩrĩria thenge iyo ya gũkuũithio mehia no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ; thuutha ũcio acooke atoonye kambĩ. ²⁷ Ndegwa iyo na thenge, iria cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, iria thakame yacio yatwarĩtwo Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ya kũhoroheria, no nginya ciumio

* 16:4 Nguo cia athĩnjĩrĩ-Ngai ciaigagwo thiĩnĩ wa hekarũ (Ezek 44:17-19).

nja ya kambi; njũa ciacio na nyama, na mahu ciothe icinwo ihĩe biũ. ²⁸ Mũndũ ũrĩa ũgacicina no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe mwĩri na maaĩ; thuutha ũcio no acooke atoonye kambi.

²⁹ “Ŭndũ ũyũ ũgũtuika watho mwandike wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ: Mũthenya wa ikũmi mweri-inĩ wa mũgwanja no nginya mwĩmage irio, na mũtikarutage wĩra o na ũrikũ, arĩ mũndũ ũciarĩrwo bũrũri wanyu, kana arĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ, ³⁰ tondũ mũthenya ũcio nĩmũkahoroherio, nĩguo mũtherio. Hĩndĩ iyo nĩmũgatherio kuuma kũri mehia manyu mothe mũri hau mbere ya Jehova. ³¹ Iyo nĩ Thabatũ ya kũhurũka, na no nginya mwĩmage irio; ũyũ nĩ watho mwandike wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe. ³² Mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũrĩa mũitĩrĩre maguta na akaamũrwo gũcoka ithenya rĩa ithe ta mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũrĩa mũnene nĩwe ũkaahoroheria andũ. Nĩakehumbaga nguo iria nyamũre cia gatani ³³ na ahoroherie Handũ-haria-Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na kigongona, na athĩnjĩrĩ-Ngai, na andũ othe a mũingĩ wa Isiraeli.

³⁴ “Ŭndũ ũyũ ũgũtuika watho mwandike wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ; horohio ĩrĩrutagwo riita rĩmwe o mwaka nĩ ũndũ wa mehia mothe ma andũ a Isiraeli.”

Na gũgĩkwo o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkagwo.

17

Kũgĩrio Kũrĩa Thakame

¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, na ariũ ake na andũ othe a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ŭũ nĩguo Jehova aathanĩte: ³ Mũndũ o wotho Mũisiraeli ũrĩrutaga igongona rĩa ndegwa, kana rĩa gatũrĩme, kana rĩa mbũri thĩĩni wa kambi kana nja ya kambi, ⁴ handũ ha kũrĩrehe itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, arĩrute rĩrĩ igongona rĩa kũrutĩrwo Jehova hau mbere ya Hema-ĩria-Nyamũre ya Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩagatuo arĩ na mahĩtia ma gũita thakame; mũndũ ũcio nĩaitĩte thakame, na no nginya aingatwo kuuma kũri andũ ao. ⁵ Ŭndũ ũyũ nĩwagũtũma andũ a Isiraeli matwaragĩre Jehova magongona marĩa rĩa mararutĩrwo werũ-inĩ. No nginya mamarehagĩre mũthĩnjĩrĩ-Ngai, ũguo nĩ kuuga kũrĩ Jehova, hau itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, marutwo marĩ maruta ma ũiguano. ⁶ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai nĩakaminjanja thakame kigongona-inĩ kĩa Jehova hau itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na acine maguta marĩ mũtararĩko mwĩgwa wa gũkenia Jehova. ⁷ Matikanacooke o na rĩ kũruta magongona mao o na marĩkũ kũrĩ mĩhianano ya mbũri ĩria mahũũraga ũmaraya nayo. Ŭyũ nĩ watho mwandike wa kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe kũrĩ o, na kũrĩ njarwa iria igooka.’

⁸ “Meere atĩrĩ: ‘Mũisiraeli o wotho, kana mũgeni o na ũrikũ ũtũũranagia nao, ũkaaruta iruta rĩa njino, kana arute igongona, ⁹ na ndarĩtware hau itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo arĩrutĩre Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũri andũ ao.

¹⁰ “‘Mũisiraeli wotho kana mũgeni o wotho ũtũũranagia nao ũkaarĩa thakame o wotho, nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio ũrĩite thakame, na nĩngamũngata kuuma kũri andũ ao. ¹¹ Nĩgũkorwo muoyo wa kũĩmbe ũrĩ thĩĩni wa thakame, na nĩyo ndĩmũheete mwĩhorohagĩre nayo kigongona-inĩ; thakame nĩyo ĩhorohagĩra muoyo wa mũndũ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio ngwĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe thĩĩni wanyu wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa thakame, o na mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ ndakanarĩe thakame.”

¹³ “‘Mũisiraeli o wotho, kana mũgeni o wotho ũtũũranagia na inyuĩ, ũkaagũĩma nyamũ kana nyoni o yotho ĩngĩrĩio, no nginya agaita thakame yayo thĩ, acooke amĩthike na tĩrĩ, ¹⁴ tondũ muoyo wa kũĩmbe gĩothe nĩ thakame yakĩo. Nĩkĩo njĩrĩite andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Mũtikararĩe thakame ya kũĩmbe o gĩothe, tondũ muoyo wa kũĩmbe nĩ thakame yakĩo; mũndũ o wotho ũngĩmĩria no nginya aingatwo.”

¹⁵ “‘Mũndũ o wotho, arĩ wa gũciarĩrwo bũrũri wanyu kana arĩ mũgeni, angĩkaarĩa nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuurangĩto nĩ nyamũ cia gĩthaka-rĩ, no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde na thaahu nginya o hwaĩ-inĩ; thuutha ũcio nĩagathĩrwo nĩ thaahu. ¹⁶ No angĩkaaga gũthambia nguo ciake na aage gũthamba-rĩ, nĩagacookerewo nĩ ũũru ũcio wake.’”

18

Gũkomania kũrĩa Kũgĩrie

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ³ Mũtikaneke maũndũ marĩa andũ a Misiri, kũrĩa mwatũũraga, meekaga, na mũtikaneke maũndũ marĩa mekagwo bũrũri wa Kaanani, kũrĩa ndĩramũtware. Mũtikarũmĩrĩre mĩthĩire yao. ⁴ No nginya mwathĩkagĩre mawatho makwa na mũmenyagĩrĩre gwachĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ⁵ Tũũrai mũrũmĩtie kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa, nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa ũrĩmthĩkagĩra nĩarĩtũũrio muoyo nĩmo. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁶ “‘Gũtĩrĩ mũndũ o na ũrikũ ũgaathengerera mũndũ wa nyũmba yake nĩguo makomanie; nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ “‘Ndũkanakonorthie thoguo nĩ ũndũ wa gũkoma na nyũkwa. Ŭcio nĩ nyũkwa; ndũkanakome nake.

⁸ “‘Ndũkanakome na mũtumĩia wa thoguo; ũguo nĩ gũconorithia thoguo.

⁹ “‘Ndũkanakome na mwarĩ wa nyũkwa, kana mwarĩ wa thoguo ũrĩa mũciarĩtwo nĩ ithe ũmwe kana mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũtarĩ a ithe ũmwe.

¹⁰ “‘Ndũkanakome na mwarĩ wa mũrũguo kana mwarĩ wa mwarĩguo; ũguo nĩ gwĩconorithia.

¹¹ “‘Ndũkanakome na mwarĩ wa mũndũ-wa-nja wa thoguo, ũrĩa ũciarĩtwo nĩ thoguo; ũcio no ta mwarĩ wa nyũkwa.

¹² “‘Ndũkanakome na mwarĩ wa nyina na thoguo; ũcio nĩ mũndũ wa nyũmba ya thoguo.

13 “Ndūkanakome na tataguo, ūcio nī mūdū wa nyūmba īmwe na nyūkwa.

14 “Ndūkanacōnithie mūrū wa nyina na thoguo, na ūndū wa gūthengerera mūtumia wake nīguo mūkomanie; ūcio nī tataguo.

15 “Ndūkanakome na mūtumia wa mūrūguo. Ūcio nī mūtumia wa mūrūguo; ndūkanakome nake.

16 “Ndūkanakome na mūtumia wa mūrū wa nyūkwa; ūguo nīgūconōrithia mūrū wa nyūkwa.

17 “Ndūkanakome na mūdū-wa-nja ūcooke ūkome na mwarī. Ndūkanakome na mwarī wa mūrū, kana mwarī wa mwarī; acio nī andū a nyūmba yake. Ūcio nī waganu.

18 “Ndūkanahikie mwarī wa nyina na mūtumia waku atuīke mūrū wa mūtumia waku, ūkomage nake mūtumia waku arī muoyo.

19 “Ndūkanathengerere mūdū-wa-nja mūkomanie rīrīa arī na thaahu wa hīndī yake ya mweri.

20 “Ndūkanakome na mūtumia wa mūdū ūngī, ndūgethaahie nake.

21 “Mūtikananeane ciana cianyu irutīrwo Moleku igongona, mūtikanathaahie rītwa rīa Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova.

22 “Ndūkanakome na mūdū mūrūme ta ūrīa mūdū akomaga na mūdū-wa-nja; ūndū ūcio ūrī magigī.

23 “Ndūkanakome na nyamū nawe wīthaahie nayo. Mūdū-wa-nja ndakanetware harī nyamū akome nayo; gwīka ūguo nī waganu mūkīru njano.

24 “Mūtikanethaahie na ūndū o na ūmwe wa macio, tondū ūguo nīguo ndūrīrī iria ngūingata imweherere ciethaahirie. ²⁵ O naguo būrūri nīwathaahirio; nī ūndū ūcio ngūherithīria mehīa maguo, naguo būrūri ūcio ūgitahika arīa maatūruga kuo. ²⁶ No inyuī, no ngīnya mūrūmie kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho makwa. Andū arīa maciarīrwo būrūri wanyu, kana ageni arīa matūrānagia na inyuī, matikaneeke ūndū o na ūrīkū wa macio marī magigī, ²⁷ nīgūkorwo maūdū macio mothe nīmo meekagwo nī andū arīa maatūruga būrūri ūcio mbere yanyu, naguo būrūri ūcio ūkīnyītwo nī thaahu. ²⁸ O na inyuī mūngīgwaīa būrūri ūcio thaahu, nūkamūtāhīka o ta ūrīa watahīkire arīa maatūruga kuo mbere yanyu.

29 “Mūdū o wothē ūngīka ūndū o na ūmwe wa maūdū macio marī magigī, andū ta acio no ngīnya maingatwo kuuma kūrī andū ao. ³⁰ Rūmiai maūdū marīa ndīmwahtē na mūtikanarūmīrīre mītugo īyo īrī magigī, īrīa yekagwo mūtaanoka, na mūtikanethaahie nayo. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

19

Mawatho ma Mithemba Mithemba

1 Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Arīra kīūngano gīothe kīa Isiraeli, ūmeere atīrī, ‘Tuīkai atheru tondū nīī, Jehova Ngai wanyu, ndī mūtheru.

3 “O mūdū wanyu no ngīnya atīe nyina na ithe, na no ngīnya mūrūmagie Thabatū ciakwa. Nī nī nīī Jehova Ngai wanyu.

4 “Mūtikanandirike, mūhooyage mīhianano kana mwīthondekere ngai cia kīgera gītweketio. Nī nī nīī Jehova Ngai wanyu.

5 “Rīrīa mūkūrūtīra Jehova igongona rīa ūiguano, rīrutagei na njīra īrīa īngītūma igongona rīu rīanyu rītīkīrīke. ⁶ Igongona rīu mūrīrīage o mūthenya ūcio rīarutwo, kana mūthenya ūyū ūngī; kīndū o gīothe kīa rīo kīngītigara gīkīnyie mūthenya wa gatātū, no ngīnya gīcinwo kīhīe biū. ⁷ Kīndū o na kīrīkū kīarīo kīngīkarīo mūthenya wa gatātū, igongona rīu tī rītheru na rītīgetīkīrwo. ⁸ Mūdū o wothē ūngīrīra mūthenya wa gatātū, nīagacookerewo nī ūūru ūcio ekīte, tondū nīathaahītīe kīndū kīarutīrwo Jehova kīrī gītheru; mūdū ūcio no ngīnya aīngatwo kuuma kūrī andū ao.

9 “Rīrīa mūkūgetha irio būrūri-inī wanyu, mūtikanagethe ngīnya ndeere-inī cia mīgūnda yanyu, o na mūtikanonganie rūtītki rwa magetha manyu. ¹⁰ Mūtīgacookage rīngī kūhaara mīgūnda-inī yanyu ya mīthabībū, o na mūtīkahaarage thabībū iria īgūīte thī. Citīgagīrīe andū arīa athīnī na arīa ageni. Nī nī nīī Jehova Ngai wanyu.

11 “Mūtikanaiye.

“Mūtikanahaenanie.

“Mūdū ndakanahaenīe ūrīa ūngī.

12 “Mūtikanehīte na maheeni mūkīgwetaga rītwa rīakwa, na nī ūndū ūcio mūthaahie rītwa rīa Ngai wanyu. Nī nī nīī Jehova.

13 “Mūtīkaheenie mūdū ūrīa ūngī, muoe īndo ciake kana mūmūtunye īndo ciake.

“Mūtīkanaikarie mūcaara wa mūruti wa wīra ūkīnyie rūcūī.

14 “Mūtīkanarume mūdū ūtaiguaga, kana mūgīre mūtumumu kīndū gīa kūmūhīnga, no mwītīgagīrei Ngai wanyu. Nī nī nīī Jehova.

15 “Mūtīkanogomie kīhooto; ndūkanacāire mūdū tondū nī mūthīnī kana mūdū mūnene ūrī īgweta, no tuagīrai mūdū ūrīa ūngī ciira na kīhooto.

16 “Mūtīkanorūire mūgīcambanagia gatagātī-inī ka andū anyu.

“Mūtīkaneke ūndū ūngīrehere mūdū ūrīa ūngī ūgwati. Nī nī nīī Jehova.

17 “Ndūkanathūire mūrū wa thoguo ngoro-inī yaku. Kaanagia mūdū ūrīa ūngī maūdū ūtekūhithīria nīgeetha ndūkanagwatanīre nake mahītīa-inī make.

18 “Ndūkanerīhīrie kana ūtume mūdū wanyu ūthū, no endaga mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīyendete wee mwene. Nī nī nīī Jehova.

19 “Rūmagīai uge wakwa.

“Ndūkanaciarithanie nyamū itarī cia kīruka kīmwe.

“Ndūkanahaande mūgūnda waku mbeū mīthemba īrī.

“Ndūkanehumbe nguō itumitwo na ndigi mīthemba īrī itahaanaine.

²⁰ “Mūndū mūrūme angikoma na mūndū-wa-nja ngombo, nake aakorwo nīmūurie nī mūndū ūngī, no ndakūūrītwo kana akarekererio, no nginya maherithio ta ūrīa kwagīrīre. No matikooragwo, tondū mūndū-wa-nja ūcio ndatigīte gūtuika ngombo. ²¹ Nake mūndū mūrūme ūcio-rī, no nginya arute ndūrūme, amītware itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo itūike iruta rīa kūrūtīrwo Jehova rīa kūhoroherio mahītia. ²² Mūthīnjīrī-Ngai nīakahoroheria mūndū ūcio na ndūrūme īyo ya iruta rīa mahītia, īrūtīrwo hau mbere ya Jehova nī ūndū wa rīhīa rīu ehītie, nake nīakarekerwo rīhīa rīake.

²³ “Rīrīa mūgaatoonya būrūrī ūcio wa Kaanani, na mūhaande mītī ya mīthemba yothe īciaraga maciaro-rī, nī mūgaatua atī maciaro macio marī na thaahu. Ihinda rīa mīaka itatū nīmūkamata atī marī na thaahu, na matikanarīto. ²⁴ Mwaka wa kana, maciaro mothe mayo nīmagatuika matheru, matūike maruta ma kūgocithia Jehova. ²⁵ No mwaka wa gatano, no mūrīe maciaro mayo. Ūguo nīguo magetha manyu makoongerereka. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

²⁶ “Mūtikanarīe nyama īrī na thakame thīnī wayo.

“Mūtīgekage maūndū ma kūragūra kana ma kūrogana.

²⁷ “Mūtikanenje njuūrī cianyu thikīrīrio-inī kana mūrengē mīthia ya nderu cianyu.

²⁸ “Mūtikanetemange mīrī yanyu nī ūndū wa andū arīa akuū, kana mwīkīre marūūrī mīrī-inī yanyu. Nī nī nī Jehova.

²⁹ “Ndūkanaagithie mwarīguo gītīo na ūndū wa kūmūrekereria atuīke mūmaraya, kana ūndū ūcio ūtūme būrūrī ūgarūrūkīre ūmaraya, na ūiyūrwo nī waganu.

³⁰ “Menyagīrīrai Thabatū ciakwa, na mūtīage handū hakwa harīa haamūre. Nī nī nī Jehova.

³¹ “Mūtikanatuīrie maūndū kūrī andū arīa marī maroho ma kūragūra kana arogi, nīgūkorwo nī-makamūgwatia thaahu. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

³² “Rūmagagīrai andū arīa akūrū, mūmatīage; heagai andū arīa akūrū gītīo, na mwītīgagīre Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova.

³³ “Hīndī īrīa mūgeni aatūūrania na inyuī būrūrī-inī wanyu, mūtikanamwīke ūūru. ³⁴ Mūgeni ūrīa ūtūūranagia na inyuī no nginya atuagwo taarī mūndū ūciarīrwo būrūrī wanyu. Mwendei ta ūrīa mwīendete inyuī ene, nīgūkorwo o na inyuī mwarī ageni būrūrī wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

³⁵ “Mūtīkahūthagīre ithimi itarī cia kīhoo to rīrīa mūgūthima ūraihu, kana ūritū, kana ūingī. ³⁶ Hūthagīrai ithimi cia kīhoo to, na mahiga ma gūthima ma kīhoo to, na eba ya kīhoo to, na hini ya kīhoo to. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu ūrīa wamūrūtīre būrūrī wa Misiri.

³⁷ “Rūmagiai irīra ciakwa cia watho ciothe na mawatho makwa mothe, na mūmarūmagīrīre. Nī nī nī Jehova.”

20

Kūherithio nī Ūndū wa Mehia

¹ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Īra andū a Isiraeli atīrī: ‘Mūisiraeli o wothē kana mūgeni o wothē ūrīa ūtūūrāga būrūrī wa Isiraeli ūkaaheana ūmwe wa ciana ciake kūrī ngai īrīa itagwo Moleku, no nginya aakoragwo. Mūingī wothē nī ūkaamūhūra na mahiga nyuguto. ³ Nīngahūgūkīra mūndū ūcio, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao; tondū wa kūheana ciana ciake kūrī Moleku, nīathaahītie handū hakwa harīa haamūre na agathaahia rītwa rīakwa itheru. ⁴ Mūingī ūcio wa andū ūngīkaaga kūherithia mūndū ūcio ūheanīte ūmwe wa ciana ciake kūrī Moleku, mage kūmūūrāga-rī, ⁵ nīngahūgūkīra mūndū ūcio, hamwe na andū a nyūmba yake, na ndīmaingate kuuma kūrī andū ao, we mwene na arīa othe mamūrūmagīrīra na kūhūra ūmaraya na Moleku.

⁶ “Nīngahūgūkīra mūndū ūrīa ūtūūrāgia maūndū kuuma kūrī andū arīa marī na maroho ma kūragūra na kuuma kūrī arogi, nīguo ahūūre ūmaraya na ūndū wa kūmarūmīrīra, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao.

⁷ “Mwīyamūrei mūtūike atheru tondū nī nī nī Jehova Ngai wanyu. ⁸ Rūmagiai irīra ciakwa cia watho na mūcīrūmagīrīre. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūtheragia.

⁹ “Mūndū o wothē ūngīrūma ithe kana arume nyina, no nginya ooragwo. Nīarumīte ithe kana akaruma nyina, na thakame yake nīkamūcookerera.

¹⁰ “Mūndū mūrūme angītharia na mūtūmia wa mūndū ūngī, atharie na mūtūmia wa mūndū wa itūūra rīake, itharia īcio cīerī, mūndū mūrūme ūcio na mūtūmia, no nginya mooragwo.

¹¹ “Mūndū mūrūme angīkoma na mūtūmia wa ithe, nīaconorithītie ithe. Mūndū mūrūme ūcio na mūtūmia ūcio eērī no nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹² “Mūndū mūrūme angīkoma na mūtūmia wa mūrīū, eērī no nginya mooragwo. Ūndū ūcio mekīte nī waganu ūkīrīte njano; thakame yao nīkamacookerera.

¹³ “Mūndū mūrūme angīkoma na mūndū mūrūme ūngī ta ūrīa mūndū akomaga na mūndū-wa-nja-rī, andū acio eērī nīmekīte ūndū ūrī magigī. No nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹⁴ “Mūndū mūrūme angīhīkia mūndū-wa-nja na ahīkie nyina, ūcio nī waganu. Mūndū mūrūme ūcio na andū-a-nja acio eērī no nginya macinwo na mwakī, nīgeetha gūtikanakorwo na waganu thīnī wanyu.

¹⁵ “Mūndū mūrūme angīkoma na nyamū-rī, no nginya mūndū ūcio ooragwo, na no nginya mūrūrage nyamū īyo.

16 “Mündü-wa-nja angütwaririra harī nyamū nīguo akome nayo-rī, nīmūkooraga mündü-wa-nja ūcio hamwe na nyamū iyo. No nginya mündü-wa-nja ūcio ooragwo na nyamū iyo yūragwo; thakame yake nīkamūcookerera, na thakame ya nyamū iyo imīcookerere.

17 “Mündü mūrūme angihikia mwarī wa ithe, arī mwarī wa ithe kana wa nyina, na makomanie, icio nī njono. No nginya maingatwo mehere kuuma kūrī andū ao. Nīaconorithītie mwarī wa ithe. Na nīagacookerero nī ūuru ūcio ekite.

18 “Mündü mūrūme angikoma na mündü-wa-nja hīndī yake ya mweri, nīaguūria riurīro riake, o nake mündü-wa-nja ūcio agakīguūria riurīro rīa thakame yake. Andū acio eerī nīmakaingatwo kuuma kūrī andū ao.

19 “Ndūkanakome na tataguo kana mwarī wa nyina na thoguo, nī ūndū gwīka ūguo nī gūconorithia mündü ūria mūrī rūrīra; inyūi eerī nīmūgacookerero nī ūuru ūcio mwīkite.

20 “Mündü angikoma na tatawe-rī, nīaconorithītie mamawe. Nīmagacookerero nī ūuru ūcio mekite; magakua matarī magīa mwana.

21 “Mündü angihikia mūtumia wa mūrū wa nyina ūcio nī thaahu, nīaconorithītie mūrū wa nyina. Megūtūra matarī magīa mwana.

22 “Rūmagai irīra ciakwa ciothe cia watho, na mawatho makwa mūmarūmagīrīre, nīguo mūtūre būrūrī ūria ndīramūtware, na nīgeetha ndūkanamūtahike. 23 Mūtikanatūre kūringana na mītugo ya ndūrīrī iria ngūingata imweherere. Ndacimenire nī tondū nīciekire maundū macio mothe. 24 No nī ngīmūra atīrī, “Nīmūkegwatira būrūrī wao; nīngamūhe guo ūtūike igai rīanyu, būrūrī ūrī būthi wa iria na ūkī.” Nīi nī nīi Jehova Ngai wanyu, ūria wamwamūrīre kuuma kūrī ndūrīrī.

25 “Nī ūndū ūcio no nginya mūkūūranage nyamū iria itarī thaahu na iria irī thaahu, na nyoni iria itarī thaahu na iria irī thaahu. Mūtikanethaahie na nyamū kana nyoni o na irīkū, kana kindū o gīothe gīthiagira thī, iria ciothe ndaamūranirīe tondū irī thaahu harī inyūi. 26 No nginya mūtūike atheru harī nīi, tondū nīi, Jehova, ndī mūtheru, na nīndīmwmūranītie na ndūrīrī iria ingī mūtūike akwa kīumbe.

27 “Mündü mūrūme kana mündü-wa-nja ūrī maroho marīa maragūrāga kana mūrōgī thīnī wanyu, no nginya makooragwo. Mūmahūre na mahiga nyuguto. Thakame yao nīkamacookerera.”

21

Mawatho ma Kūrūmūrīro nī Athīnjīrī-Ngai

1 Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Arīria athīnjīrī-Ngai, nīo arīū a Harūni, ūmeere atīrī: ‘Mūthīnjīrī-Ngai ndakanethaahie nī ūndū wa mündü wao ūkūite, 2 tīga no akorīrwo arī mündü wa nyūmba yake, ta nyina kana ithe, kana mūrūi kana mwarī, kana mūrū wa nyina, 3 kana mwarī wa nyina ūtarī mūhiku ūria ateithagia nī ūndū ndarī na mūthuuri, nī ūndū wake-rī, no ethaahie. 4 Ndakanethaahie nī ūndū wa athoni ake, na nī ūndū ūcio anyitwo nī thaahu.

5 “Athīnjīrī-Ngai matikanenjwo mītwe, kana marengerere mīthia ya nderu ciao kana metemange mūrī yao nī ūndū wa gūkūrwo. 6 No nginya makorwo marī atheru harī Ngai wao, na matikanathaahie rītwa rīa Ngai wao. Tondū nīo matwaragira Jehova indo iria arutīrwo irī iruta rīa njino, nīcio irio cia Ngai wao, no nginya makorwo marī atheru.

7 “Athīnjīrī-Ngai matikanahikie andū-a-nja arīa methaahītie na ūmaraya, kana arīa matiganīte na athuuri ao, tondū athīnjīrī-Ngai nī atheru harī Ngai wao. 8 Matuagei atheru, tondū nīo marutagira Ngai wanyu irio iria arutīrwo igongona. Matuagei atheru, tondū nīi Jehova ndī mūtheru, o nīi ūria ūmūtheragia.

9 “Mwarī wa mūthīnjīrī-Ngai angīthaahia na gūtūika mūmaraya, nīaconorithītie ithe; no nginya acinwo na mwaki.

10 “Mūthīnjīrī-Ngai ūria mūnene, ūria ūrī gatagatī ka arīū-a-ithē, na ūitīrīrio maguta mūtwe na akaamūrwo nīguo ehumbage nguo cia ūthīnjīrī-Ngai, ndakanarekererie njuirī yake ūikare itarī njanūre kana atembūrānge nguo ciake. 11 Ndakanatoonye handū harī kīimba. Ndakanethaahie o na aakorwo nī ūndū wa ithe kana nyina, 12 o na ndakanoime handū-harīa-haamūre ha Ngai wake, kana ahatthaahie, tondū nīamūrītwo, agaitīrīrio maguta ma Ngai wake. Nīi nī nīi Jehova.

13 “Mündü-wa-nja ūria akaahikia no nginya agaakorwo arī mūrītu gathirange. 14 Ndakanahikie mūtumia wa ndigwa, kana mūtumia matiganīte na mūthuuriwe, kana mündü-wa-nja wīthaahītie na ūmaraya, no akaahikia mūrītu gathirange wa andū ao, 15 nīgeetha ndakanathaahie rūciaro rwake gatagatī ka andū ao. Nīi nī nīi Jehova, ūria ūmūtheragia.”

16 Ngīi Jehova akīra Musa atīrī, 17 “Ira Harūni atīrī: ‘Harī njiarwa iria igooka, gūtīrī mündü wa njiaro ciaku ūrī na kaūūgū ūgaakuhīrīria nīguo arutīre Ngai wake irio cia igongona. 18 Gūtīrī mündü o na ūmwe ūrī na kaūūgū ūgaakuhīrīria: mündü mūtumumu kana gīthua, kana mündü mūthūku ūthiū, kana ūrī na wonje, 19 mündü mwonju kūgūrū kana guoko, 20 mündü ūrī iguku kana mūhomu, mündü ūrī na kaūūgū ka riitho, kana mündü ūrī na ironda iratogota kana iroira, kana mūthūku nyee. 21 Gūtīrī mündü wa njiaro cia Harūni ūria mūthīnjīrī-Ngai ūrī kaūūgū ūgaakuhīrīria nīguo atware maruta marīa marutīrwo Jehova ma njino. Ūcio ūrī na kaūūgū ndakanakuhīrīrie atī nīguo arute irio icio cia Ngai wake cia igongona. 22 We no arīe irio iria theru mūno cia Ngai wake, o na irio iria theru; 23 no rīrī, nī ūndū wa ūūgū ūcio wake, ndakanakuhīrīrie gītambaya gīa gūcuurio kana athengerere kīgongona, nīgeetha ndagathaahie handū hau hakwa harīa haamūre. Nīi nī nīi Jehova, ūria ūmūtheragia.”

24 Nī ūndū ūcio Musa akīra Harūni na arīū ake ūguo, o na akīra andū a Isiraeli othe.

Maruta marĩa Ngai Angĩĩtikĩra

¹ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra Harũni na ariũ ake matĩĩage maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maanyamũĩre, nĩgeetha matikanathaahie rĩĩtwa riakwa itheru. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.

³ “Meere atĩrĩ, ‘Njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ o na ũrikũ wa njiaro cianyu angĩgakorwo ethaahĩtie, nake akuhĩrĩrie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maamũĩre Jehova, mũndũ ũcio no nginya aingatwo, ehene mbere yakwa. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.

⁴ “Mũndũ wa njiaro cia Harũni angĩkorwo arĩ na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio, kana mwĩrĩ wake ũkoira, ndakaarĩa indo iria theru irutĩtwa cia maruta, nginya agaathirwo nĩ thaahu. Ningĩ nĩakanyiitwo nĩ thaahu angĩkaahutia kindũ gĩthaahie nĩ kũimba, kana ahutie mũndũ o wothie ũria uumĩtwa nĩ hinya wa arũme, ⁵ o na kana angĩhutia kindũ o gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ kĩa kĩngĩmũgwatia thaahu, kana ahutie mũndũ o na ũrikũ ũngĩtũma anyiitwo nĩ thaahu, o na thaahu ũcio ũngĩkorwo nĩ ũrikũ. ⁶ Mũndũ ũria ũngĩhutia kindũ o na kĩrikũ ta kũ nĩakanyiitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Ndakanarĩe kindũ o na kĩrikũ kĩa maruta marĩa maamũre, no akorirwo ethambĩte mwĩrĩ na maai. ⁷ Rĩũa riathũa niagathirwo nĩ thaahu, na thuutha ũcio no arĩe maruta marĩa maamũre, tondũ nĩcio irio ciake. ⁸ Ndakanarĩe nyama cia nyamũĩ kũite, kana nyama cia nyamũĩ itambuiritwo nĩ nyamũĩ cia gĩthaka, nĩguo ndakae gũthaahio nĩcio. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.

⁹ “Athĩnjĩrĩ-Ngai nĩmarũmagie mawatho makwa nĩgeetha matikahĩtagie, nao makue nĩ ũndũ wa kwaga gũtĩĩa mawatho macio. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova ũria ũmatheragia.

¹⁰ “Gũtĩrĩ mũndũ o na ũrikũ ũtarĩ wa nyũmba ya mũthĩnjĩrĩ-Ngai wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa maruta marĩa matheru, o na mũgeni wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, kana mũruti wa wĩra gwake o nao matigacĩrĩe. ¹¹ No mũthĩnjĩrĩ-Ngai angĩgũra ngombo na mbeeca, kana ngombo ĩciarĩrwo gwake mũciĩ, ngombo ĩyo no ĩrie irio ciake. ¹² Mwarĩ wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai angĩhikio nĩ mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai, ndakanarĩe kindũ o na kĩmwe kĩa maruta macio matheru. ¹³ No mwarĩ wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai angĩtuika mĩtũmia wa ndigwa, kana matigane na mũthũriwe na ndarĩ ciana, nake acooke agaikare gwa ithe o ta rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ, no arĩe irio icio nyamũre cia ithe. No mũndũ ũtetikĩrĩtio, ndakanarĩe kindũ o na kĩmwe gĩacio.

¹⁴ “Mũndũ o wothie angĩrĩa maruta matheru atekũmenya, no nginya acookerie mũthĩnjĩrĩ-Ngai kindũ kũ kĩa mũre arĩte na ongerere gĩcunji gĩa gatano gĩa thogora wakĩo. ¹⁵ Athĩnjĩrĩ-Ngai matikanathaahie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli marutagĩra Jehova, ¹⁶ na ũndũ wa kũmetikĩria marĩe maruta macio matheru, na ũguo ũtũme mũcookererwo nĩ mahĩtia marĩa mũngĩrĩhio. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova ũria ũmatheragia.”

Magongona marĩa Matangĩĩtikĩrĩa

¹⁷ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹⁸ “Arĩria Harũni na ariũ ake, na warĩrie andũ a Isiraeli othe, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ o na ũrikũ thĩĩnĩ wanyu, arĩ Mũisiraeli kana arĩ mũgeni ũtũũraga Isiraeli, angikaarutĩra Jehova kĩheo kĩa iruta rĩa njino nĩ ũndũ wa kũhingia mwĩhĩtwa, kana kĩrĩ kĩa iruta rĩa kwiyendera, ¹⁹ no nginya akaaruta njamba ĩtarĩ na kaũũgũ kuuma kũrĩ ng’ombe, kana ng’ondũ, kana mbũri, nĩgeetha kĩheo kũ gĩtikĩrĩke handũ-inĩ hanyu. ²⁰ Mũtikanaarehe kindũ o na kĩrikũ kĩrĩ na kaũũgũ, tondũ gĩtigitĩkĩrĩka handũ-inĩ hanyu. ²¹ Rĩrĩa mũndũ arĩrutaga kindũ kũmĩte rĩrũ-inĩ rwake rwa ng’ombe kana rwa mbũri, kĩrĩ kĩa iruta rĩa ũiguano rĩa kũrutĩrwo Jehova, nĩguo ahingie mwĩhĩtwa wa mwanya, kana kĩa iruta rĩa kwiyendera, no nginya gikoragwo gĩtarĩ na kaũũgũ kana kameni nĩguo gĩtikĩrĩke. ²² Mũtikanaarutĩre Jehova nyamũ ndumumu kana ndihie, kana ĩrathua, kana kindũ o gĩothe kĩrĩ na mbatata, kana kĩrĩ na ironda iratogota kana iroira. Mũtikanaĩrĩre o na ĩmwe ya icio kĩgongona-inĩ ĩtuĩke ya iruta rĩa gũcĩnwo na mwaki harĩ Jehova. ²³ No rĩrĩ, no mũrute ndegwa, kana ng’ondũ nyonju kana homu, ĩrĩ ya igongona rĩa kwiyendera, no ĩyo ndĩngĩtikĩrĩro ĩtuĩke ya kũhingia mwĩhĩtwa. ²⁴ Mũtikanaarutĩre Jehova nyamũ ĩrĩa ĩthĩhĩtio nyee, kana ĩkamendereka, kana ndarũre, kana hakũre. Mũtikanaarute magongona ta macio bũrũri-inĩ wanyu, ²⁵ na mũtikanaamũkĩre nyamũ ta icio kuuma kũrĩ mũndũ mũgeni atĩ nĩguo mũcĩrute ĩtuĩke irio cia Ngai wanyu. Nyamũ ta icio ĩtingĩtikĩrĩka handũ-inĩ hanyu, nĩ ũndũ nĩ nyonju, na ĩrĩ na ũũgũ.”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²⁷ “Rĩrĩa gacaũ, kana gatũrũme, kana koorĩ gaaciarwo, karĩkaraga na nyina mĩthenya mũgwanja. Kuuma mĩthenya wa kanana na thuutha ũcio, nĩgagetĩkĩrĩka gatũke iruta rĩa gũcĩnwo na mwaki harĩ Jehova. ²⁸ Mũtikanaĩhĩnje ng’ombe kana ng’ondũ hamwe na mwana wayo mĩthenya ũmwe.

²⁹ “Rĩrĩa mũkũruta igongona rĩa gũcookeria Jehova ngaatho, rĩrutagei na njĩra ya gũtũma rĩtikĩrĩke nĩ ũndũ wanyu. ³⁰ No nginya rĩrĩtio mĩthenya o ro ũcio rĩarutwo; mũtikanaĩtagie kindũ kĩa rĩio gĩkinyie rĩciĩnĩ. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.

³¹ “Rũmagiaĩ maathani makwa na mũmarũmagĩrĩre. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova. ³² Mũtikanaathaahie rĩĩtwa riakwa itheru. No nginya andũ a Isiraeli mamenyage atĩ ndĩ mũtheru. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova ũria ũmũtheragia, ³³ na ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misĩrĩ ndũke Ngai wanyu. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.”

Ciathĩ iria Njathane

¹ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ici nĩcio ciathĩ ciakwa iria ciathanĩtuo, o iria ciathanĩtuo cia Jehova, iria mũkaahunjanĩria ũhoru wacio atĩ nĩ ciũngano theru.

³ “Kūrī na mīthenya itandatū rīrīa mūngiruta wīra, no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatū ya kūhurūka, mūthenya wa kīūngano gītheru. Mūtikanarute wīra o na ūrīkū; kūrīa guothe mūgaatūūra, iyo nī Thabatū ya Jehova.

Bathaka na Migate itari Mīlkire Ndawa ya Kūmbia

⁴ “Ici nīcio ciathī iria ciathanitwo cia Jehova, nīcio ciūngano iria theru, iria mūrīhunjanagīria mahinda ma cio makinya. ⁵ Bathaka ya Jehova irīambagīrīria hwaī-inī kwaira, mūthenya wa ikūmi na ina wa mweri wa mbere. ⁶ Mūthenya wa ikūmi na itano, wa mweri ūcio nīguo giathi kīa Jehova kīa Migate itari Mīlkire Ndawa ya Kūmbia kīrīambagīrīria, na kwa ihinda rīa mūthenya mūgwanja no nginya mūrīage migate itari na ndawa ya kūmbia. ⁷ Mūthenya wa mbere mūgie na kīūngano gītheru, na mūtikanarute wīra ūria mūrutaga. ⁸ Mūthenya mūgwanja rutagīrai Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. Na mūthenya wa mūgwanja, mūgiage na kīūngano gītheru, na mūtikanarute wīra ūria mūrutaga.”

Magetha ma Mbere

⁹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁰ “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Rīrīa mūgaatoonya būrūri ūcio ngūmūhe na mūgethe magetha maguo, nīmūkarehere mūthīnjīri-Ngai kīohe kīa mbere kīa ngano irīa mūkaagetha. ¹¹ Nake athūngūthīe kīohe kīu mbere ya Jehova nīguo gītīkīrīke handū-inī hanyu; mūthīnjīri-Ngai agagīthūngūthīa mūthenya ūria ūrūmīrīre Thabatū. ¹² Mūthenya ūcio mūgaathūngūthīa kīohe kīu, no nginya mūkaarutīra Jehova iruta rīa njino rīa gatūrūme ka ūkūrū wa mwaka ūmwe gatārī na kaūūgū, ¹³ hamwe na iruta rīarīo rīa mūtu wa gīthīmi gīa icunjī igīrī cia ikūmi cia eba īmwe* ya mūtu ūria mūhinyu mūno ūtukanitio na maguta, nīrīo iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtatarīko mwega, na iruta rīa kūnyuuo, rīrī gacunjī kamwe ka inya ka hini īmwe† ya ndibei. ¹⁴ Mūtikanarie mūgate o na ūrīkū, kana ngano ya kūhīnīho, kana ya mūgethano, o nginya mūthenya ūria mūkaarehera Ngai wanyu iruta rīrī. Ūndū ūyū ūtūike watho mwandike wa gūtūūra nginya kūrī njiarwa iria igooka, kūrīa guothe mūgaatūūra.

Giathi kīa Magetha

¹⁵ “Kuuma mūthenya ūria ūrūmīrīre Thabatū, mūthenya ūria mwatwarire kīohe kīa iruta rīa gūthūngūthīo, mūgatara ciumia ingī mūgwanja. ¹⁶ Mūtare matukū mīrongo itano kuuma mūthenya ūria ūrūmīrīre Thabatū ya kūhingīthīa mūgwanja, mūcooke mūrūtīre Jehova iruta rīa mūtu wa ngano ya mūgethano. ¹⁷ Kuuma kūrīa guothe mūtūūraga, mūrehe migate īrī ithondeketwo na tūcunjī twīrī twa ikūmi twa eba īmwe ya mūtu ūria mūhinyu mūno, irugītwo na ndawa ya kūmbia, itūike ya iruta rīa gūthūngūthīo rīa maciaro ma mbere marutīrwo Jehova. ¹⁸ Rutanīriai migate iyo na tūtūrūme mūgwanja, o kamwe karī na ūkūrū wa mwaka ūmwe, na tūtārī na kaūūgū, na gategwa kamwe, na ndūrūme igīrī. Nacio igaatuika iruta rīa njino rīrutīrwo Jehova, hamwe na maruta macio ma mūtu na ma kūnyuuo, rīrī nī iruta rīa gūcinwo na mwaki, rīrī na mūtatarīko mwega wa gūkenia Jehova. ¹⁹ Mūcooke mūrute thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehīa, na tūtūrūme twīrī, o kamwe karī na ūkūrū wa mwaka ūmwe, twa iruta rīa ūguano. ²⁰ Mūthīnjīri-Ngai nīagathūngūthīa tūtūrūme tūu tweeī mbere ya Jehova, tūtūike iruta rīa gūthūngūthīo, hamwe na migate iyo ya maciaro ma mbere. Macio nī maruta matheru marutīrwo Jehova nī ūndū wa mūthīnjīri-Ngai. ²¹ Mūthenya o ro ūcio, nīmūkahunjanīria kīūngano gītheru, na mūtikanarute wīra ūria mūrutaga. Ūyū nīguo ūgaatuika watho mwandike wa gūtūūra nginya harī njiarwa iria igooka, o kūrīa guothe mūgaatūūra.

²² “Rīrīa mūkaagetha irio būrūri-inī wanyu, mūtikanagethe nginya ndeere-inī cia mīgūnda yanyu, o na mūtikanonganie rūitiki rwa magetha manyu. Rūtīgagīriei andū arīa athīnī na arīa agenī. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

Giathi gīa Kūhuha Tūrumbeta

²³ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁴ “Ira andū a Isiraeli atīrī: ‘Mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja-rī, nīmūrīgīaga na mūthenya wa kūhurūka, kīūngano gītheru, na ūrīkanagwo na ūndū wa kūhuha tūrumbeta. ²⁵ Mūtikanarute wīra ūria mūrutaga, no mūrutagīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki.”

Mūthenya wa Kūhoroherio Mehīa

²⁶ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²⁷ “Mūthenya wa ikūmi wa mweri ūyū wa mūgwanja, nīguo Mūthenya wa Kūhoroherio Mehīa. Mūgiage na kīūngano gītheru na mwīimage irio, na mūrutagīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. ²⁸ Mūtikanarute wīra mūthenya ūcio, tondū nīguo Mūthenya wa Kūhoroherio Mehīa, hīndī irīa mūrāhoroherio mehīa mbere ya Jehova-Ngai wanyu. ²⁹ Mūdū o na ūrīkū ūria ūtakeima irio mūthenya ūcio nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao. ³⁰ Mūdū o wothē ūkaruta wīra mūthenya ūcio nīngamūniina kuuma thīnī wa andū ao. ³¹ Mūtikanarute wīra o na ūrīkū. Ūyū ūgūtūika watho mwandike wa gūtūūra nginya harī njiarwa iria igooka, o kūrīa guothe mūgaatūūra. ³² Iyo nī Thabatū yanyu ya kūhurūka, na no nginya mwīime irio. Kuuma hwaī-inī wa mūthenya wa kenda wa mweri o ro ūcio nginya hwaī-inī wa mūthenya ūcio ūngī, nīmūrīmenyagīrīra Thabatū yanyu.”

Giathi gīa Ithūnū

³³ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ³⁴ “Ira andū a Isiraeli atīrī: ‘Mūthenya wa ikūmi na itano wa mweri wa mūgwanja nīguo Giathi kīa Jehova gīa Ithūnū gīkaambīrīria, na gīgaikara mūthenya mūgwanja.

* 23:13 nī ta kilo inya na nuthu (4:5) † 23:13 nī ta lita 1

³⁵ Mūthenya wa mbere nī wa kīungano gītheru; mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga. ³⁶ Mīthenya mūgwanja mūkaarutagīra Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, nago mūthenya wa īnana-rī, mūgie na kīungano gītheru, na mūrutīre Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki. Mūthenya ūcio nīguo wa kūhinga kīungano; mūtikanarute wīra ūrīa mūrutaga.

³⁷ (“Ici nīcio ciathī cia Jehova iria ciathanītwo, iria mūkaahunjanīria irī ciungano theru cia kūrehere Jehova maruta ma gūcinwo na mwaki, na nīmo maruta ma njino, na maruta ma mūtu, na magongona na maruta ma kūnyuuo marīa marībataranagia o mūthenya. ³⁸ Maruta maya nī ma kuongererwo harī marīa mangī ma Thabatū cia Jehova na nyongerera ya iheo cianyu na kīrīa gīothe mwīranīire na mwīhitwa, na maruta mothe ma kwīyendera marīa mūrutagīra Jehova.)

³⁹ “Nī ūndū ūcio, kwambīrīria mūthenya wa ikūmi na itano wa mweri wa mūgwanja, mwarīkia kūgetha irio būrūrī-inī, nī mūgaakūngūira gīathī kīu kia Jehova mīthenya mūgwanja. Mūthenya wa mbere nī wa kūhurūka, na mūthenya wa īnana o nago no wa kūhurūka. ⁴⁰ Mūthenya wa mbere nīmūkooya maciario marīa mega mūno ma mītī, na mathīgī ma mītende, na honge cia mītī irīa irī na mathangū maingī, na cia mītī irīa īmeraga tūrūtū-inī, na mūkene mūrī mbere ya Jehova Ngai wanyu mīthenya mūgwanja. ⁴¹ Kūngūyagīrai ūndū ūyū arī gīathī kia Jehova mīthenya mūgwanja o mwaka. Ūndū ūyū nī ūtūike watho mwandike wa gūtūira nginya harī njiarwa iria igooka; kūngūyagīrai ūndū ūcio mweri-inī wa mūgwanja. ⁴² Ikaragai ithūnū-inī mīthenya mūgwanja. Andū a Isiraeli arīa othe maciarīrwo Isiraeli magaaikaraga ithūnū-inī, ⁴³ nī ūndū ūcio njiaro cianyu nīikamenya atī nī nī ndaatūmire andū a Isiraeli maikare ithūnū-inī hīndī irīa ndaamarutire būrūrī wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

⁴⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīanīrīra kūrī andū a Isiraeli ūhoro wa ciathī icio ciathanītwo cia Jehova.

24

Maguta na Migate ya Kūigwo Mbere ya Jehova

¹ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Atha andū a Isiraeli makūrehere maguta marīa makeere wega ma ndamaiyū hihe ma gūkūheaga ūtheri, nīgeetha matawa maikaraga maakanīte hīndī ciothe. ³ Nja ya gītambaya gīa gūcuurio kīrīa kīrī mbere ya ithandūkū rīa Ūira o kūu Hema-inī-ya-Gūtūnganwo-rī, Harūni nīamenyagīrīre matawa macio mbere ya Jehova kuuma hwaī-inī o nginya rūciinī, hīndī ciothe. Ūndū ūyū ūgaatuika watho mwandike wa gūtūira wa njiarwa iria igooka. ⁴ Matawa macio marī mbere ya Jehova, o macio maigīrīrwo mūtī-inī wa matawa wa thahabu irīa therie no nginya mamenyagīrīrwo hīndī ciothe.

⁵ “Oya mūtu ūrīa mūhinyu mūno, ūthondeke migate ikūmi na irī, o mūgate ūmwe ūrugwo na tūcunjī twīrī twa ikūmi twa eba īmwe.” ⁶ Ūcooke ūmīare mīhari irī, o mūhari migate itandatū, ūmīgīrīre igūrū rīa metha ya thahabu therie hau mbere ya Jehova. ⁷ Na o mūhari-inī nīhaigwo ūbani ūrīa mūtherie ūtūike gīcunjī gīa kīrīrīkano ūrūgamīrīre migate iyo, na ūtūike iruta rīa njino rīrutīrwo Jehova na mwaki. ⁸ Migate iyo nī īigagwo mbere ya Jehova hīndī ciothe, o Thabatū o Thabatū, īrūgamagīrīre andū a Isiraeli, itūike kīrīkanīro gīa gūtūira. ⁹ Migate iyo nī ya Harūni na arīu ake, nao mamīrīagīre handū hatheru, nī tondū migate iyo nī gīcunjī gītheru mūno harī rwīga rwao rwa maruta marīa marutīrwo Jehova ma gūcinwo na mwaki.”

Mūrumi Ngai Kūhūrwo na Mahiga

¹⁰ Na rīrī, mūrū wa mūtumia Mūisiraeli, no ithe aarī Mūmisiri, nīathiire gūceerera andū a Isiraeli, nake mūndū ūcio na Mūisiraeli makūrūa marī kūu kambī.† ¹¹ Ūcio mūrū wa mūtumia Mūisiraeli nīarumire Rītwa rīa Ngai na kīrumi; nī ūndū ūcio makīmūtwarīra Musa. (Nyina wa mūndū ūcio eetagwo Shelomithu, mwarī wa Dibiri ūrīa Mūdani.) ¹² Makīmūikia thīnī, makīmūrangīra nginya rīrīa mangīamenyire wega wendi wa Jehova.

¹³ Nake Jehova akīra Musa atīrī: ¹⁴ “Twarā mūrūmani ūcio nja ya kambī. Andū arīa othe maamūiguire akīrumana mamūigīrīre moko mūtwe, nakīo kīungano gīothe kīmūhūire na mahiga nyuguto. ¹⁵ Ira andū a Isiraeli atīrī, “Mūndū o na ūrīkū angīkaruma Ngai wake, no nginya agaacookererwo nī ūrū ūcio ekīte: ¹⁶ Mūndū o na ūrīkū ūkaaruma rītwa rīa Jehova no nginya akooragwo. Kīungano gīothe gīa Isiraeli no nginya gīkaamūhūira na mahiga nyuguto. Aakorwo arī mūgeni kana arī mūndū ūciarīrwo būrūrī-inī wanyu, rīrīa akaaruma Rītwa rīu rīa Jehova, no nginya akooragwo.

¹⁷ “Mūndū o na ūrīkū angīkooraga mūndū ūngī, no nginya nake akooragwo. ¹⁸ Mūndū o na ūrīkū angītūraga nyamū ya mūndū ūrīa ūngī, no nginya akaamīrīha, nyamū irīhwo na nyamū īngī. ¹⁹ Mūndū o na ūrīkū angīgatihiha ūrīa ūngī, o ūrīa ekanīte no nginya nake ekwo o ūguo: ²⁰ Mūndū oina mūndū ūrīa ūngī ihīndī, nake akoinwo ihīndī, riitho rīrīhagio na riitho, īgego rīrīhagio na īgego. O ūrīa mūndū atīhihiite mūndū ūngī, o nake atīhiho o ro ūguo. ²¹ Mūndū ūrīa ūkooraga nyamū nīakamīrīha, no ūrīa ūkooraga mūndū ūrīa ūngī no nginya akooragwo. ²² Mūrīkoragwo na watho o ro ūmwe ūkonī mūgeni na mūndū ūrīa ūciarīrwo būrūrī wanyu. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.”

²³ Nake Musa akīarīria andū a Isiraeli, nao magītwarā mūndū ūcio warumīte Ngai nja ya kambī, makīmūhūira na mahiga nyuguto. Nao andū a Isiraeli magīka o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

* 24:5 nī ta kilo inya na nuthu (4:5) † 24:10 Hīndī irīa andū a Isiraeli moimaga būrūrī wa Misiri, nī kūrī na andū maatwanire nao, makīmaruta mītugo mīuru (Thaam 12:38).

Mwaka wa Thabatu

¹ Nake Jehova akĩra Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũgaatoonyia bũrũri ũrĩa ngaamũhe-rĩ, bũrũri ũcio guo mwene no nginya ũkaagiaga na Thabatu ĩrĩa yamũrĩrwo Jehova. ³ Mũkaahaandaga mĩgũnda yanyu mĩaka itandatũ, na mũcehage mĩgũnda yanyu ya thabibũ mũkamĩcehaga mĩaka itandatũ mũgĩcookanagĩrĩa maciaro mayo. ⁴ No mwaka wa mũgwanja wakinya, bũrũri ũcio nĩũkagia na Thabatu ya kũhurũka, Thabatu yamũrĩrwo Jehova; mũtikanahaande kĩndũ mĩgũnda kana mũcehe mĩthabibũ yanyu. ⁵ Irio iria ikeemeria, nĩcio cia maitika-rĩ, mũtikanacigethe kana mũgethe thabibũ cia mĩthabibũ yanyu iyo itarĩ mĩrutĩre wĩra. Bũrũri ũcio no nginya ũkaagia na mwaka wa kũhurũka. ⁶ Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara mwaka-inĩ ũcio wa Thabatu gĩgaatuĩka irio cianyu, inyuĩ ene na cia ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na cia aruti anyu a wĩra wa mũcaara, na mũraarĩrĩ ũrĩa mũikaranĩtie nake, ⁷ o hamwe na mahiũ manyu na nyamũ cia githaka iria itũũraga bũrũri wanyu. Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara no kĩrĩro.

Mwaka wa Jubili

⁸ “Tarai Thabatu mũgwanja cia mĩaka, mĩaka mũgwanja maita mũgwanja, nĩguo Thabatu icio mũgwanja cia mĩaka ihinge mĩaka mĩrongo ĩna na kenda. ⁹ Nĩgĩ mũcooke mũhuhe karumbeta kũndũ guothe mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mũgwanja; Mũthenya wa Kũhorohero Mehia, mũkaahuha karumbeta kũndũ guothe bũrũri-inĩ wanyu. ¹⁰ Amũrai mwaka ũcio wa mĩrongo itano, na mũhunjanĩrie ũhoro wa kũohorwo kwa andũ othe arĩa matũũraga bũrũri ũcio wotho. Mwaka ũcio ũgaatuĩka wa Jubili* nĩ ũndũ wanyu; o mũndũ wanyu nĩagacooka kũria ithaka cia nyũmba yao ĩrĩ, na kũria andũ a mũhĩrĩga wao marĩ. ¹¹ Mwaka ũcio wa mĩrongo itano ũgaatuĩka wa Jubili kũri inyuĩ; mũtikanahaande na mũtikanagethe kĩa gĩkũrĩtie kĩa kĩene, kana mũgethe mĩthabibũ ĩrĩa itarĩ mĩrutĩre wĩra. ¹² Nĩgũkorwo iyo nĩ Jubili, na nĩyo iġaatuĩka theru kũri inyuĩ; nĩagai o kĩa gĩkũrĩtie mĩgũnda-inĩ.

¹³ “Mwaka-inĩ ũyũ wa Jubili, o mũndũ no nginya acooke githaka-inĩ ġiake.

¹⁴ “Mũngĩkenderia mũndũ wa bũrũri wanyu mĩgũnda kana mũgũre mĩgũnda kũri we, mũtikanahenanie mũndũ na ũria ũngĩ. ¹⁵ Mũrĩgũraga mĩgũnda wa mũndũ wa bũrũri wanyu kũringana na ũria mĩaka itĩrĩtie thuuha wa Jubili. Nake mwendia akaawendagia kũringana na mĩaka ĩrĩa iġakorwo itĩgarĩtie ya magetha. ¹⁶ Mĩaka ĩngĩkorwo itĩgarĩtie mĩngĩ, mũkongerera thogora, na mĩaka ĩngĩkorwo itĩgarĩtie mĩnini, mũkanyĩhia thogora, nĩ ũndũ kĩa arakwenderia nĩ mũigana wa magetha. ¹⁷ Mũtikanahenanie mũndũ na ũria ũngĩ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

¹⁸ “Rũmagĩrĩrai kĩa kĩa watho wakwa na mwĩmenyagĩrĩre nĩguo mwathĩkagĩre mawatho makwa, na inyuĩ nĩ mũgaatũra bũrũri ũcio mũri na thayũ. ¹⁹ Naguo bũrũri ũcio nĩũgaciara maciaro maguo, na inyuĩ nĩmũkarĩia mũkahũna na mũtũre kuo mũri na thayũ. ²⁰ Mwahota kũria atĩrĩ, “Tũkaaria kĩ mwaka wa mũgwanja aakorwo tũtikahaanda kana tũgethe?” ²¹ Nĩngamũtũmĩra kĩrathimo mwaka-inĩ ũcio wa gatandatũ nĩguo mĩgũnda yanyu iġaaciara maciaro ma kũmũigana mĩaka itatũ. ²² Mũkihaanda mwaka-inĩ wa kanana, mũkaarĩia irio iria mwaigĩte mũthiithũ, na mũgaaciaria nginya mũgethe maciaro ma mwaka wa kenda.

²³ “Mĩgũnda ndikanendio biũ, tondũ bũrũri nĩ wakwa na inyuĩ mũri o ageni kuo, na nĩ nĩ ndĩmũkomborithĩtie. ²⁴ Bũrũri wotho ũria mwĩnyiĩtie ũgaatuĩka wanyu, no nginya kũgĩe na mweke wa gũkũũraga mĩgũnda iyo.

²⁵ “Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩna na endie ġĩconjĩ kĩa mũgũnda wake, mũndũ ũria wa hakuhi mũno wa nyũmba yake nĩagooka na akũre mũgũnda ũcio mũndũ wao eendetie. ²⁶ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa kũmũkũrĩra mũgũnda, na we mwene atonge agĩe na indo ciiganĩte kũũkũra, ²⁷ nĩwe ũgaatua thogora kũringana na mĩaka ĩrĩa mĩthiru kuuma rĩrĩa aawendirie, na acooke mbeeca icio ingĩ kũri mũndũ ũria eendeirie; thuuha ũcio no acooke mũgũnda-inĩ wake. ²⁸ No angĩaga kũgĩa na indo cia kũmũrĩra-rĩ, ġĩconjĩ kĩa eendirie ġĩgũtũra kĩa kĩa mũgũri nginya Mwaka wa Jubili. ġĩgaacookio hĩndĩ ya Jubili, na hĩndĩ iyo no acooke githaka-inĩ ġiake.

²⁹ “Mũndũ angĩkeendia nyũmba ĩrĩ itũra-inĩ inene rĩirĩgĩre, nĩarĩkoragwo arĩ na kĩhoo to ġĩa kũmĩkũra ihinda rĩa mwaka mũgĩa kuuma amĩndia. Thĩnĩ na ihinda rĩu no amĩkũre. ³⁰ Ĩngĩaga gũkũũrwo mwaka ũmwe ũtanathira, nyũmba iyo ĩrĩ itũra-inĩ inene rĩirĩgĩre nĩngatuĩka ya mũmĩgũri na njaro ciake nginya tene. Nyũmba iyo ndĩgaacookerio mwene Mwaka wa Jubili. ³¹ No nyũmba cia tũtũra-inĩ tũria tũtarĩ tũirĩgĩre, ĩrituagwo ta mĩgũnda ya kũndũ gũtarĩ kũirĩge. Icio no ikũũrwo, na nĩ iġaacookio Mwaka wa Jubili.

³² “Alawii hĩndĩ ciothe nĩ marĩ na kĩhoo to ġĩa gũkũũra nyũmba cio iria nĩ matũũra-inĩ ma Alawii, marĩa megwatĩre. ³³ Nĩ ũndũ ũcio indo cia Alawii no ikũũrwo, ũguo nĩ ta kuuga atĩ, nyũmba nyendie itũũra-inĩ o rĩothe riao, nĩgaacookio Mwaka wa Jubili, tondũ nyũmba iria ĩrĩ matũũra-inĩ ma Alawii nicio ĩgai riao thĩnĩ na andũ a Isiraeli. ³⁴ No ithaka cia ũrĩitho cia matũũra ma itikanendio; icio nĩ ciao nginya tene.

³⁵ “Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩna nginya aremwo nĩ kwĩrũgamĩra gatagati kanyu, mũteithagĩe o ta ũria mũngĩteithia mũgeni kana mũndũ ũrarĩrĩre kwanyu, nĩgeetha ahote gũtũũrania na inyuĩ. ³⁶ Mũtikanamũrĩhie uumithio o na ũrĩkũ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu, nĩgeetha mũndũ wa bũrũri wanyu ahote gũtũũrania na inyuĩ. ³⁷ Mũtikanamũkombere mbeeca nĩguo acooke na maciaro, kana mũmwenderie irio nĩguo muone uumithio. ³⁸ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũria wamũrutire bũrũri wa Misiri nĩguo ndĩmũhe bũrũri wa Kaanani na ndũke Ngai wanyu.

* 25:10 Jubili nĩ kuuga “ũtoorania.”

³⁹ “Mündü wa bürüri wanyu angithiina ari gatagati kanyu, nake eyendie hari inyu, mutikanamurutithie wira ta ngombo. ⁴⁰ Mukaamutua ta muruti wa wira wa mucaara kana ta mündü uraririre kwanyu; mündü ücio akaamurutira wira nginya Mwaka wa Jubilii. ⁴¹ Thuutha ücio mündü ücio na ciana ciake nimakarekerio, nake acooke küri andu a mühriga wake, na githaka-ini kia maithe make ma tene. ⁴² Tondü andu a Israeli ni ndungata ciakwa, iria ndaarutire bürüri wa Misiri, matikanendio matuike ngombo. ⁴³ Mutikamaathage mütükumaiguira tha, no mwitigairei Ngai wanyu.

⁴⁴ “Ngombo cianyu cia arume na cia andu-a-nja irumaga ndüriri-ini iria imürigiicirire; kuuma küri ndüriri icio no mügarage ngombo. ⁴⁵ O na ningi no mwigirire ngombo kuuma küri andu ari mararirire kwanyu na kuuma küri andu a mühriga yao ari maciarirwo bürüri wanyu, nao matuike indo cianyu. ⁴⁶ Andu acio no mümeegaire küri ciana cianyu matuike igai riria mumaigaire, na no mümatue ngombo riria riothe mar muoyo, no mutikanaathe andu anyu a Israeli mütükumaiguira tha.

⁴⁷ “No riri, mügeni kana mündü üria uraririre kwanyu angitonga ari gatagati kanyu, nake mündü wa bürüri wanyu athiine na eyendie küri mügeni üria üturanitie na inyu, kana küri mündü wa mühriga wa mündü ücio mügeni-ri, ⁴⁸ mündü ücio no arikoragwo ari na kihooto gia güküürwo thuutha wa kwiendia. Mündü wa nyumba yao no amüküüre: ⁴⁹ Ithe münini kana ithe mükürü, kana mürü wa ithe, kana mündü wa rürira rwa mühriga wao no amüküüre; kana we mwene angigaacira, no eküüre. ⁵⁰ Mündü ücio na mümüguri magaataa ihinda riria rithiru kuuma mwaka üria eyendirie nginya riria Mwaka wa Jubilii ügaakinya. Thogora wa kürekerio gwake ükaaringana na irihi ria mündü wa mucaara thiini wa miaka iyo. ⁵¹ Angikorwo ni miaka münigiti itigarite, niakarha gicunji kinene gia thogora üria aagurirwo nago. ⁵² No angikorwo no miaka münigiti itigarite Mwaka wa Jubilii ükinye, iyo noyo agaataa arihe güküüranio gwake küringana na üria kwagirire. ⁵³ Agaatuuo ta mündü wa mucaara mwaka o mwaka; na no nginya mümenyagirire ati mümüguri ndarimwathaga atekümüguira tha.

⁵⁴ “O na angiga güküürwo na njira imwe ya icio, we na ciana ciake no nginya makaarekerio Mwaka wa Jubilii wakinya, ⁵⁵ nigükorwo andu a Israeli ni ndungata ciakwa. Acio ni ndungata ciakwa, iria ndaarutire bürüri wa Misiri. Nii ni nii Jehova Ngai wanyu.

26

Irihi ria Gwathika

¹ “Mutikanethondekere mihianano kana mwirugamirie mihianire wa kindu kana ihiga riamure ria kuhoooyo, mutikaige ihiga riacuhie bürüri-ini wanyu ati niguu müriinamagirire. Nii ni nii Jehova Ngai wanyu.

² “Menyagirirai Thabatü ciakwa na mütiage handu hakwa haria haamure. Nii ni nii Jehova.

³ “Müngirümirira kirira kia watho wakwa na mümenyagirire gwathikagira maathani makwa, ⁴ ningamuuragiria mbura imera ciayo ciakinya, na migunda yanyu niriciaraga irio, nayo miti ya migunda yanyu iciarage maciaro mayo. ⁵ Mürühüraga ngano yanyu mügakinyiria magetha ma thabibu, namo magetha ma thabibu magakinyiria hindi ya mahaanda, na müriiriga irio mukahüna, na mütiüre bürüri wanyu müri na thayü.

⁶ “Ningatüma bürüri wanyu ügie na thayü, na mürikomaga gutari mündü üngitüma mwitigire. Ningani-ina nyamu njuru ciehere bürüri-ini wanyu. Nacio itigacooka kuoneka bürüri-ini wanyu. ⁷ Nimükaingatithia thu cianyu, na mücihoote mbaara-ini. ⁸ Andu atano anyu makaahüna andu igana, nao andu anyu igana makaahüna andu ngiri ikumi, nacio thu ni mügaacihoota müciurage na rühiu rwa njora.

⁹ “Ningamuonia ütugi wakwa, na ndume müciarane na müngihe, na ningatüria kirikanio giakwa na inyu. ¹⁰ Mügaakoragwo o mükiria magetha ma mwaka müthiru nginya riria mükaamaruta nja niguu mügie na handu ha küga magetha maria maragethwo. ¹¹ Ngaiga giikaro giakwa gatagati kanyu, na ndikamüthüra. ¹² Ngaathiiaga ndi gatagati kanyu, nduika Ngai wanyu, na inyu mütiuke andu akwa. ¹³ Nii ni nii Jehova Ngai wanyu, üria wamurutire bürüri wa Misiri, niguu mütiige gütiuka ngombo cia andu a Misiri; ndoinangire macooki ma ngingo cianyu ngitüma mühotage güthii mwiaandite wega.

Küherithio ni Ündü wa Kwaga Gwathika

¹⁴ “No müngikaaga künjigwa, mwage kühingia maathani macio mothe, ¹⁵ na müngirega kirira giakwa kia watho na müthüüre mawatho makwa, na mwage kühingia maathani makwa, na ni ündü ücio müthükie kirikanio giakwa-ri, ¹⁶ Nii na nii ningamwika maündü maya: Ningamüherehere kimako, na ndimüherehere ndwari cia kümüniina na ündü wa kühiüha kwa müri kura gukaamüthe maithe, na gütiime müürwo ni hinya. Mukaahaanda mbeu tüü, ni ündü ikaaragwo ni thu cianyu. ¹⁷ Ningamüriithia ndimükirire niguu mühootwo ni thu cianyu; aria mamüthüire nio makaamwathaga, na mükooraga hatari mündü ümüingatithie.

¹⁸ “Angikorwo o na mwekwo maündü macio mutikanjigwa-ri, ngaakiririra kümüherithia ni ündü wa mehia manyu maita müganja. ¹⁹ Ninganiina rüng’athio rwa mwitio wanyu, na ndume matu matuika ta cuuma, nayo thi yume ituke ta gicango. ²⁰ Mukaahüthira hinya wanyu o tüü, tondü türi wanyu ndukagethwo kindu, kana miti ya bürüri wanyu iciare maciaro mayo.

²¹ “Ningi müngithii na mbere na müthiire ya künemera, na mwage künjigwa, ningakiririra kümüngithira mahüra mangi maita müganja o üria mehia manyu magirirwo ni küherithio. ²² Ningamüherehere nyamu cia githaka imükirire, nacio imütunye ciana cianyu, na inine ng’ombe cianyu, o na itime müigana wanyu ünyiihe üü ati barabara cianyu ciage andu.

23 “*‘Ningĩ kũngikorwo o na mwekwo maũndi macini mũkaarega kũnjokerera na mũgithii na mbere kũnjũkĩra-rĩ, 24 nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩra, na nĩngakĩrĩrĩra kũmũhũũra nĩ ũndũ wa mehĩa manyu maita mairĩ mũgũwĩjanja. 25 Nĩngamũrethĩrĩra rūhũũ rwa njora rūrĩthĩre kĩrĩkanĩro kũmũthũkĩte. Mũnĩrĩ matũũra-inĩ marĩa manene manyu, nĩngamũrethĩrĩra mũthĩro thĩĩni wanyu, na ndĩmũrekererĩ moko-inĩ ma thũ cianyũ. 26 Rĩrĩa ngaamwehererĩa makũmbĩ manyu ma irio, andũ-a-nja ikũmĩ makaarugagĩra mĩgate yanyu rĩiko rĩmwe, nao macooke kũmũrehera mĩgate iyo ithĩmitwo na ratĩrĩ. Mũkaamĩrĩaga na mũthũhũne.*

27 “‘Ningĩ kũngikorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigua-rĩ, no mũthiĩ o na mbere kũnjũkĩra, 28 nĩĩ na nĩĩ nĩngamũkĩra na marakara na nĩĩ mwene ngĩrĩrĩrie kũmũherithia maita mangĩ mũgwanja nĩ 29 ũndũ wa mehia manyu. 30 Mũkaariĩaga nyama cia ariũ na aarĩ anyu. 31 Ningĩ nĩngananga kũndũ kwanyu kũria gũtũũgĩru, na ndemange magongona manyu ma ũbani na njooke njigĩrie ciimba cianyũ igũrũ rĩa mĩhianano iyo yanyũ itarĩ muoyo, na ndĩmũthũũre. 32 Matũũra manyũ marĩa manene nĩngamananga na handũ hanyũ harĩa haamũre ndĩhoonũhe, o na ndigakenio nĩ mũtarariko mwega wa maruta manyũ. 33 Nĩngonũha bũrũri ũcio, nginya thũ cianyũ irĩa itũũragua kuo igege. 34 Nĩngamũharagania ndũrĩrĩ-inĩ na njomore rĩhũĩ rwakwa rwa njora ndĩmũngĩatĩthie. Naguo bũrũri wanyũ ndĩũũhe, namo matũũra manyũ marĩa manene ndĩmanange. 35 Thuutha ũcio, bũrũri ũcio nĩũgakenera mĩaka ya Thabatũ hĩndĩ iyo yothē ũgaakorwo ũkĩrite ihooru, na inyũĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wa thũ cianyũ; naguo bũrũri nĩũkahurũka, na ũkenere thabatũ ciaguo. 36 Ihinda rĩria bũrũri ũcio ũgaakorwo ũkĩrite ihooru, nĩũkahurũka kũria wagĩte kũhurũka hĩndĩ ya Thabatũ irĩa mwatũũrite kuo.

36 “Nao ari’a anyu magaatigara, nīngatūma ngoro ciao inyiitwo nī guoya marī mabūrūri-inī macio ma thū ciao, o nginya ithangū riabarabario nī rūhuho rigatūma moore. Nao makooraga o ta ūri’a mūdū ooraaga rūhiū rwa njora, na nīmakagūūaga o na gūtārī mūdū ūmaingathitīe. ³⁷ Makaanhinganaga makūra o ta andū maroorūri rūhiū rwa njora o na gūtārī mūdū ūmaingathitīe. Nī ūndū ūcio mūtīkahota gwītīiria thū cianyu. ³⁸ Mūgaathirira kūu ndūrīrī-inī; būrūri wa thū cianyu ūkaamūria ūmūniine. ³⁹ Nao andū anyu ari’a magaatigara nīmakoorwo nī hinya marī kūu būrūri-inī ūcio wa thū ciao nī ūndū wa mehīa mao; o na ningī nī ūndū wa mehīa ma maithe mao, nī makoorwo nī hinya.

40 “No mangikoinbūra mehia mao na mehia ma maithe mao, o na mehia ma künemera na ma künjükirira, 41 kūrĩa gwatümiri ndimookirire nginya ngimatwarithia бүүри wa thü ciao, thuutha ücio riria ngoro icio ciao nyümü ikenyiilia na ciütikire ihüura ria mehia mao-ri, 42 nūngaririkana kīrīkaniro giakwa na Jakubu, na kīrīkaniro giakwa na Isaka, na kīrīkaniro giakwa na Ibrahīmu, na ndirikane бүүри ücio. 43 Nīgükorwo бүүри ücio nūgātiganirio nio, nago nūgakenere Thabatü ciaguo riria ūgaakira ihooru ütari nao. Nūmakariho mehia mao nī ündü nūmaregire mawatho makwa na magithüura kīrira giakwa kia watho. 44 No riri, o na gütari ūguo, hindi iyo mari бүүри-ini wa thü ciao, ndikamarega kana ndimathüüre biü ündü üngituma ndimaniine biü, thükie kīrīkaniro giakwa nao. Nii nī nīi Jehova Ngai wao. 45 No nī ündü wao, nūngaririkana kīrīkaniro giakwa na maithe mao, ariā ndaarutire бүүри wa Misiri mbere ya ndüriri nigeetha nduiki Ngai wao. Nii nī nīi Jehova.”

⁴⁶ Icio nǎcio irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na matũĩro ma ciira na mawatho marĩa Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, akĩĩra Musa amamenyithanie kũrĩ andũ a Isiraeli.

27

Gũkũũra Kĩndũ Kĩamũrĩrwo Jehova

¹ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ² "Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: 'Mũndũ o wothē angikēehita mwihiitwa wa mwanja wa kwamũĩra Jehova andũ, na ũndũ wa kũruta indo iria ciiganĩre iruta rĩu, ³ nĩũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme wa kuuma miaka mĩrongo tĩrĩ nginya miaka mĩrongo itandatũ rĩkorwo rĩrĩ cekerĩ mĩrongo itano cia betha,* kũringana na cekerĩ[†] ya handũ-harĩa-haamũre, ⁴ na aakorwo nĩ mũndũ-wa-nja, ũgaatua irĩhi rĩkorwo rĩrĩ cekerĩ mĩrongo itatũ.[‡] ⁵ Aakorwo nĩ mũndũ wa kuuma miaka itano nginya mĩrongo tĩrĩ, ũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme rĩtuĩke nĩ cekerĩ mĩrongo tĩrĩ,[§] na irĩhi rĩa mũndũ-wa-nja nĩ cekerĩ ikũmĩ. ⁶ Aakorwo nĩ mũndũ wa kuuma mweri ũmwe nginya miaka itano, ũgaatua irĩhi rĩa kahĩ rĩtuĩke nĩ cekerĩ ithano cia betha,[†] na irĩhi rĩa kairĩtu nĩ cekerĩ ithatũ cia betha.[‡] ⁷ Aakorwo nĩ mũndũ wa miaka mĩrongo itandatũ kana makĩria, ũgaatua irĩhi rĩa mũndũ mũrũme rĩtuĩke nĩ cekerĩ ikũmĩ na ithano,[§] na rĩa mũndũ-wa-nja nĩ cekerĩ ikũmĩ. ⁸ Angĩkorwo mũndũ ũrĩa wĩhĩtĩ mwihiitwa nĩ mũthĩĩni mũno ndaangihota kũĩria irĩhi rĩrĩa rĩtuĩtũ, nĩgatwara mũndũ ũcio kũrĩ mũthĩĩnjĩrĩ-Ngai, ũrĩa ũgaatua irĩhi rĩrĩa mũndũ ũcio wĩhĩtĩ mwihiitwa angihota kũĩria.

⁹ “Angikorwo kindũ kiria eeraniire na mwihitwa ni nyamũ ingitũtikĩria iri iruta kũri Jehova, nyamũ ta iyo theanito kũri Jehova irituĩkaga ni nyamũre. ¹⁰ Ndanakanĩkũiranie kana amĩgarĩtanie, aige iria njega ithenya iria iria njũru, kana aige iria njũru ithenya iria iria njega; angĩgakũirania nyamũ iyo na ingi, cieri iyo ya mbere na iyo ya gũkũuranio niĩgatuĩka nyamũre. ¹¹ Angikorwo kindũ kiu ehĩtĩe kũruta ni nyamũ iri na thaahu, iria itangĩtũtikĩria iri iruta kũri Jehova,† nyamũ iyo no nginya itwarĩro mũthĩnjĩri-Ngai, ¹² iria ũgaatuĩka kana ni njega kana ti njega. Thogora ũria mũthĩnjĩri-Ngai agaatua, ũcio nĩguo ũgaatuĩka thogora

* 27:3 nĩ ta nuthu kilo (0.5) † 27:3 nĩ ta giramu ikūmi na ĩmwe na nuthu (11:5) ‡ 27:4 nĩ ta giramu 330 § 27:5 nĩ ta giramu 220

* 27:5 nī ta giramu 110 † 27:6 nī ta giramu 55 ‡ 27:6 nī ta giramu 33 § 27:7 nī ta giramu 165 * 27:7 nī ta giramu 110

† 27:11 Nyamũ iria ciarĩ thaahu nĩ ta ngamũira, mbarathi, na ndigiri.

wayo. ¹³ Angikorwo mwene no ende gūkūūra nyamū iyo, no nginya ongerere gicunji kīngī gĩa ithano harī thogora ūria ūtūtwo.

¹⁴ “Mündū angāmūra nyumba yake iri kīndū kīamūrīrwo Jehova, mūthīnjīri-Ngai nīagatua itua kana nī njega kana ti njega. Thogora ūria mūthīnjīri-Ngai agaata, ūcio nīguo ūgaatuika thogora wayo. ¹⁵ Mündū ūria wamūrīte nyumba yake angīmīkūūra-rī, no nginya ongerere gicunji kīngī gĩa ithano gĩa thogora wayo, nayo nyumba iyo nīgatuika yake rīngī.

¹⁶ “Angikorwo mündū nīakamūrīra Jehova gicunji kīa mūgūnda wa nyumba yao, thogora wago ūgaatuuo kūrīngana na mbeū iria ingīhaandwo, nacio nī cekerī mīrongo itano cia betha, iria arī kībaba kīmwe kīa omerī[‡] ya mbeū cia cairi. ¹⁷ Angikaamūra mūgūnda wake Mwaka-inī wa Jubilii, thogora ūria ūtūtwo nīguo ūgaatuika thogora wago. ¹⁸ No angāmūra mūgūnda wake thuutha wa Jubilii, mūthīnjīri-Ngai nīagatua thogora kūrīngana na mīaka irīa itigarīte Jubilii irīa ingī īgīgaakinya, nago thogora wago nīūkanyihanyīhio. ¹⁹ Mündū ūcio wamūrīte mūgūnda wake angīenda kūkūūra, nīakongerera gicunji kīngī gĩa ithano harī thogora wago, mūgūnda ūcio ūcooke ūtūike wake rīngī. ²⁰ No rīrī, angikorwo ndegūkūūra mūgūnda ūcio, kana aakorwo nīawendeirie mündū ūngī, mūgūnda ūcio ndūrī hīndī ūgaakūrwo o na rī. ²¹ Rīrīa mūgūnda ūcio ūkaarekererio Mwaka-inī wa Jubilii, nīūgaatuika mwamūre, o ta mūgūnda wamūrīrwo Jehova; ūgaatuika mūgūnda wa athīnjīri-Ngai.

²² “Nīngī mündū angikaamūrīra Jehova mūgūnda ūria agūrīte, na ti mūgūnda wa nyumba yao, ²³ mūthīnjīri-Ngai nīagatua thogora wago nginya Mwaka wa Jubilii, nake mündū ūcio nīakarīha irīhi rīu mūthenya ūcio taarī kīndū kīamūrīrwo Jehova. ²⁴ Mwaka-inī wa Jubilii, mūgūnda ūcio nīūgacookerera mwene ūria wamwendeirie, ūria warī mwene mūgūnda ūcio. ²⁵ Thogora wothē ūrītugwo kūrīngana na cekerī ya handū-harīa-haamūre, nacio nī geera mīrongo īrī harī cekerī īmwe.

²⁶ “Na rīrī, gūtīrī mündū ūngīamūrīra Jehova irīgīthathi rīa nyamū, nī ūndū marīgīthathi mothe nī ma Jehova; arī ndegwa, kana ng’ōndu, icio nī cia Jehova. ²⁷ Angikorwo nī nyamū īmwe ya iria irī thaahu, no amīgūre na thogora ūria ūtūrīrwo, ongerere gicunji kīngī gĩa ithano harī thogora ūcio. Aakorwo ndekūmīkūūra, nyamū iyo nīikeendio na thogora ūria ūtūtwo.

²⁸ “No gūtīrī kīndū kīa mündū kīria aamūrīre Jehova, arī mündū, kana nyamū, kana mūgūnda wa nyumba yao, kīngīendio kana gīkūrwo; indo ciothe cīamūrīrwo Jehova nī nyamūre harī Jehova.

²⁹ “Na rīrī, gūtīrī mündū wamūrīrwo kūrīragwo ūngīkūrwo; no nginya ooragwo.

³⁰ “Gicunji gĩa ikūmi kīa indo ciothe cia kuuma mūgūnda, arī ngano ya mūgūnda kana maciaro ma mīti, nī kīa Jehova; gicunji kīu kīamūrīrwo Jehova. ³¹ Mündū angīgakūūra gicunji gīake gĩa ikūmi, no nginya akongerera gicunji kīngī gĩa ithano harī thogora ūria ūtūtwo. ³² Gicunji gĩa ikūmi gīothe kīa rūūru rwa ng’ōmbe kana rwa mbūri, nyamū ya ikūmi yothē irīa īhītūkagīra rungu rwa rūthanju rwa mūrīthi nīkamūrīrwo Jehova. ³³ Mündū ndagathuure irīa njega kana irīa njūru, kana akūūranie. Angīgakūūranie nyamū iyo na īngī, cīerī, ya mbere na iyo ya gūkūūranio, nī igaatuika nyamūre, na icio itīngīkūrwo.”

³⁴ Macio nīmo maathani marīa Jehova aaheire Musa Kīrīma-inī gĩa Sinai makonīi andū a Isiraeli.

[‡] 27:16 nī ta kilo 220

NDARI

Gūtarwo kwa Andū a Isiraeli

¹ Na rīrī, Jehova akīārīria Musa arī Hema-inī ya Gūtunganwo kūu Werū-inī wa Sinai mūthenya wa mbere wa mweri wa keerī, mwaka-inī wa keerī kuuma andū a Isiraeli moima būrūri wa Misiri. Akīmwīra atīrī: ²“Tara kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraeli, ūmatare na mbarī ciao, na nyūmba ciao ūrīa itariī, mūdū mūrūme o mūdū mūrūme andikwo rītwa rīake. ³ Wee mūrī na Harūni mūtare ikundi cia arūme othe arīa marī Isiraeli, arīa makinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīhoti gūthīi ita-inī. ⁴ Mūdū ūmwe kuuma o mūhīrīga, na akorwo arī mūtongoria wa nyūmba yao, nīo mekūmūteithia. ⁵ Maya nīmo marītwa ma andū arīa marīmūteithagīrīria:

kuuma mūhīrīga wa Rubeni, nī Elizuru mūrū wa Shedeuru;

⁶ kuuma mūhīrīga wa Simeoni, nī Shelumieli mūrū wa Zurishadai;

⁷ kuuma mūhīrīga wa Juda, nī Nahashoni mūrū wa Aminadabu;

⁸ kuuma mūhīrīga wa Isakaru, nī Nethaneli mūrū wa Zuaru;

⁹ kuuma mūhīrīga wa Zebuluni, nī Eliabu mūrū wa Heloni;

¹⁰ kuuma ariū a Jusufu:

kuuma Efiraimu, nī Elishama mūrū wa Amihudu;

kuuma Manase, nī Gamalieli mūrū wa Pedazuru;

¹¹ kuuma mūhīrīga wa Benjamini, nī Abidani mūrū wa Gideoni;

¹² kuuma mūhīrīga wa Dani, nī Ahiezeri mūrū wa Amishadai;

¹³ kuuma mūhīrīga wa Asheri, nī Pagieli mūrū wa Okirani;

¹⁴ kuuma mūhīrīga wa Gadi, nī Eliasafu mūrū wa Deueli;

¹⁵ kuuma mūhīrīga wa Nafitali, nī Ahira mūrū wa Enani.”

¹⁶ Acio nīo andū arīa maathuurirwo kuuma kūrī kīrīndī gīa Isiraeli, marī atongoria a mīhīrīga ya maithe mao ma tene. Nīo maarī atongoria a mīhīrīga ya Isiraeli.

¹⁷ Musa na Harūni makīoya andū acio maaheetwo marītwa mao. ¹⁸ Magīcooka magīita kīrīndī gīothe hamwe mūthenya wa mbere wa mweri wa keerī. Andū makīonania rūruka rwao kūringana na mbarī na nyūmba ciao, nao arūme arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria makīandikwo, o mūdū o mūdū na rītwa rīake, ¹⁹ o ta ūrīa Jehova aathite Musa. Nī ūndū ūcio akīmatara marī kūu Werū-inī wa Sinai:

²⁰ Kuuma njiaro-inī cia Rubeni, mūrū wa irigithathi wa Isiraeli:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandiko ma mbarī na nyūmba ciao.

²¹ Kuuma mūhīrīga wa Rubeni maarī andū 46,500.

²² Kuuma njiaro-inī cia Simeoni:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, magītarwo na makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandiko ma mbarī na nyūmba ciao. ²³ Kuuma mūhīrīga wa Simeoni maarī andū 59,300.

²⁴ Kuuma njiaro-inī cia Gadi:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ²⁵ Kuuma mūhīrīga wa Gadi maarī andū 45,650.

²⁶ Kuuma njiaro-inī cia Juda:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ²⁷ Kuuma mūhīrīga wa Juda maarī andū 74,600.

²⁸ Kuuma njiaro-inī cia Isakaru:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ²⁹ Kuuma mūhīrīga wa Isakaru maarī andū 54,400.

³⁰ Kuuma njiaro-inī cia Zebuluni:

Arūme othe arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī kana makīria, arīa mangīahotire gūthīi ita-inī makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa rīake kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³¹ Kuuma mūhīrīga wa Zebuluni maarī andū 57,400.

³² Kuuma kūrī ariū a Jusufu:

Kuuma njiaro-inī cia Efiraimu:

Arūme othe ariā maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria ariā mangīahotire gūthiī ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa riake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³³ Kuuma mūhīrīga wa Efiraimu maarī andū 40,500.

³⁴ Kuuma njiaro-inī cia Manase:

Arūme othe ariā maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, ariā mangīahotire gūthiī ita-inī makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa riake kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³⁵ Kuuma mūhīrīga-inī wa Manase maarī andū 32,200.

³⁶ Kuuma njiaro-inī cia Benjamini:

Arūme othe ariā maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, ariā mangīahotire gūthiī ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa riake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³⁷ Kuuma mūhīrīga wa Benjamini maarī andū 35,400.

³⁸ Kuuma njiaro-nī cia Dani:

Arūme othe ariā maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, ariā mangīahotire gūthiī ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa riake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ³⁹ Kuuma mūhīrīga wa Dani maarī andū 62,700.

⁴⁰ Kuuma njiaro-inī cia Asheri:

Arūme othe ariā maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, ariā mangīahotire gūthiī ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa riake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ⁴¹ Kuuma mūhīrīga wa Asheri maarī andū 41,500.

⁴² Kuuma njiaro-inī cia Nafitali:

Arūme othe ariā maakinyītie mīaka mīrongo īrī kana makīria, ariā mangīahotire gūthiī ita-inī, makīandikwo o mūdū o mūdū na rītwa riake, kūringana na maandiko ma mbarī ciao na nyūmba ciao. ⁴³ Kuuma mūhīrīga wa Nafitali maarī andū 53,400.

⁴⁴ Acio nio andū ariā maatarirwo nī Musa na Harūni na atongoria ariā ikūmi na eerī a Isiraeli, o ūmwe wao arūgamirire nyūmba yake. ⁴⁵ Andū othe a Isiraeli ariā maakinyītie mīaka mīrongo īrī kana makīria, ariā mangīahotire gūthiī ita-inī, magītarwo kūringana na nyūmba ciao. ⁴⁶ Andū acio othe marī hamwe maarī 603,550.

⁴⁷ No rīrī, andū a nyūmba ya mūhīrīga wa Lawi matiataranīrio hamwe na andū ariā angī a Isiraeli.

⁴⁸ Jehova neierite Musa atīrī, ⁴⁹ “Mūtigatare andū a mūhīrīga wa Lawi kana mūmataranīrie na andū ariā angī a Isiraeli. ⁵⁰ Handū ha ūguo-rī, amūrai Alawii matuīke arori a hema ya Ūira, mamenyagīrīre indo ciothe ciayo, na kindū o gīothe kīa hema iyo. Nio marīkuuaga hema iyo o na indo ciothe ciayo; na mamīmēnyagīrīre na mamīthiūrūrūkagīrie na hema ciao. ⁵¹ Rīrīa rīothe hema iyo īgūthaamio, Alawii acio nio marīmīambūraga, na rīrīa rīothe hema iyo īkwambwo-rī, Alawii acio nio marīmīambaga. Mūdū ūngī o na ūrīkū angīkamīkuhīrīria nīakoogawo. ⁵² Andū a Isiraeli marīambaga hema ciao kūringana na ikundi ciao, o mūdū kambī-inī yake harīa bendera yake īrī. ⁵³ No rīrī, Alawii marīambaga hema ciao mathiūrūrūkīrie hema ya Ūira nīgeetha kīrīndī kīu kīa Isiraeli gītīgakorēerwo nī mang’ūrī ma Ngai. Alawii nio marīhokagīrwo ūmenyereri wa hema iyo ya Ūira.”

⁵⁴ Nao andū a Isiraeli magīka maūdū macio o ta ūrīa Jehova aathite Musa.

2

Kūbangwo gwa Kambī cia Mīhīrīga

¹ Nake Jehova akīira Musa na Harūni atīrī, ² “Andū a Isiraeli nīmambage hema ciao irigīciīrie Hema-ya-Gūtūnganwo no irī haraaya nayo, o mūdū ari harīa bendera yake īrī īrīa īrī na marūūri ma nyūmba yao.”

³ Mwena wa irathīro, kūrīa rīua rīrathagīra-rī, nīho ikundi cia kambī ya mūhīrīga wa Juda ikaamba hema harīa bendera yao īrī. Mūtongoria wa andū a Juda nī Nahashoni mūrū wa Aminadabu. ⁴ Gikundi giake nī kīa andū 74,600.

⁵ Mūhīrīga wa Isakaru ūkaamba hema ciao mariganītie na andū a Juda. Mūtongoria wa andū a Isakaru nī Nethaneli mūrū wa Zuaru. ⁶ Gikundi giake nī kīa andū 54,400.

⁷ Mūhīrīga wa Zebuluni nīguo ūgaacookerera. Mūtongoria wa andū a Zebuluni nī Eliabu mūrū wa Heloni. ⁸ Gikundi giake nī kīa andū 57,400.

⁹ Andū othe ariā maagaīrwo gūikara kambī ya Juda, kūringana na ikundi ciao-rī, nī andū 186,400. Acio nio makaamba kuumagara.

¹⁰ Mwena wa gūthini nīho ikundi cia kambī ya mūhīrīga wa Rubeni igaakorwo, harīa bendera yao īrī. Mūtongoria wa andū a Rubeni nī Elizuru mūrū wa Shedeuru. ¹¹ Gikundi giake nī kīa andū 46,500.

¹² Mühiriga wa Simeoni ūkaamba hema ciao mariganitie na Rubeni. Mütongoria wa andũ a Simeoni nĩ Shelumielĩ mūrũ wa Zurishadai. ¹³ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 59,300.

¹⁴ Mühiriga wa Gadi nĩguo ūgũcookerera. Mütongoria wa andũ a Gadi nĩ Eliasafu mūrũ wa Deueli. ¹⁵ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 45,650.

¹⁶ Andũ othe arĩa magaiirwo gũikara kambĩ ya Rubeni, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 151,450. Acio nĩo magaatũka a keerĩ kuumagara.

¹⁷ Nayo Hema-ya-Gũtũnganwo na kambĩ ya Alawii moimagare marĩ gatagatĩ ga kambĩ icio ingĩ. Makoimagara marũmanĩrĩre kũringana na ūrĩa hema cia kambĩ ciao ciambĩtwo, o kambĩ irĩ handũ hayo nyene o harĩa bendera yao irĩ.

¹⁸ Mwena wa ithũiro nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mühiriga wa Efiraimu igũkorwo, o harĩa bendera yao irĩ. Mütongoria wa andũ a Efiraimu nĩ Elishama mūrũ wa Amihudu. ¹⁹ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 40,500.

²⁰ Mühiriga wa Manase nĩguo ūkũringania nao. Mütongoria wa andũ a Manase nĩ Gamalieli mūrũ wa Pedazuru. ²¹ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 32,200.

²² Mühiriga wa Benjamini nĩguo ūgũcookerera. Mütongoria wa andũ a Benjamini nĩ Abidani mūrũ wa Gideoni. ²³ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 35,400.

²⁴ Andũ othe arĩa magaiirwo gũikara kambĩ ya Efiraimu, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 108,100. Acio nĩo marĩthiiga marĩ a gatatũ.

²⁵ Mwena wa gathigathini nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mühiriga wa Dani igũkorwo, harĩa bendera yao irĩ. Mütongoria wa andũ a Dani nĩ Ahiezeri mūrũ wa Amishadai. ²⁶ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 62,700.

²⁷ Mühiriga wa Asheri ūkaamba hema ciao mariganitie nao. Mütongoria wa andũ a Asheri nĩ Pagieli mūrũ wa Okirani. ²⁸ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 41,500.

²⁹ Mühiriga wa Nafitali nĩguo ūgũcookerera. Mütongoria wa andũ a Nafitali nĩ Ahira mūrũ wa Enani. ³⁰ Gikundi gĩake nĩ kĩa andũ 53, 400.

³¹ Andũ othe arĩa magaiirwo gũikara kambĩ ya Dani nĩ andũ 157,600. Acio nĩo magaakorwo marĩ a mũthia kuumagara, marĩ harĩa bendera ciao irĩ.

³² Acio nĩo andũ a Isiraeli, arĩa maatarirwo kũringana na nyũmba ciao. Arĩa othe maarĩ kambĩ-inĩ kũringana na ikundi ciao-rĩ, maarĩ andũ 603,550. ³³ No rĩrĩ, Alawii matiataraniĩrio na andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁴ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe marĩa Jehova aathĩte Musa, na tondũ ūcio maambire hema harĩa bendera ciao ciarĩ, na ūguo noguo moimagarire, o mütongoria na andũ a mühiriga wake na nyũmba yake.

3

Alawii

¹ Ūyũ nĩguo ūhoru wa njiaro cia Harũni na Musa hĩndĩ irĩa Jehova aaririe na Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

² Marĩitwa ma ariũ a Harũni maarĩ Nadabu ūrĩa warĩ irigithathi, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

³ Macio nĩmo marĩitwa ma ariũ a Harũni, nao maarĩ athĩnjĩrĩ-Ngai aĩtirĩrie maguta, arĩa maamũritwo matungatage marĩ athĩnjĩrĩ-Ngai. ⁴ Na rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire marĩ mbere ya Jehova rĩrĩa maarutaga igongona na mwaki ūtarĩ mwĩtikĩrie mbere yake Werũ-inĩ wa Sinai. Matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ūndũ ūcio, Eleazaru na Ithamaru nĩo matungataga marĩ athĩnjĩrĩ-Ngai hĩndĩ irĩa yothē ithe wao Harũni aarĩ muoyo.

⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁶ “Rehe andũ a mühiriga wa Lawi ūmanee kũrĩ Harũni mũthĩnjĩrĩ-Ngai, nĩguo mamũteithagie.* ⁷ Marĩrutaga wĩra wa kũmũtungatĩra, na matungatagire kĩrĩndĩ kĩu gĩothē hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na ūndũ wa kũruta wĩra wa hema iyo. ⁸ Nao marĩmenyagĩrĩa indo ciothe cia Hema-ya-Gũtũnganwo, mahingagie maũndũ marĩa magĩrĩre nĩ gwĩkwo nĩ andũ a Isiraeli na ūndũ wa kũruta wĩra wa hema iyo. ⁹ Neana Alawii acio kũrĩ Harũni na ariũ ake; nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũneanwo kũrĩ we biũ. ¹⁰ Amũra Harũni na ariũ ake matungatage marĩ athĩnjĩrĩ-Ngai; mũndũ ūngĩ o wothē ūrĩa ūrĩkuhagĩrĩa harĩa haamũre na ngĩnya ooragwo.”

¹¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩ nĩ nĩ thuurĩte Alawii kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli ithenya rĩa marigithathi ma arũme arĩa marigithathĩtwo nĩ andũ-a-nja othe a Isiraeli. Alawii nĩ akwa, ¹³ nĩgũkorwo marigithathi mothe nĩ makwa. Hĩndĩ irĩa ndooragire marigithathi mothe ma Misiri, noguo ndeyamũrĩre marigithathi mothe ma Isiraeli, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ. Macio nĩ makwa kiũmbe. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai atĩrĩ, ¹⁵ “Tara Alawii† kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. Tara arũme othe arĩa makinyĩtie mweri ūmwe na makĩria.” ¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio, Musa akĩmatara o ta ūrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

* 3:6 Alawii nĩo maateithagĩrĩa athĩnjĩrĩ-Ngai.

† 3:15 Alawii matiathiiga mbaara-inĩ. Kĩu nĩkĩo kiagiragia matarwo maakinyia miaka mĩrongo tĩrĩ ta andũ arĩa angĩ.

¹⁷ Maya nĩmo mariĩtwa ma ariũ a Lawi:
Nĩ Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁸ Maya nĩmo mariĩtwa ma mbarĩ cia Agerishoni:
Nĩ Libini na Shimei.

¹⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ:
Amuramu, na Iziharu na Hebironi, na Uzieli.

²⁰ Mbarĩ cia Amerari:
ciarĩ Mahali na Mushi.

Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Alawii, kũringana na nyũmba ciao.

²¹ Gerishoni aarĩ na mbarĩ cia Alabini na Ashimei; ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Agerishoni.

²² Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria arĩa maatarirwo maarĩ andũ 7,500. ²³ Mbarĩ icio cia Agerishoni ciarĩ ciambe hema ciao mwena wa ithũiro, thuutha wa Hema-ĩria-Nyamũre. ²⁴ Mũtongoria wa nyũmba cia Agerishoni aarĩ Eliasafu mūrũ wa Laeli. ²⁵ Hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Agerishoni nĩo maarĩ na wĩra wa kũmenyerera Hema-ĩyo-Nyamũre na hema, na ciandarũ cia kũmihumbĩra, na gĩtabaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio cia kũirigĩra nja, na gĩtabaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa nja ĩria ithiũrũkĩrie Hema ỹyo nyamũre na kĩgongona na mihĩndo, na indo ciothe iria ikonainie na wĩra wacio.

²⁷ Kohathu aarĩ na mbarĩ cia Aamuramu, na Aiziharu, na Ahebironi, na Auzieli; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Akohathu. ²⁸ Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 8,600. Wĩra wa Akohathu warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre. ²⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ ciambage hema mwena wa gũthini wa Hema-ĩria-Nyamũre. ³⁰ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ cia Akohathu aarĩ Elizafani mūrũ wa Uzieli. ³¹ Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera ithandũkũ rĩa kirikanĩro, na metha, na mĩti ũria wa kũigĩrirwo matawa, na igongona, na indo cia gũtũmirwo harĩa haamũre, na gĩtabaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania, o na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio. ³² Mũtongoria mũnene wa Alawii aarĩ Eleazaru mūrũ wa Harũni, ũria mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe watuirwo mūrũgamĩrĩri wa arĩa maamenyagĩrĩra harĩa haamũre.

³³ Merari aarĩ na mbarĩ cia Amahali na Amushi; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Merari. ³⁴ Arũme arĩa othe maatarirwo arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 6,200. ³⁵ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ ya Merari aarĩ Zurieli mūrũ wa Abihaili; nao maarĩ maambage hema mwena wa gathigathini wa Hema-ĩria-Nyamũre. ³⁶ Amerari maamũrirwo mamenyagĩrĩre buremu ya hema ĩria yaamũritwo, na mĩgĩiko yayo, na itugĩ, na itina ciacio, o na indo ciothe ciayo cia wĩra, na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio, ³⁷ o na mamenyagĩrĩre itugĩ iria ciirigĩte nja yayo hamwe na itina ciacio, na higĩ cia hema na mĩhĩindo yayo.

³⁸ Musa na Harũni na ariũ ake maarĩ mambage hema ciao mwena wa irathĩro wa Hema-ĩyo-Nyamũre, mang'etheire irathĩro, o hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Mũndũ ũngĩ o wotho ũngĩakuhĩrĩrie hau haamũre aarĩ ooragwo.

³⁹ Alawii arĩa othe maatarirwo ta ũria Jehova aathĩte Musa na Harũni kũringana na mbarĩ ciao, hamwe na arũme othe arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maarĩ andũ 22,000.

⁴⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Tara marigithathi ma arũme othe ma andũ a Isiraeli arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, na wandĩke mariĩtwa mao. ⁴¹ Nyamũrĩra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli; o nague ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha marigithathi mothe ma mahiũ ma andũ a Isiraeli. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

⁴² Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtara marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, o ta ũria Jehova aamwathĩte. ⁴³ Marigithathi mothe ma arũme arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maandikwo na mariĩtwa mao, maarĩ andũ 22,273.

⁴⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Amũra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, nague ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha mahiũ mao. Alawii megũtũka akwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁴⁶ Gũkũra marigithathi macio 273 ma andũ a Isiraeli, acio makĩrĩte mũigana wa Alawii-rĩ, ⁴⁷ oya ceki ithano[‡] irũgamĩrĩre o mũndũ, kũringana na ceki ya handũ-harĩa-haamũre, ĩria ũritũ wayo ũrĩ gera mĩrongo ĩrĩ. ⁴⁸ Mbeeca icio cia gũkũra andũ a Isiraeli acio makĩrĩte-rĩ, cinengere Harũni na ariũ ake.”

⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩũngania mbeeca cia gũkũra andũ acio maakĩrĩte mũigana wa andũ arĩa maakũritwo nĩ Alawii. ⁵⁰ Kuuma kũrĩ marigithathi ma andũ a Isiraeli, akĩũngania betha ya ũritũ wa ceki 1,365[§] kũringana na ceki ya handũ-harĩa-haamũre. ⁵¹ Musa akĩnengera Harũni na ariũ ake mbeeca icio ciakũrĩte andũ, o ta ũria aathĩtuo nĩ kiugo kĩa Jehova.

¹ Jehova akĩra Musa na Harūni atĩrĩ: ² “Thĩnĩ wa Alawii-rĩ, tarai rūhonge rwa Akohathu kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³ Mũtare arũme othe a ũkũrũ wa kuuma miaka mĩrongo itatũ nginya miaka mĩrongo itano ariã mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

⁴ “Ŭyũ nĩguo wĩra wa Akohathu thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao nĩ kũmenyerera indo iria theru mũno. ⁵ Rĩria kambĩ igũthaama-rĩ, Harūni na ariũ ake marĩtoonyaga thĩnĩ wa hema iyo makaruta gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakanĩa na makahumbĩra ithandũkũ rĩa Ŭira nakio. ⁶ Ningĩ marĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũ cia pomboo, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũtheri igũrũ rĩacio, na matoonyie mĩtĩ ya kũrikuua handũ hayo.

⁷ “Nao maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa metha ya mĩgate rĩa iigagwo mbere ya Jehova, na mamĩgĩrĩre thaani, na thaani, nene na mbakũri, na ndigithũ cia magongona ma kũnyuuo; na mĩgate rĩa iigagwo hau hĩndĩ ciothe iikare o hau igũrũ. ⁸ Macooke maigĩrĩre gĩtambaya kĩa rangi wa gakarakũ igũrũ rĩa indo icio na ningĩ mahumbĩre gĩtambaya kũu na njũũ cia pomboo, na matoonyie mĩtĩ ya kũrikuua handũ hayo.

⁹ “Ningĩ moe gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, mahumbĩre mũtĩ ũria wa kũigĩrĩrwo matawa marĩa mamũrikaga, hamwe na matawa maguo, na magathĩ ma gũtinia ndaambi, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambi, na ndigithũ cia gwĩkĩrwo maguta ma matawa macio. ¹⁰ Ningĩ makũnje mũtĩ ũcio na indo ciaguo ciothe ciohetwo na gĩthii kĩa njũũ cia pomboo, na macigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹¹ “Nĩ maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa kigongona gĩa thahabu, na makĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũ cia pomboo, na matoonyie mĩtĩ rĩa ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹² “Ningĩ moe indo ciothe iria ihũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa handũ-harĩa-haamũre, macikũnje na gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, macihumbĩre na gĩthii kĩa njũũ cia pomboo, na macigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹³ “Ningĩ nĩ marute mũhu kuuma kigongona-inĩ gĩa gĩcango, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi igũrũ riakio. ¹⁴ Ningĩ maigĩrĩre indo ciothe iria ihũthagĩrwo gũtungata kigongona-inĩ, nacio nĩ hamwe na ngĩo cia mwaki, na njibe, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria. Igũrũ riakio nĩ maare gĩthii kĩa njũũ cia pomboo na matoonyie mĩtĩ ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹⁵ “Thuutha wa Harūni na ariũ ake kũriĩkia kũhumbĩra indo ciothe theru o na indo ciothe nyamũre, na rĩria andũ a kambĩ mehaarĩria gũthaama-rĩ, ariũ a Akohathu nao moke makuue indo icio. No matikanahutie indo icio nyamũre matigakue. Akohathu acio nĩo magaakuua indo iria irĩ thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

¹⁶ “Eleazaru mũrũ wa Harūni, ũria mũthĩnjĩri-Ngai, nĩwe ũrimenyagĩrĩa maguta ma gwakia tawa, na ũbumba ũria ũnũngaga wega, na mũtu ũria ũrutagwo hĩndĩ ciothe, o na maguta marĩa maitanagĩrĩrio. Nĩwe ũrimenyagĩrĩa Hema-ryo-Nyamũre irĩ yotho na indo iria ciothe irĩ thĩnĩ wayo, nĩcio indo iria nyamũre ciĩkĩritwo kuo, na indo cia wĩra.”

¹⁷ Jehova akĩra Musa na Harūni atĩrĩ, ¹⁸ “Menyereraĩ mbarĩ cia mũhĩrĩa wa Akohathu matikaneherio kuuma kũri Alawii. ¹⁹ Nĩguo matũũre muoyo na matikae gũkua rĩria mangĩkũhĩrĩa indo iria theru mũno-rĩ, mekagĩrei ũũ: Harūni na ariũ ake nĩo marĩtoonyaga handũ harĩa hatheru, na makagĩra o mũndũ wĩra wake na kĩria egũkuua. ²⁰ No ariũ a Kohathu matikanatoonye thĩnĩ kuona indo iria theru o na hanini, nĩguo matigaakue.”

Agerishoni

²¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²² “Tara Agerishoni o nao kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. ²³ Ŭtare arũme othe a ũkũrũ wa kuuma miaka mĩrongo itatũ nginya miaka mĩrongo itano ariã mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

²⁴ “Ŭyũ nĩguo ũtungata wa mbarĩ cia Agerishoni rĩria mekũruta wĩra na gũkuua mĩrigo: ²⁵ Nĩo marĩkuuaga itambaya cia gũcuurio cia Hema-rya-Nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo cia kũmĩhumbĩra, o na gĩthii kĩa njũũ cia pomboo cia kũmĩhumbĩra na igũrũ, na itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio iria cia kũirigĩra nja rĩa ithiũrũrũkĩrie Hema-ryo-Nyamũre na kigongona, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ, na mĩhĩndo na indo ciothe itũmagĩrwo ũtungata-inĩ wayo. Agerishoni acio nĩo marĩrutaga wĩra wotho ũria wagĩrĩre kũrutwo na indo icio. ²⁷ Ŭtungata wao wotho, ũri wa gũkuua mĩrigo kana wa kũruta wĩra ũngĩ, ũrĩrutagwo ũtongoretio nĩ Harūni na ariũ ake. Nĩ inyuĩ mũrimagayagĩra wĩra wao wa kĩria gĩothe marĩkuuaga. ²⁸ Ŭcio nĩguo ũtungata wa mbarĩ ya Agerishoni Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao ũrĩrutagwo ũtongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harūni, ũria mũthĩnjĩri-Ngai.

Amerari

²⁹ “Tara Amerari kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁰ Tara arũme othe a ũkũrũ wa kuuma miaka mĩrongo itatũ nginya miaka mĩrongo itano ariã mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

³¹ Ŭyũ nĩguo wĩra wao ũria marĩrutaga magĩtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao nĩ gũkuuaga buremu cia Hema-ryo-Nyamũre, na mĩgũko yayo, na itugĩ na itina ciacio, ³² o ũndũ ũmwe na itugĩ iria ciirigite nja hamwe na itina ciacio, na higĩ cia hema na mĩhĩndo, na indo ciothe ciacio na kĩndũ gĩothe gĩkonainie na kũruta wĩra ũcio. Gayagĩra o mũndũ indo iria agĩrĩrwo nĩ gũkuua. ³³ Ŭcio nĩguo ũtungata wa mbarĩ ya Amerari rĩria marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, matongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harūni, ũria mũthĩnjĩri-Ngai.”

³⁴ Na rirĩ, Musa, na Harũni, na atongoria a kirĩndĩ nĩmatarire Akohathu acio kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁵ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma miaka mĩrongo itatũ nginya miaka mĩrongo itano ariĩ mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ³⁶ matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 2,750 ³⁷ Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa andũ othe ariĩ maarĩ a mbarĩ cia Akohathu ariĩ maatungataga thiĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũria Jehova aathĩte Musa.

³⁸ Agerishoni maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁹ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma miaka mĩrongo itatũ nginya miaka mĩrongo itano ariĩ mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁰ matarĩtwo na mbarĩ na nyũmba ciao, maarĩ andũ 2,630. ⁴¹ Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Agerishoni ariĩ maatungataga thiĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na watho wa Jehova.

⁴² Amerari maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ⁴³ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma miaka mĩrongo itatũ nginya miaka mĩrongo itano ariĩ mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴ matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 3,200. ⁴⁵ Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Amerari. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũria Jehova aathĩte Musa.

⁴⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Musa na Harũni na atongoria a Isiraeli magĩtara Alawii othe kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴⁷ Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma miaka mĩrongo itatũ nginya miaka mĩrongo itano ariĩ mookire kũruta wĩra wa gũtungata na gũkuua Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁸ mũigana wao warĩ andũ 8,580. ⁴⁹ Kũringana na watho wa Jehova ũria aathĩte Musa, mũndũ o mũndũ nĩagayagĩrwo wĩra wake, na akerwo kirĩa egũkuua. Ūguo nĩguo maatarirwo, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

5

Gũtherio gwa Kambĩ

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli maingate kuuma kambĩ-inĩ yao mũndũ o wothe ũrũarĩte mĩrĩmũ wa ngoothi ũria ũngĩgwatanio, kana mũndũ ũrĩ na handũ o na ha he kuura, kana mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutia kiĩmba. ³ Ingata arũme o na andũ-a-nja; ũmaingate nja ya kambĩ nĩguo matigathaahie kambĩ yao kũria nĩ ndũuranagia na inyũ. ⁴ Ūguo noguo andũ a Isiraeli meekire; makĩruta andũ acio nja ya kambĩ. Magũka o ũria Jehova aathĩte Musa gwĩkwo.

Irihi rĩa Mahĩtia

⁵ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁶ “Ira andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Rĩria mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩhĩtĩria mũndũ ũria ũngĩ na njĩra o yothe, na nĩ ũndũ ũcio aage kwĩhokeka harĩ Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩ mũhĩtia, ⁷ na no nginya oimbũre mehĩa marĩa ekĩte. No nginya arute irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa mahĩtia macio make, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano kũrĩ irĩhi rĩu, anengere mũndũ ũcio ahĩtiirie. ⁸ No mũndũ ũcio angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa nyũmba yao ũria ũngĩrĩhwo nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩu, irĩhi rĩu rĩritũikaga rĩa Jehova, na no nginya rĩnengerwo mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩ hamwe na ndũrũme ya kũrutwo igongona rĩa horohio nĩ ũndũ wake. ⁹ Maruta mĩothe maamũre marĩa andũ a Isiraeli marĩrehagĩra mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, marĩtũikaga make. ¹⁰ Iheo cia o mũndũ irĩa nyamũre nĩ ciake we mwene, no kirĩa angĩhe mũthĩnjĩri-Ngai, gĩaatuũka kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio.’”

Ūhoro Ūkonĩ Mũtumia Ūtarĩ Mwĩhokeku

¹¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũtumia wa mũndũ angĩhĩngĩcania mĩthĩire yake, atũke ti mwĩhokeku harĩ we ¹³ na ũndũ wa gũkoma na mũndũ ũngĩ, na ũndũ ũcio ũhĩthwo mũthũuriwe na thaahu wake wage kũmenyeka (tondũ hatĩrĩ mũira wa kũmuumbũra, na ndaakorereirwo agĩka ũndũ ũcio-rĩ), ¹⁴ na mũthũuriwe aigũire mũtumia wake ũiru na amwĩkũũire atĩ nĩethaahĩtie, kana amũiguire ũiru na amwĩkũũire o na akorwo atethaahĩtie, ¹⁵ hĩndĩ iyo niatware mũtumia wake harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Ningĩ no nginya atware gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba imwe* ya mũtu wa cairi nĩ ũndũ wa mũtumia wake. Ndagaitĩrie mũtu ũcio maguta kana awĩkire ũbumba, nĩ ũndũ rĩu nĩ iruta rĩa mũtu rĩrutagwo nĩ ũndũ wa ũiru, iruta rĩa mũtu rĩa kirĩrikano, rĩa kũririkanania ihĩtia rĩu.

¹⁶ “‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatwara mũtumia ũcio amũrũgamie mbere ya Jehova. ¹⁷ Acooke oe maaĩ maamũre marĩ ndigithũ-inĩ ya rĩũmba, na ahakũre rũkũngũ hau thĩ ya Hema-ĩria-Nyamũre arwĩkire maaĩ-inĩ macio.† ¹⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũrũgamia mũtumia ũcio mbere ya Jehova, nĩakamuohora njuĩrĩ yake, acooke amũnengere iruta rĩu rĩa kirĩrikano rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru arĩnyĩite na moko, nake mũthĩnjĩri-Ngai we mwene akorwo anyĩĩte maaĩ macio marũrũ marĩa marehaga kĩrumi. ¹⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke ehĩtithie mũtumia ũcio, amwĩre atĩrĩ, ‘Angĩkorwo hatĩrĩ mũndũ ũngĩ ũkomete nawe, na ndũhĩngĩcanĩtie mĩthĩire yaku ũgethaahia hĩndĩ irĩa ũrĩ na mũthũuri-rĩ, maaĩ maya marũrũ marĩa marehaga kĩrumi maroaga gũgwĩka ũũru. ²⁰ No angĩkorwo nĩhĩngĩcanĩtie mĩthĩire yaku ũrĩ na mũthũuri na ũgethaahia nĩ ũndũ wa gũkoma na mũndũ ũngĩ tiga mũthũuri-guo-rĩ,’ ²¹ hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehĩtithia mũtumia ũcio na mwĩhitwa ũyũ ũrehanagĩra kĩrumi, oige atĩrĩ, ‘Jehova arotũma andũ anyu makũrume na magũkaane, rĩrĩa agaatumĩ kiero gĩaku kihinyare na nda yaku iĩmbe. ²² Namo maaĩ maya marehaga kĩrumi marotoonya mwĩrĩ waku, nayo nda yaku iĩmbe na kiero gĩaku kihinyare.”

“Nake mũtumia ũcio acooke oige atĩrĩ, “Ameni, nĩgĩtũike ũguo.”

* 5:15 nĩ ta kilo 2 † 5:17 Maaĩ matheru hamwe na rũkũngũ monanagia ituĩro rĩa Ngai kũrĩ mũndũ ũria ũhĩtithie.

²³ “Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakandika irumi icio ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, acooke acithambĩrie maaĩ-inĩ macio marũrũ. ²⁴ Nĩagatũma mũtũmia ũcio anyue maaĩ macio marũrũ marehaga kĩrũmi, namo maaĩ macio mamũtoonye na matũme aigue ruo rũnene mũno. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke oe iruta rĩu rĩa mũtu nĩ ũndũ wa ũiru kuuma moko-inĩ ma mũtũmia ũcio, arĩthũngũthie mbere ya Jehova, na acooke arĩrehe kigongona-inĩ. ²⁶ Nĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio arũme ngundi ĩmwe ya mũtu ũcio ũrutitwo ũrĩ wa kĩrĩrikano na aũcinĩre igĩrũ rĩa kigongona; thuutha ũcio atũme mũtũmia ũcio anyue maaĩ macio. ²⁷ Angikorwo niethaahĩtie na ti mwĩhokeku harĩ mũthuuriwe-rĩ, rĩrĩa akaanyuithio maaĩ macio marehaga kĩrũmi, nĩ makaamũtoonye matũme aigue ruo rũnene mũno, na nda yake ĩmbe na kiero gĩake kĩhinyare, nake atuĩke thaahu kũrĩ andũ ao. ²⁸ No rĩrĩ, angikorwo mũtũmia ũcio ndethaahĩtie na akorwo nĩ mũthingu-rĩ, ndagatuuo mũhĩtia, na nĩakahota kũgia na ciana.

²⁹ “Ūyũ nĩguo watho wa ũiru rĩrĩa mũtũmia angĩhĩngĩciana mũthĩire yake, ethaahie o arĩ na mũthuuri, ³⁰ kana rĩrĩa mũndũ mũrũme angĩnyitwo nĩ ũiru nĩ ũndũ nĩegwĩkũia mũtũmia ũcio wake. Mũthĩnjĩri-Ngai arĩmũrũgamagia mbere ya Jehova na arũmĩrĩre watho ũcio wothie. ³¹ Mũthuuriwe nĩagatuuo ndarĩ na ihĩtia o na rĩrĩkũ, no mũtũmia ũcio nĩwe ũgaacookererwo nĩ mehia make.”

6

Mũnaziri

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩenda kwhĩtia mwĩhitwa wa mwanya, ũrĩ mwĩhitwa wa kwiĩyamũra Jehova atuĩke Mũnaziri,* ³ no nginya atĩge kũnyua ndibei o na indo irĩa ingĩ ngagatu cia kũnyua, na ndakananyue thiki ĩthondeketwo kuuma kũrĩ ndibei kana kindũ kĩngĩ kĩgagatu gĩa kũnyua. Ndakananyue maaĩ ma thabibũ, kana arie thabibũ, kana thabibũ irĩa nyũmthie. ⁴ Hindĩ irĩa yothie arĩkoragwo arĩ Mũnaziri, ndakanarie kindũ gĩa kuuma he mũthabibũ, irĩ mbegũ kana makoni.

⁵ “‘Ihinda rĩothe rĩa mwĩhitwa ũcio wa kwiĩyamũra, ndakanenjwo mũtwe. No nginya aikarage arĩ mũtheru o nginya ihinda rĩake rĩa kwiĩyamũra Jehova rĩthire; no nginya areke njuĩrĩ cia mũtwe wake ikũre iraihe. ⁶ Ihinda rĩu rĩothe eyamũrĩre Jehova ndakanakuhĩrĩre kĩimba. ⁷ O na ithe, kana nyina, kana mũrũ wa nyina, kana mwarĩ wa nyina angikua, ndakanethaahie nĩ ũndũ wao, tondũ arĩ na rũrĩ rwa kwiĩyamũra Ngai mũtwe. ⁸ Ihinda rĩothe rĩa kwiĩyamũra gwake arĩkoragwo aamũrĩrwo Jehova.

⁹ “Mũndũ angikua gĩkuũ kĩa narua arĩ ho, nĩguo ũndũ ũcio ũthaahie njuĩrĩ irĩa aamũrĩte, no nginya enjwo mũtwe mũthenya wake wa gũtherio, na nĩguo wa mũgwanja. ¹⁰ Nĩngĩ mũthenya wa ĩnana no nginya atware ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai arute ĩmwe ĩtuĩke igongona rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ingĩ ĩtuĩke nĩ iruta rĩa njino nĩguo ahoroherio, nĩ ũndũ nĩehĩtie nĩgũkorwo arĩ hamwe na kĩimba. Mũthenya o ro ũcio no nginya aamũrĩre Jehova mũtwe wake rĩngĩ. ¹² No nginya eyamũrĩre Jehova ihinda rĩu rĩa kwiĩyamũra, no na nginya arute gatũrũme ka mwaka ũmwe gatuĩke ka igongona rĩa mahĩtia. Mũthenya irĩa mĩhĩtũku ndĩgũtarwo, tondũ niathaahirio ihinda rĩrĩa eyaamũrĩte.

¹³ “‘Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo watho wa Mũnaziri ihinda rĩake rĩa kwiĩyamũra Ngai riathira. Nĩakarehwo itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁴ Hau nĩho akaarehe maruta make harĩ Jehova, namo nĩ: gatũrũme ka mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ gatuĩke ka iruta rĩa njino, na kamwatĩ ka mwaka ũmwe karĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, na ndũrũme ĩmwe ĩtarĩ na kaũũgũ irĩ iruta rĩa ũiguano, ¹⁵ hamwe na maruta ma mũtu na maruta ma kũnyuuo, na gĩkabũ kĩa mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, na keki cia mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtũkanĩtio na maguta, na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta.

¹⁶ “‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga indo icio mbere ya Jehova, na acooke arute igongona rĩa kũhoroheria mehia o na iruta rĩa njino. ¹⁷ Nĩakarehe gĩkabũ kũ kĩa mĩgate ĩtarĩ mĩmbie na arute ndũrũme ĩyo irĩ igongona rĩa ũiguano kũrĩ Jehova, hamwe na igongona rĩayo rĩa mũtu na rĩa indo cia kũnyuuo.

¹⁸ “‘Nĩngĩ hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, Mũnaziri no nginya enjwo njuĩrĩ irĩa aamũrĩte. Nĩakoya njuĩrĩ ĩyo na amĩkie mwaki-inĩ ũrĩa ũrĩ rungu rwa igongona rĩa rĩa ũiguano.

¹⁹ “‘Thuutha wa Mũnaziri ũcio kwenjwo njuĩrĩ yake ya kwiĩyamũra, mũthĩnjĩri-Ngai nĩ akoya kĩande gĩtherũkĩtio kĩa ndũrũme ĩyo, na keki na tũmĩgate tũria tũhũthũ kuuma gĩkabũ-inĩ kiu, cieri ĩtarĩ ndawa ya kũmbia. ²⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke acithũngũthie mbere ya Jehova, ĩtuĩke igongona rĩa gũthũngũthio; nĩ nyamũre, na nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na gĩthũri kĩria gĩthũngũthĩtio, o na kiero kĩria kĩrutitwo. Thuutha ũcio Mũnaziri no anyue ndibei.

²¹ “‘Ūcio nĩguo watho wa Mũnaziri ũria wĩhĩtaga kũrutĩra Jehova indo kũringana na ũria eyaamũrĩte, hamwe na kĩria kĩngĩ gĩothe angĩhota kũruta. No nginya ahĩngie mwĩhitwa ũria ehĩtie, kũringana na watho wa Mũnaziri.”

Kĩrathimo kĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

²² Nĩngĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²³ “‘Ira Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo mũrĩrathimaga andũ a Isiraeli. Meragei atĩrĩ:

²⁴ “‘Jehova arokũrathima, na akũmenyagĩrĩre;

* 6:2 Mũndũ nĩangĩehĩtie mwĩhitwa wa gũtuika Mũnaziri kwa ihinda, kana mũtũrĩre wake wothie. Acari nĩmangĩehĩtie mwĩhitwa handũ ha ciana ciao. Mũnaziri ndetĩkĩritio kũnyua kindũ kĩgagatu, kwenja njuĩrĩ kana nderu, o na kana kũhutia kindũ gĩkuũ.

²⁵ Jehova arotūma ūthiū wake ūkwarire,
na agūkinyagirie wega wake;

²⁶ Jehova arogūtiirira gīthiithi gīake,
na akūhe thayū.”

²⁷ “Nī ūndū ūcio athinjiri-Ngai nīmarigwetaga riitwa riakwa kūrī andū a Isiraeli, na nīi nīndū-marathimaga.”

7

Maruta Hindī ya Kwamūrwo kwa Hema-iria-Nyamūre

¹ Rīrīa Musa aarikirie kūhaanda Hema-iria-Nyamūre, nīamūtīrīrie maguta o na akīmāmūrīra Jehova hamwe na indo ciayo ciothe. Ningī agiitīrīria kīgongona maguta, na agīkāmūra hamwe na indo ciakio ciothe. ² Ningī atongoria a Isiraeli, atongoria a nyūmba ciao ariā maari atongoria a mihiriga ariā maarugamirīrie andū ariā maataritwo, makirehe maruta. ³ Maareheire Jehova iheo ikuiitwo nī ngaari ithathatū cia ng’ombe iri humbire, hamwe na ndegwa ikūmi na igiri, ndegwa imwe ikarutwo nī o mūtongoria, na ngaari imwe ikarutwo nī atongoria eerī. Indo icio nīcio maarehire mbere ya Hema-iria-Nyamūre.

⁴ Nake Jehova akīra Musa atiri: ⁵ “Itikira indo icio kuuma kūrī o, nīguo ihūthirwo wīra-ini wa Hema-ya-Gūtungano. Ūciheane kūrī Alawii o ta ūria wīra wa mūdū o mūdū ūkūbatara.”

⁶ Nī ūndū ūcio Musa akīoya ngaari icio na ndegwa icio agiciheana kūrī Alawii. ⁷ Aaheire Agerishoni ngaari igiri na ndegwa inya, o ta ūria wīra wao wabataraga, ⁸ ningī akīhe Amerari ngaari inya na ndegwa inyanya, o ta ūria wīra wao wabataraga. Othe maatongoragio nī Ithamaru mūrū wa Harūni, ūria mūthinjiri-Ngai. ⁹ Na Musa ndaigana kūhe Akohathu kīndū o nakī, tondū wīra wao warī wa gūkuuaga indo iria nyamūre na ciande ciao, nīgukorwo ūcio nīguo warī wīra ūria meehokeirwo.

¹⁰ Rīrīa kīgongona gīaitirīrio maguta, atongoria nīmarehire maruta mao nīguo kīamūrwo, na makīmaiga mbere ya kīgongona kīu. ¹¹ Nī ūndū Jehova nīeerite Musa atiri, “O mūthenya, mūtongoria ūmwe arirehaga maruta make nī ūndū wa kwamūrwo gwa kīgongona.”

¹² Mūdū ūria warehire maruta make mūthenya wa mbere aari Nahashoni mūrū wa Aminadabu wa mūhiriga wa Juda.

¹³ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū,* na mbakūri imwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja,† cieri kūringana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o imwe yayiūrītio mūtu ūria mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūri iruta rīa mūtu; ¹⁴ na thaani imwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi,‡ iiyūrītio ūbumba; ¹⁵ na gatēwa kamwe, na ndūrūme imwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, Nī ūndū wa iruta rīa njino; ¹⁶ na thenge imwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ¹⁷ na ndegwa igiri, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo iri igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Nahashoni mūrū wa Aminadabu.

¹⁸ Mūthenya wa keerī Nethaneli mūrū wa Zuaru, mūtongoria wa Aisakaru, nake akirehe maruta make.

¹⁹ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū, na mbakūri imwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o imwe yayiūrītio mūtu ūria mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūri iruta rīa mūtu; ²⁰ na thaani imwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, iiyūrītio ūbumba; ²¹ na gatēwa kamwe, na ndūrūme imwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ²² na thenge imwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ²³ na ndegwa igiri, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo iri igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Nethaneli mūrū wa Zuaru.

²⁴ Mūthenya wa gatatū Eliabu mūrū wa Heloni, mūtongoria wa andū a Zebuluni, nake akirehe maruta make.

²⁵ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū, na mbakūri imwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o imwe yayiūrītio mūtu ūria mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūri iruta rīa mūtu; ²⁶ na thaani imwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, iiyūrītio ūbumba; ²⁷ na gatēwa kamwe, na ndūrūme imwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ²⁸ na thenge imwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ²⁹ na ndegwa igiri, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo iri igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Eliabu mūrū wa Heloni.

³⁰ Mūthenya wa kana, Elizuru mūrū wa Shedeuru, mūtongoria wa andū a Rubeni, nake akirehe maruta make.

³¹ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīmwe rīa mīrongo itatū, na mbakūri imwe ya kūminjaminjīria ya betha ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, cieri kūringana

* 7:13 nī ta kilo imwe na nuthu (1:5) † 7:13 nī ta kilo robo ithatū (0.75) ‡ 7:14 nī ta giramu 110

na githimo gĩa cekeru ya haria haamüre, na o imwe yaiyurithio mütu uria mühinyu muno utukanithio na maguta, uri iruta ria mütu; ³² na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa cekeru ikumi, iyyurithio ubumba; ³³ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatürume ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ³⁴ na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ³⁵ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano na tutürume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Elizuru muru wa Shedeuru.

³⁶ Muthenya wa gatano, Shelumeli muru wa Zurishadai, mutongoria wa andu a Simeoni, nake akirehe maruta make.

³⁷ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa cekeru igana ria mirongo itatu, na mbakuri imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa cekeru mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gĩa cekeru ya haria haamüre, na o imwe iyyurithio mütu uria mühinyu muno utukanithio na maguta, uri iruta ria mütu; ³⁸ na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa cekeru ikumi, iyyurithio ubumba; ³⁹ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatürume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁴⁰ na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁴¹ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano, na tutürume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Shelumeli muru wa Zurishadai.

⁴² Muthenya wa gatandatü Eliasafu muru wa Deueli, mutongoria wa andu a Gadi, nake akirehe maruta make.

⁴³ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa cekeru igana ria mirongo itatu, na mbakuri imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa cekeru mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gĩa cekeru ya haria haamüre, na o imwe iyyurithio mütu uria mühinyu muno utukanithio na maguta, uri iruta ria mütu; ⁴⁴ na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa cekeru ikumi, iyyurithio ubumba; ⁴⁵ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatürume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁴⁶ na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁴⁷ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano, na tutürume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Eliasafu muru wa Deueli.

⁴⁸ Muthenya wa mugwanja Elishama muru wa Amihudu, mutongoria wa andu a Efiraimu, nake akirehe maruta make.

⁴⁹ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa cekeru igana ria mirongo itatu, na mbakuri imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa cekeru mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gĩa cekeru ya haria haamüre, na o imwe iyyurithio mütu uria mühinyu muno utukanithio na maguta, uri iruta ria mütu; ⁵⁰ na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa cekeru ikumi, iyyurithio ubumba; ⁵¹ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatürume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁵² na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁵³ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano, na tutürume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Elishama muru wa Amihudu.

⁵⁴ Muthenya wa kanana Gamalieli muru wa Pedazuru, mutongoria wa andu a Manase, nake akirehe maruta make.

⁵⁵ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa cekeru igana ria mirongo itatu, na mbakuri imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa cekeru mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gĩa cekeru ya haria haamüre, na o imwe iyyurithio mütu uria mühinyu muno utukanithio na maguta, uri iruta ria mütu; ⁵⁶ na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa cekeru ikumi, iyyurithio ubumba; ⁵⁷ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatürume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁵⁸ na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁵⁹ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano, na tutürume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Gamalieli muru wa Pedazuru.

⁶⁰ Muthenya wa kenda, Abidani muru wa Gideoni, mutongoria wa andu a Benjamini, nake akirehe maruta make.

⁶¹ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa cekeru igana ria mirongo itatu, na mbakuri imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa cekeru mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gĩa cekeru ya haria haamüre, na o imwe iyyurithio mütu uria mühinyu muno utukanithio na maguta, uri iruta ria mütu; ⁶² na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa cekeru ikumi, iyyurithio ubumba; ⁶³ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatürume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁶⁴ na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁶⁵ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano, na tutürume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Abidani muru wa Gideoni.

⁶⁶ Muthenya wa ikumi Ahiezeri muru wa Amishadai, mutongoria wa andu a Dani, nake akirehe maruta make.

⁶⁷ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa cekeru igana ria mirongo itatu, na mbakuri

imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa ceki mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gia ceki ya haria haamure, na o imwe iyurutio muti uria mihinyu muno utukanitio na maguta, uri iruta ria muti; ⁶⁸ na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa ceki ikumi, iyurutio ubumba; ⁶⁹ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatirume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁷⁰ na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁷¹ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano na tuturume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Ahiezeri muru wa Amishadai.

⁷² Muthenya wa ikumi na umwe, Pagieli muru wa Okirani, mutongoria wa andu a Asheri, nake akirehe maruta make.

⁷³ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa ceki igana ria mirongo itatu, na mbakuri imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa ceki mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gia ceki ya haria haamure, na o imwe iyurutio muti uria mihinyu muno utukanitio na maguta, uri iruta ria muti; ⁷⁴ na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa ceki ikumi, iyurutio ubumba; ⁷⁵ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatirume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁷⁶ na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁷⁷ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano na tuturume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Pagieli muru wa Okirani.

⁷⁸ Muthenya wa ikumi na iri Ahira muru wa Enani, mutongoria wa andu a Nafitali, nake akirehe maruta make.

⁷⁹ Indo iria aarutire ciari thaani imwe ya betha ya uritu wa ceki igana ria mirongo itatu, na mbakuri imwe ya betha ya kuminjaminjiria ya uritu wa ceki mirongo mugwanja, cieri kuringana na githimo gia ceki ya haria haamure, na o imwe iyurutio muti uria mihinyu muno utukanitio na maguta, uri iruta ria muti; ⁸⁰ na thaani imwe nene ya thahabu ya uritu wa ceki ikumi, iyurutio ubumba; ⁸¹ na gategwa kamwe, na ndurume imwe, na gatirume kamwe ka mwaka umwe, ni undu wa iruta ria njino; ⁸² na thenge imwe ya igongona ria kuhoroherio mehia; ⁸³ na ndegwa igiri, na ndurume ithano, na thenge ithano na tuturume tutano twa mwaka umwe, irutwo iri igongona ria uiguano. Ici nicio indo iria ciarutirwo ni Ahira muru wa Enani.

⁸⁴ Maya nimo maar maruta ma atongoria a andu a Isiraeli ni undu wa kwamurwo gwa kigongona riria gaitagirio maguta: ciari thaani cia betha ikumi na igiri na mbakuri cia betha cia kuminjaminjiria ikumi na igiri na thaani nene cia thahabu ikumi na igiri. ⁸⁵ Thaani o imwe ya betha yari na uritu wa ceki igana ria mirongo itatu, na mbakuri o imwe ya kuminjaminjiria yari na uritu wa ceki mirongo mugwanja. Thaani cia betha ciothe ciari na uritu wa ceki ngiri igiri na magana mana, [§] kuringana na githimo gia ceki ya haria haamure. ⁸⁶ Thaani iria nene ikumi na igiri cia thahabu ciyurutio ubumba ciari na uritu wa ceki ikumi o imwe, kuringana na githimo gia ceki ya haria haamure. Thaani icio nene cia thahabu ciothe ciari na uritu wa ceki igana ria mirongo iri. ^{*} ⁸⁷ Muihana wotha wa nyamu cia kuruto igongona ria njino wari tutegeka ikumi na twiri, na ndurume ikumi na igiri na tuturume ikumi na twiri twa mwaka umwe, hamwe na maruta ma cio ma muti. Thenge ikumi na igiri ciarutirwo iri igongona ria kuhoroherio mehia. ⁸⁸ Muihana wa nyamu ciothe cia igongona ria uiguano ciari ndegwa mirongo iri na inya, na ndurume mirongo itandatu, na thenge mirongo itandatu, na tuturume mirongo itandatu twa mwaka umwe. Macio nimo maar maruta ma kwamurwo gwa kigongona thuutha wa kiarikia gutirio maguta.

⁸⁹ Riria Musa atonyire Hema-ya-Gutunganwo kwaria na Jehova-ri, niaigire mugambo ukimwariria kuuma gatagati ka makerubi maria meer maar iguru ria git githa, iguru ria ithanduku ria Uira. Nake Jehova akimwariria.

8

Kugwata Matawa

¹ Nake Jehova akira Musa atiri, ² "Ariria Haruni, umwire atiri, 'Hindi iria uribangaga matawa maria mugwanja, mabangage niguu utheri wamo waragire mwena wa na mbere wa muti ucio wa kugirirwo matawa.'"

³ Haruni agiika o ta uguo; akibanga matawa macio amaroretie mwena uria utheri wamo wathagira hau mbere ya muti ucio maaigirirwo, o ta uria Jehova aathite Musa gwikwo. ⁴ Muti ucio wa kugirirwo matawa wathondeketwo uu: wathondeketwo na thahabu ya guturwo, kuuma gitina-ini kiaguo o nginya kuria mahua maguo maar. Muihanire wa muti ucio wa kugirirwo matawa wathondeketwo o ta uria muihanire wago wonetio Musa ni Jehova.

Kwamira Alawii

⁵ Nake Jehova akira Musa atiri: ⁶ "Oya Alawii umeherie kuuma kuri andu aria anga a Isiraeli, umatherie mathirwo ni thaahu. ⁷ Ukimatheria ugeekaga uu: Maminjaminjirie maa ma kumatheria thaahu; macooke menje nuiri cia miri yao kundu guothe na mathambie nguo ciao, niguu metherie. ⁸ Ningi ureke moe gategwa hamwe na iruta riako ria muti uria mihinyu muno utukanitio na maguta; nawe ucooke woe

gategwa kang'i ga keeri ga kũrutwo igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁹ Ūrehe Alawii acio mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, na ūcooke wĩte kirĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli hamwe. ¹⁰ Ūrehe Alawii acio mbere ya Jehova, nao andũ a Isiraeli mamaigĩrĩre moko mĩtwe. ¹¹ Nake Harũni arutĩre Jehova Alawii acio hau mbere yake taari igongona rĩa gũthũngũthio rĩrutitwo nĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maikarage mehaariĩre kũruta wĩra wa Jehova.

¹² "Thuutha ūcio Alawii maigĩrĩre moko mao mitwe ya ndegwa icio, ūcirutĩre Jehova, ĩmwe ĩtuĩke ya igongona rĩa kũhoroherio mehia na iyo ĩngĩ ĩtuĩke iruta rĩa njino, nĩgeetha Alawii mahoroherio. ¹³ Reke Alawii marũgame mbere ya Harũni na ariũ ake, na ūcooke ūmarutĩre Jehova taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio. ¹⁴ Ūguo nĩguo ūkaamũra Alawii, ūmeherie kuuma kũrĩ andũ ariya angĩ a Isiraeli, nao Alawii acio matũĩke akwa.

¹⁵ “Warikia gütheria Alawii acio na kũmaruta matuike ta igongona rĩa güthũngũthio-rĩ, nĩmarutage wĩra wao Hema-inĩ-ya-Gütũnganwo. ¹⁶ Acio nĩo andũ a Isiraeli ariĩ mekũheanwo kũrĩ nĩ biũ. Ndĩmeyoeire marĩ akwa ithenya rĩa marigithathi ma ciana cia tũhĩĩ kuma kũrĩ mĩtũmia o wothe Mũsiraeli. ¹⁷ Irigithathi o rĩothe rĩa njamba gũkũ Isiraeli, kana nĩ rĩa mĩndũ kana nĩ rĩa nyamũ-rĩ, nĩ riakwa. Rĩrĩa ndooragie marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, hĩndĩ iyo nĩguo ndaamaamũire matuike akwa mwene. ¹⁸ Na nĩ nĩ njoete Alawii ithenya rĩa marigithathi mothe ma ciana cia tũhĩĩ thĩĩnĩ wa Isiraeli. ¹⁹ Thĩĩnĩ wa andũ a Isiraeli othe-rĩ, nĩheanĩte Alawii matuike iheo kũrĩ Harũnĩ na ariũ ake, na marutage wĩra Hema-inĩ-ĩno-ya-Gütũnganwo handũ ha andũ a Isiraeli, na mamahorohagĩrie nĩgeetha andũ a Isiraeli matikae kũniinwo na mũthiro hĩndĩ rĩa mangĩkuhĩrĩria handũ-haria-haamũre.”

²⁰ Musa, na Harūni mari na kirīndi kīu gīothe kīa andū a Isiraeli magīka Alawii o ta ūguo Jehova aathite Musa. ²¹ Alawii acio magītheria na magīthambia nguo ciao. Harūni nake agicooka akīmaruta ta igongona rīa gūthūngūthio mbere ya Jehova, na akīmahoroheria nīguo amatherie. ²² Thuutha ūcio, Alawii magītoonya Hema-inī-īyo-ya-Gūtūnganwo marutage wīra wao marūgamirīrwo nī Harūni na ariū ake. Magīka Alawii acio o ta ūria Jehova aathite Musa gwikwo.

²³ Ningi Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ündũ üyũ nĩguo ũkonĩ Alawii: Atĩrĩ, arũme othe arĩa mahingitie mĩaka mĩrongo iĩrĩ na itano na makiria nĩo mariũkaga kũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Güttinganwo, ²⁵ no mahingia mĩaka mĩrongo itano-rĩ, no nginya mahurũke kuuma wĩra ũcio wao wa gütungata, matigacooke kũruta wĩra. ²⁶ No rĩrĩ, no mateithagĩrĩrie ariũ a ithe wao rĩrĩa mekũruta wĩra Hema-inĩ-ya-Güttinganwo, no-o ene matikarute wĩra ũcio. Üguo nĩguo ũrigavagĩra Alawii wĩra ũria marĩrutaga.”

9

Gĩathĩ-qĩa-Bathaka

¹ Nake Jehova akĩarĩria Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai mweri-inĩ wa mbere wa mwaka wa keerĩ thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, akĩmwĩra atĩrĩ, ²“Ƴra andũ a Isiraeli makũngũyagĩre Giathĩ-kĩa-Bathaka ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo. ³ Kũngũyagĩrai gĩathĩ kũ ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo, hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ũyũ, kũringana na mawatho makĩo mothe na mũtabarĩre wakĩo.”

⁴ Nĩ ūndũ ūcio Musa akĩrĩa andũ a Isiraeli makũngũire Gĩathĩ-kĩa-Bathaka. ⁵ Nao magĩka o ro ũguo kũu Werũ-inĩ wa Sinai hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. Andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mothe o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ No amwe ao matingākungūiire Giāthi-kia-Bathaka mūthenya ūcio nī ūndū nīmagwatitwo nī thaahu nī ūndū wa kūhutania na kiimba kia mūdū. Nī ūndū ūcio magiūka kūrī Musa na Harūni mūthenya o ro ūcio ⁷ makiira Musa atiri, “Nī tūnyiititwo nī thaahu nī ūndū wa kūhutania na kiimba kia mūdū, no nī kī giğūtuma tūgiriō kūneana indo cia kūrutira Jehova tūri hamwe na andū a Isiraeli ariā angī ihinda ririā rītiitwo?”

⁸ Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Etererai nyambe nduĩrie ũhoro wa ũrĩa Jehova egwathana ũhoro wanyu.”

⁹ Jehova agĩcoka akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Rĩria mündũ wanyu o na ũrĩkũ kana njĩaro cianyu marĩ na thaahu nĩ undũ wa kũhutanĩa na kũimba kĩa mündũ, kana akorwo arĩ rũgendo-inĩ rĩ, mündũ ũcio o nake no akũngũire Gĩathĩ-kĩa-Bathaka ya Jehova. ¹¹ Marikũngũyagĩra gĩathĩ kiu hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmĩ na ĩna wa mweri wa keerĩ. Marĩĩaga gatũrũme na mĩgate itarĩ mĩkĩre ndawa ya kũimba na nyeni ndũrũ. ¹² Matikanatigie gacunjĩ o na kamwe karaare nginya rũciĩna kana moine ihĩndĩ riako o na rĩmwe. Rĩria megũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka iyo no nginya marũmagĩrĩre mũtabarĩre wakio wothe. ¹³ No mündũ angikorwo ndarĩ na thaahu, na ndũathiĩe rũgendo, na aage gũkũngũira Gĩathĩ-kĩa-Bathaka, mündũ ũcio nĩakaingatwo athengio kuuma kũrĩ andũ ao, nĩ undũ ndaareheire Jehova indo iria arutagĩrwo ihinda rĩria ritũitwo. Mündũ ũcio niagacokererwo nĩ mehia make mwene.

14 “Mūgeni ūikaranītie na inyuū na ende gūkūngūūra Giathi-kīa-Bathaka ya Jehova-rī, no nginya eke ūguo kūringana na watho na mūtabarire wakio. No nginya mūgīage na mūtabarire ya mūthemba ūmwe kūrī mūgeni na kūrī mūdū ūrīa ūciarīrwo būrūri wanyu.”

Itu Iqũrũ rĩa Hema-ĩrĩa-Nyamũre

¹⁵ Muthenya ūria Hema-īria-Nyamūre, o Hema-īyo-ya-Ūira yaambirwo-rī, itu rikīmihumbira. Kuuma hwa-ini nginya rūciini itu riu riari igūrū ria Hema-īyo-Nyamūre na itu riu rikoona gwo rihaana ta mwaki.
¹⁶ Ūguo nīguo gwaathiire na mbere gūikara; itu rikamihumbira ūtūkū na rikoona gwo rihaana ta mwaki.
¹⁷ Hindī ūria yothē itu riu riēheraga kuuma harī hema īyo, andū a Israeli makoinagara magathii; na riri, itu riu riarūgamira handū, andū a Israeli makaamba hema cio ho. ¹⁸ Jehova aathana-rī, andū a Israeli

makoimagara magathiĩ, na aathana rĩngĩ makaamba hema ciao. Hĩndĩ ĩria yothe itu rĩu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-iyō-Nyamũre, maikaraga o hau kambĩ. ¹⁹ Hĩndĩ ĩria itu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-iyō-Nyamũre kahinda karaaya-rĩ, andũ a Isiraeli magathiĩkĩra Jehova na makaaga kuumagara. ²⁰ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikara igũrũ rĩa Hema-iyō-Nyamũre o matukũ manini; no Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ aathana, makoimagara magathiĩ. ²¹ Mahinda mamwe itu rĩu rĩaikara o kuuma hwaĩ-inĩ nginya rūcĩnĩ, na itu rĩehera rūcĩnĩ-rĩ, makoimagara magathiĩ. Kana nĩ mũthenya kana nĩ ũtukũ, hĩndĩ o yothe itu rĩu rĩehera nao makoimagara magathiĩ. ²² Itu rĩu rĩngĩaikarire igũrũ rĩa hema ĩyo mĩthenya ĩĩrĩ, kana mweri, kana mwaka, andũ a Isiraeli maikaraga kũu kambĩ, na matingioimagarire mathĩĩ, no itu rĩu rĩehera makoimagara magathiĩ. ²³ Jehova aathana makaamba hema, na ningĩ Jehova aathana makoimagara magathiĩ. Maathikagĩra watho wa Jehova kũringana na ũria aathaga Musa.

10

Tũrumbeta twa Betha

¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Thondeka tũrumbeta twĩrĩ, ũtũthondeke na betha ndure, tũhũthagĩrwo gwtũrio kĩrĩndĩ hamwe, o na twa gwtĩ andũ moime kambĩ moimagare mathĩĩ. ³ Hĩndĩ ĩria tũrumbeta tweerĩ twahuhwo hamwe, kĩrĩndĩ gĩothe gĩkongana harĩwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁴ Angĩkorwo no karumbeta kamwe kahuhwo-rĩ, atongoria, nĩo anene a mbarĩ cia Isiraeli, nĩo marĩũnganaga harĩwe. ⁵ Rĩria karumbeta kahuhwo na mũgambo mũnene, mĩhĩrĩga ĩria ĩkarĩte mwena wa irathĩro ĩkoimagara. ⁶ Karumbeta ga keerĩ kahuhwo na mũgambo mũnene, andũ a kambĩ cia mwena wa gũthini makoimagara. Mũgambo ũcio mũnene nĩguo kĩmenyithia gĩa kuumagara. ⁷ Nĩgeetha kĩrĩndĩ kĩũngane-rĩ, huhagai tũrumbeta, no ti na mĩhũire ta ĩyo ĩngĩ.

⁸ “Ariũ a Harũni, acio athĩnjĩrĩ-Ngai, nĩo marĩhuhaga tũrumbeta tũu. Ũndũ ũcio ũtũke watho wa gũtũrio nĩ ĩnyũ na njiarwa iria igooka. ⁹ Rĩria mũgũthĩĩ mbaara ĩrĩ bũrũri wanyu kĩũbe mũkarũe na thũ iria imũhinyagĩrĩria-rĩ, huhagai tũrumbeta na mũgambo mũnene. Hĩndĩ ĩyo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrĩrikana na amũhonokie kuuma kũrĩ thũ cianyu. ¹⁰ Ningĩ mahinda manyu ma gũkena, nĩmo ma ciathĩ cianyu iria njathane, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, nĩ mũrĩhuhaga tũrumbeta nĩ ũndũ wa maruta ma njino na maruta ma ũguano, na nĩmo magaatũka kĩrĩrikano kĩa nyu mbere ya Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ ĩyo Jehova Ngai Wanyu.”

Andũ a Isiraeli Kuuma Sinai

¹¹ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ wa mweri wa keerĩ mwaka-inĩ wa ĩrĩ, itu nĩrĩehere kuuma hema-inĩ ĩria nyamũre ya ũria. ¹² Nao andũ a Isiraeli makiumagara kuuma Werũ wa Sinai magĩthĩĩ kuuma handũ hamwe nginya harĩa hangĩ, o nginya rĩria itu rĩu rĩarũgamire Werũ-inĩ wa Parani. ¹³ Nao makiumagara, arĩ riita rĩa mbere, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁴ Ikundi cia kambĩ ya Juda nĩcio cioimagarire mbere, irũmĩrĩre bendera yao. Nake Nahashoni mũrũ wa Aminadabu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁵ Nethaneli mũrũ wa Zuaru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, ¹⁶ nake Eliabu mũrũ wa Heloni nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Zebuluni. ¹⁷ Ningĩ Hema-ĩria-Nyamũre ĩkĩambũrwo, nao Agerishoni na Amerari, arĩa maamĩkuuaga, makiumagara.

¹⁸ Nacio ikundi cia kambĩ ya Rubeni ĩkĩrũmĩrĩra ikundi cia Juda, irũmĩrĩre bendera yao. Elizuru mũrũ wa Shedeuru nĩwe warĩ mũtongoria wao. ¹⁹ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Simeoni, ²⁰ nake Eliasafu mũrũ wa Deueli nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Gadi. ²¹ Nao Akohathu makiumagara makuuĩte indo iria nyamũre. Hema-ĩria-Nyamũre yarĩ ĩkorwo yaambĩtwo matanakinya.

²² Nacio ikundi cia kambĩ ya Efiraimu ĩkĩrũmĩrĩra ikundi cia Rubeni, irũmĩrĩre bendera yao. Elishama mũrũ wa Amihudu nĩwe warĩ mũtongoria wao. ²³ Gamalieli mũrũ wa Pedazuru nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Manase, ²⁴ nake Abidani mũrũ wa Gideoni nĩwe warĩ mũtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Benjamini.

²⁵ Kũrigĩrĩria-rĩ, ikundi cia kambĩ ya Dani ikiumagara ĩrĩ thuutha wa ĩcio ĩngĩ ciothe, ikiumagara irũmĩrĩre bendera yao. Ahiezeri mũrũ wa Amishadai nĩwe warĩ mũtongoria wao. ²⁶ Pagieli mũrũ wa Okirani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Asheri, ²⁷ nake Ahira mũrũ wa Enani nĩwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Nafitali. ²⁸ ũguo nĩguo ikundi cia andũ a Isiraeli ciarũmanĩrĩre ikiumagara.

²⁹ Na rĩrĩ, Musa akĩra Hobabu mũrũ wa Reueli ũria Mũmidiani ũria warĩ mũthoni-we atĩrĩ, “Nĩtũroimagara tũthĩĩ kũria Jehova aatwĩrĩre ũhoro wakuo atĩrĩ, ‘Nĩngamũhe kũndũ kũu.’ ũka tũthĩĩ nawe, na nĩtũgũgwika maũndũ mega, nĩ ũndũ Jehova nĩerĩre Isiraeli maũndũ mega.”

³⁰ Hobabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ndigũũka; no ngũcooka bũrũri witũ na kũrĩ andũ aitũ.”

³¹ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ndũgatũtĩge. Wee nĩũũrĩ kũndũ kũria tũngĩamba hema ciitũ gũkũ werũ-inĩ, na no ũtũke maitho maitũ. ³² ũngĩtwarana na ithuĩ-rĩ, nĩtũrĩkũgayagira kĩria gĩothe kiegga Jehova arĩtũheaga.”

³³ Nĩ ũndũ ũcio makiumagara moimĩte hau kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova, magĩthĩĩ rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ. Narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩthĩĩ rĩmatongoretie mĩthenya ĩyo ĩtatũ, nĩguo rikamacarĩrie handũ ha kũhũrũga. ³⁴ Narĩo ĩta rĩa Jehova rĩakoragwo igũrũ rĩao o mũthenya makiumagara kuuma kambĩ.

³⁵ Hĩndĩ ĩria yothe ithandũkũ rĩoimagario, Musa akoĩga atĩrĩ, “Jehova, arahũka!

Thũ ciaku irohurunjũka;
thũ ciaku irokũũrĩra.”

³⁶ Hĩndĩ ĩrĩa rĩaigwo thĩ, akoigwa atĩrĩ,
“Jehova cookerera ngiri ici cia Isiraeli itangĩtarĩka.”

11

Mwaki Kuuma kũrĩ Jehova

¹ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩteta nĩ ũndũ wa moritũ mao, nakuo gũteta kwao gũkĩguuo nĩ Jehova, na rĩrĩa aamaiguire, agĩakanwo nĩ marakara, naguo mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũgiakana gatagatĩ kao, na ũgĩcina ndeere imwe cia kambĩ. ² Rĩrĩa andũ acio maakaĩre Musa, Musa akĩhooya Jehova, naguo mwaki ũcio ũkĩhoro. ³ Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagũtowo Tabera, tondũ mwaki ũcio woimĩte kũrĩ Jehova nĩwakanĩte gatagatĩ kao.

Tũmakia-arũme Tuumĩte kũrĩ Jehova

⁴ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kiarũmanĩĩre nao makiuma bũrũri wa Misiri gĩkĩambĩrĩria kwĩrĩrĩria irio cia mĩthemba ĩngĩ, na o rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria kũrĩra, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! ⁵ Nĩtũkũrĩrikana thamaki iria twarĩĩaga kũu bũrũri wa Misiri tũtekũgũra, o na marengi ma mĩthemba mĩthemba, na itũngũrũ cia mahuti, na itũngũrũ iria ndungu, o na itũngũrũ thumu. ⁶ No rĩu, tũtĩrĩ na wendo wa kũrĩa; na tũtĩrĩ kindũ o nakĩ tuonaga, tĩga o mana maya moikil!”

⁷ Mana macio maahaanaga ta mbegũ cia mũtĩ ũrĩa wĩtagwo korianda, na mũhianĩre wamo watariĩ ta bedola. ⁸ Andũ maathĩiaga makamongania, magacooka makamathĩia na gĩthĩi kĩa moko, kana makamahũrĩra ndĩrĩ-inĩ na mũũthĩ. Maamarugaga na nyũngũ kana magathondeka tũmĩgate. Na maacamaga ta kindũ gĩthondeketo na maguta ma mũtamaĩyũ. ⁹ Rĩrĩa kwagĩa ime ũtukũ kũu kambĩ-inĩ, mana macio makagũanĩra narĩo.

¹⁰ Musa nĩaiguire andũ a nyũmba ciothe makĩrĩra, o mũndũ arĩ mũromo-inĩ wa hema yake. Nake Jehova nĩarakĩre mũno makĩria, na Musa agĩthĩĩka. ¹¹ Akĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrehere ndungata yaku thĩĩna ũyũ? Nĩ atĩa njikĩte ũkaaga gũgũkenia nĩguo ũnjĩgĩrĩre mũrĩgo wa andũ aya othe? ¹² Kai arĩ nĩĩ ithe wao? Kai arĩ nĩ ndaamacĩare? Nĩ kĩĩ kĩratũma ũnjĩre ndĩmakuue na moko makwa, ta ũrĩa mũrĩri wa mwana akuuaga kaana ka rũkenge, ndĩmatware bũrũri ũrĩa werĩre maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa? ¹³ Ingĩruta nyama cia kũhe andũ aya othe kũ? Marandĩrĩra makiugaga atĩrĩ, ‘Tũhe nyama tũrie!’ ¹⁴ Ndingĩhota gũkuua andũ aya othe ndĩ nyiki; mũrĩgo ũyũ nĩ mũritũ mũno kũrĩ nĩ. ¹⁵ Angĩkorwo ũguo nĩguo ũkũnjĩka-rĩ, njũraga o ro rĩu, angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe, na ndũkareke nyone mwanangiko wakwa mwene.”

¹⁶ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: “Ndehere athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli arĩa wee ũũ atĩ nĩ atongoria na anene thĩĩnĩ wa andũ aya. Ūmarehe Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩguo marũgame hau hamwe nawe. ¹⁷ Nĩĩ na nĩĩ nĩngũkĩrũka ngwarĩre ho, njoe Roho ũrĩa ũrĩ naguo na ndĩmekĩre Roho ũcio. Nao nĩmarĩgũteithagia gũkuua mũrĩgo wa andũ aya nĩgeetha ndũkaũkuuaga ũrĩ wiki.

¹⁸ “Nĩngĩ wĩre andũ atĩrĩ, ‘Mwĩtherieĩ, mwĩhaarĩre nĩ ũndũ wa rũcũũ, rĩrĩa mũkaarĩa nyama. Jehova nĩaramũiguire rĩrĩa mũrarĩraga, mũkiugaga atĩrĩ, ‘Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! Maũndũ maitũ maarĩ mega rĩrĩa twarĩ bũrũri wa Misiri!’ Rĩu-rĩ, Jehova nĩekũmũhe nyama, na nĩmũgũcĩrĩa. ¹⁹ Na rĩrĩ, mũtĩgũcĩrĩa o mũthenya ũmwe, kana mĩthenya ĩrĩ, kana ĩtano, kana ikũmĩ, kana mĩthenya mĩrongo ĩrĩ, ²⁰ no mũgũcĩrĩa mwerĩ mũgĩma, o ngĩnya ciume na maniũrĩ manyu, na inyuĩ mũcĩnyire, nĩ ũndũ nĩmũregete Jehova ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, na mũkarĩra mũrĩ mbere yake, mũkiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩatũmĩre tuume bũrũri wa Misiri?’”

²¹ No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ arĩa ndĩ nao haha nĩ ngiri magana matandatũ arĩa maretwara na magũrũ, nawe woiga atĩ, ‘Nĩngũmahe nyama cia kũrĩa mwerĩ mũgĩma!’ ²² Andũ aya o na mangĩthĩnjĩrwo ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe-rĩ, no imaigane? O na mangĩtegerwo thamaki ciothe cia iria-inĩ-rĩ, no imaigane?”

²³ Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Anga hinya wa guoko kwa Jehova nĩũnyĩhĩte? Rĩu wee, nĩũkuona kana ũrĩa njũgĩte nĩũkahingio kana ndũkahingio.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akiuma nja, akĩra andũ acio ũrĩa Jehova oĩgĩte. Nake agĩcookanĩrĩria athuuri amwe ao mĩrongo mũgwanja, akĩmarũgamia marĩgĩcĩrĩre Hema ĩyo. ²⁵ Nake Jehova agĩkũrũka na itu akĩaria na Musa, akĩoya Roho ũrĩa warĩ thĩĩnĩ wa Musa, na agĩkĩra Roho ũcio thĩĩnĩ wa athuuri acio mĩrongo mũgwanja. Rĩrĩa Roho okire igũrũ rĩao-rĩ, makĩratha mohoro, no matiacookire gwĩka ũguo hĩndĩ ĩngĩ.

²⁶ No rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Elidadi na Medadi, nĩmatĩgĩtwo kambĩ. Nao nĩmandĩkĩtwo hamwe na athuuri acio angĩ no matiathĩite Hema-inĩ ĩyo. No rĩrĩ, Roho nĩ okire igũrũ rĩao, nao makĩratha mohoro marĩ kũu kambĩ. ²⁷ Mwanake ũmwe agĩteng’era akĩra Musa atĩrĩ, “Elidadi na Medadi nĩmararatha mohoro kũu kambĩ.”

²⁸ Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa wateithagia Musa kuuma arĩ mũnini, akĩarĩria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Musa, mwathĩ wakwa, makaanĩ!”

²⁹ No Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kai ũkũigua ũuru nĩ ũndũ wakwa? Nĩĩ ingĩenda andũ othe a Jehova makorwo marĩ anabĩ, na atĩ Jehova amekĩre Roho wakel!” ³⁰ Thuutha ũcio Musa na athuuri acio a Isiraeli magĩcooka kambĩ.

³¹ Na rĩrĩ, rũhuho rũkiuma harĩ Jehova, rũkĩrehe tũmakia-arũme kuuma iria-inĩ. Rũgĩtũgũthĩia tũthĩũrũrũkĩrĩre mĩena yotha ya kambĩ buti ithatũ kuuma thĩ, handũ ha itĩĩna rĩa rũgendo rwa mũthenya

mūgima mbarī ciothe. ³² Mūthenya ūcio wothe na ūtukū, na mūthenya ūcio ūngī wothe, andū acio makiumagara makiūngania tūmakia-arūme. Gūtīrī mūdū wonganirie thuutha wa homeri ikūmi.* Ningī magītwanika gūthiūrūkīria kambī yothe. ³³ No rīrī, rīrīa nyama icio ciarī tūnua-inī twao, o na itarī ndanuke-rī, marakara ma Jehova magīakanīra andū acio, akīmahūūra na mūthiro mūnene. ³⁴ Tondū ūcio handū hau hagītīwo Kibirothu-Hataava, nī ūndū hau nīho maathikire andū arīa maaiguīte thuti ya irio ingī.

³⁵ Kuuma Kibirothu-Hataava, andū acio nīmathiire rūgendo, magīkinya Hazerothu, magīkara kuo.

12

Miriamu na Harūni Gūkararia Musa

¹ Nao Miriamu na Harūni magītetia Musa, nī ūndū wa mūtumia wake Mūkushi, nīgūkorwo Musa nī ahikītīe Mūkushi. ² Ningī nao mooragia atīrī, “Anga Jehova angīaria o na Musa wiki? Githī o na ithuī to atwarīrie?” Nake Jehova akīguga ndeto icio.

³ (Na rīrī, Musa aarī mūdū mwīnyīihia mūno, mwīnyīihia gūkīra andū arīa angī othe gūkū thī).

⁴ O rīmwe Jehova akīra Musa na Harūni na Miriamu atīrī, “Inyuī atatū umai mūke Hema-inī ūyo-ya-Gūtūnganwo.” Nī ūndū ūcio othe atatū makiuma magīthīi ho.

⁵ Ningī Jehova agīkūrūka arī thīnī wa gītugī gīa itu, akīrūgama itoonyero-inī rīa Hema ūyo, na agīta Harūni na Miriamu. Na eerī magīthiathia harī we, ⁶ nake akīmeera atīrī, “Thikīrīriai ciugo ciakwa:

“Rīrīa mūnabii wa Jehova arī gatagatī-inī kanyu-rī,

nīi nīndīmūguūragīria na cioneki,

na ngamwarīria na irooto.

⁷ No ha ūhorō wa Musa ndungata yakwa ndīikaga ūguo;

we nī mwīhokeku thīnī wa nyūmba yakwa yothe.

⁸ Musa-rī, twaranagīria nake ūthiū kwa ūthiū,

tūkaaranīria ūhorō mūtaūku,

na ndimwaragīria na thimo;

na nīwe wonaga ūrīa Jehova atarīi.

Nī kīi kīgīrie mwtīgīre gūtetia Musa ndungata yakwa?”

⁹ Nake Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wao, agīthīi akīmatiga.

¹⁰ Rīrīa itu rīu rīherire igūrū rīa Hema ūyo, Miriamu agīkorwo aarūgamīte o ro hau, arī na mangū, akerūha o ta ira. Nake Harūni ehūgūra akīona atī Miriamu aarī na mangū; ¹¹ nake akīra Musa atīrī, “Ndagūthaitha, mwathi wakwa, ndūgatūrūthīrie wīhia ūcio twikite na ūrimū. ¹² Ndūkareke ahaane ta kīhuno kiumite nda ya nyina mwīrī wakīo ūbuthīte mwena ūmwe.”

¹³ Nī ūndū ūcio Musa agīkaira Jehova, akiuga atīrī, “Wee Ngai, ndagūthaitha, mūhonie!”

¹⁴ Nake Jehova agīcookeria Musa, akīmwīra atīrī, “Korwo ithe nīamūtūirīre mata ūthiū-rī, githī ndangīakarire na thoni matukū mūgwanja? Mūhingīrīriei na kūu nja ya kambī matukū mūgwanja; na thuutha ūcio no acookio kambī.” ¹⁵ Nī ūndū ūcio Miriamu akīhingīrīrio na kūu nja ya kambī ūyo matukū mūgwanja, nao andū acio angī matiathiire na mbere na rūgendo ngīnya rīrīa Miriamu aacookirio kambī.

¹⁶ Thuutha ūcio, andū acio a Isiraēli makiuma Hazerothu magīthīi makīamba hema ciao Werū-inī wa Parani.

13

Gūthigaana Kaanani

¹ Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Tūma arūme amwe mathīi magathigaane būrūrī wa Kaanani, ūrīa ngūhe andū a Isiraēli. Tūma mūtongoria ūmwe wao, kuuma o mūhīrīga o mūhīrīga wa maithe mao.”

³ Nake Musa agīathīkīra watho wa Jehova, na agītūma andū acio kuuma Werū wa Parani. Andū acio othe maarī atongoria a andū a Isiraēli. ⁴ Maya nīmo marītīwa ma atongoria acio:

kuuma mūhīrīga wa Rubeni, aarī Shamua mūrū wa Zakuri;

⁵ kuuma mūhīrīga wa Simeoni, aarī Shafati mūrū wa Hori;

⁶ kuuma mūhīrīga wa Juda, aarī Kalebu mūrū wa Jefune;

⁷ kuuma mūhīrīga wa Isakaru, aarī Igali mūrū wa Jusufu;

⁸ kuuma mūhīrīga wa Efiraīmu, aarī Hoshea mūrū wa Nuni;

⁹ kuuma mūhīrīga wa Benjamini, aarī Paliti mūrū wa Rafu;

¹⁰ kuuma mūhīrīga wa Zebuluni, aarī Gadieli mūrū wa Sodi;

¹¹ kuuma mūhīrīga wa Manase (na nīguo mūhīrīga wa Jusufu), aarī Gadi mūrū wa Susi;

¹² kuuma mūhīrīga wa Dani, aarī Amieli mūrū wa Gemali;

¹³ kuuma mūhīrīga wa Asheri, aarī Sethuri mūrū wa Mikaeli;

¹⁴ kuuma mūhīrīga wa Nafitali, aarī Nahabi mūrū wa Vofisi;

¹⁵ kuuma mūhīrīga wa Gadi, aarī Geueli mūrū wa Maki.

¹⁶ Macio nīmo marītīwa ma andū arīa Musa aatūmire magathigaane būrūrī ūcio. Nake Musa akīgarūra rītīwa rīa Hoshea mūrū wa Nuni akīmūtua Joshua.

* 11:32 nī ta kilo 2,200

¹⁷ Rîrîa Musa aatûmire andû acio magathigaane bûrûri wa Kaanani, aameerire atîrî, “Ambatai mû-tûkanîrie Negevu, mûthîi bûrûri ûcio ûrî irîma. ¹⁸ Tûiriai bûrûri ûcio ûria ûtarîi, muone kana andû akuo marî na hinya kana matîrî hinya, o na kana nî aingî kana nî anini. ¹⁹ Ningî mûmenye bûrûri ûcio matûûraga ûhaana atîa? Nî mwege kana nî mûûru? Matûûraga matûûra ma mûthemba ûrîkû? Nî mairigîre na thingo cia hinya kana ti mairigîre? ²⁰ Tîirî wakuo ûtarîi atîa? Nî mûnoru kana nî mûhînju? Kûrî mîti kana gûtirî? Geriai mûno mûrehe maciaro mamwe ma bûrûri ûcio.” (Hîndî iyo nîguo mîthabîbû yaambagîrîria kwîrua.)

²¹ Tondû ûcio makîambata magîthigaana bûrûri ûcio kuuma Werû wa Zini nginya Rehobu, merekeire Lebo-Hamathu. ²² Mambatire matûkanîrie Negevu na magîkinya Hebironi kûria Ahimani, na Sheshai, na Talimai, njaro cia Anaki, maatûûraga. (Itûûra rîa Hebironi riakitwo mîaka mûgwanja mbere ya itûûra rîa Zoani gwakwo bûrûri-inî wa Misiri.) ²³ Rîrîa maakinyire Kîanda gîa Eshikoli, magîtema rûhonge rwarî na kîmanjîka kîmwe gîa thabibû. Andû eerî ao makîrûkuuanîra na mûti, hamwe na makomamanga mamwe, na ngûyû. ²⁴ Naho handû hau hagîtwo Kîanda gîa Eshikoli nî ûndû wa kîmanjîka kîu gîa thabibû kîria andû a Isiraeli acio maatemire ho. ²⁵ Matukû mîrongo îna mathira magîcooka kuuma gûthigaana bûrûri ûcio.

Gûcooka Ûhoro wa Ûthigaani

²⁶ Nao magîcooka kûrî Musa, na Harûni na kîrîndî gîothe kîa andû a Isiraeli kûu Kadeshi o kûu Werû-inî wa Parani. Kûu makîhe Musa na Harûni, na kîûngano gîothe ùhoro ûcio na makîmoonîa maciaro ma bûrûri ûcio. ²⁷ Makîhe Musa ùhoro ûyû: “Nîtwatoonyire bûrûri ûria watûtûmire, naguo nî bûrûri ûrî bûthi wa iria na ûûkî! Maya nîmo maciaro maguo. ²⁸ No rîrî, andû arîa matûûraga kûu marî hinya, na matûûra mao nîmairigîre na thingo cia hinya, na nî manene mûno. O na ningî nîtuonire njaro cia Anaki kuo. ²⁹ Aamaleki matûûraga kûu Negevu; Ahiti, na Ajobusi, na Aamori matûûraga bûrûri ûria ûrî irîma; Akaanani nao matûûraga ndwere-inî cia iria na hûgûrûrû-inî cia Rûûi rwa Jorodani.”

³⁰ Nake Kalebu agîkîria andû acio o hau mbere ya Musa, akiuga atîrî, “Nîtwagîrîrwo nî kwambata tûthîi twînyîirîre bûrûri ûcio, nî ûndû no tûhote gwîka ûguo.”

³¹ No andû arîa maambatîte nake makiuga atîrî, “Tûtingîtharîkîra andû acio, marî na hinya gûtûkîra.”

³² Nao makîhunja ùhoro mûûru kûrî andû a Isiraeli ûkonîi bûrûri ûcio maathigaanîte. Makiuga atîrî, “Bûrûri ûcio tûrathigaanîre nî bûrûri ûgûtambuura andû arîa matûûraga kuo ûkamaniina biû. Andû arîa othe tuonire kuo nî anene mûno. ³³ Nîtuonire Anefilî kuo (njaro cia Anaki, a Kîruka kîa Anefilî). Tweyonaga tûhaana ta ndaahi, o nao moonaga tûhaana o ta cio.”

14

Andû Kûrema

¹ Ûtukû ûcio andû othe a kîrîndî gîa Isiraeli makîrîra maanîrîre na mûgambo mûnene. ² Andû acio othe a Isiraeli makînuguna nî ûndû wa Musa na Harûni, na kîûngano kîu gîothe gîkîmeera atîrî, “Naarî korwo twakûirîre Misiri! Kana werû-inî ûyû! ³ Nî kîi gîgûtûma Jehova atûrehe bûrûri ûyû atûrekererîe tûûragwo na rûhîi rwa njora? Atumia aitû na ciana ciitû megûtuika a gûtahwo. Githî wega ti tûcooke bûrûri wa Misiri?” ⁴ Nao makîrana mûndû na ûria ûngî atîrî, “Twagîrîrwo nî tûthuure mûtongoria tûcooke bûrûri wa Misiri.”

⁵ Hîndî iyo Musa na Harûni makîgûthîa maturumithîtie mothîi mao thî mbere ya kîûngano kîu gîothe kîa andû a Isiraeli kîria kiagomanîte hau. ⁶ Joshua mûrû wa Nuni na Kalebu mûrû wa Jefune, arîa maari hamwe na arîa maathîite gûthigaana bûrûri ûcio magîtembûranga nguo ciao. ⁷ Makîra kîûngano kîu gîothe kîa andû a Isiraeli atîrî, “Bûrûri ûria twatûkanîrie na tûkîûthigana, nî bûrûri mwege mûno makîria. ⁸ Jehova angîkorwo nîakenetîo nî ithuî, nîegûtûtongoria tûtoonye bûrûri ûcio, bûrûri ûcio ûyûrîte bûthi wa iria na ûûkî, na nîegûtûhe guo ûtuîke witû. ⁹ No rîrî, mûtikaremere Jehova. Na mûtigetigîre andû a bûrûri ûcio, nî ûndû tûkûmameria biû. Ûgîtirî wao nî mweherie, no Jehova arî hamwe na ithuî. Mûtikametigîre.”

¹⁰ No kîûngano kîu gîothe gîkîria ùhoro wa kûmahûûra na mahiga nyugoto. Hîndî iyo riiri wa Jehova ûkiumîrîra andû othe a Isiraeli hau Hema-inî ya Gûtûnganwo. ¹¹ Nake Jehova akiûria Musa atîrî, “Andû aya megûtûûra maanyararîte nginya-rî? Megûtûûra maregete kûnjîtikia nginya-rî, o na ningîte cîama nyingî ûguo gatagatî kao? ¹² Nîngûmahûûra na mûthirowo ndîmaniine, no wee ngûgûta rûrîrî rûnene na rûrî na hinya kûmakîra.”

¹³ Musa akîra Jehova atîrî, “Andû a Misiri nîmakîgûa ùhoro ûcio! Nîwe warutire andû aya makîuma gatagatî kao na ûndû wa ûhoti waku. ¹⁴ Nao nîmakeera aikari a bûrûri ûyû ùhoro ûcio. Nîmaigûite atî Wee, O Wee Jehova-rî, ûkoragwo na andû aya, na atî Wee Jehova, wanonwo ûthîi kwa ûthîi, na atî itu rîaku rîikaraga igûrû rîao, o na atî Wee ûthîaga mbere yao thîinî wa gîgûgî kîa itu mûthenya na ûrî thîinî wa gîgûgî kîa mwaki ûtukû. ¹⁵ Ûngûrûaga andû aya othe o ro rîmwe-rî, ndûrîrî iria ciigûite ùhoro ûyû waku nîkoiga atîrî, ¹⁶ ‘Jehova nîaremirwo nîgûkînyia andû aya bûrûri ûria aamerîre na mwîhîtwî; nî ûndû ûcio akîmooragîra werû-inî.’

¹⁷ “Na rîrî, hinya wa Mwathani ûrokîonekana o ta ûria ugîte, atîrî: ¹⁸ ‘Jehova ndahîuhaga kûrakara, aiyûrîtwo nî wendo, na nîohanagîra mehîa na ûremî. No ndaagaga kûherithîa mûndû ûria wîhîtie; nîaherithîa ciana nî ûndû wa mehîa ma maithe nginya rûciaro rwa gatatî na rwa kana.’ ¹⁹ Kûringana na wendo waku mûnene-rî, ohera andû aya mehîa mao, o ta ûria wanamarekera kuuma hîndî îrîa moimîre bûrûri wa Misiri nginya rîu.”

* 14:6 Gûtarûranga nguo yarî njîra ya gûcakaya kana kuonania marakara.

²⁰ Jehova akimūcookeria atirī, “Nī ndamarekera o ta ūguo woria. ²¹ No rirī, ti-itherū o ta ūria nī ndūuraga muoyo, na ti-itherū o ta ūria riiri wa Jehova ūyūrīte thī yothe-rī, ²² gūtīrī o na ūmwe wa andū arīa moonire riiri wakwa na ciana iria ndaringiire kūu būrūrī wa Misiri o na gūkū werū-inī, no makīnemera na makīngeria maita ikūmī-rī, ²³ gūtīrī o na ūmwe wa acio ūkoona būrūrī ūcio nderiire maithe mao ma tene na mwīhitwa. Gūtīrī o na ūmwe wao wa arīa maanyararīte ūkaawona. ²⁴ No tondū ndungata yakwa Kalebu arī na roho wa mūthemba ūngī na nianūmagīrīra na ngoro yake yothe, nīngamūtware būrūrī ūcio aathiite, nacio njaro ciake nīikaugaya. ²⁵ Na tondū andū a Amaleki na a Kaanani matūūruga cianda-inī-rī, rokai kūgarūrūka mumagare mūrorete na werū-inī, mūthīi na njira ya Iria Itune.”

²⁶ Nake Jehova akīira Musa na Harūni atirī: ²⁷ “Nī nginya hīndī irīkū kīrīndī gīkī kīaganu gīgūtūura kīnugunagira? Nīnjigūite mateta ma anugunīki aya a Isiraeli. ²⁸ Nī ūndū ūcio meere atirī, ‘Jehova ekuuga ūu: Ti-itherū o ta ūria nī ndūuraga muoyo-rī, nī ngūmwīka o maūndū macio njigūite mūkīaria. ²⁹ Ciimba cianyu ikaagūa werū-inī ūyū, inyuī arīa othe mūrī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īrī na makīria arīa mwatarirwo hīndī ya itarana na arīa manugunīte nī ūndū wakwa. ³⁰ Gūtīrī o na ūmwe wanyu ūgatoonya būrūrī ūcio ndehīrīte nyambararīte guoko atī nūgatuika wanyu, tīga o Kalebu mūrū wa Jefune, na Joshua mūrū wa Nuni. ³¹ No ha ūhoro wa ciana cianyu iria mwoigire atī nī igaatahwo-rī, nīngamakinyia kuo makenagīre būrūrī ūcio mūregete. ³² No inyuī-rī, ciimba cianyu ikaagūa werū-inī ūyū. ³³ Ciana cianyu igūtūika arīithi gūkū werū-inī mīaka mīrongo īna, igīthīnikaga nī ūndū wa kwaga kwihokeka kwanyu, nginya rīria kīimba kianyu kīa mūthia gīkaagūa werū-inī. ³⁴ Mīaka mīrongo īna, o mwaka ūmwe ūrūgamīrīre mūthenya ūmwe wa mīthenya mīrongo īna īria mwathigaanire būrūrī ūcio, mīaka iyo nīyo mūgaathīnika nī ūndū wa mehīa manyu, na mūmenye ūūru wa gūūkīrīrwo nī nīi.’ ³⁵ Nīi Jehova nī nīi njarītie, na ti-itherū nīngeeka maūndū macio kūrī kīrīndī gīkī gīothe kīaganu, kīria gīcookanīrīrie hamwe kīnjūkīrīre. Gīgaathīria werū-inī ūyū; gūkū nīkuo gīgaakūira.”

³⁶ Nī ūndū ūcio, andū arīa Musa aatūmīte magathigaane būrūrī ūcio wa Kaanani, o acio macookire na magītūma kīrīndī gīothe kīnugunīre Musa nīkūmemerekia ūhoro mūrū wa būrūrī ūcio, ³⁷ andū acio mamemerekīre ūhoro ūcio mūrū wa būrūrī ūcio makīhūūrwo na mūthīro, magīkūira hau mbere ya Jehova. ³⁸ Harī andū arīa maathiite gūthigaana būrūrī ūcio, no Joshua mūrū wa Nuni, no Joshua mūrū wa Jefune maatigarire.

³⁹ Rīria Musa aaheire andū othe a Isiraeli ūhoro ūcio, makīgīrīka mūno. ⁴⁰ Mūthenya ūyū ūngī rūcīnī tene makīambata marorete būrūrī ūria ūrī irīma. Makiuga atirī, “Nītwīhītie, nītūkwambata tūthīi nginya kūrīa Jehova aatwīrīre.”

⁴¹ No Musa akīmoorīa atirī, “Mūraremera watho wa Jehova nīkī? Ūndū ūyū ndūngīgaacīra! ⁴² Mūtīkambate tondū Jehova ndarī hamwe na inyuī. Nīmūkūhootwo nī thū cianyu, ⁴³ nīgūkorwo andū a Amaleki na Akaanani nīmakarūa na inyuī kūu. Nī ūndū nī mūhutatīre Jehova, nake ndegūkorwo hamwe na inyuī, na nīmūkūūragwo na rūhīi rwa njora.”

⁴⁴ No rirī, nī ūndū wa mwīro wao, makīambata marorete būrūrī ūria ūrī irīma o na gūkorwo Musa ndoimire kambī o na kana ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīkūma kambī. ⁴⁵ No rirī, andū a Amaleki na Akaanani arīa maatūūruga būrūrī ūcio ūrī irīma, magīkūrūka, makīmatarīkīra, na makīmahuūra mamaikūrūktīe o nginya Horoma.

15

Maruta ma Mithemba Mithemba

¹ Nake Jehova akīira Musa atirī, ² “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atirī: ‘Thuutha wa gūtoonya būrūrī ūria ngūmūhe ūtūike mūcīi wanyu, ³ na mūrūtīre Jehova maruta ma njino kuuma rūūru rwa ng’ombe kana rwa mbūrī, matūike mūtārārīko wa gūkenia Jehova, marī maruta ma njino, kana magongona, nī ūndū wa mīhītwa ya mwanya, kana maruta ma kwīyendera kana maruta ma ciathī-rī, ⁴ ūrīa ūrīrehaga iruta rīake, arīrutagīra Jehova iruta rīa mūtu gīcunjī gīa ikūmī kīa eba īmwe* ya mūtu mūhinyu mūno, ūtukanītio na gīcunjī kīa inya kīa hini īmwe† ya maguta. ⁵ Harī o gatūrūme ka iruta rīa njino kana igongona, haaragīria gīcunjī kīa inya kīa hini īmwe ya ndībei irī iruta rīa kūnyuuo.

⁶ “‘Igongona rīa ndūrūme-rī, haarīria igongona rīa mūtu icunjī igīrī cia ikūmī cia eba īmwe† ya mūtu mūhinyu mūno, ūtukanītio na gīcunjī gīa ithatū kīa hini īmwe§ ya maguta, ⁷ na gīcunjī gīa ithatū kīa hini īmwe ya ndībei irī iruta rīa kūnyuuo. Rīrutei rīrī mūtārārīko wa gūkenia Jehova.

⁸ “‘Rīria mūkūhaarīria gategwa nī ūndū wa iruta rīa njino kana igongona, nī ūndū wa mwīhitwa wa mwanya kana iruta rīa ūguano rīrūtīrwo Jehova-rī, ⁹ rehagai hamwe na ndegwa iyo iruta rīa mūtu icunjī ithatū cia ikūmī cia eba īmwe* ya mūtu mūhinyu mūno, ūtukanītio na nuthu ya hini īmwe† ya maguta. ¹⁰ O na nīngī rehagai nuthu ya hini īmwe ya ndībei irī iruta rīa kūnyuuo. Narīo igongona rīu rīgatuika iruta rīa njino rīrī mūtārārīko wa gūkenia Jehova. ¹¹ Ndegwa kana ndūrūme o yothe, kana gatūrūme kana koori o gothe, irīhaaragīrio o ro ūguo. ¹² Ikagai ūguo harī o īmwe yacio ya iria ciothe mūrīharagīria.

¹³ “‘Mūndū wothē ūciarīrwo kwanyu no nginya ekage maūndū macio ūguo rīria arīrehaga iruta rīa gūcinwo na mwaki rīrī mūtārārīko wa gūkenia Jehova. ¹⁴ Nī ūndū wa njjarwa iria igooka, rīria rīothe mūgeni kana mūndū ūngī o wothē ūtūūranītie na inyuī arīrutaga iruta rīa gūcinwo na mwaki rīrī mūtārārīko

* 15:4 nī ta kilo 2 † 15:4 nī ta lita 1 ‡ 15:6 nī ta kilo inya na nuthu (4:5) § 15:6 nī ta lita īmwe na robo (1:25) * 15:9 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6:5) † 15:9 nī ta lita 2

wa gūkenia Jehova-rī, no nginya ekage o ta ūria inyuī mwikaga. ¹⁵ Kīrīndī gīkī kīrīkoragwo na watho o ūmwe wanyu na harī mūgeni ūria ūtūuranītie na inyuī; ūyū nī watho wa gūtūūra nī ūndū wa njiarwa iria igooka. Inyuī na mūgeni mūrīkoragwo mūrī o ūndū ūmwe maitho-inī ma Jehova. ¹⁶ Mawatho mamwe na mwathanīre ūmwe nīguo ūrīhūthagīrwo harī inyuī na harī mūgeni ūria ūtūuranītie na inyuī.”

¹⁷ Nīngī Jehova akīūra Musa atīrī, ¹⁸ “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Rīrīa mūgatoonya būrūrī ūria ndīramūtware, ¹⁹ na mūrīe irio cia būrūrī ūcio, heanai imwe ciacio irī iruta harī Jehova. ²⁰ Nī mūkaaruta tūmīgate kuuma mūtu-inī wanyu ūria mūgaathīa rīa mbere na mūtūheane tūrī iruta kīhuhīro-inī kīa ngano. ²¹ Nīmūkaheanaga iruta rīrī rīa mūtu ūria mūgathīa rīa mbere kūrī Jehova njiarwa-inī cianyu ciothe iria igooka thuutha.

Maruta nī ūndū wa Mehīa Matarī ma Rūtūrīko

²² “Na rīrī, mūngīkaaga kūrūmīrīra rīathani o na rīmwe rīa maya Jehova aaheire Musa mūtekwenda-rī, ²³ rīathani o rīothe Jehova aamūheire na kanua ka Musa kuuma mūthenya ūria Jehova aamaheanire na kūrūmīrīra nginya njiarwa iria igooka, ²⁴ na ūndū ūcio ūngīkorwo wīkītwo mūtekwenda, kīrīndī gītēkūmenya ūhoro ūcio, hīndī iyo kīrīndī gīothe nīgīkaruta gategwa gatuīke igongona rīa njino rīna mūtārārīko wa gūkenia Jehova, hamwe na maruta ma mūtu na ma kūnyuuo, marīa matuītwo, na thenge ya igongona rīa kūhoroherio mehīa. ²⁵ Mūthīnjīrī-Ngai nīakahoroheria kīrīndī kīu gīothe kīa andū a Isiraeli, na nīmākarekerwo, nīgīkorwo ūndū ūcio ndwarī wa rūtūrīko, na nī ūndū wa kūrūtīra Jehova iruta rīa gūcinwo na mwaki rīa mahītia mao, na iruta rīa kūhoroherio mehīa. ²⁶ Kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraeli na agēni arīa matūūrānaga nao nīmākarekerwo, nī ūndū andū othe mehītie matekwenda.

²⁷ “No kūngīkorwo no mūndū ūmwe wīhītie atekwenda, no nginya arehe kaharika ka mwaka ūmwe ka igongona rīa kūhoroherio mehīa. ²⁸ Mūthīnjīrī-Ngai nīakahoroheria mūndū ūcio wīhītie atekwenda hau mbere ya Jehova na aarīkia kūhoroherio, nīākarekerwo. ²⁹ Watho o ro ūmwe nīguo ūrīhūthagīrwo harī mūndū o wothē ūkehīa atekwenda, arī Mūsīraeli ūciarīrwo kwanyu kana arī mūgeni.

³⁰ “No mūndū ūria ūkehīa na rūtūrīko akiendaga, arī wa gūciarīrwo kwanyu kana arī mūgeni, ūcio nīarumīte Jehova, na mūndū ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao. ³¹ Nī ūndū nī amenete kiugo kīa Jehova na akoina maathanī make, mūndū ūcio ti-itherū no nginya aingatwo biū nāguo wīhīa wake nīūkāmūcokerera.”

Mūthūkia wa Thabatū Kūūrāgwo

³² Hīndī ūria andū a Isiraeli maarī werū-inī, kūrī mūndū wonīrwo akiuna ngū mūthenya wa Thabatū. ³³ Arīa maamuonire akiuna ngū makīmūtware kūrī Musa na Harūnī, o na kūrī kīūngano kīu gīothe gīa Isiraeli, ³⁴ na makīmūhingīra nī ūndū gūtīamenyekaga ūria agīrīrwo nī gwīkwo. ³⁵ Nake Jehova akīūra Musa atīrī, “Mūndū ūcio no nginya akue. Kīūngano gīothe kīa Isiraeli no nginya kīmūhūūre na mahīga nyuguto nja ya kambī.” ³⁶ Nī ūndū ūcio kīūngano kīu gīkīmūtware nja ya kambī gīkīmūhūūra na mahīga nyuguto agīkua, o ta ūria Jehova aathīte Musa.

Ciohe cia Ndīgī Nguo-inī

³⁷ Nake Jehova akīūra Musa atīrī, ³⁸ “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Njīarwa-inī ciothe iria igooka, nīmūgatumaagīrīra ciohe cia ndīgī koine-inī ka nguō cianyu, o kīothe gīkōhererwo na rūrīgī rwa rangi wa bururu. ³⁹ Ciohe icio nīcio mūrīroraga nīguo mūrīrikanaga maathanī mothe ma Jehova, nīguo mūmathīkagīre, mūtikanahūūre ūmaraya na ūndū wa kūrūmīrīra merīrīra ma ngoro o na kana maitho manyu. ⁴⁰ Nīngī nīmūkarīrikanaga gwathīkagīra maathanī makwa mothe na mūtūike andū mamūrīrwo Ngai wanyu. ⁴¹ Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu, ūria wamūrūtīre būrūrī wa Mīsīrī nīguo ndūike Ngai wanyu. Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu.”

16

Kora na Dathanī na Abīramu

¹ Na rīrī, Kora mūrū wa Izīharu, mūrū wa Kohathu, ūria warī mūrū wa Lawī, marī na andū amwe a mūhīrīgā wa Rubenī nīo Dathanī na Abīramu, arīū a Eliabu, na Onī mūrū wa Pelethu, magītūika a kūng’athīa. ² Nao magītūkīrīra Musa. Hamwe nao haarī arūme a Isiraeli 250, atongoria mooikaine a kīrīndī kīu arīa maathuūrīto marī a kīama. ³ Nao magītūka marī gīkūndī makararīe Musa na Harūnī, makīmēera atīrī, “Inyuī nīmwtūgīrītīe mūno! Kīrīndī gīkī gīothe nī gītheru, mūndū o mūndū, nake Jehova arī hamwe nao. Nī kī gītūmīte mwītūgīrīe igūrū rīa kīūngano gīkī kīa Jehova?”

⁴ Rīrīa Musa aigūire ūguo-rī, akīgūa, agītūrumīthīa ūthīū thī. ⁵ Nīngī agīcōoka akīūra Kora na arūmīrīrī ake othe atīrī: “Rūcīnī, Jehova nīakonania nūū wake na nūū mūtheru, na nīakareka mūndū ūcio amūkuhīrīrie. Mūndū ūria agaathuura, ūcio nīwe akaareka amūkuhīrīrie. ⁶ Wee Kora na arūmīrīrī aku othe, ūū nīguo mūgeeka: mūkoya ngīo cia gūcīnīra ūbumba, ⁷ na rūcīū mūcīkīre mwaki na ūbumba mūrī mbere ya Jehova. Mūndū ūria Jehova agaathuura-rī, ūcio agaatuika nīwe mūtheru. Inyuī Alawīī nīmwtūgīrītīe mūno!”

⁸ Nīngī Musa akīūra Kora atīrī, “Ta thīkīrīrīai inyuī Alawīī! ⁹ Anga mūtīgānīre nī Ngai wa Isiraeli kūmwāmūrānīa na kīrīndī kīrīa kīngī gīothe kīa andū a Isiraeli, akāmūrehe hakuhī nake nīgeetha mūrūtage wīra hema-inī rīa nyamūre ya Jehova, na mūrūtāmage mbere ya kīrīndī mūtīgātūgātāgīre? ¹⁰ Inyuī hamwe na Alawīī othe a thīrītū yanyu nīāmūrehete hakuhī nake, no rīu mūragerīa kuoya wīra wa ūthīnjīrī-Ngai o nāguo. ¹¹ Wee na arūmīrīrī aku othe mūngānīte hamwe mūkīrīre Jehova. Harūnī nūū atī nīguo mūnūgune nī ūndū wake?”

¹² Musa agĩcoka agĩta Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu. No-o makiuga atĩrĩ, “Tũtigũka! ¹³ Anga ti kũiganu atĩ nĩwatũrutire bũrũri warĩ bũthi wa iria na ũũkĩ ũũke ũtũragĩre werũ-inĩ ũyũ? Rĩu ningĩ ũrenda gũtwatha? ¹⁴ Ningĩ-rĩ, ndũrĩ ũratũkinya bũrũri ũrĩ na bũthi wa iria na ũũkĩ, kana ũgatũhe igai rĩa ithaka na mĩgũnda ya mĩthabibũ. Nĩ ũgũkũra andũ aya maithe ũmaheenĩ? Aca, tũtigũka!”

¹⁵ Nake Musa akĩrakra mũno, akĩra Jehova atĩrĩ, “Ndũgetĩkire maruta mao. Nĩ ndioete o na ndigiri kuuma kũrĩ o, o na ndihitĩrie mũndũ wao o na ũmwe.”

¹⁶ Ningĩ Musa akĩra Kora atĩrĩ, “Wee na arũmĩrĩri aku othe mũgooka mbere ya Jehova rũciũ, wee, nao, na Harũni. ¹⁷ O mũndũ niakoya rũgĩo rwake na arwikĩre ũbumba, ngĩo ciothe nĩ 250, na mũcirehe mbere ya Jehova. Wee, na Harũni, o na inyuũ mũrehe ngĩo cianyũ.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩoya rũgĩo rwake, akĩwikĩra mwaki na ũbumba, na makĩrũgama mbere ya Musa na Harũni itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Rĩrĩa Kora aarĩkirie gũcookereria arũmĩrĩri ake othe nĩguo makararie Musa na Harũni marũngĩ itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo-rĩ, riiri ya Jehova ũkiumĩrĩra kiũngano kũ gĩothe. ²⁰ Nake Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ²¹ “Mwĩyamũraniei na kiũngano gĩkĩ nĩguo ndikĩniine o ro rĩmwe.”

²² No Musa na Harũni makĩgũithia magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, Ngai wa Maroho ma andũ othe, kai ũngĩrakarĩra kiũngano gĩkĩ gĩothe hĩndĩ irĩa arĩ o mũndũ ũmwe whĩtie?”

²³ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra kiũngano gĩothe atĩrĩ, ‘Eherai kuuma hema-inĩ cia Kora na Dathani na Abiramu.’”

²⁵ Musa agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ Dathani na Abiramu, nao athuuri a Isiraeli makĩmũrũmĩrĩra. ²⁶ Nake agĩkaania kiũngano kũ, agĩkĩra atĩrĩ, “Ehererai hema cia andũ aya aaganu! Mũtikahutie kĩndũ o na kĩmwe kĩa, nĩguo mũtikaniĩno nĩ ũndũ wa mehia mao mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ makieherera hema icio cia Kora na Dathani na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩ moimite makarũgama na atumia ao, na ciana cia ngenge itoonyero-inĩ rĩa hema ciao.

²⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Ŭndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma mũmenye atĩ Jehova nĩwe ũndũmite njike maĩndũ maya mothe, na atĩ rĩtarĩ ithugũnda riakwa: ²⁹ Andũ aya mangĩkua gĩkuũ kĩa ndũire-rĩ, o na kana mone maĩndũ o ta marĩa makoraga andũ othe-rĩ, nĩmũkũmenya atĩ ti Jehova ũndũmite. ³⁰ No Jehova angĩrehe ũndũ ũngĩ mwerũ biũ, nayo thĩ yathamie kanua kayo imamerie hamwe na indo ciao ciothe, na mathĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ muoyo, nĩmũkamenya atĩ andũ aya nĩ manyararĩte Jehova.”

³¹ Na rĩrĩ, Musa aarĩkia kuuga ũguo wothe, thĩ igĩatũka hau maarĩ. ³² Nayo thĩ igĩathamia kanua kayo ikĩmameria, hamwe na andũ ao na arũmĩrĩri othe a Kora, na indo ciao ciothe. ³³ Nao magĩkũrũka mbĩrĩra marĩ muoyo hamwe na indo ciao ciothe; nayo thĩ ikĩmahumbĩra, magĩkua, magĩthengio kĩrĩndĩ-inĩ kũ. ³⁴ Nĩ ũndũ wa kĩrĩro kĩa, andũ othe a Isiraeli arĩa maamarigĩciĩrie makĩũra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “O na ithuĩ thĩ nĩgũtũmeria!”

³⁵ Naguo mwaki ũkũma kũrĩ Jehova ũgĩcina andũ acio 250 arĩa maarehete ũbumba.

³⁶ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ³⁷ “Ĩra Eleazarũ mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, oe ngĩo icio cia gũcinĩrwo ũbumba, acieherie hau irahĩra, na ahurunje makara macio handũ haraaya, nĩ ũndũ ngĩo icio nĩ nyamũre, ³⁸ ngĩo icio cia andũ acio makuĩte nĩ ũndũ wa mehia mao. Ngĩo icio nĩturwo itũke mabati ma kũhumbĩra kigongona, nĩ ũndũ nĩciarehetwo mbere ya Jehova, na igatuĩka nyamũre. Nacio nĩ itũke kĩmenyithia harĩ andũ a Isiraeli.”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ngĩo icio cia gĩcango ciarehetwo nĩ andũ acio maaciniĩwo, nake agĩciturithia itũke cia kũhumbĩra kigongona, ⁴⁰ agĩũka o ta ũrĩa Jehova aathĩrĩre Musa. Ŭndũ ũyũ warĩ wa kũrĩrĩkania andũ a Isiraeli atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ, tĩga wa rũciaro rwa Harũni, wagĩrĩrwo nĩ gũũka gũcina ũbumba mbere ya Jehova, kana atuĩke ta Kora na arũmĩrĩri ake.

⁴¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩtetia Musa na Harũni, gĩkĩmeera atĩrĩ, “Inyuũ nĩ mũrũragĩte andũ a Jehova.”

⁴² Na rĩrĩa kiũngano kũ gĩcookanĩrĩrie gũkĩrĩre Musa na Harũni, o na gĩkĩrekeera na kũrĩa Hema-ya-Gũtũnganwo yarĩ-rĩ, o rĩmwe itu rĩkĩhumbĩra hema iyo, naguo riiri wa Jehova ũkionekana. ⁴³ Nao Musa na Harũni magĩthĩrĩ hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴ nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Ehererai mume kiũngano-inĩ gĩkĩ nĩguo ndikĩniine o ro rĩmwe.” No-o makĩgũithia thĩ, na magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

⁴⁶ Ningĩ Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya rũgĩo rwaku ũrwĩkĩre ũbumba hamwe na mwaki wa kuuma kigongona-inĩ, na ũthĩrĩ narua kiũngano-inĩ kũ ũkĩhoroherie. Mang’ũrĩ moimite kũrĩ Jehova; mũthiro nĩwambĩrĩrie kũmaniĩna.” ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩũka o ta ũrĩa Musa aamwĩrĩre, agĩteng’era agĩtoonya thĩrĩrĩ na kiũngano kũ. Mũthiro niwarĩkĩtie kwambĩrĩria thĩrĩrĩ wa andũ, no Harũni akĩruta ũbumba akĩmahoroheria. ⁴⁸ Akĩrũgama gatagatĩ ka andũ arĩa maarĩ muoyo na arĩa maakuĩte, naguo mũthiro ũgĩthĩra. ⁴⁹ No andũ 14,700 magĩkua nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio, kuonganĩrĩria na andũ arĩa maakuĩte nĩ ũndũ wa Kora. ⁵⁰ Thũutha ũcio Harũni agĩcoka kũrĩ Musa itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, tondũ mũthiro ũcio nĩwathĩrite.

Rũthanju rwa Harũni Gũthundũka

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, wĩtie thanju ikũmi na igĩrĩ, rĩmwe kuuma kũrĩ o mũtongoria wa mĩhĩrĩra ya maithe mao. Andika rĩitwa rĩa o mũndũ rũthanju-inĩ rwake. ³ Rũthanju rwa Lawi ũrwandĩke rĩitwa rĩa Harũni, nĩ ũndũ no nginya kũgĩe na rũthanju rĩmwe rwa mũtongoria wa o mũhĩrĩga wa

maithe mao ma tene. ⁴ Igai thanju icio thini wa Hema-ya-Gütunganwo hau mbere ya ithandukü ría Üira, haria ndunganaga nawe. ⁵ Rüthanju rwa mündü üria ni ngaathuura nirutguthunduka, na ni ndiyehererie künuguna gükü ünugunagirwo hinda ciothe ni andü a Isiraeli.”

⁶ Ni undü ücio Musa akiariria andü a Isiraeli, nao atongoria ao makimünengera thanju ikümi na igiri, o rümwe kuuma mütongoria wa o mühiriga wa maithe mao ma tene, naruo rüthanju rwa Harüni rwar hamwe nacio. ⁷ Nake Musa akiga thanju icio mbere ya Jehova küu Hema-ini-ya-Üira.

⁸ Müthenya üyü üngi-ri, Musa agitoonya thini wa Hema-ya-Üira akiona ati rüthanju rwa Harüni, rüria rwarügamirire nyumba ya Lawi, to guthundura rwathundurite, no ni rwathuunite rukaruta kiro, na rugaciara ndothi. ⁹ Nake Musa akiruta thanju icio nja, kuuma hau mbere ya Jehova, agiciiga mbere ya andü a Isiraeli othe. Nao magicirora, o mündü akioya rüthanju rwake mwene.

¹⁰ Ningi Jehova akiira Musa atiri, “Cookia rüthanju rwa Harüni hau mbere ya ithandukü ría Üira, rüigwo rüri kimenyithia küri andü acio aremi. Undü üyü niguo ükaaniina künuguna kwao küri ni, nigeetha matigakue.” ¹¹ Nake Musa agika o ta üria Jehova aamwathite.

¹² Andü a Isiraeli makira Musa atiri, “Nitügukua! Ithuothe nitüürite! ¹³ Mündü o wotho e na üngikuhiriria Hema-iyö-Nyamüre ya Jehova ngegukua. Ka tügügukua ithuothe?”

18

Mawira ma Athinjiri-Ngai na Alawii

¹ Nake Jehova akiira Harüni atiri, “Wee, na ariu aku, na andü a nyumba ya thoguo, ni inyuü muricook-agirwo ni mahitia maria mangikwo makoni handu-haria-haamüre, na wee na ariu aku inyuü ni inyuü muricookagirwo ni mahitia maria mangikwo makoni wira wa üthinjiri-Ngai. ² Rehe Alawii a mbari yanyu, a mühiriga wa maithe manyu, niguo manyitane na inyuü na mamuteithagiri riria wee na ariu aku mügütungata mbere ya Hema-ya-Üira. ³ Acio niwe mariathikagira na maratage wira wotho wa Hema iyo, no matikanakuhiririe indo cia handu hau haamüre kana kigongona, kana wee hamwe nao mukue. ⁴ Marirutithanagia wira na inyuü na mamenyagiri Hema-ya-Gütunganwo, maratage wira wotho wa Hema iyo na gutikagie na mündü üngi o wotho üngikuhiriria haria muri.

⁵ “Ni wira wanyu kümenyerera handu hau haamüre o na kigongona, niguo mang’uri ma Jehova matikanakinyire andü a Isiraeli ringi. ⁶ Nii mwene nithuurite Alawii athiriti anyu kuuma thini wa andü a Isiraeli matuikie kiheo kianyü, maamuriwo Jehova niguo maratage wira wa Hema-ya-Gütunganwo. ⁷ No riri, no wee na ariu aku müritungataga ta athinjiri-Ngai maündi-ini mothe ma kigongona, na mütungatage o na mwena ücio üngi wa gitambaya kiu gia kuhakania. Nii nindamü ütungata wa üthinjiri-Ngai ta kiheo. Mündü üngi o wotho üngikuhiriria handu hau haamüre no nginya ooragwo.”

Maruta ni undü wa Athinjiri-Ngai na Alawii

⁸ Ningi Jehova akiira Harüni atiri, “Nii mwene ningüüte mümenyereri wa maruta maria ndehagirwo; maruta mothe maamüre maria andü a Isiraeli marindutagira ni ndakühe wee na ariu aku matuikie gicunji giaku na rugai rwaku rwa mahinda mothe. ⁹ Wee üriheagwo gicunji kia maruta maria maamüre müno marua matari ma gücinwo na mwaki. Kuuma küri iheo ciothe iria andü a Isiraeli marindutagira iri maruta maamüre müno, mari ma mütu, kana ma kuhoroherio mehia, kana maruta ma mahitia, gicunji kiu ni giaku na ciana ciaku. ¹⁰ Riaga gicunji kiu ta kindu kiamüre müno; mündü müriime o wotho wa nyumba yaku nīagakiriaga. Wee no nginya ütuage ati gicunji kiu ni kiamüre.

¹¹ “O na ningi ici no ciaku: kiria giothe kiamurirwo kuuma iheo ciothe cia guthunguthio cia andü a Isiraeli. Icio nindakühe wee, na ariu aku, na airitu aku, ituikie rugai rwaku rwa hinda ciothe. Mündü o wotho wa nyumba yaku utari na thaahu no acirie.

¹² “Nindakühe maguta mothe maria mega müno ma mutamaiyü na ndibei yotho iria njega müno ya mühihano, na ngano iria maheaga Jehova iri maciaro ma mbere ma magetha mao. ¹³ Maciaro mothe ma bururi ma mbere maria marirehagira Jehova marituikaga maku. Mündü o wotho wa nyumba yaku utari thaahu no amarie.

¹⁴ “Kindu giothe kiri Isiraeli kiria kiamuriwo Jehova ni giaku. ¹⁵ Marigithathi mothe, mari ma andü kana ma nyamü, maria marirutagirwo Jehova ni maku. No riri, no nginya üküürithagie irigithathi riothe ria kahii, na üküürithagie irigithathi ria njamba ria nyamü iria iri thaahu. ¹⁶ Marigithathi macio mari ma mweri ümwe, no nginya ükaamaküürithia na thogora wa güküürana üria ütuütwo wa cekeri ithano cia betha,† kuringana na cekeri ya handu-haria-haamüre, iria iri na üritü wa geera mirongo iiri.

¹⁷ “No mütikanaküürithie marigithathi ma ndegwa, kana ma ng’ondo, kana ma mburi; icio ni nyamüre. Thakame yacio nīminjaminjagwo kigongona-ini igürü, na maguta ma cio macinwo na mwaki niguo matuikie igongona ri na mutarariko wa gükenia Jehova. ¹⁸ Nyama ciacio ni ciaku, o ta üria githuri kia igongona ria guthunguthio na kiero kua ürio iri ciaku. ¹⁹ Kiria giothe kiamuragirwo Jehova ni andü a Isiraeli kiri kiamüre nindakühe wee mwene, na ariu aku, na airitu aku, kiri rugai rwaku rwa hinda ciothe. Nikiro kirikanio gia tene na tene gia cumbi mbere ya Jehova küri wee na njaro ciaku.”

²⁰ Ningi Jehova akiira Harüni atiri, “Wee ndugakorwo na igai bururi-ini wao, kana ügie na rugai thini wao; nii ni rugai rwaku o na igai riaku thini wa andü a Isiraeli.

* 18:8 Alawii matari na igai thini wa Isiraeli, no nimagairwo matüura manini na kündü gwa küürithia küria kwariganitie na matüura macio. Athinjiri-Ngai mari mateithagiri wira-ini wao wa ütungata. † 18:16 ni ta giramu 55

²¹ “Nindahe Alawii icunjĩ ciothe cia ikũmi thĩnĩ wa Isiraeli, arĩ rĩo igai rĩao nĩ ùndũ wa wĩra ùrĩa marutaga rĩrĩa megũtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ²² Kuuma rĩu andũ a Isiraeli matigakuhagĩrĩe Hema-ya-Gũtũnganwo, kana macookerewo nĩ mehia mao, nao makue. ²³ Alawii nĩo marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na nĩo marĩcookagĩrĩwo nĩ mahĩtia marĩa meekĩrĩwo hau. Ùyũ nĩ watho wa gũtũũro nĩ njiaro iria igooka. Matikagĩa na igai thĩnĩ wa andũ a Isiraeli. ²⁴ Handũ ha ùguo-rĩ, ngũhe Alawii icunjĩ cia ikũmi iria andũ a Isiraeli marehaga irĩ maruta kũrĩ Jehova itũike igai rĩao. Nĩkĩo ndoigire igũrũ rĩao atĩrĩ: ‘Matikagĩa na igai thĩnĩ wa andũ a Isiraeli.’”

²⁵ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Arĩra Alawii, ùmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mwamũkĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli iria ndĩmũheete arĩ cio igai rĩanyu-rĩ, no nginya mũrehage gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa gĩcunjĩ kũ, kĩrĩ iruta kũrĩ Jehova. ²⁷ Maruta manyu marĩtuikaga ta ngano rĩra irutitwo kũhũro-inĩ, kana ndibei rĩra irutitwo kũhũro-inĩ. ²⁸ Ùguo nĩguo o na inyuĩ mũrĩrutagĩra Jehova iruta kuuma kũrĩ icunjĩ cia ikũmi iria mũrĩamũkagĩra ciumĩte kũrĩ andũ a Isiraeli. Kuuma kũrĩ icunjĩ icio cia ikũmi, no nginya mũnengagĩre Harũni mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova. ²⁹ No nginya mũkarutagĩra Jehova gĩcunjĩ kĩrĩa kĩa mũno na kĩa kĩa mũno kĩa indo ciothe iria mũheetwo.’”

³⁰ “Ĩra Alawii atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwaruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩa mũno-rĩ, kĩrĩtuikaga ta iruta rĩanyu riumĩte kũhũro-inĩ kĩa ngano kana kũhũro-inĩ kĩa ndibei. ³¹ Inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu no mũrĩre icio ingĩ handũ o hothe, ngũkorwo ùcio nĩ mũcaara wanyu nĩ ùndũ wa wĩra wanyu kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ³² Nĩ ùndũ wa kũruta gĩcunjĩ kũu kĩa mũno gĩcio, mũtĩgaatũrwo mahĩtia nĩ ùndũ wa ùndũ ùyũ; na ningĩ mũtĩgathaahia maruta marĩa maamũre ma andũ a Isiraeli, na nĩ ùndũ ùcio mũtĩgaakua.’”

19

Maaĩ ma Kũniina Thaaahu

¹ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Ùndũ ùyũ nĩ wa kũrũmĩrĩwo thĩnĩ wa watho ùrĩa Jehova aathanĩte: ĩra andũ a Isiraeli makũrehere moori ndune itarĩ kaũgũ kana kameni, na itarĩ yekĩrwo icooki. ³ Mũminengere Eleazarũ, ùrĩa mũthĩnjĩri-Ngai; itwarwo nja ya kambĩ, na itĩhĩnjĩrwo hau mbere yake. ⁴ Nake Eleazarũ, ùcio mũthĩnjĩri-Ngai, oe thakame na kĩara gĩake, na amĩminjaminje maita mũgwanja amĩroretie na mwena wa mbere wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁵ Nayo moori iyo icinwo yotho akionaga, ùguo nĩ kuuga rũia rwayo, na nyama, na thakame, o na taatha wayo. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai ùcio oe rũkũ rwa mũtarakwa, na mũthobi, na guoya wa rangi wa gakarakuĩ, acikie igũrũ wa moori iyo irahĩa. ⁷ Thuutha wa ùguo mũthĩnjĩri-Ngai ùcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ. Thuutha ùcio no acooke kambĩ, no arĩ na thaaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁸ Mũndũ ùrĩa ùrĩcinaga moori iyo no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na o nake atiinde arĩ na thaaahu nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “Mũndũ ùtarĩ na thaaahu acooke ahakũre mũhu ùcio wa moori iyo na aũige handũ hatarĩ na thaaahu nja ya kambĩ. Mũhu ùcio ùigagwo nĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli, nĩgeetha ùhũthagĩrwo maaĩ-inĩ ma kũniina thaaahu; ùcio nĩguo wa gũtheranagia kuuma mehia-inĩ. ¹⁰ Mũndũ ùrĩa ùrĩhakũruga mũhu wa moori iyo, no nginya athambie nguo ciake, o nake atiinde arĩ na thaaahu nginya hwaĩ-inĩ. Ùndũ ùyũ nĩ watho wa gũtũũra harĩ andũ a Isiraeli na ageni arĩa matũũranagia nao.

¹¹ “Mũndũ ùrĩa ùngĩhutia kĩa mũndũ o na ùrĩkũ arĩkaraga arĩ na thaaahu mĩthenya mũgwanja. ¹² No nginya etherie na maaĩ mũthenya wa gatatu, na mũthenya wa mũgwanja; hĩndĩ iyo athirwo nĩ thaaahu. No angĩaga gwĩtheria mũthenya wa gatatu na wa mũgwanja, ndagaathirwo nĩ thaaahu. ¹³ Mũndũ o wotho ùngĩhutia kĩa mũndũ o na ùrĩkũ na aage gwĩtheria, ùcio nĩathaahĩtie Hema-ĩra-Nyamũre ya Jehova. Mũndũ ùcio no nginya aingatwo oime Isiraeli. Tondũ ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaaahu, mũndũ ùcio arĩ na thaaahu; thaaahu wake ndũthĩrite.

¹⁴ “Ùyũ nĩguo watho wa kũrũmĩrĩwo rĩrĩa mũndũ akuĩra hema-inĩ: Mũndũ o na ùrĩkũ ùngĩtoonya hema iyo, mũndũ o na ùrĩkũ ùrĩa ùgaakorwo thĩnĩ wayo-rĩ, nĩakanyitwo nĩ thaaahu mĩthenya mũgwanja, ¹⁵ nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩa nyũmba gĩgaakorwo gĩtarĩ gĩkunike nĩgĩkanyitwo nĩ thaaahu.

¹⁶ “Mũndũ o na ùrĩkũ ùrĩ na kũu nja ùngĩhutia mũndũ ùragĩtwo na rĩhũrĩ rwa njora kana mũndũ ùkuite gĩkũ kĩa ndũire, kana mũndũ o wotho ùngĩhutia ihĩndĩ rĩa mũndũ kana mbĩrĩra, ùcio nĩakanyitwo nĩ thaaahu mĩthenya mũgwanja.

¹⁷ “Nĩ ùndũ wa mũndũ ùrĩ na thaaahu, ikĩra mũhu wa moori rĩa yacinĩtwo ĩrĩ ya gũtherania ndigĩthũ-inĩ, nague ùtĩrĩrio maaĩ matahitwo o hĩndĩ iyo. ¹⁸ Nake mũndũ ùtarĩ na thaaahu nĩoe mũthobi aũtobokie maaĩ-inĩ macio, na amĩminjaminjĩrie hema iyo na indo ciayo ciothe, na andũ arĩa maarĩ kũu thĩnĩ. Ningĩ no nginya amĩminjaminjĩrie mũndũ ùrĩa wotho ùhũtĩtie ihĩndĩ rĩa mũndũ, kana mbĩrĩra, kana mũndũ ùragĩtwo, kana mũndũ ùkuite gĩkũ kĩa ndũire. ¹⁹ Mũndũ ùrĩa ùtarĩ na thaaahu nĩakaminjaminjĩria mũndũ ùcio ùrĩ na thaaahu maaĩ macio mũthenya wa gatatu na wa mũgwanja, nague mũthenya wa mũgwanja nĩguo akamũtheria. Nake mũndũ ùcio ùgũtherio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nague hwaĩ-inĩ ùcio nĩagakorwo athĩritwo nĩ thaaahu. ²⁰ No rĩrĩ, mũndũ ùrĩ na thaaahu angĩaga gwĩtheria, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ, nĩ ùndũ nĩathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre ha Jehova. Nĩgũkorwo ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaaahu, nĩ ùndũ ùcio arĩ na thaaahu. ²¹ Ùyũ nĩ watho wao wa gũtũũra.

“Mũndũ ùcio wakũminjaminjanĩria maaĩ macio ma kũniina thaaahu no nginya o nake athambie nguo ciake, na mũndũ o wotho ùngĩhutia maaĩ macio ma kũniina thaaahu nĩagatinda arĩ na thaaahu nginya hwaĩ-inĩ. ²² Kĩndũ gĩothe mũndũ ùrĩ na thaaahu akahutia nĩgĩkanyitwo nĩ thaaahu, na mũndũ ùrĩa ùngĩhutia kĩa mũndũ ùcio nĩagatinda arĩ na thaaahu nginya hwaĩ-inĩ.”

20

Maaĩ kuuma Rwaro rwa Ihiga

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mbere, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩkinya kũu Werũ-inĩ wa Zini, na gĩgĩkara Kadeshi. Nake Miriamu agĩkuĩra kũu na agĩthikwo o ro kuo.

² Na rĩrĩ, handũ hau hatiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ kĩrĩndĩ, nao andũ acio makĩũngana, magĩtũkĩrĩra Musa na Harũni. ³ Makĩnegenia Musa, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩtwakuire rĩrĩa ariũ a ithe witũ maakuire marĩ mbere ya Jehova! ⁴ Nĩ kĩ giatũmire mũrehe kĩrĩndĩ kĩa Jehova werũ-inĩ ũyũ, nĩguo ithuĩ na mahiũ maitũ tũkũire gũkũ? ⁵ Mwatũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, mũgĩtũrehe kũndũ gũkũ kũũru ũũ? Gũkũ gũtĩrĩ ngano kana ngũyũ, kana thabibũ, kana makomamanga. O na gũtĩrĩ maaĩ ma kũnyua!”

⁶ Musa na Harũni makiuma hau kũngano kĩarĩ, magĩthiĩ nginya o itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo makĩgũithia na magĩturumithia mothiũ mao thĩ, naguoa riiri wa Jehova ũkimoimĩrĩra. ⁷ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ⁸ “Oya rũthanju rwaku, nawe na mũrũ wa nyũkwa Harũni mũcokanĩrĩrie kĩrĩndĩ kũu hamwe. Arĩra rwaro rũrũ rwa ihiga makwĩroreire, na nĩrũkuuma maaĩ. Nawe ũrutĩre kĩrĩndĩ maaĩ rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga, nĩgeetha kinyue hamwe na mahiũ ma kĩa.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya rũthanju akĩrũruta hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ¹⁰ Nake Musa na Harũni magĩcokanĩrĩria kĩrĩndĩ kũu hamwe hau mbere ya rwaro rwa ihiga, na Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩraĩ, inyuĩ aremi aya, no nginya tũmũrutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga?” ¹¹ Musa agĩcokoa akĩoya guoko gwake na igũrũ, akĩgũtha rwaro rũu rwa ihiga na rũthanju rwake maita meerĩ. Maaĩ makĩbororoka, nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩkinyua, o na mahiũ makĩo makĩnyua.

¹² No Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Tondũ mũtinanjĩtikia nĩguo muonanie atĩ nĩ ndĩ mũtheru, mũtũme heo gĩtĩio maithe-inĩ ma andũ a Isiraeli, inyuĩ mũtigaakinya kĩrĩndĩ gĩkĩ bũrũri ũria ndĩmaheete.”

¹³ Macio nĩmo maarĩ maaĩ ma Meriba, kũrĩa andũ a Isiraeli maatetanirie na Jehova na kũria eyonanirie atĩ nĩ mũtheru thĩĩni wao.

Edomu Kũgĩria Isiraeli Njĩra

¹⁴ Musa agĩtũma andũ kuuma Kadeshi mathiĩ kũrĩ mũthamaki wa Edomu,* makamwĩre atĩrĩ:

“Mũrũ wa nyũkwa Isiraeli oiga atĩrĩ: Wee nĩũũ mathiĩna marĩa mothe tũkoretwo namo. ¹⁵ Maithe maitũ ma tene nĩmaikũrũkire magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, na ithuĩ tũgĩtũra kuo miĩaka miĩngĩ. Andũ a Misiri nĩmatũhiinyĩrĩrie mũno ithuĩ ene o na maithe maitũ, ¹⁶ no rĩrĩa twakĩire Jehova-rĩ, nĩagũire kĩrĩro gĩtĩi nake agĩtũma mũraika agĩtũruta kũu bũrũri wa Misiri.

“Na rĩu tũrĩ gũkũ Kadeshi, itũũra rĩrĩa rĩ mũthia-inĩ wa bũrũri waku. ¹⁷ Ndagũthaita ũtũtĩkĩrie tũtũkanĩrie bũrũri waku. Tũtũgerera mĩgũnda-inĩ ya irio, kana ya mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ ma gĩthima o na kĩmwe. Tũtũgerera njĩra irĩa nene ya mũthamaki, na tũtũgũkerũra na mwena wa ũrĩo o na kana wa ũmotho, o nginya tũtũkanie bũrũri waku.”

¹⁸ No Edomu akĩmũcokeria atĩrĩ:

“Ndũgũtũkanĩria gũkũ; na ũngĩgeria-rĩ, tũkuumagara tũmũtharĩkire na rũhiũ rwa njora.”

¹⁹ Andũ a Isiraeli acio makĩmũcokeria atĩrĩ,

“Ithuĩ tũtũgerera o njĩra irĩa nene, na ithuĩ ene kana mahiũ maitũ tũngĩnyua maaĩ manyu-rĩ, nĩtũkũrĩha. Tũrenda o tũtũkanie tũthĩte na magũrũ tu hatarĩ ũndũ ũngĩ.”

²⁰ Ningĩ Edomu agĩcokoa atĩrĩ:

“Aca, mũtũgũtũkanĩria gũkũ.”

Hĩndĩ iyo Edomu akiumagara akamatharĩkire, arĩ mbũtũ nene ina hinya mũngĩ. ²¹ Tondũ Edomu ndaametĩkĩrĩrie matũkanĩrie bũrũri wao-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũndũka, magĩtigana nao.

Gĩkuũ kĩa Harũni

²² Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiuma kũu Kadeshi na magĩkinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu. ²³ Marĩ kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, hakuhi na mũhaka wa Edomu, Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ²⁴ “Rĩu Harũni nĩegũkua. Ndegũtoonya bũrũri ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli, nĩ ũndũ inyuĩ eerĩ nĩmwaremeire watho wakwa kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. ²⁵ Oya Harũni na mũriũ Eleazaru, ũmatware Kĩrĩma-igũrũ kĩa Horu. ²⁶ ũrute Harũni nguoa ciake, ũchũmbe mũriũ Eleazaru, nĩ ũndũ Harũni nĩegũkua, na egũkuĩra o ro kũu.”

²⁷ Musa agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; makĩambata Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu makĩonagwo nĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe. ²⁸ Musa akĩruta Harũni nguoa ciake, agĩchũmba mũriũ Eleazaru. Nake Harũni agĩkuĩra kũu kĩrĩma igũrũ. Nake Musa na Eleazaru magĩkũrũka makiuma kũu kĩrĩma igũrũ, ²⁹ na rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩamenyire atĩ Harũni nĩakuĩte, andũ othe a nyũmba ya Isiraeli makĩmũcakaĩra mĩthenya mĩrongo itatũ.

* 20:14 Andũ a Edomu maarĩ njĩaro cĩa Esaũ.

21

Kwanangwo kwa Aradi

¹ Na riri, riria muthamaki Mukaanani wa Aradi, uria watuura Negevu, aigwire ati Isiraeli niokagira njira ya Atharimu, agithii agitharikira andu a Isiraeli, na agitaha amwe ao. ² Nao andu Isiraeli makiihita na mwihiita uyu hari Jehova makiuga atiri: "Ungineana andu aya moko-ini maitu-ri, nitukananga matuura mao maria manene biu." ³ Nake Jehova akiuga ihooya ria andu a Isiraeli na akineana andu acio a Kaanani kuri o. Nao makiananga andu acio biu hamwe na matuura mao; ni undu ucio handu hau hagitwo Horoma.

Nyoka ya Gicango

⁴ Nao andu a Isiraeli makiniita rugendo kuuma Kirima kia Horu magereire njira ya guthii Iria Itune, niguu mathiururuke bururi wa Edomu. No andu acio magithethuka mari njira-ini; ⁵ nao magiukirira Ngai o na Musa na mario makiuga atiri, "Mwaturutire bururi wa Misiri tuike tuikeire guku weru-ini niki? Guku gutiri irio! Na gutiri maa! O na nituthiire irio ici itari kiene!"

⁶ Nake Jehova akimatimira nyoka ciari na thumu; ikiuma andu a Isiraeli, na aingi ao magikua. ⁷ Andu acio magithii kuri Musa makimwira atiri, "Nitwehirie riria twaaririe tugiukirira Jehova hamwe nawe. Hooya niguu Jehova atwehererie nyoka ici." Ni undu ucio Musa akihoera andu acio.

⁸ Nake Jehova akiira Musa atiri, "Thondeka nyoka umicuurie gitugi iguru; mundu o wotho urirumagwori, amirora nirituura muoyo." ⁹ Ni undu ucio Musa agithondeka nyoka ya gicango, akimicuuria gitugi iguru. Na riri, hinda iria mundu o wotho aarumwo ni nyoka na aarora nyoka iyo ya gicango, agatua muoyo.

Rugendo rwa Guthii Moabi

¹⁰ Andu a Isiraeli makiumagara, magithii makiaamba hema ciao Obothu. ¹¹ Ningi makiuma Obothu magithii Iye-Abarimu, makiaamba hema ciao weru-ini uria ung'ethaniire na Moabi mwena wa irathiro. ¹² Kuuma kuu magithii na mbere, makiaamba hema ciao Kianda kia Zeredi. ¹³ Moimagara kuuma kuu makiaamba hema kugiriana na Ruii rwa Arinoni, kuu weru uria uhiite nginya bururi wa Aamori; nigukorwo Ruii rwa Arinoni nruo rwaru mihaka wa Moabi na Aamori. ¹⁴ Na nikio Ibuku ria Mbaara cia Jehova riugite atiri:

"... Wahebu thini wa Sufa, na mikuru,
Arinoni ¹⁵ na igaragaro-ini cia mikuru
iria ithiite o nginya kuu Ari,
na igatwarana na mihaka wa Moabi."

¹⁶ Kuuma kuu magithii na mbere nginya kuu Biri, githima-ini haria Jehova erire Musa atiri, "Cookereria andu hamwe na ningumahe maa."

¹⁷ Hinda iyo Isiraeli makiina rwimbo ruri:

"Theruka maa, wee githima giki!

Inyu inyu inai uhoru wakio,

¹⁸ uhoru wa githima kiria anene menjete,
kiria giathikuririo ni andu aria mari igweta,
and uaria mari igweta mari na njuguma cia unene na mihugi yao."

Ningi makiuma weru-ini magithii Matana, ¹⁹ kuuma Matana magithii Nahalieli, kuuma Nahalieli magithii Bamothu, ²⁰ na kuuma Bamothu magithii Kianda kia Moabi, kuria gacumbiri ka Pisiga kang'etheire weru uria utari kindu.

Kuhoota Sihoni na Ogu

²¹ Isiraeli niatumire andu kuri Sihoni muthamaki wa Aamori makamwira atiri:

²² "Twitikirie tutukanirie bururi wanyu. Tutigutoonya migunda wanyu ya irio, kana ya mihabibu, kana tunyue maa kuuma githima o na kimwe. Tukugerera njira iria nene ya muthamaki o nginya tutukanie bururi wanyu."

²³ No Muthamaki Sihoni akigiria andu a Isiraeli mahitukire bururi wake. We onganirie mbutu ciake ciothe cia ita, akiumagara agithii weru-ini agatharikire andu a Isiraeli. Riria aakinyire Jahazu-ri, akihura na andu a Isiraeli. ²⁴ No andu a Isiraeli makimooraga na hiu cia njora na magitunya muthamaki ucio bururi wake kuuma Arinoni nginya Jaboku, no maakinyire o mihaka-ini wa andu a Amoni, tond uari muringe na hinya muno. ²⁵ Isiraeli agitunya Aamori matuura mothe mao maria manene na magitua kuo, o hamwe na Heshiboni na tutuura tuothe tura twarigainie nakuo. ²⁶ Heshiboni niro riari itura inene ria Sihoni muthamaki wa Aamori, uria waruite na muthamaki wa Moabi uria waathanaga mbere iyo, na akamutunya bururi wake wotho o nginya Arinoni.

²⁷ Kiu nikio gitumaga aini a marebeta moige atiri:

"Ukaa Heshiboni nigeetha riakwo ringi;
itura inene ria Sihoni niricokerio.

²⁸ "Mwaki niwimire kuu Heshiboni,
ruririmbi rukuma itura inene ria Sihoni.
Ukiniina itura ria Ari Moabi,
o aturi a kuria gutuguru kwa Arinoni.

²⁹ Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Moabi-ĩ!
Inyuĩ andũ a Kemoshu! Kaĩ mŭrĩ aanange-ĩ.
Nĩarekereirie ariũ ake magatuĩka eethari,
o na airĩtu ake akĩmarekereria matahwo
nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori.

³⁰ “No ithuĩ nĩtũmang’auranĩtie;
Heshiboni kwanangĩtwo guothe nginya o Diboni.
Tũmamomorete tũgakinya Nofa,
itũũra rĩria rĩkuhanĩrĩrie na Medeba.”

³¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũũra bŭrũri ũcio wa Aamori.

³² Thuutha wa Musa gũtũma andũ magathigaane Jazeri, andũ a Isiraeli magĩtunyana tũtũũra tũria twarigiĩcĩrie itũũra rĩu, na makĩingata Aamori arĩa maarĩ kuo. ³³ Ningĩ makĩgarũrũka, makĩambata na njĩra marorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani na mbũtũ ciake ciothe cia ita makĩumagara makahũũrane na Isiraeli kũu Edirei.

³⁴ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte moko-inĩ maku, hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita, o na bŭrũri wake. Mwĩke o ũria wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũria waathanaga Heshiboni.”

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩũraga Mũthamaki Ogu hamwe na ariũ ake, o na mbũtũ ciake ciothe cia ita, mategũtigia mũndũ o na ũmwe muoyo. Nao andũ a Isiraeli makĩgwaĩra bŭrũri wake.

22

Balaki Gũtũmanĩra Balamu

¹ Ningĩ andũ a Isiraeli makĩnyĩita rŭgendo marorete werũ wa Moabi na makĩamba hema ciao hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mŭrĩmo wa itũũra rĩa Jeriko.

² Na rĩrĩ, Balaki mŭrũ wa Ziporu nĩonete maũndũ marĩa mothe Isiraeli meekĩte Aamori, ³ nao andũ a Moabi magĩitĩgĩra mũno nĩ ũndũ nĩ kwari na andũ aingĩ mũno. Ti-itherũ, andũ a Moabi maiyũritwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli.

⁴ Andũ a Moabi makĩira athuuri a Midiani atĩrĩ, “Mũingĩ ũyũ ũkũria indo ciothe iria itũrigiĩcĩrie, o ta ũria ndegwa irĩiaga nyeki ya gĩthaka.”

Nĩ ũndũ ũcio Balaki mŭrũ wa Ziporu, ũria warĩ mũthamaki wa Moabi ihinda rĩu, ⁵ agĩtũmanĩra Balamu mŭrũ wa Beori, ũria warĩ Pethori, hakuhi na Rũũ rwa Farati, kũu bŭrũri wao. Balaki akĩmwĩra atĩrĩ:

“Harĩ na andũ mokĩte moimĩte bŭrũri wa Misiri; nao maiyũrite bŭrũri ũyũ wothe, na maikarĩte o hakuhi na nĩ. ⁶ Ndagũthaitha ũka ũnumĩre andũ aya manyiitwo nĩ kĩrumi, nĩ ũndũ marĩ na hinya mũno kũngĩra. Ũngĩmaruma kwahoteka ndĩmahote na ndĩmarutũrũre moime bŭrũri ũyũ. Nĩ ũndũ nĩnjũũ atĩ arĩa warathima nĩmarathimagwo, nao arĩa waruma nĩ manyiitagwo nĩ kĩrumi.”

⁷ Nao athuuri a Moabi na a Midiani magĩthiĩ makuũite irĩhi rĩa kũragũrũrwo. Maakinya kũrĩ Balamu, makĩmũhe ũhoro ũria Balaki oĩgĩte.

⁸ Nake Balamu akĩmeera atĩrĩ, “Raraai gũkũ ũmũthĩ, na nĩngamũcookeria macookio marĩa Jehova ekũhe.” Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi makĩraarania nake.

⁹ Nake Ngai agĩkora Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ aya mŭrĩ nao nĩ a?”

¹⁰ Balamu agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Balaki mŭrũ wa Ziporu, mũthamaki wa Moabi, nĩwe ũrandeheire ndũmĩrĩri ĩno: ¹¹ ‘Kũrĩ andũ moimĩte bŭrũri wa Misiri makaiyũra bŭrũri ũyũ wothe. Ndagũthaitha ũũke ũnumĩre o manyiitwo nĩ kĩrumi, no gũkorwo no hũũrane nao ndĩmaingate moime bŭrũri ũyũ!’”

¹² No Ngai akĩra Balamu atĩrĩ, “Ndũgũthiĩ nao. Ndũkarume andũ acio, tondũ nĩ andũ arathime.”

¹³ Rũciĩnĩ rŭrũ rŭngĩ, Balamu agĩũkĩra, akĩira anene acio a Balaki atĩrĩ, “Cookai bŭrũri wanyu kũĩmbe, nĩ ũndũ Jehova nĩarega kũnjĩkĩria tũthiĩ na inyuĩ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi magĩcooka kũrĩ Balaki makĩmwĩra atĩrĩ, “Balamu nĩarega gũũka na ithuĩ.”

¹⁵ Ningĩ Balaki agĩtũma anene angĩ aingĩ makĩria na maarĩ igweta gũkĩra acio a mbere. ¹⁶ Nao magĩthiĩ kũrĩ Balamu makĩmwĩra atĩrĩ:

“Ũũ nĩguo Balaki mŭrũ wa Ziporu ekuuga: Ndũgetikĩre ũndũ o na ũrĩkũ ũgĩrie ũũke kũrĩ nĩ, ¹⁷ tondũ nĩngũkũrĩha wega mũno, na njĩke ũria wothe ũngiuga. Ndagũthaitha ũka ũnumĩre andũ aya.”

¹⁸ No Balamu akĩmacookeria atĩrĩ, “O na Balaki angĩũhe nyũmba yake ya ũnene iĩyũrĩtio betha na thahabu-rĩ, ndĩngĩka ũndũ o na ũrĩkũ, mũnene kana mũnini, wagararĩte watho wa Jehova Ngai wakwa. ¹⁹ Na rĩrĩ, raraai gũkũ ũmũthĩ, o ta ũria acio angĩ mareekire, na nĩngũtũria ũndũ ũria ũngĩ Jehova ekũnjĩra.”

²⁰ Ũtũkũ ũcio Ngai nĩakorire Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya nĩ mokĩte gũgwĩta, thiĩ nao, no wĩke o ũria wiki ngũkwĩra.”

Ndigiri ya Balamu

²¹ Balamu agĩũkĩra rũciĩnĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, na agĩthiĩ na anene acio a Moabi. ²² No Ngai nĩarakarire mũno athiĩ, na mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra nĩguo amũgĩrĩrĩrie gũthiĩ. Balamu aahaĩcĩte ndigiri yake, na ndungata ciake igĩrĩ ciarĩ hamwe nake. ²³ Na rĩria ndigiri yoonire mũraika wa Jehova arũngĩĩ

njira, acomorete rühiu rwa njora, na arünyitiite na guoko, ikigarürüka, igitoonya mügunda. Nake Balamu akimihüura nigucoo njira.

²⁴ Nake müraika wa Jehova akirügama njira-ini yari njeke gatagati ka mügunda iri ya mithabibu, na o mügunda wari müirige. ²⁵ Riria ndigiri yoonire müraika wa Jehova-ri, ikihatiriria rüthingo-ini, ikihinyiriria kügürü kwa Balamu rüthingo-ini rüu. Ni ündü ücio akimihüura ringi.

²⁶ Ningi müraika wa Jehova agithii mbere akirügama handu haari hakeke hataari na handu ha kwigarürira, na mwena wa ürio kana wa ümotho. ²⁷ Riria ndigiri yoonire müraika wa Jehova hau, igikoma thi Balamu ari o igürü riayo, nake akirakara akimihüura na rüthanju rwake. ²⁸ Nake Jehova agitumura kanua ka ndigiri, nayo ikiüria Balamu atiri, "Niatia ngwikite tondü wahüura maita maya matatu?"

²⁹ Balamu akimicookeria atiri, "Wee ünduite kirimu! Korwo nyuma na rühiu rwa njora guoko-ini, ingiaküraga o ro rüu."

³⁰ Nayo ndigiri ikiüria Balamu atiri, "Githi ni ti ni ndigiri yaku, iria ütüire ühaicaga nginya ümüthi? Nimenyerete gügwika ta üü?"

Balamu akiuga atiri, "Aa."

³¹ Nake Jehova akihingura maitho ma Balamu, nake akiona müraika wa Jehova arüngii njira-ini acomorete rühiu rwa njora. Ni ündü ücio akiinamirira na akiügüthia, agiturumithia üthiu wake thi.

³² Müraika wa Jehova akimüüria atiri, "Ni kii giatüma ühüire ndigiri yaku maita macio matatu? Njükitie haha ngühingiririe ni ündü mithiire yaku ni ya üremi maitho-ini makwa. ³³ Ndigiri inyonire, yanjeherera maita macio matatu. Korwo ndinanjeherera, hatiri nganja niingigüküragite, no yo niingiamihonokia."

³⁴ Balamu akira müraika ücio wa Jehova atiri, "Ninjithie. Ndiküü atii niükürugamite njira-ini ühingiririe. Na riri, üngikorwo ndukenete-ri, ningühündüka."

³⁵ Müraika ücio wa Jehova akira Balamu atiri, "Thii na andü acio, no uuge o ro üria ngükwira." Ni ündü ücio Balamu agithii na anene acio a Balaki.

³⁶ Riria Balaki aigüre atii Balamu niarooka, agithii kumütunga itüura-ini ria Moabi, mühaka-ini wa Arinoni, o küu mühaka wa büürü wake. ³⁷ Balaki akiüria Balamu atiri, "Githi ndiagütümanire üke narua? Ni kii kiagiririe üke? Anga ndingihota güküriha?"

³⁸ Balamu agicookia atiri, "Ni wega, nindagüka. No riri, ni no njuge o üria ngwenda? Nii ngwaria o üria Ngai anginjira njarie."

³⁹ Hindi iyo Balamu na Balaki magithii Kiriathu-Huzothu. ⁴⁰ Balaki akiruta igongona ria ng'ombe na ng'öndu, na akihe Balamu na anene aria maarü nake nyama imwe. ⁴¹ Kwarooka gükia-ri, Balaki akioya Balamu makiambata nginya Bamothu-Baali,* na mari küu Balamu akiona gicunji kimwe kia andü acio.

23

Ürathi wa Mbere wa Balamu

¹ Nake Balamu akiira Balaki atiri, "Njakira igongona mügwanja haha, na ühaaririe ndegwa mügwanja na ndürüme mügwanja." ² Balaki agüka o üria Balamu oigite, na igürü ria o kigongona-ini makarutira igongona ria ndegwa imwe na ndürüme imwe.

³ Ningi Balamu akiira Balaki atiri, "Wee ikara haha hakuhi na iruta riaku nyambe thii keheri-ini. Hihi Jehova nügüka acemanie na nii. Ündü üria wothie ekünguüriria ningükwira." Nake agithii handu hatheri hatüügüru.

⁴ Ngai agicemania nake hau, nake Balamu akimwira atiri, "Nihaaririe igongona mügwanja, na o kigongona-ini ngaruta ndegwa imwe na ndürüme imwe."

⁵ Nake Jehova agikira ndümüriri yake kanua ka Balamu, akimwira atiri, "Cooka küri Balaki ümühe ndümüriri ino."

⁶ Tondü ücio Balamu agicooka küri Balaki, akimükora arüngii hakuhi na igongona riake, mari hamwe na anene othe a Moabi. ⁷ Nake Balamu akiaria ndümüriri yake, akiuga atiri:

"Balaki andehithie kuuma büürü wa Aramu,
müthamaki wa Moabi akanduta kuuma irima-ini cia mwena wa irathiro.
Akoiga atiri, 'Üka ünumire Jakubu;
üka üthitange Israeli.'

⁸ Ndaakihota atia küruma aria Ngai atarumite?

Ndaakihota atia güthitanga aria Jehova atathitangite?

⁹ Kuuma tücumbiri twa ndwaro cia mahiga nindiramoona,
kuuma küria gütüügüru nindiramoona.

Ndirona andü matüüraga meikaritie,
nao matiitaraga ati o ni amwe a ndüriri.

¹⁰ Nüü üngihota gütura rüküngü rwa Jakubu,
kana atare gicunji kia inya kia Israeli?

Rekei ngue giküü kia aria athingu,
na marigirio makwa-ri, marotuika ta mao!"

¹¹ Balaki akiüria Balamu atiri, "Wanjika atia? Ngürehire ünumire thü ciakwa, no ndüri üreka ündü o tiga kumarathima!"

* 22:41 Baali ni kuuga "mühonokia". Ino yari ngai ya marurumi yahooyagwo ni andü aria maatüüraga Suriata na Kaanani.

¹² Balamu akīmūuria atirī, “Githi ndiagĩrĩrwo njarie o kĩa Jehova ekĩrite kanua-inĩ gakwa?”

Ūrathi wa Keerĩ wa Balamu

¹³ Ningĩ Balaki akīmũwĩra atirĩ, “Ūka tũthiĩ nawe handũ hangĩ harĩa ūkũmoona; ūkũmoona o gĩcunji kĩmwe kĩa, no ti othe hamwe. Na ūrĩ hau ūnumĩre andũ acio.” ¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio akīmūtware gĩthaka-inĩ gĩa Zofimu, gacũmbĩrĩ ga Kĩrima kĩa Pisiga, naho hau agĩaka igongona mũgwanja, na o kigongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

¹⁵ Balamu akĩĩra Balaki atirĩ, “Wee ikara haha hakuhi na iruta riaku nyambe thiĩ ngacemanie nake haarĩa.”

¹⁶ Jehova agĩcemanĩa na Balamu, agĩkĩra ndũmĩrĩri kanua gake, akīmũwĩra atirĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ūmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

¹⁷ Tondũ ūcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki na akīmũkora arũngĩĩ hakuhi na iruta riake, marĩ hamwe na anene a Moabi. Balaki akīmũũria atirĩ, “Jehova oiga atĩa?”

¹⁸ Balamu agĩcooka akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atirĩ:

“Arahũka, wee Balaki na ũigwe;

Thikĩrĩria, wee mũrũ wa Ziporu.

¹⁹ Ngai ti mũndũ, atĩ nĩguo aheenanie,
o na ti mũrũ wa mũndũ, atĩ nĩguo ericũkwo.

No oige ūndũ na ndawũke?

No eranĩre ūndũ na ndaũhingie?

²⁰ Nĩ njathĩtwo ndathimane;
nake arathimanĩte-rĩ, ndingĩhota kũgarũra ūndũ ūcio.

²¹ “Gũtirĩ mũtino wonেকেte harĩ Jakubu,
gũtirĩ ihooru rionetwo thiĩni wa Isiraeli.

Jehova Ngai wao arĩ hamwe nao;
kayũ ka mũthamaki karĩ thiĩni wao.

²² Ngai nĩamarutire bũrũri wa Misiri;
marĩ na hinya o ta ndegwa ya gĩthaka.

²³ Gũtirĩ ũrogi ũngĩũraga Jakubu,
gũtirĩ ũragũri ũngĩthũkia Isiraeli.
Rĩu ha ũhoro wa Jakubu na wa Isiraeli kũrĩranagwo atirĩ,
“Ta kionei ũria Ngai ekĩte!”

²⁴ Andũ acio maarahũkaga ta mũrũũthi wa nga;
mookagĩra ta mũrũũthi wa njamba,
ũria ũtangĩhurũka ũtarĩte kĩa ũnyĩĩte,
na ũkanyua thakame ya kĩa ũragĩte.”

²⁵ Ningĩ Balaki akĩĩra Balamu atirĩ, “Ndũkamarume o na atĩa, na ndũkamarathime o na atĩa!”

²⁶ Balamu akīmũcookeria atirĩ, “Githi ndiakwirire no nginya njike ũria wothe Jehova oigite?”

Ūrathi wa Gatatũ wa Balamu

²⁷ Ningĩ Balaki akĩĩra Balamu atirĩ, “Ūka tũthiĩ ngũtware handũ hangĩ. Hihi Ngai no agwĩtikirie ūnumĩre andũ aya ũrĩ hau.” ²⁸ Balaki akĩoya Balamu akīmūtware kĩa igũrũ kĩa Peoru, kũng’ethera Werũ ũria ũtarĩ kĩndũ.

²⁹ Nake Balamu akīmũwĩra atirĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩre ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” ³⁰ Balaki agĩka o ta ũria Balamu oigite, na o kigongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

24

¹ Na rĩrĩ, rĩria Balamu onire atĩ Jehova nĩakenaga nĩ kũrathima Isiraeli-rĩ, ndaacookire kũrũmĩrĩra ũragũri ta ũria ekaga mahinda macio mangĩ, no ehũgũrire akĩrora werũ-inĩ. ² Rĩria Balamu eroreire akĩona ũria Isiraeli maambĩte hema kũringana na mĩhĩrĩga yao-rĩ, akĩyũrwo nĩ Roho wa Ngai, ³ nake akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atirĩ:

“Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori,
ndũmĩrĩri ya mũndũ ũria riitho riake rĩonaga wega,
⁴ ndũmĩrĩri ya mũndũ ũria ũiguaga ciugo cia Ngai,
ũria wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe,
ũria ũgũũaga agakoma thiĩ, namo maitho make makahingũka:

⁵ “Kaĩ hema ciaku, wee Jakubu, nĩ thaka-ĩ,
o na ciikaro ciaku igagĩthakara, wee Isiraeli-ĩ!

⁶ “Igĩtambũrũkĩte o ta cianda,
ikahaana ta mĩgũnda ĩrĩ hũgũrũrũ cia rũũĩ-inĩ,
itariĩ ta mĩtĩ ya thubiri ĩhaandĩtwo nĩ Jehova,
o na ta mĩtarakwa ĩrĩ hakuhi na maaĩ.

⁷ Maaĩ makaiyũra ndoo ciao nginya maitĩke;

o nayo mbegū yao igakorwo na maaĩ maingĩ.

“Mũthamaki wao akaaneneha gūkĩra Agagi;
ũthamaki wao niũgaatũgĩrio.

⁸ “Ngai aamarutire bũrĩri wa Misiri;
marĩ na hinya ta wa ndegwa ya gĩthaka.

Matambuura ndũrĩri iria imathũire,
na makoinanga mahĩndĩ ma cio tũcunji;
macitheecaga na mĩguĩ yao.

⁹ O ta mũrũũthi, methunaga magĩkoma,
o ta mũrũũthi wa mũgoma, nũũ ũngĩgeria kũmaarahũra?

“Arĩa makũrathimaga marorathimwo,
nao arĩa makũrumaga maronyiitwo nĩ kĩrumi!”

¹⁰ Nake Balaki agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Balamu. Akĩhũra hĩ ciake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagwĩtire ũnumĩre thũ ciakwa, no wee ũcirathimĩte maita macio matatũ. ¹¹ Na rĩrĩ, ũkĩra o rĩu ũinũke! Ndoigĩte nĩngũkũriha wega mũno, no Jehova niagiritie ũrihwo.”

¹² Balamu agĩcookeria Balaki atĩrĩ, “Gĩthĩ ndierire andũ arĩa wandũmũire atĩrĩ, ¹³ ‘O na Balaki angĩũhe nyũmba yake ya ũthamaki iĩyũritio betha na thahabu, ndingĩhota gwĩka ũndũ wakwa mwene, mweka kana mũũru, njagarare watho wa Jehova; no nginya njuge ũria Jehova oigĩte?’ ¹⁴ Na rĩrĩ, niĩ nĩngũcooka o kũrĩ andũ aitũ, no ũka, ngũmenyithie ũria andũ aya mageeka andũ aku matukũ maria magooka.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Kana

¹⁵ Ningĩ akiaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“ĩno niyo ndũmĩrĩri ya Balamu mũrũ wa Beori,
ndũmĩrĩri ya mũndũ ũria riitho riake rĩonaga wega,
¹⁶ ndũmĩrĩri ya mũndũ ũria ũiguaga ciugo cia Ngai,
ũria ũrĩ na ũmenyo uumĩte kũrĩ ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
ũria wonaga kĩoneki kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe,
ũria ũgũũaga agakoma thĩ, namo maitho make makahingũka, ekuuga ũũ:

¹⁷ “Nĩndĩramuona, no ti rĩu;
nĩndĩmũcũthĩrĩrie, no ndarĩ hakuhĩ.
Njata nĩkoima kũrĩ Jakubu;
njũgũma ya ũnene yume kũrĩ Isiraeli.
Niakahahehenja mothiũ ma Moabi,
na ahehenje, mahĩndĩ ma mĩtwe ya ariũ othe a Shethu.

¹⁸ Edomu nĩgũkahootwo;
Seiru, thũ yake, niakahootwo,
no Isiraeli agakĩrĩria kũgia na hinya.

¹⁹ Mwathani mĩnene akoima kũrĩ Jakubu
na aanange andũ arĩa magaaakorwo matigaire a itũũra inene.”

Ndũmĩrĩri ya Balamu ya Mũthia

²⁰ Ningĩ Balamu akĩona Amaleki, na akiaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Amaleki niwe warĩ wa mbere harĩ ndũrĩrĩ,
no marigĩrĩrio-inĩ niakanangwo.”

²¹ Ningĩ akĩona Akeni, na akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Giikaro giaku nĩ kigitire,
gĩtara giaku giakĩtwo thĩinĩ wa rwaro rwa ihiga;

²² no rĩrĩ, inyũĩ andũ a Akeni nĩmũkanangwo
hĩndĩ iria Ashuri makaamũtaha.”

²³ Ningĩ akiaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:
“Hĩ! Nũũ ũngĩtũũra muoyo rĩria Ngai areka ũguo?

²⁴ Meeri nĩgooka ciumĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu;
niigatooria Ashuri o na Eberi,
no rĩrĩ, o nacio nĩikaanangwo.”

²⁵ Nake Balamu agĩgũkĩra, akiinũka gwake mũciĩ, nake Balaki agĩthĩĩ na njĩra ciake.

Moabi Kũguucĩrĩa Isiraeli Waganu-inĩ

¹ Hĩndĩ iria andũ a Isiraeli maikaraga Shitimu-rĩ, arũme a Isiraeli makĩambĩrĩria gũtharia na andũ-a-nja a Moabi, ² arĩa mameetaga magongona-inĩ ma ngai ciao. Andũ acio a Isiraeli makĩrĩa na makĩinamĩrĩa

mbere ya ngai icio. ³ Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli makĩnyiitanĩra nao kũhooya ngai ya Baali ya Peori. Namo marakara ma Jehova makimarĩrĩmbũkĩra.

⁴ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Oya atongoria othe a andũ aya, ũmoorage na ũmaanĩke mũthenya barigici mbere ya Jehova, nĩguo marakara mahiũ ma Jehova matigakinyĩrĩre andũ a Isiraeli.”

⁵ Nĩ undũ ũcio Musa akĩra aciirithania a Isiraeli atĩrĩ, “O mündũ wanyu no nginya oorage arũme anyu arĩa manyiitanĩre na andũ a Moabi kũhooya Baali ya Peori.”

⁶ O hĩndĩ iyo mündũ mūrũme Mũisraeli akĩrehe mündũ-wa-nja Mũmidiani muciĩ gwake akĩonagwo nĩ Musa na kiũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli, o hĩndĩ irĩa maarĩragĩra itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gütũnganwo.

⁷ Rĩrĩa Finehasi mūrũ wa Eleazarũ, mūrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, onire undũ ũcio-rĩ, akiuma kiũngano-inĩ kũ, akĩoya itimũ, ⁸ akĩrũmĩrĩra Mũisraeli ũcio nginya hema-inĩ yake. Akimatheeca na itimũ rĩu, akĩmatũrĩkania eerĩ, itimũ rĩu rĩgĩtũrĩkania Mũisraeli ũcio o na rĩgĩtheeca mündũ-wa-nja ũcio. Hĩndĩ iyo mũthiro ũcio wokĩrĩre andũ a Isiraeli ũgĩthĩra; ⁹ no andũ arĩa maakuire nĩ undũ wa mũthiro ũcio maarĩ andũ 24,000.

¹⁰ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹¹ “Finehasi, mūrũ wa Eleazarũ, mūrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, nĩatũmite marakara makwa meherere andũ a Isiraeli; nĩ undũ nĩahĩahĩre ngoro o ta ũrĩa ndaiguĩte nĩ undũ wa gĩtũĩo gĩakwa thĩĩnĩ wao, na nĩ undũ ũcio o na ndahĩahĩa ndiamaniĩnĩre. ¹² Nĩ undũ ũcio irĩa Finehasi atĩrĩ, nĩ ngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ nake. ¹³ We na njiaro ciake nĩ makagĩa na kĩrĩkanĩro gĩa gĩtũũra kĩa ũthĩnjĩrĩ-Ngai, nĩ undũ nĩahĩahĩre ngoro nĩ undũ wa gĩtũĩo kĩa Ngai wake, na akĩhoroheria andũ a Isiraeli.”

¹⁴ Mũisraeli ũcio woragirwo marĩ na mündũ-wa-nja Mũmidiani eetagwo Zimuri mūrũ wa Salu, mũtongoria wa nyũmba ya Asimeoni. ¹⁵ Nake mündũ-wa-nja ũcio Mũmidiani woragirwo, eetagwo Kozibi mwarĩ wa Zuru, mũnene wa mũhĩrĩga thĩĩnĩ wa nyũmba imwe ya Amidiani.

¹⁶ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Tua andũ a Midiani thũ cianyu na ũmoorage, ¹⁸ tondũ nĩmamũtuire thũ ciao rĩrĩa maamũheenĩre ũhorĩ-inĩ wa kũhoera kũu Peori na wa mwarĩ wa nyina wao Kozibi, mwarĩ wa mũtongoria Mũmidiani, mündũ-wa-nja ũrĩa woragirwo rĩrĩa mũthiro wokire nĩ undũ wa Peori.”

26

Gũtaranwo gwa Keerĩ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthiro ũcio Jehova akĩra Musa na Eleazarũ mūrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai atĩrĩ, ² “Tarai kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũringana na nyũmba ciao, andũ arĩa othe maakinyĩte mĩaka mĩrongo tĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩhota gũthĩĩ ita-inĩ marĩ mbũtũ cia Isiraeli.” ³ Nĩ undũ ũcio, Musa na Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai makĩarĩria andũ a Isiraeli kũu werũ-inĩ wa Moabi hakuhi na Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko, makĩmeera atĩrĩ, ⁴ “Tarai andũ arĩa maakinyĩte mĩaka mĩrongo tĩrĩ na makĩria, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.”

Aya nĩo andũ a Isiraeli arĩa moimire bũrũri wa Misiri:

⁵ Njiaro cia Rubeni, irĩgĩthathi rĩa Isiraeli ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Hanoku, nĩ mbarĩ ya Ahanoku;

kuuma kũrĩ Palu, nĩ mbarĩ ya Apalu;

⁶ kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;

kuuma kũrĩ Karimi, nĩ mbarĩ ya Akarimi.

⁷ Icio nĩcio mbarĩ cia Rubeni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 43,730.

⁸ Mūrũ wa Palu arĩ Eliabu, ⁹ nao arĩu a Eliabu maarĩ Nemueli, na Dathani, na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩo maarĩ anene a kĩrĩndĩ, na nĩo maaremeire Musa na Harũni na maarĩ amwe a arũmĩrĩri a Kora rĩrĩa maaremeire Jehova. ¹⁰ Nayo thĩ igĩathamia kanua kayo ikĩmameria hamwe na Kora, ũrĩa arũmĩrĩri ake maakuire rĩrĩa mwaki wacinire arũme arĩa 250. Nao magĩtuika kionereria gĩa gũkaania arĩa angĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rũciarĩ rwa Kora rũtiathĩrĩre.

¹² Nacio njiaro cia Simeoni kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Nemueli, nĩ mbarĩ ya Anemueli;

kuuma kũrĩ Jamini, nĩ mbarĩ ya Ajamini;

kuuma kũrĩ Jakini, nĩ mbarĩ ya Ajakini;

¹³ kuuma kũrĩ Zera, nĩ mbarĩ ya Azera;

kuuma kũrĩ Shauli, nĩ mbarĩ ya Ashaulu.

¹⁴ Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Simeoni; nao maarĩ andũ 22,200.

¹⁵ Nacio njiaro cia Gadi kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Zefoni, nĩ mbarĩ ya Azefoni;

kuuma kũrĩ Hagi, nĩ mbarĩ ya Ahagi;

kuuma kũrĩ Shuni, nĩ mbarĩ ya Ashuni;

¹⁶ kuuma kũrĩ Ozini, nĩ mbarĩ ya Aozini;

kuuma kũrĩ Eri, nĩ mbarĩ ya Aeri;

¹⁷ kuuma kũrĩ Arodi, nĩ mbarĩ ya Aarodi;

kuuma kũrĩ Areli, nĩ mbarĩ ya Aareli.

¹⁸ Icio nício ciarĩ mbarĩ cia Gadi; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 40,500.

¹⁹ Eri na Onani, maarĩ ariũ a Juda, no maakuĩrĩre Kaanani.

²⁰ Nacio njiaro cia Juda kũringana na mbarĩ ciao nĩ ici:

kuuma kũrĩ Shela, nĩ mbarĩ ya Ashela;
kuuma kũrĩ Perezu, nĩ mbarĩ ya Aperezu;
kuuma kũrĩ Zera, nĩ mbarĩ ya Azera.

²¹ Nacio njiaro cia Perezu ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya Ahezironi;
kuuma kũrĩ Hamuli, nĩ mbarĩ ya Ahamuli.

²² Icio nício ciarĩ mbarĩ cia Juda; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 76,500.

²³ Nacio njiaro cia Isakaru kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Tola, nĩ mbarĩ ya Atola;
kuuma kũrĩ Puva nĩ mbarĩ ya Apuva;
²⁴ kuuma kũrĩ Jashubu, nĩ mbarĩ ya Ajashubu;
kuuma kũrĩ Shimuroni, nĩ mbarĩ ya Ashimuroni.

²⁵ Icio nício ciarĩ mbarĩ cia Isakaru; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,300.

²⁶ Nacio njiaro cia Zebuluni kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Seredi, nĩ mbarĩ ya Aseredi;
kuuma kũrĩ Eloni nĩ mbarĩ ya Aeloni,
na kuuma kũrĩ Jahaleeli, nĩ mbarĩ ya Ajahaleeli.

²⁷ Icio nício ciarĩ mbarĩ cia Zebuluni; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 60,500.

²⁸ Nacio njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao kuuma kũrĩ Manase na Efiraimu ciarĩ ici:

²⁹ Njiaro cia Manase:

kuuma kũrĩ Makiru, nĩ mbarĩ ya Amakiru (Makiru nĩwe warĩ ithe wa Gileadi);
kuuma kũrĩ Gileadi nĩ mbarĩ ya Agileadi.

³⁰ Ici nício njiaro cia Gileadi:

kuuma kũrĩ Iezeri, nĩ mbarĩ ya Aiezeli;
kuuma kũrĩ Heleku, nĩ mbarĩ ya Aheleku;
³¹ kuuma kũrĩ Asirieli, nĩ mbarĩ ya Aasirieli;
kuuma kũrĩ Shekemu, nĩ mbarĩ ya Ashekemu;
³² kuuma kũrĩ Shemida, nĩ mbarĩ ya Ashemida;
kuuma kũrĩ Heferi, nĩ mbarĩ ya Aheferi.

³³ (Zelofehadi mũrũ wa Heferi ndaari na aanake, no airĩtu atheri, namo mariĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza.)

³⁴ Icio nício ciarĩ mbarĩ cia Manase, arĩa maatarirwo maarĩ andũ 52,700.

³⁵ Ici nício njiaro cia Efiraimu kũringana na mbarĩ ciao:

kuuma kũrĩ Shuthela, nĩ mbarĩ ya Ashuthela;
kuuma kũrĩ Bekerĩ, nĩ mbarĩ ya Abekerĩ;
kuuma kũrĩ Tahani nĩ mbarĩ ya Atahani.

³⁶ Ici nício ciarĩ njiaro cia Shuthela;
kuuma kũrĩ Erani, nĩ mbarĩ ya Aerani.

³⁷ Ici nício ciarĩ mbarĩ cia Efiraimu; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 32,500.

Icio nício njiaro cia Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.

³⁸ Nacio njiaro cia Benjamini kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Bela, nĩ mbarĩ ya Abela;
kuuma kũrĩ Ashibeli, nĩ mbarĩ ya Aashibeli;
kuuma kũrĩ Ahiramu, nĩ mbarĩ ya Aahiramu;
³⁹ kuuma kũrĩ Shefufamu, nĩ mbarĩ ya Ashefufamu;
kuuma kũrĩ Hufamu, nĩ mbarĩ ya Ahufamu.

⁴⁰ Nacio njiaro cia Bela kuuma kũrĩ Aridi na Naamani ciarĩ ici:
kuuma kũrĩ Aridi, nĩ mbarĩ ya Aaridi;
na kuuma kũrĩ Naamani nĩ mbarĩ ya Anaamani.

⁴¹ Ici nício ciarĩ mbarĩ cia Benjamini; arĩa maatarirwo maarĩ andũ 45,600.

⁴² Nacio njiaro cia Dani kũringana na mbarĩ ciao ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Shuhamu nĩ mbarĩ ya Ashuhamu.

Icio nício ciarĩ mbarĩ ya Dani. ⁴³ Acio othe maarĩ a mbarĩ cia Ashuhamu: na arĩa maatarirwo maarĩ andũ 64,400.

⁴⁴ Nacio njiaro cia Asheri kuringana na mbari ciao ciar ici:

kuuma kuri Imuna, ni mbari ya Aimuna;
kuuma kuri Ishivi, ni mbari ya Aishivi;
kuuma kuri Beria, ni mbari ya Aberia;

⁴⁵ nao aya nio maar a njiaro cia Beria:

kuuma kuri Heberi, ni mbari ya Aheberi;
na kuuma kuri Malikieli, ni mbari ya Amalikieli.

⁴⁶ (Asheri aari na mwar wetagwo Sera.)

⁴⁷ Icio nicio ciar mbari cia Asheri; ari maatarirwo maar andu 53,400.

⁴⁸ Nacio njiaro cia Nafitali kuringana na mbari ciao ciar ici:

kuuma kuri Jahazeeli, ni mbari ya Ajahazeeli;
kuuma kuri Guni, ni mbari ya Aguni;

⁴⁹ kuuma kuri Jezeri, ni mbari ya Ajezeri;

kuuma kuri Shilemu, ni mbari ya Ashilemu.

⁵⁰ Ici nicio ciar mbari cia Nafitali; ari maatarirwo maar andu 45,400.

⁵¹ Muihana wa arume acio othe a Isiraeli maar andu 601,730.

⁵² Jehova akira Musa atiri, ⁵³ "Buri uy nigo makagairwo utuiki igai riao kuringana na muihana wa maritwa mao. ⁵⁴ Andu ari aingi umagaire igai inene, nao ari maanyuha umagaire igai inini; o mhiriga uheo igai riaguo kuringana na muihana wa andu ari maandikito. ⁵⁵ Na umenyere wega ati, buri uy ukaheanwo na undu wa gucuuka miti. Kira o gikundi gikaagaya gikaringana na maritwa ma mhiriga ya maithe mao ma tene. ⁵⁶ O igai rikaheanwo na undu wa gucuuka miti kuri ikundi iria nene na iria nini."

⁵⁷ Aya nio Alawii ari maatarirwo kuringana na mbari ciao:

kuuma kuri Gerishoni, ni mbari ya Agerishoni;

kuuma kuri Kohathu, ni mbari ya Akohathu;

kuuma kuri Merari, ni mbari ya Amerari.

⁵⁸ O nacio ici ciar mbari cia Alawii:

mbari ya Alibini,
na mbari ya Ahebironi,
na mbari ya Amahali,
na mbari ya Amushi,
na mbari ya Akora.

(Kohathu ari guka wa Amuramu; ⁵⁹ nake mutumia wa Amuramu eetagwo Jokebedi, wa ruciaro rwa Lawi, waciariwo Alawii kuu buri wa Misiri. Nake Jokebedi agiciaria Amuramu Haruni, na Musa, na mwar wa nyina wao Miriamu. ⁶⁰ Haruni niwe warithe wa Nadabu na Abihu na Eleazaru na Ithamaru. ⁶¹ No Nadabu na Abihu nimakuire riria maarutiire Jehova igongona na mwaki utaar mwitikirie.)

⁶² Alawii othe arume a ukuru wa mweri umwe na makiria ari maatarirwo maar andu 23,000. Matitaranirio hamwe na andu a Isiraeli ari angitondutiagaire kindu hamwe na andu ari angit.

⁶³ Acio nio maatarirwo ni Musa na Eleazaru uria muthinjiri-Ngai riria maatariire andu a Isiraeli weruini Moabi hugururuini cia Ruu rwa Jorodani, murimo uy wa Jeriko. ⁶⁴ Hatari o na umwe wa ari mataritwo ni Musa na Haruni uria muthinjiri-Ngai, hinda iria maatariire andu a Isiraeli weruini wa Sinai.

⁶⁵ Ni undu Jehova nieerite andu a Isiraeli ati ti-itheru no nginya makuire weruini, na gutiri o na umwe wao watigarire, tiga no Kalebu muru wa Jefune, na Joshua muru wa Nuni.

27

Airitu a Zelofehadi

¹ Na riri, airitu acio a Zelofehadi muru wa Heferi muru wa Gileadi, muru wa Makiru, muru wa Manase maar a mbari cia Manase muru wa Jusufu. Maritwa ma airitu acio maar Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. Nimathiire, magikuhiriria ² itonyero ria Hema-ya-Gutunganwo, makirugama mbere ya Musa, na Eleazaru uria muthinjiri-Ngai, na mbere ya atongoria, o na kiungano giothe gia Isiraeli, makiuga atiri, ³ "Ithe witu aakuriire weruini. Ndaari umwe wa arumiri a Kora, ari manyitanire mokirire Jehova, no aakuire ni undu wa mehia make mwene na ndaari na aanake. ⁴ Ni kii gigituma ritwa ria awa rininiwo mbariini yao, ni undu ati ndaari na mwanake? Tuhei igai hamwe na andu a nyumba ya ithe witu."

⁵ Ni undu ucio Musa agitwarira Jehova uhoro ucio wao, ⁶ nake Jehova akimwira atiri, ⁷ "Uguo airitu a Zelofehadi maroiga ni kihooto. Ti-itheru ni wega umaheanire igai riao na andu a nyumba ya ithe wao, o nario igai ria ithe wao umahe.

⁸ “Ira andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ angĩkua na ndatige mwana wa kahĩĩ, mwarĩ nĩaheo igai riake. ⁹ Angĩgakorwo atarĩ na mũritũ-rĩ, heagai ariũ a nyina igai riake. ¹⁰ Angĩgakorwo atarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai ariũ a nyina na ithe igai riake. ¹¹ Angĩkorwo ithe ndaarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai mũndũ wa mbarĩ yao ũria marĩ a igai riake, niguo rĩtuĩke riake. Undũ ũcio ũgũtuĩka watho wa kũrũmagĩrĩro nĩ andũ a Isiraeli, o ta ũria Jehova aathire Musa.’”

Joshua Gũcoka Ithenya rĩa Musa

¹² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ũkĩra wambate kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, kũu rũgongo rwa Abarimu, wĩrorere bũrũri ũria heete andũ a Isiraeli. ¹³ Warĩkia kũwona, we nĩgũkua o ta ũria Harũni mũrũ wa nyĩkwa aakuire, na ũcokanĩrĩro na andũ anyu, ¹⁴ nĩgũkorwo rĩria kĩrĩndĩ kĩa nemeire hau maaĩ-inĩ ma Werũ wa Zini, wee na Harũni inyuĩ eerĩ mũtiathĩkĩre watho wakwa, nĩmwagire kũndĩĩthia niguo muonanie atĩ ndĩ mũtheru mbere ya maitho mao.” (Maaĩ macio nĩ marĩa ma Meriba Kadesi, Werũ-inĩ wa Zini.)

¹⁵ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, ¹⁶ “Jehova-Ngai wa maroho ma andũ othe, nĩagĩthuure mũndũ atũke mũrori wa kĩrĩndĩ gĩkĩ, ¹⁷ atwaranage nakio gĩkiĩmagara na gĩkiĩnũka, ũria ũrĩgĩtongoragia gĩgĩthĩ na gĩgĩcoka, niguo kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩa Jehova gĩtigatũke ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi.”

¹⁸ Nĩ undũ ũcio Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Oya Joshua mũrũ wa Nuni, mũndũ ũrĩ na roho thĩĩni wake, na ũmũgĩrĩre guoko gwaku. ¹⁹ Mũrũgamie mbere ya Eleazarũ ũria mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na mbere ya kĩũngano gĩothe ũmũtue mũtongoria wao hau mbere yao. ²⁰ ũmũhe ũhoti ũmwe waku, nĩgeetha kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩmwathĩgĩre. ²¹ Nake arũgamage mbere ya Eleazarũ ũcio mũthĩnjĩrĩ-Ngai, ũria ũrĩmũtũragĩria ũhoru na undũ wa kũũria Urĩmu mbere ya Jehova. Rĩria aathana, hamwe na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli makoimagara, ningĩ aathana rĩngĩ makainũka.”

²² Musa agũka o ta ũguo Jehova aamwathĩte. Akĩoya Joshua, na akĩmũrũgamia mbere ya Eleazarũ ũria mũthĩnjĩrĩ-Ngai o na mbere ya kĩũngano kũu gĩothe. ²³ Ningĩ akĩmũgĩrĩra moko make na akĩmũtue mũtongoria wao o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

28

Maruta ma o Mũthenya

¹ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “He andũ a Isiraeli watho ũyũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Menyagĩrĩrai muone atĩ nĩ mwandehere irio cia maruta makwa ma gũcinwo na mwaki ihinda rĩria riagĩrĩre, irĩ mũtararĩko mwega wa kũngenia.’ ³ Meere atĩrĩ, ‘Rĩrĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩria mũrĩrehagĩra Jehova: nĩ tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, rĩtuĩke igongona rĩa kũrutagwo rĩa njino hĩndĩ ciothe o mũthenya. ⁴ Haaragĩrai gatũrũme kamwe rũciĩni, na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, ⁵ hamwe na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe† ya maguta mahihĩtwo kũma kũrĩ ndamaĩyũ. ⁶ Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe rĩria rĩaathanirwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, rĩrĩ mũtararĩko mwega, igongona rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ⁷ Nakio kĩndũ gĩa kũnyuuo kĩria kĩrĩrutanagĩrio na igongona rĩu kĩrĩkoragwo kĩrĩ gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe‡ ya ndibei ngagatu harĩ o gatũrũme kamwe. Itagĩrai Jehova iruta rĩu rĩa kũnyuuo handũ-harĩa-haamũre. ⁸ Haragĩrai gatũrũme ga keerĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia hamwe na iruta rĩa mũtu o na iruta rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta ũria mũharagĩria rĩa rũciĩni. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.’”

Maruta ma Thabatũ

⁹ “Mũthenya wa thabatũ-rĩ, rutagai iruta rĩa tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, hamwe na kĩndũ kĩa iruta rĩa kũnyuuo, na iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe§ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. Rĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa kũrutagwo o mũthenya wothe wa Thabatũ, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, na iruta rĩa kĩndũ kĩa rĩrĩo gĩa kũnyuuo.

Maruta ma o Mweri

¹¹ “Kĩambĩrĩria kĩa o mweri-rĩ, rutagĩrai Jehova igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ na ndũrũme ĩmwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tuothe tũtarĩ na kaũũgũ. ¹² Harĩ o ndegwa hagĩage na iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe* ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na maguta; na harĩ ndũrũme hagĩe iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe† ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; ¹³ na harĩ o gatũrũme hagĩage na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe‡ ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. Rĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino, rĩrĩ na mũtararĩko mwega, rĩrutĩrwo Jehova na undũ wa gũcinwo na mwaki. ¹⁴ Harĩ o ndegwa nĩ harĩkoragwo na iruta rĩa kũnyuuo rĩa nuthu ya hini ĩmwe§ ya ndibei; na harĩ ndũrũme, nĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe* na harĩ o gatũrũme, nĩ gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe†. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa o mweri rĩria rĩrĩrutagwo o karũgamo ka mweri, mwaka wothe. ¹⁵ Hamwe na igongona rĩa njino rĩu rĩa hĩndĩ ciothe na kĩndũ kĩa rĩrĩo gĩa kũnyuuo, Jehova nĩarĩrutagĩrwo thenge ĩmwe ĩrĩ ya igongona rĩa kũhoroheria mehĩa.

Bathaka

* 28:5 nĩ ta kilo 2 † 28:5 nĩ ta lita 1 ‡ 28:7 nĩ ta lita 4 § 28:9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) * 28:12 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5) † 28:12 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5) ‡ 28:13 nĩ ta kilo 2 § 28:14 nĩ ta lita 2 * 28:14 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1.25) † 28:14 nĩ ta lita 1

¹⁶ “Müthenya wa ikümi na ina wa mweri wa mbere nĩrĩo mürĩkoragwo na Bathaka ya Jehova. ¹⁷ Müthenya wa ikümi na itano wa mweri ücio nĩguo mürĩgiaga na giathi; müthenya mũgwanja mürĩage mĩgate itarĩ mĩkĩre ndawa ya kũmbia. ¹⁸ Müthenya wa mbere mũgiage na kiũngano kĩaĩmũre na mütikarutage wĩra wa ndũire. ¹⁹ Rehagĩrai Jehova iruta rĩa gĩcinwo na mwaki, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme imwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ükũrũ wa mwaka umwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²⁰ Harĩ o ndegwa imwe haaragĩrai iruta rĩa mĩtu gĩcunji gĩa ithatũ gĩa ikümi kia eba imwe[†] ya mĩtu mũhinyu mũno ütukanĩtio na maguta; harĩ ndũrũme gĩcunji kĩa igĩrĩ gĩa ikümi;[§] ²¹ na harĩ o gatũrũme gĩcunji kĩmwe gĩa ikümi.* ²² Na mürutage thenge imwe irĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ²³ Haaragĩrai icio hamwe na maruta ma rüciĩnĩ ma njino marĩa ma hĩndĩ ciothe. ²⁴ Üguo nĩguo mürĩharagĩria irio cia gĩcinwo na mwaki o müthenya matukũ mũgwanja nĩguo ituĩke mütarariko mwega wa gũkenia Jehova; rĩrĩharagĩrio hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na iruta rĩarĩo rĩa kũnyuuo. ²⁵ Müthenya wa mũgwanja mũgiage na kiũngano kĩaĩmũre, na mütikarutage wĩra wa ndũire.

Gĩathi gĩa Ciumia

²⁶ “Müthenya wa kũruta maciaro ma mbere, rĩrĩa mũrehagĩra Jehova maruta ma ngano ya mũgethano hĩndĩ ya Gĩathi gĩa Ciumia-rĩ, gĩagai na kiũngano kĩaĩmũre, na mütikarutage wĩra wa ndũire. ²⁷ Rehagai igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme imwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ükũrũ wa mwaka umwe, rĩrĩtũke mütarariko mwega wa gũkenia Jehova. ²⁸ Na harĩ o ndegwa hakorwo na iruta rĩa mĩtu rĩa icunji ithatũ cia ikümi cia eba imwe[†] ya mĩtu mũhinyu mũno ütukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme irutanĩrio na icunji igĩrĩ cia ikümi,[‡] ²⁹ na gĩcunji kĩmwe gĩa ikümi[§] kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ³⁰ Mũcĩrutanĩrie na thenge imwe ya kũmũhoroheria mehia. ³¹ Haaragĩrai icio hamwe na indo ciacio cia kũnyuuo, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na maruta marĩo ma mĩtu. Na mũmenyagĩrĩre nyamũ icio itikanakorwo na kaũũgũ.

29

Gĩathi gĩa Tũrumbeta

¹ “Müthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, gĩagai na kiũngano kĩaĩmũre na mütikarute wĩra wa ndũire. Nĩ müthenya wanyu wa kũhuhaga tũrumbeta. ² Haaragĩrai igongona rĩa njino, rĩa gategwa kamwe na ndũrũme imwe na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ükũrũ wa mwaka umwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ, irĩ ta mütarariko mwega wa gũkenia Jehova. ³ Na harĩ o ndegwa iyo hakorwo na iruta rĩa mĩtu icunji ithatũ cia ikümi cia eba imwe* ya mĩtu mũhinyu mũno ütukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme irutanĩrio na icunji igĩrĩ cia ikümi;[†] ⁴ na o gĩcunji kĩmwe gĩa ikümi[‡] kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ⁵ Mũcĩrutanĩrie na thenge imwe irĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ⁶ Icio nĩ cia kuongererwo harĩ magongona ma njino ma o mweri, na ma o müthenya, hamwe na maruta macio ma mĩtu na ma indo cia kũnyuuo o ta üria ütũitwo. Macio nĩ maruta marutĩrwo Jehova macinĩtwo na mwaki, marĩ na mütarariko wa kũnunga wega.

Müthenya wa Kũhoroheria Mehia

⁷ “Müthenya wa ikümi wa mweri üyũ wa mũgwanja, gĩagai na kiũngano gĩtheru. No nginya mwĩimage irio na mütikarute wĩra. ⁸ Rehagai igongona rĩa njino rĩa mütarariko mwega wa gũkenia Jehova rĩa gategwa kamwe na ndũrũme imwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ükũrũ wa mwaka umwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ⁹ Hamwe na ndegwa iyo haragĩrai iruta rĩa mĩtu icunji ithatũ cia ikümi cia eba imwe[§] ya mĩtu mũhinyu mũno ütukanĩtio na maguta; nayo ndũrũme irutanĩrio na icunji igĩrĩ cia ikümi,* ¹⁰ na gĩcunji kĩmwe gĩa ikümi[†] kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu mũgwanja. ¹¹ Mũcĩrutanĩrie na thenge imwe irĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa horohio, na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mĩtu, na maruta mao ma kũnyuuo.

Gĩathi gĩa Ithũnũ

¹² “Müthenya wa ikümi na itano mweri wa mũgwanja, gĩagai na kiũngano kĩaĩmũre na mütikarute wĩra wa ndũire. Kũngũirĩ Jehova na giathi müthenya mũgwanja. ¹³ Rehagai maruta ma gĩcinwo na mwaki marĩ na mütarariko mwega wa gũkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa ikümi na tũtatũ, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikümi na tũna o kamwe ka ükũrũ wa mwaka umwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ¹⁴ Harĩ o ndegwa icio ikümi na ithatũ-rĩ, haragĩrai iruta rĩa mĩtu icunji ithatũ cia ikümi cia eba imwe[‡] ya mĩtu mũhinyu mũno ütukanĩtio na maguta; harĩ o ndũrũme imwe ya icio igĩrĩ, irutanĩrio na icunji igĩrĩ cia ikümi;[§] ¹⁵ na gĩcunji kĩmwe gĩa ikümi* kĩrutagwo harĩ o gatũrũme ga tũu ikümi na tũna. ¹⁶ Mũcĩrutanĩrie na thenge imwe irĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mĩtu na iruta rĩa kũnyuuo.

¹⁷ “Müthenya wa keerĩ, haaragĩrai tũtegwa ikümi na twĩrĩ, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikümi na tũna o kamwe ka ükũrũ wa mwaka umwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ¹⁸ Hamwe na ndegwa na ndũrũme,

† 28:20 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 28:20 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) * 28:21 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) † 28:28 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) ‡ 28:28 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) § 28:29 nĩ ta kilo 2 * 29:3 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) † 29:3 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) ‡ 29:4 nĩ ta kilo 2 § 29:9 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) * 29:9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) † 29:10 nĩ ta kilo 2 ‡ 29:14 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5) § 29:14 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5) * 29:15 nĩ ta kilo 2

na tütürüme tüu, haaragíriai maruta macio ma mütu na maruta ma kúnyuuo kúringana na müigana úria útuítwo. ¹⁹ Mücirutanírie na thenge ímwe írì igongona ríá kúhoroherio mehía, yongererwo harí igongona ríá njino ríá hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta ríá mütu na iruta ríáo ríá kúnyuuo.

²⁰ “Müthenya wa gatátú-rí, haaragíriai ndegwa ikúmi na ímwe, na ndürüme igírì, na tütürüme ikúmi na tûna o kamwe ka úkürú wa mwaka úmwe, ciothe itarí na kaúügú. ²¹ Hamwe na ndegwa, na ndürüme, na tütürüme tüu, mühaaragíriei maruta macio ma mütu, na maruta ma kúnyuuo kúringana na müigana úria útuítwo. ²² Mücirutanírie na thenge ímwe írì igongona ríá kúhoroherio mehía, yongererwo harí igongona ríá njino ríá hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta ríá mütu na iruta ríá kúnyuuo.

²³ “Müthenya wa kana-rí, haaragíriai ndegwa ikúmi, na ndürüme igírì, na tütürüme ikúmi na tûna o kamwe ka úkürú wa mwaka úmwe, ciothe itarí na kaúügú. ²⁴ Hamwe na ndegwa, na ndürüme, na tütürüme tüu, haaragíriai maruta macio ma mütu na maruta ma kúnyuuo kúringana na müigana úria útuítwo. ²⁵ Mücirutanírie na thenge ímwe írì igongona ríá kúhoroherio mehía, yongererwo harí igongona ríá njino ríá hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta ríá mütu na iruta ríá kúnyuuo.

²⁶ “Müthenya wa gatano, haaragíriai ndegwa kenda, na ndürüme igírì, na tütürüme ikúmi na tûna o kamwe ka úkürú wa mwaka úmwe, ciothe itarí na kaúügú. ²⁷ Hamwe na ndegwa na ndürüme, na tütürüme tüu, haaragíriai maruta macio ma mütu na maruta ma kúnyuuo kúringana na müigana úria útuítwo. ²⁸ Mücirutanírie na thenge ímwe írì igongona ríá kúhoroherio mehía, yongererwo harí igongona ríá njino ríá hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta ríá kúnyuuo.

²⁹ “Müthenya wa gatandatú-rí, haaragíriai ndegwa inyanya, na ndürüme igírì, na tütürüme ikúmi na tûna o kamwe ka úkürú wa mwaka úmwe, ciothe itarí na kaúügú. ³⁰ Hamwe na ndegwa, na ndürüme, na tütürüme tüu, haaragíriai maruta macio ma mütu na maruta ma kúnyuuo kúringana na müigana úria útuítwo. ³¹ Mücirutanírie na thenge ímwe írì igongona ríá kúhoroherio mehía, yongererwo harí igongona ríá njino ríá hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta ríá mütu na iruta ríá kúnyuuo.

³² “Müthenya wa mügwanja, haaragíriai ndegwa mügwanja, na ndürüme igírì, na tütürüme ikúmi na tûna o kamwe ka úkürú wa mwaka úmwe, ciothe itarí na kaúügú. ³³ Hamwe na ndegwa, na ndürüme, na tütürüme tüu, haaragíriai maruta macio ma mütu na maruta ma kúnyuuo kúringana na müigana úria útuítwo. ³⁴ Mücirutanírie na thenge ímwe írì igongona ríá kúhoroherio mehía, yongererwo harí igongona ríá njino ríá hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta ríá mütu na iruta ríá kúnyuuo.

³⁵ “Müthenya wa kanana-rí, gíagai na kíungano na mütikarute wíra wa ndüre. ³⁶ Rehagai iruta ríá gücinwo na mwaki rírì mütaríko mwega wa gükenia Jehova, igongona ríá njino ríá ndegwa ímwe, na ndürüme ímwe, na tütürüme mügwanja o kamwe ka úkürú wa mwaka úmwe, ciothe itarí na kaúügú. ³⁷ Hamwe na ndegwa, na ndürüme, na tütürüme tüu, haaragíriai maruta macio ma mütu na maruta ma kúnyuuo kúringana na müigana úria útuítwo. ³⁸ Mücirutanírie na thenge ímwe írì igongona ríá kúhoroherio mehía, yongererwo harí igongona ríá njino ríá hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta ríá mütu na iruta ríá kúnyuuo.

³⁹ “Hamwe na mwíhítwa na maruta manyu ma kwíyendera-rí, haaragíriai indo ício ní úndú wa Jehova ciathí-iní cianyú iria ciathanítwo: na nício maruta manyu ma njino, na maruta ma mütu, na maruta ma kúnyuuo, na maruta ma úiguano.”

⁴⁰ Musa akíra andú a Isiraeli maúndú maría mothe Jehova aamwathíte.

30

Míhítwa

¹ Musa akíra atongoria a míhíríga ya Isiraeli atírì: “Úú níguo Jehova aathaníte: ² Ríría mündú angíhíta mwíhítwa harí Jehova kana ehíte mwíhítwa wa kwíhinga mühingo na úndú wa kíraníro, ndakanericúkwó, na no nginya eke maúndú maría mothe ehítite.

³ “Ríría müírítu úrì gwa íthe mücíí angíhíta mwíhítwa kúrí Jehova, kana ehinge na mühingo na úndú wa kíraníro, ⁴ nake íthe aigue úhoro wa mwíhítwa úcio wake, kana kíraníro kíu, no aage kúmúwíra úndú hĩndĩ íyo, míhítwa yake yothé, na kíraníro kíria gíothé ehingíte nakío we mwene, níigatúúra. ⁵ No íthe angímúkaania aigua úhoro wa míhítwa íyo, hatírì o na kímwe kía míhítwa íyo yake, kana círaníro ício ehingíte nacio we mwene, ígatúúra; nake Jehova níakamúrekerá ní úndú íthe níamúgírítie eke úndú úcio.

⁶ “No angíhika aríkítie kwíhíta, kana thuutha wa kwíraníra úndú na kanua gake ateciirítie úhoro wa kíraníro kíu ehingíte nakío, ⁷ nake müthuuriwe aigue úhoro úcio na aage kúmúwíra úndú, hĩndĩ íyo míhítwa yake kana círaníro ício ehingíte nacio we mwene níigatúúra. ⁸ No müthuuriwe angímúkaania ríría aigua úhoro wa míhítwa íyo, níakeheria mwíhítwa úcio úmuohete, kana kíraníro kíria ehingíte nakío we mwene ateciirítie, nake Jehova níakamúrekerá.

⁹ “Mwíhítwa o wothé kana úndú úria mütumia wa ndigwa kana mütumia úria útiganíte na müthuuriwe angíkorwo ehítite níatúüre aúrúmitie.

¹⁰ “Mütumia úrì na müthuuriwe angíhíta kana ehinge we mwene na kíraníro kía mwíhítwa, ¹¹ nake müthuuriwe aigue úhoro úcio, no aage kúmúwíra úndú kana aage kúmúgíría, hĩndĩ íyo míhítwa yake yothé, kana círaníro íria ehingíte nacio we mwene, níigatúúra. ¹² No müthuuriwe angíregana na úhoro ício hĩndĩ íyo aúigua-rí, hatírì o na kímwe kía míhítwa kana círaníro íria ciumíte kanua gake ígaatúúra. Müthuuriwe níareganíte nacio, nake Jehova níakamúrekerá. ¹³ Müthuuriwe no etikíre kana aregana na mwíhítwa o wothé úria angíhíta kana kíraníro kíria eraníre na mwíhítwa gíá kwírega we mwene. ¹⁴ No müthuuriwe angíaga kúmúwíra úndú igúrú ríá úhoro úcio müthenya o müthenya, níetíkíríte mwíhítwa yake kana círaníro íria imuohete. Níetíkíríte maúndú macio ní úndú wa kwaga kúmúwíra úndú ríría aigua úhoro úcio. ¹⁵ No

angirega mañdũ macio thuutha hanini, aarikia kũmaigua, nĩwe ũngĩcookererwo nĩ mahĩtia ma mĩtumia wake.”

¹⁶ Macio nĩmo mawatho marĩa Jehova aaheire Musa makoniĩ mĩndũ na mĩtumia wake, na makoniĩ ithe na mwarĩ ũria ũrĩ gwake mũciĩ.

31

Kwĩrĩhĩria harĩ Amidiani

¹ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ² “Rĩhĩria andũ a Isiraeli harĩ andũ a Midiani. Na thuutha ũcio nĩũgũcoka ũkue.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩra andũ acio atĩrĩ, “Andũ amwe anyu nĩmeohe indo ciao cia mbaara mathiĩ makahũũrane na andũ a Midiani nĩguo marĩhĩrie Jehova kũrĩ o. ⁴ Tũmai andũ 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli mbaara-inĩ.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ 12,000 meeohete indo cia mbaara, o 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, makĩneanwo kuuma mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ⁶ Musa akĩmatũma mbaara-inĩ, o 1,000 kuuma harĩ o mũhĩrĩga, marĩ hamwe na Finehasi mũrũ wa Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai, ũria wakuuire indo cia handũ-haria-haamũre, o na tũrumbeta twa kũhuhwo.

⁷ Nao makĩhũũrana na andũ a Midiani o ta ũria Jehova aathĩte Musa, na makĩũraga arũme othe. ⁸ Gatagati ka arĩa mooragire nĩ Evi, na Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, athamaki arĩa atano a Midiani. O na ningĩ nĩmooragire Balamu mũrũ wa Beori na rũhiũ rwa njora. ⁹ Nao andũ a Isiraeli magĩtaha andũ-a-nja a Midiani na ciana, na magĩkuua ndũũru ciothe cia andũ a Midiani cia ng’ombe na cia mbũri, na magĩtaha indo iria ingĩ ciothe. ¹⁰ Magĩcina matũũra mothe kũria andũ a Midiani maatũũrite, o ũndũ ũmwe na kambĩ ciao. ¹¹ Magĩkuua indo ciothe iria maatahĩte na iria maatunyanĩte hamwe na andũ na nyamũ, ¹² na magĩtware andũ arĩa matahĩtwo na indo icio maatunyanĩte, na iria maatahĩte kũrĩ Musa na kũrĩ Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ kiũngano kĩa andũ a Isiraeli kũũ kambĩ yarĩ werũ-inĩ wa Moabi, hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko.

¹³ Musa, na Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria othe a kĩrĩndĩ magĩthiĩ kũmatũnga nja ya kambĩ. ¹⁴ Musa akĩrakarĩra anene a mbũtũ icio cia ita na atongoria a mbũtũ cia o ngĩrĩ, ngĩrĩ, na atongoria a mbũtũ cia o igana, igana, arĩa moimĩte mbaara-inĩ.

¹⁵ Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mwĩtikĩritie andũ a nja othe matũũre muoyo? ¹⁶ Acio nĩo maarũmĩrĩre mataaro ma Balamu, na nĩo maatũmire andũ a Isiraeli matirike Jehova ũhoru-inĩ ũria wekĩkire kũũ Peori, naguo ũndũ ũcio ũkĩrehithĩria andũ a Jehova mũthĩro. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ũragai tũhiĩ tuothe. Na ningĩ mũũrage mĩndũ-wa-nja wothe ũrĩ wakoma na mĩndũ mũrũme, ¹⁸ no mwĩhonokerie mũĩrĩtu o wothe ũria ũtarĩ wakoma na mĩndũ mũrũme.

¹⁹ “Inyuothe arĩa mũũragĩte mĩndũ o wothe kana mũkahutia mĩndũ o wothe mũũrage no nginya mũkare nja ya kambĩ mĩthenya mũgwanja. Mũthenya wa itatũ na wa mũgwanja, no nginya mwĩtherie inyuĩ ene na arĩa mũtahĩte. ²⁰ Theriaĩ nguo ciothe, o ũndũ ũmwe na kĩndũ gĩothe gĩthondeketwo na rũũ, kana guoya wa mbũri kana mbũĩ.”

²¹ Ningĩ Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai akĩra thigari iria ciathiĩte mbaara-inĩ atĩrĩ, “Watho ũria Jehova aaheire Musa uugĩte atĩrĩ: ²² Thahabu, na betha, na gĩcango, na kigera, na ibati, na rũbũũ ²³ na kĩndũ o gĩothe kĩngihota gwtiiriira mwaki, no nginya kĩhitũkagĩrio mwaki-inĩ nĩgeetha gĩthirwo nĩ thaahu. No rĩrĩ, no nginya gĩcooke gĩtherio na maaĩ marĩa ma kũniina thaahu. Nakio kĩndũ gĩothe gĩtangĩtiirira mwaki no nginya kĩhitũkĩrio maaĩ-inĩ macio. ²⁴ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, thambiaĩ nguo cianyu na inyuĩ nĩ mũgaathirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio no mũtonye kambĩ.”

Kũganyania Indo iria Ndahe

²⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Wee na Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria a nyũmba cia kĩrĩndĩ gĩkĩ no nginya mũtare andũ othe na nyamũ iria ciatahirwo. ²⁷ Ganyaniaĩ indo cia iria ndahe gatagati ga thigari iria ciathiĩte mbaara-inĩ na kĩrĩndĩ kĩa kĩngĩ. ²⁸ Kuuma kũrĩ thigari iria ciarũire mbaara, rutai gĩcunji kĩa Jehova, kĩndũ kĩmwe thĩĩni wa indo magana matano, marĩ andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’ondũ, o na kana mbũri. ²⁹ Oya gĩcunji gĩkĩ kuuma harĩ nuthu ya igai riao mũkinengere Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai kĩrĩ gĩcunji kĩa Jehova. ³⁰ Kuuma kũrĩ nuthu ya gĩcunji kĩa andũ a Isiraeli, thuura kĩndũ kĩmwe kuuma harĩ o gĩkundi kĩa mĩrongo itano, kĩrĩ kĩa andũ, kana ng’ombe, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana mbũri o na kana nyamũ ingĩ. Cinengere Alawii arĩa wĩra wao ũrĩ kũmenyerera Hema-ĩria-Nyamũre ya Jehova.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai magĩthĩ o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

³² Indo cia gũtahwo cia iria ciatigarĩte kuuma kũrĩ indo iria ciatunyanĩtwo nĩ thigari ciarĩ ng’ondũ 675,000, ³³ na ng’ombe 72,000, ³⁴ na ndigiri 61,000 ³⁵ na andũ-a-nja 32,000 arĩa mataakomete na mĩndũ mũrũme.

³⁶ Nuthu ya igai rĩa andũ arĩa maarũite mbaara-inĩ ciarĩ:

ng’ondũ 337,500, ³⁷ na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ondũ 675;

³⁸ nacio ng’ombe ciarĩ 36,000 na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng’ombe 72;

³⁹ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ndigiri 61;

⁴⁰ andũ maarĩ 16,000, na kuuma kũrĩ o Jehova akĩrutĩrwo andũ 32.

⁴¹ Musa akĩnengera Eleazarũ ũria mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunji kĩa Jehova, o ta ũria Jehova aathĩte Musa.

⁴² Nuthu írĩa yarĩ ya andũ a Isiraeli, írĩa Musa aamũranĩtie na arĩa maathĩite mbaara-inĩ, ⁴³ nuthu írĩa yaheirwo kĩrĩndĩ ciarĩ ng'ondũ 337,500, ⁴⁴ nacio ng'ombe ciarĩ 36,000, ⁴⁵ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, ⁴⁶ nao andũ maarĩ 16,000. ⁴⁷ Kuuma kũrĩ nuthu írĩa yaheirwo andũ a Isiraeli, Musa agĩthuura mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ mĩrongo itano, na nyamũ ĩmwe kuuma kũrĩ nyamũ mĩrongo itano, o ta írĩa Jehova aamwathĩite, na agĩcihe Alawii arĩa wĩra wao warĩ kũmenyerera Hema-írĩa-Nyamũre ya Jehova.

⁴⁸ Nĩngĩ anene arĩa matongoragia mbũtũ cia ita, acio maathaga ikundi cia o ngĩri ngĩri, na ikundi cia o igana igana, magĩthĩ harĩ Musa, ⁴⁹ nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩitarĩtie thigari irĩa twathaga na hatĩrĩ o na ũmwe ũtarĩ ho. ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwarehe indo ici cia thahabu itũike iruta riitũ kũrĩ Jehova irĩa o ũmwe witũ eegwathiĩre, nacio nĩ icũhĩ cia moko na bangiri cia moko, na icũhĩ cia ciara, na cia matũ, na mĩgathiĩ ya ngingo, nĩguo twĩhoroherie mbere ya Jehova.”

⁵¹ Musa na Eleazaru írĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ o, indo icio ciothe ciaturĩtwo wega. ⁵² Thahabu yothĩe írĩa yomĩre kũrĩ anene a ikundi cia o ngĩri, ngĩri na anene a ikundi cia o igana, igana írĩa Musa na Eleazaru maatwarĩire Jehova kĩrĩ kĩheo, yarĩ ya ũritũ wa cekerĩ 16,750.* ⁵³ O mũthigari nĩetahĩire indo ciake. ⁵⁴ Musa na Eleazaru írĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ anene a ikundi cia o ngĩri, ngĩri na anene a ikundi cia o igana, igana magĩcĩrehe Hema-inĩ ya Gũtunganwo itũike kĩrĩrĩkania harĩ andũ a Isiraeli mbere ya Jehova.

32

Mĩhĩrĩga ya Mũrĩmo wa Jorodani

¹ Na rĩrĩ, andũ a mĩhĩrĩga ya Rubeni na Gadi, arĩa maarĩ na ndũũru nene cia ng'ombe na cia mbũri, nĩmoonĩre atĩ mabũrũri ma Jazeri na Gileadi maarĩ mega na mahiũ mao. ² Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ kũrĩ Musa na Eleazaru írĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ atongoria a kĩrĩndĩ, makiuga atĩrĩ, ³ “Atarothu, na Diboni, na Jazeri, na Nimura, na Heshiboni, na Eleale, na Sebamu, na Nebo, o na Beoni, ⁴ bũrũri ũyũ Jehova aatoorĩre andũ akuo mbere ya andũ a Isiraeli, nĩ kũndũ kwega kwa mahiũ, na ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ na mahiũ.” ⁵ Makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩtwĩtĩkĩrĩkĩte harĩ inyuĩ-rĩ, rekei bũrũri ũyũ ũheo ndungata cianyu ũtũike witũ. Mũtigatũme tũringĩ Rũũ rwa Jorodani.”

⁶ Musa akĩũria andũ a Gadi na a Rubeni atĩrĩ, “Andũ anyu no mathĩĩ ita-inĩ mamũtĩge mũkarĩtie gũkũ? ⁷ Nĩ kĩrĩ gĩgũtũma mũũrage ngoro cia andũ a Isiraeli nĩguo matikaringe rũũ matoonye bũrũri írĩa Jehova amaheete? ⁸ ũguo noguo maithe manyu meekĩre hĩndĩ írĩa ndaamarekĩre kuuma Kadeshi-Barinea mathĩĩ magathigaane bũrũri ũcio. ⁹ Thuutha na kwambata, magĩkina kĩa kĩa Eshikoli na makĩĩrora bũrũri ũcio-rĩ, nĩmatũĩre andũ a Isiraeli makue ngoro makĩaga gũtoonya bũrũri írĩa Jehova amaheete. ¹⁰ Jehova agĩcinwo nĩ marakara mũthenya ũcio, akĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ: ¹¹ “Nĩ ũndũ nĩmagĩte kũnũmĩrĩra na ngoro ciao kũna, hatĩrĩ mũndũ o na ũmwe wa ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria wa arĩa moimĩre bũrũri wa Misiri ũkoona bũrũri írĩa nderĩire ĩburahĩmu na Isaaka, o na Jakubu na mwĩhĩtwa, ¹² gũtĩrĩ o na ũmwe tĩga Kalebu mũrũ wa Jefune, írĩa Mũkenizi,* na Joshua mũrũ wa Nuni, nĩ ũndũ nĩmarũmĩrĩre Jehova na ngoro ciao kũna.” ¹³ Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake agĩtũma morũĩre werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, o ngĩnya rĩrĩa rũciaro rũu ruothe rwehĩtie maitho-inĩ make rwathĩrĩre.

¹⁴ “Na rĩrĩ, mũrĩ haha inyuĩ, inyuĩ rũciaro rũrũ rwa ehĩa, mũcookete ithenya rĩa maithe manyu nĩguo mũtũme Jehova akĩrĩrĩre kũrakarĩra Isiraeli. ¹⁵ Mũngĩgarũrũka mũtĩge kũmũrũmĩrĩra-rĩ, nake Jehova nĩegũtĩganĩria andũ aya othe gũkũ werũ-inĩ ringĩ, na inyuĩ mũtũĩke gĩtũmi gĩa kũmanĩĩnĩthĩa.”

¹⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũkwenda gwakĩra ũhiũ witũ ciugũ gũkũ, na twakĩre andũ-a-nja aĩtũ na ciana matũũra manene. ¹⁷ No rĩrĩ, nĩtwĩhaarĩire kuoya indo ciĩtũ cia mbaara na tũthĩ mbere ya andũ a Isiraeli ngĩnya tũmakĩnyĩre kwao. Hĩndĩ ĩyo, andũ-a-nja aĩtũ na ciana maikarage matũũra manene mairĩgĩre na hinya, nĩgeetha magĩtirwo kuuma kũrĩ atũĩri a bũrũri ũyũ. ¹⁸ Tũtigacooka mĩcĩĩ iĩtũ o ngĩnya hĩndĩ írĩa Mũisiraeli o wothĩ akaamũkĩra igai rĩake. ¹⁹ Ithuĩ tũtĩkaamũkĩra igai hamwe nao mũrĩmo írĩa ũngĩ wa Jorodani, nĩ ũndũ igai riĩtũ tũrĩ narĩo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani.”

²⁰ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Mũngĩka ũguo-rĩ, na mwĩohe indo cianyu cia mbaara mbere ya Jehova nĩguo mũkarĩte, ²¹ na inyuothĩ mũngĩthĩ mwĩohete indo cia mbaara, mũringĩ Rũũ rwa Jorodani mũrĩ mbere ya Jehova o ngĩnya rĩrĩa akaingata thũ ciake ciume mbere yake, ²² hĩndĩ írĩa bũrũri ũcio ũgaakorwo ũtooretĩo mbere ya Jehova, hĩndĩ ĩyo no mũcooke mĩcĩĩ yanyu na muohorwo kuuma kĩĩranĩro kĩanyu kũrĩ Jehova o na kũrĩ Isiraeli. Naguo bũrũri ũyũ nĩguatũka wanyu maitho-inĩ ma Jehova.

²³ “No mũngĩkaaga gwĩka ũguo, nĩmũkehĩria Jehova; na mũmenye na ma atĩ mehĩa manyu nĩmakamũ-cookerera. ²⁴ Akĩrai andũ-a-nja anyu na ciana matũũra manene na ciugũ cia ndũũru cianyu, no hingĩai ũguo mweranĩra.”

²⁵ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩĩra Musa atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku nĩtũgwĩka o ta ũguo mwathĩ witũ aathana. ²⁶ Ciana ciĩtũ na atumia aĩtũ megũĩkara gũkũ matũũra-inĩ manene ma Gileadi, ũndũ ũmwe na ndũũru ciĩtũ cia mbũri na cia ng'ombe. ²⁷ No ithuĩ ndungata ciaku-rĩ, o mũndũ eyohete indo ciake cia mbaara, nĩtũkũringa mũrĩmo ũĩrĩa tũkarĩte tũrĩ mbere ya Jehova, o ta ũguo mwathĩ witũ oiga.”

²⁸ Nake Musa akĩruta watho nĩ ũndũ wao, akĩarĩria Eleazaru írĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a nyũmba cia mĩhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, ²⁹ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Gadi na a Rubeni nĩmekũringa Jorodani, o mũndũ wao eyohete indo cia mbaara, marĩ hamwe na inyuĩ marĩ mbere ya

* 31:52 nĩ ta kilo 190

* 32:12 Kũringana na ũhorĩ írĩa wandĩkĩtwo Kĩambĩrĩria 15:19; na 36:11, Akenizi o nao maarĩ Akaanani, no maarĩ

nĩjaro cia Esaũ.

Jehova-rĩ, hĩndĩ ńĩria bũrũri ũcio ũgatoorio mbere yanyu, nĩmũkamahe bũrũri wa Gileadi ũtũĩke wao. ³⁰ No mangiaga kũringa hamwe na inyũĩ meeohete indo ciao cia mbaara, no nginya metĩkĩre igai rĩao hamwe na inyũĩ bũrũri wa Kaanani.”

³¹ Andũ a Gadi na a Rubeni makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩ igwĩka o ta ũguo Jehova oigĩte. ³² Nĩtũkũringa tũrĩ mbere ya Jehova tũtoonye bũrũri wa Kaanani twĩohete indo cia mbaara, no kũndũ kũria ithũĩ tũkaagaya-rĩ, tũgaakorwo kũrĩ mbarĩ ńĩno ya Jorodani.”

³³ Musa akĩhe andũ a Gadi na a Rubeni na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa Jusufu, bũrũri ũria wotho wathamakagwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Aamori, na ũria wotho wathamakagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, akĩmahe bũrũri ũcio wotho, na matũũra manene makuo o na ng’ongo iria ciamarigiĩcĩrie.

³⁴ Andũ a Gadi nĩmakire Diboni, na Atarothu, na Aroeri, ³⁵ na Atarothu-Shofani, na Jazeri, na Jogibeha, ³⁶ na Bethi-Nimira, na Bethi-Harani, maarĩ matũũra manene mairigĩre na hinya na magĩakĩra ndũũru ciao cia mbũri ciugũ. ³⁷ Nao andũ a Rubeni magĩaka Heshiboni, na Eleale, na Kiriathaimu rĩngĩ, ³⁸ o ũndũ ũmwe na Nebo na Baali-Meoni (marĩtwa macio nĩmagarũrĩrwo) na Sibima. Nao makĩhe matũũra macio manene makire marĩtwa mangĩ.

³⁹ Nacio njiaro cia Makiru mũrũ wa Manase igĩthĩĩ Gileadi, magĩkwĩnyĩtĩra na makĩingata Aamori arĩa maarĩ kuo. ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩheana Gileadi kũrĩ andũ a Makiru, acio njiaro cia Manase, nao magĩtũũra kuo. ⁴¹ Na rĩrĩ, Jairu wa rũciarũ rwa Manase, akĩĩnyĩtĩra tũtũũra twa Gileadi na agĩtwĩta Havothu-Jairu.

⁴² Nake Noba akĩĩnyĩtĩra Kenathu, na tũtũũra tũria twagĩthiũrũrũkĩrie agĩtwĩta Noba, o ta ũria we eetagwo.

33

Matĩĩna ma Rũgendo rwa Isiraeli

¹ Maya nĩmo matĩĩna ma rũgendo rwa andũ a Isiraeli rĩria moimire bũrũri wa Misiri marĩ ikundi matongoretio nĩ Musa na Harũni. ² Musa nĩandĩkire matĩĩna ma rũgendo rwao o ta ũria aathĩtwo nĩ Jehova. Maya nĩmo matĩĩna ma rũgendo rwao.

³ Andũ a Isiraeli moimagarire kuuma Ramesese mũthenya wa ikũmi na itano mweri wa mbere, mũthenya ũria warũmĩrĩre Bathaka. Makiumagara momĩrĩrie, makionagwo nĩ andũ othe a Misiri, ⁴ arĩa maathikaga marigithathi mao mothe, marĩa Jehova ooragĩte gatagatĩ kao; nĩgũkorwo Jehova nĩatũrĩre ngai ciao ciira.

⁵ Andũ a Isiraeli moima Ramesese, maambire hema Sukothis.

⁶ Moima Sukothis, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Ethamu, ndeere-inĩ cia werũ.

⁷ Moima Ethamu, maacookire na thuutha magĩthĩĩ Pi-Hahirothis, mwena wa irathĩro wa Baali-Zefoni, makĩamba hema ciao hakuĩ na Mĩgidoli.

⁸ Moima Pi-Hahirothis, magĩtuikanĩria iria-inĩ gatagatĩ, magĩkinya werũ-inĩ, na maarĩkia gũthĩĩ rũgendo rwa mĩthenya itatũ werũ-inĩ ũcio wa Ethamu, makĩamba hema ciao Mara.

⁹ Moima Mara maathĩre Elimu, kũria kwarĩ na ithima ikũmi na igĩrĩ, na mĩtende mĩrongo mũgwanja, na makĩamba hema kuo.

¹⁰ Moima Elimu magĩthĩĩ makĩamba hema ciao hakuĩ na Iria Itune.

¹¹ Moima Iria Itune, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Sini.

¹² Moima werũ ũcio wa Sini, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Dofika.

¹³ Moima Dofika, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Alushu.

¹⁴ Moima Alushu, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Refidimu, handũ hataarĩ na maaĩ ma kũnyuuo nĩ andũ.

¹⁵ Moima Refidimu, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Sinai.

¹⁶ Moima kũu Werũ-inĩ wa Sinai, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Kibirothis-Hataava.

¹⁷ Moima Kibirothis-Hataava magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Hazerothis.

¹⁸ Moima Hazerothis, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Rithima.

¹⁹ Moima Rithima, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Rimoni-Perezu.

²⁰ Moima Rimoni-Perezu magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Libina.

²¹ Moima Libina, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Risa.

²² Moima Risa, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Kahelatha.

²³ Moima Kahelatha, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Kĩrima-inĩ gĩa Sheferu.

²⁴ Moima Kĩrima-inĩ gĩa Sheferu, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Harada.

²⁵ Moima Harada, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Makelothu.

²⁶ Moima Makelothu magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Tahathu.

²⁷ Moima Tahathu, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Tera.

²⁸ Moima Tera, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Mithika.

²⁹ Moima Mithika, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Hashimona.

³⁰ Moima Hashimona, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Moserothis.

³¹ Moima Moserothis, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Bene-Jaakani.

³² Moima Bene-Jaakani, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Horu-Hagidigadi.

³³ Moima Horu-Hagidigadi, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Jotibatha.

³⁴ Moima Jotibatha, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Abirona.

³⁵ Moima Abirona, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Ezioni-Geberi.

³⁶ Moima Ezioni-Geberi, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Kadesh, Werũ-inĩ wa Zini.

³⁷ Moima Kadeshi, magithii makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, mũhaka-inĩ wa Edomu. ³⁸ O ta ũria aathitwo nĩ Jehova-rĩ, Harũni ũria mũhinjiri-Ngai akiambata Kĩrĩma kĩa Horu, harĩa aakuĩrĩre mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. ³⁹ Harũni aarĩ na ũkũrũ wa miaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩria aakuĩrĩre kũu Kĩrĩma kĩa Horu.

⁴⁰ Nake Aradi mũthamaki wa Kaanani ũria watũũraga Negevu ya Kaanani, akiũgua atĩ andũ a Isiraeli maarĩ njĩra magithii kuo.

⁴¹ Moima Kĩrĩma kĩa Horu, magithii makĩamba hema ciao Zalimona.

⁴² Moima Zalimona, magithii makĩamba hema ciao Punoni.

⁴³ Moima Punoni, magithii makĩamba hema ciao Obothu.

⁴⁴ Moima Obothu, magithii makĩamba hema ciao Iye-Abarimu, mũhaka-inĩ wa Moabi.

⁴⁵ Moima Iyimu, magithii makĩamba hema ciao Diboni-Gadi.

⁴⁶ Moima Diboni-Gadi, magithii makĩamba hema ciao Alimoni-Dibilathaimu.

⁴⁷ Moima Alimoni-Dibilathaimu, magithii makĩamba hema ciao irĩma-inĩ cia Abarimu hakuhĩ na Nebo.

⁴⁸ Moima irĩma-inĩ cia Abarimu, magithii makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrimo ũria ũngĩ wa Jeriko. ⁴⁹ Maambire hema hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani kuuma Bethi-Jeshimothu nginya Abeli-Shitimu, kũu werũ-inĩ wa Moabi.

⁵⁰ Kũu werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrimo ũria ũngĩ wa Jeriko, nĩkuo Jehova erĩre Musa atĩrĩ, ⁵¹ “Arĩria andũ a Isiraeli, na ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye Kaanani-rĩ, ⁵² mũkaaingata andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũcio, mehere mbere yanyu. Mũkaananga mĩhianano yao yothĩ rĩa mĩũũhie, na mĩhianano yao irĩa ya gũtwekio, o na mũmomore mahooero mao mothe ma kũndũ kũria gũtũũgĩrũ. ⁵³ Mwĩnyĩĩreĩ bũrũri ũcio ũtũke wanyu na mũtũũre kuo, nĩgũkorwo nĩ ndĩmũheete bũrũri ũcio ũtũke wanyu. ⁵⁴ Mũkaagayania bũrũri ũcio na ũndũ wa kũũcũkĩra mĩtĩ, kũringana na mĩhĩrĩga yanyu. Kũrĩ gĩkundi kĩnene mũheane igai inene, na gĩkundi kĩnini mũkĩhe igai inini. Kĩrĩa gĩkaamagũĩra na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ nĩgũ gĩgaatũĩka kĩa. Nĩmũgakũgayania kũringana na mĩhĩrĩga ya maithe manyu ma tene.

⁵⁵ “No mũngĩkaaga kũingata atũũri a bũrũri ũcio-rĩ, arĩa mũgeetĩkĩria matigwo magaatũĩka ngaracũ cia kũmũtũraga maithe, o na matũũke mĩgũya ya kũmũtheecaga mbaru. Nao nĩmakamũthĩnagia kũu bũrũri ũcio mũgaatũũra. ⁵⁶ Na rĩrĩ, ũndũ ũria ndaciĩrĩre kũmeka-rĩ, ũtũke nĩguo ngaamwĩka inyuĩ.”

34

Mĩhaka ya Kaanani

¹ Nake Jehova akĩria Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mũgaatoonye Kaanani-rĩ, bũrũri ũcio mũkaagairwo ũtũke igai rĩanyu ũgaakorwo na mĩhaka ĩno:

³ “Mwena wanyu wa gũthini ũkoima Werũ-inĩ wa Zini kũringania na mũhaka wa Edomu. Mwena wa irathĩro, mũhaka wanyu wa mwena wa gũthini ũkaambĩrĩria mũthia-inĩ wa Iria rĩa Cumbĩ, ⁴ ũtũkaniĩrĩre mwena wa gũthini ũrorete Mwanya wa Akirabimu, ũthĩĩte na mbere o nginya Zini, na ũikũrũke na mwena wa gũthini wa Kadeshi-Barinea. Ningĩ ũcooke ũkinye Hazoru-Adari, na uumĩrĩre Azimoni, ⁵ kũria ũkaarĩgĩcũka, ũnyĩitane na karũũĩ ka Misiri, na ũrĩkĩrie Iria-inĩ.

⁶ “Mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro ũgaakorwo ũrĩ hũgũrũrũ cia Iria rĩria Inene. ũcio nĩguo ũgaatũĩka mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro.

⁷ “Naguo mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini uumĩte Iria rĩria Inene ũgaakinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, ⁸ na kuuma Kĩrĩma kĩa Horu ũgaakinya Lebo-Hamathu. Ningĩ mũhaka ũcio ũgaakinya Zedadi, ⁹ ũthĩĩ na mbere nginya Zifironi, na ũgaathĩrĩra Hazoru-Enani. ũcio nĩguo ũgaatũĩka mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini.

¹⁰ “Na rĩrĩ, mũhaka wanyu wa mwena wa irathĩro, ũkoima Hazoru-Enani ũkinye Shefamu. ¹¹ Mũhaka ũcio ũgaakĩrũka kuuma Shefamu nginya Ribila, mwena wa irathĩro wa Aini, na ũthĩĩ na mbere ũtwaranĩte na hurũrũka cia mwena wa irathĩro wa Iria rĩria rĩa Kinerethu. ¹² Ningĩ mũhaka ũcio ũikũrũkanie na Rũũ rwa Jorodani, ũrĩkĩrie Iria-inĩ rĩa Cumbĩ.

“ũcio nĩguo ũgaatũĩka bũrũri wanyu, na mĩhaka yaguo mĩena yothĩ.”

¹³ Musa agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ: “Mũkaagaya bũrũri ũcio na ũndũ wa kũũcũkĩra mĩtĩ ũtũke igai rĩanyu Jehova nĩathanĩte akoĩga ũkaaheo mĩhĩrĩga irĩa kenda na nuthu, ¹⁴ Tondũ nyũmba cia mũhĩrĩga wa Rubeni, na mũhĩrĩga wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩa. ¹⁵ Mĩhĩrĩga ĩyo yeerĩ na nuthu nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra magai mayo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani ya Jeriko, kwerekera irathĩro rĩa riũa.”

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩria Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Maya nĩmo marĩitwa ma andũ arĩa makaamũgayania bũrũri ũcio ũtũke igai rĩanyu: nĩ Eleazaru ũria mũhinjiri-Ngai na Joshua mũrũ wa Nuni. ¹⁸ Na ũthuure mũtongoria ũmwe kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga nĩgeetha mateithĩrĩrie kũgayania bũrũri ũcio. ¹⁹ Maya nĩmo marĩitwa mao:

nĩ Kalebu mũrũ wa Jefune,
kuuma mũhĩrĩga wa Juda;

²⁰ na Shemueli mũrũ wa Amihudu,

- kuuma mūhīrīga wa Simeoni;
²¹ na Elidadi mūrū wa Kisiloni,
kuuma mūhīrīga wa Benjamini;
²² na Buki mūrū wa Jogili,
ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Dani;
²³ na Hanieli mūrū wa Efodi,
ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Manase mūrū wa Jusufu;
²⁴ na Kemueli mūrū wa Shifitani,
ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Efiraimu mūrū wa Jusufu;
²⁵ na Elizafani mūrū wa Paranaki,
ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Zebulun;
²⁶ na Palitieli mūrū wa Azani,
ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Isakaru;
²⁷ na Ahihudu mūrū wa Shelomi,
ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Asheri;
²⁸ na Pedaheli mūrū wa Amihudu,
ūria mūtongoria kuuma mūhīrīga wa Nafitali.”
²⁹ Acio nīo andū ariā Jehova aathanire makaagaīra andū a Isiraeli magai mao kūu būrūri wa Kaanani.

35

Matūūra ma Alawii

¹ Na rīrī, kūu werū-inī wa Moabi gūkuhī na Rūūi rwa Jorodani mūrīmo ūria ūngī wa itūūra rīa Jeriko, Jehova akīra Musa atīrī, ² “Atha andū a Isiraeli mahe Alawii matūūra mao ma gūtūūra kuuma kūrī igai rīrīa andū a Isiraeli makegwatīra. Na macooke mamahe ithaka cia kūrīithia mahiū mao gūkuhī na matūūra macio. ³ Nao Alawii nīmakaagīa na matūūra ma gūtūūra, na magīe na kūdū gwa kūrīithagia ng’ombe ciao, na mbūri, o na ūhiū ūria ūngī wao.

⁴ “Nacio ithaka cia kūrīithia mahiū mao iria ithiūrūrūkiirie matūūra marīa mūkaahe Alawii, igaatam-būrūka buti 1,000 na magana matano* kuuma rūthingo-inī rwa itūūra. ⁵ Kuuma nja ya itūūra-rī, mūthime buti 3,000† mwena wa irathīro, na buti 3,000 mwena wa gūthini, na buti 3,000 mwena wa ithūro, na buti 1,000 mwena wa gathigathini, narīo itūūra rīgīe gatagatī. Gicunjī kiu kīa būrūri nkīo gigaatuika ūrīithio wa matūūra macio.

Matūūra Manene ma Kūūrīrwo

⁶ “Matūūra matandatū ma macio mūkaahe Alawii magaatuika ma kūrīrwo, kūrīa mūdū ūraganīte angīūrīra. Hamwe na macio matandatū, mahe matūūra mangī mīrongo īna na meerī. ⁷ Matūūra mothe marīa mūkaahe Alawii no nginya magakorwo marī mīrongo īna na manana, hamwe na ithaka cia kūrīithia mahiū mao. ⁸ Matūūra marīa mūkaahe Alawii kuuma kūrī būrūri ūcio andū a Isiraeli makegwatīra, makaahēanwo kūrīngana na ūria igai rīa o mūhīrīga rūgana: Oyai matūūra maingī kuuma kūrī mūhīrīga ūria ūrī na matūūra maingī, na muoe matūūra manini kuuma kūrī mūhīrīga ūria ūrī matūūra manini.”

⁹ Ningī Jehova akīra Musa atīrī: ¹⁰ “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Rīrīa mūkaaringa Rūūi rwa Jorodani mūtoonye būrūri wa Kaanani-rī, ¹¹ nīmūgathuura matūūra mamwe matūike matūūra manene manyu ma kūrīrwo, kūrīa mūdū ūraganīte ataciirīre gwīka ūguo angīūrīra. ¹² Macio magaatuika kūdū gwa kūrīrwo kuuma kūrī mūdū ūria ūrīhanagīria,‡ nīgeetha mūdū ūria ūthitangīrwo kūrīngana ndagakue ataambīte gūciirithio mbere ya kīrīndī. ¹³ Matūūra macio matandatū mūkaaheana nīmo magaatuika matūūra manyu manene ma kūrīrwo. ¹⁴ Heanai matūūra matatū mwena ūyū wa Rūūi rwa Jorodani na matatū kūu Kaanani matūike matūūra manene ma kūrīrwo. ¹⁵ Matūūra macio matandatū magaatuika kūdū gwa kūrīrwo nī andū a Isiraeli, na ageni, o na andū ariā angī matūūruga thīnī wao, nīgeetha mūdū ūraganīte ataciirīre gwīka ūguo ooragīre kuo.

¹⁶ “Mūdū angīgūtha ūria ūngī na kīndū gīa kīgera, nake ūcio wagūthwo akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrāgani; mūūrāgani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁷ Kana mūdū o wothē ūngīkorwo na ihiga rīngīūrāgana guoko, nake agūthe mūdū narīo, mūdū ūcio akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrāgani; mūūrāgani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁸ Kana mūdū o wothē ūngīkorwo na mūtī ūngīūrāgana guoko, nake agūthe mūdū naguo acooke akue-rī, ūcio ūgūthanīte nī mūūrāgani; mūūrāgani ūcio no nginya ooragwo. ¹⁹ Mūrīhanīria wa thakame no nginya ooragwo mūūrāgani ūcio; angīmūtūnga no nginya amūūrage. ²⁰ Mūdū o wothē angīkorwo aciirīre rūmena na athinikanie ūria ūngī, kana amūīkīrie kīndū akiendaga nake mūgūthwo akue, ²¹ kana amūgūthe ngundi arakarīte amūūrage, mūdū ūcio no nginya ooragwo; ūcio nī mūūrāgani. Mūrīhanīria wa thakame no nginya akooraga mūūrāgani ūcio rīrīa angīmūtūnga.

²² “No rīrī, mūdū angīkorwo atarī na rūmena, na o rīmwe athinikanie mūdū ūngī kana amūīkīrie kīndū atekwenda, ²³ kana amūgūthīrie ihiga rīngīmūūraga atekūmuona, nake mūdū ūcio akue, no tondū ti thū yake na ningī ndaciirīre kūmūgera ngero-rī, ²⁴ hīndī īyo kīūngano kīu no nginya kīmūthithanie ciira na mūrīhanīria wa thakame kūrīngana na mawatho maya. ²⁵ Kīūngano kīu no nginya kīgītīre mūdū ūcio ūthitangīrwo kūrīngana kuuma kūrī mūrīhanīria wa thakame, na kīmūcookie itūūra rīu inene rīa

* 35:4 nī ta mita 450 † 35:5 nī ta mita 900 ‡ 35:12 Mūrīhanīria wa thakame aarī mūdū wa hakuhī na mūdū ūcio ūūrāgītwo.

kūūrīrwo rīrīa oorīire. Nake no nginya aikare kuo o nginya rīrīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene agaakua, o ūcio waitīrīrio maguta marīa maamūre.

²⁶ “No rīrī, mūthitangwo ūcio ūraganīte angīgaathīi nja ya itūūra rīu inene rīa kūūrīrwo rīrīa oorīire, ²⁷ nake mūrīhanīrīa wa thakame amūkore na kūu nja ya itūūra rīu inene, mūrīhanīrīa ūcio wa thakame no oorage mūdū ūcio mūthitange, na ndatuīrwo ihītīa rīa kūūrāgana. ²⁸ Mūdū ūcio mūthitange no nginya aikare thīinī wa itūūra rīu riake inene rīa kūūrīrwo o nginya rīrīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene agaakua; thuutha wa gīkuū kīa mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene, no acooke gīthaka-inī kīrīa eegwatīire.

²⁹ “Maya nīmo megūtūika mawatho manyu ma kūūrīmagīrīrwo hīndī ciothe njārwa-inī irīa igooka, o kūrīa mūgaatūūra.

³⁰ “Mūdū o wothē angīūrāga mūdū no nginya akooragwo ta mūūrāgani, no no nginya hagīe na ūrīa wa aira aingī. No gūtīrī mūdū o na ū ūkooragwo nī ūndū wa ūrīa wa mūdū ūmwe.

³¹ “Mūtikanamūkīre indo cia gūkūūra muoyo wa mūūrāgani, ūrīa wagīrīrwo nī gūkua. Ti-itherū ūcio no nginya ooragwo.

³² “Mūtikanamūkīre indo cia gūkūūra muoyo wa mūdū o wothē ūrīa ūūrīre itūūra inene rīa kūūrīrwo, atī nīguo mūmwītīkīrie acooke agatūūre mūgūnda-inī wake mbere ya gīkuū kīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

³³ “Mūtikanathaahie būrūrī ūrīa mūrī. Ūiti wa thakame nī ūthaahagia būrūrī, na horohio ndīngīrutīrwo būrūrī ūrīa thakame īrīkītīe gūtīrwo, tīga no īrutīrwo na thakame ya mūdū ūcio wamīītīre.

³⁴ Mūtikanathaahie būrūrī ūrīa mūtūūrāga na kūrīa nī ndūūrāga, nī ūndū nīī Jehova ndūūrāga gatagatī ka andū a Isīraeli.”

36

Igai rīa Airītu a Zelofohadi

¹ Atongoria a nyūmba cia mbarī ya Gileadi mūrū wa Makīru, mūrū wa Manase, arīa maarī a mbarī cia njīaro cia Jusufu, nīmāthīire na makīāra marī mbere ya Musa na atongoria arīa matongoragīa nyūmba cia andū a Isīraeli. ² Makiuga atīrī, “Rīrīa Jehova aathīre mwathi wakwa aheane būrūrī ūtūike igai rīa andū a Isīraeli na ūndū wa gūcuukīra mītī-rī, Jehova nīagwathīre ūheane igai rīa mūrū wa ithe wītū Zelofohadi kūrī airītu ake. ³ Na rīrī, mangīkaahīkīo nī andū a mūhīrīga īyo īngī ya andū a Isīraeli, hīndī īyo igai rīao nīrīkeherīo igai-inī rīa maithe maitū rīonganīrīrio na igai rīa mūhīrīga ūrīa makaahīkīra. Nī ūndū ūcio-rī, gīcunjī kīa igai rīrīa twagāīrwo nīrīkeherīo. ⁴ Rīrīa mwaka wa Jubīlī wa andū a Isīraeli ūgaakīnya-rī, igai rīao nīrīkonganīrīrio na igai rīa mūhīrīga ūrīa makaahīkīra, narīo igai rīao rīeherīo kuuma kūrī igai rīa mūhīrīga wa maithe maitū.”

⁵ Nake Musa, kūrīngana na watho wa Jehova, agīatha andū a Isīraeli, akīmeera atīrī, “Ūguo mūhīrīga wa njīaro cia Jusufu ūroīga nī ūndū wa kīhooto. ⁶ Ūū nīguo Jehova athanīte nī ūndū wa airītu a Zelofohadi: No mahīkīre mūdū o wothē ūrīa mangūēndera, angīkorwo mekūhīka thīinī wa mūhīrīga wa ithe wao. ⁷ Gūtīrī igai thīinī wa Isīraeli rīkoīma mūhīrīga ūmwe rītūike rīa mūhīrīga ūngī, nīgūkorwo Mūīsīraeli o wothē nīagatūūrīa gīthaka kīa mūhīrīga kīrīa maagaīre kuuma kūrī maithe mao ma tene. ⁸ Mūrītu o wothē ūkaagaya gīthaka mūhīrīga-inī o wothē wa Isīraeli, no nginya ahīkīre mūdū wa nyūmba ya mūhīrīga wa ithe, nīgeetha Mūīsīraeli o wothē atūūre enyīītīre igai rīa maithe. ⁹ Gūtīrī igai rīkoīma mūhīrīga ūmwe rītūike rīa mūhīrīga ūngī, nīgūkorwo o mūhīrīga wa andū a Isīraeli ūrītūūrāgīa gīthaka kīrīa ūgaīte.”

¹⁰ Nī ūndū ūcio airītu acīo a Zelofohadi magīka o ta ūrīa Jehova aathīte Musa. ¹¹ Airītu a Zelofohadi, nīo Mahala, na Tirīza, na Hogīla, na Milīka, na Noa, maahīkīrio nī ariū a mūrū wa nyīna na ithe wao. ¹² Maahīkīre thīinī wa mbarī cia njīaro cia Manase mūrū wa Jusufu, narīo igai rīao rīgīkīara mbarī-inī na mūhīrīga-inī wa ithe wao.

¹³ Macīo nīmo mawatho na matūīro ma kūūrīmūrīrwo marīa Jehova aathīre Musa eere andū a Isīraeli marī kūu werū wa Mōabī hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Jorodani mūrīmo ūrīa ūngī wa Jerīko.

GÜCOOKERITHIA MAATHANI

Andü a Isiraeli Gwathwo Moime Horebu

¹ Üyü nügwo ühoro üria Musa aariire andü a Isiraeli othe küu werü-ini mwena wa irathiro wa Rüüi rwa Jorodani, na küu nikuo Araba, kung'ethera Sufi, gatagati ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu na Dizahabu. ² (Kuuma Horebu* güthii Kadeshi-Barinea, kugerera njira ya kirima gia Seiru, ni rügendero rwa mithenya ikümi na ümwe.)

³ Mwaka-ini wa mirongo ina kuuma andü a Isiraeli moima бүрүри wa Misiri müthenya wa mbere wa mweri wa ikümi na ümwe-ri, Musa akiariria andü a Isiraeli akimeera üria wotho Jehova aamwathite ameere. ⁴ Ündü üyü wekikire thuutha wake gükorwo atooretie Sihoni müthamaki wa Aamori, üria wathamakaga Heshiboni, na ningi niatoooretie Ogu müthamaki wa Bashani, üria wathamakaga Ashitarothu ari küu Edirei.

⁵ Musa ari küu mwena wa irathiro wa Rüüi rwa Jorodani бүрүри-ini wa Moabi, niambiriire gütaariria ühoro wa watho üyü, akiuga atiri:

⁶ Jehova Ngai witü aatwirire түри küu Horebu atiri, "Ihinda riria mükarite kirima-ini giki niriiganite. ⁷ Thariai kamb müthii бүрүри üria üri irima wa Aamori; müthii küri ndüriri iria ciothe iriganite cia Araba, na irima-ini, na magürü-ini ma irima cia mwena wa ithüro, na Negevu o na güthwana na hügürü cia iria, güthii o nginya бүрүри wa Akaanani, o na küu Lebanoni, o nginya rüüi rüria rünene rwa Farati. ⁸ Atiriri, nindimüheete бүрүри üyü. Thiii kuo mwigwatire бүрүри ücio Jehova eehitire na mwihitwa akiuga niakaühe maithe manyu Ibrahümu, na Isaaka, na Jakubu, o na aühe njiaro ciao iria igooka thuutha wao."

Güthuurwo gwa Atongoria

⁹ Hündi iyo ndaamwirire atiri, "Wira wa kümürora ni müritü müno, ndingühota ndi o nyiki. ¹⁰ Jehova Ngai wanyu niamüingihite müno nginya ümüthi müri aingi o ta njata cia igürü. ¹¹ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, aromüingihia maita ngiri, na amürathime o ta üria eeraniire! ¹² No riri, ingihota atia gükuua mathiina manyu, na mirigo yanyu, o na maciira manyu ndi o nyiki? ¹³ Thuurai andü oogü, na amenyi maündü, o na atüku kuuma küri mihiriga yanyu ndimatue anene mamürorage."

¹⁴ Inyui mwanjokeirire atiri, "Ündü ücio watua ni ügwika ni mwega."

¹⁵ Ni ündü ücio ngiöya atongoria a mihiriga yanyu, acio maarü oogü na atüku, ngimatua a kümwathaga, marü atongoria a ikundi cia andü ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia mirongo itano na cia ikümi, matuike anene a mihiriga. ¹⁶ Na nindathire atuithania ciira anyu ihinda-ini riu ngimeera atiri: Thikagiririai maciira gatagati-ini ka ariu a ithe wanyu, na mümatuithanagie na kihooto, kana ni ciira üri gatagati ka Müsiraeli na Müsiraeli üngi, kana Müsiraeli na mündü wa küngi. ¹⁷ Mütikanathutükanie mügitua ciira; thikagiririai andü aria anene na aria anini o ündü ümwe. Mütikanetigire mündü o na ürikü, nigükorwo ütuaniri ciira na wa Ngai. Ndehagiri ciira üria wotho wamüritühira, na nindüthikagiriria. ¹⁸ Na hündi iyo ngimwira maündü mothe maria mwagirirwo ni gwika.

Atighaani Gütmwo

¹⁹ Ningi o ta üria Jehova Ngai witü aatwathire-ri, nitwoimire Horebu, tügithii twerekeire бүрүри üria üri irima wa Aamori tütuikaniire werü-ini ücio münene na wa gwitigirwo, o ücio mweyoneire, na ni ündü ücio tügikinya Kadeshi-Barinea. ²⁰ Hündi iyo ngimwira atiri, "Nimükinyite бүрүри üria üri irima wa Aamori, üria Jehova Ngai witü aratühe. ²¹ Atiriri, Jehova Ngai wanyu niamüheete бүрүри ücio. Ambatai müthii müwigwatire ütuike wanyu, o ta üria Jehova Ngai wa maithe manyu aamwirire. Mütikanetigire; kana mukue ngoro."

²² Ningi inyui, inyothe mügüka harü ni mükinjira atiri, "Reke tütüme andü mathii mbere iitü magatüthigaanire бүрүри ücio, matücookerie ühoro ükonii njira iria twagirirwo kügerera na matüura maria tükügora."

²³ Riciiria riu ngiona ri-rëga; ni ündü ücio ngithuura andü ikümi na eerü thüini wanyu, o mühiriga hakiuma mündü ümwe. ²⁴ Makiumagara makiambata бүрүри ücio, wa irima, magikinya Gütuamba kia Eshikoli na magitüria ühoro wakio. ²⁵ Nimakuire matunda mamwe ma бүрүри ücio, magitühere, na magitücookeria ühoro atiri, "Bүрүри ücio Jehova Ngai witü aratühe ni mwega."

Üremi wa Güükirira Jehova

²⁶ No inyui mütiendaga kwambata müthii kuo; ni mwaremeire riathani ria Jehova Ngai wanyu. ²⁷ Mükünugunika müri thüini wa hema cianyu, mükiuga atiri, "Jehova niatüthüre; nikio aatürutire бүрүри wa Misiri oke atüneane moko-ini ma Aamori nügwo matüniine. ²⁸ Tüngigithii na kü? Ariü a ithe witü nimatümüte tüürwo ni hinya tondü maroiga atiri, 'Andü acio marü na hinya gütükira, na ni araihu kürü ithü; matüura mao ni manene müno, na mairigirwo na thingo ikinyite o matu-ini. O na nitüronire ariu a Anaki† kuo.'"

²⁹ Niü na niü ngimwira atiri, "Mütikamake, na mütikametigire. ³⁰ Jehova Ngai wanyu, üria ürathii amütongoretie, niekümürüira, o ta üria aamürüire küu бүрүри wa Misiri mükünagira na maitho

* 1:2 Kirima kia Horebu kioikaine na riitwa rüngi ta Kirima gia Sinai.
marimü ma andü.

† 1:28 Aanaki nio maatüraga Kaanani, na nio magwetetwo ta

manyu, ³¹ na kuu werü-ini kuu nĩmuonire Jehova Ngai wanyu üria aamütwaraga amũkuuŵite, o ta üria mündü athiaga akuuŵite mürü, akĩmũkuua kũria guothe mwagereire nginya mũgĩkinya gũkũ.”

³² No o na muonete üguo-rĩ, mũtiigana kwihoka Jehova Ngai wanyu, ³³ üria wathiiaga amütongoretie mürĩ rügendero-ini rwanyu ari gĩtugĩ-ini kia mwaki ütũkũ, na ari itu-ini mũthenya, na akamũcaragĩria kũria mũngĩamba hema o na akamuonagia njĩra irĩa mũkũgera.

³⁴ Rĩria Jehova aagũire üria mwoigire, akĩrakara na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ: ³⁵ “Gũtirĩ mündü o na ümwe wa rüciaro rürũ rwaganu ũkoona bürũri ücio mwega üria ndehĩtire atĩ nĩngũhe maithe manyu ma tene, ³⁶ tĩga o Kalebu mürũ wa Jefune. Nĩakawona, na nĩngamũhe bürũri ücio aakinyĩte na magürũ make, marĩ na njiaro ciake, tondũ nĩarũmĩĩre Jehova na ngoro yake kũna.”

³⁷ O na nĩ Jehova nĩandakariĩre akĩnjĩra atĩrĩ, “O nawe ndũgatoonya bürũri ücio. ³⁸ No ndungata yaku, Joshua mürũ wa Nuni nĩakaũtoonya. Mũmagĩrĩrie, tondũ nĩwe ũgaatongoria Isiraeli mathii makaũgae. ³⁹ Na rĩrĩ, andũ anyu ariani ariani mwoigire atĩ nĩmagatahwo, na ciana cianyu o icio itakũũranĩte wega na ũũru, nĩgatoonya bürũri ücio. Nĩngũheana kũrĩ o, nao megwatĩre ũtũke wao. ⁴⁰ No inyuĩ-rĩ, hũndũkai, mumagare mũthii na njira ya werü-ini mũrorete Iria Itune.”

⁴¹ Hĩndĩ iyo mũkĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩtũhĩtĩrie Jehova. Nĩtũkwambata tũkarũe, o ta üria Jehova Ngai witũ aatwathĩte.” Nĩ ũndũ ücio inyuĩ inyuotho o mündü o mündü akũoha indo ciake cia mbaara, mwĩciĩritie atĩ nĩ ũndũ mũhũthũ kwambata mũthii bürũri ücio üri irĩma.

⁴² No Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Meere ũũ, “Tĩgai kwambata mũkarũe, tondũ ndĩgũkorwo hamwe na inyuĩ. Nĩmũgũtoorio nĩ thũ cianyu.”

⁴³ Nĩ ũndũ ücio na nĩ ngĩmwĩra, no mũtiigana kũnjigua. Nĩmwaremeire watho wa Jehova, na nĩ ũndũ wa rĩnũno rwanyu mũkĩambata mũgĩthii bürũri ücio üri irĩma. ⁴⁴ Nao Aamori arĩa maatũũraga kũu irĩma-ini makĩmũtharĩkĩra, makĩmũingata ta mĩrũmbi ya njũkũ, nao makĩmũhũũra kuuma Seiru o nginya Horoma. ⁴⁵ Mwacookire mũgũka mũkĩrĩraga mbere ya Jehova, no ndaigana kũrũmbũiya kĩrĩro kĩanyu, na akĩrega kũmũthikĩrĩria. ⁴⁶ Na nĩ ũndũ ücio mũgĩtikara kũu Kadeshi matukũ maingĩ, ihinda rĩu rĩothe mwaikarire kuo.

2

Kũrũũra Werü-ini

¹ Thuutha ücio tũkĩhũndũka, tũkĩumagara tũrorete na werü-ini, tũgĩthii na njĩra irĩa yerekeire Iria Itune, o ta üria Jehova anjĩrĩte. Tũkĩrũũra bürũri ücio üri irĩma wa Seiru ihinda irayaa.

² Nake Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ³ “Nĩmũrũũrite bürũri üyũ üri irĩma ihinda rĩa kũigana; rĩu garũrũkai mũrorete mwena wa gathigathini. ⁴ Atha andũ, ũmeere atĩrĩ: “Mürĩ hakuhi gũtũkanĩria bürũri wa ariũ a ithe wanyu, njiaro cia Esaũ, arĩa maatũũraga Seiru. Nĩmekũmwĩtigĩra, no inyuĩ mwĩmenyererei mũno. ⁵ Mũtikamoogite nĩguo mürũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bürũri wao o na hanini, o na handũ mũngĩkinyithia kũgũrũ. Nĩheete Esaũ bürũri ücio üri irĩma wa Seiru ũtũke wake mwene.” ⁶ Irio irĩa mürĩrĩaga na maaĩ marĩa mürĩnyuuga mürĩmarĩhaga na betha.”

⁷ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte wĩra-ini wotho wa moko manyu. Nĩamũmenyerereire rügendero-ini rwanyu werü-ini üyũ mũnene. Mĩaka iyo mĩrongo ina iĩthĩrĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na inyuĩ, na mũtirĩ mwaga kĩndũ o na kũ.

⁸ Nĩ ũndũ ücio tũgĩkĩhũtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njiaro cia Esaũ, acio maatũire kũu Seiru. Nĩtwatĩgĩre barabara ya gũthii Araba irĩa yumite Elathu na Ezioni-Geberi, tũkĩnyĩta barabara ya werũ ya gũthii Moabi.

⁹ Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũgathĩnĩ andũ a Moabi kana ũmogite nĩguo mürũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bürũri wao o na hanini. Nĩndĩkĩtie kũheana Ari kũrĩ njiaro cia Loti gũtũke igai rĩao.”

¹⁰ (Aemi nĩo maatũũraga kuo tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha ta ariũ a Anaki. ¹¹ O nao andũ acio maatũũtwa Arefai, o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi. ¹² Aahori tene maatũũraga Seiru, no njiaro cia Esaũ ikĩmarutũrũra, makiuma kuo. Njiaro cia Esaũ ikĩniina Aahori, ikĩmeeheria mbere yao, na magĩtũũra kuo ithenya rĩao, o ta üria andũ a Isiraeli meekire bürũri-ini üria Jehova aamaheire megwatĩre ũtũke wao.)

¹³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Rĩu ũkĩrai mürĩnge Kĩanda gĩa Zeredi.” Nĩ ũndũ ücio tũgĩkĩringa karũũĩ kau.

¹⁴ Mĩaka mĩrongo itatũ na inana nĩyathĩrĩre kuuma hĩndĩ irĩa tuoimire Kadeshi-Barinea nginya rĩrĩa twaringire Kĩanda kũu gĩa Zeredi. Ihinda-ini rĩu rüciaro ruotho rwa andũ arĩa maathiiaga ita rügĩkorwo rũthĩrĩte kũu kambĩ-ini, o ta üria Jehova aamerĩte na mwĩhitwa. ¹⁵ Guoko kwa Jehova nĩ kwamokĩrĩre nginya hĩndĩ irĩa aamaniinire biũ, magĩthĩra kũu kambĩ-ini.

¹⁶ Na rĩrĩ, rĩrĩa mündü wa mũthia gatagati-ini ka andũ acio arĩa maathiiaga ita aakũire-rĩ, ¹⁷ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, ¹⁸ “Ŭmũthĩ nĩmũkũhũtũkĩra Ari, bürũri-ini wa Moabi. ¹⁹ Mwakinya kũrĩ Aamoni, mũtikamathĩnĩ kana mũmoogite nĩguo mürũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe bürũri o na ũmwe wa Aamoni. Nĩndũheanĩte kũrĩ njiaro cia Loti ũtũke igai rĩao.”

²⁰ (O naguo ücio watũtũto ta bürũri wa Arefai, arĩa matũũrite kuo, no Aamoni maametaga Azamuzumi. ²¹ Maarĩ andũ marĩ hinya na aingĩ na makaraiha ta Anaki. Jehova nĩamaniinire makĩherera Aamoni, nao makĩmaingata magĩtũũra kuo ithenya rĩao. ²² Ŭguo noguo Jehova eekĩre njiaro cia Esaũ arĩa maatũũrite Seiru, hĩndĩ irĩa aaniinire Aahori mehene mbere yao. Nĩmamaturũrĩre, na nĩo matũũraga kuo ithenya rĩao

* 2:5 Andũ a Edomu, na a Moabi, na a Amoni nĩmahutanĩtie na andũ a Isiraeli, na Ngai nĩamaheete bürũri wa gũtũũra.

nginya ümüthi. ²³ Nao Aavi ariä maatüüraga tütüüra-ini güthii o nginya Gaza, nīmaniinirwo nī Akafitori ariä moimite Kafitori, nao magitüüra kuo ithenya riäo.)

Sihoni Mūthamaki wa Heshiboni Kūhootwo

²⁴ “Umagarai müringe Kianda kia Arinoni. Na atiri, nīneanite Sihoni üria, Mūamori mūthamaki wa Heshiboni, na бүүri wake moko-ini manyu. Ambiririai kürüa nake, mwigwatire бүүri ücio. ²⁵ Mūthenya üyü wa ümüthi ningwambiriria gütüma andü a ndüriri ciothe iria itüre gükü thi inyiitwo nī guoya na kīmao nī undü wanyu. Ciaigua ühoro wanyu nūküinaina na inyiitwo nī kigiriko kīnene nī undü wanyu.”

²⁶ Türi werü-ini wa Kedemothu nīndatü mire andü küri Sihoni mūthamaki wa Heshiboni ngimüüria tügē na thayü, na ngimwira atiri, ²⁷ “Twitikirie tütükanirie бүүri waku. Tükürümirira barabara iria nene tütikwahüka na mwena wa ürio kana wa ümōtho. ²⁸ Twenderiei irio cia küria na maa ma künyua, türihe na betha. No riri, ütwitikirie tütükanirie küu na magürü, ²⁹ o ta üria njiaro cia Esaü iria itüüraga Seiru, na andü a Moabi ariä matüüraga Ari maatwikire, nginya turinge Rüü rwa Jorodani tükinye бүүri üria Jehova Ngai witü araatuhe.” ³⁰ No Sihoni mūthamaki wa Heshiboni nīaregire tütükanirie kuo. Nīgukorwo Jehova Ngai wanyu nātü mire roho wake üng’athie, na akümia ngoro yake, nigeetha amüneane moko-ini manyu, o ta üria ekite riu.

³¹ Jehova akinjira atiri, “Nīndambiriria küneana Sihoni na бүүri wake küri inyu. Ambiririai kumahüura mūmatoorie, nigeetha mwigwatire бүүri ücio wake.”

³² Hīndi iria Sihoni oimagarire na mbütü yake yothe nīguo acemanie na ithui mbaara-ini küu Jahazu, ³³ Jehova Ngai witü nīamüneanire moko-ini maitü na ithui tükimühüura, tükimüüraga hamwe na ariü ake na mbütü yake yothe. ³⁴ Hīndi iyo tükinyiita matüüra make mothe tükimaananga biü, o na tükiniina arüme, na andü-a-nja, o na ciana. Tütatigirie mündü o na ümwe. ³⁵ No mahiü na indo iria twaatahire kuuma matüüra macio twanyitiire nitweoyeire tügithi nacio. ³⁶ Kuuma Aroeri mūthia-ini wa kianda kia Arinoni, na kuuma itüüra riria ririä kianda-ini küu, nginya o Gileadi, gütiri itüüra o na rīmwe riatükiririe hinya. Jehova Ngai witü nīaneanire matüüra mothe küri ithui. ³⁷ No küringana na watho wa Jehova Ngai witü, mütiigana gükuhiria бүүri o na ürikü wa Aamoni, kana mügikuhiria бүүri üria wariganitie na Rüü rwa Jaboku, o na kana бүүri üria üthiürükirie matüüra maria marī irima-ini.

3

Ogu Mūthamaki wa Bashani Kūhootwo

¹ Nitwacookire tükigarürüka na tükīambata na njira türorete Bashani, nake Ogu mūthamaki wa Bashani akiumagara na mbütü ciake ciothe cia ita oke ahüürane na ithui küu Edirei. ² Nake Jehova akinjira atiri, “Ndükamwitigire, nī undü nīndimüneanite hamwe na mbütü ciake ciothe cia ita na бүүri wake moko-ini maku. Mwike o üria wekire Sihoni mūthamaki wa Aamori, üria waathanaga Heshiboni.”

³ Nī undü ücio Jehova Ngai witü akīneana Ogu mūthamaki wa Bashani moko-ini maitü na mbütü yake yothe. Tükimooraga na tütatigirie mündü o na ümwe. ⁴ Ihinda-ini riu tükimatunya matüüra mao mothe. Gütiri itüüra o na rīmwe ria matüüra mao mīrongo itandatü tūtaamatunyire, maria maarī бүүri-ini ücio wothe wa Arigobu, üthamaki-ini wa Ogu küu Bashani. ⁵ Matüüra macio mothe maarī mairigire na hinya, na thingo ndaaya na igürü, na ihingo ciarī na mīgiko, na ningi no kwarī tütüüra tūngi tūtaari tüirigire. ⁶ Nitwamanangire biü, o ta üria tweekite Sihoni mūthamaki wa Heshiboni, tükiananga matüüra mothe manene, o na tükiniina arüme na andü-a-nja o na ciana. ⁷ No mahiü mothe na indo iria twatahire kuuma matüüra macio mao manene nitwacioire tügithi nacio.

⁸ Nī undü ücio ihinda-ini riu nitwatunyanire бүүri üria warī irathiro ria Rüü rwa Jorodani, kuuma küri athamaki acio eerī a Aamori, naguo uumite kianda kia Arinoni nginya kīrīma-ini kia Herimoni. ⁹ (Kīrīma kia Herimoni gīttagwo Sirioni nī Asidoni; nao Aamori magīttaga Seniru.) ¹⁰ Nitwatahire matüüra mothe maria maarī kündü kwaraganu, na Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na Edirei, matüüra ma küria Ogu aathanaga küu Bashani. ¹¹ (No Ogu mūthamaki wa Bashani wiki watigarire harī matigari ma Arefai. Gītanda gīake kīarī gīa cuuma, na kīarī na ürāihu wa makiria ma buti ikümi na ithatü,* na warī wa buti ithathatü.† Gītanda küu kīrī o küu Raba kwa Aamoni.)

Kūgayanā Bүүri

¹² Naguo бүүri üria twatunyanire hīndi iyo-rī, nīndagaüre andü a Rubeni na a Gadi бүүri üria warī gathigathini wa Aroeri künyiitana na kianda kia Arinoni, hamwe na nuthu ya бүүri üria üri irima wa Gileadi, o hamwe na matüüra makuo. ¹³ Nakuo küria kungī guothe gwatigaire küri Gileadi o na Bashani guothe, küria Ogu aathanaga, ngikühe nuthu ya mühiriga wa Manase. (Bүүri wothe wa Arigobu küu Bashani hīndi imwe wetagwo бүүri wa Arefai. ¹⁴ Jaiu, wa rüciaro rwa Manase, nīegwatiire бүүri wothe wa Arigobu o nginya mühaka-ini wa Ageshuru na Amaakathi; nakuo gügītanio nake, nī undü ücio Bashani gwīttagwo Havothu-Jaiu o nginya ümüthi.) ¹⁵ Na nīndaheanire Gileadi küri Makiru. ¹⁶ No andü a Rubeni na a Gadi ndaamaheire бүүri üria uumite Gileadi ügaikürüka nginya kianda kia Arinoni (mühaka warī gatagati ga kianda küu), ügacooka ügakinya rüü-ini rwa Jaboku, ari ruo mühaka wa Aamoni. ¹⁷ Mühaka wakuo wa mwena wa ithüiro warī Rüü rwa Jorodani küu Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-ini ria Araba (nīrio Iria rwa Cumbi), mühuuro wa iharürüka cia Pisiga.

* 3:11 nī ta mita 4 † 3:11 nī ta mita imwe na robo ithatü (1:75)

¹⁸ Hĩndĩ Ƴo nĩndamwathire ngĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũyũ mũwĩgwatĩre. No andũ anyu arĩa marĩ na hinya, arĩa meehote indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mbere ya andũ a Isiraeli ariũ a ithe wanyu. ¹⁹ No rĩrĩ, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ũhiũ wanyu (nĩnjũũ nĩ mũrĩ na ũhiũ mũngĩ) no maikare matũũra-inĩ marĩa ndĩmũheete, ²⁰ nginya rĩrĩa Jehova akaahe ariũ a thoguo ũhurũko ta ũrĩa amũheete inyuĩ, no makorwo meyoeire bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe, mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. Thuutha ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu no acooke handũ harĩa ndĩmũheete mwĩgwatĩre hatũike hanyu.”

Musa Kũgirio Kũringa Rũũ rwa Jorodani

²¹ Nĩngĩ ngĩatha Joshua ngĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩwĩoneire na maitho maku ũrĩa wotho Jehova Ngai wanyu ekĩte athamaki acio eerĩ. Ũguo noguo Jehova ageeka mothamaki marĩa mothe marĩ kũndũ kũu mũrathĩi. ²² Ndũkanametigĩre; Jehova Ngai wanyu nĩwe ũrĩmũrũagĩrĩa.”

²³ Hĩndĩ Ƴo nĩndathathire Jehova ngĩmwĩra atĩrĩ: ²⁴ “We Mwathani Jehova, nĩwambĩrĩrie kuonia ndungata yaku ũnene waku na hinya wa guoko gwaku. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ngai irĩkũ igĩrũ kana thĩ ingĩka ciiko cia hinya ta irĩa wee wakaga? ²⁵ Reke nĩnge kũndũ kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani ngeyonere bũrũri mwega, bũrũri ũcio mwega ũrĩ irĩma o na bũrũri wa Lebanoni.”

²⁶ No nĩ ũndũ wanyu-rĩ, Jehova nĩandakarĩire na ndangĩathikĩrĩrie. Jehova akiuga atĩrĩ, “Reke ũhorho ũcio ũkinye hau, ndũkanjarĩrie rĩngĩ ũndũ wigĩ ũhorho ũcio. ²⁷ Ambata gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa irathĩro. Wĩrorere bũrũri ũcio na maitho maku, nĩ ũndũ ndũkũringa rũũ rũrũ rwa Jorodani. ²⁸ No rĩrĩ, taara Joshua, na ũmũmĩrĩrie, na ũmwĩkĩre hinya, nĩgũkorwo nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathĩi mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, na atũme magae bũrũri ũcio ũkuona.” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkara kũu gĩtũamba-inĩ hakuhi na Bethi-Peori.

4

Andũ a Isiraeli Gwathwo Maathikĩre Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli, iguai watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta. Marũmagĩrĩrie nĩgeetha mũtũũre muoyo na nĩguo mũthĩi mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maitho manyu aramũhe. ² Mũtikanongerere ũrĩa ngũmwatha kana mũrutarute, no rũmagiai maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa Jehova eekire kũu Baali-Peori. Jehova Ngai wanyu nĩnaniire gatagatĩ-inĩ kanyu ũrĩa wotho warũmagĩrĩra Baali ya Peori, ⁴ no arĩa othe anyu maarũmĩrĩrie Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo nginya ũmũthĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutite watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũrĩa Jehova Ngai wakwa aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bũrũri-inĩ ũcio mũgũtoonya mũwĩgwatĩre. ⁶ Menyagĩrĩrai maathani macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũgĩ na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ irĩa irĩguaga ũhorho wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugaga atĩrĩ, “Tĩtherũ rũrĩrĩ rũrũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ na ũmenyo wa maũndũ.” ⁷ Nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ, rũrĩ na ngai ciao irĩ hakuhi nao ta ũrĩa Jehova Ngai witũ akoragwo hakuhi na ithuĩ rĩrĩa rĩothe tũkũmũhooya? ⁸ Nĩngĩ nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ rũrĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ma kihooto ta maya ndĩramũhe ũmũthĩ?

⁹ Mwĩmenyererei, na mũikare mwĩguĩte nĩgeetha mũtikanariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa muonete na maitho manyu, kana mũreke mehere ngoro-inĩ cianyu matukũ marĩa mothe mũgũtũũra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana cia ciana cianyu irĩa igooka thuutha. ¹⁰ Ririkanaĩ mũthenya ũrĩa mwarũgamire mbere ya Jehova Ngai wanyu kũu Horebu, rĩrĩa anjĩrĩre atĩrĩ, “Cookanĩrĩria andũ mbere yakwa nĩguo maigwe ciugo ciakwa, nĩgeetha mamenye kwĩndigĩra rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo bũrũri ũcio, na marute ciana ciao maũndũ macio.” ¹¹ Nĩmwakuhĩrĩrie na mũkĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma hĩndĩ irĩa kĩarĩrĩmbũkaga mwaki wakinyĩte o igĩrũ, gũkĩgĩa na matu mairũ na nduma ndumanu. ¹² Hĩndĩ Ƴo Jehova nĩamwarĩrĩrie arĩ thĩĩnĩ wa mwaki ũcio. Nĩmwaigũire mũgambo, no gũtĩrĩ kindũ muonire; mũgambo noguo warĩ ho. ¹³ Nĩamũmenyithirie ũhorho wa kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩmo Maathani marĩa Ikũmi, marĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na agĩcoka akĩmaandika ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga. ¹⁴ Na rĩrĩ, Jehova nĩanjathire o ihinda rĩu ndĩmũrute watho ũcio wa kũrũmagĩrĩrwo, na mawatho marĩa mũrĩrũmagĩrĩra mũrĩ bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.

Kũgirio Kũhooya Mĩhianano

¹⁵ Mũthenya ũrĩa Jehova aamwarĩrĩre o kũu Horebu arĩ thĩĩnĩ wa mwaki, mũtionire mũhianĩre o na ũrĩkũ. Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrie mũno, ¹⁶ nĩgeetha mũtikanethũkie na gwĩthondekera mũhianano mũicũhie, mũhiano wa kindũ o gĩothe, ũthondeketwo ũrĩ mũhianĩre wa mũndũ mũrĩme kana wa mũndũ-wa-nja, ¹⁷ kana wa nyamũ o yotho irĩ gũkũ thĩ, kana wa nyoni o yotho irĩa yũmbũkaga rĩera-inĩ, ¹⁸ kana mũhianĩre wa nyamũ o na irĩkũ itambaga thĩ, kana mũhianĩre wa thamaki o na irĩkũ irĩa irĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ¹⁹ Na rĩrĩa mwarora igĩrũ, muona riũ, kana mweri na njata, arĩ cio mbũtũ ciothe cia igĩrũ, mũtikanagũcĩrĩrio mũciinamĩrĩre, kana mũhoee indo irĩa Jehova Ngai wanyu aagairĩre ndũrĩrĩ irĩa ciothe irĩ gũkũ thĩ. ²⁰ No inyuĩ-rĩ, Jehova nĩamũrutire icua-inĩ rĩu rĩa gũtwekia igera akĩmũruta bũrũri wa Misiri, nĩgeetha mũtũike andũ ake kĩũmbe, o ta ũrĩa mũtarĩ rĩu.

²¹ Jehova nĩandakarĩrie nĩ ũndũ wanyu, na akĩhĩta na mwĩhitwa akiuga atĩ ndikaringa Rũũ rwa Jorodani, ndonye bũrũri ũcio mwega ũrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe ũrĩ igai rĩanyu. ²² Nĩĩ ngaakuĩra bũrũri ũyũ; ndikaringa Rũũ rwa Jorodani; no inyuĩ mũkĩrie kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mwĩgwatĩre bũrũri ũcio

mwega. ²³ Mwĩmenyererei mütikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩa aarĩkanĩire na inyuĩ; mütikanethondekere mũhianano wa kindũ o gĩothe kĩa Ngai akaananĩtie. ²⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mwaki ũniinanaga, na nĩ Ngai ũrĩ ũru.

²⁵ Thuutha wa kũgĩa na ciana, o na ciana cia ciana cianyu, na mũkorwo mütũũrĩte bũrũri ũcio ihinda iraa, mũngĩgacooka mwĩthũkie mwĩthondekere mũhianano mũicũhie wa mũthemba o na ũrĩkũ, na mwĩke maũndũ mooru maĩtho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu, mütũme arakare-rĩ, ²⁶ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ itũike aira atĩ nĩmũkaniinwo o narua kuuma bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre. Mütĩgatũũra kũndũ kũu ihinda iraa na hatĩrĩ nganja nĩ mũkaaniinwo. ²⁷ Jehova nĩakamũharagania kũri andũ a ndũrĩrĩ, na no andũ anini anyu magaatigara gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria Jehova akaamũharaganĩria. ²⁸ Mũrĩ kũu, nĩmũkahooyaga ngai ithondeketwo nĩ andũ cia mĩthĩ na cia mahiga, o iria itangĩhota kuona, kana ciigue, kana irĩe, o na kana ciigue mũrukĩ. ²⁹ No mũngĩgaacaria Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu, nĩmũkamuona, angĩkorwo nĩmũkamũrongoria na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothē. ³⁰ Rĩria mũgaakorwo mũrĩ mathĩina-inĩ na maũndũ maya mothe mekĩke kũrĩ inyuĩ, nĩmũgacookerera Jehova Ngai wanyu na mũmũwathĩkire matukũ-inĩ ma thuutha. ³¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ Ngai ũrĩ-tha; ndakamũtiganĩria, kana amũniine, kana ariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro gĩa na maithe manyu ma tene kĩa aarĩkanĩire nao na mwĩhĩtwa.

Jehova nĩwe Ngai

³² Na rĩrĩ, ũriai ũhoro wa matukũ marĩa mahĩtũku, o marĩa maarĩ mbere yanyu, kuuma mũthenya ũria Ngai ombire mũndũ gũkũ thĩ; ũriai kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩa kĩngĩ. Nĩ kũrĩ kwahaana ũndũ mũnene ta ũyũ, kana nĩ kũrĩ kwaigũka ũndũ ũngĩ taguo? ³³ Nĩ kũrĩ andũ angĩ marĩ maigua mũgambo wa Ngai akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki, ta ũria inyuĩ mũiguĩte, na magatũũra muoyo? ³⁴ Nĩ kũrĩ ngai yanageria kwĩyoera rũrĩrĩ irũrutite thĩinĩ wa rũria rũngĩ, na ũndũ wa magerio, na kũringa ciana, na morĩrũ, na kũhũũrana mbaara, na gwĩka maũndũ na njara irĩ na hinya na guoko gũtambũrũkĩtio; o na kana ciiko ingĩ nene na cia gwĩtigĩrwo ta maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu aamwĩkĩre kũu bũrũri wa Misiri mũkĩtonagĩra na maĩtho?

³⁵ Muonirio maũndũ macio nĩgeetha mũmenye atĩ Jehova nĩwe Ngai; tĩga o we wiki gũtĩrĩ ũngĩ. ³⁶ Nĩatũmĩre mũgue mũgambo wake kuuma igũrũ nĩguo amũrute. Nakuo thĩ akĩmuonia mwaki wake mũnene, na mũkĩigua ciugo ciake ikũma mwaki-inĩ ũcio. ³⁷ Tondũ nĩendeete maithe manyu ma tene, na agĩthũra njaro iria igooka thuutha wao, nĩamũrũtĩre bũrũri wa Misiri na hinya mũnene, na agĩtwarana na inyuĩ, ³⁸ nĩgeetha amũingĩatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra, amũrehe bũrũri wacio, amũhe guo ũtũke igai rĩanyu, ta ũria gũtarĩ ũmũthĩ.

³⁹ Menyai na mũnyĩite na ngoro cianyu ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai kũu igũrũ na gũkũ thĩ. Gũtĩrĩ ũngĩ. ⁴⁰ Rũmiai watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, nĩgeetha muonage maũndũ mega inyuĩ ene na ciana cianyu iria igooka thuutha wanyu, na nĩguo mütũũre matukũ maingĩ bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe nginya tene.

Matũũra Manene ma Kũũrĩra

⁴¹ Hĩndĩ iyo Musa akĩamũra matũũra matatũ manene mwena wa irathĩro wa Jorodani, ⁴² marĩa mũndũ o na ũrĩkũ ũragĩte mũndũ angĩorĩre angĩkorwo oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũũro. Nĩangĩorĩre itũũra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo wake. ⁴³ Matũũra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-inĩ ũria mwaraganu, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni; na Ramothu kũu Gileadi, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Gadi; na Golani kũu Bashani, nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wa Manase.

Kĩambũrĩra gĩa Kũrutana Watho

⁴⁴ Ũyũ nĩguo watho ũria Musa aaheire andũ a Isiraeli maũrũmagĩrĩre. ⁴⁵ Ici nĩcio irĩkanĩro na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa Musa aamaheire rĩria moimire bũrũri wa Misiri, ⁴⁶ na maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, bũrũri-inĩ wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũria waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootĩrwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ rĩa moimaga bũrũri wa Misiri. ⁴⁷ Nĩmegwatĩre bũrũri wake na makĩgwatĩra bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani. ⁴⁸ Bũrũri ũcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩanda kĩa Arinoni ũgakinya kĩrima-inĩ kĩa Sirioni (na nĩkio Herimoni), ⁴⁹ na ũkanyĩta Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

5

Maathani marĩa Ikũmi

¹ Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ Aisiraeli, ta kĩguei irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmwĩra ũmũthĩ mũkĩiguaga. Mũmeerute na mütĩgĩrĩre nĩ mwa-marũmĩrĩra. ² Jehova Ngai witũ nĩarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu. ³ Jehova ndarĩkanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ oiki, no nĩarĩkanĩire na ithuĩ, ithuothē arĩa tũrĩ muoyo ũmũthĩ. ⁴ Jehova aarĩnĩre na inyuĩ ũthĩu kwa ũthĩu arĩ thĩinĩ wa mwaki kĩrima igũrũ. ⁵ (Hĩndĩ iyo nĩ ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndimwĩre ũhoro wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetĩgĩra mwaki ũcio, na mütĩigana kwambata kĩrima igũrũ.) Nake akĩmwĩra atĩrĩ:

⁶ “Nĩ nĩi Jehova Ngai waku, ũria wakũrutĩre bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

⁷ “Ndükanagie na ngai ingi tiga nii.

⁸ “Ndükanethondekere mühianiro mücihie wa mühianire wa kindu o giothe kiri küürü igürü, kana gükü thi, kana kiri maaf-ini maria mari mühuo wa thi. ⁹ Ndükanacinamirire kana ücihoee, nigükorwo nii Jehova Ngai waku ndi Ngai uri üuru, herithagia ciana ni undu wa mehia ma maithe mao nginya rüciaro rwa gatatu na rwa kana rwa andu aria maathüre, ¹⁰ no ni ngonania wendo küri njjarwa ngiri na ngiri cia andu aria manyendete na magaathikira maathani makwa.

¹¹ “Ndükanagwete riitwa ria Jehova Ngai waku na itheru, nigükorwo Jehova ndagatua ati mundu ndehite uria ügwetaga riitwa riake na itheru.

¹² “Menyagirira müthenya wa Thabatu üwamürage, o ta uria Jehova Ngai waku agwathite. ¹³ Rutaga wira waku wothe müthenya itandatu, ¹⁴ no müthenya wa müganja ni Thabatu ya Jehova Ngai waku. Müthenya ücio ndükanarute wira o na uriku, wee mwene, kana müругuo, kana mwariguo, kana ndungata yaku ya mundu müume kana ya mundu-wa-nja, kana ndegwa yaku, kana ndigiri yaku kana nyamu o na iriku yaku, kana mügeni uri gwaku müci, nigeetha ndungata yaku ya mundu müume o na ya mundu-wa-nja o nacio ihurike o tawe. ¹⁵ Ririkanaga o nawe warü ngombo büürü wa Misiri, na ati ni Jehova Ngai waku wakurure kuo na njara iri hinya na guoko kwa ühoti gütabürükio. Ni undu ücio Jehova Ngai waku agwathite ümenyagirire müthenya wa Thabatu.

¹⁶ “Tia thoguo na nyukwa o ta uria Jehova Ngai waku agwathite, nigeetha ütüre matuku maingi, na maundu maku magirire büürü-ini uria Jehova Ngai waku egükühe.

¹⁷ “Ndükanoragane.

¹⁸ “Ndükanatharanie.

¹⁹ “Ndükanaiye.

²⁰ “Ndükanagirire mundu uria üngi kigenyo.

²¹ “Ndükanacumikire mütumia ya mundu uria üngi. Ndükaneririre nyumba ya mundu uria üngi kana githaka giake, kana ndungata yake ya mundu müume kana ya mundu-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kindu o naki kia mundu uria üngi.”

²² Macio nimo maathani maria Jehova aaririre üngano wanyu wothe na müganbo münene kirima-ini kü ari thiini wa mwaki, o na itu-ini, o na nduma ndumanu; na ndoongereire undu üngi. Agicooka akimaandika ihengere-ini igiri cia mahiga, akiinengera.

²³ Riria mwaigire müganbo ükiuma nduma-ini iyo, na kirima gikiakanaga mwaki, athuuri na atongoria a mihiriga yanyu yothe nimookire küri nii. ²⁴ Mükiuga atiri, “Jehova Ngai witu niatuonetie riiri wake na ünene wake, na nitüiguite müganbo wake ükiuma mwaki-ini. Ümüthi nitwonete ati mundu no atüre muoyo o na Ngai aaritie nake. ²⁵ No riri, tükükua niki? Mwaki üyü münene üü ni ügütüniina, na nitügükua tüngügua müganbo wa Jehova Ngai witu hini ingi. ²⁶ Ni undu-ri, ni mundu uriku uri muoyo uri waigua müganbo wa Ngai uria ütüraga muoyo akiria ari thiini wa mwaki ta uria ithu tüguite, na agatüura muoyo? ²⁷ Wee thihi ükuhirire, üigue uria wothe Jehova Ngai witu ekuuga. Ücooke üke ütwire uria wothe Jehova Ngai witu egükwira. Nitükügua na twathike.”

²⁸ Jehova niamüigire riria mwanjaragiria, nake Jehova akinjira atiri, “Ninjiguite uria andu aya makwirite. Ühoro ücio wothe maaritie ni mwega. ²⁹ Naari korwo magia na ngoro ya gütüma meindigagire na matüre marumitie maathani makwa hini ciothe, niguo matüre monaga maundu mega o ene o na ciana ciao nginya tene!

³⁰ “Thi ümeere macooke hema-ini ciao. ³¹ No wee-ri, ikara haha hari ni nigeetha ngühe ühoro wa maathani mothe, na irira cia watho wa küürimiriwo, na mawatho maria ürimarutaga niguo mamarümagirire mari büürü uria ngümahe mawigwatire ütuike wao.”

³² Ni undu ücio, mwimyererei niguo mwikage uria Jehova Ngai wanyu amwathite; mütikarore na mwena wa ürio kana wa ümotho. ³³ Thiigai na müthiire iria yothe Jehova Ngai wanyu amwathite, niguo mütüre muoyo na mügaacire, na niguo mütüme matuku manyu maingihe ma gütüura büürü ücio mükegwatira.

6

Enda Jehova Ngai Waku

¹ Na riri, maya nimo maathani, na watho wa küürimiriwo na mawatho maria Jehova Ngai wanyu aanjathire ndimürute nigeetha müamenyagirire müri büürü ücio müküringa Rüü rwa Jorodani müthi mükawigwatire ütuike wanyu. ² Nigeetha inyuü na ciana cianyü, na ciana ciao iria igooka thuutha mwitigagire Jehova Ngai wanyu riria riothe mügütüura muoyo, na undu wa kümenyerera watho wake wothe wa küürimiriwo, na maathani maria mothe ngümühe, na niguo mütüre mükenete matuku maingi. ³ Atiriri wee Israeli, thikiriria na ümenyagirire gwathikaga nigeetha ütüre wonaga maundu mega, na ningi nigeetha müngihe müno müri büürü uri büthi wa iria na üki, o ta uria Jehova Ngai wa maithe manyu aamwiriire.

⁴ Atiriri, wee Israeli, thikiriria: Jehova Ngai witu, we wiki nowe Jehova. ⁵ Endaga Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe. ⁶ Maathani maya ndirakühe ümüthi üreke matüre ngoro-ini yaku. ⁷ Ümarutaga ciana ciaku na kiyo. Aragia ühoro wamo riria ükarite gwaku müci na riria ügüthi na njira, o na riria ükomete na riria wokira. ⁸ Mohagirire guoko-ini gwaku mari imenyithia, na

umohagiriire üthiü-ini waku. ⁹ Maandike hingiro-ini cia mirango ya nyumba ciaku, o na ümaandike ihingo-ini ciaku.

¹⁰ Na riri, händi iria Jehova Ngai waku agaagükinyia bürüri ücio erüre maithe maku na mwihitwa: akirira Ibrahümu, na Isaaka, na Jakubu, ati niagakühe bürüri üri na matüura manene, mega, ütaakite wee mwene, ¹¹ na akühe nyumba ciyürite indo njega cia mithemba yothe, no tiwe mwene üciyüritie kuo, na ithima üteenjete wee mwene, na migünda na migünda ya mithabibü na ya mitamayiü iria ütaahandite wee mwene; händi iyo waria na wahuüna, ¹² ükaamenyerera ndükanariganirwo ni Jehova, üria wakürutire bürüri wa Misiri, agiküruta bürüri wa ükombo.

¹³ Witigagire Jehova Ngai waku, ümütungatire o we wiki, na riria ükwihita ügwetage riitwa riake. ¹⁴ Ndükanarümirire ngai ingi, ngai cia andü aria makürigiciirire; ¹⁵ nigükorwo Jehova Ngai waku, üria üri gatagati-ini kanyu, ni Ngai üri üiru, na marakara make nimagagükirira magücine, na maküniine biü üthire bürüri-ini ücio. ¹⁶ Mütikanagerie Jehova Ngai wanyu ta üria mwekire kuu Masa. ¹⁷ Mütikanaage kümenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na irikaniro, na kirira kia watho wake wa kürümürirwo, maria aküheethi ürumagiriire. ¹⁸ Ikaga maündü maria moonagwo ni Jehova magiriire na mega, nigeetha ütütüre wonaga maündü mega, niguo üthii ükegwatire bürüri ücio mweka üria Ngai eerüre maithe manyu ma tene na mwihitwa, ¹⁹ ati niakaingata thü cianyu ciothe ciehere mbere yaku, o ta üria Jehova oigite.

²⁰ Matukü-ini ma thuutha, riria mürüguo agaaküuria atiri, "Gütümü kia irikaniro cio, na kirira kia watho wa kürümürirwo na mawatho maria Jehova Ngai aamwathite mürümagiriire, ni kü?" ²¹ Ükaamücookeria atiri: "Ithuü twari ngombo cia Firaüni kuu bürüri wa Misiri, no Jehova agitüruta bürüri ücio wa Misiri na ündü wa guoko gwake kwa hinya. ²² Nitweyoneire na maithe maitü Jehova akiringa ciama na agüka maündü ma kügegania, maündü manene müno na ma kumakania, akimeeka kuu bürüri wa Misiri, o na küri Firaüni na andü a nyumba yake yothe. ²³ No niatürutire kuuma kuu nigeetha atürehe gükü niguo atühe bürüri üyü eerüre maithe maitü ma tene na mwihitwa. ²⁴ Nake Jehova agitwatha twathikagire kirira kia watho wotho wa kürümürirwo, na twitigagire Jehova Ngai witü, nigeetha tugaacagire händi ciothe, na tütütüre muoyo o ta üria gütarii ümüthi. ²⁵ Na ithüi tüngimenerera gwhathikira watho üyü wotho türü mbere ya Jehova Ngai witü, o ta üria atwathite-ri, ücio ni ügaatuika üthingu witü."

7

Küingata Ndürüri

¹ Riria Jehova Ngai waku agaagükinyia bürüri üria üratoonya ükawigwatire na aingate ndürüri nyingi ikweherere, nacio ni Ahiti, na Agirigashi, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi na Ajobusi, ndürüri mügwania nene na iri hinya gügükira-ri, ² na riria Jehova Ngai waku agaacineana kürü we nawe ükorwo ücitooretie, händi iyo no nginya ügaciniina biü. Ndükanagie na kirikaniro nacio na ndükanacigüire tha. ³ Mütikanagürane nacio. Mütikanaheane airitu anyu kürü aanake ao kana aanake anyu mahikie airitu ao, ⁴ nigükorwo nigamakagarüra aanake anyu matige gücooka künümüriira, na matuüke a gütungatira ngai ingi, namo marakara ma Jehova nimakamükirira, mamücine na mamüniine o narua. ⁵ Üü niguo mükaameeka: Mükoinanga igongona ciao, na müharaganie mahiga ma igongona ciao, na mütemange itugü ciao cia Ashera, o na mücine mihianano yao na mwaki. ⁶ Nigükorwo inyuü müri rürüri rwamürürirwo Jehova Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamüthurire kuuma ndürüri-ini ciothe cia thi mütuüke rürüri rwake, rürüri rüri bata müno harü we.

⁷ Jehova ndaamwendire na akimüthura tondü mwarü aingü gükira ndürüri iria ingi, nigükorwo ni inyuü mwarü anini müno gükira andü aria angü othe. ⁸ No ni ündü wa Jehova kümwenda na kümenyerera mwihitwa üria eehitüre maithe manyu ma tene, nikio aamürutire na guoko gwake kürü hinya, na akimüküura akimüruta bürüri wa ükombo, kuuma hinya-ini wa Firaüni müthamaki wa bürüri wa Misiri. ⁹ Ni ündü ücio kimenyei ati Jehova Ngai wanyu niwe Ngai; o we Mürungu üria mwihokeku, ümenyagiriira kirikaniro giäke kia wendo kürü njirao ngiri cia andü aria mamwendete, na makamenyerera maathani make.

¹⁰ No riri,

aria mamüthüre niakerihiria na njira ya kümaniina biü makionaga;

ndakagia thieya kwirihiria harü andü aria mamüthüre, makionaga.

¹¹ Ni ündü ücio, mwimenyererei mürümagiriire maathani na kirira kia watho wake wa kürümürirwo, na mawatho maria ngümühe ümüthi.

¹² Müngürümbüya mawatho macio na mümamenyerere mümarümürirwo, nake Jehova Ngai wanyu niariigaga kirikaniro giäke kia wendo na inyuü, o ta üria eehitire mbere ya maithe manyu. ¹³ Niarimwendaga na amürathimaga na atümage müingihage. Niarirathimaga maciaro ma nda cianyu, na maciaro ma migünda yanyu, marü ma ngano, na ma ndibei ya mühihano, na ma maguta, na ma njäu cia ndüuru cianyu na ma tütürume twa ndüuru cia ng'ondü cianyu kuu bürüri-ini üria eehitire harü maithe manyu ati niakamühe. ¹⁴ Inyuü nimükarathimwo gükira rürüri rüngü o ruothe; gütüri mündü mürume kana mündü-wa-nja wanyu ükaaga mwana, o na kana ühiü wanyu o wotho wage güciara. ¹⁵ Jehova niakamügütiira kuuma kürü mirimü yothe. Ndakamürehithiria mirimü müuru ta iria muoi riria mwarü kuu bürüri wa Misiri, no riri, niakamürehithiria andü aria othe mamüthüre. ¹⁶ No nginya mükaaniina ndürüri ciothe iria Jehova akaarekereria acineane kürü inyuü; mütikanacigüire tha kana mütungatire ngai ciacio, nigükorwo ündü ücio no ütuüke mütego kürü inyuü.

¹⁷ Mwahota kwüra atiri, "Ndürüri ici iri na hinya gütükira. Tüngihota atia güciingata?" ¹⁸ No mütikanacigüire; ririkanagai wega üria Jehova Ngai wanyu eekire Firaüni, o na üria eekire bürüri wa

Misiri guothe. ¹⁹ Nîmweyoneire na maitho manyu maündü manene marîa andü acio maageririo namo, o na ciama iria ciaringirwo, na maündü ma kügeganîa marîa meekirwo; ningî mûrîrikane ürîa Jehova Ngai wanyu aamûrutire bûrûri wa Misiri na guoko kwa hinya na gûtambûrûkîtio. Üguo noguo Jehova Ngai wanyu ageeka ndûrîrî icio ciothe mûretigîra rîu. ²⁰ O na ningî, Jehova Ngai wanyu niagatûma magi ma mboora gatagati ga cio, nginya o na matigari ma cio marîa makaamwîhitha makorwo mathirite. ²¹ Mûtikamakio nîcio, nigûkorwo Jehova Ngai wanyu, ürîa ürî hamwe na inyuî, nî Mûrûngu mûnene na wa gwîtigirwo. ²² Jehova Ngai wanyu niakarutûrûra ndûrîrî icio ciehere mbere yanyu hanini o hanini. Mûtigetikîrio mûciniine o rîmwe, niguo nyamû cia gîthaka itikamûngîhire imûrigiicîrie. ²³ No Jehova Ngai wanyu niakaneana ndûrîrî icio kûrî inyuî, atûme igîe na kîrigiicano kînene o nginya iniinwo. ²⁴ Athamaki ao niakamaneana moko-inî manyu, na inyuî nîmûkaniina marîtwa mao biû mehere gûkû thî mûhuro wa rîûa. Gûtîrî mündü ûkaahota kûmwîtiiria; nî mûkaamaniina. ²⁵ Mîhiano ya ngai ciao nîmûkamîcina na mwaki. Mûtikanacumîkire betha na thahabu iria ciikîrîtwo igûrû riayo, kana mûmîoe itûike yanyu, mûtikaguucîrîrio nîyo mûheeneke, nigûkorwo nîrî magigi kûrî Jehova Ngai wanyu. ²⁶ Ndûkanarehe kîndû kîrî thaahu nyûmba-inî yaku, nigetha ndûkaamûrwo hamwe na kîndû kîu mûniinwo. Kîrege biû na ügîthûure, nigûkorwo nigîtuîtwo gîa kûniinwo.

8

Ndûkanariganîrwo nî Jehova

¹ Maathani maya mothe ndîramûhe ümûthî ma kûrûmîrîra mamenyagîrîrei nîgeetha mûtûure, na mûngîhe, na mûtoonye mwigwatîre bûrûri ürîa Jehova erîire maithe manyu ma tene na mwîhîtwa. ² Rîrikanai ürîa Jehova Ngai wanyu aamûtongoririe njîra-inî yothe kûu werû-inî mîaka îyo mîrongo îna, akienda mwînyîhie na amûgerie niguo amenye maündü marîa maari ngoro-inî cianyu, kana hîhi nîmûkamenyagîrîra maathani make kana aca. ³ Nîatûmire mwînyîhie, na akîreka mûhûte agîcooka akîmûhûûnia na mana, marîa mûtaamenyete kana makamenywo nî maithe manyu, nîgeetha amûrute atî ti irio ciki ingîtûuria mündü muoyo, no nî kiugo o gîothe kîrîa kîngiuma kanua ka Jehova. ⁴ Nguo cianyu itigana gûtuika kana magûrû manyu makîimba ihînda-inî rîu rîa mîaka mîrongo îna. ⁵ Kîmenyei na ngoro cianyu atî o ta ürîa mündü ahûûraga mûrîu akîmûrûnga, üguo noguo Jehova Ngai wanyu amûhûuraga.

⁶ Menyagîrîrai maathani ma Jehova Ngai wanyu, mûthiage na njîra ciake na mûmwîtigagîre. ⁷ Nigûkorwo Jehova Ngai wanyu aramûtwara bûrûri mwega mûno, bûrûri ürî tûrûûî, na ürî tûria twa maaî, na ithima cia maaî megûtherera kûu cianda-inî o na irîma-inî; ⁸ bûrûri ürî na ngano na cairi, na ürî na mîthabîbû na mîkûyû, na mîkomamanga, ningî nî bûrûri ürî na maguta ma mîtamaiyû na ûûkî; ⁹ nî bûrûri ûtakanyîhia irio, na inyuî mûtirî kîndû mûkaaga, bûrûri ürîa mahîga maguo arî îgera, na no mwenje icango irîma-inî ciagu.

¹⁰ Rîrîa mûkaaria mûhûûne, mûkaagooca Jehova Ngai wanyu nî ündü wa bûrûri ücio mwega amûheete. ¹¹ Mwîmenyagîrîrei mûtikanariganîrwo nî Jehova Ngai wanyu, mwage kûmenyerera maathani make na mawotha make, na kîrîra kîa watho wake wa kûrûmîrîrwo ürîa ndîramûhe ümûthî. ¹² Kwaga üguo, mwarîa mwahûûna, na mwaka nyûmba njega na mûcitûure, ¹³ na rîrîa ndûuru cianyu cia ng'ombe na cia mbûri ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria mûrî nacio ikorwo ciongererekeke mûno-rî, ¹⁴ hîndî îyo ngoro cianyu nîikaagia na mwîtiîo, na nîmûkariganîrwo nî Jehova Ngai wanyu, o we ürîa wamûrutire bûrûri wa Misiri, akîmûrûta bûrûri wa ûkombo. ¹⁵ Nîamûtongoririe mûgîtûikanîria werû ücio mûnene na wa kûmakania, bûrûri ücio mûng'aru ûtarî maaî, na warî na nyoka njûru, o na tûng'aurû. Nîamûrutîire maaî ihîga-inî rîa nyaigî. ¹⁶ Nîamûheire mana mûrîre kûu werû-inî, marîa maithe manyu mataamenyete ûhoro wamo, niguo atûme mwînyîhie, na akîmûgeria nîgeetha thuutha-inî maündü manyu makaagîrîra. ¹⁷ Mwahota gûkeîra atîrî, "Ühoti witû na hinya wa moko maitû nîcio ituoneire ütonga üyû." ¹⁸ No rîrî, rîrikanagai Jehova Ngai wanyu, nigûkorwo nîwe ümûheaga ûhoti wa kwîgîra na ütonga, na nî ündü ücio agakîhingia kîrîkaniro gîake, kîrîa aarîkaniire na maithe manyu ma tene na mwîhîtwa, o ta ürîa gûtariî ümûthî.

¹⁹ Mûngîkariganîrwo nî Jehova Ngai wanyu mûrûmîrîre ngai ingî, mûcihooe na mûciinamîrîre, ngûmum-bûrîra mûthenya wa ümûthî atî ti-itherû no mûkaaniinwo. ²⁰ Mûkaaniinwo o ta ndûrîrî iria Jehova aaniinire agîcieheria mbere yanyu, nî ündü wa kwaga gwathîkîra Jehova Ngai wanyu.

9

Üremi wa Andû a Isiraeli

¹ Ta thîkîrîria wee Isiraeli. Rîu ürorete kûringa Rûûrî rwa Jorodani üthîî ügatunye ndûrîrî nene na irî hinya gûgûkîra, bûrûri ürî na matûura manene mûno mathîürûrûkîrio na thingo ikinyite o igûrû. ² Andû akuo marî hinya na nî araihu, nîo Aanakîl Nîûûî ûhoro wao, na nîûgûite gûkîrwo atîrî: "Nûû üngîhota gwîtiiria andû a Anakî?" ³ No menywa wega ümûthî atî Jehova Ngai waku nîwe ûkûringa athîi mbere yaku ahaana ta mwaki wa kûniinana. Nîakamaniina; amatoorie mbere yaku. Nawe nîukamarutûrûra ûmaniine biû o narua, o ta ürîa Jehova aakwîrîre.

⁴ Jehova Ngai waku aarîkia kûmaingata mehere mbere yaku-rî, ndûkaneîre atîrî, "Jehova andehete gûkû ndîgwatîre bûrûri üyû nî ündü wa üthingu wakwa." Aca, ti üguo, no nî tondû wa waganu wa ndûrîrî icio, nîkîo Jehova egûcingata ciehere mbere yaku. ⁵ Ti üthingu waku o na kana ürûngîrîru waku ügîtûma ükegwatîre bûrûri wacio; no nî tondû wa waganu wa ndûrîrî icio-rî, Jehova Ngai waku nîekûmarutûrûra

mehere mbere yaku níguo ahingie úrĩa eehĩtĩre kũrĩ maithe maku, nĩo Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. ⁶ Nĩ undũ úcio, kimenye atĩ ti úthingu waku útũmĩte Jehova Ngai waku akũhe bũrũri úcio mwega úwĩgwaĩre útũke waku, nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ andũ momĩtie ngingo.

Njaũ ya Thahabu

⁷ Ririkanaga na ndũkanariganĩrwo nĩ úrĩa warakarĩre Jehova Ngai waku kũu werũ-inĩ. Kuuma mũthenya úrĩa woimire bũrũri wa Misĩri nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ, mũkoretwo mũkĩremera Jehova. ⁸ Mũrĩ kũu Horebu nĩmwatũmire marakara ma Jehova maarahũke akĩrakara nginya akienda kũmũniina. ⁹ Rĩrĩa ndaambatĩre kĩrĩma-inĩ nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere irĩa ciandĩkitwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na inyuĩ, nĩndaĩkarĩre kũu kĩrĩma igũrũ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ; ndiariĩre irio kana ngĩnyua maai. ¹⁰ Jehova nĩanengerire ihengere igĩrĩ cia mahiga ciandĩkitwo na kiara kĩa Ngai. Ciandĩkitwo maathani mothe marĩa Jehova aamwarĩire kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩĩni wa mwaki, mũthenya úrĩa mwagomanĩte.

¹¹ Hĩndĩ rĩrĩa matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ, maathĩre-rĩ, Jehova nĩanengerire ihengere icio igĩrĩ cia mahiga, ihengere icio cia kĩrĩkanĩro. ¹² Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Ikũrũka narua uume gũkũ nĩ undũ andũ aku arĩa warutire bũrũri wa Misĩri nĩmethũkĩtie. Nĩmagarũrũkĩte o na ihenya magatiganĩra maathani marĩa ndamaathĩre na nĩmethondekeire mũhianano wa gũtwekio.”

¹³ Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ aya nĩndĩmoonete, ngoona atĩ nĩ andũ momĩtie ngingo mũno! ¹⁴ Ndekereria, níguo ndĩmaniine na tharĩe rĩtwa rĩao gũkũ thĩ mũhuro wa rĩua. Thuutha wa úguo njooke ngũtue rũrĩrĩ rũrĩ hinya na rũrĩ na andũ aĩngĩ kũmakĩra.”

¹⁵ Nĩ undũ úcio ngĩhũndũka ngĩkũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ o gĩkĩrĩmbũkaga mwaki. Nacio ihengere icio igĩrĩ cia kĩrĩkanĩro ciarĩ moko-inĩ makwa. ¹⁶ Rĩrĩa ndaacũthĩrĩire, nĩndonire atĩ nĩmwehĩire Jehova Ngai wanyu; nĩ mwethondekeire mũhianano wa gũtwekio úhaana ta njaũ. Nĩmwagarũrũkĩte o narua mũgatiga kũrũmĩra njĩra rĩrĩa Jehova aamwathĩte mũrũmagĩrĩre. ¹⁷ Nĩ undũ úcio ngĩnyũta ihengere icio igĩrĩ ngĩcĩrekania kuuma moko-inĩ makwa, nacio ikĩenyũkanga icunjĩ mũkĩonagĩra na maithe manyu.

¹⁸ Nĩngĩ ngĩgũthĩia thĩ mbere ya Jehova matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ; ndiigana kũrĩa irio kana ngĩnyua maai, nĩ undũ wa mehĩa marĩa mothe mwekĩte, mũgeeka maundũ mooru maithe-inĩ ma Jehova, mũgĩtũma arakare. ¹⁹ Nĩndetigagĩra marakara na mang’ũrĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩamũrakĩre o kũigana undũ angĩamũniĩre. No Jehova nĩathĩkĩrĩire o rĩngĩ. ²⁰ Nake Jehova nĩarakĩrĩre Harũni o kũigana undũ angĩamũniĩre, no ihinda rĩu, nĩndahooeire Harũni o nake. ²¹ Nĩngĩ ngĩcooka ngĩoya kĩndũ kũu kĩanyu kĩa wĩhĩa, nakĩo nakĩo njaũ iyo mwathondekete, na ngĩmicina na mwaki. Ngĩcooka ngĩmithethera ngĩmithĩia igĩtũka mũtutu mũhinyu ta rũkũngũ, naruo rũkũngũ rũu ngĩrũũka karũũ gaathereraga koĩmite kĩrĩma-inĩ.

²² O na nĩngĩ nĩmwarakarĩre Jehova mũrĩ kũu Tabera, na Masa, na Kĩbirothu-Hataava.

²³ Na rĩrĩa Jehova aamũtũmire kuuma Kadeshi-Barĩnea, aamwĩrĩre atĩrĩ, “Ambataĩ mũthĩĩ mũkegwatĩre bũrũri úrĩa ndĩmũheete.” No nĩ mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu. Mũtiigana kũmwĩhoka kana kũmwaithĩra. ²⁴ Kuuma rĩrĩa ndamũmenyire, mũtũũraga mũremeire Jehova.

²⁵ Nĩndegũthĩre thĩ mbere ya Jehova matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na útukũ, tondũ Jehova nĩoĩgte atĩ nĩekũmũniina. ²⁶ Ngĩhooya Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, tiga kũniina andũ aya aku, o aya igai rĩaku kũũmbe arĩa wakũũrĩre na undũ wa hinya waku mũnene, úkĩmaruta bũrũri wa Misĩri na guoko gwaku kwa hinya. ²⁷ Ririkana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Tiga kũrora umũ wa ngoro cia andũ aya, na waganu wao, o na mehĩa mao. ²⁸ Kwaga úguo, bũrũri úrĩa wee watũrutire úkoiga atĩrĩ, “Tondũ Jehova ndangĩahotĩre kũmakinya bũrũri úrĩa aamerĩre, na nĩ tondũ nĩamamenete-rĩ, nakĩo aamatwarĩre werũ-inĩ amooragĩre kuo.” ²⁹ No andũ aya nĩ aku, o igai rĩaku kũũmbe, arĩa warutire kũu na undũ wa hinya waku mũnene, na guoko gwaku gũtambũrũkĩtio.”

10

Ihengere Ihaana ta Iria cia Mbere

¹ Hĩndĩ iyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Acũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaana ta irĩa cia mbere, úcooke wambate gũkũ kũrĩ nĩ kĩrĩma-inĩ. Na úcooke úthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ. ² Nĩngwandĩka ciugo irĩa ciandĩkitwo ihengere-inĩ irĩa cia mbere, irĩa woragĩre. Nawe nĩũgũcooka úciĩkĩre thĩĩni wa ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro.”

³ Nĩ undũ úcio ngĩgĩthondeka ithandũkũ rĩu na mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa, na ngĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na irĩa cia mbere, ngĩambata kĩrĩma-inĩ nguũite ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁴ Jehova akĩandĩka Maathani macio Ikũmĩ ihengere-inĩ icio, o ta úrĩa maandĩkitwo hĩndĩ ya mbere, o marĩa aamwarĩire kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩĩni wa mwaki, mũthenya úrĩa mwagomanĩte. Jehova agĩcooka akĩĩnengera ihengere icio. ⁵ Na nĩ ngĩcooka ngĩgarũrũka, ngĩkũrũka, ngĩuma kĩrĩma igũrũ, ngĩkĩra ihengere icio ithandũkũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta úrĩa Jehova aanjathĩte, na nĩho irĩ o na rĩu.

⁶ (Andũ a Isiraeli nĩmathiire rũgendo moimĩte ithĩma-inĩ cia andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni aakũĩrĩre, na nokuo aathĩkĩrwo; nake mũrũĩ Eliazaru agĩtũka mũthĩnjĩrĩ-Ngai ithenya rĩake. ⁷ Kuuma kũu magĩthĩĩ nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthĩĩ magĩkinya Jotibatha, bũrũri úrĩ tũrũũ. ⁸ Ihĩnda-inĩ rĩu Jehova nĩamũrĩre mũhĩrĩga wa Lawi úkuuage ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na úrũgamage mbere ya Jehova, útungatage na úrathĩmanage úkĩgwetaga rĩtwa rĩake, o ta úrĩa meekaga umũthĩ. ⁹ Kũu nakĩo gĩtũmĩ kĩa Alawĩ gũkorwo matarĩ na igai rĩao kũũmbe gatagatĩ ka arĩũ a ithĩe wao; Jehova nĩwe igai rĩao, o ta úrĩa Jehova Ngai wanyu aameerire.)

¹⁰ Nĩndaikarire kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, o ta ũrĩa ndeekĩte hĩndĩ ya mbere, na ihinda rĩrĩ o naĩo Jehova nianjigũire. Ndwarĩ wendo wake amũniine. ¹¹ Jehova akinjĩra atĩrĩ, “Thĩĩ ũgatongorie andũ aya kũrĩa megũthĩĩ, nĩguo mathĩĩ megwatĩre bũrũri ũrĩa nderĩre maithe mao na mwĩhitwa atĩ nĩngamahe.”

Mwĩtigagĩrei Jehova

¹² Na rĩrĩ, wee Isiraeli, nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova Ngai waku endaga wike, tĩga o wĩtigagĩrei Jehova Ngai waku, na ũthiĩage na njĩra ciake ciothe, na ũmwendage, na ũtungatagĩrei Jehova Ngai waku na ngoro yaku yotho o na muoyo waku wotho, ¹³ na ũmenyagĩrĩre maathani ma Jehova, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ngũkũhe ũmũthĩ nĩguo maũndũ maku magĩrĩre?

¹⁴ Jehova Ngai waku nĩwe mwene igũrũ, o na igũrũ rĩrĩa rĩrĩ kũraya kũu matu-inĩ, o na thĩ no yake na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁵ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, Jehova nĩakenirio nĩ maithe manyu ma tene na akĩmeenda, na akĩmũthũura inyuĩ njiaro ciao harĩ ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, o ta ũrĩa gũtarĩĩ ũmũthĩ. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ruithiia ngoro cianyu na mũtigacooke kũmũia ngingo cianyu rĩngĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa aathani, o we Mũrũgu ũrĩa mũnene, ũrĩa ũrĩ hinya mũno na wa kũmakania, ũrĩa ũtathutũkanagia, na ndoyaga mahaki. ¹⁸ Nĩarũagĩrĩra ciira wa ciana cia ngoria na wa atumia a ndigwa, na niendaga mũndũ wa kũngĩ, akamũheaga irio na nguo. ¹⁹ O na inyuĩ no nginya mwendage andũ a kũngĩ, nĩgũkorwo o na inyuĩ mwatũũire mũrĩ andũ a kũngĩ bũrũri-inĩ wa Misiri. ²⁰ Wĩtigagĩrei Jehova Ngai waku na ũmũtungatagĩrei. Wĩnyĩtanagĩre nake, na ũkũhĩta ũgwetage rĩtwa rĩake. ²¹ Ŭcio nowe ũrĩgocaga; na nĩwe Ngai waku, ũrĩa wagwĩkĩre maũndũ macio manene na ma kũmakania marĩa weyoneire na maithe maku. ²² Maithe manyu ma tene arĩa maikũrĩre magĩthĩ bũrũri wa Misiri maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja, na rĩu Jehova Ngai waku nĩakũngĩhĩtie o ta njata cia matu-inĩ.

11

Endaga Jehova na Ŭmwathĩkagĩre

¹ Endaga Jehova Ngai waku na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa endaga, arĩ kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho make, na maathani make hĩndĩ ciothe. ² Rĩrikana ũmũthĩ atĩ ciana ciaku itionire na itiamenyire kũherithania kwa Jehova Ngai waku: o na itionire ũnene wake na guoko gwake kũrĩa kũrĩ hinya, o na guoko gwake gũtambũrũkĩtio; ³ o na ciana iria aaringĩre, na maũndũ marĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na bũrũri wake wotho; ⁴ na ũrĩa eekire mbũtũ cia ita cia bũrũri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngaari ciao cia ita, na ũrĩa aamahubikanirie na maaĩ ma Iria Itune hĩndĩ ĩyo maathingatanĩte nao, na ũrĩa Jehova aamarehithĩrie mũthiro wa gũtũura. ⁵ Ciana cianyu ticio cionire ũrĩa aamwĩkĩre mũrĩ kũu werũ-inĩ, nginya rĩrĩa mwakinyire gũkũ; ⁶ o na ũrĩa eekire Dathanĩ na Abiramũ, arĩu a Eliabu ũrĩa Mũrubeni, rĩrĩa thĩ yamaathamĩrie kanua kayo marĩ gatagati. ⁷ Andũ a Isiraeli othe, thĩ ikĩmameria hamwe na nyũmba ciao, na hema ciao, na kĩrĩa gĩothe maarĩ nakĩo. ⁸ No nĩ maithe manyu meeyoneire maũndũ macio mothe manene marĩa Jehova ekĩte.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio menyagĩrĩrai maathani mothe marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya wa gũtoonya na wa gũtũnyana bũrũri ũrĩa mũraringa Rũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre, ⁹ na nĩgeetha mũgaatũura matukũ maĩngĩ bũrũri ũcio Jehova eehĩre na mwĩhitwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene na njiaro ciao, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũkũ. ¹⁰ Bũrũri ũrĩa mũrathĩĩ mũkaũtũnyane ndũhaana ta bũrũri wa Misiri, kũrĩa muumĩte, kũrĩa mwahaandaga mbegũ cianyu na mũgaciunithagĩria maaĩ na magũrũ taarĩ mũgũnda wa mboga. ¹¹ No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa mũraringa Rũĩ rwa Jorodani mũkegwatĩre nĩ bũrũri ũrĩ irĩma na ciana iria inyuũaga maaĩ ma mbura kuuma igũrũ. ¹² Nĩ bũrũri ũmenyagĩrĩrwo nĩ Jehova Ngai wanyu; maithe ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maũcũthĩrĩrie kuuma kĩambĩrĩria kĩa mwaka nginya mũthia waguo.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩathĩkĩra maathani marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ mũrĩ na wĩhokeku, na mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wotho-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ ĩyo nĩngoiria mbura bũrũri wanyu kĩmera kĩaayo giakinya, mbura ya mũringo na ya gũkũria irio, nĩgeetha mũgaacookagĩrĩra ngano yanyu, na ndĩbei ya mũhĩhano na maguta. ¹⁵ Nĩngatũma kũgĩe na nyeki ithaka-inĩ nĩ ũndũ wa ng'ombe kũrĩa, na mũkarĩtiaga mũkahũna.

¹⁶ Mwĩmenyagĩrĩre mũtikanaguucĩrĩrio, mũgarũrũke mũhoee ngai ingĩ na mũciĩnamĩrĩre. ¹⁷ Mũngĩkaguucĩrĩrio, marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra mamũcine, na nĩakahinga igũrũ nĩgeetha gũtĩkoire nayo thĩ yage kũruta maciario, na inyuĩ nĩmũgathira o narua mwehere bũrũri ũcio mwega Jehova amenyĩthia. ¹⁸ Igaai ciugo ici ciakwa ngoro-inĩ cianyu na meciĩria-inĩ manyu; ciohagĩrĩrei moko-inĩ manyu irĩ imenyĩthia, na mũciohagĩrĩre mothĩũ-inĩ manyu. ¹⁹ Cĩrutageĩ ciana cianyu, na mũciaragie rĩria mũkarĩte kwanyu mĩcĩĩ na rĩrĩa mũrathĩĩ na njĩra, na rĩrĩa mũkomete na rĩrĩa muokĩra. ²⁰ Ciandĩkeĩ hĩngĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba cianyu o na mũciandĩkeĩ ihingo-inĩ cianyu, ²¹ nĩgeetha matukũ manyu na matukũ ma ciana cianyu maĩngĩhe kũu bũrũri-inĩ ũcio Jehova eehĩre na mwĩhitwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene; maĩngĩhe o ta matukũ marĩa igũrũ rĩgũtũura rĩ igũrũ wa thĩ.

²² Mũngĩmenyerera wega maathani maya mothe ndĩramũhe mũmarũmagĩrĩre, mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiĩage na njĩra ciake ciothe na mũkarage mwgwatanĩtie nake-rĩ, ²³ hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakaingata ndũrĩrĩ ĩcio ciothe ciehere mbere yanyu, na inyuĩ mwgwatĩre kũndũ kũu kwa ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra. ²⁴ Kũndũ guothe kũrĩa mũgaakinyĩthia makinya manyu gũgaatũika kwanyu; bũrũri wanyu ũkoima werũ-inĩ ũkinye Lebanoni, na uume Rũĩ rwa Faratĩ ũkinye iria-inĩ rĩa mwena wa ithũro.

²⁵ Gütirĩ mündũ ũkaahota kũmwĩtiiria. O ta ũria aamwĩriire, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma mwĩtigĩrwo nĩ andũ a bũrũri wotho kũria guothe mũgaathiĩ.

²⁶ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ndĩramũgiĩra kĩrathimo mbere yanyu na ngamũgiĩra kĩrumi, ²⁷ ndĩramũgiĩra kĩrathimo angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ; ²⁸ na ngamũgiĩra kĩrumi angĩkorwo nĩmũriagaga gwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu mũgatiga gũthĩĩ na njĩra irĩa ngũmwatho ũmũthĩ, na ũndũ wa kũrũmirĩra ngai ingĩ, iria mũtooi. ²⁹ Rĩria Jehova Ngai wanyu akaamũkĩnyia bũrũri ũria mũrathĩĩ mũkawĩgwatiire, nĩmũkanĩrĩra ũhoru wa kĩrathimo kũ kirĩma-inĩ kĩa Gerizimu, nakĩo kĩrumi mũheanĩre ũhoru wakĩo kirĩma-inĩ kĩa Ebali. ³⁰ O ta ũria mũũ, irĩma icio irĩ kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, mwena wa ithũro wa njĩra kwerekera na kũria riũa rĩthũagĩra, gũkuhĩ na mĩti irĩa mĩnene ya More, kũu bũrũri wa andũ a Kaanani arĩa matũũruga Araba gũkuhĩ na Giligali. ³¹ Mũrĩ hakuhĩ kũringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye mũkegwatiire bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe. Rĩria mũgaakorwo mũwoete na mũgatũura kuo-rĩ, ³² menyagĩrĩrai gwathĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmirĩrwo, na mawatho marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.

12

Handũ Hamwe tu ha Kũhoorero

¹ Ici nĩcio irĩa cia watho wa kũrũmirĩrwo, na mawatho marĩa mwagĩrĩrwo nĩ kũmenyerera mũmarũmagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũria Jehova Ngai wa maithe manyu amũheete mũwĩgwatiire, rĩria rĩothe mũgũtũura bũrũri-inĩ ũcio. ² Mũkaananga biũ kũndũ guothe kũu igũrũ wa irĩma irĩa ndaaya na tũrĩma na rungu rwa mũti o wotho mũruru kũria ndũrĩrĩ icio mũkegwatiira bũrũri wacio ihooyagĩra ngai ciacio. ³ Mũkoinanga igongona ciacio, na mũharaganie mahiga mao marĩa maamũre, na mũcine itugĩ cia Ashera ciacio; mũtemange mĩhianano ya ngai ciao, na mũtharie marĩtwa ma cio mehere kũndũ kũu.

⁴ Mũtikanahoe Jehova Ngai wanyu ta ũria ndũrĩrĩ icio ihooyaga ngai ciacio. ⁵ No rĩrĩ, no nginya mũgaacaria handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura thĩĩni wa mĩhĩrĩga yanyu yotho, nĩguo haamũrĩrwo rĩitwa riake, harĩ gũikaro giake. Hau niho mũrĩthiiaaga; ⁶ na niho mũrĩtwaraga maruta manyu ma njino na magongona manyu, na icunji cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kĩria gĩothe mũrĩrutaga kĩa mĩhitwa yanyu, o na maruta manyu ma kwiyendera, na marigithathi na ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'ondũ. ⁷ Mũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu nĩmũkarĩĩaga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte.

⁸ Mũtikanekete ta ũria tũreka tũrĩ gũkũ ũmũthĩ, o ũria mündũ aroona kwagĩrĩre, ⁹ tondũ mũtirĩ mũraakinya ũhurũko-inĩ kana igai-inĩ rĩria Jehova Ngai wanyu aramũhe. ¹⁰ No nĩmũkarĩĩaga Rũũ rwa Jorodani mũtũũre bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtũke igai rĩanyu, na nĩkamũhurũkia harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthĩũrũkĩirĩe, nĩgeetha mũtũũre mũtarĩ na ũgwati. ¹¹ Hĩndĩ iyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura haamũrwo ha gũtũũria Rĩitwa riake, niho mũgaatwaraga indo ciothe iria ngũmwatho mũtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma njino, na magongona manyu, na icunji cianyu cia ikũmi na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega iria mwĩrĩre Jehova na mwĩhitwa. ¹² Na mũrĩ hau, mũkenage mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ ene, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rião ene. ¹³ Mwĩmenyererei mũtikanarũtĩre magongona manyu ma njino handũ harĩa hothe mũngĩenda. ¹⁴ Marutagĩrei o handũ harĩa Jehova agaathuura mũhĩrĩga-inĩ ũmwe wa mĩhĩrĩga yanyu, niho mũgeekagĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte.

¹⁵ No rĩrĩ, no mũthĩnjĩre nyamũ cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mũrĩre nyama nyingĩ o ũria mũngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga kana cia thĩiya, mũrĩre kũringana na kĩrathimo kĩria Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩre nyama icio. ¹⁶ No mũtikanarĩre thakame; mĩitagei thĩ o taarĩ maaĩ. ¹⁷ Mũtikanarĩre matũũra-inĩ manyu gĩcunji gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndĩbei ya mũhĩhano, na maguta, kana marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'ondũ, kana kĩndũ o gĩothe mwihiĩte kũrutaga, kana maruta manyu ma kwiyendera, o na kana maruta ma mwanya. ¹⁸ Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, mũrĩrĩĩagĩra indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyuĩ ene, na ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu, na nĩmũrĩkenagĩra maũndũ mothe marĩa mũrĩkaga na moko manyu mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu. ¹⁹ Menyerera mũtikanarekereri Alawii hĩndĩ irĩa yotho mũgũtũura bũrũri ũcio yanyu.

²⁰ Rĩria Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bũrũri waku o ta ũria aakwĩrĩre, nawe wende kũria nyama na uuge atĩrĩ, "Nĩngwenda nyama," hĩndĩ iyo no ũrie nyama nyingĩ o ũria ũngĩenda. ²¹ Kũngĩkorwo handũ harĩa Jehova Ngai waku athuuriite haamũrĩrwo Rĩitwa riake nĩ hakũraihiĩrĩre-rĩ, no ũthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng'ombe na cia ng'ondũ iria Jehova akũheete, ta ũria ngwathĩte, na ũrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no ũrĩre nyama nyingĩ o ũria ũngĩenda. ²² Rĩa nyama icio o ta ũria ũngĩria nyama cia thwariga kana cia thĩiya. Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩre nyama icio. ²³ No ũmenyerere ndũkanarĩre thakame, tondũ thakame niyo muoyo, ndũkanarĩnĩre muoyo ũcio na nyama. ²⁴ Ndũkanarĩre thakame; mĩite thĩ o ta maaĩ. ²⁵ Ndũkanamĩrĩre, nĩguo maũndũ maku magĩrĩre, o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

²⁶ No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre na kĩndũ kĩria gĩothe wĩhitĩte atĩ nĩũkaruta, ũthĩĩ handũ harĩa Jehova agaathuura. ²⁷ Rutĩra magongona maku ma njino, na nyama na ma thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai waku. Thakame iyo ya magongona macio maku no nginya iĩtwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona

kia Jehova Ngai waku, no nyama no ücirie. ²⁸ Menyerera wathikire mawatho maya mothe ndiragwatha, nigeetha maündu maku na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku maagagiriire händi ciothe, tondü ürikoragwo ügtika wega na üria kwagiriire maitho-ini na Jehova Ngai waku.

²⁹ Jehova Ngai waku niakeheria mbere yaku ndüriri iria ükiri kühithükira ücitunye bürüri. No riria ügaacingata na ütüre bürüri wacio, ³⁰ na ciarikia küniinwo ciehere mbere yaku, wimenyerere ndükanategwo na ündü wa gütiüria ühoro wa ngai ciacio ükiüria atiri, "I ndüriri ici itungatagira ngai ciacio atia? Tügwika o ta üria ciikaga." ³¹ Ndükanahooe Jehova Ngai waku na njira icio ciacio, ni ündü ikihooya ngai icio ciacio, ni ciikaga maündü mothe maria mari magigi maria Jehova athüre. O na nücinaga ariu ao na airitu ao na mwaki mari magongona ma ngai ciacio. ³² Tigirira ati ni weka maündü mothe maria ngwathite; ndükanongerere ündü kana ürutarute.

13

Kühooya Ngai Ingi

¹ Münabii kana müroti wa irooto angikyumiria thini wanyu, nake amwire ühoro wa kiana kana wa ürirü, ² naguo ühoro icio aaritie wa kiana kana wa ürirü wikike-ri, acooke oige atiri, "Nütürümiriire ngai ingi (ngai iria mütooi) müreke tüchihooe," ³ mütikanathikiriire ndeto cia münabii ücio, kana cia müroti ücio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nikümügeria aramügeria amenye kana nümümwendete na ngoro cianyu ciothe na mioyo yanyu yothe. ⁴ Jehova Ngai wanyu niwe mürümagiriira, na niwe mürütiigagira. Menyagiriira maathani make na mümathikagire; mütungatagirei na mwigwatanagie nake. ⁵ Münabii ücio kana müroti ücio no nginya ooragwo, tondü niahunjite ühoro wa küremera Jehova Ngai wanyu, üria wamürutire bürüri wa Misiri, akimüküüra kuuma bürüri wa ükombo; niageretie kümügarüra mwehere njira iria Jehova Ngai wanyu aamwathire mürümagiriire. No nginya müniine üuru icio wehere gatagati-ini kanyu.

⁶ Mürü wa nyükwä üria müciaraniiro, kana mürüguo kana mwarüguo, kana mütumia waku üria wendete, kana mürataguo üria mumiranitie ngoro nake angiküheenereria, akwire atiri, "Nütüthii tükahooe ngai ingi" (ngai iria wee kana maithe manyu matooi, ⁷ ngai cia andü aria mamüthiürüküire, mari gükuhi, kana mari küraya, kuuma mwena ümwe wa bürüri nginya üria üngi), ⁸ ndükanetikire ühoro icio wake, kana ümüthikiriire. Ndükanamüigüre tha. Ndükanamüigüre ari muoyo kana ümüthiirire. ⁹ No nginya ükaamüüraga. Guoko gwaku nikuo gügaakorwo küri kwa mbere ühoro-ini ücio wa kümüüraga, gücooke kürümiriwo ni moko ma andü aria angü othe. ¹⁰ Mühüürei na mahiga nyuguto nginya akue, ni ündü niageretie kümügarüra amürute njira-ini ya Jehova Ngai wanyu üria wamürutire bürüri wa Misiri, kuuma bürüri wa ükombo. ¹¹ Händi iyo andü othe a Isiraeli nimakaigua ühoro icio nao nimagetigira, na gütiri mündü gatagati kanyu ügeeka ündü müüru ta ücio ringi.

¹² Müngikaigua ühoro ükiheanwo ükonii itüüra rimwe ria maria Jehova Ngai wanyu ekümühe mütüüre kuo-ri, ¹³ ati andü aaganu nimeyumiritie thini wanyu na makahithia andü a itüüra riao njira, makameera atiri, "Nütüthii tükahooe ngai ingi" (ngai iria inyuü mütooi), ¹⁴ händi iyo no nginya mükooririra ühoro icio, na müthuthuurie na mütüurie wega biü. Müngiona niguo küri na kümenyeke wega ati ündü icio üri magigi üguo niwikikite thini wanyu-ri, ¹⁵ no nginya mükooraga andü aria othe matüüraga itüüra riu na rühiü rwa njora. Itüüra riu nümükariüna biü, müniine andü a rio o na mahiü makuo. ¹⁶ Mügaacookanirira indo ciothe iria ndahe cia itüüra riu handü hamwe o küu gatagati ga kihaaro gia itüüra, mücine itüüra riu biü hamwe na indo ciario cia gütahwo, itüike igongona ria njino rirutiüro Jehova Ngai wanyu. Rigatüüra riri rianange nginya tene, na ritigaakwo ringi. ¹⁷ Gütiri kindü o na kimwe kia indo icio itüüriwo küniinwo gügaakorwo kiri moko-ini manyu, nigeetha Jehova atige gücinwo ni marakara make mahiü; nake acooke amüigüre tha, na amwike maündü ma ütugi, na atüme müinghe, o ta üria eriire maithe manyu ma tene na mwihitwa, ¹⁸ ni ündü wa gwathikira Jehova Ngai wanyu na kümenyerera maathani make mothe maria ngümühe ümüthi, na gwika maündü maria magiriire maitho-ini make.

14

Iria iria itari Thaahu na iria iri Thaahu

¹ Inyuü ni inyuü ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mütikanetemange* kana mwenjwo ihara üthüi-ini ni ündü wa mündü müküü, ² nigükorwo müri andü mamüriwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndüriri-ini ciothe cia thi, Jehova niamüthuurite mütiuke andü ake a bata.

³ Mütikanarie kindü o naki kiri thaahu. ⁴ Ici nicio nyamü iria mwagiriüro küria: ni ndegwa, na ng'ondü, na mbüri, ⁵ na thwariga, na thiiya, na thwara, na mbüri ya werü, na ndoo, na ngondi, o na ng'ondü cia irima-ini. ⁶ No mürie nyamü o yothe iri mahüngü maatüku na makarekania na nücookagia ithagumia. ⁷ No riri, harü nyamü iria icookagia ithagumia kana iri mahüngü maatüku marekanitie biü, mütikanarie ngamüira, kana mbükü, kana ikami. O na gütiuka nücookagia ithagumia, mahüngü ma cio ti maatüku, icio iri thaahu harü inyuü. ⁸ Nayo ngürwe, o na akorwo mahüngü mayo nimatekanitie biü-ri, ndicookagia ithagumia; iyo iri thaahu harü inyuü. Mütikanarie nyama ciacio kana mühutie cimba ciacio.

⁹ Thüini wa nyamü ciothe iria itüüraga maa-ini, no mürüage iria yothe iri mathagu manyiitane na iri ngaracü mwiri. ¹⁰ No iria yothe itari tuthagu na ngaracü, mütikanamürie; nigükorwo iri thaahu harü inyuü.

* 14:1. Gwitemanga mwiri riri igongona ria andü a Ndüriri händi ya macakaya.

¹¹ No mŭrie nyoni o yothe írĩa ítarĩ thaahu. ¹² No ici mŭtikanaríe: nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹³ na hũngũ írĩa ndune na mŭthemba o wothe wa hũngũ iria njirũ, ¹⁴ na mŭthemba o wothe wa mahuru ¹⁵ na ndundu írĩa írĩ rŭhĩa, na ndundu írĩa ígambaga, na nyoni ya iria-inĩ írĩa írĩ mathagu maraaya, na mŭthemba o wothe wa rwĩgĩ, ¹⁶ na gatundu karĩa kanini, na ndundu írĩa nene, o na ndundu írĩa njerũ, ¹⁷ na ndundu ya werũ, na rwĩgĩ rŭnene rŭrĩa rŭrĩaga thamaki, na nyoni ya iria-inĩ írĩa írĩ ngingo ndaaya, ¹⁸ na karoga-ngunũ, na mŭthemba yothe ya cŭcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rŭhuhu.

¹⁹ Tũnyamũ tothe tŭrĩa tŭrĩ mathagu tũmbúkaga tŭrĩ gítutu tŭrĩ thaahu harĩ inyuĩ, mŭtikanatŭrĩe. ²⁰ No nyamũ yothe írĩ mathagu na ndĩrĩ thaahu no mŭmĩrie.

²¹ Mŭtikanaríe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa mŭgaakora gĩkuĩte. No mŭkĩhe mŭndũ wa kŭngĩ ũrĩa ũtŭruga ítŭra-inĩ o rĩothe rĩa matŭũra manyu, nake no akĩrie, kana ũkienderie mŭrŭrĩrĩ. No inyuĩ mŭrĩ andũ maamŭrĩrwo Jehova Ngai wanyu.

Mŭtikanaruge koori na iria rĩa nyina.

Ícunjĩ cia Ikũmi

²² Menyererai mŭrutage gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro mothe ma mĩgũnda yanyu mwaka o mwaka.

²³ Riagirai gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibeĩ yanyu ya mŭhihano, na maguta manyu, na marigithathi manyu ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbŭrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu mŭrĩ handũ harĩa agaathuura ha gŭtũũria Rĩitwa rĩake, nĩgeetha mwĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu hĩndĩ ciothe.

²⁴ No rĩrĩ, handũ hau hangikorwo nĩ haraihu mũno, na Jehova Ngai wanyu nĩamŭrathimĩte na mŭtingĩhota gũkuua gĩcunjĩ kianyu gĩa ikũmi mŭtware handũ hau (nĩ ũndũ handũ hau Jehova agaathuura ha gŭtũũria Rĩitwa rĩake nĩhamŭraihĩrĩrie mũno-rĩ), ²⁵ hĩndĩ iyo mŭgaakũũrania gĩcunjĩ kianyu gĩa ikũmi na betha, na inyuĩ mŭtware betha iyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ²⁶ Hũthirai betha iyo na kũgũra kĩa gĩothe mŭngĩenda: ng'ombe, kana ng'ondũ, kana ndibeĩ o na kana kĩndũ kĩgagatie gĩa kũnyua, kana o kĩndũ gĩothe kĩa mŭngĩenda. Nĩngĩ inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu mũkaarĩra indo icio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mũkenete. ²⁷ Na mŭtikanarekererie Alawii arĩa matŭũruga matŭũra-inĩ manyu, nĩgũkorwo matĩrĩ gĩthaka kana igai rĩao ene.

²⁸ Na rĩrĩ, o mĩaka ítatũ yathira, mŭrutage ícunjĩ cia ikũmi cia uumithio wanyu wothe wa mwaka ũcio, mŭgaaciga kũ matŭũra-inĩ manyu, ²⁹ nĩgeetha Alawii (arĩa matarĩ agaĩre gĩthaka kana igai rĩao ene), na andũ a kŭngĩ, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arĩa matŭũruga matŭũra-inĩ manyu, magookaga makarĩa na makahũũna, nĩguo Jehova Ngai wanyu amŭrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko manyu.

15

Mwaka wa Kũrekanĩra Mathiirĩ

¹ Na rĩrĩ, mĩaka mŭgwanja yathira, no nginya mũkarekanagĩra mathiirĩ. ² Ũndũ ũcio mŭrĩwĩkaga ũũ: mũkombithania o wothe nĩarĩrekanagĩra thiirĩ o wothe ũria akombeire Mũisiraeli ũria ũngĩ. Ndakarandũra Mũisiraeli ũria ũngĩ thiirĩ kana mŭrũ wa ithe, nĩ ũndũ ihinda rĩa Jehova rĩa kũrekanĩra mathiirĩ nĩrĩhunjaniirio. ³ No mŭrandũre mŭndũ wa kŭngĩ thiirĩ, no rĩrĩ, no nginya mũrekanĩre thiirĩ o wothe ũria mŭrũ wa thoguo arĩ nago. ⁴ No rĩrĩ, gŭtiagirĩre gũkorwo na mŭndũ mŭthĩĩni thiĩnĩ wanyu, nĩgũkorwo mŭrĩ bŭrŭrĩ-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mŭwĩgwatĩre ũtũike igai rĩanyu-rĩ, nĩakamŭrathima mũno, ⁵ angĩkorwo nĩmŭgwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu biũ, o na mĩmenyagirĩre kŭrũmagĩrĩra maathani maya mothe ngũmũhe ũmũthĩ. ⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamŭrathima ta ũria eeraniire, na nĩmũgakombagĩra ndŭrĩrĩ nyingĩ, no inyuĩ mŭtĩgaakombaga harĩ cio. Nĩmũgaathaga ndŭrĩrĩ nyingĩ, no cio itikamwathaga.

⁷ Kŭngĩgaakorwo na mŭndũ mŭthĩĩni gatagatĩ-inĩ ka arĩu a ithe wanyu ítũra-inĩ o rĩothe kũu bŭrŭrĩ-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mŭtikanamŭmĩrie ngoro, kana mŭtũike akarĩ kŭrĩ mŭrũ wa ithe wanyu ũcio mŭthĩĩni. ⁸ No rĩrĩ, nĩ kaba mŭmũtambŭrũkĩrie guoko, na mŭmũkombithie kĩa gĩothe akaabatario nĩkĩo. ⁹ Mwĩmenyerere mŭtikanagĩe na meciiriga mooru, mũkoiga atĩrĩ: “Mwaka wa mŭgwanja, mwaka ũria wa kũrekanĩra mathiirĩ ũrĩ hakuhi,” nĩguo mŭtikagĩe na ngoro njũru, mwage gũtaanahĩra mŭrũ wa ithe wanyu ũria ũbatĩre, kana mwage kũmũhe kĩndũ. Nake hĩndĩ iyo no akaĩre Jehova nĩ ũndũ wanyu, na inyuĩ nĩmũkonwo mwĩhitie. ¹⁰ Heagai mŭndũ ta ũcio na ũtaana, na mwĩkage ũndũ ũcio na ngoro ítarĩ na ũũru; na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu nĩarĩmŭrathimaga mawĩra-inĩ manyu mothe, o na maũndũ-inĩ mothe marĩa mŭrĩkaga. ¹¹ Nĩkũrikoragwo na andũ athĩĩni hĩndĩ ciothe bŭrŭrĩ-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio ngũwatha mŭtũike ataana kŭrĩ arĩu a ithe wanyu, na kŭrĩ andũ arĩa athĩĩni o na abatari arĩa marĩkoragwo bŭrŭrĩ-inĩ wanyu.

Kũrekereria Ndungata

¹² Mŭrũ wa ithe wanyu Mũhibirania, arĩ mŭndũ mŭrũme kana mŭndũ-wa-nja, angĩyendia kŭrĩ we na agŭtungatĩre mĩaka ítandatũ-rĩ, mwaka wa mŭgwanja wakinya no nginya ũkaamũrekereria athĩ. ¹³ Na rĩrĩa ũkaamũrekereria, ndũkanareke athĩ moko matheri. ¹⁴ Nĩũkamũhe indo na ũtaana kuuma rũũru-inĩ rwaku, o na kuuma kĩhũrĩro-inĩ gĩaku kĩa ngano o na kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibeĩ. ũkaamũhe indo kũringana na ũria Jehova Ngai waku akũrathimĩte. ¹⁵ Ririkanaga atĩ o na we warĩ ngombo kũu bŭrŭrĩ wa Misiri, no Jehova Ngai waku agĩgũkũũra. Kũu nĩkĩo gĩatũma ngũhe rĩathani rĩu ũmũthĩ.

* ^{15:3} Andũ a mabŭrŭrĩ mangĩ matiatigaga kŭrĩma mĩgũnda yao mwaka-inĩ wa mŭgwanja ta andũ a Isiraeli. Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu o matigaga mbeeca cia kŭrĩha thiirĩ.

¹⁶ No rĩrĩ, ndungata yaku ñgĩgawĩra atĩrĩ, “Nĩ ndikwenda gũgũtiga,” nĩ ùndũ nĩkwendete na ikenda andũ a nyũmba yaku, na nĩ ùndũ nĩyonaga gwaku gwĩ kwegwa-rĩ, ¹⁷ hĩndĩ iyo nĩũgakinĩia mĩkuha, ùmĩtũrĩkie gũtũ irĩ hau mũrango-inĩ, ìtuĩke ndungata yaku mĩtũũrĩre wayo wothe. Ùguo noguo ùgeeka ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja.

¹⁸ Ndũkone taarĩ ùndũ ũrĩ hinya kũrekereria ndungata yaku ìthĩĩ, nĩ ùndũ ùtungata ũrĩa ìgũtungatĩire mĩaka iyo ìtandatũ nĩ ta maita meeri ma mĩcaara wa mũndũ wa kwandikwo. Nake Jehova Ngai waku nĩarĩkũrathimaga maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga.

Marigithathi ma Nyamũ

¹⁹ Rutagĩra Jehova Ngai waku marigithathi mothe ma njamba kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng’ombe na cia mbũri. Ndũkanatware marigithathi maku ma ndegwa wĩra-inĩ, na ndũkanamure marigithathi maku ma ng’ondũ guoya. ²⁰ O mwaka, wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgacĩrĩagĩra mbere ya Jehova Ngai waku handũ harĩa agaathuura. ²¹ Nyamũ ñgĩgakorwo irĩ na kaũũgũ, ìkorwo ìgĩthua kana irĩ ndumumu, kana ìkorwo na ũũgũ o na ũrĩkũ-rĩ, mĩtikanamĩrũtĩre Jehova Ngai wanyu igongona. ²² Mũkaamĩrĩra o kũu matũũra-inĩ manyu. No irĩro nĩ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ na thaahu, o taarĩ thĩiya kana thwariga maraarĩa. ²³ No mĩtikanĩĩage thakame; mĩitagei thĩ o ta maaĩ.

16

Bathaka

¹ Menyagĩrĩrai mweri wa Abibu na mũkũngũyagĩre Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, nĩ ùndũ mweri-inĩ wa Abibu nĩguo aamũrutĩre bũrũri wa Misiri kũrĩ ùtukũ. ² Nĩmũgathĩnjĩra Jehova Ngai wanyu igongona rĩa Bathaka rĩa nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwanu rwa mbũri kana rwa ng’ombe, mũcĩthĩnjĩre handũ harĩa Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake. ³ Mũtikanamĩrĩĩanĩrie na mĩgate mĩĩkĩre ndawa ya kũĩmbia, no ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩe mĩgate ìtarĩ mĩĩmbie, arĩyo mĩgate ya mĩnyamaro, nĩ ùndũ mwoimire bũrũri wa Misiri na ihinya, na nĩgeetha matukũ-inĩ mothe ma muoyo wanyu mũrĩrikanage mũthenya ũcio mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁴ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũtikanakorwo mũrĩ na ndawa ya kũĩmbia bũrũri-inĩ wanyu wothe. Mũtikanareke nyama o ciothe cia irĩa mũkũruta igongona hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa mbere iraare nginya rũciĩnĩ.

⁵ Mũtikanathĩnjĩre igongona rĩa Bathaka itũũra-inĩ o rĩothe kũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, ⁶ tĩga o harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake. Hau nĩho mũkaarutĩra igongona rĩa Bathaka hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩthũaga, rĩtuĩke rĩa kũrĩrikana ihinda rĩria mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁷ Mũkaarĩhĩrĩa na mũrĩrĩre handũ hau Jehova Ngai wanyu agaathuura. Nĩngĩ kwarooka gũkĩa mũcooke hema-inĩ cianyu. ⁸ Ihinda rĩa mĩthenya ìtandatũ mũkaarĩĩaga mĩgate ìtarĩ mĩĩmbie, nague mũthenya wa mũgwanja mũgĩe na kũngano kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu, na mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ.

Giathĩ gĩa Ciumia

⁹ Taragai ciumia mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano irĩa ìtarĩ ngethe. ¹⁰ Mũcooke mũkũngũire Giathĩ gĩa Ciumia nĩ ùndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ùndũ wa kũruta maruta ma kwiendera marĩngaine na irathimo irĩa Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte nacio. ¹¹ Na mũkenagĩre Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩĩtwa rĩake, inyũĩ, na arĩũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriaĩ, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranagia na inyũĩ. ¹² Rĩrikanai atĩ mwarĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wegwa irĩa icio cia watho wa kũrũmĩrĩrwo.

Giathĩ gĩa Ithũnũ

¹³ Kũngũyagĩrai Giathĩ gĩa Ithũnũ mĩthenya mũgwanja thuutha wa gũcookereria maciaro marĩa moimĩte ihuhĩro-inĩ cianyu cia ngano, na ihihĩro-inĩ cianyu cia ndibei. ¹⁴ Kenagĩrai Giathĩ kũu kĩanyu, inyũĩ, na arĩũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriaĩ, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranga matũũra-inĩ manyu. ¹⁵ Kũngũyagĩrai Giathĩ kũu kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe, na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu nĩgĩkaiganĩra.

¹⁶ Arũme othe anyu no nginya makeymĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndĩ ya Giathĩ kĩa Mĩgate ìtarĩ Mĩĩmbie, na ya Giathĩ gĩa Ciumia, na ya Giathĩ gĩa Ithũnũ. Gũtikanagĩe mũndũ ũkoomĩra mbere ya Jehova moko matheri: ¹⁷ O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kĩheo kĩringaine na ũria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte.

Acĩiri

¹⁸ Mũgaathuura acĩiri, o na anene a o mũhĩrĩga kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yotho yanyu o itũũra-inĩ o rĩothe Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, nao nĩmagatũagĩra andũ ciira wegwa. ¹⁹ Mũtikanahotomie ciira kana mũgĩe na gũthutũkanĩa. Mũtikanamũkĩre ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga maitho ma mũndũ mũũgĩ matũũke matumumu, na rĩkoogomia ciugo cia mũndũ ũrĩa mũthingu. ²⁰ Rũmagĩrĩrai kĩhooito kĩo giiki, nĩgeetha mũtũre muoyo na mwigatĩre bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe.

²¹ Mütikanahaande gütugĩ kĩa Ashera mwena-inĩ wa kigongona kĩa mugaathondekera Jehova Ngai wanyu, ²² na mütikanaake ihiga rĩa kühooyagwo, nigükorwo Jehova Ngai wanyu niathũire maĩndũ macio.

17

¹ Mütikanarutĩre Jehova Ngai wanyu igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ irĩ na kaũtũgũ kana uũgũ, nigükorwo undũ ũcio irĩ thaahu harĩ Jehova.

² Mündũ mürũme kana mündũ-wa-nja ũtũuranagia na inyuĩ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũria Jehova ekũmũhe, angioneka agĩka uũru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu na undũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro giake, ³ na agakararia riathani riakwa akahooya ngai ingĩ, na agaciinamĩrĩra kana akainamĩrĩra riũa, kana mweri, kana njata cia matu-inĩ, ⁴ na mũmenyithio ũhoru ũcio-rĩ, hĩndĩ iyo no nginya mugaatũria ũhoru ũcio wega. Kũngĩkorwo ũhoru ũcio nĩ wa ma, na hakorwo na ũira atĩ undũ ũcio irĩ thaahu nĩwĩkitwo thĩĩnĩ wa Isiraeli, ⁵ oyai mündũ mürũme kana mündũ-wa-nja ũcio wikite undũ ũcio mũũru mũmũtware kĩhingo-inĩ gĩa itũũra riĩnyu inene na inyuĩ mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue. ⁶ Na undũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatu, mündũ no oragwo, no gũtirĩ mündũ ũkooragwo na undũ wa ũira wa mündũ ũmwe. ⁷ Moko ma aira acio no nginya makorwo marĩ ma mbere ũhoru-inĩ ũcio wa kũmũũraga, na thuutha ũcio marũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. No nginya mũniine uũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

Magooti ma Ciira

⁸ Kũngĩkaagia maciira magooti-inĩ manyu mũtangĩhota gĩtua, marĩ ma ũiti wa thakame, o na ma gĩtuithania mündũ na mündũ ũria ũngĩ, kana mündũ ũhũũrite ũria ũngĩ, matwaragei handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ⁹ Thĩĩ kũrĩ Alawii arĩa athĩnjĩrĩ-Ngai, na kũrĩ mũtuithania ciira ũria irĩ wira-inĩ ihinda rĩu. Mũmoorie ũhoru ũcio nao mamuonie ũria ciira ũcio wagĩrĩre gĩtuuo. ¹⁰ No nginya mwĩke kũringana na matua marĩa makaamũhe mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Menyagĩrĩrai mwĩkage ũria wotha marĩmwathaga mwĩke. ¹¹ Ikagai kũringana na watho ũria mamũrutĩte, na mürũmĩrĩre matua mao marĩa mekũmũhe. Mütikanehũgũre mwena wa ũrio kana wa mũmotho, mũtigane na ũria mamwĩrite. ¹² Mündũ ũria ũngionania kũnyarara mũtuithania ciira kana mũthĩnjĩrĩ-Ngai, ũria ũrũgamaga agĩtungatĩra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mũniine uũru ũcio wehere Isiraeli. ¹³ Andũ othe nĩmakaigua ũhoru ũcio nao metigĩre, na matigacooka gũkorwo marĩ na kũnyararo rĩngĩ.

Mũthamaki

¹⁴ Rĩria mugaathĩ bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, na mũkorwo mũwĩgwatĩre na mugaatũũra kuo, na muuge atĩrĩ, "Rekei tũgĩe na mũthamaki witũ ta ndũrĩrĩ irĩa ciothe itũthiũrũkũirĩe," ¹⁵ Menyererai wega mugaathuura mũthamaki ũria Jehova Ngai wanyu amwamũrĩre. No nginya akoima gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu. Mũtigathuure mündũ wa kũngĩ atũike mũthamaki wanyu, mündũ ũtarĩ mũrũ wa thoguo Mũisraeli. ¹⁶ Mũthamaki ũcio, o nake ndakaneingĩhĩrie mbarathi, kana atũme andũ macooke bũrũri wa Misiri makamũgĩrĩre ingĩ, nigükorwo Jehova amwĩrite atĩrĩ, "Mütikanacooke na thuutha, mũgere njĩra iyo rĩngĩ." ¹⁷ Nake ndakanahikie atumia aingĩ, niguo ngoro yake ndikanagarũrũke. Nĩngĩ ndakaneingĩhĩrie betha na thahabu.

¹⁸ Rĩria agaikarĩra gĩtĩ giake kĩa ũthamaki, akoya ibuku rĩa gĩkũnjo, eyandĩkĩre watho ũyũ, aũrutĩte ibuku-inĩ rĩrĩa riumĩte harĩ athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩ o Alawii. ¹⁹ Narĩo ibuku rĩu nĩaikarage narĩo, arĩthomage matukũ marĩa mothe egũtũũra muoyo niguo erutage gwĩtigĩra Jehova Ngai, na arũmagĩrĩre wega ciugo ciothe cia watho ũyũ na irĩra cia watho wa kũrũmagĩrĩrwo, ²⁰ na ndagetuage mwega gũkĩra ariũ a ithe agarũrũke mwena wa ũrio kana wa mũmotho atigane na watho. Hĩndĩ iyo, we na njiaro ciake nĩmagathamaka ihinda iriayaa ũthamaki-inĩ wake kũu Isiraeli.

18

Maruta nĩ undũ wa Athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii

¹ Athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩa Alawii, hamwe na mũhĩrĩga ũcio wotha wa Lawi, matikagia na gĩthaka kana igai hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ. Magaatũũragio nĩ indo irĩa irutĩrwo Jehova cia igongona rĩa njino, nigükorwo rĩu nĩrĩo igai rĩao. ² Matikagaya igai gatagatĩ ka ariũ a ithe wao; nigükorwo Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũria aamerĩire.

³ Indo ici nĩcio athĩnjĩrĩ-Ngai magĩrĩrwo nĩ kũheagwo ciumite kũrĩ andũ arĩa marĩrutaga igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ: nĩ guoko, na thĩia cieri, na nyama cia nda. ⁴ No nginya mũmaheage maciara ma mbere ma ngano wanyu, na ma ndibei wanyu ya mũhihano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng'ondũ cianyu cienjwo, ⁵ nigükorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuũrite hamwe na njiaro ciao kuuma harĩ mĩhĩrĩga wanyu yotha, nĩgeetha marũgamaga magatungataga thĩĩnĩ wa Rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ ciothe.

⁶ Mũlawii angĩthaama, oime kũria atũũraga itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra manyu thĩĩnĩ wa Isiraeli, na oke endete mũno gũkinya handũ harĩa Jehova agaathuura-rĩ, ⁷ no atungate thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arĩa angĩ arĩa matungataga hau mbere ya Jehova. ⁸ Nake akaagairwo indo ciiganaine na cia arĩa angĩ, o na gũtuika nĩamũkĩrĩte mbeeca ciumanĩte na kwendia indo cia nyũmba yao.

Mĩtugo rĩa rĩrĩ Magigi

⁹ Rĩria mugaathĩ bũrũri ũria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, mütikanerute maĩndũ ma kwĩgerekania na mĩthĩire rĩa rĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ irĩa rĩrĩ kuo. ¹⁰ Rekei gũtikanoneke mündũ thĩĩnĩ wanyu ũkũruta igongona rĩa gũcina mũrĩũ kana mwarĩ, kana ũkũragũra, kana ũkũrogana, kana mũtuĩria wa nyoni ya mündũ, kana

mündü-mügo, ¹¹ kana mürogani wa ithitü, kana mündü üri na maroho ma küragüra, kana mürogi, o na kana mündü ükaragüra na maroho ma andü akuü. ¹² Mündü üria wíkaga maündü macio nionagwo ari magigi ni Jehova, na ni ündü wa maündü macio marí magigi, níkió Jehova Ngai wanyu ekürutürüra ndürüri icio ciehere mbere yanyu. ¹³ Inyuü na nginya mütuíke andü matari ücuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.

Münabii

¹⁴ Ndürüri iria mügaatunya бүрүри-ри, нүіthikagіrіria arogi na andü ariá maragüraga. No inyuü, Jehova Ngai wanyu ndamwіtkіrіrtіe gwіka üguo. ¹⁵ Jehova Ngai wanyu nіakamütümіra münabii o ta nii kuuma harí ariü a thoguo. No nginya mümüiguage. ¹⁶ Nígükorwo üguo nígwo mworіrie Jehova Ngai wanyu müri küu Horebu müthenya üria muonganite, rіria mwoigire atіrі, “Ndükareke tüigüe mügambo wa Jehova Ngai witü, kana tuone mwaki ücio münene rіngі, nigeetha tütigakue.”

¹⁷ Jehova aanjіrіre atіrі: “Üguo moiga nі wega. ¹⁸ Nīngamarahürіra münabii o tawe oime thіinі wa ariü a ithe wao; na nīngekіra ciugo ciakwa kanua gake, nake nіakameera üria wothе ngaamwatha. ¹⁹ Mündü o wothе ükaarega küigua ciugo ciakwa iria münabii ücio akaaria thіinі wa rіitwa rіakwa-rі, nii mwene nі nii ngamütüria ühoro ücio. ²⁰ No rіrі, münabii üria ükaaria ündü o na rіrіkü na mwіgerero akіgwetaga rіitwa rіakwa, oige ündü itamwathite, kana münabii üria ükaaria akіgwetaga rіitwa rіa ngai ingі, no nginya akooragwo.”

²¹ Mwahota kwіyүria atіrі, “Tүngіkіmenya atіa rіria ndümіrіrі itaarіtio nі Jehova?” ²² Ündü üria münabii angіaria rіitwa-inі rіa Jehova, nago ündü ücio wage kuoneka kana күhinga, iyo nі ndümіrіrі itaarіtio nі Jehova. Münabii ücio aarіtie na mwіgerero. Mütikanamwіtgіre.

19

Matüura ma Küürіrwo

¹ Rіria Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniinіte ndürіrі iria ekümühe бүрүri wacio, na rіria na inyuü mügaakorwo mürіkіtie күingata ndürіrі icio, na mügaatüura matüura ma cio na nyumba ciacio, ² hіndі iyo nіmükamüra matüura matatü marí handü gatagatі ka бүрүri üria Jehova Ngai wanyu ekümühe müwіgwatіre. ³ Mügaathondeka barabara cierekeire matüura macio, nago бүрүri ücio Jehova ekümühe ütuíke igai rіanyu, müwatіre icunji ithatü, nigeetha mündü o wothе üngіraga mündü oragіre kuo.

⁴ Üyü nígwo watho ükonіi mündü üria üngіraga mündü üngі na oorіre kuo nígwo ahonokie muoyo wake, nake nі mündü üria üngіraga mündü wa itüura rіake ataciirіre gwіka ündü ücio, na akorwo ndaamüthüire mbere iyo. ⁵ Ta rіria mündü angіthіi mütitü marí na mündü wa itüura rіake makoine ngü, na akіhiürіa ithanwa ateme müti-rі, ithanwa rіrүke, rіrүge, rіringe mündü ücio wa itüura rіake, rіmüurage. Mündü ücio no orіre itüura rіmwe rіa macio nígwo ahonokie muoyo wake. ⁶ Angіaga gwіka üguo-rі, mürіhanіria wa thakame ahota güthingatana nake ari na marakara amünyіte, angіkorwo itüura rіa küürіrwo nіrіrahіrіrіe muno, amüurage o na gütuika ndagіrіre küuragwo nі ündü ndaathüire mündü ücio mbere iyo. ⁷ Kіu nіkió gütümi kіria gütüma ndimwathе mwіyamüire matüura manene matatü ma küürіrwo.

⁸ Jehova Ngai wanyu angіkongerera mіhaka ya бүрүri wanyu o ta üria erіre maithe manyu na mwіhіtwa, amühe бүрүri wothе üria aamerіre, ⁹ nі ündü wa üria mügaakorwo mümenyereire wega maathani maya ndіramwatha ümüthі, atі mwendage Jehova Ngai wanyu, na müthiage na njіra ciake hіndі ciothe, hіndі iyo nіmükamüra matüura mangі matatü ma küürіrwo. ¹⁰ Mügeeka üguo nigeetha gütkanaitwo thakame ya mündü ütarі na üuru бүрүri-inі wanyu, üria Jehova Ngai wanyu ekümühe ütuíke igai rіanyu, na nīngі nigeetha mütikagіe na mahitia ma güita thakame.

¹¹ No mündü angіkorwo athüire mündü wa itüura rіake, nake amuoherie njіra-inі, amütharіkіre amüurage, acooke orіre itüura-inі rіmwe rіa macio-rі, ¹² athuuri a itüura rіake nіmakamütümanіra, arehwo kuuma küu itüura-inі, mamüneane күrі mürіhanіria wa thakame nígwo ooragwo. ¹³ Mütikanamüiguire tha. No nginya münіine wіhia wa üiti wa thakame itari na üuru бүрүri-inі wa Isiraeli, nigeetha maündü manyu magіrіre.

¹⁴ Mündü ndakaneherie ihiga rіa mühaka rіa mündü üria mariganіtie, rіria rіahaandirwo nі ariá maari mbere yanyu igai-inі rіria mükaamükіra бүрүri-inі üria Jehova Ngai wanyu ekümühe müwіgwatіre.

Aira

¹⁵ Müira ümwe ti müiganu wa gütüma mündü atuірwo nі ündü wa ngero kana wa ihitia rіria angіkorwo ekіte. No nginya ühoro ütuuo nі wa ma na ündü wa üira wa andü eerі kana atatü.

¹⁶ Müira üri na rүthүüro angіrүgama güthitangіra mündü ngero, ¹⁷ andü acio eerі magіte na ngarari, no nginya marүgame harі Jehova, mbere ya athіnjіri-Ngai na aciirіthania ariá magaakorwo makіruta wіra ihіnda-inі rіrі. ¹⁸ Aciirіthania acio no nginya matuіrie ühoro na kіyo, na müira ücio angіoneka nі wa maheeni, nіaragіrіra mürü wa ithe kіgeenyo-rі, ¹⁹ hіndі iyo mümwіke o ta üria aciirіre gwіka mürü wa ithe. No nginya münіine üuru ücio thіinі wanyu. ²⁰ Andü ariá angі nіmakaigua ühoro ücio nao metigіre, nago ündü ücio müuru ndүgacooka gwіkwo rіngі thіinі wanyu. ²¹ Mütikanauie tha; muoyo uumage muoyo, na rіitho rіumage rіitho, na igeo rіumage igeo, na guoko kuumage guoko, o na күgүrү kuumage күgүrү.

¹ Rîrîa mûgaathiî kûrûa na thû cianyu na muone irî na mbarathi na ngaari cia ita na mbûtû cia ita nyingî gûkîra cianyu, mûtikanaciitigîre, nî ûndû Jehova Ngai wanyu, ûrîa wamûrutire bûrûri wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuî. ² Rîrîa mûgaakorwo mûkuhîrîrie gûthîi mbaara, mûthînjîri-Ngai nîagakuhîrîria mbûtû cia ita na aciariîrie. ³ Acîire atîrî, “Thîkîrîria wee Isiraeli, ûmûthî nî ûgûthîi mbaara-inî ûkarîe na thû ciaku. Ndûgakue ngoro kana wîtigîre na ndûkamake kana ûinaine irî mbere yacio. ⁴ Nîgûkorwo Jehova Ngai waku nîwe îgûtwarana nawe nîguo akûrûirîe kûrî thû ciaku, akûhootanîre.”

⁵ Anene nao nîmakooria mbûtû ya ita atîrî: “Nî harî mûndû wakîte nyûmba njerû na ndamîrugûrîtie? Nîarekwo acooke mûciî, ndagakuîre mbaara-inî, nake mûndû ûngî atuîke wa kûmîrugûria. ⁶ Nî harî mûndû ûhaandîte mûgûnda wa mîthabîbû na ndambîrîrie gûkenera matunda maguo? Nîarekwo ainûke ndagakuîre mbaara-inî nake mûndû ûngî atuîke wa gûkenera matunda macio. ⁷ Nî harî mûndû marîkanîrie na mûndû-wa-nja atî nîekûmûhîkia na ndamûhîkîtie? O nake nî ainûke ndagakuîre mbaara-inî nake mûndû-wa-nja ûcio ahîkio nî mûndû ûngî.” ⁸ Ningî anene nîmagacooka morie atîrî, “Nî harî mûndû ûretigîra kana agakua ngoro? Ucio nîarekwo ainûke nîgeetha ariû a ithe o nao matigakue ngoro.” ⁹ Rîrîa anene makaarîkia kwarîria mbûtû cia ita-rî, nîmagathuura anene a ita a gûtongoria mbûtû icio.

¹⁰ Rîrîa mûkaambata mûkahûire itûura inene, mûkaamba kûuria andû a rîo metîkîre kûgîe thayû. ¹¹ Mangîgetîkîra na mahîngûre îhingîo ciao-rî, andû a itûura rîu othe magaatûka a kûrutithio wîra na hînya, mamûrutagîre wîra. ¹² Mangîkaarega kûgîe thayû na mambîrîrie kûria na inyuî, mûgaathiûrûrûkîria itûura rîu. ¹³ Rîrîa Jehova Ngai wanyu akaarîneana moko-inî manyu-rî, mûkooraga arûme othe ariâ marî thîinî warîo. ¹⁴ No ha ûhoro wa andû-a-nja, na ciana, na mahîû, o na kîndû kîria kîngî gîothe kîrî thîinî wa itûura rîu, no mûcitahe ituîke cianyu. Na rîrî, no mûhûthîre indo icio Jehova Ngai wanyu amûheete kuuma kûrî thû cianyu. ¹⁵ Uguo nîguo mûgeeka matûura manene mothe marîa marî kûraya na kûria mûrî no ti ma ndûrîrî irîa irî gûkuhî na inyuî.

¹⁶ No rîrî, thîinî wa matûura manene ma ndûrîrî marîa Jehova Ngai wanyu ekûmûhe matuîke igai rîanyu, mûtikanatigîe kîndû o nakî, kihîhagîa kana kîrî muoyo. ¹⁷ Mûkaamaniina biû; andû a Ahîti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahîvi, na Ajebusi o ta ûrîa Jehova Ngai wanyu aamwathîte. ¹⁸ Kwaga uguo nîmakamûrûta kûrûmîrîa maûndû mothe marî magîgi marîa mekaga makîhooya ngai ciao, na inyuî nîmûkehîria Jehova Ngai wanyu.

¹⁹ Mûngîgaakorwo mûthîûrûrûkîrie itûura îhinda iraaya, mûkîrîhûura nîguo mûrîtahe, mûtikanathûkangîe mîti yarîo na kûmîtemanga na ithanwa, nî ûndû no mûrîe matunda mayo. Mûtikanamîteme. Mîti ya gîthaka îkîrî andû, atî nîguo mûmîthîûrûkîrie? ²⁰ No rîrî, no mûteme mîti îria mûkûmenya atî ti ya matunda, na mûmîtûmîre gwithondekera mwîgitio wa rûirigo ngînya itûura rîu rîrarîa na inyuî rîgwe.

21

Horohio ya Gîkuû gîtoîo Mûûragani

¹ Mûndû angîkooneka oragîtwo, na akorwo akomete gîthaka-inî kûu bûrûri ûcio Jehova Ngai wanyu ekûmûhe mûwîgwatîre, na kwage kûmenyeka mûndû ûrîa ûmûûragîte-rî, ² athuuri anyu na aciirithania nîmakoiimagara magathame itîina rîa kuuma harîa mwîrî ûrî ngînya matûura-inî marîa marî hakuhî naguo. ³ Ningî athuuri a itûura rîria rikuhîrîrie mûno na harîa mwîrî ûcio ûrî nîmakanyîta moori îtarî yarutithio wîra na îtarî yohwo icookî. ⁴ nao mamîkûrûkie gîtuamba-inî gîtarî kîarîmwîo kana gîkahaandwo, na kîrî na karûûî gegûtherera. Nîmakoinîra moori îyo ngîngo kûu gîtuamba-inî kûu. ⁵ Nao athînjîri-Ngai, o acio ariû a Lawî, nîmakeyumîria nîgûkorwo Jehova Ngai wanyu nîamwathîrite nîguo matungatage na makarathimana makîgwetaga rîitwa rîa Jehova na magatûithanagîa macîira ma andû ariâ marî na ngarari o na ma andû maangîrûa. ⁶ Ningî athuuri othe a itûura rîria rikuhîrîrie mûno harîa mwîrî ûcio ûrî nîmagethamba moko* îgûrû rîa moori îyo yunîtwo ngingo o kûu gîtuamba-inî, ⁷ na moige atîrî, “Moko maitû timo maaitire thakame îno, o na kana maitho maitû makîona ûndû ûcio ûgîkwîo. ⁸ Îtikîra horohio îno nî ûndû wa andû aku a Isiraeli, ariâ Wee Jehova ûkûûrîte, na ûtîge kûmatua ahîtia ûndû-inî wa thakame îno ya mûndû ûtarî na ûûru.” Nayo thakame îyo îitîtwo nîkahoroherio. ⁹ Nî ûndû ûcio nîmûgetheria îhîtia-inî rîu rîa gûita thakame ya mûndû ûtarî na ûûru, kuona atî nîmwîkîte ûndû ûrîa wagîrîre maitho-inî ma Jehova.

Kûhîkia Mûndû-wa-Nja Mûtahe

¹⁰ Rîrîa mûngîthîi kûrûa na thû cianyu, nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inî manyu mûcitahe-rî, ¹¹ mûngîcooka muone thîinî wa andû acio atahe harî na mûndû-wa-nja mûthaka na ûmwe wanyu aguucîrîrio nîwe, no amûhîkie atuîke mûtumia wake. ¹² Nîakamûinûkia gwake mûciî acooke atûme enjwo mûtwe na arenge ndwara ¹³ na arute nguo irîa eekîrîte rîria aatahagwo. Thuutha wa gûikara gwake mûciî na acakaîre ithe na nyîna îhinda rîa mweri mûgîma-rî, hîndî îyo no athîi harî we, atuîke mûthuuri wake nake atuîke mûtumia wake. ¹⁴ Angîkaaga gûkenio nîwe, nîakamwîtkîria athîi o kûria guothe angîenda. Ndakanamwendie kana amûtue ngombo, kuona atî nîamwagîthîtie gîtîio.

Kîhooto kîa Mwana wa Irigithathi

¹⁵ Mûndû angîkorwo na atumia eerî, na akorwo endete ûmwe na akaaga kwenda ûcio ûngî, na eerî mamûciarîre ciana cia îhîi, no mwana wa irigithathi akorwo nî wa mûtumia ûrîa atendete-rî, ¹⁶ angîkorwo akîgîra ariû ake indo, ndakanaheane kîhooto kîa irigithathi kûrî mûrîû wa mûtumia ûrîa eendete, handû

* 21:6 Gwithamba moko kwârî ûndû wa kuonania atî mûndû ndaârî na îhîtia rîa ûragani.

ha kühe müriü üria arī we irigithathi kūna, müriü ücio wa mütumia üria atendete. ¹⁷ No nginya onanie atī müriü ücio wa mütumia ücio atendete nīwe irigithathi na ündü wa kümühe indo maita meeri thīni wa indo iria ciothe arī nacio. Müriü ücio nīwe kīonereria kīa mbere kīa hinya wa ithe. Kīhotoo kīa mwana wa irigithathi nī giake.

Mwana üria Müremi

¹⁸ Mündü angikaagīa na müriü ütangiigua na müremi, ütaathikagīra ithe na nyina, na ütangiimaigua o na mamühüura-rī, ¹⁹ ithe na nyina nīmakamünyīta mamütware kürī athuuri hau kīhingo-inī gīa itüūra. ²⁰ Nao meere athuuri atīrī, “Müriü üyü witü ndatüiguaga na nī müremi, ndangitwathikira. Atüüraga arī mūmaramari na arī müriü.” ²¹ Hīndī iyo andü othe a itüūra nao nīmakamühüura na mahiga nyuguto nginya akue. No nginya müniine üüru ücio wehere gatagatī-inī kanyu. Ühoro ücio nīukaiguuo nī andü a Isiraeli othe nao meetigire.

Mawatho Matiganīte

²² Mündü angīhīa wīhīa üngitūma ooragwo, nake ooragwo na mwīrī wake ücuurio müti igūrū-rī, ²³ mütikanareke mwīrī ücio üraare müti igūrū ütükü ücio wothē. Tigīrīrai nī mwamūthika mūthenya o ro ücio, tondü mündü o na ürikü mücuurie müti-inī nī mūrume nī Ngai. Mütikanathaahie бүүрү üria Jehova Ngai wanyu ekümühe ütuike igai rīanyu.

22

¹ Üngīkoona ndegwa kana ng’ondü ya mūrū wa ithe wanyu yūrīte, ndükamītiganīrie, no tigīrīra wona nīwamīcookia kürī we. ² Mūrū wa ithe wanyu ücio angīkorwo ndaikaaraga hakuhi nawe, kana üngīkorwo ndümü, ükaamītware gwaku müci nginya rīria agooka kümīcaria; hīndī iyo ümūcookerie. ³ Ügeeka o üguo, üngīkoona ndigiri ya mūrū wa thoguo, kana kabuti gake, kana o kīndü gīothe atete, ndükanetue ta ütacionete.

⁴ Üngīkoona ndigiri ya mūrū wa thoguo, kana ndegwa yake igūite njīra-inī, ndükanamītiganīrie; müteithīrie kümīrūgamia.

⁵ Mündü-wa-nja ndakanehumbe nguo cia arūme, kana mündü mūrūme ehumbe nguo cia andü-a-nja, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīathūire mündü o wothē wīkaga üguo.

⁶ Üngīgaakorera gītara kīa nyoni mūkīra-inī wa njīra, kīrī müti igūrū kana kīrī thī, nayo nyoni iyo ikorwo ikomereirie tücui twayo kana matumbi, ndükanoe nyoni iyo na tücui twayo. ⁷ No woe tücui, no no nginya ükaarekereria nyina yūmbūke, nīgeetha wonage maündü mega na ütūire hīndī ndaaya.

⁸ Hīndī irīa üngīaka nyūmba njerī, ükaamīkīra rūrigo rümīthiürürükīrie igūrū nīgeetha ndükarehithīrie andü a nyūmba yaku üüru wa üiti wa thakame, mündü angikaagūa kuuma nyūmba igūrū.*

⁹ Ndükahaande mbegū cia mīthemba nīrī mūgūnda waku wa mīthabībū; üngīgeeka üguo nīgūgathaahia mīmera irīa ühaandite, o na maciaro ma mūgūnda ücio wa mīthabībū.

¹⁰ Ndükanarīmīthie ndegwa na ndigiri ciohanītio mūraū ümwe.

¹¹ Ndükanehumbe nguo cia guoya wa ng’ondü na cia gatani ciogothanītio hamwe.

¹² Ohagīrīra ciohe cia ndigī mīthia-inī irīa ina ya kabuti karīa wihumbaga.

Gūthūkia Kīhiko

¹³ Mündü angīhīka mütumia na thuutha wa gūkoma nake acooke amūthūire, ¹⁴ na aarie ndeto cia kümūcambia, nake amūthūkīrie rītwa, oige atīrī, “Ndahikīrie mütumia üyü, no rīrī, ndamūkuhīrīria ndionire imenyithia cia atī nī müirītu gathirange,” ¹⁵ hīndī iyo ithe na nyina nīmagatwara maündü ma kuonania atī nī müirītu gathirange harī athuuri hau kīhingo-inī gīa itüūra. ¹⁶ Ithe wa müirītu nīakeera athuuri atīrī, “Ndaheanire müirītu wakwa ahikio nī mündü üyü, no rīrī, rīu nīamūthuurīte. ¹⁷ Nīamūcambītie akoiga atīrī, ‘Ndiakorire mwarīguo arī müirītu gathirange.’ No rīrī, ici nīcio imenyithia cia kuonania atī müirītu wakwa arī müirītu gathirange.” Hīndī iyo aciari a müirītu ücio nīmagatambūrūkia gītambaya kīu mbere ya athuuri a itüūra, ¹⁸ nao athuuri acio nīmakanyīta mündü ücio mamūherithie. ¹⁹ Nīmakamwītia thīnjo ya cekeri igana rīmwe cia betha,† macineane kürī ithe wa müirītu, nī ündü mündü ücio nīacambītie müirītu gathirange wa Isiraeli. Müirītu ücio agaathī na mbere gütūika mütumia wake; ndakanamūte matukū mothe marīa egütüura muoyo.

²⁰ No rīrī, kūngīgaatuika atī thitango iyo nī ya ma, na kwage kīmenyithia gīa kuonania atī müirītu ücio aarī gathirange, ²¹ nīakarehwo mūrango-inī wa nyūmba ya ithe, nao arūme a itüūra rīake nīmakamühüura na mahiga nyuguto nginya akue. Niekīte ündü wa thoni thīni wa Isiraeli nīkühüura ümaraya arī o nyūmba gwa ithe. No nginya müniine üüru ücio wehere gatagatī-inī kanyu.

²² Mündü mūrūme angīnyīitwo akomete na mütumia wa mündü üngī, o eerī, mündü mūrūme ücio na mütumia ücio, no nginya makue. No nginya müniine üüru ücio wehere Isiraeli.

²³ Mündü angīcemanīa na müirītu gathirange itüūra-inī orītio ahikio, na mündü ücio akome nake, ²⁴ nīmūkamanyīta eerī, mūmoimagarie kīhingo-inī gīa itüūra rīu, mūmahūire na mahiga nyuguto nginya makue; müirītu ücio akooragwo tondü aarī thīni wa itüūra na ndoigire mbu nīgūo ateithio, nake mündü mūrūme ücio akooragwo tondü wa gūthūkia mütumia wa mündü üngī. No nginya müniine üüru wehere gatagatī-inī kanyu.

* 22:8 Nyūmba cia tene ciakagwo na rūrigo igūrū, na mündü nīangīagereire kuo. † 22:19 nī ta kilo 1

²⁵ No rírí, mündü mürúme angícemania na mürítu úrítio ahikio arí na kúu nja ya itúúra, na amúnyiiite na hinya, mündü mürúme úcio wíkíte úguo nowe wiki úgaakua. ²⁶ No rírí, mürítu úcio mütikanamwike úndü; ndeekíte ríhia ría gütúma ooragwo. Úndü úcio ní ta wa mündü úría útharikagíra akooraga mündü wa itúúra ríake, ²⁷ nígúkorwo mündü úcio aacemanirie na mürítu úcio na kúu nja ya itúúra, o na gütúika mürítu úcio úrítio níoigire mbu, hatiarí na mündü wakúmúteithúra.

²⁸ Mündü angícemania na mürítu gathirange útoorítio ahikio, amúnyiiite na hinya nao mamenyeke-rí, ²⁹ mündü úcio níakaríha ithe wa mürítu úcio cekerí mírongo ítano cia betha.[‡] Mündü úcio no nginya ahikie mürítu úcio, nígúkorwo niamúthúkítie. Ndakanamúte matukú mothe maría egütúúra muoyo.

³⁰ Mündü mürúme ndagírírwo níkhíkia mütumia wa ithe; ndakananonorithie úrírí wa ithe.

23

Kweherio Kíungano-iní

¹ Gütírí mündü múhakúre na úndü wa kúhinyo kana gütinio kíga gíake gía úciari úgaatoonya kíungano-iní kía Jehova.

² Gütírí mwana úciarítwo kuuma úhiki-iní múgirie, kana mündü o wothé wa rúciaro rwake úgaatoonya kíungano-iní kía Jehova, o nginya rúciaro rwa ikúmi.

³ Gütírí Múamoni kana Múmoabi, kana mündü o wothé wa rúciaro rwake, úgaatoonya kíungano-iní kía Jehova, o nginya rúciaro rwa ikúmi. ⁴ Nígúkorwo matiigana gúika kúmútúnga na mígate na maaí mürí njíra múkúma búrúri wa Misiri, na níngí nímaríhire Balamu mürú wa Beori kuuma Pethori kúu Mesopotamia níguo oke amúrume. ⁵ O na kúrí o ro úguo-rí, Jehova Ngai wanyu ndaigana gúthikíríria Balamu, no aagarúrire kírúmi kúu gígítúika kíráthimo harí inyuí, ní úndü Jehova Ngai wanyu níamwendete. ⁶ Mütikanagíe kíríko gía gütúúra úrata nao híndí íría yothé mügütúúra muoyo.

⁷ Mütikanamene Múedomu nígúkorwo ní mürú wa ithe wanyu. Mütikanamene Múmisiri, ní úndü nímwatúire mürí ageni búrúri wake. ⁸ Andú a rúciaro rwa gatátú aría magaciario nío, no matoonye kíungano-iní kía Jehova.

Kwaga Útheru Kambí-iní

⁹ Híndí íría múngiamba kambí múng'ethaníire na thú cianyu, mütikahutanie na kíndü kíri thaahu. ¹⁰ Mündü mürúme úmwe thíní wanyu angíkorwo níathahíite ní úndü wa úndü úría úmúkoréte útukú, níakoima na kúu nja ya kambí aikare kuo. ¹¹ No rírí, gwatua gütúka níethambe, na ríúa ríghíthúa no acooke kambí-iní.

¹² Thondekai handú nja ya kambí haría müríthiiga gwíteithia. ¹³ Harí indo cianyu cia wíra-rí, gíagai na kíndü gía gúcimbaga náko, na ríría mündü athíi gwíteithia, akenja irima agathika kíoro gíake. ¹⁴ Nígúkorwo Jehova Ngai wanyu níaceraceraga kúu kambí-iní wanyu níguo amúgítire na aneane thú cianyu kúrí inyuí. Kambí wanyu no nginya ítuíke theru, nígeetha ndakanooone úndü útagíríire gatagatí-iní kanyu, nake amweherere.

Mawatho Mangí Ngúúrani

¹⁵ Ngombo íngigakorwo yúrúire gwaku, ndúkanamíneane kúrí mwathi wayo. ¹⁶ Reke ítúúre gatagatí kanyu kúria guothe íngienda na itúúra-iní o ríothé ríría íngíthúura. Ndúkanamíhinyírírie.

¹⁷ Gütírí Múisiraeli, mündü mürúme kana mündü-wa-nja, úgaatúika múmaraya wa ihooero. ¹⁸ Mütikanarehe thíní na nyúmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca íthúkúmitwo na njíra ya úmaraya wa andú-a-nja kana wa árúme írí cia kúhingia mwíhítwa o na úríkú, ní úndü Jehova Ngai wanyu níathúire maúndü macio meeri.

¹⁹ Ndúkanaríhie mürú wa ithe wanyu uumithio wa kíndü úmúheete, úrí wa mbeeca kana irio kana wa kíndü kíngí o gíothé kíngírehe uumithio. ²⁰ No úríhie mündü wa kúngí uumithio wa kíndü úmuohoreire, no tí mürú wa ithe wanyu Múisiraeli, nígeetha Jehova Ngai wanyu amúrathimage maúndü-iní mothe maría müríkaga búrúri-iní úría mürathíi múwígwatíre.

²¹ Úngíkeehíta mwíhítwa kúrí Jehova Ngai waku, ndúgekíre múhúthia kúhingia mwíhítwa úcio, nígúkorwo Jehova Ngai waku ndarí híndí atagakúúria úndü úcio, na níugatuwo níwíhítie. ²² No úngíaga kwíhíta mwíhítwa, ndúgaakorwo wíhítie. ²³ Úndü úría wothé míromo yaku íriugaga no nginya úúhingagie, ní úndü wehítire mwíhítwa kúrí Jehova Ngai waku na kanua gaku wíyendeire.

²⁴ Úngítoonya mógúnda wa míthabíbú wa mündü úngí, no úríe thabíbú nginya úhúúne, no ndúgekíre o na ímwe kíondo-iní gíaku. ²⁵ Úngítoonya mógúnda wa ngano wa mündü úngí, no úbute magíra mayo na moko, no ndúkanagethe ngano íyo yake.

24

¹ Mündü angíhíkia mütumia na age gúkenio níwe ní úndü wa kúmuona na úndü útagíríire, nake mündü úcio amwandíkire marúa ma ndigano, amúnengere na amúingate oime gwake múcíi, ² na thuutha wa kuuma gwake múcíi, mütumia úcio atúike mütumia wa mündü úngí, ³ nake múthuuriwe úcio wa keerí age kúmwenda, na amwandíkire marúa ma ndigano, amúnengere na amúingate oime gwake múcíi, kana múthuuri úcio wa keerí akue, ⁴ múthuuri wake úría warí wa mbere, úría wamúingatie, ndetíkírítio kúmhíkia ríngí thuutha wa gúkorwo aríkítie gúthúko. Úcio úngítuika úndü úrí thaahu maitho-iní ma Jehova. Mütikanarehe wíhia búrúri-iní úcio Jehova Ngai wanyu aramúhe útuíke igai ríanyu.

[‡] 22:29 ní ta nuthu kilo

⁵ Mündü angikorwo no hĩndĩ arahikanirie, ndakanatũmwo mbaara-inĩ kana aheo wĩra ũngĩ o wothē. Ihinda rĩa mwaka mũgima, nĩarekwo aikare muciĩ ambe akenie mütumia wake ũcio ahikĩtie.

⁶ Ndũkanoe mahiga meerĩ ma gĩthĩi ma mündũ ũrĩ na thĩĩrĩ waku, o na kana ũthĩĩ na ihiga rĩa igũrũ riiki atĩ nĩguo rĩrũgamĩrĩre thĩĩrĩ ũcio, nĩ ũndũ gwĩka ũguo no ta kuoya muoyo wa mündũ ũcio.

⁷ Mündũ angĩnyiitwo aiyēte mũrũ wa ithe Mũisiraeli akamũtua ta ngombo kana akamwēndia, muciĩ ũcio no nginya ooragwo. No nginya mũniine ũũru wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁸ Ha ũhoro wa mĩrĩmũ ya mangũ, mwĩmenyagĩrĩrei mũno gwĩka o ũrĩa athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, makaamũruta. No nginya mũrũmĩrĩre wega ũrĩa ndĩmathite. ⁹ Ririkanai ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Miriamu mũrĩ njĩra-inĩ mwarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

¹⁰ Hĩndĩ irĩa ũngikombithia mündũ wa itũũra kĩndũ o gĩothe, ndũkanatoonye nyũmba yake, ũgĩire kĩrĩa eraniire atĩ nĩakaruta kĩrũgamĩrĩre. ¹¹ Ikara nja ũreke mündũ ũcio ũkombithitie kĩndũ akũrehere kĩrĩa eraniire hau nja. ¹² Mündũ ũcio angikorwo arĩ mũthĩĩni, ndũkanaraarie kiu eeraniire. ¹³ Mũcookerie kabuti gake riũa rĩtanathũa nĩgeetha ehumbe agikoma. Hĩndĩ iyo nĩagagũcookeria ngaatho, nago ũndũ ũcio nũkonwo ũrĩ gĩko kia ũthĩngu maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

¹⁴ Ndũkanahinyirĩre mündũ wa kũrĩhwo ũrĩa mũthĩĩni na mũbatari, arĩ mũrũ wa ithe wanyu Mũisiraeli kana mündũ wa kũngĩ ũtũũraga itũũra rĩmwe rĩa matũũra manyu. ¹⁵ Mũrĩhe mũcaara wake wa o mũthenya riũa rĩtanathũa, nĩ ũndũ nĩ mũthĩĩni na mũcaara ũcio nĩguo ehokete. Kwaga ũguo, aahota gũkaira Jehova igũrũ riaku, nawe woneke wĩhĩtie harĩ Jehova.

¹⁶ Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma ciana ciao, kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa mahĩtia ma maithe; o mündũ arĩkuaga nĩ ũndũ wa mehia make mwene.

¹⁷ Ndũkanaagithie mündũ wa kũngĩ kana mwana wa ngoriai kĩhooito ciira-inĩ, kana woe kabuti ka mütumia wa ndigwa karũgamĩrĩre thĩĩrĩ. ¹⁸ Ririkanaga warĩ ngombo bũrũri wa Misiri, na Jehova Ngai waku nĩagũkũũrĩre ũkiuma kuo. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

¹⁹ Rĩrĩa ũkũgetha mũgũnda waku, ũngĩriganĩrwo nĩ gĩthĩi, ndũgagũcookere. Gĩtigĩre mündũ wa kũngĩ, na mwana wa ngoriai, na mütumia wa ndigwa, nĩgeetha Jehova Ngai waku akũrathĩmage wĩra-inĩ wothē wa moko maku. ²⁰ Hĩndĩ irĩa ũkũhũũra ndamayiũ kuuma mĩti-inĩ yaku, tigaga gũcookeria hongē ciaguo riita rĩa keerĩ. Tigagĩria andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mütumia wa ndigwa matigari. ²¹ Hĩndĩ irĩa ũkũgetha thabibũ mũgũnda waku wa mĩthabibũ, ndũgacooke kũhaara rĩngĩ iria ciatigwo. Tigagĩria mündũ wa kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mütumia wa ndigwa matigari. ²² Ririkanaga atĩ warĩ ngombo bũrũri wa Misiri. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

25

¹ Hangĩgĩa ngarari gatagatĩ ka andũ eerĩ, nĩmatware ciira ũcio igooti-inĩ, nao atuithania a ciira mamatuithanie, marekererie mündũ ũrĩa ũtari na mahitia, nake ũrĩa ũrĩ na mahitia mamũtũire itua. ² Kũngĩoneka atĩ ũrĩa ũrĩ na mahitia nĩagĩrĩre kũhũũrwo, mũtuithania wa ciira nĩagaathana akome ahũũrwo iboko iringaine na mahitia make, muciĩ ũcio akĩonaga, ³ no rĩrĩ, ndakamũhũũrithie iboko makiria ya mĩrongo ina. Angĩhũũrwo makĩria ya iboko icio, mũrũ wa thoguo aahota kuoneka arĩ mũmene maitho-inĩ maku.

⁴ Ndũkanoohe ndegwa kanua hĩndĩ irĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũũra.*

⁵ Mündũ na mũrũ wa nyina mangikorwo matũũranagia hamwe, na ũmwe wao akue atarĩ na mwana wa kahĩ, mütumia ũcio wake ndakanahike nja ya nyũmba iyo. Mũrũ ũcio wa nyina na mũthũuriwe nĩakamuoya amũhikie, na amũhingĩre bata wake o ta mũrũ wa nyina na mũthũuriwe. ⁶ Mwana wa mbere wa kahĩ ũrĩa agaaciara nĩwe ũgaatũũria rĩitwa rĩa ũcio ũkũite, nĩgeetha rĩitwa rĩake rĩtikanathario rĩehere Isiraeli.

⁷ No rĩrĩ, mündũ angikorwo ndekwenda kũhikia mütumia wa mũrũ wa nyina, mütumia ũcio nĩagathĩĩ kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, ameere atĩrĩ, “Mũrũ wa nyina na mũthũuri wakwa nĩaregete gũtũũria rĩitwa rĩa mũrũ wa nyina gũkũ Isiraeli. Nĩaregete kũhingia bata ũrĩa mũrũ wa nyina na mũthũuri wa mütumia agĩrĩrwo nĩ kũhingia.” ⁸ Hĩndĩ iyo athuuri acio a itũũra rĩake nĩmageta mündũ ũcio mamwarĩrie. Mündũ ũcio angĩgwatĩria kuuga atĩrĩ, “Ndirenda kũmũhikia,” ⁹ mütumia ũcio wa mũrũ wa nyina nĩakambata athĩĩ harĩ we o hau harĩ athuuri acio, amũrute kĩaatũ kĩmwe gĩake, acooke amũtũire mata ũthiũ, amwĩre atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mündũ ũrĩa warega gwaka nyũmba ya mũrũ wa nyina ekagwo.” ¹⁰ Rũciarũ rwa mündũ ũcio kũu Isiraeli rũgeetagwo Nyũmba ya Mündũ ũrutĩtuo Kĩaatũ.

¹¹ Andũ eerĩ mangikorwo makĩrĩa, nake mütumia wa ũmwe wao oke gũteithũra mũthũuri wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyiite kĩga gĩake gĩa ũciari, ¹² nĩagatinio guoko kũu gwake. Ndakanaigũrwo tha.

¹³ Mũtigaakoragwo na mahiga ma gũthima meerĩ mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyu, rĩmwe iritũ na rĩngĩ ihũthũ. ¹⁴ Mũtigaakoragwo na igeri igĩrĩ itaiganaine nyũmba-inĩ cianyu, kĩmwe kĩnene na kĩmwe kĩnini. ¹⁵ No nginya mũkoragwo na ithimi na igeri iria ciagĩrĩre na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe. ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu niathũire mündũ o wothē wĩkaga maũndũ macio, mündũ o wothē wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.

¹⁷ Ririkanaga ũrĩa Aamaleki maamwikire mũrĩ njĩra-inĩ rĩrĩa mwomire bũrũri wa Misiri. ¹⁸ Hĩndĩ irĩa mwarĩ anogu na mũgathĩrwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyuĩ rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe arĩa maarĩgĩtie na thuuha; makĩaga gwĩtĩgĩra Ngai. ¹⁹ Hĩndĩ irĩa Jehova Ngai wanyu akaamũhe

* 25:4 Ndegwa nĩcio ciarangaga ngano nĩguo imĩtĩgĩthũkanie na mahuti.

ühurüko kuuma küri thü iria ciothe imürigicirrie бүрүри-ини үрiа екүмүһе мүwіgwatіre үтүіке igai rіanyuri, мүкаанина күндү о gіothe kіngіtүma Aamaleki marіrikanwo гүкү thі guothe. Mütіkanariganіrwo nі үндү үcio.

26

Maciaro ma Mbere na Icunjі cia Ikүmi

¹ Rіrіа үgaatoonya бүрүри үрiа Jehova Ngai waku egүkүһе үrі igai, na үwіgwatіre na үtүüre kuo, ² nүkoya maciaro mamwe ma mbere ma kіrіа gіothe үgaakүrіа tіrі-inі wa бүрүри үcio Jehova Ngai arakүһе na үmekіre kiondo. Ücooke үthіі handү һarіа Jehova Ngai waku agaathuura ha гүtүүrіа Rіitwa rіake, ³ wіre мүthіnjіrі-Ngai үrіа үrі wіra-inі һindі үyo atіrі, “Nіndoiga үmүthі ndі mbere ya Jehova Ngai wakwa atі nіndіkіtie гүkіnya бүрүри үрiа Jehova eerіre maithe maitү ma tene na mwіhitwa atі nіagatүһe.” ⁴ Nake мүthіnjіrі-Ngai үcio nіakamүkіra kiondo kіu kuuma moko-inі maku, akіge hau mbere ya kіgongona kіа Jehova Ngai waku. ⁵ Nіngі nүkоiga үrі hau mbere ya Jehova Ngai waku atіrі: “Baba aarі Mүsuriata watүuraga orүuraga,* nake agіkүrүka agіthіі бүрүри wa Misiri marі na andү mataarі aingі, nao magіtүura kuo na magіtүika rүrіrі rүnene rүrі hinya na rwa andү aingі. ⁶ No andү a Misiri nіmatүnyamarіe na magіtүma tүthііnіke, na magіtүrutithia wіra wa hinya. ⁷ Hіndі үyo tүgіkairіа Jehova, o we Ngai wa maithe maitү, nake Jehova akіgua mүgambo witү, na akіona mіtangіko iitү, na wіra мүrіtү na үrіа twahiinyagіrіrio. ⁸ Nі үндү үcio Jehova agіtүruta бүрүри wa Misiri na guoko gwake kwa hinya, na гүtambүrүkіtү, akіhүthіra maүndү manene ma kүmakanіa, na akіringa ciama, o na agіka maүndү ma mageganіa. ⁹ Nіatүrehire күндү гүкү na agіtүһе бүрүри үyү, бүрүри үrі бүthі wa iria na үkүі; ¹⁰ na rіrі, nіndarehe maciaro ma mbere ma tіrі үrіа, Wee Jehova, үһeete.” Nawe үkіge kiondo kіu mbere ya Jehova Ngai waku na үinamіrіre mbere yake. ¹¹ Wee mwene, na Alawii, o na andү a күngі arіа marі thіinі wanyu, nіmүgakenera maүndү mothe mega marіа Jehova Ngai wanyu amүһeete na akahe andү a nyүmba cianyu. ¹² Rіrіа үgaakorwo үrіkіtie kwamүra gіcunjі gіа ikүmi kіа maciaro maku mothe mwaka-inі wa gatatү, mwaka үcio wa күrutwo gіcunjі gіа ikүmi, nіүgakiheana күrі Alawii, na күrі mүndү wa күngі, na күrі mwana wa ngorіai, o na күrі mütumia wa ndigwa, nіgeetha marіe mahүüne marі kүu matүura-inі manyu. ¹³ Ücooke wіre Jehova Ngai waku atіrі, “Nіndіkіtie күruta gіcunjі kіrіа kіamүre kuuma nyүmba-inі yakwa, na nі ndіkіheanіte күrі Mүlawii, na күrі mүndү wa күngі, na күrі mwana wa ngorіai, na күrі mütumia wa ndigwa o ta үrіа wothе wathanіte. Nditiganіrie maathanі maku o na kana ngariganіrwo nі rіmwe rіamo. ¹⁴ Ndirіte gіcunjі o na kіmwe gіа kіrіа kіamүre һindі ya macakaya, kana ngeheria o na kіmwe gіakіo rіrіа ndaarі mүthaaһu, o na kana ngarutіra arіа akuү kіmwe gіakіo. Nіnjathikіre Jehova Ngai wakwa, nіnjikіte o ta үrіа wothе үnjathіte. ¹⁵ Kіrore үrі o kүu igүrү, o kүu gіtүuro gіaku gіtheru, үrathime andү aku a Isiraeli na бүрүri үyү үtүһeete o ta үrіа werіre maithe maitү ma tene na mwіhitwa, бүрүri үrі бүthі wa iria na үkүі.”

Rүmagіrіra Maathanі ma Jehova

¹⁶ Jehova Ngai waku egүgwatha үmүthі үrүmagіrіre irіra cia watho wa күrүmіrіrwo, na mawatho; үmenyerere kүmaathіkіra na ngoro yaku yothе na muoyo waku wothе. ¹⁷ Nүmbүrіte үmүthі atі Jehova nіwe Ngai waku, na atі nүrіthiіaga na njira ciake, na nүrіathikagіra irіra cia watho wake wa күrүmіrіrwo, na maathanі make, o na mawatho, na atі nүrіmwathikagіra. ¹⁸ Nake Jehova nіoimbүrіte үmүthі atі wee үrі rүrіrі rwake, rүrіrі rwa bata mүno o ta үrіа eeranіre, na nі үrіmenyagіrіra maathanі make mothe. ¹⁹ Nіoimbүrіte atі nіagagүtүgіria, үgie na ngumo na gіtіio гүkіra ndүrіrі ciothe iria oombite, na nіүgatuika rүrіrі rүtheru күrі Jehova Ngai waku, o ta үrіа eeranіre.

27

Kіgongona Kіrіma-inі kіа Ebali

¹ Musa na athuuri a Isiraeli nі maathire andү, makіmeera atіrі: “Rүmiai maathanі maya mothe ndiramүһе үmүthі. ² Mwarіkia күringa Rүü rwa Jorodani mütöonye бүрүri үрiа Jehova Ngai wanyu екүмүһе-рi, мүкааһаанда mahiga manene na mүmathinge na rіүmba. ³ Mүkaandіka igүrү rіamo ciugo ciothe cia watho үyү mwarіkia күringa мүrimo үrіа үngі mütöonye бүрүri үрiа Jehova Ngai wanyu екүмүһе, бүрүri үrі бүthі wa iria na үkүі, o ta үrіа Jehova Ngai wa maithe manyu aamwіrіre. ⁴ Na mwarіkia күringa Rүü rwa Jorodani, мүкааһаанда mahiga macio kіrіma-inі kіа Ebali, ta үrіа ndiramwatha үmүthі, na mүmathinge na rіүmba. ⁵ Nіngі mүgaakіra Jehova Ngai wanyu kіgongona, kіgongona kіа mahiga. Mütіkanahүthіre күндү o gіothe gіа kіgera mahiga-inі macio. ⁶ Mүgaakіra Jehova Ngai wanyu kіgongona na mahiga moimіte mүgүnda, na мүrutіre Jehova Ngai wanyu maruta ma njino igүrү wakіo. ⁷ Mүkarutіra indo cia magongona ma үguano o hau, мүcіrіe mүgіkenagіra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu. ⁸ Na nіmүkandіka ciugo ciothe cia watho үyү mahiga-inі macio мүкааһаанда na ndemwa ikuoneka wega.”

Irumi kuuma Kіrіma-inі kіа Ebali

⁹ Nake Musa na athіnjіrі-Ngai, arіа maarі Alawii, makіra andү othe a Isiraeli atіrі, “Ta kirai, inyuі andү a Isiraeli, na mүthikіrіrie! Rіu nіmүtүkіte andү a Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Athikіrai Jehova Ngai wanyu na мүrүmіrіre maathanі make na kіrіra kіа watho wake wa күrүmіrіrwo үrіа ndiramүһе үmүthі.”

¹¹ Mүthenya o ro үcio, Musa agіatha andү acio, akіmeera atіrі:

* 26:5 Jakubu nіwe үgүwetwo haha arі Mүsuriata үrіа worүuraga.

¹² Mwarĩkia kũringa Rũũ rwa Jorodani, mĩhĩrĩga ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawi, na wa Juda, na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini. ¹³ Nayo mĩhĩrĩga ĩno nĩĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Ebali yanĩrĩre irumi: Nĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri, na wa Zebuluni, na wa Dani na wa Nafitali.

¹⁴ Nao Alawii nĩĩmakoiga ciugo na mũgambo mũnene, meere andũ othe a Isiraeli atĩrĩ:

¹⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũicũhagia mũhianano kana agatwekia mũhianano, kĩndũ kĩa magigi harĩ Jehova, wĩra wa moko ma mũbundi, na akahaanda kĩndũ kĩa na hithe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

¹⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtatĩaga ithe kana nyina.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

¹⁷ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa weheragia ihiga rĩa mũhaka wake na mũndũ wa itũũra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

¹⁸ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũhitithagia mũtumumu njĩra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

¹⁹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtaciiragĩra mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa na kihooto.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

²⁰ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mũtumia wa ithe, nĩgũkorwo nĩ ũrĩrĩ wa ithe aagĩre gĩtĩo.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

²¹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũngĩkoma na nyamũ o yothē.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

²² “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na mwarĩ wa nyina, kana na mwarĩ wa ithe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

²³ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkomaga na nyina wa mũtumia wake.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

²⁴ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũragaga mũndũ wa itũũra riake na hithe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

²⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wamũkagĩra ihaki nĩguo oorage mũndũ ũtarĩ na ihĩtia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

²⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩrĩmagia ciugo cia watho ũyũ na ũndũ wa gũcĩhingia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige, “Amenĩ!”

28

Irathimo nĩ ũndũ wa Gwathika

¹ Ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku kũna na ũmenyerere maathani make mothe marĩa ngũkũhe ũmũthĩ, Jehova Ngai waku niagagũtũũgĩria igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. ² Irathimo ici ciothe nĩ igagũkinyĩra na itwaranage nawe ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku:

³ Nĩũkarathimĩrwo kũu itũũra-inĩ inene, na ũrathimĩrwo mĩgũnda-inĩ.

⁴ Ũciari wa nda yaku nĩũkarathimwo, o na ũrathimĩrwo maciaro ma mĩgũnda waku na maciaro ma mahiũ maku, nĩmo njau cia ng'ombe ciaku na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

⁵ Kĩondo giaku o na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩra mũtu nĩĩkarathimwo.

⁶ Nĩũrĩrathimagwo rĩnũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ o na rĩumagarĩro-inĩ.

⁷ Jehova nĩarĩtũmaga thũ iria ingĩarahũka igũũkĩrĩre ihootagĩrwo mbere yaku. Irĩkũhithũkagĩra na njĩra ĩmwe, no irĩkũũragĩra na njĩra mũgwanja.

⁸ Jehova niagatũma kĩrathimo kũu makũmbĩ-inĩ maku o na ũndũ-inĩ o wothē ũngĩka na moko maku. Jehova Ngai waku niagakũrathimĩra bũrũri-inĩ ũcio arakũhe.

⁹ Jehova niagakũhaanda agũtue rũrĩrĩ rwake rũtheru o ta ũrĩa aakwĩrĩre na mwĩhitwa, ũngĩmenyerera maathani ma Jehova Ngai waku na ũthiĩage na njĩra ciake. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo nacio ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ nĩcikoona atĩ wĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova, nacio niagagwĩtigĩra. ¹¹ Jehova niagakũhe ũgaacĩru mũingĩ, akũgaacĩrithie ũciari-inĩ wa nda yaku, na maciaro-inĩ ma ũhiũ waku, na maciaro-inĩ ma mĩgũnda yaku, kũu bũrũri-inĩ ũrĩa erĩre maithe manyu ma tene na mwĩhitwa atĩ niagakũhe.

¹² Jehova niakahingũra igũrũ, o kũu kũrĩ nyũmba cia mũthiithũ wa indo iria aheanaga, nĩguo oirĩrie bũrũri waku mbura hĩndĩ yayo yakinya, na arathime wĩra wothē wa moko maku. Nĩũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ indo, no wee ndũgakomba kuuma kũrĩ mũndũ o na ũrikũ. ¹³ Jehova agaagũtua wa gũtongoria, no ti wa kũrigia. Ũngĩrũmbũyĩ maathani ma Jehova Ngai waku marĩa ndĩrakũhe ũmũthĩ, na ũmenyerere ũmarĩmĩrĩre, ũrikoragwo hĩndĩ ciothe ũrĩ wa mbere na ndũgatuĩka wa kũrigagia. ¹⁴ Ndũkanehũgũre mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa maya ndĩrakũhe ũmũthĩ, kana ũrũmagĩrĩre ngai ingĩ na ũcitungatagĩre.

Irumi nĩ ũndũ wa Kwaga Gwathika

¹⁵ No rîrî, üngîaga gwashîkîra Jehova Ngai waku, na wage kürûmîrîra wega maathani make mothe na îrîra cia watho wa kürûmîrîrwo iria ndîrakûhe ümûthî, irumi ici ciothe nîigagûkinyîrîra:

¹⁶ Nîükanyîitwo nî kîrûmi üri îtiûra-inî inene o na ünyîitwo nî kîrûmi üri mîgûnda-inî.

¹⁷ Kîondo gîaku na ndîrî yaku ya gûkandîrwo mûtu nîükanyîitwo nî kîrûmi.

¹⁸ Üciari wa nda yaku nîükanyîitwo nî kîrûmi, o na irio cia mîgûnda waku, na mahîu maku, ma njaü cia ng'ombe na tûuri twa ndûuru ciaku cia mbûri.

¹⁹ Nîükanyîitwo nî kîrûmi rîinûkîro-inî rîa gwaku müciî, na ünyîitwo nî kîrûmi ükiumagara.

²⁰ Jehova nîagakûrehithîria irumi, na kîrigîicano, na ikûuma ündû-inî üria wothe ürfîkaga na guoko gwaku, nginya akûniine üthire na ihenya nî ündû wa wîhia üria wîkîte wa kûmûtiganîria. ²¹ Jehova nîagakûhûura na mîrimû nginya akûniine wehere bûrîri üria üratoonya üwîgwatîre. ²² Jehova nîagakûhûura na mîrimû wa kûhûrûka mwîrî, na wa kûhiûha mwîrî, na wa kürugîka, na agûcine na ürugarî müingî, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu, maîndû macio makûhûre nginya makûniine. ²³ Matu maria marî igûrû wa mûtwe waku nîmagatuika gîcango, nakuo thî waku gûtuîke kîgera. ²⁴ Jehova nîagatûma mbura ya bûrîri waku itûike rûkûngû na mûtutu; igaakuurîra yumîte igûrû nginya üniinwo.

²⁵ Jehova nîagatûma ühootwo nî thû ciaku. Ügaacihithûkîra na njîra îmwê, no üciûrîre na njîra mûgwanja, na nî ügaatuika kindû kî magîgi harî mothamaki mothe ma thî. ²⁶ Ciimba ciaku ügaatuika irio cia nyoni ciothe cia rîera-inî na cia nyamû cia gûkû thî, na gûtikagîa mûndû wa gûcihahûra ciûre.

²⁷ Jehova nîagakûhûura na mahûha maria ma bûrîri wa Misîri, na mîrimû ya ngaai, na ironda iratogota, na ühere, na ndûkahona. ²⁸ Jehova nîagakûhûura na ügûrûki na ütumumu, na kîrigîicano kîa mecîiria.

²⁹ Nîügathîi ükîhambatagîria kûri mûthenya barigîci ta mûndû mûtumumu arî nduma-inî. Ndûkagaacîra ündû-inî o wothe ügeeka; mûthenya o mûthenya nîükahinyagîrîrio na ügatunywo indo ciaku, hatarî mûndû üngûteithûra.

³⁰ Nî ükaagîa kîrîiko na mûndû-wa-nja gîa kûmûhîkia, no mûndû üngî nîakamuoya akome nake. Nîügaka nyûmba no ndûkamîtûura. Nîükahaanda mûgûnda wa mîthabîbû no ndûkambîrîria gûkenera maciaro mayo. ³¹ Ndegwa yaku nîigathînjwo ükîonaga na maitho maku, no ndûkamîria. Ügatunywo ndigîri yaku na hînya na ndîgacookio. Ng'ondû ciaku nîikaneanwo kûrî thû ciaku na gûtirî mûndû ügaaciteithûkia. ³² Aanake aku na airîtu aku nîmakaneanwo kûrî rûrîrî rûngî, namo maitho maku mathîre hînya ükîmacûthîrîria mûthenya o mûthenya, na ndûkahota gwîka ündû na guoko gwaku. ³³ Rûrîrî ütöoî nîrûkarîa irio cia bûrîri iria ürûtîre wîra, na gûtirî kindû ükaagîa nakîo, tîga o kûhînyîrîrio gûkîru matukû maku mothe. ³⁴ Maîndû maria ükooona nî magaatûma ügûrûke. ³⁵ Jehova nîakahûura maru maku na magûrû maku na mahûha marî ruo matangîhona, namo mahunje kuuma makînya maku nginya ruototia rwa mûtwe waku.

³⁶ Jehova nîagagûtware hamwe na mûthamaki üria wîrûgamîirîe agwathage kûrî rûrîrî ütöoî kana rûkamenywo nî maitho manyu. Üri kûu nîükahooyaga ngai ingî, ngai cia mîti na cia mahîga. ³⁷ Ügaatuika kindû kî magîgi, na kindû gîa gûthekererwo na kûnyararwo nî ndûrîrî ciothe kûu Jehova agaagûtware.

³⁸ Ükaahaanda mbegû nyingî mûgûnda-inî no ükaagetha o tûnîni, nî ündû nîikarîo nî ngîgi. ³⁹ Ükaahaanda mîgûnda ya mîthabîbû na ümîrîmîre, no ndûkanyua ndîbei yayo kana ütue thabîbû, nî ündû igunyû nîigacîria. ⁴⁰ Ügaakorwo na mîti ya mîtamaiyû bûrîri-inî waku wothe, no ndûkahûthîra maguta mayo, nî ündû ndamaiyû nîigaitîka thî. ⁴¹ Ükaagîa na aanake na ügîe na airîtu no ndûgatûura nao, nî ündû nîmagatahwo mathîi ükombo-inî. ⁴² Mîrumbî ya ngîgi nîikegwatîra mîti yaku yothê na îrîe irio cia bûrîri waku.

⁴³ Mûndû wa kûngî üria ütûuranagia na inyuî agaakîrîrîria kwambatîra igûrû rîaku, na we ükîrîrîrie o kûnyîiha. ⁴⁴ Nî agagûkombagîra nowe ndûkamûkombagîra. Agaatuika wa gûtongoria nawe ütûike wa kûrigia.

⁴⁵ Irumi ici ciothe nîigagûkinyîrîra. Nîigathingatana nawe igûtoorie nginya ikûniine, nî tondû nd-wathîkîre Jehova Ngai waku, na ndûmenyereire maathani na îrîra cia watho wa kürûmîrîrwo iria aakûheire.

⁴⁶ Igaatuika kîmenyithia na igeeganîa harîwe, o na harî njîaro ciaku nginya tene. ⁴⁷ Tondû ndûigana gûtungatîra Jehova Ngai waku üri na gîkeno na ücanjamûkîte hîndî ya ügaacîru, ⁴⁸ tondû ücio ügaatungatîra thû ciaku iria Jehova agaagûtûmîra igûûkîrîre, üri mûhûtu na ünyootîi, na üri njaga na üri mûthîniku mûno. Nîagagwîkîra icooki rîa kîgera ngingo nginya akûniine.

⁴⁹ Jehova nîagakûrehithîria rûrîrî ruumîte kûraya, rûgûûkîrîre, kuuma iturî-inî cia thî, rûmbûkîte o ta nderî, rûrîrî ütangîmenya rwario rwa ruo, ⁵⁰ rûrîrî rwa gwtîgîrwo, rûtangîtîia andû akûrû nginya rûigûire andû ethî tha. ⁵¹ Nîmakarîa njaü cia mahîu maku, na marîe maciaro ma bûrîri waku nginya makûniine. Matigagûtîgîria ngano, kana ndîbei ya mûhîhano, kana maguta, o na kana magûtîgîre njaü o na îmwê ya ndûuru cia ng'ombe ciaku kana tûuri twa rûuru rwa mbûri ciaku, nginya üthînikîe biû. ⁵² Nîmakarîgîcîria matûura mothe manene guothe bûrîri-inî waku, o ngînya thîngo îcio ndaihu ciaktîwo na hînya na wîhokete imomoke. Nîmakarîgîcîria matûura manene mothe maria marî bûrîri-inî üria Jehova Ngai waku egûkûhe.

⁵³ Tondû wa thîina üria ükaareherwo nî thû yaku hîndî ya kûrigîicîrio, nî ükaarîa maciaro ma nda, ürie nyama cia ariû na airîtu arîa Jehova Ngai waku akûheete. ⁵⁴ O na mûndû üria mûhooreri mûno na üri tha gatagatî-inî kanyu ndakaiguîra mûrû wa nyina tha, kana mûtumîa wake ürio endete, kana cîana cîake iria itigaire, ⁵⁵ na ndarî mûndû o na ümwê wao akaahe nyama cia cîana cîake îcio ararîa. Îcio nocio kindû kîria agaakorwo atigîtie nî ündû wa thîina üria thû yaku ügaakûrehere hîndî îria îkaarîgîcîria matûura maku

manene mothe. ⁵⁶ Mündü-wa-nja üria mühooreri müno na üri tha gatagati-ini kanyu, ücio üri tha müno na mühooreri nginya ndangümirira kühutia thi na ikinya riake, niakaima müthuuriwe üria endete, na müriü kana mwarí, ⁵⁷ njogu iria yumite nda yake na ciana iria agaciara. Nígukorwo no ende güciria na hito hündi iyo ya kúrigicirio na ya thiina üria thi ciaku igaakühere kuu matüüra-ini manene manyu.

⁵⁸ Üngiaa kúrimirira wega ciugo ciothe cia watho üyü, iria ciandikitwo ibuku-ini rüri, na wage gütia riitwa rüri rüri riiri na ria gwtigirwo, ria Jehova Ngai waku, ⁵⁹ Jehova niagakühithiria müthiro ya kumakania, wee na njaro ciaku, na thiina münene na wa ihinda iriaya, o na mirimü müru na ya güikara müno. ⁶⁰ Niagakühithiria mirimü yotho ya bürüri wa Misiri iria wetigirite, nayo niigakwigwatirira. ⁶¹ O na ningi Jehova niagakühithiria mirimü ya mithemba yotho o na mathiina maria matari maandike Ibuku-ini rüri ria Watho, nginya üniinwo. ⁶² Inyuü mwarí aingi ta njata cia igürü, mügaatigara o andü anini mügitarwo, ni ündü wa kwaga gwithikira Jehova Ngai wanyu. ⁶³ O ta üria Jehova aakeneire kümügaacirithia na kümüingihia, noguo agaakena akimuharagania na akimüniina. Nimükamunywo mweherio bürüri üria mürahi müwigwatire.

⁶⁴ Ningi Jehova niagakühurunya ndürüri-ini ciothe, kuuma gituri kímwe gia thi nginya kiria kingi. Üri kuu ükaahooyaga ngai ingi, ngai cia miti na cia mahiga, iria wee o na maithe manyu mütooi. ⁶⁵ Üri gatagati-ini ka ndürüri icio ndükoono ündü mwega, kana wone handü ha kühurükia ikinya ria kügürü gwaku. Müri kuu Jehova niagatüma ütangike meciiria na maitho mage kuona, o na üürwo nĩ hinya. ⁶⁶ Ügaatüra na wagagu, üiyüritwo nĩ guoya ütükü na müthenya, ütari na ma ya ütüüro waku. ⁶⁷ Rüciini ükoiga atiri, “Naari korwo nĩ hwaí-ini!” Naguo hwaí-ini ükoiga atiri, “Naari korwo nĩ rüciini!” Tondü wa kumakania kiria gigaakorwo kümüyürite ngoro cianyu, na maündü maria maitho manyu makeyonera. ⁶⁸ Jehova akaamücookia bürüri wa Misiri na meeri, rügenderü ndoigire mütkanarüthi ringi. Müri kuu nikuo mukeneana mügürwo nĩ thü cianyu, müri ngombo cia arüme na cia andü-a-nja, no gütiri mündü ükaamügüra.

29

Kwerühio gwa Kirikaniro

¹ Ici nicio ciugo cia kirikaniro kiria Jehova aathire Musa arikanire na andü a Israeli kuu Moabi, hamwe na kirikaniro kiria aarikanire nao mari Horebu.

² Musa njetire andü a Israeli othe, akimeera atiri:

Maitho manyu nimeyoneire üria wotho Jehova eekire Firaüni kuu bürüri wa Misiri, na üria eekire anene ake othe na bürüri wake wotho. ³ Nimweyoneire na maitho manyu magerio macio manene, o na ciana na maündü manene ma kugegania. ⁴ No nginya ümüthi Jehova ndamüheete meciiria mari na ümenyo, kana maitho me kuona, kana matü me küigua. ⁵ Ihinda riu ria miaka mirongo ina ndamütongoririe werü-ini, nguo cianyu itigana gütuika, o na kana iraatü iria ciari magürü manyu igitarüka. ⁶ Mütiigana kúria irio, kana mukinyu ndibe kana kindü kingi o giothe kigagatu. Ndeekire ündü ücio nigeetha mümenye ati nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁷ Riria mwakinyire gükü, Sihoni müthamaki wa Heshiboni, na Ogu müthamaki wa Bashani nímookire kühüürana na ithui, no nítwamatoorire. ⁸ Nitwegwatire bürüri wao na tüküüheana ütuke igai ria andü a mühiriga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mühiriga wa Manase.

⁹ Rümüirai wega ciugo cia kirikaniro giki, niguo mügaacire maündü-ini mothe maria mürikaga. ¹⁰ Inyuü inyuotho mürugamite ümüthi mbere ya Jehova Ngai wanyu, na atongoria anyu, na atongoria a mühiriga anyu, na athuuri anyu, na anene anyu, na arüme iria angí othe a Israeli, ¹¹ hamwe na ciana cianyu, na atumia anyu, na andü a kungü iria matüüraga kambí-ini cianyu, iria mamunagira ngü na makamüthahira maaí. ¹² Mürugamite haha niguo mügie na kirikaniro na Jehova Ngai wanyu, kirikaniro kiria Jehova ekügia na inyuü ümüthi, na akihüire mühüüri na ündü wa mwihitwa, ¹³ na agükire hinya küna ati müri andü ake ümüthi, na ati atuke Anyu wanyu, o ta üria aamwiriire, na ningi o ta üria eehitire küri maithe manyu Iburahimu, na Isaaka, na Jakubu. ¹⁴ Ndirathondeka kirikaniro giki na mwihitwa na inyuü inyuüki, ¹⁵ o inyuü mürugamite haha na ithui ümüthi mbere ya Jehova Ngai witü, no nĩ hamwe na iria matari haha ümüthi.

¹⁶ Inyuü ene nímüüü üria twatüüraga bürüri wa Misiri na üria twatükaniire mabürüri-ini tügüka gükü. ¹⁷ Gatagati-ini kao nímüonire mihianano yao iri thaahu, na ngai cia kühooyo cia miti na cia mahiga, na cia betha na cia thahabu. ¹⁸ Menyererai wega hatigakorwo mündü mürüme kana mündü-wa-nja, kana andü a nyumba imwe kana mühiriga gatagati-ini kanyu ümüthi, üngigia na ngoro ya kühutatira Jehova Ngai witü athi akahooe ngai cia ndürüri icio; menyererai wega gütikagie müri müürü gatagati kanyu üngiciara maciaro marürü ta nyongo.

¹⁹ Riria mündü ta ücio aigua ciugo cia mwihitwa üyü, eitagiria kirathimo, na nĩ ündü ücio ageciiria atiri, “Ndikona ügwati o na ingikiria güthi na njira yakwa mwene.” Ündü ücio niükarehe mwanangiko bürüri üria üri maaí, o na üria müng’aru. ²⁰ Jehova ndari hündi akenda kümürekerä; marakara make na kiyo giäke niikarimbükira mündü ücio. Irumi ciothe iria ciandikitwo ibuku-ini rüri niikamükinyirira, nake Jehova niakahuura riitwa riäke riehere gükü thi. ²¹ Jehova niakamwamüra kuuma mühiriga-ini yotho ya Israeli, anyiitwo nĩ mwanangiko, kuringana na irumi ciothe cia kirikaniro kiria kiandike thiini wa Ibuku rüri ria Watho.

²² Ciana cianyu iria ikaamüürümirira njaro-ini iria igooka thuutha, o na ageni iria magooka moimite mabürüri ma kürya nimakona mathiina maria makorete bürüri o na mirimü iria Jehova ahüürüte bürüri nayo. ²³ Bürüri wotho ügaatüka kündü gütangiküra kindü, küiyürite cumbi na übiriti, gütiri kindü

gîkahaandwo na gütîrî rîya rîgaakûra kuo, kana kîndû kîmere kuo. Gûkahaana ta mwanangîko wa matûûra ma Sodomu na Gomora, na Adîma o na Zeboîmu, marîa Jehova aaharaganîrie arî na marakara mahîû.
²⁴ Ndûrîrî ciothe ikooria atîrî, “Nî kîî gîtûmîte Jehova eke bûrûrî üyû üguo? Marakara maya mahîû üû, nî ma kî?”

²⁵ Nârîo icookio rîgaakorwo rîrî atîrî, “Nî tondû andû aya nîmatiganîurie kîrîkanîro kîa Jehova, Ngai wa maithe mao, kîrîkanîro kîria aagîre nao rîria aamarutire bûrûrî wa Misîrî. ²⁶ Nîmamwehereire magîthîi kûhooya ngai ingî na magîciinamîrîra, ngai matooi, na ngai Jehova ataamaheete. ²⁷ Nî ündû ücio marakara ma Jehova makîrîrîmbûkîra bûrûrî üyû, akîûkinyîria irumi iria ciothe ciandikîtwo ibuku-inî rîrî. ²⁸ Nîngî Jehova, arî na marakara mahîû na mang’ûrî manene, nîamamunyire kuuma bûrûrî wao akîmaikia bûrûrî üngî, ta ûria gûtariî rîu.”

²⁹ Maündû ma hithe nî ma Jehova Ngai witû, no maündû marîa maguûrie nî maitû na ciana ciitû nginya tene, nîguo tûrûmagîrîre ciugo ciothe cia watho üyû.

30

Ûgaacîru Thuutha wa Gûcookerera Jehova

¹ Rîria irathimo na irumi ici ciothe njigîte mbere yaku igaagûkinyîria, nawe üciamûkîre ngoro-inî yaku kûria guothe Jehova Ngai waku agaakûhurunjîra ndûrîrî-inî, ² na rîria wee mwene na ciana ciaku ùgaacookerera Jehova Ngai waku na ümwathîkîre na ngoro yaku yothe na muoyo waku wotho, kûringana na ûria wotho ngûgwatha ümûthî-rî, ³ hîndî îyo Jehova Ngai waku nîagagûcookeria irathimo ciaku na akûigûire tha, na nîagagûcookanîrîria rîngî, akûrute ndûrîrî-inî ciothe kûria aakûhurunjîre. ⁴ O na üngîgaakorwo üthaamîrio bûrûrî ûria üri kûraya mûno gûkû thî, Jehova Ngai waku nîagagûcookanîrîria, akûrute kuo agûcookie bûrûrî-inî waku. ⁵ Nîagagûcookie bûrûrî ûria warî wa maithe maku, na we nîûkawîgwatîra. Nîagatûma ùgaacîre na üngîthe gûkîra maithe maku. ⁶ Jehova Ngai waku nîakaruthia ngoro yaku na aruithie ngoro cia njiaro ciaku, nîgeetha ümwendage na ngoro yaku yothe na muoyo waku wotho, nîguo ütüire muoyo. ⁷ Jehova Ngai waku nîagakinyîria irumi ici ciothe kûrî thû ciaku iria igûthûire na ikûnyariiraga. ⁸ Nîûgacooka gwathîkîra Jehova rîngî, na ürûmîrîre maathani make, o maya ndîrakûhe ümûthî. ⁹ Hîndî îyo Jehova Ngai waku nîagatûma ütheereme mûno wîra-inî wotho wa moko maku na maciaro-inî ma nda yaku, o na njâû cia mahîû maku na maciaro ma mîgûnda yaku. Jehova nîagakena rîngî nî ündû waku, na atûme ùgaacîre, o ta ûria aakenire nî ündû wa maithe maku, ¹⁰ üngîgaathîkîra Jehova Ngai waku, na ümenyagîrîre maathani make na irîra cia watho wake wa kûrûmîrîrwo ûria wandikîtwo lbuku-inî rîrî rîa Watho, na ùcookerera Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo waku wotho.

Kûheo Gûthuura Muoyo kana Gîkuû

¹¹ Na rîrî, ûria ndîragwatha ümûthî ti ündû üri hinya, üngîkûrema, kana ündû ütangîhota gwîka. ¹² Ndûrî igûrû matu-inî, atî no ürie atîrî, “Nûû ükwambata igûrû, aügûire atûrehere, na awanîrîre kûrî ithuî nîguo tûwathîkîre?” ¹³ O na ndûrî mûrîmo ûria üngî wa iria, atî no ürie atîrî, “Nûû ükûringa iria, aügûire atûrehere, na awanîrîre kûrî ithuî nîguo tûwathîkîre?” ¹⁴ Aca, ti üguo, kiugo kîrî hakuhî mûno nawe; kîrî o kanua-inî gaku na ngoro-inî yaku, nîguo ügîathîkîre.

¹⁵ Atîrîrî, ümûthî üyû nîndaiga ühoru wa gütûura muoyo na wa ùgaacîru mbere yaku, o na wa gîkuû na wa mwanangîko. ¹⁶ Nîgûkorwo ndagwatha ümûthî wendage Jehova Ngai waku, na üthiage na njîra ciake, na ümenyagîrîre maathani make, na irîra cia watho wa kûrûmîrîrwo, na mawatho; hîndî îyo nîugatûura muoyo na üngîhe, nake Jehova Ngai waku nîagakûrathima üri bûrûrî-inî ûria üratoonya üwigwatîre.

¹⁷ No ngoro yaku îngîkagarûrûka wage gwathîka, na üguucîrîrio, ünamîrîre ngai ingî ücihoee, ¹⁸ ngûkwîra na ma ümûthî atî no ükaaniinwo. Ndûgatûura matukû maingî bûrûrî-inî ûria üraringa Rûûi rwa Jorodani üutoonye na üwigwatîre.

¹⁹ Ümûthî ndeeta igûrû na thî ituîke aira atî nînjigîte mbere yaku ühoru wa gütûura muoyo na wa gîkuû, na wa irathimo na wa irumi. Na rîrî, thuura muoyo, nîguo wee na ciana ciaku mütûire muoyo, ²⁰ na nîguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na mûthîkagîrîre mûgambo wake, na mûnyîitane nake. Nîgûkorwo Jehova nîwe muoyo waku, na nîagakûhe mîaka mîingî ya gütûura bûrûrî-inî ûria eehîtire atî nîakauhe maithe maku, nîo Iburahîmu, na Isaaka, na Jakubu.

31

Joshua Gûcooka Ithenya rîa Musa

¹ Nake Musa akiumagara agîthîi akîarîria andû othe a Isiraeli na ciugo ici akîmeera atîrî, ² “Rîu ndî na ükûrû wa mîaka igana na mîrongo îrî, na ndîngîhota kûmûtongoria rîngî. Jehova nîanjîrîte atîrî, “Wee ndûkûringa Rûûi rwa Jorodani.” ³ Jehova Ngai wanyu we mwene nîakarînga arî mbere yanyu. Nîkaniina ndûrîrî cio mbere yanyu na inyuî nîmûkegwatîra bûrûrî wacio. Joshua o nake nîakarînga arî mbere yanyu ta ûria Jehova oigire. ⁴ Nake Jehova nîakameka o ta ûria eekire Sihoni na Ogu, athamaki a Aamori, arîa aaniinire hamwe na bûrûrî wao. ⁵ Jehova nîakamaneana kûrî inyuî, na inyuî no nginya mûkaameeka ûria wotho ndîmwathîte. ⁶ Gîai na hinya na mûûmîrîrie. Mûtigetigire kana mûmake nî ündû wao, nîgûkorwo Jehova Ngai wanyu nî egûthîi hamwe na inyuî; ndakamûtiga kana amûtirike.”

⁷ Nake Musa agîta Joshua, akîmwîra arî mbere ya andû othe a Isiraeli atîrî, “Gîa na hinya, nîgûkorwo no nginya üthîi na andû aya bûrûrî-inî ûria Jehova eehîtire kûrî maithe mao ma tene atî nîakamahe,

nawe no nginya ükaaügayania gatagati-ini kao, ütuike igai riao. ⁸ Jehova mwene nïegüthii mbere yaku na nïarikoragwo hamwe na we; ndari hïndi agaagütiga kana agütirike. Ndükanetigire, o na kana ükue ngoro.”

Güthoma Watho

⁹ Nï ündü ücio Musa akiandika watho ücio, agücooka akünengera athïnjiri-Ngai, ariü a Lawi, ariä maakuite ithandükü rïa kïrïkanïro kïa Jehova, o na akünengera athuuri othe a Isiraeli. ¹⁰ Ningi Musa akïmaatha akïmeera atiri, “O müthia-ini wa mïaka mügwanya, mwaka-ini üria ütuütwo wa kürekanïra mathiri, hïndi ya Giathi gia ithünü-rï, ¹¹ nïrio andü othe a Isiraeli mariumagïra mbere ya Jehova Ngai wanyu handü harïa we mwene agaathuura, nïmürimathomagïra watho üyü müri mbere yao makïguaga. ¹² Cookanagïrïria andü othe hamwe: arüme, na andü-a-nja, na ciana, na andü a kungï ariä matüüraga matüüra-ini manyu, ^{*} nïgeetha mathikïrïrie na merute gwitigïra Jehova Ngai wanyu, na marümagïrïre ciugo cia watho üyü. ¹³ Ciana ciao iria itooi watho üyü, no nginya ciüigue, na ciürute gwitigïra Jehova Ngai wanyu rïria riöthe mügütüura bürüri ücio müraringa Rüüi rwa Jorodani müthii mükawigwatire.”

Ürathi wa Üremi wa Isiraeli

¹⁴ Nake Jehova akiïra Musa atiri, “Atïriri, müthenya wa gükua gwaku üri hakuhi. İta Joshua müike nake na müügame Hema-ini-ya-Gütünganwo, nïho ngünengerera Joshua wïra.” Nï ündü ücio Musa na Joshua magïka makïrügama Hema-ini-ya-Gütünganwo.

¹⁵ Hïndi iyo Jehova akiumïra Hema-ini iyo ari thïini wa gïtugi gia itu, narïo itu rïu rïkïrügama itoonyero-ini rïa Hema. ¹⁶ Nake Jehova akiïra Musa atiri, “Wee nïükühurïka hamwe na maithe maku, nao andü aya ihinda rïtari küraiïhu nïmekühüra ümaraya na ngai cia kungï cia bürüri üria müratoonya. Nïmakandirika na mathükie kïrïkanïro kïria ndaathondekete nao. ¹⁷ Müthenya ücio nïngamarakarïra na ndïmatirike; nïngamahitha üthüi wakwa, nao nïmakaniïnw. Nïmagakorwo nï mïanangïko mïingï na moritü maingï, nao müthenya ücio nï makooria atiri, ‘Githi mïanangïko ñno nditükorete nï ündü Ngai ndakoretwo hamwe na ithui?’ ¹⁸ Na hatari nganja nïngamahitha üthüi wakwa müthenya ücio, nï ündü wa waganu wao wotha wa gücookerera ngai ingi.

¹⁹ “No riri, wiyandikïre rwïmbo rürü, na ürürute andü a Isiraeli, na üreke marüine, nïguo rütüike üira wakwa wa kümookïrïra. ²⁰ Ndaarïkia kümatoonya bürüri ücio üri büthi wa iria na üükï, bürüri ücio nderiïre maithe mao ma tene, na rïria makaaria na mahüüne na matheereme, nïmakagarürükïra ngai ingi maciïhooe, maamene na mathükie kïrïkanïro gïakwa. ²¹ Na rïria mïanangïko mïingï na moritü maingï makaamakora, rwïmbo rürü nïrügatüika üira wa kümookïrïra, nï ündü njïaro ciao itikariganïrwo nïruo. Nïnjüüi üria maciïrïre gwïka, o na itari ndïramatoonya bürüri üria ndaameriïre na mwihitwa.” ²² Nï ündü ücio Musa akiandika rwïmbo rüu o müthenya ücio, na akïrüruta andü a Isiraeli.

²³ Jehova nïaheire Joshua müri wa Nuni riathani riri: “Gïa na hinya na üümïrïrie, nïgükorwo nïwe ügükinyia andü a Isiraeli bürüri üria ndameriïre na mwihitwa, na Nïi mwene nïngükorwo ndi hamwe nawe.”

²⁴ Thuutha wa Musa küriïkia kwandika ciugo cia watho ücio ibuku-ini kuuma kiambïrïria nginya müthia, ²⁵ nïaheire Alawii ariä maakuuga ithandükü rïa kïrïkanïro kïa Jehova watho üyü, ²⁶ akïmeera atiri, “Oyai Ibuku rïri rïa Watho müriïge mwena-ini wa ithandükü rïa kïrïkanïro kïa Jehova Ngai wanyu. Rïgütüura hau riri üira wa kümüükagïrïra. ²⁷ Nïgükorwo nïnjüüi üria müri aremi na mükoomia ngingo. Angïkorwo mükoretwo müremeire Jehova ndi muoyo na ndi hamwe na inyuü-rï, mügaakïrïrïria kürema atïa ndakua! ²⁸ Cookanïrïria athuuri othe a mïhïrïga yanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nïgeetha njarie ciugo ici makïguagïra, na njïte igürü na thi irute üira wa kümookïrïra. ²⁹ Nïgükorwo nïnjüüi ndaarïkia gükua inyuü nï mügëthüika biü, na mügarürüke mütige güthii na njïra rïa ndïmwathïte. Matukü maria magooka mwanangïko nïükamükora, nï ündü nïmügeeka maündü mooru maithe-ini ma Jehova, mütüme arakario nï kïria müthondekete na moko manyu.”

Rwïmbo rwa Musa

³⁰ Nake Musa agücookera ciugo ici cia rwïmbo rürü kuuma kiambïrïria nginya müthia, akiïguagwo nï kiüngano giothe gia Isiraeli:

32

- ¹ Ta thikïrïria, wee igürü, ngühe ühoro;
o na we thï-rï, ta igua ciugo cia kanua gakwa.
- ² Reke ürutani wakwa uure ta mbura,
nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,
ituïke ta rüthuthüi rükïurïra nyeki ya mümerano,
o na ituïke ta mbura nyingi ikiurïra mïmera mïthi.
- ³ Nïngühunja ühoro wa Rïtwa rïa Jehova.
Hi, kïgoocï ünene wa Ngai witü!
- ⁴ We nïwe Rwaro rwa Ihiga, mawïra make nï makinyanïru,
nacio njïra ciake ciothe nï cia kïhooote.
Nï Ngai mwïhokeku na ndahïtagia,

* 31:12 Atumia na ciana nïmetikïrïtio güthii güthikïrïria watho ügüthomwo.

nĩ mürüngĩrĩru, na nĩ wa kihooto.

⁵ Nĩmethaahĩtie harĩ we;

ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana ciake rĩngĩ,
no nĩ rūciarō rūremi na rwaganu.

⁶ Ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega wa Jehova,
inyuĩ andũ aya akĩgu na mwagĩte ũũgĩ?

Githĩ tiwe lthe wanyu, o we Mũmbi wanyu,
ũrĩa wamũmbire na agĩtũma mwĩhaande wega?

⁷ Ririkana matukũ ma tene;

wĩciĩrie ũhoro wa njiaro iria ihĩtũkĩte.

Ūria thoguo na nĩegũkwĩra,
O na athuuri anyu na nĩmegũgũtaarĩra.

⁸ Rĩrĩa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno aaheire ndũrĩrĩ igai rĩacio,
rĩrĩa aagayanirie iruka ciothe cia andũ,

nĩekĩrĩre andũ othe mĩhaka,
kũringana na mũigana wa ariũ a Isiraeli.

⁹ Nĩ gũkorwo igai rĩa Jehova nĩ andũ ake,
Jakubu nĩwe igai rĩake rĩrĩa eegaĩire.

¹⁰ Aamuonire arĩ kũndũ werũ-inĩ,
werũ ũtarĩ kĩndũ, ũgambagwo nĩ nyamũ.

Nake akĩmũgitĩra na akĩmũmenyerera;
aamũrangagĩra o ta kĩũma kĩa riitho rĩake,

¹¹ o ta ūria nderi yarahũraga tũcui twayo gĩtara-inĩ kĩayo,
ĩkareera igũrũ rĩa tũcui twayo,

ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo nĩguo ituoee,
na ĩgatũkuua mathagu-inĩ mayo.

¹² Jehova o we wiki nĩwe wamũtongoririe;
gũtiarĩ ngai ng'eni yarĩ hamwe nake.

¹³ Atũmire ahaice kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru bũrũri-inĩ,
na akĩmũhũũnia na matunda ma mĩgũnda.

Nĩamũheire ũũkĩ uumĩte ihiga-inĩ,
na akĩmũhe maguta moimĩte ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ;

¹⁴ akĩmũhe ngorono na iria kuuma ndũũru-inĩ cia ng'ombe,
na cia mbũri na tũtũrũme tũnoru.

o na mbũri na ndũrũme iria njega mũno cia Bashani,
na ngano ĩrĩa njega mũno.

Nĩwanyũire thakame ĩrĩ mũhũyũ ya thabibũ, nĩyo ndibei yacio.

¹⁵ Jeshuruni nake aanorire, agĩikia haati;
aahũũnĩre, agĩtunguha, na agĩkenga mwĩrĩ.

Agĩgĩtigana na Ngai ūrĩa wamũmbire,
na akĩrega Rwaro rwa Ihiga, o ruo Mũhonokia wake.

¹⁶ Nĩmatũmire aigue ũiru nĩ ũndũ wa ngai ĩcio ciao ng'eni,
na makĩmũrakaria na mĩhianano yao ĩrĩ magigi.

¹⁷ Nĩmarutĩire ndaimono magongona, iria itarĩ Ngai:
ngai iria matooi,

ngai iria cieyumĩrĩtie o ica-ikuhĩ,
ngai iria iteetigĩrĩtwo nĩ maithe manyu.

¹⁸ Nĩwatiganĩrie Rwaro rwa Ihiga, rũrĩa rwagũciarire;
ũkĩriganĩrwo nĩ Mũrungu ūrĩa wagũciarire.

¹⁹ Jehova nĩonire ũndũ ũcio

nake akĩmarega nĩ ũndũ nĩarakarĩtio nĩ ariũ ake na airĩtu ake.

²⁰ Nake akiuga atĩrĩ, "Nĩngũmahitha ũthiũ wakwa,
nyone ūrĩa marĩgĩrĩrio mao magaakorwo matariĩ;

nĩgũkorwo nĩ rūciarō rūremi,
ciana itaangĩthokeka.

²¹ Manjiguithirie ũiru nĩ ũndũ wa ngai itarĩ bata,
na makĩndakaria na ngai ciao itarĩ kiene.

Ngaamaiguithia ũiru na rũrĩrĩ hatarĩ;

ngaatüma marakario nĩ rürĩrĩ rütarĩ na ümenyo.

²² Nĩ gükorwo mwaki nĩwakitio nĩ mang'ürĩ makwa,
ürĩa wakanaga ügakinya mühuro wa kwa ngoma.

Nĩükaniina thĩ na magetha mayo,
na ümundie itina cia irĩma mwaki.

²³ “Nĩngamombĩrĩra mĩtino
na mĩguĩ yakwa ndimĩhũthĩre ngĩmahũura nayo.

²⁴ Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya kũmahinyaria,
ndimarehithĩrie gĩthĩna gĩa kũmaniina na müthiro wa kũmooraga;
Ngaamarehithĩria nyamũ cia gĩthaka irĩ magego moogĩ,
ndimarehithĩrie ürürũ wa ndũira iria inyororokaga rüküngũ-inĩ.

²⁵ Rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina ciana ciao njĩra-inĩ ya itũũra;
kimako gĩkaamaĩyũra marĩ kwao mĩcĩi.

Aanake na airĩtu nĩmagathira,
o hamwe na ngenge, na andũ arĩa marĩ na mbuĩ.

²⁶ Ndoigire nĩngamaharagania,
na tharie kũririkanwo kwao kuuma kũrĩ andũ,

²⁷ no nĩndetigĩrĩre kĩnyararo gĩa thũ,
nĩguo mũmuku ndakaage gũtaũkĩrwo,
oige atĩrĩ, ‘Guoko gwitũ nĩgũtooranĩtie;
Jehova tiwe wikite üũ wothe.’”

²⁸ Nĩ rürĩrĩ rütecĩiragia,
matirĩ na gũküürana thĩinĩ wao.

²⁹ Naarĩ korwo maarĩ oogĩ mahote kũmenya üguo
na makũürane ürĩa ühoro wao wa kũrigĩrĩria ügaakorwo ütariĩ!

³⁰ Mündũ ümwe angĩhota atĩa güteng'eria andũ ngiri,
kana andũ eerĩ matũme andũ ngiri ikũmi moore,
tiga makorĩrwo meendetio nĩ Rwaro rwa Ihiga,
tiga Jehova akorĩrwo amatiganiĩrie?

³¹ Nĩ gükorwo ihiga rĩa rĩtihaana ta Rwaro rwa Ihiga riitũ,
o ta ürĩa o na thũ ciitũ ciitũ.

³² Mũthabibũ wao uumĩte mũthabibũ-inĩ wa Sodomu,
na ũkoima mĩgũnda-inĩ ya Gomora.

Thabibũ ciayo ciyũrite thumu,
nacio ikũmba ciacio ikarũra.

³³ Ndibei yacio nĩ ürürũ wa ndũira,
o guo thumu ürĩa müũru mũno wa ndũira.

³⁴ “Githĩ ndikoretwo njigĩte ündũ üyũ wega
ngaikara ndiümenyereire mũthiithũ-inĩ wakwa?

³⁵ Kũrihanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ ngaarĩhanĩria.
Ihinda riakinya, kũgũrũ kwao nĩ gũgaatenderũka;
mũthenya wao wa mwanangĩko ürĩ hakuhĩ,
naguo mĩtino wao ühiũhĩte ümakore.”

³⁶ Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha,
rĩrĩa akoona nĩmathirĩtwo nĩ hinya,
na gütĩro o na ümwe wao ütigarĩte, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

³⁷ Nake nĩ akoiga atĩrĩ, “Rĩu ngai ciao ikĩrĩ ha,
ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo,

³⁸ ngai iria ciarĩaga maguta ma magongona mao,
na ikanyua ndibei ya indo iria ciarutagwo cia kũnyuuo?

Reke cigĩũkĩre imũteithie!
Reke imũhe kĩgĩtio!

³⁹ “Rĩu menyai atĩ nĩ mwene nĩ nĩ Ngai!
Gütĩrĩ ngai üngĩ tiga nĩi.

Nĩ nĩ njũraganaga na nĩ ndũũranagia muoyo,
nĩndiihanĩtie na nĩngũhonia,
na gütĩrĩ o na ümwe üngĩthonokania kuuma guoko-inĩ gwakwa.

⁴⁰ Nguoya guoko gwakwa na igũrũ njuge atĩrĩ:

O ta ūria ndūuraga muoyo nginya tene,
 41 rīria ngaanoora rūhiū rwakwa rwa njora rūkahenia
 na ndrūnyiite na guoko gwakwa ngitua ciira,
 nīngerihīria kūrī thū ciakwa,
 na ndrūihīrie kūrī arīa maathūire.
 42 Nīngatūma mīguī yakwa īnyue thakame īrīio,
 Naruo rūhiū rwakwa rwa njora rūriāge nyama:
 īyo nī thakame ya arīa moragītwo na arīa matahitwo,
 na mītwe ya atongoria a thū.”

43 Inyuī ndrūrī, kenai hamwe na andū ake,
 nīgūkorwo nīakarīhanīria thakame ya ndungata ciake;
 acirihīrie harī thū ciake,
 na ahoroherie būrūrī wake, o na andū ake.

44 Musa nīmookire na Joshua mūrū wa Nuni, na makīaria ciugo ciothe cia rwīmbo rūrū andū makīiguaga.
 45 Rīria Musa aarīkirie kūhe andū a Isiraeli ūhoro ūcio, 46 akīmeera atīrī, “Ciugo ici ciothe ndaamwīra ūmūthī
 itarī na itherū, rekei cikare ngoro-inī cianyu, nīgeetha mūgaatha ciana cianyu gwachikīra wega ciugo icio
 ciothe cia watho ūyū. 47 To ciugo o ūguo harī inyuī, no nīcio muoyo wanyu. Nīngatūma mūtūire matukū
 maingī būrūrī ūria mūraringa Rūū rwa Jorodani mūkawīgwatīre.”

Musa Gūkuīra Kīrīma-inī kīa Nebo

48 Mūthenya o ro ūcio Jehova akīra Musa atīrī, 49 “Ambata, ūkinye mwambato wa Abarimu o, kūu kīrīma
 kīa Nebo būrūrī-inī wa Moabi, kūng’ethanīra na Jeriko, wīrorere Kaanani, būrūrī ūria ndrāhe andū a Isiraeli
 ūtūike igai rīao. 50 Kīrīma kīu ūkūhaica nīkīo ūgaakuīra, nawe ūcookanīrīrio hamwe na andū anyu, o ta ūria
 mūrū wa nyūkwa Harūni aakuīrīre kīrīma-inī kīa Horu, nake agīcookanīrīrio hamwe na andū arīa manakua.
 51 Gītūmi kīa ūguo nī tondū inyuī eerī nīmwigire kūnjītīkia mūrī mbere ya andū a Isiraeli o kūu maaī-inī ma
 Meriba Kadesi werū-inī wa Zini tondū mūtīgana kūrīgāmīrīra ūtheru wakwa harī andū a Isiraeli. 52 Nī
 ūndū ūcio, nī ūkuona būrūrī ūcio ūrī o haraaya; no ndūgatoonya būrūrī ūcio ndrāhe andū a Isiraeli.”

33

Musa Kūrathima Mīhīrīga

¹ Gīkī nīkīo kīrathimo kīria Musa mūdū wa Ngai aarathimire andū a Isiraeli atanakua. ² Akiuga atīrī:

“Jehova nīokire kuuma Sinai,
 na akīmathererūkīra kuuma Seiru;
 akīmaarīra kuuma kīrīma gīa Parani.
 Ookire na ikundī cia arīa atheru kuuma gūthini,
 akīuma iharūrūka-inī cia irīma ciake.

³ Tī-itherū wee nīwe wendete andū;
 arīa othe atheru marī guoko-inī gwaku.

Othe mainamagīrīra magūrū-inī maku,
 makaamūkīra ūrutani kuuma harīwe,

⁴ watho ūria twaheirwo nī Musa,
 nīguo igai rīa ūngano wa Jakubu.

⁵ Nīwe warī mūthamaki wa Jeshuruni,
 rīria atongoria a andū moonganīte,
 marī hamwe na mīhīrīga ya Isiraeli.

⁶ “Rubeni arotūūra na ndagakue,
 o na kana andū ake manyīihe.”

⁷ Na ha ūhoro wa Juda akiuga atīrī,
 “Wee Jehova, thikīrīria kīrīro kīa Juda;
 mūrehe kūrī andū ake.
 Nīarūagīrīra maūdū make na guoko gwake.
 Wee-rī, tūika wa kūmūteithia akīrūa na thū ciake.”

⁸ Ūndū wīgī Lawī oigire atīrī:
 “Thumimu yaku na Urimu yaku
 nī cia mūdū ūria ūkenagio nīwe.
 Nīwamūgeririe arī kūu Masa;
 ūkimūrūithia kūu maaī-inī ma Meriba.

⁹ Ūhoro wa ithe na nyina oigire atīrī,
 ‘Ndirameciiria.’
 Ndaigana kūmenya arī a ithe,
 kana akīrūmbūiya ciana ciake mwene,
 no nīamenyereire kiugo gīaku,

na akĩgitĩra kĩrĩkanĩro gĩaku.

¹⁰ Niarutaga Jakubu kĩrĩra kĩa watho waku,
na akaruta Isiraeli watho waku.

Niarutagĩra ũbumba mbere yaku,
na akarutĩra magongona ma njino marĩ magima kĩgongona-inĩ gĩaku.

¹¹ Rathima ũmenyi wake wa wĩra, Wee Jehova,
na ũkenagĩre wĩra wa moko make.
Gũtha njohero cia arĩa mekũmũkĩrĩra;
ringa thũ ciake itigacooke kwarahũka rĩngĩ.”

¹² Ũndũ wĩgĩ Benjamini oigire atĩrĩ:
“Reke ũrĩa wendetwo nĩ Jehova ahurũke atarĩ na ũgwati harĩ we,
nĩgũkorwo amũgitagĩra mũthenya wotho,
nake ũrĩa Jehova endete ahurũkaga gatagatĩ-inĩ ga ciande ciake.”

¹³ Ũndũ wĩgĩ Jusufu oigire atĩrĩ:
“Jehova arorathima bũrũri wake
na ime rĩega rĩa kuuma igĩrũ,
na maaĩ ma kũrĩa kũriku marĩa marĩ na thĩ;
¹⁴ hamwe na indo iria njega mũno ireehagwo nĩ rĩũa,
na kĩrĩa kĩega mũno kĩngiuma kũrĩ mweri;
¹⁵ aũrathime na iheo iria thuuranire cia irĩma-inĩ cia tene,
na maciaro ma tũrĩma twa tene na tene;
¹⁶ hamwe na iheo iria njega mũno cia thĩ,
na indo iria ciyũrite kuo, na ũtugi ũrĩa waikarĩte kĩhinga-inĩ kĩrĩa kiahĩaga.

Maũndũ maya mothe maroikara mĩtwe-inĩ wa Jusufu,
maroikara ũthiũ-inĩ wa mũriũ wa mũthamaki arĩ harĩ ariũ a ithe.

¹⁷ Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa ya irigithathi;
hĩa ciake igakĩhaana ta cia ndegwa ya gĩthaka-inĩ.

Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio,
o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia thĩ.

Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma ngiri ma Efiraimu;
ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na ngiri cia Manase.”

¹⁸ Ũndũ wĩgĩ Zebuluni oigire atĩrĩ:
“Kena, wee Zebuluni, ũkiumagara,
nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-inĩ ciaku.

¹⁹ Nĩmagatũmanĩra andũ moke irĩma-inĩ
marutĩre magongona ma ũthingu kuo;
nĩmakaarĩa indo nyingĩ cia iria-inĩ,
na marĩe mĩthithũ irĩa mĩhithe mũthanga-inĩ.”

²⁰ Ũndũ wĩgĩ Gadi oigire atĩrĩ:
“Kũrathimwo nĩ ũrĩa ũkwaramia mĩhaka ya Gadi!
Gadi atũũraga kuo ta mũrũũthi,
atambuuraga guoko kana mĩtwe.

²¹ Ethuurĩre bũrũri ũrĩa mwega mũno;
akĩgĩrwo gĩcunjĩ kĩa mĩtongoria.

Rĩrĩa anene a andũ moonganire,
nĩ eekire maũndũ ma kĩhoto kĩa Jehova,
na matua makoniĩ Isiraeli.”

²² Ũndũ wĩgĩ Dani oigire atĩrĩ:
“Dani nĩ kĩana kĩa mũrũũthi,
kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani.”

²³ Ũndũ wĩgĩ Nafitali oigire atĩrĩ:
“Nafitali nĩaingĩhĩrwo nĩ ũtugi wa Jehova,
na aiyũritwo nĩ kĩrathimo gĩake;
nĩakagaya mwena wa gũthini o nginya iria-inĩ.”

²⁴ Ũndũ wĩgĩ Asheri oigire atĩrĩ:
“Mũriũ ũrĩa mũrathime gũkĩra arĩa angĩ othe nĩ Asheri;
ariũ a ithe maroomwendaga,
na arothambagia nyarĩrĩ ciake na maguta.*

²⁵ Hingĩro cia ihingo ciaku
igaakorwo irĩ cia kĩgera na cia gĩcango,
naguo hinya waku
ũkaaiganana na matukũ maku.

* 33:24 Maguta maarĩ kionereria kĩa ũtonga ũrĩa woimanaga na ũrĩmi.

- ²⁶ “Gütirĩ ngai ũhaana ta Mürungu wa Jeshuruni,
o we ũgeragĩra igürũ oke agũteithie,
na agaĩkarĩra matu onanie ũnene wake.
- ²⁷ Ngai ũria ũtũuraga tene na tene nĩwe kũhitho gĩaku,
namo moko make matũuraga nginya tene na tene marĩ mũhuro waku.
Nĩakarutũura thũ yaku yehere mbere yaku,
akiugaga atĩrĩ, ‘Mĩniine!’
- ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli agaatũura arĩ wiki atarĩ na ũgwati;
gĩthima kĩa Jakubu nĩkĩgitire
o kũu bũrũri wa ngano, na ndibei ya mũhihano,
kũrĩa ime rĩa igürũ rĩtataga.
- ²⁹ Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Isiraeli!
Nũũ ũkĩhaana ta we,
rũrĩrĩ rũhonoketio nĩ Jehova?
Nĩwe ngo yaku na mũgũteithia,
na nowe rũhiũ rwaku rwa njora rũrĩ riiri.
Thũ ciaku nĩkaagua guoya irĩ mbere yaku,
nawe nĩũkarangĩrĩria kũndũ gwacio kũrĩa gütũgĩru.”

34

Gĩkuũ kĩa Musa

¹ Thuutha wa ũguo Musa akĩambata kĩrĩma kĩa Nebo oimĩte werũ-inĩ ũria mwaraganu wa Moabi, agĩkinya gacũmbĩrĩ ka Pisiga, kũng’ethera Jeriko. Arĩ hau, Jehova akĩmuonia bũrũri wothe wa Kaanani, kuuma Gileadi nginya Dani, ² na Nafitali guothe, na bũrũri wa Efiraimu na wa Manase, na bũrũri wothe wa Juda wothe nginya irĩa-inĩ rĩa mwena wa ithũiro, ³ na akĩmuonia kũu Negevu na rũgongo ruothe kuuma Gĩtuamba kĩa Jeriko, na Itũura inene rĩa Mikĩndũ, gũthĩĩ o nginya Zoari. ⁴ Ningĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Üyũ nĩguo bũrũri ũria nderĩire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhitwa rĩria ndoigire atĩrĩ, ‘Nĩngaũhe njaro cianyu.’ Nĩndareke ũwone na maitho maku, no ndũkũringa ũtoonye kuo.”

⁵ Nake Musa, ndungata ya Jehova agĩkuĩra kũu Moabi, o ta ũria Jehova oigĩte. ⁶ Nake akĩmũthika kũu Moabi gĩtuamba kĩrĩa kĩaang’etheire Bethi-Peori, no nginya ũmũthĩ gütĩrĩ mũndũ ũũĩ harĩa mbĩrĩra yake irĩ. ⁷ Musa aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo tĩrĩ agĩkua, na maitho make matiorĩtwo nĩ hinya kana akoorwo nĩ hinya wa mwĩrĩ. ⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcakaĩra Musa kũu werũ-inĩ ũria mwaraganu wa Moabi ihinda rĩa matukũ mĩrongo itatũ, nginya matukũ ma kũmũrĩrĩa na kũmũcakaĩra magĩthira.

⁹ Na rĩrĩ, Joshua mũrũ wa Nuni nĩaiyũrĩtwo nĩ roho wa ũũgĩ, tondũ Musa nĩamũigĩrĩre moko make. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩmũthikĩrĩria, na magĩtka ũria Jehova aathĩte Musa.

¹⁰ Kuuma hĩndĩ iyo, gütĩrĩ kwagĩa mũnabii ũngĩ ta Musa kũu Isiraeli, ũria Jehova aamenyanĩte nake ũthiũ kwa ũthiũ, ¹¹ na ũria waringire ciana na agĩtka maũndũ ma magegania marĩa Jehova aamũtũmĩte ageeke kũu bũrũri wa Misiri, na kũrĩ Firaũni, na kũrĩ anene ake othe, na kũrĩ bũrũri wake wothe. ¹² Nĩgũkorwo gütĩrĩ mũndũ ũrĩ wonania hinya mũnene kana ageeka ciĩko cia kũmakania ta irĩa Musa eekire maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe.

JOSHUA

Jehova Gwatha Joshua

¹ Na rirĩ, thuutha wa gĩkuũ kĩa Musa ndungata ya Ngai, Jehova akĩĩra Joshua mūrũ wa Nuni, ūria watungatagĩra Musa, atĩrĩ: ² “Musa ndungata yakwa nĩakuĩte. Na rirĩ, wee na andũ aya othe, mwĩhaarĩrie kũringa Rũũ rwa Jorodani mĩtoonye bũrũri ūria ngũmũhe, o ūcio ngũhe andũ a Isiraeli.* ³ Na rirĩ, handũ o hothe harĩa mũgaakinya na makinya manyu nĩngamũhe, o ta ūria ndeerire Musa. ⁴ Bũrũri wanyu ūgaatambũrũka kuuma werũ-inĩ o nginya Lebanoni, na kuuma rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati, nĩguo bũrũri wothe wa Ahiti, o nginya Iria-inĩ rĩria Inene rĩa mwena wa ithũro. ⁵ Gũtikagĩa mũndũ ūkaahota gũgwĩtiiria matukũ mothe ma muoyo waku. O ta ūria ndaari na Musa, ūguo noguo ngũkorwo hamwe nawe; ndigagũtiganĩria kana ngũtirike.

⁶ “Gĩa na hinya na ūmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ūgũtongoria andũ aya mathiĩ makagae bũrũri ūria ndehĩire na mwĩhitwa kũrĩ maithe mao atĩ nĩngamahe. ⁷ Gĩa na hinya na ūmĩrĩrie mũno. Menyagĩrĩa gwathikagĩa watho wothe ūria ndungata yakwa Musa aagwathire wĩkage; ndũkanagarũrũke na mwena wa ūrio kana wa ūmũtho ūtĩge, nĩgeetha ūgĩage na ūhootani kũria guothe ūrĩthiĩaga. ⁸ Ciugo cia Ibuku rĩrĩ rĩa Watho itikanatige kwario nĩ kanua gaku; no wĩcũũranagie ūhoro warĩo mũthenya na ūtukũ, nĩgeetha ūmenyagĩrĩre gwika maũndũ marĩa mothe maandĩkitwo thĩĩni warĩo. Hĩndĩ iyo nĩ ūkaagaacĩra, na ūgie na ūhootani. ⁹ Gĩthĩ ti-nĩ ngwathĩre? Wee gĩa o na hinya na ūmĩrĩrie. Ndũkanetigĩre o na kana; ūũro nĩ hinya, nĩgũkorwo Jehova Ngai waku ari hamwe nawe kũria guothe ūrĩthiĩaga.”

¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio Joshua agĩatha anene arĩa maaroraga andũ atĩrĩ: ¹¹ “Tuikanĩriai kambĩ-inĩ mũkĩrĩaga andũ atĩrĩ, ‘Haarĩriai rĩgu mũge, nĩ ūndũ mĩthenya itatũ kuuma ūmũthĩ yathira nĩguo mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani nĩgeetha mũthiĩ mĩtoonye na mwĩgwathire bũrũri ūria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ūtũike wanyu.’”

¹² Nĩngĩ Joshua akĩarĩria andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmeera atĩrĩ, ¹³ “Rĩrikanai watho ūria mwaherwo nĩ Musa ndungata ya Jehova, akiuga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wanyu nĩamũheete ūhurũko na nĩamũheete bũrũri ūyũ.’ ¹⁴ Atumia anyu, na ciana cianyũ, na ūhiũ wanyu no maikare bũrũri ūria mwaherwo nĩ Musa mwena wa irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, no arũme othe anyu othe arĩa njamba cia ita meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ūũria ūngĩ matongoretie ariũ a ithe wanyu. No nginya mũgateithie ariũ a ithe wanyu. ¹⁵ Nginya rĩria Jehova akaamahe ūhurũko o ta ūria amũheete inyu, na nginya rĩria o nao makegwatĩra bũrũri ūria Jehova Ngai wanyu ekũmahe. Thuutha ūcio, no mũcooke mũgaikare bũrũri wanyu inyuĩ ene, ūria mwaherwo nĩ Musa ndungata ya Jehova mwena wa irathĩro wa Jorodani, ūcio ūrorete mwena ūria rĩa rĩrathagĩra.”

¹⁶ Hĩndĩ iyo magĩcookeria Joshua, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũgwika ūria wothe ūgũtũwatho na nĩ tũgũthiĩ kũria guothe ūgũtũtũma. ¹⁷ O ta ūria twaathĩkĩre Musa maũndũ-inĩ mothe-rĩ, ūguo noguo tũrĩgwathikagĩra. No rĩrĩ, Jehova Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta ūria aarĩ hamwe na Musa. ¹⁸ Mũndũ wothe ūkaaremera uuge waku na arege gwathikĩra maũndũ mothe marĩa ūkaamatha, no nginya mũndũ ūcio akooragwo. No rĩrĩ, gĩa na hinya na ūmĩrĩrie!”

2

Rahabu na Athigaani

¹ Nake Joshua mūrũ wa Nuni agĩtũma athigaani eerĩ kuuma Shitimu na hitho; akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩi mũbaare bũrũri ūcio, na makĩria Jeriko.*” Nĩ ūndũ ūcio magĩthiĩ, magĩtoonya nyũmba ya mũmaraya wetagwo Rahabu, magĩkara kuo.

² Nake mũthamaki wa Jeriko akĩrĩro atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ andũ amwe a Isiraeli mokire gũkũ ūtukũ ūyũ gũthigaana bũrũri ūyũ ūria ūhaana.” ³ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Jeriko agĩtũmana kũrĩ Rahabu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Andũ acio mokire gwaku nyũmba marutũrũre na nja, tondũ mokĩte gũthigaana bũrũri ūyũ wothe.”

⁴ No rĩrĩ, mũndũ-wa-nja ūcio nĩarĩkĩte kuoya andũ acio eerĩ na akamahitha. Nake akiuga atĩrĩ, “ĩ nĩguo, andũ acio nĩmegũkĩte gwakwa, no ndinamenya kũria mekuumĩte. ⁵ Hwaĩ-inĩ rĩria kĩhingo gĩa itũũra inene kĩhingagwo-rĩ, andũ acio nĩmathiire. Ndinamenya na kũria mathiire. Marũmĩrĩre na ihenya. Mwahota kũmakinyĩra.” ⁶ (No rĩrĩ, nĩamatwarĩte nyũmba igũrũ, na akamahitha rungu rwa ūguta ūria aarĩte kũu nyũmba igũrũ). ⁷ Nĩ ūndũ ūcio andũ acio maatumĩtwo nĩ mũthamaki makiumagara, makimarũmĩra na njĩra rĩa ithiĩaga mariũko-inĩ ma Rũũ rwa Jorodani, na rĩrĩa andũ acio mamarũmĩrĩre moimire na nja o ūguo-rĩ, kĩhingo gĩkĩhingwo.

⁸ Athigaani acio eerĩ matanakoma, mũndũ-wa-nja ūcio akĩambata kũu nyũmba igũrũ, ⁹ na akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Jehova nĩamũheete bũrũri ūyũ, na atĩ nĩtũnyitĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ūndũ wanyu, o nginya ithuothe andũ arĩa tũtũũraga bũrũri ūyũ tũkaĩyũrwo nĩ maaĩ nda nĩ ūndũ wanyu. ¹⁰ Nĩtũguĩte ūria Jehova aahũthĩrie maaĩ ma Iria Itune nĩ ūndũ wanyu rĩria mwomĩre bũrũri wa Misĩri, na ūria mwekire Sihoni na Ogu, athamaki arĩa eerĩ a Aamori o kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, arĩa mwanĩnĩre biũ. ¹¹ Rĩria

* 1:2 Hĩndĩ ino andũ a Isiraeli maarĩ Shitimu (2:1), werũ-inĩ wa Moabi (Gũcook 34:3) gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani. rĩa tene, na rĩarĩgĩtwo na thĩngo cia hinya. Rĩarĩ ta kilomita 8 mwena wa ithũro wa Rũũ rwa Jorodani.

* 2:1 Jeriko rĩarĩ itũũra

twaigwire ūhoro ūcio, ngoro ciitū nīciarīngikire na ūmīrīru wa mūdū o mūdū akīrwo nī hinya nī ūndū wanyu, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīwe Ngai wa kūu igūrū o na wa gūkū thī. ¹² Na rīrī, ndamūthaita mwihite na mwihitwa mūkīgwetaga rīitwa rīa Jehova atī nīmūkaiguira andū a nyūmba iitū tha, na mūmīke wega, tondū o na nī nīndamūiguira tha na ndamwika wega. Na mūnyonie ūndū ūcio na kimenyithia kia ma ¹³ kia atī nīmūkahonokia baba na maitū, na ariū a baba o na aari a baba, na andū ao othe ciana ciao ciothe, na atī nīmūgatūhonokia kuuma harī gīkuū.”

¹⁴ Nao andū acio makīmūmīrīria, makīmwīra atīrī, “Ithui tūrokua tūngikaaga kūhonokia mīoyo yanyu! Waga kuuga ūria tūreeka, nītūkaamwika maūdū ma ūtugi na ma kihooto rīria Jehova agaatuhe būriri ūyū.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio akīmaikūrūkia na mūkanda, akīmōimīria ndirica tondū nyūmba īria aikaraga yaakitwo rūthingo-inī rwa itūūra rīu inene. ¹⁶ Na rīrī, nīameerīte atīrī, “Thiīi kūrīa irīma-inī nīgeetha andū acio mamūrūmīrīre matikamuone. Mwihthei kūu mīthenya itatū o nginya makorwo macookete, mūcooke mwīthīre.”

¹⁷ Nao andū acio makīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Mwihitwa ūyū watwīhithia ndūgatūcookerera kana ūtwike ūuru, ¹⁸ o tige wīkire ūu: rīria tūgaatoonya būriri ūyū-rī, ūgaakorwo wohereire rūrigi rūrū rūtune ndirica-inī o īno watūharūrūkīria, nawe ūkorwo ūrehete thoguo na nyūkwa, na ariū a thoguo, na andū anyu othe gūkū gwaku nyūmba. ¹⁹ Mūdū o wothē ūkoima nja ya nyūmba yaku athīi na kūu barabara-inī-rī, thakame yake ikāmūcookerera we mwene; no ithui tūtigacookerewo nī ūuru nī ūndū wake. No ūhoro wa mūdū o wothē ūgaakorwo nyūmba hamwe nawe, thakame yake nīgatūcookerera angīgeekwo ūuru nī guoko kwa mūdū o na ūrīkū. ²⁰ No rīrī ūngīaria ūhoro ūyū witū twī naguo, tūtigacookerewo nī ūuru ūkonīi mwīhitwa ūria watwīhithia.”

²¹ Nake agīcookia, akīmeera atīrī, “Nīndetikīra; nīgūtūike o ta ūguo mwoiga.” Nī ūndū ūcio agīkīmōigīra ūhoro, nao magīthīi. Na akīoherera rūrigi rūu rūtune hau ndirica-inī.

²² Maarīkia kuumagara-rī, magīthīi irīma-inī na magīkara kuo mīthenya itatū, nginya rīria andū arīa maamarīmīrīre maahūndūkire. Andū acio maamacarītie kūu njīra-inī iyo yothē kūrīa maathīrīre, no matiigana kūmona. ²³ Thuutha wa ūguo Hīndī iyo nao andū acio eerī makīambīrīria gūcooka. Magīkūrūka mīmite na irīma-inī, makīringa Rūūi rwa Jorodani, magīkinya harī Joshua mūrū wa Nuni, na makīmūhe ūhoro wa maūdū marīa mothe maamakorete. ²⁴ Makīra Joshua atīrī, “Tī-itherū Jehova nīatūheete būriri ūcio wothē, akaūneana moko-inī maitū; andū othe a kūu nīmāiyūrītwo nī guoya mūnene nī ūndū witū.”

3

Kūringa Rūūi rwa Jorodani

¹ Rūciinī tene Joshua na andū othe a Isiraeli makīuma hau Shitimu, magīthīi nginya Jorodani, na matanarīnga mūrīmo ūcio ūngī magīkara hau. ² Thuutha wa mīthenya itatū-rī, anene magīthīi kūdū guothe gīkaro-inī kūu, ³ magīatha andū, makīmeera atīrī: “Rīria mūrīona ithandūkū rīa kīrikanīro kia Jehova Ngai wanyu, na muone athīnjīri-Ngai, o acio Alawī, marīkuūite-rī, mumagare muume harīa mūrī na mūrīrūmīrīre. ⁴ Hīndī iyo nīguo mūrīmenya njīra īria mūrīngera, nīgūkorwo mūtīrī mwagera njīra iyo rīngī. No rīrī, gatagatī-inī kanyu na ithandūkū rīu, nīhagīe itīina ta rīa mīkono ngiri igīrī*; mūtīkarīkuhīrīre.”

⁵ Nake Joshua akīra andū acio atīrī, “Mwītherīe, nīgūkorwo rūciū Jehova nīageeka maūdū ma magegania gatagatī-inī kanyu.”

⁶ Nake Joshua akīra athīnjīri-Ngai atīrī, “Oyai ithandūkū rīa kīrikanīro mūthīi mbere ya andū aya.” Nī ūndū ūcio makīrīoya, magīthīi mbere yao.

⁷ Nake Jehova akīra Joshua atīrī, “Ūmūthī nīngwambīrīria gūgūtūgīria maitho-inī ma andū othe a Isiraeli, nīguo mamenye atī ndīrīkoragwo hamwe nawe o ta ūria ndaari hamwe na Musa. ⁸ Īra athīnjīri-Ngai arīa megūkuua ithandūkū rīa kīrikanīro atīrī: ‘Mwakinya hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani, mūthīi mūrūgame Jorodani thīini.’”

⁹ Nake Joshua akīra andū a Isiraeli atīrī, “Ūkai haha mūigwe ciugo cia Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Ūhoro ūyū nīguo ūrīmūmenyithia atī Ngai ūria ūrī muoyo arī hamwe na inyuī, na atī hatirī nganja nīakamūngatira Akaanani, na Ahīvi, na Aperi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajebusi. ¹¹ Atīrī, ithandūkū rīa kīrikanīro rīa Mwathani wa thī yothē nīrīkūrīnga Rūūi rwa Jorodani mbere yanyu. ¹² Na rīrī, thuurai andū ikūmi na eerī kuuma mīhīriga-inī ya Isiraeli, o mūhīriga mūdū ūmwe. ¹³ Na rīria athīnjīri-Ngai arīa makuūite ithandūkū rīa kīrikanīro kia Jehova, o we Mwathani wa thī yothē, marītoboka thīini wa Rūūi rwa Jorodani-rī, maaī maruo marīa maratherera maikūrūkīte nīmarītīnika na meyūmbe hība.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio rīria andū moimagarīre makīuma kambī nīguo maringe Rūūi rwa Jorodani, athīnjīri-Ngai arīa maakuūite ithandūkū rīa kīrikanīro magīthīi mbere yao. ¹⁵ Na rīrī, nīgūkorwo Rūūi rwa Jorodani nīrūiyūraga mūno rūgakīra hūgūrūrū ciaguo hīndī ya magetha. No rīria athīnjīri-Ngai arīa maakuūite ithandūkū rīu maakīnyire Rūūi rwa Jorodani, namo magūrū mao magītoboka hūgūrūrū-inī cia rūūi, ¹⁶ maaī marīa moimagā mwena wa na igūrū wa rūūi magītiga gūtherera maikūrūkīte; makīnyūmba hība kūdū kūrāya mūno nginya itūūra-inī rīetagwo Adamu rīria rī gūkuhī na Zarethani, namo maaī marīa maathereraga marorete Iria-inī rīa Araba (nīrio Iria rīa Cumbī) magītīnika biū. Nī ūndū ūcio andū makīringa mang'etheire Jeriko. ¹⁷ Athīnjīri-Ngai arīa maakuūite ithandūkū rīa kīrikanīro kia Jehova makīrūgama

* 3:4 nī ta mita 900

mehaandite wega kündü kümü gatagati ka Rüü rwa Jorodani, nao andü a Israeli othe makihituka makiringagira thi nyümü o nginya riria rüriri rüu roothe rwarikirie kuringa rüü rüu rwa Jorodani.

4

¹ Riria andü othe a rüriri rüu maarikirie kuringa Rüü rwa Jorodani, Jehova aküira Joshua atiri, ² “Thuura andü ikümi na eer kuuma gatagati-ini ka andü aya o mühriga mündü ümwe, ³ na ümeere moe mahiga ikümi na meer kuuma gatagati ka Rüü rwa Jorodani handü haria athinjiri-Ngai maarugamite, mamakuue maringe namo mürimo mukamaige haria müriraara ütükü üyü.”

⁴ Ni ündü ücio Joshua agüta andü acio ikümi na eer ari aathuurite kuuma küri andü a Israeli, o mühriga mündü ümwe, ⁵ akimeera atiri, “Thii mbere ya ithandükü rüu rwa kirikaniro kia Jehova Ngai wanyu, müthii o gatagati ka Rüü rwa Jorodani. Mündü o mündü kuringana na müigana wa mühriga ya Israeli, oe ihiga rimwe ariigire kiande, ⁶ rütiike rüri gatagati-ini kanyu. Mahinda maria magooka, riria ciana cianyu ikaamüria atiri, ‘Gütümi kia mahiga maya ni kii?’ ⁷ Mügaaciira ati gütherera kwa maa ma Jorodani ni gwatinihirio mbere ya ithandükü rwa kirikaniro kia Jehova. Händi iria ithandükü rüu riaringaga Jorodani-ri, maa ma Rüü rwa Jorodani nimatinithirio. Mahiga maya megütüka kiririka gfa kirikanagia andü a Israeli ühoro ücio nginya tene.”

⁸ Ni ündü ücio andü a Israeli magüka o ta üria maathitwo ni Joshua. Makioya mahiga ikümi na meer kuuma gatagati ka Rüü rwa Jorodani, kuringana na müigana wa mühriga ya andü a Israeli, o ta üria Jehova eerite Joshua; nao magikuua mahiga macio nginya kamb yao, makimaiga kuo. ⁹ Nake Joshua akihaanda mahiga macio ikümi na meer, akimaiganirira hau gatagati ka Rüü rwa Jorodani haria athinjiri-Ngai ari maakuuithandükü rwa kirikaniro maarugamite. Namo mari ho nginya ümüthi.

¹⁰ Nigukorwo athinjiri-Ngai ari maakuuithandükü rwa kirikaniro maikarie marüngi hau gatagati ka Rüü rwa Jorodani nginya händi iria andü meekire maündü maria mothe Jehova aathite Joshua, na magükw o ta üria Musa aathite Joshua mekwo. Nao andü magikihüha, makiringa mürimo, ¹¹ na andü othe maarikia kuringa o üguo, ithandükü rwa Jehova o nario na athinjiri-Ngai makiringa makionagwo ni andü othe. ¹² Andü a mühriga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase makiringa mürimo, meehete indo cia mbaara, mari mbere ya andü a Israeli, o ta üria Musa aamaathite. ¹³ Andü ta 40,000 methagathagite na meehete indo cia mbaara makiringa mürimo ücio, mari mbere ya Jehova, magikinya werü-ini wa Jeriko.

¹⁴ Müthenya ücio, Jehova agütüigiria Joshua maitho-ini ma andü a Israeli othe; nao makimwigitira matukü mothe maria aatüüre muoyo, o ta üria meetigirite Musa.

¹⁵ Ningi Jehova aküira Joshua atiri, ¹⁶ “Atha athinjiri-Ngai ari makuuithandükü rwa üria mambate moimire Rüü rwa Jorodani.”

¹⁷ Ni ündü ücio Joshua agüta athinjiri-Ngai acio, akimeera atiri, “Ambatai mumire Jorodani.”

¹⁸ Nao athinjiri-Ngai makimbata, makiuma rüü makuuithandükü rwa kirikaniro kia Jehova. Maarikia gükinyithia magürü mao thi nyümü o üguo-ri, maa ma Rüü rwa Jorodani magicookana handü hamo, ningi maküyüa hügürü ciaruo o ta mbere.

¹⁹ Na riri, müthenya wa ikümi wa mweri wa mbere, andü acio makimbata, makiuma Jorodani na makimba kamb mwena wa irathiro wa Jeriko, o küu Giligali. ²⁰ Nake Joshua aküga mahiga maria ikümi na meer maarutitwo Rüü rwa Jorodani küu Giligali. ²¹ Aküira andü a Israeli atiri, “Mahinda maria magooka, riria njiao cianyu ikooria maithe ma cio atiri, ‘Gütümi kia mahiga maya ni kii?’ ²² Händi üyo nimükamenyithia ciana cianyu ühoro, mümeere atiri, ‘Andü a Israeli maaringire Rüü rwa Jorodani rühüite rügatuka thi nyümü.’ ²³ Nigukorwo Jehova Ngai wanyu niahüthirie maa ma Jorodani mbere wanyu nginya riria mwarikie kuringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rüü rwa Jorodani o ta üria eekire Iria Itene riria aarihüthirie mbere iitü nginya riria twarikirie kuringa. ²⁴ Eekire üguo nigeetha andü othe a thi mamenye ati guoko kwa Jehova küri hinya müno, na nigeetha mütüre mwigitirite Jehova Ngai wanyu nginya tene.”

5

Andü a Israeli Küruira Giligali

¹ Na riri, riria athamaki othe a Aamori ari maar küu mwena wa ithüro wa Rüü rwa Jorodani, na athamaki othe a andü a Kaanani ari maar küu ndwere-ini cia iria maiguire üria Jehova aahüthitite maa ma Jorodani mbere ya andü a Israeli nginya tükirikia kuringa mürimo üria üngi, ngoro ciao iküyüro ni guoya, na matiacoquire küga na üümüiru wa kung'ethanira na andü a Israeli.

² Händi üyo Jehova aküira Joshua atiri, “Thondeka tühiü twa mahiga ma nyaigi, üroke kwerüha ühoro wa irua har andü a Israeli.” ³ Ni ündü ücio Joshua agithondeka tühiü twa mahiga ma nyaigi na akiruithia arüme a Israeli küu Gibeathi-Haaralothu.

⁴ Na riri, kiria giätüüre Joshua aruithanie ni rüri: arüme ari othe moimire bürüri wa Misiri, o acio othe maakinyitite miaka ya güthii mbaara-ri, nimakuüire werü-ini mari rüendo-ini thuutha wa kuuma bürüri wa Misiri. ⁵ Arüme othe ari moimire bürüri wa Misiri nimaruite, no andü othe ari maaciariirwo werü-ini mari rüendo-ini rwa kuuma bürüri wa Misiri matiaruite. ⁶ Andü a Israeli moorüire werü-ini miaka mirongo ina nginya riria andü othe ari maakinyitite miaka ya güthii mbaara riria moimaga bürüri wa Misiri maakuire, tondü nimategire gwaithikira Jehova. Nigukorwo Jehova nimateere na mwihitwa ati matikoona bürüri üria eerire maithe mao na mwihitwa ati nägatühe, bürüri üri büthi wa iria na ükü. ⁷ Ni ündü ücio akirahüra ariü ao ithenya riao, na acio nio maaruithirio ni Joshua. Maakoretwo matari aruu ni

ündü matiaruithitio marĩ rūgendo-inĩ. ⁸ Na rĩrĩa maarĩkirie kũruithia arũme a rūrĩrĩ rūu ruothe, magĩikara o kũu maakĩte kambĩ-inĩ o nginya andũ acio makĩhona.

⁹ Ningĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩguo ndeheria rūmena rwa andũ a Misiri kuuma kũrĩ inyuĩ.” Nĩ undũ ūcio handũ hau hagĩtwo Giligali nginya ūmũthĩ.

¹⁰ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri ūcio, o maambĩte hema kũu Giligali werũ-inĩ wa Jeriko, andũ a Isiraeli magĩkũngũra Giathi kĩa Bathaka. ¹¹ Mũthenya ūria warũmirĩre Bathaka-rĩ, mũthenya oro ūcio, makĩrĩa maciaro mamwe ma bũrũri ūcio; mĩgate ĩtarĩ mĩkire ndawa ya kũmbia, na ngano hihie.

¹² Maarĩa irio cia bũrũri ūcio-rĩ, mana makĩrooka kwaga mũthenya ūyũ ũngĩ; andũ a Isiraeli matiacookire kuona mana rĩngĩ, no rĩrĩ, mwaka ūcio nĩmarĩre maciaro ma Kaanani.

Joshua na Mũnene wa Mbũtũ ya Ita rĩa Jehova

¹³ Rĩrĩa Joshua aarĩ hakuhĩ na Jeriko, agĩtiira maitho akĩona mũndũ warũgamĩte mbere yake acomorete rūhiũ njora, akarũnyiita na guoko. Nake Joshua agĩthĩ o harĩa aarĩ, akimũuria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ūrĩ mwena witũ kana ūrĩ mwena wa thũ ciitũ?”

¹⁴ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrĩ mwena wanyu o na kana wa thũ cianyũ, no njũkĩte ndĩ mũnene wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova.” Nake Joshua akĩgũthia, agĩturumithia ūthiũ thĩ, akĩhooya, akimũuria atĩrĩ, “Wee, Mwathi wakwa, nĩ ndũmirĩrĩ rĩkũ ũkwenda kũuhe nĩ ndungata yaku?”

¹⁵ Nake mũnene ūcio wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Amba ūrute iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau ūrũgamĩte nĩ haamũre.” Nake Joshua agĩka o ta ũguo.

6

Kwanangwo kwa Jeriko

¹ Rĩu-rĩ, itũũra rĩu rĩa Jeriko rĩahingĩtwo biũ nĩ undũ wa andũ a Isiraeli. Gũtirĩ mũndũ woimaga nja kana agatoonya kuo.

² Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Nĩneanĩte itũũra rĩrĩrĩ rĩa Jeriko moko-inĩ maku, o hamwe na mũthamaki wakuo, o na njamba cia hinya ciakuo. ³ Thiũrũrũkai itũũra rĩu inene hamwe na andũ anyu othe a ita riita rĩmwe. Mwĩke ũguo mĩthenya ĩtandatũ. ⁴ Na athĩnjĩrĩ-Ngai mũgwanja matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, makuuĩte macoro mũgwanja mathondeketwo na hĩa cia ndũrũme. Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, mũgaathĩrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja, nao athĩnjĩrĩ-Ngai mathĩĩ makĩhuhaga macoro. ⁵ Rĩrĩa mũkaigua mahuha macoro na mũgambo mũnene, ĩra andũ othe makaanĩrĩra na rĩanĩrĩra inene mũno; naruo rūthingo rwa itũũra rĩu nĩrũkamomoka, nao andũ othe matoonye itũũra rĩu, o mũndũ athiite na mbere na kũria arorete.”

⁶ Nĩ undũ ūcio, Joshua mũrũ wa Nuni agĩta athĩnjĩrĩ-Ngai, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na mũreke athĩnjĩrĩ-Ngai mũgwanja thiĩnĩ wanyu makuee macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme, matongorie ithandũkũ rĩu.” ⁷ Nake agĩatha andũ akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩĩ mbere! Mũthĩĩ mũthiũrũrũkĩrie itũũra, andũ arĩa meeohete indo cia mbaara matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.”

⁸ Rĩrĩa Joshua aarĩkirie kwarĩria andũ, na athĩnjĩrĩ-Ngai acio mũgwanja makuuĩte macoro marĩa mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩĩ marĩ mbere ya Jehova, makĩhuhaga macoro mao, nario ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rikĩmarũmirĩra. ⁹ Nacio thigari iria ciarĩ na indo cia mbaara igĩthĩĩ itongoretie athĩnjĩrĩ-Ngai acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingĩ ikĩrũmirĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo yothē macoro no maahuhagwo. ¹⁰ No rĩrĩ, Joshua niathite andũ akameera atĩrĩ, “Mũtikananĩrĩre na mũgambo wa mbaara, o na kana mũreke mĩgambo yanyu ĩguo, o na mũtikoige undũ o na ūrĩkũ nginya mũthenya ūria ngamwĩra mwanĩrĩre. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaanĩrĩra!” ¹¹ Nĩ undũ ūcio akiaga ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rikuuo, rĩthiũrũrũkio itũũra-inĩ rĩu inene, riita rĩmwe. Andũ magĩcooka kambĩ na makĩraara kuo ūtũkũ ūcio.

¹² Rũcinĩ rūrũ rūngĩ, Joshua agĩũkĩra tene, nao athĩnjĩrĩ-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ¹³ Nao athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa mũgwanja makuuĩte macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩĩ na mbere, makinyũkĩtie matongoretie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova o makĩhuhaga macoro. Thigari iria ciarĩ na indo cia mbaara ikĩmatongoria, nacio thigari ingĩ ikĩrũmirĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma na thuutha, o macoro makĩgambaga. ¹⁴ Nĩ undũ ūcio mũthenya wa keerĩ magĩthiũrũrũka itũũra rĩu inene riita rĩmwe, magĩcooka kambĩ. Meekire ũguo mĩthenya ĩtandatũ.

¹⁵ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, magĩũkĩra ruoro rūgĩtema na magĩthiũrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja o ta ūria meekaga mĩthenya ĩyo ĩngĩ, tĩga atĩ mũthenya ūcio, maathĩrũrũkire itũũra rĩu inene maita mũgwanja. ¹⁶ Nao makĩrĩthiũrũrũka riita rĩa mũgwanja-rĩ, rĩrĩa athĩnjĩrĩ-Ngai maahuhire macoro, Joshua akĩra andũ atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete itũũra rĩrĩrĩ! ¹⁷ Itũũra rĩrĩrĩ inene na kĩndũ kĩrĩa giothe kĩrĩ thiĩnĩ warĩo niikwamũrĩro Jehova, cianangwo. No Rahabu ūria mũmaraya wiki, na andũ arĩa othe marĩ hamwe nake thiĩnĩ wa nyũmba yake, mekũhonokio, tondũ nĩahithire athigaani arĩa twatũmite. ¹⁸ Na rĩrĩ, mwĩmeyerereĩ mũtikahutie indo ĩcio ciamũritwo cia kũniinwo, nĩgeetha mũtikerehere mwanangiko nĩ undũ wa kuoya kĩndũ o na kĩrĩkũ giacio. Mũngĩchutia nĩmũgatũma kambĩ ya Isiraeli ĩtũke ya kũniinwo, na mũmĩrehere thiĩna. ¹⁹ Betha yothē na thahabu, na indo cia gĩcango na kĩa, nĩ nyamũrĩre Jehova na no nginya ciigwo kĩgĩĩna-inĩ giake.”

²⁰ Rĩrĩa coro wahuhirwo, andũ makianĩrĩra, na rĩa andũ maagĩure mũgambo wa coro, makianĩrĩra rĩanĩrĩra inene, naruo rūthingo rūkĩmomoka; nĩ undũ ūcio o mũndũ o mũndũ agĩtoonya itũũra rĩu, na

makirĩtunyana. ²¹ Nao makĩamũrĩra Jehova itũũra rĩu, na makĩananga kindũ o gĩothe kĩa kĩaĩ muoyo kuo na rūhiũ rwa njora, arũme na andũ-a-nja, andũ ethĩ na akũrũ, na ng'ombe, na ng'ondũ, na ndigiri.

²² Joshua akĩĩra andũ arĩa eerĩ maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio atĩrĩ, "Thiĩĩ mũtoonye nyũmba ya mĩtũmia ũrĩa mũmaraya, mũmumie nja hamwe na andũ ao othe, o ta ũrĩa mwamwirire na mwĩhitwa."

²³ Nĩ undũ ũcio aanake acio maarĩ athigaani magĩtoonya na makĩumĩa Rahabu na nja, hamwe na ithe na nyina, na arĩũ a nyina na andũ ao othe. Magĩkĩumĩa andũ a nyũmba yake othe, makĩmaiga handũ kũu nja ya kambĩ ya Isiraeli.

²⁴ Magĩcooka magĩcina itũũra rĩu inene rĩothe, na kĩa gĩothe kĩaĩ thiĩnĩ warĩo, no betha na thahabu, na indo cia gĩcango na cia kĩgera, magĩciiga kĩgĩĩna-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova. ²⁵ No rĩrĩ, Joshua nĩahonokirie Rahabu ũrĩa mũmaraya, hamwe na andũ a nyũmba yake na andũ ao othe, tondũ nĩahithire andũ arĩa Joshua aatũmĩte magathigaane Jeriko nake atũũranagia na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

²⁶ Ihinda o ro rĩu, Joshua akĩũhithia andũ acio na mwĩhitwa, akiuga atĩrĩ, "Kũgwatwo nĩ kĩrũmĩ maitho-inĩ ma Jehova-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaageria gwaka itũũra rĩrĩ inene rĩa Jeriko ringi:

"Mũndũ ũrĩa ũgaaka mĩthingi ya itũũra rĩrĩ,
nĩagakũirwo nĩ mũrũũ wake wa irigithathi;
na akĩrũgamia ihingo cia itũũra rĩrĩ,
akũirwo nĩ mũrũũ wake wa kĩhinga-nda."

²⁷ Nĩ undũ ũcio Jehova agikorwo arĩ hamwe na Joshua, nayo ngumo yake ikĩhunja kũndũ guothe bũrũri ũcio.

7

Rĩhĩa rĩa Akani

¹ No rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmagire kwĩhokeka ũhoro-inĩ ũkonĩĩ indo iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩoire imwe ciao. Nĩ undũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ undũ wa Isiraeli.

² Ningĩ Joshua agĩtũma andũ kuuma Jeriko mathĩĩ Ai, itũũra rĩakuhanĩrĩrie na Bethi-Aveni mwena wa irathĩro wa Betheli, akĩmeera atĩrĩ, "Ambatai mũthĩĩ mũgathigaane bũrũri ũcio." Nĩ undũ ũcio andũ acio magĩthĩĩ na magĩthigaana Ai.

³ Nao magĩcooka kũrĩ Joshua na makĩmwĩra atĩrĩ, "Hatĩrĩ bata wa andũ othe mambate makahũũre itũũra rĩa Ai. Reikia andũ 2,000 kana ithatũ makarĩtunyane; tiga kũnogia andũ othe, nĩgũkorwo no andũ anini marĩ kuo." ⁴ Nĩ undũ ũcio no andũ ta 3,000 maambatire, no magĩtoorio nĩ andũ a Ai, ⁵ nao andũ acio a Ai makĩũraga ta andũ mĩrongo itatũ na atandatũ a Isiraeli. Nĩmaingatire andũ a Isiraeli kuuma kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu makĩmakinyia o kũria kwenjagwo mahiga, na makĩmahũũrĩra kũu igaragaro-inĩ. Ihũũra rĩu rĩgĩtũma ngoro cia andũ a Isiraeli iringike, na makĩiyrwo nĩ maaĩ nda.

⁶ Nake Joshua agĩtembũranga nguo ciake, akĩgũũthia thĩ, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrikanĩro kĩa Jehova, agĩkara hau nginya hwaĩ-inĩ. Nao athuuri a Isiraeli magĩka o ta ũguo na makĩhũrĩa rũkũngũ mĩwe. ⁷ Nake Joshua akiuga atĩrĩ, "Hĩ, Mwathani Jehova, nĩ kĩĩ giatũmire ũrehe andũ aya mũrĩmo ũyũ wa Rũũĩ rwa Jorodani nĩguo ũtũneane moko-inĩ ma Aamori, matũniine? Naarĩ korwo nĩtwaiganĩre tũtũũre mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani! ⁸ Wee Mwathani, ingĩkiuga atĩa, kuona atĩ Isiraeli nĩmatuoretio nĩ thũ ciao? ⁹ Andũ a Kaanani na andũ arĩa angĩ a bũrũri ũyũ nĩmarĩguu ũhoro ũcio, nao matũthĩũrũkĩrie, matũniine biũ, meherie rĩĩtwa riitũ gũkũ thĩ. Nawe ũgaagũka atĩa nĩ undũ wa rĩĩtwa rĩu rĩaku inene?"

¹⁰ Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, "Ŭkĩra! Ŭkwĩgũũthia ũturumithĩte ũthĩũ waku thĩ nĩkĩ? ¹¹ Isiraeli nĩmehĩtie; nĩmathũkĩtie kĩrikanĩro gĩakwa kĩa ndamaathire marũmagĩrĩre. Nĩmoete indo imwe iria ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nĩmaiĩte, na makaheenania, o na magaciiganĩra hamwe na indo ciao o ene. ¹² Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩa kigĩrĩtie andũ a Isiraeli meetirie thũ ciao; na nĩkĩo marorĩra thũ ciao tondũ nĩmatũkĩte a kũniinwo. Na nĩ ndigũcooka gũkorwo hamwe na inyuũ o tiga mũniĩnĩre kindũ kũu kĩaĩmũrĩtwo gĩa kũniinwo kiehere thiĩnĩ wanyu.

¹³ "Ŭkĩra, ũthĩũ ũtherie andũ acio. Thiĩũ ũmeere atĩrĩ, 'Mwĩtherieĩ mĩwĩhaarĩrie nĩ undũ wa rũciũ; nĩgũkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Nĩ harĩ kindũ kĩaĩmũre gĩa kũniinwo kĩrĩ thiĩnĩ wanyu, inyuũ Isiraeli. Mũtingĩhota gwtĩĩria thũ cianyu o nginya rĩrĩa mũgaakĩeheria kũme thiĩnĩ wanyu.

¹⁴ "Tondũ ũcio rũciũ kĩroko nĩkeyumĩria inyuũ ene o mũhĩrĩga, o mũhĩrĩga. Na rĩrĩ, mũhĩrĩga ũrĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o mbarĩ, o mbarĩ; nayo mbarĩ rĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o nyũmba, o nyũmba; nayo nyũmba rĩa Jehova agaathuura nĩkeyumĩria o mũndũ, o mũndũ. ¹⁵ Mũndũ ũrĩa ũkũnyĩitwo na indo icio ciamũrĩtwo cia kũniinwo nĩagacinwo na mwaki hamwe na indo ciake ciothe. Nĩgũkorwo nĩathũkĩtie kĩrikanĩro kĩa Jehova, na nĩekĩte undũ wa thoni thiĩnĩ wa Isiraeli!"

¹⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene, Joshua akĩĩra andũ a Isiraeli moimĩre o ta ũrĩa mĩhĩrĩga yao yatariĩ, naguo mũhĩrĩga wa Juda ũgĩthuurwo. ¹⁷ Mbarĩ cia Juda ikĩumĩra, nake agĩthuuru mbarĩ ya Azera. Agĩcooka akĩumĩria mbarĩ cia Azera mbere kũringana na nyũmba ciao, nake Zabedi agĩthuurwo. ¹⁸ Nake Joshua akĩumĩria nyũmba yake mũndũ o mũndũ, nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, agĩthuurwo.

¹⁹ Nake Joshua akĩĩra Akani atĩrĩ, "Mũrũ wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, na ũmũkumie. Njĩĩra ũrĩa wĩkĩte na ndũkaahĩthe."

²⁰ Nake Akani agĩcookia akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩnjĩhĩrie Jehova Ngai wa Isiraeli. Na ũũ nĩguo njikite: ²¹ Rĩrĩa ndonire kabuti gathaka koimite Babuloni, na ceki magana meeri* cia betha, na gĩkama gĩa thahabu kĩa irĩtũ wa ceki mĩrongo itano† thĩĩni wa indo iria twatahite, nĩndaciĩrĩrĩrie na ngĩcioya, na ithikĩtwo thĩ kũu hema-inĩ yakwa, nayo betha irĩ rungu wacio.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtũma andũ, nao makihanyũka magĩthĩ nginya hema-inĩ yake, na magĩkora indo icio ihithĩtwo thĩĩni wa hema iyo, nayo betha iyo yaigĩtwo rungu rwacio. ²³ Nao andũ acio makĩruta indo icio kuuma hema-inĩ iyo, magĩcitwarĩa Joshua o hamwe na andũ a Isiraeli othe, nao magĩciaragania thĩ mbere ya Jehova.

²⁴ Nake Joshua, hamwe na Isiraeli othe, makĩnyiita Akani mũrũ wa Zera, na makĩoya betha iyo, na kabuti, na gĩkama gĩa thahabu, na ariũ ake na airĩtu ake, na ng'ombe ciake, na ndigiri na ng'ondũ ciake, na makĩoya hema yake o na indo ciothe iria arĩ nacio, magĩcitwara Gĩtuamba kĩa Akori. ²⁵ Nake Joshua akĩmũĩria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmite ũtũhere thĩĩna ũyũ? Wee nawe ũmũthĩ nĩũkuonio thĩĩna nĩ Jehova.”

Nao andũ a Isiraeli othe makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, na maarĩkia kũhũũra acio angĩ na mahiga, makĩmacina. ²⁶ Magĩcookia makĩhũmbĩra Akani na hĩba nene mũno ya mahiga, namo mahiga macio marĩ o ho nginya ũmũthĩ. Nake Jehova agĩthirwo nĩ marakara marĩa maamũcĩnĩte. Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩcookia gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Akori o nginya ũmũthĩ.

8

Kwanangwo kwa Ai

¹ Ningĩ Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũgetigire na ndũgakue ngoro. Thĩĩ na mbũtũ yothē ya ita, mwambate mũgatharĩkire itũũra rĩa Ai. Nĩgũkorwo nĩneanite mũthamaki wa Ai moko-inĩ manyu, hamwe na andũ ake, na itũũra rĩa rĩne na inene na bũrũri wake. ² Īkai itũũra rĩa Ai na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa mwekire itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, o tĩga atĩrĩ, no muoye indo iria mũgũtaha, o na mahiũ matũike manyu. Oheria andũ a itũũra rĩne na mwena wa na thuutha.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yothē ya ita makiumagara magatharĩkire Ai. Nake agĩthuura andũ 30,000 arĩa maarĩ njamba mũno akĩmatũma mathĩĩ kũrĩ ũtũkũ, ⁴ akĩmeera atĩrĩ: “Ta thĩkĩrĩriai wega. Inyũ mũkuoheria andũ a itũũra rĩne na mwena warĩo wa na thuutha. Mũtigakire haraaya narĩo. Inyũothe mũikare mwĩguĩte. ⁵ Nĩ na arĩa othe tũrĩ nao tũgũthengerera itũũra rĩne kuuma na mbere na itũũra andũ acio mariumagara gũtũhũũra o ta ũrĩa meekire hĩndĩ ya mbere-rĩ, tũmoorĩre. ⁶ Nao matũingathĩte o nginya tũmagucĩrĩrie biũ moime itũũra rĩne inene, nĩgũkorwo mariuga atĩrĩ, ‘Nĩ ithũ maroorĩra ta ũrĩa meekire rĩa mbere.’ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa tũrĩmoorĩra-rĩ, ⁷ inyũ na inyũ mũkire muume kũria mũmoohērie, mũtharĩkire itũũra rĩne na mũritunyane. Jehova Ngai wanyu nĩekũrĩneana moko-inĩ manyu. ⁸ Na rĩrĩ, mwarĩkia kwĩgwatĩra itũũra rĩne inene-rĩ, mũricine. Īkai o ta ũrĩa Jehova aathanite gwĩkwo. Mũtigĩrĩre nĩ mweka ũguo ndamwatha.”

⁹ Nake Joshua akĩmeera moimagare, nao magĩthĩ harĩa maathĩiaga kuoheria andũ a itũũra rĩu, na makĩhĩtha metereire gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũũro wa Ai, no Joshua araaranĩrie na andũ arĩa angĩ ũtũkũ ũcio.

¹⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene, Joshua agĩcookanĩrĩa andũ ake, nake we mwene hamwe na atongoria a Isiraeli makĩmatongoria marorete Ai. ¹¹ Mbũtũ yothē ya ita irĩa yarĩ hamwe nake igĩthĩ yambatĩte, igĩkuhĩrĩa itũũra rĩne inene mariumite na mbere. Nao makĩamba hema mwena wa gathigathĩni wa Ai, na hagĩkorwo nĩ haarĩ gĩtuamba gatagatĩ kao na itũũra rĩne inene. ¹² Joshua nĩakoretwo oete andũ ta 5,000 na akamaiga moheirie andũ kũu gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũũro wa itũũra rĩne inene. ¹³ Magĩgĩatha thĩgari ciikare cihaarĩrie o andũ handũ hao, iria ciothe ciarĩ kambĩ igĩkara mwena wa gathigathĩni wa itũũra rĩne inene, na iria cioheirie andũ mwena wa ithũũro warĩo. Naguo ũtũkũ ũcio Joshua agĩthĩ kũraara kũu gĩtuamba-inĩ.

¹⁴ Rĩrĩa mũthamaki wa Ai onire ũndũ ũcio, agĩũkĩra na ihenya rũciĩnĩ tene, akiumagara na ihenya hamwe na andũ othe a itũũra rĩne inene nĩguo agacemanie na Isiraeli marũe mbaara handũ hana haang'ethanĩie na Araba. No rĩrĩ, ndaigana kũmenya atĩ nĩmehithĩrwo na mwena wa thuutha wa itũũra rĩne inene. ¹⁵ Nake Joshua na andũ a Isiraeli othe magĩtua ta mahũrĩtwo magatoorio, nao makĩũra marorete na werũ-inĩ. ¹⁶ Nao andũ othe a itũũra rĩa Ai magĩtwo nĩguo mamarũmĩrĩre, nao magĩteng'eria Joshua makĩguucĩrĩrio makĩuma itũũra rĩa. ¹⁷ Gũtĩrĩ mũndũ mũrũme o na ũmwe wa Ai kana Betheli ũtoimire gũthĩĩ gũkĩnyĩra andũ a Isiraeli. Magĩtiga itũũra rĩu rĩtaahingĩtwo magĩteng'eria andũ a Isiraeli.

¹⁸ Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ambararia itĩmũ rĩu ũnyĩtĩte na guoko, ũrĩrorie mwena wa Ai, nĩgũkorwo nĩngũneana itũũra rĩne inene moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩambararia itĩmũ rĩa akĩrĩroria Ai. ¹⁹ Na rĩrĩ, Joshua aarĩkia gwĩka ũguo, arũme arĩa mooheite andũ magĩũkĩra narua, magĩteng'era na ihenya, magĩtoonya itũũra rĩu na makĩrĩtunyana, ningĩ makĩrĩgwatia mwaki o narua.

²⁰ Na rĩrĩa andũ acio a Ai maarorire na thuutha na makĩona ndogo yũmĩte itũũra rĩu yambatĩte na igũrũ-rĩ, nao makĩaga mweke wa gwĩthara na mwena o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli arĩa morĩte marorete werũ-inĩ nĩmagarũrũkĩre acio maamateng'eragia. ²¹ Rĩrĩa Joshua na Isiraeli othe moonire atĩ andũ ao arĩa mooheirie andũ thuutha wa itũũra nĩmarĩtunyane, na makĩona ndogo igĩtoga kuuma itũũra, makĩgarũrũka na makĩũraga andũ acio a Ai. ²² Nao andũ arĩa maamoheite makĩuma itũũra rĩne inene matharĩkĩre. Andũ a Ai magĩgĩkĩrwo gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, makĩmagĩa mbere na thuutha. Andũ a

* 7:21 nĩ ta kilo 2 † 7:21 nĩ ta nuthu kilo

Isiraeli makĩmaniina, na matiatigirie mündũ o na ũmwe arĩ muoyo, kana makĩreka o na ũmwe ahonoke. ²³ No nĩmanyiitiire mũthamaki wa Ai arĩ muoyo, makĩmũtwarĩra Joshua.

²⁴ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩkirie kũũraga andũ othe a Ai arĩa maarĩ gĩthaka-inĩ na kũũ werũ-inĩ, kũrĩa maamateng'ereire-rĩ, na rĩrĩa andũ acio othe maarĩkirie kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, andũ a Isiraeli othe magĩcoka Ai na makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo. ²⁵ Andũ arĩa mooragirwo mũthenya ũcio maarĩ andũ 12,000, arũme na andũ-a-nja; nao nĩ andũ othe a itũũra rĩa Ai. ²⁶ Nĩgũkorwo Joshua ndaigana gũthuna guoko kũrĩa kwambararĩtie itimũ rĩake nginya rĩrĩa aarĩkirie kũniina andũ arĩa othe maatũũraga Ai. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkuuĩra ũhiũ na indo irĩa maatahĩte kuuma itũũra rĩu inene, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Joshua.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩcina Ai na akĩrĩtua hĩba ya mwanangĩko ya gũtũũra, gũgĩtuĩka kũndũ gũkirite ihooru nginya ũmũthĩ. ²⁹ Joshua agĩcoka agĩcuuria mũthamaki ũcio wa Ai mũtĩ igũrũ, akĩreka aikare ho o nginya hwaĩ-inĩ. Rĩũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana atĩ mwĩrĩ ũcio ũrutwo mũtĩ igũrũ, ũikio hau itoonyero-inĩ rĩa kihingo gĩa itũũra rĩu, magĩcoka makĩũgĩrĩa hĩba nene ya mahiga, nayo ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ.

Kwerũhĩa Kĩrĩkanĩro Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ

³⁰ Thuutha wa ũguo Joshua agĩkĩra Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, kĩgongona o kũũ kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ, ³¹ o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathĩte andũ a Isiraeli. Aagĩakire o ta ũrĩa kwandĩkitwo thĩĩnĩ wa Ibuku rĩa Watho wa Musa, kĩgongona kĩrĩ kĩa mahiga matarĩ maicũhie, hatarĩ indo cia wĩra cia kĩgera ikũhũthĩrwo ho. Igũrũ rĩakĩo makĩrũtĩra Jehova maruta ma njino na magongona ma ũiguano. ³² Nake Joshua akĩandĩka watho wa Musa igũrũ rĩa mahiga macio, aandĩkire andũ a Isiraeli marĩ ho makĩĩonagĩra. ³³ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe, na andũ a kũngĩ na ene bũrũri o ũndũ ũmwe, hamwe na athuuri ao, na anene na atuithania ciira, makĩrũgama mĩena yeerĩ ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova mang'etheire athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii na nĩo maarĩkuuaga. Nuthu ya andũ yarũgamĩte mbere ya kĩrĩma kĩa Gerizimu, na nuthu ĩyo ĩngĩ ĩkarũgama mbere ya kĩrĩma kĩa Ebalĩ, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte mbere ĩyo rĩrĩa aarutanire ũhoro wa kũrathimaga andũ a Isiraeli.

³⁴ Thuutha ũcio, Joshua agĩthoma ciugo ciothe cia Watho, agĩthoma irathimo o na agĩthoma irumi, o ta ũrĩa kwaandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Watho. ³⁵ Gũtĩrĩ kiugo o na kĩmwe kĩa irĩa ciothe Musa aathanĩte Joshua ataathomeire kiũngano kũũ gĩothe kĩa Isiraeli, o hamwe na andũ-a-nja na ciana na andũ o kũngĩ arĩa maatũũranagia nao.

9

Wara wa Andũ a Gibeonĩ

¹ Na rĩrĩa athamaki othe arĩa maarĩ mwena ya ithũĩro wa Rũũ rwa Jorodani maĩguire maũndũ macio, na arĩa maarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma, na arĩa maarĩ ituamba-inĩ ciikũrũko cia ĩrĩma cia mwena ya ithũĩro, na kũũ hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩrĩa ĩnene guothe o nginya Lebanoni (nĩo athamaki a andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperiĩ, na Ahivĩ, na Ajobusi), ² magĩcokaanĩrĩa hamwe nĩguo mahũũrane na Joshua na Isiraeli.

³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Gibeonĩ* maagĩure ũrĩa Joshua ekĩte itũũra rĩa Jeriko o na rĩa Ai, ⁴ magĩĩka ũndũ wa wara. Magĩthĩĩ marĩ ta andũ matũmĩtwo marĩ na ndigiri ciao ikuũthĩtio makũnia matarũkangu, na mondo ngũrũ mũno cia ndibei ĩrĩ ndũkangu na igatumwo. ⁵ Nao arũme acio meekĩrĩte iraatũ ciarĩ ndarũku, ciarĩ na iraka, na makehumba nguo ngũrũ. Irio ciao ciothe irĩa meekuũĩre rĩguo ciarĩ nyũmũ na ikagĩa mbuu. ⁶ Nao magĩthĩĩ kũrĩ Joshua kambi-inĩ o kũũ Giligali, makĩmwĩra atĩrĩ we mwene hamwe na andũ a Isiraeli, “Tũũkĩte kuuma bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ; tondũ ũcio gĩaĩ kĩrĩkanĩro na ithuĩ.”

⁷ Nao andũ a Isiraeli makĩĩra Ahivĩ† acio atĩrĩ, “Hĩhĩ no gũkorwo mũtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ, tũngĩhota atĩa kũgĩa kĩrĩkanĩro na inyũ?”

⁸ Nao magĩcookeria Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku.”

Nĩngĩ Joshua akĩmooria atĩrĩ, “Inyũ mũrĩ a, na muumĩte kũ?”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tuumĩte bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ, tũũkĩte nĩ ũndũ wa ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nĩgũkorwo nĩtũũgũte ũhoro wake: o na maũndũ mothe marĩa eekire bũrũri wa Misiri, ¹⁰ na ũrĩa wothe eekire athamaki arĩa eerĩ a Aamori kũũ irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, nao nĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani, ũrĩa wathamakaga Ashitarothu.

¹¹ Nao athuuri atongoria atũĩ na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri wĩtũ nĩmatwĩre atĩrĩ, ‘Kuuai irio nĩ ũndũ wa rũgendo rwanyu, mũthĩĩ mũcemanie na andũ acio, na mũmeere atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu; gĩaĩ kĩrĩkanĩro na ithuĩ.”’ ¹² Irio ici ciitũ cia rĩguo ciarĩ hiũ mũthenya ũrĩa tuomĩre gwtũũ tũke kũrĩ inyũ. No rĩu ta kĩonei ũrĩa ciũmĩte na ikagĩa mbuu. ¹³ Nacio mondo ici ciarĩ njerũ tũgĩciyũria ndibei, no rĩu ta kĩonei ũrĩa ituĩkangĩte. Nacio nguo ciitũ na iraatũ nĩkũrĩte nĩ ũndũ wa rũgendo kũraiha mũno.”

¹⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩrora irio imwe cia andũ acio, no matiigana kũhooya kĩrĩa kuuma harĩ Jehova. ¹⁵ Nake Joshua akĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao atĩ areke matũũre muoyo, nao atongoria a kiũngano kũũ kĩa andũ a Isiraeli magĩkĩra ũhoro ũcio hinya na mwĩhĩtwa.

¹⁶ Mĩthenya itatũ thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kũũ na andũ acio a Gibeonĩ, andũ a Isiraeli makĩũgua atĩ andũ acio maahakanĩte nao, na maatũũraga o hakuhĩ nao. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩumagara,

* 9:3 Itũũra rĩa Gibeonĩ rĩarĩ kilomita 10 kuuma Jerusalem. † 9:7 Ahivĩ maarĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa kĩhumo kiao kiarĩ Mesopotamia.

Andũ aya nĩo moĩkaine ta Aamori thĩĩnĩ wa Ibuku rĩa Samũeli wa Keerĩ.

na mūthenya wa gatātū magikinya matūūra-inī mao manene, na nīmo: Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu. ¹⁸ No andū a Isiraeli matiigana kūmahūūra, nī ūndū atongoria a kūngano kiao nīmehitite na mwihitwa makigwetaga rīitwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli.

Nakio kūngano kiu gīothe gikīnuguna nī ūndū wa atongoria acio, ¹⁹ no atongoria acio othe makīma-cookeria atīrī, “Nītūhītite na mwihitwa tūkigwetaga rīitwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli, na tondu ūcio tūtīngimahutia. ²⁰ Ūria tūtīngimeeka nī atīrī: Nī tūkūreka matūūre muoyo, nīgeetha tūtikanacookerewo nī marakara nī ūndū wa kuuna mwihitwa ūria twehītite nī ūndū wao.” ²¹ O na ningī makīmeera atīrī, “Rekei matūūre muoyo, no matūike a kuunaga ngū na a gūtahagīra kīrīndī gīkī gīothe gīa Isiraeli maaī.” Nī ūndū ūcio atongoria makīga kīrīko kīao kūrī andū acio a Gibeoni.

²² Ningī Joshua agūita andū acio a Gibeoni akīmooria atīrī, “Nī kī gīatūmire mūtūheenie rīrīa mwoigire atīrī, ‘Tūtūūruga kūdū kūrāya mūno na inyuī,’ o rīrīa mūtūūruga o gūkū gūkuhī na ithuī? ²³ Tondū ūcio nīmwigwatwo nī kīrumi, na inyuī mūtīgatīga gūtuīka ndungata cia kuuna ngū na gūtahagīra nyūmba ya Ngai wakwa maaī.”

²⁴ Nao magīcookeria Joshua makīmīra atīrī, “Ithuī ndungata ciaku nītwerirwo o wega ūria Jehova Ngai waku aathire ndungata yake Musa akamūhe būrūrī ūyū wothē, na atī aniine andū othe arīa matūūruga kuo mehere mbere yanyu. Nī ūndū ūcio tūgītīgīra mūno, twecirīa ūria mūngītūūruga, na nīkio twekire ūndū ūcio. ²⁵ Na rīrī, rīu tūrī moko-inī maku. Twike ūndū ūria wothē ūkuona ūrī mwega na wa kīhooito.”

²⁶ Nī ūndū ūcio Joshua akīmahanokia kuuma kūrī andū a Isiraeli, na matīamoragire. ²⁷ Mūthenya o ro ūcio Joshua agītūa andū acio a Gibeoni oini a ngū na atahīrī mūingī wa Isiraeli maaī, o na atahīrī kīgongona kīa Jehova maaī o harīa hothe Jehova angīathuurire. Ūguo nīguo matūūre nginya ūmūthī.

10

Riūa Kūrūgama

¹ Na rīrīa, Adoni-Zedeki mūthamaki wa Jerusalemu aigūre atī Joshua nīarīkītīe gūtunyana itūūra rīa Ai na akarīananga o biū, na ageeka Ai na mūthamaki warīo o ta ūria ekīte itūūra rīa Jeriko na mūthamaki warīo, na atī andū a Gibeoni nīmagīte kīrīkanīro gīa thayū na Isiraeli na atī maatūūruga hakuhī nao-rī. ² Nake, we na andū ake makīmaka mūno nī ūndū wa ūhoro ūcio, nīgukorwo Gibeoni rīarī itūūra inene na rīa bata, o ta rīmwe rīa matūūra marīa maakoragwo marī ma ūthamaki; na rīarī inene gūkīra Ai, o na ningī andū a rīo othe maarī njamba cia ita. ³ Nī ūndū ūcio Adoni-Zedeki mūthamaki wa Jerusalemu agītūmanīra Hohamu mūthamaki wa Hebironi, na Piramu mūthamaki wa Jaramuthu, na Jafia mūthamaki wa Lakishi, o na Debiri mūthamaki wa Egiloni, ⁴ akīmeera atīrī, “Ambatai mūūke mūndeithie kūhūūra Gibeoni, nī ūndū nīmagīte kīrīkanīro gīa thayū na Joshua na andū a Isiraeli.”

⁵ Nao athamaki acio atano a Aamori, nao nī athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magīcookanīrīra hamwe. Makīambata na mbūtū ciao ciothe cia ita, nao makīamba hema ciao mang’etheire itūūra rīa Gibeoni, makīrītharīkīra.

⁶ Nao andū a Gibeoni magītūmanīra Joshua o kūu Giligali kambī-inī yake, makīmīra atīrī, “Ndūgati-ganīrie ndungata ciaku. Ambata, ūūke gūkū narua nīguo ūtūhonokie! Tūtēithie nī ūndū athamaki othe a Aamori arīa matūūruga būrūrī ūria ūrī irīma nīmacookanīrīre matūūkīrīre.”*

⁷ Nī ūndū ūcio Joshua akīambata akīuma Giligali arī na ita rīake rīothe hamwe na njamba ciake cia ita irīa irī hinya. ⁸ Nake Jehova akīra Joshua atīrī, “Ndūkametīgīre, nī ūndū nīndīmaneanīte moko-inī maku. Gūtīrī mūdū o na ūmwe wao ūkūhota gūgūwītīria.”

⁹ Thuutha wa gūthī ūtūkū wothē kuuma Giligali, Joshua akīmāhithūkīra o rīmwe. ¹⁰ Nake Jehova akīmārehere kīrīgīcano mbere ya Isiraeli, nao makīmātooria o biū kūu Gibeoni. Ningī andū a Isiraeli makīmāteng’eria na njīra irīa yathiite yambatīte nginya Bethi-Horoni, magīthī makīmooragaga o nginya Azeka na Makeda. ¹¹ Hīndī iyo moragīra andū a Isiraeli maikūrūkīte kuuma Bethi-Horoni marorete Azekari, Jehova akīmāgūthīria mahiga manene ma mbura kuuma agītūre, nao andū aingī makīuragwo nī mahiga macio ma mbura o na gūkīra arīa mooragītūwo nī andū a Isiraeli na rūhīu rwa njora.

¹² Mūthenya ūria Jehova aaneanire Aamori kūrī a Isiraeli-rī, Joshua akīarīria Jehova, andū a Isiraeli makīguaga, akīmīra atīrī:

“We rīūa-rī, rūgama o ūguo wīhaande igūrū rīa Gibeoni,

O nawe mweri-rī, rūgama o ro ūguo wīhaande igūrū rīa Gītūamba kīa Aijaloni.”

¹³ Nī ūndū ūcio rīūa rīkīrūgama o ro ūguo,

naguo mweri ūkīrūgama,

o nginya rīrīa rūrīrī rūu rwerīhīrie harī thū ciao,

o ta ūria kwandīkītūo lbuku-inī rīa Jasharu.

Rīūa rīarūgamire o kūu matu-inī gatagatī na rīkīamba gūtīga gūthūa handū ha mūthenya mūgima.

¹⁴ Gūtīrī kwagīa mūthenya ūngī ta ūcio mbere iyo kana thuutha ūcio, mūthenya ūria Jehova aacookīrie mahooya ta macio. Ti-itherū Jehova nīwe warūagīrīra andū a Isiraeli!

¹⁵ Nake Joshua agīcooka hamwe na andū othe a Isiraeli kambī-inī kūu Giligali.

Athamaki Atano a Aamori Kūrūgama

* 10:6 Kīrīkanīro kīrīa Joshua aagūre nakio na andū a Gibeoni kīarī atī mangītharīkīrwo Aisraeli nīmarīmāteithagia.

¹⁶ Na rīrī, athamaki acio atano nīmoorīte na magathīi makehitha thīnī wa ngurunga kūu Makeda. ¹⁷ Rīrīa Joshua eerirwo atī athamaki acio nīmonetwo mehithite ngurunga-inī kūu Makeda, ¹⁸ akiuga atīrī, “Garagarai mahiga manene mūhinge mūromo wa ngurunga ūyo na mūige arangīrī ho. ¹⁹ No inyūi mūtīgathithie. Teng’erai thū cianyu, mūcitharikire mūcirutītie na thuutha, na mūtikareke itoonye matūūra macio manene, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīacineanīte moko-inī manyu.”

²⁰ Nī ūndū ūcio Joshua hamwe na andū a Isiraeli makīmāniina biū, hakuhi kwage mūdū o na ūmwe ūgūtigara, no anini arīa maatigarire nīmahotire kūrīra matūūra mao manene marīa maarī mairīgīre. ²¹ Mbūtū yothē ya ita igīgicooka kambī kūrī Joshua o kūu Makeda na thayū, na gūtīrī mūdū o na ūmwe wacookire kwaria kiugo gīa gūkīrīra andū a Isiraeli.

²² Joshua agīgicooka akiuga atīrī, “Hingūrai mūromo wa ngurunga-inī na mūndehere athamaki acio atano.”

²³ Nī ūndū ūcio magīka o ūguo, makīrūta athamaki acio atano kuuma ngurunga-inī, na nīo athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o na Egiloni. ²⁴ Athamaki acio marīkia kūrēhwo harī Joshua, agītā andū othe a Isiraeli na akīira anene a ita arīa mathiite nake atīrī, “Ūkai haha, mūkinye athamaki aya ngingo.” Nī ūndū ūcio makīmāra, magīkinye athamaki acio ngingo.

²⁵ Joshua akīmeera atīrī, “Mūtigetigīre kana mūkue ngoro. Gīai na hinya na mūmīrīrie. Ūū nīguo Jehova arīkaga thū cianyu ciothe iria mūrīrūaga nacio.” ²⁶ Nake Joshua akīringa athamaki acio akīmooraga, agīgicooka akīmācuuria igūrū rīa mītī itano, nao magītinda macunjurīte mītī-inī ūyo nginya hwaī-inī.

²⁷ Riūa rīgīthū-rī, Joshua agīathana, nayo mūrī ya andū acio igīcuurūrio kuuma mītī-inī, igīkio ngurunga īrīa meehithite; na hau mūromo-inī wa ngurunga ūyo hākīgwo mahiga manene mūno, namo matūire ho o na ūmūthī.

²⁸ Mūthenya ūcio, Joshua agītunyana itūūra rīa Makeda; akīniina mūthamaki na itūūra rīu na rūhiū rwa njora, na akīniina andū othe arīa maarī thīnī warīo biū. Ndaatigīrie mūdū o na ūmwe arī muoyo; na agīka mūthamaki wa Makeda o ta ūrīa eekire mūthamaki wa Jeriko.

Gūtoorio kwa Matūūra ma Mwena wa Gūthini

²⁹ Ningī Joshua na Isiraeli rīothe arīa maarī hamwe nake makīuma kūu Makeda magīthīi nginya itūūra rīa Libina na makīrītharīkīra. ³⁰ Nake Jehova akīneana itūūra rīu o narīo na mūthamaki warīo moko-inī ma andū a Isiraeli. Nake Joshua akīniina itūūra rīu na andū arīa maarī kuo na rūhiū rwa njora. Ndaigana gūtīgīa mūdū o na ūmwe thīnī warīo arī muoyo. Nake agīka mūthamaki warīo o ta ūrīa eekire mūthamaki wa Jeriko.

³¹ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makīuma kūu Libina magīthīi nginya Lakishi; makīring’ethera, makīrītharīkīra. ³² Nake Jehova akīneana Lakishi kūrī Isiraeli, nake Joshua akīrītunyana mūthenya wa keerī. Itūūra rīu akīrīniina na rūhiū rwa njora o hamwe na andū othe arīa maarī thīnī warīo, o ta ūrīa eekire Libina. ³³ O hīndī ūyo, nake Horamu mūthamaki wa Gezeri nīokīte gūteithia Lakishi, no Joshua akīmūhoota hamwe na mbūtū yake, o nginya gūkiaga mūdū watigarire muoyo.

³⁴ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makīuma kūu Lakishi magīthīi nginya Egiloni; makīring’ethera makīrītharīkīra. ³⁵ Nao magītunyana itūūra rīu mūthenya o ro ūcio, na makīrīniina biū na rūhiū rwa njora, na makīniina andū othe arīa maarī thīnī warīo, o ta ūrīa meekīte Lakishi.

³⁶ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake, makīambata kuuma Egiloni magīthīi nginya Hebironi, makīrītharīkīra. ³⁷ Magītunyana itūūra rīu, na makīrīniina na rūhiū rwa njora hamwe na mūthamaki warīo, na tūtūūra twarīo, na arīa othe maarī thīnī watuo. Matiatigīrie mūdū o na ūmwe arī muoyo. Nao makīrīananga biū hamwe na arīa othe maarī thīnī warīo, o ta ūrīa meekīte Egiloni.

³⁸ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī nake makīhūdūka, magītharīkīra Debiri. ³⁹ Magītunyana itūūra rīu, na mūthamaki warīo, na tūtūūra twarīo, makīmāniina na rūhiū rwa njora. Makīananga arīa maarī thīnī warīo biū. Matiatigīrie mūdū o na ūmwe arī muoyo. Nao magīka Debiri na mūthamaki warīo o ta ūrīa meekīte Libina na mūthamaki warīo, na noguo meekīte Hebironi.

⁴⁰ Nī ūndū ūcio Joshua agītoorīa mwena ūcio wothē, nāguo būrūrī ūrīa ūrī irīma, o na Negevu, na ituamba-inī cia irīma cia mwena wa ithūiro, o na kūu ciikūrūko-inī cia irīma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigīrie mūdū o na ūmwe arī muoyo. Nīanangire arīa othe maarī na mīhūmtī, o ta ūrīa Jehova, Ngai wa Isiraeli aathanīte. ⁴¹ Joshua akīmātooria kuuma Kadeshi-Barīnea nginya Gaza na kuuma mwena ūcio wothē wa Goshenī† nginya Gibeoni. ⁴² Athamaki acio othe hamwe na mabūrūrī mao-rī, Joshua aamahootire na itharīkīra rīmwe, nī ūndū Jehova, Ngai wa Isiraeli nīwe warūagīrīra Isiraeli.

⁴³ Nake Joshua agīgicooka hamwe na andū othe a Isiraeli kambī-inī kūu Giligali.

11

Athamaki a Mwena wa Gathigathini Kūhootwo

¹ Na rīrī, rīrīa Jabīni mūthamaki wa Hazoru aigūire ūhorō wa maūdū macio, agītūma ūhorō kūrī Jobabu mūthamaki wa Madoni, kūrī athamaki a Shimuroni na Akishafu, ² o na kūrī athamaki a mwena wa gathigathini arīa maarī irīma-inī, o kūu Araba mwena wa gūthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa ithūiro, o na kūu Nafothu-Dori mwena wa ithūiro; ³ na kūrī Akaanani arīa matūire mwena wa irathīro na wa ithūiro; na kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi o kūu būrūrī ūcio wa irīma; o na kūrī Ahivi kūu mūhuro wa Herimoni rūgongo rwa Mizipa. ⁴ Nao magīka na mbūtū ciao ciothe cia ita, na gīkundi kīnēne

† 10:41 Būrūrī ūyū wa Goshenī tīgūo ūrīa watūūragwo nī andū a Isiraeli hakuhi na Rūūi rwa Nili.

kia mbarathi na ngaari cia ita, maarĩ mbütü nene muno, makaingĩha o ta muthanga urĩa urĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ⁵ Athamaki acio othe magituranĩra mbütü ciao, na makiamba kambĩ hamwe gũkuhĩ na maai ma Meromu, nĩgeetha mahũũrane na Isiraeli.

⁶ Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũkametigĩre, tondũ rũciũ ihinda ta rĩrĩ nĩngamaneana othe kũrĩ Isiraeli, moragĩtwo. Mũgaatinia mbarathi ciao mĩtarĩ ithue, na mũcine ngaari ciao cia ita na mwaki.”

⁷ Nĩ ūndũ ūcio Joshua na mbütü yake yothē ya ita, makĩmakorerera o rĩmwe kũu maai ma Meromu, makĩmatharĩkĩra, ⁸ nake Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Isiraeli. Nao makĩmahoota makĩmaingatithia o nginya Sidoni urĩa Nene, makĩmakinyia Misirefothu-Aimu, o na makĩmakinyia Gĩtuamba kia Mizipa kĩrĩa kĩrĩ mwena wa irathĩro, o nginya hakĩaga mũndũ watigirwo arĩ muoyo. ⁹ Joshua akĩmeeka o ta urĩa Jehova aathanĩte: Agĩtinia mbarathi ciao mĩtarĩ, na agĩcina ngaari ciao cia ita na mwaki.

¹⁰ Ningĩ Joshua akĩhũndũka na agĩtunyana itũũra rĩa Hazoru na akĩũraga mũthamaki warĩ na rũhiũ rwa njora. (Hazoru nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene mothamaki-inĩ macio). ¹¹ Nao makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Makĩmaniina biũ na matiigana gũtigia kĩndũ o na kĩmwe kĩarĩ na mĩhũmũ, nake agĩcina Hazoru na mwaki.

¹² Nake Joshua agĩtunyana matũũra macio mothe ma ūthamaki na athamaki a mo, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora. Akĩmaniina biũ, o ta urĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte. ¹³ No rĩrĩ, Isiraeli matiigana gũcina itũũra o na rĩmwe rĩa marĩa maakĩtwo ihumbu-inĩ, o tĩa itũũra rĩa Hazoru, rĩrĩa Joshua aacinire.

¹⁴ Andũ a Isiraeli nĩmekuũĩre indo ciothe iria maatahire, na mahiũ ma matũũra acio othe ihinda iraya. ¹⁵ O ta urĩa Jehova aathire ndungata yake Musa-rĩ, ūguo noguo nake Musa aathire Joshua; nake Joshua agũĩka o ta ūguo; gũtirĩ ūndũ o na ūmwe ateekeire wa maũndũ marĩa Jehova aathĩte Musa mekwo.

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio Joshua agĩtunyana bũrũri ūcio wothe: nĩguo bũrũri urĩa ūrĩ irĩma, na bũrũri wothe wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothe, na ituamba cia irĩma cia mwena wa ithũũro, na bũrũri wa Araba, na irĩma cia kũu Isiraeli o na ituamba ciacio, ¹⁷ na kuuma kĩrĩma kia Halaku, kĩrĩa kĩrorete mwena wa Seiru, nginya Baali-Gadi kũu Gĩtuamba kia Lebanoni mũhuro wa kĩrĩma kia Herimoni. Akĩnyĩta athamaki ao othe, na akĩmahũũra, akĩmooraga. ¹⁸ Joshua nĩarũire mbaara na athamaki acio othe ihinda iraya. ¹⁹ Na tĩa o Ahivi arĩa maatũũraga Gibeoni, gũtirĩ itũũra inene o na rĩmwe rĩagĩre kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na andũ a Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩtunyana matũũra macio mothe na ūndũ wa kũrĩa mbaara nao. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩ Jehova we mwene watũmire, momie ngoro ciao nĩguo makarũe mbaara na andũ a Isiraeli, nĩgeetha amaniĩne biũ, amaniĩne o kũmaniina atekũmaĩguĩra tha, o ta urĩa Jehova aathĩte Musa.

²¹ O hĩndĩ iyo Joshua agĩthĩĩrĩ akĩniina andũ a Anaki kuuma bũrũri urĩa ūrĩ irĩma: kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma bũrũri wothe urĩa wa irĩma wa Juda, na kuuma bũrũri wothe urĩa wa irĩma wa Isiraeli. Joshua akĩmaniina biũ hamwe na matũũra mao. ²² Na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wa Anaki bũrũri ūcio wa Isiraeli; no itũũra rĩa Gaza, na rĩa Gathu, na rĩa Ashidodi nĩ gwatigarire andũ amwe ao. ²³ Nĩ ūndũ ūcio Joshua agĩtunyana bũrũri ūcio wothe, o ta urĩa Jehova aathĩte Musa, nake akĩũhe andũ a Isiraeli ūtuĩke igai rĩa na ūgaywo kũringana na urĩa mĩhĩrĩga yagayanĩtio.

Naguo bũrũri ūkĩhoorera, gũkiaga mbaara.

12

Mũtaratara wa Athamaki arĩa Maahootirwo

¹ Na rĩrĩ, aya nĩo athamaki a bũrũri arĩa maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli na makĩnyĩtĩra bũrũri wao wa mwena wa irathĩro mũrĩmo ūcio ūngĩ wa Jorodani, kuuma mũkuru wa Rũũrĩ rwa Arinoni nginya kĩrĩma kia Herimoni, o hamwe na mwena wothe wa irathĩro wa Araba:

² Athamaki acio nĩ Sihoni wa Aamori,

urĩa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itũũra rĩa Aroeri rĩrĩ rĩrĩ rĩteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, o na kuuma itũũra rĩrĩ rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ūcio o na nuthu ya Gileadi nginya Rũũrĩ rwa Jaboku, rũrĩa rũrĩ mũhaka-inĩ wa Aamoni. ³ O na nĩathanaga mwena wa irathĩro wa Araba, kuuma Iria rĩa Kinerethu nginya iria rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), nginya Bethi-Jeshimothu, na ningĩ gũthĩĩ na mwena wa gũthĩni agakinya mũhuro wa kĩanda kia iharũrũka cia Pisiga.

⁴ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩtunyana bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani,

ũmwe wa matigari ma andũ a Refaimu arĩa maatũũraga kũu Ashitarothu na Edirei. ⁵ Aathanaga Kĩrĩma kia Herimoni, na Saleka, na Bashani guothe, o nginya mũhaka-inĩ wa andũ a Geshuru, na wa Maaka, na nuthu ya Gileadi o nginya mũhaka-inĩ wao na Sihoni mũthamaki wa Heshiboni.

⁶ Musa ndungata ya Jehova hamwe na andũ a Isiraeli nĩmamatooririe. Nake Musa ndungata ya Jehova akiheana bũrũri wao kũrĩ andũ a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, gũtuĩke igai rĩa.

⁷ Acio nĩo athamaki a bũrũri urĩa Joshua na andũ a Isiraeli maatooririe kũu mwena wa ithũũro wa Rũũrĩ rwa Jorodani, kuuma Baali-Gadi, Gĩtuamba-inĩ kia Lebanoni, nginya Kĩrĩma kia Halaku, kĩrĩa kĩrorete na mwena wa Seiru (mabũrũri mao nĩmaheanĩtwo nĩ Joshua kũrĩ mĩhĩrĩga ya Isiraeli matũũke magai mao kũringana na urĩa mĩhĩrĩga yao yagayanĩtio, ⁸ bũrũri urĩa ūrĩ irĩma, na ituamba cia mwena wa ithũũro, na Araba, na kũrĩa kũrĩ cikũrũko cia irĩma, na kũu werũ-inĩ, o na Negevu, nĩ mo mabũrũri ma Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi):

⁹ mūthamaki wa Jeriko, ūmwe,
 na mūthamaki wa Ai (hakuhī na Betheli), ūmwe,
¹⁰ na mūthamaki wa Jerusalemu, ūmwe,
 na mūthamaki wa Hebironi, ūmwe,
¹¹ na mūthamaki wa Jaramuthu, ūmwe,
 na mūthamaki wa Lakishi, ūmwe,
¹² na mūthamaki wa Egiloni, ūmwe,
 na mūthamaki wa Gezeri, ūmwe,
¹³ na mūthamaki wa Debiri, ūmwe,
 na mūthamaki wa Gederi, ūmwe,
¹⁴ na mūthamaki wa Horoma, ūmwe,
 na mūthamaki wa Aradi, ūmwe,
¹⁵ na mūthamaki wa Libina, ūmwe,
 na mūthamaki wa Adulamu, ūmwe,
¹⁶ na mūthamaki wa Makeda, ūmwe,
 na mūthamaki wa Betheli, ūmwe,
¹⁷ na mūthamaki wa Tapua, ūmwe,
 na mūthamaki wa Heferi, ūmwe,
¹⁸ na mūthamaki wa Afeku, ūmwe,
 na mūthamaki wa Lasharoni, ūmwe,
¹⁹ na mūthamaki wa Madoni, ūmwe,
 na mūthamaki wa Hazoru, ūmwe,
²⁰ na mūthamaki wa Shimuroni Meroni, ūmwe,
 na mūthamaki wa Akishafu, ūmwe,
²¹ na mūthamaki wa Taanaka, ūmwe,
 na mūthamaki wa Megido, ūmwe,
²² na mūthamaki wa Kedeshi, ūmwe,
 na mūthamaki wa Jokineamu itūūra rī kūu Karimeli, ūmwe,
²³ na mūthamaki wa Dori (kūu Nafothu-Dori), ūmwe,
 na mūthamaki wa Goimu kūu Giligali, ūmwe,
²⁴ na mūthamaki wa Tiriza, ūmwe;
 athamaki acio othe maarī mīrongo itatū na ūmwe.

13

Būrūri ūria Watigaire Gūtahwa

¹ Na rīrī, rīrīa Joshua aarī mūdū mūkūrū na mīaka yake īkaingīha-rī, Jehova akīmīra atīrī, “Ūrī mūkūrū mūno, * na no gūtigarīte būrūri mūnene mūno wa kwīgwatīrwo ūtūike wanyu.

² “Ūyū nīguo būrūri ūria ūtigarīte: nī ng’ongo ciothe cia Afilisti na cia Ageshuru: ³ kuuma Rūū rwa Shihoru mwena wa irathīro wa būrūri wa Misiri, o nginya būrūri wa Ekironi ūria ūrī mwena wa gathigathini, ūria wonagwo ūrī būrūri wa Akaanani (nīguo būrūri wa aathani arīa atano a Afilisti arīa maathanaga kūu Gaza, na Ashidodi, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nīguo būrūri wa Aavimu); ⁴ kuuma gūthini, būrūri wothē wa andū a Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gūthīi nginya Afeku, rūgongo rwa Aamori, ⁵ na būrūri wa a Gebali; na Lebanoni guothe nginya mwena wa irathīro, kuuma Baali-Gadi mūhuro wa kīrīma kīa Herimoni nginya Lebo-Hamathu.

⁶ “Andū othe arīa matūūruga būrūri ūria ūrī irīma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na nīo Asidoni othe, nī nīi ngaamaingata mehere mbere ya andū a Isiraeli. Nawe ūtigīrīre niwagairā Isiraeli būrūri ūcio ūtūike igai rīao o ta ūria ngwathīte, ⁷ na ūūgae ūtūike igai harī mihīrīga iyo kenda, hamwe na nuthu ya mūhīrīga wa Manase.”

Kūgaywo kwa Būrūri wa Mwena wa Irathīro rīa Jorodani

⁸ Nuthu iyo īngī ya andū a mūhīrīga wa Manase, na wa Rubeni na wa Gadi nīmarīkītīe kwamūkīra igai rīrīa Musa aamaheete kūu mwena wa irathīro rīa Rūū rwa Jorodani, ta ūria we Musa ndungata ya Jehova aamaheete.

⁹ Naguo mūhaka ūcio woimīte Aroeri rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itūūra rīrīa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio, hamwe na werū ūria mūtūūgīru kūu Medeba, nginya o Diboni, ¹⁰ na matūūra mothe ma Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūria wathamakaga Heshiboni, nginya o mūhaka wa Aamoni. ¹¹ Ningī ūgakinya Gileadi, būrūri wa andū a Geshuru na Maaka, o na kīrīma kīa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka, ¹² ūguo nī kuuga ūthamaki wothē wa Ogu kūu Bashani, ūria waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake ūcio nīwe warī wa mūico wa matigari ma Arefaimu. Musa nīamatooretie na

* 13:1 Ihinda-inī rīrī Joshua aarī na ūkūrū wa gatagatī ka mīaka 90 na 100, nake Kalebū aarī wa mīaka 85.

agataha бүрүри wao. ¹³ No riri, andu a Isiraeli matiigana kuingata andu a Geshuru na Maaka; ni undu ucio matuura hamwe na andu a Isiraeli nginya umuthi.

¹⁴ No ndaigana kũhe Alawii igai, kuona ati maruta mothe ma njino maria maarutagirwo Jehova, Ngai wa Isiraeli, nimo maarĩ igai riao, o ta uria aameriire.

¹⁵ Nake Musa akigaira mũhĩrĩga wa Rubeni, kuringana na uria mbarĩ ciao ciatarĩ:

¹⁶ Bũrũri uria uumite Aroeri rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, na kuuma itũura rĩria rĩari gatagati ka mũkuru ucio, na kũria guothe gũtũũgũru kũhitũka Medeba, ¹⁷ nginya Heshiboni na matũura mario maria maarĩ werũ-inĩ ucio mũtũũgũru, na nimo Diboni, na Bamothu Baali, na Bethi-Baali-Meoni, na ¹⁸ Jahazu, na Kedemothu, na Mefaathu, na ¹⁹ Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-Shaharu rĩria rĩri kirĩma igũrũ kirĩa kiarĩ kũu gituamba kũu, ²⁰ na Bethi-Peoru, na iharũrũka cia Pisiga, na Bethi-Jeshimothu, ²¹ o na matũura mothe maria maarĩ werũ-inĩ ucio mũtũũgũru o hamwe na ũthamaki wothe wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, uria waathanaga Heshiboni. Musa nĩamũtooretie na agatooria anene a Midiani, na Evi, nao ni Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, anene maanyĩitanie na Sihoni aria maatũire bũrũri ucio. ²² Hamwe na aria mooragũrwo mbaara-inĩ, andu a Isiraeli nĩmooragĩte Balamu mũrũ wa Beori uria warĩ mũragũri na rũhiũ rwa njora. ²³ Mũhaka wa mũhĩrĩga wa Rubeni warĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. Matũura macio hamwe na tũtũura twamo nimo maarĩ igai ria mũhĩrĩga wa Rubeni, kuringana na uria mbarĩ ciao ciatarĩ.

²⁴ Ũyũ nĩguo bũrũri uria Musa aaheete mũhĩrĩga wa Gadi, kuringana na uria mbarĩ ciao ciatarĩ:

²⁵ Nĩ bũrũri wa Jazeri, na matũura mothe ma Gileadi, na nuthu ya bũrũri wa andu a Amoni o nginya Aroeri, gũkũhi na Raba; ²⁶ na kuuma Heshiboni nginya Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu o nginya bũrũri wa Debiri; ²⁷ na kũu gituamba-inĩ, na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na Zafoni hamwe na kũu kũngĩ gwanagwo ni Sihoni mũthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, bũrũri uria ũkinyĩte mũthia-inĩ wa Iria ria Kinerethu). ²⁸ Matũura macio hamwe na tũtũura twamo nimo maatũĩkire igai ria mũhĩrĩga wa Gadi, kuringana na uria mbarĩ ciao ciatarĩ.

²⁹ Ũyũ nĩguo bũrũri uria Musa aaheete nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ũguo ni kuuga nuthu ya nyũmba ya njaro cia Manase, kuringana na uria mbarĩ ciao ciatarĩ:

³⁰ Nĩ bũrũri uria uumite o Mahanaimu, hamwe na Bashani guothe, kũria guothe gwanagwo ni Ogu mũthamaki wa Bashani, o na matũura mothe ma Jairu kũu Bashani, namo mothe ni matũura mĩrongo itandatũ, ³¹ nuthu ya Gileadi, na Ashithorothu na Edirei (matũura ma mũthamaki ma Ogu maria maarĩ kũu Bashani). Kũu nĩkuo kwarĩ kwa njaro cia Makiru mũrũ wa Manase, ũguo ni kuuga nuthu ya ariũ a Makiru, kuringana na uria mbarĩ ciao ciatarĩ.

³² Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩria Musa aaheanite hĩndĩ rĩa aarĩ kũu werũ-inĩ wa Amoabi mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, mwena wa irathĩro wa Jeriko. ³³ No riri, mũhĩrĩga wa Lawi ndwaheirwo igai ni Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩwe igai riao, o ta uria aameriire.

14

Kũgawyo kwa Bũrũri wa Mwena wa Ithũro ria Rũũ rwa Jorodani

¹ Maya nimo mabũrũri maria andu a Isiraeli maheirwo matũũke igai riao bũrũri-inĩ wa Kaanani, uria Eleazaru mũthĩnjĩri-Ngai,* na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli maamagĩire. ² Magai mao maagairwo na njira ya gũcuukĩra mitĩ kũri o mĩhĩrĩga iyo kenda na nuthu, o ta uria Jehova aathite Musa, ³ nĩgũkorwo Musa nĩaheete mĩhĩrĩga iiri na nuthu igai riao mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani. No riri, ndaheete Alawii igai hamwe na andu acio angĩ, ⁴ nĩgũkorwo ariũ a Jusufu nĩmatũĩkite mĩhĩrĩga iiri, niyo mũhĩrĩga wa Manase, na wa Efiraimu.† Alawii matiigana kũgairwo ithaka tiga o matũũra ma gũtũũra, na ithaka iria ciarĩgĩciĩrie matũũra macio cia kũriithagia ndũũru ciao cia mbũri na ng'ombe. ⁵ Nĩ undũ ucio andu a Isiraeli makĩgayania bũrũri ucio o ta uria Jehova aathite Musa.

Kalebu Kũheo Hebironi

⁶ Na riri, andu a mũhĩrĩga wa Juda magĩthĩ kũri Joshua kũu Giligali, nake Kalebu mũrũ wa Jefune uria Mũkenizi akĩmwĩra atĩri, “Wee nĩũũ ũhoro uria Jehova eerire Musa mĩndũ wa Ngai ũkonĩ nĩ nawe tũri kũu Kadeshi-Barinea. ⁷ Nĩ ndaari na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ina hĩndĩ iria Musa ndungata ya Jehova aandũmire kuuma Kadeshi-Barinea thĩi ngathigaane bũrũri ucio. Nĩdamũcookeirie ũhoro o ta uria warĩ ngoro-nĩ yakwa, ⁸ no riri, ariũ a ithe witũ aria twaambatanĩie nao nĩmatũĩre ngoro cia andũ ciyũrwo nĩ guoya. No o na kũri ũguo-rĩ, nĩ nĩ ndarũmĩrĩie Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa yothe. ⁹ Nĩ undũ ucio, Musa akĩhĩta na mwĩhitwa mũthenya o ro ucio akĩnjĩra atĩri, ‘Ti-itherũ bũrũri ucio makinya maku

* 14:1 Eliazaru aarĩ mũrũ wa Harũni. † 14:4 Jakubu nĩoire Manase na Efiraimu, ciana cia Jusufu, na akĩmatua ciana ciake (Kĩam 48:5); undũ ũyũ nĩguo watũmire Jakubu amagĩire igai ta ciana ciake.

marakinyangire ūgaatuika igai rīaku na rīa ciana ciaku nginya tene, nī ūndū nīūrūmīrīire Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yotwe.⁷

¹⁰ “Na rīrī, o ta ūrīa Jehova eranīire nīageeka-rī, nīandūūrītīe muoyo mīaka mīrongo īna na ītano kuuma hīndī rīa aarīrie Musa akīmūhe ūhoro ūcio, hīndī iyo yothe Isiraeli moorūūrāga werū-inī. Na rīrī, ndī haha ūmūthī, ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana na ītano! ¹¹ Ndī na hinya ūmūthī o ta ūrīa ndarī naguo mūthenya ūrīa Musa aandūmire; ndī na hinya wa gūthīī mbaara-inī o ta ūrīa ndaarī naguo hīndī iyo, hinya wa gūthīī rūgendo kana wa kūinūka mūciī. ¹² Tondū ūcio rīu kīīhe būrūrī ūyū wa irīma, o ūrīa Jehova aarīrie ūhoro waguo mūthenya ūcio. Wee mwene nīwaiguire mūthenya ūcio atī andū a Anaki maarī kūdū kūu, namo matūūra mao maarī manene na makairīgīrwo na hinya mūno, na rīrī, Jehova angīkorwo hamwe na nīī andeithīe-rī, nīngūmaingata o ta ūrīa oigire.”

¹³ Nake Joshua agīkīrathima Kalebu mūrū wa Jefune, na akīmūhe Hebironi gūtuīke igai rīake. ¹⁴ Nī ūndū ūcio Hebironi gūtūūire kūrī gwa Kalebu mūrū wa Jefune ūcio Mūkenizi kuuma hīndī iyo, nī ūndū nīarūmīrīire Jehova Ngai wa Isiraeli na ngoro yake yothe. ¹⁵ (Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nī ūndū gwetaniito na Ariba, ūrīa warī mūdū mūnene mūno gūkīra arīa angī othe thīīni na andū a Anaki).

Naguo būrūrī ūkīhoorera, gūkīaga mbaara.

15

Igai rīa Juda

¹ Naguo būrūrī ūrīa wagaīrwo mūhīrīga wa Juda, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīī, wakinyīte o mūhaka-inī wa būrūrī wa Edomu, o na ūgakinya werū-inī wa Zini gīturi-inī kīa mwena ūcio wa gūthini.

² Mūhaka wao wa mwena wa gūthini wambīrīire gīcongoco-inī kīa mwena wa gūthini kīa Iria rīa Cumbī, ³ mūhaka ūcio ūkahītūkīra mwena wa gūthini wa Mwanya wa Akirabimu, ūgathīī na mbere o nginya Zini, na ūkambatīrīra na mwena wa gūthini wa Kadeshi-Barīnea. Ningī ūgathīī wīgīritanītīe na Hezironi, ūkambata ūgakinya Adari, ningī ūkarīgīcūka ūgakinya Karika. ⁴ Ningī wacookete ūgathīī o ro ūguo nginya Azimoni, ūkoimīrīra karūūī ka būrūrī wa Misiri, ūkarīkīrīria irīa-inī. Ūyū nīguo mūhaka wao wa mwena wa gūthini.

⁵ Mūhaka wa mwena wa irathīro warī Iria rīa Cumbī nginya mūthia wa Rūūī rwa Jorodani.

Naguo mūhaka wa mwena wa gathigathini wambīrīire gīcongoco-inī kīa irīa mūthia-inī wa Rūūī rwa Jorodani, ⁶ ūkambatīrīra nginya Bethi-Hogila, na ūgathīī ūhītūkīire mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ūkambata ūgakinya Ihiga-inī rīa Bohani mūrū wa Rubeni. ⁷ Ningī mūhaka ūcio wacookete ūkambata nginya Debiri uumīte Gītumba kīa Akori, ūgacooka ūkereka gathigathini o nginya itūūra-inī rīa Giligali, rīrīa rīang'ethanīire na Mwanya wa Adumimu, mwena wa gūthini wa mūkuru ūcio. Wacookete ūgathīī na mbere ūgakinya maaī-inī ma Eni-Shemeshu, na ūkoimīrīra o kūu Eni-Rogeli. ⁸ Ningī ūkambatanīa na Gītumba kīa Beni-Hinomu ūikūrūkanītīe na kīharūrūka kīa mwena wa gūthini wa itūūra inene rīa Mūjebusi (na nīrīo Jerusalemu). Kuuma hau ūkambata nginya gacūmbīrī ga karīma karīa karī mwena wa ithūūro wa Gītumba kīa Hinomu o kūu mūthia wa gathigathini wa Gītumba kīa Refaimu. ⁹ Kuuma gacūmbīrī ga karīma mūhaka ūcio werekeire gīthima kīa maaī ma Nefitoa, ūkūmīrīra matūūra-inī ma kīrīma kīa Efroni, na ūgaikūrūka ūgakinya Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu). ¹⁰ Ningī mūhaka ūcio ūkarīgīcūka na mwena wa ithūūro uumīte Baala ūgakinya Kīrīma kīa Seiru, ūgacooka ūgaikūrūkanīa na kīharūrūka kīa mwena wa gathigathini wa kīrīma gīa Jearimu (nīkīo Kesaloni), ūgathīī na mbere ūikūrūkīte nginya Bethi-Shemeshu, na ūgakīra nginya Timina. ¹¹ Ningī mūhaka ūcio ūkoima hau, ūgathīī nginya kīharūrūka-inī kīa mwena wa gathigathini wa Ekironi, ūkehiūrīa werekeire Shikeroni, ūkahītūka, ūgathīī kīrīma-inī kīa Baala, na ūgakinya Jabuneeli. Mūhaka ūcio wathīrīre o irīa-inī.

¹² Naguo mūhaka wa mwena wa ithūūro wegīritanītīe na hūgūrūrū cia Iria rīrīa Inene.

Īyo nīyo mīhaka irīa yathīūrūrūkīire andū a mūhīrīga wa Juda, o ta ūrīa mbarī ciao ciatarīī.

¹³ O ta ūrīa Jehova aamwathīte-rī, Joshua nīaheire Kalebu wa Jefune igai thīīnī wa mūhīrīga wa Juda, akīheo Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba nīwe warī ithe wa Anaki). ¹⁴ Nake Kalebu akīngata Anaki arīa atatū kuuma Hebironi, nīo Sheshai, na Ahimani, na Talimai, arīa nījaro cia Anaki. ¹⁵ Ningī agīcōoka agīthīī kūrūa na andū arīa maatūūrāga itūūra inene rīa Debiri (kūrīa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari). ¹⁶ Nake Kalebu akiaga atīrī, “Mūdū ūrīa ugūtharīkīra na atunyane Kiriathu-Sefari, ūcio nīwe ngūhe mwarī wakwa Akisa, amūhīkie.” ¹⁷ Nake Othinieli mūrū wa Kenazu, mūrū wa ithe na Kalebu, nīwe watunyanire itūūra rīu; nī ūndū ūcio Kalebu akīmūhe mwarī Akisa atuīke mūtumia wake.

¹⁸ Mūthenya ūmwe rīrīa Akisa aathīire kūrī Othinieli-rī, akīringīrīria Akisa ahoōe mūgūnda kūrī ithe Kalebu. Aarīkia kuuma igūrū rīa ndīgiri yake, Kalebu akīmūūra atīrī, “Ūkwenda ngwīkire atīa?”

¹⁹ Nake akīmūcookeria atīrī, “Ndagūthaita ūndathime. Tondū nīūūheete būrūrī wa Negevu, he ithima cia maaī o nacio.” Nī ūndū ūcio Kalebu akīmūhe ithima cia mwena wa rūgongo na cia mwena wa kīanda.

²⁰ Rīrī nīrīo igai rīa mūhīrīga wa Juda, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīī.

²¹ Matūūra marīa maarī mūthia wa gūthini ma mūhīrīga wa Juda thīīnī wa Negevu kwerekerā mūhaka wa Edomu maarī maya:

Kabizeeli, na Ederi, na Jaguri, ²² na Kina, na Dimona, na Adada, ²³ na Kedeshi, na Hazoru, na Ithinani,

²⁴ na Zifu, na Telemu, na Bealothu, ²⁵ na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi (na norīo Hazoru), ²⁶ na

Amamu, na Shema, na Molada, ²⁷ na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-Peletu, ²⁸ na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Biziothia, ²⁹ na Baala, na Ilimu, na Ezemu, ³⁰ na Elitoladi, na Chesili, na Horoma, ³¹ na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana, ³² na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na Rimoni; mothe nĩ matũūra mĩrongo ĩrĩ na kenda na tũtũūra twamo.

³³ Namo matũūra marĩa maarĩ ituamba-inĩ cia ĩrĩma cia mwena wa ithũĩro:

maarĩ Eshitaoli, na Zora, na Ashina, ³⁴ na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na Enamu, ³⁵ na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na Azeka, ³⁶ na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gedera (kana Gederothaimu); mothe maarĩ matũūra ikũmi na mana na tũtũūra twamo.

³⁷ Zenani, na Hadasha, na Migidali-Gadi, ³⁸ na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli, ³⁹ na Lakishi, na Bozikhathu, na Egiloni, ⁴⁰ na Kaboni, na Lahamasu, na Kitilishu, ⁴¹ na Gederothu, na Bethi-Dagoni, na Naama, na Makeda; mothe maarĩ matũūra ikũmi na matandatũ na tũtũūra twamo.

⁴² na Libina, na Etheri, na Ashani, ⁴³ na Ifita, na Ashina, na Nezibu, ⁴⁴ na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarĩ matũūra kenda na tũtũūra twamo.

⁴⁵ Na Ekironi na mĩcĩ ĩrĩa yarĩthiũrũkĩrie, na tũtũūra twamo; ⁴⁶ nĩgĩ itũūra rĩa Ekironi, nginya ĩria-inĩ na kũria guothe gwakuhĩrĩrie Ashidodi, hamwe na tũtũūra twakuo; ⁴⁷ o na Ashidodi na mĩcĩ ĩrĩa yarĩthiũrũkĩrie, na tũtũūra twarĩ; o na mĩcĩ ĩrĩa yarĩthiũrũkĩrie, na tũtũūra twa rĩo, nginya karũũĩ ka bũrũri wa Misiri, na hũgũrũrũ cia ĩria rĩria Inene.

⁴⁸ Namo matũūra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma nĩ:

Shamiru, na Jatiri, na Soko, ⁴⁹ na Dana, na Kiriathu-Sana (na no kuo Debiri), ⁵⁰ na Anabu, na Eshitemo, na Animu, ⁵¹ na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe maarĩ matũūra ikũmi na rĩmwe na tũtũūra twamo.

⁵² Na Araba, na Duma, na Eshani, ⁵³ na Janimu, na Bethi-Tapua, na Afeka, ⁵⁴ Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebroni), na Zioru; mothe maarĩ matũūra kenda na tũtũūra twamo.

⁵⁵ Maoni, na Karimeli, na Zifu, na Juta, ⁵⁶ na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa, ⁵⁷ na Kaini, na Gibe, na Timina; mothe maarĩ matũūra ikũmi na tũtũūra twamo.

⁵⁸ Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na Gedoru, ⁵⁹ na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekoni; mothe maarĩ matũūra matandatũ na tũtũūra twamo.

⁶⁰ Kiriathu-Baali (na nĩkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba; matũūra meerĩ na tũtũūra twamo.

⁶¹ Nakuo kũu werũ-inĩ matũūra maarĩ:

Bethi-Araba, na Midini, na Sekaka, ⁶² na Nibushani, na itũūra inene rĩa Cumbĩ, na Eni-Gedi; mothe maarĩ matũūra matandatũ na tũtũūra twamo.

⁶³ No rĩrĩ, andũ a Juda matiahotire kũingata Ajebusi, arĩa maatũũraga Jerusalemu; na Ajebusi matũũranagia na andũ a Juda kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

16

Igai rĩa Efiraimu na rĩa Manase

¹ Bũrũri ũrĩa wagaiĩrwo ciana cia Jusufu wambĩrĩrie kuuma Jorodani o kũu Jeriko, mwena wa irathĩro wa maaĩ ma Jeriko, ũkambata kuuma kũu Jeriko, ũgatuĩkanĩria kũu werũ-inĩ nginya bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma ũgakinya Betheli. ² Wacookeke ũgathiĩ na mbere kuuma Betheli (na nokuo Luzu), ũkaringa ũgakinya bũrũri wa Aariki o kũu Atarothu, ³ nĩgĩ ũgaikũrũka na mwena wa ithũĩro, ũgakinya mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Ajafileti, nginya rũgongo rwa Bethi-Horoni ya Mũhuro, na ũgacooka ũgathiĩ ũgakinya Gezeri, ũkarikĩrĩria ĩria-inĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Manase na Efiraimu, njiaro cia Jusufu, ikĩgwatĩra igai rĩao.

⁵ Ŭyũ nĩguo warĩ bũrũri wa Efiraimu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ:

mwena wa irathĩro, mũhaka wa igai rĩao woimĩte Atarothu-Adari ũgathiĩ nginya Bethi-Horoni ya Rũgongo, ⁶ ũgathiĩ na mbere nginya ĩria-inĩ. Kuuma Mikemethathu mwena wa gathigathini, ũkarigicũka na mwena wa irathĩro ũgakinya Taanathu-Shilo, ũkahitũkĩra kuo ũrorete na mwena wa irathĩro wa Janoa.

⁷ Ŭgacooka ũgaikũrũka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara, ũkahutia Jeriko, na ũkoimĩrĩra Rũũĩ rwa Jorodani. ⁸ Kuuma Tapua mũhaka ũcio ũgathiĩ ũrorete na mwena wa ithũĩro, ũgakinya mũkuru wa Kana, na ũkarikĩrĩria ĩria-inĩ. Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Efiraimu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. ⁹ Bũrũri ũcio wothĩ warĩ hamwe na matũūra mothe na tũtũūra twamo tũria Efiraimu maagaĩrwo thĩĩni wa igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Manase.

¹⁰ No andũ a mũhĩrĩga wa Efiraimu matiigana kũrutũrũra andũ a Kaanani arĩa maatũũraga Gezeri; nginya ũmũthĩ andũ a Kaanani matũũranagia hamwe na andũ a Efiraimu, nao magĩtuĩka ndungata marutage wĩra o ũrĩa mangĩathwo marute.

17

Nuthu ĩria ĩngĩ ya Mũhĩrĩga wa Manase

¹ Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Manase arĩ we irigithathi rĩa Jusufu, na rĩa Makiru, ũrĩa warĩ irigithathi rĩa Manase. Makiru nĩwe warĩ ithe wa andũ a Gileadi, arĩa maaheirwo Gileadi na Bashani nĩ

ündü andü a Makiru maarĩ njamba cia hinya. ² Nĩ ündü ücio igai rĩrĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ rĩa andü acio angĩ a Manase, na nĩo mbarĩ cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisraeli, na cia Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nĩcio ciarĩ njaro iria ingĩ cia arũme cia Manase mürũ wa Jusufu kũringana na mbarĩ ciao.

³ No rĩrĩ, Zelofehadi mürũ wa Heferi, mürũ wa Gileadi, mürũ wa Makiru, mürũ wa Manase ndaarĩ na ciana cia aanake o tiga cia airĩtu, nao mariĩtwa mao maarĩ Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. ⁴ Nao airĩtu acio magĩthĩĩ kũrĩ Eleazaru ũria mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na kũrĩ Joshua mürũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathire Musa atĩ o na ithuĩ tũheo igai hamwe na ariũ a ithe witũ.” Nĩ ündü ücio Joshua akĩmahe igai mariganĩtie na ariũ a ithe wao o ta ũria Jehova aathanĩte. ⁵ Igai rĩa gĩthaka kĩa Manase rĩarĩ thanju ikũmi tũtegũtara Gileadi na Bashani iria ciarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, ⁶ Na tondũ airĩtu acio a mũhĩrĩga wa Manase nĩmaheirwo igai hamwe na ariũ a mũhĩrĩga ücio, bũrũri wa Gileadi ũgĩtuĩka wa njaro iria ingĩ cia Manase.

⁷ Naguo bũrũri wa Manase woimĩte o kũu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa irathĩro wa Shekemu. Mũhaka wagereire mwena wa gũthini kuuma kũu ũgakinya kwa andũ arĩa maatũũraga Eni-Tapua. ⁸ (Bũrũri wa Tapua warĩ wa Manase, no itũũra rĩa Tapu, rĩrĩa rĩarĩ mũhaka-inĩ wa Manase, rĩarĩ rĩa andũ a Efiraimu). ⁹ Ningĩ mũhaka ücio ũgĩthĩrĩ na mbere ũrorete mwena wa gũthini ũgakinya mũkuru wa kariũũ ga Kana. Kũu kwarĩ na matũũra ma Efiraimu o hamwe na matũũra ma Manase, no mũhaka wa Manase warĩ mwena wa gathigathini wa mũkuru ücio, na warĩkĩrĩrie o iria-inĩ. ¹⁰ Mwena wa gũthini bũrũri warĩ wa Efiraimu, naguo mwena wa gathigathini warĩ wa Manase. Bũrũri wa Manase wakinyite iria-inĩ, na ũkahakana na bũrũri wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena wa irathĩro.

¹¹ Kũu Isakaru na Asheri, Manase no aarĩ na matũũra, namo nĩ Bethi-Shani, na Ibileamu, na andũ a Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mĩcĩĩ rĩa yamathiũrũrũkĩrie (rĩa gatatu mũtaratara-inĩ nĩ Nafothu).

¹² No rĩrĩ, andũ a Manase matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga matũũra macio, nĩgũkorwo andũ a Kaanani nĩmehotorete gũtũũra rũgongo rũu. ¹³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagĩre hinya mũno, makĩhatĩrĩria andũ acio a Kaanani, makamarutithagia wĩra na hinya o ta ũria mangĩamaathire, no matiigana kũmaingata moime kũu biũ.

¹⁴ Ningĩ andũ a Jusufu* makĩũria Joshua atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtũhe o igai rĩmwe na gĩcunjĩ o ro kĩmwe kĩrĩ igai riitũ? Tũrĩ andũ aingĩ na Jehova nĩatũrathimĩte mũno.”

¹⁵ Nake Joshua akĩmacookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo mũingĩhĩte-rĩ, na angĩkorwo bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu nĩ mũnini mũno harĩ inyuĩ-rĩ, ambatai mũthĩrĩ kũũria mũtitũ-inĩ na mwĩthererie bũrũri inyuĩ ene kũu bũrũri-inĩ wa Aperizi na wa Arefaimu.”

¹⁶ Andũ a Jusufu makĩmũcookeria atĩrĩ, “Bũrũri ũria wa irima ndũngĩtũigana, nao andũ a Kaanani arĩa othe matũũraga werũ-inĩ marĩ na ngaari cia ita cia igera, o ündũ ũmwe na arĩa marĩ Bethi-Shani na matũũra makuo, na arĩa matũũraga gĩtuamba-inĩ kĩa Jezireeli.”

¹⁷ No Joshua akĩra nyũmba ya Jusufu, nĩo Efiraimu na Manase, atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ aingĩ mũno na mũkagĩa na hinya mũno. Mũtingĩheo o igai rĩmwe, ¹⁸ no nĩmũkũheo mũtitũ wa bũrũri ũria ũrĩ irĩma o naguo. Gũtherie, nginya o kũria guothe ikĩnyite gũgaatuĩka kwanyu; o na akorwo andũ a Kaanani marĩ na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo marĩ na hinya mũno-rĩ, no mũhote kũmaingata.”

18

Kũgaywo kwa Bũrũri ũria Wataigaire

¹ Nakĩo kiũngano gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiũngana kũu Shilo na gĩkiamba Hema-ya-Gũtũnganwo kuo,* tondũ nĩmarĩkie gũtooria bũrũri ücio ũgakorwo ũrĩ rungu rwao, ² no nĩ gwatigaire mĩhĩrĩga mũgwanja ya Isiraeli rĩa itegwatĩre igai rĩaoy.

³ Nĩ ündü ücio Joshua akĩũria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgweterera mũtegũthĩrĩ kwĩgwatĩra bũrũri ũria Jehova Ngai wa maithe manyu aamũheire? ⁴ Thuurai andũ atatu kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, na nĩ nĩngũmatũma magatuĩrie ũria bũrũri ücio ũtariĩ na maandike ũhoru waguo, wa ũria ũngĩgairwo o mũhĩrĩga. Thuutha ücio macooke moke kũrĩ nĩ. ⁵ Na inyuĩ nĩmũkagayania bũrũri ücio icunjĩ mũgwanja. Mũhĩrĩga wa Juda ũgaikara o kũu bũrũri waguo mwena wa gũthini, nayo nyũmba ya Jusufu iikare bũrũri wayo mwena wa gathigathini. ⁶ Mwarĩkia kwandika ũria ng’ongo icio mũgwanja ingĩganyio-rĩ, mundehera ũhoru o haha, na nĩ ndimũcuukire mĩtĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai witũ. ⁷ No rĩrĩ, Alawii matikagaya igai gatagati kanyu, nĩgũkorwo igai rĩa nĩ gũtungatĩra Jehova na wĩra wa ũthĩnjĩrĩ-Ngai. Nao andũ a Gadĩ, na a Rubeni, na nuthu wa mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkie kwĩgwatĩra igai rĩa kũu mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, kũria Musa ndungata ya Jehova aamaheire.”

⁸ Nao andũ acio makĩambĩrĩria kuumagara magatuĩrie bũrũri ücio. Nake Joshua akĩmaatha, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie ũria bũrũri ücio ũtariĩ na mwandike ũhoru waguo. Thuutha ücio mũcooke kũrĩ nĩ, na nĩ ndimũcuukire mĩtĩ o gũkũ Shilo ndĩ mbere ya Jehova.” ⁹ Nĩ ündü ücio andũ acio makĩumagara magĩtuũkania bũrũri ücio, na makĩandika ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũria bũrũri ücio watariĩ, o itũũra, maũgaite icunjĩ mũgwanja, na magĩcooka kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ, o kũu Shilo. ¹⁰ Nake Joshua akĩmacuukira mĩtĩ o

* 17:14 Andũ a mĩhĩrĩga ya Manase na Efiraimu nĩo magwetetwo haha ta andũ a Jusufu.

* 18:1 Shilo nĩkuo gwaũũkire itũũra rĩa maũndũ na thĩrikari na ma ndini ma andũ a Isiraeli. Hema-ya-Gũtũnganwo yaikare kũu nginya hĩndi ya Samũeli (1Sam 1-11) mbere ya gũthaamĩrio Gibeoni (1Maũ 21:29).

Igai rĩa Isakaru

¹⁷ Mũti wa kana wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Isakaru kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi. ¹⁸ Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Jezireeli, na Kesulothu, na Shunemu, ¹⁹ na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu, ²⁰ na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu, ²¹ na Remethu, na Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na Bethi-Pazezu. ²² Mũhaka wahutĩtie Taboru, na Shahazuma, na Bethi-Shemeshu, na ũkarĩkĩrĩa Jorodani. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũura twamo.

²³ Matũũra macio na tũtũura twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi.

Igai rĩa Asheri

²⁴ Mũti wa gatano wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi. ²⁵ Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu, ²⁶ na Alameleki, na Amadi, na Mishali. Mwena wa ithũũro mũhaka wahutĩtie Karimeli na Shihoru-Libunathu. ²⁷ Ūgacooka ũkarĩgiicũka ũrorete na mwena wa irathĩro, ũgakinya Bethi-Dagoni, ũkahutia Zebuluni na Gĩtuamba kĩa Ifita-Eli, ũgacooka ũkerekeramwena wa gathigathini ũgakinya Bethi-Emeki na Neieli, ũhĩtũkiire Kabuli mwena wa ũmotho. ²⁸ Mũhaka ũcio ũgithĩi nginya Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ũgakinya Sidoni ĩrĩa Nene. ²⁹ Mũhaka ũcio ũgĩcooka ũkarĩgiicũka werekeire Rama, ũgithĩi nginya itũũra inene rĩrĩa rĩrĩge na hinya rĩa Turo, ũgĩcooka ũkarĩgiicũka ũgakinya Hosa, na ũkiumĩrĩa ĩrĩa rĩrĩa rĩrĩ gũkuhĩ na Akizibu, ³⁰ na na matũũra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarĩ matũũra mĩrongo ĩrĩ na meerĩ na tũtũura twamo.

³¹ Matũũra macio hamwe na tũtũura twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi.

Igai rĩa Nafitali

³² Mũti wa gatandatũ wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi:

³³ Mũhaka wao woimire Helefu o kũu mũti-inĩ ũrĩa mũnene thĩĩni wa Zaananimu, ũkĩhĩtũkĩra Adami-Nekebu na Jabineeli, ũgakinya Lakumu, na ũkarĩkĩrĩa Jorodani. ³⁴ Mũhaka ũcio ũkarĩgiicũka ũrorete mwena wa ithũũro ũhĩtũkiire Azinothu-Taboru, na ũkiumĩrĩa Hukoku. Nĩwahutĩtie Zebuluni mwena wa gũthini, na ũkahutia Asheri mwena wa ithũũro, na ũkahutia Jorodani mwena wa irathĩro. ³⁵ Matũũra marĩa maarĩ mairigĩre na hinya maarĩ Zidimu, na Zeri, na Hamathu, na Rakathu, na Kinerethu, ³⁶ na Adama, na Rama, na Hazoru, ³⁷ na Kedeshe, na Edirei, na Eni-Hazoru, ³⁸ na Ironi, na Migidali-Eli, na Horemu, na Bethi-Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na kenda na tũtũura twamo. ³⁹ Matũũra macio na tũtũura twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Nafitali, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi.

Igai rĩa Dani

⁴⁰ Mũti wa mũgwanja wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi. ⁴¹ Bũrũri wa igai rĩa warĩ na matũũra maya:

Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu, ⁴² na Shaalabini, na Ajjaloni, na Ithila, ⁴³ na Eloni, na Timina, na Ekironi, ⁴⁴ na Eliteke, na Gibethoni, na Baalathu, ⁴⁵ na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-Rimoni, ⁴⁶ na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na gĩcunji kĩa kĩng'etheire Jopa.

⁴⁷ (No rĩrĩ, andũ a Dani nĩmaremirwo nĩ kwĩgwaĩra bũrũri wao; nĩ ũndũ ũcio makĩambata magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Leshemu, makĩrĩtunyana na makĩũraga andũ arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, narĩo rĩgĩgĩtuika rĩa. Nao magĩtũũra kũu Leshemu. Makĩrĩtua Dani o ta ũrĩa ithe wao eetagwo.)

⁴⁸ Matũũra macio na tũtũura twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Dani, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi.

Igai rĩa Joshua

⁴⁹ Rĩrĩa maarĩkirie kũgaya bũrũri ũcio kũringana na ũrĩa icunji ciaheanĩtwo-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhe Joshua mũrũ wa Nuni igai gatagati-inĩ kao, ⁵⁰ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte. Nao maamũheire itũũra rĩrĩa oorĩtie aheo narĩo nĩ Timuna-Sera o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩa wa Efiraimu. Nake agĩaka itũũra rĩu agĩtũũra kuo.

⁵¹ Maya nĩmo mabũrũri marĩa Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli maaheanire na njĩra ya gũcuuka mĩti kũu Shilo o mbere ya Jehova itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. Na nĩ ũndũ ũcio makĩrĩkia kũgaya bũrũri ũcio.

Matũũra ma Kũũrĩrwo

¹ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mathuure matũũra manene ma kũũrĩrwo, marĩa ndamũheire ũhoro wamo rĩrĩa ndaarĩre na Musa, ³ nĩgeetha mũndũ o wotho ũrĩa ũngĩũraga mũndũ na njĩra ya mũtino na atekwenda-rĩ, no orĩre kuo na agĩe na ũgitĩri kuuma kũrĩ mũrĩhĩria wa thakame ĩrĩa ĩĩtĩtwo.

⁴ “Rĩrĩa orĩa itũũra rĩmwe rĩa macio manene-rĩ, nĩarĩrũgamaga kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene, nake akoiga ũrĩa ekite arĩ mbere ya athuuri a itũũra rĩu inene. Nao makamwĩtĩkĩria atũũre itũũra rĩu rĩa na makamũhe handũ atũũranĩe nao. ⁵ Nake mũrĩhĩria wa thakame ĩyo ĩĩtĩtwo angĩmuuma thuutha, matikaneane mũndũ ũcio mũthitange, tondũ oragĩte mũndũ wa itũũra rĩa atekwenda na ataciĩrĩre

gwika ūguo. ⁶ Mündū ūcio nĩarekwo aikare itũūra rĩu inene nginya hĩndĩ irĩa akaarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio, kana nginya rĩrĩa gĩkuũ kia mũthĩnjĩrĩ-Ngai ūria mũnene ūcio ūratungata hĩndĩ iyo gĩgaakinya. Thuutha ūcio no acooke mũciĩ gwake o itũūra-inĩ rĩrĩa oimĩte akĩūra.”

⁷ Nĩ ūndũ ūcio makĩamũra Kedeshi itũūra rĩrĩa rĩrĩ kũu Galili bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Nafitali, na Shekemu itũūra rĩa bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Efiraimu, na Kiriathu-Ariba (na nikuo Hebironi) itũūra rĩa bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Juda. ⁸ Naguo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani mũrimo wa Jeriko magĩthuura Bezeri kũu werũ-inĩ ūria mwaraganu mũhĩrĩga-inĩ wa Rubeni, na Ramothu kũu Gileadi mũhĩrĩga-inĩ wa Gadi, na Golani thĩinĩ wa Bashani mũhĩrĩga-inĩ wa Manase. ⁹ Mündũ o wothē Mũisraeli o na kana mündũ wa kũngĩ ūtũuranagia nao ūria ūngĩũraga mündũ ataciirĩre gwika ūguo no oorĩre matũūra-inĩ macio manene maathuurĩtuo nĩguo ndakooragwo nĩ mũrihanĩria wa thakame iyo iĩtĩtuo atananũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio.

21

Matũūra ma Alawii

¹ Na rĩrĩ, atongoria a nyũmba cia Alawii magĩthĩ kũrĩ Eleazaru ūria mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia mũhĩrĩga irĩa ĩngĩ ya Isiraeli ² kũu Shilo bũrũri wa Kaanani makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathanire na kanua ka Musa atĩ tũkaaheo matũūra ma gũtũūra, marĩ na kũndũ gwa kũrĩithagĩria mahiũ maitũ.” ³ Nĩ ūndũ ūcio, andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũūra o hamwe na kũndũ gwa kũrĩithio kuuma magai-inĩ mao o ta ūria Jehova aathanĩte:

⁴ Na rĩrĩ, mĩtĩ yacuukwo-rĩ, mũtĩ wa mbere wagwĩrĩre mbarĩ ya Akohathu, kũringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩ. Alawii arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni ūria mũthĩnjĩrĩ-Ngai maaheirwo matũūra ikũmi na matatũ kuuma mũhĩrĩga ya Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini. ⁵ Acio angĩ a rũciaro rwa Kohathu maaheirwo matũūra ikũmi kuuma mbarĩ ya mũhĩrĩga wa Efiraimu, na wa Dani, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶ Njiaro cia Gerishoni ciaheirwo matũūra ikũmi na matatũ kuuma mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Bashani.

⁷ Njiaro cia Merari, kũringana na ūria mbarĩ ciao ciatarĩ, ciaheirwo matũūra ikũmi na meerĩ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁸ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli magĩkĩhe Alawii matũūra macio na kũndũ kũria kwamathiũrũrũkĩirie kũrĩ ūrĩithio wao o ta ūria Jehova aathanĩte na kanua ka Musa.

⁹ Kuuma mũhĩrĩga ya Juda na wa Simeoni andũ a Isiraeli makĩheana matũūra maya magwetetwo na marĩitwa ¹⁰ (matũūra maya maaheirwo njiaro cia Harũni arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii, nĩ ūndũ nĩo magwĩrĩrwo nĩ mũtĩ wa mbere):

¹¹ Magĩkĩmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), hamwe na kũndũ kũria gwathiũrũrũkĩirie gwa kũrĩithĩrio mahiũ kũu bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Juda. (Ariba niwe warĩ ithe wa Anaki). ¹² No rĩrĩ, mĩgũnda na tũtũura tũria twathiũrũrũkĩirie itũūra rĩu inene nĩmaheete Kalebu mũrũ wa Jefune gũtuĩke igai rĩake.

¹³ Nĩ ūndũ ūcio njiaro cia Harũni ūria mũthĩnjĩrĩ-Ngai magĩche Hebironi (itũūra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mündũ ūria ūraganĩte), na ikĩheo Libina, ¹⁴ na Jatiri, na Eshitemoa, ¹⁵ na Holoni, na Debiri, ¹⁶ na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio; matũūra mothe maarĩ kenda kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga iyo rĩrĩ.

¹⁷ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini makĩheo Gibeoni, na Geba, ¹⁸ na Anathothu, na Alimoni o hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio; mothe maarĩ matũūra mana.

¹⁹ Matũūra mothe ma athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩa maarĩ njiaro cia Harũni, maarĩ ikũmi na matatũ o hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio.

²⁰ Nacio mbarĩ icio ingĩ ciatigarĩte cia Kohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii* ciaheirwo matũūra kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu ta ūũ:

²¹ Kũu bũrũri ūria ūrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũūra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mündũ ūria ūraganĩte), na Gezeri, ²² na Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio; mothe maarĩ matũūra mana.

²³ Ningĩ kuuma mũhĩrĩga wa Dani makĩheo Eliteke, na Gibethoni, ²⁴ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio; mothe maarĩ matũūra mana.

²⁵ Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Taanaka, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio; mothe maarĩ matũūra meerĩ.

²⁶ Matũūra macio mothe ikũmi hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio nĩmo maaheirwo mbarĩ icio ingĩ cia Kohathu.

²⁷ Na rĩrĩ, mbarĩ cia Agerishoni cia mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo ta ūũ:

kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase,
nĩ itũūra rĩa Golani kũu Bashani (itũūra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mündũ ūria ūraganĩte), na Be-
Eshitara, hamwe na ithaka ciamo cia ūrĩithio; mothe maarĩ matũūra meerĩ;

²⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru,

* 21:20 Akohathu matiarĩ athĩnjĩrĩ-Ngai tondũ matiarĩ njiaro cia Harũni.

ikiheo Kishioni, na Deberathu, ²⁹ na Jaramuthu, na Eni-Ganimu, hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio; mothe maarī matūūra mana;

³⁰ kuuma mūhīrīga wa Asheri,

ikiheo Mishali, na Abidoni ³¹ na Helikathu, na Rehobu hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio; mothe maarī matūūra mana;

³² kuuma mūhīrīga wa Nafitali,

ikiheo Kedeshi kūu Galili (itūūra inene rīa kūrīrwo nī mūdū ūrīa ūraganīte), na Hamothu-Dori na Karitani, hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio; mothe maarī matūūra matatū.

³³ Matūūra mothe ma mbarī cia Agerishoni maarī ikūmi na matatū hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio.

³⁴ Nacio mbarī cia Amerari (nao nīo Alawii arīa angī maatigaire) makiheo:

kuuma mūhīrīga wa Zebuluni,

nī itūūra rīa Jokineamu, na Karita, ³⁵ na Dimuna, na Nahalali, hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio; mothe maarī matūūra mana;

³⁶ kuuma mūhīrīga wa Rubeni,

ikiheo Bezeri, na Jahazu, ³⁷ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio; mothe maarī matūūra mana;

³⁸ kuuma mūhīrīga wa Gadi,

ikiheo Ramothu kūu Gileadi (itūūra inene rīa kūrīrwo nī mūdū ūrīa ūraganīte), na Mahanaimu, ³⁹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio; mothe maarī matūūra mana.

⁴⁰ Matūūra mothe marīa maaheirwo mbarī cia Amerari, nao nīo Alawii arīa maatigaire, maarī ikūmi na meerī.

⁴¹ Nī ūndū ūcio matūūra ma Alawii thīnī wa būrūri ūrīa wegwatīrwo nī andū a Isiraeli maarī mīrongo īna na manana marī mothe, hamwe na ithaka ciamo cia ūrīthio. ⁴² O itūūra rīarī na ūrīthio ūrīa warīthiūrūrūkiire; ūguo nīguo matūūra macio mothe maatarī.

⁴³ Nī ūndū ūcio Jehova akīhe Isiraeli ūhurūko mīena yothe, o ta ūrīa eerīte maithe mao na mwīhītwa. Maarīkia kwīgwatīra būrūri ūcio ūgītūika wao, magītūūra kuo. ⁴⁴ Nake Jehova akīmahe ūhurūko na mīena yothe o ta ūrīa eerīte maithe mao na mwīhītwa. Gūtīrī thū o na īmwe yao yahotire kūmeetiiria, nīgūkorwo Jehova nīaciheanīte moko-nī mao. ⁴⁵ Gūtīrī kīrīkanīro o na kīmwe kīa maūdū marīa mega Jehova aameerīre gītaahingirio; cīranīro icio ciothe nīciyahingirio.

22

Mīhīrīga ya Mwena wa Irathīro Kūinūka

¹ Ningī Joshua agītā andū a Mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi. na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, ² akīmeera atīrī, “Nīmwikite maūdū marīa mothe Musa ndungata ya Jehova aamwathire, na nīmūnjathīkīire maūdū-inī mothe marīa ndimwathīte. ³ Matukū nacio mothe mathirīte o ngīnya ūmūthī-rī, mūtīrī mwatiganīria ariū a thoguo, na nīmūrūtite wīra ūrīa Jehova Ngai wanyu aamūheire. ⁴ Na rīrī, kuona atī Jehova nīaheete ariū a thoguo ūhurūko o ta ūrīa eerīnīre-rī, cookai mūthīī mīcīī kwanyu būrūri-inī ūrīa Musa ndungata ya Jehova aamūheire mūrīmo ūrīrī ūngī wa Rūūī rwa Jorodani. ⁵ No rīrī, menyerera mūno mūtikanaaage kūhingia maathani na watho ūrīa Musa ndungata ya Jehova aamūheire; akīmīra mwendage Jehova Ngai wanyu, na mūrūmagie njira ciake ciothe, na mwathīkagīre maathani make, na mūtūire mwīgwatanītie nake, na mūmūtungatagīre na ngoro cianyu ciothe na mīoyo yanyu yothe.”

⁶ Nake Joshua akīmarathima, akīmeera mathīī, nao magīthīī, makīinūka kwao mīcīī. ⁷ (Musa nīaheete nuthu īmwe ya mūhīrīga wa Manase gīthaka kūu Bashani, nayo nuthu īyo īngī ya mūhīrīga ūcio Joshua akīmīhe gīthaka mwena wa ithūiro wa Rūūī rwa Jorodani hamwe na ariū a ithe wao.) Rīrīa Joshua aameerire mainūke-rī, nīamarathimire. ⁸ akīmeera atīrī, “Cookai mīcīī kwanyu hamwe na ūtonga wanyu mūnene, wa mahiū maingī, na betha, na thahabu, na icango, na igeria, na nguo nyingī mūno cia kwīhumba, na mūthīī mūgayane indo icio mūtahite kuuma kūrī thū cianyu na ariū a ithe wanyu.”

⁹ Nī ūndū ūcio mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase magītiga andū a Isiraeli Shilo kūu Kaanani nīguo macooke Gileadi, būrūri wao kīumbe, ūrīa meegwatīre naguo o ta ūrīa Jehova aathite Musa.

¹⁰ Rīrīa maakinyire Gelilothu gūkuhī na Rūūī rwa Jorodani kūu būrūri wa Kaanani-rī, mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase nīmakire kīgongona kīnene biū o kūu hūgūrū-inī cia Rūūī rwa Jorodani. ¹¹ Na rīrīa andū a Isiraeli maaiguire atī nīmakite kīgongona kīu mūhaka-inī wa Kaanani kūu Gelilothu gūkuhī na Rūūī rwa Jorodani mwena wa andū a Isiraeli-rī, ¹² kiungano gīothe gīa Isiraeli gīkiūngana Shilo nīguo gīkarūe nao.

¹³ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli magītūma Finehasi mūrū wa Eleazaru ūrīa mūthīnjīrī-Ngai athīī būrūri wa Gileadi; athīī kūrī mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi na nuthu ya Manase. ¹⁴ O hamwe nake, magītūma atongoria ikūmi o mūtongoria ūmwe akarūgamīrīra mūhīrīga o mūdū ūmwe wa Isiraeli, o ūmwe wao nīwe warī mūnene wa nyūmba ya ithe thīnī wa mbarī cia andū a Isiraeli.

¹⁵ Rīrīa maathiire Gileadi, magīthīī kūrī mūhīrīga wa Rubeni, na nuthu ya Manase, makīmeera atīrī, ¹⁶ “Kīūngano gīothe kīa Jehova gīkūmūria atīrī, ‘Nī kīī gītūmīte mwage kwīhokeka harī Ngai wa Isiraeli? Mwahota atīa kūhutatīra Jehova mūkeyakīra kīgongona nīguo mūkīrīre Jehova mūmūremere?

¹⁷ Mehia marĩa meekiirwo Peori matitũiganite? Nginya ũmũthĩ ũyũ tũtĩrĩ twetheria mehia macio, o na gũtuika mũthiro niwokire igũrũ rĩa kĩrĩndĩ kia Jehova! ¹⁸ Rĩu na inyuĩ nĩ Jehova mũrahutatifira?

“Mũngĩremera Jehova ũmũthĩ, rũciũ nake nĩakarakarĩra kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli. ¹⁹ Angĩkorwo bũrũri ũrĩa mwĩgwatiire nĩmũthaahu-rĩ, ringai mũũke bũrũri wa Jehova, kũria hema ya Jehova irĩ, mũgayane bũrũri na ithuĩ. No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova kana mũtũremere na ūndũ wa kwĩyakĩra kĩgongona kĩanyu inyuĩ ene, o tĩga kĩgongona kĩria kĩrĩ kia Jehova Ngai witũ. ²⁰ Rĩrĩa Akani mũrũ wa Zera aagire kwĩhokeka maũndũ-inĩ makoniĩ indo iria ciamũritwo cia kũniinwo-rĩ, githĩ mang’ũrĩ matiakinĩrĩre kĩrĩndĩ gĩothe gĩa Isiraeli? Mũndũ ũcio to we wiki wakuire nĩ ūndũ wa mehia make.”

²¹ Hĩndĩ iyo andũ a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase magĩcookeria anene a mbarĩ cia Isiraeli makĩmeera atĩrĩ: ²² “Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Nĩwe ũũĩ! Narĩo Isiraeli nĩrĩmenye! Angĩkorwo ūndũ ũyũ nĩ wa ũremi o na kana kwaga gwachĩkĩra Jehova, mũtigatũtigie muoyo ũmũthĩ. ²³ Angĩkorwo nĩtwakĩte kĩgongona gĩitũ ithuĩ ene nĩguo tũhutafire Jehova, na tũrutage maruta ma njino na ma mũtu, o na kana tũkarutagĩra igongona rĩa ũiguano igũrũ rĩakĩo-rĩ, Jehova aroiũrĩria gĩtũmi kia ũhoro ũcio harĩ ithuĩ.

²⁴ “Aca! Ithuĩ twekire ũguo nĩ ūndũ wa gwtĩgĩra atĩ mũthenya ũmwe njiaro cianyu ciahota gũkeera ciitũ atĩrĩ, ‘Inyuĩ nĩ ũhoro ũrĩkũ mũrĩ naguo na Jehova Ngai wa Isiraeli? ²⁵ Jehova nĩekĩrĩte mũhaka wa Rũũĩ rwa Jorodani ũtuĩke wa gũtũhakania ithuĩ na inyuĩ, na andũ aya a Rubeni na Gadi! Gũtĩrĩ ūndũ mwĩtanwo na Jehova.’ Nĩ ūndũ ũcio njiaro cianyu ciahota gũtũma ciitũ itige gũcoka gwtĩgĩra Jehova.

²⁶ “Kĩu nĩkĩo gĩatũmire tuuge atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhaarĩrie twĩakĩre kĩgongona, no ti kĩa maruta ma njino o na kana magongona mangĩ.’ ²⁷ No rĩrĩ, nĩ gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ na njiarwa iria igooka, atĩ tũrĩhooyagĩra Jehova hema-inĩ yake tũrĩ na maruta maitũ ma njino, na magongona na maruta ma ũiguano. Nĩngĩ matukũ ma thuutha njiaro cianyu itikeera njiaro ciitũ atĩrĩ, ‘Mũtĩrĩ na igai harĩ Jehova.’

²⁸ “Na ithuĩ tũkiuga atĩrĩ, ‘Mangĩgaatwĩra ũguo, o na kana meere njiaro ciitũ ũguo-rĩ, nĩtũkamacookeria, tũmeere atĩrĩ: Ta rorai muone mũhianĩre wa kĩgongona kia Jehova, kĩria maithe maitũ maakire, gĩtiakirwo nĩ ūndũ wa maruta ma njino na magongona mangĩ, no gĩakirwo nĩguo gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ.’

²⁹ “Kũroaga gũtuika ũguo, atĩ no tũremere Jehova tũmũhutafire ũmũthĩ na ūndũ wa gwaka kĩgongona kĩngĩ gĩa keerĩ gĩa kũrutĩra maruta ma njino, na maruta ma mũtu na magongona mangĩ, tĩga o kĩgongona kia Jehova Ngai witũ kĩria gĩakitwo hema-inĩ yake.”

³⁰ Rĩrĩa Finehasi, mũthĩnjĩrĩ-Ngai hamwe na atongoria a kĩrĩndĩ, o acio atongoria a mbarĩ cia andũ a Isiraeli maagĩure ũria Rubeni, na Gadi, na Manase moigire-rĩ, magĩkena. ³¹ Nake Finehasi mũrũ wa Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai akĩra Rubeni, na Gadi, na Manase atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩtwamenya atĩ Jehova arĩ hamwe na ithuĩ, tondũ mũthĩtĩrie Jehova ūndũ-inĩ ũyũ. Rĩu nĩmũteithũkitie andũ a Isiraeli kuuma guoko-inĩ kwa Jehova.”

³² Nake Finehasi mũrũ wa Eleazarũ, ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, hamwe na atongoria magĩcoka Kaanani thuutha wa gũcemanĩa na andũ a Rubeni na Gadi kũu Gileadi, nao magĩcookeria andũ a Isiraeli ũhoro.

³³ Nĩmakenire nĩ kũigua ũhoro ũcio, na makĩgocca Ngai. Na matiigana gũcoka kwaria ũhoro wa kũria nao atĩ nĩguo maharaganie bũrũri ũrĩa andũ a Rubeni na Gadi matũũraga.

³⁴ Nao andũ a Rubeni na Gadi magĩta kĩgongona kũu ũũ: Mũira Gatagatĩ Gaitũ atĩ Jehova nĩwe Ngai.

23

Joshua kuugĩra Atongoria Ūhoro

¹ Thuutha wa ihinda inene gũthĩra na Jehova agĩkorwo aheete andũ a Isiraeli ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciao ciothe iria ciamathĩũrũrũkĩrie, na Joshua agĩkorwo aarĩ mũkũrũ mũno na akaingĩhia mĩaka-rĩ, ² agĩĩta andũ a Isiraeli othe, na athuuri ao, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akĩmeera atĩrĩ: “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ngaingĩhia mĩaka. ³ Inyuĩ ene nĩmwĩoneire maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu ekĩte ndũrĩrĩ ici ciothe Nĩ ūndũ wanyu, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai wanyu wamũrũrĩre. ⁴ Ririkanaĩ ũria ndamũgĩaire ndũrĩrĩ iria ciatigarĩte itũke igai rĩa mĩhĩrĩga yanyu, hamwe na mabũrũri ma ndũrĩrĩ iria nĩ mwene ndatoorĩre, kuuma Rũũĩ rwa Jorodani o nginya Iria rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũro. ⁵ Jehova Ngai wanyu we mwene nĩagaciingata imweherere. Nĩagacieheria mbere yanyu, na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wao ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamwĩre.

⁶ “Gĩai na hinya mũno; mũrũmie na mwathĩkagĩre watho wotho ũrĩa wandĩkitwo lbuku-inĩ rĩa watho wa Musa, mũtekũgarũrũka na mwena wa ũrio kana wa ũmotho. ⁷ Mũtikanagwatanĩre na ndũrĩrĩ ici itigaire thĩĩnĩ wanyu; mũtikanagwete marĩtwa ma ngai ciacio kana mwĩhĩte nacio. Mũtikanacitungatĩre kana mũciĩnamĩrĩre. ⁸ No inyuĩ no nginya mũrũmie kwĩgwatania na Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa mũkoretwo mũgĩĩka nginya ũmũthĩ.

⁹ “Jehova nĩamũingatiire ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya mũno ikamweherera; na nginya ũmũthĩ ũyũ gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe ũhotete kũmwĩtĩria. ¹⁰ Mũndũ ũmwe wanyu atooragia andũ ngĩrĩ, Nĩ ūndũ Jehova Ngai wanyu nĩwe ũmũrũagĩrĩra, o ta ũrĩa eeranĩre. ¹¹ Nĩ ūndũ ũcio mwĩmenyererei mũno nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu.

¹² “No rĩrĩ, mũngĩgarũrũka na mũnyĩitanagĩre na matigari ma ndũrĩrĩ ici itigaire thĩĩnĩ wanyu na mũhikanie nacio na mũgwatanĩre nacio, ¹³ hĩndĩ iyo na inyuĩ mũmenye wega atĩ Jehova Ngai wanyu ndagacooka kũingata ndũrĩrĩ ici ciehere mbere yanyu. No rĩrĩ, igaatuĩka cia kũmũheenereria o na itũke ta mĩtego ya kũmũgwatĩra, na itũke iboko cia kũmũhũra, na mĩguu ya kũmũtũra maithe, nginya mũthĩre bũrũri-inĩ ũyũ mwega, ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete.

¹⁴ “Riũ niĩ ngirie gwĩthiira na njĩra irĩa andũ othe a thĩ mathiia. Nĩmũũĩ na ngoro cianyu ciothe, na maroho manyu atĩ gũtirĩ kiĩranĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwĩriire atahingĩtie. Irĩkanĩro ciothe niĩhingĩtio, na gũtirĩ o na kĩmwe gĩtahingĩtie. ¹⁵ No rĩrĩ, o ta ũria ciĩranĩro ciothe njega iria Ngai eeraniire ihingĩte-rĩ, ũguo noguo Jehova akaamũrehithiria ũuru ũria wothe oigĩte niakamũrehere, o nginya amũniine mwehere bũrũri-inĩ ũyũ mwega amũheete. ¹⁶ Mũngĩthũkia kirĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩa aamwathire mũrũmagĩre, na mũcooke gũtungatagĩra ngai ingĩ na mũgaciĩnamĩrĩra-rĩ, marakara ma Jehova nĩmakamũrĩmbũkĩra, na inyuĩ nĩmũgakua narua mũthire bũrũri ũyũ mwega amũheete.”

24

Kwerũhia Kirĩkanĩro kũu Shekemu

¹ Ningĩ Joshua agĩcookanĩrĩria mihĩrĩga yothe ya Isiraeli kũu Shekemu. Agĩta athuuri, na atongoria, na atuihania a maciira, na anene a Isiraeli, nao magĩthiĩ makĩrũgama mbere ya Ngai.

² Nake Joshua akĩira andũ othe atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Tene mũno maithe manyu, nĩo Tera ithe wa Iburahĩmu na Nahoru, maatũũraga mũrĩmo ũria ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati na makahooyaga ngai ingĩ. ³ No nĩndarutire ithe wanyu Iburahĩmu, oime bũrũri ũcio ũrĩ mũrĩmo wa rũũĩ rũu rwa Farati, ngĩmũtongoria kũu Kaanani guothe, na ngĩmũhe njĩaro nyingĩ. Nĩndamũheire Isaaka, ⁴ nake Isaaka ngĩmũhe Jakubu na Esaũ. Nĩndagaĩire Esaũ bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Seiru, no Jakubu na arĩũ ake magĩkũrũka magĩthiĩ Misiri.

⁵ “Ningĩ ngĩcooka ngĩtũma Musa na Harũni, na ngĩhũũra andũ a Misiri na maũndũ marĩa mothe ndeekire kũu, ngĩcooka ngĩmaruta kuo. ⁶ Rĩria ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nĩmwakinyire iria-inĩ, nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩra na ngaari cia ita, na andũ mahaicĩte mbarathi o nginya Iria Itune. ⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkaira Jehova amateithie, nake agĩkĩra nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri; ningĩ agĩtũma iria rĩmakorere, akĩmathika narĩo. Nĩmweyoneire na maithe manyu ũria ndeekire andũ a Misiri. Ningĩ mũgĩcooka mũgĩtũũra werũ-inĩ matukũ maingĩ.

⁸ “Ningĩ ngĩmũtũwara bũrũri wa Aamori arĩa maatũũraga mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani. Nao makĩrũia na inyuĩ na nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. Nĩndamaanangire mamweherere, na inyuĩ mũkĩgwatĩra bũrũri wao ũgĩtuĩka wanyu. ⁹ Na rĩrĩa Balaki mũrũ wa Ziporu mũthamaki wa Moabi eeharagĩria kũrũia na Isiraeli-rĩ, nĩatũmanĩire Balamu mũrũ wa Beori nĩguo oke amũrume. ¹⁰ No niĩ ndingĩathikĩrĩrie Balamu; nĩ ũndũ ũcio agĩkĩrĩrĩria kũmũrathima maita maingĩ, na niĩ ngĩmũhonokia kuuma moko-inĩ make.

¹¹ “Ningĩ mũkĩringa Rũũĩ rwa Jorodani na mũgĩkinya Jeriko. Nao andũ a Jeriko makĩrũia na inyuĩ, o ta ũria Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na Agirigashi, na Ahivĩ, na Ajebusi o nao nĩmarũire na inyuĩ, no niĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. ¹² Ngĩcooka ngĩreikia magi marĩ mboora mathiĩ mbere wanyu, marĩa maamaingĩre mamweherere, o hamwe na athamaki arĩa eerĩ a Aamori. Ti inyuĩ mwamaingĩre na rĩhũũ rwanyu rwa njora kana na ũta wanyu. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũhe bũrũri mũtaanogeiire na matũũra mũtaakĩte; na nĩkuo mũtũũraga, mũkĩrĩtaga maciario ma mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩtamaiyũ irĩa mũtaahaandire.’

¹⁴ “Na rĩrĩ, mwĩtigĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũtarĩ na ũhinga, na mũrĩ ehokeyu kũna. Eheriai ngai iria maithe manyu ma tene maahooyaga kũu mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati, o na kũu bũrũri wa Misiri, na mũtungatagĩre o Jehova. ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩona ũhoro ũcio wa gũtungatagĩra Jehova ta ũtamwagĩrĩre-rĩ, thuurai ũmũthĩ ũria mũrĩtungatagĩra, mũmenye kana nĩ ngai iria maithe manyu maatungatagĩra kũu mũrĩmo wa rũũĩ, kana nĩ ngai cia Aamori arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũũraga. No ha ũhoro wakwa mwene na nyũmba yakwa-rĩ, tũrĩtungatagĩra Jehova.”

¹⁶ Nao andũ acio magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo, atĩ tũtiganĩrie Jehova atĩ nĩguo tũtungatĩre ngai ingĩ! ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai witũ we mwene watũrutire bũrũri wa Misiri hamwe na maithe maitũ, tũkũma bũrũri ũcio wa ũkombo, na akĩringa cĩama icio nene ũguo na tũgĩcĩana na maithe maitũ. Nĩaatũgĩtĩre rũgendo-inĩ rwiitũ ruothe kũria twagereire, o na tũrĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ ciothe kũria twatuĩkanĩrie. ¹⁸ Nake Jehova nĩaingatire ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere iitũ, o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũcio. Tondũ ũcio o na ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova, nĩ ũndũ niwe Ngai witũ.”

¹⁹ Nake Joshua akĩira andũ acio atĩrĩ, “Mũtingihota gũtungatĩra Jehova. Jehova nĩ Ngai Mũtheru; we nĩ Ngai ũrĩ ũru. Ndakamũrekeru ũremi wanyu o na kana mehĩa manyu. ²⁰ Mũngĩgaatiganĩria Jehova na mũtungatĩre ngai cia kũngĩ, niakamũgarũrũka na amũrehere mwanangĩko amũniine, o na amwikĩte maũndũ mega.”

²¹ No andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova.”

²² Nake Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ ene mũrĩ aira a ũguo mwoiga, atĩ nĩmwathuura gũtungatagĩra Jehova.”

Nao makĩmũcookeria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti, ithuĩ tũrĩ aira.”

²³ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Riũ-rĩ, kieherie ngai cia kũngĩ iria irĩ thĩniĩ wanyu, na mũheane ngoro cianyu biũ hari Jehova Ngai wa Isiraeli.”

²⁴ Nao andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova Ngai witũ na tũmwathikagĩre.”

²⁵ Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩthondekera andũ kirĩkanĩro, na akĩmandikĩra kirĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho, marĩ o kũu Shekemu. ²⁶ Nake Joshua akĩandĩka maũndũ macio Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Ngai. Agĩcooka akĩoya ihiga inene, akĩrĩrĩgambia hau gĩtĩna-inĩ kĩa mũtũ wa mũgandi hakuhi na handũ-haria-haamũre ha Jehova.

²⁷ Akĩra andũ acio othe atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ! Ihiga rĩĩrĩ nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira witũ wa ũrĩa tuoiga. Nĩrĩguĩte ciugo ciothe iria Jehova atwĩrĩte. Nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira wanyu mũngĩkaaga kwĩhokeka harĩ Ngai wanyu.”

Gũthikwo Bũrũri-inĩ wa Kũranĩro

²⁸ Nake Joshua agĩcooka akĩra andũ acio mathĩĩ, o mũndũ acooke kũrĩa igai rĩake rĩarĩ.

²⁹ Thuutha wa maũndũ macio Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, agĩkua arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmi. ³⁰ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka kĩa igai rĩake, o kũu Timinathu-Sera bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu gathigathini wa kĩrĩma kĩa Gaashu.

³¹ Nao andũ a Isiraeli magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo muoyo Joshua akua, o arĩa maamenyete maũndũ mothe marĩa Jehova ekĩte Nĩ ũndũ wa Isiraeli.

³² Namo mahĩndĩ ma Jusufu, marĩa andũ a Isiraeli maarehete kuuma bũrũri wa Misiri, magĩthikwo kũu Shekemu gacigo-inĩ ga gĩthaka kĩrĩa Jakubu aagũrĩte kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru, ithe wa Shekemu. Rĩu nĩrĩo rĩatuĩkire igai rĩa njiaro cia Jusufu.

³³ Nake Eleazaru mũrũ wa Harũni agĩkua na agĩthikwo kũu Gibe, kũrĩa kwagaiirwo mũriũ Finehasi, o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu.

ATIIRĨRĨRI BŪRŪRI

Andũ a Isiraeli Kũhũũrana na Andũ a Kaanani ariā Maatigaire

¹ Thuutha wa Joshua gũkua, andũ a Isiraeli makĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ a mekwambata mathiĩ mbere magatũhũuranire kũrĩ andũ a Kaanani?”

² Nake Jehova agĩcokia atĩrĩ, “Andũ a Juda nĩo megũthiĩ, tondũ nĩneanite bũrũri ũcio moko-inĩ mau.”

³ Hĩndĩ iyo andũ a Juda makĩra andũ a Simeoni, ariũ a ithe wao,* atĩrĩ, “Ūkai mwambatanie na ithui tũtoonye bũrũri ũria twagairwo, tũkahũũrane na andũ a Kaanani, na ithui nĩtũgaacooka tũthiĩ na inyui tũkahũũranire igai rĩanyu.” Nĩ ũndũ ũcio andũ a Simeoni magĩthiĩ hamwe nao.

⁴ Rĩria andũ a Juda maamatharikĩire-rĩ, Jehova akĩneana andũ a Kaanani na Aperizi moko-inĩ mau, nao andũ a Juda makĩũraga arũme 10,000 kũu Bezeki. ⁵ Kũu nĩkua maakorire Adoni-Bezeki, makĩhũũrana nake, magĩtooria andũ a Kaanani na Aperizi. ⁶ Adoni-Bezeki akĩũra, no makĩmũteng’eria, makĩmũnyiita, makĩmũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ.†

⁷ Nake Adoni-Bezeki akiuga atĩrĩ, “Athamaki mĩrongo mũgwanja‡ matinĩtio ciara ciao iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ, moonganagia rũitiki rwa irio rungu rwa metha yakwa. Na rĩrĩ, Ngai niandĩhite nĩ ũndũ wa ũria ndeekire.” Nao makĩmũtwara Jerusalemu, na agĩkuĩra kuo.

⁸ Ningĩ andũ a Juda magĩtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu, o narĩo makĩrĩtunyana, makĩũraga andũ a itũũra rĩu na hiũ cia njora, magĩcokia makĩrĩcina na mwaki.

⁹ Thuutha wa ũguo, andũ a Juda magĩkũrũka makahũũrane na andũ a Kaanani ariā maatũũraga bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Negevu na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũũro. ¹⁰ Ningĩ magĩthiĩ kũhũũrana na andũ a Kaanani ariā maatũũraga kũu Hebironi (kũria tene gwetagwo Kiriathu-Ariba) maathiĩ makĩhoota Sheshai, na Ahimani, na Talimai.

¹¹ Kuuma kũu magĩthiĩ kũrũa na andũ ariā maatũũraga Debiri (kũria tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.)

¹² Nake Kalebu akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũria ũgũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari-rĩ, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie.” ¹³ Nake Othinieli, mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũria mũnini, nĩwe watunyaniire itũũra rĩu. Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atũke mũtumia wake.

¹⁴ Mũthenya ũmwe Akisa niathiĩ kũrĩ Othinieli, nake akĩringĩria Akisa ahoce mũgũnda kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu akĩũria mwarĩ atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkire atĩa?”

¹⁵ Nake akĩmũcokia atĩrĩ, “Ndagũthaita ũndathime. Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maaĩ o nacio.” Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩanda.

¹⁶ Nacio njiaro cia mũthoni-we wa Musa, ũria Mũkeni, ikiambata ikũuma Itũũra Inene rĩa Mikĩndũ irĩ hamwe na andũ a Juda, igĩthiĩ gũtũũrania na andũ a werũ wa Juda ũria ũrĩ Negevu gũkuhĩ na Aradi.

¹⁷ Nao andũ a Juda magĩthiĩ hamwe na andũ a Simeoni ariũ a ithe wao, na magĩtharĩkĩra andũ a Kaanani ariā maatũũraga Zefathu, nao makĩananga itũũra rĩu inene biũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩgitwo Horoma. ¹⁸ O na ningĩ andũ a Juda magĩtunyana matũũra manene ma Gaza, na Ashikeloni, na Ekironi, o itũũra inene na bũrũri warĩo.

¹⁹ Jehova aarĩ hamwe na andũ a Juda. Magĩkĩnyĩitĩra bũrũri ũria ũrĩ irĩma, no matiahotire kũingata andũ ariā maatũũraga kũria kwaraganu, nĩgũkorwo maarĩ na ngaari cia ita cia igeria. ²⁰ Na o ta ũria Musa eeraniĩre, Hebironi kwaheirwo Kalebu, nake akĩingata aarĩ atatũ a Anaki kuuma kuo. ²¹ No rĩrĩ, andũ a Benjamini nĩmaremirwo nĩ kũingata andũ a Jebusi ariā maatũũraga Jerusalemu. Andũ a Jebusi matũũranagia na andũ a Benjamini kũu Jerusalemu nginya ũmũthi.

²² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Jusufu magĩtharĩkĩra Betheli, nake Jehova aarĩ hamwe nao. ²³ Rĩria maatũũre andũ magathigaane Betheli (kũria mbere iyo gwetagwo Luzu), ²⁴ athigaani acio makĩona mũndũ akũuma kũu itũũra-inĩ rĩu inene, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tuonie ũria tũngĩtoonya itũũra rĩrĩrĩ inene, na nĩtũgaagwĩka maũndũ mega.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmoonia, nao makĩũraga andũ a itũũra rĩu inene na rĩhũrĩ rwa njora, no makĩhonokia mũndũ ũcio na nyũmba yake yothĩ. ²⁶ Mũndũ ũcio agĩcokia agĩthiĩ bũrũri wa Ahiti, kũria aakire itũũra inene, na akĩrĩta Luzu, na nĩrĩo rĩitwa rĩarĩo o na ũmũthi.

²⁷ No andũ a Manase matiaingatiire andũ a Bethi-Shani, kana andũ a Taanaka, kana andũ a Dori kana andũ a Ibileamu, kana andũ a Megido na matũũra marĩa maamarĩgĩcĩrie, tondũ andũ a Kaanani nĩmatũũte itua rĩa gũtũũra bũrũri ũcio. ²⁸ Na rĩrĩ, rĩria andũ a Isiraeli maagĩre na hinya, makĩrutithia andũ a Kaanani wĩra wa hinya, no matiigana kũmaingata biũ. ²⁹ O nao andũ a Efiraimu matiigana kũingata andũ a Kaanani ariā maatũũraga kũu Gezeri, no andũ acio a Kaanani maathiĩre o na mbere gũtũũrania hamwe nao. ³⁰ O nao andũ a Zebulunĩ matiigana kũingata andũ a Kaanani ariā maatũũraga kũu Kitironi kana Nahaloli, ariā maatigaire gatagati kao; no nĩmarutithirie wĩra na hinya. ³¹ O na andũ a Asheri matiigana kũingata andũ othe ariā maatũũraga Ako, kana ariā maatũũraga Sidoni, kana ariā maatũũraga Ahalabu, kana ariā maatũũraga Akizibu, kana ariā maatũũraga Heliba, kana ariā maatũũraga Afeku, kana ariā maatũũraga Rehobu, ³² na tondũ wa ũguo andũ a Asheri magĩtũũrania na andũ a Kaanani ariā maatũũraga bũrũri ũcio. ³³ O nao andũ

* 1:3 Andũ a Simeoni na a Juda maarĩ a rĩciaro rwa Lea.

† 1:6 Mũtugo wa gũtinia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magũrũ ma

mĩgwate ya mbaara warĩ wa kũmagiria gũthiĩ mbaara.

‡ 1:7 Bũrũri wa Kaanani wagayaniĩtio tũtũũra tũingĩ tũnini tũria twathiũrũrũkĩrie itũũra inene; o gatũũra kaarĩ na mũthamaki wako.

a Nafitali matiigana kuingata andũ arĩa maatũuraga kũu Bethi-Shemeshu, o na kana arĩa maatũuraga Bethi-Anathu; no andũ a Nafitali o nao maatũuranirie na andũ a Kaanani arĩa maatũuraga bũrũri ũcio, nao andũ arĩa maatũuraga Bethi-Shemeshu na Bethi-Anathu magĩtuika andũ ao a kũrutithagio wĩra wa hinya. ³⁴ Andũ a Aamori makĩhingĩrĩria andũ a Dani kũu bũrũri ũria ũrĩ irĩma, makimagĩrĩria gũikũrũka kũria kwaraganu. ³⁵ Ningĩ Aamori nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra Kĩrĩma-inĩ kĩa Herezu, na kĩa Aijaloni, na kĩa Shaalubimu, no rĩria andũ a nyũmba ya Jusufu magũĩre na hinya, o nao Aamori magĩtuika a kũrutithio wĩra wa hinya. ³⁶ Mũhaka wa Aamori woimĩte Ituikanĩrio rĩa Akirabimu, ũgakinya Sela na ũkahĩtũka.

2

Mũraika wa Jehova kũu Bokimu

¹ Na rĩrĩ, mũraika wa Jehova nĩambatire agĩkinya Bokimu oimĩte Giligali, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ndaamwambatirie ngĩmũrũta bũrũri wa Misiri na ngĩmũtongoria nginya bũrũri-inĩ ũria ndeerĩre maithe manyu na mwĩhitwa atĩ nĩngamahe. Ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩrĩ hĩndĩ ngaathũkia kĩrĩkanĩro giitũ na inyũ, ² na inyũ mĩtikanagĩ na kĩrĩkanĩro na andũ a bũrũri ũyũ, no nĩmũkoinanga igongona ciao.’ No inyũ mĩtiinjathĩkĩre. Mwĩkite ũguo nĩkĩ? ³ Nĩ ũndũ ũcio, ndamwĩra atĩrĩ, ndikũmaingata mamweherere; no megũtuika ta mĩigua ĩmũtheecage mĩena, nacio ngai ciao itũike mũtego harĩ inyũ.”

⁴ Rĩria mũraika wa Jehova aarĩkirie kwarĩria andũ a Isiraeli maũndũ macio mothe, andũ makĩrĩra manĩrĩre, ⁵ nao magũita handũ hau Bokimu. Nao makĩrutĩra Jehova magongona hau.

Kwaga Gwathĩka na Kũhootwo

⁶ Thuutha wa Joshua kũrekereria andũ a Isiraeli-rĩ, andũ acio magĩthĩ kwĩgwatĩra bũrũri, o mũndũ igai rĩake. ⁷ Nao andũ acio magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa magĩtirwo marĩ muoyo Joshua akua, arĩa meyoneire maũndũ mothe manene marĩa Jehova eekĩre Isiraeli.

⁸ Nake Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, aakũire arĩ na ũkũrũ wa miaka igana na ikũmi. ⁹ Nao makĩmũthika kũu gĩthaka-inĩ gĩake o kũu Timinathu-Heresi bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu, mwena wa gathigathiini wa Kĩrĩma kĩa Gaashu.

¹⁰ Thuutha wa rũciaro rũu ruothe gũkua, gũkĩgĩa na rũciaro rũngĩ rũtooĩ Jehova kana rũkamenya maũndũ marĩa eekĩre Isiraeli. ¹¹ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩũka maũndũ mooru maithe-inĩ ma Jehova na magĩtungatĩra ngai cia Baali. ¹² Nao magĩtirika Jehova, Ngai wa maithe mao ũria wamarutĩte bũrũri wa Misiri. Nao makĩrũmĩra na makĩhooya ngai cia mĩthemba mĩingĩ cia andũ arĩa maamarigiciĩre, magĩtũma Jehova arakare ¹³ tondũ nĩmatirikite Jehova, magatungatagĩra Baali na Maashitarothu. ¹⁴ Nake Jehova akĩrakarĩra andũ a Isiraeli, akĩmaneana kũrĩ atharĩkanĩri arĩa maatahire indo ciao. Akĩmarekereria thũ ciao iria ciamathiũrũkĩĩre, na matiacookire gũciĩtiria. ¹⁵ Rĩria rĩothe andũ a Isiraeli maathiiaga kũrũa, guoko kwa Jehova kwamookagĩrĩra magatoorio, o ta ũria eehĩtĩte na mwĩhitwa kũrĩ o. Nao makĩnyamarĩka mũno.

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩmaarahũrĩra atiirĩrĩ bũrũri arĩa maamahonokirie moko-inĩ ma andũ acio maamath-arĩkagĩra. ¹⁷ No rĩrĩ, o na kũrĩ ũguo, matiigana kũigua atiirĩrĩ bũrũri acio ao, no nĩmahũĩre ũmaraya na ũndũ wa kũhooya ngai ingĩ. Matigana gwĩka ta maithe mao, no nĩmagarũrũkire narua, magĩtiga gũthĩ na mĩthĩre irĩa maithe mao maathiiaga nayo, nĩyo mĩthĩre ya gwathĩkĩra maathani ma Jehova. ¹⁸ Rĩria rĩothe Jehova aamaarahũragĩra mũtiirĩrĩ bũrũri-rĩ, Jehova aakoragwo hamwe na mũtiirĩrĩ bũrũri ũcio, akamahonokagĩra moko-inĩ ma thũ ciao hĩndĩ irĩa yothĩ mũtiirĩrĩ bũrũri ũcio aarĩ muoyo; nigũkorwo Jehova nĩamaiguagĩra tha nĩ ũndũ wa ũria macaayaga nĩ kũhinyĩrĩro nĩ arĩa mamanyariiraga. ¹⁹ No mũtiirĩrĩ bũrũri akua, andũ magacookerera maũndũ mooru makĩria kũrĩ marĩa ma maithe mao, makarũmagĩrĩra ngai ingĩ, magacihooyaga na magacitungatĩra. Makĩrega gũtiga mĩtugo iyo yao mĩũru na mĩthĩre yao ya ũremi.

²⁰ Tondũ ũcio, Jehova agĩkĩrakario mũno nĩ andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Tondũ rũrĩrĩ rũrũ nĩrũthũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩria ndaarĩkanĩre na maithe mao ma tene, na nĩ rwagĩte kũnjĩgua-rĩ, ²¹ ndigũcooka kũrutũrũra rũrĩrĩ o na rũmwe rwa iria Joshua aatigire kuo agĩkua. ²² Nĩcio ngũhũthĩra kũgeria andũ a Isiraeli, nĩguo menye kana nĩmekũrũmia mĩthĩre ya Jehova, na mathiiage nayo o ta ũria maithe mao meekaga.” ²³ Jehova nĩetĩkĩrĩre ndũrĩrĩ icio itigare kuo, na ndaigana gũcĩrutũrũra o rĩmwe na ũndũ wa gũcĩneana moko-inĩ ma Joshua.

3

¹ Ici nĩcio ndũrĩrĩ iria Jehova aatigirie kuo nĩguo ageragie andũ a Isiraeli arĩa mataamenyerete ũhoro wa mbaara cia kũu Kaanani. ² (Ekire ũguo nĩgeetha arute njĩaro cia andũ a Isiraeli ũhoro wa mbaara tondũ njĩaro icio itiamenyete ũhoro wa kũrũ mbaara). ³ Ndũrĩrĩ icio nĩcio ici: aathanĩ arĩa atano a Afilisti, na Akaanani othe, na Asidoni, na Ahivi arĩa maatũũruga irĩma-inĩ cia Lebanoni kuuma Kĩrĩma kĩa Baali-Herimoni o nginya Lebo-Hamathu. ⁴ Ciatigirio nĩgeetha igerie andũ a Isiraeli, nĩguo monwo kana nĩmarĩathĩkagĩra maathani ma Jehova marĩa aaheete maithe mao ma tene na guoko kwa Musa.

⁵ Andũ a Isiraeli magĩtũũrania na Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁶ Nao makĩhikia airĩtu ao, na makĩheana airĩtu ao mahikio nĩ aanake a andũ acio, na magĩtungatĩra ngai ciao.

Othinĩeli

⁷ Andũ a Isiraeli nĩmekire ũũru maithe-inĩ ma Jehova; makĩriganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao, na magĩtungatĩra ngai cia Baali na cia Ashera. ⁸ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ a Isiraeli o nginya

akimarekereria moko-ini ma Kushani-Rishathaimu muthamaki wa Aramu-Naharaimu, uria andu a Israeli maatumagatiire miaka inana. ⁹ No riria maaririire Jehova, akimaarahurira mundu wa kumahonokia wetagwo Othinieli muru wa Kenazu, muru wa ithe na Kalebu uria munini, nake akimahonokia. ¹⁰ Roho wa Jehova agiuka iguru riake, agituika mutiiriri bururi wa Israeli na agithi ita-ini. Nake Jehova akineana Kushani-Rishathaimu muthamaki wa Aramu moko-ini ma Othinieli, nake akimutooria. ¹¹ Ni undu ucio bururi ugikorwo na thayu miaka mirongo ina, nginya riria Othinieli muru wa Kenazu aakuire.

Ehudu

¹² O ringi andu a Israeli magika uuru maitho-ini ma Jehova, na tondw wa gwika uuru ucio Jehova akihe Egiloni muthamaki wa Moabi hinya wa gutooria Israeli. ¹³ Egiloni akigira andu a Amoni na Amaleki,* makitungana hamwe nake magitharikira andu a Israeli, na makimatunya Ituura riria Inene ria Mikindu. ¹⁴ Andu a Israeli magituika ndungata cia Egiloni muthamaki wa Moabi miaka ikumi na inana.

¹⁵ O ringi andu a Israeli makirira Jehova, nake akimahe mundu wa kumahonokia wetagwo Ehudu, wari wa kimotho; muru wa Gera uria Mubenjimini. Nao andu a Israeli makimutuma na irihi ria igooti kuri Egiloni muthamaki wa Moabi. ¹⁶ Na riri, Ehudu niathondekete ruhiu rwa njora ruugi miena yeeri, ta rwa buti imwe na nuthu[†] kuraiha riria oohereire njohero-ini yake mwena wa urio nguo-ini thiini. ¹⁷ Nake agitwarira Egiloni muthamaki wa Moabi igooti, na riri, Egiloni aari mundu munoru muno. ¹⁸ Thuutha wa Ehudu kumunengera igooti, akiumagaria andu ari maarikuute, magithi. ¹⁹ Nowe mwene aakinya mihianano-ini riria yari hakuhi na Giligali, akihunduka, agithi akira muthamaki ucio atiri, "Ndĩ na ndumiriri yaku ya hitho."

Nake muthamaki akiuga atiri, "Kirai!" Nao ari othe maamutungatagira makiehera hari we.

²⁰ Nake Ehudu akimukhirira riria aikarite ari o wiki nyumba-ini yake ya uthamaki ya iguru, iria aikaraga hinda ya riua. Akimwira atiri, "Ndĩ na ndumiriri yaku kuuma kuri Ngai." Na riria muthamaki ookagira kuuma giti-ini kiria aikarire, ²¹ Ehudu agitamburika guoko gwake kwa umotho, akiruta ruhiu rwa njora kuuma njohero-ini yake mwena wa urio, agitheca muthamaki ucio nda. ²² O na muti waruo ugitoonya na ruhiu rukiumanira na thuutha. Ehudu ndacomorire ruhiu, namo maguta makiruhumbira. ²³ Ningi Ehudu agithi githaku-ini, akihinga mirango ya nyumba iyo ya iguru, akimuhingirira kuo.

²⁴ Ehudu aarika guthi, ndungata cia muthamaki igiuka igikora mirango ya nyumba ya iguru iri mihinge, ikiuga atiri, "No nginya akorwo ni gweiteithia areiteithia kanyumba-ini ka na thiini." ²⁵ Nacio igiterera o nginya igiconoka, no riria agaire kuhingura mirango ya nyumba, ikioya hinguro ikihingura mirango. Na hau ikiona munene wao aguite thi ari mukuu.

²⁶ Na riri, hinda iyo ciereire ihingurirwo-ri, Ehudu akiiyura. Akihitukira mihianano-ini akiura Seira. ²⁷ Aakinya kuo akihuha karumbeta kuu bururi uria uri irima wa Efiraimu, nao andu a Israeli magikurukania nake moimite irima-ini, amatongoretie.

²⁸ Akimaatha atiri, "Numirai, nigukorwo Jehova nianeanite Moabi thu yanyu moko-ini manyu." Ni undu ucio magikuruka makimurumira, makinyiita mariuko ma Ruu rwa Jorodani maria maaringagira bururi wa Moabi, na matiigana gwikirira mundu o na uriku aringe ruu ruu. ²⁹ Na hinda iyo makiraga andu ta 10,000 a Moabi, na othe maarĩ andu njamba na maarĩ na hinya; na gutiri mundu o na umwe wahonokire. ³⁰ Muthenya ucio andu a Moabi magituika ndungata cia andu a Israeli, naguo bururi ugikorwo na thayu miaka mirongo inana.

Shamigari

³¹ Thuutha wa Ehudu hagika mundu wetagwo Shamigari muru wa Anathu, uria woragire Afilisti magana matandatũ na mucengi uria utindikaga ndegwa. O nake akihonokia andu a Israeli.

4

Debora

¹ Thuutha wa Ehudu gikua-ri, andu a Israeli o ringi magika maundu mooru maitho-ini ma Jehova. ² Ni undu ucio Jehova kimarekereria moko-ini ma Jabini, muthamaki wa bururi wa Kaanani uria waathanaga kuu Hazoru. Nake mune na mbutu ciake cia mbaara eetagwo Sisera, uria watuura kuu Haroshethu-Hagoyimu. ³ Jabini aari na ngaari cia ita cia igera magana kenda, na niahinyiririe andu a Israeli atari na tha ihinda ria miaka mirongo iri, nao andu a Israeli magikaia Jehova amateithie.

⁴ Na riri, Debora, munabii mundu-wa-nja, mutumia wa Lapidothu, niwe watongoragia Israeli hinda iyo. ⁵ Nake aari na handu ha gucirira rungu rwa Mukindu wa Debora, gatagati ka Rama na Betheli kuu bururi uria uri irima wa Efiraimu, nao andu a Israeli maathiaagi hari we nigeetha amatuithanie maciira. ⁶ Debora agitumanira Baraka muru wa Abinoamu kuuma Kedeshi ya Nafitali, akimwira atiri, "Jehova Ngai wa Israeli niaragwatha agakwira atiri, 'Thi, woe andu 10,000 a kuuma Nafitali na Zebuluni, na umatongorie nginya Kirima-ini kia Taboru. ⁷ Nii ningugucirira Sisera, mune na mbutu cia ita cia Jabini, hamwe na ngaari ciake cia ita na thigari ciake nginya ruu-ini rwa Kishoni, ndimuneane moko-ini maku.'"

⁸ Nake Baraka akimwira atiri, "Ninguthi aakorwo niugutwarana hamwe na nii; no aakorwo ndugutwarana hamwe na ni-rĩ, o na nii ndiguthi."

* 3:13 Andu a Amoni na a Moabi maarĩ njaro cia Loti (Kiam 19:38), nao Amaleki maarĩ njaro cia Esaũ (Kiam 36:12, 16). Andu aya nio maahakanite na andu a Israeli, na nio maarĩ thu ciao iria njuru. [†] 3:16 ni ta nuthu mita

⁹ Nake Debora akimwira atiri, “Ni wega, ningutwarana nawe. No riri, ni undu wa uria uroya uhoru uyuri, gitio gitigatuika giaku, nigukorwo Jehova niekuneana Sisera moko-ini ma mundu-wa-nja.” Ni undu ucio Debora agitwarana na Baraka nginya Kadeshi, ¹⁰ na kuu Baraka agita andu a Zebuluni na a Nafitali. Andu 10,000 makimurimirira, o na Debora agithi hamwe nake.

¹¹ Na riri, Heberi uria Mukeni nityamurite agatigana na Akeni aria anga a ruciaro rwa Hobabu, muthoni-we wa Musa, * na akaamba hema yake muti-ini uria munene kuu Zaananimu gukuhi na Kadeshi.

¹² Nao andu makihe Sisera uhoru, ati Baraka muru wa Abinoamu niambatite agakinya Kirima gia Taboru.

¹³ Sisera agicookanirira ngaari ciake cia ita cia igeri magana kenda, hamwe na andu othe aria maarĩ hamwe nake, kuuma Haroshethu-Hagoyimu nginya Rũũ rwa Kishoni.

¹⁴ Nake Debora akira Baraka atiri, “Thi! Uyu nigu muthenya uria Jehova aneanite Sisera moko-ini maku. Githi Jehova tiwe uhiite ari mbere yaku?” Ni undu ucio Baraka agikurika oimite Kirima-ini gia Taboru, arumirirwo ni andu 10,000. ¹⁵ Riria Baraka aamakuhiririe, Jehova akiingatithia Sisera hamwe na ngaari ciake cia ita ciothe, na mbutu yake yothe, akimahura na ruhiu rwa njora, nake Sisera agitiganira ngaari yake ya ita, akiura na maguru. ¹⁶ No Baraka akiingatithia ngaari cio cia ita o hamwe na mbutu cia ita nginya Haroshethu-Hagoyimu. Nacio thigari ciothe cia Sisera ikiuragwo na ruhiu rwa njora; na gutiri mundu o na imwe watigarire.

¹⁷ No riri, Sisera agithara na maguru, akirira hema-ini ya Jaeli, mutumia wa Heberi uria Mukeni, ni undu kwarĩ na urata gatagati-ini ka Jabini muthamaki wa Hazoru na mbari ya Heberi ucio Mukeni.

¹⁸ Jaeli akiumagara agatunge Sisera, akimwira atiri, “Uka, mwathi wakwa, toonya thiini. Ndugetigire.” Ni undu ucio agitoonya hema thiini nake Jaeli akimuhumbira.

¹⁹ Sisera akiuga atiri, “Ndi munyootu, ndaguthaitha he maa nyue.” Jaeli agikunura mbuthu ya iria, akimue anyue, agicooka akimuhumbira.

²⁰ Sisera akimwira atiri, “Rugama murango-ini wa hema, na hangika mundu akuurie atiri, ‘Kuri mundu uri guku?’ uuge atiri, ‘Aca.’”

²¹ No Jaeli ucio mutumia wa Heberi akioya higi ya hema na nyondo, agithi acemete haria Sisera aakomete anogete muno. Akihuririra higi iyo thikiriro-ini, igiturikania nginya igitoonyerera thi, nake agikua.

²² Baraka agika aingatithia Sisera, nake Jaeli agithi kumitunga. Akimwira atiri, “Uka, ningukunia mundu uria uracaria.” Ni undu ucio Baraka agitoonya hamwe na Jaeli, na agikora Sisera akomete thi ari muku nayo higi imuturikanitie thikiriro.

²³ Muthenya ucio-ri, nigu Ngai aatoorie Jabini, muthamaki wa andu a Kaanani, mbere ya andu a Isiraeli.

²⁴ Nakuo guoko kwa andu a Isiraeli gugikiririra kugia na hinya iguru ria Jabini, muthamaki wa andu a Kaanani, nginya makimuniina biu.

5

Rwimbo rwa Debora

¹ Muthenya ucio Debora na Baraka muru wa Abinoamu makina rwimbo rurũ:

² “Riria anene a Isiraeli maatongoria,
riria andu meheana meyendeire-ri,
gocai Jehova!

³ “Iguai uhoru uyũ, inyu athamaki! Thikirirai, inyu aathani!
Ninguinira Jehova, ningiina;
ningitungira Jehova rwimbo, o we Ngai wa Isiraeli.

⁴ “Riria Wee Jehova woimire Seiru,
riria woimire bururi wa Edomu,
thi nyainainire, iguru rikiura,
namo matu magiita maa.

⁵ Irima niciathingithire mbere ya Jehova, o we Ngai wa Sinai,
ikiinaina mbere ya Jehova, Ngai wa Isiraeli.

⁶ “Matuku-ini ma Shamigari muru wa Anathu,
o na matuku-ini ma Jaeli, njira niciagite andu a kugerera;
agendi maageraga tucira twa mikira.

⁷ Tutũura tukĩaga andu kuu Isiraeli,
tukĩaga andu, o nginya riria ni, Debora, ndaarahũkire,
ngĩarahũka ngĩtuika ta nyina wa Isiraeli.

⁸ Hindĩ iria maathurire ngai n’eni,
mbaara nyokire o ihingo-ini cia itũura inene,
na gutioneire ngo kana itimũ
harĩ andu 40,000 kuu Isiraeli.

⁹ Ngoro yakwa iri hamwe na anene a Isiraeli,

* 4:11 Akeni maarĩ athiritũ ya andu a Isiraeli kuuma hĩndĩ ya Musa (Thaam 3:1), no Heberi riu niatũkĩte muthiritũ wa Jabini (4:17).

o hamwe na andũ arĩa merutĩre na kwĩyendera gatagatĩ-inĩ ka andũ.
Goocai Jehova.

¹⁰ “Inyui mũhaicaga ndigiri njerũ,
mũikarĩre matandiko manyu,
na inyui mũthiiaaga na njĩra,
cũraniai, ¹¹ kũrĩ na mĩgambo ya aini itahĩro-inĩ rĩa maaĩ.
Mainaga ciiko cia ũthingu cia Jehova,
ciiko cia ũthingu cia njamba ciake kũu Isiraeli.

“Ningĩ andũ a Jehova magĩkũrũka nginya ihingo-inĩ cia itũũra inene.

¹² “Wee Debora, ũkĩra! I ndũgũkĩre!

Ũkĩra, ũkĩra, ũkũye rwĩmbo!

Arahũka wee Baraka!

Wee mũrũ wa Abinoamu-rĩ, wĩnyiitĩre mĩgwate yaku.’

¹³ “Ningĩ andũ arĩa maatigaire,
magĩkũrũka kũrĩ andũ arĩa maarĩ igweta;
andũ a Jehova magĩũka kũrĩ nĩ
hamwe na andũ arĩa maarĩ hinya.

¹⁴ Amwe mookire kuuma Efiraĩmu, arĩa iruka ciao ciarĩ kũu Amaleki;

Benjamini aarĩ hamwe na andũ arĩa maakũrũmĩrĩre.

Anene a ita cia mbaara nĩmaikũrũkire kuuma Makiru,
nakuo Zebulunĩ gũkũma arĩa maanyĩitaga rũthanju rwa mũnene wa mbũtũ cia ita.

¹⁵ Anene a Isakaru maarĩ hamwe na Debora;
ĩ-ni, Isakaru maarĩ na Baraka,
mamumĩte thuutha na ihenya o nginya kĩanda-inĩ.

Ng’ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ na ũhoru mũnene wa gwĩcookera.

¹⁶ Nĩ kĩ gĩatũmire mũikare mĩaki-inĩ
mũiguage mahiũ makĩhuhĩrwo mĩrũri?

Ng’ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ ũhoru mũnene wa gwĩcookera.

¹⁷ Gileadi aikarire o kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani.

Nake Dani-rĩ, nĩ kĩ gĩagĩtũmire atiindage marikabu-inĩ?

Asheri aikarire o kũu ndwere-inĩ cia iria,
agĩkara icukĩro-inĩ ciake cia marikabu.

¹⁸ Andũ a Zebulunĩ nĩmetwarĩrĩre ũgwati-inĩ wa gĩkuũ;
o nake Nafitali agĩka o ũguo kũu gũtũgĩru werũ-inĩ.

¹⁹ “Athamaki magĩũka, makĩrũa;
athamaki a Kaanani makĩrũũra kũu Taanaka, gũkuhĩ na maaĩ ma Megido,
no matiakuire betha, o na kana ndaho.

²⁰ Kũu igĩrũ njata nĩciarũire,
o kũu njĩra-inĩ ciacio ikĩrũa mbaara na Sisera.

²¹ Rũũ rwa Kishoni nĩ rwamathererĩre,
rũu rũũ rwa tene, Rũũ rwa Kishoni.
Wee ngoro yakwa wĩtware, na ũgĩe na hinya!

²² Ningĩ mahũngũ ma mbarathi makĩrumia thĩ,
iteng’ereite, mbarathi ciake irĩ hinya igathiĩ iteng’ereite.

²³ Nake mũraika wa Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Merozu ĩrogwatwo nĩ kĩrumi.*

Arĩa matũũraga kuo marogwatwo nĩ kĩrumi kĩa kĩũru,

nĩ ũndũ matiokire gũteithia Jehova,
gũteithia Jehova kũrũa na arĩa marĩ hinya.’

²⁴ “Jaeli mũtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni,
arorathimwo gũkĩra atumia arĩa angĩ,
o we mũrathime mũno harĩ atumia arĩa matũũraga hema-inĩ.

²⁵ Sisera aamũhoire maaĩ, nake akĩmũhe iria;
akĩmũrehera iria imata na mbakũri ĩngĩnyũrwo nĩ andũ arĩa me igweta.

²⁶ Aatambũrũkirie guoko gwake akĩoya hĩgi ya hema,
akĩnyiita nyondo ya bundi na guoko kwa ũrĩo.

* 5:23 Itũũra rĩa Merozu rĩarumĩrwo nĩ kwaga kũnyiitanĩra na ita rĩa Jehova; itũũra rĩrĩ rĩarĩ rĩa Nafitali.

Akiringa Sisera, akimūhehenja mūtwe,
akimūtheeca na agithethera thikiririo yake.

²⁷ Akiinama magūrū-ini make,
akigūa; agikoma hau.

Akiinama magūrū-ini make, akigūa;
o hau ainamire, no ho aagūire arī mūkuū.

²⁸ “Nyina wa Sisera agicūthiriria na ndirica;
akianirira arī gatrira-ini kau, akiuga atiri,
‘Ni kii gītūmite ngaari yake ya ita iikare ūguo itookite?
inegene rīa magūrū ma ngaari cia ita-rī, rīcereirwo kū’

²⁹ Atumia ake arīa oogī mūno makamūcookagiria;
o nake agecookagiria na ngoro yake atiri,

³⁰ ‘Githi ti gwetha mareetha na makagayana indo cia ndaho:
mūiritu ūmwe kana eerī harī o mūdū,
na nguo cia marangi maingī itahirwo Sisera,
nguo cia marangi maingī iria ng’emie,
nguo iria ng’emie mūno cia ngingo yakwa,
icio ciothe nī cia gūtahwo?’

³¹ “Nī ūndū ūcio thū ciaku iroothira, Wee Jehova!
No arīa makwendete-rī, marotuika ta riūa
rikiratha riri na hinya wario.”
Naguo būruri ūcio ūkigīa na thayū ihinda rīa mīaka mīrongo ina.

6

Gideoni

¹ Andū a Isiraeli o rīngī nīmekire maūdū mooru maitho-ini ma Jehova, na ihinda rīa mīaka mūgwanja Jehova akīmaneana moko-ini ma Amidiani.* ² Na tondū hinya wa andū a Midiani nīwamahatiriri mūno, andū a Isiraeli nīmethondekeire kūdū gwa kwīhitha mīanya-ini ya irīma, na ngurunga-ini, na ciigitiro-ini iria nūmu. ³ Rirīa rīothe andū a Isiraeli maahaandaga irio-rī, Amidiani, na Aamaleki, na andū angī a mwena wa irathiro nīmatharikagira būruri ūcio. ⁴ Nao nīmambite hema ciao kūu būruri-ini, na magithukia irio iria ciarī migūnda kūdū guothe o nginya Gaza, na matiigana gūtigiria andū a Isiraeli kīndū o na kīmwe kīrī muoyo, arī ng’ondū kana ng’ombe, o na kana ndigiri. ⁵ Nigūkorwo maambataga kuo na mahiū mao na hema ciao mahaana ta ngīti kūingīha. Andū na ngamīra ciao matingatarikire; magitharikira būruri ūcio nīgeetha mawanange biū. ⁶ Amidiani makīnyariira andū a Isiraeli o nginya andū a Isiraeli magikaira Jehova amateithie.

⁷ Na riri, hīndi iria andū a Isiraeli maaririire Jehova nī ūndū wa Amidiani-rī, Jehova ⁸ akīmatūmīra mūnabī, ūrīa wameerire atiri, “Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nii ndamūrutire būruri wa Misiri, ngīmūruta būruri wa ūkombo. ⁹ Nī nī ndaamūtharire kuuma guoko-ini kwa andū a Misiri, na kuuma guoko-ini kwa arīa othe maamūhinyagiriira. Ngīmarutūrūra mbere yanyu na ngīmūhe būruri wao. ¹⁰ Ngīmūra atiri, ‘Nii nī nī Jehova Ngai wanyu; Mūtikanahooe ngai cia Aamori, arīa ene būruri ūyū mūtūire.’ No inyuī mūtiigana kūnjigua.”

¹¹ Nake mūraika wa Jehova agūka agūkara thī gītina-ini kīa mūgandi o kūu Ofira, mūgandi wa Joashu ūrīa Mūabiezeri, harīa mūriū Gideoni aahūūragira ngano kīhihiro-ini kīa ndibeī nīguo amihithe ndikonwo nī Amidiani. ¹² Nake mūraika ūcio wa Jehova akiumirira Gideoni, akīmūra atiri, “Jehova arī hamwe nawe, njamba ino iri hinya.”

¹³ Nake Gideoni akīmūcookeria atiri, “No riri, mwathi wakwa, angikorwo Jehova arī hamwe na ithuī-rī, nī kī gītūmite maūdū maya mothe matūkore? Makiri ha moriri make mothe marīa maithe maitū maatwīraga ūhoro wamo atiri, ‘Githi ti Jehova watwambatarie agītūruta būruri wa Misiri?’ No rīu-rī, Jehova nīatūtiganiriire agatūneana guoko-ini kwa Midiani.”

¹⁴ Nake Jehova akīmūgarūrūkīra, akīmūra atiri, “Thi na hinya ūcio ūrī naguo ūkahonokie Isiraeli, ūmarute guoko-ini kwa Midiani. Githi ti nī ndiragūtūma?”

¹⁵ Gideoni akīmūria atiri, “No riri, Mwathani, ingikihota atīa kūhonokia Isiraeli? Mūhīrīga witū nīguo ūtarī hinya thīni wa Manase, na ningī nī nī mūnini mūno nyūmba-ini iitū.”

¹⁶ Jehova akīmūcookeria atiri, “Nii nīngūkorwo ndī hamwe nawe, na nīkūhūra Amidiani ūmaniine othe me hamwe.”

¹⁷ Nake Gideoni akīmūcookeria atiri, “Ingikorwo nīnjitikirikite maitho-ini maku-rī, kīyonie kīmenyithia atī ti-itherū nīwe ūranjarīra. ¹⁸ Ndagūthaita ndūkae kuuma haha nginya njooke na ndeehe iruta riakwa na ndrīge mbere yaku.”

Nake Jehova akiuga atiri, “Nīngweterera nginya ūcooke.”

* 6:1 Amidiani maarī njaro cia Iburahīmu iria aaciirire na Ketura (Kīam 25:2).

¹⁹ Gideoni agitoonya nyumba, agĩthĩnja koori, ningĩ agĩthondeka mĩgate itarĩ na ndawa ya kũmbia kuuma eba imwe† ya mũtu. Agĩkĩra nyama icio gikabũ-inĩ, naguo thathi wacio akĩwikĩra nyũngũ-inĩ, agitwarĩra mũraika na akĩmũgĩra hau gĩtĩna-inĩ kĩa mũgandi.

²⁰ Nake mũraika wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya nyama na mĩgate iyo itarĩ na ndawa ya kũmbia, ũciigĩrĩre ihiga-inĩ rĩrĩ, na ũciitĩrĩre thathi ũcio.” Nake Gideoni agĩka ũguo. ²¹ Nake mũraika wa Jehova akĩhutia nyama na mĩgate iyo itarĩ na ndawa ya kũmbia na mũthia wa rũthanju rwake. Mwaki ũgiakana uumite ihiga-inĩ, ũgĩcina nyama icio o hamwe na mĩgate iyo. Nake mũraika wa Jehova akĩbuĩra na ndaacookire kuonwo. ²² Rĩrĩa Gideoni aamenyire atĩ oima mũraika wa Jehova-rĩ, akianĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Iya wakwa-ĩ! Mwathani Jehova! Nĩyonete mũraika wa Jehova ũthiũ kwa ũthiũ!”

²³ Nowe Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na thayũ! Tiga gwtĩgĩra. Wee-rĩ, ndũgũka.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, agĩgĩta Jehova nĩ Thayũ. Nakĩo gĩtũire kũu Ofira kwa Aabiezeri nginya ũmũthĩ.

²⁵ O ũtukũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ndegwa ya keerĩ kuuma rũũru-inĩ rwa thoguo ya mĩaka mũgwanja. Ũcooke ũgũthie kĩgongona gĩa thoguo kĩa Baali, na ũtemange gĩtugĩ kĩa Ashera kĩa kĩa mweni-inĩ wakĩo. ²⁶ Ũcooke wakire Jehova Ngai waku kĩgongona kĩa kĩa kĩa gĩtũire hau igũrũ rĩa harĩa hambatĩru. Hũthĩra ngũ cia gĩtugĩ kĩa Ashera kĩa ũtemangire, ũndutĩre ndegwa iyo ya keerĩ itũike igongona rĩa njino.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni akĩoya ndungata ciale ikũmi, agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrĩte. No rĩrĩ, tondũ nĩetigagĩra andũ a nyũmba yao na andũ a itũũra rĩu-rĩ, eekĩre maũndũ macio ũtukũ handũ ha mũthenya.

²⁸ Rũciĩni kwarooka gũkĩa rĩrĩa andũ a itũũra mookĩrĩre-rĩ, kĩgongona kĩa Baali kĩa kĩa kimomere, hamwe na gĩtugĩ kĩa Ashera gĩtemangĩrwo hau mweni-inĩ wakĩo, nayo ndegwa iyo ya keerĩ irutĩrwo kĩgongona-inĩ kũu kĩa kĩa gĩakĩtuo!

²⁹ Makĩũrania atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?”

Rĩrĩa maatũrĩre wega, makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Gideoni mũrũ wa Joashu wĩkĩte ũguo.”

³⁰ Andũ acio a itũũra makĩra Joashu atĩrĩ, “Umia mũrũguo na nja. No nginya akue, nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali na agatemenga gĩtugĩ kĩa Ashera kĩa kĩa mweni-inĩ wakĩo.”

³¹ Nowe Joashu agĩcookeria kĩrĩndĩ kũu kĩa mĩrĩgĩcĩrĩre kĩa na ũũru atĩrĩ, “Anga nĩmũkwenda kũrũrĩra Baali? Mũrageria kũmũhonokia? Mũndũ ũrĩa ũkũmũrũrĩra, ũcio ekũũragwo gũtanakĩa! Angĩkorwo Baali nĩ ngai-rĩ, no ahote kwĩrũrĩra rĩrĩa mũndũ angĩunanga kĩgongona gĩaake.” ³² Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ũcio magĩtua Gideoni “Jerubu-Baali,” makiuga atĩrĩ, “Baali nĩarekwo arĩe nake we mwene,” nĩ ũndũ nĩoinangĩte kĩgongona kĩa Baali.

³³ Na rĩrĩ, Amidiani othe, na Amaleki, na andũ angĩ a mwena wa irathĩro magĩcookeria mĩrĩmbũ mbũtũ ciao cia ita, makĩringa mũrĩmo wa Jorodani, na makĩamba hema ciao Kĩanda-inĩ kĩa Jezireeli. ³⁴ Hĩndĩ iyo Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Gideoni, nake akĩhuha karumbeta, agĩta Aabiezeri mamũrũmĩrĩre. ³⁵ Agĩtũma andũ bũrũrĩ wotha wa Manase, akĩmeera meeohĩ indo cia mbaara, o na agĩtũmana mabũrũrĩ ma Asheri, na Zebuluni, na Nafitali, o nao makĩambata makamatũnge.

³⁶ Nake Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ũngĩkorwo nĩũkũhonokia Isiraeli na guoko gwakwa o ta ũrĩa weranĩrĩre-rĩ, ³⁷ atĩrĩ, ningũũra rũũra rwa ng'ondũ kĩhũro-inĩ kĩa ngano. Ime rĩngĩkorwo rũũra-inĩ rwiki na kũu kũngĩ thĩ gũkorwo kũrĩ kũmũ-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngamenya atĩ nĩũkũhonokia Isiraeli na ũndũ wa guoko gwakwa, o ta ũrĩa uugĩte.” ³⁸ Na ũguo noguo gwatũkĩre. Gideoni akĩroka gũũkĩra rũciĩni tene mũthenya ũyũ ũngĩ; akĩhiha rũũra rũu ime rũkũma maaĩ mbakũrĩ imwe.

³⁹ Ningĩ Gideoni akĩra Ngai atĩrĩ, “Ndũkale kũrakario nĩ nĩ. Ngĩrĩrĩra ngũhoee ũndũ ũngĩ ũmwe. Njĩtikĩrĩa o igeria rĩngĩ rĩmwe na rũũra rũrũ. Ihinda rĩrĩ reke rũũra rũrũ rũkorwo rũrĩ rũmũ, nakuo thĩ gũkorwo kũhumbĩrwo nĩ ime.” ⁴⁰ ũtukũ ũcio Ngai agĩka o ro ũguo. No rũũra rwiki rwarĩ rũmũ; nakuo thĩ guothe kwarĩ kũhumbĩre nĩ ime.

7

Gideoni Gũtooria Andũ a Midiani

¹ Rũciĩni tene, Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) na andũ ake othe nĩmambire hema gĩthima-inĩ kĩa Harodi. Kambĩ ya Amidiani yarĩ mwena wao wa gathigathini kũu gĩtũamba-inĩ, hakuhi na karĩma ka More. ² Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ũrĩ na andũ angĩ mũno gũkĩra arĩa ngwenda nĩgeetha neane Amidiani moko-inĩ mao. Nĩgeetha Isiraeli matikanjĩtũire atĩ nĩ hinya wao wamahonokia, ³ Na rĩrĩ, anĩrĩra kũrĩ andũ, ũmeere atĩrĩ, ‘Mũndũ o wotha ũrainaina nĩ guoya no ahũndũke, ehẽre Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.’” Nĩ ũndũ ũcio andũ 22,000 na igĩrĩ makĩehera, magĩtigara 10,000.

⁴ No Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “O na rĩu andũ no angĩ mũno. Maikũrũkie maaĩ-inĩ, na nĩngũgũthuurĩrĩra andũ acio ho. Ingiuga atĩrĩ, ‘Ŭyũ nĩegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio nĩwe ũrĩthĩĩ nawe; no ingiuga atĩrĩ, ‘Ŭyũ ndegũthĩĩ hamwe nawe,’ ũcio ndegũthĩĩ nawe.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Gideoni agĩkũrũkia andũ acio maaĩ-inĩ. Marĩ hau Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Amũrania arĩa mekũnyua maaĩ na rũrĩmĩ ta ũrĩa ngũi inyuuaga na arĩa mekũnyua maaĩ na hĩ ciao maturĩtie ndu.” ⁶ Andũ magana matatũ makĩnyua maaĩ na hĩ ciao. Acio angĩ othe magĩturia ndu makĩnyua maaĩ.

⁷ Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Nĩngũmũhonokia na ũndũ wa andũ magana matatũ arĩa manyuire maaĩ na hĩ, neane Amidiani moko-inĩ manyu. Reke andũ acio angĩ othe mathĩĩ, o mũndũ ainũke gwake.” ⁸ Nĩ ũndũ

ũcio Gideoni akĩĩra andũ acio angĩ a Isiraeli macooke hema-inĩ ciao, no agĩtigwo na andũ magana matatũ, aria mooire rĩgu na tũrumbeta twa acio mainũkire.

Na rĩrĩ, kambĩ ya Amidiani yarĩ mũhuro wake o kũu kĩanda-inĩ. ⁹ Ũtukũ ũcio Jehova akĩĩra Gideoni atĩrĩ, “Ũkĩra, ũkũrũke ũtharĩkĩre kambĩ iyo ya Amidiani, tondũ nĩndĩmĩneanĩte moko-inĩ maku. ¹⁰ No angĩkorwo nĩgũwĩgĩra gũtharĩkĩra-rĩ, gũkũrũke kambĩ-inĩ mũrĩ na Pura ndungata yaku, ¹¹ na ũthĩkĩrĩrie ũrĩa maroiga. Thuutha ũcio nĩũkũgĩa na hinya wa gũtharĩkĩra kambĩ iyo.” Nĩ undũ ũcio Gideoni na Pura ndungata yake magĩkũrũka nginya tũnyũmba-inĩ twa arangĩri a kambĩ iyo. ¹² Nao Amidiani, na Aamaleki na andũ othe a mwena wa irathĩro maĩkarĩte kĩanda kũu maingĩhite ta ngĩgĩ. Ngamĩĩra ciao itingĩatarĩkire nĩ undũ ciari nyingĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa ũrĩa ũtangĩtarĩka.

¹³ Gideoni aakinyire ho o hĩndĩ irĩa mũndũ ũmwe eeraga mũratawe ũhoro wa kĩroto gĩake. Nake oigaga atĩrĩ, “Ndootete kĩroto ngoona mũgate wa cairi wa gĩthiũrũrĩ ũũkĩte ũkagwĩra kambĩ ya Amidiani. ũragũthĩre hema na hinya mũnene mũno, nginya hema irang’auka, iragũa.”

¹⁴ Mũrata wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũyũ ti undũ ũngĩ tĩga rũhiũ rwa Gideoni mũrũ wa Joashu, ũrĩa Mũisiraeli. Ngai nĩaneanĩte Amidiani na kambĩ yao yotho moko-inĩ make.”

¹⁵ Rĩrĩa Gideoni aigũire ũhoro wa kĩroto kũu na ũtaũri wakĩo, akĩhooya Ngai. Agĩcooka nginya kambĩ-inĩ ya Isiraeli akĩmeeta akĩmeera atĩrĩ, “Ũkĩrai! Jehova nĩaneanĩte kambĩ ya Amidiani moko-inĩ manyu.”

¹⁶ Akĩgayania andũ acio magana matatũ ikundi ithatũ, akĩmanengera othe o mũndũ karumbeta na nyũngũ theri, irĩ na kĩmũrĩ thĩĩni.

¹⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ndorai. Mwĩke o ũrĩa ngwĩka. Hĩndĩ irĩa ndĩrĩkinya mũthia-inĩ wa kambĩ, mwĩke o ũrĩa ndĩrĩka. ¹⁸ Hĩndĩ irĩa nĩ na aria othe ndĩ nao tũrĩhuha tũrumbeta twitũ, hĩndĩ iyo inyuothe mũthiũrũrũkĩrie kambĩ mũhuhe twanyu na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ undũ wa Jehova o na wa Gideoni.’”

¹⁹ Gideoni na andũ acio igana rĩmwe aria maarĩ nake magĩkinya mũthia wa kambĩ o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa ũtukũ gatagatĩ, thuutha hanini wa gũcenjania arangĩri. Makĩhuha tũrumbeta twao na makĩũraga nyũngũ irĩa ciari moko-inĩ mao. ²⁰ Ikundi icio ithatũ ikĩhuha tũrumbeta, na ikĩũraga nyũngũ. Maanyĩĩte imũrĩ na moko mao ma ũmotho, na makanyĩita tũrumbeta twao twa kũhuha na moko mao ma ũrĩo, nao makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Jehova na rwa Gideoni!” ²¹ Na rĩrĩa o mũndũ aarũgamire handũ hake gũthiũrũrũkĩria kambĩ-rĩ, Amidiani othe magĩteng’era, magĩkayaga morĩte.

²² Hĩndĩ irĩa tũrumbeta tũu magana matatũ twahũhĩrwo, Jehova agĩtũma andũ aria maarĩ kambĩ-inĩ yotho mahũũrana na hiũ ciao cia njora mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ. Nayo mbũtũ iyo yotho ikĩũrĩra Bethi-Shita irorette Zerera o nginya mũhaka-inĩ wa Abeli-Mehola gũkuhi na Tabathu. ²³ Andũ a Isiraeli kuuma Nafitali, na Asheri na Manase guothe nĩmetirwo nao magĩteng’eria Amidiani. ²⁴ Nake Gideoni agĩtũmana bũrũri wotho ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Ikũrũkai mũhũũrane na Amidiani na mwĩnyĩĩtĩre maaĩ ma Jorodani mbere yao o nginya Bethi-Bara.”

Nĩ undũ ũcio andũ othe a Efiraimu nĩmetirwo, na makĩĩnyĩĩtĩra maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani o nginya Bethi-Bara. ²⁵ O na nĩngĩ nĩmanyĩĩtĩre atongoria eerĩ a Midiani, nĩo Orebu na Zeebu. Nao makĩũragĩra Orebu ihĩga-inĩ rĩa Orebu, nake Zeebu makĩmũũragĩra kĩhihĩro-inĩ kĩa ndĩbei kĩa Zeebu. Nao magĩthĩngatana na Amidiani, na magĩtwara mĩtwe ya Orebu na Zeebu kũrĩ Gideoni, ũrĩa warĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani.

8

Zeba na Zalimuna

¹ Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu makĩũria Gideoni atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtwĩke ũguo? Wagire gĩtũwĩta ũgĩthĩ kũhũũrana na Amidiani nĩkĩ?” Nao makĩmũtetia mũno.

² Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩatĩ nĩ njĩkĩte ngerekaniĩto na inyu? Gĩthi kũhaara thabibũ cia Efiraimu ti kwega gũkĩra magetha mothe ma thabibũ cia Abiezeri?” ³ Ngai nĩaneanire Orebu na Zeebu, atongoria a Amidiani moko-inĩ manyu. Nĩatĩ nĩ hotete gwĩka ngerekaniĩto na inyu?” Maigua ũguo, marakara marĩa maamũrakarĩre namo magĩthĩra.

⁴ Gideoni na andũ ake magana matatũ, o na marĩ anogu, magĩteng’eria thũ ciao magĩkinya Jorodani na makĩringa rũũ rũu. ⁵ Nake akĩĩra andũ a Sukothu atĩrĩ, “Hee ti riakwa kĩndũ gĩa kũria; nĩ undũ nĩ anogu biũ, na no ndeng’eretie Zeba na Zalimuna, athamaki a Midiani.”

⁶ No anene a Sukothu makĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, ũkĩrĩ ũranyĩita Zeba na Zalimuna magakorwo marĩ moko-inĩ maku? Tũkũhe thĩgari ciaku irio nĩkĩ?”

⁷ Nake Gideoni akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ undũ wa ũguo mwoiga, rĩrĩa Jehova arĩneana Zeba na Zalimuna moko-inĩ makwa, ndĩtembũranga mĩrĩ yanyu na mĩgua ya werũ-inĩ na mahiũ ma nyeki-inĩ.”

⁸ Oima kũu akĩambata nginya Penieli,* akĩmooria o ta ũguo oorĩtĩe andũ a Sukothu, nao magĩcooka o ta ũrĩa andũ a Sukothu maamũcookeirie. ⁹ Nĩ undũ ũcio akĩĩra andũ a Penieli atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa ngaahũndũka hoontanĩte-rĩ, nĩ nĩngamomora mũthĩringo ũyũ mũraihu na igũrũ.”

¹⁰ Nao Zeba na Zalimuna maarĩ kũu Karikori marĩ na ita rĩa andũ ta 15,000, acio oiki no-o maatĩgaire kuuma kũrĩ mbũtũ ya andũ a irathĩro; andũ 100,000 rĩa mĩrongo tĩrĩ aria maarũaga na hiũ cia njora nĩ moragĩtuo. ¹¹ Gideoni akĩambata na njĩra ya andũ aria maĩkaraga hema-inĩ mwena wa irathĩro rĩa Noba na Jogibeha, akĩmũrĩra mbũtũ iyo hĩndĩ irĩa itegeragĩria kũrĩ na ũgwati. ¹² Zeba na Zalimuna, athamaki acio eerĩ a Midiani, makĩũra, nowe akĩmateng’eria, akĩmanyĩita, na akĩhooa mbũtũ iyo yao yotho.

* 8:8 Penieli niho Jakubu aagianĩre na Ngai.

¹³ Gideoni mürü wa Joashu akihündüka oimite mbaara-ini, agereire Ihitüküro ría Heresi. ¹⁴ Nake akinyiita mwanake wa Sukothu, na akimühooya ühoro, nake mwanake ücio akimwandikira maritwa ma anene mirongo mügwanja na mügwanja a Sukothu, na nio athuuri a itüura riu. ¹⁵ Hindí iyo Gideoni agüka, aküira andü a Sukothu atiri, "Aya nio Zeba na Zalimuna, aria mwanüürüirie ühoro wao, mükiuga atiri, 'Anga nüükinyiite Zeba na Zalimuna magakorwo marí moko-ini maku? Tükühe andü aya aku anogu irio niki?" ¹⁶ Agikinyiita athuuri acio a itüura, nake akiherithia andü acio a Sukothu na mügua ya werü-ini, na mahiü ma nyeki-ini. ¹⁷ Ningi akimomora müthiringo ücio müraiha na igürü wa Penieli, na aküraga andü a itüura riu.

¹⁸ Hindí iyo aküira Zeba na Zalimuna atiri, "Andü aria mworagüre küu Tabori-rí, maahaanaga atia?"

Nao magicookia atiri, "Ni andü tawe, o ümwe wao aahaanaga ta mürü wa müthamaki."

¹⁹ Gideoni akimacookeria atiri, "Acio maarí ariü a baba, o na ariü a maitü. O ta üria Jehova atüüraga muoyo-rí, korwo nímwahonokirie mioyo yao-rí, ndingiamüüraga." ²⁰ Akigarüküra Jetheri, müriü wake wa irigithathi, akimwira atiri, "Moorage!" Nowe Jetheri ndaigana gücomora rühiü rwa njora, tondü aari o kamwana kanini, na nietigagira.

²¹ Zeba na Zalimuna maküira Gideoni atiri, "Üküra, ütüürage ari we. Tondü o ta üria mündü atariü noguo hinya wake üigana." Ni ündü ücio Gideoni agüküra, akimooraga, na akiruta irengeeri iria ciagemetie ngingo cia ngamiira ciao, agithiü nacio.

Ebodi ya Gideoni

²² Andü a Isiraeli maküira Gideoni atiri, "Tüthamakire, wee, na mürüguo, na mürü wa mürüguo o nake, nigükorwo wee nüütühonoketie, ügatüruta moko-ini ma Midiani."

²³ Nowe Gideoni akimeera atiri, "Ni ndikümüthamakira, o na kana mürü wakwa. Jehova niwe üküümüthamakira." ²⁴ Ningi akimeera atiri, "Harí ündü üngi ümwe ngümühooya, naguo ni atí o ümwe wanyu aahe gücühi kimwe gia gütü kia iria aatahire." (Ücio warí mütügo wa Aishumaeli, gwükira icühi cia thahabu matü.)

²⁵ Nao magicookia atiri, "Nitügüciheana tükenete." Ni ündü ücio maküira nguo thi, na o mündü agükia gücühi ho kuuma küri indo iria aatahite. ²⁶ Naguo üritü wa icühi icio cia thahabu aahooete wakinyire ceki 1,700,[†] mathaga maria mangi matataritwo, na nimo migathi, na nguo cia rangi wa ndathi iria ciehumbugwo ni athamaki a Amidiani, kana minyororo iria yari ngingo cia ngamiira ciao. ²⁷ Gideoni agithondeka thahabu iyo igütuika ebodi, iria aigire küu Ofira, itüura riake. Isiraeli othe makihüura ümaraya na ündü wa kühühooya marí küu, nayo igütuika mütego harí Gideoni na nyumba yake.

Giküü kia Gideoni

²⁸ Üguo ngüo andü a Midiani maahootirwo ni andü a Isiraeli, na matiacoockire kwambararia mitwe ringi. Matukü-ini maria Gideoni aatüürire muoyo, büürü ücio ükigia na thayü miaka mirongo ina.

²⁹ Jerubu-Baali mürü wa Joashu niacoockire gwake müci gütüura kuo. ³⁰ Na aari na ariü mirongo mügwanja ake mwene, ni ündü ni aari na atumia aingi. ³¹ Nayo thuriya yake iria yaikaraga Shekemu, nüyamüciariire mwana wa kahü, iria aatuire Abimeleku. ³² Gideoni mürü wa Joashu aakuire ari müküü müno, na agithikwo mbirira-ini ya ithe Joashu küu Ofira ya Aabiezeri.

³³ Gideoni akua-rí, andü a Isiraeli o ringi nímahüürire ümaraya na Mabaali. Makirügamia Baali-Berithu[‡] ituike ngai yao, ³⁴ na matiacoockire kúririkana Jehova Ngai wao, üria wamahonoketie akamaruta moko-ini ma thi ciao ciothe iria ciari miëna-ini yao yothe. ³⁵ O na ningi nimagire gücokia ngaatho küri nyumba ya Jerubu-Baali (niwe Gideoni) ni ündü wa mündü maria mothe mega aamekiire.

9

Abimeleku

¹ Abimeleku mürü wa Jerubu-Baali niathiire küri aa mamawe na andü othe a mbari ya küria nyina oimite küu Shekemu, akimeera atiri, ² "Üriari atüüri othe a Shekemu atiri, 'Ni ündü ürikü mwega na inyuü. Ni mwathwo ni ariü mirongo mügwanja a Jerubu-Baali, kana müthamakirwo ni mündü ümwe?' Ririkanai ndi wanyu, tuumite müthiimo ümwe."

³ Riria aa mamawe meerire atüüri a Shekemu ühoro ücio wothe, andü a Shekemu maküenda kürümüria Abimeleku ni ündü nimoigire atiri, "Ücio ni mürü wa ithe witü." ⁴ Nao makümühe ceki mirongo mügwanja cia betha^{*} irutitwo hekarü-ini ya Baali-Berithu, nake Abimeleku agichithüria kwandika andü matari kiene na a mbüküria, aria maatuikire arümiriri ake. ⁵ Agithiü gwa ithe müci o küu Ofira na aküragithiria ariü a ithe mirongo mügwanja ihiga-ini rimwe, nio ariü a Jerubu-Baali. No Jothamu, mürü wa Jerubu-Baali üria warí kihinga-nda, niahonokire ni ündü niehithire. ⁶ Nao atüüri othe a Shekemu na a Bethi-Milo maküüngana müti-ini üria münene o hau gitugü-ini kiria kiri Shekemu, magütua Abimeleku müthamaki.

⁷ Hindí iria Jothamu aaheirwo ühoro ücio-rí, akihaica Kirima-igürü kia Gerizimu na akianirira, akimeera atiri, "Ta thikiririai inyuü atüüri a Shekemu, nigeetha o nake Ngai amüthikiririe. ⁸ Müthenya ümwe miti nüyomagarire igaitiririe ümwe wayo maguta atuike müthamaki wayo. Nayo iküira mütamaiyü atiri, 'Üka ütuike müthamaki witü.'

[†] 8:26 ni ta kilo 20 [‡] 8:33 Baali-Berithu yari ngai ya andü a Kaanani, na hekarü yayo yari Shekemu.

^{*} 9:4 ni ta kilo robo ithatü (0.75)

⁹ “No mütamayiü ücio ügicookia atiri, ‘No ndigane na maguta makwa maria matumaga ngai o na andu matio, ngariunge üu na üü igürü ria miti iria ingi?’

¹⁰ “Thuutha ücio miti iyo iküira müküyü atiri, ‘Üka ütuike müthamaki witü.’

¹¹ “No müküyü ücio ügicookia atiri, ‘No ndigane na ngüyü ciakwa njega üguo na iri mürio, ngariunge üu na üü igürü ria miti iria ingi?’

¹² “Ningi miti iküira müthabibü atiri, ‘Üka ütuike müthamaki witü.’

¹³ “No müthabibü ücio ügicookia atiri, ‘No ndigane na ndibei yakwa iria ikenagia ngai o na andu, ngariunge üu na üü igürü ria miti iria ingi?’

¹⁴ “Kürikiriria miti yothe iküira mütare wa githaka-ini atiri, ‘Üka ütuike müthamaki witü.’

¹⁵ “Naguo mütare ücio wa githaka üküira miti iyo atiri, ‘Küngikorwo ti-itherü nî mükwenda künjiritiria maguta nduike müthamaki wanyu-ri, güikei mwihithe kürruru-ini giakwa; no küngikorwo ti üguo-ri, mwaki ürokiuma mütare-ini wa githaka ücine mitarakwa ya Lebanoni!’

¹⁶ “No riri, angikorwo mwekire ündü ücio na kihooto, na müri na ngoro njega riria mwatuire Abimeleku müthamaki, na angikorwo nîmwikite Jerubu-Baali na nyumba yake maündü mega, mukamwika iria agirirwo nî gwikwo-ri, ¹⁷ tondu baba nîwe wamürüirire, agitwaririria muoyo wake ügwati-ini nigeetha amühonokie moko-ini ma Amidiani, ¹⁸ (no ümüthi nîmwükirire nyumba ya baba, mükooragira ariu ake mirongo mûgwanja ihiga-ini rimwe, na mügatua Abimeleku, müri wa ngombo yake ya müiritu, müthamaki wa atüiri a Shekemu tondu nî müri wa ithe wanyu), ¹⁹ mûngikorwo mwikite ündü ücio na kihooto, na müri na ngoro njega küri Jerubu-Baali na nyumba yake ümüthi-ri, Abimeleku arotuika gikeno kianyü, o na inyuü mügituika gikeno giake! ²⁰ No küngikorwo ti üguo-ri, mwaki ürokiuma harî Abimeleku ümücine, ümüniine biü, atüüri aya a Shekemu na Bethi-Milo, o na mwaki ürokiuma harî inyuü atüüri a Shekemu na Bethi-Milo, ücine Abimeleku, ümüniine biü.”

²¹ Hîndi iyo Jothamu agüithara, akiürira küu Biri, nake agitüura kuo nî ündü nîetigagira müri wa ithe, Abimeleku.

²² Thuutha wa Abimeleku gwashana Israeli mîaka itatü-ri, ²³ Ngai agitüma roho müuru gatagati ka Abimeleku na atüüri a Shekemu, aria meekire maündü mooru ma ühinga küri Abimeleku. ²⁴ Ngai ekire ündü üyü nigeetha ngero iria yagerirwo ariu mirongo mûgwanja a Jerubu-Baali, ya güitwo thakame yao, irihio müri wa ithe wao, Abimeleku, na irihio atüüri a Shekemu aria maamüteitharie küüraga ariu a ithe. ²⁵ Nî ündü wa küregana nake-ri, atüüri acio a Shekemu nîmaigire andü irima-ini nüguo mohie na matunye o mündü iria wahitükaga indo ciake, naguo ühoro ücio ükimenyithio Abimeleku.

²⁶ Nake Gaali müri wa Ebedi hamwe na ariu a ithe magithaamira küu Shekemu, nao atüüri akuo makimwihoka. ²⁷ Thuutha wa güthi mîgûnda-ini na gücookereria thabibü na gücihiha, makigia na iruga hekarü-ini ya ngai yao. Riria maarîaga na makinyuuga, makiruma Abimeleku. ²⁸ Nake Gaali müri wa Ebedi akiuga atiri, “Abimeleku nüü, na Shekemu nüü, nüguo tütuika ndungata ciake? Githi ti müri wa Jerubu-Baali, nake Zebuli githi tiwe münini wake? Tungatirai andü a Hamoru, ithe wa Shekemul! Tügügitungatira Abimeleku niki? ²⁹ Naari korwo andü aya me rungu rwa wathani wakwa! Hîndi iyo nîi no ndimweherie. No njüre Abimeleku atiri, ‘Ita ita riaku riothe!’”

³⁰ Riria Zebuli ücio mwathi wa itüura aiguire iria Gaali müri wa Ebedi oigite-ri, akirakario nî ühoro ücio müno. ³¹ Agitümira Abimeleku andü na hitho, akimwira atiri, “Gaali müri wa Ebedi na ariu a ithe nîmokite gükü Shekemu, na nîmararahura andü a itüura magüükirire. ³² Nî ündü wa üguo-ri, ütükü wakinya wee na andü aku müuke mümoohie mîgûnda-ini. ³³ Rüciini tene rüra rikiratha-ri, üthiü ütharikire itüura inene. Na riria Gaali na andü ake mariumwira magütharikire-ri, îka iria wotho guoko gwaku küngüthota gwika.”

³⁴ Nî ündü ücio Abimeleku marî hamwe na mbütü ciake ciothe cia ita makiumagara ütükü, makithitha gükuhi na Shekemu marî ikundi inya. ³⁵ Nake Gaali müri wa Ebedi nîoimagarite akarügama itoonyero-ini rîa kihingo gîa itüura inene, o hîndi iyo Abimeleku na thigari ciake moimagira küria meehithite.

³⁶ Riria Gaali aamoonire-ri, akirira Zebuli atiri, “Ta rora, harî na andü maroka maikürükite kuuma irima igürü!”

Nake Zebuli agicookia atiri, “Wee üroona ciüruru cia irima taari andü.”

³⁷ No Gaali akiaria ringi, akiuga atiri: “Ta rora wone andü maroka maikürükite moimite gatagati ka bürtiri, na mbütü iria ingi yükite yumite na mwena wa müti wa müragüri.”

³⁸ Ningi Zebuli akimwira atiri, “Mwîgaatho waku ükiri ha riu, wee woigire atiri, ‘Abimeleku nüü atî nüguo atwathe?’ Githi andü aya ti o wanyürürie. Umagara ükarue nao!”

³⁹ Nî ündü ücio Gaali agitongoria atüüri a Shekemu makithüürana na Abimeleku. ⁴⁰ Abimeleku akimüteng’eria, nao andü aingi makigüa maguraritio maküura küu guothe o nginya itoonyero-ini rîa kihingo. ⁴¹ Abimeleku agitüura Aruma, nake Zebuli akirutüura Gaali hamwe na ariu a ithe kuuma Shekemu.

⁴² Müthenya üyü üngi andü a Shekemu magithiü mîgûnda-ini, nake Abimeleku akimenyithio ühoro ücio. ⁴³ Nî ündü ücio akiöya andü ake, akimagayania ikundi ithatü, akimaiga moherie andü mîgûnda-ini. Hîndi iria onire andü acio magüka moimite itüura-ini riria inene, agükira amatharikire. ⁴⁴ Abimeleku na ikundi iria aari nacio makiguthüka mbere nginya hau itoonyero-ini rîa kihingo gîa itüura inene, nacio ikundi icio ingi igiri ikiguthükira aria maarî mîgûnda-ini, ikimooraga. ⁴⁵ Abimeleku akihüürana na itüura riu inene müthenya wotho nginya akiritaha na akiüraga andü a rio othe. Ningi akiananga itüura riu inene, na akiritiriria cumbi.

⁴⁶ Riria maiguire ühoro ücio, andü aria maatüraga müthiringo-ini wa Shekemu magitoonya kîhitho-ini kîa hinya kîa hekarü ya Eli-Berithu. ⁴⁷ Riria Abimeleku aiguire atî nîmacookanirire kuo-ri, ⁴⁸ we na

andũ ake othe makĩambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimuna. Akĩoya ithanwa, agĩtema honge, na agĩciigĩrĩra ciande. Agĩatha andũ arĩa maarĩ nake, akĩmeera atĩrĩ, “Narua! ĩkai ũguo muona ndeka!” ⁴⁹ Nĩ undũ ũcio andũ acio othe magĩtema honge, na makĩrũmĩrĩra Abimeleku. Magĩciũmba hiba kũnyiitana na kĩĩhitho kũ kĩa hinya magĩciigwatia mwaki andũ marĩ thĩĩnĩ. Nĩ undũ ũcio andũ acio othe maarĩ thĩĩnĩ wa mũthiringo ũcio wa Shekemu, ta andũ 1,000, arũme na andũ-a-nja, o nao magĩkua.

⁵⁰ Abimeleku agĩthĩ itũũra rĩa Thebezu, akĩrĩgiicĩria na akĩrĩtunyana. ⁵¹ No rĩrĩ, thĩĩnĩ wa itũũra rĩu inene nĩ kwarĩ na mũthiringo mũrũmu kũrĩa arũme othe na andũ-a-nja, na andũ othe a itũũra rĩu inene, moorĩre. Makĩhingĩra thĩĩnĩ, na makĩhaica mũthiringo igũrũ. ⁵² Abimeleku agĩthĩ mũthiringo-inĩ ũcio, akĩũhithũkĩra. No rĩrĩa akũhĩrĩire itoonero rĩa mũthiringo nĩguo aũgwatie mwaki-rĩ, ⁵³ mũtumia ũmwe akĩmũgũithĩria ihiga rĩa gĩthĩ mũtwe, rĩkĩmũhehenja mũtwe.

⁵⁴ Nake agĩta mũkuui wake wa indo cia mbaara na ihenya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũnjũrage, nĩgeetha matikoigage atĩrĩ, ‘Ooragĩrwo nĩ mũndũ-wa-nja.’” Nĩ undũ ũcio ndungata yake ikĩmũtheeca, agĩkua. ⁵⁵ Hĩndĩ rĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ Abimeleku nĩakuĩte-rĩ, makĩĩnũkĩra.

⁵⁶ Ũguo nĩguo Ngai aarĩhirie Abimeleku nĩ undũ wa waganu ũria ekite ithe, wa kũũraga ariũ-a-ithe mĩrongo mũgwanja. ⁵⁷ Nĩngĩ Ngai akĩrĩhia andũ a Shekemu nĩ undũ wa waganu wao wotho. Kĩrũmi kĩa Jothamu mũrũ wa Jerubu-Baali gĩkimacookerera.

10

Tola

¹ Thuutha wa Abimeleku, mũndũ wa mũhĩrĩga wa Isakaru wetagwo Tola mũrũ wa Pua, mũrũ wa Dodo, akĩarahũka ahonokie Isiraeli. Nake agĩtũũra Shamiru, kũu bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu. ² Agĩtĩrĩrĩra Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na itatũ; agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Shamiru.

Jairu

³ Nake Tola akĩrũmĩrĩrwo nĩ Jairu wa kuuma Gileadi, ũria watiĩrĩire Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ⁴ Jairu aarĩ na ariũ mĩrongo itatũ arĩa mathiiaga mahaicĩte ndigiri mĩrongo itatũ. Maathaga matũũra mĩrongo itatũ kũu Gileadi, marĩa nginya ũmũthĩ metagwo Havothu-Jairu. ⁵ Jairu akua aathikĩrwo kũu Kamonu.

Jefitha

⁶ O rĩngĩ andũ a Isiraeli nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Magĩtungatĩra Mabaali na Maashitoretu, na ngai cia Aramu, na ngai cia Sidoni, na ngai cia Moabi, na ngai cia Aamoni, o na ngai cia Afilisti. ^{*} Na tondũ andũ a Isiraeli nĩmatiganĩirĩre Jehova na matiacoockire kũmũtungatĩra-rĩ, ⁷ akĩrakario nĩo. Akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti na moko-inĩ ma Aamoni, ⁸ arĩa maamanyariĩre na makĩmahinyĩrĩria mwaka-inĩ ũcio. Nao makĩhinyĩrĩria andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani kũu Gileadi, bũrũri wa Aamori, mĩaka ikũmi na ĩnana. ⁹ Nĩngĩ Aamoni makĩringa Rũũ rwa Jorodani nĩguo makarũe na andũ a Juda, na andũ a Benjamini, o na nyũmba ya Efiraimu; nakuo Isiraeli gũkĩgĩa na kĩnyariĩrĩko kĩnene. ¹⁰ Nĩngĩ andũ a Isiraeli magĩkaira Jehova makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie, tũgatanĩria Ngai witũ, tũgatangatĩra Mabaali.”

¹¹ Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ rĩa andũ a Misiri na Aamori, na Aamoni, na Afilisti, ¹² na Asidoni, na Aamaleki, o na Amaoni maamũhinyĩrĩire na mũkĩngaĩra ndĩmũitehie-rĩ, githĩ ndiamũhonokirie kuuma moko-inĩ mao? ¹³ No inyũ nĩmwandiganĩirĩre na mũgĩtungatĩra ngai ingĩ, tondũ ũcio ndigacooka kũmũhonokia o na rĩ. ¹⁴ Thĩĩ mũgakaĩre ngai icio mwĩthũrĩre. Nĩmũhonokagie hĩndĩ rĩa mũranya-marĩka!”

¹⁵ No andũ a Isiraeli makĩĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie. ĩka na ithuĩ o ta ũria ũkuona kwagĩrĩre, no rĩrĩ, twagũthaita ũtũhonokie rĩu.” ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo magĩkieheria ngai icio cia kũngĩ gatagatĩ-inĩ kao, na magĩtungatĩra Jehova. Nake ndangĩakĩrĩrĩire rĩngĩ kuona Isiraeli makĩnyariĩrika.

¹⁷ Rĩria Aamoni meerĩrwo moe indo cia mbaara na makĩamba hema ciao kũu Gileadi-rĩ, andũ a Isiraeli makĩũngana na makĩamba hema ciao kũu Mizipa. ¹⁸ Atongoria a andũ a Gileadi makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũria ũkwambĩrĩria kũrũa na Aamoni-rĩ, ũcio nĩwe ũgũtuika mũnene wa andũ arĩa matũũraga Gileadi.”

11

¹ Na rĩrĩ, Jefitha aarĩ Mũgileadi warĩ njamba yarĩ hinya. Nake ithe wa Jefitha eetagwo Gileadi, na nyina aarĩ mũmaraya. ² Mũtumia wa Gileadi o nake akĩmũciarĩra aanake, na rĩrĩa maagimarire makĩingata Jefitha. Nao makĩuga atĩrĩ, “Wee ndũkagaya igai thĩĩnĩ wa nyũmba iitũ, tondũ ũrĩ wa mũtumia ũngĩ.” ³ Nĩ undũ ũcio Jefitha akĩũrĩra ariũ a ithe, agĩthĩ gũtũũra bũrũri wa Tobu, kũria gĩkundi kĩa andũ matarĩ kiene kĩamũrigiciĩrĩre na gĩkĩmũrũmĩrĩa.

⁴ Thuutha wa ihinda inini, hĩndĩ rĩa Aamoni maahaarĩire mbaara na Isiraeli, ⁵ athuuri a Gileadi magĩthĩ kũgũra Jefitha kuuma bũrũri wa Tobu. ⁶ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka, ũtuike mũnene witũ wa ita, nĩgeetha tũhũũrane na Aamoni.”

⁷ Jefitha akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ mũtiathũũrĩre mũkĩnyingata kuuma nyũmba ya baba? Nĩ kĩĩ kĩratũma mũũke kũrĩ nĩ rĩu mũrĩ na thĩĩna?”

* 10:6 Ngai cia Aramu ciarĩ Hadadi (kana Baali), Motu, Anathi, na Rimoni; ngai rĩa nene ya andũ a Moabi yarĩ Kemoshu, nayo ya andũ a Amoni yarĩ Moleku.

⁸ Athuuri a Gileadi makimwira atiri, “O na kuri uguo, nitwagucokerera; twarana na ithui tukahurane na Aamoni, na niugutuika munene witu wa gwathaga andu othe aria matuura Gileadi.”

⁹ Jefitha akimooria atiri, “Munginjookia ngahurane na Aamoni nake Jehova amaneane kuri ni-ri, ti-itheru ni ningatuka munene wanyu?”

¹⁰ Athuuri acio a Gileadi makimucokeria atiri, “Jehova niwe mura witu; nitugwika o ta uria ukuaga.”

¹¹ Ni undu cio Jefitha agithi hamwe na athuuri a Gileadi, na andu acio makimutua munene na mwathi wao. Nake agicokera ciugo ciake ciothe mbere ya Jehova o kuu Mizipa.

¹² Ningi Jefitha agitumana kuri muthamaki wa Aamoni na kura giki: “Ni uhoro uriku uri naguo na ithui nigeetha utharikire bururi witu?”

¹³ Muthamaki wa Aamoni agicokera andu a Jefitha atiri, “Hindi iria Israeli maambatare kuuma Misiri, nimooire bururi wakwa kuuma Arinoni nginya Jaboku, o na nginya Jorodani. Riu njookeriai bururi cio na thayu.”

¹⁴ Nake Jefitha agituma andu ringi kuri muthamaki wa Aamoni, ¹⁵ akiuga atiri:

“Uu niguu Jefitha oiga: Israeli ndooire bururi wa Moabi kana bururi wa Aamoni. ¹⁶ No riria maambatare makiuma Misiri, Israeli maatukanire weru-ini nginya Iria Itune, magikinya Kadeshi. ¹⁷ Ningi Israeli agituma andu kuri muthamaki wa Edomu, makamwire atiri, ‘Twitikirie tutukanire bururi-ini waku,’ no muthamaki wa Edomu ndaigana guthikiria. Ningi magitumana kuri muthamaki wa Moabi, nake akirega. Ni undu cio Israeli magikira kuu Kadeshi.

¹⁸ “Magicooka magitukaniria weru-ini, magithiuruka bururi wa Edomu na Moabi, makigerera mwana wa irathiro wa bururi wa Moabi, na makimba hema ciao murimo uria ungwa wa Arinoni. Nao matiatonyire bururi wa Moabi, nigukorwo Ruu rwa Arinoni niruo rwar mihaka wakuo.

¹⁹ “Ningi Israeli agituma andu kuri Sihoni muthamaki wa Aamori, uria waathanaga Heshiboni, makimwira atiri, ‘Twitikirie tuthikire bururi-ini waku tuthi bururi witu.’ ²⁰ Na riri, Sihoni ndaigana kwihoka Israeli mahitukire bururi wake. Akitungania ita riake riothe na akimba hema kuu Jahazu, na akihurana na Israeli.

²¹ “Nake Jehova, Ngai wa Israeli, akineana Sihoni na andu ake othe moko-ini ma Israeli, makimahoota. Israeli makioyera bururi wote wa Aamori aria matuura bururi cio, ²² magitunyana guothe kuuma Arinoni nginya Jaboku, na kuuma weru-ini nginya Jorodani.

²³ “Na riri, kuona ati Jehova, Ngai wa Israeli niwe ungatite Aamori akameheria mbere ya andu ake Israeli-ri, wee ukiri na kihoto kiriku gia kungwafira? ²⁴ Kai utangioya kiria Kemoshu ngai yaku ikuheete? Ithui na ithui twigwafire kiria giothe Jehova Ngai witu atuheete. ²⁵ Anga wee niukirie Balaki muru wa Ziporu, muthamaki wa Moabi? Ni kuri hindi ari ahaarana na Israeli kana akira nao? ²⁶ Handu ha miaka magana matatu Israeli matuure kuu Heshiboni, na Aroeri, na matuura maria mothe maguthiurukirie, na matuura mothe maria mari hugurur-ini cia Arinoni. Ni kii kiagiririe umeyoere ringi hindi iyo? ²⁷ Ni ndikuhitire, no wee niuranjika uru ni undu wa kundehera mbaara. Reke Jehova, uria mutuithania, atuithanie ciira uy uumithi gatagati ka andu a Israeli na Aamoni.”

²⁸ O na kuri uguo, muthamaki wa Aamoni ndaigana kurumbiia ndumiri iyo aatumirwo ni Jefitha.

²⁹ Hindi iyo Roho wa Jehova agika iguru ria Jefitha. Akiringa Gileadi na Manase, akihitukira Mizipa ya Gileadi, na kuuma kuu agithi gukora Aamoni. ³⁰ Nake Jefitha akihita mwihitwa mbere ya Jehova, akiuga atiri, “Ungineana Aamoni moko-ni makwa-ri, ³¹ o kiria gikoima nja na murango wa nyumba yakwa kindunge riria ngaacooka hootanite kuuma kuri Aamoni, gigaatuka kia Jehova, na ningakiruta gituike igongona ria njino.”

³² Nake Jefitha agithi kuhurana na Aamoni, nake Jehova akimaneana moko-ini make. ³³ Agithukangia matuura mirongo iri kuuma Aroeri nginya gukuh na Minithu, o nginya Abeli-Karamimu. Uguo niguu Israeli maatoorie Aamoni.

³⁴ Hindi iria Jefitha aacokire gwake muci kuu Mizipa-ri, nuu wagukire kumutunga tiga mwar, akimuinagira na akihuraga tuhembe! Nake aari mwana wa mumwe. Tiga o we wiki, Jefitha ndaari na kahii kana kairitu. ³⁵ Riria aamuonire-ri, agitemburanga nguo ciake agikaya, akiuga atiri, “Uui! Mwar wakwal Niwandua mundu muthiniku na munyamariku ni undu nindihitite mwihitwa har Jehova uria itangiaga kuhingia.”

³⁶ Nake akimucokeria atiri, “Baba, wee niweehitire mwihitwa kuri Jehova. Njika o ta uria weraniire, kuona ati Jehova niakurhira har Aamoni thu ciaku.” ³⁷ Ningi akiuga atiri, “No ningukuria unjitikirie undu uy umwe: Uthe mieri iri ngacangacange irima-ini na ndire hamwe na arata akwa, tond ndikaahika.”

³⁸ Akimwira atiri, “No uthii.” Akimwikiria athii mieri iri. We mari na airitu acio ang magithi irima-ini, makirirani tond ndari hindi angikaahika. ³⁹ Thuutha wa mieri iyo iri, agicooka kuri ithe, nake akimwika o ta uria ehitite. Nake aari miritu gathirange.

Kuumanagia na undu cio, ugituika mutugo wa andu a Israeli, ⁴⁰ ati o mwaka airitu a Israeli mathiige nja mithenya ina kuririka mwar wa Jefitha cio Mugileadi.

¹ Na riri, andu a Efiraimu magicoonaniriria ikundi ciao cia ita, na makiringa murimo wa Zafoni makira Jefitha atiri, “Wathiire kuhurana na Amoni na ndwatwite tuthi nawe niki? Tugugucina hamwe na nyumba yaku.”

² Jefitha akimacookeria atiri, “Nii na andu akwa turaari na kigiano kinene na Amoni, na o na gutuika nindetanire, inyuuti mutiahonokirie kuuma moko-ini mao. ³ Riria ndonire ati mutindeithia-ri, ngitwaririra ugwati-ini wa gikuu, ngiringa murimo uria ungi ngahurane na Amoni, nake Jehova akilhotanira kuri o. Riu-ri, mugukite umuthi kuhurana na nii niki?”

⁴ Jefitha agicoonaniriria andu a Gileadi, makihurana na andu a Efiraimu. Nao andu a Gileadi makimahura muno tondū andu a Efiraimu nimoigite atiri, “Inyuuti Agileadi aya ni kura mworire kuuma kuri Efiraimu na Manase.” ⁵ Nao Agileadi makigwatira mariuko ma Ruri rwa Jorodani maria maaringiriire kuu Efiraimu, na riria riothe mundu wa Efiraimu uria watigaire oiga atiri, “Reke ninge murimo uria ungi,” Nao andu a Gileadi makamuria atiri, “Wee uri Muefiraimu?” Nake angicookirie oige, “Aca,” ⁶ makamwira atiri, “Ni wega, kiuge, ‘Shiboletu.’” Nake angioigire, “Shiboletu,” tondū ndangahotire kugweta kiugo kuu wega, makamuniya na makamurangira kuu mariuko-ini ma Ruri rwa Jorodani. Aefiraimu 42,000 makuragwo ihinda-ini ruu.

⁷ Jefitha agitiirira Israeli miaka itandatū. Jefitha ucio Mugileadi agicooka agikua, na agithikwo itura-ini rimwe ria kuu Gileadi.

Ibizani, na Eloni, na Abidoni

⁸ Thuutha wake, Ibizani wa kuu Bethlehemu agitiirira Israeli. ⁹ Nake aari na aanake mirongo itatu na airitu mirongo itatu. Akiheana airitu ake mahikio ni ari maaru nja ya mhiriga wake, nao aanake ake akimarehere airitu mirongo itatu kuuma nja ya mhiriga wake matuika atumia ao. Ibizani agitiirira Israeli miaka mugwanja. ¹⁰ Ibizani agicooka agikua, na agithikwo kuu Bethlehemu.

¹¹ Thuutha wake, Eloni uria Muzebuluni agitiirira Israeli miaka ikumi. ¹² Eloni agicooka agikua, na agithikwo kuu Ajalonu bururi-ini wa Zebuluni.

¹³ Thuutha wake, Abidoni muru wa Hileli, kuuma Pirathoni, agitiirira Israeli. ¹⁴ Nake aari na aanake mirongo ina na ciana ciao mirongo itatu, nao maakuuagwo ni ndigiri mirongo mugwanja. Agitiirira Israeli miaka inana. ¹⁵ Abidoni muru wa Hileli agicooka agikua, agithikwo Pirathoni kuu Efiraimu, bururi uria uri irima wa Aamaleki.

13

Guciarwo gwa Samusoni

¹ O ringi andu a Israeli magika maundu mooru maitho-ini ma Jehova, na ni undu wa uguo Jehova akimaneana moko-ini ma Afilisti handu ha miaka mirongo ina.

² Mundu umwe wari wa Zora, wetagwo Manoa kuuma mhiriga wa Adani, aari na mutumia wari thaata watuute atari na mwana. ³ Muraika wa Jehova akimurira, akimwira atiri, “Uri thaata na nduri mwana, no niukugia nda uciare kahii. ⁴ Na riri, wimenyerere ndukananyue ndibei kana kindu o giothe kigagatu, na ndukanarie kindu o giothe kiri thaahu, ⁵ tondū wee niukugia nda na uciare kahii. Gutiri kanyui gakaahuthirwo mutwe-ini wake, ni undu kahii kau gagaatuika Munaziri wamuriirwo Ngai kuuma guciarwo, na niakambirira kuhonoka Israeli kuuma moko-ini ma Afilisti.”

⁶ Hindi iyo mutumia ucio agithi kuri muthuuriwe, akimwira atiri, “Mundu wa Ngai niokire kuri nii. Ekuonekaga ahaana ta muraika wa Ngai wa gwigirwo muno. Ndinamuria kura oimite, nake ndanajira riitwa riake. ⁷ No nanjiriire atiri, ‘Niukugia nda na uciare kahii. Ni undu wa uguo, ndukananyue ndibei kana kindu kigagatu, o na ndukarie kindu o giothe kiri thaahu, tondū kahii kau gagaakorwo kari Munaziri wa Ngai kuuma guciarwo nginya muthenya wako wa gikua.’”

⁸ Hindi iyo Manoa akihooya Jehova: “Mwathani nindaguthaitha, reke mundu ucio wa Ngai ugutumite kuri ithui oke ringi nguo aturute uria tukurera kahii kari gagaaciirwo.”

⁹ Ngai akigua Manoa, na muraika wa Ngai agika ringi kuri mutumia riria aari mugunda-ini; no muthuuriwe Manoa ndaari hamwe nake. ¹⁰ Nake mutumia akihiha guthi kwira muthuuriwe, “Mundu uria wanyumiriire muthenya uria ungi-ri, ari hahal!”

¹¹ Manoa agukira, akimurira mutumia wake. Riria aakinyire haru mundu ucio-ri, akimuria atiri, “We niwe waririe na mutumia wakwa?”

Nake akiuga atiri, “Ii, ni nii.”

¹² Ni undu ucio Manoa akimuria atiri, “Hindi iria ciugo ciaku ikaahinga-ri, watho wa muturiire wa kahii gaka na wira wako ugaakorwo uri uriku?”

¹³ Muraika wa Jehova agicooka atiri, “Mutumia waku no nginya eke uria wotho ndimwiriite. ¹⁴ Ndukarie kindu o giothe kiumite muthabitu-ini, kana anyue ndibei o yotho, kana kindu kingi gia kunyua kigagatu kana arie kindu o giothe kiri thaahu. No nginya eke maundu mothe maria nii ndimwathite.”

¹⁵ Manoa akira muraika wa Jehova atiri, “No twende ukare nginya tuguthinjire koori.”

¹⁶ Muraika wa Jehova agicooka atiri, “O na wangiria thi, ndikuria irio ciaku. No wahaaria igongona ria njino-ri, ruu rirutiire Jehova.” (Manoa ndaigana gikurana ati ucio aari muraika wa Jehova.)

¹⁷ Nake Manoa agituria uhoro kuuma kuri muraika wa Jehova akimuria atiri, “Wee witagwo atia, nguo tugaagutia hindi iria kiugo giaku gagaatuika kia ma?”

¹⁸ Nake agĩcooka atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũnjũurie rĩtwa riakwa? Ndũngĩhota kũrĩmenya, nĩ rĩa magegania.” ¹⁹ Hĩndĩ iyo Manoa akĩoya koori hamwe na mũtu wa igongona, agĩcirutĩra Jehova igũrũ rĩa ihiga. Nake Jehova agĩka ũndũ wa magegania o Manoa na mũtumia wake meroreire: ²⁰ O rũrĩmbĩ rũkĩrĩmbĩkaga kuuma kigongona-inĩ rũrorete igũrũ-rĩ, mũraika wa Jehova akĩambatĩra rũrĩmbĩ-inĩ rĩu. Nake Manoa na mũtumia wake mona ũguo, makĩgũithia magiturumithia mothiũ mao thĩ. ²¹ Rĩria mũraika ũcio wa Jehova aagire gũcoka kwĩyonithania kũrĩ Manoa na mũtumia wake, Manoa akĩmenya atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.

²² Akĩra mũtumia wake atĩrĩ, “Ithũ rĩu no tũgũkua, tondũ nĩtuonete Ngai!”

²³ No mũtumia wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo Jehova nĩegũtuĩte gũtũũraga-rĩ, ndangĩtikĩre igongona rĩa njino na igongona rĩa mũtu kuuma moko-inĩ maitũ, o na kana atuonie maũndũ maya mothe kana gũtwĩra ũguo aatwĩra rĩu.”

²⁴ Mũtumia ũcio agĩciara kahĩ na agĩgatua Samusoni. Gagĩkũra, nake Jehova agĩkarathima, ²⁵ nake Roho wa Jehova akĩambĩrĩria gũkaarhũra o hĩndĩ iyo kaarĩ kũu Mahane-Dani, gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli.

14

Ũhiki wa Samusoni

¹ Na rĩrĩ, Samusoni agĩkũrũka agĩthĩ Timina,* na kũu akĩona mũirĩtu Mũfilisti. ² Acooka mũciĩ, akĩra ithe na nyina atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ-wa-nja Mũfilisti kũu Timina; rĩu-rĩ, ngũĩrai we atuike mũtumia wakwa.”

³ Ithe na nyina makĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ gũtarĩ mũndũ-wa-nja ũngũtikĩrĩka gatagatĩ-inĩ ka andũ a mũhĩrĩga wanyu o na kana gatagatĩ-inĩ ka andũ aitũ othe? No ngĩnya ũthĩĩ kwa Afilisti acio mataruaga ũgũre mũtumia kuo?”

No Samusoni akĩra ithe atĩrĩ, “Ngũĩra ũcio. Ŭcio nowe ũnjagĩĩre.” ⁴ (Aciari ake matiamenyaga atĩ ũndũ ũcio woimĩte kũrĩ Jehova, ũria wacaragia handũ ha kũrutia Afilisti amokĩĩre, nĩ ũndũ hĩndĩ iyo Afilisti nĩ maathaga Isiraeli.) ⁵ Samusoni agĩkũrũka Timina marĩ hamwe na ithe na nyina. Na rĩria makuhĩĩre mĩgũnda ya mĩthabibũ ya Timina-rĩ, o rĩmwe kĩa kĩa mĩrũũthĩ† gĩgũka na kũrĩ we kĩmũaramĩire. ⁶ Roho wa Jehova agĩka igũrũ riake na hinya ngĩnya agĩtarũranga mĩrũũthĩ ũcio na moko matheri o ta ũria angĩtarũranga koori. No ndaigana kwĩra ithe o na kana nyina ũria ekĩte. ⁷ Nake agĩcooka agĩkũrũka makĩaranĩra na mũndũ-wa-nja ũcio, na akĩmwenda.

⁸ Thuutha ũcio, rĩria aacookaga akamũhikie-rĩ, agĩkerũra oone kĩimba kĩa mĩrũũthĩ ũcio. Thĩĩnĩ wakĩo haarĩ na mĩrumbĩ wa njũkĩ na ũũkĩ, ⁹ ũria aatahire na hĩ, agĩthĩĩ akĩrĩĩaga. Na rĩria aakinyĩre aciari ake, akĩmagĩra ũũkĩ ũcio o nao makĩũria. Nowe ndaigana kũmeera atĩ aarutĩte ũũkĩ ũcio kĩimba-inĩ kĩa mĩrũũthĩ.

¹⁰ Na rĩrĩ, ithe agĩkũrũka akoone mũndũ-wa-nja ũcio. Nake Samusoni akĩrugithia iruga kũu, o ta ũria warĩ mũtugo wa ahikania. ¹¹ Na rĩria andũ maamuonire, makĩmũhe aanake mĩrongo ĩtatũ maikare nake.

¹² Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rekei ndĩmũgwatie ndaĩ, muona mwamĩtaũra mĩthenya-inĩ ĩno mũgwanja ya iruga-rĩ, nĩngamũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo ĩtatũ. ¹³ Mwaremwo nĩ kũmĩtaũra-rĩ, no ngĩnya mũũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ, na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo ĩtatũ.”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta gĩtũgwatie ndaĩ iyo yaku, tũmĩgũe.”

¹⁴ Nake akĩmeera atĩrĩ,

“Kuuma nyamũ ndĩani, gũkũma kĩndũ kĩngĩrĩĩ;

kuuma kũrĩ nyamũ ĩrĩ hinya, gũkũma kĩndũ kĩrĩ mũrĩo.”

Na handũ ha mĩthenya ĩtatũ, matiahotete kũmĩtaũra.

¹⁵ Naguo mũthenya wa ĩna wakinya, makĩra mũtumia wa Samusoni atĩrĩ, “Heenereria mũthuurĩguo nĩguo atũatũrĩre ndaĩ iyo, kana tũgũcine wee na nyũmba ya thoguo ngĩnya mũkue. Anga mũtwĩte gũkũ nĩguo mũtũtũnye indo ciitũ?”

¹⁶ Nake mũtumia wa Samusoni akĩgũithia harĩ we, akĩrĩraga akiugaga atĩrĩ, “Wee nĩũũthũire! Wee ndũnyendete o na atĩa. Ŭgwatĩte andũ aitũ ndaĩ, na nĩũregete kũndaũrĩra ndaĩ iyo.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na baba na maitũ ndimataũrĩre, wee-rĩ, ngũgĩgũtaũrĩra nĩkĩ?” ¹⁷ Akĩra mĩthenya iyo yothie mũgwanja ya iruga rĩu, na mũthenya wa mũgwanja Samusoni akĩmũbũrĩra, nĩ ũndũ wa ũria aikarĩre akĩmũringagĩrĩria. Nake mũtumia ũcio agĩcooka agĩtaarĩria andũ ao ndaĩ iyo.

¹⁸ Rĩũa rĩtanathũa mũthenya ũcio wa mũgwanja, andũ a itũũra rĩu makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩrĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ?

Nĩ kĩ kĩrĩ hinya gũkĩra mũrũũthĩ?”

Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ,

“Korwo mũtinarĩma na moori yakwa-rĩ, mũtingĩahota gũtaũra ndaĩ yakwa.”

¹⁹ Nake Roho wa Jehova agĩka igũrũ rĩa Samusoni na hinya mũno. Nake agĩkũrũka ngĩnya Ashikeloni,‡ akĩũraga andũ mĩrongo ĩtatũ akuo, akĩmatũnya indo ciao, na akiheana nguo ciao kũrĩ arĩa maataũrĩte ndaĩ

* 14:1 Timina rĩarĩ itũũra thĩĩnĩ wa Dani (Josh 19:43); Afilisti nĩ maikaraga kuo gũtanatũnyawo nĩ andũ a Isiraeli.

† 14:5 ĩhinda rĩrĩ nĩ

gwakoragwo na mĩrũũthĩ mĩĩngĩ mwena wa gũthĩni wa Palestina.

‡ 14:19 Ashikeloni rĩarĩ itũũra rĩa Afilisti.

iyō. Na akĩambata agĩthiĩ gwa ithe mũcĩ arakarite mũno. ²⁰ Nake mĩtumia ũcio wa Samusoni akĩheanwo kũri mĩratawe ũria wamũrũgamĩrĩre ũhiki-inĩ wake.

15

Samusoni Kwĩrĩhĩria kũri Afilisti

¹ Thuutha ũcio, ihinda-inĩ rĩa magetha ma ngano-rĩ, Samusoni akĩoya koori na agĩthiĩ gũceerera mĩtumia wake.* Akiuga atĩrĩ, “Ngũthiĩ ndoonye kanyũmba-inĩ ka mĩtumia wakwa.” No ithe wa mĩtumia ũcio akĩmũgĩria atoonye kuo.

² Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndaarĩ na ma atĩ nĩwamũthũrĩre biũ, ngĩkĩmũheana kũri mĩrataguo. Githi mwarĩ wa nyina ũria mĩnini ndakĩrĩ mũthaka kũri we? Kimuo e thenya rĩake.”

³ Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rũ ndĩ na kĩhoo to gĩa kwĩrĩhĩria harĩ Afilisti; ti-itherũ nĩngũmekaka ũũru biũ.”
⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩumagara, akĩnyĩta mbwe magana matatũ, agĩciohithania mĩting’oe igĩrĩ igĩrĩ. Agĩcooka akĩoherera gĩcinga harĩ o mĩting’oe iyo rĩrĩ rĩrĩ, ⁵ akĩgwatia icinga icio mwaki na akĩrekereria mbwe icio ngano-inĩ ya Afilisti rĩa yarĩ mĩgũnda. Agĩcina itĩia cia ngano rĩa yarũgamĩtio mĩgũnda na ngano rĩa itaarĩ ngethe, na agĩcina mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaĩyũ.

⁶ Rĩria Afilisti mooririe atĩrĩ, “Nũũ wikite ũũ?” Makĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Samusoni, mũthoni-we wa mĩndũ ũria Mĩtimina, tondũ mĩtumia wake nĩaheirwo mĩratawe.”

Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩambata na magĩcina mĩtumia ũcio o na ithe nginya magĩkua. ⁷ Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Kuona atĩ nĩ ũguo mweka, ndikũmũtigithĩria nginya ndĩrĩhĩrie kũri inyũ.”
⁸ Agĩkĩmatharikĩra na ũũru mĩnene na akĩũraga aingĩ ao. Agĩcooka agĩkũrũka na agĩkĩra ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu.

⁹ Nao Afilisti makĩambata na makĩamba hema kũu Juda, makĩaragana gũkuhĩ na Lehi. ¹⁰ Nao andũ a Juda makĩũria atĩrĩ, “Mũũkite kũhũũrana na ithuĩ niki?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũũkite kũnyĩta Samusoni, tũmwĩke o ta ũria aatwĩkire.”

¹¹ Hĩndĩ iyo andũ ngĩrĩ ithatũ kuuma Juda magĩkũrũka nginya ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu na makĩra Samusoni atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtakũũranĩte atĩ Afilisti nĩ matwathaga? Nĩ atĩa ũtwĩkite?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩmekite o ta ũria maanjĩkire.”

¹² Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkite gũkuoha tũkũneane kũri Afilisti.”

Samusoni akiuga atĩrĩ, “Mwĩhĩte atĩ ti inyũ mũkũnjũraga.”

¹³ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nitwetĩkĩra, ithuĩ no gũkuoha tũgũkuoha tũkũneane kũri o. Ithuĩ tũtũgũkũũraga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha na mĩkanda rĩrĩ mĩerũ na makĩmwambatia kuuma rwaro-inĩ rĩu rwa ihiga. ¹⁴ Rĩria aakũhĩrĩre Lehi-rĩ, Afilisti acio magĩũka na kũri we makĩanagĩrĩra. Roho wa Jehova agĩũka igĩrũ rĩake na hinya mũno. Mĩkanda rĩa oohetwo moko nayo igĩtuĩkanga o ta ũguta mũhiũ, nayo mĩhĩndo iyo ikĩgũa kuuma moko-inĩ make. ¹⁵ Akĩona rũkambucu rwa ndigiri rĩtaarĩ rũkũrũ, akĩrũhuria na akĩũraga andũ ngĩrĩ imwe.

¹⁶ Hĩndĩ iyo Samusoni akiuga atĩrĩ,

“Njũragĩte andũ na rũkambucu rwa ndigiri†
hĩba na hĩba.

Njũragĩte andũ ngĩrĩ imwe
na rũkambucu rwa ndigiri.”

¹⁷ Rĩria aarĩkirie kwaria-rĩ, agĩte rũkambucu rĩu; naho handũ hau hagĩtwo Ramathu-Lehi.

¹⁸ Na tondũ aarĩ mũnyooto mũno, agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Nĩũheete ndungata yaku ũhootani mũnene ũũ. No nginya rĩu ngue nĩ nyoota ngwe moko-inĩ ma andũ arĩa mataruaga?” ¹⁹ Hĩndĩ iyo Ngai agĩthĩkũria irima kũu Lehi, rĩkĩuma maaĩ. Rĩria Samusoni aanyũire, agĩcookererwo nĩ hinya na akĩarahũka. Nĩ ũndũ ũcio gĩthima kũ gĩgĩtwo Eni-Hakore. Na kĩrĩ o ho kũu Lehi.

²⁰ Samusoni aatiirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo rĩrĩ matukũ-inĩ ma Afilisti.

16

Samusoni na Delila

¹ Mũthenya ũmwe Samusoni nĩathiire Gaza, akĩona mũmaraya kuo. Agĩtoonya gwake nĩguo akome nake.
² Andũ a Gaza makĩrwo atĩrĩ, “Samusoni arĩ gũkũ!” Nĩ ũndũ ũcio magĩthiũrũkĩria handũ hau, makĩraara mamuohetie ũtukũ wothe kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Nao matiigana kwehera ho ũtukũ ũcio, nĩ ũndũ moigĩte atĩrĩ, “Rũciĩnĩ gwakia, nitũkaamũũraga.”

³ Nowe Samusoni aakomire kuo nginya ũtukũ gatagatĩ. Agĩcooka agĩũkĩra akĩnyĩta mĩrango ya kihingo gĩa itũũra rĩu inene, hamwe na itugĩ ciayo cieri, agĩcimunyanĩria na igera ciothe. Agĩciigĩrĩra ciande, agĩcitwara kĩrĩma-igĩrũ kĩria kĩng’etheire Hebroni.

⁴ Thuutha ũcio, niagĩre ũrata na mĩndũ-wa-nja kũu gĩtuamba-inĩ gĩa Soreki na rĩitwa rĩake eetagwo Delila. ⁵ Nao aathani a Afilisti* magĩthiĩ kũri we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Rora kana wahota kũmũheenereria,

* 15:1 Kĩhiko kĩa mũthemba ũyũ kĩaheanagĩrwo koori ka mbũri, na mũĩrĩtu aikaraga gwa ithe. Ithe wa mũĩrĩtu ndaaracagĩrio, no niarehagĩrwo iheo rĩria mũthũuri wa mũĩrĩtu wake oka gũceera. † 15:16 Na Kĩhibirania, kiugo ndigiri gitamũkagwo ta kiugo hĩba * 16:5 Bũrũri wa Afilisti warĩ wa ngwatanĩro ya matũũra matano, namo matũũra macio maathagwo nĩ aathani atano.

akwĩre hito ya hinya ūcio wake mūnene, na ūria tūngīmūkīria hinya nĩguo tūmuohe, tūmūtoorie. O ūmwe witū nĩagakūhe ceki ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha.[†]

⁶ Nĩ ūndũ ūcio Delila akīra Samusoni atĩrĩ, “Njĩra hito ya hinya waku mūnene, na ūria ūngĩohwo na ūtoorio.”

⁷ Nake Samusoni akīmūcookeria atĩrĩ, “Mūndũ o na ūrikũ angĩnjoha na nga mūgwanja cia mwogothano itarĩ nyūmithie-rĩ, nĩ ngwaga hinya ndũike o ta mūndũ ūngĩ o wothē.”

⁸ Hĩndĩ ĩyo aathani a Afilisti makīmūrehere nga mūgwanja iria itaarĩ nyūmithie, nake akīmūoha nacio.

⁹ Nao andũ mehithite thĩinĩ wa nyūmba-rĩ, akīmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ūrĩ mūkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga nga ĩcio na ūhũthũ o ta ūria rūrigi rūtuikaga rwahutia rūrĩrĩmbĩ rwa mwaki. Nĩ ūndũ ūcio hito ya hinya wake ndĩamenyekire.

¹⁰ Nake Delila akīra Samusoni atĩrĩ, “Nĩũndũite mūndũ mūkĩgu; ūkaheenia. Ndagũthaitha njĩra kīria ūngĩohwo nakĩo.”

¹¹ Nake akīmūcookeria atĩrĩ, “Mūndũ o na ūrikũ angĩnjoha wega na mĩhindo mĩerũ itarĩ yahũthĩrwo, nĩngwaga hinya ndũike o ta mūndũ ūngĩ o wothē.”

¹² Nĩ ūndũ ūcio Delila akīra mĩhindo mĩerũ na akīmūoha nayo. Hĩndĩ ĩyo, andũ mehithite nyūmba thĩinĩ-rĩ, akīmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ūrĩ mūkore nĩ Afilisti!” Nowe agĩtuanga mĩhindo ĩyo kuuma moko-inĩ make o ta ūria angĩtuanga uthi.

¹³ Delila agĩcooka akīra Samusoni atĩrĩ, “Nginya rĩu ūkoretwo ūkĩndua mūndũ mūkĩgu, ūkaheenia. Njĩra kīria ūngĩohwo nakĩo.”

Nake agĩcooka atĩrĩ, “Ūngĩogotha makundo maya mūgwanja ma njuĩrĩ ya mūtwe wakwa ndigi-inĩ, ūciigĩrĩre mūtambo-inĩ wa gūtuma taama na ūcirūmie na hīgĩ, nĩ nĩngwaga hinya ndũike o ta mūndũ ūngĩ o wothē.” Nĩ ūndũ ūcio rĩra akomete-rĩ, Delila akīra makundo mūgwanja ma njuĩrĩ cia mūtwe wake, agĩciogothania na ndigi, ¹⁴ na agĩcirūmia na hīgĩ.

Agĩcooka akīmũita o rĩngĩ, akīmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ūrĩ mūkore nĩ Afilisti!” Nake Samusoni akīarahũka toro, na akĩguacia hīgĩ ĩyo, o na mūtambo ūria warĩ na ndigi.

¹⁵ Agĩcooka akīmũiria atĩrĩ, “Wahota atĩa kuuga atĩ nĩũnyendete, rĩria ūtangĩhoka? Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatātũ ūndũite mūndũ mūkĩgu, na ndũrĩ wanjĩra hito ya hinya ūcio waku mūnene.” ¹⁶ Nĩ ūndũ wa ūria aamũgiaga na akamũtĩndĩra mũthenya o mũthenya, akīmūnogia o nginya hakuĩ gũka.

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio Samusoni akīmwĩra maũndũ mothe. Akiuga atĩrĩ, “Mūtwe ūyũ wakwa ndũrĩ wenjwo nĩ ūndũ-rĩ, nĩ ndũire ndĩ Mūnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma rĩria ndaciarirwo. Ingĩenjwo-rĩ, hinya wakwa no ūnjeherere, na njage hinya ndũike o ta mūndũ ūngĩ o wothē.”

¹⁸ Na rĩria Delila aamenyire atĩ nĩamwĩra maũndũ make mothe, agĩtūmanĩra aathani a Afilisti akĩmeera atĩrĩ, “Cookai riita rĩngĩ rĩmwe, nĩ ūndũ nĩanjĩrite maũndũ mothe.” Nĩ ūndũ ūcio aathani acio a Afilisti magĩcooka makuuĩte betha na moko. ¹⁹ Nake Delila agĩtūma Samusoni akome ciero-inĩ ciake, agĩita mūndũ ūmwe amwenje makundo mothe mūgwanja ma njuĩrĩ yake, nao makĩambĩrĩria kūmūtooria. Naguo hinya wake ūkĩmuuma.

²⁰ Hĩndĩ ĩyo akīmwĩra atĩrĩ, “Samusoni, ūrĩ mūkore nĩ Afilisti!”

Nake agĩũkĩra kuuma toro, agĩciiria atĩrĩ, “Nĩnguuma nja o ta tene na ndũribaribe, ndũohore.” No rĩrĩ, ndaamenyete atĩ Jehova nĩamwehereire.

²¹ Hĩndĩ ĩyo Afilisti makīmũnyĩta na hinya, makīmũkũra maitho na makīmũkũrũkia Gaza. Makīmūoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makīmũga athĩage ngano arĩ kũu njeera. ²² No rĩrĩ, njuĩrĩ ya mūtwe wake ikĩambĩrĩria gũkũra rĩngĩ, thũutha wa kwenjwo.

Gĩkũ gĩa Samusoni

²³ Na rĩrĩ, aathani a Afilisti makĩũngana nĩguo marutĩre Dagoni ngai yao[‡] igongona inene na makũgũire, makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩneanĩte Samusoni thũ iitũ, moko-inĩ maitũ.”

²⁴ Rĩria andũ maamuonire, makĩgooca ngai ĩyo yao makiugaga atĩrĩ,

“Ngai iitũ nĩneanĩte thũ iitũ moko-inĩ maitũ, thũ irĩa yathũkangirie bũrũri witũ na ikĩũraga andũ aitũ aingĩ.”

²⁵ Na rĩria ngoro ciao ciacanjamũkĩte, makĩanĩra makiuga atĩrĩ, “Rehei Samusoni nĩguo oke atũkenie.” Nĩ ūndũ ūcio makĩruta Samusoni njeera, nake agĩka maũndũ ma mathekania.

Rĩria maamũrũgamirie gatagati-inĩ ga itugĩ-rĩ, ²⁶ Samusoni akīra ndungata irĩa yamũnyĩtite guoko atĩrĩ, “Njiga harĩa ingĩhota kũhutia itugĩ irĩa inyĩtĩrĩre hekarũ, nĩgeetha ndĩtiiranie nacio.” ²⁷ Na rĩrĩ, hekarũ ĩyo yaiyũrite arũme na andũ-a-nja; na aathani othe a Afilisti maarĩ kuo, na nyũmba igũrũ kwari na arũme na andũ-a-nja ta ngiri ithatũ meroreire Samusoni agĩka maũndũ ma kũmakenia. ²⁸ Samusoni akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, ndirikana. Wee Ngai, ndagũthaitha ūnjĩkire hinya o ihinda rĩngĩ rĩmwe, na ūreke ndĩrĩhirie kũrĩ Afilisti na igũtha rĩmwe nĩ ūndũ wa maitho makwa meeri.” ²⁹ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akĩnyĩta itugĩ ĩcio cieri cia gatagati irĩa ciarũgamĩte hekarũ ĩyo. Agĩtiirania nacio, kĩmwe agĩkĩnyĩta na guoko gwake kwa ūrio na kĩria kingĩ na guoko gwake kwa ūmotho, ³⁰ Samusoni akiuga atĩrĩ, “Reke ngue hamwe na Afilisti!” Agĩcooka agĩcitĩndika na hinya wake wothē, nayo hekarũ ikĩgwĩra aathani acio hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ wayo. Nĩ ūndũ ūcio akĩũraga andũ aingĩ agĩkua gũkĩra arĩa ooragire arĩ muoyo.

[†] 16:5 nĩ ta kilo 13 [‡] 16:23 Dagoni nĩyo yarĩ ngai nene ya Afilisti; Dagoni na Kĩhibirania nĩ kuuga “ngano.”

³¹ Nao ariū a ithe na nyumba yothe ya ithe magiikurūka makamūgĩre. Makīmūkuua makīmūinūkia na makīmūthika gatagati ga Zora na Eshitaoli mbirira-ini ya ithe Manoa. Nake aatiririire Isiraeli miaka mirongo iri.

17

Mihiano ya Mika

¹ Na riri, mündū wetagwo Mika wa kuuma büruri ūria ūri irima wa Efiraimu ² akĩra nyina atiri, “Cekeri ngiri imwe na igana rĩmwe cia betha* iria cioirwo kuuma kũri we, na iria ndaiguire ūkĩrumanĩra kĩrumi-rĩ, nĩ nĩ ndĩ nacio; nĩ nĩ ndacioire.”

Nake nyina akiuga atiri, “Mũrũ wakwa, Jehova arokũrathima.”

³ Rĩria aacookirie cekeri icio ngiri imwe na igana rĩmwe cia betha kũri nyina-rĩ, nyina akiuga atiri, “Nĩ nĩndamũrĩra Jehova betha yakwa kũna nĩgeetha mũrũ wakwa athondeke mũhiano mũcũhie na mũhiano wa gũtwekio. Nĩngũgĩcookeria.”

⁴ Nĩ ūndũ ūcio agĩcookia betha iyo kũri nyina, nake nyina akĩoya cekeri magana meerĩ cia betha† na agĩcineana kũri mũturi wa betha, ūria wacithondekire mũhiano wa gwacũhio na mũhiano wa gũtwekio. Nayo ikĩgwo thĩni na nyumba ya Mika.

⁵ Na riri, mündũ ūcio wetagwo Mika nĩ aari na ihooero, nake agĩthondeka ebodi, na mũhiano imwe ya gũtwekio na agĩtua mũriũ ūmwe wake mũthĩnjĩri-ngai wake. ⁶ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiari mũthamaki; o mündũ ekaga ūria oonaga kwagĩriire.

⁷ Mũlawii ūmwe mwanake kuuma itũura rĩa Bethlehemu ya Juda, watũuraga thĩni wa mũhĩrĩga wa Juda, ⁸ akiuma itũura-inĩ riu agĩthĩ gwetha kũndũ kũngĩ gwa gũtũura. Ari njĩra-inĩ agikora nyumba ya Mika irĩa yari büruri-inĩ ūria wa irima wa Efiraimu.

⁹ Mika akĩmũuria atiri, “Wee uumite kũ?”

Nake akĩmũcookeria atiri, “Nĩ ndĩ Mũlawii kuuma Bethlehemu ya Juda, na ndĩreetha kũndũ gwa gũtũura.”

¹⁰ Nake Mika akĩmwĩra atiri, “Tũurania na nĩ ūtũike baba na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na nĩndĩrikũheaga cekeri ikũmi cia betha‡ o mwaka, na nguo ciaku cia kwĩhumba na irio cia kũria.” ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Mũlawii ūcio agĩtikĩra gũtũurania hamwe nake, na mwanake ūcio agĩtũika ta ūmwe wa ariũ ake. ¹² Nĩngĩ Mika akĩamũra Mũlawii ūcio, nake mwanake ūcio agĩtũika mũthĩnjĩri-ngai wake na agĩtũura gwake mũciĩ. ¹³ Nake Mika akiuga atiri, “Riu nĩndamenya atĩ Jehova nĩekĩnjika wega, nĩgũkorwo Mũlawii ūyũ nĩatuikite mũthĩnjĩri-ngai wakwa.”

18

Andũ a Dani gũtũura Laishi

¹ Na riri, matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiari na mũthamaki.

Na matukũ-inĩ macio mũhĩrĩga wa Dani nĩwacaragia kũndũ kwao gwa gũtũura, tondũ matiegwatĩire igai rĩao gatagati-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ² Nĩ ūndũ ūcio andũ a Dani magĩthuura njamba cia ita ithano kuuma Zora na Eshitaoli ithĩ igathigaane büruri ūcio na itũirie ūhoro. Andũ a mũhĩrĩga wa Dani makĩmeera atiri, “Thĩni, mũgatuĩrie ūhoro wa büruri ūcio.”

Andũ acio magĩtoonya büruri ūria ūri irima wa Efiraimu na magĩkinya mũciĩ wa Mika kũria maararĩriire ūtukũ ūcio. ³ Na rĩria maakuhĩriire nyumba ya Mika, magĩkũurana mũgambo wa mwanake ūcio Mũlawii; nĩ ūndũ ūcio magĩtoonya kuo makĩmũuria atiri, “Nũũ wakũrehire gũkũ? Nĩ kĩ ūreka kũndũ gũkũ? Nĩ kĩ gũtũmĩte ūkorwo ūri gũkũ?”

⁴ Nake akĩmeera ūria Mika aamwĩkiire, akĩmeera atiri, “We nĩanyandikite na nĩ ndĩ mũthĩnjĩri-Ngai wake.”

⁵ Nao magĩcooka makĩmwĩra atiri, “Twagũthaita ūtũtũirĩre ūhoro kũri Ngai tũmenye kana rũgendo rwitũ nĩrũkũgaacĩra.”

⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ūcio akĩmũcookeria atiri, “Thĩni na thayũ. Rũgendo rwanyu nĩ rwĩtikĩriku nĩ Jehova.”

⁷ Nĩ ūndũ ūcio andũ acio atano makiuma kuo na magĩkinya Laishi, kũria maakorire atĩ andũ maatũuraga na thayũ matari na ūgwati, o ta andũ a Sidoni, mategwĩkũũ na mategwĩtigĩra. Na tondũ büruri wao ndwarĩ kindũ waagaga, maarĩ atongu. Nĩngĩ maatũuraga kũraya na andũ a Sidoni, na matiatarainie na mündũ o na ūrikũ.

⁸ Na rĩria maacookire Zora na Eshitaoli, ariũ a ithe makĩmooria atiri, “Mũronire atĩa?”

⁹ Magĩcookia atiri, “Ūkĩrai tũthĩ tũkamatharikĩre! Nĩtuonete atĩ büruri ūcio nĩ mwega mũno. Anga gũtiri ūndũ mũgwika? Mũtigatithie gũthĩ mũkaũtunyane. ¹⁰ Mwakinya kuo, nĩmũgũkorera andũ mategwĩkũũ ūgwati o na ūrikũ. Büruri ūcio nĩ mũnene ūria Ngai aneanĩte moko-inĩ manyu, büruri ūtagaga kindũ o na kĩrikũ.”

¹¹ Hindĩ iyo andũ magana matandatũ a kuuma mũhĩrĩga wa Dani, meeohete indo cia mbaara, makiuma-gara kuuma Zora na Eshitaoli. ¹² Marĩ njĩra-inĩ, makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Kiriathu-Jearimu kũu Juda.

* 17:2 nĩ ta kilo 13 † 17:4 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2:25) ‡ 17:10 nĩ ta giramu 110

Nikio gütumaga handu hau he mwena wa ithuuro ria Kiriathu-Jearimu heetwo Mahane-Dani nginya umuthi.
¹³ Kuuma kuu magithii na mbere nginya bururi uria uri irima wa Efiraimu na magikinya mucii wa Mika.

¹⁴ Ningi andu acio atano aria maathigaanite bururi ucio wa Laishi makira ariu a ithe atiri, "Inyu nimumi ati nyumba imwe ya ici iri na ebodi, na ngai ingi cia nyumba, na mubahanano mucuhie, na mubahanano wa gutwekio? Riu nimumwenya uria mugwika." ¹⁵ Ni undu ucio magitoonya nyumba ya mwanake ucio Mulawii o kuu mucii kwa Mika na makimugeithia. ¹⁶ Nao andu acio a Dani magana matandatut meeohete indo cia mbaara makirugama hau kihingo-ini. ¹⁷ Andu acio atano aria maathigaanite bururi ucio magitoonya thini, makioya mubahanano uria mucuhie, na ebodi, na ngai acio ingi cia nyumba na mubahanano wa gutwekio, nake muthinjiri-Ngai o na andu acio magana matandatut meeohete indo cia mbaara maarugamite hau kihingo-ini.

¹⁸ Riria andu acio maatoonyire nyumba ya Mika na makioya mubahanano wa gwacuhio, na ebodi, na ngai acio ingi cia nyumba, na mubahanano wa gutwekio-ri, muthinjiri-ngai ucio akimooria atiri, "Ni atia mureka?"

¹⁹ Nao makimucokeria atiri, "Kira ki! Ndukoige undu. Uka utwarane na ithu, utuike ithe witu na muthinjiri-Ngai witu. Githi ti wega ugitungatira ruriri na mhiriga thini wa Israeli uri muthinjiri-Ngai, handu ha gutungatira nyumba ya mundu umwe?" ²⁰ Nake muthinjiri-Ngai ucio agiken. Akioya ebodi, na ngai iria ingi cia nyumba, na mubahanano uria mucuhie, nake agithii na andu acio. ²¹ Nao makihunduka magithii matongoretio ni ciana ciao iria nini na mahi mao, na indo ciao.

²² Riria maakorirwo mathiite handu haraaya kuuma nyumba ya Mika-ri, andu aria maaturaga hakuhi na Mika makitungana hamwe na magikinyira andu acio a Dani. ²³ O andu acio makimoigagiri-ri, andu a Dani makihugura makuria Mika atiri, "Kai wona atia tondut weta andu aku othe marue?"

²⁴ Akimacokeria atiri, "Muire ngai iria ndethondekeire, o na muthinjiri-ngai wakwa, na mwathii. Ni kii kingi ngiri nakio? Mwakihota atia kura atiri, 'Kai wona atia?'"

²⁵ Andu acio a Dani magicookia atiri, "Tiga gukarania na ithu, kana utharikirwo ni andu amwe aria me marakara, nawe hamwe na nyumba yaku murwo ni moyo yanyu." ²⁶ Ni undu ucio andu acio a Dani magithiira, nake Mika, ona ati maar na hinya munene muno kumukira, akihunduka agicooka mucii.

²⁷ Ningi makioya kira Mika aathondekete, na muthinjiri-Ngai wake, magithii nginya Laishi, magukirira andu maar na thayi na matekua undu. Makimatharika na ruhi rwa njora na magcina itura riao inene. ²⁸ Gutiar na mundu wa kumahonokia tondut maaturaga kuraihu na Sidoni na matatarainie na mundu o na uriku. Itura riu inene riar giuamba-ini kira kiar hakuhi na Bethi-Rehobu.

Andu acio a Dani magiaka itura riu inene ringi na magithaamira kuo. ²⁹ Makirita Dani o ta ithe wao Dani uria waciaritwo ni Israeli o na gutuika itura riu inene rietagwo Laishi mbere iyo. ³⁰ Andu a Dani makithaandira mubahanano kuu, nake Jonathani muru wa Gerishomu, muru wa Musa, na ariu ake magithiika athinjiri-Ngai mhiriga-ini wa Dani nginya hini iria andu acio maatahirwo makirutwo bururi ucio. ³¹ Magithii na mbere kuhuthira mubahanano iria Mika aathondekete, ihinda riria riothe nyumba ya Ngai yari Shilo.

19

Mulawii na Thuriya Yake

¹ Matuku-ini macio Israeli gutiar na muthamaki. Na riri, Mulawii watuura kundut kuraya thini wa bururi uria uri irima wa Efiraimu niaigire thuriya ya kuuma Bethilehemu kuu Juda. ² No thuriya iyo ikiaga kwihokeka kuri we. Nayo ikimutiga igicooka mucii gwa ithe kuu Bethilehemu ya Juda. Thuutha wa gukorwo kuu mieri ina, ³ muthuuri wake agithii kuri we kumuringirira acooke. Aathire na ndungata yake na ndigiri igiri. Nake mutumia ucio akimutoonya nyumba ya ithe, na riria ithe aamuonire, akimuniya ugeni akenete. ⁴ Muthoni-we, ithe wa muritu ucio, akimuringirira aikare; ni undu ucio agikara hamwe nake mithenya itatu, aritaga na akanyua, na agakoma kuo.

⁵ Muthenya wa ina magukira tene na akithaarira oimagare, no ithe wa muritu akira muthoni-we ucio atiri, "Wikenie na kindu gi kuria; ugicooke ugithii." ⁶ Ni undu ucio eeri magikara thi kuria na kunyua. Thuutha-ini ithe wa muritu akimwira atiri, "Ndaguthaitha raara na wikenie." ⁷ Na hini iria mundu ucio ookirire athii, muthoni-we akimuringirira araare; ni undu ucio akiraara utukut ucio. ⁸ Rucini rwa muthenya wa gatano, okira athii, ithe wa muritu ucio akimwira atiri, "Wikenie. Eterera nginya miharah!" Ni undu ucio eeri makirania.

⁹ Hini iria mundu ucio, hamwe na thuriya yake na ndungata yake, mookirire mathii, muthoni-we, ithe wa muritu ucio, akimwira atiri, "Riu ta thikirira, ni hakuhi hwa-ini raarira ni undu gukirie gutuka. Ikara uhuruke. Rucii rucini tene no ukire uinuke." ¹⁰ No riri, tondut ndendire gukara utukut ung, mundu ucio akiuma kuo agithii erekeire mwena wa Jebusi (na nikuo, Jerusalemu), ari na ndigiri ciake cieri ciohetwo matandiko na thuriya yake.

¹¹ Riria maakuhirire Jebusi na kuri hakuhi gutuka-ri, ndungata iyo ikira mwathi wayo atiri, "Riu-ri, reke tuthithie giku itura-ini riri inene ria Ajebusi turaarire kuo."

¹² Mwathi wayo agicookia atiri, "Aca. Tutigutoonya itura inene ria andu ageni, andu a rio ti Aisraeli. Tuguthii nginya tukinye Gibeaa." ¹³ Nake akiaga o ringi atiri, "Nituthii tugerie gikinye Gibeaa kana Rama na turaarire itura rimwe riamo." ¹⁴ Ni undu ucio magithii na mbere, nario riga rigithua magikorwo maakuhirire Gibeaa, kuu Benjamini. ¹⁵ Kuu nikuo maathihire maraarire. Nao magithii magikara thi khaaro-ini kinene gi itura riu inene, no gutiri mundu o na umwe wamanyitire ugeni mararire gwake.

¹⁶ Hwaŋ-inĩ ūcio, mūthuuri ūmwe mūkūrū wa kuuma būruri ūria ūri irima wa Efiraimu, watūūruga Gibe, (andū a kūu maarĩ Abenjimini), agūkua oimite wira migūnda-inĩ. ¹⁷ Na riria aarorire akiona mugendi ūcio hau kihaaro-inĩ gĩa itūūra inene, mūthuuri ūcio akīmūria atiri, “Wathii kū na uumite kū?”

¹⁸ Agicookia atiri, “Tuumite Bethilehemu ya Juda twerekeire kūdū kūrāya thīni wa būruri ūria ūri irima wa Efiraimu kūrā ndūūruga. Ndirari Bethilehemu ya Juda na riu ndirathii nyūmba ya Jehova. Gūtiri mūdū o na ūmwe ūnyūiite ūgeni gwake. ¹⁹ Ithuĩ tūri na mahuti na irio cia ndigiri ciitū na migate na ndibei nĩ ūndū witū ithuĩ ndungata ciaku, nĩ, na ndungata yaku ya mūiritu, na mwanake ūyū tūri nake. Tūtikūbatario nĩ kīndū o na ki.”

²⁰ Nake mūthuuri ūcio mūkūrū akīmūrā atiri, “Nīnyūiitwo ūgeni nyūmba-inĩ ūno yakwa, reke ngūhe kīria gīothe ūbataritio nīkio, no ndūkaraare kihaaro.” ²¹ Nĩ ūndū ūcio akīmūtoonyia nyūmba yake na akihe ndigiri ciae gĩa kūrā. Maarikia gīwthamba magūrū-rī, makīria na makīnyua.*

²² Na hīndi o iyo meekenagia-rī, andū amwe aaganu a itūūra riu inene makirigiiciria nyūmba iyo. Makīhūūra mūrango, na makīgūthūkira mūthuuri ūcio mūkūrū ūria warĩ mwene nyūmba iyo, makiuga atiri, “Ruta mūdū ūcio ūkire nyūmba yaku nīguo tūkome nake.”

²³ Mwene nyūmba iyo akiuna na nja akimeera atiri, “Aca, arata akwa, mūtigeke ūndū wa waganu ūguo. Kuona atĩ mūdū ūyū nĩ mūgeni wakwa-rī, tigai gwika ūndū ūyū wa thoni ūguo. ²⁴ Thikīrīria, haha harĩ mūiritu wakwa gathirange, na thuriya ya mūgeni ūyū. Nīngūmaruta na nja kūrĩ inyuĩ riu, na no mūmahūthire na mūmeke o ūria mūngienda. No mūdū ūyū-rī, mūtīkamwike ūndū wa thoni ta ūcio.”

²⁵ No andū acio matiigana kūmūthikīria. Nĩ ūndū ūcio, mūdū ūcio akīoya thuriya yake na akīmūruta na nja kūrĩ o, nao makīmīniita na hinya na makīmīnyariira ūtukū wothē, na gwakīa makīreka iithiire. ²⁶ Na gūgīthererūka-rī, mūdū-wa-nja ūcio agicooka nyūmba kūrā mwathi wake aari, akīgūa thi hau mūrango-inĩ, na agikoma ho nginya gūgīka.

²⁷ Na riria mwathi wake ookirire rūciini na akīhingūra mūrango wa nyūmba akiuna nja nīguo ethiire-rī, thuriya yake yakomete hau igwite mūromo-inĩ wa nyūmba, namo moko mayo maarĩ hingiro-inĩ. ²⁸ Nake akīmūra atiri, “Ūkīra; reke tūthii.” No ndīacookirie. Nake mūdū ūcio agicooka akīmīoya, akīmīgīrira igūrū rīa ndigiri yake, makīnūka.

²⁹ Hīndi iria aakinyire mūci-rī, akīoya kahiū agītinangia thuriya yake kīga o kīga icunjĩ ikūmi na igīrī, agīcitūma ng’ongo ciothe cia Isiraeli, ³⁰ na mūdū o wothē ūria wonire ūndū ūcio akiuga atiri, “Ūndū ta ūyū ndūrī wonwo kana ūgīkwo, kuuma mūthenya ūria andū a Isiraeli moimire būruri wa Mīsiri. Teciriei ūhoro ūcio na mūwicūūranie, mūtwire ūria tūgwīka!”

20

Andū a Isiraeli Kūrā na Andū a Benjamini

¹ Na rīrī, andū a Isiraeli othe kuuma Dani nginya Birishiba, na kuuma būruri wothē wa Gileadi magūkua o taari mūdū ūmwe, makīungana mbere ya Jehova kūu Mizipa. ² Atongoria a andū othe a mīhīrīga ya Isiraeli makīrūgama handū hao kūu kīungano-inĩ kīa andū a Ngai, marĩ thigari ngiri magana mana meehote hiū cia njora. ³ (Nao andū Benjamini makīgua atĩ andū a Isiraeli nīmambatite nginya Mizipa.) Hīndi iyo andū a Isiraeli makiuga atiri, “Ta twīre ūria ūndū ūcio mūuru wekīre.”

⁴ Nĩ ūndū ūcio Mūlawī ūcio mūthuuri wa mūtumia ūria woragītwo akiuga atiri, “Nīi na thuriya yakwa tuokire Gibe ya andū a Benjamini tūraarīre kuo. ⁵ Ūtukū ūcio andū a Gibe nīmaanūmīrīre, na magīthiūrūkīria nyūmba, mehaariire kūnjūraga. Makīnyīta thuriya yakwa na hinya, nginya igīkua. ⁶ Ngīoya thuriya yakwa, ngīmītinaangia icunjĩ, na ngītūma o gīcunjĩ o rūgongo rwa igai rīa Isiraeli, nĩ ūndū nīmekite ūndū wa thoni na wa gīconoko thīni wa Isiraeli. ⁷ Atiri, inyuĩ andū a Isiraeli inyuothē, kīariei, mūheane itua rīanyu.”

⁸ Andū acio othe magūkūka o taari mūdū ūmwe, makiuga atiri, “Gūtiri mūdū o na ūmwe witū ūkūnūka. Aca, gūtiri o na ūmwe witū ūgūcoka gwake mūci. ⁹ No riri, ūndū ūria tūgwīka Gibe nĩ ūyū: Tūkwambata kuo tūmookirire o ta ūria ūcuku wa mītĩ gītūtonia. ¹⁰ Tūkūruta andū ikūmi thīni wa o andū igana a mīhīrīga yothē ya Isiraeli, na andū igana thīni wa o andū ngiri, na andū ngiri thīni wa o andū ngiri ikūmi, nīguo magīrīre mbūtū cia ita irio. Nīgeetha riria mbūtū cia ita igaakinya Gibe ya Benjamini, ikaameka maūdū maringaine na waganu wa andū akuo ūria meekite thīni wa Isiraeli.” ¹¹ Tondū ūcio andū othe a Isiraeli makīungana na makīnyīitana o ta maarĩ mūdū ūmwe mahūire itūūra riu inene.

¹² Mīhīrīga ya Isiraeli igītūma andū mathii kūrī mūhīrīga wothē wa Benjamini, makamoorie atiri, “Nĩ ngero irikū ūno njūru ūū tīkītwo gatagati-inĩ kanyu? ¹³ Na riri, tūnengerei andū acio aaganu a Gibe nīgeetha tūmoorage tweherie ūuru ūcio thīni wa Isiraeli.”

No andū a Benjamini matiigana kīgua andū acio angĩ a Isiraeli. ¹⁴ Moimire matūūra-inĩ mao, makīungana hamwe kūu Gibe nīguo mahūūrane na andū a Isiraeli. ¹⁵ O ro rīmwe andū a Benjamini magīcokanīrīria andū ari marūaga na hiū cia njora 20,060 kuuma matūūra-inĩ mao, mongereirwo harĩ andū magana mūgwanja ari maathuuritwo kuuma kūrī andū ari maatūūruga kūu Gibe. ¹⁶ Gatagati-inĩ ga thigari icio ciothe nĩ kwari na andū magana mūgwanja maathuuritwo a kīmotho, na o ūmwe wao nīahotaga gūikia ihiga na kīgūtha ūndū angīringa rūcūiri na ndahītie.

¹⁷ Tīga andū a Benjamini-rī, Isiraeli nīmacookanīrīre thigari 400 ari marūaga na hiū cia njora, na othe maarĩ andū a ita.

* 19:21 Gīko gĩa gūthambia mūdū magūrū kīari gīko gĩa kūnyīta mūdū ūgeni.

¹⁸ Andū a Isiraeli makĩambata nginya Betheli na magĩtuĩria ũhoro harĩ Ngai makĩũria atĩrĩ, “Nũũ thĩĩnĩ witũ ũkwambĩrĩria kũhũũrana na andũ aya a Benjamini?”

Nake Jehova agĩcokia atĩrĩ, “Juda nĩwe ũkwambĩrĩria.”

¹⁹ Rũciĩnĩ rũrũ rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩũkĩra na makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Gibeaa. ²⁰ Andũ a Isiraeli makĩumagara makahũũrane na andũ a Benjamini, na makĩga andũ o handũ hao mbaara-inĩ marĩe nao kũu Gibeaa. ²¹ Nao andũ a Benjamini makĩuma kũu Gibeaa na makĩũraga andũ a Isiraeli 22,000 kũu mbaara-inĩ mũthenya ũcio. ²² No andũ a Isiraeli makĩũmanĩrĩria mũndũ na ũria ũngĩ na makĩrũgama handũ hao rĩngĩ o harĩa meĩgĩte mũthenya wa mbere. ²³ Nao andũ a Isiraeli makĩambata makĩrĩria mbere ya Jehova nginya hwaĩ-inĩ, nao magĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova atĩrĩ, “Hihi twambate rĩngĩ tũkahũũrane na andũ a Benjamini, aya arĩu a ithe witũ?”

Nake Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Ambatai mũkahũũrane nao.”

²⁴ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magĩkuhĩrĩria andũ a Benjamini mũthenya wa keerĩ. ²⁵ Mũthenya ũcio, rĩria Abenjimini mookire moimĩte Gibeaa mahũũrane nao-rĩ, makĩũraga andũ a Isiraeli angĩ 18,000, othe meehete hiũ cia njora.

²⁶ Nĩngĩ andũ a Isiraeli, marĩ othe, makĩambata nginya Betheli, na kũu magĩkara kuo makĩrĩra marĩ mbere ya Jehova. Makĩĩhinga kũria irio mũthenya ũcio o nginya hwaĩ-inĩ, na makĩruta maruta ma njĩno na maruta ma ũiguano kũrĩ Jehova. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli, magĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova. (Matukũ-inĩ macio ithandũkũ rĩa kirĩkanĩro kĩa Ngai rĩarĩ kũu, ²⁸ nake Finehasĩ mũrũ wa Eleazarũ, mũrũ wa Harũni, nĩwe watungataga mbere yario.) Nao makĩũria atĩrĩ, “Nĩtũkwambata rĩngĩ tũkahũũrane na Abenjimini arĩu a ithe witũ, kana tũtĩge?”

Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩĩ, nĩ ũndũ rũciũ nĩngamaneana moko-inĩ manyu.”

²⁹ Nao andũ a Isiraeli makĩmoheria mathĩũrũrũkĩrie Gibeaa. ³⁰ Nao makĩambata makahũũrane na andũ a Benjamini mũthenya wa gatatũ na makĩrũgama handũ hao nĩguo mahũũrane na Gibeaa o ta ũria meekĩte hau mbere. ³¹ Nao Abenjimini makĩumĩra matatũnge na makĩguucĩrĩrio kũraiha na itũũra rĩu inene. Makĩambĩrĩria kũhũũra andũ a Isiraeli o ta mbere iyo, na andũ ta mĩrongo itatũ makĩrũndĩrwo werũ-inĩ na njĩra-inĩ rĩa itĩhiaga Betheli na rĩa ũngĩ Gibeaa.

³² Rĩria andũ a Benjamini meeranaga atĩrĩ, “Nĩtũramahoota o ta mbere,” noguo nao andũ a Isiraeli meeranaga atĩrĩ, “Rekei tũcooke na thuutha tũmaguucĩrĩrie moime itũũra-inĩ inene moke njĩra-inĩ.”

³³ Andũ othe a Isiraeli makĩehera harĩa maarĩ na makĩrũgama handũ hao kũu Baali-Tamarũ, nao andũ a Isiraeli arĩa meehithĩre andũ a Benjamini makĩumĩra kũria meehithĩte mwena wa ithũũro wa Gibeaa. ³⁴ Hĩndĩ iyo andũ ngĩrĩ ikũmĩ arĩa maarĩ njamba irĩa thuure cia Isiraeli magĩtharĩkĩra Gibeaa kuuma na mbere. Nayo mbaara yarĩ nene ũũ atĩ andũ a Benjamini matiigana gũkũũrana ũria mwanangĩko wamakuhĩrĩrie. ³⁵ Nake Jehova akĩhootera andũ a Benjamini mbere ya Isiraeli, na mũthenya ũcio andũ a Isiraeli makĩũraga andũ a Benjamini 25,100, arĩa meehete hiũ cia njora. ³⁶ Tondũ ũcio andũ a Benjamini makĩona atĩ nĩmaatooretio.

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩre andũ a Benjamini, nĩ ũndũ nĩmehokete andũ arĩa maigite a kuoheria andũ a Benjamini gũkuhĩ na Gibeaa. ³⁷ Nao andũ acio moohetie andũ makĩguthũka o rĩmwe magĩtoonya Gibeaa, makĩaragana kuo na makĩhũũra itũũra rĩu inene rĩothe na rũhiũ rwa njora. ³⁸ Nao andũ a Isiraeli nĩ mabangĩte na andũ acio moohetie andũ atĩ matooigie ndogo nene itĩhĩ na igũrũ yumĩte itũũra rĩu inene, ³⁹ nĩngeetha hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magarĩrũke na macooke mbaara-inĩ.

Andũ a Benjamini maakorĩrwo maambĩrĩria kũũraga andũ a Isiraeli (ta andũ mĩrongo itatũ), nao makiuga atĩrĩ, “Itũhĩ nĩtũramatooria o ta ũria twamekire mbaara-inĩ ya mbere.” ⁴⁰ No rĩria ndogo yambĩrĩrie kwambata na igũrũ yumĩte itũũra-inĩ rĩu inene-rĩ, andũ a Benjamini makĩhũgũra makĩona ndogo itũũra-inĩ rĩu inene rĩothe yambatĩte na igũrũ matu-inĩ. ⁴¹ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli makĩmagarĩrũkĩra nao andũ a Benjamini makĩnyĩitwo nĩ guoya mũnene, nĩ ũndũ nĩmakũũranire atĩ mwanangĩko nĩwarĩkĩtie kũmakora. ⁴² Nĩ ũndũ ũcio makĩũrĩra andũ a Isiraeli marorete na werũ-inĩ, no matingĩahotire kũũrĩra mbaara. Nao andũ a Isiraeli arĩa mookire moimĩte matũũra-inĩ makĩmooragĩra kuo. ⁴³ Magĩthĩũrũrũkĩria andũ a Benjamini acio, makĩmateng’eria, na makĩmakĩnyĩra na njĩra hũthũ kũu gũkuhĩ na Gibeaa mwena wa irathĩro. ⁴⁴ Andũ a Benjamini ngĩrĩ ikũmĩ na inyanya magĩkua, nao othe maarĩ arũũ njamba. ⁴⁵ Na rĩria maagarĩrũkĩre marorete na werũ-inĩ nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, andũ a Isiraeli makĩũragĩra andũ 5,000 njĩra-inĩ icio. Nao magĩkĩrĩrĩria kũrũmĩrĩra andũ a Benjamini o nginya Gidomu na makĩũraga 2,000.

⁴⁶ Mũthenya ũcio andũ a Benjamini 25,000 arĩa maarũga na hiũ cia njora makĩũragwo, na othe maarĩ arũũ njamba. ⁴⁷ No andũ magana matandatũ makĩgarũũka na makĩũrĩra werũ-inĩ o nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, na magĩkara kuo mĩeri ina. ⁴⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcokia nginya bũrũrĩ wa andũ a Benjamini na makĩhũũra matũũra mothe na rũhiũ rwa njora, o gwata nyamũ na kindũ o gĩothe kĩngĩ kĩa maakorereire. Na matũũra mothe marĩa maakorire makĩmacina na mwaki.

21

Andũ a Benjamini Gwetherwo Atumia

¹ Andũ acio a Isiraeli nĩmehĩtĩte mwĩhitwa marĩ kũu Mizipa makoiga atĩrĩ, “Gũtĩrĩ o na ũmwe witũ ũkaaneana mũĩritũ wake ahikio nĩ Mũbenjamini.”

² Andũ acio nĩmathĩre Betheli, kũria maikarire mbere ya Ngai o nginya hwaĩ-inĩ, makĩanĩrĩra na mũgambo makĩrĩra na kĩgĩrĩko kinene. ³ Nao makiuga atĩrĩ, “Hi! Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ kũ gĩtũmĩte ũndũ ũyũ wonেকে Isiraeli? Nĩ kũ gĩgũtũma mũhĩrĩga ũmwe ũkorwo ũtarĩ ho thĩĩnĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?”

⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rūciinĩ tene andũ magĩaka kĩgongona na makĩruta maruta ma njino o na maruta ma ũiguano.

⁵ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Mĩhĩrĩga-inĩ yotha ya Isiraeli-rĩ, nũũ ũtokĩte kũngana haha mbere ya Jehova?” Nĩgũkorwo nĩmeehitĩte mwĩhitwa mũrũmu atĩ ũria ũkwaga gũũka kũngano mbere ya Jehova kũu Mizipa ti-itherũ nĩagĩĩre kũũragwo.

⁶ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩcakaya nĩ ũndũ wa ariũ a itha wao, andũ a Benjamini, na makiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ mũhĩrĩga ũmwe nĩmweherie kuuma Isiraeli. ⁷ Tũngĩhota atĩa kuonera ariũ matigarĩte atumia, kuona atĩ nĩtwĩhitĩte mwĩhitwa mbere ya Jehova atĩ tũtikaamahe airĩtu aitũ mamahikie?” ⁸ Magĩcooka makĩũria atĩrĩ, “Nĩ mũhĩrĩga ũrĩkũ wa Isiraeli ũtokĩte kũngano-inĩ mbere ya Jehova kũu Mizipa?” Nao makĩmenya atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi wokĩte kambĩ-inĩ iyo nĩ ũndũ wa kũngano kũu. ⁹ Tondũ rĩrĩa maatarire andũ, nĩmamenyire atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi warĩ kuo.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũu gĩgĩtũma andũ a kũrĩa 12,000 marĩ na mawatho mathiĩ nginya Jabeshi-Gileadi na moorage ariũ maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, gwata atumia na ciana. ¹¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo mũgwika, ũragai mũndũ mũrũme o wotha na mũndũ-wa-nja o wotha ũria ũtarĩ gathirange.”

¹² Nao magĩkora gatagatĩ-inĩ ka andũ ariũ maatũũraga kũu Jabeshi-Gileadi airĩtu magana mana ariũ mataakomete na mũndũ mũrũme, makĩmatwara kambĩ irĩa yarĩ Shilo kũu Kaanani.

¹³ Ningĩ kũngano gĩothe gĩgĩtũma ihooya rĩa thayũ kũrĩ andũ a Benjamini o hau rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Rimoni. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Benjamini makĩhũndũka ihinda o rĩu na makĩtheo andũ-a-nja a Jabeshi-Gileadi ariũ matooragĩtwo. No matingĩamaiganire.

¹⁵ Nao andũ magĩcakaĩra andũ a Benjamini, tondũ Jehova nĩatũmire hagĩe na ithenya mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli. ¹⁶ Nao athuuri ariũ akũrũ a kũngano makiuga atĩrĩ, “Tondũ andũ-a-nja a Benjamini nĩaniĩne-rĩ, tũkuonera arũme ariũ matigaire atumia kũ?” ¹⁷ Makiuga atĩrĩ, “Abenjamini ariũ maahonokire no nginya magĩe na a kũmagaya, nĩguo gũtikagĩe mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli ũkũniinũkio. ¹⁸ Tũtingĩmahe airĩtu aitũ matũike atumia ao, nĩgũkorwo ithuĩ andũ a Isiraeli nĩtwehitire mwĩhitwa ũyũ: ‘Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũngĩhe Mũbenjamini mũtumia.’ ¹⁹ No rĩrĩ, nĩkũgĩaga gĩathĩ kĩa Jehova o mwaka kũu Shilo, mwena wa gathigathini wa Betheli, na mwena wa irathĩro wa njĩra irĩa ithiĩaga kuuma Betheli nginya Shekemu, na mwena wa gũthini wa Lebona.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩatha andũ a Benjamini, makĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mwĩhithe kũu mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ²¹ na mũikare mũkĩroraga. Rĩrĩa airĩtu a Shilo mariumĩra meturanire na ariũ angĩ rwĩmbo-inĩ-rĩ, mũgũthũke kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ, na o mũndũ ehurĩrie mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu acio a Shilo, na mũthiĩ bũrũri wa Benjamini. ²² Rĩrĩa maithe mao kana ariũ a maithe mao magaatũrehera thitango, tũkaameera atĩrĩ, ‘Twĩkei wega na kũmateithia, tondũ tũtiamoooneire atumia hĩndĩ ya mbaara, no inyuĩ mũtirĩ na mahĩtia, tondũ mũtiamahaire airĩtu anyu.’”

²³ Ŭguo nĩguo andũ a Benjamini meekire. O rĩrĩa airĩtu maainaga-rĩ, o mũndũ akĩnyiita ũmwe, na akĩmũkuua agatũike mũtumia wake. Hĩndĩ iyo magĩcooka kũrĩ igai rĩao, magĩaka matũũra mao rĩngĩ, na magĩtũũra kuo.

²⁴ Na ihinda rĩu andũ a Isiraeli makĩuma kũndũ kũu, makĩinũka mũciĩ kũrĩ mĩhĩrĩga yao na nyũmba ciao, o mũndũ kũrĩ igai rĩake.

²⁵ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki; o mũndũ ekaga ũria oonaga kwagĩĩre.

RUTHU

Elimeleku na Andũ ake Gũthĩ Moabi

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ marĩa atĩrĩrĩrĩ bũrũri maathanaga, nĩ kwagĩre na ng'aragu bũrũri-inĩ, nake mũndũ ũmwe wa Bethilehemu kũu Juda, marĩ na mĩtumia wake, na ariũ ake eerĩ, magĩthĩĩ gũikara bũrũri wa Moabi kwa ihinda. ² Mũndũ ũcio eetagwo Elimeleku, nake mĩtumia wake eetagwo Naomi, namo marĩitwa ma ariũ acio ake eerĩ nĩ Mahaloni na Kilioni. Nao maarĩ Afiratha kuuma Bethilehemu kũu Juda.* Nao magĩthĩĩ bũrũri wa Moabi magĩtũũra kuo.

³ Na rĩrĩ, Elimeleku mũthuuri wa Naomi agĩkua, nake Naomi agĩtigwo na ariũ acio ake eerĩ. ⁴ Nao makĩhikia andũ-a-nja a Moabi, ũmwe eetagwo Oripa, na ũrĩa ũngĩ Ruthu. Thuutha wa gũtũũra kũu ta ihinda rĩa mĩaka ikũmi, ⁵ Mahaloni na Kilioni o nao magĩkua, nake Naomi agĩtigwo atarĩ na ariũ ake eerĩ, o na kana mũthuuri.

⁶ Rĩrĩa Naomi aigũire arĩ kũu Moabi atĩ Jehova nĩateithĩtie andũ ake akamahe irio-rĩ, akĩhaarĩria hamwe na atumia acio a ariũ ake oime bũrũri wa Moabi acooke kwao. ⁷ We na atumia acio eerĩ a ariũ ake makiumagara kuuma kũu maatũũraga, makĩnyiita njĩra nĩguo macooke bũrũri wa Juda.

⁸ Nake Naomi akĩũra atumia acio eerĩ a ariũ ake atĩrĩ, “Cookai, o mũndũ athĩĩ mũciĩ kwa nyina.† Jehova aromwĩka maũndũ mega, o ta ũrĩa o na inyuĩ mwekire acio maakuire, o na nĩ mwene. ⁹ Jehova arotũma o ũmwe wanyu eyonere ũhurũko mũciĩ wa mũthuuri ũngĩ.”

Agĩcooka akĩmamumunya, nao makĩrĩra maanĩrĩre, ¹⁰ makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũgũcooka nawe kũrĩ andũ anyu.”

¹¹ No Naomi akĩmeera atĩrĩ, “Aarĩ akwa, cookai mũciĩ kwanyu. Mũgũgĩthĩĩ na nĩ nĩkĩ? Nĩngũkĩgĩa na ariũ angĩ nĩguo macooke matũũke athuuri anyu? ¹² Aarĩ akwa, cookai kwanyu mũciĩ; nĩ ndĩ mũkũrũ mũno wa kũgĩa na mũthuuri ũngĩ. O na ingĩciĩria atĩ harĩ na mwĩhoko harĩ nĩ, na ngĩe na mũthuuri ũtukũ ũyũ na njĩare aanake-rĩ, ¹³ mwakĩmeterera o nginya hĩndĩ irĩa makaagimara? No mũikare mũtahikite mũmetereire?‡ Aca, aarĩ akwa. Nĩ ndĩ na ruo kũmũkĩra, nĩgũkorwo guoko kwa Jehova nĩgũtambũrũkĩte gũkanjũkĩrĩra!”

¹⁴ Nao maigua ũguo makĩrĩra rĩngĩ. Nake Oripa akĩmumunya nyaciaraawe, akĩmuugĩra ũhoru. No Ruthu akĩrũmanĩrĩra na nyaciaraawe.

¹⁵ Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, mĩtumia wa mĩrũ wa nyina na mũthuurĩguo nĩahũndũka acooke kũrĩ andũ ao, o na kũrĩ ngai ciake. Cooka mũthĩĩ nake.”

¹⁶ No Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũningĩrĩria ngũtĩge kana ngarũrũke ndige gũkũrũmĩrĩra. Kũrĩa ũgũthĩĩ nĩkuo ngũthĩĩ, na kũrĩa ũgaatũũra nĩkuo ngaatũũra. Andũ anyu magaatuĩka andũ aĩtũ, nake Ngai waku atuĩke Ngai wakwa. ¹⁷ Kũrĩa ũgaakuĩra nĩkuo ngaakuĩra, na nokuo ngaathikwo. Jehova aronjĩka ũũru makĩria, kũngĩkaagĩa ũndũ o na ũmwe ũgaatũtĩgithania nĩ nawe, tiga o gĩkuũ giiki!”

¹⁸ Rĩrĩa Naomi onire atĩ Ruthu nĩatuĩte itua rĩa gũthĩĩ nake, agĩtiga kũmũringĩrĩria acooke. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a nja eerĩ magĩthĩĩ nginya magĩkinya Bethilehemu. Rĩrĩa maakinyire Bethilehemu-rĩ, andũ a itũũra rĩu othe makĩgega nĩ ũndũ wao, nao andũ-a-nja makĩũrania atĩrĩ, “Hĩ! ũyũ no akorwo arĩ Naomi?”

²⁰ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gũcooka kũnjĩta Naomi, njĩtagaai Mara, nĩ ũndũ Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte mũtũũrĩre wakwa ũtuĩke wa ruo mũno. ²¹ Ndoimire gũkũ njĩyũrĩrĩre, no Jehova anjookia itarĩ kindũ. Mũngĩcooka kũnjĩta Naomi nĩkĩ? Jehova nĩanyariĩrĩte; Mwene-Hinya-Wothe nĩandehithĩĩre mathĩĩna.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Naomi agĩcooka kuuma Moabi marĩ hamwe na Ruthu ũcio Mũmoabi, mĩtumia wa mĩrũ, magĩkinya Bethilehemu hĩndĩ irĩa cairi yaambagĩrĩria kũgethwo.§

2

Ruthu Gũcemanĩ na Boazu

¹ Na rĩrĩ, Naomi nĩarĩ na mũndũ wa mbarĩ yao mwena wa mũthuuriwe, kuuma mũhĩrĩga wa Elimeleku, mũndũ warĩ igweta, wetagwo Boazu.

² Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akĩũra Naomi atĩrĩ, “Reke thĩĩ mĩgũnda-inĩ ngahaare cairi irĩa itĩgĩtio;* ndĩ thuutha wa mũndũ o wothĩ ũrĩa ingĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make.”

Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ, mwarĩ wakwa.” ³ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara agĩthĩĩ, akĩambĩrĩria kũhaara cairi kũu mĩgũnda-inĩ arĩ thuutha wa ariũ maagethaga. Na gũgĩkinya atĩrĩ, Ruthu ekorie akĩruta wĩra mũgũnda wa Boazu, ũcio warĩ wa mũhĩrĩga wa Elimeleku.

* 1:2 Efiratha rĩarĩ rĩitwa rĩa nyũmba irĩa Elimeleku oĩmite, na nĩrĩo rĩahetwo bũrũri ũrĩa wathĩũrũrũkĩrie Bethilehemu. † 1:8 Airĩtu na atumia a ndigwa maikaraga na manyina mao (Kĩam 24:28). Ihinda rĩrĩ ithe wa Ruthu aarĩ muoyo (2:11). ‡ 1:13 Warĩ mĩtũgo wa Ayahudi atĩ mũthuuri angĩakuire na atĩge mĩtumia wake atarĩ na mwana, mĩtumia ũcio aahikagio nĩ mĩrũ wa nyina na mũthuuriwe (Kĩam 38:6-8; Gũcook 25:5-10). § 1:22 Magetha ma cairi nĩmo maambagĩrĩra, magacookererwo nĩ magetha ma ngano (2:23). * 2:2 Atumia a ndigwa, na ciana irĩa itaarĩ aciari a cio, hamwe na ageni nĩo metĩkĩrĩtio kũhaara ngano irĩa yatĩgagĩo (Alaw 19:9; 23:22; Gũcook 24:19).

⁴ O hĩndĩ iyo Boazu agĩkinya oimĩte Bethlehemu, na akĩgeithia acio maagethaga, akĩmeera atĩrĩ, “Jehova aroikara na inyui!”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arokũrathima!”

⁵ Boazu akĩũria mĩrũgamĩrĩri wa acio maagethaga atĩrĩ, “Mũĩritu ũũria nĩ wa ũ?”

⁶ Nake mĩrũgamĩrĩri akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Mũmoabi ũria wokire na Naomi kuuma bũrũri wa Moabi. ⁷ Nake oĩgire atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha ũnjĩtikĩrie haare cairi, na nyũnganie ĩria itĩgĩtio itĩia-inĩ ndĩ thuutha wa agethi.’ Nake aathĩ mĩgũnda, na arutite wĩra ategũtĩgithĩria kuuma o rũciĩnĩ nginya rĩu, tĩga o ihinda inini ekũhurĩkĩte haaria kĩĩruru-inĩ.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩĩra Ruthu atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, ta thĩkĩrĩria, ndũgathĩ kũhaara cairi mĩgũnda ũngĩ, na ndũkae kuuma gũkũ. Ikara gũkũ mũrĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu. ⁹ Ũrorage mĩgũnda ũria arũme aya megũkorwo makĩgetha, na ũtwaranage na airĩtu acio. Nĩndakaania arũme aya matĩgakũhutie. Na rĩria rĩothe ũngĩnyoota, ũthĩ ũnyue maaĩ kuuma ndĩgĩthũ-inĩ ĩria arũme aya matahĩĩrie.”

¹⁰ Rĩria Ruthu aĩguire ũguo, akĩanamĩrĩra, agĩturumithia ũthĩ thĩ. Akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma njĩtikĩrie maitho-inĩ maku na wende kũjĩka maũndũ mega, ndĩ o mũndũ wa kũngĩ?”

¹¹ Boazu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩnjĩrĩtwo maũndũ marĩa mothe wikite nyaciaraguo kuuma hĩndĩ ĩria mũthuurĩguo aakũire, na ũria watiganire na thoguo na nyũkwa, o na bũrũri wanyu, ũgũka kũrĩ andũ ũtaamenyanĩte nao mbere iyo. ¹² Jehova arokũrĩha nĩ ũndũ wa ũguo wikite. Jehova Ngai wa Isiraeli, o ũria wee ũũkĩte kwĩhitha mathagu-inĩ make, arokũrĩha na ĩrĩhi inene.”

¹³ Nake Ruthu akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndĩrookĩrĩrĩria gwĩtikĩrĩka maitho-inĩ maku. Nĩũũhooreretie, na ũkaarĩria ndungata yaku ndeto njega cia tha, o na gũtũika nĩ ndĩrĩ ta ũmwe wa ndungata ciaku cia airĩtu.”

¹⁴ Hĩndĩ ya kũria ĩrio yakinya, Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭka haha. Oya mũgate ũtobokie thiki-inĩ ya ndĩbei.”

Rĩria Ruthu aikarire thĩ na agethi, Boazu akĩmũhe cairi hĩhie. Nake akĩria akĩhũũna, o nginya agĩtigĩa.

¹⁵ Na hĩndĩ ĩria ookĩrie akahaare-rĩ, Boazu agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, “O na ahaara kũu itĩia-inĩ, mũtikamũtetie. ¹⁶ O na nĩ kaba mĩrutage cairi ĩmwe kuuma itĩia-inĩ, mũmĩrekĩe thĩ nĩ ũndũ wake, mũmũtĩgĩre nĩguo oke akĩmũhaaraaga, no mũtikamũtetie. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ruthu akĩhaara kũu mĩgũnda ũcio nginya o hwaĩ-inĩ. Agĩcooka akĩhũũra cairi ĩria aahaarĩte, ĩgĩkinya mũigana wa eba ĩmwe. ¹⁸ Akĩmĩkuua, agĩcooka itũũra-inĩ, nake nyaciarawe akĩona cairi ĩria yothie aahaarĩte. Ruthu agĩcooka akĩmũrutĩra kĩria aatĩgĩtie aahũũna, akĩmũnengera.

¹⁹ Nyaciarawe akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭmũthĩ uuma kũhaara kũ? Uuma kũruta wĩra kũ? Kũrathimwo nĩ mũndũ ũcio ũkũmenyire, agwĩka maũndũ mega!”

Nake Ruthu akĩhe nyaciarawe ũhoro ũkonĩ mwene mĩgũnda ũcio aatĩndite akĩruta wĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwene mĩgũnda ũcio ngũrutaga wĩra gwake ũmũthĩ-rĩ, etagwo Boazu.”

²⁰ Naomi akĩĩra mũtumia ũcio wa mũriũ atĩrĩ, “Jehova aromũrathima! We ndatĩgĩte gwĩka maũndũ ma ũtugi kũrĩ arĩa me muoyo, o na arĩa makuĩte.” Nĩngĩ Naomi akĩĩra Ruthu atĩrĩ, “Mũndũ ũcio nĩ wa mbarĩ iitũ; o na nĩ ũmwe wa arĩa mangĩtũmenyerera.”[‡]

²¹ Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akiuga atĩrĩ, “O na anjĩrĩre atĩrĩ, ‘Ikara na aruti akwa a wĩra o nginya marĩkie kũgetha cairi yakwa yothie.’”

²² Naomi akĩĩra Ruthu ũcio mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Ŭndũ ũcio wa gũtwarana na airĩtu ake nĩgũtũika mwega harĩwe, wee mwarĩ wakwa, tondũ mĩgũnda-inĩ wa mũndũ ũngĩ wahota kũgerwo ngero.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ruthu agĩkara hakuhi na ndungata cia airĩtu cia Boazu akĩhaaraaga nginya magetha ma cairi na ma ngano magĩthira. Nake agĩtũũra na nyaciarawe.

3

Ruthu na Boazu Kĩhũhĩro-inĩ kĩa Ngano

¹ Mũthenya ũmwe-rĩ, Naomi, nyaciarawe wa Ruthu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, gĩthĩ ndĩagĩrĩrwo ngũcarĩrie mũciĩ waku, kũria wee ũngĩona maũndũ mega? ² Gĩthĩ Boazu ũcio wee ũkoretwo na ndungata ciake cia airĩtu ti mũndũ wa rũrĩra rwiitũ? Ŭtũkũ ũyũ nĩguo ekũhuha cairi kĩhũhĩro-inĩ.* ³ Wĩthambe na wĩhake maguta mekũnunga wega, nĩngĩ wĩhumbe nguo ciaku ĩria njega mũno. Ŭcooke ũkũrũkie ũkinye kĩhũhĩro-inĩ, no ndũkeyonithie mũndũ ũcio nginya arĩkie kũria na kũnyua. ⁴ Rĩria arĩkoma, wone harĩa akoma. Nĩngĩ ũthĩi ho na ũhumbũrie magũrũ make, ũkome ho. Nake nĩegũkwĩra ũria wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁵ Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe wanjĩra no mo ngwĩka.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio agĩkũrũka agĩkinya kĩhũhĩro-inĩ kũu, na agĩka ũria wothie nyaciarawe aamwĩrĩte eekie.

⁷ Na rĩria Boazu aarĩkĩrie kũria na kũnyua, na agĩkorwo arĩ mũkeni, agĩthĩ agĩkoma mũthia-inĩ biũ wa hĩba ya cairi. Nake Ruthu agĩthĩ acemete, akĩmũhumbũria magũrũ, agĩkoma ho. ⁸ Ŭtũkũ gatagatĩ, kindũ gĩkĩhahũra Boazu, nake egarũra, agĩkora nĩ mũndũ-wa-nja wakomete magũrũ-inĩ make.

⁹ Akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata yaku Ruthu. Tambũrũkia gĩcurĩ kĩa nguo yaku ũhumbĩre, nĩ ũndũ wee nĩwe ũngĩtũmenyerera.”[†]

[†] 2:17 nĩ ta kũlo 22 [‡] 2:20 Mũmenyereri aakoragwo arĩ mũndũ wa nyũmba ya mũthuri ũcio ũkuĩte (Gũcook 25:5-10). * 3:2 Cairi yahuhagwo hwaĩ-inĩ thuutha wa kũrangwo nĩ ng'ombe, kana kũrangwo nĩ magũrũ ma ngaari mũthenya; mwene yo aakomaga kĩhũhĩro-inĩ kũmĩrangĩra. [†] 3:9 Njĩra ya gũtambũrũkia gĩcurĩ kĩa nguo kĩhumbĩre mũĩritu yari ya kuonania kũmũgĩtĩra, kana kũhooya kĩhiko.

¹⁰ Nake akimwira atiri, “Jehova arokurathima mwarĩ wakwa. Utugi uria wonania nũkĩrite uria wonanirie kiambiriria-inĩ, nĩ undũ ndũnenda kũrũmanĩrĩra na aanake, marĩ athĩni kana marĩ itonga.” ¹¹ Na rĩrĩ, mwarĩ wakwa, ndũgetigĩre. Nĩngũgũkĩra uria wothĩ ukũũhooya. Andũ othe a itũura rĩrĩ riitũ nĩmooĩ atĩ wee urĩ mũndũ-wa-nja ngatha. ¹² O na gũtuĩka ndĩ umwe wa arĩa mangikũmenyerera-rĩ, nĩ harĩ mũndũ ũngĩ ũngikũmenyerera wa hakuĩ kũngĩra. ¹³ Rĩu kĩaare haha utukũ ũyũ, na rũciĩnĩ gwakĩa angĩkorwo niekwenda gũkũmenyerera, nĩ wega; niagakũmenyerera. No angĩkorwo ndekwenda, o ta urĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩngakũmenyerera. Kĩaare haha nginya rũciũ rũciĩnĩ.”

¹⁴ Nĩ undũ ũcio Ruthu agĩkoma hau magũrũ-inĩ make nginya rũciĩnĩ, no akĩroka gũũkĩra rũciĩnĩ tene kũrĩ mairia, nake Boazu akimwira atiri, “Ndũkareke kũmenyeke atĩ nĩ kũrĩ mũndũ-wa-nja ũrokĩte kĩhũhĩro-inĩ.”

¹⁵ Nĩngĩ akimwira atiri, “Rehe nguo iyo wĩgĩrĩre wanĩrĩre.” Rĩria eekire ũguo, Boazu agĩtĩrĩra ibaba ithathatũ cia cairi, akimũgĩrĩra. Nake Ruthu agĩcooka itũura-inĩ.

¹⁶ Na rĩria Ruthu aacookire kũrĩ nyaciarawe-rĩ, Naomi akimũũria atiri, “Mwarĩ wakwa, kũraathĩre atĩa?”

Nake akimwira maundũ marĩa mothe Boazu aamwĩkĩre. ¹⁷ Nĩngĩ agĩcooka akimwira atiri, “Ibaba ici ithathatũ cia cairi niwe ũũhere, na anjũra atiri, “Tiga kũnũkĩra nyaciaraguo moko matheri.”

¹⁸ Nake Naomi akimwira atiri, “Eterera o ro ũguo, mwarĩ wakwa, nginya ũmenye uria ũhoro ũcio ũgũthĩ, nĩgũkorwo mũndũ ũcio ndangĩhũrũka nginya rĩria aniine ũhoro ũcio ũmũthĩ.”

4

Boazu Kũhikia Ruthu

¹ Na rĩrĩ, Boazu akĩambata agĩthĩ nginya kĩhingo-inĩ gĩa itũura, agĩkara thĩ ho. Rĩria mũndũ uria wa mbarĩ yao, uria Boazu aarĩtie ũhoro wake ookire-rĩ, Boazu akimwira atiri, “Mũrata wakwa, ũka haha ũikare thĩ.” Nĩ undũ ũcio agĩthĩ hau agĩkara thĩ.

² Boazu agĩta athuuri ikũmi a itũura akĩmeera atiri, “Ta ikarai thĩ hahal!” Nao magĩka o ũguo. ³ Nĩngĩ akĩra mũndũ ũcio wa mbarĩ yao atiri, “Naomi uria ũracookire kuuma bũrũri wa Moabi-rĩ, niarendia githaka kĩa kĩa Elimeleku, mũndũ wa mbarĩ ciitũ. ⁴ Ndagĩciiria ngũhe ũhoro ũcio na ngwĩre ũgũre githaka kũ urĩ mbere ya andũ aya maikarĩte haha o na mbere ya athuuri a andũ aitũ. ũngĩkorwo nĩgũgũkũura, ũgũkũre. No angĩkorwo ndũgũwĩka ũguo-rĩ, ũnjĩre nĩguo menye. Nĩgũkorwo hatĩrĩ mũndũ ũngĩ urĩ na kĩhooito gĩa gwĩka ũguo tiga wee, na nĩ ngagĩcooka.”

Nake akiuga atiri, “Nĩngũgũkũura.”

⁵ Boazu nake akiuga atiri, “Mũthenya uria ũkaagũra githaka kũ kuuma kũrĩ Naomi, na kuuma kũrĩ Ruthu uria Mũmoabi, nĩũkahikia mũtumia wa ndigwa wa mũndũ ũcio wakuire, nĩgeetha itũũrie rĩitwa rĩa ũcio ũkuite o hamwe na indo ciake.”

⁶ Na rĩria mũndũ ũcio wa mbarĩ yao aigũire ũguo-rĩ, akiuga atiri, “Ndikũhota gũgũkũura, nĩ undũ ndahota gwĩthũkĩra ũgai wakwa nĩ mwene. Gĩgũkũre arĩ we. Nĩ ndingĩhota gwĩka ũguo.”

⁷ (Matukũ-inĩ ma tene thĩni wa Isiraeli-rĩ, mũtugo wa gũkũura kana gũkũũrĩa indo nĩguo maundũ mothe marĩkio wega, mũndũ umwe wa eene ũhoro aarutaga kĩaatũ gĩa agakĩnengera mũndũ ũcio ũngĩ. Kũu Isiraeli ino niyo yarĩ njĩra ya gwĩkĩra ũira atĩ undũ uria mũigũanire niwarĩkĩrĩra wega biũ.)

⁸ Nĩ undũ ũcio mũndũ ũcio wa mbarĩ yao akĩra Boazu atiri, “Kĩgũre wee mwene.” Na akĩruta kĩaatũ gĩa, akimũnengera.

⁹ Hĩndĩ iyo Boazu akĩra athuuri acio na andũ othe atiri, “Ŭmũthĩ mũrĩ aira akwa atĩ nĩndagũra indo ciothe cia Elimeleku, na cia Kilioni, na cia Mahaloni kuuma kũrĩ Naomi. ¹⁰ Nĩngĩ nĩndahikia Ruthu uria Mũmoabi, mũtumia wa ndigwa wa Mahaloni, atũke mũtumia wakwa, nĩguo ndũũrie rĩitwa rĩa ũcio ũkuite hamwe na indo ciake, nĩguo rĩitwa rĩa rĩa rĩtakaanore nyũmba-inĩ yao, kana rĩehere maandiko-inĩ marĩa maigĩtuo ma itũura. Ŭmũthĩ nĩmwatũka aira!”

¹¹ Nĩngĩ athuuri acio, o na andũ arĩa othe maikarĩte hau kĩhingo-inĩ, makiuga atiri, “Tũrĩ aira. Jehova arotũma mũndũ-wa-nja ũcio ũroka gwaku mũciĩ atũke o ta Rakeli na Lea, andũ-a-nja arĩa eerĩ maakire nyũmba ya Isiraeli.* Ŭromenyeka kũu Efratha, na ũgie igweta inene kũu Bethlehemu. ¹² Ciana iria Jehova egũkũhe kuuma kũrĩ mũirĩtu ũcio irotũma nyũmba yaku ihaane ta ya Perezũ,† uria Tamarũ aaciarĩre Juda.”

Rũruka rwa Daudi

¹³ Nĩ undũ ũcio Boazu akĩhikia Ruthu, agĩtuĩka mũtumia wake. Nĩngĩ aakoma nake, Jehova agĩtũma Ruthu agĩe nda, na agĩciara kahĩ. ¹⁴ Nao andũ-a-nja makĩra Naomi atiri, “Jehova arogocwo, uria ũtagũtũgĩte ũtarĩ na mũkũmenyereri. Kahĩ kau karogĩ ngumo njega Isiraeli guothe! ¹⁵ Kau nĩko gakerũhia mũtũũrĩre waku, na gagũtũũrĩre ũkũrũ-inĩ waku. Nĩ undũ mũtumia wa mũrũguo, uria ũkwendete na wa bata harĩ we gũkĩra aanake mũgwanja, niwe ũgaciarĩte.”

¹⁶ Nake Naomi akĩoya kaana kau, agĩkaigĩrĩra ciero-inĩ ciake, agĩkarera. ¹⁷ Nao andũ-a-nja arĩa maatũũraga kũu makiuga atiri, “Naomi arĩ na kahĩ.” Nao magĩgatua Obedi. Nake niwe warĩ ithe wa Jesii, uria warĩ ithe wa Daudi.

¹⁸ Ici nacio nĩcio njĩaro cia Perezũ:

Perezũ niwe warĩ ithe wa Hezironi,

¹⁹ nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,

* 4:11 Andũ a Isiraeli moimire harĩ Rakeli na Lea. Daudi na Solomoni maatũũkĩra a rũciaro rwa Ruthu.
Perezũ (Math 1:3; Luk 3:33).

† 4:12 Boazu aarĩ wa rũciaro rwa

²⁰ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
²¹ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu,
 nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi.
²² nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
 nake Jesii aarĩ ithe wa Daudi.

IBUKU RĨA MBERE RĨA SAMŨELI

Gũciarwo gwa Samuéli

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwari na mündũ ũmwe wa kuuma Ramathaimu, Mũzofimu kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, nake eetagwo Elikana mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Elihu, mũrũ wa Tohu, mũrũ wa Zufu, Mũefiraimu. ² Aarĩ na atumia eerĩ; ũmwe eetagwo Hana na ũrĩa ũngĩ eetagwo Penina. Penina aarĩ na ciana, no Hana ndaarĩ na ciana.

³ Mwaka o mwaka mündũ ũcio nĩambataga kuuma itũura rĩake agathiĩ Shilo kũhooya na kũrutĩra Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona.* Shilo nĩkuo Hofini na Finehasi, ariũ eerĩ a Eli, maarĩ athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ⁴ Rĩria rĩothe mũthenya wa Elikana wakinyaga wa kũruta igongona-rĩ, nĩagayagĩra mĩtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airĩtu. ⁵ No nĩaheaga Hana rũgai maita meerĩ, tondũ nĩamwendete, nowe Jehova nĩamũhingĩte nda. ⁶ Na tondũ Jehova nĩamũhingĩte nda-rĩ, mũiruwẽ nĩaikaraga akĩmũthĩrikagia nĩguo amũng'urĩkie. ⁷ Naguo ũndũ ũcio ũgĩthĩ na mbere mwaka o mwaka. Rĩria rĩothe Hana aambataga athĩ nĩũmba ya Jehova-rĩ, mũiruwẽ nĩamũthĩrikagia nginya akarĩra, akaaga kũria irio. ⁸ Nake Elikana mũthuriwe akamũũria atĩrĩ, “Hana, ũrarĩra nĩkĩ? ũraaga kũria nĩkĩ? ũkũite ngoro nĩkĩ? Gĩthĩ nĩ ndĩkĩrite ihĩ ikũmi hariwe?”

⁹ Hĩndĩ ĩmwe maarĩkia kũria na kũnyua marĩ kũu Shilo-rĩ, Hana agĩũkĩra. Na rĩrĩ, Eli, mũthĩnjĩri-Ngai, aikarĩre gĩtĩ itoonyero rĩa hekarũ ya Jehova. ¹⁰ Hana akĩrĩra mũno na akĩhooya Jehova, arĩ na ruo rwa ngoro. ¹¹ Nake akĩhĩta mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũngĩtĩkĩra kũrora thĩĩna wa ndungata yaku na ũndĩrikane, na ndũkariganĩrwo nĩ ndungata yaku, no ũmĩhe mwana wa kahĩ-rĩ, hĩndĩ iyo na nĩ nĩngamũheana kũrĩ Jehova matukũ mothe ma muoyo wake, na gũtĩrĩ hĩndĩ rwenji rũkaahutia mĩtwe wake o na rĩ.”

¹² Na rĩrĩa aathĩiaga na mbere kũhooya Jehova, Eli akĩmũbara kanua. ¹³ Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nĩciainaina, no mũgambo wake ndwaiguĩka. Eli agĩciĩria atĩ nĩ kũrĩio arĩtũwo, ¹⁴ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ ũgũkĩra ũrĩ mũrũrĩ? Eheria ndibei iyo yaku.”

¹⁵ Hana akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, “Tĩguo mwathi wakwa, nĩ ndĩ mündũ-wa-nja ũthĩnĩkĩte mũno. Ndinyũite ndibei kana njoohi; no nĩ ngoro yakwa ndĩraitũrũra Jehova. ¹⁶ Tĩga kuona ndungata yaku ta rĩ mündũ-wa-nja mwaganu; ngoretwo gũkũ ngĩhooya ndĩ na ruo rũngĩ o na kĩahe.”

¹⁷ Eli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩĩ na thayũ, na Ngai wa Isiraeli aroĩtĩkĩra gũkũhe kĩa ũmũhoote.”

¹⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Ndungata yaku ĩroĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ maku.” Nake Hana agĩthĩ na akĩrĩa irio, na ndaacookire gũtũka gĩthĩthi.

¹⁹ Magĩũkĩra mũthenya ũyũ ũngĩ rũciĩnĩ tene, makĩhooya marĩ mbere ya Jehova, na magĩcooka magĩthĩ kwao mũciĩ kũu Rama. Elikana agĩkoma na Hana mĩtumia wake, nake Jehova akĩmũrĩrikana. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ihinda rĩgĩkinya Hana akĩgĩa nda na agĩciara kahĩ. Agĩgatua Samuéli, akiuga atĩrĩ, “Nĩgũkorwo nĩ kũhooya ndakahoire harĩ Jehova.”

Hana Kũheana Samuéli kũrĩ Jehova

²¹ Rĩria mündũ ũcio wetagwo Elikana aambatire hamwe na nyũmba yake yothĩ kũrutĩra Jehova igongona rĩa mwaka o mwaka na akahingĩe mwĩhĩtwa wake-rĩ, ²² Hana ndaathĩre. Eerire mũthuriwe atĩrĩ, “Kahĩĩ gaka gaatiga kuonga-rĩ, nĩngagatwara na ndikaneane kũrĩ Jehova,† na gagaatũũraga kũu hĩndĩ ciothe.”

²³ Mũthuriwe Elikana akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre. ĩkara gũkũ o nginya rĩrĩa gagaatiga kuonga; we Jehova arotũma kiugo gĩake kihĩnge.” Nĩ ũndũ ũcio mündũ-wa-nja ũcio agĩkĩra mũciĩ na agĩkongĩthia nginya rĩrĩa aagatigĩthĩre kuonga.

²⁴ Gaatiga kuonga, Hana akĩoya kahĩĩ kau o karĩ kanini, hamwe na ndegwa ya mĩaka itatũ, na eba ĩmwe‡ ya mĩtu, na gĩtete kĩa ndibei agĩgatwara nyũmba ya Jehova kũu Shilo. ²⁵ Maarĩkia gũthĩnja ndegwa-rĩ, magĩtwara kahĩĩ kau kũrĩ Eli, ²⁶ Nake Hana akĩmwĩra atĩrĩ, “Tĩ-itherũ o ta ũrĩa wee mwathi wakwa ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ nĩ mündũ-wa-nja ũrĩa warũgamĩte haha hakuĩ nawe akĩhooya Jehova. ²⁷ Ndahooire heo kahĩĩ gaka, nake Jehova nĩetĩkĩrite kũũhe kĩa ndamũhoire. ²⁸ Tondũ ũcio o na nĩ nĩndakamũrĩra Jehova. Matukũ mothe maria gegũtũura muoyo-rĩ, gegũtũura kaamũrĩrwo Jehova.” Nake akĩhooya Jehova arĩ o hau.

2

Ihooya rĩa Hana

¹ Nĩngĩ Hana akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Ngoro yakwa nĩkĩeneire Jehova;

na rũhĩa rwakwa rũkaambarario thĩĩnĩ wa Jehova.

Kanua gakwa gakeerahĩra thũ ciakwa,

nĩgũkorwo nĩngenete nĩ ũhonokio waku.

* 1:3 Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro na Hema-ya-Gũtũnganwo (3:3; Josh 18:1) ciakoragwo Shilo kilomita 30 gathĩgathĩni wa Jerusalemu. Andũ a Isiraeli nĩmagĩrĩrwo nĩgũthĩĩ kuo maita matatũ o mwaka (Gũcook 16:16-17; Thaan 23:14-19). † 1:22 Ciana ciatĩgaga kuonga irĩ na mĩaka

itatũ makĩria. ‡ 1:24 nĩ ta kilo 22

² “Gūtīrī mūdū o na ū mūtheru ta Jehova;
gūtīrī ūngī tiga wee wiki,
kana gūkagīa Rwaro rūngī rwa Ihiga rūtariī ta Ngai witū.

³ “Mūtigacooke kwaria na mwīkīrīro ūguo
kana mūreke tūnua twanyu twarie na mwītīio,
nīgukorwo Jehova nīwe Ngai ūrīa ūūi maūdū,
na agacūūrania ciiko cia andū.

⁴ “Mota ma njamba cia ita nīmoinangīku,
nao arīa mataarī hinya makaheo hinya.

⁵ Arīa maarī ahūūnu meyandikithagia nīguo mone irio,
no arīa maarī ahūtu nīmathirītwo nī ng’aragu.
Thaata nīciarīte ciana mūgwanja,
no ūrīa warī na aanake aingī nīmūhinyīrīku.

⁶ “Jehova nīwe ūrehaga gīkuū, na nīwe ūtūūragia muoyo;
nīwe ūharūrukānagia mbīrīra-inī, na akambatia mūdū oime kuo.

⁷ Jehova nīwe ūtūmaga andū mathīne na arīa angī matonge;
nīwe ūnyīihanagia na agatūūganīria.

⁸ Ooyaga mūthīni akamūruta rūkūngū-inī,
na akaruta mūbatari kuuma kīara-inī kīa mūhu;
amaikaragia hamwe na anene, na agatūma magae gītī kīa ūnene.

“Nīgukorwo mīthingi ya thī nī ya Jehova; igūrū riayo nīho aigīrīre thī.

⁹ Nīakamenyerera makinya ma andū ake arīa atheru,
no arīa aaganu nīakamaikia kūu nduma-inī.

“Mūdū ndahootanaga na ūndū wa hinya wake;

¹⁰ arīa makararagia Jehova nīmagathuthwo.
Nīakamookīrīra na marurumī arī o kūu igūrū;
Jehova nīwe ūgatuīra ituri cia thī ciira.

“Nīakahe mūthamaki wake hinya,
a na ambararie rūhīa rwa ūrīa wake mūtīrīrie maguta.”

¹¹ Nake Elikana akīnūka mūcīi gwake Rama, no kahīi kau gagītungatīra Jehova karī harī Eli ūcio mūthīnjīri-Ngai.

Aanake Aaganu a Eli

¹² Na rīrī, ariū a Eli maarī andū aaganu; matiatīte Jehova. ¹³ Na rīrī, warī mūtugo wa athīnjīri-Ngai harī andū, atī rīria mūdū o wothē aruta igongona, na rīria nyama ikirugwo, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai yokaga na njibe ya mītheeche itatū īrī guoko-inī. ¹⁴ Yaikagia njibe iyo nyūngū-inī ya kīgera, kana thaburia-inī, kana gīteng’ū-inī, kana nyūngū-inī ya rīūmba, nake mūthīnjīri-Ngai akeyoera o kīria gīothe njibe īngīarutire. Ūguo nīguo meekaga andū othe a Isiraeli arīa mookaga Shilo. ¹⁵ Na o na mbere ya maguta gūcinwo-rī, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai nīyokaga na ikeera mūdū ūrīa ūraruta igongona atīrī, “He mūthīnjīri-Ngai nyama imwe ahīhie; ndegwītīkīra nyama nduge kuuma kūrī we, tiga o nyama njīthī.”*

¹⁶ Mūdū angīamwīre atīrī, “Reke maguta mambe macinwo, ūcooke woe kīria gīothe ūkwenda,” ndungata yacookagia atīrī, “Aca, nengera o ro rīu; kwaga ūguo, ndīmīoe na hinya.”

¹⁷ Wīhia ūcio wa aanake a Eli warī mūnene mūno maitho-inī ma Jehova, nīgukorwo nīmanyararaga magongona marīa andū maarutagīra Jehova.

¹⁸ Nowe Samuēli aatungataga mbere ya Jehova arī o mwana mūnini, ehumbīte ebodi ya gatani. ¹⁹ O mwaka nyina nīamūtumagīra gakanjū, akamūtwarīra rīria megūthīi na mūthuuriwe kūruta igongona rīa mwaka o mwaka. ²⁰ Eli nīarathimaga Elikana na mūtumia wake, akoiga atīrī, “Jehova arokūhe ciana na mūdū-wa-nja ūyū icooke ithenya rīa mwana ūyū aahooete, na agīcooka kūmūheana harī Jehova.” Nao magacooka makainūka kwao mūcīi. ²¹ Nake Jehova akīguīra Hana tha; akīgīa nda agīciara aanake atatū na airītu eerī. Nake mwana ūcio ti Samuēli agīkūrīra hau mbere ya Jehova.

²² Na rīrī, Eli aarī mūkūrū mūno, na nīaiguaga maūdū mothe marīa ariū ake meekaga Isiraeli guothe, na ūrīa maakomaga na andū-a-nja arīa maatungataga itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ²³ Nī ūndū ūcio akīmooria atīrī, “Nī kīi gītūmaga mwīke maūdū ta maya? Nīndiraigua kuuma kūrī andū othe ūhoru wa ciiko ici cianyu cia waganu. ²⁴ Aca, ariū akwa; ūhoru ūrīa ndīraigua ūkīhunja gatagatī ka andū a Jehova ti mwega. ²⁵ Mūdū angīhīria mūdū ūrīa ūngī-rī, Ngai no amateithūrane; no mūdū angīhīria Jehova-rī, nūū ūngīmūthaitanīrīra?” No rīrī, aanake ake matiigana kīigua magīkaanio nī ithe wao, nīgukorwo Jehova nīatuīte nīekūmooraga.

* 2:15 Kūringana na watho, maguta hamwe na nyama cia maguta ciacinagīrwo igūrū wa kīgongona (Alaw 3:16; 4:8-10).

²⁶ Nake mwana ūcio ti Samūeli agĩkūra, akĩnenehaga, akiendagwo nĩ Jehova o na andũ.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Nyũmba ya Eli

²⁷ Na rĩrĩ, mündũ wa Ngai niokire kũrĩ Eli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ūũ: ‘Githĩ nĩ ndieguũrĩire nyũmba ya thoguo rĩrĩa maarĩ Misiri watho-inĩ wa Firaũnĩ?’ ²⁸ Ndathuurire thoguo kuuma mihĩrĩga-inĩ yothē ya Isiraeli atuĩke mũthĩnjĩrĩ-Ngai wakwa, aambatage kigongona-inĩ gĩakwa, na acinage ūbumba, na ehumbage ebodi arĩ mbere yakwa. Ningĩ nĩndaheire nyũmba ya thoguo indo iria ciothe irutagwo nĩ andũ a Isiraeli cia maruta cia gũcinwo na mwaki. ²⁹ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũnyarare igongona rĩakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo irĩ cia gĩkaro gĩakwa? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ūtĩre ariũ aku kũngĩra, mwĩnoragie na icunjĩ iria njega cia iruta o rĩothe rĩrĩa ndutagĩrwo nĩ andũ akwa a Isiraeli?’

³⁰ “Tondũ wa ūguo-rĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigĩte atĩrĩ, ‘Nĩderaniire atĩ nyũmba yaku na nyũmba ya thoguo niĩgũtũũra indungatagĩra nginya tene.’ No rĩu Jehova oigĩte atĩrĩ, ‘Ūndũ ūcio ūrondaihirĩria! Ariĩ mandĩte nĩndĩrĩmatĩaga, no ariĩ maamenete nĩmarĩmenagwo. ³¹ Hĩndĩ nĩroka rĩrĩa ngaaniina hinya waku na niĩne hinya wa andũ a nyũmba ya thoguo, nĩgeetha gũtikanakorwo na mündũ mũkũrũ thĩĩnĩ wa nyũmba yaku, ³² nawe nĩũkona mĩnyamaro gĩkaro-inĩ gĩakwa. O na gũtũika ūndũ mwega nĩũgeekwo Isiraeli, thĩĩnĩ wa nyũmba yaku gũtĩrĩ hĩndĩ gũgaakorwo mündũ mũkũrũ. ³³ O mündũ waku ūria itakeheria kigongona-inĩ gĩakwa-rĩ, agaatiĩgĩo no geetha agĩtue mĩtumumu na maithori, na aigũithagie ngoro yaku kĩa, nacio njaro ciaku ciothe irĩkuuga o rĩrĩa ciatũika andũ agima.

³⁴ “‘Naguo ūndũ ūria ūkũhaana kũrĩ ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, ūgaatũika kĩmenyithia kũrĩ wee na ariũ aku, o eerĩ magaaakua mũthenya ūmwe. ³⁵ Na nĩ nĩngethuurĩra mũthĩnjĩrĩ-Ngai mwĩhokeku, ūria ūgeekaga kũringana na ūndũ ūria ūrĩ ngoro-inĩ na meciĩria-inĩ makwa. Nĩngahaanda nyũmba yake itũũre irũmĩte, nake nĩagatungataga mbere ya ūria wakwa mũtĩrĩre maguta hĩndĩ ciothe. ³⁶ Ningĩ mündũ wothē ūria ūgaatigara wa nyũmba yaku, nĩagooka amũinamĩrĩre nĩ ūndũ wa gĩcunjĩ kia betha na kenĩ komũ ka mũgate, amũthaithe amwĩre atĩrĩ, ‘Ta he wĩra ūmwe wa ūthĩnjĩrĩ-Ngai nĩguo nyonage gĩa kũria.’”

3

Jehova gwĩta Samūeli

¹ Nake mwana ūcio ti Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arĩ harĩ Eli. Matukũ-inĩ macio kiugo kĩa Jehova gĩtiaiguagwo kaingĩ, na gũtioneke cioneke kaingĩ.

² Ūtukũ ūmwe Eli, ūria maitho make maambĩrĩire kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o harĩa aamenyerete. ³ Tawa wa Ngai ndwahorete, * nake Samūeli aakomete kũu thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, harĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩarĩ. ⁴ Hĩndĩ iyo Jehova agĩĩta Samūeli.

Samūeli agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ūyũ haha.” ⁵ Nake agĩteng’era kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ūyũ haha.”

No Eli akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩitanĩte; cooka ūgakome.” Nĩ ūndũ ūcio Samūeli agĩthĩi agĩkoma.

⁶ Jehova agĩĩtana rĩngĩ, “Samūeli!” Nake Samūeli agĩũkĩra, agĩthĩi kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ūyũ haha.”

Eli akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, nĩ ndĩitanĩte; cooka ūgakome.”

⁷ Hĩndĩ iyo Samūeli ndaakoretwo amenyete Jehova, kana akaguũrĩrio kiugo kĩa Jehova.

⁸ Jehova nĩetire Samūeli riita rĩa gatātũ, nake Samūeli agĩũkĩra agĩthĩi kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ūyũ haha.”

Nake Eli akĩmenya atĩ nĩ Jehova wetaga mwana ūcio. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio Eli akĩĩra Samūeli atĩrĩ, “Thĩi ūgakome, na wona aagwĩta uuge atĩrĩ, ‘Jehova, aria, nĩ ūndũ ndungata yaku nĩthĩkĩrĩire.’” Nĩ ūndũ ūcio Samūeli agĩthĩi, na agĩkoma harĩa aakomaga.

¹⁰ Nake Jehova agĩũka akĩrũgama hau, agĩĩtana o ta mahinda macio mangĩ atĩrĩ, “Samūeli! Samūeli!”

Nake Samūeli akiuga atĩrĩ, “Aria, nĩ ūndũ ndungata yaku nĩthĩkĩrĩire.”

¹¹ Nake Jehova akĩĩra Samūeli atĩrĩ, “Rora, nĩ ndĩ hakuĩ gwĩka ūndũ thĩĩnĩ wa Isiraeli ūria ūgaatũma matũ ma mündũ o wothē ūria ūkaũigua mararake. ¹² Hĩndĩ iyo maũndũ marĩa mothe ndoigire ma gũũkĩrĩa Eli na nyũmba yake nĩngamahingia kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia. ¹³ Nĩgũkorwo nĩndamwĩrĩre nĩngatũira nyũmba yake ciira nginya tene nĩ ūndũ wa mehia marĩa we oĩ ūhoru wamo; ariũ ake nĩmetuire andũ a kũmeneka, nake akĩremwo nĩ kũmakaaania. ¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio nĩndehĩtĩre igũrũ rĩa nyũmba ya Eli ngiuga atĩrĩ, ‘Waganu wa nyũmba ya Eli ndũrĩ hĩndĩ ūkaahoroherio na igongona kana iruta.’”

¹⁵ Samūeli agĩkoma o nginya rũciĩnĩ, na okĩra akĩhingĩra mĩrango ya nyũmba ya Jehova. Nĩetigagĩra kwĩra Eli ūhoru wa kĩoneki kũu, ¹⁶ no Eli akĩmwĩta, akiuga atĩrĩ, “Samūeli, mũrũ wakwa.”

Nake Samūeli agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ūyũ haha.”

¹⁷ Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūrĩkũ ūcio Jehova arakwĩrĩre? Ndũkae kũũhitha ūndũ ūcio. Ngai arogwĩka ūndũ mũũru makĩria, ūngũhitha ūndũ o na ūmwe ūria arakwĩrĩre.” ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio Samūeli akĩmwĩra maũndũ mothe, na ndaamũhithire ūndũ o na ūmwe. Eli agĩcookia akiuga atĩrĩ, “Ūcio nĩ Jehova; nĩke ūndũ ūria ekuona wagĩrĩre maitho-inĩ make.”

¹⁹ Jehova nĩakoragwo hamwe na Samūeli o ūria aakũraga, na ndaarekire kiugo o na kĩmwe gĩake kũrĩre thĩ. ²⁰ Nakuo Isiraeli guothe kuuma Dani nginya Birishiba magikũũrana atĩ Samūeli aarĩ mũthũure atuĩke

* 3:3 Tawa wa thahabu ūria waigagwo Handũ-haria-Hatheru waakanaga ūtukũ wothē (Thaam 27:20-21; 30:7-8). Samūeli eetirwo mathaa ma rũciĩnĩ gũtakĩite.

münabii wa Jehova. ²¹ Nake Jehova agithii na mbere kuonekana kuu Shilo, na kuu nikuo eguüririe kûri Samuéli na undû wa kiugo giake.

4

Nakio kiugo gĩa Samuéli gĩgĩkinya Isiraeli guothe.

Afilisti Gûtaha Ithandûkû rĩa Kĩrikanĩro

¹ 20 Na rĩrĩ, andû a Isiraeli nĩmoimagarire makarũe na Afilisti. Andû a Isiraeli makĩamba hema ciao kuu Ebeni-Ezeri, nao Afilisti makĩamba ciao kuu Afeku. ² Afilisti magĩtũma ita rĩao rĩgacemanie na Isiraeli, na o ũria mbaara yathiiaga na mbere-rĩ, noguo Isiraeli maahootagwo nĩ Afilisti, aĩa mooragire andû ta 4,000 kuu maarũagĩra. ³ Rĩrĩa mbũtũ ciacookire kambĩ-inĩ-rĩ, athuuri a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Jehova atũma tũhootwo nĩ Afilisti ũmũthĩ nĩkĩ? Nĩ tũgũrei ithandûkû rĩa Kĩrikanĩro kĩa Jehova kuuma Shilo, nĩgeetha tũthĩ narĩo rĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ.”

⁴ Nĩ undũ ũcio andũ acio magĩtũma andũ kuu Shilo, nao makĩrehe ithandûkû rĩa Kĩrikanĩro kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũria ũikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi. Nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, maarĩ hamwe na ithandûkû rĩu rĩa Kĩrikanĩro kĩa Ngai.

⁵ Rĩrĩa ithandûkû rĩa Kĩrikanĩro kĩa Jehova rĩakinyire kambĩ-inĩ-rĩ, andũ a Isiraeli othe makiugĩrĩria na mĩgambo mũnene o nginya thĩ ikĩnaina. ⁶ Na rĩrĩa Afilisti maaigũire mbugĩrĩrio iyo makĩũrania atĩrĩ, “Mbugĩrĩrio iyo irĩ kambĩ-inĩ ya Ahibirania nĩ ya kĩĩ?”

Hĩndĩ rĩa maamenyire atĩ nĩ ithandûkû rĩa Jehova rĩakinyire kambĩ-inĩ-rĩ, ⁷ Afilisti magĩtũgĩra makiuga atĩrĩ, “Ngai nĩyũkite kambĩ-inĩ, ithuĩ tũrĩ thĩĩna-inĩ! Gũtĩrĩ kuoneka undũ ta ũyũ mbere ĩno. ⁸ Wũĩ-ĩiya-witũ-ĩ! Nũũ ũgũtũhonokia moko-inĩ ma ngai ici irĩ hinya ũũ? Ici nĩcio ngai irĩa ciahũũire andũ a Misirĩ na mĩthiro ya mĩthemba yotho werũ-inĩ. ⁹ Mwĩyũmĩrĩriei, Afilisti aya! Tuĩkai arũme ki, kana mũtuo ngombo cia Ahibirania, ta ũria matũire marĩ ngombo cianyu. Tuĩkai arũme ki, na mũrũe!”

¹⁰ Nĩ undũ ũcio Afilisti makĩrũa nao, na andũ a Isiraeli makĩhootwo, nake o mũndũ akĩũrĩra hema-inĩ yake. Nayo njũragano yarĩ nene mũno; thĩgari cia Isiraeli ngĩri mĩrongo itatũ irĩa ciathiaga na magũrũ ikiũragwo. ¹¹ Narĩo ithandûkû rĩa Ngai rĩgĩtahwo, nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, magĩkua.

Gĩkuũ kĩa Eli

¹² Mũthenya o ro ũcio Mũbenjamini ũmwe akĩhanyũka oimĩte mbaara-inĩ, agĩthĩ nginya Shilo, nguo ciake irĩ ndembũkanga na aarĩ na tĩrĩ mĩtwe. ¹³ Na rĩrĩa aakinyire-rĩ, agĩkora Eli aikariĩre gĩtĩ giake mũkĩra-inĩ wa njĩra, acũthĩrĩrie, tondũ ngoro yake yarĩ na guoya nĩ undũ wa ithandûkû rĩa Ngai. Hĩndĩ rĩa mũndũ ũcio aatoonyire itũũra-inĩ, na akiheana ũhoru ũria gwekĩkĩte-rĩ, itũũra riothe rĩgĩkayũrũka.

¹⁴ Rĩrĩa Eli aigũire mũkayũrũko ũcio akĩũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa inegene rĩu nĩ kĩĩ?”

Nake mũndũ ũcio agĩthĩ narua harĩ Eli, ¹⁵ ũria warĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na ĩnana, ũria maitho make moorĩte, akaagaga kuona. ¹⁶ Akĩrĩa Eli atĩrĩ, “No hĩndĩ ndooka nyumĩte mbaara-inĩ; ndooru kuuma kuo o ũmũthĩ.”

Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa gwĩkĩkire mũrũ wakwa?”

¹⁷ Mũndũ ũcio warehire ũhoru agĩcokia atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli nĩmoorĩre Afilisti, nayo mbũtũ ya ita nĩyũragĩtwo mũno. O na ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, nĩ akuũ, narĩo ithandûkû rĩa Ngai nĩĩtahe.”

¹⁸ Rĩrĩa aagwetire ithandûkû rĩa Ngai, Eli akĩgũa na ngara oimĩte gĩtĩ-inĩ giake hau mwena-inĩ wa kĩhingo. Ngingo yake ikiunika, agĩkua, nĩ undũ aarĩ mũndũ mũkũrũ na akaritũha. Aatongoretie Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁹ Mũtumia wa mũriũ wake Finehasi aarĩ na nda na aatigĩtie hanini aciare. Na rĩrĩa aagũire ũhoru ũcio wa atĩ ithandûkû rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo, na atĩ iciciarawe hamwe na mũthũuriwe nĩmakũite-rĩ, akĩnyĩtwo nĩ ruo rwa kũrũmwo na agĩciara, no agĩtoorio nĩ ruo rwa gũciara. ²⁰ Na rĩrĩa aakuaga, atumia aĩa maamũteithagĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũkua ngoro; nĩwaciara kahĩ.” No ndaacookĩrie undũ o na kana kũrũmbũia ũhoru o na ũrĩkũ.

²¹ Nake agĩtua kahĩ kau Ikabodu, akiuga atĩrĩ, “Rĩrĩ nĩweherete Isiraeli,” nĩ undũ wa ithandûkû rĩa Ngai gũtahwo, na gũkua gwa iciciarawe na mũthũuriwe. ²² Akiuga atĩrĩ, “Rĩrĩ nĩweherete ũkoima Isiraeli, nĩ undũ ithandûkû rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo.”

5

Ithandûkû rĩa Kĩrikanĩro rĩrĩ Ashidodi na Ekironi

¹ Na rĩrĩ, Afilisti maarĩkia gũtaha ithandûkû rĩa Ngai, makĩrĩruta kuu Ebeni-Ezeri, makĩrĩtwara Ashidodi. ² Magĩcokia magĩtwara ithandûkû rĩu thĩĩnĩ wa hekarũ ya ngai yao irĩa yetagwo Dagoni, na makĩrĩga rĩriganĩtie na Dagoni. ³ Rĩrĩa andũ a Ashidodi mookĩrĩre rũciĩnĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũite ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandûkû rĩa Jehova! Makĩoya Dagoni makĩmĩcokia handũ hayo. ⁴ No mookĩra rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũite ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandûkû rĩa Jehova! Mũtwe na moko mayo meerĩ nĩcioĩnikite, ikagũa hau hĩngĩro-inĩ ya mĩrango wa nyũmba; no mwĩrĩ wayo watigarĩte. ⁵ Nĩkĩo nginya ũmũthĩ gũtĩrĩ athĩnjĩrĩ-ngai a Dagoni kana andũ angĩ matoonyaga hekarũ ya Dagoni kuu Ashidodi magereire hĩngĩro-inĩ iyo ya mĩrango.

⁶ Nakuo guoko kwa Jehova gũkũmĩra andũ a Ashidodi na kũndũ kũrĩa kwariganĩtie nakuo; akĩmarehere mwanangĩko na akĩmahũũra na mĩrĩmũ ya mahũha. ⁷ Na rĩrĩa andũ a Ashidodi moonire ũria gwekĩka, makiuga atĩrĩ, “Ithandûkû rĩa ngai ya Isiraeli rĩtĩgũkara na ithuĩ gũkũ gwĩtũ, nĩgũkorwo guoko gwake

nīgūtūmūire mūno hamwe na ngai iitū Dagoni.”⁸ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti, makīmōoria atīrī, “Tūgwika atīa na ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli?”

Nao magīcookia atīrī, “Rekei ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīthaamīrio Gathu.” Nī ūndū ūcio magīthaamia ithandūkū rīu rīa Ngai wa Isiraeli.

⁹ No rīrī, maarīkia kūrīthaamīria kuo, guoko kwa Jehova gūgūkīrīra itūūra rīu inene, gūkīgīa kīmako kīnene. Akīhūūra andū a itūūra rīu inene, arīa ethī na arīa akūrū, akīmarehere mīrimū ya mahūha. ¹⁰ Nī ūndū ūcio magītūwara ithandūkū rīu rīa Ngai Ekironi.

Na rīrīa ithandūkū rīu rīatoonyaga Ekironi-rī, andū a Ekironi makīanīrīra na mūgambo makiuga atīrī, “Nīmaarehe ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli gūkū gwitū nīguo matūūrage ithuī hamwe na andū aitū.” ¹¹ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti makīmēera atīrī, “Cookiai ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīehere gūkū; nīrīcookio kūrīa riumite kana rītūūrage hamwe na andū aitū.” Nīgūkorwo gīkuū nīkīaiyūrītīe itūūra rīu inene kīmako; guoko kwa Ngai nī kwarūmūire mūno. ¹² Nao arīa mataakuire makīhūurwo na mīrimū ya mahūha, nakīo kīrīro gīa itūūra rīu inene gīgīkīnya o igūrū kwa Ngai.

6

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro Gūcookio Isiraeli

¹ Na rīrī, ithandūkū rīa Jehova rīarīkia gūikara būrūrī wa Afilisti mīeri mūgwanja-rī, ² Afilisti magītā athīnjīri-ngai na aragūrī, makīmōoria atīrī, “Tūgwika atīa na ithandūkū rīrī rīa Jehova? Twīrei ūrīa tūngīrīcookia kūrīa rīomite.” ³ Nao magīcookia atīrī, “Mūngīkorwo nī mūgūcookia ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli, mūtīkarīcookīe rīrī itheri, no ngīnya mūrītūme na kīndū gīa kūrutwo iruta rīa mahītīa. Hīndī iyo nīmūkaahona, na mūmenye kīrīa gītūmīte guoko gwake kwage kweherio igūrū rīanyu.”

⁴ Afilisti makīūra atīrī, “Nī iruta rīrīkū rīa mahītīa tūngīmīrutīra?”

Nao magīcookia atīrī, “Tūmīhiano tūtano twa thahabu tūhaana mahūha, na tūtano twa thahabu tūhaana tūbīa^{*} o ta ūrīa aathani a Afilisti maigana, nī ūndū inyuū na aathani anyu mūhūūrītwo na mūthiro mūthemba o ūmwe. ⁵ Thondekai tūmīhiano twa mahūha na twa tūbīa irīa irathūkīa būrūrī, na mūtīe ngai ya Isiraeli. No gūkorwo nīakeheria guoko gwake kuume igūrū rīanyu, o na igūrū rīa ngai cīanyu, o na būrūrī wanyu. ⁶ Nī kīi gītūmīte mūmie ngoro cīanyu ta ūrīa andū a Mīsiri na Fīraīnī meekire? Rīrīa aamahīnyīrīrīe-rī, gīthī matiarekeireire andū a Isiraeli nīguo mathīi?”

⁷ “Na rīrī, haarīrai ngāari njerū, na ng’ombe igīrī njaiirī itarī ciohwo icooki. Muohere ng’ombe icio ngāari-inī iyo, no mweherie njaū ciacio mūcīhingīre kiugū. ⁸ Oyai ithandūkū rīa Jehova mūrīgīrīre igūrū rīa ngāari, na mūge gathandūkū mwēna-inī wario na mūgekīre indo icio cia thahabu icio mūrāmīcookerīa irī cia iruta rīa mahītīa. Rekei rīthīi, ⁹ no mūikare mūrīrorete. Rīngīambata rīkīnye būrūrī warīo, rīerekeire Bethi-Shemeshu-rī, nīgūgatuīka atī nī Jehova ūtūrehereire mūtīno ūyū mūnene ūū. No kūngīkorwo tī ūguo, nītūkamenya atī ti guoko gwake gwatūhūūrīre, no nī ūndū watūkorire o ūguo.”

¹⁰ Nī ūndū ūcio magīka ūguo. Makīoya ng’ombe icio igīrī magīcioherera ngāari-inī, na makīhingīra njaū ciacio kiugū. ¹¹ Makīgīrīra ithandūkū rīa Jehova igūrū rīa ngāari, na hamwe narīo makīgīrīra gathandūkū karia kaarī na tūbīa tūu twa thahabu na tūmīhiano tūu twahaanaga mahūha. ¹² Nīngī ng’ombe icio ikīambata irūngīrīre irorete Bethi-Shemeshu, igīthīi na njīra yothe ikīanagia; itīakerūrīre na mwēna wa ūrio kana wa ūmotho. Nao aathani a Afilisti magīcīrūmīrīra o ngīnya mūhaka-inī wa Bethi-Shemeshu.

¹³ Hīndī iyo andū a Bethi-Shemeshu nī kūgetha maagethaga ngāno yao kīanda-inī, na rīrīa maatiirīre maitho makīona ithandūkū rīa Ngai, magīkena nīkūrīona. ¹⁴ Nayo ngāari igīkīnya mūgūnda-inī wa Joshua wa kūu Bethi-Shemeshu, nayo ikīrūgama hakuīh na ihiga inene. Andū acio magīatūranga mītī ya ngāari iyo, na makīrutīra Jehova ng’ombe icio igongona rīa njīno. ¹⁵ Nao Alawīi makīruta ithandūkū rīa Jehova hamwe na gathandūkū ka mīhiano iyo ya thahabu, makīmīgīrīra igūrū rīa ihiga rīu inene. Mūthenya ūcio andū a Bethi-Shemeshu[†] makīruta ng’ombe icio irī igongona rīa njīno harī Jehova. ¹⁶ Aathani acio atano a Afilisti makīionera maūdū macio mothe, na magīcooka Ekironi mūthenya o ro ūcio.

¹⁷ Ūno nīyo mīhiano ya mahūha ma thahabu irīa Afilisti maatūmīre irī igongona rīa mahītīa rīa kūrūtīrwo Jehova: Mūhiano o ūmwe warutagwo nī ūndū wa o itūūra: Ashidodi, na Gaza, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi. ¹⁸ Naguo mūigana wa mbīa cia thahabu waiganaga o ta matūūra ma Afilisti ma aathani acio atano, matūūra macio maairīgīrwo na thingo cia hīnya hamwe na tūtūūra twa būrūrī wao. Narīo ihiga rīu inene harīa maigīrīre ithandūkū rīa Jehova, nī mūira ngīnya ūmūthī rīrī kūu mūgūnda-inī ūcio wa Joshua wa kūu Bethi-Shemeshu.

¹⁹ No Ngai akīūruga andū amwe a kūu Bethi-Shemeshu, akīūruga andū mīrongo mūgwanja nī ūndū nīmarorire ithandūkū rīa Jehova thīnī. Andū makīrīra nī ūndū wa ihūūra rīu inene Jehova aamahūūrīte narīo, ²⁰ nao andū a Bethi-Shemeshu makīūra atīrī, “Nūū ūngīkīrūgama mbere ya Jehova, Ngai ūyū mūtheru? Ithandūkū rīkwbambatio kūrī ū rīoima haha?”

²¹ Nīngī magītūmana kūrī andū a Kiriathu-Jearimu, makīmēera atīrī, “Afilisti nīmacookia ithandūkū rīa Jehova. Ikūrūkai mūrīgīre mūrīambatie kwanyu.”

* 6:4 Afilisti maahūthagira indo ici kūhooreria ngai ciao.
meetikīrītīo gūkuua ithandūkū rīa kīrīkanīro (Gūcook 10:8).

† 6:15 Itūūra rīa Bethi-Shemeshu rīarī rīa Alawīi (Josh 21:16). Alawīi no-o

7

¹ Nĩ ùndũ ùcio andũ a Kiriathu-Jearimu magĩthĩ, makĩgĩra ithandũkũ rĩa Jehova, makĩrĩambatia. Makĩrĩtwara mũciĩ wa Abinadabu kĩrĩma-igũrũ, na makĩamũra mũriũ Eleazaru aikaragie ithandũkũ rĩa Jehova.*

Samuéli Kũhoota Afilisti kũu Mizipa

² Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro nĩrĩtaikarire Kiriathu-Jearimu ihinda iraaaya, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ũĩrĩ irĩ yothē, nao andũ othe a Isiraeli magĩcakaya na makĩrongooria Jehova. ³ Nake Samuéli akĩra nyũmba yothē ya Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩkorwo nĩmũgũcookerera Jehova na ngoro cianyu ciothe-rĩ, tiganai na ngai ng’eni na Maashitarothu, na mwĩneane kũrĩ Jehova, na mũmũtungatĩre o we wiki, nake nĩakamũkũra amũrute guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁴ Nĩ ùndũ ùcio andũ a Isiraeli magĩtigana na Mabaali na Maashitarothu, magĩtungatĩra Jehova o we wiki.

⁵ Nĩngĩ Samuéli akiuga atĩrĩ, “Cookanĩrĩraia Isiraeli othe kũu Mizipa, na nĩ nĩngamũthaitanĩra hari Jehova.” ⁶ Na rĩrĩa maagomanĩte kũu Mizipa, magĩtaha maaĩ makĩmaita mbere ya Jehova. Mũthenya ùcio makĩhinga kũria irio, na makĩumbũra mehia mao makĩugĩra kũu atĩrĩ, “Nĩ twihĩire Jehova.” Nake Samuéli nĩwe warĩ mũtongoria wa Isiraeli kũu Mizipa.

⁷ Rĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ Isiraeli maagomanĩte kũu Mizipa, aathani a Afilisti makĩambata magĩthĩ makamatharikire. Na rĩrĩa andũ a Isiraeli maaiguire ũhoru ùcio, makĩnyitwo nĩ guoya nĩ ùndũ wa Afilisti. ⁸ Makĩra Samuéli atĩrĩ, “Ndũgaatige gũkaira Jehova Ngai witũ nĩ ùndũ witũ, nĩgeetha atũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁹ Nake Samuéli akĩoya kagondũ koongaga na agĩkarutĩra Jehova igongona rĩa njino kari kagima o ro ũguo. Agĩkaira Jehova nĩ ùndũ wa Isiraeli, nake Jehova akĩmũcookeria ũhoru.

¹⁰ Na hĩndĩ rĩa Samuéli aarutaga igongona rĩa njino-rĩ, Afilisti magĩkuhĩrĩra nĩguo marũe na Isiraeli. No mũthenya ùcio Jehova akĩruruma na marurumĩ manene mũno ma gũũkĩrĩra Afilisti, na agĩtũma mamake mũno o nginya magĩtoorio mũno mbere ya andũ a Isiraeli. ¹¹ Nao andũ a Isiraeli makũma kũu Mizipa naihenya, magĩteng’eria Afilisti makĩmooragaga kũu njĩra-inĩ, makĩmakinyia mũhuro wa Bethi-Kari.

¹² Nĩngĩ Samuéli akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda gatagatĩ ka Mizipa na Shenĩ. Akĩrĩta Ebeni-Ezeri, akiuga atĩrĩ, “Nginyagia hau nĩ Jehova ũtũteithĩte.” ¹³ Nĩ ùndũ ùcio Afilisti magĩtoorio mũno na matiacookire gũtharikĩra bũrũri wa andũ a Isiraeli rĩngĩ.

Ihinda rĩothe rĩa Samuéli aatũũire muoyo, guoko kwa Jehova gwatũũire gũũkĩrĩre Afilisti. ¹⁴ Namo matũũra marĩa Afilisti maatahĩte kũrĩ Isiraeli kuuma Ekironi nginya Gathu magĩcookerera Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩkũũra bũrũri ũria wariganĩte na matũũra macio nague kuuma kũrĩ watho wa Afilisti. Na gũkĩgia thayũ gatagatĩ ka Isiraeli na Aamori.

¹⁵ Samuéli agĩthĩ na mbere gũtĩirĩra Isiraeli matukũ mothe ma muoyo wake.† ¹⁶ Mwaka o mwaka nĩathiũrũkaga kuuma Betheli nginya Giligali na Mizipa,‡ agatuithanagia andũ a Isiraeli ciira kũndũ guothe. ¹⁷ No nĩacookaga Rama hĩndĩ ciothe, kũria mũciĩ wake warĩ, o na kũu agatuithanagia ciira kũrĩ andũ a Isiraeli arĩ kũu. Nake agĩkaira Jehova kigongona kũu.

8

Isiraeli Gwĩtia Mũthamaki

¹ Rĩrĩa Samuéli aakũrire, nĩathuurire ariũ ake matũũke atĩirĩrĩ bũrũri wa Isiraeli. ² Mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Joeli, nake wa keeri eetagwo Abija, nao maatungataga kũu Bĩrĩshiba. ³ No rĩrĩ, ariũ ake matiathiire na mĩthĩre ta yake. Nĩmagarũrũkire makĩĩrĩrĩa ũtonga ũtarĩ wa ma, na makaamũkagĩra mahaki, na makooomagia kĩhooto.

⁴ Nĩ ùndũ ùcio athuuri othe a Isiraeli makĩũngana, magĩthĩ kũrĩ Samuéli o kũu Rama. ⁵ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũkũrũ, nao ariũ aku matirathĩ na mĩthĩre ta yaku; rĩu thũura mũthamaki atũtongoragie o ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.”

⁶ No rĩrĩa maamwĩre atĩrĩ, “Tũhe mũthamaki atũtongoragie.” Ùndũ ùcio ndwakenirie Samuéli; nĩ ùndũ ùcio akĩhooya Jehova. ⁷ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩkĩrĩra ũria wothe andũ aya marakwĩra; tiwe mararega, no nĩ nĩ mararega ndũike mũthamaki wao. ⁸ O ta ũria matũũre mekaga ũguo kuuma mũthenya ũria ndamambatĩre ngĩmaruta bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ, makandiganĩra magatungatĩra ngai ingĩ, ũguo noguo maragwĩka. ⁹ Na rĩrĩ, kĩmathĩkĩrĩre; no ũmataare, ũtĩrĩthie na ũreke mamenye ũria mũthamaki ùcio ũkaamathamakagĩra ageekaga.”

¹⁰ Nake Samuéli akĩra andũ acio maamwĩtĩgia mũthamaki ũhoru wothe wa Jehova. ¹¹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki ũria ũkaamũthamakagĩra ageekaga: Nĩakoya ariũ anyu amatue a gĩtungataga na ngaari ciake cia ita, na mbarathi, na mahanyũkage mbere ya ngaari ciake cia ita. ¹² Amwe ao nĩakamatua aathani a thigari ngiri, na aathani a thigari mĩrongo itano, na ariũ angĩ marĩmage mĩgũnda yake na makamũgethara, o na angĩ mathondekage indo cia mbaara na cia ngaari ciake cia ita. ¹³ Nĩakoya airĩtu anyu amatue athondeki a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a mĩgate. ¹⁴ Nĩakoyaga mĩgũnda yanyu, na mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ya mĩtamaiyũ rĩa mĩega mũno amĩhe ndungata ciake. ¹⁵ Nĩakoyaga gĩcũnjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu na gĩa thabibũ cianyu akihe anene ake na ndungata ciake. ¹⁶ Ndungata cianyu

* 7:1 Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩtaikarire Bethi-Shemeshu nginya rĩrĩa Daudi aarĩtwarire Jerusalemu (2Sam 6:2-3). † 7:15 Samuéli aarĩ mũnabii (3:20) na mũtĩirĩrĩ bũrũri wa Isiraeli. ‡ 7:16 Matũũra ma Betheli, na Giligali, na Mizipa maarĩ rĩgongo rwa Benjaminĩ, na nĩkuo andũ maathiaga kũhoera (Josh 4:19).

cia arũme na cia andũ-a-nja, na ng'ombe cianyu iria njega na ndigiri nĩagacioya itũike cia kũmũrutagĩra wĩra. ¹⁷ Nĩakoyaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa mahiũ manyu, o na inyuĩ ene nĩ mũgaatũika ngombo ciake. ¹⁸ Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, nĩmũgakaya nĩ undũ wa mũthamaki ũcio mwĩthuurĩre, nake Jehova ndarĩ undũ akaamũcookeria mũthenya ũcio."

¹⁹ No andũ acio makĩrega gũthĩkĩrĩria Samuéli makiuga atĩrĩ, "Aca! Ithuĩ tũkwenda mũthamaki wa gũtũhamakagĩra. ²⁰ Ningĩ tũtũke ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, tũrĩ na mũthamaki wa gũtũtongoragia na wa gũthĩiaga mbere iitũ na wa kũrũaga mbaara ciitũ."

²¹ Rĩria Samuéli aigũire ũhoro ũria wothe andũ acio moigire-rĩ, akĩũcookeria mbere ya Jehova. ²² Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, "Maigue, ũmahe mũthamaki."

Nake Samuéli akĩũra andũ a Isiraeli atĩrĩ, "O mũndũ nĩacooke itũũra-inĩ rĩake."

9

Samuéli Gũtĩrĩria Saũlũ Maguta

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwari Mũbenjamini ũmwe, mũndũ wari igweta wetagwo Kishu mũrũ wa Abieli, mũrũ wa Zeroru, mũrũ wa Bekorathu, mũrũ wa Afia wa Benjamini. ² Mũndũ ũcio aarĩ na mũrũ wetagwo Saũlũ, mwanake kũrorerwa na gũtĩrĩ ũngĩ mangĩagananĩrio nake harĩ andũ a Isiraeli, nake aarĩ mũraihu gũkĩra andũ arĩa angĩ othe, kuuma ciande ciake gũthĩrĩ na igũrũ akĩrĩte andũ arĩa angĩ othe.

³ Na rĩrĩ, ndigiri cia Kishu, ithe wa Saũlũ, ikĩũra, nake Kishu akĩũra mũrũ Saũlũ atĩrĩ, "Oya ndungata ĩmwe mũthĩrĩ nayo mũgacarie ndigiri." ⁴ Nĩ undũ ũcio akĩhĩtũkĩra bũrũrĩ ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu na bũrũrĩ wa Shalisha, no matiacionire. Magĩthĩrĩ o na mbere magĩkinya rũgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio itiarĩ kũu. Agĩcooka akĩgera rũgongo rwa Benjamini, no matiacionire.

⁵ Rĩria maakinyire rũgongo rwa Zufu, Saũlũ akĩũra ndungata ĩria aarĩ nayo atĩrĩ, "Ūka, reke tũhũndũke; baba ahota gũtiga gwĩciĩria ũhoro wa ndigiri ambĩrĩrie gũtũmakĩra."

⁶ No ndungata ĩgĩcookia atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, itũũra-inĩ rĩrĩrĩ nĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai; na nĩ mũtĩie mũno, na ũria wothe oigaga nĩũhingaga. Nĩtũthĩrĩ kuo o rĩu. Hihi no atwĩrĩre kũria tũngĩcionaa."

⁷ Saũlũ akĩra ndungata yake atĩrĩ, "Tũngĩthĩrĩ-rĩ, nĩ kĩrĩ tũngĩhe mũndũ ũcio? Irio nĩ thiru makũnia-inĩ maitũ. Tũtĩrĩ na kĩheo gĩa gũtwarĩra mũndũ wa Ngai. Nĩ kĩrĩ tũrĩ nakĩo?"

⁸ Ndungata ĩyo ikĩmũcookeria o rĩngĩ, ikiuga atĩrĩ, "Atĩrĩrĩ, ndĩ na gĩcunjĩ gĩa kana gĩa cekeri ya betha.* Nĩngũmĩhe mũndũ wa Ngai nĩgeetha atwĩrĩre kũria tũngĩcionaa." ⁹ (Tene thĩĩnĩ wa Isiraeli, mũndũ angĩathiire kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Ngai, oigaga atĩrĩ, "Ūka, tũthĩrĩ kũrĩ muoni-maũndũ," nĩ undũ ũria wĩtagwo mũnabĩ matukũ maya hĩndĩ ĩyo eetagwo muoni-maũndũ.)

¹⁰ Saũlũ akĩũra ndungata yake atĩrĩ, "Nĩ wega, nĩ tũgĩthĩrĩ." Nĩ undũ ũcio magĩthĩrĩ merekeire itũũra rĩria mũndũ ũcio wa Ngai aarĩ.

¹¹ Na rĩria maambataga kĩrĩma marorete itũũra-inĩ, magĩcemanĩa na airĩtu amwe magĩthĩrĩ gũtaha maai, makĩmooria atĩrĩ, "Mũndũ ũria muoni-maũndũ arĩ gũkũ?"

¹² Nao magĩcookia atĩrĩ, "Ekua, arĩ hau mbere yanyu. Hiũhai, ooka itũũra-inĩ riitũ o ũmũthĩrĩ, nĩ undũ andũ marĩ na igongona rĩkũrutĩrwo handũ harĩa hatũũgĩru. ¹³ O mwarĩkia gũtoonya itũũra-rĩ, nĩmũkũmuona atanambata handũ hau hatũũgĩru kũria.† Andũ matingĩambĩrĩria kũria nginya arĩkinya, tondũ no nginya arathime igongona; thuutha-inĩ arĩa metĩtuo marĩe. Rĩu ambatai; ihĩnda rĩrĩrĩ nĩrĩo mũngĩmuona."

¹⁴ Nao makĩambata itũũra-inĩ, na rĩria maatoonyaga kuo-rĩ, makĩona Samuéli agĩũka na kũrĩ o akĩambata athĩrĩ handũ harĩa hatũũgĩru.

¹⁵ Na mũthenya ũmwe mbere ya Saũlũ gũũka-rĩ, Jehova nĩaguũrĩrie Samuéli undũ ũyũ akamwĩra atĩrĩ, ¹⁶ "Rũciũ ihĩnda ta rĩrĩ nĩngagũtũmĩra mũndũ kuuma bũrũrĩ wa Benjamini. Mũtĩrĩrie maguta atũike mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli; nĩagakũũra andũ akwa kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti. Nĩndorete andũ akwa, nĩ undũ kĩrĩro kĩa nĩkinginyĩre."

¹⁷ Hĩndĩ ĩria Samuéli onire Saũlũ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, "Ūyũ nĩwe mũndũ ũria ndĩrakwĩrĩre ũhoro wake; nĩwe ũgaatha andũ akwa."

¹⁸ Saũlũ agĩkuhĩrĩria Samuéli hau itoonyero-inĩ rĩa itũũra, akĩmũũria atĩrĩ, "Ndagũthaita no ũnjĩrĩre harĩa nyũmba ya muoni-maũndũ ĩrĩ?"

¹⁹ Nake Samuéli agĩcookia atĩrĩ, "Nĩrĩ nĩ nĩrĩ muoni-maũndũ. Ambata, ũthĩrĩ mbere yakwa nginya handũ harĩa hatũũgĩru, nĩgũkorwo ũmũthĩrĩ nĩũkũrĩanĩra na nĩrĩ, na rũciĩnĩ nĩngakũrekereria ũthĩrĩ, na ngwĩre maũndũ mothe marĩa me ngoro-inĩ yaku. ²⁰ Ha ũhoro wa ndigiri iria wateire mũthenya ĩtatũ mĩhĩtũku-rĩ, ndũkamake nĩ undũ wacio; nĩrĩkĩtie kuoneka. Na nĩ kũrĩ ũ wendĩ wothe wa Isiraeli werekeirio, angĩkorwo ti kũrĩ wee na nyũmba ya thoguo yotho?"

²¹ Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, "Gĩthĩrĩ ndĩkĩrĩ Mũbenjamini, kuuma mũhĩrĩga ũria mũnĩnĩ wa Isiraeli? Anga mbarĩ iitũ tiyo nĩnĩ gũkĩra mbarĩ iria ingĩ cia mũhĩrĩga wa Benjamini? Nĩ kĩrĩ gĩgũtũma ũnjĩre undũ ta ũcio?"

²² Ningĩ Samuéli akĩrehe Saũlũ na ndungata yake, akĩmatoonyia nyũmba ĩria yariagĩrwo, na akĩmaikaria thĩrĩ handũ ha andũ arĩa atĩku arĩa meetĩtuo; nao othe maarĩ ta andũ mĩrongo ĩtatũ. ²³ Samuéli akĩũra ũria warugaga atĩrĩ, "Rehe gĩcunjĩ kĩa nyama kĩa ngũnengerire, kĩa ngwĩrĩre ũge handũ mwanya."

²⁴ Nake ũcio warugaga akĩoya kũgũrũ kũu na kĩa kĩa kũgũrũ-inĩ, agĩkũga mbere ya Saũlũ. Samuéli akĩmwĩra atĩrĩ, "Gĩkĩ nĩkio ũragĩrwo. Rĩa, tondũ nĩwe ũkũgĩrwo nĩ undũ wa ihĩnda rĩrĩrĩ, kuuma hĩndĩ ĩria ndoigire atĩrĩ, "Nĩnjĩtite ageni." Nake Saũlũ akĩrĩanĩra na Samuéli mũthenya ũcio.

* 9:8 nĩ ta giramu 3 † 9:13 Magongona-inĩ mamwe nĩ gwakoragwo na ndĩa.

²⁵ Maikūrūka kuuma handū hau hatūūgīru na maakinya itūūra-inī-rī, Samuéli akīaranīria na Saūlū marī nyūmba igūrū. ²⁶ Nao makīrooka gūūkira rūciinī tene, nake Samuéli agīta Saūlū kūu nyūmba igūrū akīmīwīra atīrī, “Ūkīra wīhaarīrie na nīngūkūrekereria ūthīi.” Hīndī īria Saūlū ehaarīrie, we hamwe na Samuéli makīuma nja. ²⁷ Hīndī īria maikūrūkaga makīnye mūthia wa itūūra-rī, Samuéli akīra Saūlū atīrī, “īra ndungata īno īthiāge mbere iitū, no wee ūtithie hanini ngūhe ndūmīrīri ya Ngai.” Nayo ndungata īgīka o ūguo.

10

¹ Ningī Samuéli akīoya kīnandū kīa maguta, akīmaitīrīria Saūlū mūtwe, na akīmūmumunya, akīmīwīra atīrī, “Githī Jehova ndagūtīrīrie maguta ūtūike mūtongoria wa igai riāke? ² Ūmūthī twatigana, nīūgēcēmanīa na andū eerī hakuhi na mbīria ya Rakeli, kūu Zeliza mūhaka-inī wa Benjamini. Nīmarīkwīra atīrī, ‘Ndigiri iria wathiire gūcaria-rī, nīcīonekete. Na rīu thoguo nīatīgīte gwīciirīa ūhoro wacio na nīamakīte nī ūndū waku. Aroria atīrī, ‘Ngwīka atīa nī ūndū wa mūrū wakwa?’”

³ Ningī kuuma kūu nūgūthīi na mbere ūkīnye mūtī-inī ūria mūnene wa Taboru. Nīūgēcēmanīa na andū atatū makīambata mathīi kūu Betheli kūrī Ngai. Ūmwe arīkorwo akuūite tūūri tūtātū, ūria ūngī mīgate ītatū, na ūria ūngī mondo ya ndibe. ⁴ Nao makūgeithie na makūhe mīgate īrī, īria ūriamūkīra kuuma kūrī o.

⁵ “Thuutha ūcio ūthīi ngīnya Gībea ya Ngai, kūrīa kūrī kambī ya Afīlisti ya arangīri. Na wakuhīrīria itūūra rīu-rī, nīūgēcēmanīa na mūtongoro wa gīkundi kīa anabīi maikūrūkīte makīuma handū hau hatūūgīru marī na inanda cia kīnūbi, na tūhembe, na mītūrīrū, na inanda cia mūgeeto ikīgambio mbere yao, na nīmegūkorwo makīratha mohoro. ⁶ Roho wa Jehova nīegūūka igūrū riaku na hīnya, na nīūkūratha mohoro hamwe nao; nawe nīūkūgarūrwo ūtūike mūdū ūngī. ⁷ Marūūri macio maarīkia kūhingio-rī, īka o ūria guoko gwaku kūngīhota gwīka, nīgūkorwo Ngai arī hamwe nawe.

⁸ “Ikūrūka mbere yakwa ngīnya Gīlīgali. Ti-itherū nīngaikūrūka njūke kūrī we ndute magongona ma njino na maruta ma ūguano. No no ngīnya weterere mīthenya mūgwanja ngīnya njūke harī we ngwīre ūria wagīrīrwo nī gwīka.”

Saūlū gūtūuo Mūthamaki

⁹ Na rīria Saūlū aahūdūkaga matigane na Samuéli-rī, Ngai akīgarūra ngoro ya Saūlū, namo marūūri macio mothe makīhingio mūthenya o ro ūcio. ¹⁰ Rīria maakīnyire Gībea-rī, mūtongoro wa anabīi ūkīmūtūnga; nake Roho wa Ngai agīka igūrū rīake na hīnya, agīturanīra nao, na akīratha mohoro. ¹¹ Rīria andū arīa othe maamūūi maamuonire akīratha mohoro me hamwe na anabīi, makīūranīa atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūyū wīkīkīte kūrī mūrū wa Kīshu? Kaī Saūlū atuīkīte wa thīritū ya anabīi?”

¹² Mūdū watūūruga kūu agīcookīa atīrī, “Nake ithe wao nūū?” Naguo ūndū ūcio ūgītūika ūndū ūngītūika thimo, gūkooragio atīrī, “Saūlū o nake nī wa gīkundi kīa anabīi?” ¹³ Thuutha wa Saūlū gūtiga kūratha mohoro, agīthīi handū hau hatūūgīru.

¹⁴ Hīndī īyo ithe mūnīni wa Saūlū akīūria Saūlū na ndungata yake atīrī, “Mūraarī kū?”

Nake agīcookīa atīrī, “Gwetha ndigiri, no rīria twaciagire tūgīthīi kūrī Samuēli.”

¹⁵ Ithe mūnīni wa Saūlū akiuga atīrī, “Njīra ūria Samuēli aakwīre.”

¹⁶ Saūlū agīcookīa atīrī, “Nīatwīrīre o wega atī ndigiri nīcīonekete.” No ndeerire ithe mūnīni ūria Samuēli aamwīrīre ūhoro ūkonīi ūthamaki.

¹⁷ Samuēli agītūmanīra andū a Isīraeli mongane harī Jehova kūu Mizīpa,* ¹⁸ akīmeera atīrī, “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isīraeli ekuuga: ‘Nī nī nī ndaarutire Isīraeli, ngīmambatia kuuma būrūri wa Mīsiri, na nī nī ndaamūkūūire kuuma watho-inī wa Mīsiri, na mothamaki-inī mothe marīa maamūhīnyagīrīria.’ ¹⁹ No rīrī, nīmūregete Ngai wanyu, ūria ūmūhonokagia kuuma kūrī mīnyamaro na mathīina manyu mothe, na mūkoiga atīrī, ‘Aca, tūhe mūthamaki atūthamakagīre.’ Nī ūndū ūcio rīu mwīneanei mbere ya Jehova ta ūria mīhīrīga yanyu na mbarī cīanyu itarīi.”

²⁰ Rīria Samuēli aarehīre mīhīrīga yothē ya Isīraeli hakuhi-rī, mūhīrīga wa Benjamini nīguo wathuurīrwo.

²¹ Ningī akīrehīthia mūhīrīga wa Benjamini hau mbere, mbarī o mbarī, na mbarī ya Matiri nīyo yathuurīrwo. Mūthia-inī Saūlū mūrū wa Kīshu agīthuurwo. No maamwetha matiigana kūmuona. ²² Nī ūndū ūcio magītūria ūhoro makīria harī Jehova, “Mūdū ūcio nīokīte gūkū?”

Nake Jehova akiuga atīrī, “ī, ehīthīte harīa indo cīgītwo.”

²³ Nao magīteng’era, makīmūgīra, na aarūgama gatagatī ka andū-rī, nīwe warī mūrīaihu gūkīra andū arīa angī othe. ²⁴ Samuēli akīra andū othe atīrī, “Nīmuona mūdū ūria Jehova athuurīte? Gūtīrī mūdū ūhaana take harī andū aya othe.”

Nao andū makīanīria makīuga atīrī, “Mūthamaki arotūūra ihīnda irāaya!”

²⁵ Samuēli agītaarīria andū mawatho ma ūthamaki. Nake akīmaandika gīkūnjo-inī akīmaiga mbere ya Jehova. Ningī Samuēli akīra andū mathīi, o mūdū gwake mūcīi.

²⁶ Saūlū o nake agīthīi gwake mūcīi kūu Gībea, oimagarītio nī andū njamba arīa ngoro ciao cīahūtīto nī Ngai. ²⁷ No andū amwe a thogothogo makīuga atīrī, “Mūdū ūyū aahota atīa gūtūhonokīa?” Makīmūnarara na matiigana kūmūrehera iheo. Nowe Saūlū agīkīrīra kī.

* 10:17 Mizīpa nīkūo andū maacēmanīa kwārīria maūdū ma bata.

11

Saulū Kūhonokia Itūra-Inene rīa Jabeshi

¹ Na rīrī, Nahashu ūria Mūamoni niambatire agīthiī akīrigiicīria Jabeshi-Gileadi. Nao andū othe a Jabeshi makīmwīra atīrī, “Gīa na kīrīko kīa ūiguano, na ithuī nī tūrīgūtungatagīra.”

² Nowe Nahashu ūcio Mūamoni agīcookia atīrī, “Nītūkūgīa na kīrīko kīa ūiguano na inyuī mwetikīra ūndū ūyū ūmwe: atī ngūire riitho rīa ūrio rīa o mūdū wothe nīgeetha nyararithie andū a Isiraeli othe.”

³ Athuuri acio a Jabeshi makīmwīra atīrī, “Tūhe mīthenya mūgwanja nīguo tūtūme andū Isiraeli guothe, kūngīaga mūdū wa gūtūhonokia-rī, nītūkūwīneana kūrī we.”

⁴ Rīrīa andū acio matūmītwo maakinyire Gibeā gwa Saulū na makīheana ūhoro ūcio kūrī andū-rī, andū othe makīrīa maanīrīre. ⁵ Na rīrī, Saulū nīgūcooka aacookaga oimīte mīgūnda-inī, oimīte ndegwa ciake thuutha, akūria atīrī, “Kaī andū aya moonete ūru ūrīkū? Nī kī kīratūma marīre?” Nao magīcookera ūhoro ūcio makīmwīra ūria andū a Jabeshi moigīte.

⁶ Rīrīa Saulū aigūire ūhoro ūcio, Roho wa Ngai agīuka igūrū riake na hinya mūno, nake agīcinwo nī marakara. ⁷ Akīnyiita ndegwa igīrī, agīcītinangia icunji, na agītūma andū Isiraeli guothe nacio, makīanagīrīra atīrī, “Ūū nīguo ndegwa cia mūdū o wothe igwīkwō ūria ūtekūrūmīrīra Saulū na Samuēli.” Naguo guoya woimīte harī Jehova ūkīnyiita andū acio, nao makiumagara ta maarī o mūdū ūmwe. ⁸ Hīndī ūria Saulū aamatarire hamwe marī kūu Bezeki, andū a Isiraeli maarī andū ngiri magana matatū na andū a Juda ngiri mīrongo itatū.

⁹ Nao makīra andū acio maatūmītwo atīrī, “Ūrai andū acio a Jabeshi-Gileadi atīrī, ‘rūciū ihinda rīrīa rīua rīgaakorwo rīhiūhite, nīguo mūkaahonokia.’” Rīrīa andū acio maatūmītwo mathiire makīheana ūhoro ūcio kūrī andū a Jabeshi-rī, andū acio makīyūrwo nī gīkeno kīnene. ¹⁰ Nao makīra andū a Amoni atīrī, “Rūciū nītūkēneana kūrī inyuī, na inyuī no mūtūwike ūria wothe mūkoona kwagīrīre.”

¹¹ Mūthenya ūyū ūngī Saulū akīgayania ita riake akīga andū ikundi ithatū; na hīndī ya ituanīra rīa arangīrī rīa gūgīkīa makīhithūka kambī-inī ya Aamoni makīmooraga nginya rīrīa rīua riakoretwo rīhiūhite. Arīa maatigarire makīharaganio. Nī ūndū ūcio gūtīarī andū ao eerī maatigītwo me hamwe.

Saulū Gūkindīrwo atī nīwe Mūthamaki

¹² Andū acio magīcooka makīra Samuēli atīrī, “Nī a acio mooragia atīrī, ‘Saulū no atūthamakīre?’ Tūrehere andū acio tūmoorage.”

¹³ Nowe Saulū akiuga atīrī, “Gūtīrī mūdū o na ūū ūkūrragwo ūmūthī, nī ūndū mūthenya ūyū Jehova nīahonoketie Isiraeli.”

¹⁴ Hīndī ūyo Samuēli agīcooka akīra andū acio atīrī, “Ūkai, tūthīrī Giligali na tūrī kūu tūkindire ūthamaki.” ¹⁵ Nī ūndū ūcio andū othe magīthīrī Giligali na magīkindīra atī Saulū nīwe mūthamaki marī mbere ya Jehova. Nao marī kūu makīruta maruta ma ūiguano marī mbere ya Jehova, nake Saulū na andū othe a Isiraeli magīkūngūira na nīra nene.

12

Samuēli Kuugīra Andū Ūhoro

¹ Na rīrī, Samuēli akīra andū a Isiraeli othe atīrī, “Nīndīkītīe gūthīkīrīria ūria wothe mwanjīrīre, na nīndīmūthuuriire mūthamaki wa kūmūthamakagīra. ² Rīu mūrī na mūthamaki wa kūmūtongoria. Hakwa-rī, ndī mūkūrī na ngagia na mbuī, nao ariū akwa me hamwe na inyuī. Ngoretwo ndī mūtongoria wanyu kuuma ndī mwīthī nginya ūmūthī. ³ Nī nūngīrī haha. Rutai ūira wa kūnyuna mūtī mūrī mbere ya Jehova, na mūrī mbere ya mūdū ūyū wake ūtīrīrīro maguta. Nūū ndaanatunya ndegwa yake? Nūū ndaanatunya ndigiri yake? Nūū ndaanaheenia? Nūū ndaanahinyīrīria? Nī kūrī mūdū o na ū ndī ndaamūkīra ihaki nīguo nyune maithe nī ūndū warīo? Kūngīkorwo ndaneeka ūmwe wa maya-rī, nīngūmūcookeria.”

⁴ Nao magīcooka atīrī, “Ndūrī watūheenia kana ūgītūhinyīrīria; ndūrī woya kīndū kuuma guoko-inī kwa mūdū o na ūrīkū.”

⁵ Samuēli akīmeera atīrī, “Jehova nīwe mūira ūhoro-inī wanyu, o na mūdū ūyū aitīrīrie maguta nī mūira ūmūthī, atī gūtīrī ūndū o na ūmwe mūngīnjuukīra.”

Nao makiuga atīrī, “Ūi we nī mūira.”

⁶ Samuēli agīcooka akīra andū atīrī, “Jehova nīwe waamūrīre Musa na Harūni, na akīambatia maithe manyu ma tene kuuma būrūrī wa Misiri. ⁷ Na rīrī, ta rūgamai haha, tondū nīngūmūciirithia na ūira mbere ya Jehova nī ūndū wa maūndū ma ūthingu marīa Jehova anamwīkīra inyuī ene o na maithe manyu.

⁸ “Rīrīa ciana cia Jakubu ciathiire Misiri, nīmakāire Jehova amateithie, nake Jehova agītūma Musa na Harūni ariā maarutire maithe manyu ma tene kuuma būrūrī wa Misiri, makīmāthamīria kūdū gūkū.

⁹ “No nīmariganīrwo nī Jehova Ngai wao; nī ūndū ūcio nīameendirie guoko-inī gwa Sisera, mūnene wa mbūtū cia ita cia Hazoru, na moko-inī ma Afīlisti, na mūthamaki wa Moabi ūria warūire nao. ¹⁰ Nao magīkīra Jehova makiuga atīrī, ‘Nītūwīhītīe; nītūtiganīrie Jehova tūgatungatīra Mabaali na Maashitarothu. No rīu gītūhonokie kuuma moko-inī ma thū ciitū, na nītūrīgūtungatagīra.’” ¹¹ Jehova agīcooka agītūma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha, na Samuēli, na akīmūhonokia kuuma moko-inī ma thū cianyū mīena-inī yothē; nī ūndū ūcio mūtīgūtūra mūtārī na ūgwatī.

¹² “No hīndī ūria muonire atī Nahashu mūthamaki wa Amoni nīookaga kūmūhūira-rī, mūkīnjīra atīrī, ‘Aca, tūkwenda mūthamaki wa gūtūthamakagīra,’ o na gwatūka atī Jehova Ngai wanyu nīwe warī mūthamaki wanyu. ¹³ Rīu ūyū nīwe mūthamaki ūria mūthuuriite, o ūria mwetirie; onei, Jehova nīarūgamītīe

múthamaki amúthamakagíre. ¹⁴ Múngĩtigĩra Jehova, mùmútungatĩre, na mùmwatchĩkĩre, na mûtikaremere maathani make, na angĩkorwo inyuĩ na múthamaki úria úkúmúthamakĩra nímúrĩrúmagĩrĩra Jehova Ngai wanyu-rĩ, nĩ wega! ¹⁵ No múngĩaga gwatchĩkĩra Jehova, na muremere maathani make-rĩ, guoko gwake nígukamúũkĩrĩra ta úria guokĩrĩre maithe manyu.

¹⁶ “Na rĩrĩ, rúgamai muone úndũ úyũ múnene Jehova akirĩĩ gwĩka maithe-inĩ manyu! ¹⁷ Githĩ rĩu ti hĩndĩ ya magetha ma ngano? Nĩngũkaĩra Jehova atũme marurumĩ na mbura. Na inyuĩ nímũkamenya atĩ nĩ úndũ mũũru mwekire maithe-inĩ ma Jehova rĩrĩa mwetirie múthamaki.”

¹⁸ Nĩngĩ Samuéli agĩkaĩra Jehova, na mũthenya o ro úcio Jehova agítũma marurumĩ na mbura. Nĩ úndũ úcio andũ othe makĩmaka mũno nĩ úndũ wa Jehova na wa Samuéli.

¹⁹ Nao andũ acio othe makĩra Samuéli atĩrĩ, “Hooya Jehova Ngai waku nĩ úndũ wa ndungata ciaku nĩguo tũtigakue, nígũkorwo igũrũ rĩa mehia maitũ mothe nĩtuongereire úũru wa gwĩtia múthamaki.”

²⁰ Samuéli agĩcookia atĩrĩ, “Tigai gwtigĩra, inyuĩ nímwikĩte úũru úyũ wothe; no rĩrĩ, mûtikanahutatĩre Jehova, no tungatĩrai Jehova na ngoro cianyu ciothe. ²¹ Mûtikanagarũrũkĩre mĩhianano ya kũhooywo ya tũhũ. Ndingĩmũguna, o na ndingĩmũhonokia, nĩ úndũ nĩ ya tũhũ. ²² Nĩ úndũ wa rĩtwa rĩake inene, Jehova ndagatĩrika andũ ake, nĩ úndũ Jehova nĩakenirio nĩ kúmũtua andũ ake. ²³ No hakwa nĩ mwene-rĩ, ndĩroaga kwĩhĩria Jehova nĩ úndũ wa kwaga kúmũhoera. Na nĩngĩmũruta njĩra rĩa njega na njagĩrĩru. ²⁴ No mwitigagĩre Jehova na mùmútungatagĩre mũrĩ na wĩhokeku ngoro-inĩ cianyu ciothe; cũraniai maũndũ manene marĩa amwikĩre. ²⁵ No múngĩkorwo nímũkũrũmanĩrĩria gwĩkaga úũru-rĩ, inyuĩ hamwe na múthamaki wanyu nímũkaniinwo biũ.”

13

Samuéli Kũrũithia Saũlũ

¹ Na rĩrĩ, Saũlũ aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ rĩrĩa aatuĩkire múthamaki, na agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka mĩrongo ina na rĩrĩ.

² Saũlũ nĩathuurire andũ ngiri ithatũ kuuma Isiraeli; ngiri igĩrĩ magĩkara nake kũu Mikimashi na bũrũri úria úrĩ irĩma wa Betheli, nao andũ ngiri maarĩ na Jonathani kũu Gibeia ya Benjamini. Andũ arĩa angĩ akĩmeera mainũke kwao mĩcĩi.

³ Jonathani agĩtharĩkĩra irangĩro rĩa Afilisti kũu Geba, nao Afilisti makĩguu ũhoro úcio. Hĩndĩ iyo Saũlũ akĩhuhĩthia karumbeta bũrũri wothe, akiuga atĩrĩ, “Ahibirania nĩ maigwe!” ⁴ Nĩ úndũ úcio ũhoro úyũ úkĩguuo Isiraeli guothe, gũkũrwo atĩrĩ, “Saũlũ nĩatharĩkĩre irangĩro rĩa Afilisti, na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmatũkĩte kĩndũ kinungu harĩ Afilisti.” Nao andũ magĩtwo nĩguo mongane na Saũlũ kũu Giligali.

⁵ Nao Afilisti makĩũngana nĩguo marũe na andũ a Isiraeli, marĩ na ngaari cia ita ngiri ithatũ, na atwarithia a ngaari icio ngiri ithatũ, nacio thigari ciao ciarĩ nyingĩ ta múthanga úria úrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa. Nao makĩambata magĩthĩrĩ makĩamba hema ciao kũu Mikimashi, mwena wa irathĩro wa Bethi-Aveni. ⁶ Hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ maarĩ handũ hooru mũno, na ita rĩa nĩrĩahatĩrĩrio mũno, makĩĩthia ngurunga-inĩ na ihinga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga, na thĩĩnĩ wa marima, o na marima-inĩ ma maaĩ. ⁷ O na Ahibirania amwe nĩmaringire mũrĩmo wa Jorodani, magĩkinya bũrũri wa Gadi na Gileadi.

Saũlũ we mwene atagĩtwo Giligali, nacio mbũtũ ciothe cia ita irĩa ciarĩ hamwe nake nĩciainainaga nĩ guoya. ⁸ Nake agĩeterera mũthenya mũgwanga rĩa yatũtwo nĩ Samuéli; no Samuéli ndaigana gũũka Giligali, nao andũ a Saũlũ makĩambĩrĩria kũhurũnjũka. ⁹ Nĩ úndũ úcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ndeherai maruta ma igongona rĩa njino na maruta ma ũiguano.” Nake Saũlũ akĩruta igongona rĩa njino. ¹⁰ O rĩrĩa aarĩkirie kũruta igongona rĩu, Samuéli agĩkinya, nake Saũlũ agĩthĩrĩ kúmũtũnga amũgeithie.

¹¹ Samuéli akĩmũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa weka?”

Nake Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩrĩa nyonire atĩ andũ nĩmarahurũnjũka, nawe ndũnooka ihinda rĩrĩa rĩatũtwo, na atĩ Afilisti nĩmegwĩcookanagĩrĩria kũu Mikimashi-rĩ, ¹² ndeciiria atĩrĩ, ‘Rĩu Afilisti nĩmegũkĩrũka moke manjũkĩrĩre gũkũ Giligali, na ndithaithĩte Jehova nĩguo twitĩkĩrĩke nĩwe.’ Nĩ úndũ úcio ndaigua nĩnjagĩrĩrwo nĩkũruta igongona rĩa njino.”

¹³ Samuéli akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwikite úndũ wa úkĩgu. Ndũmenyereire rĩathani rĩrĩa Jehova Ngai waku aakũheire; korwo nĩwikite ũguo-rĩ, nĩangĩhaanda ũthamaki waku thĩĩnĩ wa Isiraeli útũũre tene na tene. ¹⁴ No rĩu ũthamaki waku ndũgĩtũũra; Jehova nĩacarĩtie mũndũ moimĩranĩtie ngoro, na akamũthuura atuĩke mũtongoria wa andũ ake, nĩ úndũ ndũmenyereire watho wa Jehova.”

¹⁵ Hĩndĩ iyo Samuéli akiuma Giligali akĩambata Gibeia ya Benjamini, nake Saũlũ agĩtara andũ arĩa aarĩ nao. Nao maarĩ ta andũ magana matandatĩ.

Isiraeli Matarĩ na Indo cia Mbaara

¹⁶ Saũlũ na mũrũu Jonathani na andũ arĩa maarĩ nao maikaraga Gibeia ya Benjamini, rĩrĩa Afilisti maambite hema ciao kũu Mikimashi. ¹⁷ Nacio ikundi cia atharĩkĩri ikiuma kambĩ-inĩ ya Afilisti irĩ ikundi ithatũ. Kĩmwe gĩkĩerekera mwena wa Ofara gũkuhĩ na Shuali, ¹⁸ kĩrĩa kĩngĩ gĩkĩerekera Bethi-Horoni, na gĩa gatatũ gĩkĩerekera mũhaka-inĩ úria ũng’etheire Kĩanda gĩa Zeboimu kĩrorete werũ-inĩ.

¹⁹ Gũtiarĩ mũturi ũngĩonekire bũrũri wothe wa Isiraeli, tondũ Afilisti moigĩte atĩrĩ, “Mangĩgĩa nake, Ahibirania no mathondeke hiũ cia njora na matimũ!” ²⁰ Nĩ úndũ úcio andũ othe a Isiraeli maikũrũkaga magathĩrĩ kũrĩ Afilisti, makanoorerwo hiũ ciao cia mĩraũ, na thururu, na mathanwa, na hiũ cia igetha.

²¹ Thogora wa kūnoora hiū cia mīraū na thururu warī ceki icunji igiri cia ithatū,* nague thogora wa kūnoora theci, na mathanwa, na kūrunga mīcengi warī ceki gicunji kīmwē gīa ithatū.†

²² Nī ūndū ūcio mūthenya wa mbaara gūtirī mūthigari o na ūmwe wa ariā maarī na Saūlū na Jonathani warī na rūhiū rwa njora kana itimū guoko-ini gwake;‡ Saūlū na mūriū Jonathani no-o maarī nacio.

Jonathani Gūtharikira Afilisti

²³ Na riri, gikundi gīa thigari cia Afilisti nīgīathiite nginya kīhunguro-ini kūu Mikimashi.

14

¹ Mūthenya ūmwe Jonathani mūrū wa Saūlū akīra mwanake ūriā wamūkuuagira indo cia mbaara atiri, “Ūka tūthii kambī-ini ya Afilisti mūrīmo ūriā ūngī.” No ndaigana kwīra ithe.

² Saūlū aikarite ndeere-ini cia Gibeā rungu rwa mūti wa mūkomamanga kūu Migironi. Nao andū ariā aari nao maarī ta andū magana matandatū, ³ ūmwe wao aari Ahija, ūriā wehumbite ebodi. Aari mūrū wa Ahitubu mūrū wa nyina na Ikabodu, mūrū wa Finehasi, ūriā mūrū wa Eli, mūthinjiri-Ngai wa Jehova kūu Shilo. Gūtiari mūdū wamenyete atī Jonathani nīathiite.

⁴ Mīena yeerī ya kīhunguro kīria Jonathani endaga gūkīrīra nīguo akinye irangiro-ini riā Afilisti nī haari na hurūrūka cia ihiga; imwe yetagwo Bozezi, na iriā ingi Senehe. ⁵ Hurūrūka imwe yari mwena wa gathigathini kūng’ethera Mikimashi, na iyo ingi yari gūthini kūng’ethera Geba.

⁶ Jonathani akīra mwanake ūcio wamūkuuagira indo cia mbaara atiri, “Ūka tūthii irangiro-ini riā andū acio mataruaga. Hihi no gūkorwo Jehova nīegwika ūndū nī ūndū witū. Gūtirī kindū kīngīgīria Jehova ahonokanie, andū marī aingi, kana marī anini.”

⁷ Mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmwiā atiri, “Ūka maūdū mothe marīa wiciirītie gwika, ūgīthii na mbere tondū nī ndi hamwe nawe maūdū-ini mothe.”

⁸ Jonathani akīmwiā atiri, “Ūka tūringe mūrīmo ūriā ūngī twerekeire harī andū acio tūmeonithie. ⁹ Mangitwiā atiri, ‘Etererai hau nginya tūke kūrī inyu,’ tūgūkara o hau tūri na tūtikwambata tūthii kūrī o. ¹⁰ No mangitwiā atiri, ‘Ambatai mūke kūrī ithui,’ tūkiambate, nī ūndū kīu nīkio gīgūtuika kīmenyithia giitū atī Jehova nīamaneanite moko-ini maitū.”

¹¹ Nao eerī makīonithania irangiro-ini riā Afilisti. Nao Afilisti makiuga atiri, “Hi, ta rorai! Ahibirania makūma marima-ini makurumite kūrīa marehithite.” ¹² Nao andū a irangiro-ini makīgūthūkīra Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara makīmeera atiri, “Ambatai mūke kūrī ithui na mūtirī ūndū mūtekuona.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīra mūkuui wake wa indo cia mbaara atiri, “Ambata, ūnyume thuutha; Jehova nīamaneanite guoko-ini gwa Israeli.”

¹³ Jonathani akīambata, agīthii akurumite, na mūkuui wake wa indo cia mbaara amuumite thuutha. Nao Afilisti makīgūa mbere ya Jonathani, nake mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmooraga ari thuutha wake.

¹⁴ Itharikira riu riā mbere riā Jonathani marī na mūkuui wake wa indo cia mbaara rioragire andū mīrongo tiri gacigo-ini ka nuthu ya ika.

Afilisti Kūhootwo nī Israeli

¹⁵ Hīndi iyo kīmake gikinyiita andū othe a ita, ariā maarī kambī-ini na mīgūnda-ini, o na ariā maarī irangiro-ini, na ikundi cia atharikiri, nayo thī igīthingitha. Kīmake kīu kīarehetwo nī Ngai.

¹⁶ Arangiri a Saūlū ariā maarī Gibeā ya Benjamini makīona andū a ita riu maharaganite mīena yothe.

¹⁷ Hīndi iyo Saūlū akīra andū ariā maarī nake atiri, “Tarai andū a ita mūmenye nūū ūtari ho.” Ririā meekire ūguo, magikora nī Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara mataari ho.

¹⁸ Saūlū akīra Ahija atiri, “Rehe ithandūkū riā Ngai.” (Mahinda macio ithandūkū riu rīari na andū a Israeli). ¹⁹ O hīndi iyo Saūlū aaragīria mūthinjiri-Ngai-rī, ironja ririā rīari kambī-ini ya Afilisti rīgikīrīria kūngiha. Nī ūndū ūcio Saūlū akīra mūthinjiri-Ngai ūcio atiri, “Eheria guoko gwaku.”

²⁰ Nīngi Saūlū na andū ake othe makīungana, magīthii mbaara-ini. Magikorerera Afilisti marī na kīhīngīcano kinene, magītemangana o ene na hiū cia njora. ²¹ Ahibirania ariā maarī na Afilisti mbere iyo na ariā maambite magathii hamwe nao kambī-ini ciao, makīgarūrūka magīcooka mwena wa andū a Israeli ariā maarī hamwe na Saūlū na Jonathani. ²² Ririā andū a Israeli ariā meehithite būruri ūriā ūri irima wa Efiraimu maiguire atī Afilisti nī kūra mooraga-rī, nao makīingira mbaara-ini, makīmateng’eria.

²³ Ūguo nīguo Jehova aahonokirie Israeli mūthenya ūcio, nayo mbaara igīthii na mbere nginya ikīhītuka Bethi-Aveni.

Jonathani kūrīa Ūki

²⁴ Na riri, andū a Israeli maarī thīina-ini mūnene mūthenya ūcio, nī ūndū Saūlū nīamehithithie na mwīhītwa, akameera atiri, “Kūgwatwo nī kūrūmi nī mūdū ūriā ūkūrīa irio gūtanatuka, iterihīrie harī thū ciakwa!” Nī ūndū ūcio gūtirī mūdū o na ūmwe wa ita riu wacame irio.

²⁵ Ita rīothe rīgītoonya mūtītū, na kūu nī kwarī na ūki handū thī. ²⁶ Ririā maatoonyire mūtītū nīmoonire ūki ūgitaata, no gūtirī mūdū o na ūmwe waūcamire na kanua nī ūndū nīmetigagira mwīhītwa ūcio. ²⁷ No Jonathani ndaigūte atī ithe nīehithithie andū na mwīhītwa; nī ūndū ūcio agītambūrūka rūthanju rūriā aanyitite akīrūtobokia igua-ini riā ūki. Akīucama na kanua, namo maitho make magīthera. ²⁸ Nake ūmwe

* 13:21 nī ta giramu 8 † 13:21 nī ta giramu 4 ‡ 13:22 Andū a Israeli maahūthagira mota na mīguī ririā mekūrīa.

wa thigari icio akimwira atiri, “Thoguo niehithithie andu aya a ita na mwihitwa murumu, akoiga atiri, ‘Kugwatwo ni kirumi ni mundu uria ukuria irio umuthi!’ Nikio andu aya mooritwo ni hinya.”

²⁹ Jonathani akiuga atiri, “Baba niatumite bururi ugie na thiina. Ta kionei uria maitho makwa matherire riria njamire kauuki gaka kanini. ³⁰ Githi gutingiuma wega makiria korwo umuthi andu nimekuriite indo imwe cia iria matahite kuuma kuri thu ciao? Githi rirura ru ria Afilisti ritingiuma inene makiria?”

³¹ Muthenya ucio, thuutha wa andu a Israeli kuhura Afilisti kuuma Mikimashi nginya Aijaloni, magikorwo manogeete muno. ³² Nao makiguthukira indo iria maatahite, makioya ng’ond, na ng’ombe, na tucui, magicithinjira hau thi, na magicirianiria na thakame. ³³ Hindi iyo mundu umwe akira Saulu atiri, “Atiriri, ta kione andu aya nimehiire Jehova ni kuria nyama iri na thakame.”

Nake akiuga atiri, “Nimwagarara watho. Garagarai ihiga inene murirehe haha o ru.” ³⁴ Agicooka akimeera atiri, “Thiii kuri andu, mumeere atiri, ‘O mundu wanyu niandehere ng’ombe yake na ng’ond, mucithinjire haha na mucirire. Tigai kwihiria Jehova ni kuria nyama iri na thakame.’”

Ni undu ucio o mundu akirehe ndegwa yake utuku ucio na akimithinjira hau. ³⁵ Ningi Saulu agikira Jehova kigongona; ru nirio riari ihinda riake ria mbere gwika ugo.

³⁶ Saulu akiuga atiri, “Nitukirukei turumirire Afilisti utuku, tumatahe nginya ruciini, na tutigatiegite mundu o na umwe wao ari muoyo.” Nao magicookia atiri,

“Ika o uria ukuona wagiriire muno hariwe.”

No muthinjiri-Ngai akiuga atiri, “Rekei tutuure uhoro kuuma kuri Ngai o haha.”

³⁷ Ni undu ucio Saulu akiria Ngai atiri, “Ni wega njikuruke, numirire Afilisti? Niumaneana moko-ini ma andu a Israeli?” No Ngai ndaigana kumucookeria uhoro muthenya ucio.

³⁸ Ni undu ucio Saulu akiuga atiri, “Ukai haha, inyuothe atongoria a ita, tumenye wihia uria wikitwo umuthi. ³⁹ Ti-itheru o ta uria Jehova uria uhonokagia Israeli aturaga muoyo-ri, o na kungituka ni Jonathani muru wakwa wike ugo-ri, no nginya akue.” No gutiri mundu o na thiini wao wogire undu.

⁴⁰ Saulu agicooka akira andu othe a Israeli atiri, “Inyui rugamai haaria; na ni na Jonathani muru wakwa turugame haha.”

Nao andu magicookia atiri, “Ika uria ukuona kwagiriire.”

⁴¹ Hindi iyo Saulu akihooya Jehova Ngai wa Israeli, akiuga atiri, “He icookio riria riagiriire.” Miti yacuwko yagwirire Jonathani na Saulu, nao andu acio makioneka matiri na ucuke. ⁴² Saulu akiuga atiri, “Tucukirei miti ni na Jonathani, muru wakwa.” Nake Jonathani akigwirwo ni miti.

⁴³ Hindi iyo Saulu akira Jonathani atiri, “Ta njira ni atia wike.”

Ni undu ucio Jonathani akimwira atiri, “No gucama njamire kauuki kanini na muthia wa rathanju rwakwa. Na riri, no nginya ni ngue?”

⁴⁴ Saulu akiuga atiri, “Ngai arothura na anjike undu muuru makiria, kungikorwo wee Jonathani nduguka.”

⁴⁵ No andu acio makiria Saulu atiri, “Jonathani niagwirwo ni gukua, ari we ureheire Israeli uhootani munene uui? Aca, kuroaga gutuika ugo! Ti-itheru, o ta uria Jehova aturaga muoyo, gutiri rucuri o na rumwe rwa mutwe wake rukugua thi, nigukorwo eekire ugo umuthi na uteithio wa Ngai.” Ni undu ucio andu acio makihonokia Jonathani, na ndaigana kuiragwo.

⁴⁶ Hindi iyo Saulu agitiga kuingatana na Afilisti, nao magicooka bururi-ini wao.

⁴⁷ Saulu aambiriria guthamakira Israeli, niarure na thu ciao ndwere-ini ciothe: akirua na Moabi, na Amoni, na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kuria guothe eerekagira, ni manyariiraga akamaherithia. ⁴⁸ Akirua na ucamba, akihoota Aamaleki, na akihonokia Israeli kuuma moko-ini ma ari maamatahite indo.

Andu a Nyumba ya Saulu

⁴⁹ Ariu a Saulu maar Jonathani, na Ishivi, na Maliki-Shua. Mwaru wake uria mukuru eetagwo Merabu na uria munini eetagwo Mikali. ⁵⁰ Mutuma wake eetagwo Ahinoamu mwaru wa Ahimaazu. Munene wa ita ria Saulu eetagwo Abineri muru wa Neri, nake Neri aari ithe munini wa Saulu. ⁵¹ Kishu ithe wa Saulu, na Neri ithe wa Abineri maar ariu a Abieli.

⁵² Matuku-ini mothe ma Saulu ni kwaru na mbaara nduru cia kurua na Afilisti, na riria riothe Saulu angonire mundu uri hinya kana njamba, aamuoyaga, akamutoonya ita-ini riake.

15

Jehova Kurega Saulu ta Muthamaki

¹ Na riri, Samuëli akira Saulu atiri, “Ni ni ni ndatumirwo ni Jehova ngutirire maguta utuiki muthamaki wa andu ake a Israeli; ni undu ucio ru thikiriria ndumiriri kuuma kuri Jehova. ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga uu: ‘Ningaherithia Aamaleki ni undu wa uria meekire Israeli riria maamoheirie njira-ini makimbata moimite bururi wa Misiri. ³ Na riri, thi ugatharikire Aamaleki, na uniine biu kiria giothe mari nakio. Ndukamatigie; uraga arume na andu-a-nja, na ciana na nenge, na ng’ombe na ng’ond, na ngamira na ndigiri.’”

⁴ Ni undu ucio Saulu agita andu, akimacookaniriria kuu Telaimu; nao maar thigari cia maguru ngiri magana meeri na andu ngiri ikumi kuuma Juda. ⁵ Saulu agithi itura inene ria Aamaleki, agikara ooheirie andu kianda-ini. ⁶ Ningi akira Akeni atiri, “Thii mweherere Aamaleki nigeetha ndikamuniinirie nao; ni

¹ Nake Jehova akĩuria Samuéli atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ ũkũrĩra Saũlũ, nĩgũkorwo nĩndĩmũregete ta mũthamaki wa Isiraeli? Iyũria rũhĩa rwaku maguta, na umagare, ũthĩ; ndiragũtũma ũthĩ kwa Jesii wa itũũra rĩa Bethilehemu. Nĩthuurĩte ũmwe wa ariũ ake atuĩke mũthamaki.”

² No Samuéli akimũria atĩrĩ, “Ingĩthĩ kũu atĩa? Saũlũ nĩarĩgua ũhoru ũcio nake anjũrage.”

Jehova akimwĩra atĩrĩ, “Oya moori, ũthĩ nayo na uuge atĩrĩ, ‘Njũkite kũrutĩra Jehova igongona.’” ³ Na wĩte Jesii oke igongona-inĩ rĩu, na nĩndĩrĩkuonia ũria ũrĩka. Nawe ũtĩrĩrie maguta mũndũ ũria ndĩrĩkuonia.”

⁴ Samuéli agĩka o ta ũria Jehova aamwĩrite eeke. Rĩria aakinyire Bethilehemu, athuuri a itũũra makimũtũnga makĩnainaga. Makimũria atĩrĩ, “Ŭũkite na thayũ?”

⁵ Samuéli akĩmacookeria atĩrĩ, “Iĩ, njũkite na thayũ; njũkite kũrutĩra Jehova igongona. Mwĩtheriei, mũuke hamwe na nĩ igongona-inĩ.” Agĩcoka agĩtheria Jesii na ariũ ake, akĩmeeta igongona-inĩ rĩu.

⁶ Rĩria ariũ a Jesii maakinyire-rĩ, Samuéli akĩona Eliabu, agĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ, ũria Jehova aitĩrĩrie maguta arũngĩ haha mbere ya Jehova.”

⁷ No Jehova akĩra Samuéli atĩrĩ, “Tiga kũmũrora gĩthiithi kana ũraihu wake, nĩgũkorwo nĩndĩmũregete, tondũ Jehova ndaroraga maũndũ marĩa mũndũ aroraga. Mũndũ wa gũkũ thĩ aroraga mũndũ gĩthiithi, no Jehova aroraga ngoro thĩnĩ.”

⁸ Ningĩ Jesii agĩta Abinadabu akimũhitũkĩria mbere ya Samuéli. No Samuéli akiuga atĩrĩ, “O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte.” ⁹ Ningĩ Jesii akĩhitũkithia Shama, no Samuéli akiuga atĩrĩ, “O na ũyũ tiwe Jehova athuurĩte.” ¹⁰ Jesii akĩrehe ariũ ake mũgwanja ariũ maahitũkĩrie harĩ Samuéli, no Samuéli akimwĩra atĩrĩ, “Jehova ndathuurĩte aya.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio akĩuria Jesii atĩrĩ, “Ariũ aku othe marĩ haha?”

Jesii agĩcokia atĩrĩ, “Nĩ harĩ ũria mũnini wao; no ariũ rĩuru akĩrĩthia ng’ondũ.”

Samuéli akimwĩra atĩrĩ, “Mũtũmanĩre; tũtingĩkara thĩ atookĩte.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana, nake akĩrehwo. Aari mũtune, akaagĩra gĩthiithi na agathakara mũno akĩoneka. Jehova agĩcoka akiuga atĩrĩ, “Ŭkĩra ũmũitĩrĩrie maguta; ũyũ nĩwe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Samuéli akĩoya rũhĩa rwa maguta akimũitĩrĩria maguta ariũ a nyina makĩonaga; kuuma mũthenya ũcio Roho wa Jehova agĩka igũrũ rĩa Daudi na hinya. Nake Samuéli agĩcoka agĩthĩ Rama.

Daudi Gũtungata Saũlũ

¹⁴ Na rĩrĩ, Roho wa Jehova nĩherete kũrĩ Saũlũ, na roho mũuru uumĩte kũrĩ Jehova nĩwamũnyariiraga.

¹⁵ Nacio ndungata cia Saũlũ ikimwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩ roho mũuru uumĩte kũrĩ Ngai ũrakũnyariira. ¹⁶ Reke mwathi witũ aathe ndungata ciake iria irĩ haha icarie mũndũ ũria ũngĩkũhũrĩra kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩarĩhũũraga kĩnanda rĩria roho mũuru uumĩte kũrĩ Ngai wagũkora, nawe nĩũrĩguaga wega.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Cariai mũndũ ũũĩ kũhũũra kĩnanda wega na mũmũrehe harĩ nĩ.”

¹⁸ Ndungata ĩmwe yake ĩgĩcokia atĩrĩ, “Nĩnyonete mũriũ ĩmwe wa Jesii kuuma Bethilehemu ũũĩ kũhũũra kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩ mũndũ mũmũĩrĩru na nĩ njamba ya ita. Nĩoi kwaria wega na nĩ mũndũ kĩrorerwa. Nake Jehova arĩ hamwe nake.”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩtũma andũ kũrĩ Jesii, akimwĩra atĩrĩ, “Ndũmĩra mũrũguo Daudi, ũria ũrarĩthia ng’ondũ.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jesii akĩoya ndigiri ikũũite mĩgate, na mondo ya ndibei, na koori, agĩcinengera mũrũwe Daudi atwarĩre Saũlũ.

²¹ Daudi agĩthĩ kũrĩ Saũlũ, akĩingĩra ũtungata-inĩ wake. Saũlũ akimwenda mũno, nake Daudi agĩtuika ũmwe wa kũmũkuagĩra indo cia mbaara. ²² Ningĩ Saũlũ agĩtũma ũhoru kũrĩ Jesii, akimwĩra atĩrĩ, “Itĩkĩria Daudi aikare ũtungata-inĩ wakwa nĩgũkorwo nĩngenetio nĩwe.”

²³ Hĩndĩ ĩria yotho roho ũcio mũuru uumĩte kũrĩ Ngai wakoraga Saũlũ, Daudi nĩoyaga kĩnanda gĩake kĩa mũgeeto na agakĩhũũra. Nake Saũlũ akahoorera; akaigua wega, nago roho ũcio mũuru ũkamweherera.

17

Daudi na Goliathũ

¹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmoonganirie mbũtũ ciao cia mbaara, na magĩcicoonanĩrĩria kũu Soko thĩnĩ wa Juda. Makĩamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagati ga Soko na Azeka. ² Saũlũ na andũ a Isiraeli makĩũngana, makĩamba hema ciao kĩanda-inĩ kĩa Ela, makĩhaarĩria ũria mekũrũa na Afilisti. ³ Afilisti magĩkara kĩrĩma-inĩ kĩmwe, nao andũ a Isiraeli magĩkara kĩria kĩngĩ, hagakĩga kĩanda gatagati kao.

⁴ Njamba ĩmwe yetagwo Goliathũ, ũria woimĩte Gathu, ^{*} akiumĩra hau kambĩ-inĩ ya Afilisti. Nake aari na ũraihu wa makĩria ma buti kenda. [†] ⁵ Eekĩrite ngũbia ya gĩcango mũtwe, na akehumba nguo ya mbaara ya gĩcango ĩrĩ na ũritũ wa cekerĩ ngĩri ithano; [‡] ⁶ eyohete indo cia kũgitĩra mũthiimo cia gĩcango, na agacuuria kiberethi gĩa gĩcango gatagati ga ciande ciake. ⁷ Mũtĩ wa itimũ rĩake waiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora, nakĩo kĩgera kĩa mũtwe warĩo kĩarĩ na ũritũ wa cekerĩ magana matandatũ. [§] Nake mũkuui wa ngo yake akamũthĩ mbere.

⁸ Goliathũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra kũrĩ itungati cia Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũuke mwĩyaare mĩhari ya mbaara? Gĩthĩ nĩ ndikĩrĩ Mũfilisti, na inyũ gĩthĩ mũtikĩrĩ ndungata cia Saũlũ? Thuurai mũndũ ũmwe mũreke aikũrũke oke kũrĩ nĩ. ⁹ Angihota kũrũa na nĩ na anjũrage-rĩ, ithũ tũgũtuika ndungata cianyu; no ndamũtooria na ndĩmũũrage-rĩ, inyũ mũgũtuika ndungata ciitũ na mũtũtungatagĩre.” ¹⁰ Ningĩ

* 17:4 Goliathũ aari wa rĩcũaro rwa Anaki, tondũ Joshua ndaamianiĩre othe.

† 17:4 nĩ ta mita 3

‡ 17:5 nĩ ta kilo 57

§ 17:7 nĩ

Mūfilisti ūcio akiuga atīrī, “Ūmūthī nīndoogita itungati cia Isiraeli! Heei mūdū tūrūe nake.” ¹¹ Rīrīa maiguire ciugo cia Mūfilisti ūcio, Saulū na andū othe a Isiraeli makimaka, magītīgira mūno.

¹² Na rīrī, Daudi aarī mūrū wa Mūfiratha wetagwo Jesii, woimite Bethlehemu ya Juda. Jesii aarī na ariū anana, na matukū-inī ma Saulū aarī mūdū mūkūrū, agatindikanga miaka. ¹³ Ariū atatū a Jesii ariā akūrū nīmathiite na Saulū mbaara-inī: Wa mbere eetagwo Eliabu; na wa keerī Abinadabu; na wa gatātū Shama. ¹⁴ Daudi niwe warī mūnini wao. Acio atatū akūrū nīmarūmīrīre Saulū, ¹⁵ no Daudi agathiaga gwī Saulū, na agacooka nīguo akariithie ng’ondū cia ithe kūu Bethlehemu.

¹⁶ Ihinda rīa matukū mīrongo ina Mūfilisti ūcio nioimāgira o rūciinī na hwaī-inī, akarūgama akeyonitha-nia harīo.

¹⁷ Na rīrī, Jesii akīra mūrū Daudi atīrī, “Oya eba* īno ya ngano hīhie, na migate īno ikūmi nī ūndū wa ariū a nyūkwa, ūhiūhe ūcitware kūu kambī-inī. ¹⁸ Nacio cienyū ici ikūmi cia ngorono ūcitware kūrī mūnene wa gikundi kiao. Ūkīrore ūria ariū a nyūkwa matariī ūnjokerie ūhorō wao wa kūnyūmīrīria. ¹⁹ Na rīrī, marī hamwe na Saulū na andū othe a Isiraeli kīanda-inī kīa Ela makīrūa na Afilisti.”

²⁰ Kwarooka gūkia-rī, Daudi agītiga mbūrī irī na mūrīthi, akīoya mīrigo, akiumagara agīthiī, o ta ūria Jesii aamwathīrīre. Nake agīkinya kambī-inī o rīrī mbūtū cia ita cioimagaraga ikang’ethaniire, irī na mbugīrīrio ya mbaara. ²¹ Andū a Isiraeli na Afilisti maaharagīria ita ciao igaikara ing’ethaniire. ²² Nake Daudi agītiga indo iria aakuuīte harī mūdū ūria wamenyagīrīra indo, agīteng’era harīa ikundi icio cia mbaara ciarī na akigeithia ariū a nyina. ²³ Rīrīa aaragia nao, Goliathū, njamba iyo ya Afilisti kuuma Gathu, ikiumīra gikundi-inī kīayo ikīanagīrīra ciugo cia kūmoogita o ta ūria yamenyerete, nake Daudi akīigua. ²⁴ Rīrīa andū a Isiraeli moonire mūdū ūcio, othe makīmūrīra marī na guoya mūnene.

²⁵ Na rīrī, andū a Isiraeli mooranagia atīrī, “Nīmūkuona ūria mūdū ūyū aikaraga akiumagīra? Oimagīra nīgeetha oogite Isiraeli. Mūthamaki nīekūheana ūtonga mūngī kūrī mūdū ūria ūngimūrāga. Niegūcōoka ahe mūdū ūcio mūrītu wake amūhīkie, nayo nyūmba ya ithe ndīgūcōoka kūrīha igooti thīnī wa Isiraeli.”

²⁶ Daudi akīūra andū ariā maarūngī hakuhi nake atīrī, “Atī mūdū ūria ūkūūrāga Mūfilisti ūyū, na ehererie Isiraeli thoni ici egwikwo atīa? Mūfilisti ūyū ūtarī mūrūu nake nūū, atī nīguo oogite ita cia Ngai ūria ūrī muoyo?”

²⁷ Nao magīcookera ūhorō ūcio maaragia, makīmwīra atīrī, “Ūguo nīguo gūgwīkwo kūrī mūdū ūria ūkūmūūrāga.”

²⁸ Hīndī rīa Eliabu, mūrū wa nyina ūria mūkūrū, aamūguire akīaria na andū acio-rī, agīcinwo nī marakara nī ūndū wake, akīmūūra atīrī, “Nī kī gītūmite ūikūrūke gūkū? Na nūū ūratīgīre ng’ondū icio itarī nyingī kūu werū-inī? Nīnjūū ūria ūrī mwītīī, na ūria ngoro yaku ūrī maramari; ūikūrūkite gūkū no ūndū wa kwīrorera mbaara.”

²⁹ Daudi akiuga atīrī, “Kaī ndagīka atīa? Anga ndiagīrīrwo nī kwaria?” ³⁰ Nake agīcōoka akīhūgūkīra mūdū ūngī na akīmwarīria ūhorō o ro ūcio, nao andū makīmūcōokeria ūhorō o ta mbere. ³¹ Ūhorō ūcio Daudi oigire nīwauirwo, ūkīmenyithio Saulū, nake Saulū agītūmana ageetwo.

³² Daudi akīra Saulū atīrī, “Ndūkareke mūdū o na ūmwe akue ngoro nī ūndū wa Mūfilisti ūyū; ndungata yaku nīgūthīī ikarūe nake.”

³³ Saulū akīmūcōokeria atīrī, “Ndūngīhota gūthīī kūrūa na Mūfilisti ūyū; wee ūrī o mūdū mūnini, nake atūire arūaga mbaara kuuma arī o mūnini.”

³⁴ No Daudi akīra Saulū atīrī, “Nī ndungata yaku ndūire ndīithagīa ng’ondū cia baba. Na rīrīa mūrūūthi kana nduba ingīnyīita na ikūue ng’ondū kuuma rūūru-inī, ³⁵ ndīmīrūmagīrīra, ngamīgūtha, ngateithūra ng’ondū iyo kuuma kanua-inī kayo. Na rīrīa yenda kūdūgīrīra ngamīnyītha nederu, ngamīgūtha, ngamīūrāga. ³⁶ Ndungata yaku yanooraga mūrūūthi na nduba o ciērī; Mūfilisti ūyū ūtarī mūrūu o nake egūtūika o ta īmwe yacio, tondu nīgītīte ita rīa Ngai ūria ūrī muoyo. ³⁷ Jehova ūria wahonokīrie harī gīthu kīa mūrūūthi o na gīthu kīa nduba-rī, nīekūhonokīa guoko-inī kwa Mūfilisti ūyū.”

Saulū akīra Daudi atīrī, “Thīī, na Jehova arokorwo hamwe nawe.”

³⁸ Hīndī iyo Saulū akīhumba Daudi nguō ciake na, akīmwikīra nguō ya kīgēra na ngūbia ya gīcango mūtwe.

³⁹ Daudi akīōha rūhiū rwake rwa njora igūrū rīa nguō icio, na akīgēra gūkīnyūkia, tondu ndaacimenyerete. No akīra Saulū atīrī, “Ndīngīhota gūthīī na indo ici, nī ūndū ndicimenyerete.” Nake agīciruta.

⁴⁰ Agīcōoka akīnyīita rūthanju rwake na guoko, agīthuura tūhiga tūtano tūnyoroku kuuma karūū-inī, agītīkīra kamūhuko-inī gake ka mūrīthi, akīnyīita kīgūtha giāke na guoko, agīthīī, agīkūhīrīria Mūfilisti ūcio.

⁴¹ Hīndī iyo Mūfilisti ūcio no gūkia ookaga akūhīrīrie Daudi, na mūdū ūria wamūkuuagīra ngo arī mbere yake. ⁴² Nake akīrora Daudi, akīona atī aarī o mūdū mūnini, mūtune mwīrī na agathakara, nake akīmūira.

⁴³ Akīra Daudi atīrī, “Kaī nī ndī ngui atī nīguo ūgīūke kūrī nī na thanju?” Nake Mūfilisti ūcio akīruma Daudi akīgwetaga ngai ciake. ⁴⁴ Akīmwīra atīrī, “Ūka haha, na nīngūhe nyoni cia rīera-inī na nyamū cia gīthaka nyama ciakul”

⁴⁵ Daudi akīra Mūfilisti ūcio atīrī, “Wee ūroka kūrī nī na rūhiū rwa njora, na itimū na kiberethi, no nī ndīroka kūrī we na rīitwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai ūria mwene ita rīa Isiraeli, ūria wee ūnyararithīie. ⁴⁶ Ūmūthī Jehova nīegūkūneana kūrī nī, na nīngūkūgūtha ūgwe thī, na ngūtīnie kīongo. Ūmūthī nīngūhe nyoni cia rīera-inī na nyamū cia gīthaka ciimba cia ita rīa Afilisti, nayo thī yothie īmenye atī nī kūrī Ngai thīnī wa Isiraeli. ⁴⁷ Ariā othe moonganīte haha nīmekūmenya atī Jehova ndahonokanagia na rūhiū rwa njora kana itimū; nīgūkorwo mbaara nī ya Jehova, nīekūmūneana inyuothē moko-inī maitū.”

⁴⁸ Na rîrîa Mûfilisti ùcio aamûkuhagîrîria nîguo amûtharîkîre-rî, Daudi agîteng'era na ihenya erekeire na kûria mbaara yarî nîguo amûtunge. ⁴⁹ Agîukia guoko mondo-inî yake akîruta kahiga kamwe, akîhiûria kîgûtha, nake akîgûtha Mûfilisti ùcio thiithi. Kahiga kau gagîtoonyerera thiithi-inî wake, akîgûa, agîturumithia ûthiû wake thi.

⁵⁰ Nî ûndû ùcio Daudi akîhooa Mûfilisti ùcio na kîgûtha na kahiga; ndaarî na rûhiû rwa njora guoko-inî gwake akîgûtha Mûfilisti ùcio na akîmûûraga.

⁵¹ Daudi agîteng'era, akîrûgama igûrû riake. Akînyiita rûhiû rwa njora rwa Mûfilisti ùcio akîrûcomora njora-inî. Thuutha wa kûmûûraga-rî, agîtinia kîongo giake na rûhiû rûu rwa njora.

Rîrîa Afilisti moonire atî njamba yao nî yakua, makîgarûrûka, makîûra. ⁵² Andû a Isiraeli na Juda makiumîra maanîrîre, makîingatithia Afilisti nginya itoonyero rîa Gathu na nginya ihingo-inî cia Ekironi. Arîa moragîtwo maagwite njîra-inî rîa îthiiaa Sharaimu nginya Gathu na Ekironi. ⁵³ Rîrîa andû a Isiraeli maacookire kuuma kûingatithia Afilisti, magîtaha indo kambî-inî ciao. ⁵⁴ Daudi akîoya mûtwe wa Mûfilisti ùcio, akîûtwara Jerusalemu, na akîiga indo cia Mûfilisti ùcio cia mbaara hema-inî yake mwene.

⁵⁵ Na rîrîa Saûlû eroreire Daudi agîthiî gûtunga Mûfilisti, akîûria Abina, mûnene wa mbûtû cia ita, atîrî, “Mwanake ûyû nî mûriû wau?”

Abina akîmûcookeria atîrî, “Ti-itherû o ta ûrîa ûtûûraga muoyo wee mûthamaki, nîi ndiûû nî wau.”

⁵⁶ Nake mûthamaki akîmwîra atîrî, “Ta gîtuûrie ûmenye mwanake ùcio nî mûriû wau.”

⁵⁷ Na thuutha wa Daudi gûcooka kuuma kûûraga Mûfilisti-rî, Abina akîmuoya na akîmûtwara mbere ya Saûlû, o anyiitite mûtwe wa Mûfilisti ùcio.

⁵⁸ Saûlû akîmûûria atîrî, “Mwanake ûyû, ûrî mûriû wau?”

Nake Daudi akîmwîra atîrî, “Nîi ndî mûrû wa ndungata yaku Jesi wa Bethlehemu.”

18

Saûlû Kûiguîra Daudi Ûiru

¹ Thuutha wa Daudi kûrîkia kwaria na Saûlû, Jonathani akiumîrania ngoro na Daudi, akîmwenda o ta ûrîa eyendete we mwene. ² Kuuma mûthenya ùcio Saûlû akîiga Daudi gwake na ndaarekire acooke kûinûka mûciî gwa ithe. ³ Nake Jonathani akîgia kîrîkanîro na Daudi nî ûndû nîamwendete o ta ûrîa eyendete we mwene. ⁴ Jonathani akîruta nguo rîra ndaaya yake ya igûrû rîra eehumbîte akîmîhe Daudi, hamwe na kanjû yake, na rûhiû rwake rwa njora, na ûta wake na mûcibi wake.

⁵ Ûrîa wothe Saûlû aatûmaga Daudi ageeke, nîawîkaga ûkagaacîra, nginya Saûlû akîmûtua mûrûgamîrîri mûnene wa mbûtû cia ita. Ûndû ùcio ûgîkenia andû othe, na ûgîkenia anene a Saûlû o nao.

⁶ Rîrîa andû mainûkaga, thuutha wa Daudi kûûraga Mûfilisti ùcio-rî, andû-a-nja makiuma matûûra-inî mothe ma Isiraeli makîinaga na makîrûgarûgaga, nîguo magatûnge Mûthamaki Saûlû marî na tûhembe na inanda makîinaga nyîmbo cia gîkeno. ⁷ Makîrûgarûgaga, makîina atîrî:

“Saûlû nîeyûragîire andû ngiri nyingî,

nake Daudi akeyûragîra andû ngiri makûmi maingî.”

⁸ Saûlû nîarakarîre mûno; ikûngûiya rûu rîkîmûiguithia ûiru mûno. Agîciirîa atîrî, “Marahe Daudi ûhootani wa kûûraga andû ngiri makûmi maingî, no nîi ngooraga o ngiri nîni. Agîtigîtite ûndû ûngî ûrîkû, tîga kwîoyera ûthamaki?” ⁹ Na kuuma hîndî tîyo Saûlû akîambîrîria kûiguîra Daudi ûiru na kûmwîkûûa.

¹⁰ Mûthenya ûyû ûngî roho mûûru uumîte kûrî Ngai ûgîûka na hinya mûno igûrû rîa Saûlû. Nake akîambîrîria kwaria ta mûgîrûkî arî nyûmba yake thîîni, Daudi aahûûraga kînanda kîa mûgeeto, o ta ûrîa aamenyerete gwîka. Saûlû aarî na itimû guoko, ¹¹ nake akîmûkîria, eîrîre atîrî, “Ngûtheecithania Daudi na rûthingo.” Nowe Daudi akîmweherera maîta meerî akiuma harî we.

¹² Saûlû nîetigîrîte Daudi, nî ûndû Jehova aarî hamwe na Daudi, no nîatiganîrie Saûlû. ¹³ Nî ûndû ùcio akîeheria Daudi harî we akîmûtua mûnene wa thîgari ngiri, nake Daudi agatongoragîa mbûtû icio kûu ita-inî ciao. ¹⁴ Ûndû o wothe ûrîa ekaga nîwagaacagîra, nî ûndû Jehova aarî hamwe nake. ¹⁵ Rîrîa Saûlû onire ûrîa Daudi aagacîire, akîmwîtigîra. ¹⁶ No andû othe a Isiraeli na Juda nîmendete Daudi nî ûndû nîamatongoragîa kûu ita-inî ciao.

¹⁷ Saûlû akîira Daudi atîrî, “Ûyû nî Merabu, mûirîtu wakwa ûrîa mûkûrû. Nîwe ngûkûhe ûmûhîkie; wee ndungatîra na ûcamba, na ûhûûrane mbaara cia Jehova.” Nî ûndû Saûlû eîrîre atîrî, “Nîi ndikûmûkîrîra na guoko gwakwa. Afilisti nî meke ûguo arî o!”

¹⁸ No Daudi akîira Saûlû atîrî, “Nîi ngîrî û, nayo nyûmba yakwa kana mûhîrîga wa baba thîîni wa Isiraeli, ûkîrî kî, atî nîguo nîi ndûke mûthoni-we wa mûthamaki?” ¹⁹ Nî ûndû ùcio rîrîa ihînda riakinyire rîa Merabu, mwarî wa Saûlû kûnengerwo Daudi-rî, akîneanwo ahîkio nî Adirieli wa Mehola.

²⁰ Na rîrî, Mikalî mwarî wa Saûlû nîendete Daudi, na rîrîa meerire Saûlû ûhorô ùcio, agîkena. ²¹ Nake agîciirîa atîrî, “Nîngûmûhe we, nîguo atuîke mûtego harî we nîguo guoko kwa Afilisti kûmûkîrîre.” Nî ûndû ùcio Saûlû akîira Daudi atîrî, “Rîu ûrî na mweke wa keerî wa gîtuîka mûthoni wakwa.”

²² Nîngî Saûlû agîatha ndungata ciake, agîciirîa atîrî, “Arîria Daudi keheri-inî, mûmwîre atîrî, ‘Atîrîrî, mûthamaki nîakenetio nîwe na ndungata ciake ciothe nîkwendete; rîu gîtuîke mûthoni-we.’”

²³ Nao magîcookeria ciugo icio kûrî Daudi. No Daudi akiuga atîrî, “Mûgwîciirîa nî ûndû mûnîni gîtuîka mûthoni-we wa mûthamaki? Nîi ndî mûndû mûthîîni na ndiûkaine.”

²⁴ Rîrîa ndungata cia Saûlû ciamwîrîre ûrîa Daudi oiga-rî, ²⁵ Saûlû agîcookeria atîrî, “Îrai Daudi atîrî, ‘Mûthamaki ndekwenda irîhi rîngî o rîothe rîa rûracio o tîga ikonde cia nyama igana cia Afilisti, nîguo arîhîrio kûrî thû ciake.’” Mûbango wa Saûlû warî atî Daudi oragwo nî Afilisti.

²⁶ Rirĩa ndungata cierende Daudi maũndũ macio-rĩ, Daudi agĩkenio nĩ ũhoro wa gĩtuĩka mũthoni-we wa mũthamaki. Nĩ undũ ũcio mbere ya ihinda rirĩa riaheaniĩtwo rĩtanathira-rĩ, ²⁷ Daudi na andũ ake makiumagara, makĩũraga Afilisti magana meerĩ. Akĩrehe ikonde ciao cia nyama na agĩcineana ciothe kũrĩ mũthamaki nĩgeetha atũike mũthoni-we. Saũlũ agĩcooka akimũnengera Mikali mũirĩtu wake nĩguo amũhikie.

²⁸ Rirĩa Saũlũ aamenyire atĩ Jehova aarĩ hamwe na Daudi, na atĩ mwarĩ Mikali nĩendeete Daudi rĩ, ²⁹ Saũlũ agĩkĩrĩrĩa kũmwĩtigĩra, nake agĩtũura arĩ thũ yake matukũ make marĩa maatigaire.

³⁰ Anene a ita cia Afilisti magĩthĩ o na mbere mbaara-inĩ, na o rirĩa rĩothe meekaga ũguo, Daudi agĩthĩ na mbere kũgĩa na ũhootani gũkĩra anene acio angĩ a Saũlũ, narĩo rĩitwa rĩake rĩkĩmenyeka mũno.

19

Saũlũ Kũgeria Kũũraga Daudi

¹ Na rĩrĩ, Saũlũ akĩra mũrĩu Jonathani na ndungata ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani nĩendeete Daudi mũno, ² nake akimũkunyĩra ũhoro, akimwĩra atĩrĩ, “Baba Saũlũ nĩaracaria mweke wa gũkũũraga. Nĩ undũ ũcio ũkemenyerera rũciũ rũciĩnĩ; ũthĩ wĩthithe handũ, na ũikare ho. ³ Nĩ nĩngathiĩ ndũgame hamwe na baba kũu mũgũnda-inĩ, kũu ũgaakorwo ũrĩ. Nĩngaaria nake ũhoro ũgũkonĩ na ũrĩa ngaamenya nĩngakwĩra.”

⁴ Jonathani akĩra ithe Saũlũ wega wa Daudi, akimwĩra atĩrĩ, “Reke mũthamaki aage gwĩka Daudi ndungata yake ũuru; ndakwĩhĩrie, na ũrĩa ekĩte ũkoretwo ũrĩ uumthio mũnene kũrĩ we. ⁵ Nĩetoonyirie ũgwati-inĩ rĩrĩa ooragire Mũfilisti. Nake Jehova akĩhe Isiraeli guothe ũhootani mũnene mũno, ũkĩlonera undũ ũcio na ũgĩkena. Nĩ kĩ ngĩtũma wĩke mũndũ ũtarĩ na ihĩtia ta Daudi ũuru, ũmũũrage hatarĩ na gĩtũmĩ?”

⁶ Saũlũ nĩathikĩrĩrie Jonathani na akĩhĩta akiuga ũũ: “Tĩ-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, Daudi ndekũũragwo.”

⁷ Nĩ undũ ũcio Jonathani agĩta Daudi akimwĩra ũhoro ũcio maaragia wotho. Akimũtware kũrĩ Saũlũ, nake Daudi agĩkara na Saũlũ o ta mbere.

⁸ Nĩ kwagĩire na mbaara rĩngĩ, na Daudi agĩthĩrĩ akĩrũa na Afilisti. Nake akimahũũra na hinya mũno nginya makimũũrĩra.

⁹ No roho mũũru uumĩte kũrĩ Jehova ũgĩkora Saũlũ rĩrĩa aikarĩte gwake nyũmba arĩ na itimũ rĩake guoko-inĩ. Hĩndĩ iyo Daudi aahũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto. ¹⁰ Saũlũ akĩgeria kũmũthecereria rũthingo-inĩ na itimũ rĩake, no Daudi akimweherera o rĩrĩa aakagĩa itimũ rũthingo-inĩ. ũtukũ ũcio Daudi akĩũra.

¹¹ Saũlũ agĩtũma andũ kwa Daudi makaraangĩre nyũmba yake na mamũũrage gwakĩa. No Mikali, mũtũmia wa Daudi, akimũkunyĩra ũhoro ũcio, akimwĩra atĩrĩ, “Waga kũũra ũtukũ wa ũmũthĩ, ũhonokie muoyo waku-rĩ, rũciũ nĩũkooragwo.” ¹² Nĩ undũ ũcio Mikali agĩkũrũkĩra Daudi ndĩrica-inĩ, nake akĩyũrĩra, akĩhonoka. ¹³ Nĩngĩ Mikali akĩoya mũhianano na akĩũga ũrĩrĩ igũrũ, akĩũhumbira na gĩtama na akĩwikĩra guoya wa mbũri mũtwe.

¹⁴ Hĩndĩ rĩra Saũlũ aatũmire andũ makanyĩte Daudi, Mikali akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũrũaru.”

¹⁵ Nĩngĩ Saũlũ agĩtũma andũ acio macooke makarore Daudi, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrehe kũrĩ nĩ arĩ o ũrĩrĩ wake, nĩguo ndimũũrage.” ¹⁶ No rĩrĩa andũ maatoonyire kuo, magĩkora no mũhianano warĩ ũrĩrĩ, na ũgĩkĩrwo guoya wa mbũri mũtwe.

¹⁷ Saũlũ akĩra Mikali atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũũheenĩ ũguo, na ũkarekereria thũ yakwa yũre, nĩgeetha ihonoke?”

Mikali akimwĩra atĩrĩ, “Aranjũrĩre atĩrĩ, ‘Reke nĩ ndũyũrĩre. Ngũgĩkũũraga nĩ undũ kĩ?’”

¹⁸ Nake Daudi akĩũra, akĩhonoka, na agĩthĩrĩ gwĩ Samuéli kũu Rama, akimwĩra ũrĩa wotho Saũlũ aamwĩkĩte. Nĩngĩ Daudi na Samuéli magĩthĩrĩ Naiothu, magĩkara kuo. ¹⁹ ũhoro ũgĩkinyĩra Saũlũ, akĩrwo atĩrĩ, “Daudi arĩ Naiothu, kũu Rama”; ²⁰ nĩ undũ ũcio agĩtũma andũ makamũnyĩte. No hĩndĩ rĩra moonire gĩkundi kĩa anabĩ gĩkĩratha mohoro, matongoretĩ nĩ Samuéli arũgamĩte hau, Roho wa Ngai agĩkora andũ a Saũlũ, o nao makĩratha mohoro. ²¹ Saũlũ akĩheo ũhoro ũcio, nake agĩtũma andũ angĩ, no makĩratha mohoro. Saũlũ agĩtũma andũ riita rĩa gatatũ, o nao makĩratha mohoro. ²² Thuutha wa maũndũ mothe, o nake we mwene agĩthĩrĩ Rama na agĩkinya irima-inĩ rĩa maa rĩrĩa inene kũu Seku. Nake akĩũria atĩrĩ, “Samuéli na Daudi marĩ ha?”

Nao makimwĩra atĩrĩ, “Marĩ Naiothu, kũu Rama.”

²³ Nĩ undũ ũcio Saũlũ agĩthĩrĩ Naiothu, kũu Rama. No Roho wa Ngai ũkĩmũkora, agĩthĩrĩ akĩrathaga mohoro nginya agĩkinya Naiothu. ²⁴ Akĩũra nguo ciake cia igũrũ, o na nĩngĩ akĩratha mohoro arĩ mbere ya Samuéli. Agĩkoma ũguo mũthenya ũcio wotho, o na ũtukũ. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga andũ moorie atĩrĩ, “Saũlũ nake no ũmwe wa anabĩ?”

20

Daudi na Jonathani

¹ Na rĩrĩ, Daudi akĩũra, akiuma Naiothu kũu Rama agĩthĩrĩ kũrĩ Jonathani, akimũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ ngero rĩrĩ nĩ ngerete? Thoguo ndimũhĩthĩrie atĩa atĩ nĩkĩo arageria kũnjũraga?”

² Jonathani akimũcookeria atĩrĩ, “Kũroaga gĩtuĩka ũguo; wee ndũgũkua! Atĩrĩrĩ, baba ndarĩ undũ ekaga o na ũmwe mũnene kana mũnini ataamenyithĩte. Egũkĩhĩtha undũ ta ũcio nĩkĩ? ũguo ti guo!”

³ No Daudi akīhīta akiuga atīrī, “Thoguo nīoī o wega mūno atī nīnjītikīrīkīte nīwe, nake nīēirīte atīrī, ‘Jonathani ndagīrīrwo nī kūmenya ūndū ūyū, ndakae kūnyīitwo nī kieha.’ No rīrī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na ūrīa wee mwene ūtūūruga muoyo-rī, hatigaire o ikinya rīmwe gatagatī gakwa na gīkuū.”

⁴ Jonathani akīra Daudi atīrī, “Ūndū o wothē ūngīenda njīke-rī, nīngūgwīkīra.”

⁵ Nī ūndū ūcio Daudi akīmīwīra atīrī, “Atīrīrī, rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri na nīnjagīrīrwo gūkaarīnīra hamwe na mūthamaki, no reke thīi ngehithe mīgūnda-inī nginya mūthenya wa gatātū hwaī-inī. ⁶ No thoguo angīnjaga-rī, mwīre atīrī, ‘Daudi nīarathaitire ndīmwtīkīrie aguthūke Bethilehemu itūūra-inī rīao, nī ūndū nī kūrī na igongona rīkūrūtuo kuo rīa mwaka nī ūndū wa mūhīrīga wao wothē.’

⁷ Angīkoiga atīrī, ‘Nī wega mūno,’ hīndī ūyo ndungata yaku nīngakorwo na thayū. No angīkaarakara-rī, nīūkamenya na ma atī nīatuīte nīēkūngera ngero. ⁸ No wee rī, onania wendani kūrī ndungata yaku, nī ūndū nīngūite kīrīkanīro nayo mbere ya Jehova. Kūngīkorwo ndī na mahītia-rī, njūruga wee mwene! Ūgūkīneana kūrī thoguo nīkī?”

⁹ Jonathani akiuga atīrī, “Kūroaga gūtuika ūguo! Korwo nī kūrī kaūndū o na kanini njūū atī baba nīatuīte gūkūgera ngero-rī, gīthī to ngwīre?”

¹⁰ Daudi akīmūūrīa atīrī, “Thoguo angīgagūcookeria arī na marūrū-rī, ngaatheo ūhoro nūū?”

¹¹ Jonathani akīmīwīra atīrī, “Ūka, tūthīi na kūu mīgūnda-inī.” Nī ūndū ūcio magīthīi kuo me hamwe.

¹² Nīngī Jonathani akīra Daudi atīrī, “Nī ūndū wa Jehova o we Ngai wa Israeli, ti-itherū nīngaarīa na baba ihinda ta rīrī mūthenya wa gatātū. Angīakorwo akenetio nī wee-rī, gīthī to ngūtūmanire ngūmenyithie ūhoro ūcio? ¹³ No baba angītua nī egūkūgera ngero-rī, Jehova aroherithia na anjīke ūūru makīria, ingīkaaga gūkūmenyithia, na ndeke ūthīi na thayū. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ūrīa akoretwo arī hamwe na baba. ¹⁴ No nyonia tha iria itathiraga ta iria cia Jehova matukū marīa ngūtūūra muoyo, nīguo ndikanoorogwo, ¹⁵ na ndūkanetherie tha ciaku o na rī kuuma kūrī nyūmba yakwa, o na hīndī ūrīa Jehova agaakorwo aniinīte thū ciothe cia Daudi gūkū thī.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio Jonathani akīgīa kīrīkanīro na nyūmba ya Daudi, akiuga atīrī, “Jehova arorīhīria Daudi kūrī thū ciake.” ¹⁷ Nake Jonathani agītūma Daudi akiindīre mwīhitwa wake nī ūndū nīamwendete, nīgūkorwo aamwendete o ta ūrīa eyendete me mwene.

¹⁸ Nīngī Jonathani akīra Daudi atīrī, “Rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri. Wee nīūkoneka ndūrī ho, nī ūndū gītī giaku gīgaakorwo kīrī gītheri. ¹⁹ Mūthenya wa gatātū gwatua gūtuka-rī, ūgaathīi handū harīa wehithīte hīndī ūrīa thīina ūyū waambīrīrie, na weterere hau ihiga-inī rīa Ezeli. ²⁰ Nīngāikia mīguī itatū mwena-inī warīo, taarī wathi ngwīgera. ²¹ Nīngī nīngatūma kahīi ndikeere atīrī, ‘Thīi ūgarie mīguī ūyo.’ Ingīgakeera atīrī, ‘Mīguī ūrī mwena ūyū waku; mīrehe haha,’ hīndī ūyo ūgooka, nī ūndū ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, ndūrī ūūru ūkoona; no thayū. ²² No ingīkeera kahīi kau atīrī, ‘Mīguī ūrī mbere yaku,’ hīndī ūyo no nginya ūthīi, nī ūndū Jehova nīakūrekereirie ūthīi. ²³ Naguo ūhoro ūrīa twaranīrie nawe-rī, rīrīkana, Jehova nīwe mūira gatagatī gakwa nawe nginya tene.”

²⁴ Nī ūndū ūcio Daudi akīhītha kūu mīgūnda-inī, na hīndī ūrīa gīathī gīa Karūgamo ka Mweri gīakinyire-rī, mūthamaki agīkara thī arīe irio. ²⁵ Agīkara thī handū harīa aamenyerete, kūrīgania na rūthingo, ang’ethanīre na Jonathani, nake Abineri agīkara thī kūrīgania na Saūlū, no handū ha Daudi haarī hatheri. ²⁶ Saūlū ndoigire ūndū mūthenya ūcio, nī ūndū eeciirīrie atīrī, “No nginya gūkorwo kūrī ndū wīkīte kūrī Daudi akanyīitwo nī thaahu; ti-itherū arī na thaahu.” ²⁷ No mūthenya ūyū ūngī, mūthenya wa keerī wa mweri ūcio, handū ha Daudi haarī o hatheri rīngī. Hīndī ūyo Saūlū akīūra mūrīu Jonathani atīrī, “Nī kīi kīgīrītie mūrū wa Jesii oke iruga-inī ira na ūmūthī?”

²⁸ Jonathani agīcooka atīrī, “Daudi nīarathaitire ndīmwtīkīrie athīi Bethilehemu. ²⁹ Aranjīire atīrī, ‘Reke thīi, nī ūndū andū a nyūmba iitū marīa na igongona kūu itūūra-inī, na mūrū wa baba nīanjathite ngorwo ho. Ingīkorwo nīnjītikīrīkīte nīwe-rī, reke thīi ngoone ariū a baba.’ Ūndū ūcio nīguo ūgīrītie oke metha-inī ya mūthamaki.”

³⁰ Marakara ma Saūlū magīakanīra Jonathani, akīmīwīra atīrī, “Wee mūrū wa mūtumia mwaganu na mūremi! Gīthī ndiūū atī wee nīūnyīitanīte na mūrū wa Jesii nīguo agīconorīthie na aconorīthie nyūkwa ūrīa wagūciarīre? ³¹ Hīndī ūrīa yothe mūrū wa Jesii egūtūūra muoyo gūkū thī, wee ndūkehaanda kana ūthamaki waku wīhaande. Rīu mūtūmanīre oke kūrī nīi, tondū no nginya akue!”

³² Jonathani akīūra ithe atīrī, “Nī kīi gīgūtūma ooragwo? Nī atīa ekīte?” ³³ No Saūlū akīmūkīria itīmū rīake nīguo amūūrage. Nake Jonathani akīmenya atī ithe nīatuīte itua rīa kūrūga Daudi.

³⁴ Jonathani agīkūra, akiuma metha-inī arī mūrakarū mūno; na mūthenya ūcio wa keerī wa mweri ūcio, ndaariire irio nī ūndū aarī na kieha nī ūrīa ithe ekīte Daudi cīko cia kūmūconorīthia.

³⁵ Rūciinī rūrū rūngī Jonathani akiumagara, agīthīi kūu mīgūnda agacemanie na Daudi. Nake agīthīi na kahīi kanini; ³⁶ akīra kahīi kau atīrī, ‘Teng’era ūgarie mīguī ūrīa ngūkia.’ Na rīrīa kahīi kau gaateng’eraga-rī, agīkia mīguī mbere yako. ³⁷ Hīndī ūrīa kahīi kau gaakinyire harīa mīguī wa Jonathani wagwīte-rī, Jonathani agīgeeta agīkeera atīrī, “Gīthī mīguī ndūrī mbere yaku?” ³⁸ Nīngī akīanīrīra agīkeera atīrī, “Hīu! Hanyūka! Ndūkarūgame!” Kahīi kau gakīoya mīguī ūcio, gagīcooka kūrī mwathi wako.

³⁹ (Kahīi kau gatīrī ūndū kaamenyaga ūhoro-inī ūcio; tīga Jonathani na Daudi maamenyaga ūhoro ūcio.)

⁴⁰ Nīngī Jonathani akīnengera kahīi kau indo ciake cia mbaara, agīkeera atīrī, “Kuuu, thīi na indo ici ūcīcooke itūūra-inī.”

⁴¹ Thuutha wa kahīi kau gūthīi-rī, Daudi agīkūra akiuma mwena wa gūthīni wa ihiga rīu, akīnamīrīra maita matatū mbere ya Jonathani, agītūrumithagia ūthīu wake thī. Magīcooka makīmumunya o eerī, makīrīranīra, no Daudi nīwe warīire mūno makīria.

⁴² Jonathani akĩra Daudi atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ, tondũ nĩtwehitire na mwĩhitwa tũtũurie ũrata gatagatĩ gaitũ thiĩni wa rĩtwa rĩa Jehova, tũkiuga atĩrĩ, ‘Jehova niwe mũira gatagatĩ gakwa nawe, na gatagatĩ ka njiaro ciaku na njiaro ciakwa nginya tene.’” Daudi agĩũkĩra agĩthiĩra, nake Jonathani agĩcooka itũũra-inĩ.

21

Daudi arĩ kũu Nobu

¹ Na rĩrĩ, Daudi agĩthiĩ Nobu, kũrĩ Ahimeleku ũria mũthĩnjĩrĩ-Ngai. Ahimeleku aamũtũnga akĩinaina, akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũrĩ wiki nĩkĩ? Nĩ kĩĩ mũtarĩ na mũndũ ũngĩ?”

² Daudi agĩcookeria Ahimeleku ũcio mũthĩnjĩrĩ-Ngai atĩrĩ, “Nĩ mũthamaki ũnjathĩte ngeke ũndũ mũna na akanjĩra atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũ ndakamenye ũndũ ũria ngũtũmĩte na ũria ngwathĩte.’ No andũ akwa-rĩ, nĩ ndĩmerĩte tũcemanie handũ hana. ³ Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ ũrĩ nakĩo gĩa kũria? He mĩgate itano, kana o kĩria gĩothe ũngihota kuona.”

⁴ No mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ndirĩ na mĩgate irĩa ihũthiĩrwo kũrĩro, no rĩrĩ, haha nĩ harĩ mĩgate irĩa mĩamũre, angĩkorwo andũ acio matihutanitie na andũ-a-nja.”

⁵ Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ti-itherũ tũtikoretwo hamwe na andũ-a-nja, o ta ũria arĩ mũtugo witũ rĩria rĩothe ngumagara. Indo cia andũ aya nĩ theru o na gũtũika marĩ mawĩra-inĩ matarĩ maamũre. Ũmũthĩ indo ciao itikĩrĩ nyamũre makĩria!” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio akĩmũnengera mĩgate iyo mĩamũre, nĩgũkorwo hau hatiarĩ na mĩgate ingĩ tiga mĩgate irĩa yaigagwo mbere ya Jehova, na nĩyeheretio mbere ya Jehova mũthenya ũcio, na hakaigwo mĩgate ingĩ mĩhiũ.

⁷ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, haarĩ na mũndũ ũmwe warĩ ndungata ya Saũlũ, aahingĩrĩro hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu ũria Mũedomu, ũria warĩ mũnene wa arĩthi a Saũlũ.

⁸ Daudi akĩũria Ahimeleku atĩrĩ, “Kaĩ ũtarĩ na itimũ kana rũhiũ rwa njora haha? Ndinooka na rũhiũ rwakwa rwa njora kana kindũ kingĩ kĩa mbaara, nĩ ũndũ wĩra wa mũthamaki uuma wa ihenya.”

⁹ Mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ, Mũfilisti ũria woragĩre Gĩtuamba-inĩ kĩa Ela, rũrĩ haha; naruo ruohetwo na taama rũkaigwo thuutha wa ebodi. Angĩkorwo nĩũkũrũwenda-rĩ, ruoe; gũtirĩ na rũhiũ rũngĩ rwa njora tiga o rũu.”

Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ rũhiũ rũngĩ taruo; kĩrũnengere.”

Daudi arĩ kũu Gathu

¹⁰ Mũthenya ũcio Daudi akĩũria Saũlũ, agĩthiĩ kũrĩ Akishi mũthamaki wa Gathu. ¹¹ No ndungata cia Akishi ikĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ũyũ ti Daudi, ũria mũthamaki wa bũrũrĩ? Githĩ tiwe mainagĩra nyĩmbo-inĩ ciao atĩrĩ:

“Saũlũ nĩeyũragĩre andũ ngĩrĩ nyingĩ,
na Daudi akeyũragĩra andũ ngĩrĩ makũmi maingĩ?”

¹² Nake Daudi akĩgia ũhoru ũcio ngoro-inĩ na agĩtigĩra Akishi mũthamaki wa Gathu mũno. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩgũrũkithia mbere yao; na rĩria aarĩ moko-inĩ mao, agĩtua ta mũndũ mũgũrũki, akĩharaga mĩrango ya kĩhingo, agĩtaga rũta rũikũrũkanitie na nderu ciake.

¹⁴ Akishi akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Ta rorai mũndũ ũyũ! Nĩ mũgũrũku! Mwakĩmũrehe kũrĩ niĩ nĩkĩ? ¹⁵ Kaĩ nyiĩhitie agũrũki atĩ nĩguo mũndehere mũndũ ũyũ haha eke maũndũ ta maya mbere yakwa? Mũndũ ũyũ no nginya oke nyũmba yakwa?”

22

Daudi arĩ Adulamu na Mizipa

¹ Na rĩrĩ, Daudi akiuga Gathu na akĩũria ngurunga-inĩ ya Adulamu. Rĩria ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe maiguire ũguo-rĩ, magĩkũrũka kũrĩ we. ² Ariũ othe maarĩ na mĩnyamaro, kana thiĩrĩ kana makaaga kũiganĩra makĩũngana harĩ we, nake agĩtũika mũtongoria wao. Aarĩ na andũ ta magana mana.

³ Kuuma kũu, Daudi agĩthiĩ Mizipa kũu Moabi, akĩũria mũthamaki wa Moabi atĩrĩ, “Nĩũgũtikĩria baba na maitũ moke maikare nawe nginya rĩria ngaamenya ũria Ngai ekũnjikĩra?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmatigĩra mũthamaki wa Moabi, nao magĩkara nake ihinda rĩothe rĩria Daudi arĩ kũhitho-inĩ.

⁵ No mũnabii Gadi akĩra Daudi atĩrĩ, “Tiga gũikara kũhitho-inĩ. Thiĩ bũrũrĩ wa Juda.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akiuga kũu agĩthiĩ mũtitũ wa Herethu.

Saũlũ Kũũraga Athĩnjĩrĩ-Ngai a Nobu

⁶ Na rĩrĩ, Saũlũ akĩgua atĩ Daudi na andũ ake nĩmonetwo. Nake Saũlũ aikarĩte thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũti wa mũbinde Kĩrima-inĩ kĩa Gibe aanyĩitĩte itimũ riake na guoko, nao anene ake othe marũgamĩte mamũthiũrũkĩrie. ⁷ Nake Saũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, andũ a Benjaminĩ! Anga mũrũ wa Jesii nĩakamũhe mĩgũnda ya irio na ya mĩthabibũ inyuothe? Anga nĩakamũtua anene a ita a kũrũgamĩrĩra andũ ngĩrĩ, na a kũrũgamĩrĩra andũ magana? ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte inyuothe mũciire kũnjũkĩrĩra? Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩnjĩra rĩria mũrũ wakwa egũthondeka kĩrikaniro na mũrũ wa Jesii. Gũtirĩ o na ũmwe wanyu wĩciĩritĩte ũhoru wakwa kana akanjĩra atĩ mũrũ wakwa nĩakĩrĩrie ndungata yakwa iikare injoheirie, ta ũria ireeka ũmũthĩ.”

⁹ No Doegu ũria Mũedomu, ũria warũgamĩte hamwe na anene a Saũlũ, akiuga atĩrĩ, “Nĩndonire mũrũ wa Jesii okĩte kũrĩ Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu kũu Nobu. ¹⁰ Ahimeleku nĩamũtũirĩrie ũhoru harĩ Jehova; agĩcooka akĩmũhe irio, na rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ ũria Mũfilisti.”

¹¹ Ningĩ mūthamaki agītūmanīra mūthīnjīri-Ngai Ahimeleku mūrū wa Ahitubu, na nyūmba ya ithe yothē, ariā maarĩ athīnjīri-Ngai kuu Nobu, nao othe magiũka kūrĩ mūthamaki. ¹² Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩria rĩu, mūrū wa Ahitubu.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, mwathi wakwa.”

¹³ Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gītūmite mūciĩrĩre kũnjũkĩrĩra, wee na mūrū wa Jesi, nawe ūkamũhe migate, o na rūhiũ rwa njora, na ūkamūtũrĩria ūhoro harĩ Jehova, nĩgeetha aanemere na aikare anjohēirie, ta ūrĩa ekite ūmũthĩ?”

¹⁴ Ahimeleku agĩcookeria mūthamaki atĩrĩ, “Nũ thīnĩ wa ndungata ciaku ciothe mwathĩki ta Daudi, mūthoni-we wa mūthamaki, mūruri wa arangĩri aku, na nĩatĩkĩte mũno thīnĩ wa nyūmba yaku? ¹⁵ Mūthenya ūcio nĩguo warĩ wa mbere wa kũmūtũrĩria ūhoro harĩ Jehova? Aca tigu! Reke mūthamaki ndageciĩrĩrie ndungata yaku kana mũndũ o na ūrĩkũ wa nyūmba ya ithe, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ ūndũ o na ūmwe yũĩ wa maũndũ maya mothe.”

¹⁶ No mūthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, wee Ahimeleku nĩgũkua, wee na andũ othe a nyūmba ya thoguo.”

¹⁷ Ningĩ mūthamaki agĩatha thigari iria ciamūrũgamĩrĩre, agĩciĩra atĩrĩ: “Hũgũkaai mūũrage athīnjīri-Ngai a Jehova nĩ ūndũ o nao nĩmanyiĩtanĩre na Daudi. Nĩmamenyire nĩ kũura ooraga, na matiigana kũnjĩra.”

No anene a mūthamaki makĩrega gūtambũrũkia guoko moorage athīnjīri-Ngai a Jehova.

¹⁸ Mūthamaki agĩcooka agĩatha Doegu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hũgũka ūũrage athīnjīri-Ngai.” Nĩ ūndũ ūcio Doegu ūcio Mũedomu akĩhũgũka akĩmooraga. Mūthenya ūcio akĩũraga andũ mĩrongo inana na atano ariā meehumbĩte ebodi ya gatani. ¹⁹ Agĩcooka akĩhũura Nobu, itũura rĩu rĩa athīnjīri-Ngai, na rūhiũ rwa njora, akĩũraga arũme na andũ-a-nja, ciana ciarĩo o na ngeenge, na ng’ombe ciarĩo, na ndigiri o na ng’ondũ.

²⁰ No Abiatharu, mūrū ūmwe wa Ahimeleku mūrū wa Ahitubu, akĩhonoka, akĩũra, na akĩrũmĩrĩra Daudi.

²¹ Akĩra Daudi atĩ Saũlũ nĩoragĩte athīnjīri-Ngai a Jehova. ²² Nake Daudi akĩra Abiatharu atĩrĩ, “Mūthenya ūcio, rĩria Doegu ūcio Mũedomu aarĩ kuo-rĩ, nĩndamenyire atĩ nginya ere Saũlũ. Nĩ nĩi ndehithĩrie nyūmba yothē ya thoguo gĩkuũ. ²³ Ikara hamwe na nĩi; ndũgetigĩre; mũndũ ūrĩa ūrĩcarĩa muoyo waku, o na wakwa o nague nĩaraũcarĩa. Ūrĩ hamwe na nĩi ūrĩ mūmenyerere.”

23

Daudi Kũhonokia Keila

¹ Na rĩrĩ, Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, Afilisti nĩmararũa na itũura rĩa Keila, na magatunyana ngano irĩa rĩ mahũhĩro-inĩ.” ² Nake agĩtũria ūhoro harĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩgũthĩi gũtharĩkĩra Afilisti acio?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩi ūgatharĩkĩre Afilisti nĩguo ūhonokie Keila.”

³ No andũ a Daudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ Juda nĩtũretigĩra. Githĩ tũtũgũtũtũgĩra makĩria twathĩi Keila tũkarĩte na mbũtũ cia Afilisti!”

⁴ O rĩngĩ Daudi agĩtũria ūhoro harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka ūthĩi Keila, nĩ ūndũ nĩngũneana Afilisti guoko-inĩ gwaku.” ⁵ Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ ake magĩthĩi Keila, makĩrũa na Afilisti, na makĩmataha mahĩi mao. Akĩrehera Afilisti hathara nene, na akĩhonokia andũ a Keila. ⁶ (Na rĩrĩ, Abiatharu mūrū wa Ahimeleku nĩokĩte akuũte ebodi rĩria akĩrũkĩre, akĩũrĩra kūrĩ Daudi kuu Keila.)

Saũlũ Kũingatĩthia Daudi

⁷ Saũlũ akĩrwo atĩ Daudi nĩathiĩte Keila, nake akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩamũneanĩte kūrĩ nĩi, nĩgũkorwo Daudi nĩehingĩrĩrie na ūndũ wa gũtoonya itũura rĩrĩ na ihingo na mĩgũko.” ⁸ Nake Saũlũ agĩta mbũtũ ciake ciothe mathĩi mbaara, nĩguo maikũrũke Keila makahingĩrĩrie Daudi na andũ ake.

⁹ Hĩndĩ irĩa Daudi aamenyire atĩ Saũlũ nĩaciĩrĩre kũmwĩka ūũru-rĩ, akĩra Abiatharu mūthīnjīri-Ngai atĩrĩ, “Rehe ebodi iyo.” ¹⁰ Daudi akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata yaku nĩ iĩguĩte hatari nganja atĩ Saũlũ nĩarooka Keila aniĩne itũura rĩrĩ nĩ ūndũ wakwa. ¹¹ Hihi aikari a Keila nĩmekũũneana kūrĩ we? Hihi Saũlũ nĩegũikũrũka gũkũ, ta ūrĩa ndungata yaku iĩguĩte? Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, menyithia ndungata yaku ūhoro.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩegũikũrũka.”

¹² O rĩngĩ Daudi akĩũria atĩrĩ, “Hihi aikari a Keila nĩmekũneana, nĩi na andũ akwa, kūrĩ Saũlũ?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩmegũkũneana.”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ ake, andũ ta magana matandatũ, makiuma Keila, na magĩkara magĩcangacangaga kũndũ na kũndũ. Rĩa Saũlũ eerĩrwo atĩ Daudi nĩorĩte akoima Keila, agĩtiga gũthĩi kuo.

¹⁴ Nake Daudi agĩkara ciĩhitho cia werũ-inĩ na irĩma-inĩ cia Werũ wa Zifu. O mūthenya Saũlũ nĩamũcaragia, no Ngai ndaaneanĩre Daudi moko-inĩ make.

¹⁵ Rĩria Daudi aarĩ Horeshu kũu Werũ wa Zifu, akĩmenya atĩ Saũlũ okĩte nĩguo amũũrage. ¹⁶ Nake Jonathanĩ mūrū wa Saũlũ agĩthĩi kūrĩ Daudi kuu Horeshu na akĩmũteithia kwiyũmĩrĩria thĩnĩ wa Ngai.

¹⁷ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwiĩtigĩra, Baba Saũlũ ndagakũhutia na guoko gwake. Wee nĩgũathamakĩra Isiraeli, na nĩi ndũike mĩnini waku. O na Baba Saũlũ, nĩoi ūguo.” ¹⁸ Nao eerĩ makĩgĩa kĩrĩkanĩro mbere ya Jehova. Thuutha ūcio Jonathanĩ akĩnũka, no Daudi agĩtigwo kuu Horeshu.

¹⁹ Nao andũ a Azifu makĩambata magĩthĩi kūrĩ Saũlũ kuu Gibeaa makĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Daudi ndehithite gatagatĩ-inĩ gaitũ ciĩhitho-inĩ cia gũkũ Horeshu, kĩrĩma-igũrũ kĩa Hakila, mwena wa gũthini wa Jeshimoni?”

²⁰ Na rīrī, wee mūthamaki, ikūrūka ūūke o rīrīa rīothe ūngiēnda gūūka, na ithuī nī igūrū riitū kūmūneana kūrī mūthamaki.”

²¹ Saülū akīmacookeria atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū wa kwīnjiirira. ²² Thīī mūkehaarīrie makīria. Tuīriai nī kū Daudi amenyerete gūthiiga, na nūū ūmuonete kuo. Njīrītūwō atī nī mūndū mwara mūno. ²³ Tuīriai ūhoro wa kūrīa guothe ehithaga na mūndehere ūhoro mūkinyanīru. Na nīī nīngūcooka thīī na inyūī; angīkorwō arī kūndū gūkū-rī, nīngamūcaria mīhīrīga-inī yothē ya Juda.”

²⁴ Nī ūndū ūcio makiumagara magīthīī kūu Zīfu, magikinya mbere ya Saülū. Na rīrī, Daudi na andū ake maarī kūu Werū-inī wa Maoni, kūu Araba mwena wa gūthini wa Jeshimoni. ²⁵ Nake Saülū na andū ake makīambīrīria kūmacaria, na rīrīa Daudi eerirwō ūhoro ūcio, agīkūrūka agīthīī rwaro-inī rwa ihiga, agīkara kūu Werū-inī wa Maoni. Rīrīa Saülū aigūire ūhoro ūcio-rī, o nake agīthīī kūu Werū-inī wa Maoni aīngatithīie Daudi na ihenya.

²⁶ Saülū aagerete mwena ūmwe wa kīrīma, nake Daudi na andū ake makagerera mwena ūrīa ūngī, mahiūhīte nīguo morīre Saülū. Na rīrīa Saülū na thigari ciake maakuhagīrīria Daudi na andū ake nīguo mamanyiite-rī, ²⁷ hagiūka mūndū watūmitwō kūrī Saülū, akīmīwira atīrī, “Ūka na ihenya! Afilisti nīmatharikīire būrūri.” ²⁸ Hīndī īyo Saülū agītiga kūrūmīrīra Daudi, agīthīī agacemanie na Afilisti. Nīkīo metaga handū hau Sela-Hamalekothu. ²⁹ Nake Daudi akīambata akiuma kūu agīthīī gūtūura ciīhitho-inī cia Eni-Gedi.

24

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saülū

¹ Na rīrī, thuutha wa Saülū gūcooka kuuma kūingatithia Afilisti, akīrīwō atīrī, “Daudi arī Werū-inī wa Eni-Gedi.” ² Nī ūndū ūcio Saülū akīoya andū ngiri ithatū arīa athuure kuuma Isiraēli guothe magīthīī gūcaria Daudi na andū ake gūkuhī na ndwaro cia mahiga kūrīa gūtūūragwō nī Mbūri cia Werū.

³ Nake agikinya ciugū-inī cia ng’ōndu iria ciarī njīra-inī; naho nī haarī na ngurunga, nake Saülū agītoonya thīīnī ageiteithie. Daudi na andū ake maarī kūu thīīnī mūno, ngurunga-inī. ⁴ Nao andū a Daudi makīmīwira atīrī, “Ūyū nīguo mūthenya ūrīa Jehova aarīrie ūhoro wago, agikīwira atīrī, “Nīnganeana thū yaku moko-inī maku ūmūke ūrīa ūkwenya.”” Nake Daudi agikuruma atekunwō, agīthīī agītīnia gīcūrī kīa nguo ya Saülū.

⁵ Thuutha-inī, Daudi akīgūa ngoro ikīmūciirithia nī ūndū wa gūtīnia gīcūrī kīa nguo ya Saülū. ⁶ Akīra andū ake atīrī, “Jehova arongirira njike ūndū ta ūcio kūrī mwathi wakwa, ūcio mūtīrīrie maguta wa Jehova, kana ndīmīwe ūūru na guoko gwakwa; nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.” ⁷ Aarīkia kwaria ciugo icio, Daudi agīkaania andū ake, na ndaamarekire mookīrīre Saülū. Nake Saülū akiuma ngurunga-inī, na agīthīira.

⁸ Nīngī Daudi akiuma ngurunga-inī īyo, akīanīrīra agīta Saülū, akīmīwira atīrī, “Wee mwathi wakwa, mūthamaki!” Rīrīa Saülū eehūgūrīre, Daudi akīīnamīrīra, agītūrumithia ūthiū thī. ⁹ Akīra Saülū atīrī, “Nī kī gītūmaga ūthikīrīrie andū rīrīa mekuuga atīrī, ‘Daudi nīeciiragīria gūgwika ūūru?’” ¹⁰ Ūmūthī nīweyona na maitho maku ūrīa Jehova egūkūneanīte moko-inī makwa kūu ngurunga-inī. Kūrī andū amwe maniīngīrīrie ngūūrage, no ndakūhonokia; ndoiga atīrī, ‘Ndikuoya guoko gwaka njike mwathi wakwa ūūru, nī ūndū nīwe mūtīrīrie maguta wa Jehova.’” ¹¹ Baba, ta kīone, rora gīcunjī gīkī kīa nguo yaku, gīkī kīrī guoko-inī gwakwa! Ndinirie gīcunjī kīa nguo yaku, no ndinakūūraga. Rīu menya na ūkūūrane atī nīī ndirī na ihītīa rīa gwika ūūru kana rīa ūremi. Nīī ndikūhītīrie, no wee nīūranjaria ūnjūrage. ¹² Jehova arotūtuithania ciira nīī nawe. Na Jehova arondīhīria maūru marīa wee ūnjikīte, no guoko gwakwa gūtīgakūhutia. ¹³ O ta ūrīa kūrī thimo yugaga atīrī, ‘Waganu umaga o harī arīa aaganu,’ nī ūndū ūcio guoko gwakwa gūtīgakūhutia.

¹⁴ “Mūthamaki wa Isiraēli oimīte gwake ookīrīre ū? Nūū ūīngatithīie? Nī ngui nguū? Kana nī thuya?

¹⁵ Jehova arotūtuithania na atue ciira gatagatī gaitū. Aroeciirīa ūhoro wakwa na aūrīgāmīe; arondūrīra na aahonokie kuuma guoko-inī gwaku.”

¹⁶ Rīrīa Daudi aarīkirie kuuga ūguo-rī, Saülū akīmūūria atīrī, “Ūcio nī mūgambo waku, Daudi mūrū wakwa?” Nake akīrīra aanīrīre. ¹⁷ Akīmīwira atīrī, “Wee ūrī mūthīngu kūngīra. Nīūnjikīte wega, no nīī ngagwīka ūūru. ¹⁸ Nīwārīkīa o rīu kūnjīra ūndū mwega ūnjikīte; Jehova nīekūūneanīte moko-inī maku, no wee ndūnanjūraga. ¹⁹ Rīrīa mūndū ona thū yake-rī, nīarekaga īthīī atamīkīte ūūru? Jehova arogwīka maūndū mega nī ūndū wa ūrīa ūnjikīte ūmūthī. ²⁰ Nīnjūū atī ti-ītherū nīūgatuika mūthamaki, na atī ūthamaki wa Isiraēli nīūkehaanda moko-inī maku. ²¹ Rīu wīhīte harī nīī na rītīwa rīa Jehova atī ndūkaniina njīaro ciakwa kana rītīwa rīakwa rīthire kuuma nyūmba-inī ya baba.”

²² Nī ūndū ūcio Daudi akīhīta harī Saülū. Nake Saülū agīcooka mūciī, no Daudi na andū ake makīambata magīthīī kīhitho-inī.

25

Daudi, na Nabali na Abigaili

¹ Na rīrī, Samuēli agīkua, nao andū othe a Isiraēli makīūngana makīmūrīrīra; makīmūthika mūciī gwake kūu Rama.

Nake Daudi agīkūrūka agīthīī Werū wa Maoni. ² Mūndū ūmwe wa kūu Maoni, ūrīa warī na indo kūu Karimeli, aarī mūtongu mūno. Aarī na mbūri ngiri īmwe na ng’ōndu ngiri ithatū, iria aamuraga guoya kūu Karimeli. ³ Nake eetagwō Nabali, na mūtumia wake eetagwō Abigaili. Aarī mūtumia mūtūgī na mūthaka, no mūthuriwe, ūrīa warī Mūkalebu, aarī mūūru na mūkārī maūndū-inī make.

⁴ Daudi ari weru-ini niaiguirie ati Nabali ni ng'onde aramura guoya. ⁵ Ni undu ucio agituma aanake ikumi akimeera atiri, "Ambatai muthi kuri Nabali kuu Karimeli na mumugeithie mwitanitie na ni. ⁶ Mwiri atiri; 'Urotuura miaka mingi! Urogi na ugima, wee na nyumba yaku! O na kiria giothe uri nakio kiroogia na uhooreri!"

⁷ "Na riri, ndiraigua ati ni hinda ya kumura ng'onde guoya. Riria ariithi aku maarĩ hamwe na ithui, tuiamekire uuru, na ihinda riria riothe maarĩ Karimeli gutiri kindu o na kimwe kiao kiorire. ⁸ Uria ndungata ciaku na nigukwira. Ni undu wa uguo ika aanake acio akwa maundu mega, nigukorwo tukiite hinda ya giken. Ndaguthaitha ihe ndungata ciaku na muruguo Daudi kiria giothe ungimoonera."

⁹ Riria andu a Daudi maakinyire-ri, makihe Nabali ndumiriri iyo ya Daudi. Nao magicooka magieterera. ¹⁰ Nabali agicookeria ndungata cia Daudi atiri, "Daudi nuu? Muri wa Jesi uyu ni uriku? Ndungata nyingi niroora ikoima kuri aathani acio matuku maya. ¹¹ Ni ki kingituma njoe migate yakwa, na maai, na nyama iria thinjiire andu akwa a kumura ng'onde guoya, ndiche andu itooi kura moimite?"

¹² Andu acio a Daudi makihundika, magicooka na thuutha. Hinda iria maakinyire, makiheana uho ucio wothe. ¹³ Daudi akira andu ake atiri, "Mwiohe hiu cianyu cia njora!" Nao makioha hiu ciao cia njora, o nake Daudi akioha rwake. Andu ta magana mana makimbata hamwe na Daudi, nao andu magana meeri magitigwo maikaritie indo.

¹⁴ Na riri, umwe wa ndungata cia Nabali akira Abigaili mutumia wa Nabali atiri, "Daudi niaratumite ndungata ciake kuuma weru-ini irehere mwathi witu ngeithi, nake araciruma. ¹⁵ No andu acio nimatwikire wega. Matatwikire uuru, ihinda riothe riria twari kuu migunda-ini hakuhi nao, na gutiri kindu kiorire. ¹⁶ Utuku na muthenya maarĩ ta ruthingo rwatugicirire hinda ciothe riria twarithagia ng'onde ciitu gukuhĩ nao. ¹⁷ Riu-ri, wiciirire wone uria wagitirwo ni gwika, ni undu mwanangiko nukuhirire mwathi witu na nyumba yake yothe. Ni mundu mwaganu uu ati gutiri mundu ungimwarira."

¹⁸ Abigaili ndaateire ihinda. Akioya migate magana meeri, na mondo igiri cia ndibei, na ng'onde ithano iri thinje, na ibaba ithano* cia ngano hihie, na imanika igana cia thabibu nyumu, na ikumba magana meeri cia nguyu, agiciigirira ndigiri iguru. ¹⁹ Ngingi akira ndungata ciake atiri, "Thiagai mbere; ningumurumira." No ndeire muthuuriwe Nabali uho ucio.

²⁰ Na riria aathiaa ahaicite ndigiri yake agereire mukuru wari kirima-ini, Daudi na andu ake magitika maikuriike na kura aari, agicemania nao. ²¹ Daudi aakoretwo oiga atiri, "Wari wira wa tuihi, ni ngarorera mundu ucio indo ciake kuu weru-ini, nigeetha gutikagie kindu o na kimwe giake gikura. Nake andihite wega na uuru. ²² Ngai aroherithia Daudi, na amwike uuru makira, ingigaatigia mundu murume o na umwe muoyo uria umukoni ruci rucini!"

²³ Riria Abigaili onire Daudi, akihua kuuma iguru ria ndigiri yake na akiinamirira mbere ya Daudi aturumithitie ithui thi. ²⁴ Akiguthia maguru-ini make, akimwira atiri, "Mwathi wakwa, reke uuru uyu unjookerere ndi nyiki. Ndaguthaitha, reke ndungata yaku ikwaririe; ithikiriire uria ndungata yaku irenda kuuga. ²⁵ Mwathi wakwa aroaga kurumbuiya mundu ucio mwaganu ti Nabali. Ahaana o ta ritwa riake, ritwa riake riugite mundu mukigu, na akoragwo ari o mukigu. No ni ndungata yaku-ri, ndionire andu acio mwathi wakwa aatumite.

²⁶ "Na riri, kuona ati wee mwathi wakwa, Jehova niakweheranirie na iiti wa thakame, na kwaga kwirihiria na moko maku-ri, ti-itheru o ta uria Jehova atuuraga muoyo na uria wee utuuraga muoyo-ri, thi ciaku na aria othe mangienda gwika mwathi wakwa uuru maroaha na Nabali. ²⁷ Na ureke kiheo giki, kiria ndungata yaku irehere mwathi wakwa, kinengerwo andu aria makurumirire. ²⁸ Ndaguthaitha urekere ndungata yaku ihitia riayo, nigukorwo no nginya Jehova agaatuma nyumba ya mwathi wakwa iuike ya uhamaki wa gutiura, tonduri ariaga mbaara cia Jehova. Gutikanoneke undu muiuru thini waku hinda iria yothe ugutura muoyo. ²⁹ O na kungikorwo kuri mundu uguthingatite akurute muoyo-ri, muoyo wa mwathi wakwa nigukorwo wohanitio wega na kiohe kia aria mari muoyo ni Jehova Ngai waku. No muioyo ya thi ciaku niakamikia kuraihi ta iikitia na kigutha. ³⁰ Riria Jehova agaakorwo ekite mwathi wakwa maundu mothe mega maria eeranire mamukoni, na akorwo agituute mutongoria wa gutongoragia Isiraeli-ri, ³¹ mwathi wakwa ndakanakorwo ari na murigo wa kumirituhira thini wa thamiri yake ni undu wa gutithia thakame hatarĩ na gitumi kana akorwo erihiri. Na hinda iria Jehova akaarehera mwathi wakwa uhootani-ri, ukaaririka ndungata yaku."

³² Daudi akira Abigaili atiri, "Jehova, Ngai wa Isiraeli, arogocwo, ucio ugutumire umuthi uke uemanie na ni. ³³ Urorathimwo ni undu wa itua riaku riaga na kungiria ndigaite thakame umuthi, na ndikerihire na moko makwa. ³⁴ Tiga ni uguo-ri, ti-itheru o ta uria Jehova, Ngai wa Isiraeli, atuuraga muoyo, ucio igirire ngugere ngero, korwo ndunooka na ihenya kundunga-ri, gutiri mundu murume o na umwe ukoni Nabali ungikorwo ari muoyo gugika."

³⁵ Ngingi Daudi akiamukira kiria aamureheire kuuma guoko-ini gwake, na akimwira atiri, "Inuka na thayu. Nindaigua uho waku na ndetikiria ihooya riaku."

³⁶ Riria Abigaili aathire kuri Nabali, akimukora ari nyumba thini arugithitie iruga ta ria muthamaki. Ngoro yake yari njanjamuku na ari muritu muno. Ni undu ucio ndari undu aamwiri nginya riria gwakiire. ³⁷ Ngingi rucini gwakia, riria Nabali aarukirwo, mutumia wake akimwira maundu macio mothe; ngoro yake igikira, akihaana ta ihiga. ³⁸ Thuutha wa mithenya ta ikumi, Jehova akigutha Nabali, nake agikua.

³⁹ Hĩndĩ rĩa Daudi aaguiire atĩ Nabali nĩakuĩte, akiuga atĩrĩ, “Jehova arogoocwo, ũrĩa ūndũĩrĩre mbaara iitũ na Nabali nĩ ūndũ wa kũũnyarara. Niagĩrĩrĩre ndungata yake ndĩgeeke ũũru, na agacookereria Nabali ũũru wake we mwene.”

Daudi agĩcoka agĩtũmanĩra Abigaili, akĩmũũria atũike mĩtumia wake. ⁴⁰ Ndungata ciake igĩthĩĩ Karimeli, ikĩĩra Abigaili atĩrĩ, “Daudi nĩatũtũmĩte kũrĩ we tũgũtware ūgatũike mĩtumia wake.”

⁴¹ Akĩnamĩrĩra, agĩturumĩthia ũthĩũ thĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndungata yanyu ya mũndũ-wa-nja ndĩ haha, nĩndĩhaarĩrĩre gũtungatĩra na gũthambia magũrũ ma ndungata cia mwathi wakwa.” ⁴² Abigaili akĩhaica ndigiri na ihenya, agĩthĩĩ na airĩtu ake atano a kũmũtungataga, agĩtwarana hamwe na andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi, agĩtuika mĩtumia wake. ⁴³ Daudi nĩahikĩtie Ahinoamu wa Jezireeli,[†] nao eerĩ maarĩ atumia ake. ⁴⁴ No Saulũ nĩahėanĩte mwarĩ Mikali, mĩtumia wa Daudi, kũrĩ Palitieli wa Laishi, ũrĩa warĩ wa kuuma Galimu.

26

Daudi Kũhonokia Muoyo wa Saulũ Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, andũ a Zifu magĩthĩĩ kũrĩ Saulũ kũu Gibe a makĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ Daudi ndehithĩte karĩma ka Hakila, karĩa kang’etheire Jeshimoni?”

² Nĩ ūndũ ũcio Saulũ agĩkũrũka nginya Werũ wa Zifu, arĩ na andũ ake ngiri ithatũ a Isiraeli arĩa maathuurĩtwo, mathĩĩ magacarie Daudi kuo. ³ Saulũ akiamba hema ciake njĩra-inĩ hakuhi na kĩrĩma kĩa Hakila kĩrĩa kĩng’etheire Jeshimoni, nowe Daudi agĩkara kũu werũ-inĩ. Rĩrĩa onire atĩ Saulũ nĩamũrũmĩrĩre kũu-rĩ, ⁴ agĩtũma athigaani na akĩmenya atĩ ti-itherũ Saulũ niakinyĩte kuo.

⁵ Nake Daudi akiumagara agĩthĩĩ harĩa Saulũ aambĩte hema. Akĩona harĩa Saulũ na Abineri mũrũ wa Neri, mwathi wa mbũtũ cia ita, maakomete. Saulũ aakomete thĩĩnĩ wa kambĩ, nacio mbũtũ cia ita ikaamba hema ikamũthĩũrũkĩria.

⁶ Daudi agĩcoka akĩũria Ahimeleku ũrĩa Mũhiti, na Abishai mũrũ wa Zeruia, mũrũ wa nyĩna na Joabu, atĩrĩ, “Nũũ ũgũikũrũkania na nĩ kambĩ-inĩ harĩa Saulũ arĩ?”

Abishai akiuga atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩĩ nawe.”

⁷ Nĩ ūndũ ũcio Daudi na Abishai magĩthĩĩ kũrĩ ita rĩu ũtukũ, nake Saulũ aarĩ kũu kambĩ thĩĩnĩ akomete toro, na itimũ rĩake rĩhaandĩtwo hakuhi na mĩtwe wake. Nake Abineri na thigari maakomete makamũthĩũrũkĩria.

⁸ Abishai akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Ŭmũthĩ Ngai nĩaneanĩte thũ yaku moko-inĩ maku. Na rĩrĩ, reke ndĩmũthecithanie na thĩ na itimũ rĩakwa, itheeca o rĩmwe; ndikũmũtheeca keeri.”

⁹ No Daudi akĩĩra Abishai atĩrĩ, “Tiga kũmũniina! Nũũ ũngĩtambũrũkia guoko ookĩrĩre ũrĩa mũitĩrĩre maguta wa Jehova, na atũike ndehĩtie?” ¹⁰ Nĩngĩ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũruga muoyo, Jehova we mwene nĩwe ũkũmũhũra; kana ihinda rĩake rĩkinye, agĩkue, kana athĩĩ mbaara-inĩ, agathĩrĩre kuo. ¹¹ No Jehova arongĩria ndambũrũkie guoko kũrĩ ũrĩa mũitĩrĩre maguta wa Jehova, ndĩmũũkĩrĩre. Na rĩrĩ, oya itimũ na mbũthũ ya maaĩ cio irĩ hakuhi na mĩtwe wake, twĩthĩire.”

¹² Nĩ ūndũ ũcio Daudi akĩoya itimũ na mbũthũ ya maaĩ cio cĩarĩ hakuhi na mĩtwe wa Saulũ, magĩthĩĩ. Gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wonĩre kana akĩmenya ũhoru ũcio, o na gũtĩrĩ mũndũ wokĩrĩre. Othe maarĩ toro, nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte manyĩitwo nĩ toro mũnene.

¹³ Daudi agĩcoka akĩrĩnga mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, akĩrũgama kĩrĩma-igũrũ handũ haraaya; naho nĩ haarĩ itĩina inene gatagatĩ kao. ¹⁴ Nake akianĩrĩra, agĩtana kũrĩ ita rĩu rĩa Saulũ, na kũrĩ Abineri mũrũ wa Neri, akĩũria atĩrĩ, “Anga ndũkũnjookeria, Abineri?”

Abineri akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ ũreta mũthamaki?”

¹⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Gĩthĩ ndũrĩ mũndũ mũrũme? Nĩngĩ-rĩ, nũũ ũtarĩ ta we thĩĩnĩ wa Isiraeli? Nĩ kĩĩ kiagĩria ũrangĩre mũthamaki, ũcio mwathi waku? Nĩ harĩ mũndũ ũgũũkĩte kũniina mũthamaki ũcio mwathi waku. ¹⁶ Ŭguo wee wĩkite ti ūndũ mwega. Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũruga muoyo-rĩ, wee na andũ aku mwagĩrĩrwo nĩ kũũragwo, nĩ ūndũ mũtiinarangĩra mwathi wanyu, ũcio mũitĩrĩre maguta wa Jehova. Ta rorai hau mũrĩ. Itimũ rĩa mũthamaki na mbũthũ yake ya maaĩ irĩa ciuma hakuhi na mĩtwe wake irĩ ha?”

¹⁷ Saulũ akĩmenya mũgambo wa Daudi, akĩũria atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũgambo waku, Daudi, mũrũ wakwa?”

Daudi agĩcokia atĩrĩ, “Iĩ nĩguo, wee mũthamaki, mwathi wakwa.” ¹⁸ Agĩcoka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwathi wakwa aingatĩthie ndungata yake? Nĩ atĩa njĩkite, na nĩ ũũru ũrĩkũ nyonetwo naguo? ¹⁹ Atĩrĩrĩ, reke mũthamaki mwathi wakwa athĩkĩrĩre ũhoru wa ndungata yake. Angĩkorwo Jehova nĩwe ũkũrĩngĩrĩre ũnjũkĩrĩre-rĩ, aroĩtikĩra igongona. No angĩkorwo nĩ andũ mekĩte ũguo-rĩ, marogwatwo nĩ kĩrũmĩ marĩ mbere ya Jehova! Nĩmanyĩngatĩte, njeherere gĩcunjĩ gĩakwa harĩ igai rĩa Jehova, na makoiga atĩrĩ, ‘Thĩĩ ũgatungatĩre ngai ingĩ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, ndũkareke thakame yakwa iĩtĩke thĩ haraaya na harĩa Jehova arĩ. Mũthamaki wa Isiraeli oimagarĩte agacarie thuya, ta ũrĩa mũndũ aguĩmaga ngware irĩma-inĩ.”

²¹ Nake Saulũ agĩcokia atĩrĩ, “Nĩ nĩnjĩhĩtie. Cooka, wee Daudi, mũrũ wakwa. Nĩ ūndũ nĩ wonĩre muoyo wakwa ũrĩ wa goro ũmũthĩ, ndikaageria gũkũgera ngero rĩngĩ. Ti-itherũ nĩnjĩkĩte ta mũndũ mũkĩngu, na ngahĩtia makĩria.”

²² Nake Daudi agĩcokia atĩrĩ, “Iĩ rĩrĩrĩ itimũ rĩa mũthamaki. Reke ũmwe wa aanake acio aku oke arĩgĩĩre. ²³ Jehova nĩwe ũrĩhaga o mũndũ nĩ ūndũ wa ũthĩngu wake, na wĩhokeku wake. Jehova nĩegũkũneanĩte

[†] 25:43 Ahinoamu nĩwe warĩ mĩtumia wa mbere wa Daudi (27:3); nĩwe warĩ nyĩna wa Amunoni, mwana wa irĩgĩthathi wa Daudi.

moko-ini makwa umuthi, no ni ndingitamburukia guoko njukirire uria mutiririe maguta wa Jehova. ²⁴ Ti-itheru o ta uguo ni nyonete muoyo waku uri wa goro umuthi, Jehova arotuma muoyo wakwa o naguo woneke uri wa goro, na aahonokie kuuma mathiina-ini mothe.”

²⁵ Saulu agicooka akira Daudi atiri, “Urorathimwo, wee muru wakwa, Daudi; niugeeka maundu manene, na ti-itheru niukahootana.”

Ni undu ucio Daudi agithi, nake Saulu akihunduka, akiinuka.

27

Daudi ari kwa Afilisti

¹ No riri, Daudi agiiciria atiri, “Muthenya umwe nindiriniinwo ni guoko gwa Saulu. Undu uria mwega ingika ni kuirira bururi wa Afilisti. Hindi iyo Saulu niagatiga kunjaria kundu o na ku thiini wa Isiraeli, na ni ngingehonokia guoko-ini gwake.”

² Ni undu ucio Daudi na andu magana matandatuturi ari maar nake makiuma, magithi kuri Akishi muru wa Maoku, muthamaki wa Gathu. ³ Daudi na andu ake magituirania na Akishi kuu Gathu. Mundu o mundu aari na andu a nyumba yake, na Daudi aari na atumia ake eeri: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli, mutumia wa ndigwa wa Nabali. ⁴ Riria Saulu eerirwo ati Daudi niorire Gathu, ndaacookire kumucaria ringi.

⁵ Ningi Daudi akira Akishi atiri, “Angikorwo ninjirikirike maitho-ini maku-ri, reke heo handu itutura-ini rimwe ria bururi uyu, ngatuire kuo. Ni ki gigituma ndungata yaku ituire itutura ria uthamaki hamwe nawe?”

⁶ Ni undu ucio Akishi akimuhe Zikilagi muthenya o ro ucio, nario rituire riri ria athamaki a Juda kuuma hinda iyo. ⁷ Daudi agikara bururi wa Afilisti mwaka umwe na mieri ina.

⁸ Na riri, Daudi na andu ake makiamata magithi magitharika andu a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki. (Kuuma tene andu acio maatuiraga thiini wa bururi uria uthite ugakinya Shuri na Misiri.) ⁹ Riria riothe Daudi aatharikira kundu, ndaatigaga mundu murume kana mundu-wa-nja muoyo, aamoragaga agataha ng'andu na ng'ombe, na ndigiri na ngamira, na nguo. Thuutha ucio agacooka agathi kuri Akishi.

¹⁰ Riria Akishi amuuria atiri, “Uuma gutharikira ku umuthi?” Daudi akamwira atiri, “Nyuma gutharikira Negevu kuu Juda,” kana “Gutharikira Negevu ya Jerameeli,”* kana “Gutharikira Negevu ya Akeni.”

¹¹ Ndaatigirie mundu murume kana mundu-wa-nja muoyo nigu matwarwo Gathu, ni undu eeciiririe atiri, “Maahota gutucuukanira moige atiri, ‘Uu nigu Daudi ekite.’” Na ucio nigu wari mutugo wake hinda ria yotha aatuirire bururi wa Afilisti. ¹² Nake Akishi nihakete Daudi na akiraga atiri, “Niatuikite kindu githuire kuri andu ake a Isiraeli, na egutuika ndungata yakwa nginya tene.”

28

Saulu na Muraguri wa Eni-Dori

¹ Na riri, matuku-ini macio Afilisti makiumania mbutu ciao makaru na Isiraeli. Akishi akira Daudi atiri, “No nginya umenye ati wee na andu aku nimugatarana na ni ita-ini.”

² Daudi akimwira atiri, “Hindi iyo nigu urionera uria ndungata yaku ingihota gwika.”

Akishi akimucokeria atiri, “Uguo ni wega, na ni ngingutua munangiri wa hinda ciothe.”

³ Hindi iyo Samueli niakuite, na Isiraeli othe makamucakira na makamuthika itutura-ini riake ria Rama. Saulu, nake niangitite ago na araguri makoima bururi ucio.

⁴ Afilisti makiumana na magithi makiamba hema ciao kuu Shunemu, nake Saulu agicookanirira andu a Isiraeli othe na akiamba hema kuu Gilboa. ⁵ Hindi iria Saulu, onire mbutu ya ita ya Afilisti, agitigira; ngoro yake ikuyirwo ni guoya. ⁶ Nake agituria uhoro kuuma kuri Jehova, no Jehova ndaigana kumucokeria na iroto kana Urimu, o na kana anabii. ⁷ Saulu agicooka akira ndungata ciake atiri, “Njarirai mundu-wa-nja muraguri, nigu thi ngatuire uhoro kuuma kuri we.”

Nao makiuga atiri, “Ni kuri muraguri umwe kuu Eni-Dori.”

⁸ Ni undu ucio Saulu agitigarura nigu ndakamenyeke, akihumba nguo ingi, na we na andu eeri magithi utuku kuri mundu-wa-nja ucio. Akimwira atiri, “Ndagurira na roho, na undehera mundu uria ngugweta.”

⁹ No mundu-wa-nja ucio akimwira atiri, “Ti-itheru niuu uria Saulu ekite, nianiinite ago na araguri kuuma bururi uyu. Ni ki gitumite wambire muoyo wakwa mitego undehera gikuu giakwa?”

¹⁰ Saulu akihita hari we na ritwa ria Jehova, akiuga atiri, “Ti-itheru o ta uria Jehova atuuraga muoyo-ri, ndukuherithio ni undu wa undu uyu.”

¹¹ Ningi mundu-wa-nja ucio akimuria atiri, “Ni mundu uriku ngukurehithiria?”

Akiuga atiri, “Rehe Samueli.”

¹² Hindi iria mundu-wa-nja ucio onire Samueli, agikayururika na mugambo munene, akira Saulu atiri, “Waheenia niki? Wee niwe Saulu!”

¹³ Muthamaki nake akimwira atiri, “Tiga gwigitira. Ni ki uroona?”

Mundu-wa-nja ucio akiuga atiri, “Ndirona roho uumite na thi.”

¹⁴ Akiuria atiri, “Ahaana atia?”

Nake akiuga atiri, “Ni mundu mukuru uraambata ehumbite nguo ndaaya.”

Hindi iyo Saulu akimenya ati ucio aari Samueli, akiinamirira, agikoma na nda, agiturumithia uthi thi.

¹⁵ Samueli akiuria Saulu atiri, “Ni ki gigituma uthiinie, ukandehithia guku?”

Saulū akiuga atirī, “Ndī mūnyamarīku mūno. Afilisti nīmararūa na nīi, na Ngai nīanjehereire, akaaga kūnjookeria ūhoro na njīra ya anabii, kana ya irooto. Nī ūndū ūcio ndagwīta ūnjīre ūria ngwīka.”

¹⁶ Samuēli akiuga atirī, “Ūgūkinjūria nīkī, kuona atī rīu Jehova nīakwehereire na agatūika thū yaku? ¹⁷ Jehova nīekīte o ta ūria oigire na kanua gakwa. Jehova nīagūtunyite ūthamaki uume moko-inī maku, na akaūnengera mūdū wa itūūra riaku, nīwe Daudi. ¹⁸ Nī ūndū wee ndwathikīire Jehova, kana ūgikinyīria Amaleki mang’ūrī make mahiū, nīkio Jehova agwīkīte ūguo ūmūthī. ¹⁹ Jehova nīegūkūneana, wee hamwe na Isiraeli, kūrī Afilisti, na rūciū wee na ariū aku mūgaakorwo mūrī hamwe na nīi. Jehova nīagacooka aneane mbūtū cia ita cia Isiraeli kūrī Afilisti.”

²⁰ O hīndī ūyo Saulū akīgūa, agītambūrūkia thī aiyūrītwo nī guoya nī ūndū wa ūhoro ūcio wa Samuēli. Hinya wake ūgithira, tondū ndaarīte kīndū mūthenya ūcio wothē o na ūtukū.

²¹ Hīndī ūria mūdū-wa-nja ūcio okire kūrī Saulū na akiona ūria aamakīte, akīmwrīa atirī, “Atirīrī, ndungata yaku ya mūdū-wa-nja nīgwathikīire. Ndatwarīria muoyo wakwa ūgwati-inī, ndeeka ūria ūnjirīre njike. ²² Rīu ndagūthaitha, thikīria ndungata yaku, ūreke ngūhe tūirio nīguo ūrie ūgie na hinya ūhote gūthīi rūgendo.”

²³ Nake akīrega, akiuga atirī, “Ndikūrīa.”

No andū ake makīnyitanīra hamwe na mūdū-wa-nja ūcio, makīmūringīrīra, nake akīmaigua. Agītūrīa hau thī agūkārīa ūrīrī.

²⁴ Mūdū-wa-nja ūcio nī aarī na njaū noru kūu nyūmba, ūria aathīnjire o narua. Akīoya mūtu, akītūkanda na akiruga mīgate itarī na ndawa ya kūimbīa. ²⁵ Agīcōoka agītwarīra Saulū na andū ake, nao makīrīa. Na ūtukū o ro ūcio magītūrīa magīthīi.

29

Akishi Gūtūma Daudi acooke Zikilagi

¹ Na rīrī, Afilisti magīcokanīrīria mbūtū ciao cia ita kūu Afeku, nao Isiraeli makīamba hema hakuhī na gīthima kīria kīarī kūu Jezireeli. ² Na rīria aathanī a Afilisti maahītūkaga na ikundi ciao cia magana na cia ngiri, Daudi na andū ake maathīiaga marī thuutha hamwe na Akishi. ³ Anene acio a ita rīa Afilisti makītūrīa atirī, “Nī atīa ūhoro wa Ahibirania aya?”

Akishi agīcōokia atirī, “Gīthī ūyū ti Daudi, ūria warī mūnene wa Saulū mūthamaki wa Isiraeli? Akoretwo arī hamwe na nīi makīria ma mwaka ūmwe na kuuma mūthenya ūria oimire gwa Saulū, nginyagia ūmūthī, ndirī ndamuona na ihītia.”

⁴ No anene a mbūtū cia ita cia Afilisti makīmūrakārīra, makīmwrīa atirī, “Ūra mūdū ūyū ahūdūke nīguo acooke handū harīa wamūheire. Ndegūthīi hamwe na ithuī mbaara-inī ndakae gūtūgarūrūka rīria tūrārūa. Nī ūndū ūngī ūrīkū mūdū ūyū angūkā maiguithanie na mwathi wake, tiga kūrūaga andū aitū? ⁵ Gīthī ūyū ti Daudi ūria mainīre nyīmbo-inī ciao ūu:

“‘Saulū nīeyūrāgīre andū ngiri nyingī,
nake Daudi akōoraga ngiri makūmi maingī?’”

⁶ Nī ūndū ūcio Akishi agītā Daudi, akīmwrīa atirī, “Ti-itherū o ta ūria Jehova atūrūaga muoyo, nīūkoretwo ūrī mwīhokeku, na no njighe wega tūgītungata hamwe nawe ita-inī. Kuuma mūthenya ūria wokire kūrī nīi nginya rīu, ndirī ndoona ihītia riaku, no anene aya a mbūtū cia ita matingīgwtīkīra. ⁷ Hūdūka ūthīi na thayū; ndūgeke ūndū ūngīrakaria anene a Afilisti.”

⁸ Daudi akītūrīa atirī, “Nī atīa njīkīte? Nī atīa wonete mūūru na ndungata yaku kuuma mūthenya ūria ndookire kūrī we nginya rīu? Nī kīi gīkūgīria thīi ngarūe na thū cia mūthamaki, mwathi wakwa?”

⁹ Akishi akīmūcōokerīa atirī, “Nīnjūū atī ūkoretwo ūrī mwega maitho-inī makwa ta mūrīka wa Ngai; no rīrī, anene a mbūtū cia ita rīa Afilisti moigīte atirī, ‘Ūcio ndangūtīkīrio atwarane na ithuī kūu mbaara-inī.’ ¹⁰ Rīu rooka gūtūrīa rūciinī tene, hamwe na ndungata cia mwathi waku iria mūtūkīte nacio, na muume gūkū rūciinī gūgīthererūka.”

¹¹ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrooka gūtūrīa rūciinī tene nīguo macooke būrīrī-inī wa Afilisti, nao Afilisti makīambata magīthīi Jezireeli.

30

Daudi Kūniina Amaleki

¹ Na rīrī, Daudi na andū ake maakinyire Zikilagi mūthenya wa gatātū. Nao Amaleki magīkorwo nī matharīkīire Negevu na Zikilagi. Nīmahūrīte Zikilagi na makarīcina, ² na nīmatahīte andū-a-nja arīa othe maarī kuō, andū ethī o na arīa akūrū. Matiigana kūrūaga mūdū o na ūmwe, no nīmamakuuire magīthīi nao.

³ Rīria Daudi na andū ake mookire Zikilagi, maakorire rīcīnītūo na mwakī, na atumia ao na ariū ao na airītū ao magatahwo. ⁴ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrīra maanīrīre nginya makīaga hinya wa kūrīra rīngī. ⁵ Atumia a Daudi eerī nīmatahītūo, Ahīnoamu wa Jezireeli, na Abigailī ūria warī mūtūmia wa ndigwa wa Nabali kuuma Karimeli. ⁶ Daudi akīnyarīrīka mūno nī ūndū andū nīmacīrīre kūmūhūrūa na mahiga; o mūdū arī na marūrū ngoro nī ūndū wa aanake na airītū ake. No Daudi akīgā na hinya thīinī wa Jehova Ngai wake.

⁷ Daudi agĩcooka akĩra Abiatharu, mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Ahimeleku atĩrĩ, “Ndeehera ebodi.” Nake Abiatharu akimũrehera ebodi, ⁸ nake Daudi agĩtũria ũhoro kũri Jehova, akiũria atĩrĩ, “Nyingatithie mbũtũ iyo itũtharĩkĩre? Nĩngũmĩkinyĩra?”

Akimũcookeria atĩrĩ, “Mĩrũmĩrĩre, hatarĩ nangan nĩkũmĩkinyĩra na nĩkũhota gũcooka kĩa gĩtahe.”

⁹ Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ hamwe nake magĩkinya Mũkuru wa Besori, harĩa amwe ao maatĩgĩrwo thũutha, ¹⁰ nĩgũkorwo andũ ta magana meeri maarĩ anogu mũno, makĩremwo nĩ kũringa mũkuru ũcio. No Daudi na andũ magana mana magĩthĩĩ na mbere kũmarũmĩrĩra.

¹¹ Nao magĩkorerera Mũmisiri werũ-inĩ, makĩmũtware kũri Daudi. Makĩmũhe maaĩ ma kũnyua na irio cia kũria, ¹² na kĩenyũ kĩa ngũyũ hihe na imanjika igĩrĩ cia thabibũ nyũmithie. Akĩria agĩcookwo nĩ hinya, nĩ ũndũ ndaarĩte irio kana akanyua maaĩ handũ ha mũthenya itatũ, ũtukũ na mũthenya.

¹³ Daudi akĩmũria atĩrĩ, “We ũrĩ wa ũ na uumĩte kũ?”

Agĩcooka atĩrĩ, “Ndĩ Mũmisiri, ngombo ya mũndũ Mũamaleki. Mwathi wakwa aandiganĩrie ndarũara, mũthenya itatũ ithĩrite. ¹⁴ Nĩtwarĩharĩkĩre Negevu ya Akerethi,* na rũgongo rwa bũrũri wa Juda, na Negevu ya Kalebu, na tũgĩcina Zikilagi.”

¹⁵ Daudi akĩmũria atĩrĩ, “Wahota kũndongoria ũnjikũrũkie kũri mbũtũ iyo iratharĩkĩre?”

Mũndũ ũcio agĩcooka atĩrĩ, “Wĩhĩte na mwĩhĩtwa mbere ya Ngai atĩ ndũkũnjũraga, kana ũneane kũri mwathi wakwa, na nĩngũgũtware, tũikũrũkie tũthĩ kũria marĩ.”

¹⁶ Agĩtongoria Daudi, magĩkũrũka, nao makĩmakora kũu, maharaganĩte bũrũri-inĩ ũcio, makĩria na makĩnyua, makĩkenagia nĩ ũndũ wa ũria maatahĩte indo nyingĩ kuuma bũrũri wa Afilisti, na kuuma Juda. ¹⁷ Daudi akĩmahũũra kuuma hwaĩ-inĩ kũri mairia nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ũyũ ũngĩ, na gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe worire, tĩga o aanake magana mana arĩa maahaĩcĩre ngamũra ciao makĩũra. ¹⁸ Daudi agĩcooka indo ciothe iria Aamaleki maakuuĩte, o hamwe na atumia ake eerĩ. ¹⁹ Gũtĩrĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩagire: mũndũ mwĩthĩ kana mwĩthĩ, kamwana kana kairĩtu, indo iria ciothe ciatahĩtwo kana kĩndũ o gĩothe kĩa maakuuĩte. Daudi agĩcookithia indo ciothe. ²⁰ Nake akĩoya ndũũru ciothe cia mbũri na ng’ombe, nao andũ ake magĩcitware mbere ya mahĩũ marĩa mangĩ, makiugaga atĩrĩ, “Ici nĩ indo iria Daudi aatahĩte.”

²¹ Nĩngĩ Daudi agĩkinya harĩ andũ arĩa magana meeri arĩa maanogete mũno makaremwo nĩ kũmũrũmĩrĩra na magatigwo thũutha hau mũkuru-inĩ wa Besori. Magĩũka gũthagaana Daudi na andũ arĩa maarĩ nake. Rĩria Daudi na andũ ake maakuhĩrĩie, akĩmageithia. ²² No andũ arĩa othe aaganu na arĩa a haaro thĩĩnĩ wa arũmĩrĩri a Daudi makiuga atĩrĩ, “Tondũ matiathĩie hamwe na ithuĩ-rĩ, tũtikũgayana nao indo cia gũtahwo iria tũcookithĩte. No rĩrĩ, o mũndũ no oe mũtumia wake na ciana athĩĩ.”

²³ Daudi agĩcooka atĩrĩ, “Aca, arĩũ a baba, mũtingĩka ũguo na indo iria Jehova atũheete. Nĩatũgĩtĩre na akaneana mbũtũ iria ciatũkũrĩre moko-inĩ maitũ. ²⁴ Nũũ ũngĩthĩkĩrĩria ũguo mũroiga? Igai rĩa mũndũ ũria watĩgĩrwo akĩrora indo rĩkũiganana na rĩa ũria waikũrũkĩre agĩthĩ mbaara-inĩ. Othe mekũgayana o ũndũ ũmwe.” ²⁵ Daudi agĩtũ ũndũ ũcio ũtũike kĩrĩra na watho wa kũrũmagĩrĩrwo kũu Isiraeli kuuma mũthenya ũcio nginya ũmũthĩ.

²⁶ Rĩria Daudi aakinyire Zikilagi, agĩtũmĩra athuuri a Juda arĩa maarĩ arata ake indo imwe cia iria ciatahĩtwo, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩheo kĩanyu harĩ indo iria itahĩtwo kuuma kũri thũ cia Jehova.”

²⁷ Agĩcĩtũmĩra arĩa maarĩ Betheli, na Ramothu-Negevu, na Jatĩrĩ; ²⁸ na arĩa maarĩ Aroeri, na Sifimothu, na Ashemua, ²⁹ na Rakali; na arĩa maarĩ matũũra na Ajerameeli, na Akeni; ³⁰ o na arĩa maarĩ Horoma, na Bori-Ashani, na Athaki, ³¹ na Heberoni; na arĩa maarĩ kũndũ guothe kũria Daudi na andũ ake moorũĩre.

31

Saulũ Kwĩyũraga

¹ Na rĩrĩ, Afilisti makĩhũũrana na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo kũu Kĩrima-inĩ kĩa Giliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saulũ na arĩũ ake mũno, na makĩũraga arĩũ acio ake, Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saulũ mũno mũno, na rĩria aikia a mĩguĩ maamũkinyĩrĩre, makĩmũguraria mũno.

⁴ Nake Saulũ akĩra mũkuui wake wa indo cia mbaara atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke maathece na maanyararithie.”

No rĩrĩ, mũkuui ũcio wake wa indo cia mbaara agĩtĩgĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saulũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩria mũkuui wake wa indo cia mbaara onire atĩ Saulũ nĩakuarĩ, o nake akĩgwĩra rũhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saulũ, na arĩũ ake atatũ, na mukuui wake wa indo cia mbaara, na andũ ake othe magĩkua hamwe mũthenya o ro ũcio.

⁷ Rĩria andũ a Isiraeli arĩa maarĩ mwena ũcio ũngĩ wa kĩanda na arĩa maarĩ mũrĩmo wa Jorodani moonire atĩ mbũtũ ya ita ya Isiraeli nĩyoora, na atĩ Saulũ na arĩũ ake nĩmakũite-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao makĩũra. Nao Afilisti magĩthĩĩ magĩtũũra kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthĩĩ kũbora ciimba, magĩkora Saulũ na arĩũ ake atatũ makuĩte kũu Kĩrima-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Nao makĩmũtĩnia mũtwe na makĩoya indo ciake cia mbaara, magĩcooka magĩtũma andũ mathĩĩ bũrũri wotho wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoro ũcio thĩĩnĩ wa hekarũ ya mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũri andũ ao. ¹⁰ Makĩiga indo cia Saulũ cia mbaara thĩĩnĩ wa hekarũ ya Ashitarothu, na mwĩrĩ wake makĩwoherera rũthĩngĩ-inĩ rwa Bethi-Shani.

* 30:14 Akerethi maarĩ a mbarĩ cia Afilisti.

¹¹ No rīrā andū a Jabeshi-Gileadi maaiguire ūrā Afilisti meekīte Saŭlū-rī, ¹² njamba ciao cia ita igīthiī ūtukū wothe nginya Bethi-Shani. Makīruta mwīrī wa Saŭlū na ya ariū ake atatū kuuma rūthingo-inī rwa Bethi-Shani, na magīthiī nayo Jabeshi, magīcooka makīmīcinīra kuo. ¹³ Magīcooka makīoya mahīndī macio mao na makīmathika gītina-inī kīa mūtī wa mūbinde kūu Jabeshi, na makīihinga kūrā irio mīthenya mūgwanja.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA SAMŪELI

Daudi Kwirwo Ūhoro wa Gikuu ġia Saülū

¹ Na riri, thuutha wa gikuu ġia Saülū, Daudi agikorwo aacooka kuuma kūhoota Aamaleki na agiikara kuu Zikilagi mīthenya iiri. ² Mūthenya wa itatū-rī, hagīuka mūdū oimite kambī-inī ya Saülū, arī na nguo ndembūkangu na rūkūngū mūtwe. Hīndi iria aakinyire harī Daudi, akūgūithia thī nīguo amūhe ġitūo.

³ Daudi akīmūuria atirī, “Wee uumite kū?”

Nake akīmūcookeria atirī, “Nī kūura njūrīte, ngoima kambī-inī ya andū a Isiraeli.”

⁴ Daudi akīmūuria atirī, “Kaī gwīkīkite atīa? Ta njīra.”

Nake akīmūwira atirī, “Andū nīmorīte makoima mbaara-inī. Na andū aingī nīmooragītvo. Nake Saülū na mūriū Jonathani nīmakuīte.”

⁵ Ningī Daudi akīuria mwanake ūcio wamūreheire ūhoro ūcio atirī, “Ūmenyete atīa atī Saülū na mūriū Jonathani nīmakuīte?”

⁶ Mwanake ūcio akīmūcookeria atirī, “Ndīrakorirwo ndī hau kīrīma-inī kīa Giliboa, na hau nīho ndīronire Saülū, etiranītie na itimū rīake, akirīi ġūkororerwo nī ngaari cia ita na ahaici a mbarathi. ⁷ Rīria eehūġūrire, akīnyona, na akīnjita, na nī ngīmūuria atirī, ‘Ūngīenda ngwīkire atīa?’

⁸ “Nake akīnjūuria atirī, ‘Wee ūrī ū’

“Ngīmūcookeria atirī, ‘Nīi ndī Mūamaleki.’

⁹ “Ningī akīnjīra atirī, ‘Ūka haha ūnjūrage! Nīi ndī na ruo rūnene mūno rwa ġikuu, no ndī o muoyo.’

¹⁰ “Nī ūndū ūcio ngīthī harī we, ngīmūuraga, tondū nīndamenyire atī arīkītie kūgūa ndekūhona. Ngīruta thūmbi iria yarī mūtwe wake, na mūrīnga ūria warī guoko gwake, na nīcio indo iria ndarehera mwathi wakwa.”

¹¹ Hīndi iyo Daudi na andū othe arīa maarī nake makīnyiita nguo ciao, magīcitembūranga. ¹² Nao magīcakaya, na makīrīra, o na makīthīnga kūrīa irio ngīnya hwaī-inī, nī ūndū wa Saülū na mūriū Jonathani, o na nī ūndū wa mbūtū cia ita cia Jehova, na nyūmba ya Isiraeli, tondū nīmooragītvo na rūhiū rwa njora.

¹³ Daudi akīuria mwanake ūcio wamūreheire ūhoro atirī, “Wee uumite kū?”

Nake agīcookia atirī, “Nīi ndī mūriū wa mūdū wa kūngī, Mūamaleki.”

¹⁴ Daudi akīmūuria atirī, “Nī kīi kirāgirīrie wītīgīre ġūtambūrūkia guoko gwaku ūūrage mūtīrīrie maguta wa Jehova?”

¹⁵ Ningī Daudi agītā ūmwe wa andū ake, akīmūwira atirī, “Thīi, ūmūūrage!” Nake akīmūrīnga, agīkua. ¹⁶ Ngīkorwo Daudi aamwīrīre atirī, “Thakame yaku irogūcookerera. Kanua gaku we mwene niko kaaruta ūira wa ġūgūūkīrīra, rīria ugīre atirī, ‘Nīndīrooragīre mūtīrīrie maguta wa Jehova.’”

Daudi Ġūcakāra Saülū na Jonathani

¹⁷ Nake Daudi agīcakāra Saülū na mūriū Jonathani, ¹⁸ na agīathana atī andū a Juda marutwo icakaya rīrī rīttagwo rwīmbo rwa ūta (narīo rīandīkītvo Ibuku-inī rīa Jasharu):

¹⁹ “Wee Isiraeli, riiri waku ūūragītvo irīma-inī ciaku.

Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīte-ī!

²⁰ “Ūhoro ūyū ndūkaheanwo Gathu,

o na ndūkanīrīrwo njīra-inī cia Ashikeloni,*

nīguo airītu a Afīlisti matigacanjāmūke,

na nīguo airītu a andū acio mataruaga matigakene.

²¹ “Atīrīrī, inyuī irīma cia Giliboa,

mūroaga kūgīa na ime kana mbura,

o na kana mīgūnda īngīciara ngano ya kūrutwo igongona.

Ngīkorwo kuu nīkuo ngo ya mūdū ūria njamba yathaahīrio,

ngo iyo ya Saülū ndīkahuurwo na maguta rīngī.†

²² Kuuma kūrī thakame ya arīa moragītvo,

na kuuma kūrī mūrī ya andū acio njamba,

ūta wa Jonathani ndūrī wahūndūka tūhū,

kana rūhiū rwa njora rwa Saülū rūkahūndūka ūtheri.

²³ “Saülū na Jonathani,

marī muoyo nīmendetwo na maarī andū ega,

o na ġikuu-inī matiatiganire.

Maahanyūkaga ġūkīra nderi,

maarī hīnya ġūkīra mīrūūthi.

* 1:20 Matūūra ma Gathu na Ashikeloni maarī ma Afīlisti.

† 1:21 Ngo ciakagwo na njūūa, na ikahakwo maguta nīguo citūūre mūno.

- 24 “Inyuī airītu a Isiraeli,
rīrīrai Saulū,
ūrīa wamūhumbaga nguo ndune ta gakarakū na ikagemio,
nīwe wagemagia nguo cianyu na indo cia thahabu.
- 25 “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīrīre mbaara-inī-īl
Jonathani nīmūkuū, akooragīrwo irīma-inī ciaku.
- 26 Nīī ndī na kieha nī ūndū waku Jonathani, wee mūrū wa baba;
nīī nīndīrakwendete mūno.
Wendo waku kūrī nīī ūraarī wa magegania,
Nī wa kūgegania ūgakīra wendo wa andū-a-nja.
- 27 “Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīte-īl
Indo cia mbaara nīithirīte!”

2

Daudi Gūtīrīrio Maguta Athamakīre Juda

¹ Na rīrī, thuutha wa ihinda rīu, Daudi agītūria ūhorō harī Jehova, akīūria atīrī, “Nyambate thīī itūūra-inī rīmwe rīa matūūra ma Juda?”

Jehova akīmwīra atīrī, “Ambata.”

Nake Daudi akīūria atīrī, “Nī rīrīkū ngūthī?”

Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thīī Hebironi.”

² Nī ūndū ūcio Daudi akīambata agīthī Hebironi na atumia ake eerī, Ahinoamu ūrīa Mūjizeeli, na Abigaili ūrīa warī mūtumia wa ndigwa wa Nabali ūrīa woimīte Karimeli. ³ Ningī Daudi agīthī hamwe na andū arīa aarī nao, o mūndū na andū a nyūmba yake, nao magītūūra Hebironi, na matūūra-inī makuo. ⁴ Hīndī iyo andū a Juda magīūka Hebironi, magītīrīria Daudi maguta kuo, atuīke mūthamaki wa nyūmba ya Juda.

Rīrīa Daudi eerīrwo atī andū a Jabeshi-Gileadi nīo maathikire Saulū-rī, ⁵ agītūma andū kūrī andū a Jabeshi-Gileadi makameere atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū nīmuonanītie ūtugi kūrī mwathi wanyu Saulū na ūndū wa kūmūthika. ⁶ Jehova aromuonia ūtugi na wīhokeku wake, o na nīī nīngūmwīka maūndū mega ta macio nī ūndū nīmwikite ūndū ūcio. ⁷ Na rīrī, ūmīrīrai mūtūike njamba, nīgūkorwo Saulū mwathi wanyu nīakuīte, nao andū a nyūmba ya Juda nīmanjītīrīrie maguta ndūike mūthamaki wao.”

Mbaara Gatagatī ka Nyūmba ya Daudi na ya Saulū

⁸ Mahinda macio, Abineri mūrū wa Neri, mūnene wa mbūtū cia ita cia Saulū, nīoete Ishi-Boshethu mūrū wa Saulū akamūtware Mahanaimu. ⁹ Akīmūtua mūthamaki wa Gileadi, na wa Aashuri, na Jezireeli, na wa Efiraimu, na Benjamini, na wa Isiraeli guothe.

¹⁰ Nake Ishi-Boshethu mūrū wa Saulū aarī wa mīaka mīrongo īna hīndī rīra aatuīkire mūthamaki wa Isiraeli, agīthamaka mīaka īrī. No rīrī, nyūmba ya Juda yarūmīrīre Daudi. ¹¹ Ihinda rīrīa Daudi aarī mūthamaki kūu Hebironi agīthamakira nyūmba ya Juda, rīarī mīaka mūgwanja na mīeri itandatū.

¹² Abineri mūrū wa Neri, hamwe na andū a Ishi-Boshethu mūrū wa Saulū, makiuma Mahanaimu magīthī Gibeoni. ¹³ Joabu mūrū wa Zeruia na andū a Daudi makiumagara, magītūngana nao karia-inī ka Gibeoni. Gīkundi kīmwe gīgīkara thī mwena ūmwe wa Karia kau na gīkundi kīu kīngī gīgīkara mwena ūcio ūngī.

¹⁴ Hīndī iyo Abineri akīra Joabu atīrī, “Nī tuoe aanake amwe mokīre marīe marī mbere iitū.”

Joabu agīcookīa atīrī, “Ūguo nī wega, nī meeke ūguo.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio makīrūgama magītarwo, andū ikūmi na eerī a Abenjamini na Ishi-Boshethu mūrū wa Saulū, na ikūmi na eerī a Daudi. ¹⁶ Hīndī iyo o mūndū akīnyīita mūndū ūrīa merekanīre mūtwe, akīmūtheeca na rūhū mbaru-inī ciake, nao makīgūanīra thī o ro hamwe. Nī ūndū ūcio kūndū kūu gūgītwo Helikathu-Hazurimu, na gwī kūu Gibeoni.

¹⁷ Mbaara ikīrūra mūno mūthenya ūcio, nake Abineri na andū a Isiraeli makīhoo two nī andū a Daudi.

¹⁸ Nao arīū atatū a Zeruia maarī ho: Nao nī Joabu, na Abishai, na Asaheli. Na rīrī, Asaheli aarī mūhūthū magūrū, akagīa ihenya o ta thwariga. ¹⁹ Nake agīteng’eria Abineri atekūgarūrūka na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho, amūingathītie. ²⁰ Nake Abineri akīrora na thuutha wake, akīūria atīrī, “Asaheli, kaarī we?”

Nake agīcookīa atīrī, “Ī nī nīī.”

²¹ Nake Abineri akīmwīra atīrī, “Garūrūka na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho; ūnyīite mwanake ūmwe na ūmūtunye indo ciake cia mbaara.” No Asaheli ndaigana gūtiga kūmūhanyūkia.

²² O rīngī, Abineri agīkaania Asaheli, akīmwīra atīrī, “Tiga kūndeng’eria! Kīrīa kīngītūma ngūūrage, nī kīī? Ingīhota atīa kūng’ethanīra na mūrū wa nyūkwa Joabu?”

²³ No Asaheli ndaagitire kūmūhanyūkia; nī ūndū ūcio Abineri agītheeca Asaheli nda na mūthia wa itīmū rīake, narīo itīmū rīkīumanīra na mūgongo. Nake akīgūa hau agīkua o hīndī iyo. Na mūndū o wothē aakinya hau Asaheli aagwīte akuīte, akarūgama ho.

²⁴ No Joabu na Abishai magīteng’eria Abineri, narīo rīua rīgīthūa-rī, magīkinya kīrīma-inī kīa Ama, kīrīa kīrī hakuī na Gia, njira ya gūthīi werū-inī wa Gibeoni. ²⁵ Hīndī iyo andū a Benjamini magīcookanīra hamwe, makīrūmīra Abineri. Nao magīthondeka gīkundi thīnī wao, makīrūgama igūrū rīa kīrīma.

²⁶ Abineri agiita Joabu aaniriire, akimuria atiri, “Ruhii rwa njora rugutuura ruiniinaga nginya tene? Anga nduramenya ati uhoro uyū ukarigiriria na ururu? Ugukara nginya ri uterite andu aku matige guteng’eria ariu a ithe wao?”

²⁷ Joabu agicookia atiri, “Ti-itheru o ta uria Ngai aturaga muoyo, korwo ndunaaria-ri, andu aya mangiathi o na mbere guteng’eria ariu a ithe wao nginya rucini.”

²⁸ Ni undu ucio Joabu akihuha karumbeta,* nao andu othe makirugama; matiacookire kuhanyukia Isiraeli kana kuria ringi.

²⁹ Utuku ucio wotha Abineri na andu ake magituikaniria Araba. Makiringa Jorodani, magithi na mbere matuikanirie Bithironi guothe, na magikinya Mahanaimu.

³⁰ Nake Joabu agitiga guteng’eria Abineri, akihunduka agicookaniria andu ake othe. Andu ikumi na kenda a Daudi makioneka matiri ho, Asaheli atataritwo. ³¹ No andu a Daudi nimooragite andu a Benjamini magana matatu ma mirongo itandatuturi maaru na Abineri. ³² Nao makioya Asaheli, makimuthika mbirirani ya ithe kuu Bethlehemu. Ningi Joabu na andu ake magithi utuku wotha, magikinya Hebironi gugika.

3

¹ Na riri, mbaara gatagati ka nyumba ya Saulu na nyumba ya Daudi niyatuirire ihinda irayya. Daudi agikiririria kugia hinya; nayo nyumba ya Saulu igikiririria kwaga hinya.

² Nake Daudi niagiire na ciana cia aanake ari kuu Hebironi:

Muriu wake wa irigithathi eetagwo Amunoni uria waciaritwo ni Ahinoamu uria Muejireeli;

³ Muriu wa keeri eetagwo Kileabu uria waciaritwo ni Abigaili uria waru mutumia wa ndigwa wa Nabali uria Mukarimeli;

na wa gatatu aari Abisalomu uria waciaritwo ni Maaka mwaru wa Talimai muthamaki wa Geshuru;*

⁴ wa kana aari Adonija uria waciaritwo ni Hagithu;

wa gatano aari Shefatia uria waciaritwo ni Abitali;

⁵ na wa gatandatu aari Ithireamu muru wa Egila mutumia wa Daudi.

Acio nio maaciaritwo Daudi kuu Hebironi.

Abineri Guthi kuri Daudi

⁶ Hindi ya mbaara ya nyumba ya Saulu na nyumba ya Daudi, Abineri no kugia aagiga na hinya ari thini na nyumba ya Saulu. ⁷ Na riri, Saulu ni ari na thuriya yetagwo Rizipa mwaru wa Aia. Nake Ishi-Boshethu akiria Abineri atiri, “Wakomire na thuriya ya baba niki?”

⁸ Abineri niarakarire muno tondū wa kwirwo uguo ni Ishi-Boshethu, nake akimucokeria atiri, “Kai ndikiri mutwe wa ngui mwena-ini wa Juda? Umuthi uyū ni ndi rumwe na nyumba ya thoguo Saulu na andu a nyumba yake na arata. Ni ndiri ndamuneana kuri Daudi. No riu uranjira ati nihitite ihitia uhoro-ini ukoni mundu-wa-nja uyū! ⁹ Ngai arothura, ni Abineri, na anjike uru makiria, ingia kuhingiria Daudi uria Jehova aamwiriire na mwihitwa, ¹⁰ na ndute uthamaki nyumba-ini ya Saulu, na ndugamie giti kia Daudi kia unene iguru wa Isiraeli na Juda, kuuma Dani nginya Birishiba.” ¹¹ Ishi-Boshethu ndaigana kwira Abineri undu ungi tondū niawitigirite.

¹² Ningi Abineri agituma andu kuri Daudi makamwiri atiri, “Buri uyū ni wau? Nitugie na kirikanio nawe, na ningugiteithia ngurehere andu a Isiraeli othe mwena waku.”

¹³ Nake Daudi akiaga atiri, “Uguo ni wega. Nitukigia na kirikanio nawe. No ni haru undu umwe ngwenda wike: ndukanooke mbere yakwa angikorwo ndukarehe Mikali mwaru wa Saulu hindi iria ugooka kunyona.”

¹⁴ Ningi Daudi agituma andu kuri Ishi-Boshethu muru wa Saulu makamwiri atiri, “Nengera mutumia wakwa Mikali, uria ndagurire na ikonde igana rimwe cia Afilisti.”

¹⁵ Ni undu ucio Ishi-Boshethu agiathana Mikali agirwo kuuma kuri muthuuriwe Palitili muru wa Laishi.

¹⁶ No riri, muthuuriwe, agitwarana nake, agithi amurumiriire akiriraga nginya Bahurimu. Hindi iyo Abineri akimwira atiri, “Cooka muci!” Ni undu ucio agicooka muci.

¹⁷ Nake Abineri akiaraniria na athuuri a Isiraeli akimeera atiri, “Kwa ihinda nimukoretwo mwiriririe gutua Daudi muthamaki wanyu. ¹⁸ Mutigike uguo ri! Nigukorwo Jehova nierire Daudi atiri, ‘Na undu wa ndungata yakwa Daudi ningahonokia andu akwa a Isiraeli kuuma guoko-ini kwa Afilisti na kuuma guoko-ini gwa thu ciao ciothe.’”

¹⁹ Nake Abineri niacookire akiaraniria na andu a Benjamini. Agicooka agithi Hebironi akeere Daudi maundu mothe maria Isiraeli na nyumba yotha ya Benjamini meendaga gwika. ²⁰ Riria Abineri, uria waru na andu mirongo tiri ookire kuri Daudi kuu Hebironi, Daudi akimuguthiria iruga hamwe na andu ake. ²¹ Hindi iyo Abineri akiria Daudi atiri, “Reke thi o ro riu ngacookanirire andu a Isiraeli othe ni undu wa muthamaki mwathi wakwa, nigeetha marikanire nawe, na nigu uthamakagire o kura guothe ngoro yaku iriririe.” Ni undu ucio Daudi agituma Abineri athi, nake agithi na thayu.

Joabu Kuraga Abineri

²² Hindi o iyo andu a Daudi, na Joabu magicooka kuuma mbaara-ini, na magika na indo nyingi iria maatahite. No Abineri ndaari hamwe na Daudi kuu Hebironi, tondū Daudi niawirite athi, nake agithi

* 2:28 Karumbeta kaahuhagwo kuonania kwambiriria kwa haaro kana kurika kwayo. * 3:3 Geshuru waru uthamaki munini wa Ashuri, na nikuo Abisalomu oorire (13:37, 38; 14:23). † 3:10 Kuuga “kuuma Dani nginya Birishiba” ni kuuga buri wotha wa Isiraeli (Atiri 20:1).

na thayū. ²³ Rīria Joabu na thigari ciothe iria ciarī hamwe nake maakinyire-rī, akīrwo atī Abineri mūrū wa Neri nīokite kūrī mūthamaki, na atī mūthamaki niarekire athiī, nake agithiī na thayū.

²⁴ Nī ūndū ūcio Joabu agithiī kūrī mūthamaki akīmūria atirī, “Nī atia ūguo weka? Ta kione, Abineri nīokire kūrī wee. Ūrekire athiī niki? Riu niagithiire!” ²⁵ Wee nīūū atī Abineri mūrū wa Neri egūukite gūkūheenia na gūthigaana mīthiire yaku, na amenye maūndū marīa mothe ūreka.”

²⁶ Hīndī irīa Joabu oimire harī Daudi, agītuma andū makinyire Abineri, nao makīmūcookia kuuma githima-inī gīa Sira. No Daudi ndaigana kūmenya ūhorō ūcio. ²⁷ Na rīrī, rīrīa Abineri aacookire Hebironi, Joabu akīmūtware keheri-inī kīhingo-inī, ta ekwenda kwaria nake na hitho. Na marī hau, akīmūtheeca nda agikua, nīguo arīhīre thakame ya mūrū wa nyina Asaheli.

²⁸ Thuutha ūcio, rīria Daudi aiguire ūhorō ūcio, akiuga atirī, “Nī na ūthamaki wakwa tūtirī na ihītia nginya tene mbere ya Jehova ūhorō-inī wa thakame ya Abineri mūrū wa Neri. ²⁹ Thakame yake irocookerera Joabu na nyūmba ya ithe yothel! Nayo nyūmba ya Joabu ndikanaage mūndū ūmwe ūrī na kīronda gīkuura thakame, kana mangū, kana mūndū ūrīthiiga na mītī, kana mūndū ūūragitwo na rūhiū rwa njora, kana mūndū wagite irio.”

³⁰ (Joabu na Abishai mūrū wa nyina mooragire Abineri tondū nīooragite Asaheli mūrū wa nyina wao mbaara-inī kūu Gibeoni.)

³¹ Hīndī iyo Daudi akīra Joabu na andū othe arīa aarī nao atirī, “Tembūrangai nguo cianyu na mwīhumbe makūnia, na mūthiī mūgicakayaga mbere ya Abineri.” Nake Daudi ūcio mūthamaki agithiī arūmīrīre ndayaya irīa yakuūite kīimba. ³² Nao magithika Abineri kūu Hebironi, nake mūthamaki akīrira aanīrīre hau mbīrira-inī ya Abineri. O nao andū othe makīrira.

³³ Mūthamaki akīia icakaya rīrī nī ūndū wa Abineri: “Abineri nīaragīrīrwo nīgūka ta andū arīa moingaga watho?”

³⁴ Moko maku matiarī moohe, namo magūrū maku matiarī moohe na nyororo. Wagūire o ta mūndū ūrīa ūgūūaga mbere ya andū arīa aaganu.”

Nao andū othe makīrira rīngī nī ūndū wake.

³⁵ Ningī andū othe magūka na makīringīrīria Daudi arīe irio gūtanatuka, no Daudi akīhīta na mwīhīta, akiuga atirī, “Ngai arothūūra, o na anjike ūūru makīria, ingīcama irio kana kīndū kīngī rīua rītanathūa!”

³⁶ Nao andū acio othe maakīona ūrīa gwaithiī magīkena; ti-itherū, maūndū mothe marīa mūthamaki eekire nīmamakenīrie. ³⁷ Nī ūndū ūcio andū othe na Isiraeli guothe makīmenya mūthenya ūcio atī mūthamaki ndaarī na itemi ūhorō-inī wa gīkuū kīa Abineri mūrū wa Neri.

³⁸ Ningī mūthamaki akīra andū ake atirī, “Kaī mūtaramenya atī mūndū mūnene na ūrī igweta mūno nīarīkītie gūkua ūmūthi thīnī na Isiraeli? ³⁹ Na rīrī, ūmūthi, o na gūkorwo ndīmūtīrīrie maguta ndūike mūthamaki, ndirī na hinya, nao arīū aya a Zeruia marī na hinya mūno kūngīra. Jehova arorīhia mwīki ūūru kūringana na cīko ciake njūru!”

4

Ishi-Boshethu Kūūragwo

¹ Na rīrī, hīndī irīa Ishi-Boshethu mūrū wa Saūlū aaguire atī Abineri niakuīrīre kūu Hebironi-rī, akīrwo nī hinya, nao andū othe a Isiraeli makīmaka. ² Nake mūrū wa Saūlū aarī na andū eerī arīa maarī atongoria a ikundi cia gūtharīkanira. Ūmwe eetagwo Baana na ūcio ūngī Rekabu; maarī arīū a Rimoni ūrīa Mūbeerothi wa mūhīrīga wa Benjamini; Beerothu gūtaragwo ta gīcunjī kīa Benjamini, ³ tondū andū a Beerothu nīmooīrīre Gitaimu na matūūrite kuo ta andū a kūngi nginyagia ūmūthi.

⁴ (Jonathani mūrū wa Saūlū aarī na mūrīū wonjete magūrū meerī. Aarī na ūkūrū wa mīaka itano rīrīa ūhorō wa Saūlū na Jonathani wamakinyīre kuuma Jezireeli. Nake mūreri wake akīmūkuua, akīūra; no rīrīa aahiūhite akīūra-rī, mwana ūcio akīgūa agītūika kionje. Rīitwa rīake rīarī Mefiboshethu.)

⁵ Nake Rekabu na Baana, arīū a Rimoni ūrīa Mūbeerothi, magithiī marorete nyūmba-ya Ishi-Boshethu, na magīkinya kuo rīrīa gūkoragwo kūrī ūrugarī mūthenya, rīrīa aahurūkite mīaraho. ⁶ Nao makīingira nyūmba ya thīnī metuīte ta meendaga gūkuua ngano, makīmūtheeca nda. Nake Rekabu na mūrū wa nyina Baana makīūra.

⁷ Maingīrīre nyūmba hīndī irīa aakomete gītanda-inī nyūmba yake ya toro. Maarīkia kūmūtheeca na kūmūūraga, magītinia mūtwe wake. Makīūkuua, magithiī ūtūkū wothe magerete njīra ya Araba. ⁸ Magītwarīra Daudi mūtwe wa Ishi-Boshethu kūu Hebironi, makīra mūthamaki atirī, “Ī ūyū mūtwe wa Ishi-Boshethu mūrū wa Saūlū, thū yaku, ūrīa wageragia gūkūūraga. Ūmūthi nīguo Jehova arīhīria mwathi wakwa mūthamaki gwī Saūlū na rīciaro rwake.”

⁹ Nake Daudi agīcookeria Rekabu na Baana, mūrū wa nyina, arīū a Rimoni ūrīa Mūbeerothi atirī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, ūrīa ūhonoketie kuuma mathīina-inī mothe, ¹⁰ rīrīa mūndū aanjīrīre atirī, ‘Saūlū niakuīte’, agīciirīa atī nī ūhorō mwega andehera, ndamūnyītire ngīmūūragira kūu Zikilagi. Kīu nīkio kīheo kīria ndamūheire nī ūndū wa ndīmīrīri iyo yake! ¹¹ Akīrī makīria atia, hīndī irīa andū aaganu moragite mūndū ūtarī na ihītia thīnī wa nyūmba yake akomete ūrīrī-inī wake, githiī ndiagīrīrwo nī gwītia thakame yake kuuma moko-inī manyu na ndīmweherie muume thī!”

¹² Nī ūndū ūcio Daudi agīatha andū ake, nao makīmooraga. Makīmātinia moko na magūrū, na magīcuuria mīrī yao hau karia-inī kūu Hebironi. No rīrī, makīoya mūtwe wa Ishi-Boshethu na makīūthika mbīrira-inī ya Abineri kūu Hebironi.

5

Daudi Gūtuika Mūthamaki wa Isiraeli Guothe

¹ Na riri, mihiriga yothe ya Isiraeli igithii kuri Daudi kuu Hebironi ikimwira atiri, "Ithu tiri a muthiimo waku na thakame yaku. ² Ihinda riria Saulu aari muthamaki witu-ri, wee niwe watongoragia mbutu cia Isiraeli igithii ita. Nake Jehova agikwira atiri, 'Wee niugatuika muriithi wa andu akwa a Isiraeli, na utuuke mwathi wao.'"

³ Riria athuuri othe a Isiraeli maathiite Hebironi kuri Muthamaki Daudi, muthamaki niagire na kirikaniro nao mbere ya Jehova o kuu Hebironi, nao magithirira Daudi maguta mutwe atuike muthamaki wa Isiraeli.*

⁴ Daudi aari na ukuru wa miaka mirongo itatu riria aatuikire muthamaki, na agithamaka miaka mirongo ina. ⁵ Aathamakiire Juda miaka mugwanja na mieri itandatuturi ari Hebironi, na agithamaka Isiraeli guothe miaka mirongo itatu na itatu ari Jerusalemu.

Daudi Gutooria Jerusalemu

⁶ Muthamaki na andu ake magithii Jerusalemu magatharikire Ajebusi, aria matuuraga kuo. Nao Ajebusi makira Daudi atiri, "Ndugitoonya guku; tondū andu aria megukugiririra utoonye ni aria atumumu na cionje." Tondū meiraga atiri, "Daudi ndangihota gutoonya kuo." ⁷ No riri, Daudi niatunyanire kihitho kia hinya gĩa Zayuni, na nikio gitagwo itura inene ria Daudi.

⁸ Muthenya o ro ūcio Daudi akiuga atiri, "Mundū wothē ūngitooria Ajebusi no agerire mutaro-ini wa maaŋ niŋuo akinyire andu acio 'mathuaga na atumumu' o acio thū cia Daudi." Kū niŋio gitūmaga moige atiri, "Andū atumumu na aria mathuaga' matigatoonya nyūmba ya ūthamaki."

⁹ Nake Daudi agitūra kihitho-ini kuu kia hinya, agigitua itura inene ria Daudi. Nake Daudi agiakirira itura riu inene kuuma Milo aricooketie na thiini. ¹⁰ Daudi agikiririra kugia na hinya tondū Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe aari hamwe nake.

¹¹ Na riri, Hiramū muthamaki wa Turo agitūmira Daudi andu, hamwe na migogo ya mitarakwa, na atharamara, na aaki na mahiga, nao magiakira Daudi nyūmba ya ūthamaki. ¹² Nake Daudi akimenya atiri Jehova niāmūhaandite atuike muthamaki wa Isiraeli na agatūgira ūthamaki wake ni undu wa andu ake a Isiraeli.

¹³ Aarikia kuuma Hebironi, Daudi niagire na thuriya ingi na akihikia atumia kuu Jerusalemu, na agiciarwo aanake na airitu angī. ¹⁴ Maya nimo maritwa ma ciana iria aaciariire kuu Jerusalemu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni,[†] ¹⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Nefegu, na Jafia, ¹⁶ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti.

Daudi Kūhoota Afilisti

¹⁷ Hindiri iria Afilisti maaigire atiri Daudi niatiririio maguta agatuika muthamaki wa Isiraeli, makiambata magithii na mbutu ciao ciothe makamucarie, no Daudi aigua ūhoru ūcio agikurika agithii kihitho-ini kia hinya. ¹⁸ Na riri, Afilisti nimokite na makeyaragania gituamba-ini kia Refaimu; ¹⁹ ni undu ūcio Daudi agitūria ūhoru kuri Jehova, akimūria atiri, "Thii ngatharikire Afilisti? Nūkūmaneana kuri ni?"

Nake Jehova akimucokeria atiri, "Thii, nigukorwo ti-itheru ni ngūneana Afilisti kuri we."

²⁰ Ni undu ūcio Daudi agithii Baali-Perazimu, na agitooreria Afilisti kuo. Akiuga atiri, "O ta ūria maaŋ moinaga, noguo Jehova aharaganitie thū ciakwa mbere yakwa." Ni undu ūcio handu hau hagitwo Baali-Perazimu. ²¹ Nao Afilisti magitiganiria mihianano yao kuu, nake Daudi na andu ake makimioya magithii nayo.

²² Afilisti nimambatire o ringi makiaragania gituamba-ini kia Refaimu; ²³ ni undu ūcio Daudi agitūria ūhoru hari Jehova, nake Jehova akimucokeria atiri, "Tiga kwambata ūthii ūrūngiririe, no thiurūrika ūmoime na thutha, ūmatharikire ūmarutitie na mbere ya miti ya mikūngū. ²⁴ Riria ūriigua mukubio uumite iguru ria miti ya mikūngū-ri, thii narua, tondū ūguo nikuonania atiri Jehova niathiite mbere yaku niŋuo ahūire mbutu cia Afilisti." ²⁵ Ni undu ūcio Daudi agika o ta ūria Jehova aamwathite, akihūria Afilisti amarutitie Gibeoni, o nginya Gezeri.

6

Ithanduku Kurehwo Jerusalemu

¹ O ringi, Daudi agicoonanirira andu aria maarī njamba a Isiraeli othe, nao maarī ngiri mirongo itatu. ² Daudi ari hamwe na andu acio ake othe magithii moimite Baala kuu Juda makambatie ithanduku ria Ngai marirute kuo, ithanduku riria ritanitia na Ritwa Riaka, nangu ūguo ni ta kuuga Ritwa ria Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūria ūikaraga gatagati ka makerubi maria marī iguru ria ithanduku riu. ³ Nao makigirira ithanduku ria Ngai ngari-ini njeru ya ng'ombe, makiriruta nyūmba ya Abinadabu, iria yari kirima-ini. Nao Uza na Ahio, ariu a Abinadabu, nio maatongoretie ngari iyo njeru ⁴ iri na ithanduku riu ria Ngai iguru riayo, nake Ahio niwe waritongoretie. ⁵ Nake Daudi na nyūmba yothē ya Isiraeli maarūhagia na hinya wao wothē marī mbere ya Jehova, makaina nyimbo na inanda cia kinubi, na inanda cia mugeeto, na tūhembe, na njingiri na thaani iria ihūirithanagio ikagamba.

⁶ Hindiri iria maakinyire kihūiro-ini kia ngano kia Nakoni, ndegwa ikihingwo, Uza agitamburukia guoko akanyitirira ithanduku ria Ngai tondū ndegwa ni ciahingtwo. ⁷ Namo marakara ma Jehova magiakaniira

* ^{5:3} Riri riri rita ria gatatu ria Daudi gutiririio maguta, na riri ria kuonania atiri we aari muthamaki wa Isiraeli yothē. [†] ^{5:14} Ici inya ciari ciana cia Bathsheba (1Maū 3:5).

Uza tondū wa gũiko kũu gĩa kwaga gĩtĩo; Nĩ ūndũ ūcio Ngai akĩmũgũtha akĩgũa, agĩkuĩra hakuhi na ithandũkũ rĩa Ngai.

⁸ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩre Uza, na nginya ūmũthĩ handũ hau hetagwo Perezu-Uza.

⁹ Nake Daudi agĩtĩgĩra Jehova mũthenya ūcio, akĩũria atĩrĩ, “Ngaahota atĩa kũinũkia ithandũkũ rĩrĩrĩ rĩa Jehova?” ¹⁰ Nake ndetĩkirire gũtwara ithandũkũ rĩu rĩa Jehova kũu aatũire, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Handũ ha ūguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ūrĩa Mũgiiti. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩa Jehova rĩgĩkara nyũmba-inĩ ya Obedi-Edomu ūrĩa Mũgiiti mieri itatũ, nake Jehova akĩmũrathima hamwe na nyũmba yake yothē.

¹² Na rĩrĩ, Mũthamaki Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Jehova nĩarathimĩte nyũmba ya Obedi-Edomu na kĩrĩa gĩothe arĩ nakio, tondũ wa ithandũkũ rĩa Ngai.” Nĩ ūndũ ūcio Daudi agĩũkũrũka akĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu akĩrĩtwara itũũra inene rĩa Daudi akenete. ¹³ Na rĩrĩ, andũ acio maakuũite ithandũkũ rĩa Jehova maakinya makinya matandatũ-rĩ, Daudi akĩruta igongona rĩa ndegwa na gacau kanoru. ¹⁴ Daudi akĩina arĩ mbere ya Jehova na hinya wake wothē, ehumbite ebodi ya gatani; ¹⁵ nĩ ūndũ ūcio Daudi na nyũmba yothē ya Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova makĩanagĩrĩra na makihuhaga tũrumbeta.

¹⁶ Hĩndĩ irĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga itũũra inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩcũthĩrĩra arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩrũga-rũga akĩinaga mbere ya Jehova, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

¹⁷ Nao makĩrehe ithandũkũ rĩa Jehova na makĩrĩga handũ harĩo thĩinĩ wa hema irĩa Daudi aambĩte nĩ ūndũ warĩo, nake Daudi akĩruta maruta ma njino na ma ūguano mbere ya Jehova. ¹⁸ Aarĩkia kũruta magongona ma njino, na maruta ma ūguano-rĩ, akĩrathima andũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothē. ¹⁹ Nĩngĩ akiheana mũgate, na gĩkũmba gĩa thabibũ, na gĩcunji kĩa nyama kũrĩ mũndũ o wothē warĩ gĩkundi-inĩ kũu gĩa Isiraeli, arũme na andũ-a-nja o ūndũ ūmwe. Nao andũ othe makĩinũka mĩcĩi kwao.

²⁰ Hĩndĩ irĩa Daudi aacookire mũcĩi akarathime andũ a nyũmba yake-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩũka kũmũtũnga, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩakĩnonanĩtie ūmũthĩ-ĩ, agakĩruta nguo mbere ya ngombo cia airĩtu cia ndungata ciake, o ta ūria mũndũ ūtarĩ thoni angĩka!”

²¹ Daudi akĩra Mikali atĩrĩ, “Nyuma mbere ya Jehova ūrĩa wathuurire nĩ handũ ha thoguo kana mũndũ o na ūmwe wa nyũmba yake, hĩndĩ irĩa aathuurire ndũike mũthamaki wa gũthamakĩra andũ a Jehova, nĩo andũ a Isiraeli, na nĩ ūndũ ūcio no nginya nyine ndĩ mbere ya Jehova. ²² O na nĩ ngũkĩrĩrĩa kwĩyagithia gĩtĩio gũkĩra ūũ, na nĩngwĩnyĩhia maitho-inĩ makwa. No rĩrĩ, ndungata icio cia airĩtu wagweta-rĩ, nĩ nĩgũtĩio ngũtĩio nĩcio.”

²³ Nake Mikali mwarĩ wa Saũlũ ndaagĩre ciana nginya mũthenya ūrĩa aakuire.

7

Kĩranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa mũthamaki gũkara nyũmba yake ya ūthamaki, nake Jehova akamũhe ūhurũko agatĩga gũũkĩrĩrwo nĩ thũ ciake ciothe irĩa ciamũrigĩciĩrĩre-rĩ, ² akĩra mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ūthamaki yaakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩgĩtwo hema-inĩ.”

³ Nathani agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ūndũ ūria ūreiciiria, gwika ika guo tondũ Jehova arĩ hamwe nawe.”

⁴ Ūtukũ ūcio kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩrwo atĩrĩ:

⁵ “Thĩi ūkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ūũ: Anga we nĩwe ūkũnjakĩra nyũmba nĩguo ndimĩtũũre?’ ⁶ Nĩ ndĩrĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ūria ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ūmũthĩ. Ndũũraga thĩiaga kũndũ na kũndũ ndĩ hema-inĩ arĩ yo gĩtũũro giakwa. ⁷ Kũrĩa guothe ndanathĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mĩtongoria o na ūmwe wao, arĩa ndaathire marĩthagie andũ akwa a Isiraeli, atĩrĩ, ‘Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?’”

⁸ “Na rĩrĩ, ıra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothē ekuuga ūũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ ngĩgũtĩgithia kũrũmĩrĩra mahĩi nĩguo ūtũike mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁹ Nĩ ngoretwo nawe o kũrĩa guothe wanathĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩitwa rĩaku rĩtũike inene, o ta marĩtwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ¹⁰ Na nĩngaahē andũ akwa a Isiraeli handũ, na ndĩmahaande wega nĩgeetha magie na mũcĩi wao kũmbe, na matigacooka gũthĩnika. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩra rĩngĩ, o ta ūria maatũire meekaga kĩambĩrĩra-inĩ, ¹¹ o na ūria matũire meekaga kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. Nĩngĩ nĩngakũhe ūhurũko kuuma kũrĩ thũ ciaku ciothe.”

“Jehova egũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ūkaarũgamia nyũmba yaku: ¹² Hĩndĩ irĩa matukũ maku magaathira, ūhurũke hamwe na maithe maku, nĩngarahũra mbeũ yaku icooke ithenya rĩaku, irĩa ikoima mũthiimo waku wee mwene, na nĩngarũgamia ūthamaki wake. ¹³ Ūcio nĩwe ūgaaka nyũmba itanĩtio na Rĩitwa Rĩakwa, na nĩngarũgamia gĩtĩ kĩa ūnene wake nginya tene. ¹⁴ Nĩngatuika ithe, nake atũike mũrũ wakwa. Hĩndĩ irĩa ageeka ūũru, ngaamũherithia na rũthanju rwa andũ, na ahũũrwo mahũũra nĩ andũ. ¹⁵ No rĩrĩ, wendo wakwa ndũrĩ hĩndĩ ūkeherio kũrĩ we, ta ūria ndaaweheririe harĩ Saũlũ, ūria ndeheririe mbere yaku. ¹⁶ Nyũmba yaku na ūthamaki waku igũtũũra mbere yakwa nginya tene; o nakio gĩtĩ giaku kĩa ūnene gĩgũtũũra kĩrĩ kĩrũmu wega nginya tene.”

¹⁷ Nake Nathani akĩra Daudi ciugo ciothe cia ūgũũrio ūcio.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁸ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩkara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndikĩrĩ ũ, Wee Mwathani Jehova, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ikĩrĩ kĩ, atĩ nkĩko ũnginyitĩe nginya haha?”

¹⁹ Na rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova, wonete ũndũ ũcio ta ũrĩ mĩnini maitho-inĩ maku, nawe ũgacooka kwaria ũhoro wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Ningĩ Wee Mwathani Jehova ĩno niyo njira yaku ĩria waragĩria andũ nayo?

²⁰ “Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angikwira? Nĩgũkorwo Wee Mwathani Jehova, nĩũ ndungata yaku. ²¹ Nĩ ũndũ wa kiugo giaku, na kũringana na wendo waku, niwĩkite ũndũ ũyũ mĩnene ũguo, na ũkaũmenyithia ndungata yaku.

²² “Wee Mwathani Jehova, kaĩ ũkĩrĩ mĩnene-ĩ! Gũtirĩ ũngĩ tawe, na gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga wee, o ta ũria tũguĩte na matũ maitũ. ²³ Na nũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũria Ngai waruo aakũũire rũtuĩke andũ ake, nĩgeetha wĩgũire igweta, na wĩke maĩndũ manene ma magegania na ma gwĩtigĩrwo, na ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ na ngai ciao ciehere mbere ya andũ aku, arĩa wakũũire kuuma bũrũri wa Misiri? ²⁴ Wee niũrũgamitĩe andũ aku a Isiraeli matuĩke andũ aku nginya tene, nawe, Wee Jehova niũtuĩkite Ngai wao.

²⁵ “Na rĩrĩ, Jehova Ngai, tũma kĩranĩro kĩa wĩranĩire gĩkonĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩrũme nginya tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranĩire, ²⁶ nĩgeetha rĩitwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ nĩmakoiga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe niwe Ngai wa Isiraeli!’ Nayo nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩũkehaanda mbere yaku.

²⁷ “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, niũguũrĩire ndungata yaku ũndũ ũyũ, ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngagwakĩra nyũmba.’ Nĩ ũndũ ũcio ndungata yaku nĩgũĩte na ũmĩrĩru wa kũhooya ihooya rĩrĩ. ²⁸ Wee Mwathani Jehova, Wee niwe Ngai! Ciugo ciaku nĩciakwĩhokwo, na niwĩrĩire ndungata yaku maĩndũ macio mega. ²⁹ Rĩu niwonete kwagĩrĩire ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha itũũre mbere yaku nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo Wee Mwathani Jehova niwe warĩtie, na nĩ ũndũ wa kirathimo giaku, nyũmba ya ndungata yaku itũũre ĩraathimĩtwo nginya tene.”

8

Ũtoorania wa Daudi Mbaara-inĩ

¹ Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Daudi nĩatharĩkĩre Afilisti na akĩmatooria biũ, na agĩtunyana Methegi-Amma kuuma watho-inĩ wa Afilisti.

² Ningĩ Daudi nĩatoorĩre andũ a Moabi. Agĩtũma makome thĩ na akĩmathima na ũraihi wa rũrigi. Aamathima-rĩ, ithimi igĩrĩ ciao makooragwo, na gĩthimi gĩa gatatũ mageetikĩrio matũũre muoyo. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Moabi magĩtuĩka ndungata cia Daudi na makamũrehagĩra igooti.

³ Daudi nĩahũũranĩre na Hadadezeri mũrũ wa Rehobu, mũthamaki wa Zoba, rĩria aathiĩte gũcookia bũrũri ũria aatunyĩtwo gũkuhi na Rũũĩ rwa Farati. ⁴ Nake Daudi akĩmũtunya ngari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magĩrũ ngiri mĩrongo ĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi ĩcio cia mbaara magĩrũ agĩtũma ithue ciothe tĩga o igana rĩmwe.

⁵ Rĩria Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũraga Asuriata ngiri mĩrongo ĩrĩ na igĩrĩ. ⁶ Akĩgia mbũtũ cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski. Nao Asuriata magĩtuĩka a gwachagwo niwe makamũrehagĩra igooti. Jehova nĩaheaga Daudi ũhootani kũria guothe aathiĩga.

⁷ Na rĩrĩ, Daudi agĩkuua ngo cia thahabu ĩria ciarĩ cia atongoria a Hadadezeri agĩcĩrehe Jerusalemu.

⁸ Kuuma matũũra ma Teba na Berothai, marĩa maarĩ ma Hadadezeri, Mũthamaki Daudi agĩkuua kuuma kuo indo nyingĩ mũno cia gĩcango.

⁹ Rĩria Tou mũthamaki wa Hamathu aaiguire atĩ Daudi nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara cia Hadadezeri-rĩ, ¹⁰ agĩtũma mũrĩu Joramu kũrĩ Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũire nĩ ũndũ wa kũhoota Hadadezeri, ũria wakoretwo akĩrũa na Tou. Joramu akĩmũrehera indo cia betha na cia thahabu, o na cia gĩcango.

¹¹ Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo ĩcio, o ta ũria aamũrĩte betha na thahabu kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe ĩria aatootetie. ¹² Nacio nĩ Edomu na Moabi, na Aamoni na Afilisti, na Amaleki. Ningĩ akĩamũra indo ĩria aatahĩte kuuma kũrĩ Hadadezeri mũrũ wa Rehobu mũthamaki wa Zoba.

¹³ Nake Daudi akĩgia igweta hĩndĩ ĩria oimire kũũraga andũ a Edomu ngiri ikũmi na inyanya Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ.

¹⁴ Nake akĩgia thigari cia kũrangĩra Edomu guothe, nao andũ a Edomu othe magĩtuĩka ndungata cia Daudi. Nake Jehova nĩaheaga Daudi ũhootani kũria guothe aathiĩga.

Ndungata cia Daudi

¹⁵ Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maĩndũ marĩa maagĩrĩire. ¹⁶ Joabu mũrũ wa Zeruia niwe warĩ mĩnene wa ĩta; nake Jehoshafatu mũrũ wa Ehiludu niwe warĩ mwandiki wa maĩndũ ma ihinda rĩu; ¹⁷ nake Zadoku mũrũ wa Ahitubu* na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai; nake Seraia aarĩ mwandiki. ¹⁸ Nake Benaia mũrũ wa Jehoiada niwe warĩ mĩnene wa Akerethi na Apelethi;† nao ariũ a Daudi maarĩ ataari a mũthamaki.

* 8:17 Zadoku aarĩ wa rĩciaro rwa Eliazaru, na niwe waitĩrĩire Solomoni maguta nĩguo athamake ithenya rĩa Daudi. † 8:18 Thigari cia Akerethi na cia Apelethi ciarĩ thigari cia gĩkomborwo.

Daudi na Mefiboshethu

¹ Nake Daudi akiŭria atiri, “Ni kŭri mŭndũ o na ũmwe ũtigariŭe wa nyũmba ya Saũlũ ũria ingituga ni ũndũ wa Jonathani?”

² Na riri, ni kwari na ndungata ya muciĩ wa Saũlũ yetagwo Ziba. Nao makimĩta ithii mbere ya Daudi, nake mŭthamaki akimĩŭria atiri, “Wee niwe Ziba?”

Nayo igĩcookia atiri, “Ii ni nĩ ndungata yaku.”

³ Nake mŭthamaki akiŭria atiri, “Gũtiri mŭndũ o na ũmwe ũtigariŭe wa nyũmba ya Saũlũ ũria ingĩonia ũtugi wa Ngai?”

Nake Ziba agĩcookeria mŭthamaki atiri, “Ni kŭri na mŭrũ wa Jonathani; nake ni mwonju magŭrũ meerĩ.”

⁴ Nake mŭthamaki akiŭria atiri, “Ari ha?”

Ziba akimũcookeria atiri, “Ari muciĩ kwa Makiru mŭrũ wa Amieli kũu Lo-Debari.”

⁵ Ni ũndũ ũcio, Mŭthamaki Daudi agĩtũmana areehwo kuuma nyũmba ya Makiru mŭrũ wa Amieli, kũu Lo-Debari.

⁶ Riria Mefiboshethu mŭrũ wa Jonathani, mŭrũ wa Saũlũ, ookire harĩ Daudi, akiĩnamirĩra amũhe gĩtũo.

Nake Daudi akimwĩta “Mefiboshethul!”

Nake agĩcookia atiri, “Nii ũyũ ndungata yaku.”

⁷ Nake Daudi akimwĩra atiri, “Tiga gwtigĩra, nigũkorwo ti-itherũ ningũgũtuga ni ũndũ wa thoguo Jonathani. Ningũgũcookeria gĩthaka gĩothe kiria kiarĩ gĩa gukaguo Saũlũ, nawe ũrĩragĩra irio metha-inĩ yakwa hĩndĩ ciothe.”

⁸ Nake Mefiboshethu akiĩnamirĩra, akiuga atiri, “Ndungata yaku ikiri kĩ, atĩ niguo ũrũmbũye ngui ngui ta nĩ?”

⁹ Hĩndĩ iyo mŭthamaki agĩtũmanĩra Ziba, ndungata ya Saũlũ, akimwĩra atiri, “Nindahe mŭrũ wa mŭriũ wa mwathi waku indo ciothe iria ciarĩ cia Saũlũ na cia nyũmba yake. ¹⁰ Wee, hamwe na ariũ aku na ndungata ciaku, ni inyuĩ mŭrimŭrimagĩra mŭgũnda, na mŭkainũkia magetha, nigeetha mŭrũ wa mŭriũ wa mwathi waku oonage irio. Nake Mefiboshethu, mŭrũ wa mŭriũ wa mwathi waku, arĩragĩra irio metha-inĩ yakwa hĩndĩ ciothe.” (Na riri, Ziba aarĩ na ariũ ikũmi na atano, na ndungata mĩrongo iiri.)

¹¹ Ningĩ Ziba akiĩra mŭthamaki atiri, “Ndungata yaku nigwika o ũria wotha mŭthamaki, mwathi wakwa, egwatha ndungata yake ike.” Ni ũndũ ũcio Mefiboshethu aarĩragĩra irio metha-inĩ ya Daudi taarĩ ũmwe wa ariũ a mŭthamaki.

¹² Mefiboshethu aarĩ na kamwana geetagwo Mika, nao andũ othe a muciĩ wa Ziba maarĩ ndungata cia Mefiboshethu. ¹³ Nake Mefiboshethu agĩtũra Jerusalemu, tondũ aarĩragĩra irio metha-inĩ ya mŭthamaki hĩndĩ ciothe, nake arĩ mwonju magŭrũ meerĩ.

10

Daudi Gũtooria Aamoni

¹ Thuutha wa mahinda macio, mŭthamaki wa Aamoni* agikua, nake Hanuni, mŭriũ, agĩtũka mŭthamaki ithenya riake. ² Nake Daudi agĩciĩria atiri, “Ningũonania ũtugi kŭri Hanuni mŭrũ wa Nahashu, o ta ũria ithe aanjikire maũndũ ma ũtugi.” Ni ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kŭri Hanuni makamũcakaithe ni ũndũ wa gũkũrwo ni ithe.

Riria andũ acio maatũmitwo ni Daudi maakinyire bŭrũri-inĩ wa Aamoni-rĩ, ³ andũ ariĩ maarĩ igweta a Aamoni makũria Hanuni mwathi wao atiri, “Ūreciĩria Daudi ni thoguo aratiĩ ni ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithe? Githĩ Daudi ndatũmĩte andũ aya kŭri we nigeetha matũrie na mathigaane itũura riĩri inene, niguo macooke marĩtunyane?” ⁴ Ni ũndũ ũcio Hanuni akinyiithia andũ acio a Daudi, na akĩmenjithia nderu rwere rŭmwe, na agĩtinia nguo ciao irima gatagatĩ ka njikarĩro, na akĩmaingata.

⁵ Hĩndĩ iria Daudi eerirwo ũhoru ũcio, agĩtũma andũ makamatũnge tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno. Mŭthamaki akiuga atiri, “Ikaraĩ kũu Jeriko ngina nderu cianyu ikũre, mũcooke mũke.”

⁶ Riria Aamoni maamenyire atĩ nĩmatũkĩte kĩndũ kĩnũgu harĩ Daudi-rĩ, makiandika thigari cia magŭrũ cia Asuriata ngiri mĩrongo iiri kuuma Bethi-Rehobu na Zoba, o na mŭthamaki wa Maaka arĩ na andũ ake ngiri imwe, o na ningĩ andũ ngiri ikũmi na igiri kuuma Tobu.

⁷ Nake Daudi augua ũhoru ũcio-rĩ, agĩtũma Joabu na ita riothe ria mbaara. ⁸ Nao Aamoni makiumagara, makiara mihari ya mbũtũ cia mbaara kihingo-inĩ gĩa itũura riao inene, nao Asuriata a Zoba na Rehobu, na andũ a Tobu na a Maaka maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.

⁹ Nake Joabu akiona atĩ thigari nĩciarĩte mihari ya mbaara mbere yake o na thuutha wake; ni ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria ciarĩ njamba mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. ¹⁰ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mŭrũ wa nyina, na akimatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹¹ Joabu akiuga atiri, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ũũke undeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya-rĩ, ningũũka ngũteithie. ¹² Wiyũmirĩre nigeetha tũrũe na ũcamba ni ũndũ wa andũ aitũ na ni ũndũ wa matũura manene na Ngai witũ. Jehova nĩegwika ũria ekuona kwagĩrĩre maitho-inĩ make.”

¹³ Ningĩ Joabu na mbũtũ ciake magĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmoorĩra. ¹⁴ Riria Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩra Abishai, magĩtoonya thĩniĩ wa itũura riria inene. Ni ũndũ ũcio Joabu agĩcooka agĩtũga kũria na Aamoni na agĩthĩi Jerusalemu.

*

^{10:1} Andũ a Amoni maarĩ andũ a werũ-inĩ, na maatũũraga mwena wa irathiwo wa Jorodani.

¹⁵ Thuutha wa Asuriata kuona atī nīmatoorio nī andū a Isiraeli-rī, magīcookanīrīra hamwe rīngī. ¹⁶ Hadadezeri aarehithītie Asuriata kuuma mūrīmo wa Rūūi rwa Farati; magithīi nginya Helamu marī hamwe, na Shobaki mūnene wa mbūtū ya ita ya Hedadezeri, amatongoretie.

¹⁷ Rīrīa Daudi eerirwo ūhoro ūcio-rī, agīcookanīrīria ita rīa Isiraeli rīothe, makīringa Rūūi rwa Jorodani na magithīi nginya Helamu. Nao Asuriata makīara mīhari ya thigari cia mbaara igatūngane na Daudi, makīrūa nake. ¹⁸ No rīrī, Asuriata ake makīūrīa Isiraeli, nake Daudi akīūrāga andū magana mūgwanja arīa maatwarithagia ngaari ciao cia ita, na thigari cia magūrū ngiri mīrongo ina. Ningī akīūrāga Shobaki mūnene wa mbūtū ciao, agikūira kūu. ¹⁹ Rīrīa ahamaki arīa othe maarī ndungata cia Hadadezeri moonire atī nīmahooto nī Isiraeli-rī, magithondeka thayū na andū a Isiraeli na magitūika a gwathagwo nīo.

Nī ūndū ūcio Asuriata magithīgira gūcooka gūteithia Aamoni hīndi īngī.

11

Daudi na Bathisheba

¹ Na rīrī, hīndi ya kīmera yaakinya ihinda rīrīa ahamaki maathīiaga mbaara-inī-rī, Daudi agītūma Joabu hamwe na andū a mūthamaki na mbūtū ciothe cia mbaara cia andū a Isiraeli. Makīananga Aamoni magīcooka makīrīgīcīria Raba. Nowe Daudi agītīgwo Jerusalemu.

² Hwaī-inī ūmwe-rī, Daudi agītūkīra akīuma gitanda-inī gīake agithīi gūceeranga kūu igūrū rīa nyūmba ya ūthamaki. Arī nyūmba igūrū akiona mūdū-wa-nja agīthamba. Mūdū-wa-nja ūcio aarī mūthaka mūno, ³ nake Daudi agītūma mūdū agatūirie ūhoro wake. Mūdū ūcio akīmūira atīrī, “Githī ūcio ti Bathisheba, mwarī wa Eliamu mūtumia wa Uria ūria Mūhiti?” ⁴ Hīndi iyo Daudi agītūma andū makamūgīre. Mūdū-wa-nja ūcio agītūka kūrī Daudi, nake agikoma nake. (Nīgūkorwo nīethereetie ihinda rīake rīa mweri), nake agīgūcookera gwake mūcīi. ⁵ Mūdū-wa-nja ūcio akīgīa nda na agītūmanīra Daudi, akīmūira atīrī, “Ndi na nda.”

⁶ Nī ūndū ūcio Daudi agītūma mūdū athīi kūrī Joabu amwīre atīrī: “Ndūmīra Uria ūria Mūhiti.” Nake Joabu agītūma Uria kūrī Daudi. ⁷ Rīrīa Uria ookire, Daudi akīmūīria ūhoro wa ūria Joabu aatarīi, na ūhoro wa ūria thigari ciatarīi, na ūria mbaara yathīiaga na mbere. ⁸ Ningī Daudi akīūra Uria atīrī, “Ikūrūka gwaku mūcīi ūgethambe magūrū.” Nī ūndū ūcio Uria akīuma nyūmba ya ūthamaki, na akīrūmīrīrio kīheo kuuma kūrī mūthamaki. ⁹ No Uria agikoma itoonyero-inī rīa nyūmba ya ūthamaki hamwe na ndungata ciothe cia mwathi wake, na ndaigana gūkūrūka athīi gwake mūcīi.

¹⁰ Rīrīa Daudi eerirwo atīrī, “Uria ndaanathīi mūcīi,” akīmūīria atīrī, “Githī to hīndi woka kuuma kūrāya? Nī kīi kīragiririe ūthīi mūcīi?”

¹¹ Uria akīūra Daudi atīrī, “Ithandūkū rīa Jehova, na andū a Isiraeli na a Juda maikarīte hema-inī, na mwathi wakwa Joabu na andū a mwathi wakwa maikarīte kambī kūu werū-inī. Ingīrahotire atīa gūthīi mūcīi gwakwa, ngarīe na nganyue, na ngome na mūtumia wakwa? Ti-itherū o ta ūria ūtūūrāga muoyo, ndīngīka ūndū ta ūcio!”

¹² Ningī Daudi akīmūira atīrī, “Ikara gūkū mūthenya ūngī ūmwe, na rūcīi nīngagītūma ūcooke.” Nī ūndū ūcio Uria agītūka Jerusalemu mūthenya ūcio na ūcio ūngī warūmīrīre. ¹³ Hīndi rīa Daudi aamwītīre, akīrīanīra na akīnyuanīra nake, ningī Daudi agītūma arīo nī njoohi. No hwaī-inī Uria agithīi gūkoma mūgeeka-inī wake arī hamwe na ndungata cia mwathi wake; ndaigana gūthīi gwake mūcīi.

¹⁴ Rūcīinī Daudi akīandīkīra Joabu marūa, akīmanengera Uria atware. ¹⁵ Marūa macio maandīkitwo atīrī, “Twara Uria harīa mbaara īthīire mūno. Ūcooke ūmūtiganīrie nīgeetha ooragwo.”

¹⁶ Rīrīa Joabu aarīgīcīrie itūūra rīrīa inene, akīga Uria harīa aamenyaga nīho haarī agītīri arīa maarī njamba. ¹⁷ Hīndi rīa andū a itūūra rīu inene mookire kūrūa na Joabu-rī, andū amwe a mbūtū cia ita cia Daudi makīūrāgwo; o nake Uria ūria Mūhiti agītuka.

¹⁸ Joabu agītūma mūdū kūrī Daudi akāmūhe ūhoro wothē wa mbaara iyo. ¹⁹ Nake agīatha mūdū ūcio aatūmire atīrī: “Warīkia kūhe mūthamaki ūhoro ūyū wothē wa mbaara, ²⁰ marakara ma mūthamaki maahota kūrīrīmūka, nake aahota gūkūīria atīrī, ‘Nī kīi gītūmire mūkūhīrīre mūno itūūra inene mūkarīre? Kāi mūtūo atī na mamūrathe na mīgūi marī rūthingo-ini?’ ²¹ Nūu woragire Abimeleku mūrū wa Jerubu-Beshethu? Githī ti mūdū-wa-nja wamūkīirie ihiga rīa gīthīi arī rūthingo-inī igūrū? Githī ti kīo gītūmire akūire kūu Thebezu? Nī kīi kīratūmire mūthīi hakuhi mūno na rūthingo?’ Angīgākūīria ūguo-rī, nawe ūkaamūcookeria atīrī, ‘O nayo ndungata yaku, Uria ūria Mūhiti nīmūkuū.’”

²² Nake mūdū ūcio akīumagara agithīi, na aakinya, akīūra Daudi maūdū mothe marīa Joabu aamūtūmīte akoige. ²³ Nake mūdū ūcio watūmītūwo akīūra Daudi atīrī, “Andū acio maratūkīirie hinya, marooka kūrūa na ithūi werū-inī, no tūrākīmahūdūra nginya itoonyero-inī rīa kīhingo gīa itūūra rīrīa inene. ²⁴ Hīndi iyo aikia a mīgūi marākīria ndungata ciaku mīgūi marī rūthingo igūrū, na andū amwe a mūthamaki nīmakuīte. O na ningī ndungata yaku, Uria ūria Mūhiti, nīkuīte.”

²⁵ Nake Daudi akīūra mūdū ūcio atīrī, “Thīi wīre Joabu atīrī: ‘Tiga kūigua ūūru nī ūhoro ūcio; rūhīi rūnīnaga mūdū ūmwe o ta ūria rūnīnaga ūria ūngī. Thīi na mbere gūtharīkīra itūūra rīu inene ūrianange.’ Wīre Joabu ūguo nīgeetha ūmūmīrīrie.”

²⁶ Rīrīa mūtumia wa Uria aigūire atī mūthūuriwe nīakuīte-rī, akīmūcakaīra. ²⁷ Ihinda rīa gūcakaya rīathira-rī, Daudi akīuga areehwo gwake nyūmba, nake agītūika mūtumia wake, na akīmūciarīra kahīi. No rīrī, ūndū ūcio Daudi ekīte nīwarakarīrie Jehova.

12

Nathani Kùrùithia Daudi

¹ Nake Jehova agítuma Nathani kùrì Daudi. Na aakinya harì we Nathani akìira Daudi atìrì, “Itùura-inì rìmwe nì kwari na andù eerì, ìmwe aarì gítonga na ùria ùngì aarì mùthiini. ² Mùndù ùcio warì gítonga aarì na ndùuru nyingì cia ng’ondù na cia ng’ombe, ³ no ùcio warì mùthiini ndaarì na kìndù tìga o kamwatì kanini aagùrìte. Agìkarera, nako gagikùra karì hamwe nake na ciana ciake. Kaarìiaga irio ciake, na gakanyuugira gikombe gìa ke na gaakomaga githùri-inì gìa ke. Nako kaarì o ta mwarì.

⁴ “Na rìrì, mùgeni agiùka gwa gítonga kù, no gítonga kù gikirega kuoya ng’ondù ìmwe yakìo kana ng’ombe githondekere mùgeni ùcio wokite gwakìo gìa kùria. Handù ha ùguo, gikioya kamwatì karì kaarì ka mùthiini na gìgithinjira mùndù ùcio wokite gwakìo muciì.”

⁵ Daudi agìcinwo nì marakara nì ùndù wa mùndù ùcio, akìira Nathani atìrì, “Ti-itherù o ta ùria Jehova atùuraga muoyo, mùndù ùcio wikite ùguo agìrìrwo nì gùkua! ⁶ No nginya arìhe kamwatì kau maita mana, tondù nìekite ùndù ta ùcio na akaaga kùguanira tha.”

⁷ Hìndì iyo Nathani akìira Daudi atìrì, “Wee nìwe mùndù ùcio! Ù nìguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ndagùtìrìrie maguta ùtũke mùthamaki wa Isiraeli, na ngikùhonokia kuuma guoko-inì gwa Saùlù. ⁸ Nìndakùheire nyumba ya mwathi waku, o na ngikùhe atumia a mwathi waku maikare githùri-inì gìa ke. Nìndakùheire nyumba ya Isiraeli na Juda. Na kùngikorwo maùndù macio maarì manini na matiakùiganite-rì, nìngiakùheire maùndù mangì maingì. ⁹ Nì kì gītũmĩte ùnyarare kiugo kìa Jehova, ùgeeka ùuru maitho-inì make? Nìwooragithirie Uria ùria Mùhiti na rùhiù rwa njora, na ùkioya mütumia wake atũke mütumia waku. Wamùragithirie na rùhiù rwa njora rwa andù a Amoni. ¹⁰ Na nì ùndù ùcio, rùhiù rwa njora rùtũkehera nyumba yaku, nì ùndù nìwaanyararire nì, na ùkioya mütumia wa Uria ùria Mùhiti atũke mütumia waku.’

¹¹ “Jehova ekuuga ù: ‘Nìngükùrehithiria thĩna kuuma nyumba yaku wee mwene. O maitho-inì maku nìngoya atumia aku, ndìmahe mùndù wa nyumba yaku, nake nìagakoma na atumia acio aku mùthenya barigici. ¹² Wekire ùndù ùcio na hitho, no Nì ngeeka ùndù ùyù mùthenya barigici andù a Isiraeli othe makionaga.’”

¹³ Hìndì iyo Daudi akìira Nathani atìrì, “Nìnjìhìrie Jehova.”

Nathani agìcookia atìrì, “Jehova nìakwehereirie mehia maku. Ndùgùka. ¹⁴ No tondù nìtũmĩte thũ cia Jehova ìmumene mùno nì ùndù wa gwika ùguo-rì, mwana ùcio ùciarìrwo nìegùka.”

¹⁵ Nathani aarìkia kùinũka muciì-rì, Jehova agítuma mwana ùcio mütumia wa Uria aaciariire Daudi arũare. ¹⁶ Daudi agithaitha Ngai nì ùndù wa mwana ùcio. Akìihinga kùria irio, agìtoonya nyumba yake, agikoma thĩ ùtukù ùcio wothe. ¹⁷ Nao athuuri a nyumba yake magithi hakuhi nake nìguo mamùrugamie na igùrũ nowe akìrega, na ndaigana kùrianira irio nao.

¹⁸ Mùthenya wa mũgwanja wakinya-rì, mwana ùcio agìka. Nacio ndungata cia Daudi igìtũgira kũmwira atì mwana ùcio nìakuite. Tondù cioigire atìrì, “Rìria mwana oima muoyo, twarìrie Daudi na akaaga gùtũthikiria. Twahota atia kũmwira atì mwana nìakuite? Aahota kwigera ngero.”

¹⁹ No Daudi akìona atì ndungata ciake nìciaheehanaga, akìmenya atì mwana ùcio nìakuite. Nake akìũria atìrì, “Kai mwana akuite?”

Nao magìcookia atìrì, “Ì, nìakuite.”

²⁰ Hìndì iyo Daudi agiùkira. Aarìkia gwithamba, akìihaka maguta na akìgarũria nguo ciake, agithi nyumba ya Jehova, akìnamìria, na akìhooya. Nìngì agìcooka agithi gwake muciì, agiitia irio, nao andù ake makimũrehere, akìria.

²¹ Ndungata ciake ìkimũria atìrì, “Ùreka ùguo niki? Rìria mwana ararì muoyo nìurehingite na ùkarira, no mwana akua-rì, wokira na waria irio!”

²² Nake agìcookia atìrì, “Hìndì ìria mwana ararì muoyo-rì, ndìrehingaga na ngarira. ngiiciira atìrì, ‘Nùù ùù? Jehova aahota kùnjũgũra tha areke mwana ùcio atũre muoyo.’ ²³ No riu tondù nìakuite-rì, nì kì gìgùtũma ndhĩnge? Ndaahota kũmũriũkia? Nì nì ngaathĩ kùrì we, no ndangìcooka kùrì nìi.”

²⁴ Hìndì iyo Daudi akìhooreria mütumia wake Bathisheba, agithi kùrì we na agìkoma nake. Nake agìciara kahĩ; nao magìgatua Solomoni. Nake Jehova agìkenda; ²⁵ na tondù Jehova nìakendete-rì, agítuma münabii Nathani athi agakahe rĩtwa Jedidia.

²⁶ Hìndì iyo Joabu akìhũura Raba itũura rĩa andù a Amoni, na agìtunyana kìhingo kìa hinya kìa ùthamaki. ²⁷ Nìngì Joabu agítuma andù kùrì Daudi, akiuga atìrì, “Nìhũuranite na itũura rĩa Raba o na ngatunyana maa marĩ. ²⁸ Na rìrì, cookanìria ikundi icio ingì cia mbütù cia ita, nìguo ithiurũkirie itũura riu inene iriĩgwatire. Angìkorwo ti ùguo nìngwĩgwatira itũura riu inene, narĩo rĩtanagio na nìi.”

²⁹ Nì ùndù ùcio Daudi agìcookanìria mbütù ciake ciothe cia ita agithi Raba, na akìritharikira, akìritunyana. ³⁰ Nake akìoya thũmbi ya mütwe wa mùthamaki wao, na ùriti wayo warì taranda ìmwe* ya thahabu, na nì yagemetio na tũhiga twa goro, nayo ìkiigìrwo mütwe wa Daudi. Nake agìtaha indo nyingì mùno kuuma itũura riu inene, ³¹ akìrutũura aikari akuo, akìmahe wira wa gwatũra mbaũ na mùthumeno, na aruti wira na harũ cia igera na wa mathanwa, na wira wa gũthondeka maturubarĩ. Nake eekire ùguo matũura-inì mothe ma Amoni. Thuutha ùcio Daudi na mbütù ciake ciothe cia ita magìcooka Jerusalemu.

* 12:30 nĩ ta kilo 34

Amunoni na Tamaru

¹ Thuutha wa mahinda macio-rī, Abisalomu mūrū wa Daudi aarī na mwarī wa nyina mūthaka mūno wetagwo Tamaru, nake Amunoni mūrū wa Daudi akīmwenda mūno.

² Amunoni agītangāka nginya agītua nī mūrūaru nī ūndū wa mwarī wa ithe Tamaru, nīgūkorwo aarī mūrītu gathirange,* na nionaga arī hinya kūmwika ūndū o na ūrīkū.

³ Na rīrī, Amunoni aarī na mūratawe wetagwo Jonadabu mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi. Jonadabu aarī mūdū mwara mūno. ⁴ Akīūra Amunoni atīrī, “Nī kī gītūmīte wee mūrū wa mūthamaki woneke o ūkīhinyīrīka rūciinī o rūciinī? Kaī ūtanginjīra gītūmī?”

Amunoni akīmwira atīrī, “Nī kwenda nyendeete Tamaru, mwarī wa nyina na Abisalomu mūrū wa baba.”

⁵ Jonadabu akīmwira atīrī, “Thīi ūrīrī na wītue atī ūrī mūrūaru. Rīrīa thoguo arīka gūkuona, ūmwīre atīrī, ‘No nyende mwarī wa baba Tamaru oke aahe kīndū gīa kūrīa. Andugīre irio ngionaga, nīguo ndīmuone, na ningī ndīe acinyiitite na guoko gwake.’”

⁶ Nī ūndū ūcio Amunoni agīkoma na agītua nī mūrūaru. Na rīrīa mūthamaki ookire kūmuona, Amunoni akīmwira atīrī, “No nyende mwarī wa baba Tamaru oke aathondekere tūmīgate ngionaga, nīguo ndīe anyiitite na guoko gwake.”

⁷ Daudi agītūmanīra Tamaru nyūmba-inī ya ūthamaki, akīmwira atīrī, “Thīi nyūmba ya mūrū wa thoguo Amunoni, ūmūthondekere irio.” ⁸ Nī ūndū ūcio Tamaru agīthīi nyūmba ya mūrū wa ithe Amunoni, akīmukora akomete. Akīoya mūtū, akīūkanda, agīthondeka mūgate Amunoni akīmuonaga, na akīūruga. ⁹ Agīcooka akīoya rūgīo, akīmūhūrira mūgate, nowe akīrega kūrīa.

Amunoni akiuga atīrī, “Andū othe nīmeherio haha.” Nī ūndū ūcio andū othe makiuma nja, makīmūtiga. ¹⁰ Hīndī iyo Amunoni akīra Tamaru atīrī, “Ndehera irio haha nyūmba yakwa ya toro, nīguo ndīe ūcinyiitite na guoko gwaku.” Nake Tamaru akīoya mūgate ūrīa aathondekete, akītwarīra mūrū wa ithe Amunoni nyūmba yake ya toro. ¹¹ No rīrīa aamūtwarīre nīguo arīe, Amunoni akīmūnyiita, akiuga atīrī, “Ūka ngome nawe, mwarī wa baba.”

¹² Nake akīmwira atīrī, “Aca, mūrū wa babal! Tīga kūnyiita na hinya. Ūndū ta ūyū ndwagīrīre gwīkwō Isīraeli! Tīga gwīka ūndū ūyū wa waganu. ¹³ Ha ūhoro wakwa nāguo atīa? Thoni ciakwa ingīcitwara nakū? O nawe-rī, ūhoro waku ūgūkara atīa? Ūkuoneka ūhaana ta mūdū ūmwe wa andū arīa aaganu na akīgu thīinī wa Isīraeli. Ndagūthaita aria na mūthamaki; tondū ndangīgīria ūhīkie.” ¹⁴ Nowe akīrega kūmūguā, na tondū aarī na hinya kūmūkīra, akīmūnyiita na agīkoma nake na hinya.

¹⁵ Ningī Amunoni akīmūthūra na rūthūūro rūnene makīria. Tī-itherū, aamūthūūre gūkīra ūrīa aamwendete. Amunoni akīmwira atīrī, “Ūkīra, wehere hahal!”

¹⁶ Tamaru akīmwira atīrī, “Aca! Kūnyingata thīi nī ihītia inene makīria gūkīra ūguo wanjīka.”

Nowe akīrega kūmūguā. ¹⁷ Nake Amunoni agītua ndungata yake, akīmūira atīrī, “Eheria mūdū-wa-nja ūyū haha, na oima ūhinge mūrango.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio ndungata yake ikīmūkia na nja, na ikīhinga mūrango. Nake Tamaru eehumbite nguo ndaaya yagemetio na magemio ma goro, tondū airītu arīa gathirange a mūthamaki meehumbaga nguo ta iyo. ¹⁹ Tamaru akīitīrīria mūhu mūtwe, na agītarūra nguo iyo ndaaya ng’emie irīa eehumbite. Agīcooka akīgīrīra guoko gwake mūtwe, agīthīi akīrīraga aanīrīre.

²⁰ Nake mūrū wa nyina Abisalomu akīmūirira atīrī, “Kaī muuma na Amunoni, mūrū wa thoguo? Rīu ta gīkire, mwarī wa maitū, tondū we nī mūrū wa thoguo. Tīga kūguā ūūru ngoro nī ūndū wa ūndū ūcio.” Nake Tamaru agītūra mūciī kwa mūrū wa nyina Abisalomu, arī mūdū-wa-nja ūrī na kīeha kīnene.

²¹ Hīndī irīa Mūthamaki Daudi aigūire maūdū macio mothe-rī, akīrakara mūno. ²² Abisalomu ndaigana kwaria na Amunoni ūndū o na ūrīkū, mwega kana mūūru; nīathūūire Amunoni tondū nīaconorithīite mwarī wa nyina Tamaru.

Abisalomu Kūrāga Amunoni

²³ Mīaka īrīrī yathira, hīndī irīa amurī a ng’ōndu guoya a Abisalomu maarī kūu Baali-Hazoru hakuhi na mūhaka wa Efiraimu-rī, agītua arīu a mūthamaki othe mathīi kuo. ²⁴ Abisalomu agīthīi kūrī mūthamaki, akīmwira atīrī, “Ndungata yaku nīitite amurī ng’ōndu guoya. Hīhi mūthamaki na anene ake no moke tūkorwo hamwe.”

²⁵ Mūthamaki agīcooka atīrī, “Aca, mūrū wakwa. Tūtiagīrīrwo nī gūthīi ithuothe; twahota gūtuika mūrigo harīwe.” O na gūtuika Abisalomu nīamūthaitire-rī, nīaregire biū gūthīi, no akīmūhe kīrathimo gīake.

²⁶ Ningī Abisalomu akīmwira atīrī, “Angīkorwo tī ūguo-rī, ndagūthaita ūreke mūrū wa baba Amunoni athīi na ithu.”

Nake mūthamaki akīmūirira atīrī, “Nī kī gīgūtūma athīi na inyuī?” ²⁷ Nowe Abisalomu akīmūringīrīria, na nī ūndū ūcio mūthamaki akīreka Amunoni mathīi nake, hamwe na arīu acio angī a mūthamaki.

²⁸ Abisalomu agīatha andū ake, akīmeera atīrī, “Ta thīkīrīria! Rīrīa Amunoni arīkorwo akenete nī kūnyua ndībei akārīo, na inyuī ndīmūire atīrī, ‘Rīngai agwe thī,’ hīndī iyo mūtūragei. Mūtigetigīre. Gīthi tī nīi ndīmūheete watho ūcio? Ūmīrīria mūtūike njamba.” ²⁹ Nī ūndū ūcio andū a Abisalomu magīka Amunoni o ta ūrīa Abisalomu aamaathīte. Hīndī iyo arīu othe a mūthamaki magīkīra, makīhaica nyūmbū ciao, makīūra.

* 13:2 Airītu gathirange maikaraga nyūmba cia airītu mwanya, na matingīaceereire arūme, o na kana aanake a ithe ūmwe nao.

³⁰ Marī njīra-inī makīūra-rī, ūhoro ūcio ūgikinyīra Daudi, akīrwo atīrī, “Abisalomu nīoragīte ariū othe a mūthamaki; gūtīrī o na ūmwe ūtigarīte.” ³¹ Nake mūthamaki agīūkīra, agītembūranga nguo ciake, agīkoma thī; o nacio ndungata ciake ikīrūgama hakuhi nake, na igītembūranga nguo ciacio.

³² No Jonadabu mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi, akiuga atīrī, “Mwathi wakwa, tiga gwīciiria atī moragīte ariū othe a mūthamaki; no Amunoni wiki ūkuīte. Ūndū ūcio ūtūire ūrī muoroto wa Abisalomu kuuma mūthenya ūrīa Amunoni aanyīitire mwarī wa nyina Tamaru na hinya. ³³ Mūthamaki mwathi wakwa ndagīrīrwo nīkūrūmbūiya ūhoro ūcio wa atī ariū othe a mūthamaki nīmakuīte. Amunoni nowe wiki ūkuīte.”

³⁴ Hīndī iyo Abisalomu nīakoretwo orīte.

Na rīrī, mūdū ūrīa warangāira itūūra agīcūthīrīria na akīona andū aingī njīra-inī mwena wake wa ithūiro, maikūrūkīre mwena-inī wa kīrīma. Nake mūrāngīrī agīthīi akīra mūthamaki atīrī, “Nīndīrona andū mwena ūrīa wa Horonaimu, mwena-inī wa kīrīma.”

³⁵ Jonadabu akīra mūthamaki atīrī, “Ta kīone, ariū a mūthamaki marī haha; o ta ūrīa ndungata yaku ikwīre, ūguo noguo gūtārīi.”

³⁶ Na aarīkia kwaria o ro ūguo-rī, ariū a mūthamaki magīūka makīrīraga na mūgambo mūnene. O nake mūthamaki na ndungata ciake ciothe makīrīra marī na ruo rūnene.

³⁷ Nake Abisalomu akīūra agīthīi gwa Talimai mūrū wa Amihudi, mūthamaki wa Geshuru. Nowe Mūthamaki Daudi agīcakāira mūrū mūthenya o mūthenya.

³⁸ Thuutha wa Abisalomu kūrīra Geshuru, aikarire kuo mīaka itatū. ³⁹ Nayo ngoro ya mūthamaki nīyeriragīria gūthīi kūrī Abisalomu, tondū nīahooreretio ūhoro-inī ūkonīi gīkuū kīa Amunoni.

14

Abisalomu Gūcooka Jerusalemu

¹ Na rīrī, Joabu mūrū wa Zeruia nīamenyete atī ngoro ya mūthamaki nīyeriragīria kuona Abisalomu.

² Nī ūndū ūcio, Joabu agītūma mūdū athīi Tekoa akagīire mūdū-wa-nja warī mūgī, areehwo kuuma kūu. Akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Wītue atī nīuracakaya. Wīlumbe nguo cia macakaya, na ndūkehake maguta o na marīkū. Wītue ta mūdū-wa-nja ūkarīte matukū maingī akīrīra mūdū mūkuū. ³ Ūcooke ūthīi kūrī mūthamaki ūmwarīre ciugo ici.” Nake Joabu akīmwīra ūrīa ekuuga.

⁴ Rīria mūdū-wa-nja ūcio wa kuuma Tekoa aathiire kūrī mūthamaki, akīgūthīa, agīturumithīa ūthīi thī nīguo amūhe gītīo, akīmwīra atīrī, “Wee mūthamaki, ndeithīa!”

⁵ Nake mūthamaki akīmūria atīrī, “Nī kī kiragūthīnia?”

Nake akiuga atīrī, “Ti-itherū nī ndī mūdū-wa-nja wa ndigwa; mūthuuri wakwa nīakuīte. ⁶ Nīi ndungata yaku ndīrarī na ariū eerī. Nao maroogitana me mūgūnda, na harakīaga mūdū hau wa kūmateithūrana. Ūmwe aragūtha ūrīa ūngī na aramūūruga. ⁷ Na rīrī, mūhīrīga wothe nīūkīrīre ndungata yaku; ūkoiga atīrī, “Tūnengere mūdū ūrīa ūragīte mūrū wa nyina, nīgeetha tūmūūrage nī ūndū wa muoyo wa mūrū wa nyina ūrīa ooragīte; tūkīniine mūgai o nake.” Nao mangīka ūguo no mahorie ikara rīrīa rīraakana, na no rīo rīiki ndigairīe, maniine rīitwa rīa mūthuuri wakwa, o na maniine njīaro ciake gūkū thī.”

⁸ Nake mūthamaki akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Inūka, na nīngūruta watho nī ūndū waku.”

⁹ No mūdū-wa-nja ūcio wa Tekoa akīmwīra atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, reke ūru ūcio ūnjookerere hamwe na nyūmba ya baba, na ūreke wee mūthamaki na gītī giaku gīa ūthamaki wage gūcookererwo nī ūru o na ūrīkū.”

¹⁰ Nake mūthamaki agīcookia atīrī, “Mūdū o na ū angīkwīra ūndū o na ūrīkū, mūrehe kūrī nīi, nake ndagacooka gūgūthīnia rīngī.”

¹¹ Nake mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Reke mūthamaki agwete rīitwa rīa Jehova Ngai wake, nīguo agīrīrīre mūrīhīria wa thakame ndakae kūrīragana rīngī, nīgeetha mūrīu wakwa ndakae kūrīragwo.”

Nake mūthamaki akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo-rī, gūtīrī rūcūrī o na rūmwe rwa mūtwe wa mūrūguo rūkūgū thī.”

¹² Nīngī mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Reke ndungata yaku ikwīre kiugo wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

Nake agīcookia atīrī, “Kīarie.”

¹³ Mūdū-wa-nja ūcio akīmūria atīrī, “Nī kī gītūmīte wee ūthondeke ūndū ta ūyū wa gūkīrīra andū a Ngai? Rīrīa mūthamaki oiga ūguo-rī, gītīi tiwe wītūrīre ciira, nīgūkorwo mūthamaki ndacooketie mūrīu wake ūrīa mūngate mūtīi? ¹⁴ Ta ūrīa maaī maitikaga thī, marīa matangioeka-rī, no taguo arī o nginya ithūi tūkie. No Ngai ndarutaga mūdū muoyo; handū ha gwīka ūguo-rī, athondekaga njīra nīgeetha mūdū ūrīa mūngate ndakae gūtūūra ta ateeetwo biū agathengio harī we.

¹⁵ “Na rīrī, njūkīte gūkwīra ūhoro ūyū wee mūthamaki mwathi wakwa tondū andū nīmātūmīte nīi ndītīgīre. Ndungata yaku iciirīte atīrī, “Nīi nīngwarīria mūthamaki; no gūkorwo nīegwīka ūrīa ndungata yake ikūmūria; ¹⁶ no gūkorwo mūthamaki nīegwītīkīra kūhonokia ndungata yake kuuma guoko-inī kwa mūdū ūrīa ūrageria gūtūūria ta ateeetwo biū agathengio harī we.

¹⁷ “Na rīrī, ndungata yaku igūkwīra atīrī, “Kiugo giaku mūthamaki mwathi wakwa kīrondeehere ūhurūko, nīgūkorwo mūthamaki mwathi wakwa ahaana ta mūrīka wa Ngai wa gūkūūrana wega na ūru. Jehova Ngai waku aroikara nawe.”

¹⁸ Hīndī iyo mūthamaki akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ndūkaahithe ūndū o wothe ūrīa ngūkūūra.”

Nake mündü-wa-nja ücio akimwira atiri, “Muthamaki mwathi wakwa niakiarie.”

¹⁹ Nake muthamaki akimuria atiri, “Githi mutinyiitaniire na Joabu uhoro-ini üyü wothe?”

Nake mündü-wa-nja akimucokeria atiri, “Ti-itherü o ta uria ütüraga muoyo, wee muthamaki mwathi wakwa, gutiri mündü üngühügura mwena wa urio kana wa umotho, aregane na undü o wothe uria muthamaki mwathi wakwa anguaga. Ii nguwo, ni ndungata yaku Joabu yanjiirire njike undü üyü, na niwe wikirite ciugo ici ciothe kanua-ini ka ndungata yaku. ²⁰ Nake Joabu, ndungata yaku niwe wikite üguo nigeetha agarüre undü uria uri ho ihinda riri. Mwathi wakwa ari üügü ta wa muraika wa Ngai; niamenyaga undü wothe uria wikikaga bururi-ini.”

²¹ Muthamaki akira Joabu atiri, “Ni wega, ningwika üguo. Thi, ücookie mwanake ücio ti Abisalomu.”

²² Joabu akigüithia aturumithitie üthiü thi nguwo amuhe gitio, na akirathima muthamaki. Joabu akimwira atiri, “Ümüthi ndungata yaku niyamenya ati niirikitie gwitikirika maitho-ini maku muthamaki mwathi wakwa, tondü muthamaki nietikirite ihooya ria ndungata yake.”

²³ Hindi iyo Joabu agithii Geshuru, na agicookia Abisalomu Jerusalemu. ²⁴ Nowe muthamaki akimwira atiri, “No nginya athii müci gwake mwene; ndakarekwo oone üthiü wakwa.” Ni undü ücio Abisalomu agithii müci gwake na ndaigana kuona üthiü wa muthamaki.

²⁵ Thiini wa Israeli guothe gutiari mündü üngü o na ümwe waganagwo guthakara ta Abisalomu. Kuuma rucuri rwake rwa mutwe nginya nyariri ciake ndaari na kameni. ²⁶ Riria riothe eenjaga njuiri cia mutwe wake, njenjagwo o mwaka wathira riria njuiri yamurituhira muno, angamithimire, uritu wayo wakoragwo uri ceki magana meeri,* kuringana na githimi kia muthamaki.

²⁷ Nake Abisalomu niaciariire aanake atatü na müritu ümwe. Nake mwarĩ eetagwo Tamaru, na aari mündü-wa-nja muthaka.

²⁸ Abisalomu aatüirire miaka iri Jerusalemu atari oona üthiü wa muthamaki. ²⁹ Ningi Abisalomu agitümanira Joabu nguwo amütume küri muthamaki, no Joabu akirega güthii küri we. Ningi akimütümanira riita ria keerĩ, no akirega güthii. ³⁰ Hindi iyo akira ndungata ciake atiri, “Atiriri, mügunda wa Joabu uhakanite na wakwa, na ari na cairi kuo. Thiü mümicine na mwaki.” Ni undü ücio ndungata cia Abisalomu ikigwatia mügunda ücio mwaki ükihia.

³¹ Hindi iyo Joabu agithii müci kwa Abisalomu, akimwira atiri, “Ni ki giatüma ndungata ciaku icine mügunda wakwa?”

³² Nake Abisalomu akira Joabu atiri, “Ndagütümaniire, ngikwira atiri, ‘Üka, nguwo ngütume kwa muthamaki, ükamüurie atiri, ‘Ni ki giatümi nyume Geshuru? Üngiri undü mwega korwo nikuo ndüüraga o na riul!’ Riu-ri, ningwenda kuona üthiü wa muthamaki, na hangikorwo ni hari na undü njikite müuru, niakinjura.”

³³ Ni undü ücio Joabu agithii küri muthamaki, na akimuhe ühoro ücio. Hindi iyo muthamaki agita Abisalomu, nake agüka, akiinamirira aturumithitie üthiü thi mbere ya muthamaki. Nake muthamaki akimunya Abisalomu.

15

Abisalomu Güciirira gwika Daudi Üuru

¹ Na riri, thuutha wa maündü macio, Abisalomu agüthondekera ngaari cia ita na mbarathi, na andü mirongo itano a güthiiga mbere yake mateng’erete. ² Nake ookiraga rüciini tene akarügama mukira-ini wa njira iria yathiiga kihingo-ini gia itüura riria inene. Na riria mündü o wothe ooka ari na mateta ma gütwari muthamaki nguwo atue itua-ri, Abisalomu akamwira, akamuria atiri, “Uumite itüura ririkü?” Nake akamucokeria atiri, “Ndungata yaku yumite mühiriga-ini ümwe wa Israeli.” ³ Ningi Abisalomu akamwira atiri, “Atiriri mateta maku ni ma kihooto na ni magiriire, no gutiri mündü üthuuritwo wa kurgamirira muthamaki üngügüthikirira.” ⁴ Ningi Abisalomu akamwira atiri, “Naari korwo ndaatuo müciiri wa bururi üyü! Hindi iyo mündü o wothe uri na mateta kana ciira no ooke küri ni, na ni ngatigirira ciira wake niwatuuo na kihooto.”

⁵ Ningi hindi ciothe riria mündü wothe amükühirira ainamirire mbere yake, Abisalomu agatambürükia guoko, akamühimbiria na akamümumunya. ⁶ Abisalomu ekaga üguo küri andü othe a Israeli aria mookaga küri muthamaki gücaria kihooto, na ni undü ücio akigucirira ngoro cia andü a Israeli.

⁷ Na riri, miaka ina yathira, Abisalomu akira muthamaki atiri, “Njitikiria thi Heberoni nigeetha ngahingie mwihitwa uria ndeehitire hari Jehova. ⁸ Hindi iria ndungata yaku yatüüraga Geshuru küu Suriata, nindehitire na mwihitwa ngiuga atiri, ‘Jehova angikanjookia Jerusalemu, ningamühooya ndi küu Heberoni.’”

⁹ Nake muthamaki akimwira atiri, “Thi na thayü.” Ni undü ücio Abisalomu agithii Heberoni.

¹⁰ Hindi iyo Abisalomu agitüma andü na hito mihiriga-ini yotho ya Israeli makoige atiri, “Riria müriuga türumbeta twahuhwo, hindi iyo muuge atiri, ‘Abisalomu niwe muthamaki wa Heberoni.’” ¹¹ Andü magana meeri kuuma Jerusalemu nio maathiite hamwe na Abisalomu. Meetitwo mari ageni, na magithii matekumenya ni üuru meekaga, matiri undü maamenyaga uhoro-ini ücio. ¹² Na hindi iria Abisalomu aarutaga magongona-ri, agitümanira Ahithofeli uria Mügiloni,* o uria waheaga Daudi kirira, oke kuuma

* 14:26 ni ta kilo igiri na robo (2:25) * 15:12 Ahithofeli aari gukawe wa Bathisheba, na aari mütaarani müügü.

itūūra rīao rīa Gilo. Na nī ūndū ūcio ndundu ya gūūkīrīra mūthamaki ikīgīa na hinya, nao arūmīrīri a Abisalomu magīkīrīrīa kūngīha.

Daudi Kūūra

¹³ Na rīrī, hagīuka mūdū ūmwe watūmītwo kūrī Daudi, akīmīrīra atīrī, “Ngoro cia andū othe a Isiraeli irūmīrīre Abisalomu.”

¹⁴ Hīndī iyo Daudi akīūra anene ake othe arīa aarī nao Jerusalemu atīrī, “Ūkai! No ngīnya tūūre; kwaga ūguo gūtīrī o na ūmwe witū ūkūhonoka kūuragwo nī Abisalomu. No ngīnya tūthī o ro rīu, kana Abisalomu oke narua atūkorere, atūhubanīre na atwanange, na ahūire itūūra rīrī inene na rūhīu rwa njora.”

¹⁵ Nao anene a mūthamaki makīmūcookeria atīrī, “Ndungata ciaku nīcīhaarīre gwīka ūndū o wothē ūrīa mūthamaki mwathi witū angīthuura wīkwo.”

¹⁶ Nake mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū a nyūmba yake yothē; no agītiga thuriya ikūmi cia kūmenyerera nyūmba ya mūthamaki. ¹⁷ Nī ūndū ūcio mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū acio othe, magīthī handū haraaya, makīrūgama ho. ¹⁸ Nao andū ake othe makīmūhitūka, hamwe na Akerethi othe, na Apelethi, na Agiti othe magana matandatū arīa maatwanīte hamwe nake kuuma Gathu, makīhitūka magīthī mbere ya mūthamaki.

¹⁹ Mūthamaki akīūra Itai ūrīa Mūgiiti atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūthīi hamwe na ithu? Cooka ūgaikare hamwe na Mūthamaki Abisalomu. Wee ūrī mūdū wa kūngī, mūdū ūthaamīte akoima būrūri wake. ²⁰ Ūrookire o ira. Ingīgwītīkīria atīa wambīrīre kūūrūra na ithuī, o rīrīa itaramenya kūrīa ndirathī? Hūdūka, woe andū a būrūri wanyu ūcooke nao. Naguo ūtugi na wīhokeku iroikara hamwe nawe.”

²¹ No Itai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Tī-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na o ta ūrīa wee mūthamaki mwathi wakwa ūtūūruga muoyo-rī, harīa hothe mūthamaki mwathi wakwa angīkorwo arī, o na kūngīkorwo nī gūtūūra muoyo kana gūkuu, hau no ho ndungata yaku īgaakorwo īrī.”

²² Nake Daudi akīūra Itai atīrī, “Thīi na mbere, ūthīi ūhitūkite.” Nī ūndū ūcio Itai ūrīa Mūgiiti agīthīi ahītūkite hamwe na andū ake othe, na andū a nyūmba yake arīa maarī hamwe nake.

²³ Nao andū othe a būrūri ūcio makīrīra na mūgambo mūnene rīrīa andū acio othe maahītūkaga. Mūthamaki o nake akīringa mūrīmo ūrīa ūngī wa karūū ga Kidironi, nao andū othe magīthī merekeire werū-inī.

²⁴ Zadoku o nake aarī ho, na Alawii othe arīa maarī hamwe nake nīo maakuūte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai. Nao makīga ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Ngai thī, nake Abiatharu akīruta magongona ngīnya rīrīa andū othe maarīkīrie kuuma itūūra rīu inene.

²⁵ Nīngī mūthamaki akīūra Zadoku atīrī, “Oya ithandūkū rīa Ngai ūrīcooke itūūra-inī rīu inene. Ingītīkīria maitho-inī ma Jehova-rī, nīakanjookia na atūme ndīrione na nyone gīkaro gīake rīngī. ²⁶ No angīkiuga atīrī, ‘Nīi ndikenetio nīwe,’ hīndī iyo nīi nīndīhaarīrie; nīanjike o ūrīa wothē angīona kwagīrīre.”

²⁷ Nīngī mūthamaki akīūra Zadoku ūrīa mūthīnjīrī-Ngai atīrī, “Gīthī wee ndūrī muoni-maūdū? Cooka ūthīi itūūra-inī rīu inene na thayū, mūrī na mūrūguo Ahimaazu, na Jonathani mūrīu wa Abiatharu. Wee na Abiatharu mūthī na arīu acio anyu eerī. ²⁸ Na nīi ngūikara njeteire mariūko-inī kūu werū-inī, o ngīnya hīndī rīa ūkaandehithīria ūhorō ūnjīre ūrīa maūdū matarīi.” ²⁹ Nī ūndū ūcio Zadoku na Abiatharu magīkuu ithandūkū rīa Ngai, makīrīcooke Jerusalemu na magīkara kuo.

³⁰ No Daudi agīthīi na mbere kwambata kīrīma kīa mītamaiyū, o akīrīraga; nīehumbīrite mūtwe, na aarī magūrū matheri.[†] Andū othe arīa aarī nao-rī, o nao nīmehumbīrite mūtwe, nao maambatire o makīrīraga. ³¹ Na rīrī, Daudi nāmenyīthitio atīrī, “Ahithofeli aarī hamwe na arīa maarī ndundu na Abisalomu.” Nī ūndū ūcio Daudi akīhooya atīrī, “Wee Jehova, garūra kīrīra kīa Ahithofeli, ūgītue ūrīmū.”

³² Na rīrīa Daudi aakīnyire gacūmbīrī ga kīrīma, harīa andū maahooyagīra Ngai-rī, Hushai ūrīa Mūariki aarī hau kūmūtunga, atembūrāngīte nguo yake ndaaya, na akeītīrīra tīrī mūtwe. ³³ Nake Daudi akīmīrīra atīrī, “Ūngīkorwo nīgūtūthī na nīi, ūgītūika mūrīgo harī nīi. ³⁴ No ūngīcooke itūūra-inī rīu inene na wīre Abisalomu atīrī, ‘Nīngūtūika ndungata yaku wee mūthamaki; ndīratūire ndī ndungata ya thoguo mbere iyo, no rīu ngūtūika ndungata yaku,’ hīndī iyo no ūndeithie gūtūhūka mataaro ma Ahithofeli. ³⁵ Gīthī Zadoku na Abiatharu arīa athīnjīrī-Ngai matiīgūkorwo kūu hamwe nawe? Meerage ūndū o wothē ūngīguu nyūmba-inī ya mūthamaki. ³⁶ Arīu ao eerī, Ahimaazu mūrū wa Zadoku, na Jonathani mūrū wa Abiatharu marī kūu hamwe nao. Matūmage kūrī nīi na ūndū o wothē ūngīguu.”

³⁷ Nī ūndū ūcio Hushai mūrāta wa Daudi agīcooka, na agīkīnya Jerusalemu o rīrīa Abisalomu aatoonyaga itūūra rīu inene.

16

Daudi na Ziba

¹ Na rīrī, Daudi aakorirwo ahītūkite gacūmbīrī ga kīrīma o hanini-rī, agīkora Ziba, ndungata ya Mefiboshethu, īmwetereire īmūtūnge. Aarī na ndigiri igīrī ciatandīkitwo na igakuu mīgate magana meerī na imanjīka cia thabībū nyūmū igana rīmwe, na ikūmba igana cia ngūyū, o na mondo ya ndibei.

² Nake mūthamaki akīūra Ziba atīrī, “Nī kī gītūmīte ūrehe indo ici?”

Nake Ziba agīcooke atīrī, “Ndigiri nī cia gūkuu andū a nyūmba ya mūthamaki, nayo mīgate na matunda nī cia kūrīo nī andū, nayo ndibei nīyakūnyuuo nī arīa mangūrwo nī hinya gūkū werū-inī.”

[†] 15:30 Kwīhumbīra mūtwe na gīthīi magūrū matheri warī ūndū wa kuonania kīeha na gūcakaya.

³ Mūthamaki agĩcooka akīmūria atĩrĩ, “Arĩ ha mūrũ wa mūrĩũ wa mwathi waku?”

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Aikarĩte Jerusalem, tondũ areciiria atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ nyũmba ya Isiraeli nĩkũnjookeria ūthamaki wa guka.’”

⁴ Ningĩ mūthamaki akĩra Ziba atĩrĩ, “Indo ciothe iria irarĩ cia Mefiboshethu kuuma rĩu nĩ ciaku.”

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Nĩndakwĩnyĩhĩria; reke njĩtikĩrike maitho-inĩ maku, wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

Shimei Kūruma Daudi

⁵ Mūthamaki Daudi aakuhĩrĩria Bahurimu-rĩ, mūdũ wa mūhĩrĩga wa nyũmba ya Saũlũ agĩũka oimĩte kuo. Nake eetagwo Shimei mūrũ wa Gera; agĩũka akĩrumanaga. ⁶ Agĩkĩria Daudi na anene othe a mūthamaki mahiga, o na gũũka mbũtũ ciothe cia ita na arangĩri maarĩ mwena wa Daudi wa ūrio na wa ūmōtho. ⁷ Shimei akĩrumana, akiuga atĩrĩ, “Thiĩ na kũu, thiĩ na kũu, wee mũiti wa thakame, wee kimaramari gĩkĩ! ⁸ Jehova nĩakũrihitie, thakame yothē irĩa wanaita ya nyũmba ya Saũlũ, ūria wathanaga ithenya rĩake. Jehova nĩaneanite ūthamaki kũrĩ mūrũguo Abisalomu. Wee nĩũkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko tondũ ūrĩ mũiti wa thakame!”

⁹ Hĩndĩ ūyo Abishai mūrũ wa Zeruia akĩũria mūthamaki atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kiratũma ngui ĩno nguũ* ĩrume mūthamaki mwathi wakwa? Reke ninge mūrĩmo ndĩmũtinie mĩtwe.”

¹⁰ No mūthamaki akiuga atĩrĩ, “Tũnyĩtanĩire ūndũ ūrĩkũ nĩ na inyũĩ, inyũĩ ariũ a Zeruia? Angĩkorwo ararumana tondũ Jehova nĩamwĩrite atĩrĩ, ‘Ruma Daudi,’ nũũ ūngĩmũria atĩrĩ, ‘Ūgwika ūguo niki?’”

¹¹ Ningĩ Daudi akĩra Abishai na anene ake othe atĩrĩ, “Mūrũ wakwa, ūria uumĩte mũthĩmo-inĩ wakwa, nĩwe ūraageria kũnduta muoyo. Gĩthĩ Mũbenjamini ūyũ ndangĩgĩka makĩria ma ūguo! Tiganai nake; rekei arumane, tondũ Jehova nĩwe ūmwĩrite eke ūguo. ¹² Hihĩ no gũkorwo Jehova nĩekuona thĩĩna wakwa, na nĩakandiha na wega nĩ ūndũ wa irumi ici ndĩrarumwo ūmũthĩ.”

¹³ Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ ake magĩthĩ na mbere magereire njĩra nake Shimei akagera mwena-inĩ wa kĩrĩma ang’ethanĩire nao, agĩthĩĩ akĩrumanaga, na akĩmũikagĩria mahiga, na akamũminjagĩria tĩĩri. ¹⁴ Nake mūthamaki na andũ othe arĩa maarĩ nake magĩkinya kũria maathĩiiga manogeete. Na kũu nĩkuo Daudi aahurũkĩire, akĩnogoka.

Ūtaaro wa Hushai na wa Ahithofeli

¹⁵ Hĩndĩ ūyo Abisalomu na andũ othe a Isiraeli magĩũka Jerusalem, na Ahithofeli agĩkorwo hamwe nao. ¹⁶ Hĩndĩ ūyo Hushai ūria Mũariki, mūrata wa Daudi, agĩthĩĩ kũrĩ Abisalomu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mūthamaki arotũura nginya tene! Mūthamaki arotũura nginya tene!”

¹⁷ Abisalomu akĩũria Hushai atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo wendo ūria wonetie mūrata waku? Nĩ kĩĩ kiragiririe ūthĩĩ na mūrata waku?”

¹⁸ Nake Hushai akĩra Abisalomu atĩrĩ, “Aca, ūria ūthuurĩtwo nĩ Jehova, na agathuurwo nĩ andũ aya, na agathuurwo nĩ andũ othe a Isiraeli, nĩ ndĩ wake, na njikare nake. ¹⁹ Ningĩ-rĩ, njagĩrĩrwo nĩgũtungatĩra ūũ? Gĩthĩ ndiagĩrĩrwo nĩ gũtungatĩra mūrĩũ? O ta ūria ndaatungatĩire thoguo, noguo ngũgũtungatĩra.”

²⁰ Abisalomu akĩra Ahithofeli atĩrĩ, “Tũhe ūtaaro waku. Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

²¹ Ahithofeli agĩcookia atĩrĩ, “Koma na thuriya cia thoguo iria aatigire nĩgeetha irorage gĩkaro kĩa mūthamaki. Hĩndĩ ūyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua atĩ wee wĩmũthũũre biũ nĩ thoguo, namo moko ma andũ arĩa othe ūrĩ nao nĩmekũgĩa hinya.” ²² Nĩ ūndũ ūcio makĩambĩra Abisalomu hema nyũmba igũrũ, nake agĩkoma na thuriya cia ithe mbere ya andũ othe a Isiraeli.

²³ No rĩrĩ, matukũ-inĩ macio mataaro marĩa Ahithofeli aahēanaga maahaanaga ta ma mūdũ ūhootee kĩrĩra kũrĩ Ngai. Ūguo nĩguo Daudi na Abisalomu mooyaga mataaro mothe ma Ahithofeli.

17

¹ Ahithofeli akĩra Abisalomu atĩrĩ, “Reke thuure andũ ngiri ikũmi na igĩrĩ nĩguo tũthĩĩ ūtukũ o ro ūyũ tũgakinĩire Daudi. ² Na ndĩmũtharĩkire o ro rĩu arĩ mũnogu na atarĩ na hinya. Ndĩmũmakie, na andũ arĩa othe arĩa marĩ hamwe nake moore. Njũrage o mūthamaki we wiki, ³ na hũndũre andũ othe macooke kũrĩ we. Gĩkũũ kĩa mūdũ ūcio ūracaria gĩgũcookia andũ othe harĩwe; gũtĩrĩ mūdũ ūkũgurara.” ⁴ Nariũ ithugunda rĩu rikĩoneka rĩrĩ rĩega nĩ Abisalomu na athuuri othe a Isiraeli.

⁵ No Abisalomu akiuga atĩrĩ, “Tũmanĩrai Hushai ūria Mũariki o nake, nĩguo tũigũe ūria ekuuga.” ⁶ Na rĩrĩa Hushai okĩre, Abisalomu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ahithofeli nĩaheanite mataaro maya. Nĩ wega twĩke ūguo aroiga? Angĩkorwo ti ūguo-rĩ, tũhe woni waku.”

⁷ Hushai agĩcookeria Abisalomu atĩrĩ, “Itaaro rĩrĩa Ahithofeli aheanite ti rĩega ihĩnda-inĩ rĩrĩrĩ. ⁸ Wee nĩũũĩ thoguo na andũ ake; nĩ andũ njamba, na nĩ njamba ta nduba itũnyĩtwo mwana wayo. Ningĩ thoguo arĩ na ūmenyo wa mbaara; ndarĩ hĩndĩ angĩraarania na mbũtũ cia ita. ⁹ O na rĩu ahĩthĩtwo ngurunga kana akahithwo handũ hangĩ. Angĩtharĩkĩra mbũtũ ciaku cia ita mbere-rĩ, ūria wothe ūkaigua ūhoru ūcio akoiga atĩrĩ, ‘Mbũtũ cia ita cia Abisalomu nĩciũragĩtwo.’ ¹⁰ Hĩndĩ ūyo o na mũthĩgarĩ ūria njamba, ūria ngoro yake ihaana ta ngoro ya mūrũũthĩ-rĩ, nĩakaringĩka nĩ guoya, tondũ Isiraeli othe nĩmooĩ atĩ, thoguo nĩ njamba ya ita na atĩ andũ arĩa marĩ nake nĩ njamba.”

¹¹ “Nĩ ūndũ ūcio ngũgũtaara atĩrĩ: Reke andũ othe a Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba, acio aingĩ mũno ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria, moonganio othe macookanĩrĩre harĩwe, na wee mwene ūmatongorie magĩthĩ ita-inĩ. ¹² Hĩndĩ ūyo nĩtũkaamũtharĩkĩra harĩa hothe tũngĩmuona, tũmũbĩrĩre o ta ūria ime

*

16:9 Gwĩta mūdũ ngui nguũ warĩ ūndũ wa kũnyarara mūdũ biũ.

rīgūaga thī. Nīgūkorwo we mwene o na kana mündū o na ūmwe wake gūtīrī ūgaatigara muoyo. ¹³ O na ningi angigatoonya itūūra inene, andū othe a Isiraeli makaarehe mihindo itūūra-ini riu, tūrikururie tūritware gītumba-ini, o nginya kwage gacunjī karīo kangioneke.”

¹⁴ Nake Abisalomu na andū othe a Isiraeli makiuga atīrī, “Ūtaaro wa Hushai ūria Mūariki nī mwega gūkīra wa Ahithofeli.” Nīgūkorwo Jehova nīataute atī nīegūthūkia ūtaarani ūcio mwega wa Ahithofeli nīgeetha arehithirie Abisalomu mwanangiko.

¹⁵ Hushai akīra Zadoku na Abiatharu, acio athīnjīri-Ngai, atīrī, “Ahithofeli nīataarite Abisalomu na athuuri a Isiraeli meeke ūna na ūna, no nī ndimataarite meke ūna na ūna. ¹⁶ Riu tūmana kūrī Daudi narua, ūmwīre atīrī, ‘Ūtukū ūyū menya ndūkaraare mariuko-ini kūu werū-ini; ringa mūrīmo na ndūkaage gwīka ūguo, kwaga ūguo mūthamaki na arīa othe arī nao nīmekūniinwo.’”

¹⁷ Jonathani na Ahimaazu maikaraga Eni-Rogeli. Nayo ndungata ya mūrītu nīyo yarī ithīi ikamahe ūhoru ūcio, nao mathīi makeere Mūthamaki Daudi, tondū matingietikīrīre kuonwo magītōonya itūūra-ini riu inene. ¹⁸ No kamwana kanini nīkamonire na gakīra Abisalomu. Nī ūndū ūcio andū acio eerī makiumagara na ihenya magītōonya nyūmba ya mündū kūu Bahurimu. Nake aari na githima hau nja ya mūci wake, nao makīharūrika thīini wakīo. ¹⁹ Nake mūtumia wa mündū ūcio akīoya kīndū gīa kūhumbīra, agīgītambūrūkia igūrū rīa mūromo wa githima, na akīanika ngano igūrū riakīo. Na gūtīrī mündū o na ūmwe wamenyire ūhoru ūcio.

²⁰ Na rīrī andū a Abisalomu mookire kūrī mūtumia ūcio kūu nyūmba gwake-rī, makīmūria atīrī, “Ahimaazu na Jonathani marī ha?”

Nake mūtumia ūcio akīmacookeria atīrī, “Maringire mūrīmo ūūria wa karūūi.” Nao andū acio makīmacaria no mationire mündū; nī ūndū ūcio magīcooka Jerusalemu.

²¹ Thuutha wa andū acio gūthīi, Jonathani na Ahimaazu makiuma githima-ini, na magītwarīra Mūthamaki Daudi ūhoru ūcio. Makīmūria atīrī, “Wihaaririe ūringe rūūi o narua, Ahithofeli nī ataaranite ūna na ūna wa gūgūkīrīra.” ²² Nī ūndū ūcio Daudi na andū othe arīa maarī nake magītūkīra na makīringa Rūūi rwa Jorodani. Na gūgīka gūtīrī mündū ūtaaringite Rūūi rwa Jorodani.

²³ Na rīrī Ahithofeli onire atī mataaro make matiinarūmīrīrīrwo-rī, agītandika ndigiri yake, akīnūka gwake mūci itūūra-ini riake. Agīthondeka maündū make, agīcooka akīiita. Nī ūndū ūcio agīkua na agīthikwo mbīrīra-ini ya ithe.

²⁴ Daudi agīthīi Mahanaimu, nake Abisalomu akīringa Rūūi rwa Jorodani hamwe na andū othe a Isiraeli.

²⁵ Abisalomu nīathuurite Amasa atuīke mūnene wa mbūtū cia ita ithenya rīa Joabu. Amasa aari mūrīu wa mündū wetagwo Jetheri. Mūisiraeli ūria wahikītie Abigaili, mwarī wa Nahashu, mwarī wa nyina na Zeruia nyina wa Joabu. ²⁶ Andū a Isiraeli na Abisalomu maambite hema ciao būrīri-ini wa Gileadi.

²⁷ Na rīrī Daudi aakinyire Mahanaimu, Shobi mūrū wa Nahashu wa kuuma Raba kwa Aamoni, na Makiri mūrū wa Amieli kuuma Lo-Debari, na Barizilai ūria Mūgileadi kuuma Rogelimu ²⁸ makīrehe indo cia gūkomera, na mbakīri, na indo cia rūmba. Ningi makīrehe ngano na cairi, na mūtu na ngano hīhie, na mboco na ndengū, ²⁹ na ūkī na ngorono, na ng’ondū na maguta mamata ma iria rīa ng’ombe, nīgeetha Daudi na andū ake marīe. Tondū moigire atīrī, “Andū aya nīahūūtu, na makanoga, na makanyootera gūkū werū-ini.”

18

Gīkū kīa Abisalomu

¹ Na rīrī, Daudi akīūngania andū arīa maarī nake, na agīthuura anene a gwatha thigari ngiri ngiri na a gwatha thigari igana igana. ² Daudi agītūma mbūtū icio cia ita ithīi ikarūe, gīcunjī gīa ithatū giathagwo nī Joabu, na gīcunjī gīa ithatū giathagwo nī Abishai mūrū wa nyina na Joabu, mūrū wa Zeruia, na gīcunjī kīngī gīa ithatū gigaathwo nī Itai ūria Mūgiiti. Nake mūthamaki akīira mbūtū icio cia ita atīrī, “Ti-itherū nī mwene nīngumagarania na inyūi.”

³ No andū acio makīmūria atīrī, “Wee ndūgūthīi; tūngīgaakīrio hinya tūūre-rī, matingīrūmbūiya ūhoru witū. O na nuthu iitū īngīkua-rī, matingīrūmbūiya ūhoru ūcio; no wee ūrī bata gūkīra andū ngiri ikūmi aitū. Riu nī kaba ūtūethīrīrie ūrī gūkū itūūra-ini rīrī inene.”

⁴ Nake mūthamaki agīcooka atīrī, “Nī ngwīka ūria wothē mūkuona kwagīrīre.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki akīrūgama kīhingo-ini rīrī andū acio othe moimagaraga marī ikundi cia andū igana igana, na cia ngiri ngiri. ⁵ Mūthamaki agīatha Joabu, na Abishai, na Itai, akīmeera atīrī, “Menyerera mwanake ūcio ūgwītū Abisalomu nī ūndū wakwa.” Nacio mbūtū ciothe cia ita nīciaiguire mūthamaki akīheana watho nī ūndū wa Abisalomu kūrī o ūmwe wa anene a mbūtū cia ita.

⁶ Mbūtū icio cia ita ikīerekera werū-ini ikarūe na Isiraeli, nayo mbaara ikīrūrīrwo mūtītū-ini wa Efiraimu. ⁷ Kūu nīkuo mbūtū cia ita cia Isiraeli ciatooreirio nī andū a Daudi. Nao arīa maakuire mūthenya ūcio maarī aingī mūno, maarī andū ngiri mīrongo rīrī. ⁸ Mbaara ikīhurunjūka būrīri wothē, naguo mūtītū ūkīniina andū aingī mūthenya ūcio gūkīra arīa maaniinirwo nī rūhiu rwa njora.

⁹ Nake Abisalomu agīcēmania na andū a Daudi. Nake aahaicite nyūmbū yake, na rīrīa nyūmbū yathīiagīra rungu rwa honge ndumanu cia mūgandi mūnene, mūtwe wa Abisalomu ūkīhata mūtī-ini. Nake agītīgwo acunjuurite rīera-ini, nayo nyūmbū rīa aahaicite igīthīi o na mbere.

¹⁰ Hindī rīa mündū ūmwe wao onire ūguo, akīra Joabu atīrī, “Nīndona Abisalomu acunjuurite mūtī-ini wa mūgandi.”

¹¹ Joabu akĩira mündũ ũria wamwĩre ũguo atĩrĩ, “Atĩ kĩ! Nĩwamuona? Nĩ kĩ kiagiria ũmũgũthe agwe thĩ o ro hau? Nĩngĩakũhe cekerĩ ikũmĩ cia betha,* na mũcibi wa mündũ njamba.”

¹² No mündũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩthimĩrwo cekerĩ ngĩrĩ ĩmwe† njĩkĩrĩrwo guoko, ndingĩ-tambũrũkĩria mũrũ wa mũthamaki guoko ndimwĩke ũũru. Mũthamaki aagwathire wee, na Abishai, na Itai tũkĩguaga, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Menyererai mwanake ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa.’

¹³ Na ingĩtwarĩĩrie muoyo wakwa thĩĩna-inĩ, na tondũ gũtirĩ ũndũ ũhithagwo mũthamaki, no wĩherie ũndiganĩrie.”

¹⁴ Joabu akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndigũte mahinda nĩ ũndũ waku.” Nĩ ũndũ ũcio akĩoya matimũ matatũ, agĩthĩ, akĩmũtheeca namo ngoro Abisalomu arĩ o muoyo hau mũtĩ-inĩ wa mũgandi-inĩ ũcio. ¹⁵ Nao andũ ikũmĩ arĩa maakuuagĩra Joabu indo cia mbaara makĩrigicĩria Abisalomu, makĩmũhũura, makĩmũũraga.

¹⁶ Hĩndĩ iyo Joabu akĩluha karumbeta, nacio mbũtũ cia ita igĩtiga gũteng’eria andũ a Isiraeli, tondũ Joabu nĩacirũgamirie. ¹⁷ Nao makĩoya Abisalomu, makĩmũikia irima inene kũu mũtitũ, na makĩũmba hĩba nene ya mahiga igĩrũ riake. Hĩndĩ iyo andũ othe a Isiraeli makĩũrĩra kwao mĩcĩ.

¹⁸ Hĩndĩ irĩa aarĩ muoyo, Abisalomu nĩeyakĩire gĩtugĩ agĩkĩhaanda Gĩtuamba-inĩ kĩa Mũthamaki kĩrĩ gĩa kĩririkano gĩake, tondũ eeciirĩtie atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na kahĩ kangĩtũũria rĩitwa riakwa.” Agĩta gĩtugĩ kũu rĩitwa riake, nako gĩtagwo Gĩtugĩ kĩa Abisalomu nginya ũmũthĩ.

Daudi Gũcakaya

¹⁹ Na rĩrĩ, Ahimaazu mũrũ wa Zadoku akiuga atĩrĩ, “Reke hanyũke ngatwarĩre mũthamaki ũhoru atĩ Jehova nĩamũhonoketie kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciake.”

²⁰ Joabu akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee tiwe wagĩrĩrwo nĩ gũtwara ũhoru ũcio ũmũthĩ. Reke ũgaatwara ũhoru ihinda rĩngĩ, no ndũgwĩka ũguo ũmũthĩ, tondũ mũrũ wa mũthamaki niakuĩte.”

²¹ Hĩndĩ iyo Joabu akĩira Mũkushi ũmwe atĩrĩ, “Thĩi ũkeere mũthamaki ũria wonete.” Mũkushi ũcio akĩinamĩrĩra mbere ya Joabu na akĩhanyũka agĩthĩ.

²² Ahimaazu mũrũ wa Zadoku akĩira Joabu rĩngĩ atĩrĩ, “O ũria kũrĩtuika, reke nũmĩrĩre Mũkushi ũcio.”

²³ No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũkwenda gũthĩ nĩkĩ? Wee ndũrĩ na ũhoru ũria ũngĩherwo kĩheo.”

²⁴ Nake akiuga atĩrĩ, “O ũria kũrĩtuika, nĩngwenda kũhanyũka.”

Nĩ ũndũ ũcio Joabu akiuga atĩrĩ, “Kĩhanyũke!” Hĩndĩ iyo Ahimaazu akĩhanyũka agereire werũ-inĩ, akĩhũtũka Mũkushi.

²⁵ Daudi aaikairĩte thĩ gatagati ga kihingo kĩa na thĩĩnĩ na kĩa nja-rĩ, mũrangĩrĩ agĩthĩ kihingo-igĩrũ agereire rũthingo-inĩ. Na rĩrĩa aacũthĩrĩrie nja, akĩona mündũ ahanyũkite arĩ o wiki. ²⁶ Nake mũrangĩrĩ agĩta mũthamaki na akĩmũenyithia ũhoru ũcio.

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Akorwo arĩ wiki, akĩrĩ na ũhoru mwega.” Nake mündũ ũcio agĩkuhĩrĩria o gũkuhĩrĩria.

²⁷ Nĩngĩ mũrangĩrĩ akĩona mündũ ũngĩ ahanyũkite, agĩta mũrangĩrĩ wa kihingo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mündũ ũngĩ ahanyũkite arĩ o wiki!”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “No nginya o nake akorwo ararehe ũhoru mwega.”

²⁸ Mũrangĩrĩ akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona mündũ ũcio wa mbere akĩhanyũka ta Ahimaazu mũrũ wa Zadoku.” Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mündũ mwega, arooka arĩ na ũhoru mwega.”

²⁹ Nĩngĩ Ahimaazu agĩta mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtirĩ na ũũru!” Akĩinamĩrĩra mbere ya mũthamaki aturumithĩtie ũthĩu thĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai waku arogoocho! Nĩaneanite andũ arĩa maatambũrũkitie moko mookĩrĩre mũthamaki mwathi wakwa.”

³⁰ Nake mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mwanake ũcio ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Nake Ahimaazu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩyonire kĩrigicano kĩnene rĩrĩa Joabu ekwendaga gũtĩma ndungata ya mũthamaki o na nĩ, ndungata yaku, no ndinamenya kiuma gĩa kĩ.”

³¹ Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Rũgama haha mwena-inĩ weterere.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ mwena-inĩ, akĩrũgama ho.

³² Hĩndĩ iyo Mũkushi agĩkinya, akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, ta igua ũhoru ũyũ mwega! Jehova nĩakũhonoketie ũmũthĩ kuuma kũrĩ arĩa maragũũkĩrĩre.”

³³ Mũthamaki akĩũria Mũkushi atĩrĩ, “Mwanake ũria ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Mũkushi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thũ ciothe cia mũthamaki mwathi wakwa, na andũ arĩa othe mangĩũkĩra makũgere ngero marotũika ta mwanake ũcio.”

³⁴ Mũthamaki akĩĩnaina. Akĩhaica, agĩthĩ nyũmba ya igĩrũ ya kihingo-inĩ, akĩrĩra. Agĩthĩ akiugaga atĩrĩ, “Ŭũĩ mũrũ wakwa Abisalomu! Mũrũ wakwa, mũrũ wakwa Abisalomu! Naarĩ korwo nĩ nĩ ndĩrakuire handũ haku, ũũĩ mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

19

¹ Nake Joabu akĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki nĩararĩra agĩcakayagĩra Abisalomu.” ² Naguo ũhootani wa mũthenya ũcio wa mbũtũ cia ita ciothe ũkĩgarũrũka, ũgĩtuika macakaya, tondũ mũthenya ũcio mbũtũ cia ita nĩciaiguire gũkĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki arĩ na kĩa nĩ ũndũ wa mũrũ.” ³ Mũthenya ũcio andũ magĩcookia itũũra-inĩ inene na hito, o ta ũria andũ macookaga na hito maconokete rĩrĩa moorĩte kuuma mbaara-inĩ.

* 18:11 nĩ ta giramu 110 † 18:12 nĩ ta kilo 11

⁴ Nake mūthamaki akihumbira ūthiū, akirira na mūgambo mūnene akiugaga atiri, “Ūi Abisalomu, mūrū wakwa! Ūi Abisalomu, mūrū wakwa, mūrū wakwa!”

⁵ Hīndi iyo Joabu agitoonya nyumba kūrī mūthamaki, akimwira atiri, “Ūmūthi nūconorithitie andū aku othe, ariā marikītie kūhonokia muoyo waku, na mīoyo ya ariū aku na ya airiū aku, na mīoyo ya atumia aku o na ya thuriya ciaku. ⁶ Wee wendete ariā magūthūire, na ūkamena ariā makwendete. Ūmūthi nūwananītie biū atī ndūrī bata na anene a mbūtū cia ita o na andū ao. Nii nguona atī wee gikeno giaku kingiri riria Abisalomu angiri muoyo ūmūthi na ithuothe tūkorwo tūkuite. ⁷ Riu ūkīra ūthiū ūkoomiririe andū aku ūmekire hinya. Nii ngwihita na rītwa rīa Jehova atī aakorwo ndūkuuma ūthiū gūtanatuka, gūtiri mūdū o na ūmwe ūgūkorwo mwena waku. Ūndū ūyū ūgūtuika mūuru kūrī we gūkīra maūdū mothe mooru maria managūkora kuuma ūri mūnini nginya riu.”

⁸ Nī ūndū ūcio mūthamaki agūkīra, agūkarira giti gīake kihingo-ini. Hīndi iria andū meerirwo atiri, “Mūthamaki aikarite kihingo-ini,” othe magūka mbere yake.

Daudi Gūcooka Jerusalemu

Na riri, andū a Isiraeli nīmoorite magacooka kwao mīcī. ⁹ Mihiriga-ini yothe ya Isiraeli, andū othe maakararanagia makoga atiri, “Mūthamaki nīwe watūkūire kuuma guoko-ini gwa thū ciitū; nīwe watūhonokirie kuuma guoko-ini kwa Afilisti. No riu nīorite akoima būri-ini akūrira Abisalomu; ¹⁰ nake Abisalomu ūria twaitiririe maguta atūthamakire-rī, nīakuirire mbaara-ini. Nī ūndū ūcio mwaigite kwaria ūhoro wa gūcookia mūthamaki niki?”

¹¹ Mūthamaki Daudi nīatūmanire kūrī Zadoku na Abiatharu, athinjiri-Ngai, makeerwo atiri, “Ūriai athuuri a Juda atiri, ‘Nī kī gīgūtuma mūrigie thuutha harī gūcookia mūthamaki nyūmba-ini yake ya ūthamaki, kuona atī ūria kūraario Isiraeli guothe nīgūkinyire mūthamaki kūrīa aikaraga? ¹² Inyui mūrī ariū a baba, tūri a mūthiimo ūmwe, na thakame imwe. Nī kī kīgītuma mūtūke a kūrigia thuutha kūnūkia mūthamaki?’ ¹³ Ningi mwīre Amasa atiri, ‘Githi wee ndūrī wa mūthiimo wakwa, na thakame yakwa? Ngai arothūra o na anjike ūuru makiria, angikorwo kuuma riu gūthi na mbere wee tiwe ūgūtuika mūnene wa mbūtū ciakwa cia ita ithenya rīa Joabu.’”

¹⁴ Nake mūthamaki akigūcūiriria ngoro cia andū othe a Juda ta ciari ngoro ya mūdū ūmwe. Nao magītūmana kūrī mūthamaki, makiuga atiri, “Cooka, wee hamwe na andū aku othe.” ¹⁵ Hīndi iyo mūthamaki agicooka agithi agikinya Jorodani.

Na riri, andū a Juda nīmookite Gilgali nīguo matūnge mūthamaki mamūringie Rūū rwa Jorodani. ¹⁶ Nake Shimei mūrū wa Gera, Mūbenjamini kuuma Bahurimu, agikūrūka na ihenya marī na andū a Juda nīguo magītūnge Mūthamaki Daudi. ¹⁷ Nake aari na andū a Benjamini ngiri imwe, o hamwe na Ziba ndungata ya mīcī wa Saūlū, na ariū ake ikūmi na atano, na ndungata mīrongo iiri. Nao makihanyūka nginya Rūū rwa Jorodani haria mūthamaki aari. ¹⁸ Makiringira iriūko-ini nīguo maringie andū a nyūmba ya mūthamaki na meeke o ūria angienda.

Hīndi iria Shimei mūrū wa Gera aaringire Rūū rwa Jorodani akīgūthia thī mbere ya mūthamaki, ¹⁹ na akimwira atiri, “Mwathi wakwa nī atige kūdūa mwihia. Tiga kūririkana ūria ndungata yaku yekire mahitia mūthenya ūria mūthamaki mwathi wakwa oimire Jerusalemu. Mūthamaki niatige kūga ūhoro ūcio meciiria-ini make. ²⁰ Nīgūkorwo nī ndungata yaku nīnjūū atī nīnjihitie, no ūmūthi nīndoka haha ndi mūdū wa mbere wa nyūmba yothe ya andū a Jusufu; ndaikūrūka njūke ndunge mūthamaki mwathi wakwa.”

²¹ Ningi Abishai mūrū wa Zeruia akiuga atiri, “Githi Shimei ndagiriire nī kūragwo nī ūndū wa ūria ekite? Nīarumire mūtiririe maguta wa Jehova.”

²² Nake Daudi agicookia atiri, “Tūnyiitaniire ūndū ūrikū na inyui, inyui ariū a Zeruia? Ūmūthi nīguo mīgūtuika thū ciakwa! No kūhoteke mūdū o na ūrikū ooragwo thīni wa Isiraeli ūmūthi? Githi nī ndikiū atī ūmūthi nī nī mūthamaki wa Isiraeli?” ²³ Nī ūndū ūcio mūthamaki akīra Shimei atiri, “Wee ndūgūka.” Nake mūthamaki akimūhe ūhoro ūcio na mwihitwa.

²⁴ Na riri, Mefiboshethu, mwana wa mūrū wa Saūlū, o nake nīaikūrūkire agithi gūtūnga mūthamaki. Nake ndethambite magūrū kana akenja nderu, o na kana akahūra nguoa ciaka kuuma mūthenya ūria mūthamaki aathiire nginya mūthenya ūria aacookire ari na thayū. ²⁵ Riria oimire Jerusalemu agatūnge mūthamaki, mūthamaki akimūria atiri, “Mefiboshethu, nī kī kiagiririe ūthi na nī?”

²⁶ Nake akiuga atiri, “Mūthamaki mwathi wakwa, nīgūkorwo nī ndungata yaku ndi mwonju, ‘Ndoigire atiri, nīngūgīra ndigiri yakwa matandiko na ndimihace, nīguo hote gūthi na mūthamaki’. No Ziba ndungata yakwa akīngunyaniira. ²⁷ Na nīacambitie ndungata yaku kūrī mūthamaki mwathi wakwa. Mwathi wakwa mūthamaki ahaana ta mūraika wa Ngai; nī ūndū ūcio ūka ūria ūkuona kwagiriire. ²⁸ Njaro ciothe cia guka ciagiriirwo nī kūragwo nī mūthamaki mwathi wakwa. No wee nīwaheire ndungata yaku handū na ariā marīagira metha-ini yaku. Nī ūndū ūcio ndi na kīhoto kirikū gīa gūgūkaīra rīngi mūthamaki wakwa?”

²⁹ Mūthamaki akimwira atiri, “Nī kī kīgītuma warie makiria ma ūguo? Ndaathana atī wee na Ziba mūgayane mūgūnda.”

³⁰ Mefiboshethu akīra mūthamaki atiri, “Reke oe mīgūnda yothe, kuona atī wee mwathi wakwa nīcūokeke mūcī na thayū.”

³¹ Ningi Barizilai, ūria Mūgileadi agikūrūka kuuma Rogelimu akarīnge Rūū rwa Jorodani me hamwe na mūthamaki, na amumagarie njira-ini ya kuuma kūu. ³² Na riri, Barizilai aari mūthuuri mūkūrū mūno wa mīaka mīrongo inana. Nīwe waheaga mūthamaki irio hīndi iria aikarite Mahanaimu, tondū aari mūdū

mütongu mūno. ³³ Nake mūthamaki akīra Barizilai atīrī, “Nīturinge mūrīmo nawe, tūthiī ūikare hamwe na nīi Jerusalemu, na nīndīrīkūheaga irio.”

³⁴ Nowe Barizilai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nī mīaka īngī īigana atīa nīi ngūtūūra muoyo nīguo nyambate thīi Jerusalemu hamwe na mūthamaki?” ³⁵ Rīu ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana. No menye ūtiganu wa ūndū mwega na mūūru? Ndungata yaku yahota gūcama kīrīa īrārīa na kīrīa īranyua? No hote kūiga migambo ya arūme na ya andū-a-nja makīna? Nī kīi kīngītūma ndungata yaku itūike mūrigo ūngī kūrī mūthamaki mwathi wakwa? ³⁶ Ndungata yaku nīkūringa Rūūi rwa Jorodani hamwe na mūthamaki handū ha itīna inini, no nī kīi kīngītūma mūthamaki andīhe nīi na njīra īyo? ³⁷ Reke ndungata yaku īcooke, nīgeetha ngaakūira itūūra-inī rīakwa hakuhi na mbīrīra ya baba na maitū. No rīrī, ndungata yaku Kimuhamu nīringe hamwe na mūthamaki mwathi wakwa. Mūke o ūrīa ūkuona kwagīrīre.”

³⁸ Mūthamaki akiuga atīrī, “Kimuhamu nīekūringa hamwe na nīi, na nīngūmwīka o ūrīa ūngīona kwagīrīre. Na ūrīa wothe ūngīenda kuuma kūrī nīi nī ngūgwīkīra.”

³⁹ Nī ūndū ūcio andū othe makīringa Rūūi rwa Jorodani, nake mūthamaki agīcooka akīringa. Mūthamaki akīmumunya Barizilai na akīmūrathima, nake Barizilai agīcooka gwake mūciī.

⁴⁰ Rīrīa mūthamaki aaringire mūrīmo agīkinya Giligali, Kimuhamu akīringa hamwe nake. Nacio mbūtū ciothe cia ita cia ita Juda na nuthu ya mbūtū cia ita cia Isiraeli ikīringia mūthamaki.

⁴¹ Thuutha wa kahinda kanini andū othe a Isiraeli nīmookaga kūrī mūthamaki makamwīra atīrī, “Nī kīi gīatūmire arīu a baba, andū a Juda, matūtunye mūthamaki na wara, na mamūcookie nyūmba yake kuuma mūrīmo wa Jorodani, hamwe na andū ake othe?”

⁴² Andū othe a Juda magīcookeria andū a Isiraeli atīrī, “Twekire ūguo tondū mūthamaki nī wa nyūmba iitū. Nī kīi gīgūtūma mūrakario nī ūhorō ūcio? Nī irio tūrīte cia mūthamaki? Nī harī kīndū twīyoeire ithuī ene?”

⁴³ Ningī andū a Isiraeli magīcookeria andū a Juda atīrī, “Ithuī tūrī na icunji ikūmi kūrī mūthamaki, na hamwe na ūguo-rī, tūrī na kīhooto gīa gūtūika a Daudi gūkīra inyūi. Nī ūndū ūcio nī kīi gīgūtūma mūtūmene? Githī tī ithuī twarī a mbere kwaria ūhorō wa gūcooka mūthamaki witū?”

No andū a Juda magīcooka marī na ūūru mūingī mūno o na gūkīra andū a Isiraeli.

20

Sheba Kūremera Daudi

¹ Na rīrī, kwārī mūdūndū wa ngūi wetagwo Sheba mūrū wa Bikiri, Mūbenjamini, nake agīkorwo aarī hau. Akīhuha karumbeta, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Ithuī tūtīrī na igai harī Daudi, tūtīrī na handū harī mūrū wa Jesiī!

O mūdūndū nīacooke hema-inī yake, inyūi andū a Isiraeli!”

² Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli magītiganīra Daudi, makīrūmīrīra Sheba mūrū wa Bikiri. No andū a Juda makīrūmīrīra mūthamaki wao kuuma Jorodani nginya Jerusalemu.

³ Rīrīa Daudi aacookire gīkaro kīa nyūmba yake ya ūthamaki kūu Jerusalemu-rī, akīoya thuriya iria ikūmi aatigite imenyagīrīre nyūmba ya ūthamaki, makīigwo nyūmba marangagīrwo. Nīamaheaga irio, no ndaakomire nao. Maatūūruga marī ahingire na matarīi ta atumia a ndigwa nginya mūthenya wa gūkua.

⁴ Nake mūthamaki akīra Amasa atīrī, “Tūmanīra andū a Juda moke kūrī nīi mūira wa matukū matatū mataanathira, nawe mwene ūgaakorwo ho.” ⁵ No rīrīa Amasa aathiire gwīta andū a Juda, agūkara ihinda iraya kūrī rīrīa mūthamaki aamwīrite.

⁶ Daudi akīra Abishai atīrī, “Rīu Sheba mūrū wa Bikiri nīegūtūgera ngero nene kūrī irīa twagerirwo nī Abisalomu. Oya andū a mwathi waku mūmūteng’erie, kwaga ūguo aahota kuona matūūra mairigīre oorīre kuo, na ithuī twage kūmuona.” ⁷ Nī ūndū ūcio andū a Joabu, na Akerethi, na Apelethi, na njamba ciothe iria ciarī hinya makiumagara matongoretio nī Abishai. Nao magīthiī moimīte Jerusalemu, mateng’eretie Sheba mūrū wa Bikiri.

⁸ Rīrīa maarī ihiga-inī rīrīa inene kūu Gibeoni, Amasa agīūka kūmatūnga. Joabu eehumbite nguo ciake cia mbaara, na akehotoro mūcibi na rūhiū rūrī njora thīini. Rīrīa aathiire mbere, rūhiū rūu rūkīuma njora-inī.

⁹ Joabu akīra Amasa atīrī, “Ūrī mwega, mūrū wa baba?” Hīndī īyo Joabu akīnyīita Amasa nderu na guoko gwake kwa ūrīo nīguo amīmumunyē. ¹⁰ Amasa ndaatindanīrīre na rūhiū rūrīa Joabu aanyītite na guoko, nake Joabu akīmūtheeca nda naruo, namo mara make makīuma makīgūa thī, na ndaigana kūmūtheeca ringī, nake Amasa agīkua. Ningī Joabu na mūrū wa nyina Abishai magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹¹ Ūmwe wa andū a Joabu akīrūgama mwena-inī wa Amasa, akiuga atīrī, “Mūdūndū ūrīa wothe ūrī mwena wa Joabu na mwena wa Daudi, nīarūmīrīre Joabul!” ¹² Nake Amasa eegaragaragia thakame-inī yake arī njīra gatagatī, nake mūdūndū ūcio akīona atī mbūtū ciothe cia ita nīciarūgamaga hau. Rīrīa aamenyire atī o mūdūndū aakinyaga harī Amasa akarūgama-rī, akīmūkururia kuuma njīra-inī, akīmūiga githaka-inī, na akīmūhumbīra na nguo. ¹³ Amasa aarīkia kweherio njīra-inī, andū othe makīrūmīrīra Joabu, magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹⁴ Sheba akīhītūkīra mīhīrīga-inī yothē ya Isiraeli, agīkinya Abeli-Bethi-Maaka, akīhītūkīra būrūrī-inī wothe wa Aberī, arīa moonanganire hamwe na makīmūrūmīrīra. ¹⁵ Nacio mbūtū ciothe cia ita hamwe na Joabu igīūka na ikīrigīciirīa Sheba kūu Abeli-Bethi-Maaka. Magīthondeka kīhumbu gīa tīrī kūrīgania na itūūra, nakio gīkīambatio nginya rūthingo rwa na njā rwa ūgītīrī wa itūūra. Na rīrīa maahūūruga rūthingo nīguo marūmomore-rī, ¹⁶ mūdūndū-wa-nja ūmwe mūgī agītīana arī thīini wa itūūra rīu, akiuga atīrī, “Ta

thikīrīriai! Ta thikīrīriai! Īrai Joabu oke haha nīguo njarie nake.” ¹⁷ Nake agīthiī erekeire harī we; nake mūdū-wa-nja ūcio akīmūria atīrī, “Wee nīwe Joabu?”

Nake agīcookia atīrī, “Ī nī nīi.”

Nake akiuga atīrī, “Gīthikīrīrie ūria ndungata yaku ūkuuga.”

Nake akiuga atīrī, “Nī thikīrīrie.”

¹⁸ Mūdū-wa-nja ūcio agīthiī na mbere kwaria, akiuga atīrī, “Tene-rī, ciugo ici nīciaragio, gūkeerwo atīrī ‘Andū makaahooyaga kīrīra kūu Abeli.’ Naguo ūhoro ūgaathirīra kuo. ¹⁹ Ithu-rī, tūrī andū a thayū na ehokeku thīnī wa Isiraeli. Wee ūrageria kwananga itūūra rīrī, na nīrio nyina wa Isiraeli. Nī kī gīgūtuma wende kūniina igai rīa Jehova?”

²⁰ Joabu agīcookia atīrī, “Ūhoro ūcio ūrondaihirīria! Ūhoro wa kūniina na kwananga ūrondaihirīria! ²¹ Ūguo tiguu ūhoro ūtariī. Mūdū wītagwo Sheba mūrū wa Bikiri, kuuma būrūrī ūria ūrī irīma wa Efiraimu, nīarikītie kwambararia guoko ookīrīre mūthamaki, ookīrīre Daudi. Tūnengerei mūdū ūcio ūmwe tu, na nīngūtigana na itūūra rīrī.”

Mūdū-wa-nja ūcio akīra Joabu atīrī, “Nīgūikīrio mūtwe wake kuuma rūthingo-inī.”

²² Hīndī iyo mūtumia ūcio agīthiī kūrī andū othe arī na mataaro macio make ma ūūgī, nao magītinia mūtwe wa Sheba mūrū wa Bikiri, makīūikīria Joabu. Nī ūndū ūcio Joabu akīhuha karumbeta, nao andū ake makīharagana kuuma itūūra-inī, o mūdū agīcooka gwake mūciī. Nake Joabu agīcooka kūrī mūthamaki kūu Jerusalemu.

²³ Joabu nīwe warī mūnene wa mbūtū ciothe cia ita cia Isiraeli; nake Benaia mūrū wa Jehoiada aarī mūnene wa Akerethi, o na Apelethi; ²⁴ Adoniramu aarī mūtongoria wa kūrutithia wīra wa hinya; nake Jehoshafatu mūrū wa Ahiludu nīwe warī mwandiki wa maūdū ma ihinda rīu; ²⁵ nake Sheva nīwe warī mwandiki-marīa; Zadoku na Abiatharu maarī athīnjiri-Ngai; ²⁶ nake Ira, ūria Mūnjairi, aarī mūthīnjiri-Ngai wa Daudi.

21

Andū a Gibeoni Kūrīhīrio

¹ Na rīrī, hīndī ya wathani wa Daudi, nī kwagīre na ng’aragu ya mīaka itatū īrumanīrīre; nī ūndū ūcio Daudi agītūria ūhoro harī Jehova. Nake Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūyū ūrekīka nī ūndū wa Saūlū o na ūndū wa nyūmba yake irīa yaitithagia thakame; nī ūndū wa ūria ooragire andū a Gibeoni.”

² Nake mūthamaki agīta andū a Gibeoni akīaria nao. (Na rīrī, andū acio a Gibeoni matiarī amwe na Isiraeli no maarī matigari ma Aamori; no andū a Isiraeli nīmehītite atī matikamooraga, no Saūlū nī ūndū wa kīyo kīria aarī nakīo nī ūndū wa Isiraeli na Juda nīageririe kūmaniina.) ³ Nake Daudi akīūra andū acio a Gibeoni atīrī, “Mūngienda ndimwīkire atīa? Nī ūndū ūrikū ingīka tūguane nīguo mūrathime igai rīa Jehova?”

⁴ Nao andū a Gibeoni makīmcookieria atīrī, “Tūtiagīrīrwo nī kūuria tūheo betha kana thahabu kuuma kūrī Saūlū, kana nyūmba yake, o na tūtūrī na kīhoto gīa kūuraga mūdū o na ūmwe thīnī wa Isiraeli.”

Daudi akīmooria atīrī, “Nīatīa mūngienda ndimwīkire?”

⁵ Nao magīcookeria mūthamaki atīrī, “Ha ūhoro wa mūdū ūria watūniinire na agītūciirīa ūuru nīgeetha tūthire, nīguo tūtikagie na handū o na ha thīnī wa Isiraeli-rī, ⁶ reke tūneo arūme mūgwanja a njiaro ciake nīgeetha mooragwo na maraganio mbere ya Jehova kūu Gibe a Saūlū, ūria mūthure wa Jehova.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki akiuga atīrī, “Nīngūmaneana kūrī inyui.”

⁷ Na rīrī, mūthamaki akīhonokia Mefiboshethu mūrū wa Jonathani, mūrū wa Saūlū, nī ūndū wa mwīhitwa ūria Daudi na Jonathani mūrū wa Saūlū meehitaniire mbere ya Jehova. ⁸ No mūthamaki agīkuu Arimoni na Mefiboshethu, arīu acio eerī a Aia, mwarī wa Rizipa, arīa aaciariire Saūlū, hamwe na arīu atano a Merabu mwarī wa Saūlū, arīa aaciariire Adirieli mūrū wa Barizilai ūria Mūmeholathu; ⁹ Nake akīmaneana kūrī Gibeoni, arīa maamoragire na makīmaaraganīa kīrīma-inī mbere ya Jehova. Acio othe mūgwanja maagūire hamwe; mooragirwo hīndī ya matukū ma kīambīrīria kīa magetha, o rīria magetha ma cairi maambagīrīria.

¹⁰ Rizipa mwarī wa Aia akioya nguo ya ikūnia, na akīmīara hau ihiga igūrū. Kuuma kīambīrīria kīa magetha nginya rīria mbura yoirīre mūrī iyo, ndaarekire ciimba icio ihutio nī nyoni cia rīera-inī mūthenya, kana ihutio nī nyamū cia gīthaka ūtukū. ¹¹ Hīndī irīa Daudi eerirwo ūria Rizipa mwarī wa Aia, thuriya ya Saūlū, eekīte-rī, ¹² agīthiī, agīkuu mahīndī ma Saūlū o na ma mūrīu Jonathani kuuma kwa andū a Jabeshi-Gileadi. Maamarutīte na hitho kuuma kīhaaro-inī kīa mūngī kūu Bethi-Shani, harīa Afilisti maamacurītie, thuutha wa kūuragīra Saūlū kūu Giliboa. ¹³ Daudi agīkuu mahīndī ma Saūlū na ma mūrīu Jonathani kuuma kūu, na mahīndī ma andū arīa moragītwo makaaraganio kūu makīungano.

¹⁴ Nao magīthika mahīndī ma Saūlū na ma mūrīu Jonathani mbīrīra-inī ya Kishu, ithe wa Saūlū, kūu Zela thīnī wa Benjaminī, na magīka maūdū mothe marīa mūthamaki aathanīte. Thuutha ūcio Ngai agīcookia mahooya marīa maahooetwo nī ūndū wa būrūrī.

Mbaara ya Gūūkīrīra Afilisti

¹⁵ O rīngī nī kwagīre mbaara gatagatī ka Afilisti na Isiraeli. Daudi agīkūrūka agīthiī hamwe na andū ake makarūte na Afilisti, na akīnoga mūno. ¹⁶ Nake Ishibi-Benobu ūria warī ūmwe wa njiaro cia Rafa, ūria mūthia wa itimū rīake warī na ūritū wa cekerī magana matatī, ^{*} na aarī na rūhiū rwa njora rwerū, ūcio akiuga nīekūruga Daudi. ¹⁷ No rīrī, Abishai mūrū wa Zeruia akīhonokia Daudi; agīgūtha Mūfilisti ūcio

* 21:16 nī ta giramu 330

akīgūa, akimūūraga. Ningī andū a Daudi makīhita kūrī we makiuga atirī, “Gūtīrī hīndī ūgacooka gūthiī mbaara-inī na ithuī, nigeetha tawa wa Isiraeli ndūkahorio.”

¹⁸ Ningī thuutha wa mahinda macio, makīgīa na mbaara īngī na Afilisti kūu Gobu. Hīndī iyo Sibekai ūrīa Mūhushathi akīūraga Safu, ūmwe wa njiaro cia Rafa.

¹⁹ Ningī mbaara-inī īngī makīrūa na Afilisti kūu Gobu, Elihanani mūrū wa Jaare-Oregimu ūrīa Mūbethile-hemu akīūraga Goliathū ūrīa Mūgiiti, ūrīa warī na itimū rīarī na mūtī ūigana ta mūtī wa mūtumi ngoora.

²⁰ Ningī mbaara-inī īngī irīa yarī kūu Gathu, nakuo kwarī na mūdū mūnene mūno, warī na ciara ithathatū o guoko, na ciara ithathatū o kūgūrū, ciothe ciarī ciara mīrongo ūrī na inya. O na ningī aarī wa rūciaro rwa Rafa. ²¹ Rīrīa aanyūrūrīrie andū a Isiraeli, Jonathani mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi, akimūūraga.

²² Andū acio ana maarī a rūciaro rwa Rafa kūu Gathu nao makīgūa moko-inī ma Daudi na andū ake.

22

Rwimbo rwa Daudi rwa Kūgooca Ngai

¹ Daudi nīainīire Jehova na ciugo cia rwimbo rūrū rīrīa Jehova aamūhonokirie kuuma guoko-inī gwa thū ciake ciothe na kuuma guoko-inī gwa Saūlū. ² Akiuga atirī:

“Jehova nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nīwe rūirigo rwakwa rwa hinya, na mūkūūri wakwa;

³ Ngai wakwa nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na nīwe rūiriro rīakwa,

na ngo yakwa, na rūhīa rwa ūhonokio wakwa.

Nīwe kīhitho gīakwa kīrūmu, na nīwe rūiriro rīakwa, na mūhonokia wakwa;

nīwe ūūhonokagia kuuma kūrī andū arīa mahūthagīra hinya.

⁴ Ngayagīra Jehova, ūrīa wagīrīrie kūgocagwo,
na ngahonokio kuuma kūrī thū ciakwa.

⁵ “Ndiihū cia gīkuū nīciathiūrūrūkīrie;

nakio kīguū kīa mwanangīko gīkīngīria hinya.

⁶ Mihīndo ya mbīrīra īgīthiororokeria;

nayo mītego ya gīkuū īkīthotorera.

⁷ Mīnyamaro-inī yakwa ndakāīrie Jehova;

ngīgīkaira Ngai wakwa arī hekarū-inī yake.

Nī aigūire mūgambo wakwa,

kīrīro gīakwa gīgikinya matū-inī make.

⁸ “Thī īkīinaina na īgīthingitha;

Nayo mīthingī ya īgūrū īkīenyenya;

īkīinaina tondū aarī mūrakarū.

⁹ Ndogo īkiuma maniūrū-inī make īkīambata na īgūrū;

mwaki wa kūniinana ūkiuma kanua-inī gake.

Kanua-inī gake hakoima makara mekūrīrīmbūka.

¹⁰ Aahingūrie īgūrū agīkūrūka thī;

matu matumanu maarī rungu rwa makinya make.

¹¹ Ombūkire akūūitwo nī ikerubi;

akīambata na īgūrū na mathagu ma rūhuho.

¹² Ehumbīrie na nduma,

agītua matu marīa mairū ma mbura ma kūu īgūrū hema yake ya kūmūthiūrūrūkīria.

¹³ Kuuma ūkengi ūrīa warī harī we,

heni īgīakana mwaki.

¹⁴ Jehova akīruruma arī kūu īgūrū;

mūgambo wa Ūrīa-ūrī-īgūrū-Mūno, ūkīguuo.

¹⁵ Aikirie mīguū, akīharaganīa thū,

agīciikīria rūheni, agīcingatithia.

¹⁶ Hīndī iyo mīkuru ya irīa īkīonekana,

nayo mīthingī ya thī īkīhumbūrio,

nī ūndū wa irūithia rīa Jehova,

o na nī ūndū wa ihurutana rīa mīhūmū ya maniūrū make.

¹⁷ “Agītambūrūkia guoko gwake kuuma o kūu īgūrū akīnyīita;

akīnguucia akīnduta maaī-inī kūrīa kūrīku.

¹⁸ Andeithūrie thū yakwa irī hinya,

akīndeithūra kūrī arīa maathūire, o acio maangīrītīe hinya.

¹⁹ Maanjihotoreire mūthenya ūrīa ndaarī na mūtino,

no Jehova nīwe warī mūtīirīrīri wakwa.

²⁰ Andutire na nja akīndwara handū haarī,

akīndeithūra tondū nīakenetio nī nīi.

- 21 “Jehova anjikiire maundū kūringana na ūthingu wakwa,
akandiha kūringana na ūtheru wa moko makwa.
- 22 Nīgūkorwo nīnūmitie njīra cia Jehova;
ndiikite ūūru na ūndū wa kūhutatira Ngai wakwa.
- 23 Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
ndihutatiire irira cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.
- 24 Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.
- 25 Jehova andihite kūringana na ūthingu wakwa,
akandiha kūringana na ūtheru wakwa maitho-inī make.
- 26 “Ūrī mwihokeku harī arīa makwihokete,
na harī mūdū ūrīa ūtarī ūcuuke ūrīionanagia ndūrī ūcuuke,
- 27 kūrī ūrīa wītheragia wīonanagia ūrī mūtheru,
no harī ūrīa ūrī mīthiire mīogomu ūgatuika njūhīga.
- 28 Wee ūhonokagia andū arīa enyīihia,
no maitho maku monaga andū arīa etiīi nīguo ūmaconorithie.
- 29 Wee Jehova, nīwe tawa wakwa,
Jehova atūmaga nduma yakwa itūike ūtheri.
- 30 Ndī na ūteithio waku no hote gūtharikīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.
- 31 “Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kia Jehova gītīrī ihitia.
- Nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.
- 32 Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tiga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witū?
- 33 Nī Mūrungu ūūhotoraga hinya na ūhoti,
agatūma njīra yakwa ikinyanīre.
- 34 Atūmaga magūrū makwa mateng’ere o ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kūdū gūtūgūru.
- 35 We nīwe wonagia moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.
- 36 Ūūheaga ngo yaku ya ūhootani;
ūinamagīrīra thī ūkaanenehia.
- 37 Ūnjaramagīria njīra ya kūrīa thīiagīra,
nīgeetha magūrū makwa matigatirūke.
- 38 “Ndaingatithirie thū ciakwa na ngīcihehenja;
ndiacookire na thuutha nginya rīrīa cianiinirwo.
- 39 Ndacihehenjire biū, ikīremwo nī gūūkīra,
ikīgūa thī magūrū-inī makwa.
- 40 Wee ūūheaga hinya wa kūrūa mbaara,
ūgatūma thū ciakwa ciinamīrīre magūrū-inī makwa.
- 41 Watūmire thū ciakwa ihūdūke ciūre,
na nī ngīniina arīa maathūire.
- 42 Maakaire mateithio, no hatiarī na wa kūmahonokia,
magīkaira Jehova no ndaametikire.
- 43 Ndaamahūūire makīhaana ta rūkūngū rūhinyu rwa thū;
ngīmahūūra na ngīmarangīrīra ta ndooro ya njīra-inī.
- 44 “Nīūūhonoketie ngaaga gūtharikīrwo nī andū akwa;
ūdūūragia ndī mūtongoria wa ndūrīrī.
- Andū itooī nīmakandungatagīra,
45 andū a kūngī mokaga kūrī nī menyīihītie;
maigua ngumo yakwa, makanjathikīra.
- 46 Othe makuuaga ngoro;
mokaga makīinainaga moimīte ciīhitho-inī ciao cia hinya.
- 47 “Jehova atūūraga muoyo! O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai arotūgīrio, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mūhonokia wakwa!
- 48 We nīwe Mūrungu ūrīa ūndīhagīria,
aigaga ndūrīrī rungu rwa watho wakwa,
49 nīwe ūūhonokagia kuuma kūrī thū ciakwa.

Wanyambatiririe igūrū rīa andū arīa maathūire,
ūkindeithūra harī andū arīa mahūthagīra hinya.

⁵⁰ Nī ūndū ūcio, Wee Jehova, nīndikūgocaga ndī gatagatī ka ndūrīrī,
ndiina ngagooa rīitwa rīaku.

⁵¹ Aheaga mūthamaki wake ūhootani mūnene;
akonia ūtugi wake ūtathiraga kūrī ūcio wake mūitiririe maguta,
kūrī Daudi na njaro ciake nginya tene.”

23

Ciugo cia Kūrigirīria cia Daudi

¹ Ici nīcio ciugo cia kūrigirīria cia Daudi:

“Ūyū nīguo ūhoru wa Daudi mūrū wa Jesii,
ūhoru wa mūdū ūrīa watūgīrītio nī ūrīa-ūrī-igūrū-Mūno,
mūdū ūrīa waitirīrio maguta nī Ngai wa Jakubu,
na akeendeka mūno nī gūtungīra Isiraeli thaburi:

² “Roho wa Jehova nīaririe na kanua gakwa;
kiugo giake kīarī rūrīmī-inī rwakwa.

³ Ngai wa Isiraeli nīaririe,
ūcio Rwaro rwa Ihiga rwa Isiraeli akīnjīra atīrī:

‘Rīrīa mūdū egwatha andū na ūthingu,
agaathana etigirite Ngai-rī,

⁴ atuikaga ta ūtheri wa rūciinī rīua rīkīratha,
o rūciinī rūrīa rūtarī matu,
agatuika ta ūtheri ūrīa ūukaga mbura yarīkia gūkīa,
mbura irīa īmeragia nyeki.’

⁵ “Githī nyūmba yakwa ti nūngīrīru harī Mūrungu?
Githī ndarikanīre na nī kīrīkanīro gīa gūtūūra,
gīthondeketwo na gīkarūma maūdū-inī mothe?
Githī ndegūtūma ūhonokio wakwa ūkinyanīre,
na aahingīrie maūdū mothe marīa ndīragīria?

⁶ No andū arīa aaganu othe magaateo ta mūigua,
irīa itacookanagīrīrio na guoko.

⁷ ūrīa wothe ūhutagia mūigua
ahūthagīra kīndū gīa kīgera kana mūtī wa itīmū;
mūigua īcinagīrwo o harīa īgītūwo.”

Andū Njamba a Daudi

⁸ Maya nīmo marīitwa ma andū a Daudi arīa maarī njamba:

Joshebu-Bashebethu ūrīa Mūtakemoni aarī mūnene wa arīa atatū; nake oire itīmū rīake, akīhūūra andū
magana manana, na akīmooraga mbaara-inī īmwe.

⁹ Mūnini wake eetagwo Eleazaru mūrū wa Dodai, ūrīa Mūahohi. Arī ūmwe wa arīa atatū maarī njamba,
aarī hamwe na Daudi hīndī irīa moogitire Afilisti arīa monganīte hamwe kūu Pasi-Damimu marūe mbaara.
Hīndī iyo andū a Isiraeli makīūra, ¹⁰ nowe ndoorire, akīrūgama hau, akīhūūra Afilisti acio nginya guoko
gwake gūkīganda kūnyīitīte rūhiū rwa njora o ro ūguo. Jehova akīrehe ūhootani mūnene mūthenya ūcio.
Nacio mbūtū cia ita īgīcooka kūrī Eleazaru, magatahe indo cia andū arīa akuū.

¹¹ ūrīa warūmīrīre aarī Shama mūrū wa Agee ūrīa Mūharari. Rīrīa Afilisti monganīre hamwe handū
haarī mūgūnda waiyūrīte ndengū, ita rīa Isiraeli rīkīmoorīra. ¹² No Shama ndoorire, akīrūgama gatagatī ka
mūgūnda ūcio. Akīugītīra na akīūruga Afilisti acio, nake Jehova akīrehe ūhootani mūnene.

¹³ Hīndī ya magetha-rī, andū atatū thīini wa arīa mīrongo itatū anene magīkūrūka kūrī Daudi kūu
ngurunga-inī ya Adulamu, hīndī irīa mbūtū ya Afilisti yambīte hema Gītūamba-inī kīa Refaimu. ¹⁴ Ihinda-
inī rīu Daudi aarī kīhitho-inī kīa hinya, nayo mbūtū ya Afilisti yarī Bethilehemu. ¹⁵ Daudi akīūrīrīria maaī,
akiuga atīrī, “Naarī korwo kūrī mūdū ūngīndehera maaī ma kūnyua kuuma gīthima-inī kīrīa kīrī hakuhi
na kīhingo kīa Bethilehemu!” ¹⁶ Nī ūndū ūcio andū acio atatū maarī njamba magītuikanīria gatagatī-inī ga
ita rīa Afilisti, magītaha maaī gīthima-inī kīu kīarī hakuhi na kīhingo kīa Bethilehemu na makīmatwarīra
Daudi. No Daudi akīrega kūmanyua; akīmaita mbere ya Jehova. ¹⁷ Daudi akiuga atīrī, “Jehova, ūhoru ūyū
ūrondaihirīria, njage gwīka ūguo! Githī īno ti thakame ya andū arīa megūthīite magetwarīrīria ūgwati-inī
wa gīkūu?” Nake Daudi akīrega kūnyua maaī macio.

Maūdū ta macio nīmo meekagwo nī njamba icio ithatū.

¹⁸ Abishai mūrū wa nyina na Joabu mūrū wa Zeruia aarī mūnene wa acio atatū. Nake akīoya itīmū
rīake agītharīkīra andū magana matatū, akīmooraga; nī ūndū ūcio akīgīa igweta o ta acio atatū. ¹⁹ Githī
ndaakīgīre na igweta īnene gūkīra acio atatū? Nīwe watuikire mūnene wao, o na gūtūika ndatataranīrio
nao.

²⁰ Benaia mūrū wa Jehoiada aarī mūrūi njamba wa kuuma Kabizeeli, ūria wekire maūdū manene ma ūcamba. Nīooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Ningĩ nīatoonyire irima mūthenya warĩ na tharunji, akīūruga mūrūūthi. ²¹ Nīooragire Mūmisiri mūdū warĩ mūnene mūno. O na gūtũika Mūmisiri ūcio nīanyiitite itimū na guoko gwake, Benaia aathiire akīmūtharikĩra na njūgūma. Nake akīhuria itimū rīu rīarĩ guoko-inĩ kwa Mūmisiri ūcio na akīmūūruga na itimū rīu rīake. ²² Macio nīmo maūdū ma ūcamba marĩa meekirwo nĩ Benaia mūrū wa Jehoiada; o nake aarī igweta o ta andū arĩa atatū maarĩ njamba. ²³ Nīatītūwo gūkĩra arĩa Mīrongo Ītatū, no ndaataranīirio na acio Atatū. Nake Daudi akīmūtua mūnene wa arĩa maamūrangagĩra.

²⁴ Thīinĩ wa andū acio Mīrongo Ītatū, arĩa angĩ maarĩ:

Asaheli mūrū wa nyina na Joabu,
na Elihanani mūrū wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,

²⁵ na Shama ūria Mūharodi,
na Erika ūria Mūharodi,

²⁶ na Helezu ūria Mūpaliti,
na Ira mūrū wa Ikeshu kuuma Tekoa,

²⁷ na Abiezeri kuuma Anathothu,
na Mebunai ūria Mūhushathi,

²⁸ na Zalimoni ūria Mūahohi,
na Maharai ūria Mūnetofathi,

²⁹ na Helebu mūrū wa Baana ūria Mūnetofathi,
na Ithai mūrū wa Ribai wa kuuma Gibeā kūu Benjamini,

³⁰ na Benaia ūria Mūpirathoni,
na Hidai wa kuuma tūrūū-inĩ twa Gaashu,

³¹ na Abi-Aliboni ūria Mūaribathi,
na Azamavethu ūria Mūbahurimu,

³² na Eliahaba ūria Mūshaaliboni,
na ariū a Jasheni,

na Jonathani ³³ mūrū wa Shama ūria Mūharari,
na Ahiamu mūrū wa Sharari ūria Mūharari,

³⁴ na Elifeleti mūrū wa Ahasabai ūria Mūmaakathi,
na Eliamu mūrū wa Ahithofeli ūria Mūgiloni,

³⁵ Herezo ūria Mūkarimeli,
na Parai ūria Mūaribi,

³⁶ na Igali mūrū wa Nathani kuuma Zoba,
na mūrū wa Hagili,

³⁷ na Zeleku ūria Mūamoni,
na Naharai ūria Mūbeerothi,
ūria wakuuagĩra Joabu mūrū wa Zeruia indo ciake cia mbaara,

³⁸ na Ira ūria Mūithiri,
na Garebi ūria Mūithiri,

³⁹ na Uria ūria Mūhiti.

Andū acio othe maarĩ mīrongo ĩtatū na mūgwanja.

24

Daudi gūtara Arūi a Mbaara

¹ Ningĩ marakara ma Jehova magīakanĩra Isiraeli, nake agītĩkĩra Daudi meciiria nĩguo amokĩrĩre, akīmũira atĩrĩ, “Thĩ ūgatare andū a Isiraeli na a Juda.”

² Nĩ ūndū ūcio mūthamaki akĩra Joabu na anene a mbūtū cia ita arĩa maarĩ hamwe nake atĩrĩ, “Thiĩ kūdū guothe mīhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli kuuma Dani nginya Bīrishiba na mūtare andū arĩa mangĩthĩ mbaara, nĩgeetha menye ūria maigana.”

³ No Joabu agĩcookeria mūthamaki atĩrĩ, “Jehova Ngai waku angĩrongerera mbūtū cia ita maita igana, namo maito ma mūthamaki marokĩionera. No nĩ kī gīgūtūma mūthamaki mwathi wakwa ende gwĩka ūndū ta ūyū?”

⁴ No rĩrĩ, mūthamaki, agĩkararia Joabu na anene a mbūtū cia ita; nĩ ūndū ūcio makĩehera mbere ya mūthamaki, magĩthĩ gūtara andū a Isiraeli arĩa mangĩathiire mbaara.

⁵ Nao marĩkia kũringa Rūūi rwa Jorodani, makĩamba hema hakuhi na Aroeri, mwena wa gũthini wa itũura mūkuru-inĩ ūcio, magĩtuikanĩria bũrũri wa Gadi magĩkinya Jazeri. ⁶ Magĩthĩ Gileadi na bũrũri-inĩ ūcio wa Tहतatimu-Hodishi, magĩkinya Dani-Jaani magĩthiũrũka magĩkinya Sidoni. ⁷ Magĩcooka magĩthĩ merekeire kīrigo kĩa hinya gĩa Turo na matũũra-inĩ mothe ma andū a Ahivi na ma Kaanani. Marigĩrĩrio-ini magĩthĩ Bīrishiba kūu Negevu ya Juda.

⁸ Maarĩkia gũthĩ bũrũri-inĩ wothe, magĩcooka Jerusalemu thuutha wa mĩeri kenda na matukũ mīrongo tĩrĩ.

⁹ Joabu agĩcookeria mūthamaki ūhoro wa mūigana wa andũ arĩa mangĩathiire mbaara: Thĩnĩ wa Isiraeli kwari andũ ngiri magana manana andũ mari na hinya wa mwĩri na mangĩahotire kūhũthira rūhiũ rwa njora, nakuo Juda maarĩ ngiri magana matano.

¹⁰ Nake Daudi agĩthĩnika muno ngoro thuutha wa gũtara andũ acio a mbaara, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩthie muno nĩ undũ wa ũguo njikite. Rĩu, Wee Jehova-rĩ, ndagũthaita ũnjerherie mahitia, nĩ ndungata yaku. Nĩnjikite undũ wa ũrimũ muno.”

¹¹ Daudi atanokira rūciinĩ rūrũ rūngĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mūnabii Gadi, ũrĩa wonagĩra Daudi maundũ, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Thĩi ũkeere Daudi ũũ, Jehova ekuuga atĩrĩ: Ūrĩ na maundũ matatũ ma gũthũura. Nawe ũthũure ũmwe wamo ũrĩa ngũkũherithia nago.”

¹³ Nĩ undũ ũcio Gadi agĩthĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũkwenda bũrũri waku ũgĩe ng’aragu miaka itatũ? Kana ũũrĩre thũ ciaku mĩeri itatũ igũteng’eretie? Kana kũgĩe matukũ matatũ ma mũrimũ wa mũthiro bũrũri-inĩ waku? Rĩu-rĩ, wiciirire ūhoro ũcio ũtue itua rĩrĩa ngũcookeria ũcio undũmĩte.”

¹⁴ Daudi akĩra Gadi atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na thĩina mūnene muno. Nĩtũrekwō tũgwĩre moko-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo tha ciake nĩ nyingĩ; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁵ Nĩ undũ ũcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro kuuma rūciinĩ rūu nginya ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo; nao andũ ngiri mĩrongo mũgwanja kuuma Dani nginya Birishiba magikua. ¹⁶ Rĩrĩa mũraika aatambũrũkirie guoko gwake nĩguo aanange Jerusalemu-rĩ, Jehova akĩigua kĩa nĩ undũ wa kĩnyariĩrĩko kũ akĩra mũraika ũcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigira hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamite kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna, ũrĩa Mũjebusi.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi onire mũraika ũcio woragaga andũ-rĩ, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ njĩthie o na ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondũ. Nĩatia mekite? Reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa.”

Daudi gwaka Kĩgongona

¹⁸ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Gadi agĩthĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthĩi wakire Jehova kĩgongona, hau kĩhũhĩro-inĩ kĩa ngano* kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi.” ¹⁹ Nĩ undũ ũcio Daudi akĩambata o ta ũrĩa Jehova aathanite na kanua ka Gadi. ²⁰ Rĩrĩa Arauna aacũthĩrĩrie akĩona mũthamaki na andũ ake magĩũka marorete na kũrĩ we, akiuma nja, akĩnamĩrĩra mbere ya mũthamaki aturumithĩtie ũthiũ thĩ.

²¹ Arauna akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũma mũthamaki mwathi wakwa oke kũrĩ ndungata yake?”

Nake Daudi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndooka kũgũra kĩhũhĩro gĩaku kĩa ngano, nĩguo njakire Jehova kĩgongona, nĩgeetha mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire.”

²² Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Reke mũthamaki mwathi wakwa oe kĩrĩa gĩothe angĩenda akĩrute igongona. Ici nĩ ndegwa cia igongona rĩa njino, na ici nĩcio indo cia kũhũhĩra ngano namo macooki ma ndegwa matũike ngũ. ²³ Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki, Arauna nĩaheana indo icio ciothe kũrĩ mũthamaki.” Arauna agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku arogwĩtikĩra.”

²⁴ Mũthamaki agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ngũrĩhe nĩ undũ wakĩo. Ndikũrutĩra Jehova Ngai wakwa igongona rĩa njino rĩa kĩndũ kĩrĩa itarĩhĩire thogora.”

Nĩ undũ ũcio Daudi akĩgũra kĩhũhĩro kũ kĩa ngano na ndegwa icio na ceki mĩrongo itano cia betha.†

²⁵ Daudi agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano. Hĩndĩ ũyo Jehova agĩcookia mahooya nĩ undũ wa bũrũri, nago mũthiro ũrĩa warĩ Isiraeli ũgĩthira.

* 24:18 Ihũhĩro cia ngano ciakagwo kũndũ kũrĩa gũtũũgũru nĩ undũ wa rūhuho. † 24:24 nĩ ta giramu 660

IBUKU RĨA MBERE RĨA ATHAMAKI

Adonija Gwĩtua Mũthamaki

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aakũire na agatindika miaka-rĩ, ndaiguaga ũrugarĩ o na mamũhumbĩra na nguo. ² Nĩ ũndũ ũcio ndungata ciake ikĩmwĩra atĩrĩ, “Reke tũcarie mũirĩtu mwĩthĩ gathirange, atungatagĩre mũthamaki na ũndũ wa kũmũmenyerera, na akomage hamwe nake nĩguo mũthamaki, mwathi witũ, aiguage ũrugarĩ.”

³ Magĩetha mũirĩtu mũthaka Isiraeli guothe, makĩona Abishagi ũrĩa Mũshunami, na makĩmũrehe kũrĩ mũthamaki. ⁴ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno; nake akĩmenyerera mũthamaki na akĩmũtungatĩra, no mũthamaki ndaigana gũkoma nake.

⁵ Na rĩrĩ, Adonija, ũrĩa nyina aarĩ Hagithu,* akĩyũmĩria, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ ngũtuika mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano mathiĩage mateng’erete marĩ mbere yake. ⁶ (Ithe ndaamũkaaniĩtie ũndũ, kana akamũũria atĩrĩ, “Wikĩte ũna na ũna nĩkĩ?”) Nĩngĩ aarĩ mũndũ mũthaka mũno, na nĩwe waciarĩtwo thuutha wa Abisalomu.)

⁷ Nake Adonija akĩrikanĩra na Joabu mũrũ wa Zeruia, na Abiatharu mũthĩnjĩrĩ-Ngai, nao magĩtikĩra kũmũteithĩrĩria. ⁸ No Zadoku mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Shimeĩ, na Rei, na arangĩrĩ arĩa a mwanya a Daudi matianyĩitaniĩre na Adonija.

⁹ Nake Adonija akĩruta igongona rĩa ng’ondũ, na ng’ombe, na njaũ iria noru Ihiga-inĩ rĩa Zohethu, hakuhi na Eni-Rogeli. Nake agĩta ariũ a ithe othe, na nĩo ariũ a mũthamaki, na andũ othe a Juda ariũ maarĩ anene a nyũmba ya ũthamaki, ¹⁰ no ndaigana gwĩta Nathani ũrĩa mũnabii, kana Benaia, kana arangĩrĩ arĩa a mwanya, o na kana mũrũ wa ithe Solomoni.

¹¹ Nake Nathani akĩũria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĩrĩ, “Nĩũguĩte atĩ Adonija mũrũ wa Hagithu nĩatuĩkite mũthamaki, Daudi mwathi witũ atekũmenya?” ¹² Na rĩrĩ, reke ngũtaare ũrĩa ũngihota kũhonokia muoyo waku na muoyo wa mũrũguo Solomoni. ¹³ Ũkĩra ũthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Daudi ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki mwathi wakwa, githĩ ndwehĩtire kũrĩ nĩ, ndungata yaku ũkĩnjĩra atĩrĩ: “Ti-itherũ Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuika mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki?” Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte Adonija atũke mũthamaki?” ¹⁴ Ũrĩ o kũu ũkĩaria na mũthamaki, na nĩ njũke ndoonye kuo nĩguo njĩkire hinya ũguo ũkũmwĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩthĩĩ kuona mũthamaki ũcio mũkũrũ kanyũmba gake ga thĩĩnĩ, kũria aatungatagĩrwo nĩ Abishagi ũrĩa Mũshunami. ¹⁶ Bathisheba akĩĩnamĩrĩra, agituria ndu mbere ya mũthamaki.

Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda atĩa?”

¹⁷ Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, wee mwene nĩwehĩtire harĩ nĩ ndungata yaku na rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku, ũkiuga atĩrĩ: ‘Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuika mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene.’” ¹⁸ No rĩrĩ, Adonija nĩatuĩkite mũthamaki, na wee mũthamaki mwathi wakwa ndũmenyete ũhoru ũcio. ¹⁹ Nĩarutĩte igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’ondũ, na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na Joabu ũrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita, no ndetĩte Solomoni ndungata yaku. ²⁰ Mũthamaki mwathi wakwa, andũ a Isiraeli othe nĩwe macũthĩrĩrie, nĩguo ũmamenyithie nũ ũgaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene thuutha waku wee mũthamaki, mwathi wakwa. ²¹ Kwaga ũguo-rĩ, rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurũke hamwe na maithe make, nĩ na mũrũ wakwa Solomoni tũgaatuuo ta andũ ageri ngero.”

²² Hĩndĩ ĩrĩa aaragia na mũthamaki, Nathani ũrĩa mũnabii agikinya. ²³ Nao makĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũnabii Nathani arĩ haha.” Nĩ ũndũ ũcio Nathani agĩthĩĩ mbere ya mũthamaki, akĩĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthĩũ thĩ.

²⁴ Nathani akĩũria atĩrĩ, “Wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩtuĩte atĩ Adonija nĩwe ũgaatuika mũthamaki thuutha waku, na atĩ nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene?” ²⁵ Ũmũthĩ nĩakũrũkite na akaruta igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’ondũ. Na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na anene a thĩgarĩ othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai. Rĩu nĩ kũria maraarĩa na makanyua marĩ hamwe nake, makiugaga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Adonija arotũura nginya tene!’” ²⁶ No rĩrĩ, nĩ ndungata yaku, na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni ndanatwĩta. ²⁷ Ũndũ ũyũ-rĩ, nĩ mũthamaki mwathi wakwa wikĩte atamenyithĩtie ndungata ciake nũ ũgũkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa mũthamaki mwathi wakwa thuutha wake?”

Daudi Gũtua Solomoni Mũthamaki

²⁸ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, “Itai Bathisheba oke.” Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩũka harĩ mũthamaki, akĩrũgama mbere yake.

²⁹ Nake mũthamaki akĩĩhita, akiuga atĩrĩ: “O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa wanaahonokia kuuma mathĩĩna-inĩ mothe, ³⁰ ti-itherũ ũmũthĩ nĩguo ngũhingia ũrĩa ndehĩtire kũrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngĩkwĩra atĩrĩ: Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuika mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene handũ hakwa.”

* 1:5 Adonija aarĩ mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

³¹ Nake Bathisheba akiinamirira, agiturumithia ūthiū thī, na agituria ndu mbere ya mūthamaki, akiuga atiri, “Mūthamaki mwathi wakwa Daudi arotūūra nginya tene!”

³² Mūthamaki Daudi akiuga atiri, “Itai Zadoku ūria mūthānjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada moke.” Riria mookire mbere ya mūthamaki, ³³ akimeera atiri, “Thiī na ndungata cia mwathi wanyu na mūhaicie Solomoni mūrū wakwa igūrū rīa nyūmbū yakwa, mūmūikūrūkie nginya Gihoni. ³⁴ Mūri kiu, mūreke Zadoku ūria mūthānjiri-Ngai na Nathani ūria mūnabii mamūitiriire maguta atūike mūthamaki wa Israeli. Ningi mūhuhe karumbeta, na mwanirire atiri, ‘Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!’ ³⁵ Ningi mūcooke mwambate nake, oke aikarire giti giakwa kia ūnene, na athamake handū hakwa. Nindimūthuurite aathanage Israeli na Juda.”

³⁶ Benaia mūrū wa Jehoiada agicookeria mūthamaki atiri, “Ameni! Jehova, Ngai wa mūthamaki mwathi wakwa arotūma gūtuūke guo. ³⁷ O ta ūria Jehova akoretwo arī hamwe na mūthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atūme wathani wake ūnenehe gūkira wathani wa mūthamaki mwathi wakwa Daudi!”

³⁸ Tondū ūcio Zadoku ūria mūthānjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,[†] magūkūrūka, makīhaicia Solomoni nyūmbū ya Mūthamaki Daudi, makīmumagaria nginya Gihoni. ³⁹ Zadoku ūria mūthānjiri-Ngai akiruta rūhīa rwa maguta kuuma hema-ini ūria nyamūre[‡] na agūtiriira Solomoni. Ningi makīhuha karumbeta, nao andū othe makianirira, makiuga atiri, “Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!” ⁴⁰ Andū othe makīambata mamūrūmīriire, makīhuhaga mūtūrirū me na gikeno kinene, nginya thī igithingitha nī mūrurumo.

⁴¹ Adonija na ageni othe arī maarī hamwe nake makīgua mūrurumo ūcio rīria maarī hakuhi kūrīkia iruga rīao. Riria maiguire mūgambo wa karumbeta, Joabu akūria atiri, “Inegene rīu rīothe rīrī itūūra-ini nī rīa kī?”

⁴² O akīragia-rī, Jonathani mūrū wa Abiatharu ūria mūthānjiri-Ngai agikinya. Adonija akīmwira atiri, “Toonya thiīni. Mūdū wa bata tawe no nginya akorwo nī ūhoru mwea aatūrehere.”

⁴³ Jonathani agicookia atiri; “Aca ti ūguo! Mūthamaki Daudi mwathi witū nīatūite Solomoni mūthamaki. ⁴⁴ Mūthamaki nioimagarīte Solomoni hamwe na Zadoku ūria mūthānjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nīmahaicīte Solomoni nyūmbū ya mūthamaki, ⁴⁵ na rīrī, Zadoku ūria mūthānjiri-Ngai, na Nathani ūria mūnabii nīmamūtīrīrie maguta kūu Gihoni atūike mūthamaki. Kuuma hau nīmambatīte makiugagīrīria, narīo itūūra rīothe rīkamaamūkīria. Rīu nīrīo inegene rīria mūraigua. ⁴⁶ O na ningi, Solomoni nīaikarīre giti giake kia ūnene gīa ūthamaki. ⁴⁷ Ningi atongoria a ūthamaki nimokīte gūcookeria Mūthamaki Daudi, mwathi witū, ngaatho, makoiga atiri: ‘Ngai waku arotūma rītwa rīa Solomoni rīgē na ngumo gūkīra rīaku, nago ūthamaki wake ūroneneha gūkīra waku!’ Nake mūthamaki nīainamirira na aakīgooa arī o gitanda-ini, ⁴⁸ oiga atiri, ‘Jehova Ngai wa Israeli arogooocw, ūria witikīrītie maitho makwa meyonere mwana ūmwe wakwa agūkarīra giti giakwa kia ūnene ūmūthī.’”

⁴⁹ Hīndi iyo ageni othe a Adonija makīmaka, magūkīra, magūthīra, o mūdū na njīra yake. ⁵⁰ No rīrī, Adonija, nī ūndū wa gwītīgira Solomoni, agīthī akūnyīitīrīria hīa cia kīgongona. ⁵¹ Hīndi iyo Solomoni akīmenyithio atiri, “Adonija nīaretīgira Mūthamaki Solomoni, na nīenyīitīrīrie hīa cia kīgongona. Aroiga atiri, ‘Mūthamaki Solomoni nīehite harī nī ūmūthī anjīre atī ndekūūra ndungata yake na rūhīu rwa njjora.’”

⁵² Solomoni agicookia atiri, “Angīona atī nī mūdū wagīrīre, gūtīrī rūcūrī rwake rwa mūtwe rūkaagūa thī; no angīoneka na ūuru no agaakua.” ⁵³ Ningi Mūthamaki Solomoni agītūma andū, nao makīmūkūrūkia kuuma kīgongona-ini. Adonija akiinamirira harī Mūthamaki Solomoni, nake Solomoni akīmwira atiri, “Inūka gwaku mūci.”

2

Daudi Gūtaara Solomoni

¹ Rīria ihinda rīa Daudi rīakuhīrīrie rīa gūkua-rī, agīatha mūrū Solomoni, akīmwira atiri,

² “Rīu ndī hakuhi gūthī na njīra rīa iŋeragwo nī andū othe a thī; nī ūndū ūcio-rī, gīa na hinya, wonanie atī ūrī mūdū mūrūme ki, ³ na ūmenyagīrīre ūria Jehova Ngai waku endaga: Ūthīage na njīra cīake, na ūmenyagīrīre irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo na maathani make, na mawatho make na maūdū marīa endaga, o ta ūria maandīkītwo Watho-ini wa Musa, nīgeetha ūgaacīre maūdū-ini mothe marīa ūrīkaga na kūrīa guothe ūrīthīaga, ⁴ nīgeetha Jehova atūūrie kīranīro kīria aanjīrīre, akiuga ūu: ‘Njīaro ciaku ingīkaamenyerera mūtūūrie wacio, na ithīage irī na wīhokeku mbere yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciirīa macio mothe, gwaku gūtīkaga mūdū wa gūkarīra giti kia ūnene gīa Israeli.’”

⁵ “Rīu wee mwene nīū ūria Joabu mūrū wa Zeruia aanjīkire, na ūria eekire anene eerī a mbūtū cia ita cia Israeli, nīo Abineri mūrū wa Neri, na Amasa mūrū wa Jetheri. Nīamooragire, agīta thakame yao hīndi ya thayū, o taarī hīndi ya mbaara, nayo thakame iyo ikīgīa mūcibi-ini wake wa njohero, na iraatū-ini cia magūrū make. ⁶ Ika ūria ūkuona kwagīrīre kūrīngana na ūūgi waku, no ndūkanareke mūtwe ūcio wake ūrī mbū ūkinye mbīrīra-ini na thayū.

[†] 1:38 Akerethi na Apelethi maarī thigari iria ciarūgamagīrīria Daudi.
Maathani, no ti Hema-ya-Gūtīnganwa rīa yarī Gibeoni (3:4; 2Sam 6:17).

[‡] 1:39 Īno nī hema rīa Daudi aakire ya kūga ithandūkū rīa

⁷ “No ariū a Barizilai wa Gileadi ūmatugage wega, na ūreke matuīke amwe a ariā mūrīrīiaga nao metha-ini yaku. Nio mandūgamīrīre rīrīa ndooragīra mūrū wa thoguo Abisalomu.

⁸ “Na ūirīkane Shimei mūrū wa Gera, ūrīa Mūbenjamini kuuma Bahurimu, ari gūkū nawe, na nīwe wanumire na irumi ndūrū mūthenya ūrīa ndaathīaga Mahanaimu. Rīrīa ookire kūdūnga hau Jorodani, nīndehīre kūrī we na rīitwa rīa Jehova, ngīmīra atīrī, ‘Ndigakūūraga na rūhiū rwa njora.’ ⁹ No rīrī, tīga kuona ta atārī na ihītia. Wee ūrī mūdū mūtūgī; nīūkamenya ūrīa ūkaamwīka. Ndūkanareke mūtwe ūcio wake ūrī mbuī ūgaathikwo ūtarī na thakame.”

¹⁰ Na rīrī, Daudi akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo thīinī wa Itūūra inene rīa Daudi.

¹¹ Aathamakīre Isiraeli mīaka mīrongo īna: mīaka mūgwanja aathamakire ari Hebironi, nayo mīaka mīrongo itatū na itatū agīthamaka ari Jerusalemu. ¹² Nī ūndū ūcio Solomoni agīkarīra gītī kīa ūnene kīa ithe Daudi, nāguo wathani wake ūkīrīhaanda, ūkīrīma biū.

Ūthamaki wa Solomoni Kwīhaanda

¹³ Na rīrī, Adonija mūrū wa Hagithu, agīthī harī Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akīmūūra atīrī, “Ūūkīte na thayū?”

Nake agīcookīa atīrī, “Īi, ndooka na thayū.” ¹⁴ Agīcookīa akiuga atīrī, “Ndī na ūndū ngūkūwīra.”

Nake akīmūcookīa atīrī, “Njīra.”

¹⁵ Agīkiuga atīrī, “O ta ūrīa wee ūū-rī, ūthamaki ūyū warī wakwa. Andū a Isiraeli othe nī nī meetagīrīra nduīke mūthamaki wao. No maūdū makīgarūrūka, nāguo ūthamaki nīūthīte kūrī mūrū wa Baba; tondū ūheanītwo kūrī we nī Jehova. ¹⁶ Na rīrī, ndī na ihooya ngwenda gūkūhooya, na ndūkarege.”

Nake akīmūcookīa atīrī, “No ūrīhooye.”

¹⁷ Agīthī na mbere, akiuga atīrī, “Ītikīra kūrīa Mūthamaki Solomoni, nī ūndū wee ndangīkūregera, aahe Abishagi ūrīa Mūshunami atuīke mūtumia wakwa.”

¹⁸ Bathisheba agīcookīa atīrī, “Nī wega, nī ngūkwarīrīra harī mūthamaki.”

¹⁹ Rīrīa Bathisheba aathiire kūrī Mūthamaki Solomoni akamūhe ūhoru wa Adonija-rī, mūthamaki agīkūrīa na igūrū akīmūtūnga, akīmūnamīrīra, na agīkarīra gītī giake kīa ūnene. Akīrehithīra nyina gītī kīa ūnene, nake nyina akīmūkara guoko gwake kwa ūrīo.

²⁰ Nake nyina akiuga atīrī, “Ndī na kaūdū kanini ngwenda gūkūhooya, na ndūkae kūrega.”

Mūthamaki akīmūcookīa atīrī, “Maitū, ūrīa ndikūrega.”

²¹ Nī ūndū ūcio nyina akiuga atīrī, “Reke Abishagi ūrīa Mūshunami ahikio nī mūrū wa thoguo Adonija.”

²² Mūthamaki Solomoni akīra nyina atīrī, “Nī kīi gīgūtūma ūrīe Abishagi ūrīa Mūshunami ahikio nī Adonija? Ndūkīmūrīre ūthamaki o nāguo, o na ti we ūkīrī mūkūrū kūrī nīi, ī-ni, ūgītūke wake, na wa Abiatharu ūrīa mūthīnjīrī-Ngai na wa Joabu mūrū wa Zeruia!”

²³ Hīndī iyo Mūthamaki Solomoni akīhīta na rīitwa rīa Jehova, akiuga ūū: “Ngai arooherithia o na anjīhīre mūno, aakorwo Adonija ndekūrīha na muoyo wake nī ūndū wa ūndū ūcio orītie! ²⁴ Na rīrī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, o we ūtūmite ngaacīre ūthamaki-inī wa baba, Daudi, na agetīkīra nduīke wa rūciaro rwa nyūmba ya ūthamaki, o ta ūrīa eranīire-rī, Adonija no ekūūrāgwō ūmūthī!” ²⁵ Nī ūndū ūcio Mūthamaki Solomoni agīatha Benaia mūrū wa Jehoiada, nake agīthī akīgūtha Adonija, akīmūūraga.

²⁶ Mūthamaki akīra Abiatharu ūrīa mūthīnjīrī-Ngai atīrī, “Cooka mūgūnda-inī gwaku kūu Anathothu. Wee wagīrīrwo nī gūkua, no ndigūkūūraga rīu, tondū nīwakūuaga ithandūkū rīa Mwathani Jehova hīndī ya baba Daudi, na nīwagwatanīire na baba morītū-inī make mothe.” ²⁷ Nī ūndū ūcio Solomoni akīeheria Abiatharu atige gūtūika mūthīnjīrī-Ngai wa Jehova, nakīo kiugo kīa Jehova kīrīa aarīire kūu Shilo, gīkonī nyūmba ya Eli, gīkīhinga.

²⁸ Rīrīa ūhoru ūcio wakīyīre Joabu, ūrīa waciīire gwīka ūūru marī na Adonija, o na gūtūika ndaanyīitaniire na Abisalomu, akīūrīra hema-inī ya Jehova na akīnyīitīrīra hīa cia kīgongona. ²⁹ Mūthamaki Solomoni akīrīro atī Joabu orīre hema-inī ya Jehova na aarī hakuhī na kīgongona. Hīndī iyo Solomoni agīatha Benaia mūrū wa Jehoiada atīrī, “Thīi, ūmūūrage!”

³⁰ Nī ūndū ūcio Benaia akīngīra hema iyo ya Jehova akīra Joabu atīrī, “Mūthamaki oiga atīrī, ‘Uma na nja!’”

No Joabu agīcookīa atīrī, “Aca, ngūkūra haha.”

Benaia agīcookīa mūthamaki ūhoru, akīmīra atīrī, “Joabu anjīra ūna na ūna.”

³¹ Hīndī iyo mūthamaki agīatha Benaia, akīmīra atīrī, “Īka o ūguo oiga. Mūūrage na ūmūthike, nīgeetha nīi na nyūmba ya baba tūthīrwo nī ihītia rīa thakame rīa yaitīrwo tūhū nī Joabu. ³² Jehova nīegūtūma acookererwo nī thakame rīa aaitire, tondū nīatharīkīre andū eerī, na akīmooraga na rūhiū rwa njora, baba Daudi atooī akīmooraga marī eerī, Abineri mūrū wa Neri, ūrīa warī mūnene wa mbūtū cia ita cia Isiraeli, na Amasa mūrū wa Jetheri, ūrīa warī mūnene wa mbūtū cia ita cia Juda, nao maarī andū ega na arūngīrīru kūmūkīra. ³³ Ihītia rīu rīa gūita thakame yao rīrookerera Joabu na njaro ciake ngīnya tene. No kūrī Daudi na njaro ciake, na nyūmba yake na ūthamaki wake, thayū wa Jehova ūroga kūrī o ngīnya tene.”

³⁴ Nī ūndū ūcio Benaia mūrū wa Jehoiada agīthī akīgūtha Joabu akīmūūraga, nake agīthikwo mūgūnda-inī wake kūu werū-inī. ³⁵ Mūthamaki akīnēnia Benaia mūrū wa Jehoiada akīmūtua mūnene wa mbūtū cia ita handū ha Joabu, na agīcookīa Zadoku atuīke mūthīnjīrī-Ngai ithēnya rīa Abiatharu.

³⁶ Nīngī mūthamaki agītūmana Shimei eetwo, akīmīra atīrī, “Wiakīre nyūmba Jerusalemu na ūtūire kuo, no ndūkanathī kūdū kūngī. ³⁷ Mūthenya ūrīa ūkoima kuo ūringe Mūkuru wa Kidironi, ūmenye wega no ūgaakua; nayo thakame yaku nīngagūcookerera wee mwene.”

³⁸ Shimei agĩcookeria mūthamaki atĩrĩ, “Ūguo woiga nĩ wega. Ndungata yaku nĩngwĩka o ta ūrĩa mūthamaki mwathi wakwa oiga.” Nake Shimei agĩkara Jerusalemu ihinda irayaya.

³⁹ No miaka itatũ yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikĩũra igĩthiĩ kwa Akishi, mūrũ wa Maaka, mūthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩrwo atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.” ⁴⁰ Kũguua ūguo-rĩ, Shimei agĩtandika ndigiri yake, agĩthiĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ūndũ ūcio Shimei agĩthiĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

⁴¹ Rĩrĩa Solomoni eerirwo atĩ Shimei nĩomĩte Jerusalemu agathiĩ Gathu na agacooka-rĩ, ⁴² mūthamaki agĩtũmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩtwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mũthenya ūrĩa ūkoimagara ūthiĩ handũ hangĩ, ūmenye kũna no ūgaakua?’ Nawe hĩndĩ iyo ūkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ūguo woiga nĩ wega. Nĩ nĩngwathĩka.’” ⁴³ Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte wage kũhingia mwĩhitwa waku harĩ Jehova, na wathĩkire watho ūrĩa ndaakũheire?”

⁴⁴ Nĩngĩ mūthamaki akĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũ ngoro-inĩ yaku ūũru ūrĩa wotho wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegĩtũma ūcookererwo nĩ ūũru waku. ⁴⁵ No Mūthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ūnene wa Daudi gĩtũũre gĩkĩgĩtĩre mbere ya Jehova nginya tene.”

⁴⁶ Hĩndĩ iyo mūthamaki agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga. Ūthamaki naguo ūkĩthaanda ūrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

3

Solomoni Kũhooya Ūũgĩ

¹ Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mūthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwari. Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie gwaka nyũmba yake ya ūthamaki, na hekarũ ya Jehova, na rũthingo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie Jerusalemu. ² Na rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndũ kũria gĩtũũgĩru, tondũ gĩtiarĩ hekarũ yaakĩrwo rĩtwa rĩa Jehova hĩndĩ iyo. ³ Solomoni nĩonanirie wendo wake kũrĩ Jehova nĩ ūndũ wa gĩthiĩ na mĩthiire ya kĩrĩa na watho wa ithe Daudi, tiga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na agacinĩra ūbumba kũndũ kũria gĩtũũgĩru.

⁴ Mūthamaki agĩthiĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkuo kũndũ kũria gĩtũũgĩru gwekĩrĩrwo mũno, na Solomoni akĩrutĩra magongona ngiri ĩmwe ma njino kigongona-inĩ kiu. ⁵ Nakuo kũu Gibeoni Jehova akĩmũĩra Solomoni ūtũkũ kĩroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩotho ūngienda ngũhe.”

⁶ Nake Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩwonirie baba Daudi ndungata yaku ūtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhokeku harĩ we, na aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrũ ngoro-inĩ. Nĩũthiite na mbere kũmuonia ūtugi ūcio mũnene, na nĩmũheete mũriũ wa gũkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ūnene ūmũthĩ.

⁷ “Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai wakwa nĩũtũte ndungata yaku mūthamaki handũ ha baba Daudi. No nĩ ndĩ o mwana mũnini* na ndĩrĩ na ūmenyo wa kũruta wĩra wakwa. ⁸ Ndungata yaku irĩ haha gatagatĩ ka andũ aya wee wĩthuurĩre, nao nĩ andũ aingĩ matangĩgereka na matangĩtarĩka. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio he ndungata yaku ngoro irĩ na ūmenyo wa gũthamakĩra andũ aku, na gũkũũrana wega na ūũru. Tondũ-rĩ, nũũ ūngĩhota gũthamakĩra andũ aya aku aingĩ ūũ?”

¹⁰ Jehova nĩakenire nĩ ūndũ wa Solomoni kũmũũria ūndũ ūcio. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Kuona ūguo nĩguo wahooya, na ndũnahooya ūngĩhĩrio matukũ ma gĩtũũra muoyo, kana ūtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku ĩniinwo, no wahooya ūmenyo wa kũrũgamĩrĩra kĩhoo-to-rĩ, ¹² nĩngwĩka o ūguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ na ūũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gĩtũũke atĩ gĩtĩrĩ kwagĩa mũndũ ūngĩ tawe, na gĩtĩrĩ hĩndĩ gũkaagĩa ūngĩ tawe. ¹³ O na nĩngĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ūtanahooya, na nĩmo ūtonga hamwe na gĩtĩro, nĩgeetha matukũ marĩa mothe ūgĩtũũra muoyo, gĩtũkanagĩe mūthamaki ūngĩ ūiganaine nawe. ¹⁴ Na ūngĩthiiaa na mĩthiire yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩa na watho wakwa, ta ūrĩa thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ maingĩ ma gĩtũũra muoyo.” ¹⁵ Hĩndĩ iyo Solomoni agĩũkĩra toro, akĩmenya atĩ kiu kĩarĩ kĩroto.

Agĩcooka Jerusalemu, agĩthiĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Nĩngĩ akĩrũgĩthĩria andũ othe a nyũmba ya mūthamaki iruga.

Itua rĩa Ūũgĩ

¹⁶ Thuutha ūcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ mūthamaki, makĩrũgama mbere yake. ¹⁷ ĩmwe wao akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ūyũ na nĩ tũkaraga nyũmba ĩmwe. Na nĩndĩraciarire mwana arĩ ho. ¹⁸ Mĩthenya itatũ thuutha wa gũciara mwana, mũndũ-wa-nja ūyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ o ithũ eerĩ; gĩtirarĩ mũndũ ūngĩ thĩniĩ wa nyũmba iyo, tiga o ithũ ithuerĩ.

¹⁹ “Ūtũkũ-rĩ, mũndũ-wa-nja ūyũ arakomera mwana wake, arakua. ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio arookĩra ūtũkũ gatagatĩ, areheria mwana wakwa harĩ nĩ, rĩrĩa nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũĩga gĩthũrĩ-inĩ gĩake, na arauga mũrũwe gĩthũrĩ-inĩ giakwa arĩ mũkuũ. ²¹ Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ, ngũkĩra nĩguo nyongithie mwana wakwa, ndĩrona nĩ mũkuũ! No rĩrĩa ndĩramũrorire wega na ūtheri wa rũciĩnĩ, ndĩrona atĩ ūcio ti mwana ūrĩa ndaciariite.”

²² Mũndũ-wa-nja ūcio ūngĩ akiuga atĩrĩ, “Aca! Ūyũ ūrĩ muoyo nĩwe mwana wakwa; ūyũ mũkuũ nĩwe waku.”

* 3:7 Solomoni aarĩ ta wa miaka mĩrono ĩrĩ akiambĩrĩria gũthamaka.

No ūcio wa mbere akĩrega biũ, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ūyũ mũkuũ nĩwe waku, na ūyũ ūrĩ muoyo nĩwe wakwa.” Nĩ ūndũ ūcio magĩkararania mbere ya mũthamaki.

²³ Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ūyũ aroiga atĩrĩ, ‘Mwana wakwa nĩwe ūrĩ muoyo na waku nĩwe mũkuũ,’ o rĩrĩa ūrĩa ūngĩ aroiga atĩrĩ, ‘Aca! Ūyũ mũkuũ nĩwe waku, na wakwa nĩ ūyũ ūrĩ muoyo.’”

²⁴ Ningĩ mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ndeherai rūhiũ rwa njora.” Nĩ ūndũ ūcio makĩrehera mũthamaki rūhiũ rwa njora. ²⁵ Nake agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Mwana ūyũ ūrĩ muoyo nĩatinanio maita meerĩ, nuthu iheo mũndũ-wa-nja ūmwe, na nuthu iyo ingĩ iheo mũndũ-wa-nja ūcio ūngĩ.”

²⁶ Mũndũ-wa-nja ūrĩa mwana wake aarĩ muoyo akĩringwo nĩ tha nĩ ūndũ wa mwana wake, akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Ndagũthaita mwathi wakwa, mũnengere mwana ūyũ ūrĩ muoyo, tĩa kũmũũraga!”

No ūcio ūngĩ akiuga atĩrĩ, “Ndegũtuika waku kana wakwa. Nĩatinanio maita meerĩ!”

²⁷ Nake mũthamaki agĩtua ciira atĩrĩ, “Nengerai mũndũ-wa-nja ūyũ wa mbere mwana ūyũ ūrĩ muoyo. Mũtikamũũrage; nĩwe nyina.”

²⁸ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli maiguire ūrĩa mũthamaki aatua ciira ūcio, magĩtigĩra mũthamaki tondũ nĩmoonire aarĩ na ūngĩ mũingĩ kuuma kũrĩ Ngai wa gĩtua ciira na kĩhooto.

4

Anene na Abarũthi a Solomoni

¹ Nĩ ūndũ ūcio Solomoni agĩthamaka Isiraeli guothe. ² Aya nĩo maarĩ anene ake:

Azaria mũrũ wa Zadoku aarĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai;*

³ nao Elihorefu na Ahija, ariũ a Shisha, nĩo maarĩ aandĩki-marũa; na Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu, ūrĩa waandikaga maũndũ ma ihinda rĩu;

⁴ nake Benaia mũrũ wa Jehoiaada nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita;

nao Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩrĩ-Ngai;

⁵ nake Azaria mũrũ wa Nathani nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩrĩ wa anene a ng’ongo;

nake Zabudu mũrũ wa Nathani aarĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai na mũtaari wa mũthamaki;

⁶ nake Ahisharu aarĩ mũrũgamĩrĩrĩ wa nyũmba ya mũthamaki;

nake Adoniramu mũrũ wa Abida aarĩ mũrũgamĩrĩrĩ wa arĩa maarutithagio wĩra na hinya.

⁷ Ningĩ Solomoni aarĩ na abarũthi ikũmi na eerĩ arĩa marũgamĩrĩre ng’ongo ciothe cia Isiraeli, na nĩo maarehaga irio cia kũrĩo nĩ mũthamaki na andũ a nyũmba ya ūthamaki. O ūmwe wao aarehaga irio cia kũigana mweri ūmwe thĩinĩ wa mwaka. ⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma abarũthi acio:

Beni-Huri nĩwe warũgamĩrĩre bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Efiraimu;

⁹ na Beni-Dekeri akarũgamĩrĩra Makazu, na Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-Bethihanani;

¹⁰ nake Beni-Hesedi akarũgamĩrĩra Arubothu (Soko na bũrũri wotho wa Heferi warĩ wake);

¹¹ na Beni-Abinadabu akarũgamĩrĩra Nafathu-Dori (nake nĩwe wahikĩtie Tafathu mwarĩ wa Solomoni);

¹² na Baana mũrũ wa Ahiludu akarũgamĩrĩra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kũrigania na Zarehani mũhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kũng’ethera Jokimeamu;

¹³ Nake Beni-Geberi akarũgamĩrĩra Ramothu-Gileadi (itũũro cia Jairu mũrũ wa Manase kũu Gileadi ciarĩ ciake, o hamwe na ng’ongo cia Arigobu kũu Bashani, o na matũũra manene makuo mĩrongo itandatũ maarĩgĩcĩrio na thingo, na maarĩ na ihingo ciarĩ na mĩgũko ya gĩcango);

¹⁴ o nake Ahinadabu mũrũ wa Ido akarũgamĩrĩra Mahanaimu;

¹⁵ na Alimaazu akarũgamĩrĩra Nafitali (nake aahikĩtie Basemathu mwarĩ wa Solomoni);

¹⁶ na Baana mũrũ wa Hushai akarũgamĩrĩra Asheri na Alothu;

¹⁷ nake Jehoshafatu mũrũ wa Parua akarũgamĩrĩra Isakaru;

¹⁸ nake Shimei mũrũ wa Ela akarũgamĩrĩra Benjamini;

¹⁹ na Geberi mũrũ wa Uri akarũgamĩrĩra Gileadi (bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, na bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani). Nowe wiki warĩ barũthi wa gwatha rũgongo rũu.

Mahũthĩro ma Solomoni ma o Mũthenya

²⁰ Andũ a Juda na a Isiraeli maarĩ aingĩ mũno ta mũthanga wa iria-inĩ. Maarĩaga, na makanyua, na magakena. ²¹ Nake Solomoni nĩathamakiĩre mothamaki mothe kuuma Rũũ rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa Misiri. Mabũrũri macio nĩmamũrehagĩra igooti na magĩtũũra maathagwo nĩ Solomoni matukũ make mothe.

²² Mahũthĩro ma Solomoni ma o mũthenya maarĩ maya: kori mĩrongo itatũ[†] cia mũtu ūrĩa mũhinyu mũno, na kori mĩrongo itandatũ[‡] cia mũtu, ²³ ng’ombe ikũmi cia gũtũirwo, na ng’ombe mĩrongo iĩrĩ cia rũũru, na ng’ondũ na mbũri igana rĩmwe, na thiiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mũciĩ iria irĩagwo. ²⁴ Nĩgũkorwo nĩwe wathamakagĩra mothamaki mothe marĩa maarĩ ithũũro rĩa Rũũ rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nĩ kwarĩ na thayũ miēna yotho. ²⁵ Rĩrĩa rĩothe Solomoni aarĩ muoyo-rĩ, Juda

* 4:2 Azaria nĩwe warĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai mũnene hĩndĩ ya Mũthamaki Solomoni. † 4:22 nĩ ta kilo 6,600 ‡ 4:22 nĩ ta kilo 13,200

na Isiraeli, kuuma Dani nginya Birishiba, maatūuraga na thayū o mündū mūgūnda-ini wake wa mīthabibū na mīkūyū.[§]

²⁶ Solomoni aarī na ciugū cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikūmi na igīrī.

²⁷ Nao anene a ng'ongo, o mündū mweri wake nīarehagīra Mūthamaki Solomoni mahūthīro ma kūmūigana hamwe na ariā othe mookaga metha-ini yake. Ningī magatigīrira atī gūtiri kindū o na kimwe kiagaga. ²⁸ Ningī nīmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kūrīo nī mbarathi cia ita na mbarathi icio ingi handū harīa haagīrīre.

Ūūgī wa Solomoni

²⁹ Ngai nīaheire Solomoni ūūgī na ūmenyi mūingī mūno wa maūndū, na ūtaūku waingīhīte ta mūthanga ūrī hūgūrūrū-ini cia iria. ³⁰ Ūūgī wa Solomoni warī mūnene gūkīra ūūgī wa andū othe a mwena wa irathīro, o na ūgakīra ūūgī wothē wa andū a Misiri. ³¹ Aarī mūūgī gūkīra mündū ūngī o wothē, gwata Ethani ūrīa Mūezara, na aarī mūūgī gūkīra Hemani, na gūkīra Kalikoli, na Darida, ariū a Maholu. Ngumo yake igītaamba kūrī ndūrīrī iria ciothe ciathiūrūrūkīrie kūu. ³² Nīaathugundire thimo ngiri ithatū, na nyīmbo ciake ciarī ngiri imwe na ithano. ³³ Nīataaragīra ūhorō wa mūkūrīre wa mīmēra, kuuma mūtarakwa wa Lebanoni o nginya mūthobi ūrīa ūkūruga thingo-ini. Ningī nīarutanaga ūhorō wa nyamū na nyoni, na nyamū iria itaambaga thī, na thamaki. ³⁴ Andū a ndūrīrī ciothe nīmookaga gūthikirīria ūūgī wa Solomoni matūmitwo nī athamaki othe a thī, ariā maiguīte ūhorō wa ūūgī wake.

5

Kūhaarīria Gwaka Hekarū

¹ Rīrīa Hīramu mūthamaki wa Turo aigūire atī Solomoni nīaitīrīrio maguta agatūika mūthamaki handū ha ithe Daudi-rī, agītūma ndungata ciake kūrī Solomoni, tondū we nīmatūire marī ūrata na Daudi. ² Nake Solomoni agīcookeria Hīramu ndūmīrīri īno:

³ “Wee nīūkūmenya atī tondū wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciūmīte mīena yothē, we ndaahotire gwaka hekarū īitanīto na Rīitwa rīa Jehova Ngai wake, o nginya rīrīa Jehova aigire thū ciake rungu rwa makinya make. ⁴ No rīu Jehova Ngai wakwa nīaheete ūhurūko mīena yothē, na gūtīrī na thū kana ūgwati. ⁵ Nī ūndū ūcio nīndūite atī nīngwaka hekarū īitanīto na Rīitwa rīa Jehova Ngai wakwa, o ta ūrīa Jehova eerire baba Daudi rīrīa oigire atīrī, ‘Mūrīū waku ūrīa ngaikarīria gītī kīa ūnene handū haku-rī, nīwe ūgaaka hekarū īitanīto na Rīitwa riakwa.’

⁶ “Nī ūndū ūcio athana nīguo ndemerwo mītarakwa ya Lebanoni. Andū akwa nīmarīrutithanagia wīra na andū aku, na nīndīrīkūrīhaga mūcaara wa andū aku o ta ūrīa ūngiuga. Wee nīūū atī tūtīrī na andū marī na ūmenyo wa gwatūra mbaū ta andū a Sidoni.”

⁷ Rīrīa Hīramu aigūire ndūmīrīri ya Solomoni, agīkena mūno, akiuga atīrī, “Ūmūthī Jehova arogoocwo, nīgūkorwo nīaheete Daudi mūrīū mūūgī wa gwatha rūrīrī rūrū rūnene.”

⁸ Nī ūndū ūcio Hīramu agītūmana kūrī Solomoni, akīmīwīra atīrī:

“Nīnyiitē ndūmīrīri irīa wandūmīre, na nīngwīka ūrīa wothē ūkwenda harī kūrēhithia mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera. ⁹ Andū akwa nīmēkūmīkūrūkīa kuuma Lebanoni nginya iria-ini, na nīngūmīkūrūkīa na iria yohanīto hamwe o nginya harīa ūkuuga. Nīngamīohoranīria hau, nawe ūmīoe, ūthī nayo. Nawē ūkīhīngīre wendi wakwa na ūndū wa kūhe nyūmba yakwa ya ūthamaki irio.”

¹⁰ Ūguo nīguo Hīramu aathiire na mbere gūtwarīra Solomoni mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera irīa endaga. ¹¹ Nake Solomoni nīaheaga Hīramu ngano ya kūrīo gwake mūcīi ya kori ngiri mīrongo īrī,* hamwe na mbathi ngiri mīrongo īrī† cia maguta ma mītamaiyū mahihe wega. Solomoni agīthī na mbere gwīka Hīramu ūguo mwaka o mwaka. ¹² Jehova nīaheire Solomoni ūūgī, o ta ūrīa aamwīrīre. Na gūkīgīa na thayū gatagatī ka Hīramu na Solomoni, nao eerī magīthondeka kīrīkanīro kīa ūguano.

¹³ Mūthamaki Solomoni akīandīkīthia aruti wīra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. ¹⁴ Aamatūmaga marī ikundi cia andū ngiri ikūmi o mweri, mathīi ituanīra rīa wīra kūu Lebanoni; nī ūndū ūcio magaikaraga mweri ūmwe Lebanoni, na mīeri īrī kwao mūcīi. Adonīramu nīwe warī mūrūgamīrīri wa andū acio marutithagio wīra na hinya. ¹⁵ Solomoni nī aarī na andū 70,000 a gūkūua mīrigo, na aicūhīa a mahiga 80,000 kūu irīma-ini, ¹⁶ o ūndū ūmwe na anyabara 3,300 a kūrūgamīrīra wīra ūcio, na magatongoria aruti acio a wīra. ¹⁷ Mūthamaki agīathana, nao makīenja mahiga manene na mega, na maicūhīto marī ma gwaka mūthīngi wa hekarū. ¹⁸ Mabundī ma Solomoni, na ma Hīramu, na andū a Gebali, nīmarengire na makīhaarīria mbaū o na mahiga nī ūndū wa gwaka hekarū.

6

Solomoni Gwaka Hekarū

§ 4:25 Gūkīra rungu rwa mūthabibū kana mūkīyū kuonanagia atī o nyūmba yarī na thayū, na gūtīarī na ūgwati.

* 5:11 nī ta kilo

† 5:11 nī ta lita 440,000

¹ Mwaka-inĩ wa magana mana na mĩrongo ĩnana, thuutha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, o mwaka-inĩ wa ĩna wa Solomoni gũthamakĩra Isiraeli, mweri-inĩ wa Zivu, naguo nĩguo mweri wa keerĩ-rĩ,* Solomoni akiambĩrĩra gwaka hekarũ ya Jehova.

² Hekarũ ĩrĩa Mũthamaki Solomoni aakĩire Jehova yarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtandatũ,† na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,‡ na ũraihi wa na igũrũ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.§ ³ Gĩthaku kĩa mwena wa mbere wa nyũmba ĩyo nene ya hekarũ nĩkiongereire warĩ wa hekarũ, nakĩo kiarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,* na gĩgacomoka mĩkono ikũmĩ† kuuma na mwena wa mbere wa hekarũ. ⁴ Nake agĩakĩra hekarũ ndirica ngundeuru cia na igũrũ. ⁵ Niaakithirie tũnyũmba twa mĩena-inĩ, tũgĩthiũrũkĩria hekarũ yothē tũnyiitanĩte na thingo cia nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ na cia handũ-harĩa-haamũre ha na thĩĩnĩ. ⁶ Ngoroba ya thĩ mũno yarĩ na warĩ wa mĩkono ĩtano,‡ na ya gatagatĩ yarĩ na warĩ wa mĩkono ĩtandatũ,§ na ya gatatũ yarĩ na warĩ wa mĩkono mũgwanja.* Niathondekire mbako ithiũrũkĩrie mwena wa na nja wa hekarũ, nĩgeetha mbaũ iria ndungu cia mwako ĩtigatoonyio thingo-inĩ cia hekarũ.

⁷ Hekarũ ĩgiakwo-rĩ, mahiga maria maicũhiirio kware no mo maathũthirirwo, na gũtiarĩ nyondo, kana ithanwa, kana kindũ kĩngĩ gĩa kigera kĩaigũirwo hau mwako-inĩ wa hekarũ hĩndĩ ĩrĩa yothē yaakagwo.

⁸ Mũromo wa gũtoonya ngoroba ya thĩ warĩ mwena wa gũthini wa hekarũ; ningĩ nĩ haarĩ na ngathĩ ya kwambata ngoroba ya gatagatĩ na kuuma hau ĩgathĩ ngoroba ya gatatũ. ⁹ Nĩ undũ ũcio agĩaka hekarũ na akimĩrĩkia, akimĩgita na mĩgamba na mbaũ cia mĩtarakwa. ¹⁰ Na nĩakĩrĩre tũnyũmba twa rwere tũthiũrũkĩrie hekarũ, ũraihi wa o kamwe warĩ mĩkono ĩtano† kũraiha na igũrũ, natuo twanyitithanĩtio na hekarũ na mĩgamba ya mĩtarakwa.

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩire Solomoni, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Ha ũhoru wa hekarũ ĩno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ũrũmie mawatho makwa mothe, o na ũmenyerere maathani makwa na ũmathĩkagĩre, nĩngakũhingĩria kũranĩro kĩa ndaahere thoguo Daudi. ¹³ Na nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli, na ndigatiganĩria andũ akwa a Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ undũ ũcio Solomoni agĩaka hekarũ na akimĩrĩkia. ¹⁵ Nake akĩhumbĩra thingo cia thĩĩnĩ na mbaũ cia mĩtarakwa, ciarĩtwo kuuma thĩ ya hekarũ nginya igũrũ, nakuo thĩ ya hekarũ gũkĩarwo mbaũ cia mũthengera. ¹⁶ Mwena wa thuutha wa hekarũ akĩganyia mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ† na mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ, nĩgeetha hekarũ-inĩ hagiē handũ haamũre thĩĩnĩ, hatũike Harĩa-Hatheru-Mũno.

¹⁷ ũraihi wa nyũmba ĩrĩa nene yarĩ mbere ya kanyũmba kau warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩna§ kũraiha.

¹⁸ Hekarũ thĩĩnĩ kwahumbĩritwo na mbaũ cia mĩtarakwa, ciicũhitio magemio mahaana tũbũũthũ na mahũa macanũku. Indo ciothe ciarĩ cia mĩtarakwa; gũtiarĩ ihiga o na rĩmwe rĩonekaga.

¹⁹ Thĩĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre, hekarũ thĩĩnĩ niathondekire handũ ha kũigĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ²⁰ Hau thĩĩnĩ haamũre, ũraihi waho warĩ mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,* na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Nake niagemirie mwena wa thĩĩnĩ na thahabu therie,† na ningĩ akĩgemia kĩgongona kũu na mbaũ cia mĩtarakwa. ²¹ Solomoni aahumbĩrĩre hekarũ thĩĩnĩ na thahabu therie, na agĩkĩrania irengeeri cia thahabu mbere ya itoonyero rĩa hau thĩĩnĩ haamũre harĩa haagemetio na thahabu. ²² Nĩ undũ ũcio akĩgemia thĩĩnĩ guothe na thahabu. Ningĩ niagemirie kĩgongona kĩa kiarĩ thĩĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre na thahabu.

²³ Hau thĩĩnĩ haamũre, agĩthondeka makerubi meerĩ na mbaũ cia mĩtamaiyũ, ikerubi o rĩmwe rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmĩ† kũraiha na igũrũ. ²⁴ Ikerubi rĩa mbere rĩarĩ na ithagu rĩa mĩkono ĩtano§ kũraiha, na rĩu rĩngĩ mĩkono ĩtano; ũguo nĩ kuuga mĩkono ikũmĩ kuuma mũthia wa ithagu rĩmwe nginya mũthia wa ithagu rĩrĩa rĩngĩ. ²⁵ Ikerubi rĩa keerĩ o nario rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmĩ; makerubi macio meerĩ nĩmaiganaine na makahaanana. ²⁶ ũraihi wa o ikerubi rĩmwe warĩ wa mĩkono ikũmĩ. ²⁷ Nĩagire makerubi macio kanyũmba ga thĩĩnĩ mũno ka hekarũ, matambũrũkĩtie mathagu mamo. Ithagu rĩa ikerubi rĩmwe rĩaturumĩte rũthingo rũmwe, nario ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ rĩgaturuma rũthingo rĩu rĩngĩ. Na mathagu mamo magaturumanĩra gatagatĩ ga kanyũmba. ²⁸ Nĩagemirie makerubi macio na thahabu.

²⁹ Thingo-inĩ iria ciathiũrũkĩrie hekarũ, thĩĩnĩ wa tũnyũmba twa thĩĩnĩ na twa na nja, agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende, na ma mahũa macanũku. ³⁰ Ningĩ akĩhumbĩra thĩ ya tũnyũmba twa thĩĩnĩ na twa nja ya hekarũ na thahabu.

³¹ Nario itoonyero rĩa hau thĩĩnĩ haamũre agĩthondeka mĩrango ya mbaũ cia mĩtamaiyũ, nacio buremu ciayo ciarĩ na mĩena ĩtano. ³² Na mĩrango-ini yeerĩ ya mbaũ cia mĩtamaiyũ agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende na ma mahũa macanũku, na akĩgemia makerubi na mĩtĩ ya mĩtende na thahabu hũũre. ³³ O undũ ũmwe niathondekire buremu irĩ na mĩena ĩna cia mĩtamaiyũ cia itoonyero rĩa nyũmba ĩrĩa nene. ³⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩrango ĩĩrĩ ya mbaũ cia mĩthengera, o mĩrango warĩ na icunĩrĩ ĩgĩrĩ ciekũnjaga wahingũrwo. ³⁵ Nĩacũhirie makerubi, na mĩtĩ ya mĩtende, na mahũa macanũku igũrũ rĩa mĩrango ĩyo, na akimĩgemia na thahabu hũũre ĩigananĩrie wega maicũhio-inĩ macio.

* 6:1 Mweri wa Zivu nĩguo mweri wa keerĩ wa Kĩyahudi, na nĩguo mweri wa ĩtano kũringana na mieri ya rĩu. † 6:2 nĩ ta mita 27 ‡ 6:2 nĩ ta mita 9 § 6:2 nĩ ta mita ikũmĩ na ithatũ na nuthu (13:5) * 6:3 nĩ ta mita 9 † 6:3 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 6:6 nĩ ta mita ĩgĩrĩ na robo (2:25) § 6:6 nĩ ta mita ĩgĩrĩ na robo ithatũ (2:75) * 6:6 nĩ ta mita 3 † 6:10 nĩ ta mita ĩgĩrĩ na robo (2:25) ‡ 6:16 nĩ ta mita 9 § 6:17 nĩ ta mita 18 * 6:20 nĩ ta mita 9 † 6:20 Thahabu yarĩgagamĩrĩa riiri wa Ngai. ‡ 6:23 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) § 6:24 nĩ ta mita ĩgĩrĩ na robo (2:25)

³⁶ Na nīakire nja ya thīnī na mīhari itatū ya mahiga maicūhie na mūhari ūngī ūmwe wa mīgamba mīcūhie ya mītarakwa.

³⁷ Mūthingi wa hekarū iyo ya Jehova wakirwo mwaka wa īna wa mweri wa Zivu. ³⁸ Mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe mweri-inī wa Bulu, nīguo mweri wa īnana, * nīguo hekarū yarikire hamwe na maūdū mayo mothe kūringana na ūria yeritwo yakwo. Aikarire ihinda rīa miaka mūgwanja akīmīaka.

7

Solomoni Gwaka Nyūmba Yake ya Ūthamaki

¹ No rīrī, Solomoni aambīrīria gwaka nyūmba yake ya ūthamaki-rī, aaniinire mīaka ikūmi na itatū kūrīkia kūmīaka. ² Nīakire nyūmba īngī ya ūthamaki yetagwo Nyūmba ya Ūthamaki ya Mūtītū wa Lebanoni, * na yarī ya mikono igana[†] kūraiha, na mikono mīrongo itano[‡] kwarama, na mikono mīrongo itatū[§] kūraiha na igūrū. Nīngī yarī na mīhari īna ya itugī cia mītarakwa iria cianyīitīrīre mīgamba ya mītarakwa. ³ Nyūmba iyo yagītīrwo na mbaū cia mītarakwa iria ciarī igūrū wa mīgamba iria yaigīrīrwo igūrū wa itugī, mīgamba yothē yarī mīrongo īna na itano, o mūhari warī na mīgamba ikūmi na itano. ⁴ Ndirica ciayo ciekīrītū igūrū, igagīkīrwo ithatū ithatū, īng'ethanīire. ⁵ Mīrango yothē yarī na buremu cia mīena īna; yekīrītū mwena wa na mbere itatū itatū, īng'ethanīire.

⁶ Nīathondekire gīthaku kīa mūhari wa itugī, kīa ūraihi wa mikono mīrongo itano, * na warīi wa mikono mīrongo itatū.[†] Mbere yakīo haarī na gīthaku kīngī, na mbere ya gīthaku kīu gīa keerī haarī na itugī, na hakagītū igūrū.

⁷ Nīakire nyūmba ya gītī kīa ūnene, na Nyūmba ya Gūciirīra, kūrīa aatuithanagīria ciira. Nake akīmīkīra mbaū cia mītarakwa kuuma thī nginya igūrū. ⁸ Nayo nyūmba yake ya gūikara ya ūthamaki, yaakītū mwena wa na thūutha, na yaakītū o ta iyo īngī. Nīngī Solomoni nīakire nyūmba īngī ta iyo ya ūthamaki, akīmīakīra mwarī wa Firaūni ūria aahikītie.

⁹ Mīako iyo yothē, kuuma mwena wa nja nginya nja irīa nene, na kuuma mūthingi nginya rwembeya-inī, yaakītū na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na makarengererwo na mūthumeno mwena wa na thīnī na wa na nja. ¹⁰ Mīthingi yaakītū na mahiga manene ma mūthemba mwega, mamwe ma mikono ikūmi,[‡] na mamwe ma mikono īnana.[§] ¹¹ Igūrū gwakītū na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na mbaū cia mītarakwa. ¹² Nayo nja irīa nene yathiūrūrūkīrio na rūthingo rwa mīhari itatū ya mahiga maicūhie, na mūhari ūmwe wa mīgamba mīrengerere ya mītarakwa, o ta ūria nja ya hekarū ya Jehova yatarīi, na gīthaku kīayo.

Indo cia Hekarū

¹³ Mūthamaki Solomoni nīatūmanire Turo nīgeetha areherwo Huramu, ¹⁴ ūria nyina aarī mūtumia wa ndigwa wa mūhīrīga wa Nafitali, nake ithe aarī wa Turo, nake aarī mūturi wa icango. Nake Huramu aarī mūūgī mūno, na akamenya maūdū mothe ma ūthondeki wa indo cia gīcango. Nīookire kūrī Mūthamaki Solomoni, na akīruta mawīra mothe marīa aahērwo.

¹⁵ Nīathondekire itugī īgīrī cia gīcango, o kīmwe kīarī na ūraihi wa mikono ikūmi na īnana, * na rūrīgi rūrīa rūngīathiūrūrūkīrie gītugī kīmwe rwarī rwa mikono ikūmi na īrī.[†] ¹⁶ Nīngī nīathondekire ciongo cia gīcango gītwekie cia kūgīrīra igūrū rīa itugī icio, o kīongo kīmwe kīarī na ūraihi wa mikono itano.[‡] ¹⁷ Irengerī igathikanītio ta mīnyororo īgīcuurio nīguo īgemie ciongo cia itugī icio, irengerī mūgwanja īgekīrwo kīongo-inī kīmwe. ¹⁸ Nīathondekire makomamanga mīhari īrī īkīrīgīcīria irengerī icio ciagathikanītio ta mīnyororo cia kūgemia ciongo iria ciarī igūrū rīa itugī. O kīongo agīgīka o ūguo. ¹⁹ Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī cia gīthaku ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka, na ciarī na ūraihi wa mikono īna.[§] ²⁰ Ciongo cia itugī icio ciarī, igūrū rīa harīa hahānaga ta mbakūrī harīa haariganītie na irengerī iria ciagathikanītio ta mīnyororo, haarī na makomamanga magana meerī mekīrītū mīhari mīhari magathiūrūrūkīrio na magemio maahaanane na tūbūūthū, o mūkono ūmwe tūbūūthū ikūmi. Gītugī kīa mwena wa gūthīni agīgīta Jakini, nakio kīa mwena wa gathigathīni agīgīta Boazu. ²² Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī icio ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka. Nī ūndū ūcio wīra wa itugī ūkīrīka.

²³ Nīngī agīaka itangi rīa gīthīūrūrī rīa kīgera gītwekie īnene mūno rīrīa rīetagwo Karia, * rīarī rīa mikono ikūmi[†] kuuma mwena ūmwe wa rūtīrīho nginya ūria ūngī, na mikono itano[‡] kūraiha na igūrū. Itangi rīu rīathimwo na rūrīgi gīthīūrūrī kīarīo kīarī kīa mikono mīrongo itatū.[§] ²⁴ Mūhuro wa rūtīrīho nīrīathiūrūrūkīrio na magemio maahaanane na tūbūūthū, o mūkono ūmwe tūbūūthū ikūmi. Tūbūūthū tūu twagītū mīhari īrī tūgītwekanīrio na Karia kau, tūgītūika kīndū kīmwe nako.

* 6:38 Mweri wa Bulu nīguo mweri wa īnana wa Kīyahudi, na nīguo mweri wa ikūmi kūringana na mīeri ya rīu. * 7:2 Yetagwo Nyūmba ya Ūthamaki ya Mūtītū wa Lebanoni tondū yakītū na itugī ciabangītū ta mītī ya mūtītū. † 7:2 nī ta mīta 46 ‡ 7:2 nī ta mīta 23 § 7:2 nī ta mīta ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) * 7:6 nī ta mīta 23 † 7:6 nī ta mīta ikūmi na ithatū na nuthu (13:5) ‡ 7:10 nī ta mīta inya na nuthu (4:5) § 7:10 nī ta mīta ithatū na nuthu (3:5) * 7:15 nī ta mīta 8 † 7:15 nī ta mīta ithano na nuthu (5:5) ‡ 7:16 nī ta mīta īgīrī na robo (2:25) § 7:19 nī ta mīta īmwe na robo ithatū (1:75) * 7:23 Athīnjīrī-Ngai matambīte gūthīi kūruta iruta rīa njīno maambaga gīwthamba moko kīrāi-inī gīa gīcango (Thaam 30:17-21). † 7:23 nī ta mīta inya na nuthu (4:5) ‡ 7:23 nī ta mīta īgīrī na robo (2:25) § 7:23 nī ta mīta ikūmi na ithatū na nuthu (13:5)

²⁵ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ; ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, na ithatũ ikarora mwena wa irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩnĩ. ²⁶ Ūtungu wa Karia kau waiganaine na wariĩ wa rūhĩ. * Rũtirihio rwako rwatariĩ ta rūtirihio rwa gĩkombe, kana ta gitoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi ngiri igĩrĩ.†

²⁷ Ningĩ agĩaka makaari ikũmi ma gĩcango mangĩaguucirio; o gĩkaari kĩmwe kĩari kĩa ũiraihu wa mĩkono ĩna,‡ na wariĩ wa mĩkono ĩna, na ũiraihu wa na igũrũ wa mĩkono itatũ.§ ²⁸ Makaari macio maakĩtwa ta ũũ: maari na icunji cia mĩena inyiitithanĩtio na buremu. ²⁹ Iacunji iria ciari gatagatĩ ka buremu, o na buremu cio nyene, ciari na mĩhiano ya mĩrũũthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igũrũ na wa mũhuro wa mĩhiano ya mĩrũũthi na ya ndegwa nĩ gwekĩrĩtwa magemio ma mahũa mature. ³⁰ O gĩkaari kĩari na magũrũ mana ma gĩcango, maari na igeri cia gĩcango cia kũgathikania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na o kĩmwe kĩari na kĩari kianyitiĩrĩrwo nĩ itugĩ inya iria ciatwekanĩrio na mahũa mature mwena o mwena. ³¹ Mwena wa thĩnĩ wa gĩkaari kũu kwarĩ na mũromo warĩ na buremu ya gĩthiũrũrĩ ya mũkono ũmwe * kũrika. Mũromo ũcio warĩ wa gĩthiũrũrĩ, na hamwe na njikarĩro yaguo yarĩ ya mũkono ũmwe na nuthu.† Gũthiũrũrũkĩria mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwa magemio. Iacunji cia mĩena ya gĩkaari kũu nĩciaiganaine mĩena yothĩ ĩna, na itiarĩ cia gĩthiũrũrĩ. ³² Magũrũ macio mana meekĩrĩtwa rungu rwa icunji cia mĩena, nacio igeri cia kũgathikania magũrũ cianyitiitithanĩtio na gĩkaari kũu. Naguo wariĩ wa o kũgũrũ warĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.‡ ³³ Magũrũ macio maathondeketwo ta magũrũ ma ngaari ya ita, nacio igeri cia kũgathikania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na mĩbara, na mĩringa ya kũgũrũ, na tũgera twa gĩthiũrũrĩ tũria tũkoragwo gatagatĩ ga kũgũrũ, ciothe ciathondeketwo na kĩgera gĩtwekie.

³⁴ O gĩkaari nĩ kĩari na nyiitĩro inya, o koine-inĩ nyiitĩro ĩmwe, icomokete kuuma gĩkaari-inĩ. nĩgũkorwo ³⁵ Mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu wathiũrũrũkĩrio na mũcibi wa wariĩ wa nuthu ya mũkono§ kũrika. Itugĩ na icunji cia mĩena nĩcianyitiitithanĩtio na mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu. ³⁶ Nake Huramu agĩkurura mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩti ya mĩkindũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunji-inĩ cia mĩena harĩa hothĩ hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩrio na mahũa mĩena yothĩ. ³⁷ Ūguo nĩguo aathondekire makaari macio ikũmi. Mothe maatwekeirio handũ hamwe, na makahaanana biũ na makaiganana.

³⁸ Ningĩ nĩathondekire irai ikũmi cia gĩcango, o kĩmwe kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ĩna, * na kĩari kĩa mĩkono ĩna† kwarama, o kĩari kĩmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-inĩ kĩmwe gĩa icio ikũmi. ³⁹ Nĩagĩre ikaari ithano ciacio mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikaari ithano mwena wa gathigathini. Nĩagĩrĩre Karia mwena wa gũthini, agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa hekarũ. ⁴⁰ Ningĩ Huramu nĩathondekire irai, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothĩ ũria aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova:

⁴¹ itugĩ icio igĩrĩ;

na ciongo icio igĩrĩ ciahanaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;

na irengeeri iria igĩrĩ ciagathikanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciari igũrũ wa itugĩ;

⁴² na makomamanga 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathikanĩtio ta mĩnyororo (mĩhari ĩrĩ ya makoma-manga o hari kirengeeri kĩmwe ikagemia ciongo icio ciahanaanaga ta mbakũri iria ciari igũrũ wa itugĩ);

⁴³ na makaari ikũmi na irai ciamo ikũmi;

⁴⁴ na Karia na mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

⁴⁵ o na nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciari cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. ⁴⁶ Mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũria gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. ⁴⁷ Solomoni ndaathimire indo icio tondũ ciari nyingĩ mũno; ũritũ wa gĩcango ndwamenyekanire ũria waiganaga.

⁴⁸ Ningĩ Solomoni niathondekithirie indo ciothe iria ciari thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova:

Aathondekire kigongona gĩa thahabu;

na metha ya thahabu ya kũigĩrĩra mĩgate ĩria yaigagwo mbere ya Jehova;

⁴⁹ na mĩti ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu therie (ĩtano ikaigwo mwena wa ũrĩo, na ĩtano ikaigwo mwena wa ũmotho, mwena wa mbere wa nyũmba ya na thĩnĩ);‡

na wĩra wa magemio ma mahũa ma thahabu, na matawa, na mĩhato;

⁵⁰ na irai cia thahabu therie, na magathi ma kũrenga ndaambi, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na thaani, na ngĩo cia mwaki;

* 7:26 nĩ ta centimita 8 † 7:26 nĩ ta lita 40,000 ‡ 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75) § 7:27 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25) * 7:31 nĩ ta nuthu mita (0.5) † 7:31 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ 7:32 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § 7:35 nĩ ta mita robo ĩmwe (0.25) * 7:38 nĩ ta lita 880 † 7:38 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75) ‡ 7:49 Thĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo gwakoragwo na mĩti o ro ũmwe wa honge mĩgwanja wa kũigĩrĩrwo matawa (Thaam 25:31-40; 26:35). Mũthamaki Solomoni nĩwe waigire mĩti ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa thĩnĩ wa hekarũ.

na icūhī cia thahabu cia mīrango ya kanyūmba karīa kaarī thīinī mūno, Handū-harīa-Hatheru-Mūno, o na icūhī cia thahabu cia mīrango ya nyūmba irīa nene ya hekarū.

⁵¹ Rīrīa wīra wothē ūrīa Mūthamaki Solomoni aarutaga ya gwaka hekarū ya Jehova wathirire-rī, akīrehithia indo irīa ithe Daudi aamūrīte, nīcio betha, na thahabu, na indo cia nyūmba, agīciiga harīa haigagwo igīina cia hekarū ya Jehova.

8

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro Kūrehwo Hekarū Thīinī

¹ Ningī Mūthamaki Solomoni agīita athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mīhīrīga, na anene a nyūmba cia andū a Isiraeli moke kūrī we Jerusalemu, nīguo maambatie ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova kuuma Zayuni, Itūūra rīrīa inene rīa Daudi. ² Nao andū othe a Isiraeli magīūka hamwe kūrī Mūthamaki Solomoni hīndī ya gīathī kīa mweri wa Ethanimu, nīguo mweri wa mūgwanja.

³ Rīrīa athuuri othe a Isiraeli maakinyire-rī, athīnjīri-Ngai makīoya ithandūkū rīu, ⁴ nao makīambatia ithandūkū rīa Jehova hamwe na Hema-ya-Gūtūnganwo, na indo ciothe irīa nyamūre ciarī thīinī wayo. Nao athīnjīri-Ngai na Alawī magīcīambatia, ⁵ nake Mūthamaki Solomoni na kīūngano gīothe gīa Isiraeli kīrīa gīacemanītie harī we kīrī mbere ya ithandūkū rīu, gīkīruta igongona rīa ng'ondū nyingī na ng'ombe nyingī mūno, ūū atī itingāndīkīrwo mūigana wacio kana itarīke.

⁶ Nao athīnjīri-Ngai magīcooka makīrehe ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova handū harīo thīinī wa hekarū, Handū-harīa-Hatheru-Mūno, makīrīga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁷ Makerubi macio maatambūrūkītie mathagu mamō igūrū rīa harīa haigītwo ithandūkū rīu, na makahumbīra ithandūkū, o na mītī yario ya kūrīkuu. ⁸ Mītī iyo yarī miraihu mūno, ūndū mīthia yayo yoonagwo nī mūndū arī mbere ya Handū-harīa-Hatheru, no ndīonekaga nī mūndū arī nja ya Handū-harīa-Hatheru; na irī o ho ngīnya ūmūthī. ⁹ Thīinī wa ithandūkū rīu gūtīari na kīndū kīngī tīga o ihengere irīa igīrī cia mahiga irīa Musa aigīte ho rīrīa aarī Horebu, kūrīa Jehova aarīkanīire kīrīkanīro na andū a Isiraeli maarīkia kuuma būrūrī wa Misiri.

¹⁰ Rīrīa athīnjīri-Ngai meetherire makīuma Handū-harīa-Hatheru, itu rīkīyūrā hekarū ya Jehova. ¹¹ Nao athīnjīri-Ngai matīngīahotire kūruta wīra wao nī ūndū wa itu rīu, nīgūkorwo riiri wa Jehova nīwaiyūrīte hekarū yake.

¹² Ningī Solomoni akiuga atīrī, “Jehova oigīte atī nīarīkaraga thīinī wa itu rīrīa itumanu; ¹³ no rīrī, tītherū nīngwakīire hekarū kīrorerwa, handū haku ha gūtūūra ngīnya tene.”

¹⁴ O hīndī iyo kīūngano gīothe gīa Isiraeli kīrīgāmīte o hau, mūthamaki agīkīhūgūkīra, agīkīrathīma.

¹⁵ Ningī akiuga atīrī:

“Jehova arogocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ūrīa ūhīngītīe na guoko gwake mwene ūrīa eerīire baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nīgūkorwo oigīre atīrī, ¹⁶ ‘Kuuma mūthenya ūrīa ndaarutire andū akwa a Isiraeli kuuma Misiri, ndīrī ndathuura itūūra inene thīinī wa mūhīrīga o na ūmwe wa Isiraeli, atī nīguo njakīrwo hekarū īitanītīo na Rīitwa rīakwa kuo, no nīndathuurire Daudi athamakīre andū akwa Isiraeli.’

¹⁷ “Baba Daudi nīatūtīe na ngoro yake gwaka hekarū īitanītīo na Rīitwa rīa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli.

¹⁸ No Jehova eerīre baba, Daudi, atīrī, “Tondū nīwatuītīe na ngoro yaku kūnjakīra hekarū īitanītīo na Rīitwa rīakwa-rī, nī wekire wega nī gwīciirīa ūguo ngoro-inī yaku. ¹⁹ No rīrī, wee tīwe ūgwaka hekarū iyo, no nī mūrūguo, ūrīa uumīte mūthīimo-inī waku na thakame-inī yaku, ūcio nīwe ūgaaka hekarū īitanītīo na Rīitwa rīakwa.’

²⁰ “Jehova nīatūtīrītīe kīrīkanīro kīu, na rīu nīnjookete ithenya rīa baba Daudi, na ngaikarīra gītī kīa ūnene gīa Isiraeli, o ta ūrīa Jehova eeranīire, na nīnjakīte hekarū irīa itanītīo na Rīitwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli. ²¹ Hau nīho thondekete handū ha kūiga ithandūkū rīrīa rī na kīrīkanīro kīrīa Jehova aarīkanīire na maithe maitū, rīrīa aamarutire būrūrī wa Misiri.”

Ihooya rīa Solomoni rīa Kīamūro

²² Hīndī iyo Solomoni akīrīgama mbere ya kīgongona kīa Jehova, o hau mbere ya kīūngano gīothe kīa Isiraeli, agītambūrūkīa moko make na igūrū, ²³ akiuga atīrī:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gūtīrī Ngai ūngī ūhaana tawe kūu igūrū kana gūkū thī, o wee ūhīngagīa kīrīkanīro kīa wendo harī ndungata ciaku irīa irūmagīrīra njīra yaku na ngoro ciacio ciothe. ²⁴ Wee nīūhīngīrie baba, Daudi ndungata yaku kīrīkanīro gīaku; ūndū ūrīa weranīire na kanua gaku nīūhīngītīe na guoko gwaku, o ta ūrīa kūhaana ūmūthī.

²⁵ “Na rīrī, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hīngīrīa baba, Daudi ndungata yaku ciīranīro irīa wamwīrīre rīrīa woigīre atīrī, ‘Ndūkaaga mūndū wa gūkarīra gītī kīa ūnene kīa Isiraeli arī mbere yakwa, angīkorwo arīu aku nīmarīthīiiga na mīthīire yağīrīre mbere yakwa, o ta ūrīa wee ūtūire ūthīiiga mbere yakwa.’ ²⁶ Na rīrī, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gīaku kīrīa werīire baba, Daudi ndungata yaku, kīhīnge.

²⁷ “No kūhoteke Ngai atūūre gūkū thī? Igūrū, o na kūrīa igūrū mūno-rī, wee ndūngīganīra kuo. Hekarū īno njakīte-rī, gītīhī ndīkīrī nīni makīrīal ²⁸ No o na kūrī ūguo-rī, thīkīrīrīa ihooya rīa ndungata yaku, īgītīaithana īguīrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gūkaya na ihooya rīrīa ndungata yaku irakūhooya irī mbere yaku ūmūthī. ²⁹ Maitho maku maroikara marorete hekarū īno ūtūkū na mūthenya, o handū haha wee woigīre atīrī, ‘Rīitwa rīakwa rīrīkoragwo ho,’ nīgeetha ūiguage ihooya rīrīa ndungata

yaku irihooyaga iforete handu haha. ³⁰ Igua guthaithana kwa ndungata yaku na kwa andu aku a Israeli riria mekuhooya marorete handu haha. Uigwe uri kuu iguru, o kuu giikaro giaku, na watuigua ugatureka.

³¹ "Riria mundu angihitiria mundu wa itura riake na gutuike no nginya ehite, nake oke ehitiye hau mbere ya kigongona giaku hekaru-ini ino-ri, ³² hndi iyo ni ukaigua uri kuu iguru na utue itua. Utuithanie ndungata ciaku ciira, uria muthia atuirwo ciira na acokererwo ni mahitia make maria ekite. Nake uria utehitie umute ndehitie, na ni undu ucio wonanie ati ti mwihia.

³³ "Riria andu aku a Israeli mahootwo ni thu ni undu nimakuhitirie, nao magucokerere na moimbure riitwa riaku, na mahooe magithaithaga mari hekaru-ini ino-ri, ³⁴ hndi iyo ni ukamaigua uri kuu iguru, na urekere andu aku a Israeli mehia mao na umacookie bururi uria waheire maithe maitu.

³⁵ "Riria iguru rikaahingwo na mbura yage kuura tondū wa uria andu aku makuhitirie-ri, mangikaa-hooya marorete handu haha na moimbure riitwa riaku, na magariuke matigane na mehia mao, tondū ni manyamaritie-ri, ³⁶ hndi iyo ukamaigua uri o kuu iguru, na urekere ndungata ciaku, andu aku a Israeli, mehia mao. Marute mutuirire uria mwagiriru, na umoirire mbura bururi-ini ucio waheire andu aku utuike igai riao.

³⁷ "Kungikaagia ng'aragu kana muthiro bururi-ini, kana migunda ihie ni mbaa kana mbuu, kana guuke ngigi kana ngunga, kana thu imarigiicirie itura-ini rimwe riao, na mwanangiko o na uriku kana murimu ungooka-ri, ³⁸ na riria mundu o na uriku wa andu aku a Israeli angikaahooya kana athaithane, o mundu aamenya mnyamaro uria ari nayo ngoro-ini yake, na atamburukie moko make amerekeirie hekaru-ini ino-ri, ³⁹ hndi iyo ukaigua uri kuu iguru giikaro-ini giaku, umarekere, na utuire o mundu itua kuringana na uria wothekite, tondū we niui ngoro yake, (nigukorwo nowe wiki uiui ngoro cia andu othe), ⁴⁰ nigeetha matuure magwitigirite matuku mothe maria megutitura bururi uria waheire maithe maitu.

⁴¹ "Ha uhoro wa mundu wa kungi uria utari wa andu aku a Israeli, no nioimite bururi wa kuraya ni undu wa Riitwa riaku, ⁴² tondū andu nimakaigua ngumo ya Riitwa riaku inene, na uhoro wa ciiko cia guoko gwaku kuri hinya gutamburukio, riria agooka ahooe erekeire hekaru ino, ⁴³ hndi iyo ni ukamaigua uri o kuu iguru, giikaro-ini giaku, na mundu ucio wa kungi ukamuhingiria uria wothekite agakuhooya, nigeetha andu othe a thi mamenye riitwa riaku na magwitigire o ta uria andu aku a Israeli magwitigirite, na mamenye ati nyumba ino njakite itanitio na Riitwa riaku.

⁴⁴ "Riria andu aku maathi mbaara-ini kurua na thu ciao, o kuria ungimatuma, nao mahooe Jehova merekeire itura riiri inene utuurite na hekaru ino njakite itanitio na Riitwa riaku, ⁴⁵ hndi iyo ukaigua mahooya na guthaithana kwao uri kuu iguru na umatirire uhoro-ini ucio wao.

⁴⁶ "Riria makwihiria, nigukorwo gutiri mundu utehagia, nawe umarakarire umaneane kuri thu, nacio imatahe imataware bururi wacio, uri kuraya kana uri gukuhi; ⁴⁷ nao mangucokerera ngoro-ini ciao mari o kuu bururi uria maatahirwo, na merie, na maguthaithe mari o kuu bururi wa acio mamatooretie, na moige atiri, 'Nitwihitie, na nitwikite mahitia, na tugeka maundu ma waganu'; ⁴⁸ na mangigagucokerera na ngoro ciao ciothe, na mioyo yao, mari bururi wa thu ciao iria ciamatahire, nao mahooe merekeire bururi uria waheire maithe mao, na merekeire itura riria inene riria utuurite na hekaru ino njakite itanitio na Riitwa riaku-ri; ⁴⁹ hndi iyo uri o kuu iguru, giikaro-ini giaku, ukaigua ihooya riao na mathaithana mao, na umatirire uhoro-ini ucio wao. ⁵⁰ Na ukarekere andu aku, o acio makwihitie; umarekere mahitia maria mothe magwikite, na utume acio mamatooretie mamaiguire tha; ⁵¹ tondū ni andu aku na igai riaku, o andu aria warutire bururi wa Misiri, ukimaruta kuuma mwaki-ini ucio muhiu wa gutwekia kigera.

⁵² "Urohingura maitho maku na uigwe mathaithana ma ndungata yaku na ma andu aku a Israeli, ningi witikire kumathikagiri riria riote maagukaira. ⁵³ Nigukorwo niwe wamathuurire kuuma thiini wa nduriri ciothe cia thi matuike igai riaku kiumbe, o ta uria woimbure na kanua ka ndungata yaku Musa, hndi uria wee, Mwatani Jehova, warutire maithe maitu kuuma bururi wa Misiri."

⁵⁴ Riria Solomoni aarikirie mahooya macio mothe na guthaitha Jehova-ri, agukira, akiehera mbere ya kigongona kia Jehova, hria aaturitie ndu aambaritie moko make na iguru. ⁵⁵ Akirugama na akirathima kiungano giothe gia Israeli na mugambo munene, akiuga atiri:

⁵⁶ "Jehova arogocwo, uria uheete andu ake a Israeli uhuruko o ta uria eraniire. Gutiri kiugo o na kimwe gia ciiraniro ciothe iria njega iria eeraniire na kanua ka ndungata yake Musa gitahingite. ⁵⁷ Jehova Ngai witu aroikara hamwe na ithu o ta uria aari hamwe na maithe maitu; aroaga gututiganiria o na kana gututirika. ⁵⁸ Arotuma ngoro ciitu imucokerere, tuthiiae na njira ciake ciothe, na tumenyagiri maathani make, na kirira kia watho wa kurumirirwo, na mawatho make maria aaheire maithe maitu. ⁵⁹ Na riri, kiugo ici ciakwa, iria hooete ndi mbere ya Jehova, irokihiriia Jehova Ngai witu muthenya na utuku, niguo atiragiriye maundu ma ndungata yake na andu ake a Israeli, kuringana na mabataro ma o muthenya, ⁶⁰ nigeetha andu othe a thi mamenye ati Jehova niwe Ngai, na gutiri ung' take. ⁶¹ No ngoro cianyu no nginya ciheane biu kuri Jehova Ngai witu, mutuirage kuringana na kirira kia watho wake wa kurumirirwo, na gwathikira maathani make, ta uria kuri riu."

Kwamurwo kwa Hekaru

⁶² Hndi iyo muthamaki na andu othe a Israeli makiruta magongona hau mbere ya Jehova. ⁶³ Solomoni narutire Jehova igongona ria uguano ta uu: ng'ombe ngiri mirongo iri na igiri, na ng'andu na mburi ngiri igana ria mirongo iri. Ni undu ucio muthamaki na andu a Israeli othe makimura hekaru ya Jehova.

⁶⁴ Mūthenya o ro ūcio mūthamaki nīamūrire gīcigo gīa gatagatī kīa nja īrīa īrī mbere ya hekarū ya Jehova, na akirufira igongona rīa njino ho, na rīa mūtu na rīa maguta ma igongona rīa ūiguano, tondū kīgongona gīa gīcango kīrīa kīarī mbere ya Jehova gītingīgaianiire magongona ma njino, na magongona ma mūtu na maguta ma magongona ma ūiguano.

⁶⁵ Nī ūndū ūcio Solomoni agikorwo na gīathi hīndī iyo arī hamwe na andū a Isiraeli, maarī kīūngano kinene, andū kuuma Lebo-Hamathu nginya Karūūī ka Misiri. Magikūngūra gīathi kīu mbere ya Jehova Ngai witū mīthenya mūgwanja, na mīthenya īngī mūgwanja, yothe yarī mīthenya ikūmi na īna. ⁶⁶ Mūthenya ūrīa warūmīrīre akīra andū acio mainūke. Makīrathima mūthamaki magīcooka makīnūka makenete na maiguīte wega ngoro, nī ūndū wa maūndū mothe mega marīa Jehova ekīte nī ūndū wa ndungata yake Daudi na nī ūndū wa andū ake a Isiraeli.

9

Jehova Kuumīrira Solomoni

¹ Rīrīa Solomoni aarikirie gwaka hekarū ya Jehova o na nyūmba ya ūthamaki, na akīhingia maūndū marīa mothe erirīrie gwīka-rī, ² Jehova akīmūmīrira hīndī ya keerī, o ta ūrīa aamūmīrīre arī Gibeoni. ³ Jehova akīmīrīra atīrī:

“Nīngiūte kūhooya na gūthaitana kūrīa ūhoote ūrī mbere yakwa; nīnyamūrīte hekarū īno, īrīa wee wakīte, nīgeetha ndūme Rīitwa rīakwa rītūire kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa nīrīkoragwo kuo hīndī ciothe.

⁴ “No wee mwene-rī, ūngīthiiga mbere yakwa na wīhokeku wa ngoro na ūrūngīrīru ta ūrīa thoguo Daudi ekaga, na wīkage ūrīa ngwathīte, na ūmenyagīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo na mawatho makwa-rī, ⁵ Nīngahaanda gītī gīaku kīa ūnene thīnī wa Isiraeli nginya tene, o ta ūrīa nderīre thoguo Daudi rīrīa ndoigire atīrī, ‘Ndūkaaga mūndū wa gūkarīra gītī kīa ūnene kīa Isiraeli o naarī.’

⁶ “No wee kana arīu aku mūngīkagarūrūka mūtiganē na nīi, na mwage kūmenyerera maathani na kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo kīrīa nīi ndīmūheete na mūthīi mūgatungatīre ngai īngī na mūchīhoore-rī, ⁷ hīndī iyo nīngeheria andū a Isiraeli būrūi ūyū ndīmaheete na ndīganīrie hekarū īno nyamūrīte īitanio na Rīitwa rīakwa. Būrūi wa Isiraeli ūgaatuika wa kuunagwo thimo, na kīndū gīa gūthekekererwo nī andū othe. ⁸ Na o na gūtuika hekarū īno nī ya kūgegania-rī, arīa othe makaahītūkagīra ho nīmakamakaga na manyūrīrie moige atīrī, ‘Nī kīi gītūmīte Jehova eke būrūi ūyū na hekarū īno ūndū ta ūyū?’ ⁹ Andū nīmagacookia moige atīrī, ‘Nī tondū nīmātiganīrie Jehova Ngai wao, ūrīa warutire maitho mao būrūi wa Misiri, makahīmbīria ngai īngī, na magacihooya na magacitungatīra; nīkīo Jehova amareehithīrie mwanangīko ūyū wothe.’”

Maūndū Mangī ma Solomoni

¹⁰ Thuutha wa mīaka mīrongo īrī, o ihinda rīrīa Solomoni aakire nyūmba icio cieri; na nīcio hekarū ya Jehova na nyūmba ya ūthamaki, ¹¹ Mūthamaki Solomoni nīaheire Hīramu mūthamaki wa Turo matūūra mīrongo īrī kīu Galīlī, tondū Hīramu nīamūreheire mītarakwa yothe, na mīthengera, na thahabu irīa aabatairio nīcio. ¹² No hīndī īrīa Hīramu oimire Turo nīguo akoone matūūra marīa aaheetwo nī Solomoni, ndaakenirio nīmo. ¹³ Nake akīūria Solomoni atīrī, “Mūrū wa baba, nī matūūra matarīi atīa maya ūūheete?” Akīmatua Būrūi wa Kabulī, na noguo metagwo o na ūmūthī. ¹⁴ Na rīrī, Hīramu nīarīkītie gūtūmīra Mūthamaki Solomoni taranda igana rīa mīrongo īrī* cia thahabu.

¹⁵ Ūyū nīguo ūhoru wa ūrīa Mūthamaki Solomoni aarutithirie andū wīra na hinya matekwīyendera wa gwaka hekarū ya Jehova na nyūmba ya ūthamaki, na mbenji, na rūthingo rwa Jerusalemu, na Hazoru, na Megido, na Gezeru. ¹⁶ Fīraūni mūthamaki wa Misiri nīatharīkīrie na akīnyīita Gezeru. Agīgūcina na mwaki, na akīūruga andū a Kaanani arīa maatūūruga kuo, na agīcooka agīkūhe mwarī, mūtumia wa Solomoni, arī kīheo kīa ūhīki. ¹⁷ Nake Solomoni agīaka Gezeru rīngī. Nīaakire Bethī-Horoni ya mūhuro, na ¹⁸ Baalathu, na Tadimori rīa werū-inī, thīnī wa būrūi wake, ¹⁹ o na nīngī nīaakire matūūra manene ma kūga indo ciake na matūūra ma ngaari ciake cia ita na ma mbarathi ciake, na kīrīa gīothe eerirīrie gwaka Jerusalemu, na Lebanoni, na būrūi wothe ūrīa aathanaga.

²⁰ Andū othe arīa maatigaire kuuma kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andū acio matiarī andū a Isiraeli), ²¹ ūguo nī kuuga njīaro ciao irīa ciatigarīte būrūi-inī, irīa andū a Isiraeli mataaniinīte, acio nīo maandīkithirio nī Solomoni matuīke ngombo ciake cia kūrutithio wīra na hinya, na noguo gūtūire nginya ūmūthī. ²² No Solomoni ndaatuire mūndū o na ūmwe wa Isiraeli ngombo; nīo maarī andū ake a kūrūa mbaara, na atongoria a thīrikarī yake, na anene ake, na atongoria a thīgari, na aathi a ngaari cia ita, na atwari a cio. ²³ Nīngī nī kwārī atongoria a anene 550 arīa maarutithagia mawīra mothe ma Solomoni na makarūgamīrīra aruti wīra.

²⁴ Rīrīa mwarī wa Fīraūni aambatire kuuma itūūra inene rīa Daudi agīthīi gūkara nyūmba ya ūthamaki irīa Solomoni aamwakīre, hīndī iyo nīguo Solomoni aathondekire mbenji cia kūmīnyīitīrīra.

²⁵ Solomoni aarutaga magongona ma njino na ma ūiguano kīgongona-inī kīrīa aakīre Jehova maita matatū o mwaka, agacinaga ūbumba mbere ya Jehova hamwe namo, na nī ūndū ūcio akahingia watho wa hekarū.

* 9:14 nī ta tani inya na nuthu (4.5)

²⁶ Ningi Mūthamaki Solomoni agiaka marikabu nyingi kuu Ezioni-Geberi, gūkuhi na Elothu kuu Edomu, hūgūrū-ini cia Iria Itune. ²⁷ Nake Hiram agitūma andū ake, atwarithia a marikabu aria maamenyete ūhoro wa iria, nigu matungatage marikabu-ini marī na andū a Solomoni. ²⁸ Magithi nginya Ofiri, na makirehe taranda magana mana ma mirono iiri[†] cia thahabu, iria maatwarire Mūthamaki Solomoni.

10

Mūthamaki Mündū-wa-Nja wa Sheba Gūceerera Solomoni

¹ Riria Mūthamaki mündū-wa-nja wa Sheba aigire ngumo ya Solomoni na ūhoro wa ngwataniro yake na riitwa ria Jehova-ri, agitūka kūmūgeria na undū wa kūmūria ciūria nditū. ² Agikinya Jerusalemu arūmīriirowa nī andū aingi mūno, na ngamīria ikuuīte mahuti maria manungi wega, na thahabu nyingi mūno, na tūhiga twa goro, agithi harī Solomoni, akiaria nake maundū mothe maria maarī meciiria-ini make. ³ Nake Solomoni agicookia ciūria ciake ciothe; gūtiri undū o na ūmwe mūthamaki aaremirwo nīkūmūtaariria. ⁴ Riria mūthamaki-mündū-wa-nja ūcio wa Sheba onire ūgi wothe wa Solomoni o na nyūmba ya ūthamaki iria aakite, ⁵ na irio iria ciarī metha-ini yake, na ūria anene ake maikaraga metha-ini, na ūria ndungata iria ciatungataga ciehubite, na aria maamūheaga gīa kūnyua, o na magongona ma njino maria aarutagira hekarū-ini ya Jehova, agikigega mūno.

⁶ Akīra Mūthamaki Solomoni atiri, “Ūhoro ūria ndaigire ndi būruri wakwa ūkonii maundū maria wīkīte, o na ūgi waku, nī ūhoro wa ma kūna. ⁷ No ndietikirie maundū macio nginya riria ndiokire gūku, na ndireyonera na maitho makwa nī mwene. Ti-itherū, o na ndieritwo nuthu ya maundū macio. Ūhoro wa ūgi waku o na ūtonga waku, nīkiriite mūno makiria ūria wothe ndaiguite. ⁸ Kai gūkena nī andū aku-ī! Ningi gūkena nī anene aku aria marigamaga mbere yaku hīndi ciothe makaiguaga ūgi waku! ⁹ Jehova Ngai waku arogocwo, ūria ūkenetio nīwe, agagūkariria giti kīa ūnene gīa Israeli. Tondū wa wendo wa Jehova wa tene na tene kūrī Israeli, niagūtiite mūthamaki, nigeetha ūtūrie kīhoote na ūthingu.”

¹⁰ Agikīhe mūthamaki taranda igana ria mirono iiri,^{*} cia thahabu, na mahuti maria manungi wega maingi mūno, na tūhiga twa goro. Gūtiri hīndi ingi kūrī kwarehwo mahuti manungi wega ta maria Mūthamaki mündū-wa-nja ūcio wa Sheba aaheire Mūthamaki Solomoni.

¹¹ (Marikabu cia Hiram nī ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikirehe mīrigo mīnene ya mīthandari na tūhiga twa goro kuuma kuo. ¹² Mūthamaki aahūthirire mīthandari iyo gwaka itugi cia gūtiiririra hekarū ya Jehova na cia nyūmba ya ūthamaki, na gūthondekera aini inanda cia mūgeeto o na cia kinūbi. Kuuma mūthenya ūcio gūtiri kwarehwo kuuma na nja kana gūkooneka mīthandari mīngi ūguo.)

¹³ Mūthamaki Solomoni nīaheire mūthamaki ūcio mündū-wa-nja wa Sheba indo nyingi cia ūtaana wake na kiria kingi gīothe eeririire na aahoorire. Thuutha ūcio Mūthamaki mündū-wa-nja ūcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agicooka būruri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹⁴ Ūritū wa thahabu iria Solomoni aamūkagira o mwaka warī wa taranda magana matandatū ma mirono itandatū,[†] ¹⁵ itataraniirio na igooti ria athūguri na onjorithia na ya kuuma kūrī athamaki a Arabia, othe, na abarūthi a būruri.

¹⁶ Mūthamaki Solomoni agithondeka ngo nene magana meerī cia thahabu hūire; o imwe yathondeketwo na ūritū wa beka magana matandatū[‡] cia thahabu. ¹⁷ Ningi agithondeka ngo nini magana matatū cia thahabu hūire; o imwe yathondeketwo na ūritū wa mina ithatū[§] cia thahabu. Mūthamaki agiciiga Nyūmba ya ūthamaki iria yetagwo Mūtiti wa Lebanoni.

¹⁸ Ningi mūthamaki agithondeka giti gīa ūthamaki kinene mūno, kigemetio mwena wa na thīini na mīguongo na mwena wa na nja gikagemio na thahabu therie. ¹⁹ Giti kiu kīa ūnene kiarī na ngathī ya makinya matandatū, na thuutha wakio igūrū kiarī gīa githiūrūri. Mīena-ini yeerī ya giti kiu kiarī na handū ha kūgiriira moko, na nī haari na mīhiano ya mīrūthi irūgamite mīena-ini yeerī ya moko macio. ²⁰ Mīhiano ingi ikūmi na iiri ya mīrūthi yarūgamitio ngathī-ini iyo ya makinya matandatū. O ikinya ria ngathī riari na mīhiano wa mīrūthi o mwena. Gūtiri giti kingi ta kiu giathondeketwo mbere iyo gīa ūthamaki ūngi o na ūrikū. ²¹ Indo ciothe iria Mūthamaki Solomoni aanyuagira ciarī cia thahabu, na indo ciothe cia nyūmba iria ciarī Nyūmba ya ūthamaki iria yetagwo Mūtiti wa Lebanoni ciarī cia thahabu therie. Gūtiari kindū giathondeketwo na betha, nīgukorwo betha yatuagwo kindū gitari bata mūno matukū-ini macio ma Solomoni. ²² Mūthamaki aari na marikabu nyingi cia wonjoria iria-ini, hamwe na marikabu cia Hiram. O riita rīmwe thīini wa mīaka itatū, nīciacookaga ikuuīte thahabu, na betha, na mīguongo, na ngīma, na nūgū.

²³ Mūthamaki Solomoni aari na ūtonga na ūgi mūngi gūkīra athamaki aria angī othe a thī. ²⁴ Andū a thī yothe nīmacaragia ūria mangiona Solomoni nīgu maigū ūgi ūria Ngai eekirite ngoro-ini yake. ²⁵ Andū aria mookaga kūmuona mwaka o mwaka nīmamūrehagira iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyūmbū.

²⁶ Solomoni nīacookaniriire ngaari cia ita na mbarathi; aari na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 iria agite matūūra-ini manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingi hakuhi nake kuu Jerusalemu. ²⁷ Mūthamaki nīatūmire betha cinghe Jerusalemu o ta mahiga, mītarakwa nayo yarī mīngi o ta mīti ya mīkūyū iria iiri magūrū-ini ma irīma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni cioimaga būruri wa Misiri na Kilikia.

[†] 9:28 nī ta tani 16

^{*} 10:10 nī ta tani inya na nuthu (4:5)

[†] 10:14 nī ta tani 25

[‡] 10:16 nī ta kilo ithatū na nuthu (3:5)

[§] 10:17

nī ta kilo imwe na robo ithatū (1:75)

Onjorithia a mūthamaki macigūruga kuuma Kilikia. ²⁹ Ngaari imwe ya ita maamigūruga kuuma Misiri, ikoima ceki magana matandatū* cia betha, nayo mbarathi imwe ikoima ceki igana rīa mīrongo itano.† Nao nimaciendagīria athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

11

Atumia a Solomoni

¹ Mūthamaki Solomoni nīendire andū-a-nja aingī a kūdū kūngī o hamwe na mwarī wa Firaūni, nīahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahiti. ² Moimīte ndūrīrī-inī iria Jehova eerite Isiraeli atīrī, “Mūtikanahikanie nao, tondū ti-itherū nīmakagarūra ngoro cianyu irūmīrīre ngai ciao.” No rīrī, Solomoni agīkīrīrīria kūmeenda. ³ Aarī na atumia magana mūgwanja kuuma nyūmba cia ūthamaki, na thuriya magana matatū, nao atumia acio ake makīmūhītithia. ⁴ O ūrīa Solomoni aathiire agikūruga, noguo atumia ake maaguucagīrīria ngoro yake kūrūmīrīra ngai ingī, nake akīaga kūheana ngoro yake kūna kūrī Jehova Ngai wake, ta ūrīa ngoro ya ithe Daudi yatarī. ⁵ Akīrūmīrīra Ashitorethu ngai ya nga ya andū a Sidoni, na Moleku ngai ūrīa meneku ya Aamoni. ⁶ Nī ūndū ūcio Solomoni agīka ūūru maitho-inī ma Jehova; ndaarūmīrīre Jehova kūna ta ūrīa ithe Daudi eekīte.

⁷ Solomoni nīakīre Kemoshu ngai ūrīa meneku ya Moabi, na Moleku ngai ūrīa meneku ya Aamoni handū hatūūgīru, o kūu karima-inī karīa karī mwena wa irathīro wa Jerusalem. ⁸ Ekire o ūguo kūrī atumia arīa angī ake othe a kūngī, arīa maacinaga ūbumba na makarutīra ngai ciao magongona.

⁹ Jehova nīarakarīro nī Solomoni tondū ngoro yake nīyahutatīre Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, ūrīa wamumīrīre maita meerī. ¹⁰ O na gūtūika nīakaanīte Solomoni kūrūmīrīra ngai ingī-rī, Solomoni ndaigana kūrūmia watho wa Jehova. ¹¹ Nī ūndū ūcio Jehova akīra Solomoni atīrī, “Kuona atī ūguo nīguo wonete arī wega, na nūregete kūrūmīrīra kīrīkaniro gīakwa na kīrīra kīa watho wakwa gīa kūrūmīrīro kīrīa ngwathīe-rī, ti-itherū nīngagūtunya ūthamaki ndīūrute kūrī we, ndīunengere ūmwe wa ndungata ciaku. ¹² No rīrī, nī ūndū wa thoguo Daudi-rī, ndigwika ūndū ūcio hīndī ūrīa we ūrī muoyo. No nīngātunya mūrūguo. ¹³ No ndikamūtunya ūthamaki wothe, na nīngamūhe mūhīrīga ūmwe nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa, na nī ūndū wa Jerusalem, itūūra rīria thuurīte.”

Thū cia Solomoni

¹⁴ Nake Jehova akīarahūrīa Solomoni thū, nīyo Hadadi ūrīa Mūedomu, wa rūciaro rwa ūthamaki wa Edomu. ¹⁵ Mbere iyo rīria Daudi aarūaga na Edomu, Joabu mūnene wa ita, ūrīa wathīte gūtūika arīa maakuīte-rī, nīooragire arūme othe kūu Edomu. ¹⁶ Joabu na andū a Isiraeli othe maikarīre kūu mīeri itandatū, nginya rīria maaniinire arūme othe kūu Edomu. ¹⁷ No Hadadi arī o kahīrī-rī, akīūrīa būrūrī wa Misiri marī hamwe na anene amwe a Edomu arīa maatungatīre ithe. ¹⁸ Nao makīuma Midiani magithīi Parani. Nīngī makīoya andū angī kūu Parani, magithīi būrūrī wa Misiri, kūrī Firaūni mūthamaki wa Misiri, ūrīa waheire Hadadi nyūmba, na gīthaka, na akīmūhe irio.

¹⁹ Firaūni nīakenirīro mūno nī Hadadi o nginya akīmūhe mwarī wa nyina na Tahapenesi, mūtumia wa mūthamaki, nīguo amūhīkie atūike mūtumia wake. ²⁰ Mwarī wa nyina na Tahapenesi akīmūciarīra kahīi geetagwo Genubathu karīa kaarereirwo nyūmba-inī ya mūthamaki nī Tahapenesi. Genubathu agītūūranīa na ciana cia Firaūni kuo.

²¹ Hadadi arī kūu Misiri akīigua atī Daudi nīahurūkite hamwe na maithe make, na atī Joabu mūnene wa ita o nake nīarīkītie gūkua. Hīndī iyo Hadadi akīra Firaūni atīrī, “Njītikīria thīi, nīguo njooke būrūrī witū.”

²² Firaūni akīmūūria atīrī, “Nī kīi wagīte gūkū atī nīguo ūcooke būrūrī wanyu?”

Hadadi agīcookia atīrī, “Gūtīrī, no njītikīria thīi!”

²³ Nake Ngai akīarahūra thū ingī ya gūkīrīra Solomoni, nayo nī Rezoni mūrū wa Eliada, ūrīa worīte akoima kūrī mūnene wake, Hadadezeri mūthamaki wa Zoba. ²⁴ Akīyūnganīria andū, na agītūika mūtongoria wa gikundi kīa aremī rīria Daudi aaniinire ita cia Zoba; aremī acio magithīi Dameski, magītūūra kuo, na makīoya wathani. ²⁵ Rezoni aarī thū ya Isiraeli rīria rīothe Solomoni aatūūrire muoyo, akīongerera thīina ūrīa warehetwo nī Hadadi. Nī ūndū ūcio Rezoni agīathana kūu Suriata na nīathūire Isiraeli mūno.

Jeroboamu Kūremera Solomoni

²⁶ Nīngī Jeroboamu mūrū wa Nebati akīremera mūthamaki. Aarī ūmwe wa anene a Solomoni, Mūefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarī mūtumia wa ndigwa.

²⁷ Ūū nīguo aaremeire Mūthamaki: Solomoni nīathondekete mbenji na agacookereria rūthingo rwa itūūra inene rīa ithe Daudi. ²⁸ Na rīrī, Jeroboamu aarī mūdū mūhoti, na rīria Solomoni onire mūrūtīre wake wa wīra ūrīa warī mwega, akīmūtua mūrūgamīrīri wa aruti wīra othe a nyūmba ya Jusufu.

²⁹ Ihinda-inī rīri, Jeroboamu oimaga Jerusalem, nake Ahija mūnabīi wa Shilo agicemania nake, ehumbite nguo njerū. Nao eerī maarī oiki kūu gīthaka-inī, ³⁰ nake Ahija akīoya nguo iyo njerū eehumbite, akīmītarūra icunji ikūmi na igīrī. ³¹ Hīndī iyo akīra Jeroboamu atīrī, “Wīyoere icunji ikūmi, nīgukorwo ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigite: ‘Atīrīrī, nīngweheria ūthamaki guoko-inī gwa Solomoni, na nīngūkūhe mīhīrīga ikūmi. ³² No nī ūndū wa ndungata yakwa Daudi na itūūra inene rīa Jerusalem, rīria thuurīte kuuma kūrī mīhīrīga yothē ya Isiraeli, nīngūmūtīgīria mūhīrīga ūmwe. ³³ Ngwika ūguo, nī tondū nīmandiganīrie, makainamīrīra Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andū a Moabi, na Moleku ngai ya

* 10:29 nī ta kilo 7 † 10:29 nī ta kilo imwe na robo ithatū (1:75)

* 11:7 Kīrīma kīa Mītamaiyū kīarī mwena wa irathīro wa Jerusalem, na kīoikaine na rīitwa rīngī ta Kīrīma kīa Ūthūku (2Ath 23:13).

andū a Amoni, na magatiga gūthiī na njīra ciakwa, o na makarega gwīka ūrīa kwagīrīre maitho-inī makwa, o na matirūmagia irīra ciakwa na mawatho ta ūrīa Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

³⁴ “No rīrī, ndikweheria ūthamaki wothē guoko-inī gwa Solomoni; nīndimūtuīte mwathani matukū-inī mothe ma muoyo wake, nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa, ūrīa ndathuurire o we warūmirie maathani makwa na irīra ciakwa. ³⁵ Nīngeheria ūthamaki moko-inī ma mūrīū na ngūhe mīhūrīga ikūmi. ³⁶ Nīngahe mūrīū mūhūrīga ūmwe, nīgeetha ndungata yakwa Daudi itūūrīe tawa mbere yakwa hīndī ciothe kūu Jerusalemu, itūūra rīrīa inene kūrīa ndathuurire ndūūrīe Rītwa rīakwa kuo. ³⁷ No wee-rī, nīngakuoya, na nīūgathamaka maīndū-inī mothe marīa ngoro yaku īkeerirīra; nīūgatuīka mūthamaki wa Isiraeli. ³⁸ Ūngīka ūrīa wothē ngūgwatha, na ūthiīage na njīra ciakwa, na wīkage ūrīa kwagīrīre maitho-inī makwa na ūndū wa kūrūmia irīra ciakwa na maathani makwa, o ta ūrīa ndungata yakwa Daudi yekaga-rī, nīndīrīkoragwo hamwe nawe. Nyūmba yaku nīngamītua ya ūthamaki ya gūtūūra, o ta ūrīa ndaakire nyūmba ya Daudi na nīngakūhe Isiraeli. ³⁹ Nīnganyariira njīaro cia Daudi, no ndigacinyariira nginya tene.”

⁴⁰ Solomoni nīageririe kūrūaga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akūrīra būrūrī wa Misiri kwa Mūthamaki Shishaka, na agīkara kuo nginya rīrīa Solomoni aakuire.

Gīkūū kīa Solomoni

⁴¹ Maīndū marīa mangī makonīī wathani wa Solomoni, ūrīa wothē eekire, na ūūgī ūrīa onanirie-rī, githi matīandīkītuo ibuku-inī rīa ciiko cia Solomoni? ⁴² Solomoni aathamakīre Isiraeli rīothe arī Jerusalemu mīaka mīrongo īna. ⁴³ Agīcooka akīhurīka hamwe na maithe make, na agīthikwo itūūra inene rīa ithe Daudi. Nake mūrīū Rehoboamu agītuka mūthamaki ithenya rīake.

12

Andū a Isiraeli Kūremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu nīathiire Shekemu, nīgūkorwo andū a Isiraeli othe nīmathiite kuo makamūtue mūthamaki. ² Rīrīa Jeroboamu mūrū wa Nebati aigūire ūhorō ūcio (aarī o Misiri, kūrīa oorīre eherere Mūthamaki Solomoni), akīuma Misiri, akīinūka. ³ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli magītūmanīra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kīūngano gīothe gīa Isiraeli magīthiī kūrī Rehoboamu makīmīra atīrī: ⁴ “Thoguo nīatūgīrīre icooki irītū, no rīu tūhūthīrie wīra ūcio mūrītū na icooki rīu irītū rīrīa aatūgīrīre, na nītūgītūngatagīra.”

⁵ Rehoboamu akīmacookeria atīrī, “Thiīi mūgaacooka kūrī nīi thuutha wa mīthenya itatū.” Nī ūndū ūcio andū magīthiīra.

⁶ Thuutha ūcio Mūthamaki Rehoboamu akīhooya kīrīra kūrī athuuri arīa maatungatagīra ithe Solomoni rīrīa aarī muoyo. Akīmooria atīrī, “Mūngīndaara njookerie andū aya atīa?”

⁷ Nao makīmūcookeria atīrī, “Ūmūthī ūngītīkīra gūtuka ndungata ya andū aya na ūmatungatīre, na ūmacookerie na njīra njagīrīru-rī, megītūūra marī ndungata ciaku hīndī ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akīregana na ūtaaro ūrīa athuuri acio maamūheire, na akīhooya kīrīra kuuma kūrī aanake a rīika rīake, arīa maamūtungatagīra. ⁹ Akīmooria atīrī, “Inyūi mūngīndaara atīa? Andū aya maranjīra atī, ‘Tūhūthīrie icooki rīrīa thoguo aatūgīrīre’ Ingīmācookeria atīa?”

¹⁰ Aanake acio a rīika rīake makīmūcookeria atīrī, “Cookeria andū acio makwīrite atī, ‘Thoguo nīatūgīrīre icooki irītū, nowe tūhūthīrie icooki rīu,’ ūmeere atīrī, ‘kaara gakwa ka mūrīa nī gatungu gūkīra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamūgīrīre icooki irītū; nīi nīngūrīrītūhīa makīra. Baba aamūhūūrāga na iboko; no nīi ndīrīmūhūūrāga na tūng’aurū.”

¹² Thuutha wa mīthenya itatū Jeroboamu na andū othe magīcooka kūrī Rehoboamu, o ta ūrīa mūthamaki oigīte atīrī, “Mūgaacooka kūrī nīi thuutha wa mīthenya itatū.” ¹³ Mūthamaki agīcookeria andū acio ūhorō ehīte mūno. Akīregana na ūtaaro ūrīa aaheetwo nī athuuri, ¹⁴ akīrīmīrīra ūtaaro wa aanake, akiuga atīrī, “Baba nīamūrītūhīrie icooki, no nīi nīngūrīrītūhīa makīra. Baba aamūhūūrāga na iboko; nīi ndīrīmūhūūrāga na tūng’aurū.” ¹⁵ Nī ūndū ūcio mūthamaki ndaigana gūthikīrīra andū acio, tondū maīndū macio meekīre moimīte kūrī Jehova, nīguo kiugo kīhingio kīrīa Jehova eerire Jeroboamu mūrū wa Nebati na kanua ka Ahija ūrīa Mūshiloni.

¹⁶ Rīrīa andū othe a Isiraeli moonire atī mūthamaki ūcio nīarega kūmathikīrīra, magīcookeria mūthamaki atīrī:

“Tūrī na igai rīrīkū harī Daudi,

na nī gīcunjī kīrīkū tūrī nakīo harī mūrū wa Jesii?

Cooka hema-inī ciaku wee Isiraeli!

Wee Daudi-rī, menyerera nyūmba yaku wee mwene.”

Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli makīinūka. ¹⁷ No andū a Isiraeli arīa maatūūrāga matūūra-inī ma Juda-rī, Rehoboamu agīthiī na mbere kūmathamakīra.

¹⁸ Mūthamaki Rehoboamu agītūma Adoniramū ūrīa warī mūrūgamīrīra wa andū arīa maarutithagio wīra na hinya, no andū a Isiraeli makīmūhūūra na mahīga nyuguto, agīkua. No Rehoboamu agīthara, akīhaica ngaari-inī yake ya ita, akīūrīra Jerusalemu. ¹⁹ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli matūire maremeire nyūmba ya Daudi nginya ūmūthi.

²⁰ Rīrīa andū a Isiraeli othe maaigūire atī Jeroboamu nīacookete kuuma būrūrī wa Misiri, makīmūtūmanīra oke kīūngano-inī, na makīmūtua mūthamaki wa Isiraeli guothe. Mūhūrīga wa Juda noguo wīki warūmīrīre nyūmba ya Daudi.

²¹ Ririra Rehoboamu aakinyire Jerusalem, akitungania andũ othe a nyũmba ya Juda na a mũhĩrĩga wa Benjaminini andũ 180,000 a kũria mbaara nigeetha makarũe na nyũmba ya Isiraeli, niguo macookerie Rehoboamu mũrũ wa Solomoni ũthamaki.

²² No riri, kiugo kia Ngai gĩgĩkinyira Shemaia mũndũ wa Ngai akĩrwo atĩrĩ: ²³ “Thĩĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na nyũmba ya Juda yotho o na ya Benjaminini na andũ arĩa angĩ othe, ũmeere atĩrĩ, ²⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu, andũ a Isiraeli. O mũndũ wanyu wotho nĩacooke mũciĩ, nigũkorwo nĩ nĩ njikite ũndũ ũyũ.’” Nĩ ũndũ ũcio magĩathikĩra kiugo kia Jehova, magĩcoka mũciĩ o ta ũria Jehova aathanĩte.

Njaũ cia Thahabu kũu Betheli na Dani

²⁵ Nake Jeroboamu akĩrĩgĩra itũũra rĩa Shekemu na rũthingo rwa hinya thĩĩnĩ wa bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Efiraimu, agĩtũũra kuo. Kuuma kũu agĩthĩĩ agĩaka itũũra rĩa Penieli.

²⁶ Jeroboamu agĩciĩria atĩrĩ, “Ũthamaki wahota gũcookerera nyũmba ya Daudi. ²⁷ Andũ aya mangĩambata mathĩĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalem-rĩ, nimagacooka gwachĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mũthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na macookerere Mũthamaki Rehoboamu.”

²⁸ Thuutha wa kũhooya ũtaaro, mũthamaki nĩathondekire mĩhianano rĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩra andũ atĩrĩ, “Ũhoro wa kwambata Jerusalem nĩkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, irĩa ciamũrutire bũrũri wa Misiri.” ²⁹ Mũhianano ũmwe akĩũga Betheli, na ũria ũngĩ akĩũga Dani. ³⁰ Naguo ũndũ ũyũ ũgĩtuĩka mehĩa; nigũkorwo andũ nĩmathiĩaga o ngĩnya Dani kũhooya mũhianano ũria warĩ kũu.

³¹ Jeroboamu nĩakire mahooero kũndũ kũria gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mĩthamba yotho, o na gũtũũka matĩarĩ Alawii.* ³² Akĩambĩrĩria gĩathi mũthenya wa ikũmi na itano mweri-inĩ wa inana, ũtuĩke ta gĩathi kĩria kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kigongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano iyo ya njaũ aathondekete magongona. Nĩngĩ kũu Betheli akĩgiaga athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathondekete. ³³ Mũthenya wa ikũmi na itano mweri-inĩ wa inana, mweri ũria eethuurĩre we mwene, akĩruta magongona kigongona-inĩ kĩa aakite kũu Betheli. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria gĩathi kũu nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, na akĩambata kigongona-inĩ kũruta magongona.

13

Mũndũ wa Ngai Kuuma Juda

¹ Na riri, mũndũ ũmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthĩĩ Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kigongona-inĩ arute igongona. ² Akĩanĩrĩra, agĩũkĩrĩra kigongona kũu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkũra atĩrĩ, “Wee kigongona gĩkĩ, kigongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ũũ, ‘Nyũmba ya Daudi nigũgaciwarwo kaana ga kahĩĩ, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩrĩ-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ riaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ riaku.’” ³ Mũthenya o ro ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai akĩheana kĩmenyithia, akiuga atĩrĩ: “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩa Jehova onanĩte: Kigongona nigĩgwatũkana, naguo mũhu ũria ũrĩ igũrũ riakio ũtũke.”

⁴ Ririra Mũthamaki Jeroboamu aagĩuire ũria mũndũ ũcio wa Ngai aanĩrĩre agokĩrĩra kigongona kũu kĩarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kigongona-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Mũnyĩte!” No riri, guoko kũu aatambũrũkĩrie mũndũ ũcio gũkĩonja, na ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ. ⁵ Nakĩo kigongona kũu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakĩo ũgĩũtũka, kũringana na kĩmenyithia kĩa mũndũ ũcio wa Ngai aheanĩte na ũndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁶ Nĩngĩ mũthamaki akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũũhoore niguo guoko gwakwa kũhonio.” Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai agĩthaita Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkĩhona na gũgĩcoka o ũria kwari mbere.

⁷ Mũthamaki akĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Ūka tũthĩĩ mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo.”

⁸ No mũndũ ũcio wa Ngai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciaku-rĩ, nĩ ndingĩthĩĩ nawe, o na ndingĩria irio kana nyue maaĩ gũkũ. ⁹ Nigũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo kia Jehova, ngeerwo atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩ irio, kana ũnyue maaĩ, o na kana ũcookere njĩra irĩa wagereire ũgĩthĩĩ.’” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio akĩgera njĩra ingĩ na ndaacookeire irĩa aagereire agĩthĩĩ Betheli.

¹¹ Na riri, nĩ kwari mũnabii mũkũrũ watũũraga Betheli, nao ariũ ake magĩũka makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe mũndũ ũcio wa Ngai eekite kũu mũthenya ũcio. O na nĩngĩ makĩhe ithe wao ũhoro ũria eerire mũthamaki. ¹² Ithe wao akĩmooria atĩrĩ, “Agereire njĩra irĩkũ?” Nao ariũ ake makĩmuonia njĩra irĩa mũndũ ũcio wa Ngai woimite Juda aagereire. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩra ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao marĩkia kũmũtandĩkĩra ndigiri akĩmũkarĩra ¹⁴ na akĩrũmĩrĩra mũndũ ũcio wa Ngai. Akĩmũkora aikarĩte thĩ rungu rwa mũtĩ wa mũgandĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũndũ wa Ngai ũria uumite Juda?”

Mũndũ ũcio wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ “Iĩ nĩ nĩ.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩĩ mũciĩ ũkarĩe.”

¹⁶ Mũndũ ũcio wa Ngai akiuga atĩrĩ, “Ndingĩcoka na thuutha tũthĩĩ nawe, o na nĩngĩ ndingĩria irio kana nyuanĩre maaĩ nawe gũkũ. ¹⁷ Tondũ nĩnjĩritwo nĩ kiugo kia Jehova atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩ irio kana ũnyue maaĩ kũu o na kana ũcookere njĩra irĩa wagereire ũgĩthĩĩ.’”

¹⁸ Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na nĩ ndĩ mũnabii tawe. Mũraika nĩanjarĩirie na kiugo kia Jehova anjĩra atĩrĩ: ‘Mũgĩre mũcooke nake gwaku mũciĩ niguo arĩe irio na anyue maaĩ.’” (No

* 12:31 Jeroboamu aamũire andũ mataarĩ Alawii matũke athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathĩĩ Juda.

nīkūmūheenia aamūheenia). ¹⁹ Nī ūndū ūcio mūdū ūcio wa Ngai agīcooka nake gwake mūciī, akīria na akinyua.

²⁰ Maikarite o metha-ini kiugo kia Jehova gīgikinyira mūnabii ūcio mūkūrū ūria wacooketie mūnabii wa kuuma Juda na thuutha. ²¹ Akianirira, akīria mūdū ūcio wa Ngai ūria woimite Juda atiri, "Jehova ekuuga ū: 'Nūreganite na kiugo kia Jehova, na ūkaaga kūrūmia watho ūria waathirwo nī Jehova Ngai waku. ²² No nūcookete na thuutha, na ūkaria irio na ūkanyua maaī kūdū kīria aakwīre ndūkaare na ndūkanyue kindū kuo. Nī ūndū ūcio mwīri waku ndūgaathikwo mbīrira-ini ya maithe maku.'"

²³ Rīria mūdū ūcio wa Ngai aarikirie kūrīa na kūnyua-rī, mūnabii ūria wamūcooketie na thuutha akīmūtandikira ndigiri yake. ²⁴ Na agithiī na njira-rī, agītūngana na mūrūthi ūkīmūruga, nago mwīri wake ūkīgūa thī hau njira-ini, nayo ndigiri na mūrūthi ciērī ikīrūgama hau mwīri warī. ²⁵ Andū amwe ariā maahitūkagira hau makiona mwīri ūgūite hau thī, na mūrūthi ūrūgamite o hau mwīri warī, nao magithiī makiheana ūhoro ūcio itūūra-ini inene rīria mūnabii ūcio mūkūrū aatūūra.

²⁶ Rīria mūnabii ūria wamūcooketie na thuutha kuuma rūgendo-ini rwake aigūire ūhoro ūcio, akiuga atiri, "Ūcio nī mūdū ūria wa Ngai ūria ūrāreganire na kiugo kia Jehova. Jehova nīamūneanite kūrī mūrūthi ūria ūmūtambuuri na ūkaamūruga, o ta ūria kiugo kia Jehova kīamwīrite."

²⁷ Mūnabii ūcio mūkūrū akīria ariū ake atiri, "Ndandikirai ndigiri." Nao magīka o ūguo. ²⁸ Nake akūmagara agithiī, agikora mwīri ūgūthiio njira-ini, na mūrūthi na ndigiri irūgamite o hau warī. Mūrūthi ndwarite mwīri ūcio kana ūgatambuura ndigiri. ²⁹ Nī ūndū ūcio mūnabii ūcio akīoya mwīri wa mūdū ūcio wa Ngai, akūigirira igūrū rīa ndigiri, akūcooka itūūra-ini riake inene nīgeetha amūcakaire na amūthike. ³⁰ Nake akīga mwīri ūcio mbīrira-ini yake mwene, nao makīmūcakaīra makiugaga atiri, "Ūi mūrū wa baba-il"

³¹ Aarīkia kūmūthika, akīria ariū ake atiri, "Rīria ngaakua, mūgaathika mbīrira-ini īno harīa mūdū ūyū wa Ngai athikito; mūkaiga mahindī makwa hau mwena-ini wa mahindī make. ³² Nīgūkorwo ūhoro ūria aaheanire uumanite na kiugo kia Jehova wa gūkūrira kīgongona kīria kīri Betheli o na mahooero mothe marīa maarī kūdū kūrīa gūtūūgūru thīini wa matūūra ma Samaria-rī, ti-itherū ūndū ūcio no nginya ūkaahingo."

³³ O na thuutha wa maūdū macio-rī, Jeroboamu ndaatiganire na njira ciake cia waganu, no aathiire na mbere kwamūra athinjiri-ngai a kūdū kūrīa gūtūūgūru, kuuma kūrī andū a mīthemba yothe. Mūdū o wothē ūngēndire gūtūika mūthīnjiri-ngai, nīamwamūraga nī ūndū wa kūdū kūu gūtūūgūru. ³⁴ Macio nimo maarī mehīa ma nyūmba ya Jeroboamu marīa maatūmire igwe na īniinwo biū yeherio gūkū thī.

14

Ūrathi wa Ahija wa Gūkūrira Jeroboamu

¹ Ihinda-ini rū, Abija mūrū wa Jeroboamu akīrwarā, ² nake Jeroboamu akīria mūtumia wake atiri, "Wigarire nīgeetha ndūkae kūmenyeka atī nīwe mūtumia wa Jeroboamu. Ūcooke ūthiī Shilo. Ahija ūria mūnabii nīkuo arī, ūria wanjīrīre atī nīi nīngatuika mūthamaki wa andū aya a Isiraeli. ³ Kuua mīgate ikūmi, na tūmigate tūngi tūnini na kīhembe kia ūkūi, ūthiī kūrī we. Nīegūkūwira ūria ūhoro wa kamwana gaka ūgaikara." ⁴ Nī ūndū ūcio mūtumia wa Jeroboamu agīka ūguo eerirwo na agithiī mūciī kwa Ahija kūu Shilo.

Na rīri, Ahija ndoonaga; nīorite maithe nī gūkūra. ⁵ Nowe Jehova nīeerite Ahija atiri, "Mūtumia wa Jeroboamu nīarooka gūkūūra ūhoro wa mūrū nī ūndū nī mūrūaru, nawe ūmūcookerie ūna na ūna. Aakinya-rī, egwītua taarī mūdū ūngi."

⁶ Nī ūndū ūcio rīria Ahija aagūire mūkinyo wa magūrū make arī mūrango-ini, akīmūwira atiri, "Toonya, mūtumia wa Jeroboamu. Ūretua tiwe nīkī? Nīndūmītwo kūrī we na ūhoro ūtarī mwega. ⁷ Thīi, kūrī Jeroboamu ūmwīre atī Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atiri: 'Nīi ndakūnenehirie kuuma gatagati ka andū, ngīgūtua mūtongoria wa andū akwa a Isiraeli. ⁸ Ndaatunyanire ūthamaki kuuma kūrī nyūmba ya Daudi, ngikūnengera, no wee ndūkooretwo ūhaana ta ndungata yakwa Daudi, ūria watūire arūmitie maathani makwa, na akanūmīrira na ngoro yake yothē, agekaga o ūria wiki wagīrīre maithe-ini makwa. ⁹ Wee nīwikite maūdū maingī mooru, gūkūra andū ariā othe makoretwo marī mbere yaku. Nīwīthondekeire ngai ingi, o na mīhianano ya kūhooywo ithondeketwo na kīgera. Nīūtūmīte ndakare na ūkaahutatira.

¹⁰ "Nī ūndū wa ūguo-rī, nīngūrehere nyūmba ya Jeroboamu mwanangiko. Nīngwehereria Jeroboamu mwana o wothē wa kahīi thīini wa Isiraeli, arī ngombo kana atarī ngombo. Nīngacina nyūmba ya Jeroboamu o ta ūria mūdū acinaga mai nginya magathira. ¹¹ Ngui nīikaaria andū a Jeroboamu ariā magaakūira itūūra-ini inene, nacio nyoni cia rīera-ini irīe ariā magaakūira mīgūnda-ini. Jehova nīguo oigīte!"

¹² "No wee-rī, cooka mūciī. O wakinya itūūra-ini inene-rī, noguo mwana ūcio arikua. ¹³ Isiraeli othe nīmakamūcakaīra na mamūthike. Ūcio nowe wiki wa Jeroboamu ūgaathikwo, tondū nowe wiki thīini wa nyūmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ūndū mwega thīini wake.

¹⁴ "Jehova we mwene nīakarūgāmia mūthamaki ūngi wa gūthamakira Isiraeli ūria ūkaaniina nyūmba ya Jeroboamu. Ūmūthi nīguo mūthenya! Atī atīa? Īi, amīniine o ro rū. ¹⁵ Nake Jehova nīakahūūra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanji rīrainaina rīri maaī-ini. Nīakamunya andū a Isiraeli kuuma būrūri ūyū mwega ūria aaheire maithe mao, na amahurunje mūrīmo ūria ūngi wa Rūūi rwa Farati, tondū nīmarakaririe Jehova nī ūndū wa gwīthondekera itugī cia Ashera. ¹⁶ Nīagatiganīria andū a Isiraeli nī ūndū wa mehīa marīa Jeroboamu ekīte, na nīngi agatūma Isiraeli meehie."

¹⁷ Nake mütumia wa Jeroboamu agiũkĩra, agithĩ Tiriza. Rĩria aakinyire mũromo-inĩ wa nyũmba, kahĩ kau gagĩkua. ¹⁸ Nao magĩgathika, na andũ a Isiraeli othe magĩgacakaĩra, o ta ũria Jehova oigite na kanua ka ndungata yake Ahija, ũria mũnabii.

¹⁹ Maũndũ maria mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ũria aathanire, nĩmandike ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli. ²⁰ Athamakire miaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ, agĩcoka akihurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Nadabu agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

Rehoboamu Mũthamaki wa Juda

²¹ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni nĩwe warĩ mũthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkũrũ wa miaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩria aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka ikũmi na mũgwanja, itũũra-inĩ inene rĩria Jehova aathuurite kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yotha ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩtwa riake rĩtũũre kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni.

²² Nao andũ a Juda nĩmekire maũndũ ma waganu maithe-inĩ ma Jehova. Nĩ ũndũ wa mehia maria meekire, nĩmarahũrĩre marakara make, akiũgia ũiru nĩ ũndũ nĩmekithie, gũkĩra ũria maithe mao meehithie. ²³ Ningĩ magĩthondekera kũndũ kũria gũtũũgĩru, na mahiga maamũre, na itugĩ cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma karaihu, na rungu rwa mũti o wotha waramithie honge. ²⁴ O na nĩ kwarĩ maraya ma arũme mahooero-inĩ kũu bũrũri-inĩ; andũ acio magĩnika maũndũ mothe maria maarĩ magigi ma ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaingatĩte mbere ya andũ a Isiraeli matanoka kuo.

²⁵ Mwaka-inĩ wa ĩtano wa Mũthamaki Rehoboamu-rĩ, Shishaka mũthamaki wa Misiri agĩtharĩkĩra Jerusalemu. ²⁶ Nake agĩkuua igĩĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuuĩre indo ciothe o hamwe na ngo ciothe cia thahabu irĩa Solomoni aathondekithĩtie. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo ingĩ cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩrĩ arĩa maĩkaraga itoonero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ²⁸ Rĩria rĩothe mũthamaki aathĩiaga hekarũ-inĩ ya Jehova, arangĩrĩ acio maathĩiaga nake makuuĩte ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩrĩ.

²⁹ Ha ũhoro wa maũndũ maria mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Rehoboamu na ũria wotha eekire-rĩ, githĩ matĩandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ³⁰ Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩĩnĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. Nake mũriũ Abija agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

15

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu mũrũ wa Nebatĩ-rĩ, nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

³ Nĩekire mehia maria mothe ithe eekĩte mbere yake; ndeyamũrĩre Jehova Ngai wake na ngoro yake yotha, ta ũria ngoro ya ithe Daudi yatariĩ. ⁴ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa Daudi, Jehova Ngai wake akĩmũhe tawa kũu Jerusalemu na ũndũ wa gũtũa mũriũ mũthamaki ithenya riake, na gũtũma itũũra rĩa Jerusalemu rĩrũme. ⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩekĩte ũria kwagĩrĩre maithe-inĩ ma Jehova, na ndaagire kũrũmia watho o na ũmwe wa Jehova matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, tĩga ũhoro-inĩ wa Uria ũria Mũhiti.

⁶ Na rĩrĩ, gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu hĩndĩ irĩa yotha Abija aarĩ muoyo. ⁷ Maũndũ maria mangĩ makoniĩ wathani wa Abija na ũria wotha eekire-rĩ, githĩ matĩandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. ⁸ Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩĩnĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

Asa Mũthamaki wa Juda

⁹ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, nĩguo Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ¹⁰ nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo ĩna na ũmwe. Cũwe wake eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

¹¹ Asa nĩekire ũria kwagĩrĩre maithe-inĩ ma Jehova, o ta ũria ithe Daudi eekĩte. ¹² Nĩaingatire maraya ma arũme ma mahooero-inĩ moime bũrũri ũcio, na akĩheria mĩhianano yotha ya kũhooyagwo irĩa maithe make maathondekete. ¹³ O na nĩheririe cũwe wake Maaka atĩge gũtuika mũthamaki-mũndũ-wa-nja, tondũ nĩathondekete gitugi kĩa Ashera, kĩndũ kĩrĩ magigi mũno. Asa agĩkimomora, agĩgĩcinĩra kĩaĩda-inĩ gĩa Kĩdironi. ¹⁴ O na gũtũma ndaathengĩre mahooero maria maarĩ kũndũ gũtũũgĩru-rĩ, ngoro ya Asa nĩyerutĩre Jehova mĩtũũrĩre-inĩ wake wotha. ¹⁵ Nĩarehire kũu hekarũ ya Jehova betha, na thahabu, na indo irĩa ciothe we mwene hamwe na ithe maamũrite.

¹⁶ Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli, hĩndĩ yotha ya wathani wao. ¹⁷ Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire agiũkĩrĩra Juda na agĩaka rũthĩngo rwa hinya kũu Rama, nĩgeetha agĩrĩrĩre andũ matikoime kana matoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

¹⁸ Ningĩ Asa akĩruta betha na thahabu ciothe irĩa ciatĩgarĩte kĩgĩĩna-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova na kĩa nyũmba yake ya ũthamaki. Nake agĩciĩhokera anene ake macitwarĩre Beni-Hadadi mũrũ wa Taburimoni, mũrũ wa Hezĩoni, mũthamaki wa Suriata, ũria waathanaga Dameski. ¹⁹ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke hakorwo harĩ na kĩrĩko giitũ nawe, o ta ũria haarĩ kĩrĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, kĩheo kĩa betha na

thahabu nĩkio ndagütũmĩra. Rĩu tharia kĩrĩko kĩanyu na Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na nĩi.”

²⁰ Beni-Hadadi agĩtikĩra ũhoro wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũire matũũra ma Isiraeli. Nake agĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. ²¹ Hĩndĩ ĩria Baasha aigũire ũhoro ũcio, agĩtiga gwaka Rama, agĩthiĩ gũikara Tiriza. ²² Nĩngĩ Mũthamaki Asa akĩruta watho kũu Juda guothe, gũtirĩ mũndũ watigĩĩrĩro, nao magĩkuua mahiga na mbaũ ĩria Baasha aahũthagĩra Rama. Indo icio nĩcio Mũthamaki Asa aakire nacio Geba kũu Benjamin, o na agĩaka kũu Mizipa.

²³ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Asa, marĩa mothe aahingirie, na ũria wotho eekire, o na matũũra marĩa aakire-rĩ, gĩthĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na rĩrĩ, Asa aakũra akĩrwara magũrũ. ²⁴ Hĩndĩ ĩyo Asa akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩĩni wa itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoshafatu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Nadabu Mũthamaki wa Isiraeli

²⁵ Nadabu mũrũ wa Jeroboamu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli mwaka wa keerĩ wa Asa mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩĩrĩ. ²⁶ Nĩekire maũndũ ma waganu maithe-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthĩire ya ithe na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

²⁷ Baasha mũrũ wa Ahija wa nyũmba ya Isakaru nĩaciĩrĩre kũmũũkĩrĩra, nake akĩmũũragĩra kũu Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti, rĩria Nadabu na Isiraeli othe marĩrigĩciĩrie. ²⁸ Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatatũ wa Asa mũthamaki wa Juda na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

²⁹ Aambĩrĩria gũthamaka-rĩ, nĩooragire andũ a nyũmba ya Jeroboamu othe. Ndaatigĩrie Jeroboamu mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, no aamaniĩnĩre othe, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa aarĩrie na kanua ka ndungata yake Ahija ũria Mũshiloni. ³⁰ Nĩ undũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekite na agĩtũma Isiraeli mehie, na nĩ undũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

³¹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, gĩthĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ³² Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yotho ya wathani wao.

Baasha Mũthamaki wa Isiraeli

³³ Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo Baasha mũrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna. ³⁴ Nĩekire maũndũ ma waganu maithe-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthĩire ya Jeroboamu, na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

16

¹ Nĩngĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mũrũ wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩrwo atĩrĩ, ² “Ndakũrutire kuuma rũkĩngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli, no wee ũkĩrũmĩrĩra mĩthĩire ya Jeroboamu, na ũgĩtũma andũ akwa a Isiraeli meehie, makĩndakarĩa nĩ undũ wa mehia mao. ³ Nĩ undũ ũcio ngĩrie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma nyũmba yaku itũike ta ĩria ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati. ⁴ Ngui nĩkarĩa andũ a Baasha arĩa magaaakũra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ ĩrie arĩa magaaakũra mĩgũnda-inĩ.”

⁵ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Baasha, na ũria eekire o na marĩa aahingirie-rĩ, gĩthĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁶ Baasha akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo kũu Tiriza. Nake mũriũ Ela agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

⁷ O na nĩngĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ mũnabĩi Jehu, mũrũ wa Hanani, gĩkonĩ Baasha na nyũmba yake, tondũ wa waganu wake wotho ũria eekite maithe-inĩ ma Jehova, akamũrakarĩa nĩ undũ wa maũndũ marĩa eekite, na nĩ undũ wa kũhaana ta nyũmba ya Jeroboamu, o na nĩngĩ tondũ wa kũmĩniina.

Ela Mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ na itandatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda, nĩguo Ela mũrũ wa Baasha aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka arĩ Tiriza mĩaka ĩĩrĩ.

⁹ Nake Zimuri, ũmwe wa anene ake, ũria waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agĩciĩrĩra ũria ekũmũkĩrĩra. Hĩndĩ ĩyo Ela aarĩ Tiriza, akĩnyua njooĩ mĩciĩ kwa Ariza ũria warĩ mũrori na nyũmba ya ũthamaki kũu Tiriza. ¹⁰ Zimuri agĩtoonya kuo, akĩmũgũtha, akĩmũũraga mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ na mĩgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda. Nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

¹¹ Aambĩrĩria gũthamaka o ro ũguo, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene-rĩ, akĩũraga andũ a nyũmba ya Baasha othe. Ndaatigĩrie mũndũ mũrũme o na ũmwe, arĩ mũndũ wao kana mũrata. ¹² Nĩ undũ ũcio Zimuri akĩniina nyũmba yotho ya Baasha, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa kĩaĩritio na kanua ka mũnabĩi Jehu gĩa gũũkĩrĩra Baasha. ¹³ Nĩ undũ wa mehia marĩa mothe Baasha na mũriũ Ela meekite na magatũma andũ a Isiraeli mehie, na makĩrakarĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ undũ wa mĩhianano yao ya kũhooywo itaari kiene.

¹⁴ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ela na ũria wotho eekire-rĩ, gĩthĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

Zimuri Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁵ Mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ na mĩgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda, Zimuri nĩathamakire kũu Tiriza mĩthenya mĩgwanja. Mbũtũ cia ita ciakite kambĩ hakuhi na Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti. ¹⁶ Nao andũ a

Isiraeli maarĩ kũu kambĩ makĩgũa atĩ Zimuri nĩaciĩre mũthamaki na akamũruga. Mũthenya o ro ũcio, marĩ o kũu kambĩ makianĩrĩra atĩ Omuri ũria warĩ mũnene wa ita nĩwe mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁷ Hĩndĩ iyo Omuri na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makiehera Gibethoni na makĩrigiciĩria itũũra inene rĩa Tiriza marĩtahe. ¹⁸ Hĩndĩ irĩa Zimuri onire atĩ itũũra inene nĩrĩanyĩtwo-rĩ, agĩtoonya gĩkaro-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ũthamaki, agĩgĩcina na mwaki arĩ kuo thĩnĩ. Nĩ undũ ũcio agĩkua, ¹⁹ nĩ undũ wa mehia marĩa eekite, ageeka maundũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na gũthĩ na mũthĩre ya Jeroboamu o na mehia marĩa eekite agatũma Isiraeli meehie.

²⁰ Ha ũhoro wa maundũ marĩa mangĩ makonĩĩ wathani wa Zimuri, o na maundũ ma ũremi marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maundũ ma athamaki a Isiraeli?

Omuri Mũthamaki wa Isiraeli

²¹ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magĩatũkana ikundi igĩrĩ, nuthu ĩmwe makĩrũmĩrĩra Tibini mũrũ wa Ginathu atũke mũthamaki, nayo nuthu iyo ingĩ makĩrũmĩrĩra Omuri. ²² No rĩrĩ, arũmĩrĩra a Omuri magĩtooria arũmĩrĩra a Tibini mũrũ wa Ginathu; Nĩ undũ ũcio Tibini agĩkua, nake Omuri agĩtuika mũthamaki.

²³ Mwaka wa mĩrongo itatũ na ũmwe wa Asa mũthamaki wa Juda, nĩguo Omuri aatũkire mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamakĩra mĩaka ikũmi na ĩrĩ, itandatũ yayo aathamakire arĩ Tiriza. ²⁴ Nake agĩgũra karĩma ga Samaria kuuma kũrĩ Shemeru na taranda igĩrĩ* cia betha, na agĩka itũũra inene hau karĩma igĩrũ, akĩrĩta Samaria, arĩtanĩtie na Shemeru ũria wakoretwo arĩ mwene karĩma kau.

²⁵ No rĩrĩ, Omuri nĩekire maundũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩũhia makĩria ya andũ othe arĩa maarĩ mbere yake. ²⁶ Nĩathiire na mũthĩre yothye ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na mehia-inĩ make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie; nĩ undũ ũcio makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli nĩ undũ wa ngai ciao cia mĩhianano yao ya kũhooyo ĩtarĩ kiene.

²⁷ Ha ũhoro wa maundũ marĩa mangĩ makonĩĩ wathani wa Omuri, ũria eekire na marĩa ahingirie-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maundũ ma athamaki a Isiraeli? ²⁸ Omuri akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria. Nake mũrũ Ahabu agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

Ahabu Gũtuika Mũthamaki wa Isiraeli

²⁹ Mwaka wa mĩrongo itatũ na ĩnana wa Asa, mũthamaki wa Juda, Ahabu mũrũ wa Omuri agĩtuika mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamakĩra Isiraeli arĩ Samaria mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ³⁰ Ahabu mũrũ wa Omuri nĩekire maundũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩria ya mũndũ o wothye wa arĩa maarĩ mbere yake. ³¹ We to kuona onire gwĩka mehia ta ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati arĩ kaundũ kanini, no-o na nĩahikirie Jezebeli mwarĩ wa Ethibaali mũthamaki wa Asidoni, na akĩambĩrĩria gũtungata na kũhooya Baali. ³² Nĩathondekire Baali kigongona thĩnĩ wa hekarũ ya Baali irĩa aakire kũu Samaria. ³³ Ningĩ Ahabu nĩathondekire gĩgũgĩ kĩa Ashera, na agĩka maundũ maingĩ mooru gũkĩra ũria athamaki othe a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekite ma gũtũma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

³⁴ Ihinda-inĩ rĩa Ahabu, Hielĩ wa kuuma Betheli nĩacookereirie itũũra rĩa Jeriko. Aahaandire mũthingĩ wakuo na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũrũ wake wa irĩgithathi Abiramu, nacio ihingo ciakuo agĩciaka na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũrũ wake Segubu ũria warĩ mũnini, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa rĩtio nĩ Joshua mũrũ wa Nuni.

17

Elija Kũheo Irio nĩ Mahuru

¹ Na rĩrĩ, Elija ũria Mũtishibi kuuma Tishibi, thĩnĩ wa Gileadi, akĩũra Ahabu atĩrĩ, “O ta ũria Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũria nĩ ndungatagĩra-rĩ, mĩaka ĩrĩa ĩgũũka gũtigũcoka kũgĩa ime kana mbura, tĩga na undũ wa kiugo gĩakwa.”

² Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija akĩĩrwo atĩrĩ, ³ “Ŭkĩra uume gũkũ, werekere mwena wa irathĩro, ũkehithe mũkuru-inĩ wa Kerĩthu mwena wa irathĩro wa Jorodani. ⁴ Ŭrĩnyuuaga maaĩ karũũ-inĩ kau, na nĩnjathite mahuru makũrehağire irio kuo.”

⁵ Nĩ undũ ũcio Elija agĩka o ta ũria Jehova aamwĩre. Agĩthĩ mũkuru-inĩ wa Kerĩthu, mwena wa irathĩro wa Jorodani, na agĩkara kuo. ⁶ Mahuru maamũtwaragĩra mũgate na nyama rũciĩnĩ, na makamũtwarĩra mũgate na nyama hwaĩ-inĩ, nake akanyuuaga maaĩ ma karũũ kau.

Mũtumia wa Ndigwa wa Zarefathu

⁷ Thuutha ũcio, karũũ kau gakĩhũa tondũ gũtikoretwo kũrĩ na mbura bũrũrĩ ũcio. ⁸ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija rĩngĩ, akĩĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Thĩĩ o rĩmwe nginya Zarefathu kũu Sidoni ũgaikare kuo. Nĩnjathite mũtumia wa ndigwa wa kũu akũheage irio.” ¹⁰ Nĩ undũ ũcio agĩthĩ Zarefathu. Hĩndĩ irĩa aakinyire kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkora mũtumia wa ndigwa hau akĩũngania tũkũ. Akĩmwĩta, akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndehera tũũ tũnini na gĩkombe nĩgeetha nyue?” ¹¹ Mũtumia ũcio agĩtua gũthĩ kũmũgĩrĩra maaĩ-rĩ, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ndehera kienyũ kĩa mũgate ndie.”

¹² Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndĩrĩ na mũgate no kamũtu kanini karĩ ndigithũ-inĩ na tũguta tũnini tũrĩ cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrĩngania tũkũ tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nĩguo tũrĩ tũcooke tũkue.”

¹³ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Tĩga gwĩtigĩra. Thĩĩ mũciĩ na wĩke o ro ũguo woĩga. No wambe ĩndugĩre kamũgate kanini kuumanagĩra na kĩa ũrĩ nakio, ĩndehera ũcooke wĩthondekere wee na mwana waku. ¹⁴ Tondũ

ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndigithũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩgathira mũtu namo maguta matĩrĩ hĩndĩ magathira cuba-inĩ, nginya mũthenya ũria Jehova akaheana mbura bũrũri-inĩ ũyũ.’”

¹⁵ Nake agĩthĩĩ agĩka o ũguo Elija aamwĩre. Nĩ ũndũ ũcio o mũthenya nĩ kwarĩ na irio cia Elija, na cia mũtumia ũcio na nyũmba yake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndigithũ ndiathiraga mũtu nayo cuba ndiathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩaĩtio nĩ Elija.

¹⁷ Thuutha ũcio mũrũũ wa mũtumia ũcio mwene mũcĩĩ akĩrwara. Nake akĩhĩrwo mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhĩhia. ¹⁸ Mũtumia ũcio akĩra Elija atĩrĩ, “Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũrĩ nago na nĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirĩkania mehia makwa, na ũũrage mũrũ wakwa?”

¹⁹ Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nengera mũrũguo,” akĩmũruta moko-inĩ make, akĩmũtwaru kanyũmba ka igũrũ* karĩa aikaraga, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. ²⁰ Nake agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ nĩngĩ warehere mũtumia ũyũ wa ndigwa mũtino, ũyũ njikarite ndĩ mũgeni gwake, na ũndũ wa kũreka mũrũũ wake akue?” ²¹ Nake agĩtambũrũkia igũrũ rĩa kahiĩ kau maita matatũ na agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahiĩ gaka ũgacookerere!”

²² Jehova akĩgua gũkaya kwa Elija, nago muoyo wa kahiĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. ²³ Elija akĩoya mwana ũcio akĩmũkũrũkia kuuma kanyũmba ka igũrũ, akĩmũtoonya nyũmba. Akĩmũnengera nyina, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta kĩrore, mũrũguo arĩ muoyo!”

²⁴ Nake mũtumia ũcio akĩra Elija atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩa kĩa gaku nĩ kĩa ma.”

18

Elija na Obadia

¹ Thuutha wa ihinda iriaya, mwaka-inĩ wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩrwo atĩrĩ, “Ŭkĩra ũthĩĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo nĩnguuria mbura bũrũri-inĩ ũyũ.” ² Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩthĩĩ kwĩonania kũrĩ Ahabu.

Na rĩrĩ, ng’aragu yarĩ nene mũno kũu Samaria, ³ nake Ahabu nĩatũmanĩre Obadia ũria warĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba yake ya ũthamaki. (Obadia aarĩ mwĩtikia weheanite mũno kũrĩ Jehova. ⁴ Rĩria Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia nĩoete anabii igana rĩmwe akamahitha ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio na maaĩ.) ⁵ Ahabu akĩra Obadia atĩrĩ, “Thiũrũrũka bũrũri wothĩ ũthĩĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ingĩtũũria mbarathi na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe iitũ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio makigayana bũrũri ũcio o eerĩ o mũndũ kũria egũtuikanĩria, Ahabu agĩthĩĩ mwena ũmwe na Obadia agĩthĩĩ mwena ũria ũngĩ.

⁷ Rĩria Obadia aathĩiaga-rĩ, agĩtũngana na Elija. Obadia akĩmũmenya, akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthĩũ thĩ, akĩmũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe, mwathi wakwa Elija?”

⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ti nĩ nĩ, thĩĩ ũkeere Ahabu mwathi waku atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’”

⁹ Obadia akĩmũria atĩrĩ, “Kaĩ njĩkĩte ũũru ũrĩkũ, nĩguo ũũneane nĩ ndungata yaku moko-inĩ ma Ahabu njũragwo?” ¹⁰ Ti-itheru o ta ũria Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, gũtĩrĩ rĩrĩrĩ kana ũthamaki mwathi wakwa atarĩ aatũmana ũgacario. Na rĩrĩrĩ kana ũthamaki o wothĩ woiga ndũrĩ kuo, nake akehithia andũ akuo moige na ma atĩ matikuonete. ¹¹ Na rĩu ũranjĩra thĩĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ ¹² Nĩ ndĩũĩ kũria Roho wa Jehova angĩgũtwaru twatigana nawe. Ingĩthĩĩ njĩre Ahabu ũguo na acooke akwage-rĩ, niekũnjũraga. No nĩ ndungata yaku ndũire hooyaga Jehova kuuma ndĩ o mũnini. ¹³ Wee mwathi wakwa-rĩ, kaĩ ũtarĩ waigua ũria ndeekire rĩria Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ũria ndaahithire anabii a Jehova igana rĩmwe ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe anabii mĩrongo ĩtano, na ngamaheaga irio na maaĩ? ¹⁴ Na rĩu ũranjĩra thĩĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ Niekũnjũraga!”

¹⁵ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “O ta ũria Jehova Mwene-Hinya-Wothĩ ũria ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, ti-itherũ nĩngwĩonithania nĩ mwene kũrĩ Ahabu ũmũthĩ.”

Elija Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Obadia agĩthĩĩ gũtũnga Ahabu akĩmwĩra ũhoro ũcio, nake Ahabu agĩthĩĩ gũtũnga Elija.

¹⁷ Rĩria Ahabu onire Elija, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe, wee mũnyariiri wa Isiraeli?”

¹⁸ Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndinyariĩrite Isiraeli. No wee na nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mwĩkĩte ũguo. Nĩmwatiganiĩrie maathani ma Jehova na mũkĩrũmĩrĩra Baali. ¹⁹ Rĩu tũmana andũ moime Isiraeli guothe, moke tũcemanie nao Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. Na ũrehe anabii arĩa a Baali magana mana ma mĩrongo ĩtano na anabii a Ashera magana mana, arĩa marĩagĩra metha-inĩ ya Jezebeli.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩtũmana Isiraeli guothe na agĩcookanĩrĩra anabii Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. ²¹ Elija agĩthĩĩ mberĩ ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mĩgũtũũra mũthanganagĩria njĩra igĩrĩ? Angĩkorwo Jehova nĩwe Ngai-rĩ, mũrũmĩrĩrei, no angĩkorwo Baali nĩwe Ngai-rĩ, mũkĩmũrũmĩrĩre we.”

No andũ acio matiamũcookeirĩ ũndũ o na ũmwe.

²² Hĩndĩ ĩyo Elija akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nyiki no nĩ ndigĩtwo ndĩ mũnabii wa Jehova, no Baali arĩ na anabii magana mana ma mĩrongo ĩtano. ²³ Tũrehereĩ ndegwa igĩrĩ. Reke methuurĩre ndegwa ĩmwe, na mamĩtinangie icunji, macooke mamĩgĩrĩre ngũ igũrũ, no matigaakie mwaki. Na nĩ haarĩre ndegwa ĩyo ĩngĩ, na ndĩmĩgĩrĩre ngũ igũrũ, na ndigwakia mwaki. ²⁴ Nĩngĩ mũcooke mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na nĩ ngaire rĩitwa rĩa Jehova. Na ngai ũria ũgĩcookia mahooya na ũndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ũcio nĩwe Ngai.”

* 17:19 Kanyũmba ka igũrũ gaakoragwo karĩ ka ageni na ga kũigwo irio.

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ūguo woiga nĩ wega.”

²⁵ Elija akĩra anabii a Baali atĩrĩ, “Thuurai ndegwa ĩmwe, mwambĩrĩre kũmĩhaarĩra, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ aingĩ. Mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na mĩtigaakie mwaki.” ²⁶ Tondũ ūcio makĩoya ndegwa ĩrĩa maaheirwo makĩmĩhaarĩra.

Magĩkaĩra rĩitwa rĩa Baali kuuma rũciĩnĩ nginya mĩarahoo, makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Wee Baali tũguel!” No matigana gũcookerio, tondũ gũtiari mũndũ wa kũmacookeria. Nao makĩrĩgarĩga, makĩinaga, na magĩthiũrũkaga kĩgongona kũ maathondekete.

²⁷ Mĩarahoo yakinya-rĩ, Elija akiambĩrĩra kũmanyũrũria, akĩmeera atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Ti-itherũ we akĩrĩ ngai! No gũkorwo e na maũndũ aeciĩria, kana e na mĩhang’o, kana agathiĩ rũgendo. No gũkorwo niakomete na no nginya okĩrio.” ²⁸ Tondũ ūcio makĩanĩrĩra mũno, na magĩtemanga na hiũ cia njora na matimũ, nginya thakame ĩkiambĩrĩra kũnyũrũrũka, tondũ ūcio nĩguo warĩ mĩtugo wao. ²⁹ Na rĩrĩ, mĩarahoo yahitũka-rĩ, magĩthiĩ o na mbere na ũrathi wao wa matũhũhũ nginya ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ. No gũtiari na macookio, na gũtiari o na ĩmwe wa kũmacookeria, na gũtiari o na ĩmwe wa kũmarũmbũia.

³⁰ Ningĩ Elija akĩra andũ othe atĩrĩ, “Okokaai hakuhi na nĩ!” Nao andũ acio magĩthiĩ hakuhi nake. Elija agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova tondũ nĩgĩathũkangĩtio. ³¹ Elija akĩoya mahiga ikũmi na meeri kũringana na mĩhĩrĩga ya njjarwa cia Jakubu, ũria wakinyĩrwo nĩ kiugo kĩa Jehova akĩrwo atĩrĩ, “Ūrĩtagwo Isiraeli.” ³² Nake agĩaka kĩgongona na mahiga macio rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, na akĩenja mũtaro mwariĩ ũngĩganĩra ibaba igĩrĩ cia mbegũ, ũkĩrigiĩrĩra kĩgongona kĩa. ³³ Akĩara ngũ, agĩtinangia ndegwa iyo icunji, na akĩmĩgĩrĩra ngũ igĩrũ. Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Iyũriai mĩtũngi ĩna mĩnene maaĩ, mũmaitĩrĩrie igĩrũ rĩa iruta na igĩrũ rĩa ngũ.”

³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ikai ūguo rĩngĩ,” nao magĩka o ro ūguo.

Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Ikai ūguo riita rĩa gatatũ,” nao magĩka ūguo riita rĩa gatatũ. ³⁵ Namo maaĩ macio magĩtherera gũthiũrũrũka kĩgongona, o na makĩiyũra mũtaro.

³⁶ Ihinda rĩa kũruta igongona-rĩ, mũnabii Elija agĩokooka hau mbere na akĩhooya atĩrĩ: “Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, reke kũmenyeke ũmũthĩ atĩ Wee nĩwe Ngai thĩĩnĩ wa Isiraeli, na ningĩ atĩ nĩ ndĩ ndungata yaku na njikite maũndũ maya mothe o ta ũria ũnjathĩte. ³⁷ Njigwa, Wee Jehova, njigwa, nĩgeetha andũ aya mamenye atĩ Wee Jehova nĩwe Ngai, na atĩ nĩũkũgarũra ngoro ciao igũcookerere.”

³⁸ Naguo mwaki wa Jehova ũgĩkũrũka ũgĩcina igongona, na ngũ ĩcio, na mahiga, o na tĩrĩ, ningĩ ũkĩng’aria maaĩ marĩa maaĩ mũtaro.

³⁹ Hindĩ ĩria andũ othe moonire ũndũ ūcio, makĩgũa, magĩturumithia mothiũ thĩ, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Jehova nĩwe Ngai! Jehova nĩwe Ngai!”

⁴⁰ Nake Elija agĩatha andũ acio akĩmeera atĩrĩ, “Nyiitai anabii acio a Baali. Mũtikareke o na ĩmwe wao oore!” Nao makĩmanyiita, nake Elija akiuga maikũrũkio gĩtuamba-inĩ gĩa Kishoni mooragĩrwo kuo.

⁴¹ Nake Elija akĩra Ahabu atĩrĩ, “Thiĩ ũrie na ũnyue tondũ kũrĩ na mũhũyũko wa mbura nene.” ⁴² Nĩ ũndũ ūcio Ahabu agĩthiĩ, akĩrĩa na akĩnyua, nowe Elija akiambata Kĩrĩma igĩrũ gĩa Karimeli, akĩĩnamĩrĩra nginya thĩ, agĩtoonyia mĩtwe gatagatĩ ka maru make.

⁴³ Nake akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Thiĩ ũcũthĩrĩrie ĩria-inĩ,” nayo ĩkiambata igĩcũthĩrĩria.

ĩkiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ kĩndũ.”

Nake Elija akĩmĩra ĩcooke ho rĩngĩ na rĩngĩ maita mũgwanja.

⁴⁴ Riita rĩa mũgwanja ndungata iyo ikĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ na gatu kanini kaigana guoko kwa mũndũ karoimĩra kuuma ĩria-inĩ.”

Nĩ ũndũ ūcio Elija akĩmĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũkeere Ahabu atĩrĩ, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ũikũrũke ũtanahingĩrĩrio nĩ mbura.’”

⁴⁵ Hindĩ iyo igĩrũ rĩgĩthimba nĩ ũndũ wa matu, na rũhuho rũkĩhurutana, gũkiura mbura nene, nake Ahabu akĩhaica ngaari yake agĩthiĩ Jezireeli. ⁴⁶ Naguo hinya wa Jehova ũgĩũka igĩrũ rĩa Elija, akĩĩhotora akĩrũmia nguo yake na mũcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

19

Elija Kũũrĩra Horebu

¹ Na rĩrĩ, Ahabu akĩra Jezebeli ũria wothe Elija eekĩte, o na ũria ooragithĩtie anabii othe a Baali na rũhiũ rwa njora. ² Nĩ ũndũ ūcio Jezebeli agĩtũmĩra Elija mũndũ akamwĩre atĩrĩ, “Ngai ciakwa iroothũura o na ikĩrĩrĩrie gũthũura, angĩkorwo ihinda ta rĩrĩ rũciũ, ndigatũma muoyo waku ũhaane ta wa ĩmwe wa anabii acio ũrooragire.”

³ Elija agĩtigĩra akĩũra nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu Juda, agĩtiga ndungata yake kuo, ⁴ nowe mwene, agĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya ĩmwe na kũu werũ-inĩ. Agĩkinya mĩti-inĩ wa mwethia, agĩkara thĩ kĩrũru-inĩ kiaguo, akĩhooya akue. Kiuga atĩrĩ, “Jehova, nĩnyonete mathĩna ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; nĩ ndĩrĩ mwega gũkĩra maithe makwa ma tene.” ⁵ Agĩkoma toro hau rungu rwa mĩti ūcio.

O rĩmwe mũraika akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũrie.” ⁶ Akĩhũgũra, na hau mĩtwe-inĩ wake haari na mũgate wahĩthio na makara mahiũ, na nĩ haari na ndigithũ yarĩ na maaĩ. Akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma rĩngĩ.

⁷ Mũraika ūcio wa Jehova akĩmũkora hĩndĩ ya keerĩ, akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũrie nĩgũkorwo rũgendo rũrĩa rũrĩ mbere yaku nĩ rũrihu mũno.” ⁸ Nĩ ũndũ ūcio agĩũkĩra akĩrĩa na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya

nĩ undũ wa irio icio, agĩthĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrima-inĩ kia Ngai. ⁹ Kũu agĩthĩ agĩtoonya ngurunga, akiraara ho.

Jehova Kuumĩrĩra Elija

Nakio kiugo kia Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩũrio atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁰ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kũyo kĩnene nĩ undũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makooraga anabii aku na rũhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹¹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Uma ũthĩ ũrũgame kĩrima-inĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akirĩ kũhitũkĩra ho.”

Hĩndĩ iyo rũhuho rũnene rwa hinya rũgĩatũranga irĩma na rũgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaari rũhuho-inĩ rũu. Thuutha wa rũhuho gũkĩgia gĩthingithia, no Jehova ndaari gĩthingithia-inĩ kũ. ¹² Thuutha wa gĩthingithia gũgĩuka mwaki, no Jehova ndaari mwaki-inĩ ũcio, na thuutha wa mwaki ũcio gũgĩuka mũgambo mũceke, mũhooreru. ¹³ Rĩria Elija aigũre mũgambo ũcio, akĩguucia nguo yake akĩhumbĩra ũthĩũ, * na akiuma akĩrũgama mũromo-inĩ wa ngurunga.

Hĩndĩ iyo mũgambo ũkĩmũũria atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

¹⁴ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kũyo kĩnene nĩ undũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makooraga anabii aku na rũhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹⁵ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra ũcookere o njĩra irĩa wokĩire, ũthĩ nginya Werũ wa Dameski. Wakinya kuo-rĩ, ũtĩrĩrie Hazaeli maguta atũke mũthamaki wa Suriata. ¹⁶ Ŭcooke ũtĩrĩrie Jehu mũrũ wa Nimushi maguta atũke mũthamaki wa Isiraeli, na ũtĩrĩrie Elisha mũrũ wa Shafatu wa kuumu Abeli-Mehola maguta nĩguo atũke mĩnabii ithenya riaku. ¹⁷ Jehu nĩakooraga ũria wotho ũkaahonoka rũhiũ rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nĩakooraga ũria wotho ũkaahonoka rũhiũ rwa njora rwa Jehu. ¹⁸ Na rĩrĩ, nĩndĩtĩgĩrie ngiri mũgwanja thĩĩni wa Isiraeli, othe arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu, na matarĩ maamĩmumunya.”

Elisha Gũtuĩka Mũrutwo wa Elija

¹⁹ Nĩ undũ ũcio Elija akiuma kũu, agĩthĩ agĩkora Elisha mũrũ wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikũmi na igĩrĩ ciohanĩto na macooki igĩrĩ igĩrĩ, nowe aatwarithagia icooki rĩa ikũmi na meerĩ. Elija agĩthĩ harĩ we na akĩmũkĩria nguo yake ya igũrũ. ²⁰ Nake Elisha agĩtiganĩria ndegwa ciake akĩrũmĩria Elija. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩria ngoigĩre baba na maitũ ũhoro, njooke njũke tũthĩ nawe.”

Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Cooka, kaĩ arĩ atĩa ndagwĩka?”

²¹ Nĩ undũ ũcio Elisha akĩmũtiga, agĩcooka. Akĩyoa ndegwa icio ciake cia macooki, agĩcithĩnja. Agĩakia mwaki na mĩraũ, akĩruga nyama, agĩcihe andũ makĩria. Thuutha ũcio akiumagara, akĩrũmĩria Elija, agĩtuĩka mũteithia wake.

20

Beni-Hadadi Gũtharĩkĩra Samaria

¹ Na rĩrĩ, Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita, agĩtwarana hamwe na athamaki mĩrongo itatũ na eerĩ, marĩ na mbarathi na ngaari cia ita, akĩambata akĩrĩgĩcĩria itũũra rĩa Samaria na akĩrĩtharĩkĩra. ² Agĩtũma andũ mathĩ itũũra rĩu inene kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, makamwĩre atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: ³ ‘Betha na thahabu ciaku nĩ ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arĩa ega mũno, nĩ akwa.’”

⁴ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “O ũguo uugĩte, wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩ mwene ndĩ waku, na kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku.”

⁵ Nao andũ acio maatũmitwo magĩcooka rĩngĩ makiuga atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: ‘Ndaatũmanire ngĩenda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku. ⁶ No ihinda ta rĩrĩ rũciũ nĩngatũma anene akwa moke moiruurie nyũmba ya ũthamaki na nyũmba cia anene aku. Nĩmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuee.’”

⁷ Mũthamaki wa Isiraeli agĩta athuuri othe a bũrũri ũcio, akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ mũtirona atĩ mũndũ ũyũ nĩ haaro aracaria! Rĩria aatũmanire agĩtia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rĩ, nĩ ndiamũgĩrĩrie.”

⁸ Athuuri na andũ othe makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kũmũthikĩrĩria, na ndũgetĩkĩre maũndũ macio mothe arenda.”

⁹ Nake agĩcookeria andũ acio maatũmitwo nĩ Beni-Hadadi, akĩmeera atĩrĩ, “Trai mũthamaki, mwathi wakwa atĩrĩ, ndungata yaku nĩngwĩka maũndũ marĩa woririe rĩa mbere, no undũ ũyũ ũrenda rĩu ndĩngĩũtikĩra.” Magĩthĩ magĩcookeria Beni-Hadadi ũhoro ũcio.

¹⁰ Nĩngĩ Beni-Hadadi agĩtũma ũhoro rĩngĩ kũrĩ Ahabu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngai iroothũũra na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, kũngĩtigara rũkũngũ Samaria rũiganu rwa kũhe andũ akwa o mũndũ ngundi imwe.”

¹¹ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Mwĩre ũũ: ‘Mũndũ ũrĩa ũreyooha indo cia mbaara ndaagĩrĩrwo nĩ gwtĩta ta mũndũ ũrĩa ũraciruta.’”

* 19:13 Elija aahumbĩrie ũthĩũ wake nĩgũkorwo gũtĩrĩ mũndũ ũngĩonire Ngai na atũũre muoyo.

¹² Hīndi īrīa Beni-Hadadi aiguire ūhoro ūcio rīrīa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inī ciao, agīatha andū ake akīmeera atīrī, “Mwīhaarīriei gūtharīkīra Samaria.” Nī ūndū ūcio makīhaarīria gūtharīkīra itūūra rīu inene.

Ahabu Gūtooria Beni-Hadadi

¹³ Ihinda rīu mūnabii agīuka kūrī Ahabu mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūu: ‘Nīūrōna ita rīūrī inene ūū? Nīngūrīneana moko-inī maku ūmūthī, nīgeetha ūmenye atī nīī nī nīī Jehova.’”

¹⁴ Nake Ahabu akīūra atīrī, “No nūū ūgwīka ūguo?”

Nake mūnabii ūcio akīmūcookeria atīrī, “Jehova ekuuga ūu: Anene ethī arīa matongoragia mbūtū cia būrūrī nīo megwīka ūguo.”

Nīngī akīūra atīrī, “Na nūū ūkaambīrīria mbaara?”

Nake mūnabii akīmūcookeria atīrī, “Nīwe ūkaamīambīrīria.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio Ahabu agīta anene arīa ethī 232 arīa maatongoragia mbūtū cia būrūrī. Nīngī agīcookanīrīria andū acio angī a andū a Isiraeli othe maari 7,000. ¹⁶ Nao makiumagara mīaraho hīndi īrīa Beni-Hadadi na athamaki acio mīrongo itatū na eerī arīa maari rūmwe nake, maanyuuga njoohi marī hema-inī ciao. ¹⁷ Anene acio ethī maatongoragia mbūtū cia būrūrī nīo maathiire mbere.

Hīndi īyo Beni-Hadadi nīatūmite andū a gūthigaana, nao makīmūrehere ūhoro atīrī, “Nī kūrī na andū marooka moimīte Samaria.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Angīkorwo mokite na thayū-rī, manyiitei marī muoyo; angīkorwo nī mbaara ya marehe-rī, manyiitei marī muoyo.”

¹⁹ Anene acio ethī atongoria a mbūtū cia būrūrī makiumagara kuuma itūūra-inī marūmīrīrwo nī mbūtū ya ita, ²⁰ na o mūdūd akīūra ga thū yake. Nī ūndū ūcio Asuriata makīūra maingatithīto nī andū a Isiraeli. No Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata akīūra ahaicite mbarathi me na andū amwe ake arīa ahaici a mbarathi.

²¹ Mūthamaki wa Isiraeli akīmatindika na agītooria mbarathi na ngaari cia ita, akīūra ga Asuriata aingī mūno.

²² Thuutha ūcio mūnabii agīkora mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī, “Wīhaarīrie wega, na wone ūrīa kwagīrīre nī gwīkwo, tondū kīmera kīria gīgūūka mūthamaki wa Suriata niagagūtharīkīra rīngī.”

²³ Ihinda-inī rīu anene a mūthamaki wa Suriata makīmūtaara atīrī, “Ngai cia andū a Isiraeli nī ngai cia irīma-inī. Kīu nīkīo gīatūmire matūkīrie hinya. No tūngīhūūrana nao werū-inī, ti-itherū nītūkamakīria hinya. ²⁴ Īka atīrī: Eheria athamaki othe kuuma mbūtū-inī ciao, na ūmakūūranie na anene angī. ²⁵ No nginya warūhure ita ta rīria wateire, mbarathi o harī mbarathi, na ngaari ya ita harī o ngaari ya ita, nīgeetha tūhote kūrūa na Isiraeli werū-inī. Ti-itherū hīndi īyo nī tūgaakorwo tūrī na hinya kūmakīra.” Mūthamaki agītikanīa nao na agīta o ūguo.

²⁶ Kīmera kīria kīarūmīrīre gīakinya-rī, Beni-Hadadi agīcookanīrīria Asuriata, magīthīī Afeki makarūe na andū a Isiraeli. ²⁷ Rīria andū a Isiraeli o nao maacookanīrīrio na makīneo indo ciothe, makiumagara magatūngane nao. Andū a Isiraeli makīamba hema ciao ing’ethanīre nao matarīī ta tūrūūru twīrī twa mbūrī. Hīndi īyo Asuriata maiyūrīte būrūrī ūcio wothē.

²⁸ Mūdūd wa Ngai agīuka, akīra mūthamaki wa Isiraeli atīrī, “Jehova ekuuga ūu: ‘Tondū Asuriata mareciirīa Jehova nī ngai wa irīma-inī na ti ngai wa ituamba-inī-rī, nīngūneana mbūtū īno nene ūū moko-inī maku, nawe ūmenye atī nīī nī nīī Jehova.’”

²⁹ Ihinda rīa mīthenya mūgwanja maikarire mambīte hema ciao mang’ethanīre, na mūthenya wa mūgwanja makīambīrīria mbaara. Andū a Isiraeli makīūra ga thigari 100,000 cia magūrū cia Asuriata, mūthenya ūmwe. ³⁰ Acio angī makīūrīa itūūra inene rīa Afeki, kūrīa rūthingo rwagwīrīre andū ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akīūra itūūra inene akīhitha kanyūmba ga thīnī.

³¹ Anene ake makīmwīra atīrī, “Ta rora, nītūguite atī athamaki a nyūmba ya Isiraeli nī marī tha. Twītīkīrie tūthī kūrī mūthamaki wa Isiraeli twīhotorete nguo cia makūnia njohero na twīrigīcīrie mīhīndo mitwe iitū. No gūkorwo nīagetīkīra kūhonokia muoyo waku.”

³² Makīthotora nguo cia makūnia njohero, na makīrigīcīria mīhīndo mitwe yao, magīthīī kūrī mūthamaki wa Isiraeli, makīmwīra atīrī, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egūkwīra atīrī, ‘Ndagūthaitha reke ndūūre muoyo.’”

Nake mūthamaki akīmooria atīrī, “Arī o muoyo? Ūcio-rī, nī mūrū wa baba.”

³³ Andū acio makīgua ūguo meerwo taari kīmenyithia kīega, makīgwatīria kiugo gīake, makiuga atīrī, “Īī nīguo, Beni-Hadadi nī mūrū wa thoguo.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Thīī mūmūrehe.” Rīria Beni-Hadadi oimīrīre, Ahabu akīmūngīria ngaari-inī yake ya ita.

³⁴ Beni-Hadadi akīra Mūthamaki Ahabu atīrī, “Nīngūgūcookeria matūūra marīa baba aatunyire thoguo, nawe ūthondeke kūdūd kwa wonjoria thīnī wa Dameski, o ta ūrīa baba eekīte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atīrī, “Kūngīgīa na kīrīkanīro kīa ūiguano witū nawe, nīngūrekereria ūthīī.” Nī ūndū ūcio magīthondeka kīrīkanīro kīa ūiguano, akīmwtīkīria athīī.

Mūnabii Gūtūria Ahabu Cīra

³⁵ Na ūndū wa kiugo kīa Jehova, mūdūd ūmwe wa arīu a anabii nīerire mūdūd wa thiritū yake atīrī, “Ngūtha na mūtī waku wa mbaara,” no mūdūd ūcio akīrega.

³⁶ Nī ūndū ūcio mūnabii akīmwīra atīrī, “Tondū ndūnathīkīra Jehova-rī, wathīī wandiga o ūguo nītūkūragwo nī mūrūthī.” Na thuutha wa mūdūd ūcio gūthīī-rī, agīkorwo nī mūrūthī, ūkīmūruga.

³⁷ Ningĩ mūnabii akĩona mūdū ūngĩ, akīmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ngũtha,” nake mūdū ūcio akīmũgũtha na akīmũthĩhia. ³⁸ Mūnabii agĩthĩ, akĩrũgama mũkĩra-inĩ wa njĩra etereire mũthamaki. Ehumbĩrite maito na gĩtambaya kĩa mūtwe nĩguo ndakamenyeke. ³⁹ Na rĩrĩa mũthamaki aahitũkagari, mūnabii ūcio akīmwĩra, akīmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndrathiite harĩa mbaara ineneheire, nake mūdū ūmwe arooka kũrĩ nĩ arĩ na mūdū mũtahe, aranjĩra atĩrĩ, ‘Rangĩra mūdū ūyũ, na angĩũra, wee nĩwe ūkooragwo handũ hake, kana ūrĩhe taranda imwe* ya betha.” ⁴⁰ Hĩndĩ irĩa ndungata yaku yagĩre na mĩhang’o ya haha na harĩa mūdū ūcio akĩũra.”

Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩrĩo ituĩro rĩaku, o ta ūguo wee mwene woiga.”

⁴¹ Hĩndĩ iyo mūnabii akĩeheria gĩtambaya maito-inĩ na ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akīmũmenya atĩ nĩ ūmwe wa anabii. ⁴² Akĩĩra mũthamaki atĩrĩ, “Jehova ekuuga ūũ: ‘Nĩũrekereire mūdū ūrĩa nĩ ndrathũite atĩ no ngĩnya akue. Nĩ ūndũ ūcio wee nĩwe ūgũkua handũ hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.’” ⁴³ Mũthamaki wa Isiraeli agĩthĩ Samaria nyũmba-inĩ yake ya ūthamaki athitĩtie gĩthiithi na arĩ mĩrakaru.

21

Mũgũnda wa Mĩthabibũ wa Nabothu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ūcio gũkĩgia na ūndũ wakonĩ mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ūrĩa Mũjezeireli. Mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ warĩ kũu Jezeireli, hakuhi na nyũmba ya ūthamaki ya Ahabu mũthamaki wa Samaria.* ² Nake Ahabu akĩĩra Nabothu atĩrĩ, “He mũgũnda waku wa mĩthabibũ haandaga mboga, tondũ ūrĩ hakuhi na nyũmba yakwa ya ūthamaki. Nĩngũgũkũuranĩra na mũgũnda ūngĩ wa mĩthabibũ mwega gũkĩra ūyũ, kana ūngĩona arĩ wega, no ngũhe mbeeca ciiganĩte thogora wagu.”

³ No Nabothu akīmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arogĩria ngũhe igai rĩa maithe makwa.”

⁴ Nĩ ūndũ ūcio Ahabu akĩinũka athitĩtie gĩthiithi na arĩ mĩrakaru, tondũ Nabothu ūrĩa Mũjezeireli nĩamwĩre atĩrĩ, “Ndingĩkũhe igai rĩa maithe makwa.” Agĩkoma ūrĩrĩ wake ang’athĩtie na akĩrega kũria irio.

⁵ Nake Jezebeli mūtumia wake akĩingĩra akīmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmitie ūtukie gĩthiithi? Ūrarega kũria irio niki?”

⁶ Nake akīmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ njĩire Nabothu ūrĩa Mũjezeireli atĩrĩ, ‘Nyenderia mũgũnda waku wa mĩthabibũ, kana ūngĩona kwagĩĩre, ngũhe mũgũnda ūngĩ wa mĩthabibũ handũ hagu.’ No anjĩra atĩrĩ, ‘Ndingĩkũhe mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.’”

⁷ Jezebeli mūtumia wake akīmwĩra atĩrĩ, “Ūguo nĩguo ūgwĩka arĩ we mũthamaki wa Isiraeli? Ūkĩra ūrĩ! Kena. Nĩ nĩ ngũkũhe mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ūcio Mũjezeireli.”

⁸ Nĩ ūndũ ūcio akiandĩka marĩa na rĩitwa rĩa Ahabu, na akĩmahũũra mĩhũũri wake, akĩmatũma kũrĩ athuuri na anene arĩa maatũuranagia na Nabothu itũũra-inĩ rĩake inene. ⁹ Marĩa-inĩ macio aandĩkĩte ūũ:

“Anĩrĩrai mũthenya wa kwĩhinga kũria irio, na mũkarĩre Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ ka andũ. ¹⁰ No mũge imaramari igĩrĩ imũng’etheire, mũciĩre irute ūira wa atĩ nĩarumĩte Ngai na akaruma mũthamaki. Mũcooke mũmuumie nja ya itũũra mũmũhũre na mahiga nyuguto ngĩnya akue.”

¹¹ Nĩ ūndũ ūcio athuuri na anene arĩa maatũũraga itũũra-inĩ inene rĩa Nabothu magĩka o ta ūrĩa Jezebeli aathanĩte marĩa-inĩ macio aamaandĩkĩre. ¹² Makĩanĩrĩra mũthenya wa kwĩhinga kũria irio, na magĩkarĩra Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ-inĩ ka andũ. ¹³ Ningĩ imaramari igĩrĩ igĩkara imũng’etheire, na ikĩruta thitango ya gũkĩrĩra Nabothu mbere ya andũ, ikiuga atĩrĩ, “Nabothu nĩarumĩte Ngai, na akaruma mũthamaki.” Nĩ ūndũ ūcio makĩmuumia nja ya itũũra inene, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto ngĩnya agĩkua. ¹⁴ Magĩcooka magĩtwara ūhoro kũrĩ Jezebeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nabothu nĩmũhũũre na mahiga nyuguto na nĩ mũkũ.”

¹⁵ Jezebeli aarĩkia kũigua atĩ Nabothu nĩahũrĩtwa na mahiga nyuguto agakua-rĩ, akĩĩra Ahabu atĩrĩ “Ūkĩra wĩgwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ūrĩa Mũjezeireli ūcio araregete gũkwenderia. Ndarĩ muoyo, niakũite.” ¹⁶ Hĩndĩ irĩa Ahabu aigũire atĩ Nabothu niakũite, agĩkũra, agĩkũrũka akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu.

¹⁷ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elia ūrĩa Mũtĩshibi akĩĩrwo atĩrĩ, ¹⁸ “Ikũrũka ūgatũnge Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, ūrĩa wathanaga Samaria. Rĩu arĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũria athĩte kwĩgwatĩra mũgũnda ūcio ūtũke wake. ¹⁹ Mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ūũ: Gĩthĩ ndũũragĩte mūdū na ūkaamũtunya indo ciake?’ Ningĩ ūmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ūũ: Handũ harĩa ngui iracũĩre thakame ya Nabothu-rĩ, hau no ho ngui igaacũĩra thakame yaku, ĩĩ, yaku wee mwene!’”

²⁰ Nake Ahabu akĩĩra Elia atĩrĩ, “Wee thũ yakwa, anga nĩwangorali!”

Nake Elia agĩcookia atĩrĩ, “Ī, nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutĩre gwĩka ūũru maito-inĩ ma Jehova. ²¹ ‘Na rĩrĩ, nĩngũkũhere mwanangĩko. Nĩngũniina njĩaro ciaku, na niĩnĩre Ahabu ciana ciothe cia arũme thĩnĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ūrĩa ūtarĩ ngombo. ²² Nĩngatũma nyũmba yaku ihaane o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ūgatũma Isiraeli mehie.’”

²³ “Naguo ūhoro ūkonĩ Jezebeli, Jehova ekuuga ūũ: ‘Ngui nĩgatambuurangĩra Jezebeli rũthĩngo-inĩ rwa Jezeireli.’”

* 20:39 nĩ ta kilo 34 * 21:1 Samaria nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa ūthamaki wa Gathigathini.

²⁴ “Andũ a Ahabu ariā magaakuira itũura-inĩ, makaarĩio nĩ ngui. Nao ariā magaakuira mĩgũnda-inĩ makaarĩio nĩ nyoni cia riera-inĩ.”

²⁵ (Na rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werutĩre gwĩka ũuru maithe-inĩ ma Jehova, aringĩrĩrio nĩ mĩtũmia wake Jezebeli. ²⁶ Mĩtugo yake yarĩ mĩuru mũno nĩ undũ wa kũrũmĩra mĩhianano ya kũhooywo ta ũria Aamori meekaga, ariā Jehova aingatire akĩmeheria mbere ya Isiraeli.)

²⁷ Hĩndĩ irĩa Ahabu aigũire ciugo icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩthĩnga kũria irio. Aakomaga ehumbĩte nguo ya ikũnia na agathĩiaga enyĩhĩtie.

²⁸ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũria Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: ²⁹ “Nĩwonete ũria Ahabu enyĩhĩtie mbere yakwa? Tondũ we nĩenyĩhĩtie, ndikarehe mwanangĩko ũyũ matukũ-inĩ make, no nĩngaũhere nyũmba yake matukũ-inĩ ma mũriũ.”

22

Ūrathi wa Mikaya wa Gũũkĩra Ahabu

¹ Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa miaka itatũ gũtiarĩ na mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. ² No mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli. ³ Mũthamaki wa Isiraeli niakoretwo eera anene ake atĩrĩ, “Githĩ mũtũĩ atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũura riitũ, na gũtirĩ undũ tũreka wa kũrioya rĩngĩ kuuma kũri mũthamaki wa Suriata?”

⁴ Nĩ undũ ũcio akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩgũthĩ na nĩ tũkahũuranĩre itũura rĩa Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agĩcookeria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nawe tũrĩ undũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” ⁵ No Jehoshafatu agĩcooka akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtũrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

⁶ Nĩ undũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩria anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmooria atĩrĩ, “Thĩ ngahũuranĩre itũura rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũura rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁷ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũria tũngĩtũria ũhoro kuuma kũri we?”

⁸ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũria ũngĩtũtũrĩria ũhoro kuuma kũri Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra undũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcooka atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

⁹ Nĩ undũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magakarĩra itĩ ciao cia ũnene hau kihuhĩro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-inĩ rĩa kihingo gĩa itũura rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha me mbere yao. ¹¹ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgatheece Asuriata nacio nginya mũmanĩine.’”

¹² Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o undũ ũmwe, makoiga atĩrĩ, “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹³ Mũndũ ũria watũmĩtwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii ariā angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtikanie na kĩa, na warie undũ mwega.”

¹⁴ Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũruga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũria Jehova ekũnjĩra.”

¹⁵ Hĩndĩ irĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaya, tũthĩ tũkahũuranĩre itũura rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathĩ?”

Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹⁶ Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũura ngwĩhĩthĩthagia ndũkae kũnjĩra ũhoro ũngĩ, tiga ũhoro wa ma thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova?”

¹⁷ Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩre irĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩthi, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matĩrĩ na mwathi. O mũndũ niarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

¹⁸ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrĩre atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ũhoro mwega, tiga o ũria mũũru?”

¹⁹ Mikaya agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ undũ ũcio thĩkĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene arĩ na mbũtũ yothē ya igũrũ irũgamĩte imũthĩrũkĩrĩre mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. ²⁰ Nake Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Nũũ ũkũheenereria Ahabu nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athĩ agakũire kuo?’

“Ŭmwe akiuga ũũ, na ũria ũngĩ ũũ. ²¹ Marigĩrĩrio-inĩ roho ũmwe ũkũmĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ngũmũheenereria.’

²² “Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ŭkũmũheenereria atĩa?’

“Naguo ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthĩ ngũthĩ ndũke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee nĩũkũhota kũmũheenereria. Thĩ ũgeke ũguo.’

²³ “Nĩ ūndũ ūcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku othe. Jehova nĩagwathĩrĩrie mwanangĩko.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Zedekia mūrũ wa Kenaana agĩkuhĩrĩria na akĩgũtha Mikaya rũhĩ rwa ūthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, “Kai roho wa Jehova aragereire kũ rĩria aroimire kũrĩ nĩ, nĩguo aarie nawe?”

²⁵ Mikaya agĩcookia atĩrĩ, “Nĩukamenya mũthenya ūria ūgaathĩi kwĩhitha kanyũmba ka na thĩĩni.”

²⁶ Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaya mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mūrũ wa mũthamaki, ²⁷ na muge atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ūũ: Mũndũ ūyũ nĩaikio njeera na ndakaho kindũ gĩa kũria tiga mũgate na maaĩ, nginya rĩria ngaacooka na thayũ.’”

²⁸ Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ūngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtũkire atĩ Jehova ndaarĩtie na nĩi.” Agĩcookia akiuga atĩrĩ, “Iguai ūhoro wakwa, inyui andũ aya inyuothel!”

Ahabu Kũũragĩro Ramothu-Gileadi

²⁹ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. ³⁰ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndũgarũrite ndikamenyeke, no wee wĩkire nguo cia ūthamaki.” Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli akĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³¹ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata nĩathĩte anene ake mĩrongo itatũ na eerĩ a ngaari cia ita, akoiga atĩrĩ, “Mũtikarũte na mũndũ o na ūmwe, mũnene kana mũnini, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.” ³² Rĩria anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciĩria atĩrĩ, “Ti-itherũ ūyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli!” Nĩ ūndũ ūcio makĩgarũrũka mamũtharikĩre, no rĩria Jehoshafatu aakaire-rĩ, ³³ anene acio a ngaari cia ita makĩona atĩ ūcio ti mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga kũmũingatithia.

³⁴ No mũndũ ūmwe akĩgeeta ūta wake, agĩkia mũguĩ o ro ūguo, naguo ūkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagati-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩra mũtwarĩthia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ūndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁵ Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthĩi na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki agĩkara anyiitĩrĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikiura kuuma kirona gĩake hau aagurarĩtio, igĩitika ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ūcio agĩkua. ³⁶ Riũa rĩgĩthũa, gĩkĩanĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrĩrwo atĩrĩ, “O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake; o mũndũ nĩacooke bũrũri wake!”

³⁷ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. ³⁸ Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra), nacio ngui igĩcũna thakame yake, o ta ūria kiugo kĩa Jehova kioigĩte.

³⁹ Namo maũndũ marĩa mangĩ makonĩi wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ūthamaki rĩria aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, gĩthĩ maũndũ macio matĩandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁴⁰ Ahabu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtũika mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

⁴¹ Jehoshafatu mūrũ wa Asa aatũkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli. ⁴² Jehoshafatu aarĩ na ūkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ na ĩtano rĩria aatũkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihĩ. ⁴³ No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩre mĩthĩire ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ūguo-rĩ, kũndũ kũria gũtũũgĩru gũtieheririo, nao andũ magĩthĩi na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ūbumba kuo. ⁴⁴ Nĩngĩ Jehoshafatu magĩkara marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli.

⁴⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makonĩi wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ūhootani wake mbaara-inĩ, gĩthĩ matĩandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ⁴⁶ Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ūmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ūthamaki wa ithe Asa. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu; mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga.

⁴⁸ Nake Jehoshafatu nĩakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthĩi kũgĩra thahabu Ofiri, no itĩgana gũthĩi, tondũ nĩcioinĩkangĩre kũu Ezioni-Geberi. ⁴⁹ Hĩndĩ iyo Ahazia mūrũ wa Ahabu akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Itĩkĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

⁵⁰ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoramũ agĩthamaka ithenya rĩake.

Ahazia Mũthamaki wa Isiraeli

⁵¹ Ahazia mūrũ wa Ahabu aatũkire mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩrĩ. ⁵² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩre mĩthĩire ya ithe na nyina na mĩthĩire ya Jeroboamu mūrũ wa Nebati, ūria watũmire Isiraeli mehie. ⁵³ Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ūria ithe eekĩte.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA ATHAMAKI

Jehova Gūtūra Ahazia Ciira

¹ Na rīrī, thuutha wa gikuū kia Ahabu, andū a Moabi makīrega gwathikīra Isiraeli. ² Na rīrī, Ahazia nāgwīte kuuma ndirica-inī ya nyūmba yake ya igūrū kūu Samaria, akagurario. Nī undū ūcio agītūma andū, akīmeera atīrī, “Thiīi mūkorie Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi, kana hīhi nīngūhona nguraro ici.”

³ No mūraika wa Jehova akīra Elija ūrīa Mūtishibi atīrī, “Ambata, ūthiī ūtūngane na andū acio matūmitwo nī mūthamaki wa Samaria, ūmoorie atīrī, ‘Nī Ngai gūtārī thiīnī wa Isiraeli nīguo mūthiī mūkahoore ūhoro kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi?’” ⁴ Nī undū ūcio Jehova ekuuga ūū: ‘Ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīngūkua!’” Nī undū ūcio Elija agītūi.

⁵ Rīrīa andū acio maatūmitwo maacookire kūrī mūthamaki, akīmooria atīrī, “Nī kīi gītūma mūcooke?”

⁶ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī harī na mūdū ūkire gūtūtūnga, aatwīra atīrī, ‘Cookai kūrī mūthamaki ūrīa ūmūtūmīte, mūmwīre atīrī, ‘Jehova ekūūria atīrī: Nī Ngai gūtārī thiīnī wa Isiraeli nīguo ūtūme andū makahoore ūhoro kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Nī undū ūcio ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīngūkua!’”

⁷ Nake mūthamaki akīmooria atīrī, “Mūdū ūcio ūkire kūmūtūnga na aamwīra ūguo-rī, ekūhaanaga atīa?”

⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī mūdū wīhumbīte nguo ya guoya, na akeoha mūcibi wa ngoothi njohero.”

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Ūcio oima Elija ūrīa Mūtishibi.”

⁹ Nake agītūmīra Elija mūnene wa thigari arī na gikundi gīake kīa andū mīrongo itano; mūnene ūcio akīambata kūrī Elija, ūrīa waikarīte gacūmbīrī ga kīrīma, akīmīwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka!’”

¹⁰ Nake Elija agīcookeria mūnene ūcio atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī o iyo mwaki ūgīkūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake.

¹¹ Nīngī mūthamaki agītūmīra Elija mūnene ūngī wa thigari arī na andū ake mīrongo itano. Nake mūnene ūcio akīmīwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka narua!’”

¹² Nake Elija akīmūcookeria atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī iyo mwaki wa Ngai ūgīkūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake mīrongo itano.

¹³ Nī undū ūcio mūthamaki agītūma mūnene wa gatātū na andū ake mīrongo itano. Mūnene ūcio wa gatātū akīambata, agītūria ndu mbere ya Elija. Akīmūthaita, akīmīwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, reke muoyo wakwa na wa andū aya mīrongo itano wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe, ithuī ndungata ciaku!” ¹⁴ Kīone, mwaki nīūikūrūkīte kuuma igūrū, na ūgacina anene acio eerī a mbere hamwe na andū ao. No rīrī, reke muoyo wakwa wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe!”

¹⁵ Nake mūraika wa Jehova akīra Elija atīrī, “Ikūrūkania hamwe nake, na ndūkamwītīgīre.” Nī undū ūcio Elija agītūkīra, agītūkūrūkania nake ngīnya kūrī mūthamaki.

¹⁶ Nake akīra mūthamaki atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Nī Ngai gūtārī thiīnī wa Isiraeli wa kūhooywo ūhoro nīwe, atī nīkio ūgūtūma andū makahoore ūhoro kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Tondū nīwīkīte ūguo-rī, ndūrī hīndī ūkoima gītanda-inī kīu ūkomeire. Ti-itherū nīngūkua!” ¹⁷ Nī undū ūcio agīkua, kūringana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītio nī Elija.

Na tondū Ahazia ndaarī na mwana wa kahī-rī, Joramu nīwe watuikire mūthamaki ithenya rīake mwakainī wa keerī wa Jehoramū mūrū wa Jehoshafatū mūthamaki wa Juda. ¹⁸ Maūdū marīa mangī mothe makonīi wathani wa Ahazia, na marīa eekire-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa maūdū ma ihinda rīa athamaki a Isiraeli?

2

Elija Gūtwarwo Igūrū

¹ Hīndī rīra Jehova aarī hakuhi kuoya Elija amūtware igūrū arī thiīnī wa kīhuhūkano kīa rūhuho-rī, Elija na Elisha maarī njīra-inī makīuma Giligali. ² Nake Elija akīra Elisha atīrī, “Ikara haha; tondū Jehova nīandūmīte thiī Betheli.”*

Nowe Elisha akīmīwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo na o ta ūrīa ūtūūruga muoyo-rī, nīi ndūgūtūga” Nī undū ūcio magīkūrūka magītūi Betheli.

³ Hīndī iyo thiritū ya anabii a kūu Betheli magītūka kūrī Elisha, makīmūūria atīrī, “Nīūmenyete atī Jehova nīekuoya mwathi waku amweherie hariwe ūmūthi?”

Nake Elisha akīmacookeria atīrī, “Īi nīnjūū, no mūtikaarie ūhoro ūcio.”

⁴ Nīngī Elija akīmīwīra atīrī, “Elisha, ikara haha; tondū Jehova nīandūmīte thiī Jeriko.”

* 2:2 Betheli rīarī itūūra rīarī ngumo mūno Isiraeli, o na hīndī ya Ibrahīmū, na Isaaka, na Jakubu (Kīam 12:8; 28:10-22; 35:1-5).

Nake akimwira atiri, “Ti-itheru o ta uria Jehova atuuraga muoyo na o ta uria wee utuuraga muoyo-ri, ni ndigugutiga.” Ni undu ucio magithi Jeriko.

⁵ Nao andu a thiritu ya anabii a kuu Jeriko magikora Elisha makimuria atiri, “Niumenyete ati Jehova niekuoya mwathi waku amweherie hariwe umuthi?”

Nake Elisha akimacookeria atiri, “Ii ninjuii, no mutikaarie uhoro ucio.”

⁶ Ningi Elia akimwira atiri, “Ikara haha, tondū Jehova niandumite thii Jorodani.”

Nake akimwira atiri, “Ti-itheru o ta uria Jehova atuuraga muoyo, na o ta uria wee utuuraga muoyo-ri, ni ndigugutiga.” Ni undu ucio-ri, o eeri magithi na mbere na rugendo.

⁷ Nao andu mirongo itano a thiritu ya anabii magithi makirugama haraaya, marorete haria Elia na Elisha maarungii, hau ruii-ini rwa Jorodani. ⁸ Nake Elia akiruta nguo yake ya iguru, akimikunja, akigutha maa nayo. Namo maa makigayukana mwena wa urio na wa umotho, nao eeri makiringira thi nyumu.

⁹ Riria maarikirie kuringa-ri, Elia akira Elisha atiri, “Njira atiri, niatia ingigwika itaaneherio hariwe?”

Nake Elisha akimucookeria atiri, “Ngwenda kugaya hinya wa roho waku maita meerii.”

¹⁰ Nake Elia akiuga atiri, “Undu ucio wahooya ni undu muritu, no riri, wanyona ngeherio hariwe-ri, niugutuika waku, no Waga kunyona ndugutuika waku.”

¹¹ Na riri, riria maatwarante makaragia, o rimwe ngaari yaririmbukaga mwaki na mbarathi ciaririmbukaga mwaki ikiumira na ikimatigithukania eeri, na Elia akimbata iguru ari thini na kihuhukano kia ruhuho. ¹² Elisha ona uguo agikaya, akiuga atiri, “Uui baba-i! Uui baba-i! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Israeli!” Nake Elisha ndaacookire kumuona ringi. Hindi iyo akiaura nguo ciake, agicitemburanga.

¹³ Nake akioya nguo ya iguru iria yagwite kuuma hari Elia na agithi akirugama hugururu-ini cia Ruii rwa Jorodani. ¹⁴ Ningi akioya nguo iyo ya iguru yagwite ikoima hari Elia, akigutha maa nayo. Akiria atiri, “Riu akiri ha Jehova, Ngai wa Elia?” Na riria aaguthire maa, makigayukana maita meerii mwena wa urio na mwena wa umotho, nake akiringa.

¹⁵ Andu a thiritu ya anabii kuuma Jeriko aria maacuthiriie makiuga atiri, “Roho wa Elia riu uri iguru ria Elisha.” Nao magithi kumutunga, makinamirira thi mbere yake. ¹⁶ Nao makiuga atiri, “Ta kirore, ithui ndungata ciaku turi na andu mari hinya mirongo itano. Metikirie mathii magacarie mwathi waku. No gukorwo Roho wa Jehova amuoire aamutwara kirima-ini kana gitumba-ini.”

Nake Elisha akimacookeria atiri, “Aca, tigai kumatuma.”

¹⁷ No makimuringiriria o nginya agiconoka, akiremwo ni kurega. Ni undu ucio akiuga atiri, “Matumei.” Nao magituma andu mirongo itano, aria maamwethire mithenya itatu, no matigana kumuona. ¹⁸ Na riria maacookire kuri Elisha, uria waikaraga Jeriko, akimeera atiri, “Githi ndiamwirire mutigathi?”

Maa Kihonio

¹⁹ Andu a itura riu inene makira Elisha atiri, “Mwathi witu, itura riri riri handu hega, o ta uria ureyonera, no maa mario ni maruru, nguo bururi ndugiaga kindu.”

²⁰ Nake akiuga atiri, “Ndeherai mbakuri njeru, na mumikire cumbi.” Ni undu ucio makimurehere.

²¹ Nake agithi githima-ini, agikia cumbi maa-ini, akiuga atiri, “Jehova ekuuga uu, ‘Nindathondeka maa maya. Matigacooka kurehe giku kana matume bururi wage kugia kindu ringi.’” ²² Namo maa macio matuire mari mega nginya umuthi, kuringana na kiugo kiria kiaritio ni Elisha.

Elisha Kuniyurio

²³ Nake Elisha akiuma kuu, agithi Betheli. Na riria aari njira-ini agithi-ri, imwana imwe ikiuma itura-ini, ikimunyuria, ikiuga atiri, “Ambata nakuu, wee kihara giki! Ambata nakuu, wee kihara giki!” ²⁴ Nake akithugura, agicirora, agiciruma na kirumi ritwa-ini ria Jehova. Nacio nduba igiri ikiuma githaka-ini, igitambuura imwana mirongo ina na igiri ciacio. ²⁵ Nake agithi Kirima-ini gia Karimeli, na kuuma kuu agicooka Samaria.

3

Moabi Kuregana na Watho

¹ Na riri, Joramu muru wa Ahabu agituika muthamaki wa Israeli kuu Samaria mwaka-ini wa ikumi na inana wa Jehoshafatu, muthamaki wa Juda, nake agiathana miaka ikumi na iri. ² Nake agika maundu mooru maitho-ini na Jehova, no ti ta uria ithe na nyina meekite. We nieherie ihiga riria riamurirwo Baali riria riakitwo ni ithe. ³ No riri, niarumirire mehia ma Jeroboamu muru wa Nebati, maria eehire na agituma andu a Israeli o nao meehie, na ndaigana kumatiga.

⁴ Na riri, Meshia muthamaki wa Moabi niarithagia ng’andu na nari atwaragire muthamaki wa Israeli tuturume 100,000 na guoya na ndurume 100,000. ⁵ No riria Ahabu aakuire, muthamaki wa Moabi akiremera muthamaki wa Israeli. ⁶ Ni undu ucio ihinda riu muthamaki Joramu, akiuma Samaria na agicookaniria andu a Israeli othe. ⁷ Ningi agitumira Jehoshafatu muthamaki wa Juda ndumiriri ino: “Muthamaki wa Moabi nianjukirire akanemera. Niuguthi na nii tukahurane na Moabi?”

Nake akimucookeria atiri, “Ii, ninguthi nawe, ni nawe turi undu umwe, andu akwa no ta andu aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.”

⁸ Jehoshafatu akimuria atiri, “Tukugera njira iriku tukamatharikire?”

Joramu akimucookeria atiri, “Tukugera njira ya weru-ini wa Edomu.”

⁹ Nĩ undũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli akiuamagara, marĩ na mũthamaki wa Juda, na wa Edomu.* Thuutha wa gũthiũrũka mĩthenya mũgwanja-rĩ, thigari itiarĩ na maaĩ ma kũnyua kana maaĩ ma nyamũ iria maarĩ nacio.

¹⁰ Mũthamaki wa Isiraeli akiũria atĩrĩ, “Ūũ nĩatĩ! Kaĩ Jehova atwĩtite tũrĩ athamaki atatũ hamwe nĩgeetha atũneane kũrĩ Moabi?”

¹¹ Nowe Jehoshafatu akiũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ūria ũngĩtũtũrĩria ũhoru harĩ Jehova?”

Nake mũtongoria ũmwe wa mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Elisha mũrũ wa Shafatu arĩ gũkũ. Nĩwe waitagĩrĩria Elija maaĩ moko.”

¹² Jehoshafatu akiũria atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩ hamwe nake.” Nĩ undũ ūcio mũthamaki wa Isiraeli marĩ na Jehoshafatu na mũthamaki wa Edomu magĩkũrũka kũrĩ Elisha.

¹³ Elisha akiũria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Ndĩ na ũhoru ũrĩkũ nawe? Thĩĩ kũrĩ anabii a thoguo na anabii a nyũkwa.”

Nake mũthamaki wa Isiraeli akimũcookeria atĩrĩ, “Aca, tũtingĩthĩĩ nĩ undũ nĩ Jehova ũtwĩtite ithuĩ athamaki atatũ nĩguo atũneane kũrĩ Moabi.”

¹⁴ Elisha akiũria atĩrĩ, “Tĩ-itherũ o ta ūria Jehova Mwene-Hinya-Wothe atũũraga muoyo, ūria nĩ ndungatagĩra, tĩga nĩ undũ wa gũconokera Jehoshafatu mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩ ndingĩakwĩhũgũrĩra o na kana nyone ta wĩ ho. ¹⁵ No rĩrĩ, ndeherai mũhũũrĩ wa kĩnanda kĩa mũgeeto.”

O rĩrĩ mũhũũrĩ wa kĩnanda aahũraga-rĩ, guoko kwa Jehova gũkĩgĩa igũrũ rĩa Elisha ¹⁶ nake akiũria atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Enjai mĩtaru iĩyũre gĩtuamba gĩkĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: Mũtikuona rĩhuho kana mbura, no rĩrĩ, gĩtuamba gĩkĩ nĩgĩkũyũra maaĩ, na inyũĩ, na ng’ombe cianyu na nyamũ icio ingĩ cianyu mũmanyue. ¹⁸ Undũ ũyũ nĩ mũhũthũ maitho-inĩ ma Jehova; na nĩngĩ nĩekũneana Moabi moko-inĩ manyu. ¹⁹ Nĩmũkang’aurania itũũra rĩothe rĩirĩgĩrwo na rũthingo rwa hinya, na itũũra rĩothe inene. Nĩmũgatema mũtĩ wotho mweya, na mũthike ithima ciothe, na mũthũkangie mĩgũnda yotho mĩega na mahiga.”

²⁰ Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ, ta ihinda rĩrĩ rĩrutagwo igongona, maaĩ magĩtherera kuuma mwena wa Edomu! Naguo bũrũrĩ ūcio ũkĩyũra maaĩ.

²¹ Na rĩrĩ, andũ a Moabi othe nĩmaiguĩte atĩ athamaki acio nĩmokitĩ kũrũa nao; nĩ undũ ūcio mũndũ mũrũme wotho, mwĩthĩ na mũkũrũ, ūria ũngĩahotire gũkuua indo cia mbaara, agĩtuo na makĩgwo mũhaka-inĩ. ²² Rĩrĩ mookĩrĩre rũciĩnĩ tene-rĩ, rĩũ nĩrĩarĩte maaĩ-inĩ macio igũrũ. Andũ a Moabi marĩ mũrĩmo ūria ũngĩ makĩona maaĩ maarĩ matune ta thakame. ²³ Nao makĩũrana atĩrĩ, “Iĩrĩa nĩ thakame! Athamaki acio no nginya makorwo nĩmarũite na makoorangana o ene. Andũ a Moabi, nĩtũthĩĩ tũgatahe indol!”

²⁴ No rĩrĩ andũ a Moabi mookĩre kũu kambĩ-inĩ cia Isiraeli-rĩ, Isiraeli makĩarahũka na makĩhũũrana nao o nginya andũ a Moabi makĩũra. Nao andũ a Isiraeli magĩtharĩkĩra bũrũrĩ ūcio na makĩũraga andũ a Moabi. ²⁵ Nao makĩananga matũũra, na o mũndũ agĩkĩia ihiga mĩgũnda-inĩ wotho ūria warĩ mweya, o nginya ikĩyũra mahiga. Nĩngĩ magĩthika ithima ciothe, na magĩtema mũtĩ o wotho mweya. Itũũra rĩa Kĩriharethu no rĩo rĩatĩgarire rĩtarĩ imomore mahiga, no arũme maarĩ na igũtho o narĩo makĩrĩrigicĩria, makĩrĩtharĩkĩra.

²⁶ Rĩrĩa mũthamaki wa Moabi onire atĩ mbaara nĩyamũhatĩrĩria-rĩ, agĩthĩĩ na andũ magana mũgwanja marĩ na hiũ cia njora makarũe na mũthamaki wa Edomu, no matiahotire. ²⁷ Hĩndĩ iyo akĩoya mũrĩu wake wa irigĩthathi, o we ūria ũngĩathamakire ithenya rĩake, akĩmũruta arĩ igongona igũrũ rĩa rũthingo rwa itũũra rĩu inene. Nao andũ a Isiraeli makĩrakara mũno; makĩmweherera, magĩcookia bũrũrĩ wao.

4

Maguta ma Mũtumia wa Ndĩgwa

¹ Na rĩrĩ, mũtumia wa mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii agĩkaĩra Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku, mũthuuri wakwa, niakuĩte, na wee nĩũũ atĩ araarĩ mwĩtigĩrĩ Jehova. No rĩrĩ, mũndũ ūria araarĩ na thiiri wake nĩarooka kũyĩra tũmwana twakwa tweerĩ tũtuĩke ngombo ciake.”

² Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Ingĩhota gũgũiteithia atĩa? Ta njũra atĩrĩ, nĩ kĩ ūrĩ nakĩo nyũmba gwaku?” Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ na kĩndũ o nakĩ, tĩga o tũguta tũnini.”

³ Elisha akiũria atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ andũ a itũũra rĩaku othe ũhoee ndigithũ itarĩ kĩndũ. Ũhoee ndigithũ nyingĩ. ⁴ Ũcooke ũtoonye nyũmba yaku thĩĩnĩ hamwe na ariũ aku, na ũhinge mũrango. Ũitĩrĩre maguta ndigithũ-inĩ icio ciothe, na o irĩa yayĩũra ũkamĩga mwena-inĩ.”

⁵ Nake akĩmũtĩga, na thuutha ūcio mũtumia ūcio akĩhĩngĩra nyũmba hamwe na ariũ ake. Nao makamũrehagĩra ndigithũ, nake agĩthĩĩ na mbere gũitĩrĩra maguta. ⁶ Rĩrĩa ndigithũ ciothe caiyũrĩre, akĩĩra mũrĩu atĩrĩ, “Ndehere ndigithũ ingĩ.”

No mũrĩu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ ndigithũ ingĩ itĩgarĩte.” Namo maguta magĩthĩra.

⁷ Agĩthĩĩ akĩĩra mũndũ wa Ngai ũhoru ūcio, nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ wendie maguta ũrĩhe mathiirĩ maku. We na ariũ aku-rĩ, mũtũũrio nĩ kĩrĩa gĩgũtigara.”

Mũrĩu wa Mũshunami Kũriũo

* 3:9 Mũthamaki wa Edomu aamũrĩtuo nĩ Jehoshafatu arĩgamĩrĩre Edomu nĩgũkorwo yarĩ rungu rwa Juda.

⁸ Na rīrī, mūthenya ūmwe Elisha agīthī Shunemu, na kūu nī kwarī na mūtumia warī mūtongu, ūrīa wamūringīrīrie mathī gwake akarīe irio. Nī ūndū ūcio rīrīa rīothe aahītūkagīra hau nīatoonyaga kuo akarīa irio. ⁹ Mūtumia ūcio akiīra mūthuuriwe atīrī, “Nīnjūū atī mūdū ūyū ūhītūkagīra gūkū gwitū kaingī nī mūdū mūtheru wa Ngai. ¹⁰ Reke twake kanyūmba kanini nyūmba-igūrū na tūige gītanda, na metha, na gītī, na tawa nī ūndū wake. Nigeetha aikarage ho rīrīa ooka gūkū gwitū.”

¹¹ Mūthenya ūmwe rīrīa Elisha okire-rī, akiambata kanyūmba-inī gake na agīkoma kuo. ¹² Akiīra Gehazi ndungata yake atīrī, “Īta mūtumia ūcio Mūshunami.” Nī ūndū ūcio akīmwīta nake akīrūgama mbere yake. ¹³ Elisha akīmwīra atīrī, “Īra mūtumia ūcio atīrī, ‘Nīwīthinītie mūno nī ūndū witū. Na rīrī, ūngiēnda gwīkīrwo atīa? No tūkwarīrīrie harī mūthamaki kana harī mūnene wa mbūtū ya ita?’”

Nake agīcooka atīrī, “Nīī ndirī na thīina, ndūūranagia na andū aitū.”

¹⁴ Nīngī Elisha akiūria Gehazi atīrī, “Mūtumia ūyū angīkīrwo atīa?”

Gehazi akiuga atīrī, “Ndarī mwana wa kahī, na mūthuuriwe nī mūkūrū.”

¹⁵ Hīndī iyo Elisha akiuga atīrī, “Mwite.” Nī ūndū ūcio Gehazi akīmwīta, nake mūtumia ūcio akīrūgama mūromo-inī. ¹⁶ Nake Elisha akīmwīra atīrī, “Thinda ta rīrī mwaka ūyū ūgūūka-rī, nīūkanyīita mwana waku wa kahī na moko maku.”

Nake akīrega, akiuga atīrī, “Aca, mwathi wakwa, tīga kūheenia ndungata yaku, wee mūdū wa Ngai!”

¹⁷ No rīrī, mūtumia ūcio akīgīa nda, na mwaka ūcio ūngī ihinda o ta rīu agīciara kahī, o ta ūrīa Elisha aamwīrīte.

¹⁸ Mwana ūcio agīkūra, na mūthenya ūmwe akiumagara, agīthī kūrī ithe, ūrīa warī hamwe na agethi.

¹⁹ Nake akiīra ithe atīrī, “Wūī mūtwe-ī! Wūī mūtwe-ī!”

Nake ithe akiīra ndungata atīrī, “Mūkuue ūmūtwarīre nyina.” ²⁰ Na thuutha wa ndungata kūmūkuua na kūmūtwarīra nyina-rī, mwana ūcio agīkara magūrū-inī ma nyina ngīnya mīaraho, agīcooka agīkuu.

²¹ Nyina agīthī, akīmūkomia ūrīrī-inī wa mūdū wa Ngai, agīcooka akīhinga mūrango, agīthī.

²² Nake agīta mūthuuriwe, akīmwīra atīrī, “Ndagūthaitha ūndūmīre ndungata imwe na ndigīrī, nīguo thīī kūrī mūdū wa Ngai na ihenya na njooke.”

²³ Nake akīmūria atīrī, “Ūgūthī kūrī we ūmūthī nīkī, na tī Karūgamo ka Mweri kana Thabatū?”

Nake akiuga atīrī, “Hatīrī na thīina.”

²⁴ Agītandika ndigīrī, na akiīra ndungata yake atīrī, “Teng’eria ndigīrī, na ndūgaathī kahora tīga ngwīrīe.” ²⁵ Nī ūndū ūcio akiambīrīria rūgendo, agīkīnya kūrī mūdū wa Ngai Kīrīma-inī gīa Karimeli.

Nake mūdū wa Ngai rīrīa aamuonire arī o haraihu akiīra ndungata yake Gehazi atīrī, “Ta cūthīria! Ūrīa nī mūtumia ūrīa Mūshunami! ²⁶ Hanyūka ūmūtūnge na ūmūurie atīrī, ‘Wee ūrī mwega? Ī mūthuuri waku no mwega? Mwana waku no mwega?’”

Nake mūtumia ūcio akīmūcookeria atīrī, “Maūdū mothe nī mega.”

²⁷ Mūtumia ūcio aakīnya harī mūdū wa Ngai kīrīma-inī, akīmūnyīita magūrū. Nake Gehazi agīka kūmweheria, no mūdū wa Ngai akīmwīra atīrī, “Tigana nake! Arī na ruo rūnene mūno ngoro, no Jehova nīahithīte ūhorō ūyū akaaga kūūmenyīthia gītūmī kīa guo.”

²⁸ Nake mūtumia ūcio akīmūria atīrī, “Wee mwathi wakwa, nīndakūūrītie ūhe kahī? Githī ndiakwīrīre, ‘Ndūkarahūre mwīhoko wakwa?’”

²⁹ Nake Elisha akiīra Gehazi atīrī, “Wīohe mūcībī njohero na ūkuue rūthanju rwakwa na guoko, ūhanyūke. Ūngcēmania na mūdū o wothē ndūkamūgeithīe, na mūdū o wothē angīkūgeithia ndūkamūcookerie. Ūthī ūgīrīre rūthanju rwakwa ūthīū-inī wa kamwana kau.”

³⁰ Nowe nyina wa mwana akiuga atīrī, “Tī-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na o ta ūrīa wee ūtūūruga muoyo-rī, nīī ndīgūgūtiga.” Nī ūndū ūcio Elisha agīkūra, akīmūrūmīrīra.

³¹ Na rīrī, Gehazi agīthī arī mbere yao, akīgīrīra rūthanju ūthīū-inī wa kahī kau, no gatiagambire kana kwīnyagunyīa. Nī ūndū ūcio Gehazi akīhūdūka agatūnge Elisha, na akīmwīra atīrī, “Kamwana gatiinokīra.”

³² Rīrīa Elisha aakīnyire nyūmba, agīkora kamwana gakomete gītanda-inī gīake karī gakuū. ³³ Nake agītoonya thīinī, akīhīngīra na mūrango marī o eerī nako, akīhooya Jehova. ³⁴ Nīngī akīhaica ūrīrī, agīkomera kamwana kau, kanua gwa kanua, maitho kwa maitho, na moko kwa moko. Na rīrīa eetambūrūkītīe igūrū rīako, mwīrī wa kamwana kau ūkīgīa ūrugarī. ³⁵ Nake Elisha agīkūra, akīehera, akīūrūranga kanyūmba thīinī, agīcooka gītanda-inī, agītambūrūkīa rīngī igūrū rīako. Kamwana kau gagīathīmūra maita mūgwanja, na gakīhīngūra maitho.

³⁶ Nake Elisha agīta Gehazi, akīmwīra atīrī, “Īta mūtumia ūcio Mūshunami.” Nake akīmwīta. Rīrīa mūtumia ookire-rī, Elisha akīmwīra atīrī, “Oya mūrūguo.” ³⁷ Nake agītoonya, akīgīūthīa thī magūrū-inī make, akīinamia ūthīū thī. Agīcooka akīoya mwana wake, akiuma.

Gīkuū Nyūngū-inī

³⁸ Nake Elisha agīcooka Giligali, nakuo kūu būrūrī-inī ūcio nī kwarī na ng’aragu. Rīrīa thīrītū ya anabīi yacēmanagia nake, akiīra ndungata yake atīrī, “Hagīra nyūngū nene ūrugīre andū aya irio.”

³⁹ Hīndī iyo ūmwe wa anabīi agīthī mūgūnda gweetha nyeni, agīkora rūngū rwa githaka. Agītua maciaro maruo, akīmaiyrīa ruono-inī rwa nguo yake ya igūrū. Acooka akīmatinangīria nyūngū-inī iyo yarugaga irio, o na gūtūika gūtīrī mūdū wamenyire ciarī kīī. ⁴⁰ Andū acio makīhūrīrwo irio icio, no rīrīa maambīrīrie gūcīrīa-rī, magīkaya makiuga atīrī, “Wūī mūdū wa Ngai, nyūngū-inī īno he na gīkuū!” Nao makīremwo nī gūcīrīa.

⁴¹ Nake Elisha akiuga atīrī, “Rehei mūtū.” Nake akīwīkīra nyūngū-inī iyo, akiuga atīrī, “Īhūrīra andū marīe.” Na hakīaga kīndū kīngīmathūkīa irio-inī icio.

Elisha kùhe Andũ Igana Rĩmwe Irio

⁴² Na rĩrĩ, hagũka mũndũ oĩmite Baali-Shalisha, akĩrehera mũndũ wa Ngai mĩgate mĩrongo ĩrĩ ya cairi, ĩrĩa yarugĩtwo na maciaro ma mbere ma ngano, na igira cia ngano ya mũgethano. Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Mĩnengere andũ marie.”

⁴³ Nayo ndungata yake ikĩmũria atĩrĩ, “Ndaahota atĩa kũhe andũ igana rĩmwe mĩgate ĩno?”

No Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mĩnengere andũ marie. Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: ‘Mekũria na matigie.’” ⁴⁴ Nake akĩnengera andũ, makĩria na ĩgĩtigara, kũringana na kiugo kĩa Jehova.

5

Naamani Kũhonio Mangũ

¹ Na rĩrĩ, Naamani aarĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata. Aarĩ mũndũ mũnene maitho-inĩ ma mwathi wake na aarĩ mũndũ watĩkĩte mũno, tondũ Jehova nĩamũhũthĩrite kũhe andũ a Suriata ũhootani. Aarĩ mũthigari njamba, no aarĩ na mangũ.

² Na rĩrĩ, mbũtũ cia Suriata nĩciathiite nja na igataha mũirĩtu mũnini kuuma Isiraeli, nake aatungatagĩra mũtũmia wa Naamani. ³ Nake mũirĩtu ũcio akĩra mwathi wake mũndũ-wa-nja atĩrĩ, “Naarĩ korwo mwathi wakwa Naamani no one mũnabii ũrĩa ũrĩ Samaria! No amũhonie mangũ make.”

⁴ Naamani agĩthii kũrĩ mũthamaki mwathi wake na akĩmwĩra ũrĩa mũirĩtu ũcio woĩmite Isiraeli oĩgite.

⁵ Nake mũthamaki ũcio wa Suriata akĩmũcookeria atĩrĩ, “Geria ũthii. Nĩngũtũmĩra mũthamaki wa Isiraeli* marũa.” Nĩ ũndũ ũcio Naamani akiumagara na agĩkuua taranda ikũmĩ† cia betha, na cekeri 6,000‡ cia thahabu, na nguo cia magarũrĩra ikũmĩ. ⁶ Marũa marĩa atwariire mũthamaki wa Isiraeli maandikĩtwo atĩrĩ: “Nĩndatũma ndungata yakwa Naamani na marũa maya kũrĩ we, nĩgeetha ũmũhonie mangũ make.”

⁷ Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aathomire marũa macio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Ngai? Ndaahota kũũraga na gũcookia muoyo ringi? Nĩ kĩ gĩgũtũma mũndũ ũyũ atũme mũndũ kũrĩ nĩ atĩ ahonio mangũ make? Ta kĩone, arageria kũnjũgita!”

⁸ Rĩrĩa Elisha mũndũ wa Ngai agĩure atĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩatembũrangĩte nguo ciake-rĩ, akĩmũtũmĩra ndũmĩrĩrĩ ĩno: “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũtembũrange nguo ciaku? Reke mũndũ ũcio oke kũrĩ nĩ, na nĩekũmenya atĩ nĩ kũrĩ mũnabii thĩĩnĩ wa Isiraeli.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩthii hamwe na mbarathi ciake na ngaari cia ita o nginya mũromo-inĩ wa nyũmba ya Elisha. ¹⁰ Nake Elisha akĩmũtũmĩra mũndũ amwĩre atĩrĩ, “Thii wĩthambe maita mũgwanja rũũ-inĩ rwa Jorodani, na mwĩrĩ waku nĩũkũhonio, na nĩgũthera.”

¹¹ No Naamani agĩthii arakarĩte, akiuga atĩrĩ, “Ngwĩciiragia atĩ ti-itherũ mũnabii nĩekuuma nja oke kũrĩ nĩ, na arũgame akaĩre rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, acooke athũngũthie guoko gwake igũrũ rĩa handũ hau harũaru, aahonie mangũ. ¹² Gĩthi njũũ cia Dameski, na Abana, o na Faripari ti njega gũkĩra maaĩ o mothe ma Isiraeli? Gĩthi ndĩngĩthambire thĩĩnĩ wacio therio?” Nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthii arakarĩte mũno.

¹³ Ndongata cia Naamani igĩthii harĩ we ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithe wĩtũ, korwo mũnabii akwĩrĩre wĩke ũndũ mũnene gũkĩra ũyũ-rĩ, gĩthi ndũngĩwĩkire? Gĩthi to wĩke makĩria ũndũ ũyũ aakwĩra, ‘Wĩthambe, ũtherio!’”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩkũrũka, agĩtũbokia Jorodani maita mũgwanja, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai aamwĩrĩte, nague mwĩrĩ wake ũkĩhona, ũgĩthera ũkĩhaana ta wa kaana kanĩni.

¹⁵ Hĩndĩ iyo Naamani na arĩa othe maamũteithagia magĩcooka kũrĩ mũndũ wa Ngai. Nake akĩrũgama mbere yake, akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ gũtĩrĩ Ngai ũngĩ thĩ yothĩ tĩga gũkũ Isiraeli. Ndagũthaita wĩtĩkĩre kuoya kĩheo kuuma kũrĩ ndungata yaku.”

¹⁶ Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndĩngĩtĩkĩra kuoya kĩndũ o na kĩ.” Na rĩrĩ, o na gũtũka Naamani nĩamũringĩrĩrie mũno-rĩ, nĩaregire.

¹⁷ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũngĩoya-rĩ, ndagũthaita ũreke nĩ ndungata yaku heo tĩrĩ ũrĩa wothĩ ũngĩkuuo nĩ nyũmbũ igĩrĩ, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ hĩndĩ igacooka kũruta maruta ma njĩno kana magongona kũrĩ ngai ĩngĩ, tĩga o Jehova. ¹⁸ No rĩrĩ, Jehova arorekera ndungata yaku ũndũ-inĩ o ũyũ ũmwe: Rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa arĩtoonyaga hekarũ ya Rimoni amĩnamĩrĩre etiranĩtie na guoko gwakwa, na nĩ nyĩnamĩrĩre ho-rĩ, rĩrĩa ngainamĩrĩra ndĩ hekarũ-inĩ ya Rimoni, Jehova arorekera ndungata yaku nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo.”

¹⁹ Hĩndĩ iyo Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Thii na thayũ.”

Thuutha wa Naamani gũkorwo athĩite itĩĩna-rĩ, ²⁰ Gehazi, ndungata ya Elisha mũndũ wa Ngai, agĩciirĩa atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩahũthĩria Naamani ũcio Mũsuriata maũndũ nĩ kũrega kwamũkĩra indo ĩrĩa ekũmũreheire. Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, nĩ nĩ ngũhanyũka ndĩmũkĩnyĩre nĩguo njoe kĩndũ kuuma harĩwe.”

²¹ Tondũ ũcio Gehazi akĩhiũha nĩguo akĩnyĩre Naamani. Rĩrĩa Naamani aamuonire ahanyũkĩte arorete na kũrĩ we-rĩ, akiuma ngaari-inĩ ya ita nĩguo amũtũnge. Akĩmũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega?”

²² Nake Gehazi agĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, maũndũ mothe nĩ mega. Mwathi wakwa aandũma ngwĩre atĩrĩ, ‘Aanake eerĩ kuuma thĩritũ-inĩ ya anabii mooka kũrĩ nĩ o rĩu, moĩmite bũrĩrĩ ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Efiraimu. Ndagũthaita ũmahe taranda ĩmwe§ ya betha, na nguo cia magarũrĩra meerĩ.’”

²³ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Itĩkĩra woe taranda igĩrĩ.” Agĩthaita Gehazi acĩtĩkĩre, nĩngĩ akĩhoa taranda igĩrĩ cia thahabu agĩcĩkĩra mĩhuko-inĩ ĩrĩ hamwe na nguo cia magarũrĩra meerĩ. Nake akĩnengera ndungata ciake igĩrĩ, igĩkuua, igĩthii mbere ya Gehazi. ²⁴ Rĩrĩa Gehazi aakĩnyĩre kĩrĩma-inĩ, agĩtĩa ndungata

* 5:5 Joramu nĩwe warĩ mũthamaki wa Isiraeli. † 5:5 nĩ ta kilo 340 ‡ 5:5 nĩ ta kilo 70 § 5:22 nĩ ta kilo 34

indo icio, agĩciiga nyũmba. Nake akiugĩra ndungata icio ũhoro, nacio igĩthĩira. ²⁵ Thuutha ũcio agĩtoonya nyũmba akĩrũgama mbere ya mwathi wake Elisha.

Nake Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Gehazi uuma kũ?”

Nake Gehazi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ntungata yaku ndĩrĩ kũndũ igũthĩite.”

²⁶ Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ roho wakwa nduuma hamwe nawe rĩrĩa mũndũ ũcio oimire ngaari-inĩ ya ita agũtũnge? Nĩ ihinda rĩa kuoya mbeeca, kana kwamũkĩra nguo, na mĩgũnda ya mĩtamaĩyũ na ya mĩthabibũ, na ndũũru cia mbũri na ng’ombe, na ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja? ²⁷ Mangũ ma Naamani nĩwe mekwĩgwaatĩrĩra na njiaro ciaku nginya tene.” Hindĩ iyo Gehazi akĩhehera harĩ Elisha arĩ na mangũ na akerũha, akahaana o ta ira.

6

Ithanwa Kũrera Maaĩ Igũrũ

¹ Na rĩrĩ, thiritũ ya anabii ikĩra Elisha atĩrĩ, “Rora, handũ haha tũgomanaga nawe nĩ hanini mũno. ² Twĩtikirie tũthĩ Jorodani, o mũndũ witũ akuue itugĩ kuo; na ũwtĩtikirie twake handũ ha gũtũũraga kũu.” Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thĩii.”

³ Nĩngĩ ũmwe wao akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha wĩtikire gũthĩ na ndungata ciaku.”

Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, nĩtũgũthĩ na inyũ.” ⁴ Nake Elisha agĩthĩ hamwe nao.

Nao magĩthĩ Jorodani na makĩambĩrĩria gũtema mĩtĩ. ⁵ Na rĩrĩa ũmwe wao aatemaga mũtĩ-rĩ, ithanwa rikĩgũa maaĩ-inĩ. Nake agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, riuma rĩa kũhooya!”

⁶ Nake mũndũ wa Ngai akĩũria atĩrĩ, “Riagũa ha?” Na rĩrĩa aamuonirie handũ hau, Elisha agĩtinia kamũtĩ, agĩgaikia ho, narĩ ithanwa rikĩrera maaĩ igũrũ. ⁷ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ithanwa.” Nake mũndũ ũcio agĩtambũrũkia guoko, akĩrĩoya.

Elisha Gũtega Asuriata Atumumu

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata aarĩ na mbaara na andũ a Isiraeli. Thuutha wa kũrikanĩra na anene ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ngwamba kambĩ handũ hana na hana.”

⁹ Mũndũ wa Ngai agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhũũge, na ndũkagerere handũ hana tondũ andũ a Suriata nĩho maraikũrũkĩra.” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩtũma andũ magatũirie ũhoro wa handũ hau mũndũ wa Ngai aarĩtie ũhoro waho. Mahinda maingĩ Elisha nĩeragĩra mũthamaki wa Isiraeli kũndũ kũria agĩrĩrwo nĩ kwĩmenyerera, nake agaakaraga ehũũgĩte.

¹¹ Ŭndũ ũcio ũkirakaria mũthamaki wa Suriata mũno. Nake agĩta anene ake na akĩmeera atĩrĩ, “Ngwenda kũmenya kuuma kũrĩ inyũ ũũ, nũũ witũ ũrĩ mwena wa mũthamaki wa Isiraeli?”

¹² Nake ũmwe wa anene ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, gũtĩrĩ o na ũmwe witũ ũrĩ iria waragia ũrĩ nyũmba yaku ya toro.”

¹³ Nake mũthamaki agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩii mũgatũirie kũria arĩ, nĩguo ndũme andũ mamũnyiite.” Nake mũthamaki agĩcookerio ũhoro akĩrwo atĩrĩ, “Elisha arĩ Dothani.” ¹⁴ Nake mũthamaki agĩtũma mbarathi na ngaari cia ita, na mbũtũ yarĩ na hinya kũu. Igĩthĩ ũtukũ, ikĩrigiciĩria itũũra rĩu.

¹⁵ Na rĩrĩa ndungata ya mũndũ wa Ngai yokĩrĩre, ikĩuma nja rũciĩnĩ tene, ikĩona atĩ mbũtũ ya ita, na mbarathi, na ngaari cia ita nĩciarigiciĩrie itũũra. Nayo ndungata ikĩũria atĩrĩ, “Wũ, mwathi wakwa-ĩ, tũgwĩka atia?”

¹⁶ Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo arĩa marĩ mwena witũ nĩ aingĩ gũkĩra arĩa marĩ mwena wao.”

¹⁷ * Nake Elisha akĩhooya atĩrĩ, “Wee Jehova, mũhingũre maitho nĩguo oone.” Nake Jehova akĩhingũra maitho ma ndungata iyo, nayo ikĩrora, ikĩona kũu irĩma-inĩ kũiyũire mbarathi na ngaari cia ita irĩ na mwaki, ciothe irigiciĩrie Elisha.

¹⁸ Na rĩrĩa thũ ciake ciakĩrũkaga irorete kũrĩ we-rĩ, Elisha akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Hũũra andũ aya na ũtumumu.” Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahũũra na ũtumumu, o ta ũria Elisha aahooete.

¹⁹ Elisha akĩmeera atĩrĩ, “Ino tiyo njira, o na rĩrĩ tirĩ itũũra. Nũmĩrĩrai, na nĩngũmũtwara kũrĩ mũndũ ũria mũracaria.” Nake akĩmatwara nginya Samaria.

²⁰ Maarĩkia kũingĩra itũũra rĩu inene, Elisha akiuga atĩrĩ, “Jehova hingũra andũ aya maitho nĩgeetha mone.” Nake Jehova akĩmahingũra maitho, nao makĩona, magũkora marĩ thĩinĩ wa Samaria.

²¹ Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aamoonire-rĩ, akĩũria Elisha atĩrĩ, “Baba ndĩmoorage? Nĩ wega ndĩmoorage?”

²² Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkamoorage. No ũũrage andũ arĩa wĩnyĩtĩre na rũhiũ rwaku rwa njora kana ũta? Mahe irio na maaĩ, marĩe na manyue, macooke mathĩ kũrĩ mwathi wao.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio akĩmathondekera iruga inene, nao maarĩkia kũria na kũnyua, akĩmoigĩra ũhoro nao magĩcooka kũrĩ mwathi wao. Nĩ ũndũ ũcio mbũtũ cia ita cia Suriata igĩtiga gũtharĩkĩra bũrĩrĩ wa Isiraeli rĩngĩ.

Ng’aragu Nene kũu Samaria

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake cia ita ciothe, igĩthĩ, ikĩrigiciĩria Samaria irĩtunyane. ²⁵ Na gũkĩgĩa na ng’aragu nene mũno itũũra rĩu inene. Kũrigiciĩrio

kwarío gũgũikara ihinda iraaya ũũ atĩ mūtwe wa ndigiri† wendagio cekeri mĩrongo inana‡ cia betha, nakĩo kibaba kĩmwe§ kia mai ma ndutura gĩkeendio cekeri ithano.*

²⁶ Na rĩria mũthamaki wa Isiraeli aahitũkagĩra rūthingo igĩrũ-rĩ, mūtumia ũmwe akimũkaĩra, akimwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki, mwathi wakwa, ndeithia!”

²⁷ Nake mũthamaki akimũcookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo Jehova ndangĩgũteithia-rĩ, nĩ ingĩkũrutĩra ũteithio kũ? Nĩ kuuma kũhũĩro-inĩ kia ngano, kana nĩ kuuma kũhũĩro-inĩ kia ndibei?” ²⁸ Nĩngĩ agĩcooka akimũũria atĩrĩ, “Nĩ kũ kiragũthĩnia?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Mūtumia ũyũ aranjĩĩre atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrie ũmũthĩ, naruo rūciũ tũkaaria mũriũ wakwa.’” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũraruga mũriũ wakwa na tũramũria. Mũthenya ũyũ ũngĩ ndĩramwĩra atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrie,’ no aramũhitha.”

³⁰ Na rĩria mũthamaki aagĩure ciugo cia mūtumia ũcio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciae. O agĩthiagĩra rūthingo igĩrũ-rĩ, andũ magĩcũthĩria, makĩona atĩ eehumbĩte nguo ya ikũnia thĩĩnĩ. ³¹ Nake akiuga atĩrĩ, “Ngai aronjika ũũru, na akĩrĩrie kũnjika ũũru, angĩkorwo mūtwe wa Elisha mũriũ wa Shafatu nĩgũkorwo ũnyĩitane na mwĩrĩ wake ũmũthĩl”

³² Na rĩrĩ, Elisha aikarĩte gwake nyũmba arĩ hamwe na athuuri. Nake mũthamaki agĩtũma mũndũ athiagi mbere yake, no mũndũ ũcio ataanakinya, Elisha akĩra athuuri acio atĩrĩ, “Hĩ! Ī nĩmũrona ũria mũragani ũyũ andũĩre mũndũ oke andinie mūtwe? Atĩrĩrĩ, mũndũ ũcio ooka-rĩ, mũhinge mũrango, na mũũnyĩitĩre ndakaingĩre. Gĩthĩ mũkubio wa magũrũ ma mwathi wake ndũrĩ o thuutha wake?”

³³ O akĩaria nao-rĩ, mũndũ ũcio watũmĩtwo agĩkũrũka, agĩkinya harĩ we. Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Mwanangĩko ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova. Nĩ kũ kĩngĩtũma njeterere Jehova makĩria ma ũguo?”

7

¹ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩria kiugo kia Jehova. Jehova ekuuga ũũ: Ihinda ta rĩrĩ rūciũ-rĩ, kibaba kĩmwe* kia mũtu mũhinyu gĩkeendio cekeri ĩmwe,† nacio ibaba igĩrĩ‡ cia cairi ikeendio cekeri ĩmwe hau kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

² Nake mũnene ũria wateithagia mũthamaki akĩra mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igĩrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?”

Nake Elisha akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩũkawona na maĩtho maku, no ndũkaaria o na kĩl”

Ita rĩa Asuriata Kũria

³ Na rĩrĩ, nĩ kwari na andũ ana maarũarĩte mangũ, maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene.§ Makĩrana atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩgũtũma tũikare haha nginya tũkue? ⁴ Tũngiuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgũthĩ thĩĩnĩ wa itũũra,’ o nakuo kũrĩ na ng’aragu, na no tũgũkua. Na tũngũkara haha, no tũgũkua. Nĩ ũndũ ũcio rekei tũthĩ kũu kambĩ-inĩ ya Asuriata, twĩneane kũrĩio. Mangĩtũhonokia, tũgĩtũũre muoyo; mangĩtũũraga, tũgĩkue.”

⁵ Hwaĩ-inĩ gũkĩra magũkĩra, magĩthĩĩ kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nao maakinya nyumĩrĩra ya kambĩ, magĩkora gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kuo, ⁶ nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte andũ a ita rĩa Asuriata maigue mũkubio wa ngaari cia ita, na wa mbarathi, na wa mbũtũ nene; nĩ ũndũ ũcio makĩrana atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthamaki wa Isiraeli nĩakomborete athamaki a Ahiti na a Misiri nĩguo matũtharĩkĩre!” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio magũkĩra, makũũra hwaĩ-inĩ na mairia, magĩtiga hema ciao, o na mbarathi, na ndigiri. Magĩtiga kambĩ o ro ũguo yarĩ, na makũũra nĩguo mahonokie mĩoyo yao.

⁸ Andũ aria maarĩ na magũ magĩkinya nyumĩrĩra ya kambĩ, na magĩtoonya hema-inĩ ĩmwe. Makĩria na makĩnyua, na magĩkuua betha, na thahabu, o na nguo, magĩthĩĩ magĩcihitha. Magĩcooka rĩngĩ magĩtoonya hema ingĩ, makĩoya indo iria ciari kuo o nacio magĩcihitha.

⁹ Magĩcooka makĩrana atĩrĩ, “Rĩu tũtĩreka wega. Mũthenya ũyũ nĩ wa kũheana ũhoru mwega, na ithuĩ no gũkĩra tũkĩrite nguo. Tũĩteretere nginya gũkie, no tũherithio. Rekei tũthĩ o ro rĩu, tũkaheane ũhoru ũyũ nyũmba-inĩ ya mũthamaki.”

¹⁰ Nao magĩthĩĩ magĩĩta arangĩri a ihingo cia itũũra, makĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩte kambĩ-inĩ ya Asuriata, na gũtĩrĩ mũndũ ũrĩ kuo, gũtĩrĩ o na mũgambo wa mũndũ, no mbarathi na ndigiri ciohetwo, nacio hema igatigwo o ro ũria ciatarĩ.” ¹¹ Nao arangĩri a ihingo makĩanĩrĩra ũhoru ũcio, nguo ũgĩkinyĩra nyũmba ya mũthamaki.

¹² Nake mũthamaki agũkĩra ũtukũ, na akĩra anene ake atĩrĩ, “Nĩngũmwĩra ũria Asuriata matwikĩte. Nĩmamenyete tũrĩ na ng’aragu, nĩ ũndũ ũcio nĩkio matigĩte kambĩ, makeehitha kũu gĩthaka-inĩ, magĩciĩria atĩrĩ, ‘Tĩ-itherũ nĩmekuuma itũũra-inĩ na hĩndĩ iyo tũmanyĩte mĩgwate marĩ muoyo na tũtoonye itũũra-inĩ inene.’”

¹³ Nake ũmwe wa anene ake agĩcookia atĩrĩ, “Tũma andũ amwe mathĩĩ na mbarathi ithano iria itigaĩre itũũra-inĩ. ũhoru wao gĩthĩ ndũgũkĩhaana o ta wa Isiraeli othe arĩa marĩ gũkũ thĩĩnĩ. Ī-nĩ, megũkorwo mahaana o ta Isiraeli aya othe makĩrĩ gũthira. Nĩ ũndũ ũcio reke tũmatũme magatũĩre ũria kũhaana.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthuura ngaari igĩrĩ cia ita na mbarathi ciacio, nake mũthamaki akĩmatũma marũmĩrĩre mbũtũ cia ita cia Asuriata. Nake agĩatha atwarĩthia akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩre ũria kũhaana.” ¹⁵ Makĩmarũmĩrĩra o nginya Jorodani, magĩkora njĩra ĩyũrĩte nguo na indo iria Asuriata maatete marĩ ihenya-inĩ makĩũra. Nĩ ũndũ ũcio andũ aria maatũmĩtwo makĩhũndũka na magĩcookeria mũthamaki

† 6:25 Ndigiri yarĩ nyamũ ĩrĩ thaahu na ndigĩrĩrwo nĩkũrĩio. ‡ 6:25 nĩ ta kilo 1 § 6:25 nĩ ta lita robo ĩmwe (0.25) * 6:25 nĩ ta giramu 55 * 7:1 nĩ ta kilo 7 † 7:1 nĩ ta giramu 11 ‡ 7:1 nĩ ta kilo 15 § 7:3 Andũ aria maakoragwo na mangũ matietĩkĩrĩtio gũikara kambĩ hamwe na andũ aria angĩ (Alaw 13:46).

ūhoro ūcio. ¹⁶ Hīndi iyo andū makiumagara, magithiī na magītaha indo kambī-inī ya Asuriata. Nī ūndū ūcio kibaba kīmwe kīa mūtu kiendagio cekerī īmwe, na ibaba igīrī cia cairi ciendagio cekerī īmwe o ta ūrīa Jehova oigite.

¹⁷ Na rīrī, mūthamaki agīte mūnene ūrīa wamūteithagia akorwo arī mūrūgamīrīri wa kīhingo, nao andū makīmūrangīrīria hau kīhingo-inī, agīkua, o ta ūrīa mūdū wa Ngai oigite rīrīa mūthamaki aathiite gwake mūciī. ¹⁸ Ūndū ūcio wekīkire o ta ūrīa mūdū wa Ngai eerite mūthamaki: "Ihinda o ta rīrī rūciū, kibaba kīmwe kīa mūtu gikeendio cekerī īmwe, nacio ibaba igīrī cia cairi ikeendio cekerī īmwe kīhingo-inī gīa Samaria."

¹⁹ Mūnene ūcio eerite mūdū wa Ngai atīrī, "O na Jehova angīhingūra ndirica cia igūrū-rī, ūndū ūcio wahoteka?" Nake mūdū wa Ngai aamūcookeirie atīrī, "Nīūkawona na maitho maku, no ndūkaaria o na kīl!"

²⁰ Ūguo noguo gwekīkire kūrī mūnene ūcio, nīgūkorwo andū maamūrangīrīrie hau kīhingo-inī, agīkua.

8

Mūshunami Gūcookerio Mūgūnda

¹ Na rīrī, Elisha akīra mūtumia ūrīa aariūkīrie mwana atīrī, "Thiī hamwe na andū a nyūmba yaku mūgaikare kwa ihinda kūrīa mūngihota gūikara, tondū Jehova niatuīte kūgie ng'aragu būrūrī-inī ūyū, irīa ikūniina miaka mūgwanja." ² Nake mūtumia ūcio agīka o ta ūrīa mūdū wa Ngai oigite. We mwene na andū a nyūmba yake magithiī na magīkara būrūrī wa Afilisti mīaka mūgwanja.

³ Na rīrī, mīaka mūgwanja yathira-rī, akiuma būrūrī wa Afilisti, agithiī kūrī mūthamaki kūmūthaita nī ūndū wa nyūmba na githaka gīake. ⁴ Mūthamaki aaragia na Gehazi, ndungata ya mūdū wa Ngai, akīmwira atīrī, "Ta njīra maūdū mothe manene marīa Elisha aaneka." ⁵ O rīrīa Gehazi eeraga mūthamaki ūrīa Elisha aariūkīrie mūdū-rī, mūtumia ūrīa wariūkīrio mūrīū nī Elisha agīka gūthaita mūthamaki nī ūndū wa nyūmba na githaka gīake.

Nake Gehazi akiuga atīrī, "Mūthamaki mwathi wakwa, ūyū nīwe mūtumia ūcio, na mūrīū ūrīa wariūkīrio nī Elisha nīwe ūyū." ⁶ Nake mūthamaki akīūra mūtumia ūhoro ūcio, nake akīmūhe ūhoro.

Ningī mūthamaki akīra mūnene ūmwe wake ūhoro wa mūtumia ūcio, akīmwira atīrī, "Mūcookerie kīrīa gīothe kīarī gīake, hamwe na uumitho wothe wa gīthaka gīake, kuuma mūthenya ūrīa oimire būrūrī ūyū o nginya rīu."

Hazaeli Kūūraga Beni-Hadadi

⁷ Na rīrī, Elisha agithiī Dameski, nake Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata aarī mūrūaru. Rīrīa mūthamaki eerirwo atīrī, "Mūdū wa Ngai nīokite nginya gūkū," ⁸ akīra Hazaeli atīrī, "Oya kīheo, ūthiī ūtunge mūdū wa Ngai. Tuīria ūhoro harī Jehova na ūndū wake; mūrīe atīrī, "Nī nīngūhona ndwari īno?"

⁹ Nī ūndū ūcio Hazaeli agithiī gūtunga Elisha, akuuīte kīheo kīa indo iria njega cia Dameski, ^{*} ikuuītwo nī ngamīra mīrongo īna. Hazaeli agithiī, akīrūgama mbere ya Elisha, akīmwira atīrī, "Mūrūguo Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata nīwe wandūma ngūūrie atīrī, 'Nī nīngūhona ndwari īno?' "

¹⁰ Nake Elisha agīcookia atīrī, "Thiī ūmwīre atīrī, 'Ti-itherū nīūkūhona,' no Jehova nīanguūrīrie atī no egūkua." ¹¹ Elisha akīmūkūūrīa maitho amūroreite nginya Hazaeli agīconoka. Nake mūdū wa Ngai akiambīrīria kūrīa.

¹² Nake Hazaeli akīmūūrīa atīrī, "Nī kīrātūma mwathi wakwa arīre?"

Nake agīcookia atīrī, "Nī ūndū nīnjūū ūuru ūrīa ūkaarehere andū a Isiraeli. Nīgūgacina ciīgītiro ciao iria nūmu, na ūūrage aanake ao na rūhūi rwa njora, ūtūngumanie twana twao thi, na ūtarūre nda cia andū-a-nja arīa marī nda."

¹³ Nake Hazaeli akīmūūrīa atīrī, "Ndungata īno yaku itarīi ta ngui-rī, yahota atīa gwīka ūndū mūnene ūguo?"

Nake Elisha akīmūcookeria atīrī, "Jehova nīanyonetie atī nīūgatūika mūthamaki wa Suriata."

¹⁴ Ningī Hazaeli agītīgana na Elisha agīcooka kūrī mwathi wake. Rīrīa Beni-Hadadi aamūūrīrie atīrī, "Elisha akwīrīre atīa?" Hazaeli akīmūcookeria atīrī, "Anjīrīre ti-itherū nīūkūhona." ¹⁵ No mūthenya ūyū ūngī Hazaeli akīoya taama mūrītū, akīūtobokia maaī-inī, akīhumbīra mūthamaki ūthiū naguo, o nginya agīkua. Nake Hazaeli agīthamaka ithenya rīake.

Jehoramū Mūthamaki wa Juda

¹⁶ Mwaka-inī wa itano wa wathani wa Joramū mūrū wa Ahabu mūthamaki wa Isiraeli-rī, Jehoramū mūrū wa Jehoshafatu akīambīrīria gūthamaka Juda. ¹⁷ Jehoramū aarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo itatū na rīrī rīrīa aatuikire mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemū mīaka īnana. ¹⁸ Nīathiire na mīthiire ya athamaki a Isiraeli, o ta ūrīa nyūmba ya Ahabu yekite, nīgūkorwo aahikirie mwari wa Ahabu. Nīekire maūdū mooru maitho-inī na Jehova. ¹⁹ No rīrī, nī ūndū wa ndungata yake Daudi, Jehova ndeendaga kwananga Juda. Nieranīrie atī nīgūtūūrīa tawa nī ūndū wa Daudi na njaro ciake nginya tene.

²⁰ Ndūnda ma Jehoramū-rī, andū a Edomū nīmaremeire Juda na makīgīa na mūthamaki wao ene. ²¹ Nī ūndū ūcio Jehoramū agithiī Zairu hamwe na ngaari ciake ciothe cia ita. Andū a Edomū makīmūrīgīcīria hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agīkīra na akīūra ūtukū; narīo ita rīake, o na kūrī o ūguo, rīkīūra rīgīcooka mūciī. ²² Nginyagia ūmūthi andū a Edomū matūūrāga maremeire Juda. Andū a Libina o nao makīrega watho wa Juda o ihinda-inī rīu.

* 8:9 Itūūra rīa Dameski rīarī ngumo ūhoro-inī wa wonjoria, na rīarī gatagatī ka būrūrī wa Misiri, na Asia Nini, na Mesopotamia.

²³ Maündu maría mangi makoniĩ wathani wa Jehoramu, na maría mothe eekire, githi matandikitwo ibuku-inĩ rĩa maündu ma mahinda ma athamaki a Juda? ²⁴ Nake Jehoramu akihurũka hamwe na maithe make na agithikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahazia mũthamaki wa Juda

²⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩĩĩ wa wathani wa Joramu mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda nĩguo ambĩĩĩrie gũthamaka. ²⁶ Ahazia aarĩ na ũkũrũ wa miaka mĩrongo ĩĩĩ na ĩĩĩ rĩĩĩ aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia, mwarĩ wa mwana wa Omuri mũthamaki wa Isiraeli. ²⁷ Nake Ahazia agĩthĩĩ na mũthĩĩre ya nyũmba ya Ahabu, na agĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo nĩmatarainie na nyũmba ya Ahabu nĩ ũndũ wa kũhikania kuo.

²⁸ Ahazia nĩmathiire na Joramu mũrũ wa Ahabu nĩguo makarũe na Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Nao Asuriata makĩguraria Joramu; ²⁹ nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Joramu akihũndũka, agĩthĩĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro iria aagurarĩtio nĩ Asuriata kũu Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ wa Ahabu, tondũ nĩagurarĩtio.

9

Jehu Gũitĩĩrio Maguta Atũĩke Mũthamaki wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mũnabii Elisha agĩta mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thinĩkĩra nguo yaku ya igũrũ mũcibi-inĩ, na ũkuue mbũthũ ĩno ya maguta, ũthĩĩ nginya Ramothu-Gileadi. ² Wakinya kũu, ũcarie Jehu mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi. Ũthĩĩ kũrĩ we, ũmũtĩgithanie na andũ a thiritũ yake, ũmũĩngĩrie kanyũmba ga thĩĩnĩ. ³ Ũcooke woe mbũthũ ya maguta ũmũitĩĩrie mũtwe na uuge atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Ndagũitĩĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.’ Ũcooke ũhingũre mũrango ũre; ndũgaikare!”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwanake ũcio mũnabii agĩthĩĩ nginya Ramothu-Gileadi. ⁵ Rĩrĩa aakinyire kuo, agĩkora anene a mbũtũ cia ita maikarĩte hamwe. Akĩĩra mũnene wao atĩrĩ, “Mũnene, ndĩ na ndũmĩrĩri yaku.”

Nake Jehu akĩũria atĩrĩ, “Ithuothe-rĩ, nĩ ũrĩkũ ũrĩ na ndũmĩrĩri yake?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwe mũnene, ndũmĩrĩri nĩ yaku.”

⁶ Jehu agĩũkĩra, akĩĩngĩra nyũmba. Nake mũnabii agĩitĩĩria Jehu maguta mũtwe, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: ‘Ndagũitĩĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa andũ a Jehova a Isiraeli. ⁷ Wee-rĩ, nĩũkanĩna nyũmba ya Ahabu mwathi waku nĩgeetha ndĩĩrĩĩrie thakame ya anabii ndungata ciakwa, na thakame ya ndungata cia Jehova ciothe ĩrĩa yaitirwo nĩ Jezebeli. ⁸ Nyũmba yothĩ ya Ahabu nĩĩgathĩra biũ. Nĩnganĩna nyũmba yothĩ ya Ahabu na ndĩmũĩĩĩĩre arũme othe, arĩa ngombo na arĩa matarĩ ngombo thĩĩnĩ wa Isiraeli. ⁹ Nyũmba ya Ahabu ngaamĩtua o ta nyũmba ya Jeroboamu mũrũ wa Nebatĩ, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahĩa. ¹⁰ Ha ũhoru wa Jezebeli-rĩ, agaatabuũrangwo nĩ ngui arĩ mũgũnda-inĩ wa Jezireeli, na gũtĩrĩ mũndũ ũkaamũthika.’” Nake akĩhingũra mũrango akiũra.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehu oomĩre nja kũrĩ anene a thiritũ yake, mũndũ ũmwe wao akĩmũũria atĩrĩ, “Maündũ mothe nĩ mega? Mũgũrũki ũcio egũũkĩte kũrĩ we nĩkĩ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Wee nĩũũ mũndũ ũcio o na maündũ marĩa aaragia.”

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Tiga gũtũheenia, twĩre ma.”

Jehu akiuga atĩrĩ, “Anjĩĩra ũũ: ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndagũitĩĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.’”

¹³ Nao makĩhiũha kuoya nguo ciao cia igũrũ, magĩciara ngathĩ-inĩ cia nyũmba arũgame ho, magĩcooka makĩhũha karumbeta na makĩnĩĩria atĩrĩ, “Jehu nĩwe mũthamaki!”

Jehu Kũũraga Joramu na Ahazia

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Jehu mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi, agĩciĩrĩa gũũkĩrĩa Joramu. (Hĩndĩ ĩyo Joramu na Isiraeli yothĩ maagitagĩra Ramothu-Gileadi, kuuma kũrĩ Hazaeli mũthamaki wa Suriata. ¹⁵ No Mũthamaki Joramu nĩacookete Jezireeli akahonie ironda iria aagurarĩtio nĩ Asuriata, rĩrĩa maarũaga na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.) Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwetĩkĩra ũguo, mũtikareke mũndũ o na ũmwe oĩme itũũra-inĩ athĩĩ akahene ũhoru ũcio Jezireeli.” ¹⁶ Nĩngĩ Jehu akĩhaica ngaarĩ yake ya ita, agĩthĩĩ Jezireeli, tondũ nĩkuo Joramu aahurũkĩte, na Ahazia mũthamaki wa Juda nĩakĩrũkĩte agathĩĩ kũmũrora.

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mũrori wa itũũra aarũgamĩte mũthĩringo-inĩ mũrũĩhu na igũrũ kũu Jezireeli, akĩona mbũtũ cia ita cia Jehu igũũka, agĩtana, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona mbũtũ cia ita igũũka.”

Nake Joramu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ethaai mũndũ wa mbarathi, ũmũtũme athĩĩ acitũnge, aciũrie atĩrĩ, ‘Mũũkĩte na thayũ?’”

¹⁸ Nake mũndũ ũcio akĩhaica mbarathi, agĩthĩĩ gũtũnga Jehu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũthamaki ekũũria: ‘Wee-rĩ, ũũkĩte na thayũ?’”

Nake Jehu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũrĩ na ũhoru ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoru, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa twatũma nĩakinya harĩ, na ndaracooka na gũkũ.”

[†] 8:26 Mũtũmia wa Mũthamaki Joramu eetagwo Athalia, na aarĩ mwarĩ wa Ahabu.

¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio mūthamaki agītũma mūdũ wa keerĩ wa mbarathi. Aakinya kūrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo mūthamaki eekũria: ‘Mũũkite na thayũ?’”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Ūrĩ na ūhoru ūrikũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

²⁰ Nake mūrĩrĩ wa itũũra agĩcookia ūhoru, akiuga atĩrĩ, “Niakinya harĩo, no-o nake ndaracooka na gũkũ. Mūtwarĩre wa ngaari ya ita nĩ ta mūtwarĩre wa Jehu mūrũ wa Nimushi; atwarithagia ta mũgũrũki.”

²¹ Nake Joramu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ohererai mbarathi ngaari-inĩ yakwa ya ita.” Na ciohererwo, Joramu mūthamaki wa Isiraeli na Ahazia mūthamaki wa Juda makĩumagara, o mūdũ arĩ ngaari-inĩ yake ya ita, magatũnge Jehu. Magĩcemanĩa nake kamũgũnda-inĩ karĩa kaarĩ ka Nabothu ūrĩa Mũjezeeli. ²² Rĩrĩa Joramu onire Jehu, akĩmũria atĩrĩ, “Jehu, ūũkite na thayũ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Kũngĩgia na thayũ atĩa, ūhooi wa mĩhianano wotha na ūrogi wa nyũkwa, Jezebeli, ūngĩhite ūũ?”

²³ Joramu akĩgarũrũka akĩũra, akiugaga atĩrĩ, “Ahazia, kūrĩ na njikanĩrĩrio!”

²⁴ Hĩndĩ iyo Jehu akĩruta ūta wake, akĩratha Joramu gatagati ga ciande. Naguo mũguĩ ūgĩtheeca ngoro yake, agĩtungumana ngaari-inĩ yake. ²⁵ Nake Jehu akĩũra Bidikari mūnene wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Muoe ūmũkie mũgũnda-inĩ ūrĩa warĩ wa Nabothu ūrĩa Mũjezeeli. Ririkana rĩrĩa nĩ nawe twatwaraga ngaari cia ita tũrĩ thuutha wa ithe Ahabu, rĩrĩa Jehova aaririe ūrathi ūyũ ūmũkonĩ, akiuga ūũ: ²⁶ ‘Mũthenya wa ira nĩndironire thakame ya Nabothu na thakame ya ariũ ake, nĩguo Jehova ekuuga, na ti-itherũ nĩngatũma ūmĩrĩhĩre mũgũnda-inĩ o ūyũ, nĩguo Jehova ekuuga.’ Rĩũ kĩmuoe, ūmũkie mũgũnda-inĩ ūcio, kũringana na kiugo kia Jehova.”

²⁷ Hĩndĩ rĩa Ahazia mūthamaki wa Juda onire ūrĩa kwahaana, akĩũra na njĩra ya Bethi-Hagani. Nake Jehu akĩmũhanyũkia, akianagĩrĩra atĩrĩ, “Mũũragei o nake!” Nao makĩmũgurarĩra arĩ ngaari-inĩ yake ya ita erekeire Guri hakuhi na ibileamu, no akĩũrĩra Megido, agĩkũira kuo. ²⁸ Nacio ndungata ciake ikĩmũkuua na ngaari ya ita, ikĩmũtwarĩ Jerusalem, na makĩmũthika hamwe na maithe make mĩrĩra-inĩ yake, itũũra-inĩ rĩa Daudi. ²⁹ (Ahazia aatuĩkite mūthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ikũmi na ūmwe wa wathani wa Joramu mūrũ wa Ahabu).

Jezebeli kũuragwo

³⁰ Ningĩ Jehu agĩthĩrĩ Jezeeli. Na rĩrĩa Jezebeli aaiguire ūguo-rĩ, akĩhaka maitho make rangi na akĩgemia njũrĩ yake, agĩcũthĩrĩra nja arĩ ndirica-inĩ. ³¹ Rĩrĩa Jehu aatonyaga kĩhingo-inĩ, Jezebeli akĩmũria atĩrĩ, “Ūũkite na thayũ, Zimuri, wee mũĩragi wa mwathi waku?”

³² Nake Jehu akĩrora na igũrũ ndirica-inĩ, agĩtana akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ūrĩ mwena wakwa? Nũũ?” Nao andũ eerĩ kana atatũ maarĩ ahakũre makĩmũrora arĩ thĩ. ³³ Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Mũikie thĩ!” Nĩ ūndũ ūcio makĩmũkia akĩgũa thĩ, nayo thakame ĩmwe yake ikĩminjũkĩra rũthingo o hamwe na mbarathi iria ciamũrangagĩrĩra thĩ na magũrũ ma cio.

³⁴ Jehu agĩtoonya nyũmba ya ūthamaki thĩnĩ akĩrĩa na akĩnyua. Nake akiuga atĩrĩ, “Menyererai mūdũ-wa-nja ūcio mūrume, na mũmũthike tondũ araari mwarĩ wa mūthamaki.” ³⁵ No rĩrĩa maathĩre nja makamũthike, matiakorire kĩndũ o na kĩmwe kia mwĩrĩ wake, tĩga o ihĩndĩ rĩa mūtwe wake, na magũrũ, na moko make. ³⁶ Nao makĩhũndũka, makĩra Jehu ūhoru ūcio, nake akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kiugo kia Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Elija ūrĩa Mũtishibi, akiuga atĩrĩ: Ngũi nĩikaaria mwĩrĩ wa Jezebeli kamũgũnda-inĩ ka Jezeeli. ³⁷ Nakĩo kĩimba kia Jezebeli gĩgaatuika o ta rũrua kĩrĩ thĩ kamũgũnda-inĩ ka Jezeeli, nĩgeetha gĩtikagĩe mūdũ ūkaahota kuuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ Jezebeli.’”

10

Andũ a Nyũmba ya Ahabu Kũuragwo

¹ Na rĩrĩ, Samaria kwari na ariũ a nyũmba ya Ahabu mĩrongo mũgwanja. Nĩ ūndũ ūcio Jehu akĩandika marũa akĩmatũma Samaria kūrĩ anene a Jezeeli, na athuuri, na areri a ciana cia Ahabu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Tondũ mūrĩ na ciana cia mwathi wanyu, na ningĩ mūrĩ na ngaari cia ita na mbarathi, na itũũra inene rĩrĩgĩre na thingo cia hinya, o na indo cia mbaara-rĩ, marũa maya maamũkinyĩra-rĩ, ³ thuurai mūrĩ ūrĩa mwega na mwagĩrũ mũno wa mwathi wanyu, na mũmũkarĩrie gĩtĩ kia ūnene gĩa ithe. Mũcooke mūrũrĩre nyũmba ya mwathi wanyu.”

⁴ No-o makĩmaka makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo athamaki eerĩ matiigana kũmũtooria-rĩ, ithuĩ twakĩhota atĩa?”

⁵ Nĩ ūndũ ūcio ūrĩa warĩ mūrĩrĩ wa maũndũ ma nyũmba ya ūthamaki, na mwathi wa itũũra, na athuuri, na areri a ciana magĩtũmĩra Jehu ndũmĩrĩrĩ ĩno: “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku, na nĩtũgwĩka ūrĩa wotha ūkuuga. Tũtũgũtua mūdũ o na ūmwe mūthamaki; wee ĩka o ūrĩa ūngĩona kwagĩrĩre.”

⁶ Nake Jehu akĩmaandĩkĩra marũa ma keerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo mūrĩ mwena wakwa na nĩmũkũnjathĩkĩra, ūragai ariũ a mwathi wanyu, mũgooka na ciongo cio gũkũ Jezeeli ihinda o ta rĩrĩ rĩcũ.”

Na rĩrĩ, ariũ a mūthamaki mĩrongo mũgwanja maarĩ na atongoria a itũũra arĩa maamareraga. ⁷ Na rĩrĩa marũa maakinyire, andũ acio makĩnyĩta ariũ acio mĩrongo mũgwanja a mūthamaki na makĩmooraga othe. Magĩũkĩra ciongo cio ikabũ-inĩ, magĩcitwarĩra Jehu o kũu Jezeeli. ⁸ Rĩrĩa mūdũ ūrĩa watũmĩtwo aakinyire, akĩrĩa Jehu atĩrĩ, “Nĩmarehe ciongo cia ciana cia mūthamaki.”

Nake Jehu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ciigee irũndo igĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa itũũra o nginya rĩciĩnĩ.”

⁹ Rūciinī rūrū rūngī Jehu akiumagara. Akirūgama mbere ya andū othe, akiuga atiri, “Inyuī mūthihitite. Nii nī nī ndaciirire ndundu ya gūukirira mwathi wakwa na ngimūūraga, no nūū ūragite andū aya othe?”
¹⁰ Menyai ūū, atī gūtiri kiugo o na kimwe kiaritio nī Jehova igūrū rīa nyūmba ya Ahabu gitakahingio. Jehova ekite o ūrīa oigite na kanua ka ndungata yake Elija.” ¹¹ Nī ūndū ūcio Jehu akūrāga andū othe a nyūmba ya Ahabu arīa maatigaire kūu Jezireeli, o ūndū ūmwe na atongoria ake othe, na arata ake a hakuhi, o na athinjiri-ngai ake, na gūtiri mūdū wahonokire.

¹² Jehu agicooka akiumagara, agithii Samaria. Aakinya Bethi-Ekedi ya Ariithi-rī, ¹³ agitūngana na andū amwe arīa maatarainie na Ahazia mūthamaki wa Juda akimooria atiri, “Inyuī mūri a?”

Nao magicooka atiri, “Ithuī tūri a nyūmba ya Ahazia, na tūukite kūgeithia mbari ya mūthamaki, na ya mūtumia wa mūthamaki.”

¹⁴ Nake agiathana atiri, “Nimanyitwo marī muoyo!” Nī ūndū ūcio makimatwara marī muoyo makimoor-agira githima-ini kia Bethi-Ekedi, maarī andū mirongo ina na eerī. Gūtiri mūdū o na ūmwe wahonokire.

¹⁵ Nake aarikia kuuma kūu, agikora Jehonadabu mūri wa Rekabu, * o nake okite kumūtūnga. Nake Jehu akimūgeithia, akimūria atiri, “Wee ūri na ūguano na nii, o ta ūria ndi na ūguano nawe?”

Nake Jehonadabu akimūcookeria atiri, “Ti ndi nago.”

Nake Jehu akiuga atiri, “Kūngikorwo nī ūguo-rī, rehe guoko.” Nī ūndū ūcio Jehonadabu agika ūguo, nake Jehu akimūteithirira kūhaica ngaari-ini ya ita. ¹⁶ Nake Jehu akimwira atiri, “Ūka tūthii nawe ūkeonere ūria ndi rutaniirie na kiyo nī ūndū wa Jehova.” Nake akimūkuua na ngaari yake ya ita.

¹⁷ Riria Jehu aakinyire Samaria-rī, akūrāga andū othe a nyūmba ya Ahabu arīa maatigaire, akimaniina kūrīgana na kiugo kia Jehova kīria kīaritio nī Elija.

Ndungata cia Baali

¹⁸ Ningi Jehu agicookereria andū othe hamwe, akimeera atiri, “Ahabu aatungatiire Baali o hanini; no Jehu ekūmūtungatira makiria. ¹⁹ Na riri, tūmanirai anabii othe a Baali, na atungati othe ayo, o na athinjiri-ngai ayo othe. Tigirirai atī gūtiri o na ūmwe ūtari ho, tondū nīngūrutira Baali igongona inene. Mūdū wothe ūkwaga gūka, ndegūtūra muoyo.” Nowe Jehu ekaga ūguo ari na wara wa kūrāga atungati othe a Baali.

²⁰ Nake Jehu akiuga atiri, “Itanai kūrīgano gia gūtūthia Baali.” Nī ūndū ūcio magikianirira kūrīgano kīu.

²¹ Nake agicooka agitūma ūhoro kūdū guothe Isiraeli, nao atungati othe a Baali magitūka; na gūtiri o na ūmwe watiriire. Makigomana hekarū-ini ya Baali o nginya ikīyūra kuuma mwena ūmwe nginya ūria ūngi.

²² Nake Jehu akīra mūikaria wa harīa nguo ciaigagwo atiri, “Rehere ndungata ciothe cia Baali nguo.” Nī ūndū ūcio agicirehere nguo.

²³ Hīndi iyo Jehu na Jehonadabu mūrū wa Rekabu magitoonya hekarū ya Baali. Jehu akīra ndungata cia Baali atiri, “Rorai mīena yothe muone atī gūtiri ndungata cia Jehova iri haha hamwe na inyuī, o tige ndungata cia Baali.” ²⁴ Nī ūndū ūcio magitoonya marute magongona, na maruta ma njino. Na riri, Jehu nīaigite arūme mirongo inana kūu nja akameera atiri: “Ūmwe wanyu angirekereria mūdū wa arīa ngūneana moko-ini manyu oore-rī, we egūkua ithenya rīa mūdū ūcio.”

²⁵ Riria Jehu aarikirie kūruta igongona rīa njino-rī, agiatha arangiri na anene ao atiri, “Toonyai thīnī mūmoorage; mūtikareke mūdū o na ūmwe wao oore.” Nī ūndū ūcio makimooraga na hiū cia njora. Nao arangiri na anene ao magūikia mūri yao nja, magicooka magitoonya ihooero rīa na thīnī rīa hekarū ya Baali.

²⁶ Nao makiruta ihiga riria riamūre nja ya hekarū ya Baali na makiricina. ²⁷ Makimomora ihiga riria riamūre rīa Baali, na magitharia hekarū ya Baali makimūta kīoro o na nginya ūmūthi.

²⁸ Nī ūndū ūcio Jehu akīniina biū ūhooi wa Baali thīnī wa Isiraeli. ²⁹ No riri, ndaatiganire na mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmire Isiraeli meehie ma kūhooya mīhianano ya njaū ya thahabu kūu Betheli na Dani.

³⁰ Nake Jehova akīra Jehu atiri, “Tondū nīwikite wega, ūkahingia ūria kwagiriire maitho-ini makwa, na ūgeeka nyūmba ya Ahabu ūria ndaatanyite kūmeka-rī, njiaro ciaku igūtūra ithamakagira Isiraeli nginya rūciaro rwa kana.” ³¹ No Jehu ndaigana kūmenyerera kūiga watho wa Jehova, Ngai wa Isiraeli, na ngoro yake yothe. Ndaigana gūtīgana na mehia ma Jeroboamu, marīa atūmite andū a Isiraeli mehie.

³² Matukū-ini macio, Jehova nīambiriire kūnyiihia mīhaka ya Isiraeli. Hazali nīatoorie andū a Isiraeli būruri-ini wao wothe ³³ mwena wa irathiro wa Jorodani na būruri-ini wothe wa Gileadi, (Būruri wa Gadi na Rubeni na Manase), kuuma Aroeri gūtwarana na mūkuru wa Arinoni, kūgerera Gileadi nginya Bashani.

³⁴ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangi makoniī wathani wa Jehu-rī, na marīa mothe eekire, na marīa mothe ahingirie-rī, githi matiangikitwo ibuku-ini rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

³⁵ Nake Jehu akihurika na maithie make na agithikwo Samaria. Nake mūrii Jehoahazu agitūka mūthamaki ithenya rīake. ³⁶ Narīo ihinda riria Jehu aathamakiire Isiraeli kūu Samaria riarī mīaka mirongo tiri na inana.

11

Athalia na Joashu

¹ Riria Athalia nyina wa Ahazia onire atī mūrii nīakua-rī, agithii na mbere kūrāga andū othe a nyūmba yothe ya ūthamaki. ² No riri, Jehosheba, mwarī wa Mūthamaki Jehoramu na mwarī wa nyina na Ahazia, akīoya Joashu mūrū wa Ahazia akimweheria kuuma kūrī ariū a mūthamaki arīa maakirie kūrāgwō.

* 10:15 Ciana cia Rekabu ciari na kiyo gia gūtungatira Ngai (Jer 35:6-10), na mūtūirire wacio ndwarī na matūdū maingī ma gwtanga.

Akimüiga hamwe na müreri wake kanyumba ga gükoma, akimühitha kuuma küri Athalia; nĩ undũ ücio Joashu ndaigana kũuragwo. ³ Aikarire ahithitwo hamwe na müreri wake thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova* miaka itandatĩ irĩa Athalia aathamakire bũrũri ücio.

⁴ Mwaka-inĩ wa mũgwanja, Jehoiada agĩtũmanĩra anene a ikundi arĩa maathaga thigari igana rĩmwe, thĩnĩ wa andũ arĩa meetagwo Akari, na arangĩri nao magũka küri we kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Nake akĩgĩa kirikanĩro nao na akimehitithiria kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Agĩcooka akĩmoonĩa mũrũ wa mũthamaki. ⁵ Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũgũka ũu: Inyũ arĩa othe mũgaakorwo mũrĩ wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, gĩcunjĩ kĩmwe kĩanyu gĩa ithatũ gĩkaarangĩra nyũmba ya ũthamaki, ⁶ nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩrangĩre Kĩhingo gĩa Suri, ningĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkorwo kĩhingo-inĩ kĩa kĩrĩ thuutha wa arangĩri arĩa mateithanagia kũrangĩra hekarũ, ⁷ na inyũ andũ arĩa makoragwo thĩnĩ wa ikundi icio ingĩ igĩrĩ, arĩa matakoragwo wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, othe makaarangĩra hekarũ nĩ undũ wa mũthamaki. ⁸ Mũikare mũthiũrũrũkĩrie mũthamaki, o mũndũ anyiitĩte indo ciake cia mbaara na guoko. Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaamũkũhĩria no nginya ooragwo. Mũikare hakuhi na mũthamaki o harĩa hothe angithĩi.”

⁹ Nao anene a ita arĩa maathaga ikundi cia andũ igana rĩmwe magũka o ta ũrĩa Jehoiada, mũthĩnjĩri-Ngai aathanĩte. O mũnene akĩoya andũ ake, arĩa maathĩaga wĩra mũthenya ücio wa thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra hĩndĩ iyoy, othe magũka küri Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁰ Nake akĩhe anene acio matimũ na ngo irĩa ciarĩ cia Mũthamaki Daudi, irĩa ciakoragwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹¹ Nao arangĩri, o mũndũ arĩ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũkĩria mũthamaki hau hakuhi na kigongona, na magĩthiũrũkĩria hekarũ kuuma mwena wa gũthĩni nginya mwena wa gathigathĩni wayo.

¹² Jehoiada akĩrehe mũrũ wa mũthamaki akĩmwĩkĩra thũmbĩ, akĩmũnengera Ibuku rĩa Kĩrikanĩro, na akĩmwanĩrĩra atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũtĩrĩra maguta, nao andũ makĩhũũra hĩ na makĩanĩrĩra makĩugaga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũũra nginya tene!”

¹³ Rĩrĩa Athalia aagũire inegene rĩa andũ na arangĩri, agĩthĩi küri andũ hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁴ Agĩcũthĩrĩria na akĩona mũthamaki arũgamĩte gĩtugĩ-inĩ o ta ũrĩa mũtugo warĩ. Nao anene na ahũhi tũrumbeta maarũgamĩte hakuhi na mũthamaki, nao andũ othe a bũrũri magakena makĩhuhaga tũrumbeta. Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igĩrũ, na akianĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁵ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai agĩatha anene a ita a thigari igana igana arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a mbũtũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrutũrũrei, mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mũndũ o wothĩ ũngĩmuuma thuutha, ooragwo.” Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, “Ndakooragĩrwo hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁶ Nĩ undũ ücio makĩmũnyĩrĩra harĩa mbarathi ciatoonyagĩra igĩthĩi nja cia nyũmba ya ũthamaki, makĩmũũragĩra hau.

¹⁷ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrikanĩro gatagatĩ ka Jehova, na mũthamaki, o na andũ, atĩ o nĩmegĩtuĩka andũ a Jehova. Ningĩ agĩcooka agĩthondeka kĩrikanĩro gatagatĩ ka mũthamaki na andũ. ¹⁸ Nao andũ othe a bũrũri magĩthĩi hekarũ-inĩ ya Baali na makĩmũtharia. Makĩunanga igongona na mĩhianano, na makĩũragĩra Matani ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

Ningĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai akĩga arangĩri hau hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁹ Nake agĩthĩi na anene a ita arĩa maarũgamagĩrĩra ikundi cia thigari igana igana, na Akari, na arangĩri, o hamwe na andũ othe a bũrũri, na marĩ hamwe makĩruta mũthamaki hekarũ-inĩ ya Jehova makĩmũtũwara nyũmba ya ũthamaki matooonyeire kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri. Hĩndĩ iyoy mũthamaki agĩkarĩra gĩtĩ gĩa kĩa ũnene kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. ²⁰ Nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Narĩo itũũra rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora nyũmba-inĩ ya ũthamaki.

²¹ Joashu aarĩ wa miaka mũgwanja rĩrĩa aambĩrĩrie gwathana.

12

Joashu Gũcookereria Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa Jehu, Joashu agĩtuĩka mũthamaki, na agĩthamaka arĩa Jerusalemu miaka mĩrongo ĩna. Nyina eetagwo Zibia; na oimĩte Bĩrĩshiba. ² Joashu nĩekire maĩndũ marĩa magĩrĩrie maitho-inĩ wa Jehova miaka irĩa yothĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai aamũtaaire. ³ No rĩrĩ, kũndũ kũria gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona gũtieheririo; andũ mathĩire na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁴ Joashu akĩũra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cookanĩrĩrai mbeeca irĩa ciothe irehagwo irĩ cia maruta marĩa maamũre ma hekarũ ya Jehova, na mbeeca irĩa irutagwo cia gwĩtara, na mbeeca irĩa ciamũkagĩrwo kuuma mĩhĩtwa-inĩ ya andũ o na mbeeca irĩa irehagwo hekarũ na undũ wa kwĩyendera. ⁵ ĩtikĩria mũthĩnjĩri-Ngai o wothĩ aamũkagĩre mbeeca kuuma küri ũmwe wa aigi a kigĩĩna, na mũreke ihũthĩrwo na gũcookereria hekarũ kũria guothe ĩngĩkorwo ĩrĩ tharũku.”

⁶ Na rĩrĩ, o na gũkinĩyĩra mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa Mũthamaki Joashu, athĩnjĩri-Ngai magĩkorwo matiacoookereirie hekarũ. ⁷ Nĩ undũ ücio Mũthamaki Joashu agĩta Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ mũtaracookereria hekarũ kũria ĩtharũkĩte? Mũtĩgeetie mbeeca ingĩ kuuma küri aigi kigĩĩna, no cineanei nĩguo ĩcookereria hekarũ kũria ĩtharũkĩte.” ⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtikĩra atĩ matikũngania mbeeca ingĩ kuuma küri andũ, na atĩ o ene tĩ megũcookereria hekarũ.

⁹ Nake Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ithandũkũ na agĩtũra nguniko yarĩo irima. Akĩrĩga mwena wa ũrĩo wa mũndũ agĩtoonya hekarũ ya Jehova. Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarangagĩra ĩtoonyero magĩtikĩra mbeeca ciothe ithandũkũ-inĩ irĩa ciarehagwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁰ Hĩndĩ irĩa yothĩ moonaga mbeeca

* 11:3 Jehoiada ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩwe warĩ mũthũuri wa Jehosheba (2Maĩ 22:11).

nīciaingīha ithandūkū-inī, mwandiki-marūa wa mūthamaki na mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene mookaga, magatara mbeeca iria ciakoragwo irehetwo hekarū-inī ya Jehova na magaciikira mihuko. ¹¹ Riria mūigana wa mbeeca wahinga, makanengera andū aria maathuuritwo matuīke arori a wira wa hekarū. Mbeeca icio ciarihaga aruti a wira wa hekarū ya Jehova na andū a wira wa mbaū, na aaki, ¹² na aria maakaga na mahiga, na aciūhia a mahiga. Maagūraga mbaū na mahiga maicūhie nī ūndū wa gūcookereria hekarū ya Jehova kūra yatharūkite na makariha mahūthiro mothe ma gūcookereria hekarū.

¹³ Mbeeca iria ciarehagwo hekarū-inī itiahūthagirwo na gūthondeka irai cia betha, kana magathi ma gūthima ndaambi, kana mbakūri cia kūminjaminja, kana tūrumbeta, kana kindū o gīothe gīa thahabu kana gīa betha nī ūndū wa hekarū ya Jehova. ¹⁴ Mbeeca icio ciarihaga aruti a wira aria maarutaga wira wa gūcookereria hekarū. ¹⁵ Matioragia mathabu ma mbeeca kuuma kūrī andū aria maanengerete mbeeca marihe aruti a wira, tondū andū acio maarī ehokeku biū. ¹⁶ Mbeeca cia maruta ma mahitia, na maruta ma mehia itiarehagwo hekarū-inī ya Jehova, icio ciari cia athīnjīri-Ngai.

¹⁷ Ihinda-inī o rīu Hazaeli mūthamaki wa Suriata akiambata agīthī agītharīkīra Gathu na akīritaha. Ningī akīhūndūka, agīthī gūtharīkīra Jerusalemu. ¹⁸ No rīri, Joashu mūthamaki wa Juda akiōya indo ciothe iria ciatheretio ikaamūrwo nī maithe make, nao nī Jehoshafatu, na Jehoramu na Ahazia, athamaki a Juda o na iheo iria we mwene aamūrīte, o na thahabu iria ciakoretwo kīgīna-inī kia hekarū ya Jehova, o na iria ciari nyūmba ya ūthamaki, agīcineana itwarīrwo Hazaeli mūthamaki wa Suriata, nake agīthī, agītiga gūtharīkīra Jerusalemu.

¹⁹ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Joashu, na ūria wothē eekire-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nao anene ake makīmūciirīra ndundu mamūkīrīre, makīmūragīra Bethi-Milo, njīra-inī ya gūthī Sila. ²¹ Nao anene aria maamūragire nī Jozakaru mūrū wa Shimeathu, na Jehozabadu mūrū wa Shomeru. Joashu agīkua na agīthikwo hamwe na maithe make itūūra-inī rīa Daudi. Nake mūrū Amazia agītuika mūthamaki ithenya rīake.

13

Jehoahazu Mūthamaki wa Isiraeli

¹ Na rīri, mwaka-inī wa mīrongo rīri na itatū wa wathani wa Joashu mūrū wa Ahazia mūthamaki wa Juda, Jehoahazu mūrū wa Jehu agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīathana mīaka ikūmi na mūgwanja. ² Nīekire maūndū mooru maitho-inī ma Jehova nī ūndū wa kūrūmīrīra mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmite Isiraeli meehie, nake ndaigana kūmatiga. ³ Nī ūndū ūcio Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wa Isiraeli, nake akīmaneana ihinda iraaya moko-inī ma Hazaeli mūthamaki wa Suriata, na Beni-Hadadi mūrū wake.

⁴ Nake Jehoahazu agīthaita Jehova, nake Jehova akīmūigua tondū nīonete ūria mūthamaki wa Suriata aahinyagīrīra Isiraeli. ⁵ Nake Jehova akihe Isiraeli mūhonokia, akīmaruta kuuma watho-inī wa Suriata. Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli magītūūra mīci-inī yao o ta tene. ⁶ No rīri, matiigana gūtigana na mehia ma nyūmba ya Jeroboamu, marīa aatūmite Isiraeli meehie; na magīthī na mbere namo, o na ningī gītugī kīa Ashera gīgītūūra kīrīgamite kūu Samaria.

⁷ Gūtīri kindū gīatigarītio gīa ita rīa Jehoahazu, tīga andū aria maathīiiga mahaicite mbarathi mīrongo itano, na ngaari ikūmi cia ita, na thigari cia magūrū 10,000, nīgūkorwo mūthamaki wa Suriata niathūkītie icio ingī agicitua o ta rūkūngū rwa kīhuhīro-ini.

⁸ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Jehoahazu, na ūria wothē eekire, na maūndū marīa aahingirīe-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ⁹ Nake Jehoahazu akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo Samaria. Nake mūrū Jehoashu agītuika mūthamaki ithenya rīake.

Jehoashu Mūthamaki wa Isiraeli

¹⁰ Mwaka-inī wa mīrongo itatū na mūgwanja wa Joashu mūthamaki wa Juda, Jehoashu mūrū wa Jehoahazu agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīthamaka mīaka ikūmi na itandatū.

¹¹ Nīekire maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, na ndaiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmite Isiraeli meehie; aathiire na mbere namo.

¹² Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Jehoashu, na ūria wothē eekire, na maūndū marīa aahingirīe, o na mbaara yake na Amazia mūthamaki wa Juda-rī, githī matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma Athamaki a Isiraeli? ¹³ Jehoashu akīhurūka hamwe na maithe make, nake Jeroboamu agīkarīra gītī giake kīa ūnene. Jehoashu aathikīrwo kūu Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli.

¹⁴ Na rīri, Elisha aarī mūrūaru mūrīmū ūria wamūragire. Nake Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli agīkūrūka, agīthī kūmuona na akīmūrīra. Akiuga atīrī, “Wūi baba-ī! Wūi baba-ī! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!”

¹⁵ Nake Elisha akiuga atīrī, “Oya ūta o na mīgūi.” nake agīka o ūguo. ¹⁶ Nake akīra mūthamaki wa Isiraeli atīrī, “Oya ūta na moko maku,” nake aarīkia kuoya, Elisha akīgīrīra mūthamaki moko.

¹⁷ Akīmūwīra atīrī, “Hīgūra ndirica ya irathīro,” Nake akīmīhīgūra. Elisha akīmūwīra atīrī, “Ikia mīgūi!” Nake akīūkia. Elisha akiuga atīrī, “Ūyū nī mīgūi wa Jehova wa ūhootani, wa kūhoota Asuriata! Nīūkahoota Asuriata kūu Afeki na ūmaniine biū.”

¹⁸ Agīcooka akīmūwīra atīrī, “Oya mīgūi,” Nake mūthamaki akīmōya. Elisha akīmūwīra atīrī, “Ta mīgūthithie thī.” Nake akīmīgūthithia thī maita matatū, agītiga. ¹⁹ Nake mūndū wa Ngai akīrakara nī

ündü wake, akimwira atiri, “Ükwagiriirwo ni kumiringithia maita matano kana matandatü; üguo niguu üngigaatoria andü a Suriata na umaniine biu. No riu ükaamahoota o maita matatü tu.”

²⁰ Nake Elisha agikua na agithikwo.

Na riri, atharikiri a kuuma Moabi maahuthirite gutoonya bururi-ini o kiambiriria kia mwaka. ²¹ Hindi imwe andü amwe a Isiraeli magithika mündü-ri, o rimwe makiona gikundi kia atharikiri; ni undü ücio magithika kiimba kia mündü ücio maathikaga mbirira-ini ya Elisha. Hindi iria kiimba kiu kiahutanirie na mahindi ma Elisha, mündü ücio akiriuka, akirugama na maguru make.

²² Hazaeli muthamaki wa Suriata aahinyiririe Isiraeli matuku mothe ma uthamaki wa Jehoahazu. ²³ No riri, Jehova akimatuga na akimaigura tha, akimarumbiia ni undü wa kirikanro giaka na Iburahimu, na Isaaka, na Jakubu. Nginyagia umuthi, akoretwo atekwenda kumaniina kana kumaingata mehere mbere yake.

²⁴ Hazaeli muthamaki wa Suriata agikua, nake muriu Beni-Hadadi agituika muthamaki ithenya riake. ²⁵ Hindi iyo Jehoashu muru wa Jehoahazu agitunya Beni-Hadadi muru wa Hazaeli matuura maria Hazaeli aatahite mbaara-ini kuuma kuri ithe Jehoahazu. Joashu aamutoorie maita matatu, na ni undü ücio agicookia matuura ma Isiraeli.

14

Amazia Muthamaki wa Juda

¹ Na riri, mwaka-ini wa keeri wa uthamaki wa Jehoashu muru wa Jehoahazu muthamaki wa Isiraeli, Amazia muru wa Joashu muthamaki wa Juda akiambiriria guthamaka. ² Aari wa miaka mirongo iri na itano riria aatukire muthamaki, nake agithamaka ari kuu Jerusalemu miaka mirongo iri na kenda. Nake nyina eetagwo Jehoadini, na oimite Jerusalemu. ³ Niekire maundu maria moonagwo magiriire maithe-ini ma Jehova, no ti ta uria ithe Daudi eekite. Maundu-ini mothe eekire o ta uria ithe Joashu ekaga. ⁴ No riri, kundü kuria gutuugiru gutieheririo; andü maathiire o na mbere kurutira magongona na gucinira ubumba kuo.

⁵ Thuutha wa uthamaki gukorwo urumite moko-ini make, akiraga anene aria moragite ithe Joashu uria waru muthamaki. ⁶ No riri, ndaigana kuiraga ariu a oragani acio, kuringana na uria kwandikitwo Ibuku-ini ria Watho wa Musa haria Jehova aathanite atiri: “Maithe ma ciana matikooragwo ni undü wa ciana, o na kana ciana ciuragwo ni undü wa maithe mao; o mündü arikuaga ni undü wa mehia make mwene.”

⁷ Ningi niwe wahootire 10,000 cia andü a Edomu kuu Gituamba-ini gia Cumbi, agitunyana ituura ria Sela mbaara-ini, akiritua Jokitheeli, ritwa riria ritagwo nginya umuthi.

⁸ Hindi iyo Amazia agituma andü kuri Jehoashu muru wa Jehoahazu muru wa Jehu, muthamaki wa Isiraeli, akimwira atiri “Üka tung’ethanire üthiü kwa üthiü.”

⁹ No riri, Jehoashu muthamaki wa Isiraeli agicookeria Amazia muthamaki wa Juda atiri: “Mahiü ma nyeki-ini ma kuu Lebanoni nimatumire mutarakwa ndumiri o kuu Lebanoni makiwira atiri, ‘Heana mwariguo ahikio ni muru wakwa.’ Hindi iyo nyamu ya githaka kuu Lebanoni igiuka ikirangiriria mahiü macio ma nyeki-ini na makinya mayo. ¹⁰ Ti-itheru niutooretie Edomu, na riu niutuikite mwiti. Wigaathe ni undü wa uhootani waku, no ikara mucii! Ni ki gigituma wirehere thiina, winiinithie we mwene, o hamwe na andü a Juda?”

¹¹ O na kuri üguo, Amazia ndaigana guthikiriria; ni undü ücio Jehoashu muthamaki wa Isiraeli akimutharikira. We na Amazia muthamaki wa Juda making’ethanira kuu Bethi-Shemeshu thiini wa Juda.

¹² Andü a Juda makihurwo ni andü a Isiraeli, na o mündü akiurira gwake mucii. ¹³ Nake Jehoashu muthamaki wa Isiraeli akinyiita Amazia muthamaki wa Juda muru wa Joashu muru wa Ahazia, o kuu Bethi-Shemeshu. Ningi Jehoashu agithi Jerusalemu na akimomora rüthingo rwa Jerusalemu, kuuma Kihingo-ini kia Efiraimu nginya Kihingo gia Koine, handü ha buti ta magana matandatü* kuraiha. ¹⁴ Nake akioya thahabu yotha na betha na indo ciothe iria ciari thiini wa hekaru ya Jehova na iria ciari igiina-ini cia nyumba ya uthamaki. Ningi agitaha andü na agicooka Samaria.

¹⁵ Ha ühoro wa maundu maria mangi makoni wathani wa Jehoashu, na maria eekire, na maria aahingirie, o hamwe na mbaara yake iria maaruire na Amazia muthamaki wa Juda-ri, githi matiandikitwo ibuku-ini ria mahinda ma athamaki a Isiraeli? ¹⁶ Jehoashu akihurika hamwe na maithe make, agithikwo Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli. Nake muriu Jeroboamu agituika muthamaki ithenya riake.

¹⁷ Amazia muru wa Joashu muthamaki wa Juda aatuirire muoyo miaka ikumi na itano thuutha wa gikuu kia Jehoashu muru wa Jehoahazu muthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Ha ühoro wa maundu maria mangi ma wathani wa Amazia, githi matiandikitwo ibuku-ini ria mahinda ma athamaki a Juda?

¹⁹ Nao andü makigia ndundu ya kumukirira kuu Jerusalemu, nake Amazia akirira Lakishi, no magituma andü mamurumirire kuu Lakishi, na makimuragira kuo. ²⁰ Niacoorkio akuuitwo na mbarathi, agithikwo Jerusalemu hamwe na maithe make, itüura-ini inene ria Daudi.

²¹ Hindi iyo andü othe a Juda makioya Azaria ari na miaka ikumi na itandatü, makimutua muthamaki ithenya ria ithe Amazia. ²² Niwe waakire Elathu ringi, na akiricookeria Juda thuutha wa Amazia kuhurika na maithe make.

Jeroboamu wa Keeri Muthamaki wa Isiraeli

* 14:13 ni ta mita 180

²³ Mwaka-ini wa ikūmi na itano wa wathani wa Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda, Jeroboamu mūrū wa Jehoashu, mūthamaki wa Isiraeli agĩtuika mūthamaki kuu Samaria, na agĩthamaka miaka mirono ina na ūmwe. ²⁴ Niekire maundū mooru maitho-ini ma Jehova, na ndaatanganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mūrū wa Nebati maria aatūmite Isiraeli meehie. ²⁵ Niwe wacookire mihaka ya Isiraeli kuuma Lebo-Hamathu nginya Iria-ini rĩa Araba kuringana na kiugo kĩa Jehova Ngai wa Isiraeli kirĩa kiaritio ni ndungata yake Jona mūrū wa Amitai, ūria warĩ mūnabii kuuma Gathi-Heferi.

²⁶ Jehova nionete ruo rūnene rwa andū othe a Isiraeli, arĩa maarĩ ngombo na arĩa mataarĩ ngombo, akiona ūria maathiniĩkite, na gũtiarĩ mūdū o na ūmwe wa kumateithia. ²⁷ Na tondū Jehova ndoigite ati nēgũtharia rĩitwa rĩa Isiraeli gũkũ thĩ-rĩ, nĩamahonokirie na guoko kwa Jeroboamu mūrū wa Jehoashu.

²⁸ Ha ūhoro wa maundū marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, ūria wothē eekire, o na mbaara iria aahootanire, o na ūria aatunyanĩre Isiraeli matũūra ma Dameski na Hamathu, marĩa maarĩ ma Juda tene-rĩ, githĩ matiandikitwo ibuku-ini rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²⁹ Jeroboamu nĩahurũkire hamwe na maithe make, o acio maarĩ athamaki a Isiraeli. Nake mūrĩu Zekaria agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake.

15

Azaria Mūthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-ini wa mirono iirĩ na mūgwanja wa ūthamaki wa Jeroboamu mūthamaki wa Isiraeli, Azaria mūrū wa Amazia mūthamaki wa Juda, akĩambĩrĩa gũthamaka. ² Nake aarĩ na ūkūrũ wa miaka ikūmi na itandatũ riria aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mirono itano na iirĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ³ Nake niekire maundū marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-ini ma Jehova, o ta ūria ithe Amazia eekite. ⁴ No rĩrĩ, kūdũ kũria gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathĩre o na mbere kũrutĩra magongona o na gũcinĩra ūbumba kuo.

⁵ Jehova nĩahũũrĩre mūthamaki na mangũ o nginya mūthenya ūria aakuire, na aatũũrĩre nyũmba arĩ wiki. ^{*} Jothamu mūrū wa mūthamaki akĩrũgamĩrĩa nyũmba ya ūthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ūcio.

⁶ Ha ūhoro wa maundū marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Azaria, na ūria wothē eekire, githĩ matiandikitwo ibuku-ini rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ⁷ Azaria akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthĩkwo hakuhi nao itũūra-ini inene rĩa Daudi. Nake mūrĩu Jothamu agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake.

Zekaria mūthamaki wa Isiraeli

⁸ Na rĩrĩ, mwaka-ini wa mirono itatũ na inana wa Azaria mūthamaki wa Juda, Zekaria mūrū wa Jeroboamu agĩtuika mūthamaki wa Isiraeli kuu Samaria, nake agĩthamaka mĩeri itandatũ. ⁹ Nake agĩka maundũ mooru maitho-ini ma Jehova, o ta ūria maithe make meekite. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati marĩa aatūmite Isiraeli mehie.

¹⁰ Shalumu mūrū wa Jabeshi niaciĩrĩre gũũkĩrĩa Zekaria. Akĩmũtharĩkĩra mbere ya andũ, akĩmũũraga, nake agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake. ¹¹ Maundũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zekaria, mandikitwo ibuku-ini rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹² Nĩ ūndũ ūcio kiugo kĩa Jehova kirĩa kiarĩrio Jehu nĩkĩahingire, kirĩa kioigite atĩrĩ: "Njaro ciaku nĩũgaikarĩra gĩtĩ kĩa ūnene wa Isiraeli nginya rūciaro rwa kana."

Shalumu Mūthamaki wa Isiraeli

¹³ Na rĩrĩ, Shalumu mūrū wa Jabeshi aatuĩkire mūthamaki mwaka-ini wa mirono itatũ na kenda wa ūthamaki wa Uzia mūthamaki wa Juda, nake agĩthamaka mweri ūmwe kuu Samaria. ¹⁴ Menahemu mūrū wa Gadi akiuma Tiriza, agĩthĩ Samaria. Agĩtharĩkĩra Shalumu mūrū wa Jabeshi kuu Samaria, akĩmũũraga, na agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake.

¹⁵ Maundũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Shalumu, na ndundu ya gũũkanĩrĩa rĩa aatongoretie, mandikitwo ibuku-ini rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

¹⁶ Hĩndĩ iyo Menahemu, arutĩte Tiriza agĩtharĩkĩra Tifisa, na akĩũũraga mūdũ wothē warĩ itũũra, riu inene thĩĩnĩ o na arĩa maarĩ hakuhi nario, tondũ nĩmaregire kũhingũra ihingo ciao. Akĩhũũra Tifisa, na agĩtarũra nda cia andũ-a-nja arĩa maarĩ na nda.

Menahemu Mūthamaki wa Isiraeli

¹⁷ Mwaka-ini wa mirono itatũ na kenda wa Azaria mūthamaki wa Juda, Menahemu mūrū wa Gadi agĩtuika mūthamaki wa Isiraeli, na agĩthamaka Samaria miaka ikūmi. ¹⁸ Nake agĩka maundũ mooru maitho-ini ma Jehova. Hĩndĩ ya wathani wake wothē, ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marĩa aatūmite Isiraeli meehie.

¹⁹ Hĩndĩ iyo Puli mūthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri ūcio, nake Menahemu akĩmũhe taranda ngiri ĩmwe[†] cia betha nĩguo amũteithĩrĩre kũrũmia ūthamaki wake wega. ²⁰ Menahemu agĩtĩa mbeeca ĩcio na hinya kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli. Mūdũ o wothē gĩtonga aarĩ arute cekeri mirono itano[‡] cia betha, nĩguo iheo mūthamaki wa Ashuri. Nĩ ūndũ ūcio mūthamaki wa Ashuri akiehera, na ndaikarire bũrũri ūcio rĩngĩ.

²¹ Ha ūhoro wa maundũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Menahemu, na ūria eekire-rĩ, githĩ matiandikitwo ibuku-ini rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²² Menahemu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mūrĩu Pekaia agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake.

* 15:5 Ngai nĩahũũrĩre Mūthamaki Azaria (na nowe Uzia) na mangũ nĩ ūndũ wa kũruta wĩra wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai ūria ateetĩkĩrĩtio kũruta (2Maũ 26:16-21). [†] 15:19 nĩ ta tani 34 [‡] 15:20 nĩ ta nuthu kilo

Pekaia Mūthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-ini wa mirongo itano wa ūthamaki wa Azaria mūthamaki wa Juda, Pekaia mūrū wa Menahemu agĩtuika mūthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ĩĩrĩ. ²⁴ Pekaia agĩka maĩndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati marĩa aatũmite Isiraeli meehie. ²⁵ Ūmwe wa anene ake, Peka mūrū wa Remalia, agĩciĩrĩra ndundu ya kũmũũkĩrĩra. Arĩ na andũ mirongo itano kuuma Gileadi, agĩthĩ, akiũruga Pekaia hamwe na Arigobu na Ariehe, kũu Samaria, kũirigo-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ūthamaki. Nĩ ūndũ ūcio, Peka akiũruga Pekaia na agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake.

²⁶ Maĩndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Pekaia, na ūrĩa wothē eekire-rĩ, mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

Peka Mūthamaki wa Isiraeli

²⁷ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mirongo itano na ĩĩrĩ wa Azaria mūthamaki wa Juda, Peka mūrū wa Remalia agĩtuika mūthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka mirongo ĩĩrĩ. ²⁸ Nake agĩka maĩndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marĩa aatũmite Isiraeli meehie.

²⁹ Hindĩ ya Peka mūthamaki wa Isiraeli, nĩguo Tigilathu-Pileseru, mūthamaki wa Ashuri, ookire agĩtunyana Ijoni, na Abeli-Bethi-Maaka, na Janoa, na Kadeshi na Hazoru. Nĩatunyanire Gileadi, na Galili, hamwe na bũrũri wothē wa Nafitali na agĩthamĩria andũ aakuo Ashuri. ³⁰ Ningĩ Hoshea mūrū wa Ela agĩciĩrĩra ndundu ya gũũkĩrĩra Peka mūrū wa Remalia. Nake akĩmũtharĩkĩra na akĩmũũruga, agĩcooka agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake, mwaka-inĩ wa mirongo ĩĩrĩ wa ūthamaki wa Jothamu mūrū wa Uzia.

³¹ Ha ūhoru wa maĩndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Peka, na ūrĩa wothē eekire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

Jothamu Mūthamaki wa Juda

³² Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ūthamaki wa Peka mūrū wa Remalia mūthamaki wa Isiraeli, Jothamu mūrū wa Uzia mūthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ³³ Aarĩ wa mĩaka mirongo ĩĩrĩ na itano rĩrĩa aatũkĩre mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na itandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ³⁴ Nĩekire maĩndũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova o ta ūrĩa ithe Uzia eekĩte. ³⁵ No rĩrĩ, kũndũ kũria gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathĩre o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ūbumba kuo. Jothamu agĩaka rĩngĩ kihingo kĩa rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova.

³⁶ Ha ūhoru wa maĩndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, na ūrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ³⁷ (Matukũ-inĩ macio Jehova akiambĩrĩria gũtũma Rezini mūthamaki wa Suriata, na Peka mūrũ wa Remalia, mokĩrĩre Juda.) ³⁸ Nake Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra inene rĩa Daudi, na norĩo itũũra rĩa ithe. Nake mūrũ Ahazu agĩtuika mūthamaki ithenya rĩake.

16

Ahazu Mūthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa ūthamaki wa Peka mūrū wa Remalia, Ahazu mūrū wa Jothamu mūthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Ahazu aarĩ wa mĩaka mirongo ĩĩrĩ rĩrĩa aatũkĩre mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na itandatũ. Nake ndaigana gwĩka maĩndũ magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, ta ūrĩa ithe Daudi eekĩte. ³ Aathĩiaa na mĩthĩre ya athamaki a Isiraeli, o na akĩruta mūrũ arĩ igongona rĩa njino, akĩrũmĩrĩra njĩra iria irĩ magigi cia ndũrĩrĩ iria Jehova aingatire ciehere mbere ya Isiraeli. ⁴ Nĩaarutĩre magongona na agĩcinĩra ūbumba kũndũ kũria gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, o na rungu rwa mĩtĩ rĩa mĩrũru.

⁵ Hindĩ ĩyo Rezini mūthamaki wa Suriata, na Peka mūrū wa Remalia mūthamaki wa Isiraeli, makiumagara makahũũrane na Jerusalemu, na makĩrĩgĩcĩria Ahazu, no matiamũtooririe. ⁶ Hindĩ ĩyo Rezini mūthamaki wa Suriata agĩtunyana itũũra rĩa Elathu, akĩrĩcookeria Suriata, na akĩingata andũ a Juda. Andũ a Edomu magĩthamĩria Elathu, na matũire kuu nginya ūmũthĩ.

⁷ Ahazu agĩtũma andũ kũrĩ Tigilathu-Pileseru mūthamaki wa Ashuri makamwĩre atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata na ngombo yaku. Ambata, ūuke ūũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa mūthamaki wa Suriata na mūthamaki wa Isiraeli, arĩa maratharĩkĩra.” ⁸ Nake Ahazu agĩkuua betha na thahabu iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na igĩĩna-inĩ iria cia nyũmba ya ūthamaki, na agĩcĩtũma irĩ iheo kũrĩ mūthamaki wa Ashuri. ⁹ Mūthamaki wa Ashuri agĩtũkĩra na ūndũ wa gũtharĩkĩra itũũra rĩa Dameski na akĩrĩtunyana. Agĩthamĩria atũũri akuo akĩmatwara Kiri na akiũruga Rezini.

¹⁰ Hindĩ ĩyo Mūthamaki Ahazu agĩthĩ Dameski gũtũngana na Tigilathu-Pileseru mūthamaki wa Ashuri. Nake akĩona kigongona kũu Dameski, agĩtũmĩra Uria mũthĩnjĩri-Ngai mũcoro wa kigongona kũu o na mwakĩre wakĩo o ta ūrĩa gĩakitwo. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Uria ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩaka kigongona kũringana na ūrĩa wothē aatũmĩrwo, gĩcoretwo nĩ Mūthamaki Ahazu kuuma Dameski, na agĩkĩrĩkia mbere ya Mūthamaki Ahazu gũcooka. ¹² Rĩrĩa mūthamaki aacookire kuuma Dameski na akĩona kigongona kũu, agĩkuhĩrĩria na akĩrutĩra igongona igũrũ rĩakĩo. ¹³ Akĩruta igongona rĩake rĩa njino na rĩa mũtu, na agĩtĩrĩria indo iria irutagwo cia kũnyũuo na akĩminjaminĩria kigongona kũu thakame ya maruta ma ūiguano. ¹⁴ Nakĩo kigongona gĩa gĩcango kĩria kĩarĩ mbere ya Jehova, agĩkĩruta mwena wa na mbere wa hekarũ, kuuma

gatagati-ini ga kigongona kiu kieri na hekaru ya Jehova, agikiiga mwena wa gathigathini wa kigongona kiu kieri.

¹⁵ Hindi iyo Muthamaki Ahazu akihe Uria uria muthinjiri-Ngai mawatho maya: "Iguru ria kigongona kiu kinene kieri, rutagira ho iruta ria njino ria rucini, na iruta ria muti ria hwa-ini, na iruta ria muthamaki ria njino, na iruta riake ria muti, na iruta ria njino ria andu othe a bururi, na iruta riao ria muti na iruta riao ria kunyuo. Na uminjainjagirie kigongona thakame yothe ya maruta ma njino na ya magongona. No kigongona gia gicango, ndirikihuthagira na gutuira uhoro kuuma kuri Jehova." ¹⁶ Nake Uria uria muthinjiri-Ngai agika o ta uria Muthamaki Ahazu aamwathite.

¹⁷ Muthamaki Ahazu akieheria icunji cia mwena-ini, na akieheria irai kuuma makaari-ini macio. Akieheria itangi riria rietagwo Karia iguru ria mihiano ya ndegwa cia gicango iria ciakanyitirire, na agikaigirira itina-ini cia mahiga. ¹⁸ Nieherie githaku gia Thabatu kira giakitwo hekaru-ini, na agithaamia itoonyero ria athamaki hau nja ya hekaru ya Jehova, niguu akenie muthamaki wa Ashuri.

¹⁹ Ha uhoro wa maundu maria mangi makoni wathani wa Ahazu, na uria eekire-ri, githi matandikitwo ibuku-ini ria mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nake Ahazu akihurika hamwe na maithe make, na agithikwo hamwe ma Ituura-ini inene ria Daudi. Nake muriu Hezekia agituika muthamaki ithenya riake.

17

Hoshea Muthamaki wa Muthia wa Isiraeli

¹ Na riri, mwaka wa mirono iri wa Ahazu muthamaki wa Juda, Hoshea muriu wa Ela agituika muthamaki wa Isiraeli kuu Samaria, nake agithamaka miaka kenda. ² Agika maundu mooru maithe-ini ma Jehova, no ti ta uria athamaki a Isiraeli aria maar mbere yake meekite.

³ Shalimaneseru muthamaki wa Ashuri akiambata agatharikire Hoshea, uria war ndungata ya Shalimaneseru na niamurihaga igooti. ⁴ No muthamaki wa Ashuri niamenyire ati Hoshea aari mukunyaniri, nigukorwo niatumite andu kuri Soo muthamaki wa Misiri, na niatigite kuria igooti ria muthamaki wa Ashuri ta uria ekaga mbere mwaka o mwaka. Ni undu uio Shalimaneseru akimunyita, na akimuhingira njeera. ⁵ Muthamaki wa Ashuri agitharikira bururi wotha, agikinya Samaria na akirigigicira miaka itatu. ⁶ Mwaka-ini wa kenda wa wathani wa Hoshea niguu muthamaki wa Ashuri aatunyanire Samaria, agithamiria andu a Isiraeli bururi wa Ashuri. Akimahe utuuro kuu Hala na Gozani, Ruu-ini rwa Haboru, na matuura-ini ma Amedi.

Andu a Isiraeli Gutuamio ni undu wa Mehia mao

⁷ Maundu macio mothe meekikire ni undu andu a Isiraeli nimehirie Jehova Ngai wao, uria wamarutite bururi wa Misiri moime watho-ini wa Firauni muthamaki wa Misiri. Nao makinamirira ngai ingi, magichihooya, ⁸ na makirumirira mitugo ya nduriri iria ciaingatitwo ni Jehova ciehere mbere yao, o na makarumirira mitugo iria yambiriri ni athamaki a Isiraeli. ⁹ Nao andu a Isiraeli magika maundu na hitho ma guukirira Jehova Ngai wao maria mataagirire. Kuuma muthiringo-ini wa kurangira nginya ituura riria rairigirwo ruthingo rwa hinya, makikira kundu kuria gutuuguru gwa kurutira magongona matuura-ini mao mothe. ¹⁰ Nimahaandire mahiga maamure o na itugi cia Ashera, kundu kuria guothe gutuuguru o na rungu rwa miti iria mururu. ¹¹ Nimacinagira ubumba handu hothe hatuuguru, o ta uria nduriri iria Jehova aingatitwe ciehere mbere yao cieka. Magika maundu wa waganu ma kurakaria Jehova. ¹² Nimahooire mihiano o na gutuika Jehova nioigite atiri, "Mutikaneke uguo." ¹³ Nake Jehova agikaania andu a Isiraeli na andu a Juda na undu wa anabii ake othe na andu aria moonaga maundu, akimeera atiri: "Garurikai mutigane na njira cianyu cia waganu. Rumagiai maathani na iria cia watho wakwa wa kurumirirwo, kuringana na watho wotha uria ndaathire maithe manyu maathikagire, na uria ndaamureheire na tunua twa anabii ndungata ciakwa."

¹⁴ No matiigana kunjigua, no momirie ngoro ciao o ta uria maithe mao meekire, aria mateehokire Jehova Ngai wao. ¹⁵ Nao makirega iria cia watho wake wa kurumirirwo na kirikaniro kira aarikanire na maithe mao, na mikaana iria aamaheete. Nao maarumirire mihiano itari kiene, nao magituika kundu gitari bata. Meegerekani na nduriri iria ciarigicirire, o na gutuika Jehova niamathite, akoiga atiri, "Mutigeke ta uria nduriri icio cikaga," nao magika maundu maria Jehova aamagirite gwika.

¹⁶ Nimatiganiire maathani mothe ma Jehova Ngai wao, na maguthondekera mihiano iri ya gutwekio ihaana ta nja, na magithondeka gitugi kia Ashera. Nao makinamirira ciembe ciothe cia iguru, na makithooya Baali. ¹⁷ Nigiti makiruta airitu na anake ao mar magongona ma njino. Nimarathaga uhoro na makaragura, na makitheana gwika maundu mooru maithe-ini ma Jehova, makimurakaria.

¹⁸ Ni undu uio Jehova akirakara muno ni undu wa andu a Isiraeli, o nginya akimeheria mbere yake. No mhiriga wa Juda watirirwo. ¹⁹ O nao andu a Juda matiarumirire maathani ma Jehova Ngai wao. Maarumirire mitugo iria yambiriri ni andu a Isiraeli. ²⁰ Ni undu uio Jehova akirega andu a Isiraeli othe, akimahirithia na akimaneana moko-ini ma thu, o nginya akimaingata mehere mbere yake.

²¹ Na riria aamuranirie andu a Isiraeli na nyumba ya Daudi-ri, niguu maature Jeroboamu muru wa Nebati muthamaki wao. Nake Jeroboamu akiguucirira andu a Isiraeli matige kurumirira Jehova, agituma meehie riria inene. ²² Andu a Isiraeli makirumirira mehia mothe ma Jeroboamu, na matiigana gucooka gutigana namo, ²³ nginya riria Jehova aameherie mbere yake o ta uria aamerite na kanua ka ndungata ciake ciothe cia anabii. Ni undu uio andu a Isiraeli makieherio bururi wao, magithaamirio Ashuri, na no kuo mari.

²⁴ Nake mūthamaki wa Ashuri akiruta andū Babuloni, na Kutho, na Ava, na Hamathu na Sefarivaimu, akimahe matūūra ma Samaria ithenya rīa andū a Isiraeli. Makūgwatira Samaria, na magūkara matūūra-ini makuo. ²⁵ Hīndi rīa maambīrīrie gūkara kuo matiahooyaga Jehova; nī ūndū ūcio Jehova akimatūmīra mīrūūthi kuo, ikūūruga andū amwe. ²⁶ Nake mūthamaki wa Ashuri agikinyirio ūhoro akūrwo atiri: “Andū arīa wathaamirie ūkīmatwara matūūra-ini ma Samaria matūū ūria ngai ya būrūri ūcio yendaga. Nīmatūmīre mīrūūthi rīa iramoora, tondū andū nīmarigītwo nī kīi ngai iyo yendaga.”

²⁷ Hīndi iyo mūthamaki wa Ashuri agīathana atiri: “Reke mūthīnjīri-Ngai ūmwe wa arīa maatahirwo kuuma Samaria acooke agatūūre kuo, nīgeetha arute andū ūria ngai ya būrūri ūcio yendaga.” ²⁸ Nī ūndū ūcio mūthīnjīri-Ngai ūmwe wa arīa maatahitwo kuuma Samaria agīthīi gūtūūra Betheli, akīmaruta kūhooya Jehova.

²⁹ No rīrī, o rūrīrī rūgīthondekera ngai ciaruo matūūra-ini mothe marīa maatūūruga, magīciiga mahooero-ini marīa maathondeketo nī andū a Samaria kūdū kūrīa gūtūūgīru. ³⁰ Andū a kuuma Babuloni magīthondeka mūhianano wetagwo Sukothu-Benothu, nao andū a Kutho magīthondeka Nerigali, nao andū a Hamathu magīthondeka Ashima; ³¹ nao andū a Aavi magīthondeka Nibihazu na Tarataka, nao andū a Sefariri maacinaga ciana na mwaki iri ta magongona kūrī Adarameleki na Anameleku, ngai cia Sefarivaimu. ³² Nīmahoooyaga Jehova, no nīngī magīthuura andū a mīthemba yothe yao matūike aruti wira ta athīnjīri-Ngai mahooero-ini ma kūdū kūrīa gūtūūgīru. ³³ Nīmahoooyaga Jehova, na no maatungatagira ngai ciao, kūrīngana na mītugo ya ndūrīri cia kūrīa maarūtītwo.

³⁴ Nginyagia ūmūthī matūire marūmītie mītugo yao ya tene. Nao matihooyaga Jehova kana gwachīkīra irīa cia watho wake wa kūrūmīrītwo, na matūiro marīa matūtītwo, na watho na maathani marīa Jehova aaheire njiaro cia Jakubu, ūria aatuire Isiraeli. ³⁵ Rīrīa Jehova aarīkaniire kīrīkaniro na andū a Isiraeli-rī, aamaathire atiri: “Mūtikanahooe ngai ingī, kana mūcīnamīrīre, kana mūcītungatīre, kana mūcīrutīre igongona. ³⁶ No Jehova ūria wamūrūtīre būrūri wa Misiri na hinya mūnene na atambūrūkītie guoko gwake, ūcio nowe wīkī mwagīrītwo nīkūhooyaga. Nīwe mūrīnamagīrīra, na nīwe mūrīrutagīra magongona. ³⁷ Hīndi ciothe no ngīnya mūmenyagīrīre kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrītwo na matūiro marīa matūtītwo, na mawatho, o na maathani marīa aamwandīkīre. Mūtikanahooe ngai ingī. ³⁸ Mūtīkariganītwo nī kīrīkaniro kīrīa ndaariyaniire na inyuī, na mūtikanahooe ngai ingī. ³⁹ No rīrī, mūhooyage Jehova Ngai wanyu; tondū nīwe ūkaamūkūūra guoko-ini gwa thū cianyu ciothe.”

⁴⁰ No rīrī, matiigana kūnjigwa, no maathiire o na mbere na mītugo yao ya tene. ⁴¹ O na rīrīa andū acio mahoooyaga Jehova, no maatungatagīra ngai ciao cia mīhianano. Nginyagia ūmūthī ciana ciao na ciana cia ciana ciao ithiiga na mbere gwika o ta ūria maithe mao meekaga.

18

Hezekia Mūthamaki wa Juda

¹ Na rīrī, mwaka-ini wa itatū wa Hoshea mūrū wa Ela mūthamaki wa Isiraeli, nīguo Hezekia mūrū wa Ahazu mūthamaki wa Juda aambīrīrie gūthamaka. ² Aarī wa mīaka mīrongo īrī na itano rīrīa aatūkīre mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo īrī na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarī wa Zekaria. ³ Nake agūka maūdū marīa magīrīre maitho-ini ma Jehova, o ta ūria ithe Daudi eekite. ⁴ Nīheherīrie kūdū kūrīa gūtūūgīru, akīhehenja mahiga marīa maamūrītwo ngai cia mīhianano, na agītemenga itugī cia Ashera. Nayo nyoka ya gīcango rīa yathondeketwo nī Musa akīmīunanga tūcunji, nīgukorwo nginyagia ihinda rīu andū a Isiraeli nīmamīcinagīra ūbumba. Nayo yetagwo Nehushitani.

⁵ Nake Hezekia agītūūra ehokete Jehova, Ngai wa Isiraeli. Gūtīari mūdū ūngī take harī athamaki othe a Juda, mbere yake kana arīa mookīre thuutha wake. ⁶ Nīatūūrire arūgamīte wega harī Jehova na ndaigana gūtiga kūmūrūmīrīra; na nīatūūire arūmītie maathani ma Jehova marīa aaheire Musa. ⁷ Nake Jehova aarī hamwe nake; nake Hezekia akīgaacīra maūdū-ini mothe marīa ekaga. Nīngī nīareganire na watho wa mūthamaki wa Ashuri, na akīrega kūmūtungata. ⁸ Nīatoorīrie Afīlisti kuuma mūthīringo-ini wa arangīri ngīnya itūūra-ini rīrīa rīairīgītwo na rūthingo rwa hinya, o ngīnya Gaza na matūūra makuo.

⁹ Mwaka-ini wa ina wa ūthamaki wa Hezekia, na nīguo warī mwaka wa mūgwanja wa Hoshea mūrū wa Ela mūthamaki wa Isiraeli, Shalimanesero mūthamaki wa Ashuri nīathiire kūrīa na itūūra rīa Samaria na akīrīgīciirīa. ¹⁰ Na thuutha wa mīaka itatū Ashuri magītunyana Samaria. Nī ūndū ūcio itūūra rīa Samaria rīgītahwo mwaka-ini wa itandatū wa ūthamaki wa Hezekia, na warī mwaka wa kenda wa ūthamaki wa Hoshea mūthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Nake mūthamaki wa Ashuri agīthamīria andū a Isiraeli kūu Ashuri, akīmahe ūtūūro Hala, kūu Gozani ndwere-ini cia Rūūi rwa Haboru na matūūra-ini ma Amedi. ¹² Ūndū ūcio wekīkire nī ūndū nīmagīte gwachīkīra Jehova Ngai wao, no magīthūkīa kīrīkaniro giake, na ūria wothē Musa ndungata ya Jehova aamaathīte. Matiathīkīrīrie maathani macio kana makīmahingia.

¹³ Mwaka-ini wa ikūmi na ina wa ūthamaki wa Hezekia, Senakeribu mūthamaki wa Ashuri agītharīkīra matūūra mothe manene ma Juda marīa mairīgīrwo na thingo cia hinya, na akīmatunyana. ¹⁴ Nī ūndū ūcio Hezekia mūthamaki wa Juda agītūmīra mūthamaki wa Ashuri ūria warī kūu Lakishi ndūmīrīri īno: “Nīhītītie. Njeherera na nīngūkūrīra kīrīa gīothe ūngīnjīta.” Nake mūthamaki wa Ashuri agītīa Hezekia mūthamaki wa Juda taranda magana matatū* cia betha, na taranda mīrongo itatū† cia thahabu kīa hinya. ¹⁵ Nī ūndū ūcio Hezekia akīmūhe betha iria ciothe cīonekīre hekarū-ini ya Jehova na igīna-ini ciothe cia nyūmba ya ūthamaki.

* 18:14 nī ta tani 10 † 18:14 nī ta tani 1

¹⁶ Ihinda-ini riu, Hezekia muthamaki wa Juda akiruta thahabu iria yagemetie mirango na itugi cia mirango ya hekaru ya Jehova na akimihe muthamaki wa Ashuri.

Senakeribu Kwihitira Jerusalemu

¹⁷ Muthamaki wa Ashuri agituma mwathi uria munene wa mbutu ciothe cia ita, na murugamiriri wa anene aria ang'i, na mwathi wa mbutu cia mbaara, mari na mbutu nene ya ita kuuma Lakishi mathii kuri Muthamaki Hezekia kuu Jerusalemu. Magikinya Jerusalemu na makirugama mutaro-ini wa Karia ka Rugongo,[†] njira-ini ya guthii Mugunda-ini wa Muthambia Nguo. ¹⁸ Magitumanira muthamaki; nake Eliakimu muru wa Hilikia murugamiriri wa nyumba ya uthamaki, na Shebina uria mwandiki-marua, na Joa muru wa Asafu uria waru mwandiki wa maundu ma ihinda riu, makiumagara mathii kuri o.

¹⁹ Nake munene wa mbutu cia ita akimeera atiri, "Irai Hezekia atiri:

"Muthamaki uria munene, o we muthamaki wa Ashuri, ekuuga atiri: Urutite umiriru ucio uri nago ku? ²⁰ Wee uugaga uri na hinya wa mbutu cia ita, na niuu kuru, no waragia o ciugo cia tuihu. Nuu ucio wihokete ati nguho unemere? ²¹ Atiriri, wee wihokete andu a Misiri acio mahaana ta kamurungi koinikangu, kari gaheecaga mundu guoko, gakamuguraria etiirania nako! Uguo nguho Firauni muthamaki wa Misiri ahaana kari aria othe mamwihokaga. ²² O na unginjira atiri, "Ithui twihokete Jehova Ngai witu", githi tiwe wehereiro kundu kuru gutuugiru, na igongona iria ciari kuo ni Hezekia, akira andu a Juda na Jerusalemu atiri, "No nginya muhooyagire mbere ya kigongona giki kiri Jerusalemu?"

²³ "Riu-ri, uka ukeiguithanie na mwathi wakwa, muthamaki wa Ashuri: Ningukuhe mbarathi ngiri igiri angikorwo uri na andu mangicitwarithia! ²⁴ Wakihota gutooria o na munene uria munini muno thini wa anene a mwathi wakwa, o na gutuika wihokete ngaari cia ita na andu aria mathiiga mahaicite mbarathi a Misiri? ²⁵ Na ningi-ri, njukite gutharikira na kwanaga kundu guku iteritwo ni Jehova? Jehova we mwene niwe wanjirire njuke huire bururi uyü, na ndiwanange."

²⁶ Nake Eliakimu muru wa Hilikia, na Shebina, na Joa makira munene ucio wa mbutu cia ita atiri, "Twaguthaitha ariria ndungata ciaku na ruthiomi rwa Asuriata, tondü nituruu. Tiga gutwariria na ruthiomi rwa Kihibirania, andu aya mari ruthingo-ini makiguaga."

²⁷ No munene ucio wa mbutu cia ita agicookia atiri, "Kai ndatumirwo ni mwathi wakwa kuri mwathi wanyu na kuri inyu ndimwire maundu maya, na ti kuri andu aya maikarite ruthingo iguru, o aya makaaria kiro kiao na manye mathugumo mao o ene o ta uria inyu mugеeka?"

²⁸ Ningi munene wa mbutu cia ita akirugama, akianira na ruthiomi rwa Kihibirania, akiuga atiri: "Thikiririai ndumiriri ya muthamaki uria munene, muthamaki wa Ashuri! ²⁹ Muthamaki ekuuga uu: Mutigetikirie Hezekia amiheenie. Ndanghota kumuhonokia kuuma guoko-ini gwakwa. ³⁰ Mutigetikirie Hezekia amuringiririe kwihoka Jehova hini uria ekuuga atiri, "Ti-itheru Jehova niegutuhonokia; itura riri ritikaneanwo guoko-ini kwa muthamaki wa Ashuri."

³¹ "Mutigathikiririe Hezekia. Muthamaki wa Ashuri ekuuga uu: Rekei tuguane, na muke kuri ni. Mweka uguo o umwe wanyu niakariaga kuuma kuri muti wake wa muthabibu na mukuyu, na anyuuge maa na githima giake, ³² nginya riria ngooka ndimutware bururi uria uhaana ta wanyu, bururi uri ngano na ndibe ya muhihano, bururi uri irio na migunda ya mthabibu, bururi uri miti ya mitamaiyu na uu. Thurai muoyo no ti giku!

"Mutigathikiririe Hezekia, nigukorwo niaramuhitithia riria ekuuga atiri, 'Jehova niegutuhonokia.' ³³ Ni kuri ngai ya bururi o na iriku iri yahonokia bururi wayo kuuma guoko-ini kwa muthamaki wa Ashuri?

³⁴ Ngai cia Hamathu na Aripadi iri ku? Ngai cia Sefarivaimu, na Hena na Iva iri ku? Nihonoketie Samaria kuuma guoko-ini gwakwa? ³⁵ Ni ngai iriku hari ngai ciothe cia mabururi macio yanahonokia bururi wayo kuuma kuri ni? Gwakihoteka atia Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-ini gwakwa?"

³⁶ No andu acio magikira ki, na matiri undu maamucookeirie, tondü muthamaki niamathite, akameera atiri, "Mutikamucokerie undu."

³⁷ Hini iyo Eliakimu muru wa Hilikia uria murori wa maundu ma nyumba ya uthamaki, na Shebina uria mwandiki-marua, na Joa muru wa Asafu uria mwandiki wa maundu ma ihinda riu, magithii kuri Hezekia, matemburangite nguo ciao, na makimwira uria munene ucio wa mbutu cia ita oigite.

19

Uhonokia wa Jerusalemu Kwiranirwo

¹ Riria Muthamaki Hezekia aiguire uguo, agitemburanga nguo ciake na akihumba nguo ya ikunia, agithii, agitoonya hekaru ya Jehova thini. ² Agituma Eliakimu uria waru murori wa maundu ma nyumba ya uthamaki, na Shebina uria mwandiki-marua, na athinjiri-Ngai aria atongoria, othe mehumbite nguo cia makunia, mathii kuri Isaia muru wa Amozu, uria munabii. ³ Makimwira atiri, "Uu nguho Hezekia ekuuga: Muthenya wa umuthi ni muthenya wa mnyamaro, na ikumana, na giconoko, o ta ihinda ria ciana ria guciarwo riakinya na hinya wa guciara ukaaga. ⁴ No gukorwo Jehova Ngai waku niekugua ciugo ciothe cia munene wa mbutu cia ita, uria mwathi wake, muthamaki wa Ashuri, atumite oke anyururie Ngai uria uri

[†] 18:17 Uyü waru mutaro wa maa wenjetwo rungu rwa thi ni Muthamaki Hezekia wa kurehe maa kuuma Ruü rwa Gihoni.

muoyo, na amūkūume nī ūndū wa ūhoro ūcio Jehova Ngai waku aiguīte. Nī ūndū ūcio hoera matigari marīa matigaire muoyo.”

⁵ Rīrīa anene a Mūthamaki Hezekia maakinyire kūrī Isaia-rī, ⁶ Isaia akīmeera atīrī, “Ūrai mwathi wanyu atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Tiga gwītīgīra nī ūndū wa ūrīa ūiguīte ciugo icio atungati a mūthamaki wa Ashuri manumite nacio. ⁷ Ta thikīrīria! Nī nīngwīkīra roho wa mūthemba mūna thīnī wake, nīguo rīrīa ariīgua ūhoro mūna-rī, acooke būrūrī wake, na arī kūu ndūme ooragwo na rūhiū rwa njora.”

⁸ Rīrīa mūnene wa mbūtū cia ita aiguire atī mūthamaki wa Ashuri nīoīmīte Lakishi, akīehera Jerusalemu, agīthī agīkora mūthamaki akīrūa mbaara na Libina.

⁹ Na rīrī, Senakeribu agīkinyīrwo nī ūhoro wa atī Tirihaka, ūrīa Mūkushi mūthamaki wa Misiri, nīoimagarīte, oke arīe nake. Nī ūndū ūcio agītūma andū rīngī kūrī Hezekia marī na ūhoro ūyū:

¹⁰ “Ūrai Hezekia mūthamaki wa Juda atīrī: Ndūgetikīrie Ngai ūcio wīhokete akūheenie rīrīa ekuuga atīrī, ‘Jerusalemu ndīngīneanwo kūrī mūthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherū nīūiguīte ūrīa athamaki a Ashuri mekīte mabūrūrī-inī mothe, ūrīa maamaniinire biū. Inyū mūngihonoka atīa? ¹² Na rīrī, ngai cia ndūrīrī iria cianiinirwo nī maihe maitū ma tene, ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezefu, na andū a Edeni arīa maarī Telasaru-rī, nīciamahonokirie? ¹³ Mūthamaki wa Hamathu na kana mūthamaki wa Aripadi, kana mūthamaki wa itūūra inene rīa Sefarivaimu kana wa Hena, o na kana wa Iva-rī, arī ha?”

Ihooya rīa Hezekia

¹⁴ Hezekia akīnyīita marūa kuuma kūrī andū arīa maatūmītwo, na akīmathomā. Agīcooka akīambata hekarū-inī ya Jehova, akīmatambūrūkīa mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akīhooya Jehova, akiuga atīrī: “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, o wee ūikarīire gītī kīa ūnene gatagati ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igūrū rīa mothamaki mothe ma thī. Wee nīwe wombire igūrū na thī. ¹⁶ Tega matū maku Wee Jehova, ūigūe; hīngūra maitho maku Wee Jehova, wone; ūigūe ciugo cia Senakeribu iria atūmīte cia kūrūma Ngai ūrīa ūrī muoyo.

¹⁷ “Ti-itherū Jehova, athamaki a Ashuri nīmanangīte biū ndūrīrī na mabūrūrī macio. ¹⁸ Na nīmaikīte ngai ciao mwaki-inī na magacithūkangia, tondū itiarī ngai, no ciarī mītī na mahiga, ciathondeketwo na moko ma andū. ¹⁹ Na rīrī, Wee Jehova Ngai witū, tūhonokie kuuma guoko-inī gwake, nīgeetha mothamaki mothe ma thī mamenye atī Wee Jehova, o Wee wiki, nīwe Ngai.”

Isaia Kūratha Kūhootwo gwa Senakeribu

²⁰ Hīndī iyo Isaia mūrū wa Amozu agītūma ndūmīrīrī kūrī Hezekia, akīmīwīra atīrī: “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Nīnjiguīte mahooya maku makoniī Senakeribu mūthamaki wa Ashuri. ²¹ Ūyū nīguo ūhoro ūrīa Jehova aarītie wa kūmūkīrīra:

“Mūrītu Gathirange, Mwarī wa Zayuni,
nīakūmenete na agakūnyarara.

Mwarī wa Jerusalemu

arainia mūtwe rīrīa wee ūroora.

²² Ūcio ūrumite na ūkamenereria nūū?

Nīngī-rī, nūū ūgūthūkīre na mūgambo,

na ūgakūūrīra maitho na mwītīto?

Wee ūgookīrīra ūrīa Mūtheru wa Isiraeli!

²³ Ūtūmīte andū aku moke marume Jehova.

Na ūkoiga atīrī,

“Nī ūndū wa ngaari ciakwa nyingī cia ita-rī,

nīnyambatīte ngakinya tūcūmbīrī twa irīma,

o kūu igūrū mūno Lebanoni.

Nīndemete mītarakwa yakuo rīra mīraiho mūno,

o na mīthengera rīra mīega mūno.

Nīnginyīte mūthia wakuo kūrīa kūrāya mūno,

kūrīa kūrī na mītītū irīa mīega mūno.

²⁴ Nīnyenjete ithima mabūrūrī ma kūngī,

na nganyua maaī kuo.

Nīhūithīte tūrūū twa Misiri

na makinya ma magūrū makwa.”

²⁵ “Kaī ūtaiguīte?

Kuuma tene nīndamūrīte ūndū ūcio,

matukū-inī macio ma tene nīndabangīte ūndū ūcio,

na rīu nīndūhingīte,

atī wee nīūtūmīte matūūra manene marīa mairīgīre na thingo cia hinya

matuīke hība cia mahiga.

²⁶ Andū akuo maagithitio hinya,

magegearīte na magaconorithio.

Mahaana mīmera irī mūgūnda,

makooroora o ta thuuna nduru,

kana ta nyeki ĩmerete nyũmba igũrũ,
ĩria yũmaga ĩtanakũra.

²⁷ “No nĩnjũũĩ kũria ũikaraga,
na ngamenya ũgĩũka na ũgĩthĩĩ,
o na ũria ũndakaragĩra.

²⁸ Tondũ nĩũndakarĩire,
na rũng’athio rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa,
nĩngũgwikĩra gĩcũhĩ gĩakwa ĩniũrũ,
na matamu makwa ndimohe kanua-ĩnĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere njĩra o ĩyo wokiĩre.’

²⁹ “Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:

“Mwaka-ĩnĩ ũyũ ũkũria ĩrio cia maitĩka,
naguo mwaka wa keerĩ ũrie kĩria gĩgaathundũka kuuma harĩ mo.
No mwaka-ĩnĩ wa gatatũ-rĩ, nĩũkahaanda na ũgethe,
ũhaande mĩgũnda ya mĩthabĩbũ, na ũrie maciaro mayo.

³⁰ Na o rĩngĩ matigari ma nyũmba ya Juda
nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na maciare maciaro na igũrũ.

³¹ Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima matigari ma andũ,
nakuo Kĩrima-ĩnĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi kĩa arĩa mahonokete.
Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩkĩo gĩkaahingia ũguo.

³² “Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:

“Ndagatoonya ĩtũũra rĩrĩ ĩnene,
kana arathũkie mũguĩ kuo.
Ndagooka mbere ya rĩo na ngo,
kana arĩrigiĩcĩrie na ihumbu cia tĩrĩ, arĩũkĩrĩre.

³³ Njĩra ĩria ookĩire-rĩ, no yo agaacookera;
ndagatoonya ĩtũũra rĩrĩ ĩnene,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁴ Nĩngagitĩra ĩtũũra rĩrĩ ĩnene na ndĩrĩhonokie,
nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa.”

³⁵ Ũtukũ o ro ũcio mũraika wa Jehova agĩthĩĩ akĩũraga andũ 185,000 kũu kambĩ ya Ashuri. Rĩria andũ
mookĩrĩre rũciĩnĩ tene, magĩkora kũu no ciimba theri! ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Senakeribu mũthamaki wa Ashuri
agĩtharia kambĩ agĩthĩĩ. Agĩcooka Nineve agĩkara kuo.

³⁷ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, rĩria aahooyaga arĩ hekarũ-ĩnĩ ya ngai yake Nisiroku, arĩũ ake eerĩ
Adarameleki na Sharezeru makimũũraga na rũhiũ rĩa njora, na makĩũrĩra bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ
Esari-Hadoni agĩtũika mũthamaki ĩthenya rĩaake.

20

Ndwari ya Hezekia

¹ Matukũ-ĩnĩ macio Hezekia akĩrwara, na aarĩ hakuhi gũkua. Mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu agĩthĩĩ kũrĩ
we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Thondeka maũndũ ma mũciĩ waku, tondũ nĩũgũkua, ndũkũhona.”

² Hezekia akĩhũgũra ũthĩũ wake, akĩrora rũthingo-ĩnĩ, na akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, ³ “Wee Jehova,
ririkana ũria ngoretwo ngĩthĩĩ na mĩthĩire ya kwĩhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothē,
na ngeeka ũria kwagĩrĩire maitho-ĩnĩ maku.” Nake Hezekia akĩrĩra mũno.

⁴ Isaia atanakinya nja ya gatagatĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkimũkinyĩra, akĩrwo atĩrĩ: ⁵ “Cooka, ũkeere
Hezekia mũtongoria wa andũ akwa atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: Nĩnjũũĩre ĩhooya riaku,
na ngoona maithori maku; nĩngũkũhonia. Mũthenya wa ĩtatũ kuuma rĩu nĩũkambata ũthĩĩ hekarũ-ĩnĩ ya
Jehova. ⁶ Nĩngũkuongerera miaka ikũmi na ĩtano ya gũtũũra muoyo. Na nĩngũkũhonokia hamwe na ĩtũũra
rĩrĩ ĩnene kuuma guoko-ĩnĩ kwa mũthamaki wa Ashuri. Nĩngũgitĩra ĩtũũra rĩrĩ ĩnene nĩ ũndũ wakwa, na
nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa.’”

⁷ Nĩngĩ Isaia akiuga atĩrĩ, “Thondekai gĩkũmba kĩa ngũyũ.” Nao magĩka o ũguo, na magĩkĩgĩrĩra ihũha-ĩnĩ
rĩu, nake Hezekia akĩhona.

⁸ Hezekia nĩoorĩtie Isaia atĩrĩ, “Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ kĩa atĩ Jehova nĩekũũhonia, na atĩ
nĩngambata thĩ hekarũ-ĩnĩ ya Jehova mũthenya wa gatatũ kuuma ũmũthĩ?”

⁹ Nake Isaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩria Jehova egũkũhe, kĩa atĩ Jehova nĩegwĩka
ũndũ ũcio akwĩrĩire: Ũkwenda kĩrũrũ gĩthĩĩ mbere makinya ikũmi, kana gĩcooke thuutha makinya ikũmi?”

¹⁰ Nake Hezekia akiuga atĩrĩ, “Kĩrũrũ gũthĩĩ na mbere makinya ikũmi nĩ ũndũ mũhũthũ, nĩ kaba kĩrũrũ
gĩcooke na thuutha makinya ikũmi.”

¹¹ Nake mũnabii Isaia agĩkaĩra Jehova, nake Jehova agĩtũma kĩrũrũ gĩcooke na thuutha makinya macio
ikũmi marĩa gĩaikũrũkite ngathĩ-ĩnĩ ya Ahazu.

¹² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Merodaki-Baladani mūrũ wa Baladani mūthamaki wa Babuloni nĩatũmĩre Hezekia marĩa na kiheo, tondũ nĩagũite ũhoro wa ndwari ya Hezekia. ¹³ Hezekia akiamũkĩra andũ arĩa maatũmitwo, na akĩmoonia indo ciothe irĩa agĩte makũmbĩ make, akĩmoonia betha, na thahabu, na mahuti marĩa manungĩ wega, na maguta marĩa mega mũno, na indo ciake cia mbaara, na indo ciothe irĩa ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe thiĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana kĩarĩ ũthamaki-inĩ wake wothe Hezekia ataamoonirie.

¹⁴ Hĩndĩ iyo mūnabii Isaia agĩthĩ kũrĩ Mūthamaki Hezekia akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ acio moiga atĩa, na mekuumite kũ?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moimite bũrũri wa kũraya, megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni.”

¹⁵ Nake mūnabii akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ monire nyũmba-inĩ yaku ya ũthamaki?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Monire indo ciothe nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamonia.”

¹⁶ Nake Isaia akĩria Hezekia atĩrĩ, “Ta igua kiugo kĩa Jehova: ¹⁷ Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo ciothe irĩa irĩ thiĩnĩ wa nyũmba yaku ya ũthamaki, na indo irĩa ciothe maithe maku matũire maigite nginya ũmũthĩ, igaaquuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe gĩgaatigara, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimite mũthiimo-inĩ na thakame-inĩ yaku, o arĩa wee ũgũciara, nĩmagathaamio, na nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya mūthamaki wa Babuloni.”

¹⁹ Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩa waria nĩ kĩa, Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Githĩ gũtigũkorwo na thayũ na ũgitĩrĩ matukũ-inĩ mothe ma muoyo wakwa?”

²⁰ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Hezekia, na marĩa mothe eekire, na ũria aathondekire Karia, o na mūtaro wa kũrehe maaĩ itũũra-inĩ, githĩ matandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²¹ Nake Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

21

Manase Mūthamaki wa Juda

¹ Na rĩrĩ, Manase aarĩ wa miĩka ikũmi na rĩrĩ rĩrĩa aatuũkire mūthamaki, nake agĩathana arĩ Jerusalemu miĩka mĩrongo itano na itano. Nyina eetagwo Hefiziba. ² Agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩtugo irĩ magigi ya ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya Isiraeli. ³ Nĩakĩre rĩngĩ kũndũ kũria gũtũũgĩru, o kũria ithe Hezekia aanangĩte; nĩngĩ agĩaka igongona cia Baali na agĩaka itugĩ cia Ashera, o ta ũria Ahabu mūthamaki wa Isiraeli eekĩte. Nĩainamĩrĩre mbũtũ cia igũrũ ciothe na agĩcihooya. ⁴ Agĩaka magongona thiĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o irĩa Jehova oigĩte ũhoro wayo atĩrĩ, “Thiĩnĩ wa Jerusalemu nĩkuo ngaatũũria rĩtwa rĩakwa.” ⁵ Thiĩnĩ wa nja cieri cia hekarũ ya Jehova, agĩaka igongona cia mbũtũ ciothe cia igũrũ. ⁶ Nake akĩruta mũriũ wake arĩ igongona rĩa njino, na nĩaragũraga na agatũũria nyoni, na akarogana, na agathiaga kũrĩ andũ arĩa marĩ maroho ma kũragũra. Agĩka maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, nginya akĩmũrakaria.

⁷ Nĩooire mũhianano mũciũhie ũria aathondekete wa gĩtugĩ kĩa Ashera, akĩũiga hekarũ thiĩnĩ, o nyũmba iyo Jehova eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni ũhoro wayo atĩrĩ, “Nĩngatũũria rĩtwa rĩakwa nginya tene thiĩnĩ wa hekarũ iĩno na thiĩnĩ wa Jerusalemu, kũria thuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothye ya Isiraeli. ⁸ Ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ ngaatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli morũũre, moime bũrũri ũria ndaaheire maithe mao ma tene, mamenyagĩrĩre mekage maũndũ marĩa mothe ndĩmathĩte, na marũmie Watho ũria maaheirwo nĩ Musa ndungata yakwa.” ⁹ No andũ acio matiigana kũigua. Manase akĩmahitithia, nĩ undũ wa ũguo magĩka maũndũ mooru gũkĩra ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaniĩrĩre mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova oigire na tũnua twa ndungata ciake cia anabii atĩrĩ: ¹¹ “Manase mūthamaki wa Juda nĩekite mehia marĩ magigi. Ageeka maũndũ mooru gũkĩra Aamori arĩa maarĩ mbere yake,* na agatongoria andũ a Juda kũhĩha nĩ undũ wa kũhooya mĩhianano yake. ¹² Nĩ undũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: Nĩngũrehere Jerusalemu na Juda mwanangĩko ũria ũgaatũma andũ arĩa makaigua ũhoro ũcio mararakwo nĩ matũ mao. ¹³ Nĩngatambũrũkĩria Jerusalemu rĩrĩgi rwa gũthima rũria rwahũthĩrĩrwo rwa gũkĩrĩra Samaria na kabirũ karĩa kahũthĩrĩrwo gũkĩrĩra nyũmba ya Ahabu. Nĩngaherithia na niine andũ a Jerusalemu o ta ũria mũndũ ahuuraga thaani, akamĩkurumania. ¹⁴ Nĩngatiganĩria matigari ma igai rĩakwa, na ndĩmaneane kũrĩ thũ ciao. Magaatahwo na matunywo indo ciao nĩ thũ ciao ciothe, ¹⁵ tondũ nĩmekite maũndũ mooru maitho-inĩ makwa, makaandakaria, kuuma mũthenya ũria maithe mao moimire Misiri nginyagia ũmũthĩ.”

¹⁶ Nĩngĩ Manase nĩaitire thakame nyingĩ mũno ya andũ matehĩte, ikĩyũra Jerusalemu kuuma gĩturi kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ, tũtũgũtara mehia marĩa aatũmĩte andũ a Juda meehie, nĩ undũ wa ũguo magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova.

¹⁷ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, na marĩa mothe eekire, hamwe na mehia marĩa eekire-rĩ, githĩ matandikĩtwo mabuku-inĩ ma mahinda ma athamaki a Juda? ¹⁸ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake wa ũthamaki, nĩguo mũgũnda wa Uza. Nake mũriũ Amoni agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mūthamaki wa Juda

* 21:11 Andũ arĩa othe maatũũraga Kaanani meetagwo Aamori matanatoorio nĩ andũ a Isiraeli.

¹⁹ Amoni aarī wa miāka mīrongo ūrī na ūrī rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka Jerusalemu miāka ūrī. Nyina eetagwo Meshulemethu mwarī wa Haruzu; oimite Jotiba. ²⁰ Nake agīka maündu mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Manase eekite. ²¹ Niathiire na mīthiire yothē ya ithe; akīhooya mīhianano ūrīa ithe aahooyaga, na akīmīnamirīra. ²² Agitigana na Jehova, Ngai wa maithe make, na ndaigana kūrūmirīra Jehova.

²³ Anene a Amoni makīmūciirīra ndundu, na makīūrāgīra mūthamaki kūu nyūmba-inī yake ya ūthamaki.

²⁴ Nao andū a būrūrī makīūrāga arīa othe maathugundite gūūkīrīra Mūthamaki Amoni na magītua mūrīū Josia mūthamaki ithenya rīake.

²⁵ Ha ūhoro wa maündu marīa mangī makoniī wathani wa Amoni, na ūrīa eekire-rī, githī matiandikitwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁶ Nake agīthikwo mbīrīra-inī yake mūgūnda-inī wa Uza. Nake mūrīū Josia agītuka mūthamaki ithenya rīake.

22

Ibuku rīa Watho Kuoneka

¹ Na rīrī, Josia aarī wa miāka īnana rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu miāka mīrongo itatū na ūmwē. Nyina eetagwo Jedida mwarī wa Adaia; oimite Bozikathu. ² Nake agīka ūrīa kwagīrīre maitho-inī ma Jehova, na agithī na mīthiire yothē ya ithe Daudi atekwīhūgūra mwena wa ūrīo kana wa ūmotho.

³ Mwaka-inī wa ikūmi na īnana wa wathani wake, Mūthamaki Josia agītuma Shafani mūrū wa Azalia mūrū wa Meshulamu, ūrīa warī mwandiki-marūa, athīi hekarū-inī ya Jehova. Akīmwīra atīrī: ⁴ “Ambata, ūthī kūrī Hilikia mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene na ūmwīre ahaarīre mbeeca iria irehetwo hekarū-inī ya Jehova, iria arangīrī a mīrango monganīte kuuma kūrī andū. ⁵ Nao macīhokere andū arīa mathuurītwo a kūrīgāmīrīra wīra wa hekarū. Andū acio ūtīgīrīre nī marīha aruti a wīra arīa macookagīrīra hekarū ya Jehova, ⁶ nao nī atharamara, na andū a gwaka, na aaki a mahiga. Na ningī ūtīgīrīre nīmāgūra mbaū na mahiga maicūhie ma gūcookereria hekarū. ⁷ No rīrī, to nginya maheane mathabu ma mbeeca iria meehokeirwo, tondū mararuta wīra ūcio na kwīhokeka.”

⁸ Hilikia mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene akīra Shafani ūcio mwandiki marūa atīrī, “Nīnyonete Ibuku rīa Watho thīnī wa hekarū ya Jehova.” Akīrīnengera Shafani nake akīrīthoma. ⁹ Nake Shafani ūcio mwandiki-marūa agithī kūrī mūthamaki na akīmūhe ūhoro ūcio, akīmwīra atīrī: “Anene aku nīmārīhite mbeeca iria ciarī hekarū-inī ya Jehova, na nīmācīhokeire kūrī aruti a wīra na arīgāmīrīrī a hekarū.” ¹⁰ Ningī Shafani ūcio mwandiki-marūa akīra mūthamaki atīrī, “Hilikia ūrīa mūthīnjīrī-Ngai, nīanengera ibuku.” Nake Shafani akīrīthomera mūthamaki.

¹¹ Rīrīa mūthamaki aaguiire ciugo cia Ibuku rīu rīa Watho-rī, agītembūranga nguo ciake. ¹² Akīruta mawatho maya kūrī Hilikia ūrīa mūthīnjīrī-Ngai, na kūrī Ahikamu mūrū wa Shafani, na Akiboru mūrū wa Mīkaia, na kūrī Shafani ūcio mwandiki-marūa, na kūrī Asaia ūrīa mūrōrī wa maündu ma mūthamaki, akīmeera atīrī: ¹³ “Thīi mūkandūirīre ūhoro kūrī Jehova, na mūtūirīre andū, o na Juda yothē, ūrīa kwandīkitwo ibuku-inī rīrī rīonekete. Marakara ma Jehova nī maingī, marīa maraakana nī ūndū witū, tondū maithe maitū matiaathīkīre ūhoro wa ibuku rīrī; na matiekire kūrīgana na ūhoro ūrīa wothē wandīkitwo thīnī warīo ūrīa ūtūkonīi.”

¹⁴ Hilikia ūrīa mūthīnjīrī-Ngai, na Ahikamu, na Akiboru, na Shafani, na Asaia magīthī kwaria na Hulida ūrīa mūnabīi mūndū-wa-nja ūrīa warī mūtumia wa Shalumu mūrū wa Tikiva, mūrū wa Harihasi ūrīa warī mūmenyereri wa nguo cia mūthamaki, Hulida aatūrāga Jerusalemu, rūgongo rwa keerī.

¹⁵ Nake akīmeera atīrī, “Ūu nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Īrai mūndū ūrīa ūmūtūmīte kūrī nī atīrī, ¹⁶ ‘Ūu nīguo Jehova ekuuga: Nīngūrehīthia mwanangīko kūndū gūkū na kūrī andū akūo kūrīgana na maündu marīa mothe mandīkitwo ibuku-inī rīrīa mūthamaki wa Juda athomete. ¹⁷ Tondū nīmāndīrīkīte, na magacīnīra ngai ingī ūbumba, na makaandakaria nī ūndū wa mīhianano yothē ūrīa mathondekete na moko mao, marakara makwa nīmakanīire kūndū gūkū, na matīngīhoreka.’ ¹⁸ Īrai mūthamaki wa Juda, ūrīa ūmūtūmīte mūtūre mūtūre ūhoro kūrī Jehova atīrī, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī ūhoro wīgī ciugo iria ūguīte: ¹⁹ Tondū ngoro yaku nīyāherire na ūkīnyīhīrīa Jehova rīrīa waiguiire ūhoro ūrīa njarītīte wa gūūkīrīra kūndū gūkū o na andū akūo, atī nīmākanyīitwo nī kīrūmi na mwanangīko, na tondū nīwatembūrāngire nguo ciaku na ūkīrīra ūrī mbere yakwa-rī, nīngūguīte, ūguo nīguo Jehova ekuuga. ²⁰ Nī ūndū ūcio nīngāgūcookanīrīra hamwe na maithe maku, na nīgūgathikwo na thayū. Maitho maku matīkoona mwanangīko ūrīa ngāarehe kūndū gūkū.’”

Nī ūndū ūcio magīcookereria mūthamaki ūhoro ūcio.

23

Josia Kwerūhia Kīrīkanīro

¹ Hīndī īyo mūthamaki agītūmanīra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu moongane hamwe. ² Nake akīambata agithī hekarū-inī ya Jehova arī hamwe na andū a Juda, na andū a Jerusalemu, na athīnjīrī-Ngai, na anabīi, andū othe kuuma ūrīa mūnīni mūno nginya ūrīa mūnene mūno. Mūthamaki agīthoma ciugo ciothe cia Ibuku rīa Kīrīkanīro, rīrīa rīonekete thīnī wa hekarū ya Jehova makīguuga. ³ Nake mūthamaki akīrīgama hau gītugī-inī, akīerūhīa kīrīkanīro arī mbere ya Jehova, atī nīarīrūmagīrīra Jehova, na arūmie maathani make, na mawatho make, o na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo na ngoro yake yothē, na

muoyo wake wotho, nĩguo ahingie ciugo cia kīrīkanīro iria ciaandikītwo ibuku-inĩ rīu. Hīndī iyo andū othe makūīranīra atĩ nīmarīhingagia kīrīkanīro kīu.

⁴ Nake mūthamaki agīatha Hilikia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, na athīnjīri-Ngai arīa maarī anini ake, na aikaria a mīrango, mathengie kuuma hekarū-inĩ ya Jehova indo ciothe iria ciathondekeirwo Baali na Ashera, na mbūtū yotho ya igūrū, agīcīnīra nja ya Jerusalemu mīgūnda-inĩ ya Gītuamba gĩa Kidironi, na agītware mūhu wacie Betheli. ⁵ Nake akieheria athīnjīri-ngai cia mīhianano arīa maamūrītwo nĩ athamaki a Juda macinagīre ūbumba kūdū kūrīa gūtūūgīru thīnī na matūūra ma Juda na matūūra marīa maarīgīcīrīe Jerusalemu, arīa maacinagīra Baali ūbumba, na rīūa, na mweri, na njata iria nene, o na mbūtū ciothe cia igūrū. ⁶ Nake akīruta gītugī kīa Ashera kuuma hekarū-inĩ ya Jehova, agīgītware Gītuamba-inĩ gĩa Kidironi nja ya Jerusalemu, na agīgīcīnīra kuo. Agīgīthīa, gīgītūika ta rūkūngū, akīhurunjīra rūkūngū rīu rwakīo mbīrīra-inĩ cia andū arīa mataarī na igweta. ⁷ Nīngī agīcōoka akīmōmora nyūmba cia ihoero cia maraya ma arūme, iria ciarī hekarū-inĩ ya Jehova, na nokuo atumia maatumagīra macuka ma Ashera.

⁸ Josia akīrehe athīnjīri-Ngai othe kuuma matūūra-inĩ mothe ma Juda, na agītharia kūdū kūrīa gūtūūgīru, kuuma Geba ngīnya Bīrīshiba kūrīa athīnjīri-ngai maacinagīra ūbumba, akīmōmora igongona iria ciarī ihingo-inĩ, o na itoonjero-inĩ rīa Kīhingo kīa Joshua, mūnene wa itūūra rīria inene, kīria kīarī mwena wa ūmotho wa kīhingo gĩa itūūra rīu inene. ⁹ O na gwaatūika athīnjīri-ngai a kūdū kūrīa gūtūūgīru matiatungataga kīgongona-inĩ kīa Jehova kūu Jerusalemu-rī, nīmarīāga mīgate itarī mīmbie hamwe na athīnjīri-Ngai arīa agī.

¹⁰ Nīaathūkirīe Tofetī rīria yarī Gītuamba-inĩ kīa Beni-Hinomu, nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū ūngīarutire mūrīu kana mwarī arī igongona rīa njino kūrī Moleku. ¹¹ Akīeheria mbarathi iria athamaki a Juda maamūrīre rīria kuuma itoonjero-inĩ rīa hekarū ya Jehova. Nacio ciarī nja hakuhi na kanyūmba ka mūnene wetaguo Nathani-Meleku. Josia agīcōoka agīcina ngaari cia ita iria ciāmūrītwo rīūa.

¹² Nīngī akīmōmora igongona iria ciakītwo nĩ athamaki a Juda nyūmba igūrū hakuhi na kanyūmba ka igūrū ka Ahazu, na igongona iria ciakītwo nĩ Manase kūu nja ciarī cia hekarū ya Jehova. Agīcieheria kuuma hau, agīciehenja tūcunjī, na agīte rūkūngū rīu Gītuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹³ Mūthamaki agīcōoka agīthūkia kūdū kūrīa gūtūūgīru kūrīa kwarī mwena wa irathīro wa Jerusalemu, mwena wa gūthini wa Kīrīma gĩa Kūniinanīrwo, kūrīa Solomoni mūthamaki wa Isīraeli aakīre Ashitoretuho ngai ya mūdū-wa-nja rīrī thaahu ya Asidoni, na kūrīa aakīre Kemoshu ngai rīrī thaahu ya Moabi, o na kwa Moleku ngai rīrī magīgī ya andū a Amoni. ¹⁴ Josia akīhehenja mahiga marīa maamūre, na akīmōmora mīhianano ya itugī cia Ashera, na agīkūhumbīra na mahīndī ma andū.

¹⁵ O nakīo kīgongona kīrīa kīarī Betheli, handū harīa hatūūgīru haathondeketwo nĩ Jeroboamu mūrū wa Nebatī, ūrīa watūmīre Isīraeli meehie, kīgongona kīu na handū hau hatūūgīru, agīcimōmora. Agīcina handū hau hatūūgīru, akīhathīa ngīnya hagītūika mūtu, na agīcina gītugī kīa Ashera o nakīo. ¹⁶ Nīngī Josia akīroranga kūu, na rīria onire mbīrīra iria ciarī mwena-inĩ wa kīrīma, agīthikūrīthīa mahīndī kuuma mbīrīra-inĩ, akīmacīnīra kīgongona-inĩ nīguo agīthaahie, kūrīngana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītīo nĩ mūdū wa Ngai ūrīa warathīte maūdū macio matanekīka.

¹⁷ Mūthamaki akīūrīa atīrī, “Mbīrīra rīria ndīrona nī ya ū?”

Nao andū a itūūra rīu inene makīmūcookeria atīrī, “Nī mbīrīra ya mūdū wa Ngai ūrīa woīmīte Juda, na akīaria maūdū ma gūtūkīrīra kīgongona kīa Betheli, o maūdū marīa warīkia gwīka ihiga rīu.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Tiganai nayo. Mūtīgetīkīrie mūdū o na ū arīngīthīe mahīndī make.” Nī ūndū ūcio matīahutīrie mahīndī make o na ma mūnabī ūrīa woīmīte Samaria.

¹⁹ O ta ūrīa Josia eekīte Betheli, Josia nīeherīrie na agīthaahīa mahooero ma kūdū kūrīa gūtūūgīru marīa maakītwo nĩ athamaki a Isīraeli matūūra-inĩ ma Samaria marīa marakarītīe Jehova. ²⁰ Josia akīūrāgīra athīnjīri-ngai othe a kūdū kūu gūtūūgīru igūrū rīa igongona icio, na agīcīnīra mahīndī ma andū igūrū rīacio. Agīcōoka agīthī Jerusalemu.

²¹ Mūthamaki akīruta watho ūyū kūrī andū othe, akīmeera atīrī, “Kūngūrīa Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, o ta ūrīa kwandīkītwo ibuku-inĩ rīrīrī rīa Kīrīkanīro.” ²² Na gūtīarī na Bathaka īngī yakūngūrītwo ta iyo kuuma hīndī ya atīrīrīrī būrūrī arīa matongoragīa Isīraeli kana matukū-inĩ mothe ma athamaki a Isīraeli na athamaki a Juda. ²³ Mwaka-inĩ wa ikūmī na īnana wa Mūthamaki Josia, Bathaka iyo ya Jehova nīyakūngūrītwo kūu Jerusalemu.

²⁴ Nīngī Josia nīeherīrie aragūrī, na andū arīa maarī na maroho ma kūrāgūra, na ngai cia kūhooya nacio mīcīi-inĩ, na ngai cia mīhianano, na indo iria īngī ciothe irī magīgī cionekīre kūu Juda na Jerusalemu. Eekire ūguo ahingie watho ūrīa waandīkītwo ibuku-inĩ rīrīa Hilikia ūrīa mūthīnjīri-Ngai onire hekarū-inĩ ya Jehova. ²⁵ Mbere na thuutha wa Josia gūtīarī mūthamaki ūngī take, wacōokereire Jehova ta ūrīa eekire: na ngoro yake yotho na muoyo wake wotho, na hīnya wake wotho, kūrīngana na watho wotho wa Musa.

²⁶ No rīrī, Jehova ndaigana kūgarūrūka atige marakara make mahīu, marīa maakanaga ma gūtūkīrīra Juda, nī ūndū wa maūdū marīa mothe Manase eekīte ma kūmūrakarīa. ²⁷ Nī ūndū ūcio Jehova akiuga atīrī, “Nīngweheria Juda o nayo mbere yakwa, o ta ūrīa ndeherīrie Isīraeli, na nīngarega Jerusalemu, itūūra inene rīria ndeethūrīre, na ndege hekarū īno, irīa ndoigīre ūhoro wayo atīrī, ‘Kūu nīkuo Rītīwa rīakwa rīgātūūra.’”

²⁸ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangī makonīi wathani wa Josia, na marīa eekire, gītī matīandīkītwo ibuku-inĩ rīa mahīnda ma athamaki a Juda?

* 23:6 Gītugī kīa Ashera giathūkangīrio nĩ Mūthamaki Hezekia, nake mūrīwe Manase agīgīcōoka.

²⁹ Hīndī ūria Josia aarī mūthamaki-rī, nīguo Firaūni-Neko mūthamaki wa Misiri aambatire Rūūi-inī rwa Farati agateithie mūthamaki wa Ashuri. Nake Mūthamaki Josia agīthi kūmūtūnga mbaara-inī, no rīrī, Neko akīrūa nake, akīmūragira kūu Megido. ³⁰ Nacio ndungata cia Josia igīkuua mwīrī wake na ngaari ya ita kuuma Megido, ikūirehe Jerusalem, na ikīmūthika mbīrira-inī yake. Nao andū a būrūri makīoya Jehoahazu mūrū wa Josia, makīmūtīrīria maguta, makīmūtua mūthamaki ithenya rīa ithe.

Jehoahazu Mūthamaki wa Juda

³¹ Jehoahazu aarī wa mīaka mīrongo īrī na itatū rīrīa aatuikire mūthamaki, na agīthamaka Jerusalem mīeri itatū. Nyina eetagwo Hamutali mwarī wa Jeremia, na oimite Libina. ³² Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūria maithe make meekite. ³³ Firaūni Neko nīamuohire na mīnyororo kūu Ribila, būrūri wa Hamathu, nīguo ndakae gwashana Jerusalem, na akīhatīrīria andū a Juda marute igooti rīa taranda igana rīmwe[†] cia betha, na taranda īmwe[‡] ya thahabu. ³⁴ Firaūni Neko agītua Eliakimu mūrū wa Josia mūthamaki ithenya rīa ithe Josia, na akīgarūra rītwa rīa Eliakimu akīmūtua Jehoiakimu, no agīkuua Jehoahazu akīmūtwaru Misiri, na kūu nīkuo aakūirīre. ³⁵ Jehoiakimu akīrīha Firaūni Neko betha na thahabu iria eetitie. Nigeetha ahotē gwika ūguo, agītua andū a būrūri igooti na hinya, agīkiūngania betha na thahabu kuuma kūrī andū a būrūri kūringana na ūhoti wao.

Jehoiakimu mūthamaki wa Juda

³⁶ Jehoiakimu aarī wa mīaka mīrongo īrī na itano rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalem mīaka ikūmi na ūmwe. Nyina etagwo Zebida mwarī wa Pedai; nake oimite Ruma. ³⁷ Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova o ta ūria maithe make meekite.

24

¹ Hīndī ya ūthamaki wa Jehoiakimu-rī, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agītharīkīra būrūri, na Jehoiakimu agītuka ndungata yake mīaka itatū. No Jehoiakimu akīgarūrūka, akīremera Nebukadinezaru. ² Jehova agītuma mbūtū cia gūthana cia kuuma Babuloni, na Suriata, na Moabi, na Amoni ikahūūrane nake. Agīcītuma ikaanange Juda, kūringana na ūria kiugo kīa Jehova gīatarī, kīrīa kīarītio nī ndungata ciake cia anabii. ³ Ti-itheri maūndū macio meekikire Juda kūringana na watho wa Jehova, nīguo ameherie moime mbere yake tondū wa mehia ma Manase na ūria wothē eekite, ⁴ o hamwe na gūita thakame ya andū matehitie. Nīgūkorwo nīaiyūrītie Jerusalem na thakame ya andū matehitie, nake Jehova ndaigana kūmarekera.

⁵ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makonīi wathani wa Jehoiakimu, na marīa mothe eekire, githi matiandikītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Juda? ⁶ Jehoiakimu akīhurūka na maithe make. Nake mūrū Jehoiakini agītuka mūthamaki ithenya rīake.

⁷ Mūthamaki wa Misiri ndaigana kuuma būrūri wake rīngī, tondū mūthamaki wa Babuloni nīatunyanīte būrūri wothē ūria warī wa mūthamaki wa Misiri kuuma Karūūi ka Misiri nginya Rūūi rwa Farati.

Jehoiakini Mūthamaki wa Juda

⁸ Jehoiakini aarī wa mīaka ikūmi na īnana rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka Jerusalem mīeri itatū. Nyina eetagwo Nehushita mwarī wa Elinathani, kuuma Jerusalem. ⁹ Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūria ithe eekite.

¹⁰ Hīndī iyo anene a Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni magītuka nginya Jerusalem, makīrigiicīria itūūra rīu, ¹¹ nake Nebukadinezaru we mwene agītuka nginya itūūra-inī rīu inene, hīndī iyo anene ake maarīrigiicīrie. ¹² Nake Jehoiakini mūthamaki wa Juda, na nyina, na ndungata ciake, na andū arīa maarī igweta, na anene ake othe makīneana kūrī Nebukadinezaru.

Mwaka-inī wa īnana wa wathani wa Babuloni nīguo aanyitire Jehoiakini. ¹³ Nebukadinezaru nīarutire mīhiithū yothē kuuma hekarū-inī ya Jehova na nyūmba-inī ya ūthamaki, agīkuua indo ciothe cia thahabu iria Solomoni mūthamaki wa Isiraeli aathondekeire hekarū ya Jehova, o ta ūria Jehova oigite. ¹⁴ Agīkuua andū othe a Jerusalem akīmatwara ithaamīrio: anene othe, na arūi a mbaara, na mabundi mothe, o na aturi; othe maarī andū 10,000. No andū arīa maarī athīni mūno a būrūri ūcio no-o maatigirwo.

¹⁵ Nebukadinezaru agītwara Jehoiakini arī mūgwate nginya Babuloni. Nīngī agīcooka agīkuua nyina wa mūthamaki kuuma Jerusalem nginya Babuloni, na atumia ake, na anene ake, o na atongoria ake a būrūri. ¹⁶ Nīngī mūthamaki wa Babuloni agīthaamīria mbūtū yothē ya ita nginya Babuloni; ita rīothe rīa andū 7,000 arīa arūi, na me hinya na mangīhota kūrūa, na mabundi na aturi 1,000. ¹⁷ Agīcooka agītua Matania, mama-we wa Jehoiakini, mūthamaki ithenya rīake, na akīgarūra rītwa rīake, akīmūtua Zedekia.

Zedekia Mūthamaki wa Juda

¹⁸ Zedekia aarī wa mīaka mīrongo īrī na ūmwe rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalem mīaka ikūmi na ūmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarī wa Jeremia, na oimite Libina. ¹⁹ Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūria Jehoiakimu eekite. ²⁰ Maūndū macio mothe meekirwo Jerusalem na Juda nī tondū wa marakara ma Jehova, na mūthia-inī akīmaingata mehere mbere yake.

Kūgūa kwa Jerusalem

Nake Zedekia akīremera mūthamaki wa Babuloni.

[†] 23:33 nī ta tani ithatū na nuthu (3:5) [‡] 23:33 nī ta kilo 34

25

¹ Nĩ undũ ūcio, mwaka-inĩ wa kenda wa ūthamaki wa Zedekia, mūthenya wa ikūmi, wa mweri wa ikūmi, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agĩthiĩ kūhūurana na Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe. Nake akiamba hema nja ya itũūra riu inene, na agĩaka indo cia kũmũiteithia gũtharikira itũūra miēna yothē yariō. ² Nariō itũūra rikĩrigiciĩrio nginya mwaka wa ikūmi na ūmwe wa Mūthamaki Zedekia. ³ Na rĩrĩ, mūthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ikĩnenēha itũūra-inĩ, o nginya gũkiaga irio cia kũrĩio nĩ andũ. ⁴ Hindĩ ūyo rūthingo rwa itũūra riu inene rūkĩmomorwo, nayo mbūtũ yothē ya ita ikĩūra ūtukũ ĩgereire kĩhingo-inĩ kirĩa kiari gatagati ga thingo cieri hakuhi na mīgũnda wa mūthamaki, o na gũtuika andũ a Babuloni nĩmarigiciĩrie itũūra riu inene. Nayo ikĩūra ĩrorete Araba, ⁵ no mbūtũ ya ita ya Babuloni ĩgĩteng'eria mūthamaki, ikĩmũkinyĩra werũ-inĩ ūria mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe nĩciāmũranĩtio nake na ikahurunjũka. ⁶ Nayo mbūtũ ya ita ikĩnyĩita mūthamaki ūcio, na agĩtwarwo kũrĩ mūthamaki wa Babuloni kũu Ribila kũria aatũĩrĩro ciira. ⁷ Makĩūruga ariũ a Zedekia o hau mbere yake, magĩcooka makĩmũkũura maitho, makĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango, na makĩmũtwaru Babuloni.

⁸ Mūthenya wa mūgwanja wa mweri wa itano mwaka-inĩ wa ikūmi na kenda wa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, Nebuzaradani mūnene wa arangĩri a mūthamaki, ndungata nene ya mūthamaki wa Babuloni, agĩũka Jerusalemu. ⁹ Agĩcina hekarũ ya Jehova, na nyũmba ya ūthamaki, o na nyũmba ciothe cia Jerusalemu. Agĩcina nyũmba yothē yari ya bata. ¹⁰ Nayo mbūtũ yothē ya ita ya Babuloni, ĩtongoretio nĩ mūnene wa arangĩri a mūthamaki ikĩmomora thingo iria ciathiũrũkĩirie Jerusalemu. ¹¹ Nebuzaradani mūnene wa arangĩri nĩathaamirie andũ ariā othe maatigaire kũu itũūra-inĩ inene, hamwe na kĩrĩndĩ kũu kĩngĩ, na ariā othe maathiĩte kũrĩ mūthamaki wa Babuloni. ¹² No mūnene ūcio wa ita agĩtigia andũ amwe a ariā athĩni mũno a bũrũri ūcio, nĩguo marutage wĩra mīgũnda-inĩ ya mĩthabibũ na mīgũnda-inĩ ĩria ĩngĩ.

¹³ Andũ a Babuloni nĩmoinangire itugĩ cia gĩcango, na mētha cia kũigĩrĩra indo, na Karia ga gĩcango, iria ciari hekarũ-inĩ ya Jehova, na magĩkuua icango icio magĩcitwara Babuloni. ¹⁴ Ningĩ magĩkuua nyũngũ, na icakũri, na magathi ma gũtinia ndaambi, na mbakũri, na indo ciothe cia icango iria ciahũthagĩrwo wĩra-inĩ wa hekarũ, magĩthiĩ nacio. ¹⁵ Mūnene ūcio wa thigari cia mūthamaki nĩakuire ngĩo cia mwaki na mbakũri cia kũmĩnjamĩrĩria, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu therie kana betha.

¹⁶ Nakĩo gĩcango kuuma itugĩ iria igĩrĩ, na gĩa Karia, na kĩa makaari marĩa Solomoni aakĩte marĩ ma hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimĩkire nĩ kũingĩha. ¹⁷ Gitugĩ o kimwe kiari kĩa ūraihi wa buti mĩrongo ĩrĩ na mūgwanja.* Nakĩo kĩongo gĩakĩo kirĩa kiari igũrũ rĩa gitugĩ kimwe gĩacio kiari kĩa buti inya na nuthu† kũraihi na igũrũ, na kiagemetio na gĩgathiũrũkĩrio na mũkwa na makomamanga ma gĩcango. Gitugĩ kũu kĩngĩ na mũkwa wakĩo nĩkĩhaanaine na kũu kĩngĩ.

¹⁸ Mūnene ūcio wa arangĩri nĩanyĩitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ūria mūnene, na Zefania ūria mũthĩnjĩri-Ngai wa keerĩ, na arangĩri ariā atātũ maarangagĩra mĩrango. ¹⁹ Harĩ ariā angĩ maatigaire kũu itũūra-inĩ inene, akĩnyĩita mūnene ūria warũgamĩrĩre andũ a mbaara, na andũ atano ariā mataaraga mūthamaki. Ningĩ agĩkuua mwandĩki-marĩa ūria mūnene na nowe warĩ mũrori mūnene wa wandikithia wa andũ a bũrũri ūcio, na andũ ake mĩrongo ĩtandatũ ariā maakorĩro itũūra-inĩ riu inene. ²⁰ Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangĩri akĩmakũua othe, akĩmatwara kũrĩ mūthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²¹ Nake mūthamaki wa Babuloni akĩmooragithĩria kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu.

Nĩ undũ ūcio andũ a Juda magĩtwarwo ithaamĩrio, kũraya na bũrũri wao.

²² Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agĩthũura Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani akĩmũtua mũrori wa andũ ariā maatigĩrwo Juda. ²³ Rĩrĩa anene a mbūtũ cia ita othe na andũ ao maaigũire atĩ mūthamaki wa Babuloni nĩathũurite Gedalia atũike barũthi, magĩthiĩ kũrĩ Gedalia kũu Mizipa, nao nĩo, Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na Johanani mũrũ wa Karea, na Seraia mũrũ wa Tanihumethu ūria Mũnetofathi, na Jaazania mũrũ wa Mũmaakathi, na andũ ao. ²⁴ Gedalia akĩũhĩta mwĩhĩtwa wa kũmoomĩrĩria hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, "Tigai gwtĩgĩra anene a Babuloni. Ikarai bũrũri-inĩ na mūtungatagĩre mūthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũikara wega."

²⁵ No rĩrĩ, mweri-inĩ wa mūgwanja, Ishumaeli mũrũ wa Nethania, mũrũ wa Elishama ūria warĩ wa thakame ya ūthamaki, agĩũka na andũ ikūmi, akĩūruga Gedalia o hamwe na andũ a Juda, na andũ a Babuloni ariā maarĩ nake kũu Mizipa. ²⁶ Nĩ undũ wa ūguo andũ othe kuuma ūria mūnini mũno nginya ūria mūnene mũno, hamwe na atongoria a mbūtũ cia ita, makĩũrĩra Misiri nĩ undũ wa gwtĩgĩra andũ a Babuloni.

Kuohorwo kwa Jehoiakini

²⁷ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mūgwanja kuuma rĩrĩa Jehoiakini mūthamaki wa Juda aatwarĩro bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ o ūria Evili-Merodaki aatũikire mūthamaki wa Babuloni, nĩ ohorithirie Jehoiakini kuuma njeera, mūthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mūgwanja mweri-inĩ wa ikūmi na ĩrĩ. ²⁸ Akĩmwarĩria na ūhooreri na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtũithia gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ²⁹ Nĩ undũ ūcio Jehoiakini akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũura arĩagĩra metha-inĩ ya mūthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo. ³⁰ Mūthamaki ūcio nĩaheaga Jehoiakini indo cia kũmũiteithia cia o mūthenya, matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo.

* 25:17 nĩ ta mita inyanya na robo (18:25) † 25:17 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5)

IBUKU RĨA MBERE RĨA MAÜNDŨ MA MATUKŨ MA TENE

Maandiko ma Maündũ ma Tene kuuma Adamu nginya Iburahĩmu

Nginya Ariũ a Nuhu

¹ Njiaro cia Adamu ciarĩ Sethi, na Enoshu, ² na Kenani, na Mahalaleli, na Jaredi, ³ na Enoku, na Methusela, na Lameku, na Nuhu.

⁴ Ariũ a Nuhu maarĩ:

Shemu, na Hamu, na Jafethu.

Ariũ a Jafethu

⁵ Ariũ a Jafethu maarĩ:

Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

⁶ Ariũ a Gomeri maarĩ:

Ashikenazu, na Difatha, na Togarima.

⁷ Ariũ a Javani maarĩ:

Elisha, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu.

Ariũ a Hamu

⁸ Ariũ a Hamu maarĩ:

Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.

⁹ Ariũ a Kushi maarĩ:

Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Ariũ a Raama maarĩ:

Sheba, na Dedani.

¹⁰ Kushi nĩwe warĩ ithe wa

Nimurodi ũrĩa wakũrire agĩtuĩka njamba ya ita ĩrĩ hinya thĩĩnĩ wa thĩ.

¹¹ Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa

andũ a Ludimu, na Anamini, na Lehabimu, na Nafituhimu, ¹² na Pathirusimu, na Kasuluhimu (nĩwe warĩ kĩhumo kĩa Afilisti), o na Kafitorimu.

¹³ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa

¹⁴ Sidoni, mũriũ wake wa irigithathi, na Ahiti, na Ajobusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁵ na Ahivi, na Aariki, na Asini, ¹⁶ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Ariũ a Shemu

¹⁷ Ariũ a Shemu maarĩ:

Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludu, na Aramu.

Ariũ a Aramu maarĩ:

Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

¹⁸ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

¹⁹ Eberi aarĩ na ariũ eerĩ:

Ũmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake nĩrĩo thĩ yagayũkanirio; na mūrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁰ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa

Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²¹ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²² na Ebali, na Abimaeli, na Sheba, ²³ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe maarĩ ariũ a Jokitani.

²⁴ Shemu, na Arafakasadi, na Shela,

²⁵ na Eberi, na Pelegu, na Reu,

²⁶ na Serugu, na Nahoru, na Tera,

²⁷ na Aburamu (na nĩwe Iburahĩmu).

Nyũmba ya Iburahĩmu

²⁸ Ariũ a Iburahĩmu maarĩ:

Isaaka na Ishumaeli.

Njiaro cia Hagari

²⁹ Ici nĩcio njiaro ciao:

Nebaiothu nĩwe warĩ irigithathi rĩa Ishumaeli, nao ariũ ake arĩa angĩ maarĩ Kedari, na Adibeeli, na Mibisamu, ³⁰ na Mishima, na Duma, na Masa, na Hadadi, na Tema, ³¹ na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli.

Njiaro cia Ketura

³² Ariũ a Ketura, ũrĩa warĩ thuriya ya Iburahĩmu, maarĩ:

Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku, na Shua.

Ariū a Jokishani maarī:

Sheba na Dedani.

³³ Ariū a Midiani maarī:

Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida, na Elidaa.

Acio othe maarī a rūciaro rwa Ketura.

Njīaro cia Sara

³⁴ Iburahīmu nīwe warī ithe wa Isaaka.

Ariū a Isaaka maarī:

Esaū na Isiraēli.

Ariū a Esaū

³⁵ Ariū a Esaū maarī:

Elifazu, na Reueli, na Jeushu, na Jalamu, na Kora.

³⁶ Ariū a Elifazu maarī:

Temani, na Omari, na Zefi, na Gatamu, na Kenazu;
na Amaleki, ūrīa waciariro nī Timina.

³⁷ Ariū a Reueli maarī:

Nahathu, na Zera, na Shama, na Miza.

Andū a Seiru kūu Edomu

³⁸ Ariū a Seiru maarī:

Lotani, na Shobali, na Zibeoni, na Ana, na Dishoni, na Ezeri, na Dishani.

³⁹ Ariū a Lotani maarī:

Hori na Homamu.

Nake Timina aarī mwarī wa nyina na Lotani.

⁴⁰ Ariū a Shobali maarī:

Alivani, na Manahathu, na Ebali, na Shefo, na Onamu.

Ariū a Zibeoni maarī:

Aia na Ana.

⁴¹ Mūriū wa Ana aarī:

Dishoni.

Ariū a Dishoni maarī:

Hemudani, na Eshibani, na Ithirani, na Kerani.

⁴² Ariū a Ezeri maarī:

Bilihani, na Zaavani, na Akani.

Ariū a Dishani maarī:

Uzu, na Arani.

Athamaki a Edomu

⁴³ Nao aya nīo maarī athamaki ariā maathamakaga Edomu mbere ya Isiraēli gūthamakirwo nī mūthamaki o na ūmwe:

Nī Bela mūrū wa Beori, narīo itūūra riake inene rīetagwo Dinihaba.

⁴⁴ Rīrīa Bela aakuire, Jobabu mūrū wa Zera wa kuuma Bozira agītuika mūthamaki ithenya riake.

⁴⁵ Rīrīa Jobabu aakuire, Hushamu wa kuuma būrūri wa Atemani agītuika mūthamaki ithenya riake.

⁴⁶ Rīrīa Hushamu aakuire, Hadadi mūrū wa Bedadi ūrīa wahootire Midiani kūu būrūri wa Moabi, agītuika mūthamaki ithenya riake. Itūūra riake inene rīetagwo Avithu.

⁴⁷ Rīrīa Hadadi aakuire, Samala wa kuuma Masereka agītuika mūthamaki ithenya riake.

⁴⁸ Rīrīa Samala aakuire, Shauli wa kuuma Rehobothu kūu gūkuhī na Rūū rwa Farati, agītuika mūthamaki ithenya riake.

⁴⁹ Rīrīa Shauli aakuire, Baali-Hanani mūrū wa Akibori agītuika mūthamaki ithenya riake.

⁵⁰ Rīrīa Baali-Hanani aakuire, Hadadi agītuika mūthamaki ithenya riake. Itūūra riake inene rīetagwo Pau, na mūtumia wake eetagwo Mehetabeli mwarī wa Matiredi, ūrīa warī mwarī wa Me-Zahabu. ⁵¹ Hadadi o nake agīkua.

Anene a Edomu maarī:

⁵² Timina, na Aliva, na Jethethu, na Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁵³ na Kenazu, na Temani, na Mibizaru,

⁵⁴ na Magidieli, na Iramu. Acio nīo maarī anene a Edomu.

2

Ariū a Isiraēli

¹ Aya nīo maarī ariū a Isiraēli:

Rubenī, na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni, ² na Dani, na Jusufu, na Benjamini, na Nafitali, na Gadi, na Asheri.

*Juda**Kûrî ariü a Hezironi*

³ Ariü a Juda maarî:

Eri, na Onani, na Shela. Acio atatü maaciariüwa Juda nî mütumia Mûkaanani, mwarî wa Shua. Eri, irigithathi rîa Juda, aarî mwaganu maithe-inî ma Jehova; nî ündü ücio Jehova akîmüüraga. ⁴ Tamaru, mütumia wa mürü wa Juda, akîmüciarîra Perezu na Zera. Ariü othe a Juda maarî atano.

⁵ Ariü a Perezu maarî:

Hezironi na Hamula.

⁶ Ariü a Zera maarî:

Zimuri, na Ethani, na Hemani, na Kalikoli, na Darida; othe maarî atano.

⁷ Mürü wa Karimi aarî:

Akaru, üria wareheire Isiraëli thîna nî ündü wa kuuna watho na kuoya indo iria ciarî nyamüre.

⁸ Mürü wa Ethani aarî:

Azaria.

⁹ Ariü ariä maaciariüwa Hezironi maarî:

Jerameeli, na Ramu, na Kalebu.

Ciana cia Ramu Mürü wa Hezironi

¹⁰ Ramu nîwe warî ithe wa

Aminadabu, nake Aminadabu aarî ithe wa Nahashoni, üria warî mütongoria wa andü a Juda.

¹¹ Nahashoni nîwe warî ithe wa Salimoni, nake Salimoni aarî ithe wa Boazu, ¹² nake Boazu nîwe warî ithe wa Obedi, üria warî ithe wa Jesii.

¹³ Jesii nîwe warî ithe wa Eliabu, irigithathi riäke; nake Abinadabu aarî wa keerî, na Shimea wa gatatü,

¹⁴ na Nethaneli wa kana, nake Radai wa gatano, ¹⁵ na Ozemu wa gatandatü, nake Daudi aarî wa mûgwanja. ¹⁶ Nao aarî a nyina maarî Zeruia na Abigaili. Ariü a Zeruia maarî atatü, na nîo Abishai, na Joabu, na Asaheli. ¹⁷ Abigaili nîwe warî nyina wa Amasa, na ithe wa Amasa aarî Jetheri üria Müishumaeli.

Kalebu Mürü wa Hezironi

¹⁸ Kalebu mürü wa Hezironi nîagîire ciana na mütumia wake Azuba (o na ningî na Jeriothu). Ariü a mütumia ücio maarî: Jesheri, na Shobabu, na Aridoni. ¹⁹ Hîndî rîa Azuba aakuire, Kalebu akîhikia Efiratha, üria wamüciarîre Huru. ²⁰ Huru nîwe warî ithe wa Uri, nake Uri nîwe warî ithe wa Bezaleli.

²¹ Thuutha ücio, Hezironi agîkoma na mwarî wa Makiru üria warî ithe wa Gileadi (Hezironi aarî wa mîaka mîrongo itandatü akîmühikia), nake akîmüciarîra Segubu. ²² Segubu nîwe warî ithe wa Jairu, üria warî na matüüra mîrongo îrî na matatü kûu Gileadi. ²³ (No rîrî, Geshuru na Aramu magîtunyana matüüra ma Havothu-Jairu, o hamwe na Kenathu na ciikaro iria ciarîthiürükîirre, namo maarî matüüra mîrongo itandatü.) Aya othe nîo maarî njiaro cia Makiru, o we ithe wa Gileadi.

²⁴ Thuutha wa Hezironi gûkua arî kûu Kalebu-Efiratha-rî, Abija mütumia wa Hezironi akîmüciarîra Ashuru, ithe wa Tekoa.

Jerameeli Mürü wa Hezironi

²⁵ Ariü a Jerameeli, üria warî irigithathi rîa Hezironi, maarî:

Ramu üria warî irigithathi riäke, na Buna, na Oreni, na Ozemu, na Ahija. ²⁶ Jerameeli aarî na mütumia üngî wetagwo Atara, nake nîwe warî nyina wa Onamu.

²⁷ Ariü a Ramu, üria warî irigithathi rîa Jerameeli, maarî:

Maazu, na Jamini, na Ekeri.

²⁸ Ariü a Onamu maarî:

Shamai na Jada.

Nao ariü a Shamai maarî:

Nadabu na Abishuri.

²⁹ Mütumia wa Abishuri eetagwo Abihaili, üria wamüciarîre Ahabani na Molidi.

³⁰ Ariü a Nadabu maarî:

Seledi na Apaimu. No rîrî, Seledi aakuire atarî na ciana.

³¹ Mürü wa Apaimu aarî:

Ishi, üria warî ithe wa Sheshani.

Nake Sheshani nîwe warî ithe wa Ahalai.

³² Ariü a Jada, mürü wa nyina na Shamai, maarî:

Jetheri na Jonathani. Jetheri aakuire atarî na ciana.

³³ Ariü a Jonathani maarî:

Pelethu na Zaza.

Acio nîo maarî njiaro cia Jerameeli.

³⁴ Sheshani ndaarî na aanake, no airîtu.

Aarī na ndungata ya kuuma Misiri yetagwo Jariha. ³⁵ Sheshani akihe Jariha ndungata iyo yake mwarī imūhikie, nake akīgīa mwana wetagwo Atai.

- ³⁶ Atai nīwe warī ithe wa Nathani,
nake Nathani nīwe warī ithe wa Zabadi,
³⁷ nake Zabadi nīwe warī ithe wa Efilali,
nake Efilali nīwe warī ithe wa Obedi,
³⁸ nake Obedi nīwe warī ithe wa Jehu,
nake Jehu nīwe warī ithe wa Azaria,
³⁹ nake Azaria nīwe warī ithe wa Helezu,
nake Helezu nīwe warī ithe wa Eleasa,
⁴⁰ nake Eleasa nīwe warī ithe wa Sisimai,
nake Sisimai nīwe warī ithe wa Shalumu,
⁴¹ nake Shalumu nīwe warī ithe wa Jekamia,
nake Jekamia nīwe warī ithe wa Elishama.

Mbarī cia Kalebu

- ⁴² Ariū a Kalebu, ūrīa warī mūrū wa nyina na Jerameeli, maarī:
Mesha irigithathi rīake, na nīwe warī ithe wa Zifu, na mūrīū Maresha ūrīa warī ithe wa Hebironi.
⁴³ Ariū a Hebironi maarī:
Kora, na Tapua, na Rekemu, na Shema. ⁴⁴ Shema nīwe warī ithe wa Rahamu, na Rahamu nīwe warī ithe wa Jorikeamu. Rekemu aarī ithe wa Shamai. ⁴⁵ Mūrū wa Shamai aarī Maoni, nake nīwe warī ithe wa Bethi-Zuru.
⁴⁶ Nake Efa, thuriya ya Kalebu, nīwe warī nyina wa Harani, na Moza, na Gazezi. Nake Harani nīwe warī ithe wa Gazezi.
⁴⁷ Ariū a Jahadai maarī:
Regemu, na Jothamu, na Geshani, na Peleti, na Efa, na Shaafu.
⁴⁸ Nake Maaka, thuriya ya Kalebu, nīwe warī nyina wa Sheberi na Tirihana. ⁴⁹ Ningī nowe waciariše Shaafu ūrīa warī ithe wa Madimana, na Sheva ithe wa Makibena na Gibe. Mwarī wa Kalebu eetagwo Akisa. ⁵⁰ Acio nīo maarī njaro cia Kalebu.

Ariū a Huru, irigithathi rīa Efiratha, maarī:

- Shobali ithe wa Kiriathu-Jearimu, ⁵¹ na Salima ithe wa Bethilehemu, na Harefu ithe wa Bethi-Gaderi.
⁵² Njaro cia Shobali, ithe wa Kiriathu-Jearimu, ciarī:
Haroe, na nuthu ya Amanahathi, ⁵³ na mīhīrīga ya Kiriathu-Jearimu ūrīa yatarīi ta ūū: Aithiri, na Aputhi, na Ashumathi, na Amishirai. Kuuma kūrī acio gūkīgīa njaro cia Azorathi na Aeshitaoli.
⁵⁴ Njaro cia Salima ciarī:
Bethilehemu ūrīa Mūnetofathi, na Aatirothu-Bethi-Joabu, na nuthu ya Amanahathi, na Azori, ⁵⁵ na mīhīrīga ya aandiki-marūa ariā maatūūruga Jabezu ūrīa yatarīi ta ūū: Atirathi, na Ashimeathi, na Asukathi. Aya nīo Akeni ariā moimīte harī Hamathu, ithe wa nyūmba ya Rekabu.

3

Ariū a Daudi

- ¹ Aya nīo maarī ariū a Daudi ariā maaciariirwo Hebironi:
Irigithathi rīarī Amunoni mūrū wa Ahinoamu wa kuuma Jezireeli;
nake wa keerī aarī Danieli mūrū wa Abigaili wa kuuma Karimeli;
² nake wa gatātū aarī Abisalomū mūrū wa Maaka mwarī wa Talimai mūthamaki wa Geshuru;
nake wa kana aarī Adonija mūrū wa Hagithu;
³ nake wa gatano aarī Shefatia mūrū wa Abitali;
nake wa gatandatū aarī Ithireamu ūrīa aaciariirwo nī mūtumia wake Egila.
⁴ Acio atandatū maaciariirwo Daudi kūu Hebironi, kūrīa aathamakiire mīaka mūgwanja na mīeri itandatū.

Daudi aathamakire arī Jerusalemu mīaka mīrongo itatū na itatū, ⁵ nacio ici nīcio ciana ciake iria ciaciariirwo kūu:

Shimea, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni. Acio ana maaciariirwo nī Bathisheba mwarī wa Amieli.
⁶ Ningī nī kwarī na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti, ⁷ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁸ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti; othe maarī kenda. ⁹ Acio othe maarī ariū a Daudi, ariū a thuriya ciake matatarītwo. Nake Tamaru nīwe warī mwarī wa ithe wao.

Athamaki a Juda

- ¹⁰ Mūrīū wa Solomoni eetagwo Rehoboamu,
nake mūrīū eetagwo Abija,
nake Asa aarī mūrīū wa Abija,
nake Jehoshafatu aarī mūrīū wa Asa,
¹¹ nake Jehoramu aarī mūrīū wa Jehoshafatu,
nake Ahazia aarī mūrīū wa Jehoramu,

nake Joashu aarī mūriū wa Ahazia,
¹² nake Amazia aarī mūriū wa Joashu,
 nake Azaria aarī mūriū wa Amazia,
 nake Jothamu aarī mūriū wa Azaria,
¹³ nake Ahazu aarī mūriū wa Jothamu,
 nake Hezekia aarī mūriū wa Ahazu,
 nake Manase aarī mūriū wa Hezekia,
¹⁴ nake Amoni aarī mūriū wa Manase,
 nake Josia aarī mūriū wa Amoni.

¹⁵ Ariū a Josia maarī:

Johanani irigithathi rīake,
 nake wa keerī aarī Jehoiakimu,
 nake wa gatatū aarī Zedekia,
 nake wa kana aarī Shalumu.

¹⁶ Ariā maathamakire thuutha wa Jehoiakimu maarī:

mūriū Jekonia
 na Zedekia.

Rūciaro rwa Nyūmba ya Ūthamaki thuutha wa Ithaamirio

¹⁷ Njiaro cia Jekonia, ūriā watahitwo, ciarī:

Mūriū Shealitieli, ¹⁸ na Malikiramu, na Pedaia, na Shenazaru, na Jekamia, na Hoshama, na Nedabia.

¹⁹ Ariū a Pedaia maarī:

Zerubabeli na Shimei.

Ariū a Zerubabeli maarī:

Meshulamu na Hanania;
 Shelomithu aarī mwarī wa nyina wao.

²⁰ Nī kwarī na ariū angī atano, nao nī:

Hashuba, na Oheli, na Berekia, na Jushabu-Hesedi.

²¹ Njiaro cia Hanania ciarī:

Pelatia, na Jeshaiā, na ningī nī kwarī na ariū a Rafaia, na a Arinani, na a Obadia, o na a Shekania.

²² Njiaro cia Shekania ciarī:

Shemaia na ariū ake:

Hatushu, na Igali, na Baria, na Nearia, na Shafati; othe maarī atandatū.

²³ Ariū a Nearia maarī:

Elioenai, na Hizikia, na Azirikamu; othe maarī atatū.

²⁴ Ariū a Elioenai maarī:

Hodavia, na Eliashibu, na Pelaia, na Akubu, na Johanani, na Delaia, na Anani; othe maarī mūgwanja.

4

Mihiriga Ingī ya Juda

¹ Njiaro cia Juda ciarī:

Perezu, na Hezironi, na Karimi, na Huru, na Shobali.

² Reaia mūrū wa Shobali nīwe warī ithe wa Jahathu, nake Jahathu nīwe warī ithe wa Ahumai na Lahadi.

Icio nīcio ciarī mbarī cia Azorathi.

³ Ariū a Etamu maarī:

Jezireeli, na Ishima, na Idibasha.

Mwarī wa nyina wao eetagwo Hazeleliponi. ⁴ Penueli nīwe warī ithe wa Gedori, nake Ezeri nīwe warī ithe wa Husha.

Ici nīcio ciarī njiaro cia Huru ūriā irigithathi rīa Efiratha, na ithe wa Bethilehemu.

⁵ Ashuri ithe wa Tekoa aarī na atumia eerī, nīo Hela na Naara.

⁶ Naara akimūciarīra Ahuzamu, na Heferī, na Temeni, na Haahashatari. Icio nīcio ciarī njiaro cia Naara.

⁷ Ariū a Hela maarī:

Zerethi, na Zoharu, na Ethinani, ⁸ na Kozu, ūriā warī ithe wa Anubu, na Hazobeba, na wa mihiriga ya Ahariheli mūrū wa Harumu.

⁹ Jabez aarī mūtīku mūno gūkīra ariū a nyina. Nyina nīwe wamūtuire Jabez, tondū oigire atīrī, “Ndaamūciarire na ruo.” ¹⁰ Nake Jabez agīkaira Ngai wa Isiraeli, akiuga atīrī, “Naarī korwo wandathima na ūnjaramirīe mīhaka ya būrūrī wakwa! Reke guoko gwaku gūkoro hamwe na nīi, na ūngitīre harī ūuru nīguo ndikanakorwo na ruo.” Nake Ngai akiigua ihooya rīake. *

¹¹ Kelubu, mūrū wa nyina na Shuha, nīwe warī ithe wa Mehuru, ūriā warī ithe wa Eshitoni. ¹² Eshitoni nīwe warī ithe wa Bethi-Rafa, na Pasea, na Tehina ūriā warī ithe wa Iri-Nahashu. Acio nīo maarī andū a Reka.

* 4:10 Riitwa Jabez rīgītāurwo na Kihibirania nī ta kuuga “Ruo” kana “Kūnyariirika.”

13 Ariũ a Kenazu maarĩ:
Othinieli na Seraia.

Ariũ a Othinieli maarĩ:

Hathathu, na Meonothai. ¹⁴ Meonothai nĩwe warĩ ithe wa Ofara.

Seraia nĩwe warĩ ithe wa Joabu

ũria ithe wa andũ a Ge-Harashimu. Gwetagwo ũguo nĩ ũndũ andũ akuo maarĩ mabundi.

15 Ariũ a Kalebu, mūrũ wa Jefune, maarĩ:

Iru, na Ela, na Naamu.

Mūriũ wa Ela eetagwo:

Kenazu.

16 Ariũ a Jehaleleli maarĩ:

Zifu, na Zifa, na Tiria, na Asareli.

17 Ariũ a Ezara maarĩ:

Jetheru, na Meredi, na Eferi, na Jaloni. Mūtumia ũmwe wa Meredi nĩwe waciariere Miriamu, na Shamai, na Ishiba ũria warĩ ithe wa Eshitemoa. ¹⁸ (Mūtumia wake wa kuuma Judea agĩciara Jeredi ũria ithe wa Gedori, na Heberi ithe wa Soko, na Jekuthieli ithe wa Zanoa.) Acio nĩo maarĩ ciana cia Bithia mwarĩ wa Firaũni ũria wahikĩtio nĩ Meredi.

19 Ariũ a mūtumia wa Hodia (mwarĩ wa nyina na Nahamu) maarĩ:

Ithe wa Keila ũria Mũgarimi, na Eshitemoa ũria Mũmaakathi.

20 Ariũ a Shimoni maarĩ:

Amunoni, na Rina, na Beni-Hanani, na Tiloni.

Njiaro cia Ishi nĩ:

Zohethu na Beni-Zohethu.

21 Nao ariũ a Shela mūrũ wa Juda maarĩ:

Eri ithe wa Leka, na Laada ithe wa Maresha, na mbarĩ cia ariã maathondekaga gatani irĩa njega[†] kũu Bethi-Ashibea, ²² na Jokimu, na andũ a Kozeba, na Joashu na Sarafi ariã maathanaga bũrũri wa Moabi, na Jashubi-Lehemu. (Ūhoro ũyũ ũrutitwo maandiko-inĩ ma tene mũno.) ²³ Acio nĩo moombaga indo cia rĩũmba, nao maatũruga Netaimu na Gedera; maikaraga kũu, maratagire mũthamaki wĩra.

Njiaro cia Simeoni

24 Njiaro cia Simeoni nĩ:

Nemueli, na Jamini, na Jaribu, na Zera, na Shauli;

²⁵ Shalumu aarĩ mūriũ wa Shauli, nake Mibisamu aarĩ mūriũ wa Shalumu, nake Mishima aarĩ mūriũ wa Mibisamu.

26 Njiaro cia Mishima ciarĩ:

Mūriũ Hamueli, na Zakuri mūriũ wa Hamueli, na Shimei mūriũ wa Zakuri.

²⁷ Shimei aarĩ na ariũ ikũmi na atandatũ na airĩtu atandatũ, no ariũ a nyina matiarĩ na ciana nyingĩ; nĩ ũndũ ūcio mbarĩ yao ndĩongererekire ta ya andũ a Juda. ²⁸ Nao maatũruga Birishiba, na Molada, na Hazari-Shuali, ²⁹ na Biliha, na Ezemu, na Toladi, ³⁰ na Bethueli, na Horoma, na Zikilagi, ³¹ na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susimu, na Bethi-Biri, na Shaaraimu. Macio nĩmo maarĩ matũũra mao nginya rĩria Daudi aathamakaga. ³² Matũũra matano marĩa maamarigiiciĩrie maarĩ: Etamu, na Aini, na Rimoni, na Tokenina Ashani, ³³ na tũtũra tũnini tũria twarigiiciĩrie matũũra macio o nginya Baalathu. Macio nĩmo maarĩ ũtũũro wao. Nao nĩmaigaga maandiko ma njiarwa.

³⁴ Meshobabu, na Jamuleki, na Josha mūrũ wa Amazia, ³⁵ na Joeli; na Jehu mūrũ wa Joshibia, mūrũ wa Seraia, mūrũ wa Asieli; ³⁶ o na Elioenai, na Jaakoba, na Jeshohaia, na Asaia, na Adieli, na Jesimieli, na Benaia; ³⁷ na Ziza mūrũ wa Shifi, mūrũ wa Aloni, mūrũ wa Jedaia, mūrũ wa Shimuri, mūrũ wa Shemaia.

³⁸ Andũ acio marĩitwa mao magwetetwo hau igĩrũ nĩo maarĩ atongoria a mbarĩ ciao. Nyũmba ciao nĩcĩongererekire mũno, ³⁹ nao magithĩi mĩhaka-inĩ ya Gedori mwena wa irathĩro wa gĩtuamba kiu gũcaria ũrĩthio wa mahiũ mao. ⁴⁰ Nĩmoonire kũndũ kũnoru kũri ũrĩthio mwega, bũrũri warĩ mwarĩ, ũri na thayũ na ũkahoorera. Na rĩri, andũ a Hamu[‡] amwe nĩo maatũruga kuo mbere.

⁴¹ Andũ ariã marĩitwa mao maandikitwo mookĩte kuo matukũ-inĩ ma Hezekia mũthamaki wa Juda. Nao magĩtharĩkĩra andũ a Hamu ciikaro-inĩ cia andũ acio o na cia Ameunimu ariã maatũruga kuo, na makĩmaniina biũ o ta ũria gũtarĩi nginya ũmũthĩ. Nao magĩtũũra ciikaro-inĩ cia andũ acio tondũ kwarĩ na ũrĩthio mwega wa mahiũ mao. ⁴² Nao andũ magana matano a nyũmba ya Simeoni, matongoretio nĩ Pelatia, na Nearia, na Refaia na Uzieli, ariũ a Ishi, magĩtharĩkĩra bũrũri ũria ũri irĩma wa Seiru. ⁴³ Nao makĩũruga Aamaleki ariã meetharĩte magatigara, nao matũĩre kuo nginya ũmũthĩ.

[†] 4:21 Andũ a nyũmba imwe nĩmamenyekaga na wĩra ũria warutagwo nĩ ithe wao.

[‡] 4:40 Andũ a Kaanani maarĩ njiaro cia Hamu.

¹ Ariü a Rubeni üria irigithathi rîa Isiraeli (nîwe warî irigithathi, no rîria aathaahirie ürîrî wa ithe, ürigithathi wake waheirwo ariü a Jusufu mürü wa Isiraeli; nî ündü ücio, ndangiandikirwo maandiko-inî ma njjarwa kûringana na ürigithathi wake, ² o na gûtuika Juda nîwe warî hinya gûkira ariü a ithe, na mütongoria oimite gwake-rî, ürigithathi watuikire wa Jusufu); ³ ariü a Rubeni, irigithathi rîa Isiraeli, maarî:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

⁴ Njïaro cia Joeli ciarî:

Mürü Shemaia, na mürü Gogu, na mürü Shimei, ⁵ na mürü Mika, na mürü Reaia, na mürü Baali,

⁶ na mürü Beera, üria watahirwo agithaamio nî Tigilathu-Pileseru müthamaki wa Ashuri. Beera nîwe warî mütongoria wa andü a Rubeni.

⁷ Andü ao kûringana na mbarî ciao, mandikîtwo kûringana na maandiko ma njjarwa ciao maarî aya: Jeeli üria münene, na Zekaria, ⁸ na Bela mürü wa Azazi, mürü wa Shema, mürü wa Joeli. Maatüüraga rûgongo rûria ruumite Aroeri nginya Nebo na Baali-Meoni. ⁹ Maikarire bürüri mwena wa irathîro nginya rûteere-inî rwa werü üria ütambürükite nginya Rüü rwa Farati, tondü mahiü mao nîmaingîhire mûno marî kûu Gileadi.

¹⁰ Hîndî ya wathani wa Saül nîmarüire na Ahagari, ^{*} na makîmahoota; nao makînyitîra ciikaro cia Ahagari acio rûgongo-inî ruothe rwa mwena wa irathîro wa Gileadi.

Njïaro cia Gadi

¹¹ Nao andü a Gadi maatüüire mariganîtie na andü a Rubeni kûu bürüri wa Bashani, [†] o nginya Saleka:

¹² Joeli nîwe warî münene kûu Bashani, münini wake aarî Shafamu, akarümîrîrwo nî Janai, na Shafati.

¹³ Andü ao kûringana na nyûmba ciao maarî:

Mikaeli, na Meshulamu, na Sheba, na Jorai, na Jakani, na Zia, na Eberi, othe maarî andü mügwana.

¹⁴ Acio nîo maarî ariü a Abihaili mürü wa Huru, mürü wa Jaroa, mürü wa Gileadi, mürü wa Mikaeli, mürü wa Jeshishai, mürü wa Jahido, mürü wa Buzi.

¹⁵ Ahi mürü wa Abidieli, mürü wa Guni nîwe warî mütongoria wa nyûmba yao.

¹⁶ Nao andü a Gadi maatüüraga Gileadi, kûu Bashani na matüüra-inî marîa maakuhîrîrie kuo, o na kûria guothe ürîithio wa Sharoni wakinyîte.

¹⁷ Uhoro üyü wothe nî wandikirwo maandiko-inî ma njjarwa ciao hîndî rîa Jothamu müthamaki wa Juda na Jeroboamu müthamaki wa Isiraeli maathamakaga.

¹⁸ Andü a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mühîrîga wa Manase, maarî na andü 44,760 mehaarîirie gûthîi mbaara-inî: andü marî na hinya wa mwîrî, na mangîahotire kûhûthîra ngo, na rûhiü rwa njora, na mooî gûikia mîguî na üta, na maarutîtwo kûria mbaara. ¹⁹ Nao makîhithûkira Ahagari, na Ajeturi, na Anafishi, na Anodabu. ²⁰ Nîmateithîrio kûmahûüra, nake Ngai akîneana Ahagari moko-inî mao, marî hamwe na ariä othe maamateithagia, tondü nîmamûkaiire marî mbaara-inî. Nîmacookeirie mahooya mao, nî ündü nîmamwîhokete. ²¹ Magîtaha mahiü ma Ahagari acio: ngamîra 50,000, na ng'ondo 250,000, na ndigiri 2,000, ningî nîmatahire andü 100,000, ²² na angî aingî makîuragwo, tondü Ngai nîwe wamarüagîrîra. Nao magîkara bürüri ücio o nginya hîndî rîa maatahirwo rîngî.

Nuthu ya Mühîrîga wa Manase

²³ Andü a nuthu ya mühîrîga wa Manase maarî aingî mûno; maatüüire bürüri ücio kuuma Bashani nginya Baali-Herimoni, üguo nî kuuga nginya Seniru (nîkîo Kîrîma kîa Herimoni).

²⁴ Aya nîo maarî atongoria a nyûmba ciao: Eferi, na Ishi, na Elieli, na Azirieli, na Jeremia, na Hodavia, na Jahadieli. Maarî atongoria a nyûmba ciao, na njamba cia ita, na andü marî igweta. ²⁵ No matiarî ehokeku harî Ngai wa maitha mao, tondü nîmeheanîte kûrî ngai cia andü a bürüri ücio, ariä Ngai aaniinîte mehere mbere yao. ²⁶ Nî ündü ücio Ngai wa Isiraeli akîarahûra roho wa Puli müthamaki wa Ashuri (üguo nî kuuga Tigilathu-Pileseru, müthamaki wa Ashuri), üria watahire andü a Rubeni, na andü a Gadi, na nuthu ya mühîrîga wa Manase, akîmatwara ithaamîrio. Akîmathaamîria Hala, na Habori, na Hara, na rûü-inî rwa Gozani, kûria matüire nginya ümûthî.

6

Njïaro cia Lawi

¹ Ariü a Lawi maarî:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

² Ariü a Kohathu maarî:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.

³ Ciana cia Amuramu ciarî:

Harûni, na Musa, na Miriamu.

Ariü a Harûni maarî:

Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

⁴ Eleazaru nîwe warî ithe wa Finehasi,

* 5:10 Ahagari maarî njïaro cia Ishumaeli mürü wa Hagari, na Aarabu nî a rüciaro rwao.

† 5:11 Bashani warî bürüri wa irîma wa mwena wa irathîro rîa Iria rîa Galili.

na Finehasi nīwe warī ithe wa Abishua,
⁵ na Abishua nīwe warī ithe wa Buki,
 na Buki nīwe warī ithe wa Uzi,
⁶ na Uzi nīwe warī ithe wa Zerahia,
 na Zerahia nīwe warī ithe wa Meraiothu,
⁷ na Meraiothu nīwe warī ithe wa Amaria,
 na Amaria nīwe warī ithe wa Ahitubu,
⁸ na Ahitubu nīwe warī ithe wa Zadoku,
 na Zadoku nīwe warī ithe wa Ahimaazu,
⁹ na Ahimaazu nīwe warī ithe wa Azaria,
 na Azaria nīwe warī ithe wa Johanani,
¹⁰ na Johanani nīwe warī ithe wa Azaria (ūria watungataga arī mūthīnjīri-Ngai thīini wa hekarū īria
 Solomoni aakire kūu Jerusalemu),
¹¹ na Azaria nīwe warī ithe wa Amaria,
 na Amaria nīwe warī ithe wa Ahitubu,
¹² na Ahitubu nīwe warī ithe wa Zadoku,
 na Zadoku nīwe warī ithe wa Shalumu,
¹³ na Shalumu nīwe warī ithe wa Hilikia,
 na Hilikia nīwe warī ithe wa Azaria,
¹⁴ na Azaria nīwe warī ithe wa Seraia,
 na Seraia nīwe warī ithe wa Jehozadaku.
¹⁵ Jehozadaku niathaamirio hīndi īria Jehova aarekereirie andū a Juda na a Jerusalemu matahwo
 nī Nebukadinezaru.

¹⁶ Ariū a Lawi maarī:

Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁷ Maya nīmo mariūtwā ma ariū a Gerishoni:

Libini na Shimei.

¹⁸ Ariū a Kohathu maarī:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.

¹⁹ Ariū a Merari maarī:

Mahili na Mushi.

Icio nīcio mbarī cia Alawii ciandīkitwo kūringana na maithe mao:

²⁰ Ariū a Gerishoni maarī:

mūriū Libini, nake Jehathu aarī mūriū wa Libini,
 nake Zima aarī mūriū wa Jehathu, ²¹ nake Joa aarī mūriū wa Zima,
 nake Ido aarī mūriū wa Joa, nake Zera aarī mūriū wa Ido,
 nake Jeatherai aarī mūriū wa Zera.

²² Njaro cia Kohathu ciarī:

mūriū Aminadabu, nake Kora aarī mūriū wa Aminadabu,
 nake Asiru aarī mūriū wa Kora, ²³ nake Elikana aarī mūriū wa Asiru,
 nake Ebiasafu aarī mūriū wa Elikana, nake Asiru aarī mūriū wa Ebiasafu,
²⁴ nake Tahathu aarī mūriū wa Asiru, nake Urieli aarī mūriū wa Tahathu,
 nake Uzia aarī mūriū wa Urieli, nake Shauli aarī mūriū wa Uzia.

²⁵ Njaro cia Elikana ciarī:

Amasai na Ahimothu,
²⁶ nake mūriū aarī Elikana, nake Zofai aarī mūriū wa Elikana,
 nake Nahathu aarī mūriū wa Zofai, ²⁷ nake Eliabu aarī mūriū wa Nahathu,
 nake Jerohamu aarī mūriū wa Eliabu, nake Elikana aarī mūriū wa Jerohamu,
 nake Samūeli aarī mūriū wa Elikana.

²⁸ Ariū a Samūeli maarī:

Joeli irigithathi,
 na mūriū wa keerī aarī Abija.

²⁹ Njaro cia Merari ciarī:

Mahili, nake mūriū aarī Libini,
 nake Shimei aarī mūriū wa Libini, nake Uza aarī mūriū wa Shimei,
³⁰ nake Shimea aarī mūriū wa Uza, nake Hagia aarī mūriū wa Shimea,
 nake Asaia aarī mūriū wa Hagia.

Aini a Hekarū

³¹ Aya nīo andū ariā Daudi aatuire arūgamiriri a ūini nyūmba-inī ya Jehova thuutha wa ithandūkū rīa
 kīrīkaniro gūkina kūu. ³² Maatungataga na ūini Hema-inī-ya-Gūtūnganwo o nginya rīria Solomoni aakire
 hekarū ya Jehova kūu Jerusalemu. Nao maarutaga wīra wao kūringana na mawatho marīa maatuītwo.

³³ Aya nīo andū ariā maarutaga wīra, hamwe na ariū ao:

Kuuma kūrī Akohathu maarī:

- Hemani ûrîa müini,
 mûrû wa Joeli, mûrû wa Samûeli,
³⁴ mûrû wa Elikana, mûrû wa Jerohamu,
 mûrû wa Elieli, mûrû wa Toa,
³⁵ mûrû wa Zufu, mûrû wa Elikana,
 mûrû wa Mahathu mûrû wa Amasai,
³⁶ mûrû wa Elikana, mûrû wa Joeli,
 mûrû wa Azaria, mûrû wa Zefania,
³⁷ mûrû wa Tahathu, mûrû wa Asiru,
 mûrû wa Ebiasafu, mûrû wa Kora,
³⁸ mûrû wa Iziharu, mûrû wa Kohathu,
 mûrû wa Lawi, mûrû wa Isiraeli;
³⁹ na Asafu, mûthiritû wa Hemani, ûrîa watungataga mwena wake wa ûrîo: Asafu aarî mûrû wa Berekia,
 mûrû wa Shimea,
⁴⁰ mûrû wa Mikaeli, mûrû wa Baaseia,
 mûrû wa Malikija ⁴¹ mûrû wa Ethini,
 mûrû wa Zera, mûrû wa Adaia,
⁴² mûrû wa Ethani, mûrû wa Zima,
 mûrû wa Shimei, ⁴³ mûrû wa Jahathu,
 mûrû wa Gerishoni, mûrû wa Lawi;
⁴⁴ na kuuma kûrî athiritû ao, Amerari, arîa maatungataga marî mwena wake wa ûmotho, maarî:
 Ethani mûrû wa Kishi, mûrû wa Abudi,
 mûrû wa Maluku, ⁴⁵ mûrû wa Hashabia,
 mûrû wa Amazia, mûrû wa Hilikia,
⁴⁶ mûrû wa Amuzi, mûrû wa Bani,
 mûrû wa Shemerî, ⁴⁷ mûrû wa Mahali,
 mûrû wa Mushi, mûrû wa Merari,
 mûrû wa Lawi.

⁴⁸ Alawii arîa maarî a thiritû yao maagaîrwo mawîra marîa mangî mothe ma hema îria nyamûre, o îyo nyûmba ya Ngai. ⁴⁹ No Harûni na njiaro ciake nîo maarutaga magongona kigongona-inî kîa igongona rîa njino, na kigongona-inî gîa gûcinîrwo ûbumba, na wîra wothe warutagwo ûkonainie na Handû-hau-Hatheru-Mûno, nî ûndû wa kûhoroheria andû a Isiraeli mehia, kûringana na ûrîa Musa ndungata ya Ngai yaathanîte.

⁵⁰ Ici nîcio njiaro cia Harûni:

Mûriû aarî Eliazaru, nake mûriû wake aarî Finehasi,
 nake Abishua aarî mûriû wa Finehasi, ⁵¹ nake Buki aarî mûriû wa Abishua,
 nake Uzi aarî mûriû wa Buki, nake Zerahia aarî mûriû wa Uzi,
⁵² nake Meraiothu aarî mûriû wa Zerahia, nake Amaria aarî mûriû wa Meraiothu,
 nake Ahitubu aarî mûriû wa Amaria, ⁵³ nake Zadoku aarî mûriû wa Ahitubu,
 nake Ahimaazu aarî mûriû wa Zadoku.

⁵⁴ Na rîrî, gûkû nîkuo kûndû kûrîa maagaîrwo kûrî bûrûri wao (nakuo kwagaîrwo njiaro cia Harûni iria ciarî cia mbarî ya Kohathu, tondû igai rîa mbere rîarî rîao):

⁵⁵ Maaheirwo Hebironi kûu Juda, o hamwe na ûrîithio ûrîa warigicîirie. ⁵⁶ No mîgûnda na matûûra marîa maakuhîrîirie itûûra inene maaheirwo Kalebu mûrû wa Jefune.

⁵⁷ Nî ûndû ûcio njiaro cia Harûni ciaheirwo Hebironi (itûûra inene rîa kûûrîra) na Libina, na Jatiri, na Eshitemoa, ⁵⁸ na Hileni, na Debiri, ⁵⁹ na Ashani, na Juta, na Bethi-Shemeshu, hamwe na ûrîithio wamo. ⁶⁰ Na kuuma mûhîrîga wa Benjamini maaheirwo Gibeoni, na Geba, na Alemethu, na Anathothu, hamwe na ûrîithio wamo.

Matûûra marîa maagaîrwo mîhîrîga ya Akohathu mothe maarî ikûmi na matatû.

⁶¹ Njiaro icio ingî cia Kohathu ciaheirwo matûûra ikûmi, kuuma kûrî nuthu ya mûhîrîga wa Manase.

⁶² Njiaro cia Gerishoni, mbarî o mbarî ciagaîrwo matûûra ikûmi na matatû kuuma kûrî mûhîrîga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na kuuma kûrî gîcunjî kîa mûhîrîga wa Manase ûrîa ûrî Bashani.

⁶³ Njiaro cia Merari, mbarî o mbarî, ciagaîrwo matûûra ikûmi na meerî kuuma kûrî mûhîrîga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁶⁴ Nî ûndû ûcio andû a Isiraeli makîhe Alawii matûûra macio na ûrîithio wamo. ⁶⁵ Kuuma mûhîrîga wa Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini makîmahe matûûra macio magwetetwo.

⁶⁶ Mbarî imwe cia Akohathu ciaheirwo matûûra nî mûhîrîga wa Efiraimu matuîke bûrûri wao.

⁶⁷ Kuuma bûrûri ûrîa ûrî irîma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itûûra rîa kûûrîra), na Gezeri, ⁶⁸ na Jokimeamu, na Bethi-Horoni, ⁶⁹ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni, hamwe na ûrîithio wamo.

⁷⁰ Na kuuma nuthu ya mûhîrîga wa Manase-rî, andû a Isiraeli makîheana matûûra ma Aneri na Bileamu, hamwe na ûrîithio wamo, kûrî mbarî iria ingî cia Akohathu.

⁷¹ Agerishoni maagaairwo matūūra maya:

Kuuma nuthu ya mūhīrīga wa Manase makiheo Golani kūu Bashani, o na Ashitarothu, hamwe na ūrīithio wamo;

⁷² Kuuma mūhīrīga wa Isakaru

makiheo Kadeshi, na Daberathu, ⁷³ na Ramothu, na Anemu, hamwe na ūrīithio wamo;

⁷⁴ Kuuma mūhīrīga wa Asheri

makiheo Mashali, na Abidoni, ⁷⁵ na Hukoku, na Rehobu, hamwe na ūrīithio wamo;

⁷⁶ Na kuuma mūhīrīga wa Nafitali

makiheo Kedeshi kūu Galili, na Hamoni, na Kiriathaimu, hamwe na ūrīithio wamo.

⁷⁷ Amerari (Alawii arīa angī) maagaairwo matūūra maya:

Kuuma mūhīrīga wa Zebuluni

makiheo Jokineamu, na Karita, na Rimono, na Taboru, hamwe na ūrīithio wamo;

⁷⁸ kuuma mūhīrīga wa Rubeni mūrīmo wa Jorodani mwena wa irathīro wa Jeriko, makiheo Bezeri werū-inī, na Jahaza, ⁷⁹ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ūrīithio wamo;

⁸⁰ na kuuma mūhīrīga wa Gadi

makiheo Ramothu o kūu Gileadi, na Mahanaimu, ⁸¹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ūrīithio wamo.

7

Njiaro cia Isakaru

¹ Ariū a Isakaru maarī:

Tola, na Pua, na Jashubu, na Shimuroni; othe maarī ana.

² Ariū a Tola maarī:

Uzi, na Refaia, na Jerieli, na Jahamai, na Ibisamu, na Shemueli; nao maarī atongoria a nyūmba ciao.

Hīndī ya wathani wa Daudi, njiaro cia Tola iria ciaandikītwo maandīko-inī ma njiarwa ciao marī andū a kūrūa mbaara maarī 22,600.

³ Mūrīū wa Uzi aarī:

Izirahia.

Ariū a Izirahia maarī:

Mikaeli, na Obadia, na Joeli, na Ishia. Othe atano maarī anene a andū ao. ⁴ Kūringana na maandīko ma njiarwa cia nyūmba ciao, maarī na arūme mehaarīirie kūrūa mbaara 36,000, nīgukorwo maarī na atumia aingī na ciana nyingī.

⁵ Andū ao arīa maangīarūire mbaara kuuma mūhīrīga-inī yothē ya Isakaru, kūringana na maandīko ma njiarwa ciao, maarī 87,000 marī othe.

Njiaro cia Benjamini

⁶ Ariū atatū a Benjamini maarī:

Bela, na Bekerī, na Jediaeli.

⁷ Ariū a Bela maarī:

Eziboni, na Uzi, na Uzieli, na Jerimothu, na Iri; othe maarī atano, na maarī atongoria a nyūmba ciao.

Maandīko ma njiarwa ciao moonanagia arūme a kūrūa mbaara maarī 22,034.

⁸ Ariū a Bekerī maarī:

Zemira, na Joashu, na Eliezeri, na Elioenai, na Omuri, na Jeremothu, na Abija, na Anathothu, na Alemethu. Acio othe maarī ariū a Bekerī. ⁹ Maandīko ma njiarwa ciao moonanagia atongoria a nyūmba, na arūme a kūrūa mbaara 20,200.

¹⁰ Mūrīū wa Jediaeli aarī:

Bilihani.

Ariū a Bilihani maarī:

Jeushu, na Benjamini, na Ehudu, na Kenaana, na Zethani, na Tarishishi, na Ahishaharu. ¹¹ Ariū acio othe a Jediaeli maarī atongoria a nyūmba ciao. Nī kwarī na arūme 17,200 a kūrūa mehaarīirie gūthī mbaara-inī.

¹² Nao andū a Shupimu na a Hupimu maarī a rūciaro rwa Iru, nao Ahushimu maarī a rūciaro rwa Aheri.

Njiaro cia Nafitali

¹³ Ariū a Nafitali maarī:

Jahazieli, na Guni, na Jezeri, na Shalumu; aya maarī a rūciaro rwa Biliha.

Njiaro cia Manase

¹⁴ Njiaro cia Manase ciarī:

Asirieli, ūrīa aaciarīrwo nī thuriya yake irīa yarī Mūaramiti. Ningī thuriya iyo ikīmūciarīra Makiru, ūrīa warī ithe wa Gileadi. ¹⁵ Makiru aahikanirie kuuma kwa Ahupimu na Ashupimu. Mwarī wa nyina eetagwo Maaka.

Ūrīa ūngī wa rūciaro rwake eetagwo Zelofehadi, nake aaciarīte o airītu.

¹⁶ Mūtumia wa Makiru, Maaka nīaciarire mwanake na akīmūtua Pereshu. Mūrū wa nyina na Pereshu eetagwo Shereshu, na ariū a Shereshu maarī Ulamu na Rakemu.

¹⁷ Mūrīū wa Ulamu eetagwo:

Bedani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Gileadi mūrũ wa Makiru, mūrũ wa Manase. ¹⁸ Mwarĩ wa nyina Hamolekethu nĩaciarire Ishihodi, na Abiezeri, na Mahala.

¹⁹ Ariũ a Shemida maarĩ:

Ahiani, na Shekemu, na Liki, na Aniamu.

Njiaro cia Efiraimu

²⁰ Njiaro cia Efiraimu ciarĩ:

Shuthela na mūrĩũ Beredi,

na Tahathu mūrĩũ wa Beredi, na Eleada mūrĩũ wa Tahathu,

na Tahathu mūrĩũ wa Eleada, na mūrĩũ Zabadi,

na Shuthela mūrĩũ wa Zabadi, ²¹ na Zabadi aarĩ mūrĩũ wa Tahathu,

nake Shuthela aarĩ mūrĩũ wa Zabadi.

Ezeri na Eleadi mooragirwo nĩ andũ aria maaciarĩrwo Gathi hĩndĩ ĩria maathiĩte gũtaha mahiũ mao. ²² Ithe wao Efiraimu nĩamacakĩire mĩthenya mĩingĩ, nao andũ ao magĩũka kũmũhooreria.

²³ Ningĩ agĩkoma na mĩtumia wake rĩngĩ, nake akĩgĩa nda agĩciara kahĩĩ. Nake agĩgatua Beria, tondũ nĩ gwakoretwo na mĩtino thĩĩnĩ wa nyũmba yake. ²⁴ Mwarĩ wa Efiraimu eetagwo Sheera, ĩria waakire Bethi-Horoni ya kĩanda na ya rĩgongo, na agĩaka Uzeni-Sheera.

²⁵ Refa aarĩ mūrĩũ wa Efiraimu, na mūrĩũ eetagwo Resefu,

na Tela mūrĩũ wa Resefu, na Tahani mūrĩũ wa Tela,

²⁶ na Ladani mūrĩũ wa Tahani, na Amihudu mūrĩũ wa Ladani,

na Elishama mūrĩũ wa Amihudu, ²⁷ na Nuni mūrĩũ wa Elishama,

na Joshua mūrĩũ wa Nuni.

²⁸ Ithaka na ciikaro ciao ciarĩ Betheli, na matũũra maria maakĩrigiicĩrie, na nĩ Naara mwena wa irathĩro, na Gezeri na matũũra makuo ma mwena wa ithũĩro, na Shekemu na matũũra makuo, nginya Gaza na matũũra makuo. ²⁹ Kĩrigania na mĩhaka ya Manase maarĩ na Bathi-Shani, na Taanaka, na Megido, na Dori, hamwe na matũũra makuo. Njiaro cia Jusufu mūrũ wa Isiraeli nĩcio ciakaraga matũũra macio.

Njiaro cia Asheri

³⁰ Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na Beria. Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Sera.

³¹ Ariũ a Beria maarĩ:

Heberi na Malikieli ĩria warĩ ithe wa Birizaithu.

³² Heberi nĩwe warĩ ithe wa Jefileti, na Shomeri, na Hothamu, na mwarĩ wa nyina wao eetagwo Shua.

³³ Ariũ a Jefileti maarĩ:

Pasaka, na Bimihali, na Ashavathu. Acio maarĩ ariũ a Jefileti.

³⁴ Ariũ a Shomeri maarĩ:

Ahi, na Rohaga, na Jehuba, na Aramu.

³⁵ Ariũ a mūrũ wa nyina na Helemu maarĩ:

Zofa, na Imuna, na Sheleshu, na Amali.

³⁶ Ariũ a Zofa maarĩ:

Sua, na Harineferi, na Shuali, na Beri, na Imura, ³⁷ na Bezeri, na Hodi, na Shama, na Shilisha, na Ithirani, na Beera.

³⁸ Ariũ a Jetheri maarĩ:

Jefune, na Pisipa, na Ara.

³⁹ Ariũ a Ula maarĩ:

Ara, na Hanieli, na Rizia.

⁴⁰ Acio othe maarĩ njiaro cia Asheri; nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na andũ athuure, na njamba cia ita, na atongoria aria maarĩ igweta. Mũigana wa andũ aria maangĩathiire mbaara kũringana na maandiko ma njiarwa ciao maarĩ 26,000.

8

Maandiko ma Njiarwa cia Saũlũ ĩria Mũbenjamini

¹ Benjamini nĩwe warĩ ithe wa Bela, mūrĩũ wake wa irigithathi;

Ashibeli aarĩ mūrĩũ wa keerĩ, nake Ahara wa gatatũ,

² nake Noha wa kana, nake Rafa wa gatano.

³ Ariũ a Bela maarĩ:

Adari, na Gera, na Abihudi, ⁴ na Abishua, na Naamani, na Ahoa, ⁵ na Gera, na Shefufani, na Huramu.

⁶ Aya nĩo maarĩ njiaro cia Ehudu, aria maarĩ atongoria a nyũmba cia aria maatũũraga Geba, na nĩo maathaamiĩrio Manahathu:

⁷ Naamani, na Ahija, na Gera ĩria wamathaamirie, na nĩwe warĩ ithe wa Uza na Ahihudu.

⁸ Shaharaimu nĩaciarĩrwo ciana kũu Moabi thuutha wa gũte atumia ake Hushimu na Baara. ⁹ Mĩtumia wake Hodeshu akĩmũciarĩra ciana ici: Jobabu, na Zibia, na Meshu, na Malikamu, ¹⁰ na Jeuzu, na Shakia, na Mirima. Acio nĩo maarĩ ariũ ake, na maarĩ atongoria a nyũmba ciao. ¹¹ Mĩtumia wake Hushimu akĩmũciarĩra Ahitubu na Elipaali.

- ¹² Ariũ a Elipaali maarĩ:
Eberi, na Mishamu, na Shemedi (ũria wakire Ono, o na Lodi na matũũra marĩa maakũrigiciĩrie), ¹³ na Beria, na Shema arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Aijaloni, na nĩo maingatire andũ arĩa maatũũraga Gathu.
- ¹⁴ Ahio, na Shashaka, na Jeremothu, ¹⁵ na Zebadia, na Aradi, na Ederi, ¹⁶ na Mikaeli, na Ishipa, na Joha maarĩ ariũ a Beria.
- ¹⁷ Zebadia, na Meshulamu, na Hiziki, na Heberi, ¹⁸ na Ishimerai, na Izilia, na Jababu maarĩ ariũ a Elipaali.
- ¹⁹ Jakimu, na Zikiri, na Zabedi, ²⁰ na Elienai, na Zilethai, na Elieli, ²¹ na Adaia, na Beraia, na Shimirathu maarĩ ariũ a Shimei.
- ²² Ishipani, na Eberi, na Elieli, ²³ na Abidoni, na Zikiri, na Hanani, ²⁴ na Hanania, na Elamu, na Anithothija, ²⁵ na Ifideia, na Penueli maarĩ ariũ a Shashaka.
- ²⁶ Shamusheraĩ, na Sheharia, na Athalia, ²⁷ na Jareshia, na Elija, na Zikiri maarĩ ariũ a Jerohamu.
- ²⁸ Aya othe maarĩ atongoria a nyũmba o na anene, ta ũria maandikitwo maandiko-inĩ ma njiarwa ciao, na maaikaraga Jerusalemu.
- ²⁹ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.
Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁰ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³¹ na Gedori, na Ahio, na Zekeri, ³² na Mikilothu ũria warĩ ithe wa Shimea. O nao maaikaraga hakuhi na andũ ao kũu Jerusalemu.
- ³³ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ. Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani
- ³⁴ Mũriũ wa Jonathani:
eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.
- ³⁵ Ariũ a Mika maarĩ:
Pithoni, na Meleku, na Tarea, na Ahazu.
- ³⁶ Ahazu aarĩ ithe wa Jehoada, nake Jehoada aarĩ ithe wa Alemethu, na Azamavethu, na Zimuri; nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza. ³⁷ Moza aarĩ ithe wa Binea; nake Rafa aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Rafa, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.
- ³⁸ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩtwa mao:
Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.
- ³⁹ Ariũ a Esheku, mũrũ wa nyina, maarĩ:
Ulamu irigithathi riake, na Jeushu wa keeri, na Elifeleti wa gatatu. ⁴⁰ Ariũ a Ulamu maarĩ njamba cia ita, na nĩmamenyete gũtũmĩra ũta. Maarĩ na ariũ aingi o na ciana cia ciana ciao, na othe maarĩ 150. Acio othe nĩo maarĩ njiaro cia Benjamini.

9

¹ Andũ a Isiraeli othe nĩmandikitwo maandiko-inĩ ma njiarwa marĩa maarĩ mbuku-inĩ ya athamaki a Isiraeli.

Andũ arĩa maarĩ Jerusalemu

Andũ a Juda nĩmatahitwo magatwarwo Babuloni nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka. ² Na rĩrĩ, andũ arĩa maambire gũcooka gũikara migũnda-inĩ yao o kũu matũũra-inĩ mao, maarĩ andũ amwe a Isiraeli, na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarũ.

³ Andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu kuuma Juda, na Benjamini, na Efiraimu, na Manase maarĩ:

⁴ Uthai mũrũ wa Amihudu, mũrũ wa Omuri, mũrũ wa Imuri, mũrũ wa Bani wa rũciaro rwa Perezu mũrũ wa Juda.

⁵ Andũ a Shiloni maarĩ:

Asaia ũria warĩ irigithathi, na ariũ ake.

⁶ Kuuma Zera aarĩ:

Jeueli.

Andũ othe a kuuma Juda maarĩ 690.

⁷ Andũ a Benjamini maarĩ:

Salu mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Hodavia, mũrũ wa Hasenua; ⁸ na Ibineia mũrũ wa Jerohamu; Ela mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Mikiri; na Meshulamu mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa Reueli, mũrũ wa Ibinija.

⁹ Andũ a kuuma Benjamini, ta ũria maandikitwo maandiko-inĩ ma njiarwa ciao, maarĩ 956. Arũme acio othe maarĩ atongoria a nyũmba ciao.

¹⁰ Athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

Jedaia, na Jehoiaribu, na Jakini;

¹¹ na Azaria mũrũ wa Hilikia, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Meraiothu, mũrũ wa Ahitubu ũria warĩ mũmenyereri mũnene wa nyũmba ya Ngai; ¹² na Adaia mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa Pashuru, mũrũ wa Malikija; na Maasai mũrũ wa Adieli, mũrũ wa Jahazera, mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa Meshilemithu, mũrũ wa Imeri.

¹³ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao maarĩ 1,760. Maarĩ arũme maarĩ na ũhoti, na nĩ meehokeirwo gũtungata nyũmba-inĩ ya Ngai.

¹⁴ Alawii maarĩ:

Shemaia mürü wa Hashubu, mürü wa Azirikamu, mürü wa Hashabia üria Mümerari, ¹⁵ na Bakabakari, na Hereshi, na Galali, na Matania mürü wa Mika, mürü wa Zikiri, mürü wa Asafu; ¹⁶ na Obadia mürü wa Shemaia, mürü wa Galali, mürü wa Jeduthuni; na Berekia mürü wa Asa, mürü wa Elikana, aria maaiakara matüura-ini ma Anetofathi.

¹⁷ Arangiri a ihingo maarĩ:

Shalumu, na Akubu, na Talimoni, na Ahimani na ariü a nyina, na Shalumu münene wao, ¹⁸ acio maigĩto kihingo-ini kia müthamaki mwena wa irathĩro, nginya ihinda-ini riu. Acio nio maarĩ arangiri a ihingo a gikundi kia Alawii. ¹⁹ Shalumu mürü wa Kore, mürü wa Ebiasafu, mürü wa Kora, na athiritu ake arangiri a ihingo kuuma nyumba yake ya Akohathu. Acio nio meehokeirwo ürangiri wa itoonyero ria hema o ta üria maitha mao meehokeirwo ürangiri wa itoonyero ria Gikaro kia Jehova. ²⁰ Mahinda ma mbere Finehasi mürü wa Eleazaru nĩwe warügamagiriira arangiri a ihingo, nake Jehova aari hamwe nake.

²¹ Zekaria mürü wa Meshelema nĩwe warĩ mürangiri wa itoonyero ria Hema-ya-Gütunganwo.

²² Aria othe maathuuritwo matuke arangiri a ihingo maarĩ 212. Maritwa mao nimandikirwo maandiko-ini ma njiarwa ciao, matüura-ini mao. Arangiri a ihingo maigirwo o mündü haria ehokeirwo ni Daudi na Samüeli üria muoni-maündü. ²³ O ene na njiaro ciao nio maarügamagiriira ürangiri wa ihingo cia nyumba ya Jehova, nyumba iria yetagwo Hema. ²⁴ Arangiri a ihingo maarĩ mĩena yotha ina: irathĩro, na ithüiro, na gathigathini, na güthini. ²⁵ Ariü a ithe wao a matüura mao nimookaga rimwe na rimwe magateithania mawira nao ihinda ria mĩthenya müganja. ²⁶ No anene aria ana maaroraga arangiri a ihingo, aria maarĩ Alawii, nimehokeirwo kümenyerera tünyumba na igiina cia nyumba ya Ngai. ²⁷ Maikaraga ütuku wotha hakuhi na nyumba ya Ngai nigeetha mamirangagire; na nio maamenyagiriira cabi ya kümihingura o rüciini.*

²⁸ Amwe ao maarĩ amenyereri a indo iria ciatümagirwo ütungata-ini wa hekarü; nimacitaraga ikirutwo na igicookio nyumba thiini. ²⁹ Angi maaheretwo wira wa kümenyerera indo cia nyumba na indo iria ingi ciothe ciakoragwo handu-haria-haamure, o hamwe na mütu, na ndibei, na maguta, na ubani, na mahuti maria manungi wega. ³⁰ No athinjiri-Ngai amwe nio maarutaga wira wa gutukania mahuti macio manungi wega. ³¹ Mülawii wetagwo Matithia, irigithathi ria Shalumu üria Mükooa, nĩwe wehokeirwo wira wa güthondeka migate ya maruta. ³² Ariü a ithe amwe ao a mühiriga wa Kohathu nio marügamagiriira üthondeki wa migate ya küigirirwo metha-ini hĩndi ya thabatu.

³³ Aria maarĩ aini, na atongoria a nyumba cia Alawii, maaiakara tünyumba-ini küu hekarü thiini na matiarutaga mawira mangi tondü maarĩ a kümenyerera wira ücio wao müthenya na ütuku.

³⁴ Acio othe maarĩ atongoria a nyumba cia Alawii, na anene o ta üria maandikitwo ibuku-ini ria njiarwa ciao, nao maatüuraga Jerusalemu.

Njiarwa cia Saülü

³⁵ Jeieli ithe wa Gibeoni aatüuraga Gibeoni.

Mütumia wake eetagwo Maaka, ³⁶ na müriü wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarümürirwo ni Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³⁷ na Gedori, na Ahio, na Zekaria, na Mikilothu.

³⁸ Mikilothu nĩwe warĩ ithe wa Shimeami. O nao maikaraga hakuhi na andü ao küu Jerusalemu.

³⁹ Neri aari ithe wa Kishu, nake Kishu aari ithe wa Saülü, nake Saülü aari ithe wa Jonathani, na Maliki-Shua, na Abinadabu, na Eshi-Baali.

⁴⁰ Müriü wa Jonathani eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

⁴¹ Ariü a Mika maarĩ:

Pithoni, na Meleku, na Taharea, na Ahazu.

⁴² Ahazu aari ithe wa Jara, nake Jara aari ithe wa Alemethu, na Azimavethu, na Zimuri, nake Zimuri aari ithe wa Moza. ⁴³ Moza aari ithe wa Binea, nake Refaia aari müriü wa Binea, nake Eleasa aari müriü wa Refaia, nake Azeli aari müriü wa Eleasa.

⁴⁴ Azeli aari na ariü atandatü, na maya nimo maritwa mao:

Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani.

Acio nio maarĩ ariü a Azeli.

10

Saülü Kwiyuraga

¹ Na riri, Afilisti nĩmarüire na Isiraeli; nao andü a Isiraeli makimoorira, na aingĩ ao maküragirwo Kiriama-ini kia Giliboa. ² Afilisti makihatiriria Saülü na ariü ake müno, na maküuraga ariü ake Jonathani, na Abinadabu, na Maliki-Shua. ³ Na riri, mbaara nĩyaneneheire Saülü müno, na hĩndi iria aikia a mĩguĩ maamükinyirire, makimügararia.

⁴ Nake Saülü akĩra mukuui wa indo ciaka cia mbaara atiri, “Comora rühiü rwaku rwa njora üüthece naruo, nĩguo andü aya matukaga matigooke künyararithia.”

No mündü ücio mukuui wa indo ciaka cia mbaara agtigitigira müno, akirega gwika üguo; ni ündü ücio Saülü akfoya rühiü rwake rwa njora, akirügüwira. ⁵ Riri mükuui wa indo cia mbaara onire ati Saülü nĩakua, o nake akigwira rühiü rwake rwa njora, agikua. ⁶ Ni ündü ücio Saülü na ariü ake atatü magikua, nao andü othe a nyumba yake magigikua o hamwe.

* 9:27 Arangiri a hekarü nio maigaga cabi nigükorwo nĩyahingagwo ütuku.

njügüma. Akihuria itimü kuuma guoko-ini kwa Mumisiri ücio, na akimüüraga na itimü rü riake. ²⁴ Macio nimo maündü ma ucamba maria mekirwo ni Benaia mürü wa Jehoiada. O nake aari igweta o ta andü ariä atatü maarí njamba. ²⁵ Niatütwo gükira ariä Mirongo Itatü, no ndaataraniirio na acio Atatü. Nake Daudi akimütua münene wa ariä maamüurangäira.

²⁶ Andü ariä maarí njamba maarí:

Asaheli mürü wa nyina na Joabu,
na Elihanani mürü wa Dodo wa kuuma Bethilehemu,

²⁷ na Shamothu üriä Mûharori,
na Helezu üriä Mûpeloni,

²⁸ na Ira mürü wa Ikeshu kuuma Tekoa,
na Abiezeri kuuma Anathothu,

²⁹ na Sibekai üriä Mûhushathi,
na Ilai üriä Mûahohi,

³⁰ na Maharai üriä Mûnetofathi,
na Helebu mürü wa Baana üriä Mûnetofathi,

³¹ na Ithai mürü wa Ribai, wa kuuma Gibeä kûu Benjaminini,
na Benaia üriä Mûpirathoni,

³² na Hurai kuuma türüü-ini twa Gaashu,
na Abieli üriä Mûaribathi,

³³ na Azamavethu üriä Mûbahurimu,
na Eliahaba üriä Mûshaaliboni,

³⁴ na ariü a Hashemu üriä Mûgizoni,
na Jonathani mürü wa Shage üriä Mûharari,

³⁵ na Ahiamu mürü wa Sakaru üriä Mûharari,
na Elifali mürü wa Uri,

³⁶ na Heferi üriä Mûmekerathi,
na Ahija üriä Mûpeloni,

³⁷ na Hezoro üriä Mûkarimeli,
na Naarai mürü wa Ezibai,

³⁸ na Joeli mürü wa ithe na Nathani,
na Mibihari mürü wa Hagari,

³⁹ na Zeleku üriä Mûamoni,
na Naharai üriä Mûberothi, üriä wakuuagäira Joabu mürü wa Zeruia indo cia mbaara,

⁴⁰ na Ira üriä Mûithiri,
na Garebu üriä Mûithiri,

⁴¹ na Uriä üriä Mûhiti,
na Zabadi mürü wa Ahalai,

⁴² na Adina mürü wa Shiza üriä Mûrubeni, üriä warí münene wa Arubeni, ari na andü mirongo itatü ariä maarí nake,

⁴³ na Hanani mürü wa Maaka,
na Joshafatu üriä Mûmithini,

⁴⁴ na Uzia üriä Mûashiterathi,
na Shama na Jeieli, ariü a Hothamu üriä Mûaroeri,

⁴⁵ na Jediaeli mürü wa Shimuri,
o na Joha mürü wa ithe üriä Mütizi,

⁴⁶ na Elieli üriä Mûmahavi,
na Jeribai na Joshavia, ariü a Elinaamu,

na Ithima üriä Mûmoabi,

⁴⁷ na Elieli, na Obedi, na Jaasieli üriä Mûmezobai.

12

Njamba cia Ita Kûnyiitana na Daudi

¹ Aya nio andü ariä mookire kürí Daudi ari kûu Zikilagi, hîndí iriä aaingatütwo akehera maitho-ini ma Saülü mürü wa Kishu (maarí amwe a njamba cia ita iria ciamüteithirie mbaara-ini; ² Nao maakuuaga mota na nimoö gükia mîguí, na gükia mahiga na kîgütha, na guoko kwa ürío kana kwa ümotho; maarí a mbarí imwe na Saülü kuuma mühiriga wa Benjaminini), nao maarí:

³ Ahiezeri üriä warí münene wao na Joashu, ariü a Shemaa üriä Mûgibeä; na Jeieli, na Peleti, ariü a Azimavethu; na Beraka, na Jehu üriä Mûanathothu, ⁴ na Ishimaia üriä Mûgibeoni, mündü warí njamba thiini wa andü ariä Mirongo Itatü, nake aari mütongoria ümwe thiini wa acio Mirongo Itatü; na Jeremia, na Jahazieli, na Johanani, na Jozabadu üriä Mûgederathi, ⁵ na Eluzai, na Jerimothu, na Bealia, na Shemaria, na Shefatia üriä Mûharufi; ⁶ na Elikana, na Ishia, na Azareli, na Joezeru, na Jashobeamu ariä maarí a mbarí ya Kora; ⁷ na Joela, na Zebadia, ariü a Jerohamu kuuma Gedori.

⁸ Agadi amwe nīmagarūrūkire magīcooka mwena wa Daudi o kūu werū-inī kīhitho-inī gīake. Maarī njamba cia ita irī ūrūme ciehaarīrie gūthīi mbaara, na nīmooi kūhūthira ngo na itimū. Mothiū mao maahaanaga ta mothiū ma mīrūūthi, na maarī ihenya ta thwariga irī irīma-inī.

⁹ Ezeri nīwe warī mūnene wao,

na Obadia aarī mūnini wake; nake Eliabu aarī wa gatatū,

¹⁰ na Mishimana aarī wa kana, na Jeremia aarī wa gatano,

¹¹ na Atai aarī wa gatandatū, na Elieli aarī wa mūgwanja,

¹² na Johanani aarī wa kanana, na Elizabadu aarī wa kenda,

¹³ na Jeremia aarī wa ikūmi, na Makabanai aarī wa ikūmi na ūmwe.

¹⁴ Agadi acio maarī anene a mbūtū cia ita; ūria warī mūnini mūno wao aarūaga mbaara irīa ingārūirwo nī andū igana, nake ūria warī mūnene mūno wao aarūaga mbaara irīa ingārūirwo nī andū ngiri imwe. ¹⁵ Nīo maaringire Rūūi rwa Jorodani mweri wa mbere rīria rwaīyūrīte nginya rūkoina hūgūrūrū ciaruo ciothe, na makiingatithia andū ariā othe maaikaraga cianda-inī cia mwena wa irathīro na mwena wa ithūiro.

¹⁶ Andū amwe a kuuma Benjaminini na angī a kuuma Juda o nao magīka kūrī Daudi kūu kīhitho-inī gīake. ¹⁷ Daudi agithīi kūmatūnga, akīmeera atīrī, “Angīkorwo mūrōoka kūrī nī na thayū kūndeithia-rī, nīndihaarīrie kūmwamūkīra tūtūike kīndū kīmwe; no angīkorwo mūkūite kūngunyaīra kūrī thū ciakwa o rīria itarenda haaro-rī, Ngai wa maithe maitū arorora ūndū ūcio na amūtūire ciira.”

¹⁸ Hīndī iyo Roho agīkūrūkīra Amasai, mūnene wa ariā Mīrongo Itatū, akiuga atīrī:

“Tūrī aku, wee Daudi!

Tūrī hamwe nawe, wee mūrū wa Jesi!

Ūrogaacīra, ūgaacīre ki,

na ariā magūteithagia marogaacīra,

nīgūkorwo Ngai waku nēgūgūteithia.”

Nī ūndū ūcio Daudi akīmaamūkīra na akīmatua atongoria a mbūtū ciake cia gūtharīkīra thū.

¹⁹ Andū amwe a Manase nīmagarūrūkire magīthīi mwena wa Daudi rīria aathiire na Afilisti kūhūirana na Saūlū. (Daudi na andū ake matiathēthirie Afilisti, tondū thuutha wa kwanāria, aathani ao nīmamūngatire. Maamwīre atīrī, “Tūkaarīha na mīoyo iitū angīgatūtiganīria acookerere mwathi wake Saūlū.”) ²⁰ Hīndī irīa Daudi aathiire Zikilagi, aya nīo andū a Manase ariā maagarūrūkire magīthīi mwena wake: Adina, na Jozabadu, na Jediaeli, na Mikaeli, na Jozabadu, na Elihu, na Zilethai, atongoria a ikundi cia ngiri kūu Manase. ²¹ Nīmateithirie Daudi kuuma kūrī mbūtū iria ciamūtharīkīre, nīgūkorwo othe maarī njamba cia ita irī ūrūme, na maarī anene a ita ciake. ²² Mūthenya o mūthenya andū nīmookaga gūteithia Daudi, o nginya akīgīa na mbūtū nene, o ta mbūtū ya Ngai.

Andū ariā angī Maanyiitaniire na Daudi kūu Hebironi

²³ Ūyū nīguo mūgana wa andū ariā meehaarīrie gūthīi mbaara ariā maathiire Hebironi kūrī Daudi nīgeetha magarūre ūthamaki wa Saūlū, maūnengere Daudi, o ta ūria Jehova oigite:

²⁴ andū a Juda ariā meehaarīrie kūrūa mbaara maakuite ngo na matimū, maarī 6,800;

²⁵ andū a Simeoni ariā njamba cia ita meehaarīrie kūrūa mbaara, maarī 7,100;

²⁶ andū a Alawii maarī 4,600; ²⁷ amwe ao maarī Jehoiada, mūtongoria wa nyūmba ya Harūni ūria warī na andū 3,700, ²⁸ na Zadoku, mwanake mūnini warī njamba ya ita irī ūrūme, ūria warī na anene a thigari mīrongo tīrī na eerī kuuma nyūmba yake;

²⁹ andū a Benjaminini, na nīo maarī a mbarī imwe na Saūlū, maarī 3,000; aingī ao maatūūrīte maathīkagīra nyūmba ya Saūlū, o nginya hīndī iyo;

³⁰ andū a Efiraimu, njamba cia ita irī ūrūme na irī ngumo mīhīrīga-inī yao, maarī 20,800;

³¹ andū a nuthu ya mūhīrīga wa Manase, ariā maagwetetwo na marītwa nīguo mathīi matue Daudi mūthamaki, maarī 18,000;

³² andū a Isakaru, ariā maarī na ūmenyo wa mahinda, na makamenya ūria Isiraeli magīrīrwo nī gwīka, maarī anene 200 ariā maathaga andū othe a nyūmba ciao;

³³ andū a Zebuluni, thigari iria ciamenyereite mbaara, na nīmehaarīrie kūrūa mbaara me na mīthemba yothē ya indo cia mbaara, nīguo mateithie Daudi marī na ngoro imwe, nao maarī 50,000;

³⁴ andū a Nafitali maarī anene 1,000 hamwe na andū 37,000 ariā makuuite ngo na matimū;

³⁵ andū a Dani ariā mehaarīrie kūrūa mbaara, maarī 28,600;

³⁶ andū a Asheri, thigari iria ciamenyereite mbaara na mehaarīrie kūrūa mbaara, maarī 40,000;

³⁷ na kuuma mwena wa irathīro wa Jorodani, andū a Rubeni, na Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, marī na mīthemba yothē ya indo cia mbaara, maarī 120,000.

³⁸ Acio othe maarī andū a kūrūa ariā meerūtite gūtungata marī ita-inī. Magīka Hebironi marī na ngoro imwe ya gūtua Daudi mūthamaki wa Isiraeli guothe. Andū a Isiraeli ariā angī othe o nao maarī na rīciiria o rīmwe rīa gūtua Daudi mūthamaki. ³⁹ Andū acio maikarire kūu na Daudi mīthenya itatū makīria na makīnyua, nīgūkorwo andū a nyūmba ciao nīmaheanite irio nī ūndū wao. ⁴⁰ O na nīngī andū ariā maatūūruga hakuhi nao kuuma Isakaru, na Zebuluni, na Nafitali nīmarehire irio ikuuītwo nī ndigiri, na ngamīra, na nyūmba, na ndegwa. Nī kwarehetwo mūtu mūngī, na ngūmba cia ngūyū na cia thabibū nyūmū, na ndibei, na maguta, na ng'ombe, na ng'ondū, nīgūkorwo kwarī na gīkeno kūu Isiraeli.

13

Gücooka Ithandükü ría Kírikanĩro

¹ Daudi nĩmagĩre ndundu na anene ake a ita, ariá maathaga ikundi cia thigari ngiri na ikundi cia thigari igana. ² Ningĩ agĩcooka akĩria kũngano gĩothe gĩa Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩona kwagĩĩre na angĩkorwo nĩ kwenda kwa Jehova Ngai witũ, nĩ tũtũme ũhoro kũndũ na kũndũ kũrĩ ariũ a ithe witũ ariá angĩ marĩ kũndũ guothe ng’ongo-inĩ cia Isiraeli, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii ariá me hamwe nao matũũra-inĩ mao na ũrĩũthio-inĩ wao, moke manyĩanĩre na ithuĩ. ³ Nĩtũrehei ithandükü ría kírikanĩro ría Ngai witũ tũricookie kũrĩ ithuĩ, nĩgũkorwo tũtiatũragia ũhoro harĩ rĩo hĩndĩ ya ũthamaki wa Saũlũ.” ⁴ Kĩtũngano gĩothe gĩgĩtikĩra gwika ũguo tondũ andũ othe nĩmoonire undũ ũcio nĩwagĩĩre.

⁵ Nĩ undũ ũcio Daudi agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe kuuma Rũũ rwa Shihoru kũu Misiri nginya Lebo-Hamathu, makagĩre ithandükü ría Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu. ⁶ Daudi na andũ a Isiraeli othe ariá maarĩ nake magĩthĩĩ Baala kũu Juda (nĩkuo Kiriathu-Jearimu) makagĩre ithandükü ría Jehova Ngai ũria ũikariĩre gĩtĩ kia ũnene gatagatĩ ka makerubi, o ithandükü rĩu rĩtanĩtio na Rĩtwa rĩake.

⁷ Makĩruta ithandükü ría Ngai kuuma nyũmba ya Abinadabu rikuuĩtwo na ikaari rĩerũ, rĩtongoretio nĩ Uza na Ahio. ⁸ Daudi na andũ a Isiraeli othe magĩkũngũra na hinya wao wotho marĩ mbere ya Ngai, makĩnaga na inanda cia mũgeeto na cia kinũbi, na tũhembe, na thaani iria ihũirithanagio ikagamba, na tũrumbeta.

⁹ Hĩndĩ irĩa maakinĩyire kihũhoro-inĩ kia ngano gĩa Kidoni, Uza agĩtambũrũkia guoko nĩguo anyiĩtirire ithandükü rĩu rĩa kírikanĩro, tondũ ndegwa nĩciahĩngirwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, marakara ma Jehova nĩmakanĩire Uza, akĩmũgũtha, akĩgũa tondũ nĩanyiĩtire ithandükü rĩu na guoko. Nĩ undũ ũcio Uza agĩkuĩra o hau mbere ya Ngai.

¹¹ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang’ũri ma Jehova nĩmookĩrĩre Uza, nĩ undũ ũcio handũ hau hetagwo Perezu-Uza nginya ũmũthĩ.

¹² Daudi agĩtĩgĩra Ngai mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, “Ngaahota atĩa kũrehe ithandükü rĩrĩ ría Ngai kũrĩ nĩrĩ?” ¹³ Tondũ ũcio Daudi ndaathiire na ithandükü rĩu Itũũra-inĩ Inene ría Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũria Mũgiiti. ¹⁴ Ithandükü rĩu ría Ngai rĩaikarire na andũ a nyũmba ya Obedi-Edomu gwake mũciĩ mĩeri itatũ, nake Jehova akĩrathima andũ a mũciĩ wake, o na kĩria gĩothe aarĩ nakĩo.

14

Nyũmba ya Daudi na Andũ Ake

¹ Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo, nĩatũmĩre Daudi andũ, marĩ na mĩgogo ya mĩtarakwa, na aaki a mahiga na a mbaũ, nĩguo mamwakĩre nyũmba ya ũthamaki. ² Nake Daudi nĩamenyire atĩ Jehova nĩamũhaandite atũike mũthamaki wa Isiraeli, na atĩ ũthamaki wake nĩwatũgĩritio mũno nĩ undũ wa andũ ake a Isiraeli.

³ Daudi nĩahikirie atumia angĩ arĩ kũu Jerusalemu, nake agĩtũika ithe wa aanake na airĩtu angĩ. ⁴ Maya nĩmo marĩtwo ma ciana ciake iria ciaciariĩrwo kũu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni, ⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Elifeleti, ⁶ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁷ na Elishama, na Beeliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhota Afilisti

⁸ Na rĩria Afilisti maaiguire atĩ Daudi nĩaitĩrĩrio maguta agatũika mũthamaki wa Isiraeli guothe-rĩ, makĩambata, magĩthĩĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, nake Daudi aigua ũhoro ũcio akĩumagara, agĩthĩĩ akahũũrane nao. ⁹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmookĩte magatharĩkĩra Gĩtuamba kĩa Refaimu; ¹⁰ nĩ undũ ũcio Daudi agĩtũria ũhoro kũrĩ Ngai, akĩmũũria atĩrĩ, “Thĩĩ ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩkũmaneana moko-inĩ makwa?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩĩ, nĩngũmaneana moko-inĩ maku.”

¹¹ Nĩ undũ ũcio Daudi na andũ ake makĩambata, magĩthĩĩ nginya Baali-Perazimu, na akĩmatooreria kuo. Nake akiuga atĩrĩ, “O ta ũria maaĩ moinaga, noguo Ngai aharaganĩtie thũ ciakwa na guoko gwakwa.” Nĩ undũ ũcio handũ hau hagĩtwo Baali-Perazimu. ¹² Afilisti magĩtiganĩria ngai ciao kũu, nake Daudi agĩathana ngai icio icinwo na mwaki.

¹³ Afilisti nĩmatharĩkĩre Gĩtuamba kũu rĩngĩ; ¹⁴ nĩ undũ ũcio Daudi agĩtũria ũhoro harĩ Ngai rĩngĩ, nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kwambata, no mathiũrũrũkĩre, na ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere ya mĩtĩ ya mĩkũngũgũ. ¹⁵ Rĩria ũrigua mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩtĩ iyo ya mĩkũngũgũ-rĩ, thĩĩ ũkarũe, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Ngai arĩ mbere yaku akihũũra ita rĩa Afilisti.” ¹⁶ Nĩ undũ ũcio Daudi agĩka o ta ũria Ngai aamwathite, nao makihũũra mbũtũ cia Afilisti, o kuuma Gibeoni nginya Gezeri.

¹⁷ Nĩ undũ ũcio ngumo ya Daudi ikĩhunja o bũrũri o bũrũri, nake Jehova agĩtũma ndũrĩrĩ ciothe imwĩtigĩre.

15

Ithandükü ría Kírikanĩro Kũrehwo Jerusalemu

¹ Daudi aarĩkia gwaka nyũmba ciake mwene kũu Itũũra Inene ría Daudi, nĩahaarĩire handũ ha kũiga ithandükü ría Ngai, na akĩrĩambĩra hema. ² Ningĩ Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtĩrĩ mũndũ ũngĩ wagĩĩrwo nĩ gũkuua ithandükü ría Ngai tĩga o Alawii, tondũ nĩo Jehova aathuurire makuuagie ithandükü rĩu ría Jehova na mamũtungatagĩre nginya tene.”

³ Daudi nĩacookanĩrĩre andũ othe a Isiraeli hamwe kũu Jerusalemu nĩguo marehe ithandükü ría Jehova handũ harĩa aarĩthondekeire. ⁴ Nĩacookanĩrĩre njiaro cia Harũni na Alawii ta tũũ:

⁵ Kuuma kũrĩ njiaro cia Kohathu,

Urieli nîwe warî mütongoria, na andü a nyumba yao 120;

⁶ kuuma kürî njiaro cia Merari,

Asaia nîwe warî mütongoria, na andü a nyumba yao 220;

⁷ kuuma kürî njiaro cia Gerishoni,

Joeli nîwe warî mütongoria, na andü a nyumba yao 130;

⁸ kuuma kürî njiaro cia Elizafani,

Shemaia nîwe warî mütongoria, na andü a nyumba yao 200;

⁹ kuuma kürî njiaro cia Hebironi,

Eieli nîwe warî mütongoria, na andü a nyumba yao 80;

¹⁰ kuuma kürî njiaro cia Uzieli,

Aminadabu nîwe warî mütongoria, na andü a nyumba yao 112.

¹¹ Ningî Daudi agîta Zadoku na Abiatharu aña athînjîri-Ngai, na Urieli, na Asaia, na Joeli, na Shemaia, na Elieli, na Aminadabu aña Alawii. ¹² Akîmeera atîrî, “Nî inyuî anene a nyumba cia Alawii; inyuî ene na Alawii aña angî no nginya mwitherie na mwambatie ithandükü rîa Jehova Ngai wa Isiraeli nginya handü harîa ndîrîthondekeire. ¹³ Nî undü inyuî, Alawii, mütariambatie ihinda rîa mbere, nîkîo Jehova Ngai witü aatüükîrîre na marakara. Tütigana gütüiria ühoro wa üria tüngiekire kürî we, kûringana na üria gwatüitwo.” ¹⁴ Nî undü ücio, athînjîri-Ngai na Alawii magîtheria nîgeetha maambatie ithandükü rîa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁵ Nao Alawii magîkuua ithandükü rîa Ngai na mîti mîraaya mamîgîrîre ciande, o ta üria Musa aathanite kûringana na kiugo kîa Jehova.

¹⁶ Daudi akîra atongoria a Alawii mathuure ariü a ithe wao matuîke aini, nao maine nyîmbo cia gîkeno makîhûruga inanda cia kînûbi, na cia mûgeeto, na thaani iria ihûûrithanagio ikagamba.

¹⁷ Nî undü ücio Alawii magîthuura Hemani mûrû wa Joeli; kuuma harî ariü a ithe, na magîthuura Asafu mûrû wa Berekia; na kuuma harî ariü a ithe Amerari magîthuura Ethani mûrû wa Kushaia; ¹⁸ na ningî hamwe nao magîthuura ariü a ithe matuîke anini ao wathani-inî. nao nî: Zekaria, na Jaazieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Benaia, na Maaseia, na Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, aña arangîri ihingo.

¹⁹ Hemani, na Asafu na Ethani maarî aini na maahûrithanagia thaani cia gîcango; ²⁰ Zekaria, na Azieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Maaseia, na Benaia maarî a kûhûura inanda cia kînûbi, kûringana na Alamothe. ²¹ Nake Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, na Azazia maarî a kûhûura inanda cia mûgeeto, matongoretie kûringana na Sheminithu (üguo nî ta kuuga mûgambo ükûruruma). ²² Kenania üria mütongoria wa Alawii nîwe warîgamiîre üini; ücio nîguo warî wîra wake tondü aarî na üügî wa guo.

²³ Berekia na Elikana nîo maarî a kûrangîra mîrango nî undü wa ithandükü rîu. ²⁴ Athînjîri-Ngai, nîo Shebania, na Joshafatu, na Nethaneli, na Amasai, na Zekaria, na Benaia, na Eliezeri maarî a kûhuha tûrumbeta mbere ya ithandükü rîa Ngai. Obedi-Edomu na Jehia o nao maarî arangîri a mîrango nî undü wa ithandükü rîu.

²⁵ Nî undü ücio Daudi na athuuri a Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri, magîthîi kwambatia ithandükü rîa kirîkanîro kîa Jehova kuuma nyumba ya Obedi-Edomu makenete. ²⁶ Tondü Ngai niateithitie Alawii aña maakuuga ithandükü rîa kirîkanîro kîa Jehova-rî, ndegwa mûgwanja na ndûrûme mûgwanja nîciarutirwo igongona. ²⁷ Hindî iyo Daudi eehumbite nguo ya igûrû ndaaya ya gatani irîa njega, na noguo Alawii othe aña makuuîte ithandükü rîu mehumbite, o na aini na Kenania üria warî mütongoria wa üini. O na ningî Daudi nîehumbite ebodi ya gatani. ²⁸ Nî undü ücio andü othe a Isiraeli makîambatia ithandükü rîa kirîkanîro kîa Jehova makîanagîrîra, makîhuhaga macoro na tûrumbeta, na makîhûrithanagia thaani iria ihûûrithanagio na ikagamba, na makîhûruga inanda cia kînûbi na cia mûgeeto.

²⁹ Hindî irîa ithandükü rîa kirîkanîro kîa Jehova rîatoonyaga Itûura Inene rîa Daudi-rî, Mikali mwarî wa Saulü nîacûthîrîre arî ndirica-inî. Na rîria onire Mûthamaki Daudi akîina akîrûgarûgaga, akîmûnyarara ngoro-inî yake.

16

¹ Alawii makîrehe ithandükü rîa Ngai, makîrîtoonyia thîinî wa hema irîa yaambîtwo nî Daudi nî undü warîo, na makîrutîra Ngai maruta ma njino na maruta ma üiguano. ² Daudi aarkîa kûruta maruta ma njino na maruta ma üiguano-rî, akîrathima andü acio thîinî wa rîitwa rîa Jehova. ³ Ningî akîihe andü a Isiraeli othe, arûme na andü-a-nja o mündü mûgate, na gîcunjî kîa nyama, na ngûmba ya thabibî nyûmû.

⁴ Nîathuurire Alawii amwe matungatage mbere ya ithandükü rîa Jehova, na mathaithanagîre andü, na macookagie ngaatho, na magoocage Jehova, Ngai wa Isiraeli, nao nîo: ⁵ Asafu üria warî mûnene wao, na mûnini wake arî Zekaria, agacookwo nî Jeieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Matithia, na Eliabu, na Benaia, na Obedi-Edomu, na Jeieli. Acio maarî a kûhûûruga inanda cia kînûbi na inanda cia mûgeeto, nake Asafu agambagie thaani iria ihûûrithanagio ikagamba, ⁶ nao athînjîri-Ngai, Benaia na Jahazieli, maarî a kûhuha tûrumbeta hindî ciothe marî mbere ya ithandükü rîa kirîkanîro kîa Ngai.

Thaburi ya Daudi ya Gücookia Ngaatho

⁷ Mûthenya ücio undü wa mbere, üria Daudi eekire nî kûnengera Asafu na athiritü ake thaburi îno ya gücookieria Jehova ngaatho:

⁸ Cookieria Jehova ngaatho, kairai rîitwa rîake; menyithaniai ndûrîrî-inî üria ekite.

- ⁹ Mūinīrei, mūmūinīre mūkīmūgoocaga,
mūheane ūhoro wa ciiko ciake ciothe cia magegania.
- ¹⁰ Mwīrahei nī ūndū wa rīitwa rīake itheru;
ngoro cia arīa marongoragia Jehova nī ikene.
- ¹¹ Mathaai Jehova o na hinya wake;
mūmaathage ūthiū wake hīndi ciothe.
- ¹² Ririkanai magegania marīa ekīte,
na cīama ciake, na matuīro ma ciira marīa atuīte,
- ¹³ inyuī njīaro cia Isīraeli ndungata yake,
o inyuī cīana cia Jakubu, inyuī andū ake arīa athuurīte.
- ¹⁴ Jehova nīwe Ngai witū;
matuīro make ma ciira marī thī yothe.
- ¹⁵ Nīaririkanaga kīrīkanīro gīake nginya tene,
nīkīo kiugo kīrīa aathanire, kīrūmagīrīrwo nī njīarwa ngiri,
- ¹⁶ kīrīkanīro kīrīa aarīkanīre na Iburahīmu,
na noguo mwīhitwa ūrīa eehītire harī Isaaka.
- ¹⁷ Nīagūkīrīre hinya harī Jakubu kīrī kīrīra gīake kīa watho wa kūrūmagīrīrwo,
agīgīkīra hinya kūrī Isīraeli kīrī kīrīkanīro gīa gūtūūra tene na tene, akiuga atīrī:
- ¹⁸ “Wee nīwe ngaahē būrūri wa Kaanani,
ūtūike igai rīrīa ūkaagaya.”
- ¹⁹ Hīndi rīrīa maarī o anini magītārwo,
o anini biū, na maarī ageni kuo-rī,
- ²⁰ moorūūruga kuuma rūrīrī rūmwe nginya rūrīa rūngī,
na kuuma ūthamaki-inī ūmwe nginya ūrīa ūngī.
- ²¹ Ndarī mūndū o na ūmwe etīkīrīrie amanyariire;
nīarūithirie athamaki nī ūndū wao, akīmeera atīrī:
- ²² “Mūtikanahutīe andū arīa akwa aitīrīrie maguta;
mūtikaneeke anabii akwa ūuru.”
- ²³ Inīrai Jehova, inyuī andū a thī yothe;
mūhunjagīe ūhonokio wake mūthenya o mūthenya.
- ²⁴ Umbūrai riiri wake kūrī ndūrīrī,
mumbūre mawīko make ma magegania kūrī andū othe.
- ²⁵ Nīgūkorwo Jehova nī mūnene, na nī wa kūgoocwo mūno;
nīwe wa gwītīgīrwo gūkīra ngai ciothe.
- ²⁶ Nīgūkorwo ngai ciothe cia ndūrīrī nī mīhianano,
no Jehova nīwe wombire igūrū.
- ²⁷ Riiri na ūnene irī mbere yake;
hinya na gīkeno itūūruga gwake.
- ²⁸ Tūūgīriai Jehova, inyuī mīhīrīga ya ndūrīrī,
mūtūūgīrie Jehova nī ūndū wa riiri na hinya wake,
²⁹ Tūūgīriai Jehova, nī ūndū wa riiri ūrīa wagīrīrie rīitwa rīake.
- Mūreherei maruta na mūūke mbere yake;
mūhooe Jehova thīinī wa riiri wa ūtheru wake.
- ³⁰ Inainai mūrī mbere yake, inyuī andū a thī yothel!
Thī ihaandītwo ikarūma; ndīngīenyenyeka.
- ³¹ Igūrū nī rikene, thī nīicanjamūke;
nakuo ndūrīrī-inī nī kuugwo atīrī, “Jehova nīwe ūthamakaga!”
- ³² Iria nī rīrurume, na indo iria ciothe irī thīinī warīo;
mīgūnda nīikenerūrūke na indo iria ciothe irī thīinī wayo!
- ³³ Hīndi iyo mītī ya mītītū nīkaina;
īine nī gūkena irī mbere ya Jehova,
nīgūkorwo nīarooka gūciirithia thī.
- ³⁴ Cookerīai Jehova ngaatho, nīgūkorwo nī mwegā;
wendo wake ūtūūruga nginya tene.
- ³⁵ Anīrīrai muuge atīrī, “Tūhonokie, Wee Ngai Mūhonokia witū;
tūcookanīrīrie na ūtūkūūre kuuma kūrī ndūrīrī,
nīguo tūcookagīrie rīitwa rīaku itheru ngaatho,
nīgeetha twīrahage nī ūndū wa ūgooci waku.”
- ³⁶ Jehova arogocwo, o we Ngai wa Isīraeli,
kuuma tene na tene, nginya tene na tene.

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ameni” na “Goocai Jehova.”

³⁷ Daudi agĩtiga Asafu na athiritũ ake hau mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova nĩguo matungatage kuo hĩndĩ ciothe, kũringana na mabata ma o mũthenya. ³⁸ O na ningĩ agĩtiga Obedi-Edomu na athiritũ ake mĩrongo itandatũ na anana matungatage hamwe nao. Obedi-Edomu mĩrũ wa Jeduthuni marĩ na Hosa maarĩ arangĩri a kĩhingo.

³⁹ Daudi agĩtiga Zadoku ũria mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ hau mbere ya hema ĩria nyamũre, * kũndũ kũria gũtũũgũru kũu Gibeoni, ⁴⁰ nĩguo marutagĩre Jehova maruta ma njino kĩgongona-inĩ kĩa maruta ma njino hĩndĩ ciothe, rũciĩnĩ na hwaĩ-inĩ, kũringana na ũria kwandĩkitwo watho-inĩ wa Jehova ũria aaheete andũ a Isiraeli. ⁴¹ Arĩa maarĩ hamwe nao nĩ Hemani na Jeduthuni, na arĩa angĩ maarĩ athuure na makagwetwo na marĩtwa nĩgeetha macookagĩrie Jehova ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Tondũ wendo wake ũtũũraga nginya tene.” ⁴² Hemani na Jeduthuni nĩo meehokeirwo kũhuha tũrumbeta, na kũhũũrithania thaani ĩria ihũũrithanagio ikagamba, o na kũhũũraga inanda ĩria ingĩ cia kũina rwĩmbo rwamũre. Ariũ a Jeduthuni nĩo maaheirwo wĩra wa kũrangĩra kĩhingo.

⁴³ Hĩndĩ ĩyo andũ othe magĩthĩĩ o mũndũ gwake mũciĩ, nake Daudi agĩcooka mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake.

17

Kĩĩranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

¹ Thuutha wa Daudi gũikara nyũmba yake ya ũthamaki kwa ihinda, akĩĩra mũnabĩ Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yakĩtuo na mĩtarakwa, o rĩria ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩtuo hema-inĩ.”

² Nathani agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ũndũ ũria ũreciiria gwĩka-rĩ, wĩke, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.”

³ ũtũkũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩĩrwo atĩrĩ:

⁴ “Thĩĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Wee tiwe wa kũnjakĩra nyũmba ya gũtũũra. ⁵ Nĩ ndĩrĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũria ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga hema-inĩ, thaamaga kuuma handũ hamwe ngathĩĩ harĩa hangĩ, ngoima gũikaro kĩmwe ngathĩĩ kĩria kĩngĩ. ⁶ Kũria guothe ndaanathĩĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mĩtongoria o na ũmwe wa arĩa ndaathire marĩthagie andũ akwa atĩrĩ, ‘Mwagite kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?’”

⁷ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ, ngĩgũtigithia kũrũmĩra kũhũũrĩ nĩguo ũtũike mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Nĩngoretwo nawe kũria guothe wanathĩĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehera mbere yaku. Rĩũ nĩngũtũma rĩtwa rĩaku rĩtũike inene o ta marĩtwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ⁹ Na nĩngaahĩ andũ akwa a Isiraeli handũ na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kĩũmbe, na matigacooka gũthĩĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩra rĩngĩ, ta ũria meekaga kĩambĩrĩra-inĩ ¹⁰ na matũire meekaga kuuma rĩria ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. O na nĩngatooria thũ cianyu ciothe.

“Na ningĩ ngũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũgũgwakĩra nyũmba: ¹¹ Hĩndĩ ĩria matukũ maku magaaithira nawe ũthĩ ũgatũũranie na maithĩ manyu, nĩngarũgamia mũndũ wa rũciaro rwaku athamake ithenya rĩaku, agaakorwo arĩ ũmwe wa ariũ aku, na nĩngahaanda ũthamaki wake. ¹² ũcio nĩwe ũkaanjakĩra nyũmba, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nginya tene. ¹³ Nĩngatuĩka ithe, nake nĩngatuĩka mĩrũ wakwa. Ndiheheria wendo wakwa harĩ we, ta ũria ndehereirie ũria warĩ mbere yaku. ¹⁴ Nĩngamũta mwathi wa nyũmba yakwa na ũthamaki wakwa nginya tene; gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩkehaanda nginya tene.”

¹⁵ Nathani akĩmenyithia Daudi ũhoru wa ũguũrio ũcio wothĩ.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁶ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩkara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Jehova Ngai, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ĩkĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyĩtie nginya haha? ¹⁷ Na ta ũndũ ũcio ũrĩ o mũnini maitho-inĩ maku, Wee Ngai-rĩ, nĩwarĩtie ũhoru wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Na rĩũ Wee Jehova Ngai, ũnyonete ta ndĩ mũndũ ũmwe wa arĩa atũũgĩrie mũno.

¹⁸ “Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra nĩ ũndũ wa gũtĩĩra ndungata yaku? Nĩgũkorwo nĩũũĩ ndungata yaku, Wee Jehova. ¹⁹ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku na kũringana na wendo waku-rĩ, nĩwĩkĩte ũndũ ũyũ mũnene na ũgatũma cĩĩranĩro ici nene imenyike.

²⁰ “Gũtĩrĩ ũngĩ ũhaana tawe, Wee Jehova, na gũtĩrĩ Ngai ũngĩ tĩga Wee, o ta ũria tũguĩte na matũ maitũ.

²¹ Na nũũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũrĩa Ngai waruo aakũũirĩe rũtũike andũ ake, nĩgeetha wĩgũire igweta, na wĩke maũndũ manene na ma magegania ma gwĩtũgĩrwo, nĩ ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ ciehere mbere ya andũ aku arĩa wakũũirĩe kuuma bũrũri wa Misiri? ²² Watũmire andũ aku a Isiraeli matũike andũ aku mwene nginya tene, nawe, Wee Jehova, nĩtũũkĩte Ngai wao.

* 16:39 Gũikaro kĩa Jehova no kĩo Hema ĩria yaakĩtuo wertĩ-inĩ harĩa magongona maarutagĩrwo.

²³ “Na riri, Jehova, tuma kiraniro kiria weraniire gikoni ndungata yaku na nyumba yake kirume nginya tene. Na wike o ta uguo wiraniire, ²⁴ nigeetha kiraniro kiu kiihaande, nario riitwa riaku rinenehe nginya tene. Ningi andu nimakoiga atiri, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, niwe Ngai wa andu a Isiraeli!’ Na nyumba ya ndungata yaku Daudi nikaheanda mbere yaku.”

²⁵ “Wee Ngai wakwa, niuguriire ndungata yaku ati nukamikiria nyumba. Ni undu ucio ndungata yaku niigite na umiriru wa gukuhooya. ²⁶ Wee Jehova, niwe Ngai! Niwiriire ndungata yaku maundu maya mega. ²⁷ Riu niwonete kwagiriire urathime nyumba ya ndungata yaku, nigeetha iture nginya tene maitho-ini maku; nigukorwo, Wee Jehova nimirathimite, na igutura iri ndathime nginya tene.”

18

Uhootani wa Daudi

¹ Thuutha wa mahinda macio, Daudi niatharikiire Afilisti na akimatooria biu, na agitunyana Gathu na matuura maria maaririgiciire kuuma watho-ini wa Afilisti.

² O na ningi Daudi niahootire andu a Moabi, na magituika a gathwo niwe, makamurutagira igooti.

³ Ningi Daudi niahootire na Hadadezeri muthamaki wa Zoba, akimungata akimukinyia Hamathu, riria muthamaki ucio aathiiaga gutuma wathani wake urume wega ndwere-ini cia Ruui rwa Farati. ⁴ Daudi akimutunya ngaari ciake cia ita ngiri imwe, na andu a gicitwara ngiri mugwanja, na thigari cia maguru ngiri mirongo iri. Nake agitemenga mbarathi icio cia mbaara maguru, agicithuithia ciothe tiga o igana rimwe.

⁵ Riria Asuriata a kuuma Dameski mookire guteithia Hadadezeri muthamaki wa Zoba, Daudi akiraga Asuriata 22,000. ⁶ Akiga mbutu ciake cia kungira uthamaki wa Asuriata kuu Dameski, nao Asuriata magituika a gathagwo niwe na makamurutagira igooti. Jehova niaheire Daudi uhootani kura guothe aathiiaga.

⁷ Daudi niatunyanire ngo cia thahabu iria ciari na anene a Hadadezeri, na agicitwara Jerusalemu.

⁸ Kuuma matuura ma Teba na Kuni maria maar ma Hadadezeri, Daudi agitunyana gicango kiningi muno kiria Solomoni aahuthirire guthondeka Karia ga gicango, na itugi, na mitemba miingi ya indo cia gicango.

⁹ Riria Tou, muthamaki wa Hamathu, aigire ati Daudi niahootete mbutu ciothe cia mbaara cia Hadadezeri muthamaki wa Zoba-ri, ¹⁰ agituma muriu Hadoramu kuri Muthamaki Daudi akamugeithie na amukungure ni undu wa kuhoota Hadadezeri uria wakoretwo akira na Tou. Hadoramu agitwarira Daudi indo cia mitemba miingi ithondeketwo na thahabu na betha na gicango.

¹¹ Muthamaki Daudi akiamurira Jehova indo icio o ta uria aamurite betha na thahabu iria aatahite kuuma kuri andu a nduriri ici ciothe: Edomu, na Moabi, na kuuma kuri Amoni na Afilisti, na Amaleki.

¹² Abishai muru wa Zeruia niooragire andu a Edomu 18,000 o kuu Gitumba-ini ga Cumbi. ¹³ Nake akiga mbutu cia kungira kuu Edomu nao andu a Edomu othe magituika a gathagwo ni Daudi. Jehova niaheire Daudi uhootani kura guothe aathiiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁴ Daudi niathamakire Isiraeli guothe, akahuthagira kihooto, na akahingira andu ake othe maundu maria maagiriire. ¹⁵ Joabu muru wa Zeruia niwe wari munene wa ita, nake Jehoshafatu muru wa Ahiludu niwe wari mwandiki wa maundu ma ihinda riu. ¹⁶ Zadoku muru wa Ahitubu, na Ahimeleku muru wa Abiatharu maar athinjiri-Ngai, nake Shavisha niwe wari mwandiki-marua; ¹⁷ Benaia muru wa Jehoiaa niwe wari munene wa Akerethi na Apelethi; nao ariu a Daudi nio maar atongoria na anene a guikaranagia na muthamaki.

19

Mbaara ya Kuhuura na Amoni

¹ Thuutha wa mahinda macio-ri, Nahashu muthamaki wa Amoni agikua, nake muriu agituika muthamaki ithenya riake. ² Nake Daudi agiciiria atiri, “Ningwika Hanuni muru wa Nahashu maundu mega ma utugi tondü ithe nianjikire maundu mega ma utugi.” Ni undu ucio Daudi agituma andu kuri Hanuni makamucakaithe ni undu wa gukuirwo ni ithe.

Riria andu acio maatumitwo ni Daudi maakinyire kuri Hanuni o kuu bururi wa Amoni nigu mamucakaithe-ri, ³ andu aria maar igweta a Amoni makuria Hanuni atiri, “Ureciiria Daudi ni thoguo aratira ni undu wa gugutumira andu magucakaithe? Githi andu ake matiukite kuri we matuure na mathigaane bururi nigu macooke matunyane?” ⁴ Ni undu ucio Hanuni akinyiithia andu acio a Daudi, akimenjithia nderu, nacio nguo ciao igitinio irima gatagati ka njikariro, na akimaingata.

⁵ Riria mundu umwe aakinyiire Daudi uhoru wa andu acio-ri, Daudi agituma andu makamatunge, tondü andu acio nimaconorithio muno. Muthamaki akiuga atiri, “Ikarai kuu Jeriko nginya nderu cianyu ikure, mucooke muke.”

⁶ Riria andu a Amoni maamenyire ati nimatuikite kindi kinungu hari Daudi-ri, Hanuni na andu a Amoni makineana betha taranda ngiri imwe* cia gukombora ngaari cia ita na atwarithia a cio kuuma Mesopotamia, na Aramu-Maaka, na Zoba. ⁷ Magikombora ngaari cia ita ngiri mirongo itatu na igiri na atwarithia a cio, hamwe na muthamaki wa Maaka na mbutu ciake, aria mookire makimba hema hakuhi na Medeba; hinda iyo andu a Amoni nao magicookanirio kuuma matuura-ini mao, magithi kura mbaara.

* 19:6 ni ta tani 34

⁸ Nake Daudi aigua ūhoro ūcio-rī, agītūma Joabu na ita rīothe rīa mbaara. ⁹ Nao andū a Amoni makiumagara, makīarana mbütü cia mbaara kīhingo-inī gĩa itūūra rīao inene, nao athamaki ariā mookite mbaara, magikorwo maarī oiki kūu werū-inī.

¹⁰ Joabu nionire atī thigari nīcianāntio mbere yake o na thuutha wake; nī ūndū ūcio agīthuura mbütü imwe iria njega mūno kūu Isiraeli, agicitūma ikarūe na Asuriata. ¹¹ Andū acio angī akīmaiga watho-inī wa Abishai mūrū wa nyina. Nao akimatūma makarūe na andū a Amoni. ¹² Joabu akiuga atirī, “Asuriata mangīngiria hinya-rī, wee ūūke ūndeithie; no Aamoni mangīgūkīria hinya, nīngagūeithia. ¹³ Wiyūmīrīrie nīgeetha tūrūe na ūcamba nī ūndū wa andū aitū, na nī ūndū wa matūūra manene ma Ngai witū. Jehova nīgēwika ūria ekuona kwagīrīre maitho-inī make.”

¹⁴ Nake Joabu arī na mbütü ciake agītharīkīra Asuriata, nao makīmūrīra. ¹⁵ Rīrīa Aamoni moonire atī Asuriata nīmaroora-rī, o nao makīūrīra Abishai mūrū wa nyina magītoonya itūūra thīinī. Nī ūndū ūcio Joabu agīcooka Jerusalemu.

¹⁶ Thuutha wa Asuriata kuona atī nīmatoorio nī andū a Isiraeli, magītūma andū makarehithie Asuriata a kuuma mūrīmo wa Rūū rwa Farati matongoretio nī Shofaku ūria warī mūnene wa mbütü cia ita cia Hadadezeri.

¹⁷ Rīrīa Daudi eerirwo ūhoro ūcio, agīcookanīrīra ita rīa Isiraeli rīothe, makīringa Rūū rwa Jorodani, nake akīmakinyira na akīga mbütü ciake imang’etheire. Daudi akīhaarīra mbütü ciake nīguo itūngane na Asuriata acio mbaara-inī, nao Asuriata makīrūa nake. ¹⁸ No rīrī, Asuriata makīūrīra Isiraeli, nake Daudi akīūruga atwarithia a ngaari ciao cia ita ngiri mūgwanja, na thigari ciao cia magūrū ngiri mīrongo ina. Nīngī akīūruga Shofaku, mūnene wa mbütü ciao.

¹⁹ Hīndī rīra ndungata cia Hadadezeri cionire atī nīmahootwo nī Isiraeli-rī, magīthondeka thayū na Daudi, nao magītuika a gwathagwo nīwe.

Nī ūndū ūcio Asuriata matiacookire gwītīkīra gūeithia Aamoni rīngī.

20

Itūūra rīa Raba Gūtuyanwo

¹ Na rīrī, hīndī ya kīmera yakinya, ihinda rīrīa athamaki maathiiaga mbaara, Joabu agītongoria mbütü cia ita. Nake akīananga būrūri wa Aamoni, na agīthī Raba akīrīgīciiria, no Daudi agītigwo Jerusalemu. Joabu agītharīkīra Raba agītiga aarīananga. ² Daudi akīruta mūthamaki wao thūmbī mūtwe, nayo yarī na ūritū wa taranda imwe* ya thahabu, na nīyagemetio na tūhiga twa goro, nayo ikīgīrīrwo mūtwe wa Daudi. Nake agītaha indo nyingī mūno kuuma itūūra rīu inene, ³ na akīrutūrūra aikari akuo, akīmahe wīra wa gwatūra mbaū na mīthumeno, na kūruta wīra na harū cia igerā na mathanwa. Ūguo nīguo Daudi eekire matūūra mothe ma Amoni. Thuutha ūcio Daudi na mbütü ciake ciothe cia ita magīcooka Jerusalemu.

Kūrūa na Afilisti

⁴ Mahinda macio-rī, gūkīgīa mbaara ya kūrūa na Afilisti kūu Gezeri. Hīndī iyo Sibekai ūria Mūhushathi akīūruga Sipai, ūmwe wa njaro cia Refai, nao Afilisti magītoorio biū.

⁵ Mbaara-inī ingī makīrūa na Afilisti, nake Elihanani mūrū wa Jairu akīūruga Lahami mūrū wa nyina na Goliathū, ūria Mūgiiti, ūria warī na itimū rīarī na mūtī waiganaga ta mūtī wa mūtumi ngoora.

⁶ Nīngī mbaara-inī ingī iria yarūirwo Gathu, kwārī na mūndū mūnene mūno, warī na ciara ithathatū o guoko, na ciara ithathatū o kūgūrū, ciothe ciarī ciara mīrongo īrī na inya. O nake aarī wa rūciaro rwa Rafa.

⁷ Rīrīa aanyūrūrīrie andū a Isiraeli, Jonathani mūrū wa Shimea, mūrū wa nyina na Daudi, akīmūruga.

⁸ Acio nīo maarī a rūciaro rwa Rafa wa kūu Gathu, nao makīūragwo nī Daudi na andū ake.

21

Daudi Gūtara Andū a Mbaara

¹ Na rīrī, Shaitani nīookīrīre andū a Isiraeli, na akīarahūra Daudi nīguo atarīthie andū a Isiraeli. ² Nī ūndū ūcio Daudi akīūra Joabu na anene a mbütü cia ita atirī: “Thīi mūgatara andū a Isiraeli kuuma Birishiba nginya Dani, mūcooke mūndehere ūhoro nīguo menye ūria maigana.”

³ Nowe Joabu akīmūcookeria atirī, “Jehova aroingīhia mbütü ciake cia ita maita igana. Mwathi wakwa mūthamaki, gīthī othe matirī watho-inī waku? Nī kī gīgūtūma mwathi wakwa ende gwika ūguo? Nī kī gīgūtūma ahītīthie Isiraeli?”

⁴ No rīrī, mūthamaki agīkararia Joabu; nī ūndū ūcio Joabu akīuma hau agīthī Isiraeli guothe, na agīcooka Jerusalemu. ⁵ Joabu akīmenyithia Daudi mūigana wa andū ariā maangīarūire mbaara ta ūū: Isiraeli guothe kwārī na andū 1,100,000 ariā maangīahotire kūhūthīra rūhiū rwa njora, thīinī wao haarī na andū 470,000 kuuma Juda.

⁶ No rīrī, Joabu ndaatarire andū a Lawi na a Benjamini, tondū watho ūcio wa mūthamaki nīwamūguithītie ūūru mūno. ⁷ O na nīngī watho ūcio warī mūūru maitho-inī ma Ngai; nī ūndū ūcio akīherithia Isiraeli.

⁸ Hīndī iyo Daudi akīra Ngai atirī, “Nīnjīhītīe mūno nī gwika ūndū ūyū. Rīu ndagūthaita ūnjehererie mahītīa, nīi ndungata yaku. Nīnjīkīte ūndū wa ūrimū mūno.”

⁹ Nake Jehova akīra Gadi ūria woonagīra Daudi maündū atirī, ¹⁰ “Thīi ūkeere Daudi ūū, ‘Jehova ekuuga atirī: Ūrī na maündū matatū ma gūthuura. Nowe ūthuure ūmwe wamo ūria ngūkūherithia nago.’”

* 20:2 nī ta kilo 34

¹¹ Nĩ undũ ücio Gadi agĩthĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga üũ: ‘Thuura undũ ümwe wa maya: ¹² Üthuure miaka itatũ ya ng’aragu, kana mĩeri itatũ ya kũniinwo nĩ thũ ciaku igũthingatĩe na hiũ ciao cia njora, kana mĩthenya itatũ ya rũhiũ rwa njora rwa Jehova, naguo nĩ atĩ kũgĩe na mĩthenya ya mũthiro bũrũri-inĩ, rĩrĩa mũraika wa Jehova akaaniinana Isiraeli guothe.’ Na rĩrĩ, tua itua ünjĩre ũrĩa ngũthĩ gũcookeria ũrĩa undũmĩte.”

¹³ Daudi akĩra Gadi atĩrĩ, “Rũ nĩ ndĩ na thĩĩna mũno. Nĩ kaba nĩ ngwe moko-inĩ ma Jehova, tondũ tha ciake nĩ nyingĩ mũno; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁴ Nĩ undũ ücio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro, na andũ a Isiraeli 70,000 magĩkua. ¹⁵ Nake Ngai agĩtũma mũraika akanange Jerusalemu. No rĩrĩa mũraika ekaga ũguo-rĩ, Jehova akĩona undũ ücio na akĩgũa kĩahe na undũ wa kĩnyariiriko kũ, nake akĩra mũraika ücio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigira hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ iyo mũraika ücio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi.

¹⁶ Nake Daudi akĩrora igũrũ akĩona mũraika wa Jehova arũngĩ gatagatĩ ka igũrũ na thĩ acomorete rũhiũ rwa njora, arũnyĩtĩte na guoko gwake gũtambũrũkĩro Jerusalemu. Nake Daudi na athuuri, mehumbĩte nguo cia makũnia, makĩgũa magĩturumithia mothĩu mao thĩ.

¹⁷ Daudi akĩũria Ngai atĩrĩ, “Githĩ tĩ nĩ ndaathanire atĩ arũi a mbaara matarwo? Nĩ nĩ nĩ njĩhĩte o na ngeeka ũũru. Andũ aya matarĩ o ta ng’ondũ. Nĩ atĩa mekĩte? Wee Jehova Ngai wakwa, reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa, no rĩrĩ, ndũkareke mũthiro ũyũ ũikare na andũ aku.”

¹⁸ Nake mũraika wa Jehova agĩatha Daudi eere Daudi aambate athĩi agaakĩre Jehova kīgongona o kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi. ¹⁹ Nĩ undũ ücio Daudi akĩambata agĩathĩkĩra kiugo kũu Gadi aarĩtĩ thĩĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jehova.

²⁰ Hĩndĩ ũrĩa Arauna aakonyoraga ngano-rĩ, akĩhũgũra akĩona mũraika ücio; nao ariũ ake ana arĩa maarĩ nake makĩũhĩtha. ²¹ Nake Daudi agĩkũhĩrĩra, na rĩrĩa Arauna aarorire akĩmuona, akĩuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, akĩĩnamĩrĩra mũtwe wake mbere ya Daudi, na agĩturumithia ũthĩu thĩ.

²² Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩra njakĩre Jehova kīgongona haha kĩhuhĩro-inĩ gĩkĩ gĩaku kĩa ngano, nĩguo mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire. Nyenderia o ũrĩa thogora wakĩo ũigana.”

²³ Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Kĩoe! Reke mũthamaki mwathi wakwa eke undũ ũrĩa ũngĩmũkenia. Na rĩrĩ, nĩngũkũhe ndegwa ici irutwo igongona rĩa njino, ihũuri ici cia ngano itũike ngũ, ngano nayo itũike ya igongona rĩa mũtu. Icio ciothe nĩngũkũhe.”

²⁴ Nowe Mũthamaki Daudi agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no ngĩnya ndĩhe thogora wakĩo ũrĩa ũigana. Ndingĩrutĩra Jehova kĩndũ gĩaku, kana ndute igongona rĩa njino na kĩndũ kĩa itarutĩre thogora.”

²⁵ Nĩ undũ ücio Daudi akĩrĩa Arauna cekerĩ magana matandatũ* cia thahabu nĩ undũ wa handũ hau.

²⁶ Daudi agĩakĩra Jehova kīgongona handũ hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguanu. Agĩakĩra Jehova, nake Jehova akĩmwĩta na njĩra ya mwaki uumĩte igũrũ, ũgiakana kīgongona-inĩ kũu kĩa maruta ma njino.

²⁷ Ningĩ Jehova akĩarĩra mũraika ücio nake agĩcookia rũhiũ rwake njora. ²⁸ Hĩndĩ iyo, rĩrĩa Daudi onire atĩ Ngai nĩamũguĩte arĩ kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ücio Mũjebusi-rĩ, akĩrutĩra magongona hau.

²⁹ Hema ya Jehova ũrĩa nyamũre ũrĩa Musa aathondekeire werũ-inĩ, na kīgongona kĩa maruta ma njino, hĩndĩ iyo ciarĩ harĩa hatũũgũru o kũu Gibeoni. ³⁰ No rĩrĩ, Daudi ndangĩathiire mbere yakĩo gĩtũria ũhoru harĩ Ngai tondũ nĩetigagĩra rũhiũ rwa njora rwa mũraika ücio wa Jehova.

22

¹ Hĩndĩ iyo Daudi akiuga atĩrĩ, “Nyũmba ya Jehova Ngai iigaakwo haha, o na kīgongona gĩa kũrutagĩrwo maruta ma njino nĩ Isiraeli.”

Kũhaarĩra Mwako wa Hekarĩ

² Nĩ undũ ücio Daudi agĩathana atĩ ageni othe arĩa maatũũraga Isiraeli* macookanĩrĩro, nake agĩthuura kuuma thĩĩnĩ wao mabundi a mahiga, nĩgeetha mahaarĩre na maicũhie mahiga ma gwaka nyũmba ya Ngai. ³ Nake akĩruta igera nyingĩ cia gũthondeka mĩcumarĩ ya mĩrango ya ihingo na ya kũnyĩtithania indo cia nyũmba thĩĩnĩ, na gĩcango kĩĩngĩ gĩtangĩthimika. ⁴ Ningĩ akĩruta mĩgogo ya mĩtarakwa itangĩtarika, nĩgũkorwo andũ a Sidi na a Turo nĩmareheire Daudi mĩgogo mĩĩngĩ.

⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũriũ wakwa Solomoni nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũũgĩ wa kũigana, nayo nyũmba ũrĩa igwakĩrwo Jehova yagĩrĩrwo nĩgũkorwo ũrĩ na ũthaka mũnene na ngumo na riĩri maitho-inĩ na ndũrĩrĩ ciothe. Nĩ undũ ücio nĩ ngũhaarĩra mwako wayo.” Nĩ undũ ücio Daudi akĩhaarĩra maündũ ma mwako ücio na njĩra nene atanakua.

⁶ Ningĩ agĩta mũriũ Solomoni akĩmwatha aakĩre Jehova Ngai wa Isiraeli nyũmba. ⁷ Daudi akĩra Solomoni üũ: “Mũriũ wakwa, ndũire nyendaga gwaka nyũmba itanĩtio na rĩtwa rĩa Jehova Ngai wakwa. ⁸ No rĩrĩ, kiugo gĩkĩ kĩa Jehova gĩkĩngĩnyĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ‘Wee nĩũitĩte thakame nyingĩ na ũkarĩa mbaara nyingĩ. Ndũgwaka nyũmba itanĩtio na rĩtwa rĩakwa, nĩ undũ nĩũitithĩte thakame nyingĩ gũkũ thĩ, maitho-inĩ makwa. ⁹ No nĩũkagĩa na mũriũ ũrĩa ũgaatũka mũndũ wa thayũ na wa kũhoorera, na nĩngamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciake mĩena yothē. Rĩtwa rĩake ageetwo Solomoni, na hĩndĩ ya ũthamaki wake nĩngaahe Isiraeli thayũ na ũhurũko. ¹⁰ Ücio nĩwe ũgaaka nyũmba itanĩtio na Rĩtwa rĩakwa. Agaatũka mũriũ wakwa, na nĩ ndũike ithe. Ningĩ nĩngahaanda gĩtĩ kĩa ũnene wake kũu Isiraeli ngĩnya tene.’

* 21:25 nĩ ta kilo 7

* 22:2 Ageni aya maarĩ njaro cia andũ a Kaananĩ arĩa maatũũraga kuo mbere ya gĩtũooro nĩ Aisiraeli.

¹¹ “Na rĩrĩ, mūrũ wakwa, Jehova aroikara nawe, na ũrogaacĩra na wake nyũmba ya Jehova Ngai waku, ta ũria oigire nĩugeeka. ¹² Jehova arokũhe ũbaarĩrĩrĩ na ũmenyo rĩria agaakũnengera ũthamaki wa Isiraeli, nĩgeetha ũrũmie watho wa Jehova Ngai waku. ¹³ Hĩndĩ iyo wee nĩũkagaacĩra, ũngĩgatuĩka wa kũmenyagĩrĩra kirĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo o na watho ũria Jehova aaheire Musa nĩ ũndũ wa Isiraeli. Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũgetigĩre kana ũkue ngoro.”

¹⁴ “Nĩndutĩte wĩra mũnene wa kũhaarĩria mwako wa hekarũ ya Jehova, ngaigithia taranda 100,000[†] cia thahabu, na taranda 1,000,000[‡] cia betha, na icango nyingĩ na igera nyingĩ itangĩthimĩka, na mbaũ na mahiga. Nawe no wongerere ingĩ. ¹⁵ Ũrĩ na aruti wĩra aingĩ: aicũhia a mahiga, na aaki a mahiga, na aaki a mbaũ, o hamwe na andũ marĩ na ũũgĩ wa kũruta wĩra o wotho ¹⁶ wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa igera, na mabundi maingĩ makiria. Rĩu kĩambĩrĩrie wĩra, nake Jehova aroikara hamwe nawe.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Daudi agĩatha atongoria othe a Isiraeli mateithie mũriũ Solomoni. ¹⁸ Akimeera atĩrĩ, “Githĩ Jehova Ngai wanyu ndarĩ hamwe na inyui? Na githĩ ndamũheete ũhurũko mĩena yotho? Nĩgũkorwo nĩaneanite atũũrĩ a bũrũrĩ ũyũ moko-inĩ makwa, na rĩu bũrũrĩ ũrĩ watho-inĩ wa Jehova na andũ ake. ¹⁹ Rĩu mwĩheanei ngoro na muoyo mũcarie Jehova Ngai wanyu. Ambĩrĩriai gwaka handũ-harĩa-haamũre ha Jehova Ngai, nĩgeetha mũrehe ithandũkũ rĩa Jehova rĩa kirĩkanĩro na indo iria nyamũre cia Ngai itoonyio hekarũ rĩa igwakwo nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩa Jehova.”

23

Alawii

¹ Na rĩrĩ, rĩria Daudi aakũrĩre na agĩkorwo arĩ na mĩaka mĩingĩ-rĩ, agĩtua mũriũ Solomoni mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli.

² Nĩngĩ agĩcookaniĩrĩria atongoria othe a Isiraeli hamwe na athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii. ³ Alawii arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo itatũ kana makĩria magĩtarwo, nao arũme othe maarĩ 38,000. ⁴ Daudi akiuga atĩrĩ, “Thĩĩnĩ wa aya, 24,000 nĩ marũgamagĩrĩre wĩra wa hekarũ ya Jehova, nao 6,000 matuĩke anene na atuithania a ciira. ⁵ Nao andũ 4,000 matuĩke arangĩrĩ a ihingo, nao acio angĩ 4,000 matuĩke a kũgoocaga Jehova marĩ na inanda cia ũĩni iria heanĩte nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kũumbe.”

⁶ Daudi nĩagayanĩrie Alawii acio ikundi kũringana na ariũ a Lawi na nĩo Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

Andũ a Gerishoni

⁷ Ariũ a Gerishoni maarĩ:

Ladani na Shimei.

⁸ Ariũ a Ladani maarĩ:

Jehieli na nĩwe warĩ mũtongoria wao, na Zethamu, na Joeli; othe maarĩ atatũ.

⁹ Ariũ a Shimei maarĩ:

Shelomothu, na Hazieli, na Harani, othe maarĩ atatũ.

Acio nĩo maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani.

¹⁰ Na ariũ a Shimei maarĩ:

Jahathu, na Ziza, na Jeushu, na Beria.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Shimei; othe maarĩ ana.

¹¹ Jahathu nĩwe warĩ mũtongoria wao, nake Ziza aarĩ mũnini wake, no Jeushu na Beria matiarĩ na ariũ aingĩ; nĩ ũndũ ũcio maatarirwo ta maarĩ a nyũmba ĩmwe, na makiheo wĩra ũmwe.

Andũ a Kohathu

¹² Ariũ a Kohathu maarĩ:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli: othe maarĩ ana.

¹³ Ariũ a Amuramu maarĩ:

Harũni na Musa.

Harũni nĩamũrĩrwo hamwe na njiaro ciake nginya tene, nĩgeetha maamũrage indo iria theru mũno, na marutagĩre Jehova magongona, na mamũtungatagĩre, na marathimanage thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩake nginya tene. ¹⁴ Ariũ a Musa, mũndũ wa Ngai, maataraniĩrio na mũhĩrĩga wa Lawi.

¹⁵ Ariũ a Musa maarĩ: Gerishomu na Eliezeri.

¹⁶ Njiaro cia Gerishomu nĩ:

Shebueli nĩwe warĩ mũtongoria wao.

¹⁷ Njiaro cia Eliezeri nĩ:

Rehabia na nĩwe warĩ mũtongoria wao.

Eliezeri ndaarĩ na ariũ angĩ, no ariũ a Rehabia maarĩ aingĩ mũno.

¹⁸ Ariũ a Iziharu maarĩ:

Shelomithu na nĩwe warĩ mũtongoria wao.

¹⁹ Ariũ a Hebironi maarĩ:

Jeria na nĩwe warĩ mũtongoria wao, na Amaria aarĩ wa keerĩ, na Jahazieli aarĩ wa gatātũ, na Jekameamu aarĩ wa kana.

²⁰ Ariũ a Uzieli maarĩ:

Mika na nĩwe warĩ mũtongoria wao, nake Ishia aarĩ mũnini wake.

Andü a Merari

²¹ Ariü a Merari maarĩ:

Mahali na Mushi.

Ariü a Mahali maarĩ:

Eleazaru na Kishu.

²² Eleazaru aakuire atarĩ na aanake; aarĩ o na airĩtu. Makĩhikio nĩ ariü a mürü wa nyina na ithe wao Kishu.

²³ Ariü a Mushi maarĩ:

Mahali, na Ederi, na Jeremothu; othe maarĩ atatũ.

²⁴ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Lawi kũringana na nyũmba ciao: na nĩo maarĩ atongoria a nyũmba ciao ta ũria marĩtwa mao maandikĩtwo, na maatarirwo mündũ o mündũ, ũguo nĩ kuuga aruti a wĩra arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo tĩrĩ na makĩria, arĩa maatungataga hekarũ-inĩ ya Jehova. ²⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩoigĩte atĩrĩ, “Kuona atĩ Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaheete andũ ake ũhurũko, na nĩokite gĩtũũra Jerusalemu nginya tene-rĩ, ²⁶ Alawii matigũcoka kũbatario nĩgũkuuaga hema irĩa nyamũre kana kindũ o nakĩ kĩa iria ihũthagĩrwo cia gĩtungata thĩinĩ wayo.” ²⁷ Kũringana na ciugo cia Daudi cia mũthia, Alawii arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo tĩrĩ kana makĩria nĩmatarirwo.

²⁸ Wĩra wa Alawii warĩ wa gũteithia njiaro cia Harũni ũtungata-inĩ wa hekarũ ya Jehova ta ũũ: kũrũgamĩrĩra nja cia hekarũ na tũnyũmba twa ithaku-inĩ, na gũtherithia indo iria nyamũre, na kũruta mawĩra marĩa mangĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai. ²⁹ Nĩo maarĩ arũgamĩrĩri a mĩgate irĩa yaigagwo metha-inĩ, na maruta ma mĩtu wa ngano, na tũmĩgate tũria tũtarĩ na ndawa ya kũmbia, na wĩra wa gũkanda na kũruga mĩgate, na mawĩra mothe ma gũthima ũingĩ na mũigana wa indo. ³⁰ Nĩngĩ marũgamage o rũciinĩ gũcokeria Jehova ngaatho na kũmũgoca. Nĩngĩ magekaga ũguo o hwaĩ-inĩ, ³¹ na rĩrĩa rĩothe maruta ma njino mangiarutĩrwo Jehova, mĩthenya ya Thabatũ, na ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na ciathĩ iria ingĩ ciathanĩtwo. No nginya matungatage mbere ya Jehova mahinda mothe marĩ mũigana ũria ũtũtũtwo, nĩngĩ na njĩra irĩa maathĩtwo marutage nayo.

³² Na nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthĩ na mbere kũruta wĩra ũria mehokeirwo wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na wa Handũ-harĩa-Hatheru, matongoretio nĩ ariü a ithe wao a rũciaro rwa Harũni, nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova.

24

Ikundi Cia Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ici nĩcio ciarĩ ikundi cia ariü a Harũni:

Ariü a Harũni maarĩ Nadabu, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ² No rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire ithe wao atakũite, na matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ũndũ ũcio Eleazaru na Ithamaru magĩtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³ Zadoku wa rũciaro rwa Eleazaru na Ahimeleku wa rũciaro rwa Ithamaru nĩo maateithĩrĩrie Daudi kũmagayania ikundi, nĩ ũndũ wa mũtaratara wa ũtungata ũria maathuurĩrwo. ⁴ Atongoria arĩa aingĩ moimĩte njiaro-inĩ cia Eleazaru gũkĩra arĩa moimĩte njiaro-inĩ cia Ithamaru, nao makĩganyio ta ũũ: kuuma njiaro-inĩ cia Eleazaru kwarĩ na atongoria a nyũmba ikũmi na atandatũ, na kuuma njiaro-inĩ cia Ithamaru kwarĩ na atongoria a nyũmba anana. ⁵ Maamagayanirĩe na kihooto na ũndũ wa gũcuuka mĩtĩ, nĩgũkorwo nĩ haarĩ na anene a handũ-harĩa-haamũre, na anene a nyũmba ya Ngai gatagatĩ-inĩ ka njiaro icio cia Eleazaru na cia Ithamaru.

⁶ Shemaia mürũ wa Nethaneli, ũria mwandiki-marũa Mũlawii, nĩandikire marĩtwa mao arĩ mbere ya mũthamaki na anene aya: Zadoku ũria-mũthĩnjĩri-Ngai, na Ahimeleku mürũ wa Abiatharu, na atongoria a nyũmba cia athĩnjĩri-Ngai na cia Alawii. Nyũmba imwe igathuurwo kuuma kũrĩ Eleazaru, na irĩa ingĩ igathuurwo kuuma kũrĩ Ithamaru.

⁷ Mũtĩ wa mbere wagũire kũrĩ Jehoiaribu,

na wa keerĩ kũrĩ Jedaia,

⁸ na wa gatatũ kũrĩ Harimu,

na wa kana kũrĩ Seroimu,

⁹ na wa gatano kũrĩ Malikija,

na wa gatandatũ kũrĩ Mijamini,

¹⁰ na wa mũgwanja kũrĩ Hakoza,

na wa kanana kũrĩ Abija,

¹¹ na wa kenda kũrĩ Jeshua,

na wa ikũmi kũrĩ Shekania,

¹² na wa ikũmi na ũmwe kũrĩ Eliashibu,

na wa ikũmi na tĩrĩ kũrĩ Jakimu,

¹³ na wa ikũmi na itatũ kũrĩ Hupa,

na wa ikũmi na ina kũrĩ Jeshebeabu,

¹⁴ na wa ikũmi na itano kũrĩ Biliga,

na wa ikũmi na itandatũ kũrĩ Imeri,

¹⁵ na wa ikũmi na mũgwanja kũrĩ Heziri,

na wa ikümi na inana küri Hapizezu,
¹⁶ na wa ikümi na kenda küri Pethahia,
 na wa mirongo iiri küri Jehezekeli,
¹⁷ na wa mirongo iiri na ümwe küri Jakini,
 na wa mirongo iiri na igiri küri Gamuli,
¹⁸ na wa mirongo iiri na itatu küri Delaia,
 na wa mirongo iiri na ina küri Maazia.

¹⁹ Üyü niguu warí mütaratara wa ütungata wao riria maatoonya hekarü ya Jehova, kuringana na watho üria maatuiriirwo ni ithe wao Harüni, ta üria Jehova Ngai wa Isiraeli aamwathite.

Alawii ariä Angi

²⁰ Njiao iria ingi cia Lawi ciari:

kuuma küri ariu a Amuramu: ni Shubaeli;
 na kuuma küri ariu a Shubaeli: ni Jehedeia.

²¹ Kuuma küri ariu a Rehabia:

ni Ishia na nwe warí mütongoria wao.

²² Kuuma küri andü a Iziharu: ni Shelomothu;
 na kuuma ariu a Shelomothu: ni Jahathu.

²³ Ariu a Hebironi maarí: Jeria na nwe warí mütongoria wao, Amaria aarí wa keeri, nake Jahazieli aarí wa gatatu, na Jekameamu aarí wa kana.

²⁴ Mürü wa Uzieli: aarí Mika;

kuuma ariu a Mika: ni Shamiru.

²⁵ Mürü wa nyina na Mika: aarí Ishia;

kuuma ariu a Ishia: ni Zekaria.

²⁶ Ariu a Merari: maarí Mahali na Mushi.

Mürü wa Jaazia: aarí Beno.

²⁷ Ariu a Merari:

kuuma küri Jaazia: maarí Beno, na Shohamu, na Zakuri, na Ibiri.

²⁸ kuuma küri Mahali: ni Eleazaru, üria ütaari na aanake.

²⁹ Kuuma küri Kishu: ni müriü Jerameeli.

³⁰ Nao ariu a Mushi: maarí Mahali, na Ederi, na Jeremothu.

Acio nio maarí Alawii kuringana na nyumba ciao. ³¹ O nao nīmacuukire miti o ta üria ariu a ithe wao a rüciaro rwa Harüni meekire, marí mbere ya Müthamaki Daudi o na mbere ya Zadoku, na Ahimeleku, na atongoria a nyumba cia athinjiri-Ngai na cia Alawii. Nyumba cia mürü wa nyina üria mükürü ciekirwo o ta üria nyumba cia üria münini müno ciekirwo.

25

Aini

¹ Daudi ari hamwe na anene a mbütü cia ita nīamürire ariu amwe a Asafu, na Hemani, na Jeduthuni marutage wira wa ürathi makihüüraga inanda cia mügeeto, na cia kinübi, na thaani iria ihüürithanagio ikagamba. Maya nimo mariitwa ma andü ariä maarutaga wira üyü wa küina:

² Kuuma küri ariu a Asafu:

maarí Zakuri, na Jusufu, na Nethania, na Asarela. Ariu a Asafu maarügamagiriirwo ni Asafu, üria warathaga ühoro arügamiriirwo ni müthamaki.

³ Kuuma küri ariu a Jeduthuni:

maarí Gedalia, na Zeri, na Jeshia, na Shimei, na Hashabia, na Matithia; othe maarí atandatü, marügamiriirwo ni ithe wao Jeduthuni, üria warathaga ühoro, akihüüraga kinanda kia mügeeto, agacoogakiria Jehova ngaatho na akamügoocaga.

⁴ Kuuma küri ariu a Hemani:

maarí Bukia, na Matania, na Uzieli, na Shubaeli, na Jerimothu, na Hanania, na Hanani, na Eliatha, na Gidaliti, na Romamuti-Ezeri, na Joshibekasha, na Malothi, na Hothiru, na Mahaziothu. ⁵ Acio othe maarí ariu a Hemani üria wonagira müthamaki maündü. Maaheanitwo küri we kuringana na ciiraniro cia Ngai niguu mamütüügagirie. Ngai aaheete Hemani ariu ikümi na ana, na airitu atatü.

⁶ Andü aya othe maarügamagiriirwo ni maithe mao niguu mainage thüni wa hekarü ya Jehova, marí na thaani iria ihüürithanagio ikagamba, na inanda cia kinübi, na inanda cia mügeeto, ni ündü wa ütungata wa nyumba ya Ngai. Asafu, na Jeduthuni, na Hemani nao maarügamagiriirwo ni müthamaki. ⁷ Hamwe na andü a nyumba ciao, ariä othe maarutitwo na makagia na üügü wa küinira Jehova, othe maarí andü 288. ⁸ Andü ethi na akürü ündü ümwe, na arutani o na arutwo, nīmacuukire miti niguu magairwo mawira mao.

⁹ Miti wa mbere, üria warí wa Asafu, wagwiriire Jusufu, na ariu ake, na andü a nyumba yao, maarí andü 12;

wa keerĩ wagwĩĩre Gedalia, we na andũ a nyũmba yao, na ariũ ao, maarĩ andũ 12;
¹⁰ wa gatatũ wagwĩĩre Zakuri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹¹ wa kana wagwĩĩre Iziri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹² wa gatano wagwĩĩre Nethania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹³ wa gatandatũ wagwĩĩre Bukia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹⁴ wa mũgwanja wagwĩĩre Jesarela, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹⁵ wa kanana wagwĩĩre Jeshai, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹⁶ wa kenda wagwĩĩre Matania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹⁷ wa ikũmi wagwĩĩre Shemei, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹⁸ wa ikũmi na ũmwe wagwĩĩre Azareli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
¹⁹ wa ikũmi na ĩrĩ wagwĩĩre Hashabia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁰ wa ikũmi na ĩtatũ wagwĩĩre Shubaeli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²¹ wa ikũmi na ĩna wagwĩĩre Matithia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²² wa ikũmi na ĩtano wagwĩĩre Jerimothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²³ wa ikũmi na ĩtandatũ wagwĩĩre Hanania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁴ wa ikũmi na mũgwanja wagwĩĩre Joshibekasha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁵ wa ikũmi na ĩnana wagwĩĩre Hanani, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁶ wa ikũmi na kenda wagwĩĩre Malothi, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁷ wa mĩrongo ĩrĩ wagwĩĩre Eliatha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁸ wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe wagwĩĩre Hothiru, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁹ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ wagwĩĩre Gidaliti, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
³⁰ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wagwĩĩre Mahaziothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
³¹ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wagwĩĩre Romamuti-Ezeri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12.

26

Arangĩri a Ihingo

¹ Ikundi cia arangĩri a ihingo:

kuuma kũrĩ andũ a Kora maarĩ: Meshelemia mũrũ wa Kore, ũmwe wa ariũ a Asafu.

² Ariũ a Meshelemia maarĩ:

Zekaria, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
 na Jediali aarĩ wa keerĩ,
 na Zebadia aarĩ wa gatatũ,
 na Jathinieli aarĩ wa kana,
³ na Elamu aarĩ wa gatano,
 na Jehohanani aarĩ wa gatandatũ,
 na Eliehoenai aarĩ wa mũgwanja.

⁴ Ariũ a Obedi-Edomu maarĩ:

Shemaia, na nĩwe warĩ wa irigithathi,
 na Jehozabadu aarĩ wa keerĩ,
 na Joa aarĩ wa gatatũ,
 na Sakaru aarĩ wa kana,
 na Nethaneli aarĩ wa gatano,
⁵ na Amieli aarĩ wa gatandatũ,
 na Isakaru aarĩ wa mũgwanja,
 na Peulethai aarĩ wa kanana,
 nĩgũkorwo Ngai nĩarathimite Obedi-Edomu.

⁶ Mũriũ Shemaia o nake aarĩ na ariũ ake, arĩa maarĩ atongoria thĩnĩ na nyũmba ya ithe wao, tondũ maarĩ andũ ehoti. ⁷ Ariũ a Shemaia maarĩ: Othini, na Refaeli, na Obedi, na Elizabadu, nao andũ a nyũmba yao, Elihu, na Semakia, maarĩ andũ ehoti. ⁸ Acio othe maarĩ a njiaro cia Obedi-Edomu; o hamwe na ariũ ao, na andũ a nyũmba yao maarĩ andũ ehoti, na maarĩ na hinya wa kũruta wĩra. Njiaro cia Obedi-Edomu othe maarĩ andũ 62.

⁹ Meshelemia nĩ aarĩ na ariũ ake na andũ a nyũmba yao, arĩa maarĩ andũ ehoti, othe maarĩ andũ 18.

¹⁰ Ariũ a Hosa ũrĩa Mũmerari maarĩ: Shimuri na nĩwe warĩ mĩtungoria wao (o na gũtuika tiwe warĩ irigithathi, ithe nĩamũthuurite atũke mĩtungoria wao), ¹¹ Hilikia aarĩ wa keerĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa na andũ a nyũmba yao othe maarĩ andũ 13.

¹² Ikundi icio cia arangĩri a ihingo ciĩtanĩtio na anene ao, ciarĩ na mawĩra ma gũtungata thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova o ta andũ arĩa angĩ a nyũmba yao. ¹³ Andũ ethĩ na andũ akũrũ o ũndũ ũmwe nĩmacuukiire o kĩhingo mĩti kũringana na nyũmba ciao.

¹⁴ Mũti wa Kĩhingo kĩa Irathĩro wagwĩĩre Shelemia. Ningĩ magĩcuuka mĩti nĩ ũndũ wa mũriũ Zekaria, ũrĩa warĩ mũheani kĩrĩra mũũgĩ, nake akĩgwĩrwo nĩ mĩti wa Kĩhingo gĩa Gathigathini. ¹⁵ Mũti wa Kĩhingo

gĩa Gũthini wagwĩrĩre Obedi-Edomu, nague mūtĩ wa nyũmba-ya-kũigwo-into ũkĩgwĩra ariũ ake. ¹⁶ Mĩtĩ ya Kĩhingo gĩa Ithũiro, na Kĩhingo gĩa Shalekethu mwena wa njĩra ya rũgongo, yagwĩrĩre Shupimu na Hosa.

Arangĩri maakaraga metanĩrĩre. ¹⁷ O mũthenya gwakoragwo na Alawii atandatũ mwena wa irathĩro, na Alawii ana mwena wa gathigathini, na Alawii ana mwena wa gũthini, na Alawii eerĩ mahinda mothe nyũmba-inĩ ya kũigwo-into. ¹⁸ Nayo nja ya mwena wa ithũiro, Alawii ana maikaraga njĩra-inĩ, na Alawii eerĩ maikaraga kũu nja.

¹⁹ Icio nĩcio ciarĩ ikundi cia arangĩri a ihingo arĩa maarĩ a njjaro cia Kora na Merari.

Aigi Kĩgĩna, na Anene arĩa Angĩ

²⁰ Alawii arĩa angĩ nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia nyũmba ya Ngai na igĩĩna cia indo iria nyamũre.

²¹ Njjaro cia Ladani, arĩa maarĩ Agerishoni na ũndũ wa Ladani, na maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani ũcio Mũgerishoni, maarĩ: Jehieli, ²² na ariũ a Jehieli, na Zethamu, na mũrũ wa nyina Joeli. Acio nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia hekarũ ya Jehova.

²³ Kuuma kũrĩ andũ a Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli maarĩ:

²⁴ Shubaeli wa rũciaro rwa Gerishomu mũrũ wa Musa, na nĩwe warĩ mũnene wa kũrũgamĩrĩra igĩĩna.

²⁵ Andũ a nyũmba yao kuuma kũrĩ Eliezeri: maarĩ mũriũ Rehabia, na Jeshia aarĩ mũriũ wa Rehabia, na Joramu aarĩ mũriũ wa Jeshia, na Zikiri aarĩ mũriũ wa Joramu, na Shelomithu aarĩ mũriũ wa Zikiri.

²⁶ Shelomithu na andũ a nyũmba yao nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna ciothe cia indo iria ciarĩ nyamũre nĩ Mũthamaki Daudi, na indo iria ciarĩ nyamũre nĩ atongoria a nyũmba arĩa maarĩ anene a ikundi cia ngiri ngiri na ikundi cia igana igana, na ikaamũrwo nĩ anene arĩa angĩ a mbũtũ cia ita. ²⁷ Imwe cia iria ciatahitwo mbaara-inĩ maaciamũrĩre wĩra wa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ²⁸ Na rĩrĩ, indo ciothe iria ciaamũrĩtwo nĩ Samũeli ũrĩa muoni-maündũ, na ikaamũrwo nĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu, na Abineri mũrũ wa Neri, na Joabu mũrũ wa Zeruia, na indo iria ingĩ ciothe ciaamũrĩtwo-rĩ, ciamenyagĩrĩrwo nĩ Shelomithu na andũ a nyũmba yao.

²⁹ Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: Kenania na ariũ ake nĩmaheirwo mawĩra na kũu nja ya hekarũ matuĩke anene na aciirithania a Isiraeli.

³⁰ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi: maarĩ Hashabia na andũ a nyũmba yao, andũ ehoti 1,700; nĩ maarũgamĩrĩre wĩra wa Jehova wothe kũu Isiraeli mwena wa ithũiro wa Jorodani, o na wĩra wa gũtungatĩra mũthamaki. ³¹ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi, Jeria nĩwe warĩ mũnene wao kũringana na maandiko ma njjarwa cia nyũmba ciao. Mwaka wa mĩrongo ina wa ũthamaki wa Daudi nĩ gwatũirio maandiko-inĩ, na gũkĩoneka thĩĩnĩ wao andũ ehoti o kũu Jazeri ya Gileadi. ³² Jeria aarĩ na andũ a nyũmba yao 2,700 arĩa maarĩ ehoti na maarĩ atongoria a nyũmba, nake Mũthamaki Daudi akĩmatua arũgamĩrĩri a andũ a Rubeni, na a andũ a Gadi, na nuthu ya mũhirĩga wa Manase maündũ-inĩ mothe marĩa maakonainie na Ngai, o na marĩa maakonainie na ũhoru wa mũthamaki.

27

Ikundi cia Mbũtũ cia Ita

¹ Ũyũ nĩguo mũtaratara wa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ atongoria a nyũmba, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na ikundi cia o igana igana, na anene ao, arĩa maatungatagĩra mũthamaki maündũ-inĩ mothe makoniĩ ikundi cia mbũtũ cia ita iria ciakoragwo wĩra-inĩ mweri o mweri, mwaka wothe. O gikundi kĩarĩ kĩa andũ 24,000.

² Mũrũgamĩrĩri wa gikundi kĩa mbere kĩa mweri wa mbere aarĩ Jashobeamu mũrũ wa Zabidieli. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000. ³ Nake aarĩ wa rũciaro rwa Perezũ, na nĩwe warĩ mũnene wa anene othe a mbũtũ cia ita mweri wa mbere.

⁴ Mũrũgamĩrĩri wa gikundi kĩa mweri wa keerĩ aarĩ Dodai ũrĩa Mũahohi; mĩtungoria wa gikundi gĩa ke aarĩ Mikilothu. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

⁵ Mũnene wa mbũtũ cia ita wa gatātũ, wa mweri wa itātũ aarĩ Benaia mũrũ wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe warĩ mũnene, na gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000. ⁶ Benaia ũcio nĩwe warĩ njamba mũno gatagatĩ-inĩ ka arĩa Mĩrongo itātũ na nĩwe warĩ mũnene wao. Gikundi gĩa ke kĩarũgamagĩrĩrwo nĩ mũriũ Amizabadi.

⁷ Mũnene wa kana, wa mweri wa ina, aarĩ Asaheli mũrũ wa nyina na Joabu; mũriũ Zebadia nĩwe wacookire ithenya rĩa ke. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

⁸ Mũnene wa gatano mweri wa itano, aarĩ Shamuhuthu ũrĩa Mũizirahi. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

⁹ Mũnene wa gatandatũ wa mweri wa itandatũ, aarĩ Ira mũrũ wa Ikeshu ũrĩa Mũtekoa. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

¹⁰ Mũnene wa mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, aarĩ Helezu ũrĩa Mũpeloni, wa rũciaro rwa Efiraimu. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

¹¹ Mũnene wa kanana, wa mweri wa inana, aarĩ Sibekai ũrĩa Mũhushathi wa rũciaro rwa Azerahi. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

¹² Mũnene wa kenda wa mweri wa kenda aarĩ Abiezeri ũrĩa Mũanathothu wa rũciaro rwa Abenjamini. Gikundi gĩa ke kĩarĩ na andũ 24,000.

¹³ Mūnene wa ikūmi, wa mweri wa ikūmi, aarī Maharai ūrīa Mūnetofathi wa rūciaro rwa Azerahi. Gikundi gīake kīarī na andū 24,000.

¹⁴ Mūnene wa ikūmi na ūmwe, wa mweri wa ikūmi na ūmwe, aarī Benaia ūrīa Mūpirathoni wa rūciaro rwa Aefiraimu. Gikundi gīake kīarī na andū 24,000.

¹⁵ Mūnene wa ikūmi na eerī, mweri wa ikūmi na ūrī, aarī Helidai ūrīa Mūnetofathi, wa kuuma nyūmba ya Othineli. Gikundi gīake kīarī na andū 24,000.

Anene a Mīhīrīga

¹⁶ Anene arīa maathaga mīhīrīga ya Isiraeli maarī aya:

mūnene wa mūhīrīga wa Rubeni aarī Eliezeri mūrū wa Zikiri;

mūnene wa mūhīrīga wa Simeoni aarī Shefatia mūrū wa Maaka;

¹⁷ mūnene wa mūhīrīga wa Lawi aarī Hashabia mūrū wa Kemueli;

mūnene wa mūhīrīga wa Harūni aarī Zadoku;

¹⁸ mūnene wa mūhīrīga wa Juda aarī Elihu mūrū wa ithe na Daudi;

mūnene wa mūhīrīga wa Isakaru aarī Omuri mūrū wa Mikaeli;

¹⁹ mūnene wa mūhīrīga wa Zebuluni aarī Ishimaia mūrū wa Obadia;

mūnene wa mūhīrīga wa Nafitali aarī Jeremothu mūrū wa Azirieli;

²⁰ mūnene wa mūhīrīga wa Aefiraimu aarī Hoshea mūrū wa Azazia;

mūnene wa nuthu ūmwe ya mūhīrīga wa Manase aarī Joeli mūrū wa Pedaia;

²¹ mūnene wa nuthu ūrīa ingī ya mūhīrīga wa Manase kūu Gileadi aarī Ido mūrū wa Zekaria;

mūnene wa mūhīrīga wa Benjamini aarī Jaasieli mūrū wa Abineri;

²² mūnene wa mūhīrīga wa Dani aarī Azareli mūrū wa Jerohamu;

Acio nīo maarī anene arīa maathaga mīhīrīga ya Isiraeli.

²³ Daudi ndaatarire andū a mīaka mīrongo ūrī na arīa mataakinyītie, tondū Jehova nīeranīire atī nīakaingīhia Isiraeli matuīke o ta njata cia matu-inī. ²⁴ Joabu mūrū wa Zeruia nīambīrīrie gūtara andū, nō ndaarīkirie. Mang'ūrī nīmakinīyīre Isiraeli nī ūndū wa itarana rīu. Nguo mūigana wa itarana rīu ndwandikirwo ibuku-inī rīa maündū ma Mūthamaki Daudi.

Arori a Maündü ma Mūthamaki

²⁵ Azimavethu mūrū wa Adieli nīwe warūgamagīrīra nyūmba iria ciaigagwo indo cia ūthamaki.

Jonathani mūrū wa Uzīa nīwe warūgamagīrīra nyūmba cia kūigwo indo kūu ng'ongo-inī, na matūūra-inī, na tūtūūra-inī, o na mīthiringo ūrīa mīraihi na igūrū ya arangīri.

²⁶ Eziri mūrū wa Kelubu nīwe warūgamagīrīra andū arīa maarutaga wīra wa kūrīma mīgūnda.

²⁷ Shimei ūrīa Mūramathi nīwe warūgamagīrīra mīgūnda ya mīthabībū.

Zabadi ūrīa Mūshifimi nīwe warūgamagīrīra maciaro ma mīthabībū matanekīrwo mītūngi-inī.

²⁸ Baali-Hanani ūrīa Mūgederi nīwe warūgamagīrīra mītī ya mītamaiyū na ya mīborithandi magūrū-inī ma irīma cia mwena wa irathīro.

Joashu nīwe warūgamagīrīra kūrīa kwaigagwo maguta ma mītamaiyū.

²⁹ Shitirai ūrīa Mūsharoni nīwe warūgamagīrīra ndūuru cia ng'ombe iria ciarīthagio Sharoni.

Shafati mūrū wa Adilai nīwe warūgamagīrīra ndūuru cia ng'ombe iria ciarī cianda-inī.

³⁰ Obili ūrīa Mūishumaeli nīwe warūgamagīrīra ngamīra.

Jehedeia ūrīa Mūmeronothu nīwe warūgamagīrīra ndigiri.

³¹ Jazizi ūrīa Mūhagari nīwe warūgamagīrīra ndūuru cia mbūri.

Acio othe nīo maarī anene arīa marūgamagīrīra indo ciothe cia Mūthamaki Daudi.

³² Jonathani mamawe wa Daudi aarī mūheani kīrīra, mündū mūmenyi maündū na mwandīki-marūa. Nake Jehieli mūrū wa Hakimoni nīwe wamenyagīrīra arīu a mūthamaki.

³³ Ahithofeli nīwe waheaga mūthamaki kīrīra.

Nake Hushai ūrīa Mūariki aarī mūrata wa mūthamaki. ³⁴ Jehoiada mūrū wa Benaia na Abiatharu nīo maacookire ithenya rīa Ahithofeli.

Joabu nīwe warī mūnene wa mbūtū cia ita cia mūthamaki.

28

Daudi Kūhaarīra Mwako wa Hekarī

¹ Daudi nīatūmaniire anene othe a Isiraeli moongane Jerusalemu, nao nīo: anene arīa maarūgamīrīre mīhīrīga, na anene a ikundi iria ciatungatagīra mūthamaki, na anene a ikundi cia o ngiri ngiri na anene a ikundi cia o igana igana, na anene arīa maarūgamīrīre indo ciothe na mahiū ma mūthamaki na ma arīu ake o na anene a nyūmba ya ūthamaki, na andū arīa maarī njamba, na andū othe arīa maarī ūrīme wa kūrīa mbaara.

² Mūthamaki Daudi nīarūgamire akīmeera atīrī: “Ta thikīrīrai, inyuī arīu a baba na andū akwa. Nīndatuīte na ngoro yakwa gwaka nyūmba itūike handū ha kūhurūkio ithandūkū rīa kīrikanīro kīa Jehova, arī ho gaturwa ka makinya ma Ngai witū, na ngūhaarīra kūmīaka. ³ No Ngai akīnjīra atīrī, ‘Wee ndūgwaka nyūmba itanītio na Rīitwa riakwa, tondū wee ūrī mündū wa mbaara na nīūtīte thakame.’

⁴ “No Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩathuurire kuuma kūrĩ nyũmba iitũ yothē ndũike mũthamaki wa Isiraeli nginya tene. Nĩathuurire Juda atũike mũtongoria, na kuuma nyũmba ya Juda agĩthũura nyũmba ya baba, na kuuma kūrĩ ariũ a baba akĩona kwagĩrĩre aandue nĩ mũthamaki wa Isiraeli yothē. ⁵ Harĩ ariũ akwa othe, tondũ Jehova nĩahēete ariũ aingĩ-rĩ, nĩathuurĩte mũriũ wakwa Solomoni aikarĩre gĩtĩ kĩa ũthamaki wa Jehova, athamakĩre Isiraeli. ⁶ Aanjĩrĩre atĩrĩ: ‘Mũriũ waku Solomoni nĩwe ũgaaka nyũmba yakwa na nja ciakwa, nigũkorwo nĩndimũthuurĩte atũike mũriũ wakwa na nĩ ndũike ithe. ⁷ Nĩngahaanda ũthamaki wake nginya tene angĩtũura arũmitĩe maathani na mawatho makwa ta ũrĩa kũrekwo ihinda rĩrĩ.’

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ndamwatha o haha maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe na kũngano gĩkĩ kĩa Jehova, o nake Ngai witũ akĩguaga: Mũmenyerere, na mũrũmagĩrĩre maathani mothe ma Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha mwĩgwaĩre bũrĩrĩ ũyũ mwega, na mũkaũtigĩra njaro cianyũ ũtũike igai rĩao nginya tene.

⁹ “Nawe mũrũ wakwa Solomoni-rĩ, tũura ũmenyete Ngai wa thoguo, na ũmũtungatagĩre wĩrutĩre na ngoro yaku yothē na kwĩyendera, nigũkorwo Jehova atũiragia ngoro o yothē, na akamenya gĩtũĩ o gĩothe kĩa mecĩirĩa ma cio. Ũngĩmũrongooria no ũmuone; no ũngĩmũtirika, agaakũrega nginya tene. ¹⁰ Gĩcĩirĩe rĩu, nigũkorwo Jehova nĩwe athamĩre wa gwaka hekarũ irĩ handũ hatheru. Gĩa na hinya na ũrute wĩra ũcio.”

¹¹ Hĩndĩ iyo Daudi akĩnengera mũriũ Solomoni mĩcoro ya mwako wa gĩthaku kĩa hekarũ, na nyũmba ciayo, na nyũmba cia kũigwo indo, na tũnyũmba twayo twa igũrũ, na tũnyũmba twa thĩĩnĩ, na handũ ha kũhoroherio mehĩa. ¹² Akĩmũnengera mĩcoro ya mĩako yothē irĩa Roho eekĩrĩte mecĩirĩa-inĩ make ikoniĩ nja cia hekarũ ya Jehova, na ya tũnyũmba tuothe tũria twamĩthiũrũkĩrĩre na tũnyũmba twa kũigwo igĩĩna cia hekarũ ya Ngai, na gwa kũigwo igĩĩna cia indo irĩa nyamũre. ¹³ Nĩngĩ akĩmũtaarĩria wĩra wa ikundi cia athĩnjĩrĩ-Ngai, na wa Alawĩ, na wĩra wothē wa ũtungata thĩĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, o na wa indo ciothe cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wayo. ¹⁴ Nake akĩheana mũigana wa ũritũ wa thahabu ya gũthondeka indo ciothe cia thahabu cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, na ũritũ wa betha ya gũthondeka indo ciothe cia betha cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, ta ũũ: ¹⁵ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka mĩtĩ ya thahabu ya kũigĩrĩrwo matawa na matawa mayo, na ũritũ wa o mĩtĩ na matawa maguo; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o mĩtĩ wa betha wa kũigĩrĩra tawa na matawa maguo, kũringana na ũria mĩtĩ wa kũigĩrĩra matawa wahũthagĩrwo: ¹⁶ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka metha ya kũigĩrĩra mĩgate irĩa mĩamũre; na ũritũ wa betha ya gũthondeka metha cia betha; ¹⁷ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka hũũma, na mbakĩrĩ cia kũminjaminejĩria, na nyũngũ, ũritũ wa thahabu ya gũthondeka o thaani ya thahabu; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o thaani ya betha; ¹⁸ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka kĩgongona gĩa gũcĩnĩrwo ũbumba. O na nĩngĩ akĩmũnengera mĩcoro wa ngari ya ita, ũguo nĩ kuuga ya makerubi ma thahabu marĩa maatambũrũkĩtie mathagu makahumbĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.

¹⁹ Daudi akiuga atĩrĩ, “Maündũ maya mothe ndĩmandikĩte ũria ndatongorĩrio nĩ guoko kwa Jehova kũrĩ igũrũ riakwa, na akĩĩhe ũmenyo wa maündũ mothe ma mĩcoro ũyũ.”

²⁰ Nĩngĩ Daudi akĩĩra mũriũ Solomoni atĩrĩ, “Gĩa na hinya na wĩyũmĩrĩrĩe, na ũrute wĩra ũcio. Ndũgetigĩre na ndĩgakue ngoro, tondũ Jehova Ngai, o we Ngai wakwa, ari hamwe nawe. Ndagagũtiganĩria kana agũtirĩke nginya rĩrĩa wĩra wothē ũria ũkaarutwo nĩ ũndũ wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgaathĩra. ²¹ Ikundi cia athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawĩ, nĩcĩiharĩrĩe nĩ ũndũ wa wĩra wothē wa hekarũ ya Ngai, na mĩndũ o wothē ũrĩ na wendo na nĩo wĩra wa ũbundi o wothē nĩagagũitehĩa wĩra-inĩ ũyũ. Anene na andũ othe nĩmariathĩkagĩra wathani waku wothē.”

29

Iheo cia Gwaka Hekarũ

¹ Nĩngĩ Mũthamaki Daudi akĩĩra kũngano kiu gĩothe atĩrĩ: “Mũriũ wakwa Solomoni, ũrĩa Ngai athuurĩte, nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũmenyo wa kũigana. Wĩra ũyũ nĩ mũnene, tondũ nyũmba ino ihaana ta ya ũthamaki ti ya mĩndũ no nĩ ya Jehova Ngai. ² Nĩnjigĩthĩtie indo na ũhoti wakwa wothē nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, ngaiga thahabu nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia thahabu, na betha nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia betha, na gĩcango nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia gĩcango, na kigera nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia kigera, na mbaũ nĩ ũndũ wa gũthondeka indo cia mbaũ, o na tũhiga tũria twitagwo onigithi tũria tũtheecagĩrĩrwo indo-inĩ, na tũhiga tũria tũhenagia twa kũgemĩa nyũmba, na tũhiga twa rangi wa mĩthemba mĩingĩ, na tũhiga twa goro twa mĩthemba mĩingĩ, na mahiga ma nyaigĩ ma mũthemba ũria mwega, indo icio ciothe ngaigithĩa irĩ nyingĩ mũno. ³ Makĩria ma ũguo, harĩ kwĩrutĩra gwakwa igũrũ rĩa hekarũ ya Ngai wakwa nĩngũheana kĩgĩĩna gĩakwa mwene gĩa thahabu na betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wakwa, na icio ngũheana nyongerere kĩria kĩngĩ njigĩthĩtie nĩ ũndũ wa hekarũ ino theru: ⁴ ngũheana taranda ngĩri ithatũ* cia thahabu, o thahabu irĩa ya Ofiri, na taranda ngĩri mũgwanja† cia betha irĩa therie nĩ ũndũ wa kũgemĩa thingo cia nyũmba, ⁵ o na nĩ ũndũ wa wĩra wa thahabu na indo cia wĩra wa betha ũria wothē ũkaarutwo nĩ mabundi. Na rĩrĩ, nũũ ũkwĩamũrĩra Jehova ũmũthĩ na kwĩyendera?”

⁶ Hĩndĩ iyo atongoria a nyũmba, na anene a mĩhĩrĩga ya Isiraeli, na anene a ikundi cia ngĩri ngĩri na anene a ikundi cia igana igana na anene arĩa maarũgamagĩrĩa wĩra wa mũthamaki makiheana indo na kwĩyendera. ⁷ Nĩ ũndũ wa wĩra wa hekarũ ya Ngai nĩmaheanire taranda ngĩri ithano,‡ na dariki ngĩri ikũmĩ§ cia thahabu, na taranda ngĩri ikũmĩ* cia betha, na taranda ngĩri ikũmĩ na inyanya† cia gĩcango,

* 29:4 nĩ ta tani 100 † 29:4 nĩ ta tani 240 ‡ 29:7 nĩ ta tani 170 § 29:7 nĩ ta kilo 84 * 29:7 nĩ ta tani 345 † 29:7 nĩ ta tani 620

na taranda ngiri igana rîmwe[‡] cia kîgera. ⁸ Mündü o wotho warî na tûhiga twa goro nîatûheanire thîinî wa kigîina kia hekarû ya Jehova kîria kiamenyagîrîwo nî Jehieli ûria Mûgerishoni. ⁹ Andû nîmakenirio nî ûria atongoria ao maamûkiire ûhoro úcio na kwiyendera, tondû nîmarutîire Jehova indo na ngoro yao yotho matekûringîrîrio. Mûthamaki Daudi o nake nîakenire mûno.

Ihooya rîa Daudi

¹⁰ Daudi nîagoocire Jehova arî mbere ya kîüngano kîu gîothe, akiuga atîrî,

“Ürogocwo wee, o Wee Jehova,
Ngai wa ithe witû Isiraeli,
kuuma tene nginya tene.

¹¹ Wee Jehova-rî, ûnene, na hinya,
na riiri, na wathani, na ûkengi nî ciaku,
nîgûkorwo kîndû o gîothe kîrî igûrû na thî nî gîaku.

Wee Jehova, ûthamaki nî waku;
nîütûügîrîtio, ûkanenehio gûkîra indo ciothe.

¹² Útonga na gîtiño ciumaga kûrî we;
Wee nîwe wathaga indo ciothe.

Hinya na ûhoti wa gütûügîria
o na kûhe andû othe hinya irî moko-inî maku.

¹³ Na rîrî, Ngai witû, nîütûügûcookeria ngaatho,
na tûkagooca rîitwa rîaku rîrî riiri.

¹⁴ “No nî ngîrî û, nao andû akwa-rî, makîrî a, atî no tûhote kûheana na ûtaana ta üyû? Indo ciothe ciumaga kûrî we, na kîria twakûhe no kîria kiumîte moko-inî maku. ¹⁵ Ithuî tûrî ageni na agendi maitho-inî maku, o ta ûria maithe maitû ma tene othe maatariî. Matukû maitû gûkû thî matariî o ta kîruru, na gütîrî mwîhoko wa gütûûra. ¹⁶ Wee Jehova Ngai witû, üingî wa indo ici twaruta cia gûgwakîra hekarû nî undû wa Rîitwa rîaku Itheru ciumîte guoko-inî gwaku, na ciothe no ciaku. ¹⁷ Nî nînjûû atî Wee Ngai wakwa nîütûiragia ngoro, na nîûkenagio nî ûrûngîrîru wa ngoro. Indo ici ciothe ndîcheanîte na kwiyendera na wîhokeku. Na rîu ndî na gîkeno nî undû wa kwîonera ûria andû aya aku marî haha makûrutîire indo na wendo. ¹⁸ Wee Jehova, Ngai wa maithe maitû Iburahîmu, na Isaaka na Isiraeli, tûûria wendo üyû ûrî ngoro-inî cia andû aku nginya tene na ütûme matûûre magwathîkagîra. ¹⁹ Na ûhotithie mûriû wakwa Solomoni kwîrutîra na ngoro yake yotho, kûmenyagîrîra maathani maku, na maündü marîa wee wendaga o na kîrîra gîaku kia watho wa kûrûmîrîwo, na ekage maündü mothe nîguo aake mwako wa nyûmba îno îhaana ta nyûmba ya ûthamaki, rîria nî njigithîirie indo ciayo.”

²⁰ Ningî Daudi akîria kîüngano gîothe atîrî, “Goocai Jehova Ngai wanyu.” Nî undû úcio andû othe makîgooca Jehova Ngai wa maithe mao; makîinamîrîra, na makîgûithia thî mbere ya Jehova na mbere ya mûthamaki.

Solomoni Kwamûkîrwo ta Mûthamaki

²¹ Mûthenya üyû üngî makîrutîra Jehova magongona na makîmûrutîra maruta ma njino, ta üû: ndegwa ngiri îmwê, na ndûrûme ngiri îmwê na tûtûrûme ngiri îmwê, o hamwe na maruta mao ma indo cia kûnyuuo na magongona mangî maingî nî undû wa andû a Isiraeli othe. ²² Makîrîa na makînyua marî na gîkeno kînene mûthenya úcio marî hau mbere ya Jehova.

Ningî makîamûkîra Solomoni mûrû wa Daudi arî mûthamaki hîndî ya keerî, na makîmûitîrîria maguta mbere ya Jehova atuîke wa kûmathamakîra, nake Zadoku atuîke mûthînjîri-Ngai. ²³ Nî undû úcio Solomoni agîkarîra gîti gîa ûthamaki kîa Jehova, na agîtuîka mûthamaki ithenya rîa ithe Daudi. Nake akîgaacîra na agîathîkîrwo Isiraeli guothe. ²⁴ Anene othe, na andû arîa maarî njamba, hamwe na ariû a Mûthamaki Daudi othe magîtikîra Mûthamaki Solomoni amaathage.

²⁵ Jehova agîtûügîria Solomoni mûno maitho-inî ma andû a Isiraeli othe, na akîmûhe ûthamaki ûrî na riiri ûtaahetwo mûthamaki üngî wa Isiraeli mbere îyo.

Gikûî kîa Daudi

²⁶ Daudi mûrû wa Jesîi aarî mûthamaki wa Isiraeli guothe. ²⁷ Aathamakîire Isiraeli mîaka mîrongo îna, mîaka mûgwanja yayo agîthamaka arî Hebironi, nayo mîaka mîrongo îtatû na îtatû agîthamaka arî Jerusalemu. ²⁸ Aakuire arî mûkûrû mûno, arikîtie gûkenera gütûûra gwake matukû maingî, na arî mûtongu, na agatîo. Mûriû Solomoni nîwe wathamakire ithenya rîake.

²⁹ Naho ha maündü marîa makonîi wathani wa Mûthamaki Daudi kuuma kîambîrîria nginya mûthia, nîmandikîtwo thîinî wa maandiko ma Samûeli ûria warî muoni-maündü, na maandîko-inî ma Nathani ûria mûnabîi na maandîko-inî ma Gadi ûria muoni-maündü, ³⁰ hamwe na maündü mothe marîa maakonîi ûthamaki wake na ûhoti ûria aarî naguo, na ûria maündü marîa maamûthîurîrûkîirie maatariî na ma Isiraeli na mothamaki ma mabûrîri marîa mangî mothe.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA MAÜNDÜ MA MATUKŪ MA TENE

Solomoni Kūhooya Aheo Ūūgī

¹ Solomoni, mūrū wa Daudi, nīehaandire akīrūma wega ūthamaki-inī wake, nīgukorwo Jehova Ngai wake aarī hamwe nake na akīmūnenehia mūno makīria.

² Nake Solomoni akīārīria andū a Isiraeli othe: akīārīria anene a mbūtū cia o ngiri ngiri, na anene a mbūtū cia o igana igana, na aciiri, o na atongoria othe a kūu Isiraeli, na atongoria a nyūmba. ³ Nake Solomoni na kiūngano kīu gīothe makiambata kūdū kūrīa gūtūūgīrū kūu Gibeoni, nīgukorwo Hema-ya-Gūtūnganwo ya Ngai nikuo yarī, īrīa Musa ndungata ya Jehova aathondekeire kūu werū-inī. ⁴ Na rīrī, Daudi nīambatītīe ithandūkū rīa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu akārīga harīa aarīthondekeire, tondū nīariambiire hema kūu Jerusalemu. ⁵ No kīgongona gīa gīcango kīrīa gīathondeketwo nī Bezaleli mūrū wa Uri, mūrū wa Huru, kīarī Gibeoni mbere ya hema īrīa nyamūre ya Jehova; nī ūndū ūcio Solomoni na kiūngano kīu magīthīi hau gūtūūrīa ūhorō kuuma kūrī Jehova. ⁶ Solomoni akīambata kīgongona-inī kīu gīa gīcango o hau mbere ya Jehova thīnī wa Hema-ya-Gūtūnganwo, na akīrūtīra hau igūrū wakīo magongona ngiri īmwe ma njino.

⁷ Ūtūkū o ro ūcio-rī, Ngai akīumīrīra Solomoni, akīmwīra atīrī, “Hooya kīrīa gīothe ūkwenda ngūhe.”

⁸ Solomoni agīcookeria Ngai atīrī, “Nīwekīire baba Daudi maündū manene ma ūtugi na nīūndūite mūthamaki ithenya rīake. ⁹ Na rīrī, Wee Jehova Ngai, reke ūrīa werīire baba Daudi ūhinge, nīgukorwo nīūndūite mūthamaki wa andū aingī o ta rūkūngū rwa thī. ¹⁰ He ūūgī na ūmenyo, nīguo ndongoragie andū aya, nī ūndū-rī, nūū ūngihota gwatha andū aya aku aingī ūū?”

¹¹ Ngai akīrīra Solomoni atīrī, “Kuona atī ūndū ūyū nīguo wendi wa ngoro yaku na ndūnahooya ūtonga, kana kūgīa indo nyingī o na kana gītīo, kana gīkuū gīa thū ciaku, na kuona atī ndūnahooya ūtūire muoyo matukū maingī, no wahooya ūūgī na ūmenyo wa gwathaga andū akwa arīa ngūtūite mūthamaki wao-rī, ¹² nī ūndū ūcio nīkūheo ūūgī na ūmenyo. O na nīngī nīngūkūhe ūtonga, na indo nyingī o na gītīo, iria itarī mūthamaki ūrī wakorwo nacio mbere īyo, na gūtārī mūthamaki ūkaagīa nacio thuutha waku.”

¹³ Nīngī Solomoni agīthīi Jerusalemu oimīte handū harīa hatūūgīrū kūu Gibeoni hau mbere ya Hema-ya-Gūtūnganwo. Nake agīthamakīra Isiraeli.

¹⁴ Solomoni nīacookanīrīrie ngaari cia ita na mbarathi; aarī na ngaari cia ita 1,400 na mbarathi 12,000 iria aigīte matūūra-inī manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingī hakuhi nake kūu Jerusalemu. ¹⁵ Mūthamaki nīatūmire betha na thahabu cingīhe Jerusalemu o ta mahiga, mītarakwa nayo yarī mīingī o ta mikūyū īrīa īrī magūrū-inī ma īrīma. ¹⁶ Mbarathi cia Solomoni cioimaga Misiri na kuuma Kilikia, nao onjorithia a mūthamaki maacīgūruga kuuma Kilikia. ¹⁷ Maagūruga ngaari īmwe ya ita kuuma Misiri cekerī 600* cia betha, nayo mbarathi īmwe īkoima cekerī 150.† Nīngī nīmacookaga magacitwara ikenderio athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

2

Kūhaarīria Gwaka Hekarū

¹ Solomoni nīathanire gwakwo hekarū ītanītio na Rītwa rīa Jehova, o na kwīyakīra nyūmba yake ya ūthamaki. ² Nīandīkithirie andū 70,000 a gūkuua mīrigo, na 80,000 a gwacūhia mahiga īrīma-inī, na anyabara 3,600 a kūmarōga.

³ Solomoni agītūmīra Hiramu mūthamaki wa Turo ndūmīrīri īno:

“Ndehithīria mīgogo ya mītarakwa o ta ūrīa wekīire baba Daudi rīrīa wamūrehithīrie mītarakwa ya gwaka nyūmba ya ūthamaki ya gūkaraga. ⁴ Na rīrī, rūu ndī hakuhi gwaka hekarū ītanītio na Rītwa rīa Jehova Ngai wakwa na ndīmāmūre ītūike yake ya gūcinagīra ūbumba ūrīa ūtararīkaga wega mbere yake, o na ya kīgagwo mīgote īrīa mīāmūre mahinda mothe, na ya kūrūtāgīra magongona ma njino o rūciinī, na hwaī-inī, na mīthenya ya Thabatū, na hīndī ya Tūrūgamo twa Mweri na ciathi iria nyamūre cia Jehova Ngai witū. Ūyū nī watho mwandike wa Isiraeli wa gūtūūra nginya tene.

⁵ “Hekarū īrīa ngwaka nī nene mūno, tondū Ngai witū nī mūnene gūkīra ngai iria ingī ciothe. ⁶ No rīrī, nūū ūngihota kūmwakīra hekarū, kuona atī igūrū, o kūrīa igūrū mūno, ndangīganīra kuo? Nīi ndīkīrī ū wa kūmwakīra hekarū, tīga no handū ha gūcinagīra magongona mbere yake?

⁷ “Tondū ūcio-rī, ndūmīra mūdū mūūgī na wīra wa gwaka indo cia thahabu na betha, na gīcango o na īgera na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakū na rangi wa bururu, na mūdū mūūgī na wīra wa gūkurura mīcoro, oke arute wīra Juda na Jerusalemu hamwe na aruti a wīra akwa arīa oogī na wīra, arīa maahaarīrio nī baba Daudi.

⁸ “O na nīngī ūndehithīrie mīgogo ya mītarakwa, na mīthengera, na mīthandari yumīte kūu Lebanoni, tondū nīnjūū andū aku nī oogī na ūhorō wa gwatūra mbaū. Andū akwa makaarutithanagia wīra na andū aku ⁹ nīgeetha ūnyonere mbaū nyingī, tondū hekarū īrīa ngwaka no nginya īkorwo īrī nene na īrī thaka

* 1:17 nī ta kilo 7 † 1:17 nī ta kilo īmwe na robo ithatū (1.75)

2 Maündũ ma Matukũ ma Tene 2:103602 Maündũ ma Matukũ ma Tene 3:17

mũno. ¹⁰ Nĩngahe ndungata ciaku iria ciatũũraga mbaũ kori 20,000* cia mũtu wa ngano, na kori 20,000 cia cairi, na mbathi 20,000† cia ndibei, na mbathi 20,000 cia maguta ma mĩtamaĩyũ.”

¹¹ Nake HIRAMU mũthamaki wa Turo akĩandika marũa agĩcookeria Solomoni ũhoro, akiuga atĩrĩ: “Tondũ wa ũrĩa Jehova endete andũ ake-rĩ, nĩagĩtuĩte mũthamaki wao.”

¹² Ningĩ HIRAMU agĩthĩĩ na mbere, akiuga atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa Isiraeli agwoocwo, o we wombire igũrũ na thĩ! Nĩaheete Mũthamaki Daudi mũriũ mũũgĩ, ũheetwo ũhoti wa gwiciĩria na ũkũũrani wa maündũ, we nĩwe ũgwakĩra Jehova hekarũ o na eyakĩre nyũmba ya ũthamaki.

¹³ “Nĩngũgũtũmĩra HURAMU-ABI, mũndũ mũũgĩ mũno na wĩra, ¹⁴ ũrĩa nyina wake oimĩte Dani nake ithe akoima Turo. Nĩarutĩtwo kũruta wĩra wa thahabu na wa betha, na wa gĩcango na wa kĩgera, na wa mahiga na wa mbaũ, na wa ndigi cia rangi na ndathi na wa rangi wa bururu na wa ndigi cia rangi mũtune ta gakarakũ, na wa gatani irĩa njega. Nĩarikĩtie kwĩmenyeria kũruta wĩra wotho wa gũkurura mĩcoro, na no acore mĩcoro irĩa yotho angĩrwo acore. Nĩakarutithania wĩra na mabundi maku na arĩa a mwathi wakwa, thoguo Daudi.

¹⁵ “Rĩu-rĩ, mwathi wakwa nĩagĩtũmĩre ndungata ciake ngano na cairi, na maguta ma mĩtamaĩyũ na ndibei iria eraniĩre, ¹⁶ na ithuĩ nĩtũgũtema mĩgogo yotho irĩa ũbataire kuuma Lebanoni, na tũmĩkũrũkie tũmĩohanĩtie, Igereirio iria-inĩ nginya Jopa. Nawe ũgĩcooke ũmĩoe ũmĩtware nginya Jerusalemu.”

¹⁷ Nake Solomoni agĩtara ageni othe arĩa maarĩ Isiraeli, thuutha wa itarana rĩrĩa ithe Daudi aataraniĩte; na magĩkorwo maarĩ ageni 153,600. ¹⁸ Nake akĩgaya andũ 70,000 ao matuĩke akuui a mĩrigo, na andũ 80,000 ao matuĩke acĩũhia a mahiga irĩma-inĩ, hamwe na anyabara 3,600 a kũrũgamĩrĩra andũ makĩruta wĩra.

3

Solomoni Gwaka Hekarũ

¹ Hĩndĩ iyo Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova kũu Jerusalemu Kĩrĩma-inĩ kĩa Moria,* harĩa Jehova oimĩrĩre ithe Daudi. Hau niho kihuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi, handũ harĩa Daudi aaheanĩte hekarũ igaakwo. ² Aambĩrĩrie gwaka mũthenya wa iĩrĩ wa mweri wa keerĩ, mwaka wa ĩna wa ũthamaki wake.

³ Mũthingĩ ũrĩa Solomoni eenjire nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ ya Ngai warĩ mikono mĩrongo itandatu† kũraiha na mikono mĩrongo iĩrĩ‡ kwarama, gũgĩtũmĩrwo mikono ya gĩthimo gĩa tene. ⁴ Nakĩo gĩthaku kĩrĩa kĩarĩ hau mbere ya hekarũ kĩarĩ kĩa mikono mĩrongo iĩrĩ kũraiha, gĩkiranĩtie warĩ wa nyũmba iyo, na mikono mĩrongo iĩrĩ kũraiha na igũrũ.

Mwena wa thĩnĩ wakĩo akĩũgemia na thahabu irĩa therie. ⁵ Akĩhũũrĩra nyũmba irĩa nene mbaũ cia mĩthengera na agĩcihumbĩra na thahabu irĩa njega mũno, na akĩmĩgemia na mĩcoro ya mikĩndũ na mĩcoro ya irengeeri. ⁶ Aagemirie hekarũ na tũhiga twa goro. Nayo thahabu irĩa aahũthĩrĩre yarĩ thahabu ya Paravaimu. ⁷ Nacio mbaũ cia mĩratho, na buremu cia mĩrango, na thingo, na mĩrango ya hekarũ, agĩciagemia na thahabu, na agĩkururithia mĩhiano ya makerubi thingo-inĩ.

⁸ Ningĩ Solomoni agĩaka Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, ũraihi waho waringaine na warĩ wa hekarũ, mikono mĩrongo iĩrĩ kũraiha na mikono mĩrongo iĩrĩ kwarama. Akĩgemia thĩnĩ waho na taranda 600§ cia thahabu irĩa njega mũno. ⁹ Ũritũ wa mĩcumarĩ ya thahabu warĩ wa cekerĩ mĩrongo ĩtano.* Ningĩ agĩcooka akĩgemia mĩena ya na igũrũ ya hau Hatheru-Mũno na thahabu.

¹⁰ Thĩnĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno nĩakururithirie makerubi meerĩ na akĩmagemia na thahabu. ¹¹ Ũraihi wa mathagu ma makerubi wotho warĩ mikono mĩrongo iĩrĩ. Ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa mbere rĩarĩ rĩa mikono ĩtano† kũraiha na rikahutia rũthingo rwa hekarũ, nario ithagu rĩu rĩngĩ o nario rĩarĩ rĩa mikono ĩtano kũraiha na rikahutia ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ. ¹² O nario ithagu rĩmwe rĩa ikerubi rĩa keerĩ rĩarĩ na ũraihi wa mikono ĩtano na rikahutia rũthingo rĩu rĩngĩ rwa hekarũ, na ithagu rĩu rĩngĩ rĩarĩ o nario rĩarĩ na ũraihi wa mikono ĩtano na rikahutia ithagu rĩa ikerubi rĩa mbere. ¹³ Mathagu ma makerubi maya maarĩ na ũraihi wa mikono mĩrongo iĩrĩ. Maicũhĩtio marũgamĩte na magũrũ, na mang'etheire nyũmba nene.

¹⁴ Solomoni nĩathondekire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakarakũ na gĩa gatani irĩa njega, na mĩhiano ya makerubi nĩyatũmĩrĩrwo gĩtambaya-inĩ kũu.

¹⁵ Mwena wa mbere wa hekarũ agĩaka itugĩ igĩrĩ, na cieri ciarĩ na ũraihi wa mikono mĩrongo ĩtatũ na ĩtano;‡ o gĩtugĩ kĩarĩ na kĩongo igũrũ riakĩo kĩa mũigana wa mikono ĩtano. ¹⁶ Nĩathondekire irengeeri igathikanĩtio, na agĩciigĩrĩra igũrũ rĩa itugĩ icio. Ningĩ nĩathondekire mĩhiano igana rĩmwe ya matunda ma makomamanga na akĩmĩnyĩitithania na irengeeri icio ciagathikanĩtio. ¹⁷ Aakire itugĩ icio mwena wa

* 2:10 nĩ ta kilo 4,400,000 † 2:10 nĩ ta lita 440,000 * 3:1 Ũyũ noguo mũhari thĩnĩ wa Kĩrĩkaniro kĩrĩa Gĩkũrũ wonanĩtie atĩ Kĩrĩma gĩa Yayuni no kĩo Kĩrĩma kĩa Moria harĩa Iburahĩmu aathiire kũruta mũriũ Isaka igongona. † 3:3 nĩ ta mita 27 ‡ 3:3 nĩ ta mita 9; o na mũhari 4, na 8, na 11, na 13 § 3:8 nĩ ta tani 21 * 3:9 nĩ ta nuthu kilo † 3:11 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) ‡ 3:15 nĩ ta mita 16

mbere wa hekarū, kīmwe mwena wa gūthini, na kīrīa kīngī mwena wa gathigathini. Kīa mwena wa gūthini agīgūta Jakini, na kīa mwena wa gathigathini agīgūta Boazu.

4

Indo cia Hekarū

¹ Ningī Solomoni agīakithia kīgongona gīa gīcango kīa ūraihi wa mīkono mīrongo ūrī,* na wariī wa mīkono mīrongo ūrī, na mīkono ikūmī† kūrāiha na igūrū. ² Agīcooka agīaka itangi inene mūno rīrīa rīetagwo Karia rīa kīgera gītwekie, na rīarī rīa gīthiūrūrī, na rīarī rīa mīkono ikūmī kuuma mwena ūmwe wa mūromo nginya ūrīa ūngī, na mīkono itano‡ kūrāiha na igūrū. Rīathimwo gīthiūrūrī kīarīo rīathiūrūrūkīrio nī rūrigi rwa mīkono mīrongo itatū.§ ³ Mūhuro wa mūthia warīo, nīrīathiūrūrūkīrio na magemio mahaanaine na ndegwa, o mūkono ūmwe* ndegwa ikūmī. Ndegwa icio ciaigītwo mīhari ūrī itwekanīrio na Karia kau ikanyīitana.

⁴ Nako Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīa mīhiano ya ndegwa ikūmī na igīrī: ithatū ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatū ikarora mwena wa ithūiro, na ithatū ikarora mwena wa gūthini, ithatū ikarora irathīro. Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīacio, nacio ciīga cia na thuutha cia ndegwa icio nīcio ciarorete na kūu thīinī. ⁵ Ūtūngu wa Karia kau waiganaine na rūhī† kwarama, naruo rūtirīho rwako rwatariī ta rūtirīho rwa gīkombe, kana ta gītoka gīcanūku. Karia kau kaiganagīra maaī mbathi 3,000.‡

⁶ Ningī agīthondeka irāi ikūmī cia gīwthambīra, na akīga ithano mwena wa gūthini na ithano mwena wa gathigathini. Indo iria ciahūthagīrwo nī ūndū wa magongona ma njino ciathambagīrio thīinī wacio, no Karia kau geethambagīrwo nī athīnjīri-Ngai.

⁷ Nīathondekire mītī ikūmī ya kūigīrīrwo matawa ya thahabu, o ta ūrīa mūthondekere wamo watuītwo, na akīmīga hekarū thīinī, itano akīmīga mwena wa gūthini na itano mwena wa gathigathini.

⁸ Agīcooka agīthondeka metha ikūmī, agīciiga thīinī wa hekarū, ithano mwena wa gūthini na ithano mwena wa gathigathini, agīcooka agīthondeka mbakūrī 100 cia thahabu cia kūminjaminjīria maaī.

⁹ Nīathondekire nja ya athīnjīri-Ngai, na nja irīa nene na mīrango yayo, nayo mīrango akīmīgemia na gīcango. ¹⁰ Akīga Karia kau mwena wa gūthini, koine-inī ya irathīro ya mwena wayo.

¹¹ O na nīathondekire nyūngū na icakūrī na mbakūrī cia kūminjaminja maaī.

Nī ūndū icio Huramu akīrīkia wīra wothē ūrīa aaheetwo arute nī Mūthamaki Solomoni thīinī wa Hekarū ya Ngai, nago nī:

¹² itugī iria igīrī,

na ciongo igīrī iria ciahānaga ta mbakūrī irī igūrū wa itugī icio;

na irengeerī iria igīrī ciagathīkanītio ta mīnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarī igūrū wa itugī;

¹³ na makomamanga marīa 400 ma irengeerī iria igīrī ciagathīkanītio ta mīnyororo (yarī mīhari ūrī ya makomamanga o harī kīrengēerī kīmwe, ikagemia ciongo icio ciahānaga ta mbakūrī iria ciarī igūrū wa itugī icio);

¹⁴ makaari na irāi ciamo;

¹⁵ Karia na mīhiano ya ndegwa iria ikūmī na igīrī rungu rwako;

¹⁶ nyūngū, na icakūrī, na hūūma cia nyama, na indo ciothe iria ciakonainie nacio.

Indo icio ciothe Huramu-Abi aathondekeire Mūthamaki Solomoni cia hekarū ya Jehova, ciarī cia gīcango gīkumuthe gīkahenia. ¹⁷ Nake mūthamaki aatwekithagīria indo icio kūrīa gwathondekagīrwo indo cia rūimba kūu werū-inī wa Jorodani gatagatī ga Sukothu na Zarethani. ¹⁸ Indo icio ciothe ciathondekithirio nī Solomoni ciarī nyingī mūno, ūū atī ūrītū wa gīcango ndwamenyekire ūrīa waiganaga.

¹⁹ Ningī Solomoni nīathondekithirie indo ciothe iria ciarī thīinī wa hekarū ya Ngai:

aathondekire kīgongona gīa thahabu;

na metha cia mīgate irīa yaigagwo mbere ya Jehova;

²⁰ na mītī ya matawa ya thahabu therie hamwe na matawa mayo ma gwakanaga marī mbere ya harīa haamūre o ta ūrīa gwanthītwo;

²¹ na wīra wa magemio wa mahūa ma thahabu, na matawa na mīhato (iria ciathondeketwo na thahabu theri);

²² magathī ma kūrēnga ndaambī, ma thahabu therie, na mbakūrī cia kūminjaminjīria, na thaani na ngō cia mwakī; na mīrango ya thahabu ya hekarū: na mīrango ya thīinī ya gūthī Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na mīrango ya nyūmba irīa nene ya Hekarū.

5

¹ Rīrīa wīra wothē ūrīa Solomoni aarutagīra hekarū ya Jehova warīkire-rī, akīrehe indo iria ciamūrītwo nī ithe Daudi, nacio nī betha na thahabu na indo cia thīinī, agīciiga harīa haigagwo mīthiithū ya hekarū ya Ngai.

* 4:1 nī ta mita 9 † 4:1 nī ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 4:2 nī ta mita igīrī na robo (2.25) § 4:2 nī ta mita ikūmī na ithatū na nuthu (13.5) * 4:3 nī ta nuthu mita † 4:5 nī ta centimita 8 ‡ 4:5 nī ta lita 60,000

Ithandükü ría Kirikaníro Kúrehwo Hekarü-iní

² Ningí Solomoni agíŭta athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mihiriga, na anene a nyumba cia andü a Isiraeli, moke Jerusalemu niguu maambatie ithandükü ría kirikaníro kía Jehova kuuma Zayuni, Itüura ríria Inene ría Daudi. ³ Nao andü othe a Isiraeli magüka hamwe kürí müthamaki hĩndi ya giathi, mweri-ini wa mügwanja.

⁴ Ríria athuuri othe a Isiraeli maakinyire, Alawii makíoya ithandükü ríu, ⁵ nao makíambatia ithandükü, hamwe na Hema-ya-Gütunganwo, na indo ciothe iria nyamüre ciarí thĩni wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai, aría maarí Alawii, magíciambatia; ⁶ nake Müthamaki Solomoni na kũngano gíothe kía Isiraeli kírĩa giacemanitie harí we marí mbere ya ithandükü ríu, makíruta magongona na ng'onda na ng'ombe nyingí mũno, ũu atĩ itingĩandikirwo müigana wacio kana itaríke.

⁷ Nao athĩnjĩri-Ngai magícooka makírehe ithandükü ríu ría kirikaníro kía Jehova handü harío haría haamüre thĩni wa hekarü, ũguo nĩ ta kuuga Handü-harí-Hatheru-Mũno, makírĩga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁸ Makerubi macio maatamburíkítie mathagu mamo igürü ría haría haigitwo ithandükü ríu, makahumbira ithandükü o hamwe na miti yario ya kúrikuu. ⁹ Miti iyo yarí miraihu mũno ũu atĩ mĩthia yayo, yumite ithandükü-inĩ, nĩngĩonekanire nĩ mündü arí hau mbere ya haría haamüre, no ndíonekaga nĩ mündü arí nja ya Handü-harí-Hatheru; na irí o ho nginya ũmũthĩ. ¹⁰ Thĩni wa ithandükü ríu gütĩarí na kĩndũ kĩngĩ tĩga o ihengere iria igĩrĩ Musa aagitĩ ho ríria aarí Horebu, kúria Jehova aarĩkanĩre kirikaníro na andü a Isiraeli maarĩkia kuuma Misiri.

¹¹ Ningí athĩnjĩri-Ngai makíehera makiuma Handü-harí-Hatheru. Athĩnjĩri-Ngai othe aría maarí hau nĩmetheretie matekürũmbũia ikundi ciao. ¹² Nao Alawii othe aría maarí aini, nĩo Asafu, na Hemani na Jeduthuni na aríu ao na andü ao, makírũgama mwena wa irathĩro wa kígongona, mehubĩte gatani iria njega, marí na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia mugeeto, na cia kĩnũbi. Moimitwo thuutha nĩ athĩnjĩri-Ngai 120 makíhuhaga tũrumbeta. ¹³ Ahuhi tũrumbeta na aini makíamũkírĩa na mũgambo ũmwe magícookeria Jehova ngaatho na makímũgoca. Marí na tũrumbeta, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba na indo iria ingĩ cia ũini, makíaniĩria makígoca Jehova na makíina makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega;

wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

Hĩndi iyo hekarü ya Jehova ikĩiũra itu, ¹⁴ nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ undũ wa itu ríu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũire hekarü iyo ya Ngai.

6

¹ Ningí Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ arĩkaraga thĩni wa itu ríria itumanu. ² No rĩrĩ, nĩngwakĩre hekarü kĩrorerwa, handü haku ha gütũũra nginya tene.”

³ O hĩndi iyo, kũngano gíothe gĩa Isiraeli kírũgamite hau, müthamaki agĩkihũgũkĩra na agĩkĩrathima.

⁴ Ningí akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũria ũhingĩtie na moko make ũria erĩre baba Daudi na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigĩte atĩrĩ, ⁵ ‘Kuuma müthenya ũria ndaarutire andü akwa Misiri, ndĩrĩ ndathuura itũũra inene mũhĩrĩga-inĩ o na ũmwe wa Isiraeli atĩ nĩguo njakĩrwo hekarü itanĩtio na Rĩitwa riakwa kuo, o na kana ngaathuura mündũ o na ũrĩkĩ atũke wa gütongoria andü akwa a Isiraeli. ⁶ No rĩrĩ, nĩthuurĩte Jerusalemu nĩguo Rĩitwa riakwa riikarage kuo, na nĩ thuurĩte Daudi athamakĩre andü akwa a Isiraeli.’

⁷ “Baba Daudi niatũite na ngoro yake gwaka hekarü itanĩtio na Rĩitwa ría Jehova, o we Ngai wa Isiraeli.

⁸ No Jehova eerire baba Daudi atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwaatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarü itanĩtio na Rĩitwa riakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarü iyo, no nĩ mürũguo ũria uumite mũthĩimo waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũkaanjakĩra hekarü itanĩtio na Rĩitwa riakwa.’

¹⁰ “Jehova niatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kírĩa eeraniĩre. Nĩnjookete ithenya ría baba Daudi, na ríu nĩnjakĩrĩre gĩtĩ gĩa ũthamaki gĩa Isiraeli, o ta ũria Jehova eeraniĩre, na nĩnjakĩte hekarü ría itanĩtio na Rĩitwa ría Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹¹ Hau nĩho njigite ithandükü ría kirikaníro ríria rĩigitwo kirikaníro kírĩa Jehova aarĩkanĩre na andü a Isiraeli.”

Ihooya ría Solomoni ría Kwamũra Hekarü

¹² Ningí Solomoni akírũgama mbere ya kígongona kía Jehova o hau mbere ya kũngano gíothe gĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make. ¹³ Na rĩrĩ, Solomoni nĩathondekete rũtara rwa gĩcango rwa mĩkono itano* kũraiha, na mĩkono itano kwarama, na mĩkono itatũ† kũraiha na igürü, na akírũiga gatagatĩ ka nja iyo. Akírũgama rũtara-inĩ igürü na agĩtura maru mbere ya kũngano kĩu gíothe gĩa Isiraeli na akĩambararia moko make na igürü. ¹⁴ Nake akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gütĩrĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe, kũu igürü kana gũkũ thĩ, o Wee ũhingagĩa kírĩkanĩro gĩaku kía wendo harí ndungata ciaku iria irĩmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciao ciothe. ¹⁵ Wee nĩũhingĩrie baba Daudi, ndungata yaku, kírĩkanĩro gĩaku; undũ ũria weraniĩre na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũria kũhaana ũmũthĩ.

* 6:13 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) † 6:13 nĩ ta mita imwe na robo (1:25)

¹⁶ “Na riri, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingiria ndungata yaku baba, Daudi, ciiraniro iria wamwiriire riria woigire atiri, ‘Ndukaaga mündü wa giikarira giti kia unene gia Isiraeli ari mbere yakwa, angikorwo arii aku nimarithiiaa na mithiire yagiriire mbere yakwa kuringana na watho wakwa o ta uria wee utiire ithiiaa.’ ¹⁷ Na riri, Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, reke kiugo giaku kiria weriire ndungata yaku Daudi kihinge.

¹⁸ “No kuhoteke Ngai agitiuranie na andu guku thi? Iguru, o na kuruia iguru muno-ri, wee ndungiganira kuo. Hekarü ino njakite-ri, ndikiri nini makiria? ¹⁹ No o na kuri uguo-ri, thikiriria ihooya ria ndungata yaku, igithaithana iiguirwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gukaya na ihooya riria ndungata yaku irakuhooya iri mbere yaku. ²⁰ Maitho maku maroikara marorete hekarü ino muthenya na utuku, o handu haha wee woigire ati nigatuma Riitwa riaku rikoragwo ho. Uoigua ihooya riria ndungata yaku irihooyaga irorete handu haha. ²¹ Igua guthaithana kwa ndungata yaku na kwa andu aku a Isiraeli riria mekuhooya marorete handu haha. Uigwe uri kuu iguru, o kuu giikaro giaku; na watuigua-ri, ugatureka.

²² “Riria mündü angithiria mündü wa itüura riake na gutuike no ngina ehite, nake oke ehitiire hau mbere ya kigongona giaku kia hekarü-ini ino-ri, ²³ händi iyo ukaigua uri o kuu iguru, na utue itua. Tuithania ndungata ciaku ciira, utume uria uhiitiire uria ung’acookerewo ni mahitia make maria ekite. Nake uria utehite umute ndehitie na undu ucio wonanie ati ti mwihia.

²⁴ “Riria andu aku a Isiraeli maahootwo ni thu tondü nimakuhitiire nao magucokerere na moimbure riitwa riaku, mahoo magiguthaithaga mari hekarü-ini ino-ri, ²⁵ händi iyo ukaamaigua uri o kuu iguru na urekere andu aku a Isiraeli mehia mao na umacookie bururi uria wamaheire hamwe na maithe mao.

²⁶ “Riria iguru rikaahingwo, na mbura yaage kuura tondü wa uria andu aku makuhitiire, mangikaa-hooya marorete handu haha, na moimbure riitwa riaku na magariike matigane na mehia mao tondü ni manyamaritie-ri, ²⁷ händi iyo ukaamaigua uri o kuu iguru na urekere ndungata ciaku, andu aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mutiurire uria mwagiruru, na umoirire mbura bururi-ini ucio waheire andu aku utuike igai riao.

²⁸ “Kungikaaga ng’aragu kana muthiro bururi-ini, kana migunda ihie ni mbaa kana mbuu, kana guke ngigi kana ngunga, kana thu imarigiicirie itüura-ini rimwe riao, na mwanangiko o na uriku kana murimu ungigooka-ri, ²⁹ na riria mündü o na uriku wa andu aku a Isiraeli, angikaahooya kana athaithane, ni undu wa mündü kumenya minyamaro iria ari nayo, o na ruo, na atamburukie moko make amerekeirie hekarü-ini ino, ³⁰ händi iyo ukaamaigua uri o kuu iguru giikaro-ini giaku, umarekere na utiire o mündü itua kuringana na uria wotho ekite, tondü we niu ngoro yake nigikorwo nowe wiki uui ngoro cia andu, ³¹ nigeetha matuure magwitigirite, na mathiiaa na mithiire yaku riria riothe marituuraga bururi-ini iyu waheire maithe maitu.

³² “Ha uhoru wa mündü wa kungi uria utari wa andu aku a Isiraeli no ni oimite bururi wa kuraya ni undu wa ngumo ya riitwa riaku inene na uhoru wa ciiko cia guoko gwaku kuri hinya gutamburukitio, riria agooka ahoore erekeire hekarü ino, ³³ händi iyo ukaamugua uri o kuu iguru giikaro-ini giaku, na mündü ucio wa kungi ukaamuhingiria o uria agakuhooya, nigeetha andu othe a thi mamenye riitwa riaku na magwitigire, o ta uria andu aku a Isiraeli magwitigirite, na mamenye ati nyumba ino njakite, itanitia na Riitwa riaku.

³⁴ “Riria andu aku maathi mbaara-ini kuru na thu ciao o kuru ungimatuma, nao makuhooere merekeire itüura riri inene ithuurite na hekarü ino njakite itanitia na Riitwa riaku, ³⁵ händi iyo ukaigua mahooa mao na guthaithana kwao uri kuu iguru, na umatirire uhoru-ini ucio wao.

³⁶ “Riria makwihiria, nigikorwo gutiri mündü utehagia, nawe umarakarire umaneane kuri thu, nacio imatahe imatware bururi wa kuraya kana wa gukuhi; ³⁷ nao mangicookera ngoro-ini ciao mari o kuu bururi-ini uria maatahiirwo, na merire, na maguthaithe mari o kuu maatahiirwo, na moige atiri, ‘Nitiwihite, na nitwikite mahitia na tugeka maündü ma waganu’; ³⁸ no mangicookerera na ngoro ciao ciothe na muoyo wao mari o bururi-ini uria maatahiirwo, na mahooere merekeire bururi uria waheire maithe mao, na merekeire itüura riria inene riria ithuurite na merekeire hekarü ino njakite itanitia na Riitwa riaku; ³⁹ händi iyo uri o kuu iguru giikaro-ini giaku, ukaigua ihooya riao na mathaithana mao na umatirire uhoru-ini ucio wao. Na ukaarekera andu aku, o acio makwihirie.

⁴⁰ “Na riri, Ngai wakwa, urohingura maitho maku, o namo matu maku mathikiririe mahooa maria marihooyagirwo handu haha.

⁴¹ “Riu giukire, Wee Jehova Ngai, na uuke handu haku ha kuhuruka, Wee na ithanduku ria uhoti waku.

Athinjiri-Ngai aku, Wee Jehova Ngai, marohumbwo uhonokio, nao atheru aku marokenera wega waku.

⁴² Wee Jehova Ngai, ndugatinirire uria waku mutirire maguta. Ririkana wendo uria munene weriire Daudi ndungata yaku.”

¹ Na riri, Solomoni aarika kuhooa-ri, mwaki ukiuma iguru ugicina iruta ria njino na magongona, naguo riiri wa Jehova ukiiyura hekarü. ² Nao athinjiri-Ngai matingahotire gutoonya hekarü ya Jehova tondü riiri wa Jehova niwaiyurite kuo. ³ Na riria andu a Isiraeli othe moonire mwaki ukiuma na iguru, na riiri wa Jehova

ürí igürü ría hekarü, magíturia maru hau haaritwo mahiga, maturumithitie mothiü mao thí, makíhooya Jehova na makimúcookeria ngaatho, makiugaga atíri, “Jehova ní mwega;

wendo wake ütúuraga nginya tene.”

⁴ Ningí muthamaki na andú othe makíruta magongona marí mbere ya Jehova. ⁵ Nake Múthamaki Solomoni akíruta igongona ríá ng’ombe 22,000 na ríá ng’öndu na mbúri 120,000. Ní ündü ücio muthamaki na andú othe makíamúra hekarü ya Ngai. ⁶ Athinjíri-Ngai makíhaaríria kúruta wíra wao, o nao Alawii makírügama marí na indo cia Jehova cia üini, íria Daudi aathondekete cia kúgoocaga Jehova nacio, ní íria aahúthagíra agícookia ngaatho, akoigaga atíri, “Wendo wake ütúuraga nginya tene.” Athinjíri-Ngai makíhuha túrumbeta twao mang’ethaniire na Alawii, nao andú a Isiraeli othe nímarügamíte.

⁷ Nake Solomoni akíamúra kúu gatagatí ka nja, hau mbere ya hekarü ya Jehova, na hau ního aarutíire magongona ma njino na maguta na magongona ma úiguano, tondú kígongona gíá gícango kíria aathondekete gítingahotire kúiganíra maruta ma njino, na maruta ma mútu, na ma maguta.

⁸ Ní ündü ücio Solomoni agíküngúira giathí kúu míthenya mügwanja, hamwe na andú a Isiraeli othe, nakío kíari kúingano kinene múno kía andú moimite Lebo-Hamathu nginya o Karúü-iní ka Misiri. ⁹ Múthenya wa ínana makígíá na kíungano ní ündü nímaríkítie gúküngúira Kwamúrwo gwa kígongona míthenya mügwanja, na magíküngúira giathí míthenya ingí mügwanja. ¹⁰ Múthenya wa mírongo íiri na ítatú wa mweri na mügwanja, Solomoni akíria andú mainúke, nao makíinúka maiyúritwo ní gíkeno, na ngoro ciao igacanjámúka ní ündü wa maündu mega maríá Jehova eekíire Daudi na Solomoni, na andú ake a Isiraeli.

Jehova Kuumíríra Solomoni

¹¹ Ríria Solomoni aaríkirie gwaka hekarü ya Jehova na nyúmba ya úthamaki, na aaríkia gwíka úria wothe eeciirítie gwíka hekarü-iní ya Jehova o na nyúmba-iní yake ya úthamaki-rí, ¹² Jehova akímuumíríra ütúkú, akímwíra atíri:

“Nínjigúite ihooya ríaku, na níthuuríte handú haha hatuíke hekarü yakwa ya kúrutagírwo magongona.

¹³ “Ríria ingíhinga igürü nayo mbura yaage kuura, kana njathe ngígí cianange búrúri kana ndúme múthi ro kúri andú akwa, ¹⁴ andú acio akwa, o acio metanítio na ríitwa ríakwa, mangíkenyíihia na maahooe, na marongorie úthiü wakwa, na matigane na njíra ciao cia waganu, híndí iyo níngamaigua ndí o igürü, na níngamarekera mehía mao na honie búrúri wao. ¹⁵ Na ríri, maitho makwa nímekúhingúka, namo matú makwa maigue mahoooya maríá mahooeirwo handú haha. ¹⁶ Níthuuríte na ngaamúra hekarü íno nígeetha Ríitwa ríakwa ríitúire kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa igütúura kuo híndí ciothe.

¹⁷ “Na ha úhoro waku, úngíthiiaga na míthiire íria yagírúire o ta úria thoguo Daudi aathiiaga, na wíkage maündü mothe maríá ngwathíte, na úmenyagírúire kíria kía watho wakwa wa kúrúmíríro na mawatho makwa-rí, ¹⁸ níngahaanda gíti giaku kía únene, o ta úria ndaríkaniire na thoguo Daudi ríria ndamwírúire atíri, ‘Wee ndúkaaga mündü wa gúthamakíra Isiraeli.’

¹⁹ “No ríri, úngíkahutátira na útiganírie kíria kía watho wakwa wa kúrúmíríro, na maathani maríá ngúheete, na úthiü gútungatíra ngai ingí na gúcihooya-rí, ²⁰ híndí iyo níngamunya Isiraeli kuuma búrúri wakwa, úria ndímaheete, na ndiganírie hekarü íno nyamúrúite ítanio na Ríitwa ríakwa. Ngaamítua o kíndü gíá kuunagwo thimo na gíá gúthekekerwo ní andú othe. ²¹ O na gútuika hekarü íno níguo íri nene, aría othe makaahtúkagíra ho nímakamaka na moige atíri, ‘Ní kíi gítúimite Jehova eke búrúri úyü na hekarü íno ündü ta úyü?’ ²² Andú nímagacookia moige, atíri, ‘Ní tondú nímatiganírie Jehova, o we Ngai wa maithe mao, úria wamarutíre búrúri wa Misiri, na makíhimbíria ngai ingí, magícihooya na magícitungatíra, níkió amarehithiirie mwanangiko úyü wothe.’”

8

Maündu Maríá Mangí Solomoni Eekire

¹ Thuutha wa míaka mírongo íiri, ihinda ríria Solomoni aahúthíire gwaka hekarü ya Jehova o na nyúmba yake ya úthamaki-rí, ² Solomoni níakire ringí matúura maríá aaheetwo ní Hiram, na akímahe andú a Isiraeli matúure thíini wamo. ³ Solomoni agícooka agíthií Hamathu-Zoba na akírítaha. ⁴ Ningí agícooka agíaka Tadimori kúu werü-iní na matúura manene mothe maríá aakíte kúu Hamathu ma kúigwo indo. ⁵ Níakire Bethi-Horoni ya Mwena wa Igürü, na Bethi-Horoni ya Mwena wa Múhuro ringí,* marí matúura manene mairige, marí na thingo, na ihingo, na mígíko ya igera, ⁶ o ündü úmwe na Baalathu, na matúura make mothe manene ma kúiga indo, na matúura make mothe manene ma ngaari cia mbaara na mbarathi ciake, na agíaka kíria gíothe eerírúire kúu Jerusalem, na Lebanon, o na kúndü guothe búrúri-iní úria aathanaga.

⁷ Andú othe aría maatigaire kuuma kúri Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi (nao andú acio matíari Aisraeli), ⁸ úguo ní kuuga atí, njíaro ciao íria ciatigaríte búrúri-iní, íria andú a Isiraeli mataanínite, acio nío maandíkithirio ní Solomoni matuíke ngombo ciake cia kúrúthio wíra na hinya, na noguo gútúire nginya úmúthi. ⁹ No Solomoni ndaatuire andú a Isiraeli ngombo cia wíra wake; acio nío maarí andú ake a

* 8:5 Bethi-Horoni ya Rúgongo na Bethi-Horoni ya Múhuro maarí matúura meerí, na maarí njíra-iní ya gúthií Jerusalem.

kürüa mbaara, o na aathi a anene ake, na aathi a ngaari ciake cia ita, na atwari a ngaari icio. ¹⁰ O na ningi no-o maarĩ atongoria anene a Múthamaki Solomoni, maarĩ anene 250 a kürügamĩra andũ acio.

¹¹ Solomoni akĩruta mwarĩ wa Firaũni kuuma Itũura Inene rĩa Daudi, akĩmũrehe nyũmba ya ũthamaki ĩria aamwakĩre, tondũ oĩgire atĩrĩ, “Mútumia wakwa ndangĩtũura nyũmba ya Múthamaki Daudi, mũthamaki wa Isiraeli, nigũkorwo kundũ kürĩa ithandũkũ rĩa kĩrikanĩro kĩa Jehova ritoonyete nĩ gũtheru.”

¹² Igũrũ rĩa kigongona kĩa Jehova kĩa Solomoni aakĩte mbere ya gĩthaku, hau niho Solomoni arutĩire Jehova maruta ma njino, ¹³ O ta ũria maabataranĩtie kũrutwo o mũthenya nĩ undũ wa maruta marĩa Musa aathanĩte ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ ithatũ cia o mwaka, nĩcio Giathĩ kĩa Migate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia, na Giathĩ gĩa Ciumia, na Giathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁴ Kũrũmanĩra na wathani ũria watũtũwo nĩ ithe Daudi, nĩamũire ikundi cia athĩnjĩri-Ngai nĩ undũ wa mawĩra mao, o na Alawii niguo matongoragie hĩndĩ ya kũgocca na ningĩ mateithagĩrĩre athĩnjĩri-Ngai kũringana na mabataro ma o mũthenya. Ningĩ nĩamũire ikundi cia arangĩri a ihingo marangagĩre ihingo mwanya mwanya, tondũ ũguo niguo Daudi, mũndũ wa Ngai, aathanĩte. ¹⁵ Nao matiatigire kũrũmĩra watho ũria mũthamaki aathite athĩnjĩri-Ngai kana Alawii undũ-inĩ o wotho hamwe na ũmenyereri wa igĩina.

¹⁶ Wĩra wa Solomoni wotho nĩwahingĩro kuuma mũthenya ũria mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakĩrwo nginya ĩkĩrika. Nĩ undũ ĩcio hekarũ ya Jehova ĩkĩrĩcio gwakwo.

¹⁷ Ningĩ Solomoni agĩthĩ Ezioni-Geberi na Elathu hũgũrũrũ-inĩ cia Edomu. ¹⁸ Nake Hiram akĩmũtũmĩra marikabu rĩgũamĩrĩrwo nĩ anene ake, andũ arĩa mooĩ ũhoro wa irĩa. Andũ acio, hamwe na andũ a Solomoni magĩtwarĩthia marikabu nginya Ofiri na magĩcoka makĩrehe taranda 450[†] cia thahabu, irĩa maatwarĩre Múthamaki Solomoni.

9

Múthamaki Mũndũ-wa-nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

¹ Rĩria mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba aigũire ngumo ya Solomoni, agĩũka Jerusalemu kũmũgeria na ciũria nditũ. Agĩkinya arĩ na mũtongoro mũnene ma, wa ngamĩra ikuũite mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ mecĩria-inĩ make. ² Nake Solomoni agĩcoka ciũria ciake ciothe; gũtĩrĩ undũ o na ũmwe aaremirwo nĩkũmũtarĩria. ³ Rĩria mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wa Solomoni, o na nyũmba ya ũthamaki ĩria aakĩte, ⁴ na irio irĩa ciarĩ metha-inĩ yake, na ũria anene ake maĩkaraga metha-inĩ, na ũria ndungata irĩa ciatungataga ciehumĩte, na ũria akuui ikombe mehumbĩte nguo ndaaya, na maruta ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁵ Akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Ũhoro ũria ndaigũire ndĩ o bũrũri-inĩ wakwa ũkonĩ maũndũ marĩa wĩkĩte o na ũũgĩ waku nĩ ma ma. ⁶ No ndietĩkĩre ũria moigaga nginya rĩria ndĩrokire na ndĩreyonera na maitho makwa nĩ mwene. Ti-itherũ, ũria ndeerĩrwo o na ti nuthu ya ũnene wa ũũgĩ waku; nĩũkĩrĩte mũno makĩria ũhoro ũria ndaigũite. ⁷ Kai gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marĩmagama mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁸ Jehova Ngai waku arogocwo, ũria ũkenetio nĩwe, na agagũkarĩria gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene ũrĩ mũthamaki wa gũthamaka nĩ undũ wa Jehova Ngai waku. Tondũ wa ũria Ngai waku endete Isiraeli, na akeerĩria kũmanyĩtĩrĩra nginya tene-rĩ, nĩagũtũite mũthamaki ũmathamakagĩre, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto na ũthingu.”

⁹ Ningĩ akihe mũthamaki taranda 120^{*} cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno na tũhiga twa goro. Gũtiakoretwo mahuti manungi wega ta macio mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Múthamaki Solomoni.

¹⁰ (Nao andũ a Hiram na andũ a Solomoni nĩmarehire thahabu kuuma Ofiri; o na nĩmarehire mĩtĩ ya mĩthandari na tũhiga twa goro. ¹¹ Múthamaki aahũthĩrĩre mĩthandari iyo gwaka ngathĩ cia hekarũ ya Jehova o na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi cia kũhũrwo. Gũtiarĩ indo ta icio cionetwo Juda mbere iyo.)

¹² Múthamaki Solomoni nĩahire mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba kĩa gĩothe eerĩrĩre na kĩa eetĩre; akĩmũhe indo makĩria ma irĩa we aamũreheire. Múthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake, agĩcoka bũrũri wake mwene.

Rĩrii wa Solomoni

¹³ Ũritũ wa thahabu ĩria Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda 666,[†] ¹⁴ ĩtataranĩrio na igooti rĩria rĩarehagwo nĩ athũgũri na onjorĩthia. Ningĩ athamaki othe a Arabia na abarũthi a bũrũri nĩmarehagĩra Solomoni thahabu na betha.

¹⁵ Múthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene 200 cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa beka 600[‡] cia thahabu. ¹⁶ Ningĩ agĩthondeka ngo 300 cia thahabu hũũre, o ĩmwe yathondeketwo na thahabu ya ũritũ wa beka 300.[§] Múthamaki agĩciiga Nyũmba ya ũthamaki ĩria yetagwo Mũtĩtũ wa Lebanoni.

¹⁷ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ kĩnene kĩa ũthamaki kĩgemetio mwena wa na thiĩni na mĩguongo, na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁸ Gĩtĩ kũ kĩa ũnene kĩari na ngathĩ ya makinya matandatũ, na gaturwa ga thahabu ga gũkinyĩthia magũrũ kanyĩitĩthanĩtio nakĩo. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kũ yarĩ na handũ ha kũgĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũthĩ ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio.

[†] 8:18 nĩ ta tani 17 ^{*} 9:9 nĩ ta tani inya na nuthu (4.5) [†] 9:13 nĩ ta tani 25 [‡] 9:15 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5) [§] 9:16 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

¹⁹ Mihiano ikümi na ñiri ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ iyo ya makinya matandatũ, narĩo o ikinya rĩa ngathĩ riari na mũhiano wa mĩrũũthi o mwena. Gũtiari ġĩĩ kĩngĩ ta kũu ġiathondeketwo mbere iyo ũthamaki-inĩ ũngĩ o wothe. ²⁰ Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni aanyuuagĩra ciari cia thahabu, na indo ciothe cia nyũmba iria ciari Nyũmba ya ũthamaki iria yetagwo Mũtĩtũ wa Lebanoni ciari cia thahabu therie. Gũtiari kindũ ġiathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha yatuagwo kindũ ġitarĩ bata mũno matukũ-inĩ macio ma Solomoni. ²¹ Mũthamaki aari na marikabu nyingĩ cia wonjoria iria ciarũgamagĩrĩro nĩ andũ a Hiramu. Ciacookaga o riita rĩmwe thĩĩnĩ wa mĩaka itatũ, ikuuĩte thahabu, na betha, na mĩguongo, na ngĩma, na nũgũ.

²² Mũthamaki Solomoni aari na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra athamaki arii angĩ othe a thĩ. ²³ Athamaki othe a thĩ nĩmacaragia ũria mangĩona Solomoni nĩguo maigue ũũgĩ ũria Ngai eekĩrite ngoro-inĩ yake. ²⁴ Andũ arii mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra iheo, nacio nĩ indo cia betha na thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungĩ wega, na mbarathi na nyũmbũ.

²⁵ Solomoni aari na nyũmba 4,000 cia mbarathi na ngaari cia ita, na mbarathi 12,000 iria ciaĩgĩtwo matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaĩga iria ingĩ hakũhĩ nake kũu Jerusalemu. ²⁶ Nake niathaga athamaki othe kuuma Rũũ rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Misiri. ²⁷ Mũthamaki niatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, nayo mĩtarakwa yarĩ mũingĩ o ta mĩti ya mĩkũyũ iria irĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. ²⁸ Mbarathi cia Solomoni ciarehetwo kuuma bũrũri wa Misiri, na kuuma mabũrũri marĩa mangĩ mothe.

Ġĩkuũ ġĩa Solomoni

²⁹ Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro-rĩ, ġithi matiandikĩtwo maandiko-inĩ ma Nathani ũria mũnabii, na ũrathi-inĩ wa Ahija ũria Mũshiloni, na cioneki-inĩ cia Ido ũria wonaga maündũ makoniĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati? ³⁰ Solomoni aathamakĩre Isiraeli rĩothe ari Jerusalemu mĩaka mĩrongo ina. ³¹ Agĩcoka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũrũ Rehoboamu agĩtuika mũthamaki ithenya rĩake.

10

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

¹ Rehoboamu niathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩria Jeroboamu mũrũ wa Nebati aaigũire ũhoro ũcio (tondũ aari bũrũri wa Misiri, kũria oorĩre eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma kũu Misiri, akiinũka. ³ Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na Isiraeli rĩothe magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu, makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴ “Thoguo niatũĩgĩrĩre icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩria atũĩgĩrĩre na nĩtũĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ mĩgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya itatũ.” Nĩ undũ ũcio andũ acio magĩthiĩ.

⁶ Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩra kũrĩ athuuri arii maatungatagĩra ithe Solomoni rĩria aari muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara atĩa nĩguo njookerie andũ acio ũhoro?”

⁷ Nao makĩmũcokeria atĩrĩ, “Ũngĩtuika mũtaana kũrĩ andũ acio, na ũmakenie, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra maarĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũria athuuri maamũheire, na akĩhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake arii maamũtungatagĩra. ⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyũ mũngĩndaara atĩa? Andũ acio maranjĩira ũũ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩria thoguo aatũĩgĩrĩre.’ Tũngĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcokeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrite atĩrĩ, ‘Thoguo niatũĩgagĩrĩra icooki iritũ, no wee tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘Kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba.’ ¹¹ Baba aamũĩgĩrĩre icooki iritũ, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.”

¹² Thuutha wa mĩthenya itatũ Jeroboamu na andũ a Isiraeli othe magĩcoka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũria mũthamaki oĩgite, “Nĩmũgacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya itatũ.” ¹³ Nake mũthamaki akĩmacookeria ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũria aaheetwo nĩ athuuri, ¹⁴ akĩrũmirĩra ũtaaro wa aanake, akiaga atĩrĩ, “Baba nĩamũrĩtũhĩrie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.” ¹⁵ Nĩ undũ ũcio mũthamaki ndaigana gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maündũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Ngai, nĩguo kiugo kĩhingio kĩria Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ũria Mũshiloni.

¹⁶ Rĩria andũ a Isiraeli othe moonire atĩ mũthamaki ũcio niarega kũmathikĩrĩria, magĩcokeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,
na nĩ ġĩcunji kĩrĩkũ tũrĩ nako harĩ mũrũ wa Jesii?

Cooka hema-inĩ ciaku, wee Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee mwenel!”

Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli othe makĩnũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arii maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthiĩ na mbere kũmathamakĩra.

¹⁸ Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramũ ũria warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arii maarutithagio wĩra na hinya; no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No rĩrĩ, Mũthamaki Rehoboamu

nĩetharire, akĩhaica ngaari yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makoretwo maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ.

11

¹ Rĩria Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ a kuuma nyũmba ya Juda na Benjamini, andũ a kũria mbaara 180,000, nĩgeetha makarũe na Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu ũthamaki.

² No rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Shemaia mündũ wa Ngai, akĩrwo atĩrĩ, ³ “Thĩĩ wire Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na wire andũ a Isiraeli othe kũu Juda na Benjamini atĩrĩ, ⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu. O mündũ wotho wanyu nĩacooke mĩcĩĩ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.’” Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra ciugo cia Jehova na magĩtiganĩria ũhoro wa gũthĩĩ kũhithũkĩra Jeroboamu.

Rehoboamu Kũirĩgĩra Juda

⁵ Rehoboamu agĩtũra Jerusalemu na agĩaka matũũra ma ũgitĩri kũu Juda, namo nĩ maya: ⁶ Bethlehemu, na Etamu, na Tekoa, ⁷ na Bethi-Zuru, na Soko, na Adulamu, ⁸ na Gathu, na Maresha, na Zifu, ⁹ na Adoraimu, na Lakishi, na Azeka, ¹⁰ na Zora, na Ajaloni, na Heberoni. Maya maarĩ matũũra manene mairĩgĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda na Benjamini. ¹¹ Agĩkĩra ũgitĩri wamo hinya na akĩga anene a mbũtũ cia mbaara kuo, o hamwe na mĩthĩthũ ya irio, na maguta ma mĩtamaĩyũ, na ndibei. ¹² Nĩagĩre ngo na matimũ matũũra-inĩ macio manene, na agĩtũma magĩe hinya mũno. Nĩ ũndũ ũcio Juda na Benjamini gũgĩtuĩka gwake.

¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma ng’ongo ciothe kũu Isiraeli guothe maarĩ mwena wake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Alawii nĩmatiganĩrie ũrĩthio wao na indo ciothe, magĩũka Juda na Jerusalemu, nĩgũkorwo Jeroboamu na ariũ ake nĩmamagirĩrie kũruta wĩra ta athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ¹⁵ Nake agĩthuuru athĩnjĩri-ngai ake mwene nĩ ũndũ wa kũndũ kũria gũtũũgĩru, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra magongona mĩhianano ya mbũri na ya njau irĩa aathondekete. ¹⁶ Andũ othe a kuuma kũri o mũhĩriga wa Isiraeli arĩa maahaarĩrie ngoro ciao kũmaatha Jehova, Ngai wa Isiraeli, magĩkĩrũmĩrĩra Alawii nginya Jerusalemu makarutĩre Jehova Ngai wa maithe mao magongona. ¹⁷ Makĩongerera ũthamaki wa Juda hinya na makĩnyĩtĩrĩra Rehoboamu mũrũ wa Solomoni handũ ha mĩaka itatũ, na ihinda rĩu nĩmathĩiaga na mĩthĩire ya Daudi na ya Solomoni.

Nyũmba ya Rehoboamu

¹⁸ Nake Rehoboamu nĩahĩkirie Mahalathu, ũrĩa warĩ mwarĩ wa mũriũ wa Daudi wetagwo Jerimothu na wa Abihaili mwarĩ wa mũrũ wa Jesii wetagwo Eliabu. ¹⁹ Nake akimũciarĩra aanake aya: Jeushu, na Shemaria, na Zahamu. ²⁰ Nĩngĩ akĩhĩkia Maaka mwarĩ wa Abisalomu, ũrĩa wamũciarĩrie Abija, na Atai, na Ziza na Shelomithu. ²¹ Rehoboamu nĩndĩre Maaka mwarĩ wa Abisalomu gũkĩra atumia arĩa angĩ othe na gũkĩra thuriya ciake ciothe. Atumia ake othe maarĩ 18 na thuriya 60, ciana cia aanake 28, na cia airĩtu 60.

²² Rehoboamu nĩathuurire Abija mũrũ wa Maaka atũike mũriũ mũnene wa ariũ a ithe angĩ nĩgeetha akaamũtua mũthamaki. ²³ Nĩatũmĩrĩre ũũgĩ, akĩhurunjĩra ariũ ake amwe ng’ongo-inĩ ciothe cia Juda na Benjamini, na akĩmahurunjĩra matũũra-inĩ mothe manene marĩa maarĩ mairĩgĩre. Nĩamaheire mĩthĩthũ mĩiganu, na akĩmacarĩria o mündũ atumia angĩ.

12

Shishaka Gũtharĩkĩra Jerusalemu

¹ Thuutha wa Rehoboamu kwĩhaanda ta mũthamaki na gũkorwo agĩte na hinya, we hamwe na Isiraeli yotho nĩmatiganĩrie watho wa Jehova. ² Tondũ wa gũkorwo matarĩ ehokeyu harĩ Jehova, Shishaka mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩre Jerusalemu mwaka wa gatano wa Mũthamaki Rehoboamu. ³ Aarĩ na ngaari cia mbaara 1,200 na andũ arĩa mathĩiaga mahaicĩte mbarathi 60,000, na thigari itangĩtarĩka cia kuuma Alubi, na Asukii, na Akushi arĩa mookĩte nake kuuma Misiri, ⁴ agĩtaha matũũra manene marĩa maarĩ mairĩgĩre ma Juda na agĩthĩĩ nginya Jerusalemu.

⁵ Nake mũnabii Shemaia agĩũka kũri Rehoboamu o na kũri atongoria a Juda arĩa moonganĩte kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa gwtĩgĩra Shishaka, akĩmeera atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩmũndiganĩrie; na nĩ ũndũ ũcio, o na nĩ ngũmũtiganĩria moko-inĩ ma Shishaka.’”

⁶ Atongoria a Isiraeli hamwe na mũthamaki makĩnyĩhĩ, makiuga atĩrĩ, “Jehova nĩ wa kĩhooito.”

⁷ Rĩria Jehova onire atĩ nĩmenyĩhĩtie-rĩ, ndũmĩrĩrĩ ĩno ya Jehova ĩgĩkinyĩra Shemaia akĩrwo atĩrĩ: “Kuona atĩ nĩmenyĩhĩtie-rĩ, ndikũmananga no nĩngũmahonokia o narua. Mang’ũrĩ makwa matĩgũtĩrĩrio Jerusalemu na kũhũthĩra guoko gwa Shishaka. ⁸ No rĩrĩ, megĩtuĩka ndungata ciake, nĩgeetha mamenye ũtiganu wa kũndungatĩra na gũtungatĩra athamaki a mabũrũri ma kũngĩ.”

⁹ Rĩria Shishaka mũthamaki wa Misiri aatharĩkĩre Jerusalemu-rĩ, agĩkuua ĩgĩĩna cia hekarũ ya Jehova na ĩgĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuire indo ciothe, o hamwe na ngo cia thahabu irĩa Solomoni aathondekĩthĩtie. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo cia gĩcango handũ ha ĩcio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maaikaraga itoonero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ¹¹ Rĩria rĩothe mũthamaki aathĩiaga hekarũ ya Jehova-rĩ, arangĩri acio maathĩiaga hamwe nake makũũte ngo ĩcio, na thuutha wa ũguo magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

¹² Tondũ Rehoboamu nĩenyĩhĩrie, Jehova nĩamwehereirie marakara make, na ndaigana kũmũniina o biũ. Tĩ-itherũ nĩ kwarĩ na maũndũ mamwe mega kũu Juda.

¹³ Mũthamaki Rehoboamu nĩehandire wegũ kũu Jerusalemu na agĩthĩĩ o na mbere arĩ mũthamaki. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩria aatũkĩre mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka

ikümi na mŭgwanja itüüra-inĩ inene rĩria Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli nĩgeetha Rĩtwa riake rĩtũũre kuo. Nyina etagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. ¹⁴ Nĩekire maündũ mooru tondũ ndaatũite na ngoro yake kũrongooria Jehova.

¹⁵ Na ha ũhoro wa maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Rehoboamu kuuma kiambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, githĩ matandĩkitwo maandiko-inĩ ma Shemaia ũria mũnabii, na ma Ido ũria muoni-maündũ marĩa maarĩtie ũhoro wa njiarwa? Gwatũũraga mbaara gatagati ka Rehoboamu na Jeroboamu. ¹⁶ Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo o kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Abija agĩtuika mũthamaki ithenya riake.

13

Abija Mũthamaki wa Juda

¹ Mwaka wa ikũmi na inana wa ũthamaki wa Jeroboamu nĩguo Abija aatũũkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka itatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Urieli wa Gibe.

Nĩ kwarĩ mbaara gatagati ka Abija na Jeroboamu. ³ Abija aathĩire mbaara-inĩ arĩ na mbũtũ ya thigari irĩ ũhoti 400,000, nake Jeroboamu akĩara mbũtũ yake ya thigari irĩ ũhoti 800,000.

⁴ Abija akĩrũgama igũrũ rĩa Kĩrĩma kĩa Zemaraimu, bũrũri-inĩ ũria wa irĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Jeroboamu na Isiraeli inyuothe, ta thĩkĩrĩria! ⁵ Kaĩ mũtũoĩ atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩaheanĩte ũthamaki wa Isiraeli moko-inĩ ma Daudi na njiaro ciake nginya tene na ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩa cumbi? ⁶ No rĩrĩ, Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũmwe wa anene a Solomonĩ mũrũ wa Daudi, nĩaremeire mwathi wake. ⁷ Imũndũ imwe cia tũhũ nĩcionganire hamwe nake, na makĩregana na Rehoboamu mũrũ wa Solomonĩ rĩria aarĩ mwĩthĩ na ataahotaga gũtua itua, na ndaarĩ na hinya wa kũmeetiiria.

⁸ “Na rĩrĩ, mwĩciirĩtie ũria mũkũregana na ũthamaki wa Jehova, ũria ũrĩ moko-inĩ ma njiaro cia Daudi. Ti-itherũ mũrĩ mbũtũ nene ya ita, na mũrĩ na njaũ cia thahabu irĩa ciathondekirwo nĩ Jeroboamu itũũke ngai cianyu. ⁹ No githĩ mũtiaingati athĩnjĩri-Ngai a Jehova, arĩa maarĩ ariũ a Harũni, na Alawii, na mũgĩthuurĩra athĩnjĩri-ngai anyu kũmbe o ta ũria andũ a mabũrũri marĩa mangĩ mekaga? ũria wothĩ ũũkaga kwĩyamũra na gatigwa na ndũrũme mũgwanja atũũkaga mũthĩnjĩri-ngai wa indo itarĩ ngai.

¹⁰ “No ithuĩ-rĩ, Jehova nĩwe Ngai witũ, na tũtĩmũtiganĩrie. Athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga Jehova nĩ ariũ a Harũni, na mateithagĩrĩrio nĩ Alawii. ¹¹ O rũciĩnĩ na hwaĩ-inĩ nĩmarutagĩra Jehova maruta ma njino na ũbumba ũria ũnungaga wega. Nĩmaigagĩrĩra mĩgate metha-inĩ irĩa theru, na makagwatia matawa marĩa maigĩrĩrĩro mũtĩ-inĩ wa thahabu wamo o hwaĩ-inĩ. Ithuĩ nĩtũrũmitie maündũ marĩa Jehova Ngai witũ endaga. No inyũ nĩmũmũtiganĩrie. ¹² Ngai arĩ hamwe na ithuĩ; we nĩwe mũtongoria witũ. Athĩnjĩri-Ngai ake na tũrumbeta twao nĩo marĩgambia mũgambo wa mbaara ya kũmũũkĩrĩa inyũ. Andũ a Isiraeli, tĩgai kũrũa na Jehova, Ngai wa maithe manyu, nĩgũkorwo mũtingĩhootana.”

¹³ No rĩrĩ, Jeroboamu nĩatũmĩte ikundi cia thigari thuutha wao, nĩgeetha amatharĩkĩre arĩ na mbere ya Juda nao arĩa maamoheirie marĩ thuutha wao. ¹⁴ Juda nĩmehũgũrĩre na makĩona atĩ nĩmatharĩkĩrwo kuuma na mbere na kuuma na thuutha. Hĩndĩ iyo magĩkaĩra Jehova. Nao athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao, ¹⁵ nao andũ a Juda makiugĩrĩria na mũgambo wa mbaara. Hĩndĩ iyo maanagĩrĩra na mũgambo wa mbaara, Ngai akĩharagania Jeroboamu na Isiraeli rĩothe mbere ya Abija na andũ a Juda. ¹⁶ Andũ a Isiraeli makiũrĩra andũ a Juda, nake Ngai akĩmaneana moko-inĩ mao. ¹⁷ Abija na andũ ake makĩmahũũra mbaara nene, nginya andũ a Isiraeli 500,000 arĩa maarĩ ũhoti makiũragwo. ¹⁸ Andũ a Isiraeli magĩtoorio mbaara-inĩ iyo; nao andũ a Juda magĩtuika atooria tondũ nĩmehokire Jehova, Ngai wa maithe mao.

¹⁹ Nake Abija akĩingatĩthia Jeroboamu na akĩmũtaha matũũra ma Betheli, na Jeshana, na Efuroni hamwe na tũtũũra tũria twamathiũrũrũkĩrie. ²⁰ Jeroboamu ndaigana gũcũoka kũgĩa na hinya rĩngĩ matukũ-inĩ ma Abija. Nake Jehova agĩkĩmũgũtha igũtha agĩkua.

²¹ No Abija agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya. Akĩhikia atumia 14, na akĩgĩa na aanake 22 na airĩtu 16.

²² Maündũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija, marĩa eekire na ũria oigire-rĩ, nĩmandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa ũtaũranĩri rĩa mũnabii Ido.

14

¹ Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuika mũthamaki ithenya riake, na matukũ-inĩ make bũrũri ũgĩkara na thayũ mĩaka ikũmi.

Asa Mũthamaki wa Juda

² Nake Asa agĩka maündũ mega, na marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ³ Akĩeheria magongona ma ngai cia mabũrũri ma kũngĩ, na kũndũ kũria gũtũũgĩrũ, na agĩthethera mahiga marĩa maamũre, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. ⁴ Nake agĩatha andũ a Juda marongorie Jehova, Ngai wa maithe mao, na maathĩkire mawatho na maathani make. ⁵ Nĩngĩ akĩeheria mahooero ma kũndũ kũria gũtũũgĩrũ, na igongona cia ũbumba matũũra-inĩ mothe ma Juda, nago ũthamaki ũcio aathaga wa Juda ũgĩkara na thayũ. ⁶ Nĩaaakire matũũra manene mairĩgĩre na thĩngo cia hinya ma Juda, nĩgũkorwo bũrũri warĩ na thayũ. Gũtĩrĩ mũndũ warĩ na mbaara nake mĩaka iyo, nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete ũhurũko.

⁷ Nake akĩra andũ a Juda atĩrĩ, “Nĩtwake matũũra maya na twake thĩngo cia kũmathĩũrũrũkĩria irĩ na mĩthĩringo mĩraihu na igũrũ, na ihĩngo na mĩgĩko ya igeria. Bũrũri ũyũ no witũ, tondũ nĩtũrongoretie Jehova Ngai witũ; twamũrongorire nake agĩtũhe ũhurũko na mĩena yothe.” Nĩ ũndũ ũcio magĩaka na makĩgaacĩra.

⁸ Asa aarī na mbūtū ya thigari 300,000 iria cioimite Juda irī na ngo nene na matimū, na ingī 280,000 iria cioimite Benjamini ikuuite ngo nini na mota. Ici ciothe ciarī thigari nyūmīrū cia kūrū mbaara.

⁹ Zera ūria Mūkushi agīka kūmūkīrira arī na mbūtū nene ya thigari na ngaari cia ita 300, nake agīka agikinya Maresha. ¹⁰ Nake Asa akiumagara agīthī kūmūtunga, nao makiarania mbaara yao kūu Gītumba-inī kīa Zefathu gūkuhī na Maresha.

¹¹ Hīndī ūyo Asa agīkaira Jehova Ngai wake, akiuga atiri: “Jehova, gūtiri ūngi ūhaana tawe ya gūteithura ariā matarī hinya kuuma kūrī ariā maarī hinya. Tūteithie, Wee Jehova Ngai witū, nīgukorwo nīwe twihokete, na nī thiini wa Rītwa riaku tuoka gūkīrira mbūtū ino nene ūu. Wee Jehova-rī, nīwe Ngai witū, ndūkareke mūdū akūhoote.”

¹² Nī ūndū ūcio Jehova akiūraga Akushi o hau mbere ya Asa na mbere ya andū a Juda. Nao Akushi makīūra, ¹³ nake Asa na mbūtū yake makīmaingatithia, makīmakinia o nginya Gerari. Akushi aingī mūno makūrāgwo ūu atī gūtiri watigirwo muoyo, makīniinirwo o hau mbere ya Jehova o na mbere ya mbūtū ciake. Andū a Juda makīnūkia indo nyingī iria maatahire. ¹⁴ Makīananga tūtūra tuothe tūria twathiūrūkīrie Gerari, nīgukorwo guoya ya Jehova nīwanyiite andū ariā matūūraga kuo. Nao magītaha indo cia tūtūra tūu tuothe nīgukorwo twarī na indo nyingī mūno cia gūtahwo. ¹⁵ O na ningī magītharīkīra kambī cia ariithi na magītaha ndūūru cia ng’ondū, na cia mbūri, na cia ngamīra. Nao magīcooka Jerusalemu.

15

Asa Kwagīria Maündū

¹ Na riri, Roho wa Ngai nīwaikūrūkīrie Azaria mūrū wa Odedi. ² Nake akiumagara agatūnge Asa, akīmūra atiri, “Ta thikīria, we Asa na andū a Juda na andū a Benjamini othe. Jehova arī hamwe na inyūi riria riothe mūrī hamwe nake. Mūngimūrongooria nīmūrimuonaga, no mūngimūtiganiria, o nake nīkamūtiganiria. ³ Na riri, kwa ihinda iraya Isiraeli matiarī na Ngai ūria wa ma, na matiarī na mūthīnjiri-Ngai wa kumaruta na matiarī na watho wa kūrūmīrwo. ⁴ No riri, hīndī ya mathiina mao nīmacookereire Jehova, Ngai wa Isiraeli, makīmūrongooria na makīmuona. ⁵ Matukū-inī macio ūhoru wa kuumagara warī na ūgwati nīgukorwo atūūri othe a mabūriri macio maarī thiina-inī mūnene. ⁶ O rūriri rwahehenjagwo nī rūriri rūria rūngi, na itūūra inene rīkahehenjwo nī rīria rīngi tondū Ngai nīamathīnagia na thiina wa mīthemba yothe. ⁷ No ha ūhoru wanyu-rī, gīai na hinya na mūtiganiria ūhoru ūcio, nīgukorwo nī mūkaarihwo wīra ūria mūrutaga.”

⁸ Riria Asa aigūire ciugo ūcio na akīgua ūrathi wa Azaria mūrū wa Odedi ūria mūnabī-rī, akīyūmīrīria. Akīheria mīhianano rīa mīmeneku kuuma būrūri wothē wa Juda na Benjamini, o na kuuma matūūra-inī maria aatahite kūu irima-inī cia Efiraimu. Agīcookereria kīgongona kīa Jehova kīria kiarī mbere ya githaku kīa hekarū ya Jehova.

⁹ Ningī akīūngania andū othe a Juda na a Benjamini, hamwe na andū a kuuma Efiraimu, na Manase, na Simeoni ariā maatūranagia nao, nīgukorwo aingī ao nīmookite kūrī Asa moimite Isiraeli riria moonire atī Jehova Ngai wake aarī hamwe nake.

¹⁰ Makīūngana kūu Jerusalemu mweri wa itatū wa mwaka wa ikūmi na itano wa ūthamaki wa Asa. ¹¹ Hīndī ūyo makūrūria Jehova igongona rīa ng’ombe 700, na ng’ondū na mbūri 7,000 cia iria maatahite magacooka nacio. ¹² Makīgīa kīrikanīro gīa kūrongooragia Jehova, Ngai wa maithe mao, na ngoro ciao ciothe na mīoyo yao yothe. ¹³ Andū ariā othe mangiagire kūrongooragia Jehova, Ngai wa Isiraeli-rī, makīūragwo ari mūdū mūnini kana arī mūnene, arī mūdū mūrūme kana arī mūdū-wa-nja. ¹⁴ Makīhita mwīhitwa he Jehova na mūgambo mūnene, o na makīanagīria na makīhuhaga tūrumbeta na macoro. ¹⁵ Andū a Juda othe magikena nī ūndū wa mwīhitwa tondū mawīhitire na ngoro ciao ciothe. Makīrongooria Ngai na kīyo, na makīmuona. Nī ūndū ūcio Jehova akīmahe ūhurūko mīena yothe.

¹⁶ Mūthamaki Asa agīcooka akīruta cūwe Maaka kuuma gītī-inī gīake kīa mūthamaki-mūdū-wa-nja, nī ūndū nīathondekithie gītugī kīa mīhianano ūri magigī wa Ashera. Asa agītemenga gītugī kīu, agīkūnanga na agīgīcinīra Gītumba-inī gīa Kidironi. ¹⁷ O na gūtūka ndeheririe kūdū kūrīa gūtūgūru kuuma Isiraeli-rī, ngoro ya Asa nīamīneanite biū kūrī Jehova mūtūūre-inī wake wothē. ¹⁸ Nīarehire hekarū-inī ya Ngai betha na thahabu, na indo ciothe iria we na ithe maamūrīte.

¹⁹ Gūtīacookire kīgīa mbaara rīngi, o nginya mwaka wa mīrongo itatū na itano wa wathani wa Asa.

16

Mīaka ya Mūthia ya Asa

¹ Na riri, mwaka wa mīrongo itatū na itandatū wa wathani wa Asa, Baasha mūthamaki wa Isiraeli nīambatire akarūe na Juda, na akīirigīra Rama na rūthingo rwa hinya nīguo arigīrīrie gūtīkagie mūdū ūkuuma kana atoonye būrūri wa Asa mūthamaki wa Juda.

² Nake Asa akīoya betha na thahabu kuuma igīina-inī cia hekarū ya Jehova o na kuuma nyūmba-inī yake ya ūthamaki, na agīcūtūmīra Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata ūria wathamakaga Dameski. ³ Akīmūra atiri, “Reke hakorwo harī na kīrīko giitū nawe o ta ūria haarī kīrīko gatagatī ka baba na thoguo. Ta kīone, nīndagītūmīra betha na thahabu. Rīu tharia kīrīko kīanyu na Baasha, mūthamaki wa Isiraeli nīguo atigane na nīi.”

⁴ Beni-Hadadi agītīkīra ūhoru wa Mūthamaki Asa, agītūma anene a ikundi cia thigari ciake makahūire matūūra ma Isiraeli. Nao magītooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Maimu, na matūūra manene mothe maria

maari makumbi ma kuu Nafitali. ⁵ Händi iria Baasha aiguire uhoro ücio, agitiga gwaka Rama na agitiganiria wira wake. ⁶ Ningi Muthamaki Asa akirehe andu othe a Juda, nao magikuu mahiga na mbaü kuuma Rama iria Baasha aatümagira gwaka. Indo icio nicio Asa aatümirire gwaka Geba na Mizipa.

⁷ Händi iyo Hanani üria muoni-maündü agiüka küri Asa müthamaki wa Juda, akimwira atiri, "Tondü niwehokire müthamaki wa Suriata ükiaga kwihoka Jehova Ngai waku, mbütü cia ita cia müthamaki wa Suriata nicipürite ikoima moko-ini maku. ⁸ Githi Akushi na Alubi, matiarü mbütü nene ya ita, na makagia na ngaari cia ita nyingi na andu aria maathiiaga mahaicite mbarathi? No riri, riria wehokire Jehova, niamaneanire moko-ini maku. ⁹ Nigukorwo maithe ma Jehova morüuraga thi yothe gwikira hinya aria maheanite ngoro ciao biu küri we. Niwikite undü wa ürimü, na kuuma riu niügücooka kügia na mbaara."

¹⁰ Asa akirakarira Hanani üria muoni-maündü ni undü wa uhoro ücio; akimurakarira müno o nginya akimüikia njeera. O händi iyo, Asa akiambiriria kuhinyiriria andu amwe atari na tha.

¹¹ Maündü ma wathani wa Asa kuuma kiambiriria nginya müthia, nimandikütwo mbuku-ini ya ahamaki a Juda na Isiraeli. ¹² Mwaka wa mirongo itatu na kenda wa wathani wake, Asa niaruarire magüru. O na gütuika mürimü ücio niwamühatiririe müno, o na ndwari-ini yake-ri, ndaigana kümaatha üteithio kuuma küri Jehova, no aacaririe üteithio kuuma küri mandagitari. ¹³ Na mwaka wa mirongo ina na ümwe wa wathani wake, Asa agikua na akihurüka hamwe na maithe make. ¹⁴ Nao makimüthika mbirira-ini iria eethondekeire o kuu Itüura inene ria Daudi, makimüigirira gitanda-ini gia kumütwaru mbirira kihumbiritwo na mahuti manungi wega na maguta mitukano misingi maria manungi wega, nao magiakia mwaki munene ni undü wa kumütia.

17

Jehoshafatu Müthamaki wa Juda

¹ Nake Jehoshafatu müru wa Asa agitüika müthamaki ithenya riake, na akükira hinya ndakahüüro ni Isiraeli. ² Akigia ikundi cia thigari matüura-ini manene mothe maria mairigütwo na thingo cia hinya ma Juda, na agiaka kambü cia thigari kuu Juda na matüura-ini ma Efiraimu maria ithe Asa aatunyanite.

³ Jehova aari hamwe na Jehoshafatu tondü händi ya wihü wake niathiiaga na mithiire iria ithe Daudi aathiiaga nayo. We ndaigana kühooya kirira kuuma küri Baali, ⁴ no niarongooragia Ngai wa ithe na akarümagirira mawathira make, na ndaarümiririe mitugo ya Isiraeli. ⁵ Jehova akiaanda üthamaki ücio wega moko-ini make, nao andu a Juda othe makirehera Jehoshafatu iheo; ni undü ücio akigia na indo nyingi na agitika müno. ⁶ Nierutiire na ngoro yake kürümirira mithiire ya Jehova; na makiria ma üguo, agitharia kündü küria gütüügüro o na itugi cia Ashera, agicieheria Juda.

⁷ Mwaka wa gatatu wa wathani wake niatümirire anene ake, na nio Beni-Haili, na Obadia, na Zekaria, na Nethaneli, na Mikaia makarutane matüura-ini ma Juda. ⁸ Hamwe nao kwarü na Alawii nao ni, Shemaia, na Nethania, na Zebadia, na Asaheli, na Shemiramothu, na Jehonathani, na Adonija, na Tobija, na Tobu-Adonija, na athinjiri-Ngai Elishama na Jehoramu. ⁹ Nao makirutana Juda guothe, magathiiaga na Ibuku ria Watho wa Jehova; magithiürüka matüura-ini mothe ma Juda makirutaga andu watho.

¹⁰ Uhoro wa gwitigira Jehova ükiyüra mothamaki-ini mothe maria maathiürüküirie Juda, ni undü ücio matigana kürüa na Jehoshafatu. ¹¹ Nao Afilisti amwe makirehera Jehoshafatu iheo, na makirehe betha ari igooti, nao Arabu makimüherere ndüuru cia mburi: ndürüme 7,700 na mburi 7,700.

¹² Jehoshafatu agikiririra kügia na hinya müno; agiaka matüura manene magitire na matüura ma makumbi kuu Juda, ¹³ na niarü na indo nyingi matüura-ini macio ma Juda. Agicooka akigia thigari iria ciooi wega uhoro wa mbaara kuu Jerusalem. ¹⁴ Riandikithia riao, küringana na nyumba ciao, riatarü ta üü:

Kuuma Juda, anene a ikundi cia 1,000:

Adina niwe warü munene wao, aari na andu 300,000 a kürüa;

¹⁵ üria wamürümiririe ni Jehohanani, na aari na thigari 280,000;

¹⁶ wa gatatu aari Amasia müru wa Zikiri, üria werutiire gütungata Jehova, na aari na thigari 200,000.

¹⁷ Kuuma Benjaminini ni:

Eliada, müthigari njamba, na aari na andu 200,000 aria maari na mota na ngo;

¹⁸ üria wamürümiririe ni Jehozabadu, na aari na andu 180,000 aria maari na indo cia mbaara.

¹⁹ Acio nio andu aria maatungatagira müthamaki, o hamwe na aria angü agite matüura-ini manene maria mairigütwo na thingo cia hinya kuu Juda guothe.

18

Ürathi wa Mikaia wa Güükirira Ahabu

¹ Na riri, Jehoshafatu aari na indo nyingi na agatüka müno, nake agituma üthoni na Ahabu. ² Miaka minini yathira-ri, agikürüka agithii güceerera Ahabu kuu Samaria. Nake Ahabu akimüthinjira ng'ondü nyingi na ng'ombe mari hamwe na andu aria maari nake, na akimüringiriria matharikire Ramothu-Gileadi. ³ Ahabu, müthamaki wa Isiraeli aküria Jehoshafatu müthamaki wa Juda atiri, "Niügüthii hamwe na niitügookirire Ramothu-Gileadi?"

* 18:1 Joramü müru wa Jehoshafatu aahikirie Athalia mwari wa Ahabu.

Nake Jehoshafatu akimucokeria atiri, “Ni tiri o undu umwe nawe, o na andu akwa no ta andu aku; na nitugaakorwo tiri hamwe nawe kuu mbaara-ini”.⁴ No Jehoshafatu agicooka akira muthamaki wa Israeli atiri, “Amba uturie na umenye utaaro wa Jehova.”

⁵ Ni undu ucio muthamaki wa Israeli akitungania anabii 400, akimooria atiri, “Tuthi tukahurane na Ramothu-Gileadi kana ndigathi?”

Nao makimucokeria makimwira atiri, “Thi, nigukorwo Ngai niekuneana itura riu moko-ini ma muthamaki.”

⁶ Nowe Jehoshafatu akiuria atiri, “Kai giku gutari munabii wa Jehova uria tunguria uhoro kuuma kuri we?”

⁷ Muthamaki wa Israeli agicokeria Jehoshafatu atiri, “Ni kuri mundu umwe uria ungututuria uhoro kuuma kuri Jehova, no nindimuthuire tondugutiri hinda andathagira undu mwea, no maundu mooru hinda ciothe. Nake niwe Mikaia muri wa Imula.”

No Jehoshafatu agicooka atiri, “Muthamaki ndagiriirwo ni kuuga uguo.”

⁸ Ni undu ucio muthamaki wa Israeli agita umwe wa anene ake, akimwira atiri, “Ndehera Mikaia muri wa Imula narua.”

⁹ Hindi iyo muthamaki wa Israeli na Jehoshafatu muthamaki wa Juda, mehumbite nguo ciao cia uthamaki, magiikarira iti ciao cia unene hau kihuhiro-ini kia ngano kiria kiar itoonero-ini ria Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makiratha mohoro mari mbere yao. ¹⁰ Na riri, Zedekia muri wa Kenaana niathondekete hia cia kigera, nake akiuga atiri, “Jehova ekuuga uu: ‘Ici nicio mugatheeca Asuriata nacio nginya mumaniine.’”

¹¹ Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o undu umwe, makoiga atiri: “Tharikira Ramothu-Gileadi na nigutooria, tonduguhora niekuneana moko-ini ma muthamaki.”

¹² Mundu uria watumitwo ageete Mikaia akimwira uu, “Atiriri, anabii aria angĩ othe maaritie o ta mundu umwe, mararathira muthamaki uhootani. Reke kiugo giaku gitigakaranie na kiao, na warie undu mwea.”

¹³ Nowe Mikaia akiuga atiri, “Ti-itheru o ta uria Jehova aturaga muoyo, ni ngumwira o uria Ngai wakwa ekunjira.”

¹⁴ Hindi iria aakinyire-ri, muthamaki akimuria atiri, “Mikaia, tuthi tukahurane itura ria Ramothu-Gileadi, kana tuitagathi?”

Nake Mikaia akimucokeria atiri, “Ritharikire na uhootane, tonduguhora niekuneana moko-ini maku.”

¹⁵ Muthamaki akimwira atiri, “Ni maita maigana ngutura ngwihithagia ndukae kunjira uhoro ungĩ tiga uhoro wa ma thiini wa riitwa ria Jehova?”

¹⁶ Nake Mikaia akimucokeria atiri, “Ndironire andu a Israeli othe mahurunjukire irima-ini ta ng’ondutiari na muriithi, nake Jehova aroiga atiri, ‘Andu aya matiri na mwathi. O mundu niarekwo ainuke gwake na thayu.’”

¹⁷ Nake muthamaki wa Israeli akira Jehoshafatu atiri, “Githi ndikwirire ati ndari hinda angindathira uhoro mwea, tiga o uria muiuru?”

¹⁸ Mikaia agithi na mbere, akiuga atiri, “Ni undu ucio thikiriria kiugo kia Jehova: Ndironire Jehova aikarire giti giake kia unene, ari na mbutu yothe ya iguru irugamite imuthiururikiire mwena wa urio na wa umotho. ¹⁹ Nake Jehova aroria atiri, ‘Nuu ukuheenereria Ahabu muthamaki wa Israeli ni guo atharikire Ramothu-Gileadi, nigeetha athi agakuire kuo?’

“Umwe akiuga uu, na uria ungĩ akiuga uu. ²⁰ Marigirio-ini, roho umwe ukumira, ukirugama mbere ya Jehova, ikiuga atiri, ‘Ni ni ngumuheenereria.’

“Jehova akiuria atiri, ‘Ukumuheenereria atia?’

²¹ “Naguo roho ucio ikiuga atiri, ‘Niguthi nguthi nduke roho wa maheeni tunua-ini twa anabii ake othe.’

“Nake Jehova akiuga atiri, ‘Wee niukuhota kumuheenereria. Thi ugeke uguo.’

²² “Ni undu ucio Jehova niekirite roho wa maheeni tunua-ini twa anabii aya aku. Jehova niagwathiriire mwanangiko.”

²³ Hindi iyo Zedekia muri wa Kenaana akiambata na akiringa Mikaia rui thi. Akimuria atiri, “Kai roho wa Jehova agereire ku riria oimire kuri ni guo aarie nawe?”

²⁴ Mikaia agicooka atiri, “Nukamenya muthenya uria ugaathi kwihitha kanyumba ka na thiini.”

²⁵ Muthamaki wa Israeli agithana, akiuga atiri, “Oyai Mikaia mumucokie kuri Amoni mwathi wa itura inene, na kuri Joashu muri wa muthamaki, ²⁶ na mumiwira atiri, ‘Muthamaki ekuuga uu: Mundu uyũ nikiio njeera na ndakaheo kindũ gĩa kũria tĩa mugate na maaĩ nginya rĩria ngaacooka na thayu.’”

²⁷ Mikaia akiuga atiri, “Ungigacooka na thayu-ri, no gutuikire ati Jehova ndaritie na ni. Agicooka akiuga atiri, “Iguai uhoro wakwa inyu andu aya inyuothel!”

Ahabu Kuiragiro Ramothu-Gileadi

²⁸ Ni undu ucio muthamaki wa Israeli na Jehoshafatu muthamaki wa Juda makambata nginya Ramothu-Gileadi. ²⁹ Nake muthamaki wa Israeli akira Jehoshafatu atiri, “Ningutoonya mbaara-ini ndigariire ndikamenyeke no wee wikire nguo cia uthamaki.” Ni undu ucio muthamaki wa Israeli akigarura ndakamenyeke na agitoonya mbaara-ini.

³⁰ Na riri, muthamaki wa Asuriata niathite anene ake a ngaari cia ita akameera atiri, “Mutarue na mundu o na uriku, muni kana mune, tiga o muthamaki wa Israeli.” ³¹ Riria anene a mbutu cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magiiciria atiri, “Uyu niwe muthamaki wa Israeli” Ni undu ucio

makigarürüka mamütharikire, no Jehoshafatu agikaya, nake Jehova akimütheithia. Ngai akimaroria na kungü, makimweherera, ³² nigükorwo riria anene a ngaari cia ita moonire ati tiwe warü müthamaki wa Isiraeli, magitiga güthingatana nake.

³³ No mündü ümwe akigeeta üta wake, agüikia müguü o ro üguo, naguo ükiratha müthamaki wa Isiraeli o gatagati-ini ka magathikanirio ma nguo yake ya mbaara. Nake müthamaki aküira mütarithia wa ngaari ya ita atiri, “Garüra ngaari ündute mbaara-ini. Nindagurario.” ³⁴ Nayo mbaara ikineneha müthenya wotho, na müthamaki wa Isiraeli agütiirania ngaari-ini yake ya mbaara ang’etheire Asuriata o nginya hwaü-ini. Narüo riüa rigithüa-ri, agikua.

19

¹ Hündi üria Jehoshafatu müthamaki wa Juda aacookire Jerusalemu nyumba-ini yake ya üthamaki na thayü-ri, ² Jehu üria muoni-maündü, mürü wa Hanani, agithii akamütunge nake aküiria müthamaki atiri, “Niwagiriirwo güteithia mündü üria mwaganu na wende ariä matüheire Jehova? Ni ündü wa üguo-ri, mang’üri ma Jehova marü igürü riaku.” ³ No riri, harü na maündü manini mega thüini waku, nigükorwo niweheretie itugü cia Ashera büürü-ini, na ükerekeria ngoro yaku kûrongoria Ngai.”

Jehoshafatu Kwamüra Aciirithania

⁴ Jehoshafatu agitüura Jerusalemu, agicooka akiumagara ringi, agithii kûri andü a kuuma Birishiba küu büürü wa irüma wa Efiraimu, na akimacookia kûri Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁵ Nake agithuura andü a güthikagiriira maciira küu büürü-ini, thüini wa o itüura riä matüura manene ma Juda maria mairigiriwo na thingo cia hinya. ⁶ Akimeera atiri, “Mwiciiragiei wega üria mügwika, tondü riri, mürituithanagia ciira ni ündü wa mündü, no makiria ni ündü wa Jehova, üria ürikoragwo na inyuü riria riöthe mürituaga ciira. ⁷ Na riri, mwitigagiei Jehova. Mütuanagire ciira mümenyereire, ni ündü Jehova Ngai witü ni wa kühooto na ndaroraga maüthi na ndahakagwo.”

⁸ O nakuo Jerusalemu-ri, Jehoshafatu niathuurire Alawii amwe, na athinjiri-Ngai, na atongoria a nyumba cia andü a Isiraeli marügamagiriire watho wa Jehova, na magatuithanagia maciira o na makaniina ngarari. Nao maatüuraga Jerusalemu. ⁹ Nake akimahe mawatho maya: “No nginya mütungate na wihokeku na ngoro cianyu ciothe, na mwitigagire Jehova. ¹⁰ Ciira wotho üria mürireahagüwo kuuma kûri andü a büürü wanyu ariä matüuraga matüura-ini maria manene, ari üiti wa thakame kana maündü mangi makoniü watho, kana maathani, kana kirüa kia watho wakwa wa kûrümüriwo, kana matüro ma ciira, makanagiei matikanehiire Jehova; kwaga üguo marakara make nimakamüküria inyuü ene na ariü a thoguo. Ikagai üguo na mütekehia.

¹¹ “Na riri, Amaria müthinjiri-Ngai üria münene niwe ürimüroraga maündü-ini mothe makoniü Jehova, nake Zebadia mürü wa Ishumaeli, o we mütongoria wa mühiriga wa Juda, niwe ürimüroraga maündü-ini mothe makoniü müthamaki, nao Alawii nimaritungataga ta anene marü mbere yanyu. Ikagai maündü müri na üümüriü, nake Jehova arikoragwo hamwe na ariä marikaga wega.”

20

Jehoshafatu Kühoota Andü a Moabi na a Amoni

¹ Na riri, thuutha wa üguo, andü a Moabi, na andü a Amoni marü hamwe na Ameuni amwe magitika kûria na Jehoshafatu.

² Andü amwe magitika maküra Jehoshafatu atiri, “Mbütü nene ya ita kuuma Edomu nüiroka kûria nawe, yumite mürimo üria üngü wa iria. O na riu nüikinyite Hazezoni-Tamaru” (na nokuo Eni-Gedi). ³ Jehoshafatu akimaka, na agitua itua orie ütaaro harü Jehova, nake akianirüa Juda guothe kwihiingwo kûria irio. ⁴ Nao andü a Juda maküungana meethe üteithio kuuma kûri Jehova; ti-itherü magitika kuuma matüura mothe ma Juda niguo mamürongorie.

⁵ Nake Jehoshafatu akirügama mbere ya küngano küu kia andü a Juda na Jerusalemu, o hau hekarü-ini ya Jehova o mbere ya nja üria yari njerü. ⁶ akiuga atiri:

“Wee Jehova, Ngai wa maithe maitü, githi tiwe Ngai üria üri igürü? Niwe üthamakagira mothamaki mothe ma ndürü. Hinya na ühoti iri guoko-ini gwaku, na gütiri mündü üngigwütiiria. ⁷ Wee Ngai witü-ri, githi ndwaingatiire ariä maikaraga büürü üyü mbere ya andü aku a Isiraeli na üküihe njiaro cia mürataguo iburahimu nginya tene? ⁸ Nimatüürite kuo o na magaaka hekarü kuo üria itanütio na Riitwa riaku, makiugaga atiri, ⁹ “Mütino üngigatükora o na üri wa rühiü rwa njora rwa gütüüthia, kana müthiro kana ng’aragu, tükhaarügama mbere yaku hekarü-ini üno itanütio na Riitwa riaku, nitügaagükaira türi hatika-ini, nawe nüugatüuga ütühonokie.”

¹⁰ “No riu, haha harü na andü a kuuma Amoni, na Moabi, na Kiriä kia Seiru, ariä wagiriire andü a Isiraeli matharikire mabürüri mao riria moimaga Misiri; ni ündü ücio makimeherera na matiigana kümaniina. ¹¹ Ta kione kiria maragitüriha nakio, tondü mokite gütüingata kûria watüheire gütüike igai riitü. ¹² Wee Ngai witü, githi ndügükimatuira ciira? Ni ündü-ri, ithü tütiri na hinya wa kung’ethanüna na mbütü üno nene üü irooka gütütharikira. Tütüü üria tügüwa, no riri, maithe maitü niwe macüthiriire.”

¹³ Arüme othe a Juda, na atumia ao, na ciana na twana twao twa ngeenge, makirügama o hau mbere ya Jehova.

¹⁴ Na hündi üyo Roho wa Jehova ügikinyirüa Jahazielü mürü wa Zekaria mürü wa Benaia, mürü wa Jeielü mürü wa Matania üria Mülawii wa rüciaro rwa Asafu riria aarügamite küngano-ini küu.

¹⁵ Nake akiuga atirí, “Ta thikíríria, wee Múthamaki Jehoshafatu na ariá othe mütüüraga Juda na Jerusalem! Üü nígúo Jehova ekúmúra: ‘Mütigetigire kana mükue ngoro ní ündü wa mbütü ino nene ya ita. Nígúkorwo mbaara ino ti yanyu, no ní ya Ngai. ¹⁶ Rüciü, rokai gükürüka mûmatharikíre. Magaakorwo makíhaica magereire Mwanya-iní wa Zizi na nímúkamakororera mûthia-iní wa mükuru wa kúu Werü wa Jerueli. ¹⁷ Ti inyuí mükürüa mbaara ino. Rûgamai mwena wanyu, mwíhaandei wega na mwíonere úria Jehova ekúmúhonokia, inyuí andü a Juda na a Jerusalem. Mütigetigire, na mütigakue ngoro. Umagarai mûkang’ethanire nao rüciü, nake Jehova níagakorwo hamwe na inyuí.’”

¹⁸ Jehoshafatu akíinamíríra, agíturumithia üthiü thí, nao andü othe a Juda na a Jerusalem maktígüthia thí mbere ya Jehova, makímúhooya. ¹⁹ Ningí Alawii amwe a kuuma rüciaro rwa Kohathu na rwa Kora magükürüka na igürü, magikumia Jehova Ngai wa Isiraeli maaníríre na mûgambo múnene müno.*

²⁰ Rüciü tene müno makúma merekeire Werü wa Tekoa. Na ríríra maambírírie kuuma-rí, Jehoshafatu akírügama, akiuga atirí, “Ta thikíríria, inyuí andü a Juda o na a Jerusalem! Ítikiai Jehova Ngai wanyu na niekúmütíríria; ítikiai anabii ake na nímükügaacira.” ²¹ Thuutha wa kwaraníríra na andü, Jehoshafatu agíthura andü a küníra Jehova na a kúmúgooca ní ündü wa riiri wa útheru wake, nao hündí íríra megütongoria mbütü iyo ya ita, makiugaga atirí:

“Cookeríai Jehova ngaatho,

nígúkorwo wendo wake ütúuraga nginya tene.”

²² Na ríríra maambírírie kúina o na kúgooca-rí, Jehova akíia andü mohie andü a Amoni, na a Moabi, na andü a kuuma Kíríma kía Seiru ariá maatharikagíra Juda, nao magítóorio. ²³ Nao andü a Amoni na a Moabi magükíríra andü a kuuma Kíríma kía Seiru, makímananga na makímaniina bíü. Maaríkia kúuraga andü a kuuma Seiru, magíteithíríria küninana o ene.

²⁴ Hündí íríra andü a Juda maakinyire haríia hang’ethaníre na werü-rí, magícüthíríria mbütü iyo nene ya ita, makíona no ciimba theri ciagwíthe thí; gütírí mündü o na ümwe wetharíte. ²⁵ Ní ündü ücio Jehoshafatu na andü ake magíthíi gütaha indo, na thíini wacio makíona indo nyingí na nguo o na indo cia goro nyingí gükíra íríra mangíahotire gükúua. Ciarí nyingí üü afí maaninire míthenya ítatü güciüngania. ²⁶ Múthenya wa kana makítungana Gítuamba-iní kía Beraka, kúríra maagoceire Jehova. Kúu níkió gítumaga gwítwo Gítuamba kía Beraka nginya ümúthi.

²⁷ Hündí iyo andü othe a Juda na a Jerusalem, matongoretio ní Jehoshafatu, magícúooka Jerusalem makenete, nígúkorwo Jehova níamaheete gítumi gía gükenerera thü ciao. ²⁸ Magítóonya Jerusalem na magíthíi hekarü-iní ya Jehova marí na inanda cia mügeeto, na mítürírü, na túrumbeta.

²⁹ Namo mothamaki mothe ma mabürüri magítigíra Ngai ríríra maiguire úria Jehova aarüite na thü cia Isiraeli. ³⁰ Naguo úthamaki wa Jehoshafatu ügíkara úri na thayü, nígúkorwo Ngai wake níamúheete úhurúko míena-iní yothe.

Múthia wa Úthamaki wa Jehoshafatu

³¹ Ní ündü ücio, Jehoshafatu agíthamakíra Juda; nake aarí wa míaka mírongo ítatü na ítano ríríra aatuikire múthamaki wa Juda, na agíthamaka ari Jerusalem míaka mírongo írí na ítano. Nyina eetagwo Azuba mwarí wa Shilíhi. ³² Nake akírümíríra míthiire ya ithe Asa na ndaigana gütigana nayo; agíika úria kwagíríre maitho-iní ma Jehova. ³³ No rírí, kündü kúria gütüügíru gütigana kweherio, nao andü matigana kwerekeria ngoro ciao kúri Ngai wa maithe mao.

³⁴ Cíiko íria ingí cia wathani wa Jehoshafatu kuuma kíambíríria nginya múthia, níciandikíto ibuku-iní ríra maündü o na mwaka ríra Jehu mürü wa Hanani, marí mandikíto ibuku-iní ríra athamaki a Isiraeli.

³⁵ Thuutha ücio Jehoshafatu múthamaki wa Juda agítuma úrata na Ahazia múthamaki wa Isiraeli, úria warí na maündü maingí ma waganu. ³⁶ Makíiguana nake afí maake marikabu cia wonjoria. Nao maaríkia güciakíra kúu Ezioni-Geberi, ³⁷ Eliezeri mürü wa Dodavahu wa kuuma Maresha akíra thíra Jehoshafatu úrathi wa úria akoona úuru, akiuga atirí, “Tondü níügíte úrata na Ahazia, Jehova níekwananga kíria wakíte.” Nacio marikabu igítharúranio, na itigana güthií íria-iní íkarute wíra wa wonjoria.

21

¹ Nake Jehoshafatu akíhurúka hamwe na maithe make na agíthikwo hamwe nao o kúu Itúura Inene ríra Daudi. Nake mürü Jehoram agítuika múthamaki íthenya riake. ² Ariü a ithe na Jehoram mürü wa Jehoshafatu maarí Azaria, na Jehieli, na Zekaria, na Azariahu, na Mikaeli, na Shefatia. Acio othe maarí ariü a Jehoshafatu múthamaki wa Isiraeli. ³ Ithe níamaheete iheo nyingí cia betha na thahabu na indo ingí cia goro, o hamwe na matúura manene mairigíre na thingo cia hinya kúu Juda, no aaheanire úthamaki kúri Jehoram tondü níwe warí mürü wa irigíthathi.

Jehoram Múthamaki wa Juda

⁴ Ríríra Jehoram eehaandire na akírúma úthamaki-iní wa ithe-rí, níooragire ariü a ithe othe na rúhiü rwa njora, o hamwe na anene amwe a nyúmba ya úthamaki a Isiraeli. ⁵ Jehoram aarí wa míaka mírongo ítatü na írí ríríra aatuikire múthamaki. Nake agíthamaka ari Jerusalem míaka ínana. ⁶ Agíthií na míthiire ya athamaki a Isiraeli, o ta úria nyúmba ya Ahabu yekaga, nígúkorwo aahikítie mwarí wa Ahabu. Nake agakíthagia maitho-iní ma Jehova. ⁷ No o na kúri üguo-rí, ní ündü wa kírikaníro kía Jehova kíria aaríkaníre

* 20:19 Andü aya a Kohathu na a Kora maathuurítwo kuuma nyúmba ya Lawi marí a kúina nyímbo cia kúgooca Ngai.

na Daudi, Jehova ndeendaga kwananga nyumba ya Daudi. Nieranire atĩ nīarimenyagĩrĩra tawa nĩ undũ wake na njaro ciake nginya tene.

⁸ Hĩndĩ ya Jehoramu-rĩ, Edomu nĩmaremeire Juda na magĩtua mündũ ũngĩ mũthamaki wao ene. ⁹ Nĩ undũ ũcio Jehoramu agĩthĩ kuo na anene ake na ngaari ciake cia ita ciothe. Nao andũ a Edomu makĩmũrigiĩcĩria arĩ hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra ũtukũ, akĩũra. ¹⁰ Nginya ũmũthĩ, Edomu matũũraga maremeire Juda.

O ihinda rĩu andũ a Libina makĩregana na watho wa Jehoramu, nĩgũkorwo nĩatiganiĩre Jehova, Ngai wa maithe make. ¹¹ O na ningĩ nĩakĩte kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu irĩma-inĩ cia Juda, na agatũma andũ a Jerusalemu mahũire ũmaraya, na akahĩthĩia andũ a Juda njĩra.

¹² Jehoramu akĩnyiita marĩa moimĩte kũrĩ mũnabii Elija maandikitwo atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: ‘Ndũthĩte na mĩthĩire ya thoguo Jehoshafatu, kana ya Asa mũthamaki wa Juda. ¹³ No rĩrĩ, nĩũthĩte na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, na nĩũtongoretie andũ a Juda na a Jerusalemu nĩguo mahũire ũmaraya, o ta ũrĩa nyumba ya Ahabu yekire. O na ningĩ nĩũũragĩte ariũ a thoguo, na andũ a nyumba ya thoguo, na andũ maarĩ agĩrĩru gũgũkĩra. ¹⁴ Nĩ undũ ũcio, rĩu Jehova akirĩ kũhũũra andũ aku, na ariũ aku, na atumia aku, na kĩndũ gĩothe gĩaku, acihũire ihũũra inene. ¹⁵ Wee mwene nĩũkũũra mũno, ũrĩare mũrimũ wa mara ũtangĩhona, nginya mũrimũ ũcio ũtũme mara maku mathire biũ.’”

¹⁶ Jehova akĩarahũrĩra Jehoramu ũũru wa Afilisti na wa Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Akushi. ¹⁷ Magĩtharĩkĩra Juda, na magĩkũhũũra, na magĩkuua indo ciothe irĩa ciarĩ nyumba ya mũthamaki, o hamwe na ariũ ake na atumia ake. Ndaatigĩrio mũriũ o na ũmwe o tĩga Ahazia ũrĩa warĩ mũnini mũno.

¹⁸ Thuutha wa maündũ macio mothe-rĩ, Jehova nĩarehĩthĩire Jehoramu mũrimũ wa mara ũtangĩhona. ¹⁹ Mahinda mathĩianga, mũthĩia-inĩ wa mĩaka tĩrĩ-rĩ, mara make makiuma nĩ undũ wa mũrimũ ũcio, nake agĩkua arĩ na ruo rĩnene mũno. Andũ ake matiigana gwakia mwaki nĩ undũ wa gĩtĩo gĩake, ta ũrĩa meekĩte nĩ undũ wa maithe.

²⁰ Jehoramu aarĩ wa mĩaka mĩrongo itatũ na tĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka inana. Na rĩrĩ, akua gũtĩrĩ mündũ wagĩre na kĩa, nake agĩthikwo Itũũra Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

22

Ahazia Mũthamaki wa Juda

¹ Nao andũ a Jerusalemu magĩtua Ahazia mũriũ wa Jehoramu ũrĩa warĩ mũnini mũno mũthamaki ithenya rĩake, nĩgũkorwo atharĩkĩri ao arĩa mookire kambĩ-inĩ hamwe na Arabu, nĩmooragĩte ariũ arĩa akũrũ othe. Nĩ undũ ũcio Ahazia mũriũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda akiambĩrĩra gũthamaka.

² Ahazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo tĩrĩ na tĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia mwarĩ wa mwana wa Omuri.

³ O nake agĩthĩ na mĩthĩire ya nyumba ya Ahabu, nĩgũkorwo nyina nĩamũringagĩrĩra gwĩka maündũ mooru. ⁴ Nĩekire maündũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa nyumba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, nĩo maatuĩkire amũtaari na makĩmũhĩthĩia. ⁵ Ningĩ nĩarũmĩrĩre mataaro mao rĩrĩa aathĩre mbaara-inĩ na Joramu mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli makahũire Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Asuriata acio makĩguraria Joramu; ⁶ nĩ undũ ũcio akihũndũka, agĩthĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro irĩa aaguragĩrio Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka agĩthĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ wa Ahabu tondũ nĩagurarĩtio.

⁷ Nĩ undũ wa Ahazia gũthĩ gũceerera Joramu, Ngai nĩarehire kũniinwo kwa Ahazia. Rĩrĩa Ahazia aakinyire-rĩ, makiumagara na Joramu magacemanie na Jehu mũrũ wa Nimushi, ũrĩa Jehova aaitĩrĩre maguta aniĩne nyumba ya Ahabu. ⁸ O hĩndĩ rĩa Jehu aahingagia itua rĩa ciira wa nyumba ya Ahabu-rĩ, nĩakorereire ariũ a nyumba ya ũthamaki wa Juda o na ariũ a andũ a nyumba ya Ahazia, arĩa maatungataga Ahazia, nake akĩmooraga. ⁹ Ningĩ akiuma agacarie Ahazia, nao andũ a Jehu makĩnyiita Ahazia rĩrĩa eehĩthĩte Samaria. Akirehwo kũrĩ Jehu na akiũragwo. Nao makĩmũthĩka nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Aarĩ ũmwe wa ariũ a Jehoshafatu, ũrĩa warongoragĩa Jehova na ngoro yake yothe.” Nĩ undũ ũcio gũkiaga mündũ thĩnĩ na nyumba ya Ahazia warĩ na ũhوتي mĩũganu wa kũrĩgamĩrĩra ũthamaki ũcio.

Athalia na Joashu

¹⁰ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakuĩte-rĩ, akiambĩrĩra kũniina nyumba yothe ya ũthamaki wa Juda. ¹¹ No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu, akiya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmũruta na hito kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo, na akĩmũhĩthĩia nyumba ya toro hamwe na mĩreri wake. Tondũ Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na ningĩ mĩtumia wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩrĩ-Ngai, aarĩ mwarĩ wa nyina na Ahazia, nĩahĩthire mwana ũcio ndakonwo nĩ Athalia nĩguo ndakooragwo. ¹² Nake agĩtũũra nao arĩ mũhĩthe hekarũ-inĩ ya Ngai mĩaka itandatũ, hĩndĩ rĩa Athalia aathaga bũrũrĩ ũcio.

23

¹ Na rîrî, mwaka wa mûgwanja Jehoiada nîonanirîe hinya wake. Nîathondekire kîrîkanîro na anene a ita a thigari 100 nao maarî: Azaria mûrû wa Jerohamu, na Ishumaeli mûrû wa Jehohanani, na Azaria mûrû wa Obedi, na Maaseia mûrû wa Adaia, na Elishafatu mûrû wa Zikiri. ² Nao magthîi bûrûri wa Juda wothê makîunganagî Alawii na atongoria a nyûmba cia andû a Isiraeli kuuma matûûra-inî mothe. Rîrîa mookire Jerusalemu-rî, ³ kîûngano gîothe nîkîagiûre kîrîkanîro na mûthamaki kûu hekarû-inî ya Ngai.

Jehoiada akîmeera atîrî, “Mûrûu wa mûthamaki no nginya athamake, o ta ûrîa Jehova eeranîire ûhorô-inî ûkonî njiaro cia Daudi. ⁴ Na rîrî, ûu nîguo mûgwîka: Gîcunjî gîa gatatû kîa inyû athînjîri-Ngai na Alawii arîa megûthîi wîra mûthenya wa Thabatû mûrangîre mîrango, ⁵ gîcunjî gîa gatatû kîanyu mûrangîre nyûmba ya ûthamaki, na gîcunjî gîa gatatû mûrangîre kîhingo kîa mûthingi, nao andû acio angî othe maikare nja cia hekarû ya Jehova. ⁶ Mûtikanareke mûndû o na ûmwe atoonye hekarû ya Jehova tîga o athînjîri-Ngai na Alawii arîa marî wîra-inî; acio no matoonye tondû nî aamûre, no andû acio angî othe marangîre kîrîa Jehova oigîte marangîre. ⁷ Alawii makeiga mathiûrûrûkîirie mûthamaki, o mûndû arî na indo ciake cia mbaara guoko-inî. Mûndû o wothê ûngîtoonya hekarû no nginya oragwo. Ikaragai hakuhî na mûthamaki kîrîa guothe angîthîi.”

⁸ Nao Alawii na andû othe a Juda magûka o ûrîa Jehoiada ûrîa mûthînjîri-Ngai aathanire. O mûndû akîoya andû ake arîa maathîiaga wîra mûthenya wa Thabatû na arîa moimagîra wîra, nîgûkorwo Jehoiada ûrîa mûthînjîri-Ngai ndarî gîkundi o na kîmwe aarekereirie. ⁹ Nîngî akîhe anene a ita a thigari 100 matimû na ngo iria nene na nîni iria ciarî cia Mûthamaki Daudi iria ciarî thîinî wa hekarû ya Ngai. ¹⁰ Akîrûgamia andû othe, o mûndû na indo ciake cia mbaara, magîthiûrûrûkîiria mûthamaki, hau hakuhî na kîgongona, na hakuhî na hekarû, kuuma mwena wa gûthini nginya mwene wa gathigathini wayo.

¹¹ Jehoiada na arîu ake makîruta mûrûu wa mûthamaki na makîmwîkîra thûmbî ya ûthamaki; makîmû-nengera ibuku rîa kîrîkanîro na makîanîrîra atî nîwe mûthamaki. Makîmûitîrîra maguta na makîanîrîra, makiuga atîrî, “Mûthamaki arotûûra nginya tenel!”

¹² Rîrîa Athalia aagûire inegene rîa andû makîhanyûka magîkûngûyagîra mûthamaki, agîthîi kûrî o kûu hekarû-inî ya Jehova. ¹³ Agîcûthîrîra, na akîona mûthamaki arûgamîte gîtugî-inî gîake itoonyero-inî. Nao anene na ahuhi tûrumbeta marûgamîte hakuhî na mûthamaki, na andû othe a bûrûri magagîkena makîhuhaga tûrumbeta, nao aini marî na indo cia kûina magatongoria andû arîa angî na nyîmbo cia kûgooca. Nake Athalia agîtembûranga nguo ciake cia igûrû, akîanîrîra, akiuga atîrî, “Ungumanial! Ungumanial!”

¹⁴ Nake Jehoiada ûrîa mûthînjîri-Ngai agîtûma anene a ita a thigari igana igana, arîa maarî arûgamîrîri a mbûtû cia ita, akîmeera atîrî, “Mûrutûrûrei, mûmûrehe arî gatagatî ga thigari, na mûndû o wothê ûngîmuuma thuutha, oragwo.” Nîgûkorwo mûthînjîri-Ngai nîoigîte atîrî, “Mûtikamûûragîre hekarû-inî ya Jehova.” ¹⁵ Nî ûndû ûcio makîmûnyîita, agîkînya itoonyero-inî rîa Kîhingo kîa Mbarathi, o kûu nja-inî cia nyûmba ya ûthamaki, makîmûûragîra hau.

¹⁶ Nake Jehoiada akîgîa na kîrîkanîro atî we, na andû, na mûthamaki megûtuûka andû a Jehova.

¹⁷ Nao andû othe magîthîi hekarû-inî ya Baali na makîmîtharia. Makîunanga igongona na mîhianano na makîûragîra Matani rîa warî mûthînjîri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

¹⁸ Nîngî Jehoiada akîneana ûrûgamîrîri wa hekarû ya Jehova moko-inî ma athînjîri-Ngai, arîa maarî Alawii, arîa maaheetwo wîra hekarû-inî nî Daudi, marutagîre Jehova magongona ma njîno o ta ûrîa kwandîkîtwo watho-inî wa Musa, o makîinaga na magakena o ta ûrîa Daudi aathanîte. ¹⁹ O na nîngî nîaigîre aikaria a mîrango ihingo-inî cia hekarû ya Jehova nîgeetha gûtîkagîe mûndû o na ûmwe ûtetheretie ûngîtoonya.

²⁰ Akîoya anene a ita thigari igana, na anene arîa angî, na aathani a andû, na andû othe a bûrûri, magîkîrûkîia mûthamaki kuuma hekarû-inî ya Jehova. Magîtoonya nyûmba ya ûthamaki magereire Kîhingo kîa Rûgongo na magîkarîria mûthamaki gîti-inî kîa ûnene, ²¹ nao andû othe a bûrûri magîkena. Nario itûûra inene rîkîhoorera, tondû Athalia nîarîkîtie kûûragwo na rûhîu rwa njora.

24

Joashu Gûcookereria Hekarû

¹ Na rîrî, Joashu aarî wa mîaka mûgwanja rîrîa aatuikire mûthamaki, nake agîthamaka arî Jerusalemu miaka mîrongo îna. Nyîna eetagwo Zibia na oimîte Bîrishiba. ² Joashu nîekire maündû marîa maagîrîre maitho-inî ma Jehova mîaka-inî yothê ya Jehoiada ûrîa mûthînjîri-Ngai. ³ Jehoiada akîmûthuurîra atumia eerî, nake agîciara aanake na airîtu.

⁴ Thuutha ûcio Joashu agîtua itua rîa gûcookereria hekarû ya Jehova. ⁵ Agîta athînjîri-Ngai na Alawii hamwe, akîmeera atîrî, “Thîii matûûra-inî ma Juda mûnganie mbeeca iria ciagîrîrwo nî kûrîhwo o mwaka kuuma Isiraeli cia gûcookereria hekarû ya Ngai wanyu. Îkai ûndû ûcio o rîu.” No Alawii matiigana gwîka ûndû ûcio narua.

⁶ Nî ûndû ûcio mûthamaki agîta Jehoiada mûthînjîri-Ngai ûrîa mûnene, akîmwîra atîrî, “Nî kû kîgîritie wîre Alawii marehe igooti rîa kuuma Juda na Jerusalemu rîrîa rîatuanîrwo nî Musa ndungata ya Jehova o na kîûngano kîa Isiraeli nî ûndû wa Hema ya Ûira?”*

* 24:6 Igooti rîa hekarû rîarutagwo nî arûme arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îrî na makîria, nî ûndû wa Hema ya Ûira.

⁷ Na riri, ariu a Athalia, mütumia ücio mwaganu, ni mabunjite hekaru ya Ngai, o na makahuthira indo iria nyamüre na maündü ma Baali.

⁸ Muthamaki nathanire, nao andu magithondeka ithanduku na makiriga nja, hau kilingo-ini kia hekaru ya Jehova. ⁹ Nao nimahunjanirie kuu Juda na Jerusalemu ati nimagirirwo ni kurehe igooti ria Jehova riria Musa ndungata ya Ngai oigire ari weru-ini ati rirutagwo ni Isiraeli. ¹⁰ Anene othe na andu othe nimatehire maruta mao makenete, makimekria ithanduku o nginya rikiyura. ¹¹ Riria riothe ithanduku riarehagwo kuri anene a muthamaki ni Alawii, na mona ati riri na mbeeca nyingi, mwandiki wa nyumba ya uthamaki na munene uria wathurirwo ni muthinjiri-Ngai uria munene, mookaga makoonoria ithanduku riu, na makaricookia haria riaigagwo. Meekaga uguo o ihinda, kwa ihinda, na makitungania mbeeca nyingi muno. ¹² Nao muthamaki na Jehoiada magicinengera andu aria maarutire wira uria wendekanaga ni undu wa hekaru ya Jehova. Makindika mabundi a mahiga na a mbaui nguwo macookererie hekaru ya Jehova, o na makindika aruti a wira wa igera o na a gicango nguwo macookererie hekaru.

¹³ Andu aria maarugamagirira wira maaru na kiyo, naguo wira wa gucookereria hekaru ugithii na mbere wega urugamirirwo nio. Magiaka hekaru ya Ngai ringi o ta uria muhano wayo wa mbere watarii, na makimiaka i numu muno. ¹⁴ Riria maarikirie kumiaka, makirehera muthamaki na Jehoiada mbeeca icio ingi, nacio igitumirwo guthondeka indo cia hekaru ya Jehova: indo cia wira na cia maruta ma njino, o na magithondeka thaani na indo ingi cia thahabu na cia betha. Riria riothe Jehoiada aari muoyo-ri, maruta ma njino maarutagwo marumaniririo hekaru-ini ya Jehova.

¹⁵ Na riri, Jehoiada aari mukuru, na akaingihia miaka, nake agikua ari wa miaka 130. ¹⁶ Aathikirwo kuria athamaki maathikitwo Itiura-ini Inene ria Daudi, tondü wa wega uria ekite Isiraeli ni undu wa Ngai na hekaru yake.

Waganu wa Joashu

¹⁷ Thuutha wa gikuu kia Jehoiada, anene a Juda magituka kugeithia muthamaki, nake agikimathikiria. ¹⁸ Nao magitiganiria hekaru ya Jehova, Ngai wa maithe mao, na makihooa itugi cia Ashera na mihianano. Tondü wa wihia wao-ri, marakara ma Ngai magikinyira Juda na Jerusalemu. ¹⁹ O na gutuika Jehova niatumire anabii kuri andu nguwo mamacookie kuri we-ri, o na aakorwo nimarutire uria wa kumookirira-ri, matiigana kumaigua.

²⁰ Ningi Roho wa Ngai ugikinyirira Zekaria muru wa Jehoiada uria waru muthinjiri-Ngai. Akirugama mbere ya andu akimeera atiri, "Uu nguwo Ngai ekuaga, 'Ni ki gigituma muremere watho wa Jehova? Inyui muntingaacia. Tondü nimutiganirie Jehova, o nake niamutiganirie.'"

²¹ No makigia ndundu mamukirire, magitiga Joashu aguraritio muno. Anene ake makigia ndundu mamukirire ni undu wa kuringa muru wa Jehoiada uria muthinjiri-Ngai, nao makimuragira gitanda-ini giaka. Ni undu ücio agikua na agithikwo Itiura-ini Inene ria Daudi, no ndaathikirwo mbirira-ini cia athamaki.

²³ Muthia-ini wa mwaka, mbutu ya ita ya Suriata igithii gutharikira Joashu; ikihura Juda na Jerusalemu, na ikiraga atongoria othe a andu. Magituma indo ciothe iria maatahite kuri muthamaki wao kuu Dameski.

²⁴ O na gutuika mbutu ya ita ya Asuriata yokite o na andu anini, Jehova nianeanire mbutu nene ya ita moko-ini mayo. Tondü andu a Juda nimateganirie Jehova, Ngai wa maithe mao, Joashu agikinyirio ituuro riaka.

²⁵ Riria Asuriata meehere-ri, magitiga Joashu aguraritio muno. Anene ake makigia ndundu mamukirire ni undu wa kuringa muru wa Jehoiada uria muthinjiri-Ngai, nao makimuragira gitanda-ini giaka. Ni undu ücio agikua na agithikwo Itiura-ini Inene ria Daudi, no ndaathikirwo mbirira-ini cia athamaki.

²⁶ Aria maagire ndundu mamukirire maaru Zabadi muru wa Shimeathu mundu-wa-nja Mumoni, na Jehozabadi muru wa Shimurithu mundu-wa-nja Mumoabi. ²⁷ Uhoru wa ariu ake na morathi maingii maamukonii, na maandiko makonii gucookererio kwa hekaru ya Ngai maandikitwo thini na ibuku ria utauraniri ria athamaki. Nake muru Amazia agituika muthamaki ithenya riaka.

25

Amazia Muthamaki wa Juda

¹ Amazia aari wa miaka mirongo iri na itano riria aatuikire muthamaki, nake agithamaka ari kuu Jerusalemu miaka mirongo iri na kenda, nake nyina eetagwo Jehoadini na oimite Jerusalemu. ² Niekire maündü maria moonagwo magirire maitho-ini ma Jehova, no ndamekire na ngoro yake yothe. ³ Thuutha wa uthamaki kuruma wega wathani-ini wake, akiuraga anene aria mooragite ithe Joashu uria waru muthamaki. ⁴ No riri, ndaigana kuringa ariu ao, no eekire kuringana na uria kwandikitwo ibuku-ini ria Watho wa Musa, haria Jehova aathanite atiri: "Maithe ma ciana matikooragwo ni undu wa ciana, o na kana ciana ciuragwo ni undu wa maithe mao; o mundu arikuaga ni undu wa mehia make we mwene."

⁵ Amazia agita andu a Juda hamwe, na akimaiga maroragwo ni anene a ikundi cia andu ngiri na anene a ikundi cia andu igana, igana kuringana na nyumba ciao cia andu othe a Juda na Benjamini. Agicooka agita andu othe aria maaru na ukuru wa miaka mirongo iri na makiria na akiona ati kwari na andu 300,000 aria mangiathiire mbaara-ini, andu mangiahotire kuoya itimu na ngo. ⁶ O na ningi agikombora andu a kurua 100,000 kuuma Isiraeli na thogora wa taranda igana rimwe* cia betha.

⁷ No riri, mundu wa Ngai agituka kuri we, akimwira atiri, "Wee muthamaki-ri, thigari ici cia kuuma Isiraeli itigatwarane nawe, nigukorwo Jehova ndari hamwe na Isiraeli, na ndari hamwe na andu o na ariku

* 25:6 ni ta tani ithatu na robo ithatu (3.75)

a Efiraimu. ⁸ O na ũngĩthĩ ũrũ na ũcamba mbaara-inĩ, Ngai no arĩtũma ũhootwo nĩ thũ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa gũgũteithia kana wa gũtũma ũhootwo.”

⁹ Amazia akiũria mündũ wa Ngai atĩrĩ, “Tũgwika atĩa nĩ ũndũ wa taranda iria 100 ndarĩhire nĩ ũndũ wa thĩgari icio cia Isiraeli?”

Nake mündũ wa Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Jehova no akũhe ingĩ nyingĩ gũkĩra icio.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Amazia akĩrekereria thĩgari icio ciokĩte kũrĩ we kuuma Efiraimu, agĩciĩra ciinũke. Nacio ikĩrakarĩra andũ a Juda mũno, na ikiĩnũka irĩ na marakara maingĩ.

¹¹ Amazia agĩcookia akibanga thĩgari ciake, agĩcitongoria na mwena wa Gĩtuamba gĩa Cumbĩ, kũria ooragire andũ 10,000 a Seiru. ¹² Mbũtũ ya ita ya Juda ikiĩnyiita andũ 10,000 marĩ muoyo, na ikĩmatwara handũ igũrũ wa rwaro rwa ihiga, ikiĩmaikia thĩ magĩthuthikanga.

¹³ Hĩndĩ o iyo, thĩgari iria Amazia aacookithĩte akĩgĩria ikarũe-rĩ, igĩtharĩkĩra matũũra ma Juda kuuma Samaria nginya Bethi-Horoni. Nacio ikiĩruga andũ 3,000 na igĩtaha indo nyingĩ mũno.

¹⁴ Rĩria Amazia aacookire oimĩte kũũruga andũ a Edomu-rĩ, nĩainũkire na ngai cia andũ a Seiru. Agĩcirũgama ta ngai ciake mwene, agĩciĩnamĩrĩra na agĩciĩnĩra magongona ma njino. ¹⁵ Marakara ma Jehova magĩakanĩra Amazia, na akĩmũtũmĩra mũnabii, ũria wamũũrĩre atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũhoce kĩrĩra kũrĩ ngai cia andũ acio, o iria itaangĩahotire kũhonokia andũ acio kuuma moko-inĩ maku?”

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩtũgũtũite mũtaari wa mũthamaki? Kira! Nĩ kĩ gĩgũtũma wende kwĩyũragithia?”

Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio agĩkĩra, no akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Ngai nĩatũite itua gũkwananga, nĩ ũndũ nĩwikite ũndũ ũcio, na nĩwarea kũgua kĩrĩra gĩakwa.”

¹⁷ Thuutha wa Amazia mũthamaki wa Juda kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ ataari ake-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri ĩno ya njũgitano kũrĩ Jehoshu mũrũ wa Jehoahazu, mũrũ wa Jehu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ŭka, tũcemanie, tuonane ũthiũ kũwa ũthiũ.”

¹⁸ No Jehoshu mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mũthamaki wa Juda atĩrĩ, “Mahiũ ma nyeki-inĩ ma kũu Lebanoni nĩmatũmĩre mũtarakwa ndũmĩrĩri o kũu Lebanoni makĩwĩra atĩrĩ: ‘Heana mwarĩguo ahikio nĩ mũrũũ wakwa.’ Hĩndĩ iyo nyamũ ya gĩthaka ya kũu Lebanoni igĩũka ikĩrangĩrĩra mahiũ macio ma nyeki-inĩ na makinya mayo. ¹⁹ Wĩrĩte na ngoro atĩ nĩũrĩkĩte gĩtũooria Edomu, na rĩu ũkeeyona na ũtũetĩa. No ikara mũciĩ! Nĩ kĩ gĩgũtũma wĩrehere thĩĩna na wĩninithie wee mwene o hamwe na andũ a Juda?”

²⁰ O na kũrĩ ũguo-rĩ, Amazia ndaigana gũthikĩrĩra, nĩgũkorwo nĩ Ngai warutaga wĩra nĩguo amaneane moko-inĩ ma Jehoshu, tondũ andũ a Juda nĩmarongoragia ngai cia Edomu. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoshu mũthamaki wa Isiraeli akĩmarĩkĩra. We na Amazia mũthamaki wa Juda making’ethanĩra kũu Bethi-Shemeshu thĩĩnĩ wa Juda. ²² Andũ a Juda makĩhũũrwo nĩ andũ a Isiraeli, na o mündũ akiũrĩra gwake mũciĩ.

²³ Nake Jehoshu mũthamaki wa Isiraeli akĩnyiita Amazia mũthamaki wa Juda, mũrũ wa Joashu, mũrũ wa Ahazia, o kũu Bethi-Shemeshu. Nĩgĩ Jehoshu akĩmũrehe Jerusalemu, na akĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu kuuma Kĩhingo kĩa Efiraimu nginya Kĩhingo gĩa Koine, handũ ha buti ta 600[†] kũraia. ²⁴ Nake akĩoya thahabu yothe na betha, na indo ciothe iria ciarĩ thĩĩnĩ wa hekarũ ya Ngai iria ciamenyagĩrĩrwo nĩ Obedi-Edomu,[‡] hamwe na igĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa maatahitwo, nake agĩcookia Samaria.

²⁵ Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda aatũũrĩre muoyo miaka ikũmi na ĩtano thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoshu mũrũ wa Jehoahazu mũthamaki wa Isiraeli. ²⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ ma wathani wa Amazia kuuma kiambĩrĩra nginya mũthia-rĩ, gĩthĩ ti maandike ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli?

²⁷ Kuuma hĩndĩ irĩa Amazia aagarũrũkire agĩtiga kũrũmĩrĩra Jehova-rĩ, makĩmũciĩrĩra mamũũkĩrĩre kũu Jerusalemu, nake akiũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre o nginya Lakishi, makĩmũũragĩra kuo.

²⁸ Agĩcookio agĩrĩrwo mbarathi igũrũ, na agĩthikwo hamwe na maithe Itũũra-inĩ Inene rĩa Juda.

26

Uzia Mũthamaki wa Juda

¹ Nĩgĩ andũ othe a Juda makĩoya Uzia, arĩ wa miaka ikũmi na ĩtandatũ, na makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. ² Nĩwe waakithirie Elothu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka hamwe na maithe make.

³ Uzia aarĩ wa miaka ikũmi na ĩtandatũ rĩrĩa aatũũkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo ĩtano na ĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ⁴ Nake nĩekire maũndũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũria ithe Amazia eekite. ⁵ Nĩarongoragia Ngai matukũ-inĩ ma Zekaria, ũria wamũrũtite gwĩtigĩra Ngai. Narĩo ihinda rĩrĩa rĩothe aarongoragia Jehova-rĩ, Ngai nĩamũheaga ũgaacĩru.

⁶ Uzia nĩathiire kũrũ na Afilisti, na akĩmomora thingo cia Gathu, na cia Jabine, na cia Ashidodi. Nĩgĩ agĩcookia agĩaka rĩngĩ matũũra marĩa maarĩ hakuĩ na Ashidodi na kũndũ kũngĩ gatagatĩ-inĩ ka Afilisti.

⁷ Ngai akĩmũteithia kũhũũrana na Afilisti na Arabu arĩa maatũũruga Guri-Baali na Ameuni. ⁸ Aamoni nĩmarehire igooti kũrĩ Uzia, nayo ngumo yake ikĩhunja o nginya mũhaka wa Misiri, nĩ ũndũ nĩagĩte na hinya mũno.

⁹ Uzia nĩakĩre mĩthiringo mĩraihu na igũrũ kũu Jerusalemu hau Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na hau Kĩhingo-inĩ gĩa Gĩtuamba, na hau koine-inĩ ya rũthingo, na akĩmũirigĩra na thingo cia hinya. ¹⁰ Nĩgĩ agĩaka mĩthiringo

[†] 25:23 nĩ ta mita 180

[‡] 25:24 Obedi-Edomu nĩwe waroraga hekarũ ya Ngai thĩĩnĩ na kũrĩa kwaigagwo mĩthithũ.

mīraihi na igūrū kūu werū-ini na akienja ithima nyingi, nī undū aarī na mahiū maingī kūu mūhuro-ini wa irima, o na kūu werū wa irima-ini. Aarī na andū maarutaga wira migūnda-ini yake ya irio na ya mīthabibū kūu irima-ini o na migūnda-ini iria mīnoru, tondū niendete ūrimi.

¹¹ Uzia aarī na mbūtū ya ita iria yarutitwo wega mūno, na yakoragwo ihaariire gūthi mbaara-ini, igayanitio ikundi kiringana na mūigana wayo na kiringana na ūria yacookanirio nī Jeeli ūria warī mwandiki na Maaseia ūria warī mūnene wao, matongoretio nī Hanania, ūmwe wa anene a nyūmba ya ūthamaki. ¹² Naguo mūigana wothē wa atongoria a nyūmba arii maarūmagarira thigari warī 2,600. ¹³ Wathani-ini wao haari na mbūtū ya ita ya andū 307,500 arii maarutitwo ūhoro wa mbaara, mbūtū iyo yari na hinya na niyo yateithagia mūthamaki akirūa na thū ciake. ¹⁴ Uzia nīaheire mbūtū iyo yake ya ita ngo, na matimū, na ngūbia, na nguo cia igeri, na mota na mahiga ma igūtha. ¹⁵ Kūu Jerusalemu-rī, andū maarī oogī mūno magithondeka ikaari ciahūthagirwo mīthiringo-ini na koine-ini cia ūgitiri na njira ya gūikia mīguī na gūikia mahiga manene. Ngumo yake ikihunja kūdū kūrāya nigūkorwo nīateithirio mūno nginya akigīa na hinya mūno.

¹⁶ No thutha wa Uzia kūgia na hinya-rī, gwtūtūgīria gwake gūkimūniina. Akiaga gūtuika mwīhokeku harī Jehova Ngai wake, na agitoonya hekarū ya Jehova nīguo acine ūbumba kīgongona-ini kīa ūbumba. ¹⁷ Nake Azaria ūria mūthinjiri-Ngai hamwe na athinjiri-Ngai omīrīru mīrongo inana a Jehova, makimūma thutha o nginya na kūu thiini. ¹⁸ Nao makīmūng'ethera mamūkaanie, makīmūwira atirī, "Gūtiagīriire, wee Uzio, ūcinire Jehova ūbumba. Ūcio nī wira wa athinjiri-Ngai arii marī a rūciaro rwa Harūni, arii maamūrītwo macinaga ūbumba. Uma handū haha haamūre nigūkorwo ndūrī mwīhokeku, na Jehova Ngai ndangigūtiia."

¹⁹ Uzia, ūria wanyitite rūgio na guoko ehaariire gūcina ūbumba, akirakara mūno. Na o hīndi iyo aagithūkagira athinjiri-Ngai marī hau mbere ya kīgongona kīa ūbumba, hekarū-ini ya Jehova, mūrimū wa mangū ūgituthūka thiithi-ini wake. ²⁰ Na rīria Azaria, mūthinjiri-Ngai ūria mūnene na athinjiri-Ngai acio angī othe maamūrīre-rī, makiona atī aarī na mangū thiithi; nī undū ūcio makimūmia na nja na ihenya. O nake we mwene nīaiguaga kwenda mūno kuuma nja, nī undū Jehova nīamūhūūrīte na mūrimū ūcio.

²¹ Mūthamaki Uzia aatūirire ari na mangū nginya rīria aakuire. Aatūirire nyūmba ari wiki, ari na mangū, na agiritio gūthiiga hekarū ya Jehova. Mūriū Jothamu akirūgamirira nyūmba ya ūthamaki, na agaathaga andū a būrūrī ūcio.

²² Namo maündū marīa mangī makoniī wathani wa Uzia-rī, kuuma kīambirira nginya mūthia, nī-mandikitwo nī mūnabī Isaiā mūrū wa Amozu. ²³ Nake Uzia akīhurūka hamwe na maithē make, na agithikwo hakuhi nao githaka-ini kīria kīari gīa gūthikanwo gīa athamaki, nigūkorwo andū moigire atirī, "Aarī na mangū." Nake mūriū Jothamu agitūika mūthamaki ithenya riake.

27

Jothamu Mūthamaki wa Juda

¹ Jothamu aarī wa miaka mīrongo iiri na itano rīria aatuikire mūthamaki, nake agithamaka ari Jerusalemu miaka ikūmi na itandatū. Nyina eetagwo Jerusha mwarī wa Zadoku. ² Nake agīka maündū marīa maagīriire maitho-ini ma Jehova, o ta ūria ithe Uzia eekite, nowē ndaigana gūtoonya hekarū ya Jehova gūcina ūbumba ta ūria ithe eekite. No rīrī, andū nīmathiire o na mbere gwīka maündū mao mooru. ³ Jothamu nīaakire rīngī mwako wa Kīhingo kīa Rūgongo kīa hekarū ya Jehova, na akiruta wira mūnene wa rūthingo rūria rwarī kīrima-ini kīa Ofeli. ⁴ Nīaakire matūūra irima-ini cia Juda na agīka nyūmba cia ūgitiri na mīthiringo mīraihi na igūrū kūdū kūrīa kwarī na mūtiti.

⁵ Jothamu nīarūire mbaara na mūthamaki wa Amoni na akīmahoota. Mwaka-ini ūcio, Amoni nīmamūrīhire taranda igana rīmwe* cia betha, na kori 10,000[†] cia ngano, na kori 10,000 cia cairi. Andū a Amoni nīmamūreheire indo o ta icio mwaka-ini wa keerī na wa gatatū.

⁶ Jothamu nīagīire na hinya nī undū nīathiiga na mīthiire mīrūngirū hīndi ciothe mbere ya Jehova Ngai wake.

⁷ Namo maündū marīa mangī makoniī wathani wa Jothamu, o hamwe na mbaara ciakē ciothe na ciiko iria ingī eekire-rī, nīmandikitwo ibuku-ini rīa athamaki a Isiraeli na Juda. ⁸ Nake aarī wa miaka mīrongo iiri na itano rīria aatuikire mūthamaki, na agithamaka ari Jerusalemu miaka ikūmi na itandatū. ⁹ Jothamu akīhurūka hamwe na maithē make na agithikwo Itūūra-ini Inene rīa Daudi. Nake mūriū Ahazu agitūika mūthamaki ithenya riake.

28

Ahazu Mūthamaki wa Juda

¹ Ahazu aarī wa miaka mīrongo iiri rīria aatuikire mūthamaki, nake agithamaka ari Jerusalemu miaka ikūmi na itandatū. Nake ndaigana gwīka maündū marīa maagīriire maitho-ini ma Jehova, ta ūria ithe Daudi eekite. ² Aathiiga na mīthiire ya athamaki a Isiraeli, o na nīngi agithondeka mīhianano ya Baali ya gūtwekio ya kūhooyagwo. ³ Nake agīcinira magongona kūu Gītuamba-ini kīa Beni-Hinomu, na akiruta ariū ake marī magongona ma gūcinwo na mwaki, arūmīriire mīthiire iria rīrī thaahu ya ndūriri iria Jehova aaingatite ciehere mbere ya andū a Isiraeli. ⁴ Nīaarutire magongona na agīcinira ūbumba kūdū kūrīa gūtūtūgīru, na tūcūmbirī-ini twa irima, na rungu rwa mīrī iria mīruru.

* 27:5 nī ta tani ithatū na robo ithatū (3:75) † 27:5 nī ta kilo 2,200,000

⁵ Nĩ undũ úcio Jehova Ngai wake akimũneana kũrĩ mũthamaki wa Suriata. Nao Asuriata makimũhoota na magitaha andũ ake aingĩ matũike mĩgwate, na makimatwara Dameski.

O na ningĩ nĩaneanirwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Isiraeli ũria wamũringire iringa inene ma. ⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe-rĩ, Peka mũrũ wa Remalia nĩooragire thĩgari 120,000 kũu Juda, tondũ andũ a Juda nĩmatirikĩte Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁷ Zikiri ũria Mũefiraimu njamba ya ita akĩũraga Maaseia mũrũ wa mũthamaki, na Azirikamu ũria warĩ mũmenyereri wa nyũmba ya ũthamaki, na Elikana ũria warĩ wa keerĩ kuuma harĩ mũthamaki. ⁸ Andũ a Isiraeli magitaha kuuma kũrĩ ariũ a ithe wao atumia 200,000 na ariũ na aarĩ ao. Ningĩ no maatahire indo nyingĩ iria maacookire nacio Samaria.

⁹ No rĩrĩ, mũnabii wa Jehova wetagwo Odedi aarĩ kuo, nake akiumagara agatũnge mbũtũ cia ita igĩcooka Samaria. Nake agĩcĩra atĩrĩ, “Tondũ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, nĩarakariire andũ a Juda-rĩ, nĩamaneanire moko-inĩ manyu. No inyuĩ nĩmũmooragite na marakara, namo nĩ makinyĩte o igĩrũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, mũcĩrĩre gĩtua arũme na andũ-a-nja a Juda na Jerusalem ngombo cianyu. No gĩthĩ o na inyuĩ mũthĩtĩte na mũkehĩria Jehova Ngai wanyu? ¹¹ Rĩu ta gĩthĩkĩrĩrie! Cookia andũ a bũrũri wanyu aria mũnyĩtĩte mĩgwate, nĩgũkorwo marakara mahiũ ma Jehova marĩ igĩrũ rĩanyu.”

¹² Hĩndĩ iyo atongoria amwe kũu Efiraimu, nao nĩ Azaria mũrũ wa Jehohanani, na Berekia mũrũ wa Meshilemothu, na Jehizikia mũrũ wa Shalumu, na Amasa mũrũ wa Hadilai, makĩrũgama nĩguo makaanie andũ acio moimaga mbaara-inĩ. ¹³ Makĩmeera atĩrĩ, “Mũtikarehe mĩgwate iyo gũkũ, tũtikoonwo tũthĩtĩte mbere ya Jehova, naguo undũ úcio wongerere mehia na mahĩtia maitũ. Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ o na rĩu nĩ maingĩ, namo marakara make mahiũ marĩ igĩrũ rĩa Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ undũ úcio thĩgari ikĩrekereria mĩgwate na indo iria ciatahĩte, o hau mbere ya anene na ya kũngano kũu gĩothe. ¹⁵ Nao andũ aria maarĩ agwete na marĩtwa makĩoya mĩgwate iyo, na aria maarĩ njaga makĩmahumba ngu kuuma indo-inĩ iria ciatahĩtuo. Makĩmahe ngu na iraatũ, na irio na kindũ gĩa kũnyua, na maguta ma kũhoniania. Nao aria othe mataarĩ na hinya makĩhaicio ndigiri igĩrũ. Nĩ undũ úcio makĩmacookia kũrĩ andũ a bũrũri wao o kũu Jeriko, Itũura Inene rĩa Mĩkindũ, nao magĩcooka Samaria.

¹⁶ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Mũthamaki Ahazu agĩtũmanĩra mũthamaki wa Ashuri amũteithie. ¹⁷ Andũ a Edomu nĩmookĩte rĩngĩ na magatharikĩra Juda, na magakuu mĩgwate, ¹⁸ na o hĩndĩ iyo nao Afilisti nĩmahũrite matũũra maria maarĩ mũhuro-inĩ wa irĩma, na Negevu kũu Juda. Nĩmatahire na magĩkara matũũra ma Bethi-Shemeshu, na Aijaloni, na Gederothu, o undũ ũmwe na Soko, na Timuna, na Gimuzo, na tũtũura tũnini tũria twamathĩrũrũkĩrie. ¹⁹ Nake Jehova nĩagithĩrie Juda gĩtĩto tondũ wa Ahazu mũthamaki wa Isiraeli, nĩgũkorwo nĩongereire waganu kũu Juda, na nĩagĩte kwĩhoheka mũno harĩ Jehova. ²⁰ Nake Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri agĩũka kũrĩ we, no handũ ha kũmũteithia nĩkũmũthĩnia aamũthĩnĩrie. ²¹ Ahazu akĩoya indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, na kuuma nyũmba-inĩ ya ũthamaki, na kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki, na agĩcihe mũthamaki wa Ashuri, no undũ úcio ndwamũteithirie.

²² Mahinda macio make ma thĩna-rĩ, Mũthamaki Ahazu no gũkĩrĩria aakĩrĩrie kwaga wĩhoheku harĩ Jehova. ²³ Akĩrutĩra ngai cia Dameski iria ciamũhootete magongona, nĩgũkorwo eecirĩra atĩrĩ, “Kuona atĩ ngai cia athamaki a Suriata nĩcimateithĩtie-rĩ, nĩngũcirutĩra igongona nĩguo cindeithie o na nĩi.” No icio nĩcio ciamũniĩne na ikĩniina Isiraeli rĩothe.

²⁴ Ahazu agĩcookereria indo cia hekarũ ya Ngai na agĩcithaamia. Agĩcooka akĩhinga mĩrango ya hekarũ ya Jehova, na agĩaka igongona ikĩyũra o koine-inĩ ciothe cia njĩra cia itũura rĩa Jerusalem. ²⁵ Ningĩ o itũura-inĩ rĩothe rĩa Juda agĩaka kũndũ kũria gĩtũũgĩru gwa kũrutĩra ngai ingĩ magongona ma njino, nake agĩthĩrikĩra Jehova, Ngai wa maithe make, agĩtũma arakare.

²⁶ Namo maũndũ maria mangĩ makonĩi wathani wake na mĩthĩre yake yothie-rĩ, kuuma kiambĩrĩria nginya mũthia-rĩ, maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Juda na Isiraeli. ²⁷ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo itũura-inĩ rĩa Jerusalem, no ndaigirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki a Isiraeli. Nake mũriũ Hezekia agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake.

29

Hezekia Gũtheria Hekarũ

¹ Hezekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo tĩrĩ na itano rĩria aatũkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalem mĩaka mĩrongo tĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria. ² Nake agĩka maũndũ maria maagĩrĩre maithe-inĩ ma Jehova, o ta ũria ithe Daudi eekite.

³ Mwerĩ wa mbere wa mwaka wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩahĩngũire mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩthondeka kũria yathũkĩtio. ⁴ Nake akĩrehe athĩnjĩri-Ngai na Alawii, akĩmacookanĩrĩria hamwe nja ya mwena wa irathĩro, ⁵ akiũga atĩrĩ: “Ta thĩkĩrĩria inyuĩ Alawii! Mwĩtherie rĩu, na mũtherie hekarũ ya Jehova Ngai wa maithe manyu. Eheria kindũ gĩothe kĩrĩ thaahu kuuma handũ-haria-haamũre. ⁶ Maithe maitũ matiarĩ ehokeku; nĩmekire ũũru maithe-inĩ ma Jehova Ngai witũ na makĩmũtirika. Nĩmahũgũire mothĩu mao makĩaga kũrora gĩkaro kĩa Jehova, makĩmũhutĩra. ⁷ O na ningĩ nĩmahĩngire mĩrango ya gĩthaku na makĩhorĩa matawa. Maticinire ũbumba kana makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta o na marikũ ma njino handũ-inĩ harĩa haamũre. ⁸ Nĩ undũ úcio-rĩ, marakara ma Jehova magĩkora Juda na Jerusalem; nake agĩtũma matũike ta kindũ gĩa kũmakania na kĩa magigĩ, na gĩa kũnyũrũrio, o ta ũria mũreyonera na maithe manyu. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmire maithe maitũ mooragwo na rũhiũ rwa njora, na nokĩo gĩtũmire ariũ aitũ, na airĩtu aitũ, na atumia aitũ matahwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndicĩrĩtie na ngoro yakwa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩgeetha marakara make mahiũ matweherere. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, mũtigatũike andũ

matarümbüyagia ündü, nīgukorwo Jehova nīamüthuurite mūrügamage mbere yake mūmütungatagire, mütüike a gütungata mūrī mbere yake na mūcinage übumba.”

¹² Hīndī iyo Alawii aya makīambīrīria kūruta wīra:

kuuma kūrī Akohathu,

maarī Mahathu mūrū wa Amasai, na Joeli mūrū wa Azaria;

kuuma kūrī Amerari,

maarī Kishu mūrū wa Abudi, na Azaria mūrū wa Jehaleleli;

kuuma kūrī Agerishoni,

maarī Joa mūrū wa Zima, na Edeni mūrū wa Joa;

¹³ kuuma kūrī njiaro cia Elizafani,

maarī Shimuri na Jeieli;

kuuma kūrī njiaro cia Asafu,

maarī Zekaria na Matania;

¹⁴ Kuuma kūrī njiaro cia Hemani,

maarī Jehueli na Shimei;

kuuma kūrī njiaro cia Jeduthuni,

maarī Shemaia na Uzieli.

¹⁵ Maarīkia gücookanīrīria ariū a ithe wao hamwe na meetheria-rī, magītoonya hekarū ya Jehova, makīmītheria, o ta ūria mūthamaki aathanite arūmīrīre kiugo kīa Jehova. ¹⁶ Nao athīnjīri-Ngai magītoonya handū-haria-haamūre ha Jehova nīguo mahatherie. Na indo ciothe iria itaari theru iria maakorire kūu hekarū-inī ya Jehova magīciruta magīciiga nja ya hekarū ya Jehova. Nao Alawii magīcioya magīcitwara Gītumba-inī gīa Kidironi. ¹⁷ Maambīrīrie wīra wa gütheria hekarū mūthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na mūthenya wa īnana wa mweri ūcio magīkinya gīthaku-inī kīa Jehova. Na handū ha matukū mangī manana-rī, magītheria hekarū ya Jehova yo nyene, na makīrīkia wīra ūcio mūthenya wa ikūmi na itandatū wa mweri ūcio wa mbere.

¹⁸ Magīcooka magīthīi kūrī Mūthamaki Hezekia, makīmīwīra atīrī: “Nītūtheretie hekarū ya Jehova yothe, kīgongona kīa maruta ma njino, na indo ciakio ciothe, na metha īria īigagīrīrwo mīgate īria mīamūre, na indo ciayo ciothe. ¹⁹ Nītūhaarīrie na tūkaamūra indo iria ciothe Mūthamaki Ahazu ehreetie Hekarū-inī rīria aarī mūthamaki nī ūndū wa kwaga wīhoheku. Na rīrī, rīu irī mbere ya kīgongona kīa Jehova.”

²⁰ Na rīrī, rūciinī tene, Mūthamaki Hezekia agīcookanīrīria anene a itūūra rīu inene na magīthīi hekarū-inī ya Jehova. ²¹ Nao makīrehe ndegwa mūgwanja, na ndūrūme mūgwanja, na tūtūrūme mūgwanja, o na thenge mūgwanja cia igongona rīa kūhoroherio mehīa makonīi ūthamaki ūcio, na ma handū-haria-haamūre o na ma Juda. Nake mūthamaki agīatha athīnjīri-Ngai, o acio a njiaro cia Harūni, macīthīnjīre hau kīgongona-inī kīa Jehova. ²² Nī ūndū ūcio magīthīnja ndegwa icio, nao athīnjīri-Ngai makīoya thakame yacio makīmīminjāminjīria kīgongona; magīcooka magīthīnja ndūrūme icio na makīmīminjāminjīria kīgongona thakame yacio; magīcooka magīthīnja tūtūrūme tūu na makīmīminjāminjīria kīgongona thakame yatuo. ²³ Nacio thenge cia igongona rīa kūhoroherio mehīa ikīrehwo mbere ya mūthamaki na kīūngano kīu, nao magīciigīrīra moko. ²⁴ Nao athīnjīri-Ngai magīcooka magīthīnja thenge icio hamwe na thakame yacio, magīcirutīra hau kīgongona-inī irī maruta ma kūhoroheria mehīa nīguo ihoroherie andū a Isiraeli othe, nī tondū mūthamaki niathanite kūrutwo iruta rīa njino na iruta rīa kūhoroheria mehīa rīrī rīa andū othe a Isiraeli.

²⁵ Mūthamaki akīga Alawii hekarū-inī ya Jehova marī na thaani iria ihūūrīthanagio ikagamba, na inanda cia mūgeeto na cia kinūbi ta ūria gwaathanitwo nī Daudi na Gadi mūndū ūria wonagīra mūthamaki maündū, na Nathani ūria mūnabii; ūndū ūyū waathanitwo nī Jehova na tūnua twa anabii ake. ²⁶ Nī ūndū ūcio Alawii makīrūgama mehaarīrie na inanda cia Daudi cia kūina, na athīnjīri-Ngai marī na tūrumbeta twao.

²⁷ Hezekia agīathana atī kūrutwo iruta rīa njino kīgongona-inī. Nario igongona rīambīrīria kūrutwo-rī, andū makīambīrīria kūinīra Jehova marī na tūrumbeta na inanda cia kūina cia Daudi mūthamaki wa Isiraeli.

²⁸ Kīūngano kīu gīothe gīkīnamīrīra, gīkīhooya, nao aini makīinaga na tūrumbeta tūkīhuhagwo. Maündū macio mothe magīthīi na mbere nginya igongona rīu rīa njino rīkīrīka kūrutwo.

²⁹ Na rīria maruta maarīkīrie kūrutwo-rī, mūthamaki na andū othe ariā maarī nake hau magīturīa maru makīhooya. ³⁰ Nake Mūthamaki Hezekia na anene ake magīatha Alawii magooce Jehova na ciugo cia Daudi na cia Asafu mūndū ūria muoni-maündū. Nī ūndū ūcio makīina nyīmbo cia kūgooca Jehova marī na gīkeno na makīinamia mītwe yao makīmīhooya.

³¹ Nīngī Hezekia akiuga atīrī, “Rīu nīmweyamūrīra Jehova. Rehei magongona na maruta ma gücookia ngaatho hekarū-inī ya Jehova.” Nī ūndū ūcio kīūngano kīu gīkīrehe magongona na maruta ma gücookia ngaatho, na andū othe ariā ngoro ciao cieyendeire makīrehe maruta ma njino.

³² Naguo mūigana wa maruta ma njino marīa maarehirwo nī kīūngano kīu warī ndegwa mīrongo mūgwanja, na ndūrūme 100 na tūtūrūme 200, ciothe ciarī cia maruta ma njino ma kūrutīrwo Jehova.

³³ Nyamū ciothe iria ciaamūrītwo cia magongona ciarī ndegwa 600 na ng’ondū hamwe na mbūri 3,000.

³⁴ Na rīrī, athīnjīri-Ngai maarī anini mūno matingīahotire güthīnja nyamū ciothe cia maruta ma njino; nī ūndū ūcio andū a nyūmba ciao, nīo Alawii, makīmīteithīrīria nginya wīra ūcio ūkīrīka nginya rīrīa athīnjīri-Ngai angī maamūrīrwo, nīgukorwo Alawii maarī na kīyo gīa kwīyamūra gükīra athīnjīri-Ngai. ³⁵ Na rīrī, nī

* 29:34 Maruta ma njino maaharagīrio na makarutwo nī athīnjīri-Ngai, no rīmwe nīmīteithagīrīrio nī Alawii.

kwarĩ na maruta ma njino maingĩ mũno, hamwe na maguta ma maruta ma ũguano, o na maruta ma indo cia kũnyuuo marĩa maarutanagĩrio na maruta ma njino.

Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgĩcookio rĩngĩ. ³⁶ Nake Hezekia na andũ othe magĩkena nĩ ũndũ wa ũria Ngai eekĩire andũ ake, tondũ ũndũ ũcio wekirwo narua mũno.

30

Hezekia Gũkũngũira Giathĩ kia Bathaka

¹ Hezekia niatũmire ndũmĩrĩri Isiraeli guothe na Juda, o na akĩandĩkĩra Efiraimu na Manase marũa ma kũmeeta moke hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalem, makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli. ² Mũthamaki na anene ake na kũngano kũu gĩothe kũu Jerusalem magĩtua atĩ megũkũngũira Bathaka mweri wa keerĩ. ³ Matiahotete kũmikũngũira ihinda-inĩ riayo tondũ gũtiarĩ na athĩnjĩri-Ngai a kũigana arĩa meetheretie, na andũ mationganite Jerusalem. ⁴ Mũbango ũcio niwonekire wagĩriire harĩ mũthamaki o na harĩ kũngano gĩothe. ⁵ Nao magĩtua atĩ gũthĩi kwanĩrĩrwo Isiraeli guothe, kuuma Birishiba nginya Dani, andũ meetwo moke Jerusalem makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli kuo. Ndiakoretwo ĩgĩkũngũirwo nĩ andũ aingĩ kũringana na ũria kwandĩkitwo.

⁶ Kĩrũmanĩrĩra na watho wa mũthamaki, atwari a marũa magĩthĩi Isiraeli na Juda guothe marĩ na marũa kuuma kũrĩ mũthamaki na kuuma kũrĩ anene ake, marĩa maandĩkitwo atĩri:

“Andũ a Isiraeli, cookereraĩ Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, nĩguo nake amũcookerere inyũ arĩa mũtigaire, inyũ mũhonokete kuuma guoko-inĩ kwa athamaki a Ashuri.” ⁷ Mũtigatũike ta maithe manyu kana ariũ a maithe manyu, arĩa maagire kwĩhokeka harĩ Jehova Ngai wa maithe mao, nake akĩmatua kindũ kia magĩgi ta ũria mũreyonera. ⁸ Mũtikoomie ciongo cianyu ta ũria maithe manyu meekire; mwĩheanei harĩ Jehova. Ũkai handũ-harĩa-haamũre, harĩa we aamũrite nginya tene. Tungatĩrai Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha marakara make mahiũ mamweherere. ⁹ Mũngĩcookerera Jehova-rĩ, hĩndĩ iyo ariũ a maithe manyu na ciana cianyu no maigũrwo tha nĩ arĩa maamatahire, na nĩmagacooka bũrũri ũyũ, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mũtugi na nĩ mũigua tha. Mũngĩmũcookerera ndakamũhutatĩria ũthiũ.”

¹⁰ Atwari a marũa magĩthĩi itũũra o itũũra kũu Efiraimu na Manase, o nginya Zebuluni, no rĩrĩ, andũ makĩmanyũrũria, na makĩmathekerera. ¹¹ O na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, andũ amwe a Asheri, na Manase, na Zebuluni makĩnyiihĩia na magĩthĩi Jerusalem. ¹² Nĩngĩ o na kũu Juda guoko kwa Ngai kwarĩ igũrũ rĩa andũ, nake akĩmahe ũrũmwe wa meciiria ma gwathĩkĩra ũria mũthamaki na ndungata ciake maathanĩte, marũmĩrĩre kiugo kĩa Jehova.

¹³ Kĩrĩndĩ kĩingĩ mũno gĩkũngana kũu Jerusalem nĩguo gĩkũngũire Giathĩ kia Mĩgate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia mweri wa keerĩ. ¹⁴ Makĩheeria igongona iria ciarĩ kũu Jerusalem o na makĩheeria igongona cia gũcinĩra ũbumba, magĩthĩi magĩciikia Gĩtuamba gĩa Kidironi.

¹⁵ Nĩmathĩnjire gatũrũme ka Bathaka mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩconoka na magĩtheria, na makĩrehe maruta ma njino hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁶ Nĩngĩ makĩambĩrĩria ũtungata wao wa o mũthenya o ta ũria kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. Athĩnjĩri-Ngai makĩminjamina thakame ĩria maanengereirio nĩ Alawii. ¹⁷ Na tondũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũu mateetheretie-rĩ, Alawii nĩo maahĩrwo wĩra wa gũthĩnja nginya tũtũrũme twa Bathaka twa andũ acio othe maarĩ na thaahu, tondũ matingĩamũrĩre Jehova tũtũrũme twao.† ¹⁸ O na akorwo andũ aingĩ arĩa mookĩte kuuma Efiraimu, na Manase, na Isakaru, na Zebuluni matĩetheretie-rĩ, nĩmarĩre Bathaka matekũrũmĩrĩra ũria maandiko moigĩte. No Hezekia akĩmahoera, akiuga atĩrĩ, “Jehova, o we ũria mwega, arorekera mũndũ o wotho ¹⁹ ũria ũtũite na ngoro yake kũrongooria Ngai, o we Jehova, Ngai wa maithe make, o na angĩkorwo ndetheretie kũringana na ũria mawatho ma handũ-harĩa-haamũre matarĩi.” ²⁰ Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa Hezekia, akĩhonia andũ acio.

²¹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ kũu Jerusalem magĩkũngũira Giathĩ kia Mĩgate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno kĩnene mĩthenya mũgwanja, nao Alawii na athĩnjĩri-Ngai makainagĩra Jehova o mũthenya marĩ na inanda cia kũgooca Jehova.

²² Nake Hezekia akĩaria ciugo cia kũmĩrĩria Alawii othe arĩa moonanirie ũmenyo mwega wa gũtungatĩra Jehova. Handũ ha mĩthenya iyo mũgwanja nĩmarĩre kĩrĩa maagaĩrwo, na makĩruta maruta ma ũguano, na makĩgooca Jehova Ngai wa maithe mao.

²³ Kũngano kũu gĩothe gĩgĩcooka gĩkĩguanĩra gĩkũngũire giathĩ kũu mĩthenya ĩngĩ mũgwanja; nĩ ũndũ ũcio magĩkũngũira mĩthenya ĩngĩ mũgwanja makenete mũno. ²⁴ Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta ndegwa 1,000 na ng'ondũ na mbũri 7,000 nĩ ũndũ wa kũngano kũu, nao anene makĩmahe ndegwa 1,000 na ng'ondũ na mbũri 10,000. Athĩnjĩri-Ngai aingĩ mũno magĩtheria. ²⁵ Kũngano gĩothe kĩa Juda gĩgĩkena hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ arĩa othe monganĩte moimĩte Isiraeli, hamwe na andũ a kũngĩ arĩa mookĩte kuuma Isiraeli o na arĩa maatũũraga Juda. ²⁶ Nĩ kwarĩ na gĩkeno kĩnene kũu Jerusalem, nĩgũkorwo kuuma hĩndĩ ya Solomoni mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli gũtionekeke ũndũ ta ũcio kũu

* 30:6 Sarigoni mũthamaki wa Ashuri nĩwe watwarĩthirie andũ a Isiraeli ithaamĩrio mwaka-inĩ wa 722 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

† 30:17 Kũringana na watho andũ arĩa maarĩ atongoria a nyũmba nĩo maathĩnjaga gatũrũme ka Bathaka.

Jerusalemu. ²⁷ Athinjiri-Ngai na Alawii makirügama, makirathima andü, nake Ngai akimaigua, nigukorwo ihooya riao nirakiinyire o igürü, giikaro giäke githeru.

31

¹ Riria maündü macio mothe maathirire-ri, andü a Isiraeli aria maari hau makiumagara magithii matüura-ini ma Juda, makihehenja mahiga maria mamuriirwo ngai cia mihianano na magitemanga itugi cia Ashera. Ningi makiananga kündü küria gutütügiu kwahooyagirwo o na igongona iria ciari Juda guothe na Benjamini, o na küu Efraimu na Manase. Thuutha wa gücithükangia ciothe, andü a Isiraeli magicooka matüura-ini mao na o mündü agicooka igai-ini riäke.

Mihothi ya Magongona ma Mahooya

² Hezekia agikiiga athinjiri-Ngai na Alawii na ikundi, o gikundi kuringana na wira wakio, mari athinjiri-Ngai kana Alawii, maratage maruta ma njino na ma üguano, ningi matungatage, na macookagie ngaatho, na mainage nyimbo cia ügooci mari ihingo-ini cia giikaro kia Jehova. ³ Muthamaki niaheanire indo ciäke mwene cia kürutagwo maruta ma njino ma rüciini na ma hwai-ini, na maruta ma njino ma Thabatü, na ma Türügamo twa Mweri, na ma ciathi-ini iria ciatuitwo, o ta üria kwaandikitwo Watho-ini wa Jehova. ⁴ Agiatha andü aria maatüüraga Jerusalemu maheage athinjiri-Ngai na Alawii rwiga rüria rwamagiriire, nigeetha nao mahotage kwiheana hari Watho wa Jehova. ⁵ Na riri, händi iria watho ücio wamenyekire-ri, andü a Isiraeli makiheana na ütaana maciaro mao ma mbere ma ngano, na ma ndibei ya mühiano, na maguta, na üükü, na maciaro ma migünda yao. Makirehe indo nyingi müno o na gicunji gia ikümi kia indo ciothe. ⁶ Nao andü a Isiraeli na Juda aria maatüüraga matüura-ini ma Juda o nao makirehe gicunji gia ikümi kia ndüuru ciao cia ng'ombe na ng'ondü, o na gicunji gia ikümi kia indo iria ciämuriirwo Jehova Ngai wao, nao magiciiga irüdo. ⁷ Maambiriire gwika ündü üyü mweri wa itatü na makirikia mweri wa mügwanja. ⁸ Riria Hezekia na anene ake mookire na makiona irüdo icio, makigooca Jehova na makirathima andü ake a Isiraeli.

⁹ Hezekia aküria athinjiri-Ngai na Alawii ühoro wa irüdo icio; ¹⁰ nake Azaria müthinjiri-Ngai üria münene wa kuuma nyumba ya Zadoku akimucokeria atiri, "Kuuma andü maambiriire kürehe mihothi yao hekarü-ini ya Jehova-ri, nitükoretwo türi na irio cia küigana küria, o na tügatigia nyingi müno, ni ündü Jehova niarathimite andü ake, na irio icio nyingi üü igagitigara."

¹¹ Hezekia agiathana gwakwo makümbi küu thiini wa hekarü ya Jehova, na gügükwwo üguo. ¹² Nao magicooka makirehe mihothi na wihokeku, na icunji cia ikümi, na iheo iria nyamüre. Konania üria Mülawii nwe watuirwo mürori wa indo icio, nake müru wa ithe Shimei nwe wari münini wake. ¹³ Jehieli, na Azazia, na Nahathu, na Asaheli, na Jerimothu, na Jozabadu, na Elieli, na Isimakia, na Mahathu, na Benaia nio maari arügamiiriri rungu rwa Konania na müru wa ithe Shimei, ta üria gwatuitwo ni Muthamaki Hezekia na Azaria üria wari münene wa hekarü ya Ngai.

¹⁴ Kore müru wa Imuna üria Mülawii, müikaria wa Kihingo kia Mwena wa Irathiho, nwe wari mürori wa indo iria ciarutagirwo Ngai na kwiyendera, akagayaga mihothi iria irutüirwo Jehova hamwe na iheo iria nyamüre. ¹⁵ Edeni, na Minihamini, na Jeshua, na Shemaia, na Amaria, na Shekania nio maamüteithagiriira mari na wihokeku küu matüura-ini ma athinjiri-Ngai, na makagayagira athinjiri-Ngai aria angö o ta üria ikundi ciao ciatarii, makagaira aria akürü na aria anini o ündü ümwé.

¹⁶ Hamwe na üguo makigaira arüme aria maari na miäka itatü na makiria aria mariitwa mao maari maandiko-ini ma njiarwa, nao nio andü aria othe maangiatonyire hekarü-ni ya Jehova ni ündü wa küruta mawira mao ma o müthenya, ta üria wira wa o mündü watarii na kuringana na ikundi ciao. ¹⁷ Nao makigaira athinjiri-Ngai aria maandikithitio ni andü a nyumba ciao maandiko-ini ma njiarwa ciao, o na Alawii aria maari na miäka mirongo iiri na makiria, ta üria wira wa o mündü watarii na kuringana na ikundi ciao.

¹⁸ Maataraniire ciana ciothe, na atumia, na ariu ao, na airitu a müngi wothé üria waandikitwo maandiko-ini ma njiarwa. Nigukorwo maari ehoheku ühoro-ini wao wa gwitheria.

¹⁹ Ha ühoro wa athinjiri-Ngai, o acio a rüciaro rwa Harüni, aria maatüüraga migünda-ini iria yathiürüküiria matüura mao kana matüura mangi, ni kwarü na andü amwe maathuuritwo na makagwetwo mariitwa a kügaira arüme othe aria maari gatagati-ini kao rügai rwao, na küri aria othe maandikitwo maandiko-ini ma njiarwa cia Alawii.

²⁰ Üguo niguo Hezekia eekire Juda guothe, agüka maündü mega, na magiriire na ma kwihokeka mbere ya Jehova Ngai wake. ²¹ Maündü-ini mothe maria ekaga ma gütungata hekarü-ini ya Ngai, na hari gwathikira watho na maathani, niarongoorgia Ngai wake na akiruta wira na ngoro yake yothé. Na ni ündü ücio akigaacira.

32

Senakeribu Kwihitira Jerusalemu

¹ Na riri, thuutha wa maündü maria mothe Hezekia ekite na wihokeku, Senakeribu müthamaki wa Ashuri agüka agithirikira Juda. Nake agithiürüküiria matüura manene maria mairigiirwo na thingo cia hinya eeciiritie kümahoota matuike make. ² Händi iria Hezekia onire ati Senakeribu nioka na ati muoroto wake wari kühüura Jerusalemu, ³ magiciira na anene ake o na atongoria a thigari cia ita üria mekühingiriira maa kuuma ithima-ini cia nja ya itüura inene, nao makimüteithia. ⁴ Kirindi kinene kia andü gikiüngana, nakio gikihinga ithima ciothe na türüü türia twathereragira büürü-ini. Maküria atiri, "Athamaki a Ashuri-ri, megüka makore maa maingi üü niki?" ⁵ Ningi akiruta wira müngi wa gücookereria rüthingo küria guothe

rwamomoretwo, na agiaka mīthiringo mīraihi na igūrū rīa ruo. Agiaka rūthingo rūngī nja ya rūu, nacio ngiika iria ciarūgamitīe Itūūra rīa Daudi agicinyiitia. O na agithondeka indo cia mbaara nyingi, o hamwe na ngo.

⁶ Agithuura anene a mbūtū cia ita marūgamirīre andū, na agitūma mongane mbere yake nja-inī ya kīhingo gīa itūūra inene, nake akimomirīria na ciugo ici: ⁷ “Gīai na hinya na mūmīrīrie. Mūtigetigīre, kana mūkue ngoro nī ūndū wa mūthamaki wa Ashuri na mbūtū nene ya ita irīa arī nayo, nīgukorwo tūrī na hinya mūnene mūno gūkīra ūrīa arī naguo. ⁸ Kīrīa we arī nakīo no hinya wa mwīrī; no ithūi tūrī na Jehova Ngai witū, na nīgūtūtēithia, na arūe mbaara ciitū.” Nao andū makīmīrīria kuumana na ciugo iria Hezekia mūthamaki wa Juda oigire.

⁹ Thuutha ūcio, rīrīa Senakeribu mūthamaki wa Ashuri na mbūtū ciake ciothe maathiūrūrūkīrie Lakishi, agitūma anene ake Jerusalemu matwarīre Hezekia mūthamaki wa Juda, o na andū othe a Juda arīa maarī kuo, ndūmīrīri īno:

¹⁰ “Ūu nīguo Senakeribu mūthamaki wa Ashuri ekuuga: Mūrūtīte ūmīrīru wanyu kū, nīguo mūikare Jerusalemu, kūdū gūthiūrūrūkīrie? ¹¹ Rīrīa Hezekia ekuuga atīrī, ‘Jehova Ngai witū nīgūtūhonokia guoko-inī kwa mūthamaki wa Suriata,’ niaramūhītīthia, atūme mūkue nī ng’aragu na nyoota. ¹² Githi Hezekia we mwene ndeherīe kūdū kūrīa gūtūgūru kwa ngai īyo, o na akīheria igongona ciayo, na akīra Juda na Jerusalemu atīrī, ‘No nginya mūhooere kīgongona-inī kīmwe na mūcinagīre magongona ho?’

¹³ “Kai mūtōō ūrīa nī na maithe maitū twikīte andū othe a mabūrūri marīa mangī? Nacio ngai cia ndūrīrī icio-rī, nīciakīhotire o na rī kūtīra būrūri wao kuuma moko-inī makwa? ¹⁴ Nī ngai irīkū ya icio cia ndūrīrī iria cianangirwo nī maithe makwa yahotire kūhonokia andū ayo kuuma kūrī nī? Gwakīhoteka atīa ngai yanyu īmūtīre kuuma guoko-inī gwakwa? ¹⁵ Tondū ūcio-rī, mūtīgetīkīrie Hezekia amūheenie na amūhītīthie ūguo. Mūtīkamwītīkie, nīgukorwo gūtīrī ngai ya rūrīrī kana ūthamaki o na ūrūkū irī yahota kūhonokia andū ayo kuuma guoko-inī gwakwa kana kuuma guoko-inī kwa maithe makwa! To ngai yanyu īngīkīhota kūmūhonokia kuuma guoko-inī gwakwa!”

¹⁶ Ndungata cia Senakeribu igithī o na mbere kwaria mīario ya gūkīrīra Jehova Ngai o na gūkīrīra ndungata yake Hezekia. ¹⁷ Nīngī mūthamaki akīandika marūa ma kūrūma Jehova, Ngai wa Isiraeli akīmūkīrīra, akiuga atīrī, “O ta ūrīa ngai cia ndūrīrī cia mabūrūri marīa mangī itaahotire kūhonokia andū acio kuuma guoko-inī gwakwa-rī, noguo ngai ya Hezekia itekūhota kūhonokia andū ayo kuuma moko-inī makwa.” ¹⁸ Nīngī makīnīrīra na Kīhibirania kūrī andū a Jerusalemu arīa maarī rūthingo igūrū, nīguo mamamakie na mamekīre guoya nīgeetha menyītīre itūūra rīu inene. ¹⁹ Magīkīaria ūhoro wa Ngai wa Jerusalemu o ta ūrīa maaragia ūhoro wa ngai cia andū arīa angī a thī, o iria ciathondeketwo na moko ma andū.

²⁰ Mūthamaki Hezekia na mūnabīi Isaiā mūrū wa Amozu makīhooya manīrīre magīkīra ūrīa ūrī igūrū nī ūndū wa ūhoro ūcio. ²¹ Nake Jehova agitūma mūraika ūrīa waniinire thigari ciothe cia mbaara na atongoria na anene arīa maarī kambī-inī ya mūthamaki wa Ashuri. Nī ūndū ūcio Senakeribu akīnūka gwake aconokete. Na rīrīa aatonyire hekarū ya ngai yake-rī, arīu ake amwe makīmūtemanga na rūhūi rwa njora.

²² Nī ūndū ūcio Jehova akīhonokia Hezekia na andū a Jerusalemu kuuma guoko-inī kwa Senakeribu mūthamaki wa Ashuri, o na kuuma guoko-inī kwa andū arīa angī othe. Akīmamenyerera mīena-inī yothē. ²³ Andū aingī magītwarīra Jehova indo cia maruta kūu Jerusalemu, na magītwarīra Hezekia mūthamaki wa Juda iheo cia goro. Kuuma hīndī īyo agītūka mūdū mūtīku mūno nī ndūrīrī ciothe.

Mwītīo wa Hezekia, Kūgaacīra Gwake, na Gīkuū Gīake

²⁴ Matukū-inī macio-rī, Hezekia akīrwarā hakuhī akue. Akīhooya Jehova, nake Jehova akīmūigua na akīmūonia kīmenyithia kīa mwanya. ²⁵ No rīrī, ngoro ya Hezekia ikīiyūrwo nī mwītīo na akīaga kūrūmbūiya ūtugi ūcio oonetio; nī ūndū ūcio mang’ūrī ma Jehova makīmūkora o na magīkora Juda na Jerusalemu. ²⁶ Hīndī īyo Hezekia akīrīra mehīa ma mwītīo wa ngoro yake, o ta ūrīa andū a Jerusalemu meekire, nī ūndū ūcio mang’ūrī ma Jehova makīaga kūmakīnīrīra matukū-inī ma Hezekia.

²⁷ Hezekia aarī na ūtonga mūngī mūno o na agatīka, nake agiaka makūmbī ma kūiga betha na thahabu, o na ma tūhiga twake twa goro, na mahuti manungi wega, na ngo, na indo ciothe cia bata. ²⁸ O na nīngī agiaka makūmbī ma kūiga ngano yagethwo, na ma kūiga ndibei ya mūhīhano, na maguta; na agiaka ciugū nī ūndū wa ng’ombe na ndūuru cia ng’ondū. ²⁹ Nīaakire tūtūūra na akīgīa na ndūuru nene cia ng’ondū na cia ng’ombe, nīgukorwo Ngai nīamūheete ūtonga mūnene.

³⁰ Hezekia nīwe wahīngīrīrie Gīthima kīa Gihoni mwena wa rūgongo, na akīrorīa maaī makīo mwena wa itūūro wa Itūūra Inene rīa Daudi. Akīgaacīra maūdū-inī marīa mothe eekire. ³¹ No rīrīa abarūthi matūmīrwo kūrī we nī aathani a Babuloni mamūūrie ūhoro wa rūūri rwa kīmenyithia rūrīa ruonokete būrūri-inī-rī, Ngai akīmūtiganīria nīguo amūgerie amenye maūdū marīa mothe maarī ngoro-inī yake.

³² Maūdū marīa mangī makonīi wathani wa Hezekia na wūrūtīrī wake nīmāndīkītwo kīoneki-inī kīa mūnabīi Isaiā mūrī wa Amozu, thīnī wa ibuku rīa athamaki a Juda na Isiraeli. ³³ Hezekia akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo kīrīma-inī kūrīa mbīrīra cia andū a rūciaro rwa Daudi ciarī. Nakuo Juda gaothe na andū a Jerusalemu makīmūhe gītīo aarīkia gūkua. Nake mūrūi Manase agītūka mūthamaki ithenya riake.

Manase Mūthamaki wa Juda

¹ Manase aarī wa miāka ikūmi na iirī rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu miāka mīrongo itano na itano. ² Nake agīka maündu marīa mataagiriire maitho-ini ma Jehova na undu wa kūrūmīrīra maündu maarī magigi marīa meekagwo nī ndūrīrī iria Jehova aaingatite ciehere mbere ya andu a Isiraeli. ³ Agīaka rīngī kūdū kūrīa gūtūūgīru kūrīa ithe Hezekia aamomoret; ningī agīakira Baali igongona na agīthondeka itugi cia Ashera. Ningī akīnamīrīra na akīhooya mīhianano yothe ya mbūtū cia njata cia igūrū na agīcitungatīra. ⁴ Manase nīakire igongona thīnī wa hekarū ya Jehova, o iirīa Jehova oigite ūhorō wayo atirī, “Rīitwa rīakwa rīgaatūūra Jerusalemu nginya tene.” ⁵ Niakīre mīhianano yothe ya mbūtū cia njata cia igūrū igongona kuu nja cieri cia hekarū ya Jehova. ⁶ Nīaarutire ariū ake matuīke igongona, magīcinīrwo Gītuamba-ini kīa Beni-Hinomu, na nīaragūrāga na agatūmīrīra nyoni, na akarogana, na agathiaga kūrī andu ariā maarī na maroho ma kūrāgūra, o na agatūirīa ūhorō kuuma kūrī maroho mooru. Nēkire maündu maingī mooru maitho-ini ma Jehova, akīmūrakaria.

⁷ Nīoīre mūhianano mūicūhie ūrīa aathondekete na akīūga thīnī wa hekarū ya Ngai, iirīa Ngai eerite Daudi na mbūtū Solomoni ūhorō wayo atirī, “Thīnī wa hekarū īno na thīnī wa Jerusalemu, o kūrīa ndithuurīre kuuma mīhīrīga-ini yothe ya Isiraeli, nīkuo ngūtūūria Rīitwa rīakwa nginya tene. ⁸ Ndigatūma magūrū ma andu a Isiraeli macooke kūrūūra moime būrūrī ūyū ndaheire maithe manyu ma tene, korwo no metikīre kūmenyerera maündu mothe marīa ndīmaathite makonainie na mawatho mothe na kīrīra gīakwa gīa kūrūmīrīrwo na matūro marīa maaherwo na kanua ka Musa ma kūrūmīrīrwo.” ⁹ No rīrī, Manase akīhītithia andu a Juda na andu a Jerusalemu, nginya magīka maündu mooru o na gūkīra ndūrīrī iria Jehova aniinīte ciehere mbere ya andu a Isiraeli.

¹⁰ Jehova akīarīra Manase na andu ake, no matiigana kūmūigua. ¹¹ Nī undū ūcio Ngai akīmārehithīria anene a mbūtū cia ita cia mūthamaki wa Ashuri, nao makīnyīta Manase, makīmūkīra kībini inīūrū, makīmūoha na mīnyororo ya gīcango, na makīmūtware Babuloni. ¹² Hīndī iyo aarī mūhinyīrīku ngororī, akīrongooria itugi wa Jehova Ngai wake, na akīnyīhīa mūno mbere ya Ngai wa maithe mao. ¹³ Na rīrīa aamūhoire, Jehova akīgua ihooya rīake na akīgua gūthaithana gwake; nī undū ūcio, akīmūcookia Jerusalemu na akīmūcookia ūthamaki wake. Hīndī iyo Manase akīmēnya atī Ngai nīwe Ngai.

¹⁴ Thuutha-ini-rī, agīaka rīngī rūthingo rwa nja rwa Itūūra Inene rīa Daudi mwena wa ithūro wa gīthima kīa Gihoni kuu gītumba-ini, o nginya itoonyero-ini rīa Kīhingo gīa Thamaki, na gūthiūrūkīria karīma ka Ofeli; o na ningī akīrūrahīa na igūrū. Nīagire anene a thigari matūūra-ini mothe ma Juda marīa maarī mairigire na thingo cia hinya.

¹⁵ Akīeheria ngai cia kūngī, o na akīeheria mūhianano ūrīa warī thīnī wa hekarū ya Jehova, o na igongona ciothe iria aakite karīma-ini ka hekarū na kuu Jerusalemu, na agīcite na kuu nja ya itūūra inene. ¹⁶ Ningī agīcookereria kīgongona kīa Jehova, na akīrutīra igūrū rīakio maruta ma ūguano na ma gūcookia ngaatho, na akīra andu a Juda matungatīre Jehova Ngai wa Isiraeli. ¹⁷ No rīrī, andu magīthī o na mbere kūrūtīra magongona kūdū kūrīa gūtūūgīru, no mamarutagīra Jehova Ngai wao o we wiki.

¹⁸ Maündu marīa mangī makonīi wathani wa Manase, o hamwe na ūrīa aahoire Ngai wake, o na ciugo iria ooni-maündu maamwarīrie thīnī wa rīitwa rīa Jehova, Ngai wa Isiraeli-rī, nīmāndike maandīko-ini ma mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹⁹ Ihooya rīake, na ūrīa Ngai aahutirio nī gūthaithana gwake, o na ningī mehīa make mothe, na kwaga kwīhokeka gwake, o na kūdū kūrīa gūtūūgīru kūrīa aakire mahooero ma Baali, na akīhaanda itugi cia Ashera na mīhianano mbere ya atanenyīhīria Jehova-rī, mothe nīmāndikitwo maandīko-ini ma andu ariā ooni-maündu. ²⁰ Manase akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo nyūmba-ini yake ya ūthamaki. Nake mūrūi Amoni agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Amoni Mūthamaki wa Juda

²¹ Amoni aarī wa miāka mīrongo iirī na iirī rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu miāka iirī. ²² Nake agīka maündu mooru maitho-ini ma Jehova, o ta ūrīa ithe Manase eekite. Amoni nīahoire na akīrutīra mīhianano yothe magongona iirīa Manase aathondekithīte. ²³ Nowe ndeekire ta ithe Manase tondu ndaigana kwīnyīhīria Jehova; Amoni nīaingīhīrie mahītia make.

²⁴ Anene a Amoni makīmūcīrīrīra, na makīmūragira o kuu nyūmba-ini yake ya ūthamaki. ²⁵ Hīndī iyo andu a būrūrī ūcio makīrāga andu ariā othe maaciirīre kūrāga Mūthamaki Amoni; nao magītua mūrūi Josia mūthamaki ithenya rīake.

Josia Kwagīria Maündu

¹ Josia aarī wa miāka īnana rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu miāka mīrongo itatī na ūmwe. ² Nake agīka maündu marīa maagiriire maitho-ini ma Jehova, na agathiaga na mīthīre ya ithe Daudi ategūkērūra na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho.

³ Mwaka wa īnana wa wathani wake, arī o mūnini, akīambīrīria kūrongooria Ngai wa ithe Daudi. Mwaka wa ikūmi na iirī, akīambīrīria gūtheria Juda na Jerusalemu na undu wa kweheria kūdū kūrīa gūtūūgīru, na itugi cia Ashera, na mīhianano mīacūhie, na mīhiano ya gūtwekio. ⁴ Nake agīathana na agītīgīrīra atī igongona cia Baali nīciamomorwo; agītīnangia icunjī igongona cia ūmba iria ciarī igūrū rīacio, na akīhehenjīthia itugi cia Ashera, na mīhianano ya gwacūhio o na ya gūtwekio. Mīhianano iyo akīmīunanga, īgīthio īgītūika rūkūngū, na akīrūhurunja igūrū rīa mbīrīra cia ariā maacirutagīra magongona. ⁵ Nake

agicinithiria mahindi ma athinjiri-ngai a Baali igongona-ini ciao, na ni undu ucio agitheria Juda na Jerusalemu. ⁶ Uguo noguo eekire matuura-ini ma Manase, na Efiraimu, na Simeoni o nginya Nafitali, o na kura kwanangiku kwamarigiicirie, ⁷ akimomora igongona na itugi cia Ashera, nayo mihianano akimihehenjithia igituika mututu, na agitinangia igongona cia ubumba ciothe iria ciari Isiraeli guothe igituika icunji. Agicooka Jerusalemu.

⁸ Mwaka wa ikumi na inana wa wathani wa Josia, aarikia gutheria bururi na hekaru, agituma Shafani muru wa Azalia, na Maaseia uria wari mwathi wa ituura inene, mari na Joa muru wa Joahazu, uria wari mwandiki, magacookererie hekaru ya Jehova Ngai wake.

⁹ Magithi kura Hilikia muthinjiri-Ngai uria munene, makimune mbeeca iria ciarehetwo hekaru-ini ya Ngai, iria Alawii aria maar aikaria a mirango moonganitie kuuma kura andu a Manase, na Efiraimu, na matigari mothe ma andu a Isiraeli, na kuuma kura andu othe a Juda na Benjamini, na andu aria maatuiraga Jerusalemu. ¹⁰ Ningi magicihokera andu aria maathuuritwo a kurugamirira wira wa hekaru ya Jehova. Nao andu acio makiritha aruti a wira aria maathondekete na magacookereria hekaru. ¹¹ O na ningi nimaheire atharamara na aaki mbeeca cia kugura mahiga maicuhie, na mbaui cia miratho, na migamba ya kurugamia miako iria athamaki a Juda maarekereirie imomoke.

¹² Andu acio nimarutire wira mari na wihokeku. Andu aria maamarugamirire maar Jahathu na Obadia, Alawii a ruciaro rwa Merari, na Zekaria na Meshulamu a ruciaro rwa Kohathu. Alawii acio othe maar na uugi wa kuhuura inanda, ¹³ nio maarugamagirira aruti a wira, na makaroraga aruti othe a wira kuuma wira umwe nginya uria uugi. Alawii amwe maar aigi a maundu maria maandike, na aandiki-maria, na aikaria a mirango.

Ibuku ria Watho Kuonekana

¹⁴ Hindi iria moimagia mbeeca iria ciataritwo thini wa hekaru ya Jehova, Hilikia uria muthinjiri-Ngai akiona Ibuku ria Watho wa Jehova uria waheanitwo ni Musa. ¹⁵ Hilikia akira Shafani uria mwandiki atiri, "Nindona Ibuku ria Watho thini wa hekaru ya Jehova." Akirinengera Shafani.

¹⁶ Nake Shafani agitwarira muthamaki ibuku riu na akimuhe uhoro, akimwira atiri, "Anene aku nimararuta wira wotho uria maheetwo. ¹⁷ Nimarikitie kuritha mbeeca iria irari thini wa hekaru ya Jehova, na magacitiga iri moko-ini ma arugamiriri o na aruti a wira." ¹⁸ Nake Shafani ucio mwandiki akira muthamaki atiri, "Hilikia uria muthinjiri-Ngai nianengera ibuku." Nake Shafani agithoma ibuku riu ari mbere ya muthamaki.

¹⁹ Riria muthamaki aiguiru ciugo icio cia Watho-ri, agitemburanga nguo ciae. ²⁰ Nake agitha Hilikia, na Ahikamu muru wa Shafani, na Abudoni muru wa Mika, na Shafani uria mwandiki, na Asaia ndungata ya muthamaki, akimeera atiri: ²¹ "Thii kura Jehova mukanduirie uhoro ni na matigari ma Isiraeli na Juda uria uhoro uyu mwandike ibuku-ini riri rikitie kuoneka utari. Marakara ma Ngai ni manene maria tuitiririo ni undu maithe maitu matiarumirie kiugo kia Jehova, na matikite kuringana na uria kwandikitwo ibuku-ini riri."

²² Hilikia na aria muthamaki aatumite hamwe nake magithi makiria na Hulida, munabii mundu-wanja uria wari mutumia wa Shalumu muru wa Tokihathu muru wa Hasira uria wamenyagirira nguo cia muthamaki. Aatuiraga Jerusalemu, ku Rugongo rwa Keeri.

²³ Nake akimeera atiri, "Uu nguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Irai mundu uria umutumire kura ni atiri, ²⁴ 'Uu nguo Jehova ekuuga: Ningirehe mwanangiko kundu guku na kura andu akuo, irumi ciothe iria nyandike ibuku-ini riria riathomwo mbere ya muthamaki wa Juda. ²⁵ Tondū nimanirikite, na magacinira ngai ingi ubumba, na makandakaria ni undu wa mihianano yotho iria mathondekete na moko mao, marakara makwa nimeguitirio kundu guku na matingihoreka.' ²⁶ Irai muthamaki wa Juda uria umutumite muke mutuirie uhoro kura Jehova atiri, 'Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atiri, uhoro wigii ciugo iria uguite: ²⁷ Tondū ngoro yaku nyaherire, na ukinyihiria Ngai riria waiguiru uhoro uria njaritie wa gukirira kundu guku o na andu akuo, na tondū niwenyihirie mbere yakwa, na ugitemburanga nguo ciau, na ukirira uri mbere yakwa-ri, ninguguite, uguo nguo Jehova ekuuga. ²⁸ Na riri, ningagucokanirira hamwe na maithe maku, na niugathikwo na thayu. Maithe maku matikoona mwanangiko uria ngaarehe kundu guku, o na ndehere aria matuiraga guku.'"

Ni undu ucio magicookeria muthamaki uhoro ucio.

²⁹ Hindi iyo muthamaki agitumanira athuari othe a Juda na a Jerusalemu mongane hamwe. ³⁰ Nake akiambata agithi hekaru-ini ya Jehova ari hamwe na andu a Juda, na andu a Jerusalemu, na athinjiri-Ngai na Alawii na andu othe kuuma uria munini muno nginya uria munene muno. Muthamaki agithoma ciugo ciothe cia Ibuku ria Kirikaniro, riria rionekete hekaru-ini ya Jehova, makiuguaga. ³¹ Muthamaki akirugama gitugi-ini giaka na akieruhia kirikaniro ari mbere ya Jehova, ati niarirumagirira Jehova na arumie maathani make, na mawatho make, o na kirira kia watho wake wa kurumirwo na ngoro yake yotho na muoyo wake wotho, na aathikagire ciugo cia kirikaniro iria ciandikitwo ibuku-ini riu.

³² Ningi agituma andu othe aria maar Jerusalemu na Benjamini meetonyie kirikaniro-ini kiu; nao andu a Jerusalemu magika uguo kuringana na uria kirikaniro kia Ngai, o we Ngai wa maithe mao, giatarii.

³³ Josia akieheria mihianano yotho iria yari magigi kuuma bururi wotho wa andu a Isiraeli, na agituma andu aria othe maar Isiraeli matungatire Jehova Ngai wao. Riria riothe aari muoyo-ri, matiigana gutiga kurumirira Jehova, o we Ngai wa maithe mao.

Josia Güküngūra Bathaka

¹ Josia nāküngūire Bathaka ya Jehova kuu Jerusalemu, nako gatūrume ka Bathaka gaathinjirwo mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa mbere. ² Akāmūra athinjiri-Ngai na akīmaiga mawira-ini mao, akimekira hinya makigia na kiyō gĩa gūtungata hekaru ya Jehova. ³ Akiira Alawii ariā maarutanaga Isiraeli guothe na maarikitie kwamūrwo Jehova atiri: “Igai ithandukū riria riamure hekaru-ini iria yaakirwo ni Solomoni mūru wa Daudi mūthamaki wa Isiraeli. Mūtirikuuaga na ciande. Na riri, tungatagiri Jehova Ngai wanyu, na andu ake a Isiraeli. ⁴ Mwīhaaririei kuringana na nyumba cianyu na uria ikundi cianyu itari, na kuringana na watho uria waandikito ni Daudi mūthamaki wa Isiraeli na mūru Solomoni.

⁵ “Rūgamai handu haria hatheru mūri na gikundi kia Alawii, kīrūgamirire o gakundi ka nyumba cia andu a būruri wanyu ariā matari Alawii. ⁶ Thinjai tūtūrume twa Bathaka, mwiamure na mūhaaririe tūtūrume tūu ni undu wa andu a būruri wanyu, mwike uria Jehova aathanire na kanua ka Musa.”

⁷ Josia akirutira andu ariā mataari Alawii ariā maarī hau mūigana wa ng’ondū na mburi 30,000 cia igongona ria Bathaka, o na ng’ombe 3,000, ciothe ciuimite harī indo cia mūthamaki.

⁸ Anene ake o nao nīmarutīre andu, na athinjiri-Ngai, o na Alawii indo meyendeire. Hilikia, na Zekaria, na Jehieli, ariā maarī arūgamiriri a hekaru ya Ngai, nīmaheire athinjiri-Ngai indo 2,600 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 300. ⁹ O na Konania, marī na Shemaia na Nathaneli ariū a ithe, na Hashabia, na Jeieli, na Jozabadu, ariā atongoria a Alawii, makiruta mūigana wa indo 5,000 cia maruta ma Bathaka, na ng’ombe 500 cia Alawii.

¹⁰ Naguo ūtungata ūgitabaririo, nao athinjiri-Ngai makirūgama handu hao hamwe na Alawii marī ikundi-ini ciao o ta uria mūthamaki aathanite. ¹¹ Natuo tūtūrume twa Bathaka tūgithinjwo, nao athinjiri-Ngai makiminjamina thakame iria maanengeretwo, o Alawii magithinjaga nyamū icio. ¹² Nao makigia maruta ma njino mwanya nīguo mamaheane kūrī tūkundi twa nyumba cia andu, nīguo marutire Jehova, o ta uria kwandikitwo ibuku-ini ria Musa. Ūguo noguo meekire ūhorō-ini wa ng’ombe. ¹³ Nao makihibia nyamū cia Bathaka mwaki-ini, ta uria gwaŭitwo, nacio indo cia igongona iria nyamure igitherukio na nyūngū, na iteng’ū, o na nyūngū cia igwa, na igicooka ikigairwo andu othe o narua. ¹⁴ Thuutha wa ūguo magithondekera o ene, o na magithondekera athinjiri-Ngai, nīgukorwo athinjiri-Ngai, ariā maarī a rūciaro rwa Harūni, nīmarutaga maruta ma njino na ma maguta nginya hwa-ini. Nī undu ūcio Alawii nīmethondekeire nyama ciao o ene, na cia athinjiri-Ngai a rūciaro rwa Harūni.

¹⁵ Nao aini a njirio cia Asafu, maikarite o kūdū kūrī kwahaaririo ni Daudi, na Asafu, na Hemani, na Jeduthuni uria woonagira mūthamaki maündu. Nao aikaria a ihingo matiarī na gitūmi gĩa kuuma haria maigītwo, nīgukorwo Alawii acio a thiritū yao nīmamathondekeire indo ciao cia Bathaka.

¹⁶ Nī undu ūcio, ihinda rūu ūtungata wothē wa Jehova wa güküngūra Bathaka na iruta ria njino, warutirwo kigongona-ini kia Jehova, o ta uria Mūthamaki Josia aathanite. ¹⁷ Nao andu a Isiraeli ariā maarī ho magiküngūra Bathaka ihinda-ini rūu, na makigia na Giathi kia Migate itari Mīkire Ndawa ya Kūmbia kahinda ka mīthenya mūgwanja. ¹⁸ Nakuo gūtiagite na Giathi kia Bathaka kihaana ta kiu kuu Isiraeli kuuma matukū-ini ma mūnabii Samūeli; na gūtiri mūthamaki o na ūmwe wa Isiraeli waküngūire Bathaka ta uria Josia aamiküngūire, marī hamwe na athinjiri-Ngai, na Alawii, na andu othe a Juda na a Isiraeli, o hamwe na andu a Jerusalemu. ¹⁹ Bathaka iyo yaküngūirwo mwaka wa ikūmi na īnana wa wathani wa Josia.*

Gikuū kia Josia

²⁰ Thuutha wa maündu macio mothe-rī, hīndi iria Josia aakorirwo aigite hekaru na njira njega, Neko mūthamaki wa Misiri nīmbatire akarūre handu heetagwo Karikemishi Rūū-ini rwa Farati,[†] nake Josia akiumagara akahūrane nake. ²¹ No Neko akīmūtūmīra andu makamūrie atiri, “Turi na haaro iriku ni nī nawe, wee mūthamaki wa Juda? Tiwe ndiratharikira kahinda gaka, no ndi na nyumba iria ndi na mbaara nayo. Ngai anjirite hiuhe; nī undu ūcio tiga gūkararia Ngai, uria ūri hamwe na nī, kana akwanange.”

²² No riri, Josia ndaigana kūgarūrika atigane nake, no nī kwīgarūra egarūire nīguo ndakamenyeke nīgeetha akarūre nake. Ndaigana gūthikiria iria Neko aathitwo ni Ngai oige, no nīathiire kūrū nake werū-ini wa Megido.

²³ Nao aikia a mīgu makiratha Mūthamaki Josia nayo, nake akīra ndungata ciake atiri, “Njeheriai haha ni undu nīndagurayo mūno.” ²⁴ Nī undu ūcio makīmūruta ngaari-ini yake ya mbaara, makīmūhaicia ngaari-ini ingi okite nayo, makīmūtware Jerusalemu kūrī aakūirire. Nake agithikwo mbirira-ini cia maithe make, nao andu othe a Juda na Jerusalemu makīmūcakaīra.

²⁵ Jeremia nīandikire macakaya makoniī Josia, na nginya ūmūthi aini othe arūme na andu a-nja nīmaririkanaga Josia macakaya-ini macio. Macakaya macio magitūka mūtugo wa gwīkagwo thīni wa Isiraeli, na ūkiandikwo Macakaya-ini.

²⁶ Namo maündu maria mangi makoniī wathani wa Josia na ciiko ciake cia wīrutiri, o ta uria kwandikitwo Watho-ini wa Jehova, ²⁷ na nīmo maündu mothe, kuuma kiambiriria nginya mūthia, maandikitwo ibuku-ini ria athamaki a Isiraeli na a Juda.

* 35:19 Mwaka-ini ūyū noguo ibuku ria Watho rīonekanire. † 35:20 Karikemishi nīrio rīari itūūra inene ria Ahi, na rīari hakuhi na Rūū rwa Farati.

EZARA

Kurusu Gûteithia arîa Maatahîtwo Gûcooka

¹ Na rîrî, mwaka-inî wa mbere wa Kurusu mûthamaki wa Perisia, nîguo kiugo kîa Jehova kîrîa kîarîtio nî Jeremia kîhiinge-rî, Jehova akîarahûra ngoro ya Kurusu mûthamaki wa Perisia aanîrîrithie kûrîa guothe aathamakaga, na andîke atîrî:

² “Kurusu, mûthamaki wa Perisia ekuuga ûû:

“Jehova, Ngai wa igûrû, nîaheete mothamaki mothe ma thî,* na nîanyamûrîte ndîmwakîre hekarû kûu Jerusalem bûrûri wa Juda. ³ Mûndû wake o na ûrîkû ûrî thîinî wanyu, Ngai wake aroikara hamwe nake, nîambate athîi Jerusalem kûu Juda, na aake hekarû ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai ûcio ûrî kûu Jerusalem. ⁴ Na rîrî, andû a kûndû o guothe kûrîa matigari mangîkorwo marî, nî mamûhe betha na thahabu, na indo na mahiû, na mîhothi ya kwîyendera nî ûndû wa hekarû ya Ngai îrîa îrî kûu Jerusalem.”

⁵ Hîndî îyo atongoria a nyûmba ya Juda na ya Benjamini, na athînjîri-Ngai na Alawii, arîa othe Ngai aarahûrire ngoro ciao, makîihaarîria gûthîi magaaake nyûmba ya Jehova kûu Jerusalem.[†] ⁶ Andû othe a matûûra mao makîmateithîrîria na indo cia betha na cia thahabu, na indo ingî na mahiû, na iheo cia goro, makîria ya mîhothi îrîa yarutîtwo ya kwîyendera. ⁷ Ningî Mûthamaki Kurusu akîruta indo iria ciarî cia hekarû ya Jehova, iria ciatahîtwo nî Nebukadinezaru kuuma Jerusalem ikaigwo thîinî wa hekarû ya ngai yake. ⁸ Kurusu mûthamaki wa Perisia nîatûmire Mithiredathu ûrîa mûigi wa kîgîina arehe indo icio, agîcitarîra Sheshibazaru mûnene wa Juda.

⁹ Indo icio ciatarîi ta ûû:

thaani nene cia thahabu ciarî 30

thaani nene cia betha ciarî 1,000

ngîo cia betha ciarî 29

¹⁰ mbakûri cia thahabu ciarî 30

mbakûri ihaanaine cia betha ciarî 410

na indo ingî ciarî 1,000.

¹¹ Indo icio ciothe cia thahabu na betha ciarî 5,400. Sheshibazaru akîrehe indo icio ciothe hîndî îrîa andû arîa maatahîtwo maacookaga Jerusalem kuuma Babuloni.

2

Andû arîa Maacookire Kuuma Ithaamîrio

¹ Na rîrî, aya nîo andû a bûrûri arîa maacookire kuuma bûrûri ûrîa maatahîrîwo, arîa Mûthamaki Nebukadinezaru wa Babuloni aatahîte akamatwara Babuloni (nao magîcooka Jerusalem na Juda, o mûndû itûûra-inî riake, ² makîrehana na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia,* na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na Bilishani, na Misiipari, na Bigivai, na Rehumu, na Baana):

Mûigana wa andû a Isiraeli watariî ta ûû:

³ njiaro cia Paroshu ciarî 2,172,

⁴ na cia Shefatia ciarî 372,

⁵ na cia Ara ciarî 775,

⁶ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimîte harî Jeshua na Joabu) ciarî 2,812,

⁷ na cia Elamu ciarî 1,254,

⁸ na cia Zatu ciarî 945,

⁹ na cia Zakai ciarî 760,

¹⁰ na cia Bani ciarî 642,

¹¹ na cia Bebai ciarî 623,

¹² na cia Azigadi ciarî 1,222,

¹³ na cia Adonikamu ciarî 666,

¹⁴ na cia Bigivai ciarî 2,056,

¹⁵ na cia Adini ciarî 454,

¹⁶ na cia Ateri (iria cioimîte harî Hezekia) ciarî 98,

¹⁷ na cia Bezai ciarî 23,

¹⁸ na cia Jora ciarî 112,

¹⁹ na cia Hashumu ciarî 223,

* 1:2 Wathani wa Mûthamaki Kurusu watambûrûkîte kuuma India nginya Misiri. [†] 1:5 Rûgendo rwa gûthîi Jerusalem na ngamîîra rwarî rwa mîeri ta îrîi kana îtatî, na rwarî rwa kilomita 900 nginya 1,000. * 2:2 Nehemia ûyû tiwe ûrîa wandikire Ibuku rîa Nehemia.

²⁰ na cia Gibari ciarĩ 95.

²¹ Andũ a Bethlehemu maarĩ 123,

²² na andũ a Netofa maarĩ 56,

²³ na andũ a Anathothu maarĩ 128,

²⁴ na andũ a Azimavethu maarĩ 42,

²⁵ na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743,

²⁶ na andũ a Rama na Geba maarĩ 621,

²⁷ na andũ a Mikimasi maarĩ 122,

²⁸ na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223,

²⁹ na andũ a Nebo maarĩ 52,

³⁰ na andũ a Magibishi maarĩ 156,

³¹ na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254,

³² na andũ a Harimu maarĩ 320,

³³ na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 725,

³⁴ na andũ a Jeriko maarĩ 345,

³⁵ na andũ a Senaa maarĩ 3,630.

³⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya Jeshua) maarĩ 973,

³⁷ na a Imeri maarĩ 1,052,

³⁸ na a Pashuri maarĩ 1,247,

³⁹ na a Harimu maarĩ 1,017.

⁴⁰ Nao Alawii:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jeshua na Kadimieli (iria cioimĩte harĩ ciana cia Hodavia) maarĩ 74.

⁴¹ Nao aini a nyĩmbo:

arĩa maarĩ a njiaro cia Asafu[†] maarĩ 128.

⁴² Nao aikaria a iingo cia hekarũ,[‡]

arĩa maarĩ a njiaro cia

Shalumu, na cia Ateri, na cia Talimoni, na cia Akubu, na cia Hatita, na cia Shobai, othe maarĩ 139.

⁴³ Nacio ndungata cia hekarũ:

arĩa maarĩ a njiaro cia

Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,

⁴⁴ na Keroso, na Siaha, na Padoni,

⁴⁵ na Lebana, na Hagaba, na Akubu,

⁴⁶ na Hagabu, na Shalimai, na Hanani,

⁴⁷ na Gideli, na Gaharu, na Reaia,

⁴⁸ na Rezini, na Nekoda, na Gazamu,

⁴⁹ na Uza, na Pasea, na Besai,

⁵⁰ na Asina, na Meunimu, na Nefisimu,

⁵¹ na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,

⁵² na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,

⁵³ na Barikosi, na Sisera, na Tema,

⁵⁴ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁵ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni:

arĩa maarĩ a njiaro cia

Sotal, na Hasoferethu, na Peruda,

⁵⁶ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

⁵⁷ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami.

⁵⁸ Ndungata cia hekarũ, hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni, maarĩ andũ 392.

[†] 2:41 Asafu aarĩ ũmwe wa Alawii arĩa Daudi aathuurĩte marũgamĩrĩre ũhoro wa ũini wa nyĩmbo. [‡] 2:42 Arangĩri a iingo cia itoonyero rĩa hekarũ maarĩ Alawii.

⁵⁹ Nao aya nĩ maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶⁰ Njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda, maarĩ andũ 652.

⁶¹ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

Arĩa maarĩ a njiaro cia

Hobaia, na Hakoza, na Barizilai (mündũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩtwa rĩu).

⁶² Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ undũ ũcio makĩeherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu. ⁶³ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno o ngĩnya gũkaagia mũthĩnjĩri-Ngai ũgũtungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁴ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁵ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ na aini a nyĩmbo 200, arũme na andũ-a-nja. ⁶⁶ Nĩ maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, ⁶⁷ na ngamĩira 435, na ndigiri 6,720.

⁶⁸ Rĩrĩa maakinyire nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyũmba ciao nĩmarutire mũhothi wa kwiyyendera wa gũteithia gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ. ⁶⁹ Kũringana na ũhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgũna-inĩ kĩa wĩra ũcio, makĩheana durakima 61,000* cia thahabu, na betha ratiri 5,000,† na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷⁰ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ maatũũrire matũũra-inĩ mao, o hamwe na andũ amwe a acio angĩ, nao andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

3

Gwaka Kĩgongona Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andũ a Isiraeli magĩkorwo matũũrite matũũra-inĩ mao, andũ makĩũngana Jerusalemu marĩ ta mündũ ũmwe. ² Nake Jeshua mũrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa Ngai wa Isiraeli gĩa kũrutagira magongona ma njino kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Musa mündũ wa Ngai. ³ O na gũtuika maarĩ na guoya wa andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie, nĩmakire kĩgongona mũthingi-inĩ wakio, na makĩrutĩra Jehova magongona ma njino ho, magongona ma rũciĩni na ma hwaĩ-inĩ. ⁴ Ningĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo, nĩmakũngũire Giathi gĩa Ithũnũ na mũigana wa maruta ma njino marĩa maatũitwo ma o mũthenya. ⁵ Thuutha ũcio makĩruta maruta ma njino ma ndũire, na magongona ma Karũgamo ka Mweri, na magongona ma ciathĩ ciothe iria ciamũrĩrwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwiyyendera marĩa maarehagĩrwo Jehova. ⁶ Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja makĩambĩrĩria kũrutĩra Jehova maruta ma njino, o na gũtuika mũthingi wa hekarũ ya Jehova ndwarĩ mwake.

Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

⁷ Ningĩ makĩhe aaki a mahiga na mabundi ma mbaũ mbeeca, na makĩhe andũ a Sidoni na andũ a Turo irio, na gĩa kũnyua, na maguta nĩgeetha mamarehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa kuuma Lebanoni ĩgereire iria-inĩ ngĩnya Jopa, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Mũthamaki Kurusu wa Perisia.

⁸ Mweri wa keerĩ wa mwaka wa keerĩ thuutha wa gũkinya nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe wao arĩa angĩ (nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na arĩa othe maacookete Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra, magĩthuura Alawii a miaka mĩrongo iĩri na makĩria ngũguo marũgamĩrĩre mwako wa nyũmba ya Jehova. ⁹ Jeshua na ariũ ake, na ariũ a ithe, na Kadimieli na ariũ ake (njiaro cia Hodavia), na ariũ a Henadadi na ariũ ao na ariũ a ithe wao, nĩo Alawii othe, makĩnyitaniĩra wĩra wa kũrũgamĩrĩra arĩa maakaga nyũmba ya Ngai.

¹⁰ Rĩrĩa aaki makĩirike gwaka mũthingi wa Hekarũ ya Jehova, athĩnjĩri-Ngai mehumbĩte nguo ciao na marĩ na tũumbeta, na Alawii (ariũ a Asafu) marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, makĩhaarĩria kũgooca Jehova, o ta ũrĩa gwanthĩtwo nĩ Daudi mũthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Makĩĩnĩra Jehova, makĩmũgoocaga magĩcookagia ngaatho, makĩugaga atĩri:

“Jehova nĩ mwega

wendo wake harĩ Isiraeli ũtũũraga tene na tene.”

Nao andũ othe makĩgooca manĩĩre mũno tondũ mũthingi wa nyũmba ya Jehova nĩwaakitwo. ¹² No athĩnjĩri-Ngai aingĩ arĩa maarĩ akũrũ, na Alawii, na atongoria a nyũmba, arĩa moonete hekarũ ya mbere makĩrĩra manĩĩre rĩrĩa moonire mũthingi wa hekarũ iyo ya keerĩ ũgiakwo, o rĩrĩa andũ angĩ aingĩ maanagĩrĩra nĩ gũkeno. ¹³ Gũtĩri mündũ ũngĩahotire gũkũũrana kwaniĩra gwa gĩkeno na gwa kĩrĩro, tondũ andũ maanagĩrĩra na mũgambo mũnene. Naguo mũgambo ũcio ũkĩguuo kũndũ kũraya.

§ 2:65 Hamwe na Alawii arĩa mainaga, nĩ kwarĩ na aini angĩ mainaga hĩndĩ ya ciathĩ, na ya mohiki, na hĩndĩ irĩa andũ maakua.

* 2:69 nĩ

ta kilo 500 † 2:69 nĩ ta tani 3

4

Kūgirīrīrio Gwaka Hekarū Rīngī

¹ Na rīrī, hīndī ūria thū cia Juda na Benjamini ciaiguire atī andū ariā maatahītwa nīmaakagīra Jehova, Ngai wa Isiraeli, hekarū-rī, ² magithīi kūrī Zerubabeli o na kūrī atongoria a nyūmba cia andū, makīmeera atīrī, “Rekei twake tūrī hamwe tondū o na ithuī tūrongoragia Ngai wanyu, na nītūkoretwo tūkīmūrutira magongona kuuma hīndī ya Esari-Hadoni mūthamaki wa Ashuri, ūria watūrehire gūkū.”*

³ No rīrī, Zerubabeli, na Jeshua, na atongoria ariā angī a nyūmba cia Isiraeli makīmacookeria atīrī, “Mūtīrī na handū thīinī witū ūhoro-inī wa gwakīra Ngai witū hekarū. Nī ithuī ene tūgwakīra Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta ūria Kurusu mūthamaki wa Perisia aatwathire.”

⁴ Hīndī iyo andū ariā maamathiūrūrūkīrie makīhaarīria kūrūaga andū a Juda ngoro nīguo metīgīre gūthīi na mbere na gwaka. ⁵ Nao makīandīka ataarani a kūhīngīca wīra wao, na gūthūkīa mībango yao yothe matukū mothe ma wathani wa Kurusu mūthamaki wa Perisia, nginya hīndī ya wathani wa Dario mūthamaki wa Perisia.

Ahasuerusu na Aritashashita Kūgiria Mwako

⁶ Kīambīrīria kīa wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio magīthitanga andū a Juda na Jerusalemu.

⁷ Na matukū ma Mūthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu, na Mithiredathu, na Tabeeli na andū ariā angī a thiritū yake makīandīkīra Aritashashita marūa. Marūa macio maandikīrwo na mwandīkīre na rūthiomi rwa andū a Suriata.

⁸ Rehumu mūnene wa mbūtū na Shimushai ūria mwandīki, nīmandīkīre marūa ma gūthitanga andū a Jerusalemu kūrī Mūthamaki Aritashashita ta ūū:

⁹ Marūa maya moimīte kūrī nīi Rehumu mūnene wa mbūtū, na Shimushai ūria mwandīki, hamwe na ariā angī a thiritū yao, na aciirīthania, na anene a andū a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na Aelami a Shushani, ¹⁰ na andū ariā angī maacooketio nī mūgaathe ūria mūnene Osinapari nīgeetha matūire itūūra inene rīa Samaria, na kūrīa kūngī guothe Mūrīmo-wa-Farati.

¹¹ (Īno nīyo kobi ya marūa marīa aandīkīrwo.)

Kūrī Mūthamaki Aritashashita,

Kuuma kūrī ndungata ciaku, andū a būrūrī ūria ūrī Mūrīmo-wa-Farati:

¹² Nī kwagīrīre mūthamaki amenye atī, Ayahudi ariā mookire kūrī ithuī moimīte kūrī we nīmathīite Jerusalemu, na nīmaraaka rīngī itūūra rīu inene, o rīu iremi na rīaganu. Nīmaracookereria rūthingo na magacookereria mīthingi.

¹³ Nīngī nī kwagīrīre mūthamaki amenye atī itūūra rīrīrī inene rīngīakwo na thingo ciarīo icookererio, gūtīrī igooti, kana maruta ma mūthamaki, o na kana igooti rīa mīrigo īgītōonya būrūrī-inī rīrīrutagwo. Nakīo kīgīna kīa ūthamaki nīgīkūnyīia. ¹⁴ Na rīu tondū ithuī tūrī andū matīte ūthamaki, na ti wega kuona mūthamaki akīmwo gītīo, tūratūma ndūmīrīrī īno tūmenyithie mūthamaki, ¹⁵ nīgeetha ūhoro ūcio ūtūrīo kuuma maandīko-inī ma tene ma ariā maarī mbere yaku. Maandīko-inī macio nīūrīona atī itūūra rīrīrī inene nī iremi, na rīa gūthīina athamaki na mabūrūrī, na nī kūdūdū kwa ūremi kuuma mahinda ma tene. Kīu nīkīo gīatūmire itūūra rīrīrī inene rīanangwo. ¹⁶ Tūkūmenyithia mūthamaki atī itūūra rīrīrī inene rīngīakwo na thingo ciarīo icookererio, wee ūgūtīgwo ūtarī kūdūdū Mūrīmo ūyū wa Rūūi rwa Farati.

¹⁷ Mūthamaki nake agīcookia macookio atīrī:

Kūrī Rehumu mūnene wa mbūtū, na Shimushai ūria mwandīki, na andū ariā angī a thiritū yao ariā matūūruga Samaria na kūrīa kūngī guothe Mūrīmo-wa-Farati:

Nīdamūgeithia.

¹⁸ Marūa marīa mwatūtūmīre nīmathomeirwo hau mbere yakwa na ngīatūrīrwo ūhoro wamo.

¹⁹ Nīndarutire watho na ūhoro ūcio ūgītūrīo, na gūkīoneka atī itūūra rīrīrī inene nīrūrīkaine kuuma tene atī nī rīa kūregana na watho wa athamaki, na rītūūruga rīrī iremi, na nī rīa kūringīrīria andū mookīrīre thīrikari.[†] ²⁰ Jerusalemu nīrīkoretwo na athamaki a hinya magīathana Mūrīmo-wa-Farati wothē, na nīmārīhagwo igooti na maruta ma mūthamaki, o na igooti rīa mīrigo īgītōonya būrūrī-inī. ²¹ Na rīrī, ruta watho kūrī andū acio matige wīra, nīguo itūūra rīu inene rītigaakwo rīngī, nginya rīrīa ngoiga. ²² Menyerera ūndū ūyū ndūkaage kūhingio. Mūngīrekereria ūndū ūngīrehe ūgwati na ūthūkīe ūthamaki nīkī?

²³ Na rīrī, kobi ya marūa ma Mūthamaki Aritashashita maarīkia gūthomerwo Rehumu na Shimushai ūria mwandīki, na andū a thiritū yao, no gūthīi mathiire Jerusalemu kūrī Ayahudi, na makīmatīgithia wīra ūcio na hinya.

²⁴ Nī ūndūdū ūcio, wīra wa gwaka nyūmba ya Ngai kūu Jerusalemu ūkīrīgama nginya mwaka wa keerī wa wathani wa Dario mūthamaki wa Perisia.

* 4:2 Andū ariā maikaraga Benjamini maarī Asamaria. † 4:19 Ūhoro wa kūrema na gūkīrīra athamaki warī kuo o na hīndī ya Hezekia, Jehoiaquim, na Zedekia.

5

Marûa ma Tatenai kûrî Dario

¹ Na rîrî, mûnabii Hagai, na mûnabii Zekaria wa rûciaro rwa Ido, nîmarathîire Ayahudi a kûu Juda na Jerusalemu thîinî wa rîitwa rîa Ngai wa Isiraeli, mûgitîri wao. ² Hîndî iyo Zerubabeli mûrû wa Shealitieli, na Jeshua mûrû wa Jozadaku makîambîrîria wîra wa gwaka rîngî nyûmba ya Ngai kûu Jerusalemu, na anabii a Ngai maarî hamwe nao makîmateithia.

³ Ihinda rîu Tatenai, barûthi wa Mûrîmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, hamwe na athiritû ao magîthîi kûrî o, makîmooria atîrî, “Nûû wamûheire rûtha rwa gwaka rîngî hekarû îno na gûcookereria mwako ûyû?” ⁴ Ningî makîûria atîrî, “Andû arîa maraaka nyûmba îno metagwo atîa?” ⁵ No rîrî, Ngai nîaroraga athuuri acio a Ayahudi, na matiatigithirio wîra nginya ûhoru ûkinyîrio Dario, na marûa ma macookio make maamûkîrwo.

⁶ Îno nîyo kobi ya marûa marîa maatûmîrwo Mûthamaki Dario nî Tatenai ûrîa warî barûthi wa Mûrîmo-wa-Farati, marî na Shetharu-Bozenai na athiritû ao, arîa maarî anene a Mûrîmo-wa-Farati. ⁷ Ûhoru ûrîa maamûtûmîire watariî ûû:

Kûrî Mûthamaki Dario:

Ngeithi cia thayû.

⁸ Nî wega mûthamaki amenye atî ithuî nîtwathîire rûgongo rwa Juda, kûu hekarû-inî ya Ngai ûrîa mûnene. Andû acio nîmaraaka hekarû na mahiga manene, o na magekîra mbaû rûthingo-inî. Wîra nîûrarutwo na kîyo, na nîûrathîi na mbere mûno ûrî moko-inî ma arîa maraûruta.

⁹ Tuoririe athuuri acio atîrî, “Nûû wamûheire rûtha rwa gwaka rîngî hekarû îno na gûcookereria mwako ûyû?” ¹⁰ Ningî nîtwamorire marîitwa mao, nîgeetha twandike marîitwa ma atongoria ao, nîguo tûkûmenyithie.

¹¹ Ûû nîguo maatûcokeirie:

“Ithuî tûrî ndungata cia Ngai wa igûrû na thî, na tûraaka rîngî hekarû îrîa yakîtwo mîaka mîingî mîthiru, îrîa yakîtwo na îkarîkio nî mûthamaki mûnene wa Isiraeli. ¹² No tondû maithe maitû nîmarakaririe Ngai wa igûrû, nîamaneanire kûrî Nebukadinezaru ûrîa Mûkalidei, mûthamaki wa Babuloni, ûrîa wamomorie hekarû îno na agîthaamîria andû bûrûri wa Babuloni.

¹³ “No rîrî, mwaka wa mbere wa Kurusu mûthamaki wa Babuloni, mûthamaki nîathanire atî nyûmba îno ya Ngai yakwo rîngî. ¹⁴ O na nîarutire kuuma hekarû îrîa yarî Babuloni indo cia thahabu na cia betha cia nyûmba ya Ngai, iria Nebukadinezaru aarutîte hekarû-inî kûu Jerusalemu, agîcitwara hekarû-inî kûu Babuloni.

“Nake Mûthamaki Kurusu agîcîneana kûrî mûndû wetagwo Sheshibazaru, ûrîa aatuîte barûthi, ¹⁵ na akîmwîra atîrî, ‘Oya indo ici ûcitware na ûciige thîinî wa hekarû kûu Jerusalemu, na wake rîngî nyûmba ya Ngai o harîa yarî.’ ¹⁶ Nî ûndû ûcio Sheshibazaru agîûka agîaka mûthingi wa nyûmba ya Ngai kûu Jerusalemu. Kuuma mwaka ûcio nginya ûmûthî mwako ûcio no ûthiaga na mbere na ndûrî warîika.”

¹⁷ Na rîrî, mûthamaki angîona kwagîrîire-rî, nîgûtuîrio maandiko-inî ma ûthamaki ma tene ma Babuloni, kuoneke kana Mûthamaki Kurusu ti-itherû nîarutîte watho wa gwaka rîngî nyûmba îno ya Ngai gûkû Jerusalemu. Ningî reke mûthamaki atûtûmîre itua rîake ûhoru-inî ûcio.

6

Dario Kûruta Watho wa Kûrûmîrîrwo

¹ Nake Mûthamaki Dario akîruta watho, nague ûhoru ûcio ûgîtuîrio nyûmba-inî îrîa yaigîtwo mabuku ma maûndû ma tene marîa maigîtwo nyûmba ya kîgîna kûu Babuloni. ² Ibuku rîa gîkûnjo rîkîoneka kûu nyûmba-inî ya ûthamaki ya Ekibatana, bûrûri-inî wa Media. Narîo rîandîkîtwo ta ûû:

Ûhoru wa Kûrîrîkanania:

³ Mwaka wa mbere wa Mûthamaki Kurusu, mûthamaki nîathanire ûhoru ûkonîi hekarû ya Ngai kûu Jerusalemu, akiuga atîrî:

Hekarû nîyakwo rîngî îrî handû ha kûrutagîrwo magongona, na mîthingi yayo yakwo. Îkorwo îrî mîkono mîrongo îtandatû* kûraiha na igûrû, na mîkono mîrongo îtandatû kwarama, ⁴ îkorwo îrî na mîhari îtatû ya mahiga manene, na ûmwe wa mbaû. Thogora ûcio ûrîhwo kuuma kîgîna-inî kîa ûthamaki. ⁵ Ningî indo cia thahabu na cia betha cia nyûmba ya Ngai iria Nebukadinezaru aakuuîte kuuma hekarû îrîa îrî Jerusalemu agîcîrehe Babuloni-rî, nîcoookio o kîndû harîa kîarî thîinî wa hekarû kûu Jerusalemu; na mûciige thîinî wa nyûmba ya Ngai.

* 6:3 nî ta mita 27

⁶ Na riri, wee Tatenai barüthi wa Mürimo-wa-Farati, hamwe na Shetharu-Bozenai, na inyu, anene a thiritü yao, mütiagathi kuo. ⁷ Mütikaingirire wira ücio wa hekarü ya Ngai. Barüthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi nimatekwo maake ringi nyumba iyo ya Ngai o haria yaakitwo.

⁸ O na ningi nindathana üria mügwikira athuuri aya a Ayahudi magiaka nyumba iyo ya Ngai:

Mahüthiro mothe ma andü acio ni marihwo kuuma kigüna-ini kia üthamaki kia Mürimo-wa-Farati, nigeetha wira üyu ndukanarigame. ⁹ Kiria giothe kingiendekana, tütegwa, na ndürüme, na tütürüme; cia kütutwo maruta ma njino küri Ngai wa igürü, na ngano, na cumbi, na ndibei, na maguta, o ta üria ingitio ni athinjiri-Ngai küu Jerusalemu no nginya maheagwo o müthenya itekwaga, ¹⁰ nigeetha marutage magongona ma gwitikirika ni Ngai wa igürü, na mahooyagire kügaacira kwa müthamaki na ariu ake.

¹¹ Ningi nindathana ati mündü o na ürikü üngigarüra maandiko macio, mütiüro ükaarutwo nyumba-ini yake na acooke oywo na igürü ohanitio nago. Na ni ündü wa rihia riu nyumba yake igaatuo iganjo ria mahuti. ¹² Ngai üria ütümüte Rütwa riake ritüüre küu aroheria müthamaki o wotho kana andü aria mangieria kügarüra watho üyu kana küharagania hekarü iyo iri Jerusalemu.

Nii Dario ni ni ndaruta watho ücio. Niwathikirwo na kiyu.

Kürükia na Kwamüra Hekarü

¹³ Ningi, ni ündü wa watho üria warutitwo ni Müthamaki Dario, Tatenai barüthi wa Mürimo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, marü na athiritü ao nimathikire watho ücio na kiyu. ¹⁴ Ni ündü ücio athuuri a Ayahudi magithi o na mbere gwaka na kügaacira makihunjaigirio ni münabi Hagai, na Zekaria wa rüciaro rwa Ido. Makirikia gwaka hekarü küringana na rithani ria Ngai wa Israeli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia. ¹⁵ Hekarü iyo yarikire müthenya wa gatatu wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatu wa güthamaka kwa Müthamaki Dario.

¹⁶ Hindi iyo andü a Israeli na athinjiri-Ngai, na Alawii, na andü aria angü maatahitwo, magiküngüra kwamürwo kwa nyumba ya Ngai marü na gikeno. ¹⁷ Indo iria maarutire ni ündü wa kwamürwo kwa nyumba ya Ngai ciari ndegwa igana rimwe, na ndürüme magana meerü, na tütürüme magana mana, iri iruta ria kühoroheria Israeli othe mehia mao, na thenge ikümi na igiri, o imwe küri o mühiriga wa Israeli. ¹⁸ Nao magitöonya athinjiri-Ngai wira-ini küringana na ikundi ciao, na Alawii küringana na matuanira mao, ni ündü wa wira wa gütungatira Ngai küu Jerusalemu o ta üria kwandikitwo Ibuku-ini ria Musa.

Bathaka

¹⁹ Müthenya wa ikümi na ina wa mweri wa mbere, andü aria maatahitwo magiküngüra Giathi gia Bathaka. ²⁰ Athinjiri-Ngai na Alawii nimetheretie na othe maarü atheru. Alawii nio maathinjire gatürüme ka Bathaka, ni ündü wa aria othe maatahitwo, na ni ündü wa ariu a ithe wao athinjiri-Ngai, o na ni ündü wao ene. ²¹ Ni ündü ücio andü a Israeli aria maacookete kuuma küria maatahirwo makiria Bathaka iyo, hamwe na aria othe meyämüranitie na mitugo ya thaahu ya ndürüria mariganitie nacio nigeetha marongorie Jehova Ngai wa Israeli. ²² Nimaküngürie Giathi kia Migate itari Mükire Ndawa ya Kümbia marü na gikeno ihinda ria müthenya müganja, tondü Jehova niamaiyüritie gikeno ni ündü wa kügarüra meciria ma müthamaki wa Ashuri, nake akimateithia wira-ini wa gwaka nyumba ya Ngai, o we Ngai wa Israeli.

7

Ezara Güka Jerusalemu

¹ Na riri, thuutha wa maündü macio, riria Aritashashita müthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara müru wa Seraia, müru wa Azaria, müru wa Hilikia, ² müru wa Shalumu, müru wa Zadoku, müru wa Ahitubu, ³ müru wa Amaria, müru wa Azaria, müru wa Meraiothu, ⁴ müru wa Zerahia, müru wa Uzi, müru wa Buki, ⁵ müru wa Abishua, müru wa Finehasi, müru wa Eleazaru, müru wa Harüni müthinjiri-Ngai üria münene, ⁶ Ezara ücio niambatire oimite Babuloni. Aari mürutani müügi müno ühoro-ini wa Watho wa Musa, üria Jehova Ngai wa Israeli aahenite. Müthamaki niamüheete indo ciothe iria aahooete küri we, tondü guoko kwa Jehova Ngai wake kwarü hamwe nake. ⁷ Andü amwe a Israeli, hamwe na athinjiri-Ngai, na Alawii, na aini a nyimbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarü o nao nimambatire magiüka Jerusalemu mwaka wa müganja wa wathani wa Aritashashita.

⁸ Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa müganja wa müthamaki. ⁹ Aambiriire rügendero rwake rwa kuuma Babuloni müthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu müthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondü guoko kwa ütugi kwa Ngai wake kwarü hamwe nake. ¹⁰ Ngükorwo Ezara nierutiire güthoma na kürümia Watho wa Jehova, na kürutana watho wa kürümürwo na mawatho maguo küu Israeli.

Marüa ma Müthamaki Aritashashita küri Ezara

¹¹ İno niyo kobi ya marüa maria Müthamaki Aritashashita aahete Ezara ücio müthinjiri-Ngai na mürutani, mündü warü müügi maündü-ini makoni maathani na mawatho ma kürümürwo ma Jehova harü Israeli:

¹² *Aritashashita, müthamaki wa athamaki,

* 7:12 Gichunjü giki kiandikirwo na rüthiomi rwa Asuriata rüria rwatümagirwo ni mabürüri hindi iyo.

Kūrī Ezara ūrĩa mūthīnjīri-Ngai na mūrutani wa Watho wa Ngai ūrĩa ūrī igūrū:

Nīndakūgeithia.

¹³ Rīu-rī, nīndaruta watho atī andū a Isiraeli othe arĩa marī ūthamaki-inī wakwa, hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, arĩa mangīenda gūthīi nawe kūu Jerusalem, no mathīi. ¹⁴ Wee ūtūmitwo nī mūthamaki na ataari ake mūgwanja, ūthīi ūgatuīrie ūhoru wa Juda na wa Jerusalem, o ta ūrĩa Watho wa Ngai waku ūrĩa ūrī nāguo guoko-inī gwaku ūtarīi. ¹⁵ O na ningī ūkuue betha na thahabu, irĩa mūthamaki na ataari ake maheanite na kwīyendera kūrī Ngai wa Isiraeli ūrĩa ūtūūrāga Jerusalem, ¹⁶ hamwe na betha na thahabu ciothe irĩa ingīheanwo kuuma būrūri wa Babuloni, o na mīhothi ya kwīyendera kuuma kūrī andū na athīnjīri-Ngai, nī ūndū wa hekarū ya Ngai wao ūrĩa ūrī Jerusalem. ¹⁷ Menyerera wone atī mbeece ici nīciagūra ndegwa, na ndūrūme na tūtūrūme, hamwe na maruta ma ngano na ma kūnyuuo, irutwo igongona hau kīgongona-inī kĩa hekarū ya Ngai waku kūu Jerusalem.

¹⁸ Wee na arīu a thoguo Ayahudi no mwīke o ūrĩa mūngīona kwagīrīre na matigari ma betha na thahabu, kūringana na wendi wa Ngai wanyu. ¹⁹ Twarīrai Ngai wa Jerusalem indo ciothe irĩa mwīhokeirwo cia kūhūthagīrwo mahooya-inī thīinī wa hekarū ya Ngai wanyu. ²⁰ Na kīndū kīngī o gīothe kīngīendekana nī ūndū wa hekarū ya Ngai wanyu, o kīrĩa ūngīona mweke wa kūheana, no ūkīrute kuuma kīgīina-inī kĩa mūthamaki.

²¹ Na rīrī, nīi Mūthamaki Aritashashita, nīndatha aigi othe a kīgīna a Mūrīmo-wa-Farati maheane na kīyo kīrĩa gīothe Ezara ūrĩa mūthīnjīri-Ngai, na mūrutani wa watho wa Ngai ūrĩa ūrī igūrū angībatario nikīo, ²² gītākīrīte taranda igana rīmwe[†] cia betha, na kori igana rīmwe[‡] cia ngano, na bathi igana rīmwe[§] cia ndibei, na bathi igana rīmwe cia maguta ma mītamaiyū, na cumbi ūtarī gīthimi. ²³ Ūndū ūrĩa wothe Ngai wa igūrū atuīte, nīwīkwo na kīyo, ūndū wothe ūkonīi hekarū ya Ngai ūrĩa ūrī igūrū. Nī kīi kīngītūma kīgīe na mangīrī ūthamaki-inī wa mūthamaki na arīu ake? ²⁴ Ningī mūmenye atī mūtīrī na watho wa gwītia mūthīnjīri-Ngai o wothe, na Alawii, na aini a nyīmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarū, kana andū arĩa angī marutaga wīra nyūmba-inī ūyo ya Ngai igooti, kana maruta ma mūthamaki o na kana igooti rīa mīrigo igītoonya būrūri-inī.

²⁵ Nawe Ezara, kūringana na ūgīi wa Ngai waku ūrĩa ūrī nāguo, thuura aciirithania na atui a ciira nīguo matuagīre andū othe a Mūrīmo-wa-Farati ciira na kīhooto, arĩa othe mooī watho wa Ngai wanyu. Nao arĩa matoōi ūmarute. ²⁶ Mūndū o wothe ūtarīathīkagīra watho wa Ngai waku na watho wa mūthamaki no nginya aherithio na ūndū wa kūuragwo, kana aingatwo būrūri, o na kana indo ciake itahwo, kana ohwo njeeera.

²⁷ Jehova arogoocwo, Ngai wa maithe maitū, ūrĩa wīkīrīte ūndū ūcio ngoro-inī ya mūthamaki, atī atīithie nyūmba ya Jehova ūrĩa ūrī kīu Jerusalem na njira īno, ²⁸ o ūcio ūtūmite njītikīrīke mbere ya mūthamaki, na ataarani ake, na anene othe a mūthamaki arĩa marī ūhoti. Tondū guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwārī hamwe na nīi, nīndeyūmīrīrie, ngīcookanīrīria atongoria a Isiraeli nīguo twambate nao.

8

Marītwa ma Atongoria a Nyūmba aria Macookire na Ezara

¹ Aya nīo atongoria a nyūmba o hamwe na arĩa meyandīkithītie, na nīo mambatanīrie na nīi kuuma Babuloni hīndī ya wathani wa Mūthamaki Aritashashita:

² kuuma njiaro cia Finehasi, aarī Gerishomu;
na njiaro cia Ithamaru, aarī Danieli;
na kuuma njiaro cia Daudi, aarī Hatushu ³ wa njiaro cia Shekania;

na kuuma njiaro cia Paroshu, aarī Zekaria, hamwe na andū 150 arĩa meyandīkithītie;

⁴ na kuuma njiaro cia Pahathu-Moabi, aarī Eliehoenai mūrū wa Zerahia, hamwe na andū angī 200;

⁵ na kuuma njiaro cia Zatu, aarī Shekania mūrū wa Jahazieli, hamwe na andū angī 300;

⁶ na kuuma njiaro cia Adini, aarī Ebedi mūrū wa Jonathani, hamwe na andū angī 50;

⁷ na kuuma njiaro cia Elamu, aarī Jeshai mūrū wa Athalia, hamwe na andū angī 70;

⁸ na kuuma njiaro cia Shefatia, aarī Zebadia mūrū wa Mikaeli, hamwe na andū angī 80;

⁹ na kuuma njiaro cia Joabu, aarī Obadia mūrū wa Jehieli, hamwe na andū angī 218;

¹⁰ na kuuma njiaro cia Bani, aarī Shelomithi mūrū wa Josifia, hamwe na andū angī 160;

¹¹ na kuuma njiaro cia Bebai, aarī Zekaria mūrū wa Bebai, hamwe na andū angī 28;

¹² na kuuma njiaro cia Azigadi, aarī Johanani mūrū wa Hakatani, hamwe na andū angī 110;

¹³ na kuuma njiaro cia Adonikamu, na nīo a mūthia, marītwa mao maarī Elifeleti, na Jeueli, na Shemaia, hamwe na andū angī 60;

¹⁴ na kuuma njiaro cia Bigivai, maarī Uthai na Zakuri, hamwe na andū angī 70.

Gūcooka Jerusalem

¹⁵ Nīndamacookanīrīrie hamwe rūūi-inī rūrĩa rūthereraga rūrorete Ahava, na tūgīkara hau mīthenya itatū. Na rīrī, rīrĩa ndarorire gatagatī-inī ka andū acio na athīnjīri-Ngai, ndionire Alawii ho. ¹⁶ Nī ūndū ūcio

[†] 7:22 nī ta tani ithatū na robo ithatū (3.75) [‡] 7:22 nī ta kilo 3,400 [§] 7:22 nī ta lita 2,200

ngitūmanīra Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu, na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamu ariā maarī atongoria, na Joaribu na Elinathani, andū ariā maarī arutani, ¹⁷ ngimatūma kūrī Ido mūtongoria wa Kasifia. Ngīmeera ūriā megūthiī kwīra Ido na andū a nyūmba yake, acio ndungata cia hekarū kūu Kasifia, nīguo matūrehere aruti a wīra wa nyūmba ya Ngai witū. ¹⁸ Na tondū guoko kwa ūtugi kwa Ngai witū kwārī hamwe na ithuī-rī, magītūrehere Sherebia, mūdū mūhōti wa kuuma njiaro cia Mahili mūrū wa Lawi, ūriā warī mūrū wa Isiraeli, na ariū a Sherebia na ariū a ithe, othe maarī andū 18; ¹⁹ Na makīrehe Hashabia hamwe na Jeshaia wa kuuma njiaro cia Merari, na ariū a ithe na ciana ciao, othe andū 20. ²⁰ Ningī makīrehe andū ndungata 220 cia hekarū, gīkundi giathondeketwo nī Daudi na anene ake nīguo gīteithagīrīrie Alawii. Othe makīandikwo na marīitwa mao.

²¹ Tūrī o hau rūūi-inī rwa Ahava, ngānīrīra twīhinge kūrīa irio, nīguo tūhote kwīnyīihia mbere ya Ngai witū tūmūhooe atūgītīre rūgendo-inī, ithuī na ciana ciitū, hamwe na indo ciitū ciothe. ²² Nīndaiguire thoni kūrīa mūthamaki atūhe thigari cia magūrū o na iria ithiāga ihaicīte mbarathi cia gūtūgītira harī thū njīra-inī, tondū nītwerīte mūthamaki atīrī, “Guoko kwa ūtugi kwa Ngai witū kūrī igūrū rīa mūdū o wothē ūriā ūmwīhokaga, no marakara make manene marī igūrū rīa ariā othe mamūtiganagīria.” ²³ Nī ūndū ūcio tūkīhinga kūrīa irio na tūgīthaitha Ngai witū nī ūndū wa ūhoro ūcio, nake agīcookia ihooya riitū.

²⁴ Ningī ngīamūra athīnjīri-Ngai ikūmi na eerī ariā maarī atongoria, hamwe na Sherebia, na Hashabia, na ariū a ithe wao ikūmi, ²⁵ na ngīmathimīra maruta ma betha na thahabu, na indo iria ciaheanītwo nī mūthamaki, na ataarī ake, na anene ake, na andū othe a Isiraeli ariā maarī kuo, nī ūndū wa nyūmba ya Ngai witū. ²⁶ Ngīmathimīra taranda 650* cia betha, na indo cia betha cia ūritū wa taranda igana rīmwe†, na taranda igana rīmwe cia thahabu, ²⁷ na mbakūrī 20 cia thahabu cia thogora wa mbaūni 1,000‡, na indo igīrī cia gīcango gītherie mūno kīa goro o ta thahabu.

²⁸ Ngīmeera atīrī, “Inyūi o ūndū ūmwe na indo ici nī mwamūrīrwo Jehova. Betha na thahabu ici nī maruta ma kwīyendera marūtīrwo Jehova Ngai wa maithe manyu. ²⁹ Mūcimenyerere wega o ngīnya rīrīa mūgaacithimīra tūnyūmba-inī tūrīa tūrī thīnī na nyūmba ya Jehova kūu Jerusalemu mbere ya athīnjīri-Ngai ariā atongoria, na Alawii, na atongoria a nyūmba cia Isiraeli.” ³⁰ Nao athīnjīri-Ngai na Alawii makīamūkīra betha na thahabu, na indo icio nyamūre iria ciathimitwo nīguo itwarwo nyūmba ya Ngai witū kūu Jerusalemu.

³¹ Na mūthenya wa ikūmi na tīrī mweri wa mbere tūkīuma rūūi-inī rwa Ahava twerekeire Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witū kwārī hamwe na ithuī, nake agītūgītira kuuma kūrī thū na njangiri njīra-inī. ³² Nī ūndū ūcio tūgīkinya Jerusalemu, na tūkīhurūka kuo mīthenya itatū.

³³ Mūthenya wa kana, tūrī thīnī na nyūmba ya Ngai witū, tūgīthima betha na thahabu na indo iria nyamūre ikīneanwo moko-inī ma Meremothu mūrū wa Uriā, ūriā mūthīnjīri-Ngai. Eleazaru mūrū wa Finehasi aarī hamwe nake, o ūndū ūmwe na Jozabadu mūrū wa Jeshua, na Noadia mūrū wa Binui, ariā Alawii. ³⁴ Indo ciothe nīciatarirwo kūrīngana na mūigana na ūritū wacio, nāguo ūritū wacio ūrī wothē ūkīandikwo o hīndī iyo.

³⁵ Hīndī iyo ariā maacookete kuuma kūrīa maatahīrwo makīrutīra Ngai wa Isiraeli maruta ma njino: makīruta ndegwa ikūmi na igīrī nī ūndū wa andū a Isiraeli othe, na ndūrūme mīrongo kenda na ithathatū, na tūtūrūme mīrongo mūgwanja na mūgwanja, na makīruta thenge ikūmi na igīrī irī iruta rīa kūhoroheria mehīa. Ici ciothe ciarutīrwo Jehova irī iruta rīa njino. ³⁶ Magīcooka magītwaru mawatho ma mūthamaki kūrī anene ariā maathuurītwo nī mūthamaki, na kūrī mabarūthi§ na Mūrīmo-wa-Farati, nao magīteithia andū na magīteithīrīria maūdū ma nyūmba ya Ngai.

9

Ihooya rīa Ezara Rikonī Kūhikanīa na Ndūrīrī

¹ Na rīrī, thuutha wa gwīka maūdū macio,* atongoria magīūka kūrī nī, makīnjīra atīrī, “Andū a Isiraeli, o hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, matīamūranītīe kuuma kūrī andū ariā matūrīgīciīrie, na kuuma kūrī mītugo yao irī magīgī, ta irīa ya Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri, na Amori. ² Nīmahikītīe ariitū amwe ao magatūka atumia ao na a ariū ao, na magatukania rūrīrī rūrīa rūtheru na andū ariā matūrīgīciīrie. Atongoria na anene ao nīo matongoretīe andū ariā angī ūhoro-inī ūyū wa kwaga kwīhokeka.”

³ Rīrīa ndaiguire ūhoro ūcio, ngītembūranga nguō yakwa ya thīnī na ya igūrū,† na ngīmunya njuīrī cia mūtwe wakwa o na nderu, ngīkara thī ndī na kīeha kīnene. ⁴ Hīndī iyo andū othe ariā mainainire nī ūndū wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli makīgōmana harī nī nī ūndū wa kwaga kwīhokeka kūu kwa andū ariā maatahītwo. Ngīkara thī hau ndī na kīeha kīnene o ngīnya hīndī ya igongona rīa hwaī-inī.

⁵ Na rīrī, ihinda rīa igongona rīa hwaī-inī riakinya-rī, ngīūkīra ngiuma hau ndaikaarīte ndīnyīihītīe, nguō yakwa ya thīnī na ya igūrū irī ndembūkangu, ngīturia ndu ndambūrūkītīe moko makwa kūrī Jehova Ngai wakwa, ⁶ ngīhooya ūi:

“Wee Ngai wakwa, nīngūigua thoni mūno na ngaconoka na ndingihota gūgūtīrīra gīthiithi, Wee Ngai wakwa, tondū mehīa maitū nī maingī makaraiha gūkīra ūraihi witū na ūuru witū, ūgākinya o kūu igūrū.

* 8:26 nī ta tani 25 † 8:26 nī ta tani ithatū na robo ithatū (3.75) ‡ 8:27 nī ta kilo inyanya na nuthu (8.5) § 8:36 Nī kwārī na anene maathuuragwo nī mūthamaki nīguo marīgumagīrīre ng’ongo cia mabūrūrī mao, namo mabarūthi maarī anini ao. * 9:1 Ezara eerīrwo maūdū macio mīerī kenda thuutha wa gūkinya Jerusalemu (rora 10:9). † 9:3 Gūtārūranga nguō kuonaganāgīa atī mūdū nīaracakaya.

⁷ Kuuma matukū-ini ma maithe maitū ma tene nginya ūmūthi, ūuru witū ūkoretwo ūri mūngi. Tondū wa mehia maitū, ithui na athamaki aitū, na athinjiri-Ngai aitū, tūtūire tūuragagwo na rūhiu rwa njora, tūgatahwo na tūgatunywo indo ciitū, na tūgaconorithio guoko-ini kwa athamaki a mabūruri mangi, o ta ūria gūtarii ūmūthi.

⁸ “No riri, gwa kahinda kanini, Jehova Ngai witū akoretwo ari mūtugi nī gūtūtigiria matigari na gūtūhe handū harūmu haria hake haamūre, na nī ūndū ūcio Ngai nīaheete maitho maitū ūtheri na agatūhooreria hanini ūkombo-ini witū. ⁹ O na gūtūika tūri ngombo-ri, Ngai witū ndatūtiganiire ūkombo-ini.† Niatūigiriire tha maitho-ini ma athamaki a Perisia: Niatūheete mūtūūire mwerū niguu tūhote gwaka nyūmba ya Ngai witū ringi na tūcookererie kūrīa ithūkītio, na niatūheete rūthingo rwa gūtūgitira thīini wa Juda na Jerusalemu.

¹⁰ “No riri, Wee Ngai witū-ri, nī atia tūngiuga thuutha ūyū? Tondū nītwaigire mawatho maku bata ¹¹ maria waheanire na tūnua twa anabii ndungata ciaku, riri waigire atiri, ‘Būruri ūria mūrathii kwigwatira ūtūike wanyu nīmūthaahie nī waganu wa andū agu. Nī ūndū wa maūndū mao me magigi, nīmāiūūritie maūndū mao mooru kuuma mwena ūmwe nginya ūria ūngi. ¹² Nī ūndū ūcio, mūtikanetikirie airitu anyu mahikio nī ariū ao kana ariū anyu mahikie airitu ao. Mūtikanagie na kirikanio kia ūrata nao o na ri, nigeetha mūgie na hinya na mūrīage indo njega cia būruri ūcio, na mūkaatūgitira ciana cianyu ūri igai riao nginya tene.’

¹³ “Maūndū macio matukorete nī ūndū wa ciiko ciitū njuru na wīhia witū mūnene, no riri, Wee Ngai witū ūtūherithite na iherithia inini gūkīra ūria mehia maitū magiriire, o na nītūtūigiri matigari ma andū ta aya. ¹⁴ Riu-ri, no tūcooke kuuma maathani maku ringi, na tūhikanie na andū ariā mekaga maūndū me magigi ta macio? Githi ndūngitūrakarira nginya ūtūniine, kwage matigari kana mūndū ūngihonoka? ¹⁵ Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ūri mūthingu! Ūmūthi ūyū nītūtūigito tūri matigari. Tūri hia mbere yaku twihite, na tondū wa ūndū ūcio gūtiri o na ūmwe witū ūngihota kūrūgama mbere yaku.”

10

Andū Kuumbura Mehia

¹ Riri Ezara aahooyaga akiumbura mehia na akiriraga, o na akūgūithagia thī hau nyūmba-ini ya Ngai-ri, gikundi kinene kia andū a Isiraeli, kia arume, na andū-a-nja, na ciana, gikūngana gikimūthiūrūkīria. O nao makirira mari na ruo mūno. ² Nake Shekania mūrū wa Jehieli, ūmwe wa rūciaro rwa Elamu, akīra Ezara atiri, “Tūkoretwo tūtari ehokeku hari Ngai witū nī ūndū nītūhikītie andū-a-nja kuuma ndūriri iria itūthiūrūkīrie. No o na kūrī ūguo-ri, Isiraeli no mari na kūrīgiri. ³ Na riri, nītūthondeke kirikanio tūri mbere ya Ngai witū atī nītūkūngata andū-a-nja aya othe na ciana ciao, kūrūngana na mataaro ma mwathi wakwa, o na mataaro ma ariā metigiriite maathani ma Ngai witū. Ūndū ūyū nīwiko kūrūngana na Watho. ⁴ Arahūka; ūhoro ūyū ūri moko-ini maku. Ithui tūri hamwe nawe; nī ūndū ūcio, wiyūmīrie ūwike.”

⁵ Nī ūndū ūcio Ezara akirahūka, agītuma atongoria a athinjiri-Ngai na Alawii, o na andū othe a Isiraeli mehite atī nīmegwika ūria kweritwo. Nao makīhita. ⁶ Ningi Ezara akiuma hau mbere ya nyūmba ya Ngai, agithi kanyūmba ka Jehohanani mūrū wa Eliashibu. Ari kuu ndaigana kūrīa irio kana kūnyua maa tondū aathiire o na mbere gūcakaya nī ūndū andū ariā maatahitwo nīmagite kwīhokeka.

⁷ Gūgicooka gūkianirirwo Juda na Jerusalemu guothe atī andū othe ariā maatahitwo mongane Jerusalemu. ⁸ Mūndū o wothē ūngiagire gūkinya Jerusalemu mīthenya itatū itanathira kūrūngana na itua ria anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe, nake we mwene aingatwo, ehre kiūngano-ini kia andū ariā maatahitwo.

⁹ Mīthenya iyo itatū itanathira, arume othe a Juda na Benjamini makīūngana Jerusalemu. Naguo mūthenya wa mīrongo iiri wa mweri wa kenda, andū othe nīmaakarite thī kīhaaro-ini kīria kīari mbere ya nyūmba ya Ngai, mathinikite mūno tondū wa ūndū ūcio na nī ūndū wa mbura. ¹⁰ Hīndi iyo Ezara ūcio mūthinjiri-Ngai akirūgama na igūri, akīmeera atiri, “Mūkoretwo mūtari ehokeku; nīmūhikītie andū-a-nja a kūngi, mūgakiongerera mahitia ma Isiraeli. ¹¹ Riu-ri, umbūrai mehia manyu kūrī Jehova Ngai wa maithe manyu, na mwike ūria endaga. Mwiyamūraniei na andū ariā mamūthiūrūkīrie, o na atumia anyu a kūngi.”

¹² Kūngano giōthe gīgicookia na mūgambo mūnene atiri, “Nīwoiga ūria kwagiriire! No nginya twike o ta ūguo woiga. ¹³ No riri, andū aya mari haha nī aingī, na nī hīndi ya mbura; nī ūndū ūcio tūtingiikara nja. Ningi ūhoro ūyū ndūngithondekeka na mūthenya ūmwe kana iiri, tondū nīwihite mūno ūndū-ini ūyū. ¹⁴ Reke anene aitū marūgamiriire kiūngano giki giōthe. Ningi o mūndū wothē ūri matūūra-ini maitū ūhikītie mūndū-wa-nja wa kūngi nīetikirio oke mahinda maria matuitwo, hamwe na athuuri na atuaniri ciira a o itūūra, nginya twehererio marakara maria mahiū ma Ngai witū ūhoro-ini ūyū.” ¹⁵ Andū ariā maareganire na ūhoro ūcio no Jonathan mūrū wa Asaheli, na Jahazeia mūrū wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ūria Mūlawii.

¹⁶ Nī ūndū ūcio andū ariā maatahitwo magūka o ta ūria kweritwo. Nake Ezara ūcio mūthinjiri-Ngai agithuura arume ariā maarī atongoria a nyūmba ciao, o mūndū ūmwe kuuma o nyūmba, o ūria ciagayanitio, nao othe makīandikwo maritwa mao. Mūthenya wa mbere wa mweri wa ikūmi magūikara thī niguu

† 9:9 Hīndi īno Ayahudi maathagwo nī andū a mabūruri mangi.

matuŕie maciira macio, ¹⁷ na gũgĩkinya mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, makĩrĩkia maciira ma arũme othe ariĩ maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ.

Andũ ariĩ Maahĩtĩtie nĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

¹⁸ Thĩĩnĩ wa njiaro cia athĩnjĩrĩ-Ngai, andũ aya nĩo maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ:

Kuuma njiaro cia Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe nĩ:

Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia. ¹⁹ (Othe makĩranĩra atĩ nĩmegũtigana na atumia ao, na o mũndũ akĩruta ndũrũme kuuma rũũru-inĩ rwake nĩ ũndũ wa iruta rĩa mahĩtia mao.)

²⁰ Kuuma kũrĩ njiaro cia Imeri nĩ:

Hanani na Zebadia.

²¹ Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ:

Maaseia, na Elija, na Shemaia, na Jehieli, na Uzia.

²² Kuuma kũrĩ njiaro cia Pashuri nĩ:

Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na Jozabadu, na Elasa.

²³ Kuuma kũrĩ Alawii nĩ:

Jozabadu, na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia, na Juda, na Eliezeri.

²⁴ Kuuma kũrĩ aini a nyĩmbo nĩ:

Eliashibu.

Kuuma kũrĩ aikaria a iHINGO nĩ:

Shakumu, na Telemu, na Uri.

²⁵ Na gatagatĩ-inĩ ga Aisiraeli ariĩ angĩ:

Kuuma kũrĩ njiaro cia Paroshu nĩ:

Ramia, na Izia, na Malikija, na Mijamini, na Eleazaru, na Malikija, na Benaia.

²⁶ Kuuma kũrĩ njiaro cia Elamu nĩ:

Matania, na Zekaria, na Jehieli, na Abadi, na Jeremothu, na Elija.

²⁷ Kuuma kũrĩ njiaro cia Zatu nĩ:

Elioenai, na Eliashibu, na Matania, na Jeremothu, na Zabadi, na Aziza.

²⁸ Kuuma kũrĩ njiaro cia Bebai nĩ:

Jehohanani, na Hanania, na Zabai, na Athilai.

²⁹ Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani nĩ:

Meshulamu, na Maluku, na Adaia, na Jashubu, na Sheali, na Jeremothu.

³⁰ Kuuma kũrĩ njiaro cia Pahathu-Moabi nĩ:

Adina, na Kelali, na Benaia, na Maaseia, na Matania, na Bezaleli, na Binui, na Manase.

³¹ Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ:

Eliezeri, na Ishija, na Malikija, na Shemaia, na Shimeoni, ³² na Benjamini, na Maluku, na Shemaria.

³³ Kuuma kũrĩ njiaro cia Hashumu nĩ:

Matenai, na Matata, na Zabadi, na Elifeleti, na Jeremai, na Manase, na Shimei.

³⁴ Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani nĩ:

Maadai, na Amuramu, na Ueli, ³⁵ na Benaia, na Bedeia, na Keluhi, ³⁶ na Vania, na Meremothu, na Eliashibu, ³⁷ na Matania, na Matenai, na Jaasu.

³⁸ Kuuma kũrĩ njiaro cia Binui nĩ:

Shimei, ³⁹ na Shelemia, na Nathani, na Adaia, ⁴⁰ na Makinadebai, na Shashai, na Sharai, ⁴¹ na Azareli, na Shelemia, na Shemaria, ⁴² na Shalumu, na Amaria, na Jusufu.

⁴³ Kuuma kũrĩ njiaro cia Nebo nĩ:

Jeieli, na Matithia, na Zabadi, na Zabina, na Jadai, na Joeli, na Benaia.

⁴⁴ Acio othe nĩmahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ, na amwe ao nĩmaciarĩte ciana na atumia acio.

NEHEMIA

Ihooya rĩa Nehemia

¹ Ici nício ciugo cia Nehemia mūrū wa Hakalia:

Atĩrĩrĩ, mweri-inĩ wa Kiselevu wa mwaka wa mĩrongo ƚĩrĩ,* rĩrĩa ndaarĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ya ūthamaki kũu Shushani-rĩ,† ² Hanani, ūmwe wa ariũ a baba, agũka kuuma Juda arĩ na andũ angĩ, na ngĩmahooya ūhoro wa matigari ma Ayahudi arĩa maahonokete gũtahwo, o na ngĩmahooya ūhoro wa Jerusalemu.

³ Nao makĩnjookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa maahonokire gũtahwo, o acio marĩ kũu bũrũri-inĩ, marĩ na thĩĩna mũnene na makanyararwo mũno. Rũthingo rwa Jerusalemu nĩrũmomore, na ihingo ciaruo igacinwo na mwaki.”‡

⁴ Rĩrĩa ndaiguire maũndũ macio, ngũikara thĩ, ngĩrĩra. Ngũikara ngĩcakayaga matukũ maigana ūna, ngĩhinga kũrĩa irio na ngĩhooya Ngai wa igũrũ. ⁵ Ningĩ ngiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova Ngai wa Igũrũ, wee Mũrungu mũnene na wa kũmakania, ūrĩa ūhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kia wendo kũrĩ arĩa mamwendete na magaahtikĩra maathani make, ⁶ ndagũthaiha ūtege gũtũ gwaku, na ūhingũre maitho maku ūigue ihooya rĩrĩa ndungata yaku irahooya irĩ mbere yaku mũthenya na ūtukũ nĩ ūndũ wa ndungata ciaku, andũ a Isiraeli. Nĩngumbũra mehĩa ma andũ a Isiraeli, na makwa, na ma nyũmba ya baba, marĩa ithuĩ tũkwĩhiirie. ⁷ Nĩtwikĩte maũndũ ma waganu mũnene hariwe. Tũtiathikĩre maathani na irĩa cia watho waku cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa waheire Musa ndungata yaku.

⁸ “Rĩrikana ūrutani ūrĩa waheire Musa ndungata yaku, ūkiuga atĩrĩ, ‘Mũngĩaga kwĩhokeka, nĩngamũhurũnja gatagati ka ndũrĩrĩ, ⁹ no mũngĩkanjookerera na mwathikĩre maathani makwa, hĩndĩ iyo o na andũ anyu arĩa maatahitwo magatwarwo ituri cia thĩ kũrĩa kũraya mũno, nĩngamacookereria ndĩmarute kuo, ndĩmarehe kũndũ kũrĩa thuurĩte gũtũike gĩikaro kia Rĩitwa rĩakwa.’

¹⁰ “Acio nĩ ndungata ciaku na andũ aku, arĩa wakũũire na ūndũ wa hinya waku mũnene na guoko gwaku kũrĩ ūhori. ¹¹ Wee, Jehova, ndagũthaiha ūtege gũtũ ūigue mahooya ma ndungata ĩno yaku, o na mahooya ma ndungata ciaku irĩa ikenagio nĩ gwtĩgĩra rĩitwa rĩaku. Kĩreke ndungata yaku igaacĩre ūmũthĩ na ūndũ wa gũtũma ĩtikĩrĩke hari mũndũ ūyũ.”

Nĩ nĩ ndatwaragĩra mũthamaki kĩndũ gĩa kũnyua.

2

Aritashashita Gũtũma Nehemia Jerusalemu

¹ Mweri-inĩ wa Nisani, mwaka wa mĩrongo ƚĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩrĩa aareheirwo ndibei, ngĩoya ndibei iyo ngĩmĩnengera mũthamaki. Mbere ya hĩndĩ iyo ndiatukitie gĩthiithi ndĩ harĩ we; ² nĩ ūndũ ūcio mũthamaki akĩnjũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtukie gĩthiithi ūguo na ndũrĩ mũrũaru? Ūndũ ūcio no uumanire na kĩa kĩa ngoro.”

Na nĩ ngĩtĩgĩra mũno, ³ no ngĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki arotũura nginya tene! Gĩthiithi gĩakwa kĩngĩaga gũtuka atĩa hĩndĩ irĩa itũura inene rĩrĩa maithe makwa mathikitwo rĩkirĩte ihooru, na ihingo ciaruo igacinwo ikaniinwo na mwaki?”

⁴ Mũthamaki akĩnjũria atĩrĩ, “Ūkwenda atĩa?”

Hĩndĩ iyo ngĩhooya Ngai wa Igũrũ, ⁵ na ngĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki, angĩona kwagĩrĩre, na ndungata yaku ĩtikĩrĩke maitho-inĩ make, nĩakĩndũme itũura rĩu inene rĩa Juda, kũrĩa maithe makwa mathikitwo, nĩguo ngariake rĩngĩ.”

⁶ Hĩndĩ iyo mũthamaki, aikaranĩtie na mĩtumia wake, akĩnjũria atĩrĩ, “Rũgendo rwaku nĩ rwa matukũ maigana na ūgaacooka rĩ?” Mũthamaki akiona arĩ wega andũme; nĩ ūndũ ūcio ngĩtua ihinda rĩa gũthĩi.

⁷ Ningĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre, reke heo marĩa ndwarĩre abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha manjĩtikĩrie hitũkire kuo kinya nginye Juda. ⁸ O na no heo marĩa ndwarĩre Asafu, mũmenyereri wa mũtitũ wa mũthamaki, nĩgeetha akaahe mbaũ cia gũthondeka mĩgamba ya ihingo cia nyũmba ya ūthamaki irĩa irĩganĩtie na hekarĩ, na cia gwaka rũthingo rwa itũura inene o na cia gwaka nyũmba irĩa ndĩrĩkaraga?” Na tondũ ūtugi wa guoko kwa Ngai wakwa warĩ hamwe na nĩ, mũthamaki agĩtikĩra kũũhingĩria maũndũ marĩa mothe ndaamũĩritie. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio ngĩthĩi kũrĩ abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, ngĩmanengera marĩa wa mũthamaki. Ningĩ mũthamaki nĩatũmĩte anene a mbũtũ cia ita hamwe na thigari irĩa ithiiaa na mbarathi tũthĩi hamwe nao.

¹⁰ Rĩrĩa Sanibalati ūrĩa Mũhoronĩ,* na Tobia mũnene ūrĩa Mũamoni, maaiguire ūhoro ūcio, magĩtangĩka mũno makĩria nĩkũigua atĩ kwarĩ mũndũ wokĩte gũcacia maũndũ ma kũguna andũ a Isiraeli.

Nehemia Kũrora Thingo cia Jerusalemu

* 1:1 Kwarĩ mĩaka mĩrongo kenda na ūmwe kuuma mĩgwate ya mbere yacooka Jerusalemu. † 1:1 Shushani nĩkuo athamaki a Perisia

maikaraga hĩndĩ ya heho; kwarĩ mũkurũ-inĩ wa Rũũĩ rwa Tigirisi. ‡ 1:3 Wathani wa Perisia wagayaniĩto ng'ongo ithatũ; rũgongo rwa

Juda rwathagwo kuuma Samaria. * 2:10 Sanibalati aarĩ barũthi wa Samaria.

¹¹ Nĩdathiire Jerusalemu, na thuutha wa gũikara kuo mĩthenya itatũ-rĩ, ¹² ngĩumagara ũtukũ ndĩ na andũ matarĩ aingĩ. Ndiereite mũndũ o na ũmwe ũndũ ũria Ngai wakwa eekĩrite ngoro-inĩ yakwa njike nĩ ũndũ wa Jerusalemu. Gũtiarĩ na mbarathi ingĩ tiga ĩria yanguuĩte.

¹³ Nĩdathiire ũtukũ ngereire Kĩhingo gĩa Kianda,[†] njerekeire Gĩthima kĩa Ndamathia na Kĩhingo gĩa Kiara-inĩ,[‡] ngĩoraga thingo cia Jerusalemu iria ciamomoretwo, na ihingo ciarĩo iria ciacinĩtwo ikaniinwo nĩ mwaki. ¹⁴ Ningĩ ngĩthĩĩ o na mbere njerekeire Kĩhingo gĩa Gĩthima na Karia-inĩ ka Mũthamaki, no hatiarĩ handũ haiganu ha kũhitũkĩrwo nĩ mbarathi yakwa; ¹⁵ nĩ ũndũ ũcio ngĩambata na mũkuru ũtukũ ngĩoraga ũria rũthingo rwatariĩ. Ndakinya mũthia, ngĩhũndũka ngĩingĩrĩra Kĩhingo gĩa Kianda rĩngĩ. ¹⁶ Anene a kũu matiamenyire kũria ndathiite kana ũria ndekaga tondũ ndiamenyithie Ayahudi, kana athĩnjĩri-Ngai, kana arĩa maarĩ igweta, kana anene, o na kana arĩa angĩ mangĩarutire wĩra.

¹⁷ Ningĩ ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũrona thĩĩna ũria tũrĩ naguo: itũũra rĩa Jerusalemu nĩrianangĩku, na ihingo ciarĩo igacinwo na mwaki. Ūkai twake rũthingo rwa Jerusalemu rĩngĩ, na tũtigacooka kũnyararwo o na rĩ.” ¹⁸ O na ningĩ ngĩmeera ũria guoko kwa ũtugi kwa Ngai wakwa kwari hamwe na nĩ, na ũria mũthamaki anjĩĩrite.

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwambĩrĩriei gwaka rĩngĩ.” Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria wĩra ũcio mwea.

¹⁹ No rĩria Sanibalati ũria Mũhoroni na Tobia mũnene ũria Mũamoni na Geshemu ũria Mũarabu maiguire ũhoru ũcio, magĩtũnyũrũria na magĩtũthekeera, makiũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ mũreka? Kaĩ mũkũremera mũthamaki?”

²⁰ Ngĩmacookeria atĩrĩ, “Ngai wa Igũrũ nĩwe ũgũtũma tũgaacĩre. Ithũi ndungata cieke nĩtũkwambĩrĩria gwaka rĩngĩ, no ha ũhoru wanyu-rĩ, mũtirĩ na igai gũkũ Jerusalemu, kana kihooto, kana ũndũ wa tene wa kũmũnyiithania nario.”

3

Aaki a Rũthingo

¹ Na rĩrĩ, Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ a thiritũ yake, magĩthĩĩ kũruta wĩra, na magĩcookeria Kĩhingo kĩa Ng'ondũ. Magĩkĩamũra na magĩgĩkĩra mĩrango. Magĩaka o nginya Mũthĩringo ũria mũraihi na igũrũ wa Igana, ũria maamũire, na magĩaka o nginya Mũthĩringo ũria mũraihi na igũrũ wa Hananeli. ² Andũ a Jeriko magĩaka gĩcunji kĩa kiariganĩtie na ho, nake Zakurĩ mũrũ wa Imuri agĩaka kũrigania nao.

³ Kĩhingo gĩa Thamaki giakĩrwo rĩngĩ nĩ ariũ a Hasenaa. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mĩrango na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. ⁴ Meremothu mũrũ wa Uria mũrũ wa Hakozu, nĩwe wacookereire gĩcunji kĩa kiarũmĩrĩre. Nake Meshulamu mũrũ wa Berekia mũrũ wa Meshezabeli agĩcookeria rũthingo gĩcunji kĩa kiariganĩtie na hau. Ningĩ Zadoku mũrũ wa Baana agĩthĩĩ na mbere gĩcookeria gĩcunji kĩa kiarũmĩrĩre. ⁵ Gĩcunji kĩa kiarũmĩrĩre giacookereiro nĩ andũ a Tekoa, no andũ ao arĩa maarĩ igweta nĩmaregire kũruta wĩra ũria maaheetwo nĩ arũgamĩrĩri ao.

⁶ Joiada mũrũ wa Pasea marĩ na Meshulamu mũrũ wa Besodeia nĩo macookereire Kĩhingo kĩa Jeshanahi. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mĩrango na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. ⁷ Kũrigania nao, wĩra wa gĩcookeria rũthingo warutirwo nĩ andũ a kuuma Gibeoni na Mizipa, nĩo Melatia wa Gibeoni, na Jadoni wa Meronothu, matũũra marĩa maathagwo nĩ barũthi wa Mũrimo-wa-Farati. ⁸ Uzieli mũrũ wa Harihaia, ũmwe wa aturĩ a thahabu, nĩacookereire kũria kwarũmĩrĩre; nake Hanania, ũmwe wa athondeki a maguta manungĩ wega, agĩcookeria rũthingo harĩa haariganĩtie na hau. Magĩcookeria rũthingo rwa Jerusalemu o nginya Rũthingo rũria Rwarĩ. ⁹ Gĩcunji kĩa kiarũmĩrĩre giacookereiro nĩ Refaia mũrũ wa Huri ũria warĩ mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Jerusalemu. ¹⁰ Kũhakana na hau, Jedaia mũrũ wa Harumafu agĩcookeria rũthingo rũria rwang'etheire nyũmba yake, nake Hatushu mũrũ wa Hashabineia agĩcookeria rũthingo rũria rwariganĩtie nake. ¹¹ Malikija mũrũ wa Harimu, na Hashubu mũrũ wa Pahathu-Moabi nao nĩmacookereire gĩcunji kĩngĩ, hamwe na Mũthĩringo ũria mũraihi na igũrũ wa Mariiko ma Mwaki. ¹² Gĩcunji kĩa kiarũmĩrĩre giacookereiro nĩ Shalumu mũrũ wa Haloheshu, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩa Jerusalemu, ateithĩrĩrio nĩ ariĩtu ake.

¹³ Kĩhingo gĩa Kianda giacookereiro nĩ Hanuni hamwe na andũ arĩa maatũũraga Zanoa. Magĩgiaka rĩngĩ na magĩkĩra mĩrango, na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo, ningĩ magĩcookeria rũthingo ũraihi wa mikono 1,000* o nginya Kĩhingo gĩa Kiara-inĩ.

¹⁴ Kĩhingo gĩa Kiara-inĩ giacookereiro nĩ Malikija mũrũ wa Rekabu, mwathi wa gĩcigo kĩa Bethi-Hakeremu. Agĩgiaka rĩngĩ na agĩkĩra mĩrango, na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo.

¹⁵ Kĩhingo gĩa Gĩthima giacookereiro nĩ Shalumu mũrũ wa Koli-Hoze, mwathi wa gĩcigo kĩa Mizipa. Agĩgiaka rĩngĩ, agĩkĩgita, na agĩkĩra mĩrango na igeria cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. Ningĩ nĩacookereire rũthingo rwa Karia ga Siloamu kũrigania na Mũgũnda wa Mũthamaki, o nginya ngathĩ-inĩ ya gũikũrũka

[†] 2:13 Kĩhingo gĩa Kianda kiarĩ mwena wa ithũũro wa rũthingo rwa Jerusalemu.

[‡] 2:13 Kĩhingo gĩa Kiara-inĩ nĩkĩo Ayahudi moimagĩria

nyamũ iria ciarutagwo magongona, magacitwara Gituamba-inĩ kĩa Beni-Hinom.

* 3:13 nĩ ta mita 450

kuuma Itũũra Inene rĩa Daudi. ¹⁶ Kuuma harĩ we, Nehemia mũrũ wa Azibuku, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Bethi-Zuru,† agĩcookereria rũthingo nginya kũng'ethera mbĩrĩra cia Daudi, o nginya karia-inĩ ga kwĩyenjera, na o nginya Nyũmba ya Njamba cia Ita.

¹⁷ Kũrigania nake, wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ Alawii arĩa maarũgamĩrĩrwo nĩ Rehumu mũrũ wa Bani. Kũrigania nake, Hashabia, mwathi wa nuthu ya gĩcigo gĩa Keila, agĩcookereria rũthingo handũ-inĩ ha andũ a gĩcigo giake. ¹⁸ Kũrigania nake, andũ ao a bũrũri nĩ maacookereirie rũthingo matongoretio nĩ Binui mũrũ wa Henadadi, mwathi wa nuthu iyo ĩngĩ ya Keila. ¹⁹ Kũrigania nake, Ezeri mũrũ wa Jeshua, mwathi wa Mizipa, nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma harĩa haang'etheire mwambato nginya harĩa haigagwo indo cia mbaara, o nginyagia koine-inĩ. ²⁰ Kũrigania nake, Baruku mũrũ wa Zabai agĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ arĩ na kũyo, kuuma koine-inĩ nginya itoonero rĩa nyũmba ya Eliashibu mũthĩnjĩrĩ-Ngai ũrĩa mũnene. ²¹ Kũrigania nake, Meremothu mũrũ wa Uria, mũrũ wa Hakozu, nĩacookereirie gĩcunjĩ kũ kĩngĩ kuuma itoonero rĩa nyũmba ya Eliashibu nginya mũthia-inĩ wayo.

²² Kũrigania nake, rũthingo rwacookereirie nĩ athĩnjĩrĩ-Ngai a kuuma rũgongo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie kũu. ²³ Kuuma harĩ, Benjaminĩ na Hashubu magĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩa kĩa mbera ya nyũmba yao; na kũrigania nao, Azaria mũrũ wa Maaseia, mũrũ wa Anania, agĩcookereria rũthingo hakuhi na nyũmba yake. ²⁴ Kũrigania nake, Binui mũrũ wa Henadadi nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma nyũmba-inĩ ya Azaria o nginya koine-inĩ harĩa thingo ciacemanĩirie, ²⁵ nake Palali mũrũ wa Uzai agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa thingo ciacemanĩirie na mũthiringo ũrĩa wacomokete nyũmba-inĩ ya igũrũ ya mũthamaki hakuhi na nja ya arangĩri. Kũrigania nake, Pedai mũrũ wa Paroshu ²⁶ hamwe na atungati a hekarũ arĩa maatũũraga kĩa kĩa-igũrũ kĩa Ofeli magĩcookereria rũthingo o nginya kũng'ethera Kĩhingo kĩa Maaĩ kwerekera mwena wa irathiĩro na kũng'ethera mũthiringo ũrĩa wacomokete na igũrũ. ²⁷ Kũrigania nao, andũ a Tekoa magĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma mũthiringo mũnene ũrĩa wacomokete na igũrũ nginya rũthingo rwa Ofeli.

²⁸ Igũrũ wa Kĩhingo kĩa Mbarathi, athĩnjĩrĩ-Ngai nĩmacookereirie rũthingo, o mũndũ mbera ya nyũmba yake. ²⁹ Kũrigania nao, Zadoku mũrũ wa Imeri agĩcookereria rũthingo kũng'ethera nyũmba yake. Kũrigania nake, Shemaia mũrũ wa Shekania, mũikaria wa Kĩhingo kĩa Irathiĩro, nĩwe wacookereirie rũthingo rũrĩa rwarũmĩrĩre. ³⁰ Kũrigania nake, Hanania mũrũ wa Shelemia, na Hanuni mũrũ wa gatandatũ wa Zalafu, nĩo maacookereirie gĩcunjĩ kũ kĩngĩ. Kũrigania nao, Meshulamu mũrũ wa Berekia agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa aikaraga. ³¹ Kũrigania nake, Malikija, ũmwe wa aturi a thahabu, agĩcookereria rũthingo nginya nyũmba-inĩ ya ndungata cia hekarũ na cia onjorithia, kũng'ethera Kĩhingo gĩa Gũtũria, na o nginya kanyũmba karia kaarĩ igũrũ rĩa koine; ³² na gatagati ga kanyũmba karia kaarĩ igũrũ rĩa koine na Kĩhingo kĩa Ng'ondũ haacookereirie nĩ aturi a thahabu na onjorithia.

4

Kũgĩrio Gwaka Rũthingo Rĩngĩ

¹ Rĩria Sanibalati aagũire atĩ nĩtwakaga rũthingo rĩngĩ, akĩrakara na agĩthĩrika mũno. Agĩthekerera Ayahudi, ² na arĩ mbera ya athiritũ ake na mbũtũ cia ita cia Samaria, akiuga atĩrĩ, “Ayahudi aya ahinyaru-rĩ, nĩ kũ mareka? Nĩmegũcookereria rũthingo rwao? Nĩmekũruta magongona? Nĩmekũrĩka wĩra ũyũ na mũthenya ũmwe? Maahota gũtũma mahiga macooke muoyo kuuma hĩba-inĩ ici cia mahuti maya mahĩite ũũ wothē?”

³ Tobia ũrĩa Mũamoni, ũrĩa warĩ mwena wake, akiuga atĩrĩ, “Rũthingo rũu rwa mahiga maraaka-rĩ, o na mbwe ĩngĩrũhaica no ĩrũmomore!”

⁴ No rĩrĩ, Wee Ngai witũ tũthikĩrĩrie, tondũ tũrĩ andũ anyarare. Garũra irumi icio ciao imacookerere. Maaneane ta matahĩtwa bũrũri-inĩ wa ũkombo. ⁵ Ndũkahithĩrĩre mahĩtia mao kana weherie mehia mao kuuma ũthũ-inĩ waku, nĩgũkorwo nĩmarumĩte andũ arĩa maraaka.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio tũgiaka rũthingo rũu rĩngĩ o nginya ruothe rũgĩkinya nuthu ya ũrĩihu waruo, nĩgũkorwo andũ acio maarutire wĩra na ngoro cia kwĩyendera.

⁷ No hĩndĩ ĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Aarabu, na Aamoni, na andũ a Ashidodi maigũire atĩ thingo cia Jerusalemu nĩciathĩiiga na mbera gũcookererio na atĩ mĩanya nĩyathingagwo-rĩ, makĩrakara mũno.

⁸ Magĩthĩi ndundu marĩ othe, magĩciira ũrĩa megũka mahũũrane na Jerusalemu, na mambĩrĩrie ngũĩ kuo.

⁹ No nĩtwahũire Ngai witũ na tũkũga arangĩri a gũtũgĩtĩra mũthenya na ũtũkũ nĩ ũndũ nĩtwehĩtĩrwo.

¹⁰ O ihĩnda rĩrĩ, andũ a Juda makiuga atĩrĩ, “Aruti a wĩra nĩmaroorwo nĩ hinya, na nĩ kũrĩ na mahuti maĩngĩ mũno matangĩreka twake rũthingo rũu rĩngĩ.”

¹¹ O nacio thũ ciitũ ikiuga atĩrĩ, “Mũira wa mamenye ũhoro kana matuone, tũgũkorwo hamwe nao, tũmoorage na tũtũme wĩra ũcio ũtĩge kũrutwo.”

¹² Hĩndĩ iyo Ayahudi arĩa maatũũraga hakuhi na thũ icio magĩũka, magĩtũwĩra maita ikũmi atĩrĩ, “O kũrĩa mũngũrĩra-rĩ, nĩmegũtũtharĩkĩra.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩga andũ amwe na thũutha wa kũrĩa rũthingo rwarĩ thĩ mũno na gũtaarĩ na ũgĩtĩrĩ; ngĩmaĩga kũringana na nyũmba ciao marĩ na hiũ ciao cia njora, na matimũ, na mota. ¹⁴ Ndaarĩkia

† 3:16 Bethi-Zuru yarĩ kambĩ ya tene ya arangĩri a Mũthamaki Daudi.

kuona ūria maundũ maatariĩ, ngĩrũgama ngĩra andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, “Mũtikametigĩre. Ririkanai Mwathani, o we ūria mūnene na wa kũmakania, nĩguo mūrũĩre ariũ a thoguo, na aanake anyu, na airĩtu anyu, na atumia anyu, o na mĩcĩĩ yanyu.”

¹⁵ Rĩria thũ ciitũ ciamenyire atĩ nĩtwamenyete ūhoro wa ndundu yao, na atĩ Ngai nĩarigĩrĩrie ūndũ ūcio, ithuotho tũgicooka rũthingo-inĩ, o mūdũ agĩthĩĩ wĩra-inĩ wake.

¹⁶ Kuuma mũthenya ūcio nuthu ya andũ akwa nĩo maarutaga wĩra nayo nuthu iyo ingĩ yao makiheo matimũ, na ngo, na mota, o na nguo cia kĩgera. Anene nao makĩrũgama thuutha wa andũ othe a Juda ¹⁷ arĩa maakaga rũthingo. Nao arĩa maakuuaga indo cia mwako maarutaga wĩra na guoko kũmwe, nakuo kũria kũngĩ kũnyiiĩte kĩndũ kĩa mbaara, ¹⁸ nake mwaki o wotho aikaraga eyohete rũhiũ rwake rwa njora njohero o akĩrutaga wĩra. No mũhuhi wa karumbeta aanjikaraga hakuhi.

¹⁹ Ningĩ ngĩra arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, “Wĩra nĩ mũingĩ mũno na ūgatambũrũka, na nĩtũraihanĩrĩrie mũno mūdũ na ūria ūngĩ rũthingo-inĩ. ²⁰ Rĩria rĩothe mũngũigua karumbeta kaahuhwo, mũũke harĩa tũrĩ. Ngai witũ nĩwe ūgũtũrũira!”

²¹ Nĩ ūndũ ūcio tũgĩthĩĩ na mbere na kũruta wĩra, nuthu ya andũ inyĩitĩte matimũ kuuma rũciĩnĩ nginya njata cioneke hwaĩ-inĩ. ²² Hĩndĩ o iyo ngĩra andũ atĩrĩ, “Reke o mūdũ na mũteithia wake maikarage Jerusalemu thĩĩnĩ ūtũkũ, nĩgeetha matũtungatagĩre ta arangĩrĩ ūtũkũ, na mũthenya makaruta wĩra.” ²³ Nĩ mwene, kana ariũ a baba, kana andũ akwa, kana arangĩrĩ arĩa maarĩ hamwe na nĩ gũtĩrĩ warutaga nguo; o mūdũ aakoragwo na indo ciake cia mbaara o na agĩthĩĩ gũtaha maaĩ.

5

Nehemia Gũteithia Athĩni

¹ Na rĩrĩ, andũ amwe na atumia ao nĩmatetire mũno nĩ ūndũ wa ūria maahinyĩrĩrio nĩ Ayahudi arĩa angĩ ariũ a ithe wao. ² Amwe moigaga atĩrĩ, “Ithuĩ na aanake aitũ na airĩtu aitũ tũrĩ aingĩ. Na no nginya tũkorwo na irio, nĩguo tũrĩe tũtũre muoyo.”

³ Angĩ moigaga atĩrĩ, “Tũneanaga ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ, na mĩcĩĩ iitũ itũrũgamĩrĩre nĩguo tũheo irio hĩndĩ ya ng’aragu.”

⁴ O na angĩ moigaga atĩrĩ, “No nginya tũngĩakombire mbeeca nĩguo tũhote kũria igooti rĩa mũthamaki rĩa ithaka ciitũ na mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ O na gũtuĩka tũrĩ a mũthimo ūmwe na thakame imwe na andũ a bũrũrĩ witũ, na o na gũtuĩka aanake aitũ nĩ ega o ta ao-rĩ, ithuĩ tũtuĩkite no nginya tũneane aanake aitũ na airĩtu aitũ matũike ngombo. O na rĩu airĩtu aitũ amwe nĩ ngombo, no tũtĩrĩ na ūhoti wa kũgĩrĩrĩa ūndũ ūcio tondũ ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ irĩ moko-inĩ ma andũ angĩ.”

⁶ Rĩria ndaigũire mateta mao na thitango icio, nĩndarakarire mũno. ⁷ Ngũcũũrania maundũ macio, na ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta na anene, ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũreethia andũ a bũrũrĩ wanyu uumithio wa mbeeca irĩa mũmakombithĩie!” Nĩ ūndũ ūcio ngũĩtana mũcemanio mũnene wa kũmacĩirĩthia, ⁸ ngiuga atĩrĩ, “Tũgeretie o ūria tũngĩhota gũkũura Ayahudi ariũ a ithe witũ arĩa mendeirio ndũrĩrĩ. No inyũĩ nĩ kwendia mũrendia andũ anyu nĩguo tũcooke tũmagũre rĩngĩ!” Andũ acio magĩkira ki tondũ matingĩonire wa kuuga.

⁹ Ningĩ ngĩthĩĩ na mbere ngiuga atĩrĩ, “Ūria mũreka ti wega. Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ gũthiiga mwĩtigĩrĩte Ngai witũ nĩgeetha tũtikanyararwo nĩ ndũrĩrĩ iria irĩ ūthũ na ithuĩ? ¹⁰ Nĩ, na ariũ a baba, na andũ akwa, o na ithuĩ nĩtũrakombithia andũ mbeeca na irio. No rekei gwĩtia kwa uumithio wa mbeeca iria mũkombanĩre gũthire! ¹¹ Cookeriai andũ ithaka ciao narua, na mĩgũnda yao ya mĩthabibũ na ya mĩtamaiyũ, na nyũmba ciao, o na uumithio ūcio mũmarĩhagia wa gĩcũnjĩ kĩa igana kĩa mbeeca, na ngano, na ndibei ya mũhihano, na kĩa maguta.”

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkũmacookeria. Na tũtikũmetia kĩndũ kĩngĩ. Tũgwĩka o ta ūria ūkuuga.”

Ningĩ ngĩtũmanĩra athĩnjĩrĩ-Ngai ngĩra andũ arĩa maarĩ igweta na arĩa anene mehĩte atĩ nĩmakahingia ūria meranĩre. ¹³ O na nĩ ngĩribariba icũrĩ cia nguo yakwa ya igũrũ, ngiuga atĩrĩ, “O ta ūguo-rĩ, mūdũ o wotho ūtakahingia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, Ngai aromũribariba kuuma nyũmba yake na kuuma kũrĩ indo ciake. Nĩ ūndũ ūcio mūdũ ta ūcio aroribaribwo, atigwo atarĩ kĩndũ!”

Mũingĩ wotho ūkiuga, “Amenĩ,” na ūkĩgooca Jehova. Nao andũ othe magĩka o ta ūria meeranĩre.

¹⁴ Ningĩ kuuma mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩria ndathuurĩrwo ndũike barũthi wao bũrũrĩ wa Juda, nginyagia mwaka wa mĩrongo itatũ na ĩrĩ, mĩaka ikũmi na ĩrĩ-rĩ, nĩ o na kana ariũ a baba, tũtiarĩre irio iria ciagayagĩrwo barũthi. ¹⁵ No rĩrĩ, abarũthi arĩa maarĩ mbere yakwa nĩmahatagĩrĩria andũ mũno na makametia cekerĩ cia betha mĩrongo ĩna,* hamwe na irio na ndibei. Ateithĩrĩria ao nao no mahatagĩrĩria andũ. No nĩ tondũ wa gwĩtigĩra Ngai ndiekire ūguo. ¹⁶ Handũ ha gwika ūguo-rĩ, nĩ ndeheanire gwaka rũthingo rũrũ. Andũ akwa othe moonganite hau nĩ ūndũ wa wĩra; na tũtigana kũgũra ithaka.

¹⁷ Ningĩ-rĩ, Ayahudi igana rĩa mĩrongo ĩtano, o hamwe na anene maarĩaga gwakwa, hamwe na arĩa mookaga kuuma ndũrĩrĩ-inĩ iria ciatũthiurũrũkĩirĩe. ¹⁸ O mũthenya indo iria ciahagarĩrio cia kũrĩo ciarĩ ndegwa imwe, na ng’ondũ ithathatũ noru, na ngũkũ, na o mũthenya ikũmi yathĩra ndaarehagĩrwo ndibei nyingĩ mũno ya mĩthemba yotho. O na kũrĩ ūguo-rĩ, ndietagia irio iria ciagayagĩrwo barũthi, tondũ maruta macio nĩmaritũhĩre andũ.

¹⁹ Wee Ngai wakwa, ndirikana, ūnjĩke wega nĩ ūndũ wa maundũ marĩa mothe njĩkĩre andũ aya.

* 5:15 nĩ ta nuthu kilo

6

Guthi na Mbere Kugirio Gwaka Ruthingo

¹ Na riria Sanibatali, na Tobia, na Geshemu uria Mwarabu, na thu iria ingi ciiti maakinyirwo ni uhoro ati ninjakite ruthingo ringi na hatiri ithenya o na rimwe riatarite ruthingo-ini, o na gutuika nginyagia ihinda riu ndiekirite mirango ya ihingo, ² Sanibatali na Geshemu makindumira ndumiriri ino: “Uka, reke tucemanie itũura-ini rimwe weru-ini wa Ono.”

No riri, maathugudaga kunjika ūuru; ³ ni undũ ūcio ngimatũmĩra andũ mamacookerie atiri: “Ndĩ na wĩra wa bata ndiraruta, ndingihota gũkũruka njũke. Wĩra ũngikĩrũgamio nikĩ, ati nyambe njikũruke kũri inyu?” ⁴ Maandũmĩre ndũmiriri ta iyo maita mana, na o hĩndĩ ndaacookagia icooko riu.

⁵ Ihinda rĩa gatano Sanibatali akĩndũmĩra ndungata yake na ndũmiriri o ro iyo, ikuuĩte marĩa mataarĩ matume, ⁶ marĩa maandikitwo ūũ:

“Uhoro niwaritio ndũriri-ini, na Geshemu aroiga uhoro ūcio ni wa ma, ati wee na Ayahudi nĩmũrathugunda kũremera mũthamaki mũmũkĩrĩre, na ni undũ ūcio nĩmũraaka ruthingo. Ningĩ kũringana na uhoro ūcio nũrenda gutũka mũthamaki wao ⁷ na ati ni ũthũrĩte anabii a kwanĩra uhoro ũgũkonii kũu Jerusalemu makiugaga atiri, ‘Juda kũri na mũthamaki!’ Riu-ri, uhoro ūcio niũgũkinyĩra mũthamaki; ni undũ ūcio ũka, twaranĩre.”

⁸ Na ni ngĩkĩmũcookeria atiri: “Gutiri undũ ta ūcio ũroiga ũrekika; ni gwithugundira ũrethugundira uhoro ūcio meciiria-ini maku.”

⁹ Andũ acio maageragia uria wothē mangĩtũguoyohia, magĩciiria atiri, “Moko mao nĩmekwaga hinya wa kũruta wĩra, naguo wage kũrĩka.”

No ngĩhooya Ngai, ngĩmwĩra atiri, “Riu ikĩra moko makwa hinya.”

¹⁰ Mũthenya ũmwe nĩndathiire mũciĩ gwa Shemaia mũrũ wa Delaia, mũrũ wa Mehetabeli, uria wahingirwo gwake mũciĩ. Akinjĩra atiri, “Nĩtucemanie nyũmba ya Ngai, hekarũ thĩini, na tũhinge mirango ya hekarũ, tondũ kũri na andũ maroka gũkũũraga, megũka gũkũũraga ũtukũ.”

¹¹ No ngĩmũũria atiri, “Mũndũ ta niĩ niagĩrĩrwo ni kũũra. Kana mũndũ ta niĩ niagĩrĩrwo kwĩhitha thĩini wa hekarũ* ahonokie muoyo wake? Niĩ ndigũthĩi!” ¹² Nĩndamenyire ati ti Ngai wamũtũmĩte, no aandathagĩra ũuru tondũ Tobia na Sanibatali nĩmamũrĩhite eke ũguo. ¹³ Aarihitwo niguo atũme ndĩtigire nĩgeetha ndeka ũguo njihie, ngĩe na rĩitwa rĩuru nao mone njĩra ya kũũmenithia.

¹⁴ Wee Ngai wakwa, ririkana Tobia na Sanibatali tondũ wa uria mekĩte, na ũrĩrikane Noadia mĩnabii mũndũ-wa-nja, o na anabii arĩa angĩ makoretwo makĩgeria kũnjĩkĩra guoya.

Kũrĩka kwa Ruthingo

¹⁵ Ni undũ ūcio, ruthingo rũu rwarĩkire thuutha wa mĩthenya mĩrongo itano na iĩri, mũthenya wa mĩrongo iĩri na itano, mweri-ini wa Eluli. ¹⁶ Riria thũ ciiti ciaiguire uhoro ūcio, ndũriri ciothe iria ciatũthĩũrũkĩrie igĩtigira na ikiaga mwĩhoko, ni undũ nĩmamenyire ati wĩra ūcio warutĩkire na undũ wa ũteithio wa Ngai witũ.

¹⁷ Ningĩ matukũ-ini macio, andũ arĩa maarĩ igweta a Juda nĩmatũmagĩra Tobia marĩa maingĩ, nao nĩmamiyĩtaga macookio kuuma kũri Tobia. ¹⁸ Ngũkorwo andũ aingĩ a Juda nĩmehĩtĩte gũkorwo mwena wake, tondũ aarĩ mũthoni-we wa Shekania mũrũ wa Ara, na mũriũ wake Jehohanani aahikĩte mwarĩ wa Meshulamu mũrũ wa Berekia. ¹⁹ Na ningĩ nĩmaikaraga makĩheaga uhoro wa ciiko ciake njega magacooka makamwĩra uria na niĩ njũgĩte. Nake Tobia akaandũmagĩra marĩa ma gutũma ndĩtigire.

7

¹ Na riri, ruthingo rwarĩka gwakwo ringi, na niĩ ngĩkorwo njikĩrĩte mirango ihingo-ini-ri, nĩrio arangĩri a ihingo, na aini, na Alawii maathuurirwo. ² Nĩndatũire Hanani mũrũ wa baba mũrũgamĩrĩri wa Jerusalemu, marĩ na Hanania mũnene wa gũikaro kigitire kĩa mũthamaki, tondũ aarĩ mũndũ mwĩhokeku, na agetigira Ngai gũkĩra andũ arĩa angĩ. ³ Ngĩmeera atiri, “Ihingo cia Jerusalemu itikahingũragwo, o nginya riria rĩũa rĩrikoragwo rĩarĩte. Ningĩ o na riria arangĩri a ihingo marĩ wĩra-ini, nĩmaikarage mahingĩte mirango iyo, na makamĩkĩra mĩgĩko. Ningĩ mũthũure aikari a Jerusalemu matũke arangĩri, amwe marangagĩre harĩa matũrĩrwo kũrangĩra, na arĩa angĩ marangagĩre hakuhi na nyũmba ciao.”

Andũ arĩa Maacookire kuuma Ithaamĩrio

⁴ Na riri, itũũra rĩa Jerusalemu rĩari inene mũno na rĩkaarama, no andũ arĩa maatũũraga kuo maarĩ anini, na nyũmba itikoretwo ciakitwo ringi. ⁵ Ni undũ ūcio Ngai wakwa akĩnjĩkĩra wendo ngoro-ini yakwa wa gũcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ niguo meyandikithie kũringana na nyũmba ciao. Nĩndonire ibuku rĩa marĩitwa ma njiaro cia arĩa maarĩ a mbere gũcooka. Ūũ niguo ndonire riandikitwo:

⁶ Aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri urĩa maatahĩrwo, arĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni bũrũri wa ũkombo (nao magĩcooka Jerusalemu

* 6:11 Andũ arĩa mataarĩ athĩnjĩri-Ngai matietikĩritio gĩtoonyia Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.

na Juda, o mündü itũũra-inĩ rĩake, ⁷ marehanĩte na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia, na Azaria, na Raamia, na Nahamani, na Moridekai, na Bilishani, na Misiperethu, na Bigivai, na Nehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ũũ:

⁸ njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172

⁹ na cia Shafatia ciarĩ 372

¹⁰ na cia Ara ciarĩ 652

¹¹ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,818

¹² na cia Elamu ciarĩ 1,254

¹³ na cia Zatu ciarĩ 845

¹⁴ na cia Zakai ciarĩ 760

¹⁵ na cia Binui ciarĩ 648

¹⁶ na cia Bebai ciarĩ 628

¹⁷ na cia Azigadi ciarĩ 2,322

¹⁸ na njiaro cia Adonikamu ciarĩ 667

¹⁹ na njiaro cia Bigivai ciarĩ 2,067

²⁰ na cia Adini ciarĩ 655

²¹ na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98

²² na cia Hashumu ciarĩ 328

²³ na cia Bezai ciarĩ 324

²⁴ na cia Harifu ciarĩ 112

²⁵ na cia Gibeoni ciarĩ 95.

²⁶ nao andũ a Bethlehemu na Netofa maarĩ 188

²⁷ na andũ a Anathothu maarĩ 128

²⁸ na andũ a Bethi-Azimavethu maarĩ 42

²⁹ na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743

³⁰ na andũ a Rama na Geba maarĩ 621

³¹ na andũ a Mikimashi maarĩ 122

³² na andũ a Betheli na Ai maarĩ 123

³³ na andũ a Nebo ĩria ĩngĩ maarĩ 52

³⁴ na andũ a Elamu ĩria ĩngĩ maarĩ 1,254

³⁵ na andũ a Harimu maarĩ 320

³⁶ na andũ a Jeriko maarĩ 345

³⁷ na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 721

³⁸ na andũ a Senaa maarĩ 3,930.

³⁹ Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

njiaro cia Jedaia

(iria cioimĩte harĩ nyũmba ya Jeshua) ciarĩ 973

⁴⁰ na cia Imeri ciarĩ 1,052

⁴¹ na cia Pashuri ciarĩ 1,247

⁴² na cia Harimu ciarĩ 1,017.

⁴³ Nao Alawii maarĩ:

a njiaro cia Jeshua (iria cioimĩte harĩ Kadimieli, rũciaro-inĩ rwa Hodavia) ciarĩ 74.

⁴⁴ Nao aini maarĩ:

njiaro cia Asafu ciarĩ 148.

⁴⁵ Nao aikaria a ihingo maarĩ:

njiaro cia

Shalumu, na Ateri, na Talimoni, na Akubu, na Hatita, na Shobai ciarĩ 138.

⁴⁶ Nacio ndungata cia hekarũ ciarĩ:

njiaro cia

Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,

⁴⁷ na Keroso, na Sia, na Padoni,

⁴⁸ na Lebana, na Hagaba, na Shalimai,

⁴⁹ na Hanani, na Gideli, na Gaharu,
⁵⁰ na Reaia, na Rezini, na Nekoda,
⁵¹ na Gazamu, na Uza, na Pasea,
⁵² na Besai, na Meunimu, na Nefisimu,
⁵³ na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
⁵⁴ na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
⁵⁵ na Barikosi, na Sisera, na Tema,
⁵⁶ na Nezia, na Hatifa.

⁵⁷ Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni ciarĩ:

njiaro cia

Sotai, na Soferethu, na Perida,
⁵⁸ na Jaala, na Darikoni, na Gideli,
⁵⁹ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Amoni.

⁶⁰ Ndungata cia hekarũ hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni maarĩ andũ 392.

⁶¹ Nao aya nĩ maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶² njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda ciarĩ 642.

⁶³ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũria wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũria Mũgileadi, na eetanagio na rĩitwa rĩu).

⁶⁴ Andũ acio nĩmacaririe maandiko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ undũ ũcio makĩheherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu. ⁶⁵ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarie irio iria therie mũno, o nginya gũkaagia mũthĩnjĩri-Ngai ũratungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁶ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁷ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7, 337; ningĩ nĩ maarĩ na aini arũme na andũ-a-nja 245. ⁶⁸ Maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, ⁶⁹ na ngamũira 435, na ndigiri 6,720.

⁷⁰ Atongoria amwe a nyũmba nĩmarutire indo ciao nĩ undũ wa wĩra ũcio. Barũthi wa kũu nĩahenire durakima 1,000* cia thahabu, na mbakũri 50, na nguo cia athĩnjĩri-Ngai 530, nacio ikiĩgwo kigĩina-inĩ.

⁷¹ Nao atongoria amwe a nyũmba nĩmaheanire indo nĩ undũ wa wĩra ũcio, durakima 20,000† cia thahabu, na ratiri 2,200‡ cia betha, nacio ikiĩgwo kigĩina-inĩ. ⁷² Mũigana wa kĩria kĩaheanirwo nĩ andũ arĩa angĩ warĩ durakima 20,000 cia thahabu, na ratiri 2,000§ cia betha, na nguo 67 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷³ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini na ndungata cia hekarũ, marĩ hamwe na andũ amwe ao, na andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩaka na magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

8

Ezara Gũthoma Watho

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wagĩkinya-rĩ, andũ a Isiraeli magĩkorwo maatũũrite thĩini wa matũũra mao. Nao andũ othe makĩũngana marĩ ta mũndũ ũmwe kĩaaro-inĩ kĩa kĩa mbere ya Kihingo kĩa Maaĩ. Nao makĩira Ezara ũria mwandiki-marũa arute Ibuku rĩria rĩa Watho wa Musa ũria Jehova aathĩte andũ a Isiraeli.

² Nĩ undũ ũcio, mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, Ezara ũria mũthĩnjĩri-Ngai agĩtwara ibuku rĩu rĩa Watho mbere ya kũũngano kiu kĩaanganĩte kĩa arũme na andũ-a-nja, na arĩa angĩ othe mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio. ³ Agĩthoma ibuku rĩu aanĩĩre kuuma rũciini nginya mĩaraho, ang'etheire kĩaaro kĩa kĩa mbere ya Kihingo kĩa Maaĩ, arĩ mbere ya arũme, na andũ-a-nja, na andũ arĩa angĩ mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio. Nao andũ othe magĩtega matũ, magĩthikĩrĩa ciugo cia Ibuku rĩa Watho.

⁴ Ezara ũria mwandiki-marũa aarũgamĩte igũrũ rĩa gĩtara kĩa mbaũ kĩa giakitwo nĩ undũ wa undũ ũcio kũmbe. Mwena wake wa ũro haarũgamĩte Matithia, na Shema, na Anaia, na Uria, na Hilikia, na Maaseia, nangu mwena wa ũmho hakarũgama Pedaia, na Mishaeli, na Malikija, na Hashumu, na Hashibadana, na Zekaria, na Meshulamu.

* 7:70 nĩ ta kilo inyanja na nuthu (8.5) † 7:71 nĩ ta kilo 170 ‡ 7:71 nĩ ta tani imwe na robo (1:25) § 7:72 nĩ ta tani imwe na gĩcunji gĩa ikũmi (1:1)

⁵ Ezara akĩhingũra ibuku rĩu. Andũ othe nĩmamuonaga tondũ aarũgamĩte handũ hatũũgĩru. Na rĩrĩa aahingũire ibuku, andũ othe makĩrũgama na igĩrũ. ⁶ Ezara akĩgooca Jehova, Ngai ũrĩa mũnene; nao andũ othe makĩoya moko mao na igĩrũ makiuga atĩrĩ, “Amen! Amen!” Magĩcooka makĩinamĩrĩa, makĩhooya Jehova maturumithĩtie mothĩu mao thĩ.

⁷ Nao Alawii, na nĩo Jeshua, na Bani, na Sherebia, na Jamini, na Akubu, na Shabethai, na Hodia, na Maaseia, na Kelita, na Azaria, na Jozabadu, na Hanani, na Pelaia, makĩruta andũ ũhoro wa Watho, andũ acio marũgamĩte o hau. ⁸ Magĩthoma kuuma lbuku rĩa Watho wa Ngai, magĩtaũraga na magĩtaaragĩria wega nĩgeetha andũ acio mataũkirwo wega nĩ ũhoro ũcio wathomagwo.

⁹ Nĩngĩ Nehemia ũrĩa barũthi wa kũu na Ezara mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa hamwe na Alawii arĩa maarutaga andũ, makĩira andũ acio othe atĩrĩ, “Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩmwamũire Jehova Ngai wanyu. Mũtigaacakaye kana mũire.” Nĩgũkorwo andũ acio othe nĩmarĩraga maigua ciugo cia Watho ũcio.

¹⁰ Nehemia akĩmeera atĩrĩ, “Thĩii mũgekenie na irio irĩa njega, na mũnyue indo irĩ mũrio, na indo icio imwe mũhe arĩa matarĩ na kindũ mathondekeirwo. Mũthenya wa ũmũthĩ nĩmwamũire Mwathani witũ. Mũtikagĩ na kieha, nĩgũkorwo gĩkeno kĩa Jehova nĩkio hinya wanyu.”

¹¹ Alawii makĩhooreria andũ acio othe, makĩmeera atĩrĩ, “Hoorera tondũ ũyũ nĩ mũthenya mwamũre. Mũtikagĩ na kieha.”

¹² Nĩngĩ andũ othe magĩthĩi makarĩe na makanyue, na makaheane irio imwe, na magakũngũire makenete nĩ ũndũ nĩmataũkirwo nĩ ciugo irĩa maarutĩtwo.

¹³ Mũthenya wa keerĩ wa mweri, atongoria a nyũmba ciothe, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, makĩũngana harĩ Ezara ũcio mwandiki-marũa nĩguo mathikĩrĩrie ciugo cia Watho. ¹⁴ Nao magĩkora kwandĩkitwo watho-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa, atĩ andũ a Isiraeli maikarage thĩinĩ wa ithũnũ hindi ya giathiĩ kĩa mweri wa mũgwanja, ¹⁵ na atĩ maanagĩrĩre na mahunjagĩe ũhoro ũyũ matũũra-inĩ mao o na kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ: “Thĩii kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma mũrehe honge cia mĩtamaiyũ ya mĩgũnda na ya gĩthaka, na cia mĩhandathi,* na cia mĩkindũ, o na cia mĩti ya kĩrũru cia gwaka ithũnũ,” o ta ũrĩa kwandĩkitwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩumagara, makĩrehe honge, makĩakĩra ithũnũ igĩrũ rĩa nyũmba ciao o na nja ciao, na nja cia nyũmba ya Ngai, na kĩaaro-inĩ kĩrĩa kĩaĩrĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Maaĩ, na kĩrĩa kĩaĩrĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Efiraimu. ¹⁷ Andũ arĩa othe maacookete kuuma kũrĩa maatwarĩtwo maatahwo makĩakĩra ithũnũ, magĩkara thĩinĩ wacio. Kuuma matukũ ma Joshua mũrũ wa Nuni nginya mũthenya ũcio, andũ a Isiraeli matiakoretwo makũngũire giathiĩ kũu ta ũguo. Nakĩo gĩkeno kĩa kĩaĩrĩ kĩnene mũno.

¹⁸ Mũthenya o mũthenya, kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũthia, Ezara nĩathomaga lbuku rĩa Watho wa Ngai. Nao nĩmakũngũire giathiĩ kũu mĩthenya mũgwanja, na mũthenya wa kanana, kũringana na watho, gũkĩgĩa na kũũngano.

9

Andũ a Isiraeli Kuumbũra Mehia Mao

¹ Mweri-inĩ o ro ũcio, mũthenya wa mĩrongo iĩrĩ na ĩna, andũ a Isiraeli makĩũngana hamwe mehingĩte kũrĩa irio na makehumba nguoa cia makũnia, o na makeitĩrĩria tĩrĩ mĩtwe yao. ² Arĩa maarĩ a rũciarĩ rwa andũ a Isiraeli nĩmeyamũranĩtie na ageni othe. Makĩrũgama o andũ handũ hao, makĩumbũra mehia mao na waganu wa maithe mao. ³ Makĩrũgama o ro hau maarĩ, magĩthoma lbuku rĩa Watho wa Jehova Ngai wao ihinda rĩa gĩcunjiĩ gĩa kana kĩa mũthenya, na magĩtũmĩra gĩcunjiĩ o kingĩ gĩa kana makĩumbũra mehia na magĩthathaiyagia Jehova Ngai wao. ⁴ Na rĩrĩ, ngathĩ-inĩ nĩ haarũgamĩte Alawii, nĩo Jeshua, na Bani, na Kadimieli, na Shebania, na Buni, na Sherebia, na Bani, na Kenani, nao magakayagĩra Jehova Ngai wao na mĩgambo maanĩrĩre.

⁵ Nao Alawii nĩo Jeshua, na Kadimieli, na Bani, na Hashabineia, na Sherebia, na Hodia, na Shebania, na Pethahia, makiuga atĩrĩ, “Rũgamai mũgooco Jehova Ngai wanyu, ũcio ũtũũraga tene na tene.”

“Kũrathimwo nĩ rĩitwa rĩaku rĩrĩ riiri, narĩo rĩrotũũgĩrio gũkĩra ũgooci na irathimo ciothe. ⁶ Wee wiki nowe Jehova. Nĩwe wombire igĩrũ, o igĩrũ kũrĩa kũraya mũno, na ũkũmba mbũtũ cia njata ciakuo, na thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kũu, na maria na indo ciothe irĩa irĩ thĩinĩ wamo. Nĩwe ũheaga indo ciothe muoyo, nacio mbũtũ cia igĩrũ nĩgũthathaiyagia.

⁷ “Wee nĩwe Jehova Ngai, ũrĩa wathuurire Aburamu ũkĩmũruta Uri-ya-Akalidei na ũkĩmũtwa rĩitwa rĩngĩ Iburahĩmu. ⁸ Nĩwonire atĩ ngoro yake nĩyakwĩhokete, nawe ũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro nake atĩ nĩũkahe njjaro ciake bũrũri wa Akaanani, na wa Ahiti, na wa Aamori, na wa Aperizi, na wa Ajobusi, na wa Agirĩgashi. Nĩũhingĩtie kĩranĩro giaku nĩ tondũ ũrĩ mũthingu.

⁹ “Nĩwonire ũrĩa maithe maitũ ma tene maathĩnikire marĩ bũrũri wa Misiri; ũkĩgua kĩrĩro kĩa marĩ hau Iria-inĩ Itune. ¹⁰ ũkĩringa ciama na morirũ, na ũgũkĩrĩra Firaũni, na anene ake othe, na andũ a bũrũri wake othe, nĩgũkorwo nĩwamenyete ũrĩa andũ a Misiri metĩaga makĩmahinyĩrĩria. Nawe ũkĩgũũra igweta, rĩrĩa ritũũraga nginya ũmũthĩ. ¹¹ Nĩwagayanĩrie Iria Itune mbere yao, nĩ ũndũ ũcio magĩtũkanĩria irĩa gatagatĩ harĩa haatũkĩte thĩ nyũmũ, no arĩa maamaingathĩtie ũkĩmaikia kũu kũrĩku o ta ihiga rĩikĩtio maai-inĩ marĩku mũno. ¹² Mũthenya wamatongoragĩa na gĩtugĩ gĩa itu, naguo ũtukũ ũkamatongoria na gĩtugĩ kĩa mwaki gĩa kũmamũrĩkĩra njĩra rĩa mekũgera.

* 8:15 Mĩhandathi yakĩragia irĩ tũhinga, na mahuti mayo nĩmanungaga wega.

¹³ “Nīwaikūrūkire Kīrīma-inī gīa Sinai, ūkīmaarīria kuuma igūrū. Nīwamaheire mītabarīre na mawatho ma kihoto na magīrūrū, na kīrīra giaku gīa kūrūmīrīro, o na maathani mega. ¹⁴ Nīwamamenyithirie Thabatū yaku theru na ūkīmahe maathani, na kīrīra giaku gīa kūrūmīrīro, na mawatho kūgerera kanua ka Musa ndungata yaku. ¹⁵ Hīndī ya ng’aragu nīwamaheire irio kuuma igūrū, na rīria maarī anyootu ūkīmahe maai kuuma rwaro-inī rwa ihiga; wamaathire mathii makegwatīre būrūrī ūria wehītite woete guoko na igūrū atī nīkumahe.

¹⁶ “No rīrī, maithe maitū ma tene magītīia na makīūmia ngoro ciao, makīaga gwachīkīra maathani maku. ¹⁷ Makīrega kūigua na makīaga kūrīrikana cīama iria waringīte gatagati-inī kao. Nīmoomirie ngingo, na tondū wa ūremi wao magīthuurīra mūtongoria nīgeetha macooke ūkombo-inī wao. No rīrī, we ūrī Ngai ūrekanagīra mehīa, na ūrī mūtugi na mūigua tha, ndūhiūhaga kūrakara na ūyūrītuo nī wendo. Nī ūndū ūcio ndwamatiganiīrie, ¹⁸ o na rīria methondekeire mūhianano wa njaū, makiuga atīrī, ‘Ino nīyo ngai yanyu irīa yamūrutire būrūrī wa Misiri,’ kana o na rīria meekire maūndū mooru mūno ma gūkūuma.

¹⁹ “Tondū wa tha ciaku nyingī, ndwamatiganiīrie kūu werū-inī. Gītugi gīa itu gītiagire kūmatongoria njīra-inī yao mūthenya, kana gitugi kīa mwaki gīkīaga kūmamūrīkīra ūtukū njīra irīa mekūgerera. ²⁰ Wamaheire Roho waku mwega amarutage. Ndwagire kūmahe mana marīe, kana ūkīaga kūmahe maai maanyoota. ²¹ Ihinda rīa mīaka mīrongo īna nīwamatūūrie werū-inī; matiagire kīndū o nakī, ningī nguo ciao itīigana gūthira, kana magūrū mao makīimba.

²² “Nīwamaheire mothamaki na ndūrūrī, ūkīmagāira o ngīnya mīhaka-inī ya kūraya. Magītaha būrūrī wa Sīhoni mūthamaki wa Heshiboni, na būrūrī wa Ogu mūthamaki wa Bashani. ²³ Waingīhirie arīū ao o ta njata cia matu-inī na ūkīmakīnyia būrūrī ūria werīte maithe mao matoonye makawīgwatīre ūtūike wao. ²⁴ Arīū ao nīmatoonyire, makīgwatīra būrūrī ūcio. Ūgītooria andū a Kaanani arīa maatūūraga būrūrī ūcio mbere yao; ūkīneana andū a Kaanani kūrī o, hamwe na athamaki ao na andū a būrūrī ūcio, ūkīmaneana moko-inī mao meke nao o ūria mangīendire. ²⁵ Nīmatunyanire matūūra maarī mairīgīre na thingo cia hīnya, na mīgūnda mīnoru, makīgwatīra nyūmba ciaiyūrīte indo njega cia mīthemba yothe, na ithima iria cienjetano, na mīgūnda ya mīthabībū, na mīgūnda ya mītamaiyū, na mītī mīingī mūno ya matunda. Makīrīa, ngīnya makīhūūna na makīagīra mīūrī; magīkenera wega waku mūingī.

²⁶ “No nīmagire gwathika, magīkūremera, na makīhutatīra watho waku. Nīmooragire anabii aku arīa maamataaraga nīguo mamacookie kūrī we; magīka maūndū mooru mūno ma gūkūuma. ²⁷ Nī ūndū ūcio, ūkīmaneana moko-inī ma thū ciao, nacio ikīmahinyīrīa. No rīria maahinyīrīo, magīgūkaīra. Ūkīmaigua kuuma igūrū, na tondū wa tha ciaku nyingī ūkīmahe andū a kūmahonokia, nao makimateithūra kuuma moko-inī ma thū ciao.

²⁸ “No maarīkia kūgīa na ūhurūko, magīcookerera gwīka maūndū mooru maithe-inī maku. Hīndī ūyo ūkīmatiganīria moko-inī ma thū ciao nīgeetha imaathe. Na rīria maagūkaīre rīngī, ūkīmaigua ūrī o kūu igūrū, na tondū wa tha ciaku nīwamahonokagia kaingī.

²⁹ “Nīwamataarīre macookerere watho waku, no-o magītīia na makīrega gwathīkīra maathani maku. Makīhīa nīkūregana na mawatho maku marīa mangītūūria mūndū muoyo angīmaathīkīra. Nī ūndū wa kūng’athīa, magīkūhutatīra, makīūmia ngingo, na makīrega gūkūigua. ³⁰ Nīwamakīrīrīrie mīaka mīingī. Na ūndū wa Roho waku, nīwamakaanagia na tūnua twa anabii aku. No matiigana gūkūigua, na nī ūndū ūcio ūkīmaneana moko-inī ma ndūrūrī irīa maariganītīe nacio. ³¹ No tondū wa tha ciaku nyingī, ndwamaniīnīre kana ūkīmatiganīria, nīgūkorwo ūrī Mūrungu mūtugi na mūigua tha.

³² “Na rīu-rī, Wee Ngai witū, Mūrungu mūnene ūrī hīnya na wa gwītīgīrwo, o wee ūhingagia kīrīkanīro giaku kīa wendo, ndūkareke morītū maya moneke arī ūndū mūnīni maithe-inī maku, morītū maya matūkorete, na magakora athamaki aitū na atongoria aitū, na magakora athīnjīrī-Ngai na anabii aitū, na magakora maithe maitū na andū aku othe, kuuma matukū ma athamaki a Ashurī ngīnya ūmūthī. ³³ Maūndū-inī macio mothe matūkorete, wee ūkoretwo ūrī na kihooto; wīkīte maūndū na wīhoheku, o rīria ithū tūhītītīe. ³⁴ Athamaki aitū, na atongoria aitū, na athīnjīrī-Ngai aitū na maithe maitū, matiarūmīrīre watho waku; matiathīkīrīrie maathani maku kana mataaro marīa wamaheire. ³⁵ O na rīria maarī ūthamaki-inī wao, magīkenagīra wega waku mūnene būrūrī-inī ūcio mwariī na mūnoru ūria wamaheete, matiagūtungatīre kana magītīgana na njīra ciao cia waganu.

³⁶ “No rīrī, ūmūthī ūyū tūrī ngombo, ngombo būrūrī-inī ūria waheire maithe maitū ma tene nīguo marīage matunda maguo na indo iria ingī njega ikūraga kuo. ³⁷ Tondū wa mehīa maitū, magetha maguo maingī mathiiga kūrī athamaki arīa ūgīte igūrū riitū. Maathaga mīūrī iitū na ng’ombe ciitū o ūria mekwenda. Tūrī ahinyīrīrie mūno.

Kīrīko kīa Andū

³⁸ “Nī ūndū wa ūguo-rī, nītūgūthondeka kīrīko gīa gūtūūra na twandīkanīre, nao atongoria aitū, na Alawī aitū na athīnjīrī-Ngai aitū makīhūūre mūhūūri.”

na Zedekia, ² na Seraia, na Azaria, na Jeremia,
³ na Pashuru, na Amaria, na Malikija,
⁴ na Hatushu, na Shebania, na Maluku,
⁵ na Harimu, na Meremothu, na Obadia,
⁶ na Danieli, na Ginethoni, na Baruku,
⁷ na Meshulamu, na Abija, na Mijamini,
⁸ na Maazia, na Biligai, na Shemaia.
 Acio nĩ maarĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁹ Nao Alawii maarĩ:

Jeshua mūrũ wa Azania,
 na Binui wa ariũ a Henadadi, na Kadimieli,
¹⁰ nao athiritũ ao maarĩ:
 Shebania, na Hodia, na Kelita, na Pelaia, na Hanani,
¹¹ na Mika, na Rehobu, na Hashabia,
¹² na Zakuri, na Sherebia, na Shebania,
¹³ na Hodia, na Bani, na Beninu.

¹⁴ Nao atongoria a andũ maarĩ:

Paroshu, na Pahathu-Moabi, na Elamu, na Zatu, na Bani,
¹⁵ na Buni, na Azigadi, na Bebai,
¹⁶ na Adonija, na Bigivai, na Adini,
¹⁷ na Ateri, na Hezekia, na Azuri,
¹⁸ na Hodia, na Hashumu, na Bezai,
¹⁹ na Harifu, na Anathothu, na Nebai,
²⁰ na Magipiashu, na Meshulamu, na Heziri,
²¹ na Meshezabeli, na Zadoku, na Jadua,
²² na Pelatia, na Hanani, na Anaia,
²³ na Hoshea, na Hanania, na Hashubu,
²⁴ na Haloheshu, na Piliha, na Shobeku,
²⁵ na Rehumu, na Hashabina, na Maaseia,
²⁶ na Ahia, na Hanani, na Anani,
²⁷ na Maluku, na Harimu, na Baana.

²⁸ “Andũ ariã angĩ, nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a iingo, na aini, o na ndungata cia hekarũ na ariã othe meyamũranĩtie na andũ ariã maariganĩtie nao nĩguo maathĩkĩre Watho wa Ngai, marĩ hamwe na atumia ao, na aanake, na airĩtu ao othe ariã mangĩhota gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ, ²⁹ andũ aya othe maanyĩitana na ariũ a ithe wao ariã marĩ igweta, na meeche na kĩrumi na mwĩhĩtwa atĩ nĩmarĩrũmagĩra Watho wa Ngai ũria waheirwo Musa ndungata ya Ngai, na mamenyagĩrĩre gwathĩkĩra maathani mothe, na mawatho, na kĩrĩra gĩa kũrũmirĩrwo kĩa Jehova Mwathani witũ.

³⁰ “Tweranĩra atĩ tũtikaheana airĩtu aitũ mahikio nĩ andũ ariã matũrigĩciĩrie o na kana aanake aitũ mahikie airĩtu ao.

³¹ “Rĩrĩa andũ a mabũrũri marĩa tũrganĩtie marĩrehaga indo na ngano ya kwendia mũthenya wa Thabatũ, tũtikamagũrĩra mũthenya ũcio wa Thabatũ o na kana mũthenya ũngĩ o wotho mwamũre. O mwaka wa mũgwanja wakinya tũtirĩrimaga mĩgũnda iitũ, na nĩtũrĩrekanagĩra mathiĩrĩ mothe.

³² “Nĩtuoya mũrigo wa kũhingia mawatho ma kũheanaga gĩcunjĩ gĩa gatatũ gĩa cekerĩ* o mwaka nĩ ũndũ wa wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ: ³³ nĩ ũndũ wa mĩgate irĩa iĩgagwo metha-inĩ; nĩ ũndũ wa mahinda ma maruta ma mũtu na ma njino; na nĩ ũndũ wa maruta marĩa marutagwo mũthenya wa Thabatũ, na wa ciathĩ cia Karũgamo ka Mweri, na wa ciathĩ irĩa ciathanĩtwo; nĩ ũndũ wa maruta marĩa maamũre; nĩ ũndũ wa maruta ma kũhoroheria mehia ma Isiraeli; o na nĩ ũndũ wa mawĩra mothe ma nyũmba ya Ngai witũ.

³⁴ “Ithuĩ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii o na andũ aya angĩ nĩtũcuukĩte mĩtĩ tũgatuanĩra rĩrĩa o nyũmba iitũ iĩrũrehaga ngũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ, cia gũikaragia mwaki wakanĩte kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai witũ mahinda marĩa matuanĩrwo o mwaka, o ta ũria kwandĩkitwo Watho-inĩ.

³⁵ “O na nĩtuoya mũrigo wa kũrehaga maciaro ma mbere ma mĩgũnda iitũ na ma mũtĩ o wotho wa matunda nyũmba-inĩ ya Jehova o mwaka.

³⁶ “O ta ũria kwandĩkitwo Watho-inĩ, nĩtũrũrehaga marigithathi maitũ ma aanake, na ma ng’ombe, na ma ndũuru cia ng’ombe na cia mbũri ciitũ gũkũ nyũmba-inĩ ya Ngai witũ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai ariã matungataga kuo.

³⁷ “O na ningĩ nĩtũrũrehaga thĩĩnĩ wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai, tũnengere athĩnjĩri-Ngai mũtu wa mbere, na magongona maitũ ma ngano ma mbere, na maruta ma matunda ma mĩtĩ iitũ yotho ma

*

10:32 nĩ ta giramu 4

mbere, na ma ndibei iitū ya mūhahano o na ma maguta. O na nītūrīrehaga gīcunjī gīa ikūmi kīa maciaro ma mīgūnda iitū, tūkanengera Alawii, nīgūkorwo nī Alawii maamūkagīra icunji cia ikūmi kuuma matūūra mothe kūrīa tūrutaga wīra. ³⁸ Mūthīnjīri-Ngai wa rūciaro rwa Harūni nīarīkoragwo ho Alawii makīamūkira gīcunji kīu gīa ikūmi, nao Alawii nīmarīrehaga gīcunji gīa ikūmi kīa indo ciothe makūmbī-inī ma kīgīna kīa nyūmba ya Ngai witū. [†] ³⁹ Andū a Isiraeli, hamwe na Alawii, nīmarīrehaga maruta mao ma ngano, na ndibei ya mūhahano, na maguta thīnī wa makūmbī marīa indo cia handū-harīa-haamūre ciigagwo, na kūrīa athīnjīri-Ngai, arīa maratungata, na aikaria a ihingo, na aini maikaraga.

“Tūtīrīrekagīrīria nyūmba ya Ngai witū.”

11

Atūūri Eerū a Jerusalemu

¹ Na rīrī, atongoria a andū magītūūra Jerusalemu, nao andū acio angī magīcuuka mītī nīguo mathuure mūdū ūmwe harī o andū ikūmi atūike wa gūtūūra Jerusalemu, itūūra rīria itheru, nao acio angī kenda megūtīgara mathīi magatūūre matūūra-inī mao. ² Andū nīmagathīrīrie andū arīa othe meerutīre gūtūūra Jerusalemu na kwīyendera.

³ Aya nīo atongoria a būrūrī arīa maatūūrire Jerusalemu (na rīrī, andū amwe a Isiraeli, na athīnjīri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarū, na njaro cia ndungata cia Solomoni maatūūruga matūūra-inī ma Juda, o mūdū gīthaka-inī gīake thīnī wa matūūra mao. ⁴ O na andū angī kuuma Juda na Benjamini nīmatūūruga Jerusalemu):

Kuuma njaro-inī cia Juda maarī:

Athaia mūrū wa Uzia, mūrū wa Zekaria, mūrū wa Amaria, mūrū wa Shefatia, mūrū wa Mahalaleli, wa rūciaro rwa Perezū; ⁵ na Maaseia mūrū wa Baruku, mūrū wa Koli-Hoze, mūrū wa Hazaia, mūrū wa Adaia, mūrū wa Joaribu, mūrū wa Zekaria, wa rūciaro rwa Mūshiloni. ⁶ Njaro cia Perezū iria ciatūūruga Jerusalemu, arīa maarī andū njamba, mūigana wao warī andū 468.

⁷ Kuuma njaro-inī cia Benjamini maarī:

Salu mūrū wa Meshulamu, mūrū wa Joedi, mūrū wa Pedaia, mūrū wa Kolaia, mūrū wa Maaseia, mūrū wa Ithieli, mūrū wa Jeshaiā, ⁸ na arūmīrīri ake, Gabai na Salai, othe maarī andū 928. ⁹ Joeli mūrū wa Zikiri nīwe warī mūrūgamīrīri wao ūria mūnene, nake Juda mūrū wa Hasenua nīwe warūgamīrīre Gīcigo gīa Keerī kīa itūūra rīria inene.

¹⁰ Nao athīnjīri-Ngai maarī:

Jedaia; mūrū wa Joaribu; Jakini; ¹¹ Sheraia mūrū wa Hilikia, mūrū wa Meshulamu, mūrū wa Zadoku, mūrū wa Meraiothu, mūrū wa Ahitubu, mūrū wa maūdū ma nyūmba ya Ngai; ¹² hamwe na athiritū ao arīa maarutaga wīra wa hekarū, maarī andū 822; Adaia mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Pelalia, mūrū wa Amuzi, mūrū wa Zekaria, mūrū wa Pashuru, mūrū wa Malikija, ¹³ hamwe na andū a thiritū yake arīa maarī atongoria a nyūmba ciao, maarī andū 242; Amashusai mūrū wa Azareli, mūrū wa Ahazai, mūrū wa Meshilemothu, mūrū wa Imeri, ¹⁴ na andū a thiritū yake arīa maarī njamba, maarī andū 128. Mūtongoria wao mūnene aarī Zabidieli mūrū wa Hagedolimu.

¹⁵ Na kuuma kūrī Alawii maarī:

Shemaia mūrū wa Hashubu, mūrū wa Azirikamu, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Buni; ¹⁶ Shabethai na Jozabadu, arīa maarī atongoria eerī a Alawii, na nīo maaroraga wīra wa nja wa nyūmba ya Ngai; ¹⁷ Matania mūrū wa Mika, mūrū wa Zabedi, mūrū wa Asafu, ūria watongoragia mahooya ma gūcookeria Ngai ngaatho; Kababukia ūria warī wa keerī harī athiritū ake: na Abada mūrū wa Shamuia, mūrū wa Galali, mūrū wa Jeduthuni. ¹⁸ Alawii arīa maarī thīnī na Itūūra rīu itheru maarī andū 284.

¹⁹ Aikaria a ihingo maarī:

Akubu, na Talimoni, na andū a thiritū yao, arīa maarangagīra ihingo, maarī andū 172.

²⁰ Andū a Isiraeli acio angī, hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii, maarī matūūra-inī mothe ma Juda, o mūdū gīthaka-inī kīa maithe mao.

²¹ Ndungata cia hekarū ciatūūruga kīrīma-inī kīa Ofeli, marūgamīrīrwo nī Ziha na Gishipa.

²² Mūtongoria mūnene wa Alawii kūu Jerusalemu aarī Uzi mūrū wa Bani, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Matania, mūrū wa Mika. Uzi aarī ūmwe wa rūciaro rwa Asafu, arīa maarī aini arīa maarūgamīrīre wīra wa nyūmba ya Ngai. ²³ Aini maarī watho-inī wa mūthamaki, ūria wamatuagīra wīra wao wa o mūthenya.

[†] 10:38 Nī kwarī na tūnyūmba hekarū-inī kūrīa indo iria theru ciagagwo.

²⁴ Pethahia mūrū wa Meshezabeli, wa rūciaro rwa Zera mūrū wa Juda, aarī mūramati wa mūthamaki maūndū-inī mothe makonainie na andū.

²⁵ Ha ūhoro wa tūtūura na mīgūnda yatuo-rī, andū amwe a Juda maatūuraga Kiriathu-Ariba na matūūra marīo marīa marīrigiiciirie, na Diboni na matūūra marīo, na Jekabizeeli na tūtūura twarīo, ²⁶ na kūu Jeshua, na Molada, na Bethi-Peleti, ²⁷ na Hazari-Shuali, na Biri-Shiba na matūūra marīo; ²⁸ na Zikilagi, na Mekona na matūūra marīo, ²⁹ na Eni-Rimoni, na Zora, na Jaramuthu, ³⁰ na Zanoa, na Adulamu na tūtūura twarīo, na Lakishi na mīgūnda ya rīo, na Azeka na matūūra marīo. Nī ūndū ūcio maatūuraga kuuma Birishiba o nginya Kianda kia Hinomu.

³¹ Njiaro cia Benjamini kuuma Geba ciatūuraga Mikimashi, na Aija, na Betheli na matūūra marīo, ³² na kūu Anathothu, na Nobu na Anania, ³³ na Hazoru, na Rama na Gitaimu, ³⁴ na Hadidi, na Zeboimu na Nebalati, ³⁵ na Lodi na Ono, na Kīanda-inī kia Aturi.

³⁶ Amwe a ikundi cia Alawii a Juda maatūūire Benjamini.

12

Athīnjīri-Ngai na Alawii

¹ Aya nīo athīnjīri-Ngai na Alawii arīa maacookire hamwe na Zerubabeli mūrū wa Shealitieli, na Jeshua:

Seraia, na Jeremia, na Ezara,*

² na Amaria, na Maluku, na Hatushu,

³ na Shekania, na Rehumu, na Meremothu,

⁴ na Ido, na Ginethoni, na Abija,

⁵ na Mijamini, na Maadia, na Biliga,

⁶ na Shemaia, na Joiaribu, na Jedaia,

⁷ na Salu, na Amoku, na Hilikia, na Jedaia.

Acio nīo maarī atongoria a athīnjīri-Ngai na athiritū ao, matukū-inī macio ma Jeshua.

⁸ Nao Alawii maarī Jeshua, na Binui, na Kadimieli, na Sherebia, na Juda, o na Matania, ūrīa, marī hamwe na athiritū ake, nīwe warūgamirīire arīa maainaga nyīmbo cia gūcookia ngaatho. ⁹ Bakabukia na Uni, athiritū ao, maarūgamaga mang'ethaniire nao magītungata.

¹⁰ Jeshua nīwe warī ithe wa Joiakimu, nake Joiakimu aarī ithe wa Eliashibu, nake Eliashibu aarī ithe wa Joiada, ¹¹ nake Joiada aarī ithe wa Jonathani, nake Jonathani aarī ithe wa Jadua.

¹² Matukū-inī ma Joiakimu, aya nīo maarī atongoria a nyūmba cia athīnjīri-Ngai:

ya Seraia, aarī Meraia;

ya Jeremia, aarī Hanania;

¹³ ya Ezara, aarī Meshulamu;

ya Amaria, aarī Jehohanani;

¹⁴ ya Maluki, aarī Jonathani;

ya Shebania, aarī Jusufu;

¹⁵ ya Harimu, aarī Adina;

ya Meraiothu, aarī Helikai;

¹⁶ ya Ido, aarī Zekaria;

ya Ginethoni, aarī Meshulamu;

¹⁷ ya Abija, aarī Zikiri;

ya Minihamini na Moadia, aarī Pililai;

¹⁸ ya Biliga, aarī Shamu;

ya Shemaia, aarī Jehonathani;

¹⁹ ya Joiaribu, aarī Matenai;

ya Jedaia, aarī Uzi;

²⁰ ya Salai, aarī Kalai;

ya Amoku, aarī Eberi;

²¹ ya Hilikia, aarī Hashabia;

na ya Jedaia, aarī Nethaneli.

²² Nao atongoria a nyūmba cia Alawii matukū-inī ma Eliashibu, na Joiada, na Johanani, na Jadua, o ūndū ūmwe na atongoria a athīnjīri-Ngai, nīmandikirwo marītwa mao hīndi ya wathani wa Dario ūrīa Mūperisia.

²³ Atongoria a nyūmba cia njiaro cia Lawi nginya hīndi ya Johanani mūrū wa Eliashibu o nao nīmandikitwo ibuku-inī rīa matukū macio. ²⁴ Nao atongoria a Alawii maarī Hashabia, na Sherebia, na Jeshua mūrū wa Kadimieli, na athiritū ao, arīa maarūgamaga mamang'etheire makiina nyīmbo cia kūgoca na cia gūcookia ngaatho, gikundi kīmwe gīkaamūkagīria kīrīa kīngī, kūringana na ūrīa gwanthitwo nī Daudi mūdū wa Ngai.

²⁵ Matania, na Bakabukia, na Obadia, na Meshulamu, na Talimoni, na Akubu maarī aikaria a ihingo arīa maarangagīra makūmbi marīa maarī ihingo-inī. ²⁶ Maatungataga hīndi ya Joiakimu mūrū wa Jeshua, mūrū wa Jozadaku, na hīndi ya Nehemia ūrīa warī barūthi, na hīndi ya Ezara ūrīa warī mūthīnjīri-Ngai na mwandiki-marīa.

Kwamūrwo kwa Rūthingo rwa Jerusalemu

* 12:1 Ezara ūyū tiwe Ezara ūrīa mūthīnjīri-Ngai.

²⁷ Hīndi ya kwamūrwo kwa rūthingo rwa Jerusalemu, Alawii nīmacarīrio kuuma kūrīa guothe maarī nīguo moke Jerusalemu makūngūire kwamūrwo kūu marī na gīkeno, na makīinaga nyīmbo cia gūcookia ngaatho, makīinaga na thaani iria ihūūrithanagio, na inanda cia kīnūbi, na cia mūgeeto. ²⁸ Aini o nao nīmacookanīrīrio hamwe kuuma ng'ongo iria ciathiūrūrūkiirie Jerusalemu, magīcookanīrīrio kuuma tūtūūra-inī twa Anetofathi, ²⁹ na kuuma Bethi-Giligali, na kuuma mwena wa Geba na Azimavethu, nīgūkorwo aini nīmeyakīire matūūra gūthiūrūrūkiiria Jerusalemu. ³⁰ Nao athīnjīri-Ngai na Alawii marīkia gwītheria, magītheria andū, na ihingo, o na rūthingo.

³¹ Atongoria a Juda nīndameerire mahaice rūthingo-igūrū. Nīngī ngīthe ikundi igīrī nene cia aini wīra wa gūcookia ngaatho. Gīkundi kīmwe gīgīthiī mwena wa ūrīo kīrī rūthingo-igūrū, kīerekeire Kīhingo gīa Kīara-inī. ³² Hoshaiia hamwe na nuthu ya atongoria a Juda makīmarūmīrīra, ³³ hamwe na Azaria, na Ezara, na Meshulamu, ³⁴ na Juda, na Benjamini, na Shemaia, na Jeremia, ³⁵ o ūndū ūmwe na athīnjīri-Ngai amwe me na tūrumbeta, o na Zekaria mūrū wa Jonathani, mūrū wa Shemaia, mūrū wa Matania, mūrū wa Mikaia, mūrū wa Zakuri, mūrū wa Asafu, ³⁶ na athīritū ake, nīo Shemaia, na Azareli, na Milalai, na Gilalai, na Maai, na Nethaneli, na Juda, na Hanani, marī na indo cia kūina nacio o ta ūria gwanhītūwō nī Daudi, mūdū wa Ngai. Ezara ūria mwandiki-marūa nīwe wamatongoretie. ³⁷ Na rīrī, kuuma Kīhingo gīa Githima maathiire marūngīrīrie, makīhaica rūthingo igūrū na ngathī cia Itūūra rīa Daudi, makīhītūkīra igūrū rīa nyūmba ya Daudi, o ngīnya Kīhingo kīa Maai mwena wa irathīro.

³⁸ Gīkundi gīa keerī kīa aini gīgīthiī kīerekeire mwena wa ūmotho. Na nīi ngīmarūmīrīra kūu rūthingo igūrū hamwe na nuthu ya andū, tūkīhītūkīra Mūthiringo wa Mariiko ma Mwaki o ngīnya Rūthingo-inī Rwarī, ³⁹ igūrū rīa Kīhingo kīa Efraimu, na Kīhingo kīa Jeshana, na Kīhingo gīa Thamaki, na Mūthiringo wa Hananeli, na Mūthiringo wa Igana, ngīnya Kīhingo-inī kīa Ng'ondū. Makīrūgama Kīhingo-inī kīa Mūrāngīrī.

⁴⁰ Ikundi icio cieri cia aini cia gūcookia ngaatho igīkara handū ha cio thīni na nyūmba ya Ngai, o na nīi ngīika o ūguo, hamwe na nuthu ya anene, ⁴¹ o ūndū ūmwe na athīnjīri-Ngai, nīo Eliakimu, na Maaseia, na Miniamini, na Mikaia, na Elioenai, na Zekaria, na Hanania marī na tūrumbeta twao, ⁴² o hamwe na Maaseia, na Shemaia, na Eleazaru, na Uzi, na Jehohanani, na Malikija, na Elamu, na Ezeri. Nao aini maatongoragio nī Jezerahia. ⁴³ Na mūthenya ūcio nīmarutire magongona manene, makīrūhagia tondū Ngai nīamaheete gīkeno kīnene. O nao andū-a-nja na ciana magīkena. Mbugīrīrio ya gīkeno kūu Jerusalemu nīyaiguika kūdū kūraya.

⁴⁴ Mahinda-inī macio nī gwanhūrīro andū marūgamīrīre makūmbī ma indo iria ciarutagwo, na maciaro ma mbere, na gīcunjī gīa ikūmi. Kuuma mīgūnda-inī ūria yathiūrūrūkiirie matūūra magīrīrwo kurehe makūmbī-inī icunjī iria ciatūtūwō nī watho irī cia athīnjīri-Ngai na Alawii, tondū andū a Juda nīmakenagīra athīnjīri-Ngai na Alawii arīa maatungataga. ⁴⁵ Nīmarutaga wīra wa gūtungatīra Ngai wao, na wīra wa gwītheria, o ta ūria aini na aikaria a ihingo meekaga, kūrīngana na ūria gwanhītūwō nī Daudi na mūrīu Solomoni. ⁴⁶ Nīgūkorwo tene mūno, matukū-inī ma Daudi na ma Asafu, nī kwarī na atongoria a aini na a nyīmbo cia kūgooca na gūcookeria Ngai ngaatho. ⁴⁷ Nī ūndū ūcio matukū-inī ma Zerubabeli na ma Nehemia, andū a Isīraeli othe nīmarutaga icunjī cia o mūthenya nī ūndū wa aini na aikaria a ihingo. Nīngī nīmamūrāga icunjī nī ūndū wa Alawii arīa angī, nao Alawii makaamūra icunjī nī ūndū wa njīaro cia Harūni.

13

Magarūrīra ma Mūthia ma Nehemia

¹ Na rīrī, mūthenya ūcio, Ibuku rīa Musa rīgīthomwo na mūgambo mūnene andū makīiiguagīra, rīgīthomwo handū haandīkitwō atī gūtīrī Mūamoni kana Mūmoabi ūgetikīrio akorwo kīūngano-inī kīa andū a Ngai, ² tondū matīgana kūhe andū a Isīraeli irio na maai; no-o nī kūrīha maarīhire Balamu amarume. (No rīrī, Ngai witū akīgarūra kīrumi gīgītuika kīrathimo.) ³ Rīrīa andū maaiguire watho ūcio, makīeheria andū othe arīa maarī ageni kuuma Isīraeli.

⁴ Mbere iyo, Eliashibu ūria mūthīnjīri-Ngai nīakoretwo atūtūwō mūrūgamīrīri wa makūmbī ma nyūmba ya Ngai witū. Aarī wa thīritū ya hakuhi na Tobia, ⁵ na nīamūhete nyūmba nene aikarage ūria mbere iyo yaigagwo mīhothi ya ngano, na ūbumba, na indo cia hekarū, o na mīhothi ya gīcunjī gīa ikūmi kīa ngano, na ndībei ya mūhihano na maguta marīa maaheagwo Alawī, na aini na aikaria a ihingo, o na mīhothi ūria yarutagīrwo athīnjīri-Ngai.

⁶ No rīrīa maūdū maya mothe maathiaga na mbere, nīi ndiarī kūu Jerusalemu, nīgūkorwo mwaka-inī ūcio wa mīrongo itatū na rīrī wa ūthamaki wa Aritashashita, mūthamaki wa Babuloni, ^{*} nīndacookete kūrī mūthamaki. Matukū manini maathira nīndamūhooire rūtha, ⁷ ngīcooka Jerusalemu. Ndacooka Jerusalemu nīguo ndaamenyire ūuru ūria Eliashibu eekīte nī ūndū wa kūhe Tobia kanyūmba nja ya nyūmba ya Ngai. ⁸ Nīndarakarīrio nī ūhoro ūcio mūno na ngīkia indo ciothe cia Tobia nja. ⁹ Ngīcooka ngīruta watho kīgīe igongona rīa gūtheria nyūmba iyo, na ngīcookia indo ciothe cia nyūmba ya Ngai kuo, hamwe na maruta ma ngano na ūbumba.

¹⁰ Nīngī nīndamenyire atī Alawii matiaheagwo gīcunjī kīrīa kīerītūwō maaheagwo, na Alawii othe hamwe na aini arīa maatungataga nīmatiganīrie ūtungata, magacooka mīgūnda-inī yao. ¹¹ Nī ūndū ūcio ngīrūthia anene acio, ngīmooria atīrī: “Nyūmba ya Ngai itiganīrio nīkī?” Nīngī ngīmeeta othe hamwe, ngīmacookia o mūdū wīra-inī wake.

* 13:6 Thuutha wa kīhootha na kīgīwatīra Babuloni, Kuruu nīeheire rīitwa “Mūthamaki wa Babuloni”.

¹² Andũ othe a Juda nĩmarehire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano, o na maguta makũmbĩ-inĩ. ¹³ Na nĩ ngĩtua Shelemia ũria mũthĩnjĩri-Ngai, na Zadoku ũria mwandiki-marĩa, marĩ na Mulawii wetagwo Pedaia, arũgamĩrĩri a makũmbĩ, na ngĩtua Hanani mūrũ wa Zakuri mūrũ wa Matania mũnini wao, tondũ andũ aya nĩmoonagwo marĩ ehokeku. Nĩmatuĩrwo a kũgayagĩra ariũ a ithe wao indo.

¹⁴ Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa maũndũ maya, na ndũgatharie wĩra na ũtungata ũria ndungatĩte nyũmba-inĩ ya Ngai wakwa ndĩ mwĩhokeku.

¹⁵ Matukũ-inĩ macio nĩndeyoneire andũ a Juda makĩhiha ndibei mũthenya wa Thabatũ na makĩrehe ngano, na magĩkuuithia ndigiri ngano hamwe na ndibei, na thabibũ, na ngũyũ, na mũthemba yothe ya mĩrigo. Indo icio ciothe maarehaga Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmakaania kwendia irio mũthenya ũcio wa Thabatũ. ¹⁶ Andũ a Turo ariĩ maatũũraga Jerusalemu nĩmarehaga thamaki na indo cia mũthemba yothe, na magaciendagĩria andũ a Juda mũthenya wa Thabatũ kũu Jerusalemu. ¹⁷ Ngĩrũithia andũ ariĩ maarĩ igweta a Juda, ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrikũ ũyũ mũreka wa waganu wa gũthaahia mũthenya wa Thabatũ?” ¹⁸ Maithe manyu ma tene-rĩ, githĩ ti maũndũ ta maya meekire, nake Ngai witũ agĩtũrehere mathĩĩna maya mothe matũkorete na magakora itũũra rĩrĩ inene? No rĩu inyuĩ mĩrarahera Isiraeli mang’ũrĩ maingĩ makĩria na ũndũ wa gũthaahia Thabatũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, hwaĩ-inĩ kwambĩrĩria kũgĩa nduma ihingo-inĩ cia Jerusalemu Thabatũ itanakinya-rĩ, ngĩathana mĩrango ya Jerusalemu ihingwo na ndikahingũrwo nginya Thabatũ ithire. Ngũga andũ amwe akwa ihingo-inĩ marangĩre, nĩgeetha gũtikagĩe mũrigo ũngĩtoonyio thĩĩnĩ mũthenya wa Thabatũ. ²⁰ Rĩmwe kana meerĩ, onjorithia na endia a indo cia mũthemba yothe maraarire nja ya Jerusalemu. ²¹ No ngĩmakaania ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtuma mũraare rũthingo-inĩ? Mũngĩka ũguo rĩngĩ nĩndĩmũnyiiithia.” Kuuma hĩndĩ iyo matiacookire gũũka mũthenya wa Thabatũ. ²² Ningĩ ngĩatha Alawii meetherie macooke mathĩĩ makarangĩre ihingo nĩgeetha maige mũthenya wa Thabatũ ũrĩ mũtheru.

Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ o naguo, na ũnjigũire tha kũringana na wendo waku mũnene.

²³ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio nĩndonire arũme a Juda ariĩ maahikĩtie andũ-a-nja a kuuma Ashidodi, na Amoni, na Moabi. ²⁴ Nuthu ya ciana ciao ciaaragia rũthiomi rwa Ashidodi kana thiomĩ cia ndũrĩrĩ icio ingĩ, no matiooĩ kwaria rũthiomi rwa Juda. ²⁵ Ngĩmarũithia na ngĩmetĩria kĩrumi. Nĩndahũũrire arũme amwe ao na ngĩmamunya njuĩrĩ. Ngĩtuma mehite mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai, ngĩmeera atĩrĩ: “Menyai gũkaaneana airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao, kana aanake anyu inyuĩ ene mahikie airĩtu ao. ²⁶ Githĩ ti ihikano ta icio ciatũmire Solomoni mũthamaki wa Isiraeli eehie? Ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ watariĩ take. Ngai wake nĩamwendete, akĩmũtua mũthamaki Isiraeli guothe; no-o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩatoonyirio mehĩa-inĩ nĩ andũ-a-nja a kũngĩ. ²⁷ Ithuĩ-rĩ, no nginya tũigwe atĩ o na inyuĩ mũreka waganu ũyũ wothe mũũru ũũ, mũkaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai witũ na ũndũ wa kũhikia andũ-a-nja a kũngĩ?”

²⁸ Mũriũ ũmwe wa Joiada mūrũ wa Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene aarĩ mũthoni-we wa Sanibalati ũria Mũhoroni. Nĩndamũingatire oime harĩ nĩĩ.

²⁹ Maririkane, Wee Ngai wakwa, tondũ nĩmathaahirie wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai, o na magĩthaahia kĩrĩkanĩro kĩa wĩra wa athĩnjĩri-Ngai na kĩa Alawii.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ngĩtheria athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma kũrĩ ũndũ o wothe mũgeni, ngĩcooka ngĩmagaiĩra o mũndũ wĩra wake kĩũmbe. ³¹ Ningĩ nĩndathondekire mweke wa kũhothaga ngũ na maciaro ma mbere mahinda marĩa maatuĩtwa.

Wee Ngai wakwa, ndirikana na ũnjike wega.

ESITERI

Kweherio kwa Vashiti Mütumia wa Muthamaki

¹ Na rîrî, ûû nîguo gwekîkîre matukû-inî ma Ahasuerusu, o we Ahasuerusu ûrîa waathaga mabûrûri 127 marîa moimîte kuuma bûrûri wa Ahîndî o ngînya bûrûri wa Akushi.^{*} ² Matukû-inî macio-rî, Mûthamaki Ahasuerusu aathamakaga arî gîti-inî gîake kîa ûnene thîinî wa nyûmba ya ûthamaki kûu gîikaro kîgîtire kîa mûthamaki gîa Shushani,[†] ³ na mwaka wa gatatû wa wathani wake, nîarugithîirie andû ake othe arîa maarî igweta na anene iruga. Nao atongoria a mbûtû cia ita cia Perisia na cia Media, na abarûthi na andû arîa maarî igweta a mabûrûri maarî kuo.

⁴ Nake akîonania ûtonga mûnene wa ûthamaki wake na ûkengi na riiri wa ûnene wake, ihinda rîa matukû 180. ⁵ Matukû macio maathira, mûthamaki nîarugithirie iruga, rîrîa rîaikarire mûthenya mûgwanja, narîo rîarî thîinî wa mûgûnda ûrîa warî mûirigîre wa nyûmba ya mûthamaki, rîkîrugîrwo andû othe kuuma ûrîa mûnini ngînya ûrîa mûnene, arîa maarî kûu thîinî wa gîikaro kîrîa kîarî kûirigîre gîa Shushani. ⁶ Mûgûnda ûcio warî na mîcuurio ya gatani wa rangi mwerû na ya rangi wa bururu, nayo yohanîtio na mîkanda ya gatani ya rangi mwerû na ya rangi wa ndathi, ikoohererwo icûhî-inî cia betha iria cianyîitithanîtio na itugî cia mahiga marîa mega merû. Nî kwarî na itî cia gîikarîra cia thahabu na cia betha[‡] iria ciaigîtwo kûndû kwarîtwo mahiga ma nyaigî, na mahiga mega merû, na mahiga ma rangi wa ngoikoni, na mahiga mangî ma goro mûno. ⁷ Ndîbei yaheanagwo na ikombe cia thahabu, na gûtirî kîaahanaine na kîrîa kîngî, na ndîbei ya nyûmba ya ûthamaki yarî nyingî mûno o ta ûrîa ûtaana wa mûthamaki watarii. ⁸ Kûringana na watho wa mûthamaki, o mûgenî nîeetikîritio kûnyua kîrîa angîendire, nî ûndû mûthamaki niathîte aheani othe a ndîbei mahe o mûndû kîrîa eendaga.

⁹ O nake Vashiti, mütumia wa mûthamaki, nîarugithîirie andû-a-nja iruga o kûu nyûmba-inî ya ûthamaki ya Mûthamaki Ahasuerusu.

¹⁰ Mûthenya wa mûgwanja, hîndî irîa Mûthamaki Ahasuerusu aakenete nî ûndû wa kûnyua ndîbei, agîatha ndungata iria mûgwanja ciarî hakûre iria ciamûtungatagîra, nîcio Mehumani, na Bizatha, na Haribona, na Bigatha, na Abagutha, na Zetharu, na Karikasi, ¹¹ irehe Vashiti, ûcio mütumia wa mûthamaki mbere yake ekîrite tanji yake ya ûthamaki, nîgeetha onanie ûthaka wake kûrî andû, o na ningî kûrî andû arîa maarî igweta, nîgûkorwo aarî kîirorerwa. ¹² No rîrîa ndungata icio ciakinyirie watho wa mûthamaki, Vashiti mütumia wa mûthamaki akîrega gûthîi. Hîndî îyo mûthamaki akîng'ûrîka mûno na agîcinwo nî marakara.

¹³ Na tondu warî mûtugo wa mûthamaki gûtuîria maûndû ma watho na ma kîhooto, akîaria na andû arîa oogi na mooi ûhoro wa matukû ma tene. ¹⁴ Nao arîa maakuhîrîirie mûthamaki mûno maarî Karishena, na Shetharu, na Adamatha, na Tarashishi, na Meresu, na Marisena na Memukani, andû mûgwanja arîa maarî igweta a Perisia na Media, arîa meetikîritio kuonanaga na mûthamaki, na nîo maarî anene mûno ûthamaki-inî ûcio.

¹⁵ Mûthamaki akîûria atîrî, “Kûringana na watho-rî, Vashiti mütumia wa mûthamaki agîrîrwo nî gwîkwo atîa? Nîaregete gwashîkîra watho wa Mûthamaki Ahasuerusu ûrîa akinyîirio nî andû acio ahakûre.”

¹⁶ Memukani agîccookie arî mbere ya mûthamaki na andû arîa maarî igweta atîrî, “Vashiti mütumia wa mûthamaki nîekite mahîtia, na to mûthamaki wiki ahîtiirie, no ahîtiirie o na andû othe arîa marî igweta na andû othe a mabûrûri ma Mûthamaki Ahasuerusu. ¹⁷ Nîgûkorwo ûndû ûyû wikîtwo nî mütumia wa mûthamaki nîûkûmenyeka nî andû-a-nja othe, na nî ûndû ûcio nîmarîmenagîrîria athuuri ao makoiga atîrî, ‘Mûthamaki Ahasuerusu araathanire Vashiti mütumia wa mûthamaki arehwo mbere yake, no ndaigana gûthîi.’ ¹⁸ Umûthî-rî, andû-a-nja arîa marî igweta a Perisia na Media arîa maiguîte ûndû ûyû wikîtwo nî mütumia wa mûthamaki noguo nao marîikaga andû arîa marî igweta a mûthamaki. Kînyararo na ngarari itigathira.

¹⁹ “Nî ûndû ûcio, mûthamaki angîona arî wega, nîarute watho wa ûthamaki na etîkîre wandîkwo mawatho-inî ma Perisia na Media, marîa matagarûragwo, atî Vashiti ndarî hîndî ingî agooka mbere ya Mûthamaki Ahasuerusu. Naho handû ha Vashiti-rî, mûthamaki acarie mûndû-wa-nja ûngî mwega kûmûkîra. ²⁰ Rîrîa watho ûcio wa mûthamaki ûrîanîrîrwo kûndû guothe kûrîa mûthamaki aathanaga-rî, andû-a-nja othe nîmarîtîaga athuuri ao, kuuma ûrîa mûnini ngînya ûrîa mûnene.”

²¹ Mûthamaki na andû ake arîa maarî igweta magîkenio nî mataaro macio, nî ûndû ûcio mûthamaki agîika o ta ûrîa Memukani oigite. ²² Agîtûma marûa kûndû guothe ûthamaki-inî ûcio, o bûrûri na mwandîkîre waguo na o rûrîrî na mwarîrie waruo, akîanîrîrithia na thîomi cia andû othe atî mûthuuri o wotho nîwe mwathi wa mûcîi wake.

2

Esiteri Gûtuîka Mütumia wa Mûthamaki

* 1:1 Wathani waganyitio ng'ongo 127, na o rûgongo rûkaganyio na mabûrûri.
ma ûthamaki ûcio; macio mangî matatû maarî Babuloni, Perisiapoli, na Ekibatani.

† 1:2 Shushani rîarî itûûra rîmwe inene rîa marîa mana

‡ 1:6 Andû a Perisia maarîaga metambûrûkîtie itî-inî.

¹ Thuutha ūcio rīria marakara ma Mūthamaki Ahasuerusu maahoorerire, akīririkana Vashiti na ūria eekite, o na ūria aamūtūirire eekwo. ² Hīndi ūyo ndungata iria ciatungatagira mūthamaki we mwene ikiuga atīri, “Mūthamaki nīacarīrio airītu gathirange ethī na cīrorerwa. ³ Mūthamaki nīathuure anene mabūrūri-ini mothe marīa aathanaga marehe airītu acio othe cīrorerwa nyūmba-ini iria itūūrāgwo nī andū-a-nja thīini wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīria kīirigīre gīa Shushani. Nao nīmamenyagīrīrwo nī Hegai, ndungata iria hakūre ya mūthamaki iria yarūgamagīrira andū-a-nja acio; ningī maheo indo cia gwithakaria nacio. ⁴ Thuutha ūcio mūrītu ūria ūgaakenia mūthamaki nīagatuika mūtumia wa mūthamaki ithenya rīa Vashiti.” Mataaro macio magikenia mūthamaki, nake akīmarūmīrira.

⁵ Na rīri, thīini wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīria kīirigīre gīa Shushani, nī kwarī na Mūyahudi wa mūhīrīga wa Benjamini wetagwo Moridekai mūrū wa Jairū, mūrū wa Shimei, mūrū wa Kishu, ⁶ nake aatahitwo kuuma Jerusalemu nī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, arī ūmwe wa andū arīa maatahanīrio na Jekonia, mūthamaki wa Juda. ⁷ Moridekai aarī na mwarī wa ithe mūnini wetagwo Hadasa, ūria aarerete tondū ndaarī na ithe kana nyina. Mūrītu ūcio, ūria ningī wetagwo Esiteri, aarī kīrorerwa mwīri na ūthūi akionwo, nake Moridekai akīmuoya akīmūra o ta mwarī thuutha wa ithe na nyina gūkua.

⁸ Rīria watho ūcio wa mūthamaki wanīrīrwo-rī, airītu aingī nīmarehirwo thīini wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīria kīirigīre gīa Shushani, na maamenyagīrīrwo nī Hegai. Esiteri o nake nīatwarirwo kūu nyūmba ūyo ya mūthamaki na akīhokerwo Hegai, ūria warūgamīrīre nyūmba iria yatūūrāgwo nī andū-a-nja. ⁹ Mūrītu ūcio nīamūkenirīe na akīendeke nīwe. O hīndi ūyo akīmūhe indo cia gwithakaria nacio o na akīmūhe irio cia mwanya. Ningī akīmūhe ndungata mūgwanja cia airītu, arīa maathuuritwo kuuma nyūmba-ini ya mūthamaki na akīmūthaamia marī hamwe na ndungata icio ciake cia airītu akīmūtware handū harīa hega mūno kūu nyūmba-ini ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja.

¹⁰ Esiteri ndombūrīte rūrūrī rwake kana kīhumo kīa nyūmba yao, tondū Moridekai nīamūtaarīte akamwīra ndageke ūguo. ¹¹ O mūthenya Moridekai nīaceerangaga hau nja ya nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nīguo amenye ūria Esiteri aikaraga, na ūria aathīaga na mbere.

¹² Mbere ya o mūrītu kūgīa na mweke wa gūthīi kūrī Mūthamaki Ahasuerusu, aaniinaga mīeri ikūmi na rīri ya gwithakaria iria yaathanitwo ūkaragwo nī airītu acio, itandatū ya kwīhaka maguta ma manemane, na itandatū ya kwīhaka maguta manungī wega na indo ingī cia kwīhaka. ¹³ O mūrītu aarī athī harī mūthamaki ta ūu: Nīaheagwo kīndū kīria gīothe angīendire gwīkuuīra kuuma nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja gīa gūthīi nakīo nyūmba-ini ya mūthamaki. ¹⁴ Hwai-ini aathīaga agatoonya kuo, na rūciini agacooka mwena ūngī wa nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nakuo kūu akamenyagīrīrwo nī Shaashagazu, ndungata iria yarī hakūre ya mūthamaki, iria yehokeirwo thuriya cia mūthamaki. Ndangīacookire rīngī kūrī mūthamaki tīga o mūthamaki akenirio nīwe amūtūmanīre na rītwa rīake.

¹⁵ Ihinda rīa Esiteri rīakinya (mūrītu ūria Moridekai aarerete taarī mwarī, ūria warī mwarī wa ithe mūkūrū Abihaili) rīa gūthīi kūrī mūthamaki, ndaigana gwītia kīndū o nakī, tīga o kīria Hegai ndungata ūyo yarī hakūre ya mūthamaki, mūrōri wa nyūmba ūyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, aamwīrīre akuue. Nake Esiteri nīetīkīrīkaga nī mūndū o wothē wamuonaga. ¹⁶ Nake Esiteri agītwarwo kūrī Mūthamaki Ahasuerusu kūu nyūmba-ini ya ūthamaki mweri-ini wa ikūmi, mweri wa Tebethu, mwaka-ini wa mūgwanja wa wathani wake.

¹⁷ Na rīri, mūthamaki nīaguucīrīrio nī Esiteri gūkīra andū-a-nja acio angī othe, nake agūtīkīrīka nīwe gūkīra airītu acio angī gathirange othe. Nī ūndū ūcio akīoya tanji ya ūnene, akīmūkīra mūtwe, akīmūtua mūtumia wa mūthamaki ithenya rīa Vashiti. ¹⁸ Nake mūthamaki akīrugithia iruga inene mūno, iruga rīa Esiteri, agītta andū ake othe arīa maarī igweta na anene. Mabūrūri-ini mothe mūthamaki akīanīrīra thīgūkū na akīheana iheo kūringana na ūtaana wa ūthamaki.

Moridekai Kūhithūria Ndundu Njūru

¹⁹ Rīria airītu acio gathirange moonganirio ihinda rīa keerī, Moridekai aikarīte hau kīhingo-ini kīa mūciī wa mūthamaki. ²⁰ No Esiteri ndombūrīte kīhumo kīa nyūmba yao kana kīa rūrūrī rwake, o ta ūria Moridekai aamūtaarīte, nīgūkorwo aathīre na mbere kūrūmīrira mataaro ma Moridekai o ta ūria ekaga rīria aareragwo nīwe.

²¹ Ihinda rū Moridekai aikaraga kīhingo-ini kīa mūciī wa mūthamaki, Bigithana na Tereshu, anene eerī arīa meehokeirwo kūrūgamīrira kīhingo kīa nyūmba ya mūthamaki, nīmarakarīre, na makīgīa na ndundu ya kūrāga Mūthamaki Ahasuerusu. ²² Nowe Moridekai akīmenya ūhorō wa ndundu ūyo na akīra Esiteri, mūtumia ūcio wa mūthamaki, nake Esiteri akīra mūthamaki ūhorō ūcio, na akiuga nī Moridekai ūmwīrīte. ²³ Na rīria ūhorō ūcio watūirīrio na ūkīoneka atī warī wa ma, anene acio eerī magīcuurio mūtī igūrū. Ūhorō ūcio wothē nīwandīkīrwo hau mbere ya mūthamaki ibuku-ini rīa māndū marīa meekīte ihinda rū.

3

Hamani Gūcīrīra Kūniina Ayahuđi

¹ Thuutha wa māndū macio, Mūthamaki Ahasuerusu nīatūgīrīrie Hamani mūrū wa Hamedatha, ūria Mūagagi, akīmūnenehia na akīmūhe gītīo giakīrīte kīa andū arīa angī othe maarī igweta. ² Anene othe a mūthamaki arīa maarī hau kīhingo-ini kīa mūciī wa mūthamaki nīmaturagia maru na makainamīrira, magatīia Hamani, nī ūndū mūthamaki nīathanite gwīkagwo ūguo nī ūndū wake. No Moridekai ndaigana gūtūria maru kana kūmūinamīrira amūtīe.

³ Hĩndĩ iyo anene a mũthamaki ariā maarĩ kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki makiũria Moridekai atĩrĩ, “Ũregete gwachĩkĩra watho wa mũthamaki nĩkĩ?” ⁴ O mũthenya nĩmamwaragĩria no akĩrega kũmaigua. Nĩ undũ ũcio makĩhe Hamani ũhoro ũcio nĩgeetha mone kana mũtugo ũcio wa Moridekai no ũkĩrĩrĩro, nĩgũkorwo nĩameerĩte atĩ we aarĩ Mũyahudi.

⁵ Rĩria Hamani onire atĩ Moridekai ndangĩmũturĩria maru kana amũtĩie, akĩng’ũrika mũno. ⁶ No aarĩkia kũmenya rũrĩri rwa andũ a Moridekai rwarĩ rũrĩkũ, akĩona kũuragithia Moridekai ari o wiki ti kũiganu. Handũ ha ũguo, Hamani agĩcaria njĩra ya kũniinithia rũrĩri ruothe rwa andũ a Moridekai, na nĩo Ayahudi, ariā maarĩ mabũrũri-inĩ mothe marĩa maathagwo nĩ Mũthamaki Ahasuerusu.

⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na tĩrĩ wa Mũthamaki Ahasuerusu, mweri wa mbere, mweri wa Nisani, magĩcuuka puri (ũguo nĩ ta kuuga gũcuuka mĩti) mbere ya Hamani nĩguo mathuure mũthenya na mweri. Naguo mũti ũkĩgwĩra mweri wa ikũmi na tĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari.

⁸ Hamani agĩcooka akĩira Mũthamaki Ahasuerusu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũhurunjũkĩre ndũrĩrĩ-inĩ cia mabũrũri mothe marĩa ũthamakagĩra, rũria mũtugo yao itahaanaine na ya andũ ariā angĩ othe, na andũ a rũrĩrĩ rũu matiathikagira mawatho ma mũthamaki; nĩ undũ ũcio hatĩrĩ bata wa mũthamaki kũmakĩrĩria.

⁹ Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, no kũrutwo watho wa kũmaniinithia, na nĩ nĩngũga taranda 10,000* cia betha thĩĩni wa kĩgĩna kĩa ũthamaki cia kũrĩha andũ ariā mekũruta wĩra ũcio.”

¹⁰ Nĩ undũ ũcio mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake kuuma kiara-inĩ gĩake, agĩkĩnengera Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũria Mũagagi, ũcio thũ ya Ayahudi.[†] ¹¹ Mũthamaki akĩira Hamani atĩrĩ, “Ikara na mbeeca icio ciaku, na wĩke na andũ acio o ũria ũkwenda.”

¹² Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na itatũ wa mweri wa mbere, aandĩki-marĩa a mũthamaki magĩtũwo. Makĩandĩka ũria wotho Hamani aathanĩte, na mwandĩkĩre wa o bũrũri, na rũthiomi rwa o rũrĩrĩ, makĩandĩkĩra anene a mũthamaki, na abarũthi a mabũrũri a kũndũ na kũndũ, na andũ ariā maarĩ igweta a ndũrĩrĩ mwanya. Marĩa macio maandĩkĩrwo na rĩtwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu we mwene, na magĩkĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ gĩake mwene. ¹³ Marĩa macio maatwarĩrwo mabũrũri-inĩ mothe ma mũthamaki nĩ andũ ariā maakuuaga marĩa, namo maaheanĩte watho wa kwananga, na kũuraga, na kũhukia Ayahudi othe, andũ ethĩ na ariā akũrũ, na andũ-a-nja na twana tũnini, maniĩnwo mũthenya o ro ũmwe, ari guo mũthenya wa ikũmi na itatũ, mweri wa ikũmi na tĩrĩ, mweri wa Adari, na matahe indo ciao. ¹⁴ Kobi ĩmwe ya marĩa macio ma watho ũcio yarĩ ĩtũmwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe, na ũmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩgeetha mehaarĩrie nĩ undũ wa mũthenya ũcio.

¹⁵ Nĩ undũ wa ũria watho wa mũthamaki warĩ wa na ihenya, atwarĩ a marĩa makĩumagara o narua tondũ watho ũcio waheanĩrwo kuuma thĩĩni wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩĩkaro kĩria kĩari kĩirĩgĩre gĩa Shushani. Mũthamaki na Hamani magĩkara thĩ kũnyua, no itũũra rĩu inene rĩa Shushani rĩkĩgagaya mũno.

4

Moridekai Kũringĩrĩria Esiteri Amateithie

¹ Rĩria Moridekai aamenyire ũria wotho gwekĩtũwo, agĩtembũranga nguo ciae, akĩthumba nguo ya ikũnia na akĩthurĩria mũhu, agĩthĩi, agĩtuĩkanĩria itũũra akĩrĩraga anĩrĩire mũno, na ari na ruo. ² Aathiire o nginya kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki, tondũ gũtĩrĩ mũndũ wetikagĩrio gũtoonya kũu thĩĩni ehumbĩte nguo ya ikũnia. ³ Thĩĩni wa mabũrũri mothe kũria marĩa na watho wa mũthamaki wakinyaga kwagĩaga na gũcakaya kũnene, na kwĩhinga kũria irio, na kũrĩra na kũgĩrĩka kũnene kũrĩ Ayahudi. Aingĩ ao magĩkoma thĩ mehumbĩte nguo cia ikũnia na mehũrĩire mũhu.

⁴ Hĩndĩ ĩria ndungata cia Esiteri cia airĩtu na cia arũme iria ciarĩ hakũre ciokire ikĩmũhe ũhoro ũkonĩĩ Moridekai, Esiteri niathĩĩnikire mũno. Akĩmũneanĩra nguo ehumbe arute iyo ya ikũnia, no Moridekai akĩrega gũciyoa. ⁵ Nake Esiteri agĩtũmanĩra Hathaka, ũmwe wa ndungata iria ciarĩ hakũre cia mũthamaki, ũria waheetwo wĩra wa kũmũtungatĩra, akĩmwatha athĩi akamenye nĩ undũ ũrĩkũ ũcio wathĩĩnagia Moridekai, na gĩtũmi kĩaguo.

⁶ Nĩ undũ ũcio Hathaka akĩumagara, agĩthĩi kũrĩ Moridekai kĩaaro-inĩ gĩa itũũra rĩu inene hau mbere ya kĩhingo kĩa mũciĩ wa mũthamaki. ⁷ Nake Moridekai akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe maamũkorete, hamwe na mũigana wa mbeeca iria ciothe Hamani eeranĩre kũrĩha ciigwo kĩgĩna-inĩ kĩa mũthamaki nĩguo Ayahudi maniĩnwo biũ. ⁸ Nĩngĩ akĩmũnengera kobi ya marĩa ma watho ũcio wa kũniinwo kwao, ĩria yandĩkĩtũwo na ikahunjanĩrĩo kũu Shushani, akamĩonie Esiteri na amũtaarĩrie ũhoro wayo, na akĩmwĩra arĩngĩrĩrie Esiteri athĩi kũrĩ mũthamaki, akamũthaithe maĩguĩrwo tha, na aarĩrĩrie andũ ake harĩ mũthamaki.

⁹ Nake Hathaka agĩcooka, na akĩmenyithia Esiteri ũria Moridekai oĩgĩte. ¹⁰ Nake Esiteri akĩmũtaarĩria ũria ekwĩra Moridekai, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Anene othe a mũthamaki, o na andũ othe a mabũrũri marĩa mũthamaki aathanaga nĩmoo atĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja o wotho ũria ũngĩtoonya harĩ mũthamaki hau nja ya na thĩĩni atetĩtũwo, mũthamaki ari o watho ũmwe: naguo nĩ atĩ mũndũ ũcio ooragwo. Kĩgĩrĩrĩria kĩa undũ kũũrago no mũthamaki amũtambũrũkĩrie rũthanju rwake rwa ũthamaki rwa thahabu. No rĩrĩ, rĩu matukũ mĩrongo itatũ nĩmathĩrite kuuma rĩria ndetĩtũwo thĩi kũrĩ mũthamaki.”

¹² Rĩria ciugo cia Esiteri cĩerĩrwo Moridekai, ¹³ agĩtũmana macookio mamwĩre atĩrĩ, “Ndũgeciĩrie atĩ tondũ ũrĩ thĩĩni wa nyũmba ya mũthamaki atĩ wee nowe wiki ũkaahonoka, nao Ayahudi othe maniĩnwo. ¹⁴ Nĩgũkorwo ũngĩaga kwaria ihinda ta rĩrĩ, kĩhonia na kũhonokio kwa Ayahudi nĩkoima handũ hangĩ, no

* 3:9 nĩ ta tani 375 † 3:10 Maandiko maatukaga ma marĩa mekĩrwo mũhũũri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki.

wee na nyumba ya thoguo no mukaaniinwo. Ningi-rĩ, nũũ ũũĩ kana wokire ũthamaki-inĩ nĩ undũ wa ihinda ta rĩĩrĩ?”

¹⁵ Nake Esiteri akĩmeera macookerie Moridekai ũhoro, mamwĩre atĩrĩ, ¹⁶ “Thĩ ũcookanĩrĩrie Ayahudi othe ariĩ maikaraga Shushani, na mwĩhinge kũria irio nĩ undũ wakwa. Mũtikaarie kana mũnyue kahinda ka mũthenya itatũ, ũtukũ na mũthenya. Nĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu nĩtũkwĩhinga kũria irio hamwe na inyũ. Twarĩka gwĩka ũguo-rĩ, nĩngathĩ kũrĩ mũthamaki, o na akorwo tiguu watho ugĩte. Ingĩkua-rĩ, ndigĩkue.”

¹⁷ Nĩ undũ ũcio Moridekai agĩthĩ na agĩka ũria wotho Esiteri aamũtarĩte.

5

Ihooya rĩa Esiteri kũrĩ Mũthamaki

¹ Mũthenya wa gatatũ wakinya-rĩ, Esiteri akĩhumba nguo ciake cia ũthamaki na akĩrũgama nja ya na thĩĩni wa nyumba ya ũthamaki, mbere ya nyumba nene ya mũthamaki. Nake mũthamaki aikarĩre gĩĩ gĩake kĩa ũnene nyumba-inĩ iyo nene, ang’etheire itoonyero riayo. ² Rĩria onire Esiteri, mũtumia wa mũthamaki arũngĩ hau nja, akĩmũkenera na akĩmũtambũrũkĩria rũthanju rwake rwa ũnene rwa thahabu rũria aanyĩtĩte. Nĩ undũ ũcio Esiteri agĩkuhĩrĩria, akĩhutia mũthia waruo.

³ Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Esiteri, mũtumia ũyũ mũthamaki, ũbatairio nĩ kĩĩ? Ihooya riaku nĩ rĩrĩkũ? O na wahooya ũheo nuthu ya kũria guothe thamakaga, nĩũkũheo.”

⁴ Esiteri akĩmũcookeria akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩĩre, nĩetĩkire moke marĩ na Hamani ũmũthĩ iruga-inĩ rĩria ngũrugithĩrie.”

⁵ Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Gĩirai Hamani o rĩu, nĩgeetha twĩke o ũguo Esiteri orĩte.”

Nĩ undũ ũcio mũthamaki marĩ na Hamani magĩthĩ iruga-inĩ rĩria Esiteri aahaarĩrie. ⁶ Na rĩria maanyuuga ndĩbei-rĩ, mũthamaki akĩũria Esiteri o ro rĩngĩ atĩrĩ, “Ihooya riaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ kĩĩ ũrooria ũheo? O na wahooya ũheo nuthu ya kũria guothe thamakaga-rĩ, nĩũkũheo.”

⁷ Esiteri agĩcookia atĩrĩ, “Undũ ũria ndĩrooria, o na ihooya riakwa nĩ rĩrĩ: ⁸ Kũngĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩ mũthamaki, na akorwo mũthamaki no etĩkire ihooya riakwa na aahingĩrie ũria ndĩrooria-rĩ, mũthamaki na Hamani nĩmagooka rũciũ iruga-inĩ rĩria ngaamarugithĩria. Hĩndĩ iyo ngũguo ngaacookia kĩũria kĩa mũthamaki.”

Hamani Kũrakarĩra Moridekai

⁹ Mũthenya ũcio Hamani nĩomire kũu akenete na agacanjamũka ngoro. No hĩndĩ rĩa onire Moridekai hau kihingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki na akĩona atĩ ndaramũrũgamĩra kana akamwĩtigĩra, akĩng’ũrĩka mũno nĩ undũ wa Moridekai. ¹⁰ No rĩrĩ, Hamani nĩerĩgĩrĩrie gwĩka undũ, na akĩĩnũka mũciĩ.

Hamani agĩta arata ake hamwe na mũtumia wake, Zereshu, ¹¹ akĩmarahĩra ũhoro wa ũtonga wake mũingĩ, na ariũ ake aingĩ, na njĩra ciothe iria mũthamaki aamũtĩte nacio, na ũria aamũtũgĩrĩtie gũkĩra andũ ariĩ angĩ maarĩ igweta na anene. ¹² Hamani agĩthĩ na mbere kuuga atĩrĩ, “O na to ũguo wĩkĩ, nĩ no nĩ nyĩki Esiteri mũtumia wa mũthamaki egwĩtĩte tũthĩ na mũthamaki iruga-inĩ rĩria ekũrugithĩtie. Na nĩanjĩtĩte tũthĩ na mũthamaki rũciũ. ¹³ No maundũ macio mothe, matiratũma njiganĩre rĩria rĩothe ndĩrona Moridekai, Mũyahudi ũcio, aikarĩte kihingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki.”

¹⁴ Zereshu mũtumia wake marĩ na arata ake othe makĩmwĩra atĩrĩ, “Thondekithia mũtĩ wa gũcuuria mũndũ wa butĩ mĩrono mũgwanja na ithano ^{*} kũraiha na igũrũ, na rũciũ rũciĩnĩ ũrooke ũrie mũthamaki etĩkire Moridekai acuurio hau mũtĩ-igũrũ. Ŭcooke ũthĩ mĩrĩ na mũthamaki iruga-inĩ ũrĩ mũkenu.” Rĩciĩria rĩrĩrĩ nĩrĩakenĩrie Hamani, nake agĩthondekithia mũtĩ ũcio.

6

Moridekai Kũheo Gĩtĩo

¹ Na rĩrĩ, ũtukũ ũcio mũthamaki akĩũrwo nĩ toro; nĩ undũ ũcio agĩathana areherwo ibuku rĩria rĩandĩkĩtuo maundũ ma matukũ ma tene, maandĩko marĩa ma wathani wake, rĩrehwo athomerwo. ² Hakĩoneka handĩkĩtuo thĩĩnĩ warĩo atĩ Moridekai nĩwe woimbũrĩte Bigithana na Tereshu, anene eerĩ a mũthamaki ariĩ marangagĩra kihingo, o acio maacĩrĩrie kũũraga Mũthamaki Ahasuerusu.

³ Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Nĩ undũ ũrĩkũ Moridekai aatĩĩrwo naguo na nĩ ũnene ũrĩkũ aaheirwo nĩ undũ wa undũ ũcio?”

Ndungata ciake ikĩmũcookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ undũ o na ũmwe eekĩrwo.”

⁴ Mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũrĩ hau nja?” Hamani aakorirwo no hĩndĩ aatoonya nja ya nyũmba ya mũthamaki ngũguo aarie na mũthamaki ũhoro wa gũcuuria Moridekai mũtĩ-igũrũ ũria aathondekithĩtie nĩ undũ wake.

⁵ Ntungata ciake ikĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Hamani ũrũgamĩte nja.”

Mũthamaki agĩathana atĩrĩ, “Mwĩrei atoonye.”

⁶ Rĩria Hamani aaingĩrĩre, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ undũ ũrĩkũ ũngĩkwo mũndũ ũria mũthamaki angĩenda gũtĩithia?”

Hĩndĩ iyo Hamani akĩyũria na ngoro atĩrĩ, “Nũũ ũngĩ mũthamaki angĩenda gũtĩithia tĩga nĩ?” ⁷ Nĩ undũ ũcio agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũria mũthamaki angĩenda gũtĩithia-rĩ, ⁸ nĩ wega wathane

* 5:14 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

atĩ nguo irĩa ndaaya ya ūthamaki irĩa wee mūthamaki wanekĩra irehwo, ningĩ mbarathi irĩa yanakuua mūthamaki irĩa iikiritwo tanji ya ūthamaki mūtwe irehwo. ⁹ Ningĩ witikire nguo iyo ndaaya, na mbarathi iyo, ciĩhokerwo mündũ ūmwe mūtũku muno wa anene a mūthamaki. Witikire ahumbe mündũ ūrĩa mūthamaki angienda gūtũithia nguo iyo, na amūtongorie athii akuuitwo nĩ mbarathi iyo kũu njĩra-inĩ cia itũũra riu inene, nake mündũ ūcio athii akĩanagĩrĩra arĩ mbere yake atĩrĩ, “Ūũ nĩguo gwĩkagwo mündũ ūrĩa mūthamaki angienda gūtũithia.”

¹⁰ Mūthamaki agĩatha Hamani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ narua, woe nguo iyo na mbarathi iyo, na wĩke Moridekai ūcio Mũyahudi o ūguo woiga, o ūcio ūikaraga hau kĩhingo-inĩ kĩa muciĩ wa mūthamaki. Ndũgatigĩrĩre ūndũ o na ūmwe wa maũndũ macio mothe wagaathĩrĩria mekwo.”

¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Hamani akĩoya nguo iyo na mbarathi iyo. Akihumba Moridekai nguo, na akĩmūtongoria ahaicite mbarathi njĩra-inĩ cia itũũra riu inene, akĩanagĩrĩra mbere yake atĩrĩ, “Ūũ nĩguo gwĩkagwo mündũ ūrĩa mūthamaki angienda gūtũithia!”

¹² Thuutha ūcio-rĩ, Moridekai agĩcoka kĩhingo-inĩ kĩa muciĩ wa mūthamaki. No Hamani akĩguthũka gwake muciĩ aiyũritwo nĩ kieha, ¹³ akĩra Zeresu mūtumia wake na arata ake othe maũndũ marĩa mothe maamũkorete.

Andũ aria maamũtaaraga, o na Zeresu mūtumia wake, makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo Moridekai ūcio wambĩrĩria gũgũtooria nĩ wa kĩhomo kĩa Ayahudi-rĩ, ndũngĩmwĩrĩria, na ti-itherũ nĩũgũthira!” ¹⁴ Ihinda o riu maragia nake, ndungata irĩa ciarĩ hakũre cia mūthamaki igikinya, na igĩtwara Hamani na ihenya iruga-inĩ rĩrĩa Esiteri aamarugithĩirie.

7

Hamani Gũcuurio

¹ Nĩ ūndũ ūcio mūthamaki na Hamani magĩthiĩ kũrianĩra na Esiteri, mūtumia wa mūthamaki, ² rĩrĩa maanyuuga ndibei mūthenya ūcio wa keerĩ, mūthamaki akĩũria Esiteri o rĩngĩ atĩrĩ, “Esiteri, mūtumia wa mūthamaki, ihooya riaku nĩ rĩrikũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ kũ ūrooria ūheo? O na wahooya nuthu ya kũria guothe thamakaga, nĩũkũheo.”

³ Nake Esiteri mūtumia wa mūthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe, wee mūthamaki, na mūthamaki angĩona kwagĩrĩre-rĩ, ndahooya ndekwo ndũũre muoyo, riu nĩrĩo ihooya riakwa. Ningĩ ndahooya atĩ andũ akwa marekwo matũũre muoyo. ⁴ Nĩ ūndũ nĩ na andũ akwa nĩtwendetio tũniinwo, na tũũragwo na tũhukio. Atĩrĩrĩ, korwo no kwendio twendetio tũgatuĩke ngombo cia arũme, na cia andũ-a-nja, nĩ nĩngĩrakĩrĩre tondu thĩĩna ta ūcio ti mũiganu wa gũthĩĩna mūthamaki.”

⁵ Mūthamaki Ahasuerusu akĩũria Esiteri mūtumia wa mūthamaki atĩrĩ, “Mündũ ūrĩa ūngĩgeria gwĩka ūndũ ta ūcio-rĩ, nũu hihĩ? Arĩ ha?”

⁶ Esiteri akiuga atĩrĩ, “Mūtũthũũri na thũ iitũ nĩ Hamani ūyũ mwaganu.”

Hamani akĩnyitwo nĩ kĩmako kĩnene arĩ hau mbere ya mūthamaki o na mūtumia wake. ⁷ Nake mūthamaki agĩũkĩra arakarĩte muno, agĩtiga kũnyua ndibei yake, agĩthiĩ nakũu mũgũnda-inĩ ūcio wa nyũmba ya ūthamaki. Nake Hamani amenya atĩ mūthamaki nĩarĩkĩte gĩtua ciira wake, agĩtigwo na thuutha ethaithanĩrĩre harĩ Esiteri mūtumia wa mūthamaki nĩguo ndakoaragwo.

⁸ Na rĩrĩa mūthamaki aacookaga nyũmba ya iruga kuuma mũgũnda-inĩ ūcio wa nyũmba ya ūthamaki, Hamani nake noguo aakorĩrwo akĩgũthĩia gĩti-inĩ harĩa Esiteri aakairĩte.

Nake mūthamaki akĩgũthũka, akĩũria atĩrĩ, “Kai angĩnyĩta mūtumia wa mūthamaki na hinya o na tũrĩ nake gũkũ nyũmba?”

Mūthamaki akĩrĩkia kuuga ūguo, makĩhumbĩra Hamani ūthiũ.* ⁹ Nake Haribona, ndungata imwe ya iria hakũre, arĩa maatungatagĩra mūthamaki, akiuga atĩrĩ, “Mũti wa gũcuuria andũ wa buti mĩrongo mũgwanja na ithano† kũraiha na igũrũ ūrũgamĩtio nyũmba-inĩ ya Hamani. Araũthondekithĩte nĩ ūndũ wa Moridekai, ūrĩa warĩrie ndeto cia gũteithia mūthamaki.”

Mūthamaki akiuga atĩrĩ, “Mũcuurĩe mũti-inĩ ūcio!” ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio magĩcuuria Hamani mũti-inĩ ūcio aathondekithĩte nĩ ūndũ wa Moridekai. Hĩndĩ iyo mūthamaki agĩthĩrwo nĩ marakara.

8

Itua rĩa Mūthamaki Gũteithia Ayahudi

¹ Mūthenya o ro ūcio, Mūthamaki Ahasuerusu akĩhe mūtumia wake Esiteri indo cia Hamani, ūcio thũ ya Ayahudi.* Nake Moridekai agĩũka mbere ya mūthamaki, nĩ ūndũ Esiteri nĩoigite ūrĩa maatarainie.

² Mūthamaki akĩrũta gĩcũhĩ kĩa mũhũũri wake kĩrĩa aatunyĩte Hamani, na agĩkĩhe Moridekai. Nake Esiteri agĩtua Moridekai mũrũgamĩrĩri wa indo cia Hamani.

³ Esiteri agĩthaita mūthamaki o rĩngĩ, akĩgũthĩagia magũrũ-inĩ make akĩrĩraga. Akĩmũhooya aniine mũbango ūcio mũũru wa Hamani ūcio Mũagagi, ūrĩa aaciĩrĩre wa gũũkĩrĩra Ayahudi. ⁴ Hĩndĩ iyo mūthamaki agĩtambũrũkĩria Esiteri rũthanju rwa thahabu rwa ūthamaki, nake Esiteri agĩũkĩra akĩrũgama mbere yake.

⁵ Akĩra mūthamaki atĩrĩ, “Mūthamaki angĩona kwagĩrĩre, na ngorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe na one ūndũ ūcio nĩguo wagĩrĩre nĩ gwĩkwo, na akorwo nĩ akenetio nĩ nĩ-rĩ, nĩetikĩre kwandikithia watho wa kũgarũra

* 7:8 Kũhumbĩrwo mündũ ūthiũ kuonanagia atĩ mündũ ūcio aarĩ mūtũũre kũũragwo. † 7:9 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) * 8:1 Hĩndĩ iyo, mündũ angĩatũĩrĩrwo kũũragwo, indo ciake ciote ciatũũkaga cia mūthamaki.

marūa marīa maatūmītvo nī Hamani mūrū wa Hamedatha, ūcio Mūagagi, ūrīa aaciirīre na akīandikithia nīguo aniinithie Ayahudi mabūrūri-inī marīa mothe mūthamaki athamakaga. ⁶ Nī ūndū-rī, ingīhota atīa gūkirīrīria ngionaga ngero irīa ikūgerwo andū akwa? Ingīhota atīa gūkirīrīria kuona andū a nyūmba yakwa makīniinwo?”

⁷ Mūthamaki Ahasuerusu agīcookeria Esiteri mūtumia wa mūthamaki na Moridekai ūrīa Mūyahudi atīrī, “Nī ūndū Hamani niaciirīre kūragithia Ayahudi, indo ciake nīndicicheete Esiteri, na nī mamūcuurīthe mūtī-igūrū. ⁸ Na rīrī, andīkithiai uuge ūngī na rīitwa rīa mūthamaki wa gūteithia Ayahudi ta ūrīa mūkuona kwagīrīre, na mūhūire marūa macio mūhūiri na gīcūhī kīa mūthamaki, nī ūndū gūtīrī marūa mandikitwo na rīitwa rīa mūthamaki na makahūūrwo mūhūiri wa gīcūhī giake mangīgarūrwo.”

⁹ O rīmwe aandiki-marūa a ūthamaki magītvo, mūthenya wa mīrongo irīrī na ithatū, mweri-inī wa gatātū, mweri wa Sīvani. Makīandika watho wothē wa Moridekai kūrī Ayahudi na anene a mūthamaki, na abarūthi, na andū arīa maarī igweta a mabūrūri 127 matambūrūkite kuuma būrūri wa Ahīndi nginya būrūri wa Kushi. Mawatho macio maandikirwo na mwandikire wa o būrūri na rūthiomi rwa a andū, o na kūrī Ayahudi na mwandikire na rūthiomi rwao. ¹⁰ Moridekai niandikithirie marūa na rīitwa rīa Mūthamaki Ahasuerusu, makīhūūrwo mūhūiri wa gīcūhī kīa mūthamaki, na akīmatūma na andū arīa maathiaga mahaicite mbarathi, o arīa maahaicaga mbarathi iria ciarī ihenya, nacio ciaciariitvo nī mbarathi cia mūthamaki.

¹¹ Itua rīu rīa mūthamaki rīgītīkīria Ayahudi a matūūra mothe marīa manene kīhooto gīa kūngana megītīre; maniine, na moorage, na mahukie mbūtū o ciothe cia rūruka o ruothe kana būrūri ūrīa ūngimatharikīra, o hamwe na andū-a-nja na ciana ciao; na matahe indo cia thū ciao. ¹² Mūthenya ūrīa wamūrīrwo wa Ayahudi gwika ūguo mabūrūri-inī mothe ma Mūthamaki Ahasuerusu warī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri wa ikūmi na irīrī, naguo nī mweri wa Adari. ¹³ Kobi wa marīa macio ma itua rīu yarī iheanwo irī watho wa kūrūmīrīrwo mabūrūri-inī mothe, na itua rīu rīmenyithio andū a ndūrīrī ciothe, nīguo Ayahudi mehaarīre mūthenya ūcio merīhīrie harī thū ciao.

¹⁴ Atwari acio a marūa, mahaicite mbarathi cia mūthamaki, magīthīrī na ihenya nīkūhīkwo nī watho wa mūthamaki. Narīo itua rīu nīrihaeanirwo kūu nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani.

¹⁵ Moridekai oimire mbere ya mūthamaki ekīrite nguo cia ūthamaki cia rangi wa bururu na rangi mwerū, na arī na tanji nene ya thahabu mūtwe, na akehumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi ya gatani irīa njega. Nao andū a itūūra rīa Shushani magīkūngūira itua rīu marī na gīkeno. ¹⁶ Kūrī Ayahudi rīu rīarī ihinda rīa gūkena, na kūguwa wega na gūcanjamūka o na gūtīka. ¹⁷ Thīnīrī wa būrūri o wotho o na thīnīrī wa itūūra inene o rīothe, kūrīa guothe itua rīu rīa mūthamaki rīatwarirwo, Ayahudi nīmagīre na gīkeno na magīcanjamūka, makīruga maruga magīkūngūira. Na andū aingī a ndūrīrī ingī makīgarūra magītūta Ayahudi tondū nīmanyiititvo nī guoya wa gwtīgīra Ayahudi.

9

Uhootani wa Ayahudi

¹ Kūrī mūthenya wa ikūmi na itatū mweri wa ikūmi na irīrī, nīguo mweri wa Adari, nīrīo itua rīrīa rīathanitvo nī mūthamaki, rīarī rīhingio. Mūthenya ūcio, thū cia Ayahudi nīcierīgīrīre kūmahoota, no rīrī, gūkīgarūrūkana, nao Ayahudi makīgīa na hinya gūkīra arīa maamathūire. ² Ayahudi nīmecookanīrīre matūūra-inī mao manene mabūrūri-inī mothe ma Mūthamaki Ahasuerusu, nīgeetha matharikīre acio mendaga kūmaniina. Gūtīrī mūdū ūngīahotire kūmeetiirīa, nī ūndū ndūrīrī icio ingī ciothe nīci-ametīgīrīre. ³ Nao andū othe arīa maarī igweta a mabūrūri macio, na anene a mūthamaki, na abarūthi, na arīa mateithagīrīria mūthamaki gwachana magīteithia Ayahudi, nī ūndū nīmanyiititvo nī guoya wa gwtīgīra Moridekai. ⁴ Moridekai aarī mūdū wōkaine wega kūu nyūmba-inī ya ūthamaki; nayo ngumo yake ikīhunja mabūrūri-inī macio mothe, nake agīkīrīrīria kūgīa na hinya.

⁵ Ayahudi makīhūūra thū ciao ciothe na hiū cia njora, magīciūruga magīciniina, na magīka thū ciao, o icio ciamathūire, o ūrīa wothē mangīndire gūcīka. ⁶ Nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani, Ayahudi nīmooragire na makīniina andū magana matano. ⁷ Ningī nīmooragire Parishandatha, na Dalifoni, na Asipatha, ⁸ na Poratha, na Adalia, na Aridatha, ⁹ na Parimashata, na Arisai, na Aridai, na Vaizatha, ¹⁰ na nīo arīū ikūmi a Hamani mūrū wa Hamedatha, ūrīa warī thū ya Ayahudi. No matiigana gūthaha indo ciao.

¹¹ Mūgana wa andū arīa mooragīrwo nyūmba-inī ya mūthamaki kūu Shushani niwakīnyīrīo mūthamaki mūthenya o ro ūcio. ¹² Nake mūthamaki akīra Esiteri mūtumia wa mūthamaki atīrī, “Ayahudi nīmoragīte na makīniina andū magana matano o na arīū ikūmi a Hamani thīnīrī wa nyūmba ya ūthamaki kūu gīkaro kīrīa kīirīgīre gīa Shushani. Hihī mekīte atīa mabūrūri-inī marīa mangī ma mūthamaki? Atīrīrī, ihooya rīaku nī rīrīkū? Nīkūhīngīrio. Na nī ūndū ūrīkū ūrooria ūheo? O naguo ūndū ūcio nīkūheo.”

¹³ Esiteri agīcookia atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīre-rī, itīkīria Ayahudi arīa marī Shushani makaahingīa itua rīrīrī o na rūciū, na ūreke ciimba cia arīū ikūmi a Hamani igaacuurio mītī-igūrū.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio mūthamaki agīathana gwīkwo ūguo. Itua rīkīhītūkio kūu Shushani, nao magīcuuria ciimba cia arīū acio ikūmi a Hamani mītī-igūrū. ¹⁵ Ayahudi arīa maarī kūu Shushani magīcookanīrīra hamwe mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa Adari, nao makīūruga andū magana matatū kūu Shushani. No matiigana gūthaha indo ciao.

¹⁶ O mahinda macio-rī, Ayahudi arīa angī maatigaire mabūrūri-inī marīa mūthamaki ūcio aathamakaga o nao makīūngana hamwe nīguo meegītīre, na meeyūkīrīrie harī thū ciao. Makīūruga andū ngīrī mīrongo mūgwanja na ithano cia thū ciao, no matiigana gūthaha indo ciao. ¹⁷ Ūndū ūcio wekīkire kūrī mūthenya wa

ikūmi na itatū mweri-inĩ wa Adari, na kūrĩ mūthenya wa ikūmi na ĩna makĩhurũka, na makĩūtua mūthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

Gūkũngũira gĩathi kĩa Purimu

¹⁸ Na rĩrĩ, Ayahudi ariā maarĩ Shushani, nĩmonganĩte mūthenya wa ikūmi na itatū na wa ikūmi na ĩna, naguo mūthenya wa ikūmi na itano makĩhurũka na makĩūtua mūthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

¹⁹ Ũndũ ūcio nĩguo ūtūmaga Ayahudi ariā maatūruga tūtũura-inĩ marũmie mūthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri wa Adari, ūrĩ mūthenya wa gĩkeno na wa ndĩa, na mūthenya wa kũheana iheo harĩ mündũ na ūrĩa ũngĩ.

²⁰ Moridekai nĩandĩkire maũndũ macio, na agĩtũmĩra Ayahudi othe marũa kũndũ guothe mabũrũri-inĩ ma Mũthamaki Ahasuerusu, marĩa maarĩ gũkuhĩ na marĩa maarĩ kũraya, ²¹ nĩguo makũngũyagĩre mūthenya wa ikūmi na ĩna, na wa ikūmi na itano wa mweri wa Adari o mwaka, ²² ari rĩo ihinda rĩrĩa Ayahudi meeyũkĩrĩrie kūrĩ thũ ciao, o na ari guo mweri ūrĩa kĩa gĩatuĩkire gĩkeno, namo macakaya mao magĩtuika mūthenya wa gūkũngũiya. Aamandĩkĩre marũmagie mūthenya iyo irĩ mūthenya ya ndĩa na ya gĩkeno, na ya kũheana iheo cia irio harĩ mündũ na ūrĩa ũngĩ, na ya kũhe athĩni iheo.

²³ Nĩ ūndũ ūcio Ayahudi magĩtikĩra gũthĩĩ na mbere na gūkũngũira ūguo maambĩrĩrie, magekaga ūrĩa Moridekai aamandĩkĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo Hamani mũrũ wa Hamedatha, ūrĩa Mũagagi, o we thũ ya Ayahudi othe, nĩathugundite gũũkĩrĩra Ayahudi amaniine, na agĩcuuka puri (ũguo nĩ kuuga agĩcuuka mĩti) nĩguo monũhwo na maniinwo. ²⁵ No rĩrĩa ūndũ ūcio wa hitho wamenyekire nĩ mũthamaki, akĩruta watho mwandĩke wa kuuga atĩ ūru ūcio Hamani aathugundiire Ayahudi ūmũcookerere we mwene, o na atĩ we na ariũ ake macuuriio mĩti-igũrũ. ²⁶ (Nĩ ūndũ ūcio mūthenya iyo ĩgĩtwo Purimu kuuma na rĩtwa rĩu Puri.) Nĩ ūndũ wa maũndũ mothe marĩa maandĩkitwo marĩa-inĩ macio, na nĩ ūndũ wa ūrĩa meyoneire na nĩ ūndũ wa maũndũ marĩa maamakorire, ²⁷ Ayahudi magĩtua kũgĩe mūtugo wa kũrũmĩrĩrwo, nĩguo o ene, na njiaro ciao, na ariā othe mangĩtũũrĩa nao, marũmagie mūthenya iyo yeerĩ o mwaka mategĩtũĩrĩa, na njĩra rĩa kwandĩkitwo, na mahinda marĩa maatuĩtwo. ²⁸ Mūthenya iyo ĩtuĩke ya kũrĩkanagwo na ĩmenyagĩrĩrwo nĩ njiarwa ciothe na nyũmba ciothe, na mabũrũri-inĩ mothe na matũũra-inĩ manene mothe. Na mūthenya iyo ya Purimu ndĩkanaage gūkũngũrwo nĩ Ayahudi, o na kana kĩrĩrikano kĩayo kĩa njiaro-inĩ ciao.

²⁹ Nĩ ūndũ ūcio Esiteri, mūtumia wa mũthamaki, mwarĩ wa Abihaili, marĩ na Moridekai ūrĩa Mũyahudi, makĩandĩka marĩ na ūhoti wothe ūrĩa maarĩ naguo, nĩguo mekĩre marũa macio ma keerĩ meegĩ Purimu hinya. ³⁰ Nake Moridekai agĩtũmĩra Ayahudi othe ariā maarĩ mabũrũri-inĩ 127 ma ūthamaki wa Ahasuerusu marĩa, marĩ ciugo cia kũmecĩria wega na kũmoomĩrĩria, ³¹ nĩgeetha marũmagie mūthenya iyo ya Purimu mahinda marĩa matuĩtwo, o ta ūrĩa Moridekai ūrĩa Mũyahudi marĩ na Esiteri, mūtumia wa mũthamaki maamatuĩrĩre, na o ta ūrĩa meetuĩrĩre o ene, hamwe na njiaro ciao, ūhoru wĩgĩ mahinda mao ma kwĩhinga kũria irio na gũcakaya. ³² Itua rĩu rĩa kũrũmĩrĩrwo rĩa Esiteri nĩrĩekĩre mawatho macio maakonĩ Purimu hinya, naguo watho ūcio ūkĩandĩkwo mabuku-inĩ ma kĩrĩrikano.

10

Ūnene wa Moridekai

¹ Na rĩrĩ, Mũthamaki Ahasuerusu nĩeetagia igooti mabũrũri marĩa mothe aathanaga, o ngĩnya icigĩrĩra ciakuo cia kũraya. ² Ha ūhoru wa ciiko ciake cia hinya na ūhoti, hamwe na ūhoru wothe wa ūnene wa Moridekai, ngĩnya harĩa mũthamaki aamũnenehetie-rĩ, gĩthĩ ti mwandĩke mabuku-inĩ ma maũndũ ma athamaki a Media na Perisĩa? ³ Moridekai ūrĩa Mũyahudi aarĩ wa keerĩ wathani-inĩ kuuma he Mũthamaki Ahasuerusu, na nĩeetikĩrĩtwo nĩ Ayahudi ta mũnene wao, na agatĩka mũno kūrĩ Ayahudi ao aingĩ, tondũ aacaragĩria andũ ake maũndũ mega, na akaarĩrĩa kũgaacĩra kwa Ayahudi othe.

AYUBU

Ciugo cia Kwambirira

¹ Būrūri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mündũ watũire kuo wetagwo Ayubu.* Mündũ ūcio ndaarĩ ūcuuke ningĩ aarĩ mündũ mūrūngĩrĩru; niētigĩrite Ngai na agatheemaga maündũ marĩa mooru. ² Ayubu aarĩ na ariũ mūgwanja na airĩtu atatũ, ³ ningĩ nĩ aarĩ na ng'ondũ 7,000, na ngamĩra 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ muno. Nĩwe warĩ mündũ ūria mūnene muno kūrĩ andũ aria angĩ othe a mwena wa Irathĩro.

⁴ Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mündũ riita riake gwake mūciĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩanĩre na manyuuanĩre nao. ⁵ Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amatherie. Nĩokagĩra rūciini tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ūndũ wa o ūmwe wao, tondũ eeciiragia atĩrĩ, "No gũkorwo ciana ciakwa nĩcihihie ikaruma Ngai na ngoro." Ūcio nĩguo warĩ mūtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe.

Kũgerio kwa Ayubu kwa Mbere

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe araka nĩmathiire kūrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩ hamwe nao. ⁷ Nake Jehova akiũria Shaitani atĩrĩ, "Uuma kũ?"

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, "Nyuma kūrĩunga thĩ, o na gũcangacanga kuo kündũ na kündũ."

⁸ Ningĩ Jehova akiũria Shaitani atĩrĩ, "Nĩũcũuranĩtie ūhoro wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mündũ ūhũaana take; ndarĩ ūcuuke na nĩmūrūngĩrĩru, mündũ mwĩtigĩri-Ngai na ūtheemaga maündũ marĩa mooru?"

⁹ Shaitani agĩcookia atĩrĩ, "Kaĩ Ayubu agĩtigagĩra Ngai o ro ūguo tũhũ? ¹⁰ Githĩ wee ndũmũirigĩre na ūkamũrigicĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maündũ make mothe? Nĩũrathimite wĩra wa moko make, nĩ ūndũ ūcio ūhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrite bũrũri wothe. ¹¹ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ūhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ūthiũ-inĩ waku."

¹² Jehova akiũria Shaitani atĩrĩ, "No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciiga moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie."

Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe hĩndĩ irĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩaga na makanyua ndibei kwa mūrũ wa nyina wao ūria mũkũrũ-rĩ, ¹⁴ mũkinyia-ũhoro agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndegwa nĩkũrĩma ikũrĩmaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩaga o hau hakuhi, ¹⁵ nao andũ a Sabea† macitharĩkĩra na macitha. Ndungata nacio maciũraga na rūhiũ rwa njora, na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagiũka gũkũrehere ūhoro!"

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro ūngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng'ondũ o na ndungata waniina biũ; no nĩ nyiki ndahonoka, ndagiũka gũkũrehere ūhoro!"

¹⁷ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro ūngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Akalidei‡ meyũmba mbũtũ ithatũ, maatharĩkĩra ngamĩra ciaku na macitha, maathĩ nacio. Ndungata nacio maciũraga na rūhiũ rwa njora; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagiũka gũkũrehere ūhoro!"

¹⁸ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoro o ūngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, "Ariũ na aarĩ aku mekũrĩaga, makĩnyuuga ndibei kwa mūrũ wa nyina wao ūria mũkũrũ; ¹⁹ na rĩrĩ, o hĩndĩ iyo rūluho rūnene rwahurutana ruumite werũ-inĩ, na ruo rwahũũra nyũmba iyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwĩra maakua; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagiũka gũkũrehere ūhoro!"

²⁰ Nake Ayubu aigua-ũhoro ūcio, akĩrũgama, agĩtembũranga nguoyake ya igũrũ, na akĩenjwo mĩtwe. Agĩcooka akĩgũithia thĩ, akĩhooya Ngai, ²¹ akiuga atĩrĩ:

"Ndoimire nda ya maitũ ndĩ njaga,

na ngoima thĩ ño ndĩ njaga.

Nĩ Jehova waheanire, na nĩ Jehova wacookera:

rĩtwa rĩa Jehova rĩrogoocwo."

²² Thĩĩnĩ wa maündũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia na ūndũ wa gũtũira Ngai mahitia.

2

Kũgerio kwa Ayubu gwa keeri

¹ Ningĩ nĩ kwarĩ mũthenya ūngĩ araka maathiire kūrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩ hamwe nao kūrũgama mbere yake. ² Nake Jehova akiũria Shaitani atĩrĩ, "Uuma kũ?"

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, "Nyuma kūrĩunga thĩ o na gũcangacanga kuo kündũ na kündũ."

³ Ningĩ Jehova akiũria Shaitani atĩrĩ, "Nĩũcũuranĩtie ūhoro wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mündũ ūhaana take; ndarĩ ūcuuke na nĩ mūrūngĩrĩru, mündũ mwĩtigĩri-Ngai na ūtheemaga maündũ marĩa mooru. Ningĩ no arũmitie wĩhokeku wake, o na gũtũka nĩwaningĩrĩrie ndĩmwanange hatarĩ gĩtũmi."

* 1:1 Būrūri wa Uzu warĩ mwena wa Irathĩro wa Rũrĩ rwa Jorodani; Ayubu ndaarĩ mündũ wa Isiraeli. † 1:15 Andũ a Sabea maarĩ arĩithi aria morũũraga na mahiũ mao. ‡ 1:17 Akalidei maarĩ arĩithi aria morũũraga na mahiũ mao. Maatũũraga Mesopotamia, na nĩo thuutha-inĩ maathondekire ūthamaki wa Babuloni.

⁴ Nake Shaitani agicookeria Jehova, akiuga atiri, “Gikonde kiringhago na gikonde! Mündü no arute indo ciae ciothe niguo ahonokie muoyo wake. ⁵ No riri, ta tamburukia guoko gwaku uhutie mahindi na nyama cia mwiri wake, na ti-itheru ndari hindi ategukuruma o uithi-ini waku.”

⁶ Nake Jehova akiira Shaitani atiri, “No wega, riu ari moko-ini maku; no ndukahutie muoyo wake.”

⁷ Ni undu ucio Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova, akinyamaria Ayubu na irona ciari na ruo muno kuuma makinya ma maguru make nginya mutwe. ⁸ Nake Ayubu akioya gacere ka nyungu ethiage nako, agikara thi haria haitagwo muhu.

⁹ Nake mutumia wake akimuria atiri, “Anga no urumitie wihokeku waku o na riu? Ruma Ngai wikuire!”

¹⁰ Nake Ayubu akimucookeria atiri, “Wee uraaria ta mundu-wa-nja mukigu. Ka turikiamukagira o maundu mega kuuma kuri Ngai, na tutiamukire mathina?”

Thiini wa maundu macio mothe-ri, Ayubu ndaigana kwihia thiini wa mario yake.

Arata Atatu a Ayubu

¹¹ Na riri, hinda iria arata atatu a Ayubu, nio Elifazu uria Mutemaani,* na Bilidadi uria Mushuhi, na Zofaru uria Munaamathi, maaguire mathina maria mothe maakorete Ayubu-ri, makigia giathi, makiuma o mundu gwake na magcemia nigo mathii makamucakaithe o makimuhoreragia. ¹² Riria maamuonire mari o haraaya-ri, makirigwo niwe ni uria aahaanaga; makimbiriria kuria maaniriire, na magitemburanga nguo ciao, o na makithuriria rukungu mitwe. ¹³ Ningi magicooka magikara thi hamwe nake matuku mugwanja, muthenya na utuku, na gutiri mundu wamwaragiria kiugo o na kimwe, nigukorwo nimoonire ati kunyamarika gwake kwar kunene muno.

3

Mario ya Ayubu

¹ Thuutha wa matuku macio, Ayubu agitumira kanua, akiruma muthenya uria aaciarirwo. ² Akiuga atiri:

³ “Muthenya uria ni ndaciarirwo uroora,
o na utuku ucio kwerirwo atiri, ‘Mutumia niaciara mwana wa kahi!’

⁴ Muthenya ucio-ri, irotuika o nduma;
Ngai ari iguru aroaga kuirumbiia;
muthenya ucio uroaga guthererwo ni utheri.

⁵ Muthenya ucio ukiriniitirwo ni nduma nene na kiruru gia giku;
uhumbirwo ni itu;
nduma irotooria utheri wago.

⁶ Utuku ucio-ri, uronyitwo ni nduma ndumanu;
uroaga gutaranirio na muthenya iria ingi ya mwaka,
o na kana utarwo hari mweri o na uriku.

⁷ Utuku ucio uthaata;
o na gutikanoigwo ngemi utuku ucio.

⁸ Aria marumaga muthenya maroruma muthenya ucio,
o acio moi kwarahura nyamu iria itagwo Leviathani.

⁹ Njata ciaguo cia rucini irotuika nduma;
uroeterera utheri na wage kuwona,
o na uroaga kuona ruoro rugitema,

¹⁰ ni undu ndugana kuhinga mirango ya nda ya maitu,
na ndugana kugiririria maitho makwa kuona thiina.

¹¹ “Ndaagire gikua ngicirwo niki?
Ndaagire gikua ngiuma nda niki?

¹² Ndaamukirirwo maru-ini niki?
Ndaamukirirwo nyondo-ini ati niguo nyongithio niki?

¹³ Nigukorwo riu ingikomete ndi na thayu;
riu ingiri toro hurukite

¹⁴ hamwe na athamaki na aheani kiria a giku thi
aria meeyakire kundu kuria kwanangiku ringi,

¹⁵ o hamwe na aathani aria maar na thahabu,
o aria maiyuritie nyumba ciao betha.

¹⁶ Ningi-ri, ni kii kigiririe thikwo tiri-ini ta kihuno
o na kana ta gakenge karia gatoonire utheri wa riu?

¹⁷ Kuu andu aria aaganu nimatigite kunyamarika,
na kuu aria anogu nimahurukite.

¹⁸ Kuu-ri, migwate o nayo niikenagira kwaraha kwayo;
niitigite kugua kiguthiko kia nyabaara ya ngombo.

¹⁹ Andu aria anini na aria anene othe mari kuo,
nayo ngombo niirekereirio kuuma kuri mumiahi.

* 2:11 Elifazu aari wa kuuma Edomu.

- ²⁰ “Nĩ kĩĩ gītũmaga andũ arĩa marĩ na mĩnyamaro maheo ũtheri,
naguo muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo rwa ngoro,
²¹ o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka,
o arĩa magĩcaragia gũkĩra kindũ kĩa goro kĩrĩa kĩhithe,
²² acio maiyũragwo nĩ gĩkeno
magakena maakinya mbĩrĩra?
²³ Nĩ kĩĩ gītũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte njĩra,
o ũcio mũhingĩrĩrie nĩ Ngai?
²⁴ Nĩ ũndũ handũ ha ndie irio, no kuumwo nyumagwo nĩ ngoro;
nakuo gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ.
²⁵ Ũndũ ũrĩa ndeetigagĩra niũngorete;
ũndũ ũrĩa wamakagia mũno nĩguo ũnginyĩrĩire.
²⁶ Ndongaga thayũ, o na kana ngahoorera;
ndionaga ũhurũko, no mĩnyamaro.”

4

Mĩario ya Elifazu

- ¹ Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia, akĩmũũria atĩrĩ:
² “Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera koigo kamwe-rĩ, hihi wamũkirĩrĩria?
No rĩrĩ, nũũ ũngihota kwĩgirĩrĩria kwaria?
³ Ririkana ũrĩa wanataara andũ aingĩ,
na ũrĩa wanekĩra moko marĩa maregeru hinya.
⁴ Ciugo ciaku cianatiĩrĩrĩra arĩa manahĩngwo makenda kũgũa;
niwe wanekĩra maru marĩa magondoku hinya.
⁵ No rĩu-rĩ, niũkoretwo nĩ thĩĩna, nawe ũkoorwo nĩ hinya;
ũhũũritwo, nawe ũkanyĩitwo nĩ kĩmako.
⁶ Githĩ wĩtigĩrĩ Ngai waku tiguo wagĩrĩrwo gũtuika ũmĩrĩru waku,
nayo mĩthĩire yaku itarĩ ũcuuke-rĩ, githĩ tiyo mwĩhoko waku?

⁷ “Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanathĩĩnĩka atekĩte ũũru?
Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru marĩ manĩinwo?
⁸ Nĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ arĩa marĩmaga ũũru,
na arĩa mahaandaga thĩĩna-rĩ, maĩndũ macio no mo magethaga.
⁹ Manangagwo nĩ mĩhũmũ ya Ngai;
makaniĩnwo nĩ kĩhuhũkanio kĩa marakara make.
¹⁰ Mĩrũũthi no ĩrume na ĩrarama,
no magego ma mĩrũũthi iyo mĩnene nĩmakoinangwo.
¹¹ Mĩrũũthi niũkuaga nĩ kwaga gĩa kũguĩma,
nacio ciana cia mĩrũũthi wa mũgoma ikahurunjũka.

¹² “Nĩ kũrĩ kohoro karanginyĩire na hithe,
namo matũ makwa marakaigua gakĩhehanwo.
¹³ Ũtukũ ngĩcũũrania ũhoro wa cioneki cia kũmakania,
ũtukũ rĩrĩa andũ makoragwo marĩ toro mũnene,
¹⁴ ngĩnyĩitwo nĩ guoya na kũĩnaina,
namo mahĩndĩ makwa mothe magĩthingitha.
¹⁵ O hĩndĩ iyo roho ũraahĩtũkĩra o ũthiũ-inĩ wakwa,
nacio njuĩrĩ cia mwĩrĩ wakwa irambarara.
¹⁶ Roho ũcio ũrarũgama,
no ndinahota kũmenya ũrĩa ũratariĩ.
Mbere yakwa hararũgama mũhianĩre wa kindũ,
ndĩracooka ndĩraigua gũkĩario na mĩheehũ gũkĩũrio atĩrĩ,
¹⁷ ‘Mũndũ wa gũkua-rĩ, aahota gũtuika mũtheru gũkĩra Ngai?
Mũndũ aahota gũtuika mũtheru gũkĩra Mũmũũmbi?
¹⁸ Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka ndungata ciake-rĩ,
na angĩkorwo nĩonaga araka ake marĩ na mahĩtia-rĩ,
¹⁹ githĩ to oone mahitia maingĩ mũno ma andũ arĩa matũũraga nyũmba cia ndoro,
acio mĩthingi yao ĩrĩ rũkũngũ-inĩ,
acio mamemendagwo na ihenya gũkĩra kĩĩhuruta!
²⁰ Kuuma rũciĩnĩ nginya hwaĩ-inĩ moinangagwo tũcunji;
magathira tene na tene matekũrũmbũyo.
²¹ Githĩ mĩkanda ya hema yao ndĩmunyũritwo,
nĩguo makue matarĩ na ũũgĩ?”

5

- ¹ “Wenda gwitana, itana, no riri, nuu ungigwitika?
Nii uriku wa aria atheru ungirira kuri we?
- ² Rung’athio ruuragaga kirimu,
naguo uru ukooraga mundu uria mukigu.
- ³ Nii mwene ninyonete kirimu gikigia na miri,
no-o rimwe nyumba yakio ikirumwo.
- ⁴ Ciana ciake niiraihaniririe na ugitiiri,
ihatirio igooti-ini itari na mundu wa guciciirira.
- ⁵ Uria muhuuta ariaga magetha make,
amoyaga o na mari migu-ini,
nao aria anyootu makahumagira utonga wao.
- ⁶ Nigukorwo hatika ndikunukaga kuuma thi,
kana thiina ukamera tiri-ini.
- ⁷ No riri, mundu aciaragwo ari wa kuonaga thiina,
o ta uria na ma thandi cia mwaki irathukaga na iguru.
- ⁸ “No riri, korwo ni nii ingithaitha Murungu;
ingineana ciira wakwa kuri we.
- ⁹ We ekaga maundu ma magegania maria mataangimenyeka,
na akaringa ciana itangitika.
- ¹⁰ Niwe uuragira thi mbura;
na niwe urehagira bururi maa.
- ¹¹ Aria menyihagia niwe umatugagira,
nao aria mari na kieha moyagwo na iguru makagitirwo.
- ¹² Niwe uhaatagia mibango ya aria mari waara,
nigeetha moko mao matikagie na uhootani.
- ¹³ Nianyiitaga aria oogi waara-ini wao,
namo mathugunda ma aria oingumania akaameheria biu.
- ¹⁴ Nduma imakoraga kuri o muthenya;
muthenya barigici makahambataga taari utuku.
- ¹⁵ Niahonokagia aria abatari kuuma kuri ruhiu rwa njora ruria ruri tunua-ini twao;
amahonokagia moko-ini ma aria mari hinya.
- ¹⁶ Ni undu ucio athini makagia na kirigiriro,
naguo ciira utari wa kihooto ugatumia kanua.
- ¹⁷ “Kurathimwo ni mundu uria urungagwo ni Ngai;
ni undu ucio ndukamene iruthia ria Mwene-Hinya-Wothe.
- ¹⁸ Nigukorwo niaguraranagia, no riri, acookaga akooa nguraro iyo wega;
niatiihanagia, no moko make no mo mahonanagia.
- ¹⁹ Niaguteithura hari mitino itandatui;
o na iri mugwanja-ri, gutiri uru ugaagukora.
- ²⁰ Hindi ya ng’aragu niagukura kuuma kuri gikuu,
ningi hindi ya mbaara agukure ndukooragwo na ruhiu rwa njora.
- ²¹ Niukagitirwo hari rucamiu rwa ruriini,
na ndugetigira hindi iria mwanangiko ugooka.
- ²² Niugathekerera mwanangiko na ng’aragu,
na ndugetigira nyamu cia guku thi.
- ²³ Nigukorwo niukagia na kirikaniro na mahiga ma weru-ini,
nacio nyamu cia githaka ituire iri na thayu nawe.
- ²⁴ Nawe ukarage uu at hema yaku ni ngitire;
nawe niukooya ithabu ria indo ciaku ukore hatiri kindu kirite.
- ²⁵ Niukamenya ati ciana ciaku niikaingitha,
nacio njaro ciaku cingthe o ta nyeki ya guku thi.
- ²⁶ Ugaathii mbirira-ini uri o na hinya,
uhaana ta itia cia ngano igethetwo hindi ya magetha.
- ²⁷ “Nituuritie uhoru uyui, na ni wa ma.
Ni undu ucio kigu na uumenye wee mwene.”

6

Mario ya Ayubu

- ¹ Ningi Ayubu agicookia atiri:
- ² “Naari korwo ruo ruru ndi naruo rwathimwo,

- nayo mĩnyamaro ĩno ndĩ nayo yotho ĩgĩrĩrwo ratiri igũrũ!
- ³ Ti-itherũ yakorwo ĩrĩ mĩritũ gũkĩra mũthanga ũrĩa ũrĩ maria-inĩ maria manene; na nkĩo ndĩrahiũhire kwaria.
- ⁴ Mĩguĩ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩĩndoonyete, naguo roho wakwa nĩũranyua ũrũrũ wayo; maũndũ ma kũmakania mũno ma Ngai nĩmerekierio harĩ nĩĩ.
- ⁵ Njagĩ ya werũ-inĩ-rĩ, nĩyaanagia rĩrĩa ĩrĩ na nyeki ya kũrĩa, kana ndegwa ikaania rĩrĩa ĩtũĩrĩrwo?
- ⁶ Irio itarĩ mũcamo nĩ ĩrĩkaga itekĩrĩtwo cumbĩ? Mũruru wa ĩtumbĩ ũrĩa mwerũ-rĩ, nĩ urĩ mũrĩo?
- ⁷ Nĩĩ ndingĩchutia; irio ta ĩcio no ĩtũme njire ngoro.
- ⁸ “Naarĩ korwo ndaheo ũndũ ũrĩa ndĩrahooya, korwo Ngai aahe ũndũ ũrĩa ndĩrerĩrĩa, nĩ naguo nĩ atĩ Ngai eetĩkĩre kũũmemenda, arekererie guoko gwake kũũniine!
- ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo no ngĩe na ũndũ wa kũũhooreria, ũndũ wa gĩkeno ruo-inĩ rũrũ rũtarathira, atĩ nĩ ndikaanĩte ciugo cia ũrĩa Mũtheru.
- ¹¹ “Ndĩ na hinya ũrĩkũ atĩ nĩguo njikare ndĩ na mwĩhoko? Ndĩ na kũĩrĩgĩrĩro kĩrĩkũ atĩ nĩguo ngĩrĩrĩe?
- ¹² Nĩĩ ndĩ hinya ta ihiga? Mwĩrĩ wakwa nĩ wa gĩcango?
- ¹³ Nĩĩ ndĩ na hinya wa gwĩteithia, kuona atĩ rĩu nĩndunyĩtwo ũhootani?
- ¹⁴ “Mũndũ ũtarĩ na kũĩrĩgĩrĩro aagĩrĩre gũteithio nĩ arata ake, o na angĩkorwo niatiganiĩre ũhoru wa gwĩtigĩra ũrĩa Mwene-Hinya-Wothe.
- ¹⁵ No ariũ a baba maagĩte kwĩhokeka o ta tũrũũ tũrĩa tũhũaga, ningĩ o ta tũrũũ tũrĩa tũiyũraga tũkoina,
- ¹⁶ rĩrĩa tũĩrĩtio nĩ mbarabu ĩgĩtweka, na tũkaiyũrwo nĩ tharunji ĩrĩa ĩratweka,
- ¹⁷ no rĩrĩ, tũtithereraga rĩrĩa kwara, na hĩndĩ ya ũrugarĩ tũkahũa mũtaru-inĩ yatuo.
- ¹⁸ Ikundi cia agendi nĩĩthaamaga njĩra ciacio, ikambata werũ-inĩ, ĩgathĩrĩra kuo.
- ¹⁹ Ikundi cia agendi cia Tema icaragia maaĩ, agendi a wonjoria a Sheba makamacaria marĩ na mwĩhoko.
- ²⁰ Magathĩĩnika, tondũ makoretwo marĩ na kũĩrĩgĩrĩro; no maakinya ho magakora hatĩrĩ kindũ.
- ²¹ O na inyũ-rĩ, mũtuĩkĩte andũ matangĩheana ũteithio; muonaga ũndũ wa kũmakania mũgetigĩra.
- ²² Nĩ-rĩ, nĩ ndĩ ndoiga atĩrĩ: ‘Heanai kindũ nĩ ũndũ wakwa, ngũũrai na indo cianyu,
- ²³ honokiai guoko-inĩ gwa thũ, ngũũrai kuuma moko-inĩ ma arĩa matarĩ tha’?
- ²⁴ “Atĩrĩrĩ, ndutaai ũhoru na nĩngũkĩra; nyonereriai harĩa hĩtĩte.
- ²⁵ Kaĩ ciugo cia ma ĩrĩ ruo-ĩ! No rĩrĩ, ngararĩ cianyu nĩ kĩhooto kĩrĩkũ irarehe?
- ²⁶ Anga mũrenda kũruta mahĩtia ũrĩa njugĩte, mũgatua ciugo cia mũndũ ũũmĩrwo tha taarĩ rũhuho?
- ²⁷ Inyũ o na no mũcuukĩre mwana wa ngoriai mĩtĩ, na mwendie mũrata wanyu.
- ²⁸ “No rĩu-rĩ, ndamũthaitha mwĩtikĩre kũndora. Anga no ngĩheenanie o maitho-inĩ manyu?
- ²⁹ Mwĩcũranieĩ nĩguo mũtikogomie kĩhooto; njookereraĩ, nĩgũkorwo wĩhokeku wakwa nĩguo ũraarũithio.
- ³⁰ Nĩ kũrĩ wĩhia ũrĩ mũromo-inĩ yakwa? Anga kanua gakwa gatingĩhota gũkũũrana maũndũ ma rũmena?

7

- ¹ “Githĩ mündũ ndakoragwo na ūtungata mūrītũ gũkũ thĩ?
Githĩ matukũ make matihaana o ta ma mündũ mwandike wĩra?
- ² O ta ngombo ikwĩrĩrĩria ciĩruru cia hwai-inĩ,
o na kana ta mündũ mwandike ūgũthethũkĩra mũcaara wake-rĩ,
- ³ ūguo nĩguo nĩ ngaiĩrwo mieri ya tũhũ,
na ngatũĩrwo atĩ ūtukũ ndaaraage ndĩ na kĩaha.
- ⁴ Rĩrĩa ndakoma ndiyũragia atĩrĩ, ‘Ndiĩũkĩra rĩ?’
Ūtukũ ūkaraiha, na ngaraara ngũgarũra nginya gũgakĩa.
- ⁵ Mwĩrĩ wakwa ūiyũrĩtuo nĩ igunyũ na ngũcĩ,
nakĩo gĩkonde gĩakwa gĩatũkangĩte na gĩgatogota.
- ⁶ “Matukũ makwa maraathira na ihenya rikĩrĩte rĩa kanyamũ karĩa gakonjithanagia uuthi ngoora igĩtumwo,
magagikinya mũthia itarĩ na kiĩrigĩrĩro.
- ⁷ Wee Ngai-rĩ, ririkana atĩ muoyo wakwa no ta mĩhũmũ;
namo maitho makwa matigacooka kuona ūndũ mwega rĩngĩ.
- ⁸ Riitho rĩrĩa rĩranyona rĩtigacooka kũnyona rĩngĩ;
mũkaanjaria, no ndigakorwo ho.
- ⁹ O ta ūrĩa itu rĩthiiaa rikabuĩria,
ũguo noguo ūrĩa ūthiiaa mbĩrĩra-inĩ atacookaga kuoneka.
- ¹⁰ Ndagacooka kũinũka gwake mũciĩ;
harĩa aakaraga ndagacooka kuonwo ho.
- ¹¹ “Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, ndigũkĩra;
ngwarĩa nĩ ūndũ wa ūrĩa roho wakwa ūrĩ na ruo,
ndĩtetera nĩ ūndũ wa ūrĩa ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.
- ¹² Nĩ-rĩ, ndĩ iria rĩa maaĩ, kana nyamũ ĩrĩa nene ĩtũũraga iria thĩĩnĩ kũrĩa kũriku,
atĩ nĩkio nangagĩrwo?
- ¹³ Rĩrĩa ngwĩciĩria ūrĩrĩ wakwa nĩguo ūkũũhooreria,
na atĩ gĩtanda gĩakwa no kiĩniĩnĩre gũteta-rĩ,
- ¹⁴ o na hĩndĩ ĩyo ūũmakagia na irooto,
o na ūkanjĩguithia guoya na cioneki,
- ¹⁵ nĩ ūndũ ūcio ngathuura kaba gũitwo, na gĩkuũ,
handũ ha gũikara na mwĩrĩ ūyũ wakwa.
- ¹⁶ Nĩthũire muoyo wakwa; ndikwenda gũtũũra nginya tene.
Tigana na nĩ tondũ matukũ makwa no ma tũhũ.
- ¹⁷ “Mündũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ ūmwikĩrĩre ūguo,
na ūkamũrũmbũyĩa mũno ūguo,
¹⁸ atĩ ūmũthuthuuragia ngoro o rĩciĩnĩ,
na ūkamũgeragia mahinda mothe?
- ¹⁹ Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ūgaatiga gũikara ūndorete,
kana ūtigane na nĩ o na kahinda kanini?
- ²⁰ Angĩkorwo nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa nĩ ngwikĩte,
Wee mũrori wa andũ?
- Nĩ kĩ gĩtũmĩte ūnjorote?
Kaĩ nduĩkĩte mũrigo harĩwe?
- ²¹ Nĩ kĩ kiragiria ūnjohere mahitia makwa
na ūndekere mehia makwa?
- Nĩgũkorwo ndĩ hakuĩ gũkoma tiĩri-inĩ;
nawe nĩũkanjaria no ndigakorwo ho.”

8

Mĩario ya Bilidadi

- ¹ Nake Bilidadi ūrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
² “Nĩ nginya rĩ ūgũikara ūkĩaragia maũndũ ta macio?
Ciugo ciaku no ta inegene rĩa rũhuho rũkĩhurutana.
- ³ Mũrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa kĩhoo?o
Ūcio Mwene-Hinya-Wothe nĩogomagia ūndũ ūrĩa ūrĩ wa ma?
- ⁴ Rĩrĩa ciana ciaku ciamwĩhĩrie-rĩ,
nĩacirekereirie iherithio nĩ ūndũ wa mehia ma cio.
- ⁵ No rĩrĩ, wee ūngĩcũthĩrĩria Mũrungu
na withaithanĩrĩre harĩ Ūcio Mwene-Hinya-Wothe,
- ⁶ ūngĩkorwo ūrĩ mũtheru na mũrũngĩrĩru-rĩ,

- o na rīu no arahūke nī ūndū waku
nīguo agūcookie handū harīa hakwagīrīre.
- ⁷ O na gūtuika kīambīrīria gīaku no kīoneke kīrī kīnini,
thuutha-inī nīūkagaacīra mūno.
- ⁸ “Ūria ūhorō harī njiarwa cia tene,
na ūtuīrie maūndū marīa maithe mao meerutire,
⁹ nīgūkorwo ithuī tūraciārīrwo o ro ira na tūtīrī ūndū tūūī,
namo matukū maitū ma gūikara gūkū thī no ta kīruru.
¹⁰ Acio githī to makūrute na makūhe ūhorō?
Acio githī to maarie ūhorō marī na ūmenyo?
¹¹ Irura-rī, no rīkūre handū hatarī itomboya?
Ithanjī-rī, no rītheereme handū hatarī maaī?
¹² Rīngīkūrīra handū hatarī maaī rīūmaga narua gūkīra nyeki,
o na rītakinīyīte rīa gūtūuo.
¹³ Ūcio nīguo mūthia wa arīa othe mariganagīrwo nī Mūrungu;
ūguo no ta guo mwīhoko wa arīa matoōī Ngai ūthiraga.
¹⁴ Kīrīa ehokete no kīndū kīhūthū;
kīrīa egiritanagia nakīo no ta rūrenda rwa mbūmbūī.
¹⁵ Etiiranagia na rūrenda rwake, naruo rūgatuika;
akeniyiitīrīra harī ruo, no rūtingīmūtīrīrīra.
¹⁶ Ahaana ta mūtī ūitīrīrīo maaī wega ūrī rīūa-inī,
ūtambūrūkītie thuuna ciaguo mūgūnda-inī;
¹⁷ mīrī yaguo īithiororokeirie kīhumbu kīa mahiga,
na īcaragia ha kwīgwatīrīra rwaro-inī rwa mahiga.
¹⁸ No rīrīa wakūūrwo harīa ūraarī-rī,
handū hau hagakaana mūtī ūcio, hakoiga atīrī, ‘Nīī ndirī ndakuona.’
¹⁹ Ti-itherū muoyo waguo ūmaga ūgathira,
naho hau tīrī-inī ūcio hagakūra mītī īngī.
- ²⁰ “Ti-itherū Mūrungu ndangīrega mūdū ūtarī ūcuuke,
kana ekīre moko ma arīa mekaga ūūru hinya.
²¹ Na rīrī, no arīiyūria kanua gaku mītheke,
nayo mīromo yaku yanīrīre nī gūkena.
²² Thū ciaku nīīkahumbwo thoni,
nacio hema cia arīa aaganu itigacooka kuonwo.”

9

Mīario ya Ayubu

- ¹ Nīngī Ayubu agīcookia, akiuga atīrī:
² “Ti-itherū nīnjūūī ūhorō ūcio nī wa ma.
No rīrī, mūdū angīhota atīa gūkorwo arī mūthingu mbere ya Mūrungu?
³ O na korwo mūdū enda gūkarania na Ngai-rī,
ndangīhota kūmūcookeria kīūria o na kīmwe harī ciūria ngiri.
⁴ Ūgī wake nī mūīngī mūno, na ūhoti wake nī mūnene.
Nūū wanaregana nake akīgaacīra?
⁵ Eeheragia irīma itekūmenya,
na agacing’aurania nī kūrakara.
⁶ Athīngīthagia thī īkoima handū hayo,
na akainainia itugī ciayo.
⁷ Aathaga rīūa rīkaaga kūratha;
nake agiragīrīria ūtheri wa njata.
⁸ Nīwe watambūrūkīrie igūrū arī o wiki,
na athiīaga agīkinyangaga makūmbī ma iria.
⁹ Nīwe Mūūmbi wa njata iria ciītagwo Nduba, na Karaū,
na Kīrīmīra, o na ikundi cia njata cia mwena wa gūthini.
¹⁰ Nīekaga magegania matangīmenyeka,
na akaringa cīama itangītarīka.
¹¹ Rīrīa aahītūkīra harīa ndī, ndīngīmuona;
o na rīrīa aathiīra harīa ndī ndīmenyaga.
¹² Angīgutha kīndū-rī, nūū ūngīhota kūmūgīria?
Nūū ūngīmūria atīrī, ‘Nī atīa ūreka?’
¹³ Ngai ndahīngagīrīria marakara make;
o na arīa maateithagīrīria Rahabu nīmamūīnamagīrīra.

- 14 “Nii-rĩ, ndaakĩhota atĩa kũmũkararia?
Ingĩruta kũ ciugo cia kũmũcookeria?
- 15 O na korwo ndihĩtĩtie-rĩ, ndingĩhota kũmũcookeria ũndũ;
ũria ingĩka no gũthaita ingĩthaita Mũnjiirithia anjiguĩre tha.
- 16 O na ingĩamwĩtire nake anjĩtike-rĩ,
ndingĩtĩkia niangĩathikĩĩrie.
- 17 We angĩamemendire na kihuhũkanio,
na aingĩhie ironda ciakwa hatarĩ gĩtũmi.
- 18 Ndarekaga njookererwo nĩ mĩhũmũ,
no nĩahatagĩrĩria na mathũina.
- 19 Korwo no ũhoro wa hinya-rĩ, we arĩ hinya mũno!
Na korwo no ũhoro wa ciira wa kĩhoo-to-rĩ, nũũ ũngĩmwĩta?
- 20 O na korwo ndiahĩtĩtie-rĩ, kanua gakwa no kandue mũhĩtia;
korwo ndiarĩ na ũcuuke-rĩ, nĩkangianduire mũhĩtia.
- 21 “O na gũtuũka ndirĩ na ũcuuke-rĩ, ndikwĩrĩria;
muoyo wakwa nĩndĩwagĩire kĩene.
- 22 Ũhoro no ũria ũmwe; nĩkio ndĩroiga atĩrĩ,
'Aniinaga arĩa matarĩ ũcuuke o na akaniina arĩa aaganu.'
- 23 Hĩndĩ irĩa ihũũra riarehe gĩkuũ kĩa narua,
nĩathekagĩrĩria kũũrwo nĩ hinya kwa arĩa matarĩ na mahĩtia.
- 24 Hĩndĩ irĩa bũrũri wagĩa moko-inĩ ma andũ aaganu,
nĩahingaga aciirithania maitho.
Akorwo ti we-rĩ, nũũ wĩkaga ũguo?
- 25 “Matukũ makwa marahanyũka gũkĩra mũkinyia-ũhoro;
mombũkaga matarĩ na gĩkeno o na kĩnini.
- 26 Mahĩtũkaga na ihenya mũno ta tũtarũ twa irura,*
kana ta nderi igũcuuhũkĩra kĩndũ gĩa kũria.
- 27 Ingiuga atĩrĩ, 'Nĩngũriganĩrwo nĩ mateta makwa,
nĩngũtiga gũtukia gĩthiithi, ngene,'
- 28 no ngeetigĩra mĩnyamaro yakwa yothe,
nĩgũkorwo nĩnjũũ ndũkandua atĩ ndĩihĩtie.
- 29 Kuona atĩ nĩndikĩtie gũtuuo mũhĩtia-rĩ,
nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndĩinogie tũhũ?
- 30 O na ingĩĩthamba na thabuni,
na ndĩĩthambe moko na igata-rĩ,
- 31 no ũndikirie irima rĩa gĩcoro
nĩgeetha o na nguo ciakwa iithũũre.
- 32 “We ti mũndũ ta nĩ atĩ nĩguo ndĩmũcookerie,
nĩguo tũng'ethanĩre igooti-inĩ.
- 33 Naarĩ korwo nĩ harĩ mũndũ ũngĩtũiguithania,
atũgĩrĩre guoko gwake ithuĩ eerĩ,
- 34 mũndũ wa kũnjehereria rũthanju rwa Ngai,
nĩgeetha ndigacooke kũmakio nĩ iteebebania rĩake.
- 35 Hĩndĩ iyo nĩngĩacooka kwaragia itekũmwĩtigĩra,
no ũria ndarĩ rĩu-rĩ, ndingihota.

10

- 1 “Nĩthũire gũtũura muoyo ũyũ;
nĩ ũndũ ũcio ndikũhingĩrĩria mateta makwa,
o na nĩ ngwaria nĩ ũndũ wa ũria ngoro yakwa irĩ na marũrũ.
- 2 Ngwira Ngai atĩrĩ: Tĩga kũndua mwĩhia,
no nyonia kĩria ũrandũithĩria.
- 3 Kaĩ ũkenagio nĩ kũũhinyĩrĩria,
ũgathũũra wĩra wa moko maku,
o rĩria ũrakenera mathugunda ma andũ arĩa aaganu?
- 4 Kaĩ maitho maku marĩ o ta maitho ma andũ?
Kaĩ muonere waku ũhaana o ta wa mũndũ?
- 5 Kaĩ matukũ maku maigana ta ma andũ,
kana mĩaka yaku ikaigana o ta ya mũndũ,

*

9:26 Tũtarũ tũtaarĩ tũnene twa ithanjĩ twathondekagĩrwo Mĩsiri.

- 6 nĩguo ũcarĩrĩrie mahĩtia makwa,
o na ũtũiragie mehia makwa,
7 o na gũtuika wee nĩũũ atĩ ndĩhĩtie,
na ũkamenya atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũhonokia moko-inĩ maku?
- 8 “Moko maku nĩmo maathondekire na makinyũba.
Rĩu nĩũgũkĩgarũruka ũnyanange?
9 Ririkana atĩ wanyũũmbire ta rĩũba.
Rĩu ũgũcooka ũndue rũkũngũ rĩngĩ?
10 Githĩ ndwanjitire ta iria,
na ũgũcooka ũkĩmatia ta maguta marĩ,
11 ũkĩhumbĩra na nyama na gikonde,
na ũkĩohania mahĩndĩ na mikiha yakwa hamwe.
12 Nĩwaahaire muoyo o na ũkĩnyonia ũtugi waku;
naguo ũmenyereri waku nĩguo ũtũirie roho wakwa.
- 13 “No nĩwahithire maũndũ maya ngoro-inĩ yaku,
na nĩnjũũ no warĩ na ũndũ ũyũ meciiria-inĩ maku:
14 Ingĩehirie wee nĩwanyonaga,
na ndũngĩagire kũũherithia nĩ ũndũ wa wĩhia wakwa.
15 Kaĩ akorwo nĩnjĩhĩtie ndĩ na haaro-ĩ!
O na ingĩguika ndĩkĩte ũuru, ndingĩhota gũtiira mĩtwe wakwa,
nĩgũkorwo njĩyũritwo nĩ thoni,
na ngarikĩra mathĩĩna-inĩ makwa.
16 Ingĩtiira mĩtwe wakwa-rĩ, wee ũnjeemaga o ta mĩrũũthi,
na nĩngĩ ũkonania ũhoti waku mũnene wa kũnjũkĩrĩra.
17 Nĩũndeheire aira angĩ manjũkĩrĩre,
na nĩwongereire marakara maku igĩrũ rĩakwa;
mbũtũ ciaku ikanjũkĩrĩra o ta makũmbĩ ma maaĩ marũmanĩrĩre.
- 18 “Nĩ kũ gĩatũmire ũndute nda ya maitũ?
Naarĩ korwo ndakuire itoneetwo nĩ maitho ma mũndũ o na ũmwe.
19 Naarĩ korwo ndiaciarirwo,
kana korwo ndaciarirwo njerekeirio mbĩrĩra!
20 Githĩ matukũ makwa o na marĩ manini matikirie gũthira?
Tigana na nĩ nĩguo ngĩe na gĩkeno gwa kahinda kanini,
21 kamũira thiĩte kũrĩa mũndũ athiia na ndacooke,
bũrĩri wa nduma, o nduma nene ya gĩkuũ,
22 o bũrĩri ũria ũtukũ wakuo ũrĩ mĩtumanu mũno,
bũrĩri wa nduma ya gĩkuũ, na ũtarĩ kĩaarĩro,
kũrĩa o na ũtheri ũhaana o ta nduma.”

11

Mĩario ya Zofaru

- 1 Nake Zofaru ũria Mũnaamathi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
2 “Ciugo icio ciothe-rĩ, nĩcikwaga gũcookio?
Mwaria ũyũ-rĩ, nĩegũgĩtuuo mwagĩrĩru?
3 Mwĩraho ũcio waku-rĩ, nĩguo ũgũkĩria andũ naguo?
No kwage mũndũ ũngĩgũkaania rĩrĩa ũranyũrũrania?
4 Wee ũreera Ngai atĩrĩ, ‘Wĩtikio wakwa ndũrĩ ũcuuke,
o na nĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ maku.’
5 Naarĩ korwo Ngai no aarie,
atumũre mĩromo yake agũũkĩrĩre,
6 na akũguũrĩrie hitho cia ũũgĩ,
nĩ ũndũ ũũgĩ ũria wa ma nĩ wa mĩena ĩrĩ.
Menya ũndũ ũyũ; atĩ Ngai ndakũherithĩtie kũringana na ũria mehia maku maigana.
- 7 “Wee no ũhote kũmenya maũndũ marĩa mahithe ma Ngai?
Kana no ũhote gũtuũria kũna maũndũ ma Mwene-Hinya-Wothe?
8 Maũndũ make nĩmatũũgĩru gũkĩra igĩrũ, wee nĩ atĩa ũngĩka?
Nĩ mariku gũkĩra ũriku wa mbĩrĩra, wee nĩ atĩa ũngĩmenya?
9 Gĩthimo kĩamo nĩ kĩraihi gũkĩra thi
na nĩ kĩaramu gũkĩra iria rĩrĩa inene.

- 10 “Angũka agũikie njeera-rĩ,
acooke etane ciira-rĩ, nũũ ũngĩmũgiria?
11 Ti-itherũ nĩoĩ andũ arĩa maheenanageria;
na rĩria oona ũndũ mũũru-rĩ, githĩ ndaũmenyaga?
12 No rĩrĩ, mũndũ ũtarĩ ũũgĩ ndangĩtuika mũũgĩ o na rĩ,
o ta ũria njau ya ndigiri ya gĩthaka itarĩ hĩndĩ ingĩciarwo ĩrĩ mũndũ.
- 13 “No rĩrĩ, ũngĩneana ngoro yaku kũrĩ Ngai,
na ũtambũrũkie moko maku kũrĩ we,
14 ũngĩheria mehia marĩa marĩ guoko-inĩ gwaku,
na ũgirie ũũru ũikare thĩĩnĩ wa hema yaku-rĩ,
15 hĩndĩ ĩyo no ũhote gũtiira ũthiũ waku na igĩrũ ũtegũconoka;
no ũrũgame wega ũtarĩ na guoya.
16 Ti-itherũ nĩũkariganĩrwo nĩ mathiina maku,
ũmaririkanage o ta maaĩ marĩkĩtie gũtherera.
17 Mũtũũire waku nĩũgacangarara gũkĩra mũthenya barigici,
nayo nduma ĩgaatuika o ta rũciĩnĩ.
18 Ũgũtũũra ũrĩ na mwiĩhoko tondũ ũrĩ na ũgitĩri,
ũkehũgũruga harĩa ũrĩ, na ũkahurũka ũtarĩ na ũgwati.
19 Nĩũgakomaga, gũtarĩ na mũndũ ũngĩtũma wĩtigĩre,
nao andũ aingĩ nĩmakeyendithagia harĩ we.
20 No rĩrĩ, maitho ma andũ arĩa aaganu nĩmakaaga kuona,
na matikoona gwa kũũrĩra;
naguo ũndũ ũria meriragĩria ũgaatuika mũcaayo wa gĩkuũ.”

12

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
2 “Hatĩrĩ nganja inyuĩ nĩ inyuĩ andũ,
naguo ũũgĩ ũgaathiranĩra na inyuĩ rĩrĩa mũgaakua!
3 No rĩrĩ, ndĩ na ũmenyo o ta inyuĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
Nũũ ũtooi maũndũ macio mothe?
- 4 “Nduĩkite mũndũ wa gũthekeerwo nĩ arata akwa,
o na gũtuika nĩndakaiire Ngai nake akĩnjigua:
nĩĩ nduĩkite mũndũ wa gũthekeerwo,
o na gũtuika ndĩ mũthingu na ndirĩ ũcuuke!
5 Andũ arĩa maikaraga megangarite manyũrũragia mũtino,
makona ta ũndũ ũcio ũkoraga o andũ arĩa magũrũ mao matenderũkaga.
6 Hema cia atunyani nĩcio ciikaraga ĩgaaciire,
na andũ arĩa marakaragia Mũrungu nĩo maikaraga na thayũ,
o acio makuuaga ngai yao na moko.
- 7 “No ta kiũrie nyamũ, na nĩigũkũruta ũhoru,
kana ũrie nyoni cia rĩera-inĩ, na nĩigũkwĩra;
8 kana warĩrie thĩ, na nĩigũkũruta ũhoru,
kana ũkĩarĩrie thamaki cia iria-inĩ, nacio nĩigũkũhe ũhoru.
9 Nĩ irikũ cia icio ciothe itooi
atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkite ũndũ ũyũ?
10 Mĩoyo ya ciũmbe ciothe ĩrĩ guoko-inĩ gwake,
o na mĩhũmũ ya andũ othe.
11 Githĩ gũtũ gũtithuuranagia ciugo
o ta ũria rũrĩmĩ rũcamaga irio?
12 Githĩ ũũgĩ ndũkoragwo na andũ arĩa akũrũ?
Githĩ gũtũũra mũno gũtirehaga ũmenyo?
- 13 “Ũũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
mataaro na ũmenyo nĩ ciake.
14 Kĩrĩa amomoraga gĩtingĩakwo rĩngĩ;
mũndũ ũria aahingira njeera gũtirĩ mũndũ ũngĩmuohora.
15 Ahingagĩrĩria maaĩ, gũkaaga mbura;
ningĩ aamarekereria makaananga bũrũri.
16 Hinya na ũtooria nĩ ciake;

- mūheenio na mūheenania eerī no ake.
¹⁷ Aheani kīrīra amatongoragia matarī nguo,
 na agatua aciirithania irimū.
¹⁸ Nīohoraga mīnyororo irīa athamaki moohaga andū nayo,
 akamooaha mūcibi njohero.*
¹⁹ Athīnjīri-Ngai amatongoragia marutitwo nguo,
 na akang'āurania andū arīa meehoketwo.
²⁰ Nīakiragia mīromo ya aheani kīrīra arīa meehoketwo,
 nao athuuri akamatunya ūhoru wa gūkūūrana maūndū.
²¹ We nīagagīra arīa atīiku bata,
 nao arīa marī na hinya nīamatunyaga indo ciao cia mbaara.
²² Nīaguūrurgia maūndū marīa mariku ma nduma,
 na nduma nene ya gīkuū akamiumīria ūtheri-inī.
²³ Anenehagia ndūrīrī, agacooka agaciananga;
 aingihagia ndūrīrī, agacooka agacihurunja.
²⁴ Nīagaagagia meciirīa ma atongoria a gūkū thī;
 akamaingata, morūūrage werū-inī mūtheri ūtarī njīra.
²⁵ Mahambaataga nduma-inī kūrīa gūtārī ūtheri;
 ningī atūmaga matūgūūge ta mūndū mūrīū.

13

- ¹ “Atīrīrī, maithe makwa nīmonete maūndū macio mothe,
 matū makwa nīmamaiguīte na magataūkīrwo nīmo.
² Ūrīa mūūī o na nīī nīnjūūī;
 mūtīrī oogī kūngīra.
³ No nīī ndīrenda kwārīa na Mwene-Hinya-Wothe,
 na ngerīrīrīa gūciira na Mūrungu.
⁴ No inyuī-rī, mūrānjigīrīra ndeto cia maheeni;
 inyuothe mūrī athondekani a tūhū!
⁵ Naarī korwo mwakira ki!
 Ūndū ūcio ūngītuika ūūgī harī inyuī.
⁶ Na rīrī, thikīrīriai kīhooto gīakwa;
 iguai gūthaithana kwa mīromo yakwa.
⁷ Kaī mūngīrīa ūūru mūkīarīrīrīa Mūrungu?
 Kaī mūngīrīa maheeni igūrū rīake?
⁸ Kaī mūngīmuonia kīmenyano?
 Kaī mūgūciirīrīra Mūrungu?
⁹ Angīmūtūirīa inyuī-rī, ūndū ūcio no ūtuīke mwega?
 No mūmūheenie ta ūrīa mūngīheenia mūndū?
¹⁰ Ti-itherū no amūrūthīe
 mūngītuika a kuonania kīmenyano na hitho.
¹¹ Hī, riiri wake ndūngīmūmakia?
 Mūtingīnyīitwo nī guoya nī ūndū wake?
¹² Mīario yanyu ya ūūgī nī thimo hūthū o ta mūhu;
 ihooto cianyu no ta kwīgītīra na rīūmba.
¹³ “Kīrai ki, mūreke njarie;
 o ūrīa ndīrīona-rī, rekei nyone.
¹⁴ Nī kīī gīgūtūma ndītoonyie ūgwati-inī
 na ngaiga muoyo wakwa moko-inī makwa?
¹⁵ O na angīnjūrāga-rī, nīī nowe ndīrīihokaga;
 na ti-itherū nī ngatetera mīthiire yakwa hau mbere yake.
¹⁶ Ti-itherū, ūndū ūyū noguo ūgaatuika wa kūūhonokia,
 nīgūkorwo mūndū ūtooī Ngai ndangīūmīrīrīa gūūka mbere yake!
¹⁷ Thikīrīriai wega ūhoru wakwa;
 matū manyu nīmakiigūe ūrīa nguuga.
¹⁸ Ti-itherū nīhaarīrie ciira wakwa,
 na nīnjūūī nī nguoneka ndī wa kīhooto.
¹⁹ Nī kūrī mūndū ūngīhota gūūthitanga?
 Angīkorwo nī kūrī-rī, no gūkīra ngūkīra ngue.

* 12:18 Nguo cia kuohera njohero ihumbire thoni no cio ngombo cietikīrītio kwīhumba.

- ²⁰ “Wee Ngai, ta kīthe o maündü maya meerī,
na ndigücooka gükwihitha:
²¹ Atirī, eheria guoko gwaku, gükare kūraya na nī,
na ütige küümakia na imakania ciaku.
²² Ningī ünjite na nīngwītika,
kana ükireke njarie, nawe ünjookerie.
²³ Nī mahitia na mehia maigana nī njikite?
Nyonia ihitia na rīhia riakwa.
²⁴ Ūraahitha üthiū waku nikī,
na ükandua thū yaku?
²⁵ Nīünginyamaria ithangū rīrahurutwo nī rūhuho?
Nīügüteng’erania na maragara momū?
²⁶ Nīgukorwo nī wandikite maündü marūrū ma künjūkīrira,
na ūkaangāira igai rīa mehia ma ünini wakwa.
²⁷ Wohaga magūrū makwa na mīnyororo;
ūrangāira njira ciakwa ciothe
na ündü wa gücora njoro makinya ma magūrū makwa.
²⁸ “Nī ündü ücio mündü amocaga ta kindü kibuthite,
agathira ta nguo irūtuo nī memenyi.

14

- ¹ “Mündü üciaritwo nī mündü-wa-nja-rī,
aikaraga o matukū manini, namo makaiyūrwo nī mathiina.
² Akūruga ta ihūa na agacooka akooma;
ahitūkaga na ihenya ta kīruru, na ndatūūraga.
³ Mündü ta ücio wakimükūrira maitho?
Mündü ta ücio wamūrehe mbere yaku aciirithio?
⁴ Nūü üngihota kūruta kindü githeru kuuma harī kindü kiria gītari githeru?
Gūtiri o na ümwe!
⁵ Matukū ma mündü nī matare;
nīütuite mūigana wa mēri yake,
na nīümügiire mihaka iria ataangikira.
⁶ Nī ündü ücio tiga kümūrora, tigana nake,
nginya arūkie mīthenya yake ta mūthükūmi.
⁷ “Mūti-rī, nīwīrigagīrīrwo atī üngitemwo,
no üthethūke rīngī,
na atī mathethūka maguo matikaaga.
⁸ O na mīri yaguo ingikūrira thī
na githukī kiaguo kīümire tīiri-inī,
⁹ üngikaguucia maaī-rī, nīügathethūka
na ürute honge ta mūti wa kūhaandwo.
¹⁰ No mündü akuuaga agathikwo;
aatuikana-rī, ndacookaga kuonwo rīngī.
¹¹ O ta ürīa maaī mahūūaga kūu iria-inī,
na ta ürīa mūtaro wa rūüi üng’araga ūkooma-rī,
¹² ūguo noguo mündü akomaga na ndacookaga gūükīra rīngī;
o nginya rīria igūrū rīgaathira-rī,
andū matirī hīndi magookira kana maarahūrwo mookire.
¹³ “Naarī korwo wahitha thīinī wa mbīrira,
na ünjige hitho-inī nginya rīria marakara maku magathira!
Naarī korwo wandūira giathi,
ūgaacooka kūndirikana hīndi iyo.
¹⁴ Mündü akua-rī, nīagatūūra muoyo rīngī?
Matukū makwa mothe ma wīra mūrītū-rī,
ngweterera ihinda riakwa rīa kwērūhīrio hinya rikinye.
¹⁵ Wee ügetana, na nīi nīngawītika;
na nīūkeerirīria kīümbe gīkī wombire na moko maku.
¹⁶ Hīndi iyo nīūgatara makinya makwa,
no ndūkarūmbūiya mehia makwa.
¹⁷ Mahitia makwa meekīritwo mondo-inī,

ikoohwo na ikahũurwo mũhũũri; nĩũkahumbĩra mehia makwa.

- 18 “No rĩrĩ, o ta ũrĩa kĩrĩma kienjekaga na gĩkamomoka,
na o ta ũrĩa rwaro rwa ihiga rũheragio handũ ha ruo,
19 na o ta ũrĩa maaĩ mamuthũraga mahiga,
na o ta ũrĩa mbura nene itwaraga tĩĩri-rĩ,
ũguo noguo wanangaga kĩĩrigĩĩro kĩa mũndũ.
20 Wee ũmũtooragia o rĩmwe rĩa kũigana, nake agathira;
ũgarũraga gĩthiithi gĩake ũrĩa kĩaana, na ũkamũingata.
21 Ariũ ake mangĩheo gĩĩĩo, ndangĩmenya ũhoru ũcio;
mangĩconorithio, we ndoonaga ũndũ ũcio.
22 We no ruo rwa mwĩrĩ wake aiguaga,
nake atũũraga o ecaayagĩra.”

15

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani akĩũria atĩrĩ:
2 “Mũndũ mũũgĩ no acookie ũhoru na kwĩgereria,
kana aiyũrie nda yake na rũhuho ruumĩte na irathĩro?
3 No eciĩrĩre na ciugo cia tũhũ,
kana na mĩario itarĩ bata?
4 No wee-rĩ, nĩũracambia ũhoru wa gwĩtigĩra Ngai,
na ũkagĩrĩria ũhoru wa andũ kwĩrutĩra Mũrungu.
5 Mehia maku nĩmo mataaraga kanua gaku;
nawe ũthuurĩte kwaria na rũrĩmĩ rwa mũndũ mwara.
6 Kanua gaku wee mwene nĩko karagũtuĩra ciira, ti gakwa:
nayo mĩromo yaku wee mwene ikaaria ũira wa gũgũũkĩra.
7 “Wee nĩwe mũndũ wa mbere gũciarwo?
Wee-rĩ, waciirirwo mbere ya irĩma igĩe ho?
8 Wee nĩũthikagĩrĩria ndundu ya Ngai?
Wee wiki-rĩ, nowe ũrigĩtie na ũũgĩ?
9 Nĩ atĩa ũũĩ ithuĩ tũtooi?
Nĩ ũmenyo ũrĩkũ ũrĩ naguo ithuĩ tũtarĩ?
10 Tũrĩ na athuuri marĩ na mbuĩ na arĩa akũrũ mũno,
andũ akũrũ o na gũkĩra thoguo.
11 Ndũiganitwo nĩ ũhoorerania wa Mũrungu,
o na kana ũhoru ũcio warĩrio na ũhooreri?
12 Ngoro yaku igũteete nĩkĩ,
na nĩ kĩĩ kĩratũma ũikare ũkiunaga maitho,
13 nĩguo werekerie marakara maku kũrĩ Mũrungu,
o na ũgaitũrũra ciugo ta icio kuuma kanua gaku?
14 “Mũndũ akĩrĩ kĩ, atĩ no ahote gũtuĩka mũtheru,
o na mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja nake akĩrĩ kĩ,
atĩ no ahote gũtuĩka mũthingu?
15 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka andũ arĩa ake aamũre-rĩ,
na kũngĩkorwo o na igũrũ ti gũtheru maitho-inĩ make-rĩ,
16 mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ amwĩhoke?
Mũndũ nĩ mwaganu na nĩ kĩmaramari, anyuuaga waganu ta maaĩ!
17 “Wee ta thikĩrĩria na nĩngũgũtaarĩria;
reke ngwĩre ũrĩa nyonete,
18 ngwĩre ũrĩa andũ arĩa oogĩ moigĩte,
matekũhitha ũndũ o na ũmwe wa ũhoru ũrĩa maaheirwo nĩ maithe mao,
19 (o acio oiki maaheetwo bũrũri
hĩndĩ irĩa gũtaarĩ mũndũ wa kũngĩ watũikanagia gatagatĩ-inĩ kao):
20 Atĩrĩ, mũndũ mwaganu akoragwo na mĩnyamaro matukũ make mothe.
Matukũ mothe ma ũcio ũtarĩ tha-rĩ, maigĩrwo o mĩnyamaro.
21 Aiguaga o mĩgambo ya kũmakania mũno;
hĩndĩ irĩa maũndũ mothe moneka ta marĩ mega-rĩ,
atunyani makamũtharĩkĩra.
22 Ndarĩ na kĩĩrigĩĩro gĩa gwĩthara kuuma nduma-inĩ;
etereirio kũũragwo na rũhiũ rwa njora.

- ²³ Orūūrāga agīcarāgia irio, orāgie atīrī, ‘Irī na kū?’
Aikaraga amenyete atī mūthenya wa nduma ūrī o hakuhi.
- ²⁴ Mīnyamaro na ruo rwa ngoro nīcio imūmakāgia;
imūtoorāgia taarī mūthamaki wihaarīrie kūmūtharīkīra,
- ²⁵ nī ūndū ainaināgīria Mūrungu ngundi,
na akang’athīria Mwene-Hinya-Wothe,
- ²⁶ akamūguthūkīra ang’athītie,
arī na ngo yake mata ya hinya.
- ²⁷ “O na gūtuika ūthiū wake nī mūnoru,
na njohero yake īkaneneha nī kūnora-rī,
- ²⁸ agaātūūrāga matūūra maanangīku,
na aikarage nyūmba itatūūrāgwo nī mūdū,
nyūmba itigairie o kūmomoka ituīke ihumbu cia mahiga.
- ²⁹ Ndagacooka gūkorwo arī mūtongu, naguo ūtonga wake ndūgatūūra,
o na kana indo ciāke itheereme kūu būrūrī-inī.
- ³⁰ Ndakahota kūūrīra nduma;
rūrīrīmī nīrūkahooīa thuuna ciāke,
nayo mīhūmū ya kanua ka Ngai nīīkamweheria.
- ³¹ Nīatige kwiheenā na ūndū wa kwiīhoka maūdū ma tūhū,
nīgūkorwo gūtīrī kīndū makaamūrehere.
- ³² Ihinda rīake rītanakinya-rī, nīakarīhio mūigana wake wothē,
na honge ciāke itīkarura.
- ³³ Agaatuika ta mūthabībū ūhūrūrītwo thabībū ciaguo itarī njīru,
ahaane ta mūtamaiyū ūraitā kīro kīguo.
- ³⁴ Nīgūkorwo andū a thiritū ya arīa matooī Ngai matūūrāga marī thaata,
na mwaki nīūgaacina hema cia arīa mendete mahaki.
- ³⁵ Magīāga nda cia mathīina, na magaciara waganu;
nda ciao ithugundaga o maheeni.”

16

Mīario ya Ayubu

- ¹ Ningī Ayubu agīcookīa atīrī:
- ² “Nīnjigūite maūdū maingī ta macio;
inyuothē mūrī ahoorerania a kūnyamarania!
- ³ Mīario īyo yanyu mīingī ya mūhūhūtīko-rī, ndīrīithira?
Nī kī kīramūthīnīa, gīgātūma mūtinde mūgīkararania?
- ⁴ O na nīi no njarie ta inyuī, korwo nī inyuī mūrī harīa ndī;
nīi no njarie mīario mīega ya kūmūciirithia na ndīmūinainīrie mūtwe.*
- ⁵ No rīrī, kanua gakwa no kamūūmīrīrie;
ūhoorerania uumīte mīromo-inī yakwa no ūmūhoorerie.
- ⁶ “No o na ndaaria-rī, ruo rwakwa rūtirathira;
o na ndegīrīrīria kwaria-rī, rūtiranjeherera.
- ⁷ Ti-itherū, Wee Ngai nīūūnogetie;
nīūharaganītie nyūmba yakwa yothē.
- ⁸ Wee nīūnjoheete, naguo ūndū ūcio ūgatuika ūria;
ūhīnju ūyū ndī naguo nīwambararīte ūkaanyumbūra ūria ndarīi.
- ⁹ Ngai nīāndooretie na akandembūranga nī ūria arakarīte,
akaahagaranīria magego;
ūcio thū yakwa nīangūūrīire maithe.
- ¹⁰ Andū nīmathamītie tūnua twao maathekerere;
mangūthaga rūthīa makīinyūrūrāgia,
na makanyīitana hamwe manjūkīrīre.
- ¹¹ Mūrungu nīandekereirie kūrī andū arīa oorū,
na akanjīkia mītego-inī ya arīa aaganu.
- ¹² Nīi ndaīkarīte wega, nowe agīthethera;
aanyīitire mūmero, akīthehenja.
- We andūite cabaa wake wa kūrathagwo;
¹³ aikia a mīguī ake nīmandīgīcīrīrie.
- Aratheeca higo ciakwa atarī na tha,
na agaita maaī makwa ma nyongo thī.

* 16:4 Kūinainīria mūdū mūtwe kuonanāgia kūnyarara mūdū ūcio, na kūu kwārī kūmūrūma.

- ¹⁴ Aatharikagira maita maingĩ maingĩ;
anguthukagira ta njamba ya ita.
- ¹⁵ “Ndumĩre gĩkonde gĩakwa kia mwĩri nguo ya ikũnia,
na ngahitha thiithi wakwa rũkũgũ-inĩ.
- ¹⁶ Ũthiũ wakwa nĩtunĩhite nikũrĩra,
nduma nene igakihumbĩra maithe makwa;
- ¹⁷ no rĩrĩ, moko makwa matirĩ ũndũ wa ũhinya mekite
namo mahoooya makwa nĩ matheru.
- ¹⁸ “Wee thĩ-rĩ, ndũkahumbĩre thakame yakwa;
kĩrĩro gĩakwa kĩaaga gũkaahuurũkio!
- ¹⁹ O na rĩu-rĩ, mũira wakwa arĩ igũrũ;
ũcio mũnjiĩrĩrĩ arĩ o igũrũ.
- ²⁰ Mũũthaithanĩrĩrĩ nĩ mũrata wakwa
rĩrĩa maithe makwa maraita maithori harĩ Ngai;
- ²¹ nĩthaithanagĩrĩra mũndũ kũrĩ Ngai,
o ta ũrĩa mũndũ athaithanagĩrĩra mũratawe.
- ²² “No mĩaka mĩnini igũthira,
thiĩ rũgendo rũrĩa mũndũ athiagi na ndacooke.

17

- ¹ Roho wakwa nĩmũthuthiku,
matukũ makwa nĩmathirĩte, mbĩrĩra nĩyo ĩnjeteraire.
- ² Ti-itherũ thiũrũkĩĩrio nĩ andũ a kũũnyũrĩa;
maithe makwa no nginya meerorere rũmena rwao.
- ³ “Wee Ngai-rĩ, ta kũhe kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thiĩrĩ wakwa kĩa ũretia,
tondũ-rĩ, nũũ ũngĩ ũngĩtikĩra kũruta kĩndũ gĩa kĩĩndũgamĩrĩre?
- ⁴ Wee nĩwaagithĩtie meciiria mao ũmenyo;
nĩ ũndũ ũcio ndũngĩmetikĩria mahootane.
- ⁵ Mũndũ angikaana arata ake nĩ ũndũ wa kĩaheo-rĩ,
maithe ma ciana ciake nĩmakooru.
- ⁶ “Ngai nĩanduĩte mũndũ wa kuunwo thimo nĩ andũ othe,
ndũkite mũndũ wa gũtuagĩrwo mata ũthiũ nĩ andũ.
- ⁷ Maithe makwa nĩ marooru nĩ gũthikĩra;
ciĩga ciakwa ciothe ihũthĩte o ta kũruru.
- ⁸ Andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmagegetio nĩ ũhoro ũcio;
andũ arĩa matarĩ na ũũru mekite nĩmarahũkĩte mokĩrĩre andũ arĩa matooĩ Ngai.
- ⁹ O na kũrĩ ũguo-rĩ, arĩa athingu nĩmarĩrũmagia njĩra ciao,
nao arĩa marĩ moko matheru nĩmarĩongagĩrĩrwo hinya.
- ¹⁰ “No rĩrĩ, ta gĩũkei inyuothe, geriai o rĩngĩ!
Nĩ ndirĩ ndĩrona mũndũ mũũgĩ gatagatĩ kanyu.
- ¹¹ Matukũ makwa nĩ mathiru, mĩbango yakwa nĩmĩharaganie,
o na merĩrĩa ma ngoro yakwa.
- ¹² Andũ aya magariĩraga ũtukũ makaũtua mũthenya;
nduma yamakinyĩrĩra moigaga atĩrĩ, ‘Ŭtherĩ ũrĩ o hakuhi.’
- ¹³ Angĩkorwo mũciĩ ũrĩa njĩrĩgĩrĩre no mbĩrĩra,
angĩkorwo ingĩara ũrĩrĩ wakwa o nduma-inĩ-rĩ,
- ¹⁴ angĩkorwo no njĩre ũhoro wa kũbutha atĩrĩ, ‘Wee nĩwe baba,’
na njĩre kĩgunyũ atĩrĩ, ‘Wee nĩwe maitũ’ kana ‘Nĩwe mwarĩ wa maitũ-rĩ’,
- ¹⁵ mwĩhoko wakwa ũkĩrĩ kũ?
Nũũ ũngĩnyonera mwĩhoko?
- ¹⁶ Na rĩrĩ, mwĩhoko nĩũharũrũkite nginya ihingo-inĩ cia gĩkuũ?
Nĩtũgũgĩkũrũkania hamwe rũkũgũ-inĩ?”

18

Mĩario ya Bilidadi

- ¹ Ningĩ Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:
- ² “Ŭrĩtiga kwaria mĩario ĩno rĩ?
Gĩa na ũũgĩ nĩguo o na ithuĩ tũhote kwaria.

- 3 Nĩ kīrātūma ūtuone tūhaana ta ng’ombe,
na tūgatuo irimū maitho-inĩ maku?
- 4 Wee ūrehanyūrūra nĩ ūndũ wa ūrĩa ūrakarĩte-rĩ,
thĩ no ithaamwo nĩ ūndũ waku?
Kana no nginya ndwaro cia mahiga cieherio harĩa itũire?
- 5 “Tawa wa mūdũ mwaganu nīmūhorie;
rūrĩrĩmbĩ rwa mwaki wake nĩrūtīgite gwakana.
- 6 Ūtheri ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa hema yake ūtuikite nduma;
naguo tawa ūrĩa ūrĩ hakuhĩ nake ūkahora.
- 7 Hinya wa mūkinyūkirie wake nīmūhũthie;
namo mathugunda make makamūgũithia thĩ.
- 8 Makinya make mamūkigia wabu-inĩ,
nake akoorūraga thĩinĩ wa marima mayo.
- 9 Mūtego ūmūnyĩtiire ndiira-inĩ ya kūgūrũ;
mūtego ūgakīmūrūmia biũ.
- 10 Ahithĩrwo kĩana kĩa rūrigi tĩiri-inĩ,
akaambĩrwo mūtego njĩra-inĩ yake.
- 11 Imakania imuumagĩrĩra na mĩena yothe,
na ikamūteng’eragia harĩa hothe aagerera.
- 12 Mūtino nīmūhũtũire;
mwanangĩko wetereire agwe.
- 13 Mūtino ūrĩaga icunjĩ cia gĩkonde gĩake;
nario irigithathi rĩa gikuu rĩgatambuura ciĩga ciake.
- 14 Aguucĩtio, akarutwo ūgitĩri-inĩ wa hema yake,
na agatwarwo kūrĩ mūthamaki wa imakania.
- 15 Mwaki nĩguo ūtūūraga hema-inĩ yake;
ūbiriti ūgwakana nĩuhurunjĩtwo gĩkaro gĩake.
- 16 Mĩri yake yūmagĩra tĩiri-inĩ,
nacio hongee ciake ikahooha na igūrũ.
- 17 Kĩrĩrikano gĩake nĩ gĩgaathira thĩ;
ndarĩ rĩitwa būrũri-inĩ.
- 18 Akaarutūrũrwo ūtheri-inĩ atwarwo nduma-inĩ
na niakaingatwo oime thĩ ino.
- 19 Ndarĩ ciana kana njĩaro thĩinĩ wa andũ ao,
o na ndarĩ mūdũ wake ūgaatigara kūrĩa aatūūraga.
- 20 Andũ a mwena wa ithũiro nĩmakagegio nĩ maūdũ marĩa mamūkorete;
andũ a mwena wa irathĩro manyiitwo nĩ kimako.
- 21 Ti-itherũ ūguo nĩguo gĩkaro kĩa mūdũ mwaganu gūkahaana;
kūdũ kwa mūdũ ūrĩa ūtooi Mūrungu-rĩ, gwake kūhaana ūguo.”

19

Mĩario ya Ayubu

- 1 Nake Ayubu akiũria atĩrĩ:
- 2 “Mūkũũnyariira nginya-rĩ,
mūkũĩhehenjaga na ciugo?
- 3 Rĩu mūrĩ kũndetia maita ikũmi;
mūtharĩkĩire mūtari na thoni.
- 4 Angĩkorwo nĩ ma atĩ nĩhitĩtie njĩra,
ihĩtia riakwa rĩgũikara rĩrĩ thĩina wakwa.
- 5 Mũngĩkorwo ti-itherũ nīmūgwītũgĩria igūrũ riakwa,
na mūgĩe na mweke wa kūnjūkĩrĩra nĩ ūndũ wa ūguo njonorithĩtio,
- 6 no kimenyei atĩ Ngai niwe ūhĩtĩrie,
akandigiicĩria na wabu wake.
- 7 “O na gũtuĩka nĩngayaga ngoiga atĩrĩ, ‘Ndĩmūhĩtĩrie!’ Nĩ ndirĩ ūndũ njookagĩrio;
o na gũtuĩka nihooyaga ndeithio, gũtĩrĩ kĩhooito nyonaga.
- 8 Nĩahingĩire njĩra na nĩ ndingĩhota kūhĩtũka;
tũcĩra twakwa niatwikĩrite nduma.
- 9 Nĩanjaũrite gĩtĩio gĩakwa,
na akanduta thũmbĩ mūtwe.
- 10 Andarũrangaga kuuma mbarĩ ciothe nginya ngathira;
amunyaga mwĩhoko wakwa o ta mūtĩ.
- 11 Marakara make nĩmanjakanĩire;

- andaraga hamwe na thũ ciake.
- 12 Mbütũ ciake cia ita injerekagĩra na hinya;
ciakaga ihumbu cia kũnjũkĩrĩra,
igathiũrũkĩria hema yakwa.
- 13 “Nĩanyamũranĩtie na ariũ a baba makaahutatĩra;
andũ ariũ tũyaine nao nĩmeĩndigithĩtie biũ.
- 14 Andũ a mbarĩ ciitũ nĩmathĩtie makandiga;
arata akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩ.
- 15 Ageni akwa na ndungata ciakwa cia andũ-a-nja matuaga ta matanjũũ;
- maanyonaga ta ndĩ mũndũ uumĩte kũndũ kũngĩ.
- 16 Njĩtaga ndungata yakwa, no ndĩngĩnjĩtika,
o na ndĩmithaithĩte na kanua gakwa nĩ mwene.
- 17 Mĩhũmũ ya kanua gakwa nĩmĩnũngu harĩ mĩtumia wakwa;
ndũkĩte wa kũmenwo harĩ ariũ a maitũ.
- 18 O na tũhĩ tũria tũnini nĩtũnyararĩte,
rĩria ndatumĩrĩra no gũũthekerera tũũthekagĩrĩra.
- 19 Arata akwa ariũ manguhĩrĩrie othe nĩmathũire;
andũ ariũ nyendeete nĩmahutatĩre makaanjũkĩrĩra.
- 20 Nĩ thĩrĩte ngatigara o gĩkonde na mahĩndi;
nĩ ndigarĩrwo no kĩni kĩa magego giiki.
- 21 “Njigũirai tha, inyuĩ arata akwa, iguai tha,
nĩgũkorwo guoko kwa Ngai nĩkũngũthĩte.
- 22 Mũthingatanaga na nĩ o ta ũria Mũrungu aathingataga nĩkĩ?
Mũtirĩ mũraiganwo nĩ nyama ciakwa?
- 23 “Naarĩ korwo ciugo ciakwa nĩciandikĩtwo,
igakĩandikwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
- 24 igakarwo na karamu ga kĩgera igũrũ rĩa ngocorai,
kana igakururwo rwaro-inĩ rwa ihiga itũũre nginya tene!
- 25 Nĩnjũũ atĩ Mũngũũri ari muoyo,
na atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩwe ũkaarũgama thĩ ĩno.
- 26 Nakĩo gĩkonde gĩkĩ gĩakwa kĩarĩkia gũthira,
na mwĩrĩ ũyũ wa nyama ũkorwo ũtarĩ ho,
hĩndĩ ĩyo nĩ ngoona Ngai;
- 27 nĩ mwene nĩngamwĩonera na maitho,
nĩ mwene, ti mũndũ ũngĩ.
Ĩ ngoro yakwa ndikĩrĩ na wendo mũnene!
- 28 “Mũngiuga atĩrĩ, ‘ĩ nĩtũthingatane nake,
kuona atĩ nĩwe kĩhumo gĩa thĩĩna ũyũ,’
- 29 inyuĩ ene nĩmwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra rũhiũ rwa njora;
nĩgũkorwo mang’ũrĩ nĩmakarehithia kũherithanio na rũhiũ rwa njora,
na hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ kũrĩ ũtuanĩri wa ciira.”

20

Mĩario ya Zofaru

- 1 Nake Zofaru ũria Mũnaamathi agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Meciiria makwa nĩ mathĩĩniku, na nĩkĩo ngũcookia,
nĩ ũndũ nĩndangĩkĩte mũno.
- 3 Ndĩraigua irũithia rĩa kũnjonorithia,
naguo ũmenyo wakwa nĩũranjĩkĩra hinya wa gũcookia.
- 4 “Ti-itherũ nĩũũ ũria gũtũire kuuma tene
rĩria mũndũ aigirwo gũkũ thĩ ĩno,
- 5 atĩ kũrũhĩa kwa ariũ aaganu no gwa kahinda,
o nakĩo gĩkeno kĩa andũ ariũ matooĩ Ngai no gĩa kahinda kanini.
- 6 O na gũtuika mwĩtĩio wake nĩ ũkinyaga o igũrũ,
naguo mĩtwe wake ũkahutia matu-rĩ,
- 7 agaathira nginya tene o ta mai make mwene;
ariũ manamuona mooragie atĩrĩ, ‘Kaĩ aathiire kũ?’
- 8 Airagĩria ta kiroto, akaaga kuoneka rĩngĩ,
akaingatwo ta kĩoneki kĩa ũtukũ.

- ⁹ Riitho rīrīa rīamuonaga rītikamuona rīngī;
 harīa aaikaraga hatikamuona rīngī.
- ¹⁰ Ciana ciake ikaageragia kwīguithania na athīni;
 moko make mwene no nginya magaacookia ūtonga wake kūrīa aaūrutire.
- ¹¹ Hinya wa wīthī ūrīa ūyūrīte mahīndī-inī make
 ūgaakoma hamwe nake rūkūngū-inī.
- ¹² “O na gūtuika ūūru ūrī mūrīo ūrī kanua gake,
 na nīaūhithaga rungu rwa rūrīmī rwake,
- ¹³ o na gūtuika ndangihota kūūrekia
 na aūigaga kanua gake-rī,
- ¹⁴ irio ciake nīkarūra irī nda yake;
 igaatuika ūrūrū wa ndūira thīnī wake.
- ¹⁵ Niagatahika ūtonga ūrīa ameretie;
 Mūrungu nīagatūma aūtahike.
- ¹⁶ Nīakoonga thumu wa nyoka;
 magego ma nyoka nīmo makaamūūraga.
- ¹⁷ Ndagakenera tūrūū,
 njūū iria ithereraga ūūkī na ngorono.
- ¹⁸ Kīndū kīrīa anogeire no nginya agagīcookia atakīrīte;
 ndagakenera uumithio wa wonjoria wake.
- ¹⁹ Nīgūkorwo nīahinyīrīrie athīnī, akamatiga matarī na kīndū;
 nīatunyanīte nyūmba iria ataakire.
- ²⁰ “Ti-itherū merirīria make matingīthira;
 ndangīhonokia na indo iria eigīire.
- ²¹ Gūtīrī kīndū atīgīrio gīa kūrīa;
 ūtonga wake ndūgatūūra.
- ²² Hīndī irīa aiganīire nī ūndū wa kūingīhia indo, mīnyamaro nīkamūnyīita;
 ūkīa nīukamūkora na nditi nene.
- ²³ Hīndī irīa aiyūrītīe nda yake-rī,
 nīguo Ngai akaarekereria marakara make mahiū mamūkore
 na amuurīrie mahūūra make.
- ²⁴ O na angīūrīra indo cia mbaara cia kīgera,
 akaarathwo na mūguī wa gīcango.
- ²⁵ Aūcomoraga kuuma ng’ong’o wake,
 mūthece ūcio mūkengu akaūcomora kuuma ini-inī rīake.
- Imakania nīkamūkorera;
²⁶ nduma nene nīyetereire igīina ciake.
- Mwaki ūtarī mūhurūtīre nīukamūcina,
 na ūniine kīrīa gītigaire thīnī wa hema yake.
- ²⁷ Igūrū nīrikaguūria wīhia wake;
 thī nayo nīkarahūka īmūūkīrīre.
- ²⁸ Kīguū nīgīgathereria nyūmba yake,
 indo cia nyūmba yake ithererio nī kīguū mūthenya ūcio wa mang’ūrī ma Ngai.
- ²⁹ Ūcio nīguo ūndū ūrīa Ngai agayagīra arīa aaganu,
 igai rīrīa maathīrīrwo nī Mūrungu.”

21

Mīario ya Ayubu

- ¹ Ningī Ayubu agīcookia atīrī:
- ² “Thīkīrīriai wega ciugo ciakwa;
 rekei ūndū ūyū ūtuīke nīguo mūkūūhooreria nago.
- ³ Ngīrīrīriai na nī njarie,
 na ndaarīkia kwaria-rī, mūgīcooke mūnyūrīrie.
- ⁴ “Nīi-rī, kaī mateta makwa meerekeirio mūdū?
 Ngūkiaga kūremwo nī gūkīrīrīria nīkī?
- ⁵ Ta ndorai mūgege;
 mwīnyīite tūnua twanyu na moko nī kūmaka.
- ⁶ Ndiciiragia ūhoro ūyū ngamaka mūno;
 ngethithimūkwo nī mwīrī, ngambīrīria kūinaina.
- ⁷ Atīrī, andū arīa aaganu marekagwo matūūre muoyo nīkī,
 magakūra o na magakīrīrīria kūgīa na ūhoti?

- ⁸ Nĩmeonagĩra ciana ciao ikĩgaacĩra kũu marĩ,
makoona rūciaro rwao rūkĩhaanda mbere ya maitho mao.
- ⁹ Miciĩ yao iikaraga ĩgitĩrwo na ĩtarĩ na guoya;
naruo rūthanju rwa Ngai rūtimahũũraga.
- ¹⁰ Ndegwa ciao itagaga kũgwatia;
ng'ombe ciao iciaraga, na itihunaga.
- ¹¹ Moimagaragia twana twao tũingĩ o ta rūũru;
ciana icio ciao ikaina igĩtũrũhaga.
- ¹² Nao o ene mainaga makĩhũũraga tũhembe na inanda cia mũgeeto;
mekenagia na mũgambo wa mūtũrirũ.
- ¹³ Matũũraga mĩaka yao magaacĩre,
na magathĩi mbĩrĩra-inĩ marĩ na thayũ.
- ¹⁴ Na no-o meeraga Mũrungu atĩrĩ, 'Thiĩ! Tigana na ithuĩ!
Tũtikwenda kũmenya njira ciaku.
- ¹⁵ Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ nĩguo tũmũtungatagĩre?
Tũkũgunĩka nakĩ tũngĩmũhooya?'
- ¹⁶ No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ moko-inĩ mao ene,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.
- ¹⁷ "Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa wa arĩa aaganu ũhoragio?
Nĩ maita maigana makoragwo nĩ mūtino,
na nĩ maita maigana Ngai amagayagĩra ruo nĩ kũmarakarĩra?
- ¹⁸ Nĩ maita maigana matuĩkaga ta nyeki nyũmũ ikũhurutwo nĩ rūhuho,
o na kana ta maragara marĩa mombũragwo nĩ kĩhuhũkanio?
- ¹⁹ Kuugagwo atĩrĩ, 'Ngai aigagĩra ciana iherithia rĩa ithe wao.'
No rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie mũndũ ũcio we mwene,
nĩguo amenye nĩehitie!
- ²⁰ Maitho make nĩmeyonere mwanangĩko wake mwene;
nĩarekwo akunde mang'ũrĩ ma Mwene-Hinya-Wothe.
- ²¹ Nĩ ũndũ-rĩ, anga no eetangaga ha ũhoro wa andũ ake
arĩa agaatika na thuutha, matukũ make maathira?
- ²² "Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩhota kũruta Mũrungu atĩ nĩguo agĩe na ũmenyo,
kuona atĩ Mũrungu nĩwe ũtuanagĩra ciira, o na agatũira arĩa atũũgĩirie mũno?
- ²³ Nĩ kũrĩ mũndũ ũkuuaga arĩ na hinya wake wotho,
arĩ mũgitĩre wega biũ, na arĩ na thayũ,
- ²⁴ mwĩrĩ wake ũheetwo irio wega,
na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake marĩ o maigũ.
- ²⁵ Mũndũ ũngĩ agakua arĩ na marũrũ ma ngoro,
atarĩ aakenera kĩndũ kĩa o na kĩ.
- ²⁶ Makomaga o ro ũndũ ũmwe tĩiri-inĩ,
na eerĩ-rĩ, igunyũ ikamahumbĩra.
- ²⁷ "Nĩ nĩnjũũĩ wega ũrĩa mũreeciiria,
ngamenya mathugunda manyu maakũhĩtiria namo.
- ²⁸ Mũrooria atĩrĩ, 'Rĩu nyũmba ya mũndũ ũrĩa mũnene ikĩrĩ ha,
na hema ĩrĩa andũ aaganu maratũũraga-rĩ, ikĩrĩ ha?'
- ²⁹ Kaĩ mũtarĩ muoria andũ arĩa mathiiga ng'endo?
Kaĩ mũtarũmbũyagia ũrĩa mamwĩraga:
- ³⁰ atĩ mũndũ ũrĩa mwaganu nĩ aigugĩrwo tha mũthenya wa mūtino,
atĩ nĩahonokagio mũthenya wa mang'ũrĩ?
- ³¹ Nũũ ũreganaga na mĩtugo ya mũndũ mwaganu maitho-inĩ make?
Nũũ ũmũrĩhagia kũringana na maũndũ marĩa aaneka?
- ³² Atwaragwo mbĩrĩra-inĩ,
nayo mbĩrĩra yake ikarangagĩrwo.
- ³³ Tĩrĩ wa gĩtuamba nĩũrĩ mũrio harĩ we;
andũ othe nĩwe marũmagĩrĩra,
na kĩrĩndĩ gĩtangĩtarĩka gĩgathĩiiga mbere yake.
- ³⁴ "Mwakĩhota atĩa kũũhooreria na ndeto cia tũhũ?
Hatĩrĩ kĩndũ gĩtĩgaru harĩ macookio manyu tiga o maheenil!"

- ¹ Nake Elifazu ūrĩa Mūtemaani agĩcookia atĩrĩ:
² “Mündũ aahota kũguna Mũrungu?
 O na mündũ mũũgĩ-rĩ, akĩhota kũmũguna?
³ Nĩ gĩkeno kĩrĩkũ ũthingu waku ũngĩrehere Mwene-Hinya-Wothe?
 Nĩ uumithio ũrĩkũ angĩgĩa nague angĩkorwo mĩthiire yaku ndĩrĩ ũcuuke?”
- ⁴ “Arakũrũithia na agagũthitanga
 nĩ ũndũ wa wĩtigĩri Ngai waku?
⁵ Githĩ waganu waku ti mūnene?
 Mehia maku-rĩ, makĩrĩ mũthia?
⁶ Wetirie ũgĩtĩri kuuma kũrĩ ariũ a thoguo hatarĩ gĩtũmi;
 nĩwaũrire andũ nguo, ũkĩmatiga njaga.
⁷ Arĩa anogu ndwamaheire maaĩ,
 na nĩwaimire arĩa ahũtu irio,
⁸ o na gũtuika warĩ mündũ ũrĩ hinya, ũrĩ na mĩgũnda:
 mündũ ũheetwo gĩtũio, na watũũraga kuo.
⁹ Nĩwaingatiire atumia a ndigwa matarĩ na kĩndũ,
 na ũkĩniina hinya wa arĩa matarĩ na maithe.
¹⁰ Nĩkĩo ũthiũrũkĩirio nĩ mĩtego,
 nĩkĩo thĩina wa narua ũkũmakagia,
¹¹ nĩkĩo ũtumanĩirwo nĩ nduma, ũkaremwo nĩkuona,
 na nokĩo mũiyũro wa maaĩ ũkũhubaniirie.
- ¹² “Githĩ Ngai ndarĩ o kũu igũrũ o igũrũ?
 O na ta kĩone ũrĩa njata iria irĩ igũrũ mũno itũũgĩrite!
¹³ No rĩrĩ, wee ũroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu nĩ atĩa angĩmenya?
 No atuanĩre ciira nduma-inĩ ta ĩno?
¹⁴ Matu matumanu nĩmamũhumbĩrĩte,
 nĩ ũndũ ũcio ndangĩtuona rĩrĩa egũceera kũu igũrũ gacũmbĩrĩ.’
¹⁵ Ũgũtũura ũgeraga o njĩra ya tene
 ĩrĩa andũ aaganu managerera?
¹⁶ Nĩmahuririo ihinda rĩao rĩtanakinya,
 mĩthingi yao igĩthererio nĩ mũiyũro wa maaĩ.
¹⁷ Nao meerire Mũrungu atĩrĩ, ‘Tigana na ithui!
 Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, angĩtwĩka atĩa?’
¹⁸ No rĩrĩ, nĩwe waiyũririe nyũmba ciao na indo njega,
 nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra kĩa andũ arĩa aaganu.
- ¹⁹ “Andũ arĩa athingu nĩmeyonagĩra mwanangĩko wa acio aaganu, magakena;
 arĩa matarĩ na ũũru mekite mamanyũrũragia makiugaga atĩrĩ:
²⁰ ‘Ti-itherũ thũ ciitũ nĩnyanange,
 mwaki nĩũcinĩte ũtonga wao.’
- ²¹ “Athĩkĩra Ngai ũikare ũrĩ na thayũ nake,
 ũndũ ũyũ nĩguo ũgaakũrehere ũgaacĩru.
²² ĩtikĩra ũrutani wa kanua gake,
 na ũige ciugo ciake ngoro-inĩ yaku.
²³ Ũngĩcookerera ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
 nĩegũkwamũkĩra; ũngĩeheria waganu kũraya na hema yaku,
²⁴ na ũte ngũmba ciaku cia thahabu rũkũngũ-inĩ,
 na thahabu yaku ya Ofiri ũmĩte na kũu ndwaro-inĩ cia mahiga kũu mũkuru-inĩ,
²⁵ hĩndĩ ĩyo ũcio Mwene-Hinya-Wothe agaatuĩka thahabu yaku,
 na atuĩke betha ĩrĩa njega mũno harĩ we.
²⁶ Ti-itherũ, hĩndĩ ĩyo nĩũkona gĩkeno thĩinĩ wa ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
 na nĩũgatiirĩra Ngai ũthiũ waku.
²⁷ Nĩũkamũhooya, nake nĩagakũigua,
 nawe nĩũkahingia mĩĩhitwa yaku.
²⁸ ũrĩa watua wĩkwo nĩguo ũrĩkagwo,
 nague ũtheri nĩ ũkaara njĩra-inĩ ciaku.
²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ angĩ manyĩhio, nawe ũkoiga, ‘Nĩmatũũgĩrio!’
 Hĩndĩ ĩyo nĩakahonokia arĩa makuĩte ngoro.
³⁰ Nĩakahonokia o na ũrĩa ũrĩ na ũcuuke,
 ahonokio nĩ ũndũ wa ũtheru wa moko maku.”

23

Miario ya Ayubu

- ¹ Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ;
- ² “O na ūmũthĩ gũteta gwakwa no kũrũrũ;
guoko gwake nĩkũnditũhĩire o na ngĩcaayaga ũguo.
- ³ Naarĩ korwo nĩnjũũĩ kũrĩa ingĩmuona;
Naarĩ korwo no hote gũthĩĩ kũrĩa aikaraga!
- ⁴ Ingĩyarĩrĩria harĩ we,
njiyũrie kanua gakwa ihooto.
- ⁵ No nyende kũmenya ũrĩa angĩnjookeria,
ndicũũranie ũrĩa angĩnjĩra.
- ⁶ No anjũkĩrĩre na ũhoti wake mũnene?
Aca, ndangĩhatĩrĩria na thitango.
- ⁷ Hau-rĩ, mũndũ mũrũngĩrũru no atware ciira wake mbere yake,
na niĩ njohorithio kuuma kũrĩ mũnjiirithia nginya tene.
- ⁸ “No rĩrĩ, ingĩthĩĩ mwena wa irathĩro, we ndarĩ kuo;
ingĩthĩĩ mwena wa ithũĩro, ndiramuona.
- ⁹ Hĩndĩ rĩa arĩ wĩra-inĩ mwena wa gathigathini, ndimuonaga;
rĩrĩa athĩĩ mwena wa gũthini, ndimuonaga o na hanini.
- ¹⁰ Nowe-rĩ, nĩooĩ njĩra rĩa ngeragĩra;
aarĩkia kũngeria, ngoima haana o ta thahabu.
- ¹¹ Magũrũ makwa moimĩte makinya make thuutha;
nũmagĩrĩra njĩra yake itekwahũka na mwena.
- ¹² Nĩĩ nditiganĩrie maathani ma mĩromo yake;
njĩkĩrĩre ciugo cia kanua gake gũkĩra irio ciakwa cia o mũthenya.
- ¹³ “No rĩrĩ, arũgamaga arĩ o wiki; nũũ ũngĩhota kũregana nake?
Ekaga o ũrĩa ekwenda.
- ¹⁴ Ahingagia ūndũ ũrĩa andũĩrĩre,
na arĩ o na mĩbango mĩingĩ ta iyo anjigĩire.
- ¹⁵ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte nyiitwo nĩ kĩmako ndĩ mbere yake;
ndeciiria maũndũ macio mothe-rĩ, ngamwĩtigĩra.
- ¹⁶ Mũrungu nĩatũmĩte ngoro yakwa yũrwo nĩ hinya;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte nyiitwo nĩ guoya.
- ¹⁷ No rĩrĩ, ndikirĩtio nĩ nduma,
ĩĩ nduma iyo ndumanu ihumbĩrite ũthiũ wakwa.

24

- ¹ “Nĩ kĩĩ kĩgiragia Mwene-Hinya-Wothe araarĩrie mahinda ma ciira?
Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arĩa mamũũĩ meterere mĩthenya ta iyo o tũhũ?
- ² Kũrĩ andũ meeheragia mahiga ma mũhaka,
na makarĩithia ndũũru cia mahiũ iria maiyĩte.
- ³ Moyaga ndigiri ya mwana wa ngoriai,
na magakuua ndegwa ya mũtumia wa ndigwa itũike ya kũrũgamĩrĩra thĩirĩ wao.
- ⁴ Nĩ meeheragia andũ arĩa abatari njĩra-inĩ,
na makahatĩrĩria athĩĩni othe a bũrũri magatũma mathĩĩ makehithe.
- ⁵ O ta njagĩ cia werũ,
noguo andũ arĩa athĩĩni marokagĩra wĩra wa kũhaara kindũ gĩa kũria;
kũu bũrũri ũrĩa ũtagĩaga kindũ nĩkuo marutaga irio cia kũhe ciana ciao.
- ⁶ Monganagia ngaragatha mĩgũnda-inĩ,
na makahaara matigari mĩgũnda ya mĩthabibũ ya arĩa aaganu.
- ⁷ Maraaraga njaga nĩ kwaga nguo;
matĩrĩ kindũ gĩa kwihumbira rĩrĩa kwagĩa heho.
- ⁸ Maconjoragio nĩ mbura ya irĩma-inĩ,
nao makenyiitĩrĩra mahiga nĩ ūndũ wa kwaga ha kwĩyũa.
- ⁹ Mahuragia mwana wa ngoriai kuuma nyondo-inĩ;
nako gakenge ka mũthĩĩni gatahagwo nĩ ūndũ wa thĩirĩ.
- ¹⁰ Mathiiaga njaga nĩ kwaga nguo;
makuuaga itĩia cia ngano, no magatigwo marĩ o ahũtu.
- ¹¹ Mahihagĩra ndamayiũ mĩtaro-inĩ;
nĩo makinyanganga ihĩhĩro cia ndibei o magĩkuaga nĩ nyoota.
- ¹² Mũcaayo wa arĩa marakua nĩũraiguuo ũkiuma itũũra inene,

nayo mīoyo ya ariā agurarie no gūkaya irakaya ikienda ūteithio.
No Ngai gūtiri mündū aratuira ciira nī ūndū wa gwika ūuru.

- ¹³ “Nī kūrī andū ariā mareganaga na ūtheri,
na matiūī njira ciaguo,
o na kana magaikara tūcira-inī twaguo.
- ¹⁴ Hīndī irīa gwatuka-rī,
mūūrangani ookagira akooraga athiini na abatari;
ningī ūtukū agatuika ta mūici.
- ¹⁵ Riitho rīa githaria rietagirira kūgīe mairia;
kūiraga atirī, ‘Gūtiri riitho o na rīmwe rīnginyona,’
na gīgakara kūhithite ūthiū.
- ¹⁶ Rirīa kūrī nduma-rī, nīguo andū matuaga nyūmba,
no mūthenya magatinda mehingīire;
matindaga ūndū wa ūtheri.
- ¹⁷ Nīgukorwo andū acio othe-rī, nduma irīa ndumanu nīyo rūciinī rwao;
magīaga ūrata na imakania cia nduma.
- ¹⁸ “No rīrī, o nī mūhūyū ūrīa ūrerete igūrū rīa maaī;
igai rīao būrūri-inī nī irume,
na nī ūndū ūcio gūtiri mündū ūthiia mīgūnda-inī ya mīthabibū.
- ¹⁹ O ta ūrīa rīua na ūrugarī iniinaga maaī ma tharunji-rī,
ūguo noguo mbirira ihuragia ariā mehitie.
- ²⁰ Nayo nda irīa yamaciarire ikariganirwo nīo,
igunyū nacio ikamarīa;
andū ariā aaganu maticookaga kūrirkanwo,
no moinangagwo ta mūtī.
- ²¹ Marīaga indo cia mūtumia thaata na ūrīa ūtarī kaana,
na matiiguagira mūtumia wa ndigwa tha.
- ²² No Ngai, nī ūndū wa ūhoti wake, niakurugia ariā marī hinya;
o na mangīhaanda wega-rī, matirī na mwihoko atī nīmagatūira muoyo.
- ²³ We no ametikirie maikare mahurūkite makīiguaga ta matarī na ūgwati,
no maitho make nīmacūthagirira njira ciao.
- ²⁴ Nīgukorwo matūūgagirio o kahinda kanini, magacooka makeehera;
maikūrūkagio na magakua o ta andū ariā angī othe;
makeeheragio o ta igira cia ngano.
- ²⁵ “Akorwo ūguo tiguu gūtari-rī, nūū ūngionania atī nīndaheenania,
na agītue ciugo ciakwa cia tūhū?”

25

Mīario ya Bilidadi

- ¹ Nake Bilidadi ūrīa Mūshuhi agīcookia atirī:
- ² “Wathani na gwītigirwo nī cia Ngai;
nīwe ūhaandaga watho kūu igūrū o igūrū mūno.
- ³ Mbūtū ciake no itarīke?
Nūū ūtaaragirwo nī ūtheri wake?
- ⁴ Mündū aakihota atīa gūkorwo arī mūthingu mbere ya Mūrungu?
Mündū ūciarītwo nī mündū-wa-nja-rī, akīhota atīa gūtuika mūtheru?
- ⁵ Angīkorwo o na mweri ti mūcangararu,
na njata ti theru maitho-inī make-rī,
- ⁶ mündū na no ta kīgunyū, o we mūrū wa mündū-rī,
ndakirī mūnyiihīre mūno makirīa!”

26

Mīario ya Ayubu

- ¹ Ningī Ayubu agīcookia atirī:
- ² “Kaī ūrī gūteithia ūrīa ūtarī na ūhoti-ī!
Kaī ūrī kūhonokia guoko kūria gūtari na hinya-ī!
- ³ Kaī ūrī gūtaara mündū ūtarī na ūgī-ī!
Na atirī, kaī nīwonanītie ūmenyo mūnene-ī!
- ⁴ Nūū wagūteithia kwaria ciugo icio?
Na nī roho waū waria na kanua gaku?

- 5 “Arĩa akuũ marĩ na ruo rūnene,
o acio marĩ rungu rwa maaĩ na kĩa rĩa gĩothe gĩtũũraga kuo.
- 6 Gĩkuũ nikĩguũranie mbere ya Ngai;
mwanangĩko ũkarĩte ũtarĩ mũhumbĩre.
- 7 Atambũrũkagia matu ma mwena wa gathigathini igũrũ rĩa kũndũ gũtarĩ kĩndũ;
nayo thĩ ndarĩ kĩndũ amĩcunjurĩtie nakĩo.
- 8 Athayaga maaĩ thĩnĩ wa matu make,
no matu macio matingĩtembũrwo nĩ ũritũ wamo.
- 9 Ahumbagĩra ũthiũ wa mweri rĩrĩa waiganana,
agatambũrũkia matu make igũrũ rĩraguo.
- 10 Nĩekĩrĩte rũkiriri igũrũ rĩa maaĩ,
rũkahakania ũtheri na nduma.
- 11 Itugĩ iria itĩirĩrĩre igũrũ nĩ ithingithaga,
ikagegearaga nĩ ũndũ wa ikũũmana rĩake.
- 12 Nĩoirugĩre maaĩ ma iria na ũndũ wa hinya wake;
na nĩ ũndũ wa ũgĩ wake nĩatinaangĩrie Rahabu tũcunjĩ.
- 13 Mĩhũmũ yake nĩyo yathakaririe igũrũ;
guoko gwake nĩ gwatheecire nyoka rĩa ĩnyororokaga na ihenya.
- 14 Atĩrĩrĩ, ĩno no mĩthia ya mawĩra make;
kaĩ no kamũheehũ kanini tũguaga ka ũhoru wake-ĩ!
Nũũ ũngĩgĩtaũkĩrwo nĩ marurumĩ ma ũhoti wake?”

27

- 1 Nake Ayubu agĩthiĩ na mbere na mĩario yake, akiuga atĩrĩ:
- 2 “Ti-itherũ o ta ũrĩa Mũrungu atũũraga muoyo, o we ũnyimĩte kihooto,
ũcio Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũtũmĩte ngĩe na ũrũrũ ngoro-ĩnĩ-rĩ,
- 3 hĩndĩ rĩa yothe nĩ ngũtũũra muoyo,
nayo mĩhũmũ ya Ngai ĩrĩ manĩũrũ-ĩnĩ makwa,
- 4 mĩromo yakwa ndikaaria maũndũ ma waganu,
na rũrĩmĩ rwakwa rũtikaaria maheeni.
- 5 Nĩ ndigetĩkĩra atĩ nĩ inyũĩ mũrĩ na kihooto;
nginya rĩa ngaakua, ndigakaana ũkindĩrĩku wakwa.
- 6 Nĩngũtũũra ũthingu wakwa na ndikaũrekia;
thamiri yakwa ndikanjiirithia rĩa rĩothe ngũtũũra muoyo.
- 7 “Thũ ciakwa irogĩtuĩka ta arĩa aaganu,
arĩa marĩ muku na nĩ marotuĩka ta arĩa matarĩ kihooto!
- 8 Tondũ-rĩ, kĩrĩgĩrĩro kĩa ũrĩa ũtarĩ mwĩtigĩri Ngai gĩkĩrĩ kĩrĩkũ akua,
hĩndĩ rĩa Ngai ooya muoyo wake?
- 9 Mũrungu nĩakĩguaga gũkaya gwake
rĩa akorwo nĩ minyamaro?
- 10 Nĩakenagĩra ũcio Mwene-Hinya-Wothe?
Nĩakayagĩra Ngai mahinda mothe?
- 11 “Nĩngũmũruta ũhoru wĩgĩ ũhoti wa Mũrungu;
ndikũhitha njĩra cia Mwene-Hinya-Wothe.
- 12 Inyuothe nĩmwĩoneire maũndũ macio.
Ĩkĩrĩ yakĩ mĩario ĩno ĩtarĩ kiene?
- 13 “Ũũ nĩguo Mũrungu aathagĩrĩa arĩa aaganu,
na nĩrĩo igai rĩa mũndũ ũrĩa ũtarĩ tha aamũkagĩra kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe:
- 14 O na ciana ciake ciaingĩha atĩa, ciathĩrĩrio rūhiũ rwa njora;
rũciarũ rwake rũtikoona irio cia kũrũgana.
- 15 Mũthĩro nĩguo ũkaaninũkia arĩa agaagata thuutha wake,
na atumia ao a ndigwa matikamarĩrĩa.
- 16 O na angĩonganĩrĩa betha ta rũkũngũ,
na agĩe na nguo nyingĩ ta hĩba cia rĩũmba,
- 17 kĩa egũcookanĩrĩa gĩkehumbwo nĩ ũrĩa mũthingu,
na arĩa matarĩ mahitia nĩo makaagayana betha yake.
- 18 Nyũmba rĩa aakaga no ta nyũmba ya kĩĩhuruta,
ningĩ no ta gĩthũnũ gĩakĩtwo nĩ mĩrangĩri.
- 19 Agaakoma arĩ mũtongu, no ndagacooka gwĩka ũguo rĩngĩ;
akaahingũra maithe akore gũtĩrĩ kĩndũ arĩ nakĩo.
- 20 Imakania imũkoragĩrĩa ta mũiyũro wa maaĩ;

kīhuhūkano gīkaamūhuria ūtukū.

²¹ Rūhuho rwa mwena wa Irathīro rūmuoyaga akabuīria;
rūmweheragia kūrīa atūūruga.

²² Rūmūhurutaga rūtarī na tha
o rīrīa aroorīra hinya waruo.

²³ Rūhūūruga hī rūkamūkenenera,
na rūkagamba ta nyoka rūkamūruta kūrīa atūūruga.”

28

¹ “Nī kūrī handū harīa betha yenjagwo

o na nī harī handū harīa thahabu ītheragīrio.

² Kīgera kirutagwo kuuma tīiri-inī,
nakio gīcango kirutagwo mahiga-inī gīgatwekio.

³ Mūdū nīkūniina aniinaga nduma;
acaragia mahiga macio nginya kūrīa kūrīku mūno,
o kūu nduma īrī ndumanu mūno.

⁴ Mūdū atūrīkagia irima thī kūrāya na kūrīa andū matūūruga,
agakinya kūdū kūrīa mūdū aariganīirwo nīgūthiia;
kūu kūrāihanīrīrie na andū nīkuo acunjuuraga akīereeraga.*

⁵ Thī nīkuo kuumaga irio,
no na kūu thīinī mūhuro kūgarūrūkīte gūkahaana ta gūcinītwo na mwaki;

⁶ mahiga-inī ma thī nīkuo kuumaga yakuti īrīa ya bururu,
na mūthanga wayo ūkoragwo na ngūmba cia thahabu.

⁷ Gūtīrī nyoni ndia-nyama yūi gacīra kau kahithe,
na gatīrī konwo nī riitho rīa hūngū.

⁸ Nyamū iria cītīaga itirī ciagathiira,
o na gūtīrī mūrūūthi ūkageragīra.

⁹ Guoko kwa mūdū gūtharīkagīra gūkanyīita ihiga rīa nyaigī,
na gūkaguūria itina cia irīma.

¹⁰ Enjaga mungu ūgatūrīkia rwaro rwa ihiga;
maitho make makīonaga igīina ciaruo ciothe.

¹¹ Ethaga itwe cia njūūi,
na indo iria hithe agaciumīria ūtheri-inī.

¹² “No ūūgī-rī, ūngīoneka kū?
Ūmenyo ūtūūruga kū?

¹³ Mūdū ndangīmenya thogora wa ūūgī;
ndūngīoneka būrūri wa arīa marī muoyo.

¹⁴ Kūrīa kūrīku mūno kuugaga atīrī, ‘Ndūrī thīinī wakwa’;
narīo iria rīkoiga atīrī, ‘Ndūrī gūkū gwakwa.’

¹⁵ Ndūngīgūrīka na thahabu īrīa therie mūno,
kana thogora wago ūthimwo na betha.

¹⁶ Ndūngīgūrīka na thahabu ya Ofiri,
kana ūgūrīke na onigithi īrīa īrī goro mūno,
o na kana yakuti īrīa ya bururu.

¹⁷ Thahabu kana icicio-rī, itingīhota kūgerekanio nago;
o na kana ūkūūranio na mathaga ma thahabu.

¹⁸ Maricani kana ngenyekenyi iria cia goro itīagīrīire kūgwetanio nago;
thogora wa ūūgī ūkīrīte wa ruu īrīa ndune.

¹⁹ Yakuti ya Kushi ndīngīganano nago;
o na ndūngīgūrīka na thahabu īrīa therie mūno.

²⁰ “Hakīrī ūguo-rī, ūūgī ūngīkiuma nakū?
Ūmenyo ūtūūruga kū?

²¹ Nīmūhithe kūrī maitho ma cūmbe ciothe iria itūūruga muoyo,
ūkahithwo o na nyoni cia rīera-inī.

²² Mwanangīko na gīkuū ciugaga atīrī,
‘No mūhuhu wago ūkinyīte matū-inī maitū.’

²³ Ngai nīooī njīra ya gūthīi kūrīa ūrī,
na nowe wiki ūūi kūrīa ūtūūruga,

²⁴ nīgūkorwo nīonaga mūthia wa thī,
na nīonaga maūdū marīa mothe marī rungu rwa igūrū.

* 28:4 Enji a marima magīcaria tūhiga twa goro maikaragīra itī ciacunjuuragio na mikanda.

- 25 Rīrīa aathimīre rūhuho nditi yaruo,
o na agīthima maaī-rī,
26 rīrīa aarutīire mbura watho īrūmagīrīre,
na agītemera rūheni na marurumī njīra-rī,
27 nake nionire ūūgī na akiūthima;
aūrūmirie na akiūthuthuuria.
28 Agīcooka akīīra andū atīrī,
'Gwītīgīra Mwathani-rī, ūcio nīguo ūūgī,
Nakuo gūtheemaga ūūru nī ūmenyo.'

29

- 1 Ningī Ayubu nīathiire na mbere kwaria, akiuga atīrī:
2 "Naarī korwo no haane ūrīa ndaatariī mīeri īrīa ya tene,
matukū-inī marīa Ngai aamenyagīrīra,
3 rīrīa tawa wake wamūrīkaga igūrū rīa mūtwe wakwa,
na ūndū wa ūtheri wake ngatuīkanagīrīa nduma-inī!
4 Korwo ndariī ūrīa ndatariī matukū-inī marīa ndagaacīire biū,
hīndī īrīa kuumīrania ngoro na Ngai kwarathimaga nyūmba yakwa,
5 rīrīa Mwene-Hinya-Wothe aarī hamwe na nīi,
nacio ciana ciakwa ikandigiicīrīa,
6 rīrīa gacīra gakwa kaihūgītio nī kīrimū kīa iria,
naruo rwaro rwa ihiga rūgaatherūkagīra tūrūūi twa maguta ma mūtamaiyū!
7 "Rīrīa ndaathiiaga kihingo-inī kīa itūūra inene,
na ngaikarīra gītī gīakwa hau kīaraho-inī-rī,
8 aanake maanyonaga makeehera,
nao athuuri makarūgama,
9 andū arīa anene maatigaga kwaria,
makahumbīra tūnua twao na moko;
10 mīgambo ya andū arīa marī igweta īgakirio,
nacio nīmī ciao ikanyitana na karakara.
11 Ūrīa wothē wanjīguaga ngīaria aaragia wega igūrū rīakwa,
nao arīa maanyonaga makangaathīrīrīa,
12 nī ūndū nīndahatūraga arīa athīnī maakaya mateithio,
o na arīa mataarī na maithe maagite mūndū wa kūmateithia.
13 Mūndū agīkua nīandaathimaga;
nīndatūmaga ngoro ya mūtumia wa ndigwa īine.
14 Ndehumbaga ūthingu ta nguo;
ciira wa kihooto nīguo warī nguo yakwa ya igūrū, o na kīremba gīakwa.
15 Nī nīi ndaarī maitho ma arīa atumumu,
na magūrū ma arīa ithua.
16 Ndaarī ithe wa arīa abatari;
nīndaciiragīrīra o na mūndū itooī.
17 Ningī nīndoinangaga magego ma arīa aaganu,
na ngahuria arīa maarī magego-inī mao.
18 "Ndeciiragia atīrī, 'Nīi ngaakuīra gwakwa nyūmba,
matukū makwa marī maingī ta mūthanga.
19 Mīri yakwa īgataamba īkinye maaī-inī,
narīo ireera rīkoragwo honge-inī ciakwa ūtukū wothē.
20 Riiri wakwa ūgūtūūra werūhagio thīnī wakwa,
naguo ūta wakwa ūtūūre ūrī mwerū guoko-inī gwakwa.'
21 "Andū maathikagīrīrīa marī na kīrīgīrīro,
meetagīrīra kīrīra gīakwa makirīte.
22 Ndaarīkia kwaria-rī, matiacoockaga kwaria;
ciugo ciakwa ciatoonaga matū mao kahora ihooreire.
23 Maanjetagīrīra ta andū metereire mbura,
na makanyua ciugo ciakwa o ta mbura īrīa ya kūrīgīrīrīa.
24 Ndaamathekathekagia moorītuo nī hinya makaaga gwītīkia;
ūtheri wa ūthiū wakwa warī wa bata mūno kūrī o.
25 Nī nīi ndamoonagia njīra, ngaikaraga ta ndī mūnene wao;
ndatūūraga ta mūthamaki arī gatagatī ga ita rīake;
ningī ndaatariī ta mūndū ūrīa ūhooragīrīa arīa maracakaya.

30

- ¹ “No riu-rĩ, andũ ethĩ kũngĩra nĩmaanyũrũragia,
arĩa o na itangĩendire gũturanĩra maithe mao
na ngui ciakwa cia rũũru.
- ² Hinya wa moko mao ũngĩang’ũnire nakĩ,
kuona atĩ hinya wao nĩwamehereire?
- ³ Nĩmathĩnikĩte nĩ ũndũ wa wagi na ng’aragu,
ũtukũ-rĩ, moorũũraga bũrũri mũng’aru,
bũrũri mwanangĩku ũkirĩte ihoorũ.
- ⁴ Maahaaraga nyeni cia mahuti ma cumbĩ kuuma ihinga-inĩ,
na irio ciao ciarĩ mĩri ya mĩtĩ wa kĩaato.
- ⁵ Nĩmaingatirwo kuuma kũrĩ mũingĩ,
makiugĩrĩrio ta maarĩ aici.
- ⁶ Nĩmahatĩrĩrio maikarage mikuru-inĩ ya tũrũũ tũhũu,
kũu ndwaro-inĩ cia mahiga na marĩma-inĩ marĩa marĩ thĩ.
- ⁷ Maanagia ta nyamũ kũu ihinga-inĩ,
makahatikanagĩra kũu mahuti-inĩ.
- ⁸ Rũciaro rũtarĩ kiene na rũtarĩ rũtwa,
nĩ rwarutũrũrwo ruume kũu bũrũri-inĩ.
- ⁹ “Na rĩu ariũ ao maraanyũrũria na rwĩmbo;
ngagĩtuĩka wa kuunagwo thimo nĩo.
- ¹⁰ Nĩmathũire na magaikaraga haraihu na nĩ;
matĩitĩgagĩra kũndũira mata ũthiũ.
- ¹¹ Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta wakwa,
na akandeehera mathĩĩna-rĩ,
matĩrĩ ũndũ merigagĩrĩria gwĩka marĩ harĩa ndĩ.
- ¹² Mwena wakwa wa ũrĩo kũrĩ rũrĩrĩ rũratharikĩra;
maigagĩra magũrũ makwa mĩtego,
na magaaka ihumbu ciao cia gũũtharikĩra.
- ¹³ Maharaganagia njĩra yakwa;
mahotaga kũnyũnũha o na gũtarĩ na mũndũ ũramateithia.
- ¹⁴ Mokĩte ta matoonyeire mwanya-inĩ mwariĩ;
mokiĩre gatagatĩ ga kũu kwanangĩku, makaamomokera.
- ¹⁵ Imakania nĩcihootete;
gĩtĩio gĩakwa kĩũmbũrĩtwo ta kĩhurutĩtwo nĩ rũhuho,
naguo ũgĩtĩri wakwa ũkabũiria ta itu.
- ¹⁶ “Na rĩu muoyo wakwa nĩũrathĩrĩrikĩra;
matukũ ma thĩĩna nĩmanyiĩtĩte.
- ¹⁷ Ũtukũ ũtheecangaga mahĩndĩ makwa;
ruo rwa gũthegenya rũtĩndigithagĩria.
- ¹⁸ Ngai angũnjakũnjaga ta nguo na ũndũ wa ũhoti wake mũnene;
aanyĩitaga ta kanjũ yakwa ngingo-inĩ.
- ¹⁹ Anjikĩtie ndoro-inĩ,
ngatuĩka ta rũkũngũ na ta mũhu.
- ²⁰ “Nĩwe ndĩrakaira, o Wee Ngai, no ndũranjĩtika;
ndĩrarũgama, no wee no kũndora ũrandora.
- ²¹ Wee nĩũngarũrũkĩte ũtarĩ na tha;
ũtharikĩire na hinya wa guoko gwaku.
- ²² Nĩũũhurĩtie, ũkaandĩdĩka mbere ya rũhuho;
ũũnyugutanĩtie kĩhuhũkanio-inĩ.
- ²³ Nĩnjũũ nĩũkanginyia o gĩkuũ-inĩ,
ũndware kũria gwathĩrĩrwo arĩa othe marĩ muoyo.
- ²⁴ “Ti-itherũ gũtĩrĩ mũndũ ũũkagĩrĩra mũndũ ũthuthikĩte ngoro,
hĩndĩ irĩa egũkaya ateithio arĩ mĩnyamaro-inĩ.
- ²⁵ Nĩ-rĩ, gĩthĩ ndianarĩrio nĩ arĩa marĩ na thĩĩna?
Gĩthĩ ngoro yakwa ndĩanaiguĩra arĩa athĩĩni kieha?
- ²⁶ No rĩrĩ, rĩria ndeerĩgagĩrĩra wega, ũũru ũgĩũka;
rĩria ndaacaragia ũtheri-rĩ, hĩndĩ iyo nduma ĩgĩũka.
- ²⁷ Nda yakwa ndĩtigaga kũruruma;
matukũ ma thĩĩna nĩmanginyĩire.

- ²⁸ Thiiaga njirite biu, no ti undu wa kuhia ni riua;
ngarugama kiungano-ini ngakaya ndeithio.
- ²⁹ Nduikite muru wa nyina na mbwe,
ngatuika muthiritu wa ndundu.
- ³⁰ Gikonde giakwa nikigarurukite, githitha na gikoonuka;
mwiri wakwa uhiuhite ni urugari.
- ³¹ Kinanda giakwa kia mugeeto kirutaga o mugambo wa gucakaya,
naguo muturiru wakwa ukaruta o mugambo wa kiriro.

31

- ¹ "Nii nitwarikanire na maitho makwa
ndikanarore muritu ndimwiriririe.
- ² Ni undu-ri, ka rugai rwa mundu kuuma iguru kwa Ngai rukiri kii?
Igai riake ni ririku kuuma kuri ucio Mwene-Hinya-Wothe uri iguru?
- ³ Githi ti kwanangwo kwa aria aaganu,
na mutino kuri aria meekaga maundu mooru?
- ⁴ Githi we ndonaga njira ciakwa,
na agatara o ikinya o ikinya riakwa?
- ⁵ "Ingikorwo thiiaga na njira itari cia ma-ri,
kana kuguru gwakwa gukahiuha thii ngaheenanie-ri,
- ⁶ Ngai niathime na ratiri cia kihooto,
nake niekumenya ati nii ndiri ucuuke;
- ⁷ makinya makwa mangikorwo nimahukite makoima njira-ini,
nayo ngoro yakwa ingikorwo nitongoretio ni maitho makwa,
kana moko makwa makorwo nimathaahitio-ri,
- ⁸ hndi iyo kiria haandite kirorito ni andu ang'i,
nacio irio cia migunda yakwa iromunywo.
- ⁹ "Ngoro yakwa ingikorwo yanaheenererio ni mundu-wa-nja,
kana ngorwo ndanaceema murango-ini wa mundu wa itura,
- ¹⁰ hndi iyo mutumia wakwa arothia ngano ya mundu ungi,
na arume ang'i tiga nii marokoma nake.
- ¹¹ Nigukorwo undu ucio ni umaramari wa thoni,
na ni riha ria guturwo ciira ni kama.
- ¹² Tondu ucio ni mwaki uria ucinaga nginya ukaananga;
na niungiamunyite magetha makwa mothe.
- ¹³ "Ingikorwo ninyimite ndungata ciakwa cia arume na cia andu-a-nja kihooto
riria manateta ni undu wakwa-ri,
- ¹⁴ nii ngeeka atia riria Murungu akaanjukira?
Ngaacookia atia riria ngeetwo nditete uhoro-ini ucio?
- ¹⁵ Githi ucio wanyuumbire kuu nda ya maitu to we wamoombire?
Githi tiwe watuthondekire turi kuu nda cia aa maitu?
- ¹⁶ "Ingikorwo ndanaima athini kiria maaneririria,
kana ngareka maitho ma mutumia wa ndigwa morwo ni hinya-ri,
- ¹⁷ ingikorwo ndiaga irio ciakwa nyiki,
ngaaga kugayana na uria utari ithe-ri,
- ¹⁸ (no nii kuuma unini wakwa, mwana ta ucio ndaamureraga o ta uria angirerirwo ni ithe,
na kuuma guciarwo gwakwa nduire ndongoragia mutumia wa ndigwa)
- ¹⁹ ingikorwo ndanoona mundu agikua ni undu wa kwaga nguo,
kana ngoona mundu mubataru atari kindu gia kwihumba,
- ²⁰ na ngoro yake ndiandathimire ni undu wa kumugithia urugari
na guoya wa ng'andu ciakwa-ri,
- ²¹ ingikorwo ndanoya guoko gwakwa ngookirira mwana utari ithe,
nikumenya ati no nyone wa kundeithia kwagia ciira igooti-ini-ri,
- ²² hndi iyo guoko gwakwa kuroahukira kiane-ini kugwe,
kuroinikira o irungo-ini.
- ²³ Ni undu nindetigira mwanangiko uumite kuri Murungu,
na ni undu wa gwigira riiri wake, ndingekire maundu ta macio.
- ²⁴ "Ingikorwo ninjigite mwihoko wakwa hari thahabu,
kana ngeera thahabu iria therie muno atiri, 'Wee niwe ugithi wakwa,'

- ²⁵ ingikorwo ndanakenera ütonga wakwa münene,
kana ngakenera uumithio ūria moko makwa mecariirie-rĩ,
²⁶ ingikorwo ndanarũmbũiya riũa rĩarĩte,
kana mweri ūgĩthĩ ūcangararĩte,
²⁷ na ngoro yakwa ikiheenererio nĩcio na hitho,
kana guoko gwakwa gũgĩcikinĩria kímumunyano gĩa gũcitĩia-rĩ,
²⁸ o na macio mangĩtuika mehia ma gũtũirwo ciira,
nigũkorwo ingĩtuikite mündũ ūtarĩ mwĩhokeku harĩ Mũrungu ūria ūrĩ igĩrũ.
- ²⁹ “Ingikorwo ndaanakena nĩ thũ yakwa kuona mütino,
kana ngĩmĩthekerera rĩria thĩina wamikora,
³⁰ no nĩ ndirĩ ndetĩkĩra kanua gakwa keehie
na ūndũ wa kũhoera muoyo wayo kĩrumi,
³¹ kũngikorwo andũ a nyũmba yakwa matĩrĩ moiga atĩrĩ,
‘Nũũ ūtarĩ warĩa nyama cia Ayubu akahũũna?’
³² no gũtirĩ mĩgeni wanaraara njĩra-inĩ,
nĩ ūndũ mũrango wa mũcĩ wakwa ūtũire ūhingũrĩrwo mĩgendi,
³³ ingikorwo ndaanahitha mehia makwa, ta ūria andũ meekaga,
na ūndũ wa kũhitha mahĩtia ngoro-inĩ yakwa
³⁴ tondũ wa gwĩtigĩra kĩrĩndĩ,
o na gwĩtigĩra kũmenwo nĩ mĩhĩrĩga
ngagĩkĩra ki na ndiume nja-rĩ,
- ³⁵ (“Naarĩ korwo ndaarĩ na mündũ wa kũnjigual
Rĩu nĩndekĩra rũtũri rwa kwĩyarĩrĩria:
reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ūhoru;
reke mũũthitangi andĩke marũa ma thitango yake.
³⁶ Ti-itherũ marũa macio ingĩmaigĩrĩra kiande,
ndĩmehumbe taarĩ thũmbĩ.
³⁷ Njooke ndĩmũhe ūhoru wakwa ikinya gwa ikinya;
ndĩmũkuhĩrĩrie ta ndĩ münene.)
- ³⁸ “Korwo mũgũnda wakwa wakaya, ūnjũkĩrĩre,
nayo mĩtaru yaguo yothĩ ikorwo ikĩrĩra maithori,
³⁹ ingikorwo ndanarĩa maciaro maguo iteekũrĩha,
kana ngoraga ngoro cia ene guo-rĩ,
⁴⁰ hĩndĩ iyo cong’e ūrokũra kuo handũ ha ngano,
na riya handũ ha cairi.”
Ndeto cia Ayubu nĩciathira.

32

Mĩario ya Elihu

¹ Nĩ ūndũ ūcio andũ acio atatũ nĩmatigire gũcookeria Ayubu, nĩ ūndũ eeyonaga arĩ mũthingu. ² No rĩrĩ, Elihu mũrũ wa Barakeli ūria Mũbuzi, wa nyũmba ya Ramu, nĩarakaririo mũno nĩ Ayubu nĩ ūndũ wa gwĩtua aarĩ na kĩhooto gũkĩra Ngai. ³ Ningĩ nĩarakarĩtio nĩ arata acio atatũ tondũ nĩmagĩte ūndũ mangĩcookeria Ayubu, o na gũtuika nĩmamũtuĩrĩre ciira. ⁴ Na rĩrĩ, Elihu aambĩte gweterera acio angĩ maarie atanaaria na Ayubu, tondũ o maarĩ akũrũ kũmũkĩra. ⁵ No rĩria onire atĩ andũ acio atatũ matiarĩ na ūndũ ūngĩ wa kuuga-rĩ, agĩakanwo nĩ marakara.

⁶ Nĩ ūndũ ūcio Elihu, mũrũ wa Barakeli ūcio Mũbuzi, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩ na mĩaka mĩnini,
na inyũĩ mĩrĩ akũrũ;
nĩkĩo ngwĩtigagĩra,
ngaaga ūmĩrĩru wa kũmwĩra ūria njũũ.
⁷ Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Ūkũrũ nĩwaagĩrĩre warie;
ũingĩ wa mĩaka nĩwaagĩrĩre kũrutana ūũgĩ.’
⁸ No nĩ roho ūria ūrĩ thĩinĩ wa mündũ,
o yo mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe, ūheaga mündũ ūmenyo.
⁹ To arĩa akũrũ oiki oogĩ,
na to arĩa akũrũ mamenyaga ūria kwagĩrĩre.

¹⁰ “Nĩ ūndũ ūcio nguuga atĩrĩ, ‘Thĩkĩrĩria;
o na nĩ nĩngũmwĩra ūria njũũ.’
¹¹ Nĩngweterere rĩria mũkwaragia,
ndathĩkĩrĩria ihooto cianyu;

- rīrīa mūgūcaragia ciugo-rī,
¹² nīngūmūtegeire matū biū.
 No gūtīrī o na ūmwe wanyu wonanirie mahītia ma Ayubu;
 gūtīrī o na ūmwe wanyu ūmūcookeirie mīario yake.
¹³ Tigai kuuga atīrī, ‘Nītūgīte na ūūgī;
 rekei Mūrungu amūkararie, no ti mūdū.’
¹⁴ No rīrī, Ayubu ti nī ekwerekeirie ciugo ciake,
 na nī ndikūmūcookeria kūringana na mīario yanyu.
¹⁵ “Nīmamakīte, na matirī na ūndū ūngī mangiuga;
 nīmarigītwo nī atīa mangiuga.
¹⁶ no ngīnya njeterere, nī ūndū rīu nīmakirīte,
 tondū atī rīu marūgamīte hau matarī na macookio?
¹⁷ O na nī nīngwaria;
 o na nī nīnguuga ūrīa njūūī.
¹⁸ Nīgūkorwo njīyūrītwo nī ciugo,
 nagu roho ūrīa ūrī thīnī wakwa nīūrandindikīrīria;
¹⁹ thīnī wakwa haana ta ndibei rīrī cuba ngunike,
 ngahaana ta mondo njerū ya ndibei ikirie gūtuthūka.
²⁰ no ngīnya njarie hūūcūke,
 no ngīnya ndumūre mīromo yakwa njookie ūhorō.
²¹ Ndigūtīra mūdū o na ū maūthī,
 kana ngaathīrīrie mūdū o na ūrīkū tūhū;
²² nī ūndū korwo ndī mwara na kūgaathīrīria,
 Mūnyūmbi no anjeherie narua.

33

- ¹ “No rīu Ayubu-rī, thikīrīria ciugo ciakwa;
 tega matū ūigue ūrīa wothē nguuga.
² Ndī hakuhī gūtumūra kanua gakwa;
 ciugo ciakwa irī o rūrīmī-inī rwakwa.
³ Ciugo ciakwa ciūmīte ngoro nūngīrīru;
 mīromo yakwa yaragia itarī na ūhinga.
⁴ Roho wa Mūrungu nīwe ūnyūmbīte;
 mīhūmū ya Mwene-Hīnya-Wothē nīyo īiheaga muoyo.
⁵ Nawe njookeria, akorwo nīūkūhota;
 wīhaarīrie ūūng’ethere.
⁶ Nī haana o tawe maitho-inī ma Mūrungu;
 o na nī ndombirwo na rīumba.
⁷ Kwīndīgīra gūtīgakūmakie,
 kana guoko gwakwa gūkūrītūhīre.
⁸ “No rīrī, nīuugīte ngīguaga,
 ngaigua ciugo icio ūkiuga atī,
⁹ ‘Ndī mūtheru na ndirī na mehia;
 ndīkīte ūūru, na ndirī na mahītia.
¹⁰ No Ngai nīanyonete na mahītia;
 andūite thū yake.
¹¹ Nīanjohaga magūrū na mīnyororo;
 arangagīra njīra ciakwa ciothe.’
¹² “No ngūkwīra atīrī, ūhorō-inī ūyū wee ndūrī na kīhooto,
 nīgūkorwo Ngai nī mūnene gūkīra mūdū.
¹³ Ūramūtetia nīkī,
 atī ndacookagia kiugo kīa mūdū o na kīmwe?
¹⁴ Nīgūkorwo Mūrungu nīaaragia,
 rīmwe na njīra īmwe, na rīngī akaaria na njīra īngī,
 o na gūtūka mūdū no aage gūkūūrana.
¹⁵ Rīmwe akaaragia kīroto-inī na kīoneki-inī gīa ūtukū,
 rīrīa andū mahītītwo nī toro mūnene marī ūrīrī,
¹⁶ no amaarīrie matū-inī mao,
 na amamakie nīguo amakaanie,
¹⁷ nīguo agarūre mūdū atige kūhītia,

na atigane na mwĩtĩto,
18 nĩguo agĩtĩre roho wake kuuma gĩkuũ-inĩ,
na agĩtĩre muoyo wake ndũkaniinwo na rūhiũ rwa njora.
19 Nĩngĩ mũndũ no arũthio na gũkomio ũrĩra wa ruo,
akorwo na thĩĩna wa mahĩndĩ ũtathiraga,
20 o nginya ngoro yake igathũũra irio,
na roho wake ũgathũũra irio iria njega mũno.
21 Nyama cia mwĩrĩ wake ihĩnjaga igathĩrĩkĩra,
na mahĩndĩ make marĩa mataroonekaga makoimĩra.
22 Roho wake ũgakuhiĩria mbĩrĩra,
na muoyo wake ũgakuhiĩria arĩa mareehage gĩkuũ.
23 "No rĩrĩ, agĩkorwo harĩ na mũraika mwena wake arĩ mũiguithania,
ũmwe harĩ ngĩri, wa kwĩra mũndũ ũndũ ũria ũmwagĩrĩre,
24 nake amũkinyĩrie wega wake na oige atĩrĩ,
'Mũhonokie ndagatũike wa gũikũrũka mbĩrĩra-inĩ;
nĩnyonete gĩa kũmũkũura nakĩo,'
25 hĩndĩ iyo nyama cia mwĩrĩ wake igethĩha ta cia mwana;
igaacooka ta ũria ciarĩ matukũ-inĩ ma wĩthĩ wake.
26 Ahooyaga Ngai ageekwo njega niwe,
oonaga ũthiũ wa Ngai akaanĩrĩra nĩ gũkena;
agacookio ũthingu-inĩ wake nĩ Ngai.
27 Nake agacooka agathiĩ kũrĩ andũ akameera atĩrĩ,
'Nĩndehirie, na ngĩogomia ũndũ ũria warĩ wa ma,
no ndigana kũherithio ũria ndaagĩrĩrwo nĩkũherithio.
28 Nĩakũũrĩre roho wakwa ndũkamarũrũkio mbĩrĩra,
na nĩĩ ngũtũũra ngenagĩra ũtheri ũcio.'
29 "Mũrungu nĩekaga mũndũ maũndũ macio mothe,
maĩta meerĩ o na kana matatũ,
30 nĩguo agarũre roho wake ndũkamarũrũkio mbĩrĩra,
nĩgeetha ũtheri ũcio wa muoyo ũmũtherere.
31 "Atĩrĩrĩ Ayubu, tega matũ na ũthĩkĩrĩrie;
kĩra kĩ na nĩĩ njarie.
32 Wakorwo ũrĩ na ũndũ wa kuuga-rĩ, njũra;
aria, nĩgũkorwo ingienda woneke ndwĩhitie.
33 No akorwo ti ũguo-rĩ, wee gĩthĩkĩrĩrie;
kĩra kĩ, na nĩngũkũruta ũngĩ."

34

- 1 Nĩngĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
- 2 “Igurai ciugo ciakwa, inyui andũ aya oogĩ;
thikĩrĩrai, inyui amenyi a maũndũ.
- 3 Nĩgũkorwo gũtũ gũthuuranagia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamagia irio.
- 4 Nĩtwikũũranĩrei ithui ene ũndũ ũrĩa wagĩrĩre;
nĩtwĩrute tũrĩ hamwe ũndũ ũrĩa mwega.
- 5 “Ayubu aroiga atĩrĩ, ‘Nĩi ndihĩtĩtie,
no Mũrungu nĩanjagithĩtie kihooto gĩakwa.
- 6 O na gũtuika ndĩraria ũrĩa kũrĩ,
ndĩratuuo mũheenania;
- 7 na gũtuika ndirĩ na mahĩtia,
mũguĩ wake ũngurarĩtie kĩronda gĩtangĩhona.’
- 8 Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaana ta Ayubu,
mũndũ ũnyuuga kinyũrũri taarĩ maaĩ aranyua?
- 9 Atwaranaga na andũ arĩa mekaga ũũru;
agũĩaga thiritũ na andũ arĩa aaganu.
- 10 Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ uumithio mũndũ onaga
rĩrĩa arageria gũkenia Ngai.’
- 11 “Nĩ ũndũ ũcio gũthikĩrĩrei, inyui andũ aya mũrĩ na ũtaũku.
Ũhoro wa kwĩhia ũroaga kuoneka harĩ Mũrungu,
Mwene-Hinya-Wothe aroaga gwĩka ũũru.

- 11 Arīhaga mündū kūringana na ūria ekīte;
akamūrehere o kīria kīringaine na mīthiire yake.
- 12 Gūtingihoteka atī Mūrungu no eeke mahītia,
atī ūria Mwene-Hinya-Wothe no ogomie kīhooito.
- 13 Nūū wamūtuiire mūrōri wa thī?
Nūū wamūtuiire mūrūgamīriri wa thī yothe?
- 14 Korwo aagīa na muoroto
wa kweheria roho wake na mīhūmū-rī,
- 15 andū othe mangīthiranīra hamwe,
nake mündū acooke rūkūngū-inī.
- 16 “Akorwo ūrī mündū ūrī na ūtaūku-rī, igua ūhorō ūyū;
thikīrīria ūria nguuga.
- 17 Mündū ūthiire kīhooito-rī, no ahote gwathana?
Ūria ūrī kīhooito, o Ūcio kīhoti-rī, no ūmūtue mwīhia?
- 18 Githī ti we wīraga athamaki atīrī, ‘Inyuū mūtiri kīene,’
na akeera arīa marī igweta atīrī, ‘Inyuū mūrī aaganu,’
- 19 o ūcio ūtatīagīra anene maūthī,
na ndendaga arīa atongu gūkīra arīa athīni,
nīgūkorwo othe nī wīra wa moko make?
- 20 Makuuaga o rīmwe, o ūtukū gatagatī;
andū mainainaga magakua;
arīa marī hinya meeheragio matahutītio nī guoko kwa mündū.
- 21 “Maitho make maikaraga macūthīrīrie mīthiire ya andū;
nīonaga mīthiire yao yothe.
- 22 Gūtiri handū harī nduma, kana handū harī kīruru kīnene,
hangīhithwo nī arīa meekaga ūuru.
- 23 Mūrungu ndabatairio nīgūthuthuuria ndeto cia andū makīria,
atī nīguo moke mbere yake maciirithio.
- 24 Ahehenjaga arīa marī ūhoti atekūūria mündū
na akarūgamia andū angī ithenya rīao.
- 25 Tondū we nīamenyaga maündū marīa meekaga,
amang’auranaga ūtukū magathuthīka.
- 26 Amaherithagīria waganu wao
makionagwo nī mündū o wothe,
- 27 tondū nīmagarūrūkire magītiga kūmūrūmīrīra,
na matirūmbūyagia njīra yake o na irīkū.
- 28 Nīmatūmire kīrīro kīa arīa athīni gīkinye hau mbere yake,
nī ūndū ūcio akīigua kīrīro kīa arīa abatari.
- 29 No rīrī, angīikara akirīte-rī, nūū ūngīmūtua muhītia?
Angīhitha ūthiū wake-rī, nūū ūngīmuona?
- Nowe arī igūrū rīa mündū na igūrū rīa rūriri o ūndū ūmwe,
³⁰ nīguo agirie mündū ūtarī na ūngai gwathana,
amūgirie kūgīra kīrīndī mītego.
- 31 “Korwo mündū no ere Mūrungu atīrī,
‘Nīnjihītīe no ndikehia rīngī.
- 32 Nduta menye ūria itarahota kuona;
ingīkorwo nīnjikīte ūuru-rī, ndigacooka gwīka ūguo rīngī.’
- 33 Ngai-rī, no agīkūrīthe kūringana na ūria wee ūkwenda
rīrīa ūregete kwīrira?
- No nginya we ūtue itua, no ti nīi;
nī ūndū ūcio kīnjīre ūria ūūi.
- 34 “Andū arīa marī na ūtaūku maroiga atīrī,
nao andū acio oogī maiguīte ngīaria manjīrīte atīrī,
- 35 ‘Ayubu aaragia atarī na ūmenyo;
ciugo ciake nīciagīte ūūgī.’
- 36 Hī, naarī korwo Ayubu aagerio nginya mūthia,
nī ūndū macookio make nī ta ma mündū mwaganu!
- 37 Nīongereire ūremi harī mehīa make;
atūhūūragīra hī cia kīnyūrūri,
na akaingīhia ciugo ciake cia gūūkīrīra Mūrungu.”

35

Miario ya Elihu

- ¹ Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
- ² “Nĩũgwĩciiria ũhoro ũyũ nĩ wa kũhoto?
Ūroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu nĩekũjarĩrĩria atue ndĩĩhitie.’
- ³ No rĩrĩ, wee no ũramũũria atĩrĩ, ‘Kũrĩ na uumithio ũrĩkũ harĩ nĩ,
na ngũgunĩka nakĩ ndaaga kwĩhia?’
- ⁴ “No nyende gũgũcookeria ũhoro,
wee hamwe na arata aku.
- ⁵ Ta rora igũrũ wone;
ta cũthĩrĩria matu macio marĩ igũrũ rĩaku kũraya mũno.
- ⁶ Ũngũhia-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩhutia Ngai atĩa?
Mehia maku mangĩngĩha mũno-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩmwĩka atĩa?
- ⁷ Ũngĩkorwo ũrĩ mũthingu-rĩ, ũngĩmũhe kĩ,
kana nĩ kĩ aamũkagĩra kuuma guoko-inĩ gwaku?
- ⁸ Waganu waku ũhutagia o mũndũ tawe,
na ũthingu waku ũkahutia o ciana cia andũ.
- ⁹ “Andũ makayaga nĩ icooki rĩa kũhinyĩrĩrio;
mathaithanaga mateithũrwo guoko-inĩ kwa ũcio ũrĩ hinya mũingĩ.
- ¹⁰ No gũtirĩ mũndũ uugaga atĩrĩ, ‘Ngai ũria wanyũmbire arĩ ha,
ũria ũheaga mũndũ nyĩmbo ũtukũ,
- ¹¹ ũria ũtũrutaga maũndũ gũkĩra ũria arutaga nyamũ cia werũ-inĩ,
o na agatũhe ũũgĩ gũkĩra nyoni cia riera-inĩ?’
- ¹² Ndacookagia rĩria andũ maakaya
nĩ ũndũ wa mwĩtũũgĩrio wa andũ arĩa aaganu.
- ¹³ Ti-itherũ, Mũrungu ndathikagĩrĩria mathaithana mao ma tũhũ;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe ndarũmbũyagia mathaithana macio.
- ¹⁴ Githĩ ndakaaga gũthikĩrĩria mũno makĩria
rĩria ũkuuga atĩ ndũramuona,
na atĩ ciira waku ũrĩ mbere yake,
na no nginya ũmweterere,
- ¹⁵ na makĩria ma ũguo ũkoiga atĩ marakara make matitherithanagia
na ndarũmbũyagia waganu o na hanini!
- ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Ayubu atumũrĩte kanua gake akaaria ũhoro wa tũhũ;
nĩarĩitĩe ndeto nyingĩ atarĩ na ũmenyo.”

36

- ¹ Elihu agĩthĩrĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
- ² “Ngĩrĩrĩria hanini, na nĩngũkuonia
atĩ harĩ maũndũ mangĩ mangiugwo ma gũciirĩrĩa Ngai.
- ³ Ũmenyo wakwa ndĩurutĩte kũraihi;
nĩ ngĩtũũgĩria kũhoto kĩa ũcio Mũnyũmbi.
- ⁴ Menya wega atĩ ndeto ciakwa ti cia maheeni;
ũyũ mũrĩ nake arĩ na ũmenyo mũkinyanĩru.
- ⁵ “Mũrungu nĩwe mwene hinya, no ndairaga andũ;
we nĩ mwene hinya, na nĩarũmagia muoroto wake.
- ⁶ Ndatũuragia arĩa aaganu muoyo,
no nĩaheaga arĩa anyariire kũhoto kĩa.
- ⁷ Ndeheragia maitho make harĩ arĩa athingu;
amaikaragĩria gĩtĩ kĩa ũnene hamwe na athamaki,
na akamatũũgĩria nginya tene.
- ⁸ No rĩrĩ, andũ mangĩkorwo mohetwo na mĩnyororo,
makanyĩitio na mĩhĩndo ya mĩnyamaro,
- ⁹ we nĩameeraga ũria mekĩte,
atĩ mehĩtie na ũtũrika.
- ¹⁰ We nĩatũmaga mathikĩrĩrie ũtaaro,
na akamaatha merire ũũru wao.
- ¹¹ Mangĩmwathikĩra na mamũtungatĩre,
megũtũũra matukũ mao marĩa matigaru magaacĩire,
na mĩaka yao o maiganĩire.
- ¹² No mangĩaga kũigua,

nĩmakaniinwo na rūhiũ rwa njora,
na makue matarĩ na ũmenyo.

- 13 “Arĩa matarĩ na Ngai ngoro-inĩ meiigagĩra marakara;
o na rĩrĩa aramoooha na mĩnyororo, matikayaga mateithio.
14 Makuuaga marĩ ethĩ,
magakua hamwe na arũme arĩa maraya ma mahooero-inĩ.
15 No arĩa mathĩinĩkaga, nĩmakũũraga kuuma thĩĩna-inĩ wao;
nĩamaragĩria marĩ mĩnyamaro-inĩ.
16 “We-rĩ, nĩarakũguucĩrĩria uume magego-inĩ ma mĩnyamaro,
agũtware handũ haariĩ hatarĩ na ũkunderu,
na agũtware akũhurũkie metha-inĩ yaku iĩyũrĩte irio iria njega.
17 No rĩu-rĩ, ũtitikithĩtio ituĩro rĩrĩa riagĩrĩire arĩa aaganu;
ituĩro rĩa ciira na kĩhooto nĩcĩgũkumbatĩte.
18 Wĩmenyerere mũndũ o na ũrĩkũ ndakanakũheenererie na ũtonga;
ndũgetikĩrie ihaki inene rĩkũhĩthie njĩra.
19 ũtonga waku o na kana kĩyo gĩaku kĩnene-rĩ,
no ikũnyiitĩrĩre nĩguo ndũgatoonye mĩnyamaro-inĩ?
20 Tiga kwĩrĩrĩria ũtũkũ,
nĩguo ũguucũrũrie andũ kuuma kwao mĩcĩi.
21 Wĩmenyerere ndũkeerekere ũũru-inĩ,
tondũ ũkuoneka taarĩ guo wendete gũkĩra gũthĩĩnĩka.
22 “Mũrungu nĩatũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti wake.
Nũũ mũrutani take?
23 Nũũ ũmwarĩrĩire njĩra ciae,
kana akamwĩra atĩrĩ, ‘Wee nĩwikite ũũru’?
24 Ririkanaga gwĩkĩrĩra wĩra wake,
ũrĩa andũ manakumia na rwĩmbo.
25 Andũ othe nĩmawonete;
andũ mawĩroragĩra marĩ o kũraya.
26 Ĩ Mũrungu ndakĩrĩ mũnene; nĩ mũnene gũkĩra ũmenyi witũ!
Mũigana wa mĩaka yake ndũngĩtũĩrĩka.
27 “Ambatagia matata ma maaĩ,
marĩa macookaga gũtaatĩra tũrũũĩ ta mbura;
28 matu magaita ũigũ wamo,
nayo mbura nyingĩ ikoirĩra andũ.
29 Nũũ ũngĩmenya ũrĩa atambũrũkagia matu,
kana ũhoro wa marurumĩ marĩa moimaga hema-inĩ yake?
30 Kĩone ũrĩa ahurunjaga rūheni rwake rūkamũthiũrũrũkĩria,
agathambia irĩa kũrĩa kũriku.
31 Ũũ nĩguo aathaga ndũrĩrĩ
na akaheana irio nyingĩ.
32 Akumbatagĩria rūheni na moko make,
na akarwatha rūringe kĩrĩa kĩrotetwo.
33 Marurumĩ make nĩmanagĩrĩra kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩroka;
o na ng’ombe nĩmenyithanagia atĩ kũrĩ kihuhũkanio kĩroka.

37

- 1 “Ndaigua ũguo ngoro yakwa ĩgatumatuuma,
na ikambarara ikoima handũ hayo.
2 Thikĩrĩria! Thikĩrĩria mũraramo wa mũgambo wake,
mũrurumo ũrĩa uumaga kanua gake.
3 Arekagĩrĩria rūheni rwake rungu rwa igĩrũ guothe
na akarũtũma nginya iturĩ cia thĩ.
4 Thuutha waruo gũũkaga mũgambo wa mũraramo wake;
arurumaga na mũgambo wake mũkaru.
Hĩndĩ irĩa mũgambo wake waiguuo-rĩ,
ndarigagĩrĩria heni.
5 Mũgambo wa Mũrungu ũrurumaga na njĩra ya magegania;
ekaga maĩndũ manene tũtangĩhota kũmenya.
6 Eeraga tharunji atĩrĩ, ‘Gwa thĩ,’

- nayo mbura ya rûthuthuû akamîra atîrî, ‘Tuîka mbura nene.’
- ⁷ Nîatigithagia mûndû o wothê wîra wake
nîgeetha andû othe ombîte mamenye wîra wake.
- ⁸ Nyamû nacio nîcihiithaga;
ciikaraga imamo-inî ciacio.
- ⁹ Kîhuhûkanio kiumaga gîikaro gîakîo,
heho nayo îkoima rûhuho-inî rûkîhurutana.
- ¹⁰ Mîhûmû ya Mûrungu nîthondekaga mbarabu,
namo maaî harîa maaramîre makanyîitana.
- ¹¹ Nîaiyûragia matu na ûigû;
ahurunjaga rûheni rûkamatûrîkia.
- ¹² Mathiîaga magîthiûrûrûkaga
o kûrîa angîmeerekeria thî yothê,
mageeke o ûrîa wothê angîmaatha.
- ¹³ Arehaga matu macio nîguo aherithie andû,
kana aihûgie thî yake na onanie wendani wake.
- ¹⁴ “Ayubu, thîkîrîria ûhoro ûyû;
tithîria hau wîcûûranie ûhoro wa magegania ma Mûrungu.
- ¹⁵ Wee nîûûî ûrîa Ngai aathaga matu,
na ûrîa atûmaga rûheni rwake rûhenûke?
- ¹⁶ Wee nîûûî ûrîa matu macio macuurîtio wega,
magegania macio ma ûrîa ûrî ûmenyo mûkinyanîru?
- ¹⁷ Wee ûringîkaga nî ûrugarî wa nguo ciaku
rîrîa bûrûri ûkirîte ki hîndî ya rûhuho rwa gûthini-rî,
- ¹⁸ no ûhote kîruta wîra nake ûhoro-inî wa gûtambûrûkia matu mairû,
o macio momîte o ta gîcicio gîa gîcango?
- ¹⁹ “Ta twîre ûrîa twagîrîrwo nî kûmwîra;
tûtîngîhota gwîciîrîra nî ûndû wa nduma iitû.
- ²⁰ Nîagîrîre kwîrwo atî nîngwenda kwaria?
Nî kûrî mûndû o na û ûngiuga amerio?
- ²¹ Rîu-rî, gûtîrî mûndû ûngîhota kûrora riûa,
ricangararîte kûu igûrû
thuutha wakuo kûhaatwo nî rûhuho gûgathera.
- ²² Okaga kuuma mwena wa gathigathini arî na riiri ukengeete ta wa thahabu;
Ngai okaga arî na ûkaru wa gwîtigîrwo.
- ²³ Ûcio Mwene-Hinya-Wothê-rî, tûtîngîhota kûmûkinyîra,
nîatûûgîrîtio nî ûndû wa ûhoti wake;
tondû wa ûrîa arî wa kîhooto na ûthingu mûnene-rî, ndahinyanagîrîria.
- ²⁴ Nî ûndû Ûcio andû nîmamûtîite,
tondû githî ndarûmbûyagia arîa meyonaga ta marî oogî na ngoro ciao?”

38

Mîario ya Jehova

- ¹ Nake Jehova agîcookeria Ayubu ûhoro arî kîhuhûkanio-inî, akîmwîra atîrî:
- ² “Nûû ûyû ûrekîra kîrîra gîakwa nduma
na ciugo itarî na ûmenyo?
- ³ Wîhotore ta mûndû mûrûme;
nîngûkûûria ciûria, nawe ûkînjookerie.
- ⁴ “Warî kû rîrîa ndaakire mûthingi wa thî?
Njîra akorwo ûrî na ûûgî wa kûmenya.
- ⁵ Nûû wathimire mûigana wayo? Ti-itherû wee nîûûî!
Nûû watambûrûkirie rûrigi rwa gûthima igûrû rîayo?
- ⁶ Mîthingi yayo yahandirwo igûrû rîa kîi,
kana nûû wahaandire ihiga riayo rîa koine,
- ⁷ hîndî rîa njata cia rûciinî ciainire hamwe,
na araiika othe makianîrîra nî gûkena?
- ⁸ “Nûû wahîngîrîrie iria na mîrango
rîrîa rîatumûkire kuuma nda,
- ⁹ rîrîa ndatuire matu nguo ciarîo,
na ngîrîoha nduma nene ta taama warîo,

- 10 rīrīa ndarīkīrīire mīhaka, na ngīrihīngīra na mīrango yarīo,
na ngīkīra mīgīko handū hayo,
- 11 rīrīa ndoigire atīrī, ‘Ūkinyage o haha na ndūkanahakīre;
makūmbī maku macio metīī-rī, hau nīho marīikinyaga?”
- 12 “Kuuma o kīambīrīria-rī, ūrī waathana atī rūciinī rūgīe ho,
kana ūkionereria ūtheri wa rūciinī harīa ūkuumīrīra,
- 13 nīguo ūhote kūnyiita thī na mīthia yaguo,
nao arīa aaganu maribaribwo moime kuo?
- 14 Thī īhaanaga ta rūmba rīhūrītwo mūhūūrī;
mūonekere wayo ūtarīī ta mūhianīre wa nguo.
- 15 Andū arīa aaganu nīmaimagwo ūtheri wao,
na guoko kwao kūrīa kuoetwo na igūrū gūkoinwo.
- 16 “Ūrī wathīī rūgendo nginya kūrīa iria rītherūkagīra,
kana ūgacera itwe-inī cia ndia kūrīa kūrīku mūno?
- 17 Ūrī wonio iingo cia gīkuū?
Ūrī wona iingo cia kīruru gīa gīkuū?
- 18 Ūrī wamenya ūnene wa warīī wa thī?
Njīra akorwo nīūūī maūndū macio mothe.
- 19 “Njīra ya gūthīī kūrīa ūtheri ūtūūraga nīrīkū?
Nayo nduma īkaraga kū?
- 20 No ūcitware gwacio?
Nīūūī tūcīra twa gūthīī kūrīa itūūraga?
- 21 Ti-itherū wee nīūūī, nīgūkorwo warī mūciare!
Wee-rī, nīūtūūrīte mīaka mīingī!
- 22 “Ūrī watoonya makūmbī kūrīa tharunji īgītwo,
kana ūkiona makūmbī kūrīa mbura ya mbembe īgītwo,
- 23 o icio njigīte nī ūndū wa mahinda ma thīina,
ngaciiga nī ūndū wa matukū ma mbaara na ma kūrūa.
- 24 Njīra ya gūthīī kūrīa ūtheri ūgayanagīrio nīrīkū,
kana ya gūthīī kūrīa rūhuho rwa irathīro rūhurunjagīrwo gūkū thī?
- 25 Nūū wenjagīra mbura ya kīboboto mūtaro wa kūgerera,
kana agatemera mbura ya marurumī njīra,
- 26 nīguo mbura yure būrūrī ūtatūūraga mūndū,
na yure werū kūrīa gūtārī mūndū,
- 27 nīguo īhūūnagīe kūu gūtiganīrie gūgakira ihooru,
na itūme kūmere nyekī?
- 28 Mbura nīrī ithe?
Nūū mūciari wa matata ma ime?
- 29 Tharunji yumaga nda ya ū?
Nūū ūciaraga mbaa īrīa yumaga igūrū,
- 30 rīrīa maaī momaga ta ihiga,
rīrīa maaī marīa marī igūrū wa iria magwatana?
- 31 “Wee-rī, wahota kuohania njata iria thaka cia Kīrīmīra?
Wahota kuohora mīkanda ya njata iria ciītagwo Karaū?
- 32 Wahota kuomagaragīa njata iria ciītagwo Mazarothu o mahinda maacina maakinya,
kana wahota gūtongoria Nduba na ciana ciayo?
- 33 Nīūūī mawatho ma igūrū?
No ūhote kūhaanda wathani wa Ngai ūrūme gūkū thī?
- 34 “Wahota kwanīrīra nginya mūgambo waku ūkinye matu-inī
nīguo kuure wīhumbire na kīguū kīa maaī?
- 35 Wee nīwe ūtūmaga heni ithīī na njīra ciacio?
Nīikūrehagīra ūhoro igakwīra atī, ‘Tūrī haha’?
- 36 Nūū waheire ngoro ūūgī,
kana akīhe meciirīa ūmenyo?
- 37 Nūū ūrī na ūūgī wa gūtara matu?
Nūū ūngīhota kūinamia ndigithū cia maaī cia igūrū
- 38 rīrīa rūkūngū rwatondora,
nayo ndoro īkooma īkanyīitana?

- 39 “Nīwe ūguīmagīra mūrūūthi wa mūgoma wone gīa kūrīa,
kana nīwe ūniinagīra mūrūūthi ng’aragu
40 rīrīa ikomereire imamo-inī ciayo,
kana rīrīa iikaraga yoheirie nyamū ihinga-inī?
41 Nūū ūheaga ihuru irio
rīrīa tūcui twarīo tūgūkaīra Mūrungu
tūkūrūūraga nī kwaga irio?

39

- 1 “Wee nīūūi rīrīa mbūri cia irīma-inī iciaraga?
Wee nīwīroragīra rīrīa thwariga īgūciara kaana kayo?
2 Wee nīūtaraga mīeri irīa ciikaraga ingīgaaciara?
Nīūūi hīndī irīa iciaraga?
3 Cīithunaga igaciara twana twacio;
ruo rwacio rwa gūciara rūgathira.
4 Twana twacio twagīraga mwīrī, tūgakūra tūrī na hinya o kūu gīthaka-inī;
tūkinyaga ihinda rīa kwehera na tūtīcookaga.
5 “Nūū warekereire njagī īthiīage ītarī mūūria?
Nūū wamīohore mīhīndo?
6 Ndaamīheire werū ūtūike mūciī wayo,
naguo būrūri wa cumbi ūtūike gītūūro kīayo.
7 Īthekagīrīra inegene rīrī thīnī wa itūūra;
ndīguaga mūkaīrīrio wa mūtwarithia.
8 Īrimūthagīra irīma-inī īgīetha gwa kūrīa,
īkahaara kahuti o gothe karuru.
9 “Mbogo ya njamba-rī, yetīkīra gūgūtungata?
No ikīndīrie mūharatī-inī waku ūtukū?
10 No ūhote kūmīoha matandīko irīme na mūrāū?
No īkuume thuutha ituamba-inī ikīrīmaga na mūrāū?
11 No ūmīihoke nī ūndū atī irī na hinya mūīngī?
No ūmītīgīre wīra waku mūrītū īrutage?
12 No ūmīihoke ikūrehere ngano yaku,
na īmīcookanīrīrie kīhuhīro-inī gīaku?
13 “Mathagu ma nyaga mabatabataga nī gūkena,
no matingīgerekano na mathagu na njoya cia njūū.
14 Īrekagīria matumbī mayo tīri-inī
na ikamatiga mūthanga-inī magwate ūrugarī,
15 ītegwīciiria atī no makinywo na magūrū makue,
kana marangwo nī nyamū ya gīthaka.
16 Īikaga ciana ciayo ūūru ta itarī ciayo;
ndīmakaga atī wīra wayo no ūtūike wa tūhū,
17 nīgūkorwo Ngai ndaamīheire ūūgī
kana akīmīhe igai rīa mwīciirīrie mwega.
18 No rīrī, rīrīa yatambūrūkia mathagu ihanyūke,
īthekagīrīra mbarathi na mūmīhaici.
19 “Wee nīwe ūheaga mbarathi hinya wayo,
kana ūkamīhumba ngīngo na mūreera?
20 Wee nīwe ūtūmaga īrūūge ta ngīgī,
īkahahūra andū na mūtīihire wayo wa mwītīio?
21 Īhuragia thī na ūcamba īgīkenagīra hinya wayo,
īkaguthūka ītoonyete mbaara-inī.
22 Īthekagīrīra guoya, ītarī ūndū īngītīgīra;
ndīmakagio nī rūhiū rwa njora.
23 Thiaka wa mūmīhaici ūbocabocaga mbaru-inī ciayo,
hamwe na itīmū rīkūhenia na mīcengi.
24 Irīiaga tīri nī ūrūme;
ndīngīrūgama ikīndīrie hīndī irīa karumbeta kagamba.
25 Hīndī irīa karumbeta kagamba īgatiīha, ‘Hī!’
Īnyīitaga thaaha wa mbaara irī o haraaya,
na īkaigua kayū ka anene a mbaara, o na mbugīrīrio ya mbaara.

- 26 “Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ũrũhotithagia kũmbũka na ũũgĩ waku,
kana gũtambũrũkia mathagu maruo rwerekeire mwena wa gũthini?
27 Nderi nĩwe ũmĩathaga yũmbũke na igĩrũ,
na ikeyakĩra gĩtara kĩayo igĩrũ mũno?
28 Itũũraga kiharũrũka-inĩ kĩa ihiga, na nĩ ho ĩraaraga;
rũhĩa-inĩ rwa ihiga iraa ya mũno nĩ ho mwĩgitio wayo.
29 Īrĩ hau nĩguo ĩcaragĩria gĩa kũria;
maitho mayo moonaga irio irĩ o kũraya.
30 Tũcui twayo tũnyuuga thakame,
na handũ harĩa arĩa moragĩtwo marĩ, hau nĩ ho ĩkoragwo.”

40

- 1 Ningĩ Jehova akĩĩra Ayubu atĩrĩ:
2 “Mũndũ ũria ũrũaga na Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, no amũrute mahĩtia?
Ucio ũkararagia Ngai-rĩ, niakĩmũcookerie!”
3 Nake Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
4 “Nĩi ndiagĩrĩire o na hanini; ndaakĩhota atĩa gũgũcookeria?
Nĩndehumbĩra kanua na guoko.
5 Nĩndaririe rĩmwe, no ndirĩ na macookio;
o na ngĩaria rĩa keerĩ, no ndirĩ na ũndũ ũngĩ nguuga.”
6 Ningĩ Jehova akĩarĩria Ayubu arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
7 “Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
nĩngũkũria ciũria, nawe ũkĩnjookerie.
8 “Gũtua ciira gwakwa na kĩhoo-to-rĩ, githĩ no ũkũmenererie?
Githĩ no ũndue mwĩhia nĩgeetha wee ũtuĩke ndwĩhĩtie?
9 Wee-rĩ, ũrĩ na guoko ta kwa Mũrungu?
Wee wahota kũruruma na mũgambo ta wake?
10 Ta kũgemie na riiri na ũkengi,
na wĩhumbe gĩtĩio na ũnene.
11 Rekereria marakara mahiũ ma mang’ũrĩ maku,
wone mũndũ o wotho mwĩtĩĩ ũmũharũrũkie,
12 rora mũndũ o wotho mwĩtĩĩ na ũmũnyiihie,
ũmemende andũ arĩa aaganu o harĩa marũngĩ.
13 Mathike othe hamwe tĩrĩ-inĩ;
ũmoohe mothiũ na nduma kũu mbĩrĩra-inĩ.
14 Hĩndĩ ĩyo nĩ mwene nĩngetikania nawe
atĩ guoko gwaku mwene kwa ũrio no gũkũhonokie.
15 “Ta rora nyamũ ĩria ĩtagwo Behemothu,*
ĩyo ndoombire hamwe nawe,
na ĩrĩĩaga nyeki ta ndegwa.
16 Nĩ hinya ũigana atĩa ĩrĩ naguo njohero,
na nĩ ũhoti mũnene atĩa ũrĩ mikiha-inĩ yayo ya nda!
17 ĩnagia mũting’oe wayo ta mũtarakwa;
nga cia ciero ciayo ciohanĩtio hamwe ta mĩhĩndo.
18 Mahĩndĩ mayo mahaana ta mĩberethi ya gĩcango,
nacio ciĩga ciayo cihaana ta irung’o cia kĩgera.
19 Niyo nyamũ ya mbere harĩ ciũmbe cia Mũrungu,
no rĩrĩ, Mũũmbi wayo nowe ũngĩmĩkuhĩrĩria na rũhiũ rwake rwa njora.
20 Īrĩma ĩmĩheaga maciaro maacio,
na nyamũ ciothe cia gĩthaka itũũhagĩra gũkuhĩ na kũu.
21 ĩkomaga rungu rwa mahũa ma maaĩ-inĩ,
ĩhithĩte thĩĩnĩ wa ithanjĩ kũria kũrĩ mũtondo.
22 Mahũa macio ma maaĩ-inĩ makamĩhitha;
nakĩo kĩĩruru kĩa mĩtĩ ya irura hũgũrũrũ-inĩ cia karũũ gikamĩthiũrũrũkĩria.
23 Rĩrĩa rũũĩ ruoka na nditi, ndĩmakaga;
nĩngĩtĩre, o na Rũũĩ rwa Jorodani rũngĩmĩyũrĩria nginya kanua.
24 Kũrĩ mũndũ ũngĩhota kũmĩnyĩta rĩrĩa ĩhũũgĩte,
kana amĩtege, amĩtũrũkie ĩnĩũrũ na amĩkĩre kĩa kĩa rũrigĩ?”

* 40:15 ĩno yarĩ nyamũ ĩmwe ya ĩria ciatũũraga thĩ tene. (O na 41:1)

41

- 1 “No ūhote kūguucūrūria nyamū ĩrĩa ĩtagwo Leviathani na ndwano,
kana wohe rūrīmĩ rwayo na mūkanda?
- 2 No ūhote kūmītoonya rūrigi ĩniūrū,
kana ūmītūrīkanie rūthĩa na ndwano?
- 3 No ĩtinde ĩgīgūthaitha ūmīguire tha?
No ĩkwarĩrie na ciugo cia ūhooreri?
- 4 No ĩrikanĩre nawe ūthĩĩ nayo,
ĩtūire ĩrĩ ngombo yaku nginya tene?
- 5 No ūhote kūmīhooreria ta nyoni,
kana ūmīoherere handū nĩguo airĩtu aku mamīmeemagie?
- 6 Onjoria no mamīkūūranie na indo ciao?
No mamīganyanie kūrĩ onjorithia?
- 7 No ūhote gūtheecanga rūūa rwayo na mīcengi,
kana ūtheecange mūtwe wayo na mīcengi ĩrĩa ĩtegaga thamaki?
- 8 Ūngīmīhutia na guoko,
ūngītūūra ūirikanaga kīgiano kīu, na ndūngīgacookera!
- 9 Mwīrigĩrĩro wa atĩ no ūmītoorie nĩ kwiheenia;
o kūmīona tu nīkūiganĩte gūtūma mūdū amake, orwo nĩ hinya.
- 10 Gūtĩrĩ mūdū ūrĩ ūcamba mūiganu wa kūmīarahūra.
Nūū ūngīkihota kwīndiiria nĩ?
- 11 Nūū ūngīnandūra kīndū atĩ nĩguo ndīmūrĩhe?
Kīndū gĩothe kīrĩ rungu rwa ĩgūrū nĩ gĩakwa.
- 12 “Ndikwaga kwaria ūhoru wa ciĩga ciayo,
o na wa hinya wayo, na wa ūthaka wayo.
- 13 Nūū ūngīhota kūmīaūra nguo yayo ya ĩgūrū?
Nūū ūngīmīkuhĩrĩria amūkĩre matamu?
- 14 Nūū ūngīmīrĩria kūmīathamia kanua,
kau kaiyūrĩte magego ma kūmakania?
- 15 Mūgongo wayo ūrĩ na ngo cīiganĩrĩre mīhari,
īkomanĩire ikanyĩitana;
- 16 o ĩmwe ĩnyĩitanĩte na ĩrĩa ĩngĩ,
ūū atĩ gūtĩrĩ riera rūngĩtoonyera gatagatĩ ga cio.
- 17 Igwatanĩtio hamwe ĩrĩ nūmu;
ĩnyĩitanĩte hamwe ūndū itangītīgithūkana.
- 18 Gūtĩiha kwayo kūmenūkagia ūtheri;
maitho mayo nĩ ta mīrūrĩ ya rūcīnĩ gūgĩthererūka.
- 19 Imūrĩ cia mwaki ciumaga kanua-ĩnĩ kayo;
ĩrathūkagia thandĩ cia mwaki.
- 20 ĩrutaga ndogo na manĩūrū
taarĩ nyūngū ĩratherūka ĩhagĩrĩtwo ĩgūrū rĩa mwaki wa ithanjĩ.
- 21 Mīhūmū yayo ĩgwatagia makara mwaki,
naruo rūrĩrĩmbĩ rūkoima kanua kayo.
- 22 Ngīngo-ĩnĩ yayo nĩho hinya wayo ūkoragwo,
ūrĩa ūmakagia kīrĩa gĩothe gītūnganaga nayo.
- 23 Mīgūtha ya nyama ciayo nīmīnyĩitanu mūno;
nĩ mīrūmu ūū atĩ ndīngĩenyenyeka.
- 24 Ngoro yayo yūmite ta ihiga,
īkooma ta ihiga rĩa gūthĩa rĩa na thĩ.
- 25 Rĩrĩa yarahūka, arĩa marĩ hinya nīmamakaga;
mooraga ĩtanamahūūra.
- 26 Gūtĩrĩ rūhiū rwa njora rūngīmĩka ūndū,
o na kana ĩtimū, kana mūguĩ, kana mīcengi.
- 27 Harĩ Leviathani-rĩ, kīgera no ta nyeki nyūmū,
nakĩo gĩcango no ta gĩcunjĩ kibuthu kĩa mūtĩ.
- 28 Mīgūĩ ndīngītūma yūre;
mahiga ma kīgūtha no ta mūūngū harĩ yo.
- 29 Harĩ yo njūgūma no ta gacunjĩ ka rūnyeki rūmū;
ĩthekagĩrĩa kūbĩrĩrika gwa ĩtimū.
- 30 Nda yayo nĩ ta rūgĩo rūrĩ na mageca;
ĩtigaga ngururo ndaka-ĩnĩ ta cia ngaari iria ikonyoraga ngano.
- 31 ĩtūmaga iria kūrĩa kūrĩku gūtherūke ta nyūngū,
na ĩkoiruga iria ta nyūngū ya maguta ma kwĩhaka.

- ³² Haria yagerera itigaga mūhari ūkūhenia;
mūdū no eciirie atī ndia iri na mbui.
³³ Gūtiri kindū kīngīigananio nayo gūkū thī;
nī kūmbe gītari guoya.
³⁴ Inyūrūragia kiria gīothe gūtūūgagīria;
niyo mūthamaki wa kiria gīothe gūtūūaga.”

42

Miario ya Ayubu

- ¹ Ningi Ayubu agicookeria Jehova, akimwira atiri:
² “Ninjūūi atī wahota gwika maūdū mothe;
gūtiri mūbango waku ūngigiririka.
³ Nīworirie atiri, ‘Nūū ūyū ūrahithania kiria giakwa nī kwaga ūmenyo?’
Ti-itherū ndaaririe maūdū itaamenyete,
maūdū ma magegania itangimenya.

⁴ “Woigire atiri, ‘Thikiriria riu, na nī njarie;
nīngūkūria ciuria, nawe nūkūnjookeria.’
⁵ Matū makwa nīmaiguite ūhoru waku
no riu maithe makwa nīgūkuona makuonete.
⁶ Nī ūndū ūcio nīngwīmena nī mwene,
na ndirire, ndihuririe rūkūngū na mūhu.”

Ndeto cia Kūrikiria

- ⁷ Thuutha wa Jehova kwira Ayubu maūdū macio-rī, nīerire Elifazu ūria Mūtemaani atiri, “Nīndakaritio nīwe na arata aku eerī, tondū mūtiaritie ūhoru wakwa ūria wagiriire, ta ūria ndungata yakwa Ayubu iikite.
⁸ Nī ūndū ūcio, riu oyai ndegwa mūgwanja na ndūrūme mūgwanja, mūthiī kūrī ndungata yakwa Ayubu, mūkarute igongona rīa njino nī ūndū wanyu inyuī ene. Ndungata yakwa Ayubu nīkamūhoera, na nī nīngetikira mahooya make, na ndikamwika kūringana na ūrimū wanyu. Mūtiaritie ūhoru wakwa ūria wagiriire ta ūria ndungata yakwa Ayubu iikite.” ⁹ Nī ūndū ūcio Elifazu ūria Mūtemaani, na Bilidadi ūria Mūshuhi, na Zofaru ūria Mūnaamathi magiika o ta ūria Jehova aameerire; nake Jehova nīetikirire ihooya rīa Ayubu.

¹⁰ Thuutha wa Ayubu kūhoera arata ake-rī, Jehova nīamūcookeirie ūtonga wake na akimūhe maita meeri ma indo iria aari nacio mbere. ¹¹ Ariū na aari a nyina othe, na mūdū o wothē wamūūi mbere, magiika makiriianira nake mūciī gwake, nao makimūhooreria na makimūcakaithia nī ūndū wa mathiina maria mothe Jehova aamūreheire. Andū acio o mūdū akimūhe gicunji kia betha na gicūhi giā thahabu.

¹² Jehova nīarathimire matukū ma mūthia ma muoyo wa Ayubu gūkira maria ma mbere. Nīaagiire na ng’ondū 14,000, na ngamīra 6,000, na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndigiri 1,000. ¹³ Nīacookire akigā na aanake mūgwanja na airitu atatū. ¹⁴ Mwarī wa mbere aamūtuire Jemima, na wa keerī aamūtuire Kezia, nake wa gatātū akimūtua Kereni-Hapuku. ¹⁵ Gūtiri handū o na ha būriri-inī wothē hangionekire andū-a-nja athaka ta airitu a Ayubu, nake ithe wao akimahe igai hamwe na ariū a nyina.

¹⁶ Thuutha wa maūdū macio-rī, Ayubu nīatūirire miaka igana rīa mīrongo ina; akiona ciana ciake na akiona ciana ciacio, nginya rūciaro rwa kana. ¹⁷ Nake agikua ari mūkūrū, na ari na miaka mīingī.

THABURI Ibuku ria Mbere

1

Thaburi 1-41

Gikeno Kĩria kĩa Ma

- ¹ Kĩrathimwo-rĩ, nĩ mĩndũ
ũria ũtatwaranaga na ũtaaro wa andũ arĩa aaganu,
kana akarũgama njĩra-inĩ ya andũ arĩa mehagia,
o na kana agaikarĩra gĩtĩ kĩa arĩa manyũrũranagia.
- ² No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova akenagĩra,
na agecũũranagia ũhoro wa watho wake kũrĩ mũthenya kana ũtukũ.
- ³ Mũndũ ũcio ahaana ta mũtĩ mũhaande tũmĩtaro-inĩ twa maaĩ,
naguo ũciaraga maciaro maguo hĩndĩ ya mo yakinya,
namo mathangũ maguo matihoochaga.
Na rĩrĩ, ũndũ o wotho ekaga nĩũgaacagĩra.
- ⁴ No andũ arĩa aaganu matihaana ũguo!
Mahaana ta mũũngũ
ũria ũmbũragwo nĩ rũhuho.
- ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie kĩũngano-inĩ kĩa andũ arĩa athingu.
- ⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra njĩra ya andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-inĩ ya kũũra.

2

Mũthamaki ũria Ũthuurĩtwo nĩ Ngai

- ¹ Nĩ kĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirĩre gwĩka ũũru
na andũ mathugunde maũndũ ma tũhũ?
- ² Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu nĩguo mookĩrĩre Jehova,
na mookĩrĩre ũria wake Mũtĩrĩrie Maguta.
- ³ Moigaga atĩrĩ, “Nĩtwĩohorei mĩnyororo yao,
na mabĩngũ mao tũmate matweherere.”
- ⁴ ũria ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria aramanyũrũria.
- ⁵ Nĩngĩ agacooka akamakũũma arakarĩte,
na akamekĩra guoya mĩnene ang’ũrĩkĩte akameera atĩrĩ,
- ⁶ “Nĩ nĩ nĩ njigĩte Mũthamaki wakwa
kũu Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩria kĩaamũre.”
- ⁷ Nĩ nĩngwanĩrĩra itua rĩa Jehova:
Jehova aanjĩirire atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wakwa,
ũmũthĩ nĩndatuika thoguo.
- ⁸ Hooya nĩ,
na nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai riaku,
nacio ituri cia thĩ ituĩke ciaku kĩũmbe.
- ⁹ Nĩũgaciunanga na njũgũma ya kĩgera ya ũthamaki;
ũgaacihehenja ihaane ta tũcunjĩ twa nyũngũ ya rĩũmba.”
- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ athamaki ta kĩũhĩgeei,
inyuĩ aathani a thĩ mũtaarĩke.
- ¹¹ Tungatĩrai Jehova mũkĩmwĩtigagĩra,
na mũkene o mũkĩinainaga.
- ¹² Mumunyai Mũriũ, ndakae kũrakara,
na inyuĩ mũniinĩrwo njĩra-inĩ,
nĩgũkorwo mang’ũrĩ make maahota kũrĩrĩmbũka o rĩmwe.
Kĩrathimwo-rĩ, nĩ arĩa othe moragĩra harĩ we.

3

Ihooya rĩa Rūciinĩ rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, kai thũ ciakwa nĩ nyingĩ-ĩ!

Andũ arĩa manjũkĩrĩire nĩ aingĩ mũno!

² Aingĩ nĩ arĩa maraaria ũhoro wakwa, makoiga atĩrĩ,
“Ngai ndangĩmũhonokia.”

³ No rĩrĩ, Wee Jehova nĩwe ngo ya kũngitĩra mĩena yothe;
Wee nowe ũũheaga riiri na ũgatũũgĩria mĩtwe wakwa.

⁴ Ngayagĩra Jehova na mũgambo mĩnene,
nake akanjĩtika arĩ kĩrĩma-inĩ gĩake kĩamũre.

⁵ Nĩ ngomaga na ngoona toro;
ngacooka ngokĩra rĩngĩ, tondũ Jehova nĩwe ũndũũragia.

⁶ Ndingĩtigĩra andũ makũmi ma ngiri,
acio mehaarĩirie kũnjũkĩrĩra na mĩena yothe.

⁷ Arahũka, Wee Jehova!

Wee Ngai wakwa, honokia!

Thũ ciakwa ciothe nĩwe ũcigũthĩte thĩa,
na ũkoinanga magego ma andũ arĩa aaganu.

⁸ Ũhonokio uumaga harĩ Jehova.
Irathimo ciaku irotũũra na andũ aku.

4

Ihooya rĩa Hwaĩ-inĩ

Thaburi ya Daudi

¹ Njĩtika rĩrĩa ndagũkaira,

Wee Ngai wakwa, o Wee mũthingu.

Ũndeithagie rĩrĩa ndĩ mĩnyamaro-inĩ;
njĩguĩra tha na ũigue mahooya makwa.

² Inyuĩ, andũ aya, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mĩtũmaga riiri wakwa ũnyararwo?
Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete maũndũ ma tũhũ,
na mũkarongoragia ngai cia maheeni?

³ Menyai atĩ Jehova nĩeyamũrĩire arĩa mamwendete;
Jehova nĩarĩguaga rĩrĩa ndamũkaira.

⁴ Mũngĩrakara mĩtikehie;
rĩrĩa mũrĩ marĩrĩ-inĩ manyu-rĩ,
thuthuuragiai ngoro cianyu mwĩkirĩire.

⁵ Rutagai magongona marĩa magĩrĩire,
na mwĩhokage Jehova.

⁶ Kũrĩ andũ aingĩ maroria atĩrĩ,
“Nũũ ũngĩtuonia maũndũ mega?”
Wee Jehova reke ũtheri wa gĩthiithi gĩaku ũtwarĩre.

⁷ Wee nĩũnjyũrĩtie gĩkeno kĩnene ngoro-inĩ yakwa,
gũkĩra kĩrĩa makoragwo nakĩo hĩndĩ ya bũthi wa ngano na ndibei ya mũhihano.

⁸ Nĩ ndĩrikomaga na nyonage toro ndĩ na thayũ,
nĩgũkorwo Wee Jehova nĩwe
ũikaraga ũũmenyereire wega.

5

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,
na ũigue gũcaaya gwakwa.

² Thikĩrĩria ngĩgũkaira ũndeithie,
Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa,
nĩgũkorwo nĩwe ndirahooya.

³ Wee Jehova-rĩ, o rũciinĩ ũrĩguaga mũgambo wakwa;

o kirooko ndirīgaga mabataro makwa mbere yaku,
na ngeterera macookio ndi na kirīgiriro.

- ⁴ Nīgukorwo Wee ndūrī Mūrungu wa gūkenera ūūru;
ningī andū arīa aaganu ndūngitūūrania nao.
- ⁵ Andū arīa etīī matīngīrīgama mbere yaku;
andū arīa othe mekaga maūdū mooru nīūmathūire.
- ⁶ Andū arīa maaragia maheeni nīūmaniinaga;
nao arīa maitaga thakame na makaheenania,
Jehova nīamathūire.
- ⁷ No nīī-rī, nī ūndū wa tha ciaku nyingī,
ningūūka ndoonye nyūmba yaku;
ndīnyihītie nyinamīrīre ndorete hekarū-inī yaku theru.
- ⁸ Wee Jehova-rī, ndongoria na ūthingu waku;
nī ūndū wa thū ciakwa-rī,
rūngaria njīra yaku mbere yakwa.
- ⁹ Tūnua twacio tūtīaragia ūhoro ūngīhokwo;
ngoro ciacio ciyūrīte mwanangīko.
Mīmero yacio nī ta mbīrīra ngunūre;
ciaragia maheeni na rūrīmī rwacio.
- ¹⁰ Wee Ngai, matue nīmahītītie!
Reke magūithio nī mibango iyo yao ya ungumania.
Maingate nī ūndū wa mehia mao maingī,
nīgukorwo nīmakūremeire.
- ¹¹ No rīrī, reke arīa moragīra harīwe makene;
nīmarekwo mainage hīndī ciothe nī gūkena.
Tambūrūkia ūgitīri waku igūrū rīao,
nīguo arīa mendete rītwa rīaku magūkenagīre.
- ¹² Nī ūndū ti-itherū Wee Jehova nīūrathimaga andū arīa athingu;
ūtūruga ūmairīgīre na wega waku taarī ngo.

6

Ihooya rīa kūrīa Ūteithio Hīndī ya Thīina

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ndūkandūithie ūrī na marakara,
o na kana ūūherithie ūrī na mang'ūrī.
- ² Jehova, njigūra tha, nīgukorwo nīthirītwo nī hinya;
Wee Jehova honia, nīgukorwo mahīndī makwa marī na ruo rūnene.
- ³ O nayo ngoro yakwa īrī na ruo rūnene.
Nī nginya rī, Wee Jehova, nī nginya rī?
- ⁴ Wee Jehova, cooka, ūka ūūthare;
honokia tondū wa wendo waku ūrīa ūtathiraga.
- ⁵ Gūtīrī mūdū ūngīkūrīrikana arī mūkuū.
Nūū ūkūgocaga arī thīinī wa mbīrīra?
- ⁶ Nīī ndī mūnogu mūno nī ūndū wa gūcaaya;
ūtukū wothe njihūgagia ūrīrī wakwa na kirīro,
na ngaconjoria gītī giakwa na maithori.
- ⁷ Maitho makwa matirona wega nī ūndū wa ihooru;
nīmaroora nī ūndū wa thū ciakwa ciothe.
- ⁸ Njehererai inyuī arīa othe mwikaga ūūru,
nīgukorwo Jehova nīaigūite kirīro giakwa.
- ⁹ Jehova nīaigūite ngīmūthaita anjigūire tha;
Jehova nīetīkīrīte ihooya rīakwa.
- ¹⁰ Thū ciakwa ciothe nīgaconoka na imake;
igaacooka na thuutha o rīmwe iconokete.

Ihooya rĩa kũũria Gũtharwo Kuuma kũri Thũ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova Ngai wakwa, nĩngwĩhitha harĩwe;
honokia na ũũthare kuuma kũri arĩa othe manyingatithagia,
- ² tondũ waga gwĩka ũguo mekũndembũranga o ta mũrũũthi,
o na mandinangie icunji hatarĩ mũndũ ũngĩndeithia.
- ³ Wee Jehova Ngai wakwa, ingĩkorwo nĩnjikĩte ũndũ ũcio,
na ngorwo njikĩte ũũru na moko makwa,
- ⁴ na ingĩkorwo njikĩte mũndũ ũũru ũria ũtarĩ na haaro na nĩ,
kana ngatunya thũ yakwa kĩndũ hatarĩ gĩtũmi-rĩ,
- ⁵ hĩndĩ iyo kireke thũ yakwa ĩnyiingatithie na ĩnyiite;
tũma ĩrangĩrĩrie muoyo wakwa tĩĩri-inĩ,
na ĩtũme ngome rũkũngũ-inĩ.
- ⁶ Arahũka Wee Jehova, marakara-inĩ maku;
rũgama ũũkĩrĩre thũ ciakwa na marũrũ.
Ūkĩra Wee Ngai wakwa, ũtuanĩre ciira na kĩhooito.
- ⁷ Andũ a ndũrĩrĩ arĩa monganĩte nĩmagũthiũrũrũkĩrie.
Mathamakĩre ũrĩ kũu igũrũ;
⁸ Jehova nĩagĩtũire andũ othe ciira.
- Wee Jehova, ndũira ciira, kũringana na ũthingu wakwa,
na kũringana na ũrũngĩrũ wakwa, Wee Ūrĩ-Igũrũ-Mũno.
- ⁹ Wee Ngai mũthingu,
o Wee ũthuthuuragia meciiria na ngoro,
kinyia ũhinya wa andũ arĩa aaganu mũthia,
na ũtũme andũ arĩa athingu matũũre na thayũ.
- ¹⁰ Ngai-Ūria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ngo yakwa,
ũria ũhonokagia arĩa arũngĩrũ ngoro.
- ¹¹ Ngai nĩwe ũtuanagĩra ciira na kĩhooito,
nĩ Mũrungu ũria wonanagia marakara make o mũthenya.
- ¹² Mũndũ angĩaga kũgarũrũka,
nĩekũmũnoorera rũhiũ rwake rwa njora;
ũta wake nĩaũtungĩte na akaũgeeta.
- ¹³ Nĩhaarĩrie indo ciake cia mbaara cia kũũragana;
akahaarĩria mĩguĩ yake ĩkũrĩmbũka mwaki.
- ¹⁴ Mũndũ ũria ũgĩte nda ya waganu,
na akooha nda ya thĩĩna, aciaraga maheeni.
- ¹⁵ Mũndũ ũria wenjaga irima na akarĩthikũria,
agũũaga o irima rĩu enjete.
- ¹⁶ Thĩĩna ũria aambĩrĩrie ũmũcookagĩra we mwene,
haaro yake ĩkamũgwĩra mũtwe wake mwene.
- ¹⁷ Nĩngũcookeria Jehova ngaatho tondũ wa ũthingu wake,
na ngooce rĩĩtwa rĩa Jehova Ūria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno na rwĩmbo.

Ūũmbi Wonanagia Riiri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witũ,
kaĩ rĩĩtwa rĩaku nĩ inene gũkũ thĩ yothe-ĩ!
- Nĩũgĩte riiri waku o igũrũ matu-inĩ.
- ² Nĩũtũmite rĩgũoco ruume tũnua-inĩ twa ciana na twa ngenge,
nĩ tondũ wa thũ ciaku,
nĩguo ũkĩrie ũria ũrĩ muku nawe o na mwĩrĩhĩria.
- ³ Rĩria ndecũũrania ũhoro ũkonĩĩ igũrũ rĩu rĩaku,
ngoona wĩra wa ciara ciaku,
mweri na njata icio wĩkĩrĩte kuo-rĩ,
- ⁴ mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga ũkĩmwĩciiragia,

nake mūrū wa mündū akīrī kī atī nīkīo ūmūmenyagīrīra?

⁵ Watūmire atigie o hanini aiganane nawe,
na ūkīmūhumba thūmbī ya riiri o na gītīio.

⁶ Wamūtuiire wa gwathaga mawīra ma moko maku;
ūkiiga indo ciothe rungu rwa makinya make:

⁷ ndūūru ciothe cia mbūri na cia ng'ombe,
na nyamū cia gīthaka,

⁸ na nyoni cia rīera-inī,
na thamaki cia iria-inī,
na kīrīa gīothe kīgeragīra kūu iria-inī thīinī.

⁹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witū,
kai rītwa riaku nī inene gūkū thī yothe-ī!

9

Wathani wa Ngai wa Kihooto

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nīngūkūgooca na ngoro yakwa yothe;
nīngūgana maündū maku mothe ma magegania marīa wīkīte.

² Nīngūcanjamūka na ngene nī ūndū waku.
Nīngūina rwīmbo ngooc rītwa riaku, Wee Ūrī-Igūrū-Mūno.

³ Thū ciakwa icookaga na thuutha,
ikahīngwo igathira irī mbere yaku.

⁴ Nīgūkorwo nīūtiirīrīre kīhooto gīakwa na ciira wakwa;
nīūikarīre gītī gīaku kīa ūnene, na ūgatua ciira na ūthingu.

⁵ Nīūrūthīthīe ndūrīrī na ūkaniina andū arīa aaganu;
namo marītwa mao ūkamatharia tene na tene.

⁶ Thū nīūcikinyīrie mwanangiko ūtathiraga,
nīwanangīte matūūra macio manene;
o na kūrīkanwo kwao nīgūthīrite.

⁷ Jehova athamakaga nginya tene;
nīahaandīte gītī gīake kīa ūnene nīguo atuanīre ciira.

⁸ Nīagatuīra andū a thī ciira na kīhooto;
nīagathamakīra ndūrīrī o ta ūrīa kwagīrīre.

⁹ Jehova nīwe rīūrīro rīa arīa ahinyīrīrie,
kīhitho kīrī hinya hīndī ya mathīina.

¹⁰ Arīa mooī rītwa riaku nīmarīkwīhokaga,
nīgūkorwo Jehova ndūrī watiganīria arīa makūrōngoragia.

¹¹ Inīrai Jehova nyīmbo mūmūgooc,
o ūcio ūikarīre gītī gīake kīa ūnene kūu Zayuni;
umbūrīrai andū a ndūrīrī maündū marīa ekīte.

¹² Nīgūkorwo ūcio ūrihanagīria thakame nīamarīkanaga;
kīrīro kīa andū arīa ahinyīrīrīku ndakariganīrwo nīkīo.

¹³ Wee Jehova, ta rora wone ūrīa thū ciakwa iranyariira!
Njigūra tha, ūnjoie na igūrū, ūndute kuuma ihingo-inī cia gīkuū,

¹⁴ nīguo nyumbūre ūgooci waku
ndī kūu ihingo-inī cia Mwarī wa Zayuni,
na ndī kūu ngenagīre ūhonokio waku.

¹⁵ Ndūrīrī nīigwīte o irima rīria cienjete;
magūrū maacio nīmanyiitwō nī wabu o ūcio ihithīte wa gūtegana.

¹⁶ Jehova nīemenyithanītie na ūndū wa gūtuanīra ciira na kīhooto gīake;
andū arīa aaganu nīmetegete na wīra wa moko mao ene.

¹⁷ Andū arīa aaganu macookaga o mbīrīra-inī,
īī-ni, ndūrīrī iria ciothe iriganagīrwo nī Ngai.

¹⁸ No rīrī, andū arīa abatari matigūtūūra mariganīrie,
na kana mwihoko wa arīa ahinyīrīrie ūthire nginya tene.

¹⁹ Wee Jehova, arahūka, Ndūkareke mündū agīe na ūhootani;

reke ndūriri iturwo ciira iri mbere yaku.

- ²⁰ Wee Jehova, maiguithie guoya,
ureke ndūriri imenye ati cio no andu.

10

Unene wa Ngai

- ¹ Wee Jehova, ukurugama haraaya niki?
Wihithaga niki hinda ya mathiina?
- ² Mundu uria mwaganu etiaga riria ekuhita andu aria matari hinya,
riria magwatio ni mibango iyo mathugundite.
- ³ Mundu uria mwaganu erahagira meririria ma ngoro yake;
arathimaga andu aria akoroku, na akaruma Jehova.
- ⁴ Mundu ucio mwitii ndarongoragia Ngai;
meciiria-ini make mothe ndeciiragia uhoru wa Ngai.
- ⁵ Njira ciale ciikaraga igaaciire hinda ciothe;
we ni mwitii muno, namo mawatho maku nimumurairihiririe;
we nikunyuria anyurugagia aria mari uthu nake.
- ⁶ Eiraga na ngoro yake atiri, "Gutiri undu unginyinainia;
ndirikoragwo ndi mukenu hinda ciothe na gutiri hinda ngoona thiina."
- ⁷ Kanua gake kaiyurie irumi na maheeni, o na kuguoyohithania;
mitangiko na mario muru iri ruri-ini rwake.
- ⁸ Aikaraga oheirie andu hakuhi na matuura:
ageterera aria matari na uru akamooraga,
aikaraga acuthiririe na hitho mundu uria utari na mumuteithia.
- ⁹ Aikaraga oheirie o ta muruthi uri kimamo-ini kiaguo;
agaikara oheirie nigu anyiite aria matari na hinya;
anyiitaga aria matari na hinya, akamakururia akamatwara mtego-ini wake.
- ¹⁰ Ahehenjaga andu acio matari na wa kumateithia, makaringika;
maguuga thi ni undu wa hinya wake.
- ¹¹ Eiraga na ngoro atiri, "Murungu niariganirwo:
nehumbirite uthu na ndoonaga."
- ¹² Arahuka, Jehova!
Ambararia guoko gwaku na iguru, Wee Murungu.
Tiga kuiriganirwo ni aria matari na hinya.
- ¹³ Ni ki gitumaga mundu uria mwaganu arume Ngai?
Ni ki gitumaga eire na ngoro atiri,
"We ndangirihania?"
- ¹⁴ No riri, Wee Ngai, Wee niwonaga mathiina o na kieha,
ukoona uhoru ucio ukawamukira moko-ini maku.
Mundu uria utari wa kumuteithia enanaga hariwe.
Wee niwe muteithia wa andu aria matari maithe mao.
- ¹⁵ Una guoko kwa mundu uria mwaganu na kwa uria muru;
murihie ni undu wa waganu wake ucio utangimenyeka.
- ¹⁶ Jehova niwe Muthamaki wa nginya tene;
nduriri nigathira ciehere bururi-ini wake.
- ¹⁷ Wee Jehova, niuguaga wendi wa andu aria anyamaarie;
niuumagiriria, na ugathikiriria gukaya kwao,
- ¹⁸ ugitagira andu aria matari maithe na aria ahinyiririe,
nigeetha mundu, uria uri o wa thi, ndagacooke gwikanira guoya.

11

Rwimbo rwa Kwihoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ni njuragira hari Jehova.
Mwahota atia kunjira atiri:
"Umbuka ta nyoni urire kirima-ini giaku.
- ² Ta rora, andu aria aaganu nimageetete mota mao,
makahagika migu yao ndigi-ini
nigu mehithite nduma-ini
marathe andu aria atheru ngoro.
- ³ Hinda iria mithingi iraanangwo-ri,
and u aria athingu mangihota gwika atia?"

- ⁴ Jehova ari thūini wa hekarū yake theru;
Jehova ari giti-ini giake kia ūnene kuu igūrū.
Acūthagiriiria ariū a andū;
maitho make nīmamaroragia.
- ⁵ Jehova nīaroragia andū ariā athingu,
no andū ariā aaganu na ariā mendete haaro-rī,
ngoro yake nīmathūire.
- ⁶ Andū ariā aaganu nīakamoiriiria
marakara marakana na ūbiriti ūgwakana;
igai riāo nī rūhuho rūriā rūcinaga.
- ⁷ Nīgūkorwo Jehova nī mūthingu,
na niendete ciira wa kīhooto;
andū ariā arūngiriru nīo marionaga ūthiū wake.

12

Ihooya riā kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova, tūteithie, nīgūkorwo andū ariā etigiri Ngai nīmaniinītuo;
andū ariā ehokeku nīmathirite makoima gatagati-ini ka andū.
- ² O mūdū aheenagia mūdū wa itūūra riake;
mīromo yao ya ūhinga yaragia maheeni.
- ³ Jehova aroheria mīromo yothe ya ūhinga,
o na nīmī ciothe iria ciaragia na mwīgaatho,
- ⁴ iria ciugaga atiri, “Tūkūhootana nī ūndū wa nīmī ciitū;
mīromo īno tūri nayo nī iitū; mwathi witū akiri ū?”
- ⁵ “Tondū wa kūhinyiriio kwa andū ariā matari hinya,
na gūcaaya kwa ariā abatari-rī,
riū nīngwarahūka,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.
“Nīngūmagitira kuuma kūrī andū ariā mamacambagia.”
- ⁶ Nacio ciugo cia Jehova itiri mahitia,
ihaana ta betha ithereirio kirugutiro-ini kia riūmba,
itheretio maita mūgwanja.
- ⁷ Wee Jehova nīūrītūmenyagiriira wega,
na ūtūgitagire kuuma kūrī andū ta acio nginya tene.
- ⁸ Andū ariā aaganu macangacangaga mari na mwitīio,
riiā ūndū ūriā mūūru ūragathiriio nī andū.

13

Gweterera Ūhonokio wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nī nginya ri, Wee Jehova?
Ūgūtūūra ūriganiirwo nī nī nginya tene?
Nī nginya ri ūgūtūūra ūhithite ūthiū waku?
- ² Nī nginya ri ngūtūūra ngianaga na meciiria makwa,
na o mūthenya ngoragwo na ihooru ngoro-ini yakwa?
Nī nginya ri thū yakwa igūtūūra iihootaga?
- ³ Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora na ūnjookerie ūhoro.
Tūma maitho makwa mone, nīguo ndikae gūkoma toro wa gīkuū;
- ⁴ nīguo thū yakwa ndikoige atiri, “Nīndimūhootete,”
nao ariā mari muku na nī magikenere kūgūa gwakwa.
- ⁵ No nī ndihokete wendo waku ūriā ūtathiraga;
ngoro yakwa ikenagira ūhonokio waku.
- ⁶ Nīngūinira Jehova,
nīgūkorwo nīanjikite wega mūno.

14

Ngai ndakenagio nī Irimū

Thaburi ya Daudi

¹ Kīrimū kīraga na ngoro atīrī,
“Gūtīrī Ngai.”

Nī amaramari, ciiko ciao nī njūru;
gūtīrī mündū o na ūmwe wīkaga wega.

² Jehova aroraga ciana cia ariū a andū ari o igūrū,
one kana nī harī ūrī na ūmenyo,
o na kana nī harī ūrongoragia Ngai.

³ Othe-rī, nīmorīte njīra,
magatuika amaramari marī hamwe;
gūtīrī mündū o na ūmwe wīkaga wega,
gūtīrī o na ūmwe.

⁴ Andū acio mekaga maündū mooru kaī matamenyaga,
o acio marīaga andū akwa o ta ūrīa andū marīaga irio,
o acio matakayagīra Jehova?

⁵ Hau niho marī manyiititwo nī guoya mūnene,
nīgūkorwo Ngai aikaraga hamwe na thiritū ya ariā athingu.

⁶ Inyuī andū aya aaganu nīmūthūkagia mībango ya ariā athīni,
no Jehova nīwe rīūrīro rīao.

⁷ Naarī korwo ūhonokio wa Isiraeli no ūgīuke kuuma Zayuni!
Rīrīa Jehova agaacookeria andū ake indo ciao-rī,
Jakubu nīagikene, na Isiraeli acanjamūke.

15

Maündū marīa Jehova Endaga

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova, nūū ūngītūūra hema-inī yaku?
Nūū ūngītūūra kīrīma-inī giaku kīrīa kīamūre?

² Nī mündū ūrīa mīthiire yake itarī ūcuuke,
na ūrīa wīkaga maündū ma ūthingu,
na kwaria aragia ūhoro wa ma kuuma ngoro-inī yake,

³ na ndarī njambanio rūrīmī-inī rwake,
na ndeekaga mündū wa itūūra rīake ūūru,
o na kana akamenereria mündū ūrīa ūngī;

⁴ mündū ūcio nīathūire mündū ūrīa wīkaga maündū mooru,
no nīatīte ariā etigiri Jehova,
na ndagaga kūhingia mwīhītwa wake,
o na ūngīkorwo ūrī wa kūmūtūuria,

⁵ ndakombanagīra mbeeca ciake nīguo one uumithio,
na ndangīoya ihaki nīguo ahatīrīrie mündū ūteehītie.

Mündū ūrīa wīkaga maündū ta macio
ndarī hīndī akenyenyeneka.

16

Mwathani nīwe Rīūrīro Rīakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Mūrungu, ngitagīra,
nīgūkorwo nī harīwe njūragīra.

² Ndeerire Jehova atīrī, “Wee nīwe Mwathani wakwa;
hatirī ūndū mwega ingīona ūtoimīte harīwe.”

³ Ha ūhoro wa andū ariā aamūre ariā marī būrūrī-inī,
acio nīo andū ariā marī riiri, na nīo ngenagīra mūno.

⁴ Andū ariā mateng'eragīra ngai ingī-rī,
kīeha kīao nīgīkaingīha.

Ndirī hīndī ngarutīra ngai icio magongona ma gūita thakame,*
o na kana ngwete marītīwa maacio na mīromo yakwa.

* 16:4 Ndibei nīyo yarutagwo igongona rīa gūtītwo. Andū a Ndūrīrī nīmatukanagia thakame ya ūrīa woragwo na ndibei, nīguo igatuika igongona rīa gūtītwo.

- ⁵ Jehova nīwe ūnjigīre rwīga rwakwa, na gikombe giakwa;[†]
Wee nīwe ūgitagīra igai riakwa.
- ⁶ Ūnjatūriire ithaka kūdū kūrīa kwegwa;
ti-itherū igai riakwa nīrīngenagia mūno.
- ⁷ Nīngūgooca Jehova, ūrīa ūūheaga kīrīra;
o na ūtukū ngoro yakwa nīndaaraga.
- ⁸ Jehova akoragwo arī mbere yakwa hīndī ciothe.
Tondū arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
ndīngīenyenyeka.
- ⁹ Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīnjanjamūku, na rūrīmī rwakwa rūgakena;
o naguo mwīrī wakwa nī ūgaatūūra ūrī na thayū,
- ¹⁰ tondū ndūkandiganīria mbīrīra-inī,
o na kana ūreke Ūrīa-waku-Mūtheru abuthe.
- ¹¹ Nīūūmenyithītie njīra ya gūthīī muoyo-inī;
nīūkanjiyūria gīkeno ndī harīa ūrī,
hamwe na mwago wa tene na tene ndī guoko-inī gwaku kwa ūrīo.

17

Ihooya rīa Mūdū Ūtarī Ūcuuke

Ihooya rīa Daudi

- ¹ Wee Jehova, ta igua gūthaithana gwakwa kwa ūthingu;
thikīrīria gūkaya gwakwa.
Tega gūtū ūigue ihooya riakwa,
tondū rītīumanīte na mīromo ya maheeni.
- ² Itūīro riakwa rīa kīhoto nīrīkīume kūrī wee;
maitho maku nīmākīone o ūndū ūrīa wagīriire.
- ³ O na ūngīthuthuurīa ngoro yakwa na ūndūrie ūtukū,
o na ūngīngeria, ndūrī ūndū mūūru ūngīona;
nīndūite atī ndīkehīa na kanua gakwa.
- ⁴ Ha ūhorō wa cīko cia andū,
na ūndū wa uuge wa mīromo yaku
nīī ndūūrīte ndīrigagīrīria
njīra cia andū arīa mendete haaro.
- ⁵ Makīnya makwa nīmarūmītie njīra ciaku;
magūrū makwa matīrī matenderūka.
- ⁶ Wee Mūrūngu, ngūkayagīra tondū nīūnjītikaga;
ndegeera gūtū na ūigue ihooya riakwa.
- ⁷ Tūma magegania ma wendo waku mūnene monekane,
Wee ūhonokanagia na guoko gwaku kwa ūrīo
arīa moragīra harīwe kuuma kūrī thū ciao.
- ⁸ Menyagīrīra nīī ta kīūma kīa riitho riaku;
hītha kīūrūru-inī kīa mathagu maku
- ⁹ ndigakorwo nī andū arīa aaganu arīa maatharīkagīra,
na kuuma kūrī thū cia muoyo wakwa irīa cīndīgīcīrie.
- ¹⁰ Nīmahinganītie ngoro ciao nyūmū,
na tuo tūnua twao tūkaaria na mwīgaathō.
- ¹¹ Maahītīte, rīu nīmandīgīcīrie,
mangūūrīire maitho, mone mweke wa kūnūnda.
- ¹² Mahaana ta mūrūūthi ūhūtīire ndīa yaguo,
makahaana ta mūrūūthi mūnene woheirie kīrīa ūrenda kūnyiita.
- ¹³ Arahūka, Wee Jehova, mang'ethere, ūmahootē;
ndeithūra na rūhīū rwaku rwa njora kuuma kūrī andū arīa aaganu.
- ¹⁴ Wee Jehova, honokia na guoko gwaku kuuma kūrī andū ta acio,
ūūhonokie kuuma kūrī andū a thī īno arīa irīhī rīao rīrī o muoyo-inī ūyū tūrī.

Ūniinagīra andū arīa wendete ng'aragu ūkamahūūnia;
cīana ciao irī na cīa kūigana,

[†] 16:5 Gikombe giki nī kīrīa mūdū aaheagwo hīndī ya gūkūngūira maūdū.

- na nīmaigagīra ciana cia ciana ciao mūthiithū.
 15 Na nī-rī, nīngeyonera ūthiū waku na ūthingu;
 rīrīa ngokīra-rī, nīngaīiganwo nīgūkuona ūrīa ūtarīi.

18

Rwimbo rwa Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūhootani
 Thaburi ya Daudi

¹ Nīngwendete, Wee Jehova, o Wee hinya wakwa.

² Jehova nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na rūirigo rwakwa rwa hinya, na mūkūuri wakwa;
 Mūrungu wakwa nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga, o we rūiriro riakwa.
 Nīwe ngo yakwa, na rūhīa rwa ūhonokio wakwa, o na kīihitho giakwa kīrūmu.

³ Ngayagīra Jehova, ūrīa wagīrīire nīkūgocwo,
 na ngahonokio kuuma kūrī thū ciakwa.

⁴ Mīhīndo ya gīkuū nīyandigiicire;
 kīguū kīa mwanangīko gīkīthubīkania.

⁵ Mīhīndo ya mbīrīra īgīthiororokeria;
 nayo mītego ya gīkuū īkīnjihotorera.

⁶ Mīnyamaro-inī yakwa ndakaīire Jehova;
 ngīrīrīra Ngai wakwa aandeithie.

Arī hekarū-inī yake nī aaguire mūgambo wakwa;
 kīrīro gīakwa gīgīkinya harī we, o matū-inī make.

⁷ Thī īkīinaina na īgīthingitha,
 nayo mīthingi ya īrīma īkīenyanya;
 īkīinaina tondū aarī mūrakaru.

⁸ Ndogo īkīuma maniūrū-inī make īkiambata na igūrū;
 mwaki wa kūniinana ūkīuma kanua-inī gake,
 kanua-inī gake hakiuma makara mekūrīrīmbūka.

⁹ Aahingūrīre igūrū agīkūrūka thī;
 matu matumanu maarī rungu rwa makinya make.

¹⁰ Aathiire akuuītvo nī ikerubi* akīūmbūka;
 akīambata na igūrū na mathagu ma rūhuho.

¹¹ Aatuire nduma kīndū gīake gīa kwīhumbīra,
 hema ya kūmūthiūrūkīria,
 o matu marīa mathimbu ma mbura.

¹² Kuuma ūkengi ūrīa warī harī we,
 mbura ya mbembe na heni īgūtūrīkanīria matu-inī make.

¹³ Jehova akīruruma arī kūu igūrū;
 mūgambo wa Ūrīa-ūrī-igūrū-Mūno ūkīiguuo.

¹⁴ Aikirie mīguī yake, akīharaganīa thū,
 agīcikīria heni nene, agīcingatithia.

¹⁵ Mīkuru ya irīa īkīguūrio,
 nayo mīthingi ya thī īkīhumbūrīo

nī ūndū wa irūithia rīaku, Wee Jehova,
 na nī ūndū wa ihurutana rīa mīhūmū ya maniūrū maku.

¹⁶ Agītambūrūkia guoko gwake kuuma o kūu igūrū, akīnyīita;
 akīnguucia, akīnduta maa-inī kūrīa kūrīku.

¹⁷ Andeithūrīre harī thū yakwa īrī hinya,
 akīndeithūra kūrī arīa maathūire, o acio maangīrītīe hinya.

¹⁸ Manjīhotoreire mūthenya ūrīa ndaarī na mūtīno,
 no Jehova nīwe warī mūtīirīrī wakwa.

¹⁹ Andeehire kīndū kwārī;
 akīndeithūra nī tondū nīakenetio nī nīi.

²⁰ Jehova anjīkīire maūndū kūringana na ūthingu wakwa;
 andīhīte kūringana na ūtheru wa moko makwa.

²¹ Nīgūkorwo nīnūmītīe njīra cia Jehova;
 ndīikīte ūūru ngahutatīra Ngai wakwa.

²² Mawatho make mothe marī mbere yakwa;

* 18:10 Akerubi nī cūmbe cia matu-inī na nīcio ciakuuaga gītī kīa Ngai kīa ūnene.

ndihutatiire irira cia watho wake wa kūrūmīrwo.

²³ Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.

²⁴ Jehova andihite kūrīngana na ūthingu wakwa,
akandiha kūrīngana na ūtheru wa moko makwa maitho-inī make.

²⁵ Kūrī mūdū ūrīa mwīhokeku ūrīionanagia ūrī mwīhokeku,
na kūrī ūrīa ūtarī ūcuuke ūrīionanagia ndūrī ūcuuke,

²⁶ kūrī ūrīa witheragia, ūrīionanagia ūrī mūtheru,
no kūrī ūrīa ūrī mīthiire mīogomu, ūrīionanagia ūrī mūmūhutatīrī.

²⁷ Wee ūhonokagia andū arīa enyihia,
no arīa marī maitho ma mwītīo ūkamaconorithia.

²⁸ Wee Jehova, ūigaga tawa wakwa wakanīte;
Ngai wakwa atūmaga nduma yakwa itūike ūtheri.

²⁹ Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.

³⁰ Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kīa Jehova gītīrī ihītia.

We nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.

³¹ Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tiga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tiga Ngai witū?

³² Nī Mūrungu ūūheaga hinya
na agatūma njīra yakwa ikinyanīre.

³³ Atūmaga magūrū makwa magīe ihenya ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kūdū kūrīa kūrīahu.

³⁴ We nīwe wonagia moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.

³⁵ Ūūheaga ngo yaku ya ūhootanī,
guoko gwaku kwa ūrīo nīkuo kūndīiragīrīra;
ūinamagīrīra ūkaanenehia.

³⁶ Ūnjaramagīria njīra ya kūrīa thīiagīra,
nīgeetha magūrū makwa matigatīrūke.

³⁷ Ndaingatithirie thū ciakwa ngīcikinyīra;
ndiacookire na thuutha ngīya rīrīa cianiinirwo.

³⁸ Ndacihehenjire ikīremwo nī gūūkīra;
ciagūire thī wa magūrū makwa.

³⁹ Wee waheire hinya wa kūrīa mbaara;
ūgīgītūma thū ciakwa ciinamīrīre magūrū-inī makwa.

⁴⁰ Watūmire thū ciakwa ihūdūke ciūre,
na nī ngīniina arīa maathūire.

⁴¹ Maakaire mateithio, no hatiarī na wa kūmahonokia,
maakaīre Jehova no ndaametīkire.

⁴² Ndaamahūūire makīhinya ta rūkūngū rūmbūrītwo nī rūhuho;
ngīmaita njīra-inī ta ndooro.

⁴³ Nīūūhonoketie ngaaga gūtharīkīrwo nī andū;
ūndūite mūtongoria wa ndūrīrī;
andū itooī nīmandungatagīra.

⁴⁴ O rīrīa maigua ngumo yakwa, nīmanjathīkagīra;
andū a kūngī mehetaga marī mbere yakwa.

⁴⁵ Othe makuuaga ngoro;
mookaga makīinainaga moimīte ciīhitho ciao cia hinya.

⁴⁶ Jehova atūūruga muoyo!
O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogoocwo!
Ngai o we Mūhonokia wakwa arotūgīrio!

⁴⁷ We nīwe Mūrungu ūrīa ūndihagīria,
agatooria ndūrīrī, agaciiga rungu rwakwa,
⁴⁸ o we ūūhonokagia kuuma kūrī thū ciakwa.

Wandūgīrīrie igūrū rīa andū arīa maathūire;
ūkindeithūra kuuma kūrī andū arīa mahūthagīra hinya.

⁴⁹ Nī ūndū ūcio, Wee Jehova, nīndīrīkūgoocaga ndī gatagatī ka ndūrīrī,

- ndirĩinaga ngagoooca rĩitwa riaku.
⁵⁰ Aheaga mũthamaki wake ũhootani mũnene;
 onanagia ũtugi wake ũtathiraga kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩre maguta,
 kũrĩ Daudi na njiaro ciake nginya tene.

19

Ũmbi wa Ngai Wonanagia Riiri Wake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Igũrũ riumbũrara riiri wa Mũrungu;
 namo matu mamemerekagia wĩra wa moko make.
² Mũthenya ũkinyagĩria mũthenya ũria ũngĩ ũhoru;
 naguo ũtukũ ũkamenyithia ũtukũ ũria ũngĩ ũhoru wa riiri ũcio.
³ Gũtirĩ mĩario kana rũthiomi
 kũria mũgambo wacio ũtaiguĩkaga.
⁴ Mũgambo wacio ũthiaga thĩ yothe,
 nacio ciugo ciacio igakinya ituri cia thĩ.
- Ngai nĩambũire riũa hema kũu igũrũ,
⁵ nario riumaga rihaana ta mũhikania akiuma nyũmba yake,
 o na kana ta mũteng'eri njoorua akĩhĩahĩia gũteng'era.
⁶ Rĩrathagĩra mwena-inĩ ũmwe wa kũu igũrũ,
 na rigathiũrũrũka nginya mwena ũria ũngĩ;
 gũtirĩ kĩndũ gitakinyagĩrwo nĩ ũrugarĩ wario.

- ⁷ Watho wa Jehova nĩ mũkinyanĩru,
 ũriũkagia ngoro ya mũndũ.
 Kĩrĩra kĩa Jehova nĩ gĩa kwĩhokeka,
 nĩkũũhĩgagia mũndũ ũria ũtarĩ mũũgĩ.
⁸ Mataaro ma Jehova nĩmarũngĩrũru,
 nĩ makenagia ngoro.
 Maathani ma Jehova nĩ macangararu,
 maheaga maitho ũtheri.
⁹ Gwĩtigĩra Jehova nĩ ũndũ mũtheru,
 gũtũũruga nginya tene.
 Matua ma Jehova nĩ ma ma,
 na mothe nĩ ma kihooto.
¹⁰ Maũndũ macio nĩ ma goro gũkĩra thahabu,
 o na gũkĩra thahabu irĩa therie mũno;
 marĩ mũrio gũkĩra ũũkĩ,
 o ũũkĩ ũria uumĩte igua-inĩ.
¹¹ Ningĩ nĩmo mataaraga ndungata yaku;
 kũmamenyerera nĩ ũndũ ũrĩ irĩhi inene.
- ¹² Nũũ ũngĩhota gũkũũrana mahĩtia make?
 Ndekera mahĩtia makwa ma hito-inĩ.
¹³ Ningĩ rigagĩrĩria ndungata yaku ndikeehie mehia ma mwĩro o namo;
 ndũkanareke mehia macio manjathe.
 Nĩguo ndĩrĩkaraga itarĩ na ũcuuke,
 na itarĩ na mehia ma kwagarara watho.
- ¹⁴ Ciugo cia kanua gakwa na matarania ma ngoro yakwa
 irogũkenia maitho-inĩ maku,
 Wee Jehova, o Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mũkũũri wakwa.

20

Ihooya rĩa kũũria Ũhootani

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova arogwĩtika rĩria ũrĩ mĩnyamaro-inĩ;
 rĩitwa rĩa Ngai wa Jakubu rĩrokũgitĩra.
² Arokũrehere ũteithio kuuma handũ harĩa hake haamũre,
 na agũtiirĩre ari kũu Zayuni.
³ Aroririkana magongona maku mothe,
 na etikĩre maruta maku ma njino.
⁴ Arokũhe maũndũ marĩa ngoro yaku iĩrirĩrie,

- na atūme mibango yaku yothe ĩgaacĩre.
⁵ Rĩria ũkaahootana nĩtũkoigĩrĩria na gĩkeno,
 na tuoye bendera ciitũ na igũrũ nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Ngai witũ.
 Jehova arokũhingĩria maũndũ marĩa mothe ũmũhooete.
⁶ Riu nĩmenyete atĩ Jehova nĩahonokagia ũria wake mĩitĩrĩrie maguta;
 nĩamwĩtikaga arĩ kũu igũrũ rĩake rĩamũre,
 arĩ na ũhoti wa kũhonokania ũria ũrĩ guoko-inĩ gwake kwa ũrio.
⁷ Andũ amwe mehokaga ngaari cia ita, na angĩ makehoka mbarathi,
 no ithuĩ twĩhokaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai witũ.
⁸ Makurumaga makagũa thĩ,
 no ithuĩ tũrũgamaga tũkehaanda.
⁹ Wee Jehova, honokia mũthamaki!
 Twĩtikage rĩria twagũkaira!

21

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, mũthamaki nĩakeneire hinya waku.
 Kai gĩkeno kĩa ūhootani kĩria ũmũheaga gikĩrĩ kĩnene-ĩ!
² Nĩmũhingĩrie wendi wa ngoro yake,
 naguo ũndũ ũria akũhooete na mĩromo yake ndũmũimĩte.
³ Wamwamũkĩrĩre na irathimo nyingĩ,
 na ũkĩmwĩkĩra thũmbĩ ya thahabu ĩria therie mĩtwe.
⁴ Aakũhooire atũũre muoyo, nawe ũkĩmũhe muoyo,
 ũkĩmũhe matukũ mainĩ atũũre nginya tene na tene.
⁵ Riiri wake nĩ mũnene nĩ ũndũ wa ūhootani ũria ũmũheete;
 nĩmũheete riiri na igweta.
⁶ Ti-itherũ nĩmũrathimĩte na irathimo cia gũtũura nginya tene,
 na ũgatũma acanjamũke nĩ gĩkeno gĩa gũikara harĩwe.
⁷ Nĩgũkorwo mũthamaki ehokaga Jehova;
 nĩ ũndũ wa wendo wa Ūria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
 ndangĩenyenyeka.
⁸ Guoko gwaku nĩgũkanyĩta thũ ciaku ciothe;
 guoko gwaku kwa ũrio gũgaakumbata arĩa marĩ muku nawe.
⁹ Hĩndĩ ĩria ũkaamoimĩrĩra
 ũgaatũma mahaane ta icua rĩa mwaki mũnene.
 Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ make-rĩ, Jehova nĩakamameria,
 naguo mwaki wake ũmaniine.
¹⁰ Nĩũkaniĩna njiaro ciao ithire gũkũ thĩ,
 na ciana cia ciana ciao ũciniĩne kuuma kũrĩ andũ.
¹¹ O na mang'igagũciĩrĩra magwĩke ũũru,
 na mathugunde maũndũ ma waganu, matikahootana,
¹² nĩgũkorwo nĩũgatũma mahũndũke moore
 rĩria makoono ũgeetete ũta waku ũmarathe.
¹³ No gĩtũũgĩre Wee Jehova, nĩ ũndũ wa hinya waku;
 na ithuĩ nĩtũine na tũgooce hinya waku.

22

Ruo Rũnene na Rwĩmbo rwa Kũgooca

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganiĩrie nĩkĩ?
 Ūndaihiĩrie ũguo nĩkĩ, ũkaaga kũũhonokia,
 ũkaraihirĩria ciugo cia mũcaayo wakwa?
² Wee Ngai wakwa, ngũkayagĩra mũthenya, no ndũnjĩtikaga,
 ngũkayagĩra ũtukũ, na ndingĩkĩra.
³ No rĩrĩ, Wee ũrĩ Mũtheru, Wee ũikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene;
 Wee nĩwe ũgoocagwo nĩ Isiraeli.
⁴ Maithe maitũ nĩwe meehokaga;
 maakwĩhokire nawe ũkĩmahonokia.

- ⁵ Maagũkaiĩre nao makĩhonokio;
maakwĩhokire na matiigana gũconorithio.
- ⁶ No nĩ nduikite o ta kĩgunyũ, no ti ta mũndũ,
nganyararwo nĩ andũ na ngamenwo nĩ kĩrĩndĩ.
- ⁷ Andũ arĩa othe maanyonaga nĩmanyũrũragia;
makaanuma makĩinainagia mĩtwe, makoiga atĩrĩ:
- ⁸ “Ehokaga Jehova; Jehova nĩakĩmũhatũre.
Nĩakĩmũteithũre, nĩgũkorwo nĩakenagio nĩwe.”
- ⁹ No rĩrĩ, Wee nĩwe wandutire nda ya maitũ;
watũmire ngwĩhoke ndĩ o nyondo-inĩ cia maitũ.
- ¹⁰ Kuuma ndaaciarwo ndaikirio o harĩwe;
kuuma ndoima nda ya maitũ ũkoretwo ũrĩ Mũrungu wakwa.
- ¹¹ Ndũkandaihirĩrie,
nĩgũkorwo thĩĩna ũrĩ o hakuhi,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kũndeithia.
- ¹² Ndegwa nyingĩ nĩindigicĩrie;
thiũrũrũkĩrio nĩ ndegwa irĩ hinya cia Bashani.*
- ¹³ Mĩrũũthi ikũrarama, igĩtambuura kĩa igwatitĩe,
ĩnjathamĩirie tũnua twayo.
- ¹⁴ Njitĩtwo thĩ ta maaĩ,
namo mahĩndĩ makwa mothe nĩmarekanĩtie.
Ngoro yakwa yororoete ta mũhũra;
ĩtwekete irĩ thĩĩnĩ wakwa.
- ¹⁵ Hinya wakwa ũnĩarĩte ta rũgĩo,
naruo rũrĩmĩ rwakwa rũkanyitana na karakara nĩkũng’ara;
ũngometie rũkũngũ-inĩ rwa gĩkuũ.
- ¹⁶ Ndĩmũrigicĩrie nĩ magui;
ndĩmũthiũrũrũkĩrie nĩ gikundi kĩa andũ arĩa meekaga ũũru,
nĩmatheecangĩte moko na magũrũ makwa.
- ¹⁷ Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara mothe;
andũ marandora na makangũũrĩra maitho.
- ¹⁸ Maragayana nguo ciakwa,
nayo kanjũ yakwa makamĩcuukĩra mĩtĩ.
- ¹⁹ No rĩrĩ, Wee Jehova, ndũkandaihirĩrie mũno;
Wee Hinya wakwa, hiũha ũũke ũndeithie.
- ²⁰ Teithũra muoyo wakwa kuuma harĩ rũhiũ rwa njora,
ũteithũre muoyo wakwa wa goro harĩ hinya wa magui.
- ²¹ Thara kuuma kanua-inĩ ka mĩrũũthi;
honokia kuuma hĩa-inĩ cia mbogo.
- ²² Nĩngumbũra rĩitwa rĩaku kũrĩ ariũ a baba;
ndĩrĩkũgoocaga ndĩ kũngano-inĩ.
- ²³ Inyuĩ andũ aya mwĩtigĩrĩte Jehova, mũgoocei!
Inyuotha a njaro cia Jakubu, mũkumiei,
inyuĩ a njaro cia Isiraeli, mũtĩĩei.
- ²⁴ Nĩgũkorwo we ndaamenire
kana akĩnyarara gũthĩĩnĩka kwa ũrĩa mũnyamarĩku;
ndaahithire ũthiũ wake kuuma kũrĩ we,
no nĩathikĩrĩrie kĩrĩro gĩake.
- ²⁵ Gĩtũmi kĩa ngũgooce ũrĩa ngũgoocaga ndĩ kũngano-inĩ kĩnene kiumĩte harĩwe;
nĩ nĩndĩrĩthingagia mĩhĩtwa yakwa ndĩ mbere ya arĩa magwĩtigĩrĩte.
- ²⁶ Andũ arĩa athĩĩni marĩrĩĩaga na makahũũna,
arĩa marongoragia Jehova, nĩmarĩmũgoocaga;
ngoro cianyu irotũũra nginya tene.
- ²⁷ Andũ arĩa othe matũũraga ituri ciothe cia thĩ
nĩmakaririkana na macookerere Jehova,
andũ a nyũmba ciothe cia ndũrĩrĩ

* 22:12 Bashani kwari mwena wa gathigathini-irathiro wa Palestina; nĩ kwoikaine nĩ ũndũ wa ndegwa ciakuo cia hinya na ng’ombe noru.

- nĩmakainamĩrĩra mbere yake,
²⁸ nĩgũkorwo ūthamaki nĩ wa Jehova,
 na nĩwe wathaga ndũrĩrĩ ciothe.
- ²⁹ Andũ arĩa othe atongu a thĩ makaarĩa na mamũhooe;
 arĩa othe makuuaga magathikwo nĩmagaturia ndu mbere yake,
 o acio matangĩhota gwĩtũũria muoyo.
- ³⁰ Ciana nĩkamũtungatĩra;
 nacio nĩlkahe njarwa iria igooka ūhoru wa Mwathani.
- ³¹ Acio nĩmakahunjia ūthingu wake
 kũrĩ andũ arĩa magaaciarwo,
 nĩgũkorwo nĩwe wikĩte ūguo.

23

Jehova nĩwe Mũrĩithi Wakwa

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova nĩwe mũrĩithi wakwa, ndirĩ kĩndũ ingĩaga.
² Atũmaga njarahe ūrĩithio-inĩ ūrĩ nyeki nduru,
 aandongoragia maaĩ-inĩ marĩ na ūhurũko.
- ³ Nĩariũkagia ngoro yakwa,
 akandongoragia njĩra-inĩ cia ūthingu,
 nĩ ūndũ wa rĩitwa riake.
- ⁴ O na ingĩtuĩka ndĩrahungurĩra
 mũkuru ūrĩ nduma ta ya gĩkuũ,
 ndirĩ ūũru ingĩtigĩra,
 nĩgũkorwo ūrĩ hamwe na nĩ;
 thiarĩ waku na mũthĩgi waku
 nĩcĩihooreragia.
- ⁵ Ūnjaragĩra metha mbere yakwa
 o harĩa thũ ciakwa irĩ.*
 Ūnjitagĩrĩria maguta mĩtwe;†
 gĩkombe giakwa nĩkĩyĩrĩrĩire.
- ⁶ Ti-itherũ wega na wendani nĩrĩrũmanagĩrĩra na nĩ
 matukũ mothe ma muoyo wakwa,
 na nĩ ngĩtũũra nyũmba ya Jehova nginya tene.

24

Jehova nĩ Mũthamaki Mũnene

Thaburi ya Daudi

- ¹ Thĩ nĩ ya Jehova, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩĩnĩ wayo,
 mabũrũri mothe o na arĩa matũũraga kuo;
- ² nĩgũkorwo nĩwe waakire mũthingi wayo igũrũ rĩa maria,
 na akĩmĩrũmia iikare igũrũ rĩa maaĩ.
- ³ Nũũ ūngĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova?
 Nũũ ūngĩrũgama handũ harĩa hake haamũre?
- ⁴ Nĩ mũndũ ūrĩa ūrĩ na moko matheru na akaaga ūũru ngoro,
 na ūrĩa ngoro yake itahooyaga mũhianano,
 o na kana akeehĩta na maheeni.
- ⁵ Mũndũ ūcio nĩariamũkagĩra kirathimo kuuma kũrĩ Jehova,
 na onagwo atarĩ mũhĩtia nĩ Ngai, Mũhonokia wake.
- ⁶ Ūguo nĩguo rũciarũ rwa arĩa mamũrongoragia rũtarĩ,
 o rũrĩa rũrongoragia ūthĩũ waku, Wee Ngai wa Jakubu.
- ⁷ Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
 ambararioi inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
 nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩĩnĩ.
- ⁸ Mũthamaki ūcio wa riiri nĩwe ūũ?
 Nĩwe Jehova ūrĩa ūrĩ hinya na nĩ njamba,
 nĩwe Jehova ūrĩa njamba ita-inĩ.

* 23:5 Matukũ ma tene irikanĩro ciahũũragwo mũhũũri na ūhoru wa kũrianĩra irio cia kuonania gĩkeno na ūrata.
 nĩahakagwo maguta manungi wega mĩtwe hĩndĩ ya iruga.

† 23:5 Mũgeni wa gĩtĩĩo

- ⁹ Ambarariai mīṭwe yanyu, inyuī ihingo ici,
mīambarariei inyuī mīrango īno ya tene,
nīguo Mūthamaki wa riiri atoonye thīinī.
¹⁰ Mūthamaki ūcio wa riiri nīwe ū?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rī,
nīwe Mūthamaki wa riiri.

25

Ihooya rīa kūūria Gūtongorio na Kūgitīrwo
Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndīmīroretie na igūrū kūrī we;
² Wee Ngai wakwa, nowe ndīhokete.
Ndūkareke njonorithio,
o na kana ūreke thū ciakwa ingenerere.
³ Gūtīrī mūdū ūkwīhokete
ūgaaconorithio o na rī,
no ariā mekaga andū ūūru hatarī gītūmi-rī,
acio nīo magaconorithio.
⁴ Wee Jehova, nyonia mīthīire yaku,
ūūmenyithie njira ciaku;
⁵ ndongoria ūhorō-inī waku wa ma na ūndutage,
nīgūkorwo nīwe Ngai ūria ūūhonokagia,
na nīwe kīrīgīrīro gīakwa mūthenya wothe.
⁶ Jehova, ririkana tha ciaku nyingī o na wendo waku,
nīgūkorwo nī cia kuuma o tene.
⁷ Ndūkaririkane mehia ma ūnini wakwa,
o na kana mehia makwa ma ūremi;
ndirikana kūringana na wendani waku,
nī ūndū wa wega waku, Wee Jehova.
⁸ Jehova nī mwega na nī mūrūngīrīru;
nī ūndū ūcio andū ariā ehia nīarīmonagīrīria njīra ciake.
⁹ Atongoragia andū ariā menyīihagia na njīra īria yagīrīre,
na akamarutaga njīra yake.
¹⁰ Njīra ciothe cia Jehova nī cia wendani na wīhokeku,
harī ariā mamenyagīrīra kīrikaniro gīake.
¹¹ Wee Jehova, nī ūndū wa rīitwa rīaku-rī,
ndekera mehia makwa, o na gītūika nī manene.
¹² Mūdū ūria mwītīgīri Jehova nūū?
Mūdū ūcio nīarīmuonagīrīria njīra īria aagīrīrwo nī kūgera.
¹³ Mūdū ūcio egūtūūra matukū make agaaciire,
nacio njīaro ciake nīikaagaya būrūri.
¹⁴ Jehova nīehokaga andū ariā mamwītīgagīra;
nīo amenyithagia kīrikaniro gīake.
¹⁵ Maitho makwa maikaraga hīndī ciothe macūthīrīrie Jehova,
nīgūkorwo nowe wiki ūngēithūkithia magūrū makwa mūtego-nī.
¹⁶ Hūgūkīra, ūnyonie ūtugi waku,
nīgūkorwo ndī o nyiki na ndī mūnyamarīku.
¹⁷ Mathīina ma ngoro yakwa nīmaingīhīte;
nīinīra ruo rūrīa ndī naruo.
¹⁸ Rora mūnyamaro yakwa o na gūtāngīka gwakwa,
ūkīdekere mehia makwa mothe.
¹⁹ Rora thū ciakwa wone ūria cīngīhīte,
nacio iīthūire na rūthūūro rūtarī tha!
²⁰ Menyagīrīra muoyo wakwa na ūūthare;
ndūkareke njonorithio,
nīgūkorwo nī harīwe njūrāgīra.
²¹ Wīkindīru wa ngoro na ūrūngīrīru irongitagīra,
tondū nīwe njīrīgagīrīra.
²² Wee Ngai, gīkūūre andū a Isiraeli,
moime mathīina-inī mao mothe!

26

Ihooya rĩa Mündü Mwega

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nduĩra itua rĩa kĩhooto,
nĩgũkorwo mĩthiire yakwa nĩmikindirĩku;
ndũũrite ndihokete Jehova itegũthangania.

² Wee Jehova, ngeria na ũndorie,
tuĩria ngoro yakwa o na meciiria makwa;
³ nĩgũkorwo wendo waku ũkoragwo ũrĩ mbere yakwa,
na ngeragĩra njĩra-inĩ yaku ya ũhoro wa ma.
⁴ Ndiikaranagia na andũ a maheeni,
o na kana ngagwatanĩra na andũ arĩa marĩ ũhinga.

⁵ Nĩthũire kĩũngano kĩa andũ arĩa mekaga ũũru,
na ngarega gũikarania na andũ arĩa aaganu.
⁶ Ngwĩthamba moko nyonanie ndirĩ na mahĩtia,*
thiũrũrũke kigongona gĩaku, Wee Jehova,
⁷ nyine nyanĩrĩre rwĩmbo rwa gũcookia ngaatho,
na heane ũhoro wa ciiko ciaku ciothe cia magegania.
⁸ Wee Jehova, nĩnyendete nyũmba irĩa ũtũũraga,
o handũ harĩa riiri waku ũikaraga.

⁹ Ndũkeherie ngoro yakwa hamwe na ya arĩa mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe na wa andũ arĩa maitaga thakame,
¹⁰ arĩa marĩ na maũndũ ma waganu moko-inĩ mao,
o arĩa moko mao ma ũrĩo maiyũrite mahaki.
¹¹ No nĩĩ-rĩ, ndũũraga mūtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke;
kĩngũũre na ũnjiguĩre tha.
¹² Magũrũ makwa marũgamĩte handũ harĩa haigananu;
nĩndĩrĩgocaga Jehova ndĩ kĩũngano-inĩ kinene.

27

Kũgia na Ũmĩrĩru harĩ Jehova

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova nĩwe ũtheri wakwa na ũhonokio wakwa;
ingĩgĩitigĩra ũ?
Jehova nĩwe kũhitho kĩa muoyo wakwa;
ingĩkĩmakio nũũ?

² Rĩrĩa andũ arĩa ooru manjũkĩrĩa
nĩguo matambuure nyama cia mwĩrĩ wakwa,
o acio thũ ciakwa na arĩa marĩ muku na nĩ maatharikĩra-rĩ,
marĩhĩngagwo makagũa.
³ O na mbũtũ cia ita ingĩndigiciĩria,
ngoro yakwa ndĩngĩitigĩra;
o na ingĩũkĩrĩrwo nĩ ita,
ndingĩgia na nganja.

⁴ Ndĩ o ũndũ ũmwe njũũragia harĩ Jehova,
na noguo thingataga:
atĩ njikarage nyũmba ya Jehova
matukũ mothe ma muoyo wakwa,
ndĩĩonagĩre wega wa Jehova,
na ndũĩragie kĩrĩa ndĩ thĩĩnĩ wa hekarũ yake.
⁵ Nĩgũkorwo mũthenya wa thĩĩna-rĩ,
akaangitĩra ndĩ hau gũikaro-inĩ gĩake;
nĩakahitha kĩĩgunyĩ-inĩ kĩa hema yake,
na andũgamie igũrũ wa rwaro rwa ihiga.
⁶ Hĩndĩ iyo mūtwe wakwa nĩũkambarario
igũrũ wa thũ irĩa iithiũrũrũkĩrie;
nĩngaruta igongona ngĩanagĩrĩa na gĩkeno ndĩ hema-inĩ yake;
nĩngainĩra Jehova na ndĩmũgocoe.

* 26:6 Gwĩthamba moko mbere ya mũingĩ kuonanagia atĩ mündũ ũcio ndeekite ngero iyo.

- ⁷ Wee Jehova, igua mūgambo wakwa rīrīa ndagūkaīra;
njiguagīra tha na ūnjītikage.
- ⁸ Ha ūhoro waku, ngoro yakwa yugaga atīrī, “Rongoria ūthiū wake!”
Na nīi ngoiga atīrī, Wee Jehova, ūthiū waku nīguo ndī rorongoragia.
- ⁹ Ndūkaahithe ūthiū waku,
tiga kūngata ndungata yaku na marakara;
Wee nīwe ūtūūrīte ūndeithagia.
Ndūkandege kana ūndiganīrie,
Wee Ngai Mūhonokia wakwa.
- ¹⁰ O na baba na maitū mangīndiganīria,
Jehova nīakanyamūkīra.
- ¹¹ Wee Jehova nyonagīrīria njīra yaku,
na ūngeragīrie njīra īrīa nūngarū,
nī ūndū wa thū ciakwa.
- ¹² Ndūkaneane kūrī arīa marī muku na nīi,
nīgūkorwo aira a maheeni nīmanjūkīrīire,
makaheeha mīheehū ya kūnjika ūūru.
- ¹³ Nīi nīnjītikītie ūū:
atī nīngyonera wega wa Jehova
ndī būrūrī wa arīa marī muoyo.
- ¹⁴ Eterera o Jehova:
gīa na hinya na ūūmīrīrie ngoro,
na weterere Jehova.

28

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nīwe ndīrakaīra, Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga;
ndūkarege gūūthikīrīria.
Nīgūkorwo ūngīngīrīra,
ingīhaana ta arīa maikūrūkīte magatoonya irima.
- ² Igua gūthaithana gwakwa ngīgūkaīra ūndeithie,
o nyambararītie moko makwa
ndīmerekīrie harīa haku Hatheru-Mūno.
- ³ Ndūkanguucūrūranie hamwe na andū arīa aaganu,
atī ūndwaranīrie hamwe na arīa mekaga ūūru,
o arīa maaragia ndeto cia thayū na andū a itūūra,
no marī na ūūru ngoro-inī ciao.
- ⁴ Andū acio marīhe nī ūndū wa cīiko ciao,
na nī ūndū wa wīra wao mūūru;
marīhe nī ūndū wa wīra wa moko mao,
ūmarīhe o kīria kīmagīrīrie.
- ⁵ Tondū matirūmbūyagia mawīko ma Jehova
o na wīra wa moko make,
we nīakamatharūria na ndakamaaka rīngī.
- ⁶ Jehova arogoocwo,
nīgūkorwo nīaiguīte ngīmūthaitha anjiguīre tha.
- ⁷ Jehova nīwe hinya wakwa na nowe ngo yakwa;
ngoro yakwa nīwe īihokete, na nīandeithītie.
Ngoro yakwa nīrarūūhia nī gīkeno,
na nīngūmūnīra rwīmbo rwa kūmūcookeria ngaatho.
- ⁸ Jehova nīwe hinya wa andū ake,
na kūrī ūrīa wake mūitīrīrie maguta nī kīirigo kīa hinya kīa ūhonokio.
- ⁹ Honokia andū aku na ūrathime igai rīrīri riaku,
tuīka mūrīithi wao na ūmakuuage nginya tene.

29

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Rahai Jehova, inyuī ciūmbe cia igūrū,

rahai Jehova tondū nīwe ūrī riiri na hinya.

² Rahai Jehova, mūheane ūhoro wa riiri wa rītwa rīake;
thathaiyai Jehova thīinī wa ūkengi wa ūthingu wake.

³ Mūgambo wa Jehova ūragamba na kūu iria-inī;
Mūrungu ūcio wa riiri nīararuruma,
Jehova araruruma igūrū rīa maaī maingī.

⁴ Mūgambo wa Jehova nī ūrī ūhoti;
mūgambo wa Jehova ūiyūrīte riiri.

⁵ Mūgambo wa Jehova unangaga mītarakwa;
Jehova oinangaga mītarakwa ya Lebanoni igatuika tūcunjī.

⁶ Atūmaga būruri wa Lebanoni ūtūūhe ta njaū,
nakio Kīrīma gīa Sirioni* gīgatūūha ta njaū ya mbogo.

⁷ Mūgambo wa Jehova ūhenūkaga nīnīmī cia mwaki.

⁸ Mūgambo wa Jehova ūinainagia werū;
Jehova ainainagia Werū wa Kadeshi.

⁹ Mūgambo wa Jehova ūthioraga mītī ya mīgandi,
na ūgatūma mītītū ihūrūrūke igatigwo ūtheri.
Nakuo hekarū-inī yake arīa othe marī kuo makaanīrīra
makoiga, “Kaī arī riiri-ī!”

¹⁰ Jehova arī igūrū rīa mūiyūro wa maaī aikarīire gītī kīa ūnene;
Jehova egūtūūra aikarīire gītī kīa ūnene arī Mūthamaki nginya tene.

¹¹ Jehova aheaga andū ake hinya;
Jehova arathimaga andū ake magaikara na thayū.

30

Ihooya rīa Gūcookia Ngaatho

¹ Wee Jehova-rī, nīngūgūtūūgīria
nīgūkorwo wandutire kūrīa kūrīku,
na ūkīgīria thū ciakwa ingenerere.

² Wee Jehova Ngai wakwa,
ndagūkaīire ūndeithie nawe ūkīihonia.

³ Wee Jehova, wandutire kuuma mbīrīra-inī;
ūkīgīria njikūrūke, ndoonye irima.

⁴ Inīrai Jehova mūmūgooce, inyuī andū ake aamūre;
mūgooce rītwa rīu rīake itheru,

⁵ nīgūkorwo marakara make nī ma kahinda o kanini,
no ūtugi wake nīwagūtūūria mūdū muoyo;
kīrīro no kīraarīre ūtukū wothe
no rūciinī gwakīa kūrooke gīkeno.

⁶ Hīndī irīa ndagaacīire, ndoigire atīrī,
“Ndirī hīndī ngenyeneyeka.”

⁷ Wee Jehova, rīrīa wanyonirie ūtugi waku-rī,
watūmire ndīhaande o ta kīrīma;
no rīrīa wahithire ūthiū waku-rī,
nīndamakire.

⁸ Wee Jehova nīwe ndakaīire;
ngīthaita Mwathani anjigūire tha:

⁹ “Mwanangīko wakwa ūngīkorwo na uumithio ūrīkū,
ingītoonyerera irima-inī?
Rūkūngū-rī, no rūkūgooce?

No rwanīrīre wīhokeku waku?

¹⁰ Wee Jehova, thikīrīria na ūnjigūire tha;
Wee Jehova, tuika ūteithio wakwa.”

¹¹ Wagarūrīre kīgīrīko gīakwa gīgītuika rwīmbo rwa gīkeno;
ūkīnduta nguo yakwa ya ikūnia, ūkīhumba gīkeno,
¹² nīgeetha ngoro yakwa ikūinīre na ndīgakire.

* 29:6 Sirioni nī rītwa rīngī rīa Herimoni na rūthiomi rwa Finicia.

Wee Jehova Ngai wakwa, ngütüura ngücookagīria ngaatho nginya tene.

31

Ihooya rīa Kwīhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nī harīwe njūrīre;
ndūkanareke njonorithio;
nī ūndū wa ūthingu waku-rī, ndeithūra.
- ² Ndegera gütü
na ūhiūhe ūūke ūūhatüre;
tuika rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kūrīra,
ūtuike gīkaro kīrigīre na hinya, ūūhonokie.
- ³ Nīgūkorwo Wee nīwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga
na gīkaro gīakwa kīrigīre na hinya,
nī ūndū wa rītwa riaku, ndongoria na ūnyonie njira.
- ⁴ Ndeithūkithia mūtego-inī ūria nyambīrwo,
nīgūkorwo nīwe rūrīro riakwa.
- ⁵ Roho wakwa ndaūiga moko-inī maku;
Wee Jehova, ngūūra, o Wee Mūrungu ūria wa ma.
- ⁶ Nīthūire aria mahooyaga ngai cia mīhianano itarī kiene;
nīi ndihokete o Jehova.
- ⁷ Nīi nīngūcanjamūka na ngenage nī ūndū wa wendo waku,
nīgūkorwo nīwonire mīnyamaro yakwa,
na ūkimenya ruo rūnene rwa ngoro yakwa.
- ⁸ Ndūūneanīte kūrī thū,
no nūkinyithitie magūrū makwa handū haariī.
- ⁹ Njigūra tha, Wee Jehova, nīgūkorwo ndī mūnyamarīku;
maitho makwa nīmaroorwo nī hinya nī ūndū wa kieha,
ngoro yakwa na mwīri wakwa ikoorwo nī hinya nī ūndū wa ihooru.
- ¹⁰ Muoyo wakwa nīūniinītvo nī ruo rūnene,
na mīaka yakwa ikaniinwo nī gūcaaya;
nīnjūrītvo nī hinya nī ūndū wa mīnyamaro yakwa,
namo mahīndī makwa makaaga hinya.
- ¹¹ Nī ūndū wa thū ciakwa ciothe,
nduikite wa kūnyararwo nī andū a itūūra riakwa;
nduikite kīndū gīa gwītīgīrwo nī arata akwa,
nao aria maanyona njira-inī nī kūra moraga.
- ¹² Nīmariganīrwo nī nīi o ta mūdū ūkuite;
ngakīhaana o ta nyūngū nguū.
- ¹³ Nīgūkorwo nīndīraigua njambanio ya andū aingī;
guoya mūnene ūkīnyumaga na mīena yothe;
marathugunda manjike ūūru,
makagīa ndundu ya ūria mangīnjūraga.
- ¹⁴ No nīi nīwe ndihokete, Wee Jehova,
ngoiga atīrī, “Wee nīwe Ngai wakwa.”
- ¹⁵ Mahinda makwa marī moko-inī maku;
ndeithūra kuuma kūrī thū ciakwa,
na kuuma kūrī aria maathingataga.
- ¹⁶ Tūma ūthiū waku warīre ndungata yaku;
honokia nī ūndū wa wendo waku ūtathiraga.
- ¹⁷ Wee Jehova, ndūkareke njonorithio,
nīgūkorwo nīwe ngayagīra;
no andū aria aaganu ūreke maconorithio
na makome mbīrīra-inī makirite ki.
- ¹⁸ Tūma mīromo yao ya kūheenanīa ikirio,
nīgūkorwo maaragia na mwītīio na kīnyararo,
maaragia na mwīgaatho magookīrīra andū aria athingu.
- ¹⁹ Kaī wega waku ūria ūgīre aria magwītīgīrīte, nī mūingī-ī,
o wega ūria ūheaga andū aria moragīra harīwe andū othe makīonaga.
- ²⁰ Ūmahithaga harīa Wee ūrī o harīa hegītīte,

kuuma kūrī arīa mamaciiragīra kūmekā ūūru;
ūmaigaga gūkaro-inī giaku,
ūkamagitīra harī nīmī iria icambanagia.

²¹ Jehova arogoocwo,
nīgūkorwo nīanyonirie wendo wake wa magegania
rīrīa ndaarī itūūra inene rīrigiicīrio nī thū.

²² Rīrīa ndaarī mūmaku, ndoigire atīrī,
“Nīnjeheretio maito-inī maku!”

No nīwaiguire ngīgūthaitha ūnjiguire tha,
rīrīa ndagūkaīre ūndeithie.

²³ Endai Jehova inyuī andū ake aamūre!
Jehova nīamenyagīrīra arīa ehokeku,
no ūrīa mwītīī amūrīhaga o ūrīa kwagīrīire.

²⁴ Gīai na hinya na mwīyūmīrīrie ngoro,
inyuī inyuothe arīa mwīhokete Jehova.

32

Gikeno gīa Kūrekerwo Mehia

Thaburi ya Daudi

¹ Kūrathimwo-rī,
nī ūrīa ūrekeirwo mahītia make,
o ūrīa mehia make mahumbīrītvo.

² Kūrathimwo-rī,
nī mūdū ūrīa Jehova atatuaga mwīhia,
na ūrīa ūtarī ūhinga ngoro.

³ Rīrīa ndakirīte ki,
mahīndī makwa nīmahinyarire
nī ūndū wa gūcaaya gwakwa mūthenya wothē.

⁴ Nīgūkorwo guoko gwaku
nī kwanditūhagīra mūthenya na ūtukū;
hinya wakwa wathirire

o ta ūrīa ime rīthiraga hīndī ya rīūa.

⁵ Hīndī iyo ngikumbūrīra mehia makwa,
na ndiahithire waganu wakwa,
ndoigire atīrī, “Nīngumbūra mahītia makwa kūrī Jehova,”
nawe ūkīndekera ūūru wa mehia makwa.

⁶ Nī ūndū ūcio mūdū wothē mwītīgīrī Ngai
nīakūhooe rīrīa ūngjoneka;
ti-itherū rīrīa maaī maingī marī hinya maambūrūrūka,
matingīmūkinyīra.

⁷ Wee nīwe kīhitho gīakwa;
nīūkangitira hīndī ya mathīina,
na ūūthiūrūrūkīrie na nyīmbo cia ūhonokio.

⁸ Nīndīrīkūrutaga na ngakuonereria njīra īrīa wagīrīrwo nī kūgera;
ndīrīgūtaaraga na ngūmenyagīrīre.

⁹ Ndūkahaane ta mbarathi kana nyūmbū,
iria itarī ūmenyo,
iria arī o nginya cīkīrwo matamu na mīkwa kanua,
kwaga ūguo itingīgūkuhīrīra.

¹⁰ Andū arīa aaganu monaga maruo maingī,
no mūdū ūrīa wīhokaga Jehova
egūtūūra arigiicīrio nī wendo ūrīa ūtathiraga.

¹¹ Inyuī arīa athingu kenerai Jehova na mūcanjamūke;
mūinīrei, inyuothe arīa arūngīrīru ngoro!

33

Rwīmbo rwa Kūgooca

¹ Inīrai Jehova mūkenete, inyuī andū arīa athingu;

- andũ arĩa arũngĩrĩru ngoro nĩo maagĩrĩrwo nĩkũmũgoca.
² Gocai Jehova na kinanda kĩa mĩgeeto;
 mũinĩrei na kinanda kĩa kĩgeete na nga ikũmi.
³ Mũinĩrei rwĩmbo rwerũ;
 hũũrai inanda mũrĩ na ũũgĩ, na mwanĩrĩre nĩ gũkena.
⁴ Nĩgũkorwo kiugo kĩa Jehova nĩkĩerekerekeru na nĩ kĩa ma;
 we nĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.
⁵ Jehova nĩendete ũthingu na ciira wa kĩhooto;
 thĩ yothe iĩyũrite wendani wake ũria ũtathiraga.
⁶ Igũrũ rĩombirwo na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova,
 mbũtũ cia igũrũ ikiũmbwo na mihũmũ ya kanua gake.
⁷ Aacookanĩrĩrie maaĩ ma irĩa inene ndigithũ-inĩ;
 maaĩ ma kũrĩa kũriku aamaigire thĩinĩ wa makũmbĩ.
⁸ Thĩ yothe nũtigĩre Jehova;
 andũ othe a thĩ nĩmamũtĩie.
⁹ Nĩgũkorwo aaririe, thĩ ikĩgia kuo;
 aathanire, ikĩhaanda, ikĩrũma wega.
¹⁰ Jehova nĩarigicaga mibango ya ndũrĩrĩ;
 nĩathũkagia mĩoroto ya andũ.
¹¹ No mibango ya Jehova iĩhaandaga wega nginya tene,
 mĩoroto ya ngoro yake igakinyĩra njiarwa na njiarwa.
¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ rũrĩrĩ rũria Jehova arĩ we Ngai waruo,
 andũ arĩa eethuurĩre matũike igai rĩake.
¹³ Jehova arĩ igũrũ aroraga thĩ
 akoona andũ othe;
¹⁴ acũthagĩrĩria arĩa othe matũũraga gũkũ thĩ,
 arĩ o kũu gũikaro-inĩ giake,
¹⁵ we nĩwe mũũmbi wa ngoro ciao othe,
 na nĩoi mawĩra mao mothe.
¹⁶ Gũtirĩ mũthamaki ũhonokagio nĩ mũigana wa ita rĩake,
 na gũtirĩ njamba ya ita iĩteithũraga nĩ ũndũ wa hinya wayo mũnene.
¹⁷ Ha ũhoro wa kũhonokania-rĩ,
 mbarathi cia mbaara nĩ mwĩhoko wa tũhũ;
 o na irĩ na hinya mũingĩ ndĩngĩhonokania.
¹⁸ No rĩrĩ, maitho ma Jehova macũthagĩrĩria andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
 o acio maikaraga mehokete wendo wake ũria ũtathiraga,
¹⁹ akamateithũra gĩkuũ-inĩ,
 na akamatũũria muoyo hĩndĩ ya ng'aragu.
²⁰ Ithũi twetagĩrĩra Jehova tũrĩ na mwĩhoko;
 nĩwe ũteithio witũ o na ngo iitũ.
²¹ Ngoro ciitũ nĩcikenete nĩ ũndũ wake,
 nĩgũkorwo twihokete rĩitwa rĩake itheru.
²² Wee Jehova-rĩ, wendo waku ũria ũtathiraga ũroikarania na ithũi,
 o ta ũria ithũi tũkwĩrigĩrĩre.

34

Kũgoca Jehova nĩ ũndũ wa Ũhonokio Wake
 Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndĩrikumagia Jehova hĩndĩ ciothe;
 ndĩrĩmũgocaga na kanua gakwa hĩndĩ ciothe.
² Ngoro yakwa nĩ Jehova irĩirahaga;
 arĩa anyamaarĩku marĩguaga ũguo magakena.
³ Gocai Jehova mũmũnenehie mũrĩ hamwe na nĩ;
 rekei tũtũgĩrie rĩitwa rĩake tũrĩ hamwe.
⁴ Ndarongoririe Jehova, nake akĩnjĩtika,
 akĩndeithũra kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe maanjĩkagĩra guoya.
⁵ Andũ arĩa mamũcũthagĩrĩria matheragĩrwo nĩ ũtheri;
 mothiũ mao gũtirĩ hĩndĩ magaaconorithio.
⁶ Mũndũ ũyũ mũthĩinĩ aakaĩire Jehova, nake Jehova akĩmũigua,

akīmūhonokia mathiina-ini make mothe.

⁷ Mūraika wa Jehova aikaraga arangiire ari othe mamwitiigagira,
na akamateithura othe.

⁸ Camai muone ati Jehova ni mwege;
kurathimwo ni mundu uria uragira hari we.

⁹ Mwitiigirei Jehova, inyu andu ake aamure,
nigukorwo ari mamwitiigirite gutiri kindu maagaga.

¹⁰ Miruuthi no yage gia kuria ihute,
no ari marongoragia Jehova gutiri kindu kiega maagaga.

¹¹ Ukai ciana ciakwa, muthikiririe uria nguuga;
ningumuruta gwtigira Jehova.

¹² Mundu uria wanyu ungenda gutuura muoyo,
na eriririe kuona matuku maingi mega,

¹³ niakimenyerere rurimi rwake rutikoige uuru,
na mromo yake ndikaarie maheeni.

¹⁴ Garuruka utige gwika uuru na wike uria kwagiriire;
caragia thayu na uuthingatage.

¹⁵ Maitho ma Jehova macuthagiriria andu ari athingu,
na matu make magathikiriria kiriro kiao;

¹⁶ uuthi wa Jehova ukagiriira andu ari mekaga uuru,
niguo moima thi matikanarikanwo.

¹⁷ Andu ari athingu makayaga, Jehova akamaigua;
amateithuraga kuuma mathiina-ini mao mothe.

¹⁸ Jehova akoragwo ari hakuhi na andu ari ahehenjeku ngoro,
na akahonokia ari athuthiku roho.

¹⁹ Mundu uria muthingu no akorwo ari na mathiina maingi,
no Jehova amuteithuraga hari mo mothe;

²⁰ agitagira mahindi make mothe,
gutiri o na rimwe ringiunika.

²¹ Andu ari aaganu makooragwo ni uuru;
nao ari mathiire andu ari athingu nimagatuirwo ciira.

²² Jehova akuuraga ndungata ciake;
ari othe moragira hari we gutiri ugaatuirwo ciira.

35

Kuhooya Kuhonokio kuuma kuri Thu

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, huurana na ari marahuurana na ni;
rua na ari mararu na ni.

² Oya ngo nene na gako kanini;
arahuka uuke undeithie.

³ Hiuria itimu na micengi,
uukirire ari maathingatite.

Ira ngoro yakwa atiri,
"Nii ni ni uhonokio waku."

⁴ Andu ari mendaga kunduta muoyo
maroconorithio na maagithio gitio,
ari mathugundaga kunyunduha
marocookio na thuutha mamakite.

⁵ Marohaana ta mahuti momburito ni ruhuho,
na muraika wa Jehova amaingatithie;

⁶ njira yao iroga nduma na itendere,
nake muraika wa Jehova ahanyukanie nao.

⁷ Kuona ati nimahithiire wabu wa kundega hatar gitumi,
na makanyenjera irima hatar gitumi,

⁸ marokorererwo ni mwanangiko matehaaririe,

- wabu ūcio manyambĩre ūromanyiita o ene,
marogwa irima rĩu manyenjeire.
- ⁹ Hĩndĩ iyo ngoro yakwa ĩgaacanjāmũka nĩ ūndũ wa Jehova,
na ikenagĩre ūhonokio wake.
- ¹⁰ Nĩngwanĩrĩra na ngoro yakwa yothē, njũũrie atĩrĩ,
“Nũũ ūhaana tawe, Wee Jehova?”
- O Wee ūhatũraga andũ arĩa athĩĩni harĩ arĩa marĩ hinya kũmakĩra,
ũkahatũra athĩĩni na abatari harĩ arĩa mamatunyaga indo.”
- ¹¹ Nĩkumĩrĩte aira a maheeni,
makanjũũria ūhoru wa maũndũ itooĩ.
- ¹² Wega wakwa mandĩhaga na ūũru,
magatiga ngoro yakwa ĩrĩ na ihooru.
- ¹³ No rĩrĩa o maarĩ arũaru, nĩ ndehumbire nguo ya ikũnia,
na ngĩnyĩhia na ūndũ wa kwĩhinga kũrĩa irio.
- Rĩrĩa mahooya makwa maagĩre macookio-rĩ,
¹⁴ ndaikarire ngĩcakayaga,
o taarĩ mũrata wakwa kana mũrũ wa maitũ ndaacakayagĩra.
- Ndethikĩire ndĩ na ihooru,
o taarĩ mũndũ ūracakĩra nyina.
- ¹⁵ No rĩrĩa ndahĩngirwo ngĩgwa, o moonganire hamwe mangenerere;
atharikĩri makĩũgana maatharikĩre itekũmenya.
Manjaambirie mategũtigithĩria.
- ¹⁶ Maanyũrũragia ta andũ matooĩ Ngai,
makaahaganĩria magego mao.
- ¹⁷ Wee Jehova-rĩ, nĩ ngĩnyĩ rĩ ūgũikara wĩroreire?
Hatũra muoyo wakwa kuuma harĩ wanangi wao,
ũhatũre muoyo wakwa wa goro kuuma harĩ mĩrũũthi ino.
- ¹⁸ Nĩ nĩ ngũgũcookeria ngaatho kĩũgano-inĩ kĩrĩa kĩnene;
ndikũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka andũ aingĩ.
- ¹⁹ Ndũkareke arĩa maathũire tũhũ
mangũũrĩre maitho, mangenerere;
kana acio maamenete hatarĩ gĩtũmi
moinanĩre maitho.
- ²⁰ Matiaragia ndeto cia thayũ,
no mathugundaga maũndũ ma maheeni,
ma gũũkĩrĩra andũ arĩa maikaraga na thayũ bũrũri-inĩ.
- ²¹ Manjathamagĩria tũnua twao makoiga atĩrĩ,
“Haiya! Haiya! Maitho maitũ nĩmeyoneire ūguo.”
- ²² Wee Jehova, nĩwĩoneire ūguo; tiga gũkira.
Wee Mwathani-rĩ, ndũgaikare haraaya na nĩ.
- ²³ Arahũka, ūkĩra ūngĩtire!
Hũũranĩra, Wee Ngai wakwa na Mwathani wakwa.
- ²⁴ Wee Jehova, ndũira kũringana na ūthingu waku, Wee Ngai wakwa;
ndũkareke mangũũrĩre maitho, mangenerere.
- ²⁵ Ndũkareke meciirie atĩrĩ, “Haiya, ūguo noguo tũrendaga gwĩkike!”
Kana moige atĩrĩ, “Nĩtũmũmeretie.”
- ²⁶ Arĩa othe mangũũragĩra maitho mangenerere nĩ ūndũ wa mĩnyamaro yakwa
maroconorithio na manyiitwo nĩ kirigĩcano;
arĩa othe metũũgagĩria igũrũ riakwa
maroconorithio na maagithio gĩtĩo.
- ²⁷ Arĩa makenaga ndaatuĩrwo ciira na kihooto,
nĩmanĩrĩre na gikeno na gũcanjamũka;
nĩmatũũre moigaga atĩrĩ, “Jehova arotũgĩrio,
o we ūkenagĩra ūgaacĩru wa ndungata yake.”
- ²⁸ Rũrĩmĩ rwakwa rũriaragia ūhoru wa ūthingu waku,
na ngũgoocage mũthenya wothē.

- ¹ Ndī na ndūmīrīri nditū ngoro-inī yakwa,
īkonī wīhia wa mūdū ūrīa mwaganu:
Nī atīrī, hatīrī wītīgīrī Ngai
maitho-inī make.
- ² Nī gūkorwo maitho-inī make mwene erahaga mūno,
ūū atī ndangihota gūkūūrana o na kana athūūre mehia make.
- ³ Ciugo cia kanua gake nī cia waganu na nī cia maheeni;
nīatīgīte gūtūika mūdū mūūgī na wa gwīkaga wega.
- ⁴ O na arī ūrīrī-inī wake athugundaga o maūdū mooru;
eheanaga njīra-inī ya kūmwerekeria gwīka ūūru,
na ndathūūruga ūndū mūūru.
- ⁵ Wee Jehova-rī, wendani waku ūkinyīte o igūrū,
naguo wīhokeku waku ūgakinya o matu-inī.
- ⁶ Ūthingu waku ūhaana ta irīma irīa nene,
kīhooto gīaku gīkarikīra ta kūrīa kūrīku.
Wee Jehova-rī, ūmenyagīrīra mūdū o na nyamū.
- ⁷ Hī! Kāi wendo waku ūrīa ūtathiraga nī wa goro mūno-ī!
Andū othe anene na anini
moragīra kīgūnyī-inī kīa mathagu maku.
- ⁸ Marīaga makaigania kuuma na ūingī wa nyūmba yaku;
ūmaheaga gīa kūnyua kuuma rūū-inī rwaku rwa gīkeno.
- ⁹ Nīgūkorwo gīthima kīa muoyo kīrī kūrī we;
ūtheri-inī waku niho tuonaga ūtheri.
- ¹⁰ Kīrīrīria kwenda arīa makūūī,
naguo ūthingu waku ūtūūre na arīa arūngīrīru ngoro.
- ¹¹ Ikinya rīa ūrīa mwītīī rīroaga kūnjūkīrīra,
o na kana guoko kwa ūrīa mwaganu kūnyingate.
- ¹² Ta rora wone ūrīa andū arīa mekaga ūūru magwīte thī;
maikanītio thī, na matingīhota gūūkīra!

37

Marīgīrīrio ma Andū arīa Athingu na arīa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Tigaga gūthīīnika ngoro nī ūndū wa andū arīa mekaga ūūru,
o na kana ūguage ūūru nī ūndū wa arīa mekaga mahītīa;
² nīgūkorwo acio makaahooa o narua o ta ūrīa nyeki ihoohaga,
na makue narua o ta ūrīa rīya rīhoohaga rīamunywo.
- ³ Wīhoke Jehova na wīkage wega;
tūūra būrūri-inī ūkenagīra ūrīithio wa thayū.
- ⁴ Īkaga maūdū ma gūkenia Jehova,
na nīarīkūhingagīria merīrīria ma ngoro yaku.
- ⁵ Rekagīrīria Jehova njīra yaku;
mwīhokage o we, nake nīarīkaga maūdū maya:
- ⁶ Nīarītūmaga ūthingu waku ware o ta rūciīni,
nakīo kīhooto gīa ciira waku kīare o ta rīūa rīa mūthenya barigici.
- ⁷ Hoorera mbere ya Jehova na ūmweterere ūtegūthethūka;
ndūgathīīnike ngoro rīrīa andū magaacīra mīthīire-inī yao,
rīrīa mekūhingia mathugunda mao ma gwīka ūūru.
- ⁸ Tigaga kūrakara na wīrigagīrīrie mang'ūrī;
tigaga gūthīīnika ngoro, tondū ūndū ūcio no ūtūme wīke ūūru.
- ⁹ Nīgūkorwo andū ooru nīmakanīinwo,
no arīa mehokete Jehova nīmakagaya būrūri.
- ¹⁰ No kahinda kanini, arīa aaganu mage kuoneka rīngī;
o na mūngīmacaria, mūtingīmoona.
- ¹¹ No arīa ahooreri nīo makaagaya būrūri,
na matūūre makenete nīkūingīhīrwo nī thayū.

- ¹² Andũ arĩa aaganu mathugundaga mokĩrĩre andũ arĩa athingu,
na makamahagaranĩria magego;
- ¹³ no Mwathani athekagĩrĩa andũ acio aaganu,
nĩgũkorwo nĩoĩ mũthenya wao niũrooka.
- ¹⁴ Andũ arĩa aaganu macomorete hiũ cia njora,
na makageeta ũta
nĩguo maniine mũndũ ũrĩa mũthĩini na mũbatari,
na moorage andũ arĩa njĩra ciao irũngĩrĩrie.
- ¹⁵ No hiũ icio ciao cia njora igaatheeca ngoro ciao ene,
na mota mao moinangwo.
- ¹⁶ Nĩ kaba kĩndũ kĩnini kĩrĩ na andũ arĩa athingu,
gũkĩra ũtonga mũingĩ wa andũ aaganu;
- ¹⁷ nĩgũkorwo hinya wa andũ arĩa aaganu niũkaniinwo,
no Jehova atiiragĩrĩa andũ arĩa athingu.
- ¹⁸ Matukũ ma andũ arĩa matarĩ ũcuuke nĩmooĩo nĩ Jehova,
na igai rĩao rĩgũtũura nginya tene.
- ¹⁹ Hĩndĩ ya mwanangĩko matikoona ũũru;
na hĩndĩ ya ng'aragu magaaakorwo na irio cia kũigana.
- ²⁰ No andũ arĩa aaganu nĩmagathira:
Thũ cia Jehova igaathira ta ũrĩa ũthaka wa mĩgũnda ũthiraga,
nĩikabuĩria, ibũirie o ta ndogo.
- ²¹ Andũ arĩa aaganu makoombaga na matirĩhaga,
no arĩa athingu maheanaga na ũtaana;
- ²² andũ arĩa Jehova arathimĩte nĩmakagaya bũrĩri,
no arĩa arumĩte nĩmakaniinwo.
- ²³ Jehova angĩkenio nĩ mũthĩire wa mũndũ,
atũmaga makinya make marũme wega;
- ²⁴ o na angĩhĩngwo, ndangĩgũa,
nĩgũkorwo Jehova amũnyiitagĩrĩa na guoko gwake.
- ²⁵ Ndaarĩ mũnini, na rĩu ndĩ mũkũrũ,
no ndĩrĩ ndoona andũ arĩa athingu matiganĩirio,
kana ciana ciao ikihooya irio.
- ²⁶ Hĩndĩ ciothe makoragwo marĩ ataana,
na makombanagĩra matekwenda uumithio;
ciana ciao nĩ ikaarathimwo.
- ²⁷ Theemaga ũũru, na wĩkage wega,
nawe ũtũũre bũrĩri-inĩ nginya tene.
- ²⁸ Nĩgũkorwo Jehova endete o kĩhoto,
na ndagatiganĩria arĩa ake ehokeku.
- Acio megũtũura magitiĩrwo nginya tene,
no ciana cia arĩa aaganu niũkaniinwo.
- ²⁹ Andũ arĩa athingu nĩo makaagaya bũrĩri,
na matũũre kuo nginya tene.
- ³⁰ Kanua ka mũndũ mũthingu gatumũkaga ndeto cia ũũgĩ,
naruo rũrĩmĩ rwake rũkaaria kĩhoto.
- ³¹ Watho wa Ngai wake ũrĩ o ngoro-inĩ yake;
makinya make matingĩtenderũka.
- ³² Andũ arĩa aaganu maikaraga moheirie arĩa athingu,
magicaria o ũrĩa mangĩmooraga;
- ³³ no Jehova ndakamatiganĩria moko-inĩ ma andũ acio aaganu,
kana areke matũĩrwo atĩ nĩ ehĩa rĩrĩa magaaciirithio.
- ³⁴ Etagĩrĩa Jehova
na ũrũmagĩrĩre njĩra yake.

Niagagütüügíría nĩguo ũgae bŭrŭri;
ríría andũ aría aaganu makaaniinwo-rĩ,
wee nĩũkeyonera ũndũ ũcio.

³⁵ Nĩnyonete mũndũ mwaganu na mũndũ ũtarĩ tha
agaaciĩre ta mŭtĩ mŭruru ũrĩ o imerero-inĩ rĩaguo,

³⁶ no thuutha wa kahinda o kanini akĩehera,
akĩaga gũkorwo ho rĩngĩ;
o na gũtuĩka nĩndamũcaririe, ndiigana kũmuona.

³⁷ Cũrania ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke,
na ũrore ũrĩa mŭrũngĩrĩru,
ũhoru wake wa matukũ marĩa magooka nĩ ũhoru wa thayũ.

³⁸ No rĩrĩ, andũ aría ehia othe nĩmakaniinwo;
no andũ aría aaganu mũthia wao nĩ kũũragwo makooragwo.

³⁹ Ũhonokio wa andũ aría athingu uumaga kŭrĩ Jehova;
we nĩwe kũhitho kiao kĩa hinya hĩndĩ ya mathĩĩna.

⁴⁰ Jehova nĩamateithagia na akamateithũra;
amateithũraga kuuma kŭrĩ andũ aría aaganu na akamahonokia,
tondũ moragĩra harĩ we.

38

Ihooya rĩa Mũndũ Ũrathĩĩnika

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ na marakara,
kana ũũherithie ũrĩ na mang'ũrĩ.

² Nĩgũkorwo mĩguĩ yaku nĩũtheceete,
na guoko gwaku nĩ kũũhũrite mũno.

³ Ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ tondũ wa mang'ũrĩ maku;
mahĩndĩ makwa nĩmarũaru nĩ ũndũ wa mehĩa makwa.

⁴ Mahĩtia makwa nĩmanditũhĩre mũno
o ta mũrigo mũritũ itangihota gũkuua.

⁵ Ironda ciakwa nĩitogotete na ikanunga
nĩ tondũ wa ũrimũ wakwa wa mehĩa.

⁶ Thiiaga ndĩthacĩte, ngakungĩrĩra mũno,
mũthenya wothe ndindaga ngĩcakaya.

⁷ Mũgongo wakwa ũiyũritwo nĩ ruo ta rwa mwaki;
ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ.

⁸ Ndĩ mũmocu na ngathuthĩka biũ;
ndĩracaaya nĩ ruo rwa ngoro.

⁹ Wee Mwathani, wendi wakwa wothe ũrĩ o mbere yaku;
gũcaaya gwakwa ti kũhitharu harĩwe.

¹⁰ Ngoro yakwa nĩĩratuuma mũno,
naguo hinya wakwa nĩgũthira ũrathira;
o na ũtheri nĩumĩte maitho-inĩ makwa.

¹¹ Arata na athiritũ akwa matiendaga kũnguhĩrĩra
nĩ ũndũ wa ironda ciakwa;
o na andũ a itũũra riakwa manjikaraga haraihu.

¹² Andũ arĩa mendaga kũnjũraga nĩ mĩtego mandegagĩra,
arĩa mendaga kũnjika ũũru maaragia ũrĩa mangĩnyũnũha;
mũthenya wothe mathugundaga o maheeni.

¹³ Nĩĩ haana ta mũndũ gĩtaigua, ũrĩa ũtaiguaga,
ngahaana ta mũndũ ũtaaragia, ũrĩa ũtangĩtumũra kanua gake;

¹⁴ ndũikĩte ta mũndũ ũtaiguaga,
ũrĩa kanua gake gatarĩ ũndũ kangĩhota gũcookia.

¹⁵ Wee Jehova, Wee nĩwe njetagĩrĩra;
Wee Mwathani Ngai wakwa, Wee nĩwe ũkũnjookeria ũhoru.

¹⁶ Nĩgũkorwo ndoigire atĩrĩ, "Ndũkanareke thũ ciakwa ingenerere,
o na kana ciĩtũgĩrie igũrũ riakwa rĩrĩa kũgũrũ gwakwa gwatenderũka."

- ¹⁷ Nīgūkorwo ngirie kūgūa,
na njikaraga ndi na ruo hīndi ciothe.
- ¹⁸ Nīngumbūra waganu wakwa;
nīthiīnītio nī mehia makwa.
- ¹⁹ Thū ciakwa iria iri kīyo nīcio nyingi;
arīa maathūire hatari gītūmi nī aingī.
- ²⁰ Andū arīa mandihaga wega wakwa na ūūru
manjambagia rīrīa nīi ngūthingata ūndū ūrīa mwega.
- ²¹ Wee Jehova, ndūkandiganīrie;
Wee Ngai wakwa, ndūgaikare haraihu na nīi.
- ²² Ūka narua ūndeithie,
Wee Mwathani, Mūhonokia wakwa.

39

Kuumbūra Mehia kwa Mündū Mūthiīnīku

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndoigire atīrī, “Ndīmenyagīrīra mīthiīre yakwa,
ndīrigagīrīrie ndikehie na rūrīmī rwakwa;
nīnguoha kanua gakwa
rīrīa rīothe mündū mwaganu arī harīa ndi.”
- ² No rīrīa ndakirīte na ngahoorera,
itekwaria o na ūndū mwega-rī,
ruo rwakwa rūgīkīrīrīa kuongerereka.
- ³ Ngoro yakwa yahīahīaga thīinī wakwa,
na o rīrīa ndecūūranagia, mwaki ūgīakana;
hīndi iyo ngīaria na rūrīmī rwakwa, ngiuga atīrī:
- ⁴ “Wee Jehova, nyonia mūthia wa mūtūūrīre wakwa,
o na mūigana wa matukū makwa;
nīngīmenye ūrīa mūtūūrīre wakwa ūrī wa gūthira na ihenya.
- ⁵ Ūtūmīte matukū makwa makulīhe ta rūhī;
mūigana wa mīaka yakwa ti ta kīndū harīwe.
Mündū o wothē ūrī muoyo o na rīrīa ehaandīte wega nī kīndū gīa tūhū.
- ⁶ Ti-itherū mündū nī ta kīruru rīrīa egūcangacanga:
Mīhang’o ūrī ehang’agia nayo no ya tūhū;
eigagīra ūtonga, no ndooī nūū ūkeeguna nago.
- ⁷ “No rūu, Mwathani-rī, nī kīi njetereire?
Wee nīwe mwīhoko wakwa.
- ⁸ Honokia kuuma mehia-inī makwa mothe;
ndūkareke thekererwo nī andū arīa akīigu.
- ⁹ Ndakirīte kī; ndingīatumīrīre kanua gakwa,
nīgūkorwo nīwe wekīte ūguo.
- ¹⁰ Njehereria ihūūra rīaku;
nīhootetwo nī iringa rīa guoko gwaku.
- ¹¹ We ūrūithagia na ūkaherithia andū nī ūndū wa mehia mao;
ūniinaga ūtonga wao ta memenyi;
mündū no ta kīndū gīa tūhū.
- ¹² “Igua ihooya rīakwa, Wee Jehova,
thīkīrīria ngīgūkaira ūndeithie;
ndūkarege kūigua kīrīro gīakwa.
- Nīgūkorwo njikaranagia nawe ta ndi mūgeni,
ngahaana ta mündū ūthaamīre kuo,
o ta ūrīa maithe makwa mothe maatarīi.
- ¹³ Wīhūgūre na kūngī ūtīge kūnyona, nīguo ngīkene rīngī,
itanathīi njage gūkorwo ho rīngī.”

40

Rwīmbo rwa Gūcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndetereire Jehova o ngirīrīrie;
nake agīthīkīrīria akīigua kīrīro gīakwa.

² Nĩ aandutire irima rĩa mũũro,
thĩĩnĩ wa ndoro yarĩ ndenderũ,
agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
na agĩtũma ndĩhaande wega.

³ Eekĩrire rwĩmbo rwerũ kanua-inĩ gakwa,
rwĩmbo rwa kũgoocaga Ngai witũ naruo.
Andũ aingĩ marĩonaga ũguo magetigĩra,
nao makehoka Jehova.

⁴ Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa ũtuĩte atĩ arĩhokaga o Jehova,
na nderĩgagĩrĩra andũ arĩa etĩĩ,
o acio marũmagĩrĩra ngai cia maheeni.

⁵ Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ,
magegania marĩa wikĩte nĩ maingĩ.
Maũndũ marĩa ũtũbangĩire
gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũgũtaarĩra;
korwo ndaaria heane ũhoru wamo-rĩ,
mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno kũmoiga.

⁶ Wee-rĩ, ti magongona na maruta weriragĩria,
no nĩũũheete matũ ma gũkũigua;
maruta ma njino na maruta ma kũhoroheria mehia
ti mo maakũbatairie.

⁷ Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, nĩndooka,
o ta ũria kwandikitwo ũhoru wakwa ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo.

⁸ Nĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi waku, Wee Ngai wakwa;
watho waku ũrĩ ngoro-inĩ yakwa.”

⁹ Nyanagĩrĩra ũhoru wa ũthingu ndĩ kĩũngano-inĩ kĩnene;
o ta ũria ũũ, Wee Jehova,
nĩ ndihingaga mĩromo yakwa.

¹⁰ Nĩ ndihithagĩrĩra ũthingu waku ngoro-inĩ yakwa;
njaragia ũhoru wa wĩhokeku na ũhonokio waku.
Wendo waku na ũhoru waku wa ma
ndirĩ ndacihitha kĩũngano kĩa kĩnene.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, ndũkagĩrĩrĩre tha ciaku inginyĩrĩre;
wendo waku na ũhoru waku wa ma irongitagĩra hĩndĩ ciothe.

¹² Nĩgũkorwo mathĩina matangĩtarĩka nĩmandigiĩcĩirie;
mehia makwa nĩmanginyĩrĩre, ngaremwo nĩkuona.
Maingĩhĩte gũkĩra njuĩrĩ cia mĩtwe wakwa,
na ngoro yakwa niyũrĩtwo nĩ hinya.

¹³ Wee Jehova-rĩ, itĩkĩra kũũhonokia,
Wee Jehova-rĩ, ũka narua ũndeithie.

¹⁴ Andũ arĩa othe mendaga kũnjũraga
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrĩgiicano;
arĩa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha maconokete.

¹⁵ Andũ arĩa maathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”
Maroiyũrwo nĩ ihoorũ nĩ ũndũ wa thoni ciao.

¹⁶ No arĩa makũrĩngoragia
marokena na macanjamũke nĩ ũndũ waku;
arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ,
“Jehova arotũgĩrio!”

¹⁷ No rĩrĩ, nĩ ndĩ mũthĩĩni na mũbatari;
Mwathani arondirikana.
Wee nĩwe ũteithio wakwa na mũndeithũri;
Wee Ngai wakwa-rĩ, hũha ũkĩndeithie.

41

Ihooya rĩa Mündũ Mürũaru

Thaburi ya Daudi

- ¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa ũrũmbũyagia andũ arĩa matarĩ hinya;
ũcio-rĩ, Jehova nĩamũhatũraga hĩndĩ ya mathĩĩna.
- ² Jehova nĩarĩmũgitagĩra na amũtũũragie muoyo;
nĩarĩmũrathimaga bũrũri-inĩ,
na ndakamũrekereria kũrĩ merirĩria ma thũ ciake.
- ³ Jehova nĩarĩmũmenyagĩrĩra arĩ ũrĩrĩ-inĩ arĩ mürũaru,
na acooke amũhonie arĩ o hau ũrĩrĩ-inĩ wake.
- ⁴ Ndoigire atĩrĩ, “Wee Jehova, njiguĩra tha;
honĩa, nĩgũkorwo Wee niwe njĩhĩrie.”
- ⁵ Thũ ciakwa ciaragia ũhoru wakwa na rũmena ikooria atĩrĩ,
“Agakua rĩ, rĩtwa riake rĩthire?”
- ⁶ Rĩrĩa riothe mündũ ooka kũnyona,
aaheaga ũhoru wa maheeni, o rĩrĩa ngoro yake irahũnga ndeto cia kũnjambia;
agacooka agathiĩ gũcimemeerekia kũndũ guothe.
- ⁷ Thũ ciakwa ciothe iheehanagĩra nĩguo iinjũkĩrĩre;
injiiragĩrĩra maũndũ mooru mũno, ikoiga atĩrĩ,
- ⁸ “Mũrimũ mũũru nĩũmũnyiiĩte;
ndarĩ hĩndĩ agokĩra hau akomete.”
- ⁹ O na mũrata wakwa wa hakuhĩ, ũrĩa ndĩrehokete,
o ũrĩa tũrĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte.
- ¹⁰ No rĩrĩ, Wee Jehova, njiguĩra tha;
njarahũra, nĩguo ndĩrĩhĩrie harĩo.
- ¹¹ Nĩnjũũ atĩ nĩũkenetio nĩ nĩi,
nĩgũkorwo thũ yakwa ndĩndoorietie.
- ¹² We nĩũnyiiĩrĩire nĩ ũndũ wa wagĩrĩru wakwa,
na ũkanjiga harĩwe nginya tene.
- ¹³ Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, arogoocwo,
kuuma tene wa tene nginya tene na tene.
Ameni, na ningĩ Ameni.

Ibuku rĩa Keerĩ

42

Thaburi 42-72

Kwĩhoka Ũhonokio wa Mwathani. Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ O ta ũrĩa thwariga ĩnyootagĩra tũrũũ twa maaĩ,
no taguo ngoro yakwa ikũnyootagĩra, Wee Ngai.
- ² Ngoro yakwa nĩ Ngai ĩnyootagĩra, O we Mũrungu ũrĩa ũrĩ muoyo.
Ĩ nĩ rĩ ngaathĩ ngacemanie na Ngai?
- ³ Maithori makwa matuĩkĩte nĩmo irio ciakwa
mũthenya o na ũtukũ,
nao andũ manjũũragia mũthenya wothĩ atĩrĩ,
“Ngai waku akĩrĩ ha?”
- ⁴ Maũndũ maya ndĩmaririkanaga
o ngĩtũrũraga ngoro yakwa:
ngaririkana ũrĩa ndatwaranaga na kĩrĩndĩ,
ndongoretie mũtongoro nginya nyũmba-inĩ ya Ngai,
tũkĩanagĩrĩra na gĩkeno na tũgĩcookagia ngaatho,
ndĩ kĩrĩndĩ-inĩ hĩndĩ ya ciathi.
- ⁵ Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩrwo nĩkĩ?
Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩĩnĩ wakwa?
Wĩrigagĩrĩre Ngai, nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
o we Mũhonokia wakwa, na Ngai wakwa.
- ⁶ Ngoro yakwa nĩnditũhĩre ĩrĩ thĩĩnĩ wakwa;
nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũrĩrikana
ndĩ bũrũri wa Jorodani,

o kuu irīma-inī cia Herimoni,* kuuma Kīrīma-inī kīa Mizari.
 7 Ndia imwe nūreta ndia irīa ingī
 na mūgambo wa mūrurumo wa ndururumo ciaku cia maaī;
 makūmbī maku mothe o na ndiihū nīciūkīte, ikaahubanīria.

8 Mūthenya-rī, Jehova nīarīathagīrīra wendo wake harī nīī,
 na ūtukū nī rwīmbo ndīrīmūinagīra,
 rūrī ihooya rīa kūhooya Mūrungu wa muoyo wakwa.

9 Njūūragia Mūrungu, o we rwaro rwakwa rwa Ihiga, atīrī,
 “Ūriganīirwo nī nīī nīkī?

Ingīthīī ngīcakayaga nīkī,
 nī ūndū wa kūhinyīrīrio nī thū?”

10 Nī ta ngūhehenjwo mahīndī makwa,
 rīrīa amuku akwa mekūnyūrīa,
 magatinda mūthenya wothē makīnjūūrīa atīrī,
 “Ngai waku akīrī ha?”

11 Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
 Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīnī wakwa?

Wīrīgagīrīre Ngai,
 nīgūkorwo no ndīrīmūgoocaga,
 o we Mūhonokia wakwa na Ngai wakwa.

43

Kwīhoka Ūhonokio wa Mwathani

1 Nduīra ciira wakwa, Wee Ngai,
 na ūnjīrīrīre harī rūrīrī rūrū rūtagwītīkītie;
 ndeithūra kuuma kūrī andū aya aaganu na maaragia maheeni.

2 Wee Ngai nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya.
 Ūndiganīirīe nīkī?

Ingīthīī ngīcakayaga nīkī
 nī ūndū wa kūhinyīrīrio nī thū?

3 Tūma ūtheri waku na ūhoru waku wa ma,
 ūreke indongorie arī cio;
 reke inginyie kīrīma-inī gīaku kīrīa kīamūre,
 o kuu gīikaro-inī gīaku.

4 Hīndī iyo nīngathīī kīgongona-inī kīa Ngai,
 nginye harī Mūrungu, o we gīkeno gīakwa, na o we ngenagīra.
 Nīndīrikūgoocaga ngīhūūrāga kinanda kīa mūgeeto,
 Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa.

5 Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
 Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīnī wakwa?

Wīrīgagīrīre o Ngai,
 nīgūkorwo no ndīrīmūgoocaga,
 o we Mūhonokia wakwa na Ngai wakwa.

44

1 Twanaigua na matū maitū Wee Ngai,
 tūkīrwo nī maithe maitū
 ūrīa wekire matukū-inī mao,
 o matukū macio ma tene.

2 Nīwaingatire ndūrīrī na guoko gwaku,
 na ūgīcooka kūhaanda maithe maitū kuo;
 Wee nīwanyariirīre irīndī iria ingī,
 na ūgītūma maithe maitū magaacīre.

3 Matiegwatīire būrūrī ūcio na hinya wa rūhiū rwao,
 o na ti icoka ciao cīamaheire ūhootani;
 no nī guoko gwaku kwa ūrīo, īī nī gīcoka gīaku,
 na ūtheri wa gīthīthi gīaku, nīgūkorwo nīwamendete.

4 Wee nīwe Mūthamaki wakwa na Ngai wakwa,

* 42:6 Herimoni kwarī mūhaka-inī na mwena wa gathigathini wa būrūrī wa Isiraēli.

- urĩa wathagĩrĩa Jakubu uhootani.
⁵ Wee niwe utũhotithagia kũhoota thũ ciitũ;
 nĩ undũ wa rĩitwa rĩaku tũrangagĩrĩria arĩa marĩ muku na ithuĩ.
⁶ Ndiĩhokaga ūta wakwa,
 rūhiũ rwakwa rwa njora ti ruo rūngĩhootanĩra;
⁷ no Wee niwe utũtooranagĩria harĩ thũ ciitũ,
 ūgagĩconorithia acio matũthũire.
⁸ Ngai niwe tũtindaga tũkĩrahĩra mũthenya wothe,
 na tũgũtũra tũgoocaga rĩitwa rĩaku nginya tene.
⁹ No rĩu nĩtũtiganĩrie na ūgatũconorithia;
 nĩtũtigite gũtwaranaga na mbũtũ ciitũ cia ita.
¹⁰ Nĩwatũmire tũũrĩre thũ ciitũ,
 o icio itũthũire igetahĩra indo ciitũ.
¹¹ Utũrekereirie tũtambuuruwa ta ng'ondũ,
 na ūgatũhurunja harĩ ndũrĩrĩ.
¹² Wendetie andũ aku ta kĩndũ tũhũ,
 ndũrĩ uumithio wonete nĩ ūguo ūmendetie.
¹³ Nĩtũtũmĩte tũmenwo nĩ andũ arĩa tũhakanĩte nao,
 tũgatuĩka a kũnyararwo na gũthekekerwo nĩ arĩa matũthiũrũkũĩrie.
¹⁴ Nĩtũtũmĩte tũtuĩke a kuunagwo thimo nĩ ndũrĩrĩ;
 tũgagĩtuĩka a kũinainagĩrio mĩtwe nĩ andũ.
¹⁵ Ndindaga njonokete mũthenya wothe,
 ngahumbwo nĩ thoni ūthiũ wothe,
¹⁶ nĩ undũ wa inyũrũri cia andũ arĩa maanyũrũragia na makaanuma,
 tondũ wa thũ irĩa irenda kwĩrĩhĩria.
¹⁷ Twakorirwo nĩ maũndũ macio mothe,
 o na gũtuĩka tũtiariganĩrwo niwe,
 o na kana tũgĩthaahia kĩrĩkanĩro gĩaku.
¹⁸ Ngoro ciitũ iticookete na thuutha;
 makinya maitũ matiumĩte njĩra-inĩ yaku.
¹⁹ No utũhehenjete, na ūgatũtua imamo cia mbwe,
 na ūgatũhumbĩra na nduma nene.
²⁰ Tũngĩkorwo nĩtwariganĩrwo nĩ rĩitwa rĩa Ngai witũ,
 o na kana tũkĩambararia moko kũrĩ ngai ng'eni-rĩ,
²¹ githĩ Ngai ndangĩamenyire ūhoro ūcio,
 kuona atĩ nĩamenyaga hitho cia ngoro?
²² No nĩ undũ waku tũtindaga tũng'etheire gĩkuũ mũthenya wothe;
 tũtuĩtwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.
²³ Wee Mwathani, arahũka! Ūgĩkomete nĩkĩ?
 Wĩyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie nginya tene.
²⁴ Ūhithĩte ūthiũ waku nĩkĩ,
 na ūkariganĩrwo nĩ mathĩina maitũ na kũhinyĩrĩrio gwitũ?
²⁵ Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ;
 mĩrĩrĩ iitũ ikĩnyiitanĩte na thĩ.
²⁶ Arahũka utũteithie;
 tũkũũre tondũ wa wendani waku utathiraga.

45

Rwĩmbo rwa Kũinĩra Mũthamaki Akĩhikania
 Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Ngoro yakwa iyyũritwo nĩ ūhoro mwega
 rĩrĩa ngũinĩra mũthamaki rwĩmbo rũrũ;
 rũrimĩ rwakwa no ta karamu ka mwandiki ūria mũũgĩ.
² Wee ūrĩ mũthaka mũno gũkĩra andũ othe,
 nacio iromo ciaku nĩciitĩrĩrio maũndũ ma ūtugi,
 kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte nginya tene.
³ Wiohe rūhiũ rwaku rwa njora njohero,

- Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya;
wĩhumbwe ũkaru waku o na ũnene.
- ⁴ Ũrĩ thĩĩnĩ wa ũnene waku thĩĩ ũhaicĩte mbarathi,
ũkihootanaga nĩ ũndũ wa ũhoro wa ma, na wa kwĩnyĩhia, o na wa ũthingu;
reke guoko gwaku kwa ũrĩo kuonanie ciiko cia kũmakania.
- ⁵ Mĩguĩ yaku ĩria mĩũgĩ nĩĩtheece thũ cia mũthamaki o ngoro-inĩ;
ndũrĩrĩ nĩĩgwe magũrũ-inĩ maku.
- ⁶ Wee Ngai, gĩtĩ giaku kĩa ũnene gĩgũtũura tene na tene;
mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo ũgaatuĩka mũthĩgi wa ũthamaki waku.
- ⁷ Wee wendete ũthingu no ũgathũura waganu;
nĩ ũndũ ũcio Ngai, o we Ngai waku,
nĩakwambararĩtie gũkĩra athiritũ aku othe
na ũndũ wa gũgũtĩrĩria maguta ma gĩkeno.
- ⁸ Nguo ciaku ciothe inungĩte o manemane, na thubiri, na mũndarathini;*
- nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na inanda cia nga
marĩ ciikaro-inĩ cia mũthamaki ĩria igemetio na mĩguongo.
- ⁹ Thĩĩnĩ wa andũ-a-nja aku arĩa atĩku harĩ na aarĩ a athamaki;
mũhiki ũcio wa mũthamaki aikarĩte mwena waku wa ũrĩo
egemetie na thahabu ya Ofiri.
- ¹⁰ Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ũyũ, wĩcũũranie na ũigue:
Rĩganĩrwo nĩ andũ anyu o na nyũmba ya thoguo.
- ¹¹ Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ ũthaka waku;
mũtĩte, nĩgũkorwo nĩwe mwathi waku.
- ¹² Mwarĩ wa Turo nĩagakũrehera kĩheo,
o nao andũ arĩa atongu mũno magatuĩka a kwĩyendithia harĩwe.
- ¹³ Mwarĩ wa mũthamaki no riiri mũtheri arĩ naguo arĩ thĩĩnĩ wa nyũmba yake,
nguo yake ĩtũmitwo na ndigi cia thahabu.
- ¹⁴ Aratwarwo harĩ mũthamaki ehumbĩte nguo ng'emie;
oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũri we.
- ¹⁵ Mararehwo na gĩkeno na ndũhiũ;
nĩmatoonye nyũmba ya mũthamaki.
- ¹⁶ Ciana cianyu nĩcio igaacooka ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ guothe.
- ¹⁷ Nĩngĩtũma ũtũũre ũririkanagwo nĩ njiarwa na njiarwa;
nĩ ũndũ ũcio ndũrĩrĩ igaatũura igũkumagia tene na tene.

46

Ngai arĩ Hamwe na Ithui

Thaburi ya Ariu a Kora

- ¹ Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ o na hinya witũ,
o we ũteithio witũ hĩndĩ ya mathĩĩna.
- ² Tondũ ũcio tũtingũtigĩra, o na thĩ ĩngĩthingitha,
na ĩrĩma igwe ĩria-inĩ,
- ³ o na maaĩ marĩo mangĩruruma na mahũyũke,
nginya ĩrĩma igathĩngithio nĩ nditi yamo.
- ⁴ Nĩ kũrĩ rũũĩ rũrĩa tũrũũĩ twaruo tũkenagia itũũra rĩa Ngai,
gũikaro kũ kiamũre kĩa Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
- ⁵ Ngai arĩ kũu thĩĩnĩ wa itũũra rĩu, na rĩtikenyenyeke;
Ngai nĩwe ũkaarĩteithia kirooko gũgikia.
- ⁶ Ndũrĩrĩ nĩĩraronja, namo mothamaki makenyenya;
nake agũũthũka-rĩ, thĩ igatweka.
- ⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithui;
Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.

- ⁸ Ũkai muone ciiko ĩria Jehova ekĩte,
ũkai muone ũrĩa akĩrĩtie thĩ ihooru.
- ⁹ Aniinaga mbaara nginya ituri cia thĩ;

* 45:8 Nguo nĩciaitagĩrĩrio maguta manungi wega.

oinaga ūta na agathethera itimū,
na agacina ngo na mwaki.

- ¹⁰ “Hoorerai, na mūmenye atī nī nī Ngi;
nīngatūgīrio ndūrī-inī,
na ndūgīrio thī yothe.”

- ¹¹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arī hamwe na ithuī;
Ngi wa Jakubu nīwe kiirigo giitū kīa hinya.

47

Jehova nīwe Mūthamaki wa Thī Yothe

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Inyuī andū a ndūrī ciothe, hūūrai hī;
ugīriai nī ūndū wa Ngi, na mwanīre mūrī na gīkeno.
² Jehova Ūrī-Ūrī-Igūrū-Mūno kai nī wa gwītīgīrwo-ī,
O we Mūthamaki mūnene ūrīa wathaga thī yothe!
³ Atooragia ndūrī igaikara rungu rwitū,
irīndī igaikara rungu rwa makinya maitū.
⁴ Nīwe watūthuurīre igai riitū,
ithuī gīkeno kīa Jakubu, o ūcio eendete.

⁵ Ngi nīambatīte, o agīkūngūyagīrwo na gīkeno,
Jehova akaambata akīhuhagīrwo tūrumbeta.
⁶ Inīrai Ngi mūmūgoocē na nyīmbo, mūinīrei mūmūgoocē;
inīrai Mūthamaki witū mūmūgoocē, mūinīrei mūmūgoocē.*

⁷ Nīgūkorwo Ngi nīwe Mūthamaki wa thī yothe;
mūgoocē na nyīmbo.
⁸ Ngi nīwe ūthamakagīra ndūrī;
Ngi aikarīre gītī giake kīrīa gītheru kīa ūnene.
⁹ Andū a ndūrī ariā marī igweta nīmonganīte
matuīke ta andū a Ngi wa Iburahīmu,
nīgūkorwo athamaki a thī nī a Ngi;
we nīwe ūtūgīrītio mūno.

48

Zayuni Itūūra rīa Jehova

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Jehova nī mūnene, na nī wa kūgoocwo mūno,
arī kūu thīnī wa itūūra inene rīa Ngi witū,
o kīrīma-inī giake kīrīa kīamūre.
² Kīrīma kīu kīa Ngi nī gīthaka na gīkaraiha na igūrū,
na nīkio gīkeno gīa thī yothe.
O ta ūrīa Zafoni gūtūgīrite na igūrū mūno,
no taguo Kīrīma gīa Zayuni kīhaana,
itūūra rīu inene rīa Mūthamaki ūrīa Mūnene.
³ Ngi arī thīnī wa ciikaro iria ngitire cia mūthamaki;
nake nīeyonanītie atī nīwe kiirigo gīacio kīa hinya.

⁴ Rīrīa athamaki maanyītanire hamwe
na magīthī magatharikire itūūra rīu,
⁵ maarīonire, magītūika nda;
makiūra nī kīmako kīnene.
⁶ O hau-hau makīnyitwo nī kūinaina,
makīgīa na ruo ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwo.
⁷ Wamanangire o ta ūrīa marikabu cia Tarishishi cianangagwo
nī rūhuho ruumīte mwena wa irathīro.

⁸ O ta ūrīa tūguīte,
ūguo noguo tuonete
thīnī wa itūūra inene rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
itūūra rīu inene rīa Ngi witū:

* 47:6 Andū nīmainagīra Ngi kīambīrīrīa kīa o mwaka na rūhīa rwarī kayū kanene rwetagwo shofari.

Ngai egütüura arigitagira nginya tene.

- ⁹ Tūri thīini wa hekarū yaku, Wee Ngai,
twiciūuranagia ūhorō wa wendo waku ūria ūtathiraga.
- ¹⁰ O ta ūria rīitwa rīaku rītariī, Wee Ngai,
ūguo noguo ngumo yaku ūgana o nginya ituri-ini cia thī;
guoko gwaku kwa ūrio kūiyūrītwo nī ūthingu.
- ¹¹ Kīrima gīa Zayuni nīgīkenaga,
namo matūūra ma Juda magacanjāmūka
nī ūndū wa matūiro maku ma ciira.
- ¹² Ceeraceeraī Zayuni, mūrīthiūrūrūke,
mūtare mīthiringo yario ūria mīraihi na igūrū,
- ¹³ mūrore ūria kūirigītwo na hinya,
na mūrore ciikaro iria ngitire cia mūthamaki,
nīgeetha mūkeeraga rūciaro rūria rūgooka ūhorō wacio.
- ¹⁴ Nīgūkorwo Ngai ūyū nīwe Ngai witū nginya tene na tene;
egütüura atūtongoragia nginya hīndi itagathira.

49

Ūrimū wa Kwīhoka Ūtonga

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Iguai ūhorō ūyū, inyuī ndūriri ciothe;
thikīrīriai, inyuothe mūtūuraga gūkū thī,
- ² inyuī mūtari igweta na arīa mūrī igweta,
inyuī itonga na athīini mūigwe hamwe:
- ³ Kanua gakwa nīgekwarīa ciugo cia ūūgī,
mīario ya ngoro yakwa īkorwo na ūtaūku.
- ⁴ Nīngūtega gūtū ndīigūire thimo;
njooke ndaūre ndai īno ngīhūuraga kīnanda kīa mūgeeto:
- ⁵ Nī kīi kīngītūma nditigīre hīndi ya mathīina,
rīria andū aaganu acio maheenānaga maathiūrūrūkiirie,
- ⁶ o acio mehokaga ūtonga wao,
na makeeraha nī ūūngī wa indo ciao?
- ⁷ Gūtiri mūdū ūūngīhota gūkūura muoyo wa mūdū ūūngī,
kana arutire Ngai kīndū gīa gūkūura mūdū ūcio,
- ⁸ nīgūkorwo ūkūuri wa muoyo nī ūndū wa goro mūno,
gūtiri irīhi rīngīgana o na atīa,
- ⁹ atī nīguo mūdū atūūre muoyo nginya tene,
na ndakanabuthe.
- ¹⁰ Nīgūkorwo andū othe nīmonaga atī o na andū arīa oogī nīmakuuaga;
mūdū mūkūgu na mūdū kīrimū o nao nīmakuuaga,
magatigira andū angī ūtonga wao.
- ¹¹ Mbīrira ciao igütüura iri nyūmba ciao nginya tene,
ituike ciikaro ciao njiarwa na njiarwa,
o na gūtūika maarī na mīgūnda yao ene.
- ¹² No mūdū-rī, o na arī na indo nyingī, ndatūuraga;
akuuaga o ta ūria nyamū īkuuaga īgathira.
- ¹³ Ūyū nīguo ūndū ūria wathīrīrio arīa meihokaga o ene,
na arūmīriri ao, arīa metīkanagia na mīario yao.
- ¹⁴ Maathīrīrio mbīrira o ta ng'ondū cia gūthīnjwo,
na gīkuū nīkio gīgaatūika mūrīithi wao.
Magaathagwo nī andū arīa arūngīrīru rūciini;
ciimba ciao ikaabuthira mbīrira-ini,
irī kūraihi na nyūmba ciao nene.
- ¹⁵ No Ngai nīagakūūra muoyo wakwa kuuma mbīrira-ini;
ti-itherū nīwe ūkaanyamūkīra.

- ¹⁶ Ndūkanetigīre mūdū rīria aatuika gītonga,
rīria riiri wa nyūmba yake wongerereka;
- ¹⁷ nīgūkorwo ndari kīndū agaathīi nakio akua,

- riiri wake ndagaikūrūka naguo.
¹⁸ O na gūtuika rīrīa aarī muoyo eyoonaga arī mūrathime,
 nīgūkorwo andū nīmagūkumagia rīrīa wagaacīra,
¹⁹ agakua athiī kūrī maithe mao,
 acio matagacooka kuona ūtheri rīngī.
²⁰ Mündū mūtongu ūtarī na ūmenyo
 atariī o ta nyamū iria ikuuaga igathira.

50

Ngoro Īiyūrītwo nī Ngaatho

Thaburi ya Asafu

- ¹ Jehova, o we Ngai ūcio Mwene-Hinya,
 nīaraaria, ageeta thī yothe
 kuuma irathiīro rīa rīūa nginya kūrīa rīthūagīra.
² Ngai aracangarara arī Zayuni
 itūūra rīu ithaka mūno.
³ Ngai witū nī gūūka arooka na ndegūkira;
 mbere yake nī mwaki ūrakana,
 na akarigiicīrio nī kīhuhūkano kīnene.
⁴ Areeta igūrū na thī
 nīguo ituīke aira agīciirithia andū ake:
⁵ “Cookanīrīrai harī nīi inyuī andū akwa aamūre,
 o inyuī mwagīire kīrīkanīro na nīi na ūndū wa kūndutīra igongona.”
⁶ Nario igūrū rīanagīrīra ūthingu wake,
 nīgūkorwo Ngai we mwene nīwe mūtuanīri ciira.
⁷ “Inyuī andū akwa, thikīrīrai na nīngwaria,
 ūthikīrīrie, wee Isiraeli, na nīngūruta ūira wa gūgūthita:
 nī nīi Ngai, o Ngai waku.
⁸ Ndirakūrūthia nī ūndū wa magongona maku,
 o na kana nī ūndū wa maruta maku ma njino,
 marīa makoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.
⁹ Ndibatarītio nī ndegwa yumite kiugū gīaku,
 kana mbūri ciomite ciugū ciaku,
¹⁰ nīgūkorwo nyamū ciothe cia gīthaka nī ciakwa,
 na ng’ombe iria irī tūrīma-inī ngiri na ngiri.
¹¹ Nyoni ciothe iria irī kūu irīma-inī, gūtīrī o na īmwe itooī,
 na ciūmbe ciothe cia wertū-inī nī ciakwa.
¹² Ingīkorwo hūtīi, ndingīkwīra, nīgūkorwo thī nī yakwa,
 na kīrīa gīothe kīrī thīinī wayo.
¹³ Nīi nīndīaga nyama cia ndegwa,
 o na kana nganyua thakame ya mbūri?
¹⁴ Rutīra Ngai igongona rīa gūcookia ngaatho,
 na ūhingagīrie Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno mīhītwa yaku,
¹⁵ na ūngayagīre mūthenya wa mīnyamaro;
 na nīndīrīkūhonokagia, nawe ūngoocage.”
¹⁶ No rīrī, mündū ūrīa mwaganu Ngai ekūmūūria atīrī:
 “Ūrī na kīhooito kīrīkū gīa kuuga mawatho makwa,
 kana kwaria ūhorō wa kīrīkanīro gīakwa?
¹⁷ Nīūmenete ūrutani wakwa,
 na ūgateanīria ciugo ciakwa.
¹⁸ Rīrīa wona mūici, ūnyiitanagīra nake;
 na ūgīāga ūrūmwe na itharia.
¹⁹ Ūhūthagīra kanua gaku kwaria ndeto njūru,
 na rūrīmī rwaku naruo rūkaaragia maheeni.
²⁰ Hīndī ciothe waragia ndeto cia gūūkīrīra mūrū wa thoguo,
 ūgagīcambia mūrū-wa-nyūkwa.
²¹ Maūndū macio ūmekaga o ngirīte,
 nawe ūgeciiria atī nīi ndarīi o tawe.
 No rīrī, rīu nīngūkūrūthia,
 nguonie maūndū marīa wīkīte.

- ²² “Mwícūraniei ūhoru ūyū, inyuī mūriganagīrwo nī Ngai,
nīguo ndikamūtambuure, na haage mündū wa kūmūteithūra.
²³ Mündū ūrīa ūrutaga igongona rīa gūcookia ngaatho nī niī atīāga,
na akahaarīria njīra
nīgeetha ndīmuonie ūhonokanio wa Ngai.”

51

Kūhooya Gūtherio na Kūrekerwo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai-rī, njiguīra tha,
kūringana na wendo waku ūrīa ūtathiraga;
kūringana na tha ciaku nyingī-rī,
tharia mahītia makwa mathire.
² Thambia mahītia makwa mothe,
na ūūtherie mehia makwa.
³ Nīgukorwo nīnjūū mahītia makwa,
namo mehia makwa makoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.
⁴ Wee nīwe njīhīrie, o Wee wiki,
na ngeeka ūndū mūūru maitho-inī maku,
nīguo Wee wonekage ūtarī na mahītia rīrīa ūkwaria,
na ūrī wa kīhooito rīrīa ūgūtua ciira.
⁵ Ti-itherū ndaciarirwo ndī mwīhia;
maitū aagīre nda ya kūnjiara arī o na mehia.
⁶ Ti-itherū, Wee wendaga ūhoru wa ma kuuma ngoro thīinī;
nī ūndū ūcio ūndutaga kūgīa na ūūgī ngoro-inī yakwa.
⁷ Theria na mūthobi,* na nīngūthera;
thaambia, na nīngwerūha gūkīra ira.
⁸ Tūma ngene na njanjamūke;
mahīndī marīa ūthetherete nīmagīkene.
⁹ Hitha ūthiū waku ndūkoone mehia makwa,
na ūtharie mahītia makwa mothe.
¹⁰ Wee Ngai-rī, nyūmbīra ngoro theru thīinī wakwa,
na ūnjerūhīrie roho wa kwīhokeka thīinī wakwa.
¹¹ Ndūkanyingate nyume harīwe,
o na kana weherie Roho waku Mūtheru kuuma thīinī wakwa.
¹² Njookeria gīkeno kīrīa kīa ūhonokio waku,
na ūūhe roho wa kūdūūria ngwathikagīra.
¹³ Hīndī īyo nīngaruta andū arīa aremi nīguo mamenye njīra ciaku,
nao ehia magūcookerere.
¹⁴ Wee Ngai, o Wee Ngai ūrīa ūūhonokagia-rī,
honokia kuumana na ūiti thakame,
naruo rūrīmī rwakwa nīrūkaina ūhoru wa ūthingu waku.
¹⁵ Wee Mwathani, tumūra mīromo yakwa,
nako kanua gakwa koimbūre ūgooci waku.
¹⁶ Wee ndūkenagio nī kūrūtīrwo igongona,
korwo nīūkenagio nīrīo no ngūrūtīre;
o na ndūkenagio nī magongona ma njino.
¹⁷ Magongona marīa Ngai etīkagīra nī roho ūrīa mūthuthīku;
ngoro īrīa thuthīku na ikahera-rī,
Wee Ngai ndūngīmīrega.
¹⁸ Tūma itūūra rīa Zayuni rīgaacīre nī ūndū wa wega waku;
aka thingo cia Jerusalemu rīngī.
¹⁹ Hīndī īyo nīūgakenagīra magongona ma ūthingu,
na maruta ma njino o marīa macinagwo magathira biū;
nīngī magongona ma ndegwa nīmakarutagīrwo kīgongona-inī gīaku.

* 51:7 Mūthobi nīguo watūmagīrwo kūminjaminjīra andū thakame ya kūmatheria.

Wega wa Ngai na Gütuanira Ciira Gwake
Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee njamba ino iri hinya,
üreegana ni ündü wa maündü mooru niki?
Ütindaga wirahite müthenya wotho niki,
o wee ütuikite giconoko maitho-ni ma Ngai?
- ² Rürimī rwaku rüthugundaga mwanangiko;
rühaana ta rwenji rünoore,
o wee wikaga maündü ma maheeni.
- ³ Wendete maündü mooru gükira maria mega,
ükenda maheeni gükira kwaria ma.
- ⁴ Wendete ciugo o ciothe ithükagia andü,
wee rürimī rürü rwa maheeni!
- ⁵ Ti-itherü Mürungu nīagakwananga nginya tene na tene:
Agakünyita, akühurie na akürute hema-ini yaku;
agakümunya akweherie bürüri wa aria mari muoyo.
- ⁶ Andü aria athingu nīmakona üguo metigire;
nao magathekerera mündü ücio, moige atiri,
- ⁷ “Üyü nīwe mündü
üria wagire gütua Ngai kühitho giake kia hinya,
no eehokire ütonga wake müingī,
na akigia hinya ni ündü wa küniina andü aria angil!”
- ⁸ No riri, ni ndarii ta müti wa mütaimiyü,
üria üraküra wega üri thiini wa nyumba ya Ngai;
ndihokete wendo wa Ngai üria ütathiraga
nginya tene na tene.
- ⁹ Ngütüura ngügoocaga nginya tene ni ündü wa üria wike;
ndirühokaga rüitwa riaku, nigükorwo rüitwa riaku ni riega.
Ndirükügoocaga ndi mbere ya andü aku aria aamüre.

Ngai Ndakenagio ni Irimü
Thaburi ya Daudi

- ¹ Kirimü kīraga na ngoro atiri,
“Gütiri Ngai.”
Nao amaramari, ciiko ciao iri magigi;
gütiri mündü o na ümwe wikaga wega.
- ² Ngai aroraga ciana cia andü
ari o igürü,
one kana ni hari üri na ümenyo,
o na kana ni hari ürongoragia Ngai.
- ³ Othe nīmacookete na thuutha,
othe mari hamwe nīmatuikite amaramari;
gütiri o na ümwe wīkaga wega,
gütiri o na ümwe.
- ⁴ Andü acio mekaga maündü mooru kai matari ümenyo,
o acio mariāaga andü akwa o ta üria andü mariāaga irio,
o acio matakayagira Ngai?
- ⁵ O hau-ri, makanyitwo ni guoya münene,
o na gütarī kindü gia gütüma metigire.
Nigükorwo Ngai nīahurunjite mahindi ma andü acio magütharikiüre;
nīwamaconorithirie, nigükorwo Ngai nīamamenete.
- ⁶ Naari korwo ühonokio wa Isiraeli no ügiike kuuma Zayuni!
Riria Ngai agacookereria andü ake na indo ciao-ri,
Jakubu nīagakena na Isiraeli acanjamuke!

54

Ngai Nīwe Ūteithio Wakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, honokia nī ūndū wa rīitwa rīaku;
ndihīria na hinya waku.

² Wee Ngai, igua ihooya rīakwa;
thikīrīria ciugo cia kanua gakwa.

³ Andū ageni nīmanjūkīrīre;
nao andū matarī tha nīmaracaria muoyo wakwa,
o andū acio matarūmbūyagia Ngai.

⁴ Ti-itherū Ngai nīwe ūteithio wakwa;
Mwathani nīwe ūndiragīria.

⁵ Cookereria andū arīa manjambagia ūuru wao;
Wee maniine nī ūndū wa wīhokeku waku.

⁶ Nīngūkūrūtīra igongona rīa kwīyendera;
nīngūgooca rīitwa rīaku, Wee Jehova,
tondū nī rīega.

⁷ Nīgūkorwo nīahonoketie mathīina-inī makwa mothe,
na maitho makwa nīmeyoneire gūtoorio gwa thū ciakwa.

55

Mwathani Nīatiiragīria Andū arīa Athingu

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, thikīrīria ihooya rīakwa,
ndūkaage kūgua ithaithana rīakwa;

² njigua na ūnjītike.

Meciīria makwa nīmathīnītīe na ndī mūgiiku

³ nī ūndū wa mūgambo wa thū,
nī ūndū wa gūkūūrīrwo maitho nī andū arīa aaganu;
tondū o mandehagīra o mathīina,
na makaanyūrūria marakarīte.

⁴ Ngoro yakwa īrī na ruo rūnene thīinī wakwa,
nganyitwo nī imakania nene cia gikuū.

⁵ Guoya na kūinaina nīcindigiicīrie;
hubanīrio nī kīmako kinene.

⁶ Na nī ngiuga atīrī, “Hī, naarī korwo ndī na mathagu ta ndutural
Ingūmbūka thīī ngahurūke,

⁷ ingīūra thīī kūdū kūraya,
ngaikare werū-inī;

⁸ ingīhiūha thīī handū harīa ingīgītia,
kūraiha na rūhuho rūu rūnene na kīhuhūkano.”

⁹ Wee Mwathani, andū arīa aaganu nīmanyiitwo nī kīrigiicano,
ūhīngīcanie mīario yao,
nīgūkorwo itūūra-inī inene nyonaga o haaro na ngū.

¹⁰ Mūthenya na ūtukū, andū acio aaganu macangacangaga thingo-inī cia itūūra rīu;
narīo rīiyūrītwo nī rūmena na irumī.

¹¹ Thīinī wa itūūra rīu inene no mwanangīko ūrī kuo;
kwīhītanīra na kūheenanīa ciyūrīte njīra-inī ciarīo.

¹² Korwo nī thū īranuma-rī,
no ngirīrīrie;

korwo nī thū īranjūkīrīra-rī,
no ndīhithe ndīkanyone.

¹³ No rīrī, nīwe mūdū wa rīika rīakwa,
mūthiritū wakwa, mūrata wakwa ūria twendanīte mūno,

¹⁴ o wee twanakenanīra tūrī na ngwatanīro njega,
tūgīthīī hamwe na andū arīa angī nyūmba-inī ya Ngai.

- ¹⁵ Gikuū kirohubanīria thū ciakwa o rīmwe;
iroikūrūka mbīrīra irī muoyo,
tondū ūūru ūkoragwo ngoro-inī ciacio.
- ¹⁶ No rīrī, nīī nī Ngai ngayagīra,
nake Jehova nīahonokagia.
- ¹⁷ Hwaī-inī, na rūciinī, o na mīarahō,
ngayaga ndī mīnyamaro-inī,
nake nīaiguaga mūgambo wakwa.
- ¹⁸ We angūūruga kuuma mbaara-inī irīa ndūithagio,
ngoima itagurarītio,
o na gwakorwo nī andū aingī mandūithagio.
- ¹⁹ Mūrungu ūrīa ūtūūrīte aikarīire gītī kīa ūnene nginya tene,
nīekūmaigua na amaherithie,
andū acio matagarūrāgīra mīthiire yao,
o acio matetigagīra Ngai.
- ²⁰ Mūdū ūcio tūrī thiritū nake atharīkagīra arata ake,
na agathūkia kīrīkanīro gīake.
- ²¹ Mīario yake īnyorokete o ta thiagī,
no rīrī, mbaara irī ngoro-inī yake;
ciugo ciake ihooranagīra gūkira maguta,
no icio nī hiū cia njora irī njomore.
- ²² Rekereria Jehova maūdū marīa magūtangaga,
na nīegūgūtīrīrīra;
ndarī hīndī akaareka mūdū ūrīa mūthingu agwe.
- ²³ No rīrī, Wee Ngai, nīūkharūrūkia andū arīa aaganu
irima-inī rīa ūmaramari;
andū arīa manyootagīra thakame na andū a maheeni
matigaakinyia nuthu ya matukū mao.
- No nīī hakwa-rī, Wee nīwe ndīhokete.

56

Kwihoka Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njiguīra tha,
nīgūkorwo andū nīmaingatanīte na nīī mūno;
mūthenya wothe mendaga o gūūtharīkīra.
- ² Andū arīa manjambagia
maingatanaga na nīī mūthenya wothe;
aingī nī arīa maraatharīkīra na mwītīio.
- ³ Rīrīa ndetigīra-rī,
nīwe ndīrīhokaga.
- ⁴ Nī ūndū wa hinya wa Ngai, nīndīrīgoocaga kiugo gīake,
ndīhokete o Ngai; ndīngītīgīra.
Mūdū ūrī na mwīrī angīnjika atīa?
- ⁵ Mūthenya wothe matindaga makīogomia ciugo ciakwa;
hīndī ciothe mathugundaga kūnjika ūūru.
- ⁶ Manjiiragīra na makanjoheria,
na makarīithania na mīthiire yakwa,
makienda kūnjūraga.
- ⁷ Wee Ngai, ndūkareke mahonoke o na atīa;
ng'aūrania ndūrīrī na marakara maku.
- ⁸ Andika ūhoro wa gūcakaya gwakwa;
maithori makwa mekīre cuba-inī yaku,
githī matirī maandiko-inī maku?
- ⁹ Rīrīa ngaakaya ndeithio
thū ciakwa nīīkahūdūka.

Ündü ücio nūgatūma menye atī Ngai arī hamwe na nīi.

- ¹⁰ Nī ündü wa hinya wa Ngai, ūria ngoocaga kiugo gīake,
nī ündü wa hinya wa Jehova, ūria ngoocaga kiugo gīake,
¹¹ ndihokete o Ngai; ndingūtigira.
Mündü-rī, angīnjika atīa?

- ¹² Wee Ngai, mīhītwa ūria ndīhītite ndī o nayo,
nīndīrīkūrutagīra maruta ma gūgūcookeria ngaatho.
¹³ Nīgūkorwo nīūhonoketie kuuma gīkuū-inī,
na ūkagīrīrīria magūrū makwa kūhīngwo,
nīguo thīiage mbere ya Ngai
ngionaga ūtheri ūria wonagwo nī arīa marī muoyo.

57

Ihooya rīa kūūria Ngai Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, njigūira tha, ūnjigūire tha,
nīgūkorwo nī harīwe njūragīra.
Nīi ngūūrīria kīruru-inī kīa mathagu maku,
o nginya mwanangīko ūhītūke.
² Ngūkaīra Ngai-Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno,
o kūrī Mūrungu, ūria ūūhingagīria maündü.
³ Atūmaga ūteithio kuuma igūrū akaahonokia,
akarūithia arīa maahanyūkagia mūno;
Ngai agakīndūmīra wendani na wīhokeku wake.
⁴ Nīi ndī gatagatī-inī ka mīrūūthi;
ngomete gatagatī ka nyamū ndīiani,
na nīo andū arīa magego mao mahaana ta matimū na mīguī,
o acio nīmī ciao ihaana ta hīū cia njora njūgī.
⁵ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nīūgīe igūrū rīa thī yothe.
⁶ Thū ciakwa nīciambīire magūrū makwa mūtego wa wabu,
na nīi ngūthikīra nī kūnyamarīka.
Cienjete irima njīra-inī yakwa,
no nīcio igūite thīinī warīo.
⁷ Wee Ngai, ngoro yakwa nīkindīirie,
ngoro yakwa no īkindīirie;
nikūina ngūina, ngūgooce na rwīmbo.
⁸ Wee muoyo wakwa arahūka!
Arahūka wee kīnanda kīa mūgeeto, o nawe kīnanda gīa kīnūbi!
Ngwarahūka ruoro rūgītema.
⁹ Wee Mwachani, nīngūkūgooce, gatagatī-inī ka ndūrīrī;
nīngūkūnīra ngūgooce ndī gatagatī-inī ka andū.
¹⁰ Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene, ūgagīkinya o igūrū;
wīhokeku waku ūkinyīte o matu-inī.
¹¹ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nīūgīe igūrū rīa thī yothe.

58

Ihooya rīa kūūria Ngai Aherithie Andū arīa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Inyuī aathanī aya-rī, ti-itherū nīmwaragia maündü ma kīhooto?
Nīmūtuagīra andū ciira ūria kwagīriire na kīhooto?
² Aca, ngoro-inī cianyu mūthugundaga maündü matarī ma kīhooto,
na moko manyu mageeka maündü ma kūruta haaro gūkū thī.
³ O kuuma gūciarwo andū arīa aaganu nīmāhītagia njīra;
matūūrāga marī imaramari kuuma gūciarwo, na maaragia maheeni.

- ⁴ Ūrūrū wao nī ta ūrūrū wa nyoka,
ūhaana ta thumu wa ndūira ithingīte matū mayo,
⁵ irīa itangīgua rwīmbo rwa mūmīthuuthīri,
o na angīkorwo aramīthuuthīra arī na ūūgī mūnene afīa.
- ⁶ Wee Ngai, unanga magego marīa marī tūnua twao;
Wee Jehova, munya mīthangiri ya mīrūūthi īyol
⁷ Nīmabuīrie o ta maaī marīa mathereraga makabuīria;
rīrīa magereka ūta-rī, mīguī yao nīkoragwo īrī mītuuhu.
⁸ Marotuika ta ndinoho irīa itwekaga o igīthiaga,
matuīke ta kīhuno kīrīa gītoonaga riūa.
- ⁹ Andū arīa aaganu makeeherio narua,
gūkīra ūrīa nyūngū cianyu ingīhiūhio nī mwaki wa mīigua,
īrī mīgū kana īrī mīūmū.
¹⁰ Andū arīa athingu nīmagakena maarīhīrio,
rīrīa magathambia nyarīrī ciao thakame-inī ya arīa aaganu.
¹¹ Hīndī īyo andū nīmakoiga atīrī,
“Ti-itherū nī kūrī na irīhi rīa arīa athingu;
ti-itherū nī kūrī Ngai ūrīa ūtuagīra andū a thī ciira.”

59

Ihooya rīa kūhooya Ūgitīrī

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, honokia kuuma kūrī thū ciakwa;
ngitīra harī arīa manjūkagīrīra.
² Honokia kuuma kūrī arīa mekaga ūūru,
na ūūhonokie kuuma kūrī acio aiti thakame.
- ³ Ta kīone ūrīa manjoheirie!
Andū ooru maranjīirīra manjūkīrīre,
o na itekīte ūūru kana ngehīa, Wee Jehova.
⁴ Ndirī ūndū mūūru njikīte,
no rīrī, nīmehaarīrie maatharīkīre.
Arahūka ūndeithie; wīonere ūrīa thīnīkīte!
⁵ Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli,
arahūka ūherithie ndūrīrī ciothe;
ndūkaiguire andū aaganu tha, o acio makunyanagīra andū arīa angī.
- ⁶ Macookaga hwaī-inī makīraramaga ta ngui,
makiūrūraga itūūra-inī inene.
⁷ Ta kīone kīrīa marerūka na tūnua twao,
nī ta marerūka hīū cia njora kuuma mīromo-inī yao,
makooria atīrī, “Nūū ūngītūigua?”
⁸ No Wee Jehova-rī, mathekerere;
ndūrīrī icio ciothe nīūcinyararīte.
- ⁹ Wee Hinya wakwa-rī, nowe njūūthīrīrie;
Wee Ngai-rī, nīwe kīirigo giakwa kīa hinya,
o Wee Ngai wakwa mūnyendi.
- ¹⁰ Ngai nīegūthīī mbere yakwa,
na nīekūnjītīkīria ngenerere arīa manjambagia.
¹¹ No ndūkamoorage,
nīguo andū akwa matikanariganīrwo.
Nī ūndū wa hinya waku, tūma matūūre morūūraga,
ngīna ūmatoorie, Wee Mwathani ngo iitū.
¹² Nī ūndū wa mehīa ma tūnua twao,
na nī ūndū wa ciugo cia mīromo yao,
tūma magwatio nī mūtego wa mwītīio wao.
Nī ūndū wa irumi na maheeni marīa maaragia,
¹³ maniine na marakara maku,
maniine ngīna mathire biū.
Hīndī īyo nīgukamenyeka ngīna ituri cia thī,

atĩ Ngai nĩwe wathaga Jakubu.

- ¹⁴ Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui,
makiũrũraga itũũra-inĩ inene.
- ¹⁵ Morũũraga magĩcaria irio,
na makoigĩrĩria maga kũhũna.
- ¹⁶ No nĩ-rĩ, ndĩinaga ũhoro wa hinya waku,
o rũciinĩ ngaina ũhoro wa wendo waku;
nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
na riũriro riakwa hindi ya mathiina.
- ¹⁷ Wee Hinya wakwa-rĩ, nĩngũkũinĩra ngũgooce;
nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
o Wee Ngai ũria ũnyendete.

60

Ihooya ria kũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai nĩtũtiganĩrie na ũgatũharagania;
ũkoretwo ũtũrakarĩre, no riu tũcookerere!
- ² Nĩũthingithĩtie bũrũri na ũkawatũra;
thinga miatũka yaguo, nĩgũkorwo nĩũrenyenya.
- ³ Nĩtũtũmite andũ aku makorwo na mahinda maritũ;
ũmanyũthĩtie ndibei magathiĩ magitũgũgaga.
- ⁴ No rĩrĩ, andũ aĩa magwĩtigĩrĩte-rĩ, nĩũmahaicĩrie bendera,
nĩguo metharagĩre harĩ yo mona aĩa mamarathaga na ũta.
- ⁵ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
nĩguo aĩa wendete mahonoke.
- ⁶ Ngai nĩarĩtie ari handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩri:
“Nĩngatũranga Shekemu * ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.
- ⁷ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;†
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
na Juda nĩ rũthanju rwakwa rwa ũthamaki.
- ⁸ Moabi nĩ kĩaĩ gĩakwa gĩa gwithambĩra,
na Edomu niho njikagia kĩaatũ gĩakwa;
nyanagĩrĩra nĩ ũria ndooretie bũrũri wa Filistia.”
- ⁹ Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?
Nũũ ũkũndongoria andware Edomu?
- ¹⁰ Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũregete,
na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
- ¹¹ Tũteithie, ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ,
nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ.
- ¹² Ngai ari hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana,
na niakarangĩrĩria thũ ciitũ thĩ.

61

Kũhooya Ũgitĩri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, igua kĩrĩro gĩakwa;
thikĩrĩria ihooya riakwa.
- ² Ndĩragũkaĩra kuuma ituri cia thĩ,
ndĩragũkaĩra o ngoro yakwa igĩthiragwo nĩ hinya;
ndongoria nginge rwaro-inĩ rwa ihiga rũria rũraihi na igũrũ kũngĩra.
- ³ Nĩgũkorwo nĩwe ũkoretwo ũrĩ riũriro riakwa,
mũthiringo mũraihi na igũrũ wa hinya wa kwĩhitha kuuma kũrĩ thũ.

* 60:6 Shekemu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Isiraeli matukũ-inĩ ma tene.
wa Isiraeli.

† 60:7 Gileadi na Manase kwari mwena wa irathiro wa bũrũri

- ⁴ Ndūiriragīria gūtūūra hema-inī yaku nginya tene,
na ndīhithage kīruru-inī kīa mathagu maku.
- ⁵ Nīgūkorwo Wee Ngai nīūguite mīhītwa yakwa,
nīūngaiire igai rīa andū ariā metigīrite rīitwa riaku.
- ⁶ Ongerera matukū ma mūthamaki ma gūtūūra muoyo,
mīaka yake iigane ta ya njiarwa nyingī.
- ⁷ Aroikarīra gītī kīa ūnene arī mbere ya Ngai nginya tene;
tūma wendo na wīhokeku waku imūgitagīre.
- ⁸ Hīndī iyo ngatūūra nyinaga rwīmbo rwa kūgooca rīitwa riaku,
na hingagie mīhītwa yakwa mūthenya o mūthenya.

62

Kwīhoka Ngai arī o We Wiki

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngoro yakwa yetagīrīra Ngai o we wiki;
ūhonokio wakwa uumaga harī we.
- ² O we wiki nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ūhonokio wakwa;
nīwe kīirigo giakwa kīa hinya, ndirī hīndī ngenyenyeke.
- ³ Nī nginya rī mūgūtūūra mūtharīkagīra mūdū?
Mwamūūraga inyuothe, taarī rūthingo rūinamu
kana rūirigo rūrenda kūgūa?
- ⁴ Nīmatuīte itua mamweherie ūnene-inī wake;
makenagio nī maheeni.
Marathimanaga na tūnua twao,
no ngoro-inī ciao makarumana.
- ⁵ Wee ngoro yakwa, etha ūhurūko harī Ngai o we wiki,
kīirigīrīro giakwa kīrī harī we.
- ⁶ O we wīkī nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ūhonokio wakwa;
nīwe kīirigo giakwa kīa hinya ndirī hīndī ngenyenyeke.
- ⁷ Ūhonokio wakwa na gītīo giakwa ciumaga kūrī Ngai;
nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga rūrī hinya, na rīūrīro riakwa.
- ⁸ Inyuū andū aya, mwīhokageī o we hīndī ciothe;
itūrūragai ngoro cianyu harī we,
nīgūkorwo Ngai nīwe rīūrīro riitū.
- ⁹ Andū ariā matarī igweta no mīhūmū tu,
na ariā marī igweta no maheeni tu;
mangīthimwo na ratirī-rī, o no kīndū giā tūhū;
othe marī hamwe no mīhūmū mītheri.
- ¹⁰ Mūtikehoke ūtunyani
kana mwītīe na indo cia kūiya;
o na ūtonga wanyu ūngīngīha-rī,
mūtīkawīhoke.
- ¹¹ Harī ūndū ūmwe Ngai oigite,
o na nī maūdū meerī njiguīte:
atī Wee Ngai, nī ūrī hinya,
¹² na atī Wee Mwathani, ūrī mwendani.
Ti-itherū nīūkarīha o mūdū
kūringana na wīra wake.

63

Kūnyootera Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, nīwe Mūrungu wakwa,
Wee-rī, nīwe nongoragia na kīyo;
ngoro yakwa nīwe īnyootagīra,
na mwīrī wakwa nīwe wīriragīria,
ndī būrūrī-inī ūyū mūūmū na wa mīnoga,
o ūyū ūtarī maaī.

- ² Nĩnguonete ūrĩ handũ-harĩa-haamũre,
na ngeyonera hinya waku na riiri waku.
- ³ Tondũ wendo waku nĩ mweka gũkĩra muoyo guo mwene-rĩ,
miromo yakwa nĩĩrikũgoocaga.
- ⁴ Ndirĩkũgoocaga hĩndĩ irĩa yotho ngũtũura muoyo,
ngoocage riĩtwa riaku nyambararĩtie moko makwa.
- ⁵ Ngoro yakwa iiganĩire ta irĩite irio iria njega mũno;
nako kanua gakwa nĩkarĩkũgoocaga, miromo yakwa igakũinĩra.
- ⁶ Ngũririkanaga ndĩ ūrĩrĩ;
ndĩciiragia ūhoru waku ūtukũ wotho.
- ⁷ Tondũ Wee nĩwe ūiteithio wakwa-rĩ,
nyinagĩra kũiruru-inĩ kĩa mathagu maku.
- ⁸ Ngoro yakwa nĩnyiiĩĩĩire harĩwe;
guoko gwaku kwa ūrio gũkaanyiiĩĩĩra.
- ⁹ Andũ arĩa macaragia muoyo wakwa nĩguo maũniine nĩmakanangwo;
magaatoonyerera na thĩ nginya kũria kũriku mũno.
- ¹⁰ Makooragwo na rūhiũ rwa njora
matũike irio cia mbwe.
- ¹¹ No rĩrĩ, mũthamaki nĩagakena nĩ ūndũ wa Ngai;
andũ arĩa othe mehĩtaga makĩgwetaga riĩtwa rĩa Ngai nĩmakamũgooca,
natuo tũnua twa arĩa maaragia maheeni nĩtũgaakĩrio.

64

Ihooya rĩa kũũria Ūgitĩri

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, igua mũgambo wakwa ngĩkwĩra mateta makwa;
gitĩra muoyo wakwa harĩ kwĩhĩtĩrwo nĩ thũ.
- ² Kĩĩhithe kuuma kũrĩ ndundu ya andũ arĩa aaganu,
ũũhithe kuuma kũrĩ inegene rĩa mũingĩ ūria wĩkaga ūũru.
- ³ Manooraga nĩmĩ ciao ta hiũ cia njora,
na makaaria ciugo njũru itariĩ ta mĩguĩ irĩ ūrũrũ.
- ⁴ Mehithagĩra mũndũ ūtehĩtie makamũratha na mĩguĩ;
mamũrathaga o rĩmwe mategwĩtigĩra.
- ⁵ Momanagĩrĩria magĩthugunda mĩbango mĩũru,
meranaga ūria mekũhitha mĩtego yao;
mooragia atĩrĩ, “Nũũ ūngĩmĩona?”
- ⁶ Mathugundaga maũndũ matarĩ ma kĩhooito, makoiga atĩrĩ,
“Kaĩ nĩtũbangĩte mũbango mwagĩrĩru-ĩ!”
Ti-itherũ meciĩria ma mũndũ na ngoro yake itingĩtũĩrika.
- ⁷ No rĩrĩ, Ngai nĩekũmaratha na mĩguĩ yake,
amatece o rĩmwe.
- ⁸ Akaamarehithĩria mwanangĩko
nĩ ūndũ wa ciugo njũru irĩa maaragia na tũnua twao;
andũ arĩa othe makamoona makaamanyũrũria,
mamainainĩrie mĩtwe.
- ⁹ Andũ othe nĩmagetigĩra;
nĩmakaheana ūhoru wa wĩra wa Ngai,
na meciĩrie ūhoru wa maũndũ marĩa ekĩte.
- ¹⁰ Andũ arĩa athĩngu nĩmagĩkenere Jehova
na moragĩre harĩ we;
andũ arĩa othe arũngĩrĩru ngoro nĩmamũgoocel!

65

Gũcookia Ngaatho nĩ ūndũ wa Irathimo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, twetereire gũkũgooca tũrĩ Zayuni;
nĩ harĩwe mĩhĩtwa iitũ ikaahingio.

- ² Wee ūiguaga mahooya-rī,
andū othe marīūkaga harīwe.
- ³ Rīrīa twahubaniirio nī mehīa,
Wee nīwatūrekeire mahītia maitū.
- ⁴ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa ūthuurīte,
na ūkamarehe hakuhi matūūrage kūu nja ciaku!
Ithuī tūrīganagīra nī maūndū mega ma nyūmba yaku,
o macio ma hekarū yaku theru.
- ⁵ Ūtūcookagīria ūhoru na ciiko cia magegania na cia kihooto,
Wee Ngai Mūhonokia witū,
o Wee nīwe mwīhoko wa andū arīa marī ituri-inī ciothe cia thī,
na arīa marī iria-inī kūndū kūraya mūno,
- ⁶ o Wee wombire irīma na hinya waku,
wīohete ūhoti taarī mūcibi,
- ⁷ o Wee wahooreririe mūrurumo wa maria,
ūkihooreria mūrurumo wa ndiū ciamo,
na ūgīkia inegene rīa ndūrīrī.
- ⁸ Andū arīa matūūruga kūraya nīmetigagīra magegania maku;
ūtūmaga thī yothe ikene,
kuuma kūrīa rūciinī rūrathaga nginya kūrīa hwaī-inī ūthūaga.
- ⁹ Wee nīwe ūmenyagīrīra thī na ūkamiurīria mbura;
ūtūmaga īgie na būthi mūingī.
- Rūtū rwa Ngai rūiyūrīte maaī
ma gūkūrīria andū irio,
nīgūkoro ūguo nīguo wathīrīrie gwīkagwo.
- ¹⁰ Ūiyūrāgia mītaru yakuo maaī,
na ūkaarāgania mīkūmūkūmū yakuo;
ūmīororoagīa na mbura ya rūthuthuū,
na ūkarathima kīmera kīayo.
- ¹¹ Mwaka ūwīkīrīte thūmbī ya wega waku,
namo makaari maku makaiyūrīra būthi mūingī.
- ¹² Nyeki ya werū nī nduru mūno,
natuo tūrīma tūiyūrītwo nī gīkeno.
- ¹³ Cieni ciyūrīte ndūuru cia ng'ōndu,
nacio ituamba ikaiyūra ngano;
indo ciothe iroigīrīria ikaina nī gūkena.

66

Rwimbo rwa Kūgooca Ngai nī ūndū wa Wega Wake

Rwimbo rwa Thaburi

- ¹ Anīrīrai Ngai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī!
² Inai mūrahe riiri wa rīitwa rīake;
gūkumio gwake tūmai kūgie na riiri!
- ³ Īrai Ngai atīrī, “Kaī ciiko ciaku nī cia magegania-ī!
Ūhoti waku nī mūnene mūno nginya
ūgatūma thū ciaku ciīhetage nī guoya irī mbere yaku.
- ⁴ Andū othe a thī nīwe mainamagīrīra;
mainaga magakūgooca,
mainaga makagooca rīitwa rīaku.”
- ⁵ Ūkai muone ūrīa Ngai ekīte,
maūndū marīa ekagīra andū matikīrī ma kūmakania!
- ⁶ Aagarūrīre iria rīgītuika thī nyūmū,
nao andū makīhītūkīra kūu maaī-inī na magūrū;
ūkai, tūmūkenere.
- ⁷ Nī ūndū wa hinya wake, egūtūūra aathanaga nginya tene,
maitho make maikaraga marorete ndūrīrī,
nīguo andū arīa aremi matikagerie kūmūūkīrīra.
- ⁸ Goochai Ngai witū, inyuī andū a ndūrīrī,
mūgambo wake wa kūmūgooca nīūgiūike;
- ⁹ nīatūtūtūrīte muoyo na akagīrīrīria magūrū maitū matirūke.

- ¹⁰ Nīgūkorwo Wee Ngai nītūgeretie;
ūtūtheragia ta ūria betha itheragio na mwaki.
- ¹¹ Nīwatūmire tūtwarwo njeera
na ūgītūkuuithia mīrigo mīritū.
- ¹² Warekire andū matūkarire mītwe;
twagītūkanirie mwaki-inī o na maaī-inī,
no ūgīcooka ūgītūrehe kūdū kūrī būthi.
- ¹³ Nīngūka hekarū-inī yaku ndī na maruta ma njino,
nīguo hingie mīhītwa yakwa hariwe,
- ¹⁴ mīhītwa iria mīromo yakwa yeranīre, na ngīmīaria na kanua gakwa,
rīria ndaarī thīina-inī.
- ¹⁵ Ngūkūrūtira igongona rīa nyamū iria noru,
na ndute iruta rīa ndūrūme;
ngūkūrūtira igongona rīa ndegwa na mbūri.
- ¹⁶ Ūkai mūthikīrīrie inyuothe arīa mwītīgīrīte Ngai;
rekei ndīmūhe ūhoro wa ūria anjīkīire.
- ¹⁷ Ndamūkaīire na kanua gakwa,
ngīmūgooca na rūrīmī rwakwa.
- ¹⁸ Korwo ndaarī na mehīa ngoro-inī yakwa-rī,
Mwathani ndangānjigūire;
- ¹⁹ no ti-itherū Ngai nīathikīrīrie,
na akiigua mūgambo wakwa ngīmūhooya.
- ²⁰ Ngai arogocwo,
o we ūtaaregīre kūigua ihooya riakwa,
o na kana akiaga kūnyonia wendo wake!

67

Rwimbo rwa Kūgooca Ngai

Rwimbo rwa Thaburi

- ¹ Ngai arotūkinyīria wega wake, na atūrathime,
na atūme ūthiū wake ūtwarire,
- ² nīguo njīra ciaku imenyeye gūkū thī,
ūhonokio waku ūmenywo nī ndūrīrī ciothe.
- ³ Andū marokūgooca, Wee Ngai;
andū othe marogūkumia.
- ⁴ Ndūrīrī nīicanjamūke na cikūinīre nī gūkena,
nīgūkorwo wathaga andū na kihooto,
na ūgatongoria ndūrīrī iria irī gūkū thī.
- ⁵ Andū marokūgooca, Wee Ngai;
andū othe marogūkumia.
- ⁶ Hīndī iyo būrūri nīūkaruta magetha maguo,
na Ngai, o we Ngai witū, nīagatūrathima.
- ⁷ Ngai nīagatūrathima,
nacio ituri ciothe cia thī nīikamwītīgīra.

68

Rwimbo rwa Gūcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngai nīakīarahūke, ahurunje thū ciake;
nao arīa mamūthūire nīmoore mehere mbere yake.
- ² O ta ūria ndogo yūmbūragwo nī rūhuho-rī,
ūromombūra;
o ta ūria mūhūra ūringūkagio nī mwaki-rī,
andū arīa aaganu marothira marī mbere ya Ngai.
- ³ No rīrī, arīa athingu marocanjāmūka
na makene marī mbere ya Ngai;
marorūūhia nī gūkena.
- ⁴ Inīrai Ngai, mūine mūgooce rūtwa rīake,
kumiai ūcio ūhaicaga matu ta mbarathi,

rĩitwa rĩake nĩ Jehova;

gĩcanjamũkei mũrĩ mbere yake.

⁵ Ngai ũria ũikaraga gĩkaro gĩake gĩtheru-rĩ,
nĩwe ithe wa ciana cia ngoriai, na mũgitĩri wa atumia a ndigwa.

⁶ Ngai nĩatũmaga arĩa maikaraga marĩ oiki magĩe na mĩcĩĩ,
arĩa ohe amohorithagia na akamomagaria;
no andũ arĩa aremi matũũraga bũrũri mũũmũ.

⁷ Wee Ngai rĩrĩa woimagarire ũrĩ mbere ya andũ aku,
hĩndĩ rĩa watũkanĩirie rũng'ũrĩ-inĩ-rĩ,

⁸ thĩ nĩyathingithire,
nario igũrũ rĩkiuria mbura,
nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, o Ũcio Ngai wa Sinai,
na nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, Ngai wa Isiraeli.

⁹ Wee Ngai-rĩ, nĩwoiririe mbura nyingĩ,
ũkinyootora bũrũri ũcio wa igai rĩaku ũria wang'arĩte.

¹⁰ Andũ aku magĩtũũra kuo,
na kuumana na ũingĩ wa indo ciaku, Wee Ngai-rĩ,
ũgĩtanahĩra athĩini acio.

¹¹ Mwathani nĩaheanire ũhoru,
nao arĩa maawanĩĩrie maarĩ gĩkundi kĩnene:

¹² "Athamaki na mbũtũ cia ita moraga na ihenya;
nakuo kambĩ-inĩ andũ magayanaga indo cia ndaho.

¹³ O na rĩrĩa mũkomete hakuhi na mwaki wa gĩkaro kĩa nja,
mũhaana o ta mathagu ma ndutura magemetio na betha,
nacio njoya ciayo ikagemio na thahabu ikũhenia."

¹⁴ Rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aahurunjire athamaki bũrũri-inĩ-rĩ,
kwahaanaga o ta rĩrĩa tharunji ĩgwĩte kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimoni.

¹⁵ ĩ rĩma cia Bashani ti irĩma irĩ riiri;
irĩma cia Bashani irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ.

¹⁶ Inyuĩ irĩma ici irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ-rĩ, mũrarora na ũiru nĩkĩ,
kĩrĩma kĩa Ngai athuurite gĩtũũke gĩkaro gĩake,
o kũrĩa Jehova we mwene egũtũũra nginya tene?

¹⁷ Ngaari cia Ngai cia ita nĩ makũmi ma ngiri,
na ngiri cia ngiri;

Mwathani nĩokĩte arĩ gatagatĩ ga cio oimĩte Kĩrĩma gĩa Sinai,
agatoonya handũ hake haamũre.

¹⁸ Rĩrĩa wambatire igũrũ,
nĩwatongoririe arĩa maatahĩtwo mũtongoro-inĩ waku;
nĩwamũkĩrire iheo kuuma kũrĩ andũ,

o na ũgĩciamũkĩra kuuma kũrĩ andũ arĩa aremi,
nĩgeetha Wee, Jehova Ngai, ũtũũre kuo.

¹⁹ Goocai Mwathani, o we Mũrungu Mũhonokia witũ,
o we ũkuuaga mĩrĩgo iitũ mũthenya o mũthenya.

²⁰ Ngai witũ nĩ Mũrungu ũhonokanagia;
Mwathani Jehova nĩwe riũrĩro rĩa kuuma gĩkuũ-inĩ.

²¹ Ti-itherũ Ngai nĩakamemenda ciongo cia thũ ciake,
amemende ruototia rwa arĩa mathiiga na mbere kwĩhia.

²² Mwathani ekuuga atĩrĩ, "Nĩngaruta thũ cianyu kuuma Bashani;
ndicirute iria-inĩ kũrĩa kũrĩku,

²³ nĩgeetha mũtobokie makinya manyu thakame-inĩ ya thũ cianyu,
o nacio nĩmĩ cia ngui cianyu igĩe na igai rĩacio."

²⁴ Wee Ngai-rĩ, mũtongoro waku nĩwonekete,
o mũtongoro wa Mũrungu wakwa na Mũthamaki
agĩtoonya handũ-harĩa-haamũre.

²⁵ Aini a nyĩmbo nĩo matongoretie,
makarũmĩrĩtwo nĩ ahũũri inanda;
hamwe nao nĩ airĩtu arĩa marahũũra tũhembe.

²⁶ Goocai Ngai, kĩũngano-inĩ kĩa kĩnene;

mūgooce Jehova kīūngano-inī gĩa Isiraeli.

²⁷ Mūhīrīga ūria mūnini wa Benjamini nīguo ūcio ūmatongoretie,
kīrīndī kīnene kīa athamaki a Juda kīrī ho,
na makarūmīrīrwo nī athamaki a Zebuluni na a Nafitali.

²⁸ Wee Ngai-rī, onania ūhoti waku;
tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta ūria waneka.

²⁹ Tondū wa hekarū yaku īria īrī kūu Jerusalemu-rī,
athamaki nīmagakūrehagīra iheo.

³⁰ Rūithia nyamū īria īrī ithanjī-inī,
ūkirūithie rūuru rwa ndegwa rūria rūrī thīinī wa tūcaū twa ndūrīrī.

Ikwinīihīrie, na ikūherehere icunjī cia betha.
Hurunja ndūrīrī iria ikenagīra mbaara.

³¹ Abarūthi nīmagooka moimīte būrūri wa Misiri;
naguo būrūri wa Kushi nīūkenyīihīria Ngai.

³² Inīrai Ngai, inyuī mothamaki ma thī,
inaī mūgooce Mwathani,

³³ ūcio ūthiīaga ahaicīte matu macio ma igūrū ma tene,
ūcio ūrurumaga na mūgambo mūnene.

³⁴ Anīrīrai hinya wa Ngai,
we ūria ūnene wake arī guo ūrūgamīrīre Isiraeli,
o ūcio ūhoti wake ūrī kūu matu-inī.

³⁵ Wee Ngai-rī, ūrī wa gwītīgīrwo, ūrī handū hau haku haamūre;
Mūrungu wa Isiraeli nīaheaga andū ake ūhoti o na hinya.

Ngai arogoocwo!

69

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai-rī, honokia,
nīgūkorwo maaī maanginyīte o ngingo.

² Ndiratoonyerera mūtondo-inī mūrīku,
handū hatarī na ha gūkinyithia kūgūrū.

Nginyīte maaī-inī harīa harīku;
mūiyūro wa maaī nīūhumbikanītie.

³ Nīnogete mūno nī gūkaya ndeithio;
mūmero wakwa nī mūng'aru.

Maitho makwa nīmorītwo nī hinya
nīgūcūthīrīria Ngai wakwa.

⁴ Andū arīa maathūire hatarī gītūmi
nī aingī gūkīra njuīrī cia mūtwe wakwa;
thū ciakwa iria iithūire hatarī gītūmi nī nyingī,
o icio injaragia iniine.

Hatagīrīrio njookie kindū itaiyīte.

⁵ Wee Ngai nīūū ūrimū wakwa;
mahītia makwa matingīhithīka harīwe.

⁶ Andū arīa makwīhokete,
maroaga gūconorithio nī ūndū wakwa,
Wee Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-wothe;
arīa makūrongoragia
maroaga kūnyararwo nī ūndū wakwa,
Wee Ngai wa Isiraeli.

⁷ Nīgūkorwo nīngīrīrīrie kūmenwo nī ūndū waku,
naguo ūthiū wakwa nīūhumbītwo thonī.

⁸ Nduikīte ta mūgeni harī ariū a baba,
ngatuīka ta mūdūndū wa kūngī harī ariū a maitū;

⁹ kīyo kīria ndī nakīo kīa nyūmba yaku nīkīo kīrandīa,
irumi cia arīa makūrumaga nī nīi igūrīire.

¹⁰ Rīria ngūrīra na ngehinga kūrīa irio,

- no nginya ngiriririe kūnyūrūrio;
 11 rīria ndehumba nguo ya ikūnia,
 andū no gūūthekeerera.
 12 Andū ariā maikaraga kihingo-inī gīa itūūra nī nī manyūrūragia,
 na ndūkīte rwīmbo rwa arīū.
- 13 Wee Jehova, nīndakūhooya
 hīndi irīa ya gwītīkīrika nīwe;
 Wee Ngai, nī ūndū wa wendo waku mūnene,
 ūnjītike na ūhonokio waku wa ma.
 14 Honokia ūndute mūtōndō-inī,
 ndūkareke ndoonyerere;
 ndeithūra kuuma kūrī ariā maathūire,
 ūndute kuuma maaī-inī marīa mariku.
 15 Ndūkareke mūiyūro wa maaī ūūhubīkanie,
 kana merio nī kūrīa kūrīku,
 o na kana ndumīrio kanua nī irima rīa gīkuū.
 16 Wee Jehova, njītika nī ūndū wa wega wa wendo waku;
 nī ūndū wa tha ciaku nyingī wihūgūire ūnjookerere.
 17 Ndūkahithe ndungata yaku ūthiū waku;
 njītika narua, nīgūkorwo ndi thīina-inī.
 18 Ūka hakuhi ūndeithūre;
 honokia kuuma kūrī thū ciakwa.
- 19 We nīūū ūrīa nyūrūrītio, na ngaconorithio na ngahumbwo thoni;
 thū ciakwa ciothe irī mbere yaku.
 20 Kūnyūrūrio nī gūūthuthīte ngoro
 ngatigwo itarī na mwīhoko;
 ndeetereire nyone wa kūnjigūira tha, no ndiigana kūmuona,
 ngīeterera nyone andū a kūūhooreria, no ndiamonire.
 21 Maanjīkīrīre maaī ma nyongo irio-inī ciakwa,
 na ndanyoota makīhe thiki nyue.
- 22 Metha irīa maarīrwo īrotuika mūtego;
 īrotuika ihūūra o na mūtego wa kūmagwatia.
 23 Maitho mao marogīa nduma matige gūcooka kuona,
 nayo mīgongo yao īrohocerera nginya tene.
 24 Maitūrūrīre mang'ūrī maku;
 makinyīrie marakara maku mahiū.
 25 Mīcīī yao īrokira ihoorū;
 kūroaga mūdū wa gūtūūra hema-inī ciao.
 26 Nīgūkorwo manyariiraga ariā wee ūgurarītīe,
 na makaaria ūhoro wa ruo rwa ariā ūtīhītīe.
 27 Mathitangīre o ngero thuutha wa irīa īngī;
 ndūkanareke magatoonya ūhonokanio-inī waku.
 28 Marothario ibuku-inī rīa muoyo,
 mage kwandikwo mūtatarata-inī wa andū ariā athingu.
- 29 Ndī na ruo na ngathīinika;
 Wee Ngai kīihonokie na ūngitīre.
- 30 Nīngūgooca rīitwa rīa Ngai na rwīmbo,
 na ndīmūtūgīrie ngīmūcookagīria ngaatho.
 31 Naguo ūndū ūcio nīūgūgīkenia Jehova gūkīra kūmūhe ndegwa,
 na gūkīra ndegwa nene irī na hīa na mahūngū.
 32 Andū ariā athīini mona ūguo nīmagakena;
 inyuī ariā mūrōngoragia Ngai, ngoro cianyu iroarahūka!
 33 Jehova nīathikagīrīria ariā abatari,
 na ndangīnyarara andū ake moohetwo.
- 34 Igūrū na thī nīmūgooce,
 o na maria marīa manene na kīrīa gīothe gīthiagīra thīinī wamo,
 35 nīgūkorwo Ngai nīakahonokia Zayuni,
 na aake matūūra marīa manene ma Juda rīngī.

Hĩndĩ ɪyo andũ nĩmagatũũra kuo na makwĩgwatĩre;
³⁶ ciana cia ndungata ciake nĩgakũgaya,
 nao arĩa mendete rĩĩtwa rĩake nĩmagatũũra kuo.

70

Rwĩmbo rwa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, hiũha ũũhonokie;
 Wee Jehova ũka narua ũndeithie.
- ² Andũ arĩa mendaga kũnjũraga
 maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
 arĩa othe mendaga nyanangwo
 marocooka na thuutha maconokete.
- ³ Andũ arĩa mathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”
 marocooka na thuutha maconokete.
- ⁴ No arĩa othe makũrongoragia
 marokena na macanjamũke;
 arĩa mendete ũhonokio waku marotũũra moigaga atĩrĩ,
 “Ngai arotũgĩrio!”
- ⁵ No rĩrĩ, nĩ ndĩ mũthĩĩni na mũbatari;
 Wee Ngai, hiuha ũũke kũrĩ nĩ.
 Wee nĩwe ũteithio wakwa na mũhonokia wakwa;
 Wee Jehova, ndũkagonderere gũũka kũndeithia.

71

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

- ¹ Wee Jehova-rĩ, njũrĩire harĩwe;
 ndũkanakĩreke njonorithio.
- ² Ndeithũra na ũũhonokie nĩ ũndũ wa ũthingu waku;
 thikĩrĩria ũũhonokie.
- ³ Tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra,
 harĩa ingĩthĩĩ hĩndĩ ciothe;
 athana honokio,
 nĩgũkorwo nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na kĩrigo gĩakwa kĩa hinya.
- ⁴ Honokia, Wee Ngai wakwa, kuuma guoko-inĩ kwa andũ arĩa aaganu,
 ũndeithũre kuuma ngumbaco ya andũ arĩa ooru na matarĩ tha.
- ⁵ Nĩgũkorwo ũkoretwo ũrĩ kĩrĩgĩrĩro gĩakwa, Wee Mwathani Jehova,
 ũtũũrite ũrĩ mwĩhoko wakwa kuuma ndĩ o mũnini.
- ⁶ Kuuma gũciarwo gwakwa ndũũrite ngwĩhokete;
 nĩwe wandutire nda ya maitũ.
 Ngũtũũra ngũgocaga.
- ⁷ Nĩndũikĩte ta kĩndũ gĩa kũgegania harĩ andũ aingĩ,
 no nĩwe rĩũrĩro rĩakwa rĩa hinya.
- ⁸ Kanua gakwa kaiyũrite ũgococi waku,
 gatindaga gakĩgana riiri waku mũthenya wotho.
- ⁹ Ndũkande hĩndĩ ya ũkũrũ;
 ndũkanandiganĩrie rĩrĩa itarĩ na hinya.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo thũ ciakwa ciaragia ũhoru wa kũnjũkĩrĩra;
 acio metagĩrĩra kũnjũraga nĩmacokanĩtie ndundu.
- ¹¹ Moigaga atĩrĩ, “Ngai nĩamũtiganĩrie;
 hanyũkaniai nake mũmũnyiite,
 nĩgũkorwo ndarĩ mũndũ wa kũmũteithũra.”
- ¹² Wee Ngai, tiga kũndaihĩrĩria;
 Wee Ngai wakwa, ũka narua ũndeithie.
- ¹³ Acio maathitangaga-rĩ, maroconoka na maniinwo;
 acio mendaga kũnjũka ũũru,
 maronyararwo na maconorwo.
- ¹⁴ No nĩrĩ, ndĩrĩkoragwo na kĩrĩgĩrĩro hĩndĩ ciothe;
 ndĩrĩkiragĩrĩria gũkũgococa mũno makĩria.
- ¹⁵ Kanua gakwa karĩganaga ũthingu waku,

- ndindage o ng'igana ūhonokio waku mūthenya wothē,
o na gūtuika ndiūi mūigana waguō.
- ¹⁶ Wee Mwathani Jehova, ngūūka ng'ianag'irira ciiko ciaku cia hinya,
nyanirire ūthingu waku, o ūthingu waku wiki.
- ¹⁷ Kuuma ndi o mūnini, Wee Ngai, ūtūūrīte ūndutaga,
na nginyagia ūmūthi no nyumbūraga ciiko ciaku cia magegania.
- ¹⁸ Wee Ngai, o na ndakūra ng'ie mbui,
ndūkanandiganirīe,
o nginya nyumbūre ūhoro wa ūhoti waku kūrī rūciaro rūrīa rūrooka,
na nyumbūre ūhoro wa hinya waku kūrī arīa othe magooka thuutha.
- ¹⁹ Wee Ngai-rī, ūthingu waku ūkinyīte o matu-inī,
Wee wīkīte maūdū manene.
Wee Ngai-rī, nūū ūngī ūhaana ta we?
- ²⁰ O na gūtuika nūūtūmīte nyone mathīina maingī na marūrū-rī,
nūūkariūkia muoyo wakwa rīngī;
nūūkandiūkia rīngī
kuuma thī kūrīa kūrīku.
- ²¹ Nūūkongerera gītīo gīakwa,
na ūūhoorerie o rīngī.
- ²² Ndirīkūgoocaga na kīnanda kīa mūgeeto
nī ūndū wa wīhokeku waku, Wee Ngai wakwa;
ndirīinaga ngūgoocage na kīnanda gīa kīnūbi,
Wee Mūtheru wa Isiraeli.
- ²³ Mīromo yakwa nīrīanag'irira nī gūkena
rīrīa ngūina ngūgoocē,
o nīi, ūrīa Wee ūkūūrīte.
- ²⁴ Rūrīmī rwakwa rūrīrahaga ūhoro wa ciiko ciaku cia ūthingu
mūthenya wothē,
nīgūkorwo arīa meendaga kūnjika ūūru
nīmaconorithītio na makarīgīicwo.

72

Ihooya rīa Kūhoera Mūthamaki

Thaburi ya Solomoni

- ¹ Wee Ngai, he mūthamaki ūhoti wa gūtuuanag'ira ciira na kīhooato,
na mūrū wa mūthamaki ūkīmūhe ūthingu waku.
- ² Nake nīarīciirag'ira andū aku na ūthingu,
andū aku arīa anyamaarīku amatuag'ire ciira na kīhooato.
- ³ Irīma igaatūmaga andū magaacīre,
natuo tūrīma tūciarage matunda ma ūthingu.
- ⁴ Nīarīgītag'ira andū arīa anyamaarīku gatagatī ka andū,
na ahonokie ciana cia arīa abatari;
nīakahehenja arīa mamahinyag'irīria.
- ⁵ Mūthamaki arotūūra hīndī irīa yothē rīua rīgūtūūra,
na rīrīa rīothe mweri ūgūtūūra nginya njjarwa na njjarwa.
- ⁶ Arīhaanaga ta mbura īkiurīra mūgūnda mūtūgūte,
ahaane ta rūthuthuū ūrīa rūihūgagīa thī.
- ⁷ Matukū-inī make andū arīa athingu nīmagatheerema;
naguō ūgaacīru ūingīthe o nginya rīrīa mweri ūgaakorwo ūtari ho.
- ⁸ Agaathanaga kuuma iria rīmwe nginya rīrīa rīngī,
na kuuma Rūūi rwa Faratī* o nginya ituri cia thī.
- ⁹ Ndūrīrī cia werū-inī nīikainamīrīra mbere yake,
nacio thū ciake icūne rūkūngū.
- ¹⁰ Athamaki a Tarishishi† na a mabūrūri marīa marī hūgūrūrū-inī cia kūraya
nīmakamūrehag'ira igooti;
nao athamaki a Sheba na Seba
nīmakamūrehag'ira iheo.

* 72:8 Rūūi rwa Faratī rwarī mwena wa irathīro wa būrūrī wa Isiraeli hīndī ya wathani wa Mūthamaki Solomoni.
kwoikaine taari kuo kwari mūthia wa thī.

† 72:10 Tarishishi

- ¹¹ Athamaki othe makaamūinamīrīra,
nacio ndūrīrī ciothe imūtungatagīre.
- ¹² Nīgūkorwo nīakahonokia abatari maamūkaīra,
o na ariā anyamaarie matarī na wa kūmateithia.
- ¹³ Niakaiguagīra tha ariā matarī hinya na ariā abatari,
na ahonokie ariā athīni kuuma kūrī gikuū.
- ¹⁴ Niakamateithūra kuuma kūrī ariā mamahinyagīrīria na kuuma haaro-inī,
nīgūkorwo thakame yao irī bata mūno maitho-inī make.
- ¹⁵ Arogītūūra hīndī ndaaya!
Aroheagwo thahabu ya kuuma Sheba.
Arotūūra ahooyagīrwo nī andū hīndī ciothe,
na mamūrathimage mūthenya wothe.
- ¹⁶ Būrūri ūrogīa na būthi wa ngano kūdū guothe;
īrorirūkīra tūrīma-igūrū.
- Maciaro makuo marothegea ta ma Lebanon;
nakuo matūūra-inī andū marotheerema ta nyeki ya gīthaka.
- ¹⁷ Rītwa riake rīrotūūra ngīnya tene;
rīrotūūra o ta ūriā riūa rīgītūūra.

Ndūrīrī ciothe nīkarathimwo nī ūndū wake,
nacio imwītage mūdū mūrathime.

- ¹⁸ Gocai Jehova Ngai, o we Ngai wa Isiraeli,
o we wiki wīkaga maūdū ma magegania.
- ¹⁹ Rītwa riake rīu rīrī riiri rīrogoocagwo ngīnya tene;
nayo thī yothe īroyūrwo nī riiri wake.

Ameni, na nīngī Ameni.

- ²⁰ Ūcio nīguo mūthia wa mahooya ma Daudi, mūrū wa Jesii.
Ibuku riā Gatatū

73

Thaburi 73-89

Ihooya riā kūūria Ūgitīri

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ti-itherū Ngai nī mwega harī andū a Isiraeli,
harī andū ariā atheru ngoro.
- ² No nī-rī, magūrū makwa maratigītīe hanini matenderūke;
ndaarī o hakuhi kūgīa.
- ³ Nīgūkorwo nīndaiguagīra ariā etiī ūiru,
rīria ndonire kūgaacīra kwa andū ariā aaganu.
- ⁴ Nīgūkorwo matithīnikaga;
mīrī yao nī mīgima na īkoragwo na hinya.
- ⁵ Matikoragwo na moritū ta andū ariā angī,
na matikoragwo nī mathīna marīa makoraga andū.
- ⁶ Nī ūndū ūcio mwītīo nīguo mūgathi wao;
o ene mehumbaga ūhinya.
- ⁷ Ūmū wa ngoro ciao ūtherūkaga o ūmaramari;
mecīria mao mooru matirī mūhaka.
- ⁸ Nī andū a kīnyūrūri, na maaragia ndeto cia rūmena;
maaragia na mwītīo ūhoro wa kūhinyīrīria andū ariā angī.
- ⁹ Tūnua twao twaragia ūūru wa gūūkīrīra igūrū,
nacio nīmī ciao ikegwatīra thī yothe.
- ¹⁰ Nī ūndū ūcio andū ao nīmakamacokerera
na metikie ūriā wothe makoiga.
- ¹¹ Makoiga atīrī, “Mūrungu angīmenya atīa?
Ūriā-ūrī-Igūrū-Mūno niarī na ūmenyo?”
- ¹² Ū ū nīguo andū ariā aaganu matariī:
tondū gūtīrī ūndū ūmamakagia, makīragīrīria o gūtonga.

- ¹³ Ti-itherū, nīnjigīte ngoro yakwa īrī theru o tūhū;
thambītie moko makwa makaaga gwīka ūūru o tūhū.
- ¹⁴ Nīgūkorwo ndindaga na mīnyamaro mūthenya wothe;
herithītio rūciinī o rūciinī.
- ¹⁵ Ingōigire atīrī, “Nīngwaria o ūū,”
nīngīakunyaniire ciana ciaku.
- ¹⁶ No rīrīa ndageragia gūtaūkīrwo nī ūhoro ūcio wothe,
watuikire wa kūhinyīrīrīa,
- ¹⁷ o ngīnya rīrīa ndatoonyire handū-harīa-haamūre ha Mūrungu;
hīndī ūyo ngikīmenya ūrīa makaarīkīrīrīa.
- ¹⁸ Ti-itherū ūmaigaga kūdū kūrīa gūtenderū;
ūmagūthagia thī makaanangīka.
- ¹⁹ Hī! Kāī nīmakanangwo o rīmwe-ī!
Makaaniinwo biū nī imakanīa!
- ²⁰ O ta ūrīa kīroto gīthiraga mūdū okīra,
no taguo makahaana rīrīa Wee Mwathani ūkaarāhūka,
ūkaamaagīra bata o ta irooto.
- ²¹ Rīrīa ngoro yakwa yarī na kīeha
na roho wakwa ūgatuurwo,
- ²² ndiarī na meciirīa magīma, na ndiarī na ūmenyo;
ndahaanaga o ta nyamū ndī mbere yaku.
- ²³ No rīrī, ngoragwo nawe hīndī ciothe;
nīūnyīitīte guoko gwakwa kwa ūrīo.
- ²⁴ Nīūndongoragia na ūtaaro waku,
na thuutha ūcio nīūkanyamūkīra riiri-inī waku.
- ²⁵ Nūū ūngī ndī nake kūu igūrū tīga Wee?
Gūkū thī ndirī na kīndū ingūrīrīrīa tīga o Wee.
- ²⁶ Mwīrī wakwa na ngoro yakwa no ciage hinya,
no rīrī, Ngai nīwe hinya wa ngoro yakwa,
na nīwe rwīga rwakwa ngīnya tene.
- ²⁷ Ti-itherū arīa magūtiganagīrīa nīmagathira;
nīūkanangaga arīa othe matakwihoekete.
- ²⁸ No ha ūhoro wakwa-rī, nī wega gūkuhīrīrīa Ngai.
Nīndūite Mwathani Jehova rīūrīro rīakwa;
nīndīrīheanaga ūhoro wa ciiko ciaku ciothe.

74

Gūthaithanīrīa Būrīrī Hīndī ya Thīna

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai-rī, nī kī gītūmīte ūtūtiganīrie ngīnya tene?
Nī kī gītūmaga marakara maku macine ng'ondū cia rūūru rwaku?
- ² Ririkana andū arīa wegūrīre o tene,
arīa wakūūrire magītuīka mūhīrīga ūrīa wegāīre,
na ūirīkane Kīrīma gīa Zayuni, o kūrīa watūūrīte.
- ³ Erekerīa makīnya maku kūrī mwanangīko ūyū ūtūūrīte kuo,
wone ūrīa handū harīa haku haamūre hathūkangītio nī thū.
- ⁴ Amuku aku mararamīre harīa wacemanīrie na ithū;
maahaandire bendera ciao irī imenyithia.
- ⁵ Metuīte ta andū mekūhīūrīa mathanwa
mateme mītī ya mūtītū.
- ⁶ Mbaū irīa ciothe ciagemetio magīciunanga
na mathanwa na ibūi ciao.
- ⁷ Nīmacinire handū-haku-harīa-haamūre hakīmomoka,
magīthaahia gīkaro kīa Rītīwa rīaku.
- ⁸ Moigīre atīrī na ngoro ciao, “Tūkūmahehenja mathire!”
Maacinire handū harīa hothe Mūrungu aahooyagīrwo kūu būrīrī-inī.
- ⁹ Gūtīrī cīama tūringagīrwo mahinda maya;
anabīi nīmathirīte,

na gütirĩ witũ ũũĩ nĩ nginya rĩ gũgũikara ũguo.

- ¹⁰ Wee Ngai, thũ ĩgütũura ĩgũthirikagia nginya rĩ?
Mũmuku no atũũre acambagia rĩitwa riaku nginya tene?
- ¹¹ Nĩ kĩi gītũmĩte ũthune guoko gwaku, o guoko kũu gwaku kwa ũrĩo?
Kũrute mĩkũnjo-inĩ ya ngu ciaku ũmaniine!
- ¹² No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩwe mũthamaki wakwa kuuma tene;
nĩwĩkaga maĩndũ ma kũhonokania gũkũ thĩ.
- ¹³ Wee-rĩ, nĩwe wagayanirie iria na ũhoti waku,
ũkihehenja mĩtwe ya nyamũ iria nene kũu maaĩ-inĩ.
- ¹⁴ Wee-rĩ, nĩwe wahehenjire mĩtwe ya Leviathani,
ũkĩmĩheana ĩtuĩke irio cia ciũmbe cia werũ-inĩ.
- ¹⁵ Wee-rĩ, nĩwe watũmire ithima itherũke na tũrũũĩ tũtherere,
ũkihũithia njũũĩ iria itahũaga.
- ¹⁶ Mũthenya nĩ waku o na ũtukũ no waku;
Wee nĩwe wahaandire riũa na mweri.
- ¹⁷ Wee-rĩ, nĩwe wekĩrire mĩhaka yothe ya thĩ;
nĩwe watũmire kũgĩe hĩndĩ ya riũa na hĩndĩ ya heho.
- ¹⁸ Ririkana ũrĩa thũ ĩkũnyũrũritie, Wee Jehova,
na ũrĩa andũ arĩa akĩgu macambĩtie rĩitwa riaku.
- ¹⁹ Ndũkaneane muoyo wa ndirahũgĩ yaku kũrĩ nyamũ cia gĩthaka;
ndũkariganĩrwo nĩ mioyo ya andũ aku arĩa manyariĩritwo nginya tene.
- ²⁰ Ririkana kĩrikanĩro gĩaku,
tondũ kũndũ guothe kũrĩa kũrĩ nduma bũrũri-inĩ kũiyũrite haaro.
- ²¹ Ndũkareke mũndũ ũrĩa mũhinyĩrĩrie acooke na thuutha aconokete;
andũ arĩa athĩĩni na arĩa abatari nĩmagooce rĩitwa riaku.
- ²² Arahũka, Wee Ngai, ũrũgamĩrĩre kĩhooito gĩaku;
ririkana ũrĩa andũ arĩa akĩgu magũthirikagia mũthenya wothē.
- ²³ Ndũkariganĩrwo nĩ mbugĩrĩrio ya amuku aku,
o inegene rĩa thũ ciaku, rĩrĩa iranegena itegũtigithĩria.

75

Ngai nĩ wa Kĩhooito

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai, nĩtwagũcookeria ngaatho,
twagũcookeria ngaatho, nĩgũkorwo Rĩitwa riaku rĩrĩ hakuhi;
andũ maheanaga ũhoru wa ciiko ciaku cia magegania.
- ² Ugaga atĩrĩ, “Nĩ nĩi thuuraga hĩndĩ irĩa njagĩrũ;
nĩ nĩi nduanagĩra ciira na kĩhooito.
- ³ Rĩrĩa thĩ na andũ ayo othe maathingĩtha,
nĩ nĩi nyiitagĩrĩra itugĩ ciayo ngacirũmia.
- ⁴ Andũ arĩa etĩĩi ngũmeera atĩrĩ, ‘Mũtigacooke kwĩraha,’
na arĩa aaganu ngameera atĩrĩ, ‘Mũtikambararie hĩa cianyu.
- ⁵ Tigai kwambararia hĩa cianyu na igũrũ,
mũtĩge kwaria mũũmitie ngĩngo.’”
- ⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, ũhoru wa gũtũgũgĩria mũndũ nduumaga na irathĩro kana ithũĩro,
o na kana kuuma werũ-inĩ.
- ⁷ No rĩrĩ, nĩ Ngai ũtuanagĩra ciira:
Anyiĩhagia mũndũ ũmwe, na agatũgũgĩria ũrĩa ũngĩ.
- ⁸ Jehova anyiĩtite gikombe kĩiyũrite ndibei ĩrĩ na mũhũũyũ,
ĩtukanĩtio na mahuti manungi wega;
amĩonoragia, nao andũ othe aaganu a thĩ makamĩnyua,
makainĩkĩrĩa nginya itata rĩa mũthia.
- ⁹ No nĩi-rĩ, nĩngumbũra ũhoru ũyũ nginya tene;
ndĩrĩinaga ũgooci kũrĩ Ngai wa Jakubu.
- ¹⁰ Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa othe aaganu,
no hĩa cia arĩa athingu nĩkambarario.

76

Jehova Nīwe Ngai wa Jakubu

Thaburi ya Asafu

- ¹ Kūu Juda Ngai nīoikaine;
rīitwa rīake nī inene thīinī wa Isiraeli.
- ² Hema yake īrī kūu Salem,
gīikaro gīake kīrī Zayuni.
- ³ Kūu nīkuo oinangīire mīguī ya ūta ikūhenia,
akiunanga ngo na hiū ciao cia njora,
o na indo ciao ciothe cia mbaara.
- ⁴ Wee ūcangararīte nī ūtheri,
ūkagja na ūkaru gūkira irīma irī na ūtonga wa nyamū cia iguīma.
- ⁵ Andū arīa njamba magwīte magatunywo indo,
magakoma toro wao wa gīkuū;
gūtīrī o na ūmwe wa njamba cia ita
ūngīambararia moko make.
- ⁶ Nī ūndū wa ikūūma rīaku, Wee Ngai wa Jakubu,
mbarathi o ūndū ūmwe na ngaari cia ita igwīte thī ikaaga kwīigua.
- ⁷ Wee nowe wa gwītīgīrwo.
Nūū ūngīrīgama mbere yaku rīrīa ūrī mūrakaru?
- ⁸ Wamenyithanirīe itua rīaku ūrī o kūu igūrū,
nayo thī īgītīgīra na īgīkira ki,
- ⁹ rīrīa Wee Ngai, warūgamire ūtuanīre ciira,
nīguo ūhonokie arīa othe anyamaarīku a būrūri.
- ¹⁰ Ti-itherū mang'ūrī ma andū nīmagākūgocithia,
na ūkeyoha matigari ma mang'ūrī maku ta mūcibi.
- ¹¹ Mwīhītei mīlīhīta harī Jehova Ngai wanyu na mūmīhingie;
rekei mabūrūri marīa mothe mūriganītie namo
marehere ūcio wa gwītīgīrwo iheo.
- ¹² Athuthaga roho wa arīa maathanaga;
etīgagīrwo nī athamaki a thī.

77

Kūrīrikana Cīko cia Ngai cia Hinya

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ndakāīire Ngai andeithie;
ndakāīire Ngai nīguo anjigwe.
- ² Rīrīa ndaari mīnyamaro-inī, nī Mwathani ndarongoririe;
ūtukū ndamwambararīrie moko itekūnoga,
no muoyo wakwa ūkīrega kūhoorerio.
- ³ Wee Ngai, ndakūrīrikanire ngīcaaya;
ndataranirie maūndū, nago roho wakwa ūkīringīka.
- ⁴ Wee watūmire njūrwo nī toro,
ngīthīinika mūno, ngīremwo nī kwaria.
- ⁵ Ndeciiririe ūhoru wa matukū ma tene,
ngīrīrikana mīaka o īrīa yarī ya tene;
- ⁶ ngīkūrīrikania ūrīa ndainaga ūtukū,
ngoro yakwa īgītārania maūndū,
nago roho wakwa ūkīyūūria atīrī:
- ⁷ “Mwathani egūtūūra atūregete nginya tene?
Ndarī hīndī agacooka gūtūkenera?
- ⁸ Wendo wake ūtathiraga-rī, nīkūbūria ūbūrītīe nginya tene?
Kīranīro gīake gīgūtūūra gītahingīte nginya tene?
- ⁹ Kai Mūrungu ariganiirwo nīkūiguanīra tha?
Kai marakara make matūmīte atige gūtugana?”
- ¹⁰ Ngīcooka ngīciiria atīrī, “Ūndū ūyū nīguo ngwītīiria nago:
kūrīrikana mīaka ya guoko kwa ūrīo kwa ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.”
- ¹¹ Nīngūrīrikana cīko cia Jehova;

ĩ nĩguo, nĩngũiririka ciana ciaku cia tene.

¹² Ndĩritaranagia mawĩra maku mothe,
na ngecũũrania ũhoro wa ciiko ciaku cia hinya.

¹³ Njĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru.
Nĩ ngai irĩkũ nene ta Ngai witũ?

¹⁴ Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga ciana;
wonanagia ũhoti waku kũrĩ ndũrĩrĩ.

¹⁵ Nĩwakũũrire andũ aku na guoko gwaku kwa hinya,
o acio njĩaro cia Jakubu na Jusufu.

¹⁶ Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
maaĩ macio maakuonire makĩigua guoya,
nakuo kũrĩa kũriku mũno gũkĩinyogonda.

¹⁷ Matu mooiririe mbura,
nacio ngwa ikĩruruma igĩrũ guothe;
heni ciahenũkire ikĩrathũka mĩena yothe

¹⁸ Ngwa yaku yaiguĩkanire kihuhũkanio-inĩ,
rũheni rwaku rũkĩmũrĩka thĩ yothe,
nayo thĩ ikĩinaina na igĩthingĩtha.

¹⁹ Njĩra yaku yatuĩkanĩirie iria-inĩ,
njĩra yaku igĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ maingĩ,
o na gũtuĩka makinya maku mationekire.

²⁰ Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru,
ũkĩmatongoria na guoko kwa Musa na kwa Harũni.

78

Rũgano rwa Ngai na Andũ ake a Isiraeli

Thaburi ya Asafu

¹ Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani wakwa;
thĩkĩrĩriai ciugo cia kanua gakwa.

² Ngũtumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
ngũgweta maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene:

³ maũndũ marĩa twanaigua na tũkamenya,
o marĩa maithe maitũ maanatwĩra.

⁴ Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
nĩtũrũrĩraga rũciaro rũrĩa rũgooka
ũhoro wa ciiko cia Jehova cia kũmũgoocithia,
na ũhoti wake, na magegania marĩa aaneka.

⁵ Aaheire Jakubu mawatho,
na akĩhaanda watho thĩinĩ wa Isiraeli,
ũrĩa aathire maithe maitũ
atĩ maũrutage ciana ciao,

⁶ nĩguo rũciaro rũrĩa rũgooka thuutha rũkaamenya watho ũcio,
o hamwe na ciana iria itaciarĩtwo,
nĩguo nacio ikeera ciana ciacio.

⁷ Hĩndĩ iyo ciĩhoke Ngai
na ciage kũrganĩrwo nĩ ciiko ciake,
no kũrũmia irũmagie maathani make.

⁸ Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene,
arĩa maarĩ a rũciaro rũremi na rũng'athia,
rũrĩa ngoro ciaruo itaathikagĩra Mũrungu,
o rũu maroho maaruo mataamwĩhokire.

⁹ Andũ a Efiraimu, o na maarĩ na mota ma kũrĩa,
nĩmahũndũkire mũthenya ũrĩa wa mbaara;

¹⁰ matiarũmirie kĩrĩkanĩro kiao na Ngai,
na nĩmaregire kũrũmirĩra watho wake.

¹¹ Nĩmariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa ekite,
na makĩrganĩrwo nĩ magegania marĩa aamonetie.

¹² Nĩaringire ciana maithe mao makĩĩonagĩra
marĩ kũu bũrũri wa Misĩri, kũu werũ-inĩ wa Zoani.

¹³ Aagayanirie iria, akĩmaringia;

- aatũmire maaĩ marũgame ta rũthingo.
¹⁴ Mũthenya aamatongoragia na itu,
 naguo ũtukũ wothe akamatongoria na ũtheri wa mwaki.
¹⁵ Niatũranirie mahiga kũu werũ-inĩ,
 na akĩmahe maaĩ mainĩ o ta ma iria;
¹⁶ niatũmire tũrũũ tuume rwaro-inĩ rwa ihiga,
 na agĩtũma maaĩ matherere ta njũũ.
- ¹⁷ No-o maathiire o na mbere kwĩhĩria Ngai,
 magĩkiremera Ũria-ũri-Igũrũ-Mũno marĩ kũu werũ-inĩ.
¹⁸ Nao makĩgeria Mũrungu makĩendaga,
 na ũndũ wa gwtia irio iria meeriragĩria kũria.
¹⁹ Magĩũkĩria Ngai na mĩario, makĩũrania atĩrĩ,
 “Mũrungu no ahote kwara metha werũ-inĩ?
²⁰ Rĩria aagũthire ihiga, maaĩ nĩmatothokire boo,
 natuo tũrũũ tũgĩtherera tũiyũrite maaĩ mainĩ.
 No rĩrĩ, no ahote gũtũhe o na irio?
 No ahe andũ ake nyama?”
²¹ Rĩria Jehova aigũire ũguo, akĩrakara;
 agĩtharĩkĩra Jakubu na mwaki wake,
 namo mang’ũri make magĩũkĩria Isiraeli,
²² nigũkorwo matiigana gwtĩkia Ngai,
 kana kwĩhoka ũhonokania wake.
²³ No rĩrĩ, we niathire matu ma igũrũ
 na akihingũra mĩrango ya igũrũ;
²⁴ oirĩrie andũ mana ta mbura marĩe,
 na akĩmahe ngano ya kũu igũrũ.
²⁵ Andũ makĩria irio cia araka;
 akĩmahe irio iria ciothe mangĩahotire kũria.
²⁶ O na ningĩ akĩrekeria rũhuho rwa mwena wa irathĩro kuuma igũrũ,
 na akĩrehithia rũhuho rwa mwena wa gũthini na ũndũ wa hinya wake.
²⁷ Akĩmaharũrũkĩria nyama nyingĩ ta rũkũngũ,
 nyoni cia rĩera-inĩ ciaingĩhite ta mũthanga wa iria-inĩ.
²⁸ Agĩtũma igwe thiĩni wa kambĩ yao,
 igĩthiũrũkĩria hema ciao.
²⁹ Maarĩire o nginya makĩhũũna,
 nigũkorwo aamaheire kĩria merirĩrie kũria.
³⁰ No matanarĩkia kũria irio icio meriragĩria,
 o irĩ tũnua-inĩ twao-rĩ,
³¹ marakara ma Ngai makĩmokĩria;
 akiũraga aria maarĩ na hinya mũno gatagatĩ kao,
 akĩniina andũ ethĩ a Isiraeli.
- ³² O na amekĩte ũguo wothe-rĩ, mathiire o na mbere kwĩhia;
 o na ekĩte magegania make, matiamwĩtikirie.
³³ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma matukũ mao mathire o ũguo tũhũ,
 na mĩaka yao igĩthira nĩ ihooru rĩa kũmaka.
³⁴ Rĩria rĩothe Mũrungu ooraga amwe ao nĩmamũmaathaga;
 mamũrongoragia na makamũcookerera na kĩyo.
³⁵ Nao makaririkana atĩ Ngai nĩwe warĩ Rwaro rwao rwa Ihiga,
 na atĩ Mũrungu Ũria-ũri-Igũrũ-Mũno nĩwe warĩ Mũkũũri wao.
³⁶ No-o makeyendithĩrĩria harĩ we na tũnua twao,
 makamũheenagia na nĩmĩ ciao;
³⁷ ngoro ciao itiarĩ njĩhokeku kũrĩ we,
 na matiarĩ eehokeku harĩ kĩrikanĩro gĩake.
³⁸ Nowe no aaiyũritwo nĩ tha;
 akĩmarekera waganu wao,
 na ndaigana kũmaniina.
 Kaingĩ na kaingĩ niagiragĩrĩria marakara make,
 na ndaigana kwarahũra mang’ũri make mothe.
³⁹ Nĩaaririkanire atĩ maarĩ o andũ tu,
 karũhuho karĩa kahĩtũkaga na gaticooke rĩngĩ.
⁴⁰ Nĩ maita mainĩ atĩa maamũremagĩra marĩ kũu werũ-inĩ,

- na makamũguithia kĩa marĩ kũu rũng'ũrĩ-inĩ.
 41 Mahinda maingĩ nĩmageririe Mũrungu;
 maathirikirie Ūrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli.
 42 Matiarikanire ũhoti wake:
 mũthenya ūrĩa aamakũũire kuuma kũrĩ arĩa maamahinyagĩrĩa,
 43 kana mũthenya ūrĩa onanirie ciamu cĩake kũu bũrũri wa Misiri,
 kana magegania make marĩa onanirie kũu werũ-inĩ wa Zoani.
 44 Nĩagarũire njũũĩ cia bũrũri wa Misiri igĩtuĩka thakame;
 matingĩahotire kũnyua maaĩ ma tũrũũĩ twao.
 45 Akĩmatũmĩra mĩrumbĩ mĩingĩ ya ngĩ ikĩmarĩa,
 o na ciũra iria ciamaanangire.
 46 Irio cia mĩgũnda yao aaciheire itono,
 na maciaro mao akĩmarekereria ngĩgĩ.
 47 Aanangire mĩthabĩbũ yao na mbura ya mbembe,
 na mĩkũyũ yao akĩmĩcina na mbaa.
 48 Ng'ombe ciao aaciũragire na mbura ya mbembe,
 na mahiũ mao akĩmahũũra na ngwa.
 49 Aamaitĩirie marakara make mahiũ,
 na mang'ũrĩ, na marũrũ, na muku:
 akĩmarekereria mbũtũ ya arĩa arĩa maniinanaga.
 50 Nĩaatemeire marakara make njĩra;
 ndamahonokirie kũrĩ gĩkuũ,
 no nĩamarekereirie kũrĩ mũthiro.
 51 Akĩũraga marigĩthathi mothe ma bũrũri wa Misiri,
 arĩ mo maciaro ma mbere ma mũndũ thĩinĩ wa hema cia Hamu.
 52 No akĩruta andũ ake kuo ta rũũru;
 akĩmatongoria o ta ūrĩa mũrĩithi atongoragia ng'ondũ magĩtuĩkanĩria kũu werũ-inĩ.
 53 Aamatongoririe amamenyereire, nĩ undũ ūcio matietigĩre;
 no thũ ciao ikĩhubĩkanio nĩ iria.
 54 Nĩ undũ ūcio akĩmakinyia mũhaka-inĩ wa bũrũri wake ūcio mũtheru,
 akĩmakinyia bũrũri wa irĩa ūrĩa guoko gwake kwa ūrio kwegwatiire.
 55 Ningĩ akĩrutũũra ndũrĩrĩ ciehere mbere yao,
 na akĩmagaĩra bũrũri ūcio wa ndũrĩrĩ ūtuĩke igai rĩao;
 akihe mĩhĩrĩga ya Isiraeli mĩcĩĩ yao.
 56 No nĩmageririe Ngai
 na makĩremera Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
 matiathikĩrĩirie mawatho make.
 57 Nĩmagire wĩhokeku na makĩaga wĩtikio o ta maithe mao,
 makĩaga kwĩhokeka o ta ūta mũgathũku ūrĩa ūtangũhokwo.
 58 Nĩmamũrarakirie nĩ undũ wa gũkorwo na kũndũ kwao gũtũũgĩru gwa kũhooyagĩra;
 makĩarahũra ūru wake nĩ undũ wa mĩhianano yao.
 59 Rĩrĩa Ngai aamaigũire, nĩarakarire mũno;
 nake agĩtiganĩria Isiraeli o biũ.
 60 Agĩthaama Hema-ya-Gũtũnganwo rĩa yari Shilo,*
 hema irĩa aahaandĩte atũũranagie na andũ.
 61 Akĩrekereria ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩa hinya wake rĩthaamio,
 riiri ūcio wake akĩũneana moko-inĩ ma thũ.
 62 Andũ ake nao akĩmarekereria rũhiũ rwa njora;
 nĩarakarĩtio mũno nĩ igai rĩake.
 63 Mwaki ūgĩcina aanake ao,
 nao airĩtu ao makĩaga kũinagĩrwo nyĩmbo cia ūhiki;
 64 athĩnjĩri-Ngai ao makĩũragwo na rũhiũ rwa njora,
 na atumia ao a ndĩgwa makĩaga kũmacakaĩra.
 65 Ningĩ Mwathani akĩarahũka ta mũndũ woima toro,
 ta njamba ya ita igĩũkĩra thuutha wa kũrĩio nĩ ndĩbei.
 66 Aahũũire thũ cĩake agĩcihũndũra;
 aaciconorithirie ngĩnya tene.
 67 Ningĩ akĩrega hema cia Jusufu,
 na ndathuurire mũhĩrĩga wa Efiraĩmu;
 68 no rĩrĩ, nĩathuurire mũhĩrĩga wa Juda,

* 78:60 Matukũ-inĩ ma tene mũno, Shilo nĩrĩo rĩarĩ itũũra itheru, na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩaigĩtwo kuo.

- na Kĩrĩma gĩa Zayuni kĩa endete.
⁶⁹ Nĩakire handũ harĩa hake haamũre hakihaana ta irĩma iria ndaaya,
 hakihaana ta thĩ irĩa aahaandire itũũre irũmĩte nginya tene.
⁷⁰ Aathuurire Daudi ndungata yake
 na akimũruta ciugũ-inĩ cia ng'ondũ;
⁷¹ akimũtigithia kũriithia ng'ondũ,
 akimutua mũriithi wa andũ ake, nĩo mbarĩ ya Jakubu,
 arĩithagie Isiraeli igai rĩake.
⁷² Nake Daudi akimariithia arĩ na wagĩrĩru wa ngoro;
 aamatongoragia na ũũgĩ wa moko make.

79

Ihooya rĩa kũũria Ngai Ahonokie Rũrĩrĩ
 Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai, ndũrĩrĩ nũtharikũire igai rĩaku;
 nũthaahĩtie hekarũ yaku theru,
 imomorete itũũra rĩa Jerusalemu rĩgatuĩka irũndo cia mahiga.
² Ciimba cia ndungata ciaku macineanĩte
 itũĩke irio cia nyoni cia riera-inĩ,
 na mũrĩrĩ ya andũ aku aamũre makamĩheana kũrĩ nyamũ cia gĩthaka.
³ Maitĩte thakame ya andũ aku ta maai
 Jerusalemu guothe,
 na gũtirĩ mũndũ wa gũthika arĩa makuĩte.
⁴ Tũtuĩkite andũ a kũmenwo nĩ arĩa tũriganĩtie nao,
 tũgatuĩka andũ a kũnyararwo na gũthekererwo nĩ arĩa matũthiũrũkũirĩe.
⁵ Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ? Ũgũtũũra ũrĩ mũraku nginya tene?
 Nĩ nginya rĩ ũru waku ũgũtũũra wakanĩte ta mwakĩ?
⁶ Itĩrĩria ndũrĩrĩ iria itakũũĩ mang'ũrĩ maku,
 ũmaitĩrĩrie mothamaki marĩa matakayagĩra rĩitwa rĩaku;
⁷ nĩgũkorwo nĩmatambuurĩte Jakubu
 na makaananga bũrũri wake.
⁸ Ndũgatũherithie nĩ ũndũ wa mehia ma maithe maitũ;
 tha ciaku irohiũha itũkinyĩrĩre,
 nĩgũkorwo tũrĩ ahinyĩrĩrĩku mũno.
⁹ Tũteithie, Wee Ngai Mũhonokia witũ;
 nĩ ũndũ wa riiri wa rĩitwa rĩaku;
 tũteithũre na ũtũrekere mehia maitũ
 nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku.
¹⁰ Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndũrĩrĩ ciũrie atĩrĩ,
 “Ngai wao akĩrĩ ha?”
 Menyithania kũrĩ ndũrĩrĩ tũkĩĩonagĩra na maitho maitũ
 atĩ nĩũrĩhanagĩria thakame ya ndungata ciaku irĩa iitĩtĩwo.
¹¹ Mũcaayo wa arĩa moohetwo njeera ũrogũkinyĩra;
 nĩ ũndũ wa hinya wa guoko gwaku
 gitĩra arĩa matũrĩrĩro gũkua.
¹² Wĩrĩhĩrie maita mũgwanja harĩ ndũrĩrĩ iria tũriganĩtie nacio,
 nĩ ũndũ wa rũmena rũrĩa makũmenete naruo, Wee Mwachani.
¹³ Na ithuĩ andũ aku, o ithuĩ ng'ondũ cia rũũru rwaku,
 tũkũgocage nginya tene na tene;
 nĩtũrahage ũgococi waku,
 kuuma njiarwa na njiarwa.

80

Kũhoera Rũrĩrĩ Rũgaacĩre Rĩngĩ
 Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Mũrĩithi wa Isiraeli, tũigwe,
 o Wee ũtongoragia Jusufu ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru;
 Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi-rĩ, cangarara

² ūrī mbere ya Efiraimu, na Benjamini, na Manase.*
Arahūra ūhoti waku,
ūūke ūtūhonokie.

³ Wee Ngai-rī, tūma tūgaacire rīngī;
tūma ūthiū waku ūtwarīre,
nīguo tūhonoke.

⁴ Wee Jehova Ngai mwene hinya wothe,
marakara maku megūtooga nginya rī
ūgiūkīrira mahooya ma andū aku?

⁵ Nūmahūūnītie na irio cia maithori;
ūtūmīte manyue maithori maiyūrīte mbakūri riita.

⁶ Ūtūtuite kindū gīa kūrūagīrwo nī arīa tūriganītie nao,
nacio thū ciitū igatūnyūrūria.

⁷ Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rī, tūma tūgaacire rīngī;
tūma ūthiū waku ūtwarīre,
nīguo tūhonoke.

⁸ Wareehire mūthabibū kuuma būrūri wa Misiri;
warutūrūrire ndūrīrī ūkīūhaanda arī guo.

⁹ Nīwāūthereirie mūgūnda,
naguo ūkīgwata, na ūkīiyūra būrūri wothe.

¹⁰ Irīma nīciahumbīrīrwo nī kūruru kiaguo,
nayo mītarakwa īrīa mīnene ikīhumbīrwo nī honge ciaguo.

¹¹ Watambūrūkirie honge ciaguo o nginya Iria-inī rīrīa Inene,
na thuuna ciaguo ūgīcikinyīa o nginya Rūū-inī rwa Farati.†

¹² Nī kīi gītūmīte ūmomore njirigo ciaguo,
ūgagītūma ehītūkīri othe matuage thabibū ciaguo?

¹³ Ūrangarangawo nī ngūrwe cia gīthaka,
na ūkarīno nī nyamū cia werū-inī.

¹⁴ Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tūcookerere!
Rora ūrī igūrū wonē!

Rūmbūiya mūthabibū ūyū,
¹⁵ mūri ūrīa guoko gwaku kwa ūrīo kwahaandire,
mūriū ūrīa wee mwene wīrereire.

¹⁶ Mūthabibū waku nīūtemetwo, ūgacinwo na mwaki;
thū ciaku irothira nī ūndū wa irūithia rīaku.

¹⁷ Guoko gwaku kūroikara na mūdū ūrīa ūrī guoko-inī gwaku kwa ūrīo,
ūcio mūrū wa mūdū wīrereire wee mwene.

¹⁸ No ithuī-rī, tūtīgatigana nawe o rī;
tūrurumūkie na nītūrīkayagīra rītwa rīaku.

¹⁹ Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tūma tūgaacire rīngī;
tūma ūthiū waku ūtwarīre,
nīguo tūhonoke.

81

Rwimbo rwa Gūkūngūra Giathi

Thaburi ya Asafu

¹ Inīrai Ngai, o we hinya witū, nī ūndū wa gūkena;
anīrīrai mūinīre Ngai wa Jakubu!

² Ambīrīriai kūina, hūūrai kīhembe,
na mūhūūre kīnanda kīa mūgeeto kīrīa kīgambi wega, o na gīa kīnūbi.

³ Huhai coro hīndī ya Karūgamo ka Mweri,
na nīngī rīrīa mweri waiganana, mūthenya ūrīa wa Giathi gīitū;
⁴ ūyū nī watho wa kīrīra gīa kūrūmīrīrwo kūrī Isiraeli,

* 80:2 Mīhīrīga īno ītatū yarī njiarwa cia Rakeli, na nīcio ciarī cia mbere kūrūmīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro rīrīa Isiraeli mangīoimagarire marī werū-inī. † 80:11 Ūthamaki wa Daudi na Solomoni woimīte Iria rīrīa Inene nginya Rūū rwa Farati.

- o guo watho wa Ngai wa Jakubu.
- ⁵ We nīaūhaandire ūtuīke kīrīra harī Jusufu
hīndī īrīa aathiire gūtharīkīra būrūrī wa Misiri,
kūrīa twaiguire mwario tūtaamenyire.
- ⁶ Ekuuga atīrī, “Nindeheririe mūrigo kuuma ciande-inī ciao;
moko mao nīndameheririe kuuma thīinī wa gīkabū.
- ⁷ Wangāire ūrī na mīnyamaro na nī ngīkūhatūra,
ngīgwiṭika ndī thīinī wa mūrurumo wa ngwa;
ndakūgeririe ūrī kūu maaī-inī ma Meriba.
- ⁸ “Inyuī andū akwa, iguai ngīmūkaania,
naarī korwo no mūūthikīrīrie, inyuī Isiraeli!
- ⁹ Mūtikanagīe na ngai ng’eni gatagatī-inī kanyu;
mūtikanainamīrīre ngai ya kūngī.
- ¹⁰ Nī nīi Jehova Ngai waku,
ūrīa wakūrutire būrūrī wa Misiri.
Athamia kanua gaku na nīngūkūhe gīa kūrīa.
- ¹¹ “No andū akwa matiigana gūūthikīrīria;
Isiraeli ndaigana kūnjathīkīra.
- ¹² Nī ūndū ūcio ngīmarekereria marūmīrīre ūremi wa ngoro ciao,
na marūmagīrīre mwūro wao ene.
- ¹³ “Korwo andū akwa no maathikīrīrie,
korwo Isiraeli no marūmīrīre njīra ciakwa,
- ¹⁴ ndamatooreria thū ciao o na ihenya,
na njūkīrīre andū arīa marī muku nao na ūndū wa guoko gwakwa!
- ¹⁵ Andū arīa mathūire Jehova mangūthuna marī mbere yake,
na iherithīa rīao rītūūre nginya tene.
- ¹⁶ No inyuī ingīmūhe ngano īrīa njega mūno mūrīage;
ingīmūhūūnagīa na ūūkī wa kuuma rwaro-inī rwa ihiga.”

82

Kūhooya Ciira wa Kihooto

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ngai arūgamīte kīūngano-inī kīrīa kīnene;
aratuīra “ngai” ciira arī gatagatī ga cio.
- ² “Nī nginya rī mūgūtūūra mūciiragīrīra andū arīa matarūgamagīrīra kihooto,
na mūgatīra arīa aaganu maūthī?
- ³ “Ciiragīrīrai kihooto kīa arīa matarī hinya na arīa matarī maithe;
tūūriai ihooto cia andū arīa athīinī o na arīa ahinyīrīrie.
- ⁴ Hatūragai arīa matarī hinya na arīa abatari;
mateithūrei kuuma moko-inī ma arīa aaganu.
- ⁵ “Andū acio matirī ūndū mooī, na matirī ūndū makūūranaga.
Macangacangaga nduma-inī;
mīthingi yothē ya thī nīyenyenyete.
- ⁶ “Ndoigire atirī, ‘Inyuī mūrī “ngai”;
inyuothē mūrī ariū a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.’
- ⁷ No mūgaakua o ta ūrīa andū makuuaga;
mūkaagūa o ta aathani arīa angī.”
- ⁸ Arahūka, Wee Ngai, ūtuire thī ciira,
nīgūkorwo ndūrīrī ciothe nī igai riaku.

83

Kūhooya Ngai ahoote Thū cia Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai-rī, ndūgakire;
tiga gūikara ūtumītie, Wee Mūrungu,

- ndūgaikare wīnyiitanīrie.
- ² Ta rora wone ūria thū ciaku iranegenā,
acio magūthūire makambararia mītwe yao.
- ³ Mathugundaga ndundu ya gūūkīrīra andū aku na wara;
maciiragīrīra gūūkīrīra andū arīa wendete.
- ⁴ Meranaga atīrī, “Ūkai, tūmaniine matige gūtuika rūrīrī,
nīguo rītwa rīa Isiraeli rītikanacooke kūririkanwo rīngī.”
- ⁵ Maciiraga marī na ngoro īmwe;
maiguithanagīria magūūkīrīre:
- ⁶ andū a hema cia Edomu, na cia Aishumaeli,
na cia Moabi, na cia Ahagari,
- ⁷ na cia Gebali, na cia Amoni, na cia Amaleki,
na cia Filistia, hamwe na andū a Turo.
- ⁸ O na Ashuri nīmegwatanītie nao
nīguo mateithīrīrie njiaro cia Loti.
- ⁹ Meeke o ta ūrīa wekire Amidiani,
na o ta ūrīa wekire Sīsera na Jabini rūūī-inī rwa Kishoni,
- ¹⁰ o acio maaniinīrwo Enidoru,
na magītuika ta thumu wa kūnorīa tīrī.
- ¹¹ Tūma andū ao arīa marī igweta mahaane ta Orebu na Zeebu,*
anene ao othe ūmahaananie na Zeba na Zalimuna,
- ¹² arīa moigire atīrī, “Nītūgwatīrei būrūri
wa ūrīthio wa Ngai ūtuīke witū.”
- ¹³ Wee Ngai wakwa, matue ta rūkūngū rūrīa rūgūrūkagio,
mahaane o ta mūūngū ūmbūrītwo nī rūhuho.
- ¹⁴ O ta ūrīa mwaki ūcinaga mūtītū
kana ta rūrīrīmī rūgīcina irīma-rī,
- ¹⁵ maingatithie o ro ūguo na kīhuhūkano gīaku,
na ūmamakie mūno na huho ciaku nene.
- ¹⁶ Humba mothiū mao thoni,
nīgeetha andū marongorie rītwa rīaku, Wee Jehova.
- ¹⁷ Marotūūra maconokete na marī amaku;
marokua na gīconoko kīnene.
- ¹⁸ Tūma mamenye atī Wee, o Wee wītagwo Jehova,
atī Wee nīwe Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno, o igūrū rīa thī yothe.

84

Kwīrīrīria Gūthī Nyūmba ya Ngai

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rī,
kai gīkaro gīaku nī gīthaka-ī!
- ² Muoyo wakwa wīrīragīria mūno, īī o na ūkoorwo nī hinya,
nī ūndū wa kwīrīrīria nja cia Jehova;
ngoro yakwa na mwīrī wakwa irakāira
Mūrungu ūrīa ūtūūrāga muoyo.
- ³ O na kanyoni-ka-nja nīkoonete mūcīī,
nayo thūngūrūrū īkeyonera gītara,
harīa īngīkaria tūcui twayo,
o hau hakuhi na kīgongona gīaku,
Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o Wee Mūthamaki wakwa na Ngai wakwa.
- ⁴ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa matūūrāga nyūmba yaku;
matūūrāga makūgocaga.
- ⁵ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa maheagwo hinya nīwe,
o arīa matuīte na ngoro ciao gūthīī Zayuni.
- ⁶ Rīrīa megūtuīkanīria Gītuamba kīa Baka,

* 83:11 Orebu na Zeebu maarī athamaki a Midiani, na maahootirwo nī Gideonī.

- matūmaga kūgīe na ithima;
mbura ya maguna-ng'ombe o nayo ikūhumbīraga na tūria twa maaī.
- ⁷ Mathiiaga magīkīragīrīria kūgīa na hinya,
nginya o mūdū o mūdū agakinya mbere ya Ngai kūu Zayuni.
- ⁸ Igua ihooya riakwa, Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe;
thikīrīria, Wee Ngai wa Jakubu.
- ⁹ Wee Ngai, ta rora ngo iitū;
tiirīra ūrīa waku ūitīrīrie maguta gīthiithi.
- ¹⁰ Kaba mūthenya ūmwe nja-inī ciaku,
gūkīra gūkara mīthenya ngiri handū hangī o hothe;
kaba ngorwo ndī mūrangīri wa kīhingo kia nyūmba ya Ngai wakwa,
gūkīra ndūire thīinī wa hema cia andū arīa aaganu.
- ¹¹ Nīgūkorwo Jehova Ngai nī riūa na ngo;
Jehova nīarītūtugaga na agatwika maūdū mega;
arīa mīthiire yao itarī ūcuuke
ndarī ūndū mwega angīmaima.
- ¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūkwīhokaga.

85

- Ihooya rīa kūrīria Ūtugi wa Ngai*
Thaburi ya Ariū a Kora
- ¹ Wee Jehova, nī wekire būrūri waku wega;
nīwacookeirie Jakubu ūtonga wake.
- ² Nīwarekeire andū aku waganu wao,
na ūkīhumbīra mehīa mao mothe.
- ³ Nīweheririe mang'ūrī maku mothe,
na ūgīthirwo nī marakara maku mahiū.
- ⁴ Tūma tūgaacīre rīngī, Wee Ngai Mūhonokia witū,
na ūtīge gūkara ūtūrakarīire.
- ⁵ Ūgūtūūra ūtūrakarīire nginya tene?
Marakara maku megūkinyīra njiarwa na njiarwa?
- ⁶ Kai ūtangītūrurumūkīa ngoro ciitū,
nīguo andū aku magūkenere?
- ⁷ Wee Jehova-rī, tuonie wendo waku ūrīa ūtathiraga,
na ūtūhe ūhonokio waku.
- ⁸ Nīngūthikīrīria njīgue ūrīa Mūrungu, o we Jehova, ekuuga;
eranagīra thayū kūrī andū ake, o acio ake aamūre:
no ndūkareke macookerere ūrimū wao.
- ⁹ Ti-itherū ūhonokio wake ūrī hakuhi na arīa mamwītīgīrīte,
nīgeetha riiri wake ūtūire būrūri-inī witū.
- ¹⁰ Wendo na wīhokeku nīicemanītie;
ūthingu na thayū nīikīmumunyanīte.
- ¹¹ Wīhokeku ūkunūkaga kuuma na thī,
naguo ūthingu ūcūthagīrīrie ūrī o igūrū.
- ¹² Ti-itherū Jehova no aheane kīndū o gīothe kīega,
naguo būrūri witū ūciarage mageetha maguo.
- ¹³ Ūthingu nīguo ūmūthīiaga mbere,
ūkahaaragīria makinya make njīra.

86

- Ihooya rīa Ūteithio wa gūtooria Thū*
Ihooya rīa Daudi
- ¹ Wee Jehova, njīgua na ūnjītīke,
nīgūkorwo ndī mūthīinī na mūbatari.
- ² Gītīra muoyo wakwa,
nīgūkorwo nīndīheanīte harīwe.
Wee nīwe Ngai wakwa;

- honokia ndungata yaku ño ñkwihokete.
- ³ Njiguira tha, Wee Mwathani,
nigukorwo ngukayagira muthenya wothe.
- ⁴ He ndungata yaku gikeno,
nigukorwo ni kuri we, Wee Mwathani,
ndorereirie ngoro yakwa.
- ⁵ Nigukorwo Wee Mwathani uri mwega na niurekanagira,
ukaingihia wendo kuri aria othe magukayagira.
- ⁶ Igua ihooya riakwa, Wee Jehova;
thikiriria ikaya riakwa unjiguire tha.
- ⁷ Muthenya uria ngaakorwo na thiina ningagukaia,
nigukorwo niukanjitika.
- ⁸ Wee Mwathani, thiini wa ngai ciothe gutiri ingi tawe;
gutiri ciiko ingihaanania na ciaku.
- ⁹ Nduriri ciothe iria umbite
niigooka iguthathaiye iri mbere yaku, Wee Mwathani;
niikarehera riitwa riaku riiri.
- ¹⁰ Nigukorwo Wee uri munene, na niwikaga ciiko cia kugegania;
Wee wiki nowe Ngai.
- ¹¹ Wee Jehova, nyonagiriria njira ciaku,
nigeetha thiiage na mithiire ya ma;
he ngoro irutiiire kuna,
niguo ndiitigagire riitwa riaku.
- ¹² Nindirikugocaga na ngoro yakwa yothe,
Wee Mwathani Ngai wakwa;
ngutuura ngumagia riitwa riaku nginya tene.
- ¹³ Nigukorwo wendo waku ni munene hari ni;
niundeithurite kuuma mbirira-ini o kura kuriku muno.
- ¹⁴ Wee Ngai, andu aria etii nimaratharikira;
gikundi kia andu matari tha nimaracaria muoyo wakwa,
o andu acio matakurumbuyagia.
- ¹⁵ No Wee, Wee Mwathani, uri Murungu mugua tha na uri mutugi,
nduhiuhaga kurakara, na uiyuritwo ni wendo na wihokeku.
- ¹⁶ Wihugure undore na unjiguire tha;
he ndungata ño yaku hinya waku,
na uhonokie muriu wa ndungata yaku ya mundu-wa-nja.
- ¹⁷ Nyonia kimenyithia kia wega waku,
niguo thu ciakwa ikione iconorithio,
nigukorwo Wee, Wee Jehova, niundeithitie na ukaahooreria.

87

Gikeno gia Gutuura Zayuni

Thaburi ya Ariu a Kora

- ¹ Nihaaandite muthingi wa ituura riake iguru ria kirima kiria kiamure;
² Jehova niendete ihingo cia Zayuni
gukira ciikaro iria ingi ciothe cia Jakubu.
- ³ Maundu mega nimaragio iguru riaku,
wee ituura inene ria Ngai:
- ⁴ “Ningwandika uhoru wa Rahabu na wa Babuloni
thiini wa aria manjuu,
Filistia o nakuo, na Turo, hamwe na Kushi,
njuge atiri, ‘Uyu aaciarirwo Zayuni.’”
- ⁵ Ti-itheru, uhoru wa Zayuni ukario nigukagwetagwo atiri,
“Uyu o na uuria maaciarirwo kuo,
na Uri-Uri-Iguru-Muno we mwene niagatuma gutuure kuri kurumu.”
- ⁶ Jehova niakandika ibuku-ini ria kirindi uu:
“Uyu aaciarirwo Zayuni.”
- ⁷ Nao magitunga nyimbo makaina atiri,
“Ithima ciakwa ciothe iri thiini waku.”

88

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya Kũhinyĩrĩrĩa

Thaburi ya Ariũ a Kora

¹ Wee Jehova, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia,
ngũkayagĩra mũthenya na ũtukũ ndĩ mbere yaku.

² Ihooya riakwa rirokinya harĩwe;
inamĩrĩria gũtũ gwaku ũigwe gũkaya gwakwa.

³ Nĩgũkorwo muoyo wakwa ũiyũritwo nĩ thĩina,
na nĩ ngirie gũkua.

⁴ Nĩ ndaranĩrio na ariya makiriĩ gũkua;
haana ta mĩndũ ũtarĩ na hinya.

⁵ Nĩ njiganĩrio na ariya akuũ,
o ta ariya moragitwo magakoma mbĩrĩra,

o acio ũtacoogaga kũirirĩkana,
ariya meheretio kuuma ũmenyereri-inĩ waku.

⁶ Ũnjikĩtie irima rĩrĩa iriku mũno,
o kũu kũriku kũrĩ nduma ndumanu.

⁷ Mang'ũrĩ maku nĩmanditũhiire mũno;
nĩũũhubikanĩtie na ndiihũ ciaku ciothe.

⁸ Nĩũnjehereirie arata akwa ariya twendanĩtie mũno,
na ũgatũma ndũike kindũ kirĩ magĩgi harĩo.

Ndĩimũhingĩrĩrie ndingĩhota kũũra;
⁹ maitho makwa nĩmaroora nĩ kieha.

Wee Jehova, ngũkayagĩra o mũthenya;
ngũtambũrũkagĩria moko makwa.

¹⁰ Andũ ariya akuũ-rĩ, wee nĩũmonagia magegania maku?
Acio makuĩte-rĩ, nĩmarahũkaga, magakũgooca?

¹¹ Wendo waku nĩumbũragwo mbĩrĩra-inĩ,
kana wĩhokeku waku ũgakiumbũrwo Mwanangĩko-inĩ?*

¹² Magegania maku nĩmonagwo kũndũ kũu kwa nduma,
kana ciĩko ciaku cia ũthingu ikamenyeka
bũrũri-inĩ ũcio wa kĩrganĩro?

¹³ No nĩngũgũkaira ũndeithie, Wee Jehova;
rũciinĩ mahooya makwa mokaga harĩwe.

¹⁴ Wee Jehova, nĩ kĩ gĩtũmĩte ũndiganĩrie
na ũkaahitha ũthiũ waku?

¹⁵ Kuuma o ũnini wakwa ndũũrite nyamarĩtio na ngakuhĩrĩria gĩkuũ;
nĩnyamaarĩkite nĩ imakania ciaku, igatũma njage mwĩhoko.

¹⁶ Mang'ũrĩ maku nĩmahubikanĩtie,
nacio imakania ciaku ikanyananga.

¹⁷ Maathiũrũrũkagĩria mũthenya wothie ta mũiyũro wa maaĩ;
hingĩrĩrio nĩmo na mĩena yothie.

¹⁸ Nĩũnjehereirie athiritũ akwa na ariya nyendete;
nduma nĩyo mũrata wakwa ũrĩa ũnguhĩrĩrie mũno.

89

Kĩrikanĩro kĩa Ngai na Daudi

Thaburi ya Ethani wa mbarĩ ya Ezara

¹ Ngũtũũra nyinaga ũhoru wa wendo mũnene wa Jehova nginya tene;
ndĩrimenyithanagia wĩhokeku waku na kanua gakwa kũrĩ njiarwa na njiarwa.

² Nĩngumbũra atĩ wendo waku ũtũũraga ũrĩ mũrũmu nginya tene,
nyumbũre atĩ wĩhokeku waku nĩũũhaandĩte o kũu igĩrũ.

³ Woigire atĩrĩ, “Nĩngĩte kĩrikanĩro na ũrĩa nĩ ndĩthuurĩre,
na ngeehĩta na mwĩhitwa harĩ Daudi ndungata yakwa ngamwĩra atĩrĩ,

⁴ “Nĩngatũma rũciaro rwaku rūtũũre rwihaandĩte nginya tene,
na ndũme gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu njiarwa na njiarwa.”

* 88:11 Nĩ Abadoni na Kĩhibirania

- ⁵ Wee Jehova-rĩ, igũrũ nĩrĩkumagia magegania maku,
na rĩkagaathĩrĩria wĩhokeku waku o naguo, kiũngano-inĩ kia acio atheru.
- ⁶ Nĩ ùndũ-rĩ, kũu matu-inĩ igũrũ nũũ ùngĩgerekanio na Jehova?
Nũũ ùkihaana ta Jehova harĩ ciũmbe iria irĩ igũrũ?
- ⁷ Kĩama-inĩ kia acio atheru, Mũrungu nĩetigĩrĩtwo mũno;
nĩ wa gwĩtigĩrwo gũkĩra arĩa othe mamũrigiiciĩrie.
- ⁸ Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, nũũ ùkihaana tawe?
Wee Jehova, nĩ ũrĩ hinya, na wĩhokeku waku ùtũũraga ùkũrigiiciĩrie.
- ⁹ Nĩwe wathaga kũhuhũkanio kia iria rĩrĩa inene;
rĩrĩa makũmbĩ marĩo mookĩra na igũrũ, nĩũmahooreragia.
- ¹⁰ Wahehenjire Rahabu agĩtuĩka o ta ùmwe wa arĩa moragĩtwo;
wahurunjire thũ ciaku na guoko gwaku kũrĩ hinya.
- ¹¹ Igũrũ nĩ riaku, o na thĩ no yaku;
Wee nĩwe wombire thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.
- ¹² Nĩwe wombire mwena wa gathigathini na wa gũthini;
Taboru na Herimoni ciinaga ikenete nĩ ùndũ wa rĩitwa rĩaku.
- ¹³ Gĩcoka gĩaku nĩ kĩrĩ ũhoti;
guoko gwaku kũrĩ hinya, guoko gwaku kwa ũrĩo nĩgũtũgĩrie.
- ¹⁴ Ũthingu na kĩhooto nĩcio mũthingi wa gĩtĩ gĩaku kia ùnene;
wendo na wĩhokeku nĩgũtongoragia.
- ¹⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mooĩ gũkũgooca na nyĩmbo,
o arĩa mathiiga na ũtheri waku, Wee Jehova.
- ¹⁶ Makenagĩra rĩitwa rĩaku mũthenya wothe;
magũtũũgagĩria nĩ ùndũ wa ũthingu waku.
- ¹⁷ Nĩgũkorwo Wee nĩwe riiri na hinya wao,
na tondũ wa ũtugi waku nĩũtũgagĩria rũhĩa rwitũ.
- ¹⁸ Ti-itherũ, ngo iitũ irĩ na Jehova,
mũthamaki witũ nĩ wa Ũrĩa-Mũtheru-wa-Israeli.
- ¹⁹ Hĩndĩ ìmwe nĩwaririe na njĩra ya kioneki,
ũkĩira andũ aku arĩa ehokeku atĩrĩ,
“Nĩheete njamba ìmwe ya ita hinya;
nĩndũgĩrĩtie mwanake gatagatĩ ka andũ.
- ²⁰ Nĩndĩoneire Daudi ndungata yakwa;
nĩndĩmũitĩrĩrie maguta makwa maamũre.
- ²¹ Guoko gwakwa nĩkũrĩmũtiiragĩrĩra;
ti-itherũ gĩcoka gĩakwa nĩkũrĩmwĩkagĩra hinya.
- ²² Gũtĩrĩ thũ ikaamwĩtia igooti.
gũtĩrĩ mũndũ mwaganu ũkaamũhinyĩrĩria.
- ²³ Nĩngahehenja thũ ciake mbere yake,
na njũrage arĩa othe mamũthũire.
- ²⁴ Wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩkoragwo hamwe nake,
na nĩ ùndũ wa rĩitwa rĩakwa rũhĩa rwake nĩrũrĩtũũgagĩrio.
- ²⁵ Nĩngatambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa iria,
na guoko gwake kwa ũrĩo ndĩkũige igũrũ rĩa njũũĩ.
- ²⁶ Nĩakanjĩta anjĩre atĩrĩ, ‘Wee nĩwe Baba,
na Mũrungu wakwa, o Rwaro rwa Ihiga, Mũhonokia wakwa.’
- ²⁷ Nĩngĩ nĩngamwamũra atuĩke irigithathi rĩakwa,
na ndũme atũũgĩrio gũkĩra athamaki a thĩ.
- ²⁸ Nĩngũtũũria wendo wakwa harĩ we nginya tene,
na kĩrikanĩro gĩakwa nake gĩtũũre kĩrĩ gĩa kwĩhokeka.
- ²⁹ Nĩngahaanda rũciaro rwake nginya tene,
na gĩtĩ gĩa ke kia ùnene ndikihaande rĩrĩa rĩothe igũrũ rĩgũtũũra.
- ³⁰ “Ariũ ake mangĩgatarika watho wakwa
na mage kũrũmĩrĩra kĩrĩra gĩakwa,
- ³¹ mangĩgathũkia kĩrĩra kia watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo
na mage kũmenyerera maathani makwa,
- ³² nĩngaherithia wĩhia wao na rũthanju,
herithie waganu wao na kũmahũũra iboko;
- ³³ no ndĩrĩ hĩndĩ ngaamwehereria wendo wakwa,
o na kana thaahie wĩhokeku wakwa o na rĩ.

- ³⁴ Ndigathũkia kírĩkanĩro gĩakwa
kana ngarũrĩre ũrĩa iromo ciakwa ciarĩtie.
- ³⁵ Nĩndihĩtie ngĩwetaga ũtheru wakwa, rĩmwe rĩa kũigana,
na ndirĩ hĩndĩ ngaahenia Daudi,
- ³⁶ atĩ rũciarĩ rwake rũgũtũura nginya tene,
na gĩtĩ giake kĩa ũnene gĩtũũre kĩrĩ kĩrũmu mbere yakwa ta riũa;
- ³⁷ gĩgũtũura kĩrĩ kĩrũmu nginya tene o ta mweri,
mũira ũrĩa ũrĩ matu-inĩ nĩ mwĩhokeku.”
- ³⁸ No rĩrĩ, wee nĩũregete, na ũgatiganĩria,
o na ũgakĩrakarĩra ũcio ũitĩrĩrie maguta.
- ³⁹ Wee nĩũkanĩte kírĩkanĩro kírĩa ũrĩkanĩire na ndungata yaku,
na ũkarangĩrĩria thũmbĩ yake rũkũngũ-inĩ.
- ⁴⁰ Wee ũmomorete thingo ciake ciothe
na ũkaananga ciĩhitho ciake iria cia hinya.
- ⁴¹ Ehĩtũkĩri othe nĩmatahĩte indo ciake;
atuĩkĩte wa kũnyararwo nĩ andũ arĩa mariganĩtie nake.
- ⁴² Wee nĩtũtũgĩrĩtie guoko kwa ũrio kwa arĩa mamũthũire;
nĩtũtũmĩte thũ ciake ciothe ikene.
- ⁴³ Ũgũgĩ wa rũhiũ rwake rwa njora nĩũhũndũrĩte,
na ũkaaga kũmũteithĩrĩria mbaara-inĩ.
- ⁴⁴ Nĩũniinĩte riiri wake ũgathira,
na ũgaikania gĩtĩ gĩake kĩa ũnene thĩ.
- ⁴⁵ Nĩũnyihĩtie matukũ ma wĩthĩ wake;
ũmũhumbĩte thoni o ta nguo.
- ⁴⁶ Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova? Ũgũtũura wĩhithĩte nginya tene?
Nĩ nginya rĩ mang'ũrĩ maku megũtũura maakanĩte ta mwaki?
- ⁴⁷ Ririkana ũrĩa mũtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira o narua.
Kaĩ akĩrĩ ũndũ wa tũhũ watũmire ũmbe andũ othe!
- ⁴⁸ Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩtũura muoyo na ndonane na gĩkuũ,
kana ehonokie kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra?
- ⁴⁹ Wee Mwathani, wendo waku mũnene ũrĩa wa tene ũkĩrĩ kũ,
ũrĩa wehĩtire, ũkĩrĩria Daudi na ũndũ wa wĩhokeku waku?
- ⁵⁰ Mwathani, ririkana ũrĩa ndungata yaku ĩnyũrũrĩtio,
na ũrĩa nyũmĩrĩrie irumi iria numĩtwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe ngoro-inĩ yakwa,
- ⁵¹ o irumi iria thũ ciaku ĩnyũrũrĩtie nacio, Wee Jehova,
iria itũire ĩnyũrũrĩtie makinya ma ũrĩa wee ũitĩrĩrie maguta nacio.

⁵² Jehova arogoocwo nginya tene!

Ameni, na ningĩ Ameni.

Ibuku rĩa Kana

90

Thaburi 90-106

Matukũ ma Mũndũ

Ihooya rĩa Musa, ndungata ya Ngai

¹ JEHOVA, nĩwe ũtũũrĩte ũrĩ gĩikaro giitũ
kuuma njjarwa na njjarwa.

² O mbere ya irĩma kũgĩa kuo
kana ũkiũmba thĩ na mabũrũri,
kuuma tene nginya tene, Wee ũrĩ o Mũrungu.

³ Wee ũcookagia andũ magatuĩka rũkũngũ,
ũkoiga atĩrĩ, “Cookai rũkũngũ-inĩ, ĩnyuĩ ciana ici cia andũ.”

⁴ Nĩgũkorwo mĩaka ngiri harĩwe
no ta mũthenya wa irĩa ũrahĩtũkire,
kana ta ituanĩra rĩmwe rĩa arangĩri a ũtukũ.

⁵ Ũhaataga andũ, ũkameeheria, magakoma toro wa gĩkuũ;
andũ mahaana ta nyeki irĩa ĩringũkaga rũciinĩ:

⁶ o na gũtuĩka rũciinĩ nĩringũkaga,
hwaĩ-inĩ ĩhoohaga, ikooma.

⁷ Tũniinagwo nĩ marakara maku,

- na tükamakio mūno nī marūrū maku.
⁸ Nūigīte wīhīa witū o mbere yaku,
 mehia maitū marīa mahithe ūkamoimīria o ūtheri-inī hau mbere yaku.
⁹ Matukū maitū mothe maniinagwo nī mang'ūrī maku;
 tūninūkagia mīaka iitū na gūcaaya.
¹⁰ Mūigana wa matukū maitū-rī, nī mīaka mīrongo mūgwanja,
 kana mīrongo inana, tūngīkorwo tūrī na hinya;
 no rīrī, mūigana wamo no thīina na kīeha,
 nīgūkorwo mathiraga o narua, na ithuī tūgathiī, tūkabuīria.
¹¹ Nūū ūūī hinya wa marakara maku?
 Nīgūkorwo mang'ūrī maku nī manene o ta gwītīgīrwo kūrīa wagīriire.
¹² Tuonie gūtara matukū maitū wega,
 nīgeetha tūgīe na ngoro ya ūūgī.
¹³ Wee Jehova, hoorera! Nī nginya rī?
 Iguīra ndungata ciaku tha.
¹⁴ Rūciinī tūhūūnagie na wendo waku ūtathiraga,
 nīguo tūinage nī gūkena na tūcanjamūkage matukū maitū mothe.
¹⁵ Tūma tūkene matukū maingī o ta marīa ūtūnyamarītie,
 na mīaka mīingī o ta rīria tuonete thīina.
¹⁶ Ndungata ciaku irokionio ciiko ciaku,
 naguo riiri waku wonio ciana ciao.
¹⁷ Wega wa Mwathani Ngai witū ūrogīa na ithuī;
 tūma wīra wa moko maitū ūgaacīre,
 īī-ni, kīrūmie wīra wa moko maitū.

91

Ngai Nīwe Mūgitirī Witū

- ¹ Mūdū ūria ūikaraga agītīrwo nī Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno
 arīhurūkaga kīruru-inī kīa Mwene-Hinya-Wothe.
² Ngūkiuga ūhorō wa Jehova atīrī,
 “Wee nīwe rīūrīro rīakwa na kīirigo gīakwa kīrī hinya,
 nīwe Ngai wakwa, ūria ndīhokete.”
³ Ti-itherū nīegūgūteithūra gīkerenge-inī kīa mūtegi,
 o na kuuma mūrimū-inī ūria mūūru wa kūūraga.
⁴ Arīkūhumbagīra na njoya ciake,
 na rungu rwa mathagu make nīho ūrīgītagia;
 wīhokeku wake nīgūtuika ngo yaku na kīhitho gīaku.
⁵ Ndūrītīgagīra imakania cia ūtukū,
 kana mūguī ūria ūthīrīrīkaga mūthenya,
⁶ o na kana mūrimū ūria ūceemaga nduma-inī,
 kana mūthiro ūria ūniinanaga mūthenya gatagatī.
⁷ Andū ngiri no magūe mwena waku,
 nao ngiri ikūmī magūe guoko-inī gwaku kwa ūrīo,
 no ndūngīkuhīrīrio nīguo.
⁸ Wee no kwīrorera ūkerorera na maitho maku
 wīonere iherithia rīa andū arīa aaganu.
⁹ Ūngītua Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno gūkaro gīaku,
 o we Jehova, ūria arī we rīūrīro rīakwa,
¹⁰ hīndī īyo gūtīrī ūūru ūgaagūkororera,
 gūtīrī mwanangīko ūgaakuhīrīria hema yaku.
¹¹ Nīgūkorwo nīagaatha arāika ake nī ūndū waku,
 makūgītāgīre mīthīire-inī yaku yothe;
¹² nīmagakuoya na igūrū na moko mao
 nīgeetha ndūkaringwo kūgūrū nī ihiga.
¹³ Nīgākinyīrīria mūrūūthi, o na nduīra;
 ūkarangīrīria mūrūūthi ūria mūnene, o na nyoka.
¹⁴ Jehova ekuuga atīrī, “Kuona atī nīanyendete,
 nīngamūhatūra hatīka-inī;

- nindirimugitagira, nigukorwo niamenyeete riitwa riakwa.
¹⁵ Aringayagira, na nii ngamwitika;
 ndirikoragwo hamwe nake hindi ya thiina,
 ndirimuteithuraga na ngamutiithia.
¹⁶ Ngumuturia muoyo matuku maingi nginya aiganie,
 na ndimuonagie uhonokio wakwa.”

92

Rwimbo rwa Gucookia Ngaatho

- ¹ Ni wega muno gucookagiria Jehova ngaatho
 o na gukumagia riitwa riaku na rwimbo,
 Wee Uria-uri-Iguru-Muno,
² ni wega muno kwanagirira wendo waku o ruciini,
 o na kwanirira wihokeku waku utuku,
³ tukinagia kinanda gia kinubi kia ndigi ikumi,
 o hamwe na kinanda kia mugeeto kiria kigambi wega.
⁴ Nigukorwo, Wee Jehova, niungenetie ni undu wa ciiko ciaku;
 ninguna ngenete ni undu wa wira wa moko maku.
⁵ Ii mawira maku matikiri manene, Wee Jehova,
 meciiria maku-ri, matikiri marikiru!
⁶ Mundu uria utari uugi ndangimamenya,
 mundu mukigu ndangikurana undu uyū,
⁷ ati o na aria aaganu mangikura ta nyeki,
 o na aria othe mekaga uru mangigaacira,
 makaaniinwo nginya tene na tene.
⁸ No Wee Jehova, uturaga utugiritio nginya tene.
⁹ Nigukorwo thu ciaku, Wee Jehova,
 ti-itheru thu ciaku nigathira;
 aria othe mekaga uru nimakaharaganio.
¹⁰ Wee niwambaratie ruhia rwakwa o ta rwa mbogo;
 ndumutiririe maguta maria mega muno.
¹¹ Maitho makwa nimeyoneire gutoorio gwa thu ciakwa;
 matu makwa nimeguirire uria thu ciakwa icio njaganu itooretio.
¹² Andu aria athingu maritheeremaga o ta muti wa mukindu,
 makure o ta mutarakwa wa Lebanoni;
¹³ mahaanditwo kuu nyumba-ini ya Jehova,
 maritheeremaga kuu nja-ini cia Ngai witu.
¹⁴ Magatua maciaraga maciaro o na mari akuru,
 matuure mari na hinya wa withi wao, na mari aruru,
¹⁵ maanagire, makiugaga atiri, “Jehova ni murungiru;
 we niwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
 na gutiri waganu ungioneka thiini wake.”

93

Ukaru wa Wathani wa Ngai

- ¹ Jehova niarathamaka, ehumbite ukaru;
 Jehova ehumbite ukaru
 na akeoha hinya ta mucibi.
 Thi nahaanditwo ikaruma ki,
 ndiri hindi ingienyenyeke.
² Gitu giaku kia unene giturite kiri kirumu kuuma o tene;
 wee uturite kuo kuuma tene na tene.
³ Wee Jehova-ri, maria nimirira,
 maria maranira na migambo yamo;
 maria maranira makahurithia makumbi.
⁴ We niari hinya gukira makumbi ma iria,
 ari hinya gukira marurumi macio ma maa maingi,
 Jehova ari iguru ni ari hinya.

- ⁵ Wee Jehova, mawatho maku maikaraga marĩ marũmu;
naguo ũtheru ũgũtũura ũgemetie nyũmba yaku
matukũ matarĩ mũthia.

94

Ngai Nĩwe Ũrihagĩria arĩa Athingu

- ¹ Wee Jehova, o Wee Mũrungu ũria ũrihanagĩria,
Wee Mũrungu ũria ũrihanagĩria-rĩ, cangarara.
- ² Arahũka, Wee mũtuanĩri ciira wa andũ othe a thĩ;
kĩrihe andũ arĩa etiĩ o kĩa kĩmagĩĩire.
- ³ Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megĩtũura makenete,
nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu megĩtũura marũũhagia?
- ⁴ Maaragia ndeto cia mwĩgaatho;
andũ arĩa othe meekaga ũũru, o maiyũritwo nĩ mwĩtĩo.
- ⁵ Mahehenjaga andũ aku, Wee Jehova,
makahinyĩria igai riaku.
- ⁶ Mooragaga mũtumia wa ndigwa, na mũndũ wa kũngĩ;
mooragaga ciana iria itarĩ maithe.
- ⁷ Moigaga atĩrĩ, “Jehova ndangĩona;
Ngai wa Jakubu-rĩ, ndangĩrũmbũiya.”
- ⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ arĩa mwagĩte ũũgĩ mũrĩ gatagati-inĩ ka andũ;
inyuĩ andũ aya akũgu, mũgaakũhĩga rĩ?
- ⁹ Ũria wombire gũtũ-rĩ, ndangĩũga?
Ũcio wombire riitho-rĩ, ndangĩona?
- ¹⁰ Ũcio ũrũthagia ndũrĩrĩ-rĩ, ndangĩherithania?
O ũcio ũrutaga andũ-rĩ, ndarĩ ũmenyo?
- ¹¹ Jehova nĩoi meciiria ma mũndũ;
ĩĩ, oĩ atĩ meciiria mao nĩ ma tũhũ.
- ¹² Wee Jehova, kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria Wee ũtaaraga,
o mũndũ ũcio ũrutaga watho waku;
- ¹³ nĩũgaatũma ahoorere matukũ-inĩ ma thĩĩna,
o nginya rĩria mũndũ ũria mwaganu akenjerwo irima.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova ndagatiganĩria andũ ake;
igai riake ndarĩ hĩndĩ angĩrĩrĩka.
- ¹⁵ Ũtuanĩri ciira wa kũhooto nĩũgakwo rĩngĩ igĩrũ rĩa ũthingu,
nao andũ othe arĩa arũngĩrũ ngoro maũrũmagĩĩire.
- ¹⁶ Nũũ ũkwarahũka, andũĩre harĩ arĩa aaganu?
Nũũ ũkũndũgamĩrĩra, andũĩre harĩ arĩa meekaga ũũru?
- ¹⁷ Tiga Jehova aandeithirie-rĩ,
ingĩakũire o narua, ngatũũre kũu ũkiri-inĩ.
- ¹⁸ Rĩria ndoigire atĩrĩ, “Kũgũrũ gwakwa nĩkũratenderũka,”
wendani waku, Wee Jehova, nĩwandiĩrĩĩire.
- ¹⁹ Rĩria mũtangĩko yaingĩhire thĩĩnĩ wakwa-rĩ,
Wee wahooreririe, ũgĩkenia ngoro yakwa.
- ²⁰ Gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ungumania-rĩ, hihi no kĩgĩ na ngwatanĩro nawe,
o kĩa kirehanagĩra mĩnyamaro nĩ ũndũ wa matũiro ma kĩa?
- ²¹ Monganaga hamwe nĩguo mokĩrĩre mũndũ ũria mũthingu,
na magatũira mũndũ ũtehitie ooragwo.
- ²² No Jehova nĩwe ũtuĩkĩte kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
na Ngai gwakwa, o we rwaro rwakwa rwa ihiga harĩa njũragĩra.
- ²³ We nĩakamaherithia nĩ ũndũ wa mehĩa mao
na amaniĩne nĩ ũndũ wa waganu wao;
Jehova Ngai witũ nĩakamaniina.

95

Rwĩmbo rwa gwĩta Andũ Magooce Jehova

- ¹ Ũkai, tũĩnĩre Jehova nĩ gũkenia;
tũkĩanĩrĩre ũcio Rwaro rwa Ihiga rwa ũhonokio witũ.
- ² Nĩtũũkei mbere yake tũgĩcookagia ngaatho,

na tūmūinire nyīmbo cia kūmūkumia.

³ Nīgūkorwo Jehova nī Mūrungu mūnene,
o we Mūthamaki mūnene ūkīrīte ngai ciothe.

⁴ Thī kūrīa kūrīku mūno kūrī guoko-inī gwake,
o na tūcūmbirī twa irīma no twake.

⁵ Iria nī riake, nīgūkorwo nīwe warūmbire,
na moko make nīmo moombire thī nyūmū.

⁶ Ūkai, tūmūinamīrīre tūmūhoee,
nītūtūrīre Jehova o we Mūtūmbi ndu;

⁷ nīgūkorwo nīwe Ngai witū,
na ithuī tūrī andū a ūrīthio wake,
rūuru rūrīa we mwene arīithagia.

Ūmūthī mūngīgua mūgambo wake,

⁸ mūtīkoomie ngoro cianyu

ta ūrīa mwekire mūrī Meriba,

o na ta ūrīa mwekire mūthenya ūrīa mwarī Masa kūu werū-inī,

⁹ kūrīa maithe manyu maangerīre na makīngararia,
o na gūtūika nīmoonete ūrīa wothē ndaamekūire.

¹⁰ Nīgūkorwo ndaatūūrīte ndakarīire rūciaro rūu mīaka mīrongo ina;
ngiuga atīrī, “Aya nī andū arīa ngoro ciao ciūrīte,
na nīmagīte kūmenya njīra ciakwa.”

¹¹ Nī ūndū ūcio ngīhīta ndakarīte, ngiuga atīrī,
“Matīrī hīndī magaatoonya kīhurūko-inī gīakwa.”

96

Kūgooca Ngai Ūrīa Mūtuanīrī Ciira

¹ Inīrai Jehova rwīmbo rwerū;
inīrai Jehova, inyuī andū a thī yothe.

² Inīrai Jehova, goocai rītwa riake;
hunjagīai ūhonokio wake mūthenya o mūthenya.

³ Umbūrai riiri wake kūrī ndūrīrī,
mumbūre mawīko make ma kūgegania kūrī andū othe.

⁴ Nīgūkorwo Jehova nī mūnene, na nī wa kūgoocwo mūno;
nīwe wa gwītīgīrwo gūkīra ngai ciothe.

⁵ Nīgūkorwo ngai ciothe cia ndūrīrī nī mīhianano,
no Jehova nīwe wombire igūrū.

⁶ Riiri na ūnene irī mbere yake;
hinya na riiri irī handū hake harīa haamūre.

⁷ Tūgīrīrai Jehova, inyuī mīhīrīga ya ndūrīrī,
mūtūgīrīe Jehova nī ūndū wa riiri na hinya wake.

⁸ Tūgīrīrai Jehova nī ūndū wa riiri ūrīa wagīrīre rītwa riake;
mūreherei maruta na mūūke nja-inī ciake.

⁹ Hooyai Jehova thīnī wa riiri wa ūtheru wake;
inainai mūrī mbere yake, inyuī andū a thī yothe.

¹⁰ Irīai ndūrīrī atīrī, “Jehova nīarathamaka.”
Thī nīthaandītwo īkarūma, ndīngīenyenyeka;
agatuīra kīrīndī ciira akīīganānītīe.

¹¹ Igūrū nīrīkene, thī nīicanjamūke;
iria nīrīrurume, na indo iria ciothe irī thīnī warīo;
¹² mīgūnda nīkenerūrūke, na indo iria ciothe irī thīnī wayo.

Hīndī īyo mītī yothe ya mūtītū nīkaina nī gūkena;

¹³ īkaina irī mbere ya Jehova, nīgūkorwo nīarooka,
arooka gūtūira thī ciira.

Agaatuīra thī ciira na ūthingu,
na kīrīndī agītūire na ma yake.

97

Riiri wa Wathani wa Ngai

- ¹ Jehova nīarathamaka, thī nīgīkene;
mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria nīmacanjamūke.
- ² Athiūrūrūkiirio nī matu na nduma ndumanu;
ūthingu na kīhooito nīcio mūthingi wa gītī gīake kīa ūnene.
- ³ Mwaki ūmūthiiga mbere
ūgīcinaga thū ciake na mīena yothe.
- ⁴ Heni ciake imūrīkaga thī yothe;
thī īcionaga ikainaina.
- ⁵ Irīma itwekaga o ta mūhūra mbere ya Jehova,
igatweka irī mbere ya Mwathani wa thī yothe.
- ⁶ Igūrū rīanagīrīra ūthingu wake,
nao andū othe makoona riiri wake.
- ⁷ Andū arīa othe mahooyaga mīhianano mīcūhie nīmaconorithagio,
acio meerahaga na mīhianano:
inyuī ngai ici, mūinamīrīrei mūmūhooe.
- ⁸ Zayuni īguaga ūguo īgakena,
namo matūūra ma Juda magacanjāmūka,
tondū wa matūiro maku ma ciira, Wee Jehova.
- ⁹ Nīgūkorwo Wee Jehova, nīwe Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno wa thī yothe;
wee nīūtūūgīrītio mūno igūrū rīa ngai ciothe.
- ¹⁰ Arīa endi Jehova nīmathūūre ūūru,
nīgūkorwo nīagitagīra mīoyo ya arīa ake ehokeku,
na akamateithūra kuuma moko-inī ma arīa aaganu.
- ¹¹ Ūtheri nīwarīire arīa athingu
na arīa arūngīrīru ngoro makaiyūrwo nī gīkeno.
- ¹² Kenerai Jehova, inyuī arīa athingu,
mūkigoocoe rīitwa rīake rīamūre.

98

Ngai Nīwe wathaga Thī Yothe

- ¹ Inīrai Jehova rwīmbo rwerū,
nīgūkorwo nīekite maūdū ma kūgegania;
guoko gwake kwa ūrīo na gīcoka gīake gītheru
nīcio imūhonokanīirie.
- ² Jehova nīamenyithanītie ūhonokio wake
na akaguūria ūthingu wake kūrī andū a ndūrīrī.
- ³ Nīarīkanīte wendo wake
na wīhokeku wake ūrīa erīire nyūmba ya Isiraeli;
ituri ciothe cia thī nīcionete
ūhonokanio wa Ngai witū.
- ⁴ Anīrīrai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī,
tumūkai mūkenūrūrūke na nyīmbo mūkīinaga;
- ⁵ inīrai Jehova na kīnanda kīa mūgeeto,
mūmūinīre na kīnanda kīa mūgeeto
o na mūgambo ūrīa mwega mūno,
- ⁶ inai na tūrumbeta, na mūgambo wa coro:
anīrīrai na gīkeno mūrī mbere ya Jehova, o ūcio Mūthamaki.
- ⁷ Iria rīrīa inene nīrīrurume, na kīrīa gīothe kīrī thīinī warīo,
mabūrūri mothe, na arīa othe matūūrāga kuo.
- ⁸ Njūūī nacio nīkīhūūre hī,
o nacio irīma nīciine hamwe nī gūkena;
- ⁹ nīciine irī mbere ya Jehova,
nīgūkorwo nīarooka nīguo athamakīre thī.
- Agatūira mabūrūri ciira na ūthingu,
nakīo kīrīndī agītūithanagie na werekereru.

99

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Ūthingu Wake

- ¹ Jehova nīarathamaka,
ndūrīrī nīcīkīinaine;
aikarīire gītī kīa ūnene arī gatagatī ka makerubi,
thī nūthingithe.
- ² Jehova nī mūnene Zayuni;
nīatūūgīrite igūrū rīa ndūrīrī ciothe.
- ³ Andū nīmākīgooce rītwa rīaku inene na rīa gwītīgīrwo:
we nīwe mūtheru.
- ⁴ Mūthamaki nī arī hinya, na nīendete kīhoto:
nīūrūmītie ūtuithania wa ciira ūrīa mwerekkereru;
nīwikite maūdū ma kīhoto na ma ūthingu
thīinī wa Jakubu.
- ⁵ Tūūgīriai Jehova Ngai witū,
na mūmūinamīrīre, mūmūhoce mūrī gīturwa-inī kīa makinya make;
we nīwe mūtheru.
- ⁶ Musa na Harūni maarī amwe a athīnjīri-Ngai ake,
nake Samūeli aarī ūmwe wa arīa maakayagīra rītwa rīake;
maakayagīra Jehova
nake akametīka.
- ⁷ Aamaragīria arī thīinī wa gītugī kīa itu;
makīrūmia mawatho make
na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo kīrīa aamaheete.
- ⁸ Wee Jehova Ngai witū-rī,
nīwametīkaga;
harī Isiraeli warī Mūrungu mūrekanīri,
o na gūtūika nīwamaherithagia nī ūndū wa cīko ciao njūru.
- ⁹ Tūūgīriai Jehova Ngai witū,
na mūmūhooyage mūrī kīrīma-inī gīake kīamūre,
nīgūkorwo Jehova Ngai witū nī mūtheru.

100

- Rwīmbo rwa Kūgooca Ngai*
- ¹ Anīrīrai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī.
² Thathaiyai Jehova mūcanjamūkīte;
ūkai mbere yake mūkīinaga mūkenete.
- ³ Menyai atī Jehova nīwe Ngai.
Nīwe watūūmbire, na ithuī tūrī ake,
tūrī andū ake, ng'ondū cia ūrīithio wake.
- ⁴ Tonyerai ihingo ciake mūrī na ngaatho,
mūtoonye nja ciake mūkīmūgoocaga;
mūcookerieī ngaatho na mūgooce rītwa rīake.
- ⁵ Nīgūkorwo Jehova nī mwega,
wendo wake ūtūūruga nginya tene na tene;
wīhokeku wake nī wa nginya njiarwa na njiarwa.

101

- Wīhokeku wa Mūthamaki harī Ngai*
Thaburi ya Daudi
- ¹ Nīi ndīinaga ūhorō wa wendo na wa kīhoto gīaku;
Wee Jehova nīwe ndīrīgocaga na rwīmbo.
- ² Nīngwīmenyerera ndūūre mūtūūrīre ūtarī ūcuuke:
nī rī ūgaagīka kūrī nīi?
- Nīndīrīkaraga mūcīi gwakwa
ndī na ngoro itarī ūcuuke.
- ³ Gūtīrī ūndū mūūru
ndīrīgaga mbere ya maitho makwa.
- Nīthūire cīko cia andū arīa matarī wītīkio;
ndīngītīkīra menyītīrīre harī nīi.

- ⁴ Ndĩrĩkaraga haraihu na andũ arĩa marĩ ngoro nemi;
ũũru-rĩ, ndirĩ hĩndĩ ngaanyĩitanĩra naguo.
- ⁵ Mũndũ o wothe ũngĩcambia mũndũ wa itũũra rĩake na hitho,
ũcio nĩngamũniina;
mũndũ o wothe ũrĩ maitho ma rũng'athio na ngoro ya mwĩtĩio,
ũcio ndikamũkirĩrĩa.
- ⁶ Maitho makwa-rĩ, marĩroraga andũ arĩa ehokeku bũrũri-inĩ,
nĩguo maikaranagie na nĩ;
mũndũ ũrĩa mĩthĩire yake itarĩ ũcuuke-rĩ,
ũcio nĩarĩndungatagĩra.
- ⁷ Gũtirĩ mũndũ wĩkaga maũndũ ma mawara
ũgaikara nyũmba-inĩ yakwa;
gũtirĩ mũndũ waragia maheeni
ũkaarũgama mbere yakwa.
- ⁸ O rũciini nĩndĩrĩkiragia
arĩa othe aaganu bũrũri-inĩ;
nĩngeheria andũ arĩa othe mekaga ũũru
mathire itũũra-inĩ rĩrĩa inene rĩa Jehova.

102

Ihooya rĩa Mũndũ Mũnyamarĩku

- ¹ Wee Jehova, igua ihooya rĩakwa;
reke gũkaya gwakwa ngĩhooya ũteithio gũgũkinyĩre.
- ² Tiga kũũhitha ũthiũ waku
rĩrĩa ndĩ mĩnyamaro-inĩ.
Inamĩrĩria gũtũ gwaku ũnjigwe;
ndagũkaĩra, njitika o narua.
- ³ Nĩgũkorwo matukũ makwa marathira
o ta ũrĩa ndogo ithiraga;
namo mahĩndĩ makwa maraakana o ta gĩcinga.
- ⁴ Ngoro yakwa iringĩkĩte na ikahooaha o ta nyeki;
ndiganĩirwo o na nĩ kũrĩa irio.
- ⁵ Tondũ wa ũrĩa ndĩracaaya nyanĩrĩire,
hĩnjĩte ngatigara o gĩkonde na mahĩndĩ.
- ⁶ Haana ta ndundu ya werũ-inĩ,
ngahaana ta ndundu rĩrĩa iikaraga kũrĩa kwanangĩku.
- ⁷ Ndaaraga itarĩ toro;
haanĩte ta nyoni irĩ o iiki nyũmba igũrũ.
- ⁸ Mũthenya wothe thũ ciakwa itindaga igũthirĩkia;
acio maanyũrũragia mahũthagĩra rĩitwa rĩakwa taarĩ kĩrumi.
- ⁹ Nĩgũkorwo ndĩaga mũhu taarĩ irio ciakwa,
na kĩrĩa nyuuaga ngagĩtukania na maithori,
- ¹⁰ tondũ wa mang'ũrĩ maku manene,
ũnjoete na igũrũ ũkanjikia mwena-inĩ.
- ¹¹ Matukũ makwa mahaana o ta kĩrũru kĩa hwaĩ-inĩ;
hoohaga ta nyeki.
- ¹² No rĩrĩ, Wee Jehova ũgũtũũra ũikariire gĩtĩ kĩa ũnene nginya tene na tene;
ngumo yaku igũtũũra njiarwa na njiarwa.
- ¹³ Wee nĩũkwarahũka ũiguĩre itũũra rĩa Zayuni tha,
nĩgũkorwo ihinda rĩa kũrĩka wega nĩ ikinyu;
ihinda rĩrĩa rĩathĩrĩre nĩ ikinyu.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo mahiga makuo nĩmakenagĩrwo nĩ ndungata ciaku;
o na rũkũngũ rwakuo nĩrũtũmaga iringwo nĩ tha.
- ¹⁵ Ndũrĩrĩ nĩĩgeetigĩra rĩitwa rĩa Jehova,
athamaki othe a thĩ mekirĩre riiri waku.
- ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩagaaka itũũra rĩa Zayuni rĩngĩ,
na eyumĩrie arĩ na riiri wake.
- ¹⁷ Nĩakaigua mahooya ma andũ arĩa aagi;

ndakanyarara mahooya mao.

- 18 Ūhoro ūyū nīwandikwo nī ūndū wa rūciaro rūria rūgooka,
nīguo andū ariā mataciaritwo makaagooa Jehova:
19 “Jehova nīacūthiriirie thī ari haria hake haamūre kūu igūrū;
ari kūu igūrū Jehova nīkūrora aarorire thī,
20 nīguo aigue gūcaaya kwa ariā moheetwo,
na ohorithie ariā maatūirirwo gūkua.”
21 Nī ūndū ūcio rīitwa rīa Jehova nīrikoimbūrwo kūu Zayuni,
na nīakagocwo kūu Jerusalemu
22 rīria andū a ndūriri na mothamaki
makoongana, mathathaiye Jehova.
- 23 Hīndi ya mūtūūrīre wakwa nīanyihirie hinya wakwa;
nīakuhihirie matukū makwa.
24 Nī ūndū ūcio ngikiuga atiri:
“Wee Ngai wakwa, ndūkanjūrage o rīria ndaiganiria matukū makwa;
wee-rī, mīaka yaku ithiiga o na mbere nginya njiarwa na njiarwa.
25 O kiambiriria-ini, nīwaarire mīthingi ya thī,
o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.
26 Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
igaakūra o ta nguo, ithire.
Ūgaacigarūrira ta nguo,
icooke iteo.
27 No Wee ndūgarūrūkaga,
nayo mīaka yaku ndiri mūthia.
28 Ciana cia ndungata ciaku igaatūūra na thayū mbere yaku;
nacio njiaro ciacio cigaikara irūmīte iri mbere yaku.”

103

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 1 Gooca Jehova, wee ngoro yakwa;
kīria gīothe kīri thīini wakwa, gooca rīitwa riake itheru.
2 Gooca Jehova, wee ngoro yakwa,
na ndūkariganirwo nī maūdū mothe maria aanagwika:
3 o ūria ūkūrekagira mehia maku mothe,
na agakūhonia mīrimū yaku yothe,
4 ūria ūkūūruga muoyo waku kuuma irima rīa gīkuū,
na agakūhumba wendo na tha taari thūmbi ya ūnene,
5 o we ūkūhūnāgia na maūdū mega
nīgeetha waanake waku werūhagio o ta wa nderi.*
- 6 Jehova ekaga maūdū ma ūthingu,
na akarūgamirira kihooto kūrī ariā othe ahinyiririe.
- 7 Nīamenyithirie Musa njira ciake,
nacio ciiko ciake agicimenyithia andū a Isiraeli:
8 Jehova nī mūigua tha na nī mūtugi,
ndahiūhaga kūrakara, na nīaiyūrwo nī wendo mūingī.
9 We ndaciirithanāgia hīndi ciothe,
o na kana agatūūra arakarite nginya tene;
10 Ndatūherithāgia ta ūria mehia maitū magirirwo,
o na kana agatūrīhia kūringana na waganu witū ūria ūigana.
11 O ta ūria igūrū rīraihaniririe na thī,
ūguo no taguo wendo wake ūri mūnene kūrī ariā mamwītigirite;
12 o ta ūria irathiro kūraihaniririe na ithūiro-rī,
ūguo no taguo atwehereirie mehia maitū magatūraihiriria.
13 O ta ūria mūthuuri aigugira ciana ciake tha,
ūguo no taguo Jehova aigugira tha ariā mamwītigirite;
14 nīgukorwo we nīoi ūria tuombirwo,
nīaririkanaga atī ithuī tūrī o rūkūngū.

* 103:5 Nderi yūkaine nī ūndū wa hinya wayo, na nī ūndū wa gūtūūra mūno.

- ¹⁵ Ha ūhoro wa mündū-rī, matukū make mahaana o ta nyeki,
we acanūkaga o ta ihūa rīa gīthaka;
¹⁶ rīhurutagwo nī rūhuho rīkehera,
na harīa rīraarī rītingīcooka kuonwo rīngī.
¹⁷ No rīrī, kuuma tene ngīnya tene
wendo wa Jehova ūtūūruga harī arīa mamwītīgīrīte,
naguo ūthingu wake ūgakinyīra ciana cia ciana ciao,
¹⁸ o acio mamenyagīrīra kīrīkanīro gīake,
na makarīrīkanaga gwathīkīra watho wake.
¹⁹ Jehova nīahaandīte gītī gīake kīa ūnene kūu igūrū,
na ūthamaki wake wathaga maündū mothe.
²⁰ Goocai Jehova, inyuī arāika ake,
inyuī njamba irī hinya, inyuī mwīkaga ūrīa oigīte,
o inyuī mwathīkagīra kiugo gīake.
²¹ Goocai Jehova, inyuī mbūtū ciake ciothe cia igūrū,
o inyuī ndungata ciake irīa ciīkaga ūrīa endaga.
²² Goocai Jehova, inyuī mawīra make mothe
mūrī kūrīa guothe athamakaga.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

104

Jehova ūrīa Mūūmbi na Mūheani

- ¹ Gooa Jehova, wee ngoro yakwa.

Wee Jehova Ngai wakwa, Wee ūrī mūnene mūno;
wīhumbīte rīiri na ūkaru.

- ² Ehumbīte ūtheri taarī nguo;
we atambūrūkagīa igūrū taarī hema,
³ na akaara mīgamba ya tūnyūmba twake twa ngoroba igūrū rīa maaī.

We atūmaga matu matuīke ngaari yake ya ita,
na agakuuo nī mathagu ma rūhuho.

- ⁴ Nīwe ūtūmaga rūhuho rūtuīke arekio ake,
nacio nīnīmībī cia mwaki agacitua ndungata ciake.

- ⁵ We aahaandire thī igūrū rīa mīthingi yayo;
ndīrī hīndī īngīenyenyeka.

- ⁶ Wamīhumbīrīre na irīa rīrīa inene taarī nguo;
maaī maīkarīre makunīkīre irīma.

- ⁷ No rīrī, wakūūmīre maaī makīūra,
nacio ngwa ciaku ciagamba magīthara;

- ⁸ magītherera igūrū wa irīma,
magīkūrūka cianda-inī,
magītherera na kūrīa watuīte mathīi.

- ⁹ Wee nīwe wekīrīre mūhaka ūrīa matangīkīra;
gūtīrī hīndī magaacooka kūhumbīra thī.

- ¹⁰ We atūmaga ithima ciitīrīre maaī mīkuru-inī;
mathereraga gatagatī-inī ka irīma.

- ¹¹ Nicio iheaga nyamū ciothe cia gīthaka maaī ma kūnyua;
nīkuo njagī cia werū-inī inyootoragīrwo.

- ¹² Nyoni cia rīera-inī ciakaga itara hakuhi na maaī macio;
ciinaga irī honge-inī cia mītī.

- ¹³ We aītagīrīra irīma maaī moimīte nyūmba-inī ciake irīa irī igūrū;
thī nīīganagwo nī maciaro ma wīra wake.

- ¹⁴ We atūmaga nyeki īkūre nī ūndū wa kūrīo nī mahiū,
na agakūrīa mīmēra irīa andū mahaandaga,
tīrī-inī gūgakiumaga irio:

- ¹⁵ ndibei irīa īkenagīa ngoro ya mündū
na maguta ma gūtūma ūthiū wake ūkenge,
o na irio irīa ciīkagīra ngoro yake hinya.

- ¹⁶ Mītī ya Jehova nīyuragīrio mbura wega,

- mītarakwa iyo ya Lebanoni o īrīa aahaandire.
¹⁷ Kūu nīkuo nyoni ciakaga itara ciacio;
 nayo njūū, nyūmba yayo īrī kūu mīkarakaba-inī.
¹⁸ Irīma-inī irīa ndaaya nīkuo mbūri cia gīthaka ciikaraga;
 mīatūka-inī ya mahiga nīkuo ikami cīhithaga.
¹⁹ Mweri nīguo ūmenyithanagia hīndī ya imera,
 nario rīūa nīrīmenyaga hīndī yario ya gūthūa.
²⁰ Wee nīwe ūtūmaga kūgīe nduma, gūgatuika ūtukū,
 nacio nyamū ciothe cia gīthaka ikoimīra icemeete.
²¹ Mīrūūthī īrīa mīūthī īraramaga ikihīta,
 na īgacaria irio ciayo kuuma harī Mūrungu.
²² Rīūa rīrathaga, nayo īgeethīra;
 īthīiaga īgakoma imamo-inī ciayo.
²³ Hīndī iyo mūdū agathīī kūruta wīra wake,
 agakīruta wīra o nginya hwaī-inī.
²⁴ Wee Jehova, kāī mawīra maku nī maingī-ī!
 Mothe ūmarutīte na ūūgī;
 nayo thī īiyūrīte ciūmbe ciaku.
²⁵ Rīrīa nīrīo irīa rīrīa inene na rīariī,
 rīiyūrīte ciūmbe irī muoyo itangītarīka,
 irīa nene na irīa nini.
²⁶ Marikabu nīkuo īgeragīra īgīthīī na īgīcooka,
 o na nyamū īrīa īitagwo Leviathanī,
 īrīa wombire nīguo ītūūhagīre kuo.
²⁷ Icio ciothe nīwe icūthagīrīria
 nīguo ūcihe irio ciacio hīndī īrīa yagīrīire.
²⁸ Na rīrīa wacihe irio,
 cioyaga ikarīa;
 rīrīa watambūrūkīa guoko gwaku,
 ūcihūūnagia na indo njega.
²⁹ Rīrīa wahitha ūthīū waku,
 inyīitagwo nī guoya;
 rīrīa weheria mīhūmū yacio,
 ikuuaga īgaacooka rūkūngū-inī.
³⁰ Rīrīa watūma Roho waku,
 ikagīa kuo,
 nawe ūkerūhia maūdū mothe gūkū thī.
³¹ Riiri wa Jehova ūrotūūra nginya tene;
 Jehova arokenagīra mawīra make:
³² o we ūcio ūroraga thī, nayo ikainaina,
 o we ūhutagia irīma, nacio ikoima ndogo.
³³ Ngūtūūra nyinagīra Jehova matukū mothe ma muoyo wakwa;
 ndrīinaga ngīgoocaga Ngai wakwa hīndī irīa yothe ngūtūūra muoyo.
³⁴ Jehova arokenio nī mecūūrania makwa,
 rīrīa ndrīikenaga nī ūndū wake.
³⁵ No rīrī, ehia maroniinwo kuuma thī,
 na andū arīa aaganu mathire biū.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

Goocai Jehova.

Wīhokeku wa Ngai kūrī Isiraeli

- ¹ Cookeria Jehova ngaatho, kāirai rīitwa rīake;
 menyithiai ndrūrīrī maūdū marīa ekīte.
² Mūinīrei, mūmūinīre mūkīmūgoocaga;
 heanai ūhoro wa cīko ciake ciothe cia magegania.
³ Mwīrahei nī ūndū wa rīitwa rīake itheru;

- ngoro cia ariā marongoragia Jehova niikene.
⁴ Cūthiririai Jehova na hinya wake;
 mathaai ūthiū wake hīndī ciothe.
- ⁵ Ririkanai magegania marīa ekīte,
 na cīama ciake, na matuīro ma ciira marīa atuīte,
⁶ inyuī njīaro cia Iburahīmu ndungata yake,
 o inyuī ciana cia Jakubu, inyuī ake athuure.
- ⁷ Jehova nīwe Ngai witū;
 matuīro make ma ciira marī thī yothe.
- ⁸ Nīaririkanaga kīrīkanīro gīake nginya tene,
 nīkīo kiugo kīrīa aathanire, nī ūndū wa njīarwa ngiri,
⁹ kīrīkanīro kīrīa aarīkanīire na Iburahīmu,
 na noguo mwīhitwa ūrīa eehītire harī Isaaka.
- ¹⁰ Nīagūkīrīre hinya harī Jakubu kīrī kīrīra gīake kīa watho wa kūrūmagīrīrwo,
 agīgīkīra hinya harī Isīraeli kīrī kīrīkanīro gīa gūtūūra tene na tene:
¹¹ “Wee nīwe ngaache būrūrī wa Kaanani ūtuīke igai rīrīa ūkaagaya.”
- ¹² Hīndī īrīa maarī o anini magītarwo,
 o anini biū, na marī ageni kuo-rī,
¹³ morūūruga kuuma rūrūrī rūmwe nginya rūrīa rūngī,
 na kuuma ūthamaki-inī ūmwe nginya ūrīa ūngī.
- ¹⁴ Ndarī mūdū o na ūmwe eetīkīrīre amanyariire;
 nī ūndū wao akīrūithia athamaki, akīmeera atīrī:
¹⁵ “Mūtikanahutie andū ariā akwa aītīrīre maguta;
 mūtikanekane anabii akwa ūūru.”
- ¹⁶ Agītūma būrūrī ūcio ūgīe ng’aragu,
 na akīniina mīthiithū yao yothe ya irio;
¹⁷ agītūma mūdū athīī mbere yao:
 nīwe Jusufu, ūrīa wendīro arī ngombo.
- ¹⁸ Nīmamūtīihīrie magūrū na bīngū,
 na makīmuoha ngīngo na īgera,
¹⁹ nginya ūrīa oigīte ūgīkīnyanīra,
 nginya kiugo kīa Jehova gīkīonania atī aarī mūdū wa ma.
- ²⁰ Mūthamaki agītūmana na akīmūohorīthia,
 mwathi ūcio wa ndūrūrī akīmūrekereria.
²¹ Akīmūtua mwathi wa indo cia nyūmba yake,
 na mūrōrī wa indo iria ciothe aarī nacio,
²² nīguo ataarage anene ake o ūrīa angīonire kwagīrīre,
 na arutage athuuri ake ūūgī.
- ²³ Hīndī īyo Isīraeli agīthīī Misiri;
 Jakubu agītūūra arī mūgeni būrūrī-inī ūcio wa Hamu.
- ²⁴ Jehova agītūma andū ake maciarane mūno;
 agītūma maingīhe mūno gūkīra thū ciao,
²⁵ iria aagarūrīre ngoro ciao agītūma ithūūre andū ake,
 agītūma ithugundīre ndungata ciake ūūru.
- ²⁶ Aatūmire Musa ndungata yake,
 na Harūnī, ūrīa aathūrīte.
- ²⁷ Nao makīringa cīama ciake gatagatī-inī kao,
 magīka magegania make būrūrī-inī wa Hamu.
- ²⁸ Agītūma kūgīe nduma naguō būrūrī ūcio ūgītūmana,
 tondū-rī, gīthī ti ciugo ciake maaremeire?
²⁹ Akīgarūra maaī mao magītūika thakame,
 agītūma thamaki ciao ikue.
- ³⁰ Būrūrī wao ūkīyūra ciūra,
 iria ciatoonyire nginya tūnyūmba twa toro twa anene ao.
- ³¹ Aarīrie, gūgīūka mīrumbī ya ngi,
 na rwagī rūkīyūra būrūrī wao wothē.
- ³² Akīgarūra mbura yao īgītūika ya mbembe,
 na heni ikīthenūka būrūrī-inī wao wothē;
³³ akīrūnda mīthabībū yao, na mīkūyū,

- na akiunanga mīti ya būruri wao.
³⁴ Aaririe, nacio ngigī igiūka,
 na ndaahi itangitarika;
³⁵ ikiria kindū gīothe kiari kūruru būruri-ini wao,
 na ikiria maciaro ma tiri wao.
³⁶ Ningi akiuraga marigithathi mothe ma būruri wao,
 maciaro ma mbere ma ūciari wao wothē.
³⁷ Nīaarutire Isiraeli makiuma kuo, makuuīte betha na thahabu,
 na gatagati ka mihiriga yao hatiri mūdū o na ūmwe warī mūhinyaru.
³⁸ Andū a Misiri nīmakenire moima kuo,
 tondū nīmanyiititwo nī guoya wa andū acio a Isiraeli.
³⁹ Nīatambūrūkirie itu rīmahumbagīre,
 o na mwaki wa kūmamūrikagira ūtūkū.
⁴⁰ Metirie irio, nake akīmarehere tūmakia-arūme,
 na akīmahūūnia na irio cia igūrū.
⁴¹ Aatūranirie rwaro rwa ihiga, namo maaī magītothoka;
 magītherera ta rūūi kūu werū-ini.
⁴² Nīgūkorwo nīaririkanire kīranīro gīake gītheru
 kīria aarīkanīre na ndungata yake Iburahīmu.
⁴³ Nīaarutire andū ake makiuma kūu makenete,
 akiruta acio ake athuure makīanagīrira nī gūkena;
⁴⁴ akīmahe mabūruri ma ndūriri,
 nao magītuika a kūgaya kīria andū angī maanogeire,
⁴⁵ nīguo marūmagie mataaro make,
 na maathikagīre mawatho make.

Goocai Jehova.

106

Kuumbūra Mehia ma Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

- Cookeriai Jehova ngaatho, nīgūkorwo nī mwega;
 wendo wake ūtūruga nginya tene.
² Nūū ūngiuga ciiko cia hinya cia Jehova,
 kana aanīrīre kūna ūgooci wake wothē?
³ Kūrathimwo-rī, nī ariā marūmagia kīhooto,
 ariā meekaga ūriā kwagīrīre hīndi ciothe.
⁴ Ndirikanaga, Wee Jehova, hīndi iria ūgwika andū aku wega,
 ūndeithagie rīria ūkūmahonokia,
⁵ nīguo ngenagīre ūgaaciru wa andū aku athuure,
 nīguo ngwatanagīre gīkeno-ini kīa rūriri rwaku,
 na nyiitanagīre na igai riaku tūgikūgooca.
⁶ Ithuī nītwihītie, o ta ūriā maithe maitū meehirie;
 nītwikite ūuru na tūkaagana.
⁷ Rīria maithe maitū maarī Misiri,
 matiarūmbūirie cīama ciaku;
 matiigana kūrīrikana ūtugi waku mūingī,
 na makīrema marī hūgūrūrū-ini cia iria, o Iria rīu Itune.
⁸ No nīamahonokirie nī ūndū wa rīitwa riāke,
 nīguo atūme hinya wake mūnene ūmenyeke.
⁹ Nīakūūmire Iria Itune, narīo rikihūa;
 akīmagereria kūu kūrīku taarī werū-ini.
¹⁰ Nīamahonokirie guoko-ini kwa andū ariā maamathūire;
 akīmakūūra kuuma guoko-ini gwa thū.
¹¹ Maaī macio nīmahubaniirie amuku ao;
 gūtiri o na ūmwe wao watigarire.
¹² Hīndi iyo magītīkia ciiranīro ciāke,
 na makīmūinīra, makīmūgooca.
¹³ No makīrganīrwo o narua nī ūriā ekite,

- na matiigana gweterera ūtaaro wake.
¹⁴ Marī kūu werū-inī makīnyitwo nī thuti;
 makīgeria Mūrungu marī kūu gūtagiāga kīndū.
¹⁵ Nī ūndū ūcio akīmahe kīrīa maamwītirie,
 no akīmatūmīra mūrīmū wa kūmanyariira.
¹⁶ Ningī nīmaiguīrīre Musa ūiru marī kūu kambī-inī,
 o na makīguīra Harūnī ūiru, o ūcio wamūrīrwo Jehova.
¹⁷ Thī īgīatūka na īkīmeria Dathani;
 ningī īgīthika thiritū ya Abiramu.
¹⁸ Mwaki ūgiakana gatagati-inī ka arūmīrīri ao;
 rūrīrīmī rūgīcina andū acio aaganu.
¹⁹ Nīmathondekire gacaū marī kūu Horebu,
 makīhooya mūhianano ūtweketio kuuma kūrī kīgera.
²⁰ Maakūūranirie Riiri wa Ngai
 na mūhianano wa ndegwa īrīa īrīāga nyeki.
²¹ Makīriganīrwo nī Mūrungu ūrīa wamahonokirie,
 ūrīa wekīte maūndū manene kūu būrūri wa Misiri,
²² akīringa ciama būrūri wa Hamu,
 na agūika mawīko ma gwtīgīrwo Iria-inī Itune.
²³ Nī ūndū ūcio akiuga nīekūmaniina,
 tiga nī Musa, ūrīa we aathurīte,
 warūgamire mbere yake,
 akīmūthaiha ndakamaniine na mang'ūrī make.
²⁴ Ningī makīnyarara būrūri ūcio mwega,
 makīaga gwtīkīa kīranīro gīake.
²⁵ Makīnuguna marī hema-inī ciao,
 na makīaga gwathīkīra Jehova.
²⁶ Nī ūndū ūcio akīoya guoko na igūrū,
 akīhīta atī nīakamang'aūranīria kūu werū-inī,
²⁷ ang'aūranīrie njiaro ciao kūu gatagati-inī ka ndūrīrī,
 aciharaganīrie kūu mabūrūri-inī guothe.
²⁸ Nīmeyohanirie na Baali ya Peoru,
 na makīrīa magongona maarutīrwo ngai itarī muoyo;
²⁹ magītūma Jehova arakare nī ūndū wa ciiko ciao cia waganu,
 naguo mūthiro ūgītuthūka gatagati-inī kao.
³⁰ No Fīnehasi akīrūgama na igūrū, akīherithia arīa maarī na mahītia,
 naguo mūthiro ūgīthira.
³¹ Ūhorō ūcio ūgītūma atuuo nī mūthingu
 kūrī njiarwa na njiarwa nginya tene.
³² Nao makīrakaria Jehova hau maaī-inī ma Meriba,
 nake Musa agīkinyīrwo nī thīina nī ūndū wao;
³³ nīgūkorwo nīmaremeire Roho wa Ngai,
 nake Musa akīaria ciugo itaagīrīre.
³⁴ Matiigana kūniina ndūrīrī icio
 ta ūrīa Jehova aamaathite,
³⁵ no nīgūtukana maatukanire na ndūrīrī,
 na makīrūmīrīra mītugo yao.
³⁶ Makīhooya mūhianano yao,
 īrīa yatuikire mūtego kūrī o.
³⁷ Makīrutīra ndaimono
 aanake na airītu ao marī magongona.
³⁸ Magīita thakame īteehītie,
 thakame ya aanake na airītu ao,
 arīa maarutire marī magongona kūrī mūhianano ya Kaanani,
 naguo būrūri ūgīthaahio nī thakame yao.
³⁹ Nīmethaahirie o ene nī gwīka ūguo meekire;
 na ūndū wa ciiko ciao makīhūura ūmaraya.
⁴⁰ Nī ūndū ūcio Jehova akīrakarīra andū ake,

- na agĩthũura igai rĩake mũno.
⁴¹ Akĩmaneana kũrĩ ndũrĩrĩ,
 nĩguo maathagwo nĩ thũ ciao.
⁴² Thũ ciao ikĩmahinyĩrĩria,
 na ikĩmaiga rungu rwa wathani wao.
⁴³ Nake akĩmateithũra mahinda maingĩ,
 no-o makĩrema,
 makĩrikĩra mehia-inĩ mao.
⁴⁴ Nowe akĩona mĩnyamaro yao
 rĩrĩa aagũire magĩkaya;
⁴⁵ nĩ undũ wao akĩrĩrikana kĩrĩkanĩro gĩake,
 na nĩ undũ wa wendo wake mũnene akĩringwo nĩ tha.
⁴⁶ Agĩtũma maigũirwo tha
 nĩ arĩa othe maamatahĩte.
⁴⁷ Tũhonokie, Wee Jehova Ngai witũ,
 na ũtũcookanĩrĩrie ũtũrute kũrĩ ndũrĩrĩ,
 nĩguo tũcookagĩrie rĩitwa rĩaku itheru ngaatho,
 na twĩrahagĩre ũgooci waku.
⁴⁸ Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
 kuuma tene wa tene, nginya o tene na tene.
 Nao andũ othe nĩmakiuge, "Amenil!"

Goocai Jehova.

Ibuku rĩa Gatano

107

Thaburi 107-150

- Gũcookia Ngaatho nĩ undũ wa Kũhonokio Mathiĩna-inĩ Maingĩ*
¹ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
 wendo wake ũtũuraga tene na tene.
² Andũ arĩa makũũritwo nĩ Jehova nĩmakiuge ũguo:
 o acio akũũrĩte kuuma guoko-inĩ gwa thũ,
³ o acio aacookanĩrĩrie amarutĩte mabũrũri-inĩ,
 kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũũro,
 na kuuma mwena wa gathigathini na wa gũthini.
⁴ Amwe morũũrire werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ,
 maagĩte njĩra ya kũmakinya itũũra inene kũrĩa mangĩatũũrire.
⁵ Maarĩ ahũtu na makanyoota,
 na makaaga mwihoko thĩinĩ wao.
⁶ Nao magĩkaĩra Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
 nake akĩmahonokia kuuma thĩĩna-inĩ.
⁷ Aamagereirie njĩra nũngarũ,
 nginya magĩkinya itũũra inene kũrĩa mangĩonire gwa gũtũũra.
⁸ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ undũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
 na mawiko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,
⁹ nĩgũkorwo nĩwe ũnyootoraga andũ arĩa anyootu,
 na akahũũnia arĩa ahũtu na maundũ mega.
¹⁰ Amwe maaikarĩte nduma-inĩ o na nduma-inĩ nene mũno,
 makĩnyamarĩka marĩ ohe na mĩnyororo ya kĩgera,
¹¹ nĩgũkorwo nĩmaremeire ciugo cia Mũrungu,
 o na makĩagĩra kĩrĩra kĩa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno bata.
¹² Nĩ undũ ũcio akĩmarutithia wĩra wa hinya;
 nao makĩhĩngwo na gũkĩaga wa kũmateithia.
¹³ Hĩndĩ iyo magĩkaĩra Jehova marĩ thĩĩna-inĩ,
 nake akĩmahonokia kuuma mĩnyamaro-inĩ.
¹⁴ Nake aamarutire nduma-inĩ, akĩmaruta kũu nduma-inĩ nene mũno,
 na agĩtuanga mĩnyororo rĩa moohetwo nayo.
¹⁵ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ undũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
 na mawiko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,

- 16 nīgukorwo nōinangaga ihingo cia gīcango
na akoinanga mīgūko ya kigera.
- 17 Amwe maatuikire andū akūgu nī ūndū wa mīthiire yao ya ūremi,
o na nī ūndū wa waganu wao magītuika a gūthiīnika.
- 18 Magītuika a kūira ngoro mona irio o ciothe,
nao magīkūhīria ihingo cia gīkuū.
- 19 Hīndī ūyo magīkaīra Jehova marī mīnyamaro-inī,
nake akīmaruta thīina-inī.
- 20 Aatūmire kiugo gīake akīmahonia;
aamateithūire kuuma mbīra-inī.
- 21 Nīmagīcookerie Jehova ngaatho nī ūndū wa wendo wake ūria ūtathiraga,
na mawīko make ma magegania marīa eekīire andū.
- 22 Nīmakīrute igongona rīa gūcookia ngaatho,
na mamenyithanie mawīko make makīinaga nyīmbo cia gīkeno.
- 23 Angī maagereire iria-inī marī marikabu-inī;
maathīiaga wonjoria kūu maria-inī manene.
- 24 Nīmoonire mawīko ma Jehova,
makīona ciiko ciake cia magegania kūu kūrīku.
- 25 Nīgukorwo aarīre, akīarahūra kīhuhūkano
kīria gīatūmire iria rīgīe na makūmbī.
- 26 Marikabu igīkanio na igūrū, na igīcooka igīkanio na kūu thī kūrīa kūrīku;
andū acio magīkua ngoro nī ūndū marī ūgwati-inī mūnene.
- 27 Makīagaga na magītūgūga ta andū arīu;
ūūgī wao wothē nīwakinyīte mūthia.
- 28 Hīndī ūyo magīkaīra Jehova marī thīina-inī,
nake akīmahanokia kuuma mīnyamaro-inī.
- 29 Nake akīhoorera kīhuhūkano kīu kīnene;
namo makūmbī ma iria rīu magīkīrio kī.
- 30 Nao magīkena nī iria rīu kūhoorera,
nake akīmakinia ngīya gīcukīro-inī kīa marikabu kīria merirīrie gūkīnya.
- 31 Nīmagīcookerie Jehova ngaatho nī ūndū wa wendo wake ūria ūtathiraga,
na mawīko make ma magegania marīa eekīire andū.
- 32 Nīmamūtūgīrie kīūngano-inī kīa andū,
na mamūgooce marī kīama-inī kīa athuuri.
- 33 Aagarūire kūrīa kwarī njūū gūgītuika werū,
nakuo kūrīa kwarī ithima ciathereraga gūgītuika kūdū kūng'aru,
- 34 nago būrūrī ūria woimaga irio mūno akīūtua werū wa igata ūtaarī kīndū,
tondū wa waganu wa andū arīa maatūūruga kuo.
- 35 Aagarūire kūrīa kwarī werū gūkīgīa tūrīa twa maaī,
nakuo kūrīa kwarī kūng'aru agītūma gūkunūke ithima;
- 36 nao andū arīa maarī ahūtu akīmarehe kuo,
nao magīaka itūūra inene rīa gūikara.
- 37 Maarīmire mīgūnda na makīhaanda mīthabībū,
īria yaciare magetha maingī;
- 38 aamarathimire nao makīingīha mūno,
na ndaarekire mahiū mao manyiīhe.
- 39 Mūigana wao ūgīcooka ūkīnyīīha, na makīagithio hīnya,
nī kūhinyīrīrio, na kūnyarīrīka, o na kīeha;
- 40 we ūria ūnyararithagia andū arīa marī igweta-rī,
agītūma morūūre kūdū gūtaarī njīra.
- 41 No rīrī, nīarutire andū arīa abatari mathīina-inī,
na andū a nyūmba ciao akīmaingīhīa o ta mahiū.
- 42 Andū arīa arūngīrīru monaga ūguo magakena,
no arīa othe aaganu nīgūkīrio makīragio.
- 43 Mūdū o wothē mūūgī-rī, nīarūmbūiye maūdū macio,
na ecūūranie ūhoro wa wendo mūnene wa Jehova.

Ihoova rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- 1 Wee Ngai, ngoro yakwa nĩkĩndĩiriye;
nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwimbo na muoyo wakwa wothe.
- 2 Arahũka, wee kĩnanda kĩa mũgeeto na gĩa kĩnũbi!
Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
- 3 Wee Jehova nĩngũkũgooce, ngũgooce gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩngũkũinĩra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ.
- 4 Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũkaraiha gũkĩra igũrũ;
wĩhokeku waku ũkinyaga o matu-inĩ.
- 5 Wee Ngai tũũgĩra, ũtũũgĩro igũrũ rĩa igũrũ,
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothe.
- 6 Tũhonokie na ũtũiteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
nĩguo ũiteithũre ariya wendete.
- 7 Ngai nĩarĩtie ari handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:
“Nĩngatũranga Shekemu ndĩ na gĩkeno kĩĩngĩ,
na thĩmĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.
- 8 Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kigera,
na Juda nĩ mũthĩgi wakwa wa ũthamaki.
- 9 Moabi nĩ kĩaĩ gĩakwa gĩa gwithambira,
na Edomu nĩho njikagia kĩaatũ gĩakwa;
nĩngwanĩrĩra nĩ ũria ndooretie bũrũri wa Filistia.”
- 10 Nũũ ũkũngĩnyia itũũra rĩria inene rĩrĩngĩre?
Nũũ ũkũndongoria andware Edomu?
- 11 Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũtiganĩrie,
na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
- 12 Tũteithie ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ,
nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ wa tũhũ.
- 13 Ngai ari hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana,
na niakarangĩrĩria thũ ciitũ thi.

Ihooya rĩa Mũndũ kũũria Arĩhĩrio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, ūria ngocaga,
ndūgaakire,
- ² nīgūkorwo andū ariā aaganu na a maheeni
nīmathamitie tūnua nīguo manjūkirīre;
nīmarītie ūhoro wakwa na rūrīmī rwa maheeni.
- ³ Mandigicīrie makīaragia ndeto cia rūthūūro;
maatharīkagīra hatarī gītūmi.
- ⁴ Handū ha wendo ūria ndīmendete naguo,
o nī gūūthitanga maathitangaga,
no nī nīkūhooya ndīmahooyagīra.
- ⁵ Mandihaga wega na ūūru,
na makandīha wendani na rūthūūro.
- ⁶ Mūdū ūria wikite ūguo mūigīre mūdū mūūru amūūkirīre;
mwena wake wa ūrio nīkūrūgame mūdū wa kūmūthitanga.
- ⁷ Acirithio-rī, nīatuuagwo mwīhia,
na kūhooya gwake gūgītuike no kwīhia.
- ⁸ Matukū make maronyīiha;
ūtongoria wake ūrooywo nī mūdū ūngī.
- ⁹ Ciana ciake irotuika cia ngoriai,
na mūtumia wake atuike wa ndigwa.
- ¹⁰ Ciana ciake irotuika njara-rūhī cia gūcangacanga;
iroingatwo ciume micīī yao iyo mīanangiku.
- ¹¹ Indo ciake ciothe irotahwo nī mūdū ūria marī thiirī nake;
andi a kūngī nīmeyoere maciaro ma wira wake.

- ¹² Aroaga mündū ūngīmwonja ūtugi,
o na kana mündū ūngiūguīra ciana icio ciake cia ngoriai tha.
- ¹³ Njiaro ciake iroetherio,
na marītwa maacio mathario kuuma rūciaro-inī rūria rūgooka.
- ¹⁴ Waganu wa maithe make ūrotūūra ūirikanagwo nī Jehova;
wīhia wa nyina ūroaga gūgaathario o na rī.
- ¹⁵ Mehia mao marotūūra hīndī ciothe marī mbere ya Jehova,
nīguo akaaniina kūririkanwo kwao gūkū thī.
- ¹⁶ Nīgūkorwo mündū ūcio we ndarī hīndī eciiragia ūhorō wa gūtugana,
no aingathagia mündū ūria mūthīini, na ūria mūbatari,
o na ūria mūthuthiku ngoro, o nginya akamooraga.
- ¹⁷ Aronyiitwo nī kīrumi,
tondū we endete o kūruma andū manyiitwo nī kīrumi;
kīrathimo kīromūraihiirīria,
tondū we ndendaga kūrathimana.
- ¹⁸ Ehumbaga kīrumi taarī nguo;
kīamūtoonyire mwīrī ta maaī,
o na gīkīmūtoonya mahīndī-inī taarī maguta.
- ¹⁹ Kīrotuika taarī nguo ya igūrū erigiiciirie,
na gītūike taarī mūcibi ehorete nginya tene.
- ²⁰ Rīrī nīrītūike irīhi rīa Jehova kūrī arīa maathitangaga,
o kūrī arīa maaragia ūūru igūrū rīakwa.
- ²¹ No rīrī, Wee Mwathani Jehova,
njika maūndū mega nī ūndū wa rītwa rīaku;
ndeithūra tondū wa wega wa wendo waku.
- ²² Nīgūkorwo ndī mūthīini na mūbatari,
nayo ngoro yakwa nīguraritio thīini wakwa.
- ²³ Ndī hakuhi kūbuīria o ta kīiruru kīa hwaī-inī;
hurutagwo nī rūhuho o ta ngigī.
- ²⁴ Maru makwa nīmaregerete nī kwiima kūrīa;
mwīrī wakwa ūhīnjite nī kwaga maguta.
- ²⁵ Nduikite kīndū gīa kūnyūrurio nī andū arīa maathitangaga;
rīria maanyona, mainainagia mītwe.
- ²⁶ Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia;
honokia kūringana na wendo waku.
- ²⁷ Tūma mamenye atī kūu nī guoko gwaku,
mamenye atī Wee Jehova, nīwe wīkīte ūguo.
- ²⁸ O nī marumanage, no wee ūrathimanage;
rīria maatharikīra nīmariconorithagio,
no ndungata yaku no gūkena irīkenaga.
- ²⁹ Arīa maathitangaga makaahumbwo njono
na mohwo thoni taarī nguo ya igūrū.
- ³⁰ Nīndīrikumagia Jehova mūno na kanua gakwa;
nīndīrīmūgoocaga ndī kīrīndī-inī kīnene.
- ³¹ Nīgūkorwo arūgamaga guoko-inī kwa ūrīo kwa mündū ūria mūbatari,
nīguo ahonokagie muoyo wake harī andū arīa mangīmūtua nī mwīhia.

110

Ūhootani wa Mūthamaki Ūria Mūthīnjīri-Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova nīerire Mwathani wakwa atīri:
“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,
nginya rīria ngaatūma thū ciaku
ituīke gaturwa ka makinya maku.”*

² Mūthīgi wa hinya waku-rī,
Jehova nīakaūtambūrūkia kuuma Zayuni;
nīūgaathana ūrī gatagatī ga thū ciaku.

³ Ikundi ciaku cia ita nīikerutīra

* 110:1 Itī cia ūnene cia tene ciakoragwo handū hatūūgīru harīa haambatagwo na ngathī.

mūthenya waku wa mbaara.
 Igooka iri na ūgemu wa ūtheru,
 aanake aku mahaana ta ime rīoima nda
 ya rūciini ruoro rūgitema.

⁴ Jehova nīehītite
 na ndangīricūkwo, akoiga atiri:
 “Wee ūri mūthinjiri-Ngai nginya tene,
 o ta ūria Melikisedeki aatarī.”

⁵ Mwachani ari guoko-ini gwaku kwa ūrio;
 niakahehenja athamaki mūthenya wa mang’uri make.

⁶ Niagatuira nduriri ciira, aige ciimba irundo,
 na ahehenje aathani a thi yothe.

⁷ Niakanyua maa ma karui kar mukiira-ini;
 ni undu ūcio niakambararia mutwe wake.

111

Kūgaathiriria Ciiko cia Ngai cia Kūgeganīa

¹ Gooai Jehova.

Ningūkumia Jehova na ngoro yakwa yothe
 ndi thiriti-ini ya ari arungiriru, o na kiungano-ini.

² Ciiko cia Jehova ni cia mageganīa;
 niicūranagio ni ari othe makenagio nicio.

³ Ciiko ciake ciyurite riiri na ūkaru,
 naguo ūthingu wake ūtūruga nginya tene.

⁴ Niatūmite mageganīa make maririkanwo;
 Jehova ni mutugi na ni mūigua tha.

⁵ Ari mamwitagira nīamaheaga irio;
 egūtūira aririkanaga kirikaniro giake nginya tene.

⁶ Nionetie andu ake mawira make ma hinya,
 ni undu wa kumahe mabururi ma nduriri iria ingi.

⁷ Mawira ma moko make ni ma kwihokeka, na ni ma kihooto;
 mataaro make mothe ni ma kwihokwo.

⁸ Ni marumu nginya tene na tene,
 maheanito na wihokeku na ūrūngiriru.

⁹ Niakinyirie andu ake ūkūuri;
 aamurire kirikaniro giake kiri gi gutūira nginya tene:
 ritwa riake ni itheru na ni ria gwigirwo.

¹⁰ Kiambiriria kia ūgi ni gwigirira Jehova;
 ari othe marūmagirira mataaro make nimagiiga na ūmenyo mwega.
 Kūgoocwo ni gwake tene na tene.

112

Irathimo cia Andu ari Athingu

¹ Gooai Jehova.

Kurathimwo ni mündu ūria witigagira Jehova,
 ūria ūkenagira maathani make muno.

² Ciana ciake niigatuika cia bata bururi-ini;
 ruciaro rwa ari arungiriru nirukarathimwo.

³ Gwake mucii gukoragwo na utonga na indo nyingi,
 naguo ūthingu wake ūtūruga nginya tene.

⁴ Mündu ūria mūrūngiriru o na ari nduma-ini niatheragirwo ni ūtheri,
 ūgathereza mündu ūcio mutugani, ningi ari tha, o na ni mūthingu.

⁵ Mündu ūcio mutugani na ūheanaga o ūguo tūhū,
 o ūcio wikaga maundū make na kihooto-ri, niarionaga maundū mega.

⁶ Ti-itheru mündu ūcio ndakenyenyeke;
 mündu mūthingu atūūruga aririkanagwo nginya tene.

⁷ Angigua ūhoru mūuru ndangitigira;

ngoro yake nĩkindĩre, aikaraga ehokete o Jehova.

⁸ Ngoro yake nĩngĩtĩre, ndangĩtigĩra;
marigĩrĩrio-inĩ nĩakoona gũtoorio gwa thũ ciake.

⁹ Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe andũ arĩa athĩĩni,
naguo ũthingu wake ũtũũraga nginya tene;
rũhĩa rwake nĩrũkambarario na igũrũ, aheo gĩtĩio.

¹⁰ Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩakoona ũguo na arakare,
nĩakahagarania magego make, acooke abũĩrie;
merĩrĩria ma arĩa aaganu matigaakinyanĩra.

113

Ngai Mũteithia wa Andũ arĩa Abatari

¹ Goocai Jehova.

Mũgoocoi, inyuĩ ndungata cia Jehova,
mũgooce rĩĩtwa rĩa Jehova.

² Rĩĩtwa rĩa Jehova rĩrogoocwo,
kuuma rĩu nginya tene na tene.

³ Kuuma o irathĩro rĩa rĩũa nginya ithũĩro rĩario,
rĩĩtwa rĩa Jehova nĩrĩgoocagwo.

⁴ Jehova nĩatũũgĩrĩtio igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe,
rĩiri wake ũrĩ igũrũ rĩa igũrũ.

⁵ Nũũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ,
o ũcio ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ,

⁶ o ũcio ũinamagĩrĩra arorererie
maũndũ ma igũrũ o na ma thĩ?

⁷ Oyaga athĩĩni na igũrũ kuuma rũkũngũ-inĩ,
na agokĩria arĩa abatari, akamaruta kĩhumbu-inĩ kĩa mũhu;

⁸ amaikaragĩa hamwe na anene,
o hamwe na anene a andũ ao.

⁹ Atũmaga mũtumia thaata atũũre gwake mũciĩ,
agatuĩka nyina wa ciana, agakenaga.

Goocai Jehova.

114

Rwĩmbo rwa Bathaka

¹ Rĩrĩa Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri,
nyũmba ya Jakubu ikũma kũrĩ andũ a rũthiomi rũngĩ-rĩ,

² Juda gwatuĩkire handũ ha Ngai haamũre,
na Isiraeli gũgĩtuĩka nĩkuo arĩathanaga.

³ Iria rĩonire ũguo rĩkĩũra,
naruo Rũũĩ rwa Jorodani rũgĩcooka na thuutha;

⁴ Irĩma igĩtũhatũũha ta ndũrũme,
natuo tũrĩma tũgĩtũhatũũha ta tũgondũ.

⁵ Kaĩ wonire atĩa, wee iria, nĩguo ũre,
nawe Jorodani, tondũ wacookire na thuutha?

⁶ Inyuĩ irĩma, muonete kĩ, nĩguo mũtũhatũũhe ta ndũrũme,
na inyuĩ tũrĩma, nĩguo mũtũhatũũhe ta tũgondũ?

⁷ Wee thĩ, ta kĩinaine ũrĩ mbere ya Mwathani,
ũrĩ hau mbere ya Ngai ũcio wa Jakubu,

⁸ o we ũcio wagarũrĩre rwaro rwa ihiga rũgĩtuĩka karia ka maaĩ,
narĩo ihiga rĩũmũ rĩgĩtuĩka ithima cia maaĩ.

115

Ũnene wa Ngai, na Mĩhianano kwaga Kĩene

¹ Ti ithuĩ, Wee Jehova, ti ithuĩ twagĩrĩire kũgoocwo,
no goocithia rĩĩtwa rĩaku,

tondū wa wendo na wīhokeku waku.

- ² Nī kīi gītūmaga ndūriri ciurie atiri,
“Ngai wao akiri ha?”
- ³ Ngai witū ari o igūru;
we ekaga o ūria endaga.
- ⁴ No mīhianano yao nī betha na thahabu,
wīra ūthondeketwo na moko ma andū.
- ⁵ Nīiri tūnua, no ndiāragia,
nīiri maito, no ndionaga;
- ⁶ nīiri matū, no ndiiguaga,
nīiri na maniūru, no ndiiguaga mūnūngo;
- ⁷ nīiri moko, no ndingihambata kindū,
nīiri magūru, no ndingitwara;
o na nīiri mīmero, no ndinginyuria.
- ⁸ Andū ariā mamithondekaga makaahaana o tayo,
na noguo ariā othe mamihokaga makaahaana.
- ⁹ Wee nyūmba ya Isiraeli, wīhokage Jehova:
we nīwe ūteithio wao o na ngo yao.
- ¹⁰ Wee nyūmba ya Harūni, wīhokage Jehova:
we nīwe ūteithio wao o na ngo yao.
- ¹¹ Inyuī ariā mūmwītigirite, mwīhokagei Jehova:
we nīwe ūteithio wao na ngo yao.
- ¹² Jehova nīatūririkanite na nīegūtūrathima:
Nīekūrathima nyūmba ya Isiraeli,
nīekūrathima nyūmba ya Harūni,
- ¹³ nīekūrathima ariā metigirite Jehova,
anini na anene o ūndū ūmwe.
- ¹⁴ Jehova arotūma mūingīhe,
inyuī na ciana cianyu.
- ¹⁵ Mūrorathimwo nī Jehova,
Mūmbi wa igūru na thī.
- ¹⁶ Kūu igūru mūno nī kwa Jehova,
no thī nīamiheanite kūrī andū.
- ¹⁷ Andū ariā akuī matigocaga Jehova,
acio maikūrūkaga kūu ūkiri-ini;
- ¹⁸ nī ithuī tūrīkumagia Jehova,
kuuma rūu nginya tene na tene.

Goocai Jehova.

116

- Kūgooca Ngai nī ūndū wa Kūhonio Ndware*
- ¹ Nīnyendete Jehova, nīgūkorwo nīaiguīte mūgambo wakwa;
nīaiguīre ngīmūthaita anjiguīre tha.
- ² Tondū nīathikiriirie-rī,
ndirīmūkayagīra rīria rīothe ngūtūūra muoyo.
- ³ Ndarigiiciirio nī mīhīndo ya gīkuū,
ngikinyirirwo nī ruo rwa mbirira;
ngihootwo nī mītangiko o na kīeha.
- ⁴ Hīndi iyo ngikaira rītwa rīa Jehova, ngīmwire atiri:
“Wee Jehova, honokia!”
- ⁵ Jehova nī mūtugi na nī mūthingu;
Ngai witū aiyūrītwo nī tha.
- ⁶ Jehova nīagitagīra andū ariā matarī oogī;
rīria ndahinyiririo mūno, nīahonokirie.
- ⁷ Wee ngoro yakwa-rī, cookerera ūhurūko waku,
nīgūkorwo Jehova nīagwikite wega.

- ⁸ Nīgūkorwo Wee Jehova nīūhonoketie muoyo wakwa kuuma kūrī gikuū,
namo maitho makwa ūkamagiria maithori,
na ūkagiria magūrū makwa mahingwo,
⁹ nīgeetha thiiage ndī mbere ya Jehova
būrūri-inī wa arīa marī muoyo.
¹⁰ No ndetikirie ūhoru wake; nī ūndū ūcio ndoigire atīrī,
“Nīthīinikite mūno.”
¹¹ Nī ūndū wa ūrīa ndamakite, ngiuga atīrī,
“Andū othe nī a maheeni.”
¹² Nī kī ingīthukīra Jehova nakīo
nī ūndū wa wega wake wothē ūrīa anjikite?
¹³ Nikuoya nguoya gikombe kīa ūhonokio na igūrū,
ngaīre rīitwa rīa Jehova.
¹⁴ Nīngūhingīria Jehova mīhītwa īrīa ndehītire,
andū ake othe marī ho.
¹⁵ Andū arīa athingu marī bata mūno harī Jehova,
nī ūndū ūcio ndakenaga rīrīa makua o ro ūguo.
¹⁶ Wee Jehova, ti-itherū nī ndī ndungata yaku;
nī ndī ndungata yaku, mūrīū wa ndungata yaku ya mūdū-wa-nja;
wee nīunjhorithitie mīnyororo-inī.
¹⁷ Nīngūkūrūtira igongona rīa gūgūcookeria ngaatho,
na ngaīre rīitwa rīa Jehova.
¹⁸ Nīngūhingīria Jehova mīhītwa īrīa ndehītire
andū ake othe marī ho,
¹⁹ kūu nja-inī cia nyūmba ya Jehova,
o thīinī waku, wee Jerusalemu.

Goocai Jehova.

117

Ndūrīrī Ciothe kūrīo Igooce Ngai

- ¹ Goocai Jehova, inyuī ndūrīrī ciothe;
mūkumiei, inyuī andū othe.
² Nīgūkorwo wendo wake nī mūnene harī ithuī,
na wīhokeku wa Jehova nī wa gūtūūra nginya tene.

Goocai Jehova.

118

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūhootani

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho nīgūkorwo nī mwega;
wendo wake nī wa tene na tene.
² Andū a Isiraeli nīmoige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
³ Nyūmba ya Harūni nīyuuge atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
⁴ Andū arīa metigīrīte Jehova nīmoige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
⁵ Ndakāīre Jehova ndī mīnyamaro-inī,
nake akīnjītika na akīndeithūra.
⁶ Jehova arī hamwe na nī; ndingītīgīra.
Mūdū-rī, nī atīa angihota kūnjika?
⁷ Jehova arī hamwe na nī; nīwe mūndeithia.
Nīngerorera thū ciakwa ikīhootwo.

- ⁸ Nī kaba kūrīrīa harī Jehova,
gūkīra kwīhoka mūdū.
⁹ Nī kaba kūrīrīa harī Jehova,
gūkīra kwīhoka anene.

- ¹⁰ Ndarigiicĩrio nĩ ndũrĩrĩ ciothe,
no tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa Jehova, ngĩciananga.
- ¹¹ Ciandigiicĩrie mĩena yothe,
no tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa Jehova, ngĩciananga.
- ¹² Ciathiũrũrũkĩrie na mĩena yothe ta njũkĩ,
no ikĩhora narua o ta mwaki wa mĩigua;
tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa Jehova ngĩciananga.
- ¹³ Ndahatikĩtwo mũno nĩ thũ hakuhi ngwe,
no Jehova akĩndeithia.
- ¹⁴ Jehova nĩwe hinya wakwa na nĩwe ũtũmaga nyine;
nake niatũikĩte ũhonokio wakwa.
- ¹⁵ Mbugĩrĩrio ya gĩkeno na ya ũhootani
ĩiyũrite hema-inĩ cia andũ arĩa athingu, atĩ:
“Guoko kwa ũrio kwa Jehova nĩ gwikĩte maũndũ manene!
¹⁶ Guoko kwa ũrio kwa Jehova nĩ kwambararie;
guoko kwa ũrio kwa Jehova nĩ gwikĩte maũndũ manene!”
- ¹⁷ Nĩ gũkua ndigũkua, no nĩngũtũura muoyo,
ng'anage ũria Jehova ekĩte.
- ¹⁸ Jehova nĩaherithĩtie mũno,
no ndandekereirie ngue.
- ¹⁹ Hingũrĩrai ihingo cia ũthingu;
nĩngũtoonya njookerie Jehova ngaatho.
- ²⁰ Gikĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa Jehova
kĩria andũ arĩa athingu mangĩtoonjera.
- ²¹ Nĩ ngaatho ngũgũcookeria, nĩgũkorwo nĩwanjĩtikire;
nĩũtuikĩte ũhonokio wakwa.
- ²² Ihiga rĩria aaki maaregire
nĩrio rĩtuikĩte ihiga inene rĩa koina;
- ²³ Jehova nĩwe wikĩte ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania tũkiwona.
- ²⁴ Mũthenya ũyũ nĩ Jehova ũtũmĩte ũgie;
nĩtũcanjamũkei, tũkiũkenere.
- ²⁵ Wee Jehova, tũhonokie;
Wee Jehova, tũma tũgaacĩre.
- ²⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũgũka na rĩitwa rĩa Jehova.
Ithui nĩtwamũrathima tũri thĩini wa nyũmba ya Jehova.
- ²⁷ Jehova nĩwe Mũrungu,
na niatũmĩte ũtheri wake ũtwarĩre.
Ambĩrĩrai gũkũngũiya, mũrĩ na mathĩgĩ moko,
mũthĩi nginya hĩa-inĩ cia kigongona.
- ²⁸ Wee nĩwe Mũrungu wakwa, nĩngũgũcookeria ngaatho;
Wee nĩwe Ngai wakwa, nĩngũgũtũgĩria.
- ²⁹ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo we nĩ mwega;
wendo wake nĩ wa tene na tene.

119

Ūkengu wa Watho wa Jehova

- ¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa mĩthĩire yao ĩtarĩ ũcuuke,
o arĩa mathiiaa kũringana na watho wa Jehova.
- ² Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa marũmagia kĩrĩra gĩake,
o arĩa mamũrongoragia na ngoro yothe.
- ³ Matirĩ ũndũ mũũru mekaga;
no kũgera mageragĩra njĩra ciake.
- ⁴ Wee nĩũheanite mawatho
marĩa marĩ ma gwathĩkagĩrwo na kĩyo.
- ⁵ Naarĩ korwo mĩthĩire yakwa ikĩrĩ mikĩndĩrĩku

ūhoro-inĩ wa gwathikagĩra kĩrĩra gĩaku!

⁶ Hĩndĩ iyo ndingiconorithio

rĩrĩa ngũcũũrania maathani maku mothe.

⁷ Nĩndĩrĩkũgocaga ndĩ na ngoro nũngĩrĩru,

o ngĩrutaga ūhoro wa mawatho maku ma kĩhooto.

⁸ Nĩndĩrĩathikagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;

ndũgakĩndiganĩrie o biũ.

Gwathikĩra Kiugo kĩa Jehova

⁹ Mũndũ mwĩthĩ-rĩ, angĩga mūtũũrĩre wake ūrĩ mũtheru atĩa?

Nĩ na ūndũ wa gũtũũra athikagĩra kiugo gĩaku.

¹⁰ Ngũrongoragĩa na ngoro yakwa yothe;

ndũkanareke njũrũũre ndigane na maathani maku.

¹¹ Nĩhĩthĩe kiugo gĩaku thĩĩnĩ wa ngoro yakwa,

nĩguo ndikae gũkwĩhĩria.

¹² Wee Jehova, ūrokĩgocwo;

kĩndute kĩrĩra kĩa watho waku.

¹³ Nĩndĩrĩugaga na ngacookera na mĩromo yakwa

ūhoro wa mawatho mothe marĩa moimĩte kanua gaku.

¹⁴ Nĩngenagio nĩkũrũmĩrĩra kĩrĩra gĩaku,

o ta ūrĩa mũndũ akenagĩra kũgĩa na ūtonga mũnene.

¹⁵ Nĩndĩrĩcũũranagia mawatho maku

na ngatarania njĩra yaku.

¹⁶ Nĩngenagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;

ndĩgatiganĩria kiugo gĩaku.

Watho wa Jehova Ūrehaga Gĩkeno

¹⁷ Nĩĩ ndungata yaku njĩka wega, na nĩngũtũũra muoyo;

nĩĩ nĩndĩrĩathikagĩra kiugo gĩaku.

¹⁸ Hingũra maitho makwa nĩguo nyone

maũndũ ma magegania marĩa marĩ watho-inĩ waku.

¹⁹ Nĩĩ ndĩ mũgeni gũkũ thĩ;

ndũkaahĩthe maathani maku.

²⁰ Ngoro yakwa nĩĩrahĩahĩia

nĩ kwĩrĩrĩra mawatho maku o mahinda mothe.

²¹ Wee nĩũkũũmaga arĩa etĩĩ, o acio manyĩitĩtwo nĩ kĩrumi,

na arĩa morũũraga magatiga maathani maku.

²² Njehereria kĩnyũrĩri na kũmenwo,

nĩgũkorwo ndũũrĩte nũmĩtie kĩrĩra gĩaku.

²³ O na gũtuĩka aathani maikaraga thĩ hamwe makanjambia,

ndungata yaku nĩĩrĩcũũranagia kĩrĩra kĩa watho waku.

²⁴ Kĩrĩra gĩaku nĩkĩo ngenagĩra;

nĩkĩo kĩĩheaga mataaro.

Gwathikĩra Watho wa Jehova

²⁵ Ngometio thĩ rũkũngũ-inĩ;

tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.

²⁶ Nĩndakwĩrĩre mĩthĩire yakwa nawe ūkĩnjĩtika;

nduta kĩrĩra kĩa watho waku.

²⁷ Menyĩthia ūrutani wa mawatho maku;

na nĩĩ nĩndĩrĩcũũranagia ūhoro wa magegania maku.

²⁸ Ngoro yakwa nĩ nogu nĩ ūndũ wa kieha;

njikĩra hinya kũringana na kiugo gĩaku.

²⁹ Njeheranĩria na mĩthĩire ya maheeni;

nĩ ūndũ wa ūtugi waku nduta watho waku.

³⁰ Nĩĩ-rĩ, ndĩthuurĩire njĩra ya ma;

matua maku ndĩmaigĩte ngoro-inĩ yakwa.

³¹ Wee Jehova, nĩnũmĩtie kĩrĩra gĩaku;

ndũkanareke njonorithio.

³² Hanyũkaga o na njĩra ya maathani maku,

nĩgũkorwo nĩwohorithĩtie ngoro yakwa.

Kũhooya Kũmenya Watho

³³ Wee Jehova, nduta kũrũmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho waku,

na nĩĩ ndĩkĩrũmie nginya mũthia.

³⁴ He ūmenyo, na nĩndĩrĩrũmagia watho waku

na ndiŵathikagĩre na ngoro yakwa yothe.

- ³⁵ Ngeragĩria njĩra-inĩ cia maathani maku,
nĩgũkorwo nĩmo ngenagĩra.
³⁶ Erekeria ngoro yakwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku,
nĩguo itige kwerekera ũhoru-inĩ wa gwĩtongia.
³⁷ Gĩrĩrĩria maitho makwa matige kwĩrorera maũndũ ma tũhũ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.
³⁸ Hingĩria ndungata yaku kũranĩro gĩaku,
nĩgeetha wĩtigagĩrwo.
³⁹ Njehereria njono iria ndũitigagĩra,
nĩgũkorwo mawatho maku nĩ mega.
⁴⁰ Kaĩ nĩndĩiriragĩria mawatho maku-il
Tũũria muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ũthingu waku.

Kwĩhoka Watho wa Jehova

- ⁴¹ Wee Jehova, wendo waku ũria ũtathiraga ũronginyĩra,
ũhonokio waku ũnginyĩre kũringana na kũranĩro gĩaku;
⁴² nĩguo ngoragwo na ũndũ wa gũcookeria andũ arĩa maanyũrũragia,
nĩgũkorwo nĩ ndihokete kiugo gĩaku.
⁴³ Ndũkandunye kiugo kĩa ma kuuma kanua-inĩ gakwa,
nĩgũkorwo njigite mwĩhoko wakwa mawatho-inĩ maku.
⁴⁴ Ngũtũũra njathikagĩra watho waku,
nginya tene na tene.
⁴⁵ Ndirĩthiiaaga ndĩ na wĩyathi,
nĩgũkorwo nĩmaathaga mawatho maku.
⁴⁶ Nĩndĩiriaragia ũhoru wa kĩrĩra gĩaku
mbere ya athamaki na ndirĩconokaga,
⁴⁷ nĩgũkorwo nĩngenagĩra maathani maku
tondũ nĩndĩmendete.
⁴⁸ Ndirĩambararagia moko makwa kũrĩ maathani maku marĩa nyendete,
na ndicũũranagie igũrũ rĩa kĩrĩra kĩa watho waku.

Kũgĩa na Mwĩhoko Watho-inĩ wa Jehova

- ⁴⁹ Ririkana kiugo gĩaku kũrĩ ndungata yaku,
nĩgũkorwo nĩũũheete kũirĩgĩrĩro.
⁵⁰ Ũndũ ũria ũũhooreragia ndĩ minyamaro-inĩ nĩ ũyũ:
atĩ kũranĩro gĩaku nĩkĩo gĩtũũragia muoyo wakwa.
⁵¹ Andũ arĩa etĩĩ maanyũrũragia matekwĩgĩrĩrĩria,
no nditiganagĩria watho waku.
⁵² Nĩndirikanaga mawatho maku ma tene, Wee Jehova,
namo nĩmahooreragia.
⁵³ Nyĩitagwo nĩ mang'ũrĩ nĩ ũndũ wa andũ arĩa aaganu,
o acio maatiganiĩrie watho waku.
⁵⁴ Ũhoru wa kĩrĩra gĩaku nĩguo ũtuĩkĩte rwĩmbo rwakwa,
o kũrĩa guothe ingĩikara.
⁵⁵ Ũtukũ ndirikanaga rĩĩtwa rĩaku,
ngakĩrũmia watho waku Wee Jehova.
⁵⁶ Ũũ nĩguo ngoretwo ngũika:
nĩnjathikagĩra mawatho maku.

Kwĩrutĩra nĩ ũndũ wa Watho wa Jehova

- ⁵⁷ Wee Jehova, Wee nĩwe igai rĩakwa;
nĩngwĩrite atĩ ndiathikagĩra ciugo ciaku.
⁵⁸ Maathĩite ũthiũ waku na ngoro yakwa yothe;
nginyagĩria wega waku o ta ũria wiraniĩre.
⁵⁹ Nĩndicũũranĩtie ũhoru wa mĩthiĩre yakwa,
ngagĩcookia makinya makwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku.
⁶⁰ Nĩngũhiũha na ndigĩcererwo
gwaithikĩra maathani maku.
⁶¹ O na kũngĩtuĩka atĩ andũ arĩa aaganu no manjohe na mĩhindo-rĩ,
ndingiriganĩrwo nĩ watho waku.
⁶² Ũtukũ gatagatĩ njarahũkaga ngũcookerie ngaatho
nĩ ũndũ wa mawatho maku ma kĩhooito.
⁶³ Nĩ ndĩ mũrata wa andũ arĩa othe magwĩtigĩrite,
o arĩa othe marũmagĩrĩra mawatho maku.
⁶⁴ Wee Jehova, thĩ iĩyũrĩtwo nĩ wendo waku;

nduta kīrīra kīa watho waku.

Watho wa Jehova nī wa Bata

65 Wee Jehova, ika ndungata yaku
kūringana na kiugo gīaku.

66 Nduta gūkūūrana maūndū wega o na kūmamenya,
nīgūkorwo nīnjītikītie maathani maku.

67 Mbere itanoona thīina nīndahītāgia,
no rīu nīnjathikagīra kiugo gīaku.

68 Wee ūrī mwega, na nīwīkaga o wega;
nduta kīrīra kīa watho waku.

69 O na gūtuika andū arīa etīī nīmahakīte gīko na ndeto cia maheeni,
ngūtūūra nūmītie mawatho maku na ngoro yakwa yothē.

70 Ngoro ciao nī nyūmū na itirī tha,
no nīī ngenagīra watho waku.

71 Warī ūndū mwega nīī nyone thīina,
nīgeetha ndīirute kīrīra kīa watho waku.

72 Watho ūrīa uumīte kanua gaku nī wa bata mūno harī nīī,
gūkīra ngiri cia icunjī cia betha na thahabu.

Watho wa Jehova nī wa Kīhooto

73 Moko maku nīmo manyūmbire na magīithondeka ūguo ndarīī;
he ūtaūku nīguo ndīirute maathani maku.

74 Andū arīa magwītīgīrīte marokenaga rīrīa maanyona,
nīgūkorwo nīnjīgīte mwīhoko wakwa harī kiugo gīaku.

75 Jehova, nīnjūū atī mawatho maku nī ma ūthingu,
na ūnyonetie thīina nī ūndū wa wīhokeku waku.

76 Wendani waku ūrīa ūtathiraga ūrotuika wa kūūhooreria,
kūringana na kīranīro gīaku kīrīa werīire ndungata yaku.

77 Itīkīra tha ciaku inginyīre nīguo ndūūre muoyo,
nīgūkorwo watho waku nīguo ngenagīra.

78 Andū arīa etīī maroconorithio nī ūndū wa kūnjika ūūru hatarī gītūmi;
no nīī-rī, ndīricūūranagia ūhorō wa mawatho maku.

79 Andū arīa magwītīgīrīte maronjookerera,
o acio mataūkīrwo nī kīrīra gīaku.

80 Ngoro yakwa īroaga ūcuuke ūhorō-inī wa kīrīra kīa watho waku,
nīguo ndikanaconorithio.

Ihooya rīa kūūria Ūhonokio

81 Ngoro yakwa īringīkaga nī kwīrīrīria ūhonokio waku,
no nīī njīgīte mwīhoko wakwa harī kiugo gīaku.

82 Maitho makwa nīmaraaga hinya nī gūtūūra njūthīrīrie kīranīro gīaku;
ngakīūria atīrī, “Ūgaakīhooreria rī?”

83 O na gūtūika haana ta mondo ya rūūa ya ndibeī īgītwo ndogo-inī,*
ndīrganagīrwo nī kīrīra kīa watho waku.

84 Nīī ndungata yaku-rī, ngweterera nginya rī?
Arīa maanyariiraga ūkaamaherithia rī?

85 Andū arīa etīī manyenjeire marīma nīguo ngwe kuo,
o acio makararagia watho waku.

86 Maathani maku mothe nī ma kwīhokwo;
ndeithia, nīgūkorwo andū maanyariiraga hatarī gītūmi.

87 Maatīgītīe hanini maaniine nyume thī īno,
no nditiganīrie mawatho maku.

88 Menyerera muoyo wakwa kūringana na wendo waku,
na ndīathikagīra kīrīra gīa kanua gaku.

Gwītīkia Watho wa Jehova

89 Wee Jehova, kiugo gīaku gītūūrāga tene na tene;
gītūūrāga kīīhaandite wega kūu igūrū.

90 Wīhokeku waku nī wa kuuma njiarwa nginya njiarwa;
nīwe warūmirie thī, nayo īgagīkara o īrūmīte.

91 Mawatho maku matūūrāga nginya ūmūthī,
nīgūkorwo indo ciothe nīwe itungataga.

92 Korwo watho waku tīguo ūngenāgia,

* 119:83 Mondo cia njūa irī na ndibeī itarī ngagatu ciacuuragio itara nīguo ndibeī īgagate na ihenya.

ingianathira nĩ mĩnyamaro yakwa.

⁹³ Nĩ ndĩrĩ hĩndĩ ngaariganĩrwo nĩ mawatho maku,

nĩgũkorwo ūndũũritie muoyo nĩ ūndũ wamo.

⁹⁴ Honokia, nĩgũkorwo ndi waku,

na nĩmaathĩte mawatho maku.

⁹⁵ Andũ arĩa aaganu manjoheirie nĩguo maaniine,

no nĩ ndĩrĩcũũranagia o ūhoru wa kĩrĩra gĩaku.

⁹⁶ Ūndũ o wotho mũkinyanĩru wega, nĩnyonete nĩ ūrĩ mũthia;

no maathani maku matirĩ mũhaka.

Kwenda Watho wa Jehova

⁹⁷ Kaĩ nĩnyendete watho waku-ĩ!

Ndindaga ngĩtarania ūhoru waguo mũthenya wotho.

⁹⁸ Maathani maku matũmaga njũhĩge gũkĩra thũ ciakwa,

nĩgũkorwo makoragwo hamwe na nĩ hĩndĩ ciothe.

⁹⁹ Nĩ ndĩ na ūmenyo mũingĩ gũkĩra arutani akwa othe,

nĩgũkorwo ndaranagia ūhoru wa mawatho maku.

¹⁰⁰ Nĩ ndĩ na ūmenyo mũingĩ gũkĩra athuuri,

nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku.

¹⁰¹ Nĩndigagĩrĩra magũrũ makwa matikagerere njĩra o yotho njũru,

nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo gĩaku.

¹⁰² Nĩ nditiganĩrie mawatho maku,

nĩgũkorwo Wee nĩwe ūndutĩte ūhoru ūcio.

¹⁰³ Kaĩ ciugo ciaku irĩ mũrĩo ngĩcicama-ĩ,

irĩ mũrĩo gũkĩra ūũkĩ ūrĩ kanua-inĩ gakwa!

¹⁰⁴ Ngĩaga na ūtaũku nĩ ūndũ wa kĩrĩra gĩaku;

nĩ ūndũ ūcio nĩthũire njĩra o yotho njũru.

Ūtheri ūrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

¹⁰⁵ Kiugo gĩaku nĩkĩo tawa wa magũrũ makwa,

na ūtheri wa kũmũrika njĩra yakwa.

¹⁰⁶ Nĩndĩhĩtĩte mwĩhĩtwa na ngagwatĩria,

atĩ nĩndĩrĩrũmagĩrĩra mawatho maku ma ūthingu.

¹⁰⁷ Nĩthĩinĩkĩte mũno;

Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na kiugo gĩaku.

¹⁰⁸ Wee Jehova, itĩkĩra ūgooci wa kwĩyendera wa kanua gakwa,

na ūkĩndute mawatho maku.

¹⁰⁹ O na gũtuika ndũũraga nyiitĩrĩre muoyo wakwa moko-inĩ makwa-rĩ,

ndingĩrganĩrwo nĩ watho waku.

¹¹⁰ Andũ arĩa aaganu nĩmanyambũire mũtego,

no ndĩrĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku.

¹¹¹ Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa nginya tene;

nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa.

¹¹² Ngoro yakwa nĩtuĩte kũrũmagia kĩrĩra kĩa watho waku

o nginya mũthia.

Ūgitĩri ūrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

¹¹³ Nĩthũire andũ a ngoro igĩrĩ,

no nĩnyendete watho waku.

¹¹⁴ Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na ngo yakwa;

njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.

¹¹⁵ Njeherera, inyuĩ eeki ūũru,

nĩguo ngĩrũmie maathani ma Ngai wakwa!

¹¹⁶ Nyiitagĩrĩra kũringana na kĩranĩro gĩaku, na nĩngũtũura muoyo;

ndũkareke kĩrĩgĩrĩro gĩakwa kiharagane.

¹¹⁷ Ndiiragĩrĩra, na nĩngũhonokio;

ngũtũura ndĩite uuge waku.

¹¹⁸ Nĩũregaga arĩa othe matiganaga na kĩrĩra kĩa watho waku,

nĩgũkorwo kwĩheenĩ kũu meheenagia nakuo nĩ gwa tũhũ.

¹¹⁹ Arĩa othe aaganu a gũkũ thĩ ūmateaga ta gĩko;

nĩ ūndũ ūcio nĩ nĩnyendete kĩrĩra kĩa watho waku.

¹²⁰ Mwĩrĩ wakwa nĩũinainaga nĩgũgwĩtigĩra;

njikaraga na guoya mũnene nĩ ūndũ wa mawatho maku.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

¹²¹ Nĩ njĩkĩte maũndũ ma ūthingu na ma kihooto;

- ndūkandiganīrie harī arīa maahinyagīrīria.
 122 Menyerera ūgima wa ndungata yaku;
 ndūkareke andū arīa etiīi maahinyīrīrie.
 123 Maitho makwa nīmaraaga hinya nīgūtūūra njūūthīrīrie ūhonokio waku,
 ngacūthīrīria kīranīro gīaku kīa ūthingu.
 124 Īkaga ndungata yaku kūrīngana na wendo waku,
 na ūndutage kīrīra kīa watho waku.
 125 Nīi ndī ndungata yaku; he gūkūūrana maūndū,
 nīguo hote gūtaūkīrwo nī kīrīra gīaku.
 126 Wee Jehova, hīndī nīnginyu wīke ūndū,
 tondū andū nīmathūkītīe watho waku.
 127 Tondū nīnyendete maathani maku gūkīra thahabu,
 ngamenda mūno gūkīra thahabu īrīa therie,
 128 na tondū nīndūite mawatho maku mothe nīmagīrīrie,
 nīthūire njīra o yothe ītarī ya ma.

Kwenda Gwathīkīra Watho wa Jehova

- 129 Kīrīra gīaku nī kīa magegania;
 nī ūndū ūcio nīndīrīgīathīkagīra.
 130 Ciugo ciaku ciataūrwo nīrehaga ūtheri;
 nīciūhīgagia andū arīa matarī oogī.
 131 Njathamītīe kanua gakwa ngahūma
 nī ūndū wa kwīrīrīria maathani maku.
 132 Njerekera na ūnjiguīre tha,
 o ta ūrīa wīkaga andū arīa mendete rītwa rīaku.
 133 Rūngagīrīria makinya makwa kūrīngana na kiugo gīaku;
 ndūkareke njathagwo nī wīhia o na ūrīkū.
 134 Ngūūra kuuma ūhiinyanīrīria wa andū,
 nīguo njathīkagīre mawatho maku.
 135 Tūma ūthiū waku warīre ndungata yaku,
 na ūndutage kīrīra kīa watho waku.
 136 Maitho makwa manyūrūrūkagia maithori ta rūūi,
 nīgūkorwo andū matirathīkīra watho waku.

Watho wa Jehova nī wa Kīhotoo

- 137 Wee Jehova, ūrī mūthingu,
 na mawatho maku nīmagīrīrie.
 138 Mawatho marīa ūheanīte nī ma ūthingu;
 nī ma kwīhokwo kūna.
 139 Kīyo gīakwa nīkūinogetīe,
 nīgūkorwo thū ciakwa nīcitiganīrie ciugo ciaku.
 140 Cīranīro ciaku nīthuuranīre o biū,
 na ndungata yaku nīciendete.
 141 O na gūtūika ndirī bata na nīnyararītwo-rī,
 ndīrganagīrwo nī mawatho maku.
 142 Ūthingu waku nī wa gūtūūra tene na tene,
 nāguo watho waku nī wa ma.
 143 Ngoretwo nī mathīina na mīnyamaro,
 no maathani maku nīmo ngenagīra.
 144 Kīrīra gīaku nī kīa ma nginya tene;
 kīihe ūtaūku nīguo ndūire muoyo.

Ihooya rīa kūūria Ūhonokio

- 145 Ndīragūkāira na ngoro yakwa yothe, Wee Jehova, njītīka,
 na nīndīrīathīkagīra kīrīra kīa watho waku.
 146 Wee nīwe ndīrakāira,
 honokia na nīndīrīmenyagīrīra mawatho maku.
 147 Njūkagīra tene gūtanakīa, ngakūrīrīra nīguo ūndeithīe;
 njīgīte mwīhoko wakwa kiugo-inī gīaku.
 148 Maitho makwa maikaraga mahīngūkīte matuanīra-inī mothe ma arangīrī,
 nīguo ndaranagīe ūhoru wa cīranīro ciaku.
 149 Igua mūgambo wakwa kūrīngana na wendo waku;
 Wee Jehova, tūūra muoyo wakwa, kūrīngana na mawatho maku.
 150 Andū arīa mathugundaga maūndū ma wīki naaī nīmanguhīrīrie,
 no-o nīmaraihanīrīrie na watho waku.
 151 No Wee Jehova, ūikaraga hakuhī,

na maathani maku mothe nĩ ma ma.

- 152 Matukũ-inĩ ma tene nĩndamenyire kuuma kĩrĩra-inĩ gĩaku,
atĩ wagĩthondekire kĩrĩ gĩa gũtũura nginya tene.

Kũhooya Ũteithio

- 153 Rora gũthĩĩnĩka gwakwa na ũndeithũre,
nĩgũkorwo ndiriganiĩrwo nĩ watho waku.
154 Ndũĩrĩra na ũkĩngũũre;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kĩĩranĩro gĩaku.
155 Ũhonokio nĩũraihĩĩrĩrie andũ arĩa aaganu,
nĩgũkorwo matirongoragia kĩrĩra kĩa watho waku.
156 Wee Jehova, tha ciaku nĩ nyingĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na mawatho maku.
157 Andũ arĩa maanyariiraga nĩ aingĩ,
no ndirĩ ndahutatĩra kĩrĩra gĩaku.
158 Njũthagĩrĩria arĩa matarĩ na witĩkio ngoro,
nĩgũkorwo matiathikagĩra kiugo gĩaku.
159 Ta kĩone ũrĩa nyendete mawatho maku;
tũũria muoyo wakwa, Wee Jehova, kũringana na wendo waku.
160 Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma;
mawatho maku mothe nĩ ma ũthingu na nĩ ma gũtũura tene na tene.

Kũhingia Watho wa Jehova

- 161 Aathanĩ maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi,
no ngoro yakwa iĩnainagio nĩ kiugo gĩaku.
162 Ngenagĩra kĩĩranĩro gĩaku,
o ta ũrĩa mũndũ atahĩte indo nyingĩ akenaga.
163 Nĩmenete na ngathũũra maheeni,
no nĩnyendete watho waku.
164 O mũthenya ngũgoocaga maita mũgwanja
nĩ ũndũ wa mawatho maku ma ũthingu.
165 Arĩa mendete watho waku nĩ marĩ thayũ mũingĩ,
na gũtirĩ kĩndũ kĩngĩtũma mahĩngwo.
166 Njetagĩrĩra ũhonokio waku, Wee Jehova,
na ngarũmĩrĩra maathani maku.
167 Njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo nĩndĩkĩendete mũno.
168 Njathĩkagĩra mawatho maku na kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo mĩthĩire yakwa yothĩ nĩũmĩũ.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

- 169 Wee Jehova-rĩ, gũkaya gwakwa kũrokinya harĩwe;
he gũtaũkĩrwo kũringana na kiugo gĩaku.
170 Mathaithana makwa marokinya harĩwe;
ndeithũra kũringana na kĩĩranĩro gĩaku.
171 Mĩromo yakwa iĩrikũgoocaga hĩndĩ ciothe,
nĩgũkorwo nĩũndutaga kĩrĩra kĩa watho waku.
172 Rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkĩine ũhoru wa kiugo gĩaku,
nĩgũkorwo maathani maku mothe nĩ ma ũthingu.
173 Guoko gwaku nĩgũkĩĩhaarĩrie kũndeithia,
nĩgũkorwo mawatho maku nĩmo nĩ ndĩthuurĩire.
174 Ũhonokio waku nĩguo ndĩĩriragĩria, Wee Jehova,
naguo watho waku nĩguo ngenagĩra.
175 Ndĩrogĩtũura muoyo nĩguo ngũgoocage,
namo mawatho maku nĩmatũũre mandeithagia.
176 Nĩ nĩhĩtĩtie njĩra ta ng'ondũ yũrĩte.
Gĩcarie ndungata yaku,
nĩgũkorwo ndiriganiĩrwo nĩ maathani maku.

120

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendĩ

- ¹ Ndakaitĩre Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtika.

- ² Wee Jehova, honokia harĩ mĩromo iĩria yaragia maheeni,

na harī nīmī iria iheenanagia.

- ³ Agaagwika atīa, na nī atīa ūngī makīria ya ūguo,
wee rūrimī rūrū rūheenanagia?
- ⁴ Agaakūherithia na mīguī mīnoore ya njamba ya ita,
na makara marīrībūkīte mwaki ma mūtī wa mūkoigo.
- ⁵ Kaī ndī na haaro-ī, nīgūtūūra gūkū Mesheki,
na ngaikara hema-inī cia Kedari-ī!
- ⁶ Nīndūūrīte hīndī ndaaya
gatagatī-inī ka arīa mathūire thayū.
- ⁷ Nīī ndī mūdū wa thayū;
no rīrīa ndaaria-rī, o mendaga o mbaara.

121

Ūgitīri wa Ngai

Thaburi ya Agendi

- ¹ Nīngūtīira maitho makwa ndore irīma-inī:
ūteithio wakwa ūngiuma na kū?
- ² Ūteithio wakwa uumaga kūrī Jehova,
o we Mūūmbi wa igūrū na thī.
- ³ We ndangīreka kūgūrū gwaku gūtīrūke:
ūcio mūmenyereri waku ndarī hīndī angīcūnga;
- ⁴ ti-itherū, ūcio mūmenyereri wa Israeli
ndarī hīndī angīcūnga, kana ahītwa nī toro.
- ⁵ Jehova nīwe ūkūmenyagīrīra:
Jehova nīwe kūruru giaku guoko-inī gwaku kwa ūrīo;
- ⁶ mūthenya wee ndūngīringika nī riūa,
kana ūringike nī mweri ūtukū.
- ⁷ Jehova nīarīkūgitagīra kuuma ūūru-inī wothe:
nīarīmenyagīrīra muoyo waku;
- ⁸ Jehova nīarīkūmenyagīrīra ūkiumagara na ūgīcooka,
kuuma rīu nginya tene na tene.

122

Rwīmbo rwa Kūgaathīrīria Jerusalemu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nīndakenire hamwe na arīa maanjīrīre atīrī,
“Nītūthī nyūmba ya Jehova.”
- ² Magūrū maitū marūgamīte
ihingo-inī ciaku, wee Jerusalemu.
- ³ Jerusalemu rīakītwa ta itūūra inene
rīnyitithanītio wega.
- ⁴ Kūu nīkua mīhīrīga yambataga,
o yo mīhīrīga ya Jehova,
īgathīī kūgooca rūtwa rīa Jehova
kūringana na mawatho marīa aheete Israeli.
- ⁵ Kūu nīkua kūgītwa itī cia ūnene cia atuanīrī ciira,
o cio itī cia ūnene cia nyūmba ya Daudi.
- ⁶ Hoerai Jerusalemu thayū:
“Arīa makwendete marotūūra na thayū.
- ⁷ Kūrīa thingo ciaku ciirīgīre kūrogīa na thayū,
naguo ūgitīri ūgīe ciikaro-inī ciaku cia ūthamaki.”
- ⁸ Nī ūndū wa ariū a baba na arata, nguuga atīrī,
“Thayū ūrogīa thīinī waku.”
- ⁹ Nī ūndū wa nyūmba ya Jehova Ngai witū,
caragia ūgaacīru waku.

123

Ihooya rĩa kũũria Tha cia Ngai

Thaburi ya Agendi

¹ Nĩngũtiira maitho makwa na kũrĩ we,

o Wee ũikariire gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene kũu igũrũ.

² O ta ũria maitho ma ndungata maroragĩrĩria guoko kwa mwathi wayo,

na o ta ũria maitho ma mũirĩtu ndungata maroragĩrĩria guoko kwa mũtumia mwathi wayo,*

ũguo noguo maitho maitũ maroragĩrĩria Jehova Ngai witũ,

o nginya atũiguĩre tha ciake.

³ Tũiguĩre tha, Wee Jehova, tũiguĩre tha,

nĩgũkorwo nĩtũkirĩrĩrie kũnyararwo kũnene.

⁴ Nĩtũkirĩrĩrie kĩnyũrũri kĩnene kĩa andũ arĩa menenehagia,

o na rũmena rũingĩ rwa andũ arĩa etiĩ.

124

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

¹ Korwo Jehova ndaakoretwo arĩ mwena witũ;

Isiraeli nĩmakiuge ũguo:

² Korwo Jehova ndaari mwena witũ

rĩria andũ maatũtharikiire-rĩ,

³ nĩmangiatũmeririe tũri muoyo;

rĩria marakara mao maatũrĩmbũkiire-rĩ,

⁴ mũiyũro wa maaĩ nĩũngiatũhubaniirie,

tũhumbwo nĩ nditi ya maaĩ macio;

⁵ maaĩ macio maathereraga na hinya mũno

nĩmangiatũthereririe.

⁶ Jehova arogocwo,

o we ũtaatũrekereirie tũtambuurangwo nĩ magego mao.

⁷ Ithũ tũhonokete ta nyoni

ĩhonokete mũtego-inĩ wa mũmĩtegi;

mũtego nĩunangĩtwo,

na ithũ nĩtũhonokete.

⁸ Ũteithio witũ uumaga harĩ Jehova,

o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ.

125

Thayũ wa Andũ a Ngai

¹ Andũ arĩa mehokete Jehova matariĩ ta Kĩrĩma gĩa Zayuni,

kĩria gĩtangĩenyenyeka, no gĩtũũraga nginya tene.

² O ta ũria irĩma ithiũrũrũkiirie Jerusalemu

ũguo noguo Jehova athiũrũrũkagĩria andũ ake,

kuuma rĩu nginya tene na tene.

³ Mũthĩgi wa andũ arĩa aaganu ndũgũtũura wathanaga

bũrũri ũria ũgairwo andũ arĩa athingu,

nĩguo andũ acio athingu

matikae gũtambũrũkia moko mao meeke ũũru.

⁴ Wee Jehova, andũ arĩa ega mekaga o maũndũ mega,

o acio arũngĩrĩru ngoro.

⁵ No rĩrĩ, andũ arĩa maahũkaga makagera njĩra irĩa njogomu-rĩ,

Jehova nĩakamaingatanĩria hamwe na arĩa mekaga ũũru.

Isiraeli kũrogĩa thayũ.

126

Magetha ma Gikeno

Thaburi ya Agendi

* 123:2 Aathi a ngombo maaciaragĩria na maitho kana na moko.

- ¹ Rĩrĩa Jehova aacookirie andũ a Zayuni arĩa maatahĩtwo akĩmainũkia-rĩ,
twahaanire ta andũ mekũroota.
- ² Tũnua twitũ twaiyũrire mĩtheko,
nacio nĩmĩ ciitũ ikiĩna nyĩmbo cia gĩkeno.
- Hĩndĩ ũyo ndũrĩrĩ-inĩ gũkĩĩranwo atĩrĩ,
“Jehova nĩekiĩre andũ aya maĩndũ manene.”
- ³ Jehova nĩatwĩkiĩre maĩndũ manene,
na ithuĩ tũkaĩyũrwo nĩ gĩkeno.
- ⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Jehova,
ta ũrĩa njũũĩ cia Negevu icookaga kũiyũra.
- ⁵ Andũ arĩa mahaandaga na maithori,
nĩmakagetha makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno.
- ⁶ Mũndũ o na angiumagara akĩrĩraga,
akuuĩte mbeũ cia kũhaanda,
agaacooka akĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno,
akuuĩte itĩĩa ciake cia ngano.

127

Kũgaatha Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake

- ¹ Tiga nyũmba yakirwo nĩ Jehova,
andũ arĩa mamĩakaga marutaga wĩra o wa tũhũ.
- Tiga itũũra inene rĩmenyereirwo nĩ Jehova,
arangĩri maraaraga mehũũgĩte o tũhũ.
- ² Nĩ tũhũ andũ kũrooka gũũkĩra rũciĩnĩ tene,
na gũkoma magakoma macereirwo,
makĩnogerira irio cia kũrĩa,
nĩgũkorwo andũ arĩa Jehova endete,
we nĩamaheaga o na marĩ toro.
- ³ Ciana nĩ igai kuuma kũrĩ Jehova,
ciana nĩ kũheo kuuma kũrĩ we.
- ⁴ Ciana irĩa mũndũ aciarĩte arĩ mũninĩ
no ta mĩguĩ ĩrĩ moko-inĩ ma njamba ya ita.
- ⁵ Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa thiaka wake ũiyũrĩte mĩguĩ.
- Matigaaconorithio
rĩrĩa magaaorwo magĩciira na thũ ciao hau kĩhingo-inĩ.

128

Kĩrathimo kĩa Mũciĩ Wĩtigĩrĩte Jehova

- Thaburi ya Agendi
- ¹ Kũrathimwo nĩ mũndũ o wotho wĩtigĩrĩte Jehova,
o ũcio ũgeragĩra njĩra ciake.
- ² Nĩũkarĩĩaga maciaro ma wĩra waku;
irathimo na kũgaacĩra nĩĩgatuĩka ciaku.
- ³ Mũtumia waku egũtuĩka ta mũthabibũ ũrĩa ũciaraga mũno
arĩ kũu nyũmba-inĩ yaku thĩĩnĩ;
ciana ciaku ituĩke ta thuuna cia mũtamaĩyũ
ithiũrũrũkĩirie metha yaku.
- ⁴ Ũguo nĩguo mũndũ arĩrathimagwo,
ũrĩa wĩtigĩrĩte Jehova.
- ⁵ Jehova arokũrathimaga arĩ Zayuni
matukũ mothe ma muoyo waku;
ũroona kũgaacĩra kwa Jerusalemu,
⁶ na ũtũũre muoyo, ũkoona ciana cia ciana ciaku.

Thayũ ũrogĩa Isiraeli.

129

Ihooya rĩa kũũria Ngai okĩrĩre Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Agendi

- ¹ Maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
Isiraeli nĩmakiuge ũguo,
² maanahinyĩrĩria mũno kuuma ũnini-inĩ wakwa,
no rĩrĩ, matĩrĩ maahota kũndooria.
³ Andũ arĩa marĩmaga na mũraũ marĩmĩte ng'ong'o wakwa,
magatema mĩtaru mĩraihu.
⁴ No rĩrĩ, Jehova nĩ mũthingu;
nĩanjorithĩtie harĩ mĩhĩndo ya andũ arĩa aaganu.
⁵ Andũ arĩa othe mathũire Zayuni
marocookio na thuutha maconokete.
⁶ Marohaana ta nyeki irĩ nyũmba igũrũ,
ĩrĩa ihoochaga ĩtanamera;^{*}
⁷ mũmĩtui ndangĩmũyũria hĩ-inĩ ciake,
o na kana ũrĩa ũmĩũnganagia amĩyũrie moko-inĩ make.
⁸ Andũ arĩa mahĩtũkagĩra kuo maroaga kuuga atĩrĩ,
“Kĩrathimo kĩa Jehova kĩrogĩa igũrũ rĩanyu;
nĩtwamũrathima thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova.”

130

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

- ¹ Wee Jehova-rĩ, ndĩragũkaĩra ndĩ o kũrĩa kũriku;
² Wee Jehova, igua mũgambo wakwa.
Matũ maku nĩmaĩgue
ngĩgũkaĩra ũnjigũire tha.
³ Wee Jehova, korwo no ũtare maita marĩa tũkwihagĩria-rĩ,
nũũ ũngĩgwĩtiiria, Wee Jehova?
⁴ No rĩrĩ, Wee nĩũrekanagĩra;
nĩ ũndũ ũcio nĩwĩtigĩrĩtwo.
⁵ Njetagĩrĩra Jehova, ngoro yakwa nĩmwetereire,
nĩ ndũhokaga kiugo gĩaake.
⁶ Ngoro yakwa yetagĩrĩra Jehova,
gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe,
ĩ-ni, gũkĩra ũrĩa arangĩri metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe.
⁷ Wee Isiraeli, wĩhokage Jehova,
nĩgũkorwo harĩ Jehova he wendo ũrĩa ũtathiraga,
na ningĩ harĩ we harĩ na ũhonokio kũna.
⁸ We mwene nĩagakũũra Isiraeli
kuuma mehĩa-inĩ mao mothe.

131

Ihooya rĩa Kwĩnyĩhĩria Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩrĩ na mwĩgaatho,
o na maithe makwa ti ma mwĩtũgĩrio;
nĩ ndĩrũmbũyanagia na maũndũ manene,
o na kana maũndũ ma magegania marĩa mangĩrĩte.
² No rĩrĩ, nĩhooreretie na ngakiria ngoro yakwa;
o ta kaana gatuithĩtio irĩa nĩguo ngoro yakwa ĩhaana ĩrĩ thĩinĩ wakwa.
³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wĩhokage Jehova
rũu na nginya tene.

132

Gũkaro kĩa Ngai gĩa Tene na Tene kũu Zayuni

Thaburi ya Agendi

- ¹ Wee Jehova, ririkana Daudi

* 129:6 Riya nĩrĩameraga nyũmba igũrũ no rikooma o na ihenya nĩ ũndũ wa kwaga tĩiri.

na mathiina maria mothe omiriirie.

- ² Nihitire mwihitwa harī Jehova,
akihita harī ūcio Mwene-Hinya,
o we Ngai wa Jakubu, akiuga ūu:
- ³ “Ndigatoonya nyumba yakwa,
kana haice ūriri wakwa,
- ⁴ ndikaareke maitho makwa mone toro,
kana ndeke imone ciakwa icunge,
- ⁵ o nginya ngoonera Jehova handū ha gūkara,
ūcio Mwene-Hinya, o we Ngai wa Jakubu,
ndimuonere gikaro.”
- ⁶ Nitwaiguire ūhoru tūri Efiratha,
na tūkiukora migunda-ini ya Kiriathu Jearimu.
- ⁷ Tūkiuga atiri, “Nituthi gikaro-ini giake;
nituinamirire tūmūhooe tūri gaturwa-ini ka makinya make;
- ⁸ arahūka, Wee Jehova, ūuke kihurūko-ini giaku,
wee na ithandūkū rīa kirikaniro rīa hinya waku.
- ⁹ Athinjiri aku marohumbwo na ūthingu;
andū aku aamūre nimakine nī gūkena.”
- ¹⁰ Nī ūndū wa ndungata yaku Daudi,
ndūkarega ūria we ūitiriirie maguta.
- ¹¹ Jehova nihitire na mwihitwa harī Daudi,
mwihitwa atangiricūkwo, akimwira atiri:
“Ningaikariria ūmwe wa rūciaro rwaku
Giti-ini giaku kia ūnene,
- ¹² ariū aku mangikaamenyerera kirikaniro giakwa
na mawatho makwa maria ndirimarutaga,
hindi iyo ariū ao nimagaikarira
giti giaku kia ūnene nginya tene na tene.”
- ¹³ Nigukorwo Jehova niathurite Zayuni,
akeririria gūtuike gikaro giake, akoiga atiri:
- ¹⁴ “Giki nikio kihurūko giakwa nginya tene na tene;
gūkū nikuo ngūtūura njikariire giti kia ūnene,
nigukorwo nī nī ndiyendeire;
- ¹⁵ ningakurathima na ūmaathi mūingī mūno;
athini akuo ndimahūnie na irio.
- ¹⁶ Ningahumba athinjiri-Ngai akuo ūhonokio,
na andū akuo aria aamūre matūre mainaga nī gūkena.
- ¹⁷ “Kūu nikuo ngaatūma rūhīa rwa Daudi rūthundūke
na njigire ūria njitiriirie maguta tawa ūgwakana.
- ¹⁸ Thū ciake ningacihumba thoni,
no thūmbi ya ūnene iria iri mūtwe wake nīgakenga na riiri.”

133

Kirathimo gĩa Gūkara Andū Maiguanite

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nī ūhoru mwega atia, o na ūri gikeno,
riria andū a nyumba imwe maikarania maiguanite!
- ² Nī ta maguta manungi wega maitiriio mūtwe,
makinyūrūkira nderu-ini,
o nderu-ini cia Harūni,
makanyūrūkira nginya ngingo-ini ya kanjū yake.
- ³ Ningi nī ta ime rīa Herimoni
rikigwira Kiriima gĩa Zayuni.
- Nigukorwo kūu nikuo Jehova eranire kirathimo giake,
nikio muoyo wa tene na tene.

134

Rwimbo rwa Kūgooca Ngai Ūtukū
Thaburi ya Agendi

- ¹ Goocai Jehova, inyuothe ndungata cia Jehova,
inyuĩ mūtungataga mūrĩ nyũmba-inĩ ya Jehova ūtukū.
² Ambarariai moko manyu mūrĩ thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre
mūgooce Jehova.
³ Jehova, o we Mũũmbi wa igūrũ na thĩ
aromũrathima arĩ kũu Zayuni.

135

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Ūnene Wake
¹ Goocai Jehova.

- Goocai rĩitwa rĩa Jehova;
inyuĩ ndungata cia Jehova-rĩ, mūgoocai,
² inyuĩ mūtungataga thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova,
o inyuĩ mūrũgamaga nja-inĩ cia nyũmba ya Ngai witũ.
³ Goocai Jehova, nīgũkorwo Jehova nĩ mwega;
inai mūgooce rĩitwa rĩa, nīgũkorwo nĩ rĩega.
⁴ Nīgũkorwo Jehova niethuurĩre Jakubu atũke wake,
agathuura Isiraeli atũke igai rĩa, kũmbe.
⁵ Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩ mūnene,
atĩ Mwathani witũ nĩ mūnene gũkĩra ngai ciothe.
⁶ Jehova ekaga ūrĩa wothe ekwenda,
kũu igūrũ na gũkũ thĩ,
o na kũu irĩa-inĩ o na kũrĩa guothe kũriku mũno.
⁷ Nĩwe ūtũmaga matu mambate kuuma ituri-inĩ cia thĩ;
nĩwe ūtũmaga kũgĩe heni irehanĩte na mbura,
na akarehe rũhuho kuuma mĩthithũ-inĩ yake.
⁸ Nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
marigithathi ma andũ na ma nyamũ.
⁹ Wee Misiri, nĩwe watũmire thĩinĩ waku kũringwo ciamu na morirũ,
agũkĩrĩra Firaũni na ndungata ciake ciothe.
¹⁰ Nĩwe waringire ndũrĩrĩ nyingĩ
na akĩũraga athamaki maarĩ hinya:
¹¹ nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
na Ogu mũthamaki wa Bashani,
o na athamaki othe a Kaanani;
¹² akĩheana bũrũri wao ūtuĩke igai,
ũtuĩke igai kũrĩ andũ ake a Isiraeli.
¹³ Rĩitwa rĩa, Wee Jehova, rĩtũũraga nginya tene,
ngumo yaku, Wee Jehova, igakinyĩra njiarwa na njiarwa.
¹⁴ Nīgũkorwo Jehova niagaciirĩra andũ ake,
na aguĩre ndungata ciake tha.
¹⁵ Mĩhianano ya ndũrĩrĩ ithondeketwo na betha na thahabu,
o wĩra wa moko ma andũ.
¹⁶ Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩ maithe, no ndionaga;
¹⁷ nĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
o na ndĩrĩ mĩhũmũ tũnua-inĩ twayo.
¹⁸ Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe mamĩhokaga makaahaana.
¹⁹ Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, goocai Jehova;
Inyuĩ nyũmba ya Harũni, goocai Jehova;
²⁰ Inyuĩ nyũmba ya Lawĩ, goocai Jehova;
inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrite, goocai Jehova.

²¹ Jehova arogoocwo kuuma Zayuni,
o we ütūūruga kūu Jerusalemu.

Goocai Jehova.

136

Rwimbo rwa Gūcookia Ngaatho

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho, tondū nī mwega.
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ² Cookeriai Ngai wa ngai iria ingī ngaatho.
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ³ Cookeriai Mwathani wa aathani ngaatho:
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ⁴ we wiki nīwe wīkaga maūndū manene ma magegania,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ⁵ nīwe wombire igūrū na ūndū wa ūmenyo wake,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ⁶ nīwe watambūrūkirie thī nyūmū igūrū rīa maaī,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ⁷ nīwe wombire imūrī iria nene,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ⁸ rīūa rīathage mūthenya,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ⁹ naguo mweri na njata ciathage ūtukū;
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹⁰ nīwe waringire marigithathi ma Misiri,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹¹ akīruta Isiraeli gatagatī-inī kao,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹² na guoko kwa hinya na atambūrūkitie gīcoka gīake,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹³ nīwe wagayūkanirie Iria Itune rīgītigana,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹⁴ agītūma andū a Isiraeli matuīkanie gatagatī karīo,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹⁵ no Firaūni na ita rīake akīmahubikanīria kūu Iria-inī Itune;
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹⁶ nīwe watongoririe andū ake magītūikanīria werū-inī,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹⁷ nīwe waringire athamaki maarī anene,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹⁸ na akīūruga athamaki maarī ngumo:
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ¹⁹ nīo Sihoni mūthamaki wa Aamori,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ²⁰ na Ogu mūthamaki wa Bashani;
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ²¹ na akiheana būrūri wao ūtuīke igai,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ²² ūgītūika igai rīa Isiraeli ndungata yake;
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ²³ nīwe watūrīkanire rīrīa twahatīrīrio,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ²⁴ na agītūhonokia kuuma kūrī thū ciitū,
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ²⁵ nīwe ūheaga ciūmbe ciothe irio.
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ²⁶ Cookeriai Mūrungu wa igūrū ngaatho.

Wendo wake nĩ wa tene na tene.

137

- Gūcakaya kwa Isiraeli rĩria Maatahitwo*
- ¹ Ngurumo-inĩ cia njũũĩ cia Babuloni nĩkuo twaikaraga thĩ tũkarĩra,
twaririkana Zayuni.
- ² Kũu mĩtĩ-inĩ ya miethia nĩkuo
twacuuragia inanda ciitũ cia mugeeto,
- ³ nĩgũkorwo tũrĩ kũu andũ arĩa maatũtahĩte nĩmatwĩraga tũmainĩre nyĩmbo,
o acio atũnyariiri magatwĩra tũmainĩre nyĩmbo tũkenete,
magatwĩra atĩrĩ, “Tũinĩrei rwĩmbo rũmwe rwa irĩa mwainaga mũrĩ Zayuni!”
- ⁴ Tũngĩhota atĩa kũina nyĩmbo cia Jehova
tũrĩ bũrũri wa ũgeni?
- ⁵ Ingĩkariganĩrwo nĩwe, Wee Jerusalemu-rĩ,
guoko gwakwa kwa ũrio kũrokĩriganĩrwo nĩ ũũgĩ wakuo wa gwĩka maũndũ.
- ⁶ Rũrĩmĩ rwakwa rũronyiitana na karakara
ingĩkaaga gũkũririkana,
ingĩkaaga gũtua Jerusalemu
gĩkeno gĩakwa kĩa kinene.
- ⁷ Wee Jehova, ririkana ũrĩa andũ a Edomu* meekire,
mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩanyitirwo.
Maanĩĩre, makiuga atĩrĩ, “Rĩmomorei,
rĩmomorei o nginya mũthingi-inĩ warĩo!”
- ⁸ Wee mwarĩ wa Babuloni, o wee ũtuĩrĩrwo kũniinwo,
gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũgũgwĩka
o ta ũguo ũtwĩkĩte:
- ⁹ gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũhuragia tũkenge twaku,
agatũgũthithia ndwaro-inĩ cia mahiga.†

138

- Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho*
- Thaburi ya Daudi
- ¹ Wee Jehova, nĩngũkũgooca na ngoro yakwa yothe;
ngũkũinĩra ngũgooce ngai irĩa ingĩ irĩ o ho.
- ² Ngũinamĩrĩa njerekeire hekarũ-inĩ yaku irĩa nyamũre,
ngooce rĩitwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa wendo waku na wĩhokeku waku,
nĩgũkorwo nĩtũtũgĩrĩtie rĩitwa rĩaku,
na ũgatũgĩrĩa kiugo gĩaku
makĩria ya maũndũ marĩa mangĩ mothe.
- ³ Hĩndĩ irĩa ndagwĩtire, nĩwanjĩtikire;
wanyũmĩrĩrie na ũkĩnjĩkĩra hinya ngoro.
- ⁴ Wee Jehova-rĩ, athamaki othe a thĩ nĩmakũgoocage,
rĩrĩa maigua ciugo cia kanua gaku.
- ⁵ Nĩmaganage ũhoru wa njĩra cia Jehova,
nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩ mũnene.
- ⁶ O na gũtũika Jehova arĩ igũrũ-rĩ,
nĩaroraga andũ arĩa enyĩhia,
no arĩa etĩĩ akamenya ũhoru wao arĩ o kũraya.
- ⁷ O na ingĩgerera mathĩina-inĩ,
Wee nĩũmenyagĩrĩa muoyo wakwa;
ũtambũrũkagia guoko gwaku ũgookĩrĩa marakara ma thũ ciakwa,
ũkaahonokia na guoko gwaku kwa ũrio.
- ⁸ Jehova nĩakahingia muoroto wake harĩ nĩ;
wendo waku, Wee Jehova, nĩ wa tene na tene;
nĩ ũndũ ũcio ndũgatiganĩrie wĩra wa moko maku.

* 137:7 Andũ a Edomu maarĩ a rĩciaro rwa Esaũ. † 137:9 Nĩguo njiaro cia andũ arĩa maatoorio mbaara-inĩ ithire-rĩ, tũkenge twaringithagio mĩtwe mahiga-inĩ tũgakua.

Ngai Ūrĩa Ūtangĩrĩrwo

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova-rĩ, nĩũũthuthuurĩtie
na ũkaamenya.

² Nĩũũ rĩrĩa njikarĩte thĩ na rĩrĩa njũkĩrĩte
ũkamenya meciiria makwa ūrĩ o kũraya.

³ Nĩũũũ ngĩumagara o na ngĩkoma;
Wee nĩũũũ mĩthĩire yakwa yothe.

⁴ Wee Jehova-rĩ, itanagweta kiugo na rũrĩmĩ rwakwa,
Wee nĩũkoragwo ũkĩũũ biũ.

⁵ Nĩũnjirigĩire mbere na thuutha;
nĩũnjirigĩire guoko gwaku.

⁶ Ūmenyo ta ũcio nĩ wa magegania mũno harĩ nĩ,
ũrĩ igũrũ mũno ndingĩũkinyĩra.

⁷ Nĩ kũ ingĩthĩĩ njeherere Roho waku?
Ingĩũrĩra kũ nyume ũthiũ-inĩ waku?

⁸ Ingĩambata thĩĩ igũrũ, Wee ūrĩ kuo;
ingĩara ūrĩrĩ wakwa kũrĩa kũriku mũno, Wee ūrĩ o kuo.

⁹ Ingĩũmbũka na mathagu ma gũgĩkĩa,
ingĩthĩĩ gũtũũra mũrĩmo ūrĩa ũngĩ wa iria, kũndũ kũraya mũno,

¹⁰ o na kũu guoko gwakwa nokuo kũngĩndongoria,
guoko gwaku kwa ūrĩo gũkĩĩnyĩite kũnũmitie.

¹¹ Ingiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nduma nĩkũũhitha,
naguo ũtheri ũyũ ũũthiũrũrũkĩirie ũtuĩke ũtukũ,”

¹² o na nduma ndĩrĩ hĩndĩ ingĩgũtumanĩra;
ũtukũ ũkwara ta mũthenya,
nĩgũkorwo nduma kũrĩ we nĩ ta ũtheri.

¹³ Nĩgũkorwo nĩwe wombire ciĩga ciakwa cia na thĩĩnĩ;
wanyĩitithanirie ndĩ o nda ya maitũ.

¹⁴ Nĩngũkũgocoo nĩ ũndũ mũũmbire ūrĩa nyũmbĩtwo naguo
nĩ wa kũmakania na wa magegania;

ciĩko ciaku nĩ cia magegania,
nĩ mwene nĩnjũũũ ũguo o wega.

¹⁵ Mahĩndĩ makwa matiahithĩkĩte harĩwe,
rĩrĩa ndoombiirwo kũrĩa kũhitharu.

Rĩrĩa ndanyĩitithanagio hamwe ndĩ thĩ kũrĩa kũriku mũno-rĩ,
¹⁶ maitho maku nĩmonaga mwĩrĩ wakwa ũtanombwo biũ.

Matukũ mothe marĩa nyamũrĩrwo
nĩmandikitwo ibuku-inĩ riaku
o na mbere ya ũmwe wamo kũgĩa.

¹⁷ Hĩ! Ī meciiria maku matikĩrĩ ma bata harĩ nĩ, Wee Mũrungu!
Kaĩ mũũgana wamo nĩ mũnene-ĩ!

¹⁸ Ingĩtua kũmatara,
no maingĩhe gũkĩra mũthanga.

Hĩndĩ irĩa ndokĩra,
ndĩ o hamwe nawe.

¹⁹ Wee Ngai-rĩ, naarĩ korwo woraga arĩa aaganu!
Njehererai, inyuĩ mũnyootagĩra gũita thakame!

²⁰ Maaragia ũhoru waku marĩ na meciiria mooru;
arĩa magũthũire mahũthagĩra rĩitwa riaku ũũru.

²¹ Wee Jehova, githĩ ndithũire arĩa magũthũire,
na ngamena arĩa magũũkagĩrĩra?

²² Gũthũũra ndimathũire o biũ;
ndĩmatuaga thũ ciakwa.

²³ Wee Mũrungu, thuthuuria, ũmenye ngoro yakwa;

ngeria ūmenye meciiria makwa.

- ²⁴ Rora wone kana nĩ harĩ mĩthĩre mĩũru thĩinĩ wakwa,
na ūkindongorie na njĩra irĩa ya tene na tene.

140

Ihooya rĩa kũũria Ūgitĩri

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, hatũra kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa oorũ;
ngitĩra harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ūhinya,
² o acio mathugundaga maũndũ mooru ngoro-inĩ ciao,
na magathugunda mbaara o mũthenya.
³ Manooraga nĩmĩ ciao ikohĩga ta rũrĩmĩ rwa nyoka;
mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira.

⁴ Wee Jehova, njeheria moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu;
ngitĩra kuuma harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ūhinya,
o acio mabangaga ūrĩa mangĩhinga magũrũ makwa.
⁵ Andũ arĩa etĩĩ nĩmanyambĩire mũtego;
nĩmatambũrũkitie ndigĩ cia wabu wao,
na makanjigĩra mĩtego njĩra-inĩ yakwa.

⁶ Wee Jehova, nguuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrungu wakwa.”
Wee Jehova-rĩ, igua ngĩgũkaira nĩguo, ūnjigũire tha.
⁷ Wee Mwathani Jehova, o Wee ūrĩa mũũhonokia ūrĩ hinya,
Wee ūgitagĩra mũtwe wakwa mũthenya wa mbaara:
⁸ Wee Jehova, ndũkahingĩrie arĩa aaganu merirĩria mao,
ndũkareke mĩbango yao igaacĩre,
matikae gwĩtĩia.

⁹ Mũtwe ya arĩa mandigicĩirie
ĩrohumbĩkanio na mathĩĩna marĩa marehetwo nĩ mĩromo yao.
¹⁰ Marogwĩrwo nĩ makara me gwakana;
maroikio mwaki-inĩ,
maikio marima marĩ mũtondo, kũrĩa matakoiima o na rĩ.
¹¹ Ndũkanareke arĩa macambanagia magaacĩre bũrũri-inĩ;
mwanangĩko ūrothingata andũ arĩa mahũthagĩra ūhinya.

¹² Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩarũagĩra kĩhoo to kĩa arĩa athĩĩni,
na akagitĩra kĩhoo to kĩa arĩa abatari.
¹³ Ti-itherũ arĩa athingu nĩmarĩgoocaga rĩitwa riaku,
na arĩa arũngĩrũ nĩmagatũura ūthiũ-inĩ waku.

141

Ihooya rĩa Kũgitĩrwo kuuma Ūũru-inĩ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra; hiũha ūũke kũrĩ nĩĩ.
Igua mũgambo wakwa ngĩgũkaira.
² Ihooya rĩakwa rĩroambata mbere yaku ta mũtararĩko wa ūbumba;
nakuo kwambararia moko makwa kũrotũika ta igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

³ Wee Jehova, iga mũrangĩri kanua-inĩ gakwa,
rangagĩra mũrango ūyũ wa mĩromo yakwa.
⁴ Ndũkareke ngoro yakwa iguucĩrĩrio ūndũ-inĩ mũũru,
ndigatuĩke wa gwĩka ciĩko cia waganu
hamwe na andũ arĩa amaramari;
Ndũkareke ndĩe irio ciao irĩa irĩ mũrĩo.

⁵ Mũndũ mũthingu nĩakĩĩninge: ūndũ ūcio nĩ wa kũnyonia ūtugi;
kũndũithia niakĩndũithie: ūguo no ta kũnjitĩrĩria maguta mũtwe wakwa.
Mũtwe wakwa ndũngĩrega gũitĩrĩrio maguta macio.

No rĩrĩ, ihooya rĩakwa nĩ rĩa gũtũura ndeganĩte na ciĩko cia andũ arĩa meekaga ūũru;
⁶ aathanĩ ao magaikio thĩ kuuma igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
nao arĩa aaganu nĩmakamenya atĩ ciugo ciakwa ciarĩ cia ma.

⁷ Nĩmakoiga atĩrĩ, “O ta ūrĩa mũndũ acimbaga mũgũnda na akahũũra hanyũ,
no taguo mahĩndĩ maitũ maharaganĩtio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra.”

⁸ No rĩrĩ, maitho makwa nĩwe macũthĩrĩrie, Wee Mwathani Jehova;
nĩ harĩwe njũragĩra; nĩ ūndũ ūcio ndũkareke ngue.

⁹ Ngĩtĩra ndikanyĩitwo nĩ mĩtego ĩrĩa nyambĩirwo,
ũnjehaniĩrie na mĩtego ya andũ arĩa mekaga ūũru.

¹⁰ Andũ acio aaganu maroogwa wabu-inĩ wao ene,
no nĩ ngĩhĩtũkage itekuona ũgwati.

142

Ihooya rĩa kũũria Gũkũũrwo kuuma Mĩnyamaro-inĩ

Thaburi ya Daudi

¹ Ngayagĩra Jehova nyanĩĩrie;
ngwambararia mũgambo wakwa kũrĩ Jehova anjiguĩre tha.

² Njĩtũrũraga mateta makwa mbere yake;
ndĩrĩmwĩraga thĩina wakwa ndĩ mbere yake.

³ Rĩrĩa roho wakwa waringĩka thĩinĩ wakwa,
Wee nĩwe ūmenyaga njĩra ĩrĩa ndĩrĩgera.

Njĩra-inĩ ĩrĩa thĩiagĩra-rĩ,
andũ nĩmahithĩire mũtego.

⁴ Ta rora mwena wakwa wa ūrio wone;
gũtirĩ o na ūmwe ūranũmbũiya.

Ndirĩ na ha kũũrĩra;
muoyo wakwa gũtirĩ mũndũ o na ūmwe ūngĩũmenyerera.

⁵ Wee Jehova, nĩwe ngayagĩra;
njugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa,
na igai rĩakwa bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.”

⁶ Thikĩrĩria gũkaya gwakwa,
nĩgũkorwo ndĩmũhinyĩrie mũno;
ndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mathingatanĩte na niĩ,
nĩgũkorwo marĩ na hinya mũno kũngĩra.

⁷ Njohorithia kuuma kĩoho-inĩ gĩakwa,
nĩguo ngoocage rĩitwa rĩaku.

Hĩndĩ ĩyo andũ arĩa athingu nĩmakandigiicĩria,
nĩ ūndũ wa ūrĩa ūnjikĩte wega.

143

Ihooya rĩa kũũria Kũhonokio

Thaburi ya Daudi

¹ Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
thikĩrĩria kĩrĩro gĩakwa ūnjiguĩre tha;
ũka ūndeithie,
nĩ ūndũ wa wĩhokeku waku na ūthingu waku.

² Ndũgaciirithie ndungata yaku,
nĩgũkorwo maitho-inĩ maku gũtirĩ mũndũ ūrĩ muoyo ūngĩtuuo mũthingu.

³ Thũ nĩthingatĩte,
ĩkangurumania thĩ tĩri-inĩ;
ĩtũmaga ndũũre nduma-inĩ
ta arĩa maakuire tene.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio roho wakwa ūkaringĩka thĩinĩ wakwa;
ngoro yakwa nĩmakĩte mũno thĩinĩ wakwa.

⁵ Nĩndĩrĩrĩkanaga matukũ marĩa ma tene;
ndĩricũuranagia mawiko maku mothe
na ngatarania maũndũ marĩa moko maku meekĩte.

⁶ Ndambũrũkĩtie moko makwa na kũrĩ we;
muoyo wakwa ūkũnyootagĩra ta bũrũri ūrĩa mũũmũ.

⁷ Wee Jehova, hiũha kũnjĩtika;

- roho wakwa nĩũthirĩtwo nĩ hinya.
 Tiga kũũhitha ũthiũ waku,
 ndikahaane ta arĩa matoonyaga irima.
⁸ O rūciinĩ reke njiguage kiugo kĩa wendo waku ũrĩa ũtathiraga,
 nĩgũkorwo nĩwe ndĩhokete.
 Nyonia njĩra irĩa njagĩrĩrwo nikũgera,
 nĩgũkorwo muoyo wakwa ndĩwerekeirie igĩrũ kũrĩ we.
⁹ Ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa, Wee Jehova,
 nĩgũkorwo ndĩhithaga harĩwe.
¹⁰ Nduta gwĩkaga wendi waku,
 nĩgũkorwo Wee nĩwe Ngai wakwa;
 Roho waku mweka arondongoragia,
 ngeragĩre kũrĩa kwaraganu.
¹¹ Wee Jehova, nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku, tũũria muoyo wakwa;
 nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ, nduta kuuma mĩnyamaro-inĩ.
¹² Nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga, kiria thũ ciakwa;
 niina arĩa othe maathũire,
 nĩgũkorwo nĩ ndĩ ndungata yaku.

144

Mũthamaki kũhooya Ngai Amũteithie

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova arogoocwo, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
 o we ũmenyithagia moko makwa mĩrũire wa mbaara,
 agakĩruta ciara ciakwa kũrĩa mbaara.
² Nĩwe Ngai ũrĩa ũnyendete, na nĩwe kũirigo gĩakwa kĩa hinya,
 o we kĩĩhitho gĩakwa na mũhonokia wakwa,
 ningĩ nĩwe ngo yakwa, na nĩ harĩ we njũragĩra,
 o we ũtũmaga andũ a ndũrĩrĩ maathike marĩ rungu rwakwa.
³ Wee Jehova, mũndũ akĩrĩ kĩ nĩguo ũmũmenyagĩrĩre,
 nake mĩrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ nĩgeetha ũmũrũmbũyagie?
⁴ Mũndũ no ta mĩhũmũ;
 matukũ make mathiraga na ihenya o ta kĩruru.
⁵ Wee Jehova, hingũra igĩrũ ũikũrũke;
 hutia irĩma, nĩgeetha irute ndogo.
⁶ Henũkia rūheni ũhurunje thũ ciaku;
 ikia mĩguĩ yaku ũcingatithie.
⁷ Tambũrũkia guoko gwaku ũrĩ igĩrũ;
 ndeithũra na ũũthare
 kuuma kũrĩ maai maya maingĩ,
 ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ
⁸ arĩa tũnua twao twaragia maheeni,
 o acio moko mao ma ũrĩo marĩ na wara.
⁹ Wee Ngai, nĩngũkũinĩra rwĩmbo rwerũ;
 ngũkũinĩra na kĩnanda kiria kĩgeetetwo na nga ikũmi,
¹⁰ nyinĩre Ũrĩa ũhootanagĩra athamaki,
 o we ũhonokagia Daudi ndungata yake
 harĩ rūhiũ rwa njora rwa ũragani.
¹¹ Ndeithũra na ũũthare,
 ũndute kuuma moko-inĩ ma andũ a kũngĩ,
 arĩa tũnua twao twaragia maheeni,
 o acio moko mao ma ũrĩo marĩ ma wara.
¹² Hĩndĩ iyo aanake aitũ
 magaatuĩka ta mĩmera mĩrore wega wĩthĩ-inĩ wao,
 nao airĩtu aitũ mahaane ta itugĩ
 ciacũhĩtio cia kũgemia nyũmba ya ũthamaki.
¹³ Makũmbi maitũ makaiyũragio
 irio cia mĩthemba yothie.

Ng'ondū ciitū ikaingīha ikinye ngiri nyingī,
 cingīhe ikinye makūmi ma ngiri kūu mīgūnda-inī iitū;
¹⁴ nacio ndegwa ciitū niigakuuaga mīrigo mīritū.
 Thingo itigakorwo na mīanya,
 kana gūtahwo tūtwarwo ūkombo-inī,
 o na gūtigakorwo na kīrīro kia mīnyamaro njīra-inī cia matūūra.

¹⁵ Kūrathimwo nī andū arīa matariī ta ūguo;
 kūrathimwo nī andū arīa Ngai wao arī we Jehova.

145

Ūnene na Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nīngūgūtūgūria, Wee Ngai wakwa Mūthamaki;
 ndirīgocaga rītwa rīaku tene na tene.
² O mūthenya ndirīgocaga
 na ngumagie rītwa rīaku tene na tene.
³ Jehova nīwe mūnene, na nowe wagīrīre kūgocwo mūno;
 ūnene wake gūtiri mūdū ūngihota kūtūria.
⁴ Rūciaro rūmwe nīrūkarahīra rūrīa rūngī maūdū marīa waneka;
 nīrūkamenyithanagia ūhorō wa ciiko ciaku cia hinya.
⁵ Nīmakaaria ūhorō wa ūkaru wa ūnene waku ūrīa ūrī riiri,
 na nī ndaranagie ūhorō wa ciiko ciaku cia magegania.
⁶ Nīmariheanaga ūhorō wa ūhoti wa maūdū maku ma kūmakania,
 na nī hunjagie ūhorō wa ūnene wa ciiko ciaku.
⁷ Nīmagakūngūira wega waku mūingī,
 na maine ūhorō wa ūthingu waku makenete.
⁸ Jehova nī mūtugi na nī mūigua-tha,
 ndahiūhaga kūrakara, na aiyūrītwo nī wendo.
⁹ Jehova nī mwega harī andū othe;
 nīaiguagīra tha kīrīa gīothe ombīte.
¹⁰ Wee Jehova, kīrīa gīothe ūmbīte nīkīrīkūgocaga;
 andū aku arīa aamūre nīmarīgūkumagia.
¹¹ Nīmariheanaga ūhorō wa riiri wa ūthamaki waku,
 na maaragie ūhorō wa hinya waku,
¹² nīgeetha andū othe mamenye ūhorō wa ciiko ciaku cia hinya,
 o na ūkaru wa ūthamaki waku, ūrīa ūrī riiri.
¹³ Ūthamaki waku nī ūthamaki wa gūtūūra tene na tene,
 nāguo wathani waku ūtūūrāga nginya njiarwa ciothe.

Jehova nī mwīhokeku harī ciiranīro ciake ciothe,
 na niendete kīrīa gīothe ombīte.

- ¹⁴ Jehova nīanyiitagīrīra arīa othe maragūa,
 na agatiira arīa othe mainamīte.
¹⁵ Maitho ma andū othe nīwe macūthīrīrie,
 na nīūmaheaga irio ciao hīndī irīa yagīrīre.
¹⁶ Ūkūnjūrāga guoko gwaku,
 na ūkahingīra kindū gīothe kīrī muoyo mabataro makīo.

- ¹⁷ Jehova nī mūthingu njīra-inī ciake ciothe,
 na niendete kīrīa gīothe ombīte.
¹⁸ Jehova arī hakuhī na andū arīa othe mamūkayagīra,
 arīa othe mamūkayagīra na ma.
¹⁹ Arīa othe mamwītīgagīra nīamahingagīra mabataro mao;
 nīaiguaga kīrīro kīao na akamahonokia.
²⁰ Jehova nīamenyagīrīra arīa othe mamwendete,
 no arīa othe aaganu nīkūniina akaamaniina.
²¹ Kanua gakwa karīaragia gakagooa Jehova.
 Kūmbe o gīothe nīgīkigooce rītwa rīake itheru
 nginya tene na tene.

146

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Ūteithio Wake

¹ Goocai Jehova.

Wee ngoro yakwa-rĩ, gooca Jehova.

² Ndĩgoocaga Jehova hĩndĩ irĩa yothe ngūtũura muoyo;
ndĩrĩinaga, ngoocage Ngai wakwa rĩrĩa rĩothe ngūtũura muoyo.

³ Ndũkanaige mwĩhoko waku harĩ anene,
kana harĩ andũ, arĩa matangĩhota kūhonokania.

⁴ Rĩrĩa roho wao wameherera, macookaga o tiĩri-inĩ;
mũthenya o ro ūcio mĩbango yao ituĩkaga ya tũhũ.

⁵ Kūrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ūrĩa ūteithio wake
uumaga kūrĩ Mũrungu wa Jakubu,
ūrĩa mwĩhoko wake ūrĩ harĩ Jehova Ngai wake,

⁶ Mũũmbi wa igūrũ na thĩ,
na iria, na kĩrĩa gĩothe gītũũraga thĩinĩ wacio:
ũcio nĩwe Jehova, ūrĩa ūtũũraga arĩ mwĩhokeku nginya tene.

⁷ Nĩarũgamagĩrĩra kĩhootho kĩa arĩa ahatĩrĩrie,
na akahe arĩa ahũtu irio.

Jehova nĩwe wohoraga arĩa mohetwo,

⁸ Jehova nĩahingũraga maitho ma arĩa atumumu,
Jehova nĩatiiraga arĩa mainamĩte,
Jehova nĩendete andũ arĩa athingu.

⁹ Jehova nĩamenyagĩrĩra andũ a kũngĩ,
na agatũũria ciana cia ngoriai o na mūtumia wa ndigwa,
no njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩacirigicaga.

¹⁰ Jehova egūtũura athamakaga nginya tene,
Ngai waku, wee Zayuni, athamakage njiarwa na njiarwa.

Goocai Jehova.

147

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Kūmenyerera Jerusalemu

¹ Goocai Jehova.

Kaĩ nĩ ūndũ mwega kūgooca Ngai witũ na rwĩmbo-ĩ,
kaĩ nĩ ūndũ mwega na mwagĩrĩru kũmũgooca-ĩ!

² Jehova nĩwe wakaga Jerusalemu;
nĩwe ūcookagĩrĩra andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo.

³ Nĩwe ūhonagia arĩa athuthiku ngoro,
na akamooha ironda ciao.

⁴ Nĩwe ūmenyaga mũigana wa njata,
na akahe njata o njata rĩitwa rĩayo.

⁵ Mwathani witũ nĩwe mũnene na nĩ arĩ hinya mũingĩ;
ũmenyo wake ndũrĩ mũthia.

⁶ Jehova nĩwe ūtiiragĩrĩra andũ arĩa ahooreri,
no arĩa aaganu amatungumanagia thĩ.

⁷ Inĩrai Jehova mũmũcookerie ngaatho;
inĩrai Ngai witũ na kĩnanda kĩa mũgeeto.

⁸ Nĩahumbagĩra igūrũ na matu;
nĩwe uuragĩria thĩ mbura,
na agatũma nyeki ĩmere tũrĩma-inĩ.

⁹ Nĩwe ūheaga ng'ombe irio,
na akahe tũcui twa mahuru irio rĩrĩa twamũkaĩra.

¹⁰ We ndakenagĩra hinya wa mbarathi,
o na kana agakenera magūrũ ma mündũ;

¹¹ Jehova akenagio nĩ andũ arĩa mamwĩtigagĩra,

o arĩa maigaga mwĩhoko wao harĩ wendo wake ũrĩa ũtathiraga.

- ¹² Wee Jerusalemu, kumia Jehova;
gooca Ngai waku, wee Zayuni,
¹³ nĩgũkorwo nĩwe wikagĩra mĩgũko ya ihingo ciaku hinya,
na akarathima andũ aku arĩa marĩ thĩĩni waku.
¹⁴ Nĩatũmĩte kũgĩe thayũ mĩhaka-inĩ yaku,
na agakũhũũnia na ngano irĩa njega mũno.
¹⁵ Atũmaga wathani wake ũkinye gũkũ thĩ;
kiugo gĩake kĩhanyũkaga narua mũno.
¹⁶ Oiragia tharunji ihaana ta guoya mwerũ cua,
nayo mbaa akamĩhurunja ta mũhu.
¹⁷ Mbura ya mbembe amiuragia taarĩ kagoto karoira.
Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria heho iyo yake?
¹⁸ Atũmaga kiugo gĩake agatũma itwekũke;
ahurutithanagia rũhuho, namo maaĩ magatherera.
¹⁹ Nĩaguũritie kiugo gĩake harĩ Jakubu,
akaguũrĩra Isiraeli mawatho make
na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo.
²⁰ Ndari ekĩra rũrĩrĩ rũngĩ ta ũguo,
mawatho macio make ndũrĩrĩ itirĩ ciamamenya.

Goocai Jehova.

148

Indo Ciothe Nĩcigooce Jehova

¹ Goocai Jehova.

- Goocai Jehova mũrĩ kũu igũrũ,
mũmũgooce mũrĩ kũu gũtũũgĩru mũno.
² Mũgoocei, inyuĩ araka ake othe,
mũmũgooce, inyuothe mbũtũ ciake cia igũrũ.
³ Mũgoocei, inyuĩ riũa na mwerĩ,
mũgoocei, inyuothe njata iria icangararaga.
⁴ Mũgoocei, inyuĩ igũrũ rĩa igũrũ,
o na inyuĩ maaĩ ma kũu igũrũ wa matu.
⁵ Indo ciothe nĩikigooce rĩitwa rĩa Jehova,
nĩgũkorwo nĩwe wathanire na cio ikĩgĩa kuo.
⁶ Aaciigire handũ hacio itũũre ho tene na tene;
aaheanire kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa gĩtagathira.
⁷ Goocai Jehova gũkũ thĩ,
inyuĩ ciũmbe cia iria-inĩ, na ũrĩku wotho wa maria marĩa manene,
⁸ rũheni, na mbura ya mbembe, na tharunji, na matu,
na ihuhũkanio cia huho iria ihingagia kĩrĩa gĩake,
⁹ inyuĩ irĩma, na tũrĩma tuothe,
na mĩti ya matunda, na mĩtarakwa yotho,
¹⁰ nyamũ cia gĩthaka, na ng'ombe ciothe,
na ciũmbe iria nini, o na nyoni iria ciũmbũkaga,
¹¹ athamaki a thĩ, na ndũrĩrĩ ciothe,
na inyuĩ anene, na aathani othe a thĩ,
¹² aanake, na airĩtu,
na andũ arĩa akũrũ, o na ciana.
¹³ Othe nĩmagoocage rĩitwa rĩa Jehova,
nĩgũkorwo rĩitwa rĩake riiki nĩrĩo rĩtũũgĩrie;
riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa thĩ o na rĩa matu.
¹⁴ Nĩambararĩtie rũhĩa nĩ ũndũ wa andũ ake,
nĩruo ũgooci wa andũ ake arĩa aamũre,
nĩo andũ a Isiraeli, andũ arĩa marĩ hakuhi na ngoro yake.

Goocai Jehova.

149

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Wega Wake kūrĩ Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
mũmũgooce mũrĩ kĩũngano-inĩ kĩa arĩa aamũre.

² Andũ a Isiraeli nĩmakenere ūcio wamombire;
andũ a Zayuni nĩmacanjāmũke nĩ ūndũ wa Mũthamaki wao.

³ Nĩmagooce rĩitwa rĩake makĩrũgarũgaga,
na mamũinĩre na tũhembe, na kĩa kinanda kĩa mũgeeto.

⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩakenagio nĩ andũ ake;
andũ arĩa ahooreri amahumbaga thũmbĩ ya ūhonokio.

⁵ Andũ arĩa aamũre nĩmakenere gĩtĩo kũu,
na maine macanjāmũkite marĩ o marĩrĩ-inĩ mao.

⁶ Ūgooci wa Mũrungu ūrokorwo tũnua-inĩ twao,
na rūhiũ rwa njora rūnoore mĩena yeerĩ rūkorwo moko-inĩ mao,

⁷ nĩguo meerĩthĩrie harĩ ndũrĩrĩ,
na maherĩthie kĩrĩndĩ gĩa thĩ,

⁸ nĩguo moohe athamaki ao na mĩnyororo,
na moohe andũ ao arĩa marĩ igweta na bĩngũ cia kĩa gĩa,

⁹ nĩguo mamakinyĩrie ituĩro rĩrĩa mandikĩirwo.
Ūcio nĩguo riiri wa andũ ake othe arĩa aamũre.

Goocai Jehova.

150

Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa Ūnene Wake Mũkĩru

¹ Goocai Jehova.

Goocai Mũrungu mũrĩ harĩa hake haamũre;
mũgooceĩ mũrĩ kũu igũrũ, o kũu kwa hinya wake.

² Mũgooceĩ nĩ ūndũ wa ciĩko ciake cia hinya;
mũgooceĩ nĩ ūndũ wa ūnene wake mũingĩ mũno.

³ Mũgooceĩ mũkĩhuhaga karumbeta,
mũmũgooce na kĩa kinanda kĩa mũgeeto, na gĩa kĩnũbi,

⁴ mũgooceĩ na tũhembe mũkĩrũgarũgaga,
mũmũgooce na inanda cia nga mũkĩhuhaga mĩtũrĩrũ,

⁵ mũgooceĩ mũkĩhũrĩthanagia thaani cia rūthuku iria ng'ambi,
mũmũgooce na thaani ikũgamba o ta rũgambi.

⁶ Kĩndũ gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ nĩkĩgooce Jehova.

Goocai Jehova.

THIMO

Ciugo cia Kwambiriria: Gĩtũmi na Muoroto

¹ Ici nĩ thimo cia Solomoni mūrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Isiraeli:

² nĩ thimo cia gĩtũma mündũ agĩe na ũũgĩ, na ataarĩke;
nĩ cia gĩtũma ahothe gĩtaũkĩrwo nĩ ciugo cia ũũgĩ;
³ nĩ cia gĩtũma mündũ ataarĩke ahothe kũbarĩrĩra mĩtũũrĩre wake,
ekage maĩndũ marĩa magĩrĩre, na ma kĩhooto, na marĩa mega;
⁴ nĩ cia gĩtũma ũrĩa ũtarĩ na ũũgĩ agĩe na ũmenyo,
na cia gĩtũma mündũ mwĩthĩ agĩe na ũmenyo na ũgereri;
⁵ arĩa oogĩ-rĩ, nĩmathikĩrĩre na mongerere wĩruti wao,
nao arĩa akũũrani maĩndũ metikĩre gĩtongorio.
⁶ Ningĩ nĩ cia gĩtũma mündũ ataũkĩrwo nĩ thimo na ngerekano,
na ataũkĩrwo nĩ ciugo cia andũ arĩa oogĩ, na ndaĩ ciao.

⁷ Kĩambirĩria kĩa ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova,
no arĩa akĩgu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro.

Mwĩmenyererei Kũheenererio

⁸ Mūrũ wakwa, thikĩrĩria mataaro ma thoguo,
na ndũgatigane na ũrutani wa maitũguo.
⁹ Maĩndũ macio magaatuĩka ithaga rĩa kũgemia mĩtwe waku,
na ta mũgathĩ wa kũgemia ngingo yaku.
¹⁰ Mūrũ wakwa, ehia mangĩgakũheenereria-rĩ,
ndũkanetĩkanie nao.
¹¹ Mangĩgawĩra atĩrĩ, “Ūka ũthĩĩ hamwe na ithuĩ;
reke tuoherie mündũ tũite thakame yake,
reke tũcemaceeme mündũ o na ũtehĩtie;
¹² ningĩ reke tũmamerie marĩ muoyo, o ta ũrĩa mbĩrĩra iĩkaga,
na marĩ agima, o ta arĩa maharũrũkaga irima;
¹³ Na ithuĩ-rĩ, tũkĩgie na indo cia goro cia mĩthemba yothe,
na tũiyũrie nyũmba ciitũ na indo cia ndaho;
¹⁴ rutithania wĩra na ithuĩ,
tũkorwo na mũhuko ũmwe ithuothe”;
¹⁵ mūrũ wakwa, tiga gĩtwarana nao,
ndũkagerere njĩra ciao;
¹⁶ nĩgũkorwo magũrũ mao mahanyũkaga mathĩĩ mehia-inĩ,
nao mahiũhaga magaithe thakame.
¹⁷ Kaĩ nĩ wĩra wa tũhũ kũiga gĩkerenge
nyoni ciothe igĩkuonaga-ĩ!
¹⁸ Andũ aya mohagĩria thakame yao ene;
maceemaga o mĩoyo yao ene!
¹⁹ Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa othe magĩaga na indo na njĩra ya ungumania;
indo icio iniinaga mĩoyo ya arĩa magĩaga nacio.

Mwĩmenyererei Mũtikarege Ũũgĩ

²⁰ Ũũgĩ nĩ aretana anĩrĩre njĩra-inĩ,
ningĩ agakayũrũka arĩ ihaaro-inĩ cia mũingĩ;
²¹ Aragũthũka na mũgambo mũnene arĩ magomano-inĩ ma njĩra kũu kũrĩ inegene,
o na itoonyero rĩa itũũra inene akoria atĩrĩ:
²² “Inyuĩ mũtarĩ ũũgĩ-rĩ, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete njĩra cianyu itarĩ cia ũũgĩ?
Nĩ nginya rĩ anyũrũrania megũtũũra makenagĩra kĩnyũrũri,
na arĩa akĩgu mathũire ũmenyo?
²³ Korwo nĩmwetĩkĩrĩre kũigua ũtaaro wakwa-rĩ,
nĩingĩamũhingĩrĩre ngoro yakwa,
ndũme mũmenye meciiria makwa.
²⁴ No tondũ nĩmwaregire kũnjĩgua rĩria ndetanire,
na gũtĩrĩ mündũ werũmbũirĩe hĩndĩ rĩa ndatambũrũkirie guoko gwakwa,
²⁵ na mũkiagiaga mataaro makwa mothe bata,
na mũkiaga gwĩtĩkĩra ikaanania rĩakwa-rĩ,

- ²⁶ nĩ na nĩ nĩngamũthekerera hĩndĩ yanyu ya mwanangĩko,
na ndĩmũyũrĩrie rĩrĩa mũgaakorererwo nĩ mĩtino:
- ²⁷ ĩ hĩndĩ rĩrĩa guoya ũkaamũkorerera ta kĩhuhũkanio,
rĩrĩa mwanangĩko ũkaamũhaata ta rūhuho rwa kĩhuhũkanio,
rĩrĩa mũgaakinyĩrĩrwo nĩ mĩnyamaro na ruo rwa ngoro.
- ²⁸ “Hĩndĩ iyo nĩmakangaĩra, no ndikametika;
nĩmakanjetha na kĩyo, no matikanyona.
- ²⁹ Tondũ nĩmathũũrĩre ũmenyo,
na matiigana gũthũura gwĩtigĩra Jehova,
- ³⁰ tondũ matietĩkĩrĩre mataaro makwa,
na nĩmamenire ikaanania rĩakwa,
- ³¹ makaarĩa maciaro ma mĩthĩire yao,
na mahũũnio nĩ maciaro ma mathugunda mao.
- ³² Nĩgũkorwo ũgenyũ wa arĩa matarĩ ũũgĩ nĩũkamooraga,
nakuo kwĩgangara kwa arĩa akũgu nĩgũkamaniina;
- ³³ no ũrĩa wothe ũnjiguaga arĩtũũraga na thayũ,
na atũũre ahooreire, atarĩ ũgwati angĩtigĩra.”

2

Uumithio wa Ũũgĩ Mũtũũrĩre-inĩ

- ¹ Mũrũ wakwa, ũngĩtikĩra ciugo ciakwa,
na ũĩge maathani makwa ta mũthiithũ thĩinĩ waku,
- ² nakuo gũtũ gwaku ũgũtegere ũũgĩ,
na werekerie ngoro yaku kũgĩa na ũmenyi,
- ³ na ũngĩgaakayũrũka na ũhooe gũkũũrana maũndũ,
na wĩtane wanĩrĩire ũheo ũtaũku,
- ⁴ na ũngĩkawetha ta betha,
na ũũcarie ta kĩgĩĩna kĩhithe-rĩ,
- ⁵ hĩndĩ iyo nĩũgataũkĩrwo nĩ ũhoro wa gwĩtigĩra Jehova,
na ũgĩe na ũmenyo wa Ngai.
- ⁶ Nĩgũkorwo Jehova aheanaga ũũgĩ,
na kanua gake koimaga ũmenyo na ũtaũku.
- ⁷ Andũ arĩa arũngĩrĩru amaigĩire ũhootani,
nĩwe ngo ya arĩa matarĩ ũcuuke mĩthĩire-inĩ yao,
- ⁸ nĩgũkorwo nĩarangagĩra njĩra cia arĩa marũmagĩrĩra kĩhooto,
na akagitĩra njĩra ya andũ ake arĩa ehokeku.
- ⁹ Hĩndĩ iyo nĩũgakũũrana maũndũ marĩa magĩrĩire,
na ma kĩhooto, na marĩa mega: ũgĩkũũrane njĩra o yothe njega.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo ũũgĩ nĩũgatoonya ngoro yaku,
naguo ũmenyo ũkenagie muoyo waku.
- ¹¹ ũgereri nĩũrĩkũgitagĩra,
naguo ũtaũku ũkũrangagĩre.
- ¹² Ũũgĩ nĩũgakũhonokia kuuma njĩra-inĩ cia andũ arĩa aaganu,
ũkũhonokie kuuma kũrĩ andũ arĩa maaragia maũndũ ma waganu,
- ¹³ o arĩa matigaga njĩra irĩa nũngĩrĩru,
magathiĩra njĩra cia nduma,
- ¹⁴ arĩa makenaga magĩĩka ũũru,
na magakenagio nĩ ũũru wa waganu,
- ¹⁵ na no-o arĩa njĩra ciao ciogomete,
na mĩthĩire yao irĩ ya ungumania.
- ¹⁶ Ũũgĩ nĩũgakũhonokia kuuma harĩ mĩtũmia ũrĩa mũtharia,
ũkũhonokie harĩ ng'enyũ ya mĩtũmia na ciugo ciake cia kũheenereria andũ,
- ¹⁷ ũcio ũtigite mũratawe wa ũnini wake,
na agatiganĩria kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na mũthũuriwe arĩ mbere ya Ngai.
- ¹⁸ Nĩgũkorwo nyũmba yake iroragia andũ gĩkuũ-inĩ,
nacio njĩra ciake ikamerekeria kũrĩ maroho ma arĩa akuũ.
- ¹⁹ Gũtĩrĩ mũndũ ũthiaga harĩ we agacooka,
kana akegwatĩra njĩra cia muoyo.
- ²⁰ No rĩrĩ, wee nĩũrĩthiaga na mĩthĩire ya andũ arĩa ega,

- na ūgeragĩre njĩra cia arĩa athingu.
²¹ Nĩgũkorwo andũ arĩa arũngĩrĩru nĩ magaatũũra bũrũri-inĩ,
 na arĩa matarĩ ūcuuke nĩ magaatigara kuo;
²² no rĩrĩ, andũ arĩa aaganu nĩmakeetherio bũrũri-inĩ,
 nao arĩa matarĩ ehokeku nĩmakamunywo maingatwo kuo.

3

Mauumithio mangĩ ma Ũũgĩ

- ¹ Mũrũ wakwa, ndũkariganĩrwo nĩ ūrutani wakwa,
 no ngoro yaku nĩrũmagie maathani makwa,
² nĩgũkorwo nĩmagakuongerera matukũ ūtũũre miaka mĩingĩ,
 na matũme ūgaacĩre.
- ³ Ndũkanareke wendani na wĩhokeku ikweherere;
 cioherere ngingo yaku,
 ūciandike kihengere-inĩ kĩa ngoro yaku.
- ⁴ Weka ūguo nĩũgeetikĩrika, na ūgie na rĩitwa rĩega
 maitho-inĩ ma Ngai o na ma andũ.
- ⁵ Wĩhoke Jehova na ngoro yaku yothe,
 na ndũkanehoke ūmenyo waku mwene;
⁶ mũmenyithagie mĩthiĩre yaku yothe,
 na nĩarĩrũngaga njĩra ciaku.
- ⁷ Tiga kwĩonaga ūrĩ mũũgĩ maitho-inĩ maku mwene;
 wĩtigĩre Jehova na ūtheemage maĩndũ marĩa mooru.
- ⁸ Ūndũ ūcio nĩũrikũrehagĩra ūgima wa mwĩrĩ,
 na mahĩndĩ maku makoragwo marĩ na hinya.
- ⁹ Tĩiaga Jehova na ūtonga waku,
 ningĩ ūmũtĩiage na maciaro mothe ma mbere ma irio ciaku cia mĩgũnda;
¹⁰ namo makũmbĩ maku nĩmakaiyũrĩrĩra,
 nayo mĩtũngĩ yaku ūyũrĩrĩre ndibei ya mũhihano.
- ¹¹ Mũrũ wakwa, tiga kũnyarara ihũũra rĩa Jehova,
 na ndũgathũũre irũithia rĩake,
¹² nĩgũkorwo Jehova arũithagia arĩa endete,
 o ta ūrĩa ithe wa mũndũ arũithagia mũriũ ūrĩa akenagĩra.
- ¹³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa wonete ūũgĩ,
 mũndũ ūcio wĩgũrĩire na ūmenyo,
¹⁴ nĩgũkorwo ūũgĩ nĩ wa bata mũno gũkĩra betha,
 na ūciaraga uumithio ūkĩrite wa thahabu.
- ¹⁵ Ūũgĩ ūrĩ goro gũkĩra ruru iria ndune;
 kĩrĩa giothe ūngũrĩrĩra gũtirĩ kĩngĩringithanio naguo.
- ¹⁶ Guoko-inĩ gwake kwa ūrĩo harĩ ūingĩ wa matukũ;
 guoko-inĩ gwake kwa ūmotho harĩ na ūtonga na gĩtĩio.
- ¹⁷ Mĩthiĩre ya ūũgĩ nĩ mĩthiĩre ya kwendeka,
 na njĩra ciagua ciothe nĩ cia thayũ.
- ¹⁸ Ūũgĩ nĩ mĩtĩ wa muoyo kũrĩ arĩa maũhĩmbagĩria;
 arĩa megĩagĩra naguo-rĩ, nĩmarĩrathimagwo.
- ¹⁹ Jehova aahandire mĩthingĩ ya thĩ na ūũgĩ,
 na akĩrũmia igũrũ na ūmenyo wake;
²⁰ ūmenyo wake nĩguo wagayanirie kũrĩa kũriku,
 namo matu magatagata ime.
- ²¹ Mũrũ wakwa tũũria matua mega na ūkũũrani maĩndũ,
 ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku;
²² nĩcio igaagũtũũria muoyo, na nĩ ithaga rĩa kũgemagia ngingo yaku.
- ²³ Ningĩ ūrĩthiĩaga na njĩra yaku ūrĩ na thayũ,
 na kũgũrũ gwaku gũtikahĩngwo;
²⁴ Wakoma-rĩ, ndũgetigĩra;
 wakoma-rĩ, ūrĩkomaga toro mwega.

- ²⁵ Ndügetigĩre mwanangĩko wa narua,
kana kĩhuhũkanio kĩa gikoragĩrĩa andũ arĩa aaganu,
- ²⁶ nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaatuĩka mwĩhoko waku,
na amenyagĩrĩre kũgũrũ gwaku gũtikanyĩitwo nĩ mũtego.
- ²⁷ Ndũkanagĩrĩrĩre ũndũ mwega ũkinyĩre arĩa maagĩrĩrwo nĩgũkinyĩrĩrwo nĩguo,
rĩrĩa ũrĩ na ũhoti wa kũhingia ũndũ ũcio.
- ²⁸ Ndũkaneeere mũndũ wa itũũra rĩaku atĩrĩ,
“Thĩĩ ũgooka rĩngĩ; kĩu ũrenda nĩngakũhe rũciũ,”
o rĩrĩa ũrĩ na kĩndũ kĩu hakuhi.
- ²⁹ Ndũkanaciĩrĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩaku ũũru,
ũcio ũtũũraga hakuhi nawe akwĩhokete.
- ³⁰ Ndũkanarũĩthie mũndũ tũhũ,
rĩrĩa atarĩ ũndũ mũũru agwĩkĩte.
- ³¹ Ndũkanacumĩkĩre maũndũ ma mũndũ wa ngũĩ,
kana ũthũure njĩra o na imwe yake,
- ³² nĩgũkorwo Jehova nĩathũire mũndũ mwaganu,
no nĩagĩĩaga ndundu na andũ arĩa arũngĩrĩru.
- ³³ Nyũmba ya arĩa aaganu itũũraga na kĩrumi kĩa Jehova,
no mũciũ wa arĩa athingu nĩaurathimaga.
- ³⁴ Jehova nĩanyũrũragia andũ arĩa manyũrũranagia na mwĩtĩto,
no arĩa menyĩihagia nĩamaheaga wega wake.
- ³⁵ Andũ arĩa oogĩ magayaga gĩtĩto,
no andũ arĩa akĩgu magayaga njono.

4

Ũũgĩ Ũkĩrĩte Indo Ciothe

- ¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ akwa, ta thĩkĩrĩraĩ ũrũtani wa thoguo;
njigwai nĩguo mwĩgĩre na kũmenya maũndũ.
- ² Tondũ ngũmũhe ũrutani mwega,
nĩ ũndũ ũcio mũtigatĩrike ũrutani wakwa.
- ³ Rĩrĩa ndaarĩ mwana nyũmba-inĩ ya baba,
ndĩ o mũndũ mwĩthĩ, na ndĩ mwana wa mũmwe wa maitũ-rĩ,
- ⁴ baba nĩandutire, akĩnjĩra atĩrĩ,
“Wĩgwatĩre ciugo ciakwa na ngoro yaku yothe;
rũmia maathani makwa, na nĩũgũtũũra muoyo.
- ⁵ Gĩa na ũũgĩ, gĩa na kũmenya maũndũ;
ndũkanariganĩrwo nĩ ciugo ciakwa, kana wahũke kuuma harĩ cio.
- ⁶ Ndũkanatĩrike ũũgĩ, naguo nĩũrĩkũgitagĩra;
- ⁷ Ũũgĩ ũkĩrĩte indo ciothe; nĩ ũndũ ũcio wĩgĩre na ũũgĩ.
ĩĩ, kaba kũruta indo ciaku ciothe wĩgĩre na kũmenya maũndũ.
- ⁸ Tũũgagĩria ũũgĩ mũno, naguo nĩũrĩkwambararagia;
ũhĩmbagĩrie, naguo nĩũrĩgũtũĩthagia.
- ⁹ Nĩũgagwĩkĩra ithaga rĩa ũtugi mũtwe waku,
na ũkũhe thũmbĩ thaka mũno.”
- ¹⁰ Thĩkĩrĩria, wee mũrũ wakwa, na wĩtikĩre ũrĩa ngũkwĩra,
nĩgeetha miaka ya muoyo waku iĩngĩhe.
- ¹¹ Nguonetie njĩra ya ũũgĩ,
na ngagũtongoria njĩra-inĩ iria nũngarũ.
- ¹² Rĩrĩa ũgũthĩĩ, makinya maku matĩkahĩngĩcwo;
rĩrĩa ũkũhanyũka-rĩ, ndũkahĩngwo.
- ¹³ Rũmia ũrutani wakwa, na ndũkanareke ũkweherere;
ũgitagĩre wega, nĩgũkorwo nĩguo muoyo waku.
- ¹⁴ Ndũkanagerere njĩra ya andũ arĩa aaganu,
kana ũthĩire njĩra ya andũ arĩa oorũ.
- ¹⁵ Mĩĩtheemage, na ndũkanamĩgerere;
mĩhutatĩre, na wĩthĩire na njĩra yaku.
- ¹⁶ Nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu matĩngĩkoma nginya meeke ũũru;
mooragwo nĩ toro nginya matũme mũndũ ahĩngwo, agwe.
- ¹⁷ Marĩĩaga irio iria monete na ũmaramari,

na makanyua ndibei matunyanite na hinya.

- 18 Mithiire ya andũ aria athingu ihaana ta ũtheri wa gũgĩkia,
ũria ũthiiaa gũthererũkaga nginya mũthenya barigici.
- 19 No mithiire ya andũ aria aaganu ihaana ta nduma ndumanu;
o matimenyaga kiria kiamahinga.
- 20 Mũrũ wakwa, ta thikĩria ũria ngũkwĩra;
tega gũtũ ũigue ciugo ciakwa.
- 21 Ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku,
ciigage ngoro-inĩ yaku;
- 22 nigũkorwo nicio itũuragia aria maciigwatĩire muoyo,
na igekĩra mwĩrĩ wao wothe ũgima.
- 23 Makĩria ya macio mothe, rangagĩra ngoro yaku,
nigũkorwo niyo githima kiria gĩthererũkaga muoyo.
- 24 Eheria rũnana kanua-inĩ gaku;
nacio ndeto cia ũmaramari-rĩ, nĩciikare kũraya na iromo ciaku.
- 25 Maitho maku nĩmarorage na mbere,
ũcũthagĩrĩre mbere yaku wega.
- 26 Aragania njĩra iria magũrũ maku marĩthiagĩra,
na ũthiagĩre o njĩra iria ngĩindĩriku.
- 27 Ndũkanaahũke na mwena wa ũrio kana wa ũmotho;
eheria kũgũrũ gwaku kuuma ũũru-inĩ.

5

Ūtharia Gũkaanania

- 1 Mũrũ wakwa, thikĩria ũũgĩ ũyũ wakwa,
tega gũtũ wega ũigue ciugo ciakwa cia ũtaũku,
- 2 nĩguo ũtũũrie ũbaarĩrĩrĩ,
nayo mĩromo yaku itũũrie ũmenyo.
- 3 Nigũkorwo mĩromo ya mũtumia mũtharia itaataga ũũkĩ,
na mĩario yake ĩnyorokete gũkĩra maguta;
- 4 no marigĩrĩrio nĩmũrũrũ ta maaĩ ma nyongo,
nĩ mũũgĩ ta rũhiũ rwa njora rũria rũũgĩ mbarĩ cieri.
- 5 Magũrũ make maikũrũkaga gĩkuũ-inĩ;
makinya make mathiiaa merekeire o mbĩrĩra.
- 6 Ndeciiragia ũhoru wa njĩra ya muoyo;
njĩra ciake nĩ njogomu, nowe ndooĩ ũguo.
- 7 Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩria;
mũtikanatiganĩrie ũria ngũmwĩra.
- 8 Thiagĩrai njĩra ĩrĩ kũraya nake,
mũtigakuhĩrĩre mũrango wa nyũmba yake,
- 9 nĩguo mũtikaheane hinya wanyu mwega kũrĩ andũ angĩ,
na mĩaka yanyu kũrĩ mũndũ ũtarĩ tha,
- 10 nĩguo ageni matikehũũnie na ũtonga wanyu,
na kiria ũnogeire gĩtongie mũciĩ wa mũndũ wa kũngĩ.
- 11 Marigĩrĩrio-inĩ ma muoyo waku nĩũgacaaya,
hĩndĩ ĩria nyama cia mwĩrĩ waku na mwĩrĩ waku igaakorwo ithĩrite hinya.
- 12 Ūkoiga atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ nĩndathũũrĩre gũtaarwo-ĩ!
Hĩ, kaĩ ngoro yakwa niyamenete kũrũthio-ĩ!
- 13 Ndingĩathikĩire arutani akwa,
kana thikĩrĩre ataaranĩ akwa.
- 14 Nĩnginyĩte hũgũrũrũ-inĩ cia mwanangĩko,
ndĩ o gatagati-inĩ ga kũngano gĩothe.”
- 15 Atĩrĩrĩ, nyuuga maaĩ ma itangi rĩaku we mwene,
maaĩ marĩa mathereraga moimĩte githima-inĩ gĩaku mwene.
- 16 Nĩ kwagĩrĩre ithima ciaku ciunagĩre maaĩ barabara-inĩ,
kana tũrũũ twaku tuunagĩre ihaaro-inĩ cia mũingĩ?
- 17 Nĩmagĩtũũre marĩ maku wiki,
matigatuĩke maku na mũndũ wa kũngĩ o na rĩ.
- 18 Githima gĩaku kĩrorathimwo,
nawe ũkenagĩre mũtumia wa ũnini waku.

- ¹⁹ Athakarĩte ta thwariga ya mũgoma,
akaagĩra ta gathiiya ka mũgoma:
kĩiganagwo nĩ nyondo ciake hĩndĩ ciothe,
ũkenagio nĩ wendo wake hĩndĩ ciothe.
- ²⁰ Mũrũ wakwa, nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũkenio nĩ mĩtumia mũtharia?
Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũhĩmbĩrie gĩthũri kĩa mĩtumia wa mũndũ ũngĩ?
- ²¹ Nĩgũkorwo mĩthĩire ya mũndũ nĩyonagwo nĩ Jehova,
nake nĩatuĩragia nĩira ciake ciothe.
- ²² Cũko njũru cia mũndũ mwaganu nĩcio imũtegaga;
nga cia mehĩa make nĩcio imuohaga, ikamũrũmia biũ.
- ²³ Mũndũ ũcio nĩagaakua nĩ kwaga ũtaaro,
akoora nĩ ũndũ wa ũrimũ wake mũnene.

6

Gũkaania Andũ Kũrũmĩrĩra Ũrimũ

- ¹ Mũrũ wakwa, ũngĩkorwo ũigĩte kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ wa mũndũ wa itũũra riaku,
ũkorwo atĩ nĩwe ũtuĩkĩte wa kũmũrĩhĩra thĩirĩ harĩ mũndũ ũngĩ-rĩ,
- ² ũngĩkorwo ũtegetwo nĩ ũrĩa uugĩte,
ũkagwatĩthio nĩ ciugo cia kanua gaku-rĩ,
- ³ gũke atĩrĩ, mũrũ wakwa, nĩguo wĩteithũre,
kuona atĩ nĩugwĩte moko-inĩ ma mũndũ wa itũũra riaku:
Thĩĩ wĩnyĩihie wee mwene;
mũthaithe mũno akuohere.
- ⁴ Ndũkareke maitho maku mone toro,
kana ũreke imone ciaku icũnge.
- ⁵ Wĩteithũre o ta ũrĩa thwariga nĩteithũraga kuuma moko-inĩ ma mũguĩmi,
o na kana ta ũrĩa nyoni nĩteithũraga kuuma mũtego-inĩ wa mũtegi.
- ⁶ Thĩĩ harĩ thĩgiriri, wee kĩgũũta gĩkĩ;
ũcũũranie mĩtugo yayo nĩguo ũũhĩge!
- ⁷ Ndĩrĩ mũnene,
kana mũmĩrũgamĩrĩri,
o na kana mũmĩathi,
- ⁸ no nĩĩagagĩra mũthiithũ wa irio hĩndĩ ya riũa,
na ĩgacookanĩrĩria irio ciayo hĩndĩ ya magetha.
- ⁹ Ũgũkoma hau nginya-rĩ, wee kĩgũũta gĩkĩ?
Ũrĩũkĩra rĩ, ũtĩge toro waku?
- ¹⁰ Komakoma gatoro kanini, na ũcũngacũnge hanini,
na ũkũnje moko hanini nĩguo ũhurũke;
- ¹¹ atĩrĩ, ũthĩĩni ũgaagũkorerera ta mũitũ,
ũkorererwo nĩ wagi ũhaana ta mũndũ wĩohete indo cia mbaara.
- ¹² Mũndũ kĩmaramari na mwaganu-rĩ,
ũrĩa ũthĩiaga akĩaragia ndeto itarĩ nũngĩrĩru,
¹³ ũcio uunagĩra andũ riitho,
na akaheenereria andũ na makinya make,
o na akaheneria andũ na ciara ciake-rĩ,
- ¹⁴ ũcio ũthugundaga ũũru arĩ na maheeni ngoro-inĩ yake:
ũcio hĩndĩ ciothe ahuraga maũndũ ma nyamũkano.
- ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũtino ũkaamũhubanĩria o rĩmwe aterĩgĩrĩire;
mwanangĩko ũtarĩ kĩhonia nĩũkamũniina biũ.
- ¹⁶ Kũrĩ maũndũ matandatũ mathũirwo nĩ Jehova,
ĩĩ, o na nĩ mũgwanja marĩa onaga marĩ magigi, nĩmo:
¹⁷ maitho ma mwĩtĩio,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũheenaganagia,
na moko marĩa maitaga thakame ya andũ matehĩtie,
¹⁸ na ngoro ĩrĩa ĩthugundaga maũndũ ma waganu,
na magũrũ marĩa mateng'eraga gũthĩĩ gwĩka ũũru,
¹⁹ na mũira ũtarĩ wa ma ũrĩa ũthothoraga ndeto cia maheeni,
o na mũndũ ũrĩa ũrehaga nyamũkano gatagatĩ ka andũ a nyina ũmwe.

Gũkaanio ũtharia

- ²⁰ Mūrū wakwa, tūūra ūrūmitie maathani ma thoguo,
na ndūgatirike ūrutani wa maitūguo.
- ²¹ Moherere ngoro-inī yaku nginya tene;
makundike marigiicirie ngingo yaku.
- ²² Rīrīa ūgūthiī-rī, nīmarīgūtongoragia;
wakoma-rī, nīmarikūmenyagīrīra;
na rīrīa warahūka-rī, nīmarīkwaragīria.
- ²³ Nīgūkorwo maathani maya nī tawa,
na ūrutani ūyū nī ūtheri,
namo mataaro ma kūrūnga mūdū-rī,
nīmo njīra ya muoyo,
- ²⁴ magakweheragia harī mūdū-wa-nja ūcio mwaganu,
na magakūhonokia kuuma kūrī rūrīmī rūnyoroku rwa mūtumia ūcio ng'enyū.
- ²⁵ Ndūkerirīrie ūthaka wake ngoro-inī yaku,
kana ūreke akūguucīrīrie na maitho make,
- ²⁶ nīgūkorwo mūmaraya atūmaga mūdū athiīne nginya ahooyage kenyū ka mūgate,
na mūtumia mūtharia aguīmaga muoyo waku guo mwene.
- ²⁷ Mūdū no atahīre mwaki gīthūri-inī gīake,
na nguo ciake itihīe?
- ²⁸ Mūdū no agerere igūrū rīa makara marī na mwaki,
na makinya make matihīe?
- ²⁹ Ūguo no taguo mūdū ūria ūkomaga na mūtumia wa mūdū ūngī atariī;
gūtīrī mūdū ūngīmūhutia na ndaherithio.
- ³⁰ Andū matimenaga mūici angīkorwo aiyīte
nīguo eniiniire ng'aragu rīrīa arī mūhūūtu.
- ³¹ No rīrī, angīnyitwo-rī, no nginya arīhe maita mūgwanja,
o na angīkorwo ekūrīha na ūtonga wa nyūmba yake wothē.
- ³² No mūdū ūria ūtharagia nīagīte wīciirio;
ūria wothē wīkaga ūguo nīwe mwene wīyanangaga.
- ³³ Nguraro na kwīnyararithia nīcio igai rīake,
na cio thoni icio ciake gūtīrī hīndī igaathario ithire;
- ³⁴ nīgūkorwo ūiru nīguo warahūraga mang'ūrī ma mūthuari,
na ndakaigua tha akīrīhīria.
- ³⁵ Ndagetikīra irīhi o na rīrīkū;
nīakaarega ihaki o na rīrī inene atīa.

7

Gūkaanio kūgīa Ndūgū na Mūdū-wa-Nja Mūtharia

- ¹ Mūrū wakwa, tūūra ūrūmitie ciugo ciakwa,
na wīgīre maathani makwa thīinī waku.
- ² Rūmia maathani makwa,
na nīūgatūūra muoyo;
gitagīra morutani makwa o ta kīūma kīa riitho rīaku.
- ³ Mohagīrīre ciara-inī ciaku;
ūmaandike kīhengere-inī kīa ngoro yaku.
- ⁴ Īra ūūgī atirī, "Wee nīwe mwarī wa maitū,"
naguo ūtaūku ūwītage mūdū wa nyūmba yanyu;
- ⁵ nīcīrikweheragia harī mūdū-wa-nja ūcio mūtharia,
o na kuuma kūrī mūtumia ūcio ūtarī mwīhokeku,
hamwe na ciugo ciake cia kūheenaniīrīria.
- ⁶ Ndī ndirica-inī ya nyūmba yakwa-rī,
nīndacūthīrīrie na nja kamwanya-inī,
- ⁷ ngīona kīmwana gatagatī ka arīa matarī oogī,
na ngīkūūrana gatagatī ka aanake,
mūdū mwīthī ūtaarī na ūūgī wa gūkūūrana maīndū.
- ⁸ Aikūrūkaga na njīra irīa yarī hakuhī na koine ya kwa mūdū-wa-nja ūcio,
agīthiī na njīra iyo yerekeire na gwake mūciī,
- ⁹ na kwarī na mairia o kahwaī-inī gūgītukatuka,
gūkiambīrīria kūgīa nduma ya ūtukū.
- ¹⁰ Na rīrī, hagīūka mūdū-wa-nja kūmūtūnga,
wehumbīte nguo ta mūmaraya, arī na wara ngoro-inī.

- ¹¹ (Nĩ mūnegeni na mūng'athia,
na magūrũ make matikiragĩrĩria mūciĩ;
¹² rĩmwe arĩ njĩra-inĩ, na rĩrĩa rĩngĩ arĩ ihaaro-inĩ,
ehithagĩre andũ koini-inĩ ciothe cia njĩra.)
¹³ Nake akĩnyĩta mwanake ūcio, akīmūmumunya,
na akīmwĩra atĩrĩ ategũconoka,

¹⁴ “Ndĩ na maruta ma ngwatanĩro mūciĩ,
tondũ ūmũthĩ nĩhingirie mĩhĩtwa yakwa.
¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio ndoimagara, ndooka gũgūtũnga;
ngũgũcarĩtie mūno, na rĩu nĩndakuona!
¹⁶ Nĩnjarĩte ūrĩrĩ wakwa
na macuka ma gatani ma marangi kuuma Misiri.
¹⁷ Ūrĩrĩ ūcio wakwa nĩndũitĩrĩrie indo nungi wega ta manemane,
na thubiri, o na mūndarathini.
¹⁸ Ūka twihũnie wendo nginya rūciĩnĩ;
reke twĩkenie na wendo!
¹⁹ Mũthuuri wakwa ndarĩ mūciĩ;
nĩathiĩte rūgendo rūraihu.
²⁰ Nĩathiire na mũhuko wake ūiyũrite mbeeca,
na akainũka mūciĩ o rĩrĩa mweri ūkaiganana.”

²¹ Agĩkīmũheenereria na ciugo, akīmũhĩtithia;
agĩkĩmuuha na mĩario yake mĩnyoroku.
²² O rĩmwe akīmũrũmĩrĩra ta ndegwa igĩthĩ gũthĩnjwo,
kana ta thwariga igĩtoonya kĩaana-inĩ kĩa mũtego,
²³ nginya akaaya gũtheecwo inĩ nĩ mĩguĩ,
akahaana ta nyoni igũthũkĩte mũtego-inĩ,
itekũmenya o na hanini atĩ ūndũ ūcio no ūmĩrute muoyo.

²⁴ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
tegai matũ mũigue ūrĩa ngũmwĩra.
²⁵ Mũtikanareke ngoro cianyũ irũmĩrĩre mĩthĩire yake,
kana mũingĩre njĩra-inĩ ciake.
²⁶ Nĩ andũ aingĩ arĩkĩtie kũrũnda;
arĩa oragĩte nĩ kĩrĩndĩ kĩingĩ mūno.
²⁷ Nyũmba yake nĩ njĩra njariĩ ya gũthĩ mĩrĩra,
nayo yerekagĩria andũ nyũmba-inĩ cia gĩkuũ.

8

Ūũgĩ Gwĩtana

- ¹ Githĩ ūũgĩ ndareetana?
Githĩ ūtaũku ndaranĩrĩra na mũgambo wake?
² Njĩra-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru, na magomano-inĩ ma njĩra-rĩ,
nĩho ūũgĩ arũgamĩte;
³ ningĩ hakuhi na ihingo irĩa cierekeire itũũra inene,
o hau matoonyero-inĩ-rĩ, nĩho araanĩrĩra akoiga atĩrĩ:
⁴ “Inyuĩ andũ nĩ inyuĩ ndĩreeta;
ndiraanĩrĩra na mũgambo wakwa kũrĩ andũ othe a thĩ.
⁵ Inyuĩ arĩa mūtari na ūũgĩ, gĩai na ūbaarĩrĩri,
inyuĩ arĩa akĩgu, gĩai na ūtaũku.
⁶ Thikĩrĩriai, nĩgũkorwo ndĩ na maũndũ ma bata ngwaria;
ngũtũmũra mĩromo yakwa njarie maũndũ marĩa magĩrĩire.
⁷ Kanua gakwa kaaragia ūhoro wa ma,
nĩgũkorwo mĩromo yakwa nĩthũire waganu mūno ta kĩndũ kĩrĩ magigi.
⁸ Ciugo ciothe cia kanua gakwa nĩ cia ūthĩngu;
gũtirĩ o na kiugo kĩmwe gĩacio kĩogomu kana gĩa kũhĩtithania.
⁹ Kũrĩ arĩa makũũranaga maũndũ ciugo ciothe nĩciagĩrĩire;
itĩrĩ mahĩtia kũrĩ arĩa marĩ na ūmenyo.
¹⁰ Thuurai mataaro makwa handũ ha betha,
mũthuure ūmenyo handũ ha thahabu irĩa njega mūno,
¹¹ nĩgũkorwo ūũgĩ nĩ wa goro gũkĩra rurũ irĩa ndune,
na gũtirĩ kĩndũ ūngũrĩrĩria kĩngĩringithanio nague.

- 12 “Nii ūūgĩ-rĩ, ndūūranagia na ūbaarĩrĩri;
nĩndĩgwatĩire ūmenyo o na gũthugunda maũndũ mega.
- 13 Gwĩtigĩra Jehova nĩgũthũūra ūũru;
nĩthũire mwĩtĩio na mwĩtũũgĩrio,
na mĩtugo mĩũru na mĩario ya waganu.
- 14 Kĩrĩra na ūūgĩ wa gũkũũrana maũndũ nĩ ciakwa;
nii ndĩ na ūtaũku, na ndĩ na ūhoti.
- 15 Athamaki mathamakaga nĩ ūndũ wa hinya wakwa
nao aathani magathondeka mawatho ma kĩhooto;
- 16 anene mathamakaga nĩ ūndũ wa hinya wakwa,
o ūndũ ūmwe na arĩa othe marĩ igweta arĩa maathanaga gũkũ thĩ.
- 17 Nĩnyendete arĩa manyendete,
nao arĩa manjaragia na kiyoo nĩmanyonaga.
- 18 Ūtonga na gĩtĩio cionekaga harĩ nii,
o hamwe na ūtonga wa gũtũũra, na ūgaacĩru.
- 19 Maciaro makwa nĩ mega gũkĩra thahabu irĩa therie;
uumithio wakwa nĩũkĩrite betha irĩa njega.
- 20 Nii thiiaga na njira ya ūthingu,
ngathiĩra o njĩra-inĩ cia kĩhooto,
- 21 ngĩheaga andũ arĩa manyendete ūtonga,
na ngaiyũragia igĩina ciao.
- 22 “Jehova aanyũmbire o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wĩra wake,
mbere ya mawĩra make ma tene;
- 23 ndaathuurirwo kuuma tene wa tene,
kuuma o kĩambĩrĩria, thĩ itarĩ yagia.
- 24 Rĩrĩa gũtaagĩte maria manene-rĩ, nĩguo ndaciarirwo,
o hĩndĩ irĩa gũtaarĩ matherũkiro maiyũrite maaĩ;
- 25 ndaciarirwo irĩma itanahaandwo harĩa irĩ,
na tũrĩma tũtanagĩa,
- 26 we atanoomba thĩ kana ithaka ciayo,
o na kana rũkũngũ o ruothe rwa thĩ.
- 27 Nii ndaarĩ o kuo hĩndĩ irĩa aathondekire igũrũ na akĩrĩga handũ ha rĩo,
hĩndĩ irĩa eekĩrĩre rũkĩrĩri rwa kũrĩa kũriku,
- 28 rĩrĩa aahaandire matu kũu igũrũ,
na akĩrũmia ithima cia kũrĩa kũriku wega,
- 29 rĩrĩa eekĩrĩre mũhaka wa irĩa
nĩguo maaĩ matikanae kwagarara watho wake,
na rĩrĩa aahandire mĩthingi ya thĩ.
- 30 Hĩndĩ iyo ndaarĩ o hakuhi nake ndĩ ta mũbundi mũũgĩ.
Ndaaiyũritwo nĩ gĩkeno mũthenya o mũthenya,
na ngakenaga hĩndĩ ciothe ndĩ mbere yake,
- 31 ngakenagĩra thĩ yake yothe,
na ngakenagio nĩ andũ othe a thĩ.
- 32 “Atĩrĩri ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
kũrathimwo nĩ arĩa marũmagia njĩra ciakwa.
- 33 Ta thikĩrĩriai mataaro makwa nĩguo mũhĩge;
mũtikamarege.
- 34 Kũrathimwo nĩ mũndũ ūrĩa ūnjiguaga,
agacũthagĩrĩria mĩrango-inĩ yakwa o mũthenya,
akanjetagĩrĩra hingĩro-inĩ cia mĩrango yakwa.
- 35 Nĩgũkorwo ūrĩa wotho ūgĩte na nii nĩ muoyo agĩte nago,
nake akagia na agetikĩrika harĩ Jehova.
- 36 No ūrĩa wotho ūhĩtanĩtie na nii nĩ ūũru eikaga;
nao arĩa othe maathũire nĩ gĩkuũ mendete.”

9

Ūūgĩ na Ūkĩgu Gwĩtana

- 1 Ūūgĩ nĩakite nyũmba yake;
nĩaicũhĩtie itugĩ ciayo mũgwanja.
- 2 Nĩahaarĩrie nyama, na akahaarĩria ndibei,*

* 9:2 Ndibei nĩyatukanagio na indo ingĩ ta manemane nĩgeetha icame wega.

- o na akaara metha yake.
- ³ Niatũmĩte ndungata ciake cia airĩtu nja,
na nĩaretana arĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene, akoiga atĩrĩ:
- ⁴ “Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Nĩgĩ akeera andũ arĩa maagũite ũtaũku atĩrĩ,
- ⁵ Ũkai mũrĩe irio ciakwa,
na mũnyue ndibei rĩa ndĩmũthondekeire.
- ⁶ Tiganai na mĩthĩire yanyu itarĩ ya ũũgĩ, na nĩmũgũtũũra muoyo;
cookai gũthiiga na njĩra ya ũtaũku.
- ⁷ “Ũrĩa wothe ũtaaraga mũnyũrũrania eĩtagĩria irumi;
na ũrĩa wothe ũkaanagia mũndũ mwaganu egĩiragĩra njono.
- ⁸ Ndũkanataare mũnyũrũrania, nĩguo ndagagũthũũre;
kaania mũndũ mũũgĩ, nake nĩegũkwenda.
- ⁹ Taara mũndũ mũũgĩ na nĩegũkĩrĩrĩa kũũhĩga;
mũndũ mũthingu mũrute, na nĩekuongerera ũũgĩ wake.
- ¹⁰ “Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwtĩgĩra Jehova,
na kũmenya Ũrĩa Mũtheru nĩkuo gũtaũkĩrwo.
- ¹¹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ wakwa matukũ maku nĩmakaingĩha,
na wongererwo mĩaka ya gũtũũra muoyo.
- ¹² Ũngĩkorwo ũrĩ mũũgĩ-rĩ, ũũgĩ waku nĩũgakũguna;
na ũngĩkorwo ũrĩ mũnyũrũrania-rĩ, we nowe ũkaanyariirika.”
- ¹³ Mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtagwo Mũkĩgu nĩ wa inegene;
we ndarĩ mũtugo, na ndarĩ ũmenyo.
- ¹⁴ Aikaraga thĩ mũrango-inĩ wa nyũmba yake,
agaikarĩra gĩtĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene,
- ¹⁵ ageetaga arĩa marehĩtũkĩra,
arĩa marethĩra na njĩra ciao.
- ¹⁶ Ameeraga atĩrĩ, “Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Nao arĩa maagũite ũtaũku akameera atĩrĩ:
- ¹⁷ “Maaĩ ma kũiya marĩ mũrĩo;
o na irio irĩa irĩĩagĩrwo hitho-inĩ irĩ cama!”
- ¹⁸ No andũ acio matikoragwo makĩmenya atĩ arĩa akuũ marĩ kũu,
na atĩ ageni ake marĩ o kũrĩa kũriku mbĩrĩra-inĩ.

10

Thimo cia Solomoni

Ici nĩ Thimo cia Solomoni:

- ¹ Mwana mũũgĩ atũmaga ithe akene,
no mwana mũkĩgu atũũragia nyina na kĩaha.
- ² Mĩthiithũ yumanĩte na ungumania ndĩrĩ kĩguni,
no ũthingu ũkũũraga mũndũ kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- ³ Jehova ndarekagĩrĩa mũndũ mũthingu ahũte,
no nĩamarigagĩrĩa merĩrĩria ma mũndũ mwaganu.
- ⁴ Moko ma kĩgũũta matũmaga mũndũ athĩĩne,
no moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo marehaga ũtonga.
- ⁵ Ũrĩa ũcookanagĩrĩa irio hĩndĩ ya riũa nĩ mwana mũũgĩ,
no ũrĩa ũkomaga hĩndĩ ya magetha nĩ mwana wa kũrehe thoni.
- ⁶ Mũtwe wa mũndũ mũthingu ũikaraga ũhumbĩrĩtwo nĩ irathimo,
no kanua ka mũndũ mwaganu kaiyũraga ngũĩ.
- ⁷ Kĩrĩrikano kĩa mũndũ mũthingu gĩgatuĩka kĩrathimo,
no rĩĩtwa rĩa mũndũ mwaganu nĩrĩkabutha.
- ⁸ Mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũũgĩ wa ngoro nĩetikagĩra mawatho,
no mũndũ wa kũhũhũtika nĩakanangĩka.
- ⁹ Mũndũ wa mĩthĩire mĩrũngĩrĩru athiiga ategwĩtigĩra ũgwati,

no mündü ūria ūrī mīthiire mīogomu nīakamenyeka.

¹⁰ Mündü ūria uunagīra ūngī riitho na rūnano nīarehage kīeha,
na mwarīa mūkīgu nīakanangika.

¹¹ Kanua ka mündü mūthingu nī gīthima kīa muoyo,
no kanua ka mündü mwaganu kaiyūruga ngūi.

¹² Rūmena rūrehaga nyamūkano,
no wendani ūhumbagīra ūūru wothē.

¹³ Ūūgī ūkoragwo mīromo-inī ya mündü ūria mūkūūrani maündü,
no mündü ūria ūtooī gūkūūrana maündü aagīrīrwo nī rūthanju ciande-inī ciake.

¹⁴ Andū oogī meigagīra ūmenyo,
no kanua ga kīrimū keitagīria mwanangīko.

¹⁵ Indo cia itonga nī gītūūro kīao kīirigīre na hinya,
no ūkīa nīguo mwanangīko wa andū arīa athiini.

¹⁶ Mūcaara wa andū arīa athingu ūmarehagīra muoyo,
no indo irīa cionagwo nī andū arīa aaganu imarehagīra iherithia.

¹⁷ Mündü ūria ūiguaga agītarwo arī njīra-inī ya muoyo,
no mündü ūria ūregaga kūrūithio-rī, nīahītithagia andū arīa angī.

¹⁸ Mündü ūria ūhithaga rūmena rwake aaragia na mīromo ya maheeni,
na ūria wothē ūcambanagia nī mündü mūkīgu.

¹⁹ Rīrīa ciugo ciaingīha mehia matiagaga,
no mündü ūria ūkiraga nī mūūgī.

²⁰ Rūrīmī rwa mündü mūthingu nī betha njega,
no ngoro ya mündü mwaganu ndirī bata.

²¹ Mīromo ya arīa athingu ihūnagia andū aingī,
no andū akīgu makuaga nī kwaga gūkūūrana maündü.

²² Kīrathimo kīa Jehova nīkīo kīrehaga ūtonga,
na ndarī kīeha onaganagīrīria nakīo.

²³ Mündü mūkīgu akenagīra mītugo mīūru,
no mündü ūrī na ūtaūku akenagīra ūūgī.

²⁴ Kīrīa mündü mwaganu etigagīra nīkīo gīkaamūkora,
na kīrīa mündü mūthingu eriragīria nīkīo akaaheo.

²⁵ Kīhuhūkanio kīahītūka andū arīa aaganu maticookaga kuoneka,
no andū arīa athingu mehaandaga wega nginya tene.

²⁶ Ta ūrīa thiki igagatagīra magego, na ndogo ikarūrīra maitho-rī,
nogo kīgūūta kīhaana kūrī arīa magītūmaga.

²⁷ Gwītīgīra Jehova-rī, kuongagīrīra mündü matukū ma gūtūūra muoyo,
no mīaka ya mündü mwaganu nīkūnyiihio ūnyiihagio.

²⁸ Itanya rīa mündü mūthingu nī gīkeno,
no kīrīgīrīro kīa mündü mwaganu no gīa tūhū.

²⁹ Njīra ya Jehova nī rīūrīro rīa andū arīa athingu,
no nī mwanangīko harī arīa mekaga ūūru.

³⁰ Mündü ūria mūthingu ndarī hīndī akaamunywo,
no ūrīa mwaganu ndagatūūra thīinī wa būrūri.

³¹ Kanua ka mündü ūria mūthingu karehaga ūūgī,

no rūrīmī rwa ūtūrīka nīrūkaniinwo.

- ³² Mīromo ya mūdū mūthingu nīyūūi kwaria ndeto iria ciagīrīre,
no kanua ka ūria mwaganu kaaragia o rūtūrīko.

11

- ¹ Ratiri itarī cia ma nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
no nīakenagīra mahiga ma gūthima marīa maigananu.
- ² Rīrīa mwītīio woka, ūrūmagīrīrwo nī thoni,
no kwīnyīhia kūrehaga ūūgī.
- ³ Ūrūngīrīru wa arīa marūgamīte wega nīūmonagīrīria njīra,
no andū arīa matarī ehokeku, nīmanangagwo nī ūhinga wao.
- ⁴ Ūtonga ndūrī kīguni mūthenya wa mang'ūrī,
no ūthingu nīūkūūruga mūdū kuuma kūrī gīkuū.
- ⁵ Ūthingu wa andū arīa matarī na ūcuuke ūmathondekagīra njīra nūngarū,
no andū arīa aaganu magūithagio nī waganu wao ene.
- ⁶ Ūthingu wa andū arīa arūngīrīru nīūmahonokagia,
no andū arīa matarī ehokeku nīmategagwo nī merirīria mao mooru.
- ⁷ Hīndī irīa mūdū mwaganu aakua, kīrīgīrīro gīake nīgūthira gīthiraga;
kīrīa gīothe eerīgīrīre kuuma kūrī ūhoti wake gītuikaga o tūhū.
- ⁸ Mūdū ūria mūthingu nīahonokagio kuuma thīina-inī,
naguo ūgaacookerera ūria mwaganu.
- ⁹ Mūdū ūtetīgīrīte Ngai nīanangaga mūdū wa itūūra na kanua gake,
no arīa athingu nīmetharaga nī ūndū wa ūmenyo.
- ¹⁰ Rīrīa andū arīa athingu magaacīra, itūūra nīgūkena rīkenaga;
rīrīa andū arīa aaganu maathira, nīkūrūhio kūrūūhagio.
- ¹¹ Itūūra inene nīrītūūgagīrio nī ūndū wa kīrathimo kīa andū arīa arūngīrīru,
no nīrianangagwo nī kanua ka andū arīa aaganu.
- ¹² Mūdū ūtarī ūūgī wa gūkūūrana maūdū anyūrūrāgia mūdū wa itūūra rīake,
no mūdū ūrī na ūtaūku nī gwīkīrīra ekiragīra.
- ¹³ Mūdū wa mūhuhu nīoimāgia ndeto cia ndundu nja,
no mūdū mwīhokeku nīaigaga hitho.
- ¹⁴ Būrūrī ūngīaga ūtongoria mwega nīkūgūa ūgūūaga,
no ataarani aingī matūmaga kūgīe na ūhootani kūna.
- ¹⁵ Mūdū ūria ūrūmagagīrīra thīirī wa mūdū ūngī ti-itherū nīagathūnīka,
no mūdū ūria wothe wagaga kūrūgamīrīra mūdū thīirī atūūrāga na thayū.
- ¹⁶ Mūdū-wa-nja mūtaana nīegīagīra gītīio,
no arūme arīa matarī tha no ūtonga magīaga naguo.
- ¹⁷ Mūdū mūtaana egunaga we mwene,
no mūdū ūtarī tha erehagīra thīina we mwene.
- ¹⁸ Mūdū mwaganu athūkūmaga mūcaara wa kūmūheenia,
no ūria ūhaandaga ūthingu nīagethaga irīhi rīa ma.
- ¹⁹ Mūdū ūria mūthingu kūna nīagatūūra muoyo,
no mūdū ūria ūrūmagīrīra waganu nī gūkua agaakua.
- ²⁰ Andū arīa marī ngoro ya rūtūrīko nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
no nīakenagio nī andū arīa njīra ciao itarī ūcuuke.

- ²¹ Ti-itherū mündū mwaganu ndakaaga kūherithio,
no andū arīa athingu nīmakahonokio.
- ²² Mündū-wa-nja mūthaka ūtarī ūgereri
ahaana ta gīcūhī gīa thahabu kīrī iniūrū-inī rīa ngūrwe.
- ²³ Wendi wa mündū mūthingu ūrīkagīrīria o wega-inī,
no kīrīgīrīro kīa mündū ūrīa mwaganu kīrīkagīrīria mang'ūrī-inī.
- ²⁴ Kūrī mündū ūheanaga na ūtaana, nake agakīrīrīria kūgīa na indo;
ūngī atuikaga mūkarī mūno, no agathiī o na mbere gūthīina.
- ²⁵ Mündū mūtaana nīakagaacīra;
ūrīa ūnyootoraga arīa angī o nake mwene nīakanyootorwo.
- ²⁶ Mündū ūrīa ūregaga kwenderia andū mbembe iria aigīte nīarumagwo nī andū,
no mündū ūrīa ūciendagia, kīrathimo kīrīkoragwo mūtwe-inī wake.
- ²⁷ Mündū ūrīa ūcaragia maündū mega arīonaga o wega,
no ūrīa ūcaragia maündū mooru no mo marīmūkoraga.
- ²⁸ Mündū ūrīa wothē wīhokaga ūtonga wake nīkūgūa akaagūa,
no arīa athingu makaagaacīra ta ithangū rīrīa iruru.
- ²⁹ Mündū ūrīa ūnyamaragia mūcīi wake akaagaya o rūhuho,
nake mündū mūkīgu agaatuika ndungata ya ūrīa mūūgī.
- ³⁰ Maciaro ma andū arīa athingu nī mūtī wa muoyo,
nake mündū ūrīa mūūgī nīaguucagīrīria ngoro cia andū.
- ³¹ Angīkorwo andū arīa athingu nīmarīhagwo marī gūkū thī-rī,
gīthī arīa matetigīrite Ngai na arīa ehia matīkarīhwo makīria!

12

- ¹ Mündū ūrīa wothē wendete ūtaaro nīendete ūmenyi,
no ūrīa ūthūire gūkaanio nī mündū mūkīgu.
- ² Mündū ūrīa mwega nīatugagwo nī Jehova,
no mündū mwara Jehova amūtuaga mündū mwīhia.
- ³ Mündū ndangīhota kwihaanda na maündū ma waganu,
no ūrīa mūthingu ndangīenyenyeka.
- ⁴ Mūtumia ūrīa ngatha nīwe thūmbī ya mūthuuri wake,
no mūtumia ūconorithagia mūthuuri wake atarīi ta ūbuthu mahīndī-inī make.
- ⁵ Mībango ya andū arīa athingu nī ya kīhoto,
no ūtaaro wa andū arīa aaganu nī wa maheeni.
- ⁶ Ndeto cia andū arīa aaganu nī cia kuohia andū mamaite thakame,
no mīario ya andū arīa arūngīrū nīmahonokagia.
- ⁷ Andū aaganu mang'aūranagio magathira biū,
no nyūmba ya mündū ūrīa mūthingu itūūruga īrī nūmu.
- ⁸ Mündū agaathagīrīrio kūringana na ūūgī wake,
no andū marī meciirīa mogomu nīmamenagwo.
- ⁹ Kaba mündū ūrīa wonagwo ta atarī bata no nī arī ndungata,
gūkīra ūrīa wītuaga atī nī mündū wa bata, na ndarī gīa kūria.
- ¹⁰ Mündū mūthingu nīamenyagīrīria muoyo wa nyamū yake,
no maündū marīa ma tha ma ūrīa mwaganu nī ma kūnyariirana.
- ¹¹ Mündū ūrīa ūrīmaga mūgūnda wake nīarīkoragwo na irio nyingī,

no ūrĩa ūhanyũkanagia na maũndũ ma tũhũ nĩagĩte gũkũũrana maũndũ.

- ¹² Arĩa aaganu meriragĩria indo iria itahĩtwo nĩ andũ arĩa oorũ,
no mĩrĩ ya arĩa athingu nĩgaacagĩra.
- ¹³ Mũndũ mũũru ategagwo nĩ mĩario ya wĩhia wake,
no mũndũ mũthingu nĩahonokaga kuuma thĩna-inĩ.
- ¹⁴ Mũndũ nĩaiyũragwo nĩ maciaro mega ma kanua gake,
ti-itherũ, o ta ūrĩa agunagwo nĩ wĩra wa moko make.
- ¹⁵ Njĩra ya mũndũ mũkĩgu yonekaga yagĩrĩre harĩ we,
no mũndũ mũũgĩ nĩathikagĩrĩria mataaro.
- ¹⁶ Mũndũ mũkĩgu onanagia marakara make o rĩmwe,
no mũndũ mũbaarĩrĩri aarumwo ndatindanagĩrĩra.
- ¹⁷ Mũira wa ma arutaga o ūira wa ma,
no mũira ūtarĩ wa ma aaragia maheeni.
- ¹⁸ Ciugo iteciirĩtio itheecaga ta rũhiũ rwa njora,
no rũrĩmĩ rwa mũndũ ūrĩa mũũgĩ nĩkũhonia rũhonagia.
- ¹⁹ Mĩromo irĩa yaragia ma itũũraga nginya tene,
no rũrĩmĩ rwa maheeni nĩ rwa kahinda o kanini.
- ²⁰ Ngoro cia arĩa mathugundaga gwĩka ūũru ciyũrĩtwo nĩ maheeni,
no gĩkeno nĩ kĩa andũ arĩa matũmaga thayũ ūgaacĩre.
- ²¹ Gũtirĩ ūũru ūngĩkora andũ arĩa athingu,
no arĩa aaganu maiyũrĩtwo nĩ thĩna.
- ²² Mĩromo irĩa iheenaganagia nĩ kĩndũ kĩrĩ magĩgi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa maaragia ma.
- ²³ Mũndũ mũbaarĩrĩri nĩahithaga ūmenyi wake,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu ĩmemerekagia ūrimũ.
- ²⁴ Moko ma mũndũ ūrĩ kĩyo nĩmo magaaathana,
no kĩgũũta gĩkaarutithio wĩra wa ūkombo.
- ²⁵ Ūritũ wa ngoro nĩũhatagĩrĩria mũndũ,
no ciugo njega nĩĩtũmaga akene.
- ²⁶ Mũndũ mũthingu nĩataaraga arata ake,
no njĩra ya arĩa aaganu nĩ kũmahĩtithia ĩmahĩtithagia.
- ²⁷ Mũndũ kĩgũũta o na ndahĩhagia nyama cia ūguĩmi wake,
no mũndũ ūrĩ kĩyo onaga indo ciake irĩ cia goro.
- ²⁸ Muoyo wonekaga na njĩra ya ūthingu;
na njĩra-inĩ iyo-rĩ, kũrĩ muoyo ūtagaathira.

13

- ¹ Mwana mũũgĩ nĩathikagĩrĩria ūrutani wa ithe,
no mũnyũrũrania ndathikagĩrĩria agĩkaanio.
- ² Mũndũ nĩakenagĩra maciaro mega ma kuuma kanua gake,
no mũndũ ūrĩa ūtarĩ mwĩhokeku eeriragĩria haaro.
- ³ Mũndũ ūrĩa ūmenyagĩrĩria kanua gake nĩ muoyo wake amenyagĩrĩra,
no ūrĩa ūhiũhaga kwaria nĩakanangĩka.
- ⁴ Ngoro ya kĩgũũta ĩiriragĩria na ndĩone kĩndũ,
no merĩrĩria ma mũndũ ūrĩ kĩyo nĩmakahingio.

- ⁵ Mündü müthingu nīathūire ūhoro ūtarī wa ma,
no mündü mwaganu ekaga maündü ma thoni na ma njono.
- ⁶ Ūthingu ūgitagīra mündü ūria mūrūngīrīru,
no waganu nīūng'aūranagia mündü mwīhia.
- ⁷ Kūrī mündü wītuaga gītonga, no ndarī kīndū;
kūrī ūngī wītuaga mūthīini, no arī na ūtonga mūnene.
- ⁸ Ūtonga wa mündü wahota gūkūūra muoyo wake,
no mündü mūthīini ndaiguaga akīhītīrwo.
- ⁹ Ūtheri wa mündü müthingu waaraga ūgacangarara,
no tawa wa mündü mwaganu nīkūhorio ūhoragio.
- ¹⁰ Mwītīio ūciaraga njūgitano,
no ūūgī wonekaga harī arīa metīkagīra gūtaarwo.
- ¹¹ Mbeeca itarī cia wīhokeku ithiiga igīthiraga,
no ūria ūcokanagīrīria mbeeca tūnini o tūnini nīatūmaga ciongerereke.
- ¹² Ūndü mūtaanye ūngīkario mūno nīūrwaragia mündü ngoro,
no kīrīgīrīro kīhīngītīo gītūikaga ta mūtī wa muoyo.
- ¹³ Mündü ūria ūthūire ūrutani nīeyūnūhaga,
no ūria ūtīiaga maathani nīakaheo kīheo.
- ¹⁴ Ūrutani wa mündü ūria mūūgī nī gīthima kīa muoyo,
ūhūdūruga mündü kuuma mītego-inī ya gīkuū.
- ¹⁵ Gūtaūkīrwo wega nī maündü gūtūmaga mündü endeke,
no njīra ya arīa matarī ehokeku ti hūthū.
- ¹⁶ Mündü o wothe mwībaarīrīri ekaga maündü make na ūmenyi,
no mündü mūkīgu aguūruga ūrimū wake.
- ¹⁷ Mūtūmwo mwaganu atoonyaga thīina-inī,
no mūtūmwo mwīhokeku nīarehaga kīhonia.
- ¹⁸ Mündü ūria ūregaga gūtaarwo anyiitagwo nī thīina na thoni,
no mündü ūria wītīkagīra gūkaanio atuikaga wa gūtīio.
- ¹⁹ Ūndü mwīrīrīrie wakinyanīra ūiguithagia ngoro wega,
no andū akīgu monaga kūhutatīra ūūru ta ūndū ūrī magigi.
- ²⁰ Mündü ūria ūceeraga na arīa oogī akīragīrīria kūūhīga,
no ūria ūtwaranaga na mündü mūkīgu onaga o ūūru.
- ²¹ Mūtino ūthingataga mündü ūria mwīhia,
no ūgaacīru nī kīheo kīa arīa athingu.
- ²² Mündü mwega atigagīra ciana cia ciana ciake igai,
no ūtonga wa mündü mwīhia ūigagīrwo andū arīa athingu.
- ²³ Mūgūnda wa mündü mūthīini no ūciare irio nyingī,
no kwaga kīhooito gūciniinaga ciothe.
- ²⁴ Mündü ūria ūigaga rūthanju thī nī mwana wake athūire,
no ūria wendete mwana wake nīamūherithagia.
- ²⁵ Andū arīa athingu marīiaga makahūūna,
no nda ya mündü mwaganu īikaraga o īhūtīi.

no mūtumia mūkīgu nīgūtharia atharagia nyūmba yake na moko make mwene.

² Mündū ūria ūthiiaa na mīthiire mīrūngīrīru nīwe mwītīgīri Jehova,
no ūria mīthiire yake īrī mīhitanu nīamūmenete.

³ Mīario ya mündū mūkīgu nī rūthanju rwa kūmūhūūra,
no mīromo ya arīa oogī nīmagitagīra.

⁴ Kūria gūtārī ndegwa mīharatī ikoragwo īrī mītheru,
no maciaro maingī moimanaga na hinya wa ndegwa.

⁵ Mūira mwīhoeku ndaheenaganaga,
no mūira wa maheeni aaragia o maheeni.

⁶ Mūnyūrūrania acaragia ūūgī na ndangīwona,
no kūgīa na ūmenyo nī ūhūthū kūrī mündū ūria ūkūūranaga maündū.

⁷ Ikara kūraya na mündū mūkīgu,
nīgūkorwo ndūrī ūmenyo ūngīona kuuma mīromo-inī yake.

⁸ Ūūgī wa arīa abaarīrīri nīūtūmaga mamenye ūhoru wa njīra ciao,
no ūrimū wa andū arīa akīgu nīūmahītithagia.

⁹ Andū arīa akīgu manyūrūragia horohio ya mehia,
no ūtugi wonakaga harī arīa arūngīrīru.

¹⁰ Ngoro o yothe nīyūūī ūrūrū wayo,
o na gīkeno-inī kīayo gūtīri mündū ūngīnyiitanīra nayo.

¹¹ Nyūmba ya mündū mwaganu nīikanangwo,
no hema ya mündū mūrūngīrīru nīikagaacīra.

¹² Kūrī njīra mündū onaga ta yagīrīre,
no marīgīrīrio mayo yerekagīria mündū o gīkuū-inī.

¹³ O na hīndī ya gūtheka ngoro no ikorwo īgītuura,
na gīkeno no kīrigīrīrie na kieha.

¹⁴ Andū arīa matarī ehoeku nīmakarīhwo kūna nī ūndū wa mīthiire yao,
nake mündū mwega aheo kīheo kūringana na mīthiire yake.

¹⁵ Mündū ūtarī ūūgī etikagia ūndū o wothe,
no mündū mūbaarīrīri nīacūūranagia ūhoru wa makinya make.

¹⁶ Mündū mūūgī nīetigagīra Jehova na akeherera ūūru,
no mündū mūkīgu ekaga maündū na kwīgerera atekūmenyerera ūndū.

¹⁷ Mündū ūhīūhaga kūrakara ekaga maündū ma ūrimū,
nake mündū mwara nīamenagwo.

¹⁸ Andū arīa matarī ūūgī magayaga ūrimū,
no arīa abaarīrīri mahumbagwo thūmbī ya ūmenyo.

¹⁹ Andū arīa ooru nīmakainamīrīra harī arīa ega,
na arīa aaganu mainamīrīre ihingo-inī cia arīa athingu.

²⁰ Andū arīa athīnī mathūūragwo o na nī andū a itūūra rīao,
no itonga irī arata aingī.

²¹ Mündū ūria ūmenaga mündū wa itūūra rīake nī kwīhia ehagia,
no kūrathimwo nī ūria ūguagīra athīnī tha.

²² Andū arīa mathugundaga ūūru githī ti njīra mahītigia?
No arīa mabangaga maündū mega monaga ūtugi na wīhoeku.

²³ Wīra wothe wa hinya ūrehaga uumithio,

no mīario mītheri ĩrehaga o ũthĩni.

- ²⁴ Ũtonga wa andũ arĩa oogĩ nĩguo thũmbĩ yao,
no ũrimũ wa andũ akĩgu ũciaraga ũrimũ.
- ²⁵ Mũira mwĩhokeku nĩahonokagia mĩoyo,
no mũira wa maheeni nĩ mũheenania.
- ²⁶ Mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova arĩ na kĩihitho kĩrũmu,
o na ciana ciake nĩho irĩrũragĩra.
- ²⁷ Gwĩtigĩra Jehova nĩ gĩthima kĩa muoyo,
kũhũndũraga mũndũ kuuma mĩtego-inĩ ya gĩkuũ.
- ²⁸ Ũingĩ wa andũ nĩguo riiri wa mũthamaki,
no mũnene ũtarĩ andũ a gwatha nĩ mwanangiku.
- ²⁹ Mũndũ mũkirĩrĩria arĩ ũmenyo mũingĩ,
no mũndũ ũhiũhaga kũrakara onanagia ũrimũ.
- ³⁰ Ngoro ĩrĩ na thayũ ĩheaga mwĩrĩ muoyo,
no ũiru ũbuthagia mahĩndĩ.
- ³¹ Mũndũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria athĩni nĩkũnyarara anyararaga Ũrĩa wamombire,
no ũrĩa wotho ũiguagĩra athĩni tha, nĩ Ngai atĩaga.
- ³² Rĩrĩa mũtino woka, arĩa aaganu matungumanagio thĩ,
no arĩa athingu, o na gĩkuũ-inĩ makoragwo marĩ na rĩrũro.
- ³³ Ũũgĩ nĩ ũikaraga ngoro-inĩ ya ũrĩa ũũĩ gũkũũrana maũndũ,
o na gatagatĩ ka irimũ nĩwĩmenyithanagia.
- ³⁴ Ũthingu nĩgũtũũgĩria ũtũũgagĩria rũrĩrĩ,
no mehĩa nĩ gĩconoko harĩ andũ o othe.
- ³⁵ Mũthamaki nĩakenagio nĩ ndungata njũgĩ,
no nĩang'ũrikagio nĩ ndungata ĩrĩa ĩmũconorithagia.

15

- ¹ Icookio rĩa ũhooreri nĩrĩheheragia mang'ũrĩ,
no kiugo kĩa ũuru kiarahũraga marakara.
- ² Rũrimĩ rwa mũndũ ũrĩa mũũgĩ rũgaathagĩrĩria ũmenyo,
no kanua ka mũndũ mũkĩgu gathothokaga ũrimũ.
- ³ Maitho ma Jehova marĩ kũndũ guothe,
magacũthagĩrĩria andũ arĩa aaganu o na arĩa eega.
- ⁴ Rũrimĩ rũrĩa rũrehaga kĩhonia nĩ ta mũtĩ wa muoyo,
no rũrimĩ rwa maheeni rũthuthaga ngoro.
- ⁵ Mũndũ mũkĩgu aregaga ũtaaro wa ithe,
no mũndũ ũrĩa wĩtikagĩra kũrũngwo onanagia ũbaarĩrĩ.
- ⁶ Nyũmba ya mũndũ mũthingu ĩkoragwo na kĩgĩna kĩnene,
no uumĩthio wa andũ aaganu ũmarehagĩra thĩĩna.
- ⁷ Mĩromo ya andũ arĩa oogĩ ĩtambagia o ũũgĩ,
no tiguo ngoro cia andũ arĩa akĩgu ciĩkaga.
- ⁸ Igongona rĩa andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no mahooya ma mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru niamakenagĩrĩa.
- ⁹ Njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩendete andũ arĩa mathingataga ũthingu.

- ¹⁰ Iherithia rītarī rīa tha rīetereire mündū ūrīa ūtigīte njīra,
na mündū ūrīa ūthūire kūrūngwo nīagaakua.
- ¹¹ Gīkuū na Mwanangīko ciikaraga ciīyanikīte mbere ya Jehova,
ī nacio ngoro cia andū-rī, ikīānikīte atīa!
- ¹² Mūnyūrūrania nīathūire kūrūngwo;
ndangīhooya kīrīra kūrī ūrīa mūūgī.
- ¹³ Ngoro ngenū itūmaga gīthiithi gīthere,
no ruo rwa ngoro rūthuthaga roho.
- ¹⁴ Ngoro īrī na gūkūūrana maündū nīmaathaga ūmenyo,
no kanua ka mündū mūkūgu kehūūnagia na ūrimū.
- ¹⁵ Matukū mothe ma andū arīa ahatīrīrie nī ma thīina,
no ngoro īrīa njanjamūku īkoragwo na ndīa hīndī ciothe.
- ¹⁶ Nī kaba kīndū kīnini hamwe na gwītīgīra Jehova,
gūkīra ūtonga mūnene ūrī na kīnyariirīko.
- ¹⁷ Nī kaba kūrīa rwīga rwa nyeni harīa harī wendo,
gūkīra kūrīa njaū noru harīa harī na rūthūūro.
- ¹⁸ Mündū ūhiūhaga kūrakara aarahūruga ngarari,
no mündū mūkīrīrīria nīkūhooreria ahooragīria haaro.
- ¹⁹ Njīra ya kīgūūta nīkūhingwo ihingītvo na mūigua,
no njīra ya mündū mūrūngīrīru nī njīra njariī.
- ²⁰ Mwana mūūgī atūmaga ithe akene,
no mündū mūkūgu nī nyina anyararaga.
- ²¹ Ūrimū ūkenagia mündū ūrīa ūtooī gūkūūrana maündū,
no mündū ūrīa mūkūūku nīarūngagīrīria mīthiire yake.
- ²² Mībango nīthaataga nī kwaga kīrīra,
no kūrī na ataarani aingī mībango nūgaacagīra.
- ²³ Mündū nīaiguaga gīkeno agīcookīa ūhorō ūrīa wagīrīire,
nakīo kīugo kīarītīo ihīnda rīrīa rīagīrīire, kaī nī kīega-ī!
- ²⁴ Harī mündū ūrīa mūūgī njīra ya muoyo īrorete na igūrū,
īmūgirīe gūikūrūka mbīrīra-inī.
- ²⁵ Jehova nīamomoraga nyūmba ya mündū ūrīa mwītīī,
no nīamenyagīrīra mīhaka ya mūtumia wa ndīgwa.
- ²⁶ Mecīria ma mündū mwaganu nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
no mecīria ma andū arīa atheru nīmamūkenagia.
- ²⁷ Mündū mūkoroku arehagīra nyūmba yake thīina,
no ūrīa ūthūire mahaki nīagatūūra muoyo.
- ²⁸ Ngoro ya mündū mūthingu nīthimaga macookīo mayo,
no kanua ka mündū mwaganu gathothokaga ūūru.
- ²⁹ Jehova aikaraga haraaya na andū arīa aaganu,
no nīaiguaga mahooya ma andū arīa athingu.
- ³⁰ Gūtheria gīthiithi nīkūrehagīra ngoro gīkeno,
naguo ūhorō ūrīa mwega nīwīkīraga mahīndī hinya.
- ³¹ Mündū ūrīa ūthikagīrīria ikaanania rīrīa rīrehaga muoyo
nīagatūūrania na andū arīa oogī.

- ³² Mündü ūrĩa ūregaga kūigua agĩkaanio nĩ kwĩnyarara enyararaga we mwene,
no mündü ūrĩa wothe wĩtikagĩra kūrũngwo agĩaga na ūtaũku.
- ³³ Gwĩtigĩra Jehova nĩkuo kūheaga mündü ūũgĩ,
nakuo kwĩnyĩhia gũtongoragia gĩtĩio.

16

- ¹ Mĩbango ya ngoro nĩ ya mündü,
no icookio rĩa rūrĩmĩ riumaga harĩ Jehova.
- ² Mündü onaga mĩthiire yake yothe irĩ mĩega,
no Jehova niwe ūthimaga matanya.
- ³ Rekagĩrĩria Jehova maündü mothe marĩa ūrĩikaga,
nayo mĩbango yaku nĩrĩgaacagĩra.
- ⁴ Jehova ombire indo ciothe irĩ na gĩtũmi gĩacio,
ĩĩ-ni, o na arĩa aaganu aamooimbire nĩ ūndũ wa mũthenya wa thĩina.
- ⁵ Mündü wothe wa ngoro ya mwĩtĩio nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ Jehova.
Menyai na ma atĩrĩ, ndakaaga kūherithio.
- ⁶ Mehia nĩmahorohagĩrio nĩ wendo na wĩhokeku,
na nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra Jehova-rĩ, mündü nĩheragĩra ūũru.
- ⁷ Rĩrĩa mĩthiire ya mündü yakenia Jehova-rĩ,
atũmaga o na thũ ciake itũũranie nake na thayũ.
- ⁸ Kaba indo nini cionekete na njĩra ya ūthingu,
gũkĩra uumithio mũnene ūtarĩ wa kĩhoto.
- ⁹ Mündü niabangaga na ngoro mũthiire wake,
no Jehova niwe ūroragia makinya make kũrĩa ekũgerera.
- ¹⁰ Mĩromo ya mũthamaki yaragia ūhoru taarĩ ndũmĩrĩri,
na kanua gake gatiagĩrĩrwo kuogomia kĩhoto.
- ¹¹ Igeri na ratiri cia ma nĩ cia Jehova;
mahiga mothe ma gũthima marĩa marĩ mũhuko-rĩ, o namo no wĩra wake.
- ¹² Kũrĩ athamaki-rĩ, gwĩka ūũru nĩ ūndũ ūrĩ magigi,
nĩgũkorwo gĩtĩ kĩa ūnene kĩlhaandaga nĩ ūndũ wa ūthingu.
- ¹³ Athamaki nĩmakenagĩra mĩromo irĩa yaragia ma;
nĩ marĩ bata na mündü waragia ūhoru wa ma.
- ¹⁴ Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mūtũmwo wa gĩkuũ,
no mündü mũũgĩ niakamahooreria.
- ¹⁵ Gũthererwo gĩthiithi nĩ mũthamaki nĩ muoyo;
ūtugi wake ūtarĩ ta itu rĩa mbura irĩa ikũragia irio.*
- ¹⁶ Hĩ! Kaĩ kũgĩa ūũgĩ nĩ kwegu gũkĩra thahabu-ĩ,
gũthuura ūtaũku gũgakĩra kũgĩa na betha!
- ¹⁷ Njĩra njariĩ ya arĩa arũngĩrĩru yeheragĩra ūũru;
mündü ūrĩa ūmenyagĩrĩa mĩthiire yake nĩ muoyo wake mwene agitagĩra.
- ¹⁸ Mwĩtĩio ūrũmagĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,
roho wa mwĩtũũgĩrio ūkarũmĩrĩrwo nĩ kũgĩa.
- ¹⁹ Nĩ kaba roho wa kwĩnyĩhia na gũkorwo hamwe na arĩa ahinyĩrĩrie,
gũkĩra kũgayana indo cia ndaho na arĩa etiĩ.

* 16:15 Mbura ĩno ya gũkũria irio nĩrehaga kũgaacĩra na gĩkeno.

- ²⁰ Mündü ūria ūrumbüyagia mataaro nīagaacagīra,
na kūrathimwo nī mündü ūria wihokaga Jehova.
- ²¹ Arīa oogī ngoro-inī metagwo akūūrani maündü,
na ciugo njega itūūgagīria ūtaaro.
- ²² Ūtaūku nī gīthima kīa muoyo kūrī arīa marī nago,
no ūrimū ūrehaga iherithia kūrī andū arīa akīgu.
- ²³ Ngoro ya mündü mūūgī nīyo itongoragia kanua gake,
nayo mīromo yake itūūgagīria ūtaaro.
- ²⁴ Ndeto njega nī igua rīa ūūkī,
irī mūrīo ngoro-inī, na harī mahīndī nī ūgima.
- ²⁵ Kūrī njīra mündü onaga ta yagīrīre,
no marigīrīrio mayo yerekagīra gīkuū-inī.
- ²⁶ Kūhūūta kwa mūruti wa wīra nīkuo kūmūteithagia,
ng'aragu yake nīyo īmūtīndīkaga.
- ²⁷ Kīmaramari gīthugundaga ūūru,
na mīario yakīo nī ta mwaki wa gūcina.
- ²⁸ Mündü mwaganu arehaga ngarari,
na mūhuhu ūtigithanagia andū marī ūrata mūnene.
- ²⁹ Mündü wa haaro aheenagīrīria mündü wa itūūra rīake,
akamūtongoria njīra-inī itarī njega.
- ³⁰ Mündü ūria uunagīra andū riitho akoragwo agīthugunda waganu,
ūria ūtembanagia mīromo akoragwo agīthugunda ūūru.
- ³¹ Mbuī nī thūmbī ya riiri;
cīonekaga nī ūndū wa mūtūūrīre wa ūthingu.
- ³² Nī kaba mündü mūkīrīrīria gūkīra njamba ya ita,
na nī kaba mündü ūria ūrigagīrīria marakara make gūkīra ūria wīnyīitagīra itūūra inene.
- ³³ Mītī īcuukagīrwo maru-inī,
no itua o rīothe riumaga kūrī Jehova.

17

- ¹ Nī kaba kīenyū kīūmū kīa mūgate kūdū kūrī na thayū na ūhooreri,
gūkīra nyūmba īyūrīte ndīa no irī na ngū.
- ² Ndungata īrī na ūūgī īgaatuīka ya gwatha mūrīū wa mwene yo ūria ūrehaga njono,
na nīkegwatīra igai īrī ta ūmwe wa ariū a mwathi wayo.
- ³ Nyūngū nī ya gūthererio betha, na kīrugutīro nī gīa gūthererio thahabu,
no Jehova nīwe ūgeragia ngoro cia andū.
- ⁴ Mündü mwaganu athikagīrīria mīromo īrīa yaragia waganu;
nake mündü wa maheeni athikagīrīria rūrīmī rūrīa rwaragia maündü ma gūthūkīa.
- ⁵ Mündü ūria ūthekagīrīra athūni nīkūmena amenaga Ūria wamombire;
mündü ūria ūkenagīra mūtino ndakaaga kūherithio.
- ⁶ Ciana cia ciana nī thūmbī harī andū arīa akūrū,
nao aciari nīo riiri wa ciana ciao.
- ⁷ Mīario ya bata ndīagīrīre kanua ka mündü mūkīgu,
na makīria mīario ya maheeni ndīagīrīre mündü ūria wathanaga!
- ⁸ Ihaki rīhaana ta ihiga rīa kūrehe mūnyaka kūrī ūria ūhakanaga;

kūrīa guothe athiiga nāgaacagīra.

- ⁹ Mündū ūrīa ūhumbagīra ihītia nī wendo acaragia,
no ūrīa ūcookagīra ūhorō atigīthanagia andū marī ūrata mūnene.
- ¹⁰ Kūrūithio nīgūkenagia mündū ūrīa ūkūūranaga maündū
gūkīra iboko igana harī mündū mūkīgu.
- ¹¹ Mündū mūūru arongooragia o ūremi;
nī ūndū ūcio nāgatūmīrwo mūnene ūtarī tha amūūkīrīre.
- ¹² Nī kaba gūcemanīa na nduba itunyitwo ciana ciayo
gūkīra gūcemanīa na mündū mūkīgu na ūrimū wake.
- ¹³ Mündū angīrīha wega na ūūru,
ūūru ndūkeehera nyūmba-inī yake.
- ¹⁴ Kwambīrīria haaro nī ta kūhingūrīra maaī mahingīrīrie;
nī ūndū ūcio tiganaga na ūhorō ūcio ngarari itaanagīa.
- ¹⁵ Gūtūira mündū mwaganu atī ndehītie na gūtūira ūrīa ūtehītie atī nī mwīhia,
maündū macio meerī nī marī magigi harī Jehova.
- ¹⁶ Mbeeca nī cia bata ūrīkū irī guoko-inī kwa mündū mūkīgu,
na ndangīhota kūgūra ūūgī, na ndarī ngoro ya kwenda gūtaūkīrwo?
- ¹⁷ Mūrata wa mündū amwendaga hīndī ciothe,
nake mūrū wa nyina na mündū aciaragwo nī ūndū wa hīndī ya thīina.
- ¹⁸ Mündū ūtooī gūkūūrana maündū atuīkaga wa kūrīha thīirī wa mündū ūngī
o na akaiga kīndū gīa kūrūgamīrīra thīirī wa mündū wa itūūra rīake.
- ¹⁹ Mündū ūrīa wendete haaro nī mehīa endete;
na mündū ūrīa wakaga kīhingo kīraihi na igūrū eītagīria wanangīki.
- ²⁰ Mündū ūrī ngoro ya ūremi ndagaacagīra;
nake mündū ūrīa ūrī rūrīmī rwa kūheenania agūūaga thīina-inī.
- ²¹ Kūgīa na mūrīū mūkīgu kūrehaga ihooru;
ithe wa mündū mūkīgu ndarī hīndī akenaga.
- ²² Ngoro ngenu nī ndawa njega,
no roho mūthuthīku ūng'aragia mahīndī.
- ²³ Mündū mwaganu amūkagīra ihaki na hitho,
nīguo ogomie ciira wa kīhooito.
- ²⁴ Mündū ūkūūranaga maündū aikaraga arorete o ūūgī,
no maitho ma mündū mūkīgu morūūruga nginya ituri cia thī.
- ²⁵ Mwana mūkīgu arehagīra ithe kīeha,
na marūrū kūrī nyina ūrīa wamūciarire.
- ²⁶ Ti wega kūherithia mündū ūtekīte mahītia,
kana kūhūūra anene nī ūndū wa ūrūngīrīru wao.
- ²⁷ Mündū ūrī na ūmenyo aragia ciugo athīmīte,
nake mündū ūrī na ūtaūku aikaraga ahooreire.
- ²⁸ O na mündū mūkīgu angīkīra nīonagwo arī mūūgī,
na akoneka arī mūtaūku angītumīa kanua.

¹ Mündū ūrīa ūtendaga gūtūūrania na andū arūmagīrīra o merīrīria make;
ningī areganaga na matua mothe ma ūūgī ūrīa mūkinyanīru.

- ² Mündū mūkīgu ndakenagīra ūtaūku,
no akenagīra kwaria woni wake mwene.
- ³ Rīrīa waganu woka, ūrehaga ūirano,
nacio njono irehaga thoni.
- ⁴ Ciugo cia kanua ka mündū nī ta ndia ndiku,
no gīthima kīa ūūgī nī karūūi gatherūkaga.
- ⁵ Ti wega gūtīira andū arīa aaganu maūthī,
kana kuogomia kīhooito kīa arīa matehītie.
- ⁶ Mīromo ya mündū mūkīgu īmūrehagīra ngūi,
nako kanua gake geetagīa rūthanju.
- ⁷ Kanua ka mündū mūkīgu nīko kamūthūkagīria maūndū,
nayo mīromo yake nī mūtego wa ngoro yake.
- ⁸ Ndeto cia mündū wa mūhuhu nī ta twenyū twega twa irio;
tūmerūkaga nginya tūturi-inī twa nda tūrīa tūrī thīinī mūno.
- ⁹ Mündū kīgūūta wīra-inī wake
nī wa nyīna na ūrīa wanangaga.
- ¹⁰ Rūtwa rīa Jehova nī mūthiringo ūrī hinya;
arīa athingu moragīra ho, nao magaikara marī agitīre.
- ¹¹ Ūtonga wa andū arīa atongu nīguo itūūra rīao rīa hinya;
meciragīa nī rūthingo rūtangīhaicīka.
- ¹² Mbere ya mwanangīko, ngoro ya mündū īkoragwo na mwītīio,
no kwīnyīihīa nīkūo gūtongoragīa gītīio.
- ¹³ Mündū ūrīa ūcookagīa ūhoro mbere ya kūūthikīrīria,
ūndū ūcio nī ūrimū na thoni cīake.
- ¹⁴ Roho wa mündū nīguo ūmūūmagīrīria rīrīa arī mūrūaru,
no roho mūthuthiku nūū ūngīhota kūwītīiria?
- ¹⁵ Ngoro ya mündū mūkūūrani maūndū nīgīagīra ūmenyo;
matū ma arīa oogī nīmaūcaragīrīria.
- ¹⁶ Kīheo mündū aheanīte kīmuonagīa njīra ya kūhītūkīra,
gīkamūkīnyia harī andū arīa anene.
- ¹⁷ Mündū ūrīa ūrehaga cīira wake mbere onekaga taarī we na ma,
o nginya rīrīa mündū ūrīa maraciira nake ooka kūmūūria cīūria.
- ¹⁸ Ūcuuki wa mītī nīūniinaga ngarari,
na ūgateithūrana andū eerī njamba.
- ¹⁹ Mündū mūrakarīe nī mūrū wa nyīna nī hinya kwīguithania nake gūkīra kwīgwatīra itūūra inene rīirīgīre,
nacio ngarari nī ta mīgīko īrīa īhingaga njeera.
- ²⁰ Nda ya mündū nīhūūnagio nī maciaro ma kanua gake;
nīaiganagwo nī magetha ma mīromo yake.
- ²¹ Rūrīmī rūrī na hinya wa gwathīrīra mündū muoyo kana gīkuū,
no arīa marwendete no marīage maciaro maaruo.
- ²² Mündū ūrīa wīgīagīra na mūtumia nīegīagīra na kīndū kīega,
na nīgūtugwo atugitwo nī Jehova.
- ²³ Mündū mūthīinī athaitanaga aigūirwo tha,
no gītonga gīcookagīa ūhoro na ūūru.

²⁴ Mündū mūceeri na andū aingī aahota kwīyūnūhithia,
no nī kūrī mūrata ūnyiitanaga na mündū gūkīra mūrū wa nyina na mündū.

19

¹ Nī kaba mündū mūthiini ūrīa ūthiia na mīthiire itarī ūcuuke,
gūkīra mündū mūkīgu waragia waganu.

² Ti wega kūgīa na kīyo hatarī na ūmenyo,
ningī kūhīkīka mūno gūtūmaga mündū ahītie njīra.

³ Ūrimū wa mündū nīguo wanangaga muoyo wake,
nayo ngoro yake itetagia Jehova.

⁴ Ūtonga nīwongagīrīra mündū arata aingī,
no mündū mūthiini nīheragīrwo nī mūratawe.

⁵ Mūira wa maheeni ndakaaga kūherithio,
na ūrīa ūitūrūraga maheeni ndageethara.

⁶ Andū aingī macaragia ūrīa mangīendwo nī mūnene,
na mündū mūheani iheo-rī, nī mūrata wa andū othe.

⁷ Angīkorwo mündū mūthiini nīatiganagio nī andū ao othe-rī,
ī nao arata ake mangīkīmwithēema atīa!
O na angīmathingata akīmathaithaga,
nīmethiiriire, matirī ho.

⁸ Mündū ūrīa wīgīagīra na ūūgī nī ngoro yake mwene endete;
ūrīa ūkenagīra ūtaūku nīagaacagīra.

⁹ Mūira wa maheeni ndakaaga kūherithio,
na ūrīa ūitūrūraga maheeni nīakoorwo nī muoyo.

¹⁰ Gūtiagīriire mündū mūkīgu gūkaraga egangarīte;
gūkīrī ūūru makīria ngombo gwatha anene!

¹¹ Ūūgī wa mündū nīūmūheaga ūkīrīrīria,
riiri wake nīkūrekera andū arīa angī mahītia mao.

¹² Marakara ma mūthamaki nī ta mūraramo wa mūrūūthi,
no ūtugi wake nī ta ime rīrī nyeki-inī.

¹³ Mwana mūkīgu nī mwanangīko harī ithe,
na mūtumia wa haaro ahaana ta maaī maratata mategūtīgithīria.

¹⁴ Nyūmba na ūtonga igayagwo kuuma kūrī aciari,
no mūtumia mūbaarīriri maündū oimaga kūrī Jehova.

¹⁵ Ūgūūta ūrehaga toro mūnene,
na mündū gīthayo arīagwo nī ng'aragu.

¹⁶ Mündū ūrīa wathīkagīra maathani-rī, nī muoyo wake amenyagīrīra,
no ūrīa ūtoonaga bata wa kūmenyerera mīthiire yake nīagaakua.

¹⁷ Mündū ūrīa ūiguagīra athiini tha nī Jehova akombagīra indo,
nake Jehova nīakamūrīha nī ūndū wa ūrīa ekīte.

¹⁸ Rūithagia mūrūguo hīndī rīria kūrī na kūrīgīrīro;
tiga kwenda gūtūma akooragwo.

¹⁹ Mündū wa marakara mahiū no nginya aherithio;
ūngīmūteithūra rīmwe no nginya ūkaamūteithūra rīngī.

²⁰ Thīkīrīria mataaro na wītīkīre ūrutani,
marīgīrīrio-inī nīūgaatuīka mündū mūūgī.

- ²¹ Mibango ya ngoro ya mündü nĩ mĩingĩ,
no muoroto wa Jehova noguo ũkaahinga.
- ²² Kĩrĩa mündü eriragĩria nĩ wendo ũrĩa ũtathiraga,
nĩ kaba gũthĩina gũkĩra mündü wa maheeni.
- ²³ Gwĩtigĩra Jehova gũkinyagia mündü muoyo-inĩ:
Hĩndĩ iyo mündü akahurũka aiganĩire, atarĩ na thĩina.
- ²⁴ Kĩgũũta kĩrikagia guoko gwakĩo thaani-inĩ;
gĩgakĩremwo o na nĩgũgũcookia kanua!
- ²⁵ Hũũra mũnyũrũrania, nao arĩa mateciiragia merute kũgĩa na ũbaarĩrĩri;
kaania mũkũũrani maũndũ, na nĩekuongerera ũmenyo.
- ²⁶ Mündü ũrĩa ũtunyaga ithe indo na akaingata nyina,
nĩ mwana wa kũrehe thoni na gĩconoko.
- ²⁷ Mũrũ wakwa, ũngĩtiga gũthikĩrĩria mataaro-rĩ,
nĩũkoora njĩra ũtigane na ciugo cia ũmenyo.
- ²⁸ Mũira wa kũhakwo anyũrũragia kĩhooito,
na kanua ka mündü mwaganu kameragia o ũũru.
- ²⁹ Maherithia maigĩirwo anyũrũrania,
nacio iboko ikaigĩrwo mĩgongo ya andũ arĩa akĩigu.

20

- ¹ Ndibei nĩ mũnyũrũrania, na njoohi nĩ mündü wa ngũĩ;
mündü ũrĩa ũhĩtithagio nĩcio ti mũũgĩ.
- ² Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta mũraramo wa mũrũũthi;
ũrĩa ũmũrakaragia nĩ muoyo wake ateaga.
- ³ Gwĩtheema ngũĩ kũrehagĩra mündü gĩtĩio,
no mündü o wothe mũkĩigu ahiũhaga kũũgitana.
- ⁴ Kĩgũũta gĩticimbaga hĩndĩ ya irĩma;
nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ya magetha gĩathĩi kũmaatha gĩtirĩ kĩndũ kĩonaga.
- ⁵ Muoroto wa ngoro ya mündü nĩ ta maaĩ ma ndia ndiku,
no mündü ũrĩ na ũtaũku nĩamatahaga.
- ⁶ Andũ aingĩ metuaga marĩ na wendo ũtangĩthira,
no mündü mwĩhokeku-rĩ, nũũ ũngĩmuona?
- ⁷ Mündü mũthingu atũũraga mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke;
kũrathimwo-rĩ, nĩ ciana ciake iria atigaga.
- ⁸ Rĩrĩa mũthamaki aikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene atue ciira,
maitho make mathũngũrũraga ũũru wothe.
- ⁹ Nũũ ũngiuga atĩrĩ, "Nĩnjigĩte ngoro yakwa irĩ theru;
ndĩ mũtheru, na ndirĩ na mehĩa"?
- ¹⁰ Mahiga ma ratiri mataiganainie ũritũ, o na ithimi itaiganĩte:
cierĩ nĩ indo irĩ magĩgi harĩ Jehova.
- ¹¹ O na kaana kamenyekaga nĩ ũndũ wa ciĩko ciako,
gakamenyeka kana mĩtugo yako nĩ mĩtheru, na kana nĩ mĩagĩrĩru.
- ¹² Matũ marĩa maiguaga na maitho marĩa monaga-rĩ,
cierĩ nĩ Jehova waciũmbire.
- ¹³ Tiga kwenda toro, ndũkae gũthĩina;

ikaraga wīguite, na nīūrīrīaga irio ūkahūūna.

¹⁴ Mūgūri akīgūra oigaga atīrī, “Kīndū gīkī ti kīega, ti kīega!”
Agacooka agathiī akīirahaga ūria oī kūgūra.

¹⁵ Thahabu nī kūrī, o na ruu no nyingī,
no mīromo irīa yaragia ūmenyo nī ithaga rīa goro rīrīa rītonekaga.

¹⁶ Oya nguo ya mūdū ūria ūngīrūgamīrīra thiirī wa mūdū wa kūngī;
mūge irūgamīrīre thiirī ūcio wa mūdū wa kūngī.

¹⁷ Irio cionekete na njīra ya kūheenania irī cama harī mūdū,
no thuutha kanua gake kaiyūruga o mūthanga.

¹⁸ Mībango īgaacagīra nī ūndū wa kūhooya kīrīra,
ūngītua gūthīī mbaara-inī, heo ūtaaro.

¹⁹ Mūdū wa mūhuhu nīoimagia ndeto cia ndundu nja,
nī ūndū ūcio wīthemage mūdū waragia mūno.

²⁰ Mūdū angīruma ithe kana nyina,
tawa wake ūkaahorera nduma-inī irīa ndumanu.

²¹ Igai rīrīa rīoneka narua kīambīrīra-inī,
marigīrīrio-inī rītītuikaga rīa kīrathimo.

²² Ndūkoige atīrī, “Nīngerīhīria ūūru ūyū!”
Eterera Jehova nake nīegūkūhonokia.

²³ Mahiga ma ratiri mataiganainie ūritū nī kīndū kīrī magigi harī Jehova,
nacio ratiri itarī cia ma itimūkenagia.

²⁴ Makinya ma mūdū matongoragio nī Jehova.
Mūdū-rī, angīkīhota atīa kūmenya njīra yake mwene?

²⁵ Nī mūtego harī mūdū kwamūrīra Ngai kīndū na ihenya,
acooke gwīcūūrania ūhoru wa mīhītwa yake thuutha-inī.

²⁶ Mūthamaki mūūgī nīathūngūrūraga andū arīa aaganu;
ageragīria kīgaragari gīa gūkonyora ngano igūrū rīao.

²⁷ Roho wa mūdū nī tawa wa Jehova,
ūthuthuuragia o nginya tūturi tūrīa tūrī thiinī mūno.

²⁸ Wendo na wīhokeku nīcigitagīra mūthamaki;
ūtugi nīūtūmaga gītī gīake kīa ūnene kīrūme.

²⁹ Hinya wa andū ethī nīguo riiri wao,
nacio mbuī nīcio riiri wa arīa akūrū.

³⁰ Mahūūra na nguraro nīitheragia ūūru wa mūdū,
nacio iboko ithergia o nginya tūturi twa thiinī mūno.

21

¹ Ngoro ya mūthamaki irī moko-inī ma Jehova;
amīroragia o kūrīa ekwenda, o ta ūria maaī moinithagīrio mītaru-inī.

² Mūdū oonaga mīthiire yake yothe irī mīega,
no Jehova athimaga ngoro.

³ Gwīka ūria kwagīrīre na ūria ūrī kīhooto
nī gwītīkagīrwo nī Jehova gūkira kūruta igongona.

⁴ Maitho ma mwītūgīrio na ngoro ya mwītīo,
o icio tawa wa arīa aaganu-rī, nī mehīa!

- ⁵ Mibango ya arĩa marĩ kũyo nũrehaga uumithio,
o ta ũrĩa ti-itherũ ihenya inene rĩrehaga ũthĩĩni.
- ⁶ Kũgĩ na ũtonga na njĩra ya rũrĩmĩ rwa maheeni
nĩ kibii gĩa gũthira, na nĩ mũtego wa gĩkuũ.
- ⁷ Haaro ya andũ arĩa aaganu ikaamakururia, imeherie,
nĩgũkorwo nĩmaregaga gwika ũrĩa kwagĩĩire.
- ⁸ Njĩra ya mũndũ mũhĩtia nĩ njogomu,
no mũthĩire ya mũndũ ũrĩa ũtarĩ mahĩtia nĩ mĩrũngarũ.
- ⁹ Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ, koine-inĩ,
gũkĩra gũtũũra nyũmba thĩĩnĩ na mũtumia wa haaro.
- ¹⁰ Mũndũ ũrĩa mwaganu eriragĩria gwĩka o ũũru;
ndaiguuagĩra mũndũ wa itũũra riake tha.
- ¹¹ Hĩndĩ irĩa mũnyũrũrania aaherithio, arĩa maagĩte ũũgĩ nĩmohĩgaga;
hĩndĩ irĩa mũndũ mũũgĩ aataarwo nĩagĩĩaga na ũmenyo.
- ¹² Ũrĩa Mũthingu, o we Ngai, nĩonaga nyũmba ya ũrĩa mwaganu,
na akarehithĩria ũcio mwaganu mwanangĩko.
- ¹³ Mũndũ angĩhinga matũ ndakaigue kĩrĩro kĩa arĩa athĩĩni-rĩ,
o nake agaakaya na ndone wa kũmwĩtika.
- ¹⁴ Kĩtheo kĩheanĩtwo na hitho nĩkĩhooreragia marakara,
na ihaki ihithe nguo-inĩ rĩhooreragia mang'ũrĩ manene.
- ¹⁵ Ituĩro rĩa kĩhoo to riatuuo, rĩrehaga gĩkeno kũrĩ andũ arĩa athingu,
no rĩrehaga kĩmako kũrĩ arĩa mekaga ũũru.
- ¹⁶ Mũndũ ũrĩa ũtiganaga na njĩra ya ũũgĩ,
akaahurũkĩra kĩũngano-inĩ kĩa arĩa akuũ.
- ¹⁷ Mũndũ ũrĩa mwendi ikeno nĩagathĩĩna;
ũrĩa wotho mwendi ndibei na maguta-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ agaatonga.
- ¹⁸ Mũndũ ũrĩa mwaganu atuĩkaga irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mũthingu,
na ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku agatuĩka irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa mĩrũngĩrũ.
- ¹⁹ Nĩ kaba gũtũũra werũ-inĩ,
gũkĩra gũtũũra na mũtumia wa haaro na kũrakara narua.
- ²⁰ Thĩĩnĩ wa nyũmba ya mũndũ mũũgĩ nĩ kũrĩ mũthemba yotho ya irio njega o na maguta,
no mũndũ mũkĩngu arĩaga kĩria gĩotho arĩ nakĩo.
- ²¹ Mũndũ ũrĩa ũthingataga ũthingu na wendani
nĩagĩĩaga na muoyo, na ũgaacĩru, na gĩtĩio.
- ²² Mũndũ mũũgĩ atharĩkagĩra itũũra inene rĩa andũ arĩa njamba,
na akamomora kĩhitho kĩa hinya kĩria mehokete.
- ²³ Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua gake na rũrĩmĩ rwake
nĩeyeheria mũtino-inĩ.
- ²⁴ Mũndũ mwĩtĩĩ na mwĩgereri, etagwo “Mũnyũrũria”;
ekaga maũndũ make na mwĩtĩio mũnene.
- ²⁵ Merĩrĩria ma mũndũ kĩgũũta nĩmo makaamũũraga,
tondũ moko make matiendaga kũruta wĩra.
- ²⁶ Mũthenya wotho eriragĩria o makĩria,
no arĩa athingu maheanaga mategũtara.
- ²⁷ Igongona rĩa mũndũ mwaganu nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi:

ĩ rĩtikĩrĩ magigi makĩria hĩndĩ ĩrĩa rĩrehetwo na ũhinga ngoro-inĩ!

²⁸ Mũira wa maheeni nĩgũthira agaathira,
nake ũria ũmũthikagĩrĩa akaanangwo nginya tene.

²⁹ Mũndũ mwaganu erũagĩrĩa na ũrũme,
no mũndũ mũrũngĩrĩru nĩeciiragia ũhoru wa mĩthiire yake.

³⁰ Gũtirĩ ũũgĩ, kana ũmenyi, kana kĩrĩa o na kĩrĩkũ
kĩngihota gũũkĩrĩa Jehova.

³¹ Mbarathi nĩharagĩrio nĩ ũndũ wa mũthenya wa mbaara,
no ũhootani uumaga kũrĩ Jehova.

22

¹ Rĩitwa rĩega nĩrĩakwĩrĩrĩrio gũkĩra ũtonga mũnene;
gũtĩika nĩ kwegu gũkĩra betha kana thahabu.

² Andũ arĩa atongu na arĩa athĩni harĩ ũndũ ũmwe ũmanyiitithanĩtie;
Jehova nĩwe Mũmbi wao othe.

³ Mũndũ mũbaarĩrĩri onaga ũgwati akehitha,
no arĩa matarĩ ũũgĩ mathiiga o na mbere nao magatoonya thĩĩna-inĩ.

⁴ Kwĩnyiihia na gwĩtigĩra Jehova
kũrehaga ũtonga, na gĩtĩio, na muoyo.

⁵ Njĩra cia andũ arĩa aaganu irĩ mĩigua na mĩtego,
no ũria ũgitagĩra ngoro yake aikaraga kũraya nacio.

⁶ Menyeria mwana njĩra ĩrĩa agĩrĩrwo nĩkũgera,
na ndarĩ hĩndĩ akaamiuma o na aakũra.

⁷ Andũ arĩa atongu nĩ mathaga arĩa athĩni,
na ũria ũkombaga nĩ ndungata ya mũmũkoomberi.

⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga waganu agethaga thĩĩna,
naruo rũthanju rwa marakara make nĩrũkanangwo.

⁹ Mũndũ mũtaana we mwene nĩakarathimwo,
tondũ nĩagayagĩra arĩa athĩni irio ciake.

¹⁰ Ingata mũnyũrũrania, nayo ngũĩ nĩgũkweherera;
inegene na irumi o nacio nĩcigũthira.

¹¹ Mũndũ ũrĩa wendaga ngoro theru na akaaragia maũndũ ma ũtugi,
mũthamaki nĩagatuĩka mũrata wake.

¹² Maitho ma Jehova nĩmamenyagĩrĩa ũmenyo,
no nĩathaahagia ciugo cia ũria ũtarĩ mwĩhokeku.

¹³ Kĩgũũta kiugaga, “Nja kũrĩ na mũrũũthi!”
Kana gĩkoiga atĩrĩ, “Nĩngũũragĩrwo njĩra-inĩ!”

¹⁴ Kanua ka mũtumia mũtharia nĩ irima iriku,
nake ũria werekeirio mang’ũrĩ ma Jehova agũũaga thĩĩnĩ wa rĩo.

¹⁵ Ngoro ya mwana yohanĩtio na ũrimũ,
no rũthanju rwa kũmũherithia nĩrũkaũingata kũraya nake.

¹⁶ Mũndũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria arĩa athĩni nĩguo eyongerere ũtonga,
na ũria ũheaga itonga iheo, eerĩ nĩmagathiĩna.

Mĩario ya arĩa Oogĩ

¹⁷ Tega matũ, na ũthikĩrĩrie mĩario ya andũ arĩa oogĩ;

- nyiita na ngoro yaku maündũ marĩa ngũrutana,
 18 tondũ nĩ ũndũ mweka hĩndĩ irĩa ũkũmaiga ngoro-inĩ yaku,
 na ũkoragwo namo mothe mĩromo-inĩ yaku.
 19 Ndaakũmenyithia mo nĩgeetha mwĩhoko waku ũkoragwo harĩ Jehova,
 wee nĩwe ngũruta maündũ macio ũmũthĩ, ĩĩ wee nĩwe ngũruta.
 20 Githĩ ndikwandikiire thimo mĩrongo itatũ,
 thimo cia ũtaarani na ũmenyo,
 21 ngakũruta ciugo cia ma na cia kwĩhokeka,
 nĩgeetha ũkaahota kũhe
 ũrĩa ũgũtũmĩte macookio mega?
- 22 Ndũkanatunye arĩa athĩni indo ciao tondũ wa ũthĩni wao,
 na ndũkanahinyĩrĩrie arĩa abatari ciira-inĩ,
 23 nĩgũkorwo Jehova niakamaciĩrĩra,
 na nĩagatunya arĩa mamatunyaga indo ciao.
- 24 Ndũkanagĩe ũrata na mündũ ũrĩa ũrĩ marakara mahiũ,
 ndũkanagĩe thiritũ na mündũ ũrĩa ũhiũhaga kũrakara,
 25 tondũ wahota kwĩruta mĩthĩire yake,
 na ũnyiitwo nĩ mũtego.
- 26 Ndũgatuĩke mündũ wa kũiga kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩirĩ,
 kana ũtuĩke wee nĩwe wa kũrũgamagĩrĩra mathiirĩ ma andũ angĩ;
 27 ũngĩkaaga kĩndũ gĩa kũrĩha nakĩo-rĩ,
 ũgaatunywo ũrĩrĩ waku o ũũkomeire.
- 28 Ndũkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mũhaka
 rĩrĩa rĩahaandĩrwo nĩ maithe manyu ma tene.
- 29 Nĩwonaga mündũ mũũgĩ na wĩra wake?
 Ūcio agatungata o na mbere ya athamaki;
 ndagatungata mbere ya andũ matooikaine.

23

- 1 Rĩrĩa waikara thĩ kũrĩanĩra na mwathi wa bũrĩri-rĩ,
 wĩmenyerere nũũ ũcio mũrĩ nake;
 2 wĩgĩrĩre kahiũ mũmero
 ũngĩkorwo ũrĩ mündũ mũkoroku.
 3 Ndũkerĩrĩrie irio ciake irĩ mũrĩo,
 nĩgũkorwo nĩ irio cia gũkũheenereria.
- 4 Tiga kwĩnogia na kwenda gwĩtongia;
 gĩa na ũũgĩ wa kũhota kwĩrĩgĩrĩra.
 5 No wone ũtonga, ũcooke ũbuĩrie,
 nĩgũkorwo ti-itherũ ũtonga nĩwĩmeragia mathagu,
 na ũkombũka ta nderi yerekeire matu-inĩ.
- 6 Tiga kũrĩa irio cia mündũ mũkarĩ,
 ndũkerĩrĩrie irio ciake cia mũrĩo;
 7 tondũ nĩ mündũ wa arĩa meciiragia o ũhoru wa thogora hĩndĩ ciothe.
 Akwĩraga atĩrĩ, “Rĩa na ũnyue,”
 no ngoro yake ndĩrĩ hamwe nawe.
 8 Nĩũgatahika kĩrĩa kĩnini ũgaakorwo ũrĩite,
 nacio ngaatho ciaku nĩikoorĩra thĩ.
- 9 Ndũkaarie na mündũ mũkĩgu,
 nĩgũkorwo we no anyararire ũũgĩ wa ciugo ciaku.
- 10 Ndũkaneherie ihiga rĩa tene rĩa mũhaka,
 kana ũhatike mĩhaka ya mĩgũnda ya ciana cia ngoriai,
 11 tondũ Mũgitĩri wacio nĩ arĩ na hinya;
 niakamaciĩrĩra agũũkĩrĩre.
- 12 Ringĩrĩra ngoro yaku gũthikĩrĩra ũrutani,
 na matũ maku kũigua ciugo cia ũmenyo.

- ¹³ Ndūkanaage kūherithia mwana;
ūngīmūhūūra na rūthanju-rī, ndangikua.
- ¹⁴ Mūhūūrage na rūthanju
nīguo ūhonokie muoyo wake kuuma kūrī gīkuū.
- ¹⁵ Mūrū wakwa, ngoro yaku īngīgīa na ūūgī-rī,
hīndī īyo ngoro yakwa no īkene;
- ¹⁶ ngoro yakwa nīgacanjāmūka
rīrīa mīromo yaku īkaaria maūndū marīa magīrīire.
- ¹⁷ Ndūkanareke ngoro yaku īguire ehia ūiru,
no hīndī ciothe gīaga na kīyo gīa gwītīgīra Jehova.
- ¹⁸ Tondū ti-itherū wee ūrī na kīrīgīrīro thuutha-inī,
na kīrīgīrīro gīaku gītigaathira.
- ¹⁹ Mūrū wakwa, thikīrīria nīgeetha ūgīe na ūūgī,
na ūige ngoro yaku njīra-inī rīra yagīrīire.
- ²⁰ Ndūkegwatanie na andū arīa manyuuga njoohi,
kana arīa makorokagīra nyama,
- ²¹ nīgūkorwo arīu na andū arīa akoroku matuikaga athīini,
naguo ūgūūta ūtūmaga mūndū ehumble matangari.
- ²² Thikagīrīria thoguo, we ūrīa wagūciarire,
na ndūkanyarare maitūguo, o na aakorwo nī mūkūrū.
- ²³ Wīgūrīre ūhorō ūrīa wa ma na ndūkanawendie;
wīgīre na ūūgī, na ūtaaro, na ūtaūku.
- ²⁴ Ithe wa mwana mūthingu arī gīkeno kinene mūno;
nake ūrīa ūrī na mwana mūūgī nīakenagio nīwe.
- ²⁵ Thoguo na maitūguo marocanjāmūka nī ūndū waku;
mūtumia ūrīa wagūciarire arokena!
- ²⁶ Mūrū wakwa, heaga ngoro yaku,
na ūreke maitho maku marūmagīrīre njīra ciakwa,
- ²⁷ nīgūkorwo mūmaraya nī irima iriku,
nake mūtumia mūtharia nī gīthima gīkunderu.
- ²⁸ Oohagīria andū njīra-inī o ta njangiri,
na nīatūmaga kuongerereke andū matarī ehokeku kīrīndī-inī.
- ²⁹ Nūū ūrī na haaro? Nūū ūrī na kīeha?
Nūū ūrī hatika-inī? Nūū ūrī na mateta?
Nūū ūgurarītio hatarī gītūmi? Nūū ūtunīhītie maitho?
- ³⁰ Nī arīa matindaga marūmanīrīire na ndibei,
arīa mathiiaaga magīcamaga mbakūrī cia ndibei rīra ndukanie.
- ³¹ Tiga kwīrorera ndibei rīria ītunīhīte,
rīrīa īgūkenga īrī gīkombe-inī,
rīria īkūmerūka wega!
- ³² Mūthia-inī īrūmanaga ta nyoka,
īgagūtheeca na thumu ta ndūira.
- ³³ Maitho maku makoonaaga maūndū mageni,
na meciiria maku meciirie maūndū ma waganu.
- ³⁴ Ūgaatuika ta mūndū ūkomete iria-inī rīria inene gatagatī,
o ta mūndū ūkomete mūthia wa gītugi kīa macua.
- ³⁵ Nīūkoiga atīrī, “Ngūthītwo, no ndinatīihio!
Nīmāhūūra, no ndinaigua ūndū!
- Ngokīra-rī,
nīguo ngacarie īngī ya kūnyua?”

24

- ¹ Tiga kūiguīra andū arīa aaganu ūiru,
na ndūkanerīrīre thirītū yao,
- ² nīgūkorwo ngoro ciao ithugundaga o haaro,
na mīromo yao yaragia ūhorō wa kūrehere andū thīina.
- ³ Nyūmba yakagwo na ūūgī,
naguo ūtaūku nīguo ūtūmaga īihaande;

- ⁴ ūmenyo nĩguo ūiyūragia tūnyūmba twayo,
ūgatūiyūria na indo cia bata, na ūtonga mwega.
- ⁵ Mündū mūūgĩ arĩ ūhoti mūnene,
na mündū ūrĩ ūmenyo nĩakĩragĩrĩria kũgĩa na hinya;
- ⁶ ūgĩthĩ mbaara-inĩ nĩūbatarĩtio nĩgũtaarwo,
na nĩgeetha ūhootane nĩūbatarĩtio nĩ aheani kĩrĩra aingĩ.
- ⁷ Ūgĩ ūrĩ igūrũ mūno, ndũngĩkinyĩrĩka nĩ mündū mūkĩgu;
rĩrĩa kwagomanwo kĩhingo-inĩ, ndangĩona wa kuuga.
- ⁸ Mündū ūrĩa ūthugundaga ūũru-rĩ,
andũ mamwĩtaga mungumania.
- ⁹ Mathugunda ma ūrimũ nĩ mehĩa,
na mūnyūrũrania nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ andũ.
- ¹⁰ Ūngĩtũika wa kũũrwo nĩ hinya hĩndĩ ya thĩĩna,
hinya waku kaĩ nĩ mūnini-ĩ!
- ¹¹ Honokia arĩa maratwarĩrĩrio gĩkuũ-inĩ;
gĩrĩrĩria arĩa maratũgũga merekeire gĩthĩnjĩro.
- ¹² Ūngiuga atĩrĩ, “Ūhoro ūcio tūtiraūmenyete,”
gĩthĩ ūrĩa ūthimaga ngoro tiwe ūmenyaga?
Ūrĩa ūrangagĩra muoyo waku-rĩ, gĩthĩ ndooĩ kana nĩguo?
Gĩthĩ ndakaarĩha o mündū kũringana na ūrĩa ekite?
- ¹³ Mūrũ wakwa, rĩa ūũkĩ, nĩgũkorwo nĩ mwega;
ũũkĩ uumĩte magua-inĩ ūrĩ mūrĩo ūkĩucama.
- ¹⁴ Nĩngĩ menya atĩ ūgĩ ūrĩ mūrĩo harĩ ngoro yaku;
ũngĩgĩa naguo, nĩūkagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro,
na kĩĩrĩgĩrĩro gĩaku gĩtigaathira.
- ¹⁵ Ndũkanoohe mündū mũthingu njĩra-inĩ ūtharĩkĩre nyūmba yake ta mũitũ,
ndũkanahithũkĩre gũikaro gĩake;
- ¹⁶ nĩgũkorwo mündū mũthingu o na angĩgũa maita mũgwanja, agũũaga o agĩūkagĩa,
no andũ arĩa aaganu marũndagwo nĩ mūtino.
- ¹⁷ Hĩndĩ rĩa thũ yaku yagũa-rĩ, ndũkanamĩkenerere;
hĩndĩ rĩa yahĩngwo-rĩ, ndũkareke ngoro yaku ikene,
- ¹⁸ nĩguo Jehova ndakone ūndũ ūcio arakare,
akĩhũndũre marakara make kuuma kũrĩ thũ iyo.
- ¹⁹ Ndũkanathĩĩnike ngoro nĩ ūndũ wa andũ arĩa oorũ,
kana wĩrĩrĩrie kũhaanana na arĩa aaganu,
- ²⁰ nĩgũkorwo mündū ūrĩa mũũru ndarĩ na mwĩhoko wa thuutha-inĩ,
na tawa wa ūrĩa mwaganu nĩũkahorio.
- ²¹ Mūrũ wakwa, wĩtigĩre Jehova na wĩtigĩre mũthamaki,
na ndũkagĩe na ngwatanĩro na andũ arĩa aremi,
- ²² nĩgũkorwo acio eerĩ no mamũrehithĩrie mwanangĩko wa narua,
na nũ ūngĩmenya nĩ mūtino irĩkũ mangĩrehe?
- Mĩario ingĩ ya arĩa Oogĩ*
- ²³ O na ici no thimo cia andũ arĩa oogĩ:
Kwenda mwena ūmwe gũkĩra ūrĩa ūngĩ ciira-inĩ ti ūndũ mwega:
- ²⁴ Ūrĩa wothĩ wĩraga mündũ ūrĩa ūrĩ na mahĩtia atĩrĩ, “Wee ndũrĩ na mahĩtia,”
kĩrĩndĩ nĩgĩkamũruma, na athũũrwo nĩ ndũrĩrĩ.
- ²⁵ No arĩa matuagĩra andũ arĩa aaganu ciira,
nĩmakona wega, na magĩe na kĩrathimo kĩega.
- ²⁶ Icookio rĩa wĩhokeku
nĩ ta kĩmumunyano kĩa mĩromo.
- ²⁷ Rũkia wĩra wa gũtua mwako na nja,
na ūhaarĩrie mĩgũnda yaku;

thuutha ūcio cooka wīakīre nyūmba.

²⁸ Ndūkanarute ūira ūigīrīre mūdū wa itūūra rīaku kīgeenyō,
kana ūheenanie na mīromo yaku.

²⁹ Ndūkanoige atīrī, “Ngūmwīka o ta ūrīa anjīkīte;
ngwīrīhīria harī mūdū ūcio kūringana na ūrīa eekire.”

³⁰ Ndaahītūkiire mūgūnda-inī wa kīgūūta,
ngīhītūkīra mūgūnda-inī wa mīthabībū wa mūdū ūtooī gūkūūrana maūdū;

³¹ na rīrī, mīgua yamerete kūdū guothe,
na mūgūnda ūkaiyūra riya,
naruo rūthingo rwa mahiga rūkamomoka.

³² Nīndacūūranirie na ngoro yakwa maūdū macio ndonire,
na ngīruta ūndū kuumana na ūrīa ndonire;

³³ Mūtugo wa gūkoma hanini,
gūcooka toro hanini, gūkūnja moko hanini ūhurūke;

³⁴ naguo ūthīini ūgaagūkorerera ta mūtū,
na wagī ūgūkorerere ta mūdū wīohete indo cia mbaara.

25

Thimo Ingī cia Solomoni

¹ Ici nī thimo ingī cia Solomoni, iria ciacookanīrīrio na ikīandikwo nī andū a Hezekia ūrīa warī
mūthamaki wa Juda:

² Kūhithīrīra ūndū nī ūgooci wa Ngai;
nakuo gūtūiria ūndū nīkuo kūgoocithagia athamaki.

³ O ta ūrīa igūrū kūraihiite na igūrū, nakuo thī gūkarika mūno-rī,
ūguo noguo ngoro cia athamaki itangitūirika.

⁴ Theria betha ithire gīko,
na nihegūtigara kīndū kīa mūturi wa betha;

⁵ eheria andū arīa aaganu harī mūthamaki,
na gītī giake kīa ūnene nīgikūrūmio nī ūthingu.

⁶ Ndūgetūūgīrie harī mūthamaki,
na ndūkerūgamie gatagatī ka anene;

⁷ kaba mūthamaki we mwene akwīre, “Ambata, ūuke haha,”
gūkīra agūconorithie mbere ya mūdū ūrī igweta.

Ūndū ūrīa wonete na maitho-rī,
⁸ ndūkahiūhe kūūtware igooti-inī,
tondū-rī, ūgeeka atīa marīgīrīrio-inī,
mūdū wa itūūra rīaku angīkaaruta ūira agūconorithie?

⁹ Cīirai na mūdū wa itūūra rīaku we mwene,
nīguo ndūkoimie ndundu ya mūdū ūcio ūngī nja,

¹⁰ kana ūiguuo nī mūdū ūngī agūconore,
ūtūūre na ngumo njūru itagagūthira.

¹¹ Kiugo kīarītio hīndī irīa yagīrīire
nī ta matunda ma thahabu marī thaani-inī ya betha.

¹² Gīcūhī gīa gūtū gīa thahabu, kana ithaga rīa thahabu irīa therie,
nī taguo irūithia rīa mūdū mūūgī rītariī gūtū-inī kwa mūdū ūrīa ūiguaga.

¹³ Ta ūhehu wa tharunji hīndī ya magetha,
no taguo mūtwarī ndūmīrīri mwīhokeku ahaana kūrī arīa mamūtūmaga;
nīatūmaga ngoro cia anene ake ikene.

¹⁴ O ta ūrīa matu na rūhuho matarī mbura ihaana,
no taguo mūdū ahaana ūrīa ūrahaga ūrīa ekūheana iheo na ndaheane.

¹⁵ Ūkīrīrīria no ūguucīrīrie ūrīa waathanaga etikīre ūndū,
naruo rūrīmī ruororo no ruune ihīndī.

- ¹⁶ Ūngĩona ūūkĩ-rĩ, rĩa o wa gũkũigana,
ũngĩria mũingĩ mũno niũgũtahika.
- ¹⁷ Nyiihia gũthiaga kwa mũndũ wa itũũra,
ũngĩthii kaingĩ no anogio niwe agũthũũre.
- ¹⁸ Mũndũ ūria ūheanaga ūira wa maheeni agookĩrĩra mũndũ wa itũũra,
ahaana ta njũgũma, kana rũhiũ rwa njora, kana mũguĩ mũũgĩ.
- ¹⁹ Kwĩhoka mũndũ ūtarĩ mwĩhokeku hĩndĩ ya thĩina,
no ta kwĩhoka igego itũiku, kana kũgũrũ kũrathua.
- ²⁰ Ūria ūinagĩra mũndũ ūrĩ na ngoro nditũ nyĩmbo,
no ta mũndũ kwĩruta nguo mũthenya wa heho,
kana gũtĩrĩria thiki igata-inĩ.
- ²¹ Thũ yaku ĩngĩkorwo ĩhũtĩ-rĩ, mihe irio ĩrĩe;
ĩngĩkorwo ĩnyootĩ-rĩ, mihe maaĩ ĩnyue.
- ²² Weka ũguo-rĩ, niũkũmiĩgĩrĩra makara ma mwaki mũtwe,
nake Jehova niagakũriha.
- ²³ O ta ūria rũhuho rwa gathigathini rũrehaga mbura,
noguo rũrĩmĩ rwa njuukũ rũrehaga ũhoru wa marakara.
- ²⁴ Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ koine-inĩ,
gũkĩra gũtũũrania nyũmba thĩinĩ na mũtumia wa haaro.
- ²⁵ O ta ūria maaĩ mahehu manyootoraga mũndũ mũnyootu,
no taguo ũhoru mwega uumĩte bũrũri wa kũraya wĩkaga.
- ²⁶ O ta gĩthima kĩiyũrĩte ndaka, kana itherũkĩro rĩa maaĩ riunjuge,
ũguo nĩguo mũndũ mũthingu ahaanaga angĩrekereria harĩ andũ arĩa aaganu.
- ²⁷ Ti wega kũria ūūkĩ mũingĩ mũno,
o na ti ūndũ wa gũtũika mũndũ gwĩcarĩria gĩtĩo we mwene.
- ²⁸ Mũndũ ūtangĩhota gwatha ngoro yake
atarĩ ta itũũra inene rĩmomoku, na rĩtarĩ na thingo.

26

- ¹ O ta ūria tharunji ĩtaagĩrĩre kũgĩa hĩndĩ ya riũa, kana mbura kuura hĩndĩ ya magetha-rĩ,
noguo gĩtĩo gĩtagĩrĩre mũndũ mũkĩgu.
- ² Ta kanyoni-ka-nja gekũbatabata, kana thũngũrũrũ ĩkũhiũka-hiũka,
noguo kĩrumi gĩtarĩ gĩtũmi gĩtarĩ ha kwĩgwatĩrĩra.
- ³ Kĩboko nĩ kĩa mbarathi, matamu nĩ ma ndigiri,
na rũthanju nĩ rwa ciande cia andũ arĩa akĩĩgu!
- ⁴ Ndũkanacookerie mũndũ mũkĩgu kũringana na ūrimũ wake,
ndũkae gũtũika take.
- ⁵ Cookeria mũndũ mũkĩgu kũringana na ūrimũ wake,
nĩguo ndakeyone taarĩ mũndũ mũũgĩ maitho-inĩ make.
- ⁶ Gũtũma ndũmĩrĩri na guoko kwa mũndũ mũkĩgu-rĩ,
nĩ ta gwĩtinia magũrũ, kana kũnyua haaro.
- ⁷ O ta magũrũ ma gĩthua ūria mathiaga maniginĩte,
noguo thimo ihaana ikĩario nĩ kanua ka mũndũ mũkĩgu.
- ⁸ Kũhe mũndũ mũkĩgu gĩtĩo
no ta kuherera ihiga kĩgũtha-inĩ.
- ⁹ Thimo ikĩario nĩ kanua ka mũndũ mũkĩgu
nĩ ta mũigua ūrĩ guoko-inĩ kwa mũrĩũ.

- ¹⁰ Mündü wandikaga mündü mükügu kana mwihitükiri
nĩ ta ūria ūikagia mĩguĩ o ro ūguo agatiihia andũ.
- ¹¹ Mündü mükügu acookagĩra ūrimũ wake
o ta ūria ngui ĩcookagĩra matahĩko mayo.
- ¹² Wanona mündü wionaga arĩ mũũgĩ maitho-inĩ make?
Mündü mükügu arĩ na kĩĩrĩgĩro gũkĩra mündü ūcio.
- ¹³ Kĩgũũta kiugaga atĩrĩ, “Njĩra-inĩ kũrĩ na mūrũũthi,
mūrũũthi mūrĩani ūrorũura njĩra-inĩ cia itũũra!”
- ¹⁴ Ta ūria mūrango ūtindaga ūkĩgarũrũka ihocio-inĩ ciagua,
noguo kĩgũũta gĩtindaga gĩkĩgarũra gĩkomete ūrĩrĩ-inĩ wakĩo.
- ¹⁵ Kĩgũũta gĩikagia guoko gwakĩo o thaani-inĩ;
kĩnogagio nĩgũcooka gũkuoya gĩgũkinyie kanua-inĩ.
- ¹⁶ Kĩgũũta kĩionaga kĩrĩ kĩũgĩ maitho-inĩ makĩo,
gũkĩra andũ mũgwanja arĩa macookagia ūhoru na ūũgĩ.
- ¹⁷ Mwihitükiri witoonyagia inegene-inĩ rĩtamũkonĩ
no ta mündü ūkũnyiita ngui matũ.
- ¹⁸ Ta mũgũrũki ūgũikia
icinga cia mwaki, kana agaikia mĩguĩ ya gĩkuũ,
- ¹⁹ no taguo mündü ahaana ūria ūheenagia mündü wa itũũra rĩa,
agacooka kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ithetũ nyuma narĩo!”
- ²⁰ Mwaki ūngĩaga ngũ no kũhora ūhoraga;
ngarari cingĩaga mũhuhu no gũthira ithiraga.
- ²¹ O ta ūria makara magwatagia marĩa mangĩ mwaki,
na o ta ūria ngũ ciakanagia mwaki,
noguo mündü mũtũgiti aakagĩrĩria haaro.
- ²² Ndeto cia mündü wa mũhuhu nĩ ta twenyũ twega twa irio;
tũmerũkaga tũgathiĩ mwĩrĩ wa mündü o thĩĩnĩ biũ.
- ²³ Ta ūria indo cia rĩũmba inyorokagio ikahenia na igũrũ,
no taguo mĩromo mĩnyoroku ihumbagĩra ngoro ĩrĩ na ūũru.
- ²⁴ Mündü wa rũmena aaragia ūhinga na mĩromo yake,
no thĩĩnĩ wa ngoro yake aiyũritwo no maheeni.
- ²⁵ O na gũtuĩka mĩario yake nĩ ya gũkenania, ndũkanamwĩtikie,
nĩgũkorwo ngoro yake ĩiyũrite maũndũ mũgwanja marĩ magigi.
- ²⁶ Rũmena rwake no rũhithwo na maheeni,
no waganu wake ūkaaguũrio kũngano-inĩ.
- ²⁷ Mündü angĩenja irima, nĩwe ūkaagũa rĩo;
mündü angĩgaragaria ihiga, rĩkaagaragara rĩmũcookerere.
- ²⁸ Rũrĩmĩ rwa maheeni nĩkũmena rũmenete arĩa rĩtuuragia,
nako kanua ga kwĩyendithĩrĩria karehaga mwanangĩko.

27

- ¹ Tiga kwĩraha nĩ ūndũ wa rũciũ,
nĩgũkorwo ndũũ kĩrĩa mũthenya ūngĩrehe.
- ² Reke mündü ūngĩ akũgaathĩrĩrie, no ti kanua gaku mwene;
mündü ūngĩ niakũgaathĩrĩrie, no ti mĩromo yaku mwene.
- ³ Ihiga nĩ iritũ na mũthanga nĩ mũrigo,
no kũrakario nĩ mündü mükĩgu nĩ kũritũ gũkĩra icio cieri.

- ⁴ Marakara matirī tha, namo marūrū moinaga ta mūiyūro;
no ūiru-rī, nūū ūngihota kūwitiiria?
- ⁵ Kaba kūrūithio nī mūdū ūtekūhithīra ūndū
gūkira wendo mūhithe.
- ⁶ Nguraro cia gūthio nī mūrata no cīhokwo,
no imumunyo nyingī cia mūgūthūūri ti cia kwihokwo.
- ⁷ Mūdū mūhūūnu athūūraga o na ūūkī,
no mūdū mūhūūtu, o na kīndū kīrūrū aiguaga kīrī mūrō.
- ⁸ Mūdū ūūrīte gwake mūcīī
ahaana ta nyoni itiganīrie gītara kīayo.
- ⁹ Maguta manungi wega na ūbumba irehagīra ngoro ya mūdū gīkeno,
na noguo wega wa mūrata wa mūdū wikaga akīmūhe ūtaaro wake wa ma.
- ¹⁰ Ndūkanateanīrie mūrata waku kana mūrata wa thoguo,
na ndūgathīī kwa mūrū wa maitūguo rīrīa mūtino wagūkora:
nī kaba mūdū wa itūūra ūcio ūrī hakuhi, gūkira mūrū wa nyina na mūdū ūrī kūraya.
- ¹¹ Mūrū wakwa, tuika mūdū mūgī, ūgīkenagie ngoro yakwa;
na nī hotage gūcookagīria mūdū o wothē ūngīnyarara.
- ¹² Mūdū mūgī onaga ūgwati ūgīka akehitha,
no arīa matarī ūgī mathiiaa o na mbere, nao magatoonya thīina-inī.
- ¹³ Oya nguo ya mūdū ūrīa ūrūgamagīrīra thīirī wa mūdū wa kūngī;
mūge irūgamīrīre thīirī ūcio wa mūdū-wa-nja wa kūngī.
- ¹⁴ Mūdū angīrathima mūdū wa itūūra rīake rūciinī tene anīrīre-rī,
ūndū ūcio ūngītuika taarī kīrumi.
- ¹⁵ Mūtumia wa haaro ahaanaine
na maaī maratata mategūtīgithīria hīndī ya mbura;
- ¹⁶ kūgeria kūmūgīrīrīria nī ta kūgeria kūgīrīrīria rūhuho,
kana kūgeria gūkumbatīria maguta na guoko.
- ¹⁷ O ta ūrīa kīgera kīnooraga kīrīa kīngī,
no taguo mūdū ohīgagia ūrīa ūngī.
- ¹⁸ Mūdū ūrīa ūrīmagīra mūkūyū nīakaarīa maciaro maguo,
na mūdū ūrīa ūtungataga mwathi wake nīagatīio.
- ¹⁹ O ta ūrīa mūdū onaga ūthiū wake maaī-inī,
no taguo ngoro ya mūdū yonanagia ūrīa mūdū atarīi.
- ²⁰ Gikuū na Mwanangīko itiiganagia,
na o namo maitho ma mūdū matiiganagia.
- ²¹ Nyūngū nī ya gūthererio betha, na kīrugutīro nī gīa gūthererio thahabu,
no mūdū athimagwo na igweta rīrīa agwetagwo narīo.
- ²² O na ūngīhūūrīra mūdū mūkīgu ndīrī-inī,
ūmūhūūre na mūūthī ta ngano-rī,
ndangiumwo nī ūrimū wake.
- ²³ Thūūrimaga mahiū maku na kīyo,
ūmenyagīrīre wega ndūūru ciaku;
- ²⁴ nīgukorwo ūtonga ndūtūūraga nginya tene,
o nayo thūmbī ti ya gūkinyīra njiarwa na njiarwa.
- ²⁵ Nyeki irīa nyūmū rīrīa yatūgūtwo na nyeki njerū ikunūke-rī,
nayo irīa ya irīma-inī yūnganio na iinūkie-rī,
- ²⁶ hīndī iyo tūgōndu nītūgaatūma ūgie na nguo,

nacio mbūri itūme ūgīe na gīa kūgūra mūgūnda.

- ²⁷ Nīūkagīa na iria rīngī rīa mbūri
rīa gūkūigana na rīa kūnyuuo nī andū a nyūmba yaku,
o na rīa gūtūūria airītu aku a wīra.

28

- ¹ Andū arīa aaganu moraga o na gūtārī mūdū ūramathingata,
no arīa athingu momagīrīria ta mūrūūthi.

- ² Būrūri ūngīthia, nīūgīaga na aathani aingī,
no mūdū ūrī na ūtaūku na akagīa na ūmenyo nīatūmaga būrūri ūkindīrie.

- ³ Mwathani ūrīa ūhatagīrīria andū arīa athīini
ahaana ta mbura ya rūhuho irīa itatigagia irio.

- ⁴ Andū arīa matirikaga watho magaathagīrīria andū arīa aaganu,
no arīa marūmagia watho magianaga nao.

- ⁵ Andū arīa ooru matiiguaga maūdū ma kīhotoo,
no arīa marongoragia Jehova nīmataūkagīrwo nī mo biū.

- ⁶ Nī kaba mūdū mūthīini ūrīa ūthiia na mīthiire itārī ūcuuke,
gūkīra gītonga gīthiia na mīthiire mīogomu.

- ⁷ Mūdū ūrīa ūrūmagia watho nī mwana ūrī na gūkūūrana,
no mwana ūrīa ūthiia na thiritū ya arīa akoroku aconorithagia ithe.

- ⁸ Mūdū ūrīa ūingīhagia ūtonga wake na ūndū wa gūkombithia mbeeca na gwītia uumithio mūkīru
aūigagīra mūdū ūngī, ūrīa ūkaiguīra athīini tha.

- ⁹ Mūdū ūrīa ūregaga kūigua watho,
o na mahooa make nī kīndū kīrī magigi.

- ¹⁰ Mūdū ūrīa ūngīhīthia andū arīa arūngīrīru nīguo magere njīra ya ūūru,
akaagūa mūtego-inī wake we mwene,
no ūrīa ūtarī ūcuuke, wega nīguo ūgaatuīka igai rīake.

- ¹¹ Mūdū mūtongu no eyone taarī mūūgī maitho-inī make,
no mūdū mūthīini ūrīa ūūī gūkūūrana maūdū amuonaga o ūrīa atarīi.

- ¹² Hīndī irīa arīa athingu maatoorania, nīkūgīaga na ndūhiū nene;
no rīria arīa aaganu maatūūgīra, andū nī kwīhitha mehithaga.

- ¹³ Mūdū ūrīa ūhithaga mehia make ndagaacagīra,
no ūrīa ūmoimbūraga na agatigana namo nīaiguagīrwo tha.

- ¹⁴ Kūrathimwo nī mūdū ūrīa wītīgagīra Jehova hīndī ciothe,
no ūrīa ūmagia ngoro yake nīkūgūa agūūaga thīina-inī.

- ¹⁵ Mūdū mwaganu agīatha andū matarī na ūhoti,
nī ta mūrūūthi ūkūrarama, kana nduba igūtīcūka.

- ¹⁶ Mūnene ūtarī na ūtaūku nīahinyagīrīria andū mūno,
no mūdū ūrīa ūthiire uumithio ūtagīrīire
nīagakenera matukū maingī ma muoyo wake.

- ¹⁷ Mūdū mūrītūhīre nī thakame ya mūdū ooragīte,
egūtūūra ehithaga nginya gūkua gwake;
mūdū o na ūrīkū ndakanamūteithīrīrie.

- ¹⁸ Mūdū ūrīa mīthiire yake itārī ūcuuke aikaraga arī mūgītīre,
no mūdū ūrīa ūthiia na njīra cia waganu akaagūa o rīmwe, hubu!

- ¹⁹ Mūdū ūrīa ūrīmaga mūgūnda wake arīkoragwo na irio nyingī,
no ūrīa ūhanyūkanagia na maūdū hatarī arīhūūnaga o thīina.

- ²⁰ Mündü mwîhokeku arîrathimagwo mûno,
no ûria wiriragîria kûhiûha gûtonga ndakaaga kûherithio.
- ²¹ Gûtîira mündü maûthî ti wega:
no mündü no eke ûûru nî undû wa kenyû ka irio.
- ²² Mündü mûkarî nîeriragîria mûno gûtonga,
na ndooî atî etereirwo nî ûthîini.
- ²³ Mündü ûria ûrûithagia ûngî nîagatuika wa kwendwo nîwe thuutha-inî,
gûkîra mündü wa rûrîmî rwa kwîyendithîria.
- ²⁴ Mündü ûria ûtunyaga ithe kana nyina kindû kîao,
agacooka akoiga atîrî, “Ti ûûru ndeka,”
ûcio marî rûmwe na ûria wanangaga.
- ²⁵ Mündü mûkoroku aarahûraga ngarari,
no mündü wîhokete Jehova nîakagaacîra.
- ²⁶ Mündü ûria wîhokaga we mwene nî mündü mûkîngu,
no ûria ûthiîaga na njîra cia ûûgî aikaraga arî mûgitîre.
- ²⁷ Mündü ûria ûheaga athîini ndarî kindû akaaga,
no mündü ûria ûmahingagîra maitho nîariîrumagwo kaingî.
- ²⁸ Rîria andû arîa aaganu maatuika a gwathana, andû nî kwîhitha mehithaga;
no rîria arîa aaganu mathira, arîa athingu nîmatheeremaga.

29

- ¹ Mündü ûria ûikaraga omîtie ngingo thuutha wa kûrûithio maita maingî,
akaanangwo o rîmwe, na aage kîhonia.
- ² Rîria andû arîa athingu matheerema, andû nîmakenaga;
no rîria andû arîa aaganu maathana, andû nîgûcaaya macaayaga.
- ³ Mündü ûria wendete ûûgî atûûragia ithe na gîkeno,
no mündü ûria ûceeraga na maraya nîgûitanga aitangaga ûtonga wake.
- ⁴ Mûthamaki ûrî matuîro ma kîhooto aikaragia bûrûri ûrî mwîkindîru,
no ûria ûkorokagîra mahaki nî kwananga awanangaga.
- ⁵ Mündü ûria wîyendithagîrîria harî mündü wa itûûra rîake na maheeni,
nî wabu aambagîra magûrû make.
- ⁶ Mündü mwaganu ategagwo nî mehia make we mwene,
no mündü mûthingu ainaga na agakena.
- ⁷ Andû arîa athingu nîmamenyagîrîria kîhooto kîa arîa athîini,
no arîa aaganu matîrûmbûyagia kîhooto kîao.
- ⁸ Anyûrûrania matûmaga itûûra inene rîrîmbûke ta mwaki,
no andû oogî nîkûniina maniinaga marakara.
- ⁹ Mündü mûûgî angîthîi igooti-inî na mündü mûkîngu,
mündü mûkîngu arîrîmbûkaga nî marakara na akanyûrûrania, nago thayû ûkaaga.
- ¹⁰ Andû arîa maitaga thakame nîmathûire mündü mwîhokeku,
no andû arîa arûngîrîru macaragia ûria mangîtiirîra muoyo wake.
- ¹¹ Mündü mûkîngu aitûrûraga marakara make mothe,
no mündü mûûgî aikaraga amarigîrîrie, akahoorera.
- ¹² Mündü ûria wathanaga angîthikîrîria maheeni-rî,
anene ake othe matuikaga andû aaganu.

- ¹³ Mündū mūthiini na mündū mūhinyanīrīria harī ūndū ūmwe ūmahaananītie:
Jehova nīwe ūtūmaga maitho mao eerī moone.
- ¹⁴ Mūthamaki angītūira athiini ciira na kīhotoo-rī,
gītī gīake kīa ūnene gītūūruga kīrūmīte nginya tene.
- ¹⁵ Rūthanju na kūrūithio ciikagīra mündū ūūgī,
no mwana wa kūrēkererio aconorithagia nyina.
- ¹⁶ Hīndī īrīa andū aaganu matheerema, noguo mehia matheeremaga,
no andū arīa athingu nīmakerorera igwa rīao.
- ¹⁷ Herithagia mūrūguo, na nīagatūma ūgīe na thayū;
nīagatūma ūgīe na gīkeno ngoro-inī.
- ¹⁸ Kūrīa gūtārī na ūguūrio, kīrīndī gītīcookaga kwīrigīrīria;
no gūkena nī mündū ūrīa ūrūmagia watho.
- ¹⁹ Ndungata ndīngīthera nī kwarīrio gūtheri;
o na īngītaūkīrwo nī ūhorō ndīngīūrūmbūiya.
- ²⁰ Wanona mündū ūhiūhaga kwaria?
Mündū mūkūgu arī na kīrīgīrīro kūmūkīra.
- ²¹ Mündū angīnania ndungata yake kuuma wīthī wayo,
marīgīrīrio-inī nīkamūrehera kīeha.
- ²² Mündū wa marakara aarahūruga ngarari,
nake mündū wa marūrū agīaga na mehia maingī.
- ²³ Mwītīio wa mündū nīūmūnyiihagia,
no mündū ūrīa wa ngoro ya kwīnyiihia nīagatīio.
- ²⁴ Mündū wa kūgīa thiritū na mūici nī muoyo wake mwene athūire;
ehītithagio na ndangīruta ūira.
- ²⁵ Gwītīgīra mündū gūtūikaga mūtego,
no ūrīa wīhokaga Jehova aikaraga arī mūgitīre.
- ²⁶ Andū aingī nīmacaragia kūiguuo nī mūnene,
no mündū oonaga kīhotoo kuuma kūrī Jehova.
- ²⁷ Andū arīa athingu monaga andū arīa matārī ehokeku ta kīndū kīrī magīgi;
nao andū arīa aaganu moonaga andū arīa arūngīrīru ta kīndū kīrī magīgi.

30

Mīario ya Aguri

- ¹ Ino nīyo mīario ya Aguri mūrū wa Jake, na nī ndūmīrīri nditū:
Mündū ūcio eerire Ithieli,
akīra Ithieli na Ukali atīrī:
- ² “Nīī ndī mündū mūrīitu gūkīra andū arīa angī;
ndirī na ūtaūku ta wa mündū.
- ³ Ndiirutīte kūgīa na ūūgī,
o na kana ngamenya Ūrīa Mūtheru.
- ⁴ Nūū wanambata igūrū na agacooka agaikūrūka gūkū thī?
Nūū wanacookereria rūhuho ngundi-inī ciake?
Maaī namo-rī, nūū ūrī wamoohania na nguo yake ya igūrū?
Nūū wahaandire ituri ciothe cia thī?
Etagwo atīa, nake mūrīū etagwo atīa?
Akorwo nīūū-rī, ndūkīnjīire!
- ⁵ “Kiugo gīothe kīa Ngai gītīrī mahītia;
nīwe ngo ya arīa moragīra harī we.
- ⁶ Ndūkanongerere ciugo ciake,

ndakae gūkūrūthia wonekane ūrī wa maheeni.

⁷ “Nīngūkūhooya maūndū meerī, Wee Jehova;
ndūkanarege kūhe mo mbere ya ngue:

⁸ Atīrīrī, njehereria maūndū matarī ma ma, na ma maheeni, cindaihīrīrie mūno;
nīngī ndūkaahe ūthīnī kana ūtonga,
no ūūheage irio cia o mūthenya.

⁹ Ndikaagīe na indo nyingī mūno, ngūkaane,
njūūrie atīrī, ‘Jehova nūū?’

Kana thīīne mūno, njiye,
na nī ūndū ūcio ngīmenererie rītwa rīa Ngai wakwa.

¹⁰ “Ndūgacambie ndungata kūrī mūnene wayo,
ndīgagīkūrume, nawe ūrīhio ūūru ūcio.

¹¹ “Nī kūrī andū marumaga maithe mao
o na matangīrathima manyina mao;

¹² kūrī andū arīa meyonaga marī atheru maitho-inī mao,
o rīrīa matathambītio gīko kīao;

¹³ nī arīa marī maitho ma mwītīo,
o arīa maroraga andū manyiira;

¹⁴ nīo arīa magego mao mahaana ta hiū cia njora,
na ngambucu ciao ihaana ta tūhiū
twa gūtambuura arīa athīnī, mahuke thī,
na arīa abatari, mathire andū-inī.

¹⁵ “Thambara īrī airītu eerī.
Matitigithagīria kuuga, ‘Tūhe! Tūhe!’

“Kūrī indo ithatū itarī hīndī ihūūnaga,
o na nī inya itarī hīndī ingiuga, ‘Nīndaigania!’

¹⁶ Nacio nī mbīrīra, na nda thaata,
na thī tondū ndīrī hīndī ūganagia maaī,
na mwaki tondū ndūrī hīndī uugaga, ‘Nīndaigania!’

¹⁷ “Rīitho rīa mūndū ūrīa ūnyūrūragia ithe,
na akarurūka kūiguaga nyina,
rīgaakūūrwo nī mahuru ma kīanda-inī,
na rīkaarīo nī nderi.

¹⁸ “Kūrī maūndū matatū mangegagia mūno makīria,
o na nī mana marīa nī itakuūkagīrwo nīmo:

¹⁹ namo nī mūthīire wa nderi rīera-inī,
na mūthīire wa nyoka rwaro-inī rwa ihiga,
na mūthīire wa marikabu īrī irīa-inī gatagatī,
na mūthīire wa mūndū makiendana na mūirītu.

²⁰ “Ūyū nīguo mūthīire wa mūndū-wa-nja mūtharia:
Arīaga na akehuura mīromo,
akoiga atīrī, ‘Ndirī ūndū mūūru njikīte.’

²¹ “Kūrī maūndū matatū matūmaga thī īthingithe,
o na nī mana itangītiiria:

²² namo nī ndungata itūikīte mūthamaki,
na mūndū mūkīgu ahūūnīte irio,

²³ na mūndū-wa-nja ūtangīendeka ahikīte,
na ndungata ya mūirītu itūikīte mūtumia wa mūthuuri wa mūmīathi.

²⁴ “Nī kūrī nyamū inya nini gūkū thī,
no nī njūgī mūno:

²⁵ Thigiriri-rī, nī ciūmbe itarī hinya,
no nīciīgagīra mūthiithū wa irio hīndī ya rīūa;

²⁶ ikami nī ciūmbe itarī ūhoti,

- no nīciithondekagīra ciikaro ciacio ndwaro-inī cia mahiga;*
- 27 ngigī itirī mūthamaki wacio,
no nīitwaranaga hamwe irī mbūtū;
- 28 njagathi no inyiitwo na rūhi,
no itūūruga thiinī wa nyūmba cia athamaki.
- 29 “Kūrī indo ithatū irī mūkinyūkirie mūgaacīru,
o na nī inya ngaacīru rīria igūthii:
- 30 nī mūrūthi, arī guo ūrī hinya mūno gatagatī ka nyamū iria ingī ciothe,
na ndūngieherera nyamū irikū kana irikū njira;
- 31 nī njamba ya ngūkū iria ikinyūkagia na nguthi, na thenge,
na mūthamaki mūthiūrūrūkirie nī mbūtū ciake cia ita.
- 32 “Angīkorwo nīwituite mūdū mūkīgu, na ūgetūūgīria,
kana ūkorwo nīūthugundite gwīka ūūru-rī,
humbīra kanua gaku na rūhi!
- 33 Nīgūkorwo o ta ūria iria rīthūcagwo, rīkoima thiagī,
na o ta ūria iniūrū rīthioragwo rīkoira thakame-rī,
ūguo noguo gūthogotha marakara kūrehaga ngūi.”

31

Mīario ya Mūthamaki Lemueli

- 1 Ino nīyo mīario ya Mūthamaki Lemueli: nī ndūmīrīri nditū iria aarutirwo nī nyina:
- 2 “Atīrīrī, wee mūrū wakwa, ngūkūwīra atīa, o wee mwana wa nda yakwa,
ngūkūwīra atīa o wee mwana wa mīhītwa yakwa,
- 3 atīrī, ndūkanaitange hinya waku na andū-a-nja,
kana ūhe ūhoti waku acio manangaga athamaki.*
- 4 “Atīrīrī, wee Lemueli, athamaki matiagīrīrwo nīkūnyua ndibei,
tī mūtugo wa athamaki kūnyua ndibei,
anene matiagīrīrwo nī kwīrīrīria njoohi,
- 5 nīgeetha matikanyue mariganīrwo nī ūria watho uugaga,
nao magithie arīa othe ahinyīrīrie kīhotoo kīao.
- 6 Heaga arīa marathira njoohi,
na ndibei kūrī arīa marī na ruo rūnene rwa ngoro;
- 7 reke manyue mariganīrwo nī ūthiini wao,
na matige gūcooka kūririkana kīeha kīao.
- 8 “Arīrīria arīa matangīhota kwīyarīrīria,
warīrīrie kīhotoo kīa arīa othe anyamaarīku.
- 9 Maarīrīrie, na ūmatuīre ciira na kīhotoo;
rūrīra kīhotoo kīa arīa athiini na arīa abatari.”

Ciugo cia Kūrigīrīria: Mūtumia ūria Ngatha

- 10 Mūtumia ngatha-rī, angīoneka kū?
Nīgūkorwo thogora wake nīūkīrite mūno ūria wa ruu iria ndune.
- 11 Mūthuuri wake nīamwīhokete biū,
na ndarī kindū kīa bata angīaga.
- 12 Mūtumia ūcio, matukū mothe ma muoyo wake,
no maūdū mega ekaga mūthuuriwe,
na ndangīmūwīka ūūru.
- 13 Ethaga guoya wa ng’ondū na ndigi cia ūguta,
agacirutīra wīra na kīyo, na moko make.
- 14 Ahaana ta marikabu cia wonjoria,
tondū athūgūruga irio ciake kuuma kūraya.
- 15 Okīraga rūciini kūrī o na nduma;
akahe andū a nyūmba yake irio,
na akagaīra ndungata ciake cia airītu mawīra mao.
- 16 Ecūūranagia ūhoro wa mūgūnda mūna, akaūgūra;
kuumana na ūthūkūmi wake, ahaandaga mūgūnda wa mīthabibū.
- 17 Ehotoragīra wīra wake erutanīrie;
moko make marī hinya wa kwīrutīra wīra.

* 30:26 Ikami nī mūthemba wa mbūkū ciikaraga marima-inī ma irīma irī ikundi.
aingī mūno arīa rīmwe na rīmwe monūhaga athamaki.

* 31:3 Nyūmba ya ūthamaki nīyakoragwo na andū-a-nja

- 18 Niatigagĩrĩra atĩ wonjoria wake nĩũrĩ na uumithio,
naguo tawa wake ũraaraga ũgĩakana.
- 19 Anyiitaga mĩtĩ wa kuogotha ndigi na guoko,
nakĩo gĩcũni kĩa ndigi agakĩnyiiĩrĩra na ciara ciake.
- 20 Nĩataanahagĩra andũ arĩa athĩĩni,
nao arĩa abatari akamatambũrũkĩria moko make.
- 21 Rĩrĩa tharunji yagũa-rĩ, we ndamakaga atĩ nĩgũthĩĩnia andũ a nyũmba yake;
nĩgũkorwo othe nĩahumbe nguo cia rangi mĩtune.
- 22 Nĩatumaga indo cia kwara ũrĩrĩ wake;
nake ehumbaga nguo cia gatani ĩrĩa njega, na cia rangi wa ndathi.[†]
- 23 Mũthuuuri wake nĩaheagwo gĩtĩo kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene,
harĩa aikaraga marĩ na athuuri a bũrũri.[‡]
- 24 Mũtumia ũcio nĩatumaga nguo cia gatani agaciendia,
na agatwaragĩra onjoria mĩcibi.
- 25 Hinya na ũtĩĩku nĩcio nguo iria ehumbaga;
nĩakenaga ategwĩtigĩra matukũ marĩa magooka.
- 26 Aaragia ciugo cia ũũgĩ,
naruo rũrĩmĩ rwake rũrutanaga maĩndũ ma ũtugi.
- 27 Nĩarũmbũyagia maĩndũ ma nyũmba yake,
na ndarĩaga irio atanogeire.
- 28 Ciana ciake ciarahũkaga, cikoiga arorathimwo;
o nake mũthuuuri wake nĩamũgaathagĩrĩria, akamwĩra atĩrĩ:
- 29 “Andũ-a-nja aingĩ manatuĩka ngatha,
no wee nĩũmakĩrĩte othe.”
- 30 Ngoga nĩ cia kũheenania, naguo ũthaka nĩ wa tũhũ;
no mũtumia ũrĩa mwĩtigĩri Jehova nĩ wa kũgaathĩrĩrio.
- 31 Mũrĩhei mũcaara wa wĩra ũria arutĩte,
naguo wĩra wake ũrekwo ũmũgaathĩrĩrie kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩrĩa inene.

[†] 31:22 Gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi kiarĩ kĩa goro mũno, na kiarĩ kionereria kĩa ũnene.
ĩtũũra maacemanagia.

[‡] 31:23 Kĩhingo-inĩ kĩa itũũra niho athuuri a

KOHELETHU

Maündū Mothe nī ma Tūhū

¹ Ici nīcio ciugo cia Mūrutani, mūrū wa Daudi, ūria warī mūthamaki kūu Jerusalemu:

² “Maündū mothe nī ma tūhū! Īi nī ma tūhū!”

Ūguo nīguo Mūrutani ekuuga.

“Ti-itherū nī ma tūhū mūtheri!

Maündū mothe nī ma tūhū.”

³ Mündū-rī, nī uumithio ūrikū onaga harī wīra
ūria wothē arutaga gūkū thī kwaraga riūa?

⁴ Rūciaro rūmwe rwathira-rī, nī rūngī rūūkaga,
no rīrī, thī itūūruga o ho nginya tene na tene.

⁵ Riūa rīrathaga na rīgathūa,
ningī rīgacooka na ihenya kūrīa rīrathagīra.

⁶ Rūhuho rūhurutanaga rwerekeire mwena wa gūthini,
na rūgacooka rūkeerekeira mwena wa gathigathini;
rūthiia o rūgithiūrūrūkaga rūtegūtighithīria,
o rūgicookaga njīra-inī yaruo.

⁷ Njūū ciothe cīitagīra iria-inī,
no rīrī, iria rītīrī hīndī rīyūruga.

O kūu njūū ciumaga,
nokuo icookaga.

⁸ Maündū mothe marehanagīra mīnoga
īria itangīgweteka.

Riitho rītīrī hīndī rīiganagia kuona,
o na kana gūtū gūkaigania kūigua.

⁹ Maündū marīa maanakorwo kuo no mo macookaga gūkorwo kuo rīngī,
naguo ūndū ūria waneekwo noguo ūcookaga ūgeekwo rīngī;
gūtīrī ūndū ūtarī woneka gūkū thī kwaraga riūa.

¹⁰ Hihī nī harī ūndū mündū angiuga atīrī:
“Ta rora! Ūyū nī ūndū ūtarī wonekana?”

Ūndū ūcio warī kuo hīndī ndaaya hitūku;
warī kuo tūtārī twaciarwo.

¹¹ Andū arīa maarī kuo tene matiririkanagwo,
na o na arīa matārī maraciarwo
matikaaririkanwo
nī arīa magaaciawo thuutha wao.

Ūūgī no wa Tūhū

¹² Nīi Mūrutani-rī, ndaarī mūthamaki wathamakagīra Isiraēli kūu Jerusalemu. ¹³ Nīnderutīre na kīyo
kwīruta, na gūtūria na ūūgī maündū mothe marīa mekagwo gūkū thī. Kai Ngai nīakuithitīe andū mūrigo
mūrītū-ī! ¹⁴ Nīndīoneire maündū marīa mothe mekagwo gūkū thī kwaraga riūa; maündū mothe no ma
tūhū, na ūguo no ta gūteng’eria rūhuho.

¹⁵ Kīndū kīrīa kīogomu gītīngīrūngīka;
nakīo kīrīa gītārī ho gītīngītārwo.

¹⁶ Na nīi ngūciiria, ngiuga na ngoro yakwa atīrī, “Ndī mūkūrū na ngagīa na ūūgī mūngī gūkīra andū arīa
othe manaathana Jerusalemu mbere yakwa; nīmenyete maündū maingī makoniī ūūgī na ūmenyo.” ¹⁷ Nīngī
nīnderutire na ngoro yakwa kūmenya ūhoro wa ūūgī, o na kūmenya ūhoro wa ūgūrūki na wa ūrimū, no
ngīmenya atī ūhoro ūcio, o naguo, no ta gūteng’eria rūhuho.

¹⁸ Nīgūkorwo o ūria ūūgī waingīha, noguo ihooru rīngīhīte;
na ūria ūmenyo waingīha, noguo kieha kīngīhīte.

2

Ikeno no cia Tūhū Mūtheri

¹ Ndeirire na ngoro yakwa atīrī, “Atīrīrī, ūka rīu, nīngūkūgeria na ikeno nīgeetha nyone nī ūndū ūrikū
mwega.” No rīrī, o naguo ūndū ūcio warī o wa tūhū. ² Nīngī ngiuga atīrī, “Mītheko o nayo nī ūrimū. Naguo
ūhoro wa gwīkenia-rī, ngīyūria nī wa bata ūrikū?” ³ Ndaageririe ūria ingīkenia mwīrī wakwa na ndibei, o
ndongoretio nī ngoro yakwa na ūūgī, ngīhimbīria ūkīgu, ngienda kūmenya nī ūndū ūrikū andū maagīrīrwo
nī gwīka gūkū thī matukū-inī o macio manini ma muoyo wao.

⁴ Nīndarutire mawīra manene: Ngītyakira nyūmba, na ngīhaandīra mīgūnda ya mīthabībū.
⁵ Nīndathondekire mīgūnda na kūndū gwa kūhurūkwo, na ngīhaanda mītī ya mīthemba yothē ya matunda

kuo. ⁶ Ngicooka ngihingirira tura twa maa twa kuunithagira maa kura mti iyo yakuragira. ⁷ Ningi ngigura ngombo cia arume na cia andu-a-nja, na ni ndaari na ngombo ingi iria ciaciariirwo gwakwa mucii. O na ni ndaari na nduuru nyingi cia mburi na cia ng'ombe gikira aria othe maari Jerusalemu mbere yakwa. ⁸ Nindacookaniririe betha na thahabu, na indo cia bata iria cia athamaki o na cia mabururi. Ningi ngigia na aini a arume na a andu-a-nja, o na thuriya nyingi muno: maundu maria makenagia ngoro ya mundu. ⁹ Ni undu ucio ngineneha na ngitonga muno gikira aria othe maari Jerusalemu mbere yakwa. Thiini wa maundu macio mothe-ri, uugi wakwa ndaari o nago.

¹⁰ Nago undu o wotha uria maithe makwa meriragira ndieririgirira kuwika;
o na ningi ngoro yakwa ndiamirigiririe gikeno o na kiriku.

Nigukorwo ngoro yakwa niyakenagira mawira makwa mothe,
nago undu ucio nigo wariri irihi ria wira wakwa wotha.

¹¹ No riria ndaarorire mawira maria mothe ndaarutite na moko makwa,
o na uria ndetungumanitie ngimaruta,

ngiona ati maundu mothe ni ma tulu, no ta guteng'eria ruhuho;
gutiri kindu mundu angituna nakio giku thi.

Uugi na Ukigu no cia Tulu

¹² Ningi ngicooka ngihugura nigo ndicuiranie ugoro wa uugi,
o na wa uguruki, na wa ukigu.

Atiriri, ni ati ugi muthamaki uria ucookagio ithenya ria uria ugi
angika uteekitwo?

¹³ Hindi iyo ngikiona ati ugi ni mwega gikira ukigu,
o ta uria utheri uri mwega gikira nduma.

¹⁴ Mundu uria mugu nionaga kura arathi,
no mundu mukigu athiagira nduma-ini;

no ngicooka ngimenya
ati o eri makorago ni undu o ro umwe.

¹⁵ Hindi iyo ngikiuga na ngoro yakwa atiri,

“Undu uria ukoraga mundu mukigu o na ni ukaangora.

Ugi wakwa-ri, ukig'unite na ki?”

Ngikiuga atiri na ngoro yakwa,

“Undu uy o nago no wa tulu.”

¹⁶ Nigukorwo mundu uria mugu, o ta mundu uria mukigu, ndagatuura aririkanagwo;
nigukorwo matuku-ini maria magooka o eri nimakariganira.

Hi, mundu uria mugu akuuaga o ta mundu uria mukigu!

Minoga no ya Tulu

¹⁷ Ni undu ucio ngithuura gutuura muoyo, tondw wira uria urutagwo giku thi kwaraga riua wariri wa kunjiguthia kieha. Wotha wariri wa tulu, o ta guteng'eria ruhuho. ¹⁸ Ngigithuura maundu mothe maria ndenogeetie namo giku thi kwaraga riua, tondw no nginya ngaamatigira uria ugooka thuutha wakwa.

¹⁹ Ningi nuu ufi kana ucio ugooka ithenya riakwa agaakorwo ari mundu mugu kana ari mundu mukigu? No riri, niwe ukarugamirira wira uria ndaanetungumania nago ngitumagira ugi wakwa giku thi kwaraga riua. Undu ucio o nago no wa tulu. ²⁰ Ni undu ucio ngoro yakwa ikiambirira kuurwo ni hinya ni undu wa wira wakwa wotha wa minoga uria ndaarutaga giku thi kwaraga riua. ²¹ Tondw mundu no arute wira wake na ugi, na umenyo, na kuhigira maundu, no riri, no nginya acooke atige kiria giothe agita nakio kuri mundu ugi utakinogeire. Undu uy o nago no wa tulu, na ni mutino munene. ²² Mundu-ri, ni uumithio uriku oonaga hari wira uria wotha arutaga, na minoga, na gwitungumania kura anetungumania nakuo giku thi kwaraga riua? ²³ Nigukorwo matuku make mothe, wira wake ni wa ruo na kieha; o na utuku, meciira make matihurukaga. Undu ucio o nago no wa tulu.

²⁴ Mundu-ri, ndari undu ugi mwega angika ukirite kura na kunyua, na gukenera wira wake. Undu uy o nago ngiona ati uumite guko-ini kwa Ngai, ²⁵ ni undu-ri, nuu ungihota kura kana gukena Ngai atari ho? ²⁶ Ngai aheaga mundu uria umukenagia maundu ma ugi, na umenyo, na gikeno, no mundu uria mwihia akamue wira wa gucookanirira na kwigira utonga, nigo acooke aunganire kuri mundu uria umukenagia. Undu ucio o nago no wa tulu, o ta guteng'eria ruhuho.

3

O Undu na Ihinda Riago

¹ Atiriri, o undu ni uri ihinda riago,
na o undu o wotha wikagwo giku thi ni uri mahinda maguo:

² kuri hindi ya guciarwo na hindi ya gukua,

hindi ya kuhaanda na hindi ya kumunya kiria kihaande,

³ hindi ya kuuraga na hindi ya kuhonia,

hindi ya gutharia na hindi ya gwaka,

⁴ hindi ya kurira na hindi ya gutheka,

hindi ya gucakaya na hindi ya kuina,
⁵ hindi ya kuhurinja mahiga na hindi ya kumacookaniriria,
 hindi ya kuhimbiria na hindi ya kwaga kuhimbiria,
⁶ hindi ya gucaria na hindi ya kuirirwo ni indo,
 hindi ya kuiga, na hindi ya gute,
⁷ hindi ya gutembura na hindi ya gutuma,
 hindi ya gukira na hindi ya kwaria,
⁸ hindi ya kwenda na hindi ya guthura,
 hindi ya mbaara na hindi ya thayu.

⁹ Muruti wa wira-ri, ni uumithio uriku oonaga hari gwitungumania gwake? ¹⁰ Ninyonete mathiina maria Ngai aheete andu nigu mathiinkage ni mo. ¹¹ Ngai oombire kindu o giothe kiri githaka hindi yakio. Ningi niekirite uhoru wa tene na tene ngoro-ini cia andu; no andu matingihota kumenya wira uria Ngai arutite kuuma kiambiriria nginya kirikiriro. ¹² Ninjui atĩ gutiri undu ũngi mwega andu mangika ukirite gukena na gwika maundu mega riria riothe megutũura muoyo. ¹³ O na ningi ngamenya atĩ mündu o wotho angiria na anyue, na akenere gwitungumania gwake, kiũ ni kiheo kuuma kuri Ngai. ¹⁴ Ninjui atĩ undu uria wotho Ngai ekaga ni wagutũura nginya tene; ndungiongerereka kana ũnyihanyiihe. Ngai awikaga nigeetha andu mamwitigagire.

¹⁵ Uria gutarii riu noguo gwatarii tene,
 na uria gugaatuika thuutha-ini noguo gwatarii mbere iyo;
 nake Ngai acaragia atĩ undu uria wahitũkire ũcooke o ro ho.

¹⁶ O na ningi ngiona undu ũngi gũkũ thĩ kwaraga riũa:
 Handũ haria haatuuagirwo ciira-ri, waganu warĩ ho,
 na ho handũ haria ha kihooto-ri, waganu warĩ ho.

¹⁷ Ngũira atiri na ngoro yakwa,
 “Ngai niwe ũgaacirithia
 andũ aria athingu na aria aaganu,
 tondũ nigũgakorwo ihinda ria o undũ o wotho wikagwo gũkũ thĩ,
 o na ihinda ria wira o wotho.”

¹⁸ Ningi ngũciiria atiri, “Ha uhoru wa andũ-ri, Ngai amageragia nigeetha mone atĩ mahaana o ta nyamũ.
¹⁹ Maundu maria makoraga mündũ no mo makoraga nyamũ; mündũ na nyamũ makoragwo ni undũ o ro ũmwe: O ta uria mündũ akuuaga, noguo nyamũ ikuaga. Mihũmũ ya mündũ na nyamũ no imwe; mündũ ndari handũ akirite nyamũ. Undũ o wotho ni wa tũhũ. ²⁰ Mündũ na nyamũ mathiiga o kũndũ kũmwe; othe moimite tiiri-ini, na othe macookaga o tiiri-ini. ²¹ Nũũ ũũũ kana hihĩ roho wa mündũ wambataga na igũrũ, nugu roho wa nyamũ ũgaikũũka na thi?”

²² Ni undũ ũcio ngiona atĩ hatiri undũ mwega hari mündũ ukirite gukenera wira wake, tondũ riu nirio igai riake. Ni undũ-ri, nũũ ũngimũcookia ringĩ nigu one uria gũgeekika thuutha wake?

4

Kũhinyirio, Kwĩnogia, na Kwaga Arata

¹ Ningi nindarorire na ngiona kũhinyaniriria kũria gwathiiaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa:
 Ngiona maithori ma aria ahinyiririe,
 na matiri na mündũ wa kũmahooreria;
 aria maamahinyagiriria nio maarĩ na ũhoti,
 no acio maahinyagirio matiarĩ na mündũ wa kũmahooreria.

² Tondũ ũcio ngiuga atĩ andũ aria akuũ,
 o acio marikitie gũkua,
 nimakenaga gũkũria aria marĩ muoyo,
 o acio marĩ muoyo o na riu.

³ No riri, mündũ uria mwega gũkũria acio eerĩ
 ni uria utari muciare,
 o ũcio ũtoneete ũuru

ũria wikagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

⁴ Ningi ngiona atĩ wira wotho na maundu maria mündũ agĩaga namo moimanaga na mündũ kũiguira mündũ wa itũura riake ũru. Undũ ũcio o nugu no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

⁵ Mündũ mũkũgu enyiitanagiria moko,
 akeyananga we mwene.

⁶ Ni kaba mündũ akorwo na kindũ kinini na akorwo na ũhooreri,
 gũkũria gwitungumania agĩ na indo nyingĩ,
 na gũteng'eria rũhuho.

⁷ Ningi ngiona undũ wa tũhũ gũkũ thĩ kwaraga riũa:

⁸ Kwari na mündũ watũũraga ari wiki;
 ndaari na mũriũ kana mũrũ wa nyina.

No riri, aatũũraga etungumanagia,
 no maitho make matiaiganagwo ni ũtonga.

Eyūririe atirī, “Nūū ūratūma nditungumanie ūū, na noge,
na nī kīrātūma ndiime ikeno?”
Ūndū ūcio o nague nī wa tūhū,
no wīra wa gūthūnika!

- ⁹ Nī kaba andū eerī gūkīra ūmwe,
tondū nīmoonaga uumithio mwege wa wīra wao:
¹⁰ Ūmwe angīgūa thī-rī,
mūratawe no amuoē.
No rīrī, mūdū angīgūa thī na ndarī na wa kūmuoya-rī,
kaī ūcio nī wa kūguirwo tha-ī!
¹¹ Ningī-rī, andū eerī mangikoma hamwe nīmaiguithanagia ūrugarī.
No rīrī, mūdū angihota kūigua ūrugarī atīa arī o wiki?
¹² Mūdū ūmwe no akirio hinya,
no andū eerī no mahote kwīgītira.
Mūhīndo mūrume na ndigi ithatū ndūngītūika narua.

Ūthii wa-na-Mbere no wa Tūhū

¹³ Nī kaba mūdū mwīthī mūthīni no nī mūūgī, gūkīra mūthamaki mūkūrū no nī mūkīgu, ūrīa ūtangītārīka. ¹⁴ Mūdū mwīthī ūcio no akorwo oimite njeera agatuo mūthamaki, kana akorwo aaciarirwo arī mūthīni o kū ūthamaki-inī wake. ¹⁵ Ngīkīona atī andū arīa othe matūūruga na magathiiagīra gūkū thī kwaraga rīa maarūmīrīre mwanake ūcio mūthīni, o ūcio wacookire ithenya rīa mūthamaki. ¹⁶ Andū arīa othe maathagwo nīwe matingītārīka. No rīrī, andū arīa mookire thuutha wake matiakenirio nī ūcio wacookire ithenya rīa mūthamaki. Ūndū ūyū o nague nī wa tūhū, o ta gūteng’eria rūhuho.

5

Ikaraga Wītīgīrite Ngai

- ¹ Atīrīrī, ceemaga ūgītōonya nyūmba ya Ngai. Gūkuhīrīria na kūigua ndeto ciake nī kwege gūkīra igongona rīria rīrutagwo nī andū arīa akīgu, tondū matimenyaga nī ūru mareeka.
² Tiga kūhiūha kwaria ūtambīte gwīciiria,
ndūgetikīrie ngoro yaku ihiūhe kwaria ūndū mbere ya Ngai.
Ngai arī igūrū,
nawe ūrī gūkū thī,
nī ūndū ūcio nyīlhagia ciugo ciaku.
³ O ta ūrīa mīhang’o mīngī itūmaga mūdū aroote-rī,
ūguo no taguo mūdū mūkīgu aingihagia mīario.
⁴ Hīndī rīa wehīta mwīhītwa harī Ngai, ndūkanahūthīrīrie kūūhingia. Nī ūndū we ndakenagio nī andū akīgu; hingagia mwīhītwa waku. ⁵ Nī kaba kwaga kwīhīta, gūkīra kwīhīta na kwaga kūhingia mwīhītwa.
⁶ Ndūkareke kanua gaku gatūme wīhie. Ndūkanoigīre mbere ya mūtūmwō wa hekarū atīrī, “Mwīhītwa wakwa ndehitire na mahītia.” Nī kīrī kīgītūma ūrakarie Ngai na uuge waku, nake athūkie wīra wa moko maku? ⁷ Irooto nyingī na ciugo nyingī nī cia tūhū. Nī ūndū ūcio ikaraga wītīgīrite Ngai.

Ūtonga no wa Tūhū

- ⁸ Ūngīkoona mūthīni akīhinyīrīrio, na akaagithio ciira wa ma na kīhooto būrūri-inī, ndūkanamakio nī maūdū macio; nīgūkorwo mūnene ūmwe aroragwo nī mūnene ūngī, na igūrū wa acio eerī nī harī angī anene kūmakīra. ⁹ Uumithio wa būrūri nī wa andū othe; o na mūthamaki we mwene oonaga uumithio kuuma mīgūnda-inī.
¹⁰ Mūdū ūrīa wothē wendeete mbeeca ndarī hīndī aciiganagia;
nake ūrīa wothē wendeete ūtonga ndaiganagwo nī kīrīa oonaga.
Ūndū ūyū o nague no wa tūhū.
¹¹ O ūrīa indo ikīragīrīria kuongerereka,
noguo arīa macīrīiaga mongererekaga.
Mwene cio agunīkaga nakī,
tiga o gūcīrorera na maittho?
¹² Toro wa mūdū ūrīa ūrutaga wīra nī mwege,
o na angīrīa irio nini kana nyingī,
no ūingī wa indo cia gītonga
ndūrekaga kīone toro.
¹³ Nīnyonete ūndū mūūru na wa kīeha gūkū thī kwaraga rīūa:
ūtonga ūrīa mūdū eigagīra ūkaya kūmūthūkia we mwene,
¹⁴ kana ūtonga ūrīa ūthiraga na njīra ya mūtino,
atī angīgaaciara kahī,
gatirī kīndū kangīgaya.

¹⁵ Mündü oimaga nda ya nyina arĩ njaga,
na o ũguo okaga, noguo athiiaa.

Ndarĩ kindũ o nakĩ kiumanĩte na wĩra wake
agaakuua na moko make.

¹⁶ Ũndũ ũyũ o naguo nĩ mũũru, na wa kĩaha:

Atĩ o ũria mündũ okaga, noguo athiiaa,
nake-rĩ, nĩ ũndũ ũrikũ egunaga naguo,
kuona atĩ enogagĩria o rũhuho?

¹⁷ Matukũ-inĩ make mothe arĩagĩra nduma-inĩ,

arĩ na gütangĩka kũnene, na kũhinyĩrĩka, o na marakara.

¹⁸ Ngĩcooka ngĩmenya atĩ nĩ wega na nĩ kwagĩrĩre mündũ arĩage na anyuuage, na akenagĩre gwitungu-
mania gwake arĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa matukũ-inĩ manini ma gütũura muoyo marĩa aheetwo nĩ Ngai,
tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. ¹⁹ Na ningĩ-rĩ, mündũ o wotho angĩheo ũtonga na indo nĩ Ngai, na amũhotithie
gũcikenera, nake aamũkĩre igai rĩake na akenio nĩ wĩra wake-rĩ, kũu nĩ kiheo aheetwo nĩ Ngai. ²⁰ Ti kaingi
mündũ ũcio ataranagia ũhoru wa matukũ ma muoyo wake, tondũ Ngai nĩamũikaragia arĩ na gĩkeno ngoro-
inĩ.

6

¹ Na rĩrĩ, nĩnyonete ũndũ ũngĩ mũũru gũkũ thĩ kwaraga riũa, naguo nĩũritũhagĩra andũ mũno: ² Naguo
nĩ atĩ Ngai aheaga mündũ ũtonga, na indo, o na gĩtĩo, agakoragwo na kindũ o kĩrĩa gĩothe ngoro yake
ĩngĩrĩrĩria, no rĩrĩ, Ngai akaaga kũmũhotithia gũcikenera, no mündũ ũngĩ mũgeni nĩwe ũcikenagĩra handũ
hake. Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ, na nĩ ũndũ mũũru na wa kĩaha.

³ Mündũ no agĩe ciana igana rĩmwe na atũũre mĩaka mĩingĩ; no rĩrĩ, o na angĩtũura ihinda iriiaa atĩa,
angĩkorwo ndangĩkenera ũgaacĩru wake na aage gũthikwo wega-rĩ, nguuga atĩrĩ, mündũ ũcio akĩrĩtwo nĩ
kĩhuno. ⁴ Kĩhuno kũu gũkaga kĩrĩ tũhũ, na gĩgathiĩ nduma-inĩ, na rĩrĩwa riakĩo rikahumbĩrwo nĩ nduma o
ro iyo. ⁵ O na gũtũika gĩtionire riũa kana gĩkĩmenya ũndũ o na ũrikũ-rĩ, nĩkĩgiaga na ũhurũko gũkĩra mündũ
ũcio: ⁶ ĩ, ti-itherũ o na angĩtũura mĩaka ngiri ĩmwe maita meerĩ, na aage gũkenera ũgaacĩru wake. Githĩ
othe matigĩthiiaa o handũ hamwe?

⁷ Mündũ arutaga wĩra wotho na kũyo nĩguo aiyũrie kanua gake,
no gũtirĩ hĩndĩ ngoro yake ĩganagia.

⁸ Mündũ mũũgĩ-rĩ,
akĩrĩte mündũ mũkĩgu na kĩ?

Nake mündũ mũthĩni ũria ũmenyete gũikarania na andũ arĩa angĩ-rĩ,
egunaga na kĩ?

⁹ Nĩ kaba kĩrĩa maithe marona,
gũkĩra kwangangio nĩ merĩrĩria.

Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ,
o ta gũteng'eria rũhuho.

¹⁰ Kindũ gĩothe kĩanakorwo kuo kĩaheirwo rĩrĩtwa,
nake mündũ nĩamenyekete ũria atarĩ;

gũtirĩ mündũ ũngĩhota gũkarania
na ũria ũrĩ hinya kũmũkĩra.

¹¹ O ũria ciugo iraingĩha,
noguo ituĩkaga cia tũhũ,
naguo ũndũ ũcio ũgunaga mündũ na kĩ?

¹² Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya maũndũ marĩa magĩrĩre mündũ mütũũrĩre-inĩ wake, matukũ mothe ma
muoyo wake manini na ma tũhũ marĩa aniinaga magathira o ta kĩĩruru? Nũũ ũngĩmwĩra ũria gũkaahaana
gũkũ thĩ kwaraga riũa aarĩkia kwehera?

7

Ũũgĩ

¹ Nĩ kaba rĩrĩtwa rĩega gũkĩra maguta marĩa manungi wega,
na mũthenya wa gũkua gũkĩra mũthenya wa gũciarwo.

² Nĩ kaba gũthĩĩ nyũmba ĩrĩ na macakaya
gũkĩra gũthĩĩ nyũmba ĩrĩ na ndĩa,
nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩo mũthiaa wa andũ othe;
nao andũ arĩa marĩ muoyo nĩmakĩge ũndũ ũcio ngoro-inĩ ciao.

³ Nĩ kaba kĩaha gũkĩra mĩtheko,
tondũ gũtuka gĩthiithi nĩgũtũmaga ngoro yagĩre.

⁴ Ngoro cia andũ arĩa oogĩ irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na macakaya,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na ikeno.

⁵ Nĩ kaba kũigua irũthiaa rĩa mündũ ũria mũũgĩ,
gũkĩra gũthikĩrĩria rwĩmbo rwa andũ arĩa akĩgu.

- ⁶ O ta ūria mīgua itūratūrīkaga iri rungu rwa nyūngū,*
no taguo mītheko ya andū arīa akīgu itariī.
Ūndū ūyū o nago no wa tūhū.
- ⁷ Ūhinyanīrīria ūtūmaga mūdū mūūgī akīge,
nario ihaki rīgathūkia ngoro.
- ⁸ Nī kaba kīrīkīrīro kīa ūndū gūkīra kīambīrīria kīaguo,
na gūkīrīrīria nī kwegu gūkīra mwītīo.
- ⁹ Tiga kūhiūha kūrakara na ngoro yaku,
nī ūndū marakara maikaraga ngoro-inī cia andū arīa akīgu.
- ¹⁰ Ndūkoorie atīrī, “Nī kī gīatūmaga matukū ma tene makorwo marī mega gūkīra maya?”
Nīgīkorwo ti ūūgī kūria ūguo.
- ¹¹ Ūūgī, o ta igai, nī mwege
na nūteithagia arīa marī muoyo.
- ¹² Ūūgī nī mwīgītio,
o ta ūria mbeeca irī mwīgītio,
no rīrī, wega wa ūmenyi maūdū nī ūyū:
atī ūūgī nītūtūragia ūria ūrī nago muoyo.
- ¹³ Ta cūrania ūria Ngai ekite:
Kīria ogometie-rī,
nūū ūngīhota gūkīrūnga?
- ¹⁴ Hīndī irīa mahinda marī mega, kenaga;
no rīrī, rīrīa mahinda magūthūūkīra, ūrīkanage atīrī:
Ngai nīwe ūtūmaga
maūdū macio meerī matwarane.
Nī ūndū ūcio mūdū ndarī ūndū angīmenya
wīgī mūtūūrīre wake wa thuutha-inī.
- ¹⁵ Mūtūūrīre-inī ūyū wakwa wa tūhū, nīnyonete maūdū maya meerī:
mūdū mūthingu no akue o na arī mūthingu,
nake mūdū mwaganu agatūūra muoyo ihinda iraaya o na arī mwaganu.
- ¹⁶ Tiga gūthinga makīria,
o na kana kūūhiga makīria:
ūkwenda kwīniina nīkī?
- ¹⁷ Tiga kwagana makīria,
kana gūkīga:
ūkwenda gūkua hīndī yaku itakinyīte nīkī?
- ¹⁸ Nī wega kūrūmia ūndū ūmwe,
na ndūkarekie ūcio ūngī.
Mūdū ūria mwītīgīrī-Ngai nīetheemaga maūdū macio meerī.
- ¹⁹ Ūūgī wīkīraga mūdū mūūgī hinya,
agakīra aathani ikūmi marī itūūra-inī inene.
- ²⁰ Gūtīrī mūdū mūthingu gūkū thī,
ūria wīkaga o wega mūtheri na ndehagia.
- ²¹ Ndūgathīkagīrīrie ūria wothē andū maraaria,
tondū wahota kūigua ndungata yaku īgīkūrūma:
- ²² nīgūkorwo ngoro-inī yaku nīūū
atī mahinda maingī wee mwene wanaruma andū arīa angī.
- ²³ Maūdū macio mothe ndamatuīrīrie na ūūgī, ngiuga atīrī,
“Nīndūite itua rīa kūgīa na ūūgī.”
No rīrī, ūndū ūcio warī kūraya na nī.
- ²⁴ O ūndū ūria wothē ūngītūika nīguo, ūūgī-rī,
nīūrahīrīrie mūno na nīmūhithe makīria:
nūū ūngīūmenya?
- ²⁵ Nī ūndū ūcio ngīhūdūra meciiria makwa harī ūmenyi,
na gūtūiria, na kūmaatha ūūgī, na mūtābarīre wa maūdū
na ndaūkīrwo nī ūkīgu wa waganu,
na ūgūrūki wa ūrimū.

* 7:6 Mwaka wa mīgua o na watūratūrīka ndūrī ūrugarī wa kūigana hīndī ya heho.

²⁶ Ningĩ ng'iona undũ mūrũrũ gũkĩra gĩkuũ,
naguo nĩ mündũ-wa-nja ūria ūhaana ta mūtego,
o ūria ngoro yake ūhaana mūtego wa kũgwatia,
namo moko make makahaana ta mĩnyororo.
Mündũ ūria ūkenagia Ngai nĩakehonokia harĩ mündũ-wa-nja ūcio,
no mündũ ūria mwĩhia nĩakagwatio nĩwe.
²⁷ Mūrutani ekuuga atĩrĩ, “Undũ ūyũ nĩguo menyete:
“Ngĩringithania undũ ūmwe na ūria ūngĩ nĩguo menyete mūtabarĩre wa maündũ-rĩ,
²⁸ o ngĩethaga ūguo
na ndione-rĩ:
Nĩndonire mündũ mūrũme ūmwe mūrũngĩrĩru harĩ arũme ngĩrĩ,
no ndionire mündũ-wa-nja o na ūmwe mūrũngĩrĩru thĩnĩ wao othe.
²⁹ Undũ ūyũ noguo nyonete:
Ngai oombire mündũ arĩ mūrũngĩrĩru,
no andũ nĩmecarĩrie maündũ mainĩ ma wara.”

8

¹ Nũ ūtariĩ ta mündũ ūria mũũgĩ?
Ningĩ nũ ūngĩmenya gũtaũra maündũ?
Ūgĩ nĩguo ūtũmaga ūthiũ wa mündũ ūkenge,
na ūgatũma gũthita gĩthiithi gwake kũgarũrũke.

Athikagĩra Mũthamaki

² Nguga atĩrĩ, athikagĩra riathani rĩa mũthamaki, nĩ undũ nĩwehĩtire ūrĩ mbere ya Ngai.* ³ Ndũkahiũhage kwehera harĩ mũthamaki. Ndũgekage undũ mũũru, nĩgũkorwo we ekaga undũ ūria ūngĩmũkenia. ⁴ Na tondũ uuge wa mũthamaki ūrĩ hinya-rĩ, nũ ūngĩhota kũmũũria kĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ūreka?”

⁵ Mündũ ūria wotha wathikagĩra watho wake ndakooka ūũru,
nayo ngoro ya mündũ mũũgĩ ikũũranaga gwathikĩra mũthamaki
ihinda rĩria riagĩrĩre, ningĩ na njĩra rĩa yagĩrĩre.

⁶ Nĩgũkorwo undũ o wotha nĩ ūrĩ ihinda rĩria riagĩrĩre,
na njĩra rĩa yagĩrĩre ya kũwĩka,
o na gũtuũka thĩna wa mündũ nĩũmũritũhagĩra mũno.

⁷ Tondũ gũtirĩ mündũ ūngĩmenya maündũ marĩa makaamũkora-rĩ,
nũ ūngĩmwĩra maündũ marĩa magooka?
⁸ Gũtirĩ mündũ ūngĩhota gwatha rũhuho agĩrie rũhurutane;
ũguo noguo gũtarĩ mündũ ūngĩhota kũgĩrĩrĩria mũthenya wake wa gũkua.
O ta ūria gũtarĩ mündũ ūheagwo rũũtha hĩndĩ ya mbaara,
ũguo noguo wagano ūtangĩhonokia mündũ ūria ūwĩkaga.

⁹ Maündũ macio mothe nĩndamoonire, o ndĩrutaniĩrie kũmenya ūhoro wa maündũ marĩa mothe mekwago gũkũ thĩ kwaraga riũa. Nĩ kũrĩ hĩndĩ mündũ agĩaga na ūhoti wa gwathaga andũ arĩa angĩ, nake agethũkia we mwene. ¹⁰ O na ningĩ ng'iona andũ arĩa aaganu magĩthikwo, o acio maathiiaga na makoima handũ-haria-haamũre, nao magakumagio kũu itũũra-inĩ inene kũria meekagĩra maündũ macio. Undũ ūyũ o naguo no wa tũhũ.

¹¹ Rĩria gwĩka ūũru kwaga kũherithio narua-rĩ, ngoro cia andũ ikĩragĩrĩria gũthugunda gwĩka ūũru. ¹² O na mündũ mwaganu angĩka maündũ mooru maita igana na atũũre muoyo ihinda iraya-rĩ, nĩnjũũ na ma atĩ andũ arĩa metigĩrite Ngai nĩmakona maündũ mega, o acio mahooyaga marĩ mbere ya Ngai. ¹³ No rĩrĩ, tondũ andũ arĩa aaganu matĩtigagĩra Ngai-rĩ, matikooka maündũ mega, na matukũ mao matikaraiha ta kĩrũru.

¹⁴ Na nĩ kũrĩ undũ ūngĩ wa tũhũ wĩkaga gũkũ thĩ: naguo nĩ atĩ andũ arĩa athingu nĩmakoragwo nĩ maündũ marĩa magĩrĩre gũkora andũ arĩa aaganu, ningĩ atĩ andũ arĩa aaganu nĩmakoragwo nĩ maündũ marĩa magĩrĩre gũkora andũ arĩa athingu. Undũ ūyũ o naguo, nguga atĩrĩ, no wa tũhũ. ¹⁵ Nĩ undũ ūcio ngũgaathĩrĩria gĩkeno kĩa mūtũũrĩre, tondũ gũtirĩ undũ ūngĩ mwega wa mündũ gũkũ thĩ kwaraga riũa gũkĩra kũria, na kũnyua, na gũkena. Nakio gĩkeno gĩtũũre kĩrũmanĩrĩre nake wĩra-inĩ wake matukũ mothe ma muoyo marĩa Ngai amũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁶ Rĩria ndeerutaniĩrie kũmenya ūhoro wa ūũgĩ na kuona wĩra ūria mündũ arutaga gũkũ thĩ, tondũ nĩ kũrĩ mündũ maitho make matoonaga toro mũthenya kana ūtũkũ, ¹⁷ hĩndĩ iyo ngĩkĩona maündũ marĩa mothe Ngai ekĩte. Gũtirĩ mündũ ūngĩhota kũmenya ūria gũthiĩaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa. O na mündũ angĩtũria na kĩyo gĩake gĩothe, ndangĩhota kũmenya gĩtũmi kĩa undũ ūcio. O na mündũ mũũgĩ angĩtũua atĩ nĩoi, ndangĩhota gũtaũkĩrwo kũna nĩ undũ ūcio.

* 8:2 Andũ nĩmehitaga marĩ mbere ya Ngai atĩ nĩmarĩkoragwo marĩ ehokeku.

Gikuu Gūkaga kūrī Andū Othe

¹ Nī ūndū ūcio ngīcūūrania ūhoru wa maūndū macio mothe na ngiona atī andū ariā athingu na ariā oogī, o hamwe na mawira mao, marī moko-inī ma Ngai, no rīrī, gūtīrī mūdū ūngīmenya kana nī wendo, kana nī rūmena rūmwetereire. ² Andū othe marīkagīrīria o ūndū ūmwe: kīrīkīro kīa andū ariā athingu na ariā aaganu, kīa andū ariā ega na ariā ooru, kīa andū ariā matethaahitīe na ariā methaahitīe, na kīa andū ariā marutaga magongona na ariā matarutaga gīothe no kīmwe.

O ta ūria mūdū mwega atarī,

ūguo noguo mūdū mwīhia atarī;

o ta ūria ariā mehītaga na mīhītwa matarī,

ūguo noguo ariā metigagīra kwīhita na mīhītwa matarī.

³ Ūyū nīguo ūuru ūria ūkoragwo maūndū-inī mothe marīa mekīkaga gūkū thī kwaraga riūa: Andū othe marīkagīrīria o ūndū ūmwe. O na ningī ngoro cia andū ciyūrīte ūuru, na ūgūrūki ūkaagīa ngoro-inī ciao rīria marī muoyo, na thuutha-inī magakua. ⁴ Mūdū ūria wothē ūrī gatagatī ka ariā marī muoyo arī na kīrīgīrīro; na rīrī, nī kaba ngui rīrī muoyo gūkīra mūrūthi mūkuū!

⁵ Nī ūndū andū ariā marī muoyo nīmooī nīmagakua,

no ariā makuīte matīrī ūndū mooī;

na matīrī kīheo kīngī metereire,

o na matīrīrikanagwo, nīmariganīire.

⁶ Wendani wao, na rūmena rwao,

o na ūiru wao nīthirīte biū;

na gūtīrī hīndī ingī magaacooka kūgīa na handū

maūndū-inī marīa mothe mekagwo gūkū thī kwaraga riūa.

⁷ Thīi, ūrie irio ciaku ūkenete, na ūnyue ndibei yaku ūcanjamūkīte ngoro, nīgukorwo ihinda rīrī nīrio Ngai etīkīrīte wīra waku. ⁸ Wīhumbage nguo cia rangi mwerū hīndī ciothe, na wīhakage maguta mūtwe hīndī yothē.* ⁹ Tūūranagai na gīkeno na mūtumia ūcio waku wendeete, matukū mothe ma muoyo ūyū wa tūhū marīa Ngai akūheete gūkū thī kwaraga riūa, o matukū macio maku mothe ma tūhū. Nī ūndū rīrī nīrio igai rīaku mūtūūrīre-inī waku, o na gwītungumania-inī gwaku ūrī gūkū thī kwaraga riūa. ¹⁰ Ūndū ūria wothē ūngiona wa gwīka na guoko gwaku-rī, wīke na hinya waku wothē, tondū mbīrīra-inī kūrīa ūrorete, gūtīrī kūruta wīra kana gwīciiria, kana kūmenya maūndū, o na kana ūgī.

¹¹ Nīnyonete ūndū ūngī gūkū thī kwaraga riūa:

Atī andū ariā marī ihenya tio mahootanaga ihenya-inī,

na ariā marī hinya tio mahootanaga mbaara-inī,

o na ariā oogī tio moonaga irio,

na ariā mooī maūndū mūno tio magīaga na ūtonga,

o na kana andū ariā oogī makaheo gītīio;

no rīrī, ihinda na mweke nī cia andū othe.

¹² O na ningī, gūtīrī mūdū ūngīmenya rīria mūtino ūngīmūkora:

Tondū o ta ūria thamaki inyiitagwo na mūtego mūuru,

o na ta ūria nyoni inyiitagwo na gīkerenge,

ūguo noguo andū manyiitagwo nī mahinda mooru

marīa mamakinyagīra materīgīrīre.

Ūgī nī Mwega Gūkīra Ūkīgu

¹³ Ningī ngiona ūgī gūkū thī kwaraga riūa ūria wamakirie mūno, watarī ūū: ¹⁴ Hīndī īmwe nī kwārī itūūra inini, na rīarī na andū o anini thīnī wario. Na mūthamaki warī na hinya mūno akīrīkīrīra, akīrīthīūrūrūkīria, na agīaka rūrigo rwa kūrīgīgīcīria, arīkīrīre. ¹⁵ Na rīrī, itūūra-inī rīu nī gwatūūraga mūdū mūthīnī no aarī mūgī, nake akīhonokia itūūra rīu na ūgī wake. No rīrī, gūtīrī mūdū wacookire kūrīrikana mūdū ūcio mūthīnī. ¹⁶ Nī ūndū ūcio ngīkiuga atīrī, “Ūgī nī mwega gūkīra hinya.” No ūgī wa mūdū mūthīnī nīūmenagwo, na ciugo ciake itithikagīrīro.

¹⁷ Ciugo cia ūhooreri cia mūdū ūria mūgī nīciagīrīre ithikagīrīro,

gūkīra rīanīrīra rīa mūdū ūria wathaga irimū.

¹⁸ Nī kaba ūgī gūkīra indo cia mbaara,

no rīrī, mūdū mwīhia ūmwe nīathūkagīa maūndū maingī mega.

10

¹ O ta ūria ngi nguū itūmaga maguta manungi wega magīe na kīheera kīuru-rī, noguo ūkīgu mūnini ūkomagīrīria ūgī na gītīio.

² Ngoro ya mūdū ūria mūgī yerekagīra mwena wa ūrio, no ngoro ya mūdū mūkīgu īkeerekera mwena wa ūmotho.

* 9:8 Ayahudi maakūngūyagīra ciathī ciao na kwīhumba nguo njerū cua na kwīhaka maguta mūtwe.

- ³ O na rīria egūthiī na njīra,
mündū mūkīgu nīoragwo nī meciiria make,
na akoonia mündū o wothe ūria arī mūkīgu.
- ⁴ Marakara ma mündū ūria wathanaga mangiarahūka igūrū riaku,
ndūkoime harīa ūri;
ūhooreri no ūhoorerie mahītia manene.
- ⁵ Nī harī ūndū mūuru nyonete gūkū thī kwaraga riūa,
na nī ihītia rīria riumanaga na mwathi wa andū:
- ⁶ Atī andū ariā akīgu nīmatūūgagīrio mūno,
nao andū ariā itonga makanyiihio.
- ⁷ Nīnyonete ngombo igīthiī ihaicīte mbarathi,
nao ariū a athamaki magathiī na magūrū ta ngombo.
- ⁸ Mündū ūria wenjaga irima-rī, nīwe ūkaarīgūa;
nake ūria ūtharagia rūthingo nīkūrūmwō akaarūmwō nī nyoka.
- ⁹ Mündū ūria wenjaga mahiga no agerwo ngero nīmo;
nake ūria watūrāga ngū no imūrehere ūgwati.
- ¹⁰ Ithanwa rīngītūuha na rīage kūnoorwo-rī,
mündū nīatūmagīra hinya mūingī,
no ūūgī wa wīra ūrehaga ūhootani.
- ¹¹ Nyoka īngīrūma mündū ītanathuuthīrwo īhoorere-rī,
hatirī bata kūrī mūmithuuthiri.
- ¹² Ciugo cia kanua ka mündū mūūgī nī cia ūtugī,
no mündū mūkīgu anīinagwo nī mīromo yake mwene.
- ¹³ Kīambīrīria-inī ciugo ciake nī cia ūrimū;
na kīrīkīrīro-inī nī cia ūgūrūki mūtheri:
- ¹⁴ nake mündū mūkīgu no ciugo aingīthagia.
- Gūtiri mündū ūūī ūria gūkaahaana,
ningī nūū ūngīmūwīra ūhorō wa maūdū marīa mageekīka thuutha wake?
- ¹⁵ Wīra wa mündū mūkīgu nīūmūnogagia;
we ndamenyaga njīra ya gūthiī itūūra-inī.
- ¹⁶ Būrūri ūria mūthamaki wakuo aarī ndungata,
na anene akuo marokagīra kūrīa o rūciinī kaī ūri na haaro-ī!
- ¹⁷ Kūrathimwo-rī, nīwe būrūri ūria mūthamaki waku aaciaritwo arī mündū wa gūtīka,
na ūria ariū ake marītaga irio ihinda rīria riagīrīre:
nīgeetha magīe na hinya, na makanyua, no ti geetha marīio.
- ¹⁸ Mündū angīkorwo arī kīgūūta, mīitirīro ya nyūmba yake nīihocagīrīra;
namo moko make mangīregera, nyūmba no yure.
- ¹⁹ Iruga rīrugagwo nīguo andū makene,
nayo ndibeī īkenagia muoyo,
no mbeeca nīcio ihingagia maūdū mothe.
- ²⁰ Ndūkanarume mūthamaki, o na meciiria-inī maku,
na ndūkanacuuke gītonga ūri nyūmba yaku ya thīinī,
tondū nyoni ya rīera-inī no itware ciugo ciaku,
o na kana irīa irī mathagu iheane ūhorō ūcio warītie.

11

Ūtaana na Kīyo

- ¹ Ikia irio ciaku igūrū rīa maaī,
nī ūndū thuutha wa matukū maingī nīūgaaciona rīngī.
- ² He andū mūgwanja rwīga, īi, o na ūhe andū anana,
nīgūkorwo wee ndūngīmenya mūtino ūria ūngīūka būrūri-inī.
- ³ Matu mangīyūra mbura,
mamiuragia gūkū thī.

Mütĩ üngĩgũa na mwena wa gũthini, kana mwena wa gathigathini,
o harĩa ügũũaga, hau no ho ũikaraga.

⁴ Mündũ ũrĩa wothe ücũthagĩrĩria rũhuho, ndahaandaga;
nake ũrĩa ũroraga matu, ndagethaga.

⁵ Tondũ ndũũ njĩra ĩrĩa rũhuho rügeraga,
o na kana ũrĩa mwana athondekagwo nda-inĩ ya nyina,
ũguo noguo ũtangĩmenya wĩra wa Ngai,
o we Mũũmbi wa indo ciothe.

⁶ Haanda mbeũ ciaku rũciinĩ,
na hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũkahurũkie moko maku,
nĩgũkorwo ndũũ ĩria ikaagĩra,
kana nĩ ici, kana nĩ icio ingĩ,
kana hihi ikaagĩra o cieri.

Ririkana Mũkũmbi rĩrĩa ũrĩ Mwĩthĩ

⁷ Ũtheri nĩ mwega,
namo maitho nĩmakenagĩra kuona riũa.

⁸ Na rĩrĩ, mündũ o na angĩgĩtũũra muoyo mĩaka mĩingĩ atĩa-rĩ,
nĩamĩkenagĩre yothe.

No nĩaririkanage matukũ ma nduma,
tondũ magaaakorwo marĩ maingĩ.
Maündũ mothe magooka nĩ ma tũhũ.

⁹ Atĩrĩrĩ, wee mwanake üyũ, kenagĩra ũnini waku,
na ũreke ngoro yaku ĩgũkenagie matukũ-inĩ ma wĩthĩ waku.
Thiiaa na mĩthiire ĩrĩa wiyendeire na ngoro yaku,
o na ĩrĩa yonagwo ĩrĩ mĩega nĩ maitho maku,
no ũmenye atĩrĩ, harĩ maündũ macio mothe,
Ngai nĩagagũciirithia.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, eheria gwĩtanga ngoro-inĩ yaku,
na weherie mathiĩna mwĩrĩ-inĩ waku,
tondũ wĩthĩ waku na hinya wa mwĩrĩ no cia tũhũ.

12

¹ Ririkanaga Mũkũmbi
matukũ-inĩ ma ũnini waku,
mũirĩa wa matukũ ma thiĩna makinye,
na mĩaka ĩkuhĩrĩrie rĩrĩa ũkoiga atĩrĩ,
“Kaĩ ndikenagĩra mĩaka ĩno-ĩ”:

² riũa na ũtheri,
na mweri na njata ĩtanatuĩka nduma,
namo matu matanacooka ho mbura yathira;

³ rĩrĩa aikaria a nyũmba makainaina,
nao arĩa marĩ hinya mainame,
rĩrĩa ithiĩ ĩgaatiga gũthiĩ nĩ ũndũ nĩ nini,
nao arĩa macũthagĩrĩria na ndirica matumanĩrwo nĩ nduma;

⁴ rĩrĩa mĩrango ya kuumĩra barabara ikaahingwo,
na mũgambo wa gũthiĩ ũnyiihe;

rĩrĩa andũ magookagĩrio nĩ mĩgambo ya nyoni,
no nyĩmbo ciao ciothe ikaaga kũguĩka;
⁵ rĩrĩa andũ marĩ na guoya wa kũhaica ĩgũrũ,
na mageetigĩra mogwati ma mabarabara-inĩ;
rĩrĩa mĩtĩ wa mũrothi ũrutĩte kiro,
nayo ndaahi ithiiaa ĩkururĩtie,
namo merĩrĩria mage hinya.

Hĩndĩ iyo mündũ ainũke kũria agaatiũura tene na tene,
nao acakai mathiĩ magĩcakayaga njĩra-inĩ.

⁶ Ririkanaga Mũkũmbi: mbere ya mũhĩndo wa betha ũtanatuĩka,
o na kana mbakũri ya thahabu ĩtaanooragwo;
mbere ya ndigithũ gũthethererwo itherũkiro-inĩ rĩa maaĩ,
kana kũgũrũ kwa ngaari kuunĩkire gĩthima-inĩ,

⁷ naruo rüküngü rücooke tĩĩri-inĩ kũrĩa ruoimire,
naguo roho ũcooke kũrĩ Ngai ũrĩa wauheanire.

⁸ “Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ! Nĩ ma tũhũ!” Ũguo nĩguo Mũrutani ekuuga.
“Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ!”

Kĩrikĩrĩro kĩa Ũhoro

⁹ Mũrutani to kũũhĩga aarĩ mũũgĩ, no nĩ aarutire andũ maũndũ. ¹⁰ Nĩacũũranirie na agĩtuĩria maũndũ, na agĩtabanĩria thimo nyingĩ na mũbango. Mũrutani nĩatuĩirie nĩgeetha one ciugo o iria ciagĩrĩire, na ũrĩa aandĩkire warĩ mũrũngĩrĩru na wa ma.

¹¹ Ciugo cia andũ arĩa oogĩ nĩ ta mĩcengi, nayo mĩario yao ĩcookanĩrĩrio ĩhaana ta nyambo ihũũrĩrwo wega ikarũma, iheanĩtwo nĩ Mũrĩithi ũmwe. ¹² ĩtikĩra gũtaarwo, mũrũ wakwa, ndũkanekeke ũndũ wa gũciongerera.

Ha ũhoro wa gũthondeka mabuku maingĩ-rĩ, ndũrĩ mũthia, nakuo gũthoma mũno kũnogagia mwĩrĩ.

¹³ Rĩu-rĩ, maũndũ mothe nĩmarĩkĩtie kũiguuo;

kĩrikĩrĩro kĩa ũhoro ũcio wothe nĩ gĩkĩ:

Wĩtigĩre Ngai na ũrũmagie maathani make,

nĩ ũndũ gwĩka ũguo nĩkũhingia maũndũ mothe marĩa mũndũ agĩrĩrũo nĩ gwĩka.

¹⁴ Nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithanĩria ũndũ o wothe wĩkĩtwo,

hamwe na maũndũ mothe marĩa mahithe,

marĩ mega kana marĩ mooru.

RWĨMBO RŪRĪA RWEGA MŪNO

¹ Rŭrũ nĩruo rwĩmbo rwa Solomoni rŭrĩa rwega gũkĩra nyĩmbo ciothe.

Mwendwa

² Ta nĩamumunye na mamumunya ma kanua gake;
nĩ ũndũ wendo waku nĩ mwega gũkĩra ndibei.

³ Mũtararĩko wa maguta macio wĩhakĩte nĩ mwega;
rĩitwa rĩaku no ta mũtararĩko wa maguta manungi wega magĩitanĩrĩro.
Na nokĩo wendetwo nĩ airĩtu!

⁴ Ndũkandige, nĩtũthĩi nawe; reke twĩhĩke!
Mũthamaki nĩandoonyie nyũmba ciake cia thĩinĩ.

Arata

Tũgũcanjamũka na tũkene nĩ ũndũ waku;
tũrikumagia wendo waku gũkĩra ndibei.

Mwendwa

Kaĩ marĩ na kĩhooito gĩa gũkwenda-ĩ!

⁵ Nĩ ndĩ mũirũ, no ndĩ mũthaka,
inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,
njirĩte o ta hema cia Kedari,*
ngaagĩra o ta itambaya cia gũcuuria hema cia Solomoni.

⁶ Tigai kũndora nĩ ũndũ ndĩ mũirũ,
tondũ njirĩte nĩ kũhĩa nĩ riũa.

Ariũ a maitũ nĩmandakarĩire,
makĩndua mũrori wa mĩgũnda ya mĩthabibũ;
no mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ nĩndũirekereirie.

⁷ Atĩrĩrĩ, wee nyendetee, ta njĩra harĩa ũrarĩthĩria rũuru rwaku rwa mbũri,
njĩra harĩa ũkwarahia ng'ondũ ciaku miaraho.

Ingĩkara atĩa ta mĩtumia mũhumbe maitho
ndũũru-inĩ cia arata aku?

Arata

⁸ We mũthaka kũrĩ andũ-a-nja othe, akorwo ndũũrĩrĩ,
umagara ũrũmĩrĩre makinya ma ng'ondũ,
ũkarĩithĩrie tũũri twaku
hakuhi na hema cia arĩithi.

Mwendani

⁹ Wee, mwendwa wakwa-rĩ, ngũgerekanagia na mbarathi ya mũgoma
yohereirwo ngaari imwe ya ngaari cia ita rĩa Firaũni.

¹⁰ Makai maku-rĩ, mathakarĩirwo mũno nĩ icũhĩ cia matũ,
nayo ingingo yaku ikaagĩrĩrwo nĩ mĩgathĩ ya tũhiga twa goro.

¹¹ Tũgũgũthondekera icũhĩ cia matũ cia thahabu,
ciohanĩtio na tũbungo twa betha.

Mwendwa

¹² Rĩrĩa mũthamaki aarĩ metha-inĩ yake-rĩ,
maguta makwa manungi wega maiyũrĩtie mũtararĩko wamo kũu.

¹³ Mwendwa wakwa harĩ nĩrĩ, ahaana ta koohe ka manemane†
gakomeire gatagatĩ ka nyondo ciakwa.

¹⁴ Mwendwa wakwa harĩ nĩrĩ, nĩ ta kamanja ka mahũa ma mũhanuni
kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ ya Eni-Gedi.‡

Mwendani

¹⁵ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Hĩ, ti-itherũ ũrĩ mũthaka!
Maitho maku magĩrĩte o ta ma ndutura.

Mwendwa

¹⁶ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Kaĩ ũkĩrĩ wa kwendeka-ĩ!
Na ũrĩrĩ witũ nĩ ta nyeki irĩa nduru.

Mwendani

* 1:5 Andũ a Kedari maarĩ Arabu arĩa maatũũraga gũkuhi na Edomu, na hema ciao ciatumagwo na guoya wa mbũri njirũ. † 1:13 Manemane
nĩ mahuti manungaga wega maacinwo na mwaki, na monekaga Ethiopia, Irathĩro-ria-Gatagatĩ, na India. ‡ 1:14 Eni-Gedi nĩ handũ haarĩ
maĩ werũ-inĩ, na haarĩ mwena wa ithũiro wa Iria rĩa Cumbĩ, naho nĩhakĩraga mahuti maingĩ manungi wega.

¹⁷ Mīratho ya nyumba iitū nī ya mītarakwa;
nayo mīitiriro yayo nī ya mikarakaba.

2

Mwendwa

¹ Nīi ndī ihūa rīa Sharoni,
ningī gītoka gīa ituamba-inī.*

Mwendani

² O ta gītoka kīrī mīigua-inī-rī,
nīguo mwendwa wakwa atarīi arī gatagatī ka airītu arīa angī.

Mwendwa

³ O ta mūtī wa mūtunda ūrī mītī-inī ya gīthaka-rī,
nīguo mūnyendi atarīi arī gatagatī ka aanake arīa angī.

Ngenagīra gūikara kīgunyī-inī gīake,
namo matunda make ngīmacama njiguaga marī mūrō.

⁴ Nīandoonyetie nyumba nene irīa irīiagīrwo iruga,
nayo bendera irīa ahaicītie igūrū rīakwa nī wendo.

⁵ Njīkīrai hinya na thabibū iria nyūmithie,
mūnjerūhīrie hinya na matunda,
nī ūndū ndī mūcuce nī wendo.

⁶ Guoko gwake kwa ūmotho akūigīte rungu rwa mūtwe wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ūrō gūkaahimbīria.

⁷ Inyuī aarī a Jerusalemu, ndamwīhīthia na thīiya,
na mīgoma ya thwariga cia werū-inī atīrī:
Mūtikoimbuthūre wendo o na kana mūwarahūre,
o nginya wīrīrīrie kwarahūka guo mwene.

⁸ Ta thikīrīria, ūcio nī mwendwa wakwa!

Ta rora! Īi nīwe ūyū ūroka,
akīrūgaga akīrīire irīma-inī,
arooka agītūrūhaga tūrīma-inī.

⁹ Mwendwa wakwa ahaana ta thīiya, kana ta thwariga irīa nyanake.
Ta kīrore! Nīwe ūūrīa ūrūngīi thuutha wa rūthingo rwitū,
ararorera ndirica-inī,
agacūthīrīria mīanya-inī.

¹⁰ Mwendwa wakwa aarīrie akīnjīra atīrī,
“Mūrata wakwa, o wee mūthaka,
ūkīra tūthīi.

¹¹ Atīrīrī! Hīndī ya heho nī thiru;
nayo mbura nīkīite igatiga kuura.

¹² Nī hīndī mahūa marakunūka thī;
ihinda rīa kūina nīkinyu,
mīgambo ya ndutura
nīraiguu būrūrī-inī witū.

¹³ Mūkūyū-rī, nīūrūtīte ngūyū cia mbere;†
mīthabibū irīa iratumūra kīro nīraruta mūtatarīko wayo wega.
Ūkīra, ūka mūrata wakwa;
o wee wakwa mūthaka, ūkīra tūthīi.”

Mwendani

¹⁴ Ndutura yakwa wee ūrī mīatūka-inī ya rwaro rwa ihinga,
kūu cīhitho-inī cia hurūrūka cia irīma,
nyonia ūthiū waku,
ta reke njigwe mīgambo waku;
nī ūndū mīgambo waku nī mwororo,
na ūthiū waku nī mūthaka.

¹⁵ Tūnyitīrei mbwe,
o tūbwe tūu tūnini,
tūrīa tūthūkagia mīgūnda ya mīthabibū,
o mīthabibū iyo iitū iratumūra kīro.

Mwendwa

¹⁶ Mwendwa wakwa nī wakwa na nīi ndī wake;

* 2:1 Gītumba-inī gīa Kīrīma gīa Karimeli nī gwakūruga mahūa ma mīmēra itarī mīraihi, na maarī ma rangi mwerū, kana wa ndathi, kana wa ngoikoni. † 2:13 Kūu Isīraeli mīkūyū yaciaraga maita meerī mwaka.

ariithagia kũria kũri itoka.
 17 Hũndũka nginya rĩria kũĩrura,
 nacio ciĩruru ciĩrie.
 Hũndũka mwendwa wakwa,
 tuĩka ta thiiya,
 kana ta thwariga nyanake,
 ĩrĩ irĩma-inĩ cia Betheri.

3

1 Ūtukũ wothē ndĩ ūrĩrĩ-inĩ wakwa
 ndĩracaragia ūcio ngoro yakwa yendete;
 ndĩramũcaririe, no ndinamuona.
 2 Nĩngũũkĩra thĩi ngacangacange itũũra-inĩ inene,
 hungure njĩra-inĩ ciario na nja ciario;
 thĩi ngeethe ūcio ngoro yakwa yendete.
 Nĩ ūndũ ūcio ngĩmũcaria, no ndiigana kũmuona.
 3 Arangĩri nĩmanyonire,
 magĩthiũrũka itũũra-inĩ rĩu inene.
 Ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩmuonete ūria ngoro yakwa yendete?”
 4 O ndamahitũka o ūguo,
 nĩguo ndonire ūria ngoro yakwa yendete.
 Ngĩmũnyiita na ndiamũrekirie,
 o nginya ngĩmũtoonyia nyũmba ya maitũ,
 ngĩmũtoonyia kanyũmba ga thĩinĩ ka ūria wanjarire.
 5 Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩthia na thiiya,
 na mĩgoma ya thwariga cia werũ-inĩ atĩrĩ:
 Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
 o nginya wĩrĩrĩre kwarahũka guo mwene.
 6 Nũũ ūyũ ūroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ
 ahaana ta itu rĩa ndogo,
 arĩ mĩtararĩko wa manemane na ūbani,
 iria ithondeketwo na mahuti mothe manungi wega ma mwonjoria?
 7 Atĩrĩrĩ! Nĩ ngaari ya gũkuua Solomoni,
 yumagarĩtio nĩ njamba cia ita mĩrongo itandatũ,
 iria ndĩie mũno cia Isiraeli,
 8 othe meeohete hiũ cia njora,
 na othe marĩ na ūũgĩ wa mbaara,
 o ūmwe wao eyohete rũhiũ rwa njora,
 ehaarĩrie nĩ ūndũ wa imakania iria ingĩũka ūtukũ.
 9 Mũthamaki Solomoni nĩethondekeire ngaari ya kũmũkuuaga;
 amĩakite na mĩti ya kuuma Lebanoni.
 10 Itugĩ ciayo atumithĩtie cia betha,
 naguo mwĩtiro wayo nĩ wa thahabu,
 gĩti kiayo kĩgemetio na gĩtabaya kĩa rangi wa ndathi,
 mwena wa thĩinĩ wayo ūgemetio na wendo
 nĩ aarĩ a Jerusalemu.
 11 Inyuĩ aarĩ a Zayuni ta kiumei,
 mwĩrorere Mũthamaki Solomoni ekĩrĩte thũmbĩ,
 thũmbĩ irĩa nyina aamwĩkĩrire
 mũthenya wake wa kũhikania,
 mũthenya o ūria ngoro yake yakeneire.

4

Mwendani

1 Hĩ, kai wee mwendwa wakwa ūkĩrĩ mũthaka-ĩ!
 ĩi ti-itherũ ūrĩ mũthaka!
 Maitho maku mahaana ta ma ndutura makĩonerwo hau taama-inĩ ūcio ūkũhumbĩrĩte ūthiũ.
 Njuĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũrĩ*
 rũgĩkũrũka Kĩrĩma-inĩ kĩa Gileadi.
 2 Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'ondũ ciarĩkia kũmurwo guoya o ūguo,
 ikiambata ciiumĩte gũthambio.

* 4:1 Mbũri ciarĩ njirũ-ci ta njuĩrĩ.

O imwe yacio iri na ihatha riayo;
hatiri o na imwe yacio iri iiki.

³ Miromo yaku ihaana ta uuthi mutune;
kanua gaku kagirite muno.

Thia ciaku ihaana ta ciatu igiri cia itunda ria mukomamanga,
ikionerwo hau taama-ini ucio ukuhumbirite uthiu.

⁴ Ngingo yaku ihaana ta muthiringo uria muraihu wa Daudi,
wakitwo wega muno;

nakuo gugacuurio ngo ngiri,
na ciothe ni ngo cia njamba cia ita.

⁵ Nyondo ciaku cieri ihaana ta ciana igiri cia thiiya,
ikahaana ciana cia mahatha cia thiiya
ikiria itoka-ini.

⁶ Ninguthii kirima-ini kia manemane,
na nginye karima-ini ka ubani,

njikare kuo nginya kururura,
nacio ciiruru ciiririe.

⁷ Wee mwendwa wakwa uri muthaka biu;
nduri na kameni o na kanini.

⁸ Uka tuthii nawe, muhiki wakwa, tuume Lebanon,
nituthii nawe tuume Lebanon.

Harurika uume gacumbiri-ini ka Amana,
ukiume kirima gia Seniru, o gacumbiri ka Herimoni,
uume kuu imamo-ini cia miruthi,
ukiume irima-ini icio cia ngari.

⁹ Nitutahite ngoro yakwa, wee mwaru wa maitu, o wee muhiki wakwa;
nutahite ngoro yakwa

na irora o rimwe ria maitho maku,
na ithaga rimwe ria mugathi waku wa ngingo.

¹⁰ Wee mwaru wa maitu, o we muhiki wakwa, ka wendo waku ni wa gukenarwo-il
li wendo waku ni wa gukenania muno gukira ndibei,

naguo mutariko wa maguta maku ni mwega kuri wa mahuti mothe maria manungi wega!

¹¹ Wee muhiki wakwa, miromo yaku itaatagia murio ta magua ma uuki;
iria na uuki iri rungu rwa rurimi rwaku.

Mutariko mwega wa nguo ciaku no ta uria wa Lebanon.

¹² Wee mwaru wa maitu, o wee muhiki wakwa, uhaana ta mugunda muringire,
ukahaana ta githima kirigire,[†] na ta itherukiro ria maa ihingiririe.

¹³ Thuuna ciaku ni ta mugunda wa miti ya mikomamanga
i na matunda mega muno,

uri na mihanuni, na miti iria yumaga uundi,

¹⁴ ikoima uundi na manjano,

na irago na mindarathini,

hamwe na muti o wotha wa ubani,

na manemane na thubiri,

na mahuti mothe maria manungi wega muno.

¹⁵ Wee-ri, uri itherukiro ria maa riri mugunda,
uri githima kia maa megutherera,

maikurukite moimite Lebanon.[‡]

Mwendwa

¹⁶ Wee ruhuho rwa gathigathini ukira,
nawe ruhuho rwa guthini-ri, uka!

Hurutanaa mugunda-ini wakwa,
niguo mutariko waguo uhunje kundu kuraya.

Mwendwa wakwa niatoonye mugunda-ini wake,
na arie matunda maguo o macio mega muno.

5

Mwendani

¹ Wee mwaru wa maitu o wee muhiki wakwa, nindoka mugunda-ini wakwa;

ninjookaniririe manemane makwa na mahuti makwa maria mangi manungi wega.

Nindiite magua makwa, o na uuki wakwa;

[†] 4:12 Ithima niciakunikagwo nigeetha maa matikagie giko.
turiu maa.

[‡] 4:15 Kirima kia Lebanon kiaru na ira (tharunji) riria riatwekaga rikaiyuria

nĩnyũite ndibei yakwa, o na iria riakwa.

Arata

Inyuĩ arata-rĩ, riĩai na mũnyue;

inyuĩ mwendaine-rĩ, nyuai nginya mũiganie.

Mwendwa

² Ndĩrarĩ toro, no ngoro yakwa nĩĩreiguĩte.

Ta thĩkĩrĩria! Mwendwa wakwa nĩararingaringa mūrango, akiugaga atĩrĩ:

“Mwarĩ wa maitũ, wee mwendwa wakwa, wee ndutura yakwa,

o wee wakwa ūtarĩ kaũcuuke-rĩ, hingũrĩra.

Mũtwe wakwa nĩũhũgĩtio nĩ ime,

njuĩrĩ yakwa ikaiyũra ireera riĩ ūtukũ.”

³ Nĩndutĩte nguo yakwa ya igũrũ:

no nginya ndĩmũhumbe rĩngĩ?

Nĩngĩ nĩndithambĩte magũrũ:

no nginya ndĩmekĩre giko rĩngĩ?

⁴ Mwendwa wakwa araikirie guoko gwake kamwanya-inĩ ka mūrango,

nayo ngoro yakwa ĩrambĩrĩria kũmwĩrĩria.

⁵ Ndĩrokĩra kũhingũrĩra mwendwa wakwa,

moko makwa magĩtaataga manemane,

nacio ciara ciakwa ikanyũrũkia manemane,

nyĩitĩro-inĩ ya mūrango.

⁶ Ndĩrahingũrĩre mwendwa wakwa,

no mwendwa wakwa ndararĩ ho, nĩarathiĩte;

Nayo ngoro yakwa ĩroorwo nĩ hinya nĩ ūndũ wake gũthĩĩ.

Ndĩramwethire, no ndinamuona.

Ndĩramwĩtire, no ndananjĩtika.

⁷ Arangĩri maranyona

magĩthĩũrũka itũũra-inĩ riũ inene.

Nao marahũĩrire, marandihangia;

marandunya nguo yakwa ya igũrũ,

arangĩri acio a thingo!

⁸ Inyuĩ aarĩ aya a Jerusalemu, ndamwĩhĩthia atĩrĩ:

mũngĩona mwendwa wakwa-rĩ,

mũkũmwĩra atĩa?

Mwĩrei atĩ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

Arata

⁹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ,

mwendwa waku aagĩrĩte agakĩra endwa arĩa angĩ na kĩ?

Mwendwa waku akĩrĩte endwa arĩa angĩ nakĩ,

nĩguo ūtwĩhĩthie ũguo?

Mwendwa

¹⁰ Mwendwa wakwa nĩ mũthaka na agatunĩha,

nĩekũũranĩte harĩ arũme ngiri ikũmi.

¹¹ Mũtwe wake ũhaana ta thahabu theru mũno;

njuĩrĩ yake ĩrĩ na mĩkumba,

na ĩkaira ta ihuru.

¹² Maithe make mahaana ta ma ndutura

ciũmbite tũrũũ-inĩ,

mahaana ta mathambĩtio na iria,

o ta maigĩtwo wega makaagĩrĩra ta mathaga.

¹³ Makai make namo mahaana ta tũmĩgũnda

tũtumanĩte mahuti manungi wega magĩtararĩka.

Mĩromo yake no ta itoka igũita manemane.

¹⁴ Moko make mahaana ta thanju cia thahabu,

itheecereirwo tũhiga-inĩ tũrĩa twĩtagwo thumarati;

mwĩrĩ wake ũhaana ta mũguongo ũrĩa mũnyorokie,

ũgemetio na yakuti ĩria theru.

¹⁵ Magũrũ make matariĩ ta itugĩ cia mahiga ma mũthemba wa marimari,

ĩhaandĩrĩrwo itina-inĩ cia thahabu ĩria therie.

Maũthĩ make matariĩ ta Lebanoni,

agathakara ta mĩtarakwa yakuo.

¹⁶ Kanua gake akĩaria karĩ mũrĩo mũno;

we nĩ wa kwendeka biũ.

Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩwe mwendwa wakwa,

ũyũ nĩwe mūrata wakwa, inyuĩ aarĩ a Jerusalemu.

6

Arata

¹ Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja arĩa angĩ othe-rĩ,
mwendwa waku athiĩte kũ?

Mwendwa waku arorire na kũ,
nĩguo tũmũcarie nawe?

Mwendwa

² Mwendwa wakwa aikũrũkire mũgũnda-inĩ wake,
o tũmĩgũnda-inĩ tũrĩa tũtumanĩte mahuti marĩa manungi wega,
athiĩte kũrĩithia kũu mĩgũnda-inĩ,
agĩtuaga mahũa ma itoka.

³ Nĩĩ ndĩ wa mwendwa wakwa, nake nĩ wakwa;
we arĩithagia itoka-inĩ.

Mwendani

⁴ Wee mwendwa wakwa, ũrĩ mũthaka, o ta bũrũri wa Tiriza,*
ũrĩ wa kwendeka o ta Jerusalemu,
na ũkamakania o ta ita rĩrĩ na bendera.

⁵ Wĩhũgũre na kũngĩ, ũtĩge kũndora;
maitho maku nĩmarahoota.

Njuĩrĩ yaku no ta rũũru rwa mbũri
rũgũkũrũka Kĩrĩma kĩa Gileadi.

⁶ Magego maku mahaana ta rũũru rwa ng'ondũ
ikĩambata ciumĩte gũthambio.

O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha rĩayo,
hatĩrĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki.

⁷ Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĩ cia itunda rĩa mũkomamanga,
ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.

⁸ No gũkorwo na atumia athamaki mĩrongo ĩtandatũ,
na thuriya mĩrongo ĩnana,
na airĩtu gathirange matangĩtarĩka;

⁹ no ndutura yakwa, ũcio wakwa ũtarĩ ũcuuke-rĩ, gũtirĩ ũngĩ mahaanaine,
nowe mũirĩtu wa nyina wiki,
o we gĩtũnio kĩa ũcio mũmũciari.

Airĩtu maamuonire makĩmwĩta mũrathime;
nao atumia athamaki o na thuriya makĩmũkumia.

Arata

¹⁰ Nũũ ũyũ ũroimĩra ta ruoro rũgĩtema,
athakarĩte ta mweri, na agathera ta riũa,
arĩ na ũkengu ta wa njata irũrũnganĩte?

Mwendani

¹¹ Nĩndiraikũrũkire mũgũnda wa mĩkombokombo,
ngarore tũmĩtĩ tũrĩa tũmerete kũu gĩtuamba-inĩ,
nĩguo nyone kana mĩthabibũ nĩĩthundũrĩte,
o na kana mĩkomamanga nĩĩrutĩte kiro.

¹² O na itanamanya ũrĩa gũtarĩ-rĩ,
merirĩria ma ngoro yakwa marandwara
gatagatĩ-inĩ ka ngaari cia mũthamaki cia ita cia andũ aitũ.

Arata

¹³ Cooka, cooka, wee Mũshulamu;
cooka, cooka, nĩgeetha tũkwĩrorere!

Mwendani

Mũkwenda kwĩrorera Mũshulamu ũyũ nĩkĩ,
taarĩ rwĩmbo rwa Mahanaimu mũreerorera?

7

¹ We mwarĩ ũyũ wa mũnene,
ĩ magũrũ maku mekĩrĩtwo iraatũ ti mathaka!
Magũrũ maku mathakarĩte makahaana ta mathaga,
marĩa mathondeketwo nĩ moko ma mũbundi mũũgĩ.
² Mũkonyo waku nĩ ta kaihũri ga gĩthiũrũrĩ

* 6:4 Itũũra rĩa Tiriza nĩrĩro Jeroboamu aathuurire rĩtũũke itũũra inene rĩa ũthamaki wa Gathigathini.

karĩa gataagaga ndibei ningie.
 Njohero yaku ihaana ta kĩhumbu kia ngano ngonyore,
 gĩthiũrũkĩrio nĩ itoka.
³ Nyondo ciaku ihaana ciana igĩrĩ cia thiiya,
 ikahaana mahatha ma thiiya.
⁴ Ngingo yaku ihaana ta mũthiringo mũraihi wakĩtwo na mĩguongo.
 Maĩtho maku nĩ ta tũria twa Heshiboni,
 hakuhi na kĩhingo kia Bathi-Rabimu.
 Iniũrũ rĩaku rĩhaana ta mũthiringo mũraihi wa Lebanoni
 ũria ũrorete na mwena wa Dameski.
⁵ Mũtwe waku ũkũhumbaga tanji ta Kĩrĩma gĩa Karimeli.
 Nacio njuĩrĩ ciaku ciirĩte ikahaana ta rangi wa ndathi;
 mũthamaki aikaraga ta oohereirwo tũmicuha-inĩ twacio.
⁶ Wee wendo, kai wee ũrĩ mũthaka na wa gũkenania-ĩ!
 Maũndũ maku nĩmagũkenania!
⁷ Kĩrũgamo giaku kĩrũgarĩte ta mũtĩ wa mũkĩndũ,
 nacio nyondo ciaku ihaana ta imanjika cia matunda.
⁸ Ndoigire atĩrĩ, “Nĩngũhaica mũtĩ ũyũ wa mũkĩndũ;
 nĩngũtua matunda maguo.”
 Nyondo ciaku irotũika ta imanjika cia thabibũ,
 nayo mĩhũmũ yaku ĩtararĩke wega ta matunda,
⁹ nako kanua gaku gatuĩke ta ndibei ĩria njega mũno.
Mwendwa
 Ndibei iyo ĩrokinyĩra mwendwa wakwa,
 na ĩmerũke wega ĩrĩ gatagatĩ ka mĩromo na magego.
¹⁰ Nĩrĩ ndĩ wa mwendwa wakwa,
 nake nĩ nĩ eriragĩria.
¹¹ Mwendwa wakwa, ũka, nĩtũthĩ mĩgũnda-inĩ,
 nĩtũthĩ tũkaraarĩrie tũtũũra-inĩ.
¹² Nĩtũrooke gũthĩrĩ tene mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ
 tũkarore kana mĩthabibũ nĩmĩthundũku,
 na kana nĩĩcanũrĩte kĩro kĩaoyo,
 o na kana mĩkomamanga nĩĩrutĩte kĩro:
 kũu nĩkuo ngaakũheera wendo wakwa.
¹³ Matunda ma mandarĩki nĩmaratararĩka,
 na mũrango-inĩ gwitũ kũrĩ na matunda ma mĩthemba yothē marĩa mega mũno,
 ma mũgethano o na mangĩ maikaru,
 marĩa ngũgĩre, wee mwendwa wakwa.

8

¹ Naarĩ korwo no ũtuĩke ta mũrũ wa maitũ,
 ũria wongire nyondo cia maitũ!
 Hĩndĩ iyo, ingĩgũtũnga nja,
 ndaakũmumunya,
 na gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩĩmena.
² Ingĩgũtongoria,
 ngũtware nyũmba ya maitũ,
 ũcio wandutire maũndũ.
 Ingĩkũhe ndibei ĩria njamithie wega ũnyue,
 o yo ngogoyo ya mĩkomamanga yakwa.
³ Guoko gwake kwa ũmotho akũigĩte rungu rwa mũtwe wakwa,
 nakuo guoko gwake kwa ũrio gũkaahĩmbĩria.
⁴ Inyũĩ aarĩ a Jerusalemu, ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
 Mũtikoimbuthũre wendo o na kana mũwarahũre,
 o nginya wĩrĩrĩrie kwarahũka guo mwene.

Arata

⁵ Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte werũ-inĩ,
 etiiranĩtie na mwendwa wake?
Mwendwa
 Rungu-inĩ rwa mũtĩ wa matunda nĩho ndakwarahũrĩre ũrĩ toro;
 hau nĩho nyũkwa aagũĩrĩre nda yaku,
 o hau nĩho ũcio warĩ na ruo rwa kũrũmwo aagũciarĩre.
⁶ Njikĩra ta mũhũrĩ ngoro-inĩ yaku,

ũũhũũre ta mũhũũri guoko-inĩ gwaku;
 amu wendo ũrĩ hinya o ta gĩkuũ,
 ũiru wago ũmĩtie ngoro o ta mbĩrĩra.
 Ũcinaga o ta mwaki ũrakana,
 na o ta rūrĩrĩmbĩ rūnene mũno rwa Jehova.

⁷ Maaĩ mainĩ matingĩhota kūhoria wendo;
 njũũĩ itingĩhota kūthereria.

Korwo mündũ no aheane
 ũtonga wothe wa nyũmba yake nĩ ũndũ wa wendo-rĩ,
 no kūnyũrũrio ũnginyũrũrio o biũ.

Arata

⁸ Nĩtũrĩ na kairĩtu ka maitũ,
 nako gatiũmĩtie nyondo.

Tũgeka atĩa nĩ ũndũ wa kairĩtu kau gaitũ,
 mũthenya ũrĩa gagaatuĩka ga kūũrio?

⁹ Korwo nĩ rūthingo-rĩ,
 tũngĩaka mĩthiringo mĩraihi na igũrũ ya betha igũrũ rĩako.

Korwo nĩ mūrango-rĩ,
 tũngĩkahingĩrĩria na mbaũ cia mūtarakwa.

Mwendwa

¹⁰ Nĩĩ ndĩ rūthingo,
 nacio nyondo ciakwa ihaana ta mĩthiringo mĩraihi na igũrũ.

Nĩ ũndũ ũcio maitho-inĩ make-rĩ,
 nduĩkite o ta mündũ ũtũmaga aiganĩre.

¹¹ Solomoni aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ kũu Baali-Hamoni;
 mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩũkomborithia kũrĩ akombori.

O mündũ aarĩ arehage cekeri 1,000* cia betha
 nĩ ũndũ wa maciaro maguo.

¹² No mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ nĩ wakwa o niĩ nyiki;
 cekeri icio 1,000 nĩ ciaku wee Solomoni;
 nacio cekeri 200† nĩ cia arĩa marĩmagĩra maciaro maguo.

Mwendani

¹³ Atĩrĩrĩ, wee ũikaraga mĩgũnda-inĩ
 hamwe na arata a thiritũ yaku,
 reke o na niĩ njigwe mũgambo waku.

Mwendwa

¹⁴ Umagara na ihenya mwendwa wakwa,
 ũtuĩke ta thiiya,
 kana ta thwariga nyanake
 ĩrĩ irĩma-inĩ irĩa ĩrĩ mahuti manungi wega.

* 8:11 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11.5) † 8:12 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2.25)

ISAIA

¹ Maya nîmo maündü marîa maaguûrîrio Isaia mûrû wa Amozu, makoniî Juda na Jerusalemu hîndî ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, arîa maarî ahamaki a Juda.

Rûrîrî Rûremi

² Atîrîrî, wee igûrû, ta thikîrîria! Nawe thî ta igua!

Nîgûkorwo Jehova nîarîtie akoîga atîrî:

“Nîi heete ciana irio, ngacirera igakûra,
no cio ikaanemera.

³ Ndegwa nîyûûi mwene yo,
nayo ndigiri ikamenya mûharatî wa mwene yo,
no Isiraeli ndarî ûndû ooî,
andû akwa nîmagîte ûmenyo.”

⁴ Hî! Kaî mûrî rûrîrî rwîhagia-î.

Mûrî andû matitikîte mahîtia,
na rûruka rwa andû mekaga ûûru,
na ciana ciûrutîre gûthûkia maündû!

Nîmatiganîrie Jehova;
nîmamenete Úrîa Mûtheru wa Isiraeli,
makamûhutatîra, magacooka na thuutha.

⁵ Nî kîi gîgûtûma mwende gûikara mûkihûûragwo?

Nî kîi gîgûtûma mûthîi o na mbere kûrema?

Mûtwe wotha nîmûtihangie,
nayo ngoro yotha ikanyamarîka.

⁶ Kuuma ikinya rîa kûgûrû nginya mûtwe
gûtirî handû hagima:
no nguraro theri, na mîtûnda,
na irona cia ndîra
itarî thambie, kana ikoohwo,
kana ikororoîyo na maguta.

⁷ Bûrûri wanyu ûkirite ihooru,

matûûra manyu manene magacinwo na mwaki;
mîgûnda yanyu îramathwo îgatigwo ûtheri nî andû a kûngî
o mûkîonaga,
îkoonûhwo ta îng’auranîtio nî ageni.*

⁸ Mwari wa Zayuni atiganîrio

ta gîthûnû kîrî mûgûnda wa mîthabibû,
agatiganîrio ta kanyûmba karî mûgûnda wa marengi,
o na ta itûûra inene rîthiûrûrûkîrio nî thû ikienda kûritunyana.

⁹ Tîga Jehova Mwene-Hinya-Wothe

aatûtigîrie matigari manini ma andû-rî,
tûngîtuikite ta Sodomu,
na tûkahaana ta Gomora!

¹⁰ Thikîrîriai kiugo kîa Jehova,

inyuî mwathanaga Sodomu;
na mûigue watho wa Ngai witû,
inyuî andû a Gomora!

¹¹ “Magongona macio manyu mûndutagîra maingî-rî,
nî ma kî kûrî nîi?” Úguo nîguo Jehova ekûûria.

“Nînjiganîtwo nî magongona ma njino,
na magongona ma ndûrûme, na maguta ma nyamû noru;
nîi ndikenagîra thakame ya ndegwa,
na ya tûtûrûme, o na ya mbûri.

¹² Nûû ûkoragwo amwîrite mûndutîre magongona macio
rîrîa mûgûûka mbere yakwa kûûhooya,
mûkîrangaka nja cia nyûmba yakwa?

* 1:7 Ûndû ûyû wekikite rîrîa Senakeribu aatharîkîre Jerusalemu (1Ath 18:13).

¹³ Tigai gücooka kürehe maruta ma tühül
 Ubumba wanyu nĩ kindũ kia magigi harĩ nĩ.
 Ndingihota gükirĩria ciũngano cianyu cia waganu:
 micemano yanyu ya Karũgamo ka Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ iria njathane.

¹⁴ Ngoro yakwa nĩthũire ciathĩ cianyu
 cia Karũgamo ka Mweri, o na ciathĩ iria njathane.
 Maũndũ macio matuĩkĩte mũrigo harĩ nĩ,
 nĩmanogetie.

¹⁵ Hĩndĩ irĩa mwambararia moko manyu na igũrũ mũkĩhooya,
 nĩndirĩmũhithaga maitho makwa ndikamuone;
 o na mũngĩhooya mahooya maingĩ ndirĩmũiguaga.
 Nĩgũkorwo moko manyu maiyũritwo nĩ thakame;

¹⁶ mwĩthambei mwĩtherie.

Eheriai ciiko cianyu njũru maitho-inĩ makwa!

Tigai gwika maũndũ mooru,

¹⁷ mwĩrutei gwĩkaga wega!

Thingatagai ciira wa kihooto,
 na mũkoomĩria aĩa ahinyĩrĩrie.

Tuagai ciira wa ciana cia ngoriai na kihooto,
 na mũthaithanagĩrie mũtumia wa ndigwa.”

¹⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Ũkai tũciire.

O na mehĩa manyu mangĩkorwo matunihĩte ta gakarakũ-rĩ,
 nĩmagathera o ta ira;

o na maatuĩka matunihĩte ta thakame,
 nĩmakerũha o ta guoya wa ng'odu.

¹⁹ Mũngĩnjigua na mũnjathĩkĩre,
 nĩ mũrĩrĩaga indo iria njega mũno cia bũrũri;

²⁰ no mũngĩrema na mũrege gwathĩka,
 mũkaaniinwo na rũhiũ rwa njora.”
 Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova koigĩte ũguo.

²¹ Hĩ! Kaĩ itũũra inene rĩrĩa rĩĩhokeku
 nĩrĩtuĩkĩte ta mũmaraya-il

Hĩndĩ imwe rĩaiyũrite ũtuanĩri ciira wa kihooto;
 ũthingu nĩguo watũũraga thĩinĩ warĩo,
 no rĩu nĩ oragani matũũraga kuo!

²² Betha yanyu itũĩkĩte giko,
 ndibei yanyu irĩa njega mũno igatukanio na maaĩ.

²³ Andũ anyu aĩa mamwathaga nĩ kũrema maremete,
 magatuĩka a thiritũ ya aici;

othe nĩmendete mahakĩ,
 nao mahanyũkanagia na indo cia kũheo.

Maticĩiragĩra ciana cia ngoriai na kihooto;
 na matithikagĩrĩria ciira wa mũtumia wa ndigwa.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 O we Mwene Hinya wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
 “Hĩ! Nĩngaitĩrĩria amuku akwa mang'ũrĩ makwa,
 na ndĩrĩthirie harĩ thũ ciakwa.

²⁵ Nĩngagũũkĩrĩra na guoko gwakwa;
 ngagũtheria giko giaku gĩthire biũ,
 na maũndũ maku mothe marĩa matarĩ matheru ndĩmatherie.

²⁶ Aciirithania aku ngaatũma matuĩke o ta ũria maatarĩ matukũ-inĩ ma tene,
 na aheani kĩrĩra aku o ta ũria maatarĩ kiambĩrĩria-inĩ.

Thuutha ũcio ũgeetagwo
 Itũũra Inene rĩa ũthingu,
 o na Itũũra Inene Rĩĩhokeku.”

²⁷ Itũũra rĩa Zayuni rĩgaakũũrwo na ciira wa kihooto,
 nao andũ a rĩo aĩa merirĩte makũũrwo na ũthingu.

²⁸ No andũ aĩa aremĩ na aĩa ehĩa makaaniinwo hamwe,
 nao aĩa matiganagĩria Jehova nĩmagathira biũ.

²⁹ “Nĩmũgaconoka nĩ ũndũ wa mĩgandi iyo mĩamũre
 mũtũire mũkenagĩra;

nīmūkaigua thoni nī ūndū wa mīgūnda
īyo mwīthuurīre.

³⁰ Mūgaatuika ta mūgandi ūrahooa mathangū,
mūtuīke ta mūgūnda ūtarī maai.

³¹ Mūndū ūrīa ūrī hinya agaatuika maragara,
naguo wīra wake ūtuīke thandī;
we na wīra wake nīmakahīa hamwe,
haage mūndū wa kūhoria mwaki ūcio.”

2

Kīrīma kīa Jehova

¹ Ūyū nīguo ūhorō ūrīa Isaia mūrū wa Amozu onire ūkonīī Juda na Jerusalemu:

² Matukū-inī ma kūrigīrīa
kīrīma kīa hekarū ya Jehova nīgikahaandwo
kīrī kīo kīnene gatagatī ka irīma irīa ingī;
nīgīkambarario igūrū rīa tūrīma tūrīa tūngī,
nao andū a ndūrīrī nīkuo magaathīiaga.

³ Ndūrīrī nyingī nīgathīī kuo ikiugaga atīrī,
“Ūkai, twambate tūthīī kīrīma-inī kīa Jehova,
tūthīī nyūmba ya Ngai wa Jakubu.
Nīagatūruta ūhorō wa mīthīire yake,
nīgeetha tūgeragīre njira ciake.”
Nīgūkorwo Zayuni nīgūkoima ūtaarani,
nakuo Jerusalemu kuume ndūmīrīrī ya Jehova.

⁴ Nake nīagatuithanagia ndūrīrī ciira,
na aigūithanie irīndī nyingī.
Hiū ciao cia njora magaacithondeka ituīke mīraū ya kūrīma,
namo matimū mao mamathondeke matuīke hiū cia gūceeha mītī.
Gūtīrī rūrīrī rūgaacooka kūrūa na rūrīrī rūrīa rūngī na rūhiū rwa njora,
o na kana merute ūhorō wa mbaara hīndī ingī.

⁵ Atīrīrī wee nyūmba ya Jakubu,
ūkaai tūthīiage tūmūrīkīrwo nī ūtheri wa Jehova.

Mūthenya wa Jehova

⁶ Wee nīūtiganīrie andū aku,
o acio a nyūmba ya Jakubu.
Nao marūmitie mūno mītugo na irīra cia andū a mwena wa irathīro;
maragūruga ta Afilisti,
na makagīa thiritū na andū matooī Ngai.

⁷ Būrūrī wao ūiyūrīte betha na thahabu,
igīina ciao itingīthira.
Būrūrī wao ūiyūrīte mbarathi;
na ngaarī ciao cia ita itingītarīka.

⁸ Būrūrī wao ūiyūrīte mīhianano ya kūhooywo;
mainamagīrīra wīra wa moko mao,
o indo irīa mathondekete na ciara ciao.

⁹ Nī ūndū ūcio mūndū niakaharūrūkio,
nacio iruka cia andū iconorithio;
ndūkanamarekere.

¹⁰ Toonyai rwaro-inī rwa ihiga,
mwīhithe tīrī-inī mūrīre kīmakania kīa Jehova
na riiri wa ūnene wake!

¹¹ Maitho ma mūndū mwītīī nīmagaconorithio,
naguo mwītīio wa andū nīukaharūrūkio;
no Jehova we wiki nīwe ūgaatūgīrio mūthenya ūcio.

¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe arī na mūthenya aigīte
wa gūūkīrīra andū arīa othe etīī na arīa meīkagīrīra,
na arīa othe metūgagīria
(nao othe nīmakanyīihio),

- ¹³ na okĩrĩre mĩtarakwa yothe ya Lebanoni, ĩrĩa mĩraihi na igũrũ na ĩkaneneha mũno,*
o na migandi yothe ya Bashani,
- ¹⁴ na okĩrĩre ĩrĩma iria ndaaya na igũrũ,
na tũrĩma tuothe tũrĩa tũraihi.
- ¹⁵ na okĩrĩre mũthiringo o wothe mũraihi na igũrũ
na rũthingo o ruothe rwakitwo rwa hinya,
- ¹⁶ na okĩrĩre marikabu ciothe cia Tarishishi,
na marikabu ciothe iria njega mũno.
- ¹⁷ Mwĩtũũgĩrio wa mũndũ nĩũkaharũrũkio,
na mwĩtũo wa andũ ũconorithio;
no Jehova we wiki nĩwe ũgaatũũgĩrio mũthenya ũcio,
¹⁸ nayo mĩhianano ya kũhooywo nĩgathira biũ.
- ¹⁹ Andũ makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
o na marima-inĩ ma thĩ,
moorĩre kĩmakania kĩa Jehova na riiri wa ũnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama athingithie thĩ.
- ²⁰ Mũthenya ũcio andũ makooya mĩhianano yao ya betha,
na mĩhianano yao ya thahabu,
ĩrĩa methondekeire mamĩhooyage,
mamĩũkĩrie huko na huhu.
- ²¹ Nao makoorĩra ngurunga-inĩ cia ndwaro cia mahiga,
na mahiga-inĩ marĩa macunjurĩte
morĩre kĩmakania kĩa Jehova
na riiri wa ũnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama, athingithie thĩ.
- ²² Tiga kwĩhoka mũndũ,
ũrĩa mĩhũmũ yake ĩrĩ o maniũrũ-inĩ make.
Nĩ ũndũ-rĩ, akĩrĩ wa bata ũrĩkũ?

3

Jerusalemu na Juda Gũtuĩrwo Ciira

- ¹ Atĩrĩrĩ, Mwathani,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
arĩ hakuhĩ kwehereria Jerusalemu na Juda
ũteithio wao na kĩrĩa kĩmatiiragĩrĩra,
amehererie ũteithio wotho wa irio na wa maaĩ,
² o na ameherie mũndũ ũrĩa njamba na mũrũi wa mbaara,
na mĩtuanĩri ciira na mĩnabii,
na mũragũri na mũthuuri wa kĩa,ma,
³ na mĩtongoria wa gĩkundi gĩa thigari mĩrongo ĩtano,
na mũheani kĩrĩra, na mũbundi mũũgĩ, o na mũndũ-mũgo mũũgĩ.
- ⁴ Tũhĩ nĩtuo ngaatua anene ao;
na maathagwo nĩ tũkenge.
- ⁵ Andũ nĩmakahiinyanĩrĩa:
o mũndũ akaahinyĩrĩrĩa ũrĩa ũngĩ,
mũndũ wa itũũra okĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩake.
Arĩa anini nĩmagookĩrĩra arĩa akũrũ,
nao arĩa matarĩ ngumo mokĩrĩre mũndũ ũrĩa mĩtũũku.
- ⁶ Mũndũ nĩakanyĩta ũmwe wa ariũ a nyina
arĩ gwa ithe mũciĩ, amwĩre atĩrĩ,
“Wee ũrĩ na nguo ya igũrũ, tuĩka mĩtongoria witũ;
ũreke kũndũ gũkũ kwanangĩtwo kũgĩe wathani-inĩ wakul!”
- ⁷ Nowe nĩakaanĩrĩra mũthenya ũcio oige atĩrĩ,
“Nĩ ndĩrĩ na kĩhonia.
Nĩgũkorwo gwakwa mũciĩ gũtĩrĩ irio kana nguo,
tigai kũndua mĩtongoria wa andũ.”
- ⁸ Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩkũratũgũũga,
nakuo Juda nĩkũragũũ;

* 2:13 Bũrĩri wa Lebanoni warĩ mwena wa irathĩro wa Jorodani, na woĩkaine nĩ ũndũ wa mĩtarakwa na ng'ombe ciakuo.

ciugo na ciiko ciakuo nĩirokĩrĩra Jehova
na makang'athĩria thiithi wake ũri riiri.

⁹ Ithiithi ciao nĩcio ciumbũraga ũria mahaana;
maanĩkaga mehia mao o ta ma Sodomu;
o na matimahithaga.

Kaĩ marĩ na haaro-ĩ!
Nĩo mereheire mwanangiko.

¹⁰ Ha ũhoru wa andũ arĩa athingu, meerei atĩ nĩmakagaacĩra;
nĩgũkorwo nĩmakaarĩaga maciaro ma maũndũ marĩa maaneka.

¹¹ No andũ arĩa aaganu, meerei atĩrĩ: kaĩ marĩ na haro-ĩ!
Nĩgũkorwo mwanangiko ũri igũrũ riao!

Nao makaarĩhwo kũringana na wĩra wa moko mao.

¹² Andũ akwa mahinyagĩrĩro nĩ ciana,
nao andũ-a-nja nĩo mamaathaga.
Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ akwa, atongoria anyu nĩo mamũhitithagia,
magatũma muume njĩra irĩa yagĩĩire.

¹³ Jehova nĩaikarĩire gĩtĩ gĩake iciĩrĩro-inĩ;
akarũgama nĩguo acĩirithie andũ.

¹⁴ Jehova nĩarikĩtie gũtuĩra
athuuri na atongoria a andũ ake ciira, akameera atĩrĩ:
“Nĩ inyuĩ mwanangĩte mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ;
o na indo iria mĩtunyĩte athĩnĩ irĩ thĩnĩ wa nyũmba cianyu.”

¹⁵ “Mũhehenjaga andũ akwa,
na mũkamemenda mothiũ ma athĩnĩ nĩkĩ?”
nĩguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria.

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Andũ-a-nja a Zayuni nĩetĩĩ,
mathiĩaga maguucĩtie ngingo,
makiuhanaga na maitho mao,
na makinyaga na njacĩ magĩthiũ,
na makagambia njingiri iria irĩ thũng'wa-inĩ ciao.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani nĩagatũma andũ-a-nja acio a Zayuni magĩe na ironda mĩtwe;
Jehova nĩakoonania njaga yao.”

¹⁸ Mũthenya ũcio Jehova nĩakamaaũra mathaga mao: nĩmo bangiri, na rĩtamĩ rwa kuoha njuĩrĩ, na mĩgathĩ irĩa nĩhacĩte ta mweri, ¹⁹ na icũhĩ cia matũ, na mĩringa ya moko, na taama wa kwĩhumbĩra ũthiũ, ²⁰ na itambaya cia mĩtwe, na irengeerĩ cia magũrũ, na mĩcibi, na cuba cia maguta manungĩ wega, na ithiitũ ²¹ na icũhĩ cia mũhũũri cia moko, na icũhĩ cia maniũrũ, ²² na nguo ndaihu iria njega, na ngũbia, na tũbuti, na nguo cia igũrũ, na tũmondo, ²³ na icicio cia kwĩrora, na nguo cia gatani irĩa njega, na itambaya, na macuka ma ciande.

²⁴ Handũ ha mĩtararĩko mwega gũkaagĩa na mũnungo mũũru;
handũ ha mũcibi hagaakorwo mũkanda;
handũ ha njuĩrĩ thondeke wega hagĩe kĩhara;
handũ ha nguo njega hakaagĩa nguo ya ikũnia;
nahũ handũ ha ũthaka wa mwĩrĩ hagĩe gũcinanwo na ruoro.

²⁵ Arũme anyu makoaragwo na rũhiũ rwa njora,
nacio njamba cianyu cia ita ikaaniĩnĩrwo mbaara-inĩ.

²⁶ Ihingo cia Zayuni nĩigacakaya na igirĩke,
na itũũra rĩu rĩkire ihooru, na rĩikare rĩmomoretwo, rĩkagũa thĩ.

4

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ-a-nja mũgwanja makaanyĩta mũndũ mũrũme ũmwe,
mamwĩre atĩrĩ, “Tũrĩĩaga irio ciitũ ithuĩ ene,
na twĩheage nguo;
no ũreke twĩtanagio nawe.
Twehererie thoni ciitũ!”

Thuuna ya Jehova

² Mũthenya ũcio Thuuna ya Jehova nĩgathakara na igĩe riiri, namo maciaro ma bũrũri ũcio magaakorwo marĩ mega, na marĩ mwĩraho na riiri wa arĩa magaakorwo marĩ matigari kũu Isiraeli! ³ Na rĩrĩ, nĩgũgakinya atĩrĩ, andũ arĩa magaatigwo Zayuni, na arĩa magaakorwo matigaire Jerusalem, mageetagwo atheru, nao nĩ

arĩa othe maandikĩtwo na magaathĩrĩtwo gũtũura muoyo kũu Jerusalemu. ⁴ Mwathani nĩagathambia gĩko kĩa kũuru kĩa andũ-a-nja a Zayuni; nĩagatheria Jerusalemu marooro ma thakame arĩ na roho wa gũtuanĩra ciira o na roho wa gũcina na mwaki. ⁵ Ningĩ Jehova nĩagatũma itu rĩa ndogo rĩgĩe kũndũ guothe mũthenya kũria gũkarĩtwo nĩ andũ kĩrima-inĩ kiu gĩa Zayuni, na atũme kũria kũnganĩtwo gwakane rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki ũtukũ; igũrũ rĩa riiri ũcio wotho gũgaakorwo taarĩ hema. ⁶ Igaaatũka ta gĩthũnũ gĩa kũrehe kĩrũru gĩa kwĩgĩtia kuuma kũrĩ ũrugarĩ wa mũthenya, na handũ ha kũũrĩra na ha kwĩgĩtia kuuma kũrĩ kĩhuhũkanio kĩa rũhuho na kĩa mbura.

5

Rwĩmbo rwa Mũgũnda wa Mĩthabibũ

¹ Nĩngũinĩra mwendwa wakwa ũrĩa nyendete rwĩmbo,
ndĩmũinĩre rwĩmbo rũkonĩ mũgũnda wake wa mĩthabibũ:
Mwendwa wakwa aarĩ na mũgũnda wa mĩthabibũ
kĩrima-inĩ handũ hanoru mũno.

² Akĩũthiũrũrũkĩria na mũtaro,
na akĩũngania mahiga marĩa mothe maarĩ kuo akĩmate,
agĩcooka akĩũhaanda mĩthabibũ irĩa mĩega mũno.
Nĩaakire mũthiringo mũraihu na igũrũ kũu thĩinĩ waguo,
o na ningĩ akienja handũ ha kũhihagĩra thabibũ.
Nake agĩeterera ũciare thabibũ njega,
no rĩrĩ, waciarire thabibũ cia gĩthaka.

³ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mũtũũraga Jerusalemu o na andũ a Juda,
tũtũthaniei ciira, nĩ na mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.
⁴ Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngĩ ingĩekire mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ
gũkĩra ũguo ndawĩkire?
Waciarire thabibũ cia gĩthaka nĩkĩ,
o hĩndĩ irĩa ndetereire ũciare thabibũ njega?”

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩngũmwĩra ũrĩa ngwĩka
mũgũnda ũcio wakwa wa mĩthabibũ:
Nĩngũwehereria rũgiri rwaguo,
nĩguo wanangwo,
njooke momore rũthingo rwaguo,
nĩguo ũrangĩrĩrio.
⁶ Ndĩũtiganĩrie wanangĩke,
ũtegũcehwo kana kũrimwo,
naguo ũrimera cong’e na mĩigua.
Ningĩ njathe matu matikanaurĩrie mbura.”

⁷ Mũgũnda wa mĩthabibũ wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩguo nyũmba ya Isiraeli,
nao andũ a Juda
nĩo mũgũnda wake wa mĩthabibũ ũria akenagĩra.
Nake eethire ciira wa kĩhooto, akĩona o ũiti wa thakame;
agĩcaria ũthingu, no akĩigua kĩrĩro kĩa mĩnyamaro.

Haaro na Gũtũrwo Ciira

⁸ Kaĩ, inyuĩ arĩa mũikaraga mũkũongagĩrĩra nyũmba mũrĩ na haro-ĩ!
O inyuĩ mũnyiiithanagia gĩthaka kĩmwe na kĩria kĩngĩ gĩgatuĩka kĩmwe,
ngĩnya hakaaga handũ ha gũtigĩria andũ arĩa angĩ,
nĩguo mũtũũre bũrũri-inĩ mũrĩ inyuiki.

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte atĩrĩ ngĩiguaga:
“Ti-itherũ nyũmba irĩa nene nĩgakira ihooru,
nacio nyũmba irĩa thaka ciage andũ a gũciikara.

¹⁰ Mũgũnda wa iĩka ikũmi wa mĩthabibũ ũkaaruta bathi ĩmwe* ya ndibei,
nayo homeri ĩmwe† ya mbegũ yume eba ĩmwe‡ ya ngano.”

¹¹ Kaĩ arĩa marokaga gũũkĩra rũciinĩ tene,
makahang’ire njoohi marĩ na haaro-ĩ!
o acio maikaraga thĩ ũtukũ gũgakũra,
ngĩnya makarĩio nĩ ndibei.
¹² Maruga-inĩ mao makoragwo na inanda cia mũgeeto,
na cia inubi na tũhembe, na mĩtũrĩrĩ, o na ndibei,

* 5:10 nĩ ta lita 22 † 5:10 nĩ ta lita 220 ‡ 5:10 nĩ ta lita 22

- no matirumbüyagia ciiko cia Jehova,
na makaagira wira wa moko make gitio.
- ¹³ Nĩ undũ ücio andũ akwa nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ
nĩ undũ wa kwaga ũmenyo;
andũ ao arĩa atĩku magakua nĩ ng'aragu,
nakio kirĩndĩ kiao kihooteke nĩ nyoota.
- ¹⁴ Nĩ undũ ücio mbĩrĩra nĩnenehetie thuti nĩ undũ wao,
na igaathamia kanua kayo gatarĩ gĩturi;
kũu nikuo gũkaaharũka andũ ao arĩa marĩ igweta na ikundi cia andũ,
hamwe na andũ arĩa manyuuga makanegena, o na arĩu.
- ¹⁵ Nĩ undũ ücio mündũ nĩakaharũkio,
nakio kirĩndĩ gĩconorithio,
namo maitho ma arĩa etĩĩ maconorithio.
- ¹⁶ No Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩagatũgĩrio nĩ undũ wa ciira wake wa kihooto,
nake Mũrungu, o we ücio mũtheru, nĩakeyonia nĩ mũtheru na undũ wa ũthingu wake.
- ¹⁷ Hindi iyo ng'ondũ ikaarĩaga ta irĩ ũrĩthio-inĩ wacio;
natuo tũgondũ tũkaarĩthagio kũndũ kũria kwanangĩku gwa itonga.
- ¹⁸ Kaĩ arĩa maguucagia mehia na mĩhĩndo ya maheeni marĩ na haaro-ĩl
o acio maguucagia waganu na mikanda ta irĩa iguucagia ngaari cia ng'ombe,
- ¹⁹ o acio moigaga atĩrĩ, "Ngai nĩahĩuhe oke,
nĩahike wira wake nĩguo tũwone.
Nĩukuhĩrie,
mũbango wa Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩũũke,
nĩguo tũũmenye."
- ²⁰ Kaĩ arĩa metaga ũũru wega,
naguo wega makawĩta ũũru marĩ na haaro-ĩl
o acio matuaga nduma nĩyo ũtheri, na ũtheri makaũtua nduma,
na magatua kĩndũ kĩrũrũ nĩ kĩrĩ mũrĩo,
nakio kĩndũ kĩa kĩrĩ mũrĩo magagĩtua nĩ kĩrũrũ.
- ²¹ Hĩ! Kaĩ arĩa meyonaga marĩ oogĩ maitho-inĩ mao,
na makeyona marĩ na ũmenyi marĩ na haaro-ĩl
- ²² Hĩ! Kaĩ andũ arĩa marĩ ngumo ya kũnyua ndibei,
na njoorua cia kũriingia indo cia gũtũma andũ marĩo marĩ na haaro-ĩl
- ²³ o arĩa marekagĩrĩria andũ arĩa mehĩtie nĩ undũ wa ihaki,
no makarega gũtua ciira wa kihooto wa andũ arĩa matehĩtie.
- ²⁴ Nĩ undũ ücio, o ta ũrĩa nĩnĩmbĩ cia mwaki icinaga itira cia mũgũnda,
na ta ũrĩa nyeki nyũmũ inĩinũkagio nĩ rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki-rĩ,
ũguo noguo mĩrĩ yao ikaabutha,
na kiro kiao kũmbũrwo o ta rũkũngũ;
nĩgũkorwo nĩmaregete watho wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
na makamena kiugo kĩa Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.
- ²⁵ Nĩ undũ ücio marakara ma Jehova maakanĩte mookĩrĩre andũ ake;
nake nĩatambũrũkĩtie guoko amagũthe magũe thĩ.
Irĩma nacio igathingitha,
nacio ciimba ciao ikaaraganio njĩra-inĩ ta mahuti.
- No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara make matĩrĩ maraahũahũ,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.
- ²⁶ Nake ahaicĩtie bendera handũ igũrũ eete ndũrĩrĩ iria irĩ kũraya,
nao arĩa marĩ ituri cia thĩ ahuhaga biringi akĩmeeta.[§]
- Nĩo aya mokĩte,
mateng'ere na ihenya.
- ²⁷ Gũtirĩ o na ũmwe wao ũraanoga kana akahĩngwo,
gũtirĩ o na ũmwe ũracũũnga kana agakoma;
gũtirĩ ũraregeria mũcibi njohero,
o na gũtirĩ rũrigi rwa kĩaatũ rũtuĩkĩte.
- ²⁸ Mĩguĩ yao nĩ mĩũgĩ,

§ 5:26 Ashuri na Babuloni nĩcio ndũrĩrĩ icio igwetetwo.

namo mota mao mothe nĩmageete;
mahũngũ ma mbarathi ciao mahaana ta ihiga rĩa nyaigĩ,
namo magũrũ ma ngaari ciao cia ita mathiiaga ta rũhuho.
²⁹ Mũraramo wao nĩ ta wa mĩrũũthi,
nao mararamaga o ta njaũ cia mĩrũũthi;
marurumaga makĩnyiita ũguĩmi wao,
na makaũkuua na gũtirĩ ũngũiteithũra.
³⁰ Mũthenya ũcio makaararama nĩ ũndũ wa kĩrĩa manyiitite,
o ta ũrĩa iria rĩrurumaga rĩgĩkia ndiĩhũ.
Na mĩndũ angĩgaacũthĩrĩa bũrũri-inĩ,
akoona no nduma irĩ kuo na mĩnyamaro,
o nague ũtheri nĩugaathiĩkwo nĩ matu.

6

Gũtũmwa kwa Isaia

¹ Na rĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Uzia aakuire-rĩ, nĩguo ndonire Mwathani aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene, kĩrĩ igũrũ na gĩtũgĩritio, nayo nguo yake yaiyũrite hekarũ nĩ ũndũ wa ũrĩa yaraihiite. ² Igũrũ wake kwarũgamĩte aserafi, na o mũserafi ũmwe aarĩ na mathagu matandatũ: nao makehumbĩra mothiũ mao na mathagu meerĩ, namo meerĩ makehumbĩra magũrũ namo, na meerĩ makombũka namo. ³ Nao metanaga makerana atĩrĩ: “Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũtheru, iĩ nĩwe mũtheru, ti-itherũ nĩwe mũtheru;

thĩ yothe iĩyũritwo nĩ riiri wake.”

⁴ Nĩ ũndũ wa mĩrurumo wa mĩgambo yao, itugĩ cia mĩrango na hingĩro ciagua ikienyenya, nayo hekarũ ikĩyũra ndogo.

⁵ Na nĩ ngianĩrĩra ngiuga atĩrĩ, “Hi! Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Ndũgũthira! Nĩgũkorwo ndĩ mĩndũ wa mĩromo itarĩ mũtheru, o na ningĩ ndũuranagia na andũ matarĩ mĩromo mũtheru, na maithe makwa nĩmonete Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.”

⁶ Hĩndĩ iyo mũserafi ũmwe akĩumbũka, agĩũka harĩ nĩ akuuĩte ikara rĩa mwaki na guoko, rĩrĩa aarutĩte na mĩhato kĩgongona-inĩ. ⁷ Mũserafi ũcio akĩhutia kanua na ikara rĩu, akiuga atĩrĩ, “Kuona atĩ ikara rĩrĩ nĩriahutia mĩromo yaku, mahitia maku nĩmeherio, o namo mehia maku nĩmahoroherio.”

⁸ Ningĩ ngĩguu mĩgambo wa Mwathani ũkĩũria atĩrĩ, “Nũ ngũtũma? Na nũ ũgũthiĩ handũ haitũ?”

Na nĩ ngĩcooka atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha. Ndũma!”

⁹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũkeere andũ aya atĩrĩ:

“Inyui tũũrai o mũiguaga no mũtikanamenye ũndũ;
tũũrai muonaga no mũtikanakuũke.”

¹⁰ Tũma ngoro cia andũ aya ciũme,
o na tũtũme matũ mao magĩe njiika mage kũigua,
o na ũhinge maithe mao matige kuona.

Tondũ maahota kuona na maithe mao,
na maigue na matũ mao,
na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
macooke magarũrũke mahonio.”

¹¹ Na nĩ ngĩcooka ngĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nginya rĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ:

“Nĩ nginya hĩndĩ irĩa matũũra marĩa manene magaakorwo maanangĩtwo
na matarĩ na wa kũmatũũra,
nacio nyũmba ikorwo itiganĩrio,
na mĩgũnda ikaanangwo na igathũkio biũ,

¹² o nginya rĩrĩa Jehova agaakorwo atwarĩte andũ othe kũraya,
nague bũrũri ũgatanĩrio biũ.

¹³ Na rĩrĩ, o na kũngĩkorwo kũrĩ na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa andũ gĩtigaire bũrũri-inĩ-rĩ,
bũrũri ũcio no ũkaanangwo rĩngĩ.

No rĩrĩ, o ta ũrĩa mĩceneni na mũgandĩ itigagio ithuki yatemwo-rĩ,
ũguo noguo rũciaro rũrũ rwamũre rũgaatigario gĩtina kĩaruo bũrũri-inĩ ũcio.”

7

Kĩmenyithia kĩa Imanueli

¹ Hĩndĩ irĩa Ahazu mũrũ wa Jothamu, mũrũ wa Uzia, aarĩ mũthamaki wa Juda-rĩ, Rezini mũthamaki wa Suriata marĩ na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Israeli, makĩambata mathiĩ magatharikire itũũra rĩa Jerusalemu, no matiigana kũrĩtooria.*

* 6:6 Gĩkĩ nĩ kĩgongona kiarĩ gatagati ka Handũ-harĩa-Hatheru kĩa mahuti marĩa manungi wega. * 7:1 Mwaka wa 735 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ, andũ a Israeli na a Suriata nĩmendaga gũũkĩrĩa bũrũri wa Ashuri, na nĩmendaga Ahazu amateithĩrĩre.

² Na rirĩ, andũ a nyũmba ya Daudi nĩ meerirwo atĩrĩ, “Andũ a Suriata nĩmanyiitanĩte na andũ a Efiraimu”; nĩ undũ ũcio ngoro ya Ahazu o na ngoro cia andũ ake ikiinaina o ta ũria mĩti ya mĩtĩtũ iinainagio nĩ rũhuho.

³ Hĩndĩ iyo Jehova akĩria Isaia atĩrĩ, “Umagara, wee mūrĩ na mūrũguo Sheari-Jashubu, mũthiĩ mũgatũnge Ahazu mũthia-inĩ wa mūtaro ũria uumĩte Karia-inĩ ka Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Gĩthaka kĩa Mũthambia-Nguo. ⁴ Ũmwĩre atĩrĩ, ‘Wĩmenyerere, ũikare ũhooreire na ndũgetigĩre. Ndũkareke ũurwo nĩ hinya nĩ undũ wa icinga icio igĩrĩ iratooga ndogo; ndũgetigĩre marakara mahiũ ma Rezini, na ma Suriata, o na ma mūrũ wa Remalia. ⁵ Suriata, na Efiraimu, na mūrũ wa Remalia nĩmaciĩrĩre gũkwananga, makoiga atĩrĩ, ⁶ “Nĩtũtharĩkĩre Juda, tũkũnyariire na tũkũgayane, na tũtue mūrũ wa Tabeeli mũthamaki wakuo.” ⁷ No rirĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ũhoro ũcio ndũgaakinyanĩra,

na ndũgekĩka,

⁸ nĩgũkorwo itũũra inene rĩa Suriata nĩ Dameski,

na mũnene wa Dameski no Rezini.

Ihinda rĩa miaka mĩrongo itandatũ na itano itaanathira-rĩ,

andũ a Efiraimu magaakorwo maharaganĩtio undũ matangĩcoka gũtuĩka rũrĩrĩ.

⁹ Ningĩ itũũra inene rĩa Efiraimu nĩ Samaria,

na mũnene wa Samaria no mūrũ wa Remalia.

Mũngĩaga kũrũgama mūrũmĩte wega wĩtkio-inĩ wanyu-rĩ,

mũtũkehaanda o na atĩa.”

¹⁰ Ningĩ Jehova nĩariĩre Ahazu o rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Itĩa kĩmenyithia kuuma kũrĩ Jehova Ngai waku, o na kiumĩte kũndũ kũria kũriku mũno, kana kiumĩte igũrũ kũria kũraihi mũno.”

¹² No Ahazu akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndigwĩtia; nĩ ndikũgeria Jehova.”

¹³ Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ, “Ta iguai rĩu, inyũ andũ a nyũmba ya Daudi! Anga mũkuona arĩ undũ mũnini kũgeria ũkĩrĩrĩria wa andũ? Anga nĩmũkũgeria ũkĩrĩrĩria wa Ngai wakwa o nago? ¹⁴ Nĩ undũ ũcio-rĩ, Mwathani we mwene nĩakamũhe kĩmenyithia: Nĩgũkorwo mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda aciare kahĩ, nake agatue Imanueli. ¹⁵ Iria imata na ũkĩrĩ nĩcio gakarĩaga rĩria gakaamenya kũrega ũũru na gwithuurĩra maũndũ marĩa mega. ¹⁶ No mbere ya kahĩ kau kũmenya kũrega ũũru na gwithuurĩra maũndũ marĩa mega-rĩ, bũrũrĩ ũcio wa athamaki acio eerĩ wĩtigĩrite nĩũkanangwo. ¹⁷ Jehova nĩagakũrehithĩria wee mwene na andũ aku, o na andũ a nyũmba ya thoguo maũndũ matarĩ moneka kuuma rĩria Efiraimu aatiganire na Juda; Jehova akaarehera mũthamaki wa Ashuri.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Jehova nĩakahũhĩra ngĩ mĩrũrĩ, aciĩte kuuma tũrũũ-inĩ twa kũraya twa bũrũrĩ wa Misiri, na eete njũkĩ iria irĩ bũrũrĩ wa Ashuri. ¹⁹ Nacio ciothe nĩciogooka ciikare iharũrũka-inĩ cia mĩkuru, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga, na ihinga-inĩ ciothe cia mĩigua, na marima-inĩ mothe ma maaĩ. ²⁰ Mũthenya ũcio Mwathani nĩakahũhĩra rwenji rũkomboretwo kuuma mũrimo wa Rũũ rwa Farati; naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri; nake nĩakenja mĩtwe yanyu na njuĩrĩ cia magũrũ manyu, o na ningĩ enje nderu cianyu. ²¹ Mũthenya ũcio, mũndũ akaariĩthia o moori imwe na ng’ondũ igĩrĩ. ²² Na tondũ wa ũingĩ wa iria rĩria igaakamagwo-rĩ, mũndũ ũcio akaanyuuga iria imata. Arĩa othe magaatigara kũu bũrũrĩ ũcio makaanyuuga iria imata, na marĩaga ũkĩ. ²³ Mũthenya ũcio, kũndũ kũria guothe kwari mĩthabibũ 1,000 ingĩndirio cekerĩ 1,000† ya betha, gũgaakũra o cong’e na mĩti ya mĩigua. ²⁴ Andũ magaaithiiga kuo marĩ na ũta na mĩguĩ, nĩgũkorwo bũrũrĩ ũcio ũkaiyũra cong’e, na mĩti ya mĩigua. ²⁵ Nakuo irima-inĩ guothe kũria kwanarĩmwo na icembe, mĩtigacooka gũthiĩ nĩ undũ wa gwtigĩra cong’e, na mĩti ya mĩigua; kũndũ kũu gũgaatuĩka gwa kũriithagio ng’ombe, na gwa kũrangagwo nĩ ndũũru cia ng’ondũ.

8

Jehova Kũhũthĩra Ashuri

¹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Oya kĩaũ kĩnene, na ũkĩandĩke na karamu ka ndũire ũũ: Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ² Na nĩ nĩngwĩta Uria ũria mũthĩnjĩri-Ngai, na Zekaria mūrũ wa Jeberekia matũike aira akwa ehokeku.”

³ Hĩndĩ iyo ngĩthiĩ, ngĩkoma na mĩtumia wakwa, nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩ. Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Gatue Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ⁴ Kahĩ kau gataanamanya gwĩtana koige ‘Baba’ kana ‘Maitũ’, ũtonga wa Dameski na indo iria itahĩtwo nĩ Samaria nĩgakuo nĩ mũthamaki wa Ashuri.”

⁵ O rĩngĩ Jehova akĩnarĩria, akĩnjĩra atĩrĩ:

⁶ “Kuona atĩ andũ aya nĩmaregete

maaĩ marĩa mathereraga mahooreire ma Siloamu,*

na magakenera Rezini

o na mūrũ wa Remalia-rĩ,

⁷ nĩ undũ ũcio Mwathani akĩrĩ kũmarehithĩria

mũiyũro mũnene wa Rũũ rwa Farati,

naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri arĩ na riiri wake wothē.

Rũkaaiyũrĩria mĩkaro yaruo yothē,

na ruune hũgũrũrũ ciaruo,

† 7:23 nĩ ta kilo ikĩmi na imwe na nuthu (11:5)

* 8:6 Maaĩ ma itũũra rĩa Jerusalemu moomiga Karia ga Siloamu, karia kaarĩ njia ya itũũra rĩa.

⁸ ningĩ rūgaathiĩ rūhaatĩte Juda rūiyũre guothe,
rũhĩtũkiire kuo na rũkinye nginya ngingo.
Mathagu maaruo matambũrũkĩtio makaahumbĩra wariĩ wa bũrũri waku,
wee Imanueli!”

⁹ Atĩrĩri inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ, ugĩrĩriai mbugĩrĩrio ya mbaara, na no mũgũthetherwo!
Ta thĩkĩrĩriai inyuĩ mabũrũri ma kũraya.
Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo!
Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo!

¹⁰ Thugundai mĩbango yanyu, no ĩgaatuĩka ya tũhũ;
ariai ũhoro wa matanya manyu, no matikahinga,
nĩgũkorwo Mũrungu arĩ hamwe na ithuĩ.

Wĩtigĩre Ngai

¹¹ Jehova nĩanjarĩirie ũhoro ũcio agwatĩirie mũno, na akĩngaanania ndikarũmĩrĩre njĩra cia andũ acio.
Akĩnjĩra atĩrĩ:

¹² “Maũndũ marĩa mothe andũ aya metaga ndundu ya gwĩka ũũru,
wee ndũkamete ndundu ya gwĩka ũũru;
na ndũgetigĩre kĩrĩa metigagĩra,
na ndũkamakio nĩkio.”†

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe mũrĩtuaga mũtheru,
we nĩwe mwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra,
o we nĩwe ũngĩtũma mũmake,

¹⁴ na nĩwe ũgaatuĩka handũ hanyu harĩa haamũre;
no kũrĩ nyũmba cieriĩ cia Isiraeli agaatuĩka
ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rũrĩa rĩtũmaga magũe.

Na kũrĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu
agaatuĩka mũtego na gĩkerenge gĩa kũmanyiita.

¹⁵ Aingĩ ao nĩmakahĩngwo;
nao magũe na moinĩke,
magwatio na manyiitwo.”

¹⁶ Oha ũira ũcio na watho ũcio,
ũhũũre mũhũũri ũtuĩke kĩrĩa harĩ arutwo akwa.

¹⁷ Nĩ ngweterera Jehova,
ũrĩa ũhithĩte nyũmba ya Jakubu ũthiũ wake.

Ndĩrĩikaraga ndĩmwiĩhokete.

¹⁸ Nĩ hamwe na ciana iria Jehova aheete-rĩ, nĩ ithuĩ marũũri na imenyithia thĩĩnĩ wa Isiraeli kuuma kũrĩ
Jehova Mwene-Hinya-Wothe ũria ũtũũraga Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni.

¹⁹ Andũ mangikwĩra ũgatuĩrie kĩrĩa kuuma kũrĩ aragũri na ago arĩa mahehanaga na makang’ung’ura-
rĩ, ũkaamoria atĩrĩ, “Githĩ andũ matiagĩrĩrwo nĩgũtuĩria ũhoro harĩ Ngai wao?” Nĩ kĩ gĩgũtũma mũtuĩrie
ũhoro wa andũ arĩa marĩ muoyo kuuma kũrĩ arĩa akuũ? ²⁰ Nĩ kaba mũtuĩrie watho-inĩ wa Ngai o na ũira-inĩ
wake! Angĩkorwo ũhoro wao ndũkũringana na ciugo ici, o nao matirĩ na ũtheri. ²¹ Andũ magaaatũkanagĩria
bũrũri-inĩ marĩ anyamaarĩku na marĩ ahũtu; na rĩrĩ, rĩrĩa makahũũta mũno, nĩmakarakara mũno na matiire
maitho na igũrũ, nao marume mũthamaki wao na Ngai wao. ²² Hindĩ ĩyo makaarora thĩ mone o mĩnyamaro,
na nduma, na kĩaha gĩa kũmakania, nao nĩmagaikio nduma-inĩ ndumanu.

9

Nĩtũciarĩrwo Mwana

¹ No rĩrĩ, andũ a bũrũri ũyũ arĩa makoretwo marĩ na mĩnyamaro matigacooka kũgĩa na kĩaha. Mbere ĩyo
nĩanyararithirie bũrũri wa Zebuluni na bũrũri wa Nafitali, no mahinda ma thuutha-inĩ nĩagatũithia bũrũri
ũria ũgereire iria-inĩ, ũikũrũkanĩtie na Rũũĩ rwa Jorodani, nĩkuo gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

² Andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.

³ Wee nĩũngĩhĩtie rũrĩrĩ rũu,
na ũkongerera gĩkeno kiaruo;
andũ aruo makenaga marĩ mbere yaku,
o ta ũria andũ makenagĩra magetha,
magakena o ta ũria andũ makenaga
makigayana indo cia ndaho.

† 8:12 Rĩrĩa andũ maaigũire ũhoro wa kũnyĩtana kwa Isiraeli na Suriata nĩmamakire.

⁴ Nīgukorwo o ta ūrīa kwarī mūthenya ūrīa Amidiani maahootirwo,
ūguo noguo unangite icooki rīrīa rīmaritūhagīra,
na ūkoinanga mūtī wa kūmoohania ciande,
na rūthanju rwa arīa mamahinyagīrīrīa.

⁵ Iraatū ciothe cia njamba cia ita irīa ihūthagīrwo mbaara-inī,
na nguo ciothe itoboketio thakame-inī,
igaatuika cia gūcinwo
ta irī ngū cia mwaki.

⁶ Nīgukorwo nītūciarīrwo kaana,
tūkaheo kahīi,
naguo wathani ūgaakorwo ciande-inī ciako.

Nako gageetagwo

Mūheani-Kīrīra-wa-Kūgeganīa, Mūrungu Mwene-Hinya,
Ithe-wa-Andū-wa-Tene-na-Tene, Mūnene-wa-Thayū.

⁷ Naguo ūhorō wa gūtheerema kwa ūthamaki wake na thayū
gūtīrī hīndī igaathira.

Agaathamakagīra ūthamaki wake
aikarīire gītī kīa ūnene kīa Daudi,
aūhaande na aūtīrīrīre
na ciira wa kīhooito na ūthingu,
kuuma rīu nginya tene.

Kīyo kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nīkīo gīgaatūma maūndū macio mekīke.

Jehova Kūrakarīra Isiraeli

⁸ Mwathani nīatūmīte ndūmīrīri ya gūūkīrīra Jakubu;*
nayo nīigakinyīra Isiraeli.

⁹ Nao andū othe nīmakamenya ūhorō wayo,
andū acio a Efiraīmu, na arīa matūūrāga Samaria,
o acio moigaga na mwītīo na nguthi ngoro-inī atīrī,

¹⁰ “Maturubarī nīmagwīte thī,
no ithuī tūgwaka rīngī na mahiga maicūhie;
mītī ya mīkūyū nīmīteme,
no ithenya rīayo tūgwaka na mītarakwa.”

¹¹ No rīrī, Jehova nīaheete andū arīa marī muku na Rezini hinya mamookīrīre,
na akaarahūra thū ciao.[†]

¹² Andū a Suriata kuuma mwena wa irathīro,
na Afīlisti kuuma mwena wa ithūiro
nīmathamīte kanua, magatambuura Isiraeli.

No o na kūrī ūguo-rī, marakara make matīrī maraahūahūa,
guoko gwake no gūtambūrūkītio o na rīu.

¹³ No rīrī, andū acio maticookereire ūcio wamahūūrīre,
kana makarongoorīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁴ Nī ūndū ūcio Jehova nīagatinīa mūtwe na mūting’oe wa Isiraeli,
na arenge rūhonge rwa mūkīndū na rwa ithanjī o mūthenya ūmwe.

¹⁵ Athuuri na andū arīa marī igweta nīo mūtwe,
nao anabīi arīa marutanaga ūhorō wa maheeni nīo mūting’oe.

¹⁶ Nīgukorwo atongoria a andū aya nīo mamahītithagia,
nao arīa matongoragio makahītithio njīra.

¹⁷ Nī ūndū ūcio Mwathani ndagakenio nī aanake,
kana aigūire ciana cia ngorīai na atumīa a ndigwa tha,
nīgukorwo andū othe matītīgīrīte Ngai na nī aaganu,
natuo tūnua twao tuothe twaragia maūndū mooru.

No o na kūrī ūguo-rī, marakara make matīrī maraahūahūa,
guoko gwake no gūtambūrūkītio o na rīu.

¹⁸ Ti-itherū waganu ūrīrīmbūkīte ta mwaki,
ūgacina cong’e na mīgua,
na ūgaakana ihinga-inī cia mūtītū,
nayo ndogo yaguo īgeekonja yambatīte na igūrū ta itu ithimbu.

* ^{9:8} Jakubu, Isiraeli, Efiraīmu na Samaria ciothe nī kuuga ūthamaki wa Gathigathini; itūūra inene rīaguo rīarī Samaria.
† ^{9:11} Thū cia Rezini ciarī andū a Ashuri arīa marī hamwe na andū a Suriata na Afīlisti maatharīkīre Isiraeli.

¹⁹ Nĩ ùndũ wa mang'urĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe
bũrũri nũgaacinwo biũ,
nao andũ magaatũika ta ngũ cia mwaki;
gũtirĩ mündũ o na ùmwe ùgacaaĩra mũrũ wa nyina.

²⁰ Magaathara irio cia mwena wao wa ùrĩo,
na makorwo marĩ o ahũtu;
makaarĩa cia mwena wao wa ùmotho,
no matihũũne.

O mündũ akaarĩa nyama cia ciana ciake mwene;

²¹ Manase akaarĩa Efiraimu, nake Efiraimu arĩe Manase:
nao marĩ hamwe nĩmagookĩrĩra Juda.

No o na kũrĩ ùguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

10

¹ Kaĩ arĩa mathondekaga mawatho matarĩ ma kĩhooto marĩ na haaro-ĩl
o arĩa marutaga mawatho ma kũhinyanĩrĩria,

² nĩguo mahotomie ciira wa andũ arĩa athũĩni,
na magĩrĩrĩrie kĩhooto kĩa andũ akwa arĩa mahinyĩrĩrio,
na magatua atumia a ndigwa igũĩma rĩao,
o na magatunya ciana cia ngoriai indo ciacio.

³ Mũgeeka atĩa mũthenya wa ciira,
rĩrĩa mũgaakorererwo nĩ mwanangĩko uumĩte kũraya?
Mũkoorĩra kũrĩ ù amũteithie?
Ùtonga wanyu mũkaaũtiga kũ?

⁴ Gũtirĩ ùndũ ùgaakorwo ùtigarĩte tiga kwĩnyiihia gatagatĩ ka mĩgwate,
kana mũgũe gatagatĩ ka arĩa makuĩte.

No o na kũrĩ ùguo-rĩ, marakara make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio o na rĩu.

Ngai Gũtuĩra Andũ a Ashuri Ciira

⁵ “Kaĩ andũ a Ashuri marĩ na haaro-ĩl o acio rũthanju rwa marakara makwa,
na thimbũ ya mang'urĩ makwa!

⁶ Ndimatũmaga mookĩrĩre rũrĩrĩ rũrĩa rũtooĩ Ngai,
ngamatũma mookĩrĩre andũ arĩa mandakaragia,
nĩguo matunyane indo, na mahurie ndaho,
na mamarangĩrĩrie ta ndoro ya njĩra-inĩ.

⁷ No ùguo tiguu maciĩrĩre gwĩka,
ùndũ ùyũ tiguu urĩ meciĩria-inĩ mao,
muoroto wao nĩ kwananga,
na kũniina ndũrĩrĩ nyingĩ biũ.

⁸ Mũthamaki wa Ashuri aaragia, akoiga atĩrĩ, ‘Githĩ anene akwa a ita othe ti athamaki?’

⁹ Githĩ itũũra rĩa Kalino rĩtiekirwo o ta Karikemishi?

O narĩo Hamathu-rĩ, githĩ rĩtiekirwo o ta Aripadi?

Narĩo Samaria githĩ rĩtiekirwo o ta Dameski?

¹⁰ O ta ùrĩa guoko gwakwa gwatunyanire mothamaki marĩa meigagĩra mĩhianano ya kũhooywo,
o macio maarĩ mĩhianano mĩingĩ mĩicũhie gũkĩra ya Jerusalemu na ya Samaria-rĩ,

¹¹ githĩ ndigeeke Jerusalemu na mĩhianano yario ya kũhooywo
o ta ùrĩa ndeekire Samaria na mĩhianano yario?”

¹² Mwathani aarikia wĩra wake wothe wa gũũkĩrĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni na Jerusalemu-rĩ, akoiga atĩrĩ,
“Nĩngũherithia mũthamaki wa Ashuri nĩ ùndũ wa mwĩtũio wa ngoro yake na mwĩtũũgĩrio wake, nĩ ùndũ
wa ùrĩa oonaga ta ekĩrĩrwo. ¹³ Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ:

“Njikĩte ùguo na hinya wa guoko gwakwa,
o na ùũgĩ wakwa, tondũ ndĩ na ùmenyo.

Nĩndeheririe mĩhaka ya ndũrĩrĩ,
na ngĩtaha igĩĩna ciao,
na ta mündũ urĩ na hinya-rĩ, nĩndatooririe athamaki ao.

¹⁴ O ta ùrĩa mündũ akinyagĩra gĩtara,
ùguo noguo guoko gwakwa gwakinyĩrĩre ùtonga ùcio wa ndũrĩrĩ;
o ta ùrĩa andũ macookanagĩrĩria matumbĩ marĩa maatiganĩĩrio,
ùguo noguo na nĩ ndacookanĩrĩrie mabũrũri mothe;
gũtirĩ o na ùmwe wabatabatirie ithagu rĩaguo,
kana ùgiathamia kanua kaguo ùkĩgamba.”

- ¹⁵ Ithanwa-rĩ, rĩahota kwĩyambararia igũrũ rĩa ũrĩa ũtemaga mũtĩ narĩo,
kana mũthumeno wĩtĩre ũrĩa ũũguucagia?
Kaĩ rũthanju rũngĩkĩhiũria ũrĩa ũruoete na igũrũ,
kana thimbũ thĩũrie ũrĩa ũtarĩ mbaũ!
- ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
niakarehera njamba ciake cia ita iria irĩ hinya mũrimũ wa kũhĩnja;
na handũ ha kũhumbĩrwo nĩ riiri wake-rĩ, nĩ mwaki magakĩrio
ũrĩrĩmbũke ta rũrĩrĩmbĩ.
- ¹⁷ Ũtheri wa Israeli agaatuĩka mwaki,
nake ũrĩa Mũtheru wao atuĩke rũrĩrĩmbĩ.
Ūgaakana na ũcine mũigua yake na cong'e wake o mũthenya ũmwe.
- ¹⁸ Nake niakaniina biũ riiri wa mũtitũ yake,
o hamwe na wa mĩgũnda yake irĩa mĩnoru,
o ta ũrĩa mũndũ mũrũaru ahĩnjaga agathirĩkĩra.
- ¹⁹ Nayo mũtĩ ya mũtitũ yake igaatigara o mĩnini,
atĩ o na mwana no andike mũigana wayo.
- Matigari ma Israeli*
- ²⁰ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio andũ arĩa magaatigara a Israeli,
o na arĩa makaahonoka a nyũmba ya Jakubu,
matigacooka kwĩgiritania
na ũcio wamahũũrĩte,*
no makegiritania na Jehova o ma,
o we ũrĩa Mũtheru wa Israeli.
- ²¹ Matigari nĩmagacooka, o macio matigari ma Jakubu-rĩ,
nĩmagacookerera Mũrungu Mwene-Hinya.
- ²² O na gũtuĩka andũ aku, wee Israeli maingĩhĩte ta mũthanga wa iria-inĩ-rĩ,
no matigari magacooka kwao.
- Mwanangĩko nago nĩwathanĩtwo,
mwanangĩko wa kuonania atĩ itua riake nĩ rĩa kihooto kũna.
- ²³ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩwe ũkaananga bũrũri ũcio wotha ta ũrĩa gwanhanĩtwo.
- ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
"Inyũ andũ akwa arĩa mũtũũraga Zayuni,
mũtĩgetigire andũ a Ashuri,
arĩa mamũhũũraga na rũthanju,
na makamuera njũgũma mamũũkĩrĩre ta ũrĩa mwekagwo Misiri.
- ²⁵ Nĩgũkorwo no ihinda inini rĩtigaire marakara makwa igũrũ rĩanyu mathire,
namo mang'ũrĩ makwa mamacookerere mamaniine."
- ²⁶ Nĩngĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe niakamahũũra na kiboko,
o ta ũrĩa Amidiani mekirwo rĩria mooragĩrwo rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Orebu;
na niakambararia mũthĩgi wake igũrũ rĩa maaĩ,
o ta ũrĩa eekire kũu bũrũri wa Misiri.
- ²⁷ Mũthenya ũcio mũrigo wao nĩũkeherio ciande-inĩ ciaku,
narĩo icooki rĩao rĩeherio ngingo-inĩ cianyu;
icooki rĩu nĩrĩkoinangwo
nĩ ũndũ wa ũrĩa wee ũtĩrĩrio maguta.
- ²⁸ Nĩmaratoonya Aiathu;
maratuĩkanĩria Migironi;
o na maraĩga igĩna ciao Mikimashi.
- ²⁹ Nao makihĩtũkĩra mũkuru-inĩ, makoiga atĩrĩ,
"Ūtukũ ũyũ tũkũraarĩra Geba."
- Rama nĩkũinaina kũrainaina;
nakuo Gibe itũũra rĩa Saũlũ nĩ kũũra rĩroora.
- ³⁰ Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Galimu, uga mbu!
Wee Laisha, thikĩrĩria!
Nawe Anathothu, wũi-ĩ!
- ³¹ Andũ a Madimena nĩ kũũra maroora;
nao andũ a Gebimu nĩ kwĩhitha marehitha.
- ³² Mũthenya wa ũmũthĩ marĩrũgama kũu Nobu;
maramainainĩria ngundi

* 10:20 ũcio wamahũũrĩte nĩ Ashuri.

marĩ kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa Zayuni,
o kũu karĩma-inĩ ka Jerusalemu.

³³ Atĩrĩrĩ, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩagaceeha honge na hinya mũnene.
Mĩtĩ ĩrĩa mĩnene mũno nĩagatemwo, ĩgũithio thĩ,
na ĩrĩa mĩraihi ĩnyiihio.

³⁴ Nĩagatema ihinga cia mũtitũ na ithanwa;
Lebanoni nĩĩkagũithio nĩ Ũrĩa-ũrĩ-Hinya.

11

Rũhonge kuuma harĩ Jesii

¹ Na rĩrĩ, kuuma gĩthukĩ-inĩ kĩa Jesii nĩhakoima mũndũ ũhaana ta thuuna ĩrathundũka,
na Rũhonge rũrĩa rũkoima mĩrĩ-inĩ yake nĩrũgaciara maciaro.

² Nake Roho wa Jehova agaakorwo ĩgũrũ rĩake:
Roho wa ũũgĩ na wa ũmenyo,
Roho wa ũtaaranĩ na wa hinya,
Roho wa ũmenyo na wa gwĩtigĩra Jehova:

³ naguo ũndũ ũrĩa ũkaamũkenagia nĩ gwĩtigĩra Jehova.

Ndagatuuaga ciira na ũndũ wa kũrora gĩthiithi kĩa mũndũ,
kana atue ciira na ũndũ wa kũigua njuukũ;

⁴ no rĩrĩ, nĩagaciirithia arĩa abatari arĩ na ũthingu,
nao arĩa athiĩni a gũkũ thĩ amatuĩre ciira na kĩhooto.
Nĩakahũũra thĩ na rũthanju rwa kanua gake,
na oorage andũ arĩa aaganu na mĩhũmũ ya mĩromo yake.

⁵ Ũthingu nĩguo ũgaatuĩka mũcibi wake,
naguo wihokeku ũtuĩke mwĩhotoro wake wa njohero.

⁶ Njũũĩ ĩgaatũũranagia na kagondũ,
nayo ngarĩ ĩgaakomanagia na mbũri,
nayo njau, na mũrũũthi, na nyamũ ya gĩcegũ ĩgaakaraga hamwe;
nacio ĩgaatongoragio nĩ kaana kanini.

⁷ Ng'ombe na nduba ĩkaariĩaga hamwe,
natuo tũcaũ twacio tũgaakomanagia hamwe,
naguo mũrũũthi ũkaariĩaga nyeki ta ndegwa.

⁸ Mwana wa rũkenge agathaakagĩra irima-inĩ rĩa gũko,
nake mwana mĩnini nĩagaikagia guoko irima-inĩ rĩa ndũira.

⁹ Gũtikageranwo ngero kana kũniinanwo,
kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru,
nĩgũkorwo thĩ nĩĩkaĩyũrwo nĩ ũmenyo wa Jehova,
o ta ũrĩa maai maiyũrĩte iria-inĩ.

¹⁰ Na nĩgũgakinya atĩrĩ, mũthenya ũcio mũndũ ũcio ũkoima Mũri-inĩ wa Jesii, nĩakarũgama atuĩke ta
bendera kũrĩ kĩrĩndĩ; ndũrĩrĩ nĩĩkongana harĩ we, nakĩo gĩikaro gĩake gĩa kũhurũka gĩgaakorwo kĩrĩ na riiri.

¹¹ Mũthenya ũcio Mwathani nĩagatambũrũkia guoko ihinda rĩa keerĩ,* akũũre matigari ma andũ ake marĩa
magaakorwo matigaire, amarute Ashuri, na kuuma Misiri ya Kĩanda, na kuuma Misiri ya Rũgongo, na kuuma
Kushi, na kuuma Elamu, na kuuma Babuloni, na kuuma Hamathu, na kuuma icigĩrĩra cia iria.

¹² Nĩakahaandĩra ndũrĩrĩ bendera,
na acookanĩrĩrie andũ a Isiraeli arĩa maatahĩtwo;
ningĩ acookanĩrĩrie andũ a Juda arĩa maahurunjĩtwo
kuuma ituri-inĩ iria inya cia thĩ.

¹³ Ũiru wa Efiraimu nĩũgaathira,
nacio thũ cia Juda nĩĩkaaniinwo;
Efiraimu ndakaiguĩra Juda ũiru,
kana Juda agĩe na ũthũ na Efiraimu.

¹⁴ Nao nĩmagaikũrũka iharũrũka-inĩ cia Afilisti cia mwena wa ithũiro;
na marĩ hamwe nĩmagataha andũ a mwena wa irathĩro.

Nĩmakenyiĩtira Edomu na Moabi,
na nĩo magaathaga andũ a Amoni.

¹⁵ Na harĩa iria rĩa Misiri rĩcomokete ta rũrĩmĩ-rĩ,
Jehova nĩakarĩhũithia biũ;
ningĩ nĩakahuruta rũhuho rũhiũ na guoko gwake

* 11:11 Riita rĩa mbere nĩ rĩrĩa aamarutire Misiri.

rūhūithie Rūūi rwa Farati.
 Niakarūgayania rūtuike tūrūūi mūgwanja,
 nīgeetha andū mahote kūringaga matekūruta iraatū.
¹⁶ Nīgūgakorwo na njīra nene ya kūgererwo nī matigari ma andū ake
 arīa magaakorwo matigaire Ashuri,
 o ta irīa yagereirwo nī andū a Isiraeli
 rīrīa maambatire makiuma būrūri wa Misiri.

12

Nyīmbo cia Kūgooca

¹ Na rīrī, mūthenya ūcio nīūkoiga atīrī,
 “Nīngūkūgooca, Wee Jehova.
 O na gūtuika niwaandakariire-rī,
 nīūnjehereirie marakara maku na ūkaahooreria.
² Ti-itherū Mūrungu nīwe ūhonokio wakwa;
 nīwe ndīrīhokaga na ndigage gwītīgīra.
 Jehova, o we Jehova, nīwe hinya wakwa na rwīmbo rwakwa;
 nīatuikīte ūhonokio wakwa.”
³ Mūrītahaga maaī ithima-inī cia ūhonokio mūkenete.
⁴ Mūthenya ūcio nīmūkoiga atīrī:
 “Cookerīai Jehova ngaatho, kaīrai rīitwa rīake;
 menyithaniai ndūrīrī-inī ūrīa ekīte,
 na mūhunje muuge atī rīitwa rīake nī itūūgīrie mūno.
⁵ Inīrai Jehova, nīgūkorwo nīekīte maūndū marī riiri;
 na mūtūme ūndū ūcio ūmenywo nī thī yothe.
⁶ Anīrīrai mūine mūrī na gīkeno, inyuū andū a Zayuni,
 nīgūkorwo ūrīa Mūtheru wa Isiraeli, o ūcio ūrī gatagatī-inī kanyu, nī mūnene mūno.”

13

Ūrathi wa Gūūkīrīra Babuloni

¹ Ino niyo ndūmīrīri nditū īkonīī Babuloni, irīa Isaia mūrū wa Amozu onire:
² Atīrīrī, haandai bendera kīrīma igūrū kīrīa gītari mītī,
 anīrīrai na mūmahenerie,
 nīguo matoonyere ihingo-inī cia arīa marī igweta.
³ Nīnjathīte andū akwa arīa atheru,
 nīndūmanīire njamba ciakwa, o icio ikenagīra ūhootani wakwa,
 ciūke ikīnyanīrie marakara makwa.
⁴ Ta thikīrīriai, mūigue inegene rīrī irīma-inī igūrū,
 inegene rīhaana ta rīa kīrīndī kīngī!
 Ta thikīrīriai mūigue ngūi gatagatī ka mothamaki,
 taarī ndūrīrī irarūrūngana hamwe!
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūracookanīrīria ita rīa kūrūa mbaara.
⁵ Andū acio marooka moimīte mabūrūri ma kūraya,
 makoima ituri-inī cia kūrūa igūrū.
 Ti-itherū Jehova nīarooka na indo cia mbaara cia mang’ūrī make,
 nīguo aanange būrūri wothē.
⁶ Gīrikai, nīgūkorwo mūthenya wa Jehova nīūkuhīrīrie;
 ūgooka ūtariī ta mwanangiko uumīte kūrī Mwene-Hinya-Wothe.
⁷ Tondū ūcio moko mothe nīmakaregera,
 na ngoro ya mūdū o wothē īringīke.
⁸ Andū makaanyiitwo nī kimako kīnene,
 na magwatwo nī ruo na kīeha,
 na manyiitwo nī ruo o ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwo.
 O mūdū akaagegio nī ūrīa ūngī,
 na mothiū mao mahaane ta nīnīmī cia mwaki.
⁹ Atīrīrī, mūthenya ūcio wa Jehova nīūrooka,
 na gūtikaiguanīrwo tha;
 ūgaakorwo ūrī mūthenya wa mang’ūrī na marakara mahiū,
 ma gūtūma thī ikire ihooru, na ūniine ehia arīa magaakorwo kuo.
¹⁰ Nīgūkorwo njata cia igūrū na irīa cionekaga irī gītutu
 itigacooka kwara na ūtheri wacio.

Narĩo riũa rĩkĩratha rĩgaatuĩka nduma,
naguo mweri ũtĩge gũcoka kwara.

¹¹ Nĩngaherithia thĩ nĩ ũndũ wa ũũru wayo,
na herithie andũ arĩa aaganu nĩ ũndũ wa mehia mao.

Nĩnganiina mwĩkĩrĩro wa andũ arĩa etĩĩ,
na nyĩhie mwĩtĩro wa arĩa matarĩ tha.

¹² Ũgaakorwo ũrĩ ũndũ mũritũ mũno kuona mũndũ,
gũkĩra kuona thahabu therie,
kana kuona thahabu ya ofiri.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma igũrũ rĩinaine;
nayo thĩ nĩngaathingitha, yehere gũikaro kĩayo,
nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mũthenya ũrĩa marakara make makarĩrĩmbũka.

¹⁴ O ta thwariga irĩa ikũguĩmwo,
na o ta ũrĩa ng'ondũ itarĩ na mũrĩithi ciũraga,
ũguo no taguo mũndũ o mũndũ agaacookerera andũ ao kĩũmbe,
na o mũndũ oore acooke bũrũri wao kĩũmbe.

¹⁵ Mũndũ ũrĩa wotha ũkaanyitwo mũgwate agaathecwo atũrĩkanio;
nao arĩa othe makaanyitwo makoogwo na rũhiũ rwa njora.

¹⁶ Twana twao tũkaabacanio thĩ tũtũke icunji makĩionagĩra na maitho;
indo ciao cia nyũmba igaatahwo, na atumia ao manyitwo na hinya.

¹⁷ Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra andũ a Amedi mamookĩrĩre,
arĩa matarĩ bata wa betha,
na matakenagio nĩ thahabu.

¹⁸ Nĩmakooraga aanake na mĩguĩ yao;
o na matikaiguĩra twana tha, kana macaĩre ciana.

¹⁹ Itũũra rĩa Babuloni, o rĩo inagĩ rĩa mothamaki,
na nĩrĩo rĩtũmaga andũ a Babuloni metĩe nĩ ũndũ wa riiri warĩo,
nĩrĩkang'aũranio nĩ Ngai,

o ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang'aũranirio.

²⁰ Gũtĩrĩ hĩndĩ rĩgaacooka gũtũũro o na rĩ,
kana rĩikarwo nĩ andũ njiarwa na njiarwa;
gũtĩrĩ Mũarabu ũkaamba hema yake kuo,
na gũtĩrĩ mũrĩithi ũkaaraha mahiũ make kuo.

²¹ No rĩrĩ, gũgaakomagwo nĩ nyamũ cia werũ,
nacio nyũmba ciarĩo igaikaragwo nĩ mbwe;

kũu nikuo ndundu igaatũũraga,
na nokuo mbũri cia gĩthaka-inĩ igaatũũhagĩra.

²² Hiti ikaagambagĩra ciĩgitĩro-inĩ ciakuo,
na mbwe ciikarage nyũmba iria njega cia ũthamaki.

Na rĩrĩ, ihinda rĩa ituĩro rĩu nĩikinyu,
na matukũ marĩo matikongererwo.

14

¹ No rĩrĩ, Jehova nĩakaiguĩra Jakubu tha;
nĩegwithuurĩra Isiraeli o rĩngĩ,
na atũme maikare bũrũri wao ene.

Ageni nĩmakegwatania nao,
na manyiitane na nyũmba ya Jakubu.

² Ndũrĩrĩ nĩikamooya,
imacookie kũndũ kwao.

Nayo nyũmba ya Isiraeli nĩkegwatĩra ndũrĩrĩ,
ituĩke ndungata ciao cia arũme na cia airĩtu kũu bũrũri wa Jehova.

Nĩmagataha andũ arĩa maamatahĩte tene,
na macooke gwatha andũ arĩa maamahinyagĩrĩria.

³ Mũthenya ũrĩa Jehova akaamũhurũkia kuuma mathĩĩna-inĩ na mĩnyamaro-inĩ, na ũkombo-inĩ wa
kũhinyĩrĩrio-rĩ, ⁴ nĩmũgookĩrĩra mũthamaki wa Babuloni na kĩnyũrũri, mũmwĩre atĩrĩ:

Kaĩ mũhinyanĩrĩria nĩakinyĩte mũthia-ĩl

Kaĩ marakara make mahiũ nĩmathirĩte-ĩl

⁵ Jehova nĩoinangĩte rũthanju rwa andũ arĩa aaganu,
o na akoinanga thimbũ ya ũnene ya arĩa maathanaga,

⁶ irĩa maahũũraga andũ nayo mategũtigithĩria,

marakarīte,
magaatha ndūrīrī marī na marakara,
na magaciūgitaga matarī na tha.

⁷ Mabūrūri mothe rīu nīmahurūkīte na marī na thayū;
nīmambīrīrie kūina.

⁸ O nayo mītī ya mikarakaba na mītarakwa ya Lebanoni
īragūkenerera, ikoiga atīrī:

“Kuuma hīndī īrīa wagūithirio thī,
gūtīrī mūtēmi mītī ūrī woka gūtūtēma.”

⁹ Mbīrīra kūu mūhuro wa thī nīyarahūkīte,
īgūtūnge ūgikinya kuo;
nīyarahūrīte maroho ma arīa maanakua makūgeithie:
arīa othe maarī atongoria gūkū thī;
ītūmaga mookīrīrie itī ciao cia ūnene,
o arīa othe maarī ahamaki a ndūrīrī.

¹⁰ Nao othe magaacockia,
makwīre atīrī,
“O nawe nīwagīte hinya o ta ithuī;
ūhaanīte o ta ithuī.”

¹¹ Riiri wothe wa ūnene waku ūikūrūkītio o nginya mbīrīra-inī,
hamwe na mīgambo ya inanda ciaku cia mūgeeto;
igunyū nīcio ūkomeire,
na igunyū nocio ikūhumbīre.

¹² Hī! Kāi wee njata ya kīwariī nūgwīte ūkoima igūrū-ī,
o wee mūrū wa rūciinī kīroko gwakīa!
Ūharūrūkītio ūgaikio gūkū thī,
o wee ūrīa hīndī imwe wahinyagīrīra ndūrīrī!

¹³ Wee weīraga atīrī na ngoro yaku,
“Ngūhaica nginye igūrū;
na gītī gīakwa kīa ūnene ndīkīambararie
gīkire njata cia Mūrungu;
na njikarīre kīrīma-inī gīa gūtūnganwo,
o gacūmbīrī ga kīrīma kīrīa kīamūre.

¹⁴ Nīngahaica nginya kūdū kūrīahu igūrū rīa matu,
ndīhaananie na Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno.”

¹⁵ No rīrī, wee ūharūrūkītio thī nginya mbīrīra-inī,
ūgakinya irima kūrīa kūrīku.

¹⁶ Arīa marīkuonaga, marīgūkūūrāgīra maithe,
magecūūrania ūhoru waku, makoortania atīrī,

“Ūyū nīwe mūdū ūrīa wenyenyaia thī
na agatūma mothamaki mainaine,

¹⁷ mūdū ūrīa watūmire thī itūike ta werū,
na akang’āūrania matūūra mayo marīa manene?
Nīwe ūrīa ūtetikagīra andū arīa oohe mainūke kwao mīci?”

¹⁸ Ahamaki othe a ndūrīrī makuīte magakomio,
o mūdū mbīrīra-inī yake.

¹⁹ No wee-rī, nīgūteo ūtētwo kuuma mbīrīra-inī yaku,
o ta rūhonge rūrī magigi;
ūkahumbīrwo nī cimba cia arīa moragītwo,
arīa matheecangītwo na hīu cia njora,
o acio maikitio irima rīrī mahiga.

Ūikarīte ta kīimba kīrangīrīrie thī na magūrū,

²⁰ no wee-rī, ndūgaathikwo tao,
tondū nīwaanangire būrūri waku,
na ūkīūrāga andū aku.

Rūciaro rwa andū arīa aaganu
rūtikaagwetwo rīngī.

²¹ Haarīrai handū ha kūūrāgīra ciana ciake,
nī ūndū wa mehia ma maithe mao ma tene;

nĩguo itikanarahũke ciĩgaĩre bũrũri,
na ciĩyakĩre matũũra maiyũre thĩ.

²² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nĩ nĩngarahũka ndiciũkĩrĩre,
nĩngeheria rĩitwa rĩacio kũu Babuloni, o na rĩa matigari ma cio,
o na njeherie ciana ciao na rũciaro rwao,”
nĩguo Jehova ekuuga.

²³ “Nĩngatua kũndũ kũu gĩkaro kĩa ndundu,
na ndigĩtue bũrũri wa maria ma maai;
ngaakũhaata na kĩhato kĩa mwanangĩko,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

²⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩehĩtĩte, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ, o ũrĩa thugundĩte, ũguo noguo gũgaatuĩka,
na ũrĩa nduĩte, ũguo noguo gũgaikara.

²⁵ Nĩngahehenja Mũashuri ũcio ũrĩ bũrũri-inĩ wakwa;
ngaamũrangĩrĩa thĩ irĩma-inĩ ciakwa.
Nĩngehereria andũ akwa icooki rĩake,
na mũrigo wake ũmoime ciande-inĩ ciao.”

²⁶ Ũũ nĩguo thugundĩte gwĩka thĩ yothe;
nakuo guoko kũrĩa gũtambũrũkĩirio ndũrĩrĩ ciothe nĩkuo gũkũ.
²⁷ Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo atuĩte gwĩka, nũũ ũngĩhota kũmũgirĩrĩa?
Guoko gwake nĩgũtambũrũkĩtio, nũũ ũngĩhota gũgũthuna?

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Afilisti

²⁸ Atĩrĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Ahazu aakuire-rĩ, nĩguo ndũmĩrĩrĩ ĩno yaguũranĩirio:

²⁹ Inyuĩ Afilisti inyuotho tĩgai gũkena,
nĩ atĩ rũthanju rũrĩa rwamũhũũraga nĩrunĩkĩte;
nĩgũkorwo kuuma mũri-inĩ wa nyoka ĩyo nĩgũkoima ndũira,
namo maciaro mayo magaatuĩka mũthemba wa nyoka ĩrĩ thumu ĩrĩa ĩticũkaga.

³⁰ Nao andũ arĩa athĩĩni biũ nĩmakona gĩa kũrĩa,
na mũbatari akomage atarĩ na ũgwati.
No rũciaro rwaku nĩngarũũraga na ng’aragu;
nayo ĩkooraga matigari maku.

³¹ Wee kĩhingo-rĩ, girĩka! Na wee itũũra inene-rĩ, ugĩrĩria!
Na inyuĩ Afilisti inyuotho mũniinwo nĩ guoya, mũthire biũ!
Itu rĩa ndogo rĩrooka riumĩte mwena wa gathigathini,
na gũtigakorwo na mũndũ ũgaatigwo na thuutha mbũtũ-inĩ ciake nĩ ũndũ wa kwaga hinya.

³² Nĩ icookio rĩrĩkũ rĩkaaheanwo
kũrĩ andũ arĩa matũmĩtwo a rũrĩrĩ rũu?
Magaacookerio atĩrĩ, “Jehova nĩahaandĩte Zayuni,
na thĩĩni wakuo andũ ake arĩa anyamaarĩku nĩmakona rĩrũrĩro.”

15

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi

¹ Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndũmĩrĩrĩ nditũ ĩkonĩ Moabi:

Itũũra rĩa Ari kũu Moabi nĩrianange,
rikaanangwo ũtukũ o ro ũmwe!
Itũũra rĩa Kiri kũu Moabi nĩrianange,

o narĩo rĩanangĩtwo ũtukũ o ro ũmwe!*

² Andũ a Diboni nĩmambatĩte magathiĩ hekarũ-inĩ yao,
mambatĩte kũrĩa gũtũũgĩru makarĩrĩre kuo;
andũ a Moabi maraagirĩka nĩ ũndũ wa Nebo na Medeba.

Mĩtwe yao yotho nĩyenjetwo,
na nderu ciao ciothe ĩkenjwo.

³ Marĩ njĩra-inĩ marathiĩ mehumbĩte nguo cia makũnia;
othe no kũgirĩka maragirĩka
marĩ nyũmba ĩgũrũ na ihaaro-inĩ,
makagũa thĩ, magakoma na nda makĩrĩraga.

* 15:1 Ari na Kiri maarĩ matũũra ma Moabi ma bata mũno.

⁴ Heshiboni na Eleale nīkūrīra maraarīra maanīrīre,
mīgambo yao iraguuo o nginya Jahazu.
Nī ūndū ūcio andū a mbaara a Moabi nīmararīra maanīrīre,
nacio ngoro ciao ikaringīka.

⁵ Ngoro yakwa nīrararīra Moabi,
andū arīa maingatītwo kuo morīre Zoari,
magathīi nginya Egilathu-Shelishiya.
Mambatīte na njīra ya gūthīi Luhithu,
magathīi makīrīraga;
o na ningī njīra-inī ya gūthīi Horonaimu,
maracakaya nī ūndū wa mwanangiko ūrīa ūmakorete.

⁶ Maaī ma kūu Nimurimu nīmahūite,
nayo nyeki nīthooheite;
namo mahuti mothe maigū nīmomite,
na gūtīrī kindū kīruru gitigaire.

⁷ Nī ūndū ūcio ūtonga ūrīa magīte naguo na makeigīra,
maūkuūite makaūringia mūrīmo wa karūūi karī mīti hūgūrūrū-inī ciako.

⁸ Kayū ka mūkayo wao nīkaiguītwo mīhaka-inī ya Moabi;
nakuo kūgīrika kwao gūgakinya Egilaimu,
o namo macakaya mao magakinya o Biri-Elimu.

⁹ Maaī ma Dimoni maiyūrītwo nī thakame,
no nīngūrehe maūndū mangī mooru makīria kūu Dimoni,
mahaana ta mūrūūthi ūgūtharīkīra andū arīa morīte kuuma Moabi,
o na ūtharīkīre arīa matigaire kūu būrūrī-inī.

16

¹ Twarīrai ūrīa wathanaga būrūrī
tūtūrūme twa kūrīha igooti,
kuuma itūūra rīa Sela, gūtuikanīria werū-inī,
nginya kīrīma-inī kīa Mwarī wa Zayuni.

² O ta ūrīa nyoni ciūrūūraga
ciatharīrio gītara gīacio,
ūguo no taguo andū-a-nja a Moabi
magaikara marī mariūko-inī ma Arinoni.*

³ “Tūhei kīrīra, na mūtue itua.
Tūmai kīruru kīanyu gītūike ta ūtukū,
o kūrī mūthenya barigici.
Hithai arīa maingatītwo kwao,
na mūtīgakunyanīre arīa moorīre kwanyu.

⁴ Rekei andū a Moabi arīa mehithīte kwanyu maikare na inyuī;
tūikai kīgitio kīao kuuma kūrī mwanangani.”

Mūhinyanīrīria nīagakinya mūthia,
naguo mwanangiko ūthire;
nake mūūgiti nīakabuīria kuuma būrūrī-inī.

⁵ Gīti kīa ūnene gīkaahaandwo na wendo;
na mūndū mwīhokeku nīwe ūgaagīkarīra,
o mūndū wa kuuma nyūmba ya Daudi,
mūndū ūrīa ūgaatuanagīra ciira arūmīrīre o kīhotoo,
namo maūndū ma ūthīngu nīmo akaahīūhaga gwīka.

⁶ Nītūiguīte ūhoru wa mwītīo wa Moabi:
tūkaigua ūhoru wa mwītīo wake mūkīru na mwīkīrīro wake,
tūkaigua ūhoru wa mwītīo wake na rūng’athio rwake;
no rīrī, mwīgaatho ūcio wake no wa tūhū.

⁷ Nī ūndū ūcio andū a Moabi nīkūgīrika maragīrika,
maragīrika hamwe nī ūndū wa Moabi.
Cakayai na mūnyīitwo nī kīeha
nī ūndū wa andū a Kīrī-Haresethi.

⁸ Mīgūnda ya Heshiboni nīrahooaha,

* 16:2 Arinoni rwarī rūūi rūnene rwa būrūrī wa Moabi.

o na mīthabibū ya Sibima o nayo nīrahooa.
 Aathani a ndūriri
 nīmarangīriirie mīthabibū iria mīega mūno,
 iria hīndi imwe yakinyite Jazeri,
 na igatheerema yerekeire werū-ini.
 Thuuna ciayo ciatambite
 igakinya o iria-ini.
⁹ Nī ūndū ūcio nīndirarira, ngarira o ta Jazeri,
 ngiririra mīthabibū ya Sibima.
 Wee Heshiboni, o nawe Eleale,
 ngūmūihūgia na maithori!
 Tondū mbugiririo cia gikeno kīanyu nī ūndū wa matunda manyu maria meruite,
 na nī ūndū wa magetha manyu ma ngano nīthirite.
¹⁰ Gūtiri gikeno kana ndūhiū mīgūnda-ini ya matunda;
 gūtiri mūdū ūraina kana akoigirira mīgūnda-ini ya mīthabibū,
 gūtiri mūdū ūrahiha ndibei kīhihīro-ini,
 nīgukorwo nīndūmite ngemi cia magetha ciage kūiguuo.
¹¹ Ngoro yakwa nīracakaira Moabi o ta kīnanda kia mūgeeto,
 nayo ngoro yakwa igacaira Kiri-Heresethu.
¹² Riria andū a Moabi maathi kūdū kūrīa gūtūgūguru makahooe,
 no kwīnogia menogagia;
 hīndi iria maathi ihooero-ini riao kūhooya,
 no wira wa tūhū marutaga.
¹³ Ūyū nīguo ūhoru ūria Jehova aaritie ūkonii Moabi. ¹⁴ No riri, riu Jehova ekuuga atiri: “Miaka itatū
 itanathira, itaritwo ta ūria miaka ya mūdū wandikitwo wira irikanagirwo-rī, riiri wa Moabi hamwe na
 andū ake othe nīukanyararwo, namo matigari make makorwo marī manini mūno na makahinyara.”

17

Ndūmīriri Nditū ya Gūkīrira Dameski

¹ Ino nīyo ndūmīriri nditū ikoni Dameski:
 “Atiriri, itūūra ria Dameski ritigūcoka gūtūika itūūra inene rīngi,
 no riri, rīgaatuika hiba ya mwanangiko.
² Matūūra maria manene ma Aroeri nīmagatiganirio,
 matigirwo ndūuru cia mburi iria igakomaga kūu,
 gūtari mūdū wa gūcimakia.
³ Kīgītiro kīria kīrūmu kia Efiraimu nīgikeherio,
 o na hinya wa ūthamaki weherio Dameski;
 namo matigari ma Suriata makaahaana
 o ta riiri wa andū a Isiraeli,”
 ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
⁴ “Ihinda riu riiri wa Jakubu nī ūgaatheuka;
 nāguo mwiri ūcio wake mūnoru ūhīnje.
⁵ Gūkaahaana o ta riria mūgethi acookanagiriria ngano iria itari ngethe,
 akagetha ngano na guoko gwake:
 gūkahaana ta mūdū ūkūhaara itira cia ngano
 Gītumba-ini kia Refaimu.
⁶ No riri, nīgugatigwo ngano īngīhaarwo,
 o ta ūria maciaro ma mūtamaiyū matangitika mothe mūti ūcio ūngīnainio,
 no ndamaiyū igiri kana ithatū nīitigaraga honge-ini iria iri igurū gacūmbiri,
 o na inya kana ithano igatigara honge-ini iria iri na maciaro maingī,”
 ūguo nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga.
⁷ Mūthenya ūcio, andū magaacūthirira Ūria Mūmbi wao,
 namo maitho mao marore Ūria Mūtheru wa Isiraeli.
⁸ Matigacūthirira igongona
 iria mathondekete na moko mao,
 na matikarūmbūiya itugī cia Ashera,
 na magongona maria methondekeire ma gūcinira ūbumba.
⁹ Mūthenya ūcio matūūra mao manene maria marī hinya, maria maatiganirio makiūrira andū a Isiraeli,
 makahaana ta kūdū gūtiganirie gūgatuika githaka, na gūgakūra mahuti. Namu matūūra macio magakira
 ihooru.
¹⁰ Nīmūriganirwo nī Ngai, Mūhonokia wanyu;
 nīmwigite kūririkana Rwaro rūu rwa ihiga, o rūu kīgītiro kīanyu.

Nĩ ūndũ ūcio o na mūngikahaanda mīmera ĩria mīega mūno,
na mūhaande mīthabibũ ya kuuma kũndũ kũngĩ,
¹¹ o na mūngĩgaatũma ĩkũre mūthenya o ro ūcio mūkaamihaanda,
o na rūciinĩ rūrũ rūngĩ mūtũme ĩrute kiro-rĩ,
gũtirĩ magetha mūkoonā mūthenya ūcio wa mūrīmũ
na ruo rūtangĩthira.

¹² Īiya-ĩ, mūrurumo wa ndũrĩrĩ nyingĩ,
iraruruma ta iria rĩkĩhuhũkania!
Īiya-ĩ, inegene rĩa kĩrĩndĩ kiranegena,
o ta mūrurumo wa maaĩ maingĩ.

¹³ O na gũtuĩka ndũrĩrĩ iranegena na mūrurumo ta wa ndiihũ cia maaĩ maingĩ-rĩ,
hĩndĩ ĩria we mwene aacikũũma, ciũraga igathiĩ kũndũ kũraya mūno,
ihurutĩtwo nĩ rūhuho ta ūria mūũngũ ūrĩ ĩrima-inĩ ūmbũragwo,
kana ta riya rĩgĩthiũrũrũkio nĩ rūhuho rūnene.

¹⁴ Hwaĩ-inĩ, o rĩmwe gũkagĩa kĩmako kĩnene!
Gũtanakĩa-rĩ, andũ matĩrĩ ho!

Rĩu nĩrĩo igai rĩa andũ arĩa matūtunyaga indo ciitũ,
ũcio nĩguo mūtĩ ūria ūgwĩrĩre andũ arĩa matūtahaga indo ciitũ.

18

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Kushi

¹ Kaĩ bũrũrĩ ūrĩa ūrĩ ibatabata rĩa mathagu,
o ūcio ūrĩ mūrĩmo ūrĩa ūngĩ wa njũũĩ cia Kushi,* ūrĩ na haaro-ĩ!
² ūrĩa ūtũmaga arekio makagerera njĩra ya iria,
mahaiĩte tũtarũ twakĩtwo na marura, tũrĩa tũgeragĩra maaĩ igũrũ.

Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ aya mūtũmĩtwo na mūrĩ mĩtũkĩ,
thiĩĩ kũrĩ andũ araihu na anyoroku mĩrĩ,
o acio metigĩrĩtwo nĩ andũ a kũndũ gũkuhĩ na a kũraya,
rũrĩrĩ rūũgiti rwaragia rūthiomi rūgeni,
na bũrũrĩ wao ūgayanĩtio nĩ njũũĩ.

³ Inyuĩ andũ arĩa mūtũũruga mabũrũrĩ mothe ma thĩ,
o inyuĩ mūtũũruga gũkũ thĩ-rĩ,
rĩrĩa bendera ĩkaahaandwo ĩrima-igũrũ, nĩmũkamĩona,
na rĩrĩa karumbeta gakaahuhwo, nĩmũgakaigua.

⁴ Jehova anjĩrĩte ūũ:

“Ngũikara ngĩrĩte ki ndũrorere maũndũ ndĩ o gũikaro-inĩ gĩakwa,
haana ta ūrugarĩ wa riũa ūkũhenahenia,
o na ta itu rĩa ime hĩndĩ ya ūrugarĩ wa magetha.”

⁵ Nĩgũkorwo mbere ya magetha,
hĩndĩ ĩria kiro gĩaitika na mahũa magatuĩka thabibũ irerua,
nĩguo agaaceeha thuuna na tũhiũ twa gũceeha,
na ateme honge iria ciaramĩte mūno acieherie.

⁶ Nacio ciothe igaatigĩrwo nyoni cia ĩrima-inĩ iria ĩrĩaga nyama,
na nyamũ cia gĩthaka;
nyoni ĩcio igaacĩrĩa hĩndĩ ya riũa,
nacio nyamũ cia gĩthaka icĩrĩe hĩndĩ ya heho yothe.

⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaareherwo iheo
kuuma kũrĩ andũ araihu na anyoroku mĩrĩ,
na kuuma kũrĩ andũ metigĩrĩtwo nĩ andũ a kũndũ gũkuhĩ na a kũraya,
rũrĩrĩ rūũgiti rwaragia rūthiomi rūgeni,
arĩa bũrũrĩ wao ūgayanĩtio nĩ njũũĩ:
iheo ĩcio ĩkaarehwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, harĩa haamũrĩrwo Rĩitwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

19

Ūrathi Ūkonĩ Misiri

¹ ĩno nĩ ndũmĩrĩrĩ nditũ ĩkonĩ bũrũrĩ wa Misiri:
Atĩrĩrĩ, Jehova ahaĩcite itu rĩhanyũkĩte mūno
athiĩte bũrũrĩ wa Misiri.
Mĩhianano ya bũrũrĩ wa Misiri irainaina mbere yake,

* 18:1 Firaũni arĩa maathanaga Misiri hĩndĩ ya Isaia maarĩ a kuuma Kushi (Ethiopia); nĩo maacarĩre ūteithio wa Isiraeli nĩguo mookĩrĩre ūthamaki wa Ashuri.

nacio ngoro cia andũ a bũrũri wa Misiri ikaringĩka thĩinĩ wao.

2 “Nĩngarahũra Mũmisiri ookĩrĩre Mũmisiri ũrĩa ũngĩ:

mũndũ nĩakartũa na mũrũ wa ithe,
nake mũndũ wa itũũra ookĩrĩre mũndũ wa itũũra rĩake,
nario itũũra inene rĩũkĩrĩre itũũra rĩria rĩngĩ,
naguo ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũrĩa ũngĩ.

3 Andũ a bũrũri wa Misiri nĩmagakua ngoro,
nayo mĩbango yao ndĩmĩtue ya tũhũ;
makaahooya kĩrĩra kũrĩ ngai cia mĩhianano
na kũrĩ maroho ma andũ arĩa makuĩte,
o na kũrĩ ago na aragũri.

4 Nĩnganeana andũ a bũrũri wa Misiri
wathani-inĩ wa mwathi ũtarĩ tha,*
na mũthamaki mũũru amathamakĩre,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

5 Maaĩ ma Rũũ rwa Nili nĩmakaahũa,
na mũkaro waruo ũng’are na ũũme.

6 Mĩtaru ya maaĩ nĩkanunga;
tũrũũ twa Misiri nĩtũkaahũa tũũme biũ.

Namo marura na mathanjĩ nĩmakahooa,
7 o nayo mĩmera irĩa irĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili,
gĩtwe-inĩ kĩa rũũ rĩu, nĩkahooa.

Indo iria ciothe ihaandĩtwo
mĩgũnda irĩa irĩ gũkuhĩ na Rũũ rwa Nili nĩkooma biũ,
na ciũmbũrwo, na itigacooka kuoneka kuo rĩngĩ.

8 Ategi a thamaki nĩmagacaaya na marĩre,
arĩa othe maikagia ndwano ciao Rũũ-inĩ rwa Nili;
nao arĩa othe maikagia mĩtego yao maaĩ-inĩ macio
nĩmakoorwo nĩ hinya.

9 Andũ arĩa marutaga wĩra na ndigĩ cia ũguta ũrĩa mwega nĩmagakua ngoro,
na arĩa matumaga mataama marĩa mahoro nĩmakaaga mwĩhoko.

10 Atumi a nguo nĩmagakorwo na kieha,
na arĩa othe maheagwo mĩcaara nĩmakaigua ũũru ngoro.

11 Anene a Zoani nĩmakĩgĩte o gũkĩga;
nao andũ arĩa oogĩ a Firaũni maheanaga kĩrĩra kĩa ũrimũ.
Mwakĩhota atĩa kwĩra Firaũni,
“Nĩ ndĩ ũmwe wa andũ arĩa oogĩ,
ndĩ mũrutwo wa athamaki arĩa a tene?”

12 Andũ aku arĩa oogĩ makĩrĩ ha rĩu?
Ta nĩmagĩkuonie na makũmenyithie
ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
aciĩrĩre gwĩka bũrũri wa Misiri.

13 Anene a Zoani makĩgĩte o gũkĩga,
nao atongoria a Nofu† makaheeneka;
namo mahiga ma koine ma andũ ake
nĩmahĩtithĩte andũ a Misiri.

14 Jehova nĩwe ũmaitĩrĩrie
roho wa kĩrigiicano;
matũmaga andũ a Misiri matũgũũge mawĩra-inĩ mothe marĩa marutaga,
o ta ũrĩa mũrĩũ atũgũũgaga matahiko-inĩ make.

15 Gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo bũrũri-inĩ wa Misiri:
gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo nĩ mĩtwe kana mĩting’oe,
kana rũhonge rwa mũnathi, kana ithanjĩ.

16 Mũthenya ũcio-rĩ, andũ a Misiri makahaana o ta andũ-a-nja. Makainaina nĩ guoya mona guoko kwa
Jehova Mwene-Hinya-Wothe kwambararĩtio kũmookĩrĩre. 17 Naguo bũrũri wa Juda ũkaagwoyohia andũ a
Misiri; na mũndũ o wotho ũkaagweterwo ũhoro wa Juda nĩagetigĩra, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe aciĩrĩre gwĩka amokĩrĩre.

* 19:4 Mwaka-inĩ wa 712 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ nĩguo Mũthamaki Shabaka wa Kushi ambĩrĩrie gwachana Misiri. † 19:13 Nofu
nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Misiri.

¹⁸ Mūthenya ūcio matūūra matano ma būruri wa Misiri makaaragia rūthiomi rwa Kaanani, makūhītaga atī marītungatagira Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Na itūūra rīmwe rīamo rīgeetagwo Itūūra Inene rīa Mwanangiko.

¹⁹ Mūthenya ūcio-rī, nīgūkagīa na kīgongona kīa Jehova o kūu gatagatī ka būruri wa Misiri, na kūhaandwo ihiga rīa kīrīkano kīa Jehova mīhaka-inī yakuo. ²⁰ Ihiga rīu rīgaatuika kīmenyithia na mūira wa maūndū marīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekite thīinī wa būruri ūcio wa Misiri. Rīrīa magaakaira Jehova amateithie nī ūndū wa andū arīa mamahinyagīrīrīa-rī, nīakamatūmīra mūhonokia na mūmagitīri, nake nīakamahonokia. ²¹ Nī ūndū ūcio Jehova nīakemenyithania kūrī andū a Misiri, na mūthenya ūcio nīmagakūūrana Jehova. Makaamūhooyaga makīmūrutagira magongona na maruta ma mūtu: na ningī makehītaga mūhītwa marī mbere ya Jehova na mamihingagie. ²² Jehova nīakahūūra būruri wa Misiri na mūthi, amahūire acooke amahonie. Nao nīmagacookerera Jehova, nake nīagathikīrīrīa gūthaitana kwao na amahonie.

²³ Mūthenya ūcio nīgūkagīa njīra njariī yumīte būruri wa Misiri īgakinya Ashuri. Andū a Ashuri nīmagathiaga Misiri, na o andū a Misiri mathiīage Ashuri. Andū a Misiri na andū a Ashuri nīmakahooyaga hamwe. ²⁴ Mūthenya ūcio būruri wa Isiraeli ūgaatuika wa gatātū, hamwe na Misiri na Ashuri, nao nīmagatūma thī yothe īrathimwo. ²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīakamarathima akiugaga atīrī, “Kūrathimwo-rī, nī andū akwa a Misiri, o na Aashuri arīa ndeyūmbīre, na Isiraeli igai rīakwa.”

20

Ūrathi wa Gūūkīrīra Būruri wa Misiri na wa Kushi

¹ Atīrīrī, mwaka ūcio mūnene wa anene a ita rīa Ashuri aakinyire Ashidodi atūmītwo nī Sarigoni mūthamaki wa Ashuri, aakinya kuo, na aarītharīkīra na aarītunyana-rī, ² hīndī iyo nīguo Jehova aaririe na kanua ka Isaia mūrū wa Amozu. Akīmīwīra atīrī, “Ruta nguo iyo ya ikūnia wīhumbite, na ūrute iraatū ciaku magūrū.” Nake agīka o ro ūguo, agīthīī njaga na arī magūrū matheri.

³ Ningī Jehova akiuga atīrī, “O ta ūguo ndungata yakwa Isaia athiite njaga na arī magūrū matheri mīaka itātū, arī rūrū na kīmenyithia kīa maūndū mooru marīa magaakora būruri wa Misiri na wa Kushi-rī, ⁴ ūguo noguo mūthamaki wa Ashuri agaataha andū a būruri wa Misiri na a būruri wa Kushi, amoiimagarie marī njaga na marī magūrū matheri, arīa ethī na arīa akūrū, thūnū ciao irī njaga; ūguo nīguo Misiri gūgaconorithio. ⁵ Nao andū arīa mehokete Kushi na makegocoo nī ūndū wa Misiri nīmakamaka na maconorithio. ⁶ Hīndī iyo nīguo andū arīa maikaraga hūgūrūrū-inī ici cia iria makoiga atīrī, ‘Onei ūrīa kūhanite kūrī arīa tūtūire twīhokete, acio tuoriire kūrī o atī nguo matūteithie na matūhonokie kuuma kūrī mūthamaki wa Ashuri! Rīu tūngīkīhonoka atīa?’”

21

Ūrathi wa Gūūkīrīra Babuloni

¹ Ino nīyo ndūmīrīrī nditū ikoniī Werū ūrīa ūrī Hūgūrūrū-inī cia Iria: Atīrīrī, o ta ūrīa ihuhūkano iria nene ihurutanaga ituīkanīrie būruri wa gūthini, ūguo noguo mūtharīkīri agooka oimīte werū-inī, kuuma būruri wa kūguoyohania.

² Nī nīnyonetio kīoneki gīa kūmakania mūno: Mūkunyaīrī no arakunyaīrīa, nake mūtahani no aratahana. Wee Elamu tharīkīra! Nawe Media, thiūrūrūkīrīa! Gūcaaya kūrīa anagūcaaitia nīngagūkīnyia mūthia.

³ Nī ūndū wa ūguo mwīrī wakwa nīūiyūrītwo nī ruo, ruo rūnene nīrūnyīitite, o ta ruo rwa mūtumia akīrūmwo; ngagītururio nī maūndū marīa ndīraigua, na ngegegeario nī maūndū marīa ndīrona.

⁴ Ngoro yakwa nīratumatuma, na ngainaina nī guoya; hwaī-inī ūrīa ndīriragīria ūtūkīte ūndū wa kūumakia mūno.

⁵ Nao nīmaarīte metha, na makaara mīgeka, nīguo marīe na manyue! Ūkīrai inyūī anene, mūhake ngo maguta!

⁶ Jehova anjīrīte atīrī: “Thīī, ūige mūrāngīrī wa gūcūthīrīria na ūmwīre amenyithanie ūrīa aroona.

⁷ Rīrīa angōna ngaarī cia ita irī na mbarathi ihaanaine,

na andũ magĩũka mahaicĩte ndigiri kana ngamĩĩra-rĩ,
nĩaikare eĩguĩte, akeĩgua biũ.”

⁸ Nake mũrangĩri akĩanĩĩra, akiuga atĩrĩ,
“Mũthenya o mũthenya, mwathi wakwa, ndũgamaga gĩtara-inĩ kĩa mũrangĩri;
na ũtukũ o ũtukũ njikaraga handũ hakwa ha kũrangĩra.

⁹ Atĩrĩrĩ, nĩharooka mũndũ akuũĩtwo nĩ ngaari ya ita,
ĩrĩ na mbarathi ihaanaine.

Nake aracookia ũhoru akoĩga atĩrĩ:

‘Babuloni nĩrĩgũu, ĩ nĩrĩgwĩte!
Mĩhianano yothe ya ngai ciakuo
nĩmĩhehenje, ikaharagana thĩ!’ ”

¹⁰ Inyuĩ andũ akwa, o inyuĩ mũthuthĩirwo kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano-rĩ,
ngũmwĩra ũria njĩguĩte
kuuma kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kuuma kũrĩ Ngai wa Isiraeli.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹¹ Īno nĩ ndũmĩrĩrĩ nditũ ĩkonĩĩ Duma:
Atĩrĩrĩ, nĩ harĩ mũndũ ũraanjĩta kuuma Seiru,
akanjũũria atĩrĩ, “Mũrangĩri, ũtukũ ũkinyĩte ha?
Mũrangĩri ũyũ, ũtukũ ũkinyĩte ha?”

¹² Nake mũrangĩri akamũcookeria atĩrĩ,
“Gũkĩrĩĩ gũkĩa, no rĩrĩ, nĩgũgũcooka gũtuke.
Angĩkorwo kũrĩ ũndũ ũkũũria-rĩ, ũria;
ũcooke ũũke hĩndĩ ĩngĩ.”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Arabia

¹³ Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ nditũ ĩkonĩĩ bũrĩrĩ wa Arabia:
Inyuĩ ikundi cia agendi a Adedani,
o inyuĩ mwambĩte hema ithaka-inĩ cia Arabia-rĩ,
¹⁴ twarĩrai andũ arĩa anyootu maaĩ;
na inyuĩ mũtũũraga bũrĩrĩ wa Tema,
tũngiai andũ acio maroora irio

¹⁵ Nĩgũkorwo maroorĩra rūhiũ rwa njora,
o rūhiũ rwa njora rūrĩa rūcomoretwo,
makoorĩra ũta mugeete,
na makoima kũrĩa mbaara ĩhĩire.

¹⁶ Mwathani aranjĩra atĩrĩ: “Mwaka ũmwe ũtanathira, ũtarĩtwo ta ũria mĩaka ya mũndũ wa kwandĩkwo
wĩra ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wothe wa Kedari nĩũgaathira. ¹⁷ Andũ arĩa magaatigario nĩ thigari iria ciikagia
mĩguĩ, o acio njamba cia ita cia Kedari-rĩ, magaakorwo marĩ o anini.” Jehova Ngai wa Isiraeli nĩwe warĩtie
ũhoru ũcio.

22

Ūrathi ũkonĩĩ Jerusalemu

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ nditũ ĩkonĩĩ Gĩtuamba gĩa Kĩoneki:
Atĩrĩrĩ, nĩ kĩrĩ kiragũthĩĩnia rĩu,
tondũ andũ aku othe marahaica nyũmba igĩrũ,

² wee itũũra rĩiyũrĩte ngũũ,
o wee itũũra inene rĩa mbugĩrĩrio na ũrĩũu?

Andũ aku arĩa makuĩte matiũragĩtwo na rūhiũ rwa njora,
kana magakuĩra mbaara-inĩ.

³ Atongoria aku othe nĩmorĩte marĩ hamwe;
maatahirwo o na hatarĩ mĩguĩ ũikĩtio.

Andũ aku othe arĩa maakorereirwo moohirwo hamwe,
o acio mooraga thũ ĩrĩ o kũraya.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngiuga atĩrĩ, “Njeherera;
reke ndĩre ngĩgĩrĩkaga.

Ndũkagerie kũũhooreria
igĩrũ rĩa mwanangĩko ũria ũkorete andũ akwa.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, arĩ na mũthenya
ũria agaatũma ũtũke wa mbugĩrĩrio, na wa kũranganĩrĩria, o na wa kũguoyohia
kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩoneki.

Mũthenya ũcio ũgaakorwo ũrĩ wa kũmomora thingo igwe thĩ,

na wa gūkaīra irīma.

⁶ Andū a Elamu nīmakuuīte thiaka wa mīguī,
marī na ngaari cia ita na andū mahaicīte mbarathi;
o nao andū a Kiri macuurūragia ngo.

⁷ Ituamba ciaku iria njega mūno ciyūrīte ngaari cia ita,
nao andū ariā mathiiaga mahaicīte mbarathi maigītwo ihingo-inī cia itūūra inene;
⁸ naguo ūgītīri wa Juda nīweheretio.

Mūthenya ūcio nīmwačūthīrīrie

indo cia mbaara iria ciarī Nyūmba-inī ya Ūnene ya Mūtītū;

⁹ mūkīona atī thingo cia ūgītīri cia Itūūra Inene rīa Daudi
nīciatharūkīte kūdū kūngī;

na inyūī mūkīhingīrīria maaī

Karia ka Mūhuro.

¹⁰ Nīmwaterire nyūmba kū Jerusalemu,
na mūgītharia nyūmba nīguo muone mahiga
ma gūcookereria rūthingo rūgie na hinya makīria.

¹¹ Nīmwakire handū ha kūhingīrīria maaī gatagatī ga thingo cieri,
nīgeetha maaī ma Karia ga Tene mathiiage ho,
no mūtīigana kūrongooria Ūria wagathondekire,
kana mūrūmbūye Ūria watūmire kagīe ho kuuma o tene.

¹² Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nīamwītire mūthenya ūcio

nīguo mūrīre na mūgīrīke,

na mwenjwo njuīrī cianyu na mwīhumbe nguo cia ikūnia.

¹³ No rīrī, inyūī mūrī na gīkeno na ūrīu,
mūrathīnja ng'ombe na ng'odu,
mūkīrīaga nyama na mūkīnyuuga ndibei!

Mūgakiuga atīrī, “Nītūrīe na tūnyue,
nīgūkorwo rūciū nītūgaakua!”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīanguūrīrie ūhoru ūyū ndīmūthikīrīrie, akoiga atīrī, “Rīhīa rīrī
mūtīkahoroherio nginya mūgaakua,” ūguo nīguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

¹⁵ Na rīrī, Mwathani Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī:

“Thīī kūrī Shebina,

ūrīa mūramati na mūrūgamīrīri wa nyūmba ya ūthamaki, ūmwīre atīrī:

¹⁶ Ūreka atīa gūkū na nūū ūgwītīkīrītīe
kwiyenjera mbīrīra gūkū,

ūgetemera mbīrīra handū hatūūgīru,

na ūkeyacūhīria harīa ūkaahurūkio rwaro-inī rwa ihiga?

¹⁷ “Wīhūūge, tondū Jehova akirīī gūkūnyīita akūrūmītīe,
acooke akūnyugute, wee mūdūdū ūyū ūrī hinya.

¹⁸ Nīagagūkūnja akūrūmie o ta mūbira,
agūīkie būrīri mwarīī.

Kūu nīkuo ūgaakūira,

na nokuo ngaari ciaku cia ita iria irī riiri igaikara:

wee ūconorithagia nyūmba ya mwathi waku!

¹⁹ Nīngakūingata wehere wīra-inī waku
na ūtunywo wīra ūcio ūrūgamīrīrie.

²⁰ “Mūthenya ūcio nīngeeta ndungata yakwa, Eliakimu mūrū wa Hilikia. ²¹Nīngamūhumba nguo yaku irīa
ndaaya na ndīmūhotore mūcibi waku, na ndīmūnengere wathani waku. Nīagatuika ithe wa ariā matūūruga
Jerusalemu o na wa nyūmba ya Juda. ²²Kīhingūro kia nyūmba ya Daudi ngaakīgīrīra kiande-inī giake;
na rīrī, kīria gīothe akaahingūra gūtīrī mūdūdū ūkaahota kūhinga, na kīria gīothe akaahinga gūtīrī mūdūdū
ūkaahota kūhingūra. ²³Ngaamuoherera handū harūmu aikare ho ta hīgī hūūrīrīre; atuīke gītī gia gītīo
thīīnī wa nyūmba ya ithe. ²⁴Nīwe ūgaacookererwo nī riiri wothē wa nyūmba ya ithe ta ūcuurītio harī we:
ciana ciake na iria ikeyongerera thīīnī wa ciana icio, o indo ciothe ciayo iria cionekaga ta itarī kiene, kuuma
mbakūrī nginya mithemba yothē ya ndigithū.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio hīgī irīa thecerere handū harūmu
nīkenyenya; nīkamunyūka īgwe, na indo iria njuurie harī yo nīikaharagana.” Jehova nīwe warītīe ūhoru
ūcio.

23

Ūrathi Ūkonii Turo

¹ Ino niyo ndumiriri nditū ikoni itūūra rīa Turo:
Atiriri, inyuū marikabu cia Tarishishi, ta girikai.

Nigukorwo itūūra rīa Turo nīrianange,
rigatigwo ritari nyumba kana gicukiro kīa marikabu.

Ūhoro ūcio nūmakinyire marī o kūu būruri wa Kitimu.

² Atiriri, inyuū andū a gicigirira,
na inyuū onjorithia a Sidoni,
ta kirai o inyuū mūtongetio nī andū arīa mageragira iria-inī.

³ Kūu maa-inī maingī
nikuo kwageragirio ngano ya Shihoru,
namo magetha ma Nili nīmo maarī uumithio wa itūūra rīa Turo,
nario rigituika ndūnyū ya nduriri.

⁴ Atiriri wee Sidoni, o nawe, kīhitho kīrūmu kīa iria-inī, conokai,
nigukorwo iria nīriaritie rikoiga atiri:
“Nii ndiri ndagia na ruo rwa kūrūmwō, kana ngaciara;
ndiri ndaarera aanake, kana ngarera airitu.”

⁵ Hīndi iria ūhoro ūcio ūgaakinya būruri wa Misiri,
andū akuo nīmakaagia na ruo rūnene mūno maigua ūhoro ūcio wa Turo.

⁶ Atiriri, ringai mūthii mūrīmo wa Tarishishi,
ta girikai inyuū mūtūūruga kūu gicigirira-inī.

⁷ Ririri nūrio itūūra rīanyu inene rīa ikeno cia ūrūu,
itūūra inene rīa kuuma tene, o tene mūno,
itūūra rīria andū aario maathiite na magūrū
magatūūre mabūruri ma andū a kūraya mūno?

⁸ Nūu waciiriire atī itūūra rīa Turo rūkīrīrwo,
o itūūra rīu rīheanaga tanji cia ūthamaki,
o rīo onjorithia a rīo arī ariū a athamaki,
na endia a rīo marī igweta thī yothē?

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe waciiriire ūndū ūcio,
nīgeetha aniine mwītīo wa riiri wothē,
na aconorithie andū arīa othe marī igweta a gūkū thī.

¹⁰ Atiriri, wee mwarī wa Tarishishi,
thii ūkarīme būruri waku o ta ūria kūrīmītwo hūgūrūrū-inī cia Rūū rwa Nili,
tondū rīu ndūri na gicukiro kīa marikabu ringī.

¹¹ Jehova nīatambūrūkītie guoko gwake igūrū rīa iria,
na agatūma mothamaki marīo mainaine.

Nīathanīte atī ciigitiro iria nūmu cia Foinike cianangwo.

¹² Akoiga atiri, “Wee mwarī gathirange wa Sidoni
ikeno ciaku cia ūrūu nī thiru, rīu ūri mūhehenje!

“Ūkīra ūringe, ūthii ūkinye Kitimu;
no riri, o na kūu ndūkoona ūhurūko.”

¹³ Ta rora būruri wa Ababuloni,
andū acio rīu maagūte kiene!
Ashuri magūtūite giikaro kīa nyamū cia werū;
nīmaakire mīthiringo mīraiha na igūrū ya kūrīthiūrūrūkīria,
na magītiga ciigitiro ciao itari kindū,
magītūma būruri ūcio wanangike biū.

¹⁴ Atiriri, inyuū marikabu cia Tarishishi, ta girikai;
nigukorwo giikaro kīanyu nikīanange.

¹⁵ Hīndi iyo itūūra rīa Turo nīrikariganīra mīaka mīrongo mūgwanja, o ta ūria matukū ma mūthamaki
ūmwe maigana. No mīaka mīrongo mūgwanja yathira-rī, Turo gūgaacooka kūhaana ta mūmaraya ūria
ūganagwo na rwimbo ta ūū:

¹⁶ “Oya kīnanda kīa mūgeeto, ūtuikanie itūūra inene,
wee mūmaraya ūyū ūtūrīte ūriganiire;
Hūūra kīnanda kīa mūgeeto wega, ūine nyimbo nyingī,
nīgeetha ūririkanwo.”

¹⁷ Mīaka mīrongo mūgwanja yathira-rī, Jehova nīagacookerera Turo. Itūūra rīu nīrīgacooka wīra-inī warīo ūcio ūrehaga uumithio ta rikūhūūra ūmaraya, rionjorithanagie na mothamaki mothe ma thī. ¹⁸ No rīrī, wonjorithia warīo na uumithio warīo nīkamūrīrwo Jehova; itikaigwo igīina-inī kana ihithwo. Uumithio warīo ūgaatuika wa arīa matūūruga marongoragia Jehova, moonage irio nyingī na nguo njega.

24

Jehova Kwananga Thī

¹ Atīrīrī, Jehova akirie kwananga thī,
na atūme ikire ihoorū;

nake nīakamīūnūha
na ahurunje arīa matūūruga kuo:

² gūgaakorwo kūrī ūndū o ūmwe
kūrī mūthīnjīri-Ngai na kūrī andū,
kūrī ndungata na kūrī mūmīathi,
kūrī ndungata ya mūrīrū na kūrī mūtumia ūrīa mūmīathi,
kūrī mwendia wa indo na kūrī mūgūrī,
kūrī mūkoombi na kūrī mūkoombanīrī,
kūrī mūndū ūrīa ūrī na thīrī na kūrī ūrīa ūrandūruga thīrīrī.

³ Thī nī kwanangwo ikaanangwo
na itigwo irī ūtheri biū.
Jehova nīwe warītīe ūhorō ūcio.

⁴ Thī īng'arīte ikahooha,
mabūrūrī mothe magathīrīrīkīra na makahooha,
andū arīa marī ngumo a thī nīmōrītīwo nī hinya.

⁵ Thī nīngwatīe thaahu nī andū ayo;
nao maremeire mawatho,
na makaagarara irīra,
na magathūkia kīrīkanīro kīrīa gīa gūtūūra tene na tene.

⁶ Nī ūndū ūcio kīrūmi nīkīrarīa thī;
na andū arīa matūūruga kuo makaherithio nī ūndū wa wīhia wao.
Nī ūndū ūcio arīa matūūruga gūkū thī nīmacinītīwo na mwakī,
na nī anini mūno matīgāire.

⁷ Ndibei irīa ya mūhīhano nī thīru, nayo mīthabībū ikahooha;
nao andū arīa marī ikeno-inī no gūcaaya maracaaya.

⁸ Gīkeno kīrīa kīumanaga na kūhūūrwo gwa tūhembe nīgītīgītē gūkenwo,
narīo inegene rīa andū arīa arīu nīrīthīrīte,
nīngī gīkeno kīrīa gīkenagwo gūkīhūūrwo kīnanda kīa mūgeeto nīgīkīrītīo.

⁹ Andū arīa manyuuaga ndibei matīgacooka kūnyua makīinaga rwīmbo,
nayo njoohi nīrūrūrīre arīa mamīnyuuaga.

¹⁰ Narīo itūūra rīrīa inene rīanangīku rīkīrītē ihoorū,
namo matoonyero ma nyūmba ciothe nīmahinge.

¹¹ Kūu njira-inī andū nī kūrīra mararīra nī kwaga ndibei,
gīkeno gīothe gītūikītē kīeha,
nacio ikeno ciothe igathira thī.

¹² Itūūra rīrīa inene nīrīanange biū,
nakīo kīhingo kīarīo kīunangītīwo gīgatuika tūcunjī.

¹³ O ta ūrīa mūtī wa mūtamaīyū ūkaraga wainainio,
na o ta ūrīa mūtī wa mūthabībū ūkaraga thabībū cīahaarwo hīndī ya magetha,
ūguo noguo ūhorō ūgaikara gūkū thī
na ndūrīrī-inī ciothe.

¹⁴ Maranīrīra, makoīgīrīrīa nī gūkena;
kuuma mwena wa ithūūro marakūngūūra ūnena wa Jehova.

¹⁵ Nī ūndū ūcio inyūf andū a kuuma mwena wa irathīro gocithīai Jehova;
nenehīai rītīwa rīa Jehova Ngai wa Isīraelī,
kūu icīgīrīra-inī cīa irīa.

¹⁶ Nītūguūtē nyīmbo ikīinwo kuuma ituri cīa thī, ikainwo atīrī:
“Arogoocwo ūcio Mūthīngu.”

No nīf ngiuga atīrī, “Kaī ndī na haaro-īl
nīgūkorwo nīndīrahiinyīrīrīka, īī ti-itherū nīndīrahiinyīrīrīka!
Andū arīa akunyanīrī nīmarakunyanīra arīa angī,

o acio akunyanĩri magakunyanĩra arĩa angĩ na ũkunyanĩri mũnene mũno!"

- ¹⁷ Atĩrĩrĩ, inyũĩ andũ arĩa mütũũraga thĩ,
iguoyohia, na irima, o na mũtego nĩcio imwetereire.
¹⁸ Mũndũ ũrĩa ũkoora nĩ ũndũ wa iguoyohia,
akaagũa irima,
nake ũrĩa ũkoimĩra irima rĩu-rĩ,
akaagwatio nĩ mũtego ũcio.

Ndirica cia mũiyũro wa maaĩ cia igĩrũ nĩhiingũre,
nacio itina cia thĩ igathingitha.

- ¹⁹ Thĩ nĩnajatũku,
yatũkĩte ikarekania,
ningĩ nĩrathingitha mũno mũno.
²⁰ Thĩ iratũgũga o ta mũrĩu,
ĩgathũngũthio ũũ na ũũ o ta gĩthũnũ hĩndĩ ya rūhuho;
mehia ma ũremi wayo nĩmamĩritũhiire mũno,
kũgũa nĩkũgũa na ndĩgaacooka gwĩtiiria rĩngĩ.
²¹ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakaherithia
maahinya ma kũu igĩrũ, o kũu matu-inĩ,
na aherithie athamaki a thĩ ĩno.
²² Nĩmagacookanĩrĩrio hamwe
o ta ũrĩa andũ oohe macookanagĩrĩrio kĩoho-inĩ;
makaahingĩro njeera
na thuutha wa matukũ maingĩ nĩmakaherithio.
²³ Mweri nĩũgaconorithio, na riũa rĩconoke;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũgaathamaka
arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni na Jerusalemu,
na mbere ya athuuri akuo, athamake arĩ na riiri.

25

Goocai Jehova

- ¹ Wee Jehova-rĩ, Wee nĩwe Ngai wakwa;
nĩngũgũtũũgĩria na ngooce rĩitwa rĩaku,
nĩgũkorwo nĩwikĩte maĩndũ ma magegania,
na maĩndũ marĩa maabangĩtwo kuuma o tene,
ũkamahingia na wĩhokeku waku mũkinyanĩru.
² Nĩtũmĩte itũũra rĩria inene rĩtũike hĩba ya mahiga,
itũũra rĩu rĩirĩgĩre na hinya ũgatũma rĩanangwo,
itũũra inene rĩria rĩarĩ kĩhitho kĩa andũ a kũngĩ,
ti itũũra rĩngĩ, na rĩtigaakwo rĩngĩ.
³ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa marĩ hinya nĩmagagũtĩia,
namo matũũra manene ma ndũrĩrĩ iria itarĩ tha magwĩtigĩre.
⁴ Wee ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩa athĩni,
na rĩũrĩro rĩa abatari hĩndĩ ya mĩnyamaro yao,
handũ ha kũũrĩra hĩndĩ ya kihuhũkanio,
o na ta kĩũrũrũ gĩa kwiyũa riũa.
Nĩgũkorwo mĩhũmũ ya arĩa matarĩ tha
ĩhaana kihuhũkanio kĩa kigũthaga rũthingo na nditi,
⁵ ningĩ ĩhaana ta ũrugarĩ wa werũ-inĩ.
Wee nĩwe ũkiragia ngũĩ ya andũ a kũngĩ
o ta ũrĩa ũrugarĩ ũnyihagio nĩ kĩũrũrũ gĩa itu,
na nĩ ũndũ ũcio rwĩmbo rwa acio matarĩ tha nĩrũtigĩte kũinwo.

- ⁶ Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkuo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
akaarugithĩria andũ othe iruga rĩa irio iria njega mũno,
na iruga rĩa ndibei irĩa njega mũno:
iruga rĩa nyama irĩa njega mũno,
o na ndibei irĩa njega mũno makĩria.
⁷ Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkĩo akaanangĩra
taama ũrĩa wohanĩtie andũ othe,
na cuka ũrĩa ũhumbĩrite ndũrĩrĩ ciothe;
⁸ gĩkuũ nĩkũniinwo gĩkaaniinwo nginya tene.
Nĩngĩ Mwathani Jehova nĩakagiria maithori,

kuuma mothiũ mothe,
na rũmena rũria andũ ake mamenetwo na ruo arũniine,
rũthire thĩ yothe.

Jehova nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.

⁹ Mũthenya ũcio nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ũyũ nĩwe Ngai witũ;
nĩwe twehokire, nake agĩtũhonokia,
ũyũ nĩwe Jehova, nĩwe twehokire;
nĩtũkene na tũcanjamũke nĩ ũndũ wa ũhonokio wake.”

¹⁰ Nĩgũkorwo guoko kwa Jehova gũgaikaraga kĩrĩma-inĩ gĩkĩ;
no Moabi gũkaarangĩrĩro rungu rwake,
o ta ũria nyeki nyũmũ irangagĩrĩro thumu-inĩ.
¹¹ Magaatambũrũkĩria moko mao kuo,
o ta ũria mũthambĩri atambũrũkagia moko agĩthambĩra.
Ngai nĩwe ũkaaharũrũkia mwĩtĩio wao,
o na marĩ na wara wa wĩra ũria marutaga na moko mao.
¹² Nĩakamomora thingo cianyu iria ndaihu ciakitwo na hinya,
acigũithie thĩ;
agaacimomora igwe thĩ,
o rũkũngũ-inĩ.

26

Rwĩmbo rwa Ũgooci

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũcio rwĩmbo rũrũ nĩruo rũkainwo bũrũri wa Juda:

Tũrĩ na itũũra inene rĩa hinya;
Ngai atuuaga ũhonokio ũtuĩke
thingo ciarĩo na njirigo ciarĩo cia hinya.
² Hingũrai ihingo nĩguo rũrĩrĩ rũria rũthingu rũtoonye,
o rũrĩrĩ rũria rũrũmagia wĩtĩkio.
³ Mũndũ ũria ũrĩ meciiria makindiirie harĩwe-rĩ,
nĩwe ũgaatũũria na thayũ mũkinyanĩru
tondũ nĩakwĩhokete.
⁴ Tũũrai mwĩhokete Jehova nginya tene,
nĩgũkorwo Jehova, o we Jehova,
nĩwe Rwaro rwa Ihiga rwa tene na tene.
⁵ Nĩanyiihagia andũ arĩa maikaraga kũria gũtũũgĩru,
o na itũũra rĩria itũũgĩru akarĩharũrũkia,
akarĩharagania thĩ,
agacooka akarĩtungumania rũkũngũ-inĩ.
⁶ Magũrũ ma andũ makarĩrangĩrĩria;
magũrũ ma andũ arĩa ahinyĩrĩrie,
o na makinya ma arĩa athĩini.

⁷ Njĩra ya andũ arĩa athingu nĩ nũngĩrĩru;
nawe Jehova, Wee Mũthingu,
nĩwe ũnyorokagia njĩra cia arĩa athingu.
⁸ Īĩ, ti-itherũ Jehova, nĩwe twetagĩrĩra
o tũgĩthiagĩra njĩra ya mawatho maku;
ngoro ciitũ ciĩriragĩria
rĩitwa rĩaku na ngumo yaku.
⁹ Ngoro yakwa nĩwe ĩriragĩria ũtukũ;
rũciinĩ roho wakwa ũgakũnyootera.
Rĩria watuanĩra ciira wa kĩhooito gũkũ thĩ,
andũ a mabũrũri mothe nĩmerutaga ũhoru wa ũthingu.
¹⁰ O na andũ aaganu mangĩguĩrwo tha,
matĩrutaga ũhoru wa ũthingu;
o na marĩ bũrũri-inĩ wa arĩa arũngĩrĩru,
mathiiaga o na mbere gwĩka ũũru,
makaaga gũtĩia ũnene wa Jehova.
¹¹ Wee Jehova-rĩ, guoko gwaku nĩ kwambararĩtio na igũrũ,
no matingĩkuona o na atĩa.
No rĩrĩ, reke mone kiyo kĩa ũrĩ nakĩo nĩ ũndũ wa andũ aku,
nĩgeetha maconoke;

mwaki ūrĩa ūigĩrwo thũ ciaku nĩũrekwo ūmacine.

¹² Wee Jehova-rĩ, nĩwe ūtũheaga thayũ;
maũndũ marĩa mothe tũhingĩtie, nĩwe ūtwikiire.

¹³ Wee Jehova, o Wee Ngai witũ,
nĩ harĩ aathani angĩ manatwatha tiga wee,
no rĩrĩ, rĩitwa rĩaku riiki norio tũtũite.

¹⁴ Na rĩrĩ, acio rĩu nĩmakuĩte, matigacooka gũtũũra muoyo;
maroho macio matikariũka.

Wee nĩwamaherithirie ūkĩmaananga;
ningĩ ūgitũma mariganĩre biũ.

¹⁵ Wee Jehova nĩtũmĩte rũrĩrĩ rĩu ruongerereke;
ti-itherũ nĩwongereire rũrĩrĩ rĩu, ūkarũingĩhia.

Wee nĩwĩgĩĩriire na riiri,
ũkaaramia mĩhaka yotha ya bũrũri.

¹⁶ Atĩrĩrĩ Jehova, mookire kũrĩ we rĩrĩa maarĩ na mathĩina;
rĩrĩa wamaherithagia-rĩ,
maahotaga o kũhooya na mĩheehũ.

¹⁷ O ta ūrĩa mũndũ-wa-nja arĩ na nda akiriĩ gũciara
enyogondaga na agakaya nĩ ruo-rĩ,
ũguo noguo twatariĩ tũrĩ mbere yaku, Wee Jehova.

¹⁸ Ithui twatariĩ ta twarĩ nda, twenyogondaga nĩ ruo,
no rĩrĩ, nĩ ta twaciarire o rũhuho.

Gũtirĩ ūndũ o na ūrĩkũ wa kũhonokania twĩkĩte gũkũ thĩ,
o na kana tũgaciara andũ arĩa maikaraga gũkũ thĩ.

¹⁹ No rĩrĩ, andũ aku arĩa makuĩte nĩmagatũũra muoyo;
mĩĩrĩ yao nĩĩkariũka.

Inyuĩ arĩa mũtũũraga rũkũngũ-inĩ,
ũkĩrai na mwanĩĩre nĩ gũkena.

Ime rĩanyu rĩtariĩ ta ireera rĩa rũciĩnĩ;
nayo thĩ nĩĩgacookia andũ arĩa akuũ muoyo.

²⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ akwa,
thĩĩ mũtoonye tũnyũmba twanyu na mwĩhingĩre;
mwĩhithe kuo gwa kahinda kanini
nginya mang'ũrĩ make mathire.

²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova nĩarooka oimĩte gũĩkaro-inĩ gĩake,
nĩguo aherithie andũ a gũkũ thĩ nĩ ūndũ wa mehia mao.

Nayo thĩ nĩĩkonania thakame irĩa iĩtĩtwo kuo;
ndĩgaacooka kũhitha andũ ayo arĩa moragĩtwo.

27

Gũkũũrwo gwa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ūcio,
Jehova nĩakaherithia na rũhiũ rwake rwa njora,
rũhiũ rĩu rwake rwa njora rũũgĩ, na rũnene, na rũrĩ hinya,
aherithie Leviathani nyoka irĩa iĩyororokaga na ihenya,
o Leviathani nyoka irĩa iĩthioranagia;
nĩakooraga ndamathia irĩa ya iria-inĩ.

² Mũthenya ūcio-rĩ:
“Inĩrai mũgũnda wa mĩthabibũ ūrĩa ūciaraga maciaro maingĩ:

³ Nĩĩ Jehova, nĩ nĩĩ ndĩũmenyagĩrĩra,
na nĩ nĩĩ ndĩunithagĩrĩa maaĩ hĩndĩ ciothe.

Ndĩũrangagĩra mũthenya na ūtukũ,
nĩgeetha mũndũ o na ūrĩkũ ndakaũthũkie.

⁴ Nĩĩ ndirakarĩte.
Naarĩ korwo nĩ cong'e na mĩgua iranjũkĩrĩra!
No thĩĩ ngahũũrane mbaara nacio;
Ingĩcicina ciothe na mwaki.

⁵ Akorwo ti ūguo, nĩirekwo ciũke ciĩhithe kũrĩ nĩ;
nĩirekwo icarie thayũ na nĩ,
ĩĩ ti-itherũ nĩicarie thayũ na nĩ.”

⁶ Matukū marīa magooka-rī, Jakubu nīakagīa na mīri,
Isiraēli agaathundūka arute kīro,
aiyūrie thī yothe maciaro.

⁷ Anga Jehova nīahūūrīte Isiraēli,
ta ūrīa aahūūrīre arīa maamūhūūraga?
Anga nīoragītwo
ta ūrīa arīa maamūūrāgaga mooragirwo?

⁸ Wamūūrīithirie na mbaara na gūtahwo:
amūingataga na rūhuho rwake rwa hinya,
ta mūthenya ūrīa rūhuho rwa mwena wa irathīro rūhurutanaga.

⁹ Na rīrī, nī ūndū wa ūguo, mahītia ma Jakubu nīmakahoroherio mathire,
namo maciaro maya nīmo makoonekana nī ūndū wa kwehererio mehia make:

Atī mahiga mothe ma kīgongona
akaamatua ta coka ūhehenjetwo ūgatuika tūcunjī,
na gūtīrī itugī cia Ashera kana igongona cia gūcinīra ūbumba
igaatigwo irūgamīte.

¹⁰ Itūūra rīrīa inene rīirīgīre na hinya rīkīrīte ihooru,
kīrī gūikaro gīthaamītwo, gīgatanīrīo kīrī ūtheri ta werū;
kūu nīkuo njaū irīithagio,
na nokuo ikomaga;
nacio ihūrūrāga hongē ciakuo gūgātigwo ūtheri.

¹¹ Hīndī irīa tūrūhongē tuoma-rī, nīkunangwo tuunangagwo,
nao andū-a-nja magooka magaakia mwaki natuo.

Na tondū aya nī andū matarī na ūmenyo-rī,
ūcio Mūūmbi wao ndamaiguagīra tha,
ūcio wamoombire ndamekaga wega.

¹² Mūthenya ūcio Jehova nīagacookanīrīrīa maciaro marīa agethete, amarute kūrīa guothe Rūūī rwa Faratī rūthereraga, o nginya Karūūī ka Misiri, na inyuī o inyuī andū a Isiraēli, nīmūgacookanīrīrīo ūmwe kwa ūmwe. ¹³ Na mūthenya ūcio-rī, mūgambo mūnene wa karumbeta nīūkaiguuo. Nao andū arīa moorīre būrūrī wa Ashuri, na arīa maatahītwo magatwarwo Misiri, nīmagooka na mahooe Jehova marī kīrīma-inī kīrīa gītheru kūu Jerusalemu.

28

Efiraimu kūrī na Haaro

¹ Kaī itūūra rīrīa rīa arīū a Efiraīmu, o rīu matuīte tanji yao ya mwītīō,* rīrī na haaro-ī,
o rīu rīrī rīrī mūnene ta wa mahūa marīa macookaga kūhooha,
o rīu rīakītwo gītwe-inī gīa kīanda kīrīa kīnoru,
kīa andū acio matooragio nī ndibei!

² Atīrīrī, Jehova arī na njamba īrī hinya na ūhoti.†
Ihaana ta mbura ya mbembe, na ta rūhuho rūrīa rwanangaga,
kana rūhuho rūnene rūrīa rūnīinanaga, o na kana mūiyūro wa mbura nene,
nake nīakarītungumania thī na hinya.

³ Tanji īyo ya mwītīō ya arīū a Efiraīmu,
nīīkarangīrīo thī na magūrū.

⁴ Ihūa rīu rīraahooa, o rīo ūthaka wa rīrī wake,
o rīu rīakītwo gītwe-inī gīa kīanda kīrīa kīnoru,
itūūra rīu rīkaahaana ta ngūyū īrūite mbere ya magetha,
nayo mūdū aamīona amīnyīitaga na guoko gwake,
nake no kūmīrīa amīrīīaga.

⁵ Mūthenya ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe
agaatuika thūmbi īrī rīrī,
atuīke tanji thaka mūno ya mahūa
harī matigari ma andū ake.

⁶ Agaatuika roho wa gūtuanīra ciira na kīhoto
kūrī andū arīa matuanagīra ciira,
o na atuīke hinya
wa andū arīa mahūdūrāga ita cia thū ciakinya kīhingo-inī.

⁷ No rīrī, andū aya mathiaga magītūgūgaga nīkūnyua ndibei,
na magatururio nī njoohi:

* 28:1 Tanji īno nī Samaria. † 28:2 Njamba īno nī mūthamaki wa Ashuri.

athinjiri-Ngai na anabii nio mathiiaga magitugugaga ni undu wa njoohi,
 ni ti-itheru nimaritwo ni ndibe biu, na magatururio ni njoohi;
 nigutuguga maratuguga makiona cioneki,
 na magaturuura magituanira ciira.

⁸ Metha ciothe ciyurite matahiko,
 na gutiri handu o na hamwe hataiyurite giko.

⁹ Nao maroria atiri, “Nuu ucio arageria kuruta maundu?
 Ningi nuu arataarira ndumiriri yake?

Hihi ni kuri ciana iria ciringite gutiga kuonga,
 o icio irutitwo nyondo-ini?

¹⁰ Nigukorwo urutani wake ni ta uu:
 ika uu na uu, ika uu na uu,
 ningi watho nurumirirwo ni watho,
 ni, watho urumirirwo ni watho;
 na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau.”

¹¹ Atiriri, ti-itheru Ngai niakaarira andu aya
 na tunua twa andu maaragia na mwaririe wa andu a kungi na thiomi ng’eni,

¹² andu aria eerire atiri,
 “Haha niho handu ha kuhurika, andu aria anogu nimahurike ho”;
 o na akimeera atiri, “Haha niho kihuriko”;
 no matiigana kumugua.

¹³ Ni undu ucio kiugo kia Jehova hario gigaatuika uu:
 ika uu na uu, ika uu na uu,
 ningi watho nurumirirwo ni watho,
 ni, watho urumirirwo ni watho;
 na kohoro kanini haha, na kohoro kanini hau:
 niguo mathii mague na ngara,
 matihio, na magwatio na mutego, manyitwo.

¹⁴ Ni undu ucio ta thikirirai kiugo kia Jehova, inyu anyururania,
 o inyu mwathaga andu aya mari giku Jerusalemu.

¹⁵ Mwigaathaga mukoiga atiri, “Nitugite na kirikanio na gikuu,
 tukaiguana na mbirira.

Hindi iria gukaaherithanio taari kiguu gia kuhubaniria-ri,
 gitigaatuhutia,
 nigukorwo nitutuute maheeni ruriro riitu,
 naguo uheenania tukaitunga kihitho giitu.”

¹⁶ Ni undu ucio Mwathani Jehova ekuuga atiri:
 “Ninjigite ihiga ria gitina kirumu kuu Zayuni,
 ihiga ribaarire wega, ihiga ria goro ria koine;
 mundu uria uririhokaga
 ndari hindi akenyenyeke.

¹⁷ Utuaniri ciira na kihooto niguo ugaatuika rurigi rwa guthima naruo,
 naguo uthingu utuuke kabiru;
 mbura ya mbembe nigathereria maheeni macio mutuite kihitho kanyu,
 namo maa nimakoinira kuria mwihithite.

¹⁸ Kirikanio kanyu kiria mwarikanire na gikuu nigigathario;
 uiguano wanyu na mbirira ndukehaanda.

Hindi iria iherithia ta ria kiguu rikaamuhubaniria,
 nimugatoorio niro.

¹⁹ Riria riothe iherithia ru rioka nimirikoragirirwo niro;
 ririmukoragira rucini o rucini,
 na muthenya o na utuku nirkamuthereria.”

Nimukamaka muno
 mwataukirwo ni ndumiriri ino.

²⁰ Nigukorwo uriri wanyu ndungimuigana gwitamburukiria ho ni gukuhira,
 naguo murungiti ni mukeke muno ndungimuigana kwihumbira.

²¹ Jehova niakarahika o ta uria aarahukire kuu Kirima-ini kia Perazimu,
 arahuke arakarite o ta uria aakarite kuu Gituamba-ini kia Gibeoni:
 nigeetha arute wira wake uria atamenyerete kuruta,
 na ahingie ciiko ciake, ciiko iria atatuire ahingagia.

- ²² Tondū ūcio, tigai inyūrūri cianyu,
kana mīnyororo yanyu īmūrītūhīre makīria;
nīgūkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nīaheete ūhoru akanjīra atī gūkū thī guothe nīgūkwanangwo biū.
- ²³ Thikīrīriai mūigue mūgambo wakwa;
tegai matū mūigue ūria nguuga.
- ²⁴ Hīndi īria mūrīmi ekūrīma nīguo ahaande-rī, atūūruga o arīmaga?
Atūūruga aciimbaga na akīhūūruga harū?
- ²⁵ Aarīkia kwaragania mūgūnda-rī,
githī ndacookaga akahaanda mbegū cia ndengū,
na akahura tūhīndi twa kumini?
Nayo ngano githī ndamīhaandaga handū hayo,
na cairi akamīhaanda karūhari kayo,
nayo ngano īria njirū akamīhaanda mūgūnda wayo?
- ²⁶ Ngai wake nīwe ūmuonagia ūria egwika,
na akamūruta maūndū marīa magīrīire.
- ²⁷ Ndengū itihūūrragwo na mūgogo ūkurūrītio,
kana kumini ikahūūrwo na kūgūrū kwa ngaari;
ndengū ihūūrragwo na mūtī,
na kumini ikahūūrwo na rūthanju.
- ²⁸ Ngano no nginya īthīo nīguo īthondekwo mūgate;
nī ūndū ūcio mūndū ndatūūruga amihūūruga nginya tene.
O na angītwarīra magūrū ma ngaari ya kūhūura igūrū riayo-rī,
mbarathi ciake itingīmīthīa.
- ²⁹ Maūndū maya mothe o namo moimaga kūrī Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
mūheani kīrīra wa kūgeganīa, na ūria mwīkīrīre mūno nī ūndū wa ūgī wake mūnene.

29

Itūūra-inī Inene rīa Daudi kūrī na Haaro

- ¹ Arieli,* o wee Arieli,
wee itūūra inene kūrīa Daudi aatūūruga, kaī ūrī na haaro-ī!
Ongerera mwaka kūrī mwaka ūngī,
na mūreke ciathī cianyu ithīī o na mbere.
- ² No nīngarīgīcīria itūūra rīa Arieli;
nīrīkarīra na rīcakaye,
na rīgaatuīka ta riiko rīa kīgongona harī nīi.
- ³ Nīngamba hema ciakwa ngūrīgīcīrie;
nīngagūthiūrūrūkīria na mīthiringo mīraihi na igūrū,
ngūrīgīcīrie na ihumbu cia tīiri, ngūtharīkīre.
- ⁴ Nawe ūgaatungumanio thī, waragie ūrī thī;
ūtūike wa kūng'ung'ua ūrī hau tīiri-inī.
Mūgambo waku ūgaatuīka ta wa roho wa ūragūrī ūroima na thī;
naguo mūgambo waku ūkaaiguagwo ūrī wa mīheehū ūkūma tīiri-inī.
- ⁵ No rīrī, thū ciaku nyingī ūgaatuīka ta rūkūngū rūhinyu,
na kīrīndī kīa andū arīa matarī tha matūike ta mūūngū ūria ūmbūrragwo.
Ūndū ūcio ūkooneka na ihenya, o rīmwe,
⁶ amu Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīagooka
na marurumī, na gīthingithia, na mūrurumo mūnene,
hamwe na rūluho rūnene, na kīhuhūkanio kīnene, na nīnīmī cia mwaki ūkūniinana.
- ⁷ Nakīo kīrīndī kīa ndūrīrī ciothe kīrīa kīrūaga na Arieli,
kīrīa gītharīkagīra itūūra rīu na cīlitho ciarīo iria nūmu,
na gīkarīthiūrūrūkīria-rī, gīkaabuīria o ta kīroto,
o ta kīoneki kīa ūtukū:
- ⁸ o ta ūria mūndū mūhūtu arootaga, akeyona akīrīa irio,
no rīrīa okīra, agakora no mūhūtu;
nīngī gūgaatuīka o ta ūria mūndū mūnyootu arootaga, akeyona akīnyua maaī,
no agokīra arī mūrīgīku, na arī o mūnyootu.
Ūguo noguo gūgaikara harī kīrīndī kīa ndūrīrī ciothe
iria irūaga na Kīrīma gīa Zayuni.

* 29:1 Arieli nī rītīwa rīngī rīa Jerusalemu.

⁹ Gegearai na mūmake,
mwītuei atumumu na mwage kuona;
mūnyue mūrīo, no mūtikarīo nī ndibei,
ningī mūtūgūge, no mūtigatūgūgio nī njoochi.

¹⁰ Jehova nīamūreheire toro mūnene:
nīahingite maitho manyu (inyuī anabii);
nīahumbirite mīwe yanyu (inyuī ooni-maündū).

¹¹ Naguo ūhoru wa kīoneki gīkī giothe harī inyuī ūtuīkite kīndū gīa tūhū, ūgatuīka ta ciugo irī ibuku-inī rīa gīkūnjo, rītumitwo na rīkahūūrwo mūhūūrī. Na mūngīnengera mūndū ūngīhota gūthoma ibuku rīu rīa gīkūnjo na mūmwīre atīrī, “Twagūthaitha, tūthomere ibuku rīrī,” nake akaamūcookeria atīrī, “Ndingihota gūthoma tondū nītutume na rīkahūūrwo mūhūūrī.” ¹² Kana mūngīnengera mūndū ūtangihota gūthoma ibuku rīu rīa gīkūnjo, mūmwīre atīrī, “Twagūthaitha, tūthomere ibuku rīrī,” nake akaamūcookeria atīrī, “Nīi ndiūi gūthoma.”

¹³ Mwathani ekuuga atīrī:
“Andū aya manguhagīrīria na tūnua twao,
na makahe gītīo na mīromo yao,
no ngoro ciao irī kūrāya na nīi.
Namo mahooya marīa mahooyaga
nī kūrīngana na mawatho marīa marutitwo nī andū.

¹⁴ Nī ūndū ūcio, o rīngī nīngagegia andū aya,
njike maündū ma kūgeganīa, o ma kūgeganīa biū;
ūūgī wa andū arīa oogi nūgaathira,
naguo ūmenyo wa andū arīa moī gūkūūrana maündū nīūkabuīria.”

¹⁵ Kaī andū acio mekagīra kīyo kīnene
nīguo mahithe Jehova mībango yao marī na haaro-ī!
O acio marutagīra mawīra mao nduma-inī, mageciiria atīrī,
“Nūū ūratuona?” ningī-rī, “Nūū ūngīmenya ūrīa tūreka?”

¹⁶ Inyuī mūinamanagia maündū,
mūūmbi ageciirīrio nīwe rīūmba!
Kīrīa kiombirwo no kīre mūkiūmbi atīrī,
“Wee tiwe wanyūūmbire?”
Nyūngū no īire mūmūmbi atīrī,
“Wee ndūrī ūndū ūūi?”

¹⁷ Githī ti kahinda kanini gatigaire Lebanoni kūgarūrwo
gūtuīke mūgūnda mūnoru,
naguo mūgūnda ūcio mūnoru ūtuīke ta mūtītū?

¹⁸ Mūthenya ūcio, andū arīa mataiguaga nīmakaigua ciugo cia ibuku rīu rīa gīkūnjo,
namo maitho ma atumumu
arīa matūūruga moonaga mairia na nduma nīmakona.

¹⁹ Na o rīngī andū arīa ahooreri nīmagakenera Jehova;
nao andū arīa athīni nīmagakenera Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli.

²⁰ Andū arīa matarī tha nīmakabuīria,
nao arīa anyūrūrana nīmagathira,
na arīa meriragīria gwīka ūūru nīmakaninwo:

²¹ O acio mahūthagīra kiugo kīmwe magatua mūndū mūhītia,
na makaigīra mūciiranīrī mūtego iciirīro-inī,
na makahūthira ūira wa maheeni nīguo mūndū ūtekiye ūūru aage gūtuīrwo ciira na kīhooito.

²² Nī ūndū ūcio Jehova ūrīa wahanokirie Iburahīmu ekwīra nyūmba ya Jakubu atīrī:
“Jakubu ndagaacoronithio rīngī;
na matigacooka gūtukia ithiithi ciao rīngī.

²³ Rīrīa makooona ciana ciao iria ndombire na moko makwa irī hamwe nao,
nīmakaiga rītwa rīakwa rīrī itheru;
nīmakoimbūra ūtheru wa Ūrīa Mūtheru wa Jakubu,
na maikarage metigīrite Ngai wa Isiraeli.

²⁴ Andū arīa ngoro ciao imahītithagia nīmakaagīa na ūmenyo,
nao arīa matetaga nīmagathikīrīria mataaro.”

na igathondeka ngwatanĩro,* no ti na Roho wakwa,
igakiiganĩrĩra mehia igũrũ rĩa mehia;

² o icio ciikũrũkaga igathiĩ bũrũri wa Misiri
itaahoete kĩrĩra;

icio ciethaga ũteithio wa kũgitĩrwo nĩ Firaũni,
na ikehoka kĩrũru kĩa bũrũri wa Misiri gĩtuĩke rĩrũro rĩacio.

³ No ũgitĩri ũcio wa Firaũni ũgaatuĩka wa kũmũconorithia,
na kwĩhoka kĩrũru kĩa bũrũri wa Misiri gũkaamũrehera thoni.

⁴ O na akorwo marĩ na anene kũu Zoani,
na mabarũthi mao nĩmakinyĩte Hanesi-rĩ,

⁵ andũ othe nĩmagaconorithio
nĩ ũndũ wa andũ matangĩmaguna na ũndũ o na ũrĩkũ,
arĩa matangĩmateithia kana mamagune,
tiga o kũmaconorithia na kũmarehera thoni.”

⁶ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩĩ nyamũ cia Negevu:
Mabarũthi mao makuuaga ũtonga wao na ndigĩri,
na igĩĩna ciao magaaciigĩrĩra maguku-inĩ ma ngamĩira,
magatuĩkanĩria bũrũri wa thĩĩna na wa mĩnyamaro,
bũrũri ũrĩ mĩrũũthi ya njamba na ya nga,
na ndũira na nyoka irĩa ĩticũkaga,
macitware bũrũri wa andũ matangĩmaguna o na atĩa.

⁷ Nĩgũkorwo ũteithio wa Misiri nĩ wa tũhũ na ndũrĩ kĩgũni.

Nĩ ũndũ bũrũri ũcio ndĩwĩĩte
Rahabu ũria Ũtarĩ-ũndũ-Ekaga.

⁸ Na rĩrĩ, rĩu thĩĩ ũmakururĩre ũhoru ũyũ kĩaũ-inĩ,
na ũwandĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
nĩgeetha ũgaatuĩka ũira wa gĩtũũra matukũ marĩa magooka.

⁹ Nĩgũkorwo aya nĩ andũ aremi na nĩ ciana ĩtũire iheenanageria,
ciana itendaga gũthĩkĩrĩria ũtaaro wa Jehova.

¹⁰ Nacio cĩĩraga ooni-maũndũ atĩrĩ,
“Mũtĩgatuonere maũndũ mangĩ!”

na ikeera anabii atĩrĩ,
“Tigai gĩtũrathĩra maũndũ ma ũhoru wa ma!
Twĩragei maũndũ marĩa mangĩtũkenia,
na mũtũrathagĩre maũndũ ma maheeni.

¹¹ Eherai njĩra-inĩ ĩno,
muume gacĩra-inĩ gaka,

na mũtĩge gĩtwĩra
ũhoru wa Ũria Mũtheru wa Isiraeli!”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Ũria Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
“Tondũ nĩmũregete ndũmĩrĩri ĩno,

mũkehoka ũhinyanĩrĩria,
na mũgatua maheeni kĩndũ gĩa gwĩtiiranageria nakĩo,

¹³ rĩhia rĩrĩ rĩgĩtuĩka ta rũthingo rũraihi na igũrũ,
rũrĩ na mwatũka ũria ũikaraga o ũkĩaramaga,
rũria rũmomokaga o narua, o rĩmwe.

¹⁴ Rũkoinikanga tũcunjĩ ta nyũngũ,
rũthethereke rũtegũcaĩrwo,
ũndũ hakaaga gacunjĩ o na kamwe gakoneka
kangĩruta mwaki riiko,
kana kangĩtaha maaĩ kuuma gĩthima-inĩ.”

¹⁵ Mwathani Jehova Ũria Mũtheru wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:

“Njĩra irĩa ĩngĩtũma mũhonoke no ya kwĩrĩra na gũikara mũtegwĩtanga,
naguo hinya ũria mũkaagĩa naguo ũkooneka nĩ ũndũ wa gũikara mũhooreire na kwĩhoka,
no macio mothe nĩmũmaregete.

¹⁶ Mwoigire atĩrĩ, ‘Aca, nĩtũkoora tũhaicĩte mbarathi.’
Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgakiũra!

Nĩngĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Tũkaahaica mbarathi irĩa irĩ ihenya mũno tũũre!’

Nĩ ũndũ ũcio arĩa makaamũteng’eria magaakorwo marĩ na ihenya mũno o nao!

¹⁷ Andũ ngĩri makoora nĩ kũmakio nĩ mũndũ ũmwe;
na inyuĩ inyuotho mũũre nĩ kũmakio nĩ andũ atano,
nginya mũtigwo mũhaana ta mũtĩ wa bendera ũrĩ kĩrĩma-igũrũ,

*

30:1 Andũ a Juda nĩmathondekete ngwatanĩro na andũ a Misiri.

o na ta bendera iri karima-iguru.”

¹⁸ O na gutari uiguo-ri, Jehova eriragiria kumutuga; arahukaga niguu amuguire tha.

Nigukorwo Jehova ni Ngai utuanagira ciira na kihooto.

Kurathimwo-ri, ni aria othe mamwetagirira.

¹⁹ Inyui andu a Zayuni, o inyui mutuuraga Jerusalem, mutigacooka kurira. Hi, kai niakamutuga riria mukamukaia amuteithie-! Na riria akaamugua niakamwitika. ²⁰ O na gutuika Mwathani niamuheaga irio cia thiina na maa ma minyamaro-ri, arutani anyu matigacooka kuhithwo ringi; mukaameyonera na maitho manyu. ²¹ O na mungikagarurika na mwena wa urio kana wa umotho, mutu manyu nimakaiguaga mugambo thuutha wanyu ukiuga atiri, “Ino niyo njira; gererai yo.” ²² Ningi nimugathaahia mihiano yanyu ya kuhooyo iria igemetio na betha iguru, na mihiano yanyu iria igemetio na thahabu iguru; mukaamite ta taama uri thaahu wa mundu-wa-nja hndi ya mweri, mumire atiri, “Thii na kuu muume haha!”

²³ Ningi niakamuuriria mbura ni undu wa mbeu iria muhaandite migunda, nacio irio iria ikoima migunda iyo igakorwo iri njega na ikaingha. Hndi iyo ng’ombe cianyu ikaarithagio kundu kuri urithio mwaru muno. ²⁴ Ndegwa na ndigiri iria ikaarimaga migunda ikaariga mahuti mathuuranire na irio huhe, ciaraganitio na huuma na iciko cia tiri. ²⁵ Muthenya ucio gukooraganwo muno, riria mithiringo iria miraihu na iguru ikaamomoka, turuu nithagaatherera kuuma kirima-ini o gothe kiraihu na karima o gothe gatuguru. ²⁶ Naguo mweri ukaara ta riua, na utheri wa riua unenehio maita mugwanja, uhaane ta utheri wa mithenya mugwanja migima, riria Jehova akooha nguraro cia andu ake na amahonie irona iria aamathirie.

²⁷ Atiriri, Riitwa ria Jehova rirooka riumite kuraya, riri na marakara mahiu na matu mathimbu ma ndogo; nacio iromo ciake ciyuritwo ni mang’uri, na rurimi rwake ni mwaki unianaga.

²⁸ Mihumu yake ni ta ruu rutherera na hinya rukambata rugakinya o nginya ngingo. Athunguthagia nduriri gicungi-ini kia mwanangiko; ekagira andu matamu kanua nigeetha amathithie.

²⁹ Na inyui nimukaina, ta uria munaga utuku uria mukunguyagira giathi kiria kiamure; nacio ngoro cianyu nigakena ta uria andu makenaga makambata kirima kia Jehova makihuhaga mituriru, o ucio Rwaro-rwa-Ihiga rwa Israeli.

³⁰ Jehova niagatuma mugambo wake uri riiri uiguu ni andu, na niagatuma mone guoko gwake gugikurika, ari na marakara maingi na mwaki wa kuniinana, hamwe na mbura ya marurumi, na kihuhukano, na mbura ya mbembe.

³¹ Mugambo wa Jehova niugathethera Ashuri; niakamagutha na rathanju rwake, amaniine mague.

³² Igutha o riothe riria Jehova akaamagutha na rathanju rwake rwa kuherithania-ri, rikaahaana ta rwimbo rurainwo na tnhembe na inanda cia mugeeto, akirua mbaara nao ategutigithiria kumahuira na guoko gwake.

³³ Tofeti guturite kuhaaririo; guthondeketwo ni undu wa muthamaki. Irima riakuo ria mwaki niirike na rikaaramio, nario riri na mwaki muingi na ngu nyingi, nayo mihumu ya Jehova niyo iraakia mwaki ucio, ihaana ta ruu rwa ubiriti.

31

Haaro kuri aria Mehokaga Misiri

¹ Kai aria maikurukaga magathi buru wa Misiri gweha uteithio mar na haaro-i, o acio mehokaga hinya wa mbarathi, na makehoka uingi wa ngaari cia ita, na makehoka hinya munene wa andu aria mathiiga mahaicite mbarathi, na makaaga guthiriria Uri Mutheru wa Israeli, o na makaaga gucaria uteithio kuuma kuri Jehova.

² No riri, o nake Jehova ni mugi na no amarehithie mwanangiko, nigukorwo ndericukago uria oigite.

We nīakarahūka okīrīre nyūmba ya andū arīa aaganu,
na okīrīre arīa mateithagīrīria andū arīa mekaga maūndū mooru.

³ No rīrī, andū a Misiri no andū tu, na ti Mūrungu;
nacio mbarathi ciao no nyama na itirī roho thīinī wacio.

Rīrīa Jehova aatambūrūkia guoko gwake,
ūcio ūteithanagia nīahingagwo,
na ūcio ūteithagio nīagūūaga;
nao eerī makaaniinwo hamwe.

⁴ Jehova anjīrīte atirī:

“O ta ūrīa mūrūūthi ūraramaga,
mūrūūthi njamba ūkīrīa nyamū irīa ūnyitīte,
na ndūmakagio nī mīgambo ya arīithi
o na mokīte marī gīkundi kīnene
metitwo hamwe nīguo maūūkīrīre,
kana wītīgīre nī ūndū wa inegene rīao-rī,
ūguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe agaikūrūka,
arūe arī kūu Kīrīma-inī gīa Zayuni, o na ciambatīro ciakio.

⁵ O ta ūrīa nyoni īreeraga rīera-inī,
ūguo noguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe akaagitīra itūūra rīa Jerusalemu;
akaarīgītīra na arīkūūre,
‘akaahītūkīra igūrū rīa rīo’ nīguo arīhonokie.”

⁶ Inyuī andū a Isiraeli-rī, cookererai ūcio mūtūire mūremeire mūno. ⁷ Nīgūkorwo mūthenya ūcio o mūdū wanyu nīagatee mīhianano ya betha na ya thahabu irīa mwīthondekeire na moko manyu īgatūma mwīhie.

⁸ “Andū a Ashuri makooragwo na rūhiū rwa njora no ti rwa mūdū;
rūhiū rwa njora nīruo rūkaamaniina biū, no ti rwa andū.

Nīmakoorīra rūhiū rūu rwa njora,
na aanake ao makaanyitwo, marutithio wīra na hinya.

⁹ Nacio ciīhitho ciao cia hinya nīikaagūa nī ūndū wa guoya;
nao anene ao a ita moona bendera ya ita nīmakamaka mūno,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga,
ūrīa wakītīe mwaki wake Zayuni,
o na icua rīake rīa mwaki rīrī kūu Jerusalemu.

32

Ūthamaki wa Ūthingu

¹ Atirīrī, nīgūkagīa mūthamaki wa gūthamaka na ūthingu,
na kūgīe na anene a gwithana na kīhoto.

² O mūdū agaatuika ta handū ha kwīgītīa rūhuho,
na ha kwīyūa mbura ya kihuhūkano,

o na atūike ta tūrūū twa maaī tūgūtherera werū-inī,
o na ta kīruru kīa rwaro rūnene rwa ihiga būrūrī-inī ūrī na nyoota.

³ Namō maitho ma andū arīa moonaga matikaahingwo mage kuona,
namo matū ma arīa maiguaga nīmagathikīrīria.

⁴ Mūdū ūrīa ūhīkaga gwīka maūndū ateciirītīe wega,
nīakamenya maūndū na ataūkīrwo nīmo,
naruo rūrīmī rūrīa rūtondoiraga nīrūkaaria o wega.

⁵ Gūtīrī hīndī īngī mūdū mūkīgu agaacooka kūgīa igweta,
kana kīmaramari gīcooke gūtīio mūno.

⁶ Nīgūkorwo mūdū mūkīgu aragia ūrimū,
na meciiria make mathugundaga maūndū mooru:

Mūdū ūcio ekaga maūndū matarī ma ū-ngai,
na akamemerekia maūndū ma gūcambia Jehova;
arīa ahūtu amatigaga matarī na gīa kūrīa,
na arīa anyootu akamaima maaī ma kūnyua.

⁷ Mīthīire ya mūdū kīmaramari no ya waganu,
athugundaga o maūndū mooru
ma kūniinithia andū arīa athīinī na ūhoro wa maheeni,
o na rīrīa mathaithana ma mūbatari marī ma kīhoto.

⁸ No rīrī, mūdū ūrīa mūtaana eciiragia o maūndū ma ūtugi,
na maūndū macio ma ūtugi nīmo egūtūūra ekaga.

Andū-a-nja a Jerusalemu

⁹ Atirīrī inyuī andū-a-nja aya mūtārī ūndū ūmūthīnagia,

arahūkai mūthikīrīrie mūgambo wakwa;
 o na inyuī airītu aya mūtārī ūndū mwītīgagīra,
 ta iguai ūrīa nguuga!
¹⁰ Mwaka na matukū matārī maingī maathira-rī,
 inyuī mūtārī ūndū mwītīgagīra, nīmūkainaina;
 nīgūkorwo gūtīgakorwo na mageha ma thabibū,
 o na kana gūkorwo na mageha mangī.
¹¹ Atīrīrī, inyuī andū-a-nja aya mūtārī ūndū ūmūthīnagia, inainai nī kūmaka;
 inainai inyuī airītu aya mūtārī ūndū mwītīgagīra!
 Rutai nguo cianyu mūtīgwo njaga,
 mūcooke mwīohe makūnia njohero.
¹² Mwīhūurei ithūri, mūrīrīre mīgūnda yanyu īrīa mīega,
 o na mīthabibū īrīa īciaraga mūno,
¹³ na mūrīrīre būrūri wa andū akwa,
 ūcio ūmerete mīgua na cong'e;
 īī ti-itherū, cakaīrai nyūmba ciothe cia ikeno,
 na itūūra rīrīa inene rīrī na ndūhiū cia arīiū.
¹⁴ Nīgūkorwo ciīgītīro iria nūmu nīigatiganīrio,
 nario itūūra rīu inene rīiyūrīte andū rītīgwo ūtheri;
 o na nyūmba ya mūthamaki na mūthiringo mūrāihu igaatuika būrūri ūteanīrio nginya tene,
 gūtūike būrūri wa gūtūuhagwo nī ndigiri, na ūrīithio wa ndūuru cia mbūri,
¹⁵ nginya rīrīa tūgātīrīrio Roho kuuma igūrū,
 naguo werū ūgarūrwo ūtūike mīgūnda mūnoru,
 na mīgūnda ūcio mūnoru ūhaane ta mūtītū.
¹⁶ Ciira ūgaatūūra ūtuagwo na kihooto kūu werū-inī,
 naguo ūthingu ūtūure kūu mīgūnda-inī ūcio mūnoru.
¹⁷ Maciāro ma ūthingu ūcio nī thayū;
 naguo uumithio wa ūthingu ūgaakorwo ūrī ūhooreri na kwīhoka Ngai nginya tene.
¹⁸ Andū akwa magaatūūruga ciikaro cia thayū,
 matūūre kūndū gūtārī ūgwati,
 na mahurūkage kūndū gūtārī na thīina.
¹⁹ O na mbura ya mbembe īngīgūithia mītī ya mūtītū thī,
 nario itūūra inene rīaragano biū-rī,
²⁰ kaī inyuī nīmūkarathimwo-i,
 mūhaandage mbegū cianyu gūkuhī na tūrūūi,
 nacio ng'ombe na ndigiri cianyu irīithagio kūndū guothe.

33

Mīnyamaro na Ūteithio

¹ Atīrīrī wee mwanangi ūyū,
 o wee ūtarī wanangwo, kaī ūrī na haaro-ī!
 Wee mūkunyaīrī ūyū,
 o wee ūtarī wakunyaīrwo, kaī ūrī na haaro-ī!
 Rīrīa ūgaatiga kwanangana,
 nīgūo nawe ūkaanangwo,
 na ningī rīrīa ūgaatiga gūkunyaīra,
 nīgūo nawe ūgaakunyaīrwo.
² Wee Jehova, tūiguire tha;
 wee nīwe twetagīrīra.
 Tuika hinya witū rūciinī o rūciinī,
 na ūtūike ūhonokio witū hīndī ya mīnyamaro.
³ Andū nī kūura mooraga maigua mūrurumo wa mūgambo waku;
 warahūka-rī, ndūrīrī nīhurunjūkaga.
⁴ Indo cianyu iria igaakorwo itahītwo, inyuī ndūrīrī, ikoingūrūrio itahwo,
 o ta ūrīa ciana cia ngigī ciūngūrūragia;
 andū magaacitharīkīra ta ūrīa mīrumbī ya ngigī itharīkagīra mīgūnda.
⁵ Jehova nīatūūgīrītio, nīgūkorwo atūūruga igūrū;
 nake nīakaiyūrīa Zayuni na ciira wa kihooto na ūthingu.
⁶ Nīwe ūgaatuika gītina kīrūmu matukū-inī maku,
 na atuīke kīgīna kia ūhoro mūingī wa ūhonokio, na ūūgī, na ūmenyi wa maūndū;
 na ūhoro wa gwītīgīra Jehova nīgūo ūgaakorwo ūrī mūthiithū wa ma.

- ⁷ Atiriri, andu ao aria njamba mararirira njira-ini maaniriire;
nao mabaruthi mao ma thayu maraarira na kigiriko kinene.
- ⁸ Barabara iria njarii itigitwo itari andu,
na agendi magatiga kugerera njira icio.
Kirikaniro kiria maarikaniire nigithukie,
na aira a kio makanyararwo,
gutiri o na mundu umwe uraheo gitio.
- ⁹ Bururi nuracakaya na ugathirikira,
nakuo kuu Lebanoni nigiconorithitio na miti yakuo ikahooa.
Sharoni nakuo kuhanite ta weru wa Araba,
nakuo Bashani na Karimeli gugaita mathangu makuo.
- ¹⁰ Jehova ekuuga atiri,
"Riu ningwarahuka, riu ningutuugirio;
riu ningwambarario na iguru.
- ¹¹ Inyui mukaagia nda cia maragara,
muciare ruia rwa ngano;
nayo mihumu yanyu ituikite mwaki wa kumucina.
- ¹² Andu a nduriri magaacinwo mahaane ta coka;
magaacinwo na mwaki o ta iinga cia mugua itemetwo."
- ¹³ Atiriri inyui andu aria muri kura, ta thikirirai mugue uria njikite;
na inyui muri gukuhi umburai uhoro wa hinya wakwa.
- ¹⁴ Ehia aria mari kuu Zayuni nimamakite;
nao andu aria matooi Ngai nikuinaina marainaina, makoiga atiri,
"Nuu witu ungituurania na mwaki uria ucinanaga?
Ningi nuu witu ungituurania na mwaki utakahora nginya tene?"
- ¹⁵ Ni mundu uria uhiaga na mihiri ya uthingu
na akaaria uhoro uria wagiriire,
o we utangioya uumithio uumanite na uhinyanirira,
na akagiririra guoko gwake kwamukire mahaki,
o ucio ugiragirira matu make kugua ndeto cia guciirira uragani,
na akahinga maitho make matikerorere maundu mooru.
- ¹⁶ Ucio niwe mundu uria ugaatua kundu kura gutuugiru,
uria kihitho giake ggaakorwo kiri kirigo kirumu kuu kirima-ini.
Niakaheagwo irio ciake,
na maa make gutiri hinda makaaga.
- ¹⁷ Maitho maku nimateyona muthamaki ari na riiri wake wotho,
na wirorere bururi waramite, ugatamburika kura ma.
- ¹⁸ Mecirira-ini maku nitecurania uhoro wa kimakania kiria kari ho
hau mbere, urie atiri: "Mutongoria uria munene ari ha?
Nake mundu uria wamukagira mbeeca cia igooti ria bururi ari ha?
Nake munene uria urugamagirira mthiringo iria miraihu na iguru ari ha?"
- ¹⁹ Andu acio ndurika ndugacooka kumona ringi,
o acio maaragia mario itangiguika,
na makaaria na ruthiomi rugeni rutangimenyeka.
- ²⁰ Ta rora Zayuni, itura rira inene ria maruga maitu;
maitho maku nimakona Jerusalemu,
giikaro gia thayu, niyo hema iria itakenyenyeke;
higi ciayo itiri hinda ikaamunywo,
o na kana mukanda o na umwe wayo utuika.
- ²¹ Kuu nikuo Jehova Mwene-Hinya agaakorwo hamwe na ithui.
Nakuo kuu gugaatuka ta kundu kwa njui njarii, o na turuu,
njui itakagererio marikabu cia mbaara,
kana igererio marikabu iria nene cia iria-ini.
- ²² Nigukorwo Jehova niwe wa gutua ciira,
Jehova niwe mutwathi,
Jehova niwe muthamaki witu:
we niwe ugaatuhonokia.
- ²³ Mikanda yaku nimoregeru,
na muti uria muraaya wa marikabu ti murumu,

naguo taama wa kũmitwarithia timũtambũrũku.
 Hĩndĩ iyo indo nyingĩ cia ndaho nĩ ikaagayanwo,
 o na andũ arĩa mathuaga nĩmagekuuĩra indo cia ndaho.
²⁴ Gũtĩrĩ mũndũ ũtũũraga Zayuni ũkoiga atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ mũrũaru”;
 nao andũ arĩa matũũraga kuo nĩmakarekero mehia mao.

34

Itua rĩa Gũũkĩrĩa Ndũrĩrĩ

- ¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ ndũrĩrĩ, ũkai hakuhĩ mũthikĩrĩrie;
 o na inyuĩ andũ a mabũrũri tegai matũ mũiguel!
 Thĩ o nayo nĩĩgue, o na kĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
 o hamwe na mabũrũri, na kĩa gĩothe kiumaga kuo!
- ² Nĩgũkorwo Jehova nĩarakarĩre ndũrĩrĩ ciothe;
 mang’ũrĩ make marĩ kũrĩ mbũtũ ciao ciothe cia ita.
 Nĩagaciniĩna ithire biũ,
 nĩagacineana ciũragwo.
- ³ Andũ arĩa moragĩtwo magaateo o ro ũguo,
 na mũnũngo wa ciimba ciao wambate na igũrũ;
 nacio irĩma ihaane ta irĩndĩtwo nĩ thakame yao.
- ⁴ Njata ciothe cia igũrũ nĩĩgathira,
 nario igũrũ rĩkũnjwo o ta ibuku rĩa gĩkũnjo;
 nayo mbũtũ ya njata cia matu-inĩ igwe
 o ta ũria mathangũ ma mũthabibũ maahooa magũũaga,
 na o ta ũria ngũyũ ciahooa igũũaga kuuma mũkũyũ-inĩ.
- ⁵ Rũhiũ rwakwa rwa njora rũnyũite rũkanyootoka rũrĩ o kũu matu-inĩ;
 ta rora, rũraikũrũkĩra Edomu rũrĩ na itũiro,
 o andũ acio niĩnĩte biũ.
- ⁶ Rũhiũ rwa njora rwa Jehova rũiyũrĩtwo nĩ thakame,
 na rũkahumbĩrwo nĩ maguta:
 nĩ thakame ya tũtũrũme na ya mbũri,
 na maguta ma higo cia ndũrũme.
 Nĩgũkorwo Jehova arĩ na igongona kũu Bozara,
 na kũũragana kũnene kũu Edomu.
- ⁷ Nacio mbogo nĩkooraganĩrio hamwe,
 o na tũtegwana na ndegwa iria nene.
 Bũrũri wao nĩũgaacagacio nĩ thakame,
 naruo rũkũngũ rũrĩndwo nĩ maguta.
- ⁸ Nĩgũkorwo Jehova arĩ na mũthenya wa kwĩrĩhĩria,
 arĩ na mwaka wa kũherithania, nĩguo arũĩrĩre kũhooto gĩa Zayuni.
- ⁹ Tũrũũ twa Edomu tũkaagarũrwo tũtũike rami,
 naruo rũkũngũ rwakuo rũtũike mwaki wa ũbiriti;
 naguo bũrũri wake ũtũike o ta rami igwakana mwaki!
- ¹⁰ Naguo mwaki ũcio ndũkahorio mũthenya na ũtukũ;
 ndogo yaguo igaatũũra itoogaga igũrũ nginya tene.
 Gũgaakira ihooru njiarwa nginya njiarwa,
 na gũtĩrĩ mũndũ ũgaacooka gũtũikanĩria kuo rĩngĩ.
- ¹¹ Ndundũ ya werũ-inĩ na ndundu irĩa igambaga nĩkegwatĩra kũndũ kũu;
 nayo ndundu irĩa nene na ihuru nĩkuo igaaka itara ciacio.
 Ngai nĩagathima Edomu na gĩthimi gĩa kĩrigiicano,
 na agũthime na kabirũ ka ihooru.
- ¹² Gũtigakorwo kindũ andũ akuo arĩa marĩ igweta mangĩta ũthamaki,
 ariũ a mũthamaki a kũu othe nĩmagathira.
- ¹³ Mũigua nĩkamerera nyũmba ciakuo cia ũthamaki iria njirigĩre,
 thabai na mĩtare imere ciĩgitĩro-inĩ ciakuo cia hinya.
 Gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
 na ciikaro cia ndundu.
- ¹⁴ Nyamũ cia werũ-inĩ nĩĩgacemania na hiti,
 nacio mbũri cia gĩthaka nĩikananĩria;
 kũu nĩkuo nyamũ cia ũtukũ igaakomaga,
 na ciĩyonere gwa kũhurũka.
- ¹⁵ Ndundũ nĩĩgaka gĩtara kũu, irekagĩrie matumbĩ mayo kuo,
 nĩĩkamatũrĩkia na irere njui ciayo rungu rwa mathagu mayo;

ningĩ kũu nokuo hũngũ ikoongana igĩrĩ igĩrĩ,
o njamba na nga yayo.

¹⁶ Atĩrĩrĩ, tuĩriai ũhoru ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo rĩa Jehova, na mūrĩthome:
Gūtĩrĩ nyamũ o na imwe yacio ikaaga kuoneka kuo,
na gūtĩrĩ njamba ikaaga nga yayo.

Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova gaathanĩte ũguo,
na Roho wake nĩwe ũgacicookanĩrĩa.

¹⁷ Nĩwe ũcigayagĩra igai riacio;
guoko gwake gũciheaga kĩrĩa acithimĩire.

Nĩkegwatĩra igai rĩu rĩtũke riacio nginya tene,
na itũũre kuo nginya njiarwa na njiarwa.

35

Gĩkeno kĩa arĩa Mahonoketio

¹ Atĩrĩ, werũ ũtarĩ kindũ na bũrũri ũrĩa mũũmũ nĩigakena;
werũ nĩigakena na ũcanũke.

O ta mahũa ma nyeki-inĩ, ² werũ nĩũkaruta kiro kĩingĩ;
nĩigakena mũno, na wanĩrĩre nĩ gũkena.

Nĩũkaheo riiri o ta wa Lebanoni,
na ũheo ũkengi o ta wa Karimeli, na wa Sharoni;
nĩmakona riiri wa Jehova,
na mone ũkengi wa Ngai witũ.

³ Īkĩrai hinya moko marĩa maregeru,
na maru marĩa maregerete mūtũme marũgame wega;

⁴ andũ arĩa marĩ na guoya ngoro meerei atĩrĩ,

“Mwĩyũmĩrĩriei, tigai gwtigĩra;
atĩrĩ, Ngai wanyu nĩagooka,
na agooka na ũhoru wa kũrihanĩria;
nĩwe ũgooka na iherithia rĩa Ngai,
ooke kũmũhonokia.”

⁵ Hĩndĩ iyo maitho ma atumumu nĩmakahingũka,
na matũ ma andũ arĩa mataiguaga macooke kũigua.

⁶ Hĩndĩ iyo mũndũ ũrĩa ũthuaga nĩakarũgarũga ta thwariga,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũtaaragia rwanĩrĩre nĩ gũkena.

Namo maaĩ nĩmagatherũka kuuma werũ-inĩ,
natuo tũrũũ tũtherere werũ-inĩ wa mũthanga.

⁷ Mũthanga ũrĩa mũhiũ ũgaatuĩka karia ka maaĩ,
nayo thĩ iyo ng'aru iherũke ithima cia maaĩ.

Imamo iria cianakomwo nĩ mbwe-rĩ,
igaakũra nyeki, na ithanjĩ, o na marura.

⁸ Nakuo kũu nĩgũkagĩa barabara njariĩ;
nayo ĩgeetagwo Njĩra irĩa Nyamũre.

Andũ arĩa matarĩ atheru matikamĩgera;
ĩgaakorwo ĩrĩ Njĩra ya andũ arĩa mamĩgeraga;
nĩ ũndũ ũcio o na andũ akĩgu matikamĩhitia.

⁹ Gūtĩrĩ mũrũũthi ũgaakorwo njĩra-inĩ iyo,
o na kana nyamũ o yothe ndĩani ĩmĩgerere;
nyamũ icio itikoonekana njĩra-inĩ iyo.

No rĩrĩ, andũ arĩa makũũritwo nĩo oiki makaamĩgerera,
¹⁰ nao andũ arĩa akũũre a Jehova nĩmagacooka.

Magaatoonya Zayuni makĩnaga;
nao nĩmageekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno gĩa tene na tene.
Magaakena na macanjamũke,
nakĩo kĩa o na mĩcaayo nĩgathira biũ.

36

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹ Mwaka wa ikũmi na ĩna wa wathani wa Mũthamaki Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri
nĩatharikĩre matũũra manene mothe marĩa mairĩgũrwo na thingo cia hinya ma Juda, na akĩmatunyana.

² Ningĩ mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mũnene wa mbũtũ ciake cia ita, kuuma Lakishi, arĩ na mbũtũ nene ya

ita athiĩ kūrī Mūthamaki Hezekia kūu Jerusalemu. Rīrīa mūnene ūcio wa mbūtū ya ita aarūgamire mūtaro-ini wa Karia-ka-Rūgongo, njira-ini ya gūthiĩ Mūgūnda-wa-Mūthambia-Nguo, ³ Eliakimu mūrū wa Hilikia ūrīa warī mūrōri wa nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandiki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūrīa mwandiki wa maūdū ma ihinda rīu, makiumagara magīthiĩ kūrī we.

⁴ Nake mūnene ūcio wa mbūtū ya ita akīmeera atīrī, “Ūrai Hezekia atīrī,

“Mūthamaki ūrīa mūnene o we mūthamaki wa Ashuri, ekūūria atīrī: Ūrutite ūmūrīru ūcio ūrī naguo kūrī? ⁵ Wee uugaga nī ūūi kūrūa na ūrī na hinya wa mbūtū cia ita, no waragia o ciugo cia tūhū. Nūū ūcio wīhokete nīguo ūnemere? ⁶ Atīrīrī, wee wīhokete andū a Misiri, acio mahaana ta kamūrangi koinikangu, karia gatheecaga mūdū guoko, gakamūguraria etiirania nako! Ūguo nīguo Firaūni mūthamaki wa Misiri ahaana kūrī arīa othe mamwīhokaga. ⁷ O na ūngīnjīra atīrī, “Ithui twīhokete Jehova Ngai witū,” githi ūcio tiwe Hezekia aathariire igongona na kūdū kūrīa gūtūūgūru, na akīra andū a Juda na a Jerusalemu atīrī, “No ngīnya mūhooyagire kīgongona-ini gīki?”

⁸ “Rīu-rī, ūka ūkeiguithanie na mwathi wakwa, mūthamaki wa Ashuri: Nīngūkūhe mbarathi ngiri igīrī, angīkorwo ūrī na andū a gūthiĩ macihaicite! ⁹ Wakihota atīa gūtooria o na mūnene ūrīa mūnini mūno thīini wa anene a mwathi wakwa, o na gūtuika wīhokete ngaari cia ita na andū arīa mathiiga mahaicite mbarathi a Misiri? ¹⁰ Na nīngī-rī, njūkite gūtharīkīra na kwananga būrūri ūyū iterītwo nī Jehova? Jehova we mwene nīwe wanjīrīre njūke hūire būrūri ūyū na ndīwanange.”

¹¹ Nao Eliakimu, na Shebina, na Joa makīra mūnene ūcio wa mbūtū cia ita atīrī, “Twagūthaitha arīria ndungata ciaku na rūthiomi rwa Asuriata, tondū nītūrūūi.* Tiga gūtwarīria na rūthiomi rwa Kihibirania andū aya marī rūthingo-ini makīuaga.”

¹² No mūnene ūcio wa mbūtū cia ita agīcookia atīrī, “Kaī ndatūmirwo nī mwathi wakwa kūrī o mwathi wanyu na kūrī o inyuī, ndīmwire maūdū maya, na ti kūrī andū aya maikarite rūthingo igūrū, o aya makaarīa kīoro kīao na manyue mathugumo mao o ene o ta ūrīa inyuī mūgeeka?”

¹³ Nīngī mūnene ūcio wa mbūtū cia ita akīrūgama akīanīrīra na Kihibirania, akiuga atīrī, “Thikīrīriai ndūmīrīri ya mūthamaki ūrīa mūnene, mūthamaki wa Ashuri! ¹⁴ Mūthamaki ekuuga ūū: Mūtigetīkire Hezekia amūheenie. Ndagīhota kūmūhonokia! ¹⁵ Mūtigetīkire Hezekia amūringīrīre kwīhoka Jehova hīndī irīa ekuuga atīrī, “Ti-itherū Jehova nīegūtūhonokia; itūūra rīrī inene rītikaaneanwo guoko-ini kwa mūthamaki wa Ashuri.”

¹⁶ “Mūtīgathikīrīre Hezekia. Mūthamaki wa Ashuri ekuuga atīrī: Rekei tūguane na mūke kūrī nīi. Mweka ūguo, o ūmwe wanyu nīakariaga maciaro ma mūtī wake wa mūthabībū na wa mūkūyū na anyuuage maaī ma gīthima gīake, ¹⁷ o ngīnya rīrīa ngooka ndīmūtware būrūri ūhaana ta wanyu, būrūri ūrī ngano na ndibei ya mūhīhano, būrūri ūrī irio na migūnda ya mūthabībū.

¹⁸ “Mūtigetīkire Hezekia amūhīthie, rīria ekuuga atīrī, ‘Jehova nīegūtūhonokia.’ Nī kūrī ngai ya rūrīrī o na rūrīkū irī yahanokia būrūri wayo kuuma guoko-ini kwa mūthamaki wa Ashuri? ¹⁹ Ngai cia Hamathu na Aripadi irī kūrī? Ngai cia Sefarivaimu irī kūrī? Nīhonoketie Samaria kuuma guoko-ini gwakwa? ²⁰ Nī ngai irīkū harī ngai ciothe cia mabūrūri macio yanahonokia būrūri wayo kuuma kūrī nīi? Gwakīhoteka atīa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-ini gwakwa?”

²¹ No rīrī, andū acio magīkira ki na matīrī ūndū maamūcookeirie, tondū mūthamaki nīamathite, akameera atīrī, “Mūtīkamūcookerie ūndū.”

²² Hīndī iyo Eliakimu mūrū wa Hilikia ūrīa mūrōri wa maūdū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandiki-marūa, na Joa mūrū wa Asafu ūrīa mwandiki wa maūdū ma ihinda rīu, magīthiĩ kūrī Hezekia, matembūrangīte nguo ciao, makīmīra ūrīa mūnene ūcio wa mbūtū cia ita oigīte.

37

Ūhonokia wa Jerusalemu Kwīranīrwo

¹ Rīrīa Mūthamaki Hezekia aagūire ūhorō ūcio, agītembūranga nguo cieka na akīhumba nguo ya ikūnia, agītoonya hekarū ya Jehova thīini. ² Agītūma Eliakimu mūrōri wa maūdū ma nyūmba ya ūthamaki, na Shebina ūrīa mwandiki-marūa, na athīnjīri-Ngai arīa atongoria, othe mehumbite nguo cia makūnia, mathiĩ kūrī mūnabii Isaia mūrū wa Amozu. ³ Makīmīra atīrī, “Ūū nīguo Hezekia ekuuga: Mūthenya wa ūmūthi nī mūthenya wa mīnyamaro, na ngūmano, na gīconoko o ta ihinda rīa ciana rīa gūciarwo rīakinya, naguo hinya wa gūciara ūkaaga. ⁴ No gūkorwo Jehova Ngai waku nīekūigua ciugo ciothe cia mūnene ūcio wa mbūtū cia ita, ūrīa mwathi wake, mūthamaki wa Ashuri atūmīte, nīgeetha oke anyūrūrie Ngai ūrīa ūrī muoyo, na amūkūme nī ūndū wa ūhorō ūcio Jehova Ngai waku agūite. Nī ūndū ūcio hoera matigari marīa matigaire muoyo.”

⁵ Rīrīa anene a Mūthamaki Hezekia maakinyire kūrī Isaia-rī, ⁶ Isaia akīmeera atīrī, “Ūrai mwathi wanyu atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Tiga gwtīgīra nī ciugo iria ūguīte atungati a mūthamaki wa Ashuri makīnuma nacio. ⁷ Ta thikīrīria! Nīi nīngwīkīra roho wa mūthemba mūna thīini wake, nīguo rīrīa arīgua ūhorō mūna, acooke būrūri wake, na arī kūu ndūme ooragwo na rūhiū rwa njora.’”

* 36:11 Rūthiomi rwa Asuriata ruoikaine nī anene tu hīndī īno; nī rwacookire gūtuika rwa kwario nī Ayahudi othe kuuma mwaka wa 5 mbere ya gūciarwo gwa Kristū.

⁸ Rĩria múnene wa mbūtũ cia ita aaiguire atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩhehera Jerusalemu agĩthĩ agĩkora mũthamaki akĩrĩa mbaara na Libina.

⁹ Na rĩrĩ, Senakeribu agikinyĩrwo nĩ ũhoro wa atĩ Tirihaka, ũrĩa Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte oke arĩe nake. Nĩ ūndũ ūcio agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ na ũhoro ũyũ: ¹⁰ “Iraĩ Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: Ndũgetikĩrie Ngai ūcio wĩhokete akũheenie rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩtikũneanwo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherũ nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri mekĩte mabũrĩ-inĩ mothe, ũrĩa maamaniinire biũ. Inyũ mũgũkĩhonoka atĩa? ¹² Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ irĩa cianiinirwo nĩ maithe maitũ ma tene: ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezefu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? ¹³ Mũthamaki wa itũũra rĩa Hamathu arĩ ha, na mũthamaki wa Aripadi, na mũthamaki wa itũũra rĩa inene rĩa Sefarivaimu, na wa Hena, na wa Iva, rĩu marĩ ha?”

Ihooya rĩa Hezekia

¹⁴ Nake Hezekia akĩnyĩta marĩa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmitwo na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova, akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: ¹⁶ “Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikariĩre gĩtĩ kia ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Nĩwe wombire igũrũ na thĩ. ¹⁷ Tega matũ maku, Wee Jehova, ũigue; hingũra maithe maku Wee Jehova wone, ũigue ciugo ciothe cia Senakeribu irĩa atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo.

¹⁸ “Ti-itherũ, Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte andũ a ndũrĩrĩ na mabũrĩrĩ mao biũ. ¹⁹ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, nacio ciathondeketwo na moko ma andũ. ²⁰ Rĩu-rĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo kwa Senakeribu

²¹ Hĩndĩ ũyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩrĩ kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Tondũ nĩũũhoote ũhoro wĩgĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri-rĩ, ²² ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũkĩrĩra:

“Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni
nĩakũmenete na agakũnyarara.

Mwarĩ wa Jerusalemu

arainia mĩtwe rĩrĩa wee ũroora.

²³ Ūcio ũrumĩte na ũkamenenereria nũũ?

Nũũ ũgũthũkĩrie na mũgambo,

na ũkamwambararĩria maithe na mwĩtĩio?

Wee nĩũũkĩrĩrie ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli!

²⁴ Ūtũmĩte andũ aku

moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,

‘Nĩ ūndũ wa ngaari ciakwa nyingĩ cia ita,

nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,

o kũu igũrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemetete mĩtarakwa yakuo irĩa mĩraihi mũno,

o na mĩthengera irĩa mĩega mũno.

Nĩnginyĩte tũcũmbĩrĩ twakuo kũrĩa kũraya mũno,

o kũrĩa kũrĩ na mĩtĩtũ irĩa mĩega mũno.

²⁵ Nĩnyenjete ithima mabũrĩrĩ ma kũngĩ

na nganyua maaĩ kuo.

Nĩhũithĩtie tũrũũ twa Misiri

na makinya ma magũrũ makwa.’

²⁶ “Kaĩ ũtaiguĩte?

Kuuma tene nĩndamũrĩte ūndũ ūcio.

Matukũ-inĩ macio ma tene nĩndabangĩte ūndũ ūcio:

riũ nĩndũhingĩtie,

atĩ wee nĩtũmĩte matũũra manene marĩa mairigĩre na thingo cia hinya

matũke hĩba cia mahiga.

²⁷ Andũ akuo maagithĩtio hinya,

nao makagegeare na magaconorithio.

Mahaana mĩmera irĩ mũgũnda,

makooroora o ta thuuna nduru,

kana ta nyekĩ ĩmerete nyũmba igũrũ,

irĩa yũmaga ĩtanakũra.

²⁸ “No nĩnjũũ kũrĩa ũikaraga,

na ngamenya ũkiumagara na ũgĩcooka,

o na ūrĩa ūndakaragĩra.
²⁹ Tondũ niũndakarĩire
 na rũng'athio rwaku nĩrũkinyĩire matũ makwa,
 nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ gĩakwa iniũrũ,
 na matamu ndĩmoohe kanua-inĩ gaku,
 na nĩngatũma ūcookere
 njĩra o iyo wokĩire.
³⁰ "Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:
 "Mwaka ūyũ ūkũria irio cia maitĩka,
 naguo mwaka wa keerĩ ūrie kĩria gĩgaathundũka harĩ mo.
 No mwaka wa gatatũ-rĩ, niũkahaanda na ūgethe,
 ūhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ, na ūrie maciario mayo.
³¹ O rĩngĩ matigari ma nyũmba ya Juda
 nĩmagaikũrũkia mĩrĩ na thĩ, na maciare maciario na igũrũ.
³² Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima matigari ma andũ,
 nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni kuume gĩkundi kĩa arĩa mahonokete.
 Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 nĩkĩo gĩkaahingia ūguo.
³³ "Nĩ ūndũ ūcio Jehova ekuuga ūũ igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:
 "Ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene
 kana arathũkie mũguĩ kuo.
 Ndagooka mbere yario na ngo
 kana arĩrigiĩcĩrie na ihumbu cia tĩrĩ, arĩũkĩrĩre.
³⁴ Njĩra irĩa agookĩra no yo agaacookera;
 ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,"
 ūguo nĩguo Jehova ekuuga.
³⁵ "Nĩngagitĩra itũũra rĩrĩ inene na ndĩrĩhonokie,
 nĩ ūndũ wakwa na nĩ ūndũ wa Daudi ndungata yakwa!"
³⁶ Hĩndĩ iyo mũraika wa Jehova agĩthĩi na akĩũraga andũ ngiri igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩnana na atano
 kũu kambĩ-inĩ ya Ashuri. Rĩrĩa andũ mookĩrĩre rũciĩnĩ tene, magĩkora kũu no ciimba theri! ³⁷ Nĩ ūndũ ūcio
 Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharia kambĩ agĩthĩi; agĩcooka Nineve, agĩkara kuo.
³⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe rĩria ahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake Nisiroku-rĩ, ariũ ake eerĩ
 Adarameleki na Sharezeru makĩmũũraga na rũhiũ rĩa njora, na makĩũrĩra bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ
 Esari-Hadoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

38

Ndwarei ya Hezekia

¹ Matukũ-inĩ macio Hezekia akĩrwarwa, hakuhi akue. Mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu agĩthĩi kũrĩ we,
 akĩmwĩra atĩrĩ, "Jehova ekuuga ūũ: Thondeka maũndũ ma mũciĩ waku, tondũ niũgũkua, ndũkũhona."
² Hezekia akĩhũgũra ūthiũ wake, akĩrora rũthingo-inĩ, na akihooya Jehova, akiuga atĩrĩ, ³ "Wee Jehova,
 ririkana ūria ngoretwo ngĩthĩi na mĩthiire ya kwĩhoheka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothē,
 na ngeeka ūria kwagĩrĩire maithe-inĩ maku." Nake Hezekia akĩrĩra mũno.
⁴ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Isaia, akĩrwo atĩrĩ, ⁵ "Cooka ūkeere Hezekia atĩrĩ, 'Jehova Ngai
 wa thoguo Daudi ekuuga ūũ: Ninjiguĩte ihooya rĩaku na ngoona maitheori maku; nĩngũkuongerera mĩaka
 ikũmi na ĩtano ya gũtũũra muoyo. ⁶ Nĩngũkũhonokia hamwe na itũũra rĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa
 mũthamaki wa Ashuri. Nĩngũgitĩra itũũra rĩrĩ inene.
⁷ "Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩa Jehova egũkũhe atĩ Jehova nĩegwĩka ūndũ ūcio akwĩrĩire: ⁸ Nĩngatũma
 kĩrũru kĩa rĩũa gĩcooke na thuutha makinya ikũmi marĩa gĩkũrũkite ngathi-inĩ ya Ahazu.'" Nĩ ūndũ ūcio
 ūtheri wa rĩũa ūgĩcooka na thuutha makinya ikũmi marĩa waikũrũkite.

⁹ Maya nĩmo maandĩko ma Hezekia mũthamaki wa Juda marĩa aandĩkire thuutha wa kũrĩara na kũhona:
¹⁰ Nĩi ndoigire atĩrĩ, "O rĩrĩa matukũ ma muoyo wakwa magaacĩra-rĩ,
 no rĩo ngũthĩi ndonye ĩhingo-inĩ cia gĩkũũ,
 na ndunyo mĩaka yakwa irĩa ĩtigarĩte?"
¹¹ Ngĩkiuga atĩrĩ, "Nĩi ndikona Jehova rĩngĩ,
 ndikona Jehova ndĩ bũrũri ūyũ wa arĩa matũũraga muoyo;
 gũtĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ ngona mũndũ wa thĩ,
 kana ngorwo hamwe na arĩa marĩ gũkũ thĩ.
¹² Nyũmba yakwa nĩtharĩtio, ikeherio kũrĩ nĩi,
 o ta ūrĩa hema ya mũrĩithi yambũragwo.
 Nĩngũnjĩte muoyo wakwa ta ūrĩ taama wa mũndũ ūrĩa ūtumaga na mĩtambo,
 na rĩu nĩkũndinia ekũndinia anjeherie mũtambo-inĩ ūcio wake;
 mũthenya na ūtukũ-rĩ, ūtuĩkite o wa kũũniina.
¹³ Ndetereire ngĩrĩrĩire nginya gũgĩkia,

na akiunanga mahĩndĩ makwa mothe o ta mūrũthi.
 Mũthenya na ūtukũ-rĩ, wee ūtukĩte o wa kũũniina.
¹⁴ Ngĩkaya ta hũngũrũrũ kana mūrũaru,
 ngĩcaaya o ta ūrĩa ndutura icaayaga.
 Maitho makwa makĩaga hinya nĩgũcũthĩrĩa igũrũ.
 Ndĩ mũthĩnĩku; Wee Mwathani ūka ūndeithiel!”

¹⁵ No ingĩkiuga atĩa?

Nĩanjariirie, na nĩwe mwene wĩkĩte ūguo.
 Mĩaka yakwa yothē ndĩrĩthiia ndĩnyihitie,
 tondũ wa ruo rũrũ rwa ngoro yakwa.
¹⁶ Mwathani, andũ matũũraga moonaga maĩndũ ta maya;
 o naguo roho wakwa ūtũũraga muoyo wonaga maĩndũ o ta macio.
 Wanjookeirie ūgima wa mwĩrĩ,
 na ūkĩreka ndũũre muoyo.
¹⁷ Ti-itherũ ūhoru ūcio warĩ wa kũng’una,
 nĩkĩo ndaiguire ruo rũnene ūguo.
 Nĩ ūndũ wa wendo waku,
 nĩwagĩrĩrie ndoonye irima rĩa mwanangĩko;
 mehia makwa mothe nĩũriganiĩrwo nĩmo.
¹⁸ Nĩgũkorwo mbĩrĩa ndĩngihota gũkũgocaa,
 o nakĩo gĩkuũ gĩtingĩkũgocaa;
 arĩa maharũrũkaga irima rĩu
 matingĩgĩa na kĩrĩgĩrĩro kĩa wĩhokeku waku.
¹⁹ Arĩa marĩ muoyo, o acio matũũraga muoyo-rĩ, nĩmakũgocaga,
 ta ūrĩa ndĩreka ūmũthĩ;
 maithe ma ciana nĩo meraga ciana
 ūhoru wa wĩhokeku waku.

²⁰ Jehova nĩakahonokia,
 na nĩtũkaina tũrĩ na inanda cia mũgeeto
 matukũ mothe ma muoyo witũ,
 tũrĩ hekarũ-inĩ ya Jehova.

²¹ Isaia oigĩte atĩrĩ, “Thondekai ngũmba ya ngũyũ, mũmĩigĩrĩre ihũha-inĩ, na nĩekũhona.”

²² Hezekia oorĩtie atĩrĩ, “Kĩmenyithia gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ atĩ nĩngambata thĩĩ hekarũ-inĩ ya Jehova?”

39

Mabarũthi Kuuma Babuloni

¹ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Merodaki-Baladani mũrũ wa Baladani mũthamaki wa Babuloni nĩatũmĩre Hezekia marĩa na kĩheo, tondũ nĩagũite ūhoru wa ndwari yake na kũhona gwake. ² Hezekia akĩamũkĩra andũ arĩa maatũmĩtwo na gĩkeno, na akĩmoonia indo ciothe irĩa aigĩte makũmbĩ make; akĩmoonia betha, na thahabu na mahuti marĩa manungi wega na maguta marĩa mega mũno, na indo ciake ciothe cia mbaara na indo ciothe irĩa ciarĩ igĩĩna-inĩ ciake. Gũtirĩ kindũ o na kĩmwe thĩĩnĩ wa nyũmba ya ūthamaki kana kĩarĩ ūthamaki-inĩ wake wothē Hezekia ataamoonirie.

³ Hĩndĩ ūyo mũnabii Isaia agĩthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia, akĩmũuria atĩrĩ, “Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte kũ?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moimĩte bũrũri wa kũraya; megũkĩte kuuma bũrũri wa Babuloni.”

⁴ Nake mũnabii akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ moonire nyũmba-inĩ yaku ya ūthamaki.”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moonire indo ciothe cia nyũmba yakwa ya ūthamaki. Gũtirĩ kindũ o na kĩmwe kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamoonia.”

⁵ Nake Isaia akĩũria Hezekia atĩrĩ, “Ta igua kiugo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe: ⁶ Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya, rĩrĩa indo ciothe irĩa irĩ thĩĩnĩ wa nyũmba yaku ya ūthamaki, na irĩa ciothe maithe maku matũire maigĩte nginya ūmũthĩ, igaakuo itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na kĩmwe gĩgaatigara. Ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁷ Na andũ amwe a rũciaro rwaku, o arĩa moimĩte mũthiimo waku, o arĩa wee ūgaaciara, nĩmagathaamio, na nĩmakaaahakũrwo nĩguo matungatage nyũmba-inĩ ya mũthamaki wa Babuloni.”

⁸ Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩa warĩa nĩ kĩega,” tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa ngũtũura muoyo nĩgũgũkorwo kũrĩ na thayũ na ūgĩtĩri.”

40

Kũhooreria Andũ a Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, hooreria, mũhoorerie andũ akwa,
 ūguo nĩguo Ngai wanyu ekuuga.

² Arĩrĩ itũura rĩa Jerusalemu na ūhooreri,
 na mwanĩrĩre, mũrĩre atĩrĩ,

wīra warīo mūrītū nūthirīte,
 na nīrēkeirwo mehia marīo,
 o na ningī atī nīrīherithītio nī guoko kwa Jehova
 maita meerī nī ūndū wa mehia marīo mothe.

³ Kūrī na mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra, akoiga atīrī:
 “Haarīriai njīra ya Jehova kūu werū-inī wa mūthanga,
 mūrūngarie njīra nene ya Ngai witū kūu werū-inī.

⁴ Mīkuru yothe nīgathikwo yambatīre,
 nacio irīma ciothe na tūrīma ciaraganio;
 nakuo kūrīa gūtārī kūigananu nīgūkaigananio,
 nakuo kūrīa gūtārī kwaraganu kwaraganio wega.

⁵ Naguo riiri wa Jehova nīkaguūranīrio,
 na andū othe nīmakawīonera marī hamwe.
 Nīgūkorwo nī kanua ka Jehova
 kaarītie ūhorō ūcio.”

⁶ Kūrī na mūgambo wa mūdū ūroiga atīrī, “Anīrīra.”
 Na nī ngīmūūria atīrī, “Ngwanīrīra njuge atīa?”

“Uga atīrī: Andū othe mahaana ta nyeki,
 na ūthaka wao wothē ūhaana ta mahūa ma mūgūnda.

⁷ Nyeki nīhoohaga, namo mahūa magaitika,
 nīkūhurutwo nī mīhūmū ya Jehova.
 Ti-itherū andū mahaana o ta nyeki.

⁸ Nyeki nīhoohaga namo mahūa magaitika,
 no kiugo kīa Ngai witū gītūūrāga nginya tene.”

⁹ Inyuī andū arīa mūrehaga ūhorō mweга Zayuni,
 ambatai mūthīī kīrīma-inī kīrīa kīraihi na igūrū.

Inyuī arīa mūrehaga ūhorō mweга Jerusalemu,
 anīrīrai na mūgambo mūnene,
 anīrīrai, na mūtigetigīre;
 irai matūūra ma Juda atīrī,
 “Ngai wanyu arī haha!”

¹⁰ Atīrīrī, Mwathani Jehova nīarooka arī na ūhoti,
 na guoko gwake nīkuo gūgaathanaga.

Atīrīrī, kīheo giake arī nakīo,
 o na irīhi rīake arī narīo.

¹¹ Arīithagia mbūri ciake o ta mūrīithi:
 Natuo tūgōndu atuoyaga na moko make
 na agatūkuuīra gīthūri-inī giake;
 nacio ng’ōndu iria irongithia acitongoragia o kahora.

¹² Nūū wanathima maaī na rūhī rwake,
 kana agīthima igūrū na wariī wa guoko gwake?

Nūū wanekīra rūkūngū rwa thī gīkabū-inī arūthime,
 kana agīthima irīma na ithimi,
 o na agīthima tūrīma na ratiri?

¹³ Nūū wanamenya meciiria ma Jehova,
 kana akīmūtaara taari we mūmūhei kīrīra?

¹⁴ Nūū Jehova aahoire kīrīra nīguo amūmenyithie maūdū,
 na nūū wamūrutire gūthīi na njīra irīa yagīrīire?

Nūū wamūrutire maūdū ma ūūgī,
 kana akīmuonia ūrīa anghota gūkuūkīrwo nī maūdū?

¹⁵ Ti-itherū ndūrīrī ihaana ta itata rīa maaī rīrī ndoo-inī;
 cionagwo ihaana ta karūkūngū kanini kārīa gatigagwo ratiri-inī;
 we athimaga icīgīrīra cia irīa-inī taari rūkūngū rūhinyu.

¹⁶ Mūtītū wa Lebanoni-rī, ndūngūigania ngū cia mwaki wa kīgongona,
 kana nyamū ciakuo ciigane kūmūrūtira magongona ma njino.

¹⁷ Ndūrīrī ciothe ikīonwo nīwe, acionaga ihaana ta kindū hatarī;
 we acionaga ta itarī kiene,
 o na ta irī tūhū mūtheri.

- 18 Atiriri, ũngigerekania Mũrungu na ũ?
Kana nĩ mũhianire ũrikũ mũngimũgerekania naguo?
- 19 Mihianano ya kũhooywo yacũhagio nĩ mĩturi,
nake mĩturi wa thahabu akamigemia na thahabu,
na akamĩthondekera irengeeri cia betha.
- 20 Mũndũ ũria mũthĩni mũno ũtangĩhota kuona indo ta icio cia kũrutwo,
athuuraga mĩti ũria ũtangibutha.
- Agacaria bundi mũũgĩ
wa kũmwacũhĩria mũhianano wa kũhooywo mũrũmu wega ũtangĩgũa.
- 21 Anga mĩtirĩ mwamenya?
Kai mĩtarĩ mwaigua ũhoro?
- Mĩtirĩ mwaheo ũhoro kuuma o kĩambĩrĩria?
Kai mĩtarĩ mwataũkirwo kuuma rĩria thĩ yombirwo?
- 22 Jehova aikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene igĩrũ rĩa gĩthiũrũrĩ gĩa thĩ,
nao andũ aria matũũraga thĩ akamoonaa mahaana o ta ndaahi.
- Atambũrũkagia matu maria mairũ o ta kĩandarũa,
na akamaamba ta marĩ hema ya gũtũũrwo.
- 23 Nĩwe ũtũmaga anene matuĩke ta kĩndũ gũtarĩ,
na akanyĩihia aathanĩ a thĩ akamatua ta marĩ o tũhũ mũtheri.
- 24 O mahaandwo o ũguo-rĩ,
o mbeũ ciao ciahurwo-rĩ,
o mambĩrĩria gũikũrũkia mĩri yao tĩiri-inĩ-rĩ,
amahuhaga na mĩhũmũ yake nao makahooaha,
nakĩo kĩhuhũkanio kĩa rũhuho gikamahuruta o ta mahuti.
- 25 ũria Mũtheru ekũũria atĩrĩ,
“Nĩ-rĩ, mũngigerekania na ũ?
Kana nũũ tũngĩganana?”
- 26 Tiirai maitho manyu mũrore na igĩrũ:
Nũũ wombire njata icio ciothe?
- Ūcio nĩwe ũrehaga mbũtũ icio cia igĩrũ agĩcitaraga,
na ageeta o imwe yacio na rĩitwa.
- Tondũ wa ũhoti wake mũnene na hinya wake mũnene,
gũtirĩ o na imwe yacio yagaga ho.
- 27 Wee Jakubu, nĩ kĩ gĩgũtũma warie,
na wee Isiraeli ũgateta, ũkoooria atĩrĩ,
“Mĩthiire yakwa nĩhithĩtwo Jehova;
naguo ciira wakwa wa kĩhooito ndũrũmbũyagio nĩ Ngai wakwa?”
- 28 Anga mĩtirĩ mwamenya?
Kai mĩtarĩ mwaigua ũhoro?
- Jehova nĩwe Ngai ũria ũtũũraga tene na tene,
nĩwe Mũmbi wa ituri ciothe cia thĩ.
- We ndooragwo nĩ hinya o na kana akanoga,
naguo ũmenyo wake wa maũndũ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũũtuĩria.
- 29 Mũndũ ũria mũnogu nĩamũheaga hinya,
nake ũria ũũritwo nĩ hinya akamuongerera ũhoti.
- 30 Andũ ethĩ o nao nĩmooragwo nĩ hinya na makanoga,
nao andũ aria matarĩ akũrũ nĩmahĩngagwo na makagũa;
- 31 no rĩrĩ, andũ aria mehokaga Jehova
nĩmakerũhĩrio hinya wao.
- Makombũkaga na mathagu o ta nderi;
magaateng'era na matinoge,
magaathiiaga na magũrũ na matiũrwo nĩ hinya.

Mũteithia wa Isiraeli

- 1 “Atiriri, inyuĩ icigĩrĩra, ta kirai ki mĩrĩ mbere yakwa!
Nacio ndũrĩrĩ nĩcierũhie hinya wacio!
Nĩcikuhiĩrie ciarie;
nĩtũcemaniei hamwe tũciire.
- 2 “Nũũ warahũrite mũndũ oime na mwena wa irathĩro,

akamwita amütungatagire na üthingu?
 Aneanaga ndüriri kûri we,
 na agatooria athamaki makamwathikagira.
 Amatuuaga o ta rûkûngû na rûhiû rwake rwa njora,
 akamatua maragara na üta wake nao makombûrwo nî rûhuho.
³ Amateng'eragia, akamahitûka ataguraritio,
 o na angikorwo nî njira atarî agerera na magûrû make mbere îyo.
⁴ Nûû wikite ündû ücio na akaühingia,
 ageeta njiarwa marîitwa kuuma o kîambîrîria?
 Nîî Jehova, nî nîî wa mbere
 na wa kûrigîrîria; nîî nî nîî we.”

⁵ Içigîrîra nîciioneire ündû ücio na igetigîra;
 nacio ituri cia thî ikainaina.
 Ikuhagîrîria na ikeyumîria;
⁶ o ümwe ateithagia üria üngî,
 na akeera mûrû wa nyina atîrî, “Wîyûmîrîrie mûno!”
⁷ Mûbundi ekagîra mûturi wa thahabu hinya,
 nake üria ünyorokagia na nyondo îria nene
 omagîrîria üria üturagîra ihiga-inî ria üturi.
 Nake akoiga atîrî, “Wîra ücio wa kûnyiitthania cuma nî mwega.”
 Akanyiitthania mûhianano ücio wa kûhooywo na mîcumarî, nîguo ndûkenyenye, ügwe.

⁸ “No rîrî, wee Isiraeli, ndungata yakwa,
 o wee Jakubu üria thuurite,
 o inyuî njiaro cia Iburahîmu mûrata wakwa,
⁹ ndakûrutire kuuma ituri cia thî,
 ngîgwîta kuuma koine ciayo iria irî kûraya mûno.
 Ngîkwîra atîrî, ‘Wee üri ndungata yakwa;’
 nîngûthuurite na ndikûregete.
¹⁰ Nî ündû ücio tiga gwîtigîra, nîgûkorwo ndî hamwe nawe;
 tiga kûmaka, nîgûkorwo nîî nî nîî Ngai waku.
 Nîndikuongagîrîra hinya na ngûteithagie;
 na ti-itherû nîndîrîgûtiiragîrîra na guoko gwakwa kwa ürio kwa üthingu.

¹¹ “Andû arîa othe makûrakaragîra magagûkîrîra
 ti-itherû nîmagaconorithio na manyararithio;
 arîa marûaga nawe
 magaatuîka o ta kîndû hatarî na mathire biû.
¹² O na üngîgaacaria thû ciaku, ndûgaaciona.
 Andû arîa mahûûranaga mbaara nawe
 magaatuîka o ta kîndû hatarî.
¹³ Nîgûkorwo nîî nî nîî Jehova, Ngai waku,
 üria ükûnyiitaga guoko kwa ürio,
 na agakwîra atîrî, Tiga gwîtigîra;
 nîngûgûteithia.
¹⁴ Tiga gwîtigîra, wee Jakubu kagunyû gaka,
 o wee Isiraeli gakundi kanini,
 nîî mwene nî nî ngûgûteithia,” üguo nîguo Jehova ekuuga,
 ücio Mûkûûri waku, Üria Mûtheru wa Isiraeli.
¹⁵ “Atîrîrî, nîngagûtua kîhûûri kîa ngano,
 kîhûûri kîerû na kîügî, kîna magego maingî.
 Nîûkahûûra irîma na ücihehenje,
 natuo tûrîma ütûtue müüngû.
¹⁶ Wee nîûgaacihuha, naruo rûhuho rûcigûrûkie,
 nakîo kîhuhûkanio gîcîhurunje.
 No rîrî, wee nîûgakenera Jehova,
 na wîrahagîre Üria Mûtheru wa Isiraeli.

¹⁷ “Andû arîa athîni na abatari methaga maaî ma kûnyua, no gütîrî;
 nîmî ciao nîcing'arîtio nî nyoota.
 No rîrî, nîî Jehova nîngamacookeria ühoro;
 nîî Ngai wa Isiraeli, ndîrî hîndî ngaamatiganîria.
¹⁸ Nîngatûma njûûi itherere kûu rûng'ûrî-inî kûrîa gütûügîru,

- nacio ithima itherūke cianda-ini.
 Ningatūma kuu werū-ini kūg'e tūria twa maaĩ,
 nakuo kündū kūrīa kūng'aru ndūme gūtherūke ithima cia maaĩ.
¹⁹ Ningahaanda mītarakwa na mīgaa,
 na mīhandathi na mītamaĩyū kuu werū-ini.
 Na haande mībinde kündū kūrīa gūtakūraga kindū,
 na mīthengera, na mīkarakaba o hamwe,
²⁰ nīgeetha andū mone na mamenye,
 mecūūranie na mataukīrwo,
 atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwīkite maündū macio,
 na atĩ Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli nīwe wamīūmbire.”
- ²¹ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Rehei ciira wanyu ūrīa mūrĩ naguo.
 Onaniai ihooto cianyu cia hinya,”
 ūguo nīguo Mūthamaki wa Jakubu ekuuga.
²² “Rehei ngai cianyu cia mīhianano ya kūhooywo
 itwīre ūrīa gūkaahaana.
 Twīrei ūrīa maündū ma tene maatariĩ,
 nīguo twīcūūranie ūhoru wamo,
 na tūmenye ūrīa makaarīgīrīria.
 Kana mūtūmenyithie ūhoru wa maündū marīa magooka thuutha,
²³ na mūtūwīre ūrīa gūgaikara thuutha-ini,
 nīguo tūmenye atĩ mūrĩ ngai.
 Īkai ūndū mwega kana mūūru,
 nīguo tūmake na tūiyūrwo nĩ guoya.
²⁴ No rīrĩ, inyuĩ mūrĩ kindū hatarĩ,
 na mawīra manyu matirĩ bata;
 mündū ūrīa ūmwīthuurīre atarīĩ o ta kindū kīrĩ magigi.
- ²⁵ “Nījarahūrīte mündū wa kuuma gathigathini, na nīarooka:
 mündū uumīte irathīro rīa rīūa ūrīa ūkayagīra rīitwa rīakwa.
 Arangagīrīria aathani a thĩ o ta marĩ ndaka,
 akamarangīrīria o ta ūrīa mūmbi akimaga rīūmba.
²⁶ Nūū waheanire ūhoru ūcio kuuma o kīambīrīria, nīguo tūūmenye;
 kana akīūheana mbere īyo, nīguo tuuge atĩrĩ, ‘Ūhoru ūcio aarītīe nĩ wa ma’?
 Gūtīrĩ mündū weranire ūhoru ūyū,
 na gūtīrĩ mündū waūheanīte mbere īyo,
 gūtīrĩ mündū waiguīte ūhoru ūyū kuuma kūrĩ inyuĩ.
²⁷ Nĩ nīĩ ndaarĩ wa mbere kwīra Zayuni atĩrĩ, ‘Atīrīrĩ, aya marĩ hahal’
 Nĩ nīĩ ndatūmire mündū athīĩ Jerusalemu agatware ūhoru ūrīa mwega.
²⁸ Ndīrarora no hatirĩ mündū;
 gūtīrĩ mündū thīīnī wao ūngīheana kīrīra,
 gūtīrĩ mündū wa kūnjookeria ūhoru rīrīa ingīmoria kīūria.
²⁹ Atīrīrĩ, andū othe nĩ a maheeni!
 Cīko ciao no cia tūhū;
 mīhianano yao ya gwacūhio īhaana o ta rūhuho, na nĩ ya tūhū mūtheri.

42

Ndungata ya Jehova

- ¹ “Atīrīrĩ, īno nīyo ndungata yakwa, īrīa ndīiragīrīra,
 īrīa ndīthuurīre na nīyo īkenagia ngoro yakwa;
 nīngamīītīrīria Roho wakwa
 nayo nīkarehithīria ndūrīrĩ ciira wa kīhooto.
² Ndīkaanīrīra kana īgūūthūke,
 kana mūgambo wayo ūiguuo kuu njīra-ini.
³ Kamūrangi kagondoku ndīgakoina,
 kana īhorie rūtambī rwa ūguta rūrīa rūratooga.
 Na nĩ ūndū wa wīhokeku nīgatuanīra ciira na kīhooto;
⁴ ndīgaatīthia kana ikue ngoro
 nginya hīndī īrīa īgaatūma gūkū thī kūg'e ciira wa kīhooto.
 Andū arīa matūūraga icīgīrīra-ini makehoka watho wayo.”

- ⁵ Jehova, Mūrungu witū, ūrīa wombire igūrū na akīrītambūrūkīa,
 o we ūrīa waraganirie thī na indo iria ciothe ciumaga kuo,

na nīwe ūheaga andū a thī mīhūmū,
na akahe aṛia maikaraga kuo muoyo, ekuuga atīrī:

6 “Nīi Jehova nī nīi ngwītite na njīra ya ūthingu;
nīngakūnyīita guoko.

Nīngakūmenyagīrīra na ngūheane
ūtūike wa kūrīkanīra kīrīkanīro na andū,
o na ūtūike ūtheri wa gūtherera andū a Ndūrīrī,

7 na nīguo ūhīngūrāge atumumu maitho,
na wohorithagie aṛia mohetwo ūmarute moime njeera,
o nao aṛia maikarīte nduma-inī ūmarekererie, moime korokoro-inī.

8 “Nī nīi Jehova; rīu nīrīo rītwa rīakwa!
Naguo riiri wakwa ndīkaūhe mūdū ūngī,
kana njītīkīre mīhianano ya kūhooywo īheo ūgooci wakwa.

9 Atīrīrī, maūdū maarathirwo tene nīmahingītio,
na rīu nī maūdū merū ngwanīrīra;
na maūdū macio matanakinya-rī,
nīndīmūmenyithitīe ūhorō wamo.”

Rwīmbo rwa Kūgooca Jehova

10 Inīrai Jehova rwīmbo rwerū,
na mūmūgooce kuuma ituri-inī ciothe cia thī,
inyuī mūikūrūkaga kūu iria-inī, na kīria gīothe kīrī thīinī warō,
o na inyuī icīgīrīra, na aṛia othe matūūrāga thīinī wacio.

11 Werū na matūūra makuo nīmanīrīre na mīgambo;
o na tūtūtūra tūrīa Kedari atūūrāga nītūkūngūire.
Andū a Sela nīmarekwo maine rwīmbo nī gūkena;
o na mūreke maanīrīre marī kūu irīma-igūrū.

12 Nīmarekwo makumie Jehova,
na maanīrīre ūgooci wake kūu icīgīrīra-inī.

13 Jehova nīakoimagara athīi o ta njamba irī hinya,
na aarahūre kīyo gīake ta njamba ya ita;
akaanīrīra na oīgīrīrie mbugīrīrio ya mbaara,
na nīagatooria thū ciake.

14 “Ihinda iraaya ngoretwo ngirīte ki,
ngegīrīrīria gwīka ūndū.
No rīu-rī, ndīrakaya ta mūtumia ūrarūmwo,
ngateeha na ngahūma.

15 Nīngananga irīma na tūrīma,
na ndūme mīmēra irīa yothe ikūrāga kuo yūme;
nīngatūma njūūi itūike icīgīrīra
na ndūme tūrīa tūhwe.

16 Nao atumumu nīngamagereria njīra iria matooī,
na ndīmatoongorerie tūcīra tūrīa mataahūthīrīte gūthīira;
nayo nduma nīngamīgarūra itūike ūtheri mbere yao,
nakuo kūdū kūrīa gūtārī kūigananu ndikwaraganie.
Maūdū macio nīmo ngeeka,
na ndīkamatīganīria.

17 No rīrī, andū aṛia mehokete mīhianano ya kūhooywo,
o acio meraga mīhianano ya gwacūhio atīrī, ‘Inyuī nī inyuī ngai ciitī,’
nīmakahūdūrwo na nīmagaconorithio kūna.

Andū a Isiraeli Nī Atumumu na Matiiguaga

18 “Inyuī mūtaiguaga, ta īguai,
na inyuī atumumu-rī, ta cūthīrīriai, nīguo muone!

19 Nūū mūtumumu tiga o ndungata yakwa,
o na kana nūū ūtaiguaga ta mūtūmwo ūcio ndūmīte?
Nūū mūtumumu ta ūrīa wīheanīte biū kūrī nīi,
na nūū mūtumumu ta ndungata ya Jehova?

20 Nīwonete maūdū maingī, no ndūmarūmbūyagia;
matū maku nīmahīngūrītwo, no ndūrī ūndū ūiguaga.”

21 Jehova nīonire aṛi wega atūūgīrie watho wake
na ūgīe riiri nī ūndū wa ūthingu wake.

22 No rīrī, andū aya nīmatahītwo na magatunywo indo,

othe manyiitwo na mitego marima-ini,
o na makahithwo njeera thiini.
Matuikite ta nyamu cia kuguimwo,
na gutiri mundu ungimahonokia;
maikarite marĩ atahe,
na gutiri mundu ugiuga atiri, "Nimacookio kwao."

²³ Nuu wanyu uguthikiria uhoro uyũ,
kana aurumbiye mahinda maria magooka?

²⁴ Nuu waneanire Jakubu atũke wa gutahwo,
na nuu waneanire Isiraeli kuri atunyani?

Githi ti Jehova,
o uria ithui twihurie?

Nigukorwo andũ nimagire guthi na njira ciake;
nimagire gwathikira watho wake.

²⁵ Ni undũ ucio namaitiririe marakara make mahiũ,
na akimatharikira na mbaara.

Maarigiciro ni marakara mahaana ta ninĩmbi cia mwaki mĩena yothe,
no-o matiigana kũmenya.

Marakara macio makimacina,
no matiigana kũrumbiia uhoro ucio ngoro-ini ciao.

43

Muhonokia wa Isiraeli

¹ No riri, wee Jakubu, Jehova uria wakũmbire,
o we ucio watũmire ugie ho,
wee Isiraeli, ekuuga atiri:

"Tiga gwigira, nigukorwo ni ni ngũkũrite;
Ngwitite na rĩitwa riaku; wee uri wakwa.

² Riria ukugerera maa-ini ukĩhitũkĩra kuo-ri,
ndĩrĩkoragwo hamwe nawe;

o na riria ukũringa njũũ-ri, itigatwara.

Riria ukugerera mwaki-ini-ri, ndũgaagũcina;
ndũkarĩmbũkĩrwo ni rĩrĩmbĩ rwaguo.

³ Nigukorwo ni ni Jehova, Ngai waku,
o we Ūria Mũtheru wa Isiraeli, Muhonokia waku;

niheanite bũrũri wa Misiri utũke kĩndũ gĩa gũgũkũra,
nakuo Kushi na Seba ngakũheana ithenya riaku.

⁴ Tondũ wee uri wa goro mũno, na ugatũka maitho-ini makwa,
na tondũ nĩngwendete-ri,

nĩnganeana andũ ni undũ waku,
na neane ndũrĩ ni undũ wa muoyo waku.

⁵ Tiga gwigira, nigukorwo ndi hamwe nawe;
nĩngakũrehere ciana ciaku kuuma mwena wa irathĩro,
na ngũcookanĩrĩrie kuuma mwena wa ithũiro.

⁶ Nĩgeera mwena wa gathigathini atiri, 'Marekererie!'
na njĩre mwena wa gũthini atiri, 'Tiga kũmagirĩria.'

Ariũ akwa marehei moime kũndũ kũraya,
o nao airĩtu akwa marehei moime ituri-ini ciothe cia thi:

⁷ ariũ othe metanĩtio na rĩitwa riakwa,
o acio ndoombire nĩgeetha riiri wakwa wonekage,
acio ndoombire, o acio wĩra wa moko makwa."

⁸ Tongoriai andũ ariũ marĩ na maitho, no ni atumumu,
na andũ ariũ marĩ na matũ, no matiiguaga.

⁹ Andũ a ndũrĩ ciothe nĩmonganĩte hamwe,
nao andũ a mabũrũri makagomana.

Ni mũndũ ũrikũ wao warathire uhoro uyũ,
na agĩtwĩra maũndũ maria maari ma tene?

Nimarehe aira ao moonanie atĩ uhoro ucio wao warĩ wa ma,
nĩguo andũ maũguo moige atiri, "Uhoro ucio ni wa ma."

¹⁰ "Inyui ni inyui aira akwa," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

"O na ni inyui ndungata ciakwa iria thuurĩte
nĩgeetha mũmenye, na mũnjĩtikie,

na mūmenye atī nī nī nī ūrīa we.
Mbere yakwa gūtīrī ūngī wombitwo,
na gūtīkagīa ūngī thuutha wakwa.

¹¹ Nīī-rī, o nīī nī nīī Jehova,

na gūtīrī mūhonokia ūngī tiga nīī.

¹² Nīī-rī, nīnguūranīīrie ūhoro, na ngahonokania, na ngoimbūra:

Nīī mwene, na ti ngai ng'eni īrī thīīnī wanyu.

Tondū ūcio, inyuī nī inyuī aira akwa atī nīī nī nīī Mūrungu," ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹³ "Tī, ti-itherū, kuuma matukū ma tene, nīī nī nīī ūrīa we.

Gūtīrī mūdū o na ū ūngīhota kūhonokia mūdū kuuma guoko-inī gwakwa.

Rīrīa ndeka ūndū-rī, nūū ūngīhota kūgarūra?"

Tha cia Ngai, na Kwaga Wihokeku kwa Isiraeli

¹⁴ Jehova, Mūhonokia wanyu,

o Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli, ekuuga atīrī,

"Nīngatūma mbūtū ya ita yūkīrīre Babuloni nī ūndū wanyu,

na ndehe andū othe a Babuloni marī mīgwate,

maikūrūkītio na marikabu iria makenagio nīcio.

¹⁵ Nīī nī nīī Jehova, Ūrīa Mūtheru wanyu,

Mūūmbi wa Isiraeli, na Mūthamaki wanyu."

¹⁶ Ūū nīguo Jehova ekuuga,

o ūcio watemire njīra iria-inī,

na agītema gacīra kūdū kūrīa kwarī maaī marī hinya,

¹⁷ ūrīa waguucīrīrie ngaari cia ita o na mbarathi,

na mbūtū cia ita, hamwe na anene a cio,

nao magīkoma hau na maticooke kwarahūka rīngī,

mākīhora biū ta rūtambī rūhoretio.

¹⁸ "Tigai kūririkana maūdū marīa mahītūkīte;

o na tigai gwīcūūrania maūdū marīa ma tene.

¹⁹ Atīrīrī, nīngwīka ūndū mwerū!

Rū no hīndī ūraakunūka; kaī inyuī mūtaraūmenya?

Ngwīka atīrī, nīngūtēma njīra werū-inī,

nakuo rūng'ūrī-inī ndūme gūtherūke tūrūūī.

²⁰ Nyamū cia gīthaka, ta mbwe na ndundu,

nīcīiheaga gītīo,

tondū nī nīī heanaga maaī werū-inī

o na rūng'ūrī-inī,

ngatūma kūgie na tūrūūī twa kūnyuuagwo nī andū akwa,

andū arīa nīī thuurīte,

²¹ andū arīa ndeyūmbīire,

nīguo mahunjagīe ūhoro wa ūgooci wakwa.

²² "No rīrī, wee Jakubu ndūrī wangaīra,

nawe Isiraeli-rī, nīkūnogio ūnogetio nī nīī.

²³ Inyuī mūtindeheire ng'ōndu cia maruta ma njino,

kana mūkandīīthia na magongona manyu.

Ndimūhatīrīrie na magongona ma mūtū,

kana ngamūnogia na kūmwītia ūbumba.

²⁴ Mūtīrī mwangūrīra ūbumba ūrīa ūrī mūtārīko mwega,

o na kana mūkandūtīra maguta ma magongona manyu.

No rīrī, mehīa manyu nīmāndītūhīire

na mūkaanogia na mawaganu manyu.

²⁵ "Nīī, o nīī mwene, nī nīī tharagia mahītia maku, mathire biū,

nī ūndū wakwa Nīī mwene,

na ngaaga kūririkana mehīa manyu rīngī.

²⁶ Ta ndīrikāniai maūdū marīa mahītūkīte,

na mūreke tūmaārīrīrie tūrī hamwe;

nīngī mūciire muonanie atī mūtīhītie.

²⁷ Ithe wanyu wa mbere nīehirie;

nao andū arīa maaragia ithēnya rīanyu makīīnemera.

²⁸ Nī ūndū ūcio-rī, nīngāconorīthia anene a hekarū yanyu,

na ndūme Jakubu anangīke,

o nake Isiraeli atūke wa kūnyararwo.

Isiraeli Ūria Mũthuuere

- ¹ “No rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee Jakubu, ndungata yakwa,
o we Isiraeli, ūria nĩ thuurite.
- ² Jehova, ūria wakũumbire
na agĩgũthondeka ūrĩ nda ya maitũguo,
o ūria ūrĩgũteithagia, ekuuga atĩrĩ:
Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu, ndungata yakwa,
o nawe Jeshuruni, ūria nĩ thuurite.
- ³ Nĩgũkorwo bũrũri ūria mũng’aru nĩngaũitĩrĩria maaĩ,
nakuo kũndũ kũria kũmũ nĩgũgathereraga tũrũũ;
naruo rũciarwaku nĩngarũitĩrĩria Roho wakwa,
nacio njaro cianyu ndiciitĩrĩrie kĩrathimo gĩakwa.
- ⁴ Nĩmakaingĩha o ta nyeki ya gĩtuamba ikunũkĩte,
o na kana ta mĩti ya mĩribina ĩria ikũraga hũgũrũrũ-inĩ cia njũũ.
- ⁵ Mũndũ ũmwe nĩakoiga atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ wa Jehova’;
nake ūria ũngĩ akeĩtania na Jakubu;
o nake ũngĩ eyandike guoko gwake atĩrĩ, ‘Ndĩ wa Jehova,’
na eetue rĩitwa rĩitanĩtio na Isiraeli.

Nĩ Jehova, ti Mĩhianano

- ⁶ “Atĩrĩrĩ, Mũthamaki wa Isiraeli na Mũkũuri wao,
o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:
Nĩ nĩ wa mbere na nĩ nĩ wa kũrĩgĩrĩria,
gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ.
- ⁷ Nũ ũkĩhaana ta nĩ? Nĩarekwo oimbũre ũhoru ũcio.
Nĩaheane ũhoru ũcio na oimbũre arĩ mbere yakwa,
ũria gwatarĩ kuuma rĩria ndoombire andũ akwa a tene,
na onanie ūria gũgaikara thuutha-inĩ;
ĩ, nĩakĩrathe ũhoru wa maũndũ marĩa magooka.
- ⁸ Tigai kũinaina, o na kana mwĩtigĩre.
Gĩthĩ ndioimbũrire maũndũ maya,
na ngĩratha ũhoru ũyũ kuuma o tene?
Inyuũ nĩ inyuũ aira akwa. Nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ?
Aca, gũtirĩ rwaro rũngĩ rwa ĩhiga, nĩ ndĩrĩ ũngĩ njũũ.”
- ⁹ Andũ arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo nĩ a tũhũ,
na indo ĩria meriragĩria mũno itirĩ bata.
Andũ arĩa mangĩaria ithenya rĩao nĩ atumumu;
gũtirĩ ũndũ mamenyaga, ũguo nĩguo ũmaconorithagia.
- ¹⁰ Nũ wacũhagia mũhianano wa kũhooywo,
o na ageturĩra mũhianano wa gũtwekio ūria ũtangĩmũguna?
- ¹¹ We na arĩa macĩhooyaga nĩmagaconorithio;
mabundi o nao no andũ matarĩ kĩene.
Othe nĩmongane hamwe na matue itua;
nao nĩmakanyĩitwo nĩ guoya mũnene na maconorithio.

- ¹² Mũturi wa igera ooyaga kĩndũ kĩa wĩra,
na agakĩrutĩra wĩra agagĩcina na makara;
agathondeka ngai ya mũhianano na nyondo,
akaũtura na hinya wa guoko gwake.
Mũndũ ũcio ahũũtaga, akoorwo nĩ hinya;
akaga kũnyua maaĩ, akaringĩka.
- ¹³ Mũtharamara aigaga rũrĩgĩ rwa kũrũngaria mũhari,
agacooka agakurura na karamu;
mũhianano ũcio egũthondeka akaũhũura randa,
nĩngĩ akaũthima gĩthiũrũrĩ,
na agacooka kũwacũhia wega ũhaanane na mũhianĩre wa mũndũ,
o ta mũndũ ūrĩ na riiri wake wotha,
nĩgeetha ũtũre ihooero-inĩ rĩaguo.
- ¹⁴ Mũndũ aatemĩre mĩtarakwa,
na agĩthuurĩra mũkarakaba kana mũgandi.
Akĩreka ũkũranĩre na mĩti ĩria ĩngĩ ya mũtitũ,
kana akĩhaanda mũthengera, nayo mbura ikũkũria.

15 Mūtī ūcio nī wa kuunwo ngū;
oyaga imwe agaakia mwaki, agoota,
no iria ingī agaakia mwaki, akaruga mīgate.
Ningī gīcunjī kimwe agethondekera ngai ya mūhianano, akamīhooyaga.
Ī ti-itherū, athondekaga mūhianano mūicūhie akaūinamagīrira.

16 Nuthu ya ngū agaakia mwaki nacio;
akarugīra irio ciake ho,
na akahīhīria nyama ciake ho, akarīa, akahūūna.

Ningī agoota mwaki, akoiga atīrī,
“Hī! Nindaigua ūrugārī; nīndona mwaki.”

17 Ngū iria ciatigara agathondeka ngai, mūhianano wake wa kūhooya;
akaūinamīrira na akaūtūrīria maru.

Akaūhooya, akoiga atīrī,
“Honokia; wee nīwe ngai yakwa.”

18 Matirī ūndū mooī, na matirī ūndū mamenyaga;
maitho mao nīmahumbīre, nī ūndū ūcio matingjona,
na meciiria mao nīmahingitwo makaaga kūmenya maūndū.

19 Gūtīrī mūdū ūkiraga ageciiria,
gūtīrī mūdū ūrī na ūūgī kana ūmenyo oige atīrī,

“Nuthu ya ngū ndahūthīrīre na gwakia mwaki;

o na ngīrugīra mīgate makara-inī macio,
na ngīcooka ngīhīhia nyama na ngīria.

Ti-itherū no ngīthondeke kīndū kīrī magigi kuuma kūrī ngū iria itigaire?

Ti-itherū no nyinamīrīre gīcunjī kia mūtī?”

20 Arīaga mūhu, ahītīthītio nī ngoro īria iheenekete;

ndangihota kwīhonokia, kana oige atīrī,

“Githī kīndū gīkī kīrī guoko gwakwa kwa ūrīo ti maheeni?”

21 “Ririkana maūndū maya, wee Jakubu,

o wee Isiraeli, tondū ūrī ndungata yakwa.

Nī nī ndakūūmbire, wee ūrī ndungata yakwa;

atīrī, wee Isiraeli, ndikaariganīrwo nīwe.

22 Nīnjeheretie mahītia maku magathira biū,

o ta ūria itu rīa mbura rīthiraga,

mehia maku ngamaniina ta kībī kīa rūciinī.

Njookerera tondū nīngūkūūrīte.”

23 Wee igūrū ina nī gūkena,

nīgūkorwo nī Jehova wīkīte ūndū ūcio;

nawe thī ūrī rungu rwa igūrū-rī, anīrīra.

Na inyuī irīma-rī, inai rwīmbo,

o na inyuī mītītū na mītī yanyu yothe inai,

nīgūkorwo Jehova nīakūūrīte Jakubu,

na akoonania riiri wake kūu Isiraeli.

Jerusalemu Nīgūgatūūrwo

24 “Jehova, Mūkūūrī waku,

ūria wakūūmbīre nda ya maitūguo, ekuuga atīrī:

“Nīī nī nīī Jehova

ūria wombire indo ciothe,

ūria watambūrūkirie igūrū ndī nyiki,

ūria waaraganirie thī ndī nyiki,

25 nī nīī ngiragīrīria ciama cia anabīi a maheeni,

nao aragūrī ngamatua irimū,

ningī ngagarūra ūūgī wa arīa oogī,

ngaūtua ūrimū mūtheri.

26 Nī nīī njīkagīra ciugo cia ndungata ciakwa hinya,

na ngahingia ūrathi wa atūmwo akwa,

na ha ūhoro wa Jerusalemu ngoiga atīrī, ‘Nīrīgatūūrwo,’

na ha ūhoro wa matūūra ma Juda ngoiga atīrī, ‘Nīmagaakwo,’

o na kīndū gwakuo kūrīa kwanangitwo ngoiga atīrī, ‘Nīngagūcookereria.’

27 Nī nīī njīiraga maaī ma kūrīa kūrīku atīrī, ‘Hūai,

na nīngahūithia tūrūū twanyu.’
 28 Nī nī njugaga ūhoru wa Mūthamaki Kurusu atīrī, ‘Nīwe mūrīithi wa mbūri ciakwa,
 na nīwe ūkaahingia ūrīa wothē nyendaga wīkwo;
 Nīakoiga ūhoru wa Jerusalemu atīrī, “Nīriakwo,”
 na ha ūhoru wa hekarū oige atīrī, “Mīthingi yayo nīyakwo.”’”

45

1 Atīrīrī, ūyū nīguo ūhoru ūrīa Jehova areera Kurusu,
 ūrīa wake mūtīrīrie maguta,
 o ūcio nīi nyitīte guoko gwake kwa ūrīo
 nīguo ndoorie ndūrīrī iria irī mbere yake,
 na njaūre athamaki indo ciao cia mbaara,
 nīgeetha ndīmūhingūrīe mirango mbere yake,
 na nīguo ndakanakore ihingo ihingitwo:
 2 Nīngagūtongoria
 na nīngaragania irīma;
 nīngoinanga ihingo cia gīcango,
 na ndinangie mīgīko ya kīgera.
 3 Nīngakūhe igīna iria ihithitwo nduma-inī,
 ngūhe ūtonga ūrīa mūhithe,
 nīguo ūmenye atī nīi nīi Jehova,
 o we Ngai wa Isiraeli, ūrīa ūgwītīte na rītwa rīaku.
 4 Nīngwītīte na rītwa rīaku,
 nīi ūndū wa ndungata yakwa Jakubu,
 o na nīi ūndū wa Isiraeli ūcio nīi ndīthuurīre,
 na ngakūhe rītwa rīa gītīo,
 o na gūtūika wee ndūnjūūi.
 5 Nīi nīi nīi Jehova, na gūtīrī ūngī;
 tiga nīi gūtīrī Ngai ūngī.
 Nīndīrīkuongagīrīra hinya,
 o na gūtūika wee ndūnjūūi,
 6 nīgeetha kuuma irathīro rīa rīūa
 nginya ithūro rīarīo,
 andū mamenye atī gūtīrī ūngī tiga nīi.
 Nīi nīi nīi Jehova, na gūtīrī ūngī.
 7 Nī nīi ndūmaga kūgīe ūtheri, o na ngatūma kūgīe nduma,
 nīi nīi ndehaga ūgaacīru na ngatūma kūgīe mwanangīko;
 Nī nīi, Jehova, ūrīa wīkaga maūdū macio mothe.
 8 “Atīrīrī inyuī matu ma igūrū, urīriai thī ūthingu;
 o na inyuī matu ma mbura itīrīriai thī ūthingu.
 Thī nayo nīyathamie kanua,
 nāguo ūhonokio nīūkunūke, ūmere,
 ūkūranīre na ūthingu.
 Nīi Jehova-rī, nīi nīi ndūmīte igīe kuo.
 9 “Ūrīa ūgianaga na Mūmūūmbi, kāi arī na haaro-īl
 Ūcio ahaana o ta rūgīo thīinī wa ngīo iria irī thī.
 Rīūmba rīahota kūrīa ūrīa ūmbaga indo narīo atīrī,
 ‘Nī kīi kīu ūromba?’
 O na kana wīra waku no uuge atīrī,
 ‘Ndarī na moko?’
 10 Hī, kāi ūrīa ūragia ithe atīrī,
 ‘Nī kīi kīu wagīire?’
 kana akooria nyina atīrī,
 ‘Nī kīi kīu waciara?’
 Kāi arī na haaro-īl
 11 “Jehova, Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli,
 na Mūūmbi wake, ekuuga atīrī:
 Ha ūhoru ūkonīi maūdū marīa magooka-rī,
 anga no mūkīnjūūīre ūhoru wa ciana ciakwa,
 kana mūnjathīre wīra wa moko makwa?

12 Nĩ nĩ ndombire thĩ,
na ngũmba andũ arĩa marĩ kuo.

Moko makwa nĩmo maatambũrũkirie kũu igũrũ,
na ngĩatha mbũtũ cia igũrũ igĩe ho.

13 Nĩngarahũra Kurusu nĩ ũndũ wa ũthingu wakwa:
Nĩngatũma mĩthĩre yake irũngĩrĩre.

We nĩagaaka itũũra rĩakwa rĩrĩa inene rĩngĩ,
na ohorithie andũ akwa arĩa matahĩtwo,
no rĩrĩ, matikarutĩrwo kĩndũ gĩa kũmakũũra kana marutĩrwo kĩheo,
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

14 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Maciara ma bũrũri wa Misiri, na indo cia wonjorithia cia Kushi,
o na andũ acio araihu a Sabea,

nĩmagooka kũrĩ we matũke aku;
nĩmagakuuma thuutha,
na moke kũrĩ we mohetwo na mĩnyororo.

Nĩmagakũinamĩrĩra, magũthaithe, makwĩre atĩrĩ,
“Ti-itherũ Mũrungu arĩ hamwe nawe, na gũtirĩ ũngĩ tiga we;
ti-itherũ gũtirĩ ngai ingĩ.”

15 Ti-itherũ wee ũrĩ Mũrungu ũrĩa ũikaraga ehithĩe,
Wee Ngai na Mũhonokia wa Isiraeli.

16 Arĩa othe mathondekaga mĩhianano ya kũhooywo
nĩmagaconorithio na manyararithio;
makoimagara mathiĩ manyararithio othe hamwe.

17 No rĩrĩ, Isiraeli nĩakahonokio nĩ Jehova
na ũhonokio wake ũrĩa ũtũũraga tene na tene;
wee ndũgaconorithio kana ũnyararithio
nginya tene na tene.

18 Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ,
ũcio wombire igũrũ,

o we Ngai,
o ũcio wombire thĩ na akĩmĩthondeka,
agĩcooka akĩmĩrũmia wega;
na ndaamĩũmbire itũũre irĩ ũtheri,
no aamĩũmbire itũũragwo nĩ andũ;

we ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ nĩ nĩ Jehova,
na gũtirĩ ũngĩ.

19 Ndirĩ ndaaria na hitho,
ndĩ handũ bũrũri-inĩ ũrĩ nduma;

ndirĩ ndeera njiaro cia Jakubu atĩrĩ,
‘Nongoriai o ũguo tũhũ.’

Nĩ Jehova, njaragia ũhoru wa ma;
nyumbũraga maĩndũ marĩa magĩrĩre.

20 “Cookanĩrĩrai hamwe, mũũke;
ũnganai, inyuĩ arĩa mũũrĩte kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ.

Kwaga ũmenyi-rĩ, nĩ andũ arĩa makuuaga mĩhianano ya kũhooywo ya mĩtĩ,
na makahooya ngai itangĩhota kũmahonokia.

21 Umbũrai ũhoru wa ũrĩa gũgaikara, na mũũheane,
na andũ marekwo maciire marĩ hamwe.

Nũũ waheanire ũhoru ũyũ kuuma o tene?

Ngĩ nũũ waumbũrĩte matukũ-inĩ macio ma tene mũno?

Githĩ ti nĩ, nĩ Jehova?

Gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
Mũrungu mũthingu na Mũhonokia;
ti-itherũ gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

22 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ ituri ciothe cia thĩ,
njookereraĩ mũhonokio,
nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

23 Nĩndihĩtite ngĩgwetaga rĩitwa rĩakwa nĩ mwene,

naguo ūhoru ūkoima kanua gakwa na kihooto,
 naguo ndūkagarūrūka o na atia:
 Maru mothe nīmagaturio mbere yakwa;
 nacio nīmī ciothe nīcikeehita na rīitwa riakwa.
²⁴ Nīmakaaria ūhoru wakwa, moige atīrī,
 ‘Ūthingu na hinya cionekaga harī Jehova o we wiki.’”
 Andū arīa othe maarakarire makīmūkīrīra,
 nīmagooka harī we maconorithio.
²⁵ No njiaro ciothe cia Isiraeli
 nīikoonekaga irī na ūthingu nī ūndū wa Jehova,
 na nīgakena mūno.

46

Ngai cia Babuloni

- ¹ Atīrīrī, Beli nīinamīrīire, nayo Nebo ikahocerera;
 mīhianano yacio ya kūhooywo ikuuagwo nī nyamū cia mūtītū o na ng’ombe.
 Mihianano iyo miacūhie ikuuagwo kūdū na kūdū nītuikite mīrigo mīritū,
 mīrigo ya kūnogia nyamū iria imīkuuaga.
² Nyamū icio na ngai icio cia kūhooywo irainamīrīra hamwe;
 ciothe ikaremwo nīkūhonokia mīhianano iyo ikuuītū,
 nacio nyene igatahwo igatwarwo ūkombo-inī.
³ “Atīrīrī, ta thikīrīrai, inyuī nyūmba ya Jakubu,
 inyuothe matigari ma nyūmba ya Isiraeli,
 o inyuī arīa ndūire nditikite kuuma rīrīa mwarī nda cia manyina manyu,
 na ngatūūra ndīmūkuuīte kuuma rīrīa mwaciarirwo.
⁴ O na ūkūrū-inī wanyu, no nīī,
 o na rīrīa mūgaakorwo mūrī na mbuī,
 nīī nī nīī ngūmūtūūria muoyo.
 Nī nīī ndaamūūmbire, na nī nīī ngūtūūra ndīmūkuuaga,
 nī ti-itherū nī nīī ngūmūtūūria muoyo na ndīmūhonokagie.
⁵ “Nīī-rī, mūngīngerekania na ū kana nūū mūngīnjiganania nake?
 Mūngīthaaanania na ū nīguo tūgerekanio nake?
⁶ Andū amwe maitūrūruga thahabu kuuma mondo-inī ciao,
 na magathima betha na ratiri;
 magacooka makaandika mūturi wa thahabu
 amīthondeke itūike mūhianano wa ngai yao,
 nao magacooka makamīinamīrīra, makamīhooya.
⁷ Mūhianano ūcio maūigagīrīra ciande ciao, makaūkuua;
 makaūiga handū hagu, ūgaikara ūrūgamīte o hau.
 No ndūngīhota kuuma hau wītware.
 O na mūdū angūkaira-rī, ndūngīcookia,
 kana ūhonokie mūdū ūcio kuuma mathīina-inī make.
⁸ “Inyuī aremi aya, ririkanai ūndū ūyū,
 na mūwīkire meciirīa-inī manyu, mūūige ngoro-inī.
⁹ Ririkanai maūdū marīa mahītūkīte, marīa ma tene;
 nīī nī nīī Mūrungu, na gūtīrī ūngī tiga nīī;
 nīī nī nīī Ngai, na gūtīrī ūngī ūhaana ta nīī.
¹⁰ Nīī menyithanagia maūdū marīa mageekika marīgīrīrio-inī kuuma o kīambīrīria,
 namo maūdū marīa magooka ngamamenyithania kuuma o tene.
 Ngoiga atīrī: Ūrīa ndūite nīūkahinga,
 namo maūdū mothe marīa nyendaga gwīka-rī, no mo ngeeka.
¹¹ Nīngeeta nyoni ndīa nyama kuuma mwena wa irathīro;
 nīngeeta mūdū wa kūhingia maūdū marīa ndūite gwīka kuuma būrīri wa kūraya.*
 Ūrīa njuģite nīngahingia;
 ūndū ūrīa ndīciirīte gwīka nīngawīka.
¹² Ta thikīrīrai, inyuī andū a ngoro nyūmū,
 o inyuī mūrāihanīrīrie na ūhoru wa ūthingu.
¹³ Nīngūreharehe ūthingu wakwa hakuhī,
 ndūrī kūraya;
 o naguo ūhonokio wakwa ūgūūka o narua.

* 46:11 Mūdū ūcio nī Kurusu.

Uhoro wa uhonokio wakwa nguwathirira Zayuni,
na njathirire riiri wakwa kuri Isiraeli.

47

Kũgũa kwa Babuloni

¹ “Atiriri, harurika ukare thi rukungu-ini,
wee Muiritu Gathirange wa Babuloni;
ikara thi utaikariire giti kia unene,
wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni.

Ndugacooka gutuika mündũ wa kumenyererwo,
kana mündũ mnyoroku utari undũ angũkĩra.

² Oya mahiga ma githii, uthie mũtu;
eheria gitambaya gia kwihumbira uthiu.

Heta nguo ciaku na uguurie magũrũ maku,
utoboke maaĩ-ini ũringe tũrũũ.

³ Nũkarutwo nguo utigwo njaga,
ũikare ũconorithitio.

Nĩngerihiria,
na gũtirĩ mündũ ngaiguĩra tha.”

⁴ Mũkũũri witũ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo Rĩitwa riake,
nĩwe Ūrĩa Mũtheru wa Isiraeli.

⁵ “Wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni,
ikara thi ũkirite ki, ũthii ũkinye nduma-inĩ;
ndugacooka gwĩtwo
mũthamaki-mündũ-wa-nja wa gwatha mothamaki.

⁶ Nĩkũrakara ndaarakarĩtio nĩ andũ akwa,
na ngĩtũma igai riakwa rithaahae;

ngĩmaneana moko-inĩ maku,
nawe ũkiaga kũmaiguĩra tha.

O na andũ arĩa akũrũ
ũkĩmaiguĩra icooki iritũ mũno.

⁷ Nawe ũkiuga atiri, ‘Ngũtũũra ndĩ mũthamaki-mündũ-wa-nja nginya tenel’
No wee ndũigana gũcũũrania maũndũ maya,
o na kana wĩciirie ũrĩa uhoro wamo wa kũrigĩrĩa ũgaikara.

⁸ “Na rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee wendete ikeno,
na ũikaraga utari ũgwati ũngĩtigĩra,
na ũkeĩraga atiri,

‘Nĩ no nĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.
Ndirĩ hĩndĩ ngaatuika mũtumia wa ndigwa,
kana menye uhoro wa gũkuĩrwo nĩ ciana.’

⁹ Maũndũ macio meerĩ nĩmagagũkorerera o rĩmwe,
mũthenya o ro ũmwe:
nĩũgakuĩrwo nĩ ciana, na ũtuĩke mũtumia wa ndigwa.

Maũndũ macio magaagũkorerera na ũiyũru biũ,
o na gũtuika ũrĩ na ũrogi mũingĩ,
na ũgo waku ũkaingĩha mũno.

¹⁰ Ũtũire wĩhokete waganu waku,
ũkoĩga atiri, ‘Gũtirĩ mündũ ũnyonaga.’
Ũũgĩ na ũmenyo waku nĩkũhĩtithagia rĩrĩa ũkwĩra atiri,
‘Nĩ no nĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.’

¹¹ Nĩ undũ ũcio mwanangĩko nĩũgagũkora,
na ndũkaamenya ũrĩa ũngĩũũrĩra.

Nĩũgakererwo nĩ mũtino
ũrĩa ũtangĩhota gwĩkũũra kuuma kũrĩ guo;

ningĩ nĩũgakererwo o ro rĩmwe
nĩ ihooru rĩa maũndũ ũterigĩriire.

¹² “Wee thii na mbere na ciana ciaku cia ũgo,
na ũrogi waku mũingĩ ũrĩa ũtũire wĩkaga kuuma ũrĩ mũnini.
No gũkorwo hihi nĩũkona kĩguni kia mo,
kana hihi ũtũme kũgie na itua-nda inene.

- ¹³ Irĩra iria ciothe ũheetwo na gũkũnogia ikũnogetie!
Ago aku aĩa maroraga igũrũ matu-inĩ nĩmeyumĩrie,
acio matuĩragia njata na makaratha mohoro o mweri, o mweri-rĩ,
nĩmagĩkũhonokie kuuma kũrĩ maĩndũ marĩa megũgũkorera.
- ¹⁴ Ti-itherũ, andũ acio mahaana ta itira iria itigĩtwo mũgũnda;
nĩgũcinwo magaacinwo nĩ mwaki mathire.
Matikahota kwĩhonokia kuuma kũrĩ hinya wa rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki,
nĩgũkorwo hatigaakorwo makara mangĩotwo mwaki;
hatirĩ mwaki haha ũngĩotwo.
- ¹⁵ Ũguo noguo mangĩgwĩkĩra,
aya mwanarutithania wĩra na mũkonjorithia nao
kuuma rĩrĩa warĩ mũnini.
- O mũndũ wao athiiga o na mbere kũhĩtia;
gũtigakorwo mũndũ o na ũmwe ũngĩgĩkũhonokia.

48

Isiraeli kũũmia Ngoro

- ¹ “Atĩrĩrĩ, we nyũmba ya Jakubu, ta thikĩrĩria ũhoru ũyũ,
o wee wĩtanagio na rĩitwa rĩa Isiraeli,
na uumĩte rũciaro-inĩ rwa Juda,
o inyuĩ mwĩhĩtaga mũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova,
na mũkahooya Ngai wa Isiraeli,
o na gũtuĩka mũtimũhooyaga na ma kana na ũthingu,
- ² nĩgũkorwo inyuĩ mwĩitaga atũũri a itũũra rĩrĩa inene itheru,
na mũkehoka Ngai wa Isiraeli,
o ũcio rĩitwa rĩa ari Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
- ³ O tene nĩndarathire ũhoru wa maĩndũ marĩa magooka,
ngĩmaaria na kanua gakwa na ngĩtũma mamenyeke;
na o ro rĩmwe ngĩmahingia, namo magĩĩkĩka.
- ⁴ Nĩgũkorwo nĩndamenyaga atĩ wee ũrĩ mũremi mũno,
nayo ngingo yaku ikahaana ta rũga rũmũ rwa kĩgera,
naguo thiithi waku ũgatuĩka ta gicango.
- ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ndakwĩrire maĩndũ maya o tene;
ngĩkwĩra ũhoru wamo mataanekĩka, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ,
‘Mĩhianano yakwa ya kũhooywo nĩyo iĩkĩte maĩndũ macio;
mũhianano wakwa wa gwacũhio, na ngai yakwa ya kĩgera
nĩcio ciathanire ũhoru wamo.’
- ⁶ Kũigua nĩmũiguĩte maĩndũ macio; ta kĩmarorei mothe.
Gĩthĩ mũtikamoimbũra atĩ nĩguo matariĩ?
- “Kuuma rĩu ndũkwĩraga ũhoru wa maĩndũ merũ,
ngakwĩra ũhoru wa maĩndũ mahithe, o marĩa wee ũtooĩ.
- ⁷ Maĩndũ macio mathondeketwo o rĩu, na ti ma tene;
ndũrĩ waigua ũhoru ũcio, waũigua ũmũthĩ.
Nĩ ũndũ ũcio ndũngiuga atĩrĩ,
‘Maĩndũ macio nĩndamenyete ũhoru wamo.’
- ⁸ Wee ndũrĩ waigua kana ũkamenya;
kuuma o tene matũ maku matirĩ mahingũka.
Nĩnjũũĩ wega ũrĩa ũrĩ mũndũ mũgarũ,
o na atĩ kuuma waciario wetirwo mũremi.
- ⁹ Nĩngwamba kũrũgamia mang’ũrĩ makwa nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa;
na tondũ wa ũgooci wakwa ndigĩrĩrie mang’ũrĩ macio matigagũkore,
nĩguo ndigakũniine biũ.
- ¹⁰ Atĩrĩrĩ, nĩngũtheretie o na gũtuĩka ti ta ũrĩa betha itheragio;
wee-rĩ, ngũgeretie thiĩnĩ wa icua rĩa mĩnyamaro.
- ¹¹ Nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene,
ĩ ti-itherũ, nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene-rĩ, nĩngeeka ũndũ ũcio.
Nĩ mwene-rĩ, ndaahota atĩa gwĩtikiria rĩitwa riakwa rĩthaahio?
Riiri wakwa ndikaũhe mũndũ ũngĩ.

Isiraeli Kũrekio

- ¹² “Atĩrĩrĩ, wee Jakubu, ta thikĩrĩria,
o na wee Isiraeli ũrĩa nĩ njĩtĩte:
Nĩ nĩ nĩ Ngai; nĩ nĩ wa mbere,

o na ningĩ nĩ nĩ wa kũrigĩrĩria.

¹³ Guoko gwakwa kũmbe nĩkuo kwahaandire mĩthingi ya thĩ,
na guoko gwakwa kwa ũrĩo gũgĩtambũrũkia matu;
rĩrĩa ndaameta,
mothe marũgamaga o hamwe.

¹⁴ “Cookanĩrĩrai hamwe inyuotha na mũthikĩrĩrie:
Nĩ mĩhianano irĩkũ ya kũhooywo irĩ yombũranĩra maũndũ macio?
Mũndũ ũrĩa Jehova ethuurĩre manyiitanĩre nake
nĩwe ũkaahingia muoroto wake wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Babuloni;
guoko gwake nĩkuo gũgookĩrĩra andũ a Babuloni.

¹⁵ Nĩ, o nĩ-rĩ, nĩnjarĩtie;
ĩĩ nĩguo, nĩ nĩ ndĩmwĩtĩte,
na nĩngamũrehe,
na nĩakagaacĩra wĩra-inĩ wake.

¹⁶ “Ngũhĩrĩraiai mũthikĩrĩrie ũhoru ũyũ:
“Kuuma o kĩambĩrĩria ndirĩ ndaaria ũhoru na hitho;
maũndũ macio makĩoneka, nĩ ngoragwo ho.”

Na rĩu Mwathani Jehova nĩwe ũndũmĩte,
we mwene o na Roho wake.

¹⁷ Jehova, o we Mũkũuri waku,
o we Mũtheru wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa ũkũrutaga maũndũ marĩa makwagĩrĩre,
na nowa ũkuonagĩrĩria njĩra irĩa wagĩrĩrwo nĩkũgera.

¹⁸ Naarĩ korwo nĩmwaiguĩte maathani makwa,
thayũ wanyu ũngĩahaanire ta rũũ rũgũtherera,
naguo ũthingu wanyu ũhaane ta makũmbĩ ma iria-inĩ.

¹⁹ Njĩaro cianyu ingĩaingĩhire o ta mũthanga,
nacio ciana cianyu cingĩhe ta hĩndĩ cia mũthanga iria itangĩtarĩka;
rĩĩtwa rĩao rĩtingĩkaaniinwo,
kana rĩanangwo, rĩeherio mbere yakwa.”

²⁰ Umai bũrũri wa Babuloni,
mwithareĩ, muume kũrĩ andũ a Babuloni!
Anĩrĩrai ũhoru ũyũ na kayũ kanene mũkenete,
na mũhunjĩe ndũmĩrĩri ĩno.
Mĩtũmei nginya ituri-inĩ cia thĩ;
ugai atĩrĩ, “Jehova nĩakũũrite ndungata yake Jakubu.”

²¹ Matianyootire hĩndĩ irĩa aamatoongoreirie werũ-inĩ;
nĩamarutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga;
o na ningĩ agĩatũra rwaro rwa ihiga,
namo maaĩ makiuma ho.

²² Jehova ekuuga atĩrĩ, “Andũ arĩa aaganu matikagĩ na thayũ o na rĩ.”

49

Ndungata ya Jehova

¹ Atĩrĩrĩ, inyuĩ mĩtũũraga icigĩrĩra-inĩ ta thĩkĩrĩraiai;
o na inyuĩ andũ a mabũrũri ma kũraya ta iguai:
Jehova aanjĩtire itarĩ mũciare;

ndĩ o nda nĩ maitũ nĩguo aanjĩtire na rĩtwa riakwa.
² Nĩatũmire kanua gakwa gatuĩke ta rũhiũ rũũgĩ rwa njora,
na akĩĩhitha kũrũru-inĩ gĩa guoko gwake;
agĩĩthondeka ta mũguĩ mũnyoroku,
na akĩĩhitha thiaka-inĩ wake.

³ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Wee Isiraeli, nĩwe ndungata yakwa,
andũ nĩmarĩngocaga nĩ ũndũ waku.”

⁴ No ngĩuga atĩrĩ, “Nĩ ndutĩte wĩra wa tũhũ;
hũthĩrĩte hinya wakwa wotha nĩ ũndũ wa maũndũ matarĩ kĩguni na ma tũhũ.
No rĩrĩ, ũhoru wakwa wa gũtũũrwo ciira na kĩhooto uumaga harĩ Jehova,
narĩo irĩhi riakwa rĩrĩ na Ngai wakwa.”

⁵ Na riu-rĩ, Jehova ũria wanyũmbire ndĩ nda ya maitũ ndũike ndungata yake,
 nĩguo hũndũre Jakubu, ndimũcookie harĩ we, na njookanĩrĩrie Isiraeli harĩ we,
 nĩgũkorwo ndĩ mĩtũku maitho-inĩ ma Jehova,
 na Ngai wakwa agakorwo arĩ hinya wakwa,
⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe gũtuika ndungata yakwa,
 ya gũcookereria mĩhĩrĩga ya Jakubu,
 na kũhũndũra matigari ma Isiraeli marĩa ndũitigĩrie.
 Nĩngĩ nĩngatũma ũtuika ũtheri wa gũtherera andũ a ndũrĩrĩ,
 nĩgeetha ũtware ũhonokio wakwa ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

⁷ Jehova, Mũkũũri wa Isiraeli,
 o we Ũria Mũtheru wa Isiraeli,
 ekwarĩria ũria mũnyarare na agathũũrwo nĩ ndũrĩrĩ,
 akeera ũria ndungata ya aathani atĩrĩ,
 “Athamaki marĩkuonaga magakũrũgamiĩra,
 aanake a athamaki makuona magakũinamĩrĩra,
 nĩ ũndũ wa Jehova, ũcio mwĩhokeku,
 o we Ũria Mũtheru wa Isiraeli, ũria ũgũthuurĩte.”

Gũcookereria Isiraeli

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Hĩndĩ ya gwtĩkĩrĩka, nĩngagũcookereria ũhoru,
 naguo mũthenya wa kũhonokania, nĩngagũteithia;
 nĩndikũmenyagĩrĩra, na nĩngũkũheana
 ũtuika wa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na andũ anyu
 gĩa kũmacookeria bũrũri,
 na ũtũme megwatĩre igai rĩa kũndũ kũrĩa gwatigĩrwo gũkĩrĩte ihoorũ,
⁹ na nĩngĩ wĩre andũ arĩa mohetwo atĩrĩ, ‘Thĩĩ, nĩmuohorwo,’
 nao arĩa maikarĩte nduma-inĩ ũmeere atĩrĩ, ‘Umĩrai ũtheri-inĩ!’

“Makaarĩthagio mĩkĩra-inĩ ya njĩra,
 na moonage gĩa kũrĩa tũrĩma-inĩ tuothe tũrĩa tũtarĩ kindĩ.

¹⁰ Matikaahũta kana manyoote,
 kana macinwo nĩ ũrugarĩ wa werũ-inĩ o na kana mahĩe nĩ riũa.
 Nĩgũkorwo ũria ũmaiguagĩra tha nĩwe ũkaamoonia njĩra
 na amatongoragie amatware ithima-inĩ cia maaĩ.

¹¹ Nĩngatũma kũgĩe njĩra irĩma-inĩ ciakwa ciothe,
 nacio barabara ciakwa irĩa njariĩ ciambatĩrio na igũrũ.

¹² Atĩrĩrĩ, magooka moimĩte kũndũ kũraya:
 amwe makoima gathigathini, na amwe moime ithũĩro,
 na arĩa angĩ moime rũgongo rĩa Sinimu.”

¹³ Wee igũrũ, anĩrĩra nĩ gũkena;
 nawe thĩ ũcanjamũke,
 na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo!
 Nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie andũ ake,
 nao andũ ake arĩa anyariire akamaiguĩra tha.

¹⁴ No rĩrĩ, Zayuni oigire atĩrĩ, “Jehova nĩandiganĩrie,
 Mwathani nĩariganĩrwo nĩ nĩĩ.”

¹⁵ “Nyina wa mwana-rĩ, no ariganĩrwo nĩ mwana ũria arongithia,
 na aage kũiguĩra tha mwana ũria aciarĩte?
 Hihi no kũhoteke ariganĩrwo,
 no nĩ ndikaariganĩrwo nĩwe!

¹⁶ Atĩrĩrĩ, ngururĩte mũhiano waku hĩ-inĩ ciakwa,
 nacio thĩngo ciaku ikoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.

¹⁷ Ariũ aku mahiũhĩte magĩcookaga kũrĩ we,
 nao arĩa makwanangĩte nĩmarakũũrĩra.

¹⁸ Tiira maitho maku wĩrorere kũndũ guothe;
 ariũ aku othe maracookanĩrĩra hamwe moke harĩwe.”
 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
 ũkaamehumba othe ta mathaga;
 ũkaamehumba o ta ũria mũhiki egemagia na mathaga make.

¹⁹ “O na gũtuika nĩwanangĩtwo ũgakira ihooru,
o naguo bũrũri waku ũkonũhwo-rĩ,
bũrũri ũcio nĩũkanyĩha wage kũiganĩra andũ arĩa matũũraga kuo,
nao arĩa magũtambuurangĩte magaakorwo maingatĩtwo magathĩĩ haraaya nawe.

²⁰ Ciana iria ciaciariĩtwo bũrũri ũrĩa watahiĩrwo,
ikoiga ũkĩguaga atĩrĩ,
‘Bũrũri ũyũ nĩ mũnini, ndũngĩtũigana,
tũhe kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra.’

²¹ Hĩndĩ iyo nĩũkeyũria na ngoro yaku atĩrĩ,
‘Nũũ wanjiarĩre ciana ici,
kuona atĩ nĩndakuĩrĩrwo nĩ ciana ciakwa, ngĩtigwo ta ndĩ thaata;
ndaarĩ mũtahe na ngamenwo.
Nũũ warerire ciana ici?

Nĩ ndatigĩrwo nyiki,
no rĩrĩ, ciana ici ciumĩte nakũ?”

²² Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngeeta ndũrĩrĩ,
njooke nyambararie bendera yakwa kũrĩ andũ a mabũrũri;
nao nĩmakarehe ariũ aku mamakuuĩte na moko,
na makuue airĩtu aku na ciande ciao.
²³ Athamaki nĩo magaatũika mathoguo ma gũkũrera,
na atumia ao matũike ta aa maitũguo a gũkũrera.
Nĩmagakũinamĩrĩra maturumithĩtie mothiũ mao thĩ,
na nĩmagacũna rũkũngũ rũria rũrĩ magũrũ-inĩ maku.
Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova;
aria manjĩhokaga matigaaconoka.”

²⁴ Anga njamba irĩ hinya no itunywo indo iria itahĩte,
o na kana andũ arĩa maanyĩitĩtwo mahonokio kuuma kũrĩ andũ karaũ?

²⁵ No rĩrĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ:
“ĩ, njamba cia ita nĩĩgatunywo andũ arĩa ciohete mĩgwate,
na indo iria itahĩtwo itunyanwo kuuma kũrĩ andũ arĩa karaũ;
nĩngahũũrana na andũ arĩa mahũũranaga nawe,
na nĩngahonokia ciana cianyu.

²⁶ Nĩngatũma andũ arĩa makũhinyagĩrĩria marĩe nyama cia mĩĩrĩ yao;
makaarĩĩo nĩ thakame yao ene o ta marĩĩtwo nĩ njoohi.

Nao andũ othe nĩmakamenya,
atĩ nĩ, Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,
na Mũkũũri waku, o nĩ ũrĩa Mwene-Hinya wa Jakubu.”

50

Mehia ma Isiraeli

¹ Jehova ekũũria atĩrĩ,
“Marũa marĩa maitũguo aaheirwo ma gũtigana nake,
o macio monanagia atĩ nĩndamũteire-rĩ, marĩ ha?
Kana nĩ mũndũ ũrĩkũ wa arĩa ndaarĩ thiĩrĩ nao ndakwendeirie?
Nĩ ũndũ wa mehia manyu-rĩ, nĩkio mwendirio;
nĩ ũndũ wa ũrĩa mwagrarĩte watho,
nĩkio nyina wanyu aateirwo.

² Rĩria ndokire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe?
Nĩngĩ rĩria ndetanire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire haage mũndũ o na ũmwe wanjĩtikire?
Kaĩ guoko gwakwa gwakuhĩhĩte, nĩguo kũremwo nĩkũmũkũũra?
Nĩ hinya njagĩte wa kũmũhonokia?

Ikũũma rĩakwa riiki nĩrĩtũmaga iria rĩhũe,
o na ngatũma njũũ itũike werũ;
thamaki ciakuo ikabutha nĩ kwaga maaĩ,
na igakua nĩ nyoota.

³ Nĩĩ humbaga igũrũ nguo ya nduma,
na ngarĩkunĩkĩra na nguo ya ikũnia.”

⁴ Mwathani Jehova nĩaaheite rũrĩmĩ rwa andũ arĩa marutĩtwo maũndũ,
nĩguo menyage ũrĩa ciugo ciakwa ingĩhota gũteithia andũ arĩa anogu.
Anjarahũraga rũciĩnĩ o rũciĩnĩ,
akaarahũra matũ makwa thĩkĩrĩrie nĩguo ndĩĩrute ta andũ arĩa marutagwo maũndũ.

- ⁵ Mwathani Jehova nīahingūrīte matū makwa,
na nīi ndirī ndamūremera;
ndicookete na thuutha.
- ⁶ Ndaneanire mūgongo wakwa kūrī andū arīa maahūūruga,
kīreru giakwa ngikīnengera arīa maangūūruga nderu;
ndiahithire ūthiū wakwa atī nīguo ndikanyūrūrio,
kana ndige gūtuīrwo mata.
- ⁷ Tondū Mwathani Jehova nīwe ūndeithagia-rī,
ndirī hīndī ngaaconorithio.
Nī ūndū ūcio ndūmīte ūthiū wakwa ūikare ūmīte o ta ihiga rīa nyaigī,
na nīnjūū ndirī hīndī ngaaconorithio.
- ⁸ Ningī ūrīa ūnduuaga mūthingu arī hakuhi.
Nūū ūngīgīthitanga?
Nīoke tūrūgamane nake!
Ningī ūrīa ūngījiirithia akīrī we ū?
Mūndū ūcio nīarekwo akūng'ethere!
- ⁹ Atīrīrī, Mwathani Jehova nīwe ūndeithagia.
Ūrīa ūngīndua mwīhia akīrī ūū?
Andū acio othe magaathira o ta ūrīa nguo īthiraga;
makaarīo nī memenyi, mathire biū.
- ¹⁰ Nūū thīnī wanyu wītīgīrīte Jehova,
na wathikagīra kiugo kīa ndungata yake?
Mūndū ūrīa ūthiīagīra nduma-inī,
ūrīa ūtarī na ūtheri,
nīakūhoke rītwa rīa Jehova,
na egiritanie na Ngai wake.
- ¹¹ No rīrī, rīu inyuī arīa othe mwakagia mwaki,
na mūkeehe imūrī igwakana-rī,
thīī, mūgerere ūtheri-inī wa mwaki wanyu,
na wa imūrī cia mwaki ūrīa mūgwatītie.
Ūndū ūyū nīguo mūkaamūkīra kuuma guoko-inī gwakwa:
Mūgaakoma thī na mīnyamaro.

51

Ūhonokia wa Zayuni wa Tene na Tene

- ¹ “Atīrīrī, inyuī mūrūmagīrīra maūndū ma ūthingu ta thikīrīriai,
o inyuī mūrōngoragīa Jehova:
Rorai rwaro rwa ihiga rūrīa mwarutirwo,
o na kīenjero kīa mahiga kīrīa mwenjirwo;
² ta rorai Iburahīmu, o we ithe wanyu,
o na Sara, ūrīa wamūciarire.
Nīgūkorwo hīndī rīa aarī o wiki nīguo ndamwītire,
na ngīmūrathima, ngītūma aingīhe.
³ Ti-itherū Jehova nīakahooreria Zayuni,
o na ahoorerie kūndū gwakuo kūrīa kwanangītwo;
werū wakuo akaaūtua o ta Edeni,
na rūng'ūrī rwakuo arūtue o ta mūgūnda wa Jehova.
Kūu guothe gūkaiyūra gīkeno, na gūcanjamūka ngoro,
na gūcookagīa ngaatho, o gūkīnagwo nyīmbo.
- ⁴ “Inyuī andū akwa ta thikīrīriai,
na inyuī rūrīrī rwakwa, njigui:
Nīgūkorwo watho ūkoima harī nīi;
nakīo kīhooito giakwa nīkīo gīgāatuīka ūtheri wa ndūrīrī.
⁵ Ūhoro wakwa wa ūthingu nīūrooka o na ihenya,
nakuo kūhonokania gwakwa kūrī hakuhi kuoneka,
o nakuo guoko gwakwa nīkuo gūgāatuīra andū a ndūrīrī ciira wa kīhooito.
Andū a icīgīrīra-inī nī nīi magaacūthīrīra
na meterere guoko gwakwa marī na mwīhoko.
⁶ Tiirai maitho manyu na igūrū,
na mūrōre thī rīa rīrī mūhuro;
igūrū rīkaabuīra o ta ndogo,
nayo thī īthire o ta ūrīa nguo īthiraga,

nao atūiri ao makuage o ūguo ta ngi.
 No riri, ūhonokio wakwa niwagūtūira nginya tene,
 naguo ūthingu wakwa ndūri hīndi ūgaathira.

7 “Ta njigwai, inyuī andū ariā mūūi ūhoru wa ūthingu,
 o inyuī andū ariā mūrūmitie watho wakwa ngoro-ini cianyu:
 Mūtigetigire kūmenwo nī andū,
 o na kana mūmakio nī irumi iria mamūrumaga nacio.
 8 Nīgukorwo makaariio nī memenyi mathire biū o ta nguo;
 na mariio nī igunyū o ta mari guoya wa ng’odu.
 No riri, ūhoru wakwa wa ūthingu nī wa gūtūira nginya tene,
 naguo ūhonokio wakwa ūtūire nginya njiarwa-ini ciothe.”

9 Arahūka, arahūka! Wīkire hinya,
 wee guoko kwa Jehova;
 arahūka o ta ūria waarahūkire matukū marīa ma tene,
 warahūke o ta hīndi ya njiarwa cia tene.
 Githi wee tiwe watinangirie Rahabu tūcunjī,
 o wee watheecangire nyamū iyo nene, ūkīmītūrikania?
 10 Githi tiwe wahūithirie iria,
 maaī ma kūdū kūria kūriku mūno,
 o wee watemire njira kūu iria-ini kūria kūriku,
 nīgeetha andū ariā wakūūrte maringire yo?
 11 Andū ariā akūūre a Jehova nīmagacooka.
 Nao magaatoonya Zayuni makīinaga;
 nīmagekīrwo thūmbi ya gīkeno gīa tene na tene.
 Magaakena na macanjamūke,
 nakio kīeha na mūcaayo nīgathira biū.

12 “Nii, o nii mwene-rī, nī nī ndīmūhooreragia.
 Wee ūri ū, atī nīguo wītigire andū ariā makuuaga,
 na ūgetigira ariū a andū ariā magaatuuo o ta nyeki,
 13 nawe ūkariganīrwo nī Jehova ūria wakūūmbire,
 o we ūria watambūrūkirie matu,
 na agīaka mīthingi ya thī,
 atī nīguo o ūtūūrage na guoya o mūthenya
 nī ūndū wa mang’ūri ma mūhinyanīria
 rīria ekwīhaarīria aniinane?
 Namo mang’ūri ma mūhinyanīria ūcio-rī, makīri ha?
 14 Nao oohwo ariā marainaina nī guoya nīmekuohorwo o narua;
 matigakuira kūu marima-ini ma njeera,
 o na kana irio ciao ciage.
 15 Nīgukorwo nī nī Jehova Ngai wanyu,
 ūria ūtūmaga iria rīkie ndiūhū nīguo makūmbi marīo makaruruma;
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīrio rīitwa rīake.
 16 Nīnjikīrite ciugo ciakwa kanua-ini gaku,
 na ngakūhumbira na kīruru gīa guoko gwakwa,
 o nī ndatambūrūkirie matu harīa mari,
 na ngīaka mīthingi ya thī,
 o nī njīruga andū a Zayuni atīri, ‘Inyuī mūrī andū akwa.’”

Gikombe kīa Mang’ūri ma Jehova

17 Arahūka, arahūka!
 Wee Jerusalemu ūkīra,
 o wee ūnyūirīre gīkombe kīa mang’ūri ma Jehova,
 ūnengereirio kuuma guoko-ini gwake,
 o wee ūnyūirīre kuuma mbakūri
 iria itūmaga andū matūgūūge na ūkamīinīkīria.
 18 Harī ariū ake othe ariā aaciare,
 gūtīri o na ūmwe ūngīmūtongoria;
 o na ningī ariū ake othe ariā aarerire-rī,
 gūtīri o na ūmwe ūngīmūnyiita guoko.
 19 Mogwati maya meerī nīmo magūkorete;
 nūū ūgaagīkūhooreria?
 Mogwati macio nī mwanangīko na ūniinani,

ningĩ nĩ ng'aragu o na rūhiũ rwa njora;
 nũũ ũgaagĩkũhooreria?
²⁰ Ariũ aku nĩmaringĩkĩte;
 nao makomete macemanĩrio-inĩ ma njĩra ciothe,
 magakoma o ta thiiya ĩnyiitĩtwo nĩ mũtego.
 Maiyũritwo nĩ mang'ũrĩ ma Jehova,
 na ikũũma rĩa Ngai wanyu.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio igua ũhoro ũyũ, wee ũnyariirĩtwo,
 ũkarĩo, no ti ndibei ikũrĩite.

²² Mwathani Jehova Ngai waku
 ũrĩa ũgitagĩra andũ ake, ekuuga ũũ:
 "Atĩrĩrĩ, nĩngwehereirie gĩkombe kĩa gĩatũmire ũtũgũge,
 ngakĩruta guoko-inĩ gwaku;
 o na ngakwehereria mbakũri ya mang'ũrĩ makwa,
 na ndũgacooka kũmĩnyũira rĩngĩ.

²³ Nĩnganeana mbakũri iyo moko-inĩ ma arĩa makũnyariiraga,
 o arĩa maakwĩre atĩrĩ,
 'Wĩgũithie thĩ, nĩguo tũkũgerere igũrũ.'
 Nawe ũgĩkoma, mũgongo waku ũgĩtuika taarĩ thĩ,
 na ũkiũtua taarĩ njĩra nĩguo andũ acio makũgeragĩre igũrũ."

52

¹ Arahũka, arahũka, wee Zayuni,
 wĩkĩre hinya.
 ĩkĩra nguo ciaku iria irĩ riiri,
 o wee Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene na rĩamũre.
 Nĩgũkorwo kuuma rĩu thĩĩnĩ waku
 gũtigacooka gũtoonya mũndũ ũtarĩ mũruu
 kana mũndũ ũrĩ na thaahu.

² Wĩribaribe rũkũngũ;
 ũkĩra, ũkarĩre gĩtĩ kĩa ũnene, wee Jerusalemu.
 Wĩohore mĩnyororo iyo irĩ ngingo yaku,
 wee mwarĩ wa Zayuni, o wee ũtũire ũrĩ muohe.

³ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
 "Wee wendĩro ũtarutĩrwo kĩndũ,
 na ũgaakũrwo ũtarutĩrwo mbeeca."

⁴ Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
 "Tene andũ akwa maikũrũkire bũrũri wa Misiri
 magĩthĩĩ gũtũũra marĩ ageni kuo;
 thuutha ũyũ andũ a Ashuri nĩmamahinyĩrĩrie."

⁵ Jehova ekũũria atĩrĩ, "Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ ndĩ nakĩo?
 "Nĩgũkorwo andũ akwa maatahirwo o ũguo tũhũ,
 nao andũ arĩa mamaathaga no kũmanyũrũria.
 Narĩo rĩtwa rĩakwa rĩcambio hĩndĩ ciothe,"
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ "Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa nĩmakamenya rĩitwa rĩakwa;
 mũthenya ũcio nĩmakamenya
 atĩ nĩ nĩ ndaaririe ũhoro ũcio o tene.
 ĩĩ nĩguo, nĩ nĩ ndawaririe."

⁷ Kaĩ magũrũ ma mũndũ ũrĩa ũrarehe ũhoro mwega,
 nĩmagĩrĩre kũu irĩma-inĩ igũrũ-ĩ,
 o ũcio ũrahunjanĩria ũhoro wa thayũ,
 na akarehe ũhoro mwega wa maũndũ magĩrĩru,
 o na akahunjanĩria ũhoro wa kũhonokania,
 o we ũrĩa ũreera Zayuni atĩrĩ,
 "Ngai waku nĩwe ũrathamaka!"

⁸ Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩria! Arangĩri aku nĩmaranĩrĩra;
 maranĩrĩra nĩ gũkena marĩ hamwe.
 Rĩrĩa Jehova agaacooka Zayuni,
 nĩmakeyona na maitho mao.

⁹ Atĩrĩrĩ, inyũĩ kũndũ kũria kwanangĩtwo kwa Jerusalemu,
 ambĩrĩriai kũina nyĩmbo cia gĩkeno,

nīgūkorwo Jehova nīahooreretie andū ake,
na agakūūra Jerusalemu.

¹⁰ Jehova nīakaguūria guoko gwake gūtheru
harī ndūrīrī ciothe, ikuone na maitho mao,
nacio ituri ciothe cia thī nīcikoona
ūhonokanio wa Ngai witū.

¹¹ Eherai, eherai, umai kūul
Mūtikahutie kīndū kīrī thaahul
Umai kūu na mwitherie,
inyuī mūkūuaga indo cia Jehova.

¹² No rīrī, mūtikoima na ihenya,
kana mūthiī mūhanyūkīte;
nīgūkorwo Jehova nīwe ūkaamūtongoria,
Ngai wa Isiraeli nīwe ūkaamuuma thuutha, amūgitīre.

Ndungata Gūthiīnīka

¹³ Atīrīrī, ndungata yakwa īgeekaga maūndū na ūūgī;
nīkambarario na yambatīrio, o na itūūgīrio mūno.
¹⁴ O ta ūria andū aingī maagegīrio mūno nī ūndū wake,
tondū gīthiithi gīake nīgīathūkītio mūno, gīgākīra kīa mūdū o wothē,
na mūhianīre wake ūgathūkio gūkīra mūhianīre wa andū,
¹⁵ ūguo noguo akaamakia ndūrīrī nyingī,
nao athamaki nīmagatūmia tūnua twao nī ūndū wake.
Nīgūkorwo maūndū marīa materītwo, nīmakamoona,
na maūndū marīa mataigūite, nīmakamenya ūhorō wamo.

53

¹ Nūū wītīkītīe ūhorō witū,
nakuo guoko kwa Jehova-rī, kūguūrīrio ū?
² Nīgūkorwo ndungata iyo yakūrīre ihaana ta mūtī mwīthī,
na ta mūri ūmerete kūdū kūmū.
Ndiari kūrorerwa o na kana īgathakara ūndū tūngīaguucīrīrio nīyo,
īkīoneka-rī, gūtīrī kīndū kīngīatūmire tūmīrīrīrie.
³ Ndungata iyo nīyanyararīrwo na īkīregwo nī andū,
aari mūdū wa kīeha kīingī na wonete thīina.
O ta mūdū ūria andū mahithaga mothiū mao matikamuone-rī,
aanyararīrwo, na ithuī tūtiigana kūmūtīa.

⁴ Ti-itherū nīwe woire wonje witū,
na agīkūua kīeha gītū;
no ithuī twatūire nīkūhūrwo aahūūrītwo nī Ngai,
akamūgūtha na akamūnyamaria.
⁵ No rīrī, aatihangīrio nī ūndū wa mahītia maitū,
o na akīhehenjwo nī ūndū wa waganu witū;
nakuo kūherithio kūria gwatūmire tūgīe na thayū nīwe waherithirio,
na ithuī tūhonagio nī ūndū wa nguraro ciake.
⁶ Ithuothe, nītūhītītīe njīra, tūgaturuura ta ng'ondū ciūrīte,
o mūdū agathīi na njīra yake mwene;
nake Jehova nīamūgīrīire
waganu witū ithuothe.

⁷ Nīahinyīrīrio na agīthīnīo, nowe ndaatūmūrīre kanua gake;
aakīrīre kī o ta ūria gatūrūme gakiraga gagīthīi gūthīnjwo,
na o ta ūria ng'ondū īkiraga kī īrī mbere ya mūmienjī guoya,
noguo o nake ataatumūrīre kanua gake.
⁸ Eeherīrio na ūndū wa kūhinyīrīrio na gūtūrwo ciira ūtarī wa kīhooito.
Ha ūhorō wa rūciarō rwake-rī, nūū ūngīaria ūhorō waruo?
Nīgūkorwo eeherīrio kuuma būrūrī wa ariā matūūruga muoyo;
na nī ūndū wa mahītia ma andū akwa nīkīo aahūūrīrwo.
⁹ Rīria aakūire aigīrwo mbīrīra-inī ya andū aaganu,
o na agīthikwo mbīrīra-inī ya andū ariā itonga,
o na harīa atekīte ūndū mūūru,
kana kanua gake gakaaria maheeni.

- ¹⁰ No rĩrĩ, Jehova nĩonire arĩ wega amũhehenje, na agĩtũma athĩĩnike,
na rĩrĩa Jehova agaatumu muoyo wake ũtuĩke igongona rĩa mehia-rĩ,
nĩakoona rūciaro rwake, na amũingĩhĩrie matukũ make,
naguo wendi wa Jehova nĩũkagaacĩra guoko-inĩ gwake.
- ¹¹ Thuutha wa ngoro yake gũthĩĩnika,
nĩakoona uumithio wa gũthĩĩnika gwake, na aiganĩre;
nĩ ũndũ wa ũmenyo wake, ndungata iyo yakwa thingu
nĩgatumu andũ aingĩ matuĩke athingu,
na nĩgakuua mawaganu mao, ĩmeherie.
- ¹² Nĩ ũndũ ũcio nĩngamĩgayanĩria igai hamwe na arĩa anene,
o na magayane indo cia gũtahwo na andũ arĩa marĩ hinya,
tondũ nĩarutire muoyo wake akue,
na agĩtaranĩrio na arĩa aagarari watho.
- Nĩgũkorwo nĩakuire mehia ma andũ aingĩ,
o na arĩa maahĩtĩtie akĩmathaithanĩrĩra.

54

Riiri ũrĩa Ūgooka wa Zayuni

- ¹ “Atĩrĩrĩ, wee mĩndũ-wa-nja thaata ina rwĩmbo,
o wee ũtarĩ waciara mwana;
ambĩrĩria kũina rwĩmbo, na wanĩrĩre nĩ gũkena,
wee ũtarĩ wanyĩitwo nĩ ruo rwa gũciara,
tondũ ciana cia mĩndũ-wa-nja ũrĩa ũtiganĩrio nĩ nyingĩ,
gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na mũthuuiri,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ² “Wĩyaramĩrie handũ ha hema yaku,
na ũtambũrũkie mataama ma hema yaku maarama,
maguucie ũtekũmacaĩra;
raihia mĩkanda ya hema yaku,
nacio hĩgĩ ciayo ũcikiĩndĩre irũme biũ.
- ³ Nĩgũkorwo nĩgũgatheerema mwena wa ũrio na wa ũmotho;
njiaro ciaku nĩikegwatĩra mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
na itũre matũũra manene ma cio marĩa matigĩtwo matarĩ andũ.
- ⁴ “Ndũkanetigĩre; tondũ ndũgaaconoka.
O na ndũkanaigue guoya wa gũconorithio;
nĩgũkorwo ndũrĩ hĩndĩ ũkaanyararithio.
Nĩukariganĩrwo nĩ thoni cia ũnini waku,
na ndũgacooka kũirĩkana rĩngĩ
ũrĩa wananyararwo nĩgũkorwo ũrĩ wa ndigwa.
- ⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa Mũũmbi waku nĩwe mũthuuiri waku,
nake etagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli nĩwe Mũkũũri waku;
nake etagwo Ngai mwene thĩ yothe.
- ⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩagagwĩta ũcooke,
ũhaana ta mũtumia ũtiganĩrio, na mũthĩĩniku ngoro,
mũtumia wahikire arĩ mũnini, agacooka agateo,”
ũguo nĩguo Ngai waku ekuuga.
- ⁷ “Nĩgũkorwo ndĩragũtiganĩrie o gwa kahinda kanini,
no nĩngũgũcookia ndĩ na tha nyingĩ mũno.
- ⁸ Hĩndĩ ya marakara maingĩ
nĩndakũhithire ũthiũ wakwa gwa kahinda kanini,
no nĩ ũndũ wa ũtugi ũrĩa ũtathiraga, nĩngakũĩguĩra tha,”
ũguo nĩguo Jehova Mũkũũri waku ekuuga.
- ⁹ “Kũrĩ nĩ matukũ maya no ta marĩa ma hĩndĩ ya Nuhu,
rĩrĩa ndehitire ngiuga atĩ maaĩ ta macio ma hĩndĩ ya Nuhu
matigacooka kũiyũra thĩ.
Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩndĩhĩtĩte atĩ ndigacooka kũrakara nĩwe
o na kana ngũkũũme rĩngĩ.
- ¹⁰ Nĩgũkorwo irĩma no ithingĩthio,
natuo tũrĩma tweherio,
no rĩrĩ, wendo wakwa ũrĩa ũtathiraga ũrĩa ngwendete naguo-rĩ, ndũkeenenyio,
o na kana kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ kieherio harĩwe,”

ũguo nĩguo Jehova ũrĩa ũkũiguagĩra tha ekuuga.

¹¹ “Atĩrĩrĩ, wee itũũra rĩrĩ inene inyamarie,
o wee ũthukathukĩtwo nĩ ihuhũkanio,
na ũkaaga wa gũkũhooreria,

nĩngagwaka na mahiga ma rangi wa mĩthemba mĩingĩ,
nayo mĩthingi yaku ndĩmĩake na mahiga ma yakuti.

¹² Nĩngathondeka ndirica ciaku na mahiga mega matune,
na ihingo ciaku ndĩcithondeke na mahiga ma goro me kũhenia,
nacio thingo ciaku ciothe ikorwo irĩ cia mahiga ma goro mũno.

¹³ Ciana ciaku ciothe nĩkarutagwo ũhoru nĩ Jehova,
naguo thayũ wa ciana icio ciaku nĩũkaingĩha mũno.

¹⁴ Nĩũgaikara ta ũhaandĩtwo wega ũhoru-inĩ wa ũthingu:
Ũnyamarania nĩũgakũrahĩrĩria;
ndũgakorwo ũrĩ na ũndũ ũngĩtũma witigĩre.

Nakĩo kimako nĩgĩgakũrahĩrĩria;
gĩtigagũkũhĩrĩria.

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ mangĩgaagũtharĩkĩra-rĩ, nĩ ndigakorwo ũhoru-inĩ ũcio;
na mũndũ o wotho ũgaagũtharĩkĩra-rĩ, ũcio nĩ kwĩneana akeeneana harĩwe.

¹⁶ “Atĩrĩrĩ, nĩ nĩ nĩ ndoombire mūturi,
ũrĩa ũhurutagĩra mwaki wa makara,
na agatura kĩndũ kĩa mbaara o ũrĩa kĩagĩrĩre wĩra-inĩ wakĩo.

O na mũndũ ũrĩa wanangaga akaniinana-rĩ, nĩ nĩ ndĩmũmbĩte;

¹⁷ na gũtĩrĩ kĩndũ kĩa mbaara gĩthondeketwo gĩa gũgũũkĩrĩra gĩkaagaacĩra wĩra-inĩ wakĩo,
na nĩũkahoota mũndũ ũrĩa ũkaaria ciugo cia gũgũthitanga.

Rĩrĩrĩ nĩrĩo igai rĩa ndungata cia Jehova,
o naguo ũhoru wacio wa gũtũuo thingu uumaga harĩ nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

55

Gwĩtwo kwa Andũ Anyootu

¹ “Atĩrĩrĩ, inyuĩ inyuotho arĩa mũnyootĩ-rĩ,
ũkaai mũnyue maaĩ;

na inyuĩ mūtari na mbeeca-rĩ,
ũkaai mũgũre irio, mũrĩe!

Ũkaai, mũgũre ndibei na iria
mūtari na mbeeca mũkũruta, na hatari na thogora.

² Nĩ kĩ gĩgũtũma mūtũmĩre mbeeca harĩ irio gũtari,
o na mũnoge mũkirutĩra wĩra kĩndũ gĩtangĩmũhũũnia?

Thikĩrĩriai na mũnjĩgue, nĩguo mũrĩage indo iria njega,
nacio ngoro cianyu nĩrĩkenagĩra irio iria njega mũno.

³ Tegai matũ mũthikĩrĩrie, na mũũke kũrĩ nĩ;
njigwai nĩgeetha mūtũũre muoyo.

Na nĩ nĩngarĩkanĩra na inyuĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene,
arĩ wendo wakwa wa kwĩhokeka ũrĩa nderĩire Daudi.

⁴ Atĩrĩrĩ ũcio nĩndĩmũtũite mũira kũrĩ ndũrĩrĩ,
na ngamũtua mũtongoria na mũnene wa ndũrĩrĩ.

⁵ Ti-itherũ nĩũgeeta ndũrĩrĩ iria ũtooi,
nacio ndũrĩrĩ iria itakũũĩ iteng'ere ciũke kũrĩ we,

nĩ ũndũ wa Jehova Ngai waku,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũhumbĩte ũkengu mũnene.”

⁶ Mathaai Jehova hĩndĩ irĩa angĩoneka;
mũkaĩrei hĩndĩ irĩa arĩ hakuhĩ.

⁷ Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩatigane na mĩthĩire yake,
nake mũndũ ũrĩa ũtari mũthingu atigane na meciiria make mooru.

Nĩacookerere Jehova, na nĩekũmũguĩra tha,
na acookerere Ngai witũ,
nĩgũkorwo nĩakĩragĩrĩria kũrekanĩra.

⁸ “Nĩgũkorwo meciiria makwa timo meciiria manyu,
o na kana mĩthĩire yanyu igatũika ta mĩthĩire yakwa,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
⁹ “O ta ũria matu maraihanĩĩrie na thĩ,
 ũguo noguo mĩthĩire yakwa ĩraihanĩĩrie na mĩthĩire yanyu,
 o na meciiria makwa magakĩra meciiria manyu.
¹⁰ Nĩgũkorwo o ta ũria mbura yuraga,
 nario ira rikaharũrũka kuuma igũrũ,
 na iticookaga kuo itaihũgĩtie thĩ
 na igatũma mĩmera ĩthundũke na ĩciare,
 nĩguo mũhandi aheo mbeũ
 na ũria wendaga kũria aheo irio ciale,
¹¹ ũguo noguo kiugo gĩakwa kĩria kiumaga kanua gakwa gĩgaaikara:
 Kiugo kiu gĩtikanjookerera o ro ũguo tũhũ,
 no nĩgĩkahingia ũria nyendete wĩkwo,
 na gĩkinyanĩrie muoroto ũria watũmire ndigĩtũme.
¹² Ũkoimagara na gĩkeno,
 na ũthiĩage ũtongoretio nĩ thayũ;
 irĩma o na tũrĩma nacio
 nĩigaitika kũina rwĩmbo mbere yaku,
 nayo mĩti yothe ya gĩthaka nĩĩkahũũra hĩ.
¹³ Ithenya rĩa mĩigua-rĩ, gũkaamera mĩthengera,
 na ithenya rĩa cong’e kũmere mĩhandathi.
 Naguo ũndũ ũcio ũgaatuĩka wa gũtũma Jehova agĩe igweta,
 na ũtuĩke kĩmenyithia gĩa gũtũũra nginya tene, kĩria gĩtagathũkio.”

56

Ũhonokio wa Andũ arĩa angĩ

¹ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Tũũrai mũtuanagĩra ciira wa kĩhooto,
 na mwĩkage maũndũ marĩa magĩĩrie,
 nĩgũkorwo ũhonokio wakwa nĩũkuhĩĩrie,
 o naguo ũthingu wakwa ũrĩ hakuhĩ kũguũranĩrio.
² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria wĩkaga maũndũ macio,
 o mũndũ ũria ũrũmagia maũndũ macio mũno,
 na ũria ũmenyagĩrĩa thabatũ atekũmĩthaahia,
 na akagirĩrĩa guoko gwake gwĩka ũũru.”
³ Mũndũ wa kũngĩ ũria wĩnyĩitanĩtie na Jehova ndakanoige atĩrĩ,
 “Ti-itherũ Jehova nĩakanyamũrania, andigithanie na andũ ake.”
 O na kana mũndũ ũria mũhakũre arekwo oige atĩrĩ,
 “Nĩĩ haana o ta mĩtĩ mũũmũ.”
⁴ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Ha ũhoru wa andũ arĩa ahakũre arĩa mamenyagĩrĩa thabatũ ciakwa,
 na magathuura gwĩka maũndũ marĩa manganagia,
 na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,
⁵ nĩngamahe handũ thĩinĩ wa hekarũ yakwa na thingo-inĩ ciayo,
 na ndũme maririkanagwo na magĩe igweta rĩega mũno
 gũkĩra andũ arĩa mari na ciana cia aanake na cia airĩtu;
 o na ningĩ nĩngamahe rĩitwa rĩrĩa magaatũũra meetagwo nginya tene na tene,
 rĩrĩa rĩtagacooka kũriganĩa.
⁶ Andũ a kũngĩ arĩa menyĩitanĩtie na Jehova
 nĩguo mamũtungatagĩre,
 o acio mendete rĩitwa rĩa Jehova,
 na mamũhooyaga,
 o na arĩa othe mamenyagĩrĩa thabatũ matekũmĩthaahia,
 na makarũmia kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ,
⁷ andũ acio nĩo ngaatwara kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩria kĩaũre,
 na ndĩmahe gĩkeno thĩinĩ wa nyũmba yakwa ya mahooya.
 Maruta mao ma njino na magongona
 nĩmagetikĩrĩka kĩgongona-inĩ gĩakwa;
 nĩgũkorwo nyũmba yakwa ĩgeetagwo
 nyũmba ya mahooya ya kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.”
⁸ Mwachani Jehova ekuuga atĩrĩ,
 o we ũria ũcokanagĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo:
 “Hamwe na acio ndĩkĩtie gũcokanĩrĩa

no kūrī angī ngaacookanīrīria meongerere harīo.”

Thitango ya Ngai ya Gūūkīrīra Andū arīa Aaganu

⁹ Atīrīrī, ūkaai inyuī nyamū ciothe cia gīthaka,
o na inyuī nyamū ciothe cia mūtītū ūkaai mūrīe!

¹⁰ Arangīrī a Isiraelī nī atumumu,
othe nīmagīte ūmenyo;

othe matarīī ta ngui itagambaga,
ikaremwo nī gūkūga;
makomaga thī makaroota,
na mendaga o gūkoma toro.

¹¹ Matarīī o ta ngui ngoroku mūno;
matirī hīndī mahūūnaga.

Nī arīithi matarī na ūtaūku;
othe magarūrūkīte magathiī na njīra ciao o ene,
na o mūdū acaragia maūdū ma kwīguna we mwene.

¹² O mūdū aanagīrīra akoiga atīrī, “Ūnganai ndīmūrehere ndibei!
Nītūnyue njoohi nginya tūrīo!

Naruo rūciū rūkaahaana o ta ūmūthī,
kana rwagīre mūno makīria.”

57

¹ Atīrīrī, andū arīa athingu makuaga o ro ūguo,
na gūtīrī mūdū wīciiragia ūhoru ūcio ngoro-inī yake;
andū arīa etigīrī-Ngai meheragio,
na gūtīrī mūdū ūmenyaga atī acio athingu meheretio
nīguo matharwo, matikoone ūuru.

² Andū arīa mathīiaga na mīthīire mīagīrīru,
matoonyaga thayū-inī;
ningī nīmonaga ūhurūko makua.

³ “No inyuī-rī, ūkaai haha,
inyuī ariū a mūdū-wa-nja mūrāgūrī,
o inyuī ciana cia itharia na cia maraya!

⁴ Nūū ūcio inyuī mūranyūrūria?
Nūū ūcio mūrātembanīria mīromo
na mūkāmūrūtīra rūrīmī?

Githī inyuī ti inyuī ciana cia aremi,
o na rūciaro rwa aheenania?

⁵ Inyuī mūhīahīaga nī thuti ciānyu mūrī kūu mīgandi-inī,
na mūrī rungu rwa mūtī o wothē mūruru;
mūrutaga ciana ciānyu magongona kūu ituamba-inī,
na mīātūka-inī ya ndwaro cia mahiga.

⁶ “Mīhianano ya kūhooywo īrīa īrī mahiga-inī manyoroku* kūu ituamba-inī nīyo rūgai rwanyu;
īī, mīhianano īyo nīyo igai rīanyu.

īī, īyo nīyo ūitīire magongona maku ma kīndū gīa kūnyuuo,
na ūkamīrutīra maruta ma mūtū.
Nīī-rī, ingīhota atīa gūkīrīrīria maūdū ta macio?

⁷ Wee ūthondeketē ūrīrī waku karīma-inī karīa karaaya na igūrū, na gatūūgūrū;
na kūu igūrū nīkuo waambatire, ūgīthīī kūrūtīra magongona maku kuo.

⁸ Thuutha wa mīrango yaku, na hīngīro-inī ciayo
nikuo ūgīte imenyithia cia gūkūrīrīkania ūhoru wa mīhianano ya andū acio matooī Ngai.
Nīwahumbūrīrie gitanda gīaku nī ūndū wa kūndīrika,
ūkīhaica igūrū rīakīo, o na ūgīkīaramia makīria;
ūkīrīkanīra na acio wendete itanda ciao,
na ūgīcooka ūkīrorera njaga yao.

⁹ Nīwathīire kūrī Moleku ūrī na maguta ma mūtī wa mūtamaiyū,
na ūkiongerera maguta maku marīa manungaga wega.
Nīwatūmire abarūthi aku mathīī kūdū kūrāya mūno;
ningī ūgīkūrūka o nginya mbīrīra-inī!

¹⁰ Nīwanogīrio nī mīthīire yaku yothē,
no rīrī, ndūigana kuuga atīrī, ‘Ūndū ūyū nī wa tūhū.’

* 57:6 Mahiga manyoroku maahūthagīrwo gūtungatīra ngai cia mīhianano.

Ūkīgĩa na hinya mwerũ,
nĩ ūndũ ūcio ndũigana kũringĩka.

- ¹¹ “Nũũ wakũiguithirie guoya na ūkĩmwĩtigĩra,
ũũ atĩ ūkoretwo ūkiaga gũtuika mwĩhokeku kũrĩ nĩ,
na ūkaaga gũcoka kũndirikana,
o na kana wĩcũũranie ūhoru ūcio na ngoro yaku?
Githĩ ti tondu ngorotwo ngĩrite ki ihinda iraihu,
nawe ūkaaga kũnjĩtigĩra?
¹² Nĩngaumbũrania ūthingu waku na ciiko ciaku,
nacio itigakũguna.
¹³ Rĩria ūgaakaya ūkienda ūteithio-rĩ,
mĩhianano ĩyo ya kũhooywo ūnganĩtie-rĩ, nĩgagĩkũhonokia!
Rũhuho nĩrũkamĩkuua yothē,
yũmbũrwo, yeherio nĩ mĩhũmũ mĩtheri.
No rĩrĩ, mũndũ ūrĩa ūnduuaga rĩũrĩro riake-rĩ,
nĩwe ūkaagaya bũrũri,
o na egwatĩre kĩrima giakwa kĩria kiamũre.”

Kũhoorerio Andũ arĩa Maherete

- ¹⁴ Na nĩgũkeeranwo atĩrĩ:
“Akaai, akaai, na mũthondeke njĩra!
Eheriai mĩhĩnga yehere njĩra-inĩ ya andũ akwa.”
¹⁵ Nĩgũkorwo ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ Mũno,
o We ūtũũgĩrĩtio na ūtũũraga tene na tene,
ũrĩa wĩtagwo mũtheru; ekuuga atĩrĩ:
“Ndũũraga o igũrũ handũ hatheru,
na ningĩ ngatũũrania na mũndũ ūrĩa ūrĩ ngoro ĩthuthĩkĩte,
na ūrĩa ūherete na wĩnyiihĩtie,
nĩguo njarahũre roho wa mũndũ ūcio wĩnyiihĩtie,
na njarahũre ngoro ĩyo ĩthuthĩkĩte.
¹⁶ Ndigũtũũra ndũithanagia nginya tene,
o na kana ndũũre ndakarĩte hĩndĩ ciothe,
tondu roho wa mũndũ wahota kũringĩka mbere yakwa,
mĩhũmũ ĩyo ya mũndũ ūcio ndoombire ĩhwererekere.
¹⁷ Nĩndarakarĩro mũno nĩ mehia make ma gũkoroka;
ngĩmũherithia na ngĩmũhitha ūthiũ wakwa nĩ kũrakara,
no agĩthiĩ o na mbere na mĩthiire yake ĩria eyendeire.
¹⁸ Nĩnyonete njĩra ciake, no nĩngamũhonia;
ningĩ nĩngamũtongoria, na njooke ndĩmũmĩrĩrie,
¹⁹ ndũme kũgĩe na ūgooci tũnua-inĩ twa andũ arĩa macakayaga kũu Isiraeli.
Thayũ, thayũ kũrĩ arĩa marĩ kũraya, na kũrĩ arĩa marĩ gũkuhĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Na nĩ nĩ ngaamahonia.”
²⁰ No rĩrĩ, andũ arĩa aaganu mahaana ta iria rĩgĩkia ndiihũ ciarĩ,
rĩria rĩtangĩhoorera,
rĩria makũmbĩ marĩ mahurunjaga ndaka na ndooro.
²¹ Ngai wakwa ekuuga atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩa mwaganu-rĩ, ndarĩ hĩndĩ angĩgĩa na thayũ.”

58

Kwĩhinga Kũrĩa Irio kũrĩa kwa Ma

- ¹ “Atĩrĩrĩ, anĩrĩra mũno, na ndũgakire.
Anĩrĩra na mũgambo mũnene o taarĩ karumbeta karagamba.*
Uumbũrĩre andũ akwa ūhoru wa ūremi wao,
o na andũ a nyũmba ya Jakubu ūmoimbũrĩre mehia mao.
² Nĩgũkorwo manjaragia mũthenya o mũthenya;
makonekaga ta mangĩenda mũno kũmenya njĩra ciakwa,
ta marĩ rũrĩrĩ rwikaga ūrĩa kwagĩrĩre,
na rũtatirĩkĩte maathani ma Ngai waruo.
Mendaga ndĩmatuagĩre ciira wa kũhoto,
na makoneka makĩenda mũno Ngai amakuhĩrĩrie.
³ Moragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩhinge kũrĩa irio, nawe ūkaaga kuona?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte twĩnyiihie, nawe ūkaaga kũrũmbũiya ūhoru ūcio?’

* 58:1 Karumbeta kaahũthagĩrwo gwĩta thigari nĩguo ithiĩ mbaara.

“No rĩrĩ, mūthenya wanyu wa kwĩhinga kūrĩa irio
mwĩkaga o ūrĩa mūkwenḁa,
na aruti othe anyu a wĩra mūkamahinyĩrĩria.

⁴ Kwĩhinga kūrĩa irio kwanyu kūrĩkagĩrĩria na ngũĩ na njūgitano,
na mūkahũũrana na ngundi ta andũ aaganu.

Kwĩhinga kūrĩa irio kwanyu kwa matukũ maya
gũtingĩtũma mĩgambo yanyu iiguu kũu igũrũ.

⁵ Kwĩhinga kūrĩa irio kwa mūthemba ūcio
wa mũndũ kwĩnyĩhia mūthenya o ūmwe tu-rĩ,
nĩkuo nĩĩ thuurĩte?

Kwĩhinga no kũinamia mūtwe ta ithanjĩ,
na gũkomera nguo ya ikũnia, o na mũhu?

Kũu nĩkuo mwĩtaga kwĩhinga kūrĩa irio,
na mūkawĩta mūthenya wa gwĩtikĩrika nĩ Jehova?

⁶ “Gĩthĩ mūthemba ūria thuurĩte wa kwĩhinga kūrĩa irio ti ūyũ:
kuohora arĩa moohetwo na njĩra ĩtarĩ ya kĩhooto,
na kuohoraga mĩkwa ya icooki rĩa ngingo,
na kũrekereria arĩa mahinyĩrĩrio,
o na kuunanga macooki mothe ma ngingo?

⁷ Gĩthĩ ti kũgayanaga irio ciaku na andũ arĩa ahũtu,
na ūrehage athĩnĩ arĩa matarĩ ūikaro gwaku mũcĩĩ,
na rĩrĩa wona mũndũ arĩ njaga ūkamũhumba nguo,
na ndũkanahutafĩre andũ arĩa mũrĩ a mũthiimo ūmwe nao?

⁸ Hĩndĩ ĩyo ūtheri waku nĩũgaathera o ta ūrĩa gũtherũrũkaga rũciinĩ,
nakuo kũhonio gwaku nĩgũkooneka o narua;
ningĩ ūthingu waku nĩũgagũtongoria,
naguo riiri wa Jehova ūkuume thuutha, ūkũgitĩre.

⁹ Ningĩ hĩndĩ ĩyo nĩũgeetana, nake Jehova nĩagagwĩtika;
nĩũgakaya ūteithio, nake nĩakoiga atĩrĩ: ĩĩ nĩĩ ūyũ haha.

“Ūngĩheria icooki rĩa kũhinyanĩrĩria,
na weherie kĩara kĩrĩa worotanaga nakĩo, na ndeto cia rũmena-rĩ,

¹⁰ ningĩ ūngĩrutĩra kũhũũnia andũ arĩa ahũtu,
nao arĩa ahinyĩrĩrie ūmahingĩrie maũndũ marĩa mamabatairie,
hĩndĩ ĩyo ūtheri waku nĩũgaathera kũu nduma-inĩ,
naguo ūtukũ waku ūgaatuĩka o ta mūthenya barigici.

¹¹ Jehova nĩarĩgũtoongoragia hĩndĩ ciothe,
na nĩarĩkũhingagĩria mabataro maku ūrĩ bũrũri-inĩ mũũmũ,
o na mahĩndĩ maku amekagĩre hinya.

Ūkahaana ta mũgũnda unithĩrio maaĩ,
ũtuĩke ta gĩthima kĩrĩa gĩtahũaga.

¹² Andũ aku nĩo magaacookereria kūrĩa kwaanangĩtwo o tene,
na maakĩrĩre mĩthingi ĩria ya tene mũno;
nawe ūgeetagwo Mũcookereria wa Thingo irĩa Momoku,
na wĩtagwo Mũcookereria wa Njĩra cia Itũũro.

¹³ “Ūngĩgĩrĩria magũrũ maku gũthũkia mūthenya wa Thabatũ,
na wage gwĩka maũndũ maku we mwene
mūthenya ūcio wakwa ūria mwamũre,
nayo Thabatũ ĩyo ūmĩtue mūthenya wa gikeno,
na mūthenya ūcio mwamũre wa Jehova ūtue wa gũtĩio-rĩ,
na ūngĩtũĩia na kwaga kũrũmĩrĩra njĩra ciaku,
na kwaga gwĩka maũndũ maku we mwene, o na kana kwaria ndeto cia tũhũ-rĩ,

¹⁴ hĩndĩ ĩyo nĩũgakena nĩ ūndũ wa Jehova,
na nĩngatũma ūtũũgĩrio mũno gũkũ thĩ,
na ngũheage igai rĩa thoguo Jakubu, ūrĩrĩĩage.”
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
kaarĩtie ūhoru ūcio.

o na kana gütü gwake gükagĩa njiika
atĩ gütĩngihota kũigua.

² No rĩrĩ, mawaganu manyu
nĩmo mamütigithanĩtie na Ngai wanyu;
namo mehia manyu nĩmo matũmĩte amũhihe ũthiũ wake,
akarega kũmũigua.

³ Nĩgũkorwo moko manyu nĩmathaahĩte nĩ ũiti wa thakame,
nacio ciara cianyu ikaĩyũra wĩhia.

Tũnua twanyu nĩtwarĩtie ndeto cia maheeni,
na nĩmĩ cianyu ikang'ung'uaga o ndeto cia waganu.

⁴ Gütĩrĩ mũndũ wendaga ciira wa kĩhooito,
o na kana ageciĩrĩrĩra na njĩra ya ma.

Mehokaga ngarari cia tũhũ na makaaria ndeto cia maheeni;
magĩaga nda cia mathũĩna na magaciara waganu.

⁵ Mahaana ta makomeire matumbĩ ma ndũira,
na makaamba mĩtego ya rũrenda rwa mbũmbũ.
Mũndũ o wotho ũrĩa ũngĩrĩa matumbĩ macio no gũkua akuaga,
na o itumbĩ rĩahehenjwo rĩtũrikaga ndũira.

⁶ Rũrenda rũu rwao nĩ rwa tũhũ rũtingĩtumwo nguo;
matiĩngĩhumbĩra na kĩrĩa mathondekaga naruo.

Mawĩra mao nĩ mawĩra ma waganu,
na moko mao maiyũrĩte ciiko cia haaro.

⁷ Magũrũ mao mahanyũkaga makehie;
mahiũhaga magaithe thakame ya mũndũ ũtehĩtie.

Meciĩria mao no meciĩria ma ũũru;
na kũrĩa guothe mathiĩaga matigaga gũkirĩte ihooru na mwanangĩko.

⁸ Njĩra ya thayũ matimĩũĩ;
na mĩthĩire yao ti ya gütuanĩra ciira na kĩhooito.

Metemeire njĩra njogomu;
gütĩrĩ mũndũ ũcigeragĩra akagĩa na thayũ.

⁹ Nĩ ũndũ ũcio ciira wa kĩhooito ũrĩ kũraya na ithuĩ,
naguo ũthingu ndũtũkinyagĩra.

Tũcaragĩa ũtheri, no tuonaga o nduma;
tũgacaria ũkengu, no tũkagerera kũrĩa kũrĩ na mairia matumanu.

¹⁰ Tũhambataga rũthingo ta mũtumumu,
na tũgeetherera njĩra ta andũ matarĩ maitho.

Tũhĩngagwo mũthenya barigici o ta rĩrĩa kũrĩ mairia;
tũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ hinya, tũhaanaga ta andũ akuĩ.

¹¹ Ithuothe tũraramaga o ta nduba;
tũcakayaga na kieha ta ndutura.

Tũcaragĩa ũhoro wa gütũrwo ciira na kĩhooito, na tũtingĩwona o na atĩa;
tũgacaria ũhoro wa ũhonokanio, no ũgatũrahĩrĩra mũno.

¹² Nĩgũkorwo mahĩtia maitũ nĩ maingĩ maitho-inĩ maku,
namo mehia maitũ makoimbũra ũrĩa tũtarĩĩ.

Hĩndĩ ciothe mahĩtia maitũ makoragwo hamwe na ithuĩ,
namo mehia maitũ nĩtũmooĩ mothe:

¹³ namo nĩ ũremi na gũkaana Jehova,
na kũhutatĩra Ngai witũ,

na kwaragĩa ndeto cia kũhinyanĩrĩria, na kũregana na watho,
na kwaria ndeto cia maheeni iria ngoro ciitũ ithugundĩte.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwagĩte ciira wa kĩhooito,
naguo ũthingu ũgatũrahĩrĩria;

naguo ũhoro wa ma ũkagũa njĩra-inĩ,
naguo ũrũngĩrĩru ũkaagĩrwo mweke.

¹⁵ ũhoro wa ma ndũrĩ handũ ũngĩoneka,
nake mũndũ ũrĩa withemaga ũũru agatuĩka mũndũ wa kũguĩmwo.

Nake Jehova akĩona ũndũ ũcio, ũkĩaga kũmũkenia,
tondũ gütĩatuanagĩrwo ciira na kĩhooito.

¹⁶ Nĩngĩ akĩona atĩ gütĩarĩ mũndũ o na ũmwe wagĩrĩire,
na akĩgega tondũ gütĩarĩ na mũteithũrani;

nĩ ũndũ ũcio guoko gwake mwene nĩkuo kwamũhonokirie,
naguo ũthingu wake mwene ũkĩmũtiĩrĩrĩra.

¹⁷ Agĩcooka akĩhumba ũthingu taarĩ gako gake ga kũmũgitĩra gĩthũri,
na agĩkĩra ngũbia ya kigera ya ũhonokio mĩtwe;
naguo ũhoru wa kũrihanĩria akĩwĩhumba taarĩ nguo,
na akĩhotoru kiyo taarĩ nguo ndaaya.

¹⁸ O ta ũria ciiko ciao itariĩ, ũguo noguo akaarihana,
arihe thũ ciake na mang' ũri,
nao andũ ariā marĩ muku nake amacookererie ũũru wao;
andũ ariā matũũraga icigĩrĩra-inĩ-rĩ,
erĩhĩre na kũmagera ngero o ũria kwagĩrĩre.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ nĩmagetigĩra rĩitwa rĩa Jehova kuuma ithũũro,
na nĩmagatĩia riiri wake kuuma irathĩro rĩa riũa.
Nĩgũkorwo agooka ta rĩũũ ruunite, rĩgatharera na ihenya,
rĩtindikitwo nĩ mĩhũmũ ya Jehova.

²⁰ “Mũkũũri nĩagooka Zayuni,
na akinye kũrĩ andũ a Jakubu ariā maherete mehia mao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ha ũhoru wakwa-rĩ, gĩkĩ nĩkĩo kĩrikanĩro kĩria ndarĩkaniire nao, atĩ Roho wakwa, ũria ũrĩ igĩrũ riaku, na ciugo ciakwa iria njikĩrĩte kanua gaku, itirĩ hĩndĩ ikehera kuuma kanua gaku, kana ciehere kuuma tũnua twa ciana ciaku, o na kana ciehere kuuma tũnua twa njiaro ciao, kuuma rĩu nginya tene na tene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

60

Riiri wa Zayuni

¹ “Atĩrĩrĩ, arahũka ũcangarare, tondũ ũtheri waku nĩũũkĩte,
naguo riiri wa Jehova ũgakwarĩra.

² Atĩrĩrĩ, nduma nĩthumbĩrĩte thĩ,
nayo nduma ndumanu ikahumbĩra ndũrĩrĩ ciothe,
no Jehova nĩakwarĩre,
naguo riiri wake ũgakwarĩra.

³ Ndũrĩrĩ nĩgooka kũrĩ ũtheri waku,
nao athamaki moke kũria ũcangararĩte ta riũa rĩkĩratha.

⁴ “Tiira maithe wĩrorere mĩena yothe:
One ũria andũ othe monganĩte magooka harĩwe,
nao ariũ aku makoiima kũndũ kũraya,
nao airĩtu aku magooka makuuĩtwo na moko.

⁵ Hĩndĩ iyo nĩũkona ũndũ ũcio, nawe ũcangarare,
ngoro yaku nayo ituumatuume, na iĩyũrwo nĩ gikeno;
ũtonga ũria ũrĩ iria-inĩ nĩũkareherwo,
o naguo ũtonga wa ndũrĩrĩ ũrehwo kũrĩ we.

⁶ Ndũũru cia ngamĩra nĩkaiyũra bũrũri waku,
o nacio njaũ cia ngamĩra cia kuuma Midiani, na cia Efa.*
Ngamĩra ciothe cia kuuma Sheba ciũke,
ikuuĩte thahabu na ũbumba,
nao andũ maanĩrĩre magooce Jehova.

⁷ Ndũũru ciothe cia mbũri cia Kedari igaacookanĩrĩrio irehwo kũrĩ we,
ũtungatagĩrwo nĩ ndũrũme cia Nebaiothu;
nĩgetikĩrwo, ituĩke cia kũrutwo igongona kigongona-inĩ gĩakwa,
na nĩ nĩngagemia hekarũ yakwa irĩa irĩ riiri.

⁸ “Atĩrĩrĩ, andũ aya mombũkĩte na igĩrũ ta matu,
o na kana ta ndutura igĩcooka itara-inĩ ciacio nĩ a?

⁹ Ti-itherũ andũ ariā matũũraga icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ metagĩrĩra;
matongoretio nĩ marikabu cia Tarishishi,
ikĩrehe ariũ anyu kuuma kũndũ kũraya,
marĩ na betha na thahabu ciao
nĩ ũndũ wa gũtĩia Jehova Ngai wanyu,
Ūria Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũheete riiri.

¹⁰ “Andũ a kũngĩ nĩ magaacookereria thingo ciaku,

* 60:6 Andũ a Midiani maarĩ arĩithi mwena wa gũthini wa Jorodani; Efa aarĩ mĩrĩũ wa Midiani.

- nao athamaki ao magūtungatagire.
 O na akorwo nindakühüürire na marakara-rĩ,
 nĩügeetĩkĩrĩka nĩ nĩ nĩguo ngũiguĩre tha.
- 11 Ihingo ciaku igütüura iri hingüre,
 itirĩ hĩndĩ ikaahingwo mũthenya kana ütukũ,
 nĩgeetha andũ makührehagire ütonga wa ndürĩrĩ,
 athamaki ao marũmanĩĩre mütongoro wa uhootani.
- 12 Ngũkorwo rürĩrĩ kana ũthamaki ũria ũtagagütungatĩra nĩukaniinwo;
 ũkaanangwo biũ.
- 13 “Riiri wa Lebanoni ũgaatuĩka waku,
 naguo nĩ wa mĩti ya mĩthengera, mĩhuhu, na mikarakaba yothe hamwe,
 nĩguo igemie handũ hakwa harĩa haamũre;
 na nĩ nĩngagoocthia handũ harĩa hakinyagwo nĩ magürũ makwa.
- 14 Ariũ a andũ arĩa makühinyagĩrĩria nĩmagooka harĩwe makũinamĩrĩre;
 na arĩa othe makũmenete, mainamĩrĩre magürũ-inĩ maku,
 nao magwĩtage Itũura-Inene-rĩa-Jehova,
 na Zayuni itũura rĩa ũria Mũtheru wa Isiraeli.
- 15 “O na akorwo nĩwatiganĩirio na ũkĩmenwo,
 na gũkiaga mündũ o na ũmwe ũngĩtuĩkanĩria gwaku-rĩ,
 nĩngatũma ütũũre ũrĩ mũtũku nginya tene,
 na ũrĩ gĩkeno kĩa njiarwa ciothe.
- 16 Nĩũkanyuuaga irĩa rĩa ndürĩrĩ
 na wongithagio nyondo cia ũthamaki.
 Hĩndĩ iyo nĩguo ũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia waku,
 na Mũkũũri waku, ũria-ũrĩ-Hinya-Mũno wa Jakubu.
- 17 Ngaakührehera gĩcango handũ ha thahabu,
 na ngũrehere betha handũ ha kĩgera.
 Handũ ha mbaũ ngaakührehera gĩcango,
 na ngũrehere kĩgera handũ ha mahiga.
 Nĩngatũma thayũ ũtuĩke mũnene waku,
 naguo ũthingu ũtuĩke mwathi waku.
- 18 Ngũĩ ndigaacooka kũiguuo bũrũri-inĩ waku,
 o na kana mĩhaka-inĩ ya bũrũri waku kũgie ũnũhi kana mwanangĩko,
 no nĩügeeta thingo ciaku ũhonokio,
 na ihingo ciaku ũciĩte ũgooci.
- 19 Riũ ti rĩo rĩrĩkwaragĩra mũthenya,
 kana ũtheri wa mweri ũgũtheragire ütukũ,
 nĩgũkorwo Jehova agaatuĩka ũtheri waku wa nginya tene
 na Ngai waku atuĩke riiri waku.
- 20 Riũ rĩu rĩaku rĩtigacooka gũthũa rĩngĩ,
 o na kana mweri waku ũtukĩrwo rĩngĩ;
 nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaatuĩka ũtheri wa gũgũtherera nginya tene,
 na matukũ maku ma kĩa nĩmagathira.
- 21 Hĩndĩ iyo nao andũ aku othe magaatuĩka athingu,
 na megwatĩre bũrũri nginya tene.
 Andũ acio nĩo thuuna irĩa ndĩhaandĩre,
 arĩ wĩra wa moko makwa,
 nĩgeetha monanagie ũkengu wakwa mũnene.
- 22 Nyũmba irĩa nini ikongerereka itũke andũ ngiri,
 nayo irĩa itarĩ andũ aingĩ itũke rürĩrĩ rürĩ hinya mũno.
 Nĩ nĩ nĩ Jehova.
 Nĩngeeka ũndũ ũcio narua ihinda rĩaguo rĩakinya.”

61

Mwaka wa Ũtugi wa Jehova

- 1 Atĩrĩrĩ, Roho wa Mwathani Jehova arĩ igürũ riakwa,
 nĩ ũndũ Jehova nĩanjitĩrĩrie maguta,
 nĩguo hunjagĩrie andũ arĩa athĩĩni ũhoru-ũria-mwega.
 Nĩandũmĩte ngahonie arĩa athuthĩku ngoro,
 na ngaanĩrĩre atĩ andũ arĩa mohetwo nĩmohorwo,
 nao arĩa mohetwo njeera ndimeere nĩmarekererio,
 2 na hunjanagĩrie ũhoru wa mwaka ũria Jehova akoonania ũtugi wake,

na mūthenya ūria Ngai witū akerihiria,
 ningi hooragirie aria othe mari na kieha,
³ na ndeithagie andū aria mari na kieha kuu Zayuni:
 ndimahumbe tanji ya ūthaka handū ha mūhu,
 na ndimaitiririe maguta ma gikeno handū ha kieha,
 na ndimahumbe nguo ya ūgooci
 handū ha ngoro itari mwihoko.
 Nigeetha meetagwo miti ya ūthingu,
 miti iria ihaanditwo ni Jehova
 niguo monanagie riiri wake.

⁴ Nao nimagaka kundu kura gutiire kwanangitwo kuuma tene,
 na macookererie kundu kura kuonuhirwo tene;
 ni magaacookereria matuura manene
 maria matuure mari manange njiarwa na njiarwa.
⁵ Nao ageni nimakarithagia nduuru cianyu;
 nao andu a kungi marimage migunda yanyu,
 o na maceehage mthabibu yanyu.
⁶ No inyu mugettagwo athinjiri-Ngai a Jehova,
 nao andu mamwitage atungatiri a Ngai witu.
 Mukaariga utonga wa nduriri,
 na mwitiga na indo icio ciao nyingi.

⁷ Ni undu wa uria andu akwa manaconorithio,
 makaarihio maita meeru,
 na handu ha thoni-ri,
 nimagakenera igai riao;
 na ni undu ucio makaagaya igai maita meeru bururi-ini wao,
 na magie na gikeno gitagathira nginya tene.

⁸ “Nigukorwo ni, Jehova, ninyendete ciira wa kihooto;
 nithiire utunyani na waganu.
 Ni undu wa wihokeku wakwa-ri, ningamarira irihi riao,
 na ndikanire nao kirikanio gia gutiura nginya tene.
⁹ Njaro ciao nikaagia igweta nduriri-ini,
 na ciana ciao imenywo ni andu a nduriri.
 Aria othe makaamoono nimagetikira
 ati acio no andu aria Jehova arathimite.”

¹⁰ Ni ningenagira Jehova muno;
 ngoro yakwa icanjamukaga ni undu wa Ngai wakwa.
 Nigukorwo niahumbite uhonokio ta nguo,
 na akaahumba nguo ndaaya ya ūthingu,
 o ta uria muhikania agemagia mutwe wake na kirembe taari muthinjiri-Ngai,
 na ta uria muhiki egemagia na mathaga make ma goro.
¹¹ Nigukorwo o ta uria tiri utumaga mbegu imere,
 na mugunda ugatuma mbegu ikure-ri,
 uguo noguo Mwathani Jehova agaatuma ūthingu na ūgooci
 ciumire cionekane ni nduriri ciothe.

62

Riitwa Rieru ria Zayuni

¹ Ha uhoru wa kuruirira Zayuni-ri, ndigakira,
 o na kana ndigithirie gutetera Jerusalemu,
 nginya hinda iria ūthingu wake ukaara o ta ūtheri wa ruciini,
 nangu uhoru wake wa kuhonokio wonekane o ta tawa uria uririmbukaga.
² Nduriri niikoona ūthingu waku,
 nao athamaki othe mone riiri waku;
 nawe ugettagwo na riitwa rieru,
 riria rikaagwetwo na kanua ka Jehova.
³ Nigi ugaatuika ta tanji ya ūthaka
 unyiititwo guoko-ini kwa Jehova,
 na uhaana ta thumbi ya ūthamaki
 inyiititwo guoko-ini kwa Ngai waku.

- ⁴ Wee ndūgacooka gwītwo Mūtiganīrie,
kana būrūri waku wītvo Mūkiri-Ihooru.
No rīrī, ūrīttagwo Hefiziba,
na būrūri waku wīttagwo Beula;
nīgūkorwo Jehova nīagakenagio nīwe,
naguo būrūri waku ūgaatuika o ta mūhiki ūhikītio.
- ⁵ O ta ūrīa mwanake ahikagia mūrītu,
ūguo noguo ariū aku magakūhikia;
na o ta ūrīa mūhikania akenagīrīra mūhiki wake,
ūguo noguo Ngai waku agaagūkenerera.
- ⁶ Nīnjigīte arangīri a thingo ciaku, wee Jerusalemu,
nao matigakira mūthenya kana ūtukū.
Inyui ariā mūkayagīra Jehova-rī,
mūtikanahurūke,
- ⁷ o na kana mūmūhe ūhurūko nginya rīrīa akahaanda Jerusalemu,
na arītue itūūra rīrī igweta thī yothe.
- ⁸ Jehova nīehītite ambararītite guoko gwake kwa ūrīo,
na akehīta na guoko gwake kūrī hinya, akoiga atīrī:
“Ndigacooka kūhe thū ciaku ngano yaku
itūike irio ciao,
na gūtīrī hīndī īngī andū a kūngī makaanyua ndibei ya mūhihano
īrīa wee ūrutīire wīra;
- ⁹ no rīrī, andū ariā marīgethaga ngano nīo marīmīrīāga,
na magoocage Jehova,
nao ariā monganagia thabibū nīo marīnyuuaga ndibei yacio
maikarīte nja ya handū hakwa harīa haamūre.”
- ¹⁰ Hītūkīrai, mūhītūkīre ihingo-inī, mumagare!
Thondekerai andū njīra.
Akaai, mwake njīra njariī!
Ūnganiai mahiga, mūmeherie kuo.
Ambarariai bendera na igūrū nīguo yonwo nī ndūrīrī.
- ¹¹ Jehova nīanīrīire ūhorō ūyū
ituri-inī ciothe cia thī, akoiga atīrī:
“Ūrai Mwarī wa Zayuni ūū,
‘Atīrīrī ūrīa ūgaakūhonokia nīarooka!
Arooka arī na kīheo gīake,
na irīhi rīake arī o narīo.’”
- ¹² Acio marīttagwo Andū ariā Aamūre,
o ariā Jehova Akūūrīte;
nawe ūrīttagwo Wa Kwendeka,
Itūūra-Inene-rīrīa-Rīttagacooka-Gūthaamwo.

63

Mūthenya wa Ngai wa Kwīrīhīria na Kūhonokania

- ¹ Nūū ūyū ūroka oimīte Edomu,
akoima itūūra rīa Bozara ehumbīte nguo ndune ta thakame?
Nūū ūyū wīhumbīte nguo irī na ūkengu,
agīkinyūkagia arī na hinya wa ūnene wake?
- “Nī nī, ngīaragia ndeto cia ūthingu,
na ndī na hinya wa kūhonokania.”
- ² Nī kī gītūmīte nguo ciaku itunihe,
ta cia mūdū ūraranga kihīhīro kīa ndibei?
- ³ “Nī-rī, nīnangīte kihīhīro kīa ndibei ndī nyiki;
gūtīrī mūdū wa kuuma kūrī ndūrīrī o na ūmwe twarī nake.
Ndamakinyīrīrie ndī na marakara,
na ngīmarangīrīria thī ndī na mang’ūrī;
nayo thakame yao ikīmīnjūkīra nguo ciakwa,

nacio ciothe ikīgĩa na marooro mayo.

⁴ Nīgūkorwo mūthenya wa kūrīhanīria warī ngoro-inī yakwa,
naguo mwaka wa gūkūūra andū akwa nīmūkinyu.

⁵ Nīi nīndacūthīrīrie, ngiona atī hatiarī mūdū wa kūndeithia,
na ngīgega tondū gūtīarī na mūdū wa kūndīirīra;
nī ūndū ūcio guoko gwakwa mwene nīkuo kwahonokirie,
namo mang'ūrī makwa mwene makīndīirīra.

⁶ Nīndakinyīrīrie ndūrīrī ndī na marakara,
ngītūma ituīke ta irīitwo nī njoohi nī ūndū wa mang'ūrī makwa,
nayo thakame yao ngīmīita thī.”

Kūgooca na Kūhooya

⁷ Nīngūheana ūhoru wa motugi ma Jehova,
o na ciiko ciake iria itūmaga agoocwo,
kūringana na maūdū mothe marīa Jehova atwīkīire:

īī, nīngūheana ūhoru wa maūdū maingī mega
marīa eekīire nyūmba ya Isiraeli,
kūringana na tha ciake, na motugi make maingī.

⁸ Nī ūndū oigire atīrī, “Ti-itherī acio nī andū akwa,
na nī ciana iria itakaheenia,”
na nī ūndū ūcio agītūika Mūhonokia wao.

⁹ Mathīina-inī mao mothe o nake nīathīnikire,
nake mūraika wake akīmahonokia.

Akīmākūūra nī ūria aamendete na akamaiguīra tha,
akīmooya na agītūūra amakuūite matukū mothe ma tene.

¹⁰ No rīrī, nīmamūremeire
na makīguithia Roho wake Mūtheru ūūru.
Nī ūndū ūcio akīmagarūrūka, agītūika thū yao,
nake we mwene akīrūa mbaara nao.

¹¹ Ningī andū acio ake makīrīrikana matukū ma tene,
o hīndi ya Musa na andū ake, makīūra atīrī:
Ūria wamaringirie iria, hamwe na mūrīithi wa rūūru rwake-rī, akīrī ha?
ī we ūria wareehire Roho Mūtheru gatagatī kao-rī, akīrī ha?

¹² Ūria watūmire guoko gwake kwa hinya na kūrī riiri
gūikare mwena wa ūrio wa Musa, akīrī ha?

O we ūria wagayūkanirie maaī mbere yao,
nīguo egīire na igweta nginya tene,

¹³ ūria wamatongoreirie kūdū kūu kūrīku, akīrī ha?
O ta mbarathi igītwarīro werū-inī-rī, matiahīngirwo;

¹⁴ o ta ūria ng'ombe ithiiga kwarahio gītumba-inī,
noguo o nao maaheirwo ūhurūko nī Roho wa Jehova,

Ūguo nīguo watongoririe andū aku
nīgeetha wīgīire rīitwa rī na riiri.

¹⁵ We ta cūthīrīria thī ūrī o kūu igūrū, wīrorere,
wone ūria gūtārī ūrī gītī-inī giaku kūu gītūūgīru kīa ūnene,
o kūu gītheru na kīrī riiri.

Kaī maūdū maku marīa wīkaga ma kīyo o na ma hinya makīrī ha?

Ūhoru wa ūria ūtūguagīra tha na ūria ūtūcakayagīra ngoro-inī yaku-rī, nīūgīritie ūtūkinyīre.

¹⁶ O na angīkorwo Iburahīmu ndatūūi,
nake Isiraeli nīatūkaanīte-rī,
Wee nīwe lthe witū;

Wee Jehova-rī, nīwe lthe witū,
narīo rīitwa rīaku nī Mūkūuri witū kuuma tene.

¹⁷ Atīrīrī, Wee Jehova, nī kī gītūmaga ūtūrekererie tuume njīra-inī ciaku,
na ūkoomia ngoro ciitū nīguo twage gūgūtīa?

Garūrūka nī ūndū wa ndungata ciaku,
o mīhīrīga īyo itūkīte igai rīaku.

¹⁸ Andū aku aria aamūre nīmegwatiire būrūri ūyū wamaheire
ūgītūika wao o ihinda inini,

no rīu thū ciitū nīcirangīrīrie
handū haku harīa haamūre.

¹⁹ Ithūi tūrī andū aku kuuma tene;
no rīrī, o ndūrī wamathamakīra,

o na matirĩ metanio na rĩitwa rĩaku.

64

- ¹ Atĩrĩrĩ, naarĩ korwo watarũranga matu ũikũrũke gũkũ thĩ,
nĩguo irĩma ithingithe irĩ mbere yakul
- ² O ta ũria mwaki ũmundagia thari ikarĩmbũka,
na ũgatũma maaĩ matherũke-rĩ,
ikũrũka thĩ ũtũme rĩitwa rĩaku rĩmenywo nĩ thũ ciaku,
na ũtũme ndũrĩrĩ ciinaine irĩ mbere yakul
- ³ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩria Wee wekire maĩndũ ma kũmakania marĩa tũteerĩgĩrĩre-rĩ,
nĩwaikũrũkire, nacio irĩma igĩthingitha irĩ mbere yaku.
- ⁴ Kuuma o tene gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waigua maĩndũ ta macio,
na gũtirĩ gũtũ kũrĩ kwaigua ũhoro ta ũcio,
o na kana riitho rĩkĩona Ngai ũngĩ tawe,
ũria wĩkaga maĩndũ nĩ ũndũ wa andũ arĩa maikaraga mamwetereire.
- ⁵ Wee ũũkaga gũteithia andũ arĩa mekaga maĩndũ marĩa magĩrĩre makenete,
o acio maririkanaga njĩra ciaku.
- No rĩria twagire gũcirũmĩrĩra tũgĩthĩ nĩ mbere na kwĩhia-rĩ,
wee nĩwarakarire.
Ithuĩ-rĩ, tũngĩkĩhonoka atĩa?
- ⁶ Ithuothe tũtuĩkĩte ta mũndũ ũrĩ na thaahu,
na ciiko ciothe cia ũthingu witũ ihaana ta ndangari irĩ magigi;
ithuothe tũhohaga tũkahaana ta ithangũ,
namo mehia maitũ magatũhuruta o ta ũria rũhuho rũhuruutaga maragara.
- ⁷ Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkayagĩra rĩitwa rĩaku,
kana akageria anyiitane nawe;
nĩgũkorwo nĩtũhithĩte ũthiũ waku,
ũgagĩtũma tũhinĩrĩrĩke nĩ ũndũ wa mehia maitũ.
- ⁸ No rĩrĩ, Wee Jehova, wee nĩwe ithe witũ.
Ithuĩ tũrĩ rĩũmba, nawe nĩwe mĩtũũmbi;
ithuothe tũrĩ wĩra wa moko maku.
- ⁹ Wee Jehova-rĩ, tiga gũtũrakarĩra mũno makĩria,
o na kana ũtũũre ũrĩkanaga mehia maitũ.
Na rĩrĩ, ta tũrore twagũthaiha,
wone atĩ ithuothe tũrĩ andũ aku.
- ¹⁰ Matũũra maku marĩa manene maamũre nĩmatuĩkĩte werũ;
o na itũũra rĩa Zayuni rĩtuĩkĩte werũ,
narĩo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgakira ihooru.
- ¹¹ Hekarũ iitũ ĩria nyamũre na ĩrĩ riiri,
kũria maithe maitũ maakũgoocagĩra,
nĩcinĩtwo na mwaki,
nacio indo ciitũ ciothe iria irĩ bata nĩcianangĩtwo.
- ¹² Thuutha wa maĩndũ macio mothe, Wee Jehova-rĩ,
anga nĩgũtũtiganĩria, wage gũtũteithia?
Ūgũkira o ro ũguo na ũkĩrĩrĩre gũtũherithia makĩria?

65

Ciira na Ũhonokio

- ¹ “Nĩĩ ndeguĩrĩrie andũ arĩa mataahooyaga kĩrĩra;
na andũ arĩa mataamaathaga nĩĩ, nĩo maanyonire.
Naruo rũrĩrĩ rũria rũtarĩ rwahooya rũkĩgwetaga rĩitwa rĩakwa,
ngĩrwĩra atĩrĩ: ‘Nĩĩ ũyũ haha, nĩĩ ũyũ haha.’
- ² Mũthenya wothe ndindaga ndambũrũkĩrie moko makwa
kũrĩ andũ aremi,
arĩa matathiiaga na mĩthiire mĩega,
no marũmagĩrĩra mathugunda mao:
- ³ o andũ arĩa matũũraga maathirikagia
o ũthiũ-inĩ wakwa,
makarutagĩra magongona mĩgũnda-inĩ,
na magacinagĩra ũbumba igongona-inĩ cia maturubarĩ;
- ⁴ arĩa matindaga maikarĩte mbĩrĩra-inĩ,
makarara meiguĩte na hithe ũtukũ wothe;

aria makĩrĩiaga nyama cia ngũrwe,
na nyūngũ ciao ciyūrĩte thaathi wa nyama irĩ thaahu;
⁵ andũ acio moigaga atĩrĩ, 'Njeherera, tiga kũnguhĩrĩria,
tondũ nĩ ndĩ mũtheru gũgũkĩra!'

- Igürü Rierü na Thĩ Njerũ*
¹⁷ “Atĩrĩrĩ, nĩngũmba
 igürü rierü o na thĩ njerũ.
 Maündũ marĩa ma tene matigacooka kũririkanwo,
 o na kana meciirio.
¹⁸ No rĩrĩ, canjamũkai na mũkenere
 indo iria ngũmba tene na tene,
 nĩgũkorwo nĩngũmba itũura rĩa Jerusalemu rĩtuĩke rĩa gũkenewo,
 na andũ a rĩo matuĩke a gũkenania.
¹⁹ Nĩngakenera Jerusalemu
 na njanjamũke nĩ undũ wa andũ akwa;
 naguo mũgambo wa kigĩrĩko o na kana wa kĩrĩro
 ndũkaiguu kũu rĩngĩ.
²⁰ “Kũu gũtirĩ mwana wa rũkenge ũgaacooka gũkua arĩ na matukũ manini,
 o na kana mündũ mũkũrũ akue atatũũrite miaka yake yothē;
 mündũ ũrĩa ũgaakua arĩ na miaka igana
 akoonagwo taarĩ mündũ mwĩthĩ;
 nake ũrĩa ũtagaakinyia miaka igana
 akoonagwo ta arumĩtwo na kĩrumi.
²¹ Nao nĩmagaka nyũmba na macitũũre;
 makaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
 na marĩĩage maciaro mayo.
²² Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaaka nyũmba
 itũĩke cia gũtũũrwo nĩ andũ angĩ,
 o na kana mahaande irio irĩĩo nĩ andũ angĩ.
 Nĩgũkorwo o ta ũrĩa matukũ ma mũtĩ maigana,
 ũguo noguo matukũ ma andũ akwa magaakorwo maigana;
 andũ akwa arĩa athuure magaatũura
 makenagĩra wĩra wa moko mao ihinda iraya.
²³ Nao matigacooka kũruta wĩra wa tũhũ,
 o na kana maciare ciana ciathĩrĩirio mũtino;
 nĩgũkorwo magaatũika andũ arathime nĩ Jehova,
 o hamwe na njiaro ciao.
²⁴ Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ, o mbere mataananjĩta-rĩ,
 nĩngamacookeria ũhoru;
 nĩngĩ o makĩaragia-rĩ, nĩngakorwo njiguĩte.
²⁵ Nayo njũũĩ na kagondũ ikaarĩĩaga hamwe,
 naguo mũrũũthi ũkarĩĩaga nyeki ta ndegwa,
 no rũkũngũ nĩruo rũgaatuĩka irio cia nyoka.
 Itikagerana ngero kana cianangane
 kũu guothe kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩamũre,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

66

Ciira na Kĩĩrĩgĩrĩro

- ¹ Jehova ekuuga ũũ:
 “Igürũ nĩrĩo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
 nayo thĩ nĩyo gĩturwa gĩakwa kĩa magürũ.
 Mũngĩkĩnjakĩra nyũmba ihaana atĩa?
 Naho handũ hakwa ha kũhũrũka hangĩkorwo hahaana atĩa?
² Githĩ ti guoko gwakwa gwithondekire indo ici ciothe,
 na gũgĩtũma igĩe kuo?”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 “Atĩrĩrĩ, mündũ ũyũ nowe ngaatĩia:
 nĩ mündũ ũrĩa wĩnyĩihagia na akagĩa na ngoro iherete,
 na akainaina rĩrĩa ekũigua kiugo gĩakwa.
³ No rĩrĩ, mündũ ũrĩa ũrutaga ndegwa igongona
 ahaana o ta ũrĩa ũragaga mündũ,
 nake ũrĩa ũrutaga gatũrũme,
 ahaana o ta mündũ ũrĩa uunaga ngui ngingo;
 mündũ ũrĩa ũrutaga iruta rĩa mũtu,
 ahaana o ta mündũ ũrĩa ũrutaga thakame ya ngũrwe,

nake ūrĩa ūcinaga ūbumba wa kīrīrikano,
 ahaana o ta mūdū ūrĩa ūhooyaga mūhianano.
 Andū acio nīmethuurīre njīra ciao o ene,
 na ngoro ciao igakenagio nī maūdū marī magigi;
 4 nī ūndū ūcio, nī o na nī nīngathuura kūmeka ūndū mūuru
 na ndimarehithirie maūdū marī matūmaga metigīrite.
 Nīgūkorwo rīrĩa ndetanire, gūtīrī mūdū o na ūmwe wanjītīkire,
 na rīrĩa ndaaririe, gūtīrī mūdū o na ūmwe wathikīrīrie.
 Andū acio meekire maūdū mooru maitho-inī makwa,
 na magīthuura maūdū marī matangenagia.”

5 Atīrīrī, inyuī mūinainaga nī gūtīrĩa kiugo gīake,
 ta iguai ndūmīrīrī ya Jehova:
 “Ariū a thoguo arĩa mamūthūire,
 na makamūngata nī ūndū wa rītwa rīakwa, moigīte atīrī,
 ‘Jehova ta nīagikumio
 nīguo tūkione gikeno kīanyu!’
 No rīrī, o nīmagaconorithio.

6 Ta iguai mbugīrīrio iyo iroima kū itūūra rīrĩa inene,
 mūigwe inegene rīu rīroima kū hekarū-inī!
 Ūcio nī mūgambo wa Jehova mūraigua
 akīrīha thū ciake kīrĩa kīmagīrīre.

7 “Atanambīrīrĩa kūrūmwō-rī,
 nīaciarīte:
 na ataanarūmwō nī ruo-rī,
 agagīciara mwana wa kahīi.

8 Nūū ūrī aigua ūndū ta ūcio?
 Nūū ūrī wona maūdū ta macio?
 Anga būrūri wakihota gūciarīrwo andū aguō mūthenya o ro ūmwe,
 o na kana rūrīrī rūkīgane o ro rīmwe?
 No rīrī, o rīrĩa Zayuni yanyitirwo nī ruo-rī,
 o hīndī iyo nīguo yaciarire ciana ciayo o ro rīmwe.

9 Anga no nginyie ihinda rīa mwana gūciarwo
 na ndikīreke aciarwo?” ūguo nīguo Jehova ekūūra.
 “Anga no hīngīrīrie mwana nda
 nginyītīe ihinda rīake rīa gūciarwo?”
 ūguo nīguo Ngai wanyu ekūūra.

10 “Inyuī inyuothē arĩa mwendete itūūra rīa Jerusalemu,
 kenanīrai narīo na mūcanjamūke nī ūndū warīo;
 kenanīrai mūno narīo,
 inyuī inyuothē arĩa mūtūire mūrīcakayagīra.

11 Nīgeetha mūhaane ta andū mongete maūdū mega marīo,
 mūkahūūna mūhooreire nyondo-inī ciake;
 ningī mūnyuuage mūkanyootoka,
 na mūkenagīre ūingī wa iria rīake.”

12 Nīgūkorwo ūū nīguo Jehova ekuuga:
 “Nīngakinyīria itūūra rīa Jerusalemu thayū ūhaana ta rūūi,
 na ūtonga wa ndūrīrī ūhaana taarī rūūi rūiyūrīte rūkoina;
 mūkahoorera ta kaana gakīongithio nī nyina,
 mūgaakuo na moko make,
 na mūcūgacūgagio mūrī maru-inī make.

13 O ta ūrĩa mwana ahooreragio nī nyina,
 ūguo noguo ngaamūhooreria;
 na nīmūkahoorerio mūrī kūu Jerusalemu.”

14 Rīrĩa mūkoona ūndū ūcio, ngoro cianyu nīgakena,
 nawe ūrīrūke ta nyeki nduru;
 naguo hinya wa guoko kwa Jehova nīukamenyeka nī ndungata ciake,
 no marakara make nīmakamenyeka nī thū ciake.

15 Atīrīrī, Jehova arooka arī na mwakī,
 na ngaari ciake cia ita ihaana ta kīhuhūkanio kīnene;
 akaamūkūrūkīria marakara make arī na mang’ūrī,
 na amūkūūme na ikūūmana rīhaana ta nīnīmī cia mwakī.

¹⁶ Nīgūkorwo Jehova nīagatuīra andū othe ciira,
arī na mwaki na rūhiū rwake rwa njora,

na arīa makoaragwo nī Jehova magaakorwo marī aingī.

¹⁷ “Na rīrī, andū arīa meamūrīte na magetheria nīguo mathiī marūmīrīre ūrīa ūrī gatagatī nīguo makinye magongona-inī marīa marutagīrwo mīgūnda-inī, o acio marīāga nyama cia ngūrwe na mbīa, na indo ingī irī thaahu, magaathiranīra hamwe,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁸ “Na nīī-rī, tondū wa ciiko ciao na mecūūrania mao, ngirie gūūka njookanīrīrie ndūrīrī ciothe o na andū a mīario yothe, nao nīmagooka meyonere riiri wakwa.

¹⁹ “Nīngēkīra kīmenyithia thīinī wao, na amwe a arīa makaahonoka nīngamatūma mathiī ndūrīrī-inī: mathiī Tarishishi, na mathiī Putu na Ludu kūrī andū arīa me ngumo ya gūikīa mīguū, na mathiī Tubali na Javani, na mathiī kūrī andū arīa matūūruga icīgīrīra-inī cia kūdū kūrāya, kūrīa gūtārī kwaiguuo ngumo yakwa, kana gūkonwo riiri wakwa. Nīmakahunjia ūhoro wa riiri wakwa kūrī andū a ndūrīrī. ²⁰ Nao nīmakarehe ariū a thoguo othe, kuuma ndūrīrī-inī ciothe, marehwo makuūtītwo nī mbarathi, na ngaari cia ita, na makaari ma kūguucio, na mahaicīte nyūmbū na ngamīīra, moke kīrīma-inī gīakwa kīrīa kīamūre kūu Jerusalem, matuīke ta igongona harī Jehova,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nao magaacirehe o ta ūrīa andū a Isiraeli marehaga ngano yao ya maruta kūu hekarū-inī ya Jehova īkuūtītwo na indo iria itarī thaahu.

²¹ Na nīī nīngathuura amwe ao matuīke athīnjīri-Ngai na Alawii,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²² Jehova ekuuga atīrī, “O ta ūrīa igūrū rīu rīerū na thī njerū iria ngūthondeka igatūūra mbere yakwa-rī, ūguo noguo rīītwa rīaku na njiaro ciaku irītūūruga. ²³ Kuuma Karūgamo ka Mweri ūmwe nginya Karūgamo ka Mweri ūrīa ūngī, na kuuma Thabatū īmwe nginya Thabatū irīa īngī, andū othe nīmagookaga kūhooya mainamīrīre mbere yakwa,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ²⁴ “Nao nīmakoiimagara makerorere ciimba cia andū arīa maanemeire; nī ūndū igunyū ciao itīgakua, o na kana mwaki ūrīa wa kūmacina ūhore, nao nīmagatuika ta kūdū gīthūirwo mūno nī andū othe.”

JEREMIA

¹ Maya nimo maundũ marĩa maaririo nĩ Jeremia, mūrũ wa Hilikia, ũmwe wa athĩnjĩri-Ngai arĩa maatũũraga itũũra rĩa Anathothu kũu bũrũri wa Benjamini.* ² Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrĩre mwaka-inĩ wa ikũmi na itatũ wa wathani wa Josia, mūrũ wa Amoni, mũthamaki wa Juda, ³ o na ningĩ matukũ-inĩ ma wathani wa Jehoiakimu mūrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, o nginya mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia mūrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, rĩrĩa andũ a Jerusalemu maatahirwo.

Gwĩtwo kwa Jeremia

⁴ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ,
⁵ “Mbere ya gũkũũmba nda-inĩ ya maitũguo-rĩ, no ndaakũũĩ,
 o na ũtanaciarwo-rĩ, nĩndakwamũrĩte;
 nĩndagũtuire mũnabii wa kũrathagĩra ndũrĩri.”
⁶ Na nĩ ngĩmũcookeria, ngiuga atĩrĩ: “Hĩ, Mwathani Jehova! Nĩ ndiũ kwaria; nĩ ndĩ o mwana.”
⁷ Nowe Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “Tiga kuuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ o mwana.’ No nginya ũthĩĩ kũrĩ mũndũ o wotho ngũgũtũma kũrĩ we na ũmwĩre ũrĩa wotho ngũgwatha. ⁸ Ndũkanametigĩre, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na nĩngakũhonokia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
⁹ Hĩndĩ iyo Jehova agĩtambũrũkia guoko, akĩthutia kanua, akĩnjĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩndekĩra ndũmĩrĩri yakwa kanua gaku. ¹⁰ One, ũmũthĩ nĩndagũtua mũnene wa ndũrĩri o na wa mothamaki, nĩgeetha ũmunyage na ũmomorage, wanangage na ũng’auranagie, na wakage na ũhaandage.”
¹¹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre, ngĩũrio atĩrĩ: “Jeremia, nĩ kĩ ũroona?”
 Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrona rũhonge rwa mũtĩ wa mũrothi.”
¹² Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Iĩ, nĩguo nĩwona wega, tondũ njũthĩrĩrie nyone atĩ ndũmĩrĩri yakwa nĩyahingio.”
¹³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre o rĩngĩ ngĩũrio atĩrĩ: “Nĩ kĩ kĩngĩ ũrona?”
 Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrona nyũngũ igũtherũka, ũnamĩte kuuma mwena wa gathigathini.”
¹⁴ Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Mwanangiko uumĩte na mwena wa gathigathini, nĩgũgaitĩrĩrio andũ othe arĩa matũũraga bũrũri ũyũ. ¹⁵ Ndĩ hakuhi gwĩta andũ othe a mothamaki ma gathigathini,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Athamaki ao nĩmagooka mahaande itĩ ciao cia ũthamaki
 matoonyero-inĩ ma ihingo cia Jerusalemu;
 nĩmagooka mathiũrũrũkirie thingo ciothe cia Jerusalemu,
 na mokĩrĩre matũũra mothe ma Juda.

¹⁶ Nĩngatuĩra andũ akwa matũũro ma ciira,
 tondũ wa waganu wao wa kũndirika,
 na wa gũcinĩra ngai ingĩ ũbumba,
 na kũhooya indo iria methondekeire na moko mao.

¹⁷ “Ŭkĩra wihaarĩrie! Rũgama na ũmeere ũndũ o wotho ũrĩa ngũgwatha. Ndũkamakio nĩo, kana na nĩ ngũmakie ũrĩ mbere yao. ¹⁸ ũmũthĩ-rĩ, nĩndagũtua ta itũũra rĩrĩge na hinya, na ta gĩtugĩ gĩa kĩgera, na ta rũthingo rwa gicango, nĩgeetha wiyũmie ũũkĩrĩre bũrũri wotho: ũũkĩrĩre athamaki a Juda, na anene, na athĩnjĩri-Ngai akuo, o na andũ othe a bũrũri ũyũ. ¹⁹ Nĩmakarũa nawe no matigaakũhoota, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe na nĩndĩrĩkũhonokagia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2

Isiraeli Gũtirika Ngai

¹ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Thiĩ ũkaanĩrĩre ũkĩguagwo nĩ andũ a Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ:

“Nĩndirikanaga ũrĩa weheanĩte kũrĩ nĩ rĩrĩa warĩ mwĩthĩ,
 na ũrĩa wanyendete rĩrĩa ndakũhikirie
 na ũkĩnũmĩrĩra kũu werũ-inĩ,
 tũgĩtuĩkanĩria kũu bũrũri ũcio ũtaahandagwo irio.

³ Isiraeli-rĩ, aatũũrĩte aamũrĩrwo Jehova,
 arĩ maciaro ma mbere ma magetha make;
 arĩa othe maamũtambuuraaga maatuirwo ahĩtia,
 nao magĩkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ Thikĩrĩriai mũigwe ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
 inyuĩ inyuotho andũ a mĩhĩrĩga yotho ya nyũmba ya Isiraeli.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:

* 1:1 Anathothu rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa matũũra mana ma Alawii marĩa maarĩ bũrũri wa Benjamini (Josh 21:17-18).

“Nĩ mahĩtia marĩkũ maithe manyu maanyonire namo,
atĩ nĩkĩo maandirikire, makĩndaihirĩria ũguo?

Maarũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene,
nao ene makĩaga kĩene.

⁶ Matiigana kũũria atĩrĩ: ‘Jehova arĩ ha,
ũria watũrutire bũrũri wa Misiri,
agĩtũgereria werũ-inĩ ũtaarĩ kĩndũ,
tũkĩgerera bũrũri warĩ wa werũ na iharũrũka,
bũrũri ũtoiraga mbura, na warĩ nduma ta ya gĩkuũ,
bũrũri ũtaageragĩrwo na ũtaatũũragwo nĩ mũndũ?’

⁷ Nĩdamũrehire bũrũri mũnoru,
nĩguo mũrĩage matunda maguo,
na mwĩgune na indo ciakuo irĩa njega.

No inyuĩ muokire, mũgĩthaahia bũrũri wakwa
na mũgĩtũma igai rĩakwa rĩthũũrwo mũno.

⁸ Athĩnjĩri-Ngai matiigana kũũria atĩrĩ:
‘Jehova arĩ ha?’

Arĩa marũmbũyagia watho matiigana kũũmenya;
atongoria ao nĩmanemeire.

Anabii maarathaga mohoro makĩgwetaga Baali,
marũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũciirithia o rĩngĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩngĩ nĩngaciirithia ciana cia ciana cianyu.

¹⁰ Rĩngai mũthĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu mũkerorere,
nĩngĩ mũtũmane gũthiio Kedari gũgatuĩrio wega,*
muone kana kũrĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ:

¹¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũrĩ rwatirika ngai ciaruo, rũkĩgarũrũkĩra ngai ingĩ?
(O na harĩa ngai icio ĩtarĩ ngai.)

No rĩrĩ, andũ akwa nĩmakũũranĩtie Riiri wao
na mĩhianano ĩtarĩ kĩene.

¹² Inyuĩ igũrũ-rĩ, makaai nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio,
inainai mũrĩ na kĩa kĩnene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Andũ akwa nĩmekĩte mehia meerĩ:
Nĩmandirikĩte,

o nĩ gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo,
na makeyenjera marima mangĩ ma maaĩ,
namo nĩ marima mamethũkangu, matangĩga maaĩ.

¹⁴ Rĩu-rĩ, anga Isiraeli nĩ ndungata, o mũndũ ũciarĩrwo ũkombo-inĩ?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte atuĩke mũndũ wa gũtahwo?

¹⁵ Mĩrũũthi nĩĩramĩte;
nĩĩmũramĩire.

Nĩyanangĩte bũrũri wake;
matũũra make macinĩtwo na mwaki, na magatigwo matarĩ mũndũ.

¹⁶ O na andũ a Memufisi, na a Tahapanahesi
nĩmagũtĩhĩtie, magagwikĩra rũhara ruototia rwa mũtwe.

¹⁷ Gĩthĩ tiwe mwene wĩrehereire maũndũ maya
nĩ ũndũ wa gũtirika Jehova Ngai waku,
o rĩrĩa we aagũtongoragia na njĩra ĩrĩa wageraga?

¹⁸ Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩgũtũma ũcooke bũrũri wa Misiri
ũkanyue maaĩ ma Shihoru?

Na nĩngĩ-rĩ, ũgũthĩ Ashuri nĩkĩ,
ũkanyue maaĩ ma Rũũrĩ rwa Faratĩ?

¹⁹ Waganu waku nĩguo ũgaakũherithia,
nakuo gũcooka na thuutha gwaku nĩgũgakũrũithia.

Tondũ ũcio wĩciirie wega na ũmenye
ũrĩa arĩ ũndũ mũũru mũno na ũrĩ ruo harĩwe,
rĩrĩa ũtirikĩte Jehova Ngai waku,
na rĩrĩa ũkwaga kwĩndigĩra,”

ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

* 2:10 Kitimu ũmũthĩ nĩ Kuporo hamwe na ndwere-inĩ cia mwena wa ithũĩro, nakuo Kedari nĩkũio iruka cia Beduni ciatũũragwa.

20 “Nīwoinangire icooki rīaku rīa ngingo o tene,
na ūgītūuanga mīhīndo yaku;
woigire atīrī, ‘Ndigūcooka gūgūtungata!’

Tondū-rī, tūrīma-inī tūrīa tuothe tūrīaihu na igūrū,
na rungu rwa mūtī o wothe mūruru
nīkuo wakomaga ūkīhūūra ūmaraya.

21 Nīī ndaakūhaandīte ūrī ta mūthabibū mūthuurānīre
wa mūthemba ūrīa mwega.

Wagīcookire kūngārūrūka atīa,
ūgīthūka, ūgītūika ta mūthabibū wa gīthaka?

22 O na ūngīthamba na igata,
o na ūhūthīre thabuni mūingī mūno-rī,
kīmeni kīa wīhia waku ndingītiga gūkīona,”
ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

23 “Rīu-rī, ūngīhota atīa kuuga atīrī: ‘Nīī ndiīthaahītie;
ndirūmīrīre kīrīra kīa Mabaali’?

Ta rora wone mītugo yaku kūu gītumba-inī;
wīcūūranie wega maūdū marīa wīkīte.

Wee ūhaana ta moori ya ngamīira
īgīcangacanga kūdū na kūdū,

24 ūkahaana ta njagī rīrīa īmenyerete gūikara werū-inī,
rīrīa īnuhanuhaga rīrīa ikwenda kūhaicwo;
rīrīa rīrī na mūrūkī-rī, nūū ūngīhota kūmīrigīrīrīa?

Njamba rīrīa ingīmīenda, itingīnogia ikīmīcaria;
mweri wayo wakinya, nīkamīona.

25 Tiga kūhanyūka ngīnya ūthirīrwo nī iraatū magūrū,
naguo mūmero waku ūng’are.

No wee ūkiuga atīrī, ‘Hatīrī bata!
nīnyendete ngai cia kūngī,
na no ngīnya ndīcīume thuutha.’

26 “O ta ūrīa mūici aconorithagio aanyīitwo,
ūguo no taguo nyūmba īno ya Isīraeli īconorithītio:
o ene, na athamakī ao, na anene ao,
na athīnjīrī-Ngai ao, na anabīi ao.

27 Meeraga mūtī atīrī, ‘Wee nīwe Baba,’
na makeera ihiga atīrī, ‘Wee nīwe wanjiarīre.’

Nīmahutatīire,
makaaga kūnyonia mothiū mao;
no rīrīa marī thūina-inī manjīiraga atīrī,
‘Ūka ūtūhonokie!’

28 Ikīrī kū ngai icio mwethondekeire?
Kīrekei ciūke, aakorwo no imūhonokie
rīrīa mūrī thūina-inī!

Nīgūkorwo ngai ciaku cīngīhīte
o ta matūūra maku, wee Juda.

29 “Mūgūkindūithia nī ūndū kī?
Inyuothe nīmūūnemeire,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

30 “Nī wīra wa tūhū ndaarutire ngīherithia andū anyu;
matīigana kūigua maakaanio magarūrūke.

Rūhiū rwaku rwa njora nīrūniinīte anabīi anyu,
o ta mūrūūthi ūrīa mūrīani.

31 “Atīrīrī, Inyūi andū a rūciaro rūrū, mwīcūranīe wega ūhoro wa ndūmīrīrī īno ya Jehova:

“Kāi ndūikīte ta werū harī Isīraeli,
kana ta būrūrī ūrī nduma nene?

Nī kī gītūmaga andū akwa moige atīrī,
‘Ithui tūrīikaga ūrīa tūkwenda;
tūtīgagūcookerera rīngī’?

32 Rīu-rī, mūrītu ahota kūrīganīrwo nī mathaga make ma kwīgemia,
kana mūhiki arīganīrwo nī nguo cīake cia ūhiki?

No rīrī, andū akwa nīmarīganīrwo nī nīi,
matukū maingī matangītarīka.

³³ Kaĩ nĩ ũrĩ ũũgĩ mũingĩ rĩrĩa ũgũcaria wendo-ĩ!
Nĩ ũndũ ūcio o na atumia ariā aaganu mũno
no merute na mũthiire yaku.
³⁴ Ngũo-inĩ ciaku-rĩ, andũ nĩmoonaga
thakame ya athiĩni ariā matarĩ ũũru mekĩte,
o na aakorwo ndwamanyiitire magĩtua nyũmba.
No rĩrĩ, o na gũtariĩ ũguo
³⁵ wee uugaga atĩrĩ, 'Nĩ ndĩrĩ ũndũ mũũru njikĩte;
we ndandaakarĩire.'
No nĩ nĩngũgũtũira ciira,
tondũ uugaga atĩrĩ, 'Nĩ ndũhĩtie.'
³⁶ Ũriũngariũngaga nĩkĩ,
ũkĩgarũraga mũthiire yaku?
Nĩũgaconorithio nĩ bũrũri wa Misiri,
o ta ũriā waconorithirio nĩ Ashuri.
³⁷ Ũgaacooka uume kũndũ kũu
ũgĩrĩire moko mũtwe,
nĩgũkorwo Jehova nĩaregete acio wĩhokete,
o matigagũteithia.

3

¹ "Mũndũ angĩtigana na mũtumia wake,
nake mũtumia ūcio athiĩ ahikĩre mũndũ ũngĩ-rĩ,
mũthuari ūcio no amũcookerere?
Githĩ bũrũri ūcio to ũthaahe biũ?
No wee-rĩ, ũtũũrĩte ũhũũraga ũmaraya na endwa aku aingĩ mũno!
Rĩu-rĩ, wee no ũnjookerere?"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
² "Ta tiira maitho ũcũthĩrĩrie tũcũmbĩrĩ twa irĩma kũriā gũtigĩtwo ũtheri.
Nĩ kũrĩ handũ ũtarĩ wakomwo nawe?
Mikĩra-inĩ ya njĩra-rĩ, nĩkuo wetagĩrĩra endwa aku,
kũu nĩkuo waikaraga thĩ ũkiameterera, o ta Mũarabu arĩ werũ-inĩ.
Wee nĩũthaahĩtie bũrũri ũyũ
na ũmaraya waku na waganu waku.
³ Tondũ wa ũguo-rĩ, mbura ya maguna-ng'ombe nĩgĩrĩtio yure,
o na irĩa ya gũkũria irio nayo ikaaga kuura.
No rĩrĩ, wee nĩũmĩtie gĩthiithi ta kĩa mũmaraya,
ũkaaga thoni o na hanini.
⁴ Githĩ to rĩu wanjĩta ũkiugaga:
'Baba, wee mũrata wakwa kuuma ndĩ o mũnini,
⁵ kaĩ ũgũgĩtũura ũrakarĩte?
Mang'ũrĩ macio maku-rĩ, megũgĩthiĩ na mbere nginya tene?'
Ũguo nĩguo waragia,
no ũgacooka ũgeeka ũũru wothē ũriā ũngĩhota."

Isiraeli kwaga Wĩhokeku

⁶ Matukũ-inĩ ma wathani wa Mũthamaki Josia, Jehova nĩanjũrĩrie atĩrĩ: "ĩĩ nĩwonete ũriā Isiraeli aahutatiire? Nĩahaicĩte gĩthũngũri-inĩ gĩothe kĩriā kĩraihi na igũrũ, na agathiĩ rungu rwa mũtĩ o wothē ũriā mũrũru na akahũũrĩra ũmaraya kuo. ⁷ Ndecĩrĩtie atĩ nĩakanjookerera aarĩkia gwĩka maĩndũ macio mothe, nowē ndaigana kũnjookerera, nake mwarĩ wa nyina, Juda, ũriā ũtaarĩ mwĩhokeku, agĩkĩtonera maĩndũ macio. ⁸ Nĩndaheire Isiraeli ūcio wahutatiire marũa ma gũtigana nake, ngĩmũingata nĩ ũndũ wa ũtharia ūcio wake wothē. No rĩrĩ, nĩndonire atĩ o na Juda, mwarĩ wa nyina ūcio ũtaarĩ mwĩhokeku, ndaarĩ na guoya; o nake nĩoiagarire, agĩthiĩ gũtharia. ⁹ Tondũ wa ũriā Isiraeli oonaga ũmaraya wake ũtarĩ ũndũ mũnene harĩ we, nĩathaahirie bũrũri ūcio, agĩkĩrĩrĩria kũhũura ũmaraya na ũndũ wa kũhooya mahiga na mĩtĩ. ¹⁰ O na kũrĩ ũguo-rĩ, Juda, mwarĩ wa nyina ūcio ũtaarĩ mwĩhokeku, ndaanjookereire na ngoro yake yothē, no aanjookereire na ũhinga," ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
¹¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: "Isiraeli, ũriā waahuutatiire-rĩ, nĩ mũthingu gũkĩra Juda, ūcio ũtaarĩ mwĩhokeku.
¹² Thĩĩ ũkahunjanĩrie ndũmĩrĩri ino werekeire mwena wa gathigathini, uuge ũũ:
"Njookerera, wee Isiraeli, o wee ũũhutatiire," ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
'na nĩ ndigacooka gũkũhetera gĩthiithi na marakara,
nĩ ũndũ njiyũritwo nĩ tha,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
'Ndigũtũura ndakarĩte nginya tene.
¹³ Wee ũndũ ũriā ũgwĩka-rĩ, no kuumbũra mahĩtia maku,
nĩ ũndũ wa ũriā ũremeire Jehova Ngai waku,

nĩ ùndũ wa ùrĩa waneitanga, ùkũheanaga kũrĩ ngai cia kũngĩ,
 rungu rwa mũtĩ o wothe mŭruru,
 na ùkaaga kũnjathĩkĩra, ”
 ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Njookerera, inyuĩ andũ aya mũũhutatiĩre, nĩgũkorwo nĩ nĩ mũthuri wanyu; nĩngamũcookanĩrĩra, ndute mündũ ùmwe itũũra-inĩ rĩmwe, na angĩ eerĩ ndimarute mũhĩrĩga ùmwe, ndimũtware Zayuni. ¹⁵ Nĩngacooka ndimũhe arĩthi arĩa ndĩthuriĩre na ngoro yakwa, arĩa makaamũ-tongoragia marĩ na ùũgĩ o na ùmenyo.” ¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ-inĩ macio, rĩrĩa mũgaakorwo mũingĩhite mũno gũkũ bũrũri ùyũ-rĩ, andũ matigacooka kuuga, ‘Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.’ Ùhoro ùcio ndũgatoonya meciĩra-inĩ mao kana ùrĩrĩkanwo; rĩtigeciĩrio ùhoro warĩo o na kana rĩthondekwo rĩngĩ. ¹⁷ Hĩndĩ iyo mageetaga itũũra rĩa Jerusalemu Gĩtĩ kĩa Ùthamaki kĩa Jehova, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩkongana kũu itũũra rĩa Jerusalemu nĩ ùndũ wa gũtĩia rĩitwa rĩa Jehova. Matigacooka kũrũmĩrĩra ùremi wa ùũru wa ngoro ciao. ¹⁸ Matukũ-inĩ macio nyũmba ya Juda nĩkanyitana na nyũmba ya Isiraeli, na o eerĩ nĩmagooka moimĩte bũrũri wa mwena wa gathigathini, makinye bũrũri ùrĩa ndaahere maithe manyu ùtũike igai rĩa.”

¹⁹ “Nĩ mwene ngiuga atĩrĩ,
 “‘Ingĩakenire atĩa ngĩmũtua ta ariũ akwa,
 na ndimũhe bũrũri mwega,
 igai rĩrĩa rĩega rĩkĩrĩte magai ma ndũrĩrĩ ciothe.’
 Ndeciĩragia mũrĩnjĩtaga ‘Baba’
 na mwage kũũhutatĩra nĩguo mũtĩge kũnũmĩrĩra.

²⁰ No rĩrĩ, o ta mũtumia ùtarĩ mwĩhokeku harĩ mũthuriwe,
 ùguo noguo mũkoretwo mũtarĩ ehokeku harĩ nĩ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli,”
 ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ Kĩrĩro nĩkĩguĩtwo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtarĩ kĩndũ,
 kũgĩrĩka na gũthaitana kwa andũ a Isiraeli,
 nĩ ùndũ nĩmogometie njĩra ciao,
 na makariganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao.

²² “Njookerera, inyuĩ andũ aya mũũhutatiĩre;
 nĩngũmũhonĩa nĩguo mũtigacooke gũcoka na thuutha.”

Magĩcookia atĩrĩ, “ĩ nĩguo, nĩtũgũka harĩwe,
 nĩgũkorwo wee nĩwe Jehova Ngai witũ.

²³ Ti-itherũ inegene rĩa ùhooi mĩhianano kũu tũrĩma-inĩ
 o na kũu irĩma-inĩ nĩ rĩa maheeni;
 ti-itherũ, ùhonokio wa Isiraeli ùrĩ na Jehova Ngai witũ.

²⁴ Kuuma o ùnini-inĩ witũ, ngai icio cia mĩhianano cia thoni
 nĩcio ciananiina maciaro ma mawĩra ma maithe maitũ:
 ndũũru ciao cia mbũri na cia ng’ombe,
 aanake ao na airĩtu ao.

²⁵ Nĩtwĩgũithieĩ thĩ tũconokete,
 nacio njono ciitũ itũhumbĩre.
 Nĩ twĩhĩrie Jehova Ngai witũ,
 ithuĩ o hamwe na maithe maitũ;
 kuuma rĩrĩa twarĩ anini ngĩnya ùmũthĩ ùyũ-rĩ,
 tũtũũrĩte tũtarĩ twathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

4

¹ “Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, ùngĩkorwo nĩũgũcoka-rĩ,
 njookerera,”
 ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ùngĩheria mĩhianano iyo yaku irĩ magigi,
 na ùtĩge gũcoka kũũrũra rĩngĩ,

² nĩngĩ ùngĩrũmia ùhoro wa ma, na ùtanĩrĩ ciira wa kĩhoo, na wa ùthĩngu,
 na wĩhĩte ùkiugaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ùrĩa Jehova atũũraga muoyo,’
 hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ nĩkarathimwo nĩwe,
 na thĩĩnĩ wake nĩkaagĩa na riiri.”

³ Atĩrĩrĩ, Jehova areera andũ a Juda, o na andũ a Jerusalemu ùũ:
 “Cimbai mĩgũnda yanyu irĩa irĩ ngamba,
 na mũtikahaande irio mĩigua-inĩ.

⁴ Mwĩamũrĩrei Jehova,
 na ùndũ wa kũrũithia ngoro cianyu
 inyuĩ andũ aya a Juda, na inyuĩ mũtũũraga Jerusalemu,

nĩgeetha mang'ũrĩ makwa matigaakane ta mwaki,
nĩ ūndũ wa ūũru ūria mwĩkĩte,
maakane mage mũndũ wa kũmahoria.

Mwanangĩko uumĩte Mwena wa Gathigathini

5 “Anĩrĩrai kũu Juda, na mũhunje ūhoru kũu Jerusalemu, muuge ūũ:
‘Huhai tũrumbeta bũrĩri-inĩ guothe!’

Anĩrĩrai na kayũ muuge atĩrĩ:
‘Mwĩcookanĩrĩrie!’

Nĩtũũrĩrei matũũra-inĩ marĩa manene mairigĩre!’

6 Haandai bendera mũthĩi mwerekeire Zayuni!
Mwĩthareĩ narua mwĩhonokie!

Nĩgũkorwo nĩndĩrarehithia mwanangĩko uumĩte mwena wa gathigathini,
o na kũniinanwo kũnene.”

7 Mũrũũthi* nĩumĩte kĩmamo-inĩ kiaguo;
mũniinani wa kũniina ndũrĩrĩ nĩoimagarĩte.

Oimĩte gwake
oke aanange bũrũri waku.

Matũũra maku makaanangĩka,
mage mũndũ wa gũtũũra kuo.

8 Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mwĩhumbei nguo cia makũnia,
cakayai na mũrĩre,
nĩ ūndũ tũtĩrĩ tũrehererwo
nĩ mang'ũrĩ macio mahiũ ma Jehova.

9 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ūcio-rĩ,
mũthamaki na anene ake nĩmagakua ngoro,
nao athĩnjĩri-Ngai nĩmakagegears,
nao anabii mamake.”

10 Hĩndĩ iyo ngiuga atĩrĩ: “Hĩ! Mwathani Jehova, ti-itherũ nĩ ta ūkĩheenetie andũ aya biũ, o na ūkaheenia Jerusalemu, nĩ ūndũ wa kũmeera atĩrĩ, ‘Nĩmũkaagĩta na thayũ,’ o rĩria tũigĩrĩrwo rũhiũ rwa njora mĩmero.”

11 Ihinda rĩu andũ aya o hamwe na Jerusalemu nĩmakeerwo atĩrĩ, “Rũhuho rũhiũ ruumĩte kũndũ kũrĩa gũtarĩ kindũ kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ nĩrũkahurutana rwerekeire kũrĩ andũ akwa, no rĩrĩ, ti ta rũria rwa kũhuha irio kana rwa gũcitheria; 12 nĩ rũhuho rũrĩ na hinya kũrĩ rũu ruumĩte kũrĩ nĩ. Rĩu nĩngũmatũira matũiro ma ciira.”

13 Ta rorai muone! Mũndũ ūcio aroka ta matu,
ngaari ciake cia ita irooka ta kĩhuhũkanio,
nacio mbarathi ciake ihanyũkaga gũkĩra nderi.
ĩiya witũ-ĩ! Tũrĩ aniine biũ.

14 Wee Jerusalemu-rĩ, theria ūũru kuuma ngoro-inĩ yaku nĩguo ūhonoke.
Ūgũtũũra ūthugundaga ūũru meciiria-inĩ maku nginya-rĩ?

15 Nĩ kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ūranĩrĩra kũu Dani,
ũkaanĩrĩra ūhoru wa mwanangĩko kũu irĩma-inĩ cia Efiraimu.

16 “ĩrai ndũrĩrĩ ūhoru ūcio,
hunĩriai Jerusalemu muuge atĩrĩ:
‘Ita inene rĩa gũgũũkĩrĩra nĩrĩroka riumĩte bũrũri wa kũraya,
na rĩroka na mbugĩrĩrio ya mbaara
ya gũũkĩrĩra matũũra mothe manene ma Juda.

17 Marĩrigĩciĩrie o ta andũ marangĩire mũgũnda,
tondũ itũũra rĩu nĩrĩnemeire, rĩkanjũkĩrĩra,’”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

18 “Mĩthĩire yaku mwene na ciiko ciaku
nĩcio ikũreheire maũndũ macio.

Rĩrĩrĩ nĩrĩo iherithia rĩaku.
Na kaĩ nĩ irũrũ-ĩ!
Kaĩ nĩrĩgũtheeca ngoro-ĩ!”

19 Wũi, ruo-ĩ, wũi ruo-ĩ!
Ndĩrenyogonda nĩ ruo.

Wũi, ruo rũnene ngoro-inĩ yakwa-ĩ!
Ngoro yakwa nĩĩratumatuuma,
ndingĩthota gũkĩrĩrĩra.

* 4:7 Mũrũũthi warĩ rũũri rwa Babuloni, na bũrũri ūyũ wĩkaine ta mũnyariirani (2:15).

Nīgukorwo nīnjiguite mūgambo wa karumbeta;
nīnjiguite mbugīrīrio ya mbaara.

²⁰ Mwanangiko ūrarūmanīrīra na mwanangiko;
būrūri wothe nīwanangitwo.

O rīmwe hema ciakwa nīthūkangie,
o kahinda gatarī cooho kīgītio gīakwa gīgathūkangio.

²¹ Nī nginya rī ngūtūūra nyonaga bendera ya mbaara,
na ngaigua mūgambo wa karumbeta?

²² “Andū akwa nī irimū;
matinjūū.

Nī ciana iteciiragia,
na ikaaga ūmenyo.

Ūūgī ūrīa marī naguo no wa gwīka ūūru;
matiūū gwīka wega.”

²³ Ndaacūthīrīrie thī,
ngīkiona atī ndīarī ūrīa yatarīi na ndīarī na kīndū;
nīngī ngīcūthīrīria matu-inī,
ngīona atī gūtīarī na ūtheri.

²⁴ Ndaacūthīrīria irīma,
ngīona atī nīgūthingitha ciathingithaga;
natuo tūrīma tuothe nī kwereera twereeraga.

²⁵ Ngīcūthīrīria, ngīona atī gūtīarī na andū;
nyoni ciothe cia rīera-inī nīciombūkīte ikoora.

²⁶ Ngīcūthīrīria, ngīona būrūri ūrīa waciaraga maciaro maingī, watuīkīte o werū mūtheri,
matūūra makuo mothe nīmamomokeire hau mbere ya Jehova,
makagūa thī nī ūndū wa marakara make mahiū.

²⁷ Ūū nīguo Jehova ekuuga:

“Būrūri wothe nīūkanangwo,
o na gūtūika ndikaūniina biū.

²⁸ Nī ūndū ūcio thī nīgacakaya,
narīo igūrū rīgīe nduma,
tondū ūguo nīguo nījugīte, na ndingīricūkwo.
Nīndūite itua na ndikūgarūrūka.”

²⁹ Rīrīa kwaiguu mūrurumo wa andū arīa mathiiga mahaicite mbarathi
na wa andū arīa maikagia mīguī-rī,
andū a matūūra mothe no makoora.

Amwe ao makoorīra ihinga-inī,
nao amwe ao makahaica ndwaro-inī cia mahiga.

Matūūra macio mothe nīmathaamītwo;
gūtīrī mūdū ūikaraga kuo.

³⁰ Ūreka atīa, wee ūnūhītwo?
Ūkwihumba nguo ndune
na ūkegemīa na mathaga ma thahabu nīkī?

Ūrahaka mbutu ciaku cia maitho rangi nīkī?[†]
Atīrīrī, kwīgemīa gwaku no gwa tūhū.

Endwa aku nīmakwagīire bata;
rīu maracaria ūrīa mangīkūruta muoyo.

³¹ Nīndīraigua kīrīro ta kīa mūdū-wa-nja akīrūmwo,
arī na mūcaayo ta wa mūtumia agīciara mwana wake wa irigithathi:

nī kīrīro kīa Mwarī wa Zayuni agīteeha,
atambūrūkītie moko make, akiugaga atīrī,

“Wūi-ī-ya-wakwa-ī! Nīndīraringīka;
muoyo wakwa nīmūneane kūrī oragani.”

[†] 4:30 Ūyū nī rangi wehakagwo maitho arī njīra īmwe ya ūthaka na gūtūma maitho moneke marī manene (2Ath 9:30; Ezek 23:40).

5

Gūtiri Mündū o na Ūmwe Mūrūngĩrũ

- 1 “Ta ambatai na mūkūrũke barabara-inĩ ciothe cia Jerusalemu,
mũrore na mūcarie,
na mūtũrie ihaaro-inĩ ciakuo.
Hihi mwahota kuona mündū o na ūmwe
wĩkaga maündū ma kũhoto kana akarũmbũiya ūhoro wa ma;
muona mündū ta ūcio, ningarekera itũura rĩa Jerusalemu.
- 2 O na gũtuika nĩmehĩtaga makoigaga atĩrĩ,
‘Ti-itherũ o ta ūria Jehova atũũraga muoyo,’
kwĩhĩta kwao no kwa maheeni.”
- 3 Wee Jehova, gĩthĩ maitho maku ti ūhoro ūria wa ma macaragia?
Wamaringire iringa, no matiigana kũigua ruo;
wamahehenjire, no makĩrega ūtaarani ūcio.
Momirie ithiithi ciao gũkĩra ihiga,
makĩrega kwĩrira.
- 4 Ngĩciiria atĩrĩ: “Aya nĩ andũ athĩni;
nĩ andũ akĩigu,
nĩgũkorwo matiũĩ njĩra ya Jehova,
kana makamenya ūria Ngai wao endaga.
- 5 Nĩ ūndũ ūcio nĩngũthĩĩ kũrĩ atongoria
ngaaranĩrie nao;
ti-itherũ acio nĩmoĩ njĩra ya Jehova,
na makamenya ūria Ngai wao endaga.”
No rĩrĩ, othe marĩ hamwe, nĩmoinangĩte icooki rĩao rĩa ngingo,
na magatua mĩkwa.
- 6 Nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, mūrũũthi nĩũkoima mūtītũ-inĩ ūmatharĩkĩre,
na njũũ yume werũ-inĩ imatambuuranage,
nayo ngarĩ imooherie njĩra-inĩ cia matũũra mao,
nĩguo itambuuranage mündũ wotho ūria ūngĩgeria kuuma nja,
nĩ ūndũ ūremi ūcio wao nĩũingĩhite mũno,
na ūhoro wao wa gũcooka na thuutha nĩ mũingĩ.
- 7 “Ngũmũrekeria nĩkĩ?
Ciana cianyu nĩciindirĩkĩte,
na ikeehĩta ikĩgwetaga marĩitwa ma ngai cia tũhũ.
Nĩ ndaamaheaga o kĩrĩa gĩothe mabataragio nĩkĩo,
no-o no gũtharia maatharagia,
makahatĩkana nĩguo matoonye nyũmba cia maraya.
- 8 Mahũũnite magatuika ta mbarathi cia njamba cikĩirĩria cia mĩgoma,
o ūmwe wao akeriragĩria mūtumia wa mündũ ūria ūngĩ.
- 9 Gĩthĩ ndikiagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ūndũ wa maündũ macio?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Gĩthĩ ndikiagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũu?
- 10 “Tuĩkanĩriai mĩgũnda yao ya mĩthabibũ mũmĩharaganie,
no mūtĩkamĩanange biũ.
Hũrũrai honge ciayo,
nĩgũkorwo andũ aya ti a Jehova.
- 11 Andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda
nĩmagĩte wĩhokeku harĩ nĩ biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 12 Nĩmaheenanĩtie ūhoro wĩgĩĩ Jehova;
moigĩte atĩrĩ, “Ndarĩ ūndũ egwĩka!
Gūtiri ūru tũkuona;
tũtikoona tũtharĩkĩrwo na rũhiũ rwa njora kana tuone ng’aragu.
- 13 Anabii nĩ a tũhũ ta rũhuho,
nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ thĩinĩ wao;
nĩ ūndũ ūcio-rĩ, ūguo moigĩte nĩguo mageekwo.”
- 14 Nĩ ūndũ ūcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Tondũ wa andũ acio kwaria ndeto ta icio,

ndũmĩrĩri yakwa ĩrĩa ngwĩkĩra kanua-inĩ gaku ngaamĩtua ta mwaki,
nao andũ aya ndĩmatue ta ngũ, mwaki ũcio ũmacine ũmaniine.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli,” ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra,
“nĩngũtũma mũũkĩrĩrwo nĩ rũrĩrĩ ruumĩte kũndũ kũraya:

naruo nĩ rũrĩrĩ rũtũũrite kuuma o tene,
andũ mũtangĩmenya rũthiomi rwao,
o na kana mũigũe mwarĩrie wao.

¹⁶ Mathiaka ma mĩguĩ yao matarĩrĩ ta mbĩrĩra iria ĩtathikĩtwo;*,
othe nĩ njamba irĩ hinya.

¹⁷ Nao nĩmakaaria na maniine magetha manyu o na irio cianyu,
na marĩe na maniine aanake na airĩtu anyu;
nĩmakaaria ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng'ombe maciniine,
nĩngĩ marĩe mĩthabibũ na mĩkũyũ yanyu.

Nĩmakananga matũũra marĩa mairigĩre na rũhiũ rwa njora,
o macio mwĩhokaga.

¹⁸ “No rĩrĩ, o na matukũ-inĩ macio, ndigakwananga ngũniine biũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁹ “Na
rĩrĩa andũ makoora atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte Jehova Ngai witũ atwĩke maũndũ maya mothe?’ Ũkamacookeria,
ũmeere atĩrĩ: ‘O ta ũrĩa inyuĩ mwanĩdikire na mũgĩtungatĩra ngai cia kũngĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wanyu-rĩ, ũguo
noguo mũgaatungatagĩra andũ a kũngĩ mũrĩ bũrũri ũtarĩ wanyu.’

²⁰ “Anĩrĩra ũhoru ũyũ kũrĩ andũ a nyũmba ya Jakubu,
na ũũhunjie kũu Juda, uuge atĩrĩ:

²¹ Ta thikĩrĩra inyuĩ andũ aya akĩgu na mũtarĩ mbugũiro,
o inyuĩ mũrĩ na maittho na mũtionaga,
na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga:

²² Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũnjĩtigĩra?” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũinaina mũrĩ mbere yakwa?

Ndaatũmire mũthanga ũtũke mũhaka wa iria rĩrĩa inene,
ngĩtũta rũirigo rwa gũtũũra, rũtangĩagararwo nĩ iria rĩu.

Makũmbĩ ma maaĩ no moyane, no matingĩrũtooria,
no mahũyũke, no matingĩrwagarara.

²³ No andũ aya-rĩ, marĩ ngoro cia rũng'athio na nemi;
nĩmahĩtĩtie njira na makoora.

²⁴ Nao matingĩra atĩrĩ, ‘Nĩtwĩtigĩrei Jehova Ngai witũ,
ũrĩa ũheanaga mbura ya kũmeria hĩira,
na ya gũkũria irio o kĩmera gĩakinya,
o we ũrĩa ũtũheaga mwĩhoko wa kũgetha mahinda maakinya.’

²⁵ Mahĩtia manyu nĩmo matũmĩte mũraihĩrĩrio nĩ maũndũ macio;
mehia manyu matũmĩte mwage maũndũ marĩa mega.

²⁶ “Thĩĩnĩ wa andũ akwa-rĩ, nĩ kũrĩ andũ aaganu
arĩa maikaraga moheirie ta andũ arĩa mategaga nyoni,
na ta andũ arĩa mambaga mĩtego ya kũgwatia andũ.

²⁷ O ta ũrĩa gĩkerenge kũyũruga nyoni,
ũguo nĩguo nyũmba ciao ciyũrite ũheenania;

matongete na makagĩ na hinya,

²⁸ nĩngĩ manorete na makanyoroka mwĩrĩ.

Waganu wao nĩũingĩhite mũno;
maticiiragĩrĩra mwana wa ndigwa nĩguo ahootane ciira-inĩ,
na matirũagĩrĩra kũhooto kĩa mũndũ mũkĩa.

²⁹ Githĩ ndikiagĩrĩrwo nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa maũndũ macio?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Githĩ ndikiagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?

³⁰ “Ũndũ mũũru mũno na wa kũmakania
nĩwikĩte bũrũri-inĩ ũyũ:

³¹ Anabii marathaga mohoro ma maheeni,
nao athĩnjĩri-Ngai magaathana ũrĩa mekwenda,
nao andũ akwa ũguo nĩguo mendaga.

No inyuĩ-rĩ, kĩrĩkĩrĩro-inĩ kĩa maũndũ macio mũgeeka atĩa?

* 5:16 Mbĩrĩra ĩtathikĩtwo yonanagia kwaga kũiganĩra, mwanangiko, o na gĩkuĩ (Thim 30:15-16).

Jerusalemu Kūrigiicirio

- 1 “Mwĩtharei mwĩhonokie, inyuĩ andũ a Benjamini!
Mwĩtharei muume Jerusalemu!
Huhai karumbeta mĩrĩ kũu Tekoa!
ĩkirai kĩmenyithia kũu Bethi-Hakeremu!
Nĩgũkorwo ũũru nĩũũkĩte uumĩte na mwena wa gathigathini,
na nĩ ũũru wa kũniinanwo kũnene mũno.
- 2 Nĩngananga Mwarĩ wa Zayuni,
o ũcio mũthaka na mwĩbacĩrĩri mũno.
- 3 Arĩithi marĩ na ndũũru ciao cia mbũri nĩmagooka nĩguo mamũũkĩrĩre;
nĩmakaamba hema ciao imũthiũrũkĩrĩre mĩena yothē,
o mũndũ o mũndũ akarangĩra handũ hake.”
- 4 “Mwĩhaarĩriei tũrũe nake!
Arahũkai, rekei tũmũtharĩkĩre mĩarahō!
No rĩrĩ, wũi-ĩiya-ĩ! Nĩkũratuka,
nacio cĩĩruru cia hwaĩ-inĩ nĩraraiha.
- 5 Nĩ ũndũ ũcio, arahũkai, tũtharĩkĩre kũrĩ ũtukũ,
tũharaganie cĩgĩtio ciake iria nũmul!”
- 6 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Temai mĩtĩ
mũmĩge ihũba nene ing’etheire Jerusalemu.
Itũũra rĩrĩ inene no nginya rĩherithio;
nĩ ũndũ rĩiyũrĩte ũhorō wa kũhinyanĩrĩria.
- 7 O ta ũrĩa gĩthima gĩtherũkaga maaĩ-rĩ,
ũguo noguo itũũra rĩu rĩtherũkaga waganu.
Maũndũ ma ũhinya na wanangi no mo maiguagwo kuo;
ndwari ciakuo na nguraro nĩcio ndũũraga nyonaga.
- 8 Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu,
ĩtikĩra gũtaarwo,
kwaga ũguo nĩngũkũhutatĩra na ndũme bũrũri waku ũkire ihooru,
nginya kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.”
- 9 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:
“Atĩrĩrĩ, andũ nĩmarekwo mahaare matigari ma Isiraeli mahinyĩtie,
o ta ũrĩa mũthabibũ ũhaaragwo;
cookerithia guoko hongē-inĩ rĩngĩ,
o ta ũrĩa mũcookereria wa thabibũ ekaga.”
- 10 Nũũ ingĩkĩarĩria ndĩmũkaanie na anjigwe?
Nũũ ũngĩthikĩrĩria?
Matũ mao nĩmahinge,
nĩ ũndũ ũcio matĩngĩgua.
Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩmahitagĩria,
na matĩngĩmĩkenera.
- 11 No rĩrĩ, nĩ njiyũrĩtwo nĩ mang’ũrĩ ma Jehova,
ndĩngĩhota kũmahĩngĩrĩria.
- “Maitĩrĩrie ciana iria irĩ barabara-inĩ,
na ũmaitĩrĩrie aanake arĩa monganĩte hamwe;
mũthũuri na mũtumia wake, maitikĩrwo nĩmo,
o ũndũ ũmwe na andũ arĩa akũrũ, arĩa maingĩhĩtie mĩaka.
- 12 Nyũmba ciao igaatuĩka cia andũ angĩ,
o hamwe na mĩgũnda yao na atumia ao,
rĩrĩa ngaatambũrũkia guoko gwakwa
njũkĩrĩre andũ arĩa matũũraga bũrũri ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 13 “Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
othē nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
othē nĩmaheenagĩa.
- 14 Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa
taarĩ kĩronda kĩa andũ matagurarĩtio mũno,
makĩmeeraga atĩrĩ: ‘Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,’

o rīrīa gūtārī thayū.

¹⁵ Hihi nīmaconokaga nī mūtugo ūcio wao ūrī magigi?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matirī rūkobe.

Nī ūndū ūcio o nao makaagūanīra na arīa makaagūa;
nīmakarūndwo rīrīa ngaamaherithia,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁶ Jehova ekuuga atīrī:

“Rūgamai magomano-inī ma njīra, mūtūirie ūhorō;
ūrīrīriai njīra iria ciageragwo tene,
mūtūrie harīa njīra īrīa njega īrī, nīguo mūmīgerere,
nacio ngoro cianyu nīkahurūka.
No inyuī mūkiuga atīrī, ‘Ithui tūtikūmīgerera.’

¹⁷ Nīndaigire arangīrī nīguo mamūrangīre, ngiuga atīrī,
‘Ta thikīrīriai karumbeta!’
No inyuī mūkiuga atīrī, ‘Ithui tūtīgūthikīrīria.’

¹⁸ Nī ūndū ūcio, thikīrīriai inyuī ndūrīrī;
rorai wega inyuī aira,
nīguo mūmenye ūrīa gūgekīka kūrī andū akwa.

¹⁹ Ta thikīrīria, wee thī:

nīngūrehere andū aya mwanangīko,
ūrī maciaro ma maūndū marīa mathugundaga,
tondū nīmagīte gūthikīrīria ndūmīrīri yakwa,
na nīmaregete watho wakwa.

²⁰ Ngīrī na bata ūrīkū na ūbumba ūcio wa kuuma Sheba,*
kana igwa cia mūrīo cia kuuma būrūrī wa kūraya?

Maruta manyu ma njino matingūtikīrīka;
magongona manyu matingenagia.”

²¹ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atīrī:

“Nīngwikīra mīhīnga mbere ya andū aya.
Maithe na ariū ao nīmakahīngagwo nīyo;
andū a itūūra hamwe na arata ao nīmagakua.”

²² Jehova ekuuga atīrī:

“Ta rorai muone, nī harī na ita rīroka
riumīte būrūrī wa mwena wa gathigathini;
rūrīrī rūnene nī rwarahūrītwo
kuuma iturī-inī cia thī.

²³ Manyiitīte mīguī na matimū;
nī andū ooru matarī tha.

Mūrurumo wao magīūka mahaicīte mbarathi,
nī ta wa ndīhū cia iria rīrīa inene;
maroka mehaarīrie ta andū moka mbaara
nīguo magūtharīkīre, wee Mwārī wa Zayuni.”

²⁴ Nītūiguīte ūhorō wa andū acio,
namo moko maitū nīmorītwo nī hinya.

Nītūnyiitītwo nī ruo rūnene,
ruo rūhaana ta rwa mūtumia ūkūrūmwo.

²⁵ Mūtikoimagare mūthīī mīgūnda,
kana mūthīī na njīra,

nī ūndū thū īyo īrī na rūhīū rwa njora,
na kūrī na imakania irigiicīrie mīena yothe.

²⁶ Inyuī andū akwa, mwīhumbei nguo ya ikūnia,
na mwīgaragarie mūhu-inī;
rīrai na kīgi,

ta ūrīa mwana wa mūmwe arīragīrwo,
nīgūkorwo mwanangi ūcio
agaatūhithūkīra o rīmwe.

²⁷ “Wee nawe nīngūtūite mūgeria wa cuuma,
nao andū akwa matarīī ta kīgera,
nīguo wee ūrorage

* 6:20 Itūūra rīa Sheba rīarī mwena wa gūthini wa irathīro wa Arabia, na nīkuo kwarī na wonjoria wa ūbumba.

- na ūthimage mīthiire yao.
²⁸ Nī aremi momitie ngoro,
 mathiiaaga magīcambanagia.
 Mahaana o ta gīcango na kīgera;
 othe mekaga maūndū mathūku mūno.
²⁹ Ihuruti nīrahurutira mwaki na hinya
 nīguo ūcine ngocorai,
 no rīrī, wira ūcio ūrarutwo wa kūmatheria no wa tūhū;
 arīa aaganu matirathera.
³⁰ Andū acio marītagwo betha-īrīa-īregetwo,
 nī ūndū Jehova nīamaregeete.”

7

Ndini ya Maheeni ndirī Kiene

¹ Īno niyo ndūmīriri irā yakinyīrīre Jeremia yumite kūrī Jehova, akīrwo atīrī: ² “Thiī ūrūgame kīhingo-inī kīa nyūmba ya Jehova na ūrī hau wanīrīre ūhorō ūyū, uge atīrī:

“Thikīrīrai ndūmīriri ya Jehova, inyuothe andū a Juda, inyuī mūtoonyagira ihingo-inī ici nīguo mūgathathaiye Jehova. ³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Garūrīrai mīthiire yanyu o na ciiko cianyu, na nī nīngareka mūtūre kūdū gūkū. ⁴ Tigai gūikaraga mwīhokete ndeto cia maheeni, muge atīrī, “Īno nī hekarū ya Jehova, ti-itherū nī hekarū ya Jehova, nī hekarū ya Jehova kī!” ⁵ Nī ūndū-rī, mūngiagīria mīthiire yanyu na ciiko cianyu biū, na mūtuanagīre ciira na kīhooto mūdū na ūrīa ūngī-rī, ⁶ mūngiaga kūhinīyīrīria mūdū wa kūngī, kana mwana wa ngorai, kana mūtumia wa ndigwa-rī, na mwage gūitithia thakame ya mūdū ūteehitie kūdū gūkū-rī, o na nīngī mwage kwīgerithia ngero nī ūndū wa kūrūmīrira ngai ingī-rī, ⁷ hīndī ūyo nīngareka mūtūre kūdū gūkū, o gūkū būrūrī ūyū ndaheire maithe manyu nginya tene na tene. ⁸ No rīrī, mwīhokete ndeto cia maheeni itarī kiene.

⁹ “Anga mūrīyaga na mūkooragana, na mūgatharia, na mūkehīta na maheeni, mūgīcinagīra Baali ūbumba, na mūkarūmīrira ngai ingī iria mūtōō, ¹⁰ na nīngī mūgacooka mūgooka mūkarūgama mbere yakwa thiinī na nyūmba ūno ītanītio na Rīitwa rīakwa, mūkoiga atīrī, “Tūrī agīrī”; mūgītīrwo nīguo mwikage maūndū macio mothe marī magigī? ¹¹ Nyūmba ĩno ītanītio na Rīitwa rīakwa mūmītūite ngurunga ya atunyani? No nī nīndīoneire maūndū macio! Ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹² “Rīu ūkīrai mūthiī Shilo, kūdū kūrīa ndambire gūtua gūikaro kīa Rīitwa rīakwa, nīguo mwīonere ūrīa ndeekire kuo nī ūndū wa wagānu wa andū akwa a Isiraeli. ¹³ Jehova ekuuga atīrī: Rīrīa inyuī mwekaga maūndū macio mothe, nī nīndamwaragīria kaingī kaingī, no mūtīgana kūnjigua; ndamwītire no mūtīgana kūnjitika. ¹⁴ Nī ūndū ūcio, ūrīa ndeekire kūu Shilo noguo ngeeka nyūmba ĩno ītanītio na Rīitwa rīakwa, o hekarū ĩno mwīhokete, kūdū gūkū ndamūheire inyuī o na ngīhe maithe manyu. ¹⁵ Nīngamūngata mwēhere mbere yakwa, o ta ūrīa ndeekire arīū a ithe wanyu othe, nīo andū a Efiraimu.”

¹⁶ “Nī ūndū ūcio, tīga kūhoera andū aya, kana ūmathaithanīrīre, kana ūmarīrīrīre, o na kana ūhoee ndimekīre ūndū tondū ndīngīgūthikīrīria. ¹⁷ Kai wee ūtarona ūrīa mareka kūu matūūra-inī ma Juda, o na kūu njīra-inī cia itūūra rīa Jerusalemu? ¹⁸ Ciana iroina ngū, namo maithe mao magaakia mwaki, nīo atumia magakanda mūtū, makarugīra ngai irīa īitagwo Mūthamaki-Mūdū-wa-nja wa kūūrīa Igūrū tūmīgate, na maitīre ngai ingī maruta ma indo cia kūnyuuo nīguo maathīrīkie ndaakare. ¹⁹ Jehova egūkīuria atīrī: Nī nī maraathīrīkia? Gīthi andū aya tī o ene marethūkīa meconorīthie?

²⁰ “Nī ūndū ūcio-rī, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Marakara na mang’ūrī makwa nīmagaitīrīrio kūdū gūkū, magaitīrīrio mūdū na nyāmū, na mītī ya gīthaka o na maciaro na thī, namo nīmagakaanā na matīkahoreka.

²¹ “Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Thiī na mbere na kuongerera maruta ma magongona manyu ma njino harī magongona manyu marīa mangī, na mūrīe nyama icio inyuī ene! ²² Nī ūndū rīria ndaarutīre maithe manyu kūu būrūrī wa Misiri na ngīmaarīria, ndiamahēire o mawatho makoniī maruta ma njino na magongona, ²³ no nīndamaheire rīathani rīrī: Atīrī, njathīkagīrai, na nī nīngūtūika Ngai wanyu na inyuī mūtūke andū akwa. Thiīagai na mīthiire irīa yothe ndīrimwathaga, nīguo muonage maūndū mega. ²⁴ No rīrī, matiigana kūnjigua kana kūrūmbūiya ūhorō ūcio; handū ha gwīka ūguo-rī, maarūmīrīrie ūremi wa ngoro ciao njūru. Nao maacookire na thuutha, makiaga gūthī na mbere. ²⁵ Kuuma hīndī irīa maithe manyu moimire būrūrī wa Misiri nginya rīu, ndīmūtūmagīra ndungata ciakwa cia anabīi, mūthenya o mūthenya, na hīndī o hīndī. ²⁶ No rīrī, o matiigana gūūthikīrīria kana kūrūmbūiya ūhorō ūcio. No nīmoomīrie ngoro ciao na makīagana gūkīra maithe mao.”

²⁷ “Wameera maūndū macio mothe-rī, matigaagūthikīrīria; o na rīrī ūkaameeta, matigaagwītika. ²⁸ Nī ūndū ūcio, meere atīrī, ‘Rūrū nīruo rūrīrī rūrīa rūregete gwathikīra Jehova Ngai waruo, o na rūkarega gūtaarwo. Ūhorō-wa-ma nūthīrīte; nūmehereire ūkoima mīromo-inī yao biū. ²⁹ Enjwoī njuīrī cianyu mūcite, mūcooke mūcakaē mūrī kūu tūrīma-igūrū kūrīa gūtīgītwo gūtārī kīndū, nī ūndū Jehova nīaregete na agatīganīria rūciarō rūrū arakarīre.

Mūkuru wa Kūrāganarīrwo

³⁰ “Jehova ekuuga atīrī, andū aya a Juda nīmekīte maūndū mooru maitho-inī makwa. Nīmagīte mīhianano ūyo yao irī magigī kūu thiinī wa nyūmba ūyo ītanītio na Rīitwa rīakwa, makamīthaahia.

³¹ Nĩmakĩte kũndũ gũtũũgĩru gwa Tofethi, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩguo macinagĩre aanake na airĩtu ao na mwaki kuo, ũndũ nĩ itaathanire wikagwo, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. ³² Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ, mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka gwĩta kũndũ gũkũ Tofethi kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo. Nĩgũkorwo kũu Tofethi nĩkuo magaathikaga andũ arĩa akuũ nginya kwage handũ hangĩthikanwo. ³³ Hĩndĩ ĩyo ciimba cia andũ acio nĩgatuĩka nyama cia kũũĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ, o na nyamũ cia gĩthaka, na gũtigakorwo o na mũndũ ũmwe wa gũcirira. ³⁴ Nĩngĩ nĩnganiina mĩgambo ya gĩkeno na ya kũrũhĩa, na mĩgambo ya gĩkeno kĩa mũhiki na mũhikania kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nĩ ũndũ bũrĩri ũcio nĩũgakira ihooru.

8

¹ “Jehova ekuuga atĩ ihinda rĩu, mahĩndĩ ma athamaki na ma anene a Juda, na mahĩndĩ ma athĩnjĩri-Ngai na ma anabii, o na mahĩndĩ ma andũ a Jerusalemu nĩmakarutwo mbĩrĩra-inĩ ciao.* ² Makaanĩkĩrwo rĩũa, na mweri, na njata ciothe cia igũrũ, icio mendete na magacitungatĩra, o icio maarũmĩrĩre, na magatuĩria kĩrĩra harĩ cio, na magacihooya. Mahĩndĩ macio matikoonganio kana mathikwo, no magaatũika ta rĩrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. ³ Kũria guothe ngaamathaamĩria, matigari mothe ma rũrĩrĩ rũrũ rwaganu, makeeriragĩria gũkua handũ ha gũtũũra muoyo, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

Mehia na Kũherithio

⁴ “Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga,
“Andũ mangĩgũa thĩ-rĩ, githĩ maticookaga gũũkĩra?
Mũndũ angĩhĩtia njĩra-rĩ, githĩ ndamĩcookagĩrĩra?
⁵ Nĩ kĩ gĩtũmĩte andũ aya mathĩĩ na mbere kũũhutatĩra?
Andũ a Jerusalemu maahutatagĩra nĩkĩ?
Matũũrĩte marũmĩtie maũndũ ma maheeni,
makarega gũcōoka.
⁶ Nĩndĩmathikĩrĩrie wega mũno,
no matiaragia ũndũ ũrĩa wagĩrĩre.
Gũtĩrĩ o na ũmwe wao wĩrĩraga waganu wake,
akoiga atĩrĩ, “Njikite ũguo nĩkĩ?”
O mũndũ wao arũmagĩrĩra njĩra yake
o ta mbarathi ĩteng’erete ĩtoonye mbaara-inĩ.
⁷ Mũrũaru ũrĩ rĩera-inĩ
nĩũmenyaga mahinda maguo ma gũcōoka,
o nacio ndirahũgĩ, na thũngũrũrũ, na nyamĩndigi
nĩcimenyaga mahinda ma cio ma gũcōoka.
No andũ akwa matĩũĩ
maũndũ marĩa Jehova endaga mekwo.

⁸ “Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, “Tũrĩ oogĩ,
nĩ ũndũ tũrĩ na watho wa Jehova,”
o rĩrĩa karamu ka maheeni ka aandiki-marũa
kaũgarũrite gakaũtua wa maheeni?
⁹ Andũ arĩa oogĩ nĩmagaconorithio;
nĩmakagega na magwatio nĩ mũtego.
Kuona atĩ nĩmareganĩte na ndũmĩrĩri ya Jehova,
ũũgĩ ũrĩa makĩrĩ naguo nĩ ũrĩkũ?
¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, atumia ao nĩngamaheana kũrĩ arũme angĩ,
nayo mĩgũnda yao ndĩmĩheane kũrĩ andũ ageni.
Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa mũnene,
othe nĩmakoroketio nĩ kwenda kwĩguna;
anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
othe nĩmaheenanagia.
¹¹ Mohaga kirona kĩa andũ akwa
taarĩ kirona kĩa andũ matagurarĩtio mũno.
Moigaga atĩrĩ, “Gwĩ thayũ, gwĩ thayũ,
o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.
¹² Hihi nĩmaconokaga nĩ mũtugo ũcio wao ũrĩ magigĩ?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matĩrĩ rũkobe.
Nĩ ũndũ ũcio o nao makaagũanĩra na arĩa makaagũa;
nĩmakarũndwo rĩrĩa makaaherithio,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

* 8:1 Gĩiko gĩa kũruta mahĩndĩ mbĩrĩra kĩarĩ gĩa kuonania kwaga mũndũ gĩtĩio o na bata.

13 “Jehova ekuuga atĩrĩ,
 nĩnganina magetha mao,
 mĩthabibũ ndĩgaakorwo ĩrĩ na thabibũ.
 Gũtikagĩa na ngũyũ mikũyũ-inĩ,
 namo mathangũ mayo nĩmakahooa.
 Kĩndũ kĩa gĩothe ndĩmaheete
 nĩmagatunywo.”

14 “Tũikarĩte haha nĩkĩ?
 Cookanĩrĩrai hamwe!
 Nĩtũũrei, tũtoonye matũũra marĩa mairigĩrwo na hinya
 tũgakuire kuo!
 Nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩwe ũtwathĩrĩrie gĩkuũ,
 agatũhe maaĩ maroge tũnyue,
 nĩ ũndũ nĩtũmwĩhĩrie.

15 Tũtũũrite twĩrigĩrĩrie atĩ nĩgũkũgĩa thayũ,
 no gũtirĩ ũndũ mwega ũtũkorete,
 tũkerĩgĩrĩra ihinda rĩa kũhonio,
 no rĩrĩ, no kĩmako kĩonekaga.

16 Mũtĩhĩre wa mbarathi cia thũ
 ũraiguo kuumu Dani;
 mbarathi ciao cia njamba irania
 bũrũri wothe ũkainaina.
 Mookĩte kũrĩa
 bũrũri na kĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
 na marĩ itũũra inene na arĩa othe matũũraga kuo.”

17 “Atĩrĩrĩ, nĩngamũrehithĩria nyoka irĩ thumu gatagatĩ kanyu,
 ndĩmũrehithĩrie ndũira irĩa itangĩhoorereka,
 nacio nĩkamũrũma,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

18 Wee ũũhooreragia rĩrĩa ndĩ na kĩa-rĩ,
 ngoro yakwa nĩringĩkĩte.

19 Ta thĩkĩrĩria kĩrĩro kĩa andũ akwa
 marĩ bũrũri wa kũraya:
 “Atĩrĩrĩ, gĩthĩ Jehova ndarĩ kũu Zayuni?
 Mũthamaki wakuo-rĩ, kaĩ atatũũraga kuo?”

“Nĩ kĩ gĩtũmĩte maathĩrĩkie nĩguo ndaakare
 na ũndũ wa mĩhianano ĩyo yao methondekeire,
 makandakaria na mĩhianano ĩyo yao ya kũngĩ ĩtarĩ kĩene?”

20 “Ihinda rĩa magetha nĩrĩhĩtũku,
 nayo hĩndĩ ya riũa ĩgathira,
 na tũtĩhonoketio.”

21 Kuona atĩ andũ akwa nĩmahehenjetwo-rĩ, o na nĩ ndĩmũhehenje;
 nĩndĩracaaya na nĩnyĩitĩtwo nĩ kĩmako kĩnene.

22 Kaĩ gũtarĩ ndawa kũu Gileadi?[†]
 Gũtirĩ mũthondekani kuo?

Ironda cia andũ akwa
 cikĩagite kũhona nĩkĩ?

9

1 Naarĩ korwo mũtwe wakwa nĩ ĩtherũkĩro rĩa maaĩ,
 namo maitho makwa nĩ gĩthima kĩa maithori!
 Ingĩrĩraga mũthenya na ũtukũ,
 ngĩrĩrĩra andũ akwa arĩa moragĩtwo.

2 Naarĩ korwo ndĩ na nyũmba
 ya kũrarĩrĩtwo nĩ agendi kũu werũ-inĩ,
 nĩgeetha ndige andũ akwa,
 thĩ ndĩmeherere;

[†] 8:22 Bũrũri wa Gileadi nĩwoĩkaine nĩ ũndũ wa indo cia mũtararĩko mwega, o na mĩtĩ ya ndawa (Kĩam 37:25).

nĩ ùndũ othe nĩ itharia,
othe nĩ gĩkundi kia andũ matangĩhoheka.

³ “Mahacaga nĩmĩ ciao
magacitua ta ùta wa gũikia ndeto cia maheeni.
Ūhootani ūria marĩ naguo bũrũri-inĩ,
nduumanĩte na ūhoru wa ma.
Moimaga rĩthia-inĩ rĩmwe magatoonya rĩthia-inĩ rĩria rĩngĩ;
na matinjũũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Mwĩhũgei arata anyu;
mũndũ ndakehoke mũrũ wa nyina.
Nĩgũkorwo mũrũ wa nyina na mũndũ nĩ mũheenania,
na mũrata wa mũndũ nĩ mũcambania.

⁵ Mũrata aheenagia mũratawe,
na gũtĩrĩ mũndũ o na ūmwe waragia ūhoru wa ma.
Maarũtĩte nĩmĩ ciao kwaria ndeto cia maheeni;
menogagia na mĩhang’o o ya kwĩhia.

⁶ Wee ūtũũraga ūrigiciĩrio nĩ maheeni,
nao aheenanania acio nĩmaregete kũmenyana na nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ Tondũ ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngamageria, na ndĩmatherie na mwaki,
nĩ ùndũ-rĩ, nĩatĩa ūngĩ ingĩika
nĩ ùndũ wa mehia ma andũ akwa?

⁸ Nĩmĩ ciao itariĩ ta mĩguĩ ya kũũragana;
no ndeto cia maheeni ciaragia.

O mũndũ aaragĩria ūria ūngĩ ndeto cia thayũ na kanua gake,
no ngoro-inĩ yake-rĩ, aikaraga amwambiire mũtego.”

⁹ Jehova ekũũria atĩrĩ,
“Anga ndakĩaga kũmaherithia nĩ ùndũ wa maũndũ macio?
Anga ndakĩaga kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?”

¹⁰ Nĩngũrĩra na ngĩrĩke nĩ ùndũ wa irĩma,
o na njakaye nĩ ùndũ wa ūrĩithio wa werũ.
Nĩgũkĩrite ihooru na gũkaaga mũndũ ūngĩtuĩkanĩria kuo,
na mwanio wa ng’ombe ndũraiguĩka kuo.

Nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka
nĩciũrite, igeethĩra.

¹¹ “Ngaatua itũũra rĩa Jerusalemu hĩba ya mahiga,
gũtuĩke kũndũ gwa gũtũũrwo nĩ mbwe;
namo matũũra ma Juda nĩngamaharagania,
kwage mũndũ o na ūmwe ūngĩtũũra kuo.”

¹² Rĩu-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩkũ mũũgĩ ūngĩtaũkĩrwo nĩ ūhoru ūyũ? Nũũ hihi ūtaarĩtwo nĩ Jehova nĩguo
atũtaarĩrie? Nĩ kĩ gĩtũmĩte bũrũri ūyũ wanangwo na ūgakira ihooru, ūgatuĩka ta werũ mũtheri nginya
gũkaaga mũndũ ūngĩtuĩkania kuo?

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Gĩtũmi nĩ tondũ nĩmatirikire watho wakwa ūria ndaamaheire; matinjathikiĩre,
o na kana makarũmĩrĩra watho wakwa. ¹⁴ Handũ ha ūguo, o maarũmĩrĩre ūremi wa ngoro ciao, na
makarũmĩrĩra Mabaali, o ta ūria maithe mao maamonereirie.” ¹⁵ Nĩ ùndũ ūcio-rĩ, Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga ūũ: “Atĩrĩrĩ, nĩngũtũma andũ aya marĩ irio ndũrũ, na manyue
maaĩ marĩ na thumu. ¹⁶ Nĩngũmahurunya ndũrĩrĩ-inĩ iria o ene matooĩ, o na kana maithe mao, njooke
ndĩmaingatithie na rũhiũ rwa njora nginya ndĩmaniine biũ.”

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:
“Mwĩcũraniei rĩũ! Itai atumia arĩa marĩraga makĩgĩrikaga moke;*,
tũmanĩrai atumia arĩa oogĩ mũno thĩnĩ wao moke.

¹⁸ Nĩmeerwo moke narua, matũrĩrĩre
nginya maitho maitũ maiyũre maithori,
nacio imone cia maitho maitũ
inyũrũkie maithori ta tũrũũ.

* 9:17 Gĩtũmi kia acakai a kũrĩhwo kĩarĩ gĩa gũteithia arĩa makuĩrĩrwo marĩre na macakae.

¹⁹ Mūgambo wa andū maragirika nīūraiguuo kuuma Zayuni:
 ‘Hī, kai rū tūrī aanange-ī!
 Kai nītūconorithitio mūno-ī!
 No nginya tuume būruri witū,
 tondū nyūmba ciitū nīcimomoretwo.’”

²⁰ No rīrī, inyuī atumia aya, ta thikīrīriai kiugo kīa Jehova;
 hingūrai matū manyu mūigwe ciugo cia kanua gake.

Oniai airitu anyu kūgirika;
 o mūdū nīarute ūria ūngī gūcakaya.

²¹ Gikuū kīambatite gīgaatoonyera ndirica-inī ciitū,
 na gīgatoonya nyūmba ciitū iria ciirigīrwo na hinya,
 nīkīniinīte ciana ciitū kū barabara-inī cia itūūra,
 o na aanake aitū makaniinwo kuuma kū ihaaro-inī.

²² Meere ūū, “Jehova ekuuga atīrī:

“‘Ciimba cia andū nīkaragana
 ta rūrua rūrī mūgūnda,

na ta itira iria itinītio igatigwo na thuutha nī mūgethi,
 itarī na mūdū wa gūcicookanīrīria.’”

²³ Jehova ekuuga atīrī:

“Mūdū ūria mūūgī-rī, nīatige kwīgaatha nī ūndū wa ūūgī wake,
 kana mūdū ūria ūrī na hinya egaathe nī ūndū wa hinya ūria arī naguo,
 o na kana gītonga kīigathe nī ūndū wa ūtonga wakīo,

²⁴ no rīrī, mūdū ūria ūkwīgaatha, nīegaathe nī ūndū wa ūhoro ūyū:

atī we nīataūkīrwo na akamenya atī nī nī nī Jehova,
 ūria wikaga maūdū ma ūtugi,
 na ngatuanīra ciira kīhoo to na ngarūmia ūthingu gūkū thī,
 nī ūndū maūdū macio nīmo ngenagio nīmo,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²⁵ Jehova ekuuga atīrī, “Matukū nīmagooka rīrīa ngaaherithia andū othe arīa maruīte o mūrī yao iiki,
²⁶ nao nī andū a būruri wa Misiri, na a Juda, na a Edomu, na a Amoni, na a Moabi, na arīa othe matūūruga
 werū-inī kūdū kūraya. Nīgukorwo andū a ndūrīrī ici ciothe ti aruu kūna, o na andū a nyūmba yothe ya
 Isiraeli matiruīte ngoro.”

10

Ngai na Mīhianano ya Kūhooywo

¹ Ta thikīrīriai mūigwe ūhoro ūria Jehova ekūmwīra, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli. ² Jehova ekuuga atīrī:

“Tigai kwīruta mīthiire ya ndūrīrī,
 kana mūguoyohio nī morirū ma kūūria igūrū,
 o na gūtuika ndūrīrī icio nīguoyohetio nīmo.

³ Nīgukorwo mītugo ya andū acio ndīrī kiene:
 matemaga mūtī mūtītū, ūkarutīrwo wīra nī bundi,
 akawacūhia na ithanwa rīake.

⁴ Maūgemagia na betha na thahabu;
 maūhūūrāgīrīra na mīcumarī na nyondo
 ndūkae kwenyenya.

⁵ Ūtarīi ta kindū gīa kūhahūra nyamū gīthecereirwo mūtī mūgūnda-inī wa marenge,
 mīhianano yao ndīngīhota kwaria;

ningī no nginya ikuuo,
 tondū ndīngīhota gwītware.

Mūtikanamīitigīre;
 ndīngīhota gwīka ūūru
 o na kana gwīka wega o na ūrīkū.”

⁶ Atīrīrī, gūtīrī ūngī ūtarīi tawe, Wee Jehova;
 Wee ūrī mūnene,
 narīo rītwa rīaku nī rīrī ūhoti mūnene.

⁷ Nūū ūtangīgwītīgīra,
 Wee mūthamaki wa ndūrīrī?
 Wee nowe wagīrīire gwītīgīrwo.

Thīinī wa andū arīa othe oogī a ndūrīrī,
 o na mothamaki-inī mao mothe,
 gūtīrī ūngī ūhaana tawe.

- ⁸ Acio othe-rĩ, matiĩciiragia, no nĩ akĩgu;
mataaragwo nĩ mihianano itarĩ kiene o irĩa ithondeketwo na mĩtĩ.
- ⁹ Igemagio na betha irĩa hũũre irutĩtwo Tarishishi,
na thahabu irutĩtwo Ufazu.
- Kindũ kũu gĩthondeketwo na moko ma bundi, na ma mĩturi wa thahabu
gĩcookaga gĩkahumbĩrwo na rangi wa bururu na wa ndathi,
ciothe ithondeketwo nĩ andũ arĩa oogĩ na wĩra ũcio.
- ¹⁰ No Jehova nĩwe Ngai ũria wa ma; nĩwe Ngai ũria ũrĩ muoyo,
o na mũthamaki ũria ũtũũraga tene na tene.
- Rĩria arakarĩte-rĩ, thĩ nĩĩthingithaga,
nacio ndũrĩrĩ itingĩĩtiiria mang'ũrĩ make.
- ¹¹ “Meerei atĩrĩ, ‘Ngai icio itoombire igũrũ na thĩ, nĩgathira gũkũ thĩ, na ithire kũria guothe gũtam-
bũrũkĩirio matu mairũ.’”
- ¹² No rĩrĩ, nĩ Ngai wombire thĩ na hinya wake;
akĩhaanda thĩ na ũũgĩ wake,
na agĩtambũrũkia matu mairũ na ũndũ wa ũmenyo wake.
- ¹³ Hĩndĩ irĩa we agũũthũka-rĩ, maaĩ marĩa marĩ igũrũ matu-inĩ nĩmarurumaga;
nĩwe ũtũmaga thaatũ waambate na igũrũ uumĩte ituri ciothe cia thĩ.
- Atũmaga rũheni rũũke rũrehanĩte na mbura,
na akarehithia rũhuho ruumĩte makũmbĩ-inĩ make.
- ¹⁴ Andũ othe nĩmagĩte meciiria na makaaga ũũgĩ;
nake mĩturi wa thahabu o wotho nĩaconorithĩtio nĩ mihianano iyo yake.
- Nĩ ũndũ mihianano iyo yake ya gwĩturĩra nĩ ya maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩinĩ wayo.
- ¹⁵ Ndĩrĩ kiene, nĩ ya kũnyararwo;
narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio rĩakinya-rĩ, nĩgathira biũ.
- ¹⁶ We ũcio Rũgai rwa Jakubu ndatarĩ tayo,
nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa indo ciothe,
o hamwe na Isiraeli mũhĩrĩga ũria, eegwatiire ũtuĩke igai rĩake,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩrĩo rĩitwa rĩake.
- Mwanangĩko ũria Ũroka*
- ¹⁷ Ohai mĩrigo yanyu mũthaame bũrũri ũyũ,
inyuĩ arĩa mũtũũrĩte mũrigicĩirio nĩ thũ.
- ¹⁸ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ihinda rĩrĩ nĩrĩo ngũikia
andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ ta maikĩtio na kĩgũtha;
Nĩngũmarehithiria mĩnyamaro,
nĩgeetha manyiitwo mĩgwate.”
- ¹⁹ Wũi-ĩya-wakwa, nĩ ũndũ wa itihia rĩria ndiihĩtio-ĩ!
Ironda ciakwa itingihona!
No ngĩcookeria ũhoru ngiuga atĩrĩ,
“Ũyũ nĩ mũrimũ wakwa, na no nginya ndiũkirĩrĩrie.”
- ²⁰ Hema yakwa nĩyanangĩtwo,
nayo mĩkanda yayo yotho igatuĩkanga.
- Ariũ akwa nĩmanjehereire magethĩira na rĩu matikĩrĩ ho;
rĩu gũtirĩ mũndũ mũtigaru wa kwamba hema yakwa,
o na kana wa gũtambũrũkia mataama mayo.
- ²¹ Ariĩthi matiĩciiragia,
na matitũĩragia ũhoru harĩ Jehova;
nĩ ũndũ ũcio matigaacagĩra,
nacio ndũũru ciao ciothe cia mbũri nĩihurunjũkĩte.
- ²² Ta thikĩrĩriai! Nĩtũrakinyĩrio ũhoru, tũkeerwo atĩrĩ,
kũrĩ na gacagaca nene kuuma bũrũri wa mwena wa gathigathini!
Gacagaca iyo nĩgatũma matũũra ma Juda makire ihooru,
ĩtũme matũũke ma gũtũũragwo nĩ mbwe.
- Ihooya rĩa Jeremia*
- ²³ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, nĩnjũũ atĩ muoyo wa mũndũ ti wake we mwene;
mũndũ we mwene ti we ũrũngagĩrĩria makinya make.
- ²⁴ Atĩrĩrĩ Wee Jehova, herithia, no ũherithie na kihooto;
ndũkaherithie ũrĩ na marakara,
ndũkae kũniina ndũke kindũ hatarĩ.

²⁵ Itūrūrira ndūriri iria itakūū mang'ūrī maku,
ūmaitūrūre andū ariā
matakayagira rītwa riaku.
Nī ūndū-rī, nīmahukītie Jakubu;
mamūhukītie biū,
naguo būrūri wake makawananga.

11

Andū a Juda Gūthūkia Kīrikanīro

¹ Ino niyo ndūmiriri iria yakinyirire Jeremia yumite harī Jehova: ² “Ta thikiriria mohoro ma kirikaniro giki, ūcooke ūhe andū a Juda o na andū ariā matūūruga Jerusalemu ūhoro wamo. ³ Meere atiri, ūū nīguo Jehova, Ngai wa Israeli ekuuga: ‘Atiriri, kūgwatwo nī kīrumi, nī mūdū o wothe ūria ūtaathikagira mohoro marī marī kirikaniro-inī giki; ⁴ namo nī mohoro marī ndaathire maithe manyu rīria ndaamarutire būrūri wa Misiri, ngimaruta kūu icua-inī rīa gūtwekia igera.’ Ngimeera atiri, ‘Njathikagirai na mūhingagie maūdū marīa mothe ndimwathite, na inyuī nīmūgūtuika andū akwa, na nīi ndūike Ngai wanyu. ⁵ Hīndi iyo, nīi na Nīi nīngahingia mwihitwa ūria ndehitiire maithe manyu, atī nīngamahe būrūri ūri būthi wa iria na ūūki,’ na nīguo būrūri ūyū mwīgwaatiire ūmūthi.”

Na nīi ngīmūcookeria atiri, “Kūrotuika ūguo, Jehova.”

⁶ Jehova aanjūrire atiri, “Hunjaniriai mohoro macio mothe matūūra-inī ma Juda o na kūu barabara-inī cia Jerusalemu, ūmeere atiri: ‘Thikiririai mohoro ma kirikaniro giki na mūmarūmagirire. ⁷ Kuuma hīndi iria ndaarutire maithe manyu kūu būrūri wa Misiri, nginya ūmūthi, ndūūrīte ndimakaanagia o hīndi o hīndi, ngameera atiri, “Njathikagirai.” ⁸ No matiigana kūnjigua kana kūrūmbūiya ūhoro ūcio; handū ha gwika ūguo, o maarūmirire ūremi wa ngoro ciao thūku. Nī ūndū ūcio na nīi ngimarehithiria irumi ciothe cia kirikaniro kīu ndaamaathite marūmagirire no-o makīaga gūkihingia.”

⁹ Ningi Jehova akinjira atiri, “Nī harī ndundu ya njūkanirio ithugunditwo thīnī wa andū a Juda, o na thīnī wa andū ariā matūūruga Jerusalemu. ¹⁰ Nīmacookereire mehia ma maithe mao ma tene, ariā maaregire kūguu ndeto ciakwa. Nīmarūmirire ngai ingi nīgeetha macitungatire. Nyūmba cieri, ya Israeli na ya Juda, nīthūkitie kirikaniro kīria ndaarikanire na maithe mao ma tene. ¹¹ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atiri: ‘Nīngūmarehithiria mwanangiko matangihota kūūrira. O na mangikaangira, ndikamathikiriria. ¹² Andū a matūūra ma Juda na ariā matūūruga Jerusalemu nīmagathiī gūkaīra ngai icio macinagira ūbumba, no itikamateithia o na hanini hīndi iria magaakorwo nī mwanangiko. ¹³ Wee Juda-rī, ūri na ngai nyingi o ta ūria matūūra maku maigana, na igongona iria ūhaandite cia gūcinira ngai iyo ya thoni itagwo Baali ūbumba nī nyingi o ta barabara cia Jerusalemu.’

¹⁴ “Tiga kūhoera andū aya, kana ūmathaitanirire, o na kana ūmaaririre, tondū ndikamathikiriria hīndi iria makaangira marī mīnyamaro-inī.
¹⁵ “Mwendwa wakwa nī atia areka thīnī wa hekarū yakwa,
o agithugundaga maūdū mooru na andū aingi?
Anga nyama iria nyamūre cia kīgongona-inī
ciachota kūgiririria iherithia riaku?
Amu ūgikenaga
rīria ūgwika maūdū maku ma waganu.”

¹⁶ Jehova, akūheete rītwa atiri:
Mūtamaiyū mūruru mwea
ūrī na maciaro mathaka makīoneka.
No riri, nīekūgwatia mwaki,
aūcine na mūrurumo wa kihuhūkanio kīnene,
nacio honge ciaguo ciunikange.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o ūcio wakūhaandire wee, nīwe ūgūtūirire ūkorwo nī mwanangiko, tondū riri, andū a nyūmba ya Israeli na andū a nyūmba ya Juda nīmekite maūdū mooru, makaandakaria nī ūndū wa gūcinira Baali ūbumba.

Ndundu ya gūkūrira Jeremia

¹⁸ Nīndamenyire ndundu yao njūru nī ūndū Jehova nīanguūrīrie, nīgūkorwo o ihinda rīu nīanyonirire ūria meekaga. ¹⁹ Nīi ndatarīi ta gatūrūme kahooreri koimagaritio gagathinjwo; ndiamenyaga atī nīmath-ugundite kūnjika ūūru, makiugaga atiri,

“Nītwanangei mūti ūyū na maciaro maguo;
nītūmūniinei oime būrūri-inī wa ariā marī muoyo,
nīgeetha rītwa riake ritikanacooke kūririkanwo o rī, o rī.”

²⁰ No riri, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o wee ūtuaga ciira na kīhooto na ūkoiruria maūdū ma ngoro na ma meciiria-rī,
reke ndīonere wee mwene ūkīndihiria harī andū aya,
nīgūkorwo wee nīwe ndekereirie maūdū makwa mothe.

²¹ “Nĩ ūndũ ūcio, ūũ nĩguo Jehova ekuuga ūhoroni inĩ ūkonĩ andũ a Anathothu, acio marenda gũkũruta muoyo, makoiga atĩrĩ, ‘Tiga gũcoka kũratha mohoro ūkigwetaga rĩitwa rĩa Jehova, nĩgeetha tũtigakũũrage na moko maitũ’; ²² nĩ ūndũ ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngamaherithia. Aanake ao makooragwo na rūhiũ rwa njora, nao ariũ ao na aarĩ ao mooragwo nĩ ng’aragu. ²³ Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wao ūgaatigara, tondũ nĩngarehithiria andũ a Anathothu mwanangĩko mwaka-inĩ ūria makaaherithio.’”

12

Mateta ma Jeremia

- ¹ Atĩrĩ, Wee Jehova ūtũũraga ūnduagĩra ciira na kĩhooto
rĩria rĩothe ndarehe ciira mbere yaku.
No rĩrĩ, no nyende twaranĩrie nawe ūndũ ūkonĩ kĩhooto gĩaku:
Nĩ kĩ gĩtũmaga mũthĩire wa mũndũ ūria mwaganu ūgaacĩre?
Nĩ kĩ gĩtũmaga andũ aria matarĩ wĩtikio matũũre megangarĩte?
- ² Ūmahaandĩte, nao makagĩa na mĩri;
makũraga na magaciara maciaro.
Ūgwetagwo hĩndĩ ciothe nĩ tũnua twao,
no meciiria ma ngoro ciao marĩ haraaya nawe.
- ³ No rĩrĩ, Wee Jehova nĩũnjũũ;
nĩwe ūnyonaga na ūkoiruuria meciiria makwa ūndũ ūgũkonĩ.
Maguucũrĩrie ta ng’ondũ irathĩ gũthĩnjwo!
Maamũre ūmetererie mũthenya wao wa kũũragwo!
- ⁴ Nĩ ihinda rĩigana atĩa bũrũri ūgũtũura ūng’arĩte,
nayo nyeki mĩgũnda-inĩ yothĩ iikare ihoohete?
Tondũ andũ aria matũũraga kuo nĩ andũ aaganu-rĩ,
nyamũ na nyoni nĩithĩrite.
Nĩngĩ, andũ acio maroiga atĩrĩ,
“Ndakoona ūria tũkaarĩkĩria.”
- Icookio rĩa Ngai*
- ⁵ “Angĩkorwo nĩuteng’eranĩtie na andũ marathĩ na magũrũ
nao magakũhũmia-rĩ,
wakĩhota atĩa gũcindana na mbarathi?
Angĩkorwo nĩũhĩngagwo ūkigerera bũrũri ūrĩ thayũ-rĩ,
ũgaakĩhota atĩa gũtũrĩkania ihinga iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Jorodani?
- ⁶ Ariũ a maitũguo, na andũ a nyũmba ya thoguo-rĩ,
o nao nĩmagũkunyanĩre;
nĩmanĩrĩre na mũgambo magũũkĩrĩre.
Ndũkae kũmeehoka,
o na mangĩaria wega waku atĩa.

- ⁷ “Nĩ nĩngũtirika nyũmba yakwa,
na ndiganĩrie igai riakwa;
nĩngũneana ūria nyendete
moko-inĩ ma thũ ciake.
- ⁸ Igai riakwa rĩtuĩkĩte
ta mũrũũthĩ ūrĩ gĩthaka-inĩ harĩ nĩ.
Nĩkũrarama ūndaramĩire,
nĩ ūndũ ūcio ngaũthũura.
- ⁹ Githĩ igai riakwa rĩtuĩkĩte
ta nyoni ndia-nyama irĩ maroro harĩ nĩ,
ĩria nyoni iria ingĩ ndia-nyama iĩthiũrũrũkagĩria ikamĩtharĩkĩra?
Thĩi ūkonganie nyamũ ciothe cia gĩthaka;
cĩrehe imatambuure.
- ¹⁰ Ariĩthi aingĩ nĩmakananga mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ,
na marangĩrĩrie mũgũnda wakwa;
nĩmagatũma mũgũnda wakwa ūria mwega
ũtuĩke rũng ūrĩ rũkirĩte ihooru.
- ¹¹ Magaatũma gũkire ihooru,
gũtuĩke kũndũ kũng’aru na gũkirĩte ihooru maitho-inĩ makwa;
bũrũri ūcio wothĩ nĩgathũkangio
nĩ ūndũ gũtirĩ mũndũ wakũũrũmbũiya.
- ¹² Werũ-inĩ guothe kũria gũtũũgĩru
aniinani nikuo makaiyũra,
nĩgũkorwo rūhiũ rwa njora rwa Jehova nĩrũkaniinana

kuuma gīturi kīmwe kīa būrūri nginya kīrīa kīngī;
gūtigakorwo mūdū o na ūrīkū ūgaakorwo na thayū.

¹³ Makaahandaga ngano, makagetha mīigua;
makeenogia na matione kīndū.

Nī ūndū ūcio-rī, conokerai magetha manyu,
tondū wa marakara mahiū ma Jehova.”

¹⁴ Jehova ekuuga atīrī: “Ha ūhorō wa andū acio aaganu maandigiicīrie, o acio matunyaga andū akwa a Isiraeli igai rīrīa ndaamaheire-rī, nīngamamunya kuuma mabūrūri mao, na munye nyūmba ya Juda yume gatagatī kao. ¹⁵ No rīrī, thuutha wa kūmamunya nīngacooka ndīmaiguire tha na njookie o ūmwe wao igai-inī riake mwene, būrūri-inī wake kīumbe. ¹⁶ Nīngī mangikeruta wega mīthiire ya andū akwa na mehite makīgwetaga rīitwa riakwa moige atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo,’ o ta ūrīa maarutire andū akwa hīndī ūmwe kwihīta makīgwetaga rīitwa rīa Baali-rī, hīndī iyo nao nīmakahaandwo marūme wega gatagatī ka andū akwa. ¹⁷ No rīrī, rūrīrī o na rūrīkū rūngikaaga kūnjigua-rī, nīngarūmunya na mīrī na ndīrūniine biū,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

13

Mūcibi wa Gatani

¹ Jehova aanjīrīre atīrī: “Thiī wīgūrīre mūcibi wa gatani, wīohe njohero, no ndūkareke ūhutanie na maaī.” ² Nī ūndū ūcio ngīgūra mūcibi, o ta ūrīa Jehova aanjathīte njike, ngīwīoha njohero.

³ Nīngī ndūmīrīri ya Jehova ikīnginyīrīra hīndī ya keerī ngīrwo atīrī, ⁴ “Oya mūcibi ūcio ūraagūrīre, o ūcio wīohete njohero, ūkīre o rīu ūthiī ūkinye Rūūi rwa Farati, ūhithē mwatūka-inī wa rwaro rwa ihiga.”

⁵ Nī ūndū ūcio ngīthiī ngīūhitha kūu Rūūi-inī rwa Farati, o ta ūrīa Jehova anjīrīte njike.

⁶ Matukū maingī maathira Jehova akīnjīra atīrī, “Rīu ūkīra ūthiī ūkinye Rūūi-inī rwa Farati, woe mūcibi ūrīa ndakwīre ūkaūhithē kuo.” ⁷ Nī ūndū ūcio ngīthiī kūu rūūi-inī rwa Farati, ngīthikūria mūcibi ūcio ngīūruta harīa ndaaūhithē, no rīrī, nīwabuthīte ūkaaga kīene biū.

⁸ Hīndī iyo ndūmīrīri ya Jehova ikīnginyīrīra, ngīrwo atīrī, ⁹ “Jehova ekuuga atīrī: ‘Ūguo nīguo ngaaniina rūtūrīko rwa Juda o na rūtūrīko rūnene rwa Jerusalemu. ¹⁰ Andū aya aaganu, aya maregete kūigua ūhorō wakwa, o aya marūmagīrīra ūremi wa ngoro ciao, makoima ngai ingī thuutha macitungatīre na macihooye-rī, magaatūka ta mūcibi ūcio, mage kīene biū! ¹¹ Nīgūkorwo o ta ūrīa mūcibi wīohagwo njohero ya mūdū, ūguo nīguo ndeohire nyūmba yothē ya Isiraeli na nyūmba yothē ya Juda, nīgeetha matūke andū akwa kūna, nīguo ndīgīre na ngumo, na ngumagio na ngaheagwo gītīo. No rīrī, matiigana gūthikīrīra,’ ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Mondo cia Ndibei

¹² “Meere atīrī: ‘Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: Mondo o yothē ya ndibei ya gīrīre nīkūyūrīo ndibei.’ Nao mangīgaakūria atīrī, ‘Ithui tūtīū atī mondo o yothē ya ndibei nīyagīrīre kūyūrīo ndibei?’ ¹³ Hīndī iyo ūmeere atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Nīngūyūrīa arīa othe matūūruga būrūri ūyū na ūrīu, o hamwe na athamaki acio maikaragīra gītī kīa ūthamaki kīa Daudi, na athīnjīri-Ngai, na anabīi, na arīa othe matūūruga Jerusalemu. ¹⁴ Nīngamahūūrīthania mūdū na ūrīa ūngī, hūūrīthanie maithe na ciana o ūndū ūmwe, ūguo nīguo Jehova ekuuga. Ndīkamaiguīra tha, kana ndīmacaāire o na kana ngīe na kīeha atī nīguo njage kūmaniina.’”

Kwihītīrwo Gūtahwo

¹⁵ Thikīrīrai na mūtege matū,
tigai gwītīa,
nīgūkorwo Jehova nīarītie.

¹⁶ Goocai Jehova Ngai wanyu
atanarehe nduma,
na mbere ya magūrū manyu mahīngwo
kūu irīma-inī kūragīa nduma.

Inyūi mwīrīgīrīre ūtheri,
nowe-rī, nīakaūgarūra ūtūike nduma ndumanu,
aūgarūre ūtūike ta kīeha kīnene.

¹⁷ No rīrī, mūngīaga kūigua,
ndīrīrīragīra hitho-inī
nī ūndū wa mwītīo wanyu;
maitho makwa makaarīra na ruo,
ngītīaga maithori,
nī ūndū rūūru rwa Jehova nīrūgūtahwo.

¹⁸ Īra mūthamaki o na nyina wa mūthamaki atīrī,
“Harūrūkai mume itī-inī cianyu cia ūthamaki,
nīgūkorwo tanji icio cianyu irī rīiri
nīcīkūgūa kuuma mītwe-inī wanyu.”

¹⁹ Matūūra manene ma kūu Negevu nīmakahingwo,

na gütikagĩa mündü ūkaamahingūra.
Andũ othe a Juda nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ,
magaatahwo matwarwo othe biũ.

- ²⁰ Tiirai maitho muone
andũ acio marooka moimĩte mwena wa gathigathini.
Rũũru rũrĩa wehokeirwo rwa ng'ondũ
rũrĩa ũretĩaga naruo-rĩ, rũkĩrĩ ha?
- ²¹ Ūkoiga atĩa rĩrĩa Jehova akaanenehia
andũ arĩa watuĩte athiritũ aku
nĩguo matuĩke a gũgwathaga?
Githĩ ndũkanyĩitwo nĩ ruo rũnene,
ta rwa mündũ-wa-nja akĩrũmwo?
- ²² Nawe ũngĩkeyũria atĩrĩ,
“Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte maündũ macio mangore?”
Nĩũkamenya atĩ magũkorete nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ,
na nĩkĩo ũtarũrĩrwo nguo ciaku,
naguo mwĩrĩ waku ũgathũkio.
- ²³ Mũkushi ahota kũgarũra gĩkonde kĩa mwĩrĩ wake,
o na kana ngarĩ ĩgarũre maroro mayo?
O na inyũĩ mũtingĩhota gwĩka wega,
nĩ ũndũ nĩ mwamenyerire gwĩka ũũru.
- ²⁴ “Nĩĩ ngaakũhurunja o ta ũrĩa mũũngũ
ũmbũragwo nĩ rũhuho rwa werũ-inĩ.
- ²⁵ Rĩu nĩrĩo ĩgai rĩaku,
rũgai rũrĩa ngũtuĩrĩre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
“tondũ nĩũrganĩrwo nĩ nĩĩ,
ũkehoka ngai cia maheeni.
- ²⁶ Nĩngakũguũria nguo ikũhumbĩre ũthiũ
nĩguo njaga yaku yoneke:
- ²⁷ ũtharia waku o na mĩĩto ĩrĩa wanagĩria,
o na ũmaraya waku ũrĩa ũtarĩ thoni!
Nĩndĩĩoneire ciiko ciaku cia ũũra-thoni
kũu tũrĩma-inĩ na mĩgũnda-inĩ.
Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Jerusalemu-ĩ!
Ūgũtũũra wĩthaahĩtie nginya-rĩ?”

14

Kwaga Mbura, Ng'aragu, na Rũhiũ rwa Njora

- ¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia ikoniĩ ihinda rĩrĩa kwagĩte mbura:
- ² “Bũrũri wa Juda nĩũracakaya,
namo matũũra makuo makoowwo nĩ hinya;
nĩmararĩrĩra bũrũri,
nakĩo kĩrĩro nĩkĩambatĩte na ĩgũrũ kiumĩte Jerusalemu.
- ³ Andũ arĩa marĩ ĩgweta maratũma ndungata ciao ĩgatahe maaĩ;
ĩrathĩĩ marima-inĩ ĩkaaga maaĩ.
Iracooka na ndigithũ itarĩ kindũ;
ikehumbĩra mĩtwe iconokete na ikuĩte ngoro.
- ⁴ Thĩ nĩyatũkangĩte,
nĩ ũndũ gũtirĩ mbura yurĩte bũrũri-inĩ,
arĩmi nao magakua ngoro,
makehumbĩra mĩtwe.
- ⁵ O nayo thwariga
nĩĩteete gacaũ kayo gaaciarwo o ro ũguo kũu werũ-inĩ,
nĩ ũndũ gũtirĩ nyeki.
- ⁶ Njagĩ nacio irũgamĩte tũrĩma-ĩgũrũ kũrĩa gũtakũraga kindũ,
ikĩhũmahũmaga ta mbwe;
nĩciũrĩte maitho
nĩ kwaga mahuti ma kũrĩa.”

- ⁷ O na gũtuĩka mehia maitũ nĩmaroimbũra ũũru ũrĩa twĩkĩte,
Wee Jehova-rĩ, ĩka ũndũ nĩ tondũ wa rĩitwa rĩaku.

Nīgūkorwo gūcoka na thuutha gwitū nī kūnene;
nītūkwhīirie.

⁸ Wee Kīrīgīrīro gīa Israeli,
o wee Mūhonokia wao hīndī īrīa marī na mīnyamaro,
nī kī gītūmīte ūtūike ta mūgeni būrūri-inī,
kana ta mūgendi ūraarīire ūtūkū o ūmwe?

⁹ Nī kī gītūmīte ūikare ta mūndū mūmaku,
ūgaikara ta njamba īrī hinya itangihota kūhonokania?
Wee Jehova-rī, ūrī gatagatī gaitū,
na ithuī tūgeetanio na rītwa rīaku;
ndūkanatūtirike!

¹⁰ Jehova ekuuga atīrī ūhorō ūkonīi andū aya:

“Nīmendete kūūrūra mūno;
nīmaregete kūgīrīrīa magūrū mao.

Nī ūndū ūcio nake Jehova ndangīmetīkīra;
rīu nīekūrīrikana waganu wao,
na amaherithie nī ūndū wa mehia mao.”

¹¹ Nīngī Jehova akīnjīra atīrī, “Tiga kūhoera andū aya atī nīguo mone wega. ¹² O na mangūhinga kūrīa irio, ndigathikīrīria kīrīro kīao; o na mangīndutīra maruta ma njino na maruta ma mūtū-rī, ndikametīkīra. Nī kūniina ngaamaniina na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, o na mūthiro.”

¹³ No ngiuga atīrī, “Wūi, Mwathani Jehova, anabii mameeraga atīrī, ‘Mūtikoona rūhiū rwa njora kana mūhatīrīro nī ng’aragu. ¹⁵ Nī ūndū ūcio, ūu nīguo Jehova ekuuga ūhorō ūkonīi anabii arīa mararatha mūndū makīgwetaga rītwa rīakwa. Nī ndimatūmīte, kana ngamathuura, o na kana ngamaarīria. Maramūrathīra mohoro ma cioneki cia maheeni, na ūragūrī wa tūhū, na kūhooya mīhianano, na maūndū ma maheeni marīa methugundiire na meciiria mao. ¹⁵ Nī ūndū ūcio, ūu nīguo Jehova ekuuga ūhorō ūkonīi anabii arīa mararatha mūndū makīgwetaga rītwa rīakwa: Nī ndiamatūmīte, no-o moigaga atīrī, ‘Gūtīrī rūhiū rwa njora kana ng’aragu ikaahutia būrūri ūyū.’ Anabii o acio makaaniinwo na rūhiū rwa njora, na ng’aragu. ¹⁶ Nao andū acio marathagīrwo mohoro nīo, magaikanio na kūu njīra-inī cia itūūra rīa Jerusalemu tondū wa ng’aragu na rūhiū rwa njora. Gūtīkoneka mūndū wa kūmathika, kana wa gūthika atumia ao, o na kana wa gūthika ariū ao na airītu ao. Nīngamaitīrīria mūtino ūrīa ūmagīrīre.

¹⁷ “Maarīrie ūhorō ūyū, ūmeere atīrī:
“Rekei maitho makwa maite maithori
ūtūkū na mūthenya mategūtīgithīria;
nīgūkorwo mūirītu wakwa gathirange, o acio andū akwa,
nīmūgurarie ūūru,
akagūthwo igūtha rīa kūmūhehenja.

¹⁸ Ingītoonya būrūri-inī,
nyonaga arīa moragītwo na rūhiū rwa njora;
ingītoonya itūūra inene,
nyonaga arīa manyariirītwo nī ng’aragu.
Mūnabii na mūthīnjīri-Ngai,
eerī nīmathīite būrūri matooi.”

¹⁹ Rīu-rī, kāi ūregete Juda biū?
Anga nīūnyararīte Zayuni?
Nī kī gītūmīte ūtūhūire,
nginya tūkaaga kīhonīa?
Twerīgīrīire thayū,
no gūtīrī wega tuonete,
tūgeterera ihinda rīa kūhonanio,
no rīrī, no maūndū ma kūmakania tuonete.

²⁰ Nītūkumbūra waganu witū, Wee Jehova,
o na wīhia wa maithe maitū;
nī ūndū ti-itherū nītūkwhīirie.

²¹ Twagūthaita ūtige gūtūthūūra, nī ūndū wa rītwa rīaku;
ndūgaaconorithie gītī gīaku kīa ūnene kīria kīrī riiri.
Rīrikana kīrikanīro kīria warikanīire na ithuī,
na ndūgagīthūkie.

²² Nī kūrī mūhianano o na ūmwe wa iyo itarī kīene ya ndūrīrī ūngiuria mbura?
Matu mo mene nīmoiragia mbura?
Aca, nīwe, Wee Jehova Ngai witū, uuragia mbura.
Nī ūndū ūcio, kīrīgīrīro giitū kīrī harīwe,

nīgukorwo wee nīwe wíkaga maündū macio mothe.

15

¹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ: “O na korwo Musa na Samuēli maarũgama mbere yakwa-rĩ, ngoro yakwa ndĩngĩerekera kũrĩ andũ aya. Maingatei mehere mbere yakwa! Nĩmarekwo mathiĩ! ² Nao mangĩkũria atĩrĩ, ‘Tũgũthĩĩ kũ?’ Ūmeere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Jehova ekuuga:

“‘Arĩa maathĩrĩrio gũkua-rĩ, magakue;

arĩa maathĩrĩrio kũuragwo na rūhiũ rwa njora-rĩ, makooragwo na rūhiũ rwa njora;

arĩa maathĩrĩrio ng’aragu-rĩ, makooragwo nĩ ng’aragu;

arĩa maathĩrĩrio gũtahwo-rĩ, matahwo matwarwo bũrũri ũngĩ.’

³ “Nĩngamarehithĩria mĩthemba ĩna ya aniinani mamookĩrĩre.” ũguo nĩguo Jehova ekuuga, “Rũhiũ rwa njora rūgooka rūũrage andũ, namo magui mamakururie, nacio nyoni cia riera-inĩ, o na nyamũ cia gũkũ thĩ imatambuure, imaniine. ⁴ Nĩngatũma matuike andũ a gũthũũrwo nĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, nĩ ũndũ wa ũria Manase mũrũ wa Hezekia mũthamaki wa Juda eekire gũkũ itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu.

⁵ “Nũũ ũgaakũguĩra tha, wee Jerusalemu?

Nũũ ũgaagũcakaĩra?

Nũũ ũgaakerũra gwaku oke akũũrie ũria ũhoru waku ũtariĩ?”

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Wee nĩũndegete,

wee ũtũũrite ũcookaga na thuutha.

Nĩ ũndũ ũcio nĩngũgũtambũrũkĩria moko ngũniine;

ndĩngĩricũkwo rĩngĩ.

⁷ Nĩngamahuha ta mahuti makĩhuhwo na gĩtarũrũ

ihingo-inĩ cia itũũra inene rĩa bũrũri.

Nĩngarehe gĩkuũ na mwanangĩko kũrĩ andũ akwa,

nĩgũkorwo nĩmagĩte kũgarũrĩra mĩthĩire yao.

⁸ Nĩngatũma atumia ao a ndigwa maingĩhe,

makĩre mũthanga wa ĩria-inĩ.

Nĩngarehithia mũniinani hĩndĩ ya mĩarahō

okĩrĩre manyina ma aanake ao;

ngaamarehera ruo rĩnene

na makorererwo nĩ kĩa kĩnene o rĩmwe.

⁹ Nyina wa ciana mũgwanja

nĩakaringĩka, akue.

Nĩagathũĩrwo nĩ rĩa kũrĩ o mũthenya barigici;

nĩagaconorithio na anyararwo.

Arĩa magaatigara ngaamaneana kũrĩ thũ ciao,

maniinwo na rūhiũ rwa njora,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Wũĩ-ĩya-wakwa maitũ-ĩ, wee wanjariire!

Nduĩkite mündũ wa kũgianagwo na kũhũũranagwo na nĩ nĩ bũrũri wothe!

Nĩ ndikombithĩtie kana ngakomberwo kindũ nĩ mündũ,

no numagwo nĩ andũ othe.

¹¹ Jehova oĩgĩte atĩrĩ,

“Ti-itherũ nĩngagũkũũra ndĩ na muoroto mwega harĩwe;

ti-itherũ nĩngatũma thũ ciaku igũthaithe mahinda ma mwanangĩko

na mahinda ma mĩnyamaro.

¹² “Mündũ no oine kĩgera:

kĩgera kĩa kiumite gathigathini,

kana oine gĩcango?

¹³ Nĩnganeana ũtonga waku na igĩĩna ciaku

itahwo hatarĩ irĩhi,

nĩ ũndũ wa mehia maku mothe

marĩa manekwo bũrũri-inĩ waku wothe.

¹⁴ Nĩngamũtua ngombo cia thũ cianyu

thĩĩnĩ wa bũrũri mũtooĩ,

nĩ ũndũ marakara makwa

nĩmagaakana ta mwaki, ũmũcine.”

¹⁵ Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũũĩ;

ndirikana na ũũmenyagĩrĩre.

Ndĩhĩria kũrĩ arĩa maanyariiraga.

- Wee nūkiragīrīria; ndūkanjeherie;
 ririkana ūria ndananyariirika nī ūndū waku.
- ¹⁶ Rīrīa ciugo ciaku cianginyīrīre-rī, nīndacirīre;
 ciarī gīkeno giakwa, na igīcanjamūra ngoro yakwa,
 nīgukorwo nīnjitanītio na rītwa riaku,
 Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe.
- ¹⁷ Ndirī ndaikara thiritū-inī ya ariā mekenagia,
 o na kana ngīkenia magīkenia;
 ndaikarire ndī wiki nī ūndū guoko gwaku kwarī igūrū riakwa,
 nawe nīwanjiyūrītie marakara.
- ¹⁸ Nī kīi gītūmīte ruo rwakwa rwage gūthira,
 na kīronda giakwa gīkeeha, gīkaaga kūhona?
 Anga ūgūtūika harī nīi ta karūūi gatangīhokwo,
 kana ta gīthima kia maaī kirīa kīhūūaga?
- ¹⁹ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga atīrī:
 “Ūngīrīra, nīngūgūcookereria
 nīgeetha ūndungatagīre;
 akorwo nīūrīaragia maūndū marīa marī bata,
 no ti marīa matarī bata,
 nīūgūtūika wa kūnjarīrīria.
 Andū aya nīmagūcookerere,
 no wee ndūkamacookerere.
- ²⁰ Nīngagūtua ta rūthingo harī andū aya,
 ngūtue rūthingo rūrūmu rwa gīcango;
 nīmakarūa nawe,
 no matigagūtōoria,
 nīgukorwo nīi ndī hamwe nawe,
 nīguo ngūteithūre na ngūhonokie,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- ²¹ “Nīngakūhonokia kuuma moko-inī ma andū ariā aaganu,
 na ngūkūūre ngūrute moko-inī ma andū ariā matarī tha.”

16

Mūthenya wa Mwanangiko

¹ Hīndī iyo ndūmīrīri ya Jehova nīyanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ² “Ndūkanahikanie ūgīe na aanake kana airītu kūndū gūkū.” ³ Nīgukorwo ūū nīguo Jehova ekuuga ūndū ūkonīi aanake na airītu ariā maciarīrwo būrūrī ūyū na ūkonīi atumia ariā marī manyina mao na arūme ariā marī maithe mao, atīrī: ⁴ “Nīmagakua gūkū kiumanīte na mīrīmī mīūru. Matigaacakaīrwo kana mathikwo, no magaatūika ta rūrua rūharaganītio gūkū thī. Makaaniinwo na rūhiū rwa njora na ng’aragu, nacio ciimba ciao igatūika, irio cia nyoni cia riera-inī na nyamū cia gīthaka.”

⁵ Nīgukorwo Jehova ekuuga atīrī: “Ndūkanatoonye mūciī ūrī na ndīa ya mathiko; ndūgathiī gūcakaya kana gūcaayanīra, nī ūndū nīnjeheretie kīrathimo giakwa, na wendo wakwa, o na tha ciakwa harī andū aya,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ⁶ “Andū othe, anene na ariā anīni, nīmagakuīra būrūrī-inī ūyū. Matigaathikwo kana macakaīrwo, na gūtīrī mūndū ūgetiīhangia kana enjwo mūtwe* nī ūndū wao. ⁷ Gūtīrī mūndū ūkaaheana irio cia kūhooreria acio maracakaīra ariā makuīte,† o na akorwo nī ithe kana nyina, o na gūtīrī mūndū ūkaaheana kīndū gīa kūnyua nīguo amagirie maitthori.

⁸ “Nīngī ndūkanatoonye mūciī ūrī na gīathi, atī nīguo ūikare thī nao mūrīe na mūnyue. ⁹ Nīgukorwo Jehova, Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: ‘Matukū-inī manyu nīmūkeonera na maittho manyu ngakinyia mīgambo ya ndūrūhī na ya gīkeno mūthia o na niine mīgambo ya mūhiki na mūhikania kūndū gūkū.’

¹⁰ “Rīrīa ūkeera andū aya maūndū macio mothe nao makūūrie atīrī, ‘Nī kīi gītūmīte Jehova atūtūire mwanangīko mūnene ūguo? Kaī twīkīte ihītia rīrīkū? Nī mehia marīkū twīhīrie Jehova Ngai witū?’ ¹¹ Hīndī iyo ūmeere atīrī: Jehova ekuuga atīrī, ‘Nī tondū maithe manyu nīmandirikire, makīrūmīrīra ngai ingī, magīcitungatagīra na magīcihooyaga. Nīmandirikire na makiaga kūrūmia watho wakwa. ¹² No inyuī nīmūwikite maūndū ma waganu mūgakira maithe manyu. Ta rorai muone ūria o ūmwe wanyu arūmīrīre ūremi wa ngoro yake thūku, handū ha kūnjathīkīra. ¹³ Nī ūndū ūcio nīngūmūrūtūrūra muume būrūrī ūyū mūthī būrūrī mūtōōi inyuī ene, o na kana ūkamenywo nī maithe manyu, na mūrī kūu nīmūgatungatagīra ngai ingī mūthenya na ūtukū, nīgukorwo ndīgūcooka kūmwīka maūndū mega.’”

¹⁴ Jehova ekuuga atīrī, “O na kūrī ūguo, matukū nīmarooka rīrīa andū matagacooka kuuga atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūria Jehova atūtūruga muoyo, ūria warutire andū a Isiraeli kuuma būrūrī wa Misiri,’ ¹⁵ no makoigaga atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūria Jehova atūtūruga muoyo, ūria warutire andū a Isiraeli būrūrī ūria ūrī mwena wa

* 16:6 O na gūtūika andū a Isiraeli rīmwe nīmenjagwo njuīrī nī ūndū wa ariā akuū, mūtugo ūyū nīwakananītio nī watho (Alaw 19:28; 21:5).

† 16:7 Warī mūtugo kūrī andū ariā maracakaya kūheo irio (2Sam 3:35; Ezek 24:17, 22).

gathigathini, na akimaruta mabūruri-ini mothe kūrīa aamathaamīrie.' Nīgukorwo nīngamacookia būruri-ini ūria ndaaheire maithe mao."

¹⁶ Jehova ekuuga atiri, "No riri, nīngūtūmana gwitwo ategi a thamaki aingi, nao nīmakamatega. Thuutha wa ūguo njooke ndūmanire aguimi aingi, nao nīmakamaguima irima-ini, na tūrīma-ini tuothe, na mīatūka-ini ya ndwaro cia mahiga. ¹⁷ Maitho makwa nīmoonaga mīthiire yao yothe; ndīngihithika harī nī, o namo mehia mao matingihithwo ati nīguo maitho makwa mage kūmona. ¹⁸ Ngaamarīhia maita meerī nī ūndū wa waganu wao na mehia mao, nī ūndū nīmathaahitie būruri wakwa na mīhaano itari muoyo mīmeneku mūno, na makaiyūria igai riakwa na mīhianano iri magigi."

¹⁹ Atiriri Wee Jehova, o wee hinya wakwa, na kiirigo giakwa kīrūmu,

o wee riūriro riakwa hīndi ya mathiina,

ndūriri igooka harīwe

ciumite ituri-ini cia thī, ciuge atiri,

"Maithe maitū matiri na kīndū tiga ngai cia maheeni,

o mīhianano iyo itari kiene na itari ūndū mwega yamekiire.

²⁰ Andū nīmethondekagira ngai ciao ene?

Īi, no riri, icio ti ngai!"

²¹ "Tondū ūcio nīngamaruta maamenye,

ihinda-ini riri nīguo ngaamaruta ūhoru wa ūhoti na hinya wakwa.

Hīndi iyo nīmakamenya ati riitwa riakwa nī Jehova.

17

¹ "Atiriri, mehia ma Juda makururitwo na karamu ga kigera,

magakururwo na mūthia mūti wa kahiga ka nyaigi,

ihengere-ini cia ngoro ciao,

o na magakururwo hīa-ini cia igongona ciao.

² O na ciana ciao nīririkanaga

igongona ciao na itugi cia Ashera

iria ciahanditwo rungu rwa mīti iria mīruru,

o na tūrīma-ini tūrīa tūraihi na igūrū.

³ Kīrīma giakwa kīrīa kīrī būruri-ini,

o hamwe na ūtonga waku, na mīthiithū yaku yothe-rī,

nīngacirekereria itahwo,

o hamwe na kīndū gwaku kūrīa gūtūūgīru,

nī ūndū wa mehia marīa maiyūrīte guothe būruri-ini waku.

⁴ Nī ūndū wa kwīhia gwaku wee mwene,

nīūkoorwo nī igai riri ndaakūheire.

Nīngagūtua ngombo ya thū ciaku

thiini wa būruri ūtooi,

nīgukorwo nīūtūmite marakara makwa maakane,

na megūtūura makanaga nginya tene."

⁵ Jehova ekuuga atiri:

"Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūria wīhokaga mūdū,

o ūcio wīhokaga mūdū nī ūndū wa hinya wake,

ngoro yake ikahutatira Jehova.

⁶ Agaatuika o ta kihinga kīrī werū-ini ūtarī kīndū;

ndakoona ūgaacīru ihinda riakinya.

Agaatūura kīndū kūmū na kūrī nyoota werū-ini,

o kūu būruri-ini wa cumbi gūtātūūraga mūdū.

⁷ "No kūrathimwo nī mūdū ūria wīhokaga Jehova,

o ūria ūigīte mwīhoko wake harī we.

⁸ Agaatuika ta mūti ūhaanditwo hūgūrūrū-ini cia maaī,

ūria ūtaambagia mīri yaguo igakinya rūū-ini.

Ndwītīgagīra hīndi ya ūrugarī wa riūa wakinya;

mathangū maguo makoragwo marī maruru.

Ndūngiūma mwaka ūria gūtārī mbura,

na ndwagaga gūciara maciaro maguo."

⁹ Ngoro ya mūdū nīheenanagera gūkīra ciūmbe iria ingi ciothe,

na nī njaganu mūno.

Nūū ūngihota gūthuuthuuria ūhoru wayo?

¹⁰ "Nī Jehova thuthuuragia ngoro,

na ngoiruuria maündũ marĩa mahithe meciiria-inĩ,
 nĩgeetha ndaathime mündũ o mündũ kũringana na maündũ marĩa ekaga,
 o na kũringana na ũrĩa ciiko ciake itariĩ.”

¹¹ O ta ũrĩa ngware ikomagĩrĩria matumbĩ marĩa itareketie-rĩ,
 ũguo noguo mündũ ũrĩa wĩtongagia na njĩra itariĩ cia kihooto atariĩ.
 O matukũ ma muoyo wake magĩthiĩ kũigananĩria-rĩ,
 ũtonga ũcio nĩũkamweherera, nake marigĩrĩrio-inĩ nĩakeyonania arĩ mũkĩgu.

¹² Handũ haitũ harĩa haamũre, hahaanaine na gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩrĩa kĩrĩ riiri,
 kĩrĩa gĩtũrĩte gĩtũũgĩrĩtio kuuma o kĩambĩrĩria,

¹³ Wee Jehova, o wee mwĩhoko wa Isiraeli,
 arĩa othe magũtirikaga nĩmagaconorithio.

Arĩa makũhutagĩra makoima harĩwe-rĩ,
 makaandikwo marĩitwa mao rũkũngũ-inĩ rwa thĩ,
 nĩ ũndũ nĩmatirikĩte Jehova,
 o we gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo.

¹⁴ Wee Jehova-rĩ, honia na nĩngũhona;
 honokia na nĩngũhonoka,
 nĩ ũndũ wee nowe ngoocaga.

¹⁵ Andũ manjũuragia atĩrĩ,
 “Kaĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩrĩ kũ?
 Nĩkĩhingio riũ!”

¹⁶ Nĩi ndiũrĩte ngatiga gũtuĩka mũrĩithi waku;
 wee nĩũũ atĩ ndiũrĩrĩrie mũthenya wa mũtino.
 ũrĩa wothe njaragia na kanua gakwa ndũhithĩtwo harĩwe.

¹⁷ Ndũgatuĩke itua-nda harĩ nĩi;
 wee nĩwe kĩhitho gĩakwa mũthenya wa mwanangĩko.

¹⁸ Arĩa manyariiraga maroconorithio,
 no nĩi-rĩ, ndũkanareke njonoke;
 maronyiitwo nĩ kĩmako,
 no nĩi-rĩ, ndũkanareke nyiitwo nĩ kĩmako.

Makinyirĩrie mũthenya wa mwanangĩko;
 maniine na iniinana inene maita meeri.

Kũga Thabatũ irĩ Theru

¹⁹ Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: “Thiĩ ũrũgame kĩhingio-inĩ kĩrĩa gĩtagwo kĩhingio kĩa andũ, kĩrĩa athamaki a Juda mageraga magĩtoonya itũũra-inĩ na makĩuma; ningĩ ũrũgame ihingo-inĩ iria ingĩ ciothe cia Jerusalemu. ²⁰ Mũmeere atĩrĩ, ‘Ta thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyũũ athamaki a Juda, na andũ othe a Juda, na mündũ o wothe ũrĩa ũtũũruga Jerusalemu, ũrĩa ũtoonyagĩra ihingo-inĩ ici. ²¹ Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩmenyererei mũtikanakuue mũrigo mũthenya wa Thabatũ, kana mũũtoonyerie ihingo-inĩ cia Jerusalemu. ²² Mũtikanakuue mũrigo mũũrute nyũmba-inĩ cianyu, kana mũũrute wĩra o na ũrĩkũ mũthenya wa Thabatũ, no rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ mũwamũrage, o ta ũrĩa ndaathire maithe manyu mekage. ²³ No matiigana gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio: moomirie ngingo, makĩaga gũthikĩrĩria, o na makĩrega gũtaarwo. ²⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, mũngĩmenyerera mũnjathikĩre na mwage gũkuua mĩrigo mũmĩtoonyerie ihingo-inĩ cia itũũra rĩrĩ inene mũthenya wa Thabatũ, no mũmenyerere mũthenya wa Thabatũ mũwamũre na ũndũ wa kwaga kũruta wĩra mũthenya ũcio-rĩ ²⁵ hĩndĩ iyo athamaki arĩa maikariire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi nĩmagatoonyera ihingo cia itũũra rĩrĩ inene marĩ na anene ao. O, hamwe na anene ao, nĩmagooka makuuĩtwo nĩ ngaari cia ita, na mahaicĩte mbarathi, marĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ arĩa matũũruga Jerusalemu, nario itũũra rĩrĩ, nĩrigatũũrwo nĩ andũ nginya tene. ²⁶ Andũ nĩmagooka moimĩte matũũra-inĩ ma Juda, o na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũrigiicĩrie Jerusalemu, na moime bũrũri wa Benjamini na bũrũri ũrĩa ũrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũũro, na moime bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o na wa Negevu, moke marehe indo cia maruta ma njino na cia magongona, na maruta ma mũtu, na ũbumba, na maruta ma gũcokia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova. ²⁷ No rĩrĩ, mũngĩrega kũnjathikĩra, na mwage kwamũra mũthenya wa Thabatũ na ũndũ wa kwaga gũkuua mũrigo o na ũrĩkũ rĩrĩa mũgũtoonyera ihingo-inĩ ici cia Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngaakia mwaki ũtangĩhoreka ihingo-inĩ cia Jerusalemu nĩguo ũcine ciikaro ciao iria njirigĩre.’”

18

Nyũmba-inĩ ya Mũmbi wa Nyũngũ

¹ ĩno niyo ndũmĩrĩri irĩa yakinyirĩre Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ikũrũka ũthiĩ nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, na wakinya kũu nĩkũo ngũkũheera ndũmĩrĩri yakwa.” ³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrũka ngĩthiĩ kũu nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, ngĩkora akĩruta wĩra na ngaari yake ya kũũmba nyũngũ. ⁴ No

rĩrĩ, nyũngũ ĩrĩa ombaga na rĩũmba nĩyathũkire ĩrĩ o moko-inĩ make; nĩ ũndũ ũcio mũũmbi ũcio agĩcooka akiũmba nyũngũ ĩngĩ na rĩũmba o rĩu, akimĩthondeka o ta ũrĩa onire yagĩĩre gũthondekwo.

⁵ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ikĩnginyĩrĩra, ngũĩrwo atĩrĩ: ⁶ “Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, githĩ to njike na inyuĩ o ta ũrĩa mũũmbi ũyũ wa nyũngũ ekaga?” Ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “O ta rĩũmba rĩrĩ guoko-inĩ kwa mũũmbi-rĩ, ũguo nĩguo mũtarĩĩ mũrĩ guoko-inĩ gwakwa, inyuĩ andũ aya a nyũmba ya Isiraeli. ⁷ Hĩndĩ o yothĩ ingĩkaanĩrĩra, njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna ũmunyũrwo na mĩrĩ, na unangwo, o na ũniinwo, ⁸ naruo rũrĩrĩ rũu ngaanĩtĩe rũngĩĩrĩra, rũtigane na ũũru waruo, nĩngaigua tha, njage kũrũĩka ũũru ũcio njĩĩrĩre kũrũĩka. ⁹ Nĩngĩ ihinda rĩngĩ ingĩkaanĩrĩra njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna wakwo nĩguo wĩhaande, ¹⁰ naruo rũrĩrĩ rũu rũcooke rwike maũndũ marĩa nyonaga marĩ mooru na rwage kũnjathĩkĩra-rĩ, nĩngericũkwo, njage kũrũĩka wega ũcio njugite nĩngũrũĩka.

¹¹ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ĩra andũ a Juda na arĩa matũũruga Jerusalemu atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ta rorai muone! Nĩndirahaarĩria kũmũrehera mwanangĩko na ngathugunda njĩra ya kũmũũkĩrĩra. Nĩ ũndũ ũcio, garũrũkai mũtigane na mĩthĩire yanyu mĩũru, mũndũ o mũndũ wanyu, na mũgarũĩre mĩthĩire yanyu na ciiko cianyu.’ ¹² No-o magaacockia moige atĩrĩ, ‘Hatĩrĩ bata wa gũtaarwo. Tũgũthĩĩ na mbere na mĩbango iitũ; mũndũ o mũndũ witũ ekũrũmĩrĩra ũremi wa ngoro yake thũku.’”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tuĩriai harĩ ndũrĩrĩ:

Nũũ ũrĩ waigua ũndũ ta ũyũ?

Ũndũ ũrĩ magĩgi mũno nĩwĩkĩtwo

nĩ Isiraeli, ũrĩa mũĩrĩtu gathirange!

¹⁴ Tharunji ya Lebanoni-rĩ,

ĩrĩ yaaga hurũrũka-inĩ ciakĩo cia mahiga?

Maai mahehu makĩo marĩa moimaga matherũkiro-inĩ ma kũraya-rĩ, marĩ maga gũtherera?

¹⁵ No rĩrĩ, andũ akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩ;

macinagĩra mĩhianano ĩtarĩ kĩene ũbumba,

ĩrĩa yatũmire mahĩngwo mĩthĩire-inĩ yao,

makiaga kũrũmĩrĩra mĩthĩire ĩrĩa ya tene.

Yatũmire magerere tũcĩra twa mĩkĩra,

o na barabara iria ĩtarĩ thondeke.

¹⁶ Bũrũri wao ũgaatigwo ũrĩ mwanangĩku,

ũgaatuĩka kũndũ gwa kũnyararwo nginya tene;

arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo-rĩ,

nĩmakagega makĩinagia mĩtwe.

¹⁷ O ta rũhuho rũkĩhurutana kuuma mwena wa irathĩro,

noguo ngaamahurunja mbere ya thũ ciao;

ngaamahutatĩra na njage kũmoonĩ ũthĩũ wakwa

mũthenya ũrĩa magaakorwo nĩ mwanangĩko.”

¹⁸ Nao makiuga atĩrĩ, “Ũkai tũciĩrĩre ũrĩa tũgũũkĩrĩra Jeremia; nĩ ũndũ ũrutani wa watho ũrĩa athĩnjĩri. Ngai marutanaga ndũkoora, kana kĩrĩra kĩa andũ arĩa oogĩ kĩũre, o na kana ndũmĩrĩri ya anabii yũre. Nĩ ũndũ ũcio ũkai, tũmũtharĩkire na nĩmĩ ciitũ, na tũtikarũmbũiyĩ ũndũ o wothĩ ekuuga.”

¹⁹ Ta thĩkĩrĩria, Wee Jehova;

igua ũrĩa aya aathitangi maroĩga!

²⁰ Wega-rĩ, no ũrĩhwo na ũũru?

No rĩrĩ, andũ acio nĩmanyenjeire irima.

Ta ririkana ũrĩa ndaarũgamire mbere yaku,

na ngĩmarĩrĩria,

nĩguo ngĩrĩrĩre marakara maku matikamakore.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio rekereria ciana ciao ng’aragu;

cineane, ĩniinwo na rũhiũ rwa njora.

Reke atumia ao matigwo matarĩ ciana, na marĩ a ndigwa;

rekereria arũme ao mooragwo,

o nao aanake ao mooragĩrwo mbaara-inĩ na rũhiũ rwa njora.

²² Kĩrĩro kĩroiguuo kuuma nyũmba-inĩ ciao

rĩrĩa ũkaarehe andũ a kũmatharĩkĩra hi na hi,

nĩ ũndũ nĩmanyenjeire irima nĩguo maanyite,

na makanyumbikĩra mĩtego ya kũnyĩta magũrũ makwa.

²³ No wee nĩũũĩ, Wee Jehova,

ũrĩa wothĩ manjiĩrĩre nĩguo manjũrage.

Tĩga kũmarekera mahĩtia mao,

kana kũhuura mehĩa macio mao mehere ũthĩũ-inĩ waku.

No marong’auranĩrio thĩ mbere yaku;

meeke maũndũ macio rĩrĩa ũgaakorwo ũrakarĩte.

19

¹ Ūū nīguo Jehova ekuuga: “Thiī ūgūre gatigithū ka rīumba harī mūūmbi. Ūcooke woe athuuri amwe a kīrīndi na athīnjīri-Ngai amwe, ² mumagare mūthiī Gītuamba-inī kīa Beni-Hinomu, hakuhi na itoonyero rīa Kīhingo-kīa Ngīo. Wakinya hau wanīre ūhoro ūrīa ngūkwīra, ³ uuge atīrī, ‘Ta iguai ndūmīrīri ya Jehova, inyuū athamaki a Juda, na andū a Jerusalemu. Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī: Ta thikīrīria! Nīngūrehithīa mwanangīko kīndū gūkū ūrīa ūgaatūma mūndū o wothē ūrīa ūkaūgwa ararakwo nī matū. ⁴ Nīgūkorwo nīmandirīkīte na magatūma haha hatuīke handū ha ngai cia kīndū kūngī; nīmacinīre magongona kūrī ngai irīa o ene, kana maithe mao, o na kana athamaki a Juda matooī, na makaiyūria kīndū gūkū thakame ya andū arīa matarī ūūru mekīte. ⁵ Nīmakīte kīndū kūrīa gūtūūgīru gwa kūhoorwo Baali, na gwa gūcinagīrwo arīū ao na mwaki matuīke maruta ma kūrutīrwo Baali, ūndū ūrīa nī itaathanire wīkagwo, kana ngūgweta, o na ūndū ūtarī wagīa meciiria-inī makwa. ⁶ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atīrī, Mwīmenyererei, tondū matukū nīmarooka rīrīa andū matagacooka gwītaga kīndū gūkū Tofethi, kana Gītuamba kīa Beni-Hinomu, no gūgeetagwo Gītuamba gīa Kūūraganīrwo.

⁷ “Kīndū gūkū nīkuo ngathūkīria mībango yothē ya Juda na ya Jerusalemu. Nīngatūma mooragwo na hiū cia njora nī thū ciao, moko-inī ma andū arīa mendaga kūmaruta muoyo, nacio ciimba ciao ndīciheane ituīke nyama cia kūrīo nī nyoni cia riera-inī na nyamū cia gīthaka. ⁸ Nīngananga itūūra rīrī ndūme rītuīke kīndū gwa kūnyararwo; arīa othe makaahitūkīra kuo nīmakagega na mamanyūrīre moona ūrīa nguraro ciao cingīhte. ⁹ Nīngatūma marīe nyama cia mūrī ya arīū na aarī ao, na o mūndū arīe nyama cia mwīrī wa mūndū ūrīa ūngī hīndī irīa magaakorwo marī na mīnyamaro nī ūndū wa gūthīūrūrūkīrio nī thū ciao irīa ciendaga kūmaruta muoyo.’

¹⁰ “Ūcooke ūūrage gatigithū kau, acio mūgaathiī nao makīonaga, ¹¹ ūmeere atīrī, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: Nīngahehenja rūrīrī rūrī, o na itūūra rīrī, o ta ūrīa mūndū oragaga nyūngū ya mūūmbi na ndīcookaga gūthondekeka ituīke ngīma rīngī. Magaathika arīa makuīte kūu Tofethi ngīnya kwage handū ha gūthikanwo. ¹² Ūguo nīguo ngeeka kīndū gūkū, o na andū arīa matūūraga kuo, ūguo nīguo Jehova ekuuga. Nīngatūma itūūra rīrī inene rīhaane o ta Tofethi. ¹³ Nyūmba irīa irī Jerusalemu, o na cia athamaki a Juda nīigathaahio o ta gūkū Tofethi: nyūmba ciothe irīa maacinīre ūbumba igūrū rīacio, makīūcinīra mbūtū ciothe cia njata, na magītagīra ngai ingī maruta ma indo cia kūnyuuo.’”

¹⁴ Jeremia agīcooka akīhūndūka kuuma Tofethi, o kūu Jehova aamūtūmīte akarathīre andū ūhoro, nake akīrūgama nja ya hekarū ya Jehova, akīra andū othe atīrī, ¹⁵ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī, ‘Ta thikīrīria! Nīngūrehithīa itūūra rīrī inene, o na tūtūūra tūria tūrīrigīciīrie tuothe mwanangīko ūrīa wothē ngwetete igūrū rīao, nī ūndū nīmoomīrie ngingo, makīaga gūthikīrīria ciugo ciakwa.’”

20

Jeremia na Pashuri

¹ Rīrīa Pashuri ūrīa mūthīnjīri-Ngai, mūrū wa Imeri, o ūcio warī mūnene wa arīa angī kūu hekarū-inī ya Jehova, aigūre Jeremia akīratha maūndū macio-rī, ² agīathana Jeremia ūcio mūnabīi ahūūrwo na oohērwo magūrū ndungu-inī hau Kīhingo-inī kīa Rūgongo kīa Benjamīni, o kūu hekarū-inī ya Jehova. ³ Mūthenya ūcio warūmīrīre, rīrīa Pashuri aamuohorithīre ndungu magūrū, Jeremia akīmīwīra atīrī, “Rīitwa rīrīa Jehova agūtūite ti Pashuri, no ūrīttagwo Magorī-Misabību. ⁴ Nī ūndū Jehova ekuuga atīrī: ‘Nīngūtūma ūtuīke ta ūndū wa kūguoyohia kūrī wee mwene o na wa kūmakia arata aku othe;’ nīūkeyonera na maithe maku rīrīa andū acio makooragwo na rūhiū rwa njora rwa thū ciao. Nīnganeana andū a Juda othe kūrī mūthamaki wa Babuloni, nake amatahe amatware Babuloni, kana amooragithīe na rūhiū rwa njora. ⁵ Nīnganeana ūtonga wothē wa itūūra rīrī inene kūrī thū ciao: maciaro marīo mothe, indo ciothe ciarīo cia bata, o na mīthithū yothē ya athamaki a Juda. Nīmagacitaha macitware Babuloni. ⁶ Nawe Pashuri, na arīa othe matūūraga gwaku nyūmba, nī mūgaatahwo mūtwarwo Babuloni. Kūu nīkuo ūgaakūra na ūthikwo o kuo, wee hamwe na arata aku othe arīa ūrathagīra ūhoro wa maheeni.’”

Mateta ma Jeremia

⁷ Wee Jehova, nīwaheenereirie, na nī ngīheeneka, wangīrīre hinya ūkīthoota.

Ndindaga ngīthekererwo mūthenya wothē; nyūrūragio nī mūndū o wothē.

⁸ Rīrīa rīothe ngwarīa-rī, nyanagīrīra ngīhunjanagīria ūhoro wa maūndū ma ūhinya, na ma mwanangīko.

Nī ūndū ūcio ndūmīrīri ya Jehova īndeeheire o kūrumwo na kūnyararwo mūthenya wothē.

⁹ No ingiuga atīrī, “Ndīgūcooka kīmūgweta kana kwaria ngīgwetaga rīitwa rīake,” ndūmīrīri yake irīa irī ngoro-inī yakwa īhaana ta mwaki, o ta mwaki ūhīngīrīrio mahīndī-inī makwa.

Nīnogetio nīkūmīga thīnī wakwa,

* 20:4 Rīitwa rīerū rīa Pashuri rīarī rīa gwīkīra Juda guoya; andū a Juda maarī matahwo matwarwo būrīri wa Babuloni.

na ti-itherū ndingihota.

¹⁰ Ninjiguaga andū aingĩ makíheehana atĩrĩ,
“Itua-nda rĩrĩ mĩena yothe!
Nĩacukanĩrĩwo! Nĩtũmũcuukanĩrĩ!”

Arata akwa othe

metereire ndenderũke, makiugaga atĩrĩ,
“Hihi nĩekũheeneka;
hĩndĩ iyo nĩtũkũmũtooria,
twĩrĩhĩrie harĩ we.”

¹¹ No rĩrĩ, Jehova arĩ hamwe na nĩi ta njamba ĩrĩ hinya;
nĩ ūndũ ūcio andũ arĩa maanyariiraga
nĩmakahĩngwo na matikahootana.

Nĩmagaconorithio mũno nĩgũkorwo matigaatooria;
kũnyararwo kwao gũtikariganĩra o na rĩ.

¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, wee ūtũragia andũ arĩa athingu,
na ūkoiruuria maũndũ ma ngoro na ma meciiria,
reke ndĩonere wee ūkĩndĩhĩria harĩ andũ aya,
nĩgũkorwo wee nĩwe ndekereirie maũndũ makwa mothe.

¹³ Inĩrai Jehova!

Goocai Jehova!

Nĩgũkorwo nĩahonokagia mĩoyo ya arĩa abatari,
akamĩruta moko-inĩ ma arĩa aaganu.

¹⁴ Mũthenya ūrĩa ndaciarirwo ūrogwatwo nĩ kĩrumi!
Mũthenya ūrĩa maitũ aanjariire-rĩ, ūroaga kũrathimwo!

¹⁵ Mũndũ ūrĩa waheire baba ūhoro ūcio arogwatwo nĩ kĩrumi,
ūrĩa watũmire akene mũno, rĩria aamwĩrĩre atĩrĩ,
“Nĩũciarĩrwo mwana wa kahiĩ!”

¹⁶ Mũndũ ūcio-rĩ, arotũka o ta matũũra
marĩa Jehova aang’auranirie atarĩ na tha.
Arotũũra aiguga mũkayo o rũciini,
na akaigua mbu ya mbaara mĩaraho.

¹⁷ Nĩ ūndũ ndanjũragire ndĩ nda ya maitũ,
nĩguo maitũ atuĩke o taarĩ mbĩrĩra yakwa,
nayo nda yake ĩtũũre ĩimbĩte nginya tene.

¹⁸ Rĩu-rĩ, ndoimire nda ya maitũ nĩkĩ,
nyonage o thĩĩna na kĩaha,
na ndikĩrĩrie matukũ makwa njonokete?

21

Ngai kũrega Ihooya rĩa Zedekia

¹ ĩno nĩyo ndũmĩrĩrĩ ĩria yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte harĩ Jehova, hĩndĩ ĩria Mũthamaki Zedekia amũtũmĩre Pashuri mũrũ wa Malikija, na Zefania mũrũ wa Maaseia mũthĩnjĩri-Ngai. Makĩmwĩra atĩrĩ:
² “Tũtũrĩrie ūhoro harĩ Jehova, nĩ ūndũ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, nĩatũtharĩkĩire. Hihi Jehova nĩegũtwĩkĩra maũndũ ma magegania o ta ūrĩa anatwĩkĩra mahinda ma tene, nĩguo mũthamaki ūcio atweherere.”

³ No Jeremia akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩrai Zedekia atĩrĩ, ⁴ Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Ngirire gũtũma indo icio cia mbaara, o icio irĩ moko-inĩ manyu, irĩa mũrahũthĩra mũkĩrĩa mbaara na mũthamaki wa Babuloni na andũ a Babuloni arĩa marĩ nja ya rũthingo mamũrigĩciĩrie, imũcookerere imũhũũre inyuĩ ene. Andũ acio nao nĩngamacookanĩrĩria thĩĩnĩ wa itũũra rĩrĩ inene. ⁵ Nĩi mwene nĩngahũũrana na inyuĩ ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, o na njĩkĩrĩte njora yakwa hinya, ndaakarĩte, na ndĩ na mang’ũrĩ na marũrũ maingĩ. ⁶ Nĩngahũũra kĩaha gĩothe gĩtũũragia itũũra rĩrĩ inene, andũ na nyamũ, ciothe ciũragwo na mũthĩro mũũru mũno. ⁷ Nĩngĩ Jehova ekuuga atĩrĩ: Thuutha ūcio-rĩ, nĩnganeana Zedekia, mũthamaki wa Juda, na anene ake, o na andũ arĩa angĩ magaakorwo matigaire itũũra-inĩ rĩrĩ inene, arĩa matooragĩrwo nĩ mũthĩro ūcio, kana rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, ndĩmaneane kũrĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, na kũrĩ thũ ciao irĩa ciendaga kũmaruta muoyo. Nĩakamooragithĩa na rũhiũ rwa njora; ndakamaiguĩra tha, kana amacaaĩre, o na kana amaguĩre kĩaha.”

⁸ “O na nĩngĩ wĩre andũ acio atĩrĩ, ⁹ Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Atĩrĩrĩ, nĩngũga njĩra ya muoyo, o na njĩra ya gĩkuũ mbere yanyu. ⁹ Mũndũ ūrĩa wothe ūgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene, akooragwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthĩro. No ūrĩa wothe ūgaathĩĩ eneane kũrĩ andũ a Babuloni arĩa mamũrigĩciĩrie nĩagatũũra muoyo; nĩakahonokia muoyo wake. ¹⁰ Nĩndũite atĩ nĩngũgera itũũra rĩrĩ inene ngero njũru, na

ndirĩ wega ingĩrũka, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Nĩrĩkũneanwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni, nake arĩniine na mwaki.’

¹¹ “Nĩngĩ wĩre nyũmba ya ũthamaki wa Juda atĩrĩ, ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova; ¹² atĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi, ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Tuithanagiai ciira na kĩhoto rūciiniĩ o rūciiniĩ;
teithũrai mündũ ũria ũtunyitwo indo ciake
kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria,
kana mang’ũrĩ makwa mamũũkĩrĩre maakanĩte ta mwaki
nĩ ũndũ wa ũũru ũria mwĩkĩte,
maakane ta mwaki ũtangĩhoreka nĩ mündũ.

¹³ Nĩngũmũũkĩrĩra, inyuĩ andũ a Jerusalemu,
o inyuĩ mũtũũraga rūgongo igũrũ rwa gĩtuamba gĩkĩ,
kũrĩa kwaraganu ndwaro-inĩ cia mahiga,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,

o wee uugaga atĩrĩ, “Nũũ ũngĩhota gũtũũkĩrĩra?
Nũũ ũngĩkĩhota gũtoonya kũũrĩro-inĩ giitũ?”

¹⁴ Nĩngamũherithia kũringana na ciiko cianyu,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
Nĩngaakia mwaki mũtitũ-inĩ yanyu,
ũria ũkaaniina kĩrĩa gĩothe kĩmũrigiciĩrie.”

22

Athamaki ariā Aaganu Gũtũrwo Ciira

¹ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ikũrũka ũthĩĩ nginya nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda* ũhunjie ndũmĩrĩri ĩno kuo, uuge atĩrĩ: ² “Ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova, wee mũthamaki wa Juda, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi: wee mwene, na anene aku, o na andũ anyu ariā matooniyagĩra ihingo-inĩ ĩci. ³ ũũ nĩguo Jehova ekuuga: ĩkagai maũndũ marĩa magĩrĩre na ma kĩhoto. Honokagai mündũ ũria ũtunyitwo indo ciake kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩria. Mũtikaneke ũndũ mũũru kana maũndũ ma kũhũthĩra hinya harĩ mündũ wa kũngĩ, kana harĩ mwana wa ngoriai kana mũtumia wa ndigwa, na nĩngĩ kũndũ gũkũ mũtikanaitithie thakame ya mündũ ũtekĩte ũũru. ⁴ Nĩgũkorwo mũngĩmenyerera mwathĩkire mawatho maya, hĩndĩ ĩyo athamaki ariā maikarĩire gĩtĩ kĩa Daudi gĩa ũthamaki nĩmarĩtoonyagĩra ihingo-inĩ cia nyũmba ya ũthamaki, mahaicĩte ngaari cia ita na mbarathi, marĩ hamwe na anene ao, o na andũ ao. ⁵ No mũngĩkaaga gwashĩkĩra mawatho maya, Jehova ekuuga atĩrĩ, Ndehita na Rĩitwa rĩakwa mwene atĩ nyũmba ĩno ya ũthamaki nĩkanangwo.”

⁶ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonĩĩ nyũmba ya ũthamaki ya mũthamaki wa Juda:

“O na gũtuika ũhaana ta Gileadi harĩ nĩĩ,
ũkahaana ta gacũmbĩrĩ ka Lebanoni,
ti-itherũ nĩngatũma ũtuĩke ta werũ ũtarĩ kĩndũ,
ũtuĩke ta matũũra matatũũragwo.

⁷ Nĩngagũtũmĩra andũ magũũkĩrĩre, makwanange,
o ũmwe wao eyohete indo ciake cia mbaara,
na nĩmagatemanga mũtarakwa yaku ĩria mĩega mũno,
mamĩĩkie mwaki-inĩ.

⁸ “Andũ a ndũrĩrĩ nyingĩ nĩmakahĩtũkĩra itũũra-inĩ rĩrĩrĩ inene na nĩmakooranagia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke itũũra rĩrĩrĩ inene maũndũ ta maya?’ ⁹ Nao nĩmagacookerio atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatirikire ũhoru wa kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wao, makĩhooya na magĩtungatĩra ngai ingĩ.’”

¹⁰ Mũtikarĩrĩre mũthamaki ũcio ũkũite, kana mũcakaie nĩ ũndũ wa kũũrwo nĩwe;
no rĩrĩ, rĩrai na mũgĩrĩke nĩ ũndũ wa ũcio ũthaamĩtio,
nĩ tondũ, ũcio ndagacooka kwao,
kana oone bũrũri ũria aaciarĩrwo rĩngĩ.

¹¹ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonĩĩ Shalumu† mũrũ wa Josia, ũria wacookire ithenya rĩa ithe Josia, mũthamaki wa Juda, no nĩacookire akiuma kũndũ gũkũ: “Ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkũ gũthamaka.

¹² Agaakũra kũũ aatwarĩro arĩ mũgwate; ndakoona bũrũri ũyũ rĩngĩ.”

¹³ “Kaĩ ũria wakaga nyũmba yake ya ũthamaki na njĩra itarĩ cia ũthingu arĩ na haaro-ĩ!
o ũcio wakaga tũnyũmba twake twa ngoroba na maũndũ matarĩ ma kĩhoto,
na akarutithia andũ a bũrũri wake wĩra ũtarĩ mũcaara,
akaaga kũmarĩha kĩrĩa maagĩrĩrwo nĩ kũheo nĩ ũndũ wa wĩra ũcio wao.

¹⁴ Oĩgaga atĩrĩ, ‘Nĩngwĩyakĩra nyũmba nene ya ũthamaki,
ĩrĩ na tũnyũmba twa ngoroba.’

Nĩ ũndũ ũcio amĩakaga ĩrĩ na ndirica nene,
na akamĩhũũrĩrĩra mbaũ cia mũtarakwa,

* 22:1 Nyũmba ya mũthamaki yarĩ mũhuro wa hekarũ (26:10-12). † 22:11 Shalumu nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Jehoahazu.

o na akamigemia na rangi mütune.

¹⁵ “Kügĩa na mbaũ nyingĩ mũno cia mĩtarakwa-rĩ,
no gütũme ũtũke mũthamaki?

Githĩ thoguo ndaari o na gĩa kũria na gĩa kũnyua?

Ekaga maĩndũ maria maagĩĩire na ma kĩhooto,
nĩ ũndũ ũcio maĩndũ make mothe makĩgaacĩra.

¹⁶ Aaciiragĩrĩra andũ arĩa athĩĩni na arĩa abatari,
na nĩ ũndũ ũcio maĩndũ make mothe makĩgaacĩra.

Githĩ ũguo tiguu kũmenyana na nĩ?”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁷ “No rĩrĩ, maitho maku na ngoro yaku

irorereirio o uumithio ũtarĩ wa kwĩhokeka,

cikeerekera gũitithia thakame ya andũ matarĩ ũũru mekĩte,

o na kũhinyanĩrĩria, na gwtĩa indo na hinya.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoro ũkonĩ Jehoiakimu mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda:

“Andũ matikamũrĩrĩra makiugaga atĩrĩ:

‘Wũ-ĩiya, mũrũ-wa-lthe-witũ-ĩ! Wũ-ĩiya mwarĩ-wa-ithe-witũ-ĩ!’

Nĩngĩ matikamũrĩrĩra makiugaga:

‘Wũ-ĩiya mwathi-witũ-ĩ! Wũ-ĩiya riiri-wake-ĩ!’

¹⁹ Agaathikwo o ta ũria ndigiri ithikagwo:

agaakururio, aikio na kũu nja ya ihingo cia Jerusalemu.”

²⁰ “Ambata, ũthĩĩ Lebanoni, ũkanĩrĩre kuo,

ũreke mũgambo waku ũguĩke kũu Bashani,

na ũkayũrũrũke kuuma Abarĩmu,

nĩgũkorwo athiritũ aku othe nĩahenheje.

²¹ Nĩndagũkaanĩrie rĩria weiguaga ũrĩ mũgitĩre,

nowe ũkiuga atĩrĩ, ‘Ndigũthĩkĩrĩria!’

Ŭyũ ũkoretwo ũrĩ mũthĩire waku kuuma ũrĩ o mũnini;

wee ndũrĩ wanjathĩkĩra.

²² Ariithi aku othe makaahurutwo nĩ rũhuho,

nao athiritũ aku nĩmagathaamĩrio kũngĩ.

Hĩndĩ iyo nĩugaconoka na ũnyararithio

nĩ ũndũ wa waganu waku wothe.

²³ Inyuĩ mütũũraga Lebanoni,

o inyuĩ mũikaraga nyũmba cia mĩtarakwa,

kaĩ nĩmũgacakaya rĩria mũkanyĩitwo nĩ ruo,

o ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo-ĩ!”

²⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ũria nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, wee Jekonia, mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, o na ũngĩrĩ gĩcũhĩ kĩa mũhũiri kĩrĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ, no gũkũruta ingĩkũruta ho.

²⁵ Ngũkũneana kũrĩ aria magũcaragia makũrute muoyo, o acio wĩtigagĩra, ngũneane kũrĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni na kũrĩ andũ a Babuloni. ²⁶ Wee hamwe na maitũguo ũria wagũciarire, ngamũnyuguta bũrũri ũngĩ kũria mūtaciariĩrwo, na kũu nĩkuo inyuĩ eerĩ mũgakuĩra. ²⁷ Mũtirĩ hĩndĩ mũgaacooka gũkũ bũrũri ũyũ mwĩriragĩria gũgaacooka.”

²⁸ Hĩ anga mũndũ ũcio wĩtagwo Jekonia, nĩ nyũngũ nguũ na nyarare,

na kĩndũ gĩtarĩ mũndũ ũngĩkĩenda?

Nĩ kĩĩ gĩgũtũma we hamwe na ciana ciake manyugutwo,

na maikio bũrũri matooĩ?

²⁹ Atĩrĩrĩ, wee bũrũri, bũrũri, bũrũri ũyũ,

ta thĩkĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova!

³⁰ Ŭũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Mũndũ ũyũ nĩandĩkwo maandĩko-inĩ, ta mũndũ ũtarĩ mwana,

mũndũ ũtakagaacĩra mütũũrĩre-inĩ wake wothe,

nĩgũkorwo gũtirĩ mwana wake ũkaagaacĩra,

gũtirĩ ũgaikarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa Daudi

kana athamake rĩngĩ thĩĩnĩ wa Juda.”

23

Rũhonge rwa Ŭthingu

¹ “Hĩ! Kaĩ ariithi aria manĩnaga na makahurunja mbũri cia rũũru rwakwa marĩ na haaro-ĩ!” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ² Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekũũria ariithi aria marĩithagia andũ akwa atĩrĩ: “Tondũ nĩmũhurunjite mbũri ciakwa na mũgaciingata, na nĩmwagĩte gũcimenyerera-rĩ, nĩngamũherithia nĩ ũndũ wa ũũru ũcio mwĩkĩte,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ³ “Nĩ mwene nĩngacookereria matigari ma

rũũru rwa mbũri ciakwa kuuma mabũrũri mothe marĩa ndaacitwarithirie, ndicicooke ũrĩthio-inĩ wacio, na niĩgaciaraniĩra kuo, cingĩhe. ⁴ Nĩngacirehera arĩithi a gũciriĩthagia, na itigacooka gwiĩtigĩra kana kũmaka, na gũtirĩ o na ĩmwe yacio ikoora,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka

rĩrĩa ngaarahũrĩra Daudi mũndũ mũthingu ũgerekanĩtio na Rũhonge rwa mũtĩ, na nĩwe Mũthamaki ũrĩa ũgaathamakaga arĩ na ũũgĩ, na ageekaga maũndũ marĩa magĩrĩire na ma kĩhooito bũrũri-inĩ.

⁶ Matukũ-inĩ make-rĩ, Juda nĩakahonokio, nake Isiraeli atũũre arĩ mũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩĩtwa rĩrĩ:
Jehova-Ũthingu-Witũ.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka kuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,’ ⁸ no makoigaga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa warutire njiaro cia Isiraeli bũrũri ũrĩa ũrĩ mwena wa gathigathini, na kuuma mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa aamathaamĩirie.’ Hĩndĩ ĩyo magaatũũra bũrũri wao ene.”

Anabii a Maheeni

⁹ Ũhoru ũkonĩĩ anabii nĩ atĩrĩ:

Ngoro yakwa nĩthuthĩku;

mahĩndĩ makwa mothe nĩmarainaina.

Haana ta mũndũ mũrĩũ,

ngahaana ta mũndũ mũtoorie nĩ ndibei,

nĩ ũndũ wa Jehova,

na nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ciake theru.

¹⁰ Bũrũri ũyũ ũiyũrĩte itharia;

bũrũri ũyũ ũikarĩte ũrĩ mũng’aru nĩ ũndũ wa kĩrumi,

naguo ũrĩthio wotho kũu werũ-inĩ ũkahooa.

Anabii marũmĩrĩire mĩtũũrĩre mĩũru,

na makahũthĩra hinya wao ũrĩa gũtagĩrĩire.

¹¹ “Anabii na athĩnjĩri-Ngai matiĩtigagĩra Ngai;

o na thĩĩnĩ wa hekarũ-inĩ yakwa,

nĩndĩoneire waganu wao,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “Nĩ ũndũ ũcio njĩra yao nĩgũtuĩka ndenderũ;

magaathaamĩrio nduma-inĩ,

na kũu nĩkuo makaagũĩra.

Nĩngamarehithĩria mwanangĩko

mwaka-inĩ ũrĩa makaaherithio,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Thĩĩnĩ wa anabii a Samaria-rĩ,

nĩndonire ũndũ ũrĩ magigi, naguo nĩ ũyũ:

Maarathaga mohoro na rĩĩtwa rĩa Baali,

nao makĩhĩtithia andũ akwa a Isiraeli.

¹⁴ Nĩngĩ thĩĩnĩ wa anabii a Jerusalemu-rĩ,

nĩnyonete ũndũ mũũru mũno, naguo nĩ ũyũ:

Matharanagia, na magatũũra maheenanagia.

Mekagĩra moko ma eeki naaĩ hinya,

gũkaaga mũndũ ũngĩgarũrũka atigane na waganu wake.

Othe mahaanĩte ta Sodomu harĩ nĩ;

andũ a Jerusalemu mahaana o ta Gomora.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũkonĩĩ anabii acio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ:

“Nĩngatũma marĩe irio ndũrũ

na manyue maaĩ marĩ na thumu,

nĩ ũndũ kuuma kũrĩ anabii a Jerusalemu,

wagi wa gwiĩtigĩra Ngai ũhunĩte bũrũri-inĩ guothe.”

¹⁶ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Mũtigathikĩrĩrie ũrĩa anabii acio maramũrathĩra;

nĩ cĩĩrĩgĩrĩro cia tũhũ mamũheaga.

Maaragia ũhoru wa cioneki ciumĩte meciiria-inĩ mao ene,

no ti kuuma kanua ka Jehova.

¹⁷ Mathiiaga na mbere na kwĩra andũ arĩa maathũire atĩrĩ,

‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩmũkũgĩa na thayũ.’

Na kūrī arīa othe marūmagīrīra ūremi wa ngoro ciao,
makameera atīrī, ‘Gūtīrī ūūru ūkūmūkora.’

¹⁸ No rīrī, nūū wao ūrī warūgama ciira-inī wa Jehova,
akīona kana akīgua kiugo gīake.
Nūū wathikīrīrie kana akīgua kiugo gīake?

¹⁹ Atīrīrī, kīhuhūkano kīa Jehova
gīgaatuthūka na mang’ūrī,
ta kīhuhūkano kīnene gīkīharūrūka,
nakīo kīgūire mītwe ya andū arīa aaganu.

²⁰ Marakara macio ma Jehova matigaathira,
o nginya rīrīa akaahingia
muoroto wa ngoro yake.

Matukū-inī marīa magooka-rī,
nīmūgataūkīrwo nī ūhoro ūcio wega.

²¹ Anabii acio-rī, ti nī ndamatūmire,
no rīrī, nīmateng’erete na ndūmīrīrī ciao;
nī ndiamaarīrie,
no-o no marathīte mohoro.

²² No korwo nīmarūgamīte ciira-inī wakwa-rī,
nīmangīahunjīrie ndūmīrīrī yakwa kūrī andū akwa,
na nīmangīagarūrūkīte, magatigana na mīthīre yao mīūru,
na magatigana na kīko ciao njūru.

²³ “Kaī ndī Ngai wa o gūkū gūkuhī,
na ndirī Ngai wa kūrāya?”
ūguo nīguo Jehova ekūūria.

²⁴ “Kūrī mūdū ūngīhota kwīhitha kūrīa kwīhithīte mūno,
ūdū itangīhota kūmuona?”
ūguo nīguo Jehova ekūūria.
“Githī ndiyūrīte kūdū guothe, igūrū na thī?”
ūguo nīguo Jehova ekūūria.

²⁵ “Nīnjigūite ūrīa anabii moigaga arīa marathaga mohoro ma maheeni makīgwetaga rītwa rīakwa.
Moigaga atīrī, ‘Nīndīrarootire! Nīndīrarootire!’ ²⁶ Nī nginya rī ūhoro ūyū ūgūthīrī na mbere ngoro-inī
cia anabii acio maheenana, o acio marathaga maūdū ma matūhūhū moimīte meciirīa-inī mao ene?
²⁷ Mecirīaga atī irooto icio meranaga mūdū na ūrīa ūngī nīgūtūma andū akwa mariganīrwo nī rītwa
rīakwa, o ta ūrīa maithe mao mariganīrwo nī rītwa rīakwa makīhooya Baali. ²⁸ Mūnabii ūrīa ūrotete kīroto-
rī, nīaheane ūhoro wa kīroto kīu gīake, no rīrī, ūrīa ūrī na ndūmīrīrī yakwa nīaheane ūhoro wayo arī na
wīhokeku. Tondū-rī, kaī rūūwa rwa ngano rūrī na ūhoro ūrīkū na ngano?” ūguo nīguo Jehova ekūūria.
²⁹ “Githī ndūmīrīrī yakwa ndīhaana ta mwaki, o na ta kībūi kīrīa gīthetheraga rwaro rwa ihiga rūgatuika
tūcere?” ūguo nīguo Jehova ekūūria.

³⁰ “Nī ūndū ūcio-rī, nīndeganīte na anabii acio maiyaga ndeto mūdū kuuma kūrī ūrīa ūngī, magaciaria ta
ciumīte kūrī nī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ³¹ Ūū nīguo Jehova ekuuga, “Nīngūūkīrīra anabii acio maaragia
ndeto ciao ene, na magacooka makoiga atīrī, ‘Ūguo nīguo Jehova oiga.’ ³² Ī ti-itherū, nīngūūkīrīra anabii
acio marathaga mohoro ma irooto cia maheeni,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Maheanaga ūhoro wacio,
makahītithia andū akwa na maheeni na mwītīto wao, no ti nī ndīmatūmīte kana ngamaatha. Matigunaga
andū aya o na hanini,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Ndūmīrīrī Nditū cia Maheeni, na Anabii a Maheeni

³³ “Rīria andū aya, kana mūnabii, o na kana mūthīnjīrī-Ngai mangīkūūria atīrī, ‘Ndūmīrīrī nditū kuuma
kūrī Jehova nī rīrīkū?’ ūkameera atīrī, ‘Ndūmīrīrī nditū ya Jehova nī inyuī, na nīngamūtiganīria, ūguo nīguo
Jehova ekuuga.’ ³⁴ Mūnabii, kana mūthīnjīrī-Ngai, o na kana mūdū ūngī o wothē angiuga atīrī, ‘Īno nīyo
ndūmīrīrī nditū kuuma kūrī Jehova,’ nī nīngaherithia mūdū ūcio o hamwe na nyūmba yake. ³⁵ Mūdū
o mūdū wanyu atīindaga akīūria mūratawe kana mūdū wao atīrī: ‘Icooka rīa Jehova nī rīrīkū?’ kana,
‘Jehova oigite atīa?’ ³⁶ No rīrī, mūtīgacooke kuuga rīngī atī ‘ndūmīrīrī nditū kuuma kūrī Jehova,’ tondū kiugo
kīa mūdū we mwene nīko gītūikaga ndūmīrīrī yake nditū, na ūguo nīguo mūgarūruga ciugo cia ndūmīrīrī
cia Ngai ūrīa ūrī muoyo, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai witū. ³⁷ Mūtīndaga mūkīūria mūnabii
atīrī: ‘Jehova agūcookeirie ūhoro ūrīkū?’ kana, ‘Jehova aarītie atīa?’ ³⁸ O na gwatuika inyuī nīmugaga atīrī,
‘Īno nīyo ndūmīrīrī nditū kuuma kūrī Jehova,’ ūū nīguo Jehova ekuuga: Nīmwahūthīrīre ciugo ici, ‘Īno nīyo
ndūmīrīrī nditū kuuma kūrī Jehova,’ o na gītūika nīndamwīrīte mūtikanōige atī ‘Īno nīyo ndūmīrīrī nditū
kuuma kūrī Jehova.’ ³⁹ Nī ūndū ūcio, ti-itherū nīngariganīrwo nī inyuī, ndīmūngate mwehere mbere yakwa
hamwe na itūūra rīrī inene rīria ndāmūheire inyuī ene o na maithe manyu. ⁴⁰ Nīngamūrehithīria thoni
cia gūtūūra tene na tene, ĩ, ndūme mūconorithio na njono itakariganīra.”

Ikabū Igirī cia Ngūyū

¹ Thuutha wa Jekonia mūrū wa Jehoakimu mūthamaki wa Juda na anene ake, na mabundi na atūūri a Juda gūtahwo, makīrutwo Jerusalemu magītwarwo Babuloni nī Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni-rī, Jehova nianyanirire ikabū igirī cia ngūyū ciigītwo hau mbere ya hekarū ya Jehova. ² Gikabū kimwe kiarī na ngūyū njega mūno, ta ngūyū iria ciambaga kwīrua; gikabū kīria kīngī kiarī na ngūyū njūru mūno, itangīrīka nī ūndū wa ūria ciathūkite.

³ Hīndī ūyo Jehova akīnjūūria atīrī, “Jeremia, nī kī ūroona?”

Ngīmūcookeria atīrī, “Nī ngūyū. Iria njega nī njega mūno, no iria njūru nī njūru mūno ūndū itangīrīo.”

⁴ Hīndī ūyo ndūmīriri ya Jehova ikīnginyīra, ngīrwo atīrī: ⁵ “Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī: ‘O ta ngūyū ici imwe njega-rī, ūguo noguo nyonaga andū a Juda marī ega arīa maatahirwo, acio ndaarutire gūkū ngīmatwara būrūri wa Babuloni. ⁶ Maitho makwa nīmakamarora na ndīmeeke maūndū mega, na nīngamacookia gūkū būrūri ūyū. Nīngamarūgamia na ndikamamomora; nīngamahaanda na ndigacooka kūmamunya. ⁷ Nīngamahe ngoro ya gūtūma mamenye atī nī nīi Jehova. Nīmagatuika andū akwa na nīi nduke Ngai wao, nīgūkoro nīmakanjookerera na ngoro ciao ciothe.

⁸ “No rīrī, o ta ngūyū icio njūru, icio itangīrīka nī ūndū wa ūria ithūkite-rī,’ Jehova ekuuga atīrī, ‘ūguo no taguo ngeeka Zedekia mūthamaki wa Juda, na anene ake o na matigari ma andū a Jerusalemu, arīa magaakorwo matigaire gūkū būrūri ūyū kana arīa matūūruga būrūri wa Misiri. ⁹ Nīngatūma mathūūrwo mūno, matuīke kindū gīa gūthirīka mothamaki mothe ma gūkū thī, na mameneki na matuīke a kuunagwo thimo, na matūūre matheka gīrīrwo na manyiitagwo nī kīrumi kūrīa guothe ngaamathaamīria. ¹⁰ Nīngamarehithīria rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro imokīrīre, nginya maniinwo mathire būrūri-inī ūria ndaamaheire o na ngīhe maithe mao.’”

Mīaka Mīrongo Mūgwanja ya Ūkombo

¹ Ndūmīriri nīyakinyīrīre Jeremia ikonī andū othe a Juda, mwaka-inī wa kana wa gūthamaka kwa Jehoakimu mūrū wa Josia mūthamaki wa Juda, nago nīguo warī mwaka wa mbere wa gūthamaka kwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni. ² Nī ūndū ūcio Jeremia ūcio mūnabii akīra andū othe a Juda na arīa othe maatūūruga Jerusalemu atīrī: ³ Ihinda rīa mīaka mīrongo tīrī na itatū, kuuma mwaka-inī wa ikūmi na itatū wa ūthamaki wa Josia mūrū wa Amoni mūthamaki wa Juda, nginya ūmūthī, ndūmīriri cia Jehova itūire inginyagīrīra, na nīi ngamūhe ūhoru wacio kaingī kaingī, no mūtithikīrīre.*

⁴ Na rīrī, o na gūtūka Jehova nīamūtūmīre ndungata ciae ciothe cia anabii kaingī, kaingī, mūtīgana gūthikīrīria kana gūtega matū manyu nīguo mūmaigwe. ⁵ Maamwīrīte atīrī, “Garūrūkai rīu o ūmwe yanyu, mūtīgane na mīthīre yanyu mīūru na cīko cianyu njūru, nīguo mūtūūre būrūri-inī ūria Jehova aamūheire inyuū o na maithe manyu nginya tene. ⁶ Mūtikanarūmīrīre ngai ingī mūtitungatīre kana mūcihooe; mūtikandakarīe na ūndū wa kīria mwīthondekeire na moko manyu. Mwathika ūguo, hīndī ūyo ndikamūgera ngero.”

⁷ Jehova ekuuga atīrī, “No inyuū mūtithikīrīrīre, no mūgūthirīkia nīguo ndaakare na ūndū wa kīria mwethondekeire na moko manyu, na inyuū nīmūkīgerithīte ngero.”

⁸ Nī ūndū ūcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: “Tondū nīmūregete gūthikīrīria ndūmīriri yakwa, ⁹ nīngwīta andū othe a mwena wa gathigathini hamwe na ndungata yakwa Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngūmarehe mookīrīre būrūri ūyū na arīa matūūruga kuo o na mookīrīre ndūrīrī ciothe iria iūrīgīcīrīre. Nīngamaniina biū na ndūme matuīke ta kindū kīa ihooru na gīa kūmeneka, na manangīke nginya tene. ¹⁰ Nīngūmehereria mīgambo ya gīkeno na ya kūrūūhia, o na mīgambo ya mūhiki na mūhikania, na mūrurumo wa ithīi, o na ūtheri wa tawa. ¹¹ Būrūri ūyū wothē ūgaatuika būrūri ūtarī kindū o na ūkīrīte ihooru, nacio ndūrīrī icio nīgatungatīra mūthamaki wa Babuloni mīaka mīrongo mūgwanja.

¹² “No rīrī, mīaka mīrongo mūgwanja yathira, nīngaherithia mūthamaki wa Babuloni na rūrīrī rwake, herithie būrūri ūcio wa andū a Babuloni nī ūndū wa mahītia mao, na nīngī nīngatūma būrūri ūcio ūtūūre ūkīrīte ihooru nginya tene,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹³ “Nīngarehithīria būrūri ūcio maūndū mothe marīa ndanoiga atī nīmakūkora, marīa mothe mandikītwo ibuku-inī rīrīrī, o macio maarathīrwo ndūrīrī ciothe nī Jeremia. ¹⁴ Nīgūkoro o ene nīmagatuika ngombo cia ndūrīrī nyingī na athamaki anene; na nīi nīngerīhīria harīo kūringana na cīko ciao, o na kūringana na maūndū marīa maneeke na moko mao.”†

Gikombe kīa Marakara na Ngai

¹⁵ Atīrīrī, Jehova Ngai wa Isiraeli, aanjīrīre atīrī: “Oya gikombe gīkī kīyūrīte ndibei ya mang’ūrī makwa kuuma guoko-inī gwakwa, na ūkīnyuithie ndūrīrī iria ciothe ngūgūtūma kūrī cio. ¹⁶ Rīrīa ikaanyua-rī, nīngatūgūtūga na igūrūke nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūrīa ngaarehithia gatagatī-inī kao.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio ngōya gikombe kīu kuuma guoko-inī kwa Jehova, na ngītūma ndūrīrī iria ciothe aandūmīte kūrī cio ikīnyūre: ¹⁸ itūūra rīa Jerusalemu na matūūra ma Juda, na athamaki akuo na anene akuo, nīguo manangīke, na matuīke ta kindū kīrī magīgi na gīa kūmeneka, o na kindū kīgwatītwo nī kīrumi,

* 25:3 Andū a Juda nīmagire gūthikīrīria ndūmīriri ya Jeremia, o ta ūria Ngai aamūmenyithīte rīria aamwīre (Jer 1:17-19). † 25:14 Ngai nīarekereire andū a Babuloni maathwo nī mabūrūri mangī nī ūndū wa ūria meekire andū a Juda.

ta ūria matariī ūmūthi; ¹⁹ ningī Firaūni mūthamaki wa Misiri, na ariā mamūtungataga, na anene ake na andū ake othe, ²⁰ na agenī ariā othe matūūruga kuo; na ningī athamaki othe a Uzu; na ningī athamaki othe a Afilisti (aya nī andū a Ashikeloni, na Gaza, na Ekironi, o na andū ariā maatigaire Ashidodi); ²¹ ningī andū a Edomu, na Moabi na Amoni; ²² ningī athamaki othe a Turo na Sidoni; o na athamaki a icigirira iria iri mūrīmo wa iria; ²³ ningī andū a Dedani, na Tema, na Buzu, na ariā othe marī kūrāya; ²⁴ ningī athamaki othe a Arabia, na athamaki othe a ndūriri ng'eni ariā matūūruga weru-ini; ²⁵ ningī athamaki othe a Zimiri, na Elamu na Media; ²⁶ o na athamaki othe a mwena wa gathigathini, a gūkuhi na a kūrāya, marūmanirire mūdū na ūria ūngi: moimiṯe mothamaki-ini mothe ma thi. Na thuutha wao othe, mūthamaki wa Sheshaki nīagakinyuira o nake.

²⁷ “Ūcooke ūmeere atiri, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nyuai, mūrīo na mūtahiṯe, mūcooke mūgūe na mūtikanacooke gūkīra, nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūria ngaarehithia gatagati-ini kanyu.’” ²⁸ No riri, mangikaarega kuoya gikombe kiu kuuma guoko-ini gwaku manyue-ri, ūkameera atiri, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: No nginya mūnyue!’ ²⁹ Atiriri, ninyambiririre kurehe mwanangiko itūūra-ini riri inene ritanitio na Riitwa riakwa; anga inyuī no mwage kūherithio? Mūtikaaga kūherithio, nī ūndū nīndirarehithiria andū ariā othe matūūruga gūkū thi rūhiū rwa njora, ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

³⁰ “Riu marathire mohoro maya mothe, ūmeere atiri:

“Jehova akaararama ari o kuu iguru;

akaagamba ta ngwa ari gikaro-ini giake githeru,
na arame na hinya, okirire bururi wake.

Akaanirira na mugambo munene muno

ta wa andu ari marangagirira thabibu,
aguthukire andu othe ari matuuraga guku thi.

³¹ Inegene riu nirikaiguika nginya ituri-ini ciothe cia thi,
nī ūndū Jehova nīagaciirithia nduriri;

nīagatuira andu othe ciira

na oorage ari aaganu na rūhiū rwa njora,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³² Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atiriri! Mwanangiko nūrahunja

kuuma ruriri rūmwe nginya rūria rūngi;

kīhuhūkano nīkīrahuhūkana

kuuma ituri-ini cia thi.”

³³ Ihinda-ini riu andu ari mooragithio nī Jehova magaakorwo maaraganite kundu guothe, kuuma gituri kimwe giā thi nginya kiria kingi. Matikaririrwo, kana monganio, kana mathikwo, no magaakara ta rūrua, mahurunjukite thi.

³⁴ Rirai na mugirike, inyuī ariithi aya;

mwigaragariē rūkūngū-ini, inyuī atongoria a rūuru rwa mburi.

Nigukorwo ihinda rianyu ria guthinjwo nī ikinyu;

mūkaagūa mūthuthike o ta rūmba riria riega muno.

³⁵ Ariithi acio matikoona kundu gwa kūrira,

na atongoria a rūuru rwa mburi matikoona gwa gwitharira.

³⁶ Thikiririai mūgue kiriro kia ariithi,

o na kigiriko kia atongoria a rūuru rwa mburi,

nī ūndū Jehova nīaranangithia ūriithio wao.

³⁷ Ūriithio ūcio wa cianda-ini ūtari ūgwati nūkanangwo

tondū wa marakara mahiū ma Jehova.

³⁸ Akoimagara ta mūrūthi ūkiuma kimamo-ini kiaguo,

na bururi wao nūgaakira ihooru

nī tondū wa rūhiū rwa njora rwa mūhinyanirira,

na nī ūndū wa marakara mahiū ma Jehova.

26

Jeremia Kwihitirwo Kūragwo

¹ Riria Jehoiakimu mūru wa Josia, mūthamaki wa Juda ambiririre gūthamaka-ri, ndūmiriri nīyanginyirire yumite kūrī Jehova, ngūrwo atiri: ² “Jehova ekuuga atiri: Rūgama nja ya nyūmba ya Jehova waririe andū othe a matūūra ma Juda, acio mokaga kūhoera thiini wa nyūmba ino ya Jehova. Mahe ūhoru ūria wothe ngūgwatha; ndūgatige o na kiugo kimwe. ³ Hihi nimegūgūthikiriria na mūdū o mūdū wao agarūruke atigane na mithiire yake mūru. Hīndi iyo na nī ndūricūkwō ndige kūmarehera mwanangiko ūria nduite atī nīngūmarehera, nī ūndū wa ciiko ciao njuru iria mekite. ⁴ Meere atiri, ‘Jehova ekuuga atiri: Mūngirega kūnjigua na kūrūmirira mawatho makwa maria njigite mbere yanyu, ⁵ na mūngiaga gūthikiriria ciugo cia ndungata ciakwa anabii, o icio ndīmūtūmagira kaingī kaingī (o na gwatūika mūticiiguaga), ⁶ hīndi iyo nīngatūma nyūmba ino itūike ta Shilo, o nario itūūra riri inene ndirite rīa kūgwetagwo ta kirimi nī andū a ndūriri ciothe cia thi.”

⁷ Athinjiri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩguu Jeremia akĩaria ndũmĩrĩri iyo kũu nyũmba-inĩ ya Jehova. ⁸ No rĩrĩ, Jeremia aarĩkia kwĩra andũ maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathite ameere-rĩ, athinjiri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩmũnyĩta, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee no nginya ũkue! ⁹ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrathe mohoro ũkigwetaga rĩitwa rĩa Jehova, ũkoiga atĩ nyũmba ino igaatuĩka ta Shilo, narĩo itũũra rĩrĩ inene rĩkire ihooru na rĩtiganĩrio?” Nao andũ acio othe makĩũngana, makĩrigiĩcĩria Jeremia kũu thiĩni na nyũmba ya Jehova.

¹⁰ Rĩrĩa anene a Juda maaigũire maũndũ macio, makĩambata moimĩte nyũmba ya ũthamaki, magĩthĩi nyũmba-inĩ ya Jehova, makĩrũgama o mũndũ handũ hake itoonero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kia nyũmba ya Jehova. ¹¹ Hĩndĩ iyo athinjiri-Ngai na anabii makĩĩra anene acio na andũ othe atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ agĩrĩre atuĩrwo kũũragwo, tondũ nĩarathĩte maũndũ mooru makonĩi itũũra rĩrĩ inene. Nĩmũmeigũĩrĩre na matũ manyu!”

¹² Hĩndĩ iyo Jeremia akĩĩra anene othe na andũ othe atĩrĩ: “Nĩ Jehova wandũmire ngarathe maũndũ ma gũũkĩrĩa nyũmba ino na itũũra rĩrĩ, o ta ũguo mũrĩkĩtie kũguu. ¹³ Rĩu garũĩrai mĩthĩire yanyu na ciiko cianyu na mwathĩkĩre Jehova Ngai wanyu. Nake Jehova nĩekwĩrĩcũkwo aage kũrehe mwanangĩko ũcio aamũgweteire. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩ moko-inĩ manyu; njĩkai o ũrĩa mũkuona arĩ wega na kwagĩrĩre. ¹⁵ No rĩrĩ, menyai wega, atĩ mũngĩnjũraga nĩmũgũcookererwo nĩ mahĩtia ma gũĩta thakame ya mũndũ ũtarĩ ũũru ekĩte, inyuĩ ene ĩmũcookerere, hamwe na itũũra rĩrĩ inene, na arĩa othe matũũruga kuo, tondũ ti-itherũ nĩ Jehova ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ njarie ũhoru ũyũ wothĩ mũkĩũguaga.”

¹⁶ Hĩndĩ iyo anene na andũ acio angĩ othe makĩĩra athinjiri-Ngai na anabii atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndaagĩrĩre gũtũũrwo gũkuu! Aatwarĩĩre akĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai witũ.”

¹⁷ Athuuri amwe a bũrũri ũcio makĩrũgama hau mbere, makĩĩra ũngano ũcio wa andũ othe atĩrĩ, ¹⁸ “Mika ũrĩa Mũmoresethu nĩarathĩre ũhoru matukũ-inĩ ma Hezekia, mũthamaki wa Juda. Eerire andũ othe a Juda atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Zayuni nĩgũkarĩmwo ta mũgũnda,

Jerusalemu gũgaatuĩka ta hĩba ya kagoto,

nakio kĩrĩma gĩkĩ gĩakĩtuo hekarũ

gĩtũũke ta kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ithaka.’

¹⁹ “Hezekia mũthamaki wa Juda kana mũndũ ũngĩ wothĩ kũu Juda nĩamũũragire? Gĩthĩ Hezekia ti gwĩtigĩra eetĩgĩrĩre Jehova, na agĩcaria gwĩtĩkĩrĩa nĩwe? Na gĩthĩ Jehova ndeericũkĩrwo agĩtiga kũrehe mwanangĩko ũrĩa oĩgĩte nĩekũmarehera? Tũrorete kwĩrehere mwanangĩko mũũru mũno!”

²⁰ (Nĩngĩ nĩ haarĩ mũndũ ũngĩ wetagwo Uria mũrũ wa Shemaia, wa kuuma Kiriathu-Jearimu, nake aarathĩre ũhoru akĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova; aarathĩre o maũndũ ta maya megĩ itũũra rĩrĩ inene na bũrũri iũyũ, o ta ũguo Jeremia aarathĩte. ²¹ No rĩrĩa Mũthamaki Jehoiakimu, na atongoria ake a mbaara na anene maigũire ndũmĩrĩri yake, mũthamaki agĩcaria njĩra ya kũmũũruga. No Uria nĩaigũire ũhoru ũcio, agĩtĩgĩra, na akĩũrĩa bũrũri wa Misĩri. ²² Na rĩrĩ, Mũthamaki Jehoiakimu agĩtũma Elinathani mũrũ wa Akĩboru athĩi bũrũri wa Misĩri, marĩ hamwe na andũ angĩ. ²³ Nao makĩĩra Uria kuuma Misĩri, makĩmũtware kũrĩ Jehoiakimu ũcio mũthamaki, nake akĩmũũragĩthia na rĩhũrĩ rwa njora, nakio kĩimba gĩake gĩgĩteeo mbĩrĩra-inĩ harĩa haathĩkagwo andũ arĩa mataarĩ bata).

²⁴ No rĩrĩ, Ahikamu mũrũ wa Shafani akĩgĩtĩra Jeremia, na nĩ ũndũ ũcio ndaaneanirwo kũrĩ andũ mamũũrage.

27

Juda Nĩagatungata Nebukadinezaru

¹ O kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, ndũmĩrĩri ino nĩyagĩnyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Wĩthondekere icooki rĩa mĩkwa na mĩtĩ mĩkĩranie, ũcooke ũmĩĩkire ngingo. ³ ũcooke ũtũme ndũmĩrĩri kũrĩ athamaki a Edomu, na Moabi, na Amoni, na Turo na Sidoni ũmĩnengerete abarũthi ao arĩa mokĩte Jerusalemu kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. ⁴ Mahe ndũmĩrĩri matwarĩre anene ao, ũmeere atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ƴrai anene anyu atĩrĩ: ⁵ Nĩ nĩ nĩ ndombire thĩ na andũ arĩa marĩ kuo o na nyamũ irĩa irĩ kuo na hinya wakwa mũnene na ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, na ndĩmĩheaga o mũndũ ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁶ Na rĩu nĩngũneana mabũrũri manyu mothe kũrĩ ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni; nĩngũtũma o na nyamũ cia gĩthaka ĩmũtungatagĩre. ⁷ Ndũrĩrĩ ciothe nĩĩkamũtungatĩra we, na mũrĩũ, o na mwana wa mũrĩũ, nginya rĩrĩa ihinda rĩa bũrũri wake rĩgaakinya; hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene nĩmakamũtua wa kũmatungatagĩra arĩ o.

⁸ ““No rĩrĩ, rũrĩrĩ o ruothe kana ũthamaki o wothĩ arĩa makaaga gũtungatĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, kana marege kũĩnamia ngingo mekĩrwo icooki rĩake, nĩngaherĩthia rũrĩrĩ rũu na rĩhũrĩ rwa njora, na ng’aragu, na mũthĩro, nginya rĩrĩa ngarũnĩnĩthia na guoko gwake, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tĩgai gũthĩkĩrĩria anabii anyu, na arathĩ anyu, na ataũrĩ-a-irooto, na aragũrĩ, kana andũ-ago, o acio mamwĩruga atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũtĩrĩ hĩndĩ mũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ũhoru wa mahēeni mamũrathagĩra, marĩa magaatũma mũtahwo, mũtwarwo kũndũ kũraya na bũrũri wanyu; ngamũũngata, mũnĩnwo biũ. ¹¹ No rũrĩrĩ rũrĩa ruothe rũkainamia ngingo rwĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni na rĩmũtungatĩrĩ-rĩ, nĩngetikĩrĩa rũrĩrĩ rũu rũtũũre bũrũri-inĩ wao kũĩmbe, marĩmage na maikarage kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.””

¹² Nindaheanire ndūmīriri o ro iyo kūrī Zedekia mūthamaki wa Juda. Ngīmwira atīrī, “Inamia ngingo yaku, wikirwo icooki rīa mūthamaki wa Babuloni; mūtungatire we mwene na andū ake, na nūgūtūra muoyo. ¹³ Wee mwene mūrī na andū aku-rī, mūgūkīninithia nīkī na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, o na mūthiro, o icio Jehova atūirire rūriri o ruothe rūria rūtagatungatira mūthamaki wa Babuloni? ¹⁴ Tiga gūthikīrira ūhoro wa anabii acio makwīraga atīrī, ‘Wee ndūrī hīndi ūgaatungatira mūthamaki wa Babuloni,’ tondū makūrathagira ūhoro wa maheeni. ¹⁵ ‘Nīi ndimatūmite,’ nīguo Jehova ekuuga. ‘Mararatha ūhoro wa maheeni, makigwetaga rītwa riakwa. Nī ūndū ūcio nīngamūingata, na inyuī mūniinwo biū, wee hamwe na anabii acio makūrathagira mohoro.’”

¹⁶ Ngīcooka ngīra athīnjīri-Ngai na andū acio angī othe atīrī: “Ūū nīguo Jehova ekuuga: Tigai gūthikīrira anabii acio mamwīraga atīrī, ‘Hatigairie o kahinda kanini, nacio indo iria ciarutirwo nyūmba ya Jehova icookio kuuma Babuloni.’ Maramūrathira ūhoro wa maheeni. ¹⁷ Tigai kūmathikīrira. Tungatirai mūthamaki wa Babuloni, na nīmūgūtūra muoyo. Kai itūra rīrī rīngikīanangwo nīkī? ¹⁸ Angikorwo acio nī anabii marī na ndūmīriri kuuma kūrī Jehova-rī, nīmagithaithe Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīguo indo iria itigatire gūkū thīnī wa nyūmba ya Jehova, o na thīnī wa nyūmba ya mūthamaki wa Juda, o na kūu Jerusalemu itigatwarwo Babuloni. ¹⁹ Nī ūndū ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigite ūhoro ūkonīi itugi cia hekarū, na karia ka maaī, indo cia kūigīrira iria ingī, na indo ciothe cia nyūmba ingīkorwo itigaire gūkū itūra-inī rīrī inene, ²⁰ iria Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni ataakuire hīndi iria aatahire Jekonia mūrū wa Jehoakimu mūthamaki wa Juda agīthaamio arutitwo Jerusalemu na agītwarwo Babuloni, we mwene hamwe na andū othe a Juda na a Jerusalemu arī maarī igweta: ²¹ īī, ti-itherū Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli oigite atīrī ūhoro ūkonīi indo icio itigaire thīnī wa nyūmba ya Jehova, o na thīnī wa gīkaro kīa mūthamaki wa Juda, o na kūu Jerusalemu: ²² ‘Nīgatwarwo Babuloni, na igakara kūu nginya mūthenya ūria ngooka gūcigīra,’ ūguo nīguo Jehova ekuuga. ‘Hīndi iyo nīngacirehe ndicicooke gūkū.’”

28

Hanania Mūnabii wa Maheeni

¹ Mweri-inī wa gatano mwaka-inī ūcio, nīguo mwaka wa kana, o kīambīrira-inī kīa ūthamaki wa Zedekia mūthamaki wa Juda, mūnabii wetagwo Hanania mūrū wa Azuri, ūria woimite Gibeoni, nīanjīrre atīrī, tūrī o kūu nyūmba ya Jehova mbere ya athīnjīri-Ngai na andū arīa angī othe: ² “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga atīrī: ‘Nīnyunangite icooki rīa mūthamaki wa Babuloni. ³ Mīaka īrī itanathira, nīngūcokithia indo cia nyūmba ya Jehova gūkū, iria Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni aarutire gūkū agicitwara Babuloni. ⁴ Nīngī Jekonia mūrū wa Jehoakimu mūthamaki wa Juda, nīngamūcooka marī hamwe na andū othe arīa maatahitwo kuuma Juda magītwarwo Babuloni, nī ūndū nīnyunangite icooki rīa mūthamaki wa Babuloni,’” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁵ Hīndi iyo mūnabii Jeremia agīcookeria mūnabii Hanania ūhoro arī hau mbere ya athīnjīri-Ngai hamwe na andū arīa angī othe marūgamite kūu nyūmba ya Jehova. ⁶ Akīmīrira atīrī, “Kūrotuika guo! Jehova aroeka o ūguo! Jehova arohingia ūhoro ūcio waratha na ūndū wa gūcokithia indo icio cia nyūmba ya Jehova, o na andū othe arīa maatahirwo gūkū amacookie kuuma Babuloni. ⁷ No rīrī, ta thikīrira ūguo ūhoro ūria ngwaria ūkīnguagira na matū, o nao andū aya othe makīguaga: ⁸ Kuuma o mahinda ma tene, anabii arīa maarī mbere yaku o na yakwa-rī, maatūirite marathaga ūhoro wa mbaara, na mwanangiko, na mūthiro, gūkīrira mabūriri maingī o na mothamaki marī hinya. ⁹ No rīrī, mūnabii ūria ūrathagira andū ūhoro wa thayū akaamenyeka wega atī ti-itherū nī Jehova wamūtūmite o rīria ūrathi wake ūkaahinga.”

¹⁰ Hīndi iyo mūnabii Hanania akīruta icooki ngingo-inī ya Jeremia na akīriunanga, ¹¹ agīcooka akiuga andū acio othe marī ho atīrī, “Jehova ekuuga atīrī: ‘Ūguo noguo ngoingana icooki rīa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, rīehere ngingo-inī cia ndūriri ciothe mīaka īrī itanathira.’” Mūnabii Jeremia aigua ūguo agūthīra.

¹² Kahinda kanini thuutha wa mūnabii Hanania kuunanga icooki rīu rīarī ngingo-inī ya Jeremia ūcio mūnabii, ndūmīriri ya Jehova nīyakinyīre Jeremia akīrwo atīrī: ¹³ “Thīi wīre Hanania atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Wee unangite icooki rīa mūtī, no rīrī, handū harīo ūgeekīrwo icooki rīa kīgera. ¹⁴ Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga: Nīngekīra ndūriri icio ciothe icooki rīa kīgera ngingo, nīgeetha ndūme itungatire Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīkamūtungatira. O na nīngamūhe wathani aathage nyamū cia gīthaka.’”

¹⁵ Hīndi iyo mūnabii Jeremia akīra Hanania ūcio mūnabii atīrī, “Hanania, ta thikīrira! Jehova ndagūtūmite, no wee-rī, nīūrīngīrīre rūriri rūrū rwīhoke ūhoro wa maheeni. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atīrī: ‘Ndi kahuhī gūkweheria thī. Mwaka-inī o ro ūyū nīgūkua, tondū nīūhunjtie ūremi wa gūkīrira Jehova.’”

¹⁷ Mweri-inī wa mūgwanja wa mwaka o ro ūcio-rī, Hanania ūcio mūnabii agikua.

29

Marūa kūrī Andū arīa Maatahitwo

¹ Ūyū nīguo ūhoro ūria waandikītwo marūa-inī marīa mūnabii Jeremia aatūmire arī Jerusalemu kūrī athuuri arīa maatigaire thīnī wa andū arīa maatahitwo, na kūrī athīnjīri-Ngai, na anabii, o na andū acio angī othe arīa Nebukadinezaru aatahite kuuma Jerusalemu akamatwara Babuloni. ² (Hīndi īno nī thuutha

wa Mūthamaki Jekonia, na nyina wa mūthamaki, na anene a kwa mūthamaki, na atongoria a Juda na a Jerusalemu, na mabundi na atūūri gūkorwo matahitwo kuuma Jerusalemu.) ³ Ehokeire marūa macio Elasa mūrū wa Shafari, na Gemaria mūrū wa Hilikia, arūa Zedekia mūthamaki wa Juda aatūmire kūrī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni. Marūa macio moigite atīrī:

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekwīra andū othe arūa ndaarutire Jerusalemu ngimatwarithia Babuloni atīrī: ⁵ “Mwiyakirei nyūmba na mūcītūūre; haandai mīgūnda mūcooke mūrīe maciaro mayo. ⁶ Hikaniai, mūciare aanake na airītu; carīriai aanake anyu atumia mahikie, nao airītu anyu mūreke mahikio, nigeetha o nao maciare aanake na airītu. Ongererekai na mūngihe mūrī kūu; mūtikanyihanyiihe. ⁷ Ningī-rī, caragiai thayū na ūgaacīru wa itūūra rīu inene kūu ndīmūthaamīrie. Hooyagai Jehova nī ūndū warīo, tondū rīngīgaacīra-rī, o na inyuī nō mūkūgaacīra.” ⁸ Īī, ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Mūtikareke anabii na aragūrī arūa marī gatagatī kanyu mamūheenie. Mūtikanathikīrīrie irooto icio inyuī mūmaringagīrīria mamūrotore. ⁹ Mamūrathagira ūhoro wa maheeni, makīgwetaga rīitwa rīakwa. Ti nīi ndīmātūmīte,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁰ Jehova ekuuga atīrī: “Mwaniina mīaka mīrongo mūgwanja kūu Babuloni, nīngooka kūrī inyuī ndīmūhingīrie kīranīro gīakwa kīa ūtugi gīa kūmūcookia gūkū. ¹¹ Nīgūkorwo nīnjūū meciiria marīa ndīcīrīgia ūhoro-inī wanyu, o meciiria ma thayū na ti ma kūmwīka ūūru, meciiria ma kūmūhe kūrīgīrīro atī ūhoro wanyu nīūkaagīrīra thuutha-inī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹² “Hīndī ūyo nīmūkangaīra na mūūhooe, na nīi nīngamūigua. ¹³ Ningī nīmūkanjaria na nīmūkanyona rīrīa mūkaanjaria na ngoro yanyu yothe. ¹⁴ Nīi na nīi nīngonekana nī inyuī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngamūrūta kūrīa mūtūūrīte mūrī andū atahe, ndīmūcookia gūkū. nīngamūcookanīrīria kuuma ndūrīrī-inī ciothe na kūdū guothe kūrīa ndaamūhurunjīre, na nīngamūcookia kūdū kūrīa ndaamūrūtite ngīmūtware mabūrūrī ma kūngī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁵ Mwahota kuuga atīrī, “Jehova nīatwarahūrīre anabii gūkū Babuloni,” ¹⁶ nō rīrī, ūū nīguo Jehova ekuuga ūhoro ūkonīi mūthamaki ūrīa ūikaragīra gītī kīa ūnene kīa Daudi, marī hamwe na andū othe arūa maatigarire itūūra-inī rīrī inene, na andū a būrūrī wanyu, acio mūtaakuaniirio nao mūgītahwo: ¹⁷ Īī, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atīrī: “Nīngamatwarithīria rūhīū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro, na ndūme mahaane ta ngūyū njūru mūno, iria itangīrīka nī ūndū wa gūthūka. ¹⁸ Nīngamaingathīria na rūhīū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro, na ndūme matūike kīndū kīmeneku harī mothamaki mothe ma gūkū thī, na matūike ta kīndū kīnyīte nī kīrumi na kīrī magigi, na kīndū gīa kūnyararwo na kūmeneka, manyararwo ndūrīrī-inī ciothe kūrīa ngaamatwarithīria. ¹⁹ Nīgūkorwo matiathikīrīrie ndūmīrīri ciakwa, ndūmīrīri iria ndaamatūmīre kaingī na tūnua twa ndungata ciakwa cia anabii,” ūguo nīguo Jehova ekuuga “O na inyuī arūa mwatahirwo-wa, mūtīigana gūthikīrīria,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²⁰ Nī ūndū ūcio-rī, ta thīkīrīriai ndūmīrīri ya Jehova, inyuī arūa mūtahitwo ngamūrūta Jerusalemu mūgatwarwo Babuloni. ²¹ Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga nī ūndū wa Ahabu mūrū wa Kolaia, na Zedekia mūrū wa Maaseia, o acio mamūrathagīra mohoro ma maheeni makīgwetaga rīitwa rīakwa: “Nīngamaneana kūrī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, nake nīakamooraga mūkīōnagīra na maitho manyu. ²² Nī ūndū wa ūhoro ūcio wao-rī, andū othe a Juda arūa maatahirwo na rīu marī Babuloni nīmakamoinaga thimo makīrumana, makoiga atīrī, ‘Jehova arotūma ūtūike ta Zedekia na Ahabu, arūa mūthamaki wa Babuloni aacinire na mwaki.’ ²³ Nīgūkorwo nīmekīte maūdū moor mūno thīnī wa Isiraeli; nī matharīte na atumia a andū angī, na mākaraīa ndeto cia maheeni, makīgwetaga rīitwa rīakwa, ūndū itaameerite meke. Nīnjūū ūguo nīguo, na ndī mūira wamo,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Ndūmīrīri kūrī Shemaia

²⁴ Īra Shemaia ūcio Mūnehelami atīrī, ²⁵ “Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Wee nīwatūmire marūa na rīitwa rīaku mwene kūrī andū othe a Jerusalemu, na kūrī Zefania mūrū wa Maaseia ūrīa mūthīnjīri-Ngai, o na kūrī athīnjīri-Ngai arūa angī othe. Werire Zefania atīrī, ²⁶ ‘Jehova nīagūtūite mūthīnjīri-Ngai ithenya rīa Jehoiada nīguo ūtūike mūrīgāmīrīri wa nyūmba ya Jehova; wee wagīrīrwo nīkuoherera mūgūrūki o wothē ūretua mūnabii ndungu magūrū na ūmuoherere igera cia ngingo. ²⁷ Nī ūndū ūcio-rī, nī kī kīgīrīte wee ūkaanie Jeremia ūcio wa kuuma Anathothu, o ūcio wītuga mūnabii gatagatī-inī kanyu? ²⁸ Nīatūmīre ndūmīrīri īno gūkū Babuloni akoiga atīrī: Nīmūgūikara mūrī atahe ihinda irayya. Nī ūndū ūcio akaai nyūmba na mūcītūūre, na mūrīme mīgūnda na mūrīe maciaro mayo.’”

²⁹ No rīrī, we Zefania ūcio mūthīnjīri-Ngai agīthomera mūnabii Jeremia marūa macio. ³⁰ Hīndī ūyo ndūmīrīri ya Jehova īgīkinyīra Jeremia, akīrwo ūū: ³¹ “Tūma ndūmīrīri īno kūrī andū othe arūa atahe: ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga ūndū ūkonīi Shemaia ūcio Mūnehelami: Tondū Shemaia nīamūrathīrie ūhoro, o na gūtūika ndiamūtūmīte, na nīatūmīte mwīhoke ūhoro wa maheeni-rī, ³² ūū nīguo Jehova ekuuga: Ti-itherū nīngaherithīa Shemaia ūcio Mūnehelami na njīaro ciake. Ndakagia na mūdū ūtigarīte thīnī wa andū aya, o na kana eyonere maūdū mega marīa ngeeka andū akwa, tondū nīahunjīte ūremi akaanjūkīrīra,’” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹ Ino nīyo ndūmīriri irīa yakinyīrīre Jeremia yumīte kūrī Jehova: ² “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: ‘Andika ūhoro ūrīa wothē ngwarīrie ibuku-inī.’ ³ Tondū Jehova ekuuga atīrī, ‘Matukū nīmarooka, rīrīa ngaarehe andū akwa a Isiraeli na a Juda moime kūrīa maatwarirwo maatahwo na ndīmacookie būrūrī ūrīa ndaheire maithe mao mawīgwatīre,’ ūguo nīguo Jehova ekuuga.”

⁴ Ūyū nīguo ūhoro ūrīa Jehova aaririe ūkonīi Isiraeli na Juda:

⁵ “Jehova ekuuga atīrī:

“ ‘Nītūguite mūkayūrūrūko wa kūmakania,
wa itua-nda, no ti wa thayū.

⁶ Ta tuīriai ūhoro, muone:

Hihi mūdū mūrūme no ahote gūciara mwana?
Nī kī kiragītūma nyone arūme othe arīa marī hinya
menyiitite nda ta mūtumia ūkūrūmwo,
na o mūdū akagarūrūka agatukia gīthiithi?

⁷ Kaī mūthenya ūcio nītūgakorwo ūrī mūrūrū-ī!

Gūtīrī ūngī ūkahaana taguo.
Gūgaakorwo kūrī ihinda rīa kūnyariirika rīa Jakubu,
no nīakahonokio kuuma harī guo.’

⁸ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,

‘Mūthenya ūcio nīngoinanga icooki rīu
ndīrieherie ngingo-inī ciao,
na nduuange nga iria mohetwo nacio;
nacio ndūrīrī itigacooka kūmatua ngombo ciao rīngī.

⁹ Handū ha ūguo, magaaturagatāra Jehova Ngai wao,
na Daudi mūthamaki wao,
ūrīa nīi ngaamarahūrīra.

¹⁰ “ ‘Nī ūndū ūcio tiga gwītīgīra, wee Jakubu ndungata yakwa;
tiga kūmaka, wee Isiraeli,’

nīguo Jehova ekuuga.
‘Ti-itherū nīngakūhonokia ngūrute kūu kūraya,
na njiaro ciaku ndīcīrute būrūrī ūrīa maathaamīrio.
Jakubu nīagacookerewo nī thayū o na ūgītīrī,
na gūtīrī mūdū o na ūmwe ūgaatūma etīgīre.

¹¹ Ndī hamwe nawe na nīngakūhonokia,’
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

‘O na ingīniina ndūrīrī ciothe
cia kūrīa guothe ngūharaganīirie,
wee ndigakūniina biū.

No nīngakūherithia na kīhotoo;
ndikaareka ūthīi o ro ūguo itakūherithītie.’

¹² “Nī ūndū Jehova ekuuga atīrī:

“ ‘Kīronda gīaku gītingīhona,
nguraro ciaku itirī kīhonia.

¹³ Hatirī na wa gūgūthaithanīrīra,
kana ndawa ya kīronda gīaku,
o na kana gīa gūkūhonia.

¹⁴ Athiritū aku othe nīmariganīirwo nīwe;
ndūrī kiene harīo.

Ngūgūthīte o ta ūrīa thū īngīkūgūtha,
na ngaakūherithia o ta ūrīa mūdū ūtarī tha aherithanagia,
nī ūndū mahītia maku nī manene mūno,
namo mehia maku makaingīha makīria.

¹⁵ Nī kī kīratūma ūrīrīre kīronda gīaku,
ūkarīrīra ruo rwaku rūtarī na kīhonia?

Nī ūndū wa ūrīa mahītia maku manenehete
na mehia maku magakīingīha rī,
nīkio ngwīkite maūdū macio.

¹⁶ “ ‘No rīrī, andū arīa othe magaakūng’ aūrania
o nao nīmakang’ aūranio;
thū ciaku ciothe nīgatwarwo ithaamīrio.

Arīa magūtahaga indo ciaku nīmagatahwo;

- arĩa othe magūtunyaga indo na niĩ nĩngamatunya.
¹⁷ No nĩngagũcookeria ũgima waku,
 na ngũhonie nguraro ciaku,
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ‘tondũ wĩtagwo mündũ mũte,
 Zayuni itũũra rĩtarĩ mündũ ũrĩrũmbũyagia.’
¹⁸ “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
 “Nĩngacookia ũgaacĩru wa Jakubu hema-inĩ ciae,
 nacio ciikaro ciae ndĩciiguĩre tha;
 itũũra rĩu inene nĩrĩgaakwo rĩngĩ o kũu rĩanangĩrwo,
 nayo nyũmba ya ũthamaki nĩkarũgama harĩa hamĩagĩrĩre.
¹⁹ Kuuma kũu nĩgũkaiguuagwo gũkĩnĩrwo nyĩmbo cia gũcookia ngaatho,
 na kũiguuagwo mĩgambo ya gĩkeno.
 Nĩngamaingĩhia
 na matikanyihanyiiha;
 nĩngamaheithia gĩtĩio,
 na matikaagithio kĩene.
²⁰ Ciana ciao igaikaraga o ta matukũ-inĩ marĩa ma tene,
 nakĩo kĩrĩndĩ kĩa gĩtũũre kĩrũmĩte wega mbere yakwa;
 nĩngaherithia arĩa othe mamahinyagĩrĩria.
²¹ Mũtongoria wao agaakorwo arĩ ũmwe wa andũ ao kĩũmbe;
 o nake mwathi wao akoima o kũu thĩinĩ wa andũ ao.
 Nĩngamũreharehe nake oke hakuhi na niĩ,
 nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mündũ ũrĩkũ ũngĩrutĩra
 gũũka hakuhi na niĩ?
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
²² ‘Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgatuĩka andũ akwa,
 na niĩ ndũike Ngai wanyu.’”
²³ Atĩrĩrĩ, mang’urĩ ma Jehova
 nĩmagatuthũka mahaana ta kĩhuhũkanio;
 ti-itherũ makaahaana ta rũhuho rũkũhurutana mũno,
 igũrũ rĩa andũ arĩa aaganu.
²⁴ Marakara mahiũ ma Jehova matigaathira,
 o nginya rĩria akaahingia
 muoroto wa ngoro yake biũ.
 Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
 nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wega.

31

- ¹ “Ihinda-inĩ rĩu ngaakorwo ndĩ Ngai wa mbarĩ ciothe cia Isiraeli, nao nĩmagatuĩka andũ akwa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
² Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Andũ arĩa makaahonoka kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ,
 nĩmagetikĩrĩka kũu werũ-inĩ;
 nĩngooka kũhuurũkia andũ a Isiraeli.”
³ Jehova nĩatuumĩrĩre matukũ-inĩ ma tene, agĩtwĩra atĩrĩ:
 “Niĩ ngwendete na wendo wa tene na tene;
 nĩngũguucĩrĩrie na ũtugi.
⁴ Nĩngagwaka rĩngĩ nawe nĩũgaakĩka,
 wee Isiraeli mũirĩtu ũyũ gathirange.
 Nĩũkooya tũhembe twaku rĩngĩ,
 uume ũthĩĩ mũkaine hamwe na arĩa marakena.
⁵ Nĩngĩ nĩũkahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ
 kũu irĩma-inĩ cia Samaria;
 arĩmi nĩmakamĩhaanda,
 na makenere maciaro mayo.
⁶ Nĩgũkaagia mũthenya ũmwe ũrĩa arangĩri makaanĩrĩra
 marĩ tũrĩma-inĩ twa Efiraimu, moige atĩrĩ,
 ‘Ŭkĩrai twambate tũkinye Zayuni,
 harĩ Jehova Ngai witũ.’”
⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Inĩrai Jakubu mũkenete,

mūkūngūire rūrīrī rūrīa rūnene mūno.
Tūmai kūgōoca kwanyu kūguuo, mūkiugaga atīrī,
‘Wee Jehova, honokia andū aku,
o acio matigari ma Isiraeli.’

⁸ Atīrīrī, ngaamarehe, ndimarute būrūri wa gathigathini,
ndimacookererie kuuma ituri ciothe cia thī.

Na magooka marī na atumumu ao, na ithua,
o na atumia arīa marī na nda, o na arīa mararūmwo;
magaacooka marī kīrīndī kīnene mūno.

⁹ Nao magooka makīrīraga;
nīmakahooyaga ngīmacookia kwao.

Nīngamagereria ndwere-inī cia tūrūū twa maaī,
nījira-inī irīa njaraganu kūdū matangīhīngwo,
nīgūkorwo nī nī nī ithe wa Isiraeli,
nake Efiraimu nīwe mūrū wakwa wa irigithathi.

¹⁰ “Thikīrīriai ndūmīrīri ya Jehova, inyuī ndūrīrī;
hunjanīriai ūhoro wayo ndwere-inī cia iria kūdū kūraya, atīrī:
‘We ūrīa wahurunjire andū a Isiraeli nīakamacookereria,
na amamenyerere o ta ūrīa mūrīithi arīithagia mbūri cia rūūru rwake.’

¹¹ Nī ūndū Jehova nīagakūūra Jakubu,
na amahonokie kuuma kūrī arīa marī hinya kūmakīra.

¹² Nīmagooka maanīrīre nī gūkena marī kūu irīma-inī cia Zayuni;
nīmagakenagīra ūtaana wa Jehova:

wa ngano, na wa ndibei ya mūhihano, na wa maguta,
na wa tūgondū tuumīte ndūūru-inī cia mbūri, na wa tūcaū tuumīte ndūūru-inī cia ng’ombe.
Magaatuika ta mūgūnda unithīirio maaī,
na matigacooka kūnyitwo nī ihooru rīngī.

¹³ Hīndī ūyo airītu nīmakaina na makene,
o na aanake na athuuri o ūndū ūmwe.
Nīngagarūra gūcakaya kwao gūtūike gīkeno;
nīngamahooreria, na ndīmahe gīkeno handū ha kīeha.

¹⁴ Nīngahūūnia athīnjīri-Ngai na būthi,
nao andū akwa nīmakaiganwo nī ūtugi wakwa,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁵ Jehova ekuuga atīrī:
“Mūgambo nīūguūtuo kūu Rama,
gūcakaya kūnene na kīrīro,
Rakeli akīrīrīra ciana ciake,
na akarega kūhoorerio,
nīgūkorwo ciana ciake itirī ho.”

¹⁶ Jehova ekuuga atīrī:
“Wīgīrīrīrie mūgambo waku ūtīge kūguuo ūkīrīra,
na ūgīrīrīrie maitho maku gūita maithori,
nī ūndū nīūkarīthwo wīra waku,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Ciana icio ciaku nīigacooka kuuma būrūri wa thū.
¹⁷ Nī ūndū ūcio-rī, nī harī kīrīgīrīro matukū-inī maku ma thuutha,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
“Ciana ciaku nīigacooka gūkū būrūri wacio kīūmbe.

¹⁸ “Ti-itherū nīnjigūite mūcaayo wa Efiraimu akiuga atīrī:
‘Wee nīūherithītie o ta gacaū gatamenyerete gwīkīrwo icooki,
na nī nīnjathīkīte.
Njokereria, na nī nīngūcōoka,
tondū wee nīwe Jehova Ngai wakwa.

¹⁹ Thuutha wa gūturuura,
nīndacookire ngīrīra;
thuutha wa gūtaūkīrwo,
nīndehūūrire gīthūri.
Nīndaconokire na ngīnyarara,
nī ūndū nīndakuūite thoni cia wīthī wakwa.’

²⁰ Githī Efiraimu tiwe mūrū wakwa ūrīa nyendete,
mwana ūrīa nī ngenagīra?

O na gũtuika ndanamũkĩrĩra kaingĩ-rĩ,
no ndirikanaga ũrĩa ndimwendete.
Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa nĩmũnyootagĩra;
nĩndimũiguagĩra tha mũno,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹ “Ĩkĩrai marũuri ma barabara,
na mũhaande itugĩ cia kuonania njĩra.
Ta rorai barabara iyo nene,
o barabara iyo mwagereire mũgithĩ.
Njookerera, wee Isiraeli mũirĩtu gathirange,
cooka matũũra-inĩ maku.

²² Ũgũtũura ũrũũraga nginya-rĩ,
wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhoheku?
Jehova nĩegũthondeka ũndũ mwerũ gũkũ thĩ:
mũndũ-wa-nja nĩakagitĩra mũndũ mũrũme.”

²³ Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Rĩrĩa ngaamacookia moime kũria
maatwariwo maatahwo-rĩ, andũ arĩa marĩ bũrũri-inĩ wa Juda o na matũũra-inĩ makuo nĩmagacooka kwaria
ciugo ici rĩngĩ, moige atĩrĩ: ‘Jehova arokũrathima, wee gĩkaro gĩkĩ kĩa ũthingu, wee kĩrĩma gĩkĩ gĩtheru.’

²⁴ Andũ nĩmagatũũrĩa hamwe kũu Juda o na matũũra-inĩ makuo mothe, arĩmi o na andũ arĩa Morũũraga
na ndũũru ciao cia mbũri. ²⁵ Nĩnganogora arĩa anogu, nake ũrĩa ũũritwo nĩ hinya nĩngamũhũũnia.”

²⁶ Ndaigua ũguo ngĩũkĩra, ngĩhũgũra mĩena yothe. Ngĩigua toro ũcio warĩ mwega mũno harĩ nĩi.
²⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaiyũria nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda
na njiaro cia andũ na cia nyamũ. ²⁸ O ta ũrĩa ndaarũgamĩrĩre makĩmunywo na magĩtharũrio, na
makĩng’auranio, na makĩniinwo, o na ngĩmarehera mwanangĩko-rĩ, ũguo noguo ngarũgamĩrĩra nĩguo
makwo na mahaandwo wegũ,” nĩguo Jehova ekuuga. ²⁹ “Matukũ-inĩ macio andũ matigacooka kuuga atĩrĩ,
“Maithe ma ciana nĩmarũite thabibũ irĩ rwagatha,
namo magego ma ciana nĩmo maiguĩte thiithi.”

³⁰ No rĩrĩ, mũndũ o wotho agaakua nĩ ũndũ wa mehia make we mwene; ũrĩa wotho ũkaarĩa thabibũ irĩ
rwagatha, nĩ magego make mwene makaigua thiithi.”

³¹ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩerũ
na nyũmba ya Isiraeli,
o na nyũmba ya Juda.

³² Nakĩo kĩrĩkanĩro kũu gĩtihaana ta kĩrĩkanĩro
kĩria ndaarĩkanĩre na maithe mao ma tene
rĩrĩa ndaamanyĩitire na guoko,
ngĩmatongoria ngĩmaruta bũrũri wa Misiri,
tondũ nĩmagararire kĩrĩkanĩro gĩakwa,
o na harĩa ndaarĩ ta ndĩ mũthũuri wao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³³ “Gĩkĩ nĩkio kĩrĩkanĩro kĩria ngaarĩkanĩra na nyũmba ya Isiraeli
ihinda rĩu rĩathira,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩngĩkĩra watho wakwa meciiria-inĩ mao,
na ndiwandike ngoro-inĩ ciao.

Ngaatuĩka Ngai wao,
nao matũike andũ akwa.

³⁴ Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ ũkũruta ũrĩa ũngĩ,
kana mũndũ arute mũrũ wa ithe, amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana na Jehova,’
tondũ andũ othe nĩmagakorwo maamenyete,
kuuma ũrĩa mũnĩni mũno wao nginya ũrĩa mũnene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Nĩgũkorwo nĩngamarekera waganu wao,
na ndigacooka kũrĩkana mehia mao.”

³⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
o we ũcio ũtũmaga rĩua
rĩare mũthenya,
narĩo itua rĩake rĩgatũma mweri na njata
ciare ũtukũ,

o we unjugaga iria
namo makũmbĩ marĩo makaruruma,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩitwa rĩake:

³⁶ “Mawatho ma kũrũmirĩrwo mangĩkeherio maithe-inĩ makwa-rĩ,
norĩo njiaro cia Isiraeli ingĩtiga

gūtuika rūriri maitho-ini makwa,”

ūguo niguu Jehova ekuuga.

³⁷ Jehova ekuuga atiri:

“Angikorwo iguru matu-ini no guthimike,
nayo mithingi ya thi iturio na kuu rungu-ri,
ni na ni no rio ingingata njaro ciothe cia Israeli
ni undu wa uria wotho mekitho,”

ūguo niguu Jehova ekuuga.

³⁸ Jehova ekuuga atiri, “Matuku nimarooka riri itura riri inene rigaakwo ringi ni undu wakwa, kuuma Muthiringo uria Muraihu na iguru wa Hananeli nginya Kihingo-ini gia Koine. ³⁹ Naruo ririgi rwa guthima rugaatamburika kuuma hau ruringiriire nginya karima-ini ka Garebi, rucooke rwihiurie rwerekere Goa. ⁴⁰ Gitumba-ini giothe kura ciimba iteagwo na gugaitwo mihu, na mbenji-ini ciothe guthii nginya Karuii ga Kidironi mwena wa irathiho o nginya koine-ini ya Kihingo kia Mbarathi, kuu guothe gugatuika kundu kwamuriro Jehova. Itura riu inene gutiri hinda ingi rikamunyo kana rimomorwo.”

32

Jeremia Kugura Githaka

¹ Ino niyo ndumiri iria yakinyiriire Jeremia yumite kuri Jehova mwaka-ini wa ikumi na wathani wa Zedekia muthamaki wa Juda, na niguu wari mwaka wa ikumi na inana wa wathani wa Nebukadinezaru.

² Hinda iyo mbutu cia ita cia muthamaki wa Babuloni nicariigiciirie Jerusalemu iritunyane, nake Jeremia uria munabi aahingiritwo kuu nja ya arangiri thini wa nyumba ya muthamaki wa Juda.*

³ Nigukorwo Zedekia muthamaki wa Juda niamuohithie kuu, akoiga atiri, “Uturathagira uguo niki? uugaga atiri, Jehova ekuuga atiri: Ndi hakuhi kuneana itura riri inene kuri muthamaki wa Babuloni, nake niakarinyitira. ⁴ Zedekia muthamaki wa Juda ndakehonokia kuuma moko-ini ma andu a Babuloni, nowe no nginya akaaneanwo kuri muthamaki wa Babuloni, na nikaraniria nake uhiu kwa uhiu, na nikamuona na maitho make mwene. ⁵ Niagatwara Zedekia kuu Babuloni, kura agaakara nginya njike nake uria kwagiriire, uguo niguu Jehova ekuuga. O na mungira na andu a Babuloni, mतिकamahoota.”

⁶ Nake Jeremia akiuga atiri, “Ndumiri ya Jehova niyanginyiriire ngirwo atiri: ⁷ Hanameli muru wa Shalumu, uria mamagu, nieguika kuri we, akwire atiri, ‘Wiguriire mugunda wakwa uria uri Anathothu, ni undu wee niwe mundu wa ndira ciitu wa hakuhi makiria, na niwe uri na kihooto gia kugura.’

⁸ “Hinda iyo, o ta uria Jehova aakoretwo anjira-ri, Hanameli muru wa mama agiika kuri ni kuu nja iria iikaragio ni arangiri, akinjira atiri, ‘Wiguriire mugunda wakwa uria uri Anathothu, bururi-ini wa Benjamini. Nigukorwo wee niwe uri na kihooto gia kukura utuika waku, wiguriire utuika waku.’

“Hinda iyo ngimenya ndumiri iyo yomite kuri Jehova; ⁹ ni undu ucio ngikigura mugunda ucio wari Anathothu kuuma kuri Hanameli muru wa mama, na ngimithimira ceki ikumi na mugwanja† cia betha.

¹⁰ Ngicooka ngikira kiore na ngiciniira muhuri wakwa maria-ini macio ma kuonania nuu mwene githaka, ningi ngikorwo ndi na aira a uho ucio, nayo betha igithimwo na ratiri. ¹¹ Ngioya kobi imwe ya maria macio ma kuonania nuu mwene githaka, iciniirwo muhuri wakwa na ikandikwo maundu ma uria kirikanio kiu giatarii, hamwe na kobi ya maria macio mataari maciniire muhuri, ¹² ngiciana kuri Baruku muru wa Neria, muru wa Maaseia, mbere ya Hanameli muru wa mama, na mbere ya aira aria meekirite kiore maria-ini macio ma uguri wa githaka, o na Ayahudi othe aria maikarite hau nja iria iikaragio ni arangiri.

¹³ “O mari hau-ri, nindataariire Baruku, ngimwira atiri, ¹⁴ ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga atiri: Oya maria maya ma kiriko gia kuonania nuu mwene githaka, kobi iyo njikirite muhuri wakwa, na iyo ingi itari muhuri, uhiu umekire thini wa ndigithu ya rumba nigeetha matuure hinda ndaya. ¹⁵ Nigukorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Israeli, ekuuga atiri: Nyumba, na migunda, na migunda ya mthabibu ciothe niigacooka kugurwo guku bururi-ini uyū.’

¹⁶ “Na riri, ndaarikia kunengera Baruku wa Neria maria macio ma kirikanio gia kuonania nuu mwene githaka, ngihooya Jehova ngiuga uu:

¹⁷ “Atiri, wee Mwatani Jehova, we niwe wombire iguru na thi na undu wa hinya waku munene, o na undu wa gutamburika guoko gwaku. Wee-ri, gutiri undu muritu hariwe. ¹⁸ Wee wonanagia wendani waku kuri andu ngiri, no ukaherithania ni undu wa mehia ma maithe, ukaukinyiria ciero-ini cia njiarwa ciao iria igooka thuutha wao. Wee Murungu munene na uri hinya, o wee ritwa riaku ari Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ¹⁹ wee nowe munene wa uheani kirira, na ciiko ciaku ni cia hinya. Maitho maku maikaraga macuthiriire mithiire yotho ya andu; wee urihaga mundu o wotho kuringana na mithiire yake, ningi kuringana na uria ciiko ciake itarii. ²⁰ Wee niwe waringire ciamo o na ukonania moruru kuu bururi wa Misiri, na no wikaga uguo nginya umuthi, guku Israeli o na gatagati-ini ka andu aria angit othe, namo magatuma wigire igweta riri riri riaku. ²¹ Warutire andu aku a Israeli kuuma bururi wa Misiri na undu wa kuringa ciamo na kuonania moruri, na undu wa guoko gwaku kuri hinya, ugutamburukitie, o na ugika maundu manene ma kuguoyohia. ²² Niwamaheire bururi uyū weriire maithe mao na mwihitwa ati niukamahe, bururi uri buthi wa iria na uuki. ²³ Maatoonyire bururi ucio makiwigwatira ugutuika wao,

* 32:2 Jeremia niahingiriirio nja-ini ya arangiri thini wa nyumba ya uthamaki ni Muthamaki Zedekia nginya riria Jerusalemu yatunyanirwo.

† 32:9 ni ta giramu 200

no rirĩ, matiigana gũgathĩkĩra kana kũrũmĩrĩra mawatho maku; matiekire maũndũ marĩa wamaathĩte meke. Nĩ ūndũ ūcio ūkĩmarehithĩria mwanangĩko ūyũ ūmakorete.

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ta rora wone ūria gwakitwo ihumbu cia kũrigiĩcĩria itũũra rĩrĩrĩ inene nĩgeetha marĩtunyane nĩ ūndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, itũũra rĩrĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni aacio mararĩtharĩkĩra. Ūndũ ūria wee wogire nĩũhingĩte, o ta ūria we ūreyonera. ²⁵ O na gũtuĩka itũũra nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, wee, o wee Mwathani Jehova, ūnjĩrĩte atĩrĩ, ‘Wĩgũrĩre mũgũnda na betha, naguo ūgũrĩ ūcio wa mũgũnda ūcio ūgĩe na aira.’”

²⁶ Nĩngĩ ndũmĩrĩrĩ ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ²⁷ “Nĩ nĩ nĩ Jehova, Ngai wa andũ othe. Nĩ harĩ ūndũ o na ūmwe mũritũ harĩ nĩ? ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndi hakuhi kũneana itũũra rĩrĩrĩ inene kũrĩ andũ a Babuloni, ndĩrĩneane kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, arĩtunyane. ²⁹ Andũ aacio a Babuloni maraatharĩkĩra itũũra rĩrĩrĩ inene nĩmagatooŷa kuo na marĩmundie mwaki; nĩ makaarĩcina rĩthire, hamwe na nyũmba iria andũ maacinagĩra Baali ūbumba igũrũ rĩacio, o na magaitagĩra ngai ingĩ indo cia kũnyuo nĩguo maathĩrĩkie ndaakare.

³⁰ “Andũ a Isiraeli na a Juda mekaga o maũndũ mooru maitho-inĩ makwa kuuma ūnini-inĩ wao; ti-itherũ, andũ a Isiraeli matĩrĩ ūndũ mekaga tĩga gũũthĩrĩkia maathĩrĩkagĩa nĩguo ndaakare na indo iria methondekeire na moko mao, ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ³¹ Kuuma mũthenya ūria itũũra rĩrĩrĩ rĩakĩrwo ngĩnya ūmũthĩ, itũũra rĩrĩrĩ rĩtũũrĩte rĩarahũraga marakara makwa na mang’ũrĩ, na nĩkĩo no ngĩnya ndĩrĩheherie maitho-inĩ makwa. ³² Andũ a Isiraeli na a Juda nĩmathĩrĩkĩtie nĩguo ndakare na maũndũ mothe ma waganu marĩa meekĩte: o, na athamaki, na anene ao, na athĩnjĩrĩ-Ngai na anabĩ ao, na andũ a Juda na andũ a Jerusalemu. ³³ Nĩmahutĩrĩre makaaga kũhũgũra mothĩu mao kũrĩ nĩ; o na gũtuĩka nĩndamarutire kaĩngĩ kaĩngĩ, mathĩathĩrĩrĩre kana magĩtĩkĩra gũtaarwo. ³⁴ No magĩre mĩhianano ĩyo yao ĩrĩ magigĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩtwa rĩakwa, makĩmĩthaahia. ³⁵ Nĩngĩ nĩmakĩire Baali mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgũru, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Benĩ-Hinomu, nĩguo marutagĩre Moleku ariũ ao na airĩtu ao marĩ magongona, o na gũtuĩka nĩ ndiathanĩte ūndũ ūcio wikagwo, o na kana ūgĩtoonyu meciĩria-inĩ makwa, atĩ hĩhi no meeke ūndũ mũũru na ūrĩ magigĩ ta ūcio, wa gũtũma andũ a Juda mehie.

³⁶ “Ha ūhoro ūkonĩ itũũra rĩrĩrĩ inene, mũroiga atĩrĩ, ‘na ūndũ wa mbaara ya rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro nĩrĩkũneanwo kũrĩ mũthamaki wa Babuloni’; no rĩrĩ, ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ³⁷ Ti-itherũ nĩngamacookanĩrĩra kuuma mabũrũrĩ-inĩ marĩa ndaamathaaĩrĩre ndĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ maĩngĩ; ngaamacookia kũndũ gũkũ na ndũme matũũre marĩ agĩĩre. ³⁸ Nĩmagatũũka andũ akwa na nĩ ndũkie Ngai wao. ³⁹ Nĩngatũma o magĩe na ūrũmwe wa ngoro o na mĩthĩre-inĩ yao, nĩgeetha matũũre manjĩtĩgĩrĩte nĩgeetha matũũre moonaga wega o ene na ciana ciao iria igooka thuutha wao. ⁴⁰ Nĩngarĩkanĩra nao kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra ngĩnya tene na tene: Ndirĩ hĩndĩ ngaatiga kũmeku wega, na nĩngatũma manjĩtĩgĩrĩte, nĩguo matikanae kũũhutĩra. ⁴¹ Nĩngakenaga ngĩmeeka wega, na ti-itherũ nĩngamahaanda gũkũ bũrũrĩ ūyũ ngwatĩrĩre na ngoro yakwa yotho o na muoyo wakwa wotho.

⁴² “Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ūria ndaarehithĩrĩre andũ aya mathĩna manene, ūguo noguo ngaamahe ūgaacĩru ūria wotho ndĩmerĩre. ⁴³ O rĩngĩ nĩgũkagũrwo mĩgũnda bũrũrĩ-inĩ ūyũ, o ūyũ inyuĩ mugaga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ bũrũrĩ mũkĩru ihooru, ūtarĩ na andũ kana nyamũ, nĩgũkorwo nĩwaneanĩrwo kũrĩ andũ a Babuloni.’ ⁴⁴ Mĩgũnda ikaagũragwo na betha, namo marũma ma ūgũrĩ nĩmakandĩkanĩrwo na mekĩrwo kĩrore na macinĩrĩrwo mũhũũrĩ aira marĩ ho, kũu bũrũrĩ wa Benjamĩnĩ,[†] na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũriganĩtie na Jerusalemu, na matũũra ma Juda, na matũũra ma bũrũrĩ ūria ūrĩ irĩma na matũũra marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũũro, o na ma Negevu, nĩ tondũ nĩngamacookeria ūgaacĩru wao, ūguo nĩguo Jehova ekuuga.”

33

Kĩranĩro gĩa Gũcookererio

¹ O mahinda-inĩ macio Jeremia aarĩ muohe kũu nja-inĩ ya arangĩrĩ, ndũmĩrĩrĩ ya Jehova nĩyamũkinyĩre riita rĩa keerĩ, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ūũ nĩguo Jehova ekuuga, o we ūria wombie thĩ, Jehova ūria watũmĩre thĩ ĩgĩe ho, na akĩmĩhaanda, Jehova nĩrio rĩtwa rĩa: ³ ‘Ta kĩngaire, na nĩ nĩngũgũtĩka na ngwĩre maũndũ manene na matang’ũrĩrĩka, marĩa ūtooi.’ ⁴ Nĩgũkorwo ūũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga ūhoro ūkonĩ nyũmba iria irĩ itũũra rĩrĩrĩ inene, o na nyũmba cia ūthamaki wa Juda o icio ciatharĩrio nĩguo indo iria ciakĩte kuo ihũthĩrwo kwĩgitĩra kuuma kũrĩ ihumbu cia tĩrĩ iria cikũrigiĩcĩrĩre o na kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora, ⁵ makĩhũũrana na andũ a Babuloni: ‘Nyũmba icio ciothe nĩkaiyũrio ciimba cia andũ ariĩ ngoragĩthia ndĩ na marakara na mang’ũrĩ. Nĩngahitha itũũra rĩrĩrĩ inene ūthĩũ wakwa nĩ ūndũ wa waganu wao wotho.

⁶ “No rĩrĩ, nĩngarĩrehera ūgĩma wa mwĩrĩ na ndĩrĩhonie. Nĩngĩ nĩngahonia andũ akwa na ndũme matũũre makenagĩra thayũ mũĩngĩ na ūgĩtĩrĩ. ⁷ Nĩngacookia andũ a Juda na a Isiraeli gũkũ ndĩmarute kũrĩa matũũrĩte marĩ atahie, njooke ndĩmaake rĩngĩ, maikare o ta ūria maatarĩrĩ mbere. ⁸ Nĩngamatharia mathĩrwo nĩ mehĩa mothe marĩa mananjĩhĩria na ndĩmarekere mehĩa mao mothe ma kũrega kũnjathĩkĩra. ⁹ Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩrĩrĩ inene nĩrĩkandehithĩria ngumo na gĩkeno, na gĩtĩo, na ūgocĩ, o na gwĩkĩrĩrwo mbere ya ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ rĩrĩa andũ akuo makaigua ūhoro wa maũndũ mothe mega marĩa ndĩmekagĩra; nĩkũgega makaagega na mainaine moona ūĩngĩ wa ūgaacĩru na thayũ ūria ngaahie itũũra rĩu.’

[†] 32:44 Bũrũrĩ wa Benjamĩnĩ ĩgũgetetwo mbere tondũ nĩkuo Jeremia oĩmĩte.

¹⁰ “Jehova ekuuga atiri: ‘Mwaragia ūhoro ūkonii kündü gükü, mukoiga atiri, “Nĩ kündü künũhe gütari kindü, na gütari andũ kana nyamũ.” No thiini wa matũura ma Juda na njira-ini iria nene cia Jerusalem, o kũu gũthaamĩto gũkaaga andũ kana nyamũ-rĩ, nĩgũgacooka kũiguuo ¹¹ mĩgambo ya gĩkeno na ya gũcanjamũka, na mĩgambo ya mũhiki na mũhikania, o na mĩgambo ya andũ aria mararehe indo cia maruta ma gũcokia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova, makiugaga atiri,

““Cookeriai Jehova Mwene-Hinya-Wothe ngaatho,

nĩ undũ Jehova nĩ mwega;

wendo wake ūtũuraga tene na tene.”

Nĩgũkorwo nĩngacookeria bũrũri ūyũ ūgaacĩru wago, o ta ūria warĩ kuo mbere, nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “O na nĩngĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atiri: ‘Kündü gükü künũhe na gütari andũ kana nyamũ-rĩ, matũura makuo mothe nĩmagacooka kũgĩa ūrĩthio kũria ariithi makaarahagia ndũuru ciao cia mbũri. ¹³ Thiini wa matũura ma bũrũri ūria ūri irĩma, o na maria marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, o na na Negevu, bũrũri-inĩ wa Benjamini, o na tũtũura-inĩ tũria tũrigiĩcĩrie Jerusalemu o na matũura-inĩ ma Juda-rĩ, ndũuru cia mbũri nĩngacooka kũhitũkĩra guoko-inĩ kwa ūria ūcitaraga, ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴ “Jehova ekuuga atiri, ‘Matukũ nĩmagooka rĩria ngaahingia kũranĩro gĩakwa kĩa wega kĩa nderĩre nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda.

¹⁵ ““Matukũ-inĩ macio o na ihinda rĩu-rĩ,

nĩngarahũrĩra Daudi mündũ mũthingu ūgerekanĩto na rũhonge rwa mĩti;

nĩageekaga maĩndũ maria magĩrĩre na ma kihooto bũrũri-inĩ.

¹⁶ Matukũ-inĩ macio, Juda nĩgũkahonokanio, nakuo Jerusalemu gũtũure kũri kũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩitwa rĩrĩ

Jehova-Ūthingu-Witũ.’

¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atiri: ‘Daudi ndarĩ hĩndĩ akaaga mündũ wa gũkarĩra gĩti kĩa ūnene kĩa nyũmba ya Isiraeli, ¹⁸ kana athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩa Alawii, mage mündũ wa gũkara mbere yakwa hĩndĩ ciothe acinage maruta ma njino, na maruta ma mĩtu, o na arutage magongona maria ma o mũthenya.’”

¹⁹ Nĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia akĩrwo atiri, ²⁰ “Jehova ekuuga atiri: ‘Angĩkorwo inyũĩ mwahota gũthũkia kĩrikanĩro gĩakwa na mũthenya, na kĩrikanĩro gĩakwa na ūtukũ, nĩgeetha mũthenya na ūtukũ itigacooke kũgĩa hĩndĩ irĩa yagĩrĩre-rĩ, ²¹ nakio kĩrikanĩro kĩa ndaarikanĩre na Daudi ndungata yakwa, o na kĩrikanĩro kĩa ndaarikanĩre na Alawii arĩa athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa matungataga marĩ mbere yakwa, kiahota gũthũkio, nake Daudi akiage gũcoka kũgĩa na mündũ wa rũciaro rwake wa gũthamakaga arĩ gĩti-inĩ gĩake kĩa ūnene. ²² Nĩngatũma njiaro cia Daudi ndungata yakwa, o na Alawii acio matungataga marĩ mbere yakwa maingĩhe o ta njata cia igũrũ iria itangĩtarika nĩ undũ wa kũingĩha, o na ta mũthanga ūria ūri hũgũrũrũ-inĩ cia iria ūria ūtangĩthimika ūria ūigana.’”

²³ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia akĩrwo atiri, ²⁴ “Kaĩ ūtamenyete andũ aya maroiga atiri, ‘Jehova nĩatete mothamaki maria meeri ethuuriire?’ Nĩ undũ ūcio mamenaga andũ akwa na matimoonaga ta marĩ rũrĩrĩ. ²⁵ Jehova ekuuga atiri: ‘Angĩkorwo ndigĩte kĩrikanĩro gĩakwa na mũthenya na ūtukũ, o na mawatho maria marũmu ma igũrũ na thĩ-rĩ, ²⁶ hĩndĩ iyo nĩngagĩteanĩria njiaro cia Jakubu na cia Daudi ndungata yakwa, na njage gũthuura ūmwe wa aanake ake atuĩke wa gũthamakĩra njiaro cia Iburahĩmu, na cia Isaaka, na cia Jakubu. Nĩgũkorwo nĩngamacookeria ūgaacĩru wao na ndĩmaiguĩre tha.’”

34

Zedekia kwĩrwo Nĩgũtahwo

¹ Rĩria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarũaga mbaara na Jerusalemu na matũura maria maarĩrigiĩcĩrie, arĩ na mbũtũ ciake cia ita, hamwe na mothamaki maria maathagwo nĩwe, na ndũrĩrĩ ciothe ciakuo, ndũmĩrĩrĩ ino nĩyakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũri Jehova, akĩrwo atiri, ² “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atiri: Thiĩ kũri Zedekia mũthamaki wa Juda, ūmwĩre atiri, ‘Jehova ekuuga atiri: Ndi hakuhi kũneana itũura rĩrĩ inene kũri mũthamaki wa Babuloni, nake nĩekũricina na mwaki rĩthire. ³ Nawe ndũkahonoka atĩ wĩherie moko-inĩ make, tondũ ti-itherũ nĩũkanyĩtwo na ūneanwo kũri we. Nĩũkeyonera mũthamaki wa Babuloni na maitho maku, na nĩmũkaraniĩra nake ūthiũ kwa ūthiũ. Nawe nĩũgatwarwo Babuloni.

⁴ “‘No rĩrĩ, ta thikĩrĩria kũranĩro kĩa Jehova, wee Zedekia mũthamaki wa Juda. Jehova ekuuga atiri ūhoro ūgũkonii: Wee ndũkoragwo na rũhiũ rwa njora; ⁵ ūgaakua gĩkuũ gĩa thayũ. O ta ūria andũ maakirie mwaki wa macakaya nĩ undũ wa gũtũia maithe maku, o acio athamaki arĩa maarĩ mbere yaku-rĩ, ūguo noguo magakia mwaki nĩ undũ wa gũgũtũia na magũcakaire, makiugaga atiri, “Iiya, Mwathi witũ-il!” Nĩ mwene nĩ nĩ ndakwĩrĩra ūhoro ūcio, ūguo nĩguo Jehova ekuuga.’”

⁶ Nake Jeremia ūcio mũnabii akĩra Zedekia mũthamaki wa Juda maĩndũ macio mothe, arĩ kũu Jerusalemu, ⁷ hĩndĩ iyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni ciahũuranaga na Jerusalemu o na matũura macio mangĩ ma Juda maria meyũmĩrĩre, nĩmo Lakishi na Azeka. Macio moiki no mo matũura maria matigaire harĩ maria mairigĩrwo na hinya kũu Juda.*

Kuohorwo kwa Ngombo

* 34:7 Matũura ma Lakishi na Azeka mairigĩtwo nĩ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni (2Maĩ 11:5, 9).

⁸ Ndūmīriri nīyakinyīrīre Jeremia yumīte kūrī Jehova thuutha wa Mūthamaki Zedekia kūrīkanīra kīrīkanīro na andū othe ariā maarī Jerusalemu maanīrīre ūhoro wa kuohorwo kwa ngombo. ⁹ Mūndū o wothē angītūika nīekuohora ngombo ciakē cia Ahibirania, cia arūme na cia andū-a-nja; gūtīrī mūndū o na ūrīkū wagīrīrwo nī kūga Mūyahudi ūrīa ūngī arī ngombo. ¹⁰ Nī ūndū ūcio anene othe o na andū ariā maatoonyire kīrīkanīro-inī kīu, magītīkīra atī nīmēkūrēkereria ngombo ciao cia arūme na cia andū-a-nja, na atī matigīcōoka kūmaiga ūkōmbo-inī. Magīgītīkīra ūhoro ūcio na makīmārekereria. ¹¹ No rīrī, thuutha-inī nīmēricūkirwo, makīnyīita andū acio mohorete na makīmātua ngombo rīngī.

¹² Hīndī iyo ndūmīriri ya Jehova nīyakinyīrīre Jeremia, akīrwo atīrī: ¹³ “Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Nīdarīkanīire na maithe manyu na tene rīrīa ndamarutire būrūrī wa Misiri, ngīmaruta būrūrī wa ūkōmbo, ngīmeera atīrī, ¹⁴ ‘Hīndī ciothe mwaka-inī wa mūgwanja, o mūndū o mūndū wanyu wothē no ngīnya arekagītīrie mūrū wa ithe Mūhibirania o wothē ūrīa wīyendetie kūrī we. Thuutha wa gūgūtungata miaka itandatū-rī, no ngīnya ūmūrēkereria.’ No maithe manyu matigana gūthīkīrīra kana kūrūmbūiya ūhoro ūcio wakwa. ¹⁵ Nīmūrīra kwīra, na mūgītīka maūndū marīa magītīrie makīonwo nī nīi: Tōndū o ūmwe wanyu nīanīrīre ūhoro wa kuohorwo kwa mūndū o mūndū būrūrī-inī. O na nīngī mūkīgīa na kīrīkanīro kīu mūrī mbere yakwa thīnī na nyūmba irīa itānītīo na rītwa rīakwa. ¹⁶ No rīu nīmūgarūtūrīkite mūgathaahia rītwa rīakwa; mūndū o mūndū wanyu nīacōoketie ngombo yake ya mūndū mūrūme na ya mūndū-wa-nja irīa ararekerieirīe itīthīre o kūrīa īngīenda. Nīmūmatuīte ngombo cianyu rīngī.

¹⁷ “Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atīrī: Inyuī nīmūwagītīe gūthīkīrīra: nīmānīrīre kuohorithio kwa andū a būrūrī wanyu. Nī ūndū ūcio rīu nīngwanīrīra ‘kuohorithio’ kwanyu, ūguo nīguo Jehova ekuuga, nakuo nī ‘kuohorithio’ nīguo mūrūragwo na rūhīu rwa njora, na mūthīro, na ng’aragu. Nīngatūma mūtūike kindū gīa gūthūūrwo mūno mothamaki-inī mothe ma gūkū thī. ¹⁸ Andū ariā magararīte kīrīkanīro gīakwa, na makaaga kūhīngia mohoro ma kīrīkanīro kīu maarīkanīre marī mbere yakwa, ngaameka o ta njāu irīa maatinanīrie icunjī īgīrī, makīgerera gatagatī ga icunjī īcio ciayo. ¹⁹ Atongoria a Juda na a Jerusalemu, na andū ariā mehokeirwo mawīra ma kwa mūthamaki, na athīnjīrī-Ngai, na andū othe a būrūrī ariā magereire gatagatī ga icunjī īcio cīerī cia njāu īyo-rī, ²⁰ nīngamaneana kūrī thū ciao irīa ciendaga kūmaruta muoyo. Cīimba ciao īgaatūika irio cia nyoni cia rīera-inī, na cia nyamū cia gīthaka.

²¹ “Nīnganeana Zedekia mūthamaki wa Juda na anene ake kūrī thū ciao irīa ciendaga kūmaruta muoyo, ndīmaneane kūrī mbūtū cia ita cia mūthamaki wa Babuloni, īcio ciambite kūmweherera. ²² Nīngūruta watho, nīguo Jehova ekuuga, na nīngamacōokia gūkū itūūra-inī rīrī inene. Nīmakahūrana narīo, marītahe na marīcīne. Nīngī nīngonūha matūūra ma Juda makire īhooru, na kwage mūndū ūngītūūra kuo.”

35

Ciana cia Rekabu

¹ Ino nīyo ndūmīriri irīa yakinyīrīre Jeremia yumīte kūrī Jehova hīndī ya wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia, mūthamaki wa Juda, akīrwo atīrī: ² “Thī kūrī andū a nyūmba ya Rekabu, ūmeere moke kanyūmba-inī kamwe ga tūtū tūrī rwere-inī rwa nyūmba ya Jehova, nawe ūmahe ndībei manyue.”

³ Nī ūndū ūcio ngīthī ngīgīra Jaazania mūrū wa Jeremia mūrū wa Habazania, hamwe na ariū a ithe, o na ariū ake othe, na andū a nyūmba īyo yothē ya Rekabu. ⁴ Ngīmārehe thīnī na nyūmba ya Jehova, ngīmātoonyia kanyūmba ka ariū a Hanani mūrū wa Igīdalia, mūndū wa Ngai. Kanyūmba kau kaariganītīe na kanyūmba ka anene, karia kaarī hau īgūrū rīa nyūmba ya Maaseia mūrū wa Shalumu, ūrīa warī mūikaria wa mūrango. ⁵ Ngīcōoka ngītīa mbakūrī cīyūrīte ndībei, o na ngītīa ikombe mbere ya andū acio a nyūmba ya Rekabu, ngīmeera atīrī, “Nyuai ndībei īno.”

⁶ No-o magīcōokia atīrī, “Itūhī tūtīnyuuga ndībei, nī ūndū ithe witū wa tene, Jonadabu mūrū wa Rekabu, nīatūtīgīre watho, akiuga atīrī, ‘Mūtikananyue ndībei, inyuī ene kana njīaro cianyu.’ ⁷ Nīngī-rī, mūtikanāake nyūmba, kana mūhaande mbeū, kana mūhaande mīgūnda ya mīthabībū; mūtikanagīe na kindū o na kīmwe kīa indo īcio, no rīrī, mūgūtūūra mūkaraga hema-inī. Hīndī iyo nīmūgatūūra matukū maingī būrūrī ūyū mūkaraga ta mūrī ageni.” ⁸ Nītūtūrīte twathīkīre ūndū o wothē ūrīa ithe witū wa tene Jonadabu mūrū wa Rekabu aatwathire. Gūtīrī mūndū witū itūhī, kana atumia aitū, kana ariū na airītu aitū, ūrī wanyua ndībei. ⁹ Kana agīaka nyūmba ya gūtūrwo, kana akīgīa mīgūnda ya mīthabībū, kana ithaka, o na kana akehaandīra irio. ¹⁰ Tūtūrīte hema-inī twathīkagīra ūrīa wothē ithe witū wa tene Jonadabu aatwathire. ¹¹ No rīrīa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni aahītūkīre būrūrī ūyū, nītweigīre atīrī: ‘Ūkīrai, no ngīnya tūthī Jerusalemu tūrīre mbūtū cia ita cia Babuloni na cia Asuriata.’ Nī ūndū ūcio tūkoretwo tūgītīkara gūkū Jerusalemu.”

¹² Nīngī ndūmīriri ya Jehova īgīkīnyīra Jeremia, akīrwo atīrī: ¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothē, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Thī ūkeere andū a Juda na ariā othe matūūruga Jerusalemu atīrī: ‘Kāi inyuī mūtāngūruta ūndū nīguo mwathīkīre ciugo ciakwa?’ ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹⁴ Jonadabu mūrū wa Rekabu aathire ariū ake matikananyue ndībei, nāguo watho ūcio wake matūūrīte māhīngagīa. O na ngīnya ūmūthī matīnyuuga ndībei, nīgūkorwo nīmāthīkagīra watho ūcio wa ithe wao wa tene. No rīrī, inyuī ndīmwarīrie kaingī kaingī, no mūtīrī mwanjathīkīra. ¹⁵ Ndīmūtūmīre ndungata ciakwa ciothe cia anabīi kaingī kaingī. Nao mamwīraga atīrī, “Mūndū o wothē wanyu no ngīnya atigane na mīthīre yake ya waganu na aagīrie cīko ciakē; tīgai kūrūmīrīra ngai īngī kana gūcītungatagīra. Na inyuī nīmūgatūūra būrūrī ūyū ndāmūheire inyuī o na maithe manyu.” No inyuī mūtīgana kūrūmbūiya ūhoro ūcio kana gūthīkīrīra.

* 35:6 Ūyū warī mwīhīta wa njīaro cia Rekabu ūrīa mehītīte atī matikananyua ndībei.

¹⁶ Njiaro icio cia Jonadabu mūrū wa Rekabu nīhingitīe watho ūcio ithe wao wa tene aacitigīre, no andū aya matinjathikiire.’

¹⁷ “Nī ūndū ūcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: ‘Ta thikīrīria! Nīngūrehithīria Juda o na mūdū wothe ūtūūraga Jerusalemu mwanangiko ūria wothe ndoigire nīngamarehere. Nīi ndaamaarīire, no-o makīrega gūthikīrīria; ndaamēire no-o makīrega kūnjitika.’”

¹⁸ Nake Jeremia agīcooka akīra andū a nyūmba ya Rekabu atīrī, “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: ‘Inyūi nīm wathikiire watho wa Jonadabu, ithe wanyu wa tene, na mūkarūmīrīra mataaro make mothe, na nīm wīkite ūria wothe aamwathire.’” ¹⁹ Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: ‘Jonadabu mūrū wa Rekabu ndarī hīndī akaaga mūdū wa kūndungatīra.’”

36

Jehoiakimu Gūcina Ibuku rīa Gikūnjo rīa Jeremia

¹ Mwaka-inī wa īna kuuma Jehoiakimu mūrū wa Josia atūika mūthamaki wa Juda-rī, ndūmīrīri īno nīyakinyīire Jeremia yumite harī Jehova, akīrwo ūi: ² “Oya ibuku rīa gikūnjo wandike thīnī wario mohoro marīa mothe ngūheete makonīi Isiraeli na Juda, o hamwe na ndūrīrī iria ingī ciothe, kuuma ihinda rīrīa ndambīrīire gūkwarīria hīndī ya wathani wa Josia, o nginya ūmūthī. ³ Hihi rīria andū a Juda makaigua ūhoro wa mwanangiko ūria wothe njiirīre kūmarehithīria-rī, mūdū o mūdū wao ahota kūgarūrūka atigane na mīthiire yake ya waganu; na nīi nīngamareka waganu wao na mehīa mao.”

⁴ Nī ūndū ūcio Jeremia agīta Baruku mūrū wa Nerīa, nake Jeremia akīm wīra maūdū marīa mothe Jehova aamwārīire, nake Baruku akamandika ibuku-inī rīu rīa gikūnjo. ⁵ Hīndī iyo Jeremia akīra Baruku atīrī, “Nīi ndūmohe; ndingihota gūthīi hekarū-inī ya Jehova. ⁶ Nī ūndū ūcio thīi arī we kūu nyūmba-inī ya Jehova mūthenya ūmwe ūria kwiingagwo kūria irio, nawe ūthomere andū acio kuuma ibuku-inī rīrī rīa gikūnjo maūdū marīa maarīto nī Jehova, macio wee wandikire o ta ūria nīi ndaakwīraga wandike. ⁷ Hihi maahota kūrehe mathaithana mao harī Jehova, na o mūdū wao atigane na mīthiire yake ya waganu, nī ūndū marakara na mang’ūrī marīa matuīrīrwo andū aya nī Jehova nī manene.”

⁸ Nake Baruku mūrū wa Nerīa nīekire ūria wothe Jeremia ūria mūnabīi aamwārīte eeke; agīthoma ndūmīrīri iyo ya Jehova kūu thīnī wa hekarū kuuma ibuku-inī rīu rīa gikūnjo. ⁹ Na rīrī, mweri-inī wa kenda wa mwaka wa itano wa wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia mūthamaki wa Juda, ihinda rīa kwihinga kūria irio mbere ya Jehova nīrīanīrīrwo kūrī andū othe a Jerusalemu, o na arīa angī othe mookīte kuuma matūūra ma Juda. ¹⁰ Kuuma kanyūmba-inī ka Gemaria mūrū wa Shafanī ūria mwandiki, karīa kaarī o kūu nja ya na igūrū, itoonyero-inī rīa Kihingo kīrīa Kīerū kīa hekarū, Baruku agīthomera andū othe ciugo cia Jeremia kuuma ibuku-inī rīu rīa gikūnjo kūu hekarū-inī ya Jehova.

¹¹ Rīrīa Mikaia mūrū wa Gemaria, mūrū wa Shafanī aigūire ndūmīrīri iyo ya Jehova yothe kuuma ibuku-inī rīu rīa gikūnjo-rī. ¹² agīkūrūka agītoonya kanyūmba-inī ka mwandiki karīa kaarī kūu nyūmba-inī ya ūthamaki, harīa anene othe maikarīte, nao nīo: Elishama ūria mwandiki, na Delīa mūrū wa Shemaia, na Elinathani mūrū wa Akībori, na Gemaria mūrū wa Shafanī, na Zedekia mūrū wa Hanania, na anene arīa angī othe. ¹³ Mikaia aarīka kūmahe ūhoro wothe ūria aigūite Baruku agīthomera andū kuuma ibuku-inī rīa gikūnjo-rī. ¹⁴ anene acio othe magītūma Jehudi mūrū wa Nethania, mūrū wa Shelemia, mūrū wa Kushi, athīi akeere Baruku atīrī, “Oya ibuku rīu rīa gikūnjo, rīu ūthomeire andū, ūuke narīo.” Nī ūndū ūcio Baruku mūrū wa Nerīa agīthīi hau maarī anyiitite ibuku rīu rīa gikūnjo na guoko gwake. ¹⁵ Nao makīm wīra atīrī, “Rīu ta ikara thī, ūtūthomere.”

Nī ūndū ūcio Baruku akīmathomera. ¹⁶ Rīrīa maaigūire mohoro macio mothe, makīrōrana marī na guoya, makīra Baruku atīrī, “No nginya tūkinyīrie mūthamaki ūhoro ūcio wothe.” ¹⁷ Nīngī magīcooka makīūra Baruku atīrī, “Ta twīre, maūdū macio mothe wamandikire atīa? Nī Jeremia wakwīraga nawe ūkamaandika?”

¹⁸ Baruku akīmacookeria atīrī, “Ūi, nīwe wanjīiraga mohoro macio mothe, na nīi ngamaandika na rangi ibuku-inī rīrī rīa gikūnjo.”

¹⁹ Nao anene acio makīra Baruku atīrī, “Wee na Jeremia thīi mwīhithe. Mūtikareke mūdū o na ū amenye kūrīa mūrī.”

²⁰ Maarīkia kūga ibuku rīu rīa gikūnjo kanyūmba-inī ka Elishama, ūria mwandiki, magītoonya harīa mūthamaki aarī kūu nyūmba yake ya thīnī makīmūhe ūhoro ūcio wothe. ²¹ Mūthamaki nake agītūma Jehudi agīre ibuku rīu rīa gikūnjo, nake Jehudi akīrīrehe kuuma kanyūmba-inī ka Elishama, ūria mwandiki, akīrīthomera mūthamaki na anene acio othe marūgamīte hau harī mūthamaki. ²² Kwarī mweri wa kenda, nake mūthamaki aikarīte nyūmba-inī irīa aikaraga hīndī ya kīmera kīa heho, na haarī na mwaki waakanaga riiko-inī hau mbere yake. ²³ Jehudi aathoma icigo ithatū kana inya cia ibuku rīu rīa gikūnjo-rī, mūthamaki nake agacitīnī na kahīu ka mwandiki, agacikīa riiko-inī, o nginya rīrīa ibuku rīu rīa gikūnjo rīacinīrwo rīothe. ²⁴ Mūthamaki na andū arīa othe maamūtungataga arīa maigūire mohoro macio matiigana gwtīgīra, o na kana magītembūranga nguo ciao. ²⁵ O na gūtūika Elinathani, na Delīa, na Gemaria nīmathaithire mūthamaki ndagacine ibuku rīu rīa gikūnjo-rī, niaregire kūmathikīrīria. ²⁶ Handū ha ūguo, mūthamaki agīatha Jerameeli, mūrū ūmwe wa mūthamaki, na Seraia mūrū wa Azīrieli, na Shelemia mūrū wa Abideli, nīguo manyiite Baruku ūcio mwandiki, na Jeremia ūria mūnabīi. No rīrī, Jehova nīamahithīte.

²⁷ Thuutha wa mūthamaki gūcina ibuku rīu rīa gikūnjo rīrīa rīandikitwo mohoro nī Baruku ta ūria eerītwo nī Jeremia andīke-rī, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīrīre Jeremia, akīrwo atīrī: ²⁸ “Oya ibuku rīngī rīa gikūnjo

wandike thini wario mohoro maria mothe maaribuku-ni riu ria mbere, riu Jehoiakimu muthamaki wa Juda aacinire. ²⁹ Ningi wire Jehoiakimu muthamaki wa Juda atiri, 'Jehova ekuuga atiri: Niwacinire ibuku riu ria gikunjo, ukuria atiri, "Ni ki gitumite wandike ati, ti-itheru muthamaki wa Babuloni niagooka kwananga bururi iyu na ehierie andu na nyamu kuo?"' ³⁰ Ni undu ucio, Jehova ekuuga atiri undu ukoni Jehoiakimu muthamaki wa Juda: Ndagia na mundu wa guikarira giti kia unene kia Daudi; kiimba giake gigaateo, na kianikirwo riua muthenya, na kihie ni mbaa utuku. ³¹ Ningingherithia we hamwe na ciana ciake, na aria mamutungataga, ni undu wa waganu wao; ningarehithiria aria othe matuura Jerusalem na andu a Juda mwanangiko uria wotha ndaaririe uhoro waguo umakoni, tonduni magite guthikiria."

³² Ni undu ucio Jeremia akioya ibuku ringi ria gikunjo, akirinengera Baruku muru wa Neria ucio mwandiki, nake akiandika ibuku-ni riu mohoro mothe maria aacokire kuche ni Jeremia, o macio maandikito ibuku-ni riria Jehoiakimu muthamaki wa Juda aacinire na mwaki; na hakongererwo mohoro mangi mangi maahanaine na macio ma mbere.

37

Jeremia guikio Njeera

¹ Na riri, Zedekia muru wa Josia niatuirwo muthamaki wa Juda ni Nebukadinezaru muthamaki wa Babuloni, nake agithamaka ithenya ria Jekonia muru wa Jehoiakimu. ² No riri, we mwene o na kana aria maamutungataga, na andu a bururi ucio matiarumburie ciugo iria Jehova aarite na kanua ka Jeremia ucio munabii.

³ Nake Muthamaki Zedekia agituma Jehukali muru wa Shelemia mari na Zefania muru wa Maaseia uria muthinjiri-Ngai mathii kuri Jeremia ucio munabii, mamutwarire ndumiriri ino: "Twaguthaitha utihoore kuri Jehova, Ngai witu."

⁴ Na riri, ihinda riu Jeremia aari na wiyathi wa guceeranga gatagati-ni ka andu, nigukorwo ndaakoretwo aikito njeera. ⁵ Hindi iyo mbutu cia ita cia Firauni nicioimagarite kuuma bururi wa Misiri, na riria andu a Babuloni aria maarigiicirie Jerusalem maiguire uhoro wacio, makihunduka, makiehera kuu Jerusalem.

⁶ Hindi iyo ndumiriri ya Jehova igikinyira Jeremia ucio munabii, akirwo atiri, ⁷ "Jehova, Ngai wa Israeli, ekuuga atiri: Ira muthamaki wa Juda, ucio ugutumite uke uhoore kirira hari ni, atiri, 'Mbutu cia ita cia Firauni icio irooka guguthikiria', nigucoka bururi wacio, kuu bururi wa Misiri. ⁸ Hindi iyo nao andu a Babuloni nimagacooka guku na matharikire itura riri inene, maritunyane na maricine na mwaki."

⁹ "Jehova ekuuga atiri: Tigai kwiheenia, mugiciria atiri, 'Andu a Babuloni ti-itheru nimegutigana na ithu matweherere.' Matigeeka uguo! ¹⁰ O na mugihoota mbutu ciothe cia ita cia andu a Babuloni icio iramutharikira, na gutuika ati no andu aria matihangitio matigitwo hema-ni ciao-ri, no moime kuu hema-ni na macine itura riri na mwaki."

¹¹ Thuutha wa mbutu icio cia ita cia andu a Babuloni kwehera kuu Jerusalem ni undu wa mbutu cia Firauni, ¹² Jeremia noimagarire kuuma itura-ni riu inene nigo athi bururi wa Benjamini akenyitire igai riake ria githaka gatagati-ni ka andu aria maaribuku. ¹³ No riria aakinyire Kihingo-ni kia Benjamini, munene wa arangiri uria wetagwo Irija muru wa Shelemia, muru wa Hanania, akimuniya, akiuga atiri, "Wee ni kura urora ithi ukeneane kuri andu a Babuloni!"

¹⁴ Jeremia akimwira atiri, "Aca uguo tigo! Nii ti kura ndiroora ngeneane kuri andu a Babuloni." No Irija akirega kumuthikiria; handu ha uguo akinyiita Jeremia, akimutwara kuri anene. ¹⁵ Anene acio nimarakarire Jeremia, na magithana ahurwo na ahingirwo nyumba ya Jonathani uria mwandiki, iria maatuite njeera.

¹⁶ Nake Jeremia agitoonyio mungu-ni wari kanyumba ga thini muno kuu kioho-ni, kuria aikarire matuku mangi. ¹⁷ Na thuutha ucio Muthamaki Zedekia agitumana arehwo kuu nyumba-ni ya uthamaki. Ari kuu, muthamaki akimuria na hito atiri, "Hihi ni hari ndumiriri yumite kuri Jehova?"

Nake Jeremia akimucokeria atiri, "Ii, ni kuri; wee niukanenwo moko-ni ma muthamaki wa Babuloni."

¹⁸ Ningi Jeremia akira Muthamaki Zedekia atiri, "Ni undu uriku ngwihitie we mwene, kana ndungata ciaku, o na kana andu aya, nigo njikio njeera? ¹⁹ Mari ha anabii acio aku, acio maakurathire uhoro atiri, 'Muthamaki wa Babuloni ndagagutharikira wee o na kana bururi iyu?' ²⁰ Na riu-ri, wee muthamaki mwathi wakwa, itikira guthikiria. Njithikira ndeehe mathaithana makwa mbere yaku: Ndikanjookie nyumba ya Jonathani uria mwandiki, ndigakire kuo."

²¹ Nake Muthamaki Zedekia akiruta watho, akiuga ati Jeremia aigwo kuu nja iria ya arangiri, na aheagwo mugate o muthenya urutitwo barabara-ni ya arugi migate, o nginya riria migate igathira kuu itura-ni inene. Ni undu ucio Jeremia agikara kuu nja iyo ya arangiri.

38

Jeremia guikio Irima-ni ria Maai

¹ Nao Shefatia muru wa Matani, na Gedalia muru wa Pashuri, na Jehukali muru wa Shemalia, o na Pashuri muru wa Malikia nimaiguire uria Jeremia eeraga andu othe, riria oigire atiri, ² "Jehova ekuuga atiri: 'Mundu uria wotha ugukara itura-ni riri inene niakoogwo na ruihi rwa njora, kana ng' aragu, kana muthi, no uria ugutwara kuri andu a Babuloni niagatua muoyo. Niakahonokia muoyo wake; niagatua muoyo.' ³ Ningi, Jehova ekuuga atiri: 'Itura riri inene no nginya rikaneanwo kuri mbutu cia ita cia muthamaki wa Babuloni, uria ukaaritunyana.'"

⁴ Hīndī iyo anene makīra mūthamaki atīrī, “Mündū üyū aagīrīre ooragwo. Nīaratūma thigari iria itigaire gūkū itūūra-inī rīrī inene ciitigīre, o ūndū ūmwe na andū aya othe, nī ūndū wa maūdū macio arameera. Mündū üyū ndarī ūndū mwega areciirīria andū aya tīga o ūūru.”

⁵ Mūthamaki Zedekia agīcookia atīrī, “Arī moko-inī manyu; mūthamaki ndangīgīrīria mwike ūria inyuī mūkwenā.”

⁶ Nī ūndū ūcio makīnyīita Jeremia makīmūikia irima rīa maaī rīa Malikija, ūria mūrū wa mūthamaki, rīrīa rīarī kūu nja iyo ya arangīrī.* Magīkūrūkia Jeremia irima rīu rīa maaī na mīkanda; no rītiarī na maaī, no mūtōndo rīarī, nake Jeremia agītōonyerera kūu mūtōndo-inī ūcio.

⁷ No rīrī, Ebedi-Meleku ūria Mūkushi, ūmwe wa arīa mehokeirwo wīra wa kūu nyūmba-inī ya ūthamaki, nīaigūre atī nīmaikītie Jeremia irima rīu rīa maaī. Hīndī iyo mūthamaki aikarīte Kīhingo-inī kīa Benjamīni, ⁸ Ebedi-Meleku akīuma hau nja ya nyūmba ya ūthamaki, akīmīwīra atīrī, ⁹ “Mūthamaki mwathi wakwa, andū aya nīmekīte ūūru nī ūndū wa maūdū maya mothe mekīte Jeremia ūria mūnabīi. Nīmamūikītie irima rīa maaī, akūire kuo nī ng’aragu, tōndū mīgate ikīrie gūthira gūkū itūūra-inī inene.”

¹⁰ Hīndī iyo mūthamaki agīatha Ebedi-Meleku ūcio Mūkushi, akīmīwīra atīrī: “Oya andū mīrongo itatū kuuma haha mūthīi nao mūkarute Jeremia ūcio mūnabīi kuuma irima rīu rīa maaī atanakua.”

¹¹ Nī ūndū ūcio Ebedi-Meleku akīoya andū acio, agīthīi nao, nao magītōonya kanyūmba kaarī rungu rwa harīa haaigagwo mūthīithū wa indo cia bata kūu thīinī wa nyūmba ya ūthamaki. Akīoya ndangari imwe cia nguo ngūrū, na nguo iria ndūiku ciarī kuo, agīciikūrūkīria Jeremia na mīkanda kūu irima rīa maaī. ¹² Ebedi-Meleku ūcio Mūkushi, akīra Jeremia atīrī: “Ikīra nguo icio ngūrū na ndangari icio njegeke, wīrigīrīrie gūkerwo nī mīkanda iyo.” Nake Jeremia agīika o ūguo, ¹³ nao makīmūguucia na mīkanda iyo, makīmūruta irima rīu rīa maaī. Nake Jeremia agīkara kūu nja iyo ya arangīrī.

Zedekia kūhooya Jeremia Ūhorō rīngī

¹⁴ Mūthamaki Zedekia agītūmanīra Jeremia ūcio mūnabīi, akiuga areehwo itoonyero-inī rīa gatātū rīa hekarū ya Jehova. Mūthamaki akīra Jeremia atīrī, “Nīngūkūūria ūndū. Nawe ndūkaahithe ūhorō o na ūrikū.”

¹⁵ Jeremia akīra Zedekia atīrī, “Ingīkuumburīa ūhorō-rī, githī ndūkūnjūraga? O na ingīgūtaara-rī, wee ndūngūthikīria.”

¹⁶ Nake Mūthamaki Zedekia akīhītha mwīhītwa na hitho harī Jeremia, akiuga ūū: “Ti-itherū o ta ūria Jehova atūūrāga muoyo, o we ūria watūheire muoyo ūyū tūrī naguo-rī, nīi ndīgūkūūrāga kana ngūneane moko-inī ma acio mendaga gūkūruta muoyo.”

¹⁷ Nake Jeremia akīra Zedekia atīrī, “Ūū nīguo Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraēli, ekuuga: “Ūngīneana kūrī anene a mūthamaki wa Babuloni, muoyo waku nīūkūhonokio, o na itūūra rīrī inene rītigaacinwo; wee na andū a nyūmba yaku nīmūgūtūūra muoyo. ¹⁸ No ūngīrega kwīneana kūrī anene a mūthamaki wa Babuloni, itūūra rīrī nīrīkūneanwo kūrī andū a Babuloni, nao marīcīne na mwaki rīthire; na wee mwene ndūkūhonoka kuuma moko-inī mao.”

¹⁹ Mūthamaki Zedekia akīra Jeremia atīrī, “Nīndīretīgīra Ayahudi arīa mēneanīte kūrī andū a Babuloni, nī ūndū andū a Babuloni mahota kūūneana kūrī Ayahudi acio nao maanyamarie.”

²⁰ Nake Jeremia akīmūcookeria atīrī, “Matigaakūneana kūrī o. Wee athīkīra Jehova, wīke ūguo ndīrakwīra. Hīndī iyo nīūkōna wega, naguo muoyo waku nīūkūhonokio. ²¹ No rīrī, warega kwīneana, ūū nīguo Jehova angūūrīrie: ²² Andū-a-nja othe arīa matigaire thīinī wa nyūmba ya mūthamaki wa Juda nīmāgatwarīrwo anene a mūthamaki wa Babuloni. Andū-a-nja acio nao magākīwīra atīrī:

“Arata acio aku wehokeete

nīmākūhītīthirie na magīgūkīria hinya.

Magūrū maku nīmātōonyereire mūtōndo-inī;

nao arata aku nīmāgūtīganīrie.’

²³ “Atumia aku othe na ciana ciaku nīmākāneanwo kūrī andū a Babuloni. Wee mwene ndūkehonokia moko-inī mao, no nīūkanyīitwo nī mūthamaki wa Babuloni; narīo itūūra rīrī inene nīrīgacinwo rīthire.”

²⁴ Hīndī iyo Zedekia akīra Jeremia atīrī, “Ndūkareke mūdū o na ūrikū amenye ūhorō wa mīario īno, ndūkae kūūrāgwo. ²⁵ Anene mangīgīua atī nītwaranīrie nawe, nao moke kūrī we makūūrīe atīrī, “Twīre ūria wīrīte mūthamaki, na ūria nake mūthamaki akwīrīte; ndūgatūhīthe ūndū kana tūkūūrage,” ²⁶ hīndī iyo nawe ūmeere atīrī, “Nīgūthāitha ndīrathāithaga mūthamaki ndakae kūnjookia nyūmba-inī kwa Jonathani, ndīgakuire kuo.”

²⁷ Anene acio othe nīmōokīre kūrī Jeremia, makīmūūra ūhorō ūcio, nake akīmeera ūria wothē aathitwo nī mūthamaki oige. Nī ūndū ūcio matiamwīrīre ūndū ūngī, nīgūkorwo gūtīrī mūdū waigūite ūria maarītie na mūthamaki.

²⁸ Nake Jeremia agīkara kūu kīhingo-inī kīa arangīrī nginya mūthenya ūria itūūra rīa Jerusalemu rīatunyanirwo.

* 38:6 Anene a Mūthamaki Zedekia meendaga kūūrāga Jeremia na njīra ya kūmūikia irima rīa maaī, no ti na moko mao ene.

Na rirĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo ũũ: ¹ Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mweri-inĩ wa ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩathiire gũtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu arĩ na mbũtũ ciake ciothe cia ita, akĩrĩrigiĩcĩria arĩtunyane. ² Ningĩ mũthenya wa kenda wa mweri wa ına wa mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia, nĩguo rũthingo rwa itũũra rĩu inene rwatũrĩkirio. ³ Hĩndĩ iyo anene othe a mũthamaki wa Babuloni magĩtoonya na magĩkara Kĩhingoinĩ gĩa Gatagati: Nao nĩ Nerigali-Sharezuru wa Samugari, na Nebo-Sarisekĩmu mũtongoria ũmwe mũnene, na Nerigali-Sharezuru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, marĩ hamwe na anene arĩa angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni. ⁴ Rĩrĩa Zedekia mũthamaki wa Juda na thĩgari ciothe maamonire, makĩũra; makĩuma itũũra-inĩ rĩu inene ũtũkũ magerete njĩra ya mũgũnda-inĩ wa mũthamaki, kihingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagati ga thingo cieri, magĩthĩĩ merekeire Araba.

⁵ No nayo mbũtũ ya andũ a Babuloni ikĩmateng'eria, igĩkorerera Zedekia werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Makĩmũnyiita, makĩmũtwarĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nikuo aamũtũrĩre ciira. ⁶ Kũu Ribila nokuo mũthamaki wa Babuloni oragithĩirie arĩu a Zedekia, maitho-inĩ make, na akĩũragithia andũ othe arĩa maarĩ igweta kũu Juda. ⁷ Agĩcooka agĩkũũrithia Zedekia maitho na akĩmuooha na bĩngũ cia gĩcango nĩguo atwarwo Babuloni.

⁸ Andũ acio a Babuloni magĩcina nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba cia andũ arĩa angĩ, na makĩmomora thingo cia Jerusalemu. ⁹ Nebuzaradani, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, agĩtaha andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ thĩĩni, akĩmatwara Babuloni marĩ hamwe na arĩa mēanane kũrĩ we o na andũ acio angĩ othe. ¹⁰ No rirĩ, Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki, nĩatigirie andũ amwe arĩa maarĩ athĩĩni kũu bũrũri wa Juda, arĩa mataarĩ na kĩndũ kĩa; no hĩndĩ iyo akĩmahe mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩgũnda ya kũrĩma.

¹¹ Na rirĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩarutĩte watho ũkonĩĩ Jeremia, akeera Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ: ¹² “Muoe ũmũmenyerere; ndũkamwĩke ũũru, no ũmũhingagĩrie ũndũ o wothē ũrĩa angĩkũũria.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri, na Nebushazibani mũtongoria ũmwe mũnene na Nerigali-Sharezuru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, o na anene acio angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni ¹⁴ magĩtũmana, makũgia Jeremia arutwo kũu thĩĩni wa nja rĩa ya arangĩri. Nao makĩmũneana harĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, nĩguo amũinũkie gwake mũci. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũũrania na andũ arĩa angĩ ao.

¹⁵ Rĩrĩa Jeremia aatũũrĩte oheetwo kũu thĩĩni wa nja rĩa ya arangĩri-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrĩre akĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Thĩĩ ũkeere Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuĩ kũhingia ũrĩa ndoigire atĩ nĩngarehere itũũra rĩrĩ inene mwanangĩko, no ti ũgaacĩru. Hĩndĩ iyo, maũndũ macio nĩmakahingio ũkĩmeyonagĩra na maitho. ¹⁷ No rirĩ, wee nĩngakũhonokia mũthenya ũcio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga; wee ndũkaneanwo kũrĩ andũ acio wĩtigĩraga. ¹⁸ Nĩ nĩngakũhonokia; wee ndũkooragwo na rũhĩ rwa njora no nĩũkahonokia muoyo waku, tondũ nĩ nĩ ũtũũrĩte wĩhokete, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’”

40

Jeremia Kũrekererio

¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri rĩa yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki kũmũrekereria oime kũu Rama. Nĩakorete Jeremia arĩ muohe na mĩnyororo arĩ gatagati-inĩ ka andũ arĩa othe maatahitwo kuuma Jerusalemu na Juda rĩrĩa maatwaragwo Babuloni marĩ ohe. ² Nake mũnene ũcio wa arangĩri a mũthamaki oona Jeremia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku nĩwe watũrĩre kũndũ gũkũ mwanangĩko ũyũ. ³ Na rĩu-rĩ, Jehova nĩatũmĩte gwĩkĩke ũguo; ekĩte o ta ũrĩa oigire. Maũndũ maya mothe meekĩkĩte nĩ ũndũ inyuĩ andũ aya nĩmwehĩire Jehova na mũkiaga kũmwathĩkĩra. ⁴ No rirĩ, ũmũthĩ nĩngũkuohora mĩnyororo ĩno ũrĩ nayo moko. Ũka tũthĩĩ nawe Babuloni, akorwo nĩũkwenda, na nĩ nĩndikũmenyagĩrĩra; no ũngĩkorwo ndũkwenda tũthĩĩ nawe, tĩa gũũka. Atĩrĩrĩ, bũrũri ũyũ wothē ũrĩ mbere yaku; thĩĩ o harĩa hothe ũngĩenda.” ⁵ No rirĩ, Jeremia atanagarũrũka acooke-rĩ, Nebuzaradani akĩmwarĩra rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, ũrĩa mũthamaki wa Babuloni atuĩte mũrũgamĩrĩri wa matũũra ma Juda, mũgatũũre nake kũu hamwe na andũ arĩa angĩ, kana ũgĩthĩĩ o harĩa hangĩ hothe ũngĩenda.”

Ningĩ mũnene ũcio wa arangĩri akĩmũhe irio, o na akĩmũhe kĩheo, akĩreka ethĩire. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩthĩĩ kũrĩ Gedalia, mũrũ wa Ahikamu kũu Mizipa, magĩtũũra nake gatagati-inĩ ka andũ acio angĩ maatĩgitwo bũrũri-inĩ ũcio.

Gedalia Gũkũnyanĩrwo

⁷ Rĩrĩa anene othe a mbũtũ cia ita na andũ ao arĩa maarĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio mwaraganu maiguire atĩ mũthamaki wa Babuloni nĩatuĩte Gedalia mũrũ wa Ahikamu barũthi wa bũrũri ũcio, na atĩ nĩamũtuĩte mũrũgamĩrĩri wa arũme, na andũ a-nja, na ciana, o acio maarĩ athĩĩni mũno kũu bũrũri ũcio, arĩa mataatahirwo matwarwo Babuloni-rĩ, ⁸ magĩthĩĩ kũrĩ Gedalia kũu Mizipa: nao maarĩ Ishumaeli mũrũ wa Nethania, na Johanani na Jonathani arĩu a Karea, na Seraia mũrũ wa Tanihumethu, na arĩu a Efai ũrĩa Mũnetofathi, na Jaazania mũrũ wa Mũmaakathi, marĩ na andũ ao. ⁹ Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani akĩhĩta nĩguo amatĩtĩrithie marĩ hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra gũtungatĩra andũ aya a Babuloni. Tũũrai bũrũri tĩyĩ na mũtungatage mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũfonaga maũndũ mega. ¹⁰ Nĩ mwene nĩngũtũũra gũkũ Mizipa nĩgeetha ndĩmwaragĩrĩre kũrĩ andũ a Babuloni arĩa marĩũkaga

kūrī ithui, no inyu-ri, thondekai ndibei, na mūgethage matunda ma hīndi ya riūa,* o na maguta, mwīgīre ndīgithū-ini cianyu cia mūthiithū, na mūtūire matūūra-ini marīa mwīnyiitiire.”

¹¹ Hīndi irīa Ayahudi arīa othe maarī Moabi, na Amoni, na arīa maarī Edomu, o na arīa maarī mabūrūri marīa mangī mothe maiguire atī mūthamaki wa Babuloni nīatigītie matigari kūu Juda, na atī nīatuite Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani, barūthi wao-rī,¹² othe magīcōoka būrūri wa Juda kūrī Gedalia kūu Mizipa, moimite mabūrūri-ini mothe marīa maahurunjūkiire. Nao magūithondekera ndibei nyingī, o na makigetha matunda maingī ma hīndi ya riūa.

¹³ Johanani mūrū wa Karea, marī na anene othe a mbūtū cia ita arīa maarī o kūu būrūri ūcio mwaraganu, magūka kūrī Gedalia kūu Mizipa,¹⁴ nao makīmwīra atīrī, “Kaī ūtamenyete atī Balisi mūthamaki wa andū a Amoni nīatūmite Ishumaeli mūrū wa Nethania oke akūrute muoyo?” No Gedalia mūrū wa Ahikamu ndametikiire.

¹⁵ Hīndi iyo Johanani mūrū wa Karea akīarīria Gedalia na hitho marī kūu Mizipa, akīmwīra atīrī: “Njītikiiria thīi ngoorage Ishumaeli mūrū wa Nethania, na gūtīrī mūdū ūkūmenya ūhorō ūcio. Nī kī gīgūtūma ende gūkūruta muoyo, nīguo atūme Ayahudi aya othe mecookanīrīrie harīwe mahurunjūke, namo matigari ma Juda mathire biū?”

¹⁶ Nowe Gedalia mūrū wa Ahikamu akīra Johanani mūrū wa Karea atīrī, “Ndūkae gwīka ūndū ta ūcio! Ūhorō ūcio ūraaria ūkonīi Ishumaeli ti wa ma.”

41

¹ Mweri-ini wa mūgwanja Ishumaeli mūrū wa Nethania, mūrū wa Elishama, ūrīa warī wa rūciaro rwa mūthamaki na mbere aakoretwo arī ūmwe wa anene a mūthamaki, nīookire arī na andū ikūmi kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu kūu Mizipa. Na rīria maarī hamwe makīria-rī,² Ishumaeli mūrū wa Nethania hamwe na andū acio ikūmi mokite nake magūkīra, magitemanga Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani na rūhiū rwa njora, makīūruga mūdū ūcio mūthamaki wa Babuloni aatuite barūthi wa būrūri ūcio.³ Ishumaeli agīcōoka akīūruga Ayahudi othe arīa maarī na Gedalia kūu Mizipa, o ūndū ūmwe na thigari cia Babuloni irīa ciarī kuo.

⁴ Mūthenya ūrīa warūmīrīre kūrūragwo kwa Gedalia, ūhorō ūcio ūtamenyetwo nī mūdū-rī,⁵ andū mīrongo īnana meyenjete nderu, na magatembūranga nguo ciao, o na magetemanga mīrī nīmookire moimite Shekemu, na Shilo, na Samaria, marī na ngano ya maruta na ūbumba, magīcīrehe thīini wa nyūmba ya Jehova.⁶ Ishumaeli mūrū wa Nethania akīuma Mizipa, agīthīi akīrīraga akamatūnge. Rīria maacemanirīe akīmeera atīrī, “Ūkaai kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu.”⁷ Rīria maatoonyire thīini wa itūūra, Ishumaeli mūrū wa Nethania na andū arīa maarī nake, makīmooraga, makīmaikīa irīma rīa maaī.⁸ No rīrī, andū ikūmi thīini wao makīra Ishumaeli atīrī, “Tiga gūtūūruga! Tūrī na ngano na cairī, na maguta na ūūkī irīa tūhithīte werū-ini.” Nī ūndū ūcio agītīgana nao na ndaamooragire hamwe na acio angī.⁹ Na rīrī, irīma rīu aikirie ciimba cia andū acio othe ooragite, hamwe na kīimba kīa Gedalia, rīenjithitio nī Mūthamaki Asa rītūike kīhitho gīake rīria angītharīkīrwo nī Baasha mūthamaki wa Isīraeli. Ishumaeli mūrū wa Nethania akīrīyūria ciimba cia andū acio moragītwo.

¹⁰ Ishumaeli nīanyiitiire mīgwate andū acio angī othe arīa maikaraga Mizipa, akīmataha: nao maarī airītu a mūthamaki, hamwe na andū acio angī othe arīa maatīgītwo kuo, arīa Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangīrī a mūthamaki aatuite maroragwo nī Gedalia mūrū wa Ahikamu. Ishumaeli mūrū wa Nethania nīamatahire akīumagāra nao, agītūikania erekeire mūrīmo wa andū a Amoni akeeneane kūrī o.

¹¹ Rīria Johanani mūrū wa Karea, na anene othe a mbūtū cia ita arīa maarī nake maiguire ūhorō wa ngero icio cīothe Ishumaeli mūrū wa Nethania aagerete-rī,¹² makīoya andū ao othe na makīumagāra makarūe na Ishumaeli mūrū wa Nethania. Nao makīmūkorerera hakuhi na handū haarī maaī maingī kūu Gibeoni.¹³ Rīria andū acio othe Ishumaeli aarī nao monire Johanani mūrū wa Karea na anene a mbūtū cia ita acio maarī nake-rī, othe magīkena.¹⁴ Andū acio othe Ishumaeli aatahīte kūu Mizipa nīmahūdūkiire, magīthīi kūrī Johanani mūrū wa Karea.¹⁵ Nowe Ishumaeli mūrū wa Nethania na andū ake anana nīmetharīre kuuma harī Johanani, makīūrīra kūrī andū a Amoni.

Kūrīra Būrūri wa Mīsiri

¹⁶ Hīndi iyo Johanani mūrū wa Karea na anene othe a mbūtū cia ita acio maarī nake, magītongoria arīa othe maatīgaire kuuma Mizipa, o acio aatunyanīte harī Ishumaeli mūrū wa Nethania thuutha wake kūrūga Gedalia mūrū wa Ahikamu: Nao maarī thigari, na andū-a-nja, na ciana, o na andū arīa mehokeirwo mawīra ma nyūmba ya mūthamaki, arīa aacōoketie kuuma Gibeoni.¹⁷ Nao magīthīi na mbere, makīraarīrīra Geruthu-Kīmuhamu gūkūhi na Bethilehemu marī rūgendo-ini rwa gūthīi būrūri wa Mīsiri,¹⁸ nīguo moorīre andū a Babuloni. Nīmetīgagīra andū a Babuloni tondū Ishumaeli mūrū wa Nethania nīooragīte Gedalia mūrū wa Ahikamu, ūrīa watūtūtwo barūthi nī mūthamaki wa Babuloni.

42

¹ Hīndi iyo anene othe a mbūtū cia ita, hamwe na Johanani mūrū wa Karea, na Jezania mūrū wa Hoshai, na andū othe kuuma ūrīa mūnini ngīnya ūrīa mūnene, magīthīi harī² Jeremia ūcio mūnabīi, makīmwīra atīrī: “Twagūthaitha itīkīra kūigua gūthaithana gwitū, ūhoee Jehova Ngai waku nī ūndū wa matigari maya

* 40:10 Mūthamaki Nebukadinezaru aakinyire Jerusalemu hīndi irīa ngūyū na thabībū ciagethagwo.

mothe. Nigũkorwo o ta ũria ũroona, o na gũtuika rĩmwe twarĩ aingĩ, rĩu tũtigaire o andũ anini. ³ Tũhoore hari Jehova Ngai waku niguo atwĩre kũria twagĩrĩrwo nigũthĩ, na undũ ũria twagĩrĩrwo nĩ gwika.”

⁴ Jeremia ũcio mĩnabii akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamũguia, na no nginya ndĩmũhoore hari Jehova Ngai wanyu o ta ũguo mũnjũrĩtie njike; nĩngamwĩra ũria wotho Jehova ekuuga, na ndĩrĩ undũ o na ũmwe ngaaga kũmwĩra.”

⁵ Hĩndĩ iyo makĩira Jeremia atĩrĩ, “Jehova arotũika mũira wa ma na mwĩhokeku wa gũtũũkĩrĩra, tũngĩkaaga gwika kũringana na ũria wotho Jehova Ngai waku agaagũtũma ũtwĩre. ⁶ Undũ ũria ũgũtwĩra, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru, nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ, o ũcio tũragũtũma kũrĩ we, nĩgeetha na ithũi tuonage maundũ mega, nĩ undũ nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

⁷ Mĩthenya ikũmi yathira, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia. ⁸ Nĩ undũ ũcio agĩta Johanani mũrũ wa Kareia, marĩ na anene othe a mbũtũ cia ita acio maarĩ nake, o na andũ acio angĩ othe kuuma ũria mũnini nginya ũria mũnene, makĩũngana hamwe. ⁹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ŭũ niguo Jehova Ngai wa Isiraeli o ũcio mwandekirie kũrĩ we ndĩmũtwarĩre mathaithana manyu, ekuuga: ¹⁰ ‘Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũngũkara gũkũ bũrũri ũyũ, nĩngatũma mũikare mũgaacĩre, na ndĩgacooka kũmũhurunja; nĩngamũhaanda na ndĩgacooka kũmũmunya, tondũ nĩndĩraigua kieha nĩ undũ wa mwanangiko ũria ndĩmũreheire. ¹¹ Tigai gwtĩgĩra mũthamaki wa Babuloni, ũcio mwĩtgĩrĩte. Jehova ekuuga atĩrĩ, mũtikamwtĩgĩre, nigũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ, nĩngamũhonokia ndĩmũrute moko-inĩ make. ¹² Nĩngamũguĩra tha, niguo o nake ndũme amũguĩre tha, amũcooke bũrũri ũyũ wanyu kũmbe.’

¹³ “No rĩrĩ, mũngĩkiuga atĩ, ‘Ithũi tũtũgũkara gũkũ bũrũri ũyũ,’ na nĩ undũ ũcio mũremere Jehova Ngai wanyu, ¹⁴ na kana muuge atĩrĩ, ‘Aca, ithũi tũgũthĩ gũtũura bũrũri wa Misiri, kũria tũtagacooka kuona mbaara, kana kũguu karumbeta, kana ng’aragu nĩ undũ wa kwaga mũgate,’ ¹⁵ Kĩguei ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ matigari ma Juda. Ŭũ niguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Mũngĩkorwo nĩmũtũite atĩ nĩmũgũthĩ bũrũri wa Misiri, na inyuĩ mũthĩ mũgatũũre kuo-rĩ, ¹⁶ hĩndĩ iyo rũhũ rwa njora rũu mwĩtgĩrĩte, nĩrũkamũhita kuo, na ng’aragu iyo iramũmakia nĩkamũrũmĩra nginya bũrũri wa Misiri, na kũu nĩkuo mũgaakũira. ¹⁷ Ti-itherũ, arĩa othe matũite atĩ nĩmegũthĩ bũrũri wa Misiri magatũũre kuo, makooragwo na rũhũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro; gũtĩrĩ o na ũmwe wao ũgaatigara kana orĩre mwanangiko ũria ngamarehĩthĩra.’ ¹⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘O ta ũria marakara na mang’ũrĩ makwa maitĩrĩrio andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu-rĩ, ũguo noguo mũgaitĩrĩrio mang’ũrĩ makwa rĩria mũgaathĩ kũu bũrũri wa Misiri. Mũgaatũka ta kindũ kĩrume, na mũtuie kindũ kĩrĩ magigi, o na kindũ gĩa gũtũrwo ciira, na kĩa njono; mũtikooona kindũ gũkũ rĩngĩ.’

¹⁹ “Inyuĩ matigari maya ma Juda, Jehova amwĩrite atĩrĩ, ‘Mũtũgaathĩ bũrũri wa Misiri.’ Menyai wega undũ ũyũ: Ŭmũthĩ ũyũ nĩndamũmenyithia ²⁰ atĩ nĩmweĩkire ũũru rĩria mwandũmĩre thĩi kũrĩ Jehova Ngai wanyu, mũkinjĩra atĩrĩ, ‘Tũhoore kũrĩ Jehova Ngai witũ; twĩre ũria wotho ekuuga, na ithũi nĩtũkũwika.’ ²¹ Nĩ nĩndamũcookeria ũhoro ũcio ũmũthĩ, no rĩrĩ, mũtiathĩkĩre Jehova Ngai wanyu harĩ maundũ macio mothe aandũmĩte ndĩmwĩre. ²² Nĩ undũ ũcio, rĩu menyai wega ũũ: Nĩmũkooragwo na rũhũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro mũrĩ kindũ kũu mũrenda gũthĩ gũtũura.”

43

¹ Rĩria Jeremia aarĩkirie kũhe andũ acio ndũmĩrĩri ya Jehova Ngai wao, ũhoro ũria wotho Jehova aamũtũmĩte akameere-rĩ, ² Azaria mũrũ wa Hoshai, na Johanani mũrũ wa Kareia, marĩ hamwe na andũ othe arĩa etĩi, makĩira Jeremia atĩrĩ, “Wee nĩraheenanĩ! Jehova Ngai witũ ndagũtũmĩte ũũke ũtwĩre atĩrĩ, ‘Mũtikanaathĩ bũrũri wa Misiri gũtũura kuo.’ ³ No rĩrĩ, Baruku mũrũ wa Neria nĩwe ũkũringĩrĩre ũtũũkĩrĩre, niguo tũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, niguo matũũrage, kana matũtahe, matũtware Babuloni.”

⁴ Nĩ undũ ũcio Johanani mũrũ wa Kareia marĩ hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita, o na andũ othe, makĩrega gwathĩkĩra watho wa Jehova wa gũkara kũu bũrũri wa Juda. ⁵ Handũ ha ũguo, Johanani mũrũ wa Kareia hamwe na anene othe a mbũtũ cia ita magĩtongoria matigari mothe ma andũ a Juda, o acio macookeke niguo maikare kũu bũrũri wa Juda moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũria mahurunjĩtwo. ⁶ Nĩngĩ magĩtongoria arũme othe, na andũ-a-nja na ciana, o na airĩtu a mũthamaki acio Nebuzaradani mũnene wa arangĩ a mũthamaki aatĩgĩre Gedalia mũrũ wa Ahikamu, mũrũ wa Shafani, o na magĩtongoria Jeremia ũcio mĩnabii, na Baruku mũrũ wa Neria. ⁷ Nĩ undũ ũcio magĩthĩ bũrũri wa Misiri, makĩremera Jehova, na magĩthĩ o nginya Tahapanahesi.

⁸ Na marĩ kũu Tahapanahesi, ndũmĩrĩri ya Jehova igĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Oya mahiga manene na guoko gwaku, Ayahudi makwĩroreire, ũthĩ ũmathike na rĩũmba hau nja haarĩtwo maturubari itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya Firaũni kũu Tahapanahesi. ¹⁰ Hĩndĩ iyo ũmeere atĩrĩ, ‘Ŭũ niguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩngũtũmanĩra ndungata yakwa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩa kie ũthamaki igũrũ rĩa mahiga maya ndathika haha; nĩakamba hema yake ya ũnene igũrũ rĩamo. ¹¹ Nĩagooka atharĩkire bũrũri wa Misiri, oragithie andũ arĩa maathĩrĩrio gũkua, na atũme arĩa maathĩrĩrio gũtawho matahwo, nao arĩa maathĩrĩrio kũũragwo na rũhũ rwa njora mooragwo naruo. ¹² Nĩagacina hekarũ cia ngai cia Misiri; agaacina hekarũ ciao na atahe ngai ciao. O ta ũria mũrĩthi ehumbaga nguo yake, noguo akehumba bũrũri wa Misiri, acooke oime kuo atarĩ mũhũtie. ¹³ Nĩakoinanga itugĩ irĩa ihooyagwo, irĩa rĩ thĩini wa hekarũ ya rĩa kũu bũrũri wa Misiri, na acooke acine hekarũ cia ngai cia bũrũri wa Misiri ithire.”

Mwanangiko nĩ ūndũ wa Kũhooya Mĩhianano

¹ Ino niyo ndũmĩrĩri irĩa yakinyĩrĩre Jeremia ikoniĩ Ayahudi othe arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri ya Mũhuro*: kũu Migidoli, na Tahapanahesi, na Nofu, o na kũu Misiri ya mwena wa rũgongo, akĩrwo atĩrĩ: ² “Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Inyui nĩmweyoneire mwanangiko mũnene ūria ndaarehithĩrie Jerusalemu o na matũũra mothe ma Juda. Ūmũthĩ ūyũ nĩmatiganiĩrio, magakira ihooru na makaanangĩka ³ nĩ ūndũ wa ūru ūria mekĩte. Nĩmathirikirie, magĩtũma ndakare nĩ ūndũ wa gũcinĩra ngai ingĩ ūbumba, o na nĩ ūndũ wa kũhooya ngai ingĩ irĩa matooi, kana ikamenyo nĩ inyui, o na kana nĩ maithe manyu. ⁴ Ndatũũrite ndĩmatũmagĩra ndungata ciakwa cia anabii kaingĩ, o arĩa maameeraga atĩrĩ: ‘Tigai gwĩka ūndũ ūyũ ūrĩ magigi, o ūyũ nĩ thũire!’ ⁵ No rĩrĩ, matiigana gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ūhoro ūcio; matigagarũũkire matigane na waganu wao, kana matige gũcinĩra ngai ingĩ ūbumba. ⁶ Nĩ ūndũ ūcio, marakara makwa mahiũ magiĩtika; magiakana matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nakuo gũgĩtigwo gwatuĩka kũndũ kwanangĩku gũgakira ihooru, o ta ūguo gũtariĩ ūmũthĩ.

⁷ “Riu-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekũũria ūũ: Nĩ kũ gũgĩtũma mwĩrehere mwanangiko mũnene ūguo na njĩra ya kweheria arũme na andũ-a-nja, na ciana na ngeke kuuma Juda, na inyui mũkenĩna, gũkaaga mũndũ o na ūmwe ūtigarite? ⁸ Mũraathirikia nĩkĩ, mũgatũma ndakare nĩ ūndũ wa kĩria mũthondekete na moko manyu na ūndũ wa gũcinĩra ngai ingĩ ūbumba gũkũ bũrũri wa Misiri, kũria mũkĩte gũtũũra? Nĩmũkwĩniina na mũtuĩke kĩndũ gĩa kũrumagwo na gĩa kũnyararwo thĩni wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. ⁹ Kai mũriganĩrwo nĩ maũndũ ma waganu marĩa mekirwo nĩ maithe manyu, na athamaki na atumia-athamaki a Juda, na maũndũ ma waganu marĩa inyui na atumia anyu mwekire bũrũri-wa Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu? ¹⁰ Nginya ūmũthĩ, matirĩ menyiihia, kana makahe gitĩo, kana makarũmirĩra watho wakwa, o na kana uuge wa kũrũmagĩrĩrwo ūria ndaamũheire inyui na maithe manyu.

¹¹ “Nĩ ūndũ ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩndũite atĩ nĩngũmũre-hithĩria mwanangiko, na nyanangithie Juda guothe. ¹² Nĩngweheria matigari ma Juda macio matũite atĩ nĩmegũthĩ bũrũri wa Misiri magatũũre kuo. Othe magaathĩria bũrũri wa Misiri; makoogwo na rũhiũ rwa njora, kana makue nĩ ng’aragu, kuuma ūria mũnini nginya ūria mũnene, othe makaaniĩwo na rũhiũ rwa njora kana ng’aragu. Magatuĩka o ta kĩndũ kĩrũme na kĩndũ kĩrĩ magigi, o na kĩndũ gĩa kũmenwo na kĩa njoro; ¹³ andũ arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri nĩngamaherithia na ngĩrĩ rwa njora, na ndimaherithie na ng’aragu o na mũthiro, o ta ūria ndaaherithirie Jerusalemu. ¹⁴ Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wa matigari ma Juda acio mathiite gũtũũra bũrũri wa Misiri ūkaahonoka, kana atigare nĩguo acooke bũrũri wa Juda, ūria meriragĩria gũgaacooka magatũũre kuo; gũtirĩ ūgaacooka, tĩa o andũ anini arĩa mageethara.”

¹⁵ Hindĩ iyo andũ othe arĩa maamenyete atĩ atumia ao nĩmacinagĩra ngai ingĩ ūbumba, marĩ hamwe na atumia arĩa othe maari ho, marĩ kũngano kĩnene, o hamwe na andũ arĩa othe maatũũraga Misiri ya mũhuro na ya Rũgongo, makĩria Jeremia atĩrĩ, ¹⁶ “Ithui tũtingithikĩrĩria ndũmĩrĩri iyo ūtwarĩrie ūkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova! ¹⁷ Gũtirĩ nganja ithui o tũgwĩka ūria wothe tuoigire atĩ nĩtũgwĩka: Nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrĩ ūbumba, na tũmũtagĩre maruta ma indo cia kũnyuuo, o ta ūria ithui ene, na maithe maitũ, na athamaki aitũ o na anene aitũ, meekaga matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu. Mahinda macio twarĩ na irio nyingĩ, na tũkagaacĩra, na tũtioonaga ūru. ¹⁸ No rĩrĩ, kuuma twatiga gũcinĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrĩ ūbumba, na tũgĩtga kũmũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, tũtirĩ kĩndũ tũkoretwo tũrĩ nakio, na tũniĩnagwo na rũhiũ rwa njora na ng’aragu.”

¹⁹ Atumia nao magĩcoka makĩongerera atĩrĩ, “Rĩria twacinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrĩ ūbumba, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, gĩthĩ o nao athuuri aitũ matiamenyaga atĩ nĩtwamũthondekagĩra tũmĩgate tũrĩ na mũhianano wake, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo?”

²⁰ Hindĩ iyo Jeremia akĩarĩria andũ othe, arũme na andũ-a-nja, acio maamũcookagĩria ūhoro, akĩmeera atĩrĩ, ²¹ “Gĩthĩ Jehova ndaaririkanire na agĩciĩria ūhoro wa ūbumba ūcio wacinagĩrwo matũũra-inĩ macio ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu nĩ inyui, na maithe manyu, na athamaki anyu, na anene anyu, o na andũ othe a bũrũri ūcio? ²² Na rĩria Jehova aaremirwo nĩ gũcoka gũkĩrĩria ciiko cianyu cia waganu na maũndũ marĩ magigi macio mwekaga-rĩ, bũrũri wanyu ūgĩtuika kũndũ gwa kũnyitwo nĩ kĩrũmi, na ūgĩtuika kũndũ gũkĩrite ihooru, gũtari andũ matũũraga kuo, o ta ūguo gũtariĩ ūmũthĩ. ²³ Nĩ ūndũ inyui nĩmũcinĩte ūbumba mũkehĩria Jehova, na nĩmũregete kũmwathikĩra, kana kũrũmirĩra watho wake kana uuge wake wa kũrũmirĩrwo, o na kana irĩa ciake-rĩ, nĩkio mwanangiko ūyũ ūmũkorete riu, o ta ūria mũrona.”

²⁴ Nĩngĩ Jeremia akĩria andũ othe, hamwe na andũ-a-nja acio, atĩrĩ, “Ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyui andũ othe a Juda mũrĩ gũkũ bũrũri wa Misiri. ²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Inyui na atumia anyu nĩnuonanĩtie na ciiko cianyu ūria mweraniĩre rĩria mwoigire atĩrĩ, ‘Gũtirĩ nganja, ithui o nginya tũhingie mũhitwa rĩa twehitire atĩ nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrĩ ūbumba, na nĩtũrĩmũrutagĩra maruta ma indo cia kũnyuuo.’

“Thiĩ na mbere, ikai ūria mweraniĩre! Hingiai mũhitwa yanyu! ²⁶ No rĩrĩ, iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyui Ayahudi othe arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri: Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩdhĩthĩte na rĩitwa rĩakwa inene, ngoiga gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wa kuuma Juda ūtũũraga handũ o the thĩni wa bũrũri wa

* 44:1 Ayahudi aya nĩ arĩa maathĩtuo magatwarwo bũrũri wa Misiri (2Ath 23:34), na nĩkuonania he kahinda kaahĩtũkte thũthwa wa maũndũ ma Jer 43. † 44:19 Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũria Igũrĩ yarĩ ngai ya andũ a Babuloni irĩa yatũkĩga yarĩ na ūhoti wa gũtũma mũndũ aciare.

Misiri ūgaacooka kūgweta rīitwa rīakwa kana ehite akiugaga atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Mwathani Jehova atūūrāga muoyo.” ²⁷ Nīgūkorwo nīndīmacūthīrīrie ndīmarehere ūūru, no ti ndīmarehere wega; Ayahudi arīa marī būrūri wa Misiri nīmakanīinwo na rūhiū rwa njora na ng’aragu, nginya othe mathire biū. ²⁸ Arīa makaahonoka kūūrāgwō na rūhiū rwa njora macooke būrūri wa Juda moimite būrūri wa Misiri magaakorwo marī anini mūno. Hīndī īyo matigari mothe ma andū a Juda arīa mathiite gūtūūra būrūri wa Misiri, nīmakamenya nī kiugo kia ū gīkaarūgama: nī gīakwa kana nī kiao.’

²⁹ “Jehova ekuuga atīrī: ‘Ūndū ūyū nīguo ūgaatuika kīmenyithia kīanyu atī nīngamūherithia mūrī gūkū, nīguo mūmenye atī ti-itherū uuge wakwa wa kūmūrehithīria ūūru nīūkehaanda.’ ³⁰ Ūū nīguo Jehova ekuuga: ‘Nīngūneana Firaūni Hofira mūthamaki wa būrūri wa Misiri kūrī thū ciake iria icaragia kūmūruta muoyo, o ta ūrīa ndaaneanire Zedekia mūthamaki wa Juda moko-inī ma Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, thū īrīa yacaragia kūmūruta muoyo.’”

45

Ndūmīrīri kūrī Baruku

¹ Ūū nīguo mūnabii Jeremia eerire Baruku mūrū wa Neria, mwaka-inī wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia mūthamaki wa Juda, thuutha wa Baruku kwandīka ūhorō ūrīa Jeremia aamwīraga andīke ibuku-inī rīa gīkunjō: ² “Ūū nīguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, arakwīra wee Baruku: ³ Woigire atīrī, ‘Kai ndī na haaro-ī! Jehova nīanyongereire kīeha igūrū rīa ruo rūrīa ndī naruo; nīnogetio nī gūcaaya, na ngaaga ūhurūko.’”

⁴ Jehova oigire atīrī, “Mwīre atīrī: ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Nīngang’aurania kīrīa njakīte, na munye kīrīa haandīte būrūri-inī ūyū wothe. ⁵ No ūgīcooke wīcarīrie maīndū manene? Tīga kūmacaria. Nīgūkorwo nīngarehithīria andū othe mwanangīko, ūguo nīguo Jehova ekuuga, no rīrī, kūrīa guothe ūrīthiāga nīngatūma wīthare ūhonokie muoyo waku.’”

46

Ndūmīrīri ikonī Būrūri wa Misiri

¹ Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova ikonī ndūrīrī īrīa yakinyīrīre mūnabii Jeremia:

² Ha ūhorō ūkonī būrūri wa Misiri:

Īno nīyo ndūmīrīri ya gūūkīrīra mbūtū cia ita cia Firaūni Neko, mūthamaki wa būrūri wa Misiri, iria cīahooteirwo kūu Karikemishi, Rūū-inī rwa Farati, nī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, mwaka-inī wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mūrū wa Josia, mūthamaki wa Juda:

³ “Thagathagai ngo cīanyu, iria nene na tūrīa tūnini,
mūthīi mbaara-inī!

⁴ Tandikai mbarathi,
mūcihaice!
Rūgamai o mūdū handū hake
mwīkīrite ngūbia cia igerā!

Kumuthai matimū manyu,
na mwīhumbe nguo cīanyu cia mbaara.

⁵ Nī kīi ndīrona?
Nīamaku mūno,
nīmaracooka na thuutha,
njamba ciao nīndoorie.
Nīmetharīte na ihenya
matekwīhūgūra,
na kūrī na itua-nda mīena yothe,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁶ “Arīa marī ihenya matingīhota kūrūra,
kana arīa marī hinya meethare.
Mwena wa gathigathini kūu Rūū-inī rwa Farati
mahīngagwo makagūa.

⁷ “Nūū ūyū wīyambararīte ta Rūū rwa Nili,
akaambarara ta njūū irī na ndīhū cia maaī?

⁸ Būrūri wa Misiri wīyambararīte ta Rūū rwa Nili,
ūkambarara ta njūū irī na ndīhū cia maaī.

Oigaga atīrī, ‘Nīngūyūra nginya humbire thī;
nīngwananga matūūra marīa manene na andū arīa matūūrāga kuo.’

⁹ Guthūkai, inyuī mbarathi ici!
Mateng’eriei hatarī itherū, inyuī mūtwarithagia ngaari cia ita.

Umagarai, inyuī njamba ici cia ita:
inyuī andū a Kushi na a Putu, inyuī mūū kūrūmia ngo,

na inyuĩ andũ a Ludu, inyuĩ mugeetaga ūta.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya ūcio nĩ wa Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe:
nĩ mũthenya wa kwĩrĩhĩria, erĩhĩrie harĩ thũ ciale.

Rũhiũ rwa njora rũkaarĩa nginya rũhũũne,
rũkaanyua thakame yao nginya rũnyootoke.

Nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nĩakarutĩra igongona
kũu bũrũri wa mwena wa gathigathini gũkuhĩ na Rũĩ rwa Farati.

¹¹ “Ambata, ũkinye Gileadi, ũgĩre ndawa,
wee Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa bũrũri wa Misiri.

No rĩrĩ, ũingĩhagia ndawa icio mũno, o tũhũ;
gũtirĩ ingĩkũhonia.

¹² Ndũrĩrĩ nĩikaigua ũhoru wa gũconorithio gwaku;
kĩrĩro gĩaku gĩkaayũra thĩ.

Njamba ikaahĩngagwo nĩ irĩa ingĩ;
cierĩ ikaagũa thĩ hamwe.”

¹³ Īno nĩyo ndũmĩrĩri irĩa Jehova aaheire Jeremia ūcio mũnabii ikonĩĩ gũũka kwa Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni, gũtharikĩra bũrũri wa Misiri:

¹⁴ “Anĩrĩrai ũhoru ũyũ bũrũri-inĩ wa Misiri, na mũũhunje kũu Migidoli;
ningĩ mũũhunjanĩrie kũu Nofu na Tahapanahesi:

‘Rũgamai harĩa hamwagĩrĩre na mwĩhaarĩrie,
nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora nĩrũrarĩa aĩa mamũthiũrũkĩrie.’

¹⁵ Nĩ kĩrĩ gĩgũtũma njamba cianyu cia ita ciaraganio thĩ?
Itingĩhota gwĩtiria, nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaacitindika acigũithie thĩ.

¹⁶ Nĩkahĩngwo rĩngĩ na rĩngĩ;
ikaagũanĩra o mũndũ igũrũ rĩa ũria ũngĩ.

Ikoiga atĩrĩ, ‘Ūkĩrai, nĩtũcookei
kũrĩ andũ aitũ, kũrĩa twaciariĩrwo,
tweherere rũhiũ rũrũ rwa njora rwa mĩtũhatĩrĩria.’

¹⁷ Marĩ kũu makaanagĩrĩra, makoiga atĩrĩ,
‘Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, nĩ inegene rĩa tũhũ;
nĩorĩrwo nĩ mweke wake.’”

¹⁸ Mũthamaki, o we ũria wĩtagwo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ,
“Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
nĩ kũrĩ mũndũ ũroka, ũgaakorwo ahaana ta Kĩrĩma gĩa Taboru
kĩrĩ gatagatĩ-inĩ ka irĩma iria ingĩ,
o na ta ũria Kĩrĩma gĩa Karimeli kĩaana kĩrĩ hakuhĩ na iria.

¹⁹ Oha mĩrigo yaku ya gũthĩĩ nayo kũrĩa ũgaatahwo, ũtwarwo,
wee ũtũũraga bũrũri wa Misiri,
nĩgũkorwo Nofu gũkaanangwo, kwage kĩndũ,
o na gũkire ihooru, gũtarĩ mũndũ wa gũgũtũra.

²⁰ “Bũrũri wa Misiri ũhaana moori njega mũno,
no rĩrĩ, nĩ harĩ mbogo kanyarare ĩrooka
kũmĩũkĩrĩra, yumite mwena wa gathigathini.

²¹ Thigari cia mũcaara iria irĩ kuo
ihaana ta njaũ cia gĩcegũ.

O nao nĩmakagarũrũka more marĩ hamwe,
matikahota gwĩtiria,
nĩgũkorwo mũthenya wa mwanangĩko nĩũkamakorerera,
na nĩrĩo ihinda rĩao rĩa kũherithio.

²² Mũrurumo wa andũ a Misiri ũgaatuĩka ta wa nyoka rĩrĩa ĩrethara,*
rĩrĩa thũ ĩgooka ĩrĩ na hinya;
magaagũũkĩrĩra na mathanwa,
o ta andũ maratema mĩtĩ.”

²³ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Nĩmagatema mĩtitũ wakuo,
o na ũrĩ mĩtumanu ũguo.
Tondũ nĩ andũ aingĩ mũno gũkĩra ngigĩ,
na matingĩtarĩka.

* 46:22 Athamaki a bũrũri wa Misiri maahũthagĩra rũrũri rwa nyoka taarĩ guo ũhoti wa wathani wao.

²⁴ Mwarĩ ūcio wa būruri wa Misiri nĩagaconorithio,
akaanenganirwo kūrĩ andũ a mwena wa gathigathini.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Israeli, ekuuga atĩrĩ: “Ndĩ hakuhi kũherithia Amoni ngai ya Thebesi, na Firaũni, na būruri wa Misiri na ngai ciakuo, na athamaki akuo, na arĩa othe mehokaga Firaũni.

²⁶ Nĩngamaneana kūrĩ andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kūrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni na anene ake. No rĩrĩ, thuutha-inĩ būruri wa Misiri nĩgũgatũrwo nĩ andũ rĩngĩ o ta tene,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁷ “Tiga gwtigĩra, wee Jakubu ndungata yakwa:

o nawe Israeli-rĩ, ndũkamake.

Ti-itherũ nĩngakũhonokia ngũrutite kũndũ kũraya,
njiaro ciaku cume būruri ūrĩa ciatahirwo igĩtwarwo.

Jakubu nĩagakorwo na thayũ na ūgitĩrĩ rĩngĩ,
na gũtirĩ mũndũ ūgaatũma acooke gwtigĩra.”

²⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ “Tiga gwtigĩra,
wee Jakubu ndungata yakwa, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe.

o na ingĩkaniinũkia ndũrĩrĩ ciothe
kũrĩa ndarekire mũtwarwo mūrĩ atahe-rĩ,
wee ndigakũniina biũ,

no rĩrĩ, nĩngakũherithia na kĩhooto;
ndigakũreka ūthĩ o ūguo ūtahrithitio.”

47

Ndũmĩrĩrĩ ikoniĩ Andũ a Filisti

¹ Ino nĩyo ndũmĩrĩrĩ ya Jehova ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia ūrĩa mũnabii, ikoniĩ andũ a Filisti, Firaũni atanatharĩkĩra Gaza:

² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ta rora ūrĩa kĩguũ kĩa maaĩ kĩroima na kũu mwena wa gathigathini;
nĩgĩgũtuĩka ta rūũĩ rūiyũru mũno, rūkoina.

Megũtherera moĩnĩre būruri na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
na moĩnĩre matũũra-inĩ na arĩa matũũraga kuo.

Andũ nĩmagakaya;
arĩa othe maikaraga būruri ūcio makaarĩra na magĩrĩke,

³ maigua mũkubio wa mbarathi igĩteng’era,
na inegene rĩa ngaari cia ita cia thũ ciao,
o na mũrurumo wa magũrũ ma ngaari icio.

Maithe ma ciana matikehũgũra mateithie ciana ciao;
moko mao magaikara o ūguo maregerete.

⁴ Nĩgũkorwo mũthenya nĩmũkinyu
wa kũniina andũ a Filisti othe,
na wa kweheria matigari mothe ma andũ
arĩa mangĩeithia Turo na Sidoni.
Jehova arĩ hakuhi kwananga andũ a Filisti,
acio maatigaire kuuma hũgũrũrũ-inĩ cia Kafitori.

⁵ Andũ a Gaza makeenjwo njuĩrĩ macakae;
Ashikeloni nakuo gũgaakira ki.

Atĩrĩrĩ, inyuĩ matigari maya mūrĩ kũu werũ-inĩ,
mũgũtũũra mwĩtemangaga nginya-rĩ?

⁶ “Mũrarĩra mũkooria atĩrĩ,
‘Wee, rūhiũ rwa njora rwa Jehova-rĩ,
ũgũthĩ na mbere nginya rĩ ūngĩkaahurũka?

Wĩcookie njora-inĩ;
hurũka na ūkire o ro ūguo.’

⁷ No rĩrĩ, rūngĩkĩhuurũka atĩa,
o rĩrĩa arĩ Jehova ūrwathite,
o rĩrĩa arwĩrĩte rūtharĩkĩre Ashikeloni,*
o na kũu ndwere-inĩ cia iria?”

48

Ndũmĩrĩrĩ ikoniĩ Moabi

¹ Ha ūhoro ūkoniĩ būruri wa Moabi:

* 47:7 Ūhoro wa gũtharĩkĩra Ashikeloni wahingirio nĩ Nebukadinezaru mwaka-inĩ wa 604 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atirĩ:

“Wüi-iiya, nĩ ündũ Nebo nigũkwanangwo-ĩ.

Kiriathaimu nigũgaconorithio na gütunyanwo;
kigĩtiro kiria kirũmu nigũgaconorithio na kiharaganio.

² Moabi gütigacooka kũgaathĩrĩrio rĩngĩ;
kũu Heshiboni andũ nĩmagathugunda ũria megũgũũkirĩra, makoiga atirĩ:
‘Ūkai, nĩtũniinei rūrĩrĩ rūu.’

O nawe itũũra rĩa Madimeni-rĩ, nĩũgakirio ki;
rũhiũ rwa njora nĩrũgagũteng’eria.

³ Ta thikĩrĩria mbu iyo iroigwo kũu Horonaimu,
mbu nĩ ündũ wa kũniinanwo kũnene na mwanangĩko.

⁴ Bũrũri wa Moabi nĩũkonũhwo:
ciana ciakuo cia ngenge nĩikaarĩra ciugĩrĩrie.

⁵ Marambata na njĩra ya gũthĩ Luhithu,
makĩrĩraga na ruo rũnene o magĩthiia;
marĩ njĩra-inĩ ya gũikũrũka Horonaimu
nĩmaiguĩte kĩrĩro kĩa ruo ruumĩte ngoro nĩ ündũ wa ũria kwanangĩtwo.

⁶ Mwĩthare! Honokiai mĩoyo yanyu,
tuĩkai ta kahinga karĩ werũ-inĩ.

⁷ Tondũ wa ũria wee wihokete ciiko ciaku o na ũtonga waku-rĩ,
o nawe nĩũgatahwo,

nayo ngai irĩa itagwo Kemoshu* nĩĩgatwarwo ithaamĩrio,
irĩ hamwe na athĩnjĩri-ngai, o na anene a yo.

⁸ Mũniinani nĩagookĩrĩra itũũra o itũũra,
na gũtirĩ itũũra rĩkahonoka.

Gĩtuamba nigĩkaharaganio,
naguo werũ ũria mwaraganu wanangwo,
tondũ Jehova nĩwe ugĩte ũguo.

⁹ Itĩrĩriai Moabi cumbĩ,
tondũ nĩrĩkonũhwo;
matũũra makuo nĩmagakira ihooru,
kwage mündũ o na ũmwe ũngĩmatũũra.

¹⁰ “Kũrumwo-rĩ, nĩ mündũ ũria ũkũruta wĩra wa Jehova arĩ na ũgũũta!
Kũrumwo-rĩ, nĩ mündũ ũria ũkũgĩrĩrĩria rūhiũ rwake rwa njora gũita thakame!

¹¹ “Moabi atũũrĩte agaaciire kuuma arĩ mwĩthĩ,
ta ndibei irĩa iĩkeerete,
ĩkarika kĩnyita itarĩ nyonoranie;
we ndarĩ aatahwo agatwarwo bũrũri ũngĩ.
Nĩ ündũ ũcio mũcamo wake no ta ũria warĩ tene,
naguo mũtarariko wake ndũrĩ wagarũrũka.

¹² No matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaatũma andũ arĩa monoranagia moke,
nao mamuonorerie thĩ;
matige ndigithũ ciake irĩ theri,
na moragaange nyũngũ ciake,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³ “Hĩndĩ iyo Moabi nĩagaconoka nĩ ündũ wa ngai irĩa itagwo Kemoshu,
o ta ũria nyũmba ya Isiraeli yaconokire,
rĩrĩa meehokete Betheli.

¹⁴ “Mwakĩhota atĩa kuuga atirĩ, ‘Ithui tũrĩ njamba irĩ hinya,
andũ marĩ ũrũme ita-inĩ?’

¹⁵ Moabi nigũkanangwo na matũũra makuo matharĩkirwo;
aanake ake arĩa ega mũno magaikũrũka rĩũraganĩro-inĩ makooraagwo,”
nĩguo Mũthamaki ekuuga, o we ũria wĩtagwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁶ “Kũgũa kwa Moabi nigũkinyu;
mũtino wake nĩũgũũka o na ihenya.

¹⁷ Mũcakaĩrei inyuĩ arĩa othe mĩtũũraga mũmũthiũrũrũkĩrie,
inyuothe arĩa mũũĩ ngumo yake;
ugai atirĩ, ‘Kaĩ rũthanju rwa ũnene nĩrũnikangu-ĩ!
Kaĩ mũthĩgi ũria ũrĩ riiri nĩmunangĩku-ĩ!’

* 48:7 Kemoshu yarĩ ngai ya andũ a Moabi (1Ath 11:7, 33; 2Ath 23:13).

- 18 “Harūrūkai mwehere riiri-inĩ ūcio wanyu,
mũikare thĩ kūrĩa kũng’aru,
inyuĩ atũuri a kũu kwa Mwarĩ wa Diboni,
nĩgũkorwo ūrĩa ūkaananga Moabi
nĩakamũũkĩrĩra,
aharaganie matũũra manyu marĩa mairigĩre na hinya.
- 19 Rũgamai mũkĩra-inĩ wa barabara mwĩrorere,
inyuĩ arĩa mĩtũũraga Aroeri.
Hooyai kĩrĩra harĩ mũndũ ūcio ūrethara, o na harĩ mũndũ-wa-nja ūcio ūroora,
mũmoorie atĩrĩ, ‘Kaĩ gwĩkĩkĩte atĩa?’
- 20 Moabi nĩmũconorithie, nĩ ūndũ nĩmũhehenje.
Kayũrũkai na mũrĩre!
Heanai ūhoru ūcio kũu Arinoni,
atĩ Moabi nĩ mwanange.
- 21 Matũĩro ma ciira nĩmakinyĩte bũrũri-inĩ ūrĩa mwaraganu:
magakinya Holoni, na Jahaza, na Mefaathu,
22 na magakinya Diboni, na Nebo, na Bethi-Dibilathaimu,
23 na magakinya Kiriathaimu, na Bethi-Gamuli, na Bethi-Meoni,
24 na magakinya Keriothu, na Bozara:
ĩĩ, nginya matũũra mothe ma Moabi,
marĩ kũraya na marĩ gũkuhĩ.
- 25 Rũhĩa rwa Moabi nĩrũrengetwo;
guoko gwake nĩ kuunĩtwo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 26 “Mũheei njoohi anyue arĩo,
tondũ nĩang’athĩirie Jehova.
Moabi nĩarekwo egaragarie matahĩko-inĩ make;
nĩarekwo atuĩke kĩndũ gĩa gũthekererwo.
- 27 Gĩthĩ Isiraeli ndatuĩkĩte kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩwe?
Kaĩ aanyĩtirwo arĩ gatagatĩ ka aici,
atĩ nĩkĩo ūinagia kĩongo nĩkũmũnyarara,
rĩrĩa rĩothe ūkwaria ūhoru wake?
- 28 Tiganĩriai matũũra manyu mũgatũũre ndwaro-inĩ cia mahiga,
inyuĩ arĩa mĩtũũraga Moabi.
Tuĩkai ta ndutura irĩa iyakagĩra gĩtara
mũromo-inĩ wa ngurunga.
- 29 “Nĩtũguĩte ūhoru wa mwĩtĩo wa Moabi,
ũrĩa aarĩ mwĩkĩrĩri na akeyona,
tũkaigua ūhoru wa mwĩtĩo wake o na mwĩtũũgĩrio,
o na tũkaigua ūhoru wa mwĩgaatho wa ngoro yake.
- 30 Nĩnjũũĩ rũng’athio rwake, no nĩ rwa tũhũ,
naguo mwĩraho wake ndũrĩ ūndũ ūhingĩtie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- 31 “Nĩ ūndũ ūcio nĩndĩrarĩrĩra Moabi,
nĩ Moabi guothe ndĩrarĩrĩra,
ndĩracakaira andũ a Kiri-Haresethi.
- 32 Ndĩrarĩra nĩ ūndũ wanyu, o ta ūrĩa Jazeri arĩraga,
inyuĩ mĩthabibũ ya Sibima.
Honge cianyu itambũrũkĩte igakinya iria-inĩ;
itambũrũkĩte nginya iria-inĩ rĩa Jazeri.
Mũniinani nĩagũĩrĩre matunda maku
marĩa meeru, o na akagwĩra thabibũ.
- 33 Gĩkeno na gũcanjamũka nĩithĩrĩte
kũu mĩgũnda-inĩ ya matunda, o na kũu mĩgũnda-inĩ ya Moabi.
Nĩndũmite ndibei yage ihĩhiro-inĩ ciayo;
gũtirĩ mũndũ ūhĩhaga thabibũ kuo arĩ na mbugĩrĩrio ya gĩkeno.
O na gũtuika nĩ kũrĩ na mbugĩrĩrio,
tĩ mbugĩrĩrio cia gĩkeno.
- 34 “Mĩgambo ya kĩrĩro kĩa ūraiguu
kuuma Heshiboni o nginya Eleale na Jahazu,
na kuuma Zoari o nginya Horonaimu na Egilathu-Shelishiya,

- tondū o na maaī ma Nimurimu nīmahūite.
- 35 Kūu Moabi nīnganiina
arīa othe marutagīra maruta kūdū kūrīa gūtūūgīru,
na magacinīra ngai ciao ūbumba,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 36 “Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīracakaīra Moabi, nganīrīra o ta mūtūrīrū;
īracakaya yanīrīre ta mūtūrīrū nī ūndū wa andū a Kiri-Haresethi,
tondū ūtonga ūrīa megīrīire nīmūthiru biū.
- 37 Mītwe yothē nīmīenje
na nderu ciothe cikenjwo;
guoko guothe nīgūteme,
na njohero o yothē ihumbītwa na nguo ya ikūnia.
- 38 Nyūmba-igūrū guothe kūu Moabi,
o na kūu iwanja-inī cia mūngī,
gūtīrī ūndū ūngī tiga o gūcakaya,
nīgūkorwo nīnjūragīte Moabi
o ta ndigithū ya rīumba īrīa itangīendeka nī mūdū,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 39 “Hī! Kaī nīkūmomore-ī! Kaī nīmararīra-ī!
Kaī Moabi nīahūdūkīte na thuutha nī thoni-ī!
Moabi atūkīte kīndū gīa gūthekererwo,
na agatuika kīndū kīrī magigi harī arīa othe mamūrīgiciīrie.”
- 40 Jehova ekuuga atīrī:
“Atīrīrī! Nderi nīracuuhūka,
ītambūrūkītie mathagu mayo igūrū rīa Moabi.
- 41 Keriothu nīgūgūtunyanwo,
nacio cīhitho iria cia hinya kuo itahwo.
Mūthenya ūcio-rī, ngoro cia njamba iria irī hinya cia Moabi
igaatuika ta ngoro ya mūdū-wa-nja akīrūmwō.
- 42 Moabi nīakaniinwo atige gūtuika rūrīrī rīngī,
tondū nīang’athīirie Jehova.
- 43 Inyuī andū a Moabi,
guoya, na kūgūa marima, o na kūgwatio na mītego nīcio imwetereire,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 44 “Ūrīa wothē ūkoora nī ūndū wa guoya,
ūcio akaagūa irima,
nake ūrīa ūkaahaica oime irima-rī,
akaagwatio nī mūtego;
nī ūndū nīngūtūma Moabi akinyīrwo
nī mwaka wa kūherithio,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- 45 “Andū arīa metharīte makoorīra cīruru-inī cia Heshiboni
matirī na ūteithio,
nīgūkorwo mwaki nīumīte Heshiboni,
rūrīrīmbī rūkoima gatagatī ka Sīhoni;
rūrīcina mothiū ma Moabi,
na rūgacina ciongo cia acio merahaga makarehe ngūī.
- 46 Wee Moabi, kaī ūrī na haaro-ī!
Andū a Kemoshu nīaniine;
aanake aku manyiītītwo mīgwate magathaamio
nao airītu aku magatahwo.

- 47 “No rīrī, nīngacookia ūgaacīru wa Moabi
matukū-inī marīa magooka,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
Hau nīho mūthia wa ituīro rīa Moabi.

- Ndarī na andū a kūmūgaya?
 Nī kī gītūmīte Moleku egwatīre būrūri wa Gadi?
 Nī kī gītūmīte andū ake matūūre matūūra-inī makuo?"
- ² Jehova ekuuga atīrī,
 "No rīrī, matukū nīmarooka
 rīrīa ngoigithia mbu ya mbaara
 ya gūūkīrīra Raba kūu kwa andū a Amoni;
 nakuo gūgaatuika hība ya mwanangīko,
 natuo tūtūūra tūrīa tūkūrigiicīrie tūcinwo na mwaki.
 Hīndī iyo nīguo Isiraeli akaingata
 andū arīa maamūingatīte,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- ³ "Wee Heshiboni, girīka, nīgūkorwo Ai nī kwanange!
 Rīrai, inyuī mūtūūrāga Raba!
 Mwīthumbei nguo cia makūnia mūcakae;
 Teng'eraī ūū na ūū kūu thingo-inī ciakuo,
 nīgūkorwo Moleku nīgūtāhwo atwarwo būrūri ūngī,
 hamwe na athīnjīri-ngai na anene ake.
- ⁴ Nī kī gītūmaga wīrahīre ituamba ciaku,
 ūkeraha nī ūndū wa ituamba ciaku icio noru mūno?
 Wee mwarī ūyū ūtarī mwīhoheku,
 wee ūtūūrīte wīhokete ūtonga waku ūkiugaga atīrī,
 'Nūū ūngītharīkīra?'
- ⁵ Nīngakūrehithīria imakania
 kuuma kūrī arīa othe makūrigiicīrie,"
 nīguo Mwathani ekuuga,
 o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
 "Andū othe anyu nīmakaingatwo,
 na gūtīkagīa na mūdū wa gūcookereria andū acio mahurunjūkīte.
- ⁶ "No rīrī, thuutha-inī nīngacookia
 ūgaacīru wa andū a Amoni,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- Ndūmīrīrī ikoniī Būrūri wa Edomu*
- ⁷ Ha ūhoro ūkonīī Edomu:
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī:
 "Kai gūtārī na ūūgī ūtigarīte kūu Temani?
 Kai kīrīra gīthirīte harī andū arīa akuūku?
 Kai ūūgī wao ūbuthīte biū?"
- ⁸ Garūrūkai mwīthare, mūthīī mūkehithe thīnī wa ngurunga iria ndiku,
 inyuī arīa mūtūūrāga kūu Dedani,
 tondū nīngarehithīria Esaū mwanangīko
 rīrīa ngaamūherithia.
- ⁹ Agethi a thabībū mangīūka kūrī we-rī,
 gīthī to matīgie tūthabībū tūnini?
 Aici mangīūka ūtukū-rī,
 gīthī matīngīya o indo iria imabatarītie?
- ¹⁰ No rīrī, nīī nīngaguūria Esaū nguo atigwo njaga,
 nīngaguūria cīhitho ciake,
 nīguo ndakanacooke kuona gwa kwīhitha.
 Ciana ciake, na andū a nyūmba yao, na andū a itūūra rīake nīmakanīinwo,
 na o nake ndagatigara.
- ¹¹ Ndīgīrai ciana cianyu cia ngoriai; nīngagitīra mīoyo yacio.
 Atumia anyu a ndigwa mūreke o nao manjīhoke."
- ¹² Jehova ekuuga atīrī: "Kūngīkorwo arīa mataagīrīrwo kūnyūira gīkombe kūu no nginya makīnyūire-rī,
 wee ūngīkiaga kūherithio nīkī? Ndūrī hīndī ūtakaherithio, no rīrī, no nginya ūgaakīnyūira." ¹³ Jehova
 ekuuga atīrī: "Ngwīhita ngīgwetaga rīitwa riakwa, njuge atī Bozara gūgaatuika kūdū kwanangīku na
 kūrī magī, gwa kūmenwo na gwa kūnyīitwo nī kīrumi; namo matūūra makuo mothe magatūūra marī
 manangīku nginya tene."
- ¹⁴ Nīnjigūite ndūmīrīrī kuuma kūrī Jehova:
 Atī nīatūmire mūrekio athīī kūrī ndūrīrī, agaciire atīrī,
 "Ūnganai mūrītharīkīre!
 Arahūkai mūkarūe mbaara!"

¹⁵ “Riũ nĩngũkũnyiihia mũno gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
ndũme ũmenwo nĩ andũ.

¹⁶ Guoya ũrĩa ũtũmaga andũ magwĩtigĩre
na mwĩtĩo wa ngoro yaku-rĩ, nĩikũheenetie,
o wee ũtũũraga thĩinĩ wa ngurunga cia ndwaro cia mahiga,
o na ũgaikaraga tũcũmbĩrĩ igũrũ twa karĩma.

O na ũngĩgaaka itara igũrũ mũno ta cia nderi,
ngaakũruta kuo, ngũharũrũkie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁷ “Edomu gũgaatuika kũndũ gwa kũmakania;
arĩa othe makaahitũkĩra kuo nĩmakamaka na makũnyũrũrie,
nĩ ũndũ wa ũrĩa gũgaakorwo kwanangĩtwo.

¹⁸ O ta ũrĩa Sodomu na Gomora kwang’auranirio,
hamwe na matũũra marĩa maariganĩtie namo,

atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaacooka gũtũũra kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁹ “O ta mũrũũthi ũũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani,
ũgakinya ũrĩthio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,
noguoguingata Edomu oime bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.
Nũũ ũthuurĩtwo wa kũruta wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa kũũrũgamĩrĩra?

Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, na nũũ ũngihota kũngararia?
Nĩngĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩkihota kũregana na nĩ?”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ta thĩkĩrĩraia, mũigũe ũrĩa Jehova athugundĩte gwĩka Edomu,
o na ũrĩa atũite gwĩka arĩa matũũraga Temani:
Arĩa anini thĩinĩ wa rũũru rũu rwa mbũri magaakururio matwarwo kũndũ kũraya;
nĩakaniina ũrĩthio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.

²¹ Thĩ nĩkainainio nĩ mũrurumo wao makĩgũa thĩ;
kayũ ga kĩrĩro kĩa gakaiguu o nginya Iria Itune.

²² Atĩrĩrĩ! Nderi nĩkombũka na ĩcuuhũke,
ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo igũrũ rĩa Bozara.
Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia njamba iria irĩ hinya cia Edomu
igaatuika ta ngoro ya mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Dameski

²³ Ha ũhoro ũkonĩ Dameski:
“Hamathu na Aripadi nĩamaku,
nĩ ũndũ nĩmaiguĩte ndeto njũru.

Nĩmorĩtwo nĩ hinya,
makaagaaga ta maaĩ ma iria.

²⁴ Dameski nĩrĩũrĩtwo nĩ hinya,
nao andũ a rĩo makahũndũka meethare,
rĩyĩrĩtwo nĩ kũinaina;
andũ a rĩo manyĩitĩtwo nĩ ruo rwa ngoro na kĩaha,
ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

²⁵ Nĩ kĩ gĩtũmĩte itũũra rĩrĩa rĩrĩ ngumo rĩage gũtiganĩrio,
o itũũra rĩu rĩngengia?

²⁶ Ti-itherũ, aanake a rĩo nĩmakarũndwo barabara-inĩ ciarĩo;
thigari ciakuo ciothe igaakirio ki mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

²⁷ “Nĩngacina thingo cia Dameski;
naguo mwaki ũcio nĩũgaacina ciĩgĩtĩro cia Beni-Hadadi.”

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Kedari na Hazoru

²⁸ Ũhoro ũkonĩ Kedari, o na mothamaki ma Hazoru, marĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni
aatharĩkĩre:

Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Arahũkai mũtharĩkĩre Kedari,
na mũniine andũ acio a mwena wa Irathĩro.

²⁹ Hema ciao na ndũũru ciao cia mbũri nĩgatahwo;
ciandarũa ciao nĩgakuuo,
hamwe na indo ciao ciothe, na ngamĩira ciao ciothe.
Andũ nĩmakaniĩra, mameere atĩrĩ,

‘Kĩmako kĩnene kiumanĩte na mĩena yothe!’

30 “Mwĩtharei narua!

Ikarai thĩĩni wa ngurunga iria ndiku,
inyuĩ mĩtũũraga kũu Hazoru.

Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩaciĩrĩre kũmũũkĩrĩra;
nĩathugundĩte ũrĩa ekũmũũkĩrĩra,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

31 “Arahũkai mũtharĩkĩre rũrĩrĩ rũu rũtũũrĩte rũgaacĩire na rũhooreire,
o rũu rũtũũrĩte rũrĩ na thayũ,
rũrĩrĩ rũteehingĩrĩ na ihingo kana rũkeirĩgĩrĩ na igeria;
andũ aruo matũũraga marĩ oiki,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

32 “Ngamũra ciao igaatuĩka cia gũtahwo,
nacio ndũũru icio ciao nyingĩ cia ng’ombe ituĩke cia ndaho.

Arĩa marĩ kũndũ kũraya nĩngamahurunjĩra mĩena yothe irĩa yumaga rũhuho.
na nĩngamarehithĩrĩa mwanangĩko kuuma mĩena yothe,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

33 “Hazoru gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
gũtũũre gũkĩrĩte ihooru nginya tene.

Gũtĩrĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
gũtĩrĩ mũndũ ũgaikara kuo.”

Ndũmĩrĩrĩ ikoniĩ Elamu

34 Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ ya Jehova irĩa yakinyĩrĩre Jeremia ũcio mũnabii ikoniĩ Elamu, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda:

35 Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“Atĩrĩrĩ, nĩngoinanga ũta wa Elamu,
ũrĩa arĩ guo kĩhumo kĩa hinya wao.

36 Nĩngarehithĩrĩa andũ a Elamu huho iria inya
ciumaga mĩena irĩa ĩna ya igũrũ;
ngaamahurunjĩra na kũu huho icio inya ciumaga,
na gũtĩrĩ rũrĩrĩ o na rũmwe
andũ acio aingate a Elamu matakoorĩra.

37 Nĩngahehenja Elamu maitho-inĩ ma thũ ciao,
marĩ o mbere ya andũ arĩa macaragia kũmaruta muoyo;
nĩngamarehithĩrĩa mwanangĩko,
o na marakara makwa mahiũ,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ngaamateng’eria na rũhiũ rwa njora
nginya ndĩmaniine biũ.

38 Nĩngaiga gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene kũu Elamu,
na niine mũthamaki wakuo o na anene akuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

39 “No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa Elamu
matukũ-inĩ marĩa magooka,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

50

Ndũmĩrĩrĩ ikoniĩ Bũrũri wa Babuloni

1 Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ irĩa Jehova aaririe na kanua ka Jeremia ũcio mũnabii, ũhoro ũkonĩ Babuloni na andũ a bũrũri wa Babuloni:

2 “Anĩrĩrai na mũhunjanĩrie ũhoro ndũrĩrĩ-inĩ,
haandai kibebero na mũhunjanĩrie ũhoro wakĩo;
mũtikamahithe ũndũ, no mũmeere atĩrĩ,

‘Babuloni nĩgũgũtunyanwo;

Beli nĩgũconorithio,
nayo Merodaki ĩyũrwo nĩ kĩmako.

Mĩhianano yakuo nĩgaconorithio,
na mĩhianano yao nĩkaiyũrwo nĩ guoya.’

3 Tondũ rũrĩrĩ ruumite mwena wa gathĩgathini nĩrũkamũtharĩkĩra,
na rwanange bũrũri wake.

Gütirī mündū ūgaatūūra kuo;
andū nīmakoorā o hamwe na nyamū.

4 “Matukū-inī macio, na ihinda-inī rūu,
andū a Isiraeli na andū a Juda hamwe
nīmagathiī macarie Jehova Ngai wao makīrīraga,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

5 “Nīmakoorīrīria nīra ya gūthī Zayuni,
na magarūrūke, merekeirie mothiū mao kuo.
Nīmagooka meeohanie na Jehova,
na marīkanīre kīrikanīro gīa gūtūūra tene na tene
kīria gītacooka kūriganīra.

6 “Andū akwa makoretwo marī ng’ondū ciūrīte;
arīthi ao nīmamahītithīte nīra,
na magatūma morūūre irīma igūrū.

Nao morūūrīte kuuma kīrīma-inī ngīnya karīma-inī,
makariganīrwo nī kūrīa ūhurūko wao ūrī.

7 Ūrīa wothē wamoonire akīmatambuura; thū ciao ikiuga atīrī,
‘Ithui tūtīrī na ihītia, nī ūndū nīmehīrie Jehova,
ūrīa arī we ūrīithio wao wa ma,
o we Jehova, mwīhoko wa maithe mao.’

8 “Mwīthareī muume Babuloni;
eheraī būrūrī wa andū a Babuloni,
na mūtūike ta thenge irīa itongoragia rūūru rwa mbūrī.

9 Nīgūkorwo nīngarahūra ūguano wa ndūrīrī nene,
ciumīte būrūrī wa gathigathini ciūkīrīre Babuloni.

Nīkarūgama handū ha cio irīūkīrīre na igūtunyane,
kuuma mwena ūcio wa gathigathini.

Mīguī yao īgaatūika ta īrīa ya njamba njoorua,
irīa itacookaga moko matheri.

10 Nī ūndū ūcio Babuloni nīgūgatahwo;
andū othe arīa magaagūtaha nīmagakuua indo cia kūmaigana,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

11 “Tondū nīmūkenete na mūkarūūhia,
inyuī arīa mūtahaga igai rīakwa,
tondū mūgūtūūha ta moori ikīraanga ngano ikīmīhūūra,
na mūkaania ta mbarathi cia njamba,

12 nyina wanyu nīgaconoka mūno;
we ūcio wamūciarire nīgaconorithio.

Nīwe ūgaakorwo arī mūnini mūno ndūrīrī-inī,
atūike ta werū, na ta būrūrī mūng’aru, o na ta werū wa mūthanga.

13 Tondū wa marakara ma Jehova, būrūrī ūcio ndūgacooka gūtūūrwo nī andū,
no rīrī, nīgūkīra gūgaakira ihooru biū.

Andū arīa othe makaagerera kūu Babuloni nīmakamaka, na manyūrīrie kūdū kūu
tondū wa ūrīa gūgaakorwo kwanangitwo.

14 “Mwīhaarīrie mūthiūrūrūkīrie Babuloni,
inyuothē arīa mūgeetaga ūta.

Rīrathei! Mūtīgatīgie mīguī,
nīgūkorwo nīrīhīrie Jehova.

15 Riugīrīrie kuuma na mīena yothe!
Nīrīneanīte rīo rīene, mīthiringo yarīo nīgūwīte,
na thingo ciarīo nīimomokete.

Nīgūkorwo rīrī nīrīo irīhīria rīa Jehova-rī,
mwīrīhīrie harī rīo;
rīkei o ta ūrīa rīaneeka andū arīa angī.

16 Eheriai ūrīa ūhaandaga kūu Babuloni,
na ūrīa ūgethaga na rūhiū rwake hīndī ya magetha.

Tondū wa rūhiū rūu rwa njora rwa mūhinyanīrīria-rī,
o mūdū nīacooke kūrī andū ao,
o mūdū nīorīre būrūrī wao kīūmbe.

17 “Isiraeli ahaana ta rūūru rūhurunjūkīte,
rūteng’eretio nī mīrūūthi.

Mūthamaki wa Ashuri
nīwe warī wa mbere kūmūtambuura;
wa kūrigīrīria kūmūhehenja mahīndī-rī,
aarī Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni.”

18 Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī:
“Nīngaherithia mūthamaki wa Babuloni na būrūri wake,
o ta ūrīa ndaaherithirie mūthamaki wa Ashuri.

19 No nīngacookia Isiraeli ūrīithio-inī wake mwene,
nake akaarīithagīria kūu Karimeli na Bashani;
akaaarīaga akahūūna
kūu irima-inī cia Efiraimu, na cia Gileadi.
20 Matukū-inī macio, o ihinda-inī rīu-rī,
ihītia rīa Isiraeli nīrīgathuthuurio,
no rītikoneka,
o na mehia ma Juda mathuthuurio,
no matikooneka,
nīgūkorwo matigari marīa ngaahonokia nīngamarekera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

21 “Tharīkīrai būrūri wa Merathaimu,*
mūūkīrīre arīa matūūraga Pekodi.
Mateng’eriei, na mūmoorage, mūmaniine biū,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“īkai ūrīa wothe ndīmwithīte.
22 Kūrī na mbugīrīrio ya mbaara būrūri-inī ūcio,
nayo nī mbugīrīrio ya kūniinanwo kūnene!
23 Nyondo irīa itūūrīte ihūūruga thī yothe-rī,
kaī nīyunangītwo, īgathethereka-īl
Kaī Babuloni nīgūkīrīte ihooru gatagatī-inī ka ndūrīrī-īl
24 Ndaakwambīre mūtego, wee Babuloni,
nawe ūkīgwatio nīguo ūtekūmenya;
wakoreireirwo, ūkīnyīitwo
tondū wa gūkararia Jehova.

25 Jehova nīahingūrīte harīa aigaga indo ciake cia mbaara,
akaruta indo icio cia mbaara cia mang’ūrī make,
nīgūkorwo Mwashani Jehova Mwene-Hinya-Wothe arī na wīra wa kūruta
kūu būrūri-inī wa andū a Babuloni.

26 Ūkaai mīgūtharīkīre muumīte kūdū kūraya.
Thariai makūmbī makuo;
gūcookanīrīriei irūndo ta cia hība cia ngano.
Kwanangei biū,

na mūtīgatie matigari kuo.

27 Ūragai tūtege twakuo tuothe,
tūkūrūkiei tūgathīnjwo!

Kaī marī na haaro-īl Nīgūkorwo mūthenya watuo nīmūkinyu,
ihinda rīatuo rīa kūherithio.

28 Ta thīkīrīrai mūgue arīa moorīte na arīa metharīte makoima būrūri wa Babuloni,
makūmbūra marī kūu Zayuni
ūrīa Jehova Ngai witū erihīirie,
akerihīria nī ūndū wa hekarū yake.

29 “ītai aikia a mīguī mokīrīre Babuloni,
o arīa othe mageetaga ūta.
Ambaai hema mīgūthīūrūkīrie;
mūtīkareke mūdū o na ūmwe warīo oore.
Rīrīhei kūringana na ciiko ciarīo;
o ta ūrīa rīaneeka andū angī-rī, rīikei o ta guo.
Nīgūkorwo nīrīng’athīirie Jehova,
o we Ūrīa Mūtheru wa Isiraeli.

30 Nī ūndū ūcio, aanake aarīo nīmakaagūa njīra-inī cia itūūra;

* 50:21 Merathaimu rīgītāūrwo nī kuuga “kūremera Jehova maita meeri.”

thigari ciarĩ ciothe nĩgakirio ki mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

31 “Atĩrĩrĩ, nĩngũkĩrĩire, wee mwĩtĩĩ ũyũ,
nĩgũkorwo mũthenya waku nĩmũkinyu,
o rĩo ihinda rĩaku rĩa kũherithio,”

ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova-Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

32 “Mwĩtĩĩ ũcio nĩakahĩngwo agwe,
na gũtĩrĩ mũndũ ũkaamũkĩria;
nĩngagwatia matũũra makuo mwaki,
naguo nĩũgaacina arĩa othe mamũrigiicĩirĩe, maniinwo biũ.”

33 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Andũ a Isiraeli nĩmahinyĩrĩirio,
o ũndũ ũmwe na andũ a Juda.

Arĩa othe maamatahire nĩmamariĩmĩtie mũno,
makarega kũmarekia mathĩĩ.

34 No rĩrĩ, Mũkũĩrĩ wao arĩ na hinya;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩrĩo rĩĩtwa rĩake.

Nĩakamarũĩrĩra na kĩyo ciira-inĩ wao,
nĩguo atũme bũrũrĩ wao ũgĩe na ũhurũko,
no aagithie arĩa matũũraga Babuloni ũhurũko.”

35 Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Harĩ na rũhiũ rwa njora rwa gũũkĩrĩra andũ a Babuloni,
rũũkĩrĩre arĩa matũũraga Babuloni,
na rũũkĩrĩre anene na andũ arĩa ogĩ akuo!

36 Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra anabii akuo a maheeni,
nao matũũke irimũ.

Nĩngĩ rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra njamba ciakuo iria irĩ hinya,
nacio nĩĩkaiyũrwo nĩ kĩmako kĩnene.

37 Rũhiũ rwa njora rũgookĩrĩra mbarathi, na ngaari cia ita,
na andũ a ndũrĩrĩ arĩa marĩ ita-inĩ rĩake,
nao matũũke ta andũ-a-nja.

Nĩngĩ rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra indo ciao iria cia bata ciigĩtwo igĩĩna-inĩ ciao,
nacio nĩĩgatahwo.

38 Nĩgũkaara rĩũa rĩa kũhũithia maaĩ makuo!
Namo nĩmakaahũa biũ.

Nĩgũkorwo ũcio nĩ bũrũrĩ ũyũrĩte ngai cia mĩhianano,
nao andũ akuo nĩmagũrũkĩtio nĩyo.

39 “Nĩ ũndũ ũcio nyamũ cia werũ-inĩ na hiti nĩcio igaatũũraga Babuloni,
na kũu no kuo gũgaatũũrwo nĩ ndundu.

Gũtigacooka gũtũũrwo nĩ andũ
o na kana gũĩkarwo nĩ andũ, nginya njiarwa na njiarwa.

40 O ta ũrĩa Ngai aang’auranirie Sodomu, na Gomora,
o hamwe na matũũra marĩa maarĩganĩtie namo-rĩ,
ũguo noguo gũtarĩ mũndũ ũgaatũũra kuo;
gũtĩrĩ mũndũ ũgaikara kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

41 “Atĩrĩrĩ, mbũtũ ya ita nĩ irooka yumĩte mwena wa gathigathini;
rũrĩrĩ rũnene, na athamaki aingĩ
nĩmarahũrĩtwo kuuma ituri-inĩ cia thĩ.

42 Marooka marĩ na mota na matimũ mao;
nao nĩ andũ oorũ, na matarĩ tha.

Mũrurumo wao nĩ ta mũrurumo wa ndiihũ cia maaĩ ma iria,
magĩũka mahaicĩte mbarathi ciao;
mokĩte meyarĩire wega mbaara-inĩ
nĩguo magũtharĩkĩre, wee Mwari ũyũ wa Babuloni.

43 Mũthamaki wa Babuloni nĩagũĩte ũhorũ wao,
namo moko make makoarwo nĩ hinya.

Nĩanyĩitĩtwo nĩ ruo rũnene ngoro-inĩ yake,
na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

44 O ta mũrũũthĩ ũũkĩte kuuma ihinga-inĩ cia Jorodani
ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ,

ũguo noguo ngaingata Babuloni, oime bŭrŭri-inĩ wake o rĩmwe.

Nũũ ũcio ũthuurĩtwo wĩra ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa kũũrũgamĩrĩra?

Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, ningĩ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũngararia?

Ningĩ nĩ mŭrĩithi ũrikũ ũngĩhota kũregana na nĩ?”

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai mũigwe ũndũ ũria Jehova athugundĩte
wa gũũkĩrĩra bŭrŭri wa Babuloni,

o na ũria atuĩte gwĩka bŭrŭri wa andũ a Babuloni:

Arĩa anini rũũru-inĩ magaakururio, matwarwo kũndũ kũraya;

nĩakananga ũrĩithio wao ũthire biũ nĩ ũndũ wao.

⁴⁶ Mũrurumo wa Babuloni gũgĩtahwo nĩũgathingithia thĩ;
kayũ ga kĩrĩro gĩakuo nĩgakaiguu ndũrĩrĩ-inĩ.

51

¹ Jehova ekuuga ũũ:

“Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra roho wa mũniinani,
ũũkĩrĩre Babuloni, o na andũ a Lebi-Kamai.

² Nĩngatũma andũ a kũngĩ mathiĩ Babuloni
magakũhurunje ta ũria mũũngũ ũmbũragwo ihuhĩro-inĩ,
na manange bŭrŭri ũcio ũtigwo ũtarĩ kindũ;
makauũkĩrĩra kuuma mĩena yothe,
mũthenya ũcio wago wa mwanangiko.

³ Mũtikanareke mũikia wa mĩguĩ ageete ũta wake,
kana ehumbe nguo ciake cia ita.
Mũtigacaĩre aanake akuo;
anangai mbũtũ ciake cia ita, mũciniine.

⁴ Makaagũa thĩ moragĩtwo kũu Babuloni,
magurarĩtio nguraro cia gĩkuũ kũu barabara-inĩ ciakuo.

⁵ Nĩgũkorwo Isiraeli na Juda matitirikĩtwo
nĩ Ngai wao, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
o na gũtuĩka bŭrŭri wao ũiyũritwo nĩ mahĩtia
maitho-inĩ ma ũcio Mũtheru wa Isiraeli.

⁶ “Mwĩtharei muume kũu Babuloni!
Ūrai mũhonokie mĩoyo yanyu!
Mwĩtharei mũtikaniinanĩrio nakuo nĩ ũndũ wa mehia makuo.
Nĩ ihinda rĩa Jehova rĩa kwĩrĩhĩria;
agaakũriha o kĩria gĩkwagĩrĩre.

⁷ Babuloni kwahaanaga ta gĩkombe gĩa thahabu
kĩrĩ guoko-inĩ kwa Jehova;
nakuo gũgĩtũma thĩ yothe ihaane ta irĩitwo nĩ njoohi.
Ndũrĩrĩ nĩcianyuire ndibei yakuo;
nĩ ũndũ ũcio rĩu ihaana ta igũrũkĩte.

⁸ Babuloni nĩgũkũgũa o rĩmwe na kũhehenjwo.
Kũrĩrĩrei!
Rehei ndawa ya kũniina ruo rwakuo;
hihi kwahota kũhona.

⁹ “Nĩtũngĩahonirie Babuloni,
no rĩrĩ, gũtingĩhonio.
Nĩtũgũtĩgei, na o mũndũ acooke bŭrŭri wake kĩũmbe,
nĩgũkorwo ituĩro rĩakuo rikinyĩte o matu-inĩ,
rĩambatĩte o nginya matu-inĩ marĩa mairũ.’

¹⁰ “Jehova nĩonanĩtie ũthingu witũ;
ũkai tũthiĩ tũkoimbũrĩre Zayuni
maũndũ marĩa Jehova Ngai witũ ekĩte.’

¹¹ “Noorai mĩguĩ, oyai ngo!
Nĩgũkorwo Jehova nĩarahũrite athamaki a Amedi,
nĩ ũndũ nĩaciĩrĩre kũniina Babuloni.
Jehova nĩekwĩrĩhĩria harĩo,
erĩhĩrie maũndũ
marĩa meekirwo hekarũ yake.

¹² Haandai bendera kũrigania na thingo cia Babuloni!

Ongererai agitiri, igai arangiri,
mühaaririe andü a kühihükira njira-ini!

Jehova niekühingia uria aciirire gwika,
ahingie uuge wake wa kûrûmirirwo,
wa gûükirira andü a Babuloni.

¹³ Wee ütûuraga gûkuhi na njûûi nyingi,
na ükeigira indo nyingi igîina-ini ciaku-rî,
ithiriro riaku ni ikinyu,
ni ihinda riaku ria kweherio.

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe niehitite akigwetaga riitwa riake, akoiga atiri:
Ti-itheru ningatuma üükirirwo ni andü aingi o ta mirumbi ya ngigi,
nao makuugiririe ni undü wa gûkühoota.

¹⁵ “Niwe wombire thi na undü wa hinya wake;
ningi akihaanda thi na üugi wake,
na agitamburukia matu mairu na undü wa ümenyo wake.

¹⁶ Hindi iria agüuthuka-rî, maaî maria marî igürü matu-ini nîmarurumaga;
niwe ütûmaga thaatu wambate na igürü kuuma ituri ciothe cia thi.
Atûmaga rûheni rûuke rûrehanite na mbura,
na akahingirira rûhuho ruume makûmbi-ini make.

¹⁷ “Andü othe nîmagite meciiria na makaaga ümenyo,
nake mûteri wa thahabu o wothie nîaconorithitio ni mîhianano iyo yake.
Ni undü mîhianano iyo yake ni ya maheeni;
ndiri mîhümü thini wayo.

¹⁸ Ndiri kiene, ni indo cia künyarwo;
nario ihinda riayo ria güciirithio riakinya-rî, nîgathira biü.

¹⁹ We ücio Rûgai rwa Jakubu ndatari tayo,
nîgûkorwo niwe Müûmbi wa indo ciothe,
o hamwe na mühiriga uria eegwathire ütuike igai riake;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe nîro riitwa riake.

²⁰ “Niwe njûgûma yakwa ya ita,
na nowe kindü giakwa kia mbaara:
niwe hüthagira kühehenja ndüriri,
na ngatûmîra hinya waku küniina mothamaki.

²¹ Niwe hüthagira kühehenja mbarathi na mûmîhaici,
ngakûhüthira kühehenja ngaari ya ita na mûmitwari,

²² ngakûhüthira kühehenja mündü mûrûme na mündü-wa-nja,
ngakûhüthira kühehenja mündü mûkûrû na uria mwithi,
o na ngakûhüthira kühehenja mwanake na müiritu,

²³ Ngakûhüthira kühehenja müriti na rûuru rwake rwa mbûri,
ngakûhüthira kühehenja mürimi na ndegwa ciake cia kûrima,
o na ngakûhüthira kühehenja abarüthi na anene.

²⁴ “Na riri, Babuloni na aria othe matûuraga Kalidei, ngaamacookereria üuru wao mûkîionagira, üuru
wothe uria maaneka kü Zayuni,” üguo nîguo Jehova ekuuga.

²⁵ “Nîngûgûükirira wee kirîma giki gia küniinana,
wee üniinaga thi yothie.”
üguo nîguo Jehova ekuuga.

“Nîngûgûtambûrûkiria guoko ngûükirire,
ngûgaragarie ngûrute ndwaro-ini cia mahiga,
na ndume ütuike ta kirîma gîcinitwo ni mwaki.

²⁶ Gütiri ihiga rikarutwo harîwe rituike ria koine,
o na kana ihiga o riothe ria müthingi,
ni undü ügütûura ükirite ihooru nginya tene,”
üguo nîguo Jehova ekuuga.

²⁷ “Haandai bendera bûrûri-ini,
huhai karumbeta ndüriri-ini!
Thagathagai ndüriri ikahûûrane nake;
itai mothamaki maya meturanire, mamûükirire:
mothamaki ma Ararati, na Mini, na Ashikenazu.

Mûigirei mûnene wa ita wa kûmûükirira;
ambatai mbarathi cia ita nyingi ta mirumbi ya ngigi.

- ²⁸ Thagathagai ndūriri ikahūurane nake;
thagathagai athamaki a Amedi,
na abarūthi, na anene ao othe,
na andū a mabūruri mothe maria maathagwo nio.
- ²⁹ Būruri nūrathingitha na ūkenyogonda ni ruo,
nīgūkorwo ūndū ūria Jehova aciiriire gwika Babuloni ni mūrūmu:
wa kūharagania būruri wa Babuloni
nīguo kwage mūdū ūngītūra kuo.
- ³⁰ Njamba iria iri hinya cia Babuloni nītigite kūrūa;
ciikarite ciigito-ini cicio iria nūmu.
Hinya wacio ni mūthiru;
ihaanite o ta andū-a-nja.
Ciikaro ciakuo nīcinītwo na mwaki;
mīgūka ya ihingo ciakuo ni miunange.
- ³¹ Mūtware ndūmīriri ūmwe ararūmīrītwo ni ūngi,
nake mūrekio akarūmīrītwo ni mūrekio ūria ūngi,
makamenyithie mūthamaki wa Babuloni
atī itūra riu riake inene rīothe nīritunyane,
³² ningi mariuko ma njūūi nīmanyiite,
na kūrūa kūrī marura gūgaacinwo na mwaki,
nacio thigari ikanyitwo ni guoya.”
- ³³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atiri:
“Mwari wa Babuloni atari ta kihuhiro kia ngano
hindi iria yaranaitio ikirangiririo;
kahinda gake ga kūgethwo nīgēgūkinya o narua.”
- ³⁴ “Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni nīatūmeretie,
nīatūreheire kirigicano,
agatūma tūtūike ta nyūngū ya rīūmba itari kindū.
Nīatūmerūkītie o ta ndamathia,
nayo nda yake akamīyūria na indo ciitū iria iri mūrīo,
na nīacookete agatūtahika.
- ³⁵ Maūdū ma ūhinya maria maanekwo nyama ciitū-rī,
marocookerera Babuloni,”
ūguo nīguo atūuri a Zayuni mekuuga.
“Thakame iitū irocookerera acio maikaraga kūu Babuloni,”
ūguo nīguo Jerusalemu ikuuga.
- ³⁶ Nī ūndū wa ūguo-rī, Jehova ekuuga ūū:
“Atiriri, nīi nīngūkūrūrira na ngūrīhirie;
nīngahūithia iria riake, na ndūme ithima ciake ihūe.
- ³⁷ Babuloni gūgaatuika hiba ya kūdū kwanangiku,
na imamo cia mbwe,
na kūdū gwa kūmakania, na gwa gūthekererwo,
kūdū gūtarī mūdū ūngītūra kuo.
- ³⁸ Andū othe akuo makaararamaga ta mīrūūthi mīthi,
makaarurumaga ta njaū cia mīrūūthi.
- ³⁹ No riri, hindi iria magaakorwo macinītwo ni thuti-rī,
nīrio ngaamarugithiria iruga,
na ndūme marīo ni njoohi,
nīguo magaaheka maanīriire,
macooke makome toro nginya tene, na maticooke gūūkīra,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
- ⁴⁰ “Ngaamaikūrūkia ta tūgōndu tūgithi gūthīnjwo,
o na ta ndūrūme iri hamwe na thenge.
- ⁴¹ “Hi, kai Sheshaki nīrikegwatirwo-i,
itūra riu rīrahagwo ni thi yothe kai nīinyiite-i!
Babuloni gūgaatuika kūdū gwa kūmakania
thiini wa ndūriri ciothe!
- ⁴² Iria riria inene nīrikaiyūra Babuloni guothe;
mūrurumo wa ndiūhū ciario nīguo ūgaakūhubaniria.
- ⁴³ Matūra makuo nīmakirite ihooru,
matūke būruri mūūmū na werū ūtarī kindū,
būruri ūtarī mūdū ūngītūra,

kündü gūtari mündü ügeragira kuo.

44 Ningaherithiria Beli küu Babuloni
na ndume itahike kindü kiria giothe imeretie.
Ndüriri itigacooka kühatikana igithii küri yo.
Naruo rüthingo rwa Babuloni nîrûkaagûa.

45 “Umai küu thîinî warîo, inyuî andü akwa!
Mwîtharei, mühonokie mîoyo yanyu!
Mwîtharei, mweherere marakara marîa mahiû ma Jehova.

46 Mûtikanareke ngoro cianyu ciürwo nî hinya, kana mwitigire
hîndî irîa ndeto cia mühuhu ikaiguuo bûrûri-inî;
ûhoru ûmwe wa mühuhu nîûkaiguuo mwaka üyü,
na üngî üiguuo mwaka ücio üngî üürmîrîire,
mühuhu ûkonîi ndeto cia haaro bûrûri-inî,
na wa mwathani ûmwe agîükîrîra mwathani ûrîa üngî.

47 Nîgûkorwo ti-itherû ihinda nîrigooka
rîrîa ngaaherithia ngai cia mihianano ya Babuloni;
bûrûri ücio wotho nîûgaconorithio,
nao andü akuo arîa othe moragîtwo nîmakaaragana kuo.

48 Hîndî iyo igürü na thî na kiria giothe kîrî kuo
nîikanîrîra nî gûkena igîkenerera Babuloni,
nîgûkorwo aniinani nîmakarîtharîkîra,
moimîte mwena wa gathigathini,”
ûguo nîguo Jehova ekuuga.

49 “Babuloni no nginya gûkaagûa nî ündü wa andü a Isiraeli arîa maanooraga,
ûguo noguo andü a mabûrûri mothe makaagûa thî,
moragîtwo nî ündü wa Babuloni.

50 Inyuî mühonokete kûûragwo na rûhiû rwa njora-rî,
mwîtharei na mûtikagonderere!
Ririkanagai Jehova mûrî bûrûri wa kûraya,
na mwîciiragie ûhoru wa Jerusalemu.”

51 “Nîtüconorithîio,
nîgûkorwo nîtürumîtwo,
na tûkahumbwo thoni mothiû maitü,
tondü andü a kûngî nîmatoonyete
kündü kûrîa kwamûre thîinî wa nyûmba ya Jehova.”*

52 Jehova ekuuga atîrî,
“Matukû nîmagooka rîrîa ngaaherithia mihianano yake,
nao andü arîa agurarie küu bûrûri-inî ücio guothe
nîmagacaaya.

53 O na kûngîtuika Babuloni gwîtüügîrîtie gûgakinya o matu-inî,
na ciîhitho ciakuo ikairîgîrwo na hinya mûno-rî,
no ngaakûrehithiria aniinani magûükîrîre,”
ûguo nîguo Jehova ekuuga.

54 “Mûgambo wa kîrîro nîûraiguo küu Babuloni;
nî mûgambo wa kûniinanwo
ûraiguo küu bûrûri wa andü a Babuloni.

55 Jehova nîakaniina Babuloni;
nîagakiria inegene rîu inene rîakuo.
Makûmbî ma thû makaahûyûka taarî mûrurumo wa maaî maingî.
Mûrurumo wa mîgambo yao nîikaiguuagwo.

56 Mûniinani nîagookîrîra Babuloni;
njamba ciakuo irîa irî hinya nîikaanyitwo,
namo mota mao moinangwo.

Nî ündü Jehova nî Mûrungu ûrîhanagîria;
we akaarîhanîria biû.

57 Anene akuo, na andü arîa ogî, o na abarûthi akuo,
o ündü ûmwe na anene akuo, o na njamba ciakuo irîa irî hinya,

* 51:51 Rîrî nî ihinda rîrîa Nebukadinezaru aingîrîre thîinî wa hekarû na akîmîthaahia mwaka wa 586 mbere ya gûciarwo gwa Kristû.

othe nīngatūma marīo nī njooḥi;
magaakoma nginya tene, na matiūkīre,”
nīguo Mūthamaki ekuuga,
o we ūria rītwa riake arī Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

⁵⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī:

“Rūthingo rwa Babuloni rūria rwari nīrūkang’aūranio biū,
nacio ihingo ciakuo iria ndaaya na igūrū icinwo na mwaki;
andū menogagia tūhū,
naguo wīra wa ndūrīrī no ngū cia gūcinwo na mwaki.”

⁵⁹ Īno nīo ndūmīrīrī ūria Jeremia aaheire Seraia mūrū wa Neria, mūrū wa Maaseia, o ūcio warī mūnene ūria mūrōri wa maūdū ma nyūmba ya mūthamaki, rīria aathiire Babuloni marī na Zedekia mūthamaki wa Juda mwaka-inī wa īna wa ūthamaki wake. ⁶⁰ Jeremia nīandikite ibuku-inī rīa gīkūnjo ūhorō wothe ūkonī mwanangiko ūria ūgaakinyīrīra Babuloni: maūdū marīa mothe maandikītwo makonī Babuloni. ⁶¹ Jeremia akīra Seraia atīrī, “Wakīna Babuloni-rī, ūgaatigīra atī nīwathoma mohoro maya mothe wanīrīre. ⁶² Ūcooke uuge atīrī, ‘Wee Jehova, nīgite nīūkūniina kūdū gūkū, nigeetha gūṭikanatūrwo nī mūdū, o na kana nyamū; gūgūtūra gūkirite ihoorū nginya tene.’ ⁶³ Warīkia gūthoma ibuku rīu rīa gīkūnjo-rī, ūroherere ihiga, ūrīkie Rūū rwa Faratī. ⁶⁴ Ūcooke uuge atīrī, ‘Ūguo noguo Babuloni gūkaarikira kūrīre biū, na gūṭigacooka kuumīra na igūrū, nī ūndū wa mwanangiko ūria ngaakūrehithīria. Nao andū akuo nīmakaagūa.’”

Ūhorō wa Jeremia ūkinyite hau.

52

Kūgūa kwa Jerusalemu

¹ Zedekia aarī wa mīaka mīrongo tīrī na ūmwe rīria aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na ūmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarī wa Jeremia; nake oimite Libina. ² Nake agīka maūdū moorū maitho-inī ma Jehova, o ta ūria Jehoiakimu eekite. ³ Na nī ūndū wa marakara ma Jehova-rī, nīkio maūdū macio mothe meekikire kūu Jerusalemu na Juda, na mūthia-inī akīmaingata mehere mbere yake.

Na rīrī, Zedekia akīremera mūthamaki wa Babuloni, akīaga gwachīka.

⁴ Nī ūndū ūcio mwaka-inī wa kenda wa ūthamaki wa Zedekia, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa ikūmi-rī, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agīthī kūhūūrana na Jerusalemu arī na ita riake rīothe, nao makīamba hema nja ya itūūra rīu inene, na magīaka ihumbu cia tīrī mīena yothe yarī cia kūmateithia gūtharīkīra itūūra rīu. ⁵ Narīo itūūra rīu inene rīgīkara rīrī irigīicīrie nginya mwaka wa ikūmi na ūmwe wa ūthamaki wa Zedekia.

⁶ Na rīrī, mūthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng’aragu ikīneneha mūno kūu itūūra-inī, o nginya gūkiaga irio cia kūrīo nī andū a būrūrī ūcio. ⁷ Hīndī ūyo rūthingo rwa itūūra rīu inene rūkimomorwo, nacio mbūtū ciothe cia ita ikūūra. Moimire itūūra-inī ūtukū magereire kihingo-inī kīria kīari gatagatī ga thingo ciērī hakuḥī na mīgūnda wa mūthamaki, o na gūtuika andū a Babuloni nīmarigīicīrie itūūra rīu inene rīothe. Nao makīūra merekeire Araba, ⁸ no mbūtū ya ita ya Babuloni īgīteng’eria Mūthamaki Zedekia nginya ikīmūkinyīra werū-inī ūria mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciakē ciothe ikīamūranio nake ikīhurunjwo. ⁹ Nayo mbūtū ya ita ya Babuloni ikīnyīta Mūthamaki Zedekia.

Makīmūtware kūrī mūthamaki wa Babuloni ūria warī kūu Ribila, būrūrī-inī wa Hamathu, na kūu nīkūo aamūtūrīre ciira. ¹⁰ Mūthamaki wa Babuloni arī kūu Ribila nīoragithirie arīu a Zedekia o hau maitho-inī ma ithe wao; agīcooka akīūragithia anene othe a Juda. ¹¹ Nīacookire agīkūrithia Zedekia maitho, na akīmuoha na bīngū cia gīcango, akīmūtware Babuloni, na kūu akīmūika njeera nginya mūthenya ūria aakuire.

¹² Mūthenya wa ikūmi wa mweri wa ītano, mwaka-inī wa ikūmi na kenda wa gūthamaka kwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni-rī, Nebuzaradani mūnene wa arangīrī a mūthamaki wa Babuloni, ūria watungataga mūthamaki wa Babuloni, agīka Jerusalemu, ¹³ agīcina hekarū ya Jehova, na nyūmba ya ūthamaki, o na nyūmba ciothe cia Jerusalemu. Nīngī agīcina nyūmba o yothe yarī ya bata kuo. ¹⁴ Nayo mbūtū yothe ya ita ya Babuloni, itongoretio nī mūnene ūcio wa arangīrī a mūthamaki, ikīmomora thingo ciothe iria ciathīrūrīkīrie Jerusalemu. ¹⁵ Nebuzaradani ūcio warī mūnene wa arangīrī a mūthamaki nīatahire andū amwe arīa maarī athīnī mūno, na andū arīa maatigaire kūu itūūra-inī rīu inene, hamwe na mabundī marīa mangī, o na andū arīa metwarīte o ene kūrī mūthamaki wa Babuloni. ¹⁶ No Nebuzaradani nīatigire andū amwe arīa maarī athīnī mūno a būrūrī ūcio kuo, nīguo marutage wīra mīgūnda-inī ya mīthabībū na mīgūnda-inī ūria īngī.

¹⁷ Andū a Babuloni makīunanga itugī cia gīcango, na metha cia kūgīrīrwo indo, na Karia karīa kaarī ga gīcango, iria ciarī thīnī wa hekarū ya Jehova, magīkuua gīcango kūu gīothe magīgitware Babuloni. ¹⁸ Nīngī magīkuua nyūngū, na icakūrī, na magathī ma gūtinia ndaambī, na mbakūrī cia kūminjāminjīria maaī, na thaani, o na indo ciothe cia gīcango iria ciathūthagīrwo wīra-inī wa hekarū, magīthī nacio. ¹⁹ Mūnene ūcio wa thigari cia mūthamaki nīakuire mbakūrī iria nene, na Ngīo, na mbakūrī cia kūminjāminjīria maaī, na nyūngū, na mītī ya mawata, na thaani, o na mbakūrī iria ciathūthagīrwo na kūruta maruta ma kūnyuuo, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu ūria therie kana betha.

²⁰ Gĩcango kĩa kĩa rutirwo itugĩ-inĩ icio cieri, na Karia kau, na ndegwa iria ikũmi na igĩrĩ cia gĩcango iria ciarĩ rungu rwako, na metha, iria Mũthamaki Solomoni aathondekete cia hekarũ ya Jehova, gĩtingĩathimikire nĩ kũingĩha. ²¹ O gĩtugĩ kĩmwe gĩacio kĩa kĩa mĩkono ikũmi na ĩnana* kũraiha, na mĩkono ikũmi na ĩrĩ† gũthiũrũrũka; na o kĩmwe gĩacio kĩa kĩa ĩtũngu wa ciara inya, na kĩa kĩa na irima gatagati. ²² Kĩongo gĩa gĩcango kĩa kĩa hau gĩtugĩ-igĩrũ, o kĩmwe kĩa kĩa mĩkono ĩtano‡ kũraiha, na gĩkagemio na rũgara rũrĩ na makomamanga ma gĩcango gũthiũrũrũkĩria. Gĩtugĩ kũ kĩngĩ gĩa keeri, kĩa kĩa na makomamanga makĩo nĩkĩhaanaine biũ na kũ kĩngĩ kĩa mbere. ²³ Na haari na makomamanga mĩrongo kenda na matandatũ maacuuhite mĩena-inĩ; makomamanga mothe maria maathiũrũrũkĩrie igĩrũ wa magemio macio ma rũgara maari igana rĩmwe.

²⁴ Mũnene ũcio wa arangĩri nĩanyiitire Seraia mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, na Zefania mũthĩnjĩri-Ngai ũria wa keeri hari we, o na andũ ari atatu maarangagĩra mĩrango. ²⁵ Hari andũ ari maatigaire kũu ĩtũura-inĩ inene, akĩnyiita mũnene ũria warũgamĩriire andũ a mbaara, na akĩnyiita andũ mũgwanja ari maataaraga mũthamaki. Ningĩ akĩnyiita karani ũria mũnene, ũria wandĩkithagia andũ a gũthĩ ita a bũrũri ũcio, na andũ ake mĩrongo ĩtandatũ ari maakorirwo ĩtũura-inĩ rĩu inene. ²⁶ Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri akĩmakuu othe, akĩmatwarĩra mũthamaki wa Babuloni kũu Ribila. ²⁷ Kũu Ribila, bũrũri-inĩ wa Hamathu, nĩkuo mũthamaki ũcio wa Babuloni aamoragithĩirie.

Nĩ undũ ũcio andũ a Juda magĩtahwo, magĩtwarwo bũrũri ũngĩ, makĩrutwo bũrũri wao. ²⁸ Ũyũ nĩguo mũigana wa andũ ari Nebukadinezaru aatahire akĩmatwara bũrũri ũngĩ:

mwaka-inĩ wa mũgwanja aatahire Ayahudi 3,023;

²⁹ naguo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa mũthamaki wa Nebukadinezaru, agĩtaha andũ 832 kuuma Jerusalemu;

³⁰ o naguo mwaka-inĩ wake wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ,

agĩtaha Ayahudi 745 magĩtwarwo bũrũri ũngĩ

nĩ Nebuzaradani ũcio mwathi wa arangĩri a mũthamaki.

Andũ acio othe maari 4,600.

Jekonia Kuohorwo

³¹ Na gũgĩkina atĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja kuuma rĩria Jekonia, mũthamaki wa Juda, aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ ũria Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni-rĩ, nĩhorithirie Jekonia mũthamaki wa Juda, akĩmũrekereria oime njeera mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtano wa mweri wa ikũmi na ĩrĩ. ³² Nĩamwarĩirie na ũhooreri, na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtũgĩria gũkĩra athamaki acio angĩ maari nao kũu Babuloni. ³³ Nĩ undũ ũcio Jekonia akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũura arĩanagĩra irio na mũthamaki matukũ mothe maria aatũĩire muoyo. ³⁴ Mũthamaki ũcio wa Babuloni nĩaheaga Jekonia indo cia kũmũeithia o mũthenya matukũ mothe maria aatũĩire muoyo, nginya mũthenya ũria aakuire.

* 52:21 nĩ ta mita 8 † 52:21 nĩ ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 52:22 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

MACAKAYA

1

¹ Hī! Kaī itūūra rīu inene nīrīkarīte rītiganīrio,
o rīu rīratūire rīyūrīte andū-īl
Kaī rīkūhaana o ta mūtumia wa ndigwa,
ūcio ūraarī mūnene gatagatī ka ndūrīrī-īl
O we ūratūire arī mūthamaki-mūndū-wa-nja ng'ongo-inī cia būrūri-rī,
rīu atuīkīte ngombo.

² Ūtukū araaraga akīrīra na ruo,
maithori makanyūrūrūkīra makai-inī make.
Arīa othe marendanīte nake-rī,
hatirī o na ūmwe wa kūmūhooreria.
Arata ake othe nīmamūkunyaniire;
othe matuīkīte thū ciake.

³ Thuutha wa thīina na mawīra maritū,
Juda niatwarītuo ithaamīrio.
Atūūruga gatagatī ka ndūrīrī;
agakiaga handū ha kūhurūka.
Arīa othe mamūingatithagia nīmamūkinyīrīire
arī hatīka-inī ciake.

⁴ Njīra cia gūthīi Zayuni no macakaya,
nī ūndū gūtīrī andū mookaga ciathī ciake iria njathane.
Matoonyero make mothe makirīte ihooru,
athīnjīri-Ngai ake no gūcaaya maracaaya,
airītu ake no kūgīrīka,
nake arī na ruo rūnene.

⁵ Amuku ake matuīkīte nīo mamwathaga;
thū ciake nīcio igaacīire.
Jehova nīamūrehithīrie kīeha
nī ūndū wa mehīa make maingī.
Ciana ciake itahītuo igatwarwo būrūri ūngī,
igatuīka mīgwate ya thū.

⁶ Mwarī wa Zayuni nīehereirwo nī riiri wake.
Anene ake mahaanīte ta thwarīga ciagīte ūrīithio;
moorīte matarī na hinya,
moimītuo thuutha nī arīa mamaingatithītie.

⁷ Matukū-inī ma thīina na kūūrūūra gwake-rī,
Jerusalemu aririkanaga igīina ciothe
iria ciarī ciake matukū ma tene.
Rīrīa andū ake maagūire moko-inī ma thū-rī,
gūtīarī mūndū o na ūmwe wa kūmūteithia.
Thū ciake ikīmūrora,
igīthekeerera mwanangīko wake.

⁸ Jerusalemu nīehītie mūno,
na nī ūndū ūcio akanyiitwo nī thaahu.
Arīa othe maamūtīite-rī, rīu nīmamūnyararīte,
nī ūndū nīmonete njaga yake;
we mwene no gūcaaya aracaaya,
na akamahutatīra.

⁹ Gīko gīake nīkīnyīitīte nguo ciake;
nake ndaigana gwīcūūrānia mūtūūrīre wake wa thuutha.
Kūgūa gwake kwarī gwa kūmakania;
gūtīarī mūndū o na ūmwe wa kūmūhooreria.
“Wee Jehova, ta kīone mathīina makwa,

nīgūkorwo thū yakwa nīhootanīte.”

¹⁰ Thū iyo nīyegwatīre
igīina-inī ciake ciothe;
nake akīionera ndūrīrī iria itooī Ngai
igītoonya handū haria hake haamūre:
o arīa wee wathanīte
matikanatoonye kīūngano-inī gīaku.*

¹¹ Andū ake othe nīgūcaaya maracaaya
magietha gīa kūrīa;
magagīkūūrania igīina ciao
na irio nīguo matūūre muoyo.
“Wee Jehova, ta cūrania wone,
nīgūkorwo ndī mūmeneku.”

¹² “Atīrīrī, inyuī mūrahītūka,
anga mūkuona ūndū ūyū ta ūtamūkoniī?
Ta rorai muone.
Nī kūrī thīina ūiganaine na thīina ūyū wakwa,
thīina ūria njigīrīrwo,
o ūcio Jehova aandehithīirie
mūthenya wa marakara make mahiū?

¹³ “We aandūmūre mwaki uumīte igūrū,
akīūikūrūkia, ūgītoonya nginya mahīndī-inī makwa.
Aambūire magūrū makwa wabu wa kūmatega, akīūhūdūra.
Nake agītūma nyiitwo nī ihooru, ngīkīringīka mūthenya wothē.

¹⁴ “Mehia makwa mohanītio, magatuīka icooki.
Moko make mamogothanītīe hamwe.
Magagīkīrwo ngingo-inī yakwa,
nake Mwathani agakīīniina hinya.
Akaaneana moko-inī ma arīa itangīhota gwītiiria.

¹⁵ “Mwathani nīaregete
njamba ciothe cia ita iria ndī nacio,
akanjītira ita nīguo rīnjūkīrīre,
rīmēmende aanake akwa.
Kīhihīro-inī gīake kīa ndibei-rī,
Mwathani nīarangīrīrie
Mwarī Gathirange wa Judā.

¹⁶ “Maūdū macio nīmo maratūma ndīre,
namo maitho makwa makanyūrūrūkia maithori.
Gūtīrī mūdū ūrī hakuhi wa kūūhooreria,
gūtīrī mūdū wa kūnyūmīrīria ngoro.
Ciana ciakwa itūikite cia kūnyamarīka
tondū thū nīyo ihootanīte.”

¹⁷ Zayuni atambūrūkītīe moko,
no gūtīrī mūdū wa kūmūhooreria.
Jehova nīathanīte ūhorō wa Jakubu
atī arīa mariganītīe nake matuīke thū ciake;
Jerusalemu nīatuikite
kīndū kīrī thaahu gatagatī-inī kao.

¹⁸ “Jehova nī mūthingu,
no rīrī, nīndaremeire watho wake.
Thikīrīriai, inyuī andū othe,
na mūrore gūthīnīka gwakwa.
Aanake akwa na airītu akwa
nīmatahītwo magatwarwo thī ng’eni.

* 1:10 Andū a ndūrīrī matietikīrītio gūtoonya hekarū matikamīthaahie (Ezek 44:7-9).

19 “Ndaatūmaniire arīa twarī ngwatanīro,
no-o makingunyanīra.
Athīnjīri-Ngai akwa, na athuuri akwa
marakuīriire itūūra-inī rīu inene,
o magīcaragia irio cia kūmatūūria muoyo.

20 “Wee Jehova, ta rora wone ūrīa ndī hatīka-inī!
Nīndīratangīka thīinī wakwa,
na ngathīnīka thīinī wa ngoro yakwa,
nī ūndū ngoretwo ndī mūremi mūno.
Na kūu nja, hīū cia njora nīirooraga andū,
nakuo thīinī no gīkuū kūri.

21 “Andū nīmaiguīte mūcaayo wakwa,
no gūtīrī mūdū o na ūmwe wa kūūhooreria.
Thū ciakwa ciothe nīciguīte ūhorō wa hatīka ciakwa,
nacio igakena nī ūndū wa ūguo wīkīte.
Nawe gīkinyie mūthenya ūrīa wanīriire
nīguo nao mahaane ta nīi.

22 “Waganu wao wothē nīūgīkinye mbere yaku,
nawe ūmeke o ta ūrīa ūnjīkīte
nī ūndū wa mehīa makwa mothe.
Mīcaayo yakwa nī mīingī,
nayo ngoro yakwa nīiringīkīte.”

2

1 Hī! Kā Mwathani nīakīhumbīrīte Mwarī wa Zayuni
na itu rīa marakara make-ī!
Nīatungumanītie riiri wa Isiraeli,
akaūharūrūkīa kuuma igūrū nginya thī;
ndaarīkanire gaturwa ka magūrū make,
mūthenya ūrīa aarakarīre.

2 Mwathani-rī, nīameretie
itūūro ciothe cia Jakubu atarī na tha;
nīamomoretē cīhitho iria nūmu
cia Mwarī wa Juda arī na marakara.
Nīagūithītie ūthamaki wa Mwarī wa Juda,
na akagūithia anene ake, akamaconorithia.

3 Rūhīa rwa Isiraeli ruothe
arūrengete arī na marakara mahiū.
Nīheretie guoko gwake kwa ūrīo,
gūkameherera o rīrīa thū cīamakuhrīrīa.
Nīgūcina acinīte Jakubu ta mwaki ūkūrīrīmbūka,
ūrīa ūcinaga kīrīa gīothe kīrī hakuhi ngauo.

4 Ageetete ūta wake o ta thū;
guoko gwake kwa ūrīo nī kwihaarīrie.
Arī othe maatūire makenagia maitho-rī,
amooragīte o ta marī thū;
hema ya Mwarī wa Zayuni
amīitīrīrie mang’ūrī make mahaana ta mwaki.

5 Mwathani-rī, atuīkīte ta thū;
nīameretie Isiraeli.
Nīameretie nyūmba ciake ciothe cia ūthamaki,
na akaananga cīhitho ciake iria nūmu.
Nīaingīhīrie Mwarī wa Juda
gūcakaya na kūgīrīka.

6 Nīonūhīte gīkaro gīake ta mūgūnda;
nīanangīte handū hake ha gūtūnganīrwo.
Jehova nīatūmīte Zayuni arīganīrwo

nī ciathī ciake iria njathane, o hamwe na Thabatū ciake;
nī ūndū wa marakara make mahiū-rī,
akanyarara mūthamaki, o hamwe na mūthīnjīri-Ngai.

⁷ Mwathani nīaregete kīgongona gīake,
na agatiganīria handū hake haria haamūre.
Nīaneanīte thingo cia nyūmba ciake cia ūthamaki kūrī thū;
iraanīrira irī thīinī wa nyūmba ya Jehova,
o taarī mūthenya wa gīathī kīria gīathane.

⁸ Jehova nīatuire itua rīa kūmomora
rūthingo rūria rūthiūrūrūkīrie Mwarī wa Zayuni.
Niatambūrūkirie rūrigi rwa gūthima,
na ndaagiririe guoko gwake gūtige kūrwananga.
Niatūmire njirigo na thingo icakaye;
o cieri igīgītuika cia kwanangika.

⁹ Ihingo ciakuo nīihoroire na thī;
mīgūko yacio nīamiunangīte, akamīananga.
Mūthamaki na anene akuo nīmatahītwo magatwarwo ndūrīrī-inī,
watho rīu ndūrutanagwo,
na anabii akuo nīmatigire kuona cioneki
ciumīte kūrī Jehova.

¹⁰ Athuuri a kūu kwa Mwarī wa Zayuni
maikarīte thī makirīte ki;
nao nīmehurīrie rūkūngū mītwo,
na makehumba nguo cia makūnia.
Airītu a Jerusalemu
mainamīrīre maturumithīte mītwo yao thī.

¹¹ Maitho makwa nīmaroora nī kūrīra,
ngatangika thīinī wakwa,
naguo roho wakwa nīūtūrūrītwo thī
nī ūndū wa andū akwa kwanangwo,
nīgūkorwo twana na tūkenge
tūraringikira njīra-inī cia itūūra rīria inene.

¹² Tūrooria manyina atīrī,
“Irio na ndibei irī ha?”
o tūkīringīkaga ta andū matīhīrio
njīra-inī cia itūūra rīria inene,
o mīoyo yatuo igīthiragīra
moko-inī ma manyina.

¹³ Ingīkiuga atīa nī ūndū waku?
Ingīkūgerekania nakī,
wee Mwarī ūyū wa Jerusalemu?
Ingīkūhaania nakī,
nīguo ngūhoorerie,
wee Mwarī ūyū Gathirange wa Zayuni?
Kīronda gīaku kīrikīte o ta iria.
Nūū ūngīhota gūkūhonia?

¹⁴ Cioneki iria anabii aku moonaga
ciarī cia tūhū na cia maheeni;
matiigana kūmūguūrīria mehia manyu
nīguo magīrīrīrie gūtahwo kwanyu.
Ndūmīrīri iria maamūheire
ciarī cia maheeni, na cia kūmūhītithia.

¹⁵ Ehītūkīri othe mahūūruga hī;
mathekaga makīinainagīria Mwarī ūyū wa Jerusalemu mītwo,
makīūrāgia atīrī:
“Ī rīrīrī nīrīo itūūra inene rīria rīetagwo

ũthaka ũria mũkinyanĩru biũ,
na rĩgeetwo gĩkeno gĩa thĩ yothe?"

¹⁶ Thũ ciaku ciothe
ciathamagia tũnua igũũkĩrĩre;
igũthekagĩrĩra na ikahagaranĩa magego,
ikoiga atĩrĩ, "Ithuĩ nĩtũmũmeretie.
Ūyũ nĩguo mũthenya ũria tũtũire twetereire,
na rĩu nĩtũwonete."

¹⁷ Jehova nĩarĩkĩtie gwĩka ũria aathugundĩte;
we nĩahingĩtie kiugo gĩa ke,
kĩria aathanĩre o matukũ ma tene.
Akũng'auranĩtie ategũkũiguĩra tha,
atũmĩte thũ igũkenerere,
rũhĩa rwa amuku aku nĩruo atũgĩrĩtie.

¹⁸ Ngoro cia andũ nĩirakaĩra Mwathani.
Atĩrĩrĩ, wee rũthingo rũrũ rwa Mwarĩ wa Zayuni,
reke maithori maku manyũrũrũke ta rũũĩ
mũthenya na ũtukũ;
ndũkahurũke,
kana ũreke maitho maku mahurũke.

¹⁹ Arahũka, ũkayũrũrũke ũtukũ,
rĩrĩa ũrangĩrĩ wa ũtukũ wambagĩrĩria;
itũrũraga ngoro yaku ta maaĩ
mbere ya Mwathani.
Ambararia moko maku na igũrũ kũrĩ we
nĩ ũndũ wa mĩoyo ya ciana ciaku,
o icio iraringĩka nĩ ng'aragu
magomano-inĩ ma njĩra ciothe.

²⁰ "Wee Jehova, ta rora, na ũcũũranie:
Nũũ ũngĩ wee ũrĩ weka ũguo?
Andũ-a-nja nĩmagĩrĩrwo nĩ kũria maciaro mao,
o ciana iria marerete?
Mũthĩnjĩri-Ngai na mũnabii nĩmagĩrĩre
kũũragagĩrwo handũ-harĩa-haamũre ha Mwathani?

²¹ "Andũ ethĩ o na arĩa akũrũ
makomete hamwe rũkũngũ-inĩ rwa njĩra,
aanake akwa na airĩtu
moragĩtwo na rũhiũ rwa njora.
Ūmoragĩte mũthenya ũria ũrakarĩte;
ũmoragĩte ũtekũmaiguĩra tha.

²² "O ta ũria wĩtanaga mũthenya wa gĩathĩ-rĩ,
noguo ũnjĩĩre maũndũ ma kũnguoyohĩa,
makandigĩcĩria mĩena yothe
o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ.
Mũthenya wa marakara ma Jehova-rĩ,
gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire kana agĩtigara;
arĩa ndarũmbũirie na ngĩrera-rĩ,
thũ yakwa nĩĩmanangĩte."

3

¹ Nĩ ndĩ mũndũ wonete thĩĩna
nĩ ũndũ wa kũhũrwo na rũthanju rwa mang'ũrĩ make.

² Andwarĩte akangereria nduma-inĩ
handũ ha ũtheri-inĩ;

³ ti-itherũ, atũmĩte guoko gwake kũnjũkĩrĩre
rĩngĩ na rĩngĩ, mũthenya wothē.

⁴ Nĩatũmĩte nyama cia mwĩrĩ wakwa

- na gikonde kīaguo ihinyare,
na akoinanga mahĩndĩ makwa.
- ⁵ Nĩandigiĩcĩirie, na agaathiũrũkĩria
na marũrũ, na thiĩna.
- ⁶ Atũmĩte ndũũre nduma-inĩ
o ta andũ arĩa maakuire tene.
- ⁷ Nĩanjirigĩire na rũthingo nĩguo ndikae kũũra;
mĩnyororo yakwa nĩamĩritũhĩtie mũno.
- ⁸ O na rĩria ndetana kana ndakaya ngĩenda ũteithio-rĩ,
nĩ kũhingĩrĩria ahingagĩrĩria mahooya makwa.
- ⁹ Nĩahingĩte njĩra yakwa na mahiga maicũhie;
atũmĩte tũcĩra twakwa tuogome.
- ¹⁰ Kũrĩ nĩ aatuĩkĩte o ta nduba rĩria yoheirie,
kana ta mũrũũthi rĩria wĩhithĩte,
- ¹¹ akĩngururia kuuma gacĩra-inĩ,
akĩndambuura, akĩndiganĩria itarĩ na ũteithio.
- ¹² Ageetete ũta wake, akangereka,
ndũike cabaa ya kũrathagwo nĩ mĩguĩ yake.
- ¹³ Nĩatheecire ngoro yakwa
na mĩguĩ kuuma thiaka-inĩ wake.
- ¹⁴ Ngĩgĩtuĩka wa gũthekagĩrĩrwo nĩ andũ akwa othe;
maanyũrũragia na rwĩmbo mũthenya wothē.
- ¹⁵ Anjĩyũrĩtie maũndũ marũrũ,
na akaahũũnia na maaĩ ma nyongo.
- ¹⁶ Nĩang'ethũrangĩte magego makwa na kagoto;
anangĩrĩrie rũkũngũ-inĩ.
- ¹⁷ Nĩnjagĩthĩtio thayũ;
nĩndiganĩrwo ũgaacĩru nĩ kĩĩ.
- ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, “Rĩiri wakwa nĩũthĩrite,
o hamwe na maũndũ marĩa mothe ndũire njĩrĩgĩrĩire kuuma kũrĩ Jehova.”
- ¹⁹ Nĩngũririkana thiĩna wakwa, na kũrũũra gwakwa,
na ngaririkana maũndũ marũrũ, o na maaĩ ma nyongo.
- ²⁰ Ngoro yakwa no iraririkana maũndũ macio,
nayo ikaringĩka thiĩnĩ wakwa.
- ²¹ O na gũtarĩ ũguo nĩndirikanaga ũndũ ũyũ,
na tondũ wa ũguo ngagĩa na kĩĩrĩgĩrĩro:
- ²² Tondũ wa wendo mũnene wa Jehova, nĩkĩo tũtaniinĩtwo biũ,
nĩgũkorwo tha ciake itĩrĩ hĩndĩ ithiraga.
- ²³ Tha ciaku ikoragwo irĩ njerũ rũciĩnĩ o rũciĩnĩ,
wĩhokeku waku nĩ mũnene mũno.
- ²⁴ Ngoro yakwa yugaga atĩrĩ,
“Jehova nĩwe igai riakwa; tondũ ũcio nĩwe ndĩrietagĩrĩra.”
- ²⁵ Jehova nĩ mwega kũrĩ arĩa mamwĩhokaga,
kũrĩ ngoro iyo imũrongoragia;
- ²⁶ nĩ wega mũndũ gweterera
ũhonokio wa Jehova o akĩrĩte.
- ²⁷ Nĩ wega mũndũ gũkuua icooki
hĩndĩ irĩa arĩ mũnini.
- ²⁸ Nĩaikare arĩ wiki akĩrĩte,
nĩgũkorwo nĩ Jehova ũmũigĩrĩire rĩo.
- ²⁹ Nĩaturumithie ũthiũ wake rũkũngũ-inĩ,
no gũkorwo aahota kũgĩa na kĩĩrĩgĩrĩro.
- ³⁰ Nĩerekereerie rũthĩa kũrĩ mũndũ ũria ũkũmũgũtha,
na aiyũrwo nĩ thoni.
- ³¹ Nĩgũkorwo Jehova
ndateanagĩria andũ nginya tene.

- 32 O na gũtuika nĩarehaga kĩa-ha-rĩ, we nĩaiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo wendo ũcio wake ũtathiraga nĩ mũnene mũno.
- 33 Nĩgũkorwo ndarehagĩra andũ mĩnyamaro,
kana akarehere ciana cia andũ kĩaha akiendaga.
- 34 Rĩrĩa andũ a bũrũri arĩa othe mohetwo
maarangĩrĩrio na makinya-rĩ,
35 rĩrĩa mũndũ aagithio kĩhoo-to gĩa-ke
mbere ya Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
36 o na rĩrĩa mũndũ atũirwo ciira hatarĩ kĩhoo-to-rĩ,
githĩ Mwathani ndonaga maũndũ macio?
- 37 Nũũ ũngĩaria na atũme ũndũ ũcio ũhinge,
Mwathani ataathanĩte gũtuĩke ũguo?
- 38 Githĩ kanua-inĩ ka Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
tiho hoimaga maũndũ mooru, na hakoima maũndũ mega?
- 39 Mũndũ o wotho ũrĩ muoyo-rĩ, atetaga nĩkĩ
rĩrĩa ekũherithio nĩ ũndũ wa mehia make?
- 40 Nĩtũthuthuurie-i mĩthiire iitũ na tũmĩtũrie,
tũcokerere Jehova.
- 41 Nĩtwambararie ngoro ciitũ na moko maitũ na igũrũ
kũrĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ, tuuge atĩrĩ:
- 42 “Ithũ-rĩ, nĩtwĩhĩte na tũgakũremera,
wee nawe ũkaaga gũtũrekerera.
- 43 “Wee wĩhumbĩrite na marakara, ũgatũingatithia;
ũuraganĩte ũtekũiguanĩra tha.
- 44 Wee wĩhumbĩrite na itu
nĩgeetha gũtikagĩe na ihooya rĩngĩgũkinyĩra.
- 45 Wee ũtũmĩte tũtuĩke ta gĩko,
na ta mahuti gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.
- 46 “Thũ ciitũ ciothe itwathamĩrie tũnua itũũkĩrĩre.
- 47 Nĩtũkorereirwo nĩ kĩmako kĩnene, na tũkenjerwo marima,
tũgakorwo nĩ ũniinani, na mwanangĩko.”
- 48 Maitho makwa maranyũrũrũkia tũrũũ twa maithori
nĩ ũndũ andũ akwa nĩmanangĩtwo.
- 49 Maitho makwa marĩnyũrũrũkagia maithori mategũtigithĩria,
magaikara o makĩnyũrũrũkaga,
50 nginya rĩrĩa Jehova agaacũthĩrĩria arĩ igũrũ oone.
- 51 Maũndũ marĩa ndĩrona nĩmaranjiguithia kĩaha ngoro,
tondũ wa andũ-a-nja othe a itũũra riakwa inene.
- 52 Andũ arĩa maatũĩkite thũ ciakwa hatarĩ gĩtũmi
nĩo maanguĩmaga ta nyoni.
- 53 Maanjikirie irima makĩenda kũnjũraga,
na makĩthũũra na mahiga;
- 54 ndaahubaniĩrio nĩ maaĩ maingĩ,
magĩkũrũkĩra igũrũ rĩa mĩtwe wakwa,
na nĩ ngĩciiria ndĩ hakuĩ kũniinwo.
- 55 Ngĩkaĩra rĩitwa riaku Wee Jehova,
ndĩ kũu irima-inĩ rĩu iriku.
- 56 Na we ũkĩgũua ithaithana riakwa, ngĩkwĩra atĩrĩ,
“Tiga kũhinga matũ maku ngĩgũkaĩra ũndeithie.”
- 57 Nawe ũkinguhĩrĩria rĩrĩa ndagũkaĩire,
ũkĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra.”
- 58 Wee Mwathani-rĩ, nĩwe wanjiĩrĩrĩre;
nawe ũgĩgũkũũra muoyo wakwa.
- 59 Wee Jehova, nĩwonete ũũru ũrĩa njikĩtwo.
Tua ciira wakwa arĩ wel!
- 60 Wee nĩwonete kwĩrĩhĩria kwao guothe,

o na mathugunda mao mothe ma kūnjūkīrīra.

- ⁶¹ Wee Jehova-rī, nīūguīte irumi iria manumīte nacio,
o na mathugunda mao mothe ma kūnjūkīrīra:
⁶² maūdū marīa thū ciakwa ciaragia na mīheehū ikīng'ung'uanaga
injūkīrīre mūthenya wothē.
⁶³ Ta kīmarore! Magīkara thī kana magīūkīra,
maanyūrūragia na nyīmbo ciao.
⁶⁴ Wee Jehova-rī, marīhe kūringana na ūrīa mekīte,
kūringana na wīra wa moko mao.
⁶⁵ Ūmia ngoro ciao, nakīo kīrumi gīaku kīroikara nao!
⁶⁶ Maingatithie ūrī na marakara,
na ūmaniine mathire gūkū mūhuro wa igūrū rīa Jehova.

4

- ¹ Hī! Kaī thahabu īyo nīthirīte ūkengu wayo-ī,
thahabu īrīa therie kaī īrī gūthita-ī!
Tūhiga twa goro tūrīa twamūre
nītūhurunjītwo magomano-inī ma njīra ciothe.
² Ariū a Zayuni arīa me bata,
arīa rīmwe mangīaringithanirio na thogora wa thahabu,
kaī rīu moonagwo ta nyūngū cia rīūmba-ī,
o ta wīra wa moko ma mūūmbī!
³ O na mbwe nīciongithagia ciana ciacio,
no andū akwa matuīkīte andū matarī tha,
o ta nyaga cia werū-inī.
⁴ Rūrīmī rwa gakenge
rūnyīitanīte na karakara nī ūndū wa kūnyoota;
twana tūhooyaga irio,
no gūtīrī mūdū ūtūheaga.
⁵ Andū arīa rīmwe maarīaga irio njega,
rīu maikaraga njīra-inī mekonotete,
arīa maarerirwo makīhumbagwo nguo cia rangi wa ndathi-rī,
rīu makomaga ciara-inī cia mūhu.
⁶ Iherithia rīa andū akwa
nī inene gūkīra rīa itūūra rīa Sodomu,
rīrīa rīang'aūranirio o rīmwe,
gūtārī guoko kwarīteithirie.
⁷ Anene akuo maatherete gūkīra tharunji,
na makeerūha gūkīra iria,
maarī atune mīrīrī gūkīra ruru īrīa ndune,
magakīhaana ta kahiga ka goro karīa getagwo yakuti.
⁸ No rīu mairīte o na gūkīra mbiro;
matikūūrīkanaga marī njīra-inī.
Ikonde cia mīrīrī yao ciūmanīrīre na mahīndī;
ciumīte o ta rūthanju.
⁹ Kaba arīa mooragagwo na rūhiū rwa njora,
kūrī arīa makuuaga nī ng'aragu;
matooragio nīkūhūūta,
makamoca nī ūndū wa kwaga irio cia kuuma mūgūnda.
¹⁰ Moko ma andū-a-nja arīa marī tha
nīmarugire ciana ciao ene,
igītūika irio ciao
hīndī īyo andū akwa manangirwo.

¹¹ Jehova nĩarekereirie mang'ūrĩ make biũ;
aitūrūrĩte marakara make mahiũ.

Nĩakĩtie mwaki kũu Zayuni
ūrĩa ũcinĩte mĩthingĩ yakuo.

¹² Athamaki a thĩ matingĩetikirie,
o na kana kĩrĩndĩ o na kĩmwe gĩa gũkũ thĩ,
atĩ thũ na amuku nĩmangĩahotire
gũtoonya ihingo cia Jerusalemu.

¹³ No ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ wa mehia ma anabii akuo,
na mawaganu ma athĩnjĩri-Ngai akuo
arĩa manaita thakame
ya andũ arĩa athingu kũu thĩinĩ.

¹⁴ Rĩu maturuuraga njĩra-inĩ
ta andũ atumumu.
Mathaahĩtio nĩ thakame ũũ atĩ
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩgeria kũhutia nguo ciao.

¹⁵ Andũ mamakayagĩrĩa, makoiga atĩrĩ,
“Thĩii nakũu! Mũrĩ na thaahu! Thĩiii! Thĩiii! Mũtigatũhutie!”*
Ningĩ moora na maatuĩka orũuri,
makeerwo atĩrĩ kũu ndũrĩrĩ-inĩ,
“Matingĩikara gũkũ rĩngĩ.”

¹⁶ Jehova we mwene nĩwe ũmahurunjĩte;
nĩatigĩte kũmarũmbũiya.
Athĩnjĩri-Ngai matiheagwo gĩtĩio,
o na makarega gũtuga athuuri.

¹⁷ Makĩria ma ũguo-rĩ, maitho maitũ nĩmathirire hinya,
o tũcũthĩrĩirie ũteithio ũrĩa tũtoonire;
kuuma mĩthiringo iitũ irĩa mĩrĩihu-rĩ,
twetereire rũrĩrĩ rũtangĩahotire gũtũhonokia.

¹⁸ Andũ maatũcemaga ikinya gwa ikinya,
nĩ ũndũ ũcio tũtingĩathiĩrĩre njĩra-inĩ ciitũ.
Ithĩrĩro riitũ rĩgĩkuhĩrĩa, namo matukũ maitũ maarĩ matare,
nĩgũkorwo ithĩrĩro riitũ nĩrĩakinyĩte.

¹⁹ Andũ arĩa matũingathĩtie-rĩ,
maarĩ na ihenya gũkĩra nderi irĩ rĩera-inĩ;
maatũhanyũkagĩria irĩma-inĩ,
na magatuoheria werũ-inĩ.

²⁰ Mũndũ ũrĩa mũitĩrĩrie maguta nĩ Jehova,
o we ũrĩa warĩ ta mĩhũmũ iitũ-rĩ,
nĩagwatirio nĩ mĩtego yao.
Tweciiragia atĩ tũrĩ kĩĩruru-inĩ gĩake-rĩ,
no tũtũire gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.

²¹ Kena na ũcanjamũke, wee Mwarĩ wa Edomu,
o wee ũtũũraga bũrũri wa Uzu.
No rĩrĩ, o nawe gĩkombe gĩkĩ nĩgĩgagũkora;
ũgaakĩnyũra ũrĩio, na ũrutwo nguo, ũtigwo njaga.

²² Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, iherithia riaku nĩrĩgathira;
ndakoongerera ihinda riaku rĩa gũikara ũrĩ mũtahe.
No wee, Mwarĩ wa Edomu-rĩ, nĩagakũherithĩria mehia maku
na aguũrie waganu waku.

* 4:15 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ maanagĩrĩa nĩguo andũ matikamahutie tondũ maakoragwo na thaahu (Alaw 13:45).

5

- ¹ Wee Jehova-rĩ, ririkana maũndũ marĩa matũkorete;
ta rora wone gũconoka gwitũ.
- ² Igai riitũ nĩrĩneaniĩtwo kũrĩ ageni,
nayo mĩcĩi iitũ ĩgakĩneanwo kũrĩ andũ a kũngĩ.
- ³ Nĩtũtuĩkĩte ciana cia ngoriai na ciana itarĩ na maithe,
nao manyina maitũ magatuĩka ta atumia a ndigwa.
- ⁴ Maaĩ marĩa tũnyuuaga no tũgũrĩre;
o na ngũ nĩkũgũra tũragũra.
- ⁵ Aria matũingatithagia marĩ o magũrũ-inĩ maitũ;
nĩtũnogete, na tũkaaga ũhurũko.
- ⁶ Twĩneanite kũrĩ andũ a Misiri na a Ashuri
nĩgeetha tuone irio cia gũtũigana.
- ⁷ Maithe maitũ nĩmehirie na rĩu matirĩ ho,
na ithuĩ nĩ ithuĩ tũraherithio handũ hao.
- ⁸ Ngombo nĩcio itwathaga,
na gũtirĩ mũndũ wa gũtũteithũra kuuma moko-inĩ ma cio.
- ⁹ Tuonaga irio na ũndũ wa gũtwarĩrĩria mĩoyo iitũ ũgwati-inĩ,
nĩ ũndũ wa rũhiũ rwa njora rũrĩa rũrĩ werũ-inĩ.
- ¹⁰ Gĩkonde giitũ kĩhiũhĩte o ta riiko rĩa kũruga mĩgate,
tũkainaina nĩ ũndũ wa kũhũũta.
- ¹¹ Andũ-a-nja nĩmanyiĩtĩtwo na hinya gũkũ Zayuni,
nao airĩtu gathirange makanyĩtwo na hinya matũũra-inĩ ma Juda.
- ¹² Anene akuo nĩ macuurĩtio na moko mao;
athuuri nao matiheagwo gĩtĩio.
- ¹³ Aanake marutithagio wĩra wa hinya ithĩi-inĩ;
tũmwana natuo tũtũgũgaga nĩgũkuuithio mĩrigo ya ngũ.
- ¹⁴ Athuuri nĩmatigĩte gũikara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene;
aanake nao nĩmatigĩte kũina nyĩmbo ciao.
- ¹⁵ Ngoro ciitũ nĩithirĩte gĩkeno;
ndũrũhĩ ciitũ igarũrũkĩte igatuĩka macakaya.
- ¹⁶ Thũmbĩ ya ũnene* nĩigwĩte, ĩgatuuma mũtwe,
kaĩ tũrĩ na haaro-ĩ, nĩgũkorwo nĩtwĩhitie!
- ¹⁷ Tondũ ũcio ngoro ciitũ nĩiringĩkĩte;
na tondũ wa maũndũ macio maitho maitũ makaira,
- ¹⁸ tondũ wa Kĩrĩma gĩa Zayuni, kĩrĩa gĩkirĩte ihooru,
nacio mbwe rĩu nĩkuo iceeraga.
- ¹⁹ Wee Jehova-rĩ, wathanaga nginya tene;
gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũraga kuuma njiarwa nginya njiarwa.
- ²⁰ Ūriganagĩrwo nĩ ithuĩ hĩndĩ ciothe nĩkĩ?
Ūtũtiganĩirie hĩndĩ ndaaya ũguo nĩkĩ?
- ²¹ Wee Jehova-rĩ, tũcookererie harĩwe, nĩguo tũhote gũgũcookerera;
erũhia matukũ maitũ macooke o ta ũrĩa matariĩ tene,
- ²² tiga ũkorirwo nĩtũregeete biũ,
ũgagĩtũrakarĩra o mũno makĩria.

* 5:16 Thũmbĩ yonanagia riiri na gĩtĩio (Isa 28:1, 3).

EZEKIELI

Ciümbe Iria iri Muoyo na Riiri wa Jehova

¹ Mwaka-ini wa mironko itatu, * müthenya wa gatano wa mweri wa kana, hĩndi irĩa ndaari hũgũrũrũ-ini cia Rũũ rwa Kebari tũri hamwe na andũ aria maatahitwo magatwarwo kuo, igũrũ nĩriahingũkire, na nĩ ngĩona cioneki cia Ngai.

² Müthenya wa gatano wa mweri ũcio, naguo nĩguo mwaka wa itano kuuma Mũthamaki Jehoiakini athaamio, ³ kiugo kia Jehova nĩgiakinyĩire Ezekieli ũria mũthĩnjiri-Ngai, mũrũ wa Buzi, kũu hũgũrũrũ-ini cia Rũũ rwa Kebari, o kũu bũrũri wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ riake.

⁴ Ngĩcũthĩrĩa ngĩona rũhuho rwa kihuhũkanio rũgiũka ruumite na mwena wa gathigathini, naruo rwarĩ itu inene rĩri na rũheni rũkũhenũka narĩo rĩarigiĩĩrio nĩ ũtheri mũcangararu. Gatagati ka mwaki ũcio haahaanaga ta kigera kĩaakana, ⁵ na thĩĩni wa mwaki ũcio nĩ haari kindũ kĩaahaanaga ciümbe inya† iri muoyo, nacio cionekaga iri na mũhianire wa mündũ, ⁶ na o kĩmwe gĩacio kiarĩ na mothiũ mana na mathagu mana. ⁷ Magũrũ ma cio maarĩ marũngarũ; namo makinya ma cio maatarĩ ta ma gacũ, na maakengaga ta gĩcango gĩkumuthe. ⁸ Rungu rwa mathagu ma cio, miēna ina yacio, ciarĩ na moko ma mündũ. Ciothe inya ciarĩ na mothiũ na mathagu. ⁹ namo mathagu ma cio, nĩmahutanĩie. O kĩmwe gĩa cio giathiaga kierekeire o mbere; itiehũgũraga igĩthĩ.

¹⁰ Mothiũ ma cio maatarĩ ta ũũ: O kĩmwe gĩa cio inya kiarĩ na ũthiũ wa mündũ, na mwena wa ũrĩo o kĩmwe kiarĩ na ũthiũ wa mũrũũthi, naguo mwena wa ũmotho kiarĩ na ũthiũ wa ndegwa; o na ningĩ, o kĩmwe gĩa cio kiarĩ na ũthiũ wa nderi. ¹¹ Ũguo nĩguo mothiũ ma cio maatarĩ. Mathagu ma cio maatambũrũkĩtio na igũrũ; o kĩmwe kiarĩ na mathagu meerĩ, o ithagu rĩhutanĩie na ithagu rĩa kiümbe kĩa kĩngĩ miēna yeerĩ, namo mathagu meerĩ makahumbĩra mwĩri wakĩo. ¹² O kĩmwe gĩa cio giathiaga kĩrũngĩrĩrie o mbere. O kũria guothe Roho aacierekagĩria, no kuo ciathiaga itekwĩhũgũra. ¹³ Ciümbe cio iri muoyo cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana ta imũri. Mwaki ũcio wathiaga thuutha na mbere gatagati-ini ga ciümbe cio; warĩ mũcangararu, na rũheni rwahenũkaga kuuma harĩ guo. ¹⁴ Ciümbe cio ciaguthũkaga na thuutha na ikaguthũka na mbere ta ũria rũheni rũhentũkaga.

¹⁵ Rĩria ndacũthĩrĩrie ciümbe cio iri muoyo, nĩndonire harĩ na kũgũrũ kwa ngaari gũkinyite thĩ kũri mwena-ini wa o kiümbe kiu kiri na mothiũ mana. ¹⁶ Naguo mũhianire na mũthondekere wa magũrũ macio ma ngaari warĩ ta ũũ: Maahenagia ta thumarati, na mothe mana nĩmahaanaine. O kũmwe kuonekaga gũthondeketo ta kũgũrũ kwa ngaari, gũtoonyetio gatagati ga kũgũrũ kũria kũngĩ. ¹⁷ Namu magĩthĩ maathiaga na mwena o wotho wa iyo ina kũria ciümbe cio cierekeire ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matagarũrũkaga rĩria ciümbe cio igũthĩ. ¹⁸ Mĩbara ya mo yarĩ mĩraihu na igũrũ na yarĩ ya kũmakanania, nayo mĩbara iyo yotho ina yaiyũrite maitho miēna yotho.

¹⁹ Hĩndi irĩa ciümbe cio iri muoyo ciathiĩ, magũrũ macio maarĩ mwena-ini wacio magathiĩ; na rĩria ciümbe cio iri muoyo ciambata na igũrũ ciümite thĩ, magũrũ macio o namo makaambata. ²⁰ O kũria guothe Roho aacierekagĩria, nokuo ciathiaga, namo magũrũ macio magoookĩra magatwarana nacio, tondũ roho wa ciümbe cio iri muoyo warĩ thĩni wa magũrũ macio. ²¹ Hĩndi irĩa ciümbe cio ciathiĩ, o namo magũrũ ma cio magathiĩ; rĩria ciümbe cio ciarũgama, o namo makarũgama; na rĩria ciümbe cio ciambata na igũrũ ciümite thĩ, magũrũ macio makambatanania nacio, tondũ roho wa ciümbe cio iri muoyo warĩ thĩni wa magũrũ macio.

²² Igũrũ rĩa mĩtwe ya ciümbe cio iri muoyo nĩ haari kindũ kĩaaganu kĩaahaanaga ta warĩ wakengaga ta mbarabu, na warĩ wa kũmakanania. ²³ Rungu rwa warĩ ũcio, mathagu ma cio maatambũrũkĩtio o rĩmwe rĩerekeire harĩ rĩria rĩngĩ, na o kiümbe kiarĩ na mathagu meerĩ marĩa maakĩhumbĩrite mwĩri. ²⁴ Hĩndi irĩa ciümbe cio ciathiaga, ngĩguu mũgambo wa mathagu ma cio, taarĩ mũrurumo wa maaĩ magĩtherera, na taarĩ mũgambo wa Mwene-Hinya-Wothe, taarĩ mbugĩrĩrio ya thigari cia ita. Na rĩria ciümbe cio ciarũgamire, igĩthuna mathagu ma cio.

²⁵ Ningĩ ngĩguu mũgambo uumite na igũrũ rĩa warĩ ũcio warĩ igũrũ rĩa mĩtwe yacio hĩndi iyo ciarũgamite ithunite mathagu. ²⁶ Igũrũ rĩa warĩ ũcio warĩ igũrũ rĩa mĩtwe yacio nĩ haari kindũ kĩaahaanaga ta gĩti kĩa ũnene giakĩtuo na kahĩga ka yakuti irĩa ya bururu, na hau igũrũ rĩa gĩti kiu kĩa ũnene nĩ haari na kindũ kĩaonekaga kĩri na mũhianire ta wa mündũ. ²⁷ Ndaarora ngĩona kuuma harĩa honekaga taarĩ ho njohero yake gũcoka na igũrũ, oonekaga ahaana ta kigera kĩaakana, kana ta kigera kĩaĩyũritwo nĩ mwaki, ningĩ kuuma hau njohero gũcoka na thĩ oonekaga ahaana ta mwaki; naguo ũtheri mũcangararu ũkamũrigiĩria. ²⁸ ũtheri ũcio wamũrigiĩrie watariĩ ta mũkũnga-mbura ũrĩ itu-ini rĩa mbura müthenya ũria kũroira, ũguo noguo ũtheri ũria mũnene wamũrigiĩrie watariĩ.

ũtheri ũcio wonekaga ũhaanaine na riiri wa Jehova. Na rĩria ndawonire-rĩ, ngĩgũthia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩguu mũgambo wa mündũ ũkwaria.

* 1:1 No gũkorwo ĩno yarĩ miaka ya Ezekieli; Mũlawii aingĩraga ũtungata-ini wa ũthĩnjiri-Ngai aakinyia miaka mĩrongo itatu (Ndar 4:3).

† 1:5 Mũigana wa “inya” ũrũgamĩrĩie ũkinyanĩru ta “ciümbe iria inya iri muoyo” (Kĩam 13:14) kana “miēna ina irĩa yumaga rũhuho” (Isa 11:12).

¹ Nake mündü ücio akínjĩra atĩrĩ, “Mürũ wa mündũ, wĩrũgamie na magũrũ maku, ngwarĩrie.” ² O hĩndĩ ĩyo aanjaragĩria, Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgania, na nĩ ngũgua akĩnjarĩria.

³ Nake akínjĩra atĩrĩ, “Mürũ wa mündũ, nĩngũgũtũma kũrĩ andũ a Isiraeli, ũthĩĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũu rũremu, o rũu rũnemeire; ruo rwene o na maithe maaruo rũtũũrĩte rũregete kũnjathikĩra nginya ũmũthĩ. ⁴ Andũ acio ndĩragatũma kũrĩ o-rĩ, nĩmanyũmĩrie ngoro na makaang’athĩria. Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova aroiga.’ ⁵ Na rĩrĩ, andũ acio mangĩthikĩrĩria kana marege gũthikĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩmakamenya atĩ nĩhakoretwo na mũnabĩi gatagatĩ-inĩ kao. ⁶ Nawe mürũ wa mündũ-rĩ, ndũkamatigĩre kana wĩtigĩre ciugo ciao. Ndũgetigĩre, o na akorwo cong’e na mĩguo nĩcigũthĩũrũrũkĩrie, na ũkaraga gatagatĩ ga tũng’aurũ. Ndũgetigĩre ũria mekuuga kana ũmakio nĩo, o na akorwo nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁷ No nginya ũmaarĩrie na ciugo ciakwa, kana nĩmegũthikĩrĩria kana matigũthikĩrĩria, nĩ andũ nĩ aremi. ⁸ No wee mürũ wa mündũ-rĩ, thikĩrĩria ũria ngũkwĩra. Ndũkarema ta nyũmba ĩyo ya ũremi; athamia kanua gaku na ũrie kĩria ngũkũhe.”

⁹ Ngĩcooka ngĩcũthĩrĩria, ngĩona ndaambũrũkĩrio guoko. Guoko kũu kwanyĩitĩte ibuku rĩa gĩkũnjo, ¹⁰ nake akĩrĩnkũnjĩra hau mbere yakwa. Nario riandikĩtwo ciugo cia macakaya mĩena yeerĩ, na cia kĩrĩro, o na cia kĩa.

3

¹ Nake mündü ücio akínjĩra atĩrĩ, “Mürũ wa mündũ, rĩa kĩa kĩa kĩa mbere yaku, rĩa ibuku rĩrĩ rĩa gĩkũnjo; ũcooke ũthĩĩ ũkaarĩrie andũ a nyũmba ya Isiraeli.” ² Nĩ undũ ücio ngĩathamia kanua, nake akĩhe ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo ndĩrĩrie.

³ Nĩngĩ akínjĩra atĩrĩ, “Mürũ wa mündũ, rĩa ibuku rĩrĩ rĩa gĩkũnjo ndĩrakũhe ũiyũrie nda yaku.” Nĩ undũ ücio ngĩrĩria, na rĩrĩ kanua-inĩ gakwa rĩarĩ na mũrĩo ta ũũkĩ.*

⁴ Nĩngĩ agĩcooka akínjĩra atĩrĩ: “Mürũ wa mündũ, thĩĩ o rĩu kũrĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli ũmaarĩrie ciugo ciakwa. ⁵ Ndũratũmwo kũrĩ andũ a mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ, no nĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli; ⁶ ti kũrĩ ndũrĩrĩ nyingĩ iria ciaragia mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ, kana rũrĩ na ciugo iria ũtangĩmenya. Ti-itherũ, korwo nĩndagũtũmĩte kũrĩ o, nĩmangĩagũthikĩrĩrie. ⁷ No rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli matigĩenda gũkũigua, nĩ undũ matienda kũnjigua, nĩgũkorwo nyũmba yothĩ ya Isiraeli nĩyũmĩtie ngoro na ikang’athia. ⁸ No rĩrĩ, nĩ ngũtũma wage kuororoa na ũmie ngoro o ta o. ⁹ Nĩngĩtũma gĩthiithĩ gĩaku kũme ta ihiga rĩria rĩũmũ mũno, rĩria rĩũmũ gũkĩra ihiga rĩa nyaigĩ. Ndũkamatigĩre kana ũmakio nĩo, o na akorwo nĩ a nyũmba ya ũremi.”

¹⁰ Nĩngĩ akínjĩra atĩrĩ, “Mürũ wa mündũ, thikĩrĩria wega na wĩkie ciugo iria ciothe ngũkarĩria ngoro-inĩ. ¹¹ Thĩĩ o rĩu kũrĩ andũ anyu arĩa matahĩtwo warie nao. Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga,’ kana nĩmegũthikĩrĩria kana matigũthikĩrĩria.”

¹² Nĩngĩ Roho akĩnjoya na igũrũ, na ngĩigua mũgambo mũnene thuutha wakwa ũkĩruruma. (Rĩiri wa Jehova ũrogoocwo arĩ o kũu gũikaro-inĩ gĩake!) ¹³ Naguo warĩ mũgambo wa mathagu ma ciũmbe icio irĩ muoyo makĩhutania mo mene, na wa magũrũ ma ngaari marĩa maarĩ mĩena yacio, naguo warĩ mũgambo mũnene warurumaga. ¹⁴ Roho agĩcooka akĩnjoya na igũrũ akĩnjeheria, na nĩ ngĩthĩ ndĩ na marũrũ na marakara ngoro-inĩ, nakuo guoko kwa Jehova kũria kua hinya kwarĩ igũrũ riakwa. ¹⁵ Ngĩkinya kũrĩ arĩa maatahĩtwo, arĩa maatũũraga kũu Teli-Abibu, gũkuhĩ na Rũũ rwa Kebari, na ngĩikarania nao kwa ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, makĩte mũno.

Isiraeli Gũkaanio

¹⁶ Thuutha wa mĩthenya ĩyo mũgwanja-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩria, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁷ “Mürũ wa mündũ, nĩngĩtũite mũrangĩrĩ† wa andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩ undũ ücio igua kiugo kĩa ngwaria, na ũmeere ũria ndĩramakaanĩa. ¹⁸ Rĩria ngwĩra mündũ mwaganu atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, nĩũgaakua,’ nawe wage kũmũkaanĩa, kana kũmwarĩria atigane na mĩthĩire yake ya waganu nĩguo ahonokie muoyo wake-rĩ, mündũ ücio mwaganu nĩagaakua nĩ undũ wa mehĩa make, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ¹⁹ No wee ũngĩkaanĩa mündũ ücio mwaganu, nake arege kũgarũrũka atigane na waganu wake kana mĩthĩire yake mĩũru-rĩ, we nĩagaakua nĩ undũ wa mehĩa make; no wee-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.

²⁰ “Nĩngĩ-rĩ, mündũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake eke maundũ mooru, na nĩ ndĩmwĩkĩrie mũhĩnga mbere yake-rĩ, nĩagaakua. Kũngĩkorwo ndwamũkaanĩrie-rĩ, nĩagaakua nĩ undũ wa mehĩa make. Maundũ marĩa aneeka ma ũthingu matikaarĩkanwo, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ²¹ No rĩrĩ, wee ũngĩkaanĩa mündũ ücio mũthingu atige kwĩhia, nake aage kwĩhia-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo nĩ undũ niathikĩrĩrie ũguo wamũkaanĩrie, nawe-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.”

²² Guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ riakwa ndĩ o kũu, nake akínjĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũthĩĩ werũ-inĩ ũria mwaraganu, na kũu nĩkuo ngũkwarĩria.” ²³ Nĩ undũ ücio ngũkĩra ngĩthĩ werũ-inĩ ücio mwaraganu, naguo rĩiri wa Jehova warũngĩ kuo, ũhaana ta rĩiri ũria ndoonete hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Kebari, na nĩ ngũgũthia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgania na magũrũ makwa. Akĩnjarĩria, akínjĩra atĩrĩ, “Thĩĩ ũkehĩngĩre gwaku nyũmba. ²⁵ No rĩrĩ, wee mürũ-wa-mündũ, nĩmagakuoha na mĩhĩndo; ũgaikara ũrĩ muohe nĩguo ndũkoime ũthĩĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ. ²⁶ Nĩ nĩngatũma rũrĩmĩ rwaku rũnyiitane

* 3:3 Ciugo cia Ngai irĩ mũcama mwega (Thab 19:10; 119:103), o na hĩndĩ ĩria ũhoro wacio ũkũiguĩka ũrĩ mũrũrũ (Kũg 10:9-10). † 3:17 Mũrangĩri wa itũũra aakaraga handũ igũrũ wa rũthingo nĩguo angĩonire ũgwati kana andũ matũĩtwo eere andũ a itũũra (1Sam 14:16; 2Sam 18:24-27).

na karakara nígúo úkire wage kúmanegenia, o na akorwo o ní andú a nyumba ya úremi. ²⁷ No ríría ngaakwaríría-rí, níngakúhingúra kanua, nawe níukameera úú, 'Mwathani Jehova ekuuga atírí.' Úría wothé úngithikíríria níathikírírie, nake úría wothé úkúrega níarege; nígúkorwo o ní andú a nyumba ya úremi.

4

Ngerekano ya Kúrigiciirio kwa Jerusalem

¹ "Wee, mürü wa mündü, ríu oya iturubarí úríge mbere yaku, úcooke úkurure itúúra inene ría Jerusalem igürü ríario; ² Úcooke úririgiciiríe: Ríakíríre indo cia mbaara cia gúteithia gútharíkíra itúúra, na wake kühumbu gíkinyíte itúúra, na úriakíríre kambi na nja, na úigithie mígogo mítungu ya kúrimomora íririgiciiríe. ³ Cooka woe rúgío rwa kígera, úríge rútuíke taarí rúgiri rwa kígera gatagatí gaku na itúúra ríu inene, na úhúgüre úthíu waku na kúu rírí. Narío rírígiciirío, na níwe úkaarígiciiría. Undú úcio níúgaatuíka kimenyithia harí andú a nyumba ya Isiraeli.

⁴ "Níngí úkome na mwena waku wa úmotho, úcooke wúgíríre mehía ma andú a nyumba ya Isiraeli. Níwe úgaakuu mehía mao matukú maría mothe úgaakoma na mwena úcio. ⁵ Níngútuíríre úkome matukú maiganaine na miaka ya mehía mao. Ní undú úcio matukú magana matatú na mírongo kenda nímó úgaakuu mehía ma andú a nyumba ya Isiraeli.

⁶ "Waríkia gwíka úguo, úkome ríngí, ihinda rírí na mwena waku wa úrío, úkuue mehía ma nyumba ya Juda. Níngútuíríre matukú mírongo ína, o múthenya úkarúgamíríra mwaka úmwe. ⁷ Húgúra úthíu waku úwerekie itúúra ría Jerusalem ríu rírígiciirío, úritamburúkíre guoko kühumburítio, úrírathíre úhoro wa gúkírírwó. ⁸ Níngakuoha na míhíndo níguo ndúkanahote kwígárua na mwena úmwe kana úría úngí nginya ríría matukú maku ma kúrigiciirío magaathira.

⁹ "Oya ngano na cairi, na mboco na ndengú, na mwere na ngano njírú; ciíkíre thíiní wa ndigithú úcúhúthagíre gwithondekera múgate. Múgate úcio níguo úríríaga ihinda ría matukú magana matatú na mírongo kenda macío úgúkorwo úkomete na mwena. ¹⁰ Thima cekeri mírongo rírí* cia irio iría úríríaga o múthenya na úcíríage mahinda maría mabange. ¹¹ Níngí úthime maaí gícunjí gía ithathatú kía hini† ímwe, na úmanyuuage mahinda o maría mabange. ¹² Ríaga irio ício o ta úría úngíría múgate wa cairi; úúruge andú makíonaga, úhúthíríte mwaki wakítio na mai ma mündü." ¹³ Jehova akiuga atírí, "Úguo níguo andú a Isiraeli makaaríaga irio íri na thaahu marí gatagatí-iní ka ndúrírí, kúria ngaamatwaríthia."

¹⁴ Na ní ngiuga atírí, "Úguo tí guo, Mwathani Jehova! Ní ndírí ndethaahia. Kuuma únini wakwa nginya ríu, ndírí ndaría nyama ya nyamú íkuíte kana ítambuurítwo ní nyamú cia gíthaka. Gútirí nyama íri múgiro írí yatoonya kanua gakwa."

¹⁵ Nake akiuga atírí, "Úguo ní wega; níngúreke úruge múgate waku na mai ma ng'ombe,‡ handú ha mwaki wa mai ma mündü."

¹⁶ Nake agícoka akínjíría atírí, "Mürü wa mündü, níngagíríríria irio itigatoonye Jerusalem. Andú acio makaaríaga irio cia gíthimo magítangíkaga, na manyuuage maaí ma gíthimo matarí na kírigíríro, ¹⁷ ní undú nígúgakorwo na únyíihu wa irio na wa maaí. Nímakamakaga moona o mündü úría atarí na nímakahínja ní undú wa mehía mao.

5

¹ "Na rírí, mürü wa mündü, oya rúhíu rwa njora rúúgí, úríhúthíre ta rwenji rwa mwenjani, wíyenje naruo mütwe na nderu. Níngí úcooke woe ratíri ya gúthima, úganyanie njuírí íyo. ² Ríría matukú maría múrígiciirío magaathira-rí, úgaaciníra gícunjí gía ithatú kía njuírí íyo na mwaki kúu thíiní wa itúúra inene. Oya gícunjí gía ithatú kíayo úthíurúruke itúúra ríu inene úkímígúthagúthaga na rúhíu rwa njora. Nakío gícunjí gía ithatú kíayo úkíhurunje gítwarwo ní rúhuho. Nígúkorwo níngamaingathíia na rúhíu rwa njora ndírúcomorete. ³ No rírí, oya gakundi ka njuírí úthíníkíre ruuno-iní rwa nguo yaku. ⁴ Cooka woe gakundi kayo úgaikie mwaki-iní úgacine. Mwaki níúgateherema kuuma hau úyíyre nyumba yothé ya Isiraeli.

⁵ "Úú níguo Mwathani Jehova ekuuga: Rírí nírio itúúra inene ría Jerusalem, ríría haandíte gatagatí ka ndúrírí ríthíurúkírio ní mabúrírí. ⁶ No rírí, ní undú wa waganu warío, níríremeire mawatho makwa o na watho wakwa wa kúrumírírwó gúkira ndúrírí na mabúrírí macío maríthíurúkírie. Níríregete mawatho makwa na ríthíuríríre watho wakwa wa kúrumírírwó.

⁷ "Ní undú úcio úú níguo Mwathani Jehova ekuuga: Wee úkoretwo úrí múremi gúkira ndúrírí ici igúthíurúkírie, úkaaga kúrumíríra watho wakwa wa kúrumírírwó kana kúhingia mawatho makwa. Wee o na ndwíkíte maundú maringaine na írira cia ndúrírí ício igúthíurúkírie.

⁸ "Ní undú úcio, úú níguo Mwathani Jehova ekuuga: Níí mwene níngúgúkíríra, wee Jerusalem, ngúheríthie úkíonagwo ní ndúrírí ício. ⁹ Tondú wa míhianano íyo yaku yothé írí magíi, ní níngúgwíka úría itarí ndeeke mbere íyo na itageeka ríngí. ¹⁰ Ní undú úcio, gatagatí-iní gaku maithe nímakaaíra ciana ciao, o nacio ciana íríe maithe ma cio.* Níngakúheríthia, na hurunje matigari maku mothe matwarwo ní rúhuho. ¹¹ Ní undú úcio, tí-ítherú ta úría níí ndúúruga muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atírí, tondú níúthaahítie gíkaró gíakwa kíamúre na undú wa míhianano yaku yothé míbuthu na ciíko thúúríku-rí, níngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka gúkúroa na tha, kana ngúcaaire. ¹² Gícunjí gía ithatú

* 4:10 ní ta giramu 200 † 4:11 ní ta nuthu líta 0.5 ‡ 4:15 Mai ma ng'ombe nímahúthagírwo ta ngú cia kúruka mabúrírí-iní ma írathíro, na na mahúthagírwo úmúthí. * 5:10 Úhoro wa andú kúria andú aría angí warí mütúúríre múuru muno na wonékaga ríría andú maarígiciirío (Gúcook 28:53; Zek 11:9).

6:3 Kūndū kūrīa gūtūūgīru nīkuo kwarī mahooero ma andū a Kaanani.

mang'ūrī nīmakinyīrīre kīrīndī kīu gīothe. ¹³ Mwendia ndagakūūra gīthaka kīrīa endetie rīrīa rīothe acio eerī marī muoyo, nīgūkorwo kioneiki kīu gikonīī kīrīndī kīu gīothe gītikagarūrwo. Tondū wa mehīa mao, gūtīrī o na ūmwe wao ūgaatūūra muoyo wake. ¹⁴ O na mangīhuha karumbeta, na magīe na maūndū mothe, gūtīrī mūndū o na ūmwe ūgaathīī ita-inī, nīgūkorwo mang'ūrī makwa nīmakinyīrīre kīrīndī kīu gīothe.

¹⁵ “Mwena wa na nja kūrī na rūhīū rwa njora, mwena wa na thīīnī kūrī na mūthīro na ng'aragu; arīa marī kīu mīgūnda-inī makooragwo na rūhīū rwa njora, nao arīa marī thīīnī wa itūūra inene makaaniinwo nī ng'aragu na mūthīro. ¹⁶ Arīa othe magatigara na mahonoke magakora irīma-inī, magīcaaya ta ndutura cia ituamba-inī, o mūndū tondū wa mehīa make. ¹⁷ Guoko o guothe nīgūkaregera, na iru o rīothe nīrīkaaga hīnya o ta maaī. ¹⁸ Nīmakahumbwo nguo cia makūnia, na mahumbwo kīmako kīnene. Mothīū mao nīmakahumbwo thoni, na menjwo mītwe yao. ¹⁹ Nīmakahurunja betha yao barabara, nayo thahabu yao itūuo kīndū kīrī thaahu. Betha yao na thahabu itikahota kūmahonokia mūthenya wa mang'ūrī ma Jehova. Itikamaniinīra ng'aragu kana ihūūnie nda ciao, nīgūkorwo nīcio itūmīte mahīngwo magatuīka a kwīhīa. ²⁰ Nīmetīagiara ūgemu wa mathaga mao, na makamahūthīra gūthondeka mīhīanano yao irī magīgī, na mīhīano itārī kīene. Nī ūndū ūcio-rī, nīngatūma indo icio itūike kīndū kīrī thaahu harīo. ²¹ Nīngacīneane ciothe kūrī andū a kīngī itūike ndaho, na ndīcīneane kūrī andū arīa aaganu a gūkū thī itūike ta itunyānītwo, nao nīmagacīthaahīa. ²² Nīngamahutātīra ndige kūmona, nao nīmagathaahīa handū harīa nyendete mūno; atunyāni nīmagatoonyā ho mahathaahīe.

²³ “Haarīrīa mīnyororo, tondū būrūrī wothē ūyūrīte ūiti wa thakame, narīo itūūra inene rīkaiyūra maūndū wa ūhīnya. ²⁴ Nīngarehe ndūrūrī irīa njaganu mūno cīgwatīre nyūmba ciao itūike ciao; nīngatūma mwtītīo wa andū arīa marī hīnya ūthīre, nakuo kīndū kwao kūrīa kwamūre nīgūgathaahīo. ²⁵ Kīmakania gīoka-rī, magaacaragīa thayū, no ndūkooneka. ²⁶ Mūtīno ūgooka ūrūmanīrīre na ūngī, naguo mūhuhu ūike ūrūmanīrīre na ūngī. Nīmakagerīa kīgīa na kīoneki kuuma kūrī mūnabīī; ūrutani wa mūthīnjīrī-Ngai ūkonīī watho nīūgaathīra, o ta ūrīa kīrīra gīa athuuri o nakīo gīgaathīra. ²⁷ Mūthamaki nīagacakaya, nake mūrū wa mūthamaki nīakahumbwo gūkua ngoro, namo moko ma andū a būrūrī ūcio nīmakainaina. Na nīī nīngameka kūrīngana na mīthīire yao, na ndīmatūire cīra kūrīngana na ūrīa magīrīre gūtūrwo. Hīndī ūyo nīmakamenya atī nīī nīī Jehova.”

8

Ūhooi Mīhīanano Thīīnī wa Hekarī

¹ Mwaka-inī wa itandatū, mweri wa itandatū, mūthenya wa gatano, rīrīa ndaīkarīte gwakwa nyūmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rī, guoko kwa Mwathani Jehova gūgūka igūrū riakwa. ² Ngīrora, ngīona mūhīano ta wa mūndū. Kuuma harīa honekaga taarī njohoro yake gūcoka na thī aahaanaga ta mwakī, na kuuma hau gūcoka na igūrū oonekaga akīhenia ta kīgīra kīraakana. ³ Nīatambūrūkīrie kīndū kīahaanaga ta guoko na akīnjoya anyīitīte njuūrī cia mūtwe wakwa. Roho akīnjoya na-igūrū rīera-inī, na akīndwara Jerusalem, ndī cioneiki-inī cia Ngai, ngīnya mūrango-inī wa kīhīngō gīa gathīgathīnī kīa nja ya na thīīnī, harīa mūhīanano ūrīa ūtūmaga Ngai aigue ūru warūngīī. ⁴ Na hau mbere yakwa nīho rīiri na Ngai wa Isīraeli warī, o ta ūrīa ndoonete kīoneki-inī werū-inī.

⁵ Ngīngī akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, rora mwena wa gathīgathīnī.” Nī ūndū ūcio ngīrora, na hau itoonyero-inī rīa mwena wa gathīgathīnī wa kīhīngō gīa kīgongona, ngīona mūhīanano ūcio ūtūmaga Ngai aigue ūru.

⁶ Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, nīūrona ūrīa mareeka; maūndū marī magīgī biū marīa andū a nyūmba ya Isīraeli marekīra haha, maūndū ma kīndīndīka kūraya na handū-hakwa-harīa-haamūre? No wee-rī, nīūkuona maūndū o na marī magīgī makīrīa.”

⁷ Ngīngī akīndehe itoonyero-inī rīa nja ūyo. Ngīrora ngīona irīma rūthīngō-inī. ⁸ Akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, aramīa irīma rū rīrī rūthīngō-inī.” Rīrīa ndaaramīrie irīma rū, ngīona nī haarī na mūrango.

⁹ Ngīngī akīnjīra atīrī, “Toonyā thīīnī wīonere maūndū marī magīgī marīa mareka kuo.” ¹⁰ Nī ūndū ūcio ngītoonyā kuo, ngīrora ngīona thīngō-inī gūkurūtītwo mīthēmba yothē ya indo irīa ikurumaga, na ya nyāmū ciothe irīa irī mūgīro, na ya mīhīanano yothē ya andū a nyūmba ya Isīraeli. ¹¹ Hau mbere yacio nī haarūgamīte athuuri mīrongo mūgwanja a nyūmba ya Isīraeli, nake Jazania mūrū wa Shafani akarūgama gatagatī-inī kao. O ūmwe wao aanyīitīte rūgīo rwa gūcīnīra ūbumba, nayo ndogo irī na mūtārārīko mwega wa ūbumba nīyatoogaga na igūrū.

¹² Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, nīwona maūndū marīa athuuri a nyūmba ya Isīraeli marekīra nduma-inī, o ūmwe wao arī ihooero-inī rīa mūhīanano wake? Moigaga atīrī, ‘Jehova ndatuonaga; Jehova nīatiganīrie būrūrī ūyū.’” ¹³ Ngīngī akiuga atīrī, “Wee-rī, nīūkūmona magīka maūndū o na marī magīgī makīrīa.”

¹⁴ Ngīngī akīndehe itoonyero-inī rīa kīhīngō gīa gathīgathīnī kīa nyūmba ya Jehova, na nīī ngīona andū-a-nja maīkarīte thī ho magīcakāira Tamuzu.* ¹⁵ Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūndū, nīūrona maūndū mayā? Nīūkuona maūndū o na marī magīgī mūno gūkīra mayā.”

* 8:14 Tamuzu yarī ngai ya Babuloni irīa yōikaine ūhoro-inī wa gūtīma andū-a-nja maciare.

¹⁶ Ningĩ akĩndoonya nja ya na thĩinĩ ya nyũmba ya Jehova, na hau itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, gatagatĩ ga gĩthaku na kigongona-rĩ, haarĩ arũme ta mĩrongo ĩrĩ na atano. Maahutatiĩre hekarũ ya Jehova, makaroria mothiũ mao mwena wa irathĩro, makainamagĩrĩ rĩa marĩhoore marorete na kũu mwena wa irathĩro.[†]

¹⁷ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, niwona ũguo? Anga ũcio nĩ ũndũ mũhũthũ andũ acio a nyũmba ya Juda gwika maũndũ marĩ magigi ta macio marekĩra haha? No nginya maiyũrie maũndũ ma ũhinya bũrũri na mandakaragie hĩndĩ ciothe? Ta marore magĩkĩra tũhonge maniũrũ mao!” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩngameka maũndũ na marakara; ndikamaigũira tha kana ndĩmacaaĩre. O na mangĩkaanĩrĩra matũ-inĩ makwa, ndikamathikĩrĩra.”

9

Ahoi Mĩhianano Kũuragwo

¹ Ningĩ ngĩguu agĩtana na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Rehei arangĩri a itũũra inene haha, o mũndũ arĩ na itharaita rĩa mbaara guoko-inĩ.” ² Na nĩ ngĩona andũ atandatũ magĩũka moimite mwena wa kĩhingo kĩa rũgongo, kĩrĩa kĩrorete mwena wa gathigathini, o mũndũ arĩ na kĩndũ gĩa kũuragana guoko-inĩ. Makĩrehane na mũndũ ũngĩ ũmwe wehumbite nguo cia gatani na eyohete indo cia kwandika njohero. Nao magĩtoonya makĩrũgama mwena-inĩ wa kigongona kĩrĩa gĩa gĩcango.

³ Na rĩrĩ, riiri wa Ngai wa Isiraeli ũkiambata uumite igũrũ rĩa makerubi, harĩa warĩ mbere, ũgĩthĩ hingĩro-inĩ ya hekarũ. Ningĩ Jehova agĩta mũndũ ũcio wehumbite nguo cia gatani, o ũcio weyohete indo cia kwandika njohero, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũtuĩkanie itũũra inene rĩa Jerusalemu, na wikĩre nĩũri ithiithi cia arĩa marĩ na kĩa, na magacakaya nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩ magigi marĩa mekagwo kũu thĩinĩ warĩo.”

⁵ O thĩkĩrĩrie ũguo, akĩra acio angĩ atĩrĩ, “Mũrũmĩrĩrei, mũtuĩkanĩrie itũũra rĩu inene mũuragane mũtekũguanĩra tha kana gũcaayanĩra. ⁶ Ūragai athuuri, na aanake na airĩtu, na andũ-a-nja na ciana, no mũtikahutie mũndũ o na ũrĩkũ mwĩkĩre rũrĩ rĩu. Ambĩrĩriai o haha hakwa haamũre.” Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩra na athuuri arĩa maarĩ hau mbere ya hekarũ.

⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thaahiai hekarũ ĩno na mũiyũrie nja ciayo andũ arĩa moragĩtwo. Thiĩ!” Nĩ ũndũ ũcio makĩumagara, makĩambĩrĩra kũuragana kũu itũũra-inĩ inene. ⁸ Hĩndĩ rĩa mooraganaga nĩ ngĩtigwo ndĩ nyiki, ngĩgũthia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩrĩra, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Anga nĩũkũnina matigari mothe ma Isiraeli hĩndĩ ĩno ya gũitĩrĩra Jerusalemu mang'ũri maku?”

⁹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Mehia ma nyũmba ya Isiraeli na ya Juda nĩ maingĩ magakĩra; bũrũri ũiyũrite ũiti wa thakame, nario itũũra inene riyyũrite ũhotomia wa kũhoote. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova niatiganiĩrie bũrũri ũyũ; Jehova ndaroni.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Nĩ ndigacooka kũmaigũira tha kana kũmacaaĩra, no nĩngamacookereria ũria mekĩte.”

¹¹ Ningĩ mũndũ ũcio wehumbite nguo cia gatani, na akeoha indo cia wandĩki njohero, agĩcookia ndũmĩrĩri, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjikĩte o ta ũria wathanire.”

10

Riiri Kwehera Hekarũ

¹ Na rĩrĩ, nĩndarore ngĩona hau rĩera-inĩ igũrũ rĩa mĩtwe ya akerubi kĩndũ kĩaahanaga ta gĩtĩ kĩa ũnene ta ihiga rĩa yakuti. ² Nake Jehova akĩra mũndũ ũcio wehumbite nguo cia gatani atĩrĩ, “Thiĩ ũtoonye gatagati-inĩ ka magũrũ macio marathiũrũrũka rungu rwa harĩa akerubi marĩ. Iyũria hĩ ciaku ciarĩ makara ma mwaki kuuma gatagatĩ ka akerubi ũcokie ũmahurunge kũu itũũra-inĩ inene.” Nake agĩthĩ agĩtoonya thĩinĩ, o ngĩonagĩra na maithe makwa.

³ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio aatoonya thĩinĩ, akerubi acio magĩkorwo marũgamĩte mwena wa gũthini wa hekarũ, nario itu rĩkaiyũra nja rĩa ya na thĩinĩ. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũkiambata uumite igũrũ rĩa akerubi, na ũgĩthĩ hingĩro-inĩ ya hekarũ. Itu rĩu rĩkaiyũra hekarũ, nayo nja rĩkaiyũra ũkengi ya riiri wa Jehova. ⁵ Naguo mĩrũrumo wa mathagu ma akerubi acio nĩwaigũikaga o nginya kũu nja ya nyumĩrĩra, o taarĩ mũgambo wa Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe rĩrĩa ekwaria.

⁶ Na rĩrĩa Jehova aathire mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mwaki kuuma gatagati ka magũrũ macio, kuuma gatagati-inĩ ka akerubi,” mũndũ ũcio agĩtoonya thĩinĩ na akĩrũgama mwena-inĩ wa kũgũrũ kũmwe kwamo. ⁷ Ningĩ ũmwe wa akerubi acio agĩtambũrũkia guoko gwake mwaki-inĩ ũcio warĩ gatagati-inĩ kao. Akĩoya mwaki ũmwe waguo, akĩwikĩra hĩ-inĩ cia mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, nake mũndũ ũcio akiwoya akiuma nja. ⁸ (Rungu rwa mathagu ma akerubi acio nĩkuonekaga kĩndũ kĩaahanaga ta moko ma mũndũ.)

⁹ Nĩndarore, ngĩona magũrũ mana ma ngaari hau mĩena-inĩ ya akerubi acio, o kũmwe gũkagĩa mwena-inĩ wa o ũmwe wa akerubi acio; magũrũ macio maahenagia ta rangi wa thumarati. ¹⁰ Makĩonekari, mothe mana nĩmahaanaine; o kũgũrũ kuonekaga ta gũtoonyanite na kũgũrũ kũngĩ. ¹¹ Magĩthĩ, maathiaaga na mwena o wotha wa ĩyo ĩna, o kũria akerubi acio merekeirie ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matigariũrũkaga rĩrĩa akerubi acio megũthĩ. Akerubi acio maathiaaga na kũria guothe mĩtwe werekera, matekũgarũrũka rĩrĩa marathiĩ. ¹² Mĩrĩ yao yotha, o hamwe na mĩgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyũrite maithe kũndũ guothe, na magũrũ macio mana ma ngaari o namo. ¹³ Na rĩrĩ, nĩndaiguire

[†] 8:16 Hekarũ cia tene ciakagwo irorete mwena wa irathĩro. Andũ maaroragia ng'ong'o ciao na mwena wa hekarũ mokĩra kũhooya hĩndĩ rĩa rĩa rĩraratha rĩũinĩ.

magūrū macio magītʼwo atīrī, “Magūrū marīa mathiūrūrūkaga.” ¹⁴ O ūmwe wa akerubi aarī na mothiū mana: Ūthiū ūmwe warī wa kerubi, na wa keerī warī wa mūdū, na wa gatātī warī wa mūrūūthi, na wa kana warī wa nderi.

¹⁵ Ningī akerubi acio makīambata na igūrū. Ici ciarī ciūmbe irī muoyo iria ndoonete hau Rūū-inī rwa Kebari. ¹⁶ Hīndī irīa akerubi acio maathiaga, magūrū macio maarī mīena-inī yao namo magathi; na hīndī irīa akerubi acio maambararia mathagu mao mombūke, magūrū macio matioimaga mīena-inī yao. ¹⁷ Rīrīa akerubi acio marūgama, o namo makarūgama o ūguo; na rīrīa akerubi mombūka, namo makombūkania nao, tondū roho wa ciūmbe icio irī muoyo warī thiinī wamo.

¹⁸ Ningī riiri wa Jehova ūkiehera hau igūrū rīa hīngīro ya hekarū na ūkīrūgama igūrū rīa akerubi acio. ¹⁹ O ndīroireire ūguo, akerubi acio makīambararia mathagu mao makīumbūka, na rīrīa maathiaga, magūrū macio maatwaranaga nao. Nao makīrūgama itoonyero-inī rīa kīhingo kīa mwena wa irathīro wa nyūmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warī igūrū rīao.

²⁰ Icio nī ciūmbe irī muoyo iria ndoonete irī rungu rwa Ngai wa Isiraeli hau Rūū-inī rwa Kebari, na nī ngīmenya atī maarī akerubi. ²¹ O ūmwe aarī na mothiū mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu mao nī haarī na kīndū gīatarī ta moko ma mūdū. ²² Mothiū mao maahanaga ta marīa ndoonete hau Rūū-inī rwa Kebari. O ūmwe wao aathiaga arūngīrīrie na mbere.

11

Atongoria a Isiraeli Gūtūirwo Ciira

¹ Hīndī ūyo Roho akīnjoya na igūrū, akīndwara kīhingo-inī kīa nyūmba ya Jehova kīrīa kīerekeire mwena wa irathīro. Hau itoonyero-inī rīu rīa kīhingo kīu nī haarī arūme mīrongo ūrī na atano, na gatagatī-inī kao ngīona Jazania mūrū wa Azuri, na Pelatia mūrū wa Benaia, arīa maarī atongoria a kīrīndī. ² Jehova akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, aya nīo arūme arīa marathugunda waganu, na makaheana kīrīra kīa waganu itūūra-inī rīrī inene. ³ Moigaga atīrī, ‘Githī ihinda rītīgūkinya o narua rīa gwaka nyūmba? Itūūra rīrī inene nī nyūngū ya kūruga, na ithuī nī ithuī nyama.’ ⁴ Nī ūndū ūcio marathire ūhoro wa kūmookīrīra; marathire ūhoro, wee mūrū wa mūdū.”

⁵ Ningī Roho wa Jehova agīka igūrū riakwa, akīnjīra njuge atīrī, “Ūū nīguo Jehova ekuuga: Ūguo nīguo mūrōiga, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, no nī-rī, nīnjūū ūrīa ūrī meciiria-inī manyu. ⁶ Nīmūūragite andū aingī itūūra-inī rīrī inene, na mūkaiyūria ciimba njīra-inī ciarīo.

⁷ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ciimba icio mūkītie kīu nīcio nyama, narīo itūūra rīrī inene nīrīo nyūngū, no Nī nīngūmūngata muume kuo. ⁸ Inyuī nīmwtīgīrite rūhiū rwa njora, na rūhiū rūu rwa njora no ruo ngaamūkīrīra naruo, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ⁹ Nīngamūrūtūrūra muume itūūra-inī inene, na ndīmūneane moko-inī ma andū a kūngī, na ndīmūherithie. ¹⁰ Inyuī mūkooragwo na rūhiū rwa njora, na nīngamūtūira ciira kīu mīhaka-inī ya Isiraeli. Hīndī ūyo nīmūkamenya atī nī nī nī Jehova. ¹¹ Itūūra rīrī inene rītīgatuika nyūngū harī inyuī, kana inyuī mūtūike nyama thiinī warīo; nīngamūtūira ciira kīu mīhaka-inī ya Isiraeli. ¹² Na inyuī nīmūkamenya atī nī nī Jehova, nī ūndū mūtīrūmīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, kana mūkarūmia mawatho makwa, no mwīkite maūdū marīngaine na ma ndūrīrī iria imūrīgīciirīe.”

¹³ Na rīrīa ndaarathaga, Pelatia mūrū wa Benaia agīkua. Hīndī ūyo ngīgūūthia ngītūrumithia ūthiū thī, ngānīrīra na mūgambo mūnene, ngīūria atīrī, “Hī, Mwathani Jehova! Nīkūniina matigari ma Isiraeli biū?”

¹⁴ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī, ¹⁵ “Mūrū wa mūdū, arīu a thoguo, arīu a thoguo arīa marī a rūrīra rwanyu na nyūmba yothē ya Isiraeli, acio nīo andū a Jerusalemu maarītie ūhoro wao makoiga atīrī, ‘Marī haraaya mūno na Jehova; būrūri ūyū nī ithuī twaheirwo ūtūike witū.’

Kīranīro gīa Gūcoka Gwa Isiraeli

¹⁶ “Nī ūndū ūcio uga atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: O na gūtūika nīndamatwarithie kūrāya gatagatī-inī ka ndūrīrī, na ngīmahurunjīra mabūrūri-inī, no nī nduīkite handū-hao-harīa-haamūre, mabūrūri-inī kīu mathiite, gwa kahinda kaninī.’

¹⁷ “Nī ūndū ūcio uga atīrī: ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nīngamūcookanīrīra kuuma ndūrīrī-inī, na ndīmūrute mabūrūri-inī kūrīa mwahurunjīrwo, na ndīmūcookerie būrūri wa Isiraeli rīngī.’

¹⁸ “Nīmagacoka kuo, na meeherie mīhiano ūyo yakuo mīthūku yothē, na mīhianano ūyo ūrī magigī. ¹⁹ Nīngamahe ūūrūmwe wa ngoro, na njīkīre roho mwerū thiinī wao; nīngeheria ūmū wa ngoro thiinī wao ndīmāhe ngoro njororo ta nyama. ²⁰ Ningī nīmakarūmagīrīra kīrīra gīakwa gīa kūrūmīrīrwo, na marūmagie mawatho makwa. Nīmagatuika andū akwa, na nī nduīke Ngai wao. ²¹ No rīrī, ha ūhoro wa andū arīa ngoro ciao ciīyamūrīre mīhiano ūyo mīūru na mīhianano ūyo ūrī magigī, nīngatūma o ene macookererwo nī ūūru ūrīa mekīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

²² Hīndī ūyo akerubi acio, marī na magūrū ma ngaarī mīena-inī, magītambūrūkia mathagu mao, naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warī igūrū rīao. ²³ Riiri ūcio wa Jehova ūkīambata uumīte thiinī wa itūūra rīu inene na ūgīkara igūrū rīa kīrīma kīrīa kīarī mwena wa irathīro warīo. ²⁴ Roho akīnjoya na igūrū, akīndwara kūrī andū arīa maatahītʼwo magatwarwo būrūri wa Babuloni, ^{*} o ndī thiinī wa kīoneki kīu ndoonetio nī Roho ūcio wa Ngai.

* 11:24 Kana Būrūri wa Akalidei; andū a Babuloni moikaine na rītʼwa rīngī ta Akalidei.

Hindi iyo kioneki kiu ndoonetio gikinjeherera, ²⁵ na nii ngũira andũ acio maatahitwo ũhoro wotho ũria Jehova aanyonetie.

12

Ngerekano ya Ithaamirio

¹ Kiugo kia Jehova nikianginyĩire, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, wee ũtũuranagia na andũ aremi. Nĩ marĩ na maitho ma kuona no mationaga, na nĩ marĩ na matũ ma kũigua no matiiguaga, nĩgũkorwo nĩ andũ aremi.

³ “Nĩ ũndũ ũcio wee mũrũ wa mündũ-rĩ, oha mĩrigo yaku ya gũthaama, na kũrĩ mũthenya barigici magĩkuonaga-rĩ, umagare uume gũkũ, ũthiĩ kũndũ kũngĩ. Hihi nĩmagataũkirwo, o na gũtuika nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁴ Kũrĩ mũthenya barigici, o magĩkuonaga-rĩ, ruta mĩrigo yaku nja irĩ mĩohe nĩ ũndũ a gũthiĩ bũrũri wa ithaamirio. Ningĩ hwaĩ-inĩ, umagare ũthiĩ o magĩkuonaga, o ta ũria andũ mathaamaga. ⁵ O makwĩroreire, tũrĩkia rũthingo, ũgererie mĩrigo yaku ho. ⁶ Oya mĩrigo iyo ũmĩgĩrĩre ciande o makwĩroreire, ũmĩumagarie na mairia. Wĩhumbĩre ũthiũ nĩguo ndũkone bũrũri, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ngũĩka o ta ũria ndaathĩtwo. Ngĩruta mĩrigo yakwa nja kũrĩ mũthenya barigici, yoheetwo nĩ ũndũ wa gũthaama. Ningĩ hwaĩ-inĩ ngĩtũrĩkia rũthingo na moko makwa. Ngĩumia mĩrigo yakwa nja kũrĩ na mairia, ngĩmĩumagaria ndĩmĩkuuĩte na ciande o manjĩndoreire.

⁸ Rũciĩnĩ kiugo kia Jehova gĩkinginyĩira, ngũrwo atĩrĩ, ⁹ “Mũrũ wa mündũ, githĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli o acio aremi matiakũĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’

¹⁰ “Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndũmĩrĩrĩ ĩno nditũ ikonĩ mĩnene ũria ũrĩ Jerusalemu, o na andũ a nyũmba yotho ya Isiraeli arĩa marĩ kuo.’ ¹¹ Meere atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ kĩmenyithia harĩ inyuĩ.’

“O ta ũguo nĩ njikĩte, noguo o nao mageekwo. Nĩmagatwarwo bũrũri wa kũngĩ marĩ atahe.

¹² “Mũthamaki ũcio ũrĩ gatagatĩ-inĩ kao nĩagakuua mĩrigo yake na ciande kũrĩ mairia oimagare, naruo rũthingo nĩrũgatũrĩkio irima oimĩre ho. Nake nĩakehumbĩra ũthiũ nĩguo ndakone bũrũri. ¹³ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake nĩakanyĩitwo nĩ mũtego wakwa; nĩngamũtarĩthia Babuloni, kũu bũrũri wa Akalidei, no rĩrĩ, we ndakawona, nakuo kũu nĩkuo agaakũira. ¹⁴ Arĩa othe mamũrigĩciĩrie, nĩngamahurũnja huho-inĩ, o acio aruti ake a wĩra na thigari ciake ciothe, na ndĩmateng’erie na rũhiũ rwa njora rũrĩ rũcomore.

¹⁵ “Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamahurũnjĩra ndũrĩrĩ-inĩ na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, nĩngahonokia amwe ao matikaniinwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, nĩgeetha kũu magaathĩ ndũrĩrĩ-inĩ makoimbũruga maĩndũ mao marĩa meekaga marĩ magigi. Hindi iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁷ Kiugo kia Jehova nikianginyĩire, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mündũ, inainaga rĩrĩa ũkũrĩa irio, na wĩthithimũkagwo nĩ guoya ũkĩnyua maĩ. ¹⁹ ĩra andũ a bũrũri ũyũ atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga igĩrũ rĩkonĩ andũ arĩa matũũruga Jerusalemu na arĩa matũũruga bũrũri wotho wa Isiraeli: Makaarĩaga irio ciao marĩ na mĩtangiko, na manyuuage maĩ moorĩtwo nĩ hinya nĩgũkorwo bũrũri wao nĩũkaniinwo indo ciothe iria irĩ kuo, nĩ ũndũ wa maĩndũ ma ũhinya ma andũ arĩa othe matũũruga kuo. ²⁰ Matũũra marĩa matũũragwo nĩ andũ nĩmakanangwo, nago bũrũri ũkĩrio ihooru. Hindi iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

²¹ Kiugo kia Jehova nikianginyĩire, ngũrwo atĩrĩ: ²² “Mũrũ wa mündũ, nĩ thimo irĩkũ ĩno yunanagwo thĩĩnĩ wa bũrũri wa Isiraeli, ĩno yugaga atĩrĩ: ‘Matukũ nĩmathiraga, nakio kioneki o gĩothe gĩgatuĩka gĩa tũhũ?’ ²³ Meere atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngũniina thimo ĩno, na matigacooka kũmĩgweta rĩngĩ gũkũ Isiraeli.’ Meere atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmakuhĩrĩrie rĩrĩa kioneki o gĩothe gĩkaahingio. ²⁴ Nĩgũkorwo gũtigacooka kũgĩa cioneki cia maheeni, kana ũragũri na kũheenaniĩrĩa gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli. ²⁵ No nĩ Jehova-rĩ, nĩngoĩga ĩria ngeenda, nago nĩũkahingio ũtegũcererwo. Nĩgũkorwo matukũ-inĩ manyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya ũremi, nĩngahingia ũria wotho ndĩroiga, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

²⁶ Kiugo kia Jehova nikianginyĩire, ngũrwo atĩrĩ: ²⁷ “Mũrũ wa mündũ, andũ a nyũmba ya Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Kioneki kĩa onaga gĩgũtũũra miaka mĩngĩ gĩgĩkahingio, na araratha ũhoro wa ihinda iraa ya rĩgooka.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtĩrĩ kiugo o na kĩmwe gĩakwa gĩgaacooka gũcererwo; ũhoro ũria wotho nĩ ngaaria nĩũkahingio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

13

Anabii a Maheeni Gũtũrwo Ciira

¹ Kiugo kia Jehova nikianginyĩire, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, ratha ũhoro wa gũũkĩrĩa anabii a Isiraeli arĩa mararatha ũhoro rĩu. ĩra acio marathaga ũhoro ũria megereirie na ngoro ciao ene atĩrĩ: ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova! ³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Kaĩ anabii acio akĩgu marĩ na haro-ĩ, o acio marũmagĩrĩa roho wao ene na matĩrĩ ũndũ monete! ⁴ Anabii aku, wee Isiraeli-rĩ, matarĩĩ ta mbwe irĩ kũndũ kũria kwanangiku. ⁵ Inyuĩ mĩtiambatĩte mũthiĩ rũthingo-inĩ kũria gũtharũkĩte, mũrũcookerie nĩ ũndũ wa nyũmba ya Isiraeli nĩgeetha rũgetĩrĩa hindi ya mbaara mũthenya ũria wa Jehova. ⁶ Cioneki ciao nĩ cia maheeni, na ũragũri wao o nago no wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova oigĩte atĩrĩ,’ o rĩrĩa Jehova

atamatūmīte; merīgagīrīra atī ciugo ciao nīkahinga! ⁷ Githī ti cioneki cia maheeni muonete, na mūkaaria ūragūri wa maheeni, rīria mūkuuga atīrī, “Jehova oigite atīrī,” o rīria nīi itarītīte?

⁸ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū wa ciugo cianyu cia maheeni na cioneki cia kūheenanīa-rī, nīngūmūūkirīra, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.” ⁹ Guoko gwakwa nīgūgookīrīra anabīi arīa moonaga cioneki cia maheeni, na makagweta ūragūri wa kūheenanīa. Matigakorwo marī a kīama kīa andū akwa, kana maandikwo ibuku-inī rīa andū a nyūmba ya Isīraeli, o na kana matoonye būrūrī wa Isīraeli. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nīi nīi Mwathani Jehova.

¹⁰ “Tondū mahītīthagia andū akwa, makiugaga atīrī, “Kūrī na thayū,” o rīria gūtārī thayū; tondū rīrīa rūthingo rūhūthū rwakwo marūhakaga coka, ¹¹ nī ūndū ūcio īra andū arīa marūhakaga coka atī no rūkūgūa. Nīngoirīa mbura nene mūno, na ndūme kūgie na mbura ya mbembe, nacio huho īrī na hīnya nīkarūmomora. ¹² Rīrīa rūthingo rūu rūkaaga-rī, githī andū matigakūūrīa atīrī, “Coka ūrīa ūrarūhakite ūkīrī ha?”

¹³ “Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīngarekereria rūhuho rūrī na hīnya ndī na mang’ūrī, na kūgie mbura ya mbembe na mbura ya kiboboto ndī na mathūgūta ma kwanaga. ¹⁴ Nīngamomora rūthingo rūu mūhakite coka na ndīrūharaganie tīrī-inī ngīnya mūthingī wa ruo ūguūranio. Rīrīa rūkaagūa, mūkaanangīrwo kuō; na nīmūkamenya atī nīi nīi Mwathani Jehova. ¹⁵ Ūguo nīguo ngeeruta mang’ūrī makwa na rūthingo rūu, na njūkīrīre acio maarūhakire coka. Ngaakwīra atīrī, “Rūthingo nī rweherete, o na arīa maarūhakire coka, ¹⁶ o anabīi acio a Isīraeli, arīa maarathīire itūūra rīa Jerusalemu makīrīonera cioneki cia thayū, gūtārī na thayū, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁷ “Rūu mūrū wa mūdū-rī, hūgūra ūthiū waku kūrī airītu a andū anyu arīa marathaga mohoro moimīte meciirīa-inī mao ene, ūmarathīre ūhoro wa kūmookīrīra, ¹⁸ ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kaī andū-a-nja arīa matumagīrīra ithitū nyunīro-inī ciao cia moko na magathondekaga mataama ma kwīhumbīra ūthiū nīguo magwatagie andū marī na haaro-ī. Anga mūrīgwatagīa mīoyo ya andū akwa nīguo mūhonokie mīoyo yanyu inyuī ene? ¹⁹ Nīmūūthaahītīe kūrī andū akwa nī ūndū wa ngundī ya cairī na twenyū twa mūgate. Nī ūndū wanyu kūheenanī andū akwa, arīa mathikagīrīra maheeni, nīmūūragīte arīa mataagīrīre gūkua, na mūkahonokia arīa mataagīrīre gūtūūra muoyo.

²⁰ “Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīnjūkīrīre ithitū icio cianyu, icio mūgwatagīa andū akwa nacio ta marī nyoni, na nīi nīngūcituanga kuuma moko-inī manyu. Nīngohorīthia andū acio mūgwatagīa ta marī nyoni. ²¹ Nīngatembūranga mataama macio manyu na honokie andū akwa ndīmarute moko-inī manyu, nao matigacooka kūgwatio nī inyuī. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nīi nīi Mwathani Jehova. ²² Tondū nīmwatūmīre arīa athīngu morwo nī hīnya nī ūndū wa kūmahēnia o rīria nīi itaamareheire kieha, na mūgīteithīrīra arīa aaganu mage gūtiga njīra ciao cia waganu nīguo mahonokie mīoyo yao, ²³ nī ūndū ūcio, mūtigacooka kuona cioneki cia maheeni kana kūragūra. Nīngahonokia andū akwa, ndīmarute moko-inī manyu. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nīi nīi Mwathani Jehova.”

14

Ahoōi Mīhianano Gūtūirwo Cīra

¹ Athuuri amwe a Isīraeli nīmookire harī nīi, magīkara thī hau mbere yakwa. ² Hīndī iyo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngūrwo atīrī, ³ “Mūrū wa mūdū, andū aya nīmeigīre mīhianano ngoro-inī ciao, na makeigīra mīhīnga ya waganu mbere ya maitho mao. Nīnjagīrīrwo kūreka matuīrie ūndū o na ūrīkū harī nīi? ⁴ Nī ūndū ūcio maarīrie, ūmeere ūū, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Hīndī īrīa Mūsīraeli o wothē angīgia mīhianano ngoro-inī yake, na eigīre waganu wa kūmūhīngīthia mbere ya maitho make, angīcōoka athīi harī mūnabīi-rī, nīi Jehova nī nīi mwene ngaamūcookeria ūhoro kūringana na ūrīa ūhooi wake wa mīhianano ūigana, ⁵ Ngeeka ūguo nīguo ndīnyiitīre ngoro cia andū a Isīraeli rīngī, arīa othe mandiganīrīre nī ūndū wa mīhianano iyo yao.’

⁶ “Nī ūndū ūcio īra andū a nyūmba ya Isīraeli atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Mwīrīrei! Garūrūkai mūtīgane na mīhianano iyo yanyu, na mūrēgane na mūdū marīa mothe mwīkaga marī magigī!

⁷ “Hīndī īrīa Mūsīraeli o wothē, kana mūdū wa kūngī ūrīa ūtūūruga Isīraeli angīhehera harī nīi, na eigīre mīhianano ngoro-inī yake, na agīe na waganu wa kūmūhīngīthia mbere ya maitho make, angīcōoka athīi harī mūnabīi agatūīrie ūhoro kūrī nīi-rī, nīi Jehova nī nīi mwene ngaamūcookeria ūhoro. ⁸ Nīngatūma ūthiū wakwa ūūmīre mūdū ūcio, na ndūme atuīke kīonereria harī arīa angī, o na ndūme atuīke wa kuunagwo thimo. Nīngamweheria harī andū akwa. Hīndī iyo nīmūkamenya atī nīi nīi Mwathani Jehova.

⁹ “Mūnabīi angīkaahēnererio nīguo aarie ūhoro wakwa, nīi Jehova nī nīi ngaakorwo heenereirie mūnabīi ūcio, na nīngamūtambūrūkīra guoko gwa kūmūūkīrīra, ndīmūniine ehēre gatagatī-inī ka andū akwa a Isīraeli. ¹⁰ Andū acio nīmakaherīthīrio wīhīa wao; mūnabīi ūcio agaatuuo mwīhīa o ta mūdū ūcio ūtūūrītīe ūhoro harī we. ¹¹ Hīndī iyo andū a Isīraeli matigacooka kūhītīa njīra mehere harī nīi, kana macooke gwīthaahīa na mehīa macio mao mothe. Nīmagatuīka andū akwa, na nīi ndūike Ngai wao, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Itūiro rīa Cīra Rītangīhehererwo

¹² Kiugo kīa Jehova nīkīnginyīrīre, ngūrwo atīrī: ¹³ “Mūrū wa mūdū, būrūrī ūngīnjīhīria nī ūndū wa kwaga kwīhokeka, na ndambūrūkīe guoko ndīūūkīrīre, na ndīūniīnīre kīhūmo kīa īrio, na ndīūrehere ng’aragu, na njūrage andū aguo na mahīu mao, ¹⁴ andū aya atatū, Nuhu, na Danieli, na Ayubu, o na

mangikorwo maarĩ thĩĩni wa bũrũri ūcio, no mehonokirie o oiki nĩ ūndũ wa ūthingu wao, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Nĩgĩ korwo ndarekereria nyamũ cia gĩthaka igerere bũrũri ūcio nacio ciũtĩge ūtarĩ ciana, nago ūkire ihooru kwage mũndũ ūngĩtuĩkanĩria kuo nĩ ūndũ wa nyamũ icio, ¹⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, ti-itherũ o ta ūria nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatu mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no-mahonoke, no bũrũri ūcio no ūkire ihooru.

¹⁷ “O na kana ingĩrehithia rũhiũ rwa njora njũkĩrĩre bũrũri ūcio, njuge atĩrĩ, ‘Rũhiũ rwa njora nĩrũtuĩkanĩrie bũrũri ūyũ wothē,’ na njũrage andũ akuo na mahiũ mao-rĩ, ¹⁸ Mwathani Jehova oĩgĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ūria nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatu mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no-o mangĩhonokio.

¹⁹ “O na nĩgĩ korwo ndarehithia mũthiro bũrũri ūcio, na nĩ ndũũtĩrĩrie mang’ũrĩ makwa na ūndũ wa gũitithia thakame, na njũragithie andũ akuo na mahiũ mao, ²⁰ Mwathani Jehova oĩgĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ūria nĩ ndũũraga muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahonokia mũriũ kana mwarĩ. O oiki no mehonokie nĩ ūndũ wa ūthingu wao.

²¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtigagikorwo kũrĩ kũũru makĩria hĩndĩ irĩa ngaarehera Jerusalemu matũiro makwa mana ma ciira ma kũguoyohithia: namo nĩmo rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na nyamũ cia gĩthaka, o na mũthiro, nĩguo njũrage andũ akuo na mahiũ mao! ²² No rĩrĩ, kũrĩ amwe magaatigara; nao nĩo ariũ na aarĩ arĩa magaaatharwo marutwo kuo. Nĩmagooka kũrĩ inyuĩ, na rĩrĩa mũkoona mũtugo na ciĩko ciao, nĩmũkahoorerio ngoro igũrũ rĩa mwanangĩko ūcio ndeheire Jerusalemu, nago nĩ mwanangĩko o wothē ndĩrĩrehithĩrie. ²³ Nĩmũkahoorerio ngoro rĩrĩa mũkoona mũtugo yao na ciĩko ciao, nĩgũkorwo nĩmũkamenya atĩ gũtĩrĩ ūndũ o na ūmwe njĩkite kuo ūtarĩ na gĩtũmi, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

15

Jerusalemu nĩ Mũthabibũ wa Tũhũ

¹ Kiugo kia Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, mũtĩ wa mũthabibũ ūkĩrite rũhonge rwa mũtĩ o wothē wa mũtĩ ya mũtĩtĩ na kĩ? ³ Mbaũ ciaguo irĩ ciathondekwo kĩndũ kĩa bata? Andũ no mathondeke tũhocio twa gũcuurio indo kuuma kũrĩ guo? ⁴ Ūngĩkio riiko ūtũke rũkũ, na mwaki ūucine mĩena yeerĩ ūucurie gatagatĩ-rĩ, no ūgie bata ūngĩ? ⁵ Angĩkorwo rĩrĩa warĩ mũgima ndwagĩre bata o na atĩa-rĩ, wakĩhota atĩa gũthondekwo kĩndũ kĩa bata rĩrĩa wacinwo nĩ mwaki, wacura?

⁶ “Nĩ ūndũ ūcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: O ta ūria heanĩte mũtĩ wa mũthabibũ gatagatĩ-inĩ ka mũtĩ irĩa ingĩ ya mũtĩtũ, ngaĩtua rũkũ rwa gũcinwo na mwaki-rĩ, ūguo noguo ngeeka andũ arĩa matũũraga Jerusalemu. ⁷ Nĩngatũma ūthiũ wakwa ūmoomĩre. O na angĩkorwo nĩmoimĩte mwaki-inĩ-rĩ, no nginya mwaki ūcio ūkaamacina ūmaniine. Hĩndĩ iyo nĩguo inyuĩ mũkaamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngatũma ūthiũ wakwa ūmoomĩre. ⁸ Nĩngatũma bũrũri ūkire ihooru nĩ ūndũ nĩmagĩte kwĩhokeka, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

16

Ngerekano ya Jerusalemu kwaga Wĩhokeku

¹ Kiugo kia Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, ng’ethanĩra na itũũra rĩa Jerusalemu, ūronie mũtugo yario iyo rĩ magigi, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova areera Jerusalemu: Kĩhumo gĩaku na gũciarwo gwaku cioimanire na bũrũri wa andũ a Kaanani; thoguo aarĩ Mũamori, nake maitũguo aarĩ Mũhiti. ⁴ Mũthenya ūria waciirirwo-rĩ, ndwatinirio rũrĩra, o na kana ūgĩthambio na maaĩ nĩguo ūthere, o na kana ūkĩhakwo cumbĩ, kana ūgĩthaywo na nguo cia mwana. ⁵ Gũtĩrĩ mũndũ o na ūmwe wakũrorire, agĩkũguĩra tha, kana agĩgũcaara o kũigana nĩguo agwĩke ūndũ o na ūmwe wa macio. No rĩrĩ, wateirwo na kũu werũ-inĩ, nĩ ūndũ wamenirwo o mũthenya o ro ūcio waciirirwo.

⁶ “Hĩndĩ iyo nĩndahĩtũkĩre hau warĩ ngĩkuona ūkĩgaragara thakame-inĩ yaku, na rĩrĩa wakomete hau thakame-inĩ yaku-rĩ, ngĩkwĩra atĩrĩ, “Tũũra muoyo!” ⁷ Nĩndatũmire ūkire o ta mũtĩ wa mũgũnda. Nawe ūgĩkũra, ūkĩneneha, o na ūgĩtuĩka ithaga ithaka mũno gũkĩra marĩa mangĩ. Nyondo ciaku nacio ikĩĩhaanda, na njũrĩ yaku igĩkũra, o wee ūria warĩ njaga na ūkaaga nguo.

⁸ “Thũthũ ūcio nĩndahĩtũkĩre hau, na rĩrĩa ndaakũrorire ngĩona atĩ warĩ mũgima wa kwendeka, ngĩgũtambũrũkĩra gĩcũrĩ kĩa nguo yakwa, ngĩhumbĩra njaga yaku. Na nĩ ngĩkwĩhitĩra mwĩhitĩwa mũrũmu, na tũkĩgia kĩrĩkanĩro nawe, ūgĩtuĩka wakwa, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩdagũthambirie na maaĩ, ngĩkũgĩra thakame, na ngĩkũhaka maguta. ¹⁰ Nĩndakũhumbire nguo ng’emie na ngĩgwĩkĩra nyamũga cia rũũ. Nĩndakũhumbire nguo njega ya gatani na ngĩkũhumba nguo cia goro. ¹¹ Nĩndakũgemirie na mathaga: ngĩgwĩkĩra bangĩri moko, na mũgathi ngingo, ¹² ngĩcooka ngĩgwĩkĩra gĩcũhĩ inĩrũ, na icũhĩ matũ, na tani thaka mũtwe. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio ūkĩgemio na thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarĩ cia gatani irĩa njega, na itambaya cia goro, na nguo ng’emie. Irio ciaku ciarĩ mũtu mũhinyu, na ūũkĩ, na maguta ma mũtamaiyũ. Wee nawe ūgĩthakara mũno na ūkĩambatĩrio ūgĩtuĩka mũthamaki-mũndũ-wa-nja. ¹⁴ Nayo ngumo yaku igĩthereema ndũrĩrĩ-inĩ nĩ ūndũ wa ūthaka waku, nĩ ūndũ riiri ūria ndaagwĩkĩrĩ nĩwatũmire ūthaka waku wagĩrĩre kũna, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “No rĩrĩ, wee nĩwehokire ūthaka waku, na ūkĩhũthĩra ngumo yaku igĩtũma ūtũke mũmaraya. Nĩwahũũrĩre ūmaraya na mwĩhitũkĩrĩ o wothē, nago ūthaka waku ūgĩtuĩka wake. ¹⁶ Woire nguo imwe

ciaku, ukigemia mahooero ma kundū gūtūūgīru kūrīa wahūūragīra ūmaraya. Maundū ta macio mati-agīrīrwo nī gwīkīka, kana magīe kuo o na rī. ¹⁷ Nīngī ūgīcooka ūkīoya mathaga macio mega ndaakūheire, o mathaga macio mathondeketwo na thahabu yakwa na betha yakwa, ūgīthondekera mīhianano ya arūme, ūgīcooka ūkīhūūra ūmaraya nayo. ¹⁸ Nīngī ūkīoya nguo icio ciaku ciarī ng'emie, ūgīchumba mīhianano iyo, ūgīcooka ūkīmīrutīra maguta makwa na ūbumba. ¹⁹ O nacio irio iria ndaakūheete ūrīe, nacio nī mūtu mūhinyu, na maguta ma mūtamayiū, na ūkī, wacirutiire mīhianano iyo itūike ūbumba ūrī na mūtārīko mwega. Ūguo nīguo gwēkīkire, Mwathani Jehova nīwe ugīte ūguo.

²⁰ “Na rīrī, woire ariū na aarī aku ariā wanjiarīire, ūkīmaruta igongona matūike ta irio cia mīhianano iyo. Ūhūūri waku wa ūmaraya-rī, kaī ūtaarī mūiganu? ²¹ Nīwathīnjire ciana ciakwa ūgīciruta igongona harī mīhianano iyo. ²² Mītugo-inī yaku yothē īrī magīgī ūrīa wekire, na ūhūūri-inī waku wa ūmaraya, ndwarīkanire matukū ma ūnini waku, rīrīa warī njaga na ūtaarī na nguo, o rīrīa wegaragaragia thakame-inī yaku.

²³ “Hī, kaī ūrī na haaro-ī! ūguo nīguo Jehova ekuuga. O na wīkīte mawaganu macio mangī mothe, ²⁴ nīweyākīre kīhumbu, na ūgiaka ihoero itūūgīru handū harīa hothe haarī na kīhaaro gīa kūgomanagwo. ²⁵ Gīturi-inī kīa o nījīra nīweyākīre mahooero matūūgīru, na ūkīagithia ūthaka waku gītīo, ūgakīrīrīa kūneana mwīrī waku kūrī mwīhītūkīri o wothē atharīe nawe. ²⁶ Nīwahūūire ūmaraya na andū a Mīsiri ariā mwariganītie nao, o acio maiyūrītwo nī merīrīra ma mwīrī, ūgītūma ndakare nī ūndū waku gūkīrīrīa gūtharia. ²⁷ Nī ūndū ūcio ngīgūtambūrūkīra guoko ngīgūkūrīa, ngīnyīhia būrūrī waku; nīndakūneanire moko-inī ma thū ciaku, o acio airītu a Afīlisti, ariā maamakīrio nī mītugo yaku ya ūūra-thoni. ²⁸ Nīwahūūire ūmaraya na andū a Ashurī o nao, nī ūndū ndūngīaiganīrie; o na thuutha ūcio-rī, ndwaiganīrie. ²⁹ Nīngī ūgīkīrīrīa gūtharia o ngīnya ūgīkīya Babuloni, būrūrī wa onjoria, no-o na weka ūguo ndwaiganīrie.

³⁰ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī, Hī! Kaī wee ūrī wa ngoro hūthū-īl Wīkaga maundū macio mothe, o ta mūmaraya ūtarī thoni! ³¹ Rīrīa weyākīre ihumbu gīturi-inī kīa o nījīra, na ūkīākīra mahooero matūūgīru harīa hothe haarī kīhaaro gīa kūgomanwo-rī, we wetuīre ta ūtarī mūmaraya, nī ūndū nīwaregīre īrīhi.

³² “Wee mūtumia ūyū mūtharia! Wee wendaga ageni handū ha mūthuurīguo! ³³ Mūmaraya o wothē nīamūkīra īrīhi, no wee-rī, nīwe ūheaga endwa aku othe iheo, ūkamahaka nguo mokage kūrī we kuumā kundū guothe nīguo megwatīre ikeno ciaku itaagīrīre. ³⁴ Nī ūndū ūcio wee ndūtārī ta ariā angī ūmaraya-inī waku; gūtīrī mūndū ūkwīringagīrīra ūmwītīkīre. Wee-rī, ūrī na ūtiganu mūno na ariā angī, nīgūkorwo wee nīwe ūrīhanaga, no gūtīrī kindū ūrīhagwo.

³⁵ “Nī ūndū ūcio, wee mūmaraya ūyū, īgua kiugo kīa Jehova! ³⁶ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Tondū nīwaitangīre ūtonga waku, na ūkīguūria njaga yaku ūgītharia na endwa aku, o na tondū wa mīhianano iyo yothē yaku īrī magīgī, na tondū nīwamaheire thakame ya ciana ciaku, ³⁷ nī ūndū ūcio nīngūcookanīrīra endwa aku othe ariā wanekenīa nao, ariā wendete o na ariā ūthūire. Nīngūmacookanīrīra magūūkīrīre kuuma mīena yothē, na nīi ngūguūrie nguo mbere yao, nao mone njaga yaku yothē. ³⁸ Nīngagūtūira ciira o ta ūrīa andū-a-nja ariā matharagia na ariā maitithagia thakame matuuagīrwo; na ndūme ūkorwo nī mang'ūrī makwa na ūgūrwo ūru nīguo ūcookererwo nī thakame iyo. ³⁹ Nīngī nīngakūneana moko-inī ma endwa aku, nao nīmakaharagania ihumbu icio ciaku, na manage mahooero macio maku matūūgīru. Nao nīmagakūrūta nguo, na moe mathaga maku ma goro, magūtīge njaga na ūrī ūtheri. ⁴⁰ Nīmakarehe kīrīndī gīgūkūrīre, nao nīmagakūhūūra na mahiga nyuguto, na magūtīngangīe na hīū ciao cia njora. ⁴¹ Nīmagacīna nyūmba ciaku na makūherīthīe wīroreirwo nī andū-a-nja angī. Nīngakīnyia ūmaraya waku mūthia, nawe ndūgacooka kūrīha endwa acio aku. ⁴² Hīndī iyo mathūgūta makwa ma gūgūkūrīra nīmakahūāhūa, namo marakara makwa maiyūrītwo nī ūru makweherere. Nīngahoorera na ndīgacooka kūrakara.

⁴³ “Na tondū ndwarīkanire matukū ma ūnini waku, no kūndakaria wandakarīre na maundū macio mothe-rī, ti-itherū nīngatūma ūcookererwo nī ūrīa wīkīte, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Gīthi nduōngereire ūūra-thoni harī maundū marīa mangī wīkaga marī magīgī?

⁴⁴ “Mūndū o wothē waragia na thimo-rī, nīgakuuna thimo īno, oige atīrī: “O ta ūrīa nyina ahaana, no taguo mwarī ahaana.” ⁴⁵ Wee ūrī mwarī wa nyūkwa kūna, ūrīa wanyararīre mūthuurīwe na ciana ciake; na ūrī wa nyina kūna na aarī a maitūguo, ariā manyararīre athuuri ao na ciana ciao. Maitūguo aarī Mūhiti, nake thoguo aarī Mūamori. ⁴⁶ Mwarī wa nyūkwa ūrīa mūkūrū aarī Samaria ūrīa watūūragā mwena waku wa gathigathīni marī na airītu ake; nake mwarī wa nyūkwa ūrīa mūnini aarī Sodomu, ūrīa watūūragā mwena waku wa gūthīni hamwe na airītu ake. ⁴⁷ Wee-rī, to gūthīi wathīire na mīthīire yao na ūkūrīmūrīra mītugo yao īrī magīgī, no mīthīire-inī yaku yothē nīwahiūhire gūthūka kūmakīra. ⁴⁸ Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa Nīi ndūūragā muoyo-rī, mwarī wa nyūkwa Sodomu na airītu ake matiekīre ta ūrīa wee na airītu aku mwīkīte.

⁴⁹ “Maya nīmo maarī mehīa ma mwarī wa nyūkwa Sodomu: We marī na airītu ake maarī andū etīī, a kwīhūūnīrīra, na matiarūmbūyagia ūhoro wa andū ariā angī; matiateithīrie andū ariā athīni o na ariā abatarī. ⁵⁰ Nīmeīkīrīre na magīka maundū marī magīgī maitho-inī makwa. Nī ūndū ūcio nīndamaingātīre, o ta ūguo muonete. ⁵¹ Samaria ndehīrie nuthu ya mehīa marīa wee wehīre. Wee wīkīte maundū marī magīgī maingī kūmakīra, na nīūtūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athīngu nī ūndū wa maundū macio mothe wīkīte. ⁵² Ūrokīrīrīra gūconorīthio, nīgūkorwo nīūtūmīte aarī a maitūguo moneke ta marī athīngu. Tondū mehīa maku maarī mooru gūkīra mao, o mekuoneka marī athīngu gūgūkīra. Nī ūndū ūcio-rī, īgua thoni na ūconoke, nīgūkorwo nīūtūmīte aarī a nyūkwa moneke marī athīngu.

⁵³ “No rīrī, nīngacookeria Sodomu ūgaacīru wake marī na airītu ake, o na Samaria marī na airītu ake, na nīngagūcookeria ūgaacīru waku o hamwe nao, ⁵⁴ nīguo ūigūe thoni na ūconoke nī ūndū wa maundū macio

mothe wekire nĩ undũ wa kũmahe ũhurũko. ⁵⁵ Nao aarĩ acio a maitũguo, Sodomu marĩ na airĩtu ake, na Samaria marĩ na airĩtu ake-rĩ, nĩmagacooka o ta ũria maarĩ mbere; nawe ũri na airĩtu aku nĩmũgacooka o ta ũria mwarĩ mbere. ⁵⁶ O na ndũngĩagwetire rĩtwa rĩa mwarĩ wa nyũkwa Sodomu mũthenya ũcio wetĩaga, ⁵⁷ mbere ya waganu waku kũguũrio. O na kũrĩ ũguo-rĩ, riu ũrĩ mũnyarare nĩ airĩtu a Edomu, marĩ hamwe na andũ othe aria mariganĩtie nao, o na nĩ airĩtu a Afilisti, acio othe magũthũire na magakũrigicĩria na mĩena yothē. ⁵⁸ Wee nĩwe ũgaacookeerwo nĩ maciaro ma ũũra-thoni waku, na ma maũndũ marĩa wikaga marĩ magigi, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵⁹ “Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngagwĩka o ta ũria wagĩĩre nĩ gwĩkwo, tondũ nĩũmenete mwĩhitwa wakwa na undũ wa gũthũkia kĩrikanĩro kũ. ⁶⁰ No rĩrĩ, nĩngaririkana kĩrikanĩro kĩa ndarikanĩire nawe matukũ-inĩ ma ũnini waku, na nĩngahaanda kĩrikanĩro giitũ nawe gĩa gũtũũra. ⁶¹ Hĩndĩ iyo nĩũkaririkana mĩthĩire yaku, nawe ũconoke rĩria ũkaamũkĩra aarĩ a maitũguo ariya akũrũ gũgũkĩra na ariya anini gũgũkĩra. Nĩngamaneana kũrĩ we marĩ ta aarĩ aku, no ti kũringana na kĩrikanĩro giitũ nawe. ⁶² Nĩ undũ ũcio nĩngahaanda kĩrikanĩro giitũ nawe, na nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁶³ Nĩngĩ rĩria ngaakũhoroheria nĩ undũ wa maũndũ mothe marĩa wĩkĩrĩ, nĩũkaririkana na ũconoke, na ndũgacooka gũtũmũra kanua gaku rĩngĩ nĩ undũ wa ũria ũconorithĩtio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

17

Nderi Igĩrĩ na Mũthabibũ

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩnginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, gwatania ndaĩ na warĩrie andũ a nyũmba ya Isiraeli na ngerekano. ³ Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nderi nene irĩ na mathagu marĩ hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma marangi maingĩ nĩyokire Lebanoni. Ikĩnyĩta gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa, ⁴ ikiuna thuuna ya gacũmbĩrĩ kau, na ikĩmitwara bũrũri wa onjoria, nayo ikĩmĩhaanda thĩnĩ wa itũũra inene rĩa onjoria.

⁵ “Igĩcōoka igĩkuua mbeũ imwe cia bũrũri wanyu, na igĩcihaanda tĩri-inĩ mũnoru. Igĩcihaanda ta mĩti ũria ũkũraga hakuhi na maai maingĩ, ⁶ nague ũkĩringũra, ũgĩtuika mũthabibũ mũkuhi ũtheeremete. Honge ciaguo ikĩmĩhũgũkĩra, no mĩri yaguo igĩkorwo itĩĩte na thĩ rungu rwayo. Nĩ undũ ũcio ũgĩtuika mũthabibũ, ũkĩruta hongē irĩ na tũhwang’ a tũri na mathangĩ.

⁷ “No nĩ kwari na nderi ingĩ nene yari na mathagu maarĩ na hinya, na maiyũrite njoya. Hĩndĩ iyo mũthabibũ ũcio ũgĩtwara mĩri yaguo yerekeire na kũrĩ nderi iyo uumĩte hau wahaandĩtwo, nague ũgĩtambũrũkia hongē ciaguo harĩ yō nĩguo wone maai. ⁸ Nĩwahaandĩtwo tĩri-inĩ mwega handũ harĩ na maai maingĩ nĩguo ũrute hongē, na ũciare maciaro, na ũtuĩke mũthabibũ ũri na riiri.’

⁹ “Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkamunywo, na maciaro maguo mahũrũrwo nĩguo ũhoohe? Mathangũ maguo mothe ma mũringũrano nĩmakahoohe. Ndũkabataru guoko kũri na hinya, kana andũ aingĩ a kũmunya na mĩri. ¹⁰ O na ũngĩmunywo, ũhaandwo handũ hangĩ-rĩ, hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkahoohe biũ rĩria rũhuho rwa mwena wa irathĩro* rũkaũhuruta, nague ũhoohe o hau wakũrĩre?’”

¹¹ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ¹² “Ũria andũ a nyũmba ino ya ũremi atĩrĩ, ‘Mũtiramenya gĩtũmi kĩa maũndũ macio?’ Meere atĩrĩ, ‘Mũthamaki wa Babuloni nĩathĩre Jerusalemu, agĩtaha mũthamaki wakuo na andũ ariya maarĩ igweta akuo, akĩmatwara nginya Babuloni. ¹³ Nĩngĩ akioya mũndũ ũmwe wa nyũmba ya ũthamaki akĩrikanĩra kĩrikanĩro nake, na akĩmwĩhĩtithia. Nĩngĩ agĩcōoka akioya atongoria a bũrũri ũcio agĩthĩi nao, ¹⁴ nĩguo ũthamaki ũcio wagĩthio hinya, ndũkanehaande rĩngĩ, no ũtũrũragio nĩ gwathĩkĩra kĩrikanĩro kũ gĩake. ¹⁵ No rĩrĩ, mũthamaki ũcio akĩmũremera na undũ wa gũtũma abarũthi ake mathĩi bũrũri wa Misiri makamũrehere mbarathi na mbũtũ nene ya ita. Hihi niekũhootana? Mũndũ ũria wikaga ciiko ta icio no ehonokie? Mũndũ ũcio aakĩhota gũthũkia kĩrikanĩro na acooke ehonokie?

¹⁶ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, mũndũ ũcio agaakũira kũu Babuloni, bũrũri wa mũthamaki ũcio wamũkarĩrie gĩtĩ kĩa ũthamaki, ũcio aanyararire mwĩhitwa wake na agĩthũkia kĩrikanĩro gĩake. ¹⁷ Firaũni hamwe na mbũtũ yake ya hinya ya ita o na kĩrĩndĩ kĩngĩ, matikamũteithia mbaara-inĩ, rĩria ihumbu iigaakwo na gũthĩũrũrũkĩrio na rĩrĩrigo nĩguo mĩoyo mĩngĩ inĩniwo. ¹⁸ Nĩanyararire mwĩhitwa ũcio na undũ wa gũthũkia kĩrikanĩro kũ. Tondũ nĩanyĩtaniire na kĩrikanĩro kũ, no agĩcōoka gwĩka maũndũ macio mothe-rĩ, ndakahonoka.

¹⁹ “Nĩ undũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, nĩngatũma acookererwo nĩ mwĩhitwa ũcio wakwa aanyararire o na kĩrikanĩro giakwa kũ aathũkĩrie. ²⁰ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake agwatio nĩ mũtego wakwa. Nĩngamũrehe Babuloni ndĩmũci-irithĩrie kuo, tondũ nĩagire kwĩhokeka harĩ nĩ. ²¹ Nacio mbũtũ ciake cia thigari ciothe iria ikooru nĩkoor-agwo na rũhiũ rwa njora, namo matigari mao mahurunjĩrwo huho-inĩ ciothe. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njariite.

²² “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene nĩngatua karũhongē kuuma gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa ndĩkahaande. Ngaatua karũhongē koororo ka mũthunano kuuma gacũmbĩrĩ kaguo, na ndĩkahaande kĩrima-inĩ kĩraihi na gĩtũũgĩru na igĩrũ. ²³ Kũu kĩrima-igĩrũ gĩa Isiraeli nĩkuo ngakahaanda; nĩgakaruta hongē na gaciare maciaro, nague nĩũgatuika mũtarakwa ũri na riiri. Nyoni cia mĩthemba yothē nĩgaaka itara ciacio

* 17:10 Rũrũ rwarĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro, na rwakoragwo rũrĩ rũhiũ; nĩruomagia irio irĩ mĩgũnda na ruoikaine ta “Kahamsini”. Maandiko-inĩ rwarũngĩamĩrĩre mbũtũ cia Babuloni.

honge-ini ciaguo; niigatũura kũruru-ini kĩa honge ciaguo. ²⁴ Mitĩ yothe ya mũgũnda nĩkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nyihagia mũtĩ ũria mũraihi na ngatũma mũtĩ ũria mũkuhi ũkũre ũraihe. Nĩnyũmagia mũtĩ ũria mũruru, nague mũtĩ ũria mũmũmũ ngatũma ũrũre.

“Nĩi Jehova nĩ nĩ njariĩe, na nĩngwika ũguo.”

18

Roho ũria wĩhagia Nĩũgakua

¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩangĩnyĩrĩre, ngĩũrio atĩrĩ: ² “Inyũ andũ aya, mũkoragwo mũkiuga atĩa rĩria mũkwaria thimo ĩno igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli:

“Maithe ma ciana marĩaga thabibũ ngagatu, namo magego ma ciana makaigua thithi?”

³ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, mũtigacooka kũgweta thimo ĩno thĩĩni wa Isiraeli. ⁴ Nĩgũkorwo roho o wotho ũrĩ muoyo nĩ wakwa; roho wa ithe nĩ wakwa o na wa mũriũ no wakwa. Roho ũria wĩhagia nĩguo ũgaakua.

⁵ “Mũndũ aahota gũkorwo nĩ mũthingu, na ekaga maũndũ ma kũhoto na marũngĩrũ.

⁶ We ndarĩaga irio iria irutagĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ, kana agatiĩrĩra maitho mĩhianano ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.

We ndathaahagia mũtumia wa mũndũ ũria ũngĩ, kana agakoma na mũndũ-wa-nja rĩria arĩ na ihinda rĩa mweri.

⁷ Ndahinyagĩrĩria mũndũ o na ũrĩkũ, no nĩacookagĩria mũndũ ũria marĩ thĩĩrĩ nake kĩria ooete kĩrĩ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩĩrĩ.

We ndatunyanaga indo, no arĩa ahũtu nĩamaheaga irio ciake, na arĩa marĩ njaga akamahe nguo.

⁸ Nĩngĩ ndakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kũhoto, kana agetia uumithio mũkĩru.

We nĩagiragia guoko gwake gũtĩgeeke ũũru, na nĩatũithanagia ciira na kũhoto gatagatĩ ka mũndũ na ũria ũngĩ.

⁹ Mũndũ ũcio nĩarũmagĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na akahingia watho wakwa na wĩhokeku.

Mũndũ ũcio nĩ mũthingu; ti-itherũ nĩagatũũra muoyo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁰ “Mũndũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwanake mũtunyani, mũitithia wa thakame kana wĩkaga ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio mangĩ mooru ¹¹ (o na harĩa ithe atekire ũndũ o na ũmwe wa mo):

“We nĩarĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma-igũrũ.

Nĩathũkagia mũtumia wa mũndũ ũria ũngĩ.

¹² Nĩahinyagĩrĩria mũthĩĩni na mũbatari.

Nĩatunyanaga indo.

Ndacookagia kĩria oete gĩa kũrũgamĩrĩra thĩĩrĩ.

Nĩatiiragĩra mĩhianano maitho.

Nĩekaga maũndũ marĩa marĩ magigi.

¹³ We nĩakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kũhoto, na agetia uumithio mũkĩru.

Mũndũ ta ũcio-rĩ, nĩagatũũra muoyo? Ndangĩtũũra muoyo! Nĩ ũndũ nĩekite maũndũ macio mothe marĩ magigi-rĩ, ti-itherũ no nginya akooragwo na thakame yake ĩmũcookerere we mwene.

¹⁴ “No rĩrĩ, mũriũ ũcio angĩkorwo arĩ na mwana ũria wonaga mehia macio mothe ithe ekaga, na o na gũtũika nĩamoonaga, we ndekaga maũndũ macio mooru:

¹⁵ “We ndarĩaga irio iria irutĩrwo mahooero-inĩ marĩa marĩ irĩma igũrũ, kana agatiĩrĩra maitho mĩhianano ya andũ a nyũmba ya Isiraeli.

We ndathaahagia mũtumia wa mũndũ ũria ũngĩ.

¹⁶ Ndahinyagĩrĩria mũndũ o na ũrĩkũ, na ndeetagia kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra thĩĩrĩ.

Ndatunyanaga indo, no irio ciake aciheaga arĩa ahũtu, na akahe arĩa marĩ njaga nguo.

¹⁷ Nĩarigagĩrĩria guoko gwake gũtĩkehie, na ndakombanagĩra nĩguo etie uumithio ũtarĩ wa kũhoto, kana etie uumithio mũkĩru.

Nĩahingagia watho wakwa, na akarũmĩrĩra watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo.

Ũcio-rĩ, ndagakua nĩ ũndũ wa mehia ma ithe; ti-itherũ nĩagatũũra muoyo. ¹⁸ No rĩrĩ, ithe nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make mwene, tondũ we nĩekire maũndũ ma ũria-ng’ũrũrĩ, na agĩtunya mũrũ wa ithe indo, na agĩka maũndũ marĩa mooru gatagatĩ-inĩ ka andũ ao.

¹⁹ “No inyuĩ mūūragia atĩrĩ, ‘Nĩ kī gīkūgiria mūriū agae mahitia ma ithe?’ Kuona atĩ mūriū ūcio nīekite maūndũ marĩa marĩ kīhooto na magĩrĩru, na akamenyerera watho wakwa wa kūrūmĩrĩro, na akaūhingia-rĩ, ti-itherũ nīegūtũura muoyo. ²⁰ Roho ūria wĩhagia nĩguo ūgaakua. Mwana ndakagaya waganu wa ithe, kana ithe agae waganu wa mwana. Ūthingu wa mūndũ ūria mūthingu nowe mwene ūgaacookererwo nĩguo, naguo waganu wa mūndũ ūria mwaganu nowe ūgaacookererwo nĩguo.

²¹ “No rĩrĩ, mūndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na mehia mothe marĩa ekĩte, na arūmie watho wakwa wa kūrūmĩrĩro, na ekage maūndũ ma kīhooto na marĩa magĩrĩre, ti-itherũ nīegūtũura muoyo; we ndagakua. ²² Gūtĩrĩ ihitia o na rĩmwe rĩa marĩa aaneka rĩgaacooka kūrĩrĩkanwo. Tondũ wa maūndũ ma ūthingu marĩa ekĩte-rĩ, nīegūtũura muoyo. ²³ Mwathani Jehova ekūūra atĩrĩ: Anga nĩ nĩngenagio nĩ gĩkuũ kia andũ aria aaganu? Githĩ ti kwenda ingienda magarũrũke matigane na mĩthĩre iyo yao nĩguo matũire muoyo?

²⁴ “No angĩkorwo mūndũ mūthingu na agarũrũke atigane na ūthingu wake, na ehie na eke maūndũ marĩ magigi ta marĩa mekagwo nĩ mūndũ mwaganu-rĩ, anga nĩagagītũura muoyo? Hatĩrĩ ūndũ o na ūmwe wa maūndũ ma ūthingu marĩa aaneka ūkarĩrĩkanwo. Tondũ wa mahitia ma kwaga kwĩhoheka na tondũ wa mehia marĩa ekĩte-rĩ, no agaakua.

²⁵ “No inyuĩ muugaga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kīhooto.’ Ta thĩkĩrĩrai inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli: Njĩra yakwa-rĩ, ti ya kīhooto? Atĩrĩrĩ, githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kīhooto? ²⁶ Mūndũ mūthingu angĩgarũrũka atigane na ūthingu wake ehie, agaakua nĩ ūndũ wa mehia make; agaakua nĩ ūndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁷ No mūndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu ūria ekĩte, na eke maūndũ ma kīhooto na marĩa magĩrĩre-rĩ, we nĩakahonokia muoyo wake. ²⁸ Nĩ ūndũ nīeciiragia ūhoru wa mahitia make mothe marĩa aneeka, na akagarũrũka agatigana namo-rĩ, ti-itherũ nĩagātũura muoyo; we ndagakua. ²⁹ No andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli mekuuga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kīhooto.’ Anga njĩra ciakwa ti cia kīhooto, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kīhooto?

³⁰ “Nĩ ūndũ ūcio, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩngūmũtura ciira, o mūndũ o mūndũ kūrĩngana na mĩthĩre yake, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩreire! Tiganai na mahitia manyu mothe; namo mehia manyu matigatũma mwanangwo. ³¹ Tiganai na waganu wothē ūria mwĩkĩte, mūgie na ngoro njerũ na roho mwerũ. Nĩ kī gīgūtũma mũkue, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? ³² Nīgũkorwo ndikenagio nĩ gĩkuũ kia mūndũ o na ūrĩkũ, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩreire mūtũire muoyo!

19

Macakaya nĩ ūndũ wa Athamaki a Isiraeli

¹ “Nĩngĩ ambĩrĩria macakaya * makoniĩ athamaki a Isiraeli, ² ūmeere atĩrĩ:

“Atĩrĩrĩ, maitũguo ahaanaga ta mūrũũthi wa mũgoma
arĩ gatagati ka mūrũũthi ĩria ĩngĩ!

Wakomire kĩmamo-inĩ kia mūrũũthi mĩthĩ,
na ūkĩrera ciana ciaguo.

³ Warerire kĩa kĩmwe kĩaguo,
gīgĩtuika mūrũũthi ūrĩ hinya.

Mūrũũthi ūcio ūkĩmenyera gūtambuuranga kĩa wanyĩta,
na ūkarĩĩaga andũ.

⁴ Nacio ndũrĩrĩ ikĩigua ūhoru waguo,
naguo ūkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩa.

Ūgĩtwarwo bũrũri wa Misiri
ũguucitio na icũhĩ cia maniũrũ.

⁵ “Na rĩrĩa nyina ya mūrũũthi ūcio yoonire mwĩhoko wayo ndũnahinga,
na itanya rĩa nyĩratũka rĩa tũhũ-rĩ,
ĩkĩoya kĩa kĩngĩ kĩaoy,
ĩgĩgĩtua mūrũũthi ūrĩ hinya.

⁶ Naguo ūgĩcangacanga gatagati ka mūrũũthi ĩria ĩngĩ,
nīgũkorwo nĩwatuĩkĩte mūrũũthi ūrĩ hinya.
Mūrũũthi ūcio ūkĩmenyera gūtambuuranga kĩa wanyĩta,
na ūkarĩĩaga andũ.

⁷ Nĩwamomirire cĩhitho ciao iria nũmu,
na ūkĩananga matũũra mao.
Bũrũri ūcio na andũ arĩa othe maatũũraga kuo,
makĩiyũrwo nĩ guoya wa mũraramo waguo.

⁸ Hĩndĩ iyo, ndũrĩrĩ ikĩũũkĩrĩa,
ndũrĩrĩ iria cioimĩte ng'ongo iria ciagũthiũrũrũkĩrie.
Ikĩwambĩra mũtego,
naguo mūrũũthi ūcio ūkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩa.

⁹ Makĩũguucũrũria na icũhĩ cia maniũrũ, makĩũingĩria kĩa-ina-ini,

* 19:1 Icakaya rĩrĩ rĩatungagwo na rĩkainwo hĩndĩ ya mathiko ma mūtongoria (2Sam 1:17-27).

makūtwarīra mūthamaki wa Babuloni.
Makiūikia njeera,
na nī ūndū ūcio mūraramo waguo ndwacookire kūiguuo
kūu irīma-inī cia Isiraeli rīngī.

¹⁰ “Maitūguo aatarīi ta mūthabibū
ūhaandītwo thīinī wa mūgūnda waku wa mīthabibū
hakuhi na maaī;

nīwaciarīte mūno, na ūkagīa na honge nyingī
tondū wa maaī kūingīha.

¹¹ Honge ciaguo ciarī hinya,
igakiagīrīra gūtuuo mūthīgi wa mūthamaki.

Mūthabibū ūcio ūkīraiha na igūrū,
ūgīkīra mahuti marīa matumanu,
na nīwonekaga wega nī ūndū wa ūrīa waraihīte na igūrū,
na nī ūndū wa honge ciaguo nyingī.

¹² No nīwamunyirwo na mīri yaguo nī ūndū wa marakara,
na ūgīkanio thī.

Naruo rūhuho rūrīa ruumaga mwena wa irathīro rūgītūma ūhoohe,
na maciaro maguo makīhūrūrwo;

honge ciaguo iria ciarī hinya ikīūma,
ikīhīa nī mwaki, ūgīciniina.

¹³ Na rīrī, rū ūhaandītwo werū-inī wa mūthanga,
būrūri ūrīa mūmū, ūrī nyoota.

¹⁴ Mwaki woimire rūhonge-inī rūmwe rwa iria nene,
ūgīcina maciaro maguo, magīthira.

Gūtīrī rūhonge rūrī hinya rūtīgaire harī guo
rūngītūuo mūthīgi wa mūthamaki.’

Maya nī macakaya, na nīmo maūndū marīa marīcakayanagīrwo namo.”

20

Isiraeli Kūrema

¹ Mwaka-inī wa mūgwanja, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli magīka
gūtūrīa ūhoro harī Jehova, nao magīkara thī hau mbere yakwa.

² Hīndī ūyo kiugo kia Jehova gīkinginyīrīra ngūrwo atīrī: ³ “Mūrū wa mūdūdū, arīria athuuri a Isiraeli,
ūmeere atīrī, ‘Mwathani Jehova ekūria atīrī: Anga mūkīte gūtūria ūhoro harī nīi? Ti-itherū o ta ūrīa nīi
ndūūruga muoyo-rī, ndingīreka mūtūirīe ūhoro harī nīi, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’

⁴ “Nīūkūmatūra ciira? Nīūkūmatūra ciira, wee mūrū wa mūdūdū? Nī ūndū ūcio marūithīe, ūmeere
maūdūdū marī magīgi marīa meekagwo nī mīhianano ūyo ya būrūri wa Misiri. Nī ūndū ūcio nguuga nīngūmaītīrīa
mang’ūrī makwa, na ndīrute marakara nao marī o kūu būrūri wa Misiri. Ngīmeera njoete guoko na igūrū,
na ngīmeguūrīria kūu būrūri wa Misiri. Ngīmeera njoete guoko na igūrū atīrī, “Nī nī nīi Jehova
Ngai wanyu.” ⁶ Mūthenya ūcio ndehītīre ngīmeera atī nīngamaruta būrūri wa Misiri, ndīmatware būrūri
ūrīa nīi ndīmacarīrie, būrūri ūrī būthi wa iria na ūkī, būrūri mūthaka gūkīra mabūrūri mothe. ⁷ Na nīi
ngīmeera atīrī, “O ūmwe wanyu-rī, nīatigane na mīhiano ūyo mīūru mūkaraga mūcūthīrīrie, na mūtige
gwithaahia na mīhianano ūyo ya būrūri wa Misiri. Nī nī nīi Jehova Ngai wanyu.”

⁸ “No rīrī, nīmanemeire, makīaga gūthīkīrīria; matiatiganire na mīhiano ūyo mīūru rīria maikaraga
macūthīrīrie, o na matiatiganire na mīhianano ūyo ya būrūri wa Misiri. Nī ūndū ūcio nguuga nīngūmaītīrīa
mang’ūrī makwa, na ndīrute marakara nao marī o kūu būrūri wa Misiri. ⁹ No ngīka ūndū, nī ūndū wa rītwa
rīakwa nīguo rītīgathaahio maitho-inī ma ndūrīrī icio maatūranagīa nacio, o icio cionire ngīonithania
kūrī andū a Isiraeli na ūndū wa kūmaruta būrūri wa Misiri. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndaamatongorīrie ngīmaruta
būrūri wa Misiri, ngīmarehe werū-inī. ¹¹ Nīndamaheire kīrīra kia watho wakwa wa kūrūmīrīro na
ngīmamenyithia mawatho makwa, nīgūkorwo mūdūdū ūrīa ūrīmaathīkagīra nīagatūūrio nīmo. ¹² Ngīcooka
ngīmahe Thabatū ciakwa irī kīmenyithia gatagatī gakwa nao, nīgeetha mamenyage atī nīi Jehova nīndama-
tūire atheru.

¹³ “No rīrī, andū acio a Isiraeli nīmanemeire kūu werū-inī. Matiarūmīrīrie kīrīra kia watho wakwa wa
kūrūmīrīro, na nīmaregire mawatho makwa, o na gūtūka mūdūdū ūrīa ūmathīkagīra nīagatūūrio nīmo,
na magīthaahia Thabatū ciakwa biū. Nī ūndū ūcio nīi na nīi nguuga atīrī, nīngūmaītīrīa mang’ūrī makwa,
ndīmanīnīre kūu werū-inī. ¹⁴ No ngīka ūndū nī ūndū wa rītwa rīakwa, nīguo rītīgathaahio maitho-inī
ma ndūrīrī icio cīeyoneire na maitho ngīmaruta kuo. ¹⁵ Nīngī nīndehītīre njoete guoko na igūrū o kūu
werū-inī, nguuga ndīkamakīnia būrūri ūrīa ndaamaheite, būrūri ūrī būthi wa iria na ūkī, na būrūri ūrīa
mwega gūkīra mabūrūri mothe; ¹⁶ Ndeekire ūguo tondū nīmaregire mawatho makwa, na matiarūmīrīrie
watho wakwa wa kūrūmīrīro, na nīmathaahīrie Thabatū ciakwa. Nīgūkorwo ngoro ciao nīcieheanīte kūrī
mīhianano ūyo yao. ¹⁷ No rīrī, nīndamaigūrīrie tha, ngīaga kūmaananga kana kūmanīnīra kūu werū-inī.
¹⁸ Nīnderire ciana ciao irī kūu werū-inī atīrī, “Tigai kūrūmīrīra irīra cia watho wa maithe manyu, kana

mürümĩrĩre mawatho mao, kana mwĩthaahie na mĩhianano yao. ¹⁹ Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova Ngai wanyu; rūmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kūrũmĩrĩro, na mũmenyagĩrĩre mawatho makwa. ²⁰ Ikaragiai Thabatũ ciakwa irĩ theru, nĩguo ituĩke kĩmenyithia gatagatĩ gakwa na inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩĩ Jehova Ngai wanyu.”

²¹ “No rĩrĩ, ciana icio nĩcianemeire: Itiarũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kūrũmĩrĩro, o na kana ikĩmenyerera kūrũmia mawatho makwa, o na gwakorwo mũndũ ũria ũmathikagĩra niagatũũrio nimo, nĩciathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga nĩngũciitĩrĩria mang’ũrĩ makwa, na ndũme marakara makwa maciũkĩrĩre kũu werũ-inĩ. ²² No nĩndagĩrĩrĩrie guoko gwakwa, na ngĩka ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio cieyoneire ngĩmaruta kuo. ²³ Nĩngĩ nĩndehĩtire harĩo njoete guoko na igũrũ kũu werũ-inĩ, ngiuga atĩ nĩngamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, na ndimaharaganiĩre mabũrũri-inĩ, ²⁴ tondũ matiathĩkĩre mawatho makwa, no nĩ kũrega maaregire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kūrũmĩrĩro na magĩthaahia Thabatũ ciakwa, namo maitho mao makĩrĩrĩria mĩhianano ya maithe mao. ²⁵ Ngĩcooka ngĩmarekereria irĩra-inĩ irĩa itaarĩ njega, na mawatho marĩa matangĩmatũũria; ²⁶ nĩndarekire mathaahio nĩ ũndũ wa iheo ciao, irĩ igongona rĩa mwana o wotho wa irigithathi, nĩguo ndũme maiyũro nĩ guoya mũnene, na mamenye atĩ nĩ nĩ nĩĩ Jehova.”

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Thĩĩnĩ wa ũndũ ũyũ o nago, maithe manyu nĩmanumire na ũndũ wa kũndirika: ²⁸ Rĩria ndaamareehire bũrũri ũria ndehĩtire atĩ nĩngamahe, rĩria moonire kĩrĩma o gĩothe kĩraihu kana mũtĩ o wotho warĩ na mathangũ, hau nĩho maarutĩre magongona mao, makĩruta magongona marĩa maatũmire ndakare, na makĩruta ũbumba wao ũria mũnungi wega, o na magĩtanga maruta mao ma kũnyuuo. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo ngĩmooria atĩrĩ: Gĩtũmi gĩa kũndũ kũu gĩtũũgĩru mũthiiaa nĩ kĩĩ?’” (Nakuo gwĩtagwo Bama* nginya ũmũthĩ.)

Gũtũrwo Ciira na Gũcookererio

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga nĩmũgwithaahia o ta ũria maithe manyu meekire, na makĩrĩrĩria mĩhiano yao mĩũru? ³¹ Rĩria mũkũruta iheo cianyu, mũkaruta igongona rĩa kũhĩtũkĩthĩria ariũ anyu mwaki-inĩ-rĩ, mũthiiaa na mbere na gwĩthaahia na mĩhianano yanyu yotho o nginya ũmũthĩ. Nĩĩ no ndĩmũwĩtkĩrie mũtũirie ũhoru harĩ nĩĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩĩ ndũũraga muoyo, ndĩngĩmũwĩtkĩria mũtũirie ũhoru harĩ nĩĩ.

³² “Inyuĩ mugaga atĩrĩ, “Ithũi tũkwenda gũtũka ta andũ a ndũrĩrĩ, ta kĩrĩndĩ kĩa mabũrũri ma gũkũ thĩ, ariã matungatagĩra mĩti na mahiga.” No maũndũ marĩa mwĩciĩritie gũtĩrĩ hĩndĩ makaahinga. ³³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩĩ ndũũraga muoyo, ngaamwathaga na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio. ³⁴ Nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, o na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ marĩa mwahurunjirwo. ³⁵ Nĩngamũrehe werũ-inĩ wa ndũrĩrĩ, na kũu nĩkũo ngaamũtũira ciira tũkionanaga ũthĩũ kwa ũthĩũ. ³⁶ O ta ũria ndaũtũrĩre maithe manyu ciira kũu werũ-inĩ wa bũrũri wa Misĩrĩ, ũguo noguo ngaamũtũira ciira, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³⁷ Nĩngamũrũmbũia ngĩmũhĩtũkĩria rungu rwa rũthanju rwakwa, na nĩngamũrehe ndĩmuohanie na kĩrĩkanĩro giakwa. ³⁸ Nĩngamũtheria, ndĩmwehererie andũ ariã aremi na ariã manjũkagĩrĩra. O na gũtũka nĩngamaruta bũrũri ũria matũũraga-rĩ, matigatoonya bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩĩ Jehova.

³⁹ “No inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli-rĩ, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Thĩĩnĩ mũndũ o mũndũ mĩgatungatĩre mĩhianano yanyu! Ti-itherũ thuutha ũcio, nĩmũgathikĩrĩria na mũtigacooka gũthaahia rĩtwa rĩakwa itheru na iheo cianyu na mĩhianano yanyu. ⁴⁰ Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩgũkorwo kĩrĩma-inĩ giakwa gĩtheru, kĩrĩma kĩrĩa kĩraihu gĩa Isiraeli, kũu bũrũri ũcio nĩkũo andũ a nyũmba yotho ya Isiraeli† makaandungatagĩra, na kũu nĩkũo ngaametĩkĩrĩra. Kũu nĩkũo ngaabatario nĩ maruta manyu na iheo cianyu irĩa njega, o hamwe na magongona manyu mothe marĩa maamũre. ⁴¹ Nĩngamũwĩtkĩra ta mũrĩ ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwega, rĩria ngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ marĩa mwahurunjirwo, na nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru gatagatĩ kanyu maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ. ⁴² Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩĩ Jehova, rĩria ngaamũcookia bũrũri wa Isiraeli, bũrũri ũria ndehĩtire njoete guoko na igũrũ atĩ nĩngaũhe maithe manyu. ⁴³ Mũrĩ kũu nĩmũkarĩrikana mĩtugo yanyu na ciiko ciothe irĩa mwĩthaahĩtie nacio, na inyuĩ nĩmũkeemena nĩ ũndũ wa ũũru ũria wotho mwaneeka. ⁴⁴ Nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩĩ Jehova, rĩria ngaamũwika maũndũ macio nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa, no ti kũringana na mĩthĩire yanyu mĩũru, na mĩtugo yanyu mĩũru, na maũndũ manyu mooru marĩa mwĩkaga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Gũthini

⁴⁵ Nĩngĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ⁴⁶ “Mũrũ wa mũndũ, roria ũthĩũ waku mwena wa gũthini; hunjia ũhoru wa gũũkĩrĩra mwena wa gũthini, na ũrathe ũhoru wa gũũkĩrĩra mũtĩtũ wa bũrũri ũcio wa mwena wa gũthini. ⁴⁷ ĩra mũtĩtũ ũcio wa mwena wa gũthini atĩrĩ: ‘Igua kiugo kĩa Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ndĩ hakuĩ gwakia mwaki thĩĩnĩ waku, nago nĩũkaniina mĩtĩ yaku yotho, ĩrĩa mĩĩgũ nginya ĩrĩa mĩmũmũ. Rũrĩrĩmbĩ rũu rĩtũkahoreka, na ũthĩũ o wotho kuuma mwena wa gũthini nginya

* 20:29 Bama nĩ kuuga kũndũ kũria gũtũũgĩru.

† 20:40 Nyũmba yotho ya Isiraeli yarĩgamĩrĩre Ũthamaki wa Gũthini hamwe na wa Gathigathini.

mwena wa gathigathini nūgaacinwo nīruo. ⁴⁸ Mündū o wothē nīakoona atī nīī Jehova nī nīī ndīwakītie; ndūkahoreka.”

⁴⁹ Hīndī iyo ngiuga atīrī, “Hī! Mwathani Jehova. Maraaria ūhorō wakwa, makoiga atīrī, ‘Githī to kwaria araaria na ngerekano?’”

21

Babuloni, Rūhiū rwa Njora rwa Ngai rwa Gūtuanīra Cīra

¹ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mündū, roria ūthiū waku Jerusalemu, na ūhunje ūhorō wa gūūkīrīrwo kwa handū-harīa-haamūre. Ratha ūhorō wa gūūkīrīrwo kwa būrūrī ūcio wa Isiraeli, ³ ūwīre atīrī, ‘Jehova ekuuga ūū: Nīngūgūūkīrīra. Nīngūcomora rūhiū rwakwa rwa njora kuuma njora-inī, na ngwehererie andū arīa athingu na arīa aaganu. ⁴ Tondū nīngūkwehereria andū arīa athingu na arīa aaganu-rī, rūhiū rwakwa rwa njora nīrūgacomorerwo mündū o wothē kuuma mwena wa gūthini nginya mwena wa gathigathini. ⁵ Hīndī iyo, andū othe nīmakamenya atī nīī Jehova nī nīī njomorete rūhiū rwakwa rwa njora kuuma njora-inī; rūtigacookio rīngī njora-inī.’

⁶ “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mündū caaya! Caaīra mbere yao, ūrī mūthīnīku ngoro na ūrī na kīeha kīnene. ⁷ Na rīrīa magaakūūria atīrī, ‘Ūracaaya nīkī?’ ūkameera atīrī, ‘Nī ūndū wa ūhorō ūrīa ūroka. Ngoro o yothē nīkarīngīka, na guoko o guothe kwage hinya; roho o wothē nīkarīngīka na iru o rīothe nīrīkaregera o ta ūrīa maaī mereeraga.’ Ūhorō ūcio nīūrooka! Ti-itherū, ūhorō ūcio nīūgekīka, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

⁸ Nakīo kiugo kīa Jehova gīkīnginyīrīra, ngīrwo atīrī: ⁹ “Mūrū wa mündū, ratha ūhorō, uuge atīrī, ‘Mwathani ekuuga ūū:

“‘Harī rūhiū rwa njora, harī rūhiū rwa njora,
rūnooretwo rūkohīga, na rūgathūūo rūkahenia,

¹⁰ rūnooretwo rūrī rwa kūūragana,
na rūgathūūo nīguo rūhenagie ta rūheni!

“‘Anga nītūgagīkenera mūthīgi wa ūthamaki wa mūrū wakwa Juda? Rūhiū rūu rwa njora nīrūiraga mūthīgi o wothē ta ūcio.

¹¹ “‘Rūhiū rūu rwa njora rūthuurītwo nīguo rūthūūo,
nīguo rūnyīitagwo na guoko;

nīrūnoore na rūgathūūo,
na nīrūhaariro nīguo rūneanwo guoko-inī kwa mūūragani.

¹² Rīra na ūgīrīke, wee mūrū wa mündū,
nīgūkorwo nīrūūkīrīre andū akwa,
o na rūgookīrīra athamaki othe a Isiraeli.

Nīmaneanītwo rūhiū-inī rwa njora
marī hamwe na andū akwa.

Nī ūndū ūcio wīhūūre gīthūri.

¹³ “‘Ti-itherū kūgeranio nīgūgooka. Gūgaagīkara atīa angīkorwo mūthīgi ūcio wa ūthamaki wa Juda, ūrīa ūiragwo nī rūhiū rūu rwa njora ndūgathīi na mbere? Ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’

¹⁴ “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mündū-rī,
ratha ūhorō, na ūhūūre hī.

Naruo rūhiū rūu rwa njora ūreke rūringe maita meerī,
o na nīrūringe maita matatū.

Nī rūhiū rwa njora rwa kūūragana,
nī rūhiū rwa njora rwa kūūragana kūnene,
rūmahatīrīria na mīena yothē.

¹⁵ Nīgeetha ngoro iringīke,
nao arīa magwīte maingīte,
nīnjigīte rūhiū rwa njora rwa kūūragana
ihīngo-inī ciao ciothe.

Hī! Rūthondeketwo rūhenagie ta rūheni,
rūnyīitītwo nīguo rūūragane.

¹⁶ Wee rūhiū rwa njora, temanga mwena wa ūrīo,
na nīngī ūtemange mwena wa ūmotho,
na ūtemange kūrīa guothe ūūgī waku ūngīerekerio.

¹⁷ Nīī o na nīī-rī, nīngahūūra hī,
namo mang’ūrī makwa mahūahūe.

Nī nīī Jehova njugīte ūguo.”

¹⁸ Kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī, ¹⁹ “Mūrū wa mündū, tema njīra igīrī cia kūgererwo nī rūhiū rwa njora rwa mūthamaki wa Babuloni, cīerī ciumīte būrūrī o ūmwe. Haanda rūūrī harīa njīra yahūkīre īrorete itūūra inene. ²⁰ Tema njīra īmwe īrīa rūhiū rūu rwa njora rūkaagerera rūgīthīi gūūkīrīra Raba kūu kwa Aamoni, na īngī ya kūgerwo nīruo rūgīthīi gūūkīrīra Juda hamwe na Jerusalemu kūu kūirīgīre. ²¹ Nīgīkorwo mūthamaki wa Babuloni akaarūgama maahūkanīro ma njīra iyo, harīa njīra icio cīerī cīahūkanīre, nīguo aragūrie: Akaahūthīra mīgūī agīcuuka mītī, na ahoōe kīrīra harī mīhianano yake,

na arorithie ini. ²² Guoko-ini gwake kwa urio, muti nukagwira Jerusalemu, kura akaigithia migogo ya kumomora rurigo, na arute watho wa kuranaganwo, na kuugirio mbugirio ya mbaara, nayo migogo ya kumomora igwo ihingirire ihingo, na aigithie kihumbu, na gwakwo ngathi ndaaya cia mbaara cia guteithia gutharikira itura. ²³ Undu ucio nukoneka ta utari wa ma kuri andu aria mehitite ati nimirimwathikagira, nowe niakamarirania mahitia mao, acooke amanyiite migwate.

²⁴ “Ni undu ucio, Mwathani Jehova ekuuga uu: ‘Tondū inyu andu aya nimutumite mahitia manyu maririkanwo ni undu wa uria uremi wanyu wonekanite, ukaguuria mehia manyu makoneka maundu-ini mothe maria mwikaga; ni undu nimwikite uguo-ri, nimukanyitwo migwate.

²⁵ “‘Wee muthamaki uyū wa Israeli, o wee mwaganu na ndurika, muthenya waku nimukinyu, na ihinda riaku ria kuhirithio rigakinya muthia. ²⁶ Mwathani Jehova ekuuga uu: Ruta kiremba, na weherie tanji. Maundu matigacooka gukara ta uria maatarii: Aria anini nimagatugirio, nao aria atugirire nimakanyiihio. ²⁷ Ni mwanangiko! Ii ni mwanangiko! Ningarianangithia! Ritigacookererio nginya hundi iria ucio mwene rio agooka; ucio niwe ngaraneana kuri we.’

²⁸ “Nawe muru wa mundu, ratha uhoru, uge atiri, ‘Uu nguwo Mwathani Jehova ekuuga uhoru-ini ukoniif Aamoni na irumi ciao:

“‘Hari ruhiu rwa njora, hari ruhiu rwa njora,
rucometwo ruragane,
na ruhiu ruhiu rwa kuniinana,
na rwakuhenia ta ruheni!

²⁹ O na gukorwo ni kuri cioneki cia maheeni igukoniif,
na uraguri wa maheeni ugukoniif-ri,
nirukaigirwo ngingo

cia aria aaganu, aria mari a kuranagwo,
aria muthenya wao ukinyite,
o acio ihinda riao ria kuhirithio rikinyite muthia.

³⁰ Cookia ruhiu njora thiini.
Uri kuu wee wombirwo,
o kuu bururi-ini ucio wa maithe manyu,
nikuo ngaagutira ciira.

³¹ Ningagutirira mang’uri makwa,
na ngukirire na mihumu ya marakara makwa mahiu;
ningakuneana moko-ini ma andu matari tha,
andu ohigiruru na kuniinana.

³² Wee ugatuika ngu cia gwakia mwaki ucio,
nayo thakame yaku igaitirwo kuu bururi waku,
ndugacooka kuririkanwo;
nigukorwo ni Jehova ni ni njaritie.’”

22

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kiugo kia Jehova nikianginyirire, ngirwo atiri: ² “Murū wa mundu, nukurituira ciira? Nigututira ciira itura riiri inene ritithagia thakame? Ni undu ucio ronie maundu maria mothe rikaga mari magigi, ³ urire atiri, ‘Mwathani Jehova ekuuga atiri: Wee itura inene riria ririhithagiria mutino ni undu wa gutithia thakame kuu thiini wario, na rigethaahia ni undu wa guthondeka mihianano, ⁴ niuhitite ni undu wa thakame uria itite, na niuthaahitio ni mihianano iria uthondekete. Niutumite matuku maku makinye muthia, o nago muthia wa miaka yaku nimukinyu. Ni undu ucio ningatuma utuiki kindu kimeneku hari nduriri, na kindu gia guthekererwo ni mabururi macio mothe. ⁵ Andu aria mari gukuhi na aria mari kuraya nimagakunyurugira, wee itura riiri inene uri ngumo njuru, na ukaiyura nguif.

⁶ “‘Ta rora uria o umwe wa athamaki* a Israeli aria mari thiini waku ahuthagira hinya wake uuru agutithia thakame. ⁷ Nimagithitie ithe wa ciana o na nyina gitio mari kuu thiini waku; na mari thiini waku nimahinyirire ageni na makanyaira mwana uria ukurirwo ni ithe, o na mutumia wa ndigwa. ⁸ Wee-ri, niunyararite indo ciakwa iria nyamure, o na ugathaahia Thabatū ciakwa. ⁹ Kuu thiini waku ni kuri andu maiganagirira igenyo, na mendete uiti wa thakame; na thiini waku ni kuri andu mariaga irio mahooero ma irima-iguru, na mageeka ciiko cia ura-thoni. ¹⁰ Ni kuri andu thiini waku mataheaga uriri wa maithe mao gitio; na thiini waku ni kuri andu mathukagia atumia ni undu wa guthii nao mahinda-ini mao ma mweri, ihinda-ini riria mari na thaahu. ¹¹ Kuu thiini waku ni kuri mundu wikaga maundu mari magigi na mutumia wa mundu uria ung, nake ung ndangiconoka agithukia mutumia wa muriu, ung nake agathukagia mwar wa nyina, o ucio mwar wa ithe. ¹² Andu maamukagira mahaki mari thiini waku nguwo maite thakame; wee uri muria-ng’uru, na niwamukagira uumithio mukiru, na ukooona uumithio utari kihooto kuuma kuri andu aria ang na njira ya uhahanyi. Wee niuriganirwo ni ni, uguo nguwo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³ “‘Ti-itheru ningahura hi ni undu wa uumithio ucio wonete utari wa kihooto, na ni undu wa thakame iria uitithitie kuu thiini waku. ¹⁴ Muthenya uria ngaakuhirithia-ri umiruru waku niugetiiria, kana moko

* 22:6 Aya maar atongoria thiini wa Israeli, no ti athamaki ta thiini wa 19:1; na 21:12.

maku magie na hinya? Nii Jehova ni nii njaritie uhoro ucio, na ni nii ngaawika. ¹⁵ Nینگاکūharaganiria nduriri-ini, na nguhurunjire maburiri-ini; na ningakinyia thaahu waku muthia. ¹⁶ Hīndi iria wee ūgaakorwo ūthaahite maithe-ini ma nduriri, nīūkamenya atī nii ni nii Jehova.”

¹⁷ Ningi kiugo kia Jehova gikinginyirira, ngūrwo atiri: ¹⁸ “Mūrū wa mūdū, harī nīi-rī, andū a nyūmba īno ya Isiraeli matuikite o ta giko kīria gitigaraga rīria cuuma iratherio na mwaki wa ūturi; acio othe matuikite o ta gicango, na ibati, na kigera, o na ngocorai marī mwaki-ini wa ūturi. O no ta giko kīria gitigaraga rīria betha iratherio na mwaki wa ūturi. ¹⁹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atiri: ‘Tondū inyuothe nīmūtuikite giko kīria gitigaraga rīria cuuma iratherio na mwaki wa ūturi, ningamūcookaniriria kūu Jerusalem. ²⁰ O ta ūria andū macookanagiriria betha, na gicango, na kigera, na ngocorai, o na ibati icua-ini rīa mwaki nīguo itwekio na mwaki mūhiū-rī, ūguo nīguo o na nīi ngaamūcookaniriria ndī na marakara na mang’ūrī, na ndīmūikie kūu thīini wa itūūra inene ndīmūtwekerie kuo. ²¹ Nīngamūcookaniriria na ndīmūhurutire na mang’ūrī makwa mahiū, na inyuū nīmūgatwekerio o kūu thīini wario. ²² O ta ūria betha itwekagīrio icua-ini rīa mwaki, ūguo noguo o na inyuū nīmūgatwekerio kūu thīini wario, na inyuū nīmūkamenya atī nii Jehova ni nīi ndīmūtiriire mang’ūrī makwa.”

²³ O rīngi kiugo kia Jehova nīkīanginyirire, ngūrwo atiri: ²⁴ “Mūrū wa mūdū, īra būrūri ūcio atiri, ‘Wee-rī, ūri būrūri ūkoretwo wagite mbura kana rūthuthū, mūthenya ūria wa mang’ūrī.’ ²⁵ Nī kūrī na ndundu ya gūūkaniriria ya anene akuo marī thīini wago, nao matariī ta mūrūthi ūkūrarama ūgitambuura kīria ūnyitite; marīaga andū, na magakuua mīthithū na indo cia goru, na magatūma kūgie na atumia aingī a ndigwa thīini wago. ²⁶ Athīnjiri-Ngai akuo mahūthagīra hinya makiuna watho wakwa, na magathaahia indo ciakwa iria nyamūre; matikūūranaga indo iria nyamūre na iria itari nyamūre; marutanaga atī gūtiri ngūūrani ya indo iri thaahu na iria itari thaahu; na mahingaga maithe matikamenyerere Thabatū ciakwa, nīguo ngarumagwo gatagati-ini kuo. ²⁷ Anene akuo arīa marī kuo matariī ta njūūi igītambuura kīria inyiitite; maitaga thakame na makoora andū, nīguo megwatire uumithio ūria ūtagiriire. ²⁸ Anabii akuo mamahakagīra ciiko icio coka mwerū, na njira ya kūmoonera cioneki cia maheeni, na ūragūri wa maheeni. Moigaga atiri, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū’, o rīria Jehova atari ūndū oigite. ²⁹ Andū a būrūri akio mahūthagīra ūhahanyi na ūtunyani; mahinyagiriira athīni na abatari, na makanyariira andū a kūngi, makamaagithia kīhooto.

³⁰ “Ndaacaririe mūdū thīini wao ūngiaka rūthingo na arūgame mbere yakwa mwanya-ini, agitire būrūri ūcio, nīguo ndikaūniine o kūūniina, no ndiigana kuona o na ūmwe. ³¹ Nī ūndū ūcio nīngamaitiriira mang’ūrī makwa, na ndimaniine na marakara makwa mahiū, na ndimacookererie maūdū marīa mothe mekite, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

23

Airitu Eeri a Nyina Ūmwe Itharia

¹ Kiugo kia Jehova nīkīanginyirire, ngūrwo atiri: ² “Mūrū wa mūdū, nī kwarī na andū-a-nja eeri, airitu a nyina ūmwe. ³ Nīmatuikire ahūūri maraya kūu būrūri wa Misiri, makīambiriria ūmaraya kuuma marī ethī. Marī kūu būrūri-ini ūcio nīmahutagio nyondo, na makahambato ithūri cia ūiritu wao. ⁴ Ūria mūkūrū eetagwo Ohola, nake mwarī wa nyina eetagwo Oholiba. Maarī akwa, nao magīciara aanake na airitu. Ohola nīwe Samaria, nake Oholiba nīwe Jerusalem.

⁵ “Ohola nīahūūraga ūmaraya o na arī wakwa; nake nīeriragīria endwa ake, na nīo andū a Ashuri, o acio maarī njamba cia ita ⁶ mehumbite nguo cia rangi wa bururu, na aathani na anene a ita, acio othe maarī andū ethī ciīrorerwa, o arīa maathiiaga mahaicite mbarathi. ⁷ Nīenaneire ta mūmaraya harī andū othe arīa atīku thīini wa Ashuri, na agīthaahia na mīhianano yothē ya mūdū o wothē ūria eeriragīria. ⁸ Ndaatiganire na ūmaraya ūcio aambiriire arī būrūri wa Misiri, rīria andū maakomaga nake arī mwīthī na makahambataga gīthūri kia ūiritu wake, o na magīkiriiriria kūhūūra ūmaraya nake.

⁹ “Nī ūndū ūcio ngīmūneana harī endwa ake, nīo andū a Ashuri o acio eeriragīria. ¹⁰ Nīmamūrutire nguo, makīmūtunya arīi na aarī ake, na makīmūūraga na rūhiū rwa njora. Nīatuikire wa kuunagwo thimo gatagati-ini ka andū-a-nja, nake nī aaherithirio.

¹¹ “Mwarī wa nyina Oholiba nīeyoneire maūdū macio, no meririria-ini make o na ūmaraya-ini wake nīeekire mitugo miaganu gūkīra mwarī wa nyina. ¹² O nake nīeriragīria andū a Ashuri, arīa maarī aathani na anene a ita, na njamba cia ita ciīhumbite nguo iri riiri, o arīa maathiiaga mahaicite mbarathi, acio othe maarī andū ethī ciīrorerwa. ¹³ Nīndonire atī o nake nīethaahitie; eeri maathiiaga na mīthiire ihaanaine.

¹⁴ “No riri, we nīakīririire kūhūūra ūmaraya. Nīoonire arūme makururitwo rūthingo-ini, nayo yari mīhiano ya Akalidei ikururitwo na rangi mūtune, ¹⁵ meehete mīcibi njohero na iremba mitwe icunjuurite; othe monekaga mahaana ta atwarithia a ngaari cia mbarathi cia ita a Babuloni, andū a gūciarirwo Kalidei. ¹⁶ O rīria aamoonire, nīameririire, akīmatūmīra andū kūu Kalidei. ¹⁷ Ningī andū a Babuloni magīūka kūrī we, kūu kīriri-ini kīa wendo, nao makīmūthaahia nī ūndū wa meririria mao. Thuutha wa gūthaahio nīo, agītigana nao, akīra ngoro nīo. ¹⁸ Rīria aathiire na mbere na ūmaraya wake atekūhitha, na akīguiria njaga yake, nīi na nīi ndatiganire nake ngīmūmena, ngītigana nake o ta ūria ndaatiganire na mwarī wa nyina. ¹⁹ No riri, we aakīririire kūhūūra ūmaraya aaririkana matukū marīa aarī mwīthi, rīria aarī mūmaraya kūu būrūri wa Misiri. ²⁰ Arī kūu, akīririira endwa ake, arīa ciiga ciao ciatariī ta cia ndigiri, na hinya wao wa ūndūume womagata ta wa mbarathi. ²¹ Nī ūndū ūcio ūkīririira ūira-thoni wa wīthi waku, rīria wahambatagwo gīthūri na ūkahutio nyondo ciaku cia ūiritu ūri kūu būrūri wa Misiri.

¹ Mwaka-inĩ wa kenda, mūthenya wa ikūmi wa mweri wa ikūmi, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mūrũ wa mūdũ, andika mūthenya wa ūmūthĩ nĩ tariki ciigana, o ūyũ wa ūmūthĩ, tondũ mūthenya ūyũ wa ūmūthĩ mūthamaki wa Babuloni nĩarigiiciĩrie Jerusalemu. ³ Arĩria andũ aya a nyũmba ĩno nemi na ngerekano, ūmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Hagĩra nyūngũ ya kūruga;

mĩhagĩre na ūmĩitĩrĩre maaĩ.

⁴ Īkĩra icunjĩ cia nyama thĩinĩ wayo,
icunjĩ ciothe ĩria njega, ta cia kũgũrũ na guoko.

Mĩiyũrie na mahĩndĩ marĩa mega mũno;

⁵ oya nyamũ ĩria njega mũno rũuru-inĩ.

Igĩrĩra ngũ rungu rwayo nĩ ūndũ wa mahĩndĩ;
reke ĩtherũke,

namo mahĩndĩ mahĩire o kũu thĩinĩ wayo.

⁶ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haro-ĩ,

o na nyūngũ ĩyo ĩrĩ na mĩcura,

ĩrĩa gĩkũrĩ kĩayo gĩtangĩthira!

Mĩonorie kĩrung’o, o kĩrung’o,

itegucukĩrwo mĩtĩ.

⁷ “Nĩgũkorwo thakame ĩria rĩitithĩtie ĩrĩ o thĩinĩ warĩo:

Rĩamĩitire o kũu rwaro-inĩ rwa ihiga ĩtheri;

rĩtiamĩitire tũri-inĩ,

harĩa rũkũngũ rũngĩamĩithikire.

⁸ Nĩgeetha njarahũre mang’ũrĩ na ndĩrĩhĩrie-rĩ,

ndaĩtire thakame yarĩo rwaro-inĩ rwa ihiga ĩtheri,

nĩguo ndĩgathikwo.

⁹ “Nĩ ūndũ ūcio, ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga:

“Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haaro-ĩ!

O na nĩ nĩngacookaniĩrĩa ngũ hĩba ndaaya na igũrũ.

¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio iganĩrĩra ngũ,

na wakie mwaki.

Ruga nyama ĩcio wega,

na ūtukanie na indo cia gũcamia wega;

namo mahĩndĩ ūreke macure.

¹¹ Nĩngĩ ūhagĩre nyūngũ ĩyo theri makara-inĩ,

nginya ĩhiũhe na gĩcango kĩayo gĩtunĩhe,

nĩguo giko kĩayo gĩtweke,

na gĩkũrĩ kĩayo gĩcinwo, gĩthire.

¹² Nĩkĩremete njĩra ciothe;

gĩkũrĩ kĩu kĩayo ti kĩrute,

o na gĩacinwo na mwaki.

¹³ “Rĩu-rĩ, gĩko gĩaku nĩ ūũra-thoni. Tondũ ngeretie gũgũtheria, na wee ndũngĩthera gĩko gĩaku, wee ndũngĩthera rĩngĩ nginya mang’ũrĩ makwa ma gũgũkĩrĩra makahũahũa.

¹⁴ “Nĩ Jehova nĩnjarĩtie. Ihinda nĩikinyu njĩke ūndũ. Ndikerigĩrĩria; na ndikaiganĩra tha kana ndĩricũkwo. Ūgaatũrwo ciira kũringana na mĩtugo yaku, na ciĩko ciaku, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Mūtumia wa Ezekieli Gũkua

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mūrũ wa mūdũ, atĩrĩ, ndĩ hakuĩ gũkwehereria kĩria gikenagia maitho maku mũno na igũtha o rĩmwe. No rĩrĩ, ndũgacakae kana ūrĩre, o na kana ūite maithori. ¹⁷ Caaya ūkĩrĩte; tĩga kũrĩrĩra ūcio ūkuĩte. Ikara wĩohete kĩremba mĩtwe na wĩkĩrĩte iraatũ magũrũ; ndũkehumbĩre kanua kana ūrĩre ĩrio cia mĩtugo wa hĩndĩ ya macakaya.”

¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio ngĩrooka kwarĩria andũ rũciinĩ, na hwaĩ-inĩ ūcio mūtumia wakwa agĩkua. Rũciinĩ rũrũ rũngĩ ngĩka o ta ūria ndaathĩtuo njĩke.

¹⁹ Nao andũ acio makĩnjũũria atĩrĩ, “Kaĩ ūtangĩtũũra ūhoro wa maũndũ maya na ūria matũkonĩi?”

²⁰ Nĩ ūndũ ūcio ngĩmeera atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²¹ ĩra andũ a nyũmba ya ĩsiraĩli atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ngĩrie gũthaahia handũ-hakwa-harĩa-haamũre, hau gũĩkaro kĩa hinya kĩa mawĩtiaga nakĩo, o kĩu gikenagia maitho manyu, kĩa mwendete. Ariũ na aarĩ anyu arĩa mwatĩgĩre na thuutha makaaniinwo na rũhiũ rwa njora. ²² Na ĩnyu nĩmũgeeka o ta ūguo nĩ njĩkĩte. Mũtĩkehumbĩra kanua kana mũrie ĩrio cia mĩtugo wa hĩndĩ ya macakaya. ²³ Nĩmũgaikara mwĩohete iremba mĩtwe na mwĩkĩrĩte iraatũ magũrũ. Mũtigacakaya kana mũrĩre, no nĩmũkahwererera tondũ wa mehĩa manyu na thũcaayage thĩinĩ wanyu. ²⁴ Ezekieli agaatuĩka rũrĩ harĩ ĩnyu; mũgeeka o ta ūguo we ekĩte. Hĩndĩ ĩria maũndũ macio mageekĩka-rĩ, nĩrĩo mũkaamenya atĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.’

²⁵ “Nawe mūrū wa mūdū, mūthenya ūrīa ngeeheria gīkaro kīao kīa hinya, gīkeno kīao na riiri wao, na kindū kīrīa gīkenagia maitho mao, na wendi wa ngoro ciao, na aanake na airītu ao o nao, ²⁶ mūthenya ūcio mūdū ūūrīte kwao nīagākūrehera ūhoro. ²⁷ Hīndī ūyo kanua gaku nīgagatumūka; nīūkaria nake, na ndūgacooka gūkira. Nī ūndū ūcio wee ūgaatuika rūūrī harīo, nao nīmakamenya atī nīī nī nīī Jehova.”

25

Ūrathi wa Gūūkīrīra Amoni

¹ Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, erekeria ūthiū waku harī Aamoni, na ūmarathīre ūhoro wa kūmookīrīra. ³ Meere atīrī, ‘Iguai kiugo kīa Mwathani Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū nīmuoigire, ‘Aha!’ Igūrū rīa harīa-hakwa-haamūre hīndī rīa haathaahirio, o na igūrū rīa būrūrī wa Isiraeli rīrīa wanangirwo, na nīngī igūrū rīa andū a Juda hīndī rīa maatahirwo-rī, ⁴ nī ūndū ūcio nīngūmūneana kūrī andū a kūu irathīro mūtūike kindū kīao. Nīmagaaka kambī cikaro ciao na mambe hema ciao, thīinī wanyu; nīmakaaria matunda manyu, na manyue iria rīanyu. ⁵ Nīngagarūra Raba gūtūike ūrīithio wa ngamīra, nakuo Amoni gūtūike gwa kwarahwo nī ng’ondū. Hīndī ūyo nīmukamenya atī nīī nīī Jehova. ⁶ Nīgūkorwo ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū inyuī nīmūhūrīte hī na mūkaringithia makinya manyu thī, mūgikenagīrīra būrūrī wa Isiraeli mūrī na rūmena ruothe rwa ngoro cianyu, ⁷ nī ūndū ūcio nīngamūtambūrūkīria guoko gwakwa, ndīmūūkīrīre na ndīmūneane mūtahwo nī ndūrīrī. Nīngamweherania na ndūrīrī, na ndīmūniine mabūrūrī-inī. Nīngamwananga, na inyuī nīmukamenya atī nīī nīī Jehova.”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Moabi

⁸ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: ‘Tondū Moabi na Seiru moigire atīrī, “Ta rora, nyūmba ya Juda itūikīte o ta ndūrīrī iria ingī ciothe,” ⁹ nī ūndū ūcio nīngaguūria rūbaru rwa Moabi, nyambīrīire na matūūra makuo ma mīhaka-inī, na nīmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni, na Kiriathaimu, na nīmo monagwo marī riiri wa būrūrī ūcio. ¹⁰ Nīnganeana Moabi hamwe na Aamoni moko-inī ma andū a Irathīro matūike indo ciao, nīgeetha Aamoni acio matikanarīrikanwo ndūrīrī-inī; ¹¹ na nīī nīngaherithia Moabi. Hīndī ūyo nīmukamenya atī nīī nīī Jehova.”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Edomu

¹² “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: ‘Tondū Edomu nīerīhīire harī nyūmba ya Juda na agītūika mūhītia mūno nī ūndū wa gwīka ūguo-rī, ¹³ nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīngatambūrūkīa guoko gwakwa njūkīrīre Edomu na njūrage andū akuo na mahiū mao. Nīngakwananga, na kuuma Timani nginya Dedani, nīmakoogawo na rūhiū rwa njora. ¹⁴ Nīngerīhīria harī Edomu na guoko kwa andū akwa Isiraeli, nao nīmageeka Edomu kūringana na marakara makwa na mang’ūrī makwa; nīmukamenya kwīrīhīria gwakwa, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Filistia

¹⁵ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: ‘Tondū Afilisti nīmekire maūdū ma kwīrīhīria, na makīrīhīria marī na rūmena ngoro-inī ciao na marī na muku wa matukū maingī magītua atī nīmekwananga Juda, ¹⁶ nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūū: Ngīrie gūtambūrūkīa guoko gwakwa njūkīrīre Afilisti, na nīngeheria Akerethi na nyanange arīa matigaire ndwere-inī cia iria. ¹⁷ Nīngerīhīria harīo na rūrīhīria inene na ndīmaherithie ndī na mang’ūrī. Hīndī ūyo nīmukamenya atī nīī nīī Jehova, hīndī rīa ngeerīhīria harīo.”

26

Ūrathi wa Gūūkīrīra Turo

¹ Mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe, mūthenya wa mbere wa mweri, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, tondū Turo* riugīte atīrī ūhoro wa Jerusalemu, ‘Aha! Kīhingo gīa gūtōonya kwa ndūrīrī nīkiunange, na nīī ngahingūrīrwo mīrango yarīo; rīu tondū nī kwanangitwo-rī, nīngūgaacīra,’ ³ nī ūndū ūcio Mwathani Jehova oigīte ūū: Nīngūgūūkīrīra wee Turo, na nīngarehe ndūrīrī nīyingī igūūkīrīre, ta iria rīgīkia makūmbī marīo na igūrū. ⁴ Nīmakananga thingo cia Turo, na mamomore mīthiringo yarīo irīa mīraihi na igūrū; nīngate kagoto karīo na ndīgūtue rwaro rwa ihiga itheri. ⁵ Kūu iria-inī gūgaatūika kūdū gwa gūtambūrūkīria nga cia gūtēga thamaki, nīgūkorwo ūhoro ūcio nī nīī njarītīe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. Narīo itūūra rīu rīgaatuika rīa gūtahwo nī ndūrīrī, ⁶ nakuo kūdū kwārīo kūrīa gūtūūrāgwo kūu būrūrī-thīinī nīgūkaniinwo na rūhiū rwa njora. Hīndī ūyo nīmukamenya atī nīī nīī Jehova.

⁷ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga ūū: Kuuma mwena wa gathigathini nīngarehe Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni, mūthamaki wa athamaki, okīrīre Turo arī na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi, na mbūtū nene ya ita. ⁸ Nīakananga kūdū gwaku gwa gūtūūrwo kūu būrūrī-inī na rūhiū rwa njora, na arute wīra wa gūkūrigīcīria, agūūkīrīre, aakithie ihumbu nginya thingo-inī ciaku, na ambararie ngo ciake agūūkīrīre. ⁹ Nīakoonereria nditi ya mīgogo amomore thingo ciaku, na amomore mīthiringo yaku irīa mīraihi na igūrū na indo ciake cia mbaara. ¹⁰ Mbarathi ciake igaakorwo irī nīyingī ūū atī nīngagūthika na rūkūngū. Thingo ciaku nīikainaina nī ūndū wa inegene rīa mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita hīndī rīa agaatoonyera ihingo-inī ciaku ta ūrīa andū matoonyaga itūūra inene rīrīa thingo inomoretwo.

* 26:2 Turo rīarī itūūra inene rīa gīcīgīrīra kīa Foinike; Ezekieli aarathire ūhoro wa gūūkīrīra Turo gūkīra mūnābī ūngī o wothē.

¹¹ Mahūngū ma mbarathi ciake nīmakaranga njīra ciaku ciothe; nīakooraga andū aku na rūhiū rwa njora, nacio itugī ciaku cia hinya nīikaagūa thī. ¹² Nīmagagūtaħa ūtonga waku na magūtunye indo ciaku cia wonjoria; nīmakamomora thingo ciaku na matharie nyūmba ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaū, o na kagoto iria-inī. ¹³ Nīngakinyia inegene rīa nyīmbo ciaku mūthia, na mūgambo wa inanda ciaku cia mūgeeto ndūkaiguuo rīngī. ¹⁴ Nīngatūma ūtūike rwaro rwa ihiga itheri, na nīngatuika handū ha gūtambūrūkīrio nga cia gūtega thamaki. Ndūgacooka gwakwo rīngī, nī ūndū nīī Jehova nī nīī njaritie ūhoru ūcio, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekwīra Turo atīrī: Mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria githī matikainaina nī mūrurumo wa kūgūa gwaku, hīndī rīra arīa magurarītio magacaaya, nayo njūragano yūraganwo thīinī waku? ¹⁶ Nīngī anene othe arīa marī ndwere-inī cia iria nīmakehera itī-inī ciao cia ūnene, na marute nguo ciao iria ndaaya, na marute nguo ciao iria ng’emie. Mahumbītwo kīmakō, magaikara thī makīinainaga mahinda mothe, maguoyohetio nīwe. ¹⁷ Hīndī iyo nīmakoeera icakaya rīgūkonīī, makwīre atīrī:

“Kaī ūrī mwanange-ī, o wee itūūra rīrī igweta,
o wee watūūrāgwo nī andū arīa maathīiaga iria-inī-ī!

Wee nīwe warī na ūhoti kūu iria-inī,
wee na atūūri aku;
nīwatūmaga arīa othe maatūūrāga kuo
manyīitwo nī guoya.

¹⁸ Rīu-rī, mabūrūri marīa marī ndwere-inī cia iria
nīmakainaina mūthenya wa kūgūa gwaku;
icīgīrīra cia iria-inī
nīikamakio nī kūmomoka gwaku.’

¹⁹ “Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Hīndī rīra ngaatūma ūtūike itūūra inene rītiganīirio, ūhaane ta matūūra manene marīa matatūūrāgwo, na hīndī rīra ngaareka ūriku wa iria ūkūhumbire, naguo ūingī wa maaī marīo ūgūthike-rī, ²⁰ hīndī iyo nīguo ngaagūikūrūkia hamwe na arīa maikūrūkagio irima-inī harī andū arīa a tene. Nīngatūma ūtūūre mūhuro wa thī, ta kūndū kūria gūtūūrīte gūkīrīte ihooru o kuuma tene, hamwe na arīa maikūrūkagio irima-inī, nawe ndūgacooka kana ūikare gūkū būrūri-inī wa arīa marī muoyo. ²¹ Nīngatūma ūrīkīrīrie na kīmakō kīnene, nawe ndūgacooka kuonwo rīngī. Ūgaacaragio na ndūgacooka kuoneka, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

27

Gūcakāira Turo

¹ Kīugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī, ² “Mūrū wa mūndū, cakaya nī ūndū wa Turo. ³ Īra Turo, itūūra rīu rīrī itoonjero-inī rīa iria, rīu rīonjoranagia na andū a ndwere-inī nyingī cia iria atīrī, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Uugaga atīrī, wee Turo,
“Nīī thakarīte ngarīkia.”

⁴ Wathani waku warī o kūu iria gatagatī;
aaki aku nīo maatūūmire ūthaka waku ūkinyanīre.

⁵ Maagūthondekeire mbaū ciaku ciothe
na mīkarakaba kuuma Senirū;^{*}
nīmooire mītarakwa ya kuuma Lebanoni
nīguo magūthondekere mūtī wa kibebero.

⁶ Nayo mītī ya gūtwarithia marikabu
makīmīthondeka na mīgandi kuuma Bashani;
nacio mbaū cia mīthithinda cioimīte ndwere-inī cia iria rīa Kitimu,
magīwakīra nacio marikabu thīinī, igemetio na mīguongo.

⁷ Taama mwega wa gatani ūrīa mūgemie wa kuuma būrūri wa Misiri
nīguo warī gītama gīaku gīa gūtware marikabu,
na noguo warī bendera yaku;

ciandarūa ciaku cia kūhumbīra igūrū na cio
ciarī cia rangi wa bururu na wa ndathi,
kuuma ndwere-inī cia iria mwena wa Elisha.[†]

⁸ Andū a Sidonī[‡] na Arivadi nīo maatwarithagia marikabu ciaku;
nao andū aku arīa oogī, wee Turo, nīo maarutaga wīra marikabu-inī.

⁹ Mabundi arīa akūrū a Gebali
nīo maarutaga wīra wa gūthīnga mīanya kūu marikabu-inī.
Marikabu ciothe cia iria-inī na atwarithia a cio
mookīte kūu nīguo mūthogorane nao indo ciaku.

¹⁰ “Andū a Perisia, na Ludu, na Putu

* 27:5 Na norīo itūūra rīa Herimoni.

† 27:7 Elisha rīarī itūūra inene mwena wa irathīro wa Kuporo.

‡ 27:8 Sidonī rīarī itūūra rīa

gīcūkīro kīa marikabu kilomita 40 mwena wa gathigathini wa Turo.

nĩo maatungataga marĩ thigari mbütü-inĩ ciaku cia ita.
Maacuuragia ngo na ngũbia ciao cia kigera thingo-inĩ ciaku,
igakũrehagĩra riiri.

¹¹ Andũ a Arivadi na Heleki

nĩo maarangagĩra thingo ciaku mĩena yothē;
nao andũ a Gamadi
nĩo maakoragwo marĩ mĩthiringo-inĩ yaku irĩa mĩraihi na igürũ.
Maacuuragia ngo ciao gũthiürürũkiria thingo ciaku;
magitũma ũthaka waku ũkinyanĩre.

¹² “Andũ a Tarishishi^S nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe nĩ ũndũ wa ũria warĩ na ũtonga münene wa indo; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na betha, na kigera, na mabati, na ngocorai.

¹³ “Ningĩ andũ a Javani, na Tubali, na Mesheki nĩmoonjorithanagia nawe; maakũũranagia indo ciaku na ngombo, na indo ciao cia gĩcango.

¹⁴ “Andũ a Bethi-Togarima nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na mbarathi cia wĩra, na mbarathi cia ita, o na nyũmbũ ciao.

¹⁵ “Ningĩ andũ a Dedani nĩmoonjorithanagia nawe, na mabũrũri maingĩ ma ndwere-inĩ cia iria maarĩ agũri a indo ciaku; maakũrĩhaga na mĩguongo na mibĩngũ.

¹⁶ “Ningĩ andũ a Suriata nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe tondũ wa indo ciaku kũingĩha; nĩmakũũranirie indo ciaku cia wonjoria na tũhiga twa thumarati, na mataama ma rangi wa ndathi, na nguo iria ng’emie, na gatani irĩa njega, na maricani, o na tũhiga twa goro tũria tũtune.

¹⁷ “Juda na Isiraeli nĩmoonjorithanagia nawe; magĩkũũrania indo ciaku cia wonjoria na ngano ya kuuma Minithu, na theremende, na ũũkĩ, na maguta, na ũbani.

¹⁸ “Ningĩ andũ a Dameski,^{*} tondũ wa indo ciaku nyingĩ na ũtonga waku münene wa indo, nĩmarutithanirie wĩra wa kwonjorithia nawe wa wendia wa ndibei ya kuuma Helibona, na guoya wa ng’ondũ wa kuuma Zaharu.

¹⁹ “Ningĩ andũ a Avedani, na Ajavani moimĩte Uzali nĩmagũraga indo ciaku cia wonjoria; nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria na igeria iria ndure, na mahuti marĩa manungi wega, o na mũtarathini.

²⁰ “Ningĩ andũ a Dedani nĩ moonjorithanagia nao matandiko ma mbarathi.

²¹ “Ningĩ andũ a Arabia na anene othe a Kedari maarĩ agũri a indo ciaku; nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria nawe wa tũgondũ, na ndũrũme, na mbũri.

²² “Nao onjoria a kuuma Sheba na Rama nĩmoonjorithanagia nawe; nĩ ũndũ indo ciaku cia wonjoria maacikũũranagia na indo iria njega mũno cia mĩthemba yothē ya mahuti manungi wega, na tũhiga twa goro, na thahabu.

²³ “Ningĩ andũ a Harani,[†] na Kane, na Edeni, marĩ hamwe na onjoria a Sheba, na Ashuri, na Kilimadi nĩmoonjorithanagia nawe. ²⁴ Kũu ndũnyũ-inĩ yaku-rĩ, nĩmoonjorithanagia nawe nguo iria thaka, na itambaya cia bururu, na nguo iria ng’emie, na mĩgeka ya marangi maingĩ itumĩtwo na ndigi njogothē ikundĩkitwo ikanyitio.

²⁵ “Marikabu cia Tarishishi
nĩcio igũkuuagĩra indo ciaku cia wonjoria.

Ūiyürĩriiro mĩrigo mĩritũ
o kũu iria gatagatĩ.

²⁶ Andũ aku arĩa matwarithagia marikabu
magũtwaraga maria-inĩ gatagatĩ.

No rĩrĩ, rũhuho rwa mwena wa irathĩro
nĩrũgakuunanga ũtuĩkange icunjĩ
ũrĩ kũu iria gatagatĩ.

²⁷ Ūtonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na cia wendia,
na thigari ciaku cia iria-inĩ, na arĩa marutaga wĩra marikabu-inĩ,
na arĩa marutaga wĩra wa gũthinga,
na onjorithia aku, na thigari ciaku ciothe,
na mündũ ũngĩ o wothē ũrĩ marikabu-inĩ,
nĩmagatooonyerera iria gatagatĩ
mũthenya ũria marikabu yaku ikoinikanga.

²⁸ Mabũrũri marĩa mariganĩtie na iria nĩmagathingitha
hĩndĩ iria aruti wĩra aku a marikabu-inĩ magaakaya.

²⁹ Arĩa othe mahutanagia na mĩiko ya gũtwarithia marikabu
nĩmagatiganĩria marikabu ciao;
thigari cia iria-inĩ na arĩa othe marutaga wĩra marikabu-inĩ
makaarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

³⁰ Makaanĩrĩra, makũrĩrĩre marĩ na ruo;

^S 27:12 Tarishishi rĩarĩ itũũra rĩarĩ ndwere-inĩ cia iria mwena wa gũthini wa Sipania (1Ath 10:22; Jon 1:3).

[†] 27:23 Harani rĩarĩ itũũra inene rĩa Karikemishi, na rĩarĩ na ngumo ũhoru-inĩ wa wonjoria na ũhooi wa ngai ya mweri.

^{*} 27:18 Dameski rĩarĩ itũũra

- makeitiriria rüküngü mıtwe, na megaragarie mūhu-inĩ.
³¹ Makenja mıtwe yao nĩ ūndũ waku,
 na mehumbe nguo cia makūnia.
 Nĩmagakūrĩra marĩ na ruo rwa ngoro,
 na macakae nĩ kīeha.
³² Na hĩndĩ iyo maragirika magīgucakayagĩra-rĩ,
 nĩmakambĩrĩra macakaya magūkoniĩ, makiugaga atĩrĩ:
 “Nũũ ūrĩ wakirio ta Turo,
 athiūrūrūkĩrio nĩ iria?”
³³ Hĩndĩ ĩrĩa indo ciaku cia wonjoria ciatwaragwo iria-inĩ-rĩ,
 nĩwaiganithirie mabataro ma ndūrĩrĩ nyingĩ;
 nĩ ūndũ wa ūtonga waku mūnene,
 na ūingĩ wa indo ciaku cia wonjoria,
 ūgitongia athamaki a thĩ.
³⁴ Rũu nĩwanangĩtwo nĩ iria
 o kũu maaĩ-inĩ marĩa mariku;
 nĩũtoonyereire hamwe na indo ciaku cia wonjoria,
 o na arĩa othe mūtwaranaga nao.
³⁵ Arĩa othe matũūruga mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria
 nĩmamakĩte nĩ ūndũ waku;
 athamaki ao mainainaga nĩ kũmaka,
 na magathita ithiithi nĩ guoya.
³⁶ Nao onjoria marĩ gatagatĩ ka ndūrĩrĩ nĩmarakũnyũrũria;
 nĩũkinĩte mũthia wa kũguoyohithania,
 nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ.”

28

Ūrathi wa Gũũkĩrĩa Mũthamaki wa Turo

- ¹ Kiugo kĩa Jehova nikĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ĩra mūnene wa Turo atĩrĩ,
 ‘Mwathani Jehova oigĩte ūũ:
 “‘Nĩ ūndũ ngoro yaku nĩyambararĩtie,
 uugaga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ngai;
 njikaragĩra gĩtĩ gĩa ūthamaki kĩa ngai
 kũu iria gatagatĩ.”
 No wee ūrĩ mũndũ na ndūrĩ ngai,
 o na watũika wĩciiragia atĩ ūrĩ mũũgĩ o ta ngai.
³ Wee-rĩ, ūkĩrĩ mũũgĩ gũkĩra Danieli?
 Anga gũtirĩ hitho ūngĩhithwo?
⁴ Tondũ wa ūũgĩ waku na ūmenyo waku,
 nĩwĩgĩrĩre na ūtonga,
 na ūkehaĩra thahabu na betha
 mĩthiithũ-inĩ yaku.
⁵ Tondũ wa ūmenyi waku mūnene wa wonjoria,
 nĩwĩongereire ūtonga,
 na nĩ tondũ wa ūtonga waku,
 ngoro yaku nĩgĩite na mwĩtĩio.
⁶ “‘Nĩ ūndũ ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūũ:
 “‘Tondũ wĩciiragia ūrĩ mũũgĩ,
 ūkohĩga o ta ngai-rĩ,
⁷ nĩngũkũrehithĩria andũ a kũngĩ magũũkĩrĩre,
 nacio nĩ ndūrĩrĩ iria itarĩ tha o na hanini;
 nĩngacomora hiũ ciacio cia njora ciũkĩrĩre ūthaka waku na ūũgĩ waku,
 na itheecange riiri waku mũcangararu.
⁸ Nĩmagagũũkũrũkia magũũkinĩye irima-inĩ,
 na nĩũgaakua gĩkuũ kĩa ūhinya kũu gatagatĩ ka iria.
⁹ Hĩndĩ iyo nĩũkoiga atĩ, “Nĩ ndĩ ngai,”
 ūrĩ mbere ya acio magaakũũraga?
 Ūgaakorwo ūrĩ o mũndũ, no ti ngai,
 ūrĩ moko-inĩ ma acio magaakũũraga.
¹⁰ Ūgaakua gĩkuũ ta kĩa andũ arĩa mataruaga,
 moko-inĩ ma andũ a kũngĩ.
 Nĩ nĩ njugĩte ūguo, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nikĩanginyĩĩire, ngũirwo atĩrĩ: ¹² “Mũrũ wa mündũ, ambĩrĩria macakaya makoniĩ mũthamaki wa Turo, ũmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Wee warĩ kionereria kĩa ũkinyanĩru,
ũkaiyũrwo nĩ ũũgĩ, na ũgathakara o biũ.

¹³ Wee watũũrite Edeni,
mũgũnda wa Ngai;

wagemetio na kahiga gothe ka goro ta:

wakiki irĩa ndune, na yakuti irĩa ya rangi wa ngoikoni, na arimathi,
na thumarati irĩa theru, na onigithi, na njathibi,
na yakuti irĩa ya rangi wa bururu, na thumarati irĩa nduru, na baregethu.

Magemio maku maathondeketwo na thahabu;
mũthenya ũria wee wombirwo noguo maahaarĩrio.

¹⁴ Waitĩrĩrio maguta ũtũike ta kerubi mũgitanĩri,
na nikio ndaakwamũire.

Wee warĩ kĩrĩma-igũrũ kĩrĩa gĩtheru kĩa Ngai;
waceeragĩra mahiga-inĩ ma mwaki.

¹⁵ Ndwarĩ na ũcuuke mĩthĩire-inĩ yaku,
kuuma mũthenya ũria wombirwo,
nginya rĩrĩa waganu wonekire thĩinĩ waku.

¹⁶ Tondũ wa wonjoria waku kũingĩha, nawe ũkĩhĩa.

Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrutũrũra kuuma kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai ũnyararĩkite,
na wee kerubi, wee ũgitanagĩra,
ngĩkũingata wehere mahiga-inĩ macio ma mwaki.

¹⁷ Ngoro yaku niyanyĩitirwo nĩ mwĩtĩio
nĩ ũndũ wa ũthaka waku,

nawe ũgĩthũkia ũũgĩ waku
nĩ ũndũ wa riiri waku.

Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũikia thĩ;
ndaagũtũire kinyararo ũrĩ mbere ya athamaki.

¹⁸ Nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ na wonjoria ũtarĩ wa ma,
nĩũthaahĩtie kũndũ gwaku kũrĩa-gũtheru.

Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũma mwaki uume thĩinĩ waku,
naguo ũgĩkũniina,

na ngĩgũtua mũhu hau thĩ,
maitho-inĩ ma arĩa meeroragĩra.

¹⁹ Ndũrĩrĩ ciothe iria ciakũũĩ,
nĩcigegetio nĩwe;

nĩũkinyĩte mũthia wa kũguoyohithia,
nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ.’”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Sidoni

²⁰ Kiugo kĩa Jehova nikĩanginyĩĩire, ngũirwo atĩrĩ: ²¹ “Mũrũ wa mündũ, erekeria ũthiũ waku Sidoni;
rĩrathĩre ũhoru wa kũrĩũkĩrĩra, ²² ũrĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Wee Sidoni, nĩngũgũũkĩrĩra,
na nĩngegũra na riiri thĩinĩ waku.

Nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova,
hĩndĩ irĩa ngaarĩherehere iherithia,
na ndĩonanie atĩ ndĩ mũtheru thĩinĩ warĩo.

²³ Nĩngarĩrehithĩria mũthiro,
na ndũme thakame iherere njĩra-inĩ ciarĩo.

Arĩa oorage nĩmakaagũa thĩinĩ warĩo,
naruo rũhiũ rwa njora rũrĩũkĩrĩre mĩena yothe.

Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

²⁴ “Gũtĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a Isiraeli makaagĩa na thũ mariganĩtie nacio, nĩguo ituĩke cong’e ũrĩ ruo, na mĩigua mĩũgĩ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.

²⁵ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Hĩndĩ irĩa ngaacookanĩrĩria andũ a Isiraeli moime ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maahurunjirwo, hĩndĩ iyo nĩngonania maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ atĩ ndĩ mũtheru ndĩ thĩinĩ wao. Hĩndĩ iyo nĩmagatũũra bũrũri wao kũĩmbe ũria ndaahire ndungata yakwa Jakubu. ²⁶ Magaatũũra kuo marĩ agitĩre, na nĩmagaka nyũmba, na mahaande mĩgũnda ya mĩthabibũ; nao magaatũũra marĩ agitĩre rĩrĩa ngaarehe iherithia kũrĩ andũ arĩa othe mariganĩtie nao arĩa maamacambagia. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao.’”

¹ Na rîrî, mwaka-inî wa ikûmi, mweri wa ikûmi, mûthenya wa ikûmi na îrî wa mweri wa ikûmi, kiugo kîa Jehova nîkianginyîrîre, ngîrwo atîrî: ² “Mûrû wa mûndû, erekeria ûthiû waku kûrî Firaûni mûthamaki wa Misiri, ûmûûkîrîre, na ûmûrathîre ûhoru wa kûmûûkîrîra na wa gûûkîrîra bûrûri wothe wa Misiri.

³ Mwarîrie ûmwîre atîrî, ‘Mwathani Jehova ekuuga ûû:

“Nîngûgûûkîrîra, wee Firaûni mûthamaki wa Misiri,
o wee nyamû îno nene ûkomete tûrûû-inî twaku.

Uugaga atîrî, “Nili nî rûûi rwakwa;
nî nî ndarûthondekire nî ûndû wakwa.”

⁴ No nîngagwîkîra ndwano thîa-inî ciaku,
na ndûme thamaki cia tûrûûi twaku ciîgwatîrîre ngûcî-inî ciaku.

Nîngakûguucia ngûrute tûrûûi-inî twaku,
hamwe na thamaki ciothe iria ciîgwatîrîre ngûcî-inî ciaku.

⁵ Nîngagûtiga werû-inî,
wee, hamwe na thamaki ciothe cia tûrûûi twaku.

Nîûkagûa kûu werû-inî,
na ndûkoerwo kana ûnganio.

Ngaakûneana ûtuîke irio
cia nyamû cia gîthaka, na nyoni cia rîera-inî.

⁶ Hîndî îyo arîa othe matûûruga bûrûri wa Misiri nîmakamenya atî nî nî nî Jehova.

“Wee ûkoretwo ûrî mûthîgi wa kamûrangi wa gûtiira nyûmba ya Isiraeli. ⁷ Hîndî îria maakûnyîitire na moko mao-rî, nîwatûkangire, na ûgîtarûranga ciande ciao; hîndî îria meetiiranirie nawe-rî, nîwoinîkangire, nayo migongo yao ikîgonyoka.

⁸ “Nî ûndû ûcio Mwathani Jehova ekuuga ûû: Nîngakûrehithîria rûhiû rwa njora rûgûûkîrîre na rûûrage andû aku na mahiû mao. ⁹ Misiri gûgaatuîka bûrûri mûtiganîrie, ûgakira ihooru. Hîndî îyo nîmakamenya atî nî nî nî Jehova.

“Tondû wee woigire atîrî, “Rûûi rwa Nili nî rwakwa; nî nî ndarûthondekire,” ¹⁰ nî ûndû ûcio nîngûgûûkîrîra na njûkîrîre tûrûûi twaku, na nîngatûma bûrûri wa Misiri wanangîke na ûkire ihooru, kuuma Migîdoli nginya Aswani, o na nginya mûhaka-inî wa Kushi. ¹¹ Gûtirî ikinya rîa mûndû kana rîa nyamû rîgaatuîkanîria kuo; gûtirî mûndû ûgaatûûra kuo ihinda rîa miaka mîrongo îna.* ¹² Nîngatûma bûrûri wa Misiri ûkire ihooru gatagatî-inî ka mabûrûri marîa manangîku, na matûûra maguo manene matiganîrio miaka mîrongo îna gatagatî ka matûûra manene marîa manangîku. Na nîngahurunjira andû a Misiri ndûrîrî-inî, na ndîmaharaganîrie mabûrûri-inî.

¹³ “No rîrî, Mwathani Jehova oigîte atîrî: Miaka mîrongo îna yathira-rî, nîngacookanîrîria andû a Misiri moime ndûrîrî-inî iria maahurunjirwo. ¹⁴ Nao andû arîa maatahitwo a Misiri nîngamacookia bûrûri wa Pathirosi, bûrûri ûria wa maithe mao. Marî kûu magaatuîka ûthamaki wînyîihîtie. ¹⁵ Ugaakorwo wînyîihîtie gûkîra mothamaki mothe, na ndûgacooka rîngî gwîtûûgîria igûrû rîa ndûrîrî iria ingî. Nî nî ngaawagithia hinya ûû atî ndûrî hîndî ingî ûgaatha ndûrîrî. ¹⁶ Bûrûri wa Misiri ndûgacooka gûtuîka mwîhoko wa andû a Isiraeli, no ûgaatuîka kîririkania kîa mehia mao ma gûcaria ûteithio kuo. Hîndî îyo nîmakamenya atî nî nî nî Mwathani Jehova.”

¹⁷ Mwaka-inî wa mîrongo îrî na mûgwanja, mûthenya wa mbere wa mweri wa mbere, kiugo kîa Jehova nîkianginyîrîre, ngîrwo atîrî: ¹⁸ “Mûrû wa mûndû, Nebukadinezaru, mûthamaki wa Babuloni, nîatûmire mbûtû ciake cia ita ciûkîrîre Turo na ihûûra inene; o mûtwe nîwamunyirwo njuîrî, na o kîande gîgîcûnûrwo. No rîrî, we mwene o na ita rîake matiarîhirwo kindû nî ûndû wa mbaara îyo aarûithirie ya gûûkîrîra Turo. ¹⁹ Nî ûndû ûcio Mwathani Jehova ekuuga ûû: Nîngûneana bûrûri wa Misiri harî Nebukadinezaru mûthamaki wa Babuloni, na nîagakuua ûtonga wakuo. Agaatunyana na atahe indo cia bûrûri ûcio, ituîke cia kûrîha mbûtû ciake cia ita. ²⁰ Nîndîmûheete bûrûri wa Misiri ûtuîke kîheo gîa kîyo gîake, tondû we na mbûtû ciake cia ita meekire ûguo nî ûndû wakwa, ûguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Mûthenya ûcio, nîngatûma nyûmba ya Isiraeli îmerie rûhîa, na ndumûre kanua gaku thîinî wao. Hîndî îyo nîmakamenya atî nî nî nî Jehova.”

30

Gûcakîra Misiri

¹ Kiugo kîa Jehova nîkianginyîrîre, ngîrwo atîrî ² “Mûrû wa mûndû, ratha ûhoru, uuge atîrî: ‘Mwathani Jehova ekuuga ûû:

“Gîrikai, muuge atîrî,

“Kaî mûthenya ûcio ûrî na haaro-îl”

³ Nîgûkorwo mûthenya ûcio nîûkuhîrîrie,
mûthenya wa Jehova nîûkuhîrîrie,
mûthenya ûrî na matu,
mûthenya ûrî na mûthiro harî ndûrîrî.

* 29:11 Ihinda rîa miaka mîrongo îna rîmwe rîonanagia ihinda iraihu na iritû (4:6).

⁴ Rūhiū rwa njora nīrūgookīrīra būrūri wa Misiri,
naruo ruo rwa ngoro rūkinyīrīre Kushi.

Rīrīa arīa moragītwo makaagūa kūu būrūri wa Misiri,
ūtonga wakuo nīūgakuuu,
nayo mīthingi yakuo imomorwo.

⁵ Andū a Kushi na Putu, na Ludu, na Arabia guothe, na Lubia, na andū a būrūri wa kīrīkanīro, makooragwo
na rūhiū rwa njora marī hamwe na andū a Misiri.

⁶ “Jehova ekuuga ūū:

“Arata a Misiri nīmakooragwo,
naguo hinya wake ūrīa etīāga naguo nīūgaathira.
Kuuma Migidoli o nginya Aswani,
makooragīrwo kuo thīinī na rūhiū rwa njora,
ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁷ “Nīmagakira ihooru,
marī gatagatī-inī ka mabūrūri marīa manangītwo, magakira ihooru,
namo matūūra mao manene magaakorwo
marī thīinī wa matūūra manene marīa manangīku.

⁸ Hīndī iyo nīmakamenya atī nī nī nī Jehova,
rīrīa ngaacina būrūri wa Misiri na mwaki,
nao arīa othe maamateithagia mahehenjwo.

⁹ “Mūthenya ūcio-rī, nīngatūma andū moime harī nī marī na marikabu, mathīrī makahahūre andū
a Kushi, moime mwīcaaro-inī wao. Nīmakanyīitwo nī ruo rwa ngoro mūthenya ūcio būrūri wa Misiri
ūkaaniinwo, nīgūkorwo ti-itherū nīūgakinya.

¹⁰ “Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Nīnganiina kīrīndī kīa Misiri,
hūthīrīte guoko kwa Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni.

¹¹ We na mbūtū ciake cia ita,
o mbūtū icio ikīrītīe ndūrīrī iria ingī ciothe kwaga tha,
nīcio ikaarehwo, iniine būrūri ūcio.

Nīgacomora hiū ciao cia njora, ciūkīrīre būrūri wa Misiri
na ciyūrie būrūri ūcio andū arīa moragītwo.

¹² Nīngatūma tūrūūi tuothe twa Rūūi rwa Nīlī tūhwe,
naguo būrūri ūcio ndiwenderie andū aaganu;
ngaawananga na moko ma andū a kūngī,
guo mwene, o hamwe na kīrīa gīothe kīrī kuo.

Nī Jehova nī nī nījarītīe.

¹³ “Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Nīngathūkangia ngai cia mīhianano
na niine mīhiano īrīa īrī Nofu.

Gūtīgacooka kūgīa mūthamaki kūu būrūri wa Misiri,
na nīngaiyūria būrūri ūcio wothē guoya.

¹⁴ O nakuo Pathirosi nīngakwananga,
na ngwatīe mwaki kūu Zoani,
o na herithanie kūu Thebesi.

¹⁵ O nakuo Pelusiumu nīngagūtītīrīa mang'ūrī makwa,
o kūu kīgītīro kīa hinya kīa būrūri wa Misiri,
na njeherie kīrīndī gīa kūu Thebesi.

¹⁶ Nīngagwatīa mwaki kūu būrūri wa Misiri,
nakuo Pelusiumu nīgūkeehūūrithania nī ruo.

Thebesi nīgūgatharīkīrwo.
Nofu nīgūgakorwo na mīnyamaro itegūtīgithīria.

¹⁷ Aanake a Heliopoli* na a Bubasiti
makooragwo na rūhiū rwa njora,
nao andū a matūūra macio manene matahwo.

¹⁸ Mūthenya nīūkagīa nduma† kūu Tehafunehasu
rīrīa ngoinanga icooki rīa Misiri;
kūu nīkuo hinya wake ūcio etīāga naguo ūgaathīrīra.

Nīakahumbīrwo nī matu,
namo matūūra make nīmagatahwo.

* 30:17 Heliopoli nī rītīwa rīa Kīyunani na rīgītāūrwo nī kuuga itūūra inene rīa ngai ya rīūa.
mwanangiko kana gīkūū.

† 30:18 Nduma rīngī yonanagia kūnūhwo,

¹⁹ Nĩ ùndũ ùcio nĩngaherithia bũrũri wa Misiri,
nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

²⁰ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ùmwe, mũthenya wa mũgwanja wa mweri wa mbere, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ²¹ “Mũrũ wa mũndũ, nĩnyunite guoko kwa Firaũni, mũthamaki wa Misiri. Gũtiohetwo na taama ũrĩ na ndawa nĩguo kũhone, kana gũkoohanio na mĩtĩ nĩguo kũgwate kũgĩe na hinya wa kuoya rũhiũ rwa njora. ²² Nĩ ùndũ ùcio, Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩ nĩngũkĩrĩra Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. Nĩngũmuuna moko meeri, kũrĩa kũgima na kũrĩa kuunĩku, na ndũme rũhiũ rwa njora ruume guoko-inĩ gwake rũgwe thĩ. ²³ Nĩngahurunja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. ²⁴ Nĩngekĩra moko ma mũthamaki wa Babuloni hinya, na ndĩmũnengere rũhiũ rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, no nĩngoina moko ma Firaũni, nake acaaire hau mbere yake, o ta mũndũ ũgurarĩtio nguraro ya gĩkuũ. ²⁵ Nĩngekĩra moko ma mũthamaki wa Babuloni hinya, no moko ma Firaũni nĩmakaaga hinya. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩria ngaanengera mũthamaki wa Babuloni rũhiũ rwakwa rwa njora arũnyiite na guoko, nake arũhiũrie okĩrĩre bũrũri wa Misiri. ²⁶ Nĩngahurunja andũ a Misiri ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

31

Mũtarakwa wa Lebanoni

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na ùmwe, mũthenya wa mbere wa mweri wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, arĩria Firaũni mũthamaki wa Misiri na kĩrĩndĩ giake, ũmeere atĩrĩ:

“Nũũ ũngĩgerekano nawe ũhoro-inĩ ũkonĩĩ ũnene?

³ Cũrania ũhoro wa bũrũri wa Ashuri,
ũria hĩndĩ imwe warĩ mũtarakwa wa Lebanoni,
warĩ na honge thaka, ciahumbĩrite mũtĩtũ ùcio;
waraihite na igĩrũ,

gacũmbĩrĩ kaguo gakagĩa igĩrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu.

⁴ Wakũragio nĩ maaĩ,
ithima irĩa ndiku nĩciatũmaga ũraihe;
tũrũũ twa ithima icio twathereraga,
tũgathiũrũrũkĩria gĩtina kiaguo mĩena yothe,
na tũgathereria maaĩ
mĩtĩ-inĩ yothe ya gĩthaka.

⁵ Nĩ ùndũ ùcio ũgĩkĩrĩrĩa kũraiha
gũkĩra mĩtĩ yothe ya gĩthaka;
mathĩgĩ maguo makĩongerereka,
na honge ciaguo ikĩraiha,
igĩtheerema nĩ ùndũ wa maaĩ kũingĩha.

⁶ Nyoni ciothe cia riera-inĩ
igĩaka itara mathĩgĩ-inĩ maguo,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka
ciaciaragĩra rungu rwa honge ciaguo;
ndũrĩrĩ ciothe irĩa nene
ciatũũraga kĩĩruru-inĩ kiaguo.

⁷ Ũthaka wago warĩ mũkaru,
na mathĩgĩ maguo magatheerema,
nĩgũkorwo mĩri yaguo nĩyatoonyete thĩ tĩrĩ-inĩ
kũrĩa kwarĩ na maaĩ maingĩ.

⁸ Mĩtarakwa irĩa yarĩ mũgũnda wa Ngai
ndĩngĩagananire naguo,
kana mĩthengera
ĩganane na mathĩgĩ maguo,
o na kana mĩraracĩ
ĩgerekanio na honge ciaguo,
gũtiarĩ mũtĩ thĩnĩ na mũgũnda wa Ngai
ũngĩagananire naguo gũthakara.

⁹ Nĩ nĩ ndaũthakarĩtie
na honge nyingĩ,
o nginya mĩtĩ yothe ya Edeni irĩa yarĩ kũu mũgũnda wa Ngai
igĩtuĩka ya kũũgũira ũiru.

¹⁰ “Nĩ ùndũ ùcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ nĩwaraihite na igĩrũ, na ũkaraihia mũthia wago igĩrũ rĩa mathangũ marĩa matumanu, na tondũ nĩwetĩagĩra kũraiha kwaguo-rĩ, ¹¹ nĩndaũneanire kũrĩ mwathi wa ndũrĩrĩ, nĩguo aũherithie kũringana na ũria waganu wago watariĩ. Nĩndaũteanirie, ¹² naruo rũrĩrĩ rũtarĩ tha o na hanini, rũgakĩria irĩa ingĩ gũthũka, rũkĩũtema, rũkĩũtiga wagũa. Mathĩgĩ

maguo makīgūa irīma-igūrū na mikuru-inī guothe; nacio honge ciaguo ikīgūa ciunīkangīre kūu ituamba-inī ciothe cia būrūri. Ndūrīri ciothe cia thī ikiehera kīruru-inī kiaguo, igītigana naguo. ¹³ Nyoni ciothe cia riera-inī igītūūra mūtī-inī ūcio wagwīte, nacio nyamū ciothe cia gīthaka igītūūra kūu honge-inī ciaguo. ¹⁴ Nī ūndū ūcio gūtīri mītī ingī irī kūu gūkuhī na maaī īgaacooka gwītīia nī ūndū wa kūrāiha na igūrū, irāihie mithia yayo igūrū rīa mathangū marīa matumanu. Gūtīri mītī ingī īnyūite maaī wega ūguo īkaaraiha ta guo; yothe yorotereirio gīkuū-inī, kūndū kūrīku thī, kūrīa andū arīa makuuaga matūrīte, o arīa maikūrūkaga irīma.

¹⁵ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Mūthenya ūrīa mūtī ūcio waikūrūkīrio mbīrīra-inī, nīndahingire ithima irīa ciarī ndiku nī ūndū wa kūcakaīra; nīndarūgamirīe tūrūū twakuo, namo maaī maingī makuo makīhingīrīrio. Nī ūndū wago ngīhumba Lebanoni nduma, nayo mītī yothe ya gīthaka ikīhooha. ¹⁶ Nīndatūmire ndūrīri ciinainio nī mūrurumo wago ūkīgūa rīrīa ndaūkūrūkīrie mbīrīra-inī hamwe na arīa maikūrūkaga kūu irīma. Hīndī īyo mītī yothe ya Edeni, o irīa mīega mūno gūkīra irīa ingī ya Lebanoni, mītī yothe irīa yanyūithīto maaī wega, ikihoorerio ngoro irī thī kūu kūrīku. ¹⁷ Arīa othe maatūrāga kīruru-inī kiaguo, arīa maaī ngwatanīro naguo gatagatī-inī ka ndūrīri, o nao nīmaikūrūkītio mbīrīra-inī hamwe naguo, mageturanīra na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora.

¹⁸ “Nī mūtī ūrīku harī mītī ya Edeni ūngīgerekano nawe ūhoro-inī ūkonīī riiri na ūnene? No rīrī, o nawe nīūgaikūrūkio hamwe na mītī ya Edeni ngīnya kūu thī kūrīku; ūgaakoma gatagatī ka andū arīa mataruaga, hamwe na arīa mooragīrwo na rūhiū rwa njora.

“Ūcio nīwe Firaūni na kīrīndī gīake gīothe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

32

Gūcakaīra Firaūni

¹ Mwaka-inī wa ikūmi na īrīri, mūthenya wa mbere wa mweri wa ikūmi na īrīri, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūndū, ambīrīria gūcakaīra Firaūni, mūthamaki wa Misīri, ūmwīre atīrī:

“Wee ūtarīi ta mūrūūthi gatagatī-inī ka ndūrīrī;

ūtārīi o ta nyamū nene ya irīa-inī,

ūkīhūūra maaī kūu tūrūū-inī twaku,

na ūkiunjuga maaī na makīnya maku-rī,

ūgekīra tūrūū tūu ndooro.

³ “Mwathani Jehova ekuuga ūū:

“Nīngagūkīria wabu wakwa,

ndī hamwe na kīrīndī kīingī,

nakīo nīgīgakūguucūrīria na wabu ūcio wakwa.

⁴ Nīngagūkīria kūu būrūri-inī,

ngūnyugute werū-inī ūtarī kīndū.

Nīngatūma nyoni ciothe cia riera-inī ikūūmbīrīre,

nacio nyamū ciothe cia gīthaka ciīhūnīrīrie nawe.

⁵ Nīngaraganīa nyama ciaku irīma igūrū,

namo matigari maku ndīmaiyūrie mikuru-inī.

⁶ Nīngaiyūria thī na thakame yaku īyo īratherera

o ngīnya irīma-inī,

nayo mikuru īiyūre nyama ciaku.

⁷ Hīndī irīa ngaakūhuhūkīa-rī, nīngahumbīra igūrū,

nacio njata ndīcīkīre nduma;

nīngahumbīra rīūa na itu,

naguo mweri wage gūcōoka kūrūta ūtheri wago.

⁸ Motheri mothe marīa maaraga marī igūrū

nīngatūma magūtūkīre nduma;

nīngaiyūria būrūri waku nduma,

ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Nīngathīnīa ngoro cia andū aingī,

rīrīa ngaakūrehera wanangīku ūrī kūu gatagatī-inī ka ndūrīrī,

o kūu mabūrūri-inī marīa ūtooī.

¹⁰ Nīngatūma ndūrīrī nyingī imakio nīwe,

nao athamaki a cio mainaine nī ūndū wa gwītīgīra nī ūndū waku,

rīrīa ngaamahiūrīria rūhiū rwa njora.

Mūthenya ūrīa ūkaagūa,

o mūndū o mūndū nīakainaina

ategūtīgīthīria gwītīgīra nī ūndū wa muoyo wake.

¹¹ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī:

“Rūhiū rwa njora rwa mūthamaki wa Babulonī

nīrūgagūkīria.

¹² Nīngatūma kīrīndī gīaku kūrāragwo

na hiũ cia njora cia andũ arĩa marĩ hinya,
o acio a rūĩrĩ rūĩrĩ tha gũkĩra ndũrĩrĩ irĩa ingĩ ciothe.
Nĩmakahenja mwĩtĩĩo wa būrũri wa Misiri,
nakĩo kĩrĩndĩ gĩakuo nĩgĩkang'auranio.
¹³ Nĩnganiina mahiũ mao mothe
marĩa marĩ ndwere-inĩ cia maaĩ mainĩ,
marĩa matagacooka kunjugwo nĩ kũgũrũ kwa mũndũ,
kana mekĩrwo ndooro nĩ mahũngũ ma mahiũ.
¹⁴ Hĩndĩ iyo nĩngatũma maaĩ makuo mahoorere,
na ndũme tũrũũ twakuo tũtherere ta maguta,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.
¹⁵ Rĩrĩa ngaatũma būrũri wa Misiri ũkire ihooru,
na njeherie kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kũu būrũri-inĩ,
na hũũre arĩa othe matũũraga kuo-rĩ,
hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.
¹⁶ "Macio nĩmo macakaya marĩa makaamũcakaĩra. O nao airĩtu a ndũrĩrĩ magaacakaya o ũguo; ũguo
nĩguo magaacakaĩra būrũri wa Misiri na kĩrĩndĩ gĩakuo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

¹⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na tĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na itano wa mweri ũcio, kiugo kĩa Jehova
nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ "Mũrũ wa mũndũ, girĩka nĩ undũ wa kĩrĩndĩ kĩa būrũri wa Misiri, na
ũkĩharũrũkie kũu thĩ kũrĩku, hamwe na airĩtu a ndũrĩrĩ irĩa irĩ hinya, o hamwe na arĩa maikũrũkagio kũu
irima-inĩ. ¹⁹ Moorĩ atĩrĩ: 'Inyũĩ mũrĩ ende gũkĩra arĩa angĩ? Ikũrũkai mũgakomio hamwe na arĩa mataruĩte.'
²⁰ Nao makaagũa hamwe na arĩa maanooragwo na rūhiũ rwa njora. Rũhiũ rwa njora nĩrũcomore; rekei
akururio arĩ hamwe na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe. ²¹ Kuuma kũu thĩĩnĩ wa mbĩrĩra, atongoria arĩa marĩ hinya
nĩmakaragia ũhoru ũkonĩĩ būrũri wa Misiri na arĩa marĩ ngwatanĩro naguo, moige atĩrĩ, 'Nĩmaikũrũkĩtio,
na makometio hamwe na rūhiũ mataruĩte, o hamwe na arĩa maanooragwo na rūhiũ rwa njora.'

²² "Ashuri arĩ kũu hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita; arigiĩcĩirio nĩ mbĩrĩra cia arĩa ake othe
maanooragwo, o acio othe moragĩtwo na rūhiũ rwa njora. ²³ Mbĩrĩra ciao irĩ irima kũrĩa kũrĩku, nacio
mbũtũ ciake cia ita igũĩte irigiĩcĩirie mbĩrĩra yake. Arĩa othe maiyũrĩtie guoya thĩĩnĩ wa būrũri wa arĩa marĩ
muoyo nĩmoragĩtwo, makooragwo na rūhiũ rwa njora.

²⁴ "Elamu arĩ o kũu, na kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrigiĩcĩirie mbĩrĩra yake. Othe nĩmoragĩtwo, makooragwo na
rũhiũ rwa njora. Arĩa othe maiyũrĩtie būrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya maaharũrũkĩrio thĩ kũrĩa kũrĩku
matarĩ aruu. Maikaraga maconokete marĩ hamwe na arĩa maharũrũkĩtio irima. ²⁵ Nĩarĩrwo ũrĩrĩ gatagatĩ-
inĩ ka arĩa maanakua, kĩrĩndĩ gĩake kĩrigiĩcĩirie mbĩrĩra yake. Acio othe ti aruu, na mooragĩrwo na rūhiũ rwa
njora. Tondũ nĩo maaguoyohithanagia būrũri wa arĩa marĩ muoyo, maikaraga maconokete marĩ hamwe na
arĩa maharũrũkĩtio irima; magakomio hamwe na arĩa maanooragwo.

²⁶ "Mesheki na Tubalĩ marĩ kũu, nacio irĩndĩ ciao ciothe irigiĩcĩirie mbĩrĩra ciao. Acio othe mataruĩte,
na mooragĩrwo na rūhiũ rwa njora tondũ nĩmaiũrĩtie būrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya. ²⁷ Githĩ
matikomete hamwe na njamba irĩa ingĩ cia ita irĩa itaruĩte irĩa ikuĩte, irĩa ciaharũrũkĩrio mbĩrĩra-inĩ hamwe
na matharaita ma cio, o icio hiũ ciacio cia njora ciakomeirio mitwe yacio? Iherithia rĩa mehia mao
rĩacookereire mahĩndĩ mao, o na akorwo kũguoyohithania kwa njamba icio cia ita nĩ kwayũrĩte būrũri
wa arĩa marĩ muoyo.

²⁸ "O nawe Firaũni-rĩ, nĩũkoinangwo na ũkomio gatagatĩ-inĩ ka arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa
maanooragwo na rūhiũ rwa njora.

²⁹ "Edomu arĩ kũu, hamwe na athamaki ake, na anene ake othe; o na maarĩ na hinya-rĩ, makometio
hamwe na arĩa maanooragwo na rūhiũ rwa njora. Makomete hamwe na arĩa mataruĩte, o hamwe na arĩa
maharũrũkĩtio irima.

³⁰ "Anene othe a gathigathini, na andũ othe a Sidoni marĩ kũu; maaharũrũkĩrio hamwe na arĩa
maanooragwo maconokete, o na kwarĩ na kũguoyohania kwarehetwo nĩ ũhoti wao. Makometio matarĩ
aruu, marĩ hamwe na arĩa maanooragwo na rūhiũ rwa njora, na maikaraga maconokete marĩ hamwe na
arĩa maharũrũkĩtio irima.

³¹ "Firaũni, we hamwe na mbũtũ yake yothe ya ita rĩake, nĩakameyonera, nake ahoorerio ngoro nĩ undũ
wa kĩrĩndĩ gĩake gĩothe kĩrĩa kĩaanooragwo na rūhiũ rwa njora, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³² O
gũtũũka nĩ nĩ ndatũmire ayũrie guoya būrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo-rĩ, Firaũni hamwe na kĩrĩndĩ gĩake
gĩothe nĩmagakomio hamwe na arĩa matarĩ aruu, hamwe na arĩa maanooragwo na rūhiũ rwa njora, ũguo
nĩguo Mwathani Jehova ekuuga."

¹ Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² "Mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ anyu, ũmeere
atĩrĩ: 'Hĩndĩ irĩa ngaarehithia rūhiũ rwa njora rūũkĩrĩre būrũri, nao andũ a būrũri ũcio methuurĩre mũndũ
ũmwe wao mamũtue mũrangĩrĩ wao, ³ nake one rūhiũ rwa njora rūũgũka gũũkĩrĩra būrũri ũcio, nake ahuhe
karumbeta nĩgeethia amenyithie andũ mehũũge-rĩ, ⁴ hĩndĩ iyo mũndũ wothĩ ũkaũga karumbeta kau no
aage kwĩhũga, naruo rūhiũ rūu rwa njora rūũke rūmũũrage-rĩ, nĩagacookererwo nĩ thakame yake mwene.

⁵ Kuona ati niaiguire mugambo wa karumbeta na akiaga kwihuga-ri, niagacookererwo ni thakame yake mwene. Korwo niahuhugire-ri, niangehonokirie we mwene. ⁶ No riri, murangiri ucio angiona ruhiu ruu rwa njora ruguika, na aage kuhuha karumbeta nigeetha andu mehugue, naruo ruhiu ruu rwa njora ruuke ruruage umwe wao, mundu ucio agaakua tondw wa wihia wake, no ni-ri, ningooria murangiri ucio thakame ya mundu ucio.

⁷ "Muru wa mundu, ningutuute murangiri wa andu a nyumba ya Israeli; ni undu ucio, igua kiugo kiria ngwaria na umahe uhoro kuuma haru ni ati mehugue. ⁸ Hindi iria ndeera mundu mwaganu atiri, 'Wee mundu uyū mwaganu, ti-itheru niugukua,' nawe wage kumuringiriria atigane na mihire iyo yake-ri, mundu ucio mwaganu niagaakua tondw wa wihia wake, no wee niwe ngooria thakame yake. ⁹ No riri, ungira mundu ucio mwaganu ehugue atigane na mihire iyo yake, nake aage gwika uguo-ri, niagaakua ni undu wa wihia wake, no wee niukahonokia muoyo waku.

¹⁰ "Muru wa mundu, ira andu a nyumba ya Israeli atiri, 'Inyui muroiga atiri: "Mahitia na mehia maitu nimatutiruhire, na ithui tukahwerereka ni undu wamo. Twakihota atia gutuura muoyo?"' ¹¹ Meere uu, 'Mwathani Jehova ekuuga atiri: Ti-itheru o ta uria ni nduraga muoyo-ri, ndikenagio ni guku kia andu aria aaganu, no ni kaba magarurike matigane na mihire iyo yao, nigu matuure muoyo. Garurika! Garurika, mutigane na mihire iyo yanyu muru! Mugugika niki, inyui andu a nyumba ya Israeli?"

¹² "Ni undu ucio, wee muru wa mundu, ira andu anyu atiri, 'Uthingu wa mundu uria muthingu ndukamuhonokia riria akaaga gwashika, nago waganu wa mundu uria mwaganu-ri, ndugatuma agwe riria akaagarurika atigane nago. Mundu uria muthingu angihia-ri, ndagetikio atuire muoyo ni undu wa uthingu uria arari nago.' ¹³ Ingira mundu uria muthingu ati ti-itheru niegutura muoyo, no hindi iyo we mwene ehie ehokete uthingu ucio wake, gutiri guko kia uthingu o na kimwe kia iria aneeka gikaarikanwo; agaakua ni undu wa uru ucio ekite. ¹⁴ Ningi ingira mundu uria mwaganu atiri, 'Ti-itheru niugukua,' nowe agarurike atigane na mehia make, eke maundu maria mari ma kihoto na magiri, ¹⁵ angicookia kiria ooete gia kurugamirira thiri, na acookie kiria ayite, na arumagiri iria cia watho wa kurumirirwo iria iheanaga muoyo, na ndageke undu muru-ri, ti-itheru niagatuura muoyo; ndagakua. ¹⁶ Gutiri rihia o na rimwe ekite rigacooka kurikanwo niguorio. Niekite maundu maria mari ma kihoto na magiri; ti-itheru niagatuura muoyo.

¹⁷ "No andu anyu moigaga atiri, 'Njira ya Mwathani ti ya kihoto.' No ni njira yao itari ya kihoto. ¹⁸ Mundu muthingu angitigane na uthingu wake eke maundu mooru-ri, niagaakua ni undu wamo. ¹⁹ Nake mundu mwaganu angigarurika atigane na waganu wake, eke maundu maria mari ma kihoto na magiri-ri, niagatuura muoyo ni undu wa gwika uguo. ²⁰ No riri, inyui andu a nyumba ya Israeli, mugaga atiri, 'Njira ya Mwathani ti ya kihoto.' No riri, ni ngaatuira o mundu wanyu ciira kuringana na mihire yake we mwene."

Gutaariria gwa Kugua kwa Jerusalemu

²¹ Mwaka-ini wa ikumi na tiri kuuma twathaamio, muthenya wa itano wa mweri wa ikumi-ri, mundu worite kuuma Jerusalemu aguka kuri ni, akinjira atiri, "Itura riria inene nirigwite!" ²² Na riri, hwa-wa-ria, mundu ucio ataanakinya, guko kwa Jehova kwari iguru riakwa, nake akihingira kanua gakwa, mundu ucio atanooka kuri ni rucini. Ni undu ucio ngitumirwo kanua, na ndicookire gukura.

²³ Ningi kiugo kia Jehova gikinginyirira, ngurwo atiri: ²⁴ "Muru wa mundu, andu acio matuura kuu kwanangu bururi-ini wa Israeli maroiga atiri, 'Iburahimu aari o mundu umwe, no niegwatire bururi uyū. No ithui tiri angu; ti-itheru bururi uyū ni ithui tuheetwo utuikie igai riitu.' ²⁵ Ni undu ucio meere atiri, 'Mwathani Jehova ekuuga uu: Kuona ati inyui muriraga nyama iri o na thakame, na mukainamirira mihianano yanyu, na mugaitithia thakame-ri, inyui no mukigwatire bururi uyū utuikie wanyu? ²⁶ Inyui mwihokaga ruhiu rwanyu rwa njora, na mugeeka maundu mari magigi, na o mundu wanyu agathaahia mutumia wa mundu uria ungi. Inyui no mukigwatire bururi uyū utuikie wanyu?"

²⁷ "Meere atiri: 'Mwathani Jehova ekuuga uu: Ti-itheru o ta uria ni nduraga muoyo, acio matigaire kuu kwanangu makaaniinwo na ruhiu rwa njora, nao aria mari migunda-ini ngaamaneana kuri nyamu cia githaka imatamburange, nao aria mari cihitho-ini numu na ngurunga-ini makoaragwo ni muthiro. ²⁸ Ningatuma bururi ucio wanangike ukire ihooru, nago hinya uria witiagira niugathira, na irima icio cia Israeli nigakirio ihooru, kwage mundu ungutikaniria kuo. ²⁹ Hindi iyo nimakamena ati ni ni Jehova, riria ngananga bururi ucio ukire ihooru, ni undu wa maundu maria mothe mari magigi maneeka.'

³⁰ "No wee muru wa mundu-ri, andu anyu maraaraniria uhoro waku mari thingo-ini, na mirango-ini ya nyumba, makeerana atiri, 'Ukaai mugue ndumiriri iria yukite kuuma kuri Jehova.' ³¹ Andu akwa mokaga kuri we, o ta uria mamenyerete gwika, na magaikara thi mbere yaku mathikiri ciugo ciaku, no riri, matiikaga uria ciugite. Merutagira na tunua twao, no ngoro ciao ikorokagira uumithio utari wa kihoto. ³² Ti-itheru haru o-ri, wee utuikite o ta mundu uria unaga nyimbo cia wendo ari na mugambo mweka, na akahura kinanda wega, nigukorwo nimaiguaga ciugo ciaku no matiikaga uria ciugite.

³³ "Hindi iria maundu macio mothe makaahinga, na ti-itheru nimakahinga, hindi iyo nimakamena ati thini wao ni kwari na munabi."

¹ Kiugo kĩa Jehova nikĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, ratha ũhoro wa gũũkĩrĩra arĩithi a Isiraeli; ratha ũhoro, ũmeere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ arĩithi a Isiraeli, o acio merĩithagia o ene, marĩ na haaro-ĩ! Githĩ arĩithi ti a kũrĩithagia rũũrũ?’ ³ Inyuĩ mũrĩĩaga ng’ondũ iria noru, na mũkehumba nguo cia guoya wacio, na mũgathĩnja iria njega, no mũtirĩithagia rũũrũ rũũ. ⁴ Inyuĩ mũtirĩĩrĩte iria hinyaru hinya, kana mũkahonia iria ndwaru, o na kana mũkooha iria ndiilie. Mũthĩndũrĩte iria itururĩte, kana mũgacaria iria ciũrĩte. Mũciathĩte na hinya, o na mũtarĩ na tha. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ciahurunjĩkire tondũ itiarĩ na mũrĩithi, na rĩrĩa ciahurunjĩkire ĩgĩtuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka. ⁶ Ng’ondũ ciakwa ciorũrĩre kũu irĩma-inĩ guothe o na tũrĩma-ĩgũrũ. Ciahurunjĩrwo thĩ yothe, na gũtirĩ mündũ worĩrĩre kũria irĩ, kana agĩcacia.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi-rĩ, iguai kiugo kĩa Jehova: ⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, tondũ rũũrũ rwakwa nĩ rwagĩte mũrĩithi, na nĩrũtahĩtuo rũgatuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka, na nĩngĩ tondũ arĩithi akwa matiigana gũcacia rũũrũ rwakwa, no nĩo ene meemenyerere handũ ha kũmenyerera rũũrũ rwakwa-rĩ, ⁹ nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi, iguai kiugo kĩa Jehova: ¹⁰ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũũkĩrĩra arĩithi acio, na nĩo ngooria rũũrũ rwakwa. Nĩngameheria matige kũrĩithia rũũrũ rũũ, nĩguo arĩithi acio matigacooke kũria ng’ondũ. Nĩngateithũra rũũrũ rwakwa kuuma tũnua-inĩ twao, nĩguo rũtĩgatuĩke irio cia kũrĩtio nĩo.

¹¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene, nĩ nĩ ngaacaria ng’ondũ ciakwa ndicirĩithagie.

¹² O ta ũrĩa mũrĩithi amenyagĩrĩra rũũrũ rwake rũria rũhurunjĩkire rĩrĩa arĩ hamwe naruo-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩ ngaamenyagĩrĩra ng’ondũ ciakwa. Nĩngaciteithũra ndicirute kũria guothe ciahurunjĩrwo mũthenya ũrĩa kwarĩ matu na nduma. ¹³ Nĩngaciruta ndũrĩrĩ-inĩ, na ndicicookanĩrĩre kuuma mabũrũrĩ-inĩ, na ndicirehe bũrũrĩ ũrĩa ũrĩ wacio kũembe. Nĩngacirĩithagia kũu irĩma-inĩ cia bũrũrĩ wa Isiraeli, na tũmĩkuru-inĩ, o na kũu bũrũrĩ-inĩ ũcio kũria gũtũũragwo nĩ andũ. ¹⁴ Nĩngacirĩithagia kũria kũrĩ na ũrĩithio mwega, na irĩma-inĩ cia bũrũrĩ wa Isiraeli nĩkuo gũgaatuĩka bũrũrĩ wacio wa ũrĩithio. Kũu nĩkuo ikaarahaga, bũrũrĩ ũrĩ ũrĩithio mwega, na irĩĩage ũrĩithio-inĩ mũnoru, kũu irĩma-inĩ cia bũrũrĩ wa Isiraeli. ¹⁵ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Nĩ mwene nĩ nĩ ngerĩithagĩra ng’ondũ ciakwa, na ndũme ciarahage kũu. ¹⁶ Nĩngacaria iria ciũrĩte, na njookie iria itururĩte. Nĩngooha iria ndiilie nacio iria hinyaru ndicĩĩkire hinya, no iria noru na iria irĩ na hinya-rĩ, nĩkũniina ngaaciniina. Nĩngarĩithagia rũũrũ rũu na kũhooto.

¹⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ha ũhoro wanyu inyuĩ rũũrũ rwakwa-rĩ, nĩngatuithania ciira gatagati ka ng’ondũ ĩmwe na irĩa ĩngĩ, na gatagati ka ndũrũme na thenge. ¹⁸ Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũria kũu ũrĩithio-inĩ ũcio mwega? Nĩngĩ no nginya mũrangĩrĩre ũrĩithio ũcio ĩngĩ wanyu na makinya? Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũnyua maaĩ makembu? No nginya mũcooke munjuge maaĩ macio mangĩ na makinya manyu? ¹⁹ No nginya rũũrũ rwakwa rũrĩĩage kĩria mũrangĩrĩre, na rũnyuuge kĩria munjugĩte na makinya manyu?”

²⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekũmeera ũũ: Atĩrĩrĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuithania ciira gatagati ka ng’ondũ iria noru na iria hĩnju. ²¹ Tondũ mũcithinĩkanagia na rwere, o na kĩande, nacio ng’ondũ iria itarĩ na hinya mũgacitiĩndika na hĩa cianyu o nginya mũgaciĩngata, ²² nĩngahonokia rũũrũ rwakwa, naruo rũtĩgaacooka gũtahwo rĩngĩ. Nĩngatuithania ciira gatagati ka ng’ondũ ĩmwe na irĩa ĩngĩ. ²³ Nĩngaciarahũrĩra mũrĩithi ĩmwe, nake nĩ Daudi ndungata yakwa, na nĩwe ũgacacĩrĩithagia; agacacĩrĩithagia na atũike mũrĩithi wacio. ²⁴ Nĩ Jehova nĩ nĩ ngaatuĩka Ngai wacio, nake Daudi ndungata yakwa nĩagatuĩka mũthamaki gatagati-inĩ ga cio. Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoro ũcio.

²⁵ “Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nacio, nacio nyamũ cia gĩthaka ndicieherie kũu bũrũrĩ-inĩ ũcio, nĩgeetha itũire werũ-inĩ na ikomage mĩtĩtũ-inĩ irĩ na thayũ. ²⁶ Nĩngacirathima na ndaathime kũria gũthĩũrũkĩrĩre kĩrĩma gĩakwa. Nĩngoiragia mbura hĩndĩ ya kĩmera yakinya; nĩgũkaagia mbura ya kĩrathimo. ²⁷ Mĩtĩ ya mũgũnda nĩngaciaraga maciaro mayo, nayo mĩgũnda ĩgĩ na magetha mayo; andũ nao nĩmagaiakara na thayũ thĩnĩ wa bũrũrĩ wao. Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngoinanga mĩtĩ ya macooki kuuma ngingo-inĩ ciao, na ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma rĩrĩa maamatuire ngombo.

²⁸ Matigacooka gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, kana kũrĩtio nĩ nyamũ cia gĩthaka. Magaatuũrũra na thayũ, na gũtirĩ mündũ ũkaamamakagia. ²⁹ Nĩngamahe bũrũrĩ ũkaine nĩ ũndũ wa kũgia magetha, nao matigacooka kũhũũta marĩ kũu bũrũrĩ-inĩ ũcio kana maconorithio nĩ ndũrĩrĩ icio. ³⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ, Jehova Ngai wao, nĩ hamwe nao, na atĩ nĩo andũ akwa, o andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³¹ Inyuĩ ng’ondũ ciakwa, o inyuĩ ng’ondũ cia rũũrũ rwakwa-rĩ, inyuĩ mũrĩ andũ, na nĩ ndĩ Ngai wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

¹ Nĩngĩ kiugo kĩa Jehova nikĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mündũ, erekeria ũthĩũ waku Kĩrĩma gĩa Seiru: kĩrathĩre ũhoro wa gũgũkĩrĩra, ³ ũkĩrĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩngũgũkĩrĩra, na ngũtambũrũkĩrĩre guoko gwakwa nginya ndũme wanangĩke ũkire ihooru. ⁴ Nĩngatũma matũũra maku manangwo nawe nĩũgaakira ihooru. Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁵ “Tondũ wee-rĩ, kuuma o matukũ ma tene nĩtũtũrĩtie muku na andũ a Isiraeli na ũkĩmaneana mooragwo na rũhĩũ rwa njora, rĩrĩa maarĩ na mũtino, o hĩndĩ irĩa iherithia rĩao rĩehĩrĩre, ⁶ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oĩgite atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngakũneana ũtũtuo thakame, nayo nĩngathingatana nawe. Kuona atĩ ndwamenire ũtũtuo wa thakame-rĩ, ũtũtuo wa thakame nĩũgathingatana nawe. ⁷ Nakĩo Kĩrĩma gĩa Seiru nĩngatũma kĩanangwo gĩkire ihooru, na njũrage arĩa othe mokaga kuo na

makoimagara. ⁸ Nĩngaiyũria irĩma ciaku na arĩa moragĩtwo; arĩa moragĩtwo na rĩũhĩ rwa njora makaagũa tũrĩma-inĩ twaku, na ituamba-inĩ ciaku, o na mĩkuru-inĩ yaku yothē. ⁹ Nĩngatũma ũtũre ũkirĩte ihooru nginya tene, namo matũũra maku matigatũũrowo. Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩi nĩ nĩ Jehova.

¹⁰ “Tondū uugite atiri, “Ndūriri ici cieri na mabūruri maya niigatuika ciitū, na tūciigwatire,” o na gwatuika ati nii Jehova ndaari kuo, ¹¹ nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova oigite atiri, ti-itherū o ta ūria nī ndūruga muoyo-rī, ningagwika maundū maringaine na marakara maku na ūiru waku, iria wonanirie ūri na rūmena hario, na ningatūma menyeke gatagati-ini kao hīndi ūria ngaamūtūira ciira. ¹² Hīndi iyo nīmakamēnya ati nīi Jehova nījiguite maundū mothe ma kinyararo maria waritie ma gūkūkira irima cia būruri wa Isiraeli. Woigire atiri, “Nicianangitwo na ikaneanwo kūrī ithuī tūcitambuure.” ¹³ Nīmwerahire na mūkiaria maundū ma kūnjūkirira mūtekwīgiririria na nīi ngūigua maundū macio. ¹⁴ Mwathani Jehova ekuuga ūu: Rīria thī yothe īgaakorwo īgīcanjamūka, ningatūma ūkire ihooru. ¹⁵ Tondū nīwakenire rīria igai rīa andū a nyūmba ya Isiraeli rīanangirwo rīgikira ihooru-rī, ūguo noguo ngagwika o nawe. Wee Kīrīma gīa Seiru, nīugakirio ihooru, wee mwene o na būruri wa Edomu mothe. Hīndi iyo nīmakamēnya ati nīi nī nīi Jehova.”

36

Ūrathi Ūkoniĩ Irĩma cia Isiraeli

¹ “Atiriri, wee mūru wa mundu, ratha ūhoro ūkonii irima cia Israeli, ūciire atiri, ‘Inyuī irima cia Israeli, iguai kiugo kia Jehova. ² Mwashani Jehova ekuuga ūu: Thū niyaririe ūhoro waku, tkiuga atiri, ‘Aha! Kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa tene nigūtūūkite gwiṭu gwa kwigwira.” ³ ⁴ Nī ūndū ūcio ratha ūhoro uuge atiri, ‘Mwashani Jehova ekuuga ūu: Kuona ati nimakanwanigwe na magikūguima na miēna yothē nigūo wigwatirwo nī ndūriri icio ingi ūtūike kīndū kīmene na gīa gūcambio nī andū-rī, ⁴ nī ūndū ūcio inyuī irima cia Israeli, iguai kiugo kia Mwashani Jehova: Mwashani Jehova ekwīra irima na tūrīma, na mīkuru na ituamba, na kīndū kūrīa kwanangitwo gūgakira ihooru, na matūrīa marīa mathaamitwo, na matūrīa marīa matahitwo indo na makanyararwo nī ndūriri icio ingi iria imūthiūrūrūkiire atiri, ⁵ Mwashani Jehova ekuuga ūu: Ninjaritie ūhoro wa gūtkīra ndūriri icio ingi ndi na kiyo kīnē giakanite ta mwaki, na ngaria ūhoro wa gūtkīra būriri wa Edomu wothē, nigūkorwo nimegwaŋiire būriri kwanwa ūtūike wao, makīngenagīru na marī na rūmena ngoro-inī ciao, nigūo matunyane ūrithio waku.” ⁶ Nī ūndū ūcio ratha ūhoro ūkonii būriri wa Israeli, na wīre irima na tūrīma, na mīkuru na ituamba, atiri: ‘Mwashani Jehova ekuuga ūu: Ngwaria ndi na mang’ūri marī na ūiru tondū nīnyararitwo nī ndūriri icio. ⁷ Nī ūndū ūcio Mwashani Jehova ekuuga ūu: Ndehita njoete guoko na igūrū ndoiga ati ndūriri icio imūthiūrūrūkiire o nacio niikanyararwo.

8 “No riri, inyuĩ irĩma cia Isiraeli nĩmũkaruta hong'e, na mũciarĩre andũ akwa a Isiraeli maciaro,* nĩgũkorwo marĩ hakuĩ kũinĩka. 9 Nĩndĩrarũmbũiya ũhoro wanyu na nĩngũmũkinyĩria wega wakwa; nĩmũgacimbwo na mũhaandwo, 10 na nĩngamũingĩhiria andũ, o acio a nyũmba ya Isiraeli yoth'e. Matũũra nĩmagatũũro, nakuo kũria kwanange nĩgũgacookerio. 11 Nĩngamũingĩhiria andũ na mahiũ, na nĩmagaciarana na maingĩhe. Nĩngatũma mũtũũro nĩ andũ ta ũria mwatũũritwo mbere, na ndũme mũgacĩre gũkĩra mbere. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ njĩ Jehova. 12 Nĩngatũma andũ, o acio andũ akwa a Isiraeli magere igũrũ riaku. Nĩmakamwĩgwatĩra, na inyuĩ nĩmũgatuĩka igai rião; mũtigacooka kũmatunya ciana ciao rĩngĩ.

¹³ “Mwathani Jehova ekuuga ūū: Tondū andū maramwīra atīrī, “Inyūi mūniinūkagia andū, na mūgatunya rūrīrī rwanyu ciana ciaruo,” ¹⁴ nī ūndū ūcio mūtīgacooka kūniina andū, kana gūtūma rūrīrī rwanyu rwage ciana, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁵ Ndigacooka gūtūma mūgie kīnyūrūrī kīa ndūrīrī, o na kana mūcooke kūnyararwo nī kīrīndī, kana ndūme rūrīrī rwanyu rūgwe, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

¹⁶ Ningĩ kiugo kĩa Jehova nikĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁷ “Mũrũ wa mũndũ, hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maatũũraga bũrũri wao kũmbe-rĩ, nĩmaũthaahirie na mĩtugo yao na ciiko ciao. Mĩtugo yao yatarĩi tha thaahu wa mũndũ wa-nja wa o mweri maitho-inĩ makwa. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaatĩrĩrĩre mang’ũrĩ makwa, tondũ nĩmaithĩrĩe thakame kũu bũrũri ũcio na tondũ nĩmaũthaahĩtie na mĩhianano yao. ¹⁹ Nĩndamahurunjire ndũrĩrĩ-inĩ, na makihaganagĩno mabũrũri-inĩ; ndamaatũũrĩre ciira kũringana na mĩtugo yao na ciiko ciao. ²⁰ Na kũrĩa guothe maathĩire ndũrĩrĩ-inĩ nĩmathaahirie rĩĩtwa riakwa itheru, ngĩukorwo kweragwo atĩrĩ igũrũ rião, ‘Aya nĩ andũ a Jehova, no no nginya maangieherie bũrũri wake.’ ²¹ Nĩndarũmbũyagia ũhoro wa rĩĩtwa riakwa itheru, rĩrĩa riathaahirio nĩ nyũmba ya Isiraeli ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathĩite.

²² “Nĩ ūndũ ūcio ĩra andu a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Ndigwika maũndũ macio nĩ ūndũ wanyũ, inyuũ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no ngũmeeka nĩ ūndũ wa rĩtwa riakwa iheru, rĩria mũthaahitĩ ndũrĩrĩ-nĩ kũria mũthiitĩ. ²³ Ngingonia ūtheru wa rĩtwa riakwa inene, rĩria rĩthaahitĩ ndũrĩrĩ-nĩ icio, rĩtwa riu inyuũ mũthaahitĩ gatagatĩ-nĩ ga cio. Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ icio nĩkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ rĩia ngeyonia atĩ ndĩ mũtheru maitho-nĩ mao kũhitũkĩra harĩ inyuũ, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁴ “Nĩgũkorwo nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ icio; nĩngamũcookanĩrĩria kuuma mabũrũri macio mothe, na ndĩmũcookie bũrũri wanyu kũũmbe. ²⁵ Nĩngamũminjaminjĩria maaĩ matheru, na inyũ nĩmũgathera; nĩ nĩ ngaamũtheria mũthirwo nĩ thaahu wanyu wothe, na ndĩmũtherie kuuma kũrĩ mĩhianano vanyu vothe.

* 36:8 Ūyū warī ūndū wa kuonania maciaro maingĩ (17:8, 23), o hamwe na ūtugi wa Ngai.

²⁶ Nĩngamũhe ngoro njerũ, na njĩkĩre roho mwerũ thĩĩnĩ wanyu; nĩngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndĩmũhe ngoro ya nyama. ²⁷ Na nĩngekĩra Roho wakwa thĩĩnĩ wanyu, na ndũme mĩrũmagĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩro, na mũmenyagĩrĩre kũrũmia mawatho makwa. ²⁸ Mũgaatũra thĩĩnĩ wa bũrũri ũrĩa ndaahĩre maithe manyu ma tene; nĩmũgatuĩka andũ akwa, na nĩ ndũĩke Ngai wanyu. ²⁹ Nĩngamũhonokia kuuma thaahu-inĩ wanyu wothe. Nĩngoĩga kũgĩe ngano, na ndũme iĩngĩhe, na ndĩkamũrehithĩria ng'aragu. ³⁰ Nĩngaingĩhia maciaro ma mĩtĩ na maciaro ma mũgũnda, nĩgeetha mũtiknacooke kũnyararwo mũri thĩĩnĩ wa ndũrĩrĩ tondũ wa ng'aragu. ³¹ Hĩndĩ iyo nĩmũkarĩrikana mĩthĩĩre yanyu mĩũru na ciĩko cia waganu, na nĩmũgethũũra inyuĩ ene nĩ undũ wa mehĩa manyu na mĩtũgo yanyu irĩ magĩgi. ³² Nĩngwenda mũmenye atĩ ndĩreeka undũ ũyũ nĩ undũ wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mũnyararithio nĩ undũ wa mĩtũgo yanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli!

³³ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa ngaamũtheria mũthĩrwo nĩ mehĩa manyu mothe-rĩ, nĩngatũma matũũra manyu macooke gũtũũrwo, na kũria kwanangĩku nĩgũgacookererio. ³⁴ Bũrũri ũrĩa ũkĩrĩe ihooru nĩkarĩmwo handũ ha gũkaraga ũkĩrĩe ihooru maitho-inĩ ma arĩa othe mahĩtũkagĩra kuo. ³⁵ Nao nĩmakoĩga atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ watũũrĩte ũrĩ mũteanĩrie rĩu ũtũũkĩ o ta mũgũnda wa Eden; matũũra manene marĩa maanangĩtũ, na magakĩrio ihooru, na makaniinwo-rĩ, rĩu nĩmairĩgĩre na magatũũrwo.” ³⁶ Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ irĩa imũthĩũrũrũkĩrĩe, irĩa igaatigara, nĩikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njookereĩre kũria kwanangĩtũ, na ngahaanda rĩngĩ kũria gwakĩrĩtĩo ihooru. Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩ nĩ ngeeka ũguo.”

³⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O rĩngĩ nĩngetikĩra kũguu ithaithana rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli na ndĩmekĩre ũũ: Nĩngatũma andũ ao maingĩhe o ta rũũru rwa ng'ondũ, ³⁸ maingĩhe o ta ndũũru cia kũrutwo magongona kũu Jerusalemu hĩndĩ ya ciathĩ irĩa nyamũre. ũguo nĩguo matũũra macio manene manangĩtũ makaiyũrio ndũũru cia andũ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

37

Gĩtuamba kĩa Mahĩndĩ Momũ

¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Jehova nĩ kwagĩire igũrũ riakwa, ngooywo nĩ Roho wa Jehova akĩndwara handũ gĩtuamba-inĩ gatagati; nakĩo kĩaĩyũrĩte mahĩndĩ. ² Nake akĩndongoria akĩnjeeria kũu maarĩ, na ngĩona mahĩndĩ maingĩ mũno maarangĩtie kũu gĩtuamba-inĩ kũu, na mahĩndĩ macio maarĩ momũ mũno. ³ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya-rĩ, no macooke muoyo?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, wee nowe wiki ũũ.”

⁴ Nĩngĩ agĩcooka akĩnjũra atĩrĩ, “Rathĩra mahĩndĩ maya ũhoro, ũmeere atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maya momũ, iguai kiugo kĩa Jehova! ⁵ Mwathani Jehova ekwĩra mahĩndĩ maya ũũ: Nĩngũtũma mũgĩe na mĩhũmũ, na inyuĩ nĩmũgũcooka muoyo. ⁶ Nĩngũmwĩkĩra mĩkĩha, na ndũme mũgĩe na nyama na ndũmũhumbĩre na gĩkonde; nĩngũmwĩkĩra mĩhũmũ, na nĩmũgũcooka muoyo. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

⁷ Nĩ undũ ũcio ngĩratha ũhoro o ta ũrĩa ndaathĩtũ. Na rĩrĩa ndaarathaga, hakĩgĩa na inegene, mũgambo wa gũkaragacana, namo mahĩndĩ macio magĩcookanĩrĩra, o ihĩndĩ rĩgĩcookerera ihĩndĩ rĩrĩa riagĩrĩre. ⁸ Na nĩ ngĩcũthĩrĩria, ngĩona maagĩa mĩkĩha na nyama, nakĩo gĩkonde gĩkimahumbĩra, no matiarĩ na mĩhũmũ.

⁹ Nĩngĩ akĩnjũra atĩrĩ, “Rathĩra mĩhũmũ ũhoro; mũrũ wa mũndũ, mĩrathĩre ũhoro ũmĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: ũkai inyuĩ mĩhũmũ ya muoyo muumite mĩena ina irĩa yumaga rũhuho, na mwikĩre mĩhũmũ thĩĩnĩ wa aya moragĩtũ, nĩguo macooke muoyo.” ¹⁰ Nĩ undũ ũcio ngĩratha ũhoro o ta ũrĩa aanjathĩte, nayo mĩhũmũ ikĩmatoonya; nao makĩgĩa muoyo, makĩrĩgũgamia na magũrũ mao, nao magĩkorwo marĩ mbũtũ nene ya ita.

¹¹ Nake akĩnjũra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya nĩmo andũ a nyũmba yothē ya Isiraeli. Moĩgaga atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maitũ nĩmomũ, nago mwihoiko witũ nĩmũthĩru; na ithũ nĩtũheheretio.’ ¹² Nĩ undũ ũcio, marathĩre ũhoro, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ akwa, nĩngũhingũra mbĩrĩa cianyu ndĩmwambatie muume kũu; nĩngũmũcookia bũrũri ũcio wa Isiraeli. ¹³ Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaahingũra mbĩrĩa cianyu ndĩmwambatie muume kuo, inyuĩ andũ aya akwa. ¹⁴ Nĩngamwĩkĩra Roho wakwa, na inyuĩ nĩmũgatũũra muoyo, na nĩngamũtũwara bũrũri ũrĩa ũrĩ wanyu kũmbe mũgatũũre kuo. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩ nĩ njikĩte ũguo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

Rũrĩrĩ Rũmwe Rungu rwa Mũthamaki Ũmwe

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mũrũ wa mũndũ, oya gathanju ka mĩtĩ wandĩke igũrũ riako atĩrĩ, ‘Gaka nĩ ka Juda na andũ a Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ Nĩngĩ woe gathanju kangĩ ka mĩtĩ wandĩke igũrũ riako atĩrĩ, ‘Gathanju ka Efiraimu, karia ka Jusufu na andũ othe a nyũmba ya Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ ¹⁷ Tũnyĩitĩhanie tũtũĩke rũthanju rũmwe nĩguo tũtũĩke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwaku.

¹⁸ “Rĩrĩa andũ anyu magaakũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ ũtangĩtũwĩra gĩtũmĩ kĩa maĩndũ maya ũreka?’ ¹⁹ ũkaamacookeria, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩnguoya gathanju kau ka Jusufu na mĩhĩrĩga ya Isiraeli iyo ikũruhanĩte nake, o kau karĩ guoko-inĩ kwa Efiraimu, ndĩkoohanĩe hamwe na gathanju ka Juda, tũtũĩke rũthanju rũmwe, natuo tũtũĩke rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwakwa.’ ²⁰ Nyiita tũthanju tũu wandĩkite maitho-inĩ mao, ²¹ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngaruta andũ a Isiraeli kuuma ndũrĩrĩ-inĩ kũria maathĩite. Nĩngamacookanĩrĩra ndĩmarute kũria guothe marĩ, na ndĩmacooke bũrũri wa kũĩmbe. ²² Nĩngamatua rũrĩrĩ rũmwe marĩ kũu bũrũri ũcio, o kũu irĩma-igũrũ cia Isiraeli. Gũkaagĩa mũthamaki ũmwe igũrũ riako othe, na matigacooka rĩngĩ gĩtũũka ndũrĩrĩ igĩrĩ, kana

magayūkanio matuīke mothamaki meerī. ²³ Matigethaahia rīngī na mihiano yao, kana mīhiano mīuru, kana waganu wao o wothe, nīgukorwo nīngamahonokia matige gūcooka na thuutha nī ūndū wa mehia mao, na nīngamatheria. Magaatuika andū akwa, na nī nduīke Ngai wao.

²⁴ “‘Daudi ndungata yakwa niwe ūgaatuika mūthamaki wao, nao othe magīe na mūrīthi ūmwe. Nīmakarūmīrīa mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa kūrūmīrīrwo. ²⁵ Magaatuūra būrūrī ūcio ndaahere ndungata yakwa Jakubu, būrūrī ūrīa maithe manyu maatuūruga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana cia ciana ciao, magaatuūra kuo nginya tene, nake Daudi ndungata yakwa atuīke mūnene wao nginya tene. ²⁶ Nīngarīkanīra kīrīkanīro gīa thayū nao; nakio gīgaatuika kīrīkanīro gīa gūtūūra nginya tene. Nīngamahaanda na ndūme maingīhe, na nīngahaanda handū-hakwa-harīa-haamūre gatagatī-inī kao nginya tene. ²⁷ Nīngī gīikaro gīakwa gīgaatuūra hamwe nao; nīngatuika Ngai wao, nao matuīke andū akwa. ²⁸ Hīndī iyo ndūrīrī nīikamenya atī nīi Jehova nī nīi nduuaga andū a Isiraēli atheru, hīndī iṛīa handū-hakwa-harīa-haamūre hagaatuūra hamwe nao nginya tene.’”

38

Ūrathi wa Gūūkīrīra Gogu

¹ Na rīrī, kiugo kīa Jehova nīkianginyīrīre, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, erekeria ūthiū waku harī Gogu wa kūu būrūrī wa Magogu, ūcio mūnene wa anene a Mesheki na Tubali; mūrathīre ūhoru wa kūmūūkīrīra, ³ ūmwīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūu: Nīngūgūūkīrīra, wee Gogu, mūnene wa anene a Mesheki na Tubali. ⁴ Nīngakūhūgūra, ngwīkīre ndwano thīa-inī ciaku, na ngūrute na nja hamwe na mbūtū ciaku ciothe cia ita: nīcio mbarathi ciaku, na andū aku arīa mathiiga mahaicīte mbarathi meeohete indo cia mbaara, na kīrīndī kīnene kīrī na ngo irīa nene na irīa nīni, othe makīhīurāgia hīū ciao cia njora. ⁵ Nao andū a Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao, othe manyiitīte ngo na magekīra ngūbia cia kīgera, ⁶ o na Gomeri na thigari ciaku ciothe, o na andū a Bethi Togarima moimite kūrāya mwena wa gathigathini marī na mbūtū cia ita ciakuo ciothe, o ndūrīrī ūcio nyingī irī hamwe nawe.

⁷ “‘Wīthagathage; wīhaarīre, wee mwene hamwe na kīrīndī kīrīa gīothe gīgūthiūrūkīrīre, nawe ūgīathe. ⁸ Thuutha wa matukū maingī, nīmūgetwo mūthiī ita-inī. Mīaka-inī ya thuutha nīmūgatharīkīra būrūrī ūgaakorwo ūhonoketio kuuma mbaara-inī, ūrīa andū aguo maacokanīrīrio kuuma ndūrīrī-inī nyingī magītwarwo irīma-inī ūcio cia būrūrī wa Isiraēli, kūrīa gūtūūrīte gūkīrīte ihooru. Acio marutitwo ndūrīrī-inī ūcio, na rīu acio othe maikaraga na thayū. ⁹ Wee hamwe na mbūtū ciaku ciothe cia ita na ndūrīrī ūcio nyingī mūrī nacio nīmūkambata, mūmaguthūkīre ta kīhuhūkānio; mūgaatuika ta itu rīhumbīrīte būrūrī.

¹⁰ “‘Mwathani Jehova ekuuga ūu: Mūthenya ūcio wee nīūkagīa na mecīrīra, nawe nīgūgathugunda ūndū mūuru. ¹¹ Nawe nīūkoiga atīrī, “Nīngūtharīkīra būrūrī ūrīa wa matūūra matarī mairīgīre; nīngūhithūkīra andū marī na thayū na matarekūūa ūndū, arīa othe maikaraga matūūra matarī mairīgīre, na matarī ihingo na mīgīko. ¹² Nīngūtaha, na ndunyane, o na njūkīrīre matūūra marīa maanangītwo na magacooka gūtūūrwo, na njūkīrīre andū arīa marī kuo arīa monganītio kuuma ndūrīrī-inī, andū marī na ūtonga wa mahiū, na wa indo, nao matūūrīte gatagatī ka būrūrī ūcio.” ¹³ Andū a Sheba, na a Dedani, na onjorithia a Tarishishi na matūūra mothe makuo magaakūūra atīrī, “Ūūkīte gūtaha indo? Ūnganītīe kīrīndī gīaku mūūke mūtunyane indo, na mūkuue betha na thahabu, na mūkuue mahiū na indo, o na mūtahe indo nyingī mūno?”

¹⁴ “‘Nī ūndū ūcio, mūrū wa mūdū, ratha ūhoru wīre Gogu atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūu: Ihinda rīu, rīrīa andū akwa Isiraēli magaakorwo maikarīte marī na thayū-rī, gīthī o nawe ndūkarīmenya? ¹⁵ Nīūkoima gwaku kūdū kūrāya, o kūu mwena wa gathigathini, wee mūrī hamwe na ndūrīrī nyingī, othe mahaicīte mbarathi, marī kīrīndī kīngī, mbūtū ya ita irī hinya. ¹⁶ Nīgūgathīi na mbere na gūūkīrīra andū akwa a Isiraēli ūtarīi ta itu rīhumbīrīte būrūrī. Matukū-inī marīa magooka, wee Gogu-rī, nīngagūtware ūgookīrīre būrūrī wakwa, nīgūo ndūrīrī ikaamenya rīrīa ngeyonia kūhītūkīra harīwe atī ndī mūtheru maitho-inī mao.

¹⁷ “‘Mwathani Jehova ekuuga ūu: Gīthī wee tiwe ndaarīre ūhoru waku matukū-inī ma mbere, ngīaria na anabīi a Isiraēli, o acio ndungata ciakwa? Ihinda-inī rīu nīmarathire ūhoru mīaka mīngī, makiuga atī nīngagūtware ūkamookīrīre. ¹⁸ Ūu nīgūo gūkaahaana ihinda-inī rīu: Rīrīa Gogu agaatharīkīra būrūrī wa Isiraēli, marakara makwa mahiū nīmakarahūrwo, ūguo nīgūo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁹ Nguuga ndī na kīyo kīnene na mangūrī mahiū ta mwaki atī ihinda rīu nīgūkagīa gīthingithia kīnene kūu būrūrī-inī wa Isiraēli. ²⁰ Thamaki cia irīa-inī, na nyoni cia rīera-inī, na nyamū cia gīthaka, na kanyamū o gothe karīa gathīagīra thī, o na andū othe arīa marī gūkū thī nīmakainaina maanyona. Irīma nīikang’aurānio, na hurūrūka nīkaragana, o na rūthingo o ruothe nīrūkamomoka. ²¹ Nīngarehithia rūhīū rwa njora rūūkīrīre Gogu kūu irīma-inī ciakwa ciothe, ūguo nīgūo Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rūhīū rwa njora rwa o mūdū nīrūgookīrīra mūrū wa ithe. ²² Nīngatuūra Gogu ciira, ndīmūrehere mūthiū na ūiti wa thakame; nīngoirīa mbura nene mūno, ndīmūurīre we mwene na thigari ciake, o na ndūrīrī ūcio nyingī irī hamwe nake, ndīmōirīre mbura ya mbembe na ūbirīti. ²³ Ūguo nīgūo ngoonania ūnene o na ūtheru wakwa, na ndūme menyēke maitho-inī ma ndūrīrī nyingī. Hīndī iyo nīmakamenya atī nīi nīi Jehova.’

39

¹ “Mūrū wa mūdū, ratha ūhoru wa gūūkīrīra Gogu, ūmwīre atīrī: ‘Mwathani Jehova ekuuga ūu: Nīngūgūūkīrīra, wee Gogu, o wee mūnene wa anene a Mesheki na Tubali. ² Nīngakūhūgūirānia na ngūguucūrīre. Nīngakūruta kūdū kūrāya mwena wa gathigathini, ngūtware ūgookīrīre irīma cia būrūrī

wa Israeli. ³ Ningĩ nĩngagũtha ūta waku uume guoko-inĩ gwaku kwa ūmōtho, na ndũme mĩguĩ yaku igwe yume guoko-inĩ gwaku kwa ūrio. ⁴ Kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Israeli nĩkuo ūkaagũa, wee, na mbũtũ ciaku ciothe cia ita, na ndũrĩrĩ iria igaakorwo hamwe nawe. Nĩngakũneana kũrĩ nyoni cia mĩthemba yothe iria irĩũaga nyama, na kũrĩ nyamũ cia gĩthaka, ūrĩio nĩcio. ⁵ Nĩũkagũa werũ-inĩ ūtarĩ kindũ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njarĩtie ūhoro ūcio, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ⁶ Nĩngatwarĩthĩria Magogu mwaki, o na ndwarĩthĩrie andũ arĩa matũũraga marĩ na thayũ kũu ndwere-inĩ cia iria, na nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ “Nĩngatũma rĩitwa rĩakwa itheru rĩmenyeke gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a bũrũri wa Israeli. Ndigacooka kũreka rĩitwa rĩu rĩakwa itheru rĩthaahio, nacio ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ ūrĩa Mũtheru thĩĩnĩ wa Israeli. ⁸ Mũthenya ūcio nĩũrooka! Ti-itherũ nĩũgakinya, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Ūcio nĩguo mũthenya ūrĩa njarĩtie ūhoro wago.

⁹ “Hĩndĩ iyo arĩa maikaraga matũũra manene ma bũrũri wa Israeli nĩmakoiimagara, nao mahũthĩre indo icio ciao cia mbaara taarĩ ngũ, macicine ihĩe, macine ngo iria nini na iria nene, na mota na mĩguĩ, na ndotono o na matimũ. Magacihũthagĩra taarĩ ngũ ihinda rĩa miaka mũgwanja. ¹⁰ Matikabatario nĩkũngania ngũ werũ-inĩ kana maciune mĩtitũ, tondũ nĩmagakagia mwaki kuuma indo-inĩ icio cia mbaara. Nao nĩmagataha arĩa maamatahĩte na matunye arĩa maamatunyeite indo, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹¹ “Mũthenya ūcio-rĩ, nĩngahe Gogu handũ ha gũthikanwo kũu bũrũri-inĩ wa Israeli, gituamba-inĩ kĩa agendi arĩa mathiaga mwena wa irathĩro werekeire iria rĩa Cumbĩ. Nao agendi magĩrĩrĩrio gũcoka kũgera njĩra iyo, tondũ Gogu na kĩrĩndĩ gĩake nĩkuo magaathikwo. Nĩ ūndũ ūcio hageetagwo Gĩtuamba kĩa Hamoni-Gogu.

¹² “Andũ a nyũmba ya Israeli makaaniina mĩeri mũgwanja* magĩthika andũ acio, nĩguo matherie bũrũri ūcio. ¹³ Magaathikwo nĩ andũ othe a bũrũri ūcio, na mũthenya ūcio ngaagocithio ūgaatuĩka mũthenya wao wa kũrĩkanagwo, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁴ “Nao andũ nĩmakaheagwo wĩra wa gũtheragia bũrũri ūcio. Amwe magaathĩ bũrũri ūcio kũndũ guothe, na mongererwo angĩ a gũthikaga ciimba iria igaakorwo itigaire kũu. Mĩeri iyo mũgwanja yathĩra-rĩ, nĩguo makaambĩrĩria gũcaria matigari macio. ¹⁵ Nao rĩrĩa magaakorwo magĩtuĩkanĩria bũrũri ūcio, ūmwe wao angikona ihĩndĩ rĩa mũndũ, nĩagekĩra rũrĩ hakuhi narĩo o nginya rĩrĩa athikani makaarĩthika kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Hamoni-Gogu. ¹⁶ (Nĩngĩ kũu nĩgũgakorwo itũũra rĩitagwo Hamona.) Ūguo nĩguo magaatheria bũrũri ūcio.’

¹⁷ “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Īta nyoni cia mĩthemba yothe, na nyamũ ciothe cia gĩthaka, ūcĩre atĩrĩ: ‘Ūnganai mũcookanĩrĩre hamwe kuuma kũndũ guothe, mũũke igongona-inĩ inene rĩrĩa ndĩrahaarĩria nĩ ūndũ wanyu, igongona inene kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Israeli. Kũu nĩkuo mũkaarĩra nyama na mũnyũre thakame. ¹⁸ Mũkaarĩa nyama cia andũ arĩa marĩ hinya, na mũnyue thakame ya andũ arĩa anene a thĩ taarĩ ndũrũme na tũtũrũme, na mbũri na ndegwa, ciothe irĩ nyamũ iria noru cia kuuma Bashani. ¹⁹ Igongona rĩu ndĩrahaarĩria nĩ ūndũ wanyu, mũkaarĩa maguta nginya mwĩhũũnĩrĩre, na mũnyue thakame nginya mũrĩio. ²⁰ Metha-inĩ yakwa mũkaarĩa mũhũũne nyama cia mbarathi, o na cia arĩa mathiaga macihaicĩte, na cia andũ marĩ hinya na thigari cia mĩthemba yothe’, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Nĩngonania rĩiri wakwa ndũrĩrĩ-inĩ, nacio ndũrĩrĩ ciothe nĩikoona iherĩthia rĩrĩa ngaarehe, o na guoko kũria ngaamaigĩrĩra. ²² Kuuma mũthenya ūcio gũthĩĩ na mbere, andũ a nyũmba ya Israeli nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao. ²³ Nacio ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ andũ a Israeli maatahĩtũ nĩ ūndũ wa wĩhĩa wao, tondũ nĩmagire kũnjihoka. Nĩ ūndũ ūcio ngĩmahitha ūthĩũ wakwa, ngĩmaneana kũrĩ thũ ciao, nao othe makĩũragwo na rĩhũĩ rwa njora. ²⁴ Kũringana na ūrĩa thaahu wao watariĩ na mahĩtia mao, ūguo noguo ndaamaherĩthirie na ngĩmahitha ūthĩũ wakwa.

²⁵ “Nĩ ūndũ ūcio Mwathani Jehova ekuuga ūũ: Rĩu nĩngũcookia Jakubu kuuma kũria aatwarĩtũ aatahwo, na njĩguĩre andũ othe a Israeli tha, o na ndũũgamĩrĩre rĩitwa rĩakwa itheru na kĩyo. ²⁶ Nĩmakariganĩrwo nĩ thoni ciao na kwaga kwĩhoheka kwao guothe kũria maanyonĩrie rĩrĩa maatũũraga na thayũ bũrũri-inĩ wao gũtarĩ mũndũ ūngĩmamakia. ²⁷ Hĩndĩ irĩa ngaakorwo ndĩmacoketie kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ngaamongoria kuuma mabũrũri-inĩ ma thũ ciao, nĩngeyonia atĩ ndĩ mũtheru kũgerera harĩo maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. ²⁸ Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao, tondũ o na gũtuĩka nĩndatũmire matahwo magĩtwarwo thĩĩnĩ wa ndũrĩrĩ, nĩngamacookanĩrĩria bũrũri-inĩ wao kũĩmbe, na hatĩrĩ o na ūmwe ngaatiga na thũthũ. ²⁹ Ndigacooka kũmahitha ūthĩũ wakwa, nĩgũkorwo nĩngaitĩrĩria andũ a nyũmba ya Israeli Roho wakwa, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

40

Kĩeya kĩa Hekarũ irĩa Njerũ

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo tĩrĩ na ĩtano wa gũtahwo gwitũ, kĩambĩrĩria-inĩ kĩa mwaka ūcio, mũthenya wa ikũmĩ wa mwari ūcio, naguo nĩ mwaka wa ikũmĩ na ĩna kuuma rĩrĩa itũũra inene rĩatunyanĩrwo, mũthenya o ūcio-rĩ, guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa, nake akĩndwara itũũra-inĩ rĩu inene. ² Ndĩ thĩnĩ wa cioneki cia Ngai nĩandwarire bũrũri wa Israeli, akĩnjiga kĩrĩma-igũrũ kĩaaya mũno, na mwena wakĩo wa gũthini kwarĩ na mĩako yoonekaga ĩtarĩĩ ta itũũra inene. ³ Nake akĩndwara ho, na nĩ ngĩona mũndũ, na mũhianĩre wake watariĩ ta gĩcango; nake aarũngĩ itoonero-inĩ arĩ na rũrigi rwa gatani,

* 39:12 Ihinda rĩa thĩkũ, mĩeri, kana mĩaka mũgwanja rĩonanagia ūkinyanĩru na ūrĩkĩrĩru.

na rúthanju rwa gúthima* guoko-inĩ gwake. ⁴ Nake mündũ úcio akínjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mündũ, ta rora na maitho maku, na úigue na matũ maku, na úrumbũye wega maündũ mothe marĩa ngũkuonia, nigũkorwo níkió gĩtũmite wee urehwo gũkũ. Íra andũ a nyũmba ya Isiraeli maündũ mothe marĩa ũkuona.”

Kĩhingo kĩa Mwena wa Irathĩro gĩa Gũtoonya Nja ya Nyumĩrĩra

⁵ Ningĩ nĩndonire rúthingo rwathiũrũkĩirie hekarũ mĩena yothe. Rúthanju rwa gúthima rũria rwari guoko-inĩ kwa mündũ úcio rwari na úraihi wa mĩkono itandatũ. Nake nĩathimire rúthingo; wariĩ waruo wari wa mĩkono itandatũ,[†] na mĩkono itandatũ kũraiha na igũrũ.

⁶ Agĩcooka agithiĩ kĩhingo-inĩ kĩa kĩaŋ’etheire mwena wa irathĩro. Akĩambata na ngathĩ ciakĩo, na agithima hingĩro ya kĩhingo; yari ya mĩkono itandatũ gũtoonya na thiĩnĩ. ⁷ Natuo tũnyũmba twa arangĩri twari twa mĩkono itandatũ kũraiha, na mĩkono itandatũ kwarama, na itĩina rĩa kuuma kanyũmba kamwe nginya karĩa kangĩ rĩari rĩa mĩkono itano. Nayo hingĩro ya kĩhingo kũ kĩaŋ’ethanĩtie na gĩthaku kĩa kĩaŋ’etheire hekarũ, nakio kiarĩ kĩa mĩkono itandatũ gũtoonya na thiĩnĩ.

⁸ Ningĩ agithima gĩthaku kĩa kĩaŋ’etheire hekarũ; ⁹ nakio kiarĩ kĩa mĩkono inana[‡] gũtoonya na thiĩnĩ. Gĩthaku kũ kiarĩ na itugĩ igĩrĩ, O gĩtugĩ kiarĩ na wariĩ wa mĩkono iĩri.[§] Nakio gĩthaku kũ kĩaŋ’etheire hekarũ.

¹⁰ Thiĩnĩ wa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro haari na tũnyũmba tũtatũ twa arangĩri o mwena; na tuothe tũtatũ twari na ithimo ciiganaine, naguo mwena wa na mbere wa thingo cia tũnyũmba twa arangĩri wari wa ithimo ciiganaine. ¹¹ Ningĩ agithima wariĩ wa njĩra iyo ya itoonyero rĩu, nayo yari ya mĩkono ikũmi,* na úraihi wayo wari wa mĩkono ikũmi na itatũ.[†] ¹² Mwena wa na mbere wa o kanyũmba ka arangĩri haari na rúthingo rwari rwa mĩkono ũmwe[‡] kũraiha na igũrũ, natuo tũnyũmba tũu twa arangĩri twari twa mĩkono itandatũ[§] mĩena yothe ina. ¹³ Ningĩ agithima itoonyero rĩu arutiĩtie kuuma mũthia wa na thuutha wa rúthingo rwa kanyũmba kamwe ka arangĩri nginya mũthia wa na thuutha wa kanyũmba karĩa kaang’ethanĩire nako; itĩina rĩu rĩari rĩa mĩkono mĩrongo iĩri na itano* kuuma mwanya ũmwe wa karúthingo nginya mwanya ũria waringanĩtie naguo. ¹⁴ Ningĩ agithima mĩena ya na mbere ya thingo gũthiũrũka mĩena yeerĩ ya na thiĩnĩ ya itoonyero, na yari ya mĩkono mĩrongo itandatũ.[†] Gĩthimo kũ gĩakinyĩtie gĩthaku-inĩ kĩa kĩaŋ’etheire nja iyo. ¹⁵ Itĩina rĩa kuuma itoonyero rĩa kĩhingo nginya mũthia ũria ũngĩ wa gĩthaku kĩaŋ’ethanĩtie wari wa mĩkono mĩrongo itano.[‡] ¹⁶ Tũnyũmba tũu twa arangĩri hamwe na thingo icio ciari thiĩnĩ wa itoonyero rĩu nĩ gwatũrikĩtio mĩanya mĩceke karúthingo-inĩ ka igũrũ mĩena yothe, o ũndũ ũmwe na gĩthaku; tũmĩanya tũu tuothe twerekeire na thiĩnĩ. Úthiũ wa thingo icio nĩwagemetio na mikĩndũ.

Nja ya Nyumĩrĩra

¹⁷ Ningĩ akĩndwara nja iĩa ya nyumĩrĩra. Ngĩona hau nĩ haari na tũnyũmba, na nĩ haarĩtwo mahiga makarigĩciĩria nja iyo yothe; nĩ haari na tũnyũmba mĩrongo itatũ twakĩtwo tũtwaranĩtie na hau haarĩtwo mahiga. ¹⁸ Handũ hau haarĩtwo mahiga haari mĩena-inĩ ya matoonyero macio, naguo wariĩ waho na úraihi nĩciaiganaine; hau nĩho haarĩtwo mahiga mwena wa mũhuro. ¹⁹ Ningĩ agithima itĩina rĩa kuuma mwena wa na thiĩnĩ wa kĩhingo kĩa mũhuro nginya mwena wa na nja wa nja ya na thiĩnĩ; yari mĩkono igana[§] mwena wa irathĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gathigathini

²⁰ Ningĩ agithima úraihi na wariĩ wa kĩhingo kĩa kĩaŋ’etheire mwena wa gathigathini, gĩa gũthiĩ nja iyo ya nyumĩrĩra. ²¹ Tũnyũmba twakio twa arangĩri, tũtatũ o mwena, na thingo ciakio, o na gĩthaku gĩakio ciari na ithimo ciaganaine na cia itoonyero rĩu rĩa mbere. Kiarĩ kĩa úraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na wariĩ wa mĩkono mĩrongo iĩri na itano. ²² Mĩanya yakio, na gĩthaku gĩakio na magemio ma mikĩndũ ciari na ithimo o ta cia kĩhingo kĩa kĩaŋ’etheire mwena wa irathĩro. Ngathĩ ya makinya mũgwanja yaambatĩtie nginya ho, nakio gĩthaku gĩakio gĩkang’ethanĩra nayo. ²³ Nĩ haari na kĩhingo gĩa gũtoonya nja ya na thiĩnĩ, kũng’ethanĩra na kĩhingo gĩa gathigathini o ta ũria kwari na kĩhingo mwena wa irathĩro. Nake agithima itĩina rĩa kuuma kĩhingo kimwe nginya kĩa kĩaŋ’ethanĩire nakio; narĩo itĩina rĩu rĩari rĩa mĩkono igana.

Kĩhingo kĩa Mwena wa Gũthini

²⁴ Ningĩ akĩndongoria na mwena wa gũthini, na nĩ ngĩona kĩhingo kĩaŋ’etheire mwena wa gũthini. Nake agithima itingĩ ciakio na gĩthaku gĩakio, nacio nĩciaiganaine ithimo na icio ingĩ. ²⁵ Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩaŋ’ethanĩtie ciari na tũmĩanya tũceke mĩena yothe, twatariĩ ta mĩanya ya ihingo icio ingĩ. Itoonyero rĩu rĩari rĩa mĩkono mĩrongo itano kũraiha, na mĩkono mĩrongo iĩri na itano kwarama. ²⁶ Ningĩ ngathĩ ya makinya mũgwanja nĩyaambatĩtie igakinya kĩhingo-inĩ kũu, nakio gĩthaku gĩakio kĩaŋ’ethanĩire na nja ya hekarũ; thingo ciakio iria ciari o mwena wa njĩra iyo nĩciagemetio na mikĩndũ. ²⁷ Hau nja ya na thiĩnĩ o na ho nĩ haari kĩhingo kĩaŋ’etheire mwena wa gũthini, nake agithima kuuma kĩhingo-inĩ kũu nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩa mwena wa gũthini; itĩina rĩa rĩari rĩa mĩkono igana.

Ihingo cia Gũtoonya Nja ya na Thiĩnĩ

* 40:3 Rúthanju rũrũ rwa gũthima rwari na úraihi wa ta mita 3 † 40:5 nĩ ta mita 3 ‡ 40:9 nĩ ta mita 4 § 40:9 nĩ ta mita 1
 * 40:11 nĩ ta mita 5 † 40:11 nĩ ta mita ithathatũ na robo ithatũ (6.75) ‡ 40:12 nĩ ta nuthu mita (0.5) § 40:12 nĩ ta mita 3
 * 40:13 nĩ ta mita 13 † 40:14 nĩ ta mita 31 ‡ 40:15 nĩ ta mita 26 § 40:19 nĩ ta mita 52

²⁸ Ningi akĩnginyia nja ya na thĩĩni tũtoonyeire kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, nake agĩthima kĩhingo kĩa mwena ũcio; nakĩo nkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ. ²⁹ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩa rĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothē. Itoonyero rĩu rĩarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na warĩ wa mĩkono mĩrongo itĩri na itano. ³⁰ Ithaku cia matoonyero marĩa maarĩ hakuhi na nja ya na thĩĩni ciarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo itĩri na itano, na warĩ wa mĩkono itano. ³¹ Gĩthaku gĩakĩo kĩa gĩthakeire nja iyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mikĩndũ, na ngathĩ ya makinya manana nĩyaambatite igakinya ho.

³² Ningi akĩnginyia nja ya na thĩĩni mwena wa irathĩro, nake agĩthima itoonyero rĩu; narĩo nĩrĩaiganainie ithimo na matoonyero macio mangĩ. ³³ Tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo nĩciaiganainie ithimo na icio ingĩ. Itoonyero rĩu na gĩthaku kĩa rĩo ciarĩ na mĩanya mĩena yothē. Narĩo itoonyero rĩarĩ rĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na warĩ wa mĩkono mĩrongo itĩri na itano. ³⁴ Gĩthaku gĩakĩo kĩa gĩthakeire nja iyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ ciakĩo nĩciagemetio na mikĩndũ mĩena yeeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatite igakinya ho.

³⁵ Ningĩ agĩcooka akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩa mwena wa gathigathini, nake agĩthima kĩhingo kũu. Nakĩo nkĩaiganainie ithimo na ihingo icio ingĩ, ³⁶ o ũndũ ũmwe na tũnyũmba twakĩo twa arangĩri, na thingo ciakĩo, na gĩthaku gĩakĩo, nakĩo kiarĩ na mĩanya mĩena yothē. Kĩhingo kũu kiarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo itano, na warĩ wa mĩkono mĩrongo itĩri na itano. ³⁷ Gĩthaku gĩakĩo kĩa gĩthakeire nja iyo ya nyumĩrĩra; nacio itingĩ icio ciakĩo nĩciagemetio na mikĩndũ mĩena yeeerĩ, na ngathĩ ya makinya manana yaambatite igakinya ho.

Tũnyũmba twa kũria Kwahaaragĩro Magongona

³⁸ Ningĩ hau gĩthaku-inĩ, o itoonyero-inĩ rĩa na thĩĩni, nĩ haarĩ na kanyũmba kaarĩ na mũromo, na hau nĩho maruta ma njino maathambagĩro. ³⁹ Hau gĩthaku-inĩ gĩa itoonyero nĩ haarĩ metha igĩri o mwena, na igũrũ riacio niho haathĩnjagĩro nyamũ cia magongona ma njino, na magongona ma mehĩa, o na magongona ma mahĩtia. ⁴⁰ Mwena-inĩ wa rũthingo rwa na nja rwa gĩthaku kũu gĩa itoonyero rĩu, hakuhi na ngathĩ ya kwambata itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nĩ haarĩ na metha igĩri, na mwena ũcio ũngĩ wa ngathĩ naho nĩ haarĩ na metha ingĩ igĩri. ⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na metha inya mwena ũmwe wa itoonyero, na inya mwena ũcio ũngĩ, ciothe ciarĩ metha inyanya, na igũrũ riacio niho haathĩnjagĩro nyamũ cia magongona. ⁴² Ningĩ haarĩ na metha inya cia mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa maruta ma njino, o ĩmwe ũraihi wa mĩkono ũmwe na nuthu, * na warĩ wa mĩkono ũmwe na nuthu, na mĩkono ũmwe kũraiha na igũrũ. Igũrũ riacio niho haigagĩrĩro indo cia wĩra wa gũthĩnja nyamũ cia maruta ma njino, na magongona marĩa mangĩ. ⁴³ Tũhocio twa njibe igĩri, o kamwe karĩ na ũraihi wa warĩ wa rũhĩ, † twathecereirio rũthingo-inĩ mĩena yothē. Metha icio ciarĩ cia kũgĩrĩro nyama cia maruta macio.

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

⁴⁴ Hau nja ya kĩhingo gĩa thĩĩni, kũu nja-inĩ ya na thĩĩni, nĩ kwarĩ na tũnyũmba twĩri, kamwe mwena wa kĩhingo gĩa gathigathini kerekeire mwena wa gũthini, na kangĩ mwena wa kĩhingo gĩa gũthini kerekeire mwena wa gathigathini. ⁴⁵ Nake akĩnjĩra atĩri, “Kanyũmba kau karorete mwena wa gũthini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia hekarũ, ⁴⁶ nako kanyũmba kau karorete gathigathini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia kigongona. Aya nĩo arĩ a Zadoku, na no-o Alawĩ arĩa mangĩthengerera Jehova nĩguo matungatage marĩ mbere yake.”

⁴⁷ Ningĩ agĩthima nja iyo: Mĩena yothē ĩna nĩyaiganaine, yarĩ na mĩkono igana ‡ kũraiha, na mĩkono igana kwarama. Nakĩo kigongona kiarĩ hau mbere ya hekarũ.

Hekarũ

⁴⁸ Ningĩ akĩnginyia gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ, na agĩthima itingĩ icio cia gĩthaku kũu; o mwena ciarĩ na warĩ wa mĩkono itano. § Warĩ wa itoonyero rĩu warĩ na mĩkono ikũmi na ĩna, * na thingo ciarĩ na warĩ wa mĩkono itatũ † o mwena. ⁴⁹ Gĩthaku kũu kiarĩ na warĩ wa mĩkono mĩrongo itĩri, ‡ na mĩkono ikũmi na ĩri § kuuma mbere nginya thuutha. Ningĩ hau nĩ haarĩ na ngathĩ cia kwambata ho, na nĩ haarĩ na itugĩ, o kĩmwe mwena ũmwe wa itingĩ icio.

41

¹ Mũndũ ũcio agĩcooka akĩndwara nja ya handũ-harĩa-haamũre ha nyumĩrĩra, agĩthima itingĩ ciahō; warĩ wa itingĩ icio warĩ mĩkono itandatũ * o mwena. ² Warĩ wa itoonyero warĩ wa mĩkono ikũmi, † nacio thingo irĩa ciarĩ o mwena wa itoonyero rĩu ciarĩ cia mĩkono itano ‡ kwarama. Nĩacookire agĩthima nja ya handũ-hau-haamũre; handũ hau haarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩna, § na warĩ wa mĩkono mĩrongo itĩri. *

³ Ningĩ agĩtoonya na thĩĩni wa handũ-harĩa-haamũre, agĩthima itingĩ cia itoonyero; o kĩmwe kiarĩ na warĩ wa mĩkono itĩri. † Itoonyero rĩu rĩarĩ na warĩ wa mĩkono itandatũ, nacio thingo irĩa ciarĩ o mwena ciarĩ na warĩ wa mĩkono mĩgwanja. ‡ ⁴ Ningĩ agĩthima ũraihi wa handũ-harĩa-haamũre kũu thĩĩni; naho haarĩ ha

* 40:42 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) † 40:43 nĩ ta centimita 8 ‡ 40:47 nĩ ta mita 52 § 40:48 nĩ ta mita igĩri na nuthu (2.5)

* 40:48 nĩ ta mita mĩgwanja na robo (7.25) † 40:48 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1.5) ‡ 40:49 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) § 40:49

nĩ ta mita ithatũ na robo (6:25) * 41:1 nĩ ta mita 3 † 41:2 nĩ ta mita 5 ‡ 41:2 nĩ ta mita igĩri na nuthu (2:5) § 41:2 nĩ ta

mita mĩrongo itĩri na nuthu (20:5) * 41:2 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) † 41:3 nĩ ta mita 1 ‡ 41:3 nĩ ta mita ithatũ na nuthu

(3.5)

mikono mirono ħiri, nague wari wahu wari wa mikono mirono ħiri gũtũkania nginya mũthia wa nja ya handũ-haria-haamũre. Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Haha niho Handũ-haria-Hatheru-Mũno.”

⁵ Ningĩ agĩthima rũthingo rwa hekarũ; naruo rwarĩ na ũtungu wa mikono itandatũ, natuo tũnyũmba tũria twari mĩena-inĩ yotha ya hekarũ, o kamwe kaari na wari wa mikono ina.[§] ⁶ Tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ twakĩtwo ngoroba ithatũ, kamwe gagakwo kari igũrũ wa kari kangĩ, o ngoroba tũnyũmba mirono itatũ. Nĩ haari na mĩgamba yohanĩtio gũthiũrũkĩria rũthingo rwa hekarũ, ya gũtiirĩra tũnyũmba twa mĩena-inĩ; nĩ ũndũ ũcio mĩgamba iyo ndiatonyetio rũthingo-inĩ rũu rwa hekarũ. ⁷ Tũnyũmba tũu twathiũrũrũkĩrie hekarũ twakĩtwo tũkĩararamaga o ũria ngoroba yathiiaga na igũrũ. Mwako wa gũthiũrũrũkĩria hekarũ iyo waakĩtwo wambatitio na matiĩna, nĩ ũndũ ũcio, tũnyũmba tũu tũkaaraarama o ũria mũndũ aambataga. Nayo ngathĩ yambatite kuuma ngoroba ħria yari thĩ mũno nginya ħria ħrĩ igũrũ biũ ħgereire ngoroba ya gatagati.

⁸ Nĩndonire atĩ hekarũ nĩ yari na gĩtina kĩambatĩrie mĩena yotha, gĩgatuĩka mũthingi wa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ. Mũthingi ũcio wari na ũraihi wa rũthanju rũu rwa mikono itandatũ ħria mĩraihi. ⁹ Rũthingo rwa na nja rwa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ rwarĩ rwa ũtungu wa mikono itano.* Ithenya rĩria rĩatigĩtio gatagati ga tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ ya hekarũ ¹⁰ na tũnyũmba twa athĩnjĩri-Ngai rĩari rĩa wari wa mikono mirono ħiri gũthiũrũrũkĩria hekarũ yotha. ¹¹ Nĩ haari na matoonyero mĩena ya tũnyũmba tũu hau haatigĩtio ithenya, rĩmwe rĩrĩ mwena wa gathigathini na rĩu rĩngĩ rĩrĩ mwena wa gũthini; nakio gĩtina kũ kĩambatĩrie na igũrũ kũnyiitana na ithenya rũu kĩari na wari wa mikono itano gũthiũrũrũkĩria.

¹² Nyũmba ħria yang'etheire nja ya hekarũ mwena wa ithũiro yari ya wari wa mikono mirono mũgwanja.† Naruo rũthingo rwa nyũmba iyo rwarĩ na ũtungu wa mikono itano gũthiũrũrũkĩria, na ũraihi waruo wari wa mikono mirono kenda.‡

¹³ Ningĩ agĩthima hekarũ iyo; yari na ũraihi wa mikono igana,[§] nayo nja ya hekarũ, na nyũmba hamwe na thingo ciayo o nacio ciari cia ũraihi wa mikono igana. ¹⁴ Wari wa nja iyo ya hekarũ wa mwena wa irathĩro, o hamwe na mwena wa na mbere wa hekarũ, wari wa mikono igana.

¹⁵ Ningĩ agĩthima ũraihi wa nyũmba iyo yang'etheire nja ya mwena wa na thuutha wa hekarũ, o hamwe na ithaku ciayo cia o mwena; nague wari wa mikono igana.

Mwena wa nja ya handũ-haria-haamũre, na mwena wa na thĩĩni wa handũ-haria-haamũre, na gĩthaku kĩria kĩang'etheire nja iyo, ¹⁶ o ũndũ ũmwe na hĩngĩro ħcio, na tũtirica tũu tũceke, hamwe na ithaku ħcio ciathiũrũrũkĩrie ngoroba ħcio ithatũ: kĩria gĩothe kĩari mbere ya hĩngĩro, o na nginya hĩngĩro iyo nĩciyahumbĩritwo na mbaũ. Nyũmba nĩyahumbĩritwo na mbaũ thĩ, na thingo ikahumbĩro nginya tũtirica-inĩ, o na tũtirica twari na mbaũ. ¹⁷ Ningĩ hau igũrũ rĩa mwena wa nja ya itoonyero rĩa gũtoonya thĩĩni wa handũ-haria-haamũre, na igũrũ rĩa thingo matiĩna maiganaine kũrigiĩcĩria mwena wa thĩĩni na wa nja ya handũ-haria-haamũre ¹⁸ nĩ gwakururĩtwo makerubi na mikĩndũ. Mikĩndũ yahakanĩtio nĩ makerubi; na o ikerubi rĩari na mothiũ meerĩ: ¹⁹ ũthiũ wa mũndũ warorete mukĩndũ mwena ũmwe, nague ũthiũ wa mũrũũthi ũkarora mukĩndũ mwena ũcio ũngĩ. Namo magakururwo kũrigiĩcĩria ndwere cia hekarũ iyo yotha. ²⁰ Kuuma nyũmba thĩ nginya hau igũrũ rĩa itoonyero, nĩ ha kururĩtwo makerubi na mikĩndũ rũthingo-inĩ rwa nja ya handũ-haria-haamũre.

²¹ Nja ya handũ-haria-haamũre nĩ yari na buremu ya mũrango, nayo buremu ħria yari hau mbere ya ħaria-Hatheru-Mũno yatariĩ o tayo. ²² Ningĩ nĩ haari na kigongona kĩa mbaũ kĩria kĩari kĩa mikono itatũ* kũraiha na igũrũ, na mikono ħiri† o mwena, mĩena yotha ina; koine ciakio, na njikariro yakio, o na mĩena yakio ciari cia mbaũ. Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Ino niyo metha ħria ħrĩ hau mbere ya Jehova.” ²³ Handũ-haria-haamũre na Handũ-haria-Hatheru-Mũno, o handũ haari na mĩrango ħrĩ. ²⁴ O mũrango wathondeketwo na mĩrango ħrĩ ya wa mbaũ, na o mũrango wahĩngũkaga na gatagati. ²⁵ Nayo mĩrango ya nja ya handũ-haria-haamũre nĩyakururĩtwo makerubi na mikĩndũ, ta ũria gwakururĩtwo thingo-inĩ, na nĩ haari na membea ma mbaũ hau mbere ya gĩthaku kũ. ²⁶ Thingo-inĩ ħcio cia mwena wa gĩthaku kũ nĩ haari na tũtirica tũceke twari na mikĩndũ ikururĩtwo o mwena o mwena. Tũnyũmba twa mĩena-inĩ ya hekarũ o na tuo nĩtwari na membea ma mbaũ.

42

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

¹ Ningĩ mũndũ ũcio akĩndongoria, akĩndwara mwena wa gathigathini o nginya nja iyo ya nyumĩria, akĩnginyia tũnyũmba-inĩ tũria twang'etheire nja ya hekarũ na tũkang'ethera rũthingo rwa na nja rwa mwena wa gathigathini. ² Nyũmba ħria mũrango wayo werekeire mwena wa gathigathini yari ya ũraihi wa mikono igana* na wari wa mikono mirono itano.† ³ Gĩcigo kĩria kĩari kĩa mikono mirono ħiri‡ kuuma nja ya na thĩĩni, na gĩcigo kĩria kĩang'etheire ħaria haarĩtwo mahiga nja ya nyumĩria-ĩrĩ, nĩ kwari na ithaku ciakĩtwo ngoroba ithatũ, na o gĩthaku kĩang'etheire kĩria kĩngĩ. ⁴ Hau mbere ya tũnyũmba tũu nĩ haari na gacĩra ga thĩĩni kari na wari wa mikono ikũmi,[§] na ũraihi wa mikono igana. Mĩrango yatuo yekĩritwo mwena wa gathigathini. ⁵ Na rĩrĩ, tũnyũmba tũu twari igũrũ twari tũkundakundeeru, nĩ ũndũ

§ 41:5 nĩ ta mita 2 * 41:9 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2:75) † 41:12 nĩ ta mita mirono itatũ na ithathatũ na robo (36:25) ‡ 41:12 nĩ ta mita mirono ina na ithathatũ na nuthu (46:5) § 41:13 nĩ ta mita 52 * 41:22 nĩ ta mita ħmwe na nuthu (1:5) † 41:22 nĩ ta mita 1 * 42:2 nĩ ta mita 52 † 42:2 nĩ ta mita 26 ‡ 42:3 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25) § 42:4 nĩ ta mita 5

ithaku nicioete handū hanene gūkira tūnyūmba tūria twakītwo ngoroba iyo yari mūhuro na ya gatagati. ⁶ Tūnyūmba twa ngoroba ya gatati tūtiekīritwo itugi ta iria ciekīritwo nja; nī ūndū ūcio tūnyūmba tū tūgakīnyīha thī gūkira twa ngoroba iria yari thī, na ya gatagati. ⁷ Nī haari na rūthingo rwa mwena wa na nja rwathīite rūigananiirie na tūnyūmba tū na kūu nja ya nyumīrira; rwatambūrūkite mbere ya tūnyūmba tūu mikono mīrongo itano. ⁸ Mūhari wa tūnyūmba twa mwena ūria wariganītie na nja ya nyumīrira wari wa ūraihi wa mikono mīrongo itano, nago mūhari ūria wakuhīrīrie handū-haria-hatheru wari wa ūraihi wa mikono igana. ⁹ Tūnyūmba tūria twari mūhuro mwena wa irathīro nī twari na itoonyero mūdū agītoonya kuo oimite nja ya nyumīrira.

¹⁰ Ningī mwena wa gūthini, gūtharana na mwena ūria mūraihi wa rūthingo rūu rwa nja ya nyumīrira, kūnyiitana na mwena wa nja ya hekarū, na kūng'ethera rūthingo rwa nja, nī haari na tūnyūmba ¹¹ twari na gacira mbere yatuo. Tūnyūmba tūu twahaanaga o ta tūria twari mwena wa gathigathini; twari na ūraihi na wari waiiganaine, nacio nyumīrira ciatuo nīciarīngaine na ikaiganania ithimo. Namo matoonyero ma mwena wa gathigathini ¹² nīmaahanaine na matoonyero ma tūnyūmba twa mwena wa gūthini. Ningī nī haari na itoonyero kiambīrīria-inī gīa gacira karia gaatwaranite na rūthingo rūu rwerekeire mwena wa irathīro, na niko mūdū aageraga agītoonya tūnyūmba tūu.

¹³ Agicooka akīnjīra atiri, "Tūnyūmba tūu tūri mwena wa gathigathini na tūu tūri mwena wa gūthini, tūu tūng'etheire nja ya hekarū, nītwo twa athīnjīri-Ngai, na nīkuo athīnjīri-Ngai ari megūkuhīrīria Jehova makarīagira inda cia maruta maria matheru mūno. Kūu nīkuo makaigaga inda cia maruta iria theru mūno, nacio nī maruta ma ngano, o na maruta ma mehia, na maruta ma mahitia, nīgukorwo handū hau nī hatheru. ¹⁴ Athīnjīri-Ngai rīria maatoonya handū hau haamūre-rī, matingicooka kuuma nja ya mwena wa nyumīrira, nginya marute nguo icio cia ūtūngata, nī ūndū nī nyamūre. No nginya mehumbe nguo ingī matanakuhīrīria kūrīa andū maikaraga."

¹⁵ Rīria aarīkie gūthima kīria kīari mwena wa na thīinī wa hekarū, akīnyumia na nja tūgereire kīhingo kia mwena wa irathīro, agīthima mūigana wa handū hau mīena yothe: ¹⁶ Nīathimire mwena wa irathīro na rūthanju rwa gūthima; mūigana waho wari mikono magana matano. ¹⁷ Ningī agīthima mwena wa gathigathini; mūigana waho wari mikono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima. ¹⁸ O na agīthima mwena wa gūthini; mūigana waho wari mikono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima. ¹⁹ Ningī agicooka agīthima mwena wa ithūiro; mūigana waho wari mikono magana matano ūthimītwo na rūthanju rūu rwa gūthima. ²⁰ Ūguo nīguo aathimire handū hau mīena iyo yothe īna. Handū hau haarigīciirio na rūthingo, naruo rwari na ūraihi wa mikono magana matano, na wari wa mikono magana matano, rwa kūhakanīa handū harīa hatheru na harīa hatari haamūre.

43

Hekarū Gūcookererwo nī Riiri

¹ Ningī mūdū ūcio akīngīnyia kīhingo-inī kīria kīang'etheire mwena wa irathīro, ² na nī ngīona riiri wa Ngai wa Israeli ūgūka uumīte mwena wa irathīro. Mūgambo wake watariī ta mūrurumo wa maaī maingī magītherera, nago būrūrū ūgacangarara nī riiri wake. ³ Kīoneki kūu ndonire gīatariī ta kīoneki kīria ndoonete rīria ookite kwananga itūūra rīria inene, na ningī gīatariī ta cīoneki iria ndoonete hau Rūūī-inī rwa Kebari; na nī ngīgūthia, ngīturumithia ūthiū thī. ⁴ Nago riiri wa Jehova ūgītoonya hekarū ūgereire kīhingo kīria kīerekeire mwena wa irathīro. ⁵ Ningī Roho akīnjoya na igūrū akīndwara nja iyo ya na thīinī, nago riiri wa Jehova ūkīnyūra kūu hekarū.

⁶ Mūdū ūcio o arūgamīte hau hakuhi na nī-rī, ngīgua mūdū akīnjarīria kuuma thīinī wa hekarū. ⁷ Akīnjīra atiri, "Mūrū wa mūdū, haha nīho handū ha gīti gīakwa gīa ūthamaki, o na nīho handū ha gūkinyithia makinya makwa. Haha nīho ngūtūūra ndī gatagati-inī ka andū a Israeli nginya tene. Nyūmba ya Israeli ndiri hīndi ingī īgaacooka gūthaahia rīitwa rīakwa itheru, o ene o na kana athamaki ao marīthaahie na ūndū wa ūmaraya wao na kūhooya mīhianano itari muoyo ya athamaki ao kūdū kwao kūrīa gūtūūgīru. ⁸ Rīria meekīrīre hīngiro ciao hau hīngiro-inī ciakwa, na itugī cia mīrango yao magīciikira itugī-inī cia mīrango yakwa, na no rūthingo rwari gatagati gakwa na o-rī, nīmaathaahirie rīitwa rīakwa itheru na mītugo iyo yao iri magigi. Nī ūndū ūcio ngīmaniina ndī na marakara. ⁹ Na rīri, ta nīmatigane na ūmaraya wao wa kūhooya mīhianano itari muoyo ya athamaki ao, na nī nīngūtūūra gatagati-inī kao nginya tene.

¹⁰ "Mūrū wa mūdū, taarīria ūhoro wa hekarū iyo kūrī andū a Israeli, nīguo maconoke nī ūndū wa mehia mao. Reke maroranie mūcoro ūcio wayo, ¹¹ na angikorwo nīmegūconoka nī ūndū wa ūria wothē mekīte-rī, mamenyithie mūhianire wa hekarū iyo, ūmamenyithie mūthondekere wayo, na nyumīro ciayo, na matoonyero mayo, ningī ūmoonie mūhianire wayo wothē, na mītugo yayo yothē ya kūrūmīrīrwo, na mawatho mothe. Andika maūdū maya mothe makīonaga, nīgeetha matīe mūhianire wayo, na mahingie mītugo yayo yothē ya kūrūmīrīrwo.

¹² "Ūyū nīguo watho wa hekarū: Kūrīa guothe kūrīgīciirīe kīrīma gīkī igūrū gūgūkara kūrī gūtheru mūno. Ūcio nīguo watho wa hekarū.

Kīgongona

¹³ "Ici nīcio ithimo cia kīgongona, ithimītwo na mikono irīa mīraihi, mūkono ūria wa ūraihi wa mūkono ūmwe* na wari wa rūhī†: Mūberethi wakī ūri na ūriku wa mūkono ūmwe, na wari wa mūkono ūmwe,

* 42:16 nī ta mita 260 * 43:13 nī ta nuthu mita (0.5) † 43:13 nī ta centimīta 8

naguo mûgûkû ũria ũkûrigiciĩrie nĩ wa irata rĩmwe[‡] mũthia-inĩ. Kĩu nĩkĩo kĩrũgamo gĩa kigongona. ¹⁴ Kuuma mũberethi ũria ũrĩ gĩtina-inĩ nginya mũthia-inĩ wa mũhuro kĩrĩ na mĩkono ũrĩ[§] kũraiha na igũrũ, na warĩi wa mĩkono ũmwe, na kuuma mũthia-inĩ ũria mũnini nginya mũthia-inĩ ũria mũnenanene, kĩrĩ na mĩkono ĩna^{*} kũraiha na igũrũ, na warĩi wa mĩkono ũmwe. ¹⁵ Nariĩ riiko rĩa kigongona-rĩ, nĩ mĩkono ĩna kũraiha na igũrũ, nacio hĩa inya irorete na igũrũ ikoimĩrĩra kuuma hau riiko-inĩ. ¹⁶ Nariĩ riiko riu rĩa kigongona rĩganaine miĩna yothē ĩna, rĩrĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ũrĩ, [†] na warĩi wa mĩkono ikũmi na ũrĩ. ¹⁷ Mũthia ũria ũrĩ na igũrũ o naguo nĩũiganaine miĩna yothē, na ũrĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩna,[‡] na warĩi wa mĩkono ikũmi na ĩna, naguo mûgûkû ũria ũthiũrũrũkĩrie nĩ wa nuthu ya mĩkono,[§] nĩngĩ ũkarigiiciĩrio nĩ mũberethi wa mĩkono ũmwe. Ngathĩ cia kigongona kũu ing'etheire mwena wa irathĩro.”

¹⁸ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Maya nĩmo magaatuĩka maũndũ ma kũrũmĩrĩwo gũkĩrutwo magongona ma njino, na ma kũminjaminjĩria thakame kigongona-inĩ rĩrĩa gĩgaakwo: ¹⁹ Nĩũkanana ndegwa ĩtarĩ ngũrũ ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmineane kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, a nyũmba ya Zadoku, arĩa manguhagĩrĩa makĩndungatĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩũkooya thakame ĩmwe ya yo ũmĩhake hĩa-inĩ ĩcio inya cia kigongona, na mũthia-inĩ ĩyo ĩna ya metha ĩyo ĩrĩ igũrũ, na ũthiũrũrũkĩrie mûgûkû ũcio, nĩguo ũtherie kigongona na ũkĩhoroherie. ²¹ Nĩũkooya ndegwa ĩyo ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ũmĩcinĩre handũ harĩa hathuurĩtwo hekarũ-inĩ kũu nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²² “Mũthenya wa keerĩ nĩũkaruta thenge ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, nakĩo kigongona gĩtherio o ta ũria gĩatheretio na ndegwa. ²³ Warikia gũgĩtheria, nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁴ Nĩũgaciruta igongona hau mbere ya Jehova, nao athĩnjĩri-Ngai nĩmagaciminjaminjĩria cumbĩ, rĩtuĩke igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova.

²⁵ “Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja nĩũkarutaga thenge o mũthenya ya kũrutwo iruta rĩa mehia; na nĩngĩ nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁶ Ihinda rĩa mĩthenya ĩyo mũgwanja, nĩmakahoroheria kigongona na magĩtherie; ũguo nĩguo magaakĩamũra. ²⁷ Mĩthenya ĩyo yarikia gũthira, kuuma mũthenya wa ĩnana gũthĩĩ na mbere, athĩnjĩri-Ngai nĩo makaahēana maruta manyu ma njino, na maruta ma ũiguano, hau igũrũ rĩa kigongona. Hĩndĩ ĩyo nĩngamwĩtĩkĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

44

Mũnene, na Alawii, na Athĩnjĩri-Ngai

¹ Nĩngĩ mũndũ ũcio akĩnjookia nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra ya handũ-harĩa-haamũre, kĩrĩa kĩaing'etheire mwena wa irathĩro, nakĩo kiarĩ kĩhinge. ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Kĩhingo gĩkĩ kĩrĩkaraga kĩrĩ kĩhinge. Gĩtikanahingũrwo; gũtĩrĩ mũndũ ũgaagĩtoonyera. Kĩrĩkaraga kĩhingĩtwo tondũ nĩkĩo Jehova, Ngai wa Isiraeli, aatoonyeire. ³ Mũthamaki wĩ mweni nowe wiki ũngĩikara mwena wa thĩĩnĩ wa ĩtoonyero riu na arĩire irio hau mbere ya Jehova. Arĩitoonyagĩra gĩthaku gĩa ĩtoonyero riu, na akĩuma na nja akimĩra njĩra o ro ĩyo.”

⁴ Nĩngĩ mũndũ ũcio akĩndwara na njĩra ya kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nginya hau mbere ya hekarũ. Ngũcĩthĩrĩa, ngĩona riiri wa Jehova ũiyũrite hekarũ ĩyo ya Jehova, na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

⁵ Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora wega, na ũthikĩrĩre wega, na ũrũmbũie maũndũ mothe marĩa ngũkwĩra makoniĩ mawatho mothe megĩ hekarũ ya Jehova. Rũmbũia ũhoro wa ĩtoonyero rĩa hekarũ, na njĩra ciothe cia kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ ĩra andũ aya aremi a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, maũndũ manyu ma magigi nĩmaiganĩte! ⁷ Hamwe na maũndũ marĩa mothe marĩ magigi mwekire, nĩmwatoonyirie andũ a kũngĩ matarĩ aruu ngoro na mwĩrĩ handũ-hakwa-harĩa-haamũre, mũgĩthaahia hekarũ yakwa rĩrĩa mwandutiire irio, na maguta, na thakame, na mũgĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa. ⁸ Handũ ha kũruta wĩra wanyu ũria wagĩrĩre ũkonĩĩ maũndũ makwa marĩa matheru, mwatũire andũ angĩ arũgamĩrĩri a handũ-hakwa-harĩa-haamũre. ⁹ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Gũtĩrĩ mũndũ wa kũngĩ ũtarĩ mũruu ngoro na mwĩrĩ ũngĩtoonya handũ-hakwa-harĩa-haamũre, o na angĩkorwo nĩ andũ a kũngĩ arĩa matũũranagia na andũ a Isiraeli.

¹⁰ “‘Alawii arĩa maanjehereire makĩndaihĩrĩa hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maaturũrũre na makĩehera harĩ nĩ makĩrũmĩrĩra mĩhianano yao-rĩ, no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao. ¹¹ Andũ acio no matungatage handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na maikaragie ĩhingo cia hekarũ o na matungatage thĩĩnĩ yao; no matĩnje nyamũ cia maruta ma njino, na maratagĩre andũ magongona mao, na marũgamage mbere ya andũ makamatungatĩra. ¹² No rĩrĩ, tondũ nĩo maamatungatĩre marĩ mbere ya mĩhianano yao, na magĩtũma andũ a nyũmba ya Isiraeli magũe mehia-inĩ-rĩ, nĩ ũndũ ũcio na nĩ nĩndĩhĩtĩte njoete guoko na igũrũ atĩ no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹³ Andũ acio matĩgacooka kũngũhĩrĩa mandungatagĩre ta athĩnjĩri-Ngai, kana makũhĩrĩre kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciakwa iria theru, kana maruta makwa marĩa matheru mũno; no nginya magaacookererwo nĩ gĩconoko kĩa maũndũ marĩa marĩ magigi maneeke. ¹⁴ No nĩngamatua arũgamĩrĩri a maũndũ ma hekarũ, na mawĩra mothe marĩa mabataire kũrutwo kũu thĩĩnĩ.

‡ 43:13 nĩ ta centimita 22 § 43:14 nĩ ta mita ĩmwe * 43:14 nĩ ta mita 2 † 43:16 nĩ ta mita ĩthathatũ na robo (6.25) ‡ 43:17 nĩ ta mita mũgwanja na robo (7.25) § 43:17 nĩ ta robo ya mita (0.25)

¹⁵ “No rirĩ, athĩnjĩri-Ngai, acio marĩ Alawii na a rūciaro rwa Zadoku, o acio maarutire mawĩra ma handũ-hakwa-haria-haamũre na wihokeku rĩria andũ a Isiraeli meetherire makiuma harĩ nii, nio marĩnguhagĩrĩa makandungatĩra; marĩrũgamaga mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na ma thakame, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Acio oiki nio marĩtoonyaga handũ-hakwa-haria-haamũre; acio oiki nio marĩkuhagĩrĩa metha yakwa makandungatĩra na makaruta wĩra wakwa.

¹⁷ “Hĩndĩ rĩa megũtoonya ihingo-inĩ cia nja ya na thiĩni, marĩhumbaga nguo cia gatani; matikanehumbe nguo o na imwe ya guoya wa ng'ondũ hĩndĩ rĩa megũtungata ihingo-inĩ cia nja rĩa ya na thiĩni, kana kũu hekarũ thiĩni. ¹⁸ Nĩmeyohage iremba cia gatani mĩtwe, na nguo cia gatani cia thiĩni njohero-inĩ. Matikanehumbe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩngĩtũma mathigine. ¹⁹ Hĩndĩ rĩa mekuuma matoonye nja ya nyumĩrĩra kũria andũ marĩ-rĩ, makaruta nguo rĩa megũtungataga nacio, na magacitiga tũnyũmba-inĩ tũria twamũre, na makehumba nguo ingĩ, nĩgeetha matikae kwamũra andũ acio na undũ wa nguo icio ciao.

²⁰ “Matikanenjwo njuĩrĩ ithire mĩtwe, kana mareke njuĩrĩ ciao iraihe mũno, no nĩ maigage njuĩrĩ ciao cia mĩtwe irĩ nenge. ²¹ Nĩngĩ gũtikanagie na mũthĩnjĩri-Ngai ũkũnyua ndibei rĩria egũtoonya nja ya na thiĩni. ²² Matikanahikie atumia a ndigwa, kana mahikie atumia aria matiganĩte na athuuri ao; no rirĩ, no mahikie airĩtu gathirange a rūciaro rwa andũ a Isiraeli, kana atumia a ndigwa a athĩnjĩri-Ngai. ²³ No nginya marutage andũ akwa ũtiganu wa maũndũ maria matheru na maria ma ndũire, na mamoonagie gũkũurana maũndũ maria marĩ thaahu na maria matarĩ thaahu.

²⁴ “Kũngĩgia ngararĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai no nginya matuithanagie ciira, * na maĩtue kũringana na matuĩro makwa ma ciira. Nĩmarĩmenyagĩrĩa mawatho makwa na kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩro igũrũ rĩa ciathĩ ciakwa ciothe iria njathane, na maikaragie Thabatũ ciakwa irĩ theru.

²⁵ “Mũthĩnjĩri-Ngai ndakanethaahie na undũ wa gũkuhĩrĩa kĩaamba; no rirĩ, ũria ũkuĩte angĩkorwo nĩ ithe kana nyina, kana mũrũ kana mwari, kana mũrũ wa nyina kana mwari wa nyina ũtahikite-rĩ, hĩndĩ iyo no ethaahie. ²⁶ Aarĩkia gũtherio-rĩ, no nginya eterere mĩthenya mũgwanja. ²⁷ Mũthenya ũria agaacooka gũtoonya nja rĩa ya na thiĩni ya handũ-haria-haamũre nĩguo agatungate thiĩni wa handũ-haria-haamũre-rĩ, no nginya erutire iruta rĩa mehia, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁸ “Nĩi no nĩi igai rĩa athĩnjĩri-Ngai. Mũtikanamagaĩre igai gũkũ bũrũri wa Isiraeli; Nĩ nĩ ngũtuika igai rĩa. ²⁹ Marĩrĩrĩaga maruta ma ngano, na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia; nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kirutĩrĩro Jehova gũkũ bũrũri wa Isiraeli gĩgaatuika kĩa. ³⁰ Maciaro mothe ma mbere maria mega, na iheo cianyu ciothe cia mwanya, igaaũtuika cia athĩnjĩri-Ngai. No nginya mũmaheage gĩcunjĩ kĩa mbere kĩa mũtu rĩa mũhinyu nĩgeetha kirathimo gĩtũire kwanyu micĩ. ³¹ Athĩnjĩri-Ngai matikanarie nyamũ o na irĩkũ ingĩkorwo ikuĩte, irĩ nyoni, kana matigari ma nyamũ yũragĩtuo nĩ nyamũ ingĩ.

45

Kũgaya Bũrũri

¹ “Hĩndĩ rĩa mũkaagaya bũrũri ũtuĩke magai-rĩ, nĩmũkarutĩra Jehova gĩcigo kĩa bũrũri ũcio gĩtuĩke rũgongo rwamũre, gĩkorwo na mikono 25,000* kũraiha, na mikono 20,000† kwarama; gĩcigo kĩa gĩothe gĩgaatuika gĩtheru. ² Gĩcigo-inĩ kiu, nihakagaywo gĩcigo kĩa mĩena ina iigananĩte, gĩkorwo kĩrĩ na mikono 500‡ o mwena, hatuĩke handũ-haria-haamũre, hacooke hathiũrũrũkĩrio nĩ njĩra ya mikono mĩrongo itano.§ ³ Rũgongo-inĩ rĩu rwamũre, nĩmũgathima gĩcunjĩ kĩa ũraihi wa mikono 25,000, na wariĩ wa mikono 10,000. Gĩcigo-inĩ kiu nĩho hagaakwo handũ-haria-haamũre, na niho Handũ-haria-Hatheru-Mũno. ⁴ Handũ hau hagaatuika haamũre thiĩni wa bũrũri nĩ undũ wa athĩnjĩri-Ngai, aria matungataga handũ-haria-haamũre, aria marĩkuhagĩrĩa ho nĩguo matungatagĩre Jehova. No ho hagaatuika ha nyũmba ciao o na hatuĩke harĩa hatheru ha handũ-haria-haamũre. ⁵ Gĩcigo kĩa mũigana wa ũraihi wa mikono 25,000, na wariĩ wa 10,000 gĩgaatuika kĩa Alawii, aria matungataga thiĩni wa hekarũ, gĩtuĩke igai rĩa rĩa gwakwo matuĩra ma gĩtũrũro.

⁶ “Nĩmũkagaya gĩcigo gĩakwo itũũra inene, gĩcigo kĩa wariĩ wa mikono 5,000,* na ũraihi wa mikono 25,000, kĩhakane na gĩcigo kĩrĩa kĩaamũre; gĩcigo kĩa gĩgaatuika kĩa andũ a nyũmba yothye ya Isiraeli.

⁷ “Gĩthaka kĩa gĩgaatuika kĩa mũnene ũcio gĩkaahakana mbarĩ cieri na rũgongo rũria rwamũrũro Jehova, hamwe na gĩthaka gĩa itũũra rĩria inene. Kuuma mwena wa ithũĩro gĩtamũrũke kĩrorete mwena wa ithũĩro, naguo ũraihi wakĩo ũgaakĩgama kuuma mũhaka wa ithũĩro nginya wa irathĩro, gĩtwaranĩte na mĩhaka ya magai ma Benjamin na Juda. ⁸ Gĩthaka kĩa nĩkĩo gĩgaatuika igai rĩake thiĩni wa bũrũri wa Isiraeli. Nao anene acio akwa matigacooka kũhinyĩrĩa andũ akwa, no nĩmagetikĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli megwatĩre bũrũri ũcio kũringana na mĩhĩrĩga yao.

⁹ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ anene aya a Isiraeli, ũguo mwĩkite nĩ mũiganu! Eheriai maũndũ ma ũhinya na ma kũhinyanĩrĩa, mwĩkage undũ ũria ũri wa kĩhooto na wagĩrĩre. Tigai gĩtũnyaga andũ akwa indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁰ No nginya mũhũthagĩre ithimo iria iringaine wega, na mũhũthagĩre eba rĩa iringaine wega, o na bathi rĩa iringaine wega. ¹¹ Eba na bathi ikorwo iri kĩgeri kĩmwe kĩiganaine, bathi imwe iiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o imwe, o nayo eba imwe iiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o imwe; homeri imwe itũke niyo kĩgeri kĩa gĩtikĩrũkũ gĩa gũcithima cieri. ¹² Cekerĩ

* 44:24 Athĩnjĩri-Ngai nĩmatungataga ta atĩrĩrĩrĩ bũrũri. Ŭyũ warĩ wĩra ũmwe wao kuuma matukũ ma tene (1Sam 4:18; 2Maũ 19:8-11).

* 45:1 nĩ ta kilomita 12 † 45:1 nĩ ta kilomita 10 ‡ 45:2 nĩ ta mita 260 § 45:2 nĩ ta mita 26 * 45:6 nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2:5)

imwe irikoragwo iri ya gera mirongo iri. Ceki mirongo iri, kuonganiriria na ceki ingi mirongo iri na ithano, kuonganiriria na ingi ikumi na ithano, ni undu imwe na mina imwe.

Maruta na Mithenya rira Miamure

¹³ “Giki niko kiheo kia mwanya kiria murirutaga: Nako ni gicunji gia ithathatu kia eba imwe[†] kuuma haro o homeri imwe[‡] ya ngano, na gicunji gia ithathatu kia eba imwe kuuma haro o homeri imwe ya cairi.

¹⁴ Gicunji kiria gitue kia maguta, mathimitwo na githimi kia bathi, ni gicunji gia ikumi kia bathi[§] kuuma haro o kori imwe^{*} (nayo kori imwe iri na bathi[†] ikumi kana homeri imwe[‡], nigukorwo bathi ikumi nicio homeri imwe). ¹⁵ Ningi ng'ondw imwe nikarutwo kuuma haro o ruuru rwa ng'ondw magana meer kuuma urithio-ini uria mwea uri maai kuu bururi wa Israeli. Icio nicio igatuika cia maruta ma muti, na maruta ma njino, o na cia maruta ma ngwataniro, niguo andu mahorohagiro nacio, uguo niguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Andu othe a bururi nimakanyitaniro uhoro-ini ucio wa kuruta iheo cia mwanya cia kuhithirwo ni munene thini na bururi wa Israeli. ¹⁷ Munene ucio niwe ukaarutaga maruta ma njino, na maruta ma muti, na maruta ma kunyuo ciathi-ini, na Turugamo twa Mweri, na Thabatu, o na ciathi-ini ciothe iria njathane cia andu a nyumba ya Israeli. Niakaruta maruta ma mehia, na maruta ma muti, na maruta ma njino, na maruta ma ngwataniro ma kuhorheria andu a nyumba ya Israeli.

¹⁸ “Mwathani Jehova ekuuga uu: Mweri wa mbere, o muthenya wa mbere wa mweri ucio, nimukaruta gategwa gataro na kauugu niguo mutherie handu-haria-haamure. ¹⁹ Muthinjiri-Ngai niakooya thakame imwe ya maruta ma mehia amihake iting-ini cia mirango ya hekaru, na amihake koine ciothe inya cia metha ya kigongona, o na amihake iting-ini cia itoonyero rira nja ya na thini. ²⁰ Uguo noguo mugeka muthenya wa mugwanja wa mweri ucio ni undu wa mundu o wote ungithia atekwenda kana ehie ni undu wa kurigwo; uguo niguo mukaahorheria hekaru iyo.

²¹ “Mweri wa mbere, muthenya wa ikumi na ina wa mweri o ucio niguo murigaga na giathi kia Bathaka, ihinda rira muthenya mugwanja, ihinda rira murirutaga migate itari mukire ndawa ya kumbia. ²² Muthenya ucio-ri, munene akaaruta ndegwa iri iruta rira mehia ni undu wake mwene, o na ni undu wa andu othe a bururi ucio. ²³ O muthenya, ihinda rira muthenya iyo mugwanja ya Giathi kiu, munene ucio niakaruta ndegwa mugwanja, na ndurume mugwanja itari na kauugu, cia kurutira Jehova maruta ma njino, na arute thenge cia iruta rira mehia. ²⁴ Ningi arute muti wa eba imwe[§] utuika iruta rira muti haro o ndegwa, na eba imwe haro o ndurume, na hini imwe^{*} ya maguta haro eba imwe.

²⁵ “Ihinda-ini riu rira muthenya iyo mugwanja ya Giathi kiu, kiria gikaambiriria mweri wa mugwanja, muthenya wa ikumi na itano, niakaruta indo ta icio ni undu wa maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma muti, o na ma maguta.

46

¹ “Mwathani Jehova ekuuga uu: Kihingo kia nja ya na thini kiria kirore irathiro kirikaraga kihingitwo muthenya itandatu iria ya kurutwo wira, no muthenya wa Thabatu na muthenya wa Karugamo ka Mweri nikirihinguragwo. ² Nake munene aritoonyaga kuo na njira ya githaku kiria gia itoonyero, na akarugama hau gitugi-ini gia kihingo. Nao athinjiri-Ngai marute igongona rira maruta make ma njino, na maruta make ma ngwataniro. Arithooyagira hau hingiro-ini ya itoonyero, agacooka akoima nja, no kihingo kiu gitikahingwo nginya o hwi-ini. ³ Nao andu a bururi ucio nimarithooyagira hau muromo-ini wa kihingo kiu maro mbere ya Jehova muthenya wa Thabatu na ya Turugamo twa Mweri. ⁴ Namo maruta ma njino maria munene ucio arirutagira Jehova muthenya wa Thabatu ni tuturume tutandatu, na ndurume imwe, ciothe ikorwo itari na kauugu. ⁵ Naro iruta rira ngano riria riakurutanirio na ndurume iyo rikoragwo riri rira eba imwe,^{*} na iruta rira ngano rira kurutanirio na tuturume tuu rikoragwo riri riingi o ta uria angiyendera, hamwe na hini imwe[†] ya maguta haro o eba imwe. ⁶ Nguo muthenya wa Karugamo ka Mweri arirutaga ndegwa itari nguru, na tuturume tutandatu, na ndurume imwe, ciothe itari na kauugu. ⁷ Ningi niarirutaga iruta rira ngano, akaruta eba imwe hamwe na ndegwa iyo, na eba imwe hamwe na ndurume iyo, na akaruta tuturume tuingi o ta uria angienda kuruta, hamwe na hini imwe ya maguta haro o eba imwe. ⁸ Na riria munene egutoonya-ri, arithooyagira githaku gia itoonyero, na akiama akoimira njira o iyo.

⁹ “Hindi iria andu a bururi ucio mariukaga mbere ya Jehova muthenya ya ciathi iria njathane, mundu o wote uria ugaatoonyera kihingo kia mwena wa gathigathini akahoe-ri, akiama akoimagira kihingo gia guthini; na mundu o wote ugaatoonyera kihingo kia mwena wa guthini, akiama akoimagira kihingo gia gathigathini. Gutiri mundu ugaacookera kihingo kiria atoonyeire, no mundu ariomagira kihingo kiria king'etheire kiu atoonyeire. ¹⁰ Munene ucio rikoragwo ari hamwe nao, agatoonyaga magitoonya, na akoimaga makiuma.

¹¹ “Hindi ya ciathi na ya maruga maria matuitwo, iruta rira ngano rikoragwo riri eba imwe hamwe na ndegwa, na eba imwe hamwe na ndurume, na akaruta tuturume tuingi o ta uria angiyendera, hamwe na hini imwe ya maguta haro o eba imwe. ¹² Hindi iria munene ucio ekurutira Jehova iruta rira kwiyendera, o na ringikorwo riri iruta rira njino kana maruta ma ngwataniro, niarihinguragiro kihingo kiria kirore mwena

[†] 45:13 ni ta kilo ithatu na nuthu (3.5) [‡] 45:13 ni ta kilo 220 [§] 45:14 ni ta lita 2 ^{*} 45:14 ni ta lita 220 [†] 45:14 ni ta lita 22

[‡] 45:14 ni ta lita 220 [§] 45:24 ni ta kilo 22 ^{*} 45:24 ni ta lita 4 ^{*} 46:5 ni ta kilo 22 [†] 46:5 ni ta lita 4

wa irathĩro. Arĩrutaga iruta rĩake rĩa njino kana maruta make ma ngwatanĩro o ta ũrĩa ekaga mũthenya wa Thabati. Aarikia kũruta oime nja na aarikia kuuma, kihingo kũ gĩkaahingwo.

¹³ “O mũthenya nĩĩrutaga gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ nĩ ũndũ wa kũrutĩra Jehova iruta rĩa njino; ũrikarutaga rũciĩnĩ o rũciĩnĩ. ¹⁴ Ningĩ hamwe nako nĩĩrutaga iruta rĩa ngano rĩa gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe,[†] na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe[§] ya maguta ma kũringia mũtu ũcio rũciĩnĩ o rũciĩnĩ. Iruta rĩrĩ rĩa ngano rĩrĩrutagĩrwo Jehova rĩrĩ watho wa gũtũũra. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio gatũrũme kau, na iruta rĩrĩ rĩa ngano, na maguta macio nĩĩrutagwo rũciĩnĩ o rũciĩnĩ rĩrĩ iruta rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe.

¹⁶ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũnene ũcio angikaahe mwanake ũmwe wake kĩheo kuuma kũrĩ igai rĩake, o na kĩo gĩgaatuĩka kĩa njiaro ciake; gĩgaatuĩka indo ciao iria magatĩrwo. ¹⁷ No rĩrĩ, angikaahe ndungata ĩmwe yake kĩheo kuuma igai-inĩ rĩake, ndungata ĩyo ĩgaatũũra nakio o nginya mwaka wayo wa kuohorwo; hĩndĩ ĩyo kĩheo kũ nĩgĩgacokerera mũnene ũcio. Igai rĩrĩ rĩake nĩ rĩa arĩũ ake oiki; nĩ igai rĩao. ¹⁸ Mũthamaki ũcio ndangĩtunya andũ acio magai mao na njĩra ya kũmaingata mehere indo-inĩ ciao. Niakahe arĩũ ake magai mao kuuma indo-inĩ ciake mwene, nĩguo gũtikanagĩe mũndũ o na ũrikũ gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa ũkeherio indo-inĩ ciake.”

¹⁹ Thuutha wa ũguo mũndũ ũcio akĩngereria itoonyero-inĩ rĩa mwena wa kihingo gĩa tũnyũmba tũu twamũre tũria twarĩ twa athĩnjĩri-Ngai, tũria twarorete mwena wa gathigathini, na akĩnyonia handũ haarĩ mũthia-inĩ wa mwena wa ithũiro. ²⁰ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Haha niho handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai marĩrugagĩra iruta rĩa mahĩtia, na iruta rĩa mehia, na niho marĩthihagĩria iruta rĩa ngano, nĩgeetha matikanamoimie na kũu nja ya nyumĩrĩra, matigatherie andũ namo.”

²¹ Ningĩ agĩcooka akĩndwara nja ĩyo ya nyumĩrĩra, na agĩthiũrũrũkia koine-inĩ ciayo inya, na nĩ ngĩona atĩ o koine-inĩ nĩ haarĩ na nja ĩngĩ. ²² Koine-inĩ icio inya cia nja ya nyumĩrĩra nĩ haarĩ na nja ciarĩ njirigĩre. Ciarĩ na gĩthimo kĩaiganaine kĩa ũraihi wa mikono mĩrongo ĩna,^{*} na warĩ wa mikono mĩrongo ĩtatũ[†]; o nja ĩmwe ya nja icio ciarĩ koine-inĩ icio inya nĩyaiganaine na ĩria ĩngĩ. ²³ Gũthiũrũrũka mwena wa na thĩnĩ wa nja icio inya nĩ haarĩ na mwako wa mahiga warĩ na mariiko maakĩtuo mathiũrũrũkĩrie hau rungu rwa mwako ũcio. ²⁴ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Maya nĩmo mariiko maria andũ arĩa matungataga thĩnĩ wa hekarũ marĩrugagĩra indo cia magongona iria irutĩtuo nĩ andũ.”

47

Rũũ Rwoimaga Hekarũ

¹ Mũndũ ũcio nĩanjookirie itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, na nĩ ngĩona maaĩ magĩtherũka kuuma rungu rwa hingĩro ya hekarũ, magatherera na mwena wa irathĩro (tondũ hekarũ yarorete mwena wa irathĩro). Maaĩ macio moimaga na kũu rungu rwa mwena wa gũthini wa hekarũ, o mwena ũcio wa gũthini wa kigongona. ² Ningĩ agĩcooka akĩndwara nja angereirie kihingo kĩa mwena wa gathigathini, na agĩthiũrũrũkĩria mwena wa nja akĩndwara nginya kihingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra kĩa kĩa kĩa etheire mwena wa irathĩro, namo maaĩ macio maaatherera kuuma mwena wa gũthini.

³ Rĩria mũndũ ũcio aathiiaga arorete mwena wa irathĩro anyiitĩte rĩrigi rwa gũthima na guoko-rĩ, agĩthima mikono 1,000,^{*} agĩcooka akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya thũng’wa-inĩ. ⁴ Ningĩ agĩthima mikono ĩngĩ ngĩrĩ ĩmwe, na akĩndũkanĩria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya maru-inĩ. Agĩcooka agĩthima mikono ĩngĩ ngĩrĩ ĩmwe, na akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya njohero-inĩ. ⁵ Ningĩ agĩthima mikono ĩngĩ ngĩrĩ ĩmwe, rũgĩkorwo rũrĩ rũũ itangiahotire kũringa, nĩ ũndũ maaĩ macio maaĩ maiyũru na rũkarika ũndũ rũngĩthambĩrwo, rũgatũka rũũ rũtangĩringĩka nĩ mũndũ. ⁶ Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, niũrona ũndũ ũyũ?”

Hĩndĩ ĩyo akĩhĩndũra, akĩnjookia nginya hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ rũu. ⁷ Rĩria ndaakinyire ho, ngĩona mĩtĩ mĩngĩ ĩria yarĩ mĩrĩmo yeerĩ ya rũũ rũu. ⁸ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Maaĩ maya matherera marorete bũrũrĩ ũria ũrĩ mwena wa irathĩro, magakũrũka nginya Araba,[†] magacooka magathĩi makeitĩria Iria-inĩ rĩa Cumbĩ. Maarĩkia kwiitĩria iria-inĩ rũu, namo maaĩ marĩo makaagĩra. ⁹ Mĩrumbĩ ya ciũmbe iria irĩ muoyo nĩgatũũra muoyo kũria guothe rũũ rũu rũgaathereragĩra. Nĩgũkaagĩra thamakĩ nyingĩ, tondũ maaĩ macio nĩkuo mathereragĩra, magatũma maaĩ macio marĩ na cumbĩ magĩre; nĩ ũndũ ũcio kũria rũũ rũu rũthereragĩra, ciũmbe ciothe nĩgatũũra muoyo. ¹⁰ Ategi a thamakĩ makaarĩgamaga hũgũrũrũ-inĩ ciaruo; kuuma Eni-Gedi nginya Eni-Egilaimu nĩgũgakorwo na kũndũ gwa gũtambũrũkĩrio wabu. Thamakĩ igaakorwo irĩ cia mĩthemba mĩngĩ, o ta thamakĩ cia Iria Rĩria Inene. ¹¹ No matĩndĩ makuo na njabacabi ciakuo itikagĩra; igaatigwo irĩ cia cumbĩ. ¹² Mĩtĩ ya matunda ma mĩthemba yothĩ nĩgakũra hũgũrũrũ-inĩ cieri cia rũũ rũu. Mathangĩ mayo matikooma, o na kana mĩtĩ ĩyo yaage gũciara. O mwerĩ nĩgaciaraga, tondũ maaĩ moimĩte handũ-harĩa-haamũre magaaathereraga nginya kũu irĩ. Maciaro mayo magaatũka irio namo mathangĩ mayo matũke ma kũhonania.”

Mĩhaka ya Bũrũri

¹³ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ino nĩyo mĩhaka ĩria mũkaarũmĩrĩra mũkĩgaya bũrũri ũcio ũtũke igai gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ĩria ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli. Jusufu akaaheo icunjĩ igĩrĩ. ¹⁴ Nawe nĩũkamagayania bũrũri ũcio icunjĩ ciiganaine. Tondũ nĩndehĩtĩre njoete guoko na igũrũ ngiuga atĩ nĩngũũhe maithe manyu ma tene-rĩ, bũrũri ũyũ nĩũgaatuĩka igai rĩanyu.

† 46:14 nĩ ta kilo ithatũ na nutho (3:5) § 46:14 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1:25) * 46:22 nĩ ta mita 20 † 46:22 nĩ ta mita 15 * 47:3 nĩ ta mita 450 † 47:8 ũyũ warĩ bũrũri ũtaarĩ maaĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Iria rĩa Cumbĩ.

¹⁵ “Üyü nîguo ūgaatuika mūhaka wa būrūri ūcio:

Mūhaka wa mwena wa gathigathini ūkoima Iria Rīrīa Inene ūgereire nīra ya Hethiloni, ūhītūkire Lebo-Hamathu, nginya Zedadi, ¹⁶ na ūgerere Berotha na Sibiraimu (kūu mūhaka-inī ūria ūrī gatagatī ka Dameski na Hamathu), ūthiī nginya Hazari-Hatikoni, kūu mūhaka-inī wa Haurani. ¹⁷ Naguo mūhaka ūcio ūtambūrūke kuuma iria-inī ūkinye Hazari-Enani, mūhaka-inī wa mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo mūhaka wa Hamathu ūkorwo ūrī mwena wa gathigathini. Ūcio nîguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa gathigathini.

¹⁸ Naguo mūhaka wa mwena wa irathīro ūkaagerera gatagatī ka Haurani na Dameski, ūtwaranīte na Rūūi rwa Jorodani gatagatī ka Gileadi na būrūri ūcio wa Isiraeli, ūrorete o iria-inī rīa mwena wa irathīro, ūthiī nginya Tamaru. Ūcio nîguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa irathīro.

¹⁹ Naguo mūhaka wa mwena wa gūthini ūkoima Tamaru o nginya kūu maa-inī ma Meriba-Kadeshi, ūtwarane na Karūūi ka Misiri o nginya Iria Rīrīa Inene. Ūcio nîguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa gūthini.

²⁰ Naguo mūhaka wa mwena wa ithūiro, Iria Rīrīa Inene nīrīo rīgaatuika mūhaka, ūthiī nginya harīa hang’etheire Lebo-Hamathu. Ūcio nîguo ūgaatuika mūhaka wa mwena wa ithūiro.

²¹ “Inyuī nī inyuī mūkeegayania būrūri ūyū kūringana na mihīrīga ya Isiraeli. ²² Mūkaūgayana ūtuīke igai rianyu inyuī ene, na rīa andū a kūngī arīa matūūruga gatagatī-inī kanyu na nī marī na ciana. Nīmūkamatua ta marī andū a Isiraeli maciarīrwo būrūri ūcio; acio makaagāirwo igai hamwe na inyuī gatagatī-inī ka mihīrīga ya Isiraeli. ²³ Mihīrīga-inī o ūrīa mūdū angikorwo atūūrīte arī mūgeni-rī, kūu nīkuo mūkaamūgāra igai rīake,” ūguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.

48

Kūgayania Būrūri

¹ “Na rīrī, maya nīmo marīitwa ma mihīrīga īyo: Mūhaka-inī wa mwena wa gathigathini, Dani nīakaheo gīcigo kīmwe; nakīo gīgaatwarana na nīra ya Hethiloni ya gūthiī nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani na mūhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski kūrigania na Hamathu gūgaakorwo kūrī mūhaka wakuo kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

² “Nake Asheri aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

³ “Nake Nafitali aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Asheri kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁴ “Nake Manase aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Nafitali kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁵ “Efiraimu aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Manase kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁶ “Nake Rubeni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Efiraimu kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁷ “Nake Juda aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Rubeni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

⁸ “Nīngī kūhakana na rūgongo rwa Juda kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro, nīmūkaruta gīcigo mūkīneane gītūike kīheo kīa mwanya. Gīgaakorwo kīrī na wariī wa mīkono 25,000* kwarama, naguo ūraihi wakīo ūkaiganana na gīcigo kīmwe kīa iria igaiirwo mihīrīga kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro; naho handū-harīa-haamūre hagaakorwo harī gatagatī ga kīo.

⁹ “Gīcigo kīu kīa mwanya mūkarutīra Jehova-rī, gīgaakorwo kīrī na ūraihi wa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000.† ¹⁰ Gīcigo kīu gīgaatuika gīcigo kīamūre kīa athīnjīri-Ngai. Gīgaakorwo kīrī kīa ūraihi wa mīkono 25,000 mwena wa gathigathini na wariī wa mīkono 10,000 mwena wa ithūiro, na wariī wa mīkono 10,000 mwena wa irathīro, na ūraihi wa mīkono 25,000 mwena wa gūthini. Handū-harīa-haamūre hagaakorwo harī gatagatī ga kīo. ¹¹ Gīcigo kīu gīgaatuika kīa athīnjīri-Ngai arīa aamūre, nao nī andū a Zadoku arīa matūūrīte marī ehokeku makīndungatīra, na matiigana gīturuura ta ūria Alawī meekire hīndī īrīa andū a Isiraeli maaturuure. ¹² Gīcigo kīu gīgaatuika kīheo kīao kīa mwanya kīrutītwo kuuma gīcigo-inī kīu kīamūre kīa būrūri, nakīo gīgaatuika igai ītheru mūno, na gīkaahakana na rūgongo rwa Alawīi.

¹³ “Gūtwarana na rūgongo rūu rwa athīnjīri-Ngai-rī, Alawīi nīmagakaga gīcigo kīa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000. Ūraihi wakīo wothe ūgaakorwo ūrī mīkono 25,000, naguo wariī wakīo ūkorwo ūrī wa mīkono 10,000. ¹⁴ Nao matikanendie kana makūūranie o na kīmwe gīa cio. Gīkī nīkīo gīcigo kīrīa kīega mūno būrūri-inī ūyū, na gītikananengerwo mūdū ūngī, tondū nīkīamūrīre Jehova.

¹⁵ “Gīcigo kīrīa gīgaatigara kīa wariī wa mīkono 5,000,‡ na ūraihi wa mīkono 25,000, gīgaatuika gīa kūhūthagīrwo na maūdū na itūūra rīu inene, kīhūthīrwo na gwakwo nyūmba cia gūtūūrwo, na ithaka cia ūrīthiio. Itūūra rīu inene rīgaakorwo gatagatī ga gīcigo kīu, ¹⁶ nario itūūra rīu rīgaakorwo na ithimo ici: mwena wa gathigathini nī mīkono 4,500,§ na mwena wa gūthini nī mīkono 4,500, na mwena wa irathīro

* 48:8 nī ta kilomita 12 † 48:9 nī ta kilomita 5 ‡ 48:15 nī ta kilomita igīrī na nuthu (2.5) § 48:16 nī ta kilomita igīrī na robo (2:25)

nĩ mĩkono 4,500, na mwena wa ithũiro nĩ 4,500. ¹⁷ Gĩthaka kĩa ũrĩthio wa itũūra rĩu inene gĩgaakorwo kĩrĩ na mĩkono 250* mwena wa gathigathini, na mĩkono 250 mwena wa gũthini, na mĩkono 250 mwena wa irathĩro, na mĩkono 250 mwena wa ithũiro. ¹⁸ Gĩcigo kĩa gĩgaatigara, kĩhakanĩte na gĩcigo kĩa kĩaĩmũre, na gĩtwaranĩte na ũraihi wakĩo, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na mĩkono 10,000 mwena wa ithũiro. Maciaro makĩo nĩmo makaarĩagwo nĩ aruti wĩra a itũūra rĩu inene. ¹⁹ Aruti wĩra acio a itũūra rĩu inene arĩa makaarĩmaga kũu makoima mĩhĩrĩga-inĩ yothĩ ya Isiraeli. ²⁰ Gĩcigo kĩa gĩothe gĩgaakorwo kĩa ganaine mĩena yothĩ ina, na gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 25,000 o mwena. Nĩmũkaruta gĩcigo kĩa kĩaĩmũre kĩrĩ kĩa kĩa mwanya, gĩtũĩke gĩcigo kĩaĩmũre, mũkĩrutanĩrie na gĩthaka gĩa itũūra rĩu inene.

²¹ “Kũndũ kũrĩa gũgaatigara mĩena yeerĩ ya gĩcigo kĩa kĩaĩmũre na gĩthaka gĩa itũūra rĩria inene gũgaatũĩka kwa mũthamaki. Kũndũ kũu gũgaatambũrũka mwena wa irathĩro wa kũrĩa gwathimĩtwo mĩkono 25,000 ya gĩcigo kĩa kĩaĩmũre gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa irathĩro, naguo mwena wa ithũiro uume hau haathimĩtwo mĩkono 25,000, gũkinye nginya mũhaka-inĩ wa mwena wa ithũiro. Icigo icio cieri itwaranĩte na ũraihi wa icigo icio ingĩ cia mĩhĩrĩga igaatũĩka cia mũthamaki, nakĩo gĩcunjĩ kĩa kĩaĩmũre, hamwe na handũ-haria-haamũre ha hekarũ igaakorwo gatagatĩ ga kũndũ kũu. ²² Nĩ ũndũ ũcio ithaka cia Alawii na ithaka cia itũūra inene igaakorwo irĩ gatagatĩ ga gĩcigo kĩa kĩa mũthamaki. Gĩcigo kĩa kĩa mĩunene gĩgaakorwo kĩrĩ gatagatĩ ka mũhaka wa Juda na mũhaka wa Benjamini.

²³ “Ha ũhoro wa mĩhĩrĩga iyo ingĩ itigarĩte: Benjamini akaaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatambũrũka kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁴ “Nake Simeoni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Benjamini kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁵ “Nake Isakaru aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Simeoni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁶ “Nake Zebuluni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rũgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁷ “Gadi nĩakagaya gĩcigo kĩmwe; gĩkaahakana na rũgongo rwa Zebuluni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũiro.

²⁸ “Mũhaka wa mwena wa gũthini wa Gadi ũgaathĩ ũroreke mwena wa gũthini kuuma Tamaru nginya maaĩ ma Meriba-Kadesi, ningĩ ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri nginya Iria Rĩria Inene.

²⁹ “Ŭcio nĩguo bũrũri ũria mũkaagayania ũtũĩke igai rĩa mĩhĩrĩga ya Isiraeli, nacio icio nĩcio igaatũĩka icigo ciao,” ũguo nĩguo Mwanthani Jehova ekuuga.

Ihingo cia Itũūra Inene

³⁰ “Ici nĩcio igaatũĩka njĩra cia kuuma itũūra rĩu inene: Kwambĩrĩria mwena wa gathigathini, ũria ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ³¹ ihingo cia itũūra rĩu inene igeetanio na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. Ihingo icio ithatũ irĩ mwena wa gathigathini-rĩ, kĩmwe nĩ kĩa Rubeni, kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Juda, na kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Lawi.

³² “Naguo mwena wa irathĩro, ũria ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Jusufu, kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Benjamini, na kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Dani.

³³ “Nĩngĩ mwena wa gũthini, ũria ũrĩ na gĩthimo kĩa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Simeoni, kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Isakaru, na kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Zebuluni.

³⁴ “O na nĩngĩ mwena wa ithũiro, ũria ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Gadi, kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Asheri, na kĩa kĩngĩ nĩ kĩa Nafitali.

³⁵ “Itĩna rĩa gũthiũrũkĩria itũūra rĩu rĩothe rĩgaakorwo na mĩkono 18,000.[†]

“Narĩo itũūra rĩu inene kuuma hĩndĩ iyo gũthiĩ na mbere rĩgeetagwo ũu:

JEHOVA ARĩ KUO.”

* 48:17 nĩ ta mita 115 † 48:35 nĩ ta kilomita 8

DANIELI

Gūthomithio kwa Danieli

¹ Atiriri, mwaka-ini wa gatatu wa ūthamaki wa Jehoiakimu, mūthamaki wa Juda-rī, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni niokire itūūra rīa Jerusalem, akiririgicirīa nīguo aritunyane. ² Nake Mwathani akirekereria Jehoiakimu, mūthamaki wa Juda, guoko-ini gwake, hamwe na indo imwe kuuma hekarū-ini ya Ngai. ³ Nake Nebukadinezaru agikuuwa indo icio, agicitwara hekarū-ini ya ngai yake kūu Babuloni, na agiciiga nyūmba-ini irīa yaigagwo igiina cia ngai yake.

³ Ningi mūthamaki ūcio agiātha Ashipenazi, ūrīa warī mūrōri mūnene wa anene a nyūmba yake ya ūthamaki, amūrehere andū amwe arīa moimite Isiraeli a nyūmba ya ūthamaki na a rūciaro rwa andū arīa maarī igweta, ⁴ nao makorwo marī aanake matarī kauūgū o na karikū, na athaka makionwo, na andū mekuoneka marī na ūtaūku maūndū-ini mothe ma kwirutwo, na andū mooī maūndū wega, na ahūthū kūnyiita maūndū, na magiriire gūtungata thiini wa nyūmba ya ūthamaki. Ashipenazi aarī arute andū acio rūthiomi na maandiko ma Ababuloni. ⁵ Nake mūthamaki agitua maheagwo irio na ndibei mūthenya o mūthenya iria we mwene aarīaga; maarī mathomithio maūndū ihinda rīa miāka itatū, na thuutha ūcio matoonye wīra-ini wa gūtungatira mūthamaki.

⁶ Thiini wa acio maathuurirwo nī haarī na aanake amwe maarutitwo Juda: Na nīo Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ⁷ Nake mūrōri ūcio wa anene arīa angī nīamaheire mariitwa mangi: Danieli akīmwiā Beliteshazaru, nake Hanania agiitwo Shadiraka, nake Mishaeli agiitwo Meshaki, nake Azaria agiitwo Abedinego. ⁸

⁸ No riri, Danieli agitua na ngoro yake atī ndegwīthaaahia na irio na ndibei iyo ya mūthamaki, ⁹ na akiūria mūrōri ūcio wa anene etikīrio ndakae gwīthaaahia na ūndū wa kūrīa irio icio. ⁹ Nake Ngai nīatūmite Danieli etikīrike na aiguirwo tha nī mūnene ūcio, ¹⁰ no mūnene ūcio akiūria Danieli atiri, “Nīndiretigira mūthamaki mwathi wakwa, ūrīa ūtūite kirīa mūrīheagwo gīa kūrīa na gīa kūnyua. Aangīmuona mūrī ahīnju gūkīra aanake arīa angī a rīika rīanyu-rī, anguaga nī kīi gītūmite? Hīndi iyo mūthamaki no aanengithie mūtwe nī ūndū wanyu.”

¹¹ Danieli agicooka akīarīria mūrāngiri ūrīa waheetwo wīra nī mūrōri wa anene arīa angī wa kūroraga Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria, akīmwiā atiri, ¹² “Ndagūthaita, amba ūgerie ndungata ciaku handū ha mīthenya ikūmi: Ndūgaatūhe kindū o naki tīga o nyeni cia kūrīa na maaī ma kūnyua. ¹³ Matukū macio maathira ūcooke ūtūroranie na aanake acio angī mariiāga irio icio cia mūthamaki, na thuutha ūcio ūcooke gwīka ndungata ciaku o ta ūrīa ūkuona kwagiriire.” ¹⁴ Nī ūndū ūcio agitiikira ūhorō ūcio, nake akīmageria matukū macio ikūmi.

¹⁵ Matukū macio ikūmi maathira-rī, mothiū mao makīoneka maagiriite, nao magatunguha gūkīra aanake acio angī mariiāga irio cia mūthamaki. ¹⁶ Nī ūndū ūcio mūmarāngiri akīheheria irio ciao iria ciarī njega mūno na ndibei irīa maarī manyuagae na agicooka kūmaheaga o nyeni tu handū ha irio icio.

¹⁷ Na riri, Ngai nīaheire aanake acio ana ūmenyo na ūtaūku wa maandiko ma mīthemba yothe, na wirutu wa maūndū. Nake Danieli niataūkagirwo nī cioneki na irooto cia mīthemba yothe.

¹⁸ Ihinda riri mūthamaki aatuute atī andū acio magaatwarwo nyūmba yake thiini riathira-rī, mūrōri wa anene arīa angī agikīmatwara harī Nebukadinezaru. ¹⁹ Mūthamaki akīaria nao, na ndonire mūndū ūngīaigananirio na Danieli, na Hanania, na Mishaeli na Azaria; na nī ūndū ūcio magitoonyio wīra-ini wa gūtungatagira mūthamaki. ²⁰ Ūndū-ini o wothē ūkonī ūūgi na ūtaūku wa maūndū marīa mūthamaki aamoragia-rī, agikora makiriite ago othe na aragūri a ūthamaki wake wothē maita ikūmi.

²¹ Nake Danieli agitūūra kūu nginya mwaka wa mbere wa wathani wa Mūthamaki Kurusu.

2

Kirotō kīa Nebukadinezaru

¹ Na riri, mwaka-ini wa keeri wa ūthamaki wake-rī, Nebukadinezaru nīarootire irooto; agītāngika meciirīa na akiūrwō nī toro. ² Nī ūndū ūcio mūthamaki agiita ago na aragūri, na arogī na arorī a njata nīguo moke mamwīre ūrīa aarootete. Riri mookire makirūgama mbere ya mūthamaki, ³ akīmeera atiri, “Nī harī kirotō ndootete kirīa kirāthiīnia, na nīngwenda kūmenya ūrīa kiugite.”

⁴ Hīndi iyo arorī a njata acio magīcookeria mūthamaki na rūthiomi rwa Asuriata, ⁵ makīmwiā atiri, “Wee mūthamaki, ūrotūūra tene na tene! Ta kīire ndungata ciaku kirotō kirīa ūrotete, nacio itaūre kirotō kīu.”

⁵ Nake mūthamaki agīcookeria arorī a njata acio, akīmeera atiri, “Ūndū ūyū nīguo nduīte ngwatiirire mūno: Mūngiāga kūnjiira kirotō kirīa ndootete na mūgītaūre-rī, nguuga mūtemangwo mūkue, nacio

* 1:2 Andū a Juda maatahirwo magitwarwo Babuloni, būriri wa ūkombo, nī ūndū wa kwaga gwathikira Jehova. † 1:4 Rūthiomi na mwandiko wa andū a Babuloni warī na hinya gūthoma. ‡ 1:7 Riitwa Beliteshazaru nī kuuga “Beli arogitira muoyo wake” (rietanītio na ngai yetagwo Beli). Shadiraka nī kuuga “watho wa Aku” (ngai ya andū a Sumeria thiini wa Babuloni ya mweri). Meshaki nī kuuga “nūū ūtarī ta Aku?” Nario Abedinego nī kuuga “ndungata ya Nego” (riitwa rīngi rīa Beli). § 1:8 Andū a Isiraeli maatuga atī irio cia mūthamaki ciarī na thaahu tondū rwīga rwa mbere rwarutagirwo ngai cia mīhianano.

* 2:4 Rūthiomi rwa Asuriata nīruo rwario rūrīa anene aingī maaragā. Kuuma Dan 2:4 nginya Dan 7:28, ibuku riri riandikītwo na rūthiomi rūrū.

nyumba cianyu imomorwo ituike hiba cia mahiga. ⁶ No munginjira kiroto kiu na mugitaaririe-ri, ningumuhe iheo, na marihi, o na ndumutiithe muno. Ni undu ucio njirai uria ndootete na mundaure uhoro wa kiroto kiu.”

⁷ Makimucokeria o ringi makimwira atiri, “Muthamaki nietikire kwira ndungata ciae uria arotete, na ithui nitukumutaurira kiroto kiu.”

⁸ Nake muthamaki akimacokeria atiri, “Nindiramenya kuna ati murenda o kuraiharahia ihinda, tondū nimiramenya ati undu uyū niguu nduite ngwathiire muno: ⁹ Mungiaa kunjira kiroto kiu ndootete-ri, iherithia rianyu no rimwe. Muciriire kunjira maundū ma kuhithithia na ma waganu, mugiciiria ati uria nduite nitukugarurika. Ni undu ucio-ri, njirai kiroto kiu, na ningumenya ati no mihote gugitaura.”

¹⁰ Nao arori a njata acio magicokeria muthamaki atiri, “Gutiri mundu o na umwe guku thi ungihota gwika uguo muthamaki aroiga! Gutiri muthamaki, o na ari munene na ari na hinya atia, uri wooria mundu-mugo, kana muraguri, kana murori wa njata eke undu ta ucio. ¹¹ Undu ucio muthamaki arooria ndungihote. Gutiri mundu ungihota kwira muthamaki kiroto kiria arotete, tika o ngai ciiki, na itituranagia na andu a guku thi.”

¹² Muthamaki aigua uhoro ucio akirakara na aking'urika muno nginya agiathana ati andu aria othe oogĩ a Babuloni mooragwo. ¹³ Ni undu ucio gukiruto watho andu acio oogĩ mooragwo, na andu magitumwo magacarie Danieli na arata ake niguu mooragwo.

¹⁴ Riria Arioku, munene wa arangiri a muthamaki, aathiaga kuiraga andu acio oogĩ a Babuloni-ri, Danieli akimwariria na uugi, o na eciiritie wega uria ekumwira. ¹⁵ Akuria ucio wari munene wa arangiri a muthamaki atiri, “Ni ki giatuma muthamaki atue itua riru uguo?” Nake Arioku agitaariria Danieli uria uhoro ucio wote watarii. ¹⁶ Danieli aigua uguo agithi haru muthamaki, akimuria amuhe ihinda, nigeetha ahothe kumutaurira kiroto kiu.

¹⁷ Nake Danieli akiinuka gwake mucii na akimenyithia arata ake uhoro ucio, nao nio Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ¹⁸ Akimaringiriria mathaithe Ngai wa iguru niguu amaguire tha, amaguirie uhoro ucio wari muhithe, nigeetha we hamwe na arata acio ake matikooraganirio hamwe na andu acio angĩ oogĩ a Babuloni. ¹⁹ Na riri, utuku undu ucio wari muhithe ukiguirio Danieli na kioneki. Nake Danieli akigooa Ngai wa iguru, ²⁰ akiaga atiri:

“Riitwa ria Ngai riroutura rikumagio tene na tene;

uugi na uhoi ni ciae.

²¹ Niwe ugaruranagia mahinda na imera;
nianehehagia athamaki, na akameheria uthamaki-ini.

Niwe uheaga andu aria oogĩ uugi,
nao aria makuuranaga maundū akamahe umenyo.

²² Niwe uguuragia maundū maria marikuru, o na maria mari hitho-ini;
niamenyaga maundū maria mari nduma-ini,
naguo utheri utituranagia nake.

²³ Nindagucokeria ngaatho na ndakugooa, o Wee Ngai wa maithe makwa:
Niuhuete uugi o na uhoi,

ukaamenyithia uhoro uria tukuhooete,
ugatuma tumenye kiroto kia muthamaki.”

Danieli Gitaura Kiroto

²⁴ Hindi iyo Danieli agithi kuri Arioku, ucio muthamaki aamurite athi akooragithie andu acio oogĩ a Babuloni, akimwira atiri, “Ndukooragithie andu acio oogĩ a Babuloni. Ndware kuri muthamaki, na ningumutaurira kiroto giaka.”

²⁵ O hindi iyo Arioku agitwara Danieli kuri muthamaki, akimwira atiri, “Ninyonete mundu umwe wa aria maatahitwo kuuma Juda ungihota kwira muthamaki uria kiroto giaka kiugite.”

²⁶ Nake muthamaki akuria Danieli (na nowe Belitesazaru) atiri, “No uhothe kunjira kiroto kiria ndootete na ugitaure?”

²⁷ Nake Danieli akimucokeria atiri, “Gutiri mundu o na umwe wa aria oogĩ, kana muraguri, kana mundu-mugo o na kana murathi ungihota kwira muthamaki uhoro ucio wa hitho, ²⁸ no ni kuri Ngai uri iguru uguuranagia maundū maria mari hitho-ini. Niwe wonetie Muthamaki Nebukadnezaru uria gugakara matuku-ini ma thuutha. Kiroto giaku na cioneki iria irahitukire meciiria-ini maku ukomete uriri irariri ici:

²⁹ “Hindi iyo wakomete uriri-ini, wee muthamaki, meciiria maku nimecūranirire uhoro wa maundū maria magooka thuutha-ini, nake uria muguria wa maundū maria mari hitho-ini agikuguiria uria gugakana thuutha-ini. ³⁰ Ni-ri, ndiguirio uhoro ucio uri hitho-ini ati tondū ndi na uugi gikira andu aria angĩ matuuraga muoyo, no nigeetha wee muthamaki umenye uria kiroto kiu kiugite, niguu utaukirwo ni maundū macio urecūranagia meciiria-ini maku.

³¹ “Wee muthamaki, warora niwonire mūhianano mūnene warungii mbere yaku: mūhianano ucio wari mūnene muno na niwahanahenagia, na wari wa kumakania ukionwo. ³² Mutwe wa mūhianano ucio wari wa thahabu iria therie, nakio githuri kiaguo na moko ciari cia betha, nayo nda na ciero ciaguo ciari cia gicango, ³³ maguru maguo maaru ma kigera, namo makinya maaru ma kigera gitukanite na riumba ricine. ³⁴ Hindi o iyo wawiroire, ihiga inene rikienjwo, no ritienjirwo ni moko ma mundu. Rikigutha makinya ma mūhianano ucio maria maaru ma kigera gutukanite na riumba, rikimahehenja. ³⁵ Nakio kigera kiu, na riumba, na gicango, na betha, na thahabu igithetherwo tucunji tucunji, igituiika ta mūngū uria umburagwo

kĩhuhĩro-inĩ hĩndĩ ya rĩũa. Ikĩhuhũkanio nĩ rũhuho, igĩthira biũ na itiacookire kuoneka rĩngĩ. No rĩrĩ, ihiga rĩũ riagũthire mũhianano ũcio rĩkineneha, rĩgĩtuĩka kĩrĩma kinene, rĩkĩyũra thĩ yothe.

³⁶ “Kĩũ nĩkĩo kĩroto kĩrĩa warootire, na rĩũ nĩtũgũgĩtũrĩra mũthamaki. ³⁷ Wee mũthamaki-rĩ, nĩwe mũthamaki wa athamaki. Nake Ngai wa igũrũ niakũheete ũthamaki, na ũhoti, na hinya, na riiri; ³⁸ nĩagĩte andũ a ndũrĩrĩ ciothe moko-inĩ maku, na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ. Kũrĩa guothe itũũragarĩ, niagĩtũite mwathi wacio ciothe. Wee nĩwe mũtwe ũcio wa thahabu.

³⁹ “Thuutha waku, nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ ũtagaakorwo na hinya ta waku. Thuutha ũcio nĩgũkagĩa na ũthamaki ũngĩ wa gatatũ, nĩguo ũgerekanĩtio na gĩcango, nĩguo nĩũgaatha thĩ yothe. ⁴⁰ Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũkarahũka ũthamaki ũngĩ wa kana ũrĩ hinya ta kĩgera, nĩgũkorwo kĩgera kiunangaga na gĩkahehenja indo ciothe, na o ta ũrĩa kĩgera kiunangaga indo igatuĩka tũcunjĩ ũguo noguo ũkahehenja na uunange mothamaki macio mangĩ mothe. ⁴¹ O ta ũguo wonire atĩ makinya na ciara ciarĩ cia rĩũmba rĩcine rĩtukanĩte na kĩgera-rĩ, noguo ũthamaki ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mũgayũkanu; no rĩrĩ, nĩũgakorwo ũrĩ na hinya wa kĩgera thĩĩnĩ wago, o ta ũguo wonire kĩgera kĩũ gĩtukanĩte na rĩũmba. ⁴² O ũguo ciara ciarĩ cia kĩgera gĩtukanĩte na cia rĩũmba-rĩ, noguo ũthamaki ũyũ ũgaakorwo kũmwe ũrĩ na hinya na kũrĩa kũngĩ ũgathuthikanga. ⁴³ Na o ta ũguo wonire kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine-rĩ, noguo andũ nao magaaakorwo matukanĩte, na matigaatũũra marĩ rũmwe rĩngĩ, o ta ũrĩa kĩgera gĩtangĩtukana na rĩũmba.

⁴⁴ “Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩa athamaki acio, Ngai wa igũrũ niakahaanda ũthamaki ũtagacooka kwanangwo, kana ũtigĩrwo andũ angĩ. Nĩũkahehenja mothamaki macio mangĩ mothe ũmaniine, noguo mwene ũgaatũũra wĩhaandĩte tene na tene. ⁴⁵ ũcio nĩguo ũtaũri wa kĩoneki kĩa ihiga rĩũ rĩenjetwo kuuma kĩrĩma-inĩ, no rĩtienjetwo na moko ma andũ, na nĩrĩo rĩathetherire kĩgera, na gĩcango, na rĩũmba, na betha na thahabu igĩtuĩka tũcunjĩ.

“Ngai ũcio mũnene nĩamenyithĩte mũthamaki ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ. Kĩroto kĩũ nĩ kĩa ma, nĩguo ũtaũri wakĩo nĩ wa kwĩhokeka.”

⁴⁶ Hĩndĩ iyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩũgũithia, agĩturumithia ũthiũ thĩ mbere ya Danieli, na akĩmũhe gĩtĩio kinene, na agĩathana atĩ arutĩrwo igongona na ũbumba. ⁴⁷ Mũthamaki akĩĩra Danieli atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai waku nĩwe Ngai wa ngai irĩa ingĩ, na Mwathani wa athamaki na mĩguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ, nĩgũkorwo niwahota kũguũria ũndũ ũyũ ũrĩ hitho-inĩ.”

⁴⁸ Nake mũthamaki agĩtũũgĩria Danieli, na akĩmũtuga na iheo nyingĩ mũno. Akĩmũtua mwathi wa bũrũri wothe wa Babuloni, na akĩmũtua mĩrũgamĩrĩrĩ wa andũ arĩa othe oogĩ a bũrũri ũcio. ⁴⁹ Nake Danieli agĩthaiha mũthamaki atue Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arori a mawĩra marĩa maarutagwo bũrũri-inĩ ũcio wa Babuloni, no Danieli we mwene agĩkara kũũ mũcĩ wa ũthamaki.

3

Mũhianano wa Thahabu, na Icuia rĩa Mwaki

¹ Na rĩrĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru nĩathondekithirie mũhianano wa thahabu, wa mĩkono mĩrongo itandatũ* kũraiha na igũrũ, na mĩkono itandatũ† kwarama, na akĩũhaandithia werũ-inĩ wa Dura kũũ bũrũri wa Babuloni. ² Nebukadinezaru agĩcocoa agĩta anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a mũthamaki, na aigi kĩgĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene a mabũrũri make mothe moke kĩamũro-inĩ gĩa kwamũra mũhianano ũcio aahandithĩte. ³ Nĩ ũndũ ũcio, anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a mũthamaki, na aigi kĩgĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene othe a mabũrũri makĩgomana nĩ ũndũ wa kwamũra mũhianano ũcio Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩte, nao makĩrũgama mbere yaguo.

⁴ Nake mũhuhi coro akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Inyũ andũ a iruka ciothe na a ndũrĩrĩ ciothe, na a mĩario yothe ta thikĩrĩriai ũrĩa mũthamaki aathanĩte mwĩke. ⁵ Rĩrĩa mĩrũigua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrĩrũ rĩa mĩariĩ, o hamwe na ũini wa mĩthemba yothe-rĩ, o rĩmwe mwgũithie thĩ mũhooe mũhianano ũcio wa thahabu ũrĩa Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩte. ⁶ Mũndũ ũrĩa wothe ũtekwĩgũithia thĩ na ahooe, o hĩndĩ iyo nĩegũikio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa andũ acio maiguire mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na ũini wa mĩthemba yothe, andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe makĩũgũithia thĩ, makĩhooya mũhianano ũcio wa thahabu ũrĩa Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩte.

⁸ Ihinda o rĩũ arori a njata amwe makĩyũmĩria, magĩcuuka Ayahudi, ⁹ makĩra Mũthamaki Nebukadinezaru atĩrĩ, “Wee mũthamaki ũrotũũra tene na tene! ¹⁰ Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki nĩũrutĩte uuge waku, ũkoiga atĩ rĩa mũndũ o wothe akaigua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrĩrũ rĩa mĩariĩ, na ũini wa mĩthemba yothe no nginya egũithie thĩ, ahooe mũhianano ũcio wa thahabu, ¹¹ na ũkoiga atĩ mũndũ ũrĩa wothe ũtekwĩgũithia thĩ aũhooe, niagaikio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno. ¹² No rĩrĩ, nĩ harĩ Ayahudi amwe arĩa wee ũgĩte a kũrora maũndũ ma bũrũri wa Babuloni, na nĩo Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, arĩa matakũguaga, wee mũthamaki. Matitungatagĩra ngai ciaku, kana makahooya mũhianano wa thahabu ũcio ũhandithĩte.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Nebukadinezaru agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩtũmanĩra Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego mareehwo harĩ we. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩreehwo mbere ya mũthamaki, ¹⁴ nake Nebukadinezaru akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoro wa ma wee Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, atĩ

* 3:1 nĩ ta mita 27 † 3:1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2:75)

mütitungatagira ngai ciakwa, o na kana mukahooya mubahanano wa thahabu ücio handithitie? ¹⁵ Riru-ri, mungithaariria nigeetha riria murigua mugambo wa coro, na mituriru, na thethe, na kinanda gia kinubi, na kinanda kia mugeeto, na mituriru iria mairi, na üini wa mithemba yothe, mwiguthie thi, muhooye mubahanano ücio ni thondekithitie, ni wega müno. No riri, mungirega kuhooya mubahanano ücio-ri, nimumgikio o ro rimwe icua-ini ria mwaki ugwakana müno. Na riri, hihhi ni ngai iriku inghota kumuhonokia kuuma guoko-ini gwakwa?"

¹⁶ Nao Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magicookeria muthamaki, makimwira atiri, "Wee Nebukadinezaru, ithui tütibataire kwiyaririria turi mbere yaku iguru ria uhoro üyü. ¹⁷ Tungikio icua-ini ria mwaki ugwakana müno-ri, Ngai uria ithui tütungataga e na uhoti wa guturuta thini wario, na niwe ügütuhonokia kuuma guoko-ini gwaku, wee muthamaki. ¹⁸ No riri, o na angaga gutuhonokia-ri, nitukwenda ümenye, wee muthamaki, ati ithui tütungatagira ngai ciaku, kana tuhooye mubahanano wa thahabu ücio wee ühandithitie."

¹⁹ Händi iyo Nebukadinezaru akirakara müno ni ündü wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, na agitukia githiithi ni ündü wao. Agicooka agiathana, akiuga icua riu riongererwo ngu niguo rihühe maita mugwanja wa uria riakoragwo rihüthite. ²⁰ Nebukadinezaru agiatha thigari imwe iria ciari na hinya müno ita-ini riake ciohe Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, imaikie icua-ini riu ria mwaki wakanite müno. ²¹ Ni ündü ücio andü acio, mehumbite kanju ciao, na thuruari, na iremba, o na nguo icio ingi-ri, makiohwo na magikio icua-ini riu ria mwaki wakanite müno. ²² Watho ücio wa muthamaki warü wa ihenya müno, nario icua rikahiüha müno, üü ati ninimbü cia mwaki ücio cioragire thigari iria cianyitite Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, ²³ nao andü acio atatü, moohetwo makarümio, makigua icua-ini riu ria mwaki wakanite müno.

²⁴ Händi iyo Muthamaki Nebukadinezaru akigega, akirugama na iguru o rimwe, akiuria andü aria maamüheaga kirira atiri, "Githi ti andü atatü tuohire na twamaikia mwaki-ini?"

Nao makimucokeria atiri, "Ii, ni ma üguo niguo, muthamaki."

²⁵ Nake muthamaki akiuga atiri, "Hi, ta rorai! Nii ndirona andü ana magicangacanga mwaki-ini, matari ohe kana makahutio ni mwaki, nake ücio wa kana ahaana ta ümwe wa ariu a ngai."

²⁶ Nebukadinezaru agikuhiriria müromo-ini wa icua riu riakanaga mwaki, akianirira, akiuga atiri, "Inyui Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, inyui ndungata cia Ngai-Üria-üri Iguru-Müno, umirai, müuke hahal!"

Ni ündü ücio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego makiumira mwaki-ini ücio, ²⁷ nao anene, na anyabara, na abarüthi, na aria maataaraga muthamaki othe makimarigiciria, makionera ati mwaki ndwamekite üuru müri yao, kana rücuiri rwa mitwe yao rukahia, o na nguo iria mehumbite itiahitie, na matianungaga mwaki o na atia.

²⁸ Nake Nebukadinezaru akiuga atiri, "Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arogocwo, uria ütümite müraika wake, ateithüre ndungata ciakel! Mamwihokire, magikararia watho wa muthamaki, na nimekwihaaririe kuruuta mwayo yao handü ha gutungatira kana kuhooya ngai ingi, tiga Ngai ücio wao.

²⁹ Ni ündü ücio-ri, nindaruta watho ati andü a rüri o ruothe kana rwario aria makaaria ündü o wotho wa güükirira Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magatinangio icunjü, na nyumba ciao imomorwo ituike hiba ya mahiga, nigukorwo gutiri ngai ingi ingihonokania na njira ino."

³⁰ Nake muthamaki agitügiria Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego küu bürüri wa Babuloni.

4

Kiroto gia Keeri kia Nebukadinezaru

¹ Ni ni Muthamaki Nebukadinezaru,

Ndiramwandikira marüa maya inyui andü a iruka ciothe, na ndüriri, na andü a rwario o ruothe aria matüüraga thi yothe:

Mürogaacira makiria!

² Ndü na gikeno ngimümenyithia moriru na maündü ma kügegania maria Ngai-ürü-üri-Iguru müno anjikiire.

³ Kai moriru make ni manene-il

O namo maündü make ma kügegania kai ni ma hinya-il

Üthamaki wake ni wa tene na tene,

naguo wathani wake ükinyagira njiarwa na njiarwa.

⁴ Atiri, ni Nebukadinezaru ndari gwakwa müci, njiganiire na ngagaacira nyumba-ini yakwa ya üthamaki. ⁵ Na riri, ütuku ümwe ndarootire kiroto kiria kiamakirie müno. Ngomete üriri-ini wakwa-ri, maündü maria mahitükagira meciiria-ini makwa na cioneki ikindua nda. ⁶ Ni ündü ücio ngiathana ngiuga ati andü aria othe oogü a Babuloni mareehwo mbere yakwa niguo mandaüre kiroto kü. ⁷ Riria ago, na araguri, na arori a njata na arathi mohoro mookire, ngimeera uria ndarootete, no nimaremirwo ni kundaürira kiroto kü. ⁸ No thuutha wao, Danieli agituka mbere yakwa, na ni ngimwira uria ndarootete. (Niwe witagwo Beliteshazaru tondü etanithio na ngai yakwa, nake akoragwo na roho wa ngai iria theru thini wake.)

⁹ Ng'ũira Beliteshazaru, mūnene wa ago othe atĩrĩ, "Nĩnjũũ atĩ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩĩnĩ waku, na gũtĩrĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũngikũrema. Gĩkĩ nĩkĩo kĩroto gĩakwa; nawe he ũtaũrĩ wakĩo. ¹⁰ Ici nĩcio cioneki iria ndonire rĩrĩa ndaakomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa: Ndarorire ng'õna hau mbere yakwa harũngĩĩ mĩtĩ ũrĩ bũrũrĩ gatagatĩ. Naguo warĩ mũraihi mũno. ¹¹ Mũtĩ ũcio ũkineneha ũkĩgĩa na hinya nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ; naguo wonekaga nginya ituri ciothe cia thĩ. ¹² Mathangũ maguo maarĩ mathaka, na maciaro maguo makaingĩha warĩ na irio cia kũhũnĩa andũ othe. Nyamũ cia gĩthaka ciaikaraga kĩĩruru-inĩ kiaguo, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igaikaraga hong'e-inĩ ciaguo; indo ciothe iria irĩ muoyo ciarĩaga maciaro maguo.

¹³ "Nĩngĩ o ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa ng'ĩrora ng'õna cioneki-inĩ icio, na hau mbere yakwa harĩ na mũrangĩrĩ, mũndũ mũtheru, agĩkũrũka oimĩte igũrũ. ¹⁴ Akianĩrĩra na mũgambo mūnene, akiuga atĩrĩ: Temai mũtĩ ũcio na mũhũrũre hong'e ciaguo; itithiai mathangũ maguo, na mũhurunje maciaro maguo. Nyamũ nacio ciũre ciehere rungu wago, o na nyoni ciũme hong'e-inĩ ciaguo. ¹⁵ No rĩrĩ, mũreke gĩthukĩ na mĩrĩ yakĩo ciohwo na kĩgera na gĩcango, nacio itigwo tĩĩrĩ-inĩ, kũu nyeki-inĩ ya gĩthaka.

"Nĩaihũgagĩo nĩ ime rĩa igũrũ, na atũũranagie na nyamũ kũu nyeki-inĩ iria andũ ya gĩthaka. ¹⁶ Mecĩrĩa make nĩmagarũwo matige gũtũika ta ma mũndũ, nake agĩe na mecĩrĩa ta ma nyamũ, ihinda ta rĩa mĩaka mũgwanja.

¹⁷ "Itua rĩu rĩanĩrĩrwo nĩ arangĩrĩ, narĩo rĩgekĩrwo hinya nĩ arĩa atheru, nĩgeetha arĩa marĩ muoyo mamenye atĩ ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe wathaga mothamaki ma andũ, naguo ũthamaki aũheaga o ũrĩa angĩenda kũũhe, na agatũũgĩria mũndũ ũtarĩ igweta o na hanini nĩguo ũtũũke wake."

¹⁸ "Kũu nĩkĩo kĩroto kĩrĩa nĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru ndarootire. Atĩrĩrĩ, wee Beliteshazaru, ta njĩĩra ũria kiugĩte kuona atĩ andũ arĩa angĩ othe oogĩ a ũthamaki wakwa nĩmaremetwo nĩkũndaũrĩra. No rĩrĩ, wee no ũhote tondũ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩĩnĩ waku."

Danieli Gũtaũra Kĩroto

¹⁹ Hĩndĩ iyo Danieli (na nowe wĩtagwo Beliteshazaru) akĩamba gũtangĩka mũno kwa ihinda, na akĩmaka mũno mecĩrĩa-inĩ make. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, "Beliteshazaru, tiga kũmakio nĩ kĩroto kũu kana ũtaũrĩ wakĩo."

Beliteshazaru agĩcookia atĩrĩ, "Mwathi wakwa, naarĩ korwo kĩroto kũu kĩerekererio thũ ciaku, o na ũtaũrĩ wakĩo wathĩrĩrio andũ arĩa magũthũire! ²⁰ Mũtĩ ũcio wonire, ũria wanenehire na ũkĩgĩa na hinya, nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ, na ũkoonekaga nĩ thĩ yothe, ²¹ ũrĩ na mathangũ mathaka na maciaro mainĩ, na ũkaheaga andũ othe irio, na nyamũ cia gĩthaka cikaarahaga kĩĩruru-inĩ kiaguo, na ũkagĩa na itara hong'e-inĩ ciaguo cia nyoni cia rĩera-inĩ-rĩ, ²² wee mũthamaki, nĩwe mũtĩ ũcio! Nĩũnenehete na ũkagĩa na hinya; ũnene waku ũgakũra nginya ũkahutia matu mairũ, naguo wathani waku ũgatambũrũka ũgakinya kũndũ kũraya gũkũ thĩ.

²³ "Wee, mũthamaki-rĩ, Nĩwonire mũrangĩrĩ, mũndũ mũtheru, agĩkũrũka oimĩte matu-inĩ, akiugaga atĩrĩ, 'Temai mũtĩ ũcio na mũwanange, no mũtĩge gĩthukĩ kĩohetwo na kĩgera na gĩcango, kũu nyeki-inĩ ya gĩthaka nayo mĩrĩ yakĩo itigwo tĩĩrĩ-inĩ. Nake nĩaihũgagĩo nĩ ime rĩa matu-inĩ; nĩaikarage ta nyamũ cia gĩthaka ihinda rĩa mĩaka mũgwanja.'

²⁴ "Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki, ũtaũrĩ wa kĩroto kũu nĩguo ũyũ, narĩo ituĩro rĩrĩa rĩtũitwo nĩ ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩguo rĩgũkore wee, mũthamaki, mwathi wakwa, nĩrĩo rĩrĩrĩ: ²⁵ Atĩrĩrĩ, nĩũkaingatwo weherio kuuma kũrĩ andũ, ũgatũũranagie na nyamũ cia gĩthaka; ũkaarĩaga nyeki ta ng'ombe, na ũhũgagĩo nĩ ime rĩa kuuma igũrũ. Mĩaka mũgwanja nĩũgathĩra, o nginya ũmenye atĩ ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma andũ, na akamaheana kũrĩ o ũria angĩenda. ²⁶ Watho ũria woigire gĩthukĩ na mĩrĩ yakĩo gĩtigwo, nĩ kuuga atĩ nĩũgacookerio ũthamaki waku rĩrĩa ũkaamenya atĩ wathani uumaga igũrũ. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, wee mũthamaki, itĩkĩra kũigua ũtaaro wakwa: Tigana na mehĩa maku, wĩkage maũndũ marĩa magĩrĩre, na ũtĩge waganu waku, na ũndũ wa kũiguĩra arĩa ahinyĩrĩre tha. Hihĩ kwahoteka ũgaacĩru waku ũthĩĩ na mbere."

Kũhinga gwa Kĩroto

²⁸ Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe nĩmakorire Mũthamaki Nebukadinezaru. ²⁹ Thuutha wa mĩeri ikũmi na rĩrĩ, rĩrĩa mũthamaki aaceerangaga arĩ nyũmba igũrũ ya ũthamaki kũu Babuloni, ³⁰ akiuga atĩrĩ, "Gĩthĩrĩ no tiyo Babuloni, itũũra inene rĩrĩa njakĩte rĩrĩ gũikaro kĩa mũthamaki, na ũndũ wa ũhoti wakwa mũĩngĩ, na nĩ ũndũ wa rĩrĩ wa ũnene wakwa?"

³¹ Kahinda o kau aaragia, mũgambo ũkĩuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, "Rĩrĩrĩ nĩrĩo ituĩro rĩrĩa ũtũĩrĩrwo, Mũthamaki Nebukadinezaru: Atĩrĩrĩ, nĩwehererio ũhoti wa ũthamaki waku. ³² Nĩũkũingatwo weherio kuuma kũrĩ andũ, ũgatũũranagie na nyamũ cia gĩthaka; ũrĩrĩaga nyeki ta ng'ombe. Mĩaka mũgwanja nĩũgũthĩra, o nginya ũmenye atĩ, ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma andũ, na akamaheana kũrĩ o ũria angĩenda."

³³ O hĩndĩ iyo ituĩro rĩrĩa rĩatũĩrĩrwo Nebukadinezaru rĩkĩhinga. Akĩingatwo, akĩeherio kuuma kũrĩ andũ, na akĩrĩa nyeki ta ng'ombe. Mwĩrĩ wake waihũgagĩo nĩ ime rĩa igũrũ, o nginya njuĩrĩ yake ikĩraiha o ta njoya cia nderĩ, na ndwara ciakĩ ikĩraiha o ta cia nyoni.

* 4:26 "Igũrũ" rĩarĩ rĩitwa rĩa Kĩyahudi rĩa Ngai.

³⁴ Na riri, miaka iyo yathira-ri, ni, Nebukadinezaru, ngitiira maitho makwa na iguru, na ngicookerewo ni ugima wa meciiria makwa. Ningi ngigooa uria-uri-iguru-muno; ngimutiia na ngikumia ucio utuutiraga muoyo tene na tene.

Wathani wake ni wathani wa gutuura tene na tene; uthamaki wake ukinyagira njarwa na njarwa.

³⁵ Andu othe a guku thi amonaga ta matari bata.

Nake ekaga uria ekwenda na mbutu cia kuu iguru, na andu aria matuutiraga guku thi.

Na gutiri mundu ungihota kugiririria guoko gwake, kana amuurie atiri: "Niatia uguo weka?"

³⁶ O ihinda-ini o riu ndacookereirwo ni ugima wa meciiria makwa-ri, norio ndacookeirio gitio giakwa na ukuru wakwa nigeetha uthamaki wakwa ugie na riiri. Ningi ataari akwa na andu aria maarigweta makinyamukira, ngicooko gitini giakwa kia unene, na ngineneha gukira mbere. ³⁷ Na riri, ni Nebukadinezaru-ri, ningikumia, na ndugirire, na ngoce Muthamaki wa iguru, nigukorwo maundu maria mothe ekaga nimagiriire, na mihire yake yothe ni ya kihoto. Nao aria mathiaga na mwigaatho niahotaga kumanyihia.

5

Maandiko Ruthingo-ini

¹ Atiriri, Muthamaki Belishazaru niarugithiire andu ake ngiri imwe aria maarigweta iruga inene, nake akinyuuanira ndibei nao. ² Riria Belishazaru aanyuuga ndibei yake, agithana ikombe cia thahabu na cia betha, iria ithe Nebukadinezaru aatahite akaruta hekaru-ini Jerusalemu, irehwo nigeetha muthamaki, na andu ake aria maarigweta, na atumia ake na thuriya ciake manyue nacio. ³ Ni undu ucio makirehe ikombe icio cia thahabu iria ciatahitwo ikarutwo hekaru-ini ya Ngai kuu Jerusalemu. Nake muthamaki, na andu ake acio maarigweta, na atumia ake, na thuriya ciake makinyua nacio. ⁴ Nao maanyuuga ndibei, makigocaga ngai cia thahabu, na cia betha, na cia gicango, na cia kigera, na cia miti, na cia mahiga.

⁵ Na riri, o rimwe hakioneka ciara cia guoko kwa mundu ikandika ruthingo-ini rwa nyumba iyo ya uthamaki hakuhi na muti uria wa kugirira tawa. Nake muthamaki akiona guoko kuu gukiandika. ⁶ Nake muthamaki agithita githiithi na akimaka muno, nginya maru make makiguthana, na akiremwo nikurugama na maguru make.

⁷ Muthamaki akianirira na mugambo munene, akiuga araguri, na arori a njata, na arathi a mohoro mareehwo nake akira andu acio oogi a Babuloni atiri, "Uria wotho ungithoma maandiko maya na anjire uria moigite, niekumbwongu nguo cia rangi wa ndathi, na ekirwo kirengeeri gia thahabu ngingo, na niegutuo mwathani wa gatatu uthamaki-ini uyū."

⁸ Nao andu a muthamaki aria oogi othe magitoonya kuo, no matiahotire guthoma maandiko macio kana kwira muthamaki uria moigite. ⁹ Ni undu ucio Muthamaki Belishazaru agikiririria kumaka, na githiithi giake githiithi makiria. Andu ake acio maarigweta makirigwo ni uria mangiika.

¹⁰ Mutumia wa muthamaki riria aigire inegene ria muthamaki na andu acio ake maarigweta agitoonya nyumba iyo yari na iruga. Akira muthamaki atiri, "Wee muthamaki, utotura nginya tene! Tiga kumaka o na kana utukie githiithi ni undu wa uhoro uyū! ¹¹ Uthamaki-ini waku ni kuri mundu ukoragwo na roho wa ngai iria theru thiini wake. Matuku-ini ma thoguo-ri, nionekire ari na meciiria maru na utaiku na umenyi o tia wa ngai icio. Thoguo, Muthamaki Nebukadinezaru, (ndirakwira uhoro wa thoguo muthamaki,) niamutuire munene wa araguri, na arori a njata, na arathi a mohoro. ¹² Mundu ucio Danieli, na niwe muthamaki eetire Belitesazaru, nionekire ari na meciiria makuuku, na umenyi, na utaiku, o na ningi uhoti wa gutauro iroto, na gutauria ndai, na gutuithania maundu maria maritu. Tumana Danieli etwo na niegukwira uria maandiko macio moigite."

¹³ Ni undu ucio Danieli akirehwo mbere ya muthamaki, nake muthamaki akimuria atiri, "Wee niwe Danieli, umwe wa andu aria baba, uria wari muthamaki aarehire guku matahitwo kuuma Juda? ¹⁴ Ninjiguite ati uri na roho wa ngai iria theru thiini waku na ati uri na utaiku, na uhoti wa gwiciiria na uugi wa mwanya.

¹⁵ Andu aria oogi na araguri nimekurehetwo hari ni mathome maandiko maya manjire uria moigite, no matinahota kumataariria. ¹⁶ Riu ninjiguite ati wee no uhote gutauro na kuhingicanura maundu maria maritu. Ungihota guthoma maandiko maya na unjire uria moigite-ri, niekumbwongu nguo ya rangi wa ndathi, na wikirwo kirengeeri gia thahabu ngingo, na utuo mwathani wa gatatu uthamaki-ini uyū."

¹⁷ Nake Danieli agicookeria muthamaki atiri, "Iheo icio ciaku ikara nacio ari we, namo marhi maku umahe mundu ung. No o na gukiririgwo-ri, ninguthomera muthamaki maandiko macio, na ndimwire uria moigite.

¹⁸ "Atiriri, wee muthamaki, Ngai-Uria-uri-iguru-muno niaheire thoguo Nebukadinezaru wathani, na unene, na riiri, na ukuru. ¹⁹ Ni undu wa kumutugiria uguo-ri, andu othe, na nduriri ciothe, na andu a mario yothe niamaininaga mari mbere yake na makamwitigira. Andu aria muthamaki angendire mooragwo niamooragithagia; aria angendire kuhonokia mioyo yao, niamahonokagia; aria angendire gutuugiria, niamatugagiria; nao aria angendire kunyihia, niamanyihagia. ²⁰ No riria ngoro yake yanyitirwo ni mwigaatho na akiumo ngoro ni mwitio, niarutirwo gitini giakwa kia unene na akiaurwo riiri wake.

²¹ Akingatwo akieherio kuuma kuri andu, na akigarurwo akigia na meciiria ta ma nyamu, agituirania na

njagĩ cia werũ-inĩ, na akĩrĩa nyeki ta ng'ombe; naguo mwĩrĩ wake waihũgagio nĩ ime riumĩte igũrũ, nginya rĩrĩa aamenyire atĩ Ngai-Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe wathaga mothamaki ma andũ, na nĩwe ūmaheanaga kũrĩ o ūrĩa angĩenda kũhe.

²² “No wee nawe Belshazaru, mũrũ-we-rĩ, ndũigana kwĩnyĩhia, o na gũkorwo nĩwooĩ maĩndũ macio mothe. ²³ Handũ ha ūguo-rĩ, wee nĩwĩnenehetie makĩria, ūgakararia Mwathani-wa-Igũrũ. Wetirie ikombe iria ciarũtuo hekarũ-inĩ yake, ūkireherwo, nawe na andũ aku arĩa marĩ igweta, na atumia aku na thuriya ciaku, mũkinyua ndibei nacio. Na inyuĩ mũkĩgooca ngai cia betha na cia thahabu, na cia gĩcango, na cia kigera, na cia mĩtĩ, o na cia mahiga, iria itoonaga, kana ikaigua, kana igakũũrana ūndũ. No rĩrĩ, wee ndũigana gũtĩrĩa Ngai ūrĩa ūgwete muoyo waku guoko-inĩ gwake, na akamenya mĩthiire yaku yothe. ²⁴ Nĩ ūndũ ūcio agĩtũma guoko kũu gũũke kwandike maandiko macio.

²⁵ “Maandiko macio mandikĩtuo maroiga ūũ:

MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN

²⁶ “Naguo ūtaũri wa ciugo ici nĩguo ūyũ:

MENE nĩ ta kuuga: Ngai nĩatarĩte matukũ ma ūthamaki waku, na akaũkinyia mũthia.

²⁷ TEKEL nĩ ta kuuga: Wee nĩũthimĩtuo na ratiri, ūkoneka nĩũtigairie.

²⁸ PERES nĩ ta kuuga: Ūthamaki waku nĩ mũganyie, ūkaheanwo kũrĩ Amedi na Aperisia.”

²⁹ Hĩndĩ iyo Belshazaru agĩatha andũ ake, nao makĩhumba Danieli nguo ya rangi wa ndathi, na agĩkĩrwo kirengeeri gĩa thahabu ngingo, naguo ūhoru wake ūkimenyithanio atĩ nĩwe mwathani wa gatatũ ūthamaki-inĩ ūcio.

³⁰ Ūtukũ o ro ūcio, Belshazaru mũthamaki wa Babuloni akĩũragwo, ³¹ nake Dario ūrĩa Mũmedia akĩoya ūthamaki ūcio, arĩ na ūkũrũ ta wa mĩaka mĩrongo itandatũ na iĩrĩ.

6

Danieli Gũikio Irima rĩa Mĩrũũthi

¹ Na rĩrĩ, Dario nĩonire athuure anene 120 nĩguo matũke a gwathanaga ūthamaki-inĩ wake wothe. ² Ningĩ agĩcooka akĩga atongoria atatũ matũke anene a acio angĩ, na ūmwe wa acio atatũ aarĩ Danieli. Anene acio atatũ maigĩrwo nĩgeetha marehagĩrwo ūhoru nĩ anene acio angĩ a bũrĩrĩ, nĩgeetha indo cia mũthamaki itikoore. ³ Nake Danieli akĩoneka arĩ wa mwanya harĩ atongoria acio angĩ othe o na anene nĩ ūndũ wa ūrĩa aarĩ kiyi mũrutĩre-inĩ wake wa wĩra, na nĩ ūndũ ūcio mũthamaki agĩtanya kũmũtua mwathi wa ūthamaki ūcio wake wothe. ⁴ Nĩ ūndũ ūcio atongoria na anene acio angĩ magĩcaria ūndũ mangĩcuukĩra Danieli wĩra-inĩ wake wa gwathana, no makĩaga ihitia. Nĩmagire ūndũ mangĩmũcuukĩra, tondũ aarĩ mwĩhokeku, akaaga ūcuuke kana ihitia mĩthiire-inĩ yake. ⁵ Marigĩrĩrio-inĩ andũ acio makĩĩrana atĩrĩ, “Gũtĩrĩ hĩndĩ tũkoona ūndũ tũngĩcuukĩra Danieli, tĩga ūkorĩrwo nĩ ūndũ ūkonĩĩ watho wa Ngai wake.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio atongoria na anene a bũrĩrĩ magĩthĩĩ marĩ gikundi kũrĩ mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ: “Wee Mũthamaki Dario, ūrotũra nginya tene! ⁷ Ithũĩ tũrĩ atongoria a ūthamaki ūyũ, na anyabara, na anene a bũrĩrĩ, na andũ arĩa mataaraga mũthamaki o na abarũthi othe, nĩtũciĩrite tũkoona arĩ wega we mũthamaki ūrute watho naguo ūhĩnyĩrĩro atĩ mũndũ o wothe ūrĩa ūngĩhooya ngai o na irĩkũ kana mũndũ o na irĩkũ, tĩga akũhooire wee mũthamaki, ihinda rĩa matukũ mĩrongo itatũ rĩtanathira, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ⁸ Na rĩrĩ, wee mũthamaki, athana watho ūcio ūgie ho na wandikwo, nawe ūwĩkire mũhũũri nĩgeetha ndũkagarũrwo, kũringana na mawatho ma Amedi na ma Aperisia marĩa matagarũragwo.” ⁹ Nĩ ūndũ ūcio Mũthamaki Dario akĩandika watho ūcio na agĩkĩra mũhũũri.

¹⁰ Rĩrĩa Danieli aamenyire atĩ watho ūcio nĩ wandikĩtuo-rĩ, akĩĩnũka gwake, akĩhaica kanyũmba gake ka igũrũ harĩa ndĩrica cĩa nyũmba yake ciahingũragwo irorete mwena wa Jerusalemu. O mũthenya, nĩatuuragia ndu maita matatũ akahooya Ngai, akĩmũcookagĩria ngaatho o ta ūrĩa aamenyerete gwĩka hau kabere. ¹¹ Nao andũ acio magĩthĩĩ marĩ hamwe, magĩkora Danieli akĩhooya agĩthaita Ngai amũteithie. ¹² Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩĩ harĩ mũthamaki na makĩaria nake igũrũ rĩa uuge ūcio wa mũthamaki: Makĩmũũria atĩrĩ, “Gĩthĩ ndwandikithirie watho atĩ handũ ha matukũ mĩrongo itatũ, mũndũ ūngĩhooya ngai o na irĩkũ kana ahoore mũndũ o na irĩkũ tĩga o we mũthamaki, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi?”

Mũthamaki agĩcooka atĩrĩ, “Watho ūcio ūrĩ o ho, kũringana na mawatho ma Amedi na Aperisia, marĩa matagarũragwo.”

¹³ Nao magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Danieli, ūmwe wa andũ arĩa maatahitwo kuuma Juda, ndag-wathĩkagĩra wee mũthamaki, kana agaathĩkĩra watho ūrĩa wee mwene wandikĩthĩtie. O na rĩu no ahooyaga Ngai wake maita matatũ o mũthenya.” ¹⁴ Rĩrĩa mũthamaki aagĩuire ūhoru ūcio, akĩigua kĩa mũno; agĩtua itua rĩa kũhonokia Danieli, na mũthenya ūcio wothe aatĩndire akĩgeria ūrĩa angĩhonokia Danieli o nginya rĩũa rĩgĩthũa.

¹⁵ Hĩndĩ iyo andũ acio makĩũngana rĩngĩ magĩthĩĩ harĩ mũthamaki na makĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩrikana, wee mũthamaki, atĩ kũringana na watho wa Amedi na Aperisia, watho ūrĩa mũrute kana mwandike nĩ mũthamaki ndũngĩgarũrwo.”

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio mũthamaki agĩathana, nao makĩrehe Danieli na makĩmũikia irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. Mũthamaki akĩĩra Danieli atĩrĩ, “Ngai waku ūrĩa ūtungatagĩra hĩndĩ ciothe-rĩ, arogũteithũrĩ!”

¹⁷ Ihiga rĩkĩreehwo, rĩkĩigwo mũromo-inĩ wa irima rĩu, nake mũthamaki agĩkĩra mũhũũri na gĩcũhĩ gĩake mwene na icũhĩ cia andũ ake arĩa marĩ igweta, nĩgeetha gũtikagie ūndũ ūngĩgarũrwo ūkonĩĩ Danieli. ¹⁸ Nake Mũthamaki agĩcooka nyũmba yake ya ūthamaki, nake akĩraara ehĩngĩte kũria irio na atarĩ na maĩndũ ma gwĩkenia. Na ūtukũ ūcio wothe ndaigana kuona toro.

¹⁹ Na kwarooka gūkīa-rī, mūthamaki agūkīra tene, agīthiī ahiūhite erekeire irima-inī rīa mīrūūthi. ²⁰ Na aakuhīrīria irima rīu, agīta Danieli na mūgambo ūrī na ruo rūnene, akīmūūria atīrī, “Danieli, wee ndungata ya Ngai ūrīa ūrī muoyo, Ngai waku ūrīa ūtungatagīra hīndī ciothe nīākūhonoketie kuuma kūrī mīrūūthi?”

²¹ Nake Danieli agīcookeria mūthamaki atīrī, “Wee mūthamaki, ūrotūūra nginya tene! ²² Ngai wakwa nīarandūmīire mūraika wake, nake arahinga mīrūūthi tūnua. Ndīrī ūndū mūūru injikite, tondū nīnyonetwo itarī na mahīta njikite maitho-inī make. Ningī o na wee mūthamaki ndīrī ndaakūhītīria.”

²³ Nake mūthamaki agīkena mūno na agīathana Danieli arutwo irima rīu rīa mīrūūthi. Nake Danieli aarutwo irima-inī rīu rīa mīrūūthi, ndaarī na handū aagurarītio, tondū we nīehokete Ngai wake.

²⁴ Nake Mūthamaki agīathana, akiuga atī andū arīa maathitangite Danieli manyiitwo, macooke marehwo na maikio irima-inī rīu rīa mīrūūthi, hamwe na atumia ao, na ciana ciao.* Na rīrī, o na matanakinya irima gītina-rī, mīrūūthi ūyo ikīmākīria hinya, na ikihehenja mahīndī mao mothe.

²⁵ Mūthamaki Dario agīcooka akīandīkīra andū othe, na ndūrīrī, na andū a mīario yothe būrūrī-inī guothe marūa, akīmeera atīrī:

“Mūrogaacīra mūno makīria!

²⁶ “Nīndahītūkīa watho, atī kūrīa guothe ūthamaki ūyū wakwa wakinya-rī, andū no nginya metigagīre na matīāge Ngai wa Danieli.

“Nīgūkorwo nīwe Ngai ūrīa ūrī muoyo,
na atūūrāga nginya tene;
ūthamaki wake ndūrī hīndī ūkaaniinwo o na rī,
naguo wathani wake ndūrī hīndī ūgaathira.

²⁷ Nīwe ūteithūranaga na akahonokania;
nīwe wīkaga morīrū na magegania
kūu igūrū o na gūkū thī.

Ūcio nīwe ūhonoketie Danieli
kuuma kūrī hinya wa mīrūūthi.”

²⁸ Nī ūndū ūcio Danieli akīgaacīra hīndī ya wathani wa Dario, o na wathani-inī wa Kurusu ūrīa Mūperisia.

7

Kīroto kīa Danieli kīa Nyamū Inya

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa mbere wa Belishazaru mūthamaki wa būrūrī wa Babuloni, Danieli nīarootire kīroto, na akīona cioneki meciiria-inī make akomete ūrīrī-inī wake. Nake akīandīka ūhoru wa kīroto kīu.

² Danieli akiuga atīrī: “Nīi Danieli-rī, ūtukū nīndonire kīoneki, na hau mbere yakwa ngīona huho inya cia igūrū ikīhurutanīra igūrū wa iria rīrīa inene. ³ Naho hau hakīmūra nyamū inya ciarī nene kuuma iria-inī rīu, na gūtīrī yahanaga irīa ingī.

⁴ “Nyamū ya mbere yahaanaga ta mūrūūthi, na yarī na mathagu ta ma ndiyyū. Ngīikara ndorete nginya rīrīa njoya ciayo ciamunyrīro, nayo igīcooka ikīoywo na igūrū ikīrūgamio na magūrū mayo meerī ta mūdū, na ikīheo ngoro ta ya mūdū.

⁵ “Na hau mbere yakwa nī haarī na nyamū ingī ya keerī, nayo yahaanaga ta nduba. Nayo nyamū ūyo nīyambararītīe mwena ūmwe wayo, na īkarūma mbaru ithatū na kanua gatagatī ka magego mayo. Nayo ikīrīro atīrī, “Ūkīra ūrie nyama nginya ūiganie!”

⁶ “Thuutha ūcio ngīrora na ngīona hau mbere yakwa nyamū ingī, nayo yahaanaga ta ngarī. Mūgongo-inī wayo yarī na mathagu mana maahaanaga ta ma nyoni. Nyamū ūyo yarī na mītwe īna, na nīyahetwo ūhoti wa gwithana.

⁷ “Thuutha ūcio nīi Danieli-rī, ūtukū nīndonire kīoneki, na hau mbere yakwa ngīona nyamū ya kana, nayo yarī ya kūmakania na ya gūtua mūdū nda, na nī yarī na hinya mūno. Nyamū ūyo yarī na magego manene ma kīgera; na yahehenjaga na īgatambuura kīrīa yooraga, na kīrīa gīatigara īkarangīrīria na magūrū. Yarī na ngūūrani na nyamū icio ingī cionekete mbere yayo, na yarī na hīa ikūmi.

⁸ “Rīrīa ndeciiragia ūhoru wa hīa icio-rī, ngīona hau mbere yakwa harī na rūhīa rūngī, na rwarī rūnini, rūkīmēra gatagatī ka icio ingī; nacio hīa ithatū cia iria ciarī cia mbere ikīmūnyūka biū, ikīrweherera. Naruo rūhīa rūu rwarī na maitho ta ma mūdū na kanua kaaragia ndeto cia mwītīio.

⁹ “O ndorete ngīona,
“itī cia ūnene ikīgwo handū ha cio,
nake ūrīa-ūtūire-ho-kuuma-o-Tene agīkarīra gītī gīake.

Nacio nguo ciake cīerūhīte ta ira;
na njuīrī cia mūtwe wake ikerūha ta guoya wa ng’ondū.
Gītī gīake kīa ūnene kīarīrīmūkaga nīnīmī cia mwaki,
namo magūrū makīo maarī ma mwaki ūgwakana.

¹⁰ Rūūī rwa mwaki nī rwathereraga
ruumīte hau mbere yake.

Nake agatungatīrīro nī ndungata ngīrī maita ngīrī;
na andū ngīrī ikūmi maita ngīrī ikūmi makarūgama mbere yake.

* 6:24 Kūrīaga andū a nyūmba īmwe othe warī mūtugo wa andū a Perisia.

Igooti rīgīkara thī rīciirithanie,
namo mabuku makihingūrwo.

¹¹ “Ningī ngīthī na mbere gūcūthīrīria nī ūndū wa ciugo cia mwīgaatho iria rūhīa rūu rwaragia. Ngīkara ndorete nginya nyamū īyo ikūragwo, na mwīri wayo ūkianangwo na ūgūkio thīnī na mwaki ūcio wakanaga.” ¹² (Nyamū icio ingī nīciatuunyitwo ūhoti wacio wa gwathana, no nīcietīkīrītio ciikarange muoyo kwa ihinda.)

¹³ “Ningī-rī, ūtūkū nīndonire kīoneki, ngīona hau mbere yakwa harī na mūdū wahaanaga ta mūrū wa mūdū, agīūka arī igūrū rīa matu. Nake agīkūhīrīria Ūcio-Ūtūire-ho-kuuma-o-Tene na agītwarwo harīa aarī. ¹⁴ Nake akīheo wathani, na riiri, na hinya wa gwathana; nacio iruka ciothe, na ndūrīrī, na andū a mīario yothe makīmūhooya. Wathani wake nī wathani wa gūtūūra tene na tene, na ndūgaathira, naguo ūthamaki wake ndūrī hīndī ūkaanangwo.

Ūtauri wa Kiroto kiu

¹⁵ “Nīi Danieli nīndatangīkire roho-inī, nacio cioneki iria ciahītūkīre meciiria-inī makwa igūthīnīa mūno. ¹⁶ Ngīkūhīrīria ūmwe wa acio maarūngīi hau, ngīmūūra andaarīrie ma ya ūhoro ūcio wothē.

“Nī ūndū ūcio akīndaūrīa maūdū macio mothe, akīnjīra atīrī: ¹⁷ ‘Nyamū icio inya nene nī mothamaki mana atheru, makarahūka gūkū thī. ¹⁸ No rīrī, andū arīa atheru a Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno nīo makaamūkīra ūthamaki na matūūre naguo nginya tene, īi, ti-itherū, matūūre naguo nginya tene na tene.’

¹⁹ “Ningī ngīenda kūmenya gītūmi kīa nyamū īyo ya kana īria yarī na ngūūrani na icio ingī na yarī ya kūmakania mūno, īrī na magego mayo ma kīgera na ndwara cia gīcango, nyamū īyo yahehenjaga na īgatambuura kirīa yooraga, na īkarangīrīria na magūrū kirīa gīatigara. ²⁰ O na ningī ngīenda kūmenya ūhoro wa hīa icio ikūmi ciarī mūtwe wayo na wa rūhīa rūu rūngī rwacookire kūmera, o na wa hīa icio ithatū ciamunūkīre rūu rūngī rwamera, menye ūhoro wa rūhīa rūu ruonagwo ta rwarī rūnene gūkīra icio ingī, na rwarī na maitho na kanua kaaragia ndeto cia mwīgaatho. ²¹ O njūūthīrīrie-rī, rūhīa rūu rūgītharīkīra andū arīa atheru, rūkīrūa nao na rūkīmahoota, ²² o nginya rīria Ūcio-Ūtūire-ho-kuuma-o-Tene ookire na agītūira andū acio atheru a Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno ciira wa kīhooito, narīo ihinda rīgīkinya makīgwtāira ūthamaki.

²³ “Ningī akīndaarīria akīnjīguithīa atīrī: ‘Nyamū īyo ya kana nī ūthamaki wa kana ūria ūkaagīa gūkū thī. Ūgaakorwo ūrī na ngūūrani na mothamaki marīa mangī mothe, na nīkuanīina thī yothe, ūmīrangīrīrie na ūmīhehenje. ²⁴ Nacio hīa icio ikūmi nī athamaki ikūmi arīa makoima thīnī na ūthamaki ūcio. Na thuutha wao mūthamaki ūngī nīakarahūka, ūrī na ngūūrani na arīa angī maarī mbere yake; na nīagatooria athamaki acio atātū. ²⁵ Nīakaaria ndeto cia gūcambia Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno, na ahinyīrīrie andū ake arīa atheru, o na agerie kūgarūra mahinda na mawatho marīa matue. Nao andū arīa atheru nīmakaneanwo moko-inī make kwa ihinda rīmwe, na mahinda meeri, na nuthu ya ihinda.

²⁶ “‘No igooti nīrīgīkara thī rīciirithanie, na thuutha wa ūguo acooke atunywo wathani wake, na wanangwo biū nginya tene. ²⁷ Ningī wathani, na ūhoti, na ūnene wa mothamaki marīa marī gūkū thī guothe cinengerwo andū arīa atheru, andū a Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno. Ūthamaki wake nī ūthamaki wa gūtūūra nginya tene na tene, nao aathani othe nīmakamūhooyaga na mamwathīkagīre.’

²⁸ “Ūhoro ūcio ūgīthīrīra hau. Nīi Danieli-rī, nīndatangīkire mūno meciiria-inī makwa, na ngītukia gīthiithi, no ngīkara ngīcūūranagia ūhoro ūcio ngoro-inī yakwa.”

8

Kīoneki kīa Danieli kīa Ndūrūme na Thenge

¹ Na rīrī, mwaka-inī wa gatātū wa wathani wa Mūthamaki Belishazaru-rī, nīi Danieli nīndonire kīoneki kīngī, thuutha wa kīrīa ndoonete mbere. ² Kīoneki-inī kīu gīakwa ndeyonire ndī itūūra-inī igitīre rīa Shushani būrūrī-inī wa Elamu; kīoneki-inī kīu ndeyonire ndī hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Ulai. ³ Na rīrī, ngīcūthīrīria, na hau mbere yakwa ngīona ndūrūme īrūngīi hūgūrūrū-inī cia rūūi, na yarī na hīa igīrī, nacio ciarī ndaaya. Rūhīa rūmwe rwarī rūraihi gūkīra rūria rūngī, o na gūtūika nīruo rwamerete thuutha. ⁴ Ngīcooka ngīona ndūrūme īyo yaguthūka īrorete mwena wa ithūūro na wa gathigathini na wa gūthini, no gūtīrī nyamū o na īmwe īngīahotire kūmītiiria, na gūtīrī īngīahotire kwīhonokia kuuma harī hinya wayo. Yekaga o ta ūria īngīendire gwīka, nayo īkīgīa na hinya mūno.

⁵ Na rīria ndacūūranagia ūhoro ūcio, o rīmwe hagīūka thenge yumīte mwena wa ithūūro, itūkanīrie thī yothe itēkūhutia thī, nayo thenge īyo yarī na rūhīa rūmwe rūnene thīthi-inī. ⁶ Igīūka yerekeire harī ndūrūme irīa yarī na hīa igīrī, īyo ndoonete īrūngīi hūgūrūrū-inī cia rūūi, ikīmīguthūkīra īrī na mangīrī mariene. ⁷ Ngīona yatharīkīra ndūrūme īyo irakarīte mūno, īkīringa ndūrūme īyo na īkiunanga hīa ciayo ciarī. Nayo ndūrūme īyo ndīarī na hinya wa kūmītiiria, nī ūndū ūcio thenge īyo ikīmīgūthia, ikīmīgūthia thī na ikīmīrangīrīria, na gūtīrī mūdū ūngīahotire kūhonokia ndūrūme īyo kuuma harī hinya wa thenge īyo. ⁸ Thenge īyo īkīgīa na hinya mūno, no rīria hinya wayo waingīhire mūno-rī, rūhīa rūu rwayo rūnene rūkiunīka, na ithenya rīaruō hakīmera hīa ingī inya nene, īrorete mīena īna īria huho iria cia igūrū ihurutanaga.

⁹ Na rīrī, rūmwe rwacio rūkīmererewo nī rūhīa rūngī, rūria rwambīrīrie rūrī rūnini, no rūgīkūra rūkīgīa na hinya rwerekeire mwena wa gūthini, na wa irathīro, na wa Būrūrī ūria Mūthaka. ¹⁰ Rūkīraiha nginya rūgīkinyīra mbūtū cia igūrū, na rūkīrutūrūa mbūtū imwe rūgīcīgūthia thī na rūgīcīrangīrīria. ¹¹ Rūgītūgīria rūnenehe rūiganane na Mūtongoria wa mbūtū icio cia igūrū; rūkīeheria magongona marīa maacinagwo o mūthenya kuuma harī we, nakīo gīkaro gīake kīrīa kīamūre gīkīngīa ūranio. ¹² Nī ūndū wa

üremi, mbütü cia andü ariä atheru na magongona ma o müthenya makîneanwo harî ruo. Rükîgaacîra maündü-inî mothe marîa rwekire, naguo ühoro wa ma ügîteanîrio.

¹³ Ningî ngîcooka ngüigua ümwe wa andü ariä atheru akiaria, nake üngî mütheru akîmüüria atîrî, “Kîoneki gîkî-rî, gîgüikara ihinda riigana atîa gîgîkahingio: kîoneki kîu gîkonîi magongona ma o müthenya, na üremi ücio wa kürehe ihooru, na küneanwo gwa giikaro kîrîa gîtheru, na kürangîrîrio thî kwa mbütü?”

¹⁴ Nake akînjookeria atîrî: “Ühoro ücio ügüikara matukü 2,300; na thuutha ücio giikaro kîu gîtheru nîgîkaamûrwo rîngî.”

Ütaûri wa Kîoneki

¹⁵ Rîrîa nîi Danieli nderoragîra kîoneki kîu o ngîgeragia kûmenya gîtûmi giakîo-rî, hau mbere yakwa hakîrîgama ümwe wahaanaga ta mündü. ¹⁶ Na ngüigua mügambo wa mündü ügîitana kuuma Rüüi rwa Ulai, ükiuga atîrî, “Wee Gaburieli, ta taûrîra mündü üyü gîtûmi gîa kîoneki kîu onete.”

¹⁷ Na rîrîa aakuhîrîrie harîa ndarügamîte, ngîtuika nda, ngîgwa ngîturumithia üthiü thî. Nake akînjîra atîrî: “Mürü wa mündü, nî wega ümenye atî kîoneki kîu gîkonîi mahinda ma ithirîro.”

¹⁸ Hîndî iyo aanjaragîria-rî, ndaari toro mûnene, ngakoma ndurumithîtie üthiü thî. Nake akîhutia na akînjükîria, akîndügama na igürü.

¹⁹ Akînjîra atîrî, “Nîngükîwîra üria gûkaahaana thuutha-inî hîndî ya mang’ûrî, tondü rîrî, kîoneki gîkî gîkonîi mahinda marîa maathîrîrio ma ithirîro. ²⁰ Ndürûme iyo wonire îrî na hîa igîrî, hîa icio irügamiîrie athamaki a Media na Perisia. ²¹ Nayo thenge iyo îrî na maguoya maingî mwîrî nîo müthamaki wa Üyunani, na rûhîa rûu rûnene rûrî thîithi nîruo müthamaki wakuo wa mbere. ²² Hîa icio inya ciamerire ithenya rîa rûhîa rûu ruoinîkire irügamiîrie mothamaki mana marîa makoima thîinî wa bûrîri wake, no matigaakorwo marî na ühoti ta wake.

²³ “Nîngî mahinda ma kûrigîrîria ma üthamaki wao, rîrîa andü aremi magaakorwo maaganîte biü, nîgûkarahûka müthamaki üngî utariä tha, mündü mwara na müügî na maündü ma ungumania. ²⁴ Nîakagîa na hinya mûno, no ti ündü wa ühoti wake mwene. Nîakarehithia mwanangîko wa kûmakania, nîngî nîakagaacîra ündü-inî wotha ageeka. Nîakaniina andü ariä marî hinya na andü ariä a Ngai. ²⁵ Nîagatûma maündü ma maheenî magaacîre, na nîakeyona arî mûnene gûkîra andü ariä angî. Rîrîa makaigua ta kûrî thayü nîguo nake akooragîthia andü aingî, o na okîrîre Mûnene wa anene. No rîrî, nîakanangwo, no ti hinya wa mündü ükaamwananga.

²⁶ “Kîoneki kîu wonirio kîa mahwaî-inî na ma rûciinî-rî, nî kîa ma, no rîrî, hingîrîria ühoro wa kîoneki kîu tondü gîkonîi mahinda marî kûraya gîgîkahingio.”

²⁷ Nî ündü ücio, nîi Danieli ngîthirwo nî hinya, na ngüikara ndî mürûaru müthenya müingî. Ngîcooka ngüikîra, na ngîthîi na mbere kûruta wîra wa müthamaki. Nîndainainirio nî kîoneki kîu, tondü ndiahotire gûtaükîrwo nî ühoro wakîo.

9

Ihooya rîa Danieli

¹ Na rîrî, mwaka-inî wa mbere wa Dario mürü wa Ahasuerusu (wa rûciaro rwa Amedi), üria watuîtwo müthamaki wa bûrîri wa Babuloni, ² mwaka-inî wa mbere wa wathani wake-rî, nîi Danieli nîndataükîrwo kuuma maandîko-inî matheru nî kiugo kîrîa Jehova eerîte mûnabîi Jeremia atî Jerusalemu nîgûgakîra ihooru miaka mîrongo mügwana. ³ Nî ündü ücio ngîhügûrîra Jehova Ngai, ngîmühooya, ngîmüthaitaga ndîhingîte kûrîa irio, na ndîhumbîte nguo ya ikûnia, na ngehurîia mûhu mütwe.

⁴ Ngîhooya Jehova Ngai wakwa, na ngiumbûra mehîa, ngîmwîra atîrî:

“Wee Mwathani Ngai mûnene na wa gwîtigîrwo, o Wee ühingagia kîrîkanîro giäke kîa wendo kûrî andü othe ariä mamwendete na magaahtîkîra maathani make, ⁵ nîtwîhîtie na tûgeka üuru. Nîtikoretwo tûrî aaganu na tûkarema, tûkahutatîra maathani maku na mawatho maku. ⁶ Na tûkarega küigua anabîi acio ndungata ciaku, ariä maaragia makîgwetaga rîitwa riaku makîarîria athamaki aîtü, na anene aîtü, o na maithe maitü, o na andü othe a bûrîri witü.

⁷ “Wee Mwathani-rî, üri müthingu, no ithuî-rî, ümüthî üyü tüyüirwo nî thoni, ithuî andü a Juda, na andü a Jerusalemu, na andü othe a Isiraeli, ariä marî gûkûhî na ariä marî kûraya, mabûrîri-inî mothe kûrîa ütîhurunjîre nî ündü wa kwaga kwîhokeka harîwe. ⁸ Atîrîrî Wee Jehova, ithuî na athamaki aîtü, na anene aîtü na maithe maitü tüyüiritwo nî thoni nî ündü wa mehîa marîa tûkwîhîrie. ⁹ Jehova Ngai witü nî wa tha na niarekanagîra, o na gûkorwo ithuî nîtûmûremeire; ¹⁰ tûtiathîkîre Jehova Ngai witü kana tûkarûmia mawatho make marîa aatûheire na tûnua twa anabîi, ndungata ciake. ¹¹ Bûrîri wotha wa Isiraeli nîwagararîte watho waku na ügakûhutatîra, na ükarega gügwathîkîra.

“Nî ündü ücio nîtükînyîrîrwo nî irumi na tûgacookererwo nî mwîhitwa üria wandîkitwo watho-inî wa Musa, ndungata ya Ngai, tondü nîtükîwîhîrie. ¹² Na rîu nîühîngîtie ciugo iria waririe cia gütüükîrîa ithuî na anene aîtü na ündü wa gütûrehithîria mwanangîko mûnene. Gûkü thî guothe gütîrî gwekwo ündü mûnene ta üria wîkitwo Jerusalemu. ¹³ O ta üria kwandîkitwo watho-inî wa Musa-rî, mwanangîko üyü wotha nîtükînyîrîre. No rîrî, tûtirî tûramaatha gwîtikîrîka nî Jehova Ngai witü, nîguo tûtigane na mehîa maitü na tûcûûranîe ühoro waku wa ma. ¹⁴ Jehova ndaatithîrie gütûrehere mwanangîko ücio, ngûkorwo Jehova Ngai witü nî müthingu maündü-inî mothe marîa ekaga; no, ithuî tûtiigana kûmwathîkîra.

¹⁵ “Na rîrî, Wee Mwathani Ngai witü, o Wee warutire andü aku bûrîri wa Misîri na guoko kwa hinya, na ükîgîra igweta rîrîa rîtûûragâ ho ngînya ümüthî, ithuî Nîtwîhîtie, na tûgeka üuru. ¹⁶ Atîrîrî Wee

Mwathani, kuringana na ciiko ciaku cia üthingu, ehereria Jerusalemu, itüüra rüu riaku inene, na kíríma giaku githeru marakara na mang'üri maku. Mehia maitü na mawaganu ma maithe maitü nimo matümite Jerusalemu hamwe na andü aku matuike kindü gĩa güconorithio harí andü aría othe matüthiürürükírie.

¹⁷ “Na ríri, Ngai witü, itíkíra küigua mahooa na mathaithana ma ndungata ino yaku. Ní ündü wa rüüwa riaku Wee Mwathani, igüira handü haku hatheru tha, o hau hakiríte ihooru. ¹⁸ Atíríri, Wee Ngai thikíríra, na ütügüe, ühingüre maitho maku wone ihooru ría itüüra inene ríria rüitanítio na Rüüwa riaku. Tütiragüthaitha ní ündü türí athingu, no ní ündü wa tha ciaku nyingí. ¹⁹ Wee Mwathani, tütthikírírie! Wee Mwathani türekere! Wee Mwathani, tüigüe na ütüteithie! Ní ündü waku, Wee Ngai wakwa, ndükagonderere ní ündü wa itüüra riaku inene na andü aku metanítio na Rüüwa riaku.”

Ciumia Mírongo Mügwanja

²⁰ Na ríri, ríria níi ndaaragia ngühooyaga na ngümbüraga mehia makwa na ma andü akwa a Isiraeli, na ngüthaitha Jehova Ngai wakwa ní ündü wa kíríma giake githeru, ²¹ o ndí o mahooa-iní-rí, Gaburieli, mündü üria ndonire kioneke-iní kía mbere, agüka harí níi ombükíte na ihenya ihinda ríria igongona ría hwaí-iní rírutagwo. ²² Nake akíndaaríria atírí, “Atíríri Danieli, rüu ndoka ngühe ümenyo na ütáuku. ²³ O ríria wambírírie kühooya-rí, noguo icookio ríheanirwo, na níi ndatümwo njúke ngwíre, tondü ürí mündü mwende müno. Ní ündü ücio, cürania ühoro wa ndümíríri ino ngükwíra, na ütáukírwo na kioneke kíu:

²⁴ “Atíríri, ihinda ría ciumia mírongo mügwanja nírío rítuírírwu andü aku, na ríratüirwo itüüra riaku itheru, nígeetha hagíe na ihinda ría küniina ümaramari, na ría gütigana na mehia, na ría kühooroheria waganu, níguo ühoro wa üthingu üria ütathiraga ügie, nakío kioneke na ürathi ciikírwo mühüüri, nake üria mütheru müno aítírírio maguta.

²⁵ “Atíríri, menyí na ütáukírwo atírí, ‘Kuuma ríria gwatüirwo atí itüüra ría Jerusalemu rícookererio na riakwo ríngí, nginya ríria mütongoria üria Müitírírie Maguta agooka-rí, nígükagía na ciumia mügwanja na ciumia ingí mírongo itandatü na igírí. Itüüra rüu nírigaakwo ríngí, hamwe na njíra ciario na mütaru, no gügaakorwo kúri mahinda ma thüina. ²⁶ Thuutha wa ciumia mírongo itandatü na igírí, ücio Müitírírie Maguta níakooragwo na atigwo atarí na kindü. Ningí andü a mütongoria üria ügooka thuutha wake nímagathükangia itüüra rüu inene o na handü-haría-haamüre. Ithiríro rígooka ta müiyüro wa maaí: Nayo mbaara ígaathí na mbere o nginya ithiríro, na nígütüitwo atí nígügacooka gükire ihooru. ²⁷ Níakagía na kíríkaníro kírümu na andü aingí handü ha kiumia kímwe. Gatagatí-iní ga kiumia kíu níagatüma magongona na maruta matige kúrutwo. Na handü ha mo, mwena ümwe wa hekarü-rí, níakarügamia kindü kírí magigí na thaahu, o nginya ithiríro ríria rítuítwo rígaakinya, nake atüüre aítágírírio mang'üri.’”

10

Kíoneke kía Danieli kía Mündü

¹ Atíríri, mwaka-iní wa itatü wa Kurusu müthamaki wa Perisia, Danieli (na níwe watüitwo Belites hazaru) níaguürírio maündü. Ndümíríri ya üguürío ücio yarí ya ma, na yakoníi ühoro wa mbaara nene. Gütaukírwo kwa ndümíríri iyo guokire kúri we na njíra ya kíoneke.

² Ihinda-iní rüu-rí, níi Danieli ndaakoretwo ngicakaya handü ha ciumia ithatü. ³ Níndehingíte kúria irío njega; kanua gakwa gatiacamire nyama kana ndibei; ningí ndiehakaga maguta o na hanini, o nginya ciumia ício ithatü ígithira.

⁴ Müthenya wa mírongo írri na ína wa mweri wa mbere, ndügamíte hügürüü-iní cia, rüüü rüria rúnene rwa Tígrisi, ⁵ ngítiira maitho, na hau mbere yakwa ngíona mündü wehumbíte nguo cia gatani, na akehotora mücibi wa thahabu íria therie müno. ⁶ Mwírí wake wataríi ta inagí ríria ríutagwo thumarati, na üthiü wake wahrenaga ta rüheni, maitho make maahaanaga ta imürí cia mwaki, na moko make na magürü maahaanaga ta gícango gikumuthe gíkahenia, naguo mügambo wake wataríi ta mügambo wa andü aingí.

⁷ Níi Danieli-rí, no níi nyiki ndonire kíoneke kíu; nígükorwo andü aría twarí nao matiákionire, no nímaiýürírwu ní guoya, maküüra magithíi kwíhitha. ⁸ Ní ündü ücio ngítigwo ndí o nyiki ndíroreire kíoneke kíu kínene. Ngícooka ngüthirwo ní hinya, ngüthitia gíthiithi ta ngükua, na gütirí ündü ingíahotire gwíka. ⁹ Ngícooka ngüigua akíaria, na ríria ndamüthikagíríria, ngínyitwo ní toro múnene, ngígwa nderumithíte üthiü wakwa thí.

¹⁰ Na ríri, ngíhutío na guoko, gükínjioya na igürü, gükínjiga ndürítie ndu ndínyitírírie thí na moko, ngínainaga. ¹¹ Nake akínjíríra atírí, “Danieli, wee mütiie müno, cürania wega ciugo ici ngirie gükwaríria, na üükíre na igürü, nígükorwo rüu nígütümwo ndatümwo kúri we.” Na aaríkia künjíríra üguo, ngírügama o ngínainaga.

¹² Agícooka agíthí na mbere akínjíríra atírí, “Danieli, tiga gwtígíra. Kuuma müthenya wa mbere ríria wambírírie gütüiria ühoro üyü na ükínýiíhia mbere ya Ngai waku-rí, ciugo ciaku níciaiguirwo, na rüu ndoka nígeetha ngühe ühoro wacio. ¹³ No ríri, múnene wa üthamaki wa Perisia níangírírie míthenya mírongo íri na ümwe. Híndí iyo nírio Mikaeli, ümwe wa araka aría anene, okire kündeithia, tondü níndahingírírio kúu hamwe na müthamaki wa Perisia. ¹⁴ Rüu ndoka ngütaarírie maündü maría magakora andü anyu matukü ma thuutha, tondü kíoneke kíu gíkonií ihinda ríria rígooka.”

¹⁵ Na ríria aanjíríraga ühoro ücio, ngínamia üthiü thí, ngíremwo ní kwaria. ¹⁶ Ningí üngí wahaanaga ta mündü akíhutia íromo ciakwa, ngítümura kanua na ngíambíríria kwaria. Ngíríra ücio warüngí mbere yakwa atírí, “Mwathi wakwa, níi ndímühoote ní ruo rúnene tondü wa kíoneke kíu, na ndirí na ündü ingíhota gwíka.

¹⁷ Nii ndungata yaku-rĩ, ndaakĩhota atĩa kwaria nawe mwathi wakwa? Nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya o na mĩhũmũ yakwa.”

¹⁸ Ningĩ ngĩcooka ngũigua ndaahutio rĩngĩ nĩ ūcio wahaanaga ta mũndũ, akĩnjĩkĩra hinya. ¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwtĩgĩra, wee mũndũ ūyũ mĩtĩe mũno, ūrogĩa na thayũ! Wiyũmĩrĩrie; wĩkĩre hinya.”

Na rĩrĩa aanjarĩrie ūguo, ngĩcookwo nĩ hinya, na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Rĩu mwathi wakwa aria tondũ nĩwanjĩkĩra hinya.”

²⁰ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Wee nĩũũ kĩrĩa gĩtũmĩte njũke kũrĩ we? Nĩngũcooka o narua ngarũe na mũnene wa Perisia, na ndathĩ-rĩ, nake mũnene wa Ūyunani nĩegũka; ²¹ no nĩngwamba gũkwĩra ūrĩa kwandikitwo lbuku-inĩ-rĩa-Ma. (Ndirĩ mũndũ ūndeithagia ngĩrĩa nao tĩga Mikaeli, mũnene wanyu.

11

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario, ūcio Mũmedia, nĩndarũgamire nake ndĩmũteithĩrĩrie na ndĩmwĩkĩre hinya.)

Athamaki a Gũthini na a Gathigathini

² “Na rĩu, nĩngũkwĩra ūhoro wa ma: Athamaki angĩ atatũ nĩmakarahũka a kũu Perisia, na thuutha ūcio kwarahũke ūngĩ wa kana, ūrĩa ūgaatonga gũkĩra acio angĩ othe. Na rĩrĩa akaagĩa na hinya mũnene nĩ ūndũ wa ūtonga ūcio wake, nĩakarahũra andũ othe mokĩrĩre ūthamaki wa Ūyunani. ³ Ningĩ nĩgũkarahũka mũthamaki ūngĩ ūrĩ na hinya makĩria, ūrĩa ūgaathanaga na hinya mũingĩ na ekage o ūrĩa angĩenda gwĩka. ⁴ Aarĩkia kwarahũka-rĩ, ūthamaki wake nĩugathũkana na ūgayanĩrio mĩena ĩna kũrĩa huho irĩa inya cia matu-inĩ ihurutanagĩra. Naguo ūthamaki wake ndũkagaywo nĩ andũ a rũciarũ rwake, kana ūgĩe na hinya ta ūrĩa aarĩ naguo, tondũ ūthamaki wake nĩugathengio uume harĩo na ūheo andũ angĩ.

⁵ “Mũthamaki wa mwena wa gũthini nĩakagĩa na hinya, no ūmwe wa atongoria ake a ita nĩakagĩa na hinya kũmũkĩra, acooke gwathana ūthamaki-inĩ wake na hinya mũnene. ⁶ Na rĩrĩ, miaka yathirathira, nĩmagacooka kũiguana. Mwarĩ wa mũthamaki ūcio wa gũthini nĩagathĩrĩ kũrĩ mũthamaki wa gathigathini, nĩguo magĩe na kĩrĩkĩo kĩa ūiguano, no mũtumia ūcio ndagatũũra arĩ na hinya, o na mũthamaki ūcio na hinya wake matigaatũũra. Matukũ-inĩ macio mũtumia ūcio nĩagakunyanĩrwo ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ūthamaki, na ithe, o na mũndũ ūrĩa wamũteithagĩrĩa.

⁷ “Na rĩrĩ, mũndũ ūmwe wa rũciarũ rwake nĩakarahũka ithenya rĩake. Nake nĩagatharĩkĩra ita rĩa mũthamaki wa gathigathini, na atoonye itũũra rĩake rĩrĩa rĩirĩgĩre; nĩakarũa nao na amatoorie. ⁸ Ningĩ nĩagataha ngai ciao cia mĩhianano, na mĩhianano yao ya kĩgera, na indo ciao cia goro cia betha na cia thahabu acikũue acitware bũrũri wa Misiri. Nĩagatigana na mũthamaki ūcio wa gathigathini ihinda rĩa miaka ĩgana ūna. ⁹ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagatharĩkĩra mũthamaki ūcio wa bũrũri wa gũthini, no nĩagacooka ahũndũke nginya bũrũri-inĩ wake. ¹⁰ No arĩũ ake nĩmakehaarĩria kũrĩa mbaara, macookanĩrĩrie mbũtũ nene ya ita hamwe rĩa ĩkaahaata ta kĩguũ kĩa maaĩ kĩrĩa gĩtangĩhingĩrĩrio, na makinyie mbaara ĩyo nginya itũũra-inĩ rĩake rĩrĩa rĩirĩgĩre.

¹¹ “Hĩndĩ ĩyo mũthamaki wa gũthini nĩakoimagara arĩ na marũrũ akahũũrane na mũthamaki ūcio wa gathigathini, ūrĩa ūkaarhũra ita inene, no nĩakahootwo. ¹² Aarĩkia gũtaha mbũtũ ĩyo, mũthamaki ūcio wa gũthini nĩakaiyũrwo nĩ mwĩtĩo, na ooragithie andũ ngĩrĩ nyingĩ, no rĩrĩ, ūhootani wake ndũgatũũra. ¹³ Nĩgũkorwo mũthamaki wa gathigathini nĩagacookanĩrĩa mbũtũ ĩngĩ ya ita nene gũkĩra ya mbere; na thuutha wa miaka mĩingĩ nĩakoimagara erekeire kuo arĩ na mbũtũ nene mũno na ĩrĩ na indo ciothe cia mbaara.

¹⁴ “Mahinda-inĩ macio-rĩ, andũ aingĩ nĩmagookĩrĩa mũthamaki ūcio wa gũthini. Andũ a haaro gatagatĩ-inĩ ka andũ anyu nĩmakarema atĩ nĩgeetha kĩoneki gĩkĩ kĩhinge, no matikahootana. ¹⁵ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagooka aitithie ihumbu cia tũrĩ, irigĩcĩrie itũũra inene nĩguo arĩtunyane. Mbũtũ ĩcio cia ita cia kuuma gũthini itikahota kũmwĩtiria; o na thĩgarĩ ciao irĩa njega mũno itigaakorwo na hinya wa gwtĩirĩa. ¹⁶ Nake ūcio ūkaamatharĩkĩra nĩageeka o ta ūrĩa ekwiendera; gũtĩrĩ ūkaahota kũmwĩtiria. Nĩakehaanda kũu Bũrũri-inĩ ūcio Mũthaka na akorwo arĩ na hinya wa kũwananga. ¹⁷ Nĩagatua itua kwerekeria hinya wa ūthamaki wake wothie bũrũri-inĩ ūcio, acooke athondeke kĩrĩkanĩro kĩa ūiguano na mũthamaki wa gũthini. Nake nĩakamũhe mũĩritũ wake amũhĩkie nĩguo ahote kũgũthia ūthamaki ūcio, no mĩbango ĩyo yake ndĩkahinga kana ĩmũteithie. ¹⁸ Hĩndĩ ĩyo nĩakerekeria meciirĩa make mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia irĩa na ataha maingĩ mamũ, no rĩrĩ, mũnene ūmwe wa ita rĩake nĩakaniina mwĩgaatho ūcio wake, na aũgarũre ūmũcookerere. ¹⁹ Thuutha wa ūguo, nĩagacooka erekere matũũra marĩa mairĩgĩre ma bũrũri wake mwene, no nĩakahĩngwo na agwe ūndũ atagacooka kuonwo rĩngĩ.

²⁰ “Na rĩrĩ, ūrĩa ūgooka ithenya-inĩ rĩake nĩagatũma mwĩtia wa mbeeca cia igooti atuikanĩrie bũrũri ūcio wothie agĩtagĩa igooti, nĩguo atũĩrie rĩrĩa wa ūthamaki wake. No thuutha wa miaka mĩnini nĩakaniinwo, no ndakooragwo na marakara kana ooragĩrwo mbaara-inĩ.

²¹ “Na rĩrĩ, mũndũ ūrĩa ūgooka ithenya rĩake agaakorwo arĩ mũndũ wa kũnyararwo mũndũ ūtangĩtheo gĩtĩo kĩa mũthamaki. Nake nĩakahithũkĩra ūthamaki ūcio rĩrĩa andũ akuo mageciirĩa atĩ nĩ kũrĩ thayũ, aũtunyane na waara. ²² Hĩndĩ ĩyo ningĩ, ita rĩrĩ na hinya mũno nĩrĩkahaatwo rĩherio mbere yake; ita rĩu hamwe na mũnene wa kĩrĩkanĩro nĩmakaniinwo biũ. ²³ Thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ūiguano nake, nĩagacooka aheenanie, na arĩ na andũ o anini nĩakarahũka agĩe na hinya. ²⁴ Rĩrĩa mabũrũri marĩa matongu mũno magakorwo marĩ na thayũ, nĩguo akaamatharĩkĩra na eke maũndũ marĩa maithe make o na kana maithe make ma tene matekire. Nĩakagĩra arumĩrĩrĩ ake ūtonga wa ndaho, o na wa kũiya. Nĩagathugunda kũng'aurania matũũra marĩa mairĩgĩre, no nĩ kwa ihinda.

²⁵ “Nīagacookanīrīria ita inene agīe na hinya na ūcamba okīrīre mūthamaki wa gūthini. Mūthamaki wa gūthini nīakarūa nake arī na ita inene na rīa hinya, no ndagetiirīa nī ūndū wa mībango rīa agaakorwo aciirīrwo. ²⁶ Andū arīa marīānagīra na mūthamaki nīo makaamūkunyañra; ita rīake nīrīgathererio ta andū megūtwarwo nī kīguū, na aingī ao mooragīrwo mbaara-inī. ²⁷ Athamaki acio eerī, marī na ngoro iciirīre gwīka ūūru-rī, nīmagaikara metha-inī īmwe maaranīrie ndeto cia maheeni, no ndeto icio ciao itigakinyañra, amu ithirīro rīa maūndū macio rīgaakinya o hīndī rīa rītūtīwo. ²⁸ Mūthamaki wa gathigathini nīagacooka būrūrī wake arī na ūtonga mūingī, no ngoro yake īgaakorwo īreganīte na kīrīkanīro kīrīa gītheru. Nīagookīrīra kīrīkanīro kīu, na thuutha ūcio acooke ainūke būrūrī wake.

²⁹ “Ihinda rīrīa rītūtīwo rīakinya, nīagatharīkīra būrūrī wa gūthini rīia rīngī, no rīrī, itharīkīra rīa ihinda rīrī nīrīgakorwo rīrī na ūtiganu na rīa ihinda rīa mbere. ³⁰ Andū a kuuma Kitimu nīmagooka na marikabu ciao mamūkīrīre, nake nīagaakua ngoro. Nake nīakahūndūka arakarīte mūno na okīrīre kīrīkanīro kīrīa gītheru. Nīagacooka eke maūndū ma ūtugī kūrī andū arīa othe magaatirīka kīrīkanīro kīu gītheru.

³¹ “Ita rīake rīrī na indo cia mbaara nīrīkarahūka nīguo rīthaahie handū harīa hairīgīre na hinya ha hekarī, rīcooke rīeherie magongona marīa marutagwo o mūthenya nīguo matīkarutagīrwo ho. Thuutha ūcio macooke marūgamie kīndū kīrī thaahu ho, kīrīa kīngītūma būrūrī ūkīre ihoorū. ³² Nīakaheenereria na ndeto cia waara andū arīa mathūkītīe kīrīkanīro kīu gītheru, no andū arīa moōī Ngai wao nīmakeīkīra hinya na maregane nake magwatīirīe.

³³ “Andū arīa oogī nīmagathomithia andū aingī, o na gūtuika kwa ihinda nīmakoaragwo na rūhūi rwa njora, kana macīnwo na mwaki, kana manyiitwo mīguate na matunywo indo ciao cia bata. ³⁴ Maagūa-rī, nīmakaheo ūteithio mūnini, na andū aingī arīa matarī a ma nīmakegwatania nao. ³⁵ Andū amwe arīa oogī nīmakaagūa, nīguo makumuthwo, na mathambio mage imeni nginya mahinda ma ithirīro, amu ihinda rīu rītūtīwo no rīgaakinya.

Mūthamaki Ūria Witūgagīria

³⁶ “Mūthamaki ūcio ageekaga o ūrīa ekwenda. Nīagetūgīria na enenehie gūkīra ngai ciothe na nīakaaragia ndeto itarī ciaiguuo cia gūkīrīra Ngai wa ngai ciothe. Nake nīakagaacīra nginya rīrīa ihinda rīa mang’ūrī rīgaathira, nīgūkorwo ūndū ūrīa ūtūtīwo no nginya ūkaahinga. ³⁷ Nīngī ndakarūmbūiia ūhoro wa ngai cia maithe make, kana ngai rīrīa tīrīragīrio nī andū-a-nja, kana arūmbūiye ūhoro wa ngai o na īrīkū, no nī gwtūtūgīria ageetūgīria gūkīra ngai icio ciothe. ³⁸ Handū ha cio, agaathīa ngai ya kūndū kūrīa kūrīgītīwo na hinya; ngai ītoikaine nī maithe make, nīyo agaathīa na amīrutagīre thahabu na betha, hamwe na tūhiga twa goro na iheo cia thogora mūnene. ³⁹ Nīagatharīkīra kūndū kūrīa kūrīgīre na hinya mūno ateithīrīrio nī ngai ng’eni, na nīagatīithia mūno andū arīa othe makamwīnyīhīria. Acio nīo agaatua aathani maathage andū aingī, na agayanie ithaka cia būrūrī ūcio, aciheane na thogora.

⁴⁰ “Ihinda rīa ithirīro rīakinya-rī, mūthamaki ūcio wa gūthini nīakamūtharīkīra mbaara-inī, no nake mūthamaki ūcio wa gathigathini amūkīrīre na ngaari cia ita, na andū arīa mathīiiga mahaicīte mbarathi, o na marikabu nyingī. Nīagatharīkīra mabūrūrī maingī, na atuikanīrie kuo ta kīguū kīa maaī. ⁴¹ Nīngī nīagatharīkīra Būrūrī ūrīa Mūthaka. Mabūrūrī maingī nīmakaagūa, no būrūrī wa Edomu na wa Moabi, hamwe na atongoria a Amoni nīmakahonokio kuuma guoko-inī gwake. ⁴² Nīagatambūrūkīa guoko gwake mabūrūrī-inī maingī; o nāguo būrūrī wa Misiri ndūkahonoka. ⁴³ Nīakenyiitīra igūina ciothe cia thahabu na cia betha, o na ūtonga wa būrūrī wa Misiri wothe na hinya, nao andū a Libia na a Kushi mamwīnyīhīrie. ⁴⁴ No rīrī, ndūmīrīrī irīa ikaamūkīnyīra ciūmīte mwena wa irathīro na wa gathigathini nīkamūmakia, nake oimagare arī na marakara maingī athīī akaanange na aniine andū aingī biū. ⁴⁵ Akaamba hema ciake cia ūthamaki gatagatī ka irīa rīrīa inene kīrīma-inī kīrīa gītheru na gīthaka mūno. No rīrī, nīgakinya mūthia wake, na gūtīrī mūndū o na ūmwe ūkaamūteithia.

12

Mahinda ma Ithirīro

¹ “Na rīrī, hīndī īyo Mikaeli, mūnene ūrīa ūgitagīra andū anyu, nīakarahūka. Nīgūkaagīa ihinda rīa mīnyamaro mīingī itarī yoneka īngī tayo kuuma rīrīa andū mambīrīrie gūtūika ndūrīrī nginya hīndī īyo. No rīrī, hīndī īyo nīguo andū anyu makaahonokio, mūndū o wothe ūrīa ūgaakorwo aandīkītīwo ibuku-inī. ² Kīrīndī kīingī kīa arīa makomete rūkūngū-inī rwa thī nīmakarīkūio: amwe mariūkīre muoyo-inī ūrīa ūtagaathira, no arīa angī mariūke nīgeetha maconorithio na matūūre marī amene tene na tene. ³ Arīa oogī magaacangarara ta ūtheri wa īgūrū, nao arīa macookagia andū njīra-inī cia ūthīngu magaakenga ta njata tene na tene. ⁴ No wee, Danieli, hīnga ibuku na ūhūūre mūhūūri ciugo icio nyandīke ibuku-inī rīu rīa gīkūnjo, nginya rīrīa ithirīro rīgaakinya. Amu andū aingī nīmakorūūraga kūndū na kūndū nīguo mongerere ūmenyo.”

⁵ Thuutha wa maūndū macio, nīī Danieli ngīrora, ngīona hau mbere yakwa harūngī andū angī eerī, ūmwe wao arūngī hūgūrūrū-inī cia mūrīmo ūyū wa rūūī nake ūcio ūngī akarūgama hūgūrūrū-inī cia mūrīmo ūrīa ūngī. ⁶ Ūmwe wao akīarīria mūndū ūcio wehumbīte nguo cia gatani, o ūcio warūgamīte īgūrū rīa maaī ma rūūī, akīmūūria atīrī, “Maūndū macio ma kūgegania megūikara ihinda rīgana atīa magīkahinga?”

⁷ Mūndū ūcio wehumbīte nguo cia gatani, o ūcio warūgamīte īgūrū rīa maaī ma rūūī, akīambararia guoko gwake kwa ūrio o na nīngī kwa ūmotho amerekeirie na īgūrū, ngīcooka ngīguu ehīta na rītīwa rīa ūrīa ūtūūraga tene na tene, akiuga atīrī, “Maūndū macio megūikara ihinda rīmwe, na mahinda meerī, na nuthu

ya ihinda. Rĩrĩa hinya wa andũ arĩa atheru ũgaakorwo ũrĩ mũniine biũ-rĩ, nĩguo maũndũ macio mothe makaahingio.”

⁸ Nĩ ngĩguĩra maũndũ macio, no ndiigana gũtaũkĩrwo nĩ mo. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, kĩrĩkĩrĩro kĩa maũndũ macio mothe-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩ?”

⁹ Nake akĩnjookeria, akĩnjũra atĩrĩ, “Wee Danieli wĩthiire, tondũ ciugo icio nĩhingĩre na ikahũũrwo mũhũũri nginya ihinda rĩa ithirĩro. ¹⁰ Andũ aingĩ nĩmagatherio, mathirwo nĩ gĩko merũhio, taarĩ gũkumuthwo makumuthĩtwo magathera, no arĩa aaganu nĩmagakĩrĩrĩa kwagana, na gũtirĩ o na ũmwe wao ũkaamenya gĩtũmi kĩa maũndũ macio, no arĩa oogĩ nĩmakamamenya.

¹¹ “Kuuma ihinda rĩrĩa magongona ma o mũthenya makaniinwo, na ithenya rĩamo harũgamio kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru, gũgaakorwo kũrĩ mũthenya 1,290. ¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgweterera na akinyĩrie mũthia wa mũthenya 1,335.

¹³ “No wee-rĩ, wĩthiire nginya hĩndĩ rĩa ithirĩro rĩgaakinya. Nĩũkahurũka, na ningĩ marigĩrĩro ma mũthenya iyo nĩũkariũka nĩgeetha wamũkire igai rĩaku.”

HOSEA

¹ Īno niyo ndūmīriri ya Jehova ĩria yakinyīrīre Hosea mūrū wa Beeri hīndi ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia athamaki a Juda, na hīndi ya wathani wa Jeroboamu mūrū wa Joashu mūthamaki wa Isiraeli:

Mūtumia wa Hosea na Ciana Ciao

² Rīria Jehova aambīrīrie kwaria na kanua ka Hosea, Jehova aamwīrīre atīrī, “Thiī, ūkahikie mūtumia mūmaraya na ūgīe na ciana cia ūmaraya, tondū andū a būrūri nīmehītie, na ūndū wa ūtharia mūrū mūno wa gūtīrika Jehova.” ³ Nī ūndū ūcio Hosea akīhikia Gomeri mwarī wa Dibilaimu, nake akīgīa nda na akīmūciarīra mwana wa kahīi.

⁴ Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Jezireeli, tondū nīngūherithia nyūmba ya Jehu o narua nī ūndū wa ūragani mūnene ooraganire kūu Jezireeli,* na niine ūthamaki wa Isiraeli. ⁵ Mūthenya ūcio-rī, nīngoinanga ūta wa Isiraeli Gītuamba-inī kīa Jezireeli.”

⁶ Gomeri akīgīa nda rīngī na agīciara mwana wa kairītu. Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Lo-Ruhama, nīgūkorwo ndigacooka kuonania wendo rīngī kūrī nyūmba ya Isiraeli, atī ndīmarekere o na atīa.†

⁷ No nīngonania wendo kūrī nyūmba ya Juda; na nīngamahonokia, na ti na ūndū wa ūta, kana rūhiū rwa njora kana mbaara, kana na mbarathi na ahaici acio, no nī ūndū wa Jehova Ngai wao.”

⁸ Thuutha wa gūtīgithia Lo-Ruhama kuonga-rī, Gomeri agīciara kahīi kangī. ⁹ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Gatue Lo-Ammi, nī ūndū inyuī mūtīrī andū akwa, na nī ndirī Ngai wanyu.‡

¹⁰ “No rīrī, andū a Isiraeli magaatuika ta mūthanga wa hūgūrūrū-inī cia iria, ūrīa ūtangīthimīka kana ūtarīke. O handū harīa merīrwo atīrī, ‘Inyuī mūtīrī andū akwa’, no ho mageetwo ‘ariū a Ngai ūrīa ūrī muoyo’. ¹¹ Nao andū a Juda na andū a Isiraeli nīmagacookanīrīra rīngī, na nīmagathuura mūndū ūmwe amatongorie, nao nīmakoiima būrūri ūcio, nīgūkorwo mūthenya wa Jezireeli nīūgaatuika mūthenya mūnene.

2

¹ “Ha ūhoro wa ariū a thoguo, meere atīrī, ‘Inyuī mūrī andū akwa’, na ha ūhoro wa aarī a thoguo, ūmeere atīrī, ‘Inyuī mūrī endwa akwa’.*

Isiraeli Kūherithio na Gūcookererio

² “Thaithai nyina wanyu, mūthaithei, nīgūkorwo we ti mūtumia wakwa, na nī ndirī mūthuriwe.

Nīherie maūndū ma ūtharia ūthiū-inī wake, na athengie ūmaraya gatagatī-inī ka nyondo ciake.

³ Akorwo ti ūguo ndīmūrute nguo aikare arī njaga, na ndūme aikare njaga o ta mūthenya ūrīa aaciariwo; ngaamūtua ta werū,

na ndīmūgarūre atuīke būrūri mūng’aru, na ndīmūūrage na nyoota.

⁴ Ndikaigūra ciana ciake tha, tondū nī ciana cia ūtharia.

⁵ Nyina wao akoretwo akīhūra ūmaraya, na aagīre nda ciao na njira cia ūura-thoni.

Nī ūndū oigīte atīrī, ‘Nīngūrūmīrīra endwa akwa, arīa maaheaga irio ciakwa na maaī makwa, na guoya wakwa wa ng’ondū o na gatani yakwa, maguta makwa o na kīria nyuuga.’

⁶ Nī ūndū wa ūguo nīngūhinga njīra yake na mīigua, ndīmūirigīre thīinī, aage njīra ya kuumīra.

⁷ Nīagateng’eria endwa ake na ndakamakinyīra. Akaamacaria na ndakamona.

Hīndi ūyo nīagacooka oige atīrī, ‘Nīngūcoka kūrī mūthuuri wakwa wa mbere, nīgūkorwo hīndi ūyo nīndaikarīte wega gūkīra rīu.’

⁸ Mūtumia ūcio nīagire kūmenya atī nī nī ndaamūheaga ngano, na ndibei ya mūhihano, o na maguta, na ngamūingīhīria betha na thahabu,

* 1:4 Jezireeli nī kuuga “Ngai nīaharaganagia”. † 1:6 Lo-Ruhama nī kuuga “arīa mataigūrīrwo tha” kana “andū matarī ende”. ‡ 1:9 Lo-Ammi nī kuuga “arīa matarī andū akwa”. * 2:1 Ruhama nī kuuga “arīa maigūrīrwo tha”, naguo Ammi nī kuuga “andū akwa”.

iria maahūthagīra gūthondeka ngai īrīa īitagwo Baali.[†]

- 9 “Tondū ūcio nīngoya ngano yakwa yakūra,
na ndibei yakwa ya mūhihano yagīrira,
na ndīmūtunye guoya wakwa wa ng’ondū na gatani yakwa,
o iria ciarī cia kūmūhumbīra njaga yake.
- 10 Nī ūndū ūcio, nīngaguūria maūndū make ma waganu
endwa ake mamwīroreire;
gūtīrī mūdū ūkaamūteithūra moko-inī makwa.
- 11 Nīnganiina ikeno ciake ciothe, arī cio:
ciathī ciake cia mwaka o mwaka, na Tūrūgamo twake twa mweri,
na mīthenya yake ya Thabatū, na ciathī ciake ciothe iria nyamūre.
- 12 Nīngathūkangia mīthabībū yake na mīkūyū yake,
īrīa oigire nī irīhi riake kuuma kūrī endwa ake;
nīngamītua ihinga,
na nyamū cia gīthaka nīkamīrīa.”
- 13 Jehova ekuuga atīrī,
“Nīngamūherithia nī ūndū wa mīthenya īrīa acinīire Baali ūbumba;
rīrīa eegemagia na icūhī, na mathaga ma goro,
na akīrūmīrīra endwa ake, no akīraganīrwo nī nīi.
- 14 “Nī ūndū wa ūguo nīngūmūguucīrīra na waara;
ngūmūtongoria nginya werū-inī,
na ndīmwarīre na ciugo cia wendo.
- 15 Kūu nīkuo ngaamūcookeria mīgūnda yake ya mīthabībū,
na ndue Kīanda kīa Akorī mūrango wa mwīhoko.[‡]
Kūu nīkuo akaina o ta ūrīa ainaga matukū-inī ma ūnini wake,
aine ta ūrīa ainire mūthenya ūrīa aambatire kuuma būrūri wa Misiri.”
- 16 Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio-rī,
nīūkanjīta ‘Mūthuuri wakwa’;
ndūkanjīta rīngī ‘Mwathi wakwa’.
- 17 Nīngeheria marītwa ma Baali kuuma mīromo-inī yake;
marītwa macio matikagwetwo rīngī.
- 18 Mūthenya ūcio nīngathondeka kīrīkanīro
na nyamū cia gīthaka, o na nyoni cia rīera-inī,
na ciūmbe iria ithiagīra gūkū thī nī ūndū wao.
Ūta, na rūhiū rwa njora, na mbaara nīngaciniina būrūri-inī,
nīgeetha othe makomage marī na thayū.
- 19 Nīngakūūria ūtūike mūtumia wakwa nginya tene;
ngaakūūria ūtūike wakwa ūhoro-inī wa ūthingu na wa kīhooto,
ngūūrie ndī na wendo na tha.
- 20 Nīngakūūria ūtūike wakwa na wīhokeku,
nawe nīūgetikīra Jehova.”
- 21 Jehova ekuuga atīrī,
“Mūthenya ūcio-rī, nīngacookia ūhoro;
nīngacookeria matu ūhoro,
namo matu macookerie thī ūhoro;
- 22 nayo thī īcookerie ngano,
na ndibei ya mūhihano, na maguta ūhoro,
nacio nīngacookeria Jezireeli ūhoro.
- 23 Nīngamūhaanda būrūri-inī nī ūndū wakwa mwene;
nīngonania wendo wakwa harī ūrīa nderīte atīrī,
‘Nīi ndikwendete’.
- Arīa nderīte atīrī, ‘Inyuī mūtīrī andū akwa’,
nīngameera atīrī,
‘Inyuī mūrī andū akwa’;
na mūdū o mūdū oige atīrī, ‘Wee nīwe Ngai wakwa.’”

[†] 2:8 Andū a Kaanani meetikītie atī Baali nīyo yamaheaga ngano, na ndibei, na maguta.
“gūthīnīo”.

[‡] 2:15 Kīanda kīa Akorī nī kuuga “thīina” kana

¹ Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thiĩ, wonie mütumia waku wendo rĩngĩ, o na gũtuika nĩendetwo nĩ mündũ ũngĩ na nĩ mũtharia. Mwende o ta ũria Jehova endete andũ a Isiraeli, o na gũtuika nĩmagarũrũkagĩra ngai ingĩ na makenda keki iria nyamũre cia thabibũ nyũmũ.”

² Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũgũra na thogora wa cekeri ikũmi na ithano* cia betha, na ta homeri na lethekeu imwe† ya cairi. ³ Ngĩcocoa ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩgũtũũrania na nĩ matukũ maingĩ, na no nginya ũtĩge ũmaraya na ndũkendane na mündũ ũngĩ, na nĩ nĩngũtũũrania nawe.”

⁴ Nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩmegũtũũra matukũ maingĩ matarĩ na mũthamaki kana mũnene, na matarĩ na igongona kana mahiga maamũre, na matarĩ na ebodi kana mũhianano. ⁵ Thuutha ũcio andũ a Isiraeli nĩmagacooka na marongorie Jehova Ngai wao na Daudi mũthamaki wao. Nĩmagooka makĩinainaga kũrĩ Jehova na kũrĩ irathimo ciake matukũ-inĩ ma mũthia.

4

Thitango ya Gũũkĩrĩra Isiraeli

¹ Iguai ũhoru wa Jehova, inyuĩ andũ a Isiraeli,
tondũ Jehova nĩekũmũthitanga,
inyuĩ mütũũraga thĩinĩ wa bũrũri ũyũ:

“Nĩ ũndũ-rĩ, gũtirĩ na wĩhokeku kana wendo,
kana kũmenya Ngai thĩinĩ wa bũrũri ũyũ.

² Kĩrĩa kũrĩ no kũrumana, na kũheenania, na ũragani,
na ũici, na ũtharia;

maũndũ macio makaingĩha mũno,
na ũiti wa thakame ũkarũmĩrĩra ũiti wa thakame.

³ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ bũrũri nĩũracakaya,
na arĩa othe matũũraga thĩinĩ wago makahinyara;
nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ nĩgũkua irakua.

⁴ “No rĩrĩ, ndũkareke mündũ arehe thitango,
mündũ ndagathitange ũria ũngĩ,
nĩgũkorwo andũ anyu mahaana andũ arĩa
mathitangaga mũthĩnjĩri-Ngai.

⁵ Mũhĩngagwo mũthenya na ũtukũ,
na anabii makahĩngwo hamwe na inyuĩ.

Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina maitũguo.

⁶ Andũ akwa maniinagwo nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo.

“Tondũ nĩmũregete ũmenyo,
o na nĩ nĩndĩmũregete mũtuĩke athĩnjĩri-Ngai akwa;
tondũ nĩmũtiganĩrie watho wa Ngai wanyu,
o na nĩ nĩngatiganĩria ciana cianyu.

⁷ O ũria athĩnjĩri-Ngai maingĩhaga,
nuguo maakĩragĩrĩria kũnjĩhĩria;
nao magĩkũũrania riiri wao na kĩndũ gĩa thoni.

⁸ Mehũũnagia na mehĩa ma andũ akwa,
na magakenera waganu wao.

⁹ Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ: O ta ũria andũ makaahaana,
no taguo athĩnjĩri-Ngai makaahaana.

Nĩngamaherithia othe nĩ ũndũ wa mĩthĩire yao,
na ndimarĩhe kũringana na ciiko ciao.

¹⁰ “Makaarĩaga no matikahũũna,
makaahũũraga ũmaraya no matikaingĩha,
tondũ nĩmatiganĩrie Jehova
nĩguo meheane ¹¹ kũrĩ ũmaraya,
na kũnyua ndibei rĩa ngũrũ na ya mũhianano,
iria cieheragia ũmenyo ¹² wa andũ akwa.
Mahooyaga kĩrĩa kuuma kũrĩ mũhianano mũicũhie,
naruo rũthanju rwa ũragũrĩ rũkamacookeria ũhoru.

Roho wa ũmaraya nĩũmahĩthagia njĩra;
makaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai wao.

¹³ Marutagĩra igongona irĩma igũrũ,
na magacinĩra maruta ma njino tũrĩma-inĩ,

* 3:2 nĩ ta giramu 170 † 3:2 nĩ ta kilo 330

na rungu rwa mūtī wa mūgandi, na wa mūribina, o na mūcececi,
tondū kīruru kiayo nī kīega.

Nīkīo airītu anyu mahūūruga ūmaraya,
na atumia a ariū anyu magatharia.

¹⁴ “Ndikaherithia airītu anyu maahūūra ūmaraya,
kana herithie atumia a ariū anyu maatharia,
tondū arūme o ene mathiiga thiritū na maraya,
na makarutaga igongona hamwe na maraya ma mahooero-inī:
nī ūndū ūcio andū matarī ūmenyo nīmakanangika!

¹⁵ “Atīrī wee Isiraeli, o na gūtūika nīūtharagia-rī,
Juda nīagītige kwīhia.

“Ndūgathiī Giligali;
o na ndūkambate Bethi-Aveni.*
Na ndūkehīte uuge atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo!’

¹⁶ Andū a Isiraeli mang’athītie
o ta moori ng’athia.

Kūngīhoteka atia Jehova amarīithie
ta tūgondu tūrī nyeki-inī nduru?

¹⁷ Efiraimu nīegwatanītie na mīhianano;
tiganai nake!

¹⁸ O na rīrīa kīndū kīao gīa kūnyua gīthirīte-rī,
no mathiiga na mbere na ūmaraya wao;
aathani ao nīmendete mūno njīra cia thoni.

¹⁹ Kīhuhūkano kīnene gīkaamahaata kīmombūkie,
na magongona mao nīmakamaconorithia.

5

Isiraeli Gūtūirwo Ciira

¹ “Iguai ūhorō ūyū, inyuī athīnjīri-Ngai!
Tegai matū, inyuī andū a Isiraeli!
Thikīrīria, wee nyūmba ya ūthamakī!
Nī inyuī mūgūtūirwo ciira ūyū:
Mūkoretwo mūrī mūtego kūu Mizīpa,
na mūrī wabu ya gūtegana yarītwo kūu Taboru.

² Aregi a watho nīmarikīire ūragani-inī.
Nī nīngamaherithia othe.

³ Nī nīnjūū maūndū mothe ma Efiraimu;
Isiraeli ndahithītwo kuuma kūrī nīi.

Wee Efiraimu, rīu nīūhūrīte ūmaraya;
Isiraeli nake nīathūkīte.

⁴ “Ciiko ciao itingīmetīkīria
gūcookerera Ngai wao.
Roho wa ūmaraya ūrī ngoro-inī ciao,
nao makaaga kūmenya Jehova.

⁵ Mwītīo wa Isiraeli nīūrutaga ūira wa kūmookīrīra;
andū a Isiraeli na Efiraimu mahīngagwo nī mehia mao;
Juda o nake akahīngwo hamwe nao.

⁶ Hīndī irīa magaathiī na ndūuru ciao cia mbūrī na cia ng’ombe
kūrongooria Jehova-rī,
matikamuona; we nīamehereire.

⁷ Nīmagīte kwīhokeka harī Jehova;
nao magaciara ciana itarī na ūngai.

Na rīrī, ciathī ciao cia Karūgamo ka Mweri
nīikaamameria, o hamwe na mīgūnda yao.

⁸ “Huhai karumbeta kūu Gibeā,
na mūhuhe corō kūu Rama.
Muuge mbu ya gwītana mbaara kūu Bethi-Aveni;

*

4:15 Bethi-Aveni rīarī rītwa rīa kūnyūrīria Betheli, tondū Bethi-Aveni nī kuuga “Nyūmba ya waganu”, naguo Betheli nī kuuga “Nyūmba ya Ngai”.

- wee Benjamini, wihũũge.
⁹ Efiraimu nĩgũgakira ihooru
 mũthenya ũcio wa ituĩro.
 Gatagatĩ-inĩ ka mihĩrĩga ya Isiraeli-rĩ,
 nĩĩ ngwanĩrĩra ũrĩa kũrĩ.
¹⁰ Atongoria a Juda mahaana
 andũ arĩa meheragia mahiga ma mĩhaka.
 Nĩngamaitĩrĩra mang' ũrĩ makwa,
 taarĩ kĩguũ kĩa maaĩ.
¹¹ Efiraimu nĩmũhinyĩrĩrie,
 akarangĩrĩrio ituĩro-inĩ rĩa ciira,
 nĩ ũndũ wa kwenda kũrũmĩrĩra mĩhianano.
¹² Nĩĩ haana memenyi kũrĩ Efiraimu,
 na ngahaana ta ũbuthu kũrĩ andũ a Juda.
¹³ "Rĩrĩa Efiraimu oonire ndwari yake,
 nake Juda akĩona irona ciake-rĩ,
 hĩndĩ iyo Efiraimu agĩthĩ kũrĩ Ashuri,
 na agĩtũmana kũrĩ mũthamaki ũcio mũnene nĩguo amũteithie.
 Nowe ndangĩhota gũkũhonia,
 o na kana ahonie irona ciaku.
¹⁴ Nĩĩ ngaatuĩka ta mũrũũthi kũrĩ Efiraimu,
 nduĩke ta mũrũũthi ũrĩ hinya kũrĩ Juda.
 Ngaamatambuuranga, njooke ndĩthiire;
 ngaamataha, na gũtirĩ mũndũ ũkaamahonokia.
¹⁵ Nĩngĩ nĩĩ nĩngacooka gwakwa,
 nginya rĩrĩa magetĩkĩra mahĩtia mao.
 Nao nĩmakarongooria ũthiũ wakwa;
 nao mona mathiĩna nĩmakanongoria na kĩa."

6

Isiraeli Kwaga Kwĩrĩra

- ¹ "Ũkai, rekei tũcookerere Jehova.
 Nĩatũtambuurangĩte,
 no nĩegũtũhonia;
 nĩatũtĩhangĩtie,
 no nĩegũtuoha irona ciitũ.
² Thuutha wa matukũ meerĩ, nĩagatwarahũra;
 mũthenya wa itatũ nĩagatũcookereria
 nĩguo tũtũũre muoyo mbere yake.
³ Nĩtũmenyei Jehova,
 na tũkĩrĩrĩrie kũmũmenya.
 Ti-itherũ o ta ũrĩa riũa rĩrathaga-rĩ,
 noguo o nake akooneka;
 agooka kũrĩ ithuĩ ta mbura ya hĩndĩ ya heho,
 kana ta mbura ya gũkũria irio rĩrĩa yuraga thĩ."
⁴ "Wee Efiraimu-rĩ, ingĩgwĩka atĩa?
 Na wee Juda-rĩ, ngũgwĩka atĩa?
 Wendo waku ũhaana ta kĩbii kĩa rũciinĩ,
 ũkahaana ta ime rĩa rũciinĩ rĩrĩa rĩcookaga rĩgathira.
⁵ Nĩkĩo ndaagũtinangirie icunjĩ na tũnua twa anabii akwa,
 ngĩkũũraga na ciugo cia kanua gakwa;
 matuĩro makwa magĩkĩhenũka ta rũheni igũrũ rĩaku.
⁶ Nĩgũkorwo nyendaga tha no ti igongona,
 na kũmenya Ngai gũkĩra maruta ma njino.
⁷ O ta ũrĩa Adamu aathũkirie kĩrĩkanĩro gĩakwa,
 noguo maagire kwĩhokeka ũndũ-inĩ ũcio.
⁸ Gileadi nĩ itũũra inene rĩa andũ aaganu,
 rĩhakĩtwo imeni nĩ makinya marĩ na thakame.
⁹ O ta ũrĩa ikundi cia atunyani ciĩhithagĩra mũndũ,
 no taguo ikundi cia athĩnjĩri-Ngai ciĩkaga;
 moraganagira njĩra-inĩ ya gũthiĩ Shekemu,
 makagera ngero cia thoni.

¹⁰ Niĩ nĩnyonete ūndũ mūuru mūno
nyũmba-inĩ ya Isiraeli.
Kūu nĩkuo Efiraimu eheanĩte ahũũre ūmaraya,
nake Isiraeli nĩakanyiitwo nĩ thaahu.

¹¹ “O na kūrĩ we, wee Juda,
nĩwathĩrĩrio ihinda rĩa magetha.

“O hĩndĩ irĩa ndaacookeria andũ akwa maũndũ ma kũmaguna,

7

¹ o rĩrĩa ndenda kũhonia Isiraeli-rĩ,
mehĩa ma Efiraimu makonanio,
nacio ngero cia Samaria ikaguũrio.
Maaragia maũndũ ma maheeni,
na aici magatua nyũmba, magatoonya,
nacio njangiri igatunyana indo njĩra-inĩ;
² no rĩrĩ, matimenyaga
atĩ nĩndirikanaga ciĩko icio ciao njũru ciothe.
Mehĩa mao nĩmamarigiĩciĩrie;
makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.

³ “Makenagia mũthamaki na waganu wao,
magakenia anene na maheeni mao.

⁴ Othe nĩ itharia,
maakanaga ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate,
rĩrĩa mũrugi wa mĩgate atabataragio nĩ gwakĩrĩria
kuuma gũkanda mũtu nginya ūimbe.

⁵ Mũthenya wa gĩathĩ kĩa mũthamaki witũ-rĩ,
we na anene ake manyuuaga ndibei makarĩio,
nake akanyiitana moko na arĩa manyũrũranagia.

⁶ Ngoro ciao nĩ ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate;
mathiiga harĩ we marĩ na waara.

Thuti ciao ciakanaga kahora ūtukũ wothē;
nakuo gwakĩa rũciĩnĩ igaakana ta mwaki wa rũrĩrĩmbĩ.

⁷ Othe mahiũhite ta riiko rĩa kũrugĩra mĩgate;
moragaga aathani ao.

Athamaki ao othe maniinagwo,
na gũtirĩ o na ūmwe wao ūngayagĩra.

⁸ “Efiraimu nĩetukanĩtie na ndũrĩrĩ;
Efiraimu nĩ mũgate ūtarĩ mũgarũre.

⁹ Andũ a kũngĩ marĩaga hinya wake,
nowe ndamenyaga ūguo.

Njuĩrĩ ciake irĩ na mbuĩ,
nowe ndoonaga ūguo.

¹⁰ Mwĩtĩio wa Isiraeli nĩũrutaga ūira wa kũmũũkĩrĩra,
no o na kūrĩ ūguo-rĩ,
we ndacookagĩrĩra Jehova Ngai wake,
kana akamũrongoria.

¹¹ “Efiraimu ahaana ta ndutura,
irĩa iheenekaga narua, itarĩ ūmenyo;
rĩmwe akayagĩra bũrũri wa Misiri
na rĩrĩa rĩngĩ agathiĩ Ashuri.

¹² Rĩrĩa magaathiĩ-rĩ, nĩngaikia wabu yakwa igũrũ rĩao;
nĩngamaharũrũkia ta nyoni cia rĩera-inĩ.
Rĩrĩa ngaigua nĩmaracookanĩrĩra-rĩ,
nĩngamanyiita.

¹³ Kaĩ marĩ na haaro-ĩ,
tondũ nĩmandiganĩirie!

Maronĩinwo,
tondũ nĩmanemeire!
Niĩ nĩnyendaga kũmahonokia,
no-o no igenyo manjigagĩrĩra.

¹⁴ Matingayagira kuuma ngoro-ini ciao,
no kugirika magirikaga mari mariri-ini mao.
Monganaga hamwe ni undu wa ngano, na ndibei ya muhiano,
no ni makahutafira.
¹⁵ Ndaamathomithirie na ngimekira hinya,
no-o mathugundaga kunjika uuru.
¹⁶ Maticookagira uria-uri-Iguru-Muno;
mahaana ta uta uria uhitagia wathi.
Atongoria ao makooragwo na ruhiu rwa njora,
ni undu wa ciugo ciao cia ruturiko.
Ni undu wa uguo nimakanyururio
kui bururi wa Misiri.

8

Israeli Kugetha Kihuhukania

¹ "Huhai karumbeta mwihuge!
Thu irerete iguru ria nyumba ya Jehova ta nderi,
tondu andu nimathukitie kirikaniro giakwa,
na makarega watho wakwa.
² Israeli niarangaia, akoiga atiri,
'Wee Ngai witu, nitukumenyete!'
³ No Israeli niaregete undu uria mwega;
ni undu ucio thu nikamuingatithia.
⁴ Marugamagia athamaki matari na ruha rwakwa,
magathuura anene itametikiritie.
Methondekagira mihianano
na betha na thahabu ciao,
nayo igatuika ya kumaniina.
⁵ Wee Samaria-ri, te muhianano wa ngai iyo ya njau!
Marakara makwa nimakanite hari yo.
Ni ngina-ri megutuura maremetwo niguikara mari atheru?
⁶ Acio moimite Israeli!
Njau ino ni muturi umithondekete;
yo ti Ngai.
Njau iyo ya Samaria-ri,
nikoinangwo icunjia.
⁷ "Mahaandaga ruhuho,
makagetha kihuhukania;
ngano ndiri na magira,
ndingiumia mutu;
korwo no iciare ngano,
andu a kungi nio mangimiria.
⁸ Israeli niameretio;
riu ari gatagati ka nduriri
ahaana ta kindu gitar bata.
⁹ Nigukorwo nimambatite, magathii Ashuri,
ta ndigiri ya githaka ikiurura iri iiki.
Efiraimu niyendetie kuri endwa ake.
¹⁰ O na gutuika nimeyendetie gatagati-ini ka nduriri,
riu ningumacookaniriria hamwe.
Mekwambiriria kuhinyara,
mahinyirio ni muthamaki uria uri hinya.
¹¹ "O na gutuika Efiraimu niakite igongona nyingi
cia kurutagirwo maruta ma kuhoroherio mehia,
icio ituikite igongona cia kwihagira.
¹² Ndaamandikiire maundu maingi watho-ini wakwa,
no makimatua taari maundu mageni.
¹³ Marutaga magongona maria ndeheirwo,
magacooka makaria nyama icio,
no Jehova ndakenagio nimo.
Na riri, niekuririkana waganu wao,
na aherithie mehia mao.

Nao nĩmagacooka bũrũri wa Misiri.
 14 Isiraeli nĩariganĩirwo nĩ ũrĩa wamũmbire,
 na agaaka nyũmba cia ũnene;
 Juda nĩairigiĩre matũũra maingĩ na thingo cia hinya.
 No nĩngarehere matũũra mao manene mwaki
 ũrĩa ũgaacina ciikaro ciao iria ciirigitwo na hinya.”

9

Kũherithio kwa Isiraeli

- 1 Wee Isiraeli-rĩ, tiga gũkena;
 tiga gũkũngũira ta ndũrĩrĩ iria ingĩ.
 Nĩgũkorwo ũkoretwo ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Ngai waku;
 wee nĩwendete mũcaara wa maraya,
 ũkaũcaragia kũria guothe kũhuhagĩrwo ngano.
 2 Ihuhĩro cia ngano na ihihĩro cia ndibei itikahũũnia andũ,
 o na gũtigakorwo na ndibei ya mũhahano.
 3 Matigaatũũra bũrũri wa Jehova;
 Efiraimu agaacooka bũrũri wa Misiri,
 na arĩe irio irĩ thaahu kũu Ashuri.
 4 Matigaitĩra Jehova maruta ma ndibei,
 kana magongona mao mamũkenie.
 Kũrĩo magongona ta macio makaahaana ta mũgate wa andũ megũcakaya;
 aria othe makaamarĩa nĩmakanyĩitwo nĩ thaahu.
 Irio icio igaakorwo irĩ ciao o ene;
 itikareehwo hekarũ-inĩ ya Jehova.
 5 Mũgeeka atĩa mũthenya ũrĩa mwamũre wa ciathĩ cianyu,
 mũthenya iyo ya giathĩ kia Jehova?
 6 O na mangĩkaahonoka kwanangwo,
 andũ a bũrũri wa Misiri nĩmakamacookereria,
 nao andũ a Memufisi mamathike.
 Cong'e nĩguo ũgaacooka handũ ha igĩna ciao cia betha,
 nayo mĩigua ihumbĩre hema ciao.
 7 Matukũ ma kũherithio nĩmakinyu,
 iĩ, matukũ ma kũrĩhania nĩmakinyĩte.
 Isiraeli nĩamenye ũguo.
 Tondũ mehia manyu nĩ maingĩ mũno,
 na rũmena rwanyu rũkaneneha mũno,
 mũnabii akoonagwo arĩ mũndũ mũkĩigu,
 na mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũrathi akonwo arĩ mũgũrũki.
 8 Mũnabii nĩwe ũtũitwo mũrangĩrĩ* wa Efiraimu nĩ Ngai wakwa;
 no nrĩrĩ, mĩtego imwetereire njĩra-inĩ ciake ciothe,
 na rũmena rũkamweterera nyũmba-inĩ ya Ngai wake.
 9 Nĩmatoonyereire, makarikĩra mũno ũũru-inĩ,
 o ta ũrĩa meekire matukũ-inĩ ma Gibeaa.
 Nake Ngai nĩakaririkana waganu wao,
 na amaherithie nĩ ũndũ wa mehia mao.
 10 “Rĩrĩa ndaamenyire Isiraeli,
 kwarĩ ta mũndũ onete thabibũ werũ-inĩ;
 rĩrĩa ndonire maithe manyu-rĩ,
 kwarĩ ta mũndũ onete matunda ma mĩtĩ wa mũkũyũ marĩa maambaga kwĩrua.
 No rĩrĩa Isiraeli mookire Baali-Peoru,
 nĩmeyamũrĩre mũhianano ũcio wa gĩconoko,
 na magĩthũka, magĩtuika o ta kĩndũ kũu mendete.
 11 Riiri wa Efiraimu ũkoombũka ta nyoni ũũre:
 gũtigakorwo ũhoru wa gũciara, kana gũkuua nda, o na kana kũgĩa nda.
 12 O na mangĩkaarera ciana-rĩ,
 nĩngaciũruga ciothe.
 Rĩrĩa ngaagarũrũka ndĩmatige,
 kaĩ nĩmagakorwo na haaro-ĩl
 13 Nĩnyonete Efiraimu,

* 9:8 Arangĩrĩ maarĩ anabii arĩa a ma, na nĩo matendetwo nĩ andũ a Isiraeli.

ahaanditwo handū hega, o ta Turo.
No rīrī, Efiraimu akaaruta ciana ciae,
acineane kūrī mūūragani.”

¹⁴ Mahe, Wee Jehova;
no nī kūrī ūkūmahe?
Mahe nda iria ihunaga,
na ūmahe nyondo iria itarī iria.

¹⁵ “Nī ūndū wa waganu wao wothē marī kūu Giligali,
nīkīo ndamamenire marī o kūu.
Nī ūndū wa ciiko ciao cia mehia-rī,
nīngamarutūrūra moime nyūmba yakwa,
na ndigacooka kūmenda ringī;
atongoria ao othe nī aremi.

¹⁶ Andū a Efiraimu nīacine nī mbaa,
naguo mūrī wao nīūhoohete,
maticiaraga maciaro.
O na mangīciara ciana-rī,
nīngooraga ciana icio ciao mendete.”

¹⁷ Ngai wakwa nīakamarega,
nīgūkorwo matiamwathīkīire;
magaatuika andū a kūrūūraga ndūrīrī-inī.

10

¹ Isiraēli aarī ta mūthabibū watheeremaga,
nake agīciarīra maciaro.
O ūrīa maciaro make maingihaga-rī,
noguo nake aakaga igongona nyingī;
o ūrīa būrūri wake wagaacagīra-rī,
noguo aagemagia mahiga make marīa maamūre ma kūhooyagwo.
² Ngoro ciao nī cia maheeni,
na rīu no nginya marīhio wīhia wao.
Jehova nīakamomora igongona ciao,
na athūkangie mahiga macio mao maamūre ma kūhooyagwo.

³ Ningī nīmakoiga atīrī, “Tūtīrī na mūthamaki,
tondū tūtiigana gūtīia Jehova.
No o na korwo twarī na mūthamaki-rī,
nī atīa angīahotire gūtīwīkīra?”
⁴ Meranagīra ciiranīro nyingī,
na makehīta mīhīitwa ya maheeni,
na magathondeka irikanīro;
nī ūndū ūcio maciira makunūkaga
ta mahuti marī ūrogi marīa mameraga hianyū-inī.
⁵ Andū arīa matūūraga Samaria metangaga
nī ūndū wa mūhianano wa njaū irīa ya Bethi-Aveni.
Amu andū akuo nīmakamīcakaīra,
na noguo athīnjīri-ngai a mīhianano īyo mageeka
arīa makenagīra riiri wayo,
tondū nīyeheretio kuuma kūrī o, īgathaamīrio kūndū kūngī.
⁶ Nayo īgaatwarwo Ashuri,
ītuīke kīheo kūrī mūthamaki ūcio mūnene.
Efiraimu nīagaconorithio;
Isiraēli nake nīagaconoka nī ūndū wa mīhianano īyo yake ya mītī.
⁷ Samaria na mūthamaki wakuo magaathererio
ta karūhonge karī igūrū wa maaī, maniinwo.
⁸ Kūndū kūrīa gūtūtūgīru gwīkagīrwo waganu nīgūkanangwo,
na nīkuo kwene wīhia wa Isiraēli.
Mīgua na mahiū ma nyeki-inī nīcio īgaakūra kuo,
nacio ihumbīre igongona ciao.
Nao andū nīmakeera irīma atīrī, “Tūhumbīrei!”
na macooke meere tūrīma atīrī, “Tūgwīrei!”

⁹ “Wee Isiraeli-rĩ, kuuma o matukũ-inĩ ma Gibe
ũtũũrite wĩhagia, na ũguo noguo ũtũũraga.
Githĩ mbaara ndĩakinyĩire eeki ũũru kũu Gibe?

¹⁰ Rĩrĩa niĩ ngenda, nĩngamaherithia;
ndũrĩrĩ nĩngacookanĩrĩra,
imokĩrĩre nĩguo imoohe imatahe
nĩ ũndũ wa mehia mao kũingĩha.

¹¹ Efiraimu nĩ moori menyerie wĩra
ĩrĩa yendete gũkonyora ngano;
nĩ ũndũ ũcio nĩngamĩoha icooki
ningo-inĩ yayo thaka.

Nĩngatwarithia Efiraimu,
Juda no nginya agaacimba na mũraũ,
nake Jakubu no nginya agaacimba gĩtira.

¹² Rĩu-rĩ, mwihaandĩrei ũhoru wa ũthingu,
nĩguo mwĩgethere maciaro ma wendo ũtathiraga,
na mũciimbe mĩgũnda yanyu ya ngamba;
nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu rĩa kũrongooria Jehova,
nginya rĩrĩa agooka,
oirie mbura ya ũthingu igĩrũ rĩanyu.

¹³ No rĩrĩ, inyuĩ mũhaandĩte waganu,
mũkagetha ũũru;
inyuĩ mũrĩite maciaro ma maheeni.

Tondũ mwĩhokaga hinya wanyu inyuĩ ene,
o na wa njamba cianyu nyingĩ cia ita-rĩ,

¹⁴ mũrurumo wa mbaara nĩgokĩrĩra andũ aku.
Nĩ ũndũ ũcio ciikaro ciaku iria nũmu nĩikaanangwo,
o ta ũrĩa Shalimani aanangire Bethi-Arabeli mũthenya ũrĩa wa mbaara,
rĩrĩa manyina ma twana maatungumanirio thĩ hamwe na twana twao.

¹⁵ Ũguo noguo ũgeekwo wee Betheli,
nĩ ũndũ wa waganu waku mũnene.

Rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakĩa-rĩ,
mũthamaki wa Isiraeli nĩakaniinwo biũ.

11

¹ “Rĩrĩa Isiraeli aarĩ kaana-rĩ, nĩndamwendete,
ngĩgĩta mũrũ ũcio wakwa oime bũrũri wa Misiri.

² No o ũrĩa ndaakĩragĩrĩria gwĩta Isiraeli,
noguo maakĩragĩrĩria kũnjũrĩra.
Nao makĩrutĩra Baali magongona,
na magĩcinĩra mĩhianano ũbumba.

³ Nĩ nĩ niĩ ndaarutire andũ a Efiraimu gwĩtwara na magĩrũ,
ndĩmanyiĩite moko;
no matiigana kũmenya
atĩ nĩ niĩ ndamahonagia.

⁴ Nĩndamatongoragia na mĩkanda ya ũtugi wa ũmũndũ,
ngamaguucĩrĩria na mĩhĩndo ya wendo;
ngĩmaruta icooki ngingo,
na ngĩnamĩrĩra kũmahe irio.

⁵ “Githĩ matigagĩcooka o kũu bũrũri wa Misiri,
o na githĩ matigaathwo nĩ Ashuri,
tondũ nĩmaregete kwĩrĩra, manjookerere?

⁶ Hiũ cia njora ikaahenũkaga matũũra-inĩ mao manene,
ikaananga mĩgĩko ya ihingo ciao,
na ikinyie mĩbango yao mũthia.

⁷ Andũ akwa nĩmatuĩte itua maahuutatĩre.
O na mangĩgaakĩra ũrĩa-ũrĩ-Igĩrũ-Mũno-rĩ,
ndakamatũgĩria o na atĩa.

⁸ “Ndahota atĩa gũgũtirika, wee Efiraimu?

Ndahota atĩa gũkũrekereria, wee Isiraeli?
Ndahota atĩa gũtũma ũtuĩke ta Adima?
Ndahota atĩa gũgũtua ta Zeboimu?

Ngoro yakwa nūreganīte na ūhorō ūcio,
 nacio tha ciakwa ciothe nīciarahūkīte.
⁹ Ndikamūkinyīria marakara makwa mahiū,
 o na kana hūgūkīre Efiraimu ndīmūniine.
 Nīgūkorwo nīi nī nīi Ngai, ndirī mūdū,
 Ngai Ūria Mūtheru gatagatī-inī kanyu.
 Ndigooka kūrī we ndī na mang'ūrī.
¹⁰ Nīmakarūmīrīra Jehova;
 nake nīakararama ta mūrūūthi.
 Hīndī īria akaararama-rī,
 ciana ciake nīgooka ikīinainaga ciumīte mwena wa ithūiro.
¹¹ Igooka ikīinainaga
 ta nyoni ikiuma būrūri wa Misiri,
 na ta ndutura ikiuma būrūri wa Ashuri.
 Nīngatūma matūūre mīciī-inī yao ene,"
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Mehia ma Isiraeli

¹² Efiraimu andigīciīrie na maheeni,
 nyūmba ya Isiraeli ikandigīciīria na kūheenania.
 Nake Juda akaremera Ngai,
 o na agookīrīra Ūria Mūtheru mwīhoheku.

12

¹ Efiraimu arīaga rūhuho;
 ahanyūkagia rūhuho rwa mwena wa irathīro mūthenya wothe,
 na akaingīhia maheeni na haaro.
 Agūaga na kīrīkanīro na Ashuri,
 na agatūmana maguta ma mītamaiyū matwarwo būrūri wa Misiri.
² Jehova arī na thitango ekūrehe ya gūūkīrīra Juda;
 nīakaherithia Jakubu kūringana na njīra ciake,
 na amūrīhe kūringana na ciiko ciake.
³ Arī nda ya nyina nīanyiitire ndiira ya mūrū wa nyina;
 aatuika mūdū mūgima-rī, nīagianire na Ngai.
⁴ Nīagianire na mūraika, na akīmūtooria;
 akīrīra na akīmūthaitha amūrathime.
 Aamūkorire Betheli na makīaranīria nake kūu:
⁵ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
 Jehova nīrīo rīitwa rīake rīrīa rīrī ngumo.
⁶ No rīrī, wee no nginya ūcookerere Ngai waku,
 na ūtūūrie wendo na kīhotoo,
 na wetagīrīre Ngai waku hīndī ciothe.
⁷ Mwonjorithia ahūthagīra gīthimi gītārī kīa ma;
 endaga kūiya na wara.
⁸ Efiraimu eganaga, akoiga atīrī,
 "Nīi ndī mūtongu mūno; nīi nīnduikīte gītonga.
 No o na ndī na ūtonga ūcio wothe,
 matingīona waganu kana wīhia o na ūrīkū thīinī wakwa."
⁹ "Nī nīi Jehova Ngai wanyu,
 ūria wamūrutire būrūri wa Misiri;
 nīngatūma mūtūūre hema-inī rīngī,
 o ta ūria mwatūūraga matukū-inī ma ciathī cianyu iria nyamūre.
¹⁰ Nīndarīirie anabii,
 ngīmahe cioneki nyingī,
 na ngīheana ngerekano na tūnua twao."
¹¹ Gileadi-rī, nī kūrī waganu?
 Andū akuo nī a tūhū!
 Nīmarutagīra igongona rīa ndegwa kūu Giligali?
 Igongona ciao igaatuika ta hiba cia mahiga
 irī mūgūnda-inī mūciimbe.
¹² Jakubu nīorīire būrūri wa Aramu;
 Isiraeli aatungatire nīguo egīre na mūtumia,

- na nĩgeetha amũgũre-rĩ, aarĩithirie ng'endu.
¹³ Jehova aahũthĩrire mũnabii kũruta Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,
 na akĩmũmenyerera na guoko kwa mũnabii.
¹⁴ No Efiraimu niatũmite Jehova arakare mũno.
 Mwathani wake nĩagatũma acokererwo nĩ ihĩtia rĩake rĩa ũiti wa thakame,
 na amũrihe nĩ ũndũ wa rũmena rwake.

13

Marakara ma Jehova ma Gũũkĩrĩra Isiraeli

- ¹ Efiraimu-rĩ, aaragia andũ makainaina;
 aarĩ mūtũgĩrie thĩinĩ wa Isiraeli.
 No rĩrĩ, nĩehirie nĩ ũndũ wa kũhooya Baali, nake agĩkua.
² Na rĩrĩ, riu no gũkĩrĩrĩra makĩragĩrĩra kwĩhia;
 methondekagĩra mĩhianano yao ene na betha ciao,
 mĩhianano ithondeketwo na ũũgĩ mũingĩ,
 yothē irĩ wĩra wa mabundi.
 Kwĩragwo atĩrĩ, ũhorō wa andũ aya,
 “Marutaga andũ magongona,
 na makamumunya mĩhianano ya njaũ.”
³ Nĩ ũndũ ũcio makahaana ta kibii kĩa rũciinĩ,
 na ta ime rĩa kirooko rĩrĩa rĩcookaga gũthira,
 na ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo kuuma kihuhĩro-inĩ kĩa ngano,
 o na ta ndogo igĩtoga yumĩire ndirica-inĩ.
⁴ “No rĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
 ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri.
 Ndũkanetĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
 na gũtirĩ Mũhonokia ũngĩ tiga nĩ.
⁵ Nĩ nĩ ndaakũmenyagĩrĩra werũ-inĩ,
 kũu bũrũri-inĩ ũrĩ ũrugarĩ mũingĩ.
⁶ Rĩrĩa ndamaheire irio, nĩmahũũnĩre;
 na rĩrĩa maahũũnĩre, magĩtũia;
 magĩcooka makĩriganĩrwo nĩ nĩ.
⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngaamahithũkĩra ta mũrũũthi,
 na ndĩmehithĩre njĩra-inĩ ta ngarĩ.
⁸ O ta ũrĩa nduba iĩkaga rĩrĩa itũnyĩtwo twana twayo-rĩ,
 ngaamatharĩkĩra na ndĩmatarũrange.
 Ngaamarĩa ta mũrũũthi,
 ndĩmatambuure o ta ũrĩa nyamũ ya gĩthaka iĩkaga.
⁹ “Wee Isiraeli-rĩ, ũrĩ mwanange,
 nĩ ũndũ nĩũnjũkĩrĩre, ũgookĩrĩra mũteithia waku.
¹⁰ Mũthamaki waku akĩrĩ ha, atĩ nĩguo akũhonokie?
 Aathani aku a matũũra maku mothe marĩ ha,
 o arĩa woigire atĩrĩ,
 ‘He mũthamaki, na ũhe anene?’
¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, ndaakũheire mũthamaki ndakarĩte,
 na ngĩcooka ngĩmweheria ndĩ na mang'ũrĩ.
¹² Wĩhia wa Efiraimu nĩmũĩge,
 mehĩa make nĩmandĩkitwo makaigwo.
¹³ Ruo ta rwa mĩtũmia ũkũrũmwo nĩrũramũnyĩta,
 nowe nĩ mwana ũtarĩ na ũũgĩ;
 ihinda rĩakinya-rĩ,
 akarega gũikũrũka nĩguo aciarwo.
¹⁴ “Nĩngamahonokia kuuma kũrĩ hinya wa mbĩrĩra;
 nĩngamakũũra kuuma kũrĩ gĩkuũ.
 Wee gĩkuũ-rĩ, mĩthiro yaku irĩ ha?
 Wee mbĩrĩra-rĩ, kũniinana gwaku gũkĩrĩ ha?

“Ndikaiganĩra tha,

- ¹⁵ o na angĩkaagaacĩra arĩ gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe.
 Rũhuho rwa mwena wa irathĩro ruumĩte harĩ Jehova nĩrũgooka,
 rũhurutanĩte kuuma werũ-inĩ;

naŕio itherũkĩro rĩake rĩa maaĩ rĩkooma,
nakĩo gĩthima giake kĩhũe.

Nyũmba yake ya mũthiithũ

nĩgatahwo indo ciayo ciothe cia goro.

¹⁶ Andũ a Samaria no nginya marĩhio wĩhia wao,
nĩ tondũ nĩmaremeire Ngai wao.

Nao nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora;
natuo tũkenge twao tũgaatungumanio thĩ,
na atumia ao arĩa marĩ na nda itarũrwo.”

14

Kwĩrira kũria Kũrehaga Kĩrathimo

¹ Wee Isiraeli-rĩ, cookerera Jehova Ngai waku.

Mehia maku nĩmo makũgũithitie!

² Thĩĩ na ciugo ũcookerere Jehova,

ũmwĩre atĩrĩ,

“Tũrekere mehia maitũ mothe,

na ũtwamũkĩre na wega waku,

nĩguo tũhote gũkũrutĩra igongona rĩa gũkũgooca na mĩromo iitũ.

³ Ashuri ndangihota gũtũhonokia;

tũtikũhaica mbarathi cia ita.

Tũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ tũgaacooka

gwĩta kĩa tũthondekete na moko maitũ ‘ngai ciitũ,’

nĩgũkorwo thĩĩnĩ waku ciana cia ngoriai nĩciiguagĩrwo tha.”

⁴ “Nĩngamahonia kũria maanoora njĩra,

na ndĩmende ndĩyendeire;

nĩgũkorwo marakara makwa nĩmamehereire.

⁵ Ngaatuĩka ta ime harĩ Isiraeli;

nake akaarirũka ta gĩtoka.

Agaikũrũkia mĩri yake

ehaande o ta mũtarakwa ya Lebanoni.

⁶ Thuuna ciake nĩgakũra.

Ūthaka wake ũgaatuĩka ta wa mũtĩ wa mũtamaĩyũ,

naguo mũtararĩko wake ũtuĩke ta mũtarakwa wa Lebanoni.

⁷ Andũ nĩmagatũũra rĩngĩ kĩĩruru-ĩnĩ giake.

Nake akaarura ta ngano.

Akaarirũka ta mũthabibũ,

nayo ngumo yake ĩtuĩke ta ya ndibei ya kuuma Lebanoni.

⁸ Wee Efiraimu, ndĩ na ũhoru ũngĩ ũrĩkũ na mĩhianano ya kũhooywo?

Nĩngamũcookeria ũhoru na ndĩmũmenyerere.

Haana ta mũkarakaba mũruru;

gũciara gwaku kuumaga harĩ nĩĩ.”

⁹ Nũũ mũũgĩ? Ūcio nĩakamenya maũndũ macio.

Nũũ ũkũũranaga maũndũ? Ūcio nĩakamamenya.

Njĩra cia Jehova nĩ njagĩrĩru;

arĩa athingu nicio mathiagĩra,

no arĩa aremi mahĩngagwo marĩ o njĩra-ĩnĩ icio.

JOELI

¹ Īno niyo ndūmīriri ya Jehova, ĩria yakinyĩĩire Joeli mūrū wa Pethueli.

Gūtharikīrwo nĩ Ngigĩ

² Ta ĩguai ūhoro, inyuĩ athuuri;
o na inyuĩ inyuothe aĩa mūtūūrāga būrūri ūyū thikīrīriai.
Kūrī gwekīka ūndū ta ūyū matukū-inĩ manyu,
o na kana matukū-inĩ ma maithe manyu ma tene?

³ Heei ciana cianyu ūhoro ūcio,
na mūreke ciana cianyu ciĩre ciana ciacio,
nacio ciana ciacio ikeera rūciaro rūria rūkaarūmīrira.

⁴ Kīndū kīria gītīgītio nĩ mūrumbĩ wa ngigĩ-rĩ,
nikīrītwo nĩ ngigĩ iria nene;
kīria gītīgītio nĩ ngigĩ iria nene-rĩ,
nikīrītwo nĩ itono;
kīria itono icio itīgītīe-rĩ,
nikīrītwo nĩ ngigĩ ingĩ.

⁵ Arahūkai, inyuĩ arīū aya mūrīre!
Girīkai, inyuothe anyui a ndibei;
girīkai nĩ ūndū wa ndibei ya mūhihano,
nīgūkorwo nīhurītio kuuma tūnua-inĩ twanyu.

⁶ Harī rūrīrī rūtharikīire būrūri wakwa,
rūrīrī rūrī hinya na rūtangītārīka;
rūrī na magego mahaana ta ma mūrūūthi,
magego manene ta ma mūrūūthi wa mūgoma.

⁷ Nĩ rwanangīte mīthabībū yakwa,
na rūgathūkīa mīkūyū yakwa.
Nīrūmīūnūrīte makoni rūkamate,
rūgatiga honge ciayo irĩ nyūnūre.

⁸ Cakayai ta mūrīrū gathirange ehumbīte nguo ya ikūnia,
akīrīrīra mūthuurīwe wa wīthī wake.

⁹ Maruta ma ngano, o na maruta ma kūnyuuo
nīmatīgīte kūrehwo nyūmba-inĩ ya Jehova.
Athīnjīri-Ngai nīmaracakaya,
o acio matungatagīra Jehova.

¹⁰ Mīgūnda nīmīthūkie,
nayo thī ĩkooma;
ngano nīnyanange,
ndibei ya mūhihano nīnīarīte,
o namo maguta magathira.

¹¹ Ūrwoi nĩ hinya, inyuĩ arīmi,
na mūgīrīke, inyuĩ aĩa mūkūrāgia mīthabībū;
mīwīthikīrei nĩ ūndū wa ngano na cairi,
tondū magetha ma mīgūnda nīmanangītwo.

¹² Mīthabībū nīyūmīte,
nayo mīkūyū ikahooha;
mīkomamanga, na mītende, na mīcungwa:
īī, mītī yothe ya mīgūnda nīyūmīte.
Ti-itherū gīkeno kīa andū a thī nīgīthirīte.

Andū kwīrwo Meerire

¹³ Mwīhumbei nguo cia makūnia, inyuĩ athīnjīri-Ngai, na mūcakae;
girīkai, inyuĩ mūtungataga kīgongona-inĩ.
Ūkai, mūraare mwīhumbīte nguo cia makūnia,
inyuĩ mūtungatagīra Ngai wakwa;
nīgūkorwo maruta ma ngano, na maruta ma kūnyuuo-rĩ,
nīmāgīte gūtwarwo nyūmba-inĩ ya Ngai wanyu.

¹⁴ Anīrīrai gīathī kīamūre gīa kwīhinga kūrīa irio;
ītanai kīūngano gītheru.
Tūmanīrai athuuri

na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ
moke nyũmba ya Jehova Ngai wanyu,
nĩguo mũkaĩre Jehova.

¹⁵ Wũi, kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na haaro-ĩ!
Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova* ũrĩ hakuhĩ;
mũthenya ũcio ũgooka ta mwanangĩko
uumĩte kũrĩ Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁶ Githĩ irio itithirĩte
o tũkĩĩonagĩra na maitho maitũ:
gĩkeno na gũcanjamũka
igathĩra kuuma kũu nyũmba ya Ngai witũ?

¹⁷ Mbeũ nĩkũbutha irabuthĩra
tĩĩri-inĩ kũrĩa ihaandĩtwo.
Nyũmba cia kũigwo indo nĩnyanange,
namo makũmbĩ ma irio makamomorwo,
nĩgũkorwo ngano nĩyũmĩte.

¹⁸ Kaĩ ng'ombe nĩicaaĩte-ĩ.
Ndũũru cia ng'ombe iroorũũra o ũguo,
tondũ itirĩ na gwa kũrĩithio;
o nacio ndũũru cia ng'ondũ nĩirathĩĩnĩka.

¹⁹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra,
nĩgũkorwo mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ,
nacio nĩnĩmbĩ igacina mĩtĩ yothe ya gĩthaka.

²⁰ O na nyamũ cia gĩthaka nĩirakwanĩria;
tũrũũ nĩtũhwĩte,
naguo mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio wa werũ-inĩ.

2

Mbũtũ ya Ngigĩ

¹ Huhai karumbeta kũu Zayuni,
na muuge mbu kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru!
Andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ nĩmainaine,
nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova nĩũrooka.

Mũthenya ũcio nĩ ta mũkinyu:
² nĩ mũthenya wa nduma na wa mairia,
mũthenya wa matu na nduma ndumanu.

Mbũtũ nene na ĩrĩ hinya ya ngigĩ nĩĩroka
ta ruoro rũgĩtema ĩrĩma-inĩ,
na gũtirĩ kwagĩa ĩngĩ tayo kuuma tene,
na gũtikagĩa ĩngĩ tayo matukũ marĩa magooka.

³ Mbere yacio nĩ mwaki wa kũniina,
na thuutha wacio nĩ rũrĩrĩmbĩ rũracina bũrũri.
Bũrũri ũrĩa ũrĩ mbere yacio ũhaana ta mũgũnda wa Edeni,
no thuutha wacio ũgaatigwo ũhaana ta werũ mwanangĩku:
gũtirĩ kindũ kingĩĩhonokia harĩ cio.

⁴ Mũhianĩre wacio nĩ ta wa mbarathi cia ĩta;
ihanyũkaga ta thigari ihaicĩte mbarathi.

⁵ ĩrĩ na mũrurumo ta wa ngaari cia ĩta;
ĩrũgaga tũcũmbĩrĩ twa ĩrĩma
ta mwaki ũracarĩka ũgĩcina ĩtira cia ngano,
ĩhaana ta mbũtũ ya ĩta ĩrĩ hinya ĩthagathagĩtwo nĩ ũndũ wa mbaara.

⁶ Na rĩrĩa cionwo-rĩ, ndũrĩrĩ nĩĩnyĩitagwo nĩ ruo rũnene;
andũ othe magatukia ĩthiithi.

⁷ ĩtharĩkagĩra ta njamba cia ĩta;
ĩhaicaga thingo ta thigari.
ĩthiĩaga ciothe na mĩhari,
itekũhitia kũrĩa cierekeire.

* 1:15 Mũthenya wa Jehova nĩ mũthenya ũrĩa Ngai agatooria thũ ĩcike, na rĩmwe ũtĩmagĩrwo kuuga mũthenya ũrĩa Kristũ agaacooka thĩ.

⁸ Itihatikanaga imwe na iria ingi;
o imwe ithiaga yerekeire mbere.

Itoonyaga kura kugitire,
gutiri kindu kingicigiria.

⁹ Iguthukagira itura inene,
igateng' erera ruthingo-ini.
Ikahaica, igatoonya nyumba,
igatoonyera ndirica ta aici.

¹⁰ Thi ithubithaga mbere yacio,
na iguru rikainaina,
riua na mweri ikagia nduma,
na njata igatiga kwara.

¹¹ Jehova araruruma ta ngwa
atongoretie ita;
thigari ciake itingitirika,
aria maathikagira watho wake mar hinya.
Muthenya wa Jehova ni munene,
na ni wa gwigirwo.
Nuu ungikihota kuwitiiria?

Temburangai Ngoro Ciany

¹² Jehova aroga atiri,
"O na ru-ri, njokerera na ngoro ciany ciothe,
mwingite kura irio, mukiriraga na mugcakayaga."

¹³ Temburangai ngoro ciany
no ti nguo ciany.
Cookerera Jehova Ngai wanyu,
nikorwo ni mutugi na ni mugua-tha,
ndahihaga kurakara, na aiyurwo ni wendo,
na nericukagwo, akaaga gwika andu uru.

¹⁴ Nuu ungimenya? Hihi no agarurike na aigue tha,
atige aturathima:
atuhe indo iria irutagwo magongona ma mutu,
na iria irutagwo magongona ma kunyuu,
cia kururwo Jehova Ngai wanyu.

¹⁵ Huhai karumbeta ku Zayuni,
anirai giathi kiamure gia kwihinga kura irio,
itanai kiungano githeru.

¹⁶ Cookaniriai andu,
amurai kiungano kiu;
rehei athuuri hamwe,
na mcookaniririe ciana, o na tükenge turia turinga.
Muhikania nioime kanyumba gake,
nake muhiki nioime kiriri giake.

¹⁷ Athinjiri-Ngai, aria matungataga mbere ya Jehova,
nimarirre gatagati ga githaku kia Hekaru na kigongona.

Nimoige atiri, "Kihonokie andu aku, Wee Jehova.
Ndukareke igai riaku rituiki kindu gia kunyururio,
kana tuunagwo thimo gatagati-ini ka nduriri.

Ni ki kingituma nduriri ciuranagie atiri,
'Kai Ngai wao akiri ha?'

Icookia ria Jehova

¹⁸ Ningi Jehova nikaigua uru ni undu wa bururi wake,
na aigire andu ake tha.

¹⁹ Jehova niakamacookeria atiri:
"Ningumurehithiria ngano, na ndibei ya muhihano, na maguta,
indo cia kumugana biu;
na ndigacooka kureka mutuike
kindu gia kunyururio ni nduriri ringi.

²⁰ "Ngingangata mbutu iyo ya ita ya kuuma gathigathini ithi kuraya na inyu,

ndimītindikiririe būruri mūmū na mūhīnju, ūtangīgīa irio.
Mbūtū yao iria itoongoretie ndimītirire iria-inī rīa mwena wa irathīro,
na irīa irī thuutha ndimītirire iria-inī rīa mwena wa ithūiro.
Nakio kiheera gīa ciimba ciayo kiambate na igūrū;
mūnungo wayo naguo ūiguīke.”

Ti-itherū nēkīte maūdū manene.

²¹ Wee būruri, tīga gwtīgīra;
kena na ūcanjamūke.

Ti-itherū Jehova nēkīte maūdū manene.

²² Inyuī nyamū cia gīthaka, tīgai gwtīgīra,
nīgūkorwo ūrīthio wa werū-inī nīūramera nyeki.

Mitī nīraciara maciaro mayo,
nayo mīkūyū na mīthabibū īgaciara mūno.

²³ Inyuī andū a Zayuni, canjamūkai,
mūkenere Jehova Ngai wanyu,
nīgūkorwo nīamūheete mbura ya mbere
nī ūndū wa ūthingu wake.

Nīamuurīrie mbura nyingī
ya mbere na ya thuutha, o ta mbere.

²⁴ Nacio ihuhīro cia ngano nīkaiyūra ngano;
mītūngi nayo nīkaiyūrira
ndibei ya mūhīhano na maguta.

²⁵ “Nīngamūrīha mīaka irīa yothe irio cianyu ciarīrwo nī ngigī:
ngigī iria nene, na itono cia ngigī,
na ngigī iria ingī, na mīrumbī ya ngigī;
icio nī mbūtū ciakwa nene cia ita iria ndaatūmite thīinī wanyu.

²⁶ Nīmūkagīa na irio nyingī cia kūrīa, o nginya mūhūūne,
na inyuī nīmūkagoocaga rītwa rīa Jehova Ngai wanyu,
ūrīa ūmwīkīre maūdū ma magegania;
andū akwa matigacooka gūconorithio rīngī.

²⁷ Hīndī īyo nīmūkamenya atī nī ndī thīinī wa Isiraeli,
na atī nī nī nī Jehova Ngai wanyu,
na atī gūtīrī ūngī;
andū akwa matigacooka gūconorithio rīngī.

Mūthenya wa Jehova

²⁸ “Na thuutha wa maūdū macio-rī,
nīngaitīrīria andū othe Roho wakwa.

Ariū anyu na airītu anyu nīmakarathaga mohoro,
nao athuuri anyu nīmakarootaga irooto,
nao aanake anyu monage cioneki.

²⁹ O na ningī ndungata ciakwa cia arūme, na cia andū-a-nja,
nīngaciitīrīria Roho wakwa matukū-inī macio.

³⁰ Nīngonania morirū kūu igūrū, o na gūkū thī,
namo nī ma thakame, na ma mwaki,
o na ma ndogo ikwambata na igūrū.

³¹ Riūa nīrikagarūrwo rītūike nduma,
naguo mweri ūtūike ta thakame,
mbere ya mūthenya ūcio mūnene na wa kūmakania wa Jehova ūtanakinya.

³² Na nīgūgakinya atīrī,
atī mūdū o wothē ūgaakāira rītwa rīa Jehova nīakahonoka;
nīgūkorwo kīrīma-inī gīa Zayuni na Jerusalemu
nīgūgakorwo na ūhonokio,
o ta ūrīa Jehova oigīte,
atī gatagatī-inī ka matigari
nīgūgakorwo na arīa Jehova eītīire.

Ndūrīrī Gūtūrwo Ciira

¹ “Matukū-inī macio, na ihinda rīu,
rīrīa ngaacookeria Juda na Jerusalemu ūgaacīru wacio-rī,

² nīngacookanīrīria ndūrīrī ciothe,

na ndiciikūrūkie nginya Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu.*
 Kũu nĩkũo ngaamatuĩra ciira ũkonĩĩ igai riakwa,
 nĩo andũ akwa a Isiraeli,
 nĩgũkorwo nĩmahurunjire andũ akwa ndũrĩrĩ-inĩ,
 na makĩgayana bũrũri wakwa.
³ Nĩmacuukũire andũ akwa mĩtĩ.

Maaheanire tũmwana twao tũrĩ irĩhi kũrĩ maraya;
 na makiendia airĩtu ndibei
 nĩguo mamĩnyue.

⁴ “Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ mũranjũria, inyuĩ Turo na Sidoni o na inyuĩ ng’ongo ciothe cia Filistia? Anga nĩmũkwĩrĩhĩria ũndũ ndanamwĩka? Akorwo nĩmũkwĩrĩhĩria-rĩ, na nĩĩ nĩngatũma mũcookererwo nĩ kwĩrĩhĩria kũu kwanyu o narua na ihenya. ⁵ Nĩgũkorwo nĩmuoire betha na thahabu ciakwa, na mũgĩkuua mĩthiithũ ya indo ciakwa iria njega mũno mũgĩcitwara hekarũ-inĩ cianyu. ⁶ Nĩmwendirie andũ a Juda na a Jerusalemu kũrĩ Ayunani nĩguo mũmatware kũndũ kũraya na bũrũri wao.

⁷ “Atĩrĩrĩ, nĩngũmarahũra moime kũndũ kũrĩa guothe mwamendirie, na nĩngamũcookereria ũndũ ũcio mwĩkite. ⁸ Nĩĩ nĩngendia ariũ anyu na airĩtu anyu kũrĩ andũ a Juda, nao mamenderie andũ a Sheba, rũrĩrĩ rwa kũraya mũno.” Nĩ Jehova warĩtie ũndũ ũcio.

⁹ Hunjanĩriai ũhoru ũyũ ndũrĩrĩ-inĩ:

Mwĩhaarĩriei gũthiĩ mbaara-inĩ!
 Arahũrai njamba cia ita!
 Andũ othe a ita nĩmakuhĩrĩrie, matharĩkĩre.

¹⁰ Turai mĩraũ yanyu itũike hiũ cia njora,
 o nacio hiũ cianyu cia gũceeha mĩtĩ itũike matimũ.
 Mũndũ ũria ũtarĩ hinya nĩoige atĩrĩ,
 “Nĩĩ ndĩ na hinya!”

¹¹ Ũkai na ihenya, inyuĩ ndũrĩrĩ cia kũndũ guothe,
 mũngane, mwĩcookanĩrĩrie hamwe.

Wee Jehova, tũma njamba ciaku cia ita ciikũrũke kuo.

¹² “Ndũrĩrĩ nĩciarhũrwo;
 nĩcithiĩ Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu,
 nĩgũkorwo kũu nĩkũo ngaikarĩra gĩtĩ,
 ndũire ndũrĩrĩ ciothe cia mĩena yothe ciira.

¹³ Hiũria-i rũhiũ rwa kũgetha,
 nĩgũkorwo magetha nĩ makinyu.
 Ũkai, rangĩrĩriai thabibũ,
 nĩgũkorwo kĩhihĩro kĩa ndibei nĩkĩyũru,
 na mĩtũngi ikaiyũra, ĩgaitĩkĩrĩra thĩ:
 ũguo noguo waganu wao ũnenehetel!”

¹⁴ Gũgaakorwo irĩndĩ na irĩndĩ,
 kũu gĩtuamba gĩa ituĩro!
 Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova
 wa gũkina kũu gĩtuamba gĩa ituĩro ũrĩ hakuhi.

¹⁵ Riũ na mweri nĩikaagĩa nduma,
 nacio njata itigacooka kwara rĩngĩ.

¹⁶ Jehova nĩakararama arĩ kũu Zayuni
 na arurume ta ngwa arĩ Jerusalemu;
 thĩ na igũrũ nĩikainaina.

No rĩrĩ, Jehova niwe ũgaatuĩka rĩũrĩro rĩa andũ ake,
 na atuĩke kĩhitho kĩrũmu kĩa andũ a Isiraeli.

Irathimo cia Andũ a Ngai

¹⁷ “Hĩndĩ iyo nĩguo mũkaamenya atĩ nĩĩ, Jehova Ngai wanyu,
 ndũũraga Zayuni, kĩrima-inĩ gĩakwa kĩria githeru.
 Nariĩ ituĩra rĩa Jerusalemu rĩgaakorwo rĩrĩ rĩamũre;
 gũtirĩ hĩndĩ ingĩ andũ a kũngĩ magaacooka kũrĩtharĩkĩra.

¹⁸ “Mũthenya ũcio-rĩ, irĩma-inĩ nĩgũgatata ndibei ya mũhihano,
 na tũrĩma-inĩ nĩgũgathereraga iria,
 natuo tũrũũ tuothe twa Juda nĩtũgathereraga maaĩ.
 Nakuo nyũmba ya Jehova nĩgũgakunũka gĩthima,

* 3:2 Rĩĩtwa Jehoshafatu nĩ kuuga “Jehova niwe mĩtuanĩri ciira”; Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu no kĩa gĩtagwo gĩtuamba gĩa ituĩro (3:14).

na maaĩ makĩo maikũrũkage o kũu Gĩtuamba gĩa Shitimu.

¹⁹ No bũrũri wa Misiri nĩgũkĩra ũgaakĩra ihooru,
nakuo Edomu gũtuĩke werũ ũtarĩ kĩndũ,
nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya marĩa meekire andũ a Juda,
ma gũitithia thakame ĩtarĩ na ũũru kũu bũrũri wao.

²⁰ Juda gũgaatũũrwo tene na tene,
nakuo Jerusalemu gũtũũrwo njĩarwa na njĩarwa.

²¹ Wĩhia wao wa ũiti wa thakame,
ũcio ĩtarĩ ndaamarekera-rĩ, nĩngamarekera.”

Jehova atũũraga Zayuni!

AMOSI

¹ Ūyū nĩguo ūhoro wa Amosi, ūmwe wa arĩithi arĩa maarĩithagĩa Tekoa,* wa ūndũ ūrĩa onire ūkonii Isiraeli mĩaka tĩrĩ mbere ya gĩthingithia, hĩndĩ irĩa Uzia aarĩ mũthamaki wa Juda nake Jeroboamu mūrũ wa Joashu aarĩ mũthamaki wa Isiraeli.

² Oigire atĩrĩ:

“Jehova araramaga arĩ Zayuni,
na akaruruma arĩ Jerusalemu;
ũrĩithio wa arĩithi a mbũri nĩũkooma,
nako gacũmbĩrĩ ga Karimeli kahoohe.”

Itũro rĩa Ciira kũrĩ Andũ arĩa Mariganĩtie na Isiraeli

³ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Dameski, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩahũũrĩre Gileadi na ibũii
irĩ na magego ma kĩgera,

⁴ nĩngaitĩrĩrĩa nyũmba ya Hazaeli mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu cia Beni-Hadadi.

⁵ Nĩngoinanga kĩhingo kĩa Dameski;
nĩngananga mũthamaki ūrĩa ūtũũraga Gĩtuamba kĩa Aveni,
na niine ūrĩa ūnyĩitĩte njũgũma ya wathani kũu Bethi-Edeni.
Andũ a Suriata nĩmagatahwo matwarwo Kiri,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Gaza,[†] o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩanyiitĩre kĩrĩndĩ gĩothe mĩgwate,
agĩkiendia kũu Edomu.

⁷ Nĩngaitĩrĩrĩa thingo cia Gaza mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu ciakuo.

⁸ Nĩngananga mũthamaki wa Ashidodi,
na niine ūrĩa ūnyĩitĩte njũgũma ya wathani kũu Ashikeloni.
Guoko gwakwa nĩgũgokĩrĩra Ekironi,
o nginya hĩndĩ irĩa Mũfilisti wa mũthia agaakua,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Nĩngĩ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Turo, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩendĩrĩre kĩrĩndĩ gĩothe kĩa mĩgwate kũu Edomu,
akĩaga gũtĩia kĩrĩkanĩro kĩa ūiguano kĩa ariũ a ithe.

¹⁰ Nĩngaitĩrĩrĩa thingo cia Turo mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu ciakuo.”

¹¹ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Edomu, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩateng’erĩre mūrũ wa nyina na rūhiũ rwa njora,
atarĩ na tha,
tondũ marakara make mahiũ matiathiraga,
na mang’ũrĩ make makĩrĩrĩmbũka matekũhoreka,

¹² nĩngaitĩrĩrĩa Temani mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu cia Bozara.”

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ūndũ wa mehĩa matatũ ma Amoni, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang’ũrĩ makwa.
Tondũ nĩatarũrĩre nda cia andũ-a-nja a Gileadi arĩa maarĩ na nda,
nĩgeetha aaramie mĩhaka ya gwake.

¹⁴ Nĩngaitĩrĩrĩa thingo cia Raba mwaki
ũrĩa ūgaacina ciĩhitho irĩa nũmu ciakuo,
gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya mbaara mũthenya ūcio wa mbaara,

* 1:1 Tekoa rĩarĩ itũũra rĩa Juda, gũthini wa itũũra rĩa Bethlehemu. † 1:6 Gaza rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa bata rĩa matũũra matano ma Afilisti, hamwe na matũũra ma Ashidodi, na Ashikeloni, na Ekironi, o na Gathu.

ūhaana ta rūhuho rūnene mūthenya wa kihuhūkano.

- ¹⁵ Mūthamaki wakuo nīgatahwo, athaamio,
we mwene, hamwe na anene ake,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

2

¹ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Moabi, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.

Tondū nīacinire mahīndī ma mūthamaki wa Edomu,
magītuika ta coka,

² nīngaitīrīria Moabi mwaki

ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu cia Keriothu.

Moabi nīakagūa thī na mūrurumo mūnene,

gatatagī-inī ka mbugīrīrio ya mbaara,

na kūhuhwo kwa mūgambo wa karumbeta.

³ Nīngananga mwathi wakuo,

na njūrage anene ake othe hamwe nake,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁴ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Juda, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.

Tondū nīmaregete watho wa Jehova,

na makaaga kūrūmia irīra cīake cia watho wa kūrūmīrīrwo,

tondū nīmahīthīthio nī ngai cia maheeni,

ngai iria maithe mao ma tene maarūmagīrīra.

⁵ Nīngaitīrīria Juda mwaki

ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu cia Jerusalemu.”

Isiraeli Gūtūrwo Cīra

⁶ Jehova ekuuga atīrī;

“Nī ūndū wa mehia matatū ma Isiraeli, o na mana-rī,
nīī ndikahūndūra mang’ūrī makwa.

Mendagia andū arīa athingu betha,

na arīa abatari-rī, makamendia nyamūga igīrī.

⁷ Marangagīrīria mītwe ya arīa athīīni

taarī rūkūngū rwa thī,

na makaagithia kīhoo to arīa ahinyīrīrie.

Mūdū na ithe makomaga na mūrītu ūmwe,

nī ūndū ūcio magathaahia rītwa rīakwa itheru.

⁸ Makomaga harīa hothe harī na kīgongona,

magakomera nguo iria irutitwo irūgamīrīre thīrī.*

Kūu thīīnī wa nyūmba ya ngai yao,

nīkuo manyuuagīra ndībei irīa irutitwo ya ndooco.

⁹ “Nīndanangire Aamori mehere mbere yao,

o na gūtūka maarī araihu ta mītī ya mītarakwa,

na marī na hinya ta mītī ya mīgandi.

Nīndanangire matunda make kuuma na igūrū,

na ngīananga mīri yake kuuma na thī.

¹⁰ “Ndakwambatie ngīkūruta būrūri wa Misiri,

na ngīgūtongoria mīaka mīrongo īna kūu werū-inī,

nīguo ngūhe būrūri wa Aamori.

¹¹ Ningī nīndarahūrire anabii kuuma kūrī ariū aku,

na ngīarahūra Anaziri kuuma kūrī aanake aku.

Githī ūcio tī ūhoro wa ma, inyuī andū a Isiraeli?”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹² “No inyuī nīmwaheire Anaziri ndībei manyue,

na mūgiatha anabii matikanarathe ūndū.

* 2:8 Watho ndwetikiritie mūdū kūga nguo iria ingīarūgamīrīre thīrī ūtukū wothe, tondū no cio andū meehumbagīra.

- ¹³ “Na rīrī, nīi nīngamūhehenja
o ta ūria ngaari iīyūrīte ngano ihehenjaga.
¹⁴ Mūdū ūria ūrī ihenya ndakahota kwīhonokia.
Ūria ūrī hinya ndagateithio nī hinya ūcio wake,
nayo njamba ya ita ndīkahonokia muoyo wayo.
¹⁵ Mūrathi na mīguī ndakeyūmīrīria,
na mūthigari ūria ūhiūkaga ndakahota kūūra,
na ūria ūhaicīte mbarathi ndakahonokia muoyo wake.
¹⁶ O nacio njamba cia ita iria nyūmīrīru mūno,
ikoora irī njaga mūthenya ūcio,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

3

Aira Gwītvo Marute Ūira wa Gūūkīrīra Isiraeli

- ¹ Ta iguai ūhorō ūyū Jehova aarītie wa kūmūūkīrīra, inyuī andū a Isiraeli, ūira wa gūūkīrīra nyūmba yothe
īria ndaarutire būrūri wa Misiri:
² “Inyuī no inyuī ndīthuurīre
kuuma harī nyūmba ciothe cia thī;
nī ūndū ūcio nīngamūherithia
tondū wa mehīa manyu mothe.”

³ Andū eerī maahota gūtwarana atīa
matarī na karīko?
⁴ Mūrūūthi-rī, nūraramaga kihinga-inī
ūtari kindū ūnyīitīte?
Nūraramaga ūrī kīmamo-inī
ūtanyīitīte kindū?
⁵ Nyoni-rī, no īgwe thī mūtego-inī
hatarī kindū gīa kūmīheenereria?
Mūtego-rī, no ūtegūke, uume thī
ūtāgwatītīte kindū?
⁶ Karumbeta no kahuhwo itūūra-inī inene,
na andū mage gwītīgīra?
Mūtino no ūuke itūūra-inī inene,
na gūtūike ti Jehova ūūrehete?

⁷ Ti-itherū Mwathani Jehova ndarī ūndū angīka
atamenyithītie anabīi, ndungata ciake,
ūria atuīte gwīka.

⁸ Mūrūūthi nūraramīte,
nūū ūtangūtīgīra?
Mwathani Jehova nīarītīe,
nūū ūtangīratha maūdū?

⁹ Anīrīrai mwīre cīhitho iria nūmu cia Ashidodi,
na cīhitho iria nūmu cia būrūri wa Misiri ūcīre atīrī:
“Ūnganai irīma igūrū cia Samaria,
mwīonere inegene inene rīrīa rīrī kuo,
na ūhinyanīrīria ūria ūrī thīnī wa andū.”

¹⁰ Jehova ekuuga atīrī:
“Andū arīa mahībaga indo cia gūtunyana
na indo cia ndaho kūu cīhitho-inī nūmu ciao,
matīū gwīka ūria kwagīrīre.”
¹¹ Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī,
“Thū nīkharagania būrūri;
nīgatharia cīgītīro cianyu cia hinya,
na cīhitho cianyu nūmu nīgatahwo.”
¹² Jehova ekuuga atīrī:
“O ta ūria mūrīithi angīteithūra
magūrū meerī kana gacunjī ga gūtū kuuma kanua ka mūrūūthi,
ūguo noguo andū a Isiraeli makaahonokio,
acio maikaraga Samaria

maikariire mithia ya mariri mao,
o na aria maikariire itanda ciao mari Dameski.”

¹³ Mwathani Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atiri: “Ta iguai uhoru uyū, na inyuī mūrute ūira wa gūūkirira nyumba ya Jakubu.

¹⁴ “Mūthenya ūria ngaaherithia Isiraeli nī ūndū wa mehia make-rī,
ningananga igongona cia Betheli;
na ndinie hīa cia kigongona kīu

igwe thī.*

¹⁵ Ningatharia nyumba ya hīndī ya gathano,
o hamwe na nyumba ya hīndī ya riūa;
nyumba iria ng’emie na miguongo niikaanangwo,
nacio nyumba iria nene mūno niikamomorwo,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

4

Isiraeli Kwaga Gūcookerera Ngai

¹ Ta iguai uhoru uyū, inyuī ng’ombe cia Bashani
mūri kūu igūrū rīa Kīrīma gīa Samaria,
o inyuī andū-a-nja aria mūhinyagīrīria athīini
na mūkahehenja aria abatari,
na mūkeeraga athuuri anyu atiri:
“Tūreherei ndibei tūnyuel!”

² Mwathani Jehova nēhītite na ūtheru wake, akoiga atiri,
“Ti-itherū ihinda nīrīroka
rīrīa mūkaguucūrūrio na mboorio,
na ūria wanyu ūgaatigara aguucūrūrio na ndwano.

³ Mūkoimio nja ūmwe kwa ūmwe,
muumīrio mīanya-inī ya rūthingo,
na mūikanio na kūu Harimoni,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁴ “Thiīi Betheli mūkeehie;
o na thiīi Giligali mūgakīrīrīrie kwīhia.*
Rutagai magongona manyu o rūciinī,
mūrutage gīcunjī kīanyu gīa ikūmi o mīaka itatū.

⁵ Cinagai mīgate iikīrītuo ndawa ya kūmbia,
itūike igongona rīa gūcookia ngaatho,
na mwīrahage nī ūndū wa maruta manyu ma kwīyendera,
na mwītīage nī ūndū wamo, inyuī andū a Isiraeli,
nīgūkorwo ūguo nīguo mwendaga gwīka,”
ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁶ “Ndaatūmire mūhūte mūri matūūra-inī manyu manene,
na ngītūma mwage irio matūūra-inī,
no rīri, inyuī mūtīigana kūnjookerera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁷ “O na ningī ngīmūima mbura,
hīndī irīa magetha maatigītie o mīeri itatū.
Nīndoiririe mbura itūūra rīmwe,
no ngīaga kuuria itūūra rīrīa rīngī.
Mūgūnda ūmwe ūkiurīrwo;
ūria ūngī ūkīaga kuurīrwo, ūkīūma.

⁸ Andū magītūgūūga kuuma itūūra rīmwe nginya rīrīa rīngī
magīcaria maaī,
no mationire maaī maiganu ma kūnyua,
no rīri, inyuī mūtīigana kūnjookerera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁹ “Mahinda maingī nīndahūūrire mīgūnda yanyu ya irio na ya mīthabibū,
ngīmīhūūra na mbaa, na mbuu.
Ngigī nīciarīire mītī yanyu ya mikūyū na ya mītamaiyū,

* 3:14 Mehia ma Isiraeli maagiire mīri mari Betheli rīria Mūthamaki Jeroboamu aathondekire ngai ya gacaū, na akīmīakira kigongona kuo.

* 4:4 Betheli na Giligali maarī matūūra ma bata, na nikuo andū maathīiaga gūkūngūūra ūria Jehova anamateithia.

no rĩrĩ, inyuĩ mĩtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰ “Nĩdamũrehithĩirie mĩthiro
ta ũrĩa ndeekĩre bũrũri wa Misiri.
Aanake anyu ngĩmoragithia na rũhiũ rwa njora,
na ngĩmũtunya mbarathi cianyu.
Ngĩtũma mũnũngo wa ciimba kuuma kambĩ yanyu
ũnungĩrĩre maniũrũ manyu,
no rĩrĩ, inyuĩ mĩtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹ “Nĩdang’auranirie amwe anyu
ta ũrĩa ndang’auranirie Sodomu na Gomora.
Mwahaanaga ta gĩcinga kĩaakana kĩrutĩtwo mwaki-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mĩtiigana kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo ngũgwĩka wee Isiraeli,
na tondũ nĩngũgwĩka ũguo-rĩ,
wĩhaarĩrie gũtũngana na Ngai waku, wee Isiraeli.”

¹³ ũrĩa ũmbaga irĩma
nowe ũmbaga rũhuho,
na akaguũrĩria mũndũ meciiria make,
o we ũtũmaga rũciinĩ kũgĩe nduma,
na agathiĩra thĩ kũria gũtũũgĩru,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

5

Andũ a Isiraeli kwĩrwo Meerire

¹ Ta iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, mũigie ngĩcakaya nĩ ũndũ wanyu:

² “Mũirĩtu gathirange, niwe Isiraeli, niagwĩte,
na ndagookĩra rĩngĩ,
atiganiĩrio bũrũri-nĩ wake mwene,
hatari na mũndũ wa kũmũkĩria.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Itũũra inene rĩria riatũmaga thigari ngiri cia Isiraeli-rĩ,
no thigari igana igaatigara;
nario itũũra rĩria riatũmaga thigari igana-rĩ,
no thigari ikũmi igaatigara.”

⁴ Jehova ekwĩra nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ:
“Njariai mĩtũũre muoyo;

⁵ tigai kũrongooria Betheli,
tigai gũthĩ Giligali,
na mũtikanyĩte rũgendo rwa gũthĩ Birishiba.
Tondũ andũ a Giligali ti-itherũ nĩmagatahwo,
na andũ a Betheli matuu kĩndũ hatari.”

⁶ Rongoriai Jehova, mĩtũũre muoyo,
ndakae gũtuthũkĩra nyũmba ya Jusufu ta mwaki;
naguo mwaki ũcio niũkaniinana,
nakuo Betheli kwage mũndũ ũngĩhota kũũhoria.

⁷ Inyuĩ arĩa mugarũraga kĩhooito gĩgatuĩka ũrũrũ,
na mũkarangĩrĩria ũthingu thĩ

⁸ (we ũrĩa wombire njata iria ciĩtagwo Kĩrĩmĩra na Karaũ,
o we ũrĩa ũgarũraga nduma ndumanu igatuĩka rũciinĩ,
na agatumania mũthenya ũgatuĩka ũtukũ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩria inene
akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ:
Jehova nĩrio rĩitwa rĩake;

⁹ areehagĩra kĩhitho kĩrũmu mwanangĩko o rĩmwe ta rũheni,
nario itũũra inene rĩria rĩrĩgĩre akarĩanangithia),

¹⁰ inyuĩ mũthũũraga ũrĩa ũkananagia maũndũ iciirĩro-inĩ,

nake ūrĩa waragia ūhoro wa ma mūkamūmena.

- ¹¹ Mūrangagīrīria mūthīini,
na mūkamūtunya ngano na hinya.
Nĩ ūndũ ūcio, o na gūtuika nīmwakite nyūmba nene cia mahiga-rĩ,
mūtigacitūūra;
o na gūtuika nīmūhaandite mīgūnda mīega ya mīthabibū-rĩ,
mūtikanyua ndibei yayo.
¹² Tondũ nĩ nīnjūũ ūrĩa mahītia manyu maigana,
na ngamenya ūrĩa mehia manyu marĩ manene.

Inyuĩ mūhinyagīrīria andũ arĩa athingu,
na mūkaamūkīra mahakī,
na mūkaagithia athīini kihooto maciirīro-inĩ.
¹³ Tondũ ūcio mūdũ ūrĩa mūbacirīri
no gūkira akiraga ki mahinda ta macio,
tondũ nĩ mahinda mooru.

- ¹⁴ Rongoriai maūdũ marĩa mega, no ti marĩa mooru,
nīguo mūtūire muoyo.
Nake Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
nīarīkoragwo hamwe na inyuĩ,
o ta ūrĩa mūtūire muugaga.
¹⁵ Thūūrai maūdũ marĩa mooru,
mwendage marĩa mega;
tūūriai kihooto maciirīro-inĩ.
Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
ahota kūigūira matigari ma Jusufu tha.
¹⁶ Tondũ ūcio-rĩ, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o we Mwathani, ekuuga atīri:
“Nīgūkaagīa na mūcakayo njira-inĩ ciothe iria nene,
na kīrīro kīa ruo rwa ngoro ihaaro-inĩ ciothe.
Arīmi nīmagaatūmanīrwo moke marīre,
nao arĩa macakayaga moke macakae.
¹⁷ Nīgūkaagīa mūcakayo mīgūnda-inĩ yothe ya mīthabibū,
nīgūkorwo nīngatuikanīria gatagatī-inĩ kanyu,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Mūthenya wa Jehova

- ¹⁸ Kaĩ inyuĩ mwīriragīria mūthenya wa Jehova
mūrī na haaro-ī!
Nĩ kī gītūmaga mwīrirīrie mūthenya ūcio wa Jehova?
Mūthenya ūcio ūgaatuika nduma, no ti ūtheri.
¹⁹ Ūgaatuika ta mūdũ akīūrīra mūrūūthi,
agatūngana na nduba,
kana atoonye nyūmba yake,
nake aigīrīra guoko gwake rūthingo-inĩ,
arūmwō nĩ nyoka.
²⁰ Githī mūthenya ūcio wa Jehova ndūgaagītūika nduma, no ti ūtheri;
īī, nduma ndumanu, gūtārī na mūrūrī wa ūtheri?
²¹ “Nīī nīthūire na nganyarara ciathī cianyu;
ndīngīkīrīrīria ciūngano cianyu.
²² O na mūngīndehera maruta ma njino,
na maruta ma ngano-rĩ,
ndikametīkīra.
O na mūngīkarehe maruta marĩa mega ma ūiguano-rĩ,
ndikamarūmbūiya.
²³ Thengiai inegene rū rĩa nyīmbo cianyu!
Ndigathikīrīria mīgambo ya inanda cianyu cia mūgeeto.
²⁴ No kihooto nikīrekwo gīthererage ta rūūi,
na ūthingu ūthererage ta karūūi gatahūūaga.
²⁵ “Inyuĩ nyūmba ya Isiraeli-rĩ,
nīmwandutagīra magongona na maruta
mīaka mīrongo īna mūrī kūu werū-inĩ?

- ²⁶ Nīmūtūūgīrītīe ihooero rīa mūthamaki wanyu,
o na njikarīro ya mīhianano yanyu,
o njata īyo ya ngai yanyu,
īrīa mwethondekeire inyuī ene.
- ²⁷ Tondū ūcio-rī, nīngatūma mūtahwo mūtwarwo mbere ya Dameski,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga, ūrīa wītagwo Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

6

Haaro kūrī arīa Megangarīte

- ¹ Kaī mūrī na haaro-ī! inyuī mūikaraga mwīgangarīte mūrī kūu Zayuni,
na inyuī mūiguaga mūrī agitīre mūrī kīrīma-igūrū gīa Samaria,*
o inyuī mūrī igweta thīinī wa rūrīrī rūrīa rūrī mbere ya irīa ingī,
kūrīa andū a Isiraeli mathiiaa.
- ² Thīinī Kaline mūkeyonere kuo,
ningī muume kuo mūthīī nginya Hamathu, itūūra rīu inene,
mūcooke mūikūrūke mūkinye Gathu kwa Afilisti.
Anga acio nīega magakīra mothamaki manyu meerī?
Būrūrī wao-rī, nī mūnene gūkīra wanyu?
- ³ Inyuī mūtīiragia mūthenya wa ūūru,
na mūkareharehe wathani wa ūhinya ūkuhīrīrie.
- ⁴ Mūkomagīra marīrī magemetio na mīguongo,
na mūgetambūrūkia itanda-inī cianyu.
Mūrīaga tūgondu tūrīa twega mūno,
na tūcaū tūrīa tūnoru.
- ⁵ Mūtīindaga mūkīhūra inanda cianyu cia mūgeeto o ta Daudi,
na mūgethondekera inanda ingī cia kūina nacio.
- ⁶ Mūnyuuaga ndibei mbakūrī riita,
na mūkehakaga maguta marīa mega mūno,
no mūtīiguaga kīeha nī ūndū wa mwanangīko wa Jusufu.
- ⁷ Tondū ūcio-rī, mūgaatuika a mbere gūtahwo;
ndīa cianyu na gūikara mwītambūrūkītīe ithire.

Jehova Nīathūire Mwītīo wa Isiraeli

- ⁸ Mwathani Jehova nīehītīe akīgwetaga we mwene, o we Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, akoiga atīrī:
“Nīthūire mwītīo wa Jakubu,
na ngamena cīhitho cīake irīa nūmu;
nīngarekereria itūūra rīu inene
na kīrīa gīothe kīrī thīinī wario kūrī thū.”

⁹ Andū ikūmi mangīgatigara thīinī wa nyūmba īmwe-rī, o nao no magaakua. ¹⁰ Nake mūndū wao ūrīa wa gūcina mīrī īyo angīūka kūmīumia nja ya nyūmba na orie mūndū ūrīa wīhithīte kuo thīinī atīrī, “Kūrī mūndū ūngī ūtakūte mūrī nake?” Nake oige atīrī, “Aca.” Nake acookie oige atīrī, “Kira ki! Tūtīkagwete rīitwa rīa Jehova.”

- ¹¹ Nīgūkorwo Jehova nīathanīte,
nake nīagathutha nyūmba irīa nene itūike icunjī,
na nyūmba irīa nini itūike tūcunjī.
- ¹² Kaī mbarathi ingīhota gūteng’era nyanjara-inī cia mahiga?
Kūrī mūndū ūngīrīma kuo na mūrāū wa ndegwa?
No inyuī mūgarūrīte kīhooto gīgatuika ūrogi,
na matunda ma ūthingu magatuika ūrūrū,
¹³ inyuī arīa mūkenagīra ūhootani ūrīa ūtarī ho,
na mūkoigaga atīrī, “Githī tūtīatunyanire Karīnaimu na hinya witū ithuī ene?”
- ¹⁴ Nīgūkorwo Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,
“Nīngarahūra rūrīrī rūgūūkīrīre, wee nyūmba ya Isiraeli,
rūrīa rūgakūhinyīrīria
kuuma itoonyero rīa Hamathu, o nginya mūkuru wa Araba.”

7

Ngigī, na Mwaki, na Kabirū

- ¹ Mwathani Jehova aanyonirīe ūū: Nīkūhaarīria aharagīria mīrumbī ya ngigī thuutha wa magetha marīa maagethagīrwo mūthamaki, o ihinda rīrīa kīmera gīa keerī kīambagīrīria. ² Ciarīkia kūrīa tūhuti tuothe,

* 6:1 O na gūtuika Amosi aarathagīra ūthamaki wa gathigathini, haha aakūūmaga mothamaki meerī.

būrūri ūgithera biū, ngikaya ngiuga atīrī, “Mwathani Jehova, marekere! Jakubu-rī, angihonoka gikuū atia? Nīgukorwo nī mūnini mūno!”

³ Nī ūndū ūcio Jehova akīgua tha.

Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūcio ndūgwīkika.”

⁴ Ningī Mwathani Jehova akīnyonia ūū: Mwathani Jehova nī gwītia eetagia mwaki amaciirithie nago; mwaki ūcio ūkīniaria maa! ma kūrīa kūrīku mūno, na ūkīniina būrūri. ⁵ Ningī ngikaya, ngiuga atīrī, “Mwathani Jehova ndagūthaitha, tiga! Jakubu-rī, angihonoka gikuū atia? Nīgukorwo nī mūnini mūno!”

⁶ Nī ūndū ūcio Jehova akīgua tha.

Mwathani Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūcio o nago ndūgwīkika.”

⁷ Ningī akīnyonia ūū: Mwathani aarūgamite rūthingo-inī rwakitwo na rūgathimwo wega na kabirū nake anyiitite rūrigi rwa kabirū na guoko. ⁸ Nake Jehova akīnjūria atīrī, “Amosi, nī kī ūroona?”

Na nī ngīmūcookeria atīrī: “Nī kabirū ndirona.”

Ningī Jehova akīnjūria atīrī, nī kabirū ndiracuria gatagatī ka andū akwa a Isiraeli, ndigacooka kūmaiguira tha rīngī.

⁹ “Kūndū kūrīa gūtūūgīru kwa Isaaka nīgūkaniinwo,

na kūndū kūrīa kwamūre kwa Isiraeli nīgūkanangwo;

na nīngokīrīra nyūmba ya Jeroboamu na rūhiū rwakwa rwa njora.”

Amosi na Amazia

¹⁰ Nake Amazia mūthīnjīri-ngai wa Betheli agītūmana kūrī Jeroboamu, mūthamaki wa Isiraeli, akīmūria atīrī, “Amosi nīagūciirīre agūkīrīre ari o gūkū thīnī wa Isiraeli. Būrūri ndūngihota gūkirīrīra ndeto ciake ciothe. ¹¹ Nīgukorwo Amosi aroiga atīrī:

“Jeroboamu akooragwo na rūhiū rwa njora,

na ti-itherū andū a Isiraeli nīmagatahwo,

matwarwo kūrīa na būrūri wao.”

¹² Ningī Amazia akīra Amosi atīrī, “Umagara wee muoni-maūndū ūyū! Cooka būrūri wa Juda. Wīcaragīrie gīa kūrīa kuo, na ūrathage maūndū ūrī kuo. ¹³ Ndūkaarithire ūhoro rīngī gūkū Betheli tondū gūkū nikuo kwamūrīrwo gīkaro kia mūthamaki na hekarū ya ūthamaki.”

¹⁴ Amosi agīcookeria Amazia atīrī, “Nī-rī, ndiarī mūnabīi kana mūrū wa mūnabīi, no ndaarī mūrīthi wa mahiū na ningī mūmenyereri wa mikūyū. ¹⁵ No Jehova akīnduta rūuru-inī rwa mahiū akīnjūria atīrī, ‘Thīi ūkarathire andū akwa a Isiraeli ūhoro.’ ¹⁶ Na rīrī, kīgue ūhoro wa Jehova. Wee ūroiga atīrī,

“Ndūkarathire Isiraeli ūndū mūrū,

na ūtīge kūhunja maūndū ma gūkīrīra nyūmba ya Isaaka.’

¹⁷ “Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū:

“Mūtumia waku nīagatuika mūmaraya itūūra-inī inene,

nao aanake aku na airītu aku makoogwo na rūhiū rwa njora.

Būrūri waku ūgaathimwo na ūgayanio,

na wee mwene-rī, ūgaakūria būrūri wa andū matooī Ngai.

Na ti-itherū andū a Isiraeli no nginya magaatahwo,

matwarwo kūrīa na būrūri wao.”

8

Gikabū kia Matunda Meeru

¹ Mwathani Jehova aanyonirie ūū: aanyonirie gīkabū kīrī na matunda meeru. ² Nake akīnjūria atīrī, “Amosi, nī kī kī ūroona?”

Ngīmūcookeria atīrī, “Ndirona gīkabū kīrī na matunda meeru.”

Ningī Jehova akīnjūria atīrī, “Ihinda rīa mūthia nī ikinyu rīa andū akwa a Isiraeli; ndigacooka kūmaiguira tha rīngī.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio-rī, nyīmbo iria ciinagwo kūu hekarū-inī ikaagarūrika itūike kīrīro. Ciimba nyingī mūno igaateagwo kūndū guothe gūkirītwo ki!”

⁴ Iguai ūndū ūyū inyuū ariā mūrangagīrīra abatari

na mūkaniina athīni a būrūri,

⁵ mūkīūragia atīrī,

“Karūgamo ka Mweri gagaathira-rī,

nīguo twendie irio,

na Thabatū ithire,

nīguo twendie ngano,*

tūkīnyiihagia ithimi,

tūkīongagīrīra thogora,

na tūkīheenanageria na ratiri itarī cia ma;

* 8:5 Karūgamo ka Mweri o na Thabatū ciarī ciathi nyamūre; nī ūndū ūcio andū matingēndirie kīndū ihinda-inī rīu.

- ⁶ tūgūrage athiini na betha,
nao aria abatari tūkamagūra na nyamūga igĩrĩ,
o na twendagie magira hamwe na ngano.”
- ⁷ Jehova o we ūria Jakubu etiagira, ehĩtite akoiga atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ ngariganĩrwo nĩ ciiko ciothe iria maneeke.
- ⁸ “Githĩ bŭrŭri ndŭkainaina nĩ ūndũ wa ūguo,
na arĩa othe matũūruga kuo macakae?
Bŭrŭri wothe nĩkũiyũra ūkaiyũra ta Rũũ rwa Nili,
ũhũũrane, na ūcooke ūhũũcũke
ta rũũ rwa Misiri.”
- ⁹ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ūcio-rĩ,
“nĩngatũma riũa rĩthũe mĩaraho,
na ndũme thĩ kũgĩe nduma mũthenya barigici.
- ¹⁰ Nĩngagarũra ciathĩ cianyu itũike macakaya,
na kũina kwanyu guothe gũtũike kĩrĩro.
Nĩngatũma inyuothe mwĩhumbe makũnia,
na ndĩmwenje mĩtwe.
- Nĩngatũma ihinda riũ rihaane ta hĩndĩ ya macakaya ma mwana wa mũmwe,
naguo mũthia warĩo ūtũike ta mũthenya mŭrŭrũ.”
- ¹¹ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Matukũ nĩmarooka, rĩria ngaatũma ng’aragu bŭrŭri-inĩ,
na ti ng’aragu ya irio kana nyoota wa maaĩ,
no nĩ ng’aragu ya kũigua ciugo cia Jehova.
- ¹² Andũ magaatũgũũgaga kuuma iria-inĩ rĩmwe nginya rĩria rĩngĩ,
na morũūrage kuuma gathigathini nginya irathĩro,
magĩcaria kiugo kĩa Jehova,
no matigakĩona.
- ¹³ “Mũthenya ūcio-rĩ,
“airĩtu arĩa ciĩrorerwa na aanake arĩa marĩ hinya
nĩmakaringĩka nĩ nyoota.
- ¹⁴ Acio mehĩtaga na thoni cia Samaria,
kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ūria ngai iyo yaku itũūruga muoyo wee Dani’,
o na kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ o ta ūria ngai iyo ya Birishiba itũūruga muoyo’:
nĩmakaagũa,
na maticooke gũũkĩra rĩngĩ.”

9

Isiraeli Nĩgũkanangwo

- ¹ Nĩndonire Mwathani arũgamĩte kĩgongona-inĩ, nake akiuga atĩrĩ:
“Gũtha ciongo cia itugi,
nĩgeetha hĩngĩro cia nyũmba cienyenye.
Hĩngĩro icio nĩgĩwĩre mĩtwe ya andũ othe,
na arĩa magatigara nĩngamooraga na rũhiũ rwa njora.
Gũtirĩ o na ūmwe ūkoora;
gũtirĩ ūkaahonoka.
- ² O na mangĩkenja thĩ makinye kwa ngoma,
guoko gwakwa no gũkaamaruta kuo.
O na mangĩkaahaica igũrũ,
nĩngamaharũrũkia kuuma kuo.
- ³ O na mangĩkehitha igũrũ ria kĩrima gĩa Karimeli,
nĩngamaguĩma kuo ndĩmanyiite.
O na mangĩkehitha mathĩi rungu rwa iria-rĩ,
o nakuo nĩngatha nyoka imarũme.
- ⁴ O na mangĩgaatwarwo ithaamĩrio nĩ thũ ciao,
nĩngathana mooragĩrwo kuo na rũhiũ rwa njora.
Ngamakũũrĩra maitho makwa,
maitho ma ūũru, no ti ma wega.”

- ⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ũria ūhutagia thĩ, igatweka,
nao arĩa othe matũūruga kuo magacakaya,
bŭrŭri wothe nĩkũiyũra ūiyũrite ta Rũũ rwa Nili,
nĩngĩ ūkahũcũka ta rũũ rwa Misiri,

⁶ we ūrĩa wakaga gũikaro gĩake kĩa ūthamaki kĩraihi kũu igũrũ,
 na akahaanda gĩtina gĩakio gũkũ thĩ,
 ūrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa inene,
 na akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ,
 Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake.

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Githĩ inyuĩ andũ a Isiraeli
 mũtihaana andũ a Kushi harĩ nĩ?
 Githĩ ti nĩ ndaarutire na ngĩambatia andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,
 na Afilisti kuuma Kafitori,
 na Asuriata ngĩmaruta Kiri?”

⁸ “Ti-itherũ, maitho ma Mwathani Jehova
 nĩmacũthagĩrĩa makona ūthamaki ūrĩa wĩhagia.

Nĩngawananga,
 ūthire gũkũ thĩ,
 no ndikaananga
 nyũmba ya Jakubu biũ,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩgũkorwo nĩngathana,
 na nĩngainainia nyũmba ya Isiraeli
 gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe,
 o ta ūrĩa ngano iinainagio ĩrĩ gĩcungi-inĩ,
 na gũkaaga kahĩndĩ kangĩgũa thĩ.

¹⁰ Andũ arĩa othe ehia thĩinĩ wa andũ akwa
 makooragwo na rũhiũ rwa njora,
 o arĩa othe moigaga atĩrĩ,
 ‘Tũtingĩkorererwo nĩ mĩtino, kana ūtũtũnge.’

Gũcookio kwa Isiraeli

¹¹ “Mũthenya ūcio nĩngacookerereria
 hema ya Daudi ĩrĩa igwĩte,
 thondeke kũrĩa yunĩkangĩte,
 na njookererie kũrĩa yanangĩtwo,
 na ndĩmĩake o ta ūrĩa yatarĩ mbere,

¹² nĩgeetha makegwatĩra matigari ma Edomu,
 na ndũrĩrĩ ciothe iria ciĩtanagio na rĩitwa rĩakwa,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ūrĩa ũgeeka maũndũ macio.

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmarooka,
 “rĩrĩa mũgethi agaakorererwo nĩ mũciĩmbĩ,
 nake mũhaandi akorererwo nĩ mũndũ ūrĩa ūhihaga thabibũ.
 Ndibei ya mũhihano ĩgaatataga kuuma ĩrĩma-inĩ,
 na ĩthererage kuuma tũrĩma-inĩ tuothe.

¹⁴ Nĩngacookia andũ akwa a Isiraeli arĩa maatahĩtwo,
 nao macookererie matũũra manene marĩa maanangĩtwo, matũũre kuo;
 ningĩ marĩme mĩgũnda ya mĩthabibũ na manyuuage ndibei yayo.
 Magathondeka mĩgũnda ya irio na marĩage maciaro mayo.

¹⁵ Nĩĩ ngaahaanda Isiraeli bũrũri wao ene,
 na matigacooka kũrutwo rĩngĩ bũrũri ūcio nĩ ndĩmaheete,”

ũguo nĩguo Jehova Ngai wanyu ekuuga.

OBADIA

¹ Kioneki kĩa Obadia.
Mwathani Jehova ekuuga üü ühoro ükonii Edomu:

Nitüiguite ühoro uumite küri Jehova.
Mütümwo niatümirwo küri ndüriri oige atiri,
“Arahukai, tüthii tümükirire, türüe nake”:

² “Atiriri, ningakunyihia maitho-ini ma ndüriri;
nawe niukameneka biu.

³ Mwitiio wa ngoro yaku niukuheenete,
wee ütüraga küu ngurunga-ini cia mahiga,
na ügathondeka giikaro giaku küria gütüügiru,
o wee wiiraga na ngoro atiri,
‘Nüü üngihota küüharürükia andehe nginya thi?’

⁴ O na üngikorwo ümbükaga na igürü ta nderi,
na ügaaka gitara giaku o küu njata iri,
ningaküharürükia thi ngürute kuo,”
üguo niguo Jehova ekuuga.

⁵ “Üngikorwo ni aici,
o na kana ükorwo ni atunyani ütükü-ri,
kaĩ mwanangiko niügwetereire-il
Githi matingiia o nginya maiganie?
Atui a thabibu mangiika gwaku-ri,
githi to matigie tüthabibu ünini tüngihaarwo?

⁶ No kai Esaü niakongürürio-i,
nakio kigiina giake kiria kihithe gigitahwo-il

⁷ Andü othe aria mügwatanagira nao nimagaküingata nginya mühaka-ini;
arata aku nimagaküheenia na magütoorie;
aria maritaga irio ciaku nimagaküigira mütego,
no wee ndükamenya.”

⁸ Jehova ekuuga atiri,
“Githi müthenya ücio ndikaananga andü aria oogĩ a Edomu,
na nyanange andü aria mari ümenyo küu irima-ini cia Esaü?

⁹ Atiriri, wee Temani,* njamba ciaku cia ita niikaamaka,
na andü othe aria matüüraga irima-ini cia Esaü
mooragwo, maniinwo.

¹⁰ Ni ündü wa ngüi ya güükirira müru wa nyükwä Jakubu,
niügaconorithio;
niükaniinwo nginya tene.

¹¹ Müthenya üria wamütiganiirie,
riri andü a küngi maatahire ütonga wake,
nao ageni magitoonyera ihingo-ini ciake,
na magicuukira Jerusalemu miti-ri,
we watarii o ta ümwe wao.

¹² No wee ndüngianyararire müru wa nyükwä
müthenya wake wa müтино,
kana ükenere andü a Juda
müthenya üria maaniinagwo,
o na kana witiie müno
müthenya üria maarĩ na thiina.

¹³ Wee ndüngiatuikaniirie ihingo-ini cia andü akwa
müthenya wao wa mwanangiko,
kana ümanyarare hĩndi iria maarĩ na münyaririko
müthenya wao wa kwanangwo,
kana ütahe ütonga wao
müthenya ücio wa mwanangiko.

¹⁴ Wee ndwagiriirwo kümooheria magomano-ini ma njira
niguo üürage aria mooraga,

* 1:9 Riitwa Temani ni kuuga Edomu guothe, na rigitaürwo ni kuuga “Güthini.”

kana ũneane matigari mao
mũthenya ũcio maarĩ na thĩĩna.

¹⁵ “Mũthenya wa Jehova ũrĩ hakuhi
gũkinyĩra ndũrĩrĩ ciothe.

O ũria wikĩte, noguo nawe ũgeekwo;
ciĩko ciaku nĩĩgagũcookerera.

¹⁶ O ta ũria inyuĩ mwanyuĩrĩre gĩkombe gĩakwa kĩa iherithia kũu kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru-rĩ,
ũguo noguo ndũrĩrĩ ciothe igaakĩnyuĩra itegũtigithĩria.

Ikaanyua ikĩhũhũte,
ininũkio, nacio ihaane ta itarĩ ciakorwo kuo.

¹⁷ No rĩrĩ, kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni nĩĩgagakorwo na ũhonokio;
nakio kĩrĩma kũu gĩgakorwo kĩrĩ gĩtheru,

nayo nyũmba ya Jakubu
nĩĩkegwatĩra igai rĩayo.

¹⁸ Nyũmba ya Jakubu ĩgaatuĩka ta mwaki,
nayo nyũmba ya Jusufu ĩtuĩke ta rũrĩrĩmbĩ;
nayo nyũmba ya Esaũ ĩgaatuĩka ta maragara ma mahuti,
na nĩmakamĩmundia mwaki, ũmĩniine biũ.

Gũtirĩ mĩndũ ũgaatigara
wa kuuma nyũmba ya Esaũ.”
Jehova nĩwe uugĩte ũguo.

¹⁹ Andũ a Negevu nĩmagaikara
irĩma-inĩ cia Esaũ,
nao andũ arĩa maikaraga magũrũ-inĩ ma tũrĩma
megwatĩre bũrũri wa Afilisti.

Nĩmagaikara mĩgũnda-inĩ ya Efiraimu, na ya Samaria,
nake Benjamini egwatĩre Gileadi.

²⁰ Gikundi kĩrĩa gĩatahitwo kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩrĩ kũu Kaanani,
gĩkeegwatĩra bũrũri ũcio o nginya Zarefathu;[†]
nao andũ arĩa maatahirwo kuuma Jerusalem, acio marĩ kũu Sefaradi,
nĩo makegwatĩra matũũra ma Negevu.

²¹ Andũ a kũhonokania nĩmakambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni
nĩguo maathanage kũu irĩma-inĩ cia Esaũ.
Naguo ũthamaki ũgaatuĩka wa Jehova.

[†] 1:20 Zarefathu gwĩciiragĩrio nokuo Sefaradi, itũũra rĩa Asia Nini.

JONA

Jona Kūūrira Jehova

¹ Na rīrī, ndūmīrī ya Jehova niyakinyiire Jona mūrū wa Amitai, akīrwo atīrī: ² “Ūkīra, ūthīi itūūra rīrīa inene rīa Nineve,* na ūrīhunjīrie ūkīrikaanagia, nīgūkorwo waganu warīo nīwambatīte ūgakinya o harī nīi.”

³ No Jona agīūkīra nīgūo orīre Jehova, akīerekera Tarishishi. Agīūkūrūka nginya Jopa na agīkorerera marikabu yathīiaga Tarishishi. Aarīkia kūrīha thogora wa rūgendo, akiingīra marikabu nīgūo athīi Tarishishi, orīre Jehova.

⁴ No rīrī, Jehova akīrehe rūhuho rūnene kūu iria-inī, gūkīgīa kīhuhūkano kīnene mūno, hakuhi marikabu iyo yunikange. ⁵ Atwari ayo othe makīmaka na o mūdū agīkīra ngai yake; magīcooka magīkia mīrigo iria-inī, nīgeetha marikabu ihūthe.

No Jona nīaikūrūkīte kūu marikabu thīinī, na agakoma toro mūnene. ⁶ Tondū ūcio mūnene wa marikabu agīthīi harī we, akīmūria atīrī, “Wee ūngīhota gūkoma atīa? Ūkīra ūkaire ngai yaku! No gūkorwo yahota gūtūigua twage gūthira.”

⁷ Nīngī atwari a marikabu makīrana atīrī, “Ūkai tūcuuke mītī nīgūo tūmenye nū ūrehe mūtino ūyū.” Magīcuuka mītī nāguo mūtī ūkīgīra Jona.

⁸ Nī ūndū ūcio, makīmūria atīrī, “Ta twīre, nū ūtūmīte thīna ūyū wothe ūtūkore? Wee-rī, ūrutaga wīra ūrīkū? Uumīte kū? Wī wa būrūrī ūrīkū? Wī wa rūrūrī rūrīkū?”

⁹ Nake Jona akīmacookeria atīrī, “Nīi ndī Mūhibirania na ndī mūhooi Jehova, Ngai wa igūrū, ūrīa wombire iria na thī nyūmū.”

¹⁰ Ūndū ūcio ūkīmeekīra guoya, makīmūria atīrī, “Nī atīa wīkīte?” (Nīmamenye atī nī kūūra ooragīra Jehova, tondū nīameerīte ūguo.)

¹¹ Nārīo iria rīgīkīrīrīa kīhuhūkania. Nī ūndū ūcio makīmūria atīrī, “Ūkwenda tūgwīke atīa nīgeetha tūhoorererwo nī iria?”

¹² Nake akīmacookeria atīrī, “Njoyai mūnjikie iria-inī na nīrīkūhoorera. Nīi nīnjūū atī nī mahītia makwa matūmīte kīhuhūkano gīkī kīnene kīmūkore.”

¹³ No andū acio makīrutanīria mūno gūcooka marikabu yao hūgūrūrū-inī cia iria. No makīremwo, nīgūkorwo iria nīrīakīrīrīrie kīhuhūkania makīria ma ūrīa rīarī mbere. ¹⁴ Nao magīkīra Jehova makiuga atīrī, “Twagūthaita Wee Jehova, ndūkareke tūkue nī ūndū wa muoyo wa mūdū ūyū. Ndūgatūcookerie mahītia ma kūūraga mūdū ūtehītie, nīgūkorwo Wee Jehova, wīkīte ūrīa wonete arī wega.” ¹⁵ Makīoya Jona makīmūkia iria-inī, nārīo iria rīu rīahurutanaga rīkīhoorera. ¹⁶ Mona ūguo andū acio magītīgīra Jehova mūno; na makīrutīra Jehova igongona, na makīhīta mīhītwa mbere yake.

¹⁷ Nake Jehova agīathīrīria thamaki nene mūno īmerie Jona, nake Jona agīkara nda ya thamaki iyo matukū matatū, mūthenya na ūtukū.

2

Ihooya rīa Jona

¹ Na rīrī, Jona arī kūu nda ya thamaki iyo nene mūno akīhooya Jehova Ngai wake. ² Akiuga atīrī: “Ndakāire Jehova ndī mīnyamaro-inī, nake akīnjītika.

Ngīhooya ūteithio ndī o kūu mbīrīra-inī kūrīa kūrīku, nawe ūkīgūa gūkaya gwakwa.

³ Wee wathīnikanīrie nginya kūrīa kūrīku, o gatagatī ka iria rīrīa inene, nāguo mūiyūro wa maaī ūgīthīūrūrūkīria; makūmbī maku mothe na ndīhū cia maaī ikīhubanīria.

⁴ Ngiuga atīrī, ‘Ndī mūingate, ngeherio maitho-inī maku; no rīrī, nīngerorera

hekarū yaku theru hīndī īngī.’

⁵ Maaī macio maandīgīcīrie makenda kūnjūraga, nakuo kūu kūrīku gūgaathīūrūrūkīria; rīya rīa iria-inī rīeohereire mūtwe wakwa.

⁶ Ngīrīkīra o nginya itina-inī cia irīma; thī ya kūu rungu ikīhingīrīria nginya tene.

No Wee Jehova, Ngai wakwa, nīwarutire muoyo wakwa kuuma irima rīu.

⁷ “Hīndī rīra muoyo wakwa wathiraga,

* 1:2 Itūūra rīa Nineve rīakīrwo nī Nimurodi (Kīam 10:11), na rīgītūuo itūūra inene rīa Ashuri nī Senakeribu.

nindakūririkanire Wee Jehova,
namo mahooya makwa magikinya o hariwe,
o thiini wa hekaru yaku theru.

⁸ “Andu aria mahooyaga mihianano ya tūhū,
nimoragirwo ni utugi uria ungikorwo uri wao.

⁹ No ni-rī, ndirikurutagira igongona
nginaga rwimbo rwa gucookia ngaatho.
Ningahingia mihitwa yakwa iria ni ndanehita.
Uhonokio uumaga kuri Jehova.”

¹⁰ Nake Jehova agiatha thamaki iyo nene, nayo igitahika Jona thi nyumu.

3

Jona Gūthii Nineve

¹ Ningi ndumiriri ya Jehova igikinyira Jona hinda ya keerī, akiirwo atiri: ² “Ūkīra, ūthii itūūra rīrīa inene rīa Nineve, na ūrihunjirie ūhoro ūria ngūkīra.”

³ Nake Jona agiathikira ndumiriri ya Jehova, agithii Nineve. Na riri, Nineve riarī itūūra inene na rīa bata muno. Kūrihiurūrika riothe kūngianinire mīthenya itatū. ⁴ Mūthenya wa mbere Jona akiambirira gūtoonya itūūra riu. Akianirira, akiuga atiri, “Gwatigia mīthenya mīrongo ina Nineve kūharaganio.” ⁵ Nao andu a Nineve magitikia Ngai. Makianirira kūgie na ihinda rīa kwihinga kūria irio, nao othe makithumba nguo cia makunia, kuuma ūria mūnene muno o nginya ūria mūnini muno.

⁶ Hinda iria mūthamaki wa kuu Nineve aakinyirwo ni ūhoro ūcio-rī, agūkīra akiuma gitī-ini giāke kīa ūnene, akiruta nguo ciāke cia ūthamaki, akiithumba nguo ya ikunia, na agiikara thi rūkūngū-ini.* ⁷ Ningi akianiririthia ūhoro ūyū kuu Nineve:

“Kuumana na uuge wa mūthamaki na andu ake aria marī igweta:

“Mūtikareke mūdū o wothē, kana nyamū cia rūuru rwa ng’ombe kana rwa mburi, irūme kindi; itikarekwo irie kana inyue. ⁸ No riri, andu nimehumbe nguo cia makunia o nacio nyamū niithumbwo makunia. O mūdū niakaire Ngai narua. Andu nimatige mīthiire yao mīuru na ngūi ciao. ⁹ Nūū ūngimenya kana Ngai aahota kwiricūkwo, aigue tha atigane na marakara make mahiū nigeetha tūtikaniinwo.”

¹⁰ Hinda iria Ngai onire ūria meekire, na ūria maagarurukite magatiga mīthiire yao mīuru-rī, akimaiguira tha akiaga kūmaniina ta ūria oigite niekūmaniina.

4

Jona Kūrakario ni Tha cia Jehova

¹ No riri, Jona niaiguire ūuru muno na akirakara. ² Akiihooya Jehova, akiuga atiri, “Wee Jehova-rī, githi ūu toguo ndoigite itoimite mūci? Nikiō ndaahiuhaga kūurira Tarishishi. Nindoŋ atī wee wī Mūrungu mūtugi na ūri tha, na ndūhiuhaga kūrakara, na ūiyūrītwo ni wendani, Ngai ūiguaga tha akericūkwo akaaga gwika ūuru. ³ No riri, Wee Jehova, ndagūthaita ūndute muoyo; nigūkorwo ni kwagiriire ngue, gūkīra ndūire muoyo.”

⁴ No Jehova akimūuria atiri, “Ūri na kīhooito o na kīrikū gīa gūtūma ūrakare?”

⁵ Jona akiuma kuu, agithii agiikara thi handū mwena wa irathiro wa itūūra riu inene. Akīakira gīthūnū hau, agiikara kīruru-ini giakio, ageterera one ūria itūūra riu inene rigikwo. ⁶ Nake Jehova Ngai akirehe rūūngū na agitūma rūtambe igūrū rīa hau Jona aari, niguo rūmūhe kīruru, kīmūhumbire atige gūthiina. Nake Jona agikenera rūūngū riu muno. ⁷ No riri, kwarooka gūkīa mūthenya ūyū ūngi, Ngai akirehe kīgūnyū gīkīria rūūngū rūu, ni ūndū ūcio rūkīhooha. ⁸ Hinda iria rūa riarathire, Ngai akirehithia rūhuho ruumite na irathiro rūri na ūrugari mūnene, nario rūa rigicina Jona mūtwe, o nginya akiringika. Akīiririra gūkua, akiuga atiri, “Ni wega ngue gūkīra ndūire muoyo.”

⁹ Nake Ngai akīūra Jona atiri, “Ūri na kīhooito gīa kūrakara ni ūndū wa rūūngū rūu?”

Nake agicookia atiri, “Ūi, ndi nakio; ndakarite o ūndū ingikua.”

¹⁰ No Jehova akimwira atiri, “Wee-rī, ūraiguira rūūngū rūrū tha, o na haria ūtarurutiire wira kana ūgatūma rūkure. Rūrakūire na ūtukū ūmwe, na rūrathira na ūtukū ūmwe. ¹¹ No Nineve ni kūrī na andū makīria ma ngiri igana rīa mīrongo iiri aria matangikūūrana guoko kwa ūrio kana guoko kwa ūmotho, o na ningi riri na mahiū maingi. Githi o na ni ndagiriirwo nikūiguira tha itūūra riu inene?”

* 3:6 Kwihinga kūria irio, na kwihumba nguo cia makunia, o na kwihurira mūhu ciothe ciari njira cia kwinyiia na kūhera.

MIKA

¹ Ino niyo ndūmiriri ya Jehova iria yakinyirire Mika* ūria wari wa itūura ria Moreshethu, ikoni Samaria na Jerusalem, hīndi ya ūthamaki wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, athamaki a Juda.

² Atiriri, ta thikiririai inyu andū aya inyothe;
o nawe thī ta igua, na ariā othe matūūruga kuo,
nigeetha Mwathani Jehova arute ūira wa kūmūūkīra,
o we Mwathani ari thīini wa hekarū yake theru.

Ituūro ria Gūūkīra Samaria na Jerusalem

³ Atiriri! Jehova nīarooka oimite gīikaro gīake;
araikūrūka arangiririe kūrīa gūtūūgīru gūkū thī.

⁴ Irīma itwekaga iri rungu rwake,
nayo mīkuru īgaatūkana;
itwekaga ta mūhūra ūri mwaki-inī,
īgaikūrūka ta maaī maikūrūkite na ihenya kīgaragaro-inī.

⁵ Ūndū ūyū wonেকে nī ūndū wa ūremi wa Jakubu,
na nī ūndū wa mehia ma nyūmba ya Isiraeli.

Ūremi wa Jakubu-rī, nī ūrīkū?

Githi ti Samaria?

Kūndū kūrīa gūtūūgīru kwa Juda-rī, nī kū?

Githi ti Jerusalemu?

⁶ “Nī ūndū ūcio, ngaatua Samaria hība ya mahiga,
gūtūike kūndū gwa kūhaandagwo mīthabibū.

Nīngaita mahiga mario mūkuru-inī
na thīkūrie mīthingi yario.

⁷ Mīhianano yario yothe nīkoinangwo icunjī;
nacio iheo ciothe cia hekarū yario icinwo na mwaki.

Nīngananga mīhianano yothe yario.

Tondū rīonganirie iheo ciario kuuma mūcaara wa ūmaraya,
na īgaatūmīrwo rīngī iri mūcaara wa kūrīha maraya.”

Maithori na Kīrīro

⁸ Tondū ūcio-rī, ngūrīra na ngirīke,
na thīi ndī magūrū matheri na ndī njaga.

Ngūrīka o ta mbwe,
na ndīre ta ndundu.

⁹ Nīgūkorwo kirona kīario gītingīhona;
gīūkite gīgakinya Juda.

Nīgikinyīte o kīhingo-inī kīa andū akwa,
gīgakinya Jerusalemu kuo kwene.

¹⁰ Mūtīkaheane ūhorō ūcio kūu Gathu,
mūtīkarīre o na hanini.

Nīngī kūu Bethi-Ofara
mwīgaragariei rūkūngū-inī.

¹¹ Inyuī andū ariā mūtūūruga Shafiri,
thīii mūrī njaga na mūconokete.

Andū ariā matūūruga Zaanani
matingiuma itūūra rīao.

Nario itūūra rīa Bethi-Ezeli no gūcaaya rīracaaya,
itūūra rīu rītingīhota gūkūgītira.

¹² Andū ariā matūūruga Marothu-rī,
menyogondaga nī ruo, o metereire ūteithio,
nī ūndū mwanangīko ūikūrūkite kuuma kūrī Jehova,
ūgakinya o kīhingo-inī kīa Jerusalemu.

¹³ Inyuī mūtūūruga Lakishi,[†]
ngaari cianyu cia ita ciohererei mbarathi.

Nī inyuī mwatoonyirie Mwarī wa Zayuni mehia-inī,
nīgūkorwo ūremi wa Isiraeli woimanire na inyuī.

¹⁴ Nī ūndū ūcio nīmūkahe Moreshethu-Gathu

* 1:1 Rīntwa Mika rīgītāūro nī kuuga “Nūū ūhaana ta Jehova”. † 1:13 Lakishi rīari itūūra rīmwe rīa marīa manene mūno ma Juda.

ihéo cia kuuganĩra ũhoro.
 Itũũra rĩa Akizibu no rĩa kũheenereria
 athamaki a Isiraeli.
¹⁵ Inyuĩ mĩtũũraga Maresha
 nĩngamũrehithĩria mũndũ wa kũmũũkĩrĩra, amũtoorie.
 Ũrĩa we ũrĩ Riiri wa Isiraeli
 nĩagooka Adulamu.
¹⁶ Enjwoi mĩtwe mũcakaĩre
 ciana cianyu iria mũkenagĩra;
 mwĩenjei kihara mũhaane ta nderi,
 nĩgũkorwo ciana icio cianyu nĩgatahwo.

2

Mĩbango ya Mũndũ na Mĩbango ya Ngai

¹ Kaĩ andũ arĩa mathugundaga waganu,
 o acio meciiragia maũndũ mooru marĩ ũrĩrĩ, marĩ na haaro-ĩ!
 Rũciinĩ gwakĩa mekaga o ũguo,
 tondũ hinya wa gwĩka ũguo marĩ naguo.
² Macumĩkagĩra mĩgũnda makamĩtunyana,
 na makeerirĩria nyũmba magacioya na hinya.
 Maheenagia mũndũ makamĩtunya mũciĩ wake,
 makaheenia mũndũ wao, makamĩtunya igai rĩake.
³ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩndĩrathugunda mwanangĩko wa gũũkĩrĩra andũ aya,
 ũria mũtakahota kwĩhonokia.
 Mũtigacooka gũthiĩaga na mwĩtĩio,
 nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩ rĩa mũtino.
⁴ Mũthenya ũcio andũ nĩmakamũthekerera;
 na mamũnyũrũrie na rwĩmbo rũrũ rwa kirĩro, maine atĩrĩ,
 ‘Tũrĩ anange biũ;
 indo cia andũ akwa nĩngayane.
 Nĩacieheretie kuuma kũrĩ nĩi!
 Aragaya mĩgũnda iitũ kũrĩ andũ arĩa matũkunyanagĩra.’”

⁵ Nĩ ũndũ mũtigakorwo na mũndũ o na ũmwe kiũngano-inĩ kĩa Jehova
 wa kũgaya ithaka na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ.

Anabii a Maheeni

⁶ Anabii ao moigaga atĩrĩ, “Mũtikarathe ũhoro.
 Tigagai kũratha ũhoro ũkonĩĩ maũndũ maya;
 gĩconoko gĩtigatũkinyĩrĩra.”
⁷ Ningĩ nĩ kwagĩrĩire kũũranagio atĩrĩ,
 wee nyũmba ya Jakubu:
 “Kaĩ Roho wa Jehova arĩ mũraku?
 We no eke maũndũ ta macio?”
 “Githĩ ciugo ciakwa itigunaga
 mũndũ ũria ũthiĩaga na mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru?
⁸ Ica-ikuhĩ-rĩ, andũ akwa maarahũkite magatuĩka ta thũ.
 Mũtunyaga andũ arĩa mahooreire nguo ciao cia goro,
 mũgatunya ehĩtũkiri arĩa marahĩtũka matekũmaka,
 o acio matakoragwo na meciiria ma mbaara na inyuĩ.
⁹ Mũingataga andũ-a-nja a andũ akwa
 kuuma mĩciĩ yao irĩa mĩega.
 Mũgatunya ciana ciao
 kĩrathimo gĩakwa nginya tene.
¹⁰ Ũkĩrai mũthiĩ, mwehere!
 Nĩgũkorwo gĩĩkaro gĩkĩ ti kĩo kihurũko kĩanyu,
 tondũ nĩgĩthaahie,
 kĩanangĩtwo ũndũ gĩtangĩcookererio.
¹¹ Mũndũ wa maheeni na ũtaaragia ma angĩũka oige atĩrĩ,
 ‘Ndaamũrathĩra gũkorwo na ndibei na njoohi nyingĩ,’
 ũcio nĩwe ũngĩtikĩrĩka nĩ andũ aya!

Ũhonokio Kwĩranĩrwo

- ¹² “Atiriri, inyuĩ andũ a Jakubu,
ti-itherũ nĩngamũcookanĩria, inyuothe,
o na inyuĩ matigari ma Isiraeli nĩngamũrehe hamwe.
Ngamarehe hamwe ta ng’ondũ irĩ kiugũ,
matũike ta rũũru rwa mbũri rũrĩ ũrĩithio-inĩ waruo;
nakio kirĩndĩ kia andũ kũiyũre kuo.
¹³ Mũhingũri njĩra, nĩakambata arĩ mbere yao;
nao nĩmakamomora kihingo moime nja.
Mũthamaki wao nĩakoimagara arĩ mbere yao,
Jehova amatongoretie.”

3

Atongoria na Anabii Gũkũũmwo

- ¹ Ningĩ ngiuga atĩrĩ,
“Ta iguai, inyuĩ atongoria a Jakubu,
o inyuĩ aathani a nyũmba ya Isiraeli.
Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũmenya ũhoru wa gũtuanĩra ciira na kihooto.
² No inyuĩ mũthũire maĩndũ mega no mũkenda marĩa moorũ;
inyuĩ mũnũraga andũ akwa ikonde,
na mũgathooru nyama mahĩndĩ-inĩ mao.
³ Inyuĩ mũrĩaga nyama cia miĩrĩ ya andũ akwa,
mũkamonũra ikonde
na mũkoinanga mahĩndĩ mao tũcunji;
O inyuĩ mũmatinangagia ta nyama cia gũkarangwo na rũgĩo,
o na ta nyama cia gũtherũkio na nyũngũ.”
⁴ Hĩndĩ iyo magaakaĩra Jehova,
nowe ndakamacookeria.
Hĩndĩ iyo nĩakahitha ũthiũ wake kuuma kũrĩ o,
tondũ wa ũũru ũria mekite.
⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ha ũhoru wa anabii acio
mahitithagia andũ akwa,
mũndũ aamahe irio,
maanagĩrĩra makiugaga ‘thayũ,’
no angĩmaima irio,
makahaarĩria mbaara ya kũmũũkĩrĩra.
⁶ Tondũ ũcio, ũtukũ nĩũkamũhubanĩria,
mwage kuona cioneki,
mũhubanĩrio nĩ nduma mwage ũguũrio.
Riũa nĩrĩgathũĩra anabii,
naguo mũthenya ũmatuĩkire nduma.
⁷ Ooni-maĩndũ nĩmagaconoka,
nao aragũri maconorithio.
Othe nĩmakahumbĩra mothiũ mao,
tondũ gũtirĩ ũhoru magaacookerio nĩ Ngai.”
⁸ No hakwa-rĩ, nĩ njiyũrĩtwo nĩ hinya,
na ngaiyũrwo nĩ Roho wa Jehova,
o na ngaiyũrwo nĩ kihooto na ũhoti,
nĩguo nyumbũrĩre Jakubu ũremi wake,
na nyumbũrĩre Isiraeli mehia make.
⁹ Ta thikĩrĩriai, inyuĩ atongoria a nyũmba ya Jakubu,
o inyuĩ aathani a nyũmba ya Isiraeli,
inyuĩ mũmenaga kihooto,
na mũkoogomia maĩndũ marĩa ma ma;
¹⁰ inyuĩ mwakaga Zayuni na ũiti wa thakame,
na mũgaaka Jerusalemu na waganu.
¹¹ Atongoria akuo matuaga ciira maahakwo,
athĩnjĩri-Ngai akuo marutanaga maarĩhwo,
na anabii akuo marathaga mohoro maheo mbeeca.
No rĩrĩ, megiritanagia na Jehova makoiga atĩrĩ,
“Githĩ Jehova ndakĩrĩ gatagatĩ-inĩ gaitũ?
Gũtirĩ ũũru ũngitũkora.”
¹² Nĩ tondũ wanyu-rĩ,

Zayuni gūgaaciimbwo ta mūgūnda,
Jerusalemu gūtuike hība ya mahiga,
nakio kīrīma kīrīa giakītwo hekarū
gūtuike kīhumbu kīmereirwo nī ihinga.

4

Kīrīma kia Jehova

¹ Matukū-inī ma kūrīgīrīria,
kīrīma kīrīa kia hekarū ya Jehova nīgikahaandwo
kīrī kīo kīnene gatagatī ka irīma iria ingī;
nīgīkambarario igūrū rīa tūrīma tūrīa tūngī,
nao andū a ndūrīrī nīkua magaathiiaga.
² Ndūrīrī nyingī igaathīi kuo, ikiugaga atīrī,
“Ūkai twambate tūthīi kīrīma-inī kia Jehova,
tūthīi nyūmba ya Ngai wa Jakubu.
Nīagatūruta ūhoru wa mīthīire yake,
nīgeetha tūgeragīre njīra ciake.”
Nīgūkorwo Zayuni nīgūkoima ūtaarani,
nakuo Jerusalemu kuume ndūmīrīri ya Jehova.
³ Nīagatuithania ndūrīrī nyingī ciira,
nacio ndūrīrī iria irī hinya cia kuuma kūrāya aciiguithanie.
Magaatura hiū ciao cia njora ituike hiū cia mirāū,
namo matimū mao maturwo hiū cia gūceeha mītī.
Gūtīrī rūrīrī rūgaacooka kūrūa na rūrīa rūngī na hiū cia njora,
kana rūcooke kwīruta ūhoru wa mbaara rīngī.
⁴ O mūdū agaakaraga gītina-inī kia mūthabībū wake
na aikarage gītina-inī kia mūkūyū wake,
na gūtīrī mūdū ūkaamamakia,
nīgūkorwo ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigīte.
⁵ Andū a ndūrīrī ciothe no marūmīrīre
kīrīra kia ngai ciao;
no ithuī tūrīrūmagīrīra kīrīra kia Jehova Ngai witū
nginya tene na tene.

Mūbango wa Jehova

⁶ Jehova ekuuga atīrī:
“Mūthenya ūcio-rī,
nīngacookanīrīria ithua;
na nīngacookanīrīria arīa matahītwo,
o na arīa nyariirithītie.
⁷ Ithua nīngacitua matigari,
na arīa maingatītwo ndīmatue rūrīrī rūrī hinya.
Jehova nīwe ūkamaathaga arī Kīrīma-inī gīa Zayuni,
kuuma mūthenya ūcio nginya tene.
⁸ Ha ūhoru waku, wee mūthiringo ūyū mūrāihu na igūrū
wa kūrāngīra rūūru rwa mbūri,
o wee kīlitho kīrūmu kia Mwarī wa Zayuni-rī,
wathani ūrīa warī naguo mbere nīūgagūcookerera;
naguo ūthamaki wa Mwarī wa Jerusalemu ūmūcookerere.”
⁹ Atīrīrī, nīkī kīratūma ūrīre wanīrīire,
kaī ūtarī na mūthamaki?
Kaī ūkūirīrwo nī mūkūhei kīrīra,
tondū wanyīitwo nī ruo rūhaana ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwo?
¹⁰ Wīnyogonde nī ruo, wee Mwarī wa Zayuni,
o ta mūdū-wa-nja akīrūmwo,
nīgūkorwo rīu no nginya uume itūūra inene
ūgaikare nja werū-inī.
Nīūgathīi Babuloni;
kūu nīkua ūkaahonokerio.
Kūu nīkua Jehova agaagūkūūra
kuuma guoko-inī gwa thū ciaku.

¹¹ No rīrī, ndūrīrī nyingī

nīcookanīrīre, igūūkīrīre.
Iroiga atīrī, “Rekei anyiitwo nī thaahu,
rekei maitho maitū mathekerere Zayuni!”

¹² No cio itingīmenya meciiria ma Jehova;
o na itiū mūbango wake,
o we ūria ūcicookanagīrīria
ta itīia cia ngano kīhūrīro-inī.

¹³ “Arahūka, wee Mwarī wa Zayuni, ūhūure ngano iyo,
nīgūkorwo nīngakūhe hīa cia kīgera;
nīngakūhe mahūngū ma gīcango
nawe nīukahehenja ndūrīrī nyingī.”
Uumithio ūcio meyoire na njira itarī ya kīhoto nīukawamūrīra Jehova,
ūtonga wao ūwamūrīre Mwathani wa thī yothe.

5

Mūthamaki kuuma Bethlehemu

¹ Thagathaga mbūtū ciaku cia mbaara,
wee ituūra inene rīa mbūtū cia mbaara,
nīgūkorwo matūrigiicīrie matūūkīrīre.
Nīmakaringa mwathi wa Isiraeli
rūthīa-inī na rūthanju.

² “No rīrī, wee Bethlehemu Efiratha,
o na harīa arī we mūnini mūno mīhīrīga-inī ya Juda,
thīinī waku nīkuo gūkoima
ūria ūgaatuika mwathi wa Isiraeli,
ūria kīhumo gīake nī gīa kuuma tene,
kuuma mīndī na mīndī.”

³ Tondū ūcio, Isiraeli nīagatiganīrio
nginya ihinda rikinye,
rīrīa ūria ūraarūmwo agaaciara,
nao ariū-a-ithe ariā angī
magaacookerera andū a Isiraeli.

⁴ Nīagookīra arīithie rūuru rwa mbūri ciake
arī na hinya wa Jehova,
na ūnene wa rīitwa rīa Jehova Ngai wake.
Nao nīmagatūūra marī agitīre, nīgūkorwo hīndī iyo
ūnene wake ūgaakinya o nginya ituri ciothe cia thī.
⁵ Nake nīagatuika thayū wao.

Ūhonokania na Mwanangiko
Hīndī irīa Ashuri makaahithūkīra būrūri witū,
na matuikanīrie ciīhitho ciitū nūmu,
nītūkamaarahūrīra arīithi mūgwanja,
o na anene anana mamokīrīre.

⁶ Nīmagaatha būrūri wa Ashuri na rūhiū rwa njora;
maathe būrūri wa Nimurodi na hiū cia njora icomoretwo.
Nīagatūhonokia kuuma kūrī Aashuri
hīndī irīa magaatharīkīra būrūri witū
na matuikanīrie mihaka-inī iitū.

⁷ Matigari ma Jakubu magaatuika
ta ime riumīte harī Jehova
gatagatī-inī ka ndūrīrī nyingī,
o na ta mbura ya rūthuthuū yurīte nyeki-inī,
irīa itarehagwo nī mūdū kana īkoirio nī andū.
⁸ Matigari ma Jakubu magaakoragwo gatagatī ka ndūrīrī,
o gatagatī ka ndūrīrī nyingī,
ta mūrūūthi ūrī thīinī wa nyamū cia mūtītū,
na ta kīana kīa mūrūūthi kīrī thīinī wa ndūūru cia ng’ondū,
kīrīa gīthiaga gīgīcitihangagia na gīgīcitambuura
na gūtīrī mūdū ūngīchionokia.

⁹ Guoko gwaku nīgūkambarario na igūrū kuonanie ūhootani harī thū ciaku,
na amuku aku othe nīmakaniinwo.

¹⁰ Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya ūcio-rī,
“nīngananga mbarathi ciaku ikweherere biū,
nacio ngaari ciaku cia ita ndicitharie.

¹¹ Nīngananga matūūra marīa manene ma būrūri wanyu,
na tharūrie ciīhitho iria nūmu cianyu ciothe.

¹² Nīngananga ūgo wanyu,
na mūtigacooka kūragūra rīngī.

¹³ Nīngananga mīhianano yanyu ya gwacūhio,
na nyanange mahiga manyu marīa maamūre mūrī namo;
mūtigacooka kūinamīrīra
wīra wa moko manyu rīngī.

¹⁴ Itugī cia Ashera iria mūrī nacio nīngacimunya
na momore matūūra manyu manene.

¹⁵ Nīngerīhīria ndī na marakara na mang’ūrī
kūrī ndūrīrī iria itanjathīkagīra.”

6

Ciira wa Jehova harī Isiraeli

¹ Ta thikīrīriai ūrīa Jehova ekuuga:

“Ūkīrai mwiciirīrīre mbere ya irīma;
mūreke tūrīma tūigue ūrīa mūkuuga.

² Inyuī irīma ici, iguai thītango ya Jehova;
thikīrīriai inyuī mīthingī ya thī irīa itūūruga tene na tene.

Nīgūkorwo Jehova arī na ciira na andū ake,
nīarathitanga andū a Isiraeli.

³ “Andū akwa, kaī ndīmwikīte atīa?
Ndīmūnogetie na kī? Njookerīai.

⁴ Ndaamūrūtire būrūri wa Misiri,
ngīmūkūūra kuuma būrūri wa ūkombo.

Ngītūma Musa amūtongorie,
marī na Harūni na Mīriamu.

⁵ Andū akwa, ririkanai
ūrīa Balaki mūthamaki wa Moabi aamūciirīre,
na ūrīa Balamu mūrū wa Beori aamūcookeirie.

Ririkanai rūgendo rwanyu kuuma Shitimu ngīnya Giligali,
nīgeetha mūmenye ciiko cia ūthingu iria Jehova aaneka.”

⁶ Nī kīī ingītware mbere ya Jehova,
ngīnamīrīre mbere ya Ngai ūcio ūrī igūrū mūno?

Hihi no ngīthīī mbere yake na maruta ma njino,
kana thīī na tūcaū twa ūkūrū wa mwaka ūmwe?

⁷ Anga Jehova no akenio nī ndūrūme ngiri nyingī,
kana akenio nī maguta maingī ta ma njūūī ngiri ikūmī?

Hihi no ndute mwana wakwa wa irigithathi nī ūndū wa ūremi wakwa,
kana ndute maciaro ma mwīrī wakwa nī ūndū wa mehia ma ngoro yakwa?

⁸ Atīrīrī, wee mūndū ūyū, githī Jehova ndakuonetie maūndū marīa mega.
Na nī ūndū ūrīkū Jehova agwathaga wike?

Githī to wikage maūndū ma kīhooto,
na wendage ūhoru wa kūiguanīra tha,
na ūtwaranage na Ngai waku wīnyīihītie.

Andū a Isiraeli Kūherithio nī ūndū wa Mahītia Mao

⁹ Ta thikīrīriai! Jehova nīaretana kūu itūūra inene,
mūndū ūrīa mūūgī nīetigīre rītwa rīaku.

“Rūmbūiya rūthanju, o na ūrīa ūrūnyitīte.

¹⁰ Wee nyūmba ya waganu-rī,
no ndiganīrwo nī igīna iria mwīgīire na njīra itarī ya kīhooto,
kana ndiganīrwo nī eba ya gūthīma irīa itarī ya kīhooto, irīa nume?

¹¹ No njuge mūndū ndehītie akīhūthagīra ratiri itarī cia ma,
arī na mondo ya mahīga ma gūthīma ma maheeni?

¹² Itonga ciakuo nī cia ngūī;

- andũ akuo nĩ a maheeni,
na nĩmĩ ciao nĩkũheenania iheenanagia.
- 13 Tondũ ũcio, nĩnyambĩrĩrie gũkũniina,
na ngambĩrĩria gũkwananga nĩ ũndũ wa mehia manyu.
- 14 Mũrĩrĩaga irio na mũtĩhũũne,
nda cianyu irikoragwo o ihũtĩ.
- Mũrĩrĩaga mĩthiithũ, no mũtikahonokia kĩndũ,
tondũ kĩrĩa gĩothe mwahonokia nĩngakĩniinithia na rũhiũ rwa njora.
- 15 Mũrĩhaandaga no mũtikaagetha;
mũrĩhihaga ndamaiyũ no mũtikehaka maguta ma cio;
mũrĩhihaga thabibũ no mũtikanyua ndibei yacio.
- 16 Nĩmũrũmĩrĩire irĩra cia watho wa Omuri
na mĩtugo yotho ya nyũmba ya Ahabu,
mũkarũmĩrĩra irĩra ciao cia ndũire.
- Tondũ ũcio nĩngamũrekereria mwanangwo,
na ndekererie andũ anyu matũike a gũthekekerwo;
mũgaatũũra mũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio."

7

Mĩnyamaro ya Isiraeli

- 1 Hĩ, kái ndĩ mũnyamarĩku-ĩl
Ndariĩ ta mũndũ ũrongania maciaro maarĩkia kũgethwo hĩndĩ ya riũa,
o ta mũndũ ũrahaara thabibũ thuutha wa magetha;
gũtirĩ kĩmanjika gĩa thabibũ kĩngĩrĩo,
o na kana ngũyũ iria ciambaga kwĩrua iria ngoro yakwa ĩiriragĩria.
- 2 Andũ arĩa eetigĩri Ngai nĩmathĩrite bũrũri-inĩ,
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe mũrũngĩrĩru ũtigarĩte.
Andũ othe maikarĩte metereire gũita thakame;
o mũndũ araguĩma mũrũ wa nyina na wabu.
- 3 Mahũthagĩra moko mao meeri gwika ũũru;
mũtongoria etagia iheo na hinya,
nake mũciirithania aamũkagĩra mahaki;
arĩa marĩ hinya nĩo moigaga kĩrĩa mekwenda:
othe makagĩa ndundu ya gwika ũũru.
- 4 Ūrĩa mwega mũno wao ahaana ta cong'e,
ũrĩa mũrũngĩrĩru mũno nĩ mũũru gũkĩra rũgĩri rwa mĩigua.
Mũthenya ūrĩa arangĩri aku matũire makwĩraga ũhoru waguo nĩmũkinyu,
mũthenya ūrĩa Ngai agaagũceerera.
Rĩrĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa kĩrigĩcano kĩa.
- 5 Ndũkanehoke mũndũ wa itũũra;
ndũkanehoke o na mũrataguo.
Menyerera ciugo cia kanua gaku,
ndũkaanahe mũtumia waku ũcio ũkomaga gĩthũri-inĩ gĩaku ũhoru.
- 6 Nĩgũkorwo mũriũ nĩagĩte gũtĩia ithe,
nake mũirĩtu akaremera nyina,
o nake mũtumia wa mũriũ akaremera nyaciarawe,
thũ cia mũndũ igaatuika andũ a nyũmba yake mwene.
- 7 No rĩrĩ, nĩĩ hakwa-rĩ, ndĩcũthagĩrĩria Jehova
ndĩ na kũrĩgĩriro,
njeterere Ngai Mũhonokia wakwa;
Ngai wakwa-rĩ, nĩakanjigua.

Isiraeli Kwĩhaanda Rĩngĩ

- 8 Atĩrĩrĩ, wee thũ yakwa-rĩ, tiga kũngenerera!
O na ingĩgũa gũtirĩ hĩndĩ itagookĩra!
O na ingĩkara nduma-inĩ-rĩ,
Jehova nĩwe ũrĩtuĩkaga ũtheri wakwa.
- 9 Tondũ nĩ nĩ ndĩmwĩhĩirĩe,
nĩngũkĩrĩrĩria mang'ũrĩ ma Jehova
nginya rĩrĩa we akaanjiĩrĩria,
na onanie kĩhooto gĩakwa.
Nĩakanduta nduma-inĩ, andehe ũtheri-inĩ,
na nĩĩ nĩngeyonera ũthingu wake.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo thũ yakwa nĩkeyonera ũguo,
na ihumbwo thoni,
o ĩyo yanjũuragia atĩrĩ,
“Jehova Ngai waku akĩrĩ ha?”
Rĩu nĩ hĩndĩ maithe makwa mekwĩonera kũgũa kwayo,
o na ikarangĩrĩrio thĩ ta ndooro ya njĩra-inĩ.

¹¹ Mũthenya wa gwaka thingo ciaku nĩũgakinya,
o guo mũthenya wa kwaramia mĩhaka yaku.

¹² Mũthenya ũcio, andũ nĩmagooka kũrĩ we
moimĩte Ashuri na matũũra manene ma Misiri,
na bũrũri ũrĩa ũrĩ gatagati ka bũrũri wa Misiri
na Rũũĩ rwa Farati,
na kuuma irĩa rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
na kuuma kĩrĩma kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ.

¹³ Thĩ nĩkanangĩka ikire ihooru nĩ ũndũ wa andũ arĩa matũũraga kuo,
marĩ maciaro ma ciiko ciao.

Mahooya na Kĩgooco

¹⁴ Rĩithia andũ aku na mũthĩgi waku,
nĩo rũũru rwa igai rĩaku,
rũrĩa rwĩrĩithagia rũrĩ rwiki mũtitũ-inĩ,
kũrĩa kũrĩ ũrĩithio mũnoru.
Reke irie o kũu Bashani na Gileadi,
o ta ũrĩa ciarĩaga matukũ ma tene.

¹⁵ “Ta ũrĩa gwatarĩ matukũ marĩa mwoimire bũrũri wa Misiri,
nĩngamoonia morĩrũ makwa.”

¹⁶ Ndũrĩrĩ nĩikoona na iconoke,
itunyĩtwo hinya wacio wothe.
Nĩikenyiita tũnua twacio,
na ihingare matũ ciage kũigua.

¹⁷ Igaacũnaga rũkũngũ ta nyoka,
ta ciũmbe irĩa ikurumaga thĩ.
Nĩikoimĩra kuuma imamo-inĩ ciacio ikĩinainaga;
nĩigacookerere Jehova Ngai witũ na guoya,
na nĩigagwĩtigĩra.

¹⁸ Nĩ Ngai ũrĩkũ ũhaana tawe,
ũrĩa ũrekagĩra matigari ma igai rĩake mehia na ũremi wao?
Ndũtũũraga ũrakarĩte nginya tene,
no nĩũkenagio nĩ kũiguanĩra tha.

¹⁹ Nĩũgatũũguĩra tha rĩngĩ,
mehia maitũ nĩũkamarangĩrĩra na makinya,
na waganu witũ wothe ũũnyugute irĩa-inĩ kũrĩa kũriku.

²⁰ Nĩũgatũũria kĩrĩkanĩro gĩaku kũrĩ Jakubu,
na ũĩguĩre Iburahĩmu tha,
o ta ũrĩa werĩire maithe maitũ na mwĩhĩtwa
matukũ-inĩ macio ma tene.

NAHUMU

¹ Īno niyo ndūmīriri nditū īkonīi Nineve. Rīrī nīrīo ibuku rīa kioneke kīa Nahumu, ūrīa Mūelikoshi.

Jehova Kūarakīra Nineve

² Jehova nī Mūrungu ūrī ūiru na mwīrīhīria;

Jehova nīerīhagīria na akaiyūrwo nī mang'ūrī.

Jehova nīerīhagīria harī thū ciake,

na agatūria mang'ūrī make harī amuku ake.

³ Jehova ndahiūhaga kūrakara na nīarī hinya mūnene;

Jehova ndakaaga kūherithia mūdū mwaganu.

Njīra yake īrī thīnī wa rūhuho rūnene na thīnī wa kīhuhūkano,*

matu namo nī rūkūngū rwa makinya make.

⁴ Akūūmaga iria, agatūma rīhūe;

ahūithagia njūū ciothe.

Bashani na Karimeli nīkūhoohete,

na kīro kīa Lebanoni gīkaragatha.†

⁵ Irīma ithingīthaga mbere yake,

natuo tūrīma tūgatweka.

Thī īinainaga īrī mbere yake,

o na mabūrūri mothe makainaina,

na arīa othe matūūraga kuo.

⁶ Nūū ūngūtiiria mathirī make?

Nūū ūngīkūmīrīria marakara make mahiū?

Mang'ūrī make-rī, maitikaga ta mwaki;

ndwaro cia mahiga igathethereka mbere yake.

⁷ Jehova nī mweга,

nī kīhitho hīndī ya thīina.

Arīa mamwīhokete-rī, nīamamenyagīria,

⁸ no rīrī, nīakaniina Nineve

na kīguū kīnene kīa maa;

nīakaingata thū ciake nginya nduma-inī.

⁹ Ūrīa wothe magaaciirīra gwīka Jehova-rī,

we nīakaūniina;

o na thīina ndūgooka hīndī ya keerī.

¹⁰ Makaarigiicwo mīigua-inī

na marīo nī ndibei yao;

nao magaacinwo ta maragara momū.

¹¹ Nī harī ūmwe wiyumīrtīe thīnī waku wee Nineve,

ūrīa ūthugundaga ūūru wa gūūkīrīra Jehova,

na akaheanaga irīra cia waganu.

¹² Jehova ekuuga atīrī:

“O na aakorwo marī na arata, na nī aingī mūno-rī,

nīmakaniinwo, meherio.

O na aakorwo nīngūnyariirīte, wee Juda-rī,

ndigacooka gūkūnyariira rīngī.

¹³ Na rīrī, nīnguunanga icooki rīao rīume ngingo-inī yaku,

na nduange mīnyororo irīa woheetwo nayo.”

¹⁴ Jehova nīarutīte watho ūgūkonīi,

wee Nineve, akoīga atīrī,

“Ndūkagīa na njīaro cia gūtūria rītwa rīaku.

Nīngananga mīhianano iyo mīicūhie o na iyo ya gūtwekio

irīa īrī kūu hekarū ya ngai ciaku.

Nīngūhaarīria mbīrīra yaku,

nīgūkorwo ūrī kīndū kīūru biū.”

¹⁵ Ta cūthīrīriai kūūria irīma-igūrū,

muone magūrū ma mūdū ūria ūrarehe ūhoru mweга,

* 1:3 Ihuhūkano na huhu nene Kīrīkanīro-inī cionanagia hinya na riiri wa Jehova.
ūndū wa ūnoru na ūuru wakuo.

† 1:4 Bashani, na Karimeli, na Lebanoni kuoikaine nī

ūrĩa wanagĩrĩa thayũ!
Wee Juda-rĩ, kũngũira ciathĩ ciaku,
na ũhingie mũhitwa yaku.
Andũ aaganu matigagũtharĩkĩra rĩngĩ,
nĩgũkorwo nĩmakaniinwo biũ.

2

Kũgũa kwa Nineve

¹ Atĩrĩrĩ, wee Nineve, mũgũtharĩkĩri nĩokĩte gũgũtharĩkĩra.

Rangĩra kũgitĩro kĩa hinya,
na ũgitĩre njĩra;
wĩhotore,
na wũkĩre hinya mũno!

² Jehova nĩagacookeria Jakubu riiri wake,
ũhaane ta riiri wa Isiraeli,
o na aakorwo aanangi nĩmamonũhĩte,
na makaananga mĩthabibũ yao.

³ Ngo cia thigari ciake nĩ cia rangi mũtune,
njamba cia ita ciũhumbĩte nguo ndune ta gakarakũ.

Igera cia ngaari cia ita irahenia
mũthenya ũrĩa ciahhaarĩro;
matimũ mahangĩritwo mĩtĩ ya mĩkarakaba
namo makahenũka maahiũrio.

⁴ Ngaari cia ita iraguthũka ituĩkanĩirie njĩra cia ituũra,
irahanyũka na mbere, ningĩ na thuutha,
ituĩkanĩirie ihaaro-inĩ cia ituũra.

Ihaana ta imũrĩ irakana;
irahiũka ta rūheni.

⁵ Acookanĩĩrie mbũtũ cia thigari iria njamba,
no ciũkaga ikiĩhingagwo.

Iguthũkaga nginya rūthingo-inĩ rwa ituũra inene;
ituũkaga ta ngo ya kũrĩgitĩra.

⁶ Hingĩrĩrio cia rūũĩ nĩ hingũre,*
naguo mũciĩ wa ũthamaki ũkamomoka.

⁷ Nĩ gwathanĩtwo ituũra rĩu inene
rĩtahwo na rĩthaamio.

Ngombo ciarĩo cia airĩtu iragirĩka na mĩgambo ta ya ndutura,
na ikehũũra ithũri.

⁸ Nineve kũhaana ta ndia,
na maaĩ makuo nĩkũhwa marahwa.

Kũraanĩrĩtwo, gũkeerwo atĩrĩ, “Ta rūgamai! Ta rūgamai!”
No gũtĩrĩ mũndũ ũngũhũgũra.

⁹ Tahai betha!

Tahai thahabu!
Ūtonga ũrĩa ũrĩ igĩĩna-inĩ ciao ciothe ndũngĩthira!

¹⁰ Nineve nĩgũtahe, na indo igatunyanwo gũgatigwo ũtheri!
Ngoro nĩkuĩte, na maru makaregera,
na mũrĩ ikainaina, o na andũ othe magathita ithiithi.

¹¹ Atĩrĩrĩ, imamo cia mĩrũũthi irĩ ha,
kũndũ kũrĩa yarereire ciana ciayo,
kũrĩa mĩrũũthi ya njamba na ya nga yathiiaga
na ciana ciayo ĩtegwĩtigĩra?

¹² Mũrũũthi wa njamba nĩwatambuuriire ciana ciaguo nyama cia gũciigana,
na ũgĩitĩra mũgoma waguo gĩa kũrĩa,
ũkĩiyũria imamo ciaguo na kĩrĩa woragite,
na ũkĩiyũria ngurunga ciaguo na kĩrĩa waguĩmĩte.

¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,

“Nĩ nĩngũũkĩrĩire.

Nĩngacina ngaari ciaku cia ita na mwaki,

* 2:6 Hingĩrĩrio cia njũũĩ nĩ kuuga kũrĩa Rũũĩ rwa Koseri rwahingĩrĩrio, naguo mũiyũro ũcio wahingũrĩtwo ũkĩgũthia thingo.

naruo rūhiū rwa njora nīrūkaniina mīrūūthi yaku īria mūthī.
 Ndigagūtīgīria kīndū gīa kūguīma gūkū thī.
 Nayo mīgambo ya andū arīa ūtūmaga
 ndīgaacooka kūiguuo rīngī.”

3

Mwanangiko Ūtangīgīrīrika Nineve

¹ Kaī itūūra inene rīa Nineve rīrīa rīitaga thakame rīrī na haaro-ī!

Itūūra rīu rīiyūrītwo nī maheenī
 na indo cia ūtunyani,
 na rītiagaga andū moragītwo.

² Rī na mwanūko wa mīcaarica,
 na mūrurumo wa magūrū ma ngaari,
 na mbarathi iteng’erete,
 na ngaari cia ita ikūrūgarūga!

³ Thigari cia mbarathi irahithūka,
 ikahenūkia hiū cia njora
 na matimū marahenia!

Andū aingī nīmooragītwo,
 gūkagīa na hība cia arīa makuīte,
 na ciimba itangītārīka,
 nao andū makahīngwo nī ciimba icio:

⁴ Maīndū maya mothe marekika nī ūndū wa ūingī wa merirīria ma mūmaraya,
 ūrīa ūguucīrīrie mūdū-wa-nja ūcio mūrōgī,
 ūrīa watuire ndūrīrī ngombo na ūmaraya wake,
 na agītua kīrīndī ngombo na ūragūrī wake.

⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī,
 “Nīī nīngūgūkīrīra.

Ngūkūheta nguo ikūhumbīre ūthiū.
 Nguonia ndūrīrī njaga yaku,
 na ngūconorithie mbere ya mothamaki.

⁶ Ngūgūkīria gīko kīrī magigi,
 ngūnyarare ūtūike kīndū gīa kūmakania gīkīonwo nī andū.

⁷ Arīa othe magaakuona nīmakoora makiugaga atīrī,
 ‘Hī, Nineve nīrianange, nūū ūkaarīcakaīra?’
 Mūdū wa gūkūhooreria-rī, ingīmūruta kū?”

⁸ Wee-rī, ūkīrī mwega gūkīra Thebesi,*
 itūūra rīrīa rīakītwo Rūūī-inī rwa Nili,
 o rīo rīrigīcīrīrio nī maai?

Rūūī rūu nīruo rūrīgītagīra,
 naruo rūthingo rwarīo nī maai macio.

⁹ Kushi na Misiri nīcio ciarī hinya warīo ūtangīathirire;
 Putu na Lubimu maarī amwe a thiritū narīo.

¹⁰ No rīrī, nīrīatahirwo,
 na andū aarīo magīthaamio.
 Tūkenge twarīo twatungumanirio,
 tūgītūka icunjī magomano-inī mothe ma njīra.

Mītī nīyacuukīrwo andū aarīo arīa maarī igweta,
 anene othe aarīo makīohwo na mīnyororo.

¹¹ Wee nawe nīūkarīo,
 na nīūkoora, wīhithe,
 wethe kīhitho ūūrīre thū ciaku.

¹² Cīhitho ciaku nūmu ciothe ihaana ta mītī ya mīkūyū,
 īrī na ngūyū iria ciambīte kwīrua,
 yainainio-rī,
 ngūyū ikagūa kanua-inī ka mūrīi.

¹³ Tarora, mbūtū ciaku cia ita,
 hī, ciothe ihaana ta andū-a-nja!
 Ihingo cia būrūrī waku

* 3:8 Thebesi rīarī itūūra inene rīa mwena wa rūgongo wa Rūūī rwa Nili. No rīo rīetagwo No kana No-Amoni.

nĩ hingũrĩre thũ ciaku biũ,
mĩgũiko yacio igacinwo na mwaki.

¹⁴ Taha maaĩ ũige, ũgaakorwo namo hĩndĩ ya kũrigĩcĩrio,
ciĩgitĩro ciaku cia hinya ũcirũmie wega!

Haarĩria riũmba,
kia ndoro,
ũthondeke maturubarĩ.

¹⁵ Kũu nĩkuo mwaki ũgaakũiniĩra,
na rũhiũ rwa njora rũgũtemenge ũthire biũ,
rũkũrie o ta ũria ũngĩrĩo nĩ itono.

Ciaranai ta itono,
mũciarane, mũingĩhe ta ngigĩ!

¹⁶ Onjoria aku ũmaingĩhitie,
makaingĩha gũkĩra njata cia igũrũ,
no mahaana ta ngigĩ iria cianangaga bũrũri,
igacooka ikeyũmbũkĩra.

¹⁷ Arangĩri aku matariĩ ta ngigĩ,
anene aku nao nĩ ta mĩrumbĩ ya ngigĩ,
ĩria yũmbaga thingo-inĩ ciaku mũthenya wa heho,
no riũa riara, ikombũka igathiĩ,
na gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya kũria yathiĩ.

¹⁸ Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki wa Ashuri, arĩithi aku nĩmakomete;
andũ aku aria marĩ igweta nĩmahuurũkĩte.

Andũ aku othe mahurunjũkĩre irĩma-inĩ,
na gũtirĩ wa kũmacookanĩrĩria.

¹⁹ Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona;
nguraro yaku nĩ ya gũkũũraga.

Mũndũ o wothe ũiguĩte ũhoru waku
arahũũra hĩ tondũ nĩũgwĩte,
nũũ ũtarĩ wahutio

nĩ kinyariirano gĩaku gĩtarĩ mũthia?

HABAKUKU

¹ Īno niyo ndūmīriri nditū iria yakinyīrīre mūnabii Habakuku.

Gūteta kwa Habakuku

² Wee Jehova-rī, nī nginya rī ngūtūūra ngūkayagīra ūndeithie,
no wee ūkaaga kūnjigua?

Githī ndigūkayagīra nguigaga, “Haaro! Haaro!”
no wee ūkaaga kūhonokania?

³ Ūtūmaga ndīrorere wagi wa kihooto nīkī?
Ūkiragīrīria maūdū mooru nīkī?

Mwanangīko na haaro irī mbere yakwa;
kūrī na njūgitano, nayo mbaara nī nyingī.

⁴ Nī ūndū ūcio, watho nīmwigithie hinya,
na kihooto gīthihoodanaga.

Andū arīa aaganu marigīcaga arīa athingu,
na nī ūndū ūcio kihooto gīkoogomio.

Icookia rīa Jehova

⁵ “Atīrīrī, ta rorai ndūrīrī na mwīrorere ūhoru wacio,
na mūmake biū.

Nīgukorwo matukū-inī maku nīngwika ūndū
ūrīa ūtangīitīkia o na ūngīrwo.

⁶ Nīngwarahūra andū a Babuloni,
andū a haaro, na matarī tha,

arīa matuikanagia thī yothe,
na makegwatīra ciikaro itarī ciao.

⁷ Nī andū a kūmakania, na a gwtīgīrwo;
nīo meyathaga, na magetūūgīria.

⁸ Mbarathi ciao irī ihenya gūkīra ngarī,
na nī oorū mūno gūkīra njūūi iria icangacangaga kihwaī-inī.

Thigari ciao iria ithiiga ihaicīte mbarathi iteng’eraga ta ciūmbūkīte;
ahaicī acio a mbarathi moimaga kūdū kūraya.

Mombūkaga ta nderi īgīcuuhūkīra gīa kūrīa;
⁹ othe mokaga mehaarīrie kūruta haaro.

Thigari ciao nīngī mūno ithiiga ihaatīte ta rūhuho rwa werū-inī,
īgathiī itahīte andū aingī mūno ta mūthanga.

¹⁰ Manyaraga athamaki,
na makanyūrūria andū arīa maathanaga.

Mathekagīrīria matūūra mothe manene marīa mairigīre;
maakaga ihumbu cia tīrī, magatunyana matūūra macio.

¹¹ Nīngī mahītūkagīra kuo na ihenya o ta rūhuho mathiite na mbere:
andū maagararaga watho, magatuika ehia,
magatua atī hinya wao nīguo ngai yao.”

Gūteta gwa Keerī kwa Habakuku

¹² Wee Jehova-rī, githī ndūtūūruga kuuma tene o na tene?

O Wee Ngai wakwa, ūrīa wakwa mūtheru, tondū ūcio tūtīgakua.

Wee Jehova-rī, niwe ūthuurite andū a Babuloni mahingie itūūro riaku;
wee Rwaro rwa Ihiga-rī, ūkamaamūra matūherithie.

¹³ Maitho maku nī matheru mūno, matingīrorera ūmaramari;
wee-rī, ndūngīkirīrīria maūdū mooru.

Ūgīkiragīrīria andū arīa oingumania nīkī?

Ūkiraga nīkī rīria andū arīa aaganu
mekūmeria andū arīa athingu kūmakīra?

¹⁴ Ūtuūte andū ta thamaki cia iria,
ūkamatua ta ciūmbe cia iria-inī, iria itarī mūciathi.

¹⁵ Thū iyo njaganu īmaguucagia othe na ndwano,
īkamagwatia na wabu wayo,
īkamacookereria thīinī wa mūtego wayo;
nī ūndū ūcio īgakena na īgacanjāmūka.

¹⁶ Nī ūndū ūcio, īrutagīra wabu wayo īgongona,
na īgacinīra mūtego wayo ūbumba,
nīgukorwo wabu wayo nīguo ūtūmaga itūūre īikenagia,

na ikarīāga irio iria njega mūno.

¹⁷ Īgūtūūra itahaga na wabu wayo,
īkaniinaga ndūrīrī ingī itegūciguīra tha?

2

¹ Nīngūrūgama handū hakwa ha kūrangīra,
na njikare o hau rūthingo igūrū.

Njetereire njigue ūrīa ekūnjīra,
nīguo menye ūrīa ingicookia nī ūndū wa iteta rīrīrī.

Icookia rīa Jehova

² Nake Jehova akīnjookeria atīrī,
“Andīka ūguūrio ūyū,
ūwandike wega ihengere-inī na ndemwa nene,
nīgeetha ūthomeke wega,
o na mūdū angīkorwo ateng’erete.

³ Nīgūkorwo ūguūrio ūyū wetereire ihinda rīrīa rītūtīwo;
waragia ūhoro wa matukū ma mūthia,
na ndūngītūika wa maheeni.

O na ūngīkara mūno-rī, wetereire.
Ti-itherū nīūkahingio, na ndūgatīrīrio.

⁴ “Atīrīrī, mūdū mwītīrī-rī,
merīrīria maake ti marūngīrīru;
no mūdū ūrīa mūthingu
agatūūra muoyo nī ūndū wa gwītīkia gwake;

⁵ ti-itherū, mūdū ūcio mwītīrī nīakunyanagīrwo nī ndibe;
nī mwītīrī na ndarī hīndī ahurūkaga.

Tondū akorokete ta mbīrīra,
na o ta ūrīa gīkuū gītaiganagia,
o nake ndaiganagia;
acookanagīrīria ndūrīrī ciothe harī we,
na agataha andū a ndūrīrī ciothe.

⁶ “Githī andū othe matikamūthekeerera makīmūnyūrūragia, na mamūnyarare, makiugaga atīrī,
“Kaī mūdū ūrīa wīgagīra indo cia ūici,
na agetongia na indo cia ūtunyani arī na haaro-ī!
Egūtūūra ekaga ūguo nginya-rī?”

⁷ Andū arīa ūrī na thiirī wao githī matigagūūkīrīra o rīmwe?
Githī matikaarahūka, na matūme ūinaine,
macooke makūnyamarie?

⁸ Tondū nīūtahite ndūrīrī nyingī indo ciao,
matigari ma ndūrīrī icio, nīmagagūtaha indo o nawe.
Nī ūndū nīūtīte thakame ya andū,
na ūkaananga mabūrūri, na matūūra manene, o na arīa othe marī kuo.

⁹ “Mūdū ūrīa wakaga wathani wake,
na agetongia na uumithio ūtarī wa kīhoto,
nīgeetha aake nyūmba yake handū igūrū
nīguo ehonokie ndakanyiitwo nī mwanangīko,
kaī arī na haaro-ī!

¹⁰ Wee wanaciirīra kūniinwo kwa ndūrīrī nyingī,
ūgaconorithia nyūmba yaku mwene,
na ūkoorwo nī muoyo waku.

¹¹ Mahiga ma rūthingo nīmakanīrīra,
na mīgamba ya mbaū nīkamūkīria.

¹² “Mūdū ūrīa wakīthagia itūūra inene na ūiti wa thakame,
na akahaanda itūūra na njīra cia ūmaramari, kaī arī na haaro-ī!

¹³ Githī Jehova Mwene-Hīnya-Wothe ndatūite
atī wīra wa andū no ngū cia gwakīrīria mwaki,
na atī ndūrīrī cīnogagia o tūhū?

¹⁴ Nīgūkorwo thī nīkaīyūrwo nī ūmenyo wa riiri wa Jehova,
o ta ūrīa maaī maiyūrīte iria-inī.

- 15 “Mündü ūria ūheaga andū a itūūra rīake njoohi,
akamatahīria mondo-inī ya rūūa ya ndibei nginya makarīo,
nīgeetha erorere njaga yao, kaī arī na haaro-īl
16 Ūkaiyūrwo nī thoni, handū ha kūgīa na riiri.
Rīrī nīrīo ihinda rīaku!
Nyua, ūrīo,
nayo njaga yaku yoneke!
Gikombe kuuma guoko-inī kwa ūrīo kwa Jehova
nīkīragūkora, na njono nīkūhumbīra riiri waku.
17 Haaro īria ūrutīire Lebanoni-rī, nīgakūhubīkania,
na wanangi waku wa nyamū-rī, nīgakūmakia mūno.
Nī ūndū nīūtīte thakame ya andū,
na ūkaananga mabūrīri, na matūūra manene, na arīa othe marī kuo.
18 “Mūhianano mūicūhie nī wa bata ūrīkū mündū aarīkia kūwacūhia?
O naguo mūhianano wa gūtwekio ūria ūtūmaga andū maheeneke nī wa bata ūrīkū?
Nīgūkorwo ūria ūūthondekaga ehokaga kīria ombīte;
athondekaga mīhianano itaaragia.
19 Mündū ūria wīraga rūbaū atīrī, ‘Gīa na muoyo!’
Kana akeera ihiga rītārī muoyo atīrī, ‘Arahūka!’ Kaī arī na haaro-īl
Indo ta icio ciakīhota kuonia mündū njīra?
Ihumbītvo thahabu na betha;
no itīrī na mīhūmū thīinī wacio.
20 No rīrī, Jehova arī hekarū-inī yake theru;
thī yothe nīkire ki īrī mbere yake.”

3

Ihooya rīa Habakuku

- 1 Rīrī nī ihooya rīa mūnabii Habakuku, rīa kūinwo ta rwīmbo.
2 Atīrīrī Jehova, nīnjiguīte ūhorō wa ngumo yaku,
nganyitwo nī guoya nī ūndū wa ciiko ciaku.
Rurumūkia ciiko ciaku matukū-inī maya maitū,
ūtūme imenyeke matukū-inī maitū;
o na hīndī īria ūrī mūrakarū, iguanagīra tha.
3 Ngai ookire oimīte Temani,
ūcio Mūtheru agīuka oimīte Kīrīma kīa Parani.
Riiri wake ūkīhumbīra igūrū,
naguo ūgooci wake ūkīyūra thī.
4 Ūkengī wake wahaanaga ta riūa rīkīratha;
mīrūrī yahenūkaga kuuma guoko-inī gwake,
naho hau nīho hinya wake wahithītvo.
5 Mūthiro nīguo wamūtongoragia;
mūrīmū wa mūthiro ūkamuumu thuutha.
6 Aarūgamire, agīthingithia thī;
agīcūthīrīria agītūma ndūrīrī ciinaine.
Irīma cia tene ikīmumuthūka,
natuo tūrīma twa tene tūkīmomoka.
Mīthīire yake-rī, nī ya tene na tene.
7 Nīndonire andū arīa matūūruga hema cia Kushani marī na mīnyamaro,
nao arīa matūūruga Midiani maiyūrītvo nī ruo rūnene.*
8 Wee Jehova-rī, nī njūū warakarīre?
Mang’ūrī maku-rī, nī tūrūū mokīrīire?
Wee-rī, wokīrīire iria na mang’ūrī maku
rīria wahaicīte mbarathi ciaku
na ngaari ciaku cia ūhootani cia ita?
9 Nīwarutire ūta waku, ūkiwoya na igūrū,
na ūgītīa mīguī mīingī.†
Nayo thī ūkīmīgayanīa na njūū;
10 irīma ciakuonire ikīnyogonda.

* 3:7 Andū a Kushani na Midiani maarī Arabu arīa matūūruga gūkuhī na Edomu.
aahūthīre.

† 3:9 Mīguī haha nī heni na marurumī iria Mwathani

Kĩguũ kĩa maaĩ nakĩo gĩgĩtherera;
 maaĩ ma kũrĩa kũriku makĩhũũyũka,
 na makĩambararia makũmbĩ mamu na igũrũ taarĩ moko.

¹¹ Riũa na mweri nĩciarũgamire o ro ũguo kũu igũrũ,
 ciona ũtheri wa mĩguĩ yaku ikĩrathũka,
 na ciona kũhenia gwa itimũ rĩaku rĩkĩmenũka.

¹² Watũkanĩirie thĩ na mang'ũrĩ,
 na ũkĩhũũra ndũrĩrĩ ũrĩ na marakara.

¹³ Wokire kũhonokia andũ aku,
 na ũhonokie ũrĩa waku mũitĩrĩrie maguta.
 Wahehenjire kiongo kĩa nyũmba ya waganu,
 ũkĩmĩtharia nginya itina-inĩ ciayo.

¹⁴ Wamũtheecire mũtwe na itimũ riake mwene,
 rĩrĩa njamba ciake cia ita ciatũtharĩkĩire itũharaganie;
 cigakenagĩrĩra ta igũtambuura athĩni arĩa mehithĩte.

¹⁵ Wee wakinyire iria igũrũ na mbarathi ciaku,
 ũgithuka maaĩ macio maingĩ, magĩtuĩka makũmbĩ manene.

¹⁶ Ndaiguire ũhoru ũcio,
 ngoro yakwa ĩgĩtumatuuma,
 nacio iromo ciakwa ikĩinaina nĩ mũgambo ũcio;
 mahĩndĩ makwa makĩonja,
 namo magũrũ makwa makĩinaina.

No nĩ nĩngweterera ngĩrĩrĩrie,
 nginya mũthenya ũrĩa wa kũnyariirĩka ũgaakinya,
 ũkore rũrĩrĩ rũrĩa rũtũtharĩkagĩra.

¹⁷ Atĩrĩrĩ, o na mũkũyũ ũngĩaga kũruta kĩro,
 nayo mĩthabibũ yaage thabibũ,
 o naguo mũtamaĩyũ wage maciaro,
 nayo mĩgũnda yaage irio;
 o na kũngĩaga ng'ondũ gĩcegũ
 na kwage ng'ombe ciugũ-inĩ-rĩ,

¹⁸ nĩ no ndĩrikenagĩra Jehova,
 njanjamũkage nĩ ũndũ wa Ngai Mũhonokia wakwa.

¹⁹ Mwathani Jehova nĩwe hinya wakwa,
 atũmaga magũrũ makwa magĩe ihenya ta magũrũ ma thwariga,
 nake aahotithagia kũhaica kũrĩa gũtũũgĩru.

Kũrĩ mũtongoria wa nyĩmbo. Rwĩmbo rũrũ nĩ rwa kũinwo na inanda cia mũgeeto.

ZEFANIA

¹ Atiriri, ino niyo ndumiriri ya Jehova iria yakinyirire Zefania muru wa Kushi, muru wa Gedalia, muru wa Amaria, muru wa Hezekia, riria Muthamaki Josia muru wa Amoni aathamakaga Juda.

Juda Gutuwo Ciira

² Atiriri, Jehova ekuuga uu:

“Ninganiina indo ciothe ithire biu,
ithire kundu guothe guku thi.

³ Ninganiina andu o na nyamu;
njooke niine nyoni cia riera-ini,
na thamaki cia iria-ini.

Andu aria aaganu magaatigirio o hiba cia mahuti,
hindi iria nganiina andu mathire kundu guothe guku thi,”
uguo niguu Jehova ekuuga.

⁴ “Ningatamburukia guoko gwakwa njukirire Juda,
na njukirire andu othe aria matuuraga Jerusalemu.

Ninganiina mihianano ya Baali iria itigarite guku,
na niine mariitwa ma andu aria matooi Ngai,
na athinjiri-ngai cia mihianano,

⁵ o acio mainamagirira,
makahooya mbutu cia iguru mari nyumba iguru,
o na makainamirira, makehita na ritwa ria Jehova,
na magacooka makehita na ritwa ria Milikomu,

⁶ o acio matigaga kurumirira Jehova magacooka na thuutha,
na maticaragia Jehova, o na kana makamurongooria.

⁷ Atiriri, kirai ki muri mbere ya Mwathani Jehova,
nigukorwo muthenya wa Jehova uri hakuhi.

Jehova niahaariire igongona;
ningi namurite andu aria etite.

⁸ Muthenya ucio wa igongona ria Jehova-ri,
ningaherithia anene, o na herithie ariu a muthamaki,
hamwe na aria othe magaakorwo mehumbite nguo cia bururi ung.

⁹ Muthenya ucio-ri, ningaherithia ataagarari othe a hingiro,
o acio maiyuragia hekaru ya ngai ciao na haaro na maheeni.”

¹⁰ Jehova ekuuga atiri, “Muthenya ucio
nigukaiguu mukayo uumite kihingo-ini gia Thamaki,
o na kugirika kuumite Itura Reru,
naguo mururumo munene wa mumomoko uume turima-ini.

¹¹ Girikai, inyu muturaga rugongo rwa nduny;

mugirike tondū onjorithia anyu othe nimekuniinwo,
na aria othe monjorithanagia na betha manangwo.

¹² Hindi iyo ningoya matawa njethe andu Jerusalemu,
na herithie aria meiganitie,
aria mahaana ndibei itiganiirio na kinyita kiyao,
aria meciaragia atiri,

‘Jehova ndari undu angika, mwega kana muru.’

¹³ Utonga wao nugatahwo,
na nyumba ciao imomorwo.

Nimagaka nyumba,
no matigacitura;
nimakahaanda migunda ya mithabibu,
no matikanyua ndibei yayo.

Muthenya uria Munene wa Jehova

¹⁴ “Muthenya uria munene wa Jehova uri hakuhi,
uri hakuhi na niurooka narua.

Ta thikiririai! Kiriro kia muthenya ucio wa Jehova gigaakorwo kiri kinene,
nacio njamba cia ita niikaarira muno iri kuu.

¹⁵ Muthenya ucio-ri, ugaakorwo uri wa mang'uri,
muthenya wa mnyamaro na ruo runene,

mūthenya wa mathiina na mwanangiko,
 mūthenya wa nduma na mairia,
 mūthenya wa matu na nduma ndumanu,
¹⁶ mūthenya wa kūhuhwo karumbeta na mbugirio ya mbaara
 ya gūūkīra matūūra maria mairigirwo na hinya,
 na gūūkīra mīthiringo iria miraihu na igūri.
¹⁷ Nīngarehere andū mīnyamaro,
 nao magathiaa ta andū atumumu,
 nī undū nīmehīrie Jehova.
 Thakame yao nīgaitwo ta rūkūngū,
 nacio nyama cia nda ciao iteo ta iri rūrua.
¹⁸ Betha kana thahabu ciao
 itikahota kūmahonokia,
 mūthenya ūcio wa mang'uri ma Jehova.
 Thī yothe ikaaniinwo
 na mwaki wa ūiru wake,
 nīgūkorwo ariā othe matūūruga gūkū thī
 nīakamaniina o rīmwe.”

2

¹ Mwīcookanīriei hamwe, mwīcookanīriei hamwe
 inyuī rūrii rūru rūtarī thoni.
² Mwīcookanīriei mbere ya ihinda riria rītūtwo gūkinya,
 mūthenya ūcio ūmūkorere ta ūria mūūngū ūmbūragwo nī rūhuho,
 mbere ya marakara mahiū ma Jehova mamūkore,
 mbere ya mūthenya ūcio wa mang'uri ma Jehova kūmūkora.
³ Cariai Jehova, inyuī andū othe ariā enyīhia a būruri,
 inyuī ariā mwikaga ūria aathanite.
 Mwīcarīriei ūthingu, mwīcarīriei kwīnyīhia;
 no gūkorwo nīmūkagitirwo
 mūthenya ūcio wa marakara ma Jehova.
Ūrathi wa Gūūkīra Filistia
⁴ Itūūra ria Gaza nīrigatiganirio,
 nario itūūra ria Ashikeloni rianangwo.
 Andū a Ashidodi makaarutūrwo mūthenya barigici,
 nario itūūra ria Ekironi rithario ta mūtī ūkūmunywo.
⁵ Inyuī ariā mūtūūruga ndwere-inī cia iria,
 o inyuī Akerethi, kaī mūrī na haaro-il
 Ndūmīriri ya Jehova nī igūūkīrie,
 wee Kaanani, būruri wa Afilisti.

“Nīngakūniina,
 na gūtiri mūdū o na ūmwe ūgaatigara.”

⁶ Būruri ūcio ūri ndwere-inī cia iria, o kūu Akerethi matūūruga,
 gūgaatuika kūdū gwa gwakwo ithūnū cia ariithi, na ciugū cia ng'ondū.
⁷ Būruri ūcio ūgaatuika wa matigari ma nyūmba ya Juda;
 kūu nīkua makoonā ūriithio.
 Hwaī-inī magaaakomaga nyūmba cia Ashikeloni.
 Nake Jehova Ngai wao nīkamamenyerera, na atūme magaacire rīngi.

Ūrathi wa Gūūkīra Moabi na Amoni
⁸ “Nīnjigūite irumi cia Moabi
 na inyūruri cia Amoni,
 acio maarumire andū akwa
 na makūhita gūūkīra būruri wao.”
⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atiri,
 “Ti-itherū o ta ūria nī ndūūruga muoyo-rī,
 Moabi gūgaatuika o ta Sodomu,
 nago būruri wa Amoni ūtūike ta Gomora,
 kūdū kwa riya, na marima ma cumbi,
 kūdū gūtākūraga kīndū kuuma tene.
 Matigari ma andū akwa nīmakaamataha;
 nao andū a rūriri rwakwa ariā makaahonoka nīmakagaya būruri wao.”

¹⁰ Maündũ macio nĩmakamakora nĩ ũndũ wa mwĩĩĩo wao,
na nĩ ũndũ wa kũrũma na kũnyũrũria andũ a Jehova Mwene-Hinya-Wothe.
¹¹ Jehova nĩagetigĩrwo nĩo
rĩria akaananga ngai ciothe cia bũrũri ũcio.
Ndũrĩrĩ iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ ciothe cia iria nĩikamũhooya,
o rũrĩrĩ rũrĩ bũrũri waruo kiũmbe.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Kushi

¹² “O na inyuĩ, andũ a Kushi,
nĩmũkooragwo na rũhiũ rwakwa rwa njora.”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

¹³ Nĩagatambũrũkia guoko gwake okĩrĩre andũ a gathigathini
na aniine Ashuri,
atige Nineve gũkĩrĩte ihooru,
na kũumagarĩte o ta werũ.
¹⁴ Ndũũru cia mbũri na ng’ombe igaakoma kuo,
hamwe na ciũmbe cia mĩthemba yothe.
Ndundu cia werũ na ndundu iria ng’ambi
nĩikomba itugĩ-inĩ ciakuo.
Kayũ ka mĩgambo yacio gakaiguuagwo ndirica-inĩ,
hĩba cia mahiga igaakorwo mĩrango-inĩ,
nayo mĩgamba ya mĩtarakwa itigwo ũtheri.
¹⁵ Rũrĩrĩ nĩrĩo itũũra rĩria rĩratũire na gĩkeno,
o na rĩtarĩ na ũgwati.
Rĩria rĩeĩraga atĩrĩ,
“Nĩĩ no nĩĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩĩ.”
Kaĩ nĩrĩkĩanangĩtwo,
rĩgatuĩka o kĩmamo kĩa nyamũ cia gĩthaka-ĩ!
Arĩa othe mahĩtũkagĩra harĩ rĩo
no kũrĩnyũrũria na kũrĩorota.

3

Mehia ma Jerusalemu

¹ Kaĩ itũũra rĩrĩ inene rĩa andũ aremi, na rĩgwatĩtio thaahu,
o na rĩiyũrĩte maündũ ma kũhinyanĩrĩria rĩrĩ na haaro-ĩ!
² Rĩtirĩ mündũ rĩathĩkagĩra, rĩtĩtĩkagĩra gũtaarwo.
Rĩtĩhokaga Jehova, na rĩtikuhagĩrĩria Ngai warĩo.
³ Anene aarĩo mahaana ta mĩrũũthi ikũrarama,
aathani aarĩo mahaana ta njũũĩ iria icangacangaga hwaĩ-inĩ,
gũtirĩ kindũ matigagia gĩkinyie rũciinĩ.
⁴ Anabii aarĩo nĩ etĩĩ;
nĩ andũ a ungumania.
Athĩnjĩri-Ngai aarĩo mathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre,
na magathũkia watho.
⁵ Jehova ũrĩa ũrĩ thĩĩnĩ warĩo nĩ mũthingu;
we ndeekaga ũũru.
Rũciinĩ o rũciinĩ niatuanagĩra ciira na kĩhooto,
mũthenya o mũthenya ndagaga gwĩka ũguo,
no arĩa matarĩ athingu matirĩ thoni.
⁶ “Nĩniinĩte ndũrĩrĩ;
ciĩgitĩro ciao cia hinya nĩ momore.
Nacio barabara ciao ndũmĩte itiganĩrio,
gũtirĩ mündũ ũracigerera.
Matũũra mao manene nĩmanange;
gũtirĩ mündũ o na ũmwe ũtigarĩte, gũtirĩ o na ũmwe.
⁷ Ndeerire itũũra rĩu inene atĩrĩ,
‘Ti-itherũ nĩũkanjĩtigĩra,
na wĩtikĩre gũtaarwo!’
Hĩndĩ iyo itũũro ciake itikaniinwo,
o na kana maherithia makwa mamũkore.”
No o meeriragĩria o gwĩka ũũru
maündũ-inĩ mao mothe.
⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Ikarai münjetereire,
mwetere mūthenya ūria ngarūgama ndute ūira.
Nīndūite atī nīngacookanīrīria ndūrīrī hamwe,
na nyūnganie mothamaki,
nīguo ndīmaitīrīrie mang’ūrī makwa,
nīmo marakara makwa mahiū.
Thī yothe nīkaniinwo
nī mwaki wa marakara ma ūiru wakwa.

⁹ “Hīndī ūyo nīngatheria mīromo ya ndūrīrī,
nīguo othe makayagīre rīitwa rīa Jehova,
na mamūtungatagīre marī na ūrūmwe.
¹⁰ Andū akwa arīa mahurunjūkīire
mūrīmo ūria ūngī wa njūūī cia Kushi,
o acio maahooyaga,
nīmakandehera maruta.
¹¹ Mūthenya ūcio wee ndūgaconorithio
nī ūndū wa maūndū mothe marīa mooru wananjika,
tondū nīngeheria arīa othe makenagīra mwītīio wao,
ndīmarute kuuma itūūra-inī rīrī inene.
Ndūgacooka gwītūūgīria
ūrī kīrīma-inī giakwa gītheru.
¹² No rīrī, nīngatigia gatagatī-inī kanyu
andū arīa ahooreri na enyīihia,
arīa mehokete rīitwa rīa Jehova.
¹³ Matigari ma Isiraeli matigekaga ūūru;
matikaheenania,
kana ūhinga woneke tūnua-inī twao.
Makaarīāga na magakoma,
na gūtīrī mūdū ūkaamakia.”

¹⁴ Atīrīrī, wee Mwarī wa Zayuni, ina rwīmbo;
o nawe, Isiraeli anīrīra!
Nawe Mwarī wa Jerusalemu
kena na ūcanjamūke na ngoro yaku yothe!
¹⁵ Jehova nīheretie ihūūra riaku,
nacio thū ciaku nīacingatīte.
Jehova mūthamaki wa Isiraeli arī hamwe nawe;
ndūgacooka gwītīgīra mwanangīko rīngī.
¹⁶ Mūthenya ūcio nīmakeera Jerusalemu atīrī,
“Wee Zayuni, ndūgacooke gwītīgīra
na ndūkaregerie moko maku.
¹⁷ Jehova Ngai waku arī hamwe nawe,
o we ūria ūrī hinya wa kūhonokania.
Nīarīgūkenagīra mūno,
na nīarīkūhooragīria na wendo wake,
agūkūngūire akiinaga nyīmbo.”

¹⁸ “Kīeha gīa ciathī iria njathane nīngamwehereria;
icio ikoretwo irī mūrigo na cia thoni harī inyuī.
¹⁹ Hīndī ūyo nīngaherithia
arīa othe maamūhinyagīrīria;
nīngahonokia arīa ithua,
na njookererie arīa mahurunjītuo.
Nīngatūma magīe igweta na ndīmagoocithie
mabūrūri-inī mothe kūrīa manaconorithio.
²⁰ Ihinda rīu nīngamūcookanīrīria;
hīndī ūyo nīngamūcookia mūciī.
Nīngatūma mūgīe igweta na ndīmūgoocithie
gatagatī-inī ka ndūrīrī ciothe cia thī,
hīndī iria ngaatūma mūgaacīre rīngī,
o mūkīionagīra na maitho manyu,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

HAGAI

Andũ kwĩrwo maake Nyũmba ya Jehova

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario,* mũthenya wa mbere wa mweri wa gatandatũ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na kanua ka mũnabii Hagai makĩrwo atĩrĩ,

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Andũ aya moigaga atĩrĩ, ‘Ihinda ti ikinyu rĩa gwakĩra Jehova nyũmba.’”

³ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova igũka na kanua ka mũnabii Hagai ikĩũria atĩrĩ, ⁴ “Anga nĩ ihinda rĩanyu inyuĩ ene rĩa gũikara nyũmba iria ng’emie na mbaũ rĩrĩa nyũmba ño yakwa iĩkarĩte rĩrĩ nyanangĩku?”

⁵ Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthĩire yanyu itariĩ.

⁶ Mũhaandite irio nyingĩ, no mũkagetha o tũnini. Mũrĩaga no mũthĩũnaga. Mũnyuuga no mũtinyootokaga. Mwĩhumbaga nguo no mũtiiguaga ũrugarĩ. Ningĩ ũrĩa ũthũkũmaga, aanyĩta mũaara wake awĩkagĩra mũhuko ũrĩ na marima.”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthĩire yanyu itariĩ. ⁸ Ambatai irĩma-inĩ mũgĩre mbaũ, mũũke mũnjakire nyũmba, nĩgeetha nĩ ndĩmikenagire na ndũke wa gũtĩagwo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Mwerĩgagĩrĩra uumithio mũingĩ, no rĩrĩ, mũkĩona o kindũ kinini. Kĩrĩa mwainũkirie, ngĩkĩũmbũra na mĩhũmũ yakwa. Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, “Ndeekire ũguo nĩkĩ? Ndeekire ũguo nĩ undũ wa nyũmba yakwa, irĩa iĩkarĩte rĩrĩ nyanangiku, rĩrĩa o ũmwe wanyu arahang’ira maũndũ ma nyũmba yake mwene. ¹⁰ Nĩ undũ wanyu, igũrũ nĩrĩregete gũita ime, nayo thĩ ikarega na maciaro mayo. ¹¹ Nĩndatũmire bũrũri wage mbura mĩgũnda-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngĩũmia ngano, na ngĩniina ndĩbei ya mũhihano na maguta na kĩrĩa gĩothe thĩ ĩciaraga, na ngĩnyĩhia andũ na mahiũ, na ngĩthũkia wĩra wa moko manyu.”

¹² Ningĩ Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na matigari mothe ma andũ, magĩathĩkĩra mũgambo wa Jehova Ngai wao, o na ndũmĩrĩri ya mũnabii Hagai, tondũ nĩ Jehova Ngai wao wamũtũmĩte. Nao andũ acio magĩtigĩra Jehova.

¹³ Ningĩ Hagai mũtũmwo wa Jehova akĩheana ndũmĩrĩri ño ya Jehova kũrĩ andũ, akĩmeera atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ.” ¹⁴ Nake Jehova akĩarahũra roho wa Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, mwathi wa Juda, na roho wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, o na roho wa andũ othe arĩa maatigarĩte, nao magĩũka, makĩambĩrĩria kũruta wĩra wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wao. ¹⁵ Kwarĩ mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ña, mweri wa gatandatũ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario.

2

Rĩrĩ wa Nyũmba iyo Njerũ

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe, mweri wa mũgwanja, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Hagai, akĩrwo atĩrĩ, ² “Arĩria Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na andũ othe arĩa matigaire, ũmoorie atĩrĩ, ³ Nũũ wanyu ũtigarĩte wonire nyũmba ño na rĩrĩ wayo wa mbere? Mũrona ihaana atĩa rĩu? Gĩthĩ mũtiramĩona ihaana ta kindũ gĩa tũhũ?” ⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Gĩa na hinya, wee Zerubabeli, na ũgĩe na hinya, wee Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, gĩa na hinya inyuĩ andũ othe a bũrũri, na mĩrute wĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ.’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ ũguo nĩguo ndaarĩkanĩire na inyuĩ, rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, na Roho wakwa egũtũũra thĩĩnĩ wanyu. Tigai gwĩtigĩra.’

⁶ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ; ‘Thuutha wa kahinda kanini nĩngathingithia igũrũ na thĩ rĩngĩ, na thingithie iria na thĩ nyũmũ. ⁷ Nĩngathingithia ndũrĩrĩ ciothe, nake ũrĩa wĩrĩragĩrio nĩ ndũrĩrĩ ciothe ñagooka, na nĩ ñĩngaiyũria nyũmba ño rĩrĩ,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Betha nĩ yakwa, o na thahabu nĩ yakwa. ⁹ Rĩrĩ wa nyũmba ño ũgaakorwo ũrĩ mũnene gũkĩra rĩrĩ wa nyũmba irĩa ya mbere,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ‘Na handũ haha ñĩngaheana thayũ,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

Irathimo cia Andũ arĩa Marĩ na Thaaahu

¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ña, mweri wa kenda, mwaka wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Hagai akĩrwo atĩrĩ, ¹¹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Ũriai athĩnjĩri-Ngai ũrĩa watho ugĩte: ¹² Mũndũ angĩkuua nyama nyamũre ruuno-inĩ rwa nguo yake, naruo ruuno rũhutie mũgate, kana thubu, kana ndĩbei, kana maguta, o na kana irio ingĩ-rĩ, irio ĩcio ciatuĩka nyamũre?’”

Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

* 1:1 Mũthamaki Dario aathamakaga bũrũri wa Perisia mwaka-inĩ wa 522 nginya 486 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

¹³ Ningĩ Hagai akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kĩaĩmba, angĩhutia kĩndũ kĩaĩmba gĩa icio-rĩ, kĩndũ kiu no kĩnyitwo nĩ thaahu?”

Nao athĩnjĩrĩ-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, no kĩnyitwo nĩ thaahu.”

¹⁴ Ningĩ Hagai akĩmeera atĩrĩ, “Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Ūguo noguo andũ aya na rĩrĩrĩ rĩrũ matariĩ maitho-inĩ makwa; ũrĩa wotho meekaga na kĩaĩmba gĩotho marutaga kũu, kĩaĩmba na thaahu.

¹⁵ “Na rĩrĩ, mwĩcũraniei wega ũhoro ũyũ kuuma ũmũthĩ, mũtaranie ũrĩa maũndũ matariĩ mbere ya rĩrĩa gĩtaarĩ ihiga rĩaĩgĩrĩrwo igĩrũ wa rĩngĩ mwako-inĩ wa hekarũ ĩno ya Jehova. ¹⁶ Mũndũ o wotho angĩathiire hĩa-inĩ ya ngano ya ithimi mĩrongo ĩrĩ, aakoraga no ithimi ikũmi. Mũndũ o wotho angĩathiire itangi-inĩ rĩa ndibei erĩgĩrĩre gĩtahia ithimi mĩrongo ĩtano, aakoraga o mĩrongo ĩrĩ. ¹⁷ Ndathũkirie wĩa wotho wa moko manyu na mbaa, na mbuu na mbura ya mbembe,* no inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Kuuma ũmũthĩ na gĩthĩĩ na mbere, kuuma mũthenya ũyũ wa mweri mĩrongo ĩrĩ na inya, mweri wa kenda, mwĩcũraniei wega ũhoro wa mũthenya ũrĩa mũthingĩ wa hekarũ ya Jehova wakirwo. Ta mwĩcũraniei wega: ¹⁹ Nĩ hakĩrĩ o na mbeũ ĩtigariĩ ikũmbĩ-inĩ? Nginyagia rĩu, mũthabĩbũ, na mikũyũ, na mikomamanga, o na mũtamaiyũ ndĩrĩ ĩragĩa na maciaro.

“Kuuma ũmũthĩ nĩndĩrĩmũrathimaga.”

Zerubabeli, Gĩcũhĩ kĩa Jehova

²⁰ Ningĩ ndũmĩrĩrĩ ya Jehova nĩyakinyĩre Hagai hĩndĩ ya keerĩ, mweri mĩrongo ĩrĩ na inya wa mweri ũcio, akĩrwo atĩrĩ, ²¹ “Arĩria Zerubabeli mwathi wa Juda, ũmwĩre atĩ nĩngathingithia igĩrũ na thĩ.

²² Nĩngang’aurania itĩ cia ũnene, na hehenje hinya wa mothamaki ma thĩ ng’eni. Nĩngakurumania ngaari cia ita, na atwarithia a cio; na ndungumanie mbarathi hamwe na ahaici a cio, o mũndũ arĩndwo na rĩhiũ rwa njora rwa mĩrũ wa nyina.

²³ “Jehova Mwene-Hinya-Wotho ekuuga atĩrĩ, ‘Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngakwamũkĩra, wee ndungata yakwa Zerubabeli mĩrũ wa Shealitieli,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ‘Nĩngĩ nĩngagĩtũta gĩaĩmba gĩa kĩaĩmba, gĩkurure rĩrĩrĩ rwakwa, nĩgũkorwo nĩngĩthuurĩte,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wotho ekuuga.”

* 2:17 Rũhuho rĩhiũ na mbura ya mbembe ciatũmagĩrwo nĩ Ngai kũhũira andũ nĩ ũndũ wa ũremi wao.

ZEKARIA

Isiraeli Gwĩtwo Macookerere Jehova

¹ Na rĩrĩ, mweri wa ĩnana wa mwaka wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mĩnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido, akĩrũgo atĩrĩ:

² “Jehova nĩarakaririo mũno nĩ maithe manyu ma tene. ³ Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ atĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Njookerera, nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na nĩ nĩngũmũcook-erera,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁴ Mũtikahaane ta maithe manyu ma tene aĩa maahunjagĩrio nĩ anabii a tene, makeerwo atĩrĩ: Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: ‘Garũrũkai mũtuge mũthĩire yanyu mĩũru o na mũtugo yanyu mĩũru.’ No makĩaga kũnjigua kana kũrũmbũiya uuge wakwa, nĩguo Jehova ekuuga. ⁵ Maithe manyu ma tene makĩrĩ kũ rĩu? Nao anabii-rĩ, nĩmatũũruga nginya tene? ⁶ No rĩrĩ, githĩ ndũmĩrĩri yakwa na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, iria ndaathĩte ndungata ciakwa cia anabii itiahingĩrio maithe manyu ma tene?

“Hĩndĩ ĩyo makĩrĩra makiuga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe atwĩkĩte kũringana na ũrĩa mũthĩire na mũtugo iitũ ĩtarĩ, o ta ũrĩa aatuĩte nĩegwĩka.’”

Mũndũ ũrĩa warĩ Mĩtĩ-inĩ ya Mĩhandathi

⁷ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wa mweri wa ikũmi na ũmwe, mweri ũcio wa Shebati, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mĩnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido.

⁸ Nĩndonire kĩoneki ũtukũ, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona mũndũ wahaicĩte mbarathi ndune! Mũndũ ũcio aarũgamĩte mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi yarĩ handũ mũkuru-inĩ. Thuutha wake nĩ haarĩ mbarathi ĩmwe ndune, na ingĩ cia gũtĩiri na ingĩ njerũ.

⁹ Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ cia kĩ?”

Mũraika ũcio waaragia na nĩ akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra nĩ cia kĩ.”

¹⁰ Nake mũndũ ũcio warũngĩ mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi akĩndaarĩra akĩnjũra atĩrĩ, “Aya nĩo Jehova atũmĩte maitĩ thĩ yothē.”

¹¹ Nake magĩcookia ũhoru kũrĩ mũraika wa Jehova, ũrĩa warũngĩ mĩtĩ-inĩ ya mĩhandathi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthĩite thĩ yothē na tũkoona atĩ thĩ nĩhooreire na ĩrĩ na thayũ.”

¹² Nĩngĩ mũraika ũcio wa Jehova akĩũria atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũkwaga kũgũĩra Jerusalemu na matũũra ma Juda tha, marĩa ũkoretwo ũrakarĩire mĩaka mĩrongo mũgwanja?” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkarĩria mũraika ũcio twaragia nake na ciugo njega na cia kũhoorerania.

¹⁴ Nake mũraika ũcio wanjaragĩria akĩnjũra atĩrĩ, “Anĩrĩra ndũmĩrĩri ĩno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩnjiguaga ũru nĩ ũndũ wa Jerusalemu na Zayuni, ¹⁵ no rĩrĩ, nĩndakarĩtio mũno nĩ ndũrĩrĩ iria ciĩguaga irĩ ngĩĩre. Ndaarakarĩire andũ akwa o hanini, no ndũrĩrĩ ĩcio igĩkĩrĩria kũmanyamaria.’”

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩngacooka itũũra rĩa Jerusalemu ndĩrĩguĩre tha, nayo nyũmba yakwa yakwo kuo rĩngĩ. Naruo rũrigi rĩa gũthima nĩrũgatambũrũkio Jerusalemu,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹⁷ “Nĩngĩ ũthĩĩ na mbere na kwanĩrĩra uuge atĩrĩ: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Matũũra makwa nĩmakaiyũrĩrĩa ũgaacĩru rĩngĩ, nake Jehova nĩakahooreria Zayuni rĩngĩ na ethuurĩre Jerusalemu.’”

Hĩa Inya na Mabundi Mana

¹⁸ Nĩngĩ ngĩĩira maitho, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona hĩa inya! ¹⁹ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Ici nacio nĩ cia kĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda, na Isiraeli, na Jerusalemu.”*

²⁰ Nake Jehova agĩcookia akĩnyonia mabundi mana. ²¹ Na nĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Aya-rĩ, marooka gwĩka atĩa?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda nĩguo gũtigacooke kuoneka mũndũ ũkwĩhaanda, no mabundi maya, mokĩte kũmamakia na magũthĩe hĩa ĩcio cia ndũrĩrĩ, iria ciambararirie hĩa ciao igĩkĩrĩra bũrũri wa Juda, nĩguo andũ akuo maharaganio.”

2

Mũndũ warĩ na Rũrigi rwa Gũthima

¹ Nĩngĩ ngĩĩira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona mũndũ wanyĩĩte rũrigi rwa gũthima na guoko gwake. ² Ngĩmũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, wathĩĩ kũ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ndathĩĩ gũthima itũũra rĩa Jerusalemu, nĩguo menye warĩ o na ũraihu warĩo.”

³ Na rĩrĩ, mũraika ũcio wanjaragĩria agĩthĩ, nake mũraika ũngĩ agĩũka kũmũtũnga, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Teng’era wĩre mwanake ũcio atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩgaatuĩka itũũra inene rĩtarĩ thingo, nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ na mahĩũ marĩa magaakorwo kuo.’ ⁵ Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩ mwene nĩ nĩ ngaaũka rũthingo rwa mwaki ndĩrĩthiũrũkirie, na ndũke rĩrĩ thĩĩnĩ wa itũũra rĩu.’”

* 1:19 Hĩa ĩcio inya ciarĩ mabũrũri ma Ashuri, na Misiri, na Babuloni, na Perisia.

⁶ Jehova ekuuga üü, “Ükai, ükai! Ürai muume бүрүри wa mwena wa gathigathini, nīgūkorwo ndīmūhara-ganīrie mēna yothē ina irīa yumaga huhu cia igūrū,” ūguo nīgūo Jehova ekuuga.

⁷ “Üka, wee Zayuni! Withare, o wee ütūruga kwa Mwarī wa Babuloni!” ⁸ Nīgūkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Thuutha wa kūūhe gītīo, akindūma ngahūūrane na ndūrīrī iria ciatahite indo cianyū. Nīgūkorwo ūrīa wothē ūmūhutagia inyuī nī kūūma kīa riitho rīa Ngai ahutagia. ⁹ Titherū nīngambararia guoko gwakwa ndīmookīrīre, nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hīndī iyo nīgūo mūkaamenya atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūndūmīte.

¹⁰ “Wee Mwarī wa Zayuni-rī, anīrīra na ūkene, nīgūkorwo nīndīrooka gūtūūra gatagatī-inī kanyū,” ūguo nīgūo Jehova ekuuga. ¹¹ “Mūthenya ūcio-rī, ndūrīrī nyingī nīkanyīitithanio na Jehova, na nīmagatuika andū akwa. Ngaatūūra gatagatī-inī kanyū na nīmūkamenya atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūndūmīte kūrī inyuī.” ¹² Jehova nīakagaya Juda gūtūike igai rīake бүрүри-inī ūrīa mūtheru, na nīagethuurīra Jerusalemu o rīngī. ¹³ Hoorerai harī Jehova inyuī kīrīndī gīa thī tondū nīeyarahūrīte kuuma gīikaro-ini gīake gītheru.

3

Nguo Theru cia Mūthīnjīrī-Ngai ūrīa Mūnene

¹ Nīngī akīnyonia Joshua, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, arūgamīte mbere ya mūraika wa Jehova, nake Shaitani arūgamīte mwena wake wa ūrīo nīgūo amūcuuke. ² Nake Jehova akīra Shaitani atīrī, “Jehova arogūkūūma, wee Shaitani! Jehova ūrīa ūthuurīte Jerusalemu arogūkūūma wee! Githī mūdū ūyū tī gīcinga gītharītuo kuuma mwaki-inī?”

³ Na rīrī, Joshua eehumbīte nguō irī gīko hīndī iyo aarūgamīte mbere ya mūraika. ⁴ Mūraika ūcio akīra arīa maarūngī mbere yake atīrī, “Mūrutei nguō icio ciake irī na gīko.”

Agīcooka akīra Joshua atīrī, “Atīrīrī, nīnjeheretie mehīa maku, na nīngūkūhumba nguō cia gorō.”

⁵ Ngīcooka ngiuga atīrī, “Muohei kīremba gītheru mūtwe.” Nī ūndū ūcio makīmūoha kīremba gītheru mūtwe, na makīmūhumba nguō, mūraika wa Jehova arūgamīte o hau.

⁶ Mūraika wa Jehova agīatha Joshua, akīmūra atīrī, ⁷ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga üü, ‘Ūngīrūmīrīra mīthīire yakwa na ūmenyagīrīre maūdū marīa nyendaga mekwo, nīūgaathaga nyūmba yakwa, o na ūtūike mūrūgamīrīra wa nja ciayo, na ngwītīkīrie ūtūike ūmwe wa andū aya marīngī hāha.

⁸ “‘Ta thīkīrīra, wee Joshua, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, hamwe na athiritū aku aya maikarīte thī mbere yaku, o acio kīmenyithia kīa maūdū marīa magooka: Nīngarehe ndungata yakwa, o we Rūhonge.’ ⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga üü, ‘Atīrīrī, nīnjigīte ihiga mbere ya Joshua! Ihiga rīu rīrī na maitho mūgwanja, na nīngakurura maandiko igūrū warīo, na njeherie mehīa ma бүрүри ūyū na mūthenya ūmwe.

¹⁰ “‘Mūthenya ūcio-rī, o mūdū wanyū nīageeta mūdū wa itūūra rīake maikare rungu rwa mūtī wake wa mūthabībū na wa mūkīyū,’” ūguo nīgūo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

4

Mūtī wa Thahabu wa Kūgīrīra Tawa na Mītī līrī ya Mītamaiyū

¹ Hīndī iyo mūraika ūrīa twaranagīria nake akīhūdūka, akīnjarahūra, ta ūrīa mūdū aarahūrāgwo kuuma toro. ² Nake akīnjūūra atīrī, “Nī kī ūroona?”

Na nī ngīmūcookeria atīrī, “Ndīrona mūtī wa thahabu theri wa kūgīrīrwo tawa, ūrī na mbakūrī igūrū rīaguo, na igūrīrwo matawa mūgwanja na mīberethi mūgwanja ya gūtwarā maguta matawa-inī macio. ³ Nīngī harī na mītī līrī ya mītamaiyū īriganītie nāguo, ūmwe ūrī mwena wa ūrīo wa mbakūrī, na ūrīa ūngī mwena wayo wa ūmotho.”

⁴ Ngīūra mūraika ūrīa twaranagīria atīrī, “Mwathi wakwa, ici nacio nī ndūū?”

⁵ Nake akīnjūūra atīrī, “Wee-rī, ndūū ici nī ndūū?”

Na nī ngīmūcookeria atīrī, “Aca, Mwathi wakwa, ndūū.”

⁶ Nī ūndū ūcio akīnjūūra atīrī, “Ino nīyo ndūmīrīrī ya Jehova kūrī Zerubabeli, nayo īkuuga üü: ‘Tī ūndū wa hinya kana wa ūhoti, no nī ūndū wa Roho wakwa,’ ūguo nīgūo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁷ “Wee kīrima gīki kīnene-rī, ūkīrī ū? Ūgaatuika kūdū kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Nīngī nīwe ūkaarehe ihiga rīa kūrīkia mwako o gūkīanagīrīrwo atīrī, ‘Ngai rīrathime! Ngai rīrathime!’”

⁸ Nīngī ndūmīrīrī ya Jehova īkīngīnyīrīra ngūrwo atīrī: ⁹ “Moko ma Zerubabeli nīmo maakīte mūthingi wa hekarū īno, na moko make no mo makaamīrīkia. Hīndī iyo nīmūkamenya atī Jehova Mwene-Hinya-Wothe nīwe ūndūmīte kūrī inyuī.

¹⁰ “Nūū ūmenaga mūthenya wa kīambīrīria kīa maūdū manīni? Andū nīmagakena moona kabīrū karī guoko-inī gwa Zerubabeli. (Maya nīmo maitho mūgwanja ma Jehova, marīa moonaga thī yothē.)”

¹¹ Nīngī ngīūra mūraika ūcio atīrī, “Mītamaiyū īno līrī rīrī mwena wa ūrīo na wa ūmotho wa mūtī wa kūgīrīra tawa nī mītūū?”

¹² Nīngī ngīmūūra atīrī, “Honge ici igīrī cia mītamaiyū īrīgamanīte na mīberethi īno ya thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nī ndūū?”

¹³ Nake agīcooka atīrī, “Wee-rī, ndūū ici nī ndūū?”

Na nī ngiuga atīrī, “Aca, Mwathi wakwa, ndūū.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio akīnjūūra atīrī, “Aya eerī nīo maitīrīrīro maguta nīgūo matungatage Mwathani wa thī yothē.”

5

Ibuku rĩa Gikũnjo Rĩumbūkĩte Riera-inĩ

¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona ibuku-ri-a-gikũnjo rĩombūkaga riera-inĩ.

² Nake akĩnjũuria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndirona ibuku-ri-a-gikũnjo rĩombūkaga riera-inĩ, rĩrĩ na ũriaihu wa mikono mĩrongo tĩrĩ* na warĩ wa mikono ikũmĩ†.”

³ Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩa gĩgũtambũrũka bũrũri wothē; nĩgũkorwo kũringana na ũria mwena ũmwe warĩ wandikĩtwo, mũici o wothē no nginya agaathaamio, naguo mwena ũcio ũngĩ warĩ ũkandikwo atĩrĩ, ũria wothē wĩhitaga na maheeni nĩagathaamio. ⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothē ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩngatũma kĩrumi kiu, nakĩo nĩgĩgatoonya nyũmba ya mũici na nyũmba ya ũria wĩhitaga na maheeni akĩgwetaga rĩitwa riakwa. Gĩgaikara nyũmba yake na kĩmĩanange yothē, kĩaanange mbaũ ciayo na mahiga mayo.’”

Mũndũ-wa-nja arĩ thĩnĩ wa Gikabũ

⁵ Ningĩ mũraika ũria wanjaragĩria akiumĩra akĩnjũria atĩrĩ, “Tiira maitho wone nĩ kĩĩ gĩkĩ kiroimĩra.”

⁶ Ngĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩkĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩ gĩkabũ gĩa gũthima.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Üyũ nĩguo waganu wa andũ, ũria ũrĩ bũrũri wothē.”

⁷ Nakĩo gĩkuniko gĩa kĩa gĩa gĩgikunũrwo, na rĩrĩ, hau thĩnĩ wa gĩkabũ ngĩona mũndũ-wa-nja waikarĩte thĩ ho. ⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Üyũ nĩwe Nyawaganu,” nake akĩmũcookia thĩnĩ wa gĩkabũ na agĩgikunika na gĩkuniko kiu gĩa kĩa gĩa.

⁹ Ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona andũ-a-nja eerĩ, mareretio nĩ rũhuho; tondũ maari na mathagu ta ma njũũ, makioya gĩkabũ kiu magĩgitwara riera-inĩ.

¹⁰ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Maratwara gĩkabũ kiu kũ?”

¹¹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Maragĩtwara bũrũri wa Babuloni magagĩakĩre nyũmba kuo. Yarĩka-rĩ, gĩkabũ kiu makĩĩge kuo handũ hakĩo.”

6

Ngaari Inya cia Ita

¹ Ningĩ ngĩtiira maitho rĩngĩ, na rĩrĩ, ngĩona ngaari inya cia ita igĩũka ciuĩmĩte gatagatĩ ka irĩma igĩrĩ, irĩma icio ciarĩ cia gĩcango! ² Ngaari ya mbere yaguucĩtio nĩ mbarathi ndune, na ya keerĩ ikaguucio nĩ mbarathi njĩrũ, ³ na ya gatatũ ikaguucio nĩ mbarathi njĩrũ, nayo ya kana ikaguucio nĩ mbarathi cia marooro; ciothē ciarĩ mbarathi ciarĩ na hinya. ⁴ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵ Nake mũraika ũcio akĩnjookeria atĩrĩ, “Maya nĩ maroho marĩa mana ma igũrũ, maroima harĩa marũgamaga mbere ya Mwathani wa thĩ yothē. ⁶ Ngaari iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njĩrũ yerekeire bũrũri wa gathigathini, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njĩrũ yerekeire bũrũri wa ithũiro, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi irĩ na maroro yerekeire bũrũri wa gũthini.”

⁷ Rĩria mbarathi icio irĩ hinya cioĩmagarĩre-rĩ, nĩciageragia mũno ũria ingĩthĩ thĩ yothē. Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mũcange thĩ yothē!” Nĩ ũndũ ũcio igĩthĩ thĩ yothē.

⁸ Ningĩ agĩcooka akĩnjĩta akĩnjũria atĩrĩ, “Ta rora, icio cierekeire bũrũri wa gathigathini nĩtũmĩte Roho wakwa ũgĩe na ũhurũko kũu bũrũri wa gathigathini.”

Thũmbĩ ya Joshua

⁹ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrĩre ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁰ “Amũkĩra betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ aria maatahitwo, na nĩo Helidai, na Tobija, na Jedaia, aria mokĩte kuuma Babuloni. Thĩĩ o ũmũthĩ mũciĩ kwa Josia mũrũ wa Zefania. ¹¹ Oya betha na thahabu icio ũthondeke thũmbĩ, ũcooke ũmĩgĩrĩre mĩtwe wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene. ¹² Mwĩre atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothē ekuuga ũũ: ‘Üyũ nĩwe mũndũ ũria wĩtagwo Rũhonge, nake nĩakaruta honge arĩ handũ haake na ake hekarũ ya Jehova. ¹³ ũcio nĩwe ũgaaka hekarũ ya Jehova, na nĩakahumbwo riiri, na nĩagaikarĩra gĩtĩ giake kĩa ũnene aathane. O na nĩngatungata arĩ mũthĩnjĩri-Ngai aikarĩre gĩtĩ giake kĩa ũnene; na maũndũ macio meeri nĩmakaganĩrĩra wegā. ¹⁴ Nayo thũmbĩ iyo igwo thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, irĩ kĩrĩrikano kia Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mũrũ wa Zefania. ¹⁵ Aria marĩ kũraya nĩmagooka gũteithia gwaka hekarũ ya Jehova, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothē nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ. ũndũ ũyũ nĩũgekĩka mũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai wanyu mũrĩ na kĩa.’”

7

Cariai Kĩhoto na Tha, ti Kwĩhinga Kũria Irio

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ina wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Zekaria, mũthenya wa kana wa mweri wa kenda, na nĩguo mweri wa Kiselevu. ² Andũ a Betheli nĩmatũmĩte Sharezeru na Regemu-Meleku hamwe na andũ ao magathaithe Jehova ³ na kũũria athĩnjĩri-Ngai a nyũmba ya Jehova

* 5:2 nĩ ta mita 9 † 5:2 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5)

Mwene-Hinya-Wothe na anabii atirĩ, “Nin jagĩrĩrwo nĩ gũcakaya na kwĩhinga kũria irio mweri wa gatano, ta ūria njikite miaka mĩingĩ?”

⁴ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire akĩnjĩra atirĩ, ⁵ “Ūria andũ othe a bũrĩri o na athĩnjĩri-Ngai atirĩ, ‘Rĩria mwehingaga kũria irio mũgĩcakayaga mweri-inĩ wa gatano na wa mũgwanja ihinda rĩa miaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, ti-itherũ mwehingaga kũria irio nĩ undũ wakwa?’ ⁶ Na rĩa mwarĩtiaga na mũkanyua-rĩ, gĩthĩ mũtiarĩtiaga ndia iyo nĩ undũ wa inyuĩ ene?’ ⁷ Gĩthĩ ici ticio ciugo cia Jehova iria cianĩrĩrwo igereire harĩ anabii a tene, rĩa Jerusalem na matũũra marĩa maarĩthiũrũrũkiirie maarĩ na ūhurũko na makaagaacĩra, nakuo Negevu na hũgũrũrũ-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũro nĩ gwatũuragwo nĩ andũ?”

⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zekaria o rĩngĩ akĩrwo atirĩ: ⁹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: ‘Tuagai ciira na kĩhooto; iguanagĩrai tha na mũcaayanagĩre mũndũ na ūria ũngĩ. ¹⁰ Mũtikanahinyĩrĩrie mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai, kana mũndũ wa kũngĩ, kana mũthĩni. Mũtikaneciiranĩrie ūũru ngoro-inĩ cianyu.’

¹¹ “No nimaregire kũigua; makĩng’athia, na makĩhũgũka na magĩthinga matũ mao. ¹² Nao makĩũmia ngoro ciao o ta ihiga rĩa nyaigĩ, na matingĩathikĩrĩrie watho kana ndũmĩrĩri rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aamatũmĩre na Roho wake, aarĩtie na tũnua twa anabii a tene. Nĩ undũ ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akĩrakara mũno.

¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atirĩ, ‘Rĩria ndeetanire, matiathikĩrĩrie; nĩ undũ ūcio rĩa nao maanjĩtire, ndiamathikĩrĩrie. ¹⁴ Nĩndamaharaganĩrie na kihuhũkanio kĩnene ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, magĩtũũra kuo marĩ ajeni. Bũrĩri wao watigĩrwo ūkirĩte ihooru, na nĩ undũ ūcio gũkiaga mũndũ ũngĩtũũkania kana acooke kuo. Ūguo nĩguo maatũmĩre bũrĩri ūcio mwega ūkire ihooru.’”

8

Jehova Kwĩranĩra Kũrathima Jerusalem

¹ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire, ngĩrwo atirĩ: ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Nĩnjiguaga ūũru mũno nĩ undũ wa Zayuni; nĩndĩracinwo nĩ ūũru nĩ undũ wake.”

³ Jehova ekuuga ūũ: “Nĩngacooka Zayuni, ndũũre Jerusalem. Hĩndĩ iyo itũũra rĩa Jerusalem rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Ūhoro-wa-Ma, nakĩo kĩrĩma kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe gĩgeetagwo Kĩrĩma Gĩtheru.”

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Athuuri na atumia arĩa akũrũ mũno nĩmagaikara njĩra-inĩ cia Jerusalem rĩngĩ, o mũndũ anyiĩtite mũtirima wake na guoko nĩ undũ wa gũkũra mũno. ⁵ Njĩra cia itũũra rĩu inene ikaiyũra tũhĩ na tũĩrĩtu tũgĩthaaka.”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Hĩndĩ iyo undũ ūcio no woneke ūrĩ wa magegania nĩ matigari ma andũ acio, no Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atirĩ, harĩ nĩ-rĩ, undũ ūcio no woneke ūrĩ wa magegania?”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Nĩngahonokia andũ akwa kuuma mabũrĩri ma mwena wa irathĩro na wa ithũũro. ⁸ Nĩngamacooka matũũre Jerusalem; nao magaatũũka andũ akwa na nĩ ndũke Ngai wao wa kwĩhoheka na mũthingu.”

⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Inyuĩ arĩa mũraigua ciugo ici ciarĩrio nĩ anabii arĩa maarĩ kuo rĩa mũthingu wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandĩrwo-rĩ, gĩai na hinya nĩgeetha hekarũ yakwo. ¹⁰ Mbere ya hĩndĩ iyo gũtiarĩ irĩhi rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ. Gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire wĩra wake na thayũ nĩ undũ wa thũ ciake, tondũ nĩndatũmĩte o mũndũ o mũndũ okĩrĩre ūria ũngĩ. ¹¹ No rĩrĩ, rĩu ndĩgũcoka kũherithia matigari ma andũ aya ta ūria ndeekaga tene.” Ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “Mbeũ nĩgũkũra wega, nago mũthabibũ nĩgũaciara matunda maguo, na tĩrĩ nĩũkaruta magetha maguo, narĩo igũrũ nĩrĩgatatia ime. Ngahehena maũndũ maya mothe matũũke igai rĩa matigari ma andũ aya. ¹³ O ta ūria mũkoretwo mũkionwo ta mũrĩ arume mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, wee Juda na Isiraeli-rĩ, noguo ngaamũhonokia, na nĩmũgũtuika kirathimo. Mũtĩgetĩgĩre, no gĩai na hinya.”

¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “O ta ūria ndaatũite atĩ nĩngũmũrehere mwanangĩko, na ndiigana kũigua tha rĩa maithe manyu mandakarĩrie-rĩ,” Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atirĩ, ¹⁵ “nĩ undũ ūcio rĩu nĩndũite nĩngwĩka Jerusalem na Juda maũndũ mega rĩngĩ. Nĩ undũ ūcio tigai gwtĩgĩra.

¹⁶ Maya nĩmo maũndũ marĩa mũgwĩka: aranagĩrai ūhoro wa ma mũndũ na ūria ũngĩ, na mĩtuage ciira wa ma na wa kĩhooto maciĩrĩro-inĩ manyu; ¹⁷ mũtikanaciĩrĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩanyu ūũru, na mũtikanende kwĩhĩta na maheeni. Nĩ nĩthũire maũndũ macio mothe,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrire rĩngĩ, ngĩrwo atirĩ: ¹⁹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Mahinda na kwĩhinga kũria irio mweri wa kana, na wa gatano, na wa mũgwanja na wa ikũmĩ-rĩ, magaatũũka mahinda ma gũcanjamũka na kũrũhĩa, na ma maruga ma gĩkeno harĩ Juda. Nĩ undũ ūcio endagai ūhoro wa ma na thayũ.”

²⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Andũ aingĩ na atũũri a matũũra maingĩ manene nĩ magooka, ²¹ nao atũũri a itũũra rĩmwene inene magaatũũ itũũra rĩngĩ inene moige atirĩ, ‘Rekei tũthĩ o rĩu tũgathaithe Jehova na tũkarongoorie Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Nĩ mwene nĩngũthĩ.’ ²² Irĩndĩ na ndũrĩrĩ irĩ hinya nĩ igooka Jerusalem kũrongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kũmũthaita.”

²³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūũ: “Matukũ-inĩ macio andũ ikũmi kuuma thĩomi-inĩ ciothe na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe nĩmakanyĩta Mũyahudi ũmwe, marũmie gĩcũrĩ gĩa kanjũ yake na mamwĩre atirĩ, ‘Reke tũthĩ nawe, tondũ nĩtũũgũite atĩ Ngai arĩ hamwe na inyuĩ.’”

Gũtũirwo gwa Thũ cia Isiraeli

Ũrathi

- ¹ Ndũmĩriri ya Jehova nĩyũkĩrĩre bũrũri wa Hadaraka,
na ĩgakinyĩrĩra Dameski:
nĩgũkorwo maitho ma andũ, na ma mĩhĩrĩga yotha ya Isiraeli macũthĩrĩrie Jehova,
- ² na ĩgakinyĩrĩra Hamathu o nakuo, itũũra rĩrĩa rĩhakanĩte nakuo,
o na ĩgakinyĩrĩra Turo na Sidoni, o na gũtuĩka andũ akuo maarĩ oogĩ mũno.
- ³ Andũ a Turo nĩmeyakiĩre kĩgĩtĩro kĩrũmu,
na makeigĩra hĩba cia betha nyingĩ ta rũkũngũ,
na thahabu nyingĩ ta mahuti ma njĩra-inĩ.
- ⁴ No rĩrĩ, Mwathani nĩakarĩtunya ũtonga warĩo,
na aanange ũhoti warĩo wa iria-inĩ,
narĩo itũũra rĩu nĩrĩgacinwo na mwaki.
- ⁵ Ashikeloni nĩrĩkeyonera ũhoru ũcio na rĩtĩgĩre,
Gaza nĩrĩkehũũrithania nĩ ruo rũnene,
o na Ekironi o narĩo, nĩgũkorwo mwĩhoko warĩo nĩũkahooa.
Gaza nĩrĩkoorwo nĩ mũthamaki warĩo,
narĩo Ashikeloni nĩrĩgathaamwo.
- ⁶ Andũ a bũrũri ũngĩ nĩmagatũũra Ashidodi,
na nĩ nĩnganiina mwĩtũo wa Afilisti.
- ⁷ Nĩngaruta thakame tũnua-inĩ twao,
na irio iria ngaananie ndicirute gatagatĩ ka magego mao.
Andũ arĩa magaatigara magaatũĩka a Ngai witũ,
na matũĩke atongoria a Juda,
nao andũ a Ekironi makahaana ta andũ a Jebusi.
- ⁸ Na rĩrĩ, nĩngagitĩra nyũmba yakwa
kuuma kũrĩ mbũtũ iria imarehagĩra mbaara.
Gũtĩrĩ hĩndĩ ĩngĩ mũhinyanĩrĩra agaacooka gũtooria andũ akwa,
nĩgũkorwo rĩu nĩndĩioneire ũrĩa maanahinyĩrĩrio.

Gũũka kwa Mũthamaki wa Zayuni

- ⁹ Kena mũno, wee Mwarĩ wa Zayuni!
Anĩrĩra, wee Mwarĩ wa Jerusalemu!
Atĩrĩrĩ, mũthamaki waku nĩarooka kũrĩ we,
nĩ mũthingu na arĩ na ũhonokio,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ ndigiri,
agaakarĩra njaũ ya ndigiri.
- ¹⁰ Nĩngeheria ngaari cia ita kuuma Efiraimu,
na njeherie mbarathi cia mbaara kuuma Jerusalemu,
naguo ũta wa mbaara-rĩ, nĩũkoinangwo.
Nake aanĩrĩre thayũ ndũrĩrĩ-inĩ.
Wathani wake-rĩ, ũgaatambũrũka kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
na kuuma Rũũĩ rwa Farati o nginya ituri cia thĩ.
- ¹¹ No ha ũhoru waku-rĩ, nĩ ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarikanĩire nawe,
nĩngoohorithia andũ aku arĩa mohetwo, moime irima rĩu rĩtarĩ maai.
- ¹² Cookai kĩhitho-inĩ kĩanyu kĩrĩa kĩrũmu, inyuĩ muohetwo mũrĩ na mwĩhoko;
o na rĩu nguuga atĩrĩ, nĩngamũcookeria indo cianyu maita meerĩ.
- ¹³ Ngaagonya Juda o taarĩ ũta wakwa,
nake Efiraimu atuĩke ta mĩguĩ ya ũta ũcio, ndĩmaiyũrie kuo.
Nĩngarahũra ariũ aku, wee Zayuni,
mokĩrĩre ariũ aku wee Mũyunani,
na ngũtue ta rũhiũ rwa njora rwa njamba ĩrĩ hinya.

Jehova Nĩakoimĩra

- ¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakoonwo arĩ ĩgũrũ rĩao;
mũguĩ wake ũkaarathũka ta rũheni.
Mwathani Jehova nĩakahuha karumbeta;
agaathĩĩ arĩ ihuhũkanio-inĩ cia mwena wa gũthini,
- ¹⁵ nake Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamagitĩra.
Nao makaamaniina biũ,
na matooranie na kũmahũũra na mahiga ma kĩgũtha.
Makaanyua na manegene ta marĩtwo nĩ ndibei;
makaiyũrĩrĩrio ta mbakũri

irĩa ihũthagĩrwo kũminjaminjĩria koine cia kĩgongona.

¹⁶ Jehova Ngai wao niakamahonokia mũthenya ũcio,
marĩ andũ a rūuru rwake.

Nĩmagakengaga būrũri-inĩ wake,
ta mahiga ma goro marĩ thũmbĩ-inĩ ya mũthamaki.

¹⁷ Kaĩ nĩmagakorwo marĩ a kwendeka, na mathakarĩte-ĩl
Irio cia mĩgũnda nĩgatũma aanake magaacĩre,
nayo ndibei ya mũhahano itũme airĩtu o nao magaacĩre.

10

Jehova Nĩakamenyerera Juda

¹ Hooyai Jehova oirie mbura hĩndĩ ya kĩmera kĩa mbere;
Jehova niwe ũtũmaga kũgĩe matu ma mbura ya kihuhũkanio.

Nĩoiragĩria andũ mbura,
na akahe mũndũ o wotho irio cia mĩgũnda.

² Mĩhianano ya kũhooywo yaragia maheeni,
ago moonaga cioneki itarĩ cia ma,
maaragia ũhoro wa irooto itarĩ cia ma;
kũhoorerania kwao no gwa tũhũ.

Nĩ ũndũ ũcio andũ maturuura ta ng'ondũ,
makahinyĩrĩka nĩ ũndũ wa kwaga mũrĩithi.

³ “Marakara makwa nĩmakanĩte nĩ ũndũ wa arĩithi,
na nĩ nĩngaherithia atongoria acio;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩakamenyerera
rũuru rwake, nĩruo andũ a nyũmba ya Juda,
na atũme matũke ta mbarathi igwĩtĩia irĩ mbaara-inĩ.

⁴ Thĩinĩ wa Juda nĩgũkoima ũrĩa ũgaatuika ihiga rĩa koine,
na kuuma kũri we kuume hĩgĩ cia kwamba hema,
nĩngĩ kuume ũta wa mbaara,
o na kuume mũndũ o wotho wa gwathana.

⁵ Marĩ hamwe magaatũka ta njamba cia ita irĩ hinya,
marangĩrĩrie thũ ciao ndoro-inĩ ya njĩra hĩndĩ ya mbaara.
Tondũ Jehova agaakorwo hamwe nao,
makaarũa na mang'aũranie ahaici a mbarathi.

⁶ “Nĩngekĩra nyũmba ya Juda hinya,
na honokie nyũmba ya Jusufu.
Nĩngamacookia kwao,
tondũ nĩndĩmaiguĩrĩre tha.

Nao magaikara ta itarĩ ndaamarega,
nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wao,
na nĩngamacookeria mahooya mao.

⁷ Andũ a Efiraimu magaatũka ta njamba cia ita,
nacio ngoro ciao icanjamũke ta andũ manyuĩte ndibei.
Ciana ciao nĩkoona ũndũ ũcio ikene;
nacio ngoro ciao nĩgakenera Jehova.

⁸ Nĩngameta ndĩmacookanĩrĩrie.
Ti-itherũ nĩngamakũũra;
nao nĩmakaingiha o ta ũria maarĩ mbere.

⁹ O na ingĩkamaharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ,
marĩ o kũu mabũrũri ma kũraya no makaandirikana.
O, hamwe na ciana ciao nĩmakahonoka
na macooke kwao.

¹⁰ Nĩngamacookia kuuma Misiri,
na ndĩmacookanĩrĩrie kuuma Ashuri.
Nĩngamarehe būrũri wa Gileadi na wa Lebanoni,
o nginya mage ũikaro ũngĩmagana.

¹¹ Magaatũkanĩria irĩa rĩa thĩina;
makũmbĩ ma irĩa nĩmakahoorerio,
nakuo kũria Rũũ rwa Nili rũrikite nĩgũkahũa.

Mwĩtĩio wa Ashuri nĩũkaharũrũkio,
nayo thĩmbũ ya ũthamaki wa Misiri nĩkeherio.

¹² Nĩngamekĩra hinya ndĩmomĩrĩrie thĩinĩ wa Jehova,

na thūinī wa rūtwa riake nīmagetwara,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

11

- ¹ Wee, Lebanoni-rī, hingūra mīrango yaku,
nīgeetha mwaki ūcine mītarakwa yaku, ūmīniine!
² Rīra, wee mūthithinda, nīgukorwo mūtarakwa nīgūwite;
mīti iria mīrūngarū nīmīanangel!
Rīrai inyuī mīgandi ya Bashani;
nīgukorwo mīti ya mūtītū ūria mūtumanu nīitemetwo.
³ Ta thikīrīriai ūria arīithi maraarīra, makīgīrīkaga:
ūrīithio wao ūria mūnoru nīwanangītwo!
Ta thikīrīriai mūraramo wa mīrūūthi;
gīthaka kīria kīruru kīa Jorodani nīkīanangel!

Arīithi Eerī

⁴ Jehova Ngai wakwa ekuuga ūū: “Rīithia rūūru rūria rūtūirīrwo gūthīnjwo. ⁵ Arīa macīgūruga nīo macithīnjaga na matione wa kūmaherithia. Arīa maciendagia moigaga atīrī, ‘Jehova arogoocwo, nīi ndī mūtongul’ Arīithi ene cio maticīguagīra tha. ⁶ Nīgukorwo ndīkaigūira andū a būrūrī ūcio tha rīngī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīnganeana mūdū o kūrī mūdū wa itūūra riake na kūrī mūthamaki wake. Nīmakahinyīrīria būrūrī ūcio, na ndīkamahonokia kuuma moko-inī mao.”

⁷ Nī ūndū ūcio ngīrīithia rūūru rūū rwatūirīrwo gūthīnjwo, na makīria iria ciahinyīrīrio cia rūūru rūū. Ngīcooka ngōya thanju igīrī, rūmwe ngīrwīta Ūtugi na rūria rūngī ngīrwīta Ūiguano, na nīi ngīrīithia rūūru rūū. ⁸ Ihinda rīa mweri ūmwe nīndeherīrie arīithi acio atātū.

Naruo rūūru rūgīthūūra mūno, na nīi ngīnogio nīo, ⁹ ngiuga atīrī, “Ndīgūcooka gūtuika mūrīithi wanyu. Iria cia gūkua nīkue, na iria cia gūthira nīithire. Iria igūtigara-rī, nīirīane cio nyene.”

¹⁰ Nīngī ngōya rūthanju rwakwa rūria rwetagwo Ūtugi, ngīruunania icunjī igīrī, ngītharia kīrīkanīro kīria ndarīkanīrie na ndūrīrī ciothe. ¹¹ Giatharīrio o ro mūthenya ūcio, na nī ūndū ūcio arīa maahinyīrīrio a rūūru rūū, arīa maanjūthīrīrie, makīmenya atī iyo yarī ndūmīrīri ya Jehova.

¹² Ngīcooka ngīmeera atīrī, “Mūngīona nī kwagīrīrie, Heei mūcaara wakwa, na aakorwo ti ūguo-rī, ikarai naguo.” Nī ūndū ūcio makīndīha mūcaara wa icunjī mīrongo itātū cia betha.

¹³ Hīndī iyo Jehova akīnjīra atīrī, “Ikīria mūūmbi wa nyūngū mbeeca icio”: ī thogora ūcio mwega moonire nīnūnganīte! Nī ūndū ūcio ngōya icunjī icio mīrongo itātū cia betha, ngīciikīria mūūmbi kūu nyūmba-inī ya Jehova.

¹⁴ Nīngī ngīunania rūthanju rwakwa rwa keerī rūria rwetagwo Ūiguano, ngīthūkia ūrūmwe gatagatī ka Juda na Isīraeli.

¹⁵ Nīngī Jehova akīnjīra atīrī, “Oya o rīngī indo cia mūrīithi mūkīgu. ¹⁶ Nīgukorwo nīngwarahūra mūrīithi būrūrī-inī ūyū, ūria ūtakarūmbūya ng’ondū iria ciūrīte, kana acarīe tūgondū, kana ohe iria ndīhie, o na kana arīithie iria ng’ima, we no kūrīa arīrītāga nyama cia ng’ondū iria noru, agīcikūūruga mahūngū.

¹⁷ “Kāi mūrīithi ūcio wa tūhū,
ūrīa ūtiganagīria rūūru, arī na haaro-ī!

Guoko gwake na rīitho riake rīa ūrīo irotemwo na rūhiū rwa njora!

Guoko gwake nīgūkonja biū,
na rīitho riake rīa ūrīo rītūike itumumu biū.”

12

*Thū cia Jerusalemu Kūnīinwo**Ūrathi*

¹ Ino niyo ndūmīrīri ya Jehova ikonīi Isīraeli. Jehova, ūria watambūrūkie igūrū, na akīhaanda gītina gīa thī ino, o na akīūmba roho thīinī wa mūdū, ekuuga ūū: ² “Nīngūtua Jerusalemu ta gīkombe kīa ndībei gīa gūtūma arīa othe magūthiūrūkīrie matūgūge. Juda o ūndū ūmwe na Jerusalemu nīgūkarīgīcīrio nī thū. ³ Mūthenya ūcio, rīria ndūrīrī ciothe cia thī igaacookanīrīra irīūkīrīre, nīngatua Jerusalemu ihiga rītangēnyenyeka kūrī ndūrīrī ciothe. Arīa othe makaageria kūrīenyenyia nīmakeguraria mūno. ⁴ Mūthenya ūcio-rī, nīngamakia mbarathi o yothe ihahūke, nake mūmīhaici ndūme agūrūke,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngarangīra nyūmba ya Juda, no mbarathi ciothe cia ndūrīrī ndīcite ndumumu. ⁵ Hīndī iyo atongoria a Juda makeīra na ngoro atīrī, ‘Andū a Jerusalemu nīmagite na hinya nī ūndū wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wao.’

⁶ “Mūthenya ūcio nīngatūma atongoria a Juda mahaane ta nyūngū iīyūrīte mwaki irī riiko, na ndūme mahaane ta gīcinga gīgwakana kīrī thīinī wa itīia cia ngano. Makaaniina andū arīa othe marīthiūrūkīrie mwena wa ūrīo na mwena wa ūmotho, no rīrī, andū a Jerusalemu matigaakorwo na ūgwati o na hanini marī kūu Jerusalemu.

⁷ “Jehova akaamba kūhonokia andū arīa matūūruga Juda, nīgeetha gītīio kīa nyūmba ya Daudi na kīa aikari a Jerusalemu gītikananenehe gūkīra kīa andū a Juda. ⁸ Mūthenya ūcio Jehova nīakagītira andū arīa matūūruga Jerusalemu, nīgeetha arīa magite hinya mūno gatagatī-inī kao makahaana ta Daudi, nayo

nyumba ya Daudi ikahaana o ta Ngai, ihaane ta muraika wa Jehova amatongoretie. ⁹ Muthenya ucio ningomagara nganiine nduriri ciothe iria igookirira ituura ria Jerusalemu.

Kurira uria Maathecire

¹⁰ “Na ningaitirira nyumba ya Daudi na aria othe matuuraga ituura ria Jerusalemu roho wa gutugana na waguthaithana. Nao nimakerorera uria maathecire, na nimakamuririra mari na ruo o ta uria mundu ariragira mwana wa mumwe, na magie na kieha kinene o ta uria mundu ethikagira akuirirwo ni mwana wake wa irigithathi. ¹¹ Muthenya ucio nigugakorwo kiriro kinene kuu Jerusalemu, o ta kiriro kiria kiar Hadadi-Rimoni* o kuu weru-ini wa Megido. ¹² Bururi ucio nukagia na kiriro, o mbari o mbari irire iri iiki, na atumia ao mari oiki: mbari ya nyumba ya Daudi irire iri iiki na atumia ao mari oiki, mbari ya nyumba ya Nathani irire iri iiki, na atumia ao mari oiki, ¹³ na mbari ya nyumba ya Lawi irire iri iiki, na atumia ao mari oiki, mbari ya Shimei irire iri iiki, na atumia ao mari oiki, ¹⁴ na mbari icio ingi ciothe itigaire o mbari o mbari irire iri iiki, na atumia ao mari oiki.

13

Gutherio kwa Mehia

¹ “Muthenya ucio githima nigigathikurio ni undu wa nyumba ya Daudi o na ni undu wa andu aria matuuraga Jerusalemu, githima gia kumatheria mehia o na thaahu.”

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuaga atiri, “Muthenya ucio ninganiina mariitwa ma mihanano ya kuhoooyo mathire bururi-ini, na matigacooka kuririkanwo ringi. Ningeheria anabii hamwe na roho ucio wa thaahu, mathire bururi-ini. ³ Na riri, kungigaakorwo na mundu urathi ni mbere na kuratha mohoro-ri, ithe na nyina, aria mamuciarite, ni makaamwira atiri, ‘No ngina ukue, ni undu niwaritie maheeni ukigwetaga riitwa ria Jehova.’ Riria akaaratha mohoro-ri, aciari ake mwene nimakamutheeca na ruhiu.

⁴ “Muthenya ucio munabii o wotho nigaconoka ni undu wa kioneki kia urathi wake. Nakehumba nguo ya maguoya ya munabii nguo aheenie andu. ⁵ Akoigaga atiri, ‘Nii ndiri munabii, ndi murimi, nduuragio ni mugunda kuuma unini-ini wakwa.’ ⁶ Nake mundu angikamuria atiri, ‘Irona ici iri mwiri waku ni cia ki?’ we agaacookia atiri, ‘Irona ici ndagiriire nyumba-ini ya arata akwa.’

Muriithi Kuringwo, na Ng'andu Kuhurunjuka

⁷ “Arahuka, wee ruhiu rwa njora, ukirire muriithi wakwa, ukirira mundu ucio wa hakuhi na niil”
uguo nguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuaga.
“Ringa muriithi, nacio ng'andu niikuhurunjuka,
nakuo guoko gwakwa ndikwerekerie kuri tugondu, nditukirire.”

⁸ Jehova ekuaga atiri, “Bururi-ini guothe,
andu icunji igiri thini wa ithatu nimakoorageo, mathire;
no riri, gicunji kimwe gia ithatu nigigatigara kuo.

⁹ Gicunji kiu gia ithatu kia andu ningakihitukiria mwaki-ini;
ngaamatheria ta betha, na ndimagerie ta uria thahabu igeragio.

Nimagakaira riitwa riakwa,
na nii ningametika;

Ningoiga atiri, ‘Aya ni andu akwa,’
nao moige atiri, ‘Jehova niwe Ngai witu.’”

14

Jehova Niegũka Athamake

¹ Atiriri, muthenya wa Jehova niurooka, riria indo cianyu igaatahwo na igayanirwo gatagati-ini kanyu.

² Ningonganian nduriri ciothe ciukirire ituura ria Jerusalemu, ihurane nari; ituura riu inene nirikanyi-itwo ni thu, na indo cia nyumba ciungururio nao andu-a-nja manyiitwo na hinya. Andu nuthu ya ituura nimagathaamio, no andu acio ang' matikeherio ituura-ini riu.

³ Hinda iyo Jehova niakomagara, okirire nduriri icio arue nacio, o ta uria aruga muthenya wa mbaara.

⁴ Muthenya ucio-ri, Jehova niakarugama Kirima-ini kia Mitamaiyu, mwena wa irathiho wa Jerusalemu. Nakio Kirima kiu kia Mitamaiyu nigigatukana maita meeru kuuma mwena wa irathiho ngina mwena wa ithiuro; naho hagio mukuru munene, nuthu imwe ya kirima ithi mwena wa gathigathini, nayo nuthu iyo ingi ithi mwena wa guthini. ⁵ Mukoorira mukuru-ini ucio wa kirima giakwa tondũ ugaakinya o Azeli. Mukoora o ta uria mworire githingithia matuku-ini ma Uzia, muthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai wakwa niagooka, ari hamwe na andu aria atheru othe.

⁶ Muthenya ucio gutigakorwo na utheri kana heho o na kana mbaa. ⁷ Ucio ugaakorwo uri muthenya wa mwanya, utari muthenya kana utuku, muthenya uui ni Jehova. Hwai-ini wakinya, nigugagia na utheri.

⁸ Muthenya ucio maai ma muoyo nimagatherera moimite Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-ini ria mwena wa irathiho, nayo nuthu iyo ingi yerekere iria-ini ria mwena wa ithiuro. Maai macio magathereraga hinda ya urugari na hinda ya heho.

* 12:11 Hadadi-Rimoni ni kuu andu maacakaire gikuu kia Josia (2Maũ 35:22, 24, 25).

⁹ Jehova nīwe ūgaatuika mūthamaki wa thī yothe. Mūthenya ūcio gūgaakorwo Jehova arī o we wiki, narīo rīitwa riake rikorwo no rīo riiki.

¹⁰ Būriri wothe kuuma Geba nginya Rimoni, mwena wa gūthini wa Jerusalemu, ūkaahaana ta Araba. No rīrī, itūūra rīa Jerusalemu nīrīgatūūgīrio na rītūūre o hau rīrī, kuuma Kihingo-inī kīa Benjamini nginya harīa Kihingo kīa Mbere kīrī, o nginya Kihingo-inī gīa Koine, na kuuma mūthiringo ūrīa mūraaya na igūrū wa Hananeli gūthīi nginya ihihīro-inī cia ndibei cia mūthamaki. ¹¹ Itūūra rīu rīgaatuika rīa gūtūūrwo; rītikaanangwo hīndī īngī. Itūūra rīa Jerusalemu rīgaatūūra rītārī na ūgwati.

¹² Na rīrī, ūyū nīguo mūthiro ūrīa Jehova akaahūūra ndūrīrī ciothe naguo, iria cianarūa na Jerusalemu: Mīrī yao īkaabuthaga o marūgamīte na magūrū mao, maithe mao namo mabuthīre marima-inī mamō, nacio nīmī ciao īkaabutha irī tūnua-inī twao. ¹³ Mūthenya ūcio-rī, Jehova nīakahūūra andū na kīmako kīnene. O mūdū nīakaguthūkīra guoko kwa mūdū ūrīa ūngī akūnyiite, nao matharīkanīre marūe. ¹⁴ Andū a Juda o nao nīmakarūūra kūu Jerusalemu. Ūtonga wa ndūrīrī iria irigīciirīe kūu nīūkonganio, naguo nī ūtonga mūngī wa thahabu, na wa betha na wa nguo. ¹⁵ Mūthiro o ta ūcio nīūkaniina mbarathi na nyūmbū, na ngamīra na ndigiri, na nyamū ciothe iria īgaakorwo kambī-inī icio.

¹⁶ Nīngī-rī, matigari ma ndūrīrī icio ciothe iria cianatharīkīra Jerusalemu makaambataga mwaka o mwaka kūhooya Mūthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na gūkūngūūra Gīathī gīa Ithūnū. ¹⁷ Kūngīkaagīa andū gūkū thī matakaambata Jerusalemu kūhooya Mūthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rī, kwao gūtikoira mbura. ¹⁸ Andū a Misiri mangīkaaga gūthīi kūnyiitanīra na arīa angī-rī, kwao gūtikoira mbura. Jehova nīakamarehera mūthiro ūrīa ahūūruga ndūrīrī naguo iria itaambataga gūkūngūūra Gīathī kīu gīa Ithūnū. ¹⁹ Rīrī nīrīo rīgaakorwo rīrī iherithia rīa būriri wa Misiri, o na rīa ndūrīrī ciothe iria itaambataga igathīi gūkūngūūra Gīathī kīu gīa Ithūnū.

²⁰ Mūthenya ūcio-rī, mbugi cia mbarathi īkaandīkwo, ICI CIAMŪRĪRWO JEHOVA, nacio nyūngū cia kūruga iria irī nyūmba ya Jehova thīinī īgaatuika ta mbakūri iria nyamūre irī mbere ya kīgongona. ²¹ Nyūngū o yothe irī kūu Jerusalemu na Juda īkaamūrīrwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nao arīa othe magookaga kūruta igongona-rī, makooyaga nyūngū imwe cia cio makaruga nacio. Na mūthenya ūcio-rī, gūtigacooka kūgīa na mwonjorithia thīinī wa nyūmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

MALAKI

¹ Ino niyo ndūmiriri nditū iria Jehova aariirie andū a Isiraeli na kanua ka mūnabii Malaki.*

Jakubu Kwendwo, nake Esaū Kūregwo

² Jehova ekuuga atiri, “Nii nindimwendete.

“No inyuū mūuragia atiri, ‘Utwendete atia?’”

Nake Jehova akamūuria atiri, “Githi Esaū ndaari mūrū wa nyina na Jakubu? No nii ndendire Jakubu, ³ ngirega Esaū, būruri wake wa irima ngīwananga ūgītuika tūhū, nario igai riake ngiritua werū wa gūikaragwo nī mbwe.”

⁴ Andū a Edomu no moige atiri, “O na gūtuika tūri ahehenje-rī, no tūgaaka kūrīa kwanangiku rīngi.”

No Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atiri, “No maake rīngi, no nīngakūmomora. Mageetagwo Būruri Mwanu, andū matūuraga marakarirwo nī Jehova hīndi ciothe. ⁵ Nīmūkeyonera ūhorō ūcio, muuge atiri, ‘Jehova niwe mūnene, o na akaneneha na kūu mbere ya mihaka ya Isiraeli!’”

Magongona mari na Ūgū

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūuria atiri, “Mwanake atīaga ithe, nayo ndungata igatīa mūmīathi. Angikorwo ndi mūciari-rī, gitīo kīrīa kinjagiriire gikiri ha? Angikorwo ndi mwathani-rī, gwigirwo kūrīa kīnjagiriire gikiri ha? Inyuū, athinjiri-Ngai, niinyū mūmenagiriira rītwa riakwa.

“No mūuragia atiri, ‘Tūmenagiriira rītwa riaku atia?’

⁷ “Mūigagiriira irio iri na thaahu kigongona-ini giakwa.

“No mūuragia atiri, ‘Tūgūthaahitie atia?’

“Nī kuuga muugaga atī metha ya Jehova nī ya kūmeneka. ⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūuria atiri, ‘Riri mūkūrehe nyamū ndumumu cia igongona-rī, gwika ūguo ti ūuru? Riri mūkūruta igongona rīa nyamū nyonju kana ndwaru-rī, gwika ūguo ti ūuru? Ta geriai gūcirutira mwathi wanyu! No akenio niinyū? No amwītikire?’

⁹ “Na riri, ta thaitai Ngai nīguo atūtuge. Riri mūkūrehe maruta ta macio-rī, no amwītikire?” Ūguo nīguo Jehova Mwene Hinya-Wothe ekūuria.

¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atiri: “Naari korwo ūmwe wanyu aahinga mīrango ya hekarū nīguo mūtikanaakie mīaki ya tūhū kigongona-ini giakwa! Ndikenetio nī inyuū na ndingitikirira iruta o na ririkū kuuma kūrī inyuū. ¹¹ Rītwa riakwa nīrigatūgiriio ndūrii-ini, kuuma riua rikiratha o nginya riua rigithūa. Kūdū guothe ūbumba nīgacinagwo na maruta matheru maratagirwo rītwa riakwa, tondū rītwa riakwa nīrigatūgiriio ndūrii-ini,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “No inyuū mūrithaahagia na kwaria ūhorō wa metha ya Mwathani mūkoiga atiri, ‘Nīthaahie,’ na ha ūhorō wa irio ciayo mūkoiga atiri, ‘Nī cia kūmeneka.’” ¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atiri, “Muugaga atiri, ‘Kaī ūhorō ūcio nī mūrītū-i! Na mūgatembania iromo.”

Jehova ekūuria atiri, “Riri mūkūrehe nyamū iria ndiuhangie, na iria iigūthua, kana iria ndwaru mūgaaciruta iri magongona-rī, no ndigicītikire kuuma harī inyuū?” ¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atiri, “Kūgwatwo nī kirumi nī mūheenanā ūria wīraniire kūruta nyamū ya njamba ingitikirika kuuma rūuru-ini rwake rwa mburi, no agacooka akarutira Mwathani igongona rīa nyamū iri na ūgū. Nīgukorwo ndi Mūthamaki mūnene, nario rītwa riakwa nī rīa gwigirwo ndūrii-ini.

2

Athinjiri-Ngai Gūtaarwo

¹ “Na riri, riathani riri nī rīanyu, inyuū athinjiri-Ngai.” ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atiri, “Mūngiaga gūthikirira na mwage gūtua itua na ngoro cianyu gūtiia rītwa riakwa-rī, nī nīngamūtūmīra kīrūmi o na irathimo iria ndimūrathimaga nacio ndicirume. Ii, o na rīu nīndicirumite, tondū mūtitiute itua na ngoro cianyu kūdīa.

³ “Nīngarūithia njiaro cianyu nī ūndū wanyu; nīngamūminjira taatha wa nyamū cia magongona ma ciathi cianyu na mūgaatahwo mūrī o nāguo. ⁴ Na nīmūkamenya atī nī nī ndimūtūmīre riathani riri, nīgeetha kīrikanīro giakwa na Lawi gītūre kīrūmīte,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ “Kīrikanīro giakwa kiarī giitū nake, nakio kiarī kīrikanīro kīa muoyo na gīa thayū, na nī ngīmūhe cio; ūndū ūcio warī wa gūtūma eīndigīre, nake akīndīa na agītūra etigirite rītwa riakwa. ⁶ Ūrutani wa ma warī kanua-ini gake, na gūtiri maheeni moonirwo mīromo-ini yake. Aatwaranire na nīi na thayū na mīthiire mīrūngirūru, na akigarūra andū aingī moime mehīa-ini.

⁷ “Tondū mīromo ya mūthinjiri-Ngai yagiriirwo nīgūtūria ūgī, nao andū magiriirwo nīgūcaria ūrutani kuuma kanua gake tondū nīwe mūtūmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ⁸ No inyuū nīmūgarūrūkite mūgatiga njira, nāguo ūrutani wanyu ūgatūma andū aingī mahīngwo; nīmūthūkite kīrikanīro giitū na Lawi,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁹ “Nī ūndū ūcio-rī, nīndūmīte mūmenwo na mūconorithio mbere ya andū othe, tondū mūtīrūmagiriira njira ciakwa no nīmūthūuranagia andū mūgitua ciira.”

* 1:1 Rītwa Malaki rigitairwo nī kuuga “Mūtūmwo.”

Juda ti Mwihokeku

¹⁰ Githi ithuothe tūtiri a ithe ūmwe? Githi ti Ngai ūmwe watūumbire? Nī kī gīgūtūma tūthaahie kīrikanīro kīa maithe maitū na ūndū wa kwaga kwihokana mūdū na ūria ūngi?

¹¹ Andū a Juda nīmatigite gūtūka ehokeku. Ūndū wa magigi nīwīkītwo Isiraeli na Jerusalemu: Andū a Juda nīmathaahītie handū harīa hatheru harīa Jehova endete, nī ūndū wa kūhikia airitu a andū arīa mahooyaga ngai ng'eni. ¹² Mūdū o wothe wīkaga ūguo-rī, arī ū kana ū, Jehova aromweheria hema-ini cia Jakubu, o na angikorwo nīarehage maruta make kūrī Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹³ Kūrī ūndū ūngi mwīkaga. Mūiyūragia kīgongona kīa Jehova na maithori. Mūrīraga na mūkagīrika tondū nīatigire kūrūmbūiya maruta manyu, kana kūmaamūkīra na gīkeno kuuma harī inyuī. ¹⁴ Mūrīraga atīrī, “Nī kī gītūmi?” Nī tondū Jehova nīwe mūra gatagatī gaku na mūtumia wa ūnini waku, tondū ndūrī mwihokeku harī we, o na gūtūka nīwe mūrata waku, o we mūtumia wa kīrikanīro kīa ūhiki waku.

¹⁵ Githi Jehova ndamatuīte ūmwe? Matuikite ake mwīrī na roho. Amatuīte ūmwe nīkī? Tondū nīacaragia rūciaro rwa etigīrī Ngai. Nī ūndū ūcio, gitagīra roho waku, na ūtūire ūrī mwihokeku kūrī mūtumia ūcio wa ūnini waku.

¹⁶ Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī, “Nīthūire ndigano ya mūthuuri na mūtumia wake, na nīthūire mūdū wihumbaga haaro ta nguo,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Nī ūndū ūcio gitīra roho waku, na ndūkaage kwihokeka.

Mūthenya wa Ciira

¹⁷ Inyuī nīmūnogetie Jehova na ciugo cianyu.

No mūrooria atīrī, “Tūmūnogetie atīa?”

Mūmūnogetie na kuuga atīrī, “Othe arīa mekaga ūuru nīmagīrīre maithe-ini ma Jehova, na nīakenagio nīo.” Nīngī mūkoooria atīrī, “Ngai wa kīhooto-rī, akīrī ha?”

3

¹ Na rīrī, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Nīngūtūma mūtūmwō* wakwa, ūria ūgaathondeka nījira mbere yakwa. Hīndī iyo Mwathani ūcio mūcaragia nīagooka o rīmwe thīnī wa hekarī yake; mūtūmwō ūcio wa kīrikanīro ūria mwīriragīria nīagooka.”

² No nū ūgetiiria mūthenya wa gūika gwake? Nū ūkomīrīria rīrīa akooneka? Nīgūkorwo akahaana ta mwaki wa mūturi ūria ūtheragia cuuma, kana thabuni ūria ūtheragia nguo. ³ Agaikara thī ta mūturi wa betha na mūtheria wacio; nīagatheria Alawī, amatherie ta ūria thahabu na betha itheragio. Hīndī iyo Jehova nīagakorwo na andū arīa makamūhere maruta ma ūthingu; ⁴ namo maruta ma Juda na Jerusalemu nīmagetīkīrika nī Jehova, o ta matukū marīa mathirīte, o na ta mīaka irīa ya mbere.

⁵ “Nī ūndū ūcio nīngamūkūhīrīria ndīmūciirithie na ndīmūtūire. Nīngahīūha gūtūka mūra wa gūtūira ciira arogi, na itharia, na arīa mehīta na maheeni, na nījūkīrīre arīa matunyaga aruti wīra mīcaara yao, na arīa mahinyagīrīria atumia a ndigwa na ciana iria itarī maithe, na arīa maagithagia ageni kīhooto na makaaga kwīndīgīra,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Kūiya Indo cia Ngai

⁶ “Nīi Jehova ndigarūrūkaga. Nī ūndū ūcio, inyuī njiaro cia Jakubu nīkīo mūtārī mwaniinwo. ⁷ O na kuuma hīndī ya maithe manyu-rī, mūtūire mūtiganīrie irīra ciakwa cia kūrūmīrīro na mūkaaga gūcīrūmia. Njookerera na nī nīngūmūcookerera.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“No mūrīraga atīrī, “Tūgūgūcookerera atīa?”

⁸ “Mūdū-rī, aahota gūtūnya Ngai indo ciake? No inyuī nīmūdunūyīte indo ciakwa.

“No mūrīraga atīrī, “Nī kī tūgūtūnyīte?”

“Mūdunūyīte maruta na icunji cia ikūmi. ⁹ Rūrīrī rwanu ruothe rūgwatītwo nī kīrumi, tondū nīmūdunūyaga indo ciakwa. ¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, rehei gīcunji gīa ikūmi gīothe thīnī wa ikūmbī, nīgeetha nyūmba yakwa īkoragwo na irio. Ngeriai na njira īno muone kana ndikūmūhingūrīra ndirica cia igūrū, ndīmūrīrie irathimo nyingī mūno nginya mwage handū ingīgīganīra. ¹¹ Nīngī nīngagīria cianangi ithūkīe irio cia mīgūnda yanyu, nayo mīthabībū ya mīgūnda yanyu ndīgāacooka gūita maciaro mayo matārī makūrī.” Ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Ndūrīrī ciothe nīkamwītaga andū arathime, nīgūkorwo būrūrī wanyu ūgaakorwo ūrī wa gīkeno.”

¹³ Jehova ekuuga atīrī, “Nīmwarītie maūdū mooru ma kūnjambia.

“No mūrīraga atīrī, “Tūgūcambītīe atīa?”

¹⁴ “Inyuī muugīte atīrī, “Gūtungatīra Ngai nī ūndū wa tūhū. Nī uumithio ūrīkū tuonire nīkūhingia kwenda gwake, na gūthīiaga mbere ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe ta andū maracakaya? ¹⁵ No rīrī, andū etīī nīo twītaga arathime. Tī-itherū arīa aaganu nīo magacagīra, na arīa makararagia Ngai matīherithagio.”

¹⁶ Nao arīa meetigīrīte Jehova nīmaranīrie o mūdū na ūria ūngi, nake Jehova agīthikīrīria na akīgua ūhoro ūcio. Ibuku rīa kīrīrīkano nīrīandīkīrīro ūhoro wa andū acio metigīrīte Jehova na magatīia rītwa rīake, rīkīgwo hau mbere yake.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Acio nīo magaatūka andū akwa mūthenya ūria ngāacook-ereria indo ciakwa cia bata. Nīngamāguīra tha, o ta ūria mūdū aīguagīra mūrīu tha ūria ūmūtungatagīra.

* 3:1 Atūmwō kana arekio hīndī īno maarī anabī na athīnjīrī-Ngai.

¹⁸ Na inyuĩ nĩmũkona rĩngĩ ngũũrani gatagatĩ ka arĩa athingu na arĩa aaganu, na gatagatĩ ka arĩa matungatagĩra Ngai na arĩa matamũtungatagĩra.

4

Mũthenya wa Jehova

¹ “Ti-itherũ mũthenya wa ituĩro nĩũrooka, naguo ũgaakana ta icua rĩa mwaki. Arĩa othe etĩĩ, na arĩa aaganu, magaatũĩka maragara ma mahuti, naguo mũthenya ũcio wakinya magaacinwo, maniinwo biũ. Gũtirĩ mũri kana rũhonge rwao rũgaatigara,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ² “No inyuĩ mwĩtigĩrite rĩitwa rĩakwa-rĩ, rĩũa-rĩa-ũthingu rĩkaamwarĩra rĩrĩ na ũhoro wa kũhonania mathagu-inĩ marĩo. Na inyuĩ nĩmũkoima nja mūtũũhe ta tũcaũ tũhingũrĩrwo tũkoima kiugũ. ³ Na nĩmũkarangĩrĩra arĩa aaganu matuĩke mũhu rungu rwa makinya manyu mũthenya ũrĩa ngeeka maĩndũ macio,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ “Ririkanai watho wa ndungata yakwa Musa, na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa ndaamũheire kũu Horebu marĩ ma andũ a Isiraeli othe.

⁵ “Atĩrĩrĩ, nĩngamũtũmĩra mũnabii Elija mbere ya mũthenya ũcio mũnene na wa kũmakania wa Jehova ũtanakinya. ⁶ Nĩakagarũra ngoro cia maithe icookerere ciana ciao, na agarũre ngoro cia ciana icookerere maithe mao, nĩgeetha ndigooke hũire bũrũri na kĩrumi.”

MATHAYO

Rūciaro rūriā Jesū Oimire

¹ Maya nī maandiko makoniī rūciaro rūriā Jesū Kristū, mūrū wa Daudi, mūrū wa Iburahīmu oimire:

- ² Iburahīmu aarī ithe wa Isaaka,
 nake Isaaka aarī ithe wa Jakubu,
 nake Jakubu aarī ithe wa Juda na ariū a ithe,
³ nake Juda aarī ithe wa Perezu na Zera, ariā nyina wao aarī Tamaru,
 nake Perezu aarī ithe wa Hezironi,
 nake Hezironi aarī ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarī ithe wa Aminadabu,
 nake Aminadabu aarī ithe wa Nahashoni,
 nake Nahashoni aarī ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarī ithe wa Boazu, ūriā nyina aarī Rahabu,
 nake Boazu aarī ithe wa Obedi, ūriā nyina aarī Ruthu,
 nake Obedi aarī ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarī ithe wa Mūthamaki Daudi.

Daudi aarī ithe wa Solomoni, ūriā nyina aarī mūtumia wa Uria,

- ⁷ nake Solomoni aarī ithe wa Rehoboamu,
 nake Rehoboamu aarī ithe wa Abija,
 nake Abija aarī ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarī ithe wa Jehoshafatu,
 nake Jehoshafatu aarī ithe wa Joramu,
 nake Joramu aarī ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarī ithe wa Jothamu,
 nake Jothamu aarī ithe wa Ahazu,
 nake Ahazu aarī ithe wa Hezekia,
¹⁰ nake Hezekia aarī ithe wa Manase,
 nake Manase aarī ithe wa Amoni,
 nake Amoni aarī ithe wa Josia,
¹¹ nake Josia aarī ithe wa Jekonia na ariū a ithe, hīndī īriā andū maatahirwo, magītwarwo Babuloni.

¹² Thuutha wa gūtahwo, magītwarwo kūu Babuloni:

- Jekonia aarī ithe wa Shealitieli,
 nake Shealitieli aarī ithe wa Zerubabeli,
¹³ nake Zerubabeli aarī ithe wa Abihudu,
 nake Abihudu aarī ithe wa Eliakimu,
 nake Eliakimu aarī ithe wa Azoro,
¹⁴ nake Azoro aarī ithe wa Zadoku,
 nake Zadoku aarī ithe wa Akimu,
 nake Akimu aarī ithe wa Eliudi,
¹⁵ nake Eliudi aarī ithe wa Eleazaru,
 nake Eleazaru aarī ithe wa Maathani,
 nake Maathani aarī ithe wa Jakubu,
¹⁶ nake Jakubu aarī ithe wa Jusufu, mūthuuri wa Mariamu, ūriā waciarire Jesū, ūriā wītagwo Kristū.

¹⁷ Ūguo nī kuuga njiaro ciothe ciarī ikūmi na inya kuuma Iburahīmu nginya Daudi, na njiaro ikūmi na inya kuuma Daudi nginya hīndī īriā andū maatahirwo magītwarwo kūu Babuloni, na ningī njiaro ikūmi na inya kuuma hīndī īriā andū maatahirwo nginya hīndī ya Kristū.*

Gūciarwo kwa Jesū Kristū

¹⁸ Ūhoro wa gūciarwo kwa Jesū Kristū watariī ūu: Nyina Mariamu nī oorītio nī Jusufu atuike mūtumia wake, no matanaikarania-rī, nīamenyekire atī arī na nda ya Roho Mūtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mūthuuri wake tondū aarī mūdū mūthingu na ndangiendire kūmūconorithia kūrī andū, agīciiria amūtige na hitho.

²⁰ No thuutha wa gwiciiria ūndū ūcio, mūraika wa Mwathani akimuumirira kiroto-inī, akimwira atīrī, “Jusufu, mūrū wa Daudi, ndūkae gwītīgira kūhikia Mariamu atuike mūtumia waku, tondū nda iyo arī nayo nī ya Roho Mūtheru. ²¹ Nīagaciara kahī, nawe nīūgagatua Jesū, tondū niwe ūkaahonokia andū ake kuuma mehia-inī mao.”

* 1:17 Kristū nī kuuga “Ūriā Mūtīrīrie maguta”; Kihibirania nī Mesia.

²² Na rirĩ, maĩndũ macio mothe meekĩkire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie na kanua ka mĩnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ²³ “Mũirĩtu gathirange niakagia nda na niagaciara kahii, nao magaagatua Imanueli” ũguo naguo ũgĩtaũrwo nĩ kuuga, “Ngai hamwe na ithuĩ.”

²⁴ Rĩrĩa Jusufu ookĩrĩre, agĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake akĩĩnũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mĩtumia wake. ²⁵ No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciariire mwana ũcio wa kahii. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio Jesũ.

2

Gũceerewo nĩ Andũ Oogĩ-a-Njata

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa Bethilehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro magĩũka Jerusalemu, ² makĩũria atĩrĩ, “Ūrĩa ũciarĩtwo arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkite kũmũhooya.”

³ Rĩrĩa Mũthamaki Herode aigũire ũguo, agĩtangĩka ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe. ⁴ Na aarĩkia gwĩta athĩnjĩri-Ngai* arĩa anene othe, na arutani a watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciarĩrwo. ⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Bethilehemu, bũrũri wa Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo nĩ mĩnabii, akoiga atĩrĩ:

⁶ “‘Nawe Bethilehemu, kũu bũrũri wa Juda,
tiwe ũrĩa mĩnini mũno wa aathani a Juda;
tondũ thĩĩnĩ waku nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga,
ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩthi wa andũ akwa a Isiraeli.’”

⁷ Nake Herode agĩta andũ acio Oogĩ-a-Njata na hitho, na agĩtuĩria kuuma kũrĩ o ihinda rĩrĩa njata iyo yonekete. ⁸ Akĩmatũma Bethilehemu akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩĩ mũgatuĩrie wega ũhoru wa kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũmenyithie, nĩgeetha o na nĩ thĩĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkahooe.”

⁹ Nao maarĩkia kũĩgua ciugo cia mũthamaki magĩthĩĩ, nayo njata rĩa moonete irathĩro ikĩmatongoria nginya ikĩrũgama igĩrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ. ¹⁰ Rĩrĩa moonire njata iyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno. ¹¹ Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩra, magĩkahooya. Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe iheo cia thahabu, na ũbumba, na manemane. [†] ¹² Na nĩ undũ wa gũkaanio na kiroto matigacookere kwa Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njira ingĩ.

Kũũrĩra Bũrũri wa Misiri

¹³ Maarĩkia gũthĩĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩumĩrĩra Jusufu kiroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra woe kaana gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴ Nĩ undũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthĩĩ Misiri, ¹⁵ kũrĩa maikarire nginya rĩrĩa Herode aakũire. Na nĩ undũ ũcio, ũhoru ũrĩa Mwathani oigĩte na kanua ka mĩnabii ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Ndeetire mũrũ wakwa oime bũrũri wa Misiri.”

¹⁶ Hĩndĩ rĩa Herode aamenyire atĩ nĩahenirio nĩ Oogĩ-a-Njata, akĩrakara mũno, akĩruta watho wa kũũraga tũhĩĩ tuothe kũu Bethilehemu na kũrĩa gũkuhĩ nakuo, tũria twarĩ na ũkũrũ wa mĩaka rĩrĩ gũcooka na thĩ, kũringana na ihinda rĩrĩa eerĩtwo nĩ Oogĩ-a-Njata. ¹⁷ Hĩndĩ iyo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mĩnabii Jeremia ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Mũgambo nĩwaigũirwo kũu Rama,
kĩrĩro na gũcakaya kũnene,
Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
na akarega kũhoorerio, tondũ itirĩ ho.”

Gũcooka Nazarethi

¹⁹ Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩumĩrĩra Jusufu kiroto-inĩ kũu Misiri, ²⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra, woe kaana gaka na nyina, mũthĩĩ bũrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia gũkooraga nĩmakũite.”

²¹ Nĩ undũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthĩĩ bũrũri wa Isiraeli. ²² Rĩrĩa aigũire atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtigĩra gũthĩĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kiroto-inĩ-rĩ, agĩthĩĩ bũrũri wa Galili, ²³ agĩthĩĩ gũtũũra itũũra rĩtagwo Nazarethi. Nĩ undũ ũcio ũhoru ũrĩa waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mũnazari.”

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩra Njĩra

¹ Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania nĩokire, akĩhunjabia kũu Werũ-inĩ wa Judea, ² akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrĩrei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igĩrũ nĩũkuhĩrĩrie.” ³ Ūyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake waarĩtio nĩ mĩnabii Isaiia rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ:
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,

* ²⁴ Athĩnjĩri-Ngai maarĩ atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nĩo maarutagĩra Ngai magongona. [†] ^{2:11} Ūbumba nĩ mahuti manungu wega macinagwo na mwaki. Manemane nĩ indo ithondekagwo na kĩndũ kĩaana ta ũũkĩ wa gĩthaka, inungaga wega na nĩ cia goro mũno.

rūngariai njira ciake.”

⁴ Johana eekagira Nguo ya guoya wa ngamira, na niefyohaga mūcibi wa rūia njohero. Irio ciake ciari ngigĩ na ūiki wa githaka. ⁵ Nao andũ nĩmathiiga kūrĩ we moimite Jerusalemu, na miena yothe ya Judea, na būrii wothē ūria wariganitie na Jorodani. ⁶ Moimbūraga mehia mao, nake akamabatithiria Rūi-inĩ rwa Jorodani.

⁷ Na riria oonire Afarisai na Asadukai* aingĩ magiũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, “Inyui rūciaro rūrũ rwa nduira! Nū ūmũheete ūhoru atĩ mūĩrĩre marakara marĩa makiriĩ giũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. ⁹ Na mūtikeĩre na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.’ Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atĩme mahiga maya matũike ciana cia Iburahĩmu. ¹⁰ Ithanwa nĩĩge itina-inĩ cia mĩti, na mĩti o wothē ūtaciaraaga maciaro mega nĩugatemwo, ūikio mwaki-inĩ.

¹¹ “Nĩ ndĩmubatithagia na maaĩ mwerira. No thuutha wakwa nĩgũgũka mūdũ ūngĩ ūrĩ na hinya kūrĩ nĩ, na ndiagĩrĩre o na kũmũkuuira iraatũ ciake. We akaamubatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. ¹² Gĩtarĩrũ giake akĩnyitĩte na guoko, na nĩagatheria kũhũro giake, na acookanĩrĩre ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ūtangĩhoreka.”

Kubatithio kwa Jesũ

¹³ Hĩndĩ iyo Jesũ akiuma Galili agĩthĩ Rūi-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana. ¹⁴ Nowe Johana akĩgeria kũmũgĩa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ njagĩrĩrwo nĩkubatithio nĩwe, nawe wagĩũka kūrĩ nĩ atĩa?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Reke gũtũike ūguo riu; tondũ nitwagĩrĩrwo twike ūndũ ūyũ nĩguo tũhingie maūdũ mothe ma ūthingu.” Hĩndĩ iyo Johana agĩtikĩra.

¹⁶ Jesũ aarĩkia kũbatithio o ūguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. ¹⁷ Naguo mũgambo ūkiuma igũrũ, ūkiuga atĩrĩ, “Ūyũ niwe Mũrũ wakwa, ūria nyendete; na nĩngenaga mũno nĩ we.”

4

Kũgerio kwa Jesũ

¹ Hĩndĩ iyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. ² Na aniina mĩthenya mĩrongo ina, ūtukũ na mũthenya, ehingĩte kũria irio-rĩ, akĩguu ahūtĩ. ³ Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ira mahiga maya matũike mĩgate.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ūngĩtũria mūdũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩa kiumaga kanua ka Ngai.’”

⁵ Hĩndĩ iyo mũcukani akĩmũtwaru itũura rĩria itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmūdũ ka hekarũ, ⁶ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, wĩgũithie thĩ. Nĩgũkorwo kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Nĩagaatha araka ake nĩ ūndũ waku,
nao nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩguo ndũkanahĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.”

⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgĩ nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

⁸ Nĩgĩ mũcukani akĩmũtwaru kĩa-inĩ kĩaaya mũno, akĩmuonia mothamaki mothe ma thĩ na riiri wamo. ⁹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Maūdũ maya mothe nĩngũkũhe, ūngĩtikĩra kũnyinamĩrĩria ūũhoee.”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ūmũtungatagĩre o we wiki.’”

¹¹ Hĩndĩ iyo mũcukani akĩmũtiga, nao araka magiũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunja

¹² Na rĩria Jesũ aigũre atĩ Johana nĩaikĩtio njeara-rĩ, agĩthĩ Galili. ¹³ Akiuma Nazarethi, agĩthĩ gũtũura Kaperinaumu. Itũura riu rĩari hakuhi na iria, būrii-inĩ wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴ Ūndũ ūcio wekĩkire nĩguo ūhoru ūria waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia ūhinge, rĩria oigire atĩrĩ:

¹⁵ “Būrii wa Zebuluni, o na būrii wa Nafitali,
njira ya gũthĩ iria-inĩ, gũikũrũkania na Rūi rwa Jorodani,
kũu gwĩtagwo Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

¹⁶ andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ūtheri mĩnene;
nao arĩa matũũraga būrii ūrĩ kĩruru gĩa gĩkũ-rĩ,
nĩmarĩrwo nĩ ūtheri.”

¹⁷ Kuuma hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunja ūhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩreĩ, nĩgũkorwo ūthamaki wa igũrũ nĩũkũhĩrĩre.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

¹⁸ Rĩria Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ūmwe, nao nĩ Simoni ūria wetagwo Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategĩ a thamaki. ¹⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtwa ategĩ a andũ.” ²⁰ Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩra.

* 3:7 Afarisai na Asadukai ciari ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiganaga. Asadukai matietikite ūhoru wa kũriũka kana wa araka.

²¹ Na aathiathia akiona andũ angĩ eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mūrũ wa Zebedi, na mūrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩnĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makihaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta, ²² na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmūrũmĩria.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

²³ No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjabia Ūhoro-ũria-Mwega wa ūthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio. ²⁴ Nayo ngumo yake ikĩhunjabia bũrũri wotho wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩngĩ, na arĩa maarĩ na ruo rĩngĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mĩrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mĩrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. ²⁵ Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mĩrimo ũũria ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani makĩmūrũmĩria.

5

Irathimo

¹ Na rĩria Jesũ onire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrima-igũrũ, agĩkara thĩ. Arutwo ake magĩthĩ harĩ we. ² Nake akĩambĩria kũmaruta ũhoro, akĩmeera atĩrĩ:

³ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩni ngoro, nĩgũkorwo ūthamaki wa igũrũ nĩ wao.

⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩa, nĩgũkorwo nĩmakaniinĩro kĩa.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri, nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũtagĩra na makanyootera ūthingu, nĩgũkorwo nĩmakahũnio.

⁷ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha, nĩgũkorwo nĩmakaiguĩro tha.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru ngoro, nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.

⁹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia thayũ, nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a Ngai.

¹⁰ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ūndũ wa ūthingu, nĩgũkorwo ūthamaki wa igũrũ nĩ wao.

¹¹ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ irĩa andũ mekũmũrũma, na makamũnyariira, na makamũigĩrĩra maũndũ mothe mooru nĩ ūndũ wakwa. ¹² Kenai na mũcanjamũke, tondũ kĩaheo kĩanyu nĩ kĩnene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo nguo manyariire anabii arĩa maarĩ kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ūtheri

¹³ “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo wago-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ nĩ kĩrĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kiene rĩngĩ, tĩga no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

¹⁴ “Inyuĩ nĩ inyuĩ ūtheri wa thĩ. Itũũra inene riakitwo kĩrima igũrũ rĩtingĩthĩka. ¹⁵ O na nĩngĩ andũ matiakagia tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũrĩ; handũ ha ũguo, maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrĩkĩra andũ othe arĩa marĩ thĩnĩ wa nyũmba. ¹⁶ O ũguo naguo, na inyuĩ rekei ūtheri wanyu ũmũrikagĩre andũ, nĩguo mone ciiko cianyu njega, nao magoocage Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

¹⁷ “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia. ¹⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ irĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtĩrĩ kairia ka maandiko, o na gũtĩrĩ gakururo kanini ga karamu gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio. ¹⁹ Ūria wotho ũkoina riathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, nĩagatuuu mũnini makĩria thĩnĩ wa ūthamaki wa igũrũ, no ūria wotho wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ūria wotho ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩgu!’ Nĩagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio ūria wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya ūthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ūragani

²¹ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ũrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtũirwo ciira.’ ²² No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ūria wotho ũkarakarĩra mūrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtũirwo ciira. Na nĩngĩ-rĩ, mũndũ ūria wotho wĩraga mūrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ūria wotho ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩgu!’ Nĩagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

²³ “Nĩ ūndũ ũcio, angĩkorwo nĩwihaarĩrie kũruta kĩaheo gĩaku kĩgongona-inĩ, na hĩndĩ iyo ũrĩ hau ũrĩrikane atĩ mūrũ wa thoguo arĩ na ūndũ nawe-rĩ, ²⁴ tĩga kĩaheo gĩaku o hau mbere ya kĩgongona. Amba ũthĩ ũkaiguane na mūrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ũrutĩre Ngai kĩaheo gĩaku.

* 4:25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũũra Ikĩmi.”

²⁵ “Hiũha kwĩguithania na thũ yaku ĩria ĩragũtwara igooti-inĩ. ĩka ũguo mũrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ũguo nĩgũgũtwara kũrĩ mĩtuanĩri-ciira, nake mĩtuanĩri-ciira akũeane kũrĩ mũnene wa thĩgari, ũikio njeera. ²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ũtarĩhite thĩirĩ wothe hatarĩ gathendi ũgũtigia.

Ũtharia

²⁷ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanatharanie.’ ²⁸ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũria wothe ũkaarora mũndũ-wa-nja na amwĩrĩrĩrie, nĩarĩkĩtie gũtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho riaku rĩa ũrio rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrite. Nĩ kaba kĩa kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ũrio kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kĩa kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũre gũkĩra mwĩrĩ waku wothe ũikio Jehanamu.

Gũtharia Ũhiki

³¹ “Nĩngĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘Ũria wothe ũngĩtigana na mĩtumia wake no ngĩnya amũhe marĩa ma kuonania nĩmatigana nake.’ ³² No ngũmwĩra atĩ mũndũ ũria wothe ũtiganaga na mĩtumia wake, o tiga nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atũke mũtharia, na ũria wothe ũhikagia mĩtumia ũria ũtiganite na mĩthuriwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mũhĩtwa

³³ “Nĩngĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mĩhĩtwa ĩria wĩhĩtite.’ ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehite o na atĩa; mũtikanehite na igũrũ tondũ nĩkuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhite na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũigĩria magũrũ make; o na kana mwĩhite na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũura inene rĩa Mũthamaki mũnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mĩtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke ‘ĩĩ’ yaku itũike ‘ĩĩ’, na ‘Aca’ yaku itũike ‘Aca’; ũndũ o wothe makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ũria mũũru.

Ũthoro wa Kwĩrĩthiria

³⁸ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ: ‘Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igeo rĩrĩhagwo na igeo.’ ³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanagiane na mũndũ ũria mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ũrio-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti riaku. ⁴¹ Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthĩi itĩina rĩmwe-rĩ, thĩi nake matĩina meeri. ⁴² Mũndũ ũria ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mũndũ ũria ũngĩenda ũmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

⁴³ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ, ‘Endaga mũndũ wa itũura riaku, na ũthũũrage thũ yaku.’ ⁴⁴ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ, na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mũtuĩke ariũ a lthe wanyu ũria ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa riake rĩrathĩre arĩa ooru na arĩa ega, na akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu na kũrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca cia igooti matiikaga o ũguo? ⁴⁷ Na nĩngĩ angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a lthe wanyu-rĩ, mũgĩkĩrite arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetikĩtie Ngai matiikaga o ũguo? ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuikai aagĩrũ kũna, o ta ũria lthe wanyu ũria ũrĩ igũrũ arĩ mwagĩrũ kũna.

6

Gũteithia arĩa Abatari

¹ “Mwĩmenyererei mũtigekage ciiko cianyũ cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo mamuone. Mũngĩka ũguo-rĩ, mũtirĩ kiheo mũkaahoe nĩ lthe wanyu ũria ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩria ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩria ũria ũreka na tũrumbeta, ta ũria hinga ciikaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itĩĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiheo kĩa giothe. ³ No hĩndĩ ĩria ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkarege guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũria guoko gwaku kwa ũrio kũreka, ⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hithe-inĩ. Nake lthe wanyu, ũria wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hithe-inĩ, nĩakamũhe kiheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩria mũkũhooya-rĩ, mũtikanatũke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irĩgamĩte thĩĩnĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩirĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ⁶ No hĩndĩ ĩria ũkũhooya, toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũria ũtoonekaga. Nake Thoguo ũria wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hithe-inĩ, nĩagakũhe mũcaara waku. ⁷ Na nĩngĩ hĩndĩ ĩria mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtika ta andũ arĩa matetikĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ wa kũraihia mahooya. ⁸ Mũtigatũke tao, nĩgũkorwo lthe wanyu nĩoi kĩria kĩmũbatairie o na mĩtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“‘Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩitwa riaku nĩrĩamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũria wendete Wee nĩwikagwo

gũkũ thĩ ta ũria wikagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ütũrekere mahitia maitũ,
ta ũria o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa matũhitagĩra.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,
no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũria mũũru.'

¹⁴ Nĩgũkorwo mũngĩreka andũ hĩndĩ irĩa mamũhĩtiria, o nake Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra.

¹⁵ No mũngĩaga kũreka andũ mehia mao-rĩ, o nake Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra mehia manyu.

Kwĩhinga Kũria

¹⁶ "Nĩngĩ rĩria mũkwĩhinga kũria irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ manyu ta ũria hinga ciĩkaga, nĩgũkorwo nĩitukagia mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩciĩhingĩte kũria irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ¹⁷ No rĩria wĩhingĩte kũria, wĩhakage maguta mũtwe na wĩhambage ũthiũ, ¹⁸ nĩguo andũ matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kũria, tĩga o Thoguo ũria ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ũria wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, niagakũhe mũcaara.

Mũthiithũ kũu Igũrũ

¹⁹ "Tigagai kwĩgĩra mũthiithũ gũkũ thĩ, kũria indo irĩagwo nĩ memenyi na ikaroota, na kũria aici mabunjaga makaiya. ²⁰ No mwĩagĩrei mũthiithũ igũrũ, kũria itangĩrĩno nĩ memenyi kana iroote, na kũria aici matangĩbunja maiye. ²¹ Nĩgũkorwo kũria mũthiithũ yanyu irĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩĩkoragwo irĩ.

²² "Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩkorwo marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩrĩĩyũragwo nĩ ũtheri. ²³ No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku, mwĩrĩ waku wothe ũrĩyũragwo nĩ nduma. Naguo ũtheri ũria ũrĩ thĩĩnĩ waku ũngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma iyo kaĩ nĩ nene-!l

²⁴ "Gũtĩrĩ mũndũ ũngihota gũtungatĩra aathanĩ eerĩ. Nĩ ũndũ no athũũire ũmwe, na ende ũcio ũngĩ; kana eheane harĩ ũmwe, na anyarare ũcio ũngĩ. Mũtingitungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.

Mũtigatangĩke

²⁵ "Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra mĩoyo yanyu, nĩ ũndũ wa kĩria mũrĩrĩaga kana kĩria mũrĩnyuuaga; kana kĩria mũrĩhumbaga mũrĩ yanyu. Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũkagĩra bata gũkĩra nguo? ²⁶ Ta rorai nyoni cia rĩera-inĩ; itilhaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikũmbĩ, no Ithe wanyu ũria ũrĩ Igũrũ nĩaciheaga irio. Githĩ inyuĩ mũtikĩrĩ a bata mũno gũkĩra icio? ²⁷ Nũũ wanyu ũngihota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwtĩanga?

²⁸ "Na nĩ kĩ gĩtũmaga mwĩtange nĩ ũndũ wa nguo? Ta rorai itoka cia gĩthaka ũria ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi, ²⁹ no ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothe ndagemete ta kĩmwe gĩacio. ³⁰ Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka irĩa irĩ ho ũmũthĩ na rĩciũ iĩgaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga wega makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini? ³¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigagai gwtĩanga, mũkĩũria atĩrĩ: 'Tũkũria kĩ?' kana 'Tũkũnyua kĩ?' kana 'Tũkwĩhumba kĩ?' ³² Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo macaragio nĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai. No Ithe wanyu wa igũrũ nĩof atĩ nĩmũbataragio nĩmo. ³³ No ambai mũcarie ũthamaki wake na ũthingu wake, na maũndũ maya mangĩ mothe o namo nĩarĩmũheaga. ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio tigagai gwtĩanga nĩ ũndũ wa rĩciũ, nĩgũkorwo rĩciũ nĩrũgetangĩkĩra ruo rwene. O mũthenya ũrĩ na mathiĩna maguo ma kũũigana.

7

Gũtuĩra Andũ arĩa angĩ Ciira

¹ "Mũtigaciirithanagie nĩgeetha na inyuĩ mũtikanaciirithio. ² Nĩgũkorwo o ta ũria mũtuagĩra andũ arĩa angĩ ciira, noguo na inyuĩ mũgaatuĩrwo ciira, na gĩthimi kĩria mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagirwo nakĩo.

³ "Nĩ kĩ gĩtũmaga wone kĩhuti kĩria kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kuona mũgogo ũria ũrĩ riitho rĩaku wee mwene? ⁴ Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, 'Reke ngĩrute kĩhuti kĩu kĩrĩ riitho rĩaku,' o rĩria wee mwene ũrĩ na mũgogo riitho rĩaku? ⁵ Wee hinga iĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ riitho rĩaku, nĩguo wone wega na ũhote kũruta kĩhuti kĩria kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

⁶ "Mũtikanahe magui kĩndũ kĩria kĩamũre, na mũtikanaikĩrie ngĩrwe ruo cianyu. Mũngĩka ũguo-rĩ, ingĩrangĩrĩria ruu na magũrũ ma cio, icooke imũgarũrũke, imũtihangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mũrango

⁷ "Hooyai na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingĩrĩrwo. ⁸ Nĩgũkorwo ũria wothe ũhooyaga nĩaheagwo, na ũria ũmaathaga nĩonaga, na ũria ũringaringaga mũrango, nĩahingĩragĩrwo.

⁹ "Na rĩrĩ, nũũ wanyu ũngĩtĩo mũgate nĩ mwana wake amũhe ihiga? ¹⁰ Kana amwĩtie thamaki nake amũhe nyoka? ¹¹ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ oorũ, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, githĩ Ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ ndagakĩrĩrĩria kũhe iheo njega kũrĩ arĩa mamũhooyaga! ¹² Nĩ ũndũ ũcio, maũndũ-inĩ mothe, ikagai andũ arĩa angĩ ũria mũngĩenda mamwĩkage, nĩgũkorwo ũcio nĩguo Watho wa Musa na ũrutani wa Anabii.

Mũromo ũria Mũceke na ũria Mwariĩ

¹³ "Toonyerai mũromo ũria mũceke. Nĩgũkorwo mũromo nĩ mwariĩ na njĩra nĩ njariĩ irĩa yerekeire rĩũrĩro, na andũ arĩa matoonyagĩra ho nĩ aingĩ. ¹⁴ No mũromo nĩ mũkunderu na njĩra nĩ njeke irĩa ikinyaga muoyo-inĩ, na andũ arĩa mamĩonaga nĩ anini.

Mūti na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwihūgagēi anabii a maheeni. Mokaga kūrī inyuī mehubite njūa cia ng’ondū, no thīinī wao nī njūūi ndāni. ¹⁶ Nīmūrimamenyaga na maciaro mao. Kāi thabibū igītūuagwo mīti-inī ya mūigua, kana ngūyū igatuuu kuuma mahiū-inī ma nyekī? ¹⁷ Ūguo noguo, mūti wothē mwega ūciaraga maciaro mega, no mūti mūūru ūciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Mūti mwega ndūngīciara maciaro mooru, nago mūti mūūru ndūngīciara maciaro mega. ¹⁹ Mūti o wothē ūtaciara maciaro mega nigūtemwo ūtemagwo ūgaikio mwaki-inī. ²⁰ Ūguo nīguo mūrimamenyaga nī ūndū wa maciaro mao.”

²¹ “To mūdū ūria ūnjitaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ūgaatoonya ūthamaki wa igūrū, no nī ūria wikaga ūria Baba ūria ūri igūrū endaga. ²² Mūthenya ūcio aingī makanjīra atīrī, ‘Mwathani, Mwathani, githi tūtiarathaga maūdū na rītwa riaku, na thīinī wa rītwa riaku tūkaingata ndaimono na tūkaringa ciama nyingī?’ ²³ Hīndī iyo nīngameera wega atīrī, ‘Nī ndirī hīndī ndaamūū o na rī. Eherai harī nī, inyuī mwīkaga ūūru!’

Aaki Oogī na Aaki Akīgū

²⁴ “Nī ūndū ūcio-rī, mūdū o wothē ūguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ūria ciugīte, ahaana ta mūdū mūūgī ūria wakire nyūmba yake igūrū rīa rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura ikiura, na njūūi ikīyūra, naruo rūhuho rūkīhurutana nacio ikīhūra nyūmba iyo na nditi, no nyūmba iyo ndiagūire, tondū mūthingi wayo wakītuo igūrū rīa rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mūdū o wothē ūguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ūria ciugīte ahaana ta mūdū mūkīgū ūria wakire nyūmba yake mūthanga igūrū. ²⁷ Nayo mbura ikiura, njūūi ikīyūra, naruo rūhuho rūkīhurutana nacio ikīhūra nyūmba iyo na nditi, nayo nyūmba iyo ikīmomoka na kūgūa kūnene.”

²⁸ Rīrīa Jesū aarīkirie kuuga maūdū macio, kīrīndī kīu gīkīgega nī ūndū wa ūrutani wake, ²⁹ tondū aarutanaga ta mūdū warī na ūhōti, na ti ta ūria arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mūdū ūria warī na Mangū

¹ Hīndī rīa aikūrūkire kuuma kīrima-inī, ikundi nene cia andū ikīmūuma thuutha. ² Na mūdū warī na mangū agīthī harī we, agīturia maru mbere yake, akīmwīra atīrī, “Mwathani, ūngīenda-rī, no ūūtherie.”*

³ Nake Jesū agītambūrūkia guoko gwake, akīhutia mūdū ūcio, akīmwīra atīrī, “Nīngwenda. Theriol!” O hīndī iyo akīhonio mangū make. ⁴ Jesū agīcooka akīmwīra atīrī, “Menya ndūkeere mūdū o na ūrīkū. No thīi ūkeyonanie kūrī mūthīnjīri-Ngai, na ūrute kīheo kīrīa Musa aathanire gītūike ūira kūrī o.”

Witīkio wa Mūnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesū aarīkia gūtoonya Kaperinaumu, mūnene-wa-thigari-igana agīka kūrī we, akīmūhooya ūteithio.

⁶ Akīmwīra atīrī, “Mwathani, ndungata yakwa nīkomete mūci rīarite mūrimū wa gūkua ciiga na rī na ruo rūingī mūno.”

⁷ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Nīngūthīi kūmīhonīa.”

⁸ No mūnene ūcio wa thigari igana akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, nīi ndiagīrīre atī wee ūūke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nīkūhona. ⁹ Nīgūkorwo nī mwene ndī mūdū wathagwo, na ndī na thigari njathaga. Ndeera ūmwe ‘Thīi,’ nīathiaga, na ndeera ūngī atīrī, ‘Ūka,’ nīokaga. Na nīngī ndeera ndungata yakwa atīrī, ‘ika ūna,’ nīkaga.”

¹⁰ Rīrīa Jesū aigūire ūguo-rī, akīgega, akīra arīa maamūmīte thuutha atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ndionete mūdū o na ūrīkū gūkū Isīraeli ūri na witīkio mūnene ūū. ¹¹ Ngūmwīra atīrī, aingī nīmagooka kuuma mwena wa irathīro na wa ithūiro, na nīmagaikara iruga-inī hamwe na lburahīmu, na Isāka, na Jakubu, ūthamaki-inī wa igūrū. ¹² No arīa marī a ūthamaki ūcio nīmagaikio nja, kūu nduma-inī, kūrīa gūgaakorwo kīrīro na kūhagarania magego.”

¹³ Nake Jesū agīcooka akīra mūnene ūcio wa thigari igana atīrī, “Thīi! Nīgūgwīkīro o ūguo witīkītie.” Nayo ndungata yake ikīhonio o ithaa rīu.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

¹⁴ Rīrīa Jesū aatoonyire nyūmba ya Petero, akīona atī nyina wa mūtumia wa Petero aarī mūrūaru mūrimū wa kūhiūha mwīrī, agakoma gītanda-inī. ¹⁵ Akīmūhutia guoko, nake agītiga kūhiūha mwīrī, akīarahūka, akīambīrīria kūmūtungatīra.

¹⁶ Hwāi-inī ūcio, andū aingī arīa maarī na ndaimono makīrehwo kūrī we, nake akīngata maroho macio na kuuga o kiugo, na akīhonīa arīa othe maarī arūaru. ¹⁷ Ūhoro ūyū warī wa kūhingia ūria kwarītio na kanua ka mūnabii Isāia, rīrīa oigire atīrī:

“We mwene nīoire wonje witū,
na akīheria mīrimū iitū.”

Thogora wa Kūrūmīrīra Jesū

¹⁸ Rīrīa Jesū oonire gikundi kia andū arīa maamūthīūrūkīrie, agīathana maringe mūrīmo ūria ūngī wa irīa. ¹⁹ Hīndī iyo mūrutani ūmwe wa watho agīka harī we, akīmwīra atīrī, “Mūrutani, nīndīkūrūmagīrīra kūrīa guothe ūrīthiaga.”

* 8:2 Mūdū warī na mangū aatūikaga arī na thaahu, na no atheririo.

²⁰ Nake Jesu akimucokeria atiri, “Mbwe ni iri marima, na nyoni cia riera-ini ni iri itara, no Muru wa Mundu ndari handu angigirira mutwe wake.”

²¹ Nake murutwo ung akimwira atiri, “Mwathani, reke nyambe thi ngathike baba.”

²² Nowe Jesu akimwira atiri, “Numirira, na ureke aria aku mathike aku ao ene.”

Jesu Kuhooreria Kihuhukano

²³ Hindi iyo agitoonya gataru, nao arutwo ake makimurumirira. ²⁴ Na riri, gukigia kihuhukano kinene giteerigiriwo kuu iria-ini, gigituma gataru kende kuhubwo ni makumbi ma maai. No Jesu aari toro. ²⁵ Nao arutwo magithii, makimukiria, makimwira atiri, “Mwathani, tuhonokie! Nitukuirira maai-ini!”

²⁶ Nake agicookia atiri, “Inyu mui a witikio munini, ni ki gigituma mwitigire ugo?” Thuutha ucio agiukira, agikuma ruhuho na makumbi macio, nakuo gukihoorera biu.

²⁷ Andu acio makigega, makuria atiri, “Kai mundu uy akiri u ati o na ruhuho na makumbi ma maai niimwathikagira?”

Jesu Kuhonia Andu Eeri Maari na Ndaimono

²⁸ Riria aakinyire rugongo rwa bururi wa Agadari-ri, agitungwo ni andu eeri maari na ndaimono, moimite mbirira-ini. Maari na uru muingi muno, ati gutiri mundu ungigerire njira iyo. ²⁹ Nao makianirira, makuria atiri, “Urenda atia na ithui, wee Muru wa Ngai. Woka guki gutinyariira ihinda riria riamure ritanakinya?”

³⁰ Ni haari na ruuru runene rwa ngurwe rwarithagio[†] handu hataari haraaya na hau maari. ³¹ Nacio ndaimono igithaitha Jesu, ikimwira atiri, “Akorwo nigitungata-ri, tutume kuri ruuru ruuria rwa ngurwe.”

³² Nake agiciira atiri, “Thiii!” Ni undu ucio ikiuma, igitoonya ngurwe, naruo ruuru ruothe rugikurika kiharurika-ini na ihenya, rugigia iria thini, rugikura maai-ini. ³³ Aria maarithagia ngurwe icio makura, magithii itura-ini, makiheana maundu macio mothe o na uria gwekikite kuri andu aria maari na ndaimono.

³⁴ Hindi iyo itura riothe rikumagara rigatunge Jesu. Na hindi iria maamuonire, makimuthaitha oime rugongo rwa.

9

Jesu Kuhonia Mundu Wakuite Ciiga

¹ Nake agitoonya gataru, akiringa iria, agikinya itura ria kwao. ² Andu amwe makimurehera mundu wari na murimu wa gikua ciiga, akuutwo na kibar. Riria Jesu oonire witikio wao, akira mundu ucio wakuite ciiga atiri, “Muriu, wiyumiririe, niwarekerwo mehia maku.”

³ Ni undu wa ugo, arutani amwe a watho makira na ngoro atiri, “Mundu uy niaruma Ngai!”

⁴ Jesu aamenya uria meeciiragia, akimooria atiri, “Mureciiria uru ngoro-ini cianyu niki? ⁵ Ni undu uriku muhuthu: ni kwira mundu, ‘Niwarekerwo mehia maku,’ kana kumwira, ‘Ukura witware?’ ⁶ No nigeetha mumenye ati Muru wa Mundu ari na uhoti guki thi wa kurekanira mehia-ri ...” Na o hindi iyo akira mundu ucio wakuite ciiga atiri, “Ukura, oya kibar giaku unuke mucii.” ⁷ Nake mundu ucio agiukira, akiinika mucii.

⁸ Riria kirindi kiu kionire ugo, gikimaka na gikigooa Ngai, uria waheete andu uhoti ta ucio.

Gwitwo kwa Mathayo

⁹ Na riria Jesu oimaga kuu, akiona mundu wetagwo Mathayo aikarite haria heetagirio mbeeca cia igooti. Akimwira atiri, “Numirira,” nake Mathayo agiukira, akimurumirira.

¹⁰ Na riria Jesu aari kwa Mathayo mucii makiria irio cia hwai-ini, etia mbeeca cia igooti aingi na andu ehia magiuka kuranira hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Riria Afarisai moonire ugo, makuria arutwo ake atiri, “Murutani wanyu arianagira na etia mbeeca cia igooti na andu ehia niki?”

¹² Jesu aigua ugo, akimeera atiri, “Andu aria agima miri ti o mabataragio ni ndagitar, no ni aria aruaru. ¹³ No riri, thiii mukeerute uria ciugo ici ciugite: ‘Kuguanira tha nikuo nyendaga, no ti magongona.’ Nigikorwo ni ndikire gucaria aria athingu, no ndikire ni undu wa aria ehia.”

Jesu Kuurio Uhoru wa Kwihinga Kura

¹⁴ Hindi iyo arutwo a Johana magiuka kuri we makimuria atiri, “Ithui na Afarisai nitwihingaga kura, no ni ki gitumaga arutwo aku mage kwihinga kura irio?”

¹⁵ Nake Jesu akimacokeria atiri, “Ageni a muhikania manghota atia kugua kieha riria muhikania ari hamwe nao? Ihinda nirigakinya riria muhikania akeherio kuri o; hindi iyo niguo makeehinga kura irio.

¹⁶ “Gutiri mundu utumagirira nguo nguru kiraka kia nguo njeru, nigikorwo kiraka kiu no kiguucie nguo iyo gitume itaruke makiria. ¹⁷ Ningi andu matiikagira ndibei wa muhiano mondo-ini nguru.* Mangiuka ugo, mondo icio no itaruke, nayo ndibei itike, na mondo icio cia ndibei cianangike o biu. No andu mekagira ndibei wa muhiano mondo-ini njeru, nacio cieri igakara iri njega.”

Muritu Wakuite na Mutumia wari Muruaru

¹⁸ Na riria aaragia maundu macio, hagiuka mundu wari munene, akimuturira ndu, akimwira atiri, “Muritu wakwa no hindi aaku; no uka ukamugirire guoko, na nekuriuka.” ¹⁹ Nake Jesu agiukira, agithii nake, ari na arutwo ake.

[†] 8:30 Nduri iria ciaturaga Galili nicio ciari ariithi a ngurwe.

* 9:17 Ndibei yekagiro mondo ciatumagwo na njuta cia mburi.

²⁰ O hĩndĩ iyo mūtumia watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na ĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake. ²¹ Tondũ eĩrũga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguo yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” Nake mūtumia ũcio akĩhonio o hĩndĩ iyo.

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya mũnene ũcio, akĩona ahuhi mĩtũrĩrũ na gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩa negenaga, ²⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũrĩtũ ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makĩmũtheherera. ²⁵ Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thĩĩnĩ, akĩnyiita mũrĩtu ũcio guoko, nake agĩũkĩra. ²⁶ Ũhoru ũcio ũkihunja bũrũri ũcio wothē.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mũndũ Ũtaaragia

²⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makĩmũrũmĩrĩra, makĩanagĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

²⁸ Na hĩndĩ ĩrĩa aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtikĩtie atĩ no hote gwĩka ũguo?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī-ni, Mwathani.”

²⁹ Hĩndĩ iyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroikwo o ũguo mwĩtikĩtie;” ³⁰ namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũyũ.” ³¹ No-o makĩumagara na makĩhunja ũhoru wake bũrũri ũcio wothē.

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, “Ũndũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuĩkania matũũra-inĩ mothe na mĩcĩ-inĩ yothē, akĩrutanaga thĩĩnĩ wa thunagogi ciao, akĩhunja ũhoru-ũria-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothē. ³⁶ Na rĩrĩa oonire ũria kĩrĩndĩ kũu kĩaiganaga, agĩkũũra tha tondũ kĩarĩ gĩthĩĩnũka na gĩkaaga ũteithio, ta ng’ondũ itari na mũrĩthi. ³⁷ Hĩndĩ iyo akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩĩ magetha-inĩ make.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo aĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku na kũhonia mĩrimũ yothē na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩtwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũria wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ũria mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ũria Mũzelote, na Judasi Mũisikariota, ũria wamũkunyaĩire.

⁵ Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mũtigathĩĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria. ⁶ Nĩ kaba mũthĩĩ kũrĩ ng’ondũ iria ciũrĩte cia Isiraeli. ⁷ Mwathĩĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩrĩ ĩno: ‘Ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.’ ⁸ Honagiai andũ aĩa arũaru, na mũrĩũkagie aĩa akũũ, na mũtheragie aĩa marĩ na mangũ, na mũngatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ. ⁹ Mũtigekuuĩre thahabu, kana betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; ¹⁰ O na nĩngĩ mũtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũruti wa wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũũria muoyo.

¹¹ “Itũũra o rĩothē kana gatũũra karia mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ũria mwagĩrũrũ kuo, mũikare gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo. ¹² Mwatoonya mũcĩĩ ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo. ¹³ Angĩkorwo mũcĩĩ ũcio nĩwagĩrĩre-rĩ, ũrathimeĩ na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩre-rĩ, rekeĩ kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere. ¹⁴ Mũndũ o wothē angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana arege gũthikĩrĩria cioo ciyanyu-rĩ, mũkũma mũcĩĩ ũcio kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo rũkũngũ rũitike. ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma itũũra rĩa itũũra rĩa rigaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na Gomora mũthenya ũria wa ciira. ¹⁶ Atĩrĩrĩ ndamũtũma o ta ng’ondũ gatagati ka njũũĩ. Nĩ ũndũ ũcio, gĩgai na ũũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura.

¹⁷ “Mwĩmenyererei andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao. ¹⁸ Nĩ ũndũ wa ũhoru wakwa-rĩ, nĩmũgatwarwo mbere ya aathani na athamaki nĩgeetha mũtuĩke aira kũrĩ o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁹ No rĩrĩa makaamũnyiita-rĩ, mũtikinetange nĩ ũndũ wa ũria mũkoiga kana ũria mũgaacookia. Hĩndĩ iyo nĩmũkeerwo ũria mũkoiga, ²⁰ nĩgũkorwo ti inyũĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho wa Ithe wanyu ũkaarĩ arĩ thĩĩnĩ wanyu.

²¹ “Mũndũ nĩagakunyaĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyaĩre mwana wake; ciana nĩkaremera aciari a cio na imoragithie. ²² Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũria ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia niakahonoka. ²³ Hĩndĩ ĩrĩa mwanyariirwo itũũra-inĩ rĩmwere-rĩ, ũrĩrai rĩria ringĩ. Ngũmwĩra na ma atĩ, mũtigaakorwo mũthĩite matũũra mothe ma Isiraeli, Mũrũ wa Mũndũ atookĩte.

*

^{10:14} Kũribariba rũkũngũ magũrũ nĩ ũndũ wekagwo nĩ Afarisai moima ciikaro cia Ndũrĩrĩ metherie tondũ metikĩtie nĩmakuuĩte thaahu. Ũndũ ũyũ warĩ wa kuonia andũ ũria mageekwo marega ndũmĩrĩri ya Ngai.

²⁴ “Mūrutwo ti mūnene kūrī mūrutani wake, o na ndungata ti nene kūrī mūmīathi. ²⁵ Nīkūiganīire mūrutwo aiganane na mūrutani wake, o na ndungata īiganane na mūmīathi. Angīkorwo mwene nyūmba nīetītwo Beelizebuli-rī,[†] githī andū a nyūmba yake matigetwo marītwa mooru gūkīra rīu!

²⁶ “Nī ūndū ūcio-rī, mūtīkamatīgīre. Gūtīrī ūndū mūhithanie ūtakaguūrio, kana ūndū mūhithe ūtakamenyeka. ²⁷ Ūria ngūmwīra nduma-inī-rī, warīe mūthenya barigici, na ūria warītio na mīheehū matū-inī manyu-rī, wanīrīrei mūrī nyūmba-igūrū. ²⁸ Mūtīgetīgīre arīa moragaga o mwīrī, no matingīhota kūūruga ngoro. Nī kaba gwtīgīra Ūria ūngīananga ngoro na mwīrī kūu Jehanamu. ²⁹ Githī tūnyoni twīrī tūtīendagio thendi īmwe? No gūtīrī o na kamwe gatuo kangīgūa thī lthe wanyu atetīkīrīte. ³⁰ O na njuīrī cianyu cia mūtwe nīndare. ³¹ Nī ūndū ūcio mūtīgetīgīre; mūrī a bata gūkīra tūnyoni tūngī.

³² “Ūria wothe ūkaanyumbūra mbere ya andū, o na nī nīngamumbūra mbere ya Baba ūria ūrī kūu igūrū. ³³ No ūria wothe ūkangaana mbere ya andū, na nī nīngamūkaana mbere ya Baba ūria ūrī igūrū.

³⁴ “Mūtīgeciirie atī njūkīte kūrēhe thayū gūkū thī. Ndiokire kūrēhe thayū, no ndookire kūrēhe rūhūi rwa njora. ³⁵ Nīgūkorwo njūkīte gūtūma

“mūdū okanīrīre na ithe,

na mūrītu okanīrīre na nyina,

nake mūtumia okanīrīre na nyaciaraawe;

³⁶ thū cia mūdū igaakorwo irī andū a nyūmba yake kīumbe.’

³⁷ “Ūria wothe wendete ithe kana nyina kūngīra ndagīrīre gūtūika wakwa; na ūria wothe wendete mūrīu kana mwarī kūngīra ndagīrīre gūtūika wakwa; ³⁸ nake ūria wothe ūtagakuua mūtharaba wake wa kwambīrwo aanūmīrīre ndagīrīre gūtūika wakwa. ³⁹ Ūria wothe ūgeragia gūtūūria muoyo wake nīakoowro nīguo; no ūria wothe ūkoowro nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūtūria.

⁴⁰ “Mūdū ūria ūmwamūkagīra, nī nī amūkagīra. Nake ūria ūnyamūkagīra, amūkagīra ūria wandūmire. ⁴¹ Ūria wothe ūkaamūkīra mūnabīi tondū nī mūnabīi, nīakamūkīra kīheo kīria kīheagwo mūnabīi, nake ūria wothe ūkaamūkīra mūdū mūthingu tondū nī mūthingu-rī, nīakamūkīra kīheo kīria kīheagwo mūdū mūthingu. ⁴² Nake ūria wothe ūheaga ūmwe wa aya anini o na gīkombe kīa maaī mahehu tondū nī mūrutwo wakwa-rī, ngūmwīra atīrī na ma, ndakaaga kūheo kīheo giake.”

11

Jesū na Johana Mūbatithania

¹ Na rīrī, Jesū aarīkia gwatha arutwo acio ake ikūmi na eerī-rī, akiuma kūu agīthīi kūrutana na kūhunjia matūūra-inī ma Galīli.

² Na rīria Johana aigūire arī njeera maūdū marīa Kristū eekaga-rī, agītūma arutwo ake, ³ makamūūrie atīrī, “Wee nīwe warī ūūke, kana tweterere mūdū ūngī?”

⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Cookai mūkeere Johana maūdū marīa mwaigua na marīa muona:

⁵ Atumumu nīmaroona, na arīa mathuaga nīmaretwara, na arīa marī na mangū nīmarahonio magathera, na arīa mataiguaga nī maraigua, na arīa akuū nīmarariūkio, na Ūhoro-ūria-Mwega nīūrahunjīrio arīa athīni.

⁶ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūria ūtekūhīngwo arakare nī ūndū wakwa.”

⁷ Rīria arutwo a Johana moimaga hau, Jesū akīambīrīria kwarīria kīrīndī ūhoro wa Johana, akīmooria atīrī: “Mwathiite werū-inī kuona kī? Mwathiite kuona kamūrangi kainainagio nī rūhuho? ⁸ Akorwo ti ūguo-rī, mwathiite kuona kī? Hihi nī mūdū wehumbīte nguo njega? Aca, arīa mehumbaga nguo njega makoragwo thīnī na nyūmba cia ūthamaki. ⁹ Mwagīthīite kuona kī? Hihi mwathiite kuona mūnabīi? Īi, ngūmwīra atīrī, muonire mūdū ūkīrīte mūnabīi. ¹⁰ Ūyū nīwe ūhoro wake waandīkitwo atīrī:

“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athīi mbere yaku,

agagūthondekere njīra yaku.’

¹¹ Ngūmwīra atīrī na ma: Harī andū arīa manaciarwo nī andū-a-nja, gūtīrī kuoneka mūdū mūnene gūkīra Johana Mūbatithania; no rīrī mūdū ūria mūnini mūno ūthamaki-inī wa igūrū-rī, nī mūnene kūmūkīra.

¹² Kuuma matukū ma Johana Mūbatithania gwata rīu, ūthamaki wa igūrū nīūkoretwo ūkīrīhatīrīria gūtheerema, nao andū arīa mehatagīrīria nīo mawīgwatagīra na hinya. ¹³ Nīgūkorwo Anabīi othe, hamwe na Watho wa Musa, nīmatūire marathaga ūhoro ngīnya hīndī ya Johana. ¹⁴ Na angīkorwo no mwende kwamūkīra ūhoro ūcio-rī, ūcio nīwe Elīja ūria werītuo nīagooka. ¹⁵ Ūria ūrī na matū ma kūguwa nīaigūe.

¹⁶ “Rīu-rī, ingīgerekania rūciaro rūrū na kī? Rūhaana ta ciana ciikarīte ndūnyū igītītaga irīa ingī, igaciīra atīrī:

¹⁷ “Twamūhuhīre mūtūrīrū,

mūkīaga kūina;

o na twamūnīre nyīmbo cia macakaya,

no mūtīacakaire.’

¹⁸ Nīgūkorwo Johana ookire atekūrīa na atekūnyua, nao andū makiuga atīrī, ‘Arī na ndaimono.’ ¹⁹ Mūrū wa Mūdū ookire akīrītīaga na akīnyuuga, nao makiuga atīrī, ‘Onei mūdū mūkoroku na mūrīu, nī mūrata wa etia mbeeca cia igooti na “andū ehia”.’ No ūgīi wonekaga nī wa ma nī ūndū wa cīko ciaguo.”

Haaro kūrī Matūūra Manene marīa Materīrīte

[†] 10:25 Rītwa Beelizebuli rīgītārwō nī kuuga “Mūnene wa ndaimono,” no Kīhibirania Beelizebulu rīatāragwo “Mūnene wa ngi.”

²⁰ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetiya matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciama ciake iria nyingĩ, tondũ andũ akũo matiigana kwĩria, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyũ andũ a Korazini, kaĩ mũri na haaro-ĩ! O na inyũ andũ a Bethsaida, kaĩ mũri na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciama iria mwaringĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangierire tene, mehumbite nguo cia makũnia na mehuririe mũhu mĩtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyũ. ²³ Na inyũ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũkio mũkinye kũria kũriku mũno. Ciama iria mwaringĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa aria anogu

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithite andũ aria oogi na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. ²⁶ Īĩ, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendi waku.

²⁷ “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ tĩga Ithe, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe tĩga Mũriũ, na aria Mũriũ, endaga kũguũrĩria.

²⁸ “Ũkai kũrĩ nĩ, inyothe anogu na mũkuũite mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia. ²⁹ Oyai icooki rĩakwa mwĩgĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhooreri na mwĩnyĩhia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩkũhurũkio. ³⁰ Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ.”

12

Mwathani wa Thabatũ

¹ Ihinda rĩu Jesũ niatũkanĩrie mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩria ngano. ² Rĩria Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũria watho ũtetikĩritie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire rĩria we na aria maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na aria maarĩ nake, makĩria mĩgate ĩria yamũrĩrwo Ngai ĩria mateetikĩritio kũria nĩ watho, tĩga no athĩnjĩri-Ngai meetikĩritio kũmĩria. ⁵ O na nĩngĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai aria marĩ thĩĩni wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia? ⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no tĩ magongona,’ mũtingĩatuĩrĩre andũ mateehĩtie mahĩtia. ⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩritie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo ĩgwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtikĩritie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩria mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuĩka kũgĩma, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai makĩuma njĩ, magĩcookania ndundu ya ũria mangĩuragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai ĩria Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩria, nake akĩhonĩa arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaanĩia atĩ matikoĩge we nĩwe ũ. ¹⁷ Ũndũ ũyũ nĩguo wahingĩrie ũhoru ũria waarĩtio na kanua ka mũnabĩ Isaiia, rĩria oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Ino nĩyo ndungata yakwa ĩria ndĩthuurĩre,
ĩria nyendet, na nĩyo ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩtirĩria Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kĩhooto.

¹⁹ Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke;
na gũtirĩ mũndũ ũkaigua mũgambo wayo njĩra-inĩ.

²⁰ Ndĩkoina kamũrangi kagondoku,
kana ĩhorie rũtambĩ rũria rũgũtooga,
nginya rĩria ĩgaatũma itua rĩakwa rĩhootane.

²¹ Thĩĩni wa rĩitwa rĩayo ndũrĩrĩ nĩikaagĩia na kĩĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelzebuli

²² Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono, na aarĩ mũtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũhonĩa, akĩhota kwaria na kuona. ²³ Andũ othe makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Ŭyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudi?”

²⁴ No rĩria Afarisai maaigũire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelzebuli ũria mũnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesũ aamenya ũria mecĩragia, akĩmeera atĩrĩ, “Ŭthamaki o wotho ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda. ²⁶ Angĩkorwo

Shaitani nīwe ūingataga Shaitani-rī, nīagayūkanite we mwene. Ūthamaki wake ūngikīhaanda atīa? ²⁷ Na angikorwo nīi nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rī, nao andū anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nī ūndū wa ūguo-rī, acio nīo makaamūtūira ciira. ²⁸ No nīi ingikorwo nyingataga ndaimono na Roho wa Ngai-rī, ūthamaki wa Ngai nīūkinyite kūrī inyuī.

²⁹ “Ningī-rī, mūdū aahota atīa gūtoonya nyūmba ya mūdū njamba na amūtunye indo ciake ataambite kuoha mūdū ūcio njamba? Hīndī iyo no rīo angihota kūmūtunya indo cia nyūmba yake.

³⁰ “Mūdū ūrīa ūtarī hamwe na nīi, ūcio nī thū yakwa, nake ūrīa ūtacooganagīrīria hamwe na nīi, ūcio nīkūhurunja ahurunjaga. ³¹ Ningī ngūmwīra atī, rīthia o rīothe o na kūrūma Ngai, andū no marekerwo, no mūdū ūrīa ūkaaruma Roho, ūcio ndakarekerwo. ³² Mūdū o wothē ūrīa ūgacaambia Mūrū wa Mūdū nīakarekerwo, no ūrīa wothē ūgacaambia Roho Mūtheru, ūcio ndakaarekerwo, ihinda rīrī tūrī kana ihinda rīrīa rīgooka.

³³ “Agīriai mūtī na maciaro maguo nīmekwagīra, kana mūthūkie mūtī na mūthūkie maciaro maguo mooru, nīgukorwo mūtī ūmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyuī rūciarō rūrū rwa ndūira, mwahota atīa kwaria maūdū mega, na mūrī oorū? Nīgukorwo kanua kaaragia maūdū marīa makiyūrīte ngoro-inī. ³⁵ Mūdū mwega aaragia maūdū mega moimite mūthiithū-inī wake mwega, nake mūdū mūuru aaragia maūdū mooru moimite mūthiithū-inī wake mūuru. ³⁶ No ngūmwīra atīrī, mūthenya wa itua rīa ciira, andū nīmakahēana ūhoro wa ciugo ciothe cia thūhū iria manaaria. ³⁷ Nīgukorwo ciugo ciaku nīcio igaatūma ūtuuo ndūrī na mahītia, na ciugo ciaku no cio igaatūma ūtuuo mūhītia.”

Kīama kīa Jona

³⁸ Hīndī iyo Afarisai amwe na arutani a watho makīmwīra atīrī, “Mūrutani, tūkwenā ūtūringīre kīama.”

³⁹ Nake akīmacookeria atīrī, “Rūciarō rwaganu na rwa ūtharia rūrenda rūringīrwo kīama! No gūtīrī kīama rūkūringīrwo tīga o kīama kīrīa kīa mūnabīi Jona. ⁴⁰ Nī gūkorwo o ta ūrīa Jona aikarīre matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī nda ya thamaki irīa nene, ūguo noguo Mūrū wa Mūdū agaikara matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arī tīrī-inī. ⁴¹ Andū a Nineve nīmakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciarō rūrū marūtūire ciira; nīgukorwo nīmeririre rīrīa maahunjīrio nī Jona, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Jona arī haha. ⁴² Mūthamaki mūdū-wa-nja wa mwena wa Gūthini nīakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciarō rūrū arūtūire ciira; nīgukorwo nīoimire ituri cia thī oke athikīrīre ūgī wa Solomoni, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Solomoni arī haha.

⁴³ “Na rīrī, roho mūuru woima thīnī wa mūdū, ūtūikanagīria werū-inī ūgīcaria ūhurūko, na ūkaaga. ⁴⁴ Hīndī iyo ūkoiga atīrī, ‘Nīngūcōoka nyūmba irīa ndoimire.’ Na wacooka-rī, ūgākora nyūmba iyo irī therī, irī haate, igathera na igathondekwo wega. ⁴⁵ Hīndī iyo roho ūcio ūgagīra maroho mangī mūgwanja mooru makīria maguo mwene, magatoonya magaikara kūu. Naguo mūikarīre wa mūdū ūcio ūgathūka gūkīra wa mbere. Ūguo nīguo gūkahaana kūrī rūciarō rūrū rwaganu.”

Nyina wa Jesū na Ariū a Nyina

⁴⁶ O hīndī iyo Jesū aaragīria andū-rī, nyina na ariū a nyina makīrūgama nja makīenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mūdū ūmwe akīmwīra atīrī, “Maitūguo na ariū a maitūguo marūngīi haha nja, makīenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesū akīmācookeria akīmūria atīrī, “Maitū nūu, na ariū a maitū nī a?” ⁴⁹ Agīcōoka akīorota arutwo ake, akiuga atīrī, “Aya nīo maitū na ariū a maitū. ⁵⁰ Nīgukorwo mūdū wothē wīkaga ūrīa Baba ūrīa ūrī igūrū endaga, ūcio nīwe mūrū na mwarī wa maitū, na nī we maitū.”

13

Ngerekano ya Mūhuri wa Mbeū

¹ Mūthenya o ro ūcio-rī, Jesū nīoimire nyūmba agīthī agīkara thī hūgūrūrū-inī cia iria. ² Ikundi cia andū aingī mūno ikīūngana harīa aarī ngīnya igītūma atoonye gatarū na agīkara thī thīnī wayo, nao andū acio othe makīrūgama hūgūrūrū-inī cia iria. ³ Nake akīmaruta maūdū maingī na ngerekano, akīmeera atīrī: “Mūrīmi nīoimagarīre akahure mbeū ciake. ⁴ Na rīrīa aahuraga mbeū icio-rī, imwe ikīgua mūkīra-inī wa njīra, nacio nyoni igītūka igīcīria. ⁵ Ingī ikīgua rūnyanjara-inī kūrīa gūtaarī na tīrī mūingī. Nacio ikīmera o narua tondū tīrī ndwarī mūrīku. ⁶ Na hīndī irīa rīua rīarīre, rīgīcina mīmēra iyo, nayo ikītūma tondū ndīarī na mīrī. ⁷ Na mbeū ingī ikīgua mīigua-inī, nayo mīigua igīkūra, igītharīria mbeū icio rīrīa ciamerire. ⁸ Ingī nacio ikīgua tīrī-inī ūrīa mūnoru, ikīgīa na maciaro imwe igīcīria maita igana, iria ingī igīcīria maita mīrongo itandatū, na iria ingī igīcīria maita mīrongo itatū ma iria cīahaandīrwo. ⁹ ūrīa ūrī na matū ma kūigua, nīaigūe.”

¹⁰ Nao arutwo ake magītūka kūrī we, makīmūria atīrī, “Waragīria andū na ngerekano nīkī?”

¹¹ Nake akīmacookeria atīrī, “Inyuī nīmūheetwo ūmenyo wa kūmenya hītho cia ūthamaki wa igūrū, no-o matiheetwo. ¹² ūrīa wothē ūrī na indo nīakoongererwo nyingī aingīhie makīria. Nake ūrīa wothē ūtarī, nīagatuunywo o na kīrīa arī nakīo. ¹³ Gīkī nīkīo gītūmaga ndīmaarīrie na ngerekano:

“Nī ūndū o na gūkorwo nīmoonaga-rī, mationaga;

o na gūkorwo nīmaiguaga-rī, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nīo makīnyīrwo nī ūhoro ūrīa warathīrwo nī mūnabīi Isaia, rīrīa oigire atīrī:

“Kūigua mūgūtūūra mūiguaga, no mūtīkaamenya ūndū;

kuona mūgūtūūra muonaga, no mūtīgakuūkīrwo.

¹⁵ “Nīgukorwo ngoro cia andū aya nī ngingitaru;

matū mao matiiguaga,
na nīmahingīte maito mao.
Tondū maahota kuona na maito mao,
na maigwe na matū mao,
o na ngoro ciao igīe na ūmenyo,
manjookerere, na nī ndimahonie.’

¹⁶ No kūrathimwo nī maito manyu tondū nīmoonaga, na matū manyu tondū nīmaiguaga. ¹⁷ Tondū ngūmwira atīrī na ma, anabii na andū aingī athingu nīmerirīrie kuona maundū marīa mūrōna no-o matiamonire, na nīmerirīrie kūguwa maundū marīa mūrāguwa no matiamaguire.

¹⁸ “Nī ūndū ūcio, ta iguai ngītaarīria ūhoro wa ngerekano iyo ya mūhuri wa mbeū: ¹⁹ Hīndī īrīa mūdū o wothē aigua ndūmīrīri ya ūthamaki na akaaga kūmīmenya-rī, hīndī iyo ūrīa mūuru okaga akamūtunya kīrīa kīhaande ngoro-inī yake. Ino nīyo mbeū īrīa yahurirwo mūkīra-inī wa njira. ²⁰ Ūrīa wamūkīrīre mbeū īrīa yagūire rūnyanjara-inī nī mūdū ūrīa ūiguaga kiugo, na o rīmwe agakīamūkīra arī na gīkeno. ²¹ No tondū ndarī mīrī-rī, aikaraga o kahinda kanini. Hīndī īrīa thīina woka, kana kwagīa na kinyariirano nī ūndū wa kiugo-rī, agagītiganīria o narua. ²² Nake ūrīa wamūkagīra mbeū īrīa yagūire mīguwa-inī-rī, nī mūdū ūrīa ūiguaga kiugo, no mīhang’o ya mūtūūrīre ūyū, na kūheenererio nī ūtonga, igagīthararia, ikagīria kīgīe na maciario. ²³ No ūrīa wamūkīrīre mbeū īrīa yagūire tīrī-inī ūrīa mūnoru-rī, nī mūdū ūrīa ūiguaga kiugo, na agakīmenya. Nake agaciara maciario, ūmwe akaruta maita igana, ūngī maita mīrongo itandatū, na ūngī maita mīrongo itatū ma mbeū īrīa yahaanditwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningī Jesū akīmahe ngerekano īngī, akīmeera atīrī: “Ūthamaki wa igūrū ūhaana ta mūdū ūrīa wahaandire mbeū njega mūgūnda wake. ²⁵ No rīrīa andū othe maakomete-rī, thū yake igīūka, ikīhura itindī thīinī wa ngano, na igītīhīra. ²⁶ Hīndī īrīa ngano yamerire na igīciara-rī, hīndī iyo itindī o narīo rīkīonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mūgūnda igīūka kūrī we, ikīmīwira atīrī, ‘Mwathi witū, githī ndwahaandire mbeū njega mūgūnda waku? Kaī itindī rīkīumīte kū?’

²⁸ “Agīcooka atīrī, ‘Nī mūdū ūrī ūthū na nī wekire ūguo.’

“Ndungata icio ikīmūūrīa atīrī, ‘Nīkūwenda tūthīi, tūkarīmūnye?’

²⁹ “Nake agīcooka atīrī, ‘Aca, tondū mūkīmunya itindī rīu, mwahota kūrīmūnyanīria na ngano. ³⁰ Rekei ikūrānīre ngīnya hīndī ya magetha. Hīndī iyo-rī, nīngeera agethi atīrī: Ambai mūmūnye itindī na mūrīohe itīia, nīguo rīcinwo; mūcooke mūcookanīrīrie ngano, mūmūge ikūmbī riakwa.’”

Ngerekano ya Mbeū ya Karatari, na ya Ndawa ya Kūmbia Migate

³¹ Nīamaheire ngerekano īngī, akīmeera atīrī: “Ūthamaki wa igūrū ūtariī ta mbeū ya karatari, īrīa mūdū oire akīhaanda mūgūnda wake. ³² O na akorwo mbeū iyo nīyo nini mūno kūrī mbeū ciothe-rī, rīrīa yakūra, nīnīnehaga kūrī mīmīra īrīa īngī ya mūgūnda na igatūka mūtī, nacio nyoni cia rīera-inī igooka igaaka itara honge-inī ciaguo.”

³³ Agīcooka akīmahe ngerekano o īngī, akīmeera atīrī: “Ūthamaki wa igūrū ūhaana ta ndawa ya kūmbia migate īrīa mūdū-wa-nja oire na akīmītukania na mūtū mūingī o ngīnya mūtū ūcio wothē ūkīmbio nīyo.”

³⁴ Jesū aaragīria kīrīndī maundū macio mothe na ngerekano na ndamaragīria ūndū o na ūmwe atekūhūthīra ngerekano. ³⁵ Nīguo ūhoro ūrīa waarīrio na kanua ka mūnabīi ūhinge rīrīa oigire atīrī:

“Ngaatumūra kanua gakwa njarie na ngerekano,
nīngaaria maundū marīa matūire marī mahithe kuuma rīrīa thī yombirwo.”

Gūtaarīria Ngerekano ya Itindī

³⁶ Hīndī iyo agītiga kīrīndī, agītōonya nyūmba. Arutwo ake magīūka kūrī we, makīmīwira atīrī, “Tūtaarīrie ngerekano ya itindī rīrīa rīarī thīinī wa mūgūnda.”

³⁷ Nake akīmacookeria atīrī, “Ūrīa wahaandire mbeū njega nī Mūrū wa Mūdū. ³⁸ Mūgūnda nī thī, nayo mbeū njega nīcio ciana cia ūthamaki. Itindī nī ciana cia ūrīa mūuru, ³⁹ nayo thū īrīa īrīhaandaga nī ūrīa mūuru. Magetha nī ithirīro rīa mahinda maya, na agethi nī araka.

⁴⁰ “Nī ūndū ūcio o ta ūrīa itindī rīmūnyagwo rīgacinwo na mwakī-rī, ūguo noguo gūkahaana hīndī ya ithirīro rīa mahinda maya. ⁴¹ Mūrū wa Mūdū nīagatūma araka ake, na nīmakeheria maundū mothe marīa marehaga mehīa na andū arīa othe mekaga ūuru ūthamaki-inī wake. ⁴² Nīmakamaikīa thīinī wa icua rīa mwakī, kūrīa gūgaakorwo kīrīro na kūhagarania magego. ⁴³ Hīndī iyo arīa athingu magaakenga ta rīua thīinī wa ūthamaki wa lthe wao. Ūrīa ūrī na matū nī aigue.

Ngerekano ya Mūthiithū Mūhithē, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igūrū ūhaanaine na mūthiithū wahithitwo mūgūnda. Na rīrīa mūdū aawoonire, akīhitha rīngī, na nī ūndū wa ūrīa akenete, agithīi akīendia indo ciothe iria arī nacio akīgūra mūgūnda ūcio.

⁴⁵ “Ningī ūthamaki wa igūrū ūhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hīndī īrīa oonire īmwe ya thogora mūnene-rī, agithīi akīendia indo ciake ciothe iria aarī nacio, akīmīgūra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rīngī, ūthamaki wa igūrū ūhaanaine na neti īrīa yaikirio iria-inī, nayo igītega thamaki cia mīthemba yothē. ⁴⁸ Hīndī īrīa yaīyūrīre, ategi acio a thamaki makīmīguucia hūgūrūrū-inī cia iria. Hīndī iyo magīkara

thĩ, magĩthura thamaki iria njega, magĩciĩkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite. ⁴⁹ Ūguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, nĩmwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio, mĩrutani wa watho o wotho ūrĩa ūrutitwo ūhoru wa ūthamaki wa igũrũ-rĩ, ahaanaine na mwene nyũmba ūrĩa ūrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ.”

Mũnabii ūtarĩ Mũtĩe

⁵³ Nake Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano icio-rĩ, akiuma kũu. ⁵⁴ Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ arutite kũ ūũgĩ ūyũ na ciĩko ici cia hinya? ⁵⁵ Githĩ ūyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩitwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ arĩũ a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtĩrĩ nao? Mũndũ ūyũ akĩrutite maũndũ maya mothe kũ?” ⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩo no itũũra-inĩ riake na gwake mũciĩ.” ⁵⁸ Nake ndaaringire ciama nyingĩ kũu, tondũ wa ūrĩa maagĩte gwĩtikia.

14

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo, Mũthamaki Herode nĩagũire ngumo ya Jesũ, ² nake akĩra arĩa maamũtungataga atĩrĩ, “Ūcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ arĩũkite kuuma kũrĩ arĩa aku! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ūguo wa kũringa ciama.”

³ Na rĩrĩ, Herode nĩanyitĩte Johana akamuoha, na akamũkia njeera nĩ ūndũ wa Herodia, ūrĩa warĩ mĩtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, ⁴ tondũ Johana nĩamwĩrite atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtikĩritie ūmũhikie.” ⁵ Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetĩkitie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

⁶ Mũthenya wa gũkũngũra gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩre andũ, na agĩkenia Herode mũno. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio Herode akĩhĩta na mwĩhitwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire. ⁸ Nake mũirĩtu ūcio aarĩkia gũtarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mũtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ūrĩ thĩnĩ wa kiuga.” ⁹ Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ūndũ wa mwĩhitwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ riake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ūcio aheo kĩria eetĩtie. ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mũtwe. ¹¹ Naguo mũtwe ūcio wake ūkĩrehwo na kiuga, ūkĩnengerwo mũirĩtu ūcio, nake akĩũtarĩra nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magĩthĩi makĩoya kĩimba gĩake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthĩi makĩira Jesũ.

Jesũ Kũhũnia Andũ Ngĩri Ithano

¹³ Na rĩrĩa Jesũ agĩure ūhoru ūcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthĩi handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaiguu ūguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkimũrũmĩra na magũrũ. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

¹⁵ Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthĩi harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathĩi, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa mathĩi. Maheĩ gĩa kũria inyuĩ ene.”

¹⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate itano tu na thamaki igĩrĩ.”

¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate iyo itano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcooka ngaatho, akĩenyũranga mĩgate iyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makihe andũ. ²⁰ Othe makĩria makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cĩenyũ irĩa ciatigarĩte makĩyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ²¹ Mũigana wa andũ arĩa maarĩre maarĩ ta arũme ngĩri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtuo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²² O hĩndĩ iyo Jesũ akĩra arutwo ake matoonye gatarũ, mathĩi mbere yake mũrĩmo ūrĩa ūngĩ wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ūhoru. ²³ Thuutha wa kũmoigĩra ūhoru-rĩ, akĩambata kĩrima-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴ no gatarũ nĩkarĩkitie gũthĩi itĩina iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakihiũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũria rũhuho ruoimaga.

²⁵ Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ūtukũ-rĩ, Jesũ agĩthĩi kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. ²⁶ Hĩndĩ irĩa arutwo maamuonire agĩthĩi agereire maaĩ igũrũ, makĩnyĩitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Īria nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷ No hĩndĩ o iyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūmĩrĩria! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka.”

Hĩndĩ iyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthĩi agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩrĩa oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokial!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ūrĩ na wĩtikio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ irĩa maahaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ iyo arĩa maarĩ thĩnĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarikia kuringa mūrimo ūria ūngi, magikinya būruri wa Genesareti. ³⁵ Na hīndi iria andū a kūu maamenyire atī nī Jesū, makihunjia ūhoru ng'ongo ciothe iria ciamarigiciirie. Nao makimūrehera andū othe ariā maarī arūaru, ³⁶ na makimūthaita areke arūaru mahutie gicūrī kīa nguo yake, na ariā othe maamūhutirie makihonio.

15

Ūhoru wa Thaaahu

¹ Na riri, thuutha ūcio Afarisai amwe na arutani a watho magiūka kūrī Jesū moimite Jerusalem. makimūiria atiri, ² “Nī kīi gītūmaga arutwo aku mathūkie kīrira gīa athuuri? Matīithambaga moko rīria mekūria irio!”

³ Nake Jesū akimooria atiri, “Na inyuī mūthūkagia watho wa Ngai nī ūndū wa irira cianyu niki? ⁴ Nīgūkorwo Ngai oigire atiri, ‘Tīia thoguo na nyūkwa’ na ‘Mūndū wa kūrūma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuī muugaga atī mūndū angīra ithe kana nyina atiri, ‘Ūteithio ūria ingiagūteithia naguo, nī kiheo kīamūrire Ngai,’ ⁶ mūndū ūcio ndarī bata wa ‘gūtīia ithe’ naguo. Nī ūndū ūcio mūgagīua kiugo kīa Ngai gīa tūhū nī ūndū wa kīrira kīanyu. ⁷ Inyuī hinga ici! Isaia nīamenyete wega hīndi iria aarathire ūhoru wanyu, akiuga atiri:

⁸ “‘Andū aya maahega gītīio na mīromo,
no ngoro ciao iri kūrāya na nīi.

⁹ Nao maahooyaga o tūhū;
morutani marīa marutanaga no mawatho ma andū.’”

¹⁰ Nake Jesū agīta kīrīndi kīu gīuke harī we, agikīra atiri, “Thikīrīrai na mūtaūkīrwo. ¹¹ Kīria gītoonyaga na kanua ka mūndū ti kīo ‘kīmūthaahagia’, no kīria kiumaga kanua gake nikio ‘kīmūthaahagia.’”

¹² Na hīndi iyo arutwo ake magithiī harī we, makimūiria atiri, “Nīūi atī Afarisai nīmararakarire rīria maraigūire ūhoru ūcio?”

¹³ Nake akīmacookeria atiri, “Mūmera o wotho ūtaahandītwo nī Baba ūria ūri igūrū nīukamunywo na mīri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nī atongoria atumumu. Mūtumumu angītongoria mūtumumu ūngi, eerī no kīgūa mangīgūa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atiri, “Tūtaūrire ngerekano iyo.”

¹⁶ Nake Jesū akimooria atiri, “O na inyuī mūtiri mūrataūkīrwo o na rīu? ¹⁷ Kaī mūtōoi atī kīndū kīria gītōonyaga na kanua githiāga nda, gīgacooka gikoima mwiri? ¹⁸ No maūndū marīa moimaga kanua moimaga ngoro-inī, na nīmo ‘mathaahagia’ mūndū. ¹⁹ Nī ūndū ngoro-inī nīkuo kuumaga meciiria mooru, na ūragani, na ūtharia, na ūhūiri maraya, na ūici, na kūiganīra igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nīmo maūndū marīa ‘mathaahagia’ mūndū; no kūrīa irio na moko matarī mathambie matingītūma mūndū agīe na ‘thaaahu.’”

Witikio wa Mūndū-wa-Nja Mūkaanani

²¹ Nīngi Jesū akiuma kūu, agithiī ndeere-inī cia Turo na Sidoni. ²² Mūndū-wa-nja Mūkaanani woimite gūkuhi na kūu agiūka kūrī we, akīmūkayagira, akiugaga atiri, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, njigūira tha! Mūirītu wakwa nīarathīnio mūno nī ndaimono.”

²³ No Jesū ndarī ūndū o na ūmwe oigire. Nī ūndū ūcio arutwo ake magithiī kūrī we makīmūringīrīria, makīmūira atiri, “Mwīre athiī, tondū nīaratūmīrīra agīkayaga.”

²⁴ Nake Jesū agīcōokia atiri, “Ndaatūmīrwo o kūrī ng’ōndu cia nyūmba ya Isiraeli iria ciūrīte tu.”

²⁵ Nake mūndū-wa-nja ūcio agiūka, akīmūtūrīria ndu, akīmūira atiri, “Mwathani, ndeithial!”

²⁶ Nake Jesū agīcōokia atiri, “Gūtiagīrīre kuoya mūgate wa ciana ūikirie ngui.”*

²⁷ Nake mūndū-wa-nja ūcio akiuga atiri, “Iī nīguo Mwathani; no o na ngui nīirīaga rūitiki rūria rūgūaga kuuma metha-inī ya mwene cio.”

²⁸ Nake Jesū akīmūcōokeria atiri, “Mūtumia ūyū, witikio waku nī mūnene! Ihooya riaku nīriahingio.” Nake mwarī akihonio ithaa o rīu.

Jesū kūhe Andū Ngiri Inya Irio

²⁹ Jesū akiuma kūu, agithiī agereire hūgūrūrū-inī cia iria rīa Galili, agīcōoka akiambata kīrima-inī, agīkara thī. ³⁰ Nakio kīrīndi kinene gīgīūka kūrī we, gīkīmūrehera andū ariā maathuaga, na atumumu, na ariā maarī onju na ariā mataaragia, na angī aingī, makīmaiga magūrū-inī make; nake akīmahonia. ³¹ Nao andū makigēga rīria moonire ariā mataaragia makīaria, na ariā onju mahonetio, na ariā maathuaga magiūtware, na atumumu makīona. Nao makīgooca Ngai wa Isiraeli.

³² Nake Jesū agīta arutwo ake moke harī we, akīmeera atiri, “Nīndīraigūira andū aya tha tondū makoretwo hamwe na nīi mīthenya itatū, na matiri na kīndū gīa kūrīa. Ndikwenda mathiī marī ahūtu, tondū maahota kūringikīra njīra.”

³³ Nao arutwo ake magīcōokia atiri, “Tūngīruta kū mīgate ya kūhūunia kīrīndi ta gīkī, gūkū werū-inī?”

³⁴ Nake Jesū akimooria, atiri, “Mūrī na mīgate iigana?”

Nao makīmūcōokeria atiri, “Tūrī na mīgate mūgwanja, na tūthamaki tūnini tūtari tūingī.”

³⁵ Nake akīra kīrīndi kīu gīikare thī. ³⁶ Agīcōoka akīoya mīgate iyo mūgwanja na tūthamaki tūu, na aarīkia gūcōokia ngaatho-rī, akīmīenyūranga, akīmīnengera arutwo nao makīhe andū. ³⁷ Othe makīria makihūuna.

* 15:26 Ayahudi meetaga andū-a-Ndūriri “Ngui” nī ūndū wa kūmamena.

Thuutha ūcio arutwo makīūngania cienyū iria ciatigarite makīyūria ciondo mūgwanja. ³⁸ Mūgana wa andū aria maarire maari andū ngiri inya, andū-a-nja na ciana matataritwo. ³⁹ Jesū aarikia kuugira kīrindi ūhoro, agītoonya gatarū, agīthii mwena wa Magadani.

16

Jesū Kūurio Aringe Kiama

¹ Na riri, Afarisai na Asadukai magīūka kūrī Jesū, makīmūgeria na kūmwira amaringire kiama kiumite igūrū makione.

² Nake akīmacookeria atirī, “Hīndī iria gwatuka, muugaga atirī, ‘Kaī nīgūkaara-ī, tondū igūrū nī gūtune’.

³ Ningī rūciinī muugaga atirī, ‘Ūmūthī nīgūkūgia kīhuhūkano, tondū igūrū nī gūtune na gūgathimba.’ Nīmūū gūtaūra ūria igūrū ritarī, no mūtingihota gūtaūra imenyithia cia mahinda maya tūrī. ⁴ Rūciaro rūrū rwaganu na rwa ūtharia rūuragia rūringirwo kiama, no gūtirī kiama rūkūringirwo tiga kiama kīria kīa Jona.” Nake Jesū akīmatiga, agīthiira.

Ndawa ya Kūmbia Migate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Riria maaringire iria, arutwo ake magīkorwo nīmariganirwo nīgūkuua migate. ⁶ Nake Jesū akīmeera atirī, “Mwīmenyerere, na mwīhūgaga ndawa ya kūmbia migate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makīaraniria, makiuga atirī, “Hihi nī tondū tūtinoka na migate.”

⁸ Nake Jesū aamenya ūria meeranaga, akīmooria atirī, “Inyuī a wītikio mūnini, nī kīrātūma mwanaririe ūhoro wa kwaga migate? ⁹ Kaī mūtari mwataūkīrwo? Mūtingiririkana migate itano iria yarirwo nī andū ngiri ithano, na nī ciondo ciigana muonganirie? ¹⁰ Kana migate mūgwanja iria yarirwo nī andū ngiri inya, na nī ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nī kīrāgīria mūmenye atī ndikwaragia ūhoro wa migate? No mwīhūgagē ndawa iyo ya kūmbia migate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hīndī iyo makīmenya atī ndameeraga mehūge nī ūndū wa ndawa ya kūmbia migate, no nī memenyagīrre ūrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbūra Kristū

¹³ Na riria Jesū aakinyire rūgongo rwa Kaisarea-Filipi, nīoririe arutwo ake atirī, “Andū moigaga Mūrū wa Mūdū nū?”

¹⁴ Nao makīmūcookeria atirī, “Amwe moigaga atī nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elja, o na angī makoiga nīwe Jeremia, kana ūmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akīmooria atirī, “Inyuī na inyuī muugaga atia? Muugaga nī nī nī ū?”

¹⁶ Simoni Petero akīmūcookeria atirī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ngai ūria wī muoyo.”

¹⁷ Nake Jesū akīmūwira atirī, “Kūrathimwo-rī, nīwe Simoni mūrū wa Jona, nīgūkorwo ndūguūririo ūndū ūyū nī mūdū, no nī Baba ūria ūrī igūrū. ¹⁸ Na nī ngūkūwira atirī, wee nīwe Petero, na igūrū rīa ihiga rirī nīngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaūtooria. ¹⁹ Nīngakūnengera cabi cia ūthamaki wa igūrū; na kīria gīothe ūkooha gūkū thī nīgīkoohwo igūrū, na kīria gīothe ūkoohora gūkū thī, nīgīkoohorwo igūrū.” ²⁰ Agīcooka agīkaania arutwo ake matikeere mūdū o na ūrikū atī we nīwe Kristū.

Jesū Kuumbūra Ūhoro wa Gīkū Gīake

²¹ Kuuma hīndī iyo Jesū akīambīrīria gūtaarīria arutwo ake atī no nginya athīi Jerusalemu, na athīinio mūno nī athuuri, na athīinjiri-Ngai aria anene, na arutani a watho, na atī no nginya ooragwo, na thuutha wa mīthenya itatū ariūke.

²² Nake Petero akīmūtware keheri-inī, akīmūkaania, akīmūwira atirī, “Mwathani, kūroaga gūtuika ūguol! Ūndū ūcio ndūkanagūkorel!”

²³ Nake Jesū akīhūgūrīria Petero, akīmūwira atirī, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wī mūhīnga harī nī; wee ndwīcīragia maūdū moimite kūrī Ngai, tiga maūdū moimite kūrī andū.”

²⁴ Hīndī iyo Jesū akīra arutwo ake atirī, “Mūdū o wothē ūngīenda kūnūmīrīra, no nginya eerege we mwene, oe mūtharaba wake aanūmīrīre. ²⁵ Nīgūkorwo mūdū ūria wothē wendaga kūhonokia muoyo wake nīakoowro nīguo; no ūria wothē ūkoowro nī muoyo wake nī ūndū wakwa nīakaūhonokia. ²⁶ Nī ūndū-rī, mūdū angīguna naki o na angīgwatira thī yothē, na orwo nī muoyo wake? Kana nī kī mūdū angīkūurania muoyo wake naki? ²⁷ Nīgūkorwo Mūrū wa Mūdū nīagooka na riiri wa Ithe hamwe na araika ake, na hīndī iyo nīakahe o mūdū kīheo gīake kūringana na ciiko ciake. ²⁸ Ngūmwira atirī na ma, amwe marūngīi haha matigacama gīkū matonete Mūrū wa Mūdū agīka na ūthamaki wake.”

17

Jesū Kūgarūrūka ūria Aatarī

¹ Thuutha wa mīthenya itandatū, Jesū nīathiire na Petero, na Jakubu, na mūrū wa nyina Johana, akīmatwara kīrīma-inī kīraaya handū hataari na andū. ² Ari hau mbere yao akīgarūrūka ūria aahaanaga. Ūthiū wake ūkiara ta riūa, na nguo ciake ikierūha cua, ta ūtheri. ³ O hīndī iyo hau mbere yao makīmūrirwo nī Musa na Elja makīaraniria na Jesū.

⁴ Nake Petero akīra Jesū atirī, “Mwathani, nī wega tūikare gūkū; ūngīenda-rī, no njake ithūnū ithatū, kīmwe giaku, na kīmwe kīa Musa, na kīria kīngī kīa Elja.”

⁵ O akīaragia-rī, itu ikengu rīgīka rikīmahumbīra, na mūgambo ūkiuma itu-inī riū ūkiuga atirī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa ūria nyendete; na nīngenagio mūno nīwe. Mūguage!”

⁶ Rirĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩnamĩrĩa, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mamakĩte mũno. ⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tigai gwtigĩra.” ⁸ Na rĩrĩa maatiirire maitho-rĩ, mationire mũndũ ũngĩ tiga o Jesũ wiki.

⁹ Rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kirĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaariũkio oime kũrĩ arĩa akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elia no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elia no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe.

¹² No ngũmwĩra atĩrĩ, Elia nĩarikĩtie gũũka, no andũ makiaga kũmũmenya, no nĩmamwikire ũrĩa wothe meendaga kũmwika. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyariirwo nĩo.” ¹³ Hĩndĩ iyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoru wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

¹⁴ Rĩrĩa maakinyire harĩa kirĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthiĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani iguĩra mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kibaba na nĩmũthĩĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maaĩ-inĩ. ¹⁶ Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetikĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸ Jesũ agĩkũũma ndaimono iyo, nayo ikiuma kamwana kau, na gakhionio o hĩndĩ iyo.

¹⁹ Nao arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũingata ndaimono iyo nĩkĩ?”

²⁰ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtikio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kirĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthiĩ haarĩa’ na gĩthiĩ. Gĩtĩrĩ undũ ũkaamũrema.” (²¹ No ndaimono mũthemba ũcio ndĩngĩngatikia na kindũ kĩngĩ, tiga mahooya na kwĩhinga kũria irio.)

²² Hĩndĩ rĩa macookanĩrĩre kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ. ²³ Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa itatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩyũrwo nĩ kieha.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthiĩ kũrĩ Peterso, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Iĩ, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Peterso aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭgwiĩria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶ Nake Peterso akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ undũ ũcio ariũ ao matirihaga. ²⁷ No nĩguo tũtikamarakarie-rĩ, thĩĩ irĩa-inĩ ũkie ndwano kuo, na thamaki rĩa ũkũnyiĩta mbere, ũmĩtumũre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthiĩ ũrĩhe igooti riakwa na riaku.”

18

Mũndũ ũrĩa Mũnene mũno ũthamaki-inĩ wa Igũrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

² Nake agĩĩta kaana, agikarũgambia gatagatĩ kao. ³ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũrũkire mĩtuĩke o ta twana, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ. ⁴ Nĩ undũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyiihagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵ “Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩĩnĩ wa rĩĩtwa riakwa, nĩ nĩĩ aamũkagĩra. ⁶ No ũrĩa wothe ũngĩhĩthĩtia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtikĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthiĩ ngingo aikio irĩa-inĩ kũria kũriku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ undũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gĩtĩnie ũgũte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kionje, gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ũkio mwaki-inĩ wa tene na tene. ⁹ Nario riitho riaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rikũũre, ũrĩte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo na maitho meerĩ na ũkio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'ondũ rĩa Yorĩte

¹⁰ “Menyererai mũtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araiika a tuo nĩmonaga ũthiũ wa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe.” (¹¹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩria kiorĩte.)

¹² “Rĩu-rĩ, mũgwiĩria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, gĩthĩ ndangĩtĩga ĩcio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athiĩ agacarie iyo yũrĩte? ¹³ Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng'ondũ iyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũrĩa akenagĩra ĩcio mĩrongo kenda na kenda ĩtaroorĩte. ¹⁴ Ŭguo noguo ĩthe wanyu ũrĩa ũrĩ Igũrũ atangĩenda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mündü Wanyu Akūhītīrie

¹⁵ “Mūrū kana mwarī wa thoguo angikūhītīria-rī, thiī ūmuonie ihītia riake mūrū o inyuī eerī. Angīgūthikīrīria-rī, nīmawacookanwo nake. ¹⁶ No angīrega gūgūthikīrīria, oya mündū ūngī ūmwe kana eerī mūthiī nao, nīguo ūndū o wothē ūrūgamagīrīrwo nī ūira wa andū eerī kana atatū. ¹⁷ Angīrega kūmathikīrīria-rī, ira kanitha ūndū ūcio; o na angikīrega gūthikīrīria o na kanitha-rī, mūtue o ta mündū ūtetikītie kana ta mwītia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸ “Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū o wothē mūkooha gūkū thī, o na igūrū nīūkooowo, na ūria wothē mūkoohora gūkū thī, o na igūrū nīūkohorwo.

¹⁹ “O rīngī ngūmwīra atīrī, andū eerī anyu mangīguanīra gūkū thī ūndū o wothē ūria marahooya, nīmakahingīrio nī Baba ūria ūrī igūrū. ²⁰ Nīgūkorwo harīa andū eerī kana atatū monganīte thiīnī wa rītwa rīakwa-rī, ngoragwo ndī ho gatagatī kao.”

Ngerekano ya Ndungata itarī Tha

²¹ Nīngī Petero agīluka harī Jesū, akīmūūria atīrī, “Mwathani, mūrū kana mwarī wa baba angīhītīria maita maigana ngīmūrekagīra? Hihi nī maita mūgwanja?”

²² Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkūwīra atīrī, ti maita mūgwanja, no nī mīrongo mūgwanja, maita mūgwanja.

²³ “Nī ūndū ūcio, ūthamaki wa igūrū ūhaananītio na mūthamaki ūria wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nī ndungata ciake. ²⁴ Aambīrīria kūroa mathabu-rī, mündū warī na thiīrī wake wa taranda ngīri ikūmī* akīrehwo kūrī we. ²⁵ Na tondū nīaremetwo nī kūrīha-rī, mwathi wake agīathana atī mündū ūcio, endio hamwe na mūtumia wake, na ciana ciake, na kīria gīothe aarī nakio nīguo thiīrī ūrīhīke.

²⁶ “Ndungata iyo ikīgūthia mbere yake, ikīmūthaitha, ikīmūwīra atīrī, ‘Ngīrīrīria, na nīndīkūrīha thiīrī wothē.’ ²⁷ Nake mwathi ūcio wa ndungata iyo akīmūguīra tha, akīmīrekera thiīrī ūcio akīreka ithiī.

²⁸ “No ndungata iyo yoima nja, igīcemanīa na ndungata īngī yarutaga wīra nayo yarī na thiīrī wayo wa dinari igana rīmwe.† Ikīmīnyīta mūmero īmīite, ikīmīra na hīnya atīrī, ‘Ndiha thiīrī wakwa ūria ūrī nago!’ ²⁹ “Ndungata iyo ikīgūthia thī, ikīmīthaitha, ikīmīra atīrī, ‘Ngīrīrīria, na nīndīkūrīha.’

³⁰ “Nowe akīrega. Handū ha ūguo, agīthiī ikīmīkithia njeera ngīnya rīria īkaariha thiīrī ūcio. ³¹ Rīria ndungata iria īngī cioonire ūria gwēkīka-rī, ikīgua ūūru mūno, igīthiī ikīra mwathi wacio ūria wothē gwēkīkite.

³² “Nake mwathi wao agīta ndungata iyo, akīmīra atīrī, ‘Wee ndungata īno njaganu, ngūrekeire thiīrī waku wothē tondū nīūthaithire. ³³ Gīthi nawe ndūkagīrīrwo ūguire ndungata iria īngī tha o ta ūria nīi ngūguīrīre tha?’ ³⁴ Nī ūndū wa kūrakara, mwathi wayo akīmīneana kūrī anene a njeera nīguo ikaherithio o ngīnya rīria īkaariha thiīrī wothē.

³⁵ “Ūguo nīguo Baba ūria ūrī igūrū ageeka o ūmwe wanyu, mūngīaga kūrekera mūrū kana mwarī wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-īnī cīanyu.”

19

Gūtigana kwa Mūthuuri na Mūtumia

¹ Na rīrī, Jesū aarīkia kūmeera maūndū macio-rī, akiuma Galilī, agīthiī rūgongo rwa Judea mūrīmo ūūria ūngī wa Rūūi rwa Jorodani. ² Nao andū aīngī makīmūrūmīrīra, nake akīmahoneria kuo.

³ Na Afarisai amwe magīthiī kūrī we nīguo mamūgerie. Makīmūūria atīrī, “Watho nīwītīkīrītie mündū atigane na mūtumia wake nī ūndū wa gītūmi o na kīrīkū?”

⁴ Nake akīmācookeria atīrī, “Kaī mūtathomete, atī o kīambīrīria Mūūmbi ‘ombire mündū-mūrūme na mündū-wa-nja’, ⁵ na akiuga atīrī, ‘Nī ūndū wa gītūmi kīu mündū mūrūme nīagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na mūtumia wake, nao eerī matuīke mwīrī ūmwe?’ ⁶ Na nī ūndū ūcio, acio ti andū eerī rīngī, no nī mündū ūmwe. Nī ūndū ūcio, arīa Ngai anyiitithanīte, mündū ndakanamatigithanie.”

⁷ Nao makīmūūria atīrī, “Nī kīi gītūmire Musa aathane atī mündū no ahe mūtumia wake marūa ma gūtigana nake, amūte?”

⁸ Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Musa aamwītīkīrīrie mūtiganage na atumia anyu tondū wa ūmū wa ngoro cīanyu. No gūtīarī ūguo kuuma kīambīrīria. ⁹ Ngūmwīra atīrī, mündū o wothē angītigana na mūtumia wake, tīga amūteire nī ūndū wa ūtharia, nake ahīkie mūtumia ūngī-rī, mündū ūcio nīatharītie.”

¹⁰ Nao arutwo makīmūwīra atīrī, “Angīkorwo ūguo nīguo kūrī gatagatī ka mūthuuri na mūtumia-rī, nī kaba kwaga kūhīkīria.”

¹¹ Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Ti mündū o wothē ūngīhota gwītīkīra ūhoro ūyū, tīga no arīa maheetwo ūhoti ūcio. ¹² Nīgūkorwo andū amwe maaciariro mahaana ta marī ahakūre; angī maahakūrīrwo nī andū; na angī makarega kūhīkīria nī ūndū wa ūthamaki wa igūrū. Mündū ūria ūngīhota gwītīkīra ūndū ūyū, nīawītīkīre.”

Jesū Kūhoera Twana

¹³ Hīndī iyo Jesū akīreherwo twana nīguo atūigīrīre moko na atūhooere. No arutwo magīkūūma arīa maatūrehe.

* 18:24 Taranda nī mbeeca yarī makīria ma mūcaara wa mīaka ikūmī na itano wa mūruti wīra, kana mina mīrongo itandatū. Ūmūthi nī cīringī milionī nīngī. † 18:28 Dinari yarī mūcaara wa mūthenya ūmwe.

¹⁴ Nowe Jesu akiuga atiri, “Rekei twana tuuke kuri ni, tigai gutugiria, nigukorwo uhamaki wa Iguru ni wa aria mahaana ta tuo.” ¹⁵ Aarikia gutugirira moko, akiuma kuu.

Mwanake wari Gitonga

¹⁶ Na riri, mundu umwe niokire kuri Jesu, akimuria atiri, “Murutani, ni undu uriku mwega ingika nigeetha ngie na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷ Nake Jesu akimucokeria atiri, “Ukunjuria uhoro wa undu uria mwega niki? Kuri o Umwe mwega. Ungienda gutoonya muoyo-ini-ri, athikagira maathani.”

¹⁸ Mundu ucio akimuria atiri, “Ni maathani mariku?”

Jesu akimucokeria atiri, “Ndukanoragane, na ndukanatharanie, na ndukanaiye, na ndukanaigirire mundu uria ungikigeenyo, ¹⁹ na tita thoguo na nyukwa, o na endaga mundu uria ungikigira o ta uria wiyendete wee mwene.”

²⁰ Mwanake ucio akiuga atiri, “Maundu macio mothe nduire ndimarumitie, ni kii kingi ndigairie?”

²¹ Nake Jesu akimucokeria atiri, “Ungienda kwagirira kuna, thii wendie indo ciaku uhe athiini mbeeca icio, na niukagia na muthiithi iguru. Ucooke uke unumirire.”

²² Riria mwanake ucio aiguirie uguo-ri, agithii ari na kieha, tondū aari na utonga muingi.

²³ Nake Jesu akiria arutwo ake atiri, “Ngumwira atiri na ma, ni undu uri hinya gitonga gutoonya uhamaki-ini wa iguru. ²⁴ O ringi ngumwira atiri, ni uhuthu ngamiria ihungurire irima ria cindano, gukira gitonga gutoonya uhamaki wa Ngai.”

²⁵ Riria arutwo maiguirie uguo-ri, makimaka muno, makirania atiri, “Riu-ri, nuu ungikihonoka?”

²⁶ Nake Jesu akimarora akimeera atiri, “Undu ucio ndungihoteke ni andu, no maundu mothe nimahotekaga ni Ngai.”

²⁷ Petero akimucokeria atiri, “Ithu nitutigite maundu mothe, tugakurumirira! Ithu-ri, ni kii tukaahao?”

²⁸ Nake Jesu akimeera atiri, “Ngumwira atiri na ma, hinda iria Muru wa Mundu agaakarira giti giake kia unene kiri riri, thini na thi njeru, inyu ari munumagirira ni inyu mugakarira iti ikumi na igiri cia unene, na nimumatuira mihiriga iria ikumi na iri ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na uria wothie utigite nyumba, kana ariu a nyina, kana aari a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mugunda ni undu wakwa niakamukira maita igana ma iria atigite, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No riri, andu aingi ari maru mbere nio maaarigia thuutha, na aingi ari maru thuutha nio magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wira a Mugunda wa Mithabibu

¹ “Nigukorwo uhamaki wa iguru uhaana ta mundu wari na githaka, uria woiagarire rucini tene akaandike andu a kuruta wira mugunda wake wa mithabibu. ² Na aarikanira nao ati niekumariha dinari muthenya ucio, akimatuma makarute wira mugunda-ini wake wa mithabibu.

³ “Ta thaa ithatu nioimagarire na akiona andu anga marungii thoko-ini matari undu meekaga. ⁴ Akimeera atiri, ‘O na inyu-ri, thii mukarute wira mugunda-ini wakwa wa mithabibu, na ningumirira o kiria kiagiriire.’ ⁵ Ni undu ucio magithii.

“Ningi akiumagara ringi ta thaa thita, na thaa kenda agika o uguo. ⁶ Na ta thaa ikumi na imwe, akiumagara na akiona andu anga marungii o hau. Akimooria atiri, ‘Ni kii gitumite mutinde murungii haha muthenya mugima mutari undu mureka?’

⁷ “Nao makimucokeria atiri, ‘Tondū gutiri mundu utwandikire.’

“Akimeera atiri, ‘O na inyu thii mukarute wira mugunda-ini wakwa wa mithabibu.’

⁸ “Gwatuka-ri, mwene mugunda ucio wa mithabibu akira murugamiriri wa wira wake atiri, ‘Ita aruti a wira umarihe mucara, wambiriire na aria maandikirwo thuutha, urikie na aria maandikirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wira aria maandikitwo thaa ikumi na imwe moka, makirihwo dinari imwe o mundu. ¹⁰ Ni undu ucio, riria aria maandikitwo mbere mookire-ri, meeciirite mekurihwo makiria. No riri, o nao maaririhwo dinari imwe o mundu. ¹¹ Maarikia kurihwo, makiambirira kunugunikira mwene mugunda. ¹² Makiuga atiri, ‘Andu aria marigirie kwandikwo-ri, marutire wira o ithaa rimwe, na wamaiganania na ithu aria twatinda wira na minoga na kuhia ni riua.’

¹³ “Nake agicokeria umwe wao atiri, ‘Murata wakwa, ndinagwika uru. Githi tutirikanire ati ngurihe dinari imwe?’ ¹⁴ Kioe mucara waku ithii. Ni ni ndenda kuria mundu ucio wandikirwo thuutha o ta uguo ndakurira. ¹⁵ Githi ndiri na kihooto gia gwika uria ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana uraigua uru tondū ndi mtaana?’

¹⁶ “Ni undu ucio aria maru thuutha, magatuika a mbere, na aria maru mbere magatuika a thuutha.”

Jesu Kuumbura Uhoro wa Gikuu Giaka ringi

¹⁷ Na riria Jesu aambataga Jerusalemu-ri, nietire arutwo ake aria ikumi na eeri keheri-ini akimeera atiri, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kuu Muru wa Mundu niagakunyanirwo aneanwo kuri athinjiri-Ngai aria anene na arutani a watho. Nao nimakamutira kuiragwo ¹⁹ na nimakamuneana kuri andu-a-Nduriri anyururio na ahurwo na kiboko na mamwambe muti iguru. Na muthenya wa gatatu niakariukio!”

²⁰ Thuutha ūcio, nyina wa ciana cia Zebedi nōokire kūrī Jesū arī na ariū ake, agituria ndu, akīmūthaita amūhingirire ūndū mūna.

²¹ Nake Jesū akīmūuria atirī, “Nī ūndū ūrikū ūkwenda?”

Akimūcookeria atirī, “Itikira atī ūmwe wa aanake aya akwa eerī magaikara ūmwe mwena waku wa ūrīo, na ūcio ūngī mwena waku wa ūmotho ūthamaki-inī waku.”

²² Nake Jesū akīmūcookeria atirī, “Mūtiū ūria mūrahooya. No mūhote kūnyūria gikombe kiria ngūnyūria?”

Nao magīcookia atirī, “Īī, no tūhote.”

²³ Nake Jesū akīmeera atirī, “Ti-itherū nī mūkaanyūria gikombe gīakwa, no gūikara mwena wakwa wa ūrīo kana wa ūmotho ti nīi heanaga. Iti icio ikaaheo arīa mathondekeirwo cio nī Baba.”

²⁴ Rīria arutwo acio angī ikūmi maiguire ūhoro ūcio, makīrakarīa arutwo acio eerī a nyina ūmwe. ²⁵ Nake Jesū akīmeeta hamwe, akīmeera atirī, “Nīmūū atī aathani a Ndūrīrī nī metūūgagīria igūrū ria andū ao, na anene ao nīmamaathaga na hinya. ²⁶ No rīrī, gūikanahaane ūguo gatagatī kanyu. Handū ha ūguo, ūria ūngienda gūtuika mūnene thīinī wanyu-rī, nī atūike ndungata yanyu, ²⁷ na ūria ūngienda gūtuika wa mbere thīinī wanyu nīatūike ngombo yanyu, ²⁸ o ta ūria Mūrū wa Mūdū atookire gūtungatīrwo, no ookire gūtungata, na arute muoyo wake ūtuike thogora wa gūkūria andū aingī.”

Atumumu Eerī Kūhonio

²⁹ Na rīria Jesū na arutwo ake moimaga Jeriko-rī, andū aingī makīmūrūmīria. ³⁰ Nao andū eerī atumumu maikarīte mūkīra-inī wa njira, na rīria maiguire atī nī Jesū wahitūkaga-rī, makīanīria, makiuga atirī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūguire tha!”

³¹ Gikundi kīu kīa andū gikīmakaania, gikīmeera makire, no-o magīkīrīria kwanīria, makiugaga atirī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūguire tha!”

³² Nake Jesū akīrīguma, akīmeeta. Akīmooria atirī, “Mūrenda ndīmwikire atīa?”

³³ Makīmūcookeria atirī, “Mwathani, tūrakūhooya o tūcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesū akīmaiguīa tha, akīmahutia maitho. Na kahinda o kau makīambīria kuona, makīmūrūmīria.

21

Jesū Gūtoonya Jerusalem na Ūhootani

¹ Na rīria maakuhīriire Jerusalem, maakinya itūūra ria Bethifage kūu Kīrīma-inī kīa Mitamaiyū-rī, Jesū agītuma arutwo ake eerī, ² akīmeera atirī, “Thiīi itūūra rīria rīrī mbere yanyu, na mwaingīra o ūguo nīmūgūkora ndigiri yohetwo, īrī na njaū yayo. Ciohorei mūndehere. ³ Na mūdū o na ūrikū angīmūria ūndū-rī, mwīrei atī Mwathani nīabataritio nicio, na nīegūcicookia o narua.”

⁴ Ūndū ūyū wekīkire nīgeetha ūrathi ūria waaritio na kanua ka mūnabii ūhinge, rīria oigire atirī:

⁵ “Īrai Mwarī wa Zayuni atirī,

‘Mūthamaki waku nīarooka kūrīwe,
nī mūhooreri na akuūtīwo nī ndigiri,
o njaū ya ndigiri.’”

⁶ Nao arutwo magithīi magīka o ūria Jesū aamerīte. ⁷ Makīrehe ndigiri na njaū yayo, na makīara nguo ciao igūrū rīayo, nake Jesū agīkuuo nīyo. ⁸ Na andū gikundi kīnene mūno makīara nguo ciao njira-inī, nao arīa angī magītua mathīgī ma mītī makīmaara njira-inī. ⁹ Nacio ikundi cia andū arīa maamūtongoretie na arīa maamūrūmīria maanagīria makoiga atirī, “Hosana, Mūrū wa Daudi!”

“Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūria ūgūka na rītwa rīa Mwathani!”

“Hosana igūrū, o igūrū mūno!”

¹⁰ Rīria Jesū aatoonyire Jerusalem, andū a itūūra rīu inene rīothe makīambūrūrūka, makīūrania atirī, “Ūyū nake nū?”

¹¹ Nakio kīrīndī kīu gīgīcookia atirī, “Ūyū nīwe Jesū ūria mūnabii wa kuuma Nazarethi itūūra rīa Galili.”

Jesū arī thīinī wa Hekarū

¹² Nake Jesū agītunya kūu hekarū-inī akīrutūrūra andū othe arīa maagūruga na meendagia indo kuo, akīng’aūrania metha cia arīa maakūuranagia mbeeca, na akīng’aūrania itī cia arīa meendagia ndutura. ¹³ Akīmeera atirī, “Nī kwandikītwo atirī, ‘Nyūmba yakwa īgeetagwo nyūmba ya kūhooyagīrwo,’ no inyuū mūmītūite ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magithīi kūrī we kūu hekarū-inī, nake akīmahonia. ¹⁵ No rīria athīnjīri Ngai arīa anene na arutani a watho moonire maūdū ma magegania marīa eekaga, na maigua ūria ciana cianagīria kūu hekarū-inī ikiugaga atirī, “Hosana Mūrū wa Daudi,” makīrakara.

¹⁶ Makīmūria atirī, “Nīuraigua ūria ciana ici iroiga?”

Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Īī, nīndīraigua. Kaī inyuū mūtathomete ciugo iria ciugīte atirī, “‘Kuuma tūnua-inī twa twana na twa ngenge
nīūtūmīte hoime ūgooci?’”

¹⁷ Agīcooka akīmatiga, akīuma itūūra rīu inene, agīthīi Bethania, akīraara kuo.

Mūkūyū Kūhooha

¹⁸ Na rūciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩgũa arĩ mũhũũtu. ¹⁹ Nake akĩona mūkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthiĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩĩnĩ wago tĩga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ũroaga gũgaaciara maciario ringĩ!” O hĩndĩ iyo mutĩ ũcio ũkĩhoha.

²⁰ Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kai mūkũyũ ũyũ wahooha narua atĩa?”

²¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mĩtigathanganie-rĩ, to ũguo mūkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ũrokũũrũka ũkio irĩa-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo. ²² Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kĩũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũũria atĩrĩ, “Ũreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kĩũria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njikaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ²⁵ Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio, makĩĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ,’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ²⁶ No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ,’ nĩtũgwĩtigira andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetikĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithui tũtiũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njikaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

²⁸ “Na rĩrĩ, mũgwĩciĩria atĩa? Nĩ kwari na mũndũ wari na ariũ eerĩ. Agĩthiĩ harĩ ũria wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũriũ, thĩĩ ũkarute wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ.’

²⁹ “Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndgũthĩ,’ no thuutha akĩrĩcũkwo, agĩthiĩ.

³⁰ “Nĩngĩ mũthuuri ũcio agĩthiĩ kũrĩ mũriũ ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ũi baba, nĩngũthiĩ,’ no ndaathire.

³¹ “Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ũria ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũria wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu. ³² Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ũthingu, no mĩtiamwĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtikirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mũtiigana kwĩrĩra mũmwĩtikie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³ “Ta thĩkĩrĩrai ngerekano ĩngĩ: Mũndũ wari mwene mũgũnda nĩhaandire mũgũnda ũcio wake mĩthabibũ. Agĩaka rūgĩrĩ rūgĩthiũrũkĩria mũgũnda ũcio, akienja kihĩhĩro gĩa thabibũ o kũu thĩĩnĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩrĩ. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ kũrĩ arĩmi na agĩthiĩ rūgendo. ³⁴ Hĩndĩ ya kũgetha yakuhĩrĩria-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori acio nĩguo ikanengerwo maciario make.

³⁵ “Akombori acio makĩnyĩita ndungata ciake; makĩhũũra ĩmwe, na makĩũraga ĩria ĩngĩ, na ya gatātũ makĩmĩhũũra na mahiga nyuguto. ³⁶ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ nyingĩ kũrĩ irĩa aatũmĩte mbere, nao akombori acio magĩciika o ro ũguo. ³⁷ Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra mũrũwe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmagatĩia mũrũ wakwa.’

³⁸ “No rĩrĩa akombori acio moonire mũriũ, makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai tũmũrage, twĩyoere igai rĩake.’ ³⁹ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩita, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, na makĩmũũraga.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?”

⁴¹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩakaniĩna andũ acio aaganu, na acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa marĩmũgayagira maciario hĩndĩ ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kai mũtathomete thĩĩnĩ wa Maandiko atĩ:

“‘Ihiga rĩrĩa aaki maaregire
nĩrĩo rĩtũkĩte ihiga inene rĩa koine;
Mwathani nĩ we wĩkite ũndũ ũcio,
na nĩ wa magegania tũkiwona?’

⁴³ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaciaraaga maciario maguo. ⁴⁴ Mũndũ ũria ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthika, no ũria ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrikamũthethera.”

⁴⁵ Rĩrĩa athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na Afarisai maaigũire ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoro wao. ⁴⁶ Magĩcaria ũria mangĩmũnyĩita, no nĩmetigagira kĩrĩndĩ kũu, tondũ andũ nĩmeetikĩtie atĩ aarĩ mũnabii.

¹ Nake Jesu akimaariria ringi na ngerekano, akimeera atiri, ² “Uthamaki wa iguru uhaanaine na muthamaki warugire iruga ni undu wa uhiki wa muriu. ³ Agicooka agituma ndungata ciake kuri andu ariameetitwo iruga-ini, ikameere moke, nao makirega guka.

⁴ “Ningi agituma ndungata ingi agiciira atiri, irai acio metitwo ati nindikitie kuhaariria iruga: Ndegwa ciakwa na ngoombe iria noru nirikitie guthinjwo na maundu mothe nimahaaririe. Uka iruga-ini ria uhiki.’

⁵ “No andu acio matiarumburi ugoro ucio magithiira, umwe agithi mugunda wake, na uria ungi agithi wonjoria-ini wake. ⁶ Acio ang magitharikira ndungata ciake, magicinyariira na magiciuraga. ⁷ Muthamaki ucio niarakarire muno, agituma mbutu yake ikaniine oragani acio, na igicina itura riao inene.

⁸ “Hindi iyo akira ndungata ciake atiri, iruga ria uhiki nirihaaririe no riri, ari ndiretire-ri, matiraagiriirwo ni guka. ⁹ Thii magomano-ini ma njira mwire munda o wotho mukuona oke iruga-ini ria kihikano.’ ¹⁰ Ni undu ucio ndungata icio ikumagara, igithi njira-ini, igicookanirira andu othe ari ciahotire kuona, igita ari ega o na ari ooru, nayo nyumba ya kihikano ikiyura ageni.

¹¹ “No riria muthamaki aatoonyire nguo one ageni-ri, akiona kuo munda umwe utehumbite nguo cia uhiki. ¹² Akimuria atiri, Murata wakwa, uotoonyire atia guku utari na nguo cia kihikano? Munda ucio agikira ki.

¹³ “Hindi iyo muthamaki ucio akira ndungata ciake atiri, Muohei moko na maguru, mumukie nja kuu nduma-ini, kuu nikuo gugaakorwo kiro na kuhagarania mageo.’

¹⁴ “Nigukorwo aingi nimeetitwo, no ari athuure ni anini.”

Kuria gikonii Kuriha Igooti ria Kaisari

¹⁵ Hindi iyo Afarisai makuma nja, magithugunda uria mangimutega na ciugo ciake. ¹⁶ Magituma arutwo ao hamwe na Aherodia kuri we. Magithi makimwira atiri, Murutani, nituu ati wee wi munda wa ma, na urutanaga ugoro wa Ngai na ma. Wee ndwitagira andu, tond ndurumbuyagia uria mahaana. ¹⁷ Riu-ri, ta gitwire uria ugwiirira. Ni kwagiriire turutagire Kaisari igooti, kana aca?”

¹⁸ No Jesu, ni undu wa kumenya meciria mao mooru, akimeera atiri, “Inyu hinga ici, murenda kungeria niki? ¹⁹ Nyonia mbeeca iria ihuthagirwo ya kuriha igooti.” Nao makimutwarira dinari, ²⁰ nake akimooria atiri, “Mbica ino na riitwa riri ni cia u?”

²¹ Nao makimucokeria atiri, “Ni cia Kaisari.”

Agicooka akimeera atiri, “Rutagira Kaisari kira kiri giake, na murutagire Ngai kira kiri giake.”

²² Riria maiguire uguo-ri, makigega. Ni undu ucio magitigana nake, magithiira.

Kuria gikonii Kuriuka

²³ Muthenya o ro ucio Asadukai, ari moigaga ati gutiri ugoro wa kuriuka, magiuka kuri Jesu makimwira atiri, ²⁴ “Murutani, Musa aatwirire ati munda angikua atari na ciana, muru wa nyina no nginya ahikie mutumia ucio wa ndigwa, nguo aciarire muru wa nyina ciana. ²⁵ Na riri, kwar aana mugwanja a nyina umwe gatagati-ini gaitu. Nake uria mukuru akihikania na agikua, na tond ndaari na ciana, agitigira muru wa nyina mutumia. ²⁶ Na gukihaana o uguo kuri muru wa nyina wa keeri, na wa gatatu, makirumanirira, magikua othe mugwanja. ²⁷ Marigiriro-ri, mutumia ucio nake agikua. ²⁸ Riu-ri, hindi ya kuriuka-ri, mutumia ucio agaakorwo ari wa u hara acio mugwanja, tond othe nimamuhikitie?”

²⁹ Nake Jesu akimacokeria atiri, “Inyu muhititie tond muti Maandiko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hindi ya kuriuka andu matikahikania kana mahike; magaatika ta araka ari mar kuu iguru. ³¹ No ha ugoro wa kuriuka kwa ari aku-ri, ka mutathomete uria Ngai oigire atiri, ³² Nii ni ngai wa Ibrahimu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu? We ti Ngai wa ari aku, no ni Ngai wa ari mar muoyo.”

³³ Riria kirindi kuu kiguire uguo, gikigegio ni urutani wake.

Riathani Riria Inene

³⁴ Hindi iria Afarisai maiguire ati Jesu niahootete Asadukai, magicookanirira hamwe. ³⁵ Umwe wao, wari njorua ya watho, akimugeria na kumuria kuria giki: ³⁶ “Murutani, ni riathani ririku inene thini wa Watho?”

³⁷ Jesu akimucokeria atiri, “Endaga Mwanthani Ngai waku na ngoro yaku yotho, na muoyo waku wotho, na meciria maku mothe. ³⁸ Riri niro riathani ria mbere na riria inene. ³⁹ Nari ria keeri no ta riu: Endaga munda uria ungi o ta uria wiyendete wee mwene. ⁴⁰ Watho wotho na urutani wa Anabii uhingitio ni maathani macio meeri.”

Kristu ni Muru wa U

⁴¹ Na hindi iyo Afarisai monganite hamwe-ri, Jesu akimooria atiri, ⁴² “Mwiciiragia atia ugoro wa Kristu? Muugaga ni muru wa u?”

Nao makimucokeria atiri, “Ni muru wa Daudi.”

⁴³ Nake akimooria atiri, “Ni kii giagitumire Daudi akiria ari na Roho amwite Mwanthani? Nigukorwo oigire atiri,

⁴⁴ “Mwanthani eerire Mwanthani wakwa atiri:

“Ikara guko-ini gwakwa kwa urio,

nginya ngaiga thu ciaku

rungu rwa makina maku.”

⁴⁵ Angikorwo Daudi amwita Mwanthani-ri, angituika muriu wake atia? ⁴⁶ Gutiri munda wahotire kumucokeria, na kuuma muthenya ucio gutiri munda wacookire kugeria kumuria ciuria ingi.

Haaro Mithemba Mũgwanja

¹ Ningĩ Jesũ akĩra ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩthi kĩa Musa. ³ Nĩ undũ ũcio, maathikagĩrei na mwikage ũria wotho marĩmwĩraga. No mūtigekage ũria mekaga, nĩgũkorwo matiikaga ũria mahunjagia. ⁴ Mohaga mĩrigo mĩritũ mũno makamĩgĩrĩra ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

⁵ “Ūria wotho mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũria meyohaga thiithi tũri na maandiko thiĩnĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, ⁶ na nĩmendete gũikara handũ ha gũthĩo maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thiĩnĩ wa thunagogi; ⁷ na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

⁸ “No inyuĩ mūtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuotho mũri a ithe ũmwe. ⁹ Na mūtikanetwo mũndũ o na ũrikũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũri na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. ¹⁰ O na mūtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũri na ‘Mũrutani’ o ũmwe, nake nĩwe Kristũ. ¹¹ Ūria mũnene thiĩnĩ wanyu niatuikage ndungata yanyu. ¹² Nĩgũkorwo ũria wotho witũgagĩria nĩakanyihio, na ũria wotho wĩnyihagia niagatũgĩrio.

¹³ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩra andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na inyuĩ-ene mūtitoonyaga, o na mūtirekaga arĩa marena gũtoonya matoonye.

(¹⁴ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩra nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatumia indo ciao, na mũkahooyaga mahooa maraihu ma kwionania. Nĩ undũ ũcio nĩmũkatherithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

¹⁵ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuikanagia bũrũri na mũkarĩngia irĩa mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre, na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita meerĩ manyu.

¹⁶ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrikũ angĩhĩta na hekarũ, ũcio ti undũ; no mũndũ angĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhitwa wake.’ ¹⁷ Inyuĩ atumumu aya akĩgu? Nĩ kĩĩ kinene? Nĩ thahabu iyo, kana nĩ hekarũ irĩa itũmaga thahabu itũike nyamũre?

¹⁸ Ningĩ muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrikũ angĩhĩta na kĩgongona-rĩ, ũcio ti undũ; no mũndũ angĩhĩta na kĩheo kĩria kĩrĩ kĩgongona-igũrũ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhitwa wake.’ ¹⁹ Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kĩĩ kinene? Nĩ kĩheo kĩu, kana nĩ kĩgongona kĩria gĩtũmaga kĩheo kĩu gĩtũike kĩamũre? ²⁰ Nĩ undũ ũcio, ũria wĩhitaga na kĩgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩria gĩothe kĩrĩ kĩgongona-igũrũ. ²¹ Nake ũria wĩhitaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ũria ũikaraga thiĩnĩ wayo. ²² Nake ũria wĩhitaga na igũrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai, na akehĩta na ũria ũgĩkaragĩra.

²³ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmĩ kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩrie maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makonĩ watho na nĩmo kĩhooto, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Maya-rĩ, nĩmo mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka mũtegũtiganĩria macio mangĩ. ²⁴ Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga rũmuru, no mũkameria ngamĩria.

²⁵ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, no thiĩnĩ-rĩ, kũiyũrite ũkoroku na kwenda kwĩhũnia. ²⁶ Wee Mũbagia iĩyũ mũtumumu! Amba ũthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thiĩnĩ, naguo mwena wa nja o naguo nĩũgũthera.

²⁷ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, irĩa cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thiĩnĩ ciyũrite mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yotho. ²⁸ No taguo andũ mamuonaga mũrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thiĩnĩ mũiyũrwo nĩ ũhinga na waganu.

²⁹ “Kaĩ mũri na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagĩra anabii mbĩrĩra na mũkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu. ³⁰ Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, ‘Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtĩngĩtagwatanĩre nao gũĩta thakame ya anabii.’ ³¹ Nĩ undũ ũcio mũkaruta ũria wa atĩ inyuĩ mũri njiaro cia arĩa mooragire anabii. ³² Nĩ undũ ũcio-rĩ, kĩiyũrĩrĩrie kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³ “Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia ndũira! Mũgaagĩtheema atĩa gĩtũirwo ciira wa gũikio Jehanamu? ³⁴ Nĩ undũ ũcio-rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe ao mũtĩ-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũre na iboko thiĩnĩ wa thunagogi cianyu na mũmaĩngate kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ. ³⁵ Na nĩmũgagĩcookererwo nĩ thakame yotho ya andũ arĩa athingu, irĩa irĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũria warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mũrũ wa Barakia, ũria mworagĩre gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kĩgongona. ³⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rũciaro rũrũ.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa matũmĩtwo kũrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita maĩngĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩra ciana ciaku hamwe, ta ũria ngũkũ icookanagĩrĩra tũcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁸ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku itĩgĩtwo ikĩrite ihooru. ³⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mūtikaneyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũria ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’”

¹ Nake Jesu akiama hekaru, na riria aathiaga arutwo ake magiika kuri we niguu mamuonie miako ya hekaru. ² Akimooria atiri, "Nimikuona indo ici ciothe? Ngumwira atiri na ma, gutiri ihiga o na rimwe ria maya rigaakorwo riri iguru wa riria ringi; mothe nimakamomorwo."

³ Na riria Jesu aikarite thi Kirima-ini kia Mitamaiyu-ri, arutwo ake magiika hari we hatari andu ang'i, makimuuria atiri, "Ta twire, maundu macio mageekika ri, na kimenyithia gia gucooka gwaku na kia muthia wa mahinda maya ni kiriku?"

⁴ Nake Jesu akimacookeria atiri, "Mwimenyagiri rei mutikanahenio ni mundu o na uriku. ⁵ Nigukorwo andu aingi nimagooka na ritwa riakwa, makiugaga atiri, 'Nii ni ni Kristu,' na ni makaheenia andu aingi.

⁶ Nimukaigua uhoro wa mbaara, na muhuhu ukoni mbaara, no inyu mutikanamake. Maundu ta macio no nginya mageekika, no ithiriro ti rikinyu. ⁷ Ruriri nirugookirira ruria rungi, na uthamaki ukirire uria ung'i. Nigukaagia ng'aragu na ithubithia kundu na kundu. ⁸ Maundu macio mothe ni kiambiriria kia ruo ta rwa mundu-wa-nja akirumwo agie mwana.

⁹ "Ningi nimukaneanwo muniariro na muragwo, na mumenwo ni nduriri ciothe ni undu wakwa.

¹⁰ Hinda iyo-ri, andu aingi nimagatiganiria witikio na makunyanire mundu na uria ung'i, na mamenane.

¹¹ Na anabii aingi a maheeni nimakoimira na nimakaheenia andu aingi. ¹² Na tondu waganu nikaingitha muno-ri, wendani wa andu aingi niukanyia, ¹³ no uria ugaakiririria nginya hinda ya ithiriro-ri, ucio niakahonoka. ¹⁴ Naguo Uhoro-uy-Mwega wa uthamaki niukahunjio thi yothe utuika ura kuri nduriri ciothe, na thuutha ucio ithiriro rikinye.

¹⁵ "Ni undu ucio riria mukoona 'kindu kiria kiri thaahu na gia kurehe ihooru' kirugamite Handu-haria-Hatheru, o kiria kiaritio na kanua ka munabii Danieli (uria urathoma niamenye uhoro ucio), ¹⁶ hinda iyo aria mari Judea nimorire irima-ini. ¹⁷ Mundu uria uri nyumba yake iguru ndakaharurike ati akarute kindu kuuma nyumba yake. ¹⁸ Nake uria wi mugunda ndagacooke muci kugira ngoro ciake. ¹⁹ Kai atumia aria magaakorwo na nda na aria magaakorwo makiongithia hinda iyo nimagakorwo na thina-il ²⁰ Hooyai niguu gwithara kwanyu gutikanakorwo kuri hinda ya heho kana muthenya wa Thabatu. ²¹ Nigukorwo hinda iyo nigukagia na mnyamaro minene, itari yoneka kuuma kiambiriria gia thi nginya ruu, na itakooneka ringi. ²² Na tiga matuku macio makuhihiro-ri, gutiri mundu ungikaahonoka, no ni tondu wa andu aria aamure, matuku macio nimagakuhiho. ²³ Hinda iyo mundu o na uriku angikamwira atiri, 'Kristu ari na hahal' kana, 'Ari haria! Mutikanetikie uhoro ucio. ²⁴ Nigukorwo Kristu a maheeni na anabii a maheeni nimakeyumiria monanie morir manene na maringe ciama, niguu maheenie o na aria aamure, korwo no kuhoteke. ²⁵ Na riri, inyu naadamumenyithia uhoro ucio mbere ya hinda iyo.

²⁶ "Ni undu ucio mundu o na uriku angikamwira atiri, 'Ari weru-ini,' mutikanathii kuo; kana angimwira, 'Ari nyumba thiini,' mutikanetikie uhoro ucio. ²⁷ Nigukorwo o ta uria ruheni ruumite irathiro ruonekaga ithiriro-ri, uguo noguo giika kwa Muru wa Mundu gugaakorwo kuhaana. ²⁸ Haria hothe hari kiimba, hau niho neri ciunganaga.

²⁹ "Na riri, o rimwe thuutha wa mnyamaro ya matuku macio,

“riua nirikagia nduma,

naguo mweri utige kwara;

nacio njata niikaagua kuuma iguru,

namo maahinya ma iguru nimakenyenyo.'

³⁰ "Hindi iyo kimenyithia kia Muri wa Mundu nigikooneka kuu iguru, na nduriri ciothe cia thi nigacakaya. Niikoona Muri wa Mundu agiika ari iguru ria matu, na ari na hinya na riiri muingi. ³¹ Nake niagatuma araka ake na mugambo minene wa karumbeta, nao nimakoongania aria ake aamure moimite miena ina iria yumaga ruhuho, kuuma guturi kimwe kia iguru nginya kiria kingi.

³² "Na riri, mwirutei na mukuyu: Riria honge ciaguo ciarikia guthunduka na ciaruta mathangu-ri, nimumenyaga ati hinda ya riua iri hakuhi. ³³ Uguo noguo riria mukoona maundu macio mothe, mukaamenya ati ihinda riri hakuhi, riri o ta murango-ini. ³⁴ Ngumwira atiri na ma, ruciaro ruru rutigaathira nginya maundu macio mothe mahinge. ³⁵ Iguru na thi nigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Muthenya na Thaa Itiukaine

³⁶ "Gutiri mundu uii uhoro wa muthenya ucio kana ithaa ruu, o na araka a iguru matiui, o na Muriu ndooi, tiga no lthe wiki. ³⁷ O ta uria gwatarii matuku-ini ma Nuhu, noguo gukahaana hinda ya giika kwa Muri wa Mundu. ³⁸ Nigukorwo o ta uria gwatarii matuku maria maar mbere ya kiguu, andu nimariraga na makanyu, na nimahikanagia na makahika, o nginya muthenya uria Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire nginya riria kiguu giokire, gikimaniina othe. Uguo noguo gukahaana hinda ya giika kwa Muri wa Mundu. ⁴⁰ Hindi iyo arume eeri magaakorwo mari mugunda; umwe niakoywo na uria ung'i atigwo.

⁴¹ Andu-a-nja eeri magaakorwo magithia hamwe; umwe niakoywo na uria ung'i atigwo. ⁴² "Ni undu ucio, ikaragai mwiguite, tondu mutiui muthenya uria Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atiri, korwo mwene nyumba niamenye thaa cia utuku iria muci angiika, angiaikarire eiguite, nyumba yake ituo. ⁴⁴ Ni undu ucio o na inyu no nginya muikarage mwiaharirie, tondu Muri wa Mundu agooka ithaa riria mutamwirigiriire.

⁴⁵ "Ningi-ri, ndungata ya kwihokeka na njugi niiriku, iria mwathi wayo angihokera kuroraga ndungata iria ingi cia nyumba yake, na iciehege irio ihinda riria riagiriire? ⁴⁶ Kai niugaakorwo uri undu mwega hari ndungata iyo, riria mwathi wayo agooka akore igika o uguo-il ⁴⁷ Ngumwira atiri na ma, niakamihokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No riri, ndungata iyo ingikorwo ni njaganu, na iire na ngoro atiri, 'Mwathi wakwa

nēgūikara ihinda iraya atacookete,' ⁴⁹ na ikīambīrīrie kūhūura ndungata iria ingī, na kūrīa na kūnyua hamwe na ariūu. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata iyo agooka mūthenya ūria itamwīgīrīrie, na ithaa rīria itooī. ⁵¹ Nake nīakamīherithia mūno, na amūikie hamwe na andū arīa hinga, kūrīa gūgaakorwo na kīrīro na kūhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airītu Ikūmi

¹ “Hīndī iyo-rī, ūthamaki wa igūrū ūkaahaanano na airītu ikūmi arīa mooire matawa mao, makiumagara nīguo magatūnge mūhikania. ² Atano ao maarī akīgu, na atano maarī oogī. ³ Acio akīgu nīmakuuire matawa mao, no matiakuuire maguta. ⁴ No rīrī, acio oogī, nīmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rīrī, Mūhikania nīaikarīre angīgooka, na othe magīcūnga, magīkoma.

⁶ “Na ūtūkū gatagatī gūkīanīrīrwo atīrī: ‘Mūhikania nī mūūku! Umāi mūkamūtūnge!’

⁷ “Hīndī iyo airītu othe magīūkīra, magīthondeka matawa mao. ⁸ Acio akīgu makīira acio oogī atīrī, ‘Tūgaīrei maguta manyu tondū; matawa maitū nīmarahora.’

⁹ “No acio oogī makīmacookeria atīrī, ‘Aca, matingītūigana na mamūigane. Handū ha ūguo-rī, thīī kūrī arīa mendagia maguta mūkegūrīre manyu.’

¹⁰ “No rīria maarī njīra-inī magīthīi kūgūra maguta-rī, mūhikania agīkinya. Airītu arīa mehaarīrie magītoonya kīhikanio-inī hamwe na mūhikania. Naguo mūrango ūkīhingwo.

¹¹ “Thuutha ūcio airītu acio angī o nao magīūka. Makiuga atīrī, ‘Mwathani! Mwathani! Tūhingūrīre mūrango!’

¹² “Nowe agīcookīa atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, nīi ndīmūū.’

¹³ “Nī ūndū ūcio-rī, mwīhūgāgei, tondū mūtīū mūthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

¹⁴ “Nīngī, ūthamaki wa igūrū ūkaahaanano na mūdū wathīiiga rūgendo, nake agīta ndungata ciake, agīcihokera indo ciake. ¹⁵ Akīnengera īmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na īngī taranda īgīrī, na īria īngī taranda īmwe, o ndungata kūringana na ūhoti wayo. Agīcooka agīthīi rūgendo. ¹⁶ Ndungata īria yaneetwo taranda ithano īgīthīi o hīndī iyo, ikīonjorithia mbeeca ciayo, na ikīona uumithio wa taranda īngī ithano. ¹⁷ O nayo īria yaheetwo taranda īgīrī ikīonjorithia ikīona uumithio wa īngī īgīrī. ¹⁸ No ndungata īria yaheetwo taranda īmwe īgīthīi, ikīenja irima, ikīhitha mbeeca cia mwathi wayo.

¹⁹ “Thuutha wa ihinda iraya, mwathi wa ndungata icio nīacookire na agīciita nīguo iheane ūhoru wa mathabu ma mbeeca ciake. ²⁰ Ndungata īria yaheetwo taranda ithano ikīrehe īngī ithano, īkiuga atīrī, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atīrīrī, nīthūkūmite īngī ithano.’

²¹ “Nake mwathi wayo akīmīcookeria atīrī, ‘Nīwīkīte wega, wee ndungata īno njega na ya kwīhokeka! Nītūikīte mwīhokeku harī indo nini; nīngūgūtua mūrōri wa indo nīngī. Ūka ūtoonye gīkeno-inī kīa mwathi waku!’

²² “Ndungata īria yaheetwo taranda īgīrī o nayo īgīūka. Īkiuga atīrī, ‘Mwathi wakwa waheire taranda īgīrī! Atīrīrī, nīthūkūmite īngī īgīrī.’

²³ “Nake mwathi wayo akīmīcookeria atīrī, ‘Nīwīkīte wega, wee ndungata īno njega na ya kwīhokeka! Nītūikīte mwīhokeku harī indo nini; nī ngūgūtua mūrōri wa indo nīngī. Ūka ūtoonye gīkeno-inī kīa Mwathi waku!’

²⁴ “Nayo ndungata īria yaheetwo taranda īmwe o nayo īgīūka. Īkiuga atīrī, ‘Mwathi wakwa, nī ndooī atī wee wī mūdū mwī, ūgethaga kūrīa ūtahandīte, na ūkongania kūrīa ūtaahandīre mbeū. ²⁵ Nī ūndū ūcio nīndetīgīrīre, ngīthīi ngīhitha taranda yaku thī. Atīrīrī, īno no īria yaku ndagīcookeria.’

²⁶ “Nake mwathi wayo akīmīcookeria atīrī, ‘Wee ndungata īno njaganu na ngūūturu! Ūguo nī wooī atī ngethaga kūrīa itahaandīte, na ngongania kūrīa itaahurīte mbeū? ²⁷ Gūkīrī ūguo-rī, wagīrīrwo nī kūiga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rī, nīngīacookerio mbeeca ciakwa irī hamwe na uumithio wacio.

²⁸ “Nī ūndū ūcio, mītūnyei taranda iyo, mūmīnengere ūria ūrī na taranda ikūmi. ²⁹ Nīgūkorwo mūdū o wothē ūrī na indo nīwe ūkoongererwo īngī nīngī na akīrīrīrio. Nake ūria ūtarī, o na kīrīa arī nakīo nīagatuunywo. ³⁰ Oyai ndungata iyo itarī bata mūmīkīe nja kūu nduma-inī, kūrīa gūgaakorwo kīrīro na kūhagarania magego.’

Ng’ōndu na Mbūri

³¹ “Hīndī īria Mūrū wa Mūdū agooka arī na rīiri wake, na arāika othe marī hamwe nake, nīagaikarīra gītī gīake kīa ūnene na kīrī rīiri wa igūrū. ³² Ndūrīrī ciothe nīgacookanīrīrio mbere yake, nake nīakamūranā andū kuuma kūrī arīa angī, o ta ūria mūrīthi aamūranagia ng’ōndu na mbūrī. ³³ Nīakaiga ng’ōndu mwena wake wa ūrō, na mbūrī aciige mwena wake wa ūmotho.

³⁴ “Nīngī Mūthamaki nīakeera arīa marī mwena wake wa ūrō atīrī, ‘Ūkai, inyuī mūrathimītuo nī Baba; oyai īgai rīa ūthamaki ūria mwathondekīrwo kuuma rīria thī yombirwo. ³⁵ Nīgūkorwo ndaarī mūhūūtu mūkīthe gīa kūrīa, na ndaarī mūnyootu mūkīthe gīa kūnyua, na ndaarī mūgeni mūkīnyīita ūgeni, ³⁶ na ndaarī njaga mūkīthe nguo, na ndaarī mūrūaru na inyuī mūkīmenyerera, o na ndaarī njeera na mūgīka kūdora.’

³⁷ “Hīndī iyo arīa athīngu nīmakamūcookeria mamūūrie atīrī, ‘Mwathani, nī rī twakuonire ūrī mūhūūtu tūgīkūhe gīa kūrīa, kana ūrī mūnyootu tūgīkūhe gīa kūnyua? ³⁸ Na nī rī twakuonire ūrī mūgeni tūgīkūnyīita

ūgeni, kana ūrī njaga tūgikūhe nguo? ³⁹ O na nī rī twakuonire ūrī mūrūaru kana ūrī njeera na tūgūka gūkūrora?”

⁴⁰ “Nake Mūthamaki nīagacookia, ameere atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū wothē mwekīire ariū a Baba o na ariā anini mūno, nī nī mwekīire.’

⁴¹ “Ningī nīakeera ariā marī mwena wake wa ūmotho atīrī, ‘Njehererai, inyuī mūrūmitwo, mūthiī mwaki-inī wa tene na tene ūriā ūthondekeirwo mūcukani na araika ake. ⁴² Nīgūkorwo ndaarī mūhūutu na mūtiaheire gīa kūrīa, na ndaarī mūnyootu na mūtiaheire gīa kūnyua, ⁴³ na ndaarī mūgeni na mūtianyitire ūgeni, ndaarī njaga na mūtiaheire nguo, ndaarī mūrūaru na ndaarī njeera na mūtiokeire kūnyona.’

⁴⁴ “Nao nīmagacookia, mamūrie atīrī, ‘Mwathani, nī rī twakuonire ūrī mūhūutu, kana ūrī mūnyootu, kana ūrī mūgeni, kana ūrī njaga, kana ūrī mūrūaru, o na kana ūrī njeera na tūtiaagūtheithirie?’

⁴⁵ “Nake nīakamacookeria atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū o wothē mūteekire ūmwe wa aya anini mūno, nī nī mūteekīire.’

⁴⁶ “Hīndī ūyo nīmagathiī kūrīa andū maherithagio tene na tene, no ariā athingu mathiī muoyo-inī wa tene na tene.”

26

Gūciirīra Kūūruga Jesū

¹ Rīriā Jesū aarīkirie kuuga maūndū macio mothe-rī, akīra arutwo ake atīrī, ² “O ta ūriā mūū, Giathi kīa Bathaka gītigairie matukū meerī gīkinye, nake Mūrū wa Mūndū nīakaneanwo nīgeetha aambwo mūtīgūrū.”

³ Hīndī ūyo athīnjirī-Ngai ariā anene na athuuri a kīrīndī makīgomana kwa mūthīnjirī-Ngai ūriā mūnene, wetagwo Kaiāfa, ⁴ nīguo maciire ūriā mangīnyitithia Jesū na njīra ya wara, na mamūūragithie. ⁵ No makiuga atīrī, “Tūtīgīmūnyīita hīndī ya Giathi, nīguo andū matikarute haaro.”

Jesū Gūtīrīrio Maguta Bethania

⁶ Na rīrī, hīndī ūmwe Jesū aarī Bethania, mūciī wa mūndū wetagwo Simoni ūriā warī na mūrīmū wa mangū, ⁷ na mūndū-wa-nja warī na cuba ya maguta ma goro mūno na manungi wega, agūka kūrī Jesū, akīmūtīrīria maguta mūtwe ari metha-inī akīrīa.

⁸ Rīriā arutwo moonire ūguo, makīrakara, makīūrania atīrī, “Ūitangi ūyū nī waki? ⁹ Maguta macio manungi wega nīmangīendio goro na mbeeca icio iheo athīni.”

¹⁰ Nake Jesū aamenya ūguo, akīmooria atīrī, “Mūrathīnia mūndū-wa-nja ūyū niki? We nīanjika ūndū mwega. ¹¹ Ariā athīni mūrīkoragwo nao hīndī ciothe, no nī-rī, mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe. ¹² Hīndī ūriā aītīrīrie mwīrī wakwa maguta macio manungi wega, eekire ūguo nīgeetha aathagathage ūriā ngaathikwo. ¹³ Ngūmwīra atīrī na ma, kūrīa guothe Ūhorō-ūyū-Mwega ūkaahunjio thīnī wa thī yothē-rī, ūndū ūcio eeka nīukeeragwo andū nīgeetha arīrikanagwo.”

Judasi Gwītīkīra Gūkūnyanīra Jesū

¹⁴ Hīndī ūyo ūmwe wa acio ikūmi na eerī, ūriā wetagwo Judasi Mūisikariota, agīthī kūrī athīnjirī-Ngai ariā anene, ¹⁵ akīmooria atīrī, “Nī kī mūkūūhe ingīmūneana kūrī inyuī?” Nao makīmūtārīa icunjī cia betha mīrongo itatū, makīmūnengera. ¹⁶ Kuuma hīndī ūyo Judasi akīambīrīria gūcaria mweke wa kūmūneana.

Giathi kīa Bathaka

¹⁷ Mūthenya wa mbere wa kwambīrīria kūrīa Mīgate ūriā itarī Mūkīre Ndawa ya Kūimbīa-rī, arutwo magīthī kūrī Jesū makīmūria atīrī, “Ūkwenda tūkahaarīrie irio cia Bathaka kū?”

¹⁸ Nake akīmacookeria atīrī, “Thiīi itūūra-inī kūrī mūndū mūna mūmwīre atīrī, ‘Mūrutani oiga atīrī: Ihinda rīakwa rīria rītūtūwo rīrī hakuhī. Ngūrīria irio cia Bathaka nyūmba gwaku tūrī na arutwo akwa.’”

¹⁹ Nī ūndū ūcio arutwo magīka o ūriā Jesū aamathīte, na makīhaarīria irio cia Bathaka.

²⁰ Gwakinya hwaī-inī-rī, Jesū agīkara metha-inī ya irio hamwe na arutwo ake acio ikūmi na eerī. ²¹ Na rīriā maarīaga, akiuga atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ūmwe wanyu nīekūngūnyanīra.”

²² Nao makīnyitwo nī kieha mūno, makīambīrīria kūmūria o mūndū atīrī, “Mwathani, ti-itherū nī nīi?”

²³ Jesū akīmacookeria atīrī, “Ūriā waikanīria guoko na nī mbakūrī-inī nīwe ūrīngūnyanīra. ²⁴ Mūrū wa Mūndū nīgūthīi o ta ūriā ūhorō wake wandikitwo. No mūndū ūriā ūgūkūnyanīra Mūrū wa Mūndū kaī ari na haaro-ī! Nī kaba mūndū ūcio atangīaciariro.”

²⁵ Hīndī ūyo Judasi, ūriā mūmūkūnyanīri, akiuga atīrī, “Rabii, ti-itherū nī nīi?”

Nake Jesū akīmūcōokeria atīrī, “Ī, nīwe.”

²⁶ Na rīriā maarīaga, Jesū akīoya mūgate, agīcōokia ngaatho, akīwenyūranga, akihe arutwo ake, akīmeera atīrī, “Oyai mūrīe; ūyū nī mwīrī wakwa.”

²⁷ Agīcōoka akīoya gīkombe, agīcōokia ngaatho, akīmanengera, akīmeera atīrī, “Nyuanīrai inyuothē.

²⁸ Īno nīyo thakame yakwa ya kīrīkanīro, ūriā ūgūtūwo nī ūndū wa andū aingī nī ūndū wa kūrēkanīro kwa mehīa. ²⁹ Ngūmwīra atīrī, ndikūnyua rīngī ndibei ya maciaro ma mūthabībū kuuma rīu nginya mūthenya ūriā ngaamīnyuanīra na inyuī ūrī njerū ūthamaki-inī wa Baba.”

³⁰ Na maarīkia kūina rwīmbo-rī, makīumagara magīthī Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū.

Jesū Kuuga ūriā Petero Akaamūkaana

³¹ Ningī Jesū agīcōoka akīmeera atīrī, “Ūtukū wa ūmūthī inyuothē nīmūrīndirika nīgūkorwo nī kwandikitwo atīrī:

“‘Ngingaringa mūrīthi,
nacio ng’ondū cia rūūru ihurunjūke.’

³² No ndariūkio-rī, nīngamūtongoria gūthiī Galili.”

³³ No Petero akīmūcookeria atirī, “O na ariā angī othe mangīgūtirika, niī ndigagūtirika.”

³⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atirī, “Ngūkwira atirī na ma, ūmūthī, ūtukū o ūyū ngūkū itanakūga, ūrikorwo ūnganite maita matatū.”

³⁵ No Petero akiuga atirī, “O na angīkorwo nīgūkua ndikuanira nawe, niī ndingīgūkaana.” Nao arutwo ariā angī othe makiuga o ūguo.

Mūgūnda wa Gethisemane

³⁶ Ningī Jesū agīcooka agīthiī na arutwo ake handū heetagwo Gethisemane, akīmeera atirī, “Ikarai haha, na niī thīi haarīa ngahooe.” ³⁷ Agīthiī na Petero, na ariū ariā eerī a Zebedi, nake akīambīrīria kūguu kīeha na gūthiīnīka ngoro. ³⁸ Agīcooka akīmeera atirī, “Ngoro yakwa irī na kīeha mūno, o hakuhi gūkua. Ikarai haha mwīguite hamwe na niī.”

³⁹ Agīthiathiia, agīturumithia ūthiū thī, akīhooya, akiuga atirī, “Baba, kūngīhoteka-rī, njehereria gīkombe gīki. No ti ūria niī ngwenda, no ni ūria wee ūkwenda.”

⁴⁰ Hīndi iyo agīcooka kūrī arutwo ake, agīkora makomete, akīuria Petero atirī, “Mūtingīhota gūikara ithaa rīmwe mwīguite hamwe na niī? ⁴¹ Mwīhūgei na mūhooe nīguo mūtīkagwe magerio-inī. Ngoro nīyenda, no mwīrī ndūrī na hinya.”

⁴² Jesū agīthiī riita rīa keerī, akīhooya, akiuga atirī, “Baba, angīkorwo gūtingīhoteka njehereria gīkombe gīki itakīnyūirīre-rī, wendi waku ūrohingio.”

⁴³ Aacooka rīngī akīmakora makomete, tondū nīmahītītwo nī toro. ⁴⁴ Nī ūndū ūcio akīmatiga, agīthiī, akīhooya rīngī riita rīa gatātū, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningī agīcooka kūrī arutwo akīmooria atirī, “O na rīu mūrī o toro mūhurūkite? Atirīrī, ihinda rī hakuhi, na Mūrū wa Mūndū nīakunyanīrwo moko-inī ma andū ehia. ⁴⁶ Ūkīrai, tūthiī! Ūria ūkungunyanira nīarooka!”

Jesū Kūnyīitwo

⁴⁷ O akīaragia-rī, Judasi, ūmwe wa arutwo ariā ikūmi na eerī, agīkinya. Ookire na gīkundi kīnene kīa andū, marī na hiū cia njora na njūgūma, matūmitwo nī athīnjīri-Ngai ariā anene na athuuri a kīama. ⁴⁸ Na rīrī, ūcio wamūkunyaīre nīamaheete kīmenyithia gīki: “Ūria ndimumunya, ūcio niwe, mūnyīitei.” ⁴⁹ Nake Judasi agīthiī harī Jesū o rīmwe, akīmūwira atirī, “Rabii, ūrī mūhorol!” na akīmūmumunya.

⁵⁰ Nake Jesū akīmūcookeria atirī, “Mūrata wakwa, ika ūria ūkīre gwīka.”

Nao andū acio makīmūguthūkīra, makīmūnyīita. ⁵¹ Na rīrī, mūndū ūmwe wa ariā maarī na Jesū agīcomora rūhiū rwake rwa njora, agītīnia gūtū kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene.

⁵² Nake Jesū akīmūwira atirī, “Cookia rūhiū rwaku njora nīgūkorwo ariā othe macomoraga rūhiū makaaniinwo na rūhiū. ⁵³ Kana ūgwīciiria ndingīhota kūhooya Baba, na o rīmwe andūmīre araika makīria ya mbūtū ikūmi na igīrī? ⁵⁴ No rīrī, Maandiko mangīkīhinga atīa marīa moigīte atī ūndū ūyū no nginya ūhinge na njira īno?”

⁵⁵ Hīndi iyo Jesū akīuria kīrīndi kīu atirī, “Kaī ndī mūtongoria wa akararia a watho, atī nīkīo muoka mūnyīite mūrī na hiū cia njora na njūgūma? O mūthenya ndīrakoragwo hekarū-inī ngīrutana, na mūtingīnyīita. ⁵⁶ No ūndū ūyū wothē wīkīkīte nīguo ūhoro ūria waandīkītwo nī anabii ūhinge.” Nao arutwo othe makīmūtīganīria, makīūra.

Jesū Gūtwarwo Kīama-inī kīa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyīitire Jesū makīmūtwaro gwa Kaiāfa, mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene, kūrīa arutani a watho na athuuri moonganite. ⁵⁸ Nowe Petero akīmūrūmīria arī haraaya, o nginya agīkinya nja ya kwa mūthīnjīri-Ngai ūrio mūnene. Agītoonya agīkarania na arangīri nīguo amenye ūria ūhoro ūgūthiī.

⁵⁹ Na rīrī, athīnjīri-Ngai ariā anene na Kīama kīria Kīnene gīothe nīmacarīrīrie ūira wa maheeni nīguo mamūragīthie. ⁶⁰ No makīaga ūira ta ūcio, o na gūkorwo andū aingī nīmarutīte ūira wa maheeni.

Thuutha-inī andū eerī makīrūgama, ⁶¹ makiuga atirī, “Mūndū ūyū nīoigire atirī, ‘No hote gūtharia hekarū ya Ngai, na ndīmīake rīngī na mīthenya itātū.’”

⁶² Ningī mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene akīrūgama, akīuria Jesū atirī, “Kaī wee ūtarī na ūndū ūgūtūcooke-ria? Nī ūhoro ūrīkū ūyū ūrathitangīrwo?” ⁶³ No Jesū agīkīra ki.

Mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene akīmūwira atirī, “Ndakwīhītīthia na Ngai ūria wī muoyo: Twīre kana wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ngai.”

⁶⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atirī, “Īi, wee nīwoiga, no ngūmwīra atirī, inyuī inyuothē nīmūkona Mūrū wa Mūndū aikarite guoko-inī kwa ūrio kwa Ūria-ūrī-Hinya, agīka arī igūrū rīa matu.”

⁶⁵ Hīndi iyo mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene agītembūranga nguo ciake, akiuga atirī, “Nīaruma Ngai! Tūgūkībatario nī aira angī aakī? Atirīrī, inyuī nīmweiguīra akīruma Ngai. ⁶⁶ Mūgwīciiria atīa?”

Magīcooka atirī, “Aagīrīrwo nī kūūragwo.”

⁶⁷ Magīcooka makīmūtūira mata ūthiū, na makīmūhūra na ngundi. Angī makīmūhūra na hī, ⁶⁸ makīmūwira atirī, “Wee Kristū, tūrathire ūhoro ūtwīre, nūū wakūgūtha!”

⁶⁹ Na rirĩ, Petero aikarĩte nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galilĩ.”

⁷⁰ Nowe agikaana ũhoro ũcio mbere yao othe, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ ũria ũroiga.”

⁷¹ Ningĩ akiumagara, agĩthĩ kihingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩra andũ arĩa maarĩ hau atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ moima na Jesũ wa Nazarethi.”

⁷² Agikaana ũhoro ũcio o rĩngĩ, na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũ mũndũ ũcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau magĩthĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ wee ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩurakumbũra.”

⁷⁴ Nake akĩambĩrĩria kwihĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũcio ndimũũĩ!”

Kahinda o kau ngũkũ igikũga. ⁷⁵ Nake Petero akĩrĩrikana ũhoro ũria Jesũ aamwĩrite atĩrĩ, “Ngũkũ itanakũga, ũrĩkorwo ũnganĩte maita matatũ.” Akiuma nja, akĩrĩra mũno.

27

Judasi Kwĩita

¹ Na rirĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩguithania atĩ matũire Jesũ kũuragwo. ² Makĩmuoha na mĩnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũtware kũrĩ Pilato, ũria warĩ barũthi.

³ Rĩria Judasi, ũcio wamũkunanĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩrĩra na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mĩrongo itatũ. ⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjihitĩ, nĩgũkorwo nĩngunyanĩire thakame itarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũria atĩrĩ, “Ŭcio ũkĩrĩ ũhoro witũ? Ŭcio nĩ ũhoro waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩkania mbeeca icio thĩinĩ wa hekarũ, agĩthĩra. Agĩcooka agĩthĩrĩ akĩĩta.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio makiuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kĩgũna-inĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩguithania mahũthire mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kĩa mũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni. ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka kĩa gĩtũwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ iyo nĩguo ũhoro ũria waarĩtio nĩ Jeremia ũria Mũnabii wahingire, rĩria oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunji icio mĩrongo itatũ cia betha, thogora ũria andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra, ¹⁰ nao magĩchũthĩra na kũgũra gĩthaka kĩa mũmbi nyũngũ, o ta ũria Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rirĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “ĩ, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩria aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtarigwa ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rirĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũria kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ iyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na woikaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ rĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenya ndĩmuohore; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũria wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ iyo Pilato aikarĩre gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwika mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩnĩtio nĩ kiroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rirĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩtĩte Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ yaa eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohore?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgũka atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero irĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩria Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agĩthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. Ŭcio nĩ ũhoro wanyul!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake irĩtũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmuohora Baraba. No akĩhũrĩthia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwa mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Ningĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩinĩ wa gĩkaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩria mbũtĩ yothĩ ya thigari, cikĩmũrigicĩria. ²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmũkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangĩ guoko-inĩ gwake kwa ũrio, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikũga atĩrĩ, “Wĩ mũhoro, mũthamaki wa Ayahudi!” ³⁰ Cikĩmũtura mata, cikĩoya kamũrangĩ kau, na cikĩmũhũũra nako mũtwe. ³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo iyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmũmagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesu Miti-Iguru

³² Na hindi iria moimagaraga-rĩ, magicemania na mündũ woimite Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikimũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magithii, magikinya handũ heetagwo Golgotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihindi rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikihe Jesu ndibei anyue, itukanĩtio na kindũ kĩrũrũ ta maai ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarikia kũmwamba mũti-igũrũ, cikigayana nguo ciake na njira ya gũciucũkĩra miti. ³⁶ Nacio cigũkara thĩ hau, cikimũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandikĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩrwo, atĩrĩ: ŨYŨ NİWE JESU, MUTHAMAKI WA AYAHUDI. ³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mũti-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrio, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahitũkagĩra hau makamũrumaga, makĩinagia mũtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmiake na mũthenya itatũ-rĩ, kũhonokie! Harũrika uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangihota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Israeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nitũkũmwĩtikia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakimũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩi ndĩ Mũrũ wa Ngai.’” ⁴⁴ O na atunyani arĩa maambanĩrio hamwe nake o nao makĩmũruma.

Gũkua kwa Jesu

⁴⁵ Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesu akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (ũguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganiirie niki?”)

⁴⁷ Nao andũ amwe a arĩa maarũngĩ hau rĩrĩa maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rĩmwe, ũmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmitobokia thiki-inĩ, akĩmithecerera kamũrangĩ-inĩ, akĩhe Jesu anyue. ⁴⁹ Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nitũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesu akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtuũkana.

⁵¹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunji igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. Nayo thĩ gĩthingithia, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana. ⁵² Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩrũka, ⁵³ makiuma thĩnĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũrũka kwa Jesu, magithii itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

⁵⁴ Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesu moonire gĩthingithia na maũndũ mothe marĩa meekĩre-rĩ, makĩnyitwo nĩ guoya, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mündũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩre Jesu kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre. ⁵⁶ Thĩnĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ũrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa arĩu a Zebedi.

Gũthkwo kwa Jesu

⁵⁷ Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mündũ warĩ gĩtonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ũrĩa watuĩkite mũrutwo wa Jesu agĩũka. ⁵⁸ Nake agithii kũrĩ Pilato, na akĩhooya aheo mwĩrĩ wa Jesu, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ũcio. ⁵⁹ Jusufu akĩoya mwĩrĩ ũcio, akĩwoha na taama mũtheru wa gatani, ⁶⁰ akĩũiga thĩnĩ wa mbĩrĩra yake njerũ irĩa eenjithitĩe rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragarĩa ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra iyo, na agĩthĩra. ⁶¹ Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ maikarĩte hau mang’etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶² Na mũthenya ũyũ ũngĩ ũrĩa ũrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na Afarisai magithii kwa Pilato. ⁶³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nitũkũrĩrikana atĩ rĩrĩa mũheenania ũcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’” ⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra iyo irangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ũguo, arutwo ake maahota gũthii maiye mwĩrĩ ũcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtuũka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthii mũrangĩre mbĩrĩra iyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota.” ⁶⁶ Nĩ ũndũ ũcio magithii, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra iyo biũ, na makĩrĩkĩra rũrĩ rwa mũhũra, na makĩga arangĩri ho.

28

1 Kũrũka kwa Jesu

¹ Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ magithii kũrora mbĩrĩra.

² Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwathani nĩakĩrũkĩre oimite igũrũ na agithii mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragarĩa ihiga akĩrĩheria na akĩrĩkarĩra. ³ Oonekaga ahaana ta rũheni, na nguo ciake cieriũhite o ta ira. ⁴ Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩinaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

⁵ Nake mũraika ũcio akĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyũ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesu ũrĩa ũraambirwo mũti-igũrũ mũracaria. ⁶ Ndarĩ haha, nĩariũkĩte, o ta ũrĩa oigire. Ũkai muone harĩa

arakomete. ⁷ Na rĩrĩ, thĩĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Nĩariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthĩĩ Galilĩ mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makiuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhĩte marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoru ũcio. ⁹ Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndamũgeithia.” Nao magĩthĩĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya. ¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigira. Thĩĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathĩĩ Galilĩ; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ũhoru wa Arangĩrĩ

¹¹ Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathĩiaga-rĩ, arangĩrĩ amwe a arĩa maarangĩrĩte mbĩrĩra magĩtoonya itũũra inene na makĩũra athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekĩkĩte. ¹² Nao athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene magĩcemanĩa na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³ magĩciĩra atĩrĩ, “Inyui mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’” ¹⁴ Ũhoru ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩka o ta ũrĩa cieriĩtwo. Naguo ũhoru ũcio ũkĩhunjiũ kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthĩ.

Gũtũmwo Gũtungata

¹⁶ Hĩndĩ iyo arutwo arĩa ikũmi na ũmwe magĩthĩĩ Galilĩ, kĩrĩma-inĩ kĩrĩa Jesũ aamerĩte mathĩĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makĩmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthĩĩ kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igũrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thĩĩ mũgatũme andũ a ndũrĩrĩ ciothe matũke arutwo akwa, mũkĩmabatithagia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mũkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmworthĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyui hĩndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

MARIKO

Johana Mūbatithania Kūhaarīria Njira

¹ Kiambīrīria kīa Ūhoro-ūrīa-Mwega ūkonī Jesū Kristū Mūrū wa Ngai.

² O ta ūrīa kwandikītwo ibuku-inī rīa Isaia ūrīa mūnabī atīrī:

“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athīi mbere yaku,
ūrīa ūgūgūthondekera njira yaku.”

³ “Kūrī mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra werū-inī akoiga atīrī,
‘Haarīrai njira ya Mwathani,
rūngariai njira ciake.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Johana ookire akīhunjagia, na akībatithanagīria werū-inī. Aahunjagia atī andū merire, nīguo marekerwo mehia mao, nīgeetha mabatithio. ⁵ Nao andū othe a būrūrī wa Judea na andū othe a Jerusalemu magīthīi kūrī we. Moimbūrāga mehia mao, nake akamabatithīria rūūi-inī rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamīra, na nīehotoraga mūcibi wa rūūa njohero, na aarīaga ngigī na ūūki wa gīthaka. ⁷ Nayo ndūmīrīri yake yarī ūno: “Thuutha wakwa nīgūgūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nī itagīrīre kūnamīrīra njohore ndigi cia iraatū ciake. ⁸ Nīi ndīmūbatithagia na maaī, nowe arīmūbatithagia na Roho Mūtheru.”

Kūbatithio na Kūgerio kwa Jesū

⁹ Na rīrī, ihinda o rūu Jesū agīka oimīte Nazarethi kūu Galili, na akībatithio nī Johana rūūi-inī rwa Jorodani. ¹⁰ Na rīrīa Jesū oimīraga maaī-inī akīona igūrū rīahingūka, nake Roho Mūtheru akīmūkūrīra ahaana ta ndutura. ¹¹ Mūgambo ūkuma igūrū ūkiuga atīrī, “We nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete, na nīngnaga mūno nīwe.”

¹² Na o rīmwe Roho akīmuyoa akīmūtware werū-inī, ¹³ na agīkara kūu werū-inī matukū mīrongo īna, akīgeragio nī Shaitani. Nake aikaranagia na nyamū cia gīthaka, nao araiika makamūtungatagīra.

Jesū gwīta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gūkiio njeera, Jesū agīthīi Galili akīhunjagia Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atīrī, “Ihinda nīkinyu, nago ūthamaki wa Ngai nīukuhīrīrie. Mwīreī mwtīkie Ūhoro-ūrīa-Mwega!”

¹⁶ Na rīrīa Jesū aathiagīra hūgūrūrū-inī cia iria rīa Galili, nīonire Simoni na mūrū wa nyina Anderea magīkīa neti ciao iria-inī, nīgūkorwo maarī ategī a thamaki. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngamūtua ategī a andū.” ¹⁸ O rīmwe magītiganīria neti ciao makīmūrūmīrīra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akīona Jakubu mūrū wa Zebedi hamwe na mūrū wa nyina Johana marī gatarū-inī makīhaarīria neti ciao. ²⁰ O rīmwe akīmeeta, nao magītiga ithe wao Zebedi gatarū-inī hamwe na aruti ake a wīra na makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūngata Ngoma Thūku

²¹ Nao magīthīi Kaperinaumu, na rīrīa mūthenya wa Thabatū wakinyire, Jesū agītoonya thunagogi na akīambīrīria kūrutana. ²² Na andū makīgegio nī ūrutani wake, nīgūkorwo aamarutaga ta mūdū warī na ūhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rīrī, hīndī o īyo kūu thunagogi yao, nī kwārī na mūdū warī na ngoma thūku, nake akīanīrīra, akiuga atīrī, ²⁴ “Ūrenda atīa na ithuī, wee Jesū wa Nazarethi? Ūūkite gūtūniina? Nīnjūūi wee nīwe ū! Wee nīwe Ūrīa-Mūtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesū akīmīkūma na hinya, akiuga atīrī, “Kira na uume thīinī wakel!” ²⁶ Ngoma īyo thūku ikīmūthukathuka na hinya na ikīuma thīinī wake īgīkayaga.

²⁷ Andū acio othe makīgega mūno ngīnya makīūrania atīrī, “Ūndū ūyū nī ūrīkū? Ūyū nī ūrutani mwerū, wī na ūhoti! Nī araatha o na ngoma thūku na ikamwathīkīra.” ²⁸ Nayo ngumo yake ikihunja na ihenya būrūrī wothē wa Galili.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

²⁹ Na maarīkia kuuma thunagogi, magīthīi na Jakubu na Johana mūcīi gwa Simoni na Anderea. ³⁰ Na rīrī, nyina wa mūtumia wa Simoni aarī gītanda-inī arī mūrūaru mūrīmū wa kūhiūha mwīrī, nao makīra Jesū ūhoro wake. ³¹ Nī ūndū ūcio Jesū agīthīi harīa aarī, akīmūnyīta guoko akīmūkīria. Mūrīmū ūcio wa kūhiūha mwīrī ūkīmūtiga na akīambīrīria kūmatungatīra.

³² Hwaī-inī ūcio thuutha wa rūūa gūthūa, andū makīrehera Jesū andū arīa othe maarī arīaru na arīa maarī na ndaimono. ³³ Nao andū a itūūra othe makīūngana hau mūrango-inī wa nyūmba, ³⁴ nake Jesū akīhonia andū aingī arīa maarī na mīrīmū mīthemba mīngī. Nīngī akīngata ndaimono nīngī, no ndetīkīrīrie ndaimono ciarie tondū nīciamūūi.

Jesū Kūhooya arī Handū Keheri-inī

³⁵ Rūciinī kīroko tene kūrī o na nduma, Jesū agīkīra akīuma nyūmba agīthīi handū keheri-inī, akīhoera ho. ³⁶ Nake Simoni na arīa maarī nao magīthīi kūmwetha, ³⁷ na rīrīa maamuonire, makīanīrīra, makīmīra atīrī: “Andū othe nīwe maracarīa!”

³⁸ Jesu akimacookeria atiri, “Rekei tuume guku tuthi kundu kungi, matuura-ini maria me hakuhi, niguu hunje o naku. Tond niko ndokire.” ³⁹ Ni undu ucio agithiuruka Galili guothe akihunjagia thunagogi-ini ciao na akiingataga ndaimono.

Mundu wari na Mangi

⁴⁰ Na mundu umwe wari na mangi aguka kuri we na akimuthaitha aturitie maru, akimwira atiri, “Ungienda-ri, no utherie.”

⁴¹ Nake Jesu akiringwo ni tha nyingi, agitamburukia guoko gwake akihutia mundu ucio. Akimwira atiri, “Ni ngwenda. Therio.” ⁴² Na o hinda iyo mundu ucio agithirwo ni mangi, akihonio.

⁴³ Nake Jesu akimukaania na hinya na akimwira athi, ⁴⁴ ningi akimwira atiri, “Menya ndukeere mundu o na uriku uhoro uyu. No thi ukeyonanie kuri muthinjiri-Ngai, na urute magongona maria Musa aathanite ni undu wa gutherio gwaku, utuuke uira kuri o.” ⁴⁵ No handu ha uguo agithi, akiambiriria kwaria na kumemereka uhoro ucio. Ni undu ucio Jesu ndacookire kuhota gutoonya ituura thini akionagwo ni andu, no aikaraga na nja kundu gutaari andu. No andu no mookaga kuri we moimite kundu guothe.

2

Jesu Kuhonia Mundu Wakuite Ciga

¹ Matuku manini maathira, Jesu agicooka Kaperinaumu ringi, nao andu makigua ati noka mucii. ² Ni undu ucio andu aingi makitungana nginya hakiaga handu ha gukarwo, o na nginya nja ya murango, nake akimahunjiria uhoro. ³ Nihookire andu, makimurehera mundu waruarite murimu wa gukua ciga, akuuithwo ni andu ana. ⁴ Na tondu matingahotie kumukinyia haria Jesu aari ni undu wa uingi wa andu-ri, magitharuria nyumba iguru wa hau Jesu aari na maarikia kuhatharia, makiharurukia mundu ucio wakuite ciga ari kibarini kiu aakomeire. ⁵ Riria Jesu oonire witikio wao, akira mundu ucio wakuite ciga atiri, “Muriu, niwarekero mehia maku.”

⁶ Na riri, arutani amwe a watho maariri ho, nao makiiyuria na ngoro atiri, ⁷ “Mundu uyu ekwaria uguo niki? Ni araruma Ngai! Nuu ingi unghota kurekanira mehia tiga Ngai wiki?”

⁸ O rimwe Jesu akimenya thini wa roho wake ati uguo niguu meciiragia ngoro-ini ciao, nake akimooria atiri, “Ni kii gigituma mwicirire maundu macio ngoro-ini cianyu? ⁹ Ni undu uriku muthuthu: kwira mundu uyu ukuite ciga atiri, ‘Ni warekero mehia maku,’ kana kumwira atiri, ‘Ukira woe kibar giaku witware?’ ¹⁰ No nigeetha mumenye ati Muriu wa Mundu ari na uhoti guku thi wa kurekanira mehia-ri ...” Akira mundu ucio wakuite ciga atiri, ¹¹ “Ndakwira atiri, ukira, oya kibar giaku uinuke mucii.” ¹² Nake agiukira, akioya kibar giake, agithiira andu othe mamwiroreire. Undu ucio ugithuma andu othe magege, nao makigooa Ngai, makiuga atiri, “Kai tutiri tuona undu ta uyu-ri!”

Gwitwo kwa Lawi

¹³ O ringi Jesu nioimarire agithi hugururu-ini cia iria; nakio kirindi kinene gigituka kuri we, nake akiambiriria gukiruta uhoro. ¹⁴ Na hinda iria aahitukaga, akiona Lawi muriu wa Alufayo aikarite haria heetagiro mbeeca cia igooti. Jesu akimwira atiri, “Nimirira,” nake Lawi agiukira akimurumirira.

¹⁵ Na riria Jesu aariaga irio cia hwa-ini nyumba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingi na ehia nimirianiire nake na arutwo ake, tond maariri aingi nimirumirire. ¹⁶ Riria arutani a watho ari maariri Afarisai moonire akirianiira na andu ehia na etia mbeeca cia igooti, makiuria arutwo ake atiri, “Arianagira na etia mbeeca cia igooti na ehia niki?”

¹⁷ Nake Jesu aigua uguo akimeera atiri, “Andu ari agima miri ti o mabataragio ni ndagitar, no ni ari aruaru. Ndiokire gwa andu ari athingu, no ni ari ehia.”

Jesu Kuurio Uhoro wa Kwihinga kura Irio

¹⁸ Na riri, arutwo a Johana na Afarisai nimehingite kura irio. Andu amwe magika makuria Jesu atiri, “Niki gitumaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehinge kura irio, no arutwo aku matihingaga?”

¹⁹ Nake Jesu akimacookeria atiri, “Ageni a mihakania mangihinga kura irio atia riria ari hamwe nao? Matingihinga riria riothe mar hamwe nake. ²⁰ No ihinda nirigakinyia riria mihakania akeetherio kuuma kuri o, na hinda iyo nimatehinga kura irio.”

²¹ “Gutiri mundu wikagira nguo nguru kiraka kieru. Angika uguo, kiraka kiu kieru no kiguucie nguo iyo nguru, nakio gitume hau hataruku haturie makiria. ²² Ningi gutiri mundu wikiraga ndibe ya muhihano mondo-ini nguru. Angika uguo, ndibe iyo no itarure mondo icio, nayo ndibe iyo itike, nacio mondo ithuke. No riri, ndibe ya muhihano iikiragwo thini wa mondo njeru.”

Mwathani wa Thabatu

²³ Na muthenya umwe wari wa Thabatu-ri, Jesu niatuikaniire migunda-ini ya ngano. Na riria aathiiaga ari hamwe na arutwo ake, arutwo makiambiriria gutua ngira cia ngano. ²⁴ Nao Afarisai makimwira atiri, “Ta rora, ni kii kiratuma arutwo aku meke uria watho utetikiritie muthenya wa Thabatu?”

²⁵ Nake akimacookeria atiri, “Kai mutari mwathoma uria Daudi we mwene na ari maariri nake meekire riria maariri ahutu na makabatario ni gia kura? ²⁶ Aatoonyire nyumba ya Ngai riria Abiatharu aari muthinjiri-Ngai uria munene, akiria migate iria yamuriirwo Ngai, o iria yetikiritio kuragwo ni athinjiri-Ngai oiki. Na agicooka akihe uria maariri nake imwe yayo.”

²⁷ Ningi akimeera atiri, “Muthenya wa Thabatu wekirirwo ho ni undu wa mundu, no mundu ndombirwo ni undu wa Thabatu. ²⁸ Ni undu ucio, Muriu wa Mundu ni Mwathani o na wa muthenya wa Thabatu.”

3

¹ Ningi nīatoonyire thunagogi rīngi, na thīnī nī kwarī na mündū wonjete guoko. ² Andū amwe ao nīmacaragia ündū mangīthitangīra Jesū, nī ündū ücio makīmūrora mūno mone kana nīekūhonia mündū ücio mūthenya wa Thabatū. ³ Nake Jesū akīra mündū ücio warī mwonju guoko atīrī, “Rūgama haha mbere ya andū othe.”

⁴ Ningi Jesū akīmooria atīrī, “Nī ündū ürikū mwītīkīrie nī watho mūthenya wa Thabatū; nī gwika wega kana nī gwika üuru, nī kūhonokia muoyo kana nī kūūra?” No-o magīkīra ki.

⁵ Akīmarora arakaire, na aigūte üuru nī ündū wa üremi wa ngoro ciao, akīra mündū ücio atīrī, “Tambūrūkia guoko gwaku.” Nake agīgūtambūrūkia, nakuo guoko gūkihona biū. ⁶ Hīndi iyo Afarisai makiumagara na makīambīrīria gūthugunda me hamwe na Aherodia üria mangīūra Jesū.

Gikundi Kīnene Kūrūmīrīra Jesū

⁷ Nake Jesū na arutwo ake makiuma kūu magīthī iria-inī, nakīo gikundi kīnene kīa andū kuuma Galili gīkīmūrūmīrīra. ⁸ Na rīria maiguire üria wothē eekaga, andū aingī magīka kūrī we moimite Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mūrīmo üria üngī wa Jorodani, o na kuuma kūrīa gwakuhīrīrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondū wa gikundi kīu, akīra arutwo ake mamūhaarīrīrie gatarū nīguo gikundi kīu gītige kūmūhatika. ¹⁰ Nīgūkorwo nīahonetie andū aingī, nī ündū ücio arīa maarī na mīrimū nīmatindikanaga nīguo mamūhutie. ¹¹ Na rīria rīothe ngoma thūku ciamuonaga, ciegūthagia thī mbere yake, igakaya ikiugaga atīrī, “Wee nīwe Mūrū wa Ngai.” ¹² Nowe agīcikaania na hinya mūno itikoige we nīwe ū.

Jesū Gūthuura Arutwo Ikūmi na Eerī

¹³ Jesū agīcooka akīambata kīrīma-inī na agūta arīa eyendeire, nao magīka harī we. ¹⁴ Akīamūra ikūmi na eerī, akīmatua atūmwō, nīgeetha makoragwo nake, na nīguo amatūmage makahunjie, ¹⁵ na magīe na ūhoti wa kūngata ndaimono. ¹⁶ Andū acio ikūmi na eerī aathuurire nī Simoni (üria aature Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedi na mūrū wa nyina Johana (nao acio akīmatua Boanergesi, ūguo nī kuuga Ariū a Marurumi); ¹⁸ na Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni üria Mūzelote ¹⁹ na Judasi Mūisikariota, üria wamūkunyañire.

Jesū na Beelizebuli

²⁰ Ningi Jesū agītoonya nyūmba, na o rīngi kīrīndi gīkūngana o nginya we na arutwo ake makīremwo nī kūrīa irio. ²¹ Rīria andū ao maiguire ūhorō ücio, magīthī kūmūnyiita, nīgūkorwo moigire atīrī, “Nīagūrūkīte.”

²² Nao arutani a watho arīa maikūrūkīte kuuma Jerusalemu makiuga atīrī, “Aiyūrītō nī Beelizebuli! Araingata ndaimono na hinya wa mūnene wa ndaimono.”

²³ Nī ündū ücio Jesū akīmeeta, na akīmarīria na ngerekano, akīmeera atīrī: “Shaitani angīhota atīa kūngata Shaitani?” ²⁴ ūthamaki ūngāmūkana guo mwene, ūthamaki ücio ndūngītūūra. ²⁵ Nyūmba ūngāmūkana na andū ayo mōkanīrīe, nyūmba iyo ndūngītūūra. ²⁶ Nake Shaitani angīyūkīrīra we mwene na aamūkane-rī, ndangītūūra; nī gūthira egūthira. ²⁷ Na gūtīrī mündū ūngīhota gūtoonya nyūmba ya mündū njamba na amūtunye indo ciake, tiga ambire kuoha mündū ücio njamba. Hīndi iyo no rīo angīhota kūmūtunye indo cia nyūmba yake. ²⁸ Ndamwīra atīrī na ma, andū nīmakarekero mehīa mao mothe o na irūmi ciao ciothe iria magaaakorwo marumīte Ngai nacio. ²⁹ No üria wothē ūkaaruma Roho Mūtheru ndarī hīndi akarekero, nīehītīe rīhīa rīa gūtūūra tene na tene.”

³⁰ Ogīre ūguo tondū moigaga atīrī, “Arī na ngoma thūku.”

Nyina na Ariū a Nyina na Jesū

³¹ Hīndi iyo, nyina wa Jesū na ariū a nyina na Jesū magīka. Makīrūgama nja, magītūma mündū atoonye akamwīte. ³² Nakīo gikundi kīa andū nīgīaikarīte thī hau kīmūrigīciīrie, nao makīmwīra atīrī, “Maitūguo na ariū a maitūguo marī nja magīgūcaria.”

³³ Nake akīmooria atīrī, “Maitū na ariū a maitū nī a?”

³⁴ Agīcooka akīrora arīa maikarīte mamūrigīciīrie, akīmeera atīrī, “Maitū na ariū a maitū nī aya! ³⁵ Üria wothē wīkaga maündū marīa Ngai endaga, ücio nīwe mūrū wa maitū, na mwarī wa maitū, o na maitū.”

4

Ngerekano ya Mūhuri wa Mbeū

¹ Nake Jesū akīambīrīria kūrūtana o rīngi arī kūu hūgūrūrū-inī cia iria. Na rīrī, gikundi kīa andū kīria kīonganīte gīkamūrigīciīria kīari kīnene nginya gīgītūma atoonye gatarū-inī, agīkara thīnī wako kūu iria-inī; nao andū acio angī othe magīkara hūgūrūrū-inī cia iria. ² Na akīmaruta maündū maingī na ngerekano, na akīrutana akīmeera atīrī, ³ “Ta thīkīrīria! Mūrīmi ūmwe nīoimagarire akahure mbeū ciake. ⁴ Na rīria aahuraga mbeū icio, imwe ikīgūa mūkīra-inī wa njīra, nacio nyoni igīka igīcīria. ⁵ Iria ingī ikīgūa rūnyanjara-inī kūrīa gūtaari na tīri mūingī. Nacio ikīmera narua tondū tīri ndwarī mūrīku. ⁶ No rīria rīua rīaarire rīgīcina mīmera iyo, nayo ikīuma tondū ndīarī na mīri. ⁷ Mbeū iria ingī ikīgūa mīigua-inī, nayo mīigua igīkūra, igīthararia mbeū icio ikīaga gūciara. ⁸ Ingī nacio ikīgūa tīri-inī mūnoru. Ikīmera, igīkūra na igīciara maciaro, imwe ikūmia maita mīrongo itatū, ingī maita mīrongo itandatū, o na ingī maita igana.”

⁹ Jesū agīcooka akiuga atīrī, “Üria üri na matū ma kūgua, nīakīgue.”

¹⁰ Na rīria aarī wiki, arutwo arīa ikūmi na eerī, o na arīa angī maarī hamwe nake, makīmūria ūhoro wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akīmeera atīrī, “Inyuī nīmūheetwo ūmenyo wa kūmenya hitho cia ūthamaki wa Ngai. No arīa marī na kūu nja maaragīrio maūndū mothe na ngerekano ¹² nīgeetha, “matūire maroraga no makaaga kuona,

na matūire maiguaga na matimenye ūndū;
nīguo hihi matikae kūgarūrūka marekerwo mehia maol!”

¹³ Ningī Jesū akīmooria atīrī, “Kaī mūtanataukīrwo nī ngerekano īyo? Mūngikīmenya atīa ngerekano iria ingī? ¹⁴ Mūrīmi ahuraga kiugo kīa Ngai. ¹⁵ Andū amwe matarīi ta mbeū iria ciagūire njīra-inī harīa ūhoro ūhuragwo. Acio nī arīa maiguaga ūhoro, na maarīkia kūigua-rī, Shaitani agooka akeheria ūhoro ūcio wahaandwo thīnī wao. ¹⁶ Angī nao matarīi ta mbeū iria ciagūire rūnyanjara-inī. Acio nī arīa maiguaga ūhoro na o rīmwe makawamūkīra na gīkeno. ¹⁷ No tondū matirī na mīri-rī, maikaraga o kahinda kanini. Hīndī irīa thīina woka kana maanyariirwo nī ūndū wa ūhoro wa Ngai, magūūaga o narua. ¹⁸ Angī nao matarīi ta mbeū iria ciagūire mīigua-inī. Acio nī arīa maiguaga ūhoro, ¹⁹ no mīhang’o ya maūndū ma mūtūūrīre ūyū, na kūheenererio nī ūtonga, na merirīria ma maūndū mangī, magathararia ūhoro ūcio, magatūma wage maciaro. ²⁰ Angī matarīi ta mbeū iria ciagūire tīiri-inī ūrīa mūnoru. Acio nī arīa maiguaga ūhoro, makawītīkīra, na magaciara maciaro, amwe maita mīrongo itatū, na angī maita mīrongo itandatū, o na angī maita igana ma kīrīa kīahaandirwo.”

Tawa Ūgīrīrwo Handū Igūrū

²¹ Jesū agīcooka akīmooria atīrī, “No anga tawa wakagio ūgacooka ūgakunikīrio na irebe, kana ūkaigwo rungu rwa ūrīri? Handū ha ūguo githī ndūigagīrwo handū igūrū? ²² Nīgūkorwo kīrīa gīothe kīrī hitho-inī nīgīkaguūrio, nakīo kīrīa gīothe kihithītwo nīgīkarehwo ūtheri-inī. ²³ Akorwo mūndū arī na matū ma kūigua, niakīgue.”

²⁴ Agithīi na mbere, akīmeera atīrī, “Menyagīrīrai wega ūrīa mūiguaga. Gīthimi kīrīa mūthimanagīra nakīo, no kīo mūrīthimagīrwo nakīo, na nīmūrīkīragīrīrio. ²⁵ Ūrīa wothē wī na indo niakongererwo nyingī; na ūrīa wothē ūtarī nīagatuunywō o na kīrīa arī nakīo.”

Ngerekano ya Mbeū Īrakūra

²⁶ Jesū agīcooka akiuga atīrī, “Ūthamaki wa Ngai ūtarīi ta mūndū ūrīa ūhaandaga mbeū tīiri-inī. ²⁷ Akomaga ūtukū na agokīra mūthenya, nacio mbeū ikamera na igakūra, nowē ndamenyaga ūrīa ikūruga. ²⁸ Tīiri guo mwene nīguo ūtūmaga iciare. Ciambaga kūruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ūcio igira thīnī hakagīa na hīndī irīa njiganu. ²⁹ Na maciaro macio maarīkia kūūma, mūrīmi ūcio akoya rūhūi rwa igetha, akagetha tondū hīndī ya magetha nī yakinya.”

Ngerekano ya Mbeū ya Karatarī

³⁰ Agīcooka akiuga atīrī, “Tūngihaanania ūthamaki wa Ngai na kī? Kana nī ngerekano īrikū tūngīheana ūhoro waguō nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeū ya karatarī, arī yo mbeū irīa nini mūno mūhaandaga tīiri-inī. ³² No yahaandwo-rī, ikūruga īgatuika mūmera mūnene gūkīra mīmēra irīa ingī yothē ya mūgūnda, na ūkagīa na hongē nene ngīnya nyoni cia rīera-inī igooka igaaka itara na ikahurūka kūruru-inī kīaguo.”

³³ Jesū nīamaheaga ūhoro na ngerekano ingī nyingī ta icio o ta ūrīa mangīahotire kūigua. ³⁴ Gūtīrī ūndū aameeraga atekwaria na ngerekano. No rīria maarī na arutwo ake oiki, nīamataragīria maūndū mothe.

Jesū Kūhooreria Makūmbī ma Maaī

³⁵ Na mūthenya o ūcio gwakinya hwaī-inī-rī, akīira arutwo ake atīrī, “Nītūringēi tūthīi mūrīmo ūūrīa ūngī.” ³⁶ Na maarīkia gūtiga gīkundi kīa andū na thuutha, makīhaica gatarū-inī o harīa Jesū aarī. Na nī kwārī na tūtārū tūngī twatwanire hamwe nake. ³⁷ Na rīrī, kūu iria-inī gūkīgīa na kīhuhūkano kinene, namo makūmbī ma maaī magītōonya gatarū thīnī, o ngīnya gākīenda kūūrīra. ³⁸ Jesū aarī toro akomeire muto mūthia-inī wa gatarū. Nao arutwo makīmūkīria makīmūria atīrī, “Mūrutani, kaī wee ūtaramaka tūkīūrīra maaī-inī?”

³⁹ Nake Jesū agīūkīra, agīkaania rūhuho na akīira makūmbī macio ma iria atīrī, “Kira! Na ūhoorere!” Naruo rūhuho rūgītiga kūhurutana, gūkīhoorera biū.

⁴⁰ Jesū akūiria arutwo ake atīrī, “Nī kīi gītūmīte mūmake ūguo? O na rīu mūtīrī mūretīkia?”

⁴¹ Nao magītīgīra mūno na makīūranīa atīrī, “Kaī mūndū ūyū akīrī ūū? Tondū o na rūhuho na makūmbī ma iria nīramwathīkīra!”

5

Kūhonio kwa Mūndū warī na Ndaīmōno

¹ Jesū na arutwo ake magīkinya mūrīmo ūūrīa ūngī wa iria, magīthīi būrūrī wa Agerasi. ² Na Jesū aarīkia kuuma gatarū-inī, agītūngwo nī mūndū warī na ngoma thūku oimīte mbīrīra-inī. ³ Mūndū ūcio aatūūruga kūu mbīrīra-inī, na gūtīrī mūndū ūngīahotire kūmuoha na kīndū, o na mūnyororo. ⁴ Nīgūkorwo nīohagwo kaingī na mīnyororo moko na magūrū, no akamītūanga icunjī na akoinanga igera iria ciamuohaga magūrū. Na gūtīrī mūndū warī na hīnya wa kūmūhooreria. ⁵ Aatūūruga akayaga ūtukū na mūthenya, kūu mbīrīra-inī na irīma-inī agītēmanganga na mahiga.

⁶ Rīria onīre Jesū arī o haraaya akīhanyūka, akīgūithia thī mbere yake. ⁷ Akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Ūrenda atīa na nīi, wee Jesū, Mūrū wa Ngai-Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno? Ndagūthaita

na Ngai ndũkaanyariire!” ⁸ Nĩgũkorwo Jesũ aamwĩrite atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku uma thĩĩnĩ wa mũndũ ũyũ!”

⁹ Jesũ agĩcũoka akimũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akimũcũokeria atĩrĩ, “Njĩtagwo Legioni, nĩgũkorwo tũrĩ aingĩ.”* ¹⁰ Nake agĩkĩrĩria gũthaita Jesũ mũno ndagacingate ciume bũrũri ũcio.

¹¹ Na rĩrĩ, haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩaga harũũka-inĩ cia kĩrĩma kiarĩ hakuhiĩ na hau. ¹² Ndaĩmono icio igũthaita Jesũ, ikimwĩra atĩrĩ, “Twĩtikĩrie tũthĩĩ kũrĩ ngũrwe irĩa, tũtoonye thĩĩnĩ wacio.”

¹³ Nake agĩcĩtikĩria. Nacio ndaĩmono icio ikũma igĩthĩĩ igĩtoonya thĩĩnĩ wa ngũrwe. Rũũru rũu ruothe rwa mũigana wa ngũrwe ngĩrĩ igĩrĩ, rũkĩharũũka kĩhurũũka-inĩ na ihenya rũgĩtoonya irĩa-inĩ, rũkĩũria.

¹⁴ Arĩa maarĩthagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthĩĩ kũheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, nao andũ magĩũka kuona ũria gwekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa mookire harĩ Jesũ, makĩona mũndũ ũria warĩ na Legioni ya ndaĩmono aikarĩte thĩ hau, ehumbĩte nguo na arĩ na meciiria mega; nao magĩũtigĩra. ¹⁶ Andũ arĩa moonete ũndũ ũcio ũgĩkwũ makĩũra andũ acio angĩ maũndũ marĩa mekĩkire kũrĩ mũndũ ũcio waiyũritwo nĩ ndaĩmono, o na makĩmahe ũhoru wa ngũrwe. ¹⁷ Nao andũ acio makĩambĩrĩria gũthaita Jesũ oime bũrũri ũcio wao.

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ aatoonyaga gatarũ, mũndũ ũcio warutĩtwo ndaĩmono agĩthaita Jesũ etikire mathĩĩ nake. ¹⁹ No Jesũ akimũgĩria, akimwĩra atĩrĩ, “Inũka mũcĩĩ kũrĩ andũ anyu, ũmeere ũria wothĩ Mwathani agwĩkĩire, o na ũria akũguĩrĩre tha.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio agĩthĩĩ akiambĩrĩria kũheana ũhoru kũu Dekapoli wa maũndũ marĩa mothe Jesũ aamwĩkĩire. Nao andũ othe makĩgega.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũũaru

²¹ Nake Jesũ aarĩkia kũringa ringĩ na gatarũ na aakinya mũrĩmo ũria ũngĩ wa irĩa, kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkũũngana harĩ we o hau aarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa. ²² Na hĩndĩ o ĩyo mũnene ũmwe wa thunagogi wetagwo Jairũ agĩũka hau. Oona Jesũ, akĩgũthĩia thĩ magũrũ-inĩ make ²³ akimũthaita mũno, akimwĩra atĩrĩ, “Kairĩtu gakwa gakirie gũkua. Ndagũthaita ũũke, ũgakaigĩrĩre moko nĩgeetha kahone, gatũũre muoyo.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩĩ nake.

Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩkĩmũrũmĩrĩra, na gĩkamũhatĩkaga na mĩena yothĩ. ²⁵ Na rĩrĩ, hau nĩ haarĩ na mũtumia watũũre oiraga thakame miaka ikũmi na ĩrĩ. ²⁶ Nĩathĩĩnikĩte mũno agĩthondekwo nĩ mandagĩtarĩ aingĩ, na akahũthĩra kĩrĩa gĩothe aakoretwo nakĩo, no handũ ha kũhona aakĩragĩrĩria o kwĩhĩrwo. ²⁷ Rĩrĩa aigũire ũhoru wa Jesũ, agĩũka na thuutha wake gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ, akĩhutia nguo yake, ²⁸ tondũ eeciirĩrie atĩrĩ, “Ingĩhutia nguo ciake, no hone.” ²⁹ O rĩmwe agĩtiga kuura, na akĩigua nĩhehererio thĩĩna mwĩrĩ-inĩ wake.

³⁰ Nake Jesũ o rĩmwe akĩigua atĩ hinya nĩwoima harĩ we. Akĩhũgũrĩra kĩrĩndĩ kũu akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio wahutia nguo ciakwa?”

³¹ Nao arutwo ake makĩmũcũokeria atĩrĩ, “Woria ‘Nũũ wahutia?’ ũkĩonaga ũria andũ aya marakũhatĩka?”

³² No Jesũ akĩroranga one nũũ wamũhutĩte. ³³ Nake mũtumia ũcio, aamenya ũria eekĩtwo, agĩũka, akĩgũthĩia magũrũ-inĩ make akĩĩnainaga nĩ guoya, akĩmũhe ũhoru wothĩ ũria watarĩ. ³⁴ Nake Jesũ akimwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩtikio waku nĩguo watũma ũhone; thĩĩ na thayũ na ũhone mũrĩmũ waku.”

³⁵ O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩaragia-rĩ, hagĩũka andũ moimite kwa Jairũ ũria warĩ mũnene wa thunagogi, makimwĩra atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩakua. ũgũgĩthĩĩna mũrutani ringĩ nĩkĩ?”

³⁶ Nake Jesũ akĩaga gũthĩkĩrĩria ũguo moigaga, akĩĩra mũnene ũcio wa thunagogi atĩrĩ, “Wee ĩtikia na ndũgetĩre.”

³⁷ Jesũ ndetĩkĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ amũrũmĩrĩre, o tiga Petero na Jakubu na Johana mũrũ wa nyina na Jakubu. ³⁸ Na maakinya mũcĩĩ kwa mũnene ũcio wa thunagogi, Jesũ akĩona andũ magagaĩte makĩĩrĩra na makiugagĩrĩria. ³⁹ Agĩtoonya thĩĩnĩ akĩmeera atĩrĩ, “Kĩagago gĩkĩ gĩothe na kĩrĩro nĩ cia kĩ? Mwana ti mũkuũ, no nĩ gũkoma akomete.” ⁴⁰ Nao makĩmũthekeera.

Na thuutha wa kũmoimĩria nja othe, akĩoya ithe na nyina wa mwana na arutwo arĩa aarĩ nao magĩtoonya harĩa mwana ũcio aarĩ. ⁴¹ Akĩnyĩtia mwana guoko, akimwĩra atĩrĩ, “Talitha kumi!” (naguo wataũrwo nĩ ta kuuga, “Kairĩtu gaka, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!”) ⁴² O rĩmwe kairĩtu kau gagũũkĩra, gakiambĩrĩria gũthĩĩ (nako kaarĩ na ũkũrũ wa miaka ikũmi na ĩrĩ). Nao mona ũguo makĩgega mũno. ⁴³ Nake akimakaanĩ mũno matikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũcio, na akĩmeera makahe kĩndũ gĩa kũria.

6

Mũnabĩĩ ũtarĩ Mũtĩĩe

¹ Thuutha ũcio Jesũ akĩuma kũu agĩthĩĩ itũũra rĩao, arĩ hamwe na arutwo ake. ² Mũthenya wa Thabatũ wakinya, Jesũ akiambĩrĩria kũruta andũ ũhoru arĩ thĩĩnĩ wa thunagogi, na andũ aingĩ arĩa maamũguire makĩgega.

Nao makĩũranĩa atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aarutire maũndũ maya kũ? Nĩ ũũgĩ wa mũthemba ũrĩkũ ũyũ aheetwo, atĩ o na nĩaringaga ciama!” ³ Gĩthĩ ũyũ ti ũria bundi wa mbaũ? Gĩthĩ ũyũ ti mũrũ wa Mariamu, o we mũrũ wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarĩ a nyina gĩthĩ matĩrĩ gũkũ hamwe na ithũ?” Nao makĩmũrakarĩra.

* 5:9 Legioni nĩ kiugo gĩa Kĩroma gĩa kuuga “mbũtũ ya thĩgari ngĩrĩ ithathatũ” (6,000).

⁴ Jesu akimeera atiri, “Kundu munabii ataheagwo gitio no itura-ini riake, na kwa andu a nyumba yao, na gwake mucii.” ⁵ Nake Jesu ndaahotire kuringa ciana kuu, o tiga ati niaigiriire andu mataari aingi moko aria maaru aruaru nao makihona. ⁶ Nake akigega ni undu wa uria maagite witikio.

Jesu Gutuma Arutwo aria ikumi na Eeri

Jesu agicooka agithii akirutanaga itura gwa itura. ⁷ Agicooka agita arutwo aria ikumi na eeri, akimatuma mathii eeri eeri na akimahe uhoti wa kuingata ngoma thuku.

⁸ Na akimeera atiri, “Mutigekuure kindu o naki rugendo-ini tiga o mutirima; na mutigakuue mugate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-ini cianyu. ⁹ Ikarai iraatu no mutigakuue nguo cia kugarurira. ¹⁰ Riria riothe mwatoonya nyumba, ikarai kuo nginya riria mukoima itura riu. ¹¹ Na kuria andu matakamunyiita ugeni kana marege kumuthikiriria-ri, mukiuma kuo mukaaribariba maguru manyu rukungu rutike, rutuke ura wa kumatuira ciira.”

¹² Nao makiumagara magithii makihunjugia ati andu merire. ¹³ Ningi makiingata ndaimono nyingi na magitiriria andu aingi aria maaru aruaru maguta nao makihona.

Johana Mubathania Kurengwo Mutwe

¹⁴ Muthamaki Herode niaiguire uhoro ucio, nigukorwo riitwa ria Jesu niriagite igweta muno. Andu amwe moigaga atiri, “Johana Mubathania niariukite kuuma kuri aria akuu, na nkiko ari na hinya munene ugo wa kuringa ciana.”

¹⁵ Angi nao makoiga atiri, “Uyu ni Elija.”

Angi nao makoiga atiri, “Uyu ni munabii ta umwe wa aria a tene.”

¹⁶ Nowe Herode riria aiguire uhoro ucio, akiuga atiri, “Johana, mundu uria ndaatinithirie mutwe-ri, niariukite kuuma kuri aria akuu!”

¹⁷ Nigukorwo, Herode we mwene nianyiitithie Johana na akamukithia njeera. Eekite ugo ni undu wa Herodia, uria waru mutumia wa muru wa nyina Filipu, nigukorwo Herode niamuhikithie. ¹⁸ Nake Johana nieraaga Herode atiri, “Nduri na rutha kuhikia mutumia wa muru wa maituguo.” ¹⁹ Ni undu ucio Herodia agituma Johana ithu na akienda kumuiragithia. No ndangahotire gwika ugo, ²⁰ nigukorwo Herode nietigirite Johana na akamugitagira, tondū nioi ati aari mundu muthingu na mutheru. Herode nathikagiriria Johana, no niatangikaga muno amugua; no niendaga muno kumuthikiriria.

²¹ Na riri, muthenya umwe Herodia niagire na mweke. Herode niarugithirie iruga inene ria kuririkana muthenya wa guciarwo gwake, nake agita anene aria maamuteithagia na atongoria ake a mbutu cia ita, na andu aria maaru igweta kuu Galili. ²² Na riria mwaru wa Herodia aatoonyire kuu maaru na akiina-ri, agikenia Herode na ageni ake aria meetitwo iruga riu.

Muthamaki akira muriitu ucio atiri, “Hooya o kiria giothe ungenda na ningukuhe.” ²³ Akihita, akimwira atiri, “Kiria giothe ungihooya ningukuhe, o na angikorwo ni nuthu ya uthamaki wakwa.”

²⁴ Muriitu ucio agithii akiria nyina atiri, “Ni ki ngwitia?”

Nyina akimucokeria atiri, “Itia mutwe wa Johana Mubathania.”

²⁵ O rimwe muriitu ucio akihiaha, agitoonya he muthamaki, akimwira atiri, “Ngwenda uhe o riu mutwe wa Johana Mubathania uri thini na kiuga.”

²⁶ Muthamaki akiuga kieha muno, no tondū wa mwihitwa wake na ni undu wa ageni ake, ndangiaregire gwika ugo oritio. ²⁷ Ni undu ucio agituma muthigari umwe wa aria maamurangagira, o hindi iyo akimwatha athii arehe mutwe wa Johana. Mundu ucio agithii njeera agitinia Johana mutwe ²⁸ akiurehe na kiuga, akienegera muriitu ucio, nake akiunegera nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua uhoro ucio, magituka, makioya mwiri wake, magithii, makithika.

Jesu kuche Andu Ngiri Ithano Irio

³⁰ Atumwo nimagomanire haru Jesu, makimwira maundu maria mothe meekite, na maria maarutite andu. ³¹ Na tondū wa uria andu aingi mookaga magithiiga-ri, matingahotire kuona o na hindi ya kuria irio, nake Jesu akimeera atiri, “Ukai inyu oiki, tuthii handu hataru inegene, tukahuruke.”

³² Ni undu ucio makiingira gataru maru oiki, magithii handu hataru andu. ³³ Nao andu aingi aria maamonire magithii, makimamenya, magiteng'era na maguru moimite matuura-ini mothe, magikinya mbere yao. ³⁴ Na riria Jesu oimire gataru, akiona andu aingi, akimaigua tha, tondū mataari ta ng'ondū itari na muriithi. Ni undu ucio akiambiriria kumaruta maundu maingi.

³⁵ Na gwatua gutuka, arutwo ake magithii kuri we, makimwira atiri, “Guku ni weru-ini na riu gukirii gutuka. ³⁶ Ira andu aya mathii nguo makinye migunda-ini na matuura-ini maria me hakuhi makegurire kindu gia kuria.”

³⁷ Nowe akimacokeria akimeera atiri, “Mahee kindu gia kuria ari inyu.”

Nao makimuria atiri, “Urenda tuthii tukagure migate ya dinari magana meeru tumahe marie?”

³⁸ Nake akimooria atiri, “Muri na migate igana? Thii mureore.”

Hindi iria maarorire makimwira atiri, “Hari na migate itano, na thamaki igiri.”

³⁹ Nake Jesu agiathana andu othe maikare thi ikundi ikundi kuu nyeki-ini iria yari ho nduru. ⁴⁰ Ni undu ucio magikara thi maru ikundi cia andu igana na cia andu mirongo itano. ⁴¹ Nake akioya migate iyo itano na thamaki icio igiri, akirora na iguru, agicooka ngaatho na akienyuranga migate iyo. Agicooka akiminengera arutwo ake mahe andu. Ningi akioya thamaki icio igiri akimagayania othe. ⁴² Nao othe makiria makihuna, ⁴³ nao arutwo makigungania cienyu cia migate na cia thamaki iria ciatigithe makiiyuria ciondo ikumi na igiri. ⁴⁴ Muigana wa arume aria othe maariire irio icio maaru ngiri ithano.

Jesū Kūgerera Maa Igūrū

⁴⁵ Na hīndi o iyo Jesū akīra arutwo ake matoonye gatarū mathiiage mbere yake makinye Bethisaida, mūira wa oigire kīrindi ūhoro. ⁴⁶ Thuutha wa kūmoigira ūhoro, akiambata kīrīma-ini agithii kūhooya.

⁴⁷ Na gūgikinya hwa-ini, gatarū kaari gatagati ka iria, nake Jesū aari thi nyūmū ari wiki. ⁴⁸ Nake akiona arutwo makīgūmīra gūtware gatarū, tondū rūhuho rwerekeire na kūrīa moimaga. Na rīrī, ta thaa kenda cia ūtūku, Jesū agithii kūrī o agereire maa igūrū. Nake aari o hakuhi kūmahitūka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maa igūrū magīciiria nī ngoma moonaga. Magīkaya ⁵⁰ tondū othe nīmamuonire na magītīgira mūno.

O hīndi iyo Jesū akimeera atīrī, “Ūmīrīriai! Nī nīi. Tigai gwitīgira.” ⁵¹ Agīcooka agitoonya gatarū kau maarī, naruo rūhuho rūgītūika. Nao makīgega mūno, ⁵² tondū matiataūkīrwo nī ūhoro wa mīgate iyo; ngoro ciao ciari o nyūmū.

⁵³ Na maarīkia kūringa mūrīmo ūrīa ūngī, magīkinya Genesareti, makīoha gatarū kao hūgūrūrū-ini cia iria. ⁵⁴ Maarīkia kuuma gatarū-ini, o rīmwe andū makīmenya Jesū. ⁵⁵ Magītūikania būrūrī-ini ūcio wothē magakuuaga andū ari maarī arūaru na ibarī, makīmatwaraga kūrīa guothe maiguaga atī nīkuo ari. ⁵⁶ Na kūrīa guothe aathiiaga, mīci-ini, na tūtūūra-ini o na kana mīgūnda-ini o, maigaga ari arūaru ndūnyū-ini, na makamūthaitha ametīkīrie naarī mahutie gīcūrī kīa nguo yake, na ari othe maamūhutirie makīhona.

7

Kīndū kīrī Thaaahu na Gītārī Thaaahu

¹ Na rīrī, Afarisai na arutani amwe a watho ari moimīte Jerusalemu makīūngana harī Jesū na ² makīona arutwo ake amwe makīrīa irio na moko maarī na thaaahu, ūguo nī ta kuuga, matethambite moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matīrīaga irio matethambite moko mao wega kūringana na kīrīra gīa athuuri. ⁴ Rīrīa moima ndūnyū matingīrīa matambite gwithamba. Na nī marūmagia irīra ingī, ta gūthambia ikombe, na nyūngū o na mbirika).

⁵ Nī ūndū ūcio Afarisai na Arutani a watho makīūra Jesū atīrī, “Nī kī gītūmaga arutwo aku mage gūtūūra kūringana na irīra cia athuuri, na makārīaga irio na moko marī na thaaahu?”

⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Isaia aaririe ma rīrīa aarathire ūhoro wanyu, inyuū hinga ici; o ta ūrīa kwandikītwo atīrī:

“Andū aya maaheaga gītīo na mīromo,
no ngoro ciao ikoragwo irī kūrāya na nīi.

⁷ Nao maahooyaga o tūhū;
morutani marīa marutanaga no mawatho ma andū.”

⁸ Mūtiganīrie maathani ma Ngai, mūkarūmia irīra cia andū.”

⁹ Agīcooka akīmeera atīrī, “Ti-itherū nīmūgīte na njīra njega ya gūtiganīria maathani ma Ngai atī nīguo mūrūmie irīra cianyu ene! ¹⁰ Nīgūkorwo Musa oigire atīrī, ‘Tīia thoguo na nyūkwa,’ na, ‘Ūrīa wothē ūkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ¹¹ No inyuū muugaga atī mūdū angīra ithe kana nyina atīrī, ‘Kīrīa ingīagūteithia nakīo nī Korubani’ (ūguo nī kuuga, nī kīeho kīamūrīre Ngai), ¹² na mūtīcookaga kūmwītīkīria ekire ithe kana nyina ūndū. ¹³ Nī ūndū ūcio mūkaagithia kiugo kīa Ngai kiene na ūndū wa kīrīra kīanyu kīrīa mūthiiaga mūgītiganagīra. Na nīmūkaga maūdū maingī ta macio.”

¹⁴ O rīngī Jesū agītā kīrīndi harī we agīkīra atīrī, “Inyuū andū aya othe, thikīrīriai na mūgue. ¹⁵ Gūtīrī kīndū kīrī nja ya mūdū kīngīmūgwatīa ‘thaaahu’ nī ūndū wa gūtoonya thīnī wake. No rīrī, kīrīa kiumaga thīnī wa mūdū nīkīo kīmūgwatīa ‘thaaahu’.” ¹⁶ (Aakorwo mūdū ari na matū ma kūguu, nīakīgue).

¹⁷ Thuutha wa gūtīgana na kīrīndi na gūtoonya nyūmba, arutwo ake makīmūria ūhoro wa ngerekano iyo. ¹⁸ Nake Jesū akīmooria atīrī, “O na inyuū mūtīrī mūrataūkīrwo o na rīrī? Kāi mūtōō atī gūtīrī kīndū gūtoonyaga thīnī wa mūdū kuuma na nja kīngīmūgwatīa thaaahu? ¹⁹ Nīgūkorwo gītitoonyaga ngoro-ini yake, no gūtoonyaga nda yake gīgacooka gīkoima mwīrī-ini wake.” (Akiuga ūguo-rī, Jesū nīgūtua aatuaga atī irio ciothe itirī thaaahu).

²⁰ Agithii na mbere na kwaria, akiuga atīrī, “Kīrīa kiumaga thīnī wa mūdū nīkīo kīmūgwatīa thaaahu. ²¹ Nīgūkorwo ngoro-ini cia andū nīkuo kuumaga meciiria mooru, ūhūuri maraya, na ūici, na ūragani, na ūtharia, ²² na ūkoroku, na rūmena, na maheeni, na ūūra-thoni, na ūiru, na njambanio, na mwītīo, o na ūrimū. ²³ Maūru maya mothe moimaga thīnī wa mūdū na makamūgwatīa thaaahu.”

Wītīkio wa Mūtumia Mūfoinike

²⁴ Nake Jesū akīuma kū agithii gūkuhi na Turo. Agītoonya nyūmba imwe na ndeendaga mūdū o na ūrīkū amenye atī ari kūu; no ndangīahotire kwīhitha. ²⁵ Na rīrī, mūtumia warī na kairītu kaari na ngoma thūku rīrīa aigūire ūhoro wake, agītūka akīgūthia thī magūrū-ini make. ²⁶ Mūtumia ūcio aari Mūyunani, waciārīrwo Foinike ya Suriata. Nake agīthaitha Jesū aingate ngoma iyo thūku yume thīnī wa kairītu gake.

²⁷ Nake Jesū akīmūwīra atīrī, “Reke ciana ciambe irīe ihūūne, nīgūkorwo ti wega kuoya mīgate ya ciana na kūmīkīria ngui.”

²⁸ Nake mūtumia ūcio akīmūcookeria atīrī, “Noguo Mwathani, no o na ngui irī rungu rwa metha nī irīaga rūitiki rūrīa rūitagwo nī ciana.”

²⁹ Jesū agīcooka akīmūwīra atīrī, “Nī ūndū wa ūguo wacookia-rī, wīthīre; ndaimono nīyoima thīnī wa mwarīguo.”

³⁰ Mūtumia ūcio akīnūka mūciī agīkora kaana gake gakomete ūrīrī-ini na ndaimono irīktie gūthii.

Kūhonio kwa Mūdū Ūtaiguaga na Ūtaaragia

³¹ Ningi Jesu akiuma kuu gikuhiri na Turo agituikaniria Sidoni, agikuruka nginya iria-ini ria Galili, agitoonya bururi wa Dekapoli. ³² Ari kuu andu amwe makimurehere mundu utaiuaga na utaaragia, makimuthaitha amugirire guoko.

³³ Na thuutha wa kumutwara handu keheri-ini, haraaya na kirindi, Jesu agitoonya ciara ciake matu ma mundu ucio. Agicooka agitua mata na kihutia rurimi rwa mundu ucio namo. ³⁴ Akirora na iguru, akihumuka na hinya, akimwira atiri, "Efatha!" (uguo ni kuuga, "Hinguka!"). ³⁵ Aarikia kuuga uguo matu ma mundu ucio makihinguka na rurimi rwake rukiregera akiambiriria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesu akimaatha matikeere mundu o na uriku. No uria akiragiriria kumakaania, noguo makiragiriria kwaria muno uhoro ucio. ³⁷ Nao andu makigega muno makiria, makiuga atiri, "Niekite maundu mothe wega. O na agatumaga andu aria matauaga maigwe na aria mataaragia maarie."

8

Jesu kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

¹ Na riri, matuku-ini macio kirindi kiingĩ gikiungana ringi. Na tondũ gitari na kindũ gia kũria-rĩ, Jesu agũta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, ² "Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha Nĩgũkorwo makoretwo hamwe na nĩ rĩu mĩthenya itatũ na matĩrĩ na kindũ gia kũria. ³ Ingĩmeera mainũke mahũtũtĩ mekũringĩkĩra njĩra, tondũ amwe ao moimĩte kũraya."

⁴ Nao arutwo makimũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ angĩruta irio cia kũmahũũnia kũ gũkũ werũ-inĩ uyũ?"

⁵ Jesu akĩmooria atĩrĩ, "Mũrĩ na mĩgate iigana?"

Nao makimũcookeria atĩrĩ, "Tũrĩ na mĩgate mũgwanja."

⁶ Akĩra kirĩndĩ giikare thĩ. Nake akĩoya mĩgate iyo mũgwanja, na aarĩkia gũcokia ngaatho akienyũranga mĩgate iyo, akĩminengera arutwo ake mahe andũ, nao magĩka o uguo. ⁷ O na nĩ maarĩ na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ; agicookia ngaatho nĩ undũ watuo, na akĩra arutwo magaire andũ. ⁸ Nao makĩria makiũũna. Thuutha ucio arutwo makiũngania cienyũ iria ciatigarite, ikiyũra ciondo mũgwanja. ⁹ Andũ arĩme aria maarĩre maarĩ ta ngiri inya. Na aarĩkia kũmeera mathĩ, ¹⁰ agĩtoonya gatarũ me na arutwo ake, magĩthĩ burĩri wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magĩka na makĩambiriria kũria Jesu ciũria. Makĩmwĩra aringe kĩa kuuma igũrũ no nikũmũgeria maamũgeragia. ¹² Nake akĩhumũka ihũmũka inene, akiũria atĩrĩ, "Nĩkĩ gĩgũtũma rũciaro rũrũ rũurie rũringĩrwo kĩa? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma gũtirĩ kĩa rukũringĩrwo." ¹³ Agicooka akĩmatiga, agĩtoonya gatarũ akiringa mũrimo uria ungĩ.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na riri, arutwo nĩmariganĩrwo nĩ gũkuua mĩgate, tiga o mũgate umwe marĩ nago gatarũ-inĩ. ¹⁵ Nake Jesu akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, "Mwĩmenyererei. Mwĩhũgagai ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na ya Herode."

¹⁶ Nao makĩaraniria uhoro ucio mundu na uria ungĩ, makĩrana atĩrĩ, "Aratwĩra uguo tondũ tũtirĩ na mĩgate."

¹⁷ Jesu aamenya uria meeranaga akĩmooria atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ kiratũma mwanarĩrie uhoro wa kwaga mĩgate? Nginya rĩu mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na kana mũkamenya? Nĩ kũũmia mũũmitie ngoro cianyu? ¹⁸ Anga mũrĩ na maitho na mũtionaga, na mũrĩ na matũ na mũtiuguaga? Kaĩ mũtararirikana? ¹⁹ Rĩria ndenyũrangĩre andũ aria ngiri ithano mĩgate iria itano-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrite cienyũ cia mĩgate?"

Nao makimũcookeria atĩrĩ, "Ciarĩ ciondo ikũmi na igĩrĩ."

²⁰ "Na rĩria ndenyũrangĩre andũ aria ngiri inya mĩgate iria mũgwanja-rĩ, nĩ ciondo ciigana muonganirie ciyũrite cienyũ cia mĩgate?"

Nao makimũcookeria atĩrĩ, "Ciarĩ ciondo mũgwanja."

²¹ Akĩmooria atĩrĩ, "Kaĩ mũtarĩ mũrataũkĩrwo nĩ uhoro nginya rĩu?"

Kũhonio kwa Mũtumumu Karia-inĩ ka Bethisaida

²² Na maakinya Bethisaida, andũ amwe makimũrehera mundu warĩ mũtumumu, na magĩthaita Jesu amũhutie. ²³ Akinyiita mundu ucio mũtumumu guoko, akĩmuumia na nja ya itũura. Na aarĩkia kũmũtũra mata maitho na kũmũgirĩra moko, Jesu akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ kũrĩ kindũ uroona?"

²⁴ Nake agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, "Nĩndirona andũ; no ngoona mahaana ta mĩti magĩthĩ."

²⁵ O ringĩ Jesu akĩgĩrĩra mundu ucio moko maitho. Hĩndĩ iyo maitho make makihingũka, agicooka kuona na akiona indo ciothe wega. ²⁶ Jesu akĩmwĩra atĩrĩ, "Inũka, na ndigatoonye itũura-inĩ."

Petero Kuumbũra Kristũ

²⁷ Jesu na arutwo ake magĩthĩ na mbera o nginya tũtũura-inĩ tũria twarigiiciirie Kaisarea-Filipi. Na me njĩra-inĩ akĩmooria atĩrĩ, "Andũ moigaga nĩ nĩ nĩ ũ?"

²⁸ Nao makimũcookeria atĩrĩ, "Amwe moigaga wee nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga wee nĩwe Elija; o na angĩ moigaga wee ũrĩ umwe wa anabii."

²⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, "Inyũ na inyũ muigaga atĩa? Muigaga nĩ nĩ nĩ ũ?"

Petero akimũcookeria atĩrĩ, "Wee nĩwe Kristũ."

³⁰ Nake Jesu akimakaania matikeere mundu o na uriku uhoro wake.

Jesu Kuumbũra Ũhoro wa Gikuu Giake Gitanakinya

³¹ Ningĩ Jesũ akĩambĩrĩria kũmaruta atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya one mathĩina maingĩ na aregwo nĩ athuuri, na athinjĩri-Ngai arĩa anene o na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mithenya itatũ ariũke. ³² Aaririe ũhoro ũcio atekũhitha, nake Petero akimũtwara keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmũkaania.

³³ No Jesũ akĩhũgũra akĩrora arutwo ake, na agikũũma Petero, akiuga atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwiciiragia maũndũ moimite kũrĩ Ngai, tĩa o maũndũ marĩa moimite kũrĩ andũ.”

³⁴ Agĩcooka agĩta kĩrĩndĩ hamwe na arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ o wotho ũngĩenda kũnũmirĩra, no nginya eerege we mwene, na akuue mũtharaba wake anũmirĩre. ³⁵ Nĩgũkorwo ũria wotho wendaga kũhonokia muoyo wake nĩ kũrwo akoorwo nĩguo, no ũria wotho ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ undũ wakwa na nĩ undũ wa ũhoro-ũria-Mwega, nĩakaũhonokia. ³⁶ Mũndũ angĩgũna nakĩ angĩgwatĩra thĩ yotho, no orwo nĩ muoyo wake? ³⁷ Kana nĩ kĩ mũndũ angĩkũũrania na muoyo wake? ³⁸ Mũndũ o wotho ũngĩconoka nĩ undũ wakwa na aconoke nĩ undũ wa ciugo ciakwa hĩndĩ ino ya rũciaro rũrũ rwa ũtharia na rwa mehĩa, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamũconokera rĩria agaacooka arĩ na riiri wa Ithe, arĩ na araka arĩa atheru.”

9

¹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩ haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai ũgũka wĩ na hinya!”

Jesũ Kũgarũrũka ũria Aatarĩ

² Thuutha wa mithenya itandatũ, Jesũ nĩmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akĩmatwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya, marĩ oiki. Na rĩrĩ, arĩ hau mbere yao akĩgarũrũka ũria aahaanaga. ³ Ngao ciake ikĩerũha cua; gũtirĩ mũndũ gũkũ thĩ ũngĩahotire gũcithambia cieriũhe ũguo. ⁴ Na marĩ o hau makiumĩrĩrwo nĩ Elija na Musa, makĩaranĩria na Jesũ.

⁵ Nake Petero akĩra Jesũ atĩrĩ, “Rabii,* nĩtwagĩrĩrwo nĩ gũkara gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” ⁶ (Petero oigire ũguo tondũ nĩarigitwo nĩ ũria ekuuga, nĩ tondũ wa ũria maamakĩte.)

⁷ Ningĩ hagũka itu, rikĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũria nyendete. Mũiguagei!”

⁸ Na kahinda o kau makĩhũgũra, no mationire mũndũ ũngĩ arĩ hamwe nao, tĩa o Jesũ.

⁹ Na rĩria maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrĩkũ ũria monete, nginya rĩria Mũrũ wa Mũndũ agaakorwo ariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nao magĩkĩra na ũhoro ũcio, no makooranagia o ene atĩrĩ, “kũrũka kuuma kũrĩ akuũ nĩ kuuga atĩa.”

¹¹ Nao makĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya ambe ooke?”

¹² Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ Elija no nginya ambe ooke ahaarĩrie maũndũ mothe. Ningĩ nĩ kĩ gĩgĩtũmĩte kwandĩkwo atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya athĩnĩke mũno na aregwo nĩ andũ? ¹³ No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka na andũ makamwĩka o ũria wotho meendaga kũmwĩka, o ta ũria ũhoro wake wandĩkitwo.”

Kũhonio gwa Kamwana Kaarĩ na Ngoma Thũku

¹⁴ Na rĩria maakinyire harĩ arutwo arĩa angĩ, makĩona kĩrĩndĩ kĩnene kĩmarigiicĩrie, na arutani a watho magĩkararania nao. ¹⁵ Na rĩria andũ othe moonire Jesũ, makĩgega mũno magĩteng'era makamũgeithie.

¹⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ mũrakararanĩria nao?”

¹⁷ Mũndũ ũmwe warĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngũkũreheire mũrũ wakwa, ũkoragwo arĩ na ngoma thũku na ndaaragia. ¹⁸ Hĩndĩ irĩa yotho yamũnyiita, imũtungumanagia thĩ na akarutaga mũhũyũ na kanua, akahagarania magego na akomagara. Njũiririe arutwo aku maingate ngoma iyo thũku, no matinahota.”

¹⁹ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuũ rũciaro rũrũ rũtetĩkagia, nĩ nginya rĩ ngũikarania na inyuũ? Ngũmũkĩrĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.”

²⁰ Nĩ undũ ũcio magĩgatwarĩra Jesũ. Rĩria ngoma iyo thũku yoonire Jesũ, igĩgathiorania o rĩmwe. Gagĩtungumana thĩ, gakĩgaragara, gakĩrutaga mũhũyũ na kanua.

²¹ Nake Jesũ akĩũria ithe wa kamwana kau atĩrĩ, “Nĩ hĩndĩ iũgana atĩa gakoretwo kahaana ũguo?”

Nake agĩcooka atĩrĩ, “Nĩ kuuma arĩ o kaana. ²² Na maita maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maa-inĩ ikoorage. No akorwo nĩ harĩ undũ ũngĩka, tũguĩre tha ũtũiteithie.”

²³ Jesũ akĩmũria atĩrĩ, “Atĩ ‘korwo ndahota?’ Maũndũ mothe nĩmahotekaga kũrĩ mũndũ ũria wĩtikĩtie.”

²⁴ O rĩmwe ithe wa kamwana kau akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩndetikia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtikia.”

²⁵ Rĩria Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nigĩtateng'erete gũke hau, agikũũma ngoma iyo thũku. Akĩmũria atĩrĩ, “Wee ngoma ino thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩnĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩnĩ wako rĩngĩ.”

²⁶ Ngoma iyo thũku igĩkayũrũrũka, igĩgathiorania na hinya, na ikiuma. Kamwana kau gakĩhaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ gakuũ.” ²⁷ No Jesũ agĩkanyĩita guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama.

²⁸ Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũrĩria keheri-inĩ atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmire ithuĩ tũremwo nĩ kũingata ngoma iyo?”

* 9:5 Rabii nĩ kuuga “mũrutani.”

²⁹ Nake akimacookeria atirī, “Ngoma ya mūthemba ta ūcio ndingiuma na njira ingi tiga o ya mahooya (o na kwiima irio).” (Ni hari maandiko mangi matakoragwo na ūhoro ūyū wa kwiima irio).

³⁰ Nao makiuma kuu magituikaniria bururi wa Galili, na Jesu ndeendaga mundu o na uriku amenye kuri marī, ³¹ tondū niarutaga arutwo ake. Nake akimeera atirī, “Murū wa Mundu niegukunyanirwo aneanwo moko-ini ma andū, nao nimakamūiraga, no thuutha wa mithenya itatū niakariuka.” ³² No matiigana gūtaukirwo ni ūria oigaga, na magitigira kumūiria ūhoro ūcio.

Nū Mūnene kūrī ariā Angi?

³³ Nao magikinya Kaperinaumu. Na riria aari nyumba thini akimooria atirī, “Mugukaranagiria kī tūri njira-ini?” ³⁴ No-o magikira tondū marī njira-ini nimakaranagia makūranagia nū mūnene kūrī ariā angī.

³⁵ Na aikara thi, Jesu agiita arutwo ariā ikūmi na eeri akimeera atirī, “Ūria wothē ūngienda gūtuika wa mbere, no nginya akorwo ari wa thuutha wa ariā angī na atuike ndungata ya andū othe.”

³⁶ Nake akirehe kaana agikarugamia gatagati kao. Na aaria gūkaiyukia moko-ini make, akimeera atirī, ³⁷ “Ūria wothē ūngiamukira kaana kamwe ta gaka thini wa riitwa riakwa, ni ni aamukagira; na ūria ūnginyamukira ni to ni aamukagira, no niamukagira ūria wandumire.”

Ūria ūtarī Thū litū ari Mwena Witū

³⁸ Johana akimwira atirī, “Murutani, nituronire mundu akiingata ndaimono thini wa riitwa riaku tūramwira atige, tondū ti ūmwe witū.”

³⁹ Nake Jesu akimeera atirī, “Mūtikamugirie! Gūtiri mundu ūngiringa kīama thini wa riitwa riakwa na thuutha ūcio ahotē gūcoka kwaria ūuru wakwa, ⁴⁰ Nigukorwo ūria ūtarī ūthū na ithu ni ūmwe witū.

⁴¹ Ngūmwira atirī na ma, mundu o wothē ūria ūkaamūhe gikombe kīa maa thini wa riitwa riakwa ni undū mūri a Kristū, ndari hīndi akorwo ni igai riake.”

Gūtūma Mundū Eehie

⁴² “Na mundu ūria wothē ūgaatūma kamwe ga twana tūtū tūnjitikitie kehie, wega ni mundu ūcio ohererwo ihiga riā githii ngingo na aikio thini wa iria. ⁴³ Guoko gwaku kūngitūma wihie, gūtinie. Ni kaba ūtoonye muoyo-ini wī kionje, ⁴⁴ gūkira ūthii Jehanamu kūrīa kūrī mwaki ūtahoraga ūri na moko meerī.

⁴⁵ Nakuo kūgūru gwaku kūngitūma wihie, gūtinie. Ni kaba ūtoonye muoyo-ini ūri githua, gūkira ūikio Jehanamu ūri na magūrū meerī. ⁴⁶ Kūu kūgunyū kīria kīmarīaga gītikuaga, nago mwaki ūria ūmacinaga ndūhoraga. ⁴⁷ Na riitho riaku rūngitūma wihie, rikūūre. Ni kaba ūtoonye ūthamaki-ini wa Ngai ūri na riitho rīmwe gūkira ūikio Jehanamu ūri na maitho meerī, ⁴⁸ kūu

“kūgunyū kīria kīmarīaga gītikuaga, nago mwaki ūria ūmacinaga ndūhoraga.”

⁴⁹ Mundu o wothē agekirwo mūcamo wa cumbi ni mwaki, (na igongona o riithe riikirwo mūcamo na cumbi).

⁵⁰ “Cumbi ni mwega, no cumbi ūngikorwo niūthirite mūcamo wago-rī, ūngicooka gūcamithio ta cumbi na ki? Tuikai cumbi, na mūikaranagie na thayū.”

10

Ndigano ya Mūthuuri na Mūtumia

¹ Jesu agicooka akiuma kuu agithii bururi wa Judea na mūrimo ūria ūngi wa Jorodani. O rīngi andū ikundi magūka kūrī we, nake akimaruta ūhoro o ta ūria aamenyerete gwika.

² Na Afarisai amwe magūka kūrī we makienda kumūgeria, makimūiria atirī, “Watho niwitikiritie mundu atigane na mūtumia wake?”

³ Nake agicooka ūhoro, akimooria atirī, “Musa aamwathire mwikage atia?”

⁴ Nao makimwira atirī, “Musa nietikagiria mundu aandikire mūtumia wake marūa ma gūtigana nake, amūte.”

⁵ Jesu akimacookeria atirī, “Musa aamwandikiire watho ūcio tondū wa ūria muomitie ngoro cianyu.

⁶ No kuuma o kīambiriria, Ngai ‘ombire mundu mūrūme na mundu-wa-nja’. ⁷ ‘Giki nikio gūtūma mundu mūrūme atige ithe na nyina na anyiitane na mūtumia wake, ⁸ nao eeri magatuika mwiri ūmwe.’ Ni undū ūcio, acio ti andū eeri rīngi, no ni mundu ūmwe. ⁹ Ni undū ūcio, ariā Ngai anyiitithanitie, mundu ndakanamatigithanie.”

¹⁰ Na maatoonyā nyumba thini, arutwo makūria Jesu ūhoro ūcio o rīngi. ¹¹ Nake akimacookeria atirī, “Mundū o wothē angitigana na mūtumia wake acooke ahikie mūtumia ūngi, mundu ūcio ni atharitie.

¹² Nake mūtumia angitigana na mūthuuriwe, ahikire mundu mūrūme ūngi, o nake ni atharitie.”

Twana Tūnini na Jesu

¹³ Nao andū makirehera Jesu twana tūnini nīguo atūhutie, no arutwo ake makīmakaania. ¹⁴ Riria Jesu oonire ūguo, akirakara, akimeera atirī, “Rekei twana tūu tūuke kūrī ni, tigi gūtūgira, nigukorwo ūthamaki wa Ngai ni wa ariā matarii ta tuo. ¹⁵ Ngūmwira atirī na ma, ūria wothē ūtakamukira ūthamaki wa Ngai ta kaana ndakaūtoonyo o na atia.” ¹⁶ Nake akioya twana tūu, agitūgira moko, agitūrathima.

Mwanake warī Gītonga

¹⁷ Na riria Jesu oimagaraga, mundu ūmwe nīateng’erire hari we, agituria ndu mbere yake, akimūiria atirī, “Murutani mwega, ingika atia nīguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁸ Nake Jesu akimũuria atĩrĩ, “Ūkũnjĩta mwega niki? Gũtirĩ o na ũmwe mwega, tĩga o Ngai we wiki. ¹⁹ Wee nĩ ũũĩ ūria maathani moigĩte: “Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ūria ũngĩ kĩgeenyo, na ndũkanaheenanie, na tĩĩa thoguo na nyũkwa.”

²⁰ Nake akimwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, macio mothe ndũire ndĩmarũmitie kuuma ndĩ mũnini.”

²¹ Nake Jesu amũrora, akimwenda, akimwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ ūndũ ũmwe ũtigairie: Thĩĩ wendie indo ciaku ciothe irĩa ūrĩ nacio ũhe athĩĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthithũ igũrũ. Ūcooke ũũke, ũnũmĩrĩre.”

²² Mwanake ũcio agĩtukia gĩthiithi. Agĩthĩĩ arĩ na kĩa, tondũ aarĩ na ũtonga mũingĩ.

²³ Nake Jesu akĩĩhũgũra, akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ūndũ wĩ hinya gĩtonga gĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!”

²⁴ Nao arutwo makĩgega maigua ciugo ciake. No Jesu akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ciana, kaĩ nĩ ūndũ wĩ hinya gĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ũhũthũ ngamĩĩra kũhungura irima rĩa cindano gũkĩra gĩtonga gĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Arutwo ake magĩkĩrĩrĩa kũgega, makĩĩrĩa atĩrĩ, “Nũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁷ Nake Jesu akimarora, akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ mũndũ ūndũ ũyũ ndũngĩhoteka, no harĩ Ngai tĩguo; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Petero akimwĩra atĩrĩ, “Ithũĩ tũtigite maũndũ mothe tũgakũrũmĩĩra!”

²⁹ Nake Jesu akimũcookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigite mũciĩ kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana ithĩ, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ūndũ wakwa, na nĩ ūndũ wa Ūhoro-ũria-Mwega, ³⁰ ũtakahahe ũtonga maita igana matukũ maya tũrĩ, na aheo maita igana ma nyũmba, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mĩnyamaro. Na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene. ³¹ No rĩrĩ, andũ aingĩ ariya marĩ mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matũũke a mbere.”

Jesu kwaria Rĩngĩ Ūhoro wa Gĩkuũ Gĩake

³² Na rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ makĩambata merekeire Jerusalemu, Jesu amatongoretie, arutwo ake nĩmage-gire, nao ariya maamarũmĩrĩre magĩtũgĩra. O rĩngĩ Jesu agĩtwara arutwo ariya ikũmi na eerĩ keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmeera maũndũ marĩa maakirie kũmũkora. ³³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩĩ Jerusalemu, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo kũrĩ athĩnjĩrĩ-Ngai ariya anene na kũrĩ arutani a watho. Nao mamũtũire kũuragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ³⁴ nao mamũnyũrĩre na mamũtũire mata, na mamũhũire iboko o na mamũũrage. No thuutha wa mĩthenya itatũ nĩakariũka.”

Ihooya rĩa Jakubu na Johana

³⁵ Na rĩrĩ, Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesu. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtwĩkire o ūria tũgũkũhooya.”

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkire atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūtwĩtikĩrie tũgaikara ũmwe guoko-inĩ gwaku kwa ūrĩo na ūria ũngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesu akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtũĩ kĩria mũrahooya. Mwahota kũnyũira gĩkombe kĩria nĩ ngũnyũira, kana mũbatithio na ũbatithio ūria ngũbatithio naguo?”

³⁹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Iĩ no tũhote.”

Jesu akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe kĩria ngũnyũira nĩ mũkaanyũira, o na mũbatithio na ũbatithio ūria ngũbatithio naguo. ⁴⁰ No ha ūhoro wa gũkara guoko-inĩ gwakwa kwa ūrĩo kana kwa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaheho ariya mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ūhoro ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. ⁴² Nake Jesu akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ atĩ andũ ariya matuuagwo aathani a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũ-gagĩria igũrũ rĩa, nao anene ao nĩmamaathaga. ⁴³ No rĩrĩ, inyũĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ūria wothĩ ũngĩenda gũtũka mũnene thĩĩnĩ wanyu no ngĩnya atũke ndungata yanyu, ⁴⁴ nake ūria wothĩ ũkwenda gũtũka wa mbere thĩĩnĩ wanyu, no ngĩnya atũke ngombo ya andũ othe. ⁴⁵ Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arihe thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Mũtumumu Baritimayo Kũhota Kuona

⁴⁶ Nao magĩkinya Jeriko. Na rĩrĩa Jesu na arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo (ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya thenĩ. ⁴⁷ Na rĩrĩa aigũire atĩ nĩ Jesu wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Jesu, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁸ Andũ aingĩ makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩa kwanĩrĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁹ Nake Jesu akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Mwĩte.”

Nĩ ūndũ ũcio magĩta mũndũ ũcio warĩ mũtumumu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩarag-wĩta.” ⁵⁰ Agĩteania nguo yake ya igũrũ, agĩũkĩra na ihenya agĩthĩĩ harĩ Jesu.

⁵¹ Jesu akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngwĩkire atĩa?”

Nake mũndũ ũcio warĩ mũtumumu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesu akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩthĩire, wĩtikio waku nĩguo watũma ũhone.” O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesu.

Jesū Gūtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹ Na rīrī, maakuhīrīria itūūra rīa Jerusalemu, maakinya matūūra ma Bethifage na Bethania hau Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū-rī, Jesū agītūma arutwo ake eerī, ² akīmeera atīrī, “Thiīi itūūra rīrīa rīrī mbere yanyu, na mwatoonya o ūguo, nīmūkuona njaū ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndīrī yakuaa mūndū. Mīohorei mūmīrehe. ³ Na mūngīūrio nī mūndū atīrī, ‘Mūreka ūguo niki?’ Mwīre atīrī, ‘Mwathani nīabataritio nīyo na nēkūmīcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magīthiī magīkora njaū ya ndigiri yohetwo mūromo-inī handū nja, hakuhi na njīra. Na rīrīa maamīohoraga-rī, ⁵ andū arīa maarūngi ho makīmooria atīrī, “Mūrohora njaū iyo niki?” ⁶ Nao makīmācookeria o ūrīa Jesū aamerite, nao andū acio makīmetikīria mathiī nayo. ⁷ Rīrīa maatwarīre Jesū njaū iyo, makīmītandika nguo ciao nake Jesū agikuuo nīyo. ⁸ Andū aingi makīara nguo ciao njīra-inī, nao arīa angī makīara mathiī marīa maatuīte mīgūnda-inī. ⁹ Andū arīa maatongoretie na arīa maamūmite thuutha makīanīrīa makiuga atīrī, “Hosana!”*

“Kūrathimwo-rī, nī ūrīa ūgūka na rītwa rīa Mwathani!”

¹⁰ “Kūrathimwo-rī, nī ūthamaki ūrīa ūgūka, ūrīa wa ithe witū Daudi!”

“Hosana igūrū o igūrū!”

¹¹ Nake Jesū aatoonya Jerusalemu, agīthiī hekarū-inī. Na aarīkia kwīrorangīra maūndū mothe, akiumagara agīthiī Bethania hamwe na arutwo arīa ikūmi na eerī, tondū kwārī hwaī-inī.

Jesū Kūruma Mūkūyū

¹² Mūthenya ūyū ūngī rīrīa moimaga Bethania, Jesū akīgua ahūtīi. ¹³ Nake akīona mūkūyū warī haraaya ūrī na mathangū maruru agīthiī kūroa kana warī na ngūyū. Aakinya harī guo, agīkora ndwarī na ngūyū tiga o mathangū, tondū ndīarī hīndī ya mikūyū gūciara. ¹⁴ Nake akīra mūkūyū ūcio atīrī, “Mūndū ndakanarīe maciaro maku ngīnya tene.” Nao arutwo ake makīgua akiuga ūguo.

Jesū Gūtheria Hekarū

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesū agītōonya hekarū thīini,[†] akīambīrīria kūrūtūrīra arīa maagūrāga, na arīa meendanagīria kuo. Akīng’aurania metha cia arīa maakūūranagia mbeeca, o na itī cia arīa meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangētīkīrie mūndū o na ūrīkū ahītūkīrie kīndū gīa kwendia kūu nja cia hekarū.[‡] ¹⁷ Na rīrīa aamarutaga, akīmooria atīrī, “Gīthī ūhoro ndwandikitwo atīrī, “Nyūmba yakwa īgeetagwo

nyūmba ya mahooya ya kūhooyagīrwo nī ndūrīrī ciothe[§]?
No inyūi mūmītuīte ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁸ Nao athīnjīri-Ngai arīa anene na arutani a watho maigua ūguo, makīambīrīria gūcaria ūrīa mangīmūūrāga, nī ūndū nīmamwītīgagīra, tondū kīrīndī gīothe nīkīagegetio nī ūrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwaī-inī, Jesū na arutwo ake makīuma itūūra rīu.

Mūkūyū kūūma

²⁰ Rūciinī, makīhitūka makīona mūkūyū ūrīa Jesū aarumīte ūmīte wothē ngīnya mīri. ²¹ Petero akīrīrikana ūhoro wa mūkūyū ūcio, akīra Jesū atīrī, “Rabīi, ta rora! Mūkūyū ūrīa ūrarumire-rī, nīūmīte!”

²² Nake Jesū akīmācookeria, akīmeera atīrī, “ītīkīai Ngai. ²³ Ngūmwīra atīrī na ma, mūndū angīkeera kīrīma gīkī atīrī, ‘Thiī, wīkie iria-inī,’ na ndagathanganie ngoro-inī yake, no etīkie atī ūrīa oiga nīgūgwīkīa-rī, nīagekīrwo ūndū ūcio. ²⁴ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, ūrīa wothē mūrīhooyaga mūheo, itīkīgai atī nī mūrīkītie kūwamūkīra, naguo nīūrītuīkaga wanyu. ²⁵ Na rīrīa mwarūgama mūhoee, mūrekanagīre angīkorwo mūrī ūthū na mūndū, nīgeetha lthe wanyu ūrīa ūrī igūrū o nake amūrekegīre mehīa manyu.” (²⁶ No mūngīkorwo mūtīrekanagīra mehīa, nake lthe wanyu ūrīa ūrī igūrū ndarīmūrekegīra mehīa manyu.)

Kūria Gikonī Ūhoti wa Jesū

²⁷ Magīkinya o rīngī Jerusalemu, na rīrīa Jesū aaceeraga kūu nja cia hekarū, athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, o na athuuri magīūka kūrī we. ²⁸ Makīmūiria atīrī, “Wīkaga maūndū maya na ūhoti ūrīkū? Na nūū wakūheire ūhoti wa gwīka maūndū maya?”

²⁹ Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Nīngūmwīria kīuria kīmwe. Mwanjookeria, na nīi nīngūmwīra njīkaga maūndū maya na ūhoti ūrīkū. ³⁰ Ūbatithio wa Johana-rī, woīmire igūrū kana kūrī andū? Njookerīai!”

³¹ Makīaranīra o ene ūhoro ūcio, makīirana atīrī, “Tūngiuga atī, ‘Woīmire igūrū’, egūtūūra atīrī, ‘Mwakīregīre kūmwītīkia niki?’ ³² No tūngiuga atīrī, ‘Woīmire kūrī andū’” (Nīmetīgagīra andū, tondū andū othe mooī kūna atī Johana aarī mūnabīi.)

³³ Nī ūndū ūcio magīcookeria Jesū atīrī, “Ithūi tūtīūi.”

* 11:9 Hosana nī kuuga “honokia rīu”, na no kīo kīugo gīa kūgaatha mūthamaki. † 11:15 Nī mwena wa hekarū kūrīa andū-a-Ndūrīrī metīkīrītio kūhoera Ngai. ‡ 11:16 Andū maatuīte nja ya hekarū ta njīra ya kūhītūkīria indo cia kwendia. § 11:17 Andū a Ndūrīrī arīa meētīgīrīte Ngai nīmerirwo nī Ngai atī nīmūkīahooyagīra thīini wa hekarū yake (Isa 56:7). Handū hau nīho Ayahudi maatuīte ndūnyū.

Nake Jesu akimeera atiri, "O na ni ndikumwira njikaga maundu maya na uhuti uriku."

12

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

¹ Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoro na ngerekano, akimeera atiri, "Mũndũ ũmwe nĩhaandire mũgũnda wake mĩthabibũ. Agĩaka rūgiri rūgĩthiurũrũkĩria mũgũnda ũcio, na akĩenja irima rĩa kũhĩhĩra thabibũ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio kũri arĩmi angĩ, na agĩthĩĩ rūgendo. ² Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũri akombori acio igĩre maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. ³ Nao makĩmĩnyĩita makĩmĩhũũra, na makĩmĩngata itarĩ na kĩndũ. ⁴ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ingĩ; nao magĩthĩhia ndungata iyo mĩtwe na makĩmũka maũndũ ma thoni. ⁵ Na o rĩngĩ agĩtũma ndungata ingĩ, nayo makĩmũruga. Nĩatũmire ndungata ingĩ nyingĩ, imwe ciacio magĩcihũũra, na irĩa ingĩ magĩciũruga.

⁶ "Mũndũ ũcio ndaari na mũndũ ũngĩ watigaire wa gũtũma, tĩga o mũriũ wake ũria eendete mũno. Akĩmũtũma thuutha wa acio angĩ othe, akiuga atiri, 'Nĩmegũtũia mũrũ wakwa.'

⁷ "No akombori acio makĩĩrana atiri, 'Ŭyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ŭkai, rekei tũmũũrage, nĩguo igai riake rĩgaatuĩka riitũ.' ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩita, makĩmũũruga, makĩmũũka nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.

⁹ "Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio ageeka atĩa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ũcio. ¹⁰ Kai mũtari mwathoma maandiko maya:

"Ihiga rĩrĩa aaki maaregire,
nĩrĩo rĩtuĩkite ihiga inene rĩa koine;

¹¹ Mwathani nĩwe wĩkite ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania tũkiwona?"

¹² Magĩcaria ũria mangĩmũnyĩita tondũ nĩmamenyire aaragia ũhoro wao na ngerekano iyo, no nĩmeti-gagĩra kĩrĩndĩ; nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩi.

Kũriha Igooti kũri Kaisari

¹³ Thuutha ũcio magĩtũma Afarisai amwe na Aherodia kũri Jesu nĩguo mamũtege na mĩario yake. ¹⁴ Magĩũka kũri we makĩmwĩra atiri, "Mũrutani, nĩtũũ atĩ ũri mũndũ wa ma. Ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũria mahaana; no ũrutana ũhoro wa Ngai na ma. Rĩu-rĩ, nĩ kwagĩĩre kũrũtĩra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca?" ¹⁵ Tũrutage kana tũtikarutage?"

No tondũ Jesu nĩamenyaga ũhinga wao, akĩmooria atiri, "Mũrenda kũngeria nĩkĩ? Ta ndeherai dinari ndĩmĩone." ¹⁶ Makĩmũrehera dinari iyo, nake akĩmooria atiri, "Mbica iĩno na rĩtwa rĩrĩrĩ nĩ cia ũ?"

Nao makĩmũcookeria atiri, "Nĩ cia Kaisari."

¹⁷ Nake Jesu akimeera atiri, "Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake."

Nao makĩgegio nĩwe.

Ŭhiki Hĩndĩ ya Kũriũka

¹⁸ Nĩngĩ Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoro wa kũriũka magĩũka kũri Jesu na makĩmũũria atiri, ¹⁹ "Mũrutani, Musa aatwandĩkĩre atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mĩtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio no ngĩnya ahikie mĩtumia ũcio watigwo, acĩrĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁰ Na rĩrĩ, kwari aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, na ndatige ciana. ²¹ Nake wa keerĩ akĩhikia mĩtumia ũcio wa ndigwa, no o nake agĩkua na ndatige ciana. O na wa gatatũ nake agĩka o ũguo. ²² Ŭhoro wa ma nĩ atĩ, gũtirĩ o na ũmwe wa acio mũgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mĩtumia ũcio o nake agĩkua. ²³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka mĩtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ, nĩgũkorwo othe mũgwanja nĩmamũhikĩtie?"

²⁴ Nake Jesu akĩmacookeria atiri, "Nĩmũhitĩtie tondũ mĩtũĩ Maandiko kana hinya wa Ngai? ²⁵ Rĩrĩa akuũ makaariũka, matikahikania kana mahike; magaatũka ta araike arĩa marĩ kũu igũrũ. ²⁶ Naguo ha ũhoro wa akuũ kũriũka-rĩ, kai mũtathomete ibuku-inĩ rĩa Musa, ũhoro ũkonĩ kĩhinga kĩrĩa kiahĩaga, na ũria Ngai aamwĩre atiri, 'Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?' ²⁷ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo. Inyũ mũhitĩtie mũno."

Rĩathani rĩrĩa Inene

²⁸ Na rĩrĩ, mũrutani ũmwe wa watho nĩokire akĩgũga makĩria. Aamenya atĩ Jesu nĩamacookeirie icookio rĩega-rĩ, akĩmũũria atiri, "Harĩ maathani marĩa mangĩ mothe-rĩ, nĩ rĩrĩkũ rĩa bata mũno?"

²⁹ Jesu agĩcookia atiri, "Rĩathani rĩrĩa rĩa bata mũno nĩ rĩrĩ: 'Thĩkĩrĩria, inyũ Isiraeli, Mwathani Ngai witũ, Mwathani nĩ ũmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wotho, na meciiria maku mothe, na hinya waku wotho.' ³¹ Narĩo rĩa keerĩ nĩ rĩrĩ: 'Endaga mũndũ ũria ũngĩ o ta ũria wiendete wee mwene. Gũtirĩ riathani rĩngĩ inene kũri macio."

³² Nake mũndũ ũcio agĩcookia atiri, "Mũrutani, ti-itherũ nĩwoĩga wega atĩ Ngai nĩ ũmwe na gũtirĩ ũngĩ tĩga we! ³³ Nĩngĩ ũmwende na ngoro yaku yothe, o na ũmenyo waku wotho, o na hinya waku wotho; o nakuo kwenda mũndũ ũria ũngĩ o ta ũria wiendete wee mwene, ũcio nĩ ũndũ ũri bata gũkĩra maruta mothe ma njino na magongona."

* 12:14 Andũ nĩmaurutaga mbeeca cia igooti kũri bũrũri ũria wamathaga. Ayahudi matiakenagio nĩ ũhoro ũcio, na angĩ nĩmaregaga kũrĩruta.

³⁴ Rirĩa Jesũ oonire nĩacookia wega, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũrĩ haraaya na ũthamaki wa Ngai.” Na kuuma hĩndĩ iyo gũtirĩ mũndũ wacookire kũmĩrĩria kũmũũria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ Wa ũ?

³⁵ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrutana nja-inĩ cia hekarũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Kristũ nĩ mũrũ wa Daudi?” ³⁶ Daudi we mwene, akĩaria arĩ na Roho Mũtheru, oigire atĩrĩ:

“Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo

nginya ngaiga thũ ciaku

rungu rwa makinya maku.”

³⁷ Daudi we mwene aramwĩta ‘Mwathani.’ Angĩgĩtuĩka mũrũwe atĩa?”

Na nĩ haari na gĩkundi kĩnene kĩa andũ kĩamũthikagĩrĩria gikenete.

³⁸ Ningĩ Jesũ akĩrutana, akiuga atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei arutani a watho. Mendete gũthĩi mehumbite nguo iria ndaaya[†] na kũgeithagio nĩ andũ othe rĩria mekũgera ndũnyũ-inĩ, ³⁹ na makenda gũkaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, na gũikara handũ ha andũ aria atĩku maruga-inĩ. ⁴⁰ Na no-o matoonyagĩrĩria nyũmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩ makaaherithio mũno makĩria.”

Iruta rĩa Mũtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesũ agĩkara thĩ ang’etheire harĩa heekagĩrwo maruta,[‡] akĩĩrorera ũrĩa gĩkundi kũ kĩaohothaga. Andũ aingĩ itonga makĩhotha mbeeca nyingĩ. ⁴² No mũtumia ũmwe wa ndigwa warĩ mũthĩini agũka akĩhotha tũthendi twĩrĩ tũnini mũno twa gĩcango tũria twarĩ mũigana wa mbeeca ĩmwe.[§]

⁴³ Jesũ agĩta arutwo ake harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ wa ndigwa mũthĩini nĩekĩra mbeeca nyingĩ kigĩĩna-inĩ gũkĩra andũ aria angĩ othe. ⁴⁴ Acio angĩ othe maheana kũringana na ũingĩ wa ũtonga wao, no mũtumia ũyũ aheana kĩrĩa gĩothe oima nakĩo, o na arĩ mũthĩini-rĩ, aheana mũthithũ wake wothe.”

13

Imenyithia cia Hĩndĩ ya Mũthia

¹ Na rĩria Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ũmwe wa arutwo ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ta rora! Mahiga maya kaĩ nĩ manene-ĩ!”^{*} Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ĩ!”

² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũrona nyũmba ici nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩria rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Rĩria Jesũ aikarĩte thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ ang’etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, ⁴ “Ta twire, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ maũndũ macio marĩ hakuĩ gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaheneno nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁶ Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩitwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakaheenia andũ aingĩ. ⁷ Rĩria mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithĩrĩro ti rĩkinyu. ⁸ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩria rũria rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũria ũngĩ. Nĩgũkaagĩra na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kiambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.

⁹ “No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ ciamia cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩnĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathani na athamaki nĩ undũ wakwa, mũtuĩke aira akwa kũrĩ o.

¹⁰ Naguo ũhoro-ũria-Mwega no nginya wambe ũhunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Rĩria rĩothe mũkaanyĩitwo mũtwarwo mũgaciirithio, mũtikanetange mũgĩciĩria ũria mũkoiga. Inyuĩ mũkoiga o ũria mũkaahotithio hĩndĩ iyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

¹² “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake, o na ciana nĩkaremera aciari a cio na imoragĩthie. ¹³ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ undũ wakwa, no ũria ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

¹⁴ “Rĩria mũkoona kĩria kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũria ũrathoma nĩamenye ũhoro ũcio), hĩndĩ iyo aria marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. ¹⁵ Mũndũ ũria wothe ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. ¹⁶ Nake mũndũ ũria ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. ¹⁷ Kaĩ atumia aria magaakorwo marĩ na nda na aria magaakorwo makĩongĩthia hĩndĩ iyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! ¹⁸ Hooyagai Ngai atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, ¹⁹ nĩ undũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro itarĩ yoneka ingĩ tayo kuuma kiambĩrĩria rĩria Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ingĩ tayo. ²⁰ Tĩga Mwathani anyihanyihirĩe matukũ macio, gũtirĩ mũndũ ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake aria aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩho. ²¹ Hĩndĩ iyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre

[†] 12:38 Arutani a watho mekagĩra kanjũ ndaihu mũno hakuĩ kũhutia thĩ. [‡] 12:41 Ithandũkũ rĩa mũhothi rĩagagwo kũria andũ-a-nja maahooyagĩra; arũme matiagiragio gũtoonya kuo. [§] 12:42 Gaka nĩko gathendi karia kaarĩ kanini mũno thĩnĩ wa Palestina hĩndĩ iyo.

Mũtumia ũyũ wa ndigwa aarehire tũthendi twĩrĩ, na no tuo aarĩ natuo. ^{*} 13:1 Maandiko ma tene moigaga mahiga ma hekarũ iyo maarĩ manene mũno; mamwe maarĩ na ũraihi wa buti mĩrongo itatũ na mũgwanja (37), warĩ wa buti ikũmi na inyanya (18), na buti ikũmi na igĩrĩ (12) kũraiha na igĩrũ.

atirī, 'Kristū arī haarīa!' mūtikanetikiē ūhoro ūcio. ²² Nīgukorwo Kristū a maheeni na anabii a maheeni nīmakeyumirīa monanie morirū na maringe cīama nīguo mahitithie andū arīa aamūre, korwo no kūhoteke.

²³ Nī ūndū ūcio-rī, ikaragai mwīguite tondū nīndamwīra maūndū mothe mbere ya ihinda rītanakinya.

²⁴ "No ihinda-inī rīu, thuutha wa maūndū macio ma mīnyamaro,

"rīua nīrikagīa nduma,
naguo mweri ndūkaara;

²⁵ njata nacio nīkaagīa kuuma igūrū,
namo maahinya ma igūrū nīmakenyenyio.'

²⁶ "Hīndī iyo andū nī makoona Mūrū wa Mūndū agīuka arī thīinī wa matu, arī na hinya mūingī mūno o na rīiri. ²⁷ Nake nīagatūma arāika ake macookanīrīrie andū ake arīa aamūre kuuma mīena īna irīa yumaga rūhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thī na cia igūrū.

²⁸ "Na rīrī, mwīrutei na mūkūyū: Rīrīa honge ciaguo ciarīkia gūthundūra na ciaruta mathangū-rī, nīmūmenyaga atī hīndī ya rīua irī hakuhi. ²⁹ Ūguo noguo, rīrīa mūkoona maūndū macio magīkika mūkaamenya ihinda rīrī hakuhi, rīrī o mūromo-inī. ³⁰ Ngūmwīra atirī na ma, rūciaro rūrū rūtīgaathira nginya maūndū macio mothe makaahingio. ³¹ Igūrū na thī nīgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Gūtirī Mūndū ūūi Mūthenya na Ithaa

³² "Gūtirī mūndū o na ūrīkū ūūi ūhoro wa mūthenya ūcio kana ithaa rīu, o na arāika a igūrū matiūi, o na Mūrūi ndooi, tīga lthe wiki! ³³ Ikaragai mwīguite! Ikaragai mwīhūgite! Mūtiūi rīrīa ihinda rīu rīgaakinya. ³⁴ Gūkahaana ta mūndū ūgūthīi rūgendo ūrīa atigaga egāira ndungata ciake irorage mūciī, o ndungata akamīhe wīra wayo, na agatiga atha mūikaria wa mūrango o nake aikarage ehūgite.

³⁵ "Nī ūndū ūcio, ikaragai mwīguite tondū mūtiūi rīrīa mwene mūciī agacooka, kana agooka hwaī-inī, kana ūtūkū gatagatī, kana ngūkū ikīgamba, o na kana gūgīthererūka. ³⁶ O rīrīa angīuka-rī, mūtikanareke amūkore mwīrigitwo. ³⁷ Ūguo ngūmwīra, noguo ngwīra andū othe, atirī, 'Ikaragai mwīguite'."

14

Jesū Gūtīrīrio Maguta arī Bethania

¹ Na rīrī, gwatigaire o mīthenya rīrī nīguo kūgīe na Gīathī kīa Bathaka na kīa Mīgate itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia,* nao athīnjīri-Ngai arīa anene na arutani a watho nīmacaragia ūrīa mangīnyitithia Jesū na njīra ya wara nīguo mamūūrage. ² Makiuga atirī, "No tūtingīmūnyīia hīndī ya Gīathī, tondū andū mahota kūruta haaro."

³ Na rīrīa arī itūūra-inī rīa Bethania kwa mūndū wetagwo Simoni ūrīa warī na mangū, aikarīte metha-inī akīrīa irio-rī, nīhookire mūndū-wa-nja arī na cuba ya maguta ma goro mūno na manungi wega. Akīūraga cuba iyo na akīmūtīrīria maguta macio mūtwe.

⁴ Andū amwe arīa maarī kuo makīigua ūūru, makīūrania atirī, "Maguta maya maitangwo ūguo nīkī? ⁵ Maguta macio nīmangīendio mbeeca ikīrīte mūcara wa mūndū wa mwaka mūgima nacio mbeeca icio iheo athīni." Magikūuma mūndū-wa-nja ūcio marī na ūūru.

⁶ Nowe Jesū akīmeera atirī, "Tiganai nake, mūramūtanga nīkī? Nīanjika ūndū mwega mūno. ⁷ Athīini marīkoragwo na inyūi hīndī ciothe na no mūmateithie hīndī irīa yothe mūngienda. No nīi mūtīrikoragwo na nīi hīndī ciothe. ⁸ Anjika o ūrīa angīahota. Aitīrīria mwīrī wakwa maguta o mbere nī ūndū wa kūhaarīria gūthikuma gwakwa. ⁹ Ngūmwīra atirī na ma, kūrīa guothe ūhoro-ūyū-Mwega ūkaahunjagio thīini wa thī, ūguo eka nīūkeeragwo andū nīgeetha arīrikanagwo."

¹⁰ Hīndī iyo Judasi Mūisikariota, ūmwe wa arīa ikūmi na eerī, agīthīi kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene agakunyanīre Jesū kūrī o. ¹¹ Nao magīkena mūno maigua ūguo na makīmwīra nīmekūmūhe mbeeca. Nī ūndū ūcio Judasi agīcaria mweke wa kūmūneana kūrī o.

Jesū Kūrīanīra Gīathī kīa Bathaka na Arutwo Ake

¹² Mūthenya wa mbere wa Gīathī kīa Mīgate itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia, o ūrīa wathīnjagwo gatūrūme ka Bathaka-rī, arutwo a Jesū makīmūria atirī, "Ūkwenda tūthīi kū tūkahaarīrie nīguo ūkarīire irio cia Bathaka kuo?"

¹³ Nī ūndū ūcio agītūma arutwo ake eerī akīmeera atirī, "Thīi mūtoonye itūūra, na nī mūgūcemanīa na mūndū ūkūuite ndigithū ya maaī. Mūrūmīrīrei. ¹⁴ Kūrīa egītūonya mwīre mwene nyūmba iyo atirī, 'Mūrutani arooria atirī, nyūmba yakwa ya ageni irī ha, harīa ingīrīira irio cia Bathaka na arutwo akwa?' ¹⁵ Nake nīekūmuonia nyūmba nene ya igūrū ikīritwo indo na īgathondekwo wega. Haarīriai irio cia Bathaka iitū kuo."

¹⁶ Arutwo acio makiumagara, magītūonya itūūra, magīkora maūndū mahaana o ta ūrīa Jesū aamerīte. Nī ūndū ūcio makīhaarīria irio cia Bathaka.

¹⁷ Na gwakinya hwaī-inī, Jesū agīkinya kuo marī na arutwo arīa ikūmi na eerī. ¹⁸ Maikarīte metha-inī makīria akīmeera atirī, "Ngūmwīra atirī na ma, ūmwe wanyu nīekūngunyanīra, ūmwe wa arīa mararīanīra na nīi."

¹⁹ Makīnyīitwo nī kieha mūno, na o ūmwe akamūūria atirī, "Ti-itherū hīhi nī nīi?"

* 14:1 Gīathī kīa Bathaka kīarīrikanagia Ayahudi ūrīa mūrāika wa Ngai aahitīkīre mīciī yao agīthīi kūrūga marīgithathi ma andū a Misiri.

²⁰ Jesu akimacookeria akimeera atiri, “Ni umwe wanyu inyu ikumi na eeri, uria ugutobokaniria mugate mbakuri-ini hamwe na ni. ²¹ Muru wa Mundu eguthi o ta uria uhoru wake wandikitwo. No mundu uria ugaakunyanira Muru wa Mundu ka ari na haaro-! Ni kaba mundu ucio atangiariro.”

²² Ningi o makiriaga-ri, Jesu akiyoa mugate, agicookia ngaatho, agicooka akiwenyuranga, akihe arutwo ake, akiuga atiri, “Oyai; uyū niguu mwiri wakwa.”

²³ Agicooka akiyoa gikombe, agicookia ngaatho akimanengera, nao othe magikinyura.

²⁴ Akimeera atiri, “Ino niyo thakame yakwa ya kirikaniro, iria ititwo ni undu wa andu aingi. ²⁵ Ngumwira atiri na ma, ndikunyua ringi ndibei ya maciaro ma muthabibu, nginya muthenya uria ngaaminyua iri njeru uthamaki-ini wa Ngai.”

²⁶ Na maarikia kina rwimbo, makiumagara magithi kirima-ini kia Mitamaiyu.

Jesu Kwaria uria Petero Arimukaana

²⁷ Nake Jesu akimeera atiri, “Inyu inyuothe nimurindirika, nigukorwo ni kwandikitwo atiri:

“Ningaringa muriithi,
nacio ng’ondū ihurunjūke.”

²⁸ No ndaariuka, ningamutongoria guthi Galili.”

²⁹ Petero akimwira atiri, “O na othe mangitirika, ni ndingitirika.”

³⁰ Nake Jesu akimacookeria, akimwira atiri, “Ngukwira atiri na ma, umuthi, o utuku uyū, nguku itanakuga keeri, niuringaana maita matatu.”

³¹ No Petero akiria ahinyiririe, akiuga atiri, “O na angikorwo ndirikuanira nawe, ni ndingigukaana!” O na acio ang’othe makiuga o uguo.

Mugunda-ini wa Gethisemane

³² Nao magikinya handu heetago Gethisemane, nake Jesu akira arutwo ake atiri, “Ikarai haha thi ngahooe.” ³³ Akiyoa Petero na Jakubu na Johana agithi nao, na o hindi iyo akinyiitwo ni kieha kinene na agithinika muno. ³⁴ Akimeera atiri, “Ngoro yakwa niraigua kieha muno o ta ingikua, ikarai haha na mwihuge.”

³⁵ Na aathiathia hanini, akiugithia thi, akihooya ati korwo kwahoteka, ihinda riu rimweherere. ³⁶ Akiuga atiri, “Abba, Baba, maundu mothe nimahotekaga niwe. Njehereria gikombe giki. No ti uria ngwenda ni, no ni uria wee ukwenda.”

³⁷ Ningi agicooka hari arutwo ake akimakora makomete. Akiuria Petero atiri, “Simoni, ka ukomete? Ndungihota gukara ithaa rimwe wiguite? ³⁸ Mwihugagei na muhooyage nigeetha mutikagwe magerio-ini. Ngoro niyenda, no mwiri nduri na hinya.”

³⁹ O ringi agithi akihooya o uguo. ⁴⁰ Na acooka ringi hari, agikora makomete tondū nimahititwo ni toro. Nao makirigwo ni uria mangimwira.

⁴¹ Ningi agiuka ihinda ria gatatu akimooria atiri, “O na riu muri o toro, o muhurukite? Kinyiai hau! Ithaa niriakinya. Atiriri, Muru wa Mundu niakunyanirwo akaneanwo moko-ini ma andu ehia. ⁴² Ukirai, tuthi! Uria ukungunyanira niarooka.”

Jesu Kuniyitwo

⁴³ O akiragia-ri, Judasi, umwe wa arutwo aria ikumi na eeri, agikinya. Ookire ari na gikundi kinene kia andu mari na hiu cia njora na njuguma, matumitwo ni athinjiri-Ngai aria anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ucio wamukunyanire namaheete kimenyithia akameera atiri, “Uria ndimunya niwe; mumuniye na mumutware arangirwo.” ⁴⁵ Judasi o rimwe agithi hari Jesu, akimwira atiri, “Rabii!” na akimumunya. ⁴⁶ Nao andu acio makiguthukira Jesu makimuniya. ⁴⁷ Na umwe wa aria maarungii hakuhi agicomora ruhiu rwake rwa njora agitina gutu kwa ndungata ya muthinjiri-Ngai uria munene.

⁴⁸ Nake Jesu akimooria atiri, “Kai ndi mutongoria wa akararia a watho ati nikio muoka kunyiya muri na hiu cia njora na njuguma? ⁴⁹ Ndiratuuaga na inyu hekaru-ini ngirutanaga muthenya o muthenya na mutinginyiita. No riri, Maandiko no nginya mahinge.” ⁵⁰ Hindi iyo arutwo ake othe makimutiganiria, makiura.

⁵¹ Na mwanake umwe uteehumbite kindu tiga taama wa gatani akirumirira Jesu. Na riria maamuniyire, ⁵² agitiga taama wake nao, akiura e njaga.

Jesu Gutwarwo Mbere ya Kiama

⁵³ Nao andu acio magitwara Jesu kuri muthinjiri-Ngai uria munene, nao athinjiri-Ngai aria anene othe, na athuuri na arutani a watho makigomana hamwe. ⁵⁴ Petero akimurumirira ari haraaya o nginya agikinya nja ya mucii wa muthinjiri-Ngai ucio munene. Agikarania na thigari kuu agiota mwaki.

⁵⁵ Na riri, athinjiri-Ngai aria anene, o na Kiama kiu giothe,[†] magicaria uria wa kuuragithia Jesu, no mationire. ⁵⁶ Na andu aingi nimarutire uria wa maheeni, no uria wao ukiga kuguana.

⁵⁷ Gugicooka gukirugama andu amwe, nao makiruta uria wa maheeni makiuga atiri, ⁵⁸ “Nitwaiguire akiuga atiri, Ningatharia hekaru ino yakitwo ni andu, na njake ingi itakitwo ni mundu na ihinda ria mithenya itatu.” ⁵⁹ No o na moiga uguo, uria wao ukiga kuguana.

[†] 14:55 Kiama gia Sanihedirini giakoragwo na athinjiri-Ngai aria anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa.

⁶⁰ Hīndi iyo mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene akīrūgama gatagatī kao, akīūra Jesū atīrī, “Kaī wee ūtarī na ūndū ūngīcookia? Nī ūhoro ūrīkū ūyū ūrathitangwo nago?” ⁶¹ No Jesū agīkira ki, na ndacookie ūndū.

O rīngī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene akīmūūra atīrī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ūria Mūrathime?”

⁶² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī nī nīi. Na nīmūkona Mūrū wa Mūndū aikarīte guoko-ini kwa ūrio kwa Ūria-ūrī-Hinya, na agīuka arī igūrū rīa matu.”

⁶³ Mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene agītembūranga nguo ciake. Akīūra atīrī, “Tūgūkibatario nī aira angī a kī?” ⁶⁴ Nīmweiguira akīruma Ngai. Mūgūwīciiria atīa?”

Nao othe makīmūtūira atī aagīrīrwo nī kūuragwo. ⁶⁵ Hīndi iyo amwe makīambīrīria kūmūtūira mata, na makīmūhumbīra ūthiū, makīmūrīnga na ngundi makīmūrīraga atīrī, “Ta kīrathe ūhoro.” Nacio thigari ikimuoya, ikīmūhūra.

Petero Gūkaana Jesū

⁶⁶ Na hīndi iyo Petero aikarīte o hau nja-rī, ūmwe wa ndungata cia airitū cia mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene akīgerera ho. ⁶⁷ Rīria oonire Petero agīota mwaki, akīmūrora wega.

“Akīmūrira atīrī, ‘O nawe uuma hamwe na Jesū ūcio wa Nazarethi.’”

⁶⁸ Nowe Petero agīkaana ūhoro ūcio, akīmūrira atīrī, “Ndiū ūhoro ūcio, o na ndiramenya nī atīa ūroiga,” na akiumagara agīthi itonyero-ini.

⁶⁹ Na rīria ndungata iyo ya mūrītu yamuonire ho, o rīngī ikīira arīa maarūngī ho atīrī, “Mūndū ūyū nī ūmwe wao.” ⁷⁰ No Petero agīkaana ūhoro ūcio rīngī.

Thuutha wa kahinda kanini, arīa maarūgamīte hakuhi makīira Petero atīrī, “Ti-itherū ūrī ūmwe wao, nī ūndū wī Mūgalili.”[‡]

⁷¹ Nake akīambīrīria kwīhita akiugaga atīrī, “Nī ndiū mūndū ūyū mūraaria ūhoro wake.”

⁷² O hīndi iyo ngūkū igīkūga hīndi ya keerī. Nake Petero akīrīrikana ūhoro ūria Jesū aamwīrite atīrī, “Ngūkū itanākūga keerī nīūrīngaana maita matatū.” Nake akīambīrīria kūrīra.

15

Jesū Gūtwarwo Mbere ya Pilato

¹ Na rīrī, rūciinī tene, athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kīama gīothe magītua ūria megwīka. Makīoha Jesū, makīmūtwaro, makīmūneana kūrī Pilato.

² Nake Pilato akīmūūra atīrī, “Wee nīwe Mūthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī, ūguo woiga nīguo.”

³ Nao athīnjīri-Ngai arīa anene makīmūthitangīra maūndū maingī. ⁴ Nī ūndū ūcio Pilato akīmūūra o rīngī atīrī, “Kaī wee ūtarī na ūndū ūgūcookia? Ta rora maūndū marīa mothe maragūthitangīra.”

⁵ No Jesū ndaigana gūcookia ūndū, nake Pilato akīgega.

⁶ Na rīrī, kwari mūtugo hīndi ya Iruga rīu rīa Bathaka, Pilato nīamohoragīra mwohwo ūmwe, o ūria andū mangietirie. ⁷ Na nī kwari mūndū ūmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arīa maambīrīrie ngūi ya gūkīrīra thirikari na makoora andū thīnī wa mbūkīrīra iyo. ⁸ Nakio kīrīndi kīnene gīgīthi harī Pilato, gīkīmūūra eeke o ūria aamenyerete gwika.

⁹ Pilato akīmooria atīrī, “Nī mūkwenā ndīmuhorere mūthamaki wa Ayahudi?” ¹⁰ Nīgūkorwo nīamenyaga atī athīnjīri-Ngai arīa anene maaneanite Jesū kūrī we nī ūndū wa ūiru. ¹¹ No rīrī, athīnjīri-Ngai arīa anene makīringīrīria kīrīndi kīu kīre Pilato ohore Baraba handū ha Jesū.

¹² Pilato akīmooria atīrī, “Mūgūkienda njike atīa na mūndū ūyū mwītaga mūthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mwambe mūtī igūrū!”

¹⁴ Nake Pilato akīmooria atīrī, “Nīkī? Nī ngero īrīkū agerete?”

No-o magīkīrīrīria kwanīrīra, makiugaga atīrī, “Mwambe mūtī igūrū!”

¹⁵ Na tondu nīendaga gūkenia kīrīndi kīu, Pilato akīmohorera Baraba. Akīhūrīthia Jesū iboko, agīcooka akīmūneana akambwo mūtī igūrū.

Thigari Kūnyūrīria Jesū

¹⁶ Nacio thigari igītwaro Jesū gīkaro-ini kīa barūthi (na nīko gīetagwo Puratoria); igīcookanīrīria mbūtū yothe ya thigari. ¹⁷ Ikīmūhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi, igīcooka igītuma thūmbi ya mīgua, ikīmūwikira mūtwe. ¹⁸ Ikīambīrīria kūmūnyūrīria, ikīmūrīraga atīrī, “Ūkīrī mūhoro, wee mūthamaki wa Ayahudi?” ¹⁹ Ikīmūhūra na rūthanju mūtwe maita maingī ikīmūtua gīra mata. Ikīgūithia thī mbere yake, ikīmūturagīria ndu ta ikīmūhooya. ²⁰ Na ciarīkia kūmūnyūrīria-rī, ikīmūruta nguo iyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikīmūhumba nguo ciake mwene. Igīcooka ikīmūmagaria ikamwambe mūtī igūrū.

Jesū Kwambwo Mūtharaba-ini

²¹ Na marī njīra thigari ikīnyīta mūndū wahītūkaga akiuma mīgūnda-ini, wetagwo Simoni wa kuuma Kurene, ithe wa Aleksandro na Rufusi, na ikīmūkuuithia mūtharaba wa Jesū na hinya. ²² Igīgīkinyia Jesū handū harīa heetagwo Gologotha (ūguo nī kuuga Handū hahaana ta Ihīndi rīa Mūtwe). ²³ Nīngī igīcooka ikīmūhe ndibei itukanītio na manemane, nake Jesū akīrega kūmīnyua. ²⁴ Igīkīmwamba mūtī igūrū. Ikīgayana nguo ciake, na ūndū wa gūciukīra mītī nīguo imenye o īrīa mūndū egūkuaa.

[‡] 14:70 Mwarīrie wa andū a kuuma Galili warī na ngūtīrani na wa andū a kuuma Judea.

²⁵ Kwarĩ thaa ithatũ cia rūciinĩ rĩrĩa ciambwambire mũtĩ igūrũ. ²⁶ Ũndũ ūrĩa aathitangĩrwo wandikĩtwo atĩrĩ, “Ūyũ niwe MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.” ²⁷ Ningĩ ikiamba atunyani eerĩ hamwe nake, ūmwe mwena wake wa ūrĩo, nake ūcio ūngĩ mwena wake wa ūmotho. ²⁸ (Namo Maandiko makĩhingio marĩa moigaga atĩrĩ, “Aataraniĩrio na andũ arĩa aagarari watho.”) ²⁹ Andũ arĩa maahitũkagĩra hau nĩmamũrumaga makĩinagia mitwe yao, makaiga atĩrĩ, “Hi! Wee ūngĩratharirie hekarũ na ūmĩake na mĩthenya itatũ-rĩ, ³⁰ harũrũka uume mũtharaba-inĩ ūcio, wĩhonokie!”

³¹ O ūndũ ūmwe athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, na arutani a watho nĩmamũnyũrũragia, makerana atĩrĩ, “Nĩarahonokagia arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene. ³² Kristũ ūyũ, Mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, ta nĩakiharũrũke rĩu oime mũtharaba-inĩ, nĩguo tuone twĩtikie.” O nao arĩa maambaniĩrio hamwe nake, makĩmũruma.

Gikũũ kĩa Jesũ

³³ Na rĩrĩ, thaa thita cia mũthenya ciakinya, bũrũri wothe ūkĩgĩa nduma nginya thaa kenda. ³⁴ Na thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” nague ūguo nĩ kuuga atĩrĩ, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganiĩria nĩkĩ?”

³⁵ Rĩrĩa andũ amwe a arĩa marũngĩĩ hau maiguire ūguo, makiuga atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩria agĩta Elija.”

³⁶ Mũndũ ūmwe agĩteng’era, agĩtobokia thibũnji thiki-inĩ akĩmithecerera kamũrangi-inĩ akihe Jesũ anyue. Akiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nĩegũũka kũmũcũrũria mũtharaba-inĩ.”

³⁷ Nake Jesũ agĩkaya aanĩĩre, agĩtuikana.

³⁸ Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igūrũ nginya thĩ.* ³⁹ Na rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana, ūrĩa warũngĩĩ hau mang’ethaniĩre, aigũire ūrĩa akaya na akĩona ūrĩa akua, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ūyũ oima Mũrũ wa Ngai!” ⁴⁰ Nĩ haarĩ na atumia meeroragĩra marĩ haraaya. Ūmwe wao aarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ūrĩa warĩ Mũnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹ Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamũrũmagĩrĩa na makamũtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ aingĩ arĩa mookite nake Jerusalemu.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁴² Na tondũ kwarĩ Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ūrĩa wĩ mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ, ⁴³ Jusufu wa Arimathea, mũndũ warĩ igweta mũno Kĩama-inĩ gĩa athuuri, na we mwene nĩeetagĩrĩa ūthamaki wa Ngai, agĩthĩĩ kũrĩ Pilato na ūcamba, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁴⁴ Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ nĩarikĩtie gũkua. Agĩta mũthigari ūrĩa mũnene-wa-thigari-igana, akĩmũũria kana Jesũ nĩarikĩtie gũkua. ⁴⁵ Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mũnene ūcio wa thigari igana atĩ nĩguo kwarĩ, agĩtikĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ūcio. ⁴⁶ Nĩ ūndũ ūcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcũrũria mwĩrĩ ūcio. Akĩũkũnja na taama ūcio wa gatani, agĩthĩĩ akĩũga thĩinĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga. Agĩcũka akĩgaragaria ihiga rĩkĩhinga mũromo wa mbĩrĩra iyo. ⁴⁷ Nake Mariamu Mũmagidali na Mariamu ūrĩa nyina wa Jose makĩona harĩa agĩrwo.

16

Kũrũka kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Thabatũ yathira, Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makĩgũra indo nungi wega nĩgeetha mathĩĩ makahake mwĩrĩ wa Jesũ. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia, rūciinĩ tene thuutha wa rĩũa kũrũthũ, marĩ njĩra magĩthĩĩ mbĩrĩra-inĩ, ³ nĩmoranageria atĩrĩ, “Nũũ ūgũtũgaragarĩria ihiga rĩehere mũromo-inĩ wa mbĩrĩra?”

⁴ No rĩrĩa maatiĩrĩre maitho, makĩona ihiga rĩu nĩriagaragarĩtio rĩkehera, nĩgũkorwo rĩarĩ inene mũno. ⁵ Na rĩrĩa maatoonyaga mbĩrĩra-thĩinĩ, makĩona mwanake wehumbĩte nguo njerũ ndaaya aikarĩte thĩ mwena wao wa ūrĩo, nao makĩmaka.

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka. Mũracaria Jesũ ūrĩa wa Nazarethi, ūrĩa ūrambirwo mũtĩ igūrũ. Nĩariũkite! Ndarĩ haha. Onei harĩa maramũigĩte. ⁷ No thĩĩĩ mwĩre arutwo ake o na Petero atĩrĩ, ‘Nĩekũmũtongoria gũthĩĩ Galili. Kũu nĩkuo mũkaamuona, o ta ūrĩa aamwĩre’.”

⁸ Atumia acio makiuma hau mbĩrĩra-inĩ makĩinainaga na magegete. Matĩrĩ mũndũ meerire ūndũ, tondũ nĩmetigagĩra.

(Maandiko mamwe ma tene matĩrĩ gacunjĩ gaka kuuma Mariko 16:9-20)

⁹ Mũthenya wa mbere wa kiumia rūciinĩ tene Jesũ arĩũka-rĩ, aambire kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali ūrĩa aarutĩte ndaimono mũgwanja. ¹⁰ Nake Mariamu agĩthĩĩ akĩra arĩa maatũire na Jesũ, akĩmakora magĩcakaya na makĩrĩra. ¹¹ Nao maigua atĩ Jesũ nĩariũkite, na atĩ Mariamu nĩamuonete, makĩrega gwĩtikia.

¹² Thuutha ūcio Jesũ akiumĩrĩra andũ angĩ eerĩ ao, ahaana ūndũ ūngĩ, rĩrĩa maathĩiaga mĩgũnda-inĩ. ¹³ Andũ acio makĩhũndũka, magĩthĩĩ makĩĩra arutwo arĩa angĩ; no-o nao makĩrega kũmetĩkia.

¹⁴ Thuutha ūcio Jesũ akiumĩrĩra arutwo arĩa ikũmi na ūmwe makĩrĩa irio; akĩmatetia nĩ ūndũ wa kwaga gwĩtikia na nĩ ūndũ wa ūmũ wa ngoro ciao, nĩ ūndũ wa kũrega gwĩtikia arĩa maamuonete thuutha wa kũrũka gwake.

* 15:38 Gĩtambaya kĩa hekarũ kĩagayaniĩte Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. Gwatũkana gwakĩo kuonanĩrie atĩ Kristũ nĩatoonyire kwa Ngai nĩ ūndũ wĩtũ, na agĩtũhingũrĩa njĩra ya gũthĩiaga mbere ya Ngai. † 15:43 Maarĩ na ihenya rĩa kweheria mwĩrĩ wa Jesũ mũtĩ-igũrũ maũthĩke mbere ya Thabatũ kwambĩrĩria.

¹⁵ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩĩ thĩ yothe mũkahunjĩrie andũ othe Ũhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Na mündũ o wothē ũgetĩkia na abatithio niakahonoka, no ũrĩa wothē ũtagetĩkia nĩagatuĩrwo ciira. ¹⁷ Nacio ciamā ici nĩ igatwaranaga na arĩa metĩkĩtie: Nĩmakaingata ndaimono thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩakwa; na nĩmakaaria na thiomĩ njerũ; ¹⁸ na nĩmakanyĩita nyoka na moko mao; na rĩrĩa makaanyua thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩra andũ arĩa arũaru moko, nao mahone.”

¹⁹ Mwathani Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoro ũcio, agĩtwarwo igũrũ na agĩikara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²⁰ Nao arutwo magĩcooka makiumagara na makĩhunjia ũhoro kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao, na agekĩraga ũhoro wake hinya na ũndũ wa ciamā iria ciatwaranaga na ũhoro ũcio.

LUKA

Uhoro wa Gütongoria

¹ Andũ aingi nĩmarĩkĩte kwandika uhoro wa maũndũ marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, ² o ta ũrĩa twaheirwo uhoro wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia uhoro ũcio. ³ Nĩ undũ ũcio, tondũ nĩ mwene nĩndũĩrtĩe maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ, ngakĩona arĩ wega o na nĩ ngwandĩkĩre mũtaratara mwega wa maũndũ macio, wee mũnene mũgaathe Theofilo, ⁴ nĩgeetha ũmenye na ma maũndũ marĩa warutirwo.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania Kũmenyithanio

⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ rĩa Herode aarĩ mũthamaki wa Judea, nĩ kwarĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai wetagwo Zakaria, warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩrĩ-Ngai kĩa Abija; mũtumia wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rũciarwo rwa Harũni. ⁶ O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maitho-inĩ ma Ngai, na nĩmathikagĩra maathani ma Mwathani na mawatho mothe matarĩ na ũcuuke. ⁷ Nao matiarĩ na twana tondũ Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akũrũ mũno.

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda rĩa gĩkundi gĩa gũtungata-rĩ, ⁹ nĩathuurirwo na njĩra wa gũcuukĩrwo mĩtĩ, kũringana na mũtugo wa ũthĩnjĩrĩ-Ngai, athĩĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Mwathani agacine ũbumba. ¹⁰ Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ũbumba rĩakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩrĩa kionganĩte nĩ undũ wa kũhooya, nĩ kĩa hooyagĩra na kũu nja.

¹¹ Hĩndĩ iyo mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama mwena wa ũrĩro wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gũcinĩra ũbumba. ¹² Rĩrĩa Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akĩiyũrwo nĩ guoya. ¹³ No mũraika ũcio akimwĩra atĩrĩ: “Zakaria, tĩa gwĩtigĩra; mahooya maku nĩmaigũitwo. Mũtumia waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahĩĩ, nawe nĩũkamũtua Johana. ¹⁴ Nĩũgakena na ũcanjamũke, nĩ undũ wake na andũ aingi nĩmagakenio nĩgũciarwo gwake, ¹⁵ nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mũnene maitho-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndibei o na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtuma mũndũ arĩĩo, na nĩakaiyũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo gwake. ¹⁶ Nake nĩakagarũra andũ aingi a Isiraeli macookerere Mwathani Ngai wao. ¹⁷ Na nĩagathiĩ mbere ya Mwathani arĩ na roho na hinya wa Elija, nĩguo agarũre ngoro cia maĩthe mendane na ciana ciao, nao arĩa aremĩ amagarũre magĩe na ũũgĩ wa andũ arĩa athĩngu, nĩgeetha ahaarĩre andũ mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Nĩngĩmenya ma ya uhoro ũcio atĩa? Nĩ ndĩ mũthuuri mũkũrũ o na mũtumia wakwa arĩ na mĩaka mĩingĩ.”

¹⁹ Mũraika ũcio akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Gaburieli, ũrĩa ũrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ gũtũmwo ndũmitwo ngwarĩre na ngwĩre uhoro ũyũ mwega. ²⁰ Na rĩu nĩũgũkĩra ũremwo nĩ kwaria nginya mũthenya ũrĩa undũ ũcio ũkahinga, tondũ ndũnetikia ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩre rĩakinya.”

²¹ Hĩndĩ iyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria na makarigagwo nĩ kĩrĩa gĩatũmĩte aikare mũno ũguo thĩnĩ wa hekarũ. ²² Rĩrĩa oimire, ndaigana kũhota kũmaarĩria; magĩkĩmenya atĩ nĩonete kĩoneki arĩ thĩnĩ wa hekarũ, nĩgũkorwo no kũmaheneria amaahenagĩria na guoko, agĩkara o ũguo atekũhota kwaria.

²³ Rĩrĩa ihinda rĩake rĩa gũtungata[†] rĩathĩrĩre-rĩ, akĩĩnũka gwake mũcĩ. ²⁴ Thuutha ũcio Elizabethi mũtumia wake akĩgĩa nda, na handũ ha mĩeri itano agũkara ehithĩte. ²⁵ Akiuga atĩrĩ, “Nĩ Mwathani ũnjĩkĩre ũũ. Matukũ-inĩ maya nĩanjĩkĩte wega na akanjehererĩa thoni cia kũmenwo nĩ andũ.”

Gũciarwo kwa Jesũ Kũmenyithanio

²⁶ Naguo mweri wa itandatũ wa Elizabethi gũkorwo arĩ na nda-rĩ, Ngai nĩatũmire mũraika Gaburieli athĩĩ Nazarethi itũũra rĩarĩ kũu Galili, ²⁷ akimũtũma kũrĩ mũirĩtu gathĩrange worĩtio nĩ mũndũ wetagwo Jusufu, wa rũciarwo rwa Daudi. Mũirĩtu ũcio gathĩrange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mũraika ũcio akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndakũgeithia, wee ũrathĩmwo mũno! Mwathani arĩ hamwe nawe.”

²⁹ Nake Mariamu agĩthĩnĩka mũno nĩ undũ ũcio, na akĩgega akĩrigwo nĩ uhoro wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mũraika ũcio akimwĩra atĩrĩ, “Mariamu tĩa gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩũkinyĩrwo nĩ wega wa Ngai. ³¹ Nawe nĩũkũgĩa nda na nĩũgaciara mwana wa kahĩĩ, nawe nĩũkamũtua Jesũ. ³² Nake nĩagatuĩka mũnene na ageetagwo Mũrũ wa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Mwathani Ngai nĩakamũhe gĩtĩ kĩa ũnene kĩa gĩa ithe Daudi, ³³ nake nĩagathamakĩra nyũmba ya Jakubu nginya tene; ũthamaki wake ndũgaathira o na rĩ.”

³⁴ Mariamu akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Undũ ũyũ ũngĩhoteka atĩa, kuona atĩ ndĩ o mũirĩtu gathĩrange?”

³⁵ Nake mũraika ũcio akimũcookeria, akimwĩra atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩagooka igũrũ rĩaku naguo hinya wa ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩũgākũhumbĩra, nĩ undũ ũcio mwana ũrĩa ũgaaciarwo nĩ mũtheru na ageetagwo Mũrũ wa Ngai. ³⁶ O na Elizabethi, ũrĩa wa mbarĩ cianyũ, o nake nĩekũgĩa kaana arĩ mũkũrũ, o ũcio weragwo atĩ nĩ thaata, nĩgũkorwo rĩu arĩ na nda ya mĩeri itandatũ. ³⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ undũ ũngĩrema Ngai.”

³⁸ Nake Mariamu akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Mwathani. Nĩdĩrogũkwo o ta ũguo woiga.” Hĩndĩ iyo mũraika akimũtiga agithĩĩ.

Mariamu Gũceerera Elizabethi

* 1:21 Andũ meetereire Zakaria oime Handũ-haria-Hatheru oke amarathime na kĩrathimo kĩa Harũni kĩrĩa kĩrĩ Ndar 6:24-26. † 1:23 Mũthĩnjĩrĩ-Ngai aatungataga hekarũ-inĩ kiumia kĩmwe harĩ mĩeri itandatũ, nĩ kuuga maita meerĩ harĩ mwaka ũmwe.

³⁹ Matukū-ini o ro macio, Mariamu akīhaariia, agīthii ahiūhite nginya itūūra rīarī būrūri ūria ūri irīma wa Judea, ⁴⁰ agītoonya mūci gwa Zakaria, na akīgeithia Elizabethi. ⁴¹ Rīria Elizabethi aiguire ngeithi cia Mariamu-rī, kaana gake gakīambarara karī nda yake, nake Elizabethi akīyūrwo nī Roho Mūtheru. ⁴² Akianirīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Wee wī mūrathime gatagatī ka atumia othe, nako kaana karīa ūgaaciara nīkarathime! ⁴³ No nī kīi gītūmite njikwo wega ūū, atī nyina wa Mwathani wakwa no ooke kūnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mūgambo wa ngeithi ciaku wakinya matū-ini makwa, nako kaana karīa karī nda yakwa kambarara nī ūndū wa gūkena. ⁴⁵ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūcio wītīkītīe atī maūdū marīa Mwathani amwīrīte nīmakahingio!”

Rwimbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nake Mariamu akiuga atīrī:

“Ngoro yakwa nīragooa Mwathani,

⁴⁷ naguo roho wakwa nīurakena Ngai Mūhonokia wakwa,

⁴⁸ nīgūkorwo nīaririkanīte

kwīnyiihia kwa ndungata yake.

Kuuma rīu njiarwa ciothe irīnjitaga mūrathime,

⁴⁹ nīgūkorwo Ūcio ūrī Hinya nīanjikīre maūdū manene,

nario rīitwa rīake nī rītheru.

⁵⁰ Tha ciake nīikinyagīra arīa mamwītīgagīra,

kuuma njiarwa nginya njiarwa.

⁵¹ Nīekīte maūdū ma hinya na guoko gwake;

na arīa etīi aharaganagia meciiria ma ngoro ciao.

⁵² Nīaharūrūkītīe aathani kuuma itī-ini ciao cia ūnene,

no agatūgīria arīa menyiihagia.

⁵³ Nīahūūnītīe arīa ahūtu na maūdū mega,

no arīa itonga akamaingata matarī na kīndū.

⁵⁴ Nīateithītīe Isiraeli ndungata yake,

akaririkana ūhoru wake wa kūgūanīra tha,

⁵⁵ o ta ūria eerire maithe maitū,

atī nīakaigūira Iburahīmu hamwe na njiaro ciake tha, nginya tene.”

⁵⁶ Nake Mariamu agīkara na Elizabethi ta mīeri itatū, agīcooka akīnūka kwao.

Gūciarwo kwa Johana Mūbatithania

⁵⁷ Na rīrī, ihinda rīa Elizabethi rīakinya rīa gūciara, agīciara kahī. ⁵⁸ Andū a itūūra rīake na a mbarī ciao makīguua atī Mwathani nīakirīrīrie kūmūguira tha, nao magīkena hamwe nake.

⁵⁹ Mūthenya wa īnana wakinya, magīuka nīguo maruithie kaana kau, nao meendaga gūgatua Zakaria o ta ūria ithe eetagwo, ⁶⁰ no nyina akiaria, akiuga atīrī, “Aca! Gegwītwo Johana.”

⁶¹ Nao andū makīmīra atīrī, “Gūtīrī mūdū wa mbarī cianyu wīttagwo rīitwa rīul!”

⁶² Nao makīūria ithe ūria angīenda gatuo na ūndū wa kūmūheneria na moko. ⁶³ Akīmeetia kahengere ga kwandikwo, nake akīandika atīrī, “Rīitwa rīako nī Johana.” Naguo ūndū ūcio ūkīgegia andū othe. ⁶⁴ O hīndi iyo akīhingūka kanua, naruo rūrīmī rwake rūkīregera, akīambīrīria kwaria, akīgooa Ngai. ⁶⁵ Nao andū othe a itūūra makīyūrwo nī guoya, makaaragia ūhoru wa maūdū macio mothe, namo makīhunja būrūri-ini ūcio wothe wa irīma wa Judea. ⁶⁶ Nao arīa othe maiguire ūhoru ūcio makīgegio nīguo makīūria atīrī, “Kaī kaana gaka gagaatūka ū? Nīgūkorwo guoko kwa Mwathani kwarī hamwe nako.”

Rwimbo rwa Zakaria

⁶⁷ Nake ithe Zakaria akīyūrwo nī Roho Mūtheru, akīratha ūhoru, akiuga atīrī,

⁶⁸ “Mwathani Ngai wa Isiraeli arogoocwo,

tondū nīokīte na agakūūra andū ake.

⁶⁹ Nīatwambararīrie rūhīa rwa ūhonokio

thīinī wa nyūmba ya Daudi, ndungata yake

⁷⁰ (o ta ūria aarītīe matukū ma tene na tūnua twa anabii ake atheru),

⁷¹ rwa gūtūhonokia kuuma kūrī thū ciitū,

na kuuma kūrī guoko kwa arīa othe matūmenaga,

⁷² nīguo aigūire maithe maitū tha,

na aririkane kīrīkanīro gīake gītheru,

⁷³ o mwīhitwa ūria eehītīre ithe witū Iburahīmu:

⁷⁴ atī nīagatūhonokia kuuma guoko-ini gwa thū ciitū,

na atūhotithie kūmūtungatagīra tūtārī na guoya,

⁷⁵ tūrī atheru na athingu mbere yake matukū-ini maitū mothe.

⁷⁶ “O nawe, kaana gakwa, nīūgetagwo mūnabii wa Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno;

nīgūkorwo nīugaathiaga mbere ya Mwathani nīguo ūmūthondekagīre njīra ciake,

⁷⁷ na ūmenyithie andū ake ūhoru wa ūhonokio

nī ūndū wa kūrekerwo mehīa mao,

⁷⁸ na tondū wa tha nyingī cia Ngai witū,

tha icio nīgatūma riūa rītūrathire kuuma igūrū,
⁷⁹ nīgeetha riariire ariā matūūrāga nduma-inī,
 o na ariā matūūrāga kīruru-inī gīa gīkuū,
 nīguo rītongorie magūrū maitū njīra-inī ya thayū.”

⁸⁰ Nako kaana kau gagikūra, na gakigīa hinya roho-inī wako; nake agītūūra werū-inī nginya hīndi īrīa eyumiririe kūrī andū a Isiraeli.

2

Gūciarwo kwa Jesū

¹ Na rīrī, matukū-inī macio, Kaisari Augusto nīarutire watho atī andū othe a mabūrūri mothe marīa maathanagwo nī Aroma matarwo. ² (Rīrī nīrīo rīarī itarana rīa mbere rīrīa riataranirwo hīndi īrīa Kuirinio aarī barūthi wa Suriata.) ³ Nao andū magīthīi kwiyandikithia o mūdū itūūra-inī riāke mwene.

⁴ Nī ūndū ūcio Jusufu o nake akiambata kuuma itūūra rīa Nazarethi kūu Galili, agīthīi Judea, agīkinya Bethilehemu itūūra rīa Daudi, tondū we aarī wa nyūmba o na wa mbarī ya Daudi. ⁵ Nake aathiire kuo nīgeetha makeyandikithie marī na Mariamu, mūrītu ūrīa endaga kūhikia, nake aarī mūrītū. ⁶ Na hīndi īrīa maarī o kūu, ihinda rīa mwana gūciarwo rīgikinya, ⁷ Nake Mariamu akīrīgithatha kaana ga kahīi. Agīkooha na taama, agīgakomia thīinī wa mūharatī tondū nīmagīte handū ha kūraara thīinī wa nyūmba ya ajeni.

Arīthi na Araika

⁸ Na kūu būrūri ūcio, nī kwarī arīthi maikaraga mīgūnda-inī, maikarītie mahiū mao ūtukū. ⁹ Mūraika wa Mwathani akīmōimīrīra, nāguo riiri wa Mwathani ūkīmatherera hau maarī, nao makīnyitwo nī guoya. ¹⁰ No mūraika ūcio akīmeera atīrī, “Tigai gwtīgīra. Ndamūrehera ūhorō mwega na wa gīkeno kīnene, ūrīa ūgaatuika wa andū othe. ¹¹ Ūmūthi itūūra-inī rīa Daudi, nīmūciarīrwo mūhonokia; nake nīwe Kristū ūrīa Mwathani. ¹² Na rīrī, kīrīa kīrīmūmenyithia ūhorō ūcio nī gīki: Nīmūrīona gakenge koheetwo na taama gakometio thīinī wa mūharatī.”

¹³ Na o rīmwe hakīmīra gīkundi kīnene kīa araiika a igūrū hamwe na mūraika ūcio, makīgoooca Ngai, makiuga atīrī,

¹⁴ “Ngai arokumio kūu igūrū mūno,

nāguo thayū ūrogīa gūkū thī kūrī andū ariā akenagīra.”

¹⁵ Na rīrīa araiika acio maamatigire magīcooka igūrū-rī, arīthi acio makīrana atīrī, “Nītūthīi Bethilehemu tūkoone ūndū ūcio wīkīkīte, ūcio Mwathani aatūhe ūhorō wāguo.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio magīthīi mahiūhīte, magīkora Mariamu na Jusufu o na gakenge kau gakometio thīinī wa mūharatī. ¹⁷ Na maarīkīa gūkoona, makīmēmerēkia ūhorō ūrīa maheetwo ūkonīi kaana kau, ¹⁸ nao ariā othe maūguire makīgēgio mūno nī maūndū marīa arīthi acio maameeraga. ¹⁹ Nowe Mariamu akīga maūndū macio mothe ngoro-inī yake, na agīkara akīmēciiragīa. ²⁰ Nao arīthi acio makīhūndūka, magīkumagīa na makīgoooca Ngai nī ūndū wa maūndū macio mothe maigūite na makoona, o ta ūrīa meerītūwo.

Jesū Gūtwarwo Hekarū

²¹ Mūthenya wa kanana wakinya, rīrīa ihinda riako rīa kūrua rīakinyire-rī, kaana kau gagītūuo Jesū, rītūwa rīrīa mūraika aakaheete mbere ya nyina kūgīa nda yako.

²² Na rīrī, rīrīa ihinda rīao rīa gūtherio rīakinyire kūringana na Watho wa Musa-rī,[†] Jusufu na Mariamu magīgatwara Jerusalemu nīguo magakaneane harī Mwathani ²³ (o ta ūrīa kwandikītwo Watho-inī wa Mwathani atīrī, “Irigithathi rīothe rīa kahīi nī rīrīamūrāgīrwo Mwathani”), ²⁴ na marute igongona kūringana na ūrīa Watho wa Mwathani uugīte: “Nī ndirahūgī igīrī kana tūtutuura twīrī.”

²⁵ Na rīrī, nī kwarī mūdū kūu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warī mūthingu na mwītīgīrī Ngai. Nake aatūire etereire kūhonokia kwa Isiraeli, nake Roho Mūtheru aarī hamwe nake. ²⁶ Nīagūūrīrio nī Roho Mūtheru atī ndagakua atoneete Kristū ūrīa wa Mwathani. ²⁷ Nake agītōonya thīinī wa hekarū atongoretio nī Roho. Na rīrīa aciari a kaana kau ti Jesū, magatwarire hekarū thīinī nīguo mahingie ūrīa mūtugo wa watho watūite-rī, ²⁸ Simeoni agīkaiyūkīa moko-inī make na akīgoooca Ngai, akiuga atīrī:

²⁹ “Mwathani Mwene-Hīnya,

rīu rekereria ndungata yaku īthīi na thayū, o ta ūrīa wanjīrīire.

³⁰ Nīgūkorwo maitho makwa nīmōnete ūhonokia waku,

³¹ ūrīa ūhaarīirie mbere ya andū othe,

³² ūrī ūtheri wa kūgūrīria andū-a-Ndūrīrī,

o na riiri kūrī andū aku a Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makīgēga mūno nī ūndū wa maūndū marīa maaririo igūrū riako. ³⁴ Simeoni agīcooka akīmarathima akīra Mariamu, nyina wa kaana kau atīrī, “Kaana gaka nī gatuītūwo ga kūgūithia na gūkīria andū aingī thīinī wa Isiraeli, na gatuīke kīmenyithia kīrīa kīrīmenagīrīrio, ³⁵ nīgeetha meciirīa ma ngoro nyingī magūūrio. O na ngoro yaku o nayo nīgatheecwo na rūhiū rwa njora.”

* 2:8 Mahiū ma kūrūtwo magongona maarīthīgīrio gūkūhī na Bethilehemu mwaka wothē. Arīthi maamaroraga matikayiwo kana marīo nī nyamū. [†] 2:22 Mūtumia angāgīre kaana etagīrīra mīthenya mīrongo īna nīguo acooke athīi hekarū akarute igongona rīa gūtherio.

³⁶ Ningĩ nĩ kwari na mūtumia mūnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa Fanueli, wa mūhīrīga wa Asheri. Mūtumia ūcio aarĩ mūkūrũ mūno; aikarire na mūthuuriwe miaka mūgwanja kuuma ahika, ³⁷ agĩcooka agĩkara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ iyo aarĩ na miaka mĩrongo inana na ina. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ūtūkũ na mūthenya, na akehiingaga kũria irio na akahooyaga. ³⁸ Hĩndĩ o iyo agĩũka harĩo, agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ūhoro wa kaana kau kũri arĩa othe meetagĩrĩra kuona gũkũrwo kwa Jerusalem.

³⁹ Rĩria Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maũndũ marĩa mothe maathanitwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka itũũra rĩao kũu Nazarethi. ⁴⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, gagĩgĩa na hinya; gakĩiyũrwo nĩ ūũgĩ, nagueo wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

Jesũ arĩ Kamwana thĩinĩ wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiiga Jerusalem nĩ ūndũ wa Gĩathĩ kĩa Bathaka.† ⁴² Jesũ aakinyia miaka ikũmi na iirĩ, makĩambata nake magĩthĩ Gĩathĩ-inĩ kũu kũringana na mūtugo.‡ ⁴³ Na Gĩathĩ kũu gĩathira, rĩria aciari ake mainũkaga-rĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagitigwo na thuutha kũu Jerusalem, no matiamenyire. ⁴⁴ Nao magĩthĩ rũgendo rwa mūthenya mũgima, magĩciiragia atĩ aarĩ gikundi-inĩ kĩa. Thuutha ūcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũri andũ a mbarĩ yao o na kũri arata. ⁴⁵ Hĩndĩ irĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalem makamũcarie. ⁴⁶ Thuutha wa mūthenya itatũ makimũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagatĩ ka arutani,* amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ Ūria wotho waiguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ūmenyo wake na ūria aacookagia. ⁴⁸ Rĩria aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akimũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ūgũtwika ūguo niki? Nĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩtie tũri na kieha mūno.”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũtĩ gĩtũmite mũnjarie? Kaĩ mũtooi atĩ njagĩrĩrwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiatũkĩrwo nĩ ūria aameeraga.

⁵¹ Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nĩamathikagĩra. No nyina nĩagaga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake. ⁵² Nake Jesũ agĩkũra, akĩũhigaga, na akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na itano wa ūthamaki wa Tiberio Kaisari, hĩndĩ irĩa Pontio Pilato aarĩ barũthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hĩndĩ iyo Anasi na Kaifa maarĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,* ūhoro wa Ngai nĩwakinyĩre Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. ³ Nake agĩthĩ bũrũri wotho ūria warĩ hakuhĩ na Rũũ rwa Jorodani, akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia mao nĩgeetha mabatithio. ⁴ O ta ūria kwandikitwo ibuku-inĩ rĩa mūnabii Isaia atĩrĩ:

“Nĩ mũgambo wa mũndũ ūkwaniĩria werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ,

‘Haarĩrai njĩra ya Mwathani,

rũngariai tũcĩra twake.†

⁵ Mĩkuru yotho nĩgathikwo, nacio irĩa ciothe na tũrĩma nĩikaaraganio.

Njĩra irĩa njogomu nĩkarũngario,

nacio njĩra irĩa itarĩ njaraganu nĩikaaraganio.

⁶ Nao andũ othe nĩmakona ūhonokia wa Ngai.”

⁷ Andũ aingĩ nĩmathiire kũri Johana akamabatithie, nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ rũciaro rũrũ rwa ndũira! Nũũ ūmũtarĩte mũũrĩre marakara marĩa makĩrĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. Na mũtikambĩrĩre kwĩra na ngoro cianyũ atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu,’ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũke ciana cia Iburahĩmu. ⁹ Ithanwa nĩrĩgĩtwo itina-inĩ cia mĩtĩ, na mũtĩ o wotho ūtaciiraga maciaro mega ūrĩtemagwo ūgaikio mwaki-inĩ.”

¹⁰ Nao andũ acio makimũũria atĩrĩ, “Tũkĩagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

¹¹ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ūria ūri na nguio igĩrĩ nĩagaĩre ūria ūtarĩ, nake ūria ūrĩ na irio nĩke o ta ūguo.”

¹² Nao etia mbeeca cia igooti‡ o nao magĩũka mabatithio, makimũũria atĩrĩ, “Mũrutani, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtigetage mbeeca makĩria ya ūria mwathitwo mwĩtagie.”

¹⁴ Nacio thigari§ ikimũũria atĩrĩ, “Na ithuĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

† 2:41 Arũme othe a Ayahudi na andũ a mĩciĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthĩ Jerusalem ciathĩ ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegothito, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. § 2:42 Tũmwana twakinyia miaka ikũmi na iirĩ nitwambagĩrĩa kwĩhaarĩria gũtongoria maĩndũ ma ndini. * 2:46

Arutani a watho kana Rabii nĩo mooĩ maĩndũ ma ndini ya Kiyahudi mũno makĩria. * 3:2 Anasi aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai kuuma mwaka wa itandatũ mbera ya gũciarwo gwa Kristũ. O na gũtuika aathani a Roma nĩmamweheririe, Ayahudi nĩmamwitĩkirĩte. Andũ a Roma nao maathuuri Kaifa, na nĩ ūndũ ūcio magĩkorwo marĩ athĩnjĩri-Ngai eerĩ. † 3:4 Tene njĩra nĩciathondekagwo mũthamaki angĩakorirwo agĩthĩ kũndũ. Johana Mũbatithania ookite giũthondeka ngoro cia andũ arĩa meetereire Mũhonokia. ‡ 3:12 Mbeeca cia igooti cionganagio nĩ Ayahudi o na gũtuika ciarĩ cia thĩrikari ya Roma. Andũ acio nĩmamenetwo mũno nĩ ūndũ wa gũteithia Aroma. § 3:14 Atongoria amwe a Ayahudi o na ciikaro imwe ciao nĩmetikĩritio kũgia na thigari ciao cia kwĩgitĩra nĩ thĩrikari ya Roma. Andũ maathũire mĩtugo ya thigari, no ti wĩra wao.

Nake agĩcicookeria atĩrĩ, “Mũtigatunyage andũ mbeeca na mũtikamaigagĩre igenyo; na ningĩ iganagwoi nĩ mũcaara wanyu.”

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nĩmaikaraga metereire marĩ na mwĩhoko, na othe magedũũranagia ngoro-inĩ ciao kana hihi Johana ahota gũkorwo nĩwe Kristũ. ¹⁶ Nowe Johana akĩmacookeria akĩmeera othe atĩrĩ, “Nĩ-rĩ, ndĩmũbatithagia na maaĩ. No nĩ kũrĩ mũndũ ũgũka ũrĩ na hinya kũngĩra, ũrĩa nĩ itagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciale. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru o na mwaki. ¹⁷ Gĩtarũrũ gĩake akĩnyiĩtĩte na guoko nĩguo atherie kihuhĩro gĩake, na acookanĩrĩre ngano amĩikie ikũmbĩ rĩake, no nĩagacina mahuti na mwaki ũtanghoreka.” ¹⁸ Johana nĩataarire andũ na ciugo nyingĩ na akamahunjabĩria Ũhoru-ũrĩa-Mwea.

¹⁹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Johana aatetirie Herode ũrĩa warĩ mũthamaki tondũ wa kũhikia Herodia, mũtumia wa mũrũ wa ithe na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mangĩ mothe mooru eekĩte, ²⁰ Herode nĩongereire ũndũ ũngĩ mũũru makĩria; naguo nĩ wa kũnyiitithia Johana na kũmuohithia njeera.

Kũbatithio na Rũciarw rwa Jesũ

²¹ Hĩndĩ irĩa andũ othe maarĩkirie kũbatithio, o nake Jesũ nĩabatithirio. Na rĩrĩa aahooyaga, Igũrũ rikĩhingũka, ²² nake Roho Mũtheru agĩkũrũka akĩũmba igũrũ rĩake arĩ na mwĩrĩ wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mũgambo ũkiuma Igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩwe.”

²³ Na rĩrĩ, Jesũ akĩambĩrĩria ũtungata wake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ta mĩrongo itatũ. Nao andũ meeciiragia atĩ aarĩ mũrũ wa Jusufu,

mũrũ wa Heli, ²⁴ mũrũ wa Mathati,

mũrũ wa Lawi, mũrũ wa Meliki,

mũrũ wa Janai, mũrũ wa Jusufu,

²⁵ mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Amosi,

mũrũ wa Nahumu, mũrũ wa Esili,

mũrũ wa Nagai, ²⁶ mũrũ wa Maathi,

mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Semeini,

mũrũ wa Joseki, mũrũ wa Joda,

²⁷ mũrũ wa Joanani, mũrũ wa Resa,

mũrũ wa Zerubabeli, mũrũ wa Shelathieli,

mũrũ wa Neri, ²⁸ mũrũ wa Meliki,

mũrũ wa Adi, mũrũ wa Kosamu,

mũrũ wa Elimadami, mũrũ wa Eri,

²⁹ mũrũ wa Joshua, mũrũ wa Eliezeri,

mũrũ wa Jorimu, mũrũ wa Mathati,

mũrũ wa Lawi, ³⁰ mũrũ wa Simeoni,

mũrũ wa Juda, mũrũ wa Jusufu,

mũrũ wa Jonamu, mũrũ wa Eliakimu,

³¹ mũrũ wa Melea, mũrũ wa Mena,

mũrũ wa Matatha, mũrũ wa Nathani,

mũrũ wa Daudi, ³² mũrũ wa Jesii,

mũrũ wa Obedi, mũrũ wa Boazu,

mũrũ wa Salimoni, mũrũ wa Nahashoni,

³³ mũrũ wa Aminadabu, mũrũ wa Aruni,

mũrũ wa Hezirioni, mũrũ wa Perezu,

mũrũ wa Juda, ³⁴ mũrũ wa Jakubu,

mũrũ wa Isaaka, mũrũ wa Iburahĩmu,

mũrũ wa Tera, mũrũ wa Nahoru,

³⁵ mũrũ wa Serugu, mũrũ wa Reu,

mũrũ wa Pelegu, mũrũ wa Eberi,

mũrũ wa Shela, ³⁶ mũrũ wa Kainani,

mũrũ wa Arafakasadi, mũrũ wa Shemu,

mũrũ wa Nuhu, mũrũ wa Lameku,

³⁷ mũrũ wa Methusela, mũrũ wa Enoku,

mũrũ wa Jaredi, mũrũ wa Mahalaleli,

mũrũ wa Kenani, ³⁸ mũrũ wa Enoshu,

mũrũ wa Sethi, mũrũ wa Adamu,

mũrũ wa Ngai.

4

Jesũ Kũgerio

¹ Nake Jesũ akiuma kũu Jorodani aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, agĩtwarwo nĩ Roho werũ-inĩ, ² kũrĩa agagereirio nĩ mũcukani matukũ mĩrongo ina. Ndaarĩaga kĩndũ matukũ-inĩ macio, namo maathira agĩkorwo arĩ mũhũtũ.

³ Nake mũcukani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai, irĩa ihiga rĩrĩ rĩtũike mũgate.”

⁴ Nake Jesu akimicookeria atiri, “Ni kwandikitwo atiri: ‘To mugate wiki ungituuria mundu muoyo.’”

⁵ Ningi mucukani akimutwara handu hatugiru muno, na gwa kahinda kanini muno akimuonia mothamaki mothe ma guku thi. ⁶ Agicooka akimwira atiri, “Ningukuhe wathani wa kuu guothe na riiri waku wothe, nigukorwo niheanitwo kuri ni, na no ndicheane kuri mundu o wothe uria ingienda kuhe. ⁷ Ni undu ucio unginyinamirira uhoee, mothe megutuika maku.”

⁸ Jesu akimicookeria, akimwira atiri, “Ni kwandikitwo atiri: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na umutungatagire o we wiki.’”

⁹ Nake mucukani akimutwara Jerusalemu, na akimurugamia gathurumundu-ini ka hekaru, akimwira atiri, “Angikorwo wee niwe Muru wa Ngai, wiguthie thi kuuma haha. ¹⁰ Nigukorwo ni kwandikitwo atiri: “Niagaatha araika ake ni undu waku

makumenyerere wega;

¹¹ ningi nimagakwanirira na moko mao, nigeetha ndukaringwo kuguru ni ihiga.”

¹² Nake Jesu akimicookeria atiri, “Maandiko moigite atiri: ‘Ndukanagerie Mwathani Ngai waku.’”

¹³ Riria mucukani aarikirie kumugeria na njira ciothe-ri, akimutiga nginya ihinda riria riagiriire rikoneka.

Jesu Kuregwo Nazarethi

¹⁴ Nake Jesu agicooka Galili ari na hinya wa Roho, nayo ngumo yake ikihunja kuu bururi ucio wothe.

¹⁵ Nake njarutanaga thunagogi-ini ciao, nao andu othe makimukumia.

¹⁶ Na riri, niathiire Nazarethi, kura aareirwo, na agitoonya thunagogi muthenya wa Thabat, o ta uria aamenyerete gwika. Nake akirugama na iguru athome Maandiko. ¹⁷ Akinengerwo ibuku ria gikunjo ria munabii Isaia. Akirikunjura, akiona haria handikitwo atiri:

¹⁸ “Roho wa Mwathani ari iguru riakwa, ni undu nianjithiririe maguta niguu hunjagirie ari athini Uhoru-uria-Mwega.

Niandumite thii nyanirire kuohorwo kwa aria moheetwo,

na ati aria atumumu nimegucooka kuona,

na njohorithie ari mahinyiriro,

¹⁹ ningi nyanirire mwaka wa gwikirika wa Mwathani.”

²⁰ Agicooka agikunja ibuku riu ria gikunjo, agicookeria mumenyereri wa thunagogi, agikara thi. Nao andu ari othe maarĩ thunagogi makimurora. ²¹ Nake akiambirira kwaria, akimeera atiri, “Umuthi maandiko maya ni mahingio mukiiuguira.”

²² Nao andu othe makimugaatha na makigegio muno ni ciugo njega iria cioimaga kanua gake. Makitwania atiri, “Githi uyũ ti muru wa Jusufu?”

²³ Nake Jesu akimeera atiri, “Ti-itheru ni mukunjira thimo iria yugaga atiri, ‘Ndagitarĩ, wiilonie wee mweni! Maundu maria tũguite ati ni wekire kuu Kaperinaumu meeke gũku itũura-ini riaku.’”

²⁴ Agithi na mbere kuuga atiri, “Ngũmwira na ma, gutiri munabii wĩtikagĩrwo itũura-ini riake.

²⁵ Ngũmwira atiri na ma, ni kwarĩ atumia aingi a ndigwa Israeli matuku-ini ma Elia, riria iguru riarĩ ihinge miaka itatũ na nuthu, na ng’aragu nene ikiyũra bururi wothe. ²⁶ No Elia ndaigana gũtũmwo kuri o na umwe wao, tika kuri mutumia wa ndigwa uria watũire itũura ria Zarefathu kuu bururi wa Sidoni. ²⁷ Ningi ni kwarĩ andũ aingi maarĩ na mangũ thĩni wa Israeli ihinda ria Elisha uria munabii, no gutiri mundũ o na umwe wao wahonirio tika Naamani uria Mũsuriata.”

²⁸ Andũ othe ari maarĩ thĩni wa thunagogi nĩmarakarire muno riria maiguire uguo. ²⁹ Magũkĩra makimurutũrũra kuuma itũura-ini riu, makimutwara rwere-ini rwa karĩma haria itũura riu riakitwo, niguu mamũkie na kuu kiharũrika-ini. ³⁰ Nowe Jesu akigerera gatagati-ini ka andũ, agithiira.

Jesu Kuingata Roho Mũuru

³¹ Agicooka agĩkũrũka, agithi Kaperinaumu, itũura riarĩ Galili, na muthenya wa Thabat akiambirira kũruta andũ. ³² Nao andũ makigega ni undũ wa urutani wake, tondũ ndũmirĩri yake yarĩ ya wathani.

³³ Na riri, kuu thĩni wa thunagogi ni kwarĩ na mũndũ warĩ na ndaimono, niyo ngoma thũku. Nake akiĩnirira na mũgambo mũnene, akiuga atiri, ³⁴ “Hi! Urenda atia na ithui, wee Jesu wa Nazarethi? Uũkite gũtũniina? Nĩngũũ, we niwe uria Mũtheru wa Ngai!”

³⁵ Nake Jesu akimikũma, akimũra atiri, “Kira, na uume thĩni wake!” Nayo ndaimono iyo ikĩgũthia mũndũ ucio thi hau mbere yao othe, ikũma na ndĩamũthirie.

³⁶ Nao andũ othe makigega makĩũrania atiri, “Kaĩ urutani uyũ uhaana atia? Araatha ngoma thũku ari na wathani na hinya, nacio ikoima!” ³⁷ Nayo ngumo yake ikĩhunja kũria guothe kwariganĩtie na kuu.

Jesu Kũhonia Andũ Aingi

³⁸ Nake Jesu akũma thunagogi, agithi mũciĩ gwa Simoni. Na riri, nyina wa mutumia wa Simoni aari mũriaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩri muno, nao magithaitha Jesu ni undũ wake. ³⁹ Ni undũ ucio, akiĩnamirira harĩ we, na agĩatha mũrimũ ucio uume mwĩri wake, naguo ukũma. Nake mutumia ucio agũkĩra o rĩmwe na akiambirira kũmatungatĩra.

⁴⁰ Na riria rĩũa rĩathũaga, andũ makĩrehera Jesu andũ ari othe maarĩ na mũrimũ ngũrani, nake akiĩmagĩrĩra moko o mũndũ o mũndũ, akimahonia. ⁴¹ O na ningi ndaimono ikũma andũ aingi, ikĩnagĩrĩra atiri, “Wee niwe Muru wa Ngai!” Nowe agĩcikaania na agĩcigiria ciarie, tondũ nĩcioĩ ati niwe Kristũ.

⁴² Na gwakia-rĩ, Jesũ akiumagara agĩthĩĩ kũndũ gũtaarĩ andũ. Nao andũ makĩmũcaria, na rĩrĩa maakinyire harĩa aarĩ, makĩgeria kũmũgĩrĩrĩa ndakoime kũu amatige. ⁴³ Nowe akimeera atĩrĩ, “No nginya hunjie ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai matũũra-inĩ marĩa mangĩ o namo, nĩ ũndũ nĩkĩo ndaatũmirwo.” ⁴⁴ Nake agĩthĩĩ na mbere na kũhunja thĩĩnĩ wa thunagoci cia Judea.

5

Gwĩta Atũmwo a Mbere

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Jesũ arũngĩĩ hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa rĩa Genesareti, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ aingĩ nĩkĩahatikanaga kũmũkuhĩrĩrie nĩguo gĩthikĩrĩrie ũhoro wa Ngai, ² nake akĩona tũtarũ twĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa rĩu, tũtĩgĩtwo ho nĩ ategi a thamaki, arĩa maathambagia neti ciao cia gũtega. ³ Agĩtoonya gatarũ kamwe, nako kaarĩ ga Simoni, akĩmũthaitha agatoonyatoonye maaĩ-inĩ, kehere hũgũrũrũ-inĩ. Agĩcooka agĩkara thĩ, akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoro arĩ gatarũ-inĩ kau.

⁴ Na aarĩkia kwaria, akĩĩra Simoni atĩrĩ, “Twaro gatarũ haarĩa hariku, mũikũrũkie neti maaĩ-inĩ, mũtega thamaki.”

⁵ Nake Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi witũ, tũrutĩte wĩra mũritũ ũtukũ wotho, na tũtinanyiita kĩndũ o na kĩ. No tondũ nĩwoiga ũguo-rĩ, nĩngũikũrũkia neti.”

⁶ Maarĩkia gwĩka ũguo, makĩnyĩita thamaki nyingĩ mũno, nginya neti ciao ikĩambĩrĩria gũtuĩka. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩheneria arĩa maarutithanagia wĩra nao, arĩa maarĩ gatarũ kau kangĩ moke mamateithie, nao magĩũka makĩiyũria tũtarũ twerĩ ki, o nginya tũkĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ.

⁸ Hĩndĩ irĩa Simoni Petero onire ũguo, akĩgũũthia maru-inĩ ma Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njeherera Mwathani; nĩĩ ndĩ mũndũ mwĩhia!” ⁹ Nĩgĩkorwo we na arĩa othe maarĩ nao nĩmagegire mũno nĩ ũndũ wa thamaki irĩa maanyĩĩte, ¹⁰ o na Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, arĩa maarutithanagia wĩra na Simoni nĩmagegire.

Nake Jesũ akĩĩra Simoni atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra; kuuma rĩu ũrĩtega andũ.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩumĩria tũtarũ two hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa, magĩtĩga indo ciao ciothe, makĩmũrũmĩrĩa.

Mũndũ Warĩ na Mangũ

¹² Na rĩrĩ, hĩndĩ imwe rĩrĩa Jesũ aarĩ itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, nĩguokire mũndũ waiyũrĩtwo nĩ mangũ mwĩrĩ wotho. Na rĩrĩa onire Jesũ, akĩgũũthia, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ, akĩmũthaitha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

¹³ Jesũ agĩambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tĩ, nĩngwenda. Theriol!” Na o hĩndĩ iyo akĩhonio mangũ.

¹⁴ Jesũ agĩcooka akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũ, no thĩĩ, ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanire nĩ ũndũ wa gũtherio gwaku, arĩ ũira kũrĩ o.”

¹⁵ Na rĩrĩ, ngumo yake igĩkĩrĩrĩria kũhunja makĩria, o nginya kĩrĩndĩ kĩingĩ ma kĩa andũ gĩgĩũka kũmũthikĩrĩria na kũhonio mĩrimũ yao. ¹⁶ No Jesũ nĩheheragĩra andũ, agathĩĩ kũndũ gũtarĩ andũ kũhoera Ngai kuo.

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹⁷ Mũthenya ũmwe nĩ kũrutana aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arĩa mookĩte kuuma matũũra mothe ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maikarĩte thĩ hau. Naguo hinya wa Ngai wa kũhonania warĩ hamwe na Jesũ. ¹⁸ Na rĩrĩ, nĩhokire andũ makuĩte mũndũ na kĩbarĩ, warũarĩte mĩrimũ wa gũkua cĩga, nao makĩgeria kũmũtoonya nyũmba mamũĩge harĩ Jesũ. ¹⁹ Na rĩrĩa maagire njĩra ya gwĩka ũguo nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, makĩhaica nyũmba-igĩrũ magĩtharia maturubarĩ, makĩmũikũrũkia mwanya-inĩ ũcio o arĩ kĩbarĩ-inĩ, nginya gatagatĩ-inĩ ka andũ acio makĩmũĩga o hau Jesũ aarĩ.

²⁰ Rĩrĩa Jesũ onire wĩtikio wao, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata, nĩwarekerwo mehia maku.”

²¹ Nao Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria gwĩciiria ngoro-inĩ ciao, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ, ũkũruma Ngai? Nũũ ũngĩhota kũrekanĩra mehia, tĩga Ngai we wiki?”

²² Nowe Jesũ nĩamenyaga ũrĩa meeciiragia na akĩmooria atĩrĩ, “Mũreeciiria maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ²³ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ; nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana nĩ kũmwĩra, ‘Ŭkĩra wĩtware?’ ²⁴ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ ...” Akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ giaku, ũinũke.” ²⁵ O hau hau akĩrũgama mbere yao, akĩoya kĩbarĩ kĩrĩa akomeire, na akĩinũka mũciĩ akĩgoocaga Ngai. ²⁶ Nao andũ othe nĩmagegire na magĩkumia Ngai. Makĩiyũrwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.”

Jesũ gwĩta Lawi

²⁷ Thuutha wa ũguo, Jesũ akiumagara na akĩona mũndũ warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.” ²⁸ Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtĩga indo ciake ciothe, akĩmũrũmĩrĩa.

²⁹ Lawi agĩcooka akĩrũgĩthĩria Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩĩanagĩra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa magĩtetia arutwo ake makĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩĩanagĩra na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa agĩma mĩrĩrĩ tio mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arĩaru.

³² Nĩĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.”

Jesū Kūurio Kūria Igūrū rīa Kwihinga Kūria

³³ Nao makimwira atirī, “Arutwo a Johana nī meehingaga kūria irio kaingī kaingī makahooya, o nao arutwo a Afarisai nimekaga o ūguo, no aku marīaga na makanyua hīndī ciothe.”

³⁴ Nake Jesū akimacookeria atirī, “No mwīre ageni a mūhikania mehinge kūria rīrīa e hamwe nao? ³⁵ No rīrī, ihinda nīrīgakinya rīrīa mūhikania akeherio kuuma kūrī o; matukū-inī macio-rī, nī makeehinga kūria irio.”

³⁶ Ningī Jesū akīmahe ūhorō na ngerekano īno, akīmeera atirī, “Gūtīrī mūdū ūngītīnia kīraka kuuma harī nguo njerū, agūkire nguo ngūrū. Angīka ūguo, angīkorwo atarūrīte nguo njerū, nakīo kīraka kīu kīa nguo iyo njerū kīage kwagīrira nguo iyo ngūrū. ³⁷ Ningī gūtīrī mūdū wīkagīra ndibei ya mūhīhano mondo-inī ngūrū. Angīka ūguo, ndibei iyo ya mūhīhano no ītarūre mondo īcio, ndibei iyo īitike, nacio mondo īcio ītarūkange. ³⁸ Aca, ti ta ūguo, ndibei ya mūhīhano no ngīnya tīkīrwo mondo-inī njerū. ³⁹ O na gūtīrī mūdū thuutha wa kūnyua ndibei ngūrū ūcookaga kwenda ndibei iyo ya mūhīhano, nī ūndū oigaga atirī, ‘īrīa ngūrū nīyo njega.’”

6

Jesū nīwe Mwathani wa Thabatū

¹ Mūthenya ūmwe wa Thabatū, Jesū akīgerera mīgūnda-inī ya ngano, nao arutwo ake makīambīrīria gūtua ngira imwe cia ngano, magīcīrigitha na moko, makīrīa ngano. ² Afarisai amwe makīmooria atirī, “Nī kīī kīratūma mwīke ūrīa gūtēkīrītio nī watho mūthenya wa Thabatū?”

³ Jesū akīmacookeria atirī, “Kaī mūtathomete ūrīa Daudi eekire, rīrīa we na arīa maarī nake maarī ahūtū?

⁴ Aatoonyire Nyūmba ya Ngai, akīoya na akīrīa mīgate īrīa yamūrīrwo Ngai, īrīa ateetīkīrītio kūria nī watho tīga no athīnjīri-Ngai meetīkīrītio kūmīrīa, na agīcooka akīhe arīa maarī nake īmwe yayo.” ⁵ Jesū agīcooka akīmeera atirī, “Mūrū wa Mūdū nīwe Mwathani wa Thabatū.”

⁶ Na rīrī, mūthenya ūngī wa Thabatū nīathiire thunagogi-inī, akīrutana, nakuo nī kwarī na mūdū warī mwonju guoko gwake kwa ūrīo. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nīmacaragīa ūndū mangīthitangīra Jesū, nī ūndū ūcio makīmūrora mūno, mone kana nīekūhonania mūthenya wa Thabatū. ⁸ Nowe Jesū, tondū nīamenyaga ūrīa meeciiragīa, akīra mūdū ūcio wonjete guoko atirī, “Ūkīra ūrūgame mbere ya andū othe.” Nī ūndū ūcio agīūkīra akīrūgama hau.

⁹ Jesū agīcooka akīmeera atirī, “Ngūmūūria atirī, nī ūndū ūrīkū mwītīkīrie nī watho mūthenya wa Thabatū: nī gwīka wega kana nī gwīka ūūru, nī kūhonokia muoyo kana nī kūūniina?”

¹⁰ Akīhūgūra, akīmarōra othe, agīcooka akīra mūdū ūcio atirī, “Tambūrūkia guoko gwaku.” Nake agīka o ro ūguo; nakuo guoko gwake gūkīhonio biū. ¹¹ Nao makīrakara mūno, makīambīrīria kūūrania ūrīa mangīka Jesū.

Atūmwo arīa Ikūmi na Eerī

¹² Mūthenya ūmwe Jesū nīoimagarire agīthīī kīrīma-inī akahooe, akīraara akīhooya Ngai ūtukū wothē.

¹³ Gwakīa-rī, agīta arutwo ake mōke harī we, agīthuura andū ikūmi na eerī ao, akīmatua atūmwo, nao nī: ¹⁴ Simoni (ūrīa aatuire Petero), na Anderea mūrū wa nyīna, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ūrīa wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mūsikariota ūrīa wamūkunyaīire.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesū agīūkūrūka hamwe nao, makīrūgama handū haarī haraganu. Gīkundi kīnene kīa arutwo ake kīarī ho, o na andū aīngī mūno kuuma Judea guothe, na Jerusalem, o na kuuma ndeere-inī cia Turo na Sidoni, ¹⁸ nao mōkīte nīguo mamūigwe na mahonio mīrimū yao. Nao arīa maanyamaragio nī ngoma thūku makīhonio, ¹⁹ nao andū othe makīgeria kūmūhutia, tondū hīnya nīwoimaga thīnī wake na ūkamahonia othe.

²⁰ Nake akīrōra arutwo ake, akiuga atirī:

“Kūrathimwo-rī, nī inyuī athīnī,
nīgūkorwo ūthamaki wa Ngai nī wanyu.

²¹ Kūrathimwo-rī, nī inyuī mūhūūtaga rīu,
nīgūkorwo nīmūkahūūnio.

Kūrathimwo-rī, nī inyuī mūrārīra rīu,
nīgūkorwo nīmūgatheka.

²² Kūrathimwo-rī, nī inyuī hīndī īrīa andū mekūmūmena,
na meyamūre kūrī inyuī, na mamūrume,
na mathūkīrīrie rītwa rīanyu,
nī ūndū wa Mūrū wa Mūdū.

²³ “Mūthenya ūcio nīmūgakena na mūrūgarūge, tondū mūcaara wanyu nī mūingī Igūrū. Nīgūkorwo ūguo noguo maithe mao meekire anabī.

²⁴ “No rīrī, kaī mūrī na haaro inyuī itonga-ī,
nīgūkorwo nīmūrīkītie kwamūkīra kūnyamarūrwo kwanyu.

²⁵ Kaī mūrī na haaro inyuī arīa mūhūūnī rīu-ī,
nīgūkorwo nīmūkahūūta.

Kaī mūrī na haaro arīa mūrathēka rīu-ī,

nīgukorwo nīmūgacakaya na mūrīre.

²⁶ Kaī mūrī na haaro inyuī hīndī ūria andū othe mekūmūgaathīrīria-ī, nīgukorwo ūguo noguo maithe mao meekaga anabii a maheeni.

Kwenda Thū

²⁷ “No ngūmwīra atīrī inyuī arīa mūthikīrīrie: endagai thū cianyu, na mwīkage wega arīa mamūthūire, ²⁸ na nīngī mūrathimage arīa mamūrūmaga, na mūhooyagīre arīa mamwīkaga ūūru. ²⁹ Na rīrī, mūndū angikūgūtha rūthīa rūmwe, mūhūgūkīrie rūu rūngī o naruo. Na mūndū angīgūtunya igooti rīaku, ndūkamūgīrie kuoya o na kanjū yaku. ³⁰ Mūndū o wothē angikūhooya kīndū mūhe, na mūndū o wothē angīoya kīndū gīaku, ndūkamwītīe. ³¹ Ikagai andū arīa angī o ūria mūngīenda mamwīkage.

³² “Rīu-rī, angīkorwo mwendete o arīa mamwendete-rī, mwakīiguna na kī? O na ‘ehia’ nīmendaga arīa mamendete. ³³ Na mūngīkorwo mwīkaga wega o arīa mamwīkaga wega-rī, mwakīiguna na kī? Nīgukorwo ehia o nao nīmekaga o ūguo. ³⁴ Na nīngī mūngīkorwo mūkombithagia o arīa mwīhokete nīmakamūrīha-rī, mwakīiguna na kī? O na ehia nīmakombagīra ehia arīa angī, mehokete nīmakarīhwo ciothe. ³⁵ No rīrī, endagai thū cianyu, na mūcīkage wega, o na mūkombithagie mūtekwīhoka gūcookerio kīndū. Hīndī ūyo irīhi rīanyu nīrīkaneneha, na inyuī nīmūgatuika arīu a ūria-ūrī-Igūrū-Mūno, nīgukorwo we nīaiguagīra arīa matarī ngaatho tha o na arīa aaganu. ³⁶ Iguanagīrai tha, o ta ūria lthe wanyu aiguanagīra tha.

Gūtuanīra Cīra

³⁷ “Mūtīgacīrīthanagīe nīgeetha na inyuī mūtikanacīrīthio. Mūtīgatuanagīre, nīgeetha na inyuī mūtikanatūirwo. Rekanagīrai, na inyuī nīmūkarekerwo. ³⁸ Heanagai, na inyuī nīmūrīheagwo na gīthimi kīega, gīkindīrītwo, kīinainītio na gīgaitīkīrīra, nīkīo mūgaitīrīrwo nakīo nguo-inī. Nīgukorwo gīthimi kīrīa mūthīmanagīra nakīo, no kīo mūrīthimagīrwo nakīo.”

³⁹ Agīcooka akīmahe ngerekano īno, akīmooria atīrī, “Mūtūmumu o atongorie mūtūmumu ūria ūngī? Gīthī eerī to magūe irima? ⁴⁰ Mūrutwo tī mūnene kūrī mūmūruti, no ūria wothē mūrute wega, no atūike ta mūmūruti.

⁴¹ “Nī kī gīgūtūma wone kīhuti kīrīa kīrī rīitho rīa mūrū wa thoguo, no ūkaaga kūrūmbūiya mūgogo ūria ūrī rīitho rīaku we mwene? ⁴² Wahota atīa kwīra mūrū wa thoguo atīrī, ‘Mūrū wa baba, reke ngūrute kīhuti kīu kīrī rīitho rīaku,’ o rīrīa wee wagīte kuona mūgogo ūria ūrī naguo rīitho rīaku? Wee hīnga īno, amba ūrute mūgogo ūcio ūrī naguo rīitho, nīguo wone wega ūhote kūruta kīhuti kīrīa kīrī rīitho rīa mūrū wa thoguo.

Mūtī na Maciaro maguo

⁴³ “Gūtīrī mūtī mwega ūciaraga maciaro mooru, kana mūtī mūūru ūgaciara maciaro mega. ⁴⁴ O mūtī ūmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andū matituaga ngūyū kuuma mītī-inī ya mīigua, o na kana magatua thabībū kuuma cong’e-inī. ⁴⁵ Mūndū ūria mwega aragia maūndū mega kuuma mūthiithū-inī wa ngoro yake, nake mūndū ūria mūūru aragia maūndū mooru kuuma mūthiithū-inī wa ngoro yake. Nīgukorwo kanua gake kaaragia o maūndū marīa maiyūrīte ngoro yake.

Aaki arīa Ogī, na arīa Akīgu

⁴⁶ “Atīrīrī, mūnjītaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nīkī, na mūtīkaga ūria ndīmwrīaga? ⁴⁷ Nīngūmuonia ūria mūndū ūria ūūkaga kūrī nīi, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ūria ciugīte ahaana. ⁴⁸ Ahaana ta mūndū waakaga nyūmba, ūria wenjīre mūthīngi, akīūrīkia na akīwamba igūrū rīa ihiga. Hīndī ūria kwagīre mūiyūro wa maaī, kīguū gīkīgūtha nyūmba ūyo na nditi, no gītiamīenyenyīrie, tondū nīyaakītwo wega. ⁴⁹ No mūndū ūria ūiguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ūria ciugīte, ahaana ta mūndū ūria waakire nyūmba itarī na mūthīngi. Na rīrīa kīguū kīagūthīre nyūmba ūyo, ikīmomoka, naguo mwanangīko wayo warī mūnene.”

7

Wītīkio wa Mūnene-wa-Thigari-Igana

¹ Nake Jesū aarīkia kwaria maūndū macio mothe andū makīmūiguaga, agītōonya Kaperinaumu. ² No kūu nī kwārī na ndungata wa mūnene-wa-thigari-igana, ūria mūmīathi eendete mūno, nayo yarī ndwaru hakuhi gūkua. ³ Nake mūnene ūcio wa thigari igana aigua ūhoro wa Jesū, agītūma athuuri a Ayahudi kūrī we makamūūrie oke ahonie ndungata yake. ⁴ Nao maakīnya kūrī Jesū, makīmūthaita magwatīrie mūno, makīmwrīa atīrī, “Mūndū ūyū nīagīrīrwo gwīkwō ūguo nīwe, ⁵ tondū nīendete rūrīrī rwītū na nīatwakīire thunagogi.” ⁶ Nī ūndū ūcio Jesū agīthīī nao.

Na marī hakuhi gūkīnya mūcīī, mūnene ūcio wa thigari igana akīmūtūmīra arata makamwīre atīrī, “Mwathani, tīga gwtīhīnia tondū ndiagīrīre wee ūike gwakwa mūcīī. ⁷ O na nokio itanona njagīrīre gūūka kūrī we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nīkūhona. ⁸ Nīgukorwo nīi mwene ndī mūndū wathagwo, na ndī na thigari njathaga. Ndeera ūmwe ‘Thīī,’ nīathīiaga, na ndeera ūngī atīrī, ‘Ūka,’ nīokaga. Na nīngī ndeera ndungata yakwa atīrī, ‘Īka ūna,’ nīikaga.”

⁹ Rīrīa Jesū aigūire ūguo, akīgaga, akīhūgūkīra kīrīndī kīrīa kīamūrūmīrie, agīkīra atīrī, “Ngūmwīra atīrī, ndionete mūndū ūrī na wītīkio mūnene ūū Isīraeli guothe!” ¹⁰ Nao andū arīa maatūmītwo magīcooka mūcīī magīkora ngombo ūyo ūrī honu.

¹¹ Ihinda inini rīathira, Jesū agithiī itūūra rīetagwo Naini, nao arutwo ake na andū gīkundi kīnene magithiī nake. ¹² Na rīria akuhirīrie kīhingo gīa itūūra rīu, mūdū wakuīte nīarutagwo kuo na aarī mwana wa mūmwe, nake nyina aarī mūtumia wa ndigwa. Nao andū aingī a itūūra rīu maarī hamwe nake. ¹³ Rīria Mwathani onire mūtumia ūcio, akīmūgīra tha, akīmwīra atīrī, “Tiga kūrīra.”

¹⁴ Agīcooka agithiī, akihutia ithandūkū, nao ariā maarīkuūite makīrūgama. Agīcooka akiuga atīrī, “Mwanake, ndakwīra atīrī, ūkīra!” ¹⁵ Mūdū ūcio wakuīte agīkūra, akīambirīria kwaria, nake Jesū akīmūnengerana kūrī nyina.

¹⁶ Andū othe makīyūrwo nī guoya na makīgooca Ngai, makiuga atīrī, “Mūnabii mūnene nīokīte gatagatī gaitū. Ngai nīokīte gūteithia andū ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesū ikihunja Judea guothe o na būrūrī ūria wagūthiūrūkīrie.

Jesū na Johana Mūbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nīmamūheire ūhorō wa maūdū macio mothe. Nake Johana agīta arutwo ake eerī, ¹⁹ akīmatūma kūrī Mwathani makāmūrie atīrī, “Wee nīwe ūria weritwo nīagooka kana tweterere mūdū ūngī?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kūrī Jesū makīmwīra atīrī, “Johana Mūbatithania aatūtūma kūrī we tūkūrie atīrī, ‘Wee nīwe ūria weritwo nīagooka kana tweterere mūdū ūngī?’”

²¹ Ihinda-inī o rīu Jesū akīhonia andū aingī ariā maarī na mīrimū, na ndwari, na akīngata ngoma thūku o na agītūma andū aingī ariā maarī atumumu macooke kuona. ²² Nī ūndū ūcio agīcookeria ariā maatūmitwo atīrī, “Cookai mūkeere Johana maūdū marīa muonete na mūkaigua: atī atumumu nī marona, na ithua nīretwara, na ariā marī na mangū nī marahonio, na andū ariā mataiguaga nīmaraigua, na ariā akuū nīmarariūkio, na ūhorō-ūria-Mwega nīurahunjirio ariā athiini. ²³ Kūrathimwo nī mūdū ūria ūtarahingwo nī ūndū wakwa.”

²⁴ Andū acio maatūmitwo nī Johana moima harī Jesū, Jesū akīambirīria kwarīria andū aingī ūhorō wa Johana, akīmooria atīrī, “Nī kī mwathiite kuona werū-inī? Hihi mwathiite kuona kamūrangi kainainagio nī rūhuho? ²⁵ Angikorwo ti guo-rī, mwathiite kuona kī? Hihi nī mūdū wihumbite nguo njega? Aca, ariā mehumbaga nguo cia goro na magekenia na mīago ya thī maikaraga nyūmba cia ūthamaki. ²⁶ Mwagithiite kuona kī? Hihi mwathiite kuona mūnabii? Ī, ngūmwīra atīrī, muonire mūdū ūkīrite mūnabii. ²⁷ Ūyū nīwe ūria ūhorō wake wandikītwo atīrī:

“‘Nīngatūma mūtūmwo wakwa athiī mbere yaku, nake nīagagūthondekera njira.’

²⁸ Ngūmwīra atīrī, harī andū ariā manaciawo nī atumia-rī, gūtīrī o na ūmwe mūnene gūkīra Johana; no mūdū ūria mūnini mūno ūthamaki-inī wa Ngai, nī mūnene kūmūkīra.”

²⁹ (Andū othe, o na etia mbeeca cia igooti, rīria maiguire ciugo cia Jesū, magītīkīra atī njira ya Ngai nī ya ma, tondū maabatithiitio nī Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makīregana na ūria Ngai endaga meke, tondū o matiabatithiitio nī Johana.)

³¹ Nake Jesū akiuga atīrī, “Andū a rūciarō rūrū ingīmagerekania na kī? Matariī ta kī? ³² Matariī ta ciana ciikarite ndūnyū igīta iria ingī, igaciira atīrī:

“‘Twamūhuhīre mūtūrirū, mūkīaga kūina;

twamūnīire rwīmbo rwa macakaya, no mūtīarīire.’

³³ Nīgūkorwo Johana Mūbatithania ookire atekūrīa na atekūnyua ndibei, na inyū mūkiuga atīrī, ‘Arī na ndaimono.’ ³⁴ Mūrū wa Mūdū ookire akīrīaga na akīnyuuga, na inyū mūkiuga atīrī, ‘Onei mūdū mūkoroku na mūrīu, mūrata wa etia mbeeca cia igooti na “ehia”.’ ³⁵ No ūgī nīūmenyekaga nī wa kīhooto nī ciana ciaguo ciothe.”

Jesū Gūtīrīrio Maguta nī Mūdū-wa-nja warī Mwīhia

³⁶ Na rīrī, Mūfarisai ūmwe nīetire Jesū gwake makarianire irio cia hwaī-inī nake, nī ūndū ūcio Jesū agithiī nyūmba ya Mūfarisai ūcio, agīkara metha-inī. ³⁷ Rīria mūdū-wa-nja watūūrīte mūtūūrīre wa mehia itūūra-inī rīu aamenyire atī Jesū nīararia irio nyūmba ya Mūfarisai ūcio-rī, agīka na cuba wa maguta manungi wega, ³⁸ na akīrūgama thuutha wake, o hau magūrū-inī make, akīrīraga, na akīambirīria kūmūhūgia nyarīrī na maithori make. Agīcooka akīmūgīria nyarīrī na njuirī yake, agīcimumunya, na agīciitīrīria maguta manungi wega.

³⁹ Rīria Mūfarisai ūria wamwītīte onire ūndū ūcio, akīra na ngoro atīrī, “Korwo mūdū ūyū nī mūnabii, nīangīamenya ūria ūramūhutia nī mūdū-wa-nja wa mūthemba ūrīkū, na atī nī mwīhia.”

⁴⁰ Jesū akīmwīra atīrī, “Simoni, ndī na ūndū wa gūkwīra.”

Nake akiuga atīrī, “Mūrutani, njīra.”

⁴¹ “Kūrī andū eerī maarī na thiiri wa mūdū wakombithanagia mbeeca. Ūmwe aarī na thiiri wa dinari magana matano, na ūria ūngī dinari mīrongo itano. ⁴² Na rīrī, gūtīrī o na ūmwe wao warī na mbeeca cia kūmūrīha, nī ūndū ūcio marī o eerī akīmarekera thiiri ūcio. Rīu-rī, acio eerī nū ūngīmwendā makīria?”

⁴³ Simoni akīmūcookeria atīrī, “Ngwīciiria nī ūria warekīrwo thiiri ūria mūnene.”

Jesū akiuga atīrī, “Nīwatua wega.”

⁴⁴ Agīcooka akīhūgūrīra mūdū-wa-nja ūcio, akīra Simoni atīrī, “Nīkuona mūdū-wa-nja ūyū? Njūkire nyūmba gwaku, no ndūnaahe maaī ma gwīthamba nyarīrī, no nīanjihūgia nyarīrī na maithori make, na

acigiria na njuŵiri yake. ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya, no mũndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩria ndonyire ndarĩ aratigithiria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa. ⁴⁶ Wee-rĩ, ndũnanjitĩrĩria maguta mĩtwe, no ũyũ nĩanjitĩrĩrie maguta manungi wega nyarĩrĩ. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra atĩrĩ, nĩarekeirwo mehia make maingĩ. Nĩgũkorwo nĩendanite mũno. No ũria ũrekeirwo mehia manini, endanaga o hanini.”

⁴⁸ Jesũ agĩcooka akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Nĩwarekerwo mehia maku.”

⁴⁹ Ageni arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, “Kaĩ ũyũ akiri ũ, ũrarekanĩra o na mehia?”

⁵⁰ Jesũ akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Gwĩtikia gwaku nĩ gwakũhonokia; thĩĩ na thayũ.”

8

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, Jesũ agĩthĩ matũũra-inĩ o na tũtũũra-inĩ akĩhunjagia ũhoru-ũria-Mwega wa ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ hamwe nake, ² o na atumia amwe a arĩa maarutitwo ngoma thũku na arĩa maahonetio mĩrimũ: nao nĩ Mariamu (ũria wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutitwo ndaimono mũgwanja; ³ wa Joana mĩtumia wa Husa, ũria warĩ mũrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ aingi. Atumia aya nĩmamũtungatagĩra na indo cio ene.

⁴ Andũ aingi nĩmathiire na mbere kũngana harĩ Jesũ moimite matũũra-inĩ, na rĩria andũ maingĩhire mũno akĩmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ⁵ Mũrimo nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩria aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩkũa igĩcĩria. ⁶ Ingi ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩria ciamerire, mĩmera iyo ikihooha tondũ wa kwaga ũigũ. ⁷ Nacio mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua igĩkũranĩra nacio na igĩcithararia. ⁸ Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩĩri-inĩ mũnoru. Igikũra, igĩciara maita igana ma iria cihaanditwo.

Aarĩkia kuuga ũguo, akianĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ūria ũri na matũ ma kũigua, nĩague.”

⁹ Nao arutwo ake makimũũria irĩa ngerekano iyo yoiaga. ¹⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitwo cia ũthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na ngerekano, nĩgeetha, “‘maarora, makaaga kuona;

na maigua, makaaga gũtaũkĩrwo.’

¹¹ “Ngerekano iyo yugĩte atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ũhoru wa Ngai. ¹² Mbeũ iria ciagũire mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ũhoru ũcio ngoro-inĩ cio, nĩguo matigetĩkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga mĩri. Metikagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaitiganĩria. ¹⁴ Mbeũ iria ciagũire mĩigua-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru, no o magĩthiiga-rĩ, magatharario nĩ mihang’o, na ũtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra. ¹⁵ No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tĩĩri-inĩ iria mũnoru nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoru marĩ na ngoro ya ma na njega, makaũtũũria, na nĩ ũndũ wa gũkĩrĩria, magaciara gaciara.

Tawa Ūigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

¹⁶ “Na rĩrĩ, gũtĩrĩ mũndũ ũgwatagia tawa akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũiga rungu rwa ũrĩrĩ. No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ¹⁷ Nĩgũkorwo gũtĩrĩ ũndũ mũhithe ũtakagũũrio, na gũtĩrĩ ũndũ ũri hitwo-inĩ ũtakamenyeka kana ũtakaniikwo ũtheri-inĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei ũria mũthikagĩrĩria. Ūria wothĩ ũrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũria wothĩ ũtari nĩagatuunywo o na kĩria arĩ nakĩo.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

¹⁹ Na rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka kũmuona, no matingĩahotire gũthĩ hakuhi nake nĩ ũndũ wa andũ kũingĩha. ²⁰ Mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamite nja makĩenda gũkuona.”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ arĩa maiguaga ũhoru wa Ngai na makaũhingia.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩerire arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthĩ mũrimo ũria ũngĩ wa iria.” Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya gatarũ magĩthĩ. ²³ Na rĩria maathiiaga Jesũ akĩhĩtwo nĩ toro. Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ nĩ kwagũire na kũhuhũkanio kĩnene, nako gatarũ kau kaarĩ hakuhi kũũria maaĩ-inĩ, na magĩkorwo marĩ ũgwati-inĩ mũnene.

²⁴ Nao arutwo magĩthĩ makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

Nake Jesũ agĩũkĩra agĩkaania rũhuho na maaĩ macio maahũuranaga; namo makũmbĩ macio ma maaĩ makĩnyihanyĩha na gũkĩhoorera. ²⁵ Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtikio wanyu ũri ha?”

Nao makĩyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ? Aathaga huho o na maaĩ, nacio ikamwathĩkĩra.”

Jesũ Kũhonia Mũndũ warĩ na Ndaimono

²⁶ Makĩringa mũrimo ũria ũngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũria rũng’ethaniire na Galili. ²⁷ Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ, aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono oimite itũũra-inĩ. Mũndũ ũcio nĩakarĩte ihinda inene ategwĩkĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũraga mbĩrĩra-inĩ. ²⁸ Rĩria mũndũ ũcio onire Jesũ, agĩkaya na akĩgũithia magũrũ-inĩ make, akianĩrĩra na mũgambo mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na nĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūria-ũri-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaitwa, ndũkaanyariirel!” ²⁹ Nĩgũkorwo Jesũ nĩathite ngoma iyo thũku yume thĩĩnĩ wa mũndũ ũcio. Nĩyamũnyiitaga kaingĩ, na o

na gũtuika nĩooahagwo moko na magũrũ na mĩnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mĩnyororo iyo yamuohaga, na ndaimono iyo igatũma athii kũndũ gũtarĩ andũ.

³⁰ Jesũ akimũuria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”

Nake akimũcookeria atĩrĩ, “Legioni,” nigũkorwo aarĩ na ndaimono nyingĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩkĩrĩria gũthaiha Jesũ ndagaciathe ithii Irima-rĩria-Rĩtarĩ-Gĩturi.

³² Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩthagio harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhi na hau. Ndaimono icio igĩthaiha Jesũ aciitĩkirie itoonye thĩinĩ wacio, nake agĩciitĩkiria. ³³ Ndaimono cioima thĩinĩ wa mũndũ ũcio, igĩthii igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru rũu rũkĩharũrũka kĩhurũrũka kũ na ihenya, rũkĩgũa iria-inĩ, rũkĩũrĩra kuo.

³⁴ Rĩrĩa andũ arĩa maarĩithagia ngũrwe icio moonire ũria gwekĩka, makĩũra, magĩthii kũheana ũhoro ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, ³⁵ nao andũ makiumagara makone ũndũ ũcio wekĩkĩte. Rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona mũndũ ũcio woimĩtwo nĩ ndaimono aikarĩte magũrũ-inĩ ma Jesũ, arĩ na nguo na arĩ na meciirĩa mega, magĩtigĩra mũno. ³⁶ Andũ arĩa meyoneire ũndũ ũcio makĩĩra andũ acio angĩ ũria mũndũ ũcio warĩ na ndaimono aahonetio. ³⁷ Nao andũ othe a rũgongo rũu rwa Agerasi magĩthaiha Jesũ oime kũu kwao amatige, nigũkorwo nĩmanyiitĩtwo nĩ guoya. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩtoonya gatarũ agĩthii.

³⁸ Nake mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono akimũthaiha mathii nake, no Jesũ akimwatha athii, akimwĩra atĩrĩ, ³⁹ “Cooka mũciĩ ũkoige ũria wotho Ngai agwĩkĩre.” Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthii akĩĩra andũ othe a itũũra ũria Jesũ aamwĩkĩre.

Kairĩtu Gaakũite na Mũtumia warĩ Mũũaru

⁴⁰ Na rĩrĩ, Jesũ aacooka kuuma mũrĩmo ũũria ũngĩ wa iria, andũ aingĩ nĩmamwamũkĩre tondũ nĩmamwetereire. ⁴¹ Hĩndĩ iyo mũndũ wetagwo Jairũ warĩ mũnene wa thunagogĩ agĩũka, akĩgũithia magũrũ-inĩ ma Jesũ, akimũthaiha athii gwake, ⁴² nĩ ũndũ mũirĩtu wake wa mũmwe warĩ wa ta miaka ikũmi na rĩrĩ aarĩ hakuhi gũkua.

Na Jesũ arĩ njĩra-inĩ agĩthii-rĩ, andũ nĩmamũhatĩkaga. ⁴³ Gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ haarĩ na mũtumia ũmwe watũire oiraga thakame miaka ikũmi na rĩrĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngĩamũhonirie. ⁴⁴ Mũtumia ũcio agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na o rĩmwe agĩtiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Nũ ũcio wahutia?”

Rĩrĩa othe maakaanire, Petero akimwĩra atĩrĩ, “Mwathani, andũ nĩmagũthiũrũkĩire na magakũhatika.”

⁴⁶ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ waahutia, tondũ nĩndaigua hinya woima thĩinĩ wakwa.”

⁴⁷ Nake mũtumia ũcio, ona atĩ ndangĩhota kwĩhitha, agĩũka akiĩnainaga, akĩgũithia magũrũ-inĩ make. Arĩ hau mbere ya andũ othe akiheana gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmite amũhutie na ũria aahonirio o ro rĩmwe. ⁴⁸ Nake Jesũ akimwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, gwĩtikia gwaku nikuo gwatũma ũhone. Thii na thayũ.”

⁴⁹ Na o hĩndĩ iyo Jesũ akiaragia, hagikinya mũndũ woimĩte mũciĩ kwa Jairũ ũria mũnene wa thunagogĩ, akiuga atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩarikĩtie gũkua, tĩa gũthiĩnia Mũrutani.”

⁵⁰ Jesũ aigua ũguo, akĩĩra Jairũ atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee itĩkia tu, na nĩekũhona.”

⁵¹ Rĩrĩa aakinyire kwa Jairũ, ndaarekire mũndũ o na ũmwe atoonye hamwe nake, tĩa o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na nyina a mwana ũcio. ⁵² Hĩndĩ iyo andũ othe no kũira maarĩraga magĩcakayaga nĩ ũndũ wa mwana ũcio. Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũrĩra, ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.”

⁵³ Nao makimũthekerera, tondũ nĩmooĩ atĩ aarĩ mũkuũ. ⁵⁴ Nowe Jesũ akĩnyĩta mwana ũcio guoko, akiuga atĩrĩ, “Mwana wakwa, ũkĩra!” ⁵⁵ Na hĩndĩ o iyo agĩcookererwo nĩ muoyo wake, na o rĩmwe akĩrũgama. Jesũ agĩcooka akĩmeera mahe mwana ũcio kĩndũ gĩa kũria. ⁵⁶ Nao aciari ake makĩgega mũno, nowe akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũ ũndũ ũcio wekĩkĩte.

9

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩka gwĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ hamwe, nĩamaheire hinya na ũhoti wa kũingata ndaimono ciothe na kũhonia mirimũ, ² na akĩmatũma mathii makahunje ũhoro wa ũthamaki wa Ngai na mahonagie andũ arĩa arũaru. ³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigakuue kĩndũ o nakĩ kĩa rũgendo; mũtigakuue mũtirima, kana mũhuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tĩa o iria mwĩhumbite. ⁴ Nyũmba irĩa yotho mũrĩtoonyaga ikaragai kuo nginya rĩria mũkoima itũũra riu. ⁵ Andũ mangĩkaarega kũmũnyĩta ũgeni-rĩ, mũkaarĩbaribā magũrũ manyu rũkũngũ rũitike mũkiuma itũũra riao arĩ ũira wa kũmatũira ciira.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio makiumagara magĩthii kuuma gatũũra kamwe nginya karĩa kangĩ makĩhunjagia ũhoro-ũria-Mwega na makĩhonagie andũ kũria guothe maathiiaga.

⁷ Na rĩrĩ, rĩrĩa Herode ũria mũthamaki aigũire ũhoro wa maũndũ mothe marĩa maathiiaga na mbere, nĩataangĩkire ngoro mũno tondũ andũ amwe moigaga atĩ Johana niariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ⁸ na angĩ makoiga atĩ Elija nĩonekanĩte, o na angĩ makoiga atĩ mĩnabii ũmwe wa arĩa a tene niariũkĩte. ⁹ No Herode akiuga atĩrĩ, “Johana nĩndamũrengithirie mũtwe. ũyũ ndiraigua ũhoro wake-rĩ, niwe ũ?” Nake akĩirĩria kũmuona.

Jesũ Kũhũnia Andũ Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atũtwo maacooka, makĩĩra Jesũ maũndũ marĩa mekĩte. Nake akĩehera kuo, agĩthii nao itũũra rĩetagwo Bethisaida, ¹¹ no andũ aingĩ makĩmenya ũhoro ũcio na makĩmũrũmĩrĩra. Nake akĩmaamũkĩra na akĩmahe ũhoro wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonia arĩa maabatarĩtio nĩ kũhonia.

¹² Hwai-inĩ arutwo ariā ikūmi na eerī magiūka kūrī we makīmwira atirī, “Ingata andū aya nīguo mathiĩ micīi iria iri hakuhi o na miḡunda-inĩ mageethe irio na gwa ḡukoma, tondū haha tūrī nī werū ūtarī andū.”

¹³ Nake akīmacookeria atirī, “Maheeī kīndū ḡia kūrīa.”

Nao makīmwira atirī, “Tūrī o na miḡate itano na thamaki igirī, no tūthiire tūkagūrīre andū aya othe irio.”

¹⁴ (Handū hau haarī na arūme ta ngiri ithano.)

Nowe akīra arutwo ake atirī, “Maikariei thī marī ikundi cia andū mīrongo itano itano.” ¹⁵ Nao arutwo magiūka o ūguo, magiikaria andū othe thī. ¹⁶ Nake akīoya miḡate iyo itano na thamaki icio igirī, akīrora na igūrū, aḡicookia ngaatho na aḡicienyūranga. Aḡicooka aḡicinengera arutwo ake magaire andū. ¹⁷ Othe makīria makīhūna, nao arutwo makīyūria ciondo ikūmi na igirī cia cienyū iria ciatigarire.

Petero Kuumbūra Kristū

¹⁸ Na rīrī, hīndī imwe Jesū akīhooya arī keheri-inĩ, arutwo ake magīkorwo marī hamwe nake. Akīmooria atirī, “Andū moigaga nīi nī nīi ū?”

¹⁹ Nao makīmūcookeria atirī, “Amwe moigaga nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elija; angī nao makoiga atī mūnabii ūmwe wa ariā a tene nīariūkīte.”

²⁰ Nake akīmooria atirī, “Inyuī na inyuī-rī, mugaga atīa? Mugaga nīi nī nīi ū?”

Petero akīmūcookeria atirī, “Wee nīwe Kristū ūria wa Ngai.”

²¹ Nake Jesū akīmakaania na hinya, akīmeera matikeere mūdū o na ūrīkū ūhorō ūcio. ²² Nake akiuga atirī, “Mūrū wa Mūdū no nginya one mathiina maingī, na aregwo nī athuuri, na athūnjiri-Ngai ariā anene, o na arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha wa mīthenya itatū ariūkio.”

²³ Aḡicooka akīmeera othe atirī, “Mūdū o wothē ūngienda kūnūmīra, no nginya eerege we mwene, na oyage mūtharaba wake o mūthenya, aanūmagīrīre. ²⁴ Nīḡukorwo ūria wothē wendaga kūhonokia muoyo wake niakoorwo nīguo, no ūria wothē ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa niakūhonokia. ²⁵ Mūdū angīḡuna nakī angīḡwatīra thī yothē, no ate muoyo wake kana orwo nīguo? ²⁶ Mūdū o wothē ūngiconoka nī ūndū wakwa na nī ūndū wa ciugo ciakwa, o nake nīagaconokerwo nī Mūrū wa Mūdū rīria agacooka arī na rīiri wake, na rīiri wa lthe, o na wa araika ariā atheru. ²⁷ Ngūmwira atirī na ma, amwe a aya marūngiĩ haha matigacama ḡikuū matonete ūthamaki wa Ngai.”

Jesū Kūgarūrūka ūria Aatarī

²⁸ Mīthenya ta īnana thuutha wa Jesū kwaria ūhorō ūyū nīathiire na Petero, na Johana na Jakubu akīambata nao kīrima igūrū makahooe. ²⁹ Na rīria ahooyaga, mūhaanīre wa ūthiū wake ūkīgarūrūka, nacio nguo ciake ikīerūha igikenga o ta rūheni. ³⁰ Na rīrī, andū eerī, nīo Musa na Elija, ³¹ makiumīrīra Jesū marī na rīiri mūnene makīaria nake. Maaragia ūhorō wa ḡukua gwake, kūrīa aakīrie kūhingia akinya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na ariā maarī nake nīmahiititwo nī toro, na rīria mookīrie, makīona rīiri wake na andū acio eerī maarūngiĩ hamwe nake. ³³ Na rīria andū acio maatiganaga na Jesū, Petero akīmwira atirī, “Mwathani, nī wega tūkare ḡukū. Reke twake ithūnū ithatū, kīmwe ḡiaku, na kīmwe kīa Musa, na kīmwe kīa Elija.” (Nowe ndaamenyaga ūria oigaga.)

³⁴ Na o akīaragia-rī, itu rīkiumīra na rīkīmahumbīra, nao magītigīra mūno nī kūhumbīrwo nī itu rīu. ³⁵ Mūgambo ūkiuma itu-inī rīu, ūkiuga atirī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa, ūria ndīthuurīre; mūiguagei.” ³⁶ Thuutha wa mūgambo ūcio kūḡuika, makīona atī Jesū aarī wiki. Nao arutwo magīkīra ki na ūhorō ūcio, ḡūtīrī mūdū o na ūmwe meerire matukū-inĩ macio maūdū marīa moonete.

Jesū Kūhonia Kamwana kaarī na Ngoma Thūku

³⁷ Mūthenya ūyū ūngī, maikūrūka kuuma kīrima-inĩ, Jesū aḡitūngwo nī andū aingī. ³⁸ Na rīrī, mūdū warī gatagatī-inĩ ka andū acio akīanīrīra, akiuga atirī, “Mūrutani, ndagūthaita ūrore mūrū wakwa, nīḡukorwo nī mwana wakwa wa mūmwe. ³⁹ Na ngoma thūku nīmūnyīitaga na agakaya o rīmwe; ningī ikāmūrūnda na ikāmūthiorania, igatūma arute mūhūyū na kanua. Ndimūrekagia o na hanini, na nīramwananga. ⁴⁰ Ndirathaitaire arutwo aku maingate ngoma iyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesū akīmūcookeria atirī, “Rūciaro rūrū rūtetikagia na rūremi, nī nginya rī ngūkara hamwe na inyuī, na ngūmūkīrīria nginya rī? Rehe mūrūguo haha.”

⁴² Rīria kamwana kau gaathiaga harī Jesū, ndaimono iyo igīgatungumania thī, na igīgathiorania. No Jesū aḡikūma roho ūcio mūūru, akīhonia kamwana kau, aḡigacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makīgegīo nī ūnene wa Ngai.

Hīndī iria andū othe maagegetio nī ūria wothē Jesū eekīte, akīra arutwo ake atirī, ⁴⁴ “Thikīrīriai wega ūria ngūmwira: Mūrū wa Mūdū nīḡukunyanīrwo aneanwo moko-inĩ ma andū.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ūguo nī kuuga atīa. Nīmahiititwo ūhorō ūcio, nī ūndū ūcio makīaga kūmūnya, na magītigīra kūmūria ūhorō ūcio.

Nūū Mūnene kūrī ariā Angī?

⁴⁶ Na ḡukīgia na ngarari gatagatī ka arutwo makīūrania nūū wao ūngītuika mūnene kūrī ariā angī. ⁴⁷ Nake Jesū, tondū nīamenyaga meciiria mao, akīoya kaana kanini aḡikarūgamia hakuhi nake. ⁴⁸ Aḡicooka akīmeera atirī, “Ūria wothē wamūkagira kaana gaka thīinī wa rīitwa riakwa, nī nīi aamūkagira; na ūria ūnyamūkagira ti nīi aamūkagira, no nī ūria wandūmire. Nīḡukorwo ūria mūnini gatagatī-inĩ kanyu inyuothē, ūcio nīwe mūnene kūmūkīra.”

⁴⁹ Nake Johana akīmwira atirī, “Mwathi, nītūronire mūdū akīngata ndaimono na rīitwa riaku, na ithuī tūrageria kūmūgīria tondū ti ūmwe witū.”

⁵⁰ Nake Jesu akimeera atiri, “Mutikamugirie, nigukorwo uria utari uthu na inyu, ucio ni umwe wanyu.”

Andu a Samaria Kurega Jesu

⁵¹ Na riri, kahinda gake gaakuhirira ga kwambata matu-ini, Jesu niatuire itua ria guthi Jerusalemu. ⁵² Nake agituma andu mathii mbere yake kuhaarira maundu ni undu wake, magithi magitoonya gatutura kamwe ga Samaria; ⁵³ no andu a kuu matiamunyiire ugeni, tondũ aathiaaga Jerusalemu. ⁵⁴ Riria arutwo ake, Jakubu na Johana monire uguo makuria atiri, “Mwathani, niukwenda twitie mwaki uume iguru umanine?” ⁵⁵ Nowe Jesu akihugura akimakaania, ⁵⁶ nao magithi gatutura kang'i.

Thogora wa Kurumira Jesu

⁵⁷ Riria maathiaaga na njira, mundu umwe akimwira atiri, “Nindikurumagira kura guothe urithiaaga.” ⁵⁸ Nake Jesu akimcookeria atiri, “Mbwe ni iri marima na nyoni cia riera-ini ni iri itara, no riri, Muru wa Mundu ndari handu angugirira mutwe wake.”

⁵⁹ Akira mundu ung'i atiri, “Numira.”

No mundu ucio akimcookeria atiri, “Mwathani, reke nyambe thi ngathike baba.”

⁶⁰ Jesu akimwira atiri, “Reke aria aku mathikage aku ao ene, no wee thi ukahunje uhoro wa uthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mundu ung'i akimwira atiri, “Mwathani, ni nigukurumira, no reke nyambe thi ngoigire andu aituhoro.”

⁶² Nake Jesu akimcookeria atiri, “Gutiri mundu o na uriku unyitaga mura na guoko gwake na agacooka kurora na thuutha wagiriire gutungata uthamaki-ini wa Ngai.”

10

Jesu Gutuma Arutwo Mirono Mugwanja na Eeri

¹ Thuutha wa uguo Mwathani agithuura andu ang'i mirono mugwanja na eeri, akimatuma eeri eeri, mathii mbere yake matuira-ini mothe na kundũ kura we aakirie guthi. ² Akimeera atiri, “Magetha ni maingi, no aruti a wira ni anini. Ni undũ ucio, thaithai Mwathani wa magetha atume aruti wira mathii magetha-ini make. ³ Thi! Ndamutuma ta tugondũ gatagati-ini ka njũ. ⁴ Mutigakuue kibeti, kana mihuko, o na kana iratũ; na mutikageithie mundu o na uriku njira-ini.

⁵ “Nyumba o yothe iria muritoonyaga-ri, ambagai kuuga atiri, ‘Thayũ urogia nyumba ino.’ ⁶ Na kungikorwo ni kuri mundu mwendi thayũ kuo, thayũ ucio wanyu niurikaraga nake; na kungikorwo gutiri, thayũ ucio wanyu ni urimucokagira. ⁷ Ikarai nyumba iyo, murĩage na mukanyua kiria giothe marĩmuheaga, nigukorwo muruti wira niagiriwo kuheagwo mucaara wake. Mutikoimage nyumba imwe mugathi iria ingi.

⁸ “Mungigatoonya itũura munyitwo ugeni-ri, riagai o kiria mungĩheo. ⁹ Honagai aria arũaru kuo, na mumeerage atiri, ‘Uthamaki wa Ngai niũmũkuhirĩrie.’ ¹⁰ No mungigatoonya itũura o riothe mwage kunyitwo ugeni-ri, umagarai, muthii njira-ini ciario muuge atiri, ¹¹ ‘Nitwaribariba o na rukũngũ rwa itũura rĩanyũ rũria rwĩyĩtirĩrie magũrũ maitũ, rũmucokerere. No riri, menyai wega uũ: uthamaki wa Ngai niũmũkuhirĩrie.’ ¹² Ngũmwira atiri, Sodomũ nigũgagirĩrio mũthenya ucio gũkĩra itũura rĩu.

¹³ “Inyu andũ a Korazini, kai mũri na haaro-ĩ! O na inyu andũ a Bethsaida, kai mũri na haaro-ĩ! Tondũ korwo ciama iria mwaringĩrwo nicio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩririre tene mehumbe nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu. ¹⁴ No andũ a Turo na Sidoni nimagakorwo marĩ murũ mũthenya ucio wa ciira gũkĩra inyu. ¹⁵ Na inyu, andũ a Kaperinaumu, mũũ atĩ nimũgatũũgĩrio nginya matu-ini? Aca, mukaaharũukio mukinye kũria kũriku mũno.

¹⁶ “Mundũ uria umũthikagĩria inyu ni ni athikagĩria, na uria umũregaga ni ni aregaga, na uria urĩndegaga ni uria wandũmire arĩregaga.”

¹⁷ Nao andũ acio mirono mugwanja na eeri magĩcoka makenete, makiuga atiri, “Mwathani, o na ndaimono niiratwathikagira thiini wa riitwa riaku.”

¹⁸ Nake akimacookeria atiri, “Nĩdĩronire Shaitani akĩgũa kuuma igũrũ ta rũheni. ¹⁹ Inyu nĩndĩmuheete uhoti wa kũrangĩria nyoka na tũng'aurũ, na wa gũtooria hinya wothe wa thũ; gutiri kindũ gĩkamwĩka uũru. ²⁰ No riri, mutigakene tondũ ngoma niimwathikagira, no kenagai tondũ marĩitwa manyu nimandikitwo kũria Igũrũ.”

²¹ Na ihinda o rĩu, Jesu akĩyũrwo ni gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atiri, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thi, nigũkũgaatha tondũ niũhithite andũ aria oogĩ na marĩ na umenyo maũndũ maya, no ukamaguũria tũkenge. Baba, wikite uguo tondũ nĩguo wendi waku.

²² “Nĩngeretwo maũndũ mothe ni Baba. Gutiri mundũ uũ Mũriũ nũũ, tĩga Ithe witũ, na gutiri mundũ uũ Ithe witũ nũũ o tĩga Mũriũ na aria othe Mũriũ endaga kũguũria.”

²³ Agĩcoka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akimeera marĩ oiki atiri, “Kũrathimwo ni maitho marĩa marona kirĩa mũrona. ²⁴ Nigũkorwo ngũmwĩra atiri, anabii aingi na athamaki nimerĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona, no matiamonire na nimerĩrie kũgua maũndũ marĩa mũraũga, no matiamagũire.”

Ngerekano ya Mũsamaria uria Mwega

²⁵ Na riri, hĩndĩ imwe mũrutani umwe wa watho niarũgamire nĩguo agerie Jesu, akimũria atiri, “Mũrutani, njagĩrĩrwo ni gwĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

* 9:52 Andũ a Samaria marĩ uthũ mũnene mũno na Ayahudi.

²⁶ Nake Jesu akimucokeria atiri, “Kwandikitwo atia Watho-ini? Wee-ri, ka iuthomaga atia?”

²⁷ Mundu ucio akimucokeria, akiuga atiri, “Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe, o na meciiria maku mothe; na Endaga mundu wa itura ranyu o ta uria wiyendete wee mwene.”

²⁸ Jesu akimucokeria atiri, “Ni wacookia wega; ikaga ugo, na nungatutura muoyo.”

²⁹ No mundu ucio neendaga gwitua mwega, ni undu ucio akuria Jesu atiri, “Nake mundu wa itura nuu?”

³⁰ Nake Jesu akimucokeria, akimwira atiri, “Ni kwar na mundu umwe waikurika oimite Jerusalemu arorete Jeriko, na akinyitwo ni atunyani. Nao makimuruta nguo, makimuhura, magicooka magithi, makimutiga ari hakuhi gukua. ³¹ Muthinjiri-Ngai umwe niagereire njira iyo, na riria onire mundu ucio, akihitukira mukira-ini uria ungwa njira. ³² Uguo noguo Mulawii eekire, hinda uria aakinyire hau, o nake, amuona akihitukira mukira uria ungwa njira. ³³ No riri, Musamaria umwe wari rugendo-ini niakinyire haria mundu ucio aari, amuona akimugura tha. ³⁴ Agithi hari we, akimuoha irona, na akimutiriria maguta na ndibei. Agicooka akimuoya, akimuhaicia iguru ria ndigiri yake, akimutwara nyumba ya ageni, akimumenyerera. ³⁵ Kwarooka gukia Musamaria ucio akiruta dinari igiri, agicinenga mwene nyumba iyo ya ageni, akimwira atiri, ‘Mumenyagiri, na ndacooka ningagucokeria kiria kingi ugaakorwo uhuthirite.’

³⁶ “Ugwiciiria ni mundu uriku wa acio atatw watukire mundu wa itura hari mundu ucio wanyitwo ni atunyani?”

³⁷ Nake murutani ucio wa watho akimucokeria atiri, “Ni uria wamuguriire tha.”

Jesu akimwira atiri, “Thi ugeeke o ta ugo.”

Jesu ari Muci kwa Maritha na Mariamu

³⁸ Na riri, Jesu na arutwo ake mari njira-ini magithi, niatoonyire gatutura kamwe kuria aanyitirwo ugeni muci kwa mutumia wetagwo Maritha. ³⁹ Maritha aari na mwar wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarite maguri-ini ma Mwathani athikiriire uria oigaga. ⁴⁰ Nowe Maritha nari na mhang'o ni undu wa maundu maria mothe magiriire khaario. Agituka hari Jesu, akimuria atiri, “Mwathani, ka utarona uria mwar wa maitu andekereire wira? Mwire oke andeithie!”

⁴¹ Nake Mwathani akimucokeria atiri, “Maritha, Maritha, niutangikite, na ugethina na maundu maingi, ⁴² no ni hari undu umwe tu ubataranitie. Mariamu niethuriire undu uria mwega makiria, nago undu ucio ndangitunywo.”

11

Ututani wa Jesu ukoni Mahooya

¹ Na riri, muthenya umwe Jesu aari handu akihooya. Riria aarikirie kuhooya, murutwo umwe wake akimwira atiri, “Mwathani, turute kuhooya o ta uria Johana aarutire arutwo ake.”

² Nake Jesu akimeera atiri, “Riria mukuhooya, ugagai atiri:

“Ithe witu (uri Iguru),

ritwa riaku niramurwo,

uthamaki waku niuke.

(Uria wendete niwikagwo guku thi,

o ta uria gwikagwo kuu iguru.)

³ Tuheage o muthenya irio ciiti cia gutugana.

⁴ Na uturekere mehia maitu,

o ta uria o na ithu turekagira aria othe matwagira.

Na ndugutware magerio-ini

(no kuhonokia utuhonokagie uuru-ini).’”

⁵ Agicooka akimeera atiri, “Mundu umwe wanyu angikorwo ari na murata nake athi gwake utuku gatagati amwire atiri, ‘Murata wakwa, he migate itatu, ⁶ nigukorwo ndi na murata wakwa wanjeeera, na ndiri na kindu gia kumuhe arie.’

⁷ “Nake mundu ucio uri nyumba thini amucokerie atiri, ‘Tiga guuthina. Nindikite kuhinga murango na turi toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingitha guukira nguhe migate.’ ⁸ Ngumwira atiri, o na angikorwo ndangukira amuhe migate iyo ni undu wa ura-ri, no ni undu wa uria amuringiriire-ri, mundu ucio nengukira amuhe kiria giothe abatairo nikio.”

⁹ “Ni undu ucio ngumwira atiri: Hooyai na nimukueho; mathaai na nimukuona; ringaringai murango na nimukuhingurirwo. ¹⁰ Nigukorwo uria wotho uhooyaga niaheagwo; na uria umaathaga nionaga; na uria uringaringaga murango niahinguragirwo.

¹¹ “Ni muciari uriku thini wanyu ungutio thamaki ni mwana wake, nake amuhe nyoka? ¹² Kana eeto itumbi amuhe kang’auru? ¹³ Angikorwo inyu, o na muri oor, nimui kuche ciana cianyu iheo njega-ri, lthe wanyu uria uri Iguru githi ndarikiragiriira kuche Roho Mutheru kuri aria mamuhooaga!”

Jesu na Beelzebuli

¹⁴ Na riri, Jesu niaingataga ndaimono yume thini wa mundu utaaragia. Riria ndaimono iyo yomire, mundu ucio utaaragia akiaria, nakio kirindi kia andu gikigege. ¹⁵ No amwe ao makiuga atiri, “Aingataga ndaimono na hinya wa Beelzebuli uria munene wa ndaimono.” ¹⁶ Nao andu ang makimugeria, makimuria amaringire kama kiumite iguru.

¹⁷ Jesu nīamenyire ūria meciiragia, nake akīmeera atīrī: “Ūthamaki o wothē ūngīgayūkana ūukanīrre guo mwene no ūharagane, nayo nyūmba īngīgayūkana yūkanīrre yo nyene no īgwe. ¹⁸ Angīkorwo Shaitani nīagayūkanīte akeyūkīrīra we mwene-rī, ūthamaki wake ūngīkūhaanda atīa? Ndoiga ūguo tondū mūroiga atī nīi nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli. ¹⁹ Nīngī angīkorwo nīi nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rī, arūmīrīri anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nī ūndū ūcio-rī, acio nīo makāmūtūira ciira. ²⁰ Na rīrī, īngīkorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kiara kia Ngai-rī, ūthamaki wa Ngai nīūūkite kūrī inyuī.

²¹ “Rīrīa mūdū njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangīre nyūmba yake mwene, indo ciake ciikaraga irī ngītīre. ²² No rīrī, mūdū ūngī ūrī na hinya kūmūkīra angīmūtharīkīra amūtōorie, nīamūtunyaga indo ciake cia mbaara irīa ehokete, na akagāira andū indo irīa akoragwo atahīte.

²³ “Mūdū ūrīa ūtarī hamwe na nīi, ūcio nī thū yakwa, na ūrīa ūtacockanagīrīria hamwe na nīi, ūcio nī kūhurunja ahurunjaga.

²⁴ “Na rīrī, hīndī ūrīa ngoma thūku yoima thīnī wa mūdū, ītūkanagīria werū-inī īgīcaria ūhurūko na īkawaga. Hīndī ūyo īkoiga atīrī, ‘Nīngūcoka nyūmba irīa ndoimire.’ ²⁵ Na yacooka īgakora nyūmba ūyo irī haate, īgathondekwo wega. ²⁶ Hīndī ūyo ngoma ūyo thūku īkagīra ngoma īngī mūgwanja thūku makīria mayo, īgatoonya, īgakara kuo. Naguo mūkarīre wa mūdū ūcio ūgathūka gūkīra wa mbere.”

²⁷ Rīrīa Jesu aaragia maūdū maya-rī, mūdū-wa-nja warī gatagatī-inī ga kīrīndī akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Kūrathimwo nī maitūguo ūrīa wagūciarīre na agīkuongithia.”

²⁸ Nake Jesu agīcokia atīrī, “Kūrathimwo nī arīa maiguaga kiugo kīa Ngai na magagīathīkīra.”

Kīmenyithia kīa Jona

²⁹ Na rīrīa kīrīndī kīa andū kīongererekire-rī, Jesu akiuga atīrī, “Rūrū nī rūciaro rwaganu. Rūrūragia rūringīrwo kīama, no gūtīrī kīama rūkaringīrwo tīga o kīrīa kīaringīrwo Jona. ³⁰ Nīgūkorwo o ta ūrīa Jona aarī kīmenyithia kūrī andū a Nīveve, ūguo noguo Mūrū wa Mūdū egūkorwo arī kīmenyithia kūrī rūciaro rūrū. ³¹ Mūtumia-mūthamaki ūrīa wa mwena wa Gūthini nīakarūgama hīndī ya ciira hamwe na andū a rūciaro rūrū arūtūire ciira, nīgūkorwo oimire ituri cia thī oke athīkīrīrie ūūgī wa Solomoni, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Solomoni arī haha. ³² Andū a Nīveve nīmakarūgama hīndī ya ciira hamwe na rūciaro rūrū marūtūire ciira; nīgūkorwo nīmerirīre maahunjīrio nī Jona, na rīu ūmwe mūnene gūkīra Jona arī haha.

Tawa wa Mwīrī

³³ “Gūtīrī mūdū ūgwatagia tawa agacooka akaūiga handū ūtangīoneka kana akaūiga rungu rwa irebe, no aūigaga handū īgūrū nīguo arīa megūtōonya nyūmba mathererwo nī ūtheri. ³⁴ Rīitho rīaku nīrīo tawa wa mwīrī waku. Rīrīa maitho maku marī mega, mwīrī waku wothē o naguo ūkoragwo ūyūrīte ūtheri. No rīrīa matārī mega-rī, mwīrī waku o naguo ūkoragwo ūyūrīte nduma. ³⁵ Hakīrī ūguo-rī, menyirera ūtheri ūrīa ūrī thīnī waku ndūgatuīke nduma. ³⁶ Nī ūndū ūcio-rī, mwīrī waku wothē ūngīyūrwo nī ūtheri, na ndūrī handū harī nduma, nīūrītheragīrwo nī ūtheri biū, o ta ūrīa ūtheri wa tawa ūkūmūrīkagīra.”

Haaro Ithathatū

³⁷ Hīndī ūrīa Jesu aarīkirie kwaria, Mūfarisai ūmwe akīmūnyīta ūgeni gwake makarīanīre; nī ūndū ūcio agīthīi, agīkara metha-inī. ³⁸ No Mūfarisai ūcio ona ūguo akīgega nī ūndū Jesu ndaambire gwīthamba moko atanarīa irio.

³⁹ Nake Mwathani akīmwīra atīrī, “Inyuī Afarisai mūthambagia gīkombe na thaani mwena wa na īgūrū, no thīnī wanyu mūtīyūrītwo nī ūkoroku na waganu. ⁴⁰ Inyuī irīmū īcī! Gīthī ūrīa wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thīnī? ⁴¹ No rīrī, heagai athīnī kīrīa kīrī thīnī wa thaani, na hīndī ūyo indo ciothe nīīgūtūika theru harī inyuī.”

⁴² “Kaī mūrī na haaro inyuī Afarisai-ī! Tondū mūrutagīra Ngai gīcunjī gīa ikūmī gīa terere, na togotia na nyeni cia mīthemba yothē no mūkaaga kūrūmbūya kīhooto na wendani wa Ngai. Mwaagīrīrwo nī gwīkaga maūdū macio mūtegūtīganīria macio mangī wa mbere.

⁴³ “Kaī mūrī na haaro inyuī Afarisai-ī! Tondū mwendaga gūkarīra itī irīa cia mbere thunagogī-inī na mūgeithagio mūrī ndūnyū-inī.

⁴⁴ “Kaī mūrī na haaro-ī, tondū mūtārī ta mbīrīra itārī rūūrī irīa andū mageragīra īgūrū rīacio matekūmenya.”*

⁴⁵ Mūrutani ūmwe wa Watho akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Mūrutani, rīrīa ūkwaria maūdū macio-rī, nīūrātūruma o na ithuī.”

⁴⁶ Nake Jesu akīmūcookeria atīrī, “O na inyuī arutani a Watho kaī mūrī na haaro-ī! Tondū mūkuuithagia andū mīrigo mīrītū ūrīa matangīhota gūkuua, na inyuī ene mūtingīmīhutia o na kaara kamwe mūmateithie.

⁴⁷ “Kaī mūrī na haaro-ī! Tondū mwakagīra anabīi mbīrīra, o arīa mooragīrwo nī maithe manyu ma tene. ⁴⁸ Nī ūndū ūcio mūgakīruta ūira atī nīmwtīkanītie na ūrīa maithe manyu meekire; atī nīo mooragīre anabīi, na inyuī mūkamaakīra mbīrīra. ⁴⁹ Tondū wa ūguo ūūgī wa Ngai uūgīte atīrī, ‘Nīngamatūmīra anabīi na atūmwo, moorage amwe ao na manyariire arīa angī.’ ⁵⁰ Nī ūndū ūcio rūciaro rūrū nīrūgaciirīthīrio thakame ya anabīi othe ūrīa yanaitwo kuuma o kīambīrīria gīa thī, ⁵¹ kuuma thakame ya Habīli ngīnya thakame ya Zekaria ūrīa woragīrwo gatagatī-inī ga kīgongona na handū harīa hatheru. Ī nīguo, ngūmwīra atīrī, rūciaro rūrū nīrūkaherīthīrio thakame ūyo.

* 11:44 Ayahudi nīmahakaga mbīrīra ciao coka nīgeetha gūtīkagīe na mūdū ūngīcihutia tondū ūguo nīkūngīatūmīre mūdū anyītwo nī thaahu.

⁵² “Kaĩ mĩrĩ na haaro inyuĩ arutani a watho-ĩ! Tondũ nĩmweheretie kĩhingũro kĩa ũmenyo. Inyuĩ ene mĩtiigana gũtoonya, na aria marena gũtoonya mũkamagiria.”

⁵³ Jesũ aarĩkia kuuma kũu, Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria kũmũkararia marĩ na ũũru mũno na kũmũũgita na kũmũũria ciũria nĩguo aarie maĩndũ maingĩ, ⁵⁴ makĩgeria kũmũtega maigwe kana nĩ harĩ ũndũ mũũrũ angĩaria.

12

Gũkaania na Kũũmĩrĩrio

¹ O hĩndĩ iyo, rĩria kĩrĩndĩ kĩa andũ ngiri nyingĩ kĩonganĩte hamwe, nginya makarangana-rĩ, Jesũ akĩamba kwarĩria arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai, na niyo ũhinga. ² Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, o na kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. ³ Maĩndũ marĩa mwarĩirie nduma-inĩ, makaiguuo mũthenya barigici, na ũria wotho mwanahehanĩrĩra matũ-inĩ mũrĩ tũnyũmba twa thiĩnĩ, nĩukanĩrĩrwo kuuma nyũmba igũrũ.

⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ arata akwa, tigagai gwĩtigĩra aria mooragaga mwĩrĩ na thuutha ũcio gũtirĩ ũndũ mangĩhota gwĩka. ⁵ No nĩ ngũmuonia ũria inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra: Mwĩtigagĩrei ũria ũngĩũraga mwĩrĩ na thuutha wa ũguo arĩ na ũhota wa gũkia mũndũ Jehanamũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mwĩtigagĩrei ũcio. ⁶ Gĩthĩ tũnyoni tũtano tũtiendagio tũthendi twĩrĩ? No rĩrĩ, gũtirĩ o na kamwe gatuo Ngai ariganagĩrwo nĩko. ⁷ No ti-itherũ, o na njuĩrĩ cianyu cia mĩtwe nĩ ndare. Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ mũrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũingĩ.

⁸ “Ngũmwĩra atĩrĩ, ũria wotho ũkanyumbũra mbere ya andũ, o nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakamumbũra mbere ya araiika a Ngai. ⁹ No ũria ũkangaana mbere ya andũ ũcio nĩagakaanwo mbere ya araiika a Ngai. ¹⁰ Nake mũndũ o wotho ũria ũgaacambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũria wotho ũkaruma Roho Mũtheru ndakarekerwo.

¹¹ “Rĩria mũgaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene mũciirithio-rĩ, mũtikane-tange na ũria mũgacookia kana ũria mũkoiga, ¹² nĩgũkorwo hĩndĩ iyo Roho Mũtheru nĩakamũruta ũria mwagĩrĩrwo nĩ kuuga.”

Ngerekano ya Gĩtonga Kĩrimũ

¹³ Mũndũ ũmwe warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ĩra mũrũ wa maitũ tũgayane nake igai riĩtũ.”

¹⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ, nũũ ũndũite wa kũmũtuithania ciira kana wa kũmũ-gayania indo cianyu?” ¹⁵ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei! Mũtigakorokere maĩndũ; nĩgũkorwo muoyo wa mũndũ ndũthimawo na mũigana wa indo iria arĩ nacio.”

¹⁶ Agĩcooka akĩmahe ũhoro na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mũgũnda wa mũndũ ũmwe gĩtonga nĩwacia-rire mũno. ¹⁷ Nake akĩyũria na ngoro yake atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa? Ndirĩ na handũ ha kũiga magetha makwa.’

¹⁸ “Agĩcooka akiuga atĩrĩ, ‘Nĩndamenya ũria ngwĩka. Ngũtharia makũmbĩ makwa, njake mangĩ manene kũrĩ mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. ¹⁹ Njooke njĩre ngoro yakwa atĩrĩ, ‘Ũrĩ na indo nyingĩ njega wĩgũire cia gũkũigana miaka mĩingĩ. Wĩhuurũkire, ũrie na ũnyue, na ũcanjamũke.’”

²⁰ “No Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Wee kĩrimũ gikĩ! Ũtukũ ũyũ wa ũmũthĩ nĩũgwĩtio muoyo waku. Indo icio wĩgũire-rĩ, igaatuika cia ũ?’

²¹ “Ũguo nĩguo gũgaatuika harĩ mũndũ o wotho ũria wĩgagĩra mĩthithũ, no akaaga gwĩtongia na ũhoro wa Ngai.”

Mũtigatangĩke

²² Jesũ agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, mũtigetangage nĩ ũndũ wa mĩoyo yanyu nĩ ũndũ wa kĩria mũrĩrĩaga, kana kĩria mũrĩhumbaga mĩrĩ yanyu. ²³ Muoyo-rĩ, ũrĩ bata gũkĩra irio, nago mwĩrĩ ũrĩ bata gũkĩra nguo. ²⁴ Ta mwĩciirĩe ũhoro wa mahuru: Matĩaandaga kana makagetha, o na matĩrĩ kũndũ gwa kũiga irio kana makũmbĩ, no Ngai nĩamaheaga irio. Inyuĩ gĩthĩ mũtirĩ a bata mũno gũkĩra nyoni! ²⁵ Nũũ wanyu ũngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ũndũ wa gwĩtanga? ²⁶ Rĩu-rĩ, angĩkorwo mũtingĩhota gwĩka ũndũ mũnini ũguo-rĩ, mũgĩtangĩkaga na maĩndũ macio mangĩ nĩkĩ?”

²⁷ Ta mwĩcũranie ũria itoka ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi. No ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wotho, ndaagemete ta kĩmwe gĩacio. ²⁸ Angĩkorwo ũguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka, ĩria ĩrĩ ho ũmũthĩ na rũciũ igaikio mwaki-inĩ-rĩ, gĩthĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga makĩria, inyuĩ mwĩtikĩtie o hanini! ²⁹ Tigagai gũthĩnĩka ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa kĩria mũrĩrĩaga kana mũrĩnyuuga; mũtigatangĩkage nĩ ũndũ wa ũguo. ³⁰ Nĩgũkorwo maĩndũ maya mothe nĩmo andũ a gũkũ thĩ aria matetĩkĩtie Ngai macaranagia namo, no lthe wanyu nĩof atĩ nĩmũbatarĩtio nĩmo. ³¹ No rĩrĩ, caragiai ũthamaki wake, na maĩndũ maya mangĩ mothe nĩmũrĩheagwo o namo.

³² “Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ rũũru rũrũ rũnini, nĩgũkorwo lthe wanyu nĩonete arĩ wega kũmũhe ũthamaki ũcio. ³³ Endiai indo iria mũrĩ nacio mũcooke mũteithie athĩni. Mũwĩthondekere ibeeti cia mbeeca iria itangĩtarũka, na mwĩgũire na kigiĩna igũrũ kĩa gĩtangĩthira, kũria gũtarĩ mũcio ũngĩkuhĩrĩria na gũtirĩ memenyi cia gũkĩananga ³⁴ Nĩgũkorwo o kũria mĩthithũ wanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

³⁵ “Ikaragai mwihotorete, mwihhaaririe gütungata, na müige matawa manyu magiakanaga, ³⁶ o ta andü metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-ini ria kihikanio, niguu riria agaacooka, aaringaringa mürango mamühingürre o narua. ³⁷ Nügakorwo üri ündü mwega harü ndungata iria mwathi wacio agaakora ciiguite riria agacooka. Ngümwira atiri na ma, niakehotori acitungatire, aciikarie metha-ini, na acooke acirehere irio irie. ³⁸ Nügakorwo üri ündü mwega harü ndungata iria mwathi wacio agaakora cihaaririe, o na angigooka ütuku gatagati kana thaa kenda gügikia. ³⁹ No riri, menyai üü: Korwo mwene nyumba niamenyete ithaa riria müici egüüka-ri, ndangiarekire nyumba yake ituuo. ⁴⁰ O na inyuü no nginya müikarage mwihhaaririe, tondü Mürü wa Mündü agooka ithaa riria mütamwiringiire.”

⁴¹ Petero akimüiria atiri, “Mwathani, ni ithuü ürahe ühoro na ngerekano ino kana üreera mündü o wothe?”

⁴² Nake Mwathani agicooka akimüiria atiri, “Ndungata ya kwihokwo na njügi, o iria mwathi wayo angihokera küroraga ndungata ciake, na iciheage irio händi iria yagiriire, niirikü? ⁴³ Nügakorwo üri ündü mwega harü ndungata iyo, iria mwathi wayo agooka akore igüka üguo. ⁴⁴ Ngümwira atiri na ma, niakamihokera indo ciake ciothe. ⁴⁵ No riri, i ndungata iyo ingüira na ngoro yayo atiri, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambiriire kühüura ndungata cia arüme na cia andü-a-nja, na küria na künuya na kürüo-ri, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata iyo agooka müthenya üria itamwiringiire o na ithaa riria itooi, nake niakamihethia müno, na amüüre ciira ta wa andü ari matari ehoeku.

⁴⁷ “Ndungata iria imenyaga üria mwathi wayo endaga na ndihaarigiria kana igeeka üria Mwathi wayo endaga, ikaahüürwo mahüura maingü. ⁴⁸ No iria itooi na niikaga maündü maria magiriire küherithanirio, ikaahüürwo mahüura matari maingü. Üria wothe üheetwo indo nyingi, ageetio indo nyingi; nake üria wihokeirwo nyingi makiria niageetio nyingi makiria.

Gütiri Thayü o tiga Nyamükano

⁴⁹ “Njükiti kürehe mwaki gükü thi, naari korwo mwaki ücio niwambiriire gwakana! ⁵⁰ No ndi na übatithio ndiribatithio nago, no kai ningüthiniika müno üngigaakinya-il! ⁵¹ Mügwiciiria ndokire kürehe thayü gükü thi? Ngümwira atiri, üguo tiguu, ndokire kürehe nyamükano. ⁵² Kuuma riu güthii na mbere, andü atano a müci ümwe marikoragwo magayükanite, atatü magookirira eerü, nao eerü magookirira atatü. ⁵³ Nao marikoragwo magayükanite üü, ithe agookirira müriü nake müriü agookirira ithe, nyina agookirira mwarü nake mwarü agookirira nyina, nyaciaraawe agookirira mütumia wa müriü nake mütumia wa müriü agookirira nyaciaraawe.”

Güküürana Mahinda

⁵⁴ Jesü aküira kirindi kü atiri, “Händi iria muona itu rikimbata riumite ithüro, o rümwe muugaga atiri, ‘Nigükuura mbura,’ na gükoiira. ⁵⁵ Händi iria rühuho rwahurutana riumite güthini muugaga atiri, ‘Nigükügia na ürugari,’ na gükagia. ⁵⁶ Inyuü hinga ici! Nümüü wega güküürana üria igüü na thi gütarü. Mükiremagwo nigüküürana ühoro wa mahinda maya türi niki?”

⁵⁷ “Mwaga gwütiira inyuü ene üria kwagiriire niki? ⁵⁸ Na riri, riria mürathii na thü yaku küri müciirithania-ri, geria müno wüguithanie nayo müri o njira-ini, ndigagükururie igüware küri müciirithania, nake müciirithania aküneane küri münene, nake münene ücio agüikie njeera. ⁵⁹ Ngükwira atiri, ndükoiima kuo ütarihite thiiiri wothe, hatarü gathendi ügütigia.”

13

Mwiriire kana Müthire

¹ Na riri, ni kwarü na andü amwe maarü ho händi iyo, ari meerire Jesü ühoro wa andü a Galili ari mooragüto ni Pilato makiruta magongona, nayo thakame yao igütukana na ya nyamü cia magongona mao. ² Nake Jesü akimacookeria atiri, “Anga mügwiciiria atü andü acio maanyariirwo üguo tondü acio maarü ehia gükura andü acio angü othe a Galili? ³ Ngümwira atiri, aca! No riri, mwaga kwirira, o na inyuü inyuothe mukaniinwo o tao. ⁴ Kana andü ari ikümi na anana, ari magwiriirwo ni nyumba iria ndaaya kü itüura ria Siloamu ikimooraga-ri, anga mügwiciiria atü maarü na mahitia maingü gükura andü ari angü othe maatüraga kü Jerusalem? ⁵ Ngümwira atiri, aca! No riri, mwaga kwirira, o na inyuü inyuothe mukaniinwo o tao.”

⁶ Agicooka akimaariria na ngerekano, akiuga atiri, “Mündü ümwe aari na müküü wahanditwo thini na mügünda wake wa mithabibü, nake agithii gücaria maciaro müti-ini ücio, no ndaigana kuona ngüü o na imwe. ⁷ Ni ündü ücio, aküira müruti wa wira wa mügünda ücio wa mithabibü atiri, ‘Riu ni miaka itatü njükaga gücaria maciaro müküü-ini, üyü na ndiri ndoona ngüü o na imwe. Üteme! Üthükagiria mügünda niki?’

⁸ “No mündü ücio akimucookeria, akimwira atiri, ‘Mwathi üyü, nitüreke üikare mwaka üngü ümwe, ndüürimire na ndüwikire thumu. ⁹ Naguo üngiciara händi iyo, ni wega! No üngiaga güciara, no ütemwo.”

Mütumia Kionje Kùhonio Müthenya wa Thabatü

¹⁰ Na riri, müthenya ümwe wa Thabatü, Jesü nikürutana aarutanaga thini na thunagogi imwe, ¹¹ nakuo gügikorwo ni kwarü na mütumia wonjetio ni ngoma thüku miaka ikümi na inana. Atüire ainamiriire atekühota gwütiira o na hanini. ¹² Händi iria Jesü aamuonire, akimwita, akimwira atiri, “Mütumia üyü niwohorwo kuma küri wonje waku.” ¹³ Agicooka akimüigirira moko, na kahinda o kau agütiira, na akigooa Ngai.

¹⁴ Nake mūnene wa thunagogi akīrakara mūno nī ūndū wa Jesū kūhonania mūthenya wa Thabatū. Nake akūra andū atīrī, “He na mīthenya itandatū ya kūruta wīra. Nī ūndū ūcio, ūkagai kūhonio mīthenya iyo, no ti mūthenya wa Thabatū.”

¹⁵ Nowe Mwathani akīmūcookeria, akīmūwīra atīrī, “Inyuī hinga ici! Githī o mūdū wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri yake yume kiugū mūthenya wa Thabatū, amītware iithī ikanyue maa? ¹⁶ Nake mūtumia ūyū mwarī wa Iburahīmu, ūria ūtūire ohetwo nī Shaitani miaka ikūmi na inana; ndakiagīrīrwo nī kuohorwo o na kūrī mūthenya wa Thabatū?”

¹⁷ Rīria oigire ūguo, thū ciake ciothe igīconoka, no kīrīndī kīu kīa andū gīgīkena nī ūndū wa maūdū ma mategania marīa eekaga.

Ngerekano ya Mbegū ya Karatārī na ya Ndawa ya Kūmbia Migate

¹⁸ Ningī Jesū akīūria atīrī, “Ūthamaki wa Ngai ūhaanaine na kī? Na ngūūgerekania na kī? ¹⁹ Ūhaana ta mbeū ya karatārī ūria mūdū oire akihaanda mūgūnda wake. Igīkūra igītūika mūtī, nacio nyoni cia rīera-inī igītūka igīaka itara honge-inī ciaguo.”

²⁰ Ningī akīūria atīrī, “Ingīgerekania ūthamaki wa Ngai na kī? ²¹ Ūhaana ta ndawa ya kūmbia migate ūria mūdū-wa-nja ooire na akīmītukania na mūtū mūingī, o nginya wothē ūkīmba.”

Mūrango ūria Mūceke

²² Nake Jesū agithī ahītūkiire matūūra-inī na tūtūūra-inī akīrutanaga erekeire Jerusalemu. ²³ Nake mūdū ūmwe akīmūria atīrī, “Mwathani anga no andū anini tu makahonokio?”

Nake akīmeera atīrī, ²⁴ “Geragai na hinya gūtoonyera mūrango ūria mūceke; tondū ngūmwīra atīrī, andū aingī nī makaageria gūtoonya, no matikahota. ²⁵ Rīria mwene nyūmba agaakorwo okīrite na ahinge mūrango-rī, mūkaarūgama hau nja mūkīringaringaga mūrango mūkimūthaitaga, mūkoiga atīrī, ‘Mwathi witū, tūhingūire mūrango.’

“Nake nīakamūcookeria amwīre atīrī, ‘Nī ndimūū o na ndiū kūrīa muumīte.’

²⁶ “Hīndī iyo nīmūkoiga atīrī, ‘Nīwarūanagīra na tūkanyuanīra nawe, o na nīwarutanaga njīra-inī cia matūūra maitū.’

²⁷ “Nowe nīakamacookeria atīrī, ‘Nī ndimūū, o na ndiū kūrīa muumīte. Njeherera, inyuī inyuothē mwīkaga ūru!’

²⁸ “Kūu nīgūkagī na kīrīro, na kūhagarania magego, rīria mūkoona Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marī ūthamaki-inī wa Ngai, no inyuī mūkorwo mūikītio nja. ²⁹ Nao andū nīmagooka kuuma mwena wa irathīro, na wa ithūūro, na wa gathigathini, na wa gūthini, maikare thī iruga-inī kūu ūthamaki-inī wa Ngai. ³⁰ No ti-itherū, nī kūrī andū marī thuutha magaatūika a mbere, na nī kūrī a mbere magaatūika a thuutha.”

Kīha kia Jesū nī ūndū wa Jerusalemu

³¹ O hīndī iyo Afarisai amwe magītūka kūrī Jesū makīmūwīra atīrī, “Uma gūkū ūthī kūdū kūngī. Herode nīarendā gūkūragithia.”

³² Nake agīcookia atīrī, “Thīi mūkeere mbwe iyo atīrī, ‘Ūmūthī na rūciū ngūkorwo ngīngata ndaimono na ngihonia andū, na mūthenya wa itātū ndūkie wīra wakwa.’ ³³ O na kūrī ūguo, ūmūthī na rūciū o na oke no nginya ngorwo ngīthī o na mbere, ngūkorwo ti-itherū gūtīrī mūnabii ūngīkūra nja ya Jerusalemu!

³⁴ “Atīrīrī, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ūragaga anabii, na ūkahūūra na mahiga nyuguto arīa matūmitwo kūrī we, nī maita maingī atīa ndanenda gūcookanīrīria ciana ciaku hamwe o ta ūria ngūkū īcookanagīrīria tūcui twayo mathagu-inī mayo, no ndūnjitīkagīria! ³⁵ Atīrīrī, nyūmba yaku iyyūrite ihoorū. Ngūmwīra atīrī, mūtikanyona rīngī o nginya rīria mūkoiga atīrī, ‘Kūrathimwo nī mūdū ūria ūgūūka na rītuta rīa Mwathani.’”

14

Jesū e Nyūmba kwa Mūfarisai

¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe wa Thabatū, Jesū nīathiire kūrīa irio nyūmba ya mūnene ūmwe wa Afarisai, nao andū maikarīte mamūrore mūno. ² Na hau mbere yake nī haarī na mūdū warūarīte mūrimū wa kūmba mwīrī. ³ Jesū akīūria Afarisai na arutani a watho atīrī, “Watho nīwītīkīrītīe kūhonania mūthenya wa Thabatū, kana ndwītīkīrītīe?” ⁴ No-o magīkīra ki. Nake akīnyīta mūdū ūcio, akīmūhonīa na akīmūwīra athīi.

⁵ Agīcooka akīmooria atīrī, “Nūu wanyu ūngīaga kūruta mūrīū irima, kana ndegwa yake īgwīte irima rīa maaī mūthenya wa Thabatū?” ⁶ Nao makīaga ūndū wa kīmūcookeria.

⁷ Rīria Jesū onire ūria ageni maathuuraga itī ūria ciakaragīrwo nī ageni a gūtūo maikarīre cio-rī, akīmahe ngerekano īno, akiuga atīrī: ⁸ “Mūdū angīgīwīta iruga-inī rīa kīhikanio-rī, ndūgaikarīre itī ūria ciigīrwo ageni a gūtūo, tondū no hakorwo mūdū ūngī mūtīe gūgūkīra wītītū nī mwene iruga. ⁹ Kūngīkīhaana ūguo-rī, mwene iruga ūria ūmwītīte inyuī eerī no ooke, akwīre atīrī, ‘Eherera mūdū ūyū gītī kīu.’ Hīndī iyo, nūgaakīra thuutha biū ūconokete. ¹⁰ No hīndī ūria ūngītūwo-rī, ikaragira itī cia thuutha, nīgeetha ūria ūgwītīte ooka, akwīre atīrī, ‘Mūrata wakwa, thīi ūgaikare harīa mbere.’ Hīndī iyo nīukaheo gītīto maitho-inī ma ageni arīa angī othe. ¹¹ Ngūkorwo mūdū ūria wothē wītūgagīria nīakanyīhio, na ūria wothē wīnyīhagia nīagātūgīrio.”

¹² Jesu agĩcoka akĩra mündũ ũcio wamwĩtite atĩrĩ, “Waruga iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage o arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na kana andũ ariũ atongu a itũũra rĩanyu; ũngika ũguo-rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ũndũ ũcio makũrihe ũguo ũmekite. ¹³ No hĩndĩ ĩria waruga iruga ĩtaga athĩni, na cionje, na ithua, na atumumu, ¹⁴ nawe nĩkarathimwo. O na gũtũka matingĩhota gũkũriha, nĩkarĩhwo hĩndĩ ĩria andũ ariũ athingu makaariũkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

¹⁵ Na rĩrĩ mündũ ũmwe wa ariũ maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aigũire ũguo, akĩra Jesu atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ũria ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.”

¹⁶ Nake Jesu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mündũ ũmwe nĩahaarĩrie iruga inene na agĩta ageni aingĩ. ¹⁷ Nacio thaa cia kũria ciakinya, agĩtũma ndungata yake ikeere andũ ariũ meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ŭkai, nĩgũkorwo maĩndũ mothe nĩmahaarĩrie.’

¹⁸ “Nao othe, o mündũ akĩambĩrĩria kũheana ciĩgwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrire mĩgũnda na no nginya thĩĩ ngawone. Thĩĩ ũmwĩre andekere.’

¹⁹ “Ŭria ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrire ndegwa ikũmi cia kũrĩma, na nĩndĩrathĩĩ gũcigeria. Thĩĩ ũmwĩre andekere.’

²⁰ “Nake ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikanirie, nĩ ũndũ ũcio ndĩhota gũũka.’

²¹ “Ndungata ĩyo ĩgĩthĩĩ, ikĩmenyithia mwathi wayo ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo mwene mũcĩĩ akĩrakara na agĩatha ndungata ĩyo akĩmũira atĩrĩ, ‘Umagara narua ũthĩĩ njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra, ũrehe athĩni, na cionje, na ariũ atumumu, o na ithua.’

²² “Nao ndungata ĩyo ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, ũria wathanire nĩwĩkĩtwo, na no hatigaire handũ.’

²³ “Hĩndĩ ĩyo Mwathi wayo akĩra ndungata ĩyo atĩrĩ, ‘Umagara ũthĩĩ rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda, ũkaringĩrĩrie andũ moke nĩgeetha nyũmba yakwa ĩyũre. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtĩrĩ mündũ o na ũmwe wa acio metĩtwo ũgaacama iruga rĩakwa.’”

Thogora wa Gũtũka Mũrutwo

²⁵ Na rĩrĩ, andũ aingĩ nĩmatwaranire na Jesu, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera atĩrĩ, ²⁶ “Mündũ o wotho angĩũka kũrĩ nĩ na aage gũthũũra ithe na nyina, na mĩtumia wake, na ciana ciake, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, o na muoyo wake we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtũka mũrutwo wakwa. ²⁷ Nake mündũ o wotho ũtegũkũũra mũti wake wa kwambĩrwo anũmĩrĩre, ndangĩhota gũtũka mũrutwo wakwa.

²⁸ “Atĩrĩrĩ, mündũ ũmwe wanyu angĩenda gwaka nyũmba ndaaya na ĩgũrũ-rĩ, gĩthĩ ndangĩamba gũkara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na mbeeca cia kũmĩrĩkia? ²⁹ Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ kũmĩrĩkia thuutha wa gwaka mũthingĩ, andũ ariũ othe marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, ³⁰ makoiga atĩrĩ, ‘Mündũ ũyũ aambĩrĩrie gwaka nyũmba akĩremwo nĩ kũmĩrĩkia.’

³¹ “Kana mũthamaki angĩkorwo akĩrĩ gũthĩĩ kũrũ mbaara na mũthamaki ũngĩ-rĩ, gĩthĩ ndangĩamba gũkara thĩ ecũũranie kana ahota kũrũ ari na andũ ngĩrĩ ikũmi na mũthamaki ũria ũroka kũmũũkĩrĩra ari na andũ ngĩrĩ mĩrongo ĩrĩ? ³² Angĩona atĩ ndangĩhota kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ũcio ũngĩ andũ ari o kũraya mathĩĩ makamũũrie kũgĩe na thayũ. ³³ Ŭguo noguo, mündũ o wotho wanyu angĩaga kũrekia indo ciothe iria ari nacio, ndangĩtũka mũrutwo wakwa.

³⁴ “Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthĩrĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcoka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? ³⁵ Cumbĩ ũcio ndũrĩ bata gũitwo tũĩrĩ-inĩ o na kana gũitwo kiara-inĩ, nĩgũteeo ũteagwo.

“Ŭria ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

15

Ngerekano ya Ng'ondũ Yũrite

¹ Na rĩrĩ, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe nĩmoonganaga harĩ we nĩguo mamũigue. ² No Afarisai na arutani a watho magĩteta makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ nĩamũkagĩra ehia na akariĩanĩra nao.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Jesu akĩmahe ngerekano ĩno akĩmeera atĩrĩ: ⁴ “Mündũ ũmwe wanyu angĩkorwo na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, gĩthĩ ndatigaga ĩcio mĩrongo kenda na kenda kũu werũ-inĩ, athĩĩ agacarie ĩyo ĩmwe yũrite, nginya amĩone? ⁵ Na aarĩkia kũmĩona, akamĩigĩrĩra ciande ciake akenete, ⁶ akainũka mũcĩĩ. Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ŭkai tũkenanĩre nĩ ũndũ nĩnyonete ng'ondũ yakwa ĩria ĩrorĩte.’ ⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo kũgiaga gĩkeno kĩnene ĩgũrũ nĩ ũndũ wa mündũ ũmwe mwĩhia wĩrĩrĩte, gũkĩra ũria gũkenagwo nĩ ũndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athingu ariũ matabatarĩtio nĩ kwĩrira.

Ngerekano ya Ciringĩ Yũrite

⁸ “Kana mĩtumia angĩkorwo ari na icunjĩ ikũmi cia betha, ĩmwe yacio yũre-rĩ, gĩthĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yotho, na akamĩcaria na kĩyo o nginya amĩone? ⁹ Na amĩona-rĩ, ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ŭkai tũkenanĩre tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa ĩria ĩrorĩte.’ ¹⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũguo noguo gũkoragwo na gĩkeno harĩ araika a Ngai nĩ ũndũ wa mwĩhia ũmwe wĩrĩrĩte.”

Ngerekano ya Mwanake ũria Worĩte

¹¹ Jesu agĩthĩĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwari na mündũ ũmwe wari na ariũ eerĩ. ¹² Ŭria mũnini akĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaĩra igai rĩrĩ rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ũndũ ũcio ithe akĩmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukũ manini mathira, mũriũ ũcio mũnini agĩcookanĩrĩria indo ciake ciothe, akiumagara agĩthĩĩ bũrũrĩ wari kũraya, na ari kũu agĩtanga indo ciake na mũtũũrĩre wa ũmaramari. ¹⁴ Nake aarĩkia kũhũthĩra

indo ciake ciothe, gūkigīa na ng'aragu nene kūu būruri ūcio wothe, nake akīambīrīria gūthīnīka. ¹⁵ Nī ūndū ūcio agīthī kūrīa wīra kūrī mūdū ūmwe wa būruri ūcio, nake akīmūtware akārīthagie ngūrwe gīthaka-inī gīake. ¹⁶ Nieriragīria kwīhūūnia na makoro marīa maarīagwo nī ngūrwe icio tondū gūtīrī mūdū wamūheaga kīndū gīa kūrīa.

¹⁷ “Na rīria ecookerire, akiuga atīrī, ‘Nī ndungata ciigana atīa cia baba irī na irio cia gūciigana o na igatigara, na nī nguagire gūkū nī ng'aragu! ¹⁸ Nīngūkīra thīi kūrī baba ngamwīre atīrī: Baba, nīnjīhīrie Ngai na ngakwīhīria. ¹⁹ Ndiagīrīrwo nīgūcooka gwītagwo mūrūguo rīngī; ndua ta ndungata īmwe yaku.’ ²⁰ Nī ūndū ūcio agīūkīra, agīthīi kūrī ithe.

“No arī o haraaya, ithe akīmuona, nake akīringwo nī tha nī ūndū wake; agīteng'era kūrī mūrūwe, akīmūhībīria na akīmūmumunya.

²¹ “Nake mūrūi akīmwīra atīrī, ‘Baba, nīnjīhīrie Ngai o na ngakwīhīria. Ndiagīrīrwo nīgūcooka gwītagwo mūrūguo rīngī.’

²² “No ithe akīra ndungata ciake atīrī, ‘Thīii narua mūrehe nguo irīa njega mūno mūmūhumbe, na mūmwīkire gicūhī kiara, na iraatī magūrū. ²³ Nīngī mūrehe njāu ya gīcegū irīa noru mūmīthīnje. Mūreke tūgīe na iruga na tūkūngūire. ²⁴ Nīgūkorwo mūrūi ūyū wakwa ararī mūkuū na nīariūkīte; nīarorīte na rīu nīonekete.’ Nī ūndū ūcio makīambīrīria gūkūngūira.

²⁵ “Na rīrī, hīndī īyo mūrūi ūrīa mūkūrū aarī mūgūnda. Na rīria aakūhīrīrie mūciī akīnūka-rī, akīigua gūkīnwo nyīmbo na ndūhū. ²⁶ Nī ūndū ūcio mūrūi ūcio agīta ndungata īmwe ya mūciī, akīmīria gītūmi kīa maūdū macio. ²⁷ Nayo ndungata īyo ikīmwīra atīrī, ‘Mūrū wa maitūguo nīokīte, nake thoguo nīamūthīnjīre njāu ya gīcegū irīa noru, tondū nīamūcookerire arī mwega na arī mūgīma.’

²⁸ “Mūrū wa nyīna ūcio mūkūrū akīrakara na akīrega gūtoonya nyūmba. Nī ūndū ūcio ithe akīuma nja, akīmūthaita atoonye thīini. ²⁹ No akīra ithe atīrī, ‘Ta thīkīrīria! Ndūire ngūrutagīra wīra mīaka īyo yothe, na ndīrī ndarega gūgwathīkīra. No rīrī, ndūrī waahe o na koori nīguo tūkūngūire na arata akwa. ³⁰ No rīria mūrūguo ūyū ūitangīte indo ciaku na maraya ainūka, ūkamūthīnjīra njāu ya gīcegū irīa noru!’

³¹ “Ithe akīmwīra atīrī, ‘Mūrū wakwa, wee tūtūiraga nawe hīndī ciothe, na indo ciothe irīa ndī nacio nī ciaku. ³² No nītwaagīrīrwo gūkūngūira na gūcanjamūka, tondū mūrū wa maitūguo ūyū ararī mūkuū na rīu nīariūkīte; nīarorīte na rīu nīonekete.’”

16

Ngerekano ya Mūrūgamīrīri Indo Warī Mūūgī

¹ Nake Jesū akīra arutwo ake atīrī: “Nī kwārī na mūdū ūmwe warī gītonga, nake nī aarī na mūrori wa indo ciake mūrori ūcio nīathitangīrwo kūrī gītonga kīu atī nīaitangaga indo ciake. ² Nī ūndū ūcio agīta mūrori ūcio wa indo, akīmwīra atīrī, ‘Ūhorō ūcio ndīraigwa ūgūkonīi ūrīrīkū? Heana ūhorō wa ithabu rīa ūrūgamīrīri waku, tondū ndūgūcooka kūdorera indo ciakwa rīngī.’

³ “Nake mūrori wa indo icio akīyūria na ngoro atīrī, ‘Ngwīka atīa rīu? Mwathi wakwa nīekūndigīthia wīra. Ndirī na hīnya mūiganu wa kūrīma, na nīngūconoka kūhooya. ⁴ Rīu nīndamenya ūrīa ngwīka nīgeetha rīria ngaatigīthio wīra gūkū, andū makaanyamūkagīra kwao mīciī.’

⁵ “Nī ūndū ūcio agīta mūdū o wothe warī na thīirī wa mwathi wake. Akīūria mūdū wa mbere atīrī, ‘Wee ūrī na thīirī ūigana atīa wa mwathi wakwa?’

⁶ “Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīirī wa marebe magana meerī ma maguta ma mītamaiyū.’

“Mūrori ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīirī ūikare thī narua wandīke atī ūrī na thīirī wa marebe igana rīmwe.’

⁷ “Agīcooka akīūria mūdū wa keerī atīrī, ‘Na we ūrī na thīirī ūigana atīa?’

“Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīirī wa makūnia igana rīmwe ma ngano.’

“Mūrori ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīirī wandīke ūrī na thīirī wa makūnia mīrongo īnana.’

⁸ “Mwathi ūcio nīagathīrīrie mūrūgamīrīri ūcio wa indo ciake ūtaarī mwīhokeku nī ūndū wa kūgīa na ūūgī. Nīgūkorwo andū a gūkū thī nī oogī na maūdū mao gūkīra andū a ūtheri. ⁹ Ngūmwīra atīrī, hūthagīrai ūtonga wa gūkū thī na gūthondeka ūrata na andū, nīguo rīria ūtonga ūcio ūgaathira, mūkaamūkīrwo ciikaro-inī irīa cia tene na tene.

¹⁰ “Mūdū ūrīa wothe ūngūhokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingī, na ūrīa wothe ūtangūhokeka na indo nini o na nyingī ndangūhokerwo. ¹¹ Nī ūndū ūcio mūngīkorwo mūtārī ehokeku na ūtonga wa gūkū thī-rī, nūū ūngīmūhokera ūtonga ūrīa wa ma? ¹² Nīngī mūngīkorwo mūtārī ehokeku na indo cia andū arīa angī-rī, nūū ūngīmūhe indo cianyu ene?

¹³ “Gūtīrī ndungata īngīhota gūtūngatīra aathanī eerī. Nī ūndū no īthūūrire ūmwe yende ūcio ūngī, kana thīheane harī ūmwe, īnyarare ūcio ūngī. Mūtīngītūngatīra Ngai na mūtūngatīre mbeeca.”

¹⁴ Nao Afarisai, arīa meendete mbeeca, rīria maiguire maūdū macio mothe, makīambīrīria gūtemba Jesū. ¹⁵ Nake akīmeera atīrī, ‘Inyūi mwītūuaga ega maitho-inī ma andū, no Ngai nīoi ngoro cianyu, nīgūkorwo ūndū ūrīa ūtuagwo wa bata mūno harī andū, nīguo ūrī magīgi maitho-inī ma Ngai.

Ūrutani Ūngī wa Jesū

¹⁶ “Ūhorō wa Watho na ūrutani wa Anabīi watūire ūhunjagīo ngīnya hīndī ya Johana ūrīa Mūbatithania. Kuuma hīndī īyo, Ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki-wa-Ngai nī ūhunjagīo, na mūdū o wothe nīehatagīrīria aūtōonye. ¹⁷ Nī ūhūthū igūrū na thī gūthira, gūkīra gaturumo karīa kanīni mūno ka Watho keherio watho-inī.

18 “Mündü ūria wothe ūngitigana na mütumia acooke ahikie mütumia ūngi, ūcio nīatharitie, nake mündü mūrume ūria ūngihika mütumia ūtiganite na mūthuuri-we, nīatharitie.”

Gītonga na Lazaro

19 “Nī kwari mündü wari gītonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mūthemba wa gatani iria njega, nake nīeekenagia o mūthenya. 20 Na riri, kihingo-ini giake nihaigagwo mündü wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyuritwo nī ironda mwiri, 21 nake nīeeriragiria kūrī rūtiki rūrīa rwagūūaga kuuma metha-ini ya gītonga kīu. O na ngui nacio nīciokaga na igacūna ironda ciake.

22 “Ihinda nīriakinyire mūhooi thendi ūcio agikua, nao araika makīmūkuua makīmūtware harī Iburahīmu. Gītonga kīu o nakīo nīgīakuire na gīgīthikwo. 23 Kiri kūu icua-ini, kīna ruo rūnene, gīgītiira maitho, gīkiona Iburahīmu arī haraaya, na Lazaro arī hau nake. 24 Nī ūndū ūcio gītonga gīkimwita gīkimwira atiri, ‘Iburahīmu, Baba, njiguira tha, ūtūme Lazaro atobokie mūthia wa kīara giake maa-ini ooke aahehie rūrimī, tondū ndi na ruo rūnene gūkū mwaki-ini ūyū.’

25 “Nowe Iburahīmu akīmūcookeria atiri, ‘Mūrū wakwa, ririkana riri watūire muoyo woonaga o maūndū mega, hīndi iyo Lazaro nake oonaga o maūndū mooru, no riu we nīmūnyamarūre, nawe ūri ruo-ini. 26 Hamwe na ūguo-rī, gatagati gaitū nawe harī na mūkuru mūrīku mūno wīkiritwo, nīguo arīa mangiēda kuuma gūkū tūri moke kūrī we matikaahote, o na gūtiri mündū ūnguma kūu akīre ooke gūkū tūri.’

27 “Nakīo gītonga kīu gīgīcookia atiri, ‘Ndagīgūthaita, baba, ūtūme Lazaro kūrī andū a nyūmba ya baba, 28 nīgūkorwo ndi na ariū a baba atano. Reke athiī akamahe ūhoru, nīguo matikanooke gūkū kūrī na ruo rūnene ūū.’

29 “Iburahīmu akīmūcookeria atiri, ‘Marī na Musa na Anabii; nīmamathikīrie.’

30 “Nakīo gītonga gīkimwira atiri, ‘Iburahīmu, baba, acio ti aiganu; mündū angithiī kūrī o oimite kūrī arīa akuū, no merire.’

31 “Agīkimūcookeria atiri, ‘Angīkorwo matingiigua Musa na Anabii, o na mündū angiriūka kuuma kūrī arīa akuū matingimūigua.’”

17

Mehia, Wītkio, na Wīra wa Ndungata

1 Nake Jesū akīra arutwo ake atiri, “Maūndū marīa matūmaga andū mehie no nginya moke, no mündū ūria ūtūmaga maūndū macio moke kai arī na haaro-il! 2 Nī kaba mündū ta ūcio ohererwo ihiga rīa githiī ngingo aikio iria-ini, gūkīra atūme kamwe ga twana tūtū tūnini keehie. 3 Nī ūndū ūcio-rī, ikaragai mwīguite.

“Mūrū wa thoguwa kana mwari wa thoguwa angīhia, mūkaanie, na angīrira-rī, mūrekere. 4 Angīkwihīria maita mūgwanja o mūthenya ūmwe, na maita macio mothe mūgwanja agooka harī we agakwira atiri, ‘Nindahera,’ nī wega ūmūrekere.”

5 Nao atūmwo makīra Mwathani atiri, “Tuongerere wītkio!”

6 Nake akīmācookeria atiri, “Mūngīkorwo na wītkio o mūnini ta kabegū ga karatarī-rī, mwera mūkūyū ūyū atiri, ‘Kūūrūka, ūkehaande iria-ini,’ naguo no ūmwathikire.

7 “Nī mündū ūrīkū wanyu ūngīkorwo arī na ndungata ya kūmūrīmīra na mūrāu kana ya kūmūrīithīria ng’ondū, na ndungata iyo yoimīra mūgūnda amūire atiri, ‘Ūka ūikare thī ūrie?’ 8 Githi to amūire atiri, ‘Thondekera irio cia hwaī-ini, na wīhaarīre ūnjikarie ngīria na ngīnyua; na thutha ūcio no ūrie na ūnyue?’ 9 Nīngi no agīcookerie ndungata iyo ngaatho nī gwīka ūria ūritwo ūke? 10 Ūguo noguo o na inyūi, rīria mweka ūria wothe mwiritwo mwīke, ugagai atiri, ‘Tūri o ndungata itari kīene; twaruta o wīra witū tu.’”

Andū Ikūmi Kūhonio Mangū

11 Na riri, Jesū arī rūgendo-ini rwa gūthiī Jerusalemu nīagereire mūhaka-ini wa Samaria na Galili. 12 Na riri aatoonyaga gatūura kamwe, agītūngwo nī andū ikūmi maarī na mūrīmū wa mangū. Makīrūgama o haraaya, 13 makīanīrīra na mūgambo mūnene, makiuga atiri, ‘Jesū, Mwathi witū, tūguire tha!”

14 Hīndi irīa aamoonire, akīmeera atiri, “Thiī mūkeyonanie kūrī athīnjiri-Ngai.” Na riri maathiiaga-rī, magītherio.

15 Riri ūmwe wao onire nīahonio, akihūndūka akīgooca Ngai na mūgambo mūnene, 16 Akīgūthia thī magūrū-ini ma Jesū, akīmūcookeria ngaatho. Mündū ūcio aarī Mūsamaria.

17 Jesū akīūria atiri, “Githi othe ikūmi matiatherio? Acio angī kenda marī ha? 18 Gūtiri o na ūmwe ūngīcooka kūhe Ngai ūgooci tīga o mūgeni ūyū?” 19 Agīcooka akīmwira atiri, “Ūkīra wīthiire; gwītīkia gwaku nīkuo gwatūma ūhone.”

Gūka kwa Ūthamaki wa Ngai

20 Na riri, hīndi ūmwe Afarisai nīmōrie Jesū riri ūthamaki wa Ngai ūgooka. Nake akīmācookeria atiri, “Ūthamaki wa Ngai ndūūkaga na imenyithia iria mūngīrorera, 21 kana andū moige atiri, ‘Ūri haha,’ kana ‘Ūri harīa,’ tondū ūthamaki wa Ngai ūri thiini wanyu.”

22 Agīcooka akīra arutwo ake atiri, “Ihinda nīrīroka riri mūkeriragīria kuona mūthenya ūmwe wa Mūrū wa Mündū, no mūtīkawona. 23 Andū nīmākamwira atiri, ‘Arī harīa!’ kana ‘Arī hahā!’ Mūtikanateng’ere mūmarūmīre. 24 O ta ūria rūheni rūhenūkaga rūkamūrīka matu kuuma mūthia ūmwe nginya ūria ūngi, no taguo gūka kwa Mündū gūkahaana mūthenya ūcio wake. 25 No riri, no nginya ambe one mathiina maingi na aregwo nī andū a rūciaro rūrū.

²⁶ “O ta ūria gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkaahaana matukũ-inĩ ma Mũrũ wa Mündũ. ²⁷ Andũ acio maakoriwo makĩria, na makĩnyua, na makĩhikania, na makĩhikio, o nginya mũthenya ūria Nuhu aatoonyire thabina. Hĩndĩ iyo kĩguũ kĩnene gĩgĩũka gĩkĩmaniina othe.

²⁸ “Nĩngĩ ūguo noguo gwatariĩ matukũ-inĩ ma Loti. Andũ acio maakoriwo makĩria na makĩnyua, na makĩgũra na makĩendia, na makĩhaanda na magĩaka nyũmba. ²⁹ No mũthenya ūria Loti oimire Sodomu, mwaki na ūbiriti ikiura ta mbura kuuma igũrũ, ikĩmaniina othe.

³⁰ “Ūguo noguo gũkahaana mũthenya ūria Mũrũ wa Mündũ akaaguũranĩrio. ³¹ Mũthenya ūcio, mündũ o wotho ūgaakorwo arĩ nyũmba igũrũ, na indo ciake irĩ nyũmba thĩĩni, ndakanaharũrũke gũcigĩĩra. Nĩngĩ o na mündũ ūria ūgaakorwo arĩ mũgũnda ndakanahũndũke agĩĩre kĩndũ. ³² Ta ririkanai mĩtumia wa Loti! ³³ Mündũ ūria wotho ūgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoowoo nĩguo, nake ūria wotho ūũragwo nĩ muoyo wake nĩakaũtũũria. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, ūtũkũ ūcio andũ eerĩ nĩmagakorwo makomete ūrĩrĩ ūmwe, nake ūmwe wao akuuo, na ūria ūngĩ atigwo. ³⁵ Atumia eerĩ nĩmagakorwo magĩthĩa hamwe; ūmwe wao akuuo, na ūria ūngĩ atigwo. ³⁶ (Nĩngĩ arũme eerĩ nĩmagakorwo makĩruta wĩra hamwe, ūmwe wao akuuo, ūria ūngĩ atigwo.)”

³⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Kũu nĩ kũ Mwathani?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nderi ciũnganaga harĩa hothe harĩ kĩimba.”

18

Ngerekano ya Mĩtumia wa Ndigwa Wahooyaga Ategũtigĩthĩria

¹ Nake Jesũ akĩhe arutwo ake ngerekano ya kũmaruta atĩ nĩmagĩĩrwo nĩkũhooyaga hĩndĩ ciothe mategũkua ngoro. ² Akĩmeera atĩrĩ: “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwarĩ na mĩtuanĩri ciira ūteetigagĩra Ngai kana agatĩia andũ. ³ Na itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ mĩtumia ūmwe wa ndigwa wathĩiaga kũri we kaingĩ akamwĩra atĩrĩ, ‘Ndĩhĩria harĩ thũ ciakwa.’

⁴ “No mĩtuanĩri ciira ūcio akĩrega kũmũteithia kwa ihinda. No marigĩĩrio akĩũra na ngoro atĩrĩ, ‘O na gũtuika ndĩtigĩrĩte Ngai kana ngatĩia andũ-rĩ, ⁵ no tondũ wa ūria mĩtumia ūyũ wa ndigwa atĩndaga agũthĩĩnia, nĩngũtigĩrĩra ciira wake nĩwatuuo na kĩhooito nĩguo atige kũũnogagia na gũtĩndaga agũũka!’ ”

⁶ Nake Mwathani akiuga atĩrĩ, “Nĩmwaigua ūria mĩtuanĩri ciira ūcio ūtarĩ kĩhooito oigire? ⁷ Gĩthĩ o nake Ngai ndagatua ciira na kĩhooito wa arĩa ake athuurĩre, o arĩa mamũkayagĩra mũthenya na ūtũkũ? No aage kũmateithia na ihenya? ⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, agaatigĩrĩra atĩ nĩmaciĩrwo na kĩhooito, o na nĩngĩ na ihenya. O na kũri ūguo-rĩ, rĩrĩa Mũrũ wa Mündũ agooka-rĩ, nĩagakora andũ metikĩtie gũkũ thĩ?”

Ngerekano ya Mũfarisai na Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

⁹ Nĩngĩ Jesũ akĩarĩria andũ amwe arĩa meĩhokaga o ene, magetuga athingu na makahũthagia andũ arĩa angĩ othe, akĩmahe ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: ¹⁰ “Andũ eerĩ nĩmambatire hekarũ-inĩ kũhooya. Ūmwe aarĩ Mũfarisai na ūcio ūngĩ aarĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti. ¹¹ Mũfarisai ūcio akĩrũgama akĩĩhoora we mwene, akiuga atĩrĩ, ‘Ngai, nĩndagũcookeria ngaatho nĩgũkorwo ndihaana ta andũ arĩa angĩ, arĩa atunyani, na arĩa mekaga ūũru, na itharia, o na kana ta mwĩtia ūyũ wa mbeeca cia igooti. ¹² Nĩndĩhingaga kũria irio maita meeri o kiumia, na ngaruta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kia indo ciothe irĩa nyonaga.’

¹³ “No rĩrĩ, mwĩtia wa mbeeca cia igooti ūcio akĩrũgama o haraaya; na ndaigana gũtiira maithe make na igũrũ, no nĩ kwĩgũtha eegũthaga gĩthũri enyĩhiite, akoiga atĩrĩ, ‘Ngai, njĩguĩra tha, nĩ mündũ mwĩhia.’

¹⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ, mwĩtia mbeeca cia igooti nĩainũkire atuĩtwo mũthĩngu mbere ya Ngai gũkĩra ūcio ūngĩ. Nĩgũkorwo ūria wotho wĩtũgagĩria nĩakanyĩhio nake ūria wĩnyĩhagia nĩagatũgũgĩrio.”

Twana na Jesũ

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nao nĩmarehagĩra Jesũ twana nĩguo atũhutie. Arutwo ake mona ūguo, makĩmakaania. ¹⁶ Nowe Jesũ agĩta twana tũu harĩ we, akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũri nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ūthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūria wotho ūtakamũkĩra ūthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya.”

Mũnene warĩ Gĩtonga

¹⁸ Mũnene ūmwe akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ūmwe mwega tĩga Ngai we wiki. ²⁰ We nĩũ ūria maathani moigĩte, ‘Ndũkanatharanie, na ndũkanoragane, na ndũkanaiye, na ndũkanagĩrĩre mündũ ūria ūngĩ kĩgeenyoo, na tĩia thoguo na nyũkwa.’ ”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maathani macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ o mũnini.”

²² Jesũ aigua ūguo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ ūndũ ūmwe ūtigarĩtie gwĩka. Thĩĩ wendie kĩria gĩothe ūrĩ nakĩo ūhe athũni mbeeca icio, na nĩũkũgia na mũthĩithũ igũrũ. Ūcooke ūũke ūnũmĩrĩre.”

²³ Rĩrĩa mũnene ūcio aigũire ūguo, akĩigua kĩeha mũno, tondũ aarĩ mũtongu mũno. ²⁴ Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Kaĩ nĩ hinya andũ arĩa atongu gũtoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ūhũthũ ngamĩira ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Nao arĩa maigũire ūhoro ūcio makĩũria atĩrĩ, “Nũ ūngĩkĩhota kũhonoka?”

²⁷ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matahotekaga nĩ andũ nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Nake Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithũ tũtigĩte maũndũ maitũ mothe tũgakũrũmĩrĩra!”

²⁹ Jesu akĩmeera, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ wake, kana mĩtumia wake, kana ariũ a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nĩ ũndũ wa ũthamaki wa Ngai, ³⁰ ũtakaheo maita maingi ma kĩa atigite ihinda-inĩ rĩrĩ tũrĩ, na ihinda rĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene.”

Jesu kwaria Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake Rĩngĩ

³¹ Na rĩrĩ, Jesu agĩtwara arutwo ake aĩa ikũmi na eerĩ handũ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalemu, na maĩndũ mothe maria maandĩkiro nĩ anabĩ makonĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya mahingio. ³² Nake nĩakaneanwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao nĩ makaamũnyũrũria, na mamũrume, na mamũũre mata, na mamũhũre iboko, o na mamũũrage. ³³ Naguo mũthenya wa gatatũ niakariũka.”

³⁴ Nao arutwo ake makĩaga kũmenya ũndũ o na ũmwe wa macio. Nĩmahithĩtwo ũhoro ũcio na matiamenyire ũria aameeraga.

Jesu Kũhonia Mũtumumu

³⁵ Nake Jesu akũhĩrĩria Jeriko, mũndũ warĩ mũtumumu nĩakarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra akihooya mbeeca. ³⁶ Rĩrĩa aigũire andũ aingi makĩhitũka, akĩũria ũria gwewikaga. ³⁷ Andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ Jesu wa Nazarethi ũrahitũka.”

³⁸ Nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Jesu, mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha.”

³⁹ Aĩa maatongoretie makĩmũkaania makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁰ Nake Jesu akĩrũgama, agĩathana, mũndũ ũcio atwarwo harĩ we. ⁴¹ Rĩrĩa akũhĩrĩrie, Jesu akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭkwenda ngwikĩre atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ngwenda njooke kuona.”

⁴² Jesu akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kuona, gwĩtikia gwaku nikuo gwatũma ũhone.” ⁴³ O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesu, akĩgocaga Ngai. Rĩria andũ othe moonire ũguo, o nao makĩgocaga Ngai.

19

Zakayo ũria Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

¹ Na rĩrĩ, Jesu nĩatoonyire Jeriko, akĩhitũkĩra kuo. ² Nakuo kũ Jeriko nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Zakayo; warĩ mũnene wa etia mbeeca cia igooti na aarĩ gĩtonga. ³ Nĩendaga kuona Jesu aarĩ ũ, no ndangĩahotire kũmuona nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, na tondũ aarĩ mũndũ mũkuhi. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhanyũka mbere yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesu aageragĩra njĩra iyo.

⁵ Nake Jesu aakinya hau, agĩtiira maitho na igũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Zakayo, harũrũka narua, tondũ ũmũthĩ no nginya thĩrĩ gwaku mũciĩ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyĩta ũgeni akenete.

⁷ Nao andũ moona ũguo makĩambĩrĩria kũnuguna, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aathĩrĩ gũceera kwa mũndũ mwĩhia.”

⁸ Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩũria Mwathani atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya indo ciakwa kũrĩ athĩnĩ, na hangĩkorwo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndunyite kĩndũ, nĩngũmũrĩha kĩndũ kũ maita mana.”

⁹ Nake Jesu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭmũthĩ ũhonokio nĩũkinyĩte nyũmba iño, tondũ mũndũ ũyũ o nake nĩ mũrũ wa Iburahĩmu. ¹⁰ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire gũcaria na kũhonokia kĩa kũrĩte.”

Ngerekano ya Mina Ikũmi

¹¹ Na o mathĩkĩrĩrie maĩndũ macio, agĩthĩrĩ na mbere kũmahe ũhoro na ngerekano, tondũ nĩakũhĩrĩrie Jerusalemu, na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o hakuhi gũkinya. ¹² Akĩmeera atĩrĩ: “Mũndũ ũmwe warĩ igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatuo mũthamaki, na thuutha wa ũguo acooke. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio agĩta ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina ikũmi, agĩciũra atĩrĩ, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩa ngacooka.’”

¹⁴ “No andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ mamuume thuutha makoige atĩrĩ, ‘Tũtikwenda mũndũ ũyũ atũike mũthamaki witũ.’”

¹⁵ “Na rĩrĩ, rĩa aacookire arikĩtie gũtuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenyie uumithio ũria cionete.

¹⁶ “Ndungata ya mbere igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyũmĩthĩtie mina ingĩ ikũmi.’”

¹⁷ “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwikite wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ mũnini ũguo, tũka mũrori wa matũũra manene ikũmi.’”

¹⁸ “Nayo ndungata ya keerĩ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyũmĩthĩtie mina ingĩ ithano.’”

¹⁹ “Nake mwathi wayo akĩmĩũra atĩrĩ, ‘Tũka mũrori wa matũũra manene matano.’”

²⁰ “Nayo, ndungata ya gatatũ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo iño; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmĩhitha. ²¹ Nĩndagwĩtĩgĩrĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga kĩa ũtarutĩre wĩra, na ũkagetha kĩa ũtahandĩte.’”

²² “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata iño njaganu! Ngũgũtũra ciira kũringana na ciugo ciaku. Gĩthĩ nĩwoo atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩa itarutĩre wĩra na ngagetha kĩa itahaandĩte?’”

²³ Wakĩagire kũga mbeeca ciakwa bengĩ nĩkĩ, nĩgeetha rĩa ngacooka ndĩcioye irĩ na uumithio?”

²⁴ “Agĩcooka akĩũria aĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtũneyi mina iyo arĩ nayo, mũmĩnengere ũria ũrĩ na mina ikũmi.’”

²⁵ “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, gĩthĩ ndarĩ na mina ikũmĩ!’”

²⁶ “Nake akimacookeria atiri, ‘Ngumwira atiri, mundu uria wotho uri na kindu, niakongererwo ingi nyingi, no uria utari na kindu, o na kiria ari nakio niagatuunywo. ²⁷ No riri, andu acio mari uthu na nii, o acio mateendaga nduika muthamaki wao-ri, marehei, mumooragire o haha ndi.’”

Jesu Gutoonya Jerusalem na Uhootani

²⁸ Nake Jesu aaria kuuga uguo, agithii na mbere kwambata erekeire Jerusalem. ²⁹ Aakuhiriria Bethifage na Bethania, o kuu Kirima-ini kia Mitamaiyu, agituma arutwo ake eeri, akimeera atiri, ³⁰ “Thii itura riria riri mbere yanyu, na mugitoonya, nimukuona njaui ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndiri yakua mundu; mihorei mumirehe. ³¹ Mundu angimuria atiri, ‘Ni ki kiratuma mumihore?’ Mwiri atiri, ‘Mwathani niabataritio nyo.’”

³² Nao acio maatimirwo magithii, magikora maundu matarii o ta uria Jesu aamerite. ³³ Na riria moohoraga njaui iyo, eene yo makimooria atiri, “Murohoro njaui iyo niki?”

³⁴ Nao magicookia atiri, “Mwathani niabataritio nyo.”

³⁵ Makimwarira Jesu, magicooka makigirira nguo ciao iguru ria njaui iyo, na magikariria Jesu iguru riayo. ³⁶ Na riria aathiiaga, andu makira nguo ciao njira-ini.

³⁷ Riria aakinyire hakuhi na njira ria ikurukagira Kirima-ini kia Mitamaiyu, gikundi giothe kia arutwo gikiambiriria kugooa Ngai, andu makianirira makenete ni undu wa ciana iria ciothe moonete makiuga atiri:

³⁸ “Kurathamwo-ri, ni muthamaki uria uguka na riitwa ria Mwathani!”

“Thayu uroga kuu iguru, nguo riiri ugie kuu iguru muno!”

³⁹ Afarisai amwe mari gikundi-ini kiu makira Jesu atiri, “Murutani, kaania arutwo aku!”

⁴⁰ Nowe akimacookeria atiri, “Ngumwira atiri, aya maangikira, mahiga na maanirire.”

⁴¹ Na riria aakuhiririe itura riu inene ria Jerusalem, aariona akirira ni undu wario, ⁴² akiuga atiri, “Naari korwo umuthi wee mwene niukumenyete kiria kingikurehere thayu! No riu, uhoro ucio niuhithitwo maitho maku. ⁴³ Hindi nihakinya riria thu ciaku igaaka ihumbu cia tiri ikurugicirie, na ikuhingiririe na miena yotho. ⁴⁴ Niigagitungumania thi, wee hamwe na ciana ciaku iria iri kuu thini waku. Matigatiga ihiga o na riwwe riri iguru wa riria ringi, tondu ndugana gukurana ihinda riria Ngai ookire guguceerera.”

Jesu ari thini wa Hekaru

⁴⁵ Agicooka agitoonya hekaru thini, na akiambiriria kuruturura andu aria meendagira indo kuo. ⁴⁶ Akimeera atiri, “Ni kwandikito atiri, ‘Nyumba yakwa iheetagwo nyumba ya kuhooagirwo’ no inyu mimituute ‘ngurunga ya atunyani.’”

⁴⁷ Na o muthenya, niarutanaga kuu thini wa hekaru. No athinjiri-Ngai aria anene, na arutani a watho, na atongoria aria mari gatagati ka andu nimagieraga kumuraga. ⁴⁸ No matingionire njira ya kumuraga, tondu andu othe nimaikaraga mathikiririe ciugo ciake.

20

Kuria Gikonii Uhoti wa Jesu

¹ Na riri, muthenya umwe akiruta andu kuu hekaru-ini na akihunjagia Uhoro-uria-Mwega-ri, athinjiri-Ngai aria anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magika kuri we. ² Makimuria atiri, “Twire wikaga maundu maya na uhoti uriku. Nuu wakuheire uhoti ucio?”

³ Nake akimacookeria atiri, “O na nii ningumuria kiria. ⁴ Ta njirai, ubatithio wa Johana-ri, woimite iguru kana woimire kuri andu?”

⁵ Makiaraniria o ene uhoro ucio, makirana atiri, “Tunguaga ati ‘Woimite iguru’ eguturia atiri, ‘Mwakiregie kumwikia niki?’ ⁶ Ningi tuoiga ati ‘Woimite kuri andu’, andu othe nimegutuhura na mahiga nyuguto, ni undu nimefikitie ati Johana ari munabii.”

⁷ Ni undu ucio magicookeria Jesu atiri, “Ithu tuii woimite ku.”

⁸ Nake Jesu akimeera atiri, “O na nii ndikumwira njikaga maundu maya na uhoti uriku.”

Ngerekano ya Akombori a Mugunda

⁹ Agicooka akihe andu uhoro na ngerekano akimeera atiri, “Mundu umwe niahaandire mugunda wake mithabibu, na akikomporithia ariimi ang, agicooka agithii kundu kuraya na agikara kuo ihinda iriaya.

¹⁰ Na riri, hindi ya magetha yakinya-ri, agituma ndungata yake kuri akombori acio nigeetha mamnengere maciaro mawme ma mugunda ucio wa mithabibu. No akombori acio makimihura na makimungata itari na kindu. ¹¹ Agicooka agituma ndungata ingi, iyo o nayo makimihura makimonorithia na makimungata itari na kindu. ¹² O ringi agituma ndungata ya gatatu, nao makimithangia na makimungata.

¹³ “Nake mwene mugunda ucio wa mithabibu akijuria atiri, ‘Ngwika atia? Ngutuma muru wakwa, uria nyendete; hihi mahota kumuhe gitio’.

¹⁴ “No riria akombori acio maamuonire, makiaririria uhoro ucio. Makirana atiri, ‘Uyu niwe ukaagaya mugunda uyu. Nitumuragei nguo igai riake rituiki riitu.’ ¹⁵ Ni undu ucio makimuruta nja ya mugunda ucio wa mithabibu, makimuraga.

“Riu-ri, mwene mugunda ucio wa mithabibu-ri, akaameka atia? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andu ang mugunda ucio.”

Riria andu maiguire uguo, makiuga atiri, “Kuroaga gutuika uguo!”

¹⁷ Jesu akimarora, akimooria atiri, “Maandiko maria mandikitwo atiri:

“Ihiga riria aaki maaregire,

nirio rituikite ihiga inene ria koine’,

uguo ni kuuga atia? ¹⁸ Mundu uria wotha ukaagwira ihiga riu, nirikamuunanga, no uria rikaagwira nirikamuhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athinjiri-Ngai aria anene magicaria uria mangimunyitithia o na ihenya tondū nīmamenyire aaheanire ngerekano iyo akiria uhoro wao. No nīmetigagira andū.

Kurutira Kaisari Igooti

²⁰ O makimutuira-gia-rī, makimūtūmīra andū a kumūthigaana metuite andū ega. Nao magithi nigeetha mamūnyite akiuga undū mūru, nīguo mamūneane moko-ini ma wathani wa barūthi. ²¹ Nī undū ūcio athigaani acio makimūria atiri, “Murutani, nītūūi wee waragia na ūkarutana maundū maria magiriire, na ati ndūtīagira andū maūthi, no wee ūrutanaga uhoro wa Ngai na ma, uria kwagiriire. ²² Atiri, nītūwagiriirwo nī kurutira Kaisari igooti kana ca?”*

²³ Nowe Jesu akiona ūhinga uria maarī naguo akimeera atiri, ²⁴ “Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica ino na rītwa riri nī cia ū?”

²⁵ Makimūcookeria atiri, “Nī cia Kaisari.”

Akimeera atiri, “Kirutagirei Kaisari kiria kiri giake, na murutagire Ngai kiria kiri giake.”

²⁶ Nao makiağa undū wa kumūnyitita naguo hari maundū maria aaririe ari mbere ya andū. Na tondū wa uria maagegiriio nī uria aamacookeirie uhoro-rī, magikira ki.

Uhoro wa Kuriuka na wa Kuhikania

²⁷ Na riri, andū amwe a Asadukai, aria moigaga ati gutiri uhoro wa kuriuka, magiuka kuri Jesu, makimūria atiri, ²⁸ “Murutani, Musa aatwandikiire ati mūru wa nyina na mundū angikua atige mūtumia atari na ciana-rī, mundū ūcio no nginya ahikie mūtumia ūcio watigwo nīguo aciariire mūru wa nyina ciana. ²⁹ Na riri, kwarī aanake mūgwanja a nyina ūmwe. Wa mbere akihikania na agikua, agitiga mūtumia atari na ciana. ³⁰ Nake wa keerī, ³¹ na wa gatati makimūhikia, na makirūmanirira ūguo nginya wa mūgwanja; othe magikua, makimūtiga atari na ciana. ³² Marigiriio-ini, mūtumia ūcio o nake agikua. ³³ Riu-rī, hīndi ya kuriuka agaakorwo ari mūtumia wa ū hari acio mūgwanja, nīgukorwo othe nīmamūhikitie?”

³⁴ Jesu akimacookeria atiri, “Andū a ihinda riri nio mahikaga na makahikania. ³⁵ No riri, aria magaatuuo aagiriira a gūkinya ihinda riu o na gūkinyanirio ihinda ria kuriuka kwa aria akuu-rī, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andū acio matigacooka gūku; nīgukorwo makahaana ta araka. Andū acio magakorwo marī ciana cia Ngai, nīgukorwo nī ciana cia uhoro ūcio wa kuriuka. ³⁷ Naguo uhoro wa ati andū aria akuu nīmarīukagio-rī, Musa o nake niawonanirire haria haarī kihinga kiria giakanaga mwaki na githihe, riria eetire Mwathani ‘Ngai wa Ibrahīmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa aria akuu, no nī wa aria marī muoyo, nīgukorwo hari we andū othe aria marī muoyo matūuragio niwe.”

³⁹ Nao andū amwe a arutani a watho makimwira atiri, “Murutani, nīwoiga wega!” ⁴⁰ Na gutiri mundū o na ūmwe wageririe kumūria ciuria ingi.

Kristu ni Muriu wa Ū?

⁴¹ Jesu agicooka akimooria atiri, “Andū moigaga Kristu nī muriu wa Daudi nī undū wa kii? ⁴² Daudi we mwene nioigite ibuku-ini ria Thaburi atiri:

“Mwathani nīerire Mwathani wakwa atiri:

“Ikara guoko-ini gwakwa kwa ūrio,

⁴³ nginya ngaatuma thū ciaku

ituike gaturwa ka makinya maku.”

⁴⁴ Atiri, Daudi aamwite ‘Mwathani’. Angigicooka gūtuika muriu wake atia?”

⁴⁵ O andū acio othe mathikiriire, Jesu akiira arutwo ake atiri, ⁴⁶ “Mwimenererei arutani a watho. O mendaga gūthi mehubite nguo ndaaya, na makenda kūgeithagio ndūnyū-ini, na gūkaragira iti iria cia bata thunagogi-ini, o na gūkara handū ha andū aria atiku maruga-ini. ⁴⁷ No nio matoonyagiriira atumia a ndigwa makamatunya nyūmba ciao, na nīguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andū ta acio nīmakaherithio mūno makiria.”

21

Mūhothi wa Mūtumia wa Ndigwa

¹ Na riri, aatiira maitho, Jesu akiona itonga igikira mihothi yao haria heekagirwo kigina kia hekaru.

² Agicooka akiona mūtumia mūthiini, warī wa ndigwa, agikira tūthendi twiri o ho thiini. ³ Akiuga atiri, “Ngūmwira atiri na ma, mūtumia ūyū mūthiini wa ndigwa nīahotha mbeeca nyingi gūkira andū aria angī othe. ⁴ Andū acio angī othe maahana kuringana na ūtonga wao; no mūtumia ūyū o na ari mūthiini, ahotha kiria giōthe oima nakio gīa kumūtūria.”

Imenyithia cia Mūthia wa Mahinda

* 20:22 Kuuga andū marute igooti ria Kaisari nīkūngarakaririe Ayahudi, na kuuga matikarute nīkūngarakaririe anene a Roma.

⁵ Na rirĩ, arutwo amwe ake nĩmaragia ũhoro wa hekarũ, ũrĩa yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria ciarutĩrwo Ngai. No Jesũ akiuga atĩrĩ, ⁶ “Ha ũhoro wa miako ĩno mũrona-rĩ, hĩndĩ nĩroka rĩrĩa gũtagakorwo ihiga rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

⁷ Nao makimũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ rĩ maũndũ macio magekika? Na kimenyithia kĩa atĩ marĩ hakuhi gwikika nĩ kirĩkũ?”

⁸ Nake akimacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩreĩ mĩtikanaheenio. Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩitwa riakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩi We,’ na ningĩ mamwĩre atĩrĩ, ‘Ihinda nĩrikuhĩrĩrie.’ Mĩtikana-marũmĩrĩre. ⁹ Rĩrĩa mũkaigua ũhoro wa mbaara na wa ngũ, mĩtikanaetigĩre. Maũndũ macio no nginya mekĩke mbere, no ũguo ti kuuga ithĩrĩro nĩkinyu.”

¹⁰ Agĩcoka akĩmeera atĩrĩ, “Rũrĩrĩ nĩrĩgookĩrĩra rũrĩa rĩngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹ Nĩgũkaagĩ na ithingithia nene mũno, na ng’aragu, na mĩrimũ mĩũru kũndũ na kũndũ, na maũndũ ma kũmakania na imenyithia nene kuuma igũrũ.

¹² “No maũndũ macio mothe matanakinya-rĩ, nĩmũkanyĩitwo, na mũnyariĩrwo na mũneanwo thunagogi-inĩ na njeera o na mĩtwarwo mbere ya athamaki na aathani. Maũndũ macio mothe mũgeekwo nĩ undũ wa rĩitwa riakwa. ¹³ Undũ ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mweke wanyu wa kũmarutĩra ũira. ¹⁴ No rĩrĩ, mĩtikanaetangĩke mũgũciĩria o mbere, ũrĩa mũgeeciĩrĩra. ¹⁵ Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na ũũgĩ iria thũ cianyu itakahota gwiĩĩria kana gũkararia. ¹⁶ Nĩmũgakunyanĩrwo o na nĩ aciari anyu, na arĩa mũciaranĩrwo nao, na andũ a mbarĩ cianyu, o na arata, na nĩmakooragithia amwe anyu. ¹⁷ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ undũ wakwa. ¹⁸ No rĩrĩ, gũtĩrĩ rĩcũĩrĩ o na rĩmwe rwa mĩtwe wanyu rĩkoora. ¹⁹ Kũmĩrĩria kwanyu nĩkuo gũgaatũma mũhonokie mĩoyo yanyu.

²⁰ “Rĩrĩa mũkoona Jerusalemu kũrigĩciĩrio nĩ thigari cia mbaara, hĩndĩ ĩyo mũkaamenya atĩ kũniinwo kwarĩo kũrĩ hakuhi. ²¹ Hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ, na arĩa marĩ thĩnĩ wa itũũra rĩu inene nĩmoime kuoya, nao arĩa marĩ ng’ongo-inĩ matikarĩtoonye. ²² Nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ rĩa kũherithanio, nĩguo maũndũ marĩa mothe mandikĩtwo mahingio. ²³ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda, na arĩa magaakorwo makongithia twana matukũ macio nĩmagathĩĩnika-ĩ! Nĩgũkorwo bũrĩrĩ ũyũ nĩũkagĩ na kĩnyariĩrĩo kĩnene na mang’ũrĩ ma gũũkĩrĩra andũ aya. ²⁴ Nĩmakooragwo na rĩhiũ rwa njora, o na matahwo matwarwo mabũrĩrĩ mothe ma thĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu nĩrikarangĩrĩro nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio.

²⁵ “Na nĩgũkagĩ imenyithia thĩnĩ wa rĩũa na mwĩrĩ-inĩ na njata-inĩ. Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩkaigua ruo na igegio nĩ mĩururumo wa iria na makũmbĩ ma maaĩ makihũũrana. ²⁶ Andũ nĩmakaringĩka nĩ undũ wa kũmaka, na guoya wa maũndũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio. ²⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩnĩ wa itu arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ²⁸ Hĩndĩ irĩa maũndũ macio makaambĩrĩria gwikika-rĩ, mũkaarũgama mĩtĩre mĩtwe yanyu na igũrũ, nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩrikuhĩrĩrie.”

²⁹ Ningĩ akĩmahe ngerekano ĩno: “Ta rorai mĩtĩ wa mũkũyũ na mĩtĩ ĩyo ĩngĩ yothe. ³⁰ Rĩrĩa yathundũra mathangũ, mũmĩonaga na mũkamenya atĩ ihinda rĩa rĩũa rĩrĩ hakuhi. ³¹ ũguo noguo hĩndĩ irĩa mũkoona maũndũ macio mothe magĩkika, mũkaamenya o wega atĩ ũthamaki wa Ngai nĩrikuhĩrĩrie.

³² “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rĩcũario rũrĩ rĩtĩgathira maũndũ macio mothe matahingĩtio. ³³ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁴ “Mwĩmenyerere, ngoro cianyu itikanakorwo itahĩtwo nĩ ndĩa, na ũrĩũ na metanga ma muoyo ũyũ, naguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũtego o rĩrĩa mũtangĩgereria. ³⁵ Nĩgũkorwo undũ ũyũ ũgaakorerera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ĩno. ³⁶ Ikaragai mwĩguĩte hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo mũkaahota kũũrĩra maũndũ marĩa makĩrĩrĩ gwikika, na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa Mũndũ.”

³⁷ Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathĩrĩ gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaĩyũ. ³⁸ Nao andũ othe nĩmathiĩga hekarũ-inĩ rĩcĩnĩ tene kũmũthĩkĩrĩria.

22

Judasi Gwĩtikira Gũkunyaĩra Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Giathiĩ kĩa Mĩgate irĩa ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũmbia, kĩrĩa gĩtagwo Bathaka,* nĩgiakuhĩrĩrie, ² nao athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. ³ Hĩndĩ ĩyo Shaitani agĩtoonya thĩnĩ wa Judasi ũrĩa Mũisikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ⁴ Nake Judasi agĩthĩrĩ kũrĩ athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩrĩ a hekarũ makarĩkanĩre ũria angikunyaĩra Jesũ. ⁵ Nao magĩkena na magĩtikira kũmũhe mbeeca. ⁶ Nake agĩtikira, na akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩrĩa hatarĩ na andũ.

Bathaka ya Mũthia

⁷ Naguo mũthenya wa kũrĩa Mĩgate irĩa ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũmbia ũgĩkinya, rĩrĩa gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. ⁸ Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrie.”

⁹ Nao makimũria atĩrĩ, “Ŭkwenda tũgacihaarĩrie kũ?”

* 22.1 Giathiĩ kĩa Bathaka kĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna mwĩrĩ-inĩ wa Nisani.

¹⁰ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ inene-rĩ, nĩmũgũcemanĩa na mũndũ ũkuuĩte ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba ĩria egũtoonya. ¹¹ Mwatoonya mwĩre mũndũ ũria mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩra Bathaka na arutwo akwa?’ ¹² Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩraia irio cia Bathaka kuo.”

¹³ Nao magĩthĩ, magĩkora maĩndũ matariĩ o ta ũria Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩra irio cia Bathaka.

¹⁴ Rĩria ihinda riakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩkara metha-inĩ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndĩrĩrĩrie mũno kũrianiĩra Bathaka ĩno na inyuĩ itananyariirwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩria rĩngĩ nginya rĩria ĩgaakinyanĩrio ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

¹⁷ Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. ¹⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuma rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mĩthabibũ, o nginya rĩria ũthamaki wa Ngai ũgooka.”

¹⁹ Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ŭyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũria ũheanĩtuo nĩ ũndũ wanyu, ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

²⁰ Maarĩkia kũria agĩka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkĩo kĩrikanĩro kĩria kĩerũ thĩnĩ wa thakame yakwa ĩria igũituo nĩ ũndũ wanyu. ²¹ No rĩrĩ, guoko kwa ũria ũringunyanĩra kũrĩ hamwe na nĩĩ metha-inĩ ĩno. ²² Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũria gũtũitwo, no mũndũ ũria ũkũmũkunanĩra kai arĩ na haaro-ĩ!” ²³ Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo.

²⁴ Nĩngĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuo mũnene. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩo meĩtaga Ateithania. ²⁶ No inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũria mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩrwo kũhaana ta ũria mũnini mũno, nake ũria wathanaga atũike ta ũria ũtungataga. ²⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũria ũikaraga metha-inĩ kũria kana nĩ ũria ũramũtungata? Gĩthĩ tĩ ũria ũikaraga metha-inĩ? No nĩĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũria ũmũtungatagĩra. ²⁸ Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩĩ hĩndĩ wa magerio makwa. ²⁹ Na o ta ũria Baba aheete ũthamaki, o na nĩĩ nĩndamũhe ũthamaki, ³⁰ nĩguo mũkarĩtagĩra na mũkanyuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na nĩngĩ mũkarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mĩhĩrĩga ĩria ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

³¹ “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũria ngano ĩthũngũthagio. ³² No wee, Simoni nĩngũhooere nĩgeetha wĩtikio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũumagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

³³ Nowe agĩcooka atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũ.”

³⁵ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩria ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcooka atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.”

³⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre. ³⁷ Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoro ũria wandĩkitwo atĩ, ‘Nĩataranĩrio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩĩ. Nĩgũkorwo maĩndũ marĩa maandĩkitwo igũrũ riakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

³⁸ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ

³⁹ Nake Jesũ akĩumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ o ta ũria amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. ⁴⁰ Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” ⁴¹ Akĩhehera ho, agĩthĩ ta itĩina rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩtura ndu akĩhooya, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngienda-rĩ, njhehereria gĩkombe gĩkĩ; no tĩ ũria nĩĩ ngwenda, no nĩ ũria wee ũkwenda.” ⁴³ Na mũraika akĩmuumĩrĩra oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. ⁴⁴ Nake agĩkĩrĩrĩria kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵ Aatĩga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtuo nĩ hinya nĩ kĩahe. ⁴⁶ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ŭkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyĩtuo

⁴⁷ O hĩndĩ ĩyo aragia, hagĩũka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũria wetagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩria Jesũ amũmumunye, ⁴⁸ nowe Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunanĩra Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunye?”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩria arũmĩrĩri a Jesũ monire ũria kwerekeire gwĩkika, makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũire na hiũ ciitũ cia njora?” ⁵⁰ Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene.

⁵¹ Nowe Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ŭhoro ũcio nĩũkinye hau!” Agĩcooka akĩhutia gũtũ kwa mũndũ ũcio, akĩmũhonia.

⁵² Nĩngĩ Jesũ akĩũria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na anene a arangĩri a hekarũ, o na athuuri, arĩa mookĩte kũmũnyĩta atĩrĩ, “Kai ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka kũũnyĩta mũrĩ na hiũ cia njora

na njūgūma? ⁵³ Ndiratūūruga na inyuī hekarū-inī o mūthenya, na mūtīrī mwageria kūnyīita. No rīrī, rīrī nīrīo ithaa rīanyu, ithaa rīrīa wathani wa nduma ūraathana.”

Petero Gūkaana Jesū

⁵⁴ Hīndī iyo makīmūnyīita, makīmūruta hau makīmūtware kwa mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, nake Petero akīmūrūmīrīra arī o haraaya. ⁵⁵ Nao maarīkia gwakia mwaki o nja gatagatī na gūikara thī hamwe, Petero nake agīkara thī hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata īmwe ya mūrītu īkīmūona na ūtheri wa mwaki aikarīte hau, īkīmūrora wega, īkiuga atīrī, “Mūdū ūyū oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agīkaana ūhoro ūcio, akiuga atīrī, “Mūrītu ūyū, nī ndīmūū.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mūdū ūngī akīmūona, akiuga atīrī, “O nawe ūrī ūmwe wao.” Petero akīmūcookeria atīrī,

“Mūdū ūyū, nī ndirī wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rīmwe, mūdū ūngī akiuga agwatīrie atīrī, “Hatīrī nganja mūdū ūyū moima hamwe nake, nīgūkorwo o nake nī Mūgalīli.”

⁶⁰ Petero agīcookia atīrī, “Mūdū ūyū, nī ndīū ūrīa ūroiga!” Na hīndī o iyo oigaga ūguo, ngūkū īgīkūga. ⁶¹ Mwathani akīhūgūra akīrora Petero. Nake Petero akīrīrikana ūrīa Mwathani aamwīrīte atī, “Ūmūthī ngūkū ītanakūga nīūrīngaana maita matatū.” ⁶² Nake agīthī njā, akīrīra arī na ruo rūngī.

Arangīrī Kūnyūrīra Jesū

⁶³ Andū arīa maarangīrīte Jesū makīambīrīria kūmūnyūrīria makīmūhūruga. ⁶⁴ Makīmūoha maithe na gītambaya makīmwīra atīrī, “Toiga nūū wakūgūtha.” ⁶⁵ Na nīmamwīrīre maūdū mangī maingī ma kūmūrūma.

Jesū Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rūciinī gwakīa, kīama gīa athuuri arīa atongoria a andū, hamwe na athīnjīrī-Ngai arīa anene, na arutani a watho, gīgīcemanīa, nake Jesū akīrehwo mbere yao. ⁶⁷ Makīmwīra atīrī, “Akorwo nīwe Kristū, twīre.”

Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Ingīmwīra, mūtingīnjītikīa, ⁶⁸ na ingīmūūria kīūria, mūtingīnjokeria. ⁶⁹ No kuuma rīu, Mūrū wa Mūdū arīkoragwo aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai ūrīa Mwene-Hīnya.”

⁷⁰ Othe makīmūūria atīrī, “Wee ūkīrī Mūrū wa Ngai?”

Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Nīmwamenya nī kuuga atī nī nī we.”

⁷¹ Makīūria atīrī, “Tūgūkienda ūira ūngī waktī? Nītweigūra ūhoro kuuma kanua gake mwene.”

23

¹ Hīndī iyo kīūngano kīu gīothe gīgīkīra, gīkīmūtware kūrī Pilato. ² Nakīo gīkīambīrīria kūmūthitanga gīkiuga atīrī, “Nītuonete mūdū ūyū akīhīthīa rūrīrī rwtīu. Nīakararagia ūhoro wa kūrūtīra Kaisari īgooti na agetuaga atī nīwe Kristū, na nī mūthamaki.”

³ Nī ūndū ūcio Pilato akīmūūria atīrī, “Wee nīwe mūthamaki wa Ayahudī?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī, ūguo woiga nīguo.”

⁴ Nake Pilato akīra athīnjīrī-Ngai arīa anene na andū acio angī atīrī, “Ndikuona ūndū ingīthitangīra mūdū ūyū.”

⁵ Nao magīthī na mbere kuuga magwatīrie atīrī, “Nīatūmīte andū mookanīrīre Judea guothe nī ūndū wa ūrutani wake. Aambīrīrie Galīli na nīokīte ngīnya o gūkū.”

⁶ Pilato aigua ūguo, akīūria kana mūdū ūcio nī wa kuuma Galīli. ⁷ Rīrīa aamenyire atī Jesū aarī wa būrūrī ūrīa wathanagwo nī Herode, akiuga atwarwo kūrī Herode, ūrīa wakoretwo arī Jerusalemu ihīnda-inī rīu.

⁸ Rīrīa Herode oonire Jesū, nīakenire mūno, tondū kwa ihīnda irāya nīakoretwo akīenda kūmuona. Kūrīngana na ūrīa aigūite ūhoro wake, aarī na mwīhoko wa kūmuona akīringa ciama. ⁹ Akīūria Jesū ciūria nyingī, nowe Jesū ndaigana kūmūcookeria o na kīmwe. ¹⁰ Nao athīnjīrī-Ngai arīa anene na arutani a watho maarūgamīte hau, makīmūthitanga magwatīrie mūno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makīmūthekerera na makīmūnyūrīria. Makīmūhumba nguo yarī thaka, na makīmūcookia kūrī Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magītuma ūrata mūthenya ūcio, tondū mbere iyo maatūūrīte marī ūthū.

¹³ Pilato agītā athīnjīrī-Ngai arīa anene, na aathani, na andū hamwe, ¹⁴ akīmeera atīrī, “Mūndeheire mūdū ūyū atī nī mūdū ūhīthīthīa andū. Na nī ndatūūria ūhoro wake mūrī ho, no ndirī ūndū mūrū ndoona wa maūdū marīa mūmūthitangīre. ¹⁵ O nake Herode ndanamuona arī na mahītia, nīgūkorwo nīamūcookia kūrī ithuī; nī ūndū ūcio, ndarī ūndū ekīte wa gūtuma ooragwo. ¹⁶ Nī ūndū ūcio ngūmūhūrīthīa, njooke ndīmūrekererie.” (¹⁷ Nīgūkorwo, kwarī mūtugo amohorere mūdū ūmwe hīndī iyo ya Iruga.)

¹⁸ No andū acio makīanīrīra na mūgambo ūmwe, makiuga atīrī, “Twehererie mūdū ūyū! Tuohorere Baraba!” (¹⁹ Baraba aikītio njeera nī ūndū wa kūrūtīthīa ngū itūūra-inī rīu inene, na nī ūndū wa kūrāgana.)

²⁰ Nake Pilato, tondū nīeendaga kūrēkereria Jesū, akīmaarīria o rīngī. ²¹ No-o magīthī na mbere kwanīrīra, makiugaga atīrī, “Mwambe mūtī-igūrū! Mwambe mūtī-igūrū!”

²² Nake akīmōoria rīita rīa gatātū atīrī, “Nīkī? Nī ūru ūrīkū mūdū ūyū eekīte? Ndionete gītūmi gīa gūtuma ooragwo. Nī ūndū ūcio ngūmūhūrīthīa, njooke ndīmūohore.”

²³ No-o makīanīrīra mategūtīgīthīria makiugaga aambwo mūtī-igūrū, nayo mīgambo iyo yao ikīhootana. ²⁴ Nī ūndū ūcio Pilato agītua nīekūmahīngīria o ūguo moorītie. ²⁵ Akīōhora mūdū ūcio waikītio njeera nī ūndū wa kūrūtīthīa ngū na kūrāgana, o ūcio moigīte mohorerwo, nake Pilato akīneana Jesū ekwo kūrīngana na ūrīa mendaga.

Kwambwo kwa Jesu

²⁶ Na riria thigari ciomagaragia Jesu, ikinyiita mundu womaga miguinda-ini wetagwo Simoni wa kuuma Kurene. Nacio ikimugirira mutharaba wa Jesu aukue na amuume thuutha. ²⁷ Andu gikundi kinene makimurumirira, hamwe na atumia maagirikaga na makarira muno. ²⁸ Nake Jesu akihugura na kuri o, akimeera atiri, "Inyu aari a Jerusalemu, tigai kundirira; mwiririre inyu ene na ciana cianyu. ²⁹ Nigukorwo kuri hinda igooka riria mukoigaga atiri, 'Kurathimwo-ri, ni atumia aria thaata, na nda iria itari ciaciara, o na nyondo iria itari ciongwo!' ³⁰ Hinda iyo

"nimakeera irima atiri, "Tugwirei!"

o na macooke meere turima atiri, "Tuhumbirei!"

³¹ Ni undu-ri, andu mangikorwo nimareeka maundu maya riria muti uri mugu-ri, gugakihaana atia woma?"

³² Na riri, andu ang' eeri ageri ngero, o nao nimatwarirwo hamwe nake makoaragwo. ³³ Riria maakinyire karima-ini handu heetagwo Ihindi-ria-Mutwe, makimwamba ho hamwe na ageri ngero acio, umwe mwena wake wa urio, na uria ung' mwena wake wa umotho. ³⁴ Nake Jesu akiuga atiri, "Baba mohere, nigukorwo matiui uria mareeka." Nao magicuukira nguo ciake miti, magicigayana.

³⁵ Nao andu nimarugamite hau makimwirorera: Nao anene nimamunyururaga makoiga atiri, "Nirahonokagia andu aria ang', nienhokie aakorwo niwe Kristu wa Ngai, uria wake Muthuure."

³⁶ Thigari o nacio igituka, ikimunyuriria. Ikimukundia thiki, ³⁷ ikimwira atiri, "Akorwo niwe Muthamaki wa Ayahudi, wihonokie."

³⁸ Na ni haar' maandiko maandikito iguru riake atiri: UYU NIWE MUTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁹ Umwe wa ageri ngero acio maambanirio nake akimuruma, akimwira atiri, "Githi wee tiwe Kristu? Wihonokie, na utuhonokie!"

⁴⁰ No mugeri ngero ucio ing' akimukaania, akimuria atiri, "Ndungutigira Ngai, kuona ati utuiriirwo o uria atuiriirwo? ⁴¹ Ithu' tuherithio na kihooto, nigukorwo turaherithio uria twikite. No riri, mundu uyū ndari undu mūru ekite."

⁴² Agicooka akira Jesu atiri, "Itikira gükandirikana riria ugooka uthamaki-ini waku."

⁴³ Nake Jesu akimucookeria atiri, "Ngukwira na ma, umuthi niurikorwo hamwe na ni ikenero."

Gukua kwa Jesu

⁴⁴ Na riri, kwar' ta thaa thita cia muthenya, nago bururi wotho ukigia nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondū riu nariatigire kwara. Nakio gitambaya kia hekaru gigitukana maita meer. ⁴⁶ Nake Jesu akianirira na mugambo munene, akiuga atiri, "Baba, roho wakwa ndaiga moko-ini maku." Aarikia kuuga uguo, agituikana.

⁴⁷ Riria munene wa gikundi gia thigari igana oonire uria gwekika, akigooa Ngai, akiuga atiri, "Ti-itheru uyū oima mundu muthingu." ⁴⁸ Riria andu aria othe maarugamite hau kwirorera moonire uria gwekika, makiinika methikire, na makiinuraga ithuri ni kieha. ⁴⁹ No aria othe maamuii, o hamwe na atumia aria maamurumire kuuma Galili, makirugama o haraaya, meroreire maundu macio.

Guthikwo kwa Jesu

⁵⁰ Na riri, ni haar' na mundu wetagwo Jusufu, muthuuri wa Kiama, na aari mundu mwega na murungiriru, ⁵¹ nake ndetikanitie na uguo maatuite na mageeka. Oimite itura ria Arimathea, bururi wa Judea, na nietagirira uthamaki wa Ngai. ⁵² Nake agithi kuri Pilato, akihooya etikirio akuu mwiri wa Jesu. ⁵³ Nake agicuurira mwiri wa Jesu mutharaba-ini, akiukinja na taama wa gatani, agicooka akiiga thini wa mbirira nayeto rwaro-ini rwa ihiga, nayo ndiakoretwo igitwo mundu. ⁵⁴ Na muthenya ucio wari wa Ihaariria, nayo Thabatū yari hakuhi kwambirira.

⁵⁵ Nao atumia aria moimite na Jesu Galili makirumirira Jusufu, makiona mbirira na makiona uria mwiri wake waigirwo ho. ⁵⁶ Magicooka makiinika, makihaarira mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No riri, muthenya wa Thabatū makihurika kuringana na uria gwanhitwo.

24

Kuriika kwa Jesu

¹ Na riri, muthenya wa kwambirira kiumia, rucini tene, atumia magithi mbirira-ini makuuite indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magikora ihiga rigaragaritio rikeherio mūromo-ini wa mbirira, ³ no riria maatoonyire, matiigana gukora mwiri wa Mwanani Jesu. ⁴ Na riria maagegete ni uhoro ucio, makimurirwo o rimwe ni arume eeri mehumbite nguo njeru ciakengaga muno, makirugama hakuhi nao. ⁵ Nao atumia acio metigirite muno, makiinamirira, magiturumithia mothi mao thi, no arume acio makimooria atiri, "Muracaria uria uri muoyo kuri aria akuu niki? ⁶ Ndari haha; niariukite! Ririkanai uria aamwirire hinda iria aari na inyu Galili ati: ⁷ 'Muru wa Mundu no nginya aneanwo moko-ini ma andu ehia, aambwo muti-iguru, na muthenya wa gatatu ariuke.'" ⁸ Hinda iyo makiririkana ciugo ciake.

⁹ Na riri, maacooka kuuma mbirira-ini, makihe arutwo aria ikumi na umwe na aria ang' othe uhoro ucio. ¹⁰ Mariamu Mmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia aria ang' maar' nao, nio meerire atumwo uhoro ucio. ¹¹ No-o matiigana gwtikia atumia acio, tondū uhoro ucio wahaanaga ta urimu kuri o.

* 23:36 Thiki yari kindu kigagatu gia kunyuo na no yahuthagirwo kuniina ruo. Jesu niregire kunyua kindu gia kumuniinira ruo. † 23:52 Mithi ya ageri ngero aria maambagwo mti-iguru ndiathikagwo, no yateagwo kundū kūru. Jusufu nionanirie urume na wendo riria eetire mwiri wa Jesu.

¹² No rĩrĩ, Petero agĩũkĩra, agĩteng'era mbĩrĩra-inĩ. Na ainamĩrĩra akĩona mataama ma gatani maigĩtwo thĩ marĩ moiki, agĩthĩira agegearĩte nĩ ũndũ wa ũguo gwekikite.

Arutwo Eerĩ Magĩthĩĩ Emau

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya o ro ũcio arutwo eerĩ a Jesũ maarĩ rĩgendo-inĩ magĩthĩĩ itũũra rĩetagwo Emau, rĩarĩ ta kilomita ikũmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nĩmaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mothe meekikite. ¹⁵ Na rĩrĩa maathiaagi makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩmoimĩrĩra, agĩtwarana nao; ¹⁶ no matiigana kũrekwo mamũmenye.

¹⁷ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũcio mũrathiĩ mũkĩaragia?”

Nao makĩrũgama matukĩte mothiũ. ¹⁸ Ũmwe wao, wetagwo Kileopa akĩmũũria atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ mũgeni Jerusalemu ũtamenyete maũndũ marĩa mekikite kuo matukũ-inĩ maya?”

¹⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ maũndũ marĩkũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũhoru wa Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũraarĩ mũnabii ũrĩ na ũhoti wa ciugo iria araaragia na ciiko iria areekaga arĩ mbere ya Ngai o na mbere ya andũ othe. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na aathanĩ aitũ maramũneanire atuĩrwo kũũragwo, na maramwambithia mũtĩ-igũrũ. ²¹ No ithuĩ-rĩ, tũrehokaga atĩ ũcio nĩwe ũgũkũũra andũ Isiraeli. Makĩria ma ũguo, rĩu nĩ mũthenya wa itatũ kuuma maũndũ maya mothe mekika. ²² Hamwe na ũguo atumia amwe aitũ nĩmatũmakirie mũno tondũ megũthĩite mbĩrĩra-inĩ rũciĩnĩ tene, ²³ na matinona mwĩrĩ wake. Mokire matwĩra atĩ nĩmonire kĩoneki kĩa arĩa, arĩa mameerire atĩ arĩ muoyo. ²⁴ Nao amwe a thiritũ iitũ nĩmathiire mbĩrĩra-inĩ, na makora o ũguo atumia acio mekuugĩte, no rĩrĩ, we mwene matinamuona.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya mwagĩte ũũgĩ na mũthiũhaga gwĩtikia maũndũ mothe marĩa anabii moigĩte! ²⁶ Githĩ to mũhaka Kristũ ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inĩ wake?” ²⁷ Jesũ akĩmataarĩria ũhoru wothe ũrĩa waarĩtio Maandiko-inĩ ũmũkonĩĩ, ambĩrĩirie na maandiko ma Musa na ma Anabii othe.

²⁸ Na maakuhĩrĩria itũũra rĩrĩa maathiaagi, Jesũ agĩtua taarĩ kũhĩtũka arahĩtũka. ²⁹ No makĩmũringĩrĩria na hinya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Raarĩrĩra gũkũ na ithuĩ, nĩkũratuka na gũkĩrĩ kũgĩa nduma.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya aikaranie nao.

³⁰ Rĩrĩa aikarire metha-inĩ hamwe nao, akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩmahe. ³¹ Hĩndĩ iyo makĩhingũka maitho, makĩmũmenya, nake akĩbuĩria, makĩaga kũmuona rĩngĩ. ³² Nao makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ ngoro ciitũ itiikũhĩahĩaga hĩndĩ irĩa ekwaragia na ithuĩ njĩra-inĩ, na agĩtũtaarĩria ũrĩa Maandiko moigĩte?”

³³ Nao magĩũkĩra o hĩndĩ iyo magĩcooka Jerusalemu. Kũu magĩkora arutwo arĩa ikũmi na ũmwe, hamwe na arĩa maarĩ nao monganĩte, ³⁴ makiugaga atĩrĩ, “Nĩ ma! Mwathani nĩariũkĩte na nĩomĩrĩire Simoni.” ³⁵ Hĩndĩ iyo acio eerĩ makĩmeera maũndũ marĩa meekikite marĩ njĩra-inĩ, na ũrĩa maamenyire Jesũ hĩndĩ irĩa eenyũire mũgate.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo

³⁶ O makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩrũgama gatagatĩ kao akĩmeera atĩrĩ, “Thayũ ũrogĩa na inyuĩ.”

³⁷ Nao makĩhahũka na makĩmaka, magĩciĩria atĩ nĩ ngoma moonaga. ³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũratangĩka nĩkĩ, na nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũgĩe na nganja meciĩria-inĩ manyu? ³⁹ Ta rorai moko makwa na nyarĩrĩ ciakwa. Nĩ nĩĩ mwene! Huutiai muone; roho ndũrĩ nyama na mahĩndĩ, ta ũrĩa mũrona ndĩ nacio.”

⁴⁰ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩmoonia moko make na nyarĩrĩ ciake. ⁴¹ Nao magĩkorwo matarĩ maretikia nĩ ũndũ wa ũrĩa makenete na makagega. Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na kĩndũ gĩa kũria?” ⁴² Nao makĩmũnengera gĩcunjĩ gĩa thamaki hĩu. ⁴³ Nake agĩkĩoya, akĩria makĩionagĩra.

⁴⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndamwĩrĩre hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ atĩ: Maũndũ mothe marĩa mandikitwo ũhoru wakwa Watho-inĩ wa Musa, na Maandiko-inĩ ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

⁴⁵ Hĩndĩ iyo akĩhingũra meciĩria mao nĩguo mamenye Maandiko. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo kwandikitwo: Kristũ nĩakanyariirwo na ariũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ mũthenya wa gatatu, ⁴⁷ nago ũhoru wa kwĩrĩra na kũrekerwo kwa mehĩa ũkaahunjĩrio ndũrĩrĩ ciothe thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩake, wambĩrĩirie Jerusalemu. ⁴⁸ Inyuĩ mũrĩ aira a maũndũ macio. ⁴⁹ Na rĩrĩ, nĩngũmũtũmĩra kĩrĩa Baba eraniĩre; no ikarai thĩĩnĩ wa itũũra rĩrĩ inene nginya rĩrĩa mũkaahao hinya kuuma Igũrũ.”

Jesũ Kwambata Igũrũ

⁵⁰ Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kũu magĩthĩĩ magĩkinya hakuĩ na Bethania; akĩoya moko na igũrũ, akĩmarathima. ⁵¹ Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga, akĩiyũkio akĩambata igũrũ. ⁵² Nao makĩmũgooca na magĩcooka Jerusalemu makenete mũno. ⁵³ Nao nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgoocaga Ngai.

JOHANA

Ūhoro Gūtuika Mündū

¹ Kiambiriria-ini Ūhoro aarī o kuo, nake Ūhoro aatūūrīte na Ngai, na Ūhoro aarī Ngai. ² We aatūūrīte na Ngai kuuma o kiambiriria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndū wake; gūtīrī kīndū kīa iria ciombirwo kīagīre atārī ho. ⁴ Thīnī wake kwarī muoyo, naguo muoyo ūcio nīguo warī ūtheri wa andū. ⁵ Ūtheri ūcio nīūtheraga nduma-ini, nayo nduma ndiigana kūhoota.

⁶ Nīguokire mündū watūmītvo nī Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arī mūira oimbūre ūhoro ūkonī ūtheri ūcio, nīgeetha andū othe metīkie nī ūndū wake. ⁸ We mwene tiwe warī ūtheri ūcio, no okire arī o ta mūira tu nīgeetha oimbūre ūhoro wa ūtheri ūcio. ⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrīa ūtheragīra o mündū o wothē, nīwokaga thī.

¹⁰ We Ūhoro aarī gūkū thī, no o na gūtuika thī yombirwo na ūndū wake-rī, andū a thī matiigana kūmūmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andū ake mwene matiigana kūmwītīkīra. ¹² No andū arīa othe maamwītīkīre, o acio metīkīrie rīitwa rīake, nīamahotithirie gūtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana itaciarītvo nī thakame, kana igaciario nī kwenda kwa mwīrī kana kwenda kwa mündū, no iciarītvo nī kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agītuika mündū na agītūūrania na ithū. Nītuonete rīiri wake, rīiri wa Mūrū wake wa Mūmwe, ūrīa woimire kūrī lthe aiyūrītvo nī ūtugi na ūhoro wa ma.

¹⁵ Johana nīoimbūraga ūhoro wake. Aanagīrīra akoiga atārī, “Ūyū nīwe ūrīa ndaaragia ūhoro wake ngiuga atārī, ‘Ūrīa ūgūka thuutha wakwa nī mūnene kūngīra, tondū aarī mbere yakwa.’” ¹⁶ Na kuuma ūiyūrīrīru wa ūtugi wake-rī, ithuothe nītwamūkīrīte irathimo nyingī mūno. ¹⁷ Tondū watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoro ūrīa wa ma ciokire na Jesū Kristū. ¹⁸ Gūtīrī mündū o na ūrīkū ūrī ona Ngai, o tīga Mūrū wake wa Mūmwe ūrīa ūkarīte hamwe na lthe, na nīwe ūtūmīte amenyeke.

Johana Mūbatithania kuuga tiwe Kristū

¹⁹ Na rīrī, ūyū nīguo ūira wa Johana hīndī rīrī Ayahudi a Jerusalemu maamūtūmīre athīnjīrī-Ngai na Alawī makamūrie we aarī ū. ²⁰ We ndaagire kuumbūra, no oimbūre atekūhitha, akiuga atārī, “Nī ti nīi Kristū.”

²¹ Nao makīmūria atārī, “Wee ūkīrī ū? Wee nīwe Elīja?”

Nake akīmacookeria atārī, “Aca, ti nīi.”

Nīngī makīmūria atārī, “Nīwe Mūnabī ūrīa?”

Nake agīcookīa atārī, “Aca.”

²² Mūthīa-ini makīmūria atārī, “Wee ūkīrī ū? Tūhe macookio nīguo tūcookerie arīa matūtūmire. Ūkuuga atīa ha ūhoro waku mwene?”

²³ Johana akīmacookeria na ciugo iria ciarītio nī mūnabī Isaiā, akīmeera atārī, “Nīi ndī mūgambo wa mündū ūranīrīra werū-ini akoiga atārī, ‘Rūngarīaī nīrīa ya Mwathani.’”

²⁴ Na rīrī, Afarisai amwe arīa maatūmītvo ²⁵ makīmūria atārī, “Angīkorwo we tiwe Kristū, na tiwe Elīja, o na kana Mūnabī ūrīa-rī, ūkībatithanagīa nīkī?”

²⁶ Nake Johana akīmacookeria atārī, “Nīi ndīmūbatithagīa na maaī. No gatagatī-ini kanyu nī harī na ūmwe mūtōō. ²⁷ Ūcio nīwe ūgūka thuutha wakwa, o we ūrīa itaagīrīre kuohora ndīgī cia iratū ciake.”

²⁸ Maūdū maya mothe mekīkire itūūra-ini rīa Bethania, mūrīmo wa Rūū rwa Jorodani, kūrīa Johana aabatithanagīra.

Jesū Gatūrūme ka Ngai

²⁹ Mūthenya ūyū ūngī, Johana akīona Jesū agīka na kūrī we, akiuga atārī, “Oneī! Gatūrūme ka Ngai karīa keheragīa mehīa ma kīrīndī! ³⁰ Ūyū nīwe ndaaragia ūhoro wake rīrīa ndoigire atārī, ‘Mündū ūrīa ūgūka thuutha wakwa nī mūnene kūrī nīi tondū we aarī kuo mbere yakwa.’” ³¹ Nīi mwene ndiamūū, no ndokire ngībatithanagīa na maaī nīgeetha aguūrīro andū a Isīraelī.”

³² Nīngī Johana akīheana ūira ūyū: “Nīndonire Roho agīkūrūka kuuma igūrū atārī na ndutura, agīkara igūrū rīake. ³³ Nīi ndīngīamūenyire, tīga ūrīa wandūmire mbatithanagīe na maaī aanjīrīre atārī, ‘Mündū ūrīa ūkoona Roho agīkūrūkīra na aikare igūrū rīake-rī, ūcio nīwe ūkaabatithanagīa na Roho Mūtheru.’” ³⁴ Nīi nīnyonete ūguo na ngoimbūra atī ūyū nīwe Mūrū wa Ngai.”

Arutwo a Mbere a Jesū

³⁵ Nīngī mūthenya ūyū ūngī, Johana agīkorwo arī kūo o rīngī marī na arutwo ake eerī. ³⁶ Na rīrīa onire Jesū akīhītuka, akiuga atārī, “Oneī Gatūrūme ka Ngai!”

³⁷ Hīndī rīrīa arutwo acio eerī maiguire oiga ūguo, makīrūmīrīra Jesū. ³⁸ Jesū ehūgūra akīmoona mamūmīte thuutha, akīmooria atārī, “Nī atīa mūrenda?”

Nao makīmūrīra atārī, “Rabīi” (ūguo nī kuuga Mūrutani), “ūikaraga kū?”

³⁹ Nake akīmacookeria atārī, “Ūkai na nīmūkuona.”

Nī ūndū ūcio magīthīi makīona kūrīa aikaraga, na magīkara nake mūthenya ūcio. Na kwarī ta thaa ikūmī.

⁴⁰ Na rirĩ, ūmwe wa arutwo acio eerĩ arĩa maiguĩte ūrĩa Johana oigĩte na makĩrũmĩrĩra Jesũ aarĩ Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero. ⁴¹ Ūndũ wa mbere ūrĩa Anderea eekire nigũcariya mũrũ wa nyina Simoni, na kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mesia” (nĩwe Kristũ). ⁴² Nake akĩmũtwara kũrĩ Jesũ.

Nake Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Simoni mũrũ wa Johana. Ūgĩcooka gwĩtwo Kefa” (na rĩo rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Petero).

Jesũ gwĩta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mũthenya ũyũ ũngĩ Jesũ agĩtua itua rĩa gũthĩĩ Galili. Agĩkora Filipu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarĩ wa itũũra rĩa Bethisaida. ⁴⁵ Filipu agĩkora Nathanieli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete mũndũ ūrĩa Musa aandĩkire ũhoru wake lbuku-inĩ rĩa Watho, na nowe anabii maandĩkire ũhoru wake, nake nĩwe Jesũ wa Nazarethi, mũrũ wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Kũrĩ kĩndũ kĩa kĩngiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūka ũkoone.”

⁴⁷ Hĩndĩ irĩa Jesũ onire Nathanieli agĩũka kũrĩ we, akĩaria ũhoru wake, akiuga atĩrĩ, “Onei Mũsiraeli kũna ũtarĩ ũhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akĩmũũria atĩrĩ, “Ūnjũũ atĩa?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũkuonete o na rĩria uuma rungu rwa mũkũyũ, Filipu atanagwĩta.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo Nathanieli akiuga atĩrĩ, “Rabii, wee nĩwe Mũrũ wa Ngai; wee nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli.”

⁵⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩndakwĩra atĩ nĩnguonire ũrĩ rungu rwa mũkũyũ. Nĩũkuona maũndũ manene kũrĩ macio.” ⁵¹ Nĩngĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩmũkona igũrũ rĩhingĩkĩte na araika a Ngai makĩambata na magĩkũrũka, harĩ Mũrũ wa Mũndũ.”

2

Jesũ Kũgarũra Maaĩ Magatuĩka Ndibei

¹ Na rirĩ, mũthenya wa gatatũ nĩ kwagĩire na kihikaniao kũu Kana ya Galili. Nyina wa Jesũ aarĩ kuo, ² nake Jesũ na arutwo ake o nao nĩmetĩtwo kihikaniao-inĩ kiu. ³ Rĩria ndibei yathirire, * nyina wa Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Matĩrĩ na ndibei ĩngĩ.”

⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ndĩ na ũhoru ũrĩkũ nawe? Ihinda rĩakwa rĩrĩrĩ rĩrakinya.”

⁵ Nake nyina akĩra ndungata atĩrĩ, “Ĩkai ũrĩa wothe ekũmwĩra.”

⁶ Hau hakuhĩ nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwĩtheria,† na o ĩmwe yaiyũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo ĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ.

⁷ Nake Jesũ akĩra ndungata icio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩyũria riita.

⁸ Agĩcooka agĩciira atĩrĩ, “Rĩu tahiai ĩmwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩka o ũguo, ⁹ nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũritwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũria yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata irĩa ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ iyo agĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei irĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta irĩa ĩtarĩ njega; no wee ũkũigite irĩa njega nginya rĩu.”

¹¹ Kĩu nĩkĩo kĩa kĩa mbere kĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩire kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtikia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹² Thuutha ũcio agĩkũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩikara kuo matukũ manini.

¹³ Rĩria Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩambata, agĩthĩĩ Jerusalemu. ¹⁴ Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makiendia ng’ombe, na ng’ondũ, na ndutura,‡ o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenjia mbeeca. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mikanda, na akimarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng’ondũ, na ng’ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacenjagia mbeeca na akĩng’aurania metha ciao. ¹⁶ Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!”

¹⁷ Nao arutwo ake makĩririkana nĩ kwandikitwo atĩrĩ, “Kĩyo kĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo gĩkaandĩa.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Ayahudi makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩa kirĩkũ ũngĩtũringĩra gĩa gũtuonia ũhoti ũrĩa ũrĩ naguo wa gwĩka maũndũ macio mothe?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Thariai hekarũ ĩno, na nĩngũmiaka rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ.”

²⁰ Nao Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, “Hekarũ ĩno yakĩrwo na mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtandatũ, nawe ũkũmiaka na mĩthenya ĩtatũ?” ²¹ No rirĩ, hekarũ irĩa aaragia ũhoru wayo nĩ mwĩrĩ wake. ²² Na thuutha wake kũrĩkũio kuuma kũrĩ arĩa akuĩ-rĩ, arutwo ake makĩririkana ũrĩa oigite. Nao magĩtĩkia Maandiko, o na ciugo icio Jesũ aarĩtie.

* 2:3 Warĩ ũndũ wa thoni mũno kũrĩ andũ a mũci ndibei ĩngĩathirire ũhiki-inĩ. † 2:6 Ayahudi meetĩkĩtie mũndũ nĩanyiitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe. ‡ 2:14 Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrũri mangĩ magooka gũkũngũra ciathĩ icio.

²³ Na rīrī, hīndī īrīa aarī Jerusalemu hīndī ya Gīathī kīa Bathaka, andū aingī makīona ciama iria aaringaga, nao magītīkia rītwa riake. ²⁴ No Jesū ndaigana kūmeihokere, nīgukorwo nīooī andū othe. ²⁵ Ndaabataragio nī ūira wa mūdū, ūkonīi mūdū ūrīa ūngī, nīgukorwo nīamenyaga kīrīa kīrī thīnī wa mūdū.

3

Jesū na Nikodemo

¹ Na rīrī, kwarī na mūdū wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warī wa kīama kīrīa gīathanaga kīa Ayahudi. ² Nīokire kūrī Jesū ūtūkū, akīmīwira atīrī, “Rabīi, nītūūi we ūrī mūrutani uumite kūrī Ngai. Nīgukorwo gūtīrī mūdū ūngīhota kūringa ciama iria ūringaga Ngai atarī hamwe nake.”

³ Nake Jesū akīmīwira atīrī, “Nīgukwira atīrī na ma, gūtīrī mūdū ūngīona ūthamaki wa Ngai atangīciarwo rīngī.”

⁴ Nake Nikodemo akīmūūria atīrī, “Mūdū angīciarwo atīa arī mūkūrū? Ti-itherū ndangīhota gūtoonya nda ya nyina hīndī ya keerī nīguo aciarwo!”

⁵ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nīgukwira atīrī na ma, gūtīrī mūdū ūngītoonya ūthamaki-inī wa Ngai atangīciarwo na maaī na Roho. ⁶ Mwīrī ūciaraga mwīrī, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndūkagegio nī ūguo ndoiga atī, ‘No nginya ūciarwo rīngī.’ ⁸ Rūhuho rūhurutanaga na kūrīa rūngīenda. Ūguaga rūkīhurutana, no ndūmenyaga kūrīa rumite kana kūrīa rūrorete. Ūguo noguo gūtārī harī mūdū ūrīa wothē ūciarītwa nī Roho.”

⁹ Nake Nikodemo akīmūūria atīrī, “Ūndū ūcio ūngīhoteka atīa?”

¹⁰ Nake Jesū akīmūūria atīrī, “Wee ūrī mūrutani wa Isiraeli na ndūratakīrīro nī maūdū maya? ¹¹ Nīgukwira atīrī na ma, twaragia ūrīa tūūi, na tūkoimbūra ūrīa tuonete, no inyuī, mūtītīkagīra ūira witū. ¹² Ndakwira maūdū ma gūkū thī, waga gwītīkia; ūngītīkia atīa ingīkwira maūdū ma na igūrū? ¹³ Gūtīrī mūdū ūrī wathīi igūrū tīga ūrīa woimire igūrū, na nīwe Mūrū wa Mūdū.” ¹⁴ Na o ta ūrīa Musa aambararīrie nyoka ya gīcango werū-inī, ūguo no taguo Mūrū wa Mūdū akaambarario, ¹⁵ nīguo ūrīa wothē ūmwīhokete agīe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ “Nīgukorwo Ngai nīndire kīrīndī, akīruta Mūrū wake wa mūmwe, nīgeetha mūdū o wothē ūmwītīkītīe ndakoore, no agīe na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Nīgukorwo Ngai ndaatūmire Mūrūwe gūkū thī aciirithie kīrīndī, no nīguo kīrīndī kīhonoke nī ūndū wake. ¹⁸ Ūrīa wothē ūmwītīkītīe ti wa gūciirithio, no ūrīa wothē ūtamwītīkītīe ūcio nīarīkītīe gūtūirwo ciira, nīgukorwo ndehokete rītwa rīa Mūrū wa Ngai wa mūmwe. ¹⁹ Rīrī nīrīo itūiro: Ūtheri nīwokire gūkū thī, no andū makīenda nduma gūkīra ūtheri, nī ūndū ciiko ciao ciarī njūru. ²⁰ Mūdū o wothē wīkaga ūūru nīathūire ūtheri, na ndangiumīra ūtheri-inī nī gwītīgīra ciiko ciake itikoimbūke. ²¹ No mūdū ūrīa wothē wīkaga maūdū ma ma nīoimagīra ūtheri-inī, nīguo kuonekane kūna atī ūguo ekīte nī Ngai ūmūhotīthīte.”

Ūira wa Johana Mūbatithania ūkonīi Jesū

²² Thuutha wa ūguo, Jesū na arutwo ake nīmōimagarīre magīthīi būrūri wa Judea, kūrīa aikarangire nao, na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nīabatithanagīria Ainoni gūkuhī na Salimu, nīgukorwo kūu nī kwarī maaī maingī, nao andū nīmōokaga kuo kaingī kaingī mabatithio. ²⁴ (Hīndī iyo Johana ndaakoretwo aikītio njeera.) ²⁵ Nī kwagīire na ngararī gatagatī-inī ka arutwo amwe a Johana na Mūyahudi ūmwe ūhorō-inī wa mītugo yao ya gwitheria. ²⁶ Magīūka kūrī Johana makīmīwira atīrī, “Rabīi, mūdū ūrīa mūrāarī nake mūrīmo ūrīa ūngī wa Jorodani, ūrīa wee warutire ūira ūmūkonīi-rī, nīarabatithania, nao andū othe nīmarathīi kūrī we.”

²⁷ Ūhorō-inī ūcio Johana agīcookīa atīrī, “Mūdū ndarī ūndū angīamūkīra o tīga ūrīa aheetwo kuuma igūrū. ²⁸ Inyuī ene no mūheane ūira muuge atī nīndoigīre atīrī, ‘Nīi ti nīi Kristū, no ndūmītwo njūke mbere yake.’ ²⁹ Mūhiki nī wa mūhikania. No rīrī, mūrata wa mūhikania ūrīa ūmūrūgamīrīre nīamūthikagīrīria, na akaiyūrwo nī gīkeno rīrīa aigua mūgambo wa mūhikania. Gīkeno ta kīu nīkīo ndī na kīo, na rīu nīgīkīnyanīru. ³⁰ We no nginya akīrīrīrie kūneneha, na nīi ngīrīrīrie kūnyīiha.

³¹ “Ūrīa uumite igūrū nī mūnene kūrī andū othe; nake ūrīa uumite thī nī wa gūkū thī, na maūdū marīa aragia no ma gūkū thī. Ūrīa uumite igūrū arī igūrū rīa andū arīa angī othe. ³² We oimbūrāga maūdū marīa onete na akaigua no gūtīrī mūdū o na ūmwe wītīkagīra ūira wake. ³³ Mūdū ūrīa wītīkītīe ūira ūcio nīahūūrīte mūhūūrī atī Ngai nī wa ma. ³⁴ Nīgukorwo ūrīa Ngai atūmīte aragia ciugo cia Ngai nī ūndū Ngai aheanaga Roho hatarī gīthimi. ³⁵ Ithe nīendete Mūrū na nī aigīte indo ciothe moko-inī make. ³⁶ Ūrīa wothē wītīkītīe Mūrū, arī na muoyo wa tene na tene, no ūrīa wothē ūregete Mūrū ndakona muoyo, nīgukorwo egūtūūra arakarīrwo nī Ngai.”

4

Jesū Kwaria na Mūtumia Mūsamaria

¹ Afarisai nīmāguire atī Jesū nīagīaga na arutwo aingī gūkīra Johana na akamabatithia, ² o na gūtūika, ti Jesū wabatithanagia, no nī arutwo ake. ³ Hīndī īrīa Mwathani aamenyire ūhorō ūcio, akiuma Judea na agīcooka Galīli o rīngī.

⁴ Na rīrī, no nginya angīatuikanīrie būrūri wa Samaria. ⁵ Nī ūndū ūcio, agīkinya itūūra rīarī Samaria rīetagwo Sukaru, hakuhi na gīthaka kīrīa Jakubu aaheete mūrū Jusufu. ⁶ Nakio gīthima kīa Jakubu nīkuo kīarī, nake Jesū, tondū wa kūnoga nī rūgendo, agīkara thī hau gīthima-inī. Na kwarī ta thaa thita.

⁷ Na rĩria mūtumia ūmwe Mūsamaria okire gūtaha maaĩ-rĩ, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “No ūũhe maaĩ ma kũnyua?” ⁸ (Hĩndĩ iyo arutwo ake nĩmathiĩte kũgũra irio itũũra-inĩ.)

⁹ Nake mūtumia ūcio Mūsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ūrĩ Mũyahudi na nĩĩ ndĩ mūtumia Mūsamaria. Ūngĩkũhooya gĩa kũnyua atia?” (Nĩgũkorwo Ayahudi matĩrĩ ngwatanĩro na Asamaria.)

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo nĩũũĩ kiheo kĩa Ngai na ūkamenya nũũ ūrakũhooya maaĩ ma kũnyua, wee nĩwe ūngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe maaĩ ma muoyo.”

¹¹ Nake mūtumia ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, ndũrĩ na kĩndũ gĩa gūtaha maaĩ nakĩo, na gĩthima gĩkĩ nĩ kiriku. Ūngĩkiruta kũ maaĩ macio ma muoyo? ¹² Anga ūkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Jakubu ūrĩa watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũũrite anyuuga maaĩ kuuma kĩo o hamwe na ariũ ake na ndũũru ciale cia mbũri na cia ng’ombe?”

¹³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wothē ūnyuuga maaĩ maya nĩanyootaga rĩngĩ, ¹⁴ no ūrĩa wothē ūkũnyua maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuika gĩthima kĩa maaĩ thĩĩnĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na tene.”

¹⁵ Nake mūtumia ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, he maaĩ macio nĩguo ndikananyoote rĩngĩ, na ndige gũkũaga haha gūtaha maaĩ.”

¹⁶ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ wĩte mũthuuri guo mũũke nake.”

¹⁷ Nake mūtumia ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩrĩ na mũthuuri.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ warĩa ma rĩria woiga atĩ ndũrĩ na mũthuuri. ¹⁸ Ūhoro wa ma nĩ atĩ ūkoretwo ūrĩ na athuuri atano, na mũndũ mũrũme ūrĩa ūrĩ nake rĩu ti mũthuuri guo.* Ūguo woiga nĩ ūhoro wa ma.”

¹⁹ Nake mūtumia ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, nĩndĩrona atĩ wee ūrĩ mũnabii. ²⁰ Maithe maitũ maahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, no inyuĩ Ayahudi muugaga atĩ Jerusalemu nokuo kũndũ kũrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooyagĩra Ngai.”

²¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Mūtumia ūyũ, nĩjĩtikia, kũrĩ ihinda rĩroka rĩria mũtakaahooyagĩra Baba kĩrĩma-inĩ gĩkĩ o na kana Jerusalemu. ²² Inyuĩ Asamaria mũhooyaga kĩria mũtooi; no ithuĩ tũhooyaga kĩria tũũũ, nĩgũkorwo ūhonokio uumĩte kũrĩ Ayahudi.† ²³ No ihinda nĩrĩroka na rĩu nĩrĩkinyu, rĩria arĩa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamũhooyage na ma, nĩgũkorwo nĩ andũ ta acio Baba acaragia a kũmũhooyaga. ²⁴ Ngai nĩ roho, nao arĩa mamũhooyaga no nginya mamũhooyage na roho, na mamũhooyage na ma.”

²⁵ Nake mūtumia ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Mesia” (ũrĩa wĩtagwo Kristũ) “nĩarooka. Hĩndĩ ĩrĩa agooka nĩagatũtaarĩria maũndũ mothe.”

²⁶ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩrakwarĩria nĩ nĩĩ we.”

Arutwo Gũcooka harĩ Jesũ

²⁷ O ihinda-inĩ rĩu arutwo ake magũka, na makĩgega maakora akĩaranĩria na mūtumia. No gũtirĩ o na ūmwe worĩre atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ūrenda?” kana akiũria, “Ūraaranĩria nake nĩkĩ?”

²⁸ O hĩndĩ iyo mūtumia ūcio agĩtiga ndigithũ yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩria andũ atĩrĩ, ²⁹ “Ūkai, mukone mũndũ wanjĩra maũndũ marĩa mothe ndaaneka. Ūcio no akorwo nĩwe Kristũ?” ³⁰ Nao makiuma kũu itũũra-inĩ, magĩthĩ harĩa Jesũ aarĩ.

³¹ Mũira wa makinye, arutwo ake makĩmũringĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, rĩa irio.”

³² Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Ndĩ na irio cia kũria, irĩa mũtarĩ ūndũ wacio mũũĩ.”

³³ Nao arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ hĩhi harĩ mũndũ ūmũreheire irio?”

³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Irio ciakwa nĩ gwĩka wendi wa ūrĩa wandũmire na kũrĩikia wĩra wake. ³⁵ Gĩthĩ mũtiugaga atĩ, ‘Nĩ mĩeri ĩna ĩtigarĩte magetha makinye?’ Ngũmwĩra atĩrĩ, hĩngũrai maithe manyu muone mĩgũnda! Magetha nĩmakinyu. ³⁶ O na rĩu mũgethi nĩagĩtaga na mũcaara wake, o na nĩagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nĩgeetha mũhaandi na mũgethi makenanĩre hamwe. ³⁷ Amu nĩ ūhoro wa ma ūrĩa uugaga atĩ, ‘Ūmwe ahaandaga, nake ūngĩ akagetha.’ ³⁸ Nĩĩ ndaamũtũmire mũkagethe kĩria mũtarũtĩre wĩra. Angĩ nĩo marũtĩte wĩra mũrĩtũ, na inyuĩ mũkagetha uumithio wa wĩra wao.”

Asamaria Aingĩ Gwĩtikia

³⁹ Nao Asamaria aingĩ kuuma itũũra rĩu makĩmwĩtikia nĩ ūndũ wa ūrĩa wa mūtumia ūcio, tondũ nĩameerire atĩrĩ, “Nĩanjĩrĩre maũndũ marĩa mothe ndaneeka.” ⁴⁰ Nĩ ūndũ ūcio, hĩndĩ ĩrĩa Asamaria mokire kũrĩ Jesũ, makĩmũringĩrĩria aikaranie nao, nake agĩkara mĩthenya ĩrĩ. ⁴¹ Na tondũ wa ciugo ciale, andũ angĩ aingĩ magĩtikia.

⁴² Magĩkĩra mūtumia ūcio atĩrĩ, “Ithuĩ tũtĩretĩkia no ūndũ wa ūrĩa ūratwĩrĩre; rĩu nĩtwĩguĩrĩre ithuĩ ene na tũkamenya atĩ mũndũ ūyũ ti-itherũ nĩwe Mũhonokia wa kĩrĩndĩ.”

Jesũ Kũhonia Mwana wa Mũnene

⁴³ Thuutha wa mĩthenya iyo ĩrĩ, akiumagara agĩthĩ Galili. ⁴⁴ (Amu Jesũ we mwene nĩoigĩte atĩ mũnabii ndatĩagwo bũrũri-inĩ wake mwene.) ⁴⁵ Rĩria aakinyire Galili, andũ a Galili makĩmũnyĩta ūgeni. Nĩmonete ūrĩa wothē ekĩte Jerusalemu hĩndĩ ya Giathĩ gĩa Bathaka, nĩgũkorwo o nao maari kuo.

* 4:18 Ayahudi moigaga atĩ mūtumia nĩangĩateirwo nĩ athuuri eerĩ kana atatũ, no angĩkĩrĩre hau onekaga arĩ mũndũ mwĩhia biĩ. † 4:22 Asamaria maari na maandiko ma mabuku o marĩa matano ma Musa, na matiametikĩte mothe. Meetĩkĩte Mesia, we Mũhonokia, akoima kũrĩ Ayahudi.

⁴⁶ O rīngī agīceera Kana ya Galili, kūrīa aagarūrīte maaī magatuika ndibei. Na kūu Kaperinaumu nī kwarī na mūdū ūmwe mūnene warī na mūrīū mūrūaru. ⁴⁷ Rīrīa mūdū ūcio aaguire atī Jesū nioimite Judea agooka Galili, agīthīī kūrī we, akīmūthaitha athīī akahonie mūrīū, ūrīa warī hakuhi gūka.

⁴⁸ Jesū akīmūwīra atīrī, “Inyuī mūtangjona ciama na morirū, mūtingitika.”

⁴⁹ Nake mūnene ūcio akīmūwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, nītūikūrūke mwana wakwa atanakua.”

⁵⁰ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Inūka. Mūrūguo nīekūhona.”

Mūdū ūcio agītīkia ūguo Jesū aamwīre, na akīnūka. ⁵¹ Naarī njīra akīnūka, ndungata ciake ikīmūtūnga na ndūmīrīrī atī mūrīwe arī o muoyo. ⁵² Rīrīa aamoorīre nī ta thaa ciigana mūrīū aambīrīrie kūigua wega, makīmūwīra atīrī, “Ira thaa mūgwanja nīguo araaahonire.”

⁵³ Nake ithe akīmenya atī thaa ūcio nocio Jesū aramwīrīte atīrī, “Mūrūguo nīekūhona.” Nī ūndū ūcio we na nyūmba yake yothe magītīkia.

⁵⁴ Gīkī nīkīo kīarī kīama gīa keerī kīrīa Jesū aaringire kūu Galili, oimite Judea.

5

Jesū Kūhonania Karia-inī

¹ Thuutha wa maūdū macio Jesū nīambatire Jerusalemu tondū nī kwarī na gīathī kīa Ayahudi. ² Na rīrī, kūu Jerusalemu hakuhi na Kīhingo-kīa-Ng’ondū nī kwarī na karia geetagwo na Kīhibirania Bethesida, nako gaathūrūrūkīrīro nī ithaku ithano ciarī ngite. ³ Kūu nīkuo gwakomagwo nī ikundi nene cia andū arīa maarī arūaru, ta atumumu, na cionje, na arīa maakuite ciiga (meeteireire maaī moinjugwo. ⁴ Nīgūkorwo nī kūrī hīndī mūrāika wa Mwathani aikūrūkaga akoinjuga maaī karia-inī kau; na mūdū wa mbere kūrīka kuo maaī moinjugwo, nīahonagio mūrīmū o wothē ūrīa aarī nago.) ⁵ Na hau nī haarī mūdū ūmwe watūūrīte arī mūrūaru miaka mīrongo itatū na inana. ⁶ Hīndī ūrīa Jesū aamuonire akomete hau, na akīmenya atī atūūrīte ūguo ihinda iraaya, akīmūūrīa atīrī, “Nīūkwenā kūhonio?”

⁷ Nake mūdū ūcio warūārīte akīmūwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, ndirī na mūdū wa kūdīkia thīnī wa karia rīrīa maaī moinjugwo. Ngīgeria gūtoboka thīnī-rī, mūdū ūngī agatoboka mbere yakwa.”

⁸ Nake Jesū akīmūwīra atīrī, “Ūkīra, oya kībarī gīaku, wītware!” ⁹ Na o rīmwe mūdū ūcio akīhona, akīoya kībarī gīake, na agītīwara.

Na rīrī, mūthenya ūcio gwēkīkire ūguo warī wa Thabatū, ¹⁰ na nī ūndū ūcio Ayahudi makīra mūdū ūcio wahonetio atīrī, “Ūmūthī nī mūthenya wa Thabatū; watho ndūgwītīkīrītīe ūkuue kībarī gīaku.”

¹¹ Nowe akīmācookeria atīrī, “Mūdū ūrīa ūhonorīe anjīrīre atīrī, ‘Oya kībarī gīaku, wītware.’”

¹² Nī ūndū ūcio makīmūūrīa atīrī, “Mūdū ūcio ūkwīrīre woe kībarī wītware nūū?”

¹³ Mūdū ūcio wahonetio ndaamenyaga nūū wamūhonetie, tondū Jesū aakoretwo orīre kīrīndī-inī kīrīa kīarī hau.

¹⁴ Thuutha ūcio Jesū akīmūkora hekarū-inī, akīmūwīra atīrī, “One, rīu nīūhonetē. Ndūgacooke kwīhia ndūkae gūkorwo nī ūndū mūrū kūrī ūcio.” ¹⁵ Nake mūdū ūcio agīthīī na akīra Ayahudi atī Jesū nīwe wamūhonetie.

Kūgīa Muoyo thīnī wa Mūrīū

¹⁶ Nī ūndū ūcio, Ayahudi makīnyārīra Jesū, tondū ekīte maūdū macio mūthenya wa Thabatū. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Baba atūūrīte o arī wīra-inī wake ngīnya rīu, na o na nīī no ndīraruta wīra.” ¹⁸ Nī ūndū wa gītūmī kīu, Ayahudi magīkīrīrīra kūgeria kūmūrāga; nīgūkorwo to mūthenya wa Thabatū aathūkāgia, no o na ngīnya nīetaga Ngai ithe wake mwene, na ūguo akeiganania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesū akīmācookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, Mūrīū ndarī ūndū angūka we mwene, tīga o ūrīa onaga ithe agīka, nīgūkorwo maūdū marīa ithe ekaga no mo Mūrīū o nake ekaga. ²⁰ Nīgūkorwo ithe nīendete Mūrīū, na nīamuonāgia maūdū mothe marīa ekaga, īī, na nīakamuonia maūdū manene o na gūkīra maya, nīgeetha o na inyuī mūgege. ²¹ O ta ūrīa ithe arīūkāgia andū arīa akuū akamahe muoyo, noguo o nake Mūrīū aheaga muoyo o ūrīa angīenda kūhe. ²² Na nīngī-rī, ithe ndarī mūdū atuagīra ciira, no ehokeire Mūrīū ūtuanīrī wothē wa ciira, ²³ nīgeetha andū othe matīāge Mūrīū o ta ūrīa matīāga ithe. Ūrīa ūtatīāga Mūrīū ndatīāga ithe ūrīa wamūtūmire.

²⁴ “Ngūmwīra atīrī na ma, ūrīa wothē ūguaga kiugo gīakwa na agetīkia ūrīa wandūmire, arī na muoyo wa tene na tene; na tī wa gūciirithio nīarīkītīe kuuma gīkuū-inī agatoonya muoyo-inī. ²⁵ Ngūmwīra atīrī na ma, kūrī ihinda rīrooka, na rīu nīikīnyu rīrīa akuū makaigua mūgambo wa Mūrū wa Ngai, nao arīa makaūigua nī magaātūūra muoyo. ²⁶ Nīgūkorwo o ta ūrīa ithe arī na muoyo thīnī wake mwene, no taguo ahotithītīe Mūrīū kūgīa na muoyo thīnī wake mwene. ²⁷ Na nīamūheete ūhoti wa gūtuanīra ciira nī tondū nī Mūrū wa Mūdū.

²⁸ “Mūtīkagegio nī ūhoro ūcio, nīgūkorwo ihinda nīrīroka rīrīa andū arīa othe marī mbīrīra-inī makaigua mūgambo wake ²⁹ na moime kuo, arīa mekīte wega marīūke nīguo matūūre muoyo, nao arīa mekīte ūūru marīūke nīguo matūūrwo ciira. ³⁰ Ndirī ūndū ingīhota gwīka nīī mwene; nduanagīra ciira kūringana na ūrīa njīguaga, na itua rīakwa nī rīa kīhooto, nīgūkorwo ndicarāgia gwīkenia nīī mwene, tīga gūkenia ūrīa wandūmire.

Ūira Ūkonīī Jesū

* 5:22 Ayahudi meetīkītīe atī Ngai ithe nīwe warī mūciirithia wa andū othe. Nī ūndū ūcio ūrutani ūyū nīmawonire ta ūtaarī wa ma.

³¹ “Ingihheana ūira ūngoniī nī mwene-rī, ūira ūcio wakwa ndūngītũika wa ma. ³² Nī kūrī na ūngī ūria uumbūraga ūhoro wakwa, na nīnjūū atī ūira wake igūrū riakwa nī wa ma.

³³ “Inyuī nīmwatūmanire kūrī Johana, nake nīaheanire ūira wa ma. ³⁴ Ti atī nīnjītīkagīra ūira wa mūdū; no nīndūgwetaga nīgeetha mūhonokio. ³⁵ Johana aarī tawa ūria wakanire na ūkīmūrīka, na inyuī mūgīthuura gūkenera ūtheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Nīī ndī na ūira mūnene gūkīra ūcio wa Johana. Nīgūkorko wīra ūria Baba aahēete ndūkie, na noguo ndīraruta, nīguo uumbūraga atī Baba nīwe ūndūmīte. ³⁷ Nake Baba ūria wandūmire nīaheanīte ūira ūngoniī we mwene. Inyuī mūtīrī mwaigua mūgambo wake kana mūkona ūria atarī, ³⁸ o na kiugo giake gītītūūraga thīinī wanyu, tondū mūtītīkītīe ūria aatūmire. ³⁹ Inyuī mūtūragīa Maandiko tondū mwīciiragīa atī na ūndū wamo nīmūgwātīire muoyo wa tene na tene. Maandiko macio nīmo moimbūraga ūhoro ūria ūngoniī, ⁴⁰ no nīmūregaga gūka kūrī nīī mūgīe na muoyo.

⁴¹ “Nīī ndītīkagīra ūgooci kuuma kūrī andū, ⁴² no inyuī nīndīmūū. Ngamenya atī inyuī mūtīrī na wendo wa Ngai ngoro-inī cianyu. ⁴³ Njūkie thīinī wa rītwa rīa Baba na mūtīnjītīkagīra; no mūdū ūngī angītika na rītwa riake mwene, nīmūkūmwītīkīra. ⁴⁴ Mūngītīkia atīa angīkorko mwtītīkagīra ūgooci kuuma kūrī andū arīa angī, no mūtīcaraga ūgooci ūria uumaga kūrī Ngai o ūcio ūmwe?”

⁴⁵ “No mūtīgeciirie atī nīngamūthitanga mbere ya Baba. Musa ūria inyuī mwīhokeete nīwe mūmūthitangi. ⁴⁶ Korwo nīmwtītīkītīe Musa-rī, no mūnjītīkie, nīgūkorko nī ūhoro wakwa aandīkire. ⁴⁷ No kuona atī mūtītītīkītīe ūria aandīkire-rī, mūngītītīkia atīa ūria njugaga?”

6

Jesū Kūhūūnia Andū Ngiri Ithano

¹ Thuutha wa maūdū macio, Jesū akīringa mūrīmo ūria ūngī wa Iria rīa Galili (na norīo rīttagwo Iria rīa Tiberia), ² nakīo kīrīndī kīnene kia andū gīkīmūrūmīrīra tondū nīkioneete ciama iria aaringīre andū arīa maarī arūaru. ³ Nake Jesū akīambata kīrīma-inī, agīkara thī marī hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakīo Gīathi gīa Bathaka ya Ayahudi nīgīakuhīrīire.

⁵ Rīrīa Jesū aarorire akīona kīrīndī kīnene gīgītika kūrī we, akīūria Filipu atīrī, “Tūkūgūra mīgate kū andū aya marīe?” ⁶ Oriorie ūguo nīguo amūgerie, nīgūkorko we nīoo ūria egwika.

⁷ Nake Filipu akīmūcookeria atīrī, “Mūcara wa mīeri īnana ndūngīgūra mīgate ya kūigana nīguo o mūdū arūme kenū!”

⁸ Nake mūrūtuo ūngī wake wetagwo Anderea, mūrū wa nyina na Simoni Petero, akiuga atīrī, ⁹ “Haha hari kahī kārī na mīgate itano ya mūtū wa cairi na thamaki igīrī nini, no ingīkīgana atīa andū marī aingī ū?”

¹⁰ Nake Jesū akiuga atīrī, “Iraai andū maikare thī.” Hau maarī haarī na nyeki nyingī, nao arūme magīkara thī, na maarī ta arūme ngiri ithano. ¹¹ Jesū agīcooka akīoya mīgate iyo, agīcookia ngaatho na akīgāira arīa maikarīte thī kūringana na mūigana ūria o mūdū angīndire. Agīcooka agītika o ūguo na thamaki.

¹² Rīrīa othe maarīire na makīhūūna, akīra arutwo ake atīrī, “Ūnganiai cienyū iria ciatigara. Mūtīkareke kīndū o na kīrīkū kīūrīre.” ¹³ Nī ūndū ūcio magīciūngania, makīyūria ikabū ikūmi na igīrī na icunjī cia mīgate irīa itano ya cairi, iria ciatigirio nī andū acio maarīkia kūrīa.

¹⁴ Thuutha wa andū kuona ciama iria Jesū aaringīte, makīambīrīria kuuga atīrī, “Ti-itherū ūyū nīwe mūnabī ūria ūgooka gūkū thī.” ¹⁵ Nake Jesū akīmenya atī nīmendaga mamūtue mūthamaki wao na hinya, nī ūndū ūcio akīmeherera o rīngī, akīambata kīrīma-inī arī wīkī.

Jesū Kūgerera Maaī Igūrū

¹⁶ Rīrīa gwakinyire hwaī-inī arutwo ake magīkūrūka nginya iria-inī, ¹⁷ magītoonya marikabu, makīringa iria marorete Kaperinaumu. Hīndī iyo kwārī nduma, na Jesū ndaathīte kūrī o. ¹⁸ Nī kwārī na makūmbī ma maaī tondū wa rūhuho rūnene rūria rwahurutanaga. ¹⁹ Na hīndī rīa maatwarīthīte marikabu ta kilomita ithano kana ithathatī, makīona Jesū agītika kūrī marikabu-inī agereire maaī igūrū; nao makīmaka. ²⁰ Nowe akīmeera atīrī, “Nī nī; tigai gwītīgira.” ²¹ Magītīkīra atoonye thīinī wa marikabu, na kahinda o kau marikabu igītīkīna hūgūrūrū-inī cia kūrīa maathiaga.

²² Mūthenya ūcio ūngī, kīrīndī kīrīa kīārī mūrīmo ūūria ūngī wa iria gīkīmenya atī na marikabu īmwe yarī ho, na atī Jesū ndaamīngīrīte hamwe na arutwo ake no maathīte marī oiki. ²³ No nīngī gūgītika marikabu ingī ciumīte Tiberia ikīrūgama hakuhī na harīa andū maarīrīire mīgate thuutha wa Mwathani gūcookeria Ngai ngaatho. ²⁴ Na rīrīa kīrīndī kīamenyire atī Jesū kana arutwo ake gūtīrī warī ho, gīkīngīra marikabu icio, gīgīthī Kaperinaumu gūcaria Jesū.

Jesū nīwe Mūgate wa Muoyo

²⁵ Rīrīa maamūkorkire mūrīmo ūūria ūngī wa iria makīmūria atīrī, “Rabī, ūkinyire gūkū rī?”

²⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, inyuī mūtīranjaria nī ūndū wa ciama iria mūrōnīre, no nī ūndū nīmūrārīire mīgate mūrāhūūna. ²⁷ Tigagai gūtāngīkīra irio iria ithūkaga, no mwītāngagei nī ūndū wa irio iria cia gūtūūra nginya muoyo-inī wa tene na tene, iria Mūrū wa Mūdū akaamūhe. Ūcio nīwe Ngai Ithe ahūūrīte mūhūūrī wa gwītīkīrīka.”

²⁸ Magīcooka makīmūria atīrī, “Twagīrīrwo nī gwīka atīa nīgeetha tūrutage mawīra marīa Ngai endaga?”

²⁹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Wīra wa Ngai nī ūyū: nī mwītīkie ūria we atūmīte.”

³⁰ Nĩ undũ ūcio makīmũria atĩrĩ, “Nĩ ciana irikũ ūgūturingĩra tuone nĩguo tũgwĩtikie? Ūgwĩka atĩa?
³¹ Maithe maitũ ma tene maarĩaga mana kũu werũ-inĩ; o ta ūria kwandikitwo atĩrĩ: ‘Aamaheire mĩgate kuuma igũrũ marĩe.’”*

³² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ti Musa wamũheire mĩgate kuuma igũrũ, no nĩ Baba ūmũheaga mĩgate ūria wa ma kuuma igũrũ. ³³ Nĩgũkorwo mĩgate wa Ngai nĩ ūria ūikũrũkaga kuuma igũrũ akahe kĩrĩndĩ gĩa thĩ muoyo wa tene na tene.”

³⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, kuuma rĩu tũheage mĩgate ūcio.”

³⁵ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mĩgate wa muoyo. Mũndũ ūria ūikaga kũrĩ nĩ ndakahũuta o na rĩ, na ūria ūnjĩtikĩtie ndakanyoota o na rĩ. ³⁶ No rĩrĩ, o ta ūria ndĩmwĩrite, nĩmũnyonete, no mĩtirĩ mĩretikĩa. ³⁷ Arĩa othe Baba ahee nĩmarĩũkaga kũrĩ nĩ, na ūria wothē ūgooka kũrĩ nĩ ndikamũingata o na rĩ. ³⁸ Nĩgũkorwo ndĩkũrũkĩte kuuma igũrũ njũke gwĩka wendi wakwa nĩ mwene, no njũkĩte gwĩka wendi wa ūria wandũmire. ³⁹ Naguo ūyũ nĩguo wendi wa ūria wandũmire, atĩ ndigaate o na ūmwe wa arĩa othe aaheete, no ngamariũkĩa mũthenya wa kũrigĩria. ⁴⁰ Nĩgũkorwo wendi wa Baba nĩ atĩ ūria wothē wonete Mũrĩu na akamwĩtikĩa nĩakagĩa na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkĩa mũthenya wa kũrigĩria.”

⁴¹ Ayahudi maigua ūguo makĩambĩrĩria kũng’ong’ora nĩ undũ wake tondũ nĩogĩte atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ mĩgate ūria waikũrũkire kuuma igũrũ.” ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Gĩthĩ ūyũ ti Jesũ mũrũ wa Jusufu, ūria ithe na nyina tũũ? Rĩu angĩhota atĩa kuuga atĩ, ‘Nĩ ndaikũrũkire kuuma igũrũ?’”

⁴³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũng’ong’ora gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴⁴ Gũtirĩ mũndũ ūngĩũka kũrĩ nĩ ataguucĩrĩro nĩ Baba ūria wandũmire, na nĩ nĩngamũriũkĩa mũthenya wa kũrigĩria. ⁴⁵ Nĩ kwandikitwo maandĩko-inĩ ma Anabii atĩrĩ, ‘Nao othe makaarutwo ūhoro nĩ Ngai.’ Nake ūria wothē ūthikagĩrĩria Baba na akeeruta ūhoro kuuma kũrĩ we, nĩokaga kũrĩ nĩ. ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ ūrĩ ona Baba, tĩa o ūria uumĩte kũrĩ Ngai; we wĩki nowe wonete Baba. ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ūria wĩtikĩtie arĩ na muoyo wa tene na tene. ⁴⁸ Nĩ nĩ nĩ mĩgate wa muoyo. ⁴⁹ Maithe manyu ma tene maarĩaga mana marĩ werũ-inĩ, na no maakũire. ⁵⁰ No ūyũ nĩguo mĩgate ūria ūikũrũkĩte kuuma igũrũ, ūria mũndũ angĩrĩa na ndakue. ⁵¹ Nĩ nĩ nĩ mĩgate ūria ūrĩ muoyo ūria waikũrũkire kuuma igũrũ. Mũndũ o wothē ūngĩrĩa mĩgate ūyũ, nĩagatũũra tene na tene. Mĩgate ūyũ nĩ mwĩrĩ wakwa ūria ngũheana nĩ undũ wa muoyo wa andũ a gũkũ thĩ.”

⁵² Hĩndĩ iyo nao Ayahudi makĩambĩrĩria gũkararania mũno o ene, makoorania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ angĩhota atĩa gũtũhe mwĩrĩ wake tũrie?”

⁵³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mĩtangĩrĩa mwĩrĩ wa Mũrũ wa Mũndũ na mũnyue thakame yake, mĩtirĩ na muoyo thĩnĩ wanyu. ⁵⁴ ūria wothē ūrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa arĩ na muoyo wa tene na tene, na nĩngamũriũkĩa mũthenya wa kũrigĩria. ⁵⁵ Nĩgũkorwo mwĩrĩ wakwa nĩ irio kũna, nayo thakame yakwa nĩ kĩndũ gĩa kũnyua kũna. ⁵⁶ ūria wothē ūrĩaga mwĩrĩ wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thĩnĩ wakwa na nĩ ngakara thĩnĩ wake. ⁵⁷ O ta ūria Baba mĩtũũra muoyo aandũmire na o ta ūria na nĩ ndũũraga muoyo nĩ undũ wa Baba, noguo mũndũ ūria undũũaga agaattũũra muoyo nĩ undũ wakwa. ⁵⁸ ūyũ nĩguo mĩgate ūria waikũrũkire kuuma igũrũ. Maithe manyu ma tene na tene. ⁵⁹ Maũndũ macio aamaaririe rĩria aarutanaga thunagogi-inĩ kũu Kaperinaumu.

Arutwo Aingĩ Gũtiganĩria Jesũ

⁶⁰ Arutwo ake aingĩ maigua ūguo makiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩ ūrutani mĩritũ mũno, nũũ ūngĩhota kũwĩtikĩra?”

⁶¹ Jesũ amenya atĩ arutwo ake nĩmang’ong’oraga nĩ undũ wa ūhoro ūcio akĩmeera atĩrĩ, “Kaĩ ūhoro ūcio wamũrakaria? ⁶² I mũngĩkiona Mũrũ wa Mũndũ akĩambata igũrũ kũria aarĩ mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwĩrĩ ndũrĩ kiene. Ciugo iria ndamwĩrĩa nĩ roho na nĩcio muoyo. ⁶⁴ No nĩ kũrĩ amwe anyu matarĩ maretikĩa.” Nĩgũkorwo kuuma o kĩambĩrĩria Jesũ nĩooĩ arĩa matetikĩtie, na ūria ūkaamũkunanĩra. ⁶⁵ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩkĩo ndamwĩrĩre atĩ gũtirĩ mũndũ ūngĩhota gũũka kũrĩ nĩ atahotĩthĩtio nĩ Baba.”

⁶⁶ Kuuma hĩndĩ iyo, arutwo ake aingĩ makĩhũndũka, na matiacookire kũmũrũmĩria.

⁶⁷ Jesũ akĩũria arĩa ikũmi na eerĩ atĩrĩ, “O na inyũ kaĩ mũrenda gũthĩ?”

⁶⁸ Nake Simoni Petero akĩmũcokeria, atĩrĩ, “Mwathani, tũngĩthĩ kũrĩ ū? Wee nĩwe ūrĩ na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nĩwĩtikĩtie na tũkamenya atĩ wee nĩwe ūria Mũtheru wa Ngai.”

⁷⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Gĩthĩ ti nĩ ndĩmũthuurĩte mũrĩ ikũmi na eerĩ? No ūmwe wanyu nĩ ndaimonol!” ⁷¹ (Aaragia ūhoro wa Judasi mũrũ wa Simoni Isikaria, tondũ o na aakorwo aarĩ ūmwe wa acio ikũmi na eerĩ, nĩwe warĩ amũkunanĩre thuutha ūcio.)

7

Jesũ Gũthĩ Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹ Thuutha ūcio, Jesũ nĩaceerangire Galili, nĩ undũ ndendaga gũthĩ Judea tondũ Ayahudi akanyo nĩmamũ-caragĩa mamũũrage. ² No hĩndĩ irĩa Gĩathĩ gĩa Ithũnũ* kia Ayahudi gĩakuhĩrĩrie-rĩ, ³ ariũ a nyina na Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo uume gũkũ ūthĩrĩ Judea, nĩguo arutwo aku mone ciana irĩa ūringaga. ⁴ Gũtirĩ mũndũ wendaga kũmenyeka nĩ andũ ūhithaga ūria areeka. Na tondũ nĩũreeka maũndũ maya-rĩ, wĩonanie kũrĩ kĩrĩndĩ.” ⁵ Nĩgũkorwo o na ariũ a nyina matiamwĩtikĩtie.

* 6:31 Ayahudi meciiragĩa atĩ Mesia oka nĩangĩamaheire irio iria cietagwo mana, iria maithe mao maarĩaga marĩ werũ-inĩ.

* 7:2 Gĩathĩ gĩa Ithũnũ kĩamarĩkanagĩa ūria maattũũrite morũũraga werũ-inĩ, o hamwe na wega wa Ngai wa kũmakĩnyia Kaanani.

⁶ Nĩ undũ ūcio, Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda riakwa riĩa riagĩrĩre ritĩrĩ rĩrakinya; no harĩ inyuĩ ihinda o rĩothe nĩriagĩrĩre. ⁷ Andũ a gũkũ thĩ matingimũthũũra, no nĩ nĩmathũire tondũ nĩnyumbũraga atĩ ūria mekaga nĩ ūũru. ⁸ Inyuĩ thĩĩĩ Ġiathĩ-inĩ. Nĩ ndikwamba kwambata Ġiathĩ-inĩ kũ, nĩgũkorwo ihinda riakwa riĩa riagĩrĩru ritĩrĩ rĩrakinya.” ⁹ Na aarĩkia kuuga ūguo, agĩkara kũu Galili.

¹⁰ No rĩrĩ, thuutha wa ariũ a nyina gũthĩĩ Ġiathĩ-inĩ kũ, o nake agĩcooka agĩthĩĩ, no ndaathiire akĩmenyekaga, no aathiire na hitho. ¹¹ Na rĩrĩ, kũu Ġiathĩ-inĩ-rĩ, Ayahudi nĩmamũcaragia, makĩũranagia atĩrĩ, “Mũndũ ūcio arĩ ha?”

¹² Kũu mũĩngĩ-inĩ guothe andũ nĩmaragia na mĩheehũ ūhoro wake. Amwe makoiga atĩrĩ, “Mũndũ ūcio nĩ mũndũ mwega.”

Nao ariũ angĩ makoiga atĩrĩ, “Aca, mũndũ ūcio nĩaheenagia andũ.” ¹³ No gũtirĩ mũndũ ūngĩaririe ūhoro wake akĩguagwo nĩ undũ wa gwtĩgĩra Ayahudi.

Jesũ Kũrutana Ġiathĩ-inĩ

¹⁴ Ġiathĩ ġiakinya gatagatĩ-rĩ, Jesũ akĩambata agĩthĩĩ nja-inĩ cia hekarũ, akĩambĩrĩria kũrutana. ¹⁵ Nao Ayahudi makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ aamenyeire maũndũ maya kũ, na ndathomete?”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmacockeria atĩrĩ, “Ūrutani ūria ndutanaga ti wakwa nĩ mwene. Uumaga kũrĩ ūria wandũmire. ¹⁷ Mũndũ o wotho angĩdaga gwika wendi wa Ngai, ūcio nĩariĩmenyaga kana ūrutani wakwa uumaga kũrĩ Ngai, kana njaragia ūhoro wakwa mwene. ¹⁸ Mũndũ ūria waragia ūhoro wake we mwene eekaga ūguo nĩgeetha egoochithie we mwene, no ūria ūrutaga wĩra nĩgeetha agoochithie ūria ūmũtũmite nĩ mũndũ wa ma; gũtirĩ undũ wa maheenĩ ūmũkonĩĩ. ¹⁹ Ġithĩ Musa ndaamũheire watho? No gũtirĩ o na ūmwe wanyũ ūmenyagĩrĩra watho. Mũrageria kũnjũraga nĩkĩ?”

²⁰ Naguo mũĩngĩ wa andũ ūkĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ūrĩ na ndaimono. Nũ ūrageria gũkũũraga?”

²¹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ndaaringire kĩa kĩa kimwe, na inyuĩ inyuotho mukĩgega. ²² No rĩrĩ, tondũ Musa nĩamũheire ūhoro wa kũrua (o na gũtuika ūhoro ūcio ndwoimire kũrĩ Musa, no woimĩte kũrĩ maithe manyu ma tene-rĩ), inyuĩ nĩ mũruithagia mwana mũthenya wa Thabatũ. ²³ Rĩu angĩkorwo mwana no aruithio mũthenya wa Thabatũ nĩgeetha watho wa Musa ndũgathaahio-rĩ, mũrakĩndakarĩra nĩkĩ nĩkũhonia mũndũ mũthenya wa Thabatũ? ²⁴ Tigai gũtuanagĩra ciira na ūria mũndũ atarĩĩ, tuanagĩrai ciira na kĩhoto.”

Jesũ nĩwe Kristũ?

²⁵ Tondũ ūcio andũ amwe a kũu Jerusalemu makĩambĩrĩria kũũrania atĩrĩ, “Ġithĩ ūyũ tiwe mũndũ ūria marageria kũũraga? ²⁶ Na rĩu araaria atekwĩhitha, na matĩrĩ undũ maramwĩra. Kaĩ anene mamenyete kũna atĩ ūyũ nĩwe Kristũ? ²⁷ No ithuĩ nĩtũũĩ kũria mũndũ ūyũ oimĩte; rĩria Kristũ agooka, gũtirĩ mũndũ ūkaamenya kũria agaakorwo oimĩte.”

²⁸ Tondũ ūcio Jesũ, o akĩrutana kũu hekarũ-inĩ, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ; “ĩĩ nĩguo, nĩmũnjũũ, na mukamenya kũria nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ undũ wakwa nĩ mwene, no ūria wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mũtĩmũũĩ, ²⁹ no nĩ nĩndĩmũũĩ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

³⁰ Maigua ūguo makĩgeria kũmũnyĩita, no gũtirĩ o na ūmwe wamũhutirie, tondũ ihinda riake ritĩarĩ ikinyu. ³¹ O na kũrĩ o ūguo, andũ aingĩ makĩmwĩtikia. Makiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ rĩria Kristũ agooka-rĩ, nĩakaringa ciama nĩyĩngĩ gũkĩra mũndũ ūyũ?”

³² Afarisai makĩigua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkonĩĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai ariũ anene na Afarisai magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyĩite.

³³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩgũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thĩĩ kũrĩ ūria wandũmire. ³⁴ Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũria ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

³⁵ Ayahudi makĩũrana atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ nĩ kũ arenda gũthĩĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihĩ egũthĩĩ kũria andũ aitũ matũũraga mahurunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ūhoro? ³⁶ Nĩ atĩa ekwendaga kuuga, rĩria oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mũtikanyona’ na ‘kũria ngaakorwo mũtikahota gũkinya?’”

³⁷ Mũthenya wa mũthia, na ūria warĩ mũnene wa Ġiathĩ kĩu-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ūria ūnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ nĩ anyue. ³⁸ Ūria wotho ūnjĩtikĩtie, thĩĩni wake nĩkũriũmaga njũũũ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ūria Maandiko moigĩte.” ³⁹ Akiaria ūguo aaragia ūhoro wa Roho, ūria ariũ maamwĩtikĩtie makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ iyo Roho ndaahēanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagoochithio.

⁴⁰ Hĩndĩ rĩria andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ūyũ nĩ we Mũnabĩĩ ūria.”

⁴¹ Ariũ angĩ makiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galili? ⁴² Ġithĩ Maandiko matiugĩte atĩ Kristũ akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethilehemu itũũra rĩria Daudi aatũũraga?” ⁴³ Nĩ undũ ūcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ undũ wa Jesũ. ⁴⁴ Amwe nĩmendaga kũmũnyĩita, no gũtirĩ o na ūmwe wamũhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwtĩkia

⁴⁵ Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai ariũ anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, “Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?”

⁴⁶ Arangĩri acio magĩcooka atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe ūrĩ waria ta ūria mũndũ ūcio aragia.”

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenētie? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ mũnene o na ūmwe kana Mũfarisai ūmwĩtikĩtie? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ matooĩ watho-rĩ, nĩkĩnyĩite nĩ kĩrumi.”

⁵⁰ Nikodemo, ūria wathiite kūrī Jesū mbere iyo na aarī ūmwe wa gikundi kīao, akiūria atirī, ⁵¹ “Watho witū nītūagira mūdū ciira ataambite gūthikirio nīguo akamenyeka ūria ekite?”

⁵² Nao makīmūria atirī, “O nawe kaī uumite Galili? Tuīria ūhorō, na nīkūmenya atī mūnabii ndangiuma Galili.”

(Maandiko mamwe ma tene matirī gacunjī gaka kuuma Johana 7:53-8:11)

⁵³ (O mūdū akiinūka gwake mūci).

8

¹ No rīrī, Jesū agithiī Kīrīma-inī kia Mitamaiyū. ² Na rūciinī tene akīroka o rīngī kūu nja cia hekarū, kūrīa andū othe maamūrigiicirire. Nake agīkara thī kumaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makīrehe mūtumia wanyititwo agitharia. Makīmūrūgama hau mbere ya gikundi, ⁴ na makīra Jesū atirī, “Mūrutani, mūtumia ūyū aanyitwo agitharia. ⁵ Thīinī wa watho-rī, Musa aatwathire tūhūrūge atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rūu we ūkuuga atīa?” ⁶ Maahūthagira kūrīa gikī kīrī ta mūtego, nigeetha magie na ūndū wa kumūthitangira.

No Jesū akiinamirira, na akiambirira kwandika thī na kiara gīake. ⁷ Na rīrīa maathire na mbere kumūria ūhorō ūcio, akiinamūka, akīmeera atirī, “Angīkorwo harī na ūmwe wanyu ūtarī ehia-rī, nīatuike wa mbere kumūkīria ihiga.” ⁸ Agīcooka akiinamirira rīngī, akiandika thī na kiara.

⁹ Rīrīa maiguire ūguo, makīambirira kwehera hau ūmwe kwa ūmwe, maambiririre na arīa akūrū, nginya hagītiga o Jesū na mūtumia ūcio arūngī o hau. ¹⁰ Jesū akiinamūka, akīmūria atirī, “Mūtumia ūyū, agūthitangi marī ha? Hatirī o na ūmwe wao wagūtūira?”

¹¹ Nake akīmūcookeria atirī, “Mūthuuri ūyū, gūtirī o na ūmwe.”

Nake Jesū akiuga atirī, “O na nī ndigūtūira. Thīi, na ndūkanacooke kwīhia.”)

Ūira wa Jesū nī wa Ma

¹² Rīrīa Jesū aarīrie andū rīngī, akiuga atirī, “Nīi nī nīi ūtheri wa thī. Ūria wothē ūnūmagirira ndarī hīndī arithiiga na nduma, na arīgīaga na ūtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makīmūkararia, makīmwīra atirī, “We ūraheana ūira waku wee mwene; ūira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesū agīcooka atirī, “O na ingiruta ūira wakwa nīi mwene-rī, ūira wakwa nī wa ma, nīgukorwo nīnjūū kūrīa ndoimire o na kūrīa ndirathīi. No inyuī mūtūū kūrīa nyumite kana kūrīa ndirathīi. ¹⁵ Inyuī mūtuanagira ciira na ūmūdū; nīi ndirī mūdū nduagira ciira. ¹⁶ No o na ingituanira ciira-rī, itua rīakwa nīrīagīrīre, nīgukorwo ndituanagira ndī nyiki. No nīi ndī na Baba, ūria wandūmire. ¹⁷ Thīinī wa watho wanyu nī kwandikītwo atī ūira wa andū eerī nī wa ma. ¹⁸ Nīi ndiraruta ūira wakwa mwene; nake mūira wakwa ūcio ūngī nī Baba ūria wandūmire.”

¹⁹ Ningī makīmūria atirī, “Thoguo arī kū?”

Nake Jesū akīmūcookeria atirī, “Inyuī mūtūnjūū, o na Baba mūtūmūū. Korwo nīmūnjūū, o na Baba nīmūngīmūū. ²⁰ Nake aaragia ciugo icio akirutana hekarū-inī hakuhi na harīa mūthohti warutagirwo. No gūtirī mūdū wamūnyitire nī tondū ihinda rīake rītarī ikinyu.

²¹ O rīngī Jesū akīmeera atirī, “Nīngwīthīra, na inyuī nīmūkanjaria no mūgaakua mūrī o mehīa-inī manyu. Kūrīa ngūthīi inyuī mūtingihota gūka.”

²² Ūhorō ūcio ūgītūma Ayahudi morie atirī, “Kaī ekwīyūraga? Hīhi nīkīo aroiga atī, ‘Kūrīa ngūthīi mūtingihota gūka?’”

²³ Nowe akīmeera atirī, “Inyuī mūrī a gūkū thī, nīi nyumite Igūrū. ²⁴ Inyuī mūrī a thī-ino; no nīi ndirī wa thī-ino. Ndamwīrīre atī mūgaakua mūrī o mehīa-inī manyu; mūngīrega gwītīkia ūria njugaga atī nīi nī nīi we, ti-itherū mūgaakua mūrī o mehīa-inī manyu.”

²⁵ Nao makīmūria atirī, “Wee nīwe ū.”

Nake Jesū akīmeera atirī, “Nīi nī nīi o ūria ndūrīte ndīmwīraga kuuma o kiambirira. ²⁶ Ndī na maūdū maingī ingiuga ma kumūciirithia namo. No ūria wandūmire nī mwīhokeku, nāguo ūria njigūte kuuma kūrī we nīguo njūrāga kīrīndī.”

²⁷ Nao matiigana kūmenya atī aameeraga ūhorō wa Ithe. ²⁸ Nī ūndū ūcio Jesū akīmeera atirī, “Mwarīkia kwambararia Mūrū wa Mūdū-rī, nīguo mūkamenya ūria njugaga atī nīi nī nīi we, na atī gūtirī ūndū njikaga ndūrīte, no njaraga o ūria Baba andūtīte. ²⁹ Nake ūria wandūmire arī hamwe na nīi; ndandigīte ndī nyiki, nīgukorwo hīndī ciothe njikaga maūdū o marīa mamūkenagia.” ³⁰ O akīaragia-rī, andū aingī makīmwtīkia.

Ciana cia Iburahīmu

³¹ Nake Jesū akīra Ayahudi arīa maamwtīkīte atirī, “Mūngīrūmia ūrutani wakwa-rī, mūrī arutwo akwa kūna. ³² Nī mūkaamenya ūhorō wa ma, nāguo ūhorō ūcio wa ma nī ūkaamūkūra.”

³³ Nao makīmūcookeria makīmwīra atirī, “Ithūi tūrī a rūciaro rwa Iburahīmu, na tūtīrī twatūika ngombo cia mūdū o na ū. Ūngīkiuga atīa atī nītūgakūrwo?”

³⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atirī, “Ngūmwīra atirī o ma, mūdū o wothē wīhagia nī ngombo ya mehīa.

³⁵ No rīrī, ngombo ti ya gūtūra mūciī nginya tene no mūrīū wa mwene mūciī nī wa gūtūra mūciī nginya tene. ³⁶ Nī ūndū ūcio Mūrū wa Ngai angīkamūkūra-rī, nīmūgakūrwo kūna. ³⁷ Nīnjūū mūrī a rūciaro rwa Iburahīmu, no nīmwiariirire kūnjūraga, tondū ūhorō wakwa ndūrī na ūikaro thīinī wanyu. ³⁸ Nīi ndirawīra maūdū marīa nyonete harī Baba, na inyuī mwīkaga maūdū marīa mūguite kuuma kūrī ithe wanyu.”

³⁹ Nao makimūcookeria atirī, “Iburahimu nīwe ithe witū.” Nake Jesū akīmeera atirī, “Mūngirī ciana cia Iburahimu-rī, nī mūngikaga maūndū maria Iburahimu eekaga. ⁴⁰ Ūria kūrī nī atī, inyuī nīmūtuite itua rīa kūnjūraga, o nī mūndū ūria ūmūheete ūhoro ūria wa ma, o ūria ndaiguire kuuma kūrī Ngai. Ūguo tiguu Iburahimu eekaga. ⁴¹ Inyuī mūreka maūndū maria ithe wanyu ekaga.”

Nao makimūkararia makimwira atirī, “Ithuī tūtirī ciana cumanite na ūtharia. Ithuī tūrī na Baba ūmwe tu, na nīwe Ngai.”

Ciana cia Mūcukani

⁴² Jesū akīmeera atirī, “Ngai angirī ithe wanyu-rī, no mūnyende, nīgukorwo ndoimire kūrī Ngai, na rīu ndī gūkū. Ti nī mwene ndītūmīte, no nīwe wandūmire. ⁴³ Mūraga gūtaūkīrwo nī ūria ndiroiga niki? Tondū mūtirahota kūmenya ūhoro ūria ndiraria. ⁴⁴ Inyuī mūrī ciana cia ithe wanyu, Mūcukani, na mwendaga kūhingia merirīria ma ithe wanyu. We aarī mūūragani kuuma o kiambirīria. Ndathingataga ūhoro wa ma, nīgukorwo gūtirī ūhoro wa ma thiini wake. Rīria ekūheenanā, aaragia rūthiomi rwake, tondū we nī mūheenanā, na nīwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondū njaragia ūhoro wa ma-rī, mūtīnjitīkagia. ⁴⁶ Nī kūrī mūndū ūmwe wanyu ūngionāna atī ndī mwīhia? Angikorwo ndiraria ūhoro wa ma-rī, mūregaga kūnjitīkia niki? ⁴⁷ Ūria ūrī wa Ngai nīaiguaga ūria Ngai oigaga. Kīria kīgiragia mūmūigwe nī tondū mūtirī a Ngai.”

Uge wa Jesū Igūrū Riake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudi makimūcookeria atirī, “Githī tūtirī na kihooto gīa kuuga atī wee ūrī Mūsamaria na ūrī na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesū akīmeera atirī, “Nī ndirī na ndaimono, no nīndīte Baba, no inyuī mūtīndīte. ⁵⁰ Ndirecarīria ūgooci wakwa nī mwene, no nī harī na ūmwe ūria ūucaragia, na nīwe mūtuanirī ciira. ⁵¹ Ngūmwīra atirī na ma, mūndū o wothē angirūmia kiugo giakuwa, ndarī hīndī akona gīkuu.”

⁵² Ayahudi maigua ūguo, makīgūthūka makimwira atirī, “Rīu nītwarenāya atī ūrī na ndaimono. Iburahimu nīakuire o na anabii magīkuu, no wee ūroiga atī mūndū o wothē angirūmia kiugo giaku, ndagacama gīkuu. ⁵³ Wee ūkīrī mūnene gūkīra ithe witū Iburahimu? We nīakuire o na anabii magīkuu. Kaī ūreiciira we ūrī ū?”

⁵⁴ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Ingūgooca-rī, kwīgooca gwakwa nī gwa tūhū. Baba, ūria muugaga atī nīwe Ngai wanyu nīwe ūngoocithagia. ⁵⁵ O na gūtuika mūtīmūū, nī nīndīmūū. Ingiuga atī ndīmūū, ingītūika wa maheeni ta inyuī, no nīndīmūū na nīnūmīte kiugo giake. ⁵⁶ Ithe wanyu Iburahimu nīakenaga atī nīakona mūthenya wakwa; na nīawonire na agīcanjamūka.”

⁵⁷ Nao Ayahudi makimwira atirī, “Wee o na ndūkinyītie mīaka mīrongo itano, na ūkoiga atī nīwonete Iburahimu!”

⁵⁸ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Ngūmwīra atirī na ma, Iburahimu atanaciarwo, Nīi ndūire!” ⁵⁹ Maigua ūguo makīoya mahiga mamūhūire namo nyuguto, no Jesū akīlīhitha, akiuma kūu hekarū-inī.

9

Jesū Kūhingūra Maitho ma Mūndū Waciarītwo arī Mūtumumu

¹ Na rīria aathiaga na njīra-rī, akīona mūndū waciarītwo arī mūtumumu. ² Nao arutwo ake makīmūria atirī, “Rabī, nūū wehirie, nī mūndū ūyū kana nī aciari ake, nīgeetha aciarwo arī mūtumumu?”

³ Nake Jesū akiuga atirī, “Ti mūndū ūyū kana aciari ake mehirie. No ūndū ūyū wekīkire nīgeetha wīra wa Ngai wonānio mūtūirire-inī wake. ⁴ Rīria rīothe arī mūthenya-rī, no nginya tūrute wīra wa ūria wandūmire. Ūtukū nīurooka rīria gūtārī mūndū ūngīhota kūruta wīra. ⁵ Rīria ndī gūkū thī, nī nī ūtheri wa thī.”

⁶ Na aarīkia kuuga ūguo, agītua mata thī, akīringia ndoro na mata macio, na akīmīhaka mūndū ūcio maitho. ⁷ Akīmīra atirī, “Thīi ūgethambe Karia-inī ga Siloamu” (narīo rīitwa Siloamu nī kuuga Gūtūmwō).*) Nī ūndū ūcio mūndū ūcio agīthī na agīthamba, na agīka mūcīi akīonaga.

⁸ Nao andū a itūūra riake na arīa maamuonete mbere iyo akīhooya ūteithio makīūranā atirī, “Githī mūndū ūyū ti ūria ūraikaraga thī ahooyage ūteithio?” ⁹ Andū amwe makiuga atī aarī we.

Nao arīa angī makiuga atirī, “Aca, no kūhaana amūhaana.”

Nowe agīkīrīrīria kuuga atirī, “Nī nī mūndū ūcio.”

¹⁰ Nao makīmūria atirī, “Maitho maku makīhingūkire atīa?”

¹¹ Nake akīmacookeria atirī, “Mūndū ūria metaga Jesū nīwe ūringirie ndoro aahaka maitho, anjīira thīi ngeethambe Karia-inī ga Siloamu. Nī ūndū ūcio ndathī na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makīmūria atirī, “Mūndū ūcio arī ha?”

Nake akīmeera atirī, “Nīi ndīūū.”

Afarisai Gūtūria Ūhoro wa Kūhonio kwa Mūtumumu Ūcio

¹³ Nao magītwarā mūndū ūcio warī mūtumumu kūrī Afarisai. ¹⁴ Na rīrī, mūthenya ūcio Jesū aaringirie ndoro na akīhingūra maitho ma mūndū ūcio warī wa Thabatū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio Afarisai o nao makīmūria ūria aahotete kuona. Nake mūndū ūcio akīmacookeria atirī, “Aahakire ndoro maitho, na nīi ndeethamba na rīu nīndīrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atirī, “Mūndū ūyū ndoimite kūrī Ngai, nīgukorwo ndamenyagīrīra Thabatū.”

* 9:7 Karia gaka kaarī kamwe ka mīako ya kūrehe maaī Jerusalem, na gaakītwo nī Hezekia.

No arĩa angĩ makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ mwĩhia ahoti atĩa kũringa ciama ta ici?” Nĩ ūndũ ūcio makĩamũkana. ¹⁷ Mũthia-inĩ Afarisai acio makihũgũkĩra mũndũ ūcio warĩ mĩtumumu, makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkuuga atĩa ha ūhoro wake? Nĩwe araahingũrire maitho.”

Nake mũndũ ūcio agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mũnabii.”

¹⁸ O na kũrĩ ūguo Ayahudi matiigana gwtĩkia ūhoro wa mũndũ ūcio atĩ aarĩ mĩtumumu na atĩ nĩacookete kuona, nginya rĩria maatũmaniĩre aciari ake. ¹⁹ Makĩmooria atĩrĩ, “Ūyũ nĩ mwana wanyu? Ūyũ nĩwe mũroiga aaciariwo arĩ mĩtumumu? Rĩu ahotete atĩa kuona?”

²⁰ Nao aciari ake magĩcookia atĩrĩ, “Ithui tũũ nĩ mwana witũ na tũũ aaciariwo arĩ mĩtumumu. ²¹ No ūria ahotete kuona, kana ūria ūmũhingũrire maitho make, ithui tũtũ. Mũũrie nĩ mũgima, nĩekwĩyarĩria.” ²² Aciari ake moigire ūguo nĩ ūndũ wa gwtigĩra Ayahudi, nigũkorwo Ayahudi nĩmarĩkĩtie gũtua atĩ mũndũ o wotho ūngiuga atĩ Jesũ nĩwe Kristũ nĩegũikio nja ya thunagogi. ²³ Nĩkio aciari ake moigire atĩrĩ, “Nĩ mũgima; mũũrie.”

²⁴ Magĩta mũndũ ūcio warĩ mĩtumumu hĩndĩ ya keerĩ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Goocithia Ngai. Nĩtũũ mũndũ ūyũ nĩ mwĩhia.”

²⁵ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndiũ kana nĩ mwĩhia kana ti mwĩhia. No njũũ ūndũ ūyũ ūmwe; ndĩraari mĩtumumu na rĩu nĩndirona!”

²⁶ Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũrire maitho atĩa?”

²⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩdamwĩra ūhoro o rĩu na inyuĩ mĩtinathikĩria. Mũrenda kũgua rĩngĩ nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuika arutwo ake?”

²⁸ Nao makĩmũũria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ūrĩ mĩrutwo wa mũndũ ūyũ! Ithui tũrĩ arutwo a Musa!

²⁹ Ithui nĩtũũ atĩ Ngai nĩariĩre Musa, no ha ūhoro wa mũndũ ūyũ-rĩ, tũtũ o na kũria oimĩte.”

³⁰ Nake mũndũ ūcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kai ūcio nĩ ūrĩrũ-ĩ! Inyuĩ mĩtũũ kũria oimĩte, na nĩwe ūhingũrire maitho. ³¹ Nĩtũũ atĩ Ngai ndathikagĩria andũ ehia. Athikagĩria mũndũ ūria ūrĩ na ūngai na ūria wĩkaga wendi wake. ³² Gũtĩrĩ mũndũ ūrĩ waigua ūhoro wa mũndũ ūhingũritwo maitho aciariwo arĩ mĩtumumu. ³³ Korwo mũndũ ūyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ūndũ angĩhota gwĩka.”

³⁴ Igũrũ rĩa ūhoro ūcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee waciariwo ūrĩ na mehia. Ūngĩkĩgeria atĩa gũtũruta!” Nao makĩmũũria na kũu nja.

Ūtumumu wa Kĩroho

³⁵ Jesũ nĩagũire atĩ nĩmarĩkĩtie mũndũ ūcio nja, na rĩria aamuonire akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwĩtikĩtie Mũrĩ wa Mũndũ?”

³⁶ Nake mũndũ ūcio akĩmũũria atĩrĩ, “Mũthuuri ūyũ, ūcio nĩwe ū? Njĩra, nĩgeetha ndĩmwĩtikie.”

³⁷ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩmuonete; nĩwe ūyũ ūraaria nawe.”

³⁸ Nake mũndũ ūcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetikia,” na akĩmũthathaiya.

³⁹ Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ūndũ wa gũtuanĩra ciara, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matũike atumumu.”

⁴⁰ Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩgua akiuga ūguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithui tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mĩtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

10

Mũrĩthi na Rũuru Rwake

¹ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ūria ūtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’ondũ agereire kĩhingo-inĩ, no akahacĩra handũ hangĩ-rĩ, ūcio nĩ mũici na nĩ mĩtunyani. ² Mũndũ ūria ūtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩthi wa ng’ondũ ciake. ³ Mũrangĩrĩ nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’ondũ nĩithikagĩria mũgambo wake. Eetaga ng’ondũ ciake na marĩtwa, na agaciumagaria. ⁴ Aarĩkia kuuma iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’ondũ ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũ mũgambo wake. ⁵ No itĩrĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ūria kũrĩ nĩ atĩ nĩikũmũrĩra, tondũ itĩũ mũgambo wa mũgeni.” ⁶ Jesũ aahũthĩre ngerekano iyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ūria aaameeraga.

⁷ Nĩ ūndũ ūcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’ondũ. ⁸ Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’ondũ itigiaga kũmathikĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ūria wotho ūtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũria. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aye, na orage, na anange; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe naguo kũna.

¹¹ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩthi ūria mwega. Mũrĩthi ūria mwega arutaga muoyo wake nĩ ūndũ wa ng’ondũ. ¹² Mũrĩthi wa mũcaara tiwe mũrĩthi ūria mwene ng’ondũ. Nĩ ūndũ ūcio rĩria ona njũũ igĩũka, atiganagĩria ng’ondũ, akoora. Hĩndĩ iyo nayo njũũ igatharĩkĩra rũuru, ikarũhurũnja. ¹³ Mũndũ ūcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ūhoro wa ng’ondũ.

¹⁴ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩthi ūria mwega; njũũũ ng’ondũ ciakwa, nacio ng’ondũ ciakwa nĩcinjũũ, ¹⁵ o ta ūria Baba anjũũ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ūndũ wa ng’ondũ. ¹⁶ Ndĩ na ng’ondũ ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio nĩigathikĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũuru rũmwe, na mũrĩthi ūmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ūndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gũtĩrĩ mũndũ ūngĩndunya guo, no nĩ ngũũrũ na kwiyendera. Ndĩ na ūhoti wa kũũruta, o na ūhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ūyũ ndaamũkĩre kuuma kũrĩ Baba.”

¹⁹ Maigua ciugo icio, Ayahudi makiamūkana o rīngī. ²⁰ Aingī ao makiuga atirī, “Mündū üyū arī na ndaimono na akagūrūka. Mükūmūthikīrīria niki?”

²¹ No angī makiuga atirī, “Īno ti mīario ya mündū ūrī na ndaimono. Ndaimono no ihingūre maito ma mūtumumu?”

Kwaga gwītīkia kwa Ayahudi

²² Ningī gūkigia na Giathī gĩa Kwamūrwo kūu Jerusalemu. Kwarī kīmera kīa heho, ²³ nake Jesū aarī hekarū-inī agīceraceera gīthaku-inī gĩa Solomonī. ²⁴ Nao Ayahudi makīmūrigiicīria makīmwīra atirī, “Ūgūtūra ūtūgite na nganja nginya rī? Angīkorwo nīwe Kristū-rī, twīre ūtekūhitha.”

²⁵ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Nīndīmwrīte, no mūtīitīkagia. Ciama iria ningaga na rītwa rīa Baba nīcinjaragīrīria, ²⁶ no inyuī mūtīitīkagia tondū mūtīrī ng’ondū ciakwa. ²⁷ Ng’ondū ciakwa nīithikagīrīria mūgambo wakwa; nīndīciū, nacio nīcinūmagīrīra. ²⁸ Nīndīciheaga muoyo wa tene na tene, na gūtīrī hīndī ikoora; gūtīrī mündū o na ūmwe ūngīcigutha kuuma moko-inī makwa. ²⁹ Baba ūrīa waheire cio, nī mūnene kūrī othe; gūtīrī mündū ūngīcigutha kuuma moko-inī ma Baba. ³⁰ Nīi na Baba tūrī ūmwe.”

³¹ O rīngī Ayahudi makīoya mahiga nīguo mamūhūre namo nyuguto, ³² nake Jesū akīmeera atirī, “Nīndīmuonetie ciama nyingī nene kuuma kūrī Baba. Nī kīama kīrīkū gīacio mūrenda kūhūrīra na mahiga nyuguto?”

³³ Nao Ayahudi makīmūcookeria atirī, “Tūtīrakūhūra na mahiga nyuguto nī ūndū wa o na kīmwe gīacio, no nī ūndū wa kūrūma Ngai, tondū wītūite Ngai na wee ūrī o mündū.”

³⁴ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Gīthī gūtīandīkītwo Watho-inī wanyu atirī, ‘Ndoigire inyuī mūrī ngai?’ ³⁵ Angīkorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kīa Ngai gīokire kūrī o, (na Maandiko matheru matīngīaga kūhingio) ³⁶ ī mündū ūrīa Baba aamūrīre arī wake kūna na akīmūtūma gūkū thī, ūhorō wake nī atīa? Mūrāgītītītanga nīkī atī nīndaruma Ngai tondū nīndoiga, ‘Ndī Mūrū wa Ngai?’ ³⁷ Ingīaga gwīka ūrīa Baba ekaga mūtīkanjītīkie. ³⁸ No o na ingīka ūrīa ekaga-rī, o na gūtūika mūtīnjītītīkie, ītīkīai ciama icio, nīguo mūmenye na mūtāukīrwo atī Baba arī thīnī wakwa, na nī ndī thīnī na Baba.” ³⁹ Na o rīngī makīgeria kūmūnyīita, nowe akīihonokia kuuma moko-inī mao.

⁴⁰ Ningī Jesū agīcooka mūrīmo ūrīa ūngī wa Jorodani, harīa Johana aabatithanagīria matukū-inī ma mbere. Agīkara kūu, ⁴¹ nao andū aingī magīūka kūrī we. Nao makiuga atirī, “O na gūtūika Johana ndarī kīama aaringire, ūhorō ūrīa wothē Johana oigire ūkonīi mündū ūyū warī wa ma.” ⁴² Na andū aingī a kūu magītīkia Jesū.

11

Gīkūi kīa Lazaro

¹ Na rīrī, kwarī na mündū wetagwo Lazaro, nake aarī mūrūaru. Aarī wa Bethania, itūūra rīa Mariamu na mwarī wa nyina Marītha. ² Mariamu ūyū nowe waitīrīrie Mwathani maguta manungi wega na akīmūgīria nyarīrī na njuīrī yake, na aarī mwarī wa nyina na Lazaro ūcio warī mūrūaru. ³ Nī ūndū ūcio aarī acio a nyina magītūmanīra Jesū akeerwo atirī, “Mwathani, ūrīa wendete nīmūrūaru.”

⁴ Rīrīa Jesū aigūire ūhorō ūcio, akiuga atirī, “Ndwarī īno ndīkūrīkīrīra na gīkūi. Aca, nī ya kūgoocithia Ngai, nīgeetha Mūrū wa Ngai agocithio nīyo.” ⁵ Jesū nīendete Marītha na mwarī wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha wa kūigua atī Lazaro aarī mūrūaru-rī, aikarīre kūu aarī mīthenya ingī īrī.

⁷ Agīcooka akīira arutwo ake atirī, “Nītūcookei Judea.”

⁸ Nao makīmwīra atirī, “No rīrī Rabīi, o rīu ica ikuhī Ayahudi marageragia gūkūhūra na mahiga nyuguto, na rīu ūrenda gūcooka ku?”

⁹ Nake Jesū akīmacookeria atirī, “Gīthī mūthenya ti wa mathaa ikūmi na meeri? Mündū ūrīa ūthīiiga mūthenya ndangīhīngwo, nīgūkorwo onaga na ūtheri wa gūkū thī. ¹⁰ Ahīngagwo rīrīa egūthīi ūtukū, nī ūndū ndarī na ūtheri.”

¹¹ Aarīkia kuuga ūguo, agīcooka akīmeera atirī, “Mūrata witū Lazaro nīakomete; no nīngūthīi kūu ngamūkīrie.”

¹² Arutwo ake makīmūcookeria atirī, “Mwathani, akorwo nī gūkoma akomete-rī, nīekūhona.” ¹³ Jesū aaragia ūhorō wa gīkūi gīake, no arutwo ake meciiragia aaragia ūhorō wa toro wa ndūire.

¹⁴ Nī ūndū ūcio akīmeera na njīra īgūtaūka, atirī, “Lazaro nīmūkuū, ¹⁵ no nī ūndū wanyu nīngenete nīgūkorwo ndīraarī kūrī, nīgeetha mwītīkie. No rīrī, nītūthīi kūrī we.”

¹⁶ Nake Toma (ūrīa wetagwo Wa-mahatha) akīira arutwo arīa angī atirī, “Nītūthīi o na ithuī, tūgakanīre nake.”

Jesū Kūmūrīria Aarī a Nyina na Lazaro

¹⁷ Jesū aakīnya-rī, agīkora Lazaro nīaniinīte mīthenya īna thīnī wa mbīrīra. ¹⁸ Na rīrī, itūūra rīa Bethania rītīakīnyītie kīlōmita itatū kūuma Jerusalemu, ¹⁹ nao Ayahudi aingī nīmokīte kūu kwa Marītha na Mariamu kūmomīrīria nī ūndū wa gūkūrwo nī mūrū wa nyina wao. ²⁰ Rīrīa Marītha aigūire atī Jesū nīarooka, akīuma, agīthīi kūmūtūnga, no Mariamu agīkara kūu mūcīi.

²¹ Marītha akīira Jesū atirī, “Mwathani ūngīraarī gūkū-rī, mūrū wa maitū ndangīrakuire. ²² No rīrī, nīnjūū atī o na rīu Ngai nīegūkūhe o kīria gīothe ūngīhooya.”

²³ Nake Jesū akīmwrīra atirī, “Mūrū wa maitūguo nīekūrīka.” Nake Marītha akīmūcookeria atirī,

²⁴ “Nīnjūū nīakārīka hīndī ya irīūkīro mūthenya wa mūthīa.”

²⁵ Nake Jesu akimwira atiri, “Ni nĩ nĩ kũriũka na nĩ nĩ muoyo. Nake ũria wotha ũnjitĩkie, o na aakua, niagatũra muoyo; ²⁶ nake ũria wotha ũtũruga muoyo na nĩanjitĩkie, ndari hĩndi agaakua. Wee nĩwĩtikie ũguo?”

²⁷ Nake Maritha akimwira atiri, “ĩ Mwathani, nĩnjitĩkie atĩ wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, ũria wĩrĩtwo niagooka gũkũ thĩ.”

²⁸ Nake aarĩka kuuga ũguo, agĩcooka agĩthĩ agĩta mwarĩ wa nyina Mariamu keheri-inĩ, akimwira atiri, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũria.” ²⁹ Rĩria Mariamu aigũre ũguo, akĩrũgama na ihenya agĩthĩ kũri we. ³⁰ Na hĩndi iyo Jesu ndaakoretwo atoonye itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngite. ³¹ Rĩria Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũ nyũmba makĩmũmĩrĩria monire ũria okĩra na ihenya oimĩte nja, makĩmũmĩrĩria, magĩciirĩa atĩ aathiaga mbĩrĩra-inĩ akarĩrĩre ho.

³² Hĩndi rĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesu aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akimwira atiri, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndangĩrũkũre.”

³³ Hĩndi rĩa Jesu aamuonire akĩrĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩni na agĩtangĩka ngoro. ³⁴ Akĩmooria atiri, “Mũmũgĩte ha?”

Nao makĩmũcookeria atiri, “Mwathani, ũka wone.”

³⁵ Jesu akĩrĩra.

³⁶ Nao Ayahudi makiuga atiri, “Onei ũria aramwendete!”

³⁷ No amwe ao makĩũrania atiri, “Mũndũ ũyũ ũrahingĩrĩre mũtumumu maito-rĩ, ndangĩrahotire kũgĩria akue?”

Jesu Kũriũka Lazaro

³⁸ Nake Jesu, o rĩngĩ acaaita mũno, agĩthĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga.

³⁹ Nake Jesu akĩmeera atiri, “Eheria ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akimwira atiri, “Mwathani, rĩu nĩmũnũgu nĩ ũndũ nĩnaniĩte mĩthenya ĩna ho.”

⁴⁰ Nake Jesu akimwira atiri, “Gĩthĩ ndikwĩrĩre atĩ wetĩkia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩheheria ihiga. Jesu agĩcooka agĩtĩra maito, akiuga atiri, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩnjũguaga. ⁴² Nĩnjũũ atĩ nĩnjũguaga hĩndi ciothe, no ndoĩga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

⁴³ Jesu aarĩka kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atiri, “Lazaro, uma!” ⁴⁴ Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigĩciĩro taama ũthiũ.

Jesu akĩmeera atiri, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athiĩ.”

Gũciĩrĩa Kũũraga Jesu

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũria Jesu eekire, makĩmwĩtikia.

⁴⁶ No amwe ao magĩthĩ kũri Afarisai, makĩmeera ũria Jesu ekĩte. ⁴⁷ Hĩndi iyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩta Kĩama.

Makĩũrania atiri, “Nĩ kĩĩ tũreka? Onei ũria mũndũ ũyũ araringa cĩama nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athiĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtikia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwiitũ.”

⁴⁹ Hĩndi iyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atiri, “Inyũ mũtĩrĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyũ mũtĩũũ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndi, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

⁵¹ ũndũ ũcio ndaarĩre etaarĩte we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesu niagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na nĩngĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai irĩa ciahurũnjũkie, nĩgeetha acicookanĩrĩre atũme itũike kĩndũ kĩmwe. ⁵³ Nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciĩrĩa kũmũũraga.

⁵⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesu ndaacookire gũthĩ akĩonithanagia kũri Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩhehera agĩthĩ kũndũ kwarĩ hakuĩ na werũ, gatũũra geetagwo Efiraimu, agĩkara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rĩria Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrĩre, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthĩ Jerusalemu nĩ ũndũ wa igongona rĩa gũtheria Bathaka ĩtanakinya. ⁵⁶ Andũ acio magĩkara magĩcaragia Jesu, na rĩria maarũngĩ njĩ ya hekarũ, makĩũrania atiri, “Mũgũciirĩa atĩa? Kaĩ hĩhi ategũũka Giathi-inĩ?”

⁵⁷ No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o wotha ũngĩamenyire harĩa Jesu aarĩ, amarehere ũhoro nĩgeetha mamũnyiite.

12

Jesu Kũhakwo Maguta arĩ Bethania

¹ Mĩthenya ĩtandatũ mbere ya Giathi kĩa Bathaka gũkinya, Jesu agĩthĩ Bethania, kũria Lazaro ũria aariũkĩte aatũũraga. ² Nĩ kwarũgĩrwo irio cia hwaĩ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesu. Maritha nĩwe watungataga, nake Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa makĩarĩte metha-inĩ na Jesu. ³ Nake Mariamu akioya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mũno, akĩhaka Jesu magũrũ, agĩcooka akĩmũgĩria na njuĩrĩ yake.* Nayo nyũmba ikĩyũra mũtararĩko mwega wa maguta macio.

⁴ No mũrutwo ũmwe wa Jesu wetagwo Judasi Isikariota, ũria wacookire kũmũkũnyanĩra, akĩregana na ũndũ ũcio, akiuga atiri, ⁵ “Nĩkĩ kiragĩrĩre maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athĩnĩ? Nĩmaraganĩte

* 12:3 Mariamu nĩnanĩrĩre wendo mũnene nĩ ũndũ wa gũtĩrĩrĩa Jesu maguta macio nyarĩrĩ, na kũmũhuura na njuĩrĩ ciake.

mūcaara wa mwaka mūgima.” ⁶ Ndoigire ūguo nĩ ūndũ wa gūcaĩra athĩni, no oigire ūguo nĩ ūndũ aarĩ mūici, tondũ niwe wakuuaga mūhuko wa mbeeca, na nĩaiyaga imwe akahũthĩra we mwene.

⁷ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Tiganai nake, araiĩte maguta macio nĩ ūndũ wa mũthenya ūrĩa ngaathikwo. ⁸ Athĩni mūrĩ nao hĩndĩ ciothe, no nĩ mūtirikoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe.”

⁹ Ihinda-inĩ o rĩu gikundi kĩnene kĩa Ayahudi gikĩmenya atĩ Jesũ aarĩ kũu na gĩgĩuka, na gĩtiokire nĩ ūndũ wa Jesũ tu, no nĩngĩ nĩgeetha kĩone o na Lazaro ūcio aariũkĩtie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene magithugunda kũũraga Lazaro o nake, ¹¹ nĩgũkorwo nĩ ūndũ wake Ayahudi aingĩ nĩmathiagia kũrĩ Jesũ na makamwĩtikia.

Jesũ Gũtoonya Jerusalem na Ūhootani

¹² Mũthenya ūcio ūngĩ andũ aingĩ arĩa mokite nĩ ūndũ wa Giathĩ kũu[†] makĩguua atĩ Jesũ aarĩ njĩra-inĩ agĩthĩ Jerusalem. ¹³ Magĩkuua mikĩndũ,[‡] magĩthĩĩ namo kũmũtũnga, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Hosana!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūgũũka na rĩĩtwa rĩa Mwathani!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ Mũthamaki wa Isiraeli!”

¹⁴ Nake Jesũ akĩona njau ya ndigiri, akĩmũkarĩra, o ta ūrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ,

¹⁵ “Tiga gwtĩgĩra, wee Mwarĩ wa Zayuni;
ta rora, mũthamaki waku nĩarooka,
aikarĩire njau ya ndigiri.”

¹⁶ Arutwo ake matiambĩte gũtaũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa maĩndũ macio. No Jesũ aarĩkia kũgoocithio nĩguo maataũkĩrwo atĩ maĩndũ macio maandĩkitwo nĩ ūndũ wake, na atĩ ūguo noguo maamwĩkite.

¹⁷ Nakĩo gikundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ nake rĩrĩa eetire Lazaro oime mbĩrĩra-inĩ na akĩmũrĩũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ gĩgĩthĩ na mbere kũmemerekia ūhoru ūcio. ¹⁸ Andũ aingĩ magĩũka gũtũnga Jesũ nĩ ūndũ nĩmaiguĩte atĩ niaringĩte kĩa kĩa kũu. ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Afarisai makĩĩrana atĩrĩ, “Ta kĩone tũtĩrĩ ūndũ tũreeka. Onei ūrĩa andũ othe mamũrũmĩrĩre!”

Jesũ Kũratha Ūhoru wa Gĩkuũ Giake

²⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na Ayunani gatagati-inĩ ka arĩa maathiĩte gũthathaiya Ngai Giathĩ-inĩ kũu. ²¹ Nao magĩũka kũrĩ Filipu, ūrĩa woimĩte itũũra rĩa Bethisaida kũu Galili, marĩ na ihooya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuri ūyũ, no twende kuona Jesũ.” ²² Nake Filipu agĩthĩĩ akĩĩra Anderea ūhoru ūcio, nao eerĩ magĩthĩĩ makĩĩra Jesũ.

²³ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩkinyu Mũrũ wa Mũndũ agoocithio. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga hĩndĩ ya ngano yambire kũgũa tĩrĩ-inĩ ikue-rĩ, itũũraga ĩrĩ iiki. No ĩngĩkua, nĩĩciaraga maciaro maingĩ. ²⁵ Mũndũ ūrĩa wendete muoyo wake nĩakoorwo nĩguo, na mũndũ ūrĩa ūthũire muoyo wake arĩ gũkũ thĩ, nĩakautũũria nginya muoyo wa tene na tene. ²⁶ Ūrĩa wothe ūndungatagĩra no nginya anũmĩrĩre, nĩgeetha harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ĩgaakorwo ho. Ūrĩa ūndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtĩĩaga.

²⁷ “Rĩu ngoro yakwa nĩĩratangĩka, na nĩ nĩgũkiuga atĩa? Njuge, ‘Baba honokia harĩ ihinda rĩrĩ?’ Aca, gĩtũmi gĩki nĩkĩo gĩtũmĩte nginye ihinda rĩrĩ. ²⁸ Baba, goocithia rĩĩtwa rĩakul!”

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ūkĩuma igĩrũ ūkiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrĩgoocithĩie na no ngũrĩgoocithia o rĩngĩ.” ²⁹ Nakĩo gikundi kĩa andũ kĩrĩa kĩarĩ ho na gĩkĩguua ūguo, gĩkiuga atĩ mũgambo ūcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ mũraika wamwarĩra.

³⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũgambo ūcio ndũnaaria nĩ ūndũ wakwa, no waria nĩ ūndũ wanyu. ³¹ Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno itũĩrwo cĩra; nake mũnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. ³² No nĩ ndaarĩkia kũhaicio igĩrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩra andũ othe harĩ nĩ.” ³³ Oigire ūguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

³⁴ Gikundi kũu gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egĩtũũra tene na tene, nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩ atĩa ūguo woiga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio igĩrũ?’ Ūcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũũ?”

³⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ūtheri ihinda rĩngĩ inini. Thĩĩagai rĩrĩa mũrĩ na ūtheri, nduma itanamũtumanĩra. Mũndũ ūrĩa ūthĩĩaga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathĩ. ³⁶ Mwĩhokagei ūtheri hĩndĩ ĩrĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha mũtũike ciana cia ūtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agĩthĩĩra.

Ayahudi gũthĩĩ na Mbere na kwaga Gwtĩkia

³⁷ O na thuutha wa Jesũ kũringa cĩama ĩcio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtikia. ³⁸ Ūndũ ūcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ūrĩa mũnabĩĩ kĩrĩa kĩũragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũu wĩtikĩtie ūhoru witũ,
nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩro ũ?”

³⁹ Nĩ ūndũ ūcio matingĩetikirie, nĩ tondũ Isaia nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

⁴⁰ “Nĩamatũite atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nĩgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,
o na kana magarũrũke, na nĩ ndĩmahonie.”

[†] 12:12 Andũ aingĩ mũno nĩmookaga gũkĩngũũra Giathĩ kĩa Bathaka.

[‡] 12:13 Mikĩndũ yatũmagĩrwo gũkĩngũũra ūhootani.

⁴¹ Isaia oigire ũguo nĩ undũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoro wake.

⁴² No o na gũtarĩ o ũguo, aingĩ o na gatagati ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtikirie. No nĩ undũ wa Afarisai, matingĩoimbũrire wĩtikio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nĩgũkorwo nĩmendete kũgocwo nĩ andũ gũkĩra kũgocwo nĩ Ngai.

⁴⁴ Jesũ agĩcoka akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtikĩtie, to nĩ nyiki etikĩtie, no etikĩtie o na ũrĩa wandũmire. ⁴⁵ Hindĩ ũrĩa mũndũ ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. ⁴⁶ Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩ o na ũmwe ũnjĩtikĩtie ũngĩkara nduma-inĩ.

⁴⁷ “Ha ũhoro wa mũndũ ũrĩa ũguaga ũhoro wakwa no akaaga kũũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. ⁴⁸ Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa ũndegaga na akaaga gwĩtikĩra ciugo ciakwa; kiugo kũ ndaaririe nĩkio gĩkaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia. ⁴⁹ Nĩgũkorwo ndiaririe ndũrĩte nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingiaria. ⁵⁰ Ninjũũ atĩ riathani riake rikinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ undũ ũcio ũhoro ũrĩa wothē njaragia no ũrĩa Baba anjĩrĩte njarie.”

13

Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩrĩ

¹ Na rĩrĩ, gwatĩgĩtie o hanini Gĩathi kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda riake rĩa kuuma gũkũ thĩ athĩ kũrĩ Ithe nĩriakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa aamendete nginya kirĩkirĩro.

² Na rĩrĩa maarĩtaga irio cia hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarikĩtie gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkunyaniĩra Jesũ, ³ Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga kũrĩ o Ngai; ⁴ nĩ undũ ũcio Jesũ agũkĩra, akiuma hau maarĩtagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩoya taurũ, akĩũha njohero. ⁵ Thuutha wa ũguo, agũtĩrĩra maai kirai-inĩ na akĩambĩrĩria gũthambia arutwo ake nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ iyo eyohete njohero.

⁶ Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Hi, Mwathani, wee nĩwe ũgũthambia nyarĩrĩ?”

⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩmenya ũrĩa ndĩreka rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya.”

⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, wee ndũrĩ hindĩ ũngĩthambia nyarĩrĩ ciakwa.”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itangĩgũthambia, ndũngĩgĩa ngwatanĩro na nĩ.”

⁹ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ndũgaathambie o nyarĩrĩ ciiki, no gũthambie moko o na mĩtwel!”

¹⁰ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ wĩthambite mwĩrĩ abatairio nĩ gwĩthamba o nyarĩrĩ ciiki; mwĩrĩ wake wothē nĩ mũtheru. Na inyuĩ mũrĩ atheru, o na gũtuĩka ti inyuothē.” ¹¹ Nĩgũkorwo nĩamenyete ũrĩa ũkaamũkunyaniĩra, na nĩkio oigire atĩ ti othe maarĩ atheru.

¹² Aarĩkia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩĩhumba nguo yake ya igũrũ, na agĩcoka harĩa aikarĩte. Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwatũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka? ¹³ Mũnjĩtaga ‘Mũrutani’ na ‘Mwathani’, na ũguo nĩguo kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Nĩ, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩndamũthambia nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo mũthambanagie nyarĩrĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁵ Nĩndamuonia kionereria nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka. ¹⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtĩrĩ ndungata nene gũkĩra mwathĩ wayo, kana mĩtũmwo agakĩra ũrĩa ũmũtũmĩte. ¹⁷ Kuona atĩ rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo mwameka.

Jesũ Kũratha Ũhoro wa Gũkunyaniĩro Gwake

¹⁸ “Ndĩraaria ũhoro wanyu inyuothē; nĩnjũũ arĩa thuurĩte. No ũhoro ũyũ nĩ wa kũhingia maandiko marĩa moigĩte atĩrĩ, ‘O ũrĩa tũrĩanagĩra irio nake nĩangarũrĩkĩte.’

¹⁹ “Ndĩramwĩra maũndũ maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hindĩ ũrĩa marĩkĩka mũrĩnjĩtikia atĩ nĩ nĩ nĩ we. ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũrĩa wothē wamũkagĩra mũndũ ũrĩa ndũmĩte nĩ nĩ mwene aamũkagĩra; na ũrĩa wothē ũnyamũkagĩra, aamũkagĩra ũrĩa wandũmire.”

²¹ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩtangĩka ngoro na akiumbũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũgunyanĩra.”

²² Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũũ gatagati-inĩ kao aaragia ũhoro wake. ²³ ũmwe wao, mũrutwo ũrĩa Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ. ²⁴ Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoro wa ũ.”

²⁵ Nake mũrutwo ũcio, agĩtĩirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũũ ũraaria ũhoro wake?”

²⁶ Jesũ agĩcokia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa nguĩhe kienyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarĩkia gũtobokia kienyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota mũrũ wa Simoni. ²⁷ Judasi aarĩkia kũria mũgate ũcio, Mũcukani akĩmũingĩra.

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “ũrĩa ũkĩrĩ gwĩka-rĩ, ika narua.” ²⁸ No gũtĩrĩ o na ũmwe warĩ metha-inĩ wataũkĩrwo nĩ gĩtĩmi kĩa Jesũ kũmwĩra ũguo. ²⁹ Na tondũ Judasi nĩwe waigaga mbeeca-rĩ, amwe magĩciiria Jesũ aamwĩraga agũre kĩa kiabataranĩtie nĩ undũ wa Gĩathi, kana aheane kindũ nĩ undũ wa arĩa athĩni.

³⁰ Nake Judasi aarĩkia kwamũkĩra mũgate ũcio, akiuma nja. Na kwarĩ ũtukũ.

Jesũ Kũratha atĩ Petero Nĩekũmũkaana

³¹ Na Judasi aarĩkia gũthĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio, nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩini wake. ³² Angĩkorwo Ngai nĩagoocithĩtio thĩini wake, Ngai nĩekũgoocithĩa Mũrũ arĩ thĩini wake mwene, na amũgoocithĩtie o narua.

³³ “Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũrĩa ndeerire Ayahudi, no taguo ngũmwĩra: Kũria ndĩrathĩĩ, inyuĩ mĩtingĩhota gũũka.

³⁴ “Ngũmũhe riathani rĩerũ: Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ. O ta ũrĩa ndĩmwendete, o na inyuĩ no nginya mwendanage mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ³⁵ Ũndũ ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mĩrĩ arutwo akwa, mũngĩendana mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”

³⁶ Simoni Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ ũgũthĩĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũria ngũthĩĩ, mĩtingĩhota kũnũmĩrĩra rĩu, no nĩmũrĩnũmĩrĩra thuutha-inĩ.”

³⁷ Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kĩĩ kĩngĩgĩria ngũrũmĩrĩre rĩu? Nĩĩ nĩngũruta muoyo wakwa nĩ ũndũ waku.”

³⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩ no ũrute muoyo waku nĩ ũndũ wakwa? Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ngũkũ itanakũga, niũringaana maita matatũ!

14

Jesũ Kũmĩrĩria Arutwo Ake

¹ “Mũtigatangĩke ngoro, mwĩhokei Ngai; o na nĩĩ mũnjĩhoke. ² Thĩĩnĩ wa nyũmba ya Baba kũrĩ na ciikaro nyingĩ; gũtangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra. Nĩngũthĩĩ kuo kũmũthondekera handũ. ³ Na ndathĩĩ na ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgĩre nĩgeetha o na inyuĩ mũkoragwo harĩa ndĩ. ⁴ Njĩra ya kũria ndĩrathĩĩ inyuĩ nĩmũmũĩ.”

Jesũ Nĩwe Njĩra ya Gũthĩĩ kũrĩ Baba

⁵ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ithuĩ tũtũĩ kũria ũgũthĩĩ, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?”

⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩĩ nĩ nĩ njĩra, na nĩ nĩ ũhoro ũrĩa wa ma, na nĩ nĩ muoyo. Gũtĩrĩ mũndũ ũkinyaga kũrĩ Baba atagereire harĩ nĩĩ. ⁷ Korwo nĩmũũmenyete kũna, no mũmenye Baba o nake. Kuuma rĩu, nĩmũmũĩ na nĩ mũmuonet!”

⁸ Filipu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tuonie Baba na ithuĩ nĩtũkũiganĩra.”

⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Filipu, ndũrĩ wamenya o na thuutha wa gũkorwo na inyuĩ ihinda iraihu ũguo? Mũndũ ũrĩa wothĩ ũnyonete nĩonete Baba. ũngĩkiuga atĩa atĩ, ‘Tuonie Baba?’ ¹⁰ Kaĩ ũtetiĩkĩtie atĩ nĩ ndĩ thĩĩnĩ wa Baba, na atĩ Baba arĩ thĩĩnĩ wakwa? Ciugo irĩa ndĩmwĩraga ti ciakwa nĩ mwene; no Baba ũrĩa ũtũũraga thĩĩnĩ wakwa, nĩwe ũraruta wĩra wake. ¹¹ Njĩtikĩai rĩria nguuga atĩ ndĩ thĩĩnĩ wa Baba, nake Baba arĩ thĩĩnĩ wakwa; kana mũgũtikĩie nĩ ũndũ wa ũira wa ciana irĩa nĩngaga. ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wothĩ ũnjĩtikĩtie, niariĩkaga maũndũ marĩa njikaga. Na nĩageeka o na maũndũ manene kũrĩ macio, tondũ ndĩrathĩĩ kũrĩ Baba. ¹³ Na ũrĩa wothĩ mũkahoooya, nĩngawĩka thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩgeetha Mũriũ arehere Baba rĩiri. ¹⁴ Mwahooya ũndũ o wothĩ thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩndĩrĩwikaga.

Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru

¹⁵ “Angĩkorwo nĩmũnyendete, nĩmũriathĩkagĩra ũrĩa ndĩmworthĩte. ¹⁶ Na nĩĩ nĩngahooya Baba, nake niakamũhe Mũteithia ũngĩ aikarage na inyuĩ nginya tene, ¹⁷ nake nĩwe Roho ũrĩa wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩĩ matingĩmwĩtikĩra tondũ matimuonaga na matimũũĩ. No inyuĩ nĩmũmũĩ nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩĩnĩ wanyu. ¹⁸ Ndikũmũtiga ta ciana cia ngoriai, nĩngũũka kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ Thuutha wa ihinda inyingĩ, thĩĩ ndĩgũcooka kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũũra muoyo. ²⁰ Mũthenya ũcio nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩĩnĩ wa Baba, na inyuĩ mũrĩ thĩĩnĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩĩnĩ wanyu. ²¹ ũrĩa wothĩ ũiguaga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete niariĩndagwo nĩ Baba, o na nĩ nĩndĩmwendaga na ndĩonithanagie kũrĩ we.”

²² Nake Judasĩ (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, “No rĩrĩ Mwathani, nĩ kĩĩ gũgũtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩĩ?”

²³ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o wothĩ ũnyendete niariĩathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake niariĩmwendaga, na nĩtũrĩkaga kũrĩ we tũtũũranagie nake. ²⁴ ũrĩa ũtaneyendete ndathĩkagĩra ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguaga ti ciakwa nĩ mwene; nĩ cia Baba ũrĩa wandũmire.

²⁵ “Maũndũ maya mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ. ²⁶ No rĩrĩ, we Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ũrĩa Baba agaathũma thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, niakamũruta maũndũ mothe na amũrĩrikanie ũrĩa wothĩ ndĩmworthĩte. ²⁷ Thayũ nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe. Ndikũmũhe thayũ ta ũrĩa ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ thĩĩ. Mũtigatangĩke ngoro kana mwĩtigĩre.

²⁸ “Inyuĩ nĩmwaiguire ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũthĩĩ na nĩngacooka njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.’ Angĩkorwo nĩmũnyendete-rĩ, no mũkene tondũ ndĩrathĩĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ mũnene kũrĩ nĩĩ. ²⁹ Ndamwĩra maũndũ macio o rĩu matanekĩka nĩgeetha rĩria magekĩka mũgeetikia. ³⁰ Ndikũmwarĩria ũhoro ũyũ ihinda iraaaya, nĩgũkorwo mũnene wa gũkũ thĩĩ niarooka. We ndarĩ na hinya wa kũnjatha, ³¹ no andũ a gũkũ thĩĩ no nginya mamenye atĩ nĩnyendete Baba, na atĩ njikaga o ũrĩa Baba anjathĩte.

“Ŭkai rĩu; nĩtũthĩĩ.

15

Mũthabibũ na Honge

¹ “Nĩĩ nĩ nĩ mũthabibũ ũrĩa wa ma nake Baba nĩwe mũrĩmĩrĩ. ² Rũhonge o ruothe rũrĩ thĩĩnĩ wakwa rũtaciaraaga niarũtemaga akarweheria. Naruo rũhonge o ruothe rũrĩa rũciaraga niarũceehaga nĩguo rũciare

maciaro maingĩ makĩria. ³ Inyuĩ o na rĩu mūrĩ atheru nĩ ūndũ wa ūhoro ūria ndimũheete. ⁴ Ikaragai thĩinĩ wakwa na nĩ nĩndĩrikaraga thĩinĩ wanyu. Gūtĩrĩ rūhonge rūngĩciara maciaro rūrĩ rwiki; no nginya rūikare thĩinĩ wa mũthabibũ. O na inyuĩ mūtĩngĩciara maciaro mūtangĩkara thĩinĩ wakwa.

⁵ “Nĩ nĩ mũthabibũ, na inyuĩ mūrĩ honge. Mũndũ angĩkara thĩinĩ wakwa na nĩ njikare thĩinĩ wake, nĩarĩciaraga maciaro maingĩ; tondũ mūtārĩ hamwe na nĩ mūtĩrĩ ūndũ mũngihota gwĩka. ⁶ Mũndũ o wothe angĩaga gũikara thĩinĩ wakwa-rĩ, atarĩ o ta rūhonge rūria rūteagwo rūkooma; honge icio nĩkunganio ciunganagio, igaikio mwaki-inĩ ikahĩa. ⁷ Mũngĩkara thĩinĩ wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare thĩinĩ wanyu, hooyai o kĩa gĩothe mũngiinda, na nĩmũkũheo kĩa. ⁸ Ūndũ ūria ūngĩgocithia Baba nĩ atĩ, mũciarage maciaro maingĩ nĩguo mwĩonanie mūrĩ arutwo akwa.

⁹ “O ta ūria Baba anyendete, ūguo noguo na nĩ ndimwendete. Rĩu-rĩ, ikaragai o wendo-inĩ wakwa. ¹⁰ Mũngĩathĩkĩra maathani makwa-rĩ, nĩmūrĩkaraga wendo-inĩ wakwa o ta ūria nĩ njathĩkĩre maathani ma Baba na ngaikara wendo-inĩ wake. ¹¹ Ndamwĩra maũndũ macio nĩguo gĩkeno gĩakwa kĩgie thĩinĩ wanyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanĩre. ¹² Riathani riakwa nĩ rĩrĩ: Endanagai inyuĩ ene, o ta ūria nĩ ndimwendete. ¹³ Gūtĩrĩ mũndũ ūrĩ wendo mĩnene kūrĩ ūyũ, atĩ mũndũ no arute muoyo wake nĩ ūndũ wa arata ake. ¹⁴ Inyuĩ mūrĩ arata akwa, mũngĩka ūria ndimwathĩte. ¹⁵ Ndigũcooka kũmwĩta ndungata, tondũ ndungata ndimenyaga ūria mũmiathi areeka; no inyuĩ ndimwĩte arata nĩgũkorwo maũndũ maria mothe ndĩrutite kuuma kūrĩ Baba nĩndimũmenyithĩte. ¹⁶ Ti inyuĩ mwathuurire, no nĩ nĩ ndamũthuurire, na ngĩmwamũra mũthĩrĩ mũgaciare maciaro, namo maciaro macio matũũre. Nake Baba niakamũhe kĩa gĩothe mũkahooya thĩinĩ wa rĩtwa riakwa. ¹⁷ Rĩrĩ nĩrĩo riathani riakwa: Endanagai.

Andũ a Thĩ Gũthũũra Arutwo

¹⁸ “Andũ a thĩ mangĩmũthũũra, menyai atĩ nĩ nĩ maambire gũthũũra. ¹⁹ Korwo mūrĩ a gũkũ thĩ, andũ a thĩ no mamwende ta mūrĩ ao. No rĩrĩ, inyuĩ mūtĩrĩ a gũkũ thĩ, no nĩndimũthuurite kuuma kūrĩ andũ a thĩ. Nĩkĩo andũ a thĩ mamũthũũre. ²⁰ Ririkanai ūhoro ūria ndamwĩre atĩrĩ, ‘Gūtĩrĩ ndungata nene gũkĩra mũmiathi.’ Angĩkorwo nĩ nĩmanyariĩre, o na inyuĩ nĩmakamũnyarira. Angĩkorwo nĩmathĩkĩre ūrutani wakwa o na wanyu nĩmakawathĩkĩra. ²¹ Nao makaamwĩka ūguo nĩ ūndũ wa rĩtwa riakwa, nĩgũkorwo matũũrĩ ūria wandũmire.

²² “Korwo ndiokire ngĩmahe ūhoro, matingĩamenyire nĩ ehĩa. No rĩu matĩrĩ na kĩgwatio nĩ ūndũ wa mehĩa mao. ²³ Mũndũ ūria ūthũũrĩte, niathũũre Baba o nake. ²⁴ Korwo ndĩkĩte gatagatĩ-inĩ kao maũndũ maria matārĩ mekwō nĩ mũndũ ūngĩ matingĩamenyire nĩ ehĩa. No rĩu nĩmonete cĩama ici, no no maathũũre na magathũũra Baba. ²⁵ No nĩgeetha kũhingio ūria kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wao atĩrĩ, ‘Nĩmathũũre hatārĩ gĩtũmĩ.’

²⁶ “Hĩndĩ rĩra Mũteithia agooka, ūria ngaamũtũmĩra kuuma kūrĩ Baba, na nĩwe Roho wa ma ūria uumaga kūrĩ Baba, we niakaheana ūira wakwa. ²⁷ Na o na inyuĩ no nginya mũkaaruta ūira, tondũ mūtũũrĩte na nĩ kuuma o kĩambĩrĩria.

16

¹ “Ndamwĩra maũndũ macio mothe nĩgeetha mũtikanae gũtiganĩria wĩtikio. ² Nĩmakamũngata thunagoci-inĩ; na ūhoro wa ma nĩ atĩ, kūrĩ hĩndĩ igũũka rĩria mũndũ o wothe ūkaamũũraga ageciiragia atĩ nĩ Ngai aratungatĩra. ³ Mageekaga maũndũ macio nĩ ūndũ matimenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha hĩndĩ iyo yakinya mũkaaririkana atĩ nĩndamwĩrite. Nĩdamwĩrĩre maũndũ macio kĩambĩrĩria-inĩ tondũ ndaari hamwe na inyuĩ.

Wĩra wa Roho Mũtheru

⁵ “Rĩu nĩngũthĩ kūrĩ ūria wandũmire. No gūtĩrĩ o na ūmwe wanyu ūranjũũria atĩrĩ, ‘Ūrathĩ kũ?’ ⁶ Mwaĩũrwo nĩ kieha nĩ tondũ nĩndamwĩra maũndũ macio. ⁷ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwagĩrĩre nĩ thĩ nĩ ūndũ wanyu. Tondũ ndaaga gũthĩrĩ, Mũteithia ndagooka kūrĩ inyuĩ. No ndaathĩrĩ, nĩngamũtũma oke kūrĩ inyuĩ. ⁸ Nake oka, niakaiguithia andũ a gũkũ thĩ ūria mahĩtĩte ūhoro-inĩ wa mehĩa, na ūhoro-inĩ wa ūthingu, o na ūhoro-inĩ wa ciira: ⁹ Nĩmahĩtĩte ūhoro-inĩ wa mehĩa, nĩgũkorwo andũ matĩnjĩtĩkĩte; ¹⁰ nĩmahĩtĩte ūhoro-inĩ wa ūthingu, nĩgũkorwo ndĩrathĩrĩ kūrĩ Baba kũria mūtangĩcooka kũnyona; ¹¹ na nĩmahĩtĩte ūhoro-inĩ wa ciira tondũ mĩnene wa gũkũ thĩ nĩarĩkĩte gũtũrwo ciira.

¹² “Ndi na maũndũ mangĩ maingĩ ma kũmwĩra, makĩria ya maria mũngihota kũmĩrĩria rĩu. ¹³ No rĩrĩ, Roho Mũtheru ūcio wa ma oka, niakamũtongoria ūhoro-inĩ ūria wa ma wothe. Ndaakaaragia ūhoro wake mwene; akaaragia ūhoro wa maũndũ maria aigũte, ningĩ niakamwĩre ūhoro wa maũndũ maria magooka thuutha. ¹⁴ Nĩakangoocithia nĩgũkorwo niakamũmenyithia ūhoro wakwa ūria arutĩte kuuma kūrĩ nĩ. ¹⁵ Maũndũ mothe ma Baba nĩ makwa. Nĩkĩo ndamwĩra atĩ Roho niakamũmenyithia ūhoro wakwa ūria arutĩte kuuma kūrĩ nĩ, mũũmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona.”

Kĩeha kĩa Arutwo nĩ Gĩgũtuĩka Gikeno

¹⁷ Amwe a arutwo ake makiũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na ningĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’, ningĩ atĩ ‘Tondũ ndĩrathĩrĩ kūrĩ Baba?’” ¹⁸ Magĩthĩrĩ na mbere kũũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Kahinda kanini?’ Ithũrĩ tũtiramenya ūria aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria ūhoro ūcio, nĩ ūndũ ūcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũrania mũũronia ūria ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na ningĩ

thutha wa kahinda kanini nīmūkūnyona?”²⁰ Ngūmwīra atīrī na ma, mūkaarīra na mūcakae rīrīa andū a thī marakena. Inyuī mūkanyitwo nī kieha, no kieha, kīanyu nīgikagarūrūka gītūike gīkeno.²¹ Mūdū-wa-nja agīciara nīakoragwo na ruo tondū hīndī yake nī nginyu; no aarīkia gūciara kaana, akariganīrwo nī ruo nī ūndū wa gūkena nīgūkorwo kaana nī gaaciarwo gūkū thī.²² O na inyuī noguo: Rīu nī ihinda rīanyu rīa kieha, no nīngamuona rīngī na nīmūgakena, na gūtīrī mūdū o na ūmwe ūkaamūtunya gīkeno kīu.²³ Mūthenya ūcio wakinya mūtīgacooka kūnjūūria ūndū o na ūrīkū. Ngūmwīra atīrī na ma, Baba nīakamūhe kīrīa gīothe mūkaahooya thīinī wa rītwa rīakwa.²⁴ Nginyagia rīu mūtīrī mwahooya ūndū thīinī wa rītwa rīakwa. Hooyai na nīmūkūheo, nīguo gīkeno kīanyu gīkinyanīre.

²⁵ “O na gūtūika ngoretwo ngīaria na ngerekano-rī, hīndī nīroka rīrīa itagacooka kūmwarīria na nījra īyo, no ngaamwīraga ūhoro wa Baba itekūhithīrīra.²⁶ Mūthenya ūcio nīmūkaahooya thīinī wa rītwa rīakwa. Ndiroiga atī nīngahooyaga Baba ithenya rīanyu.²⁷ No rīrī, Baba we mwene nīamwendete, nīgūkorwo inyuī nīmūnyendete, na nīmūtīkītīe atī ndoimire kūrī Ngai.²⁸ Nīi ndoimire kūrī Baba, ngīuka gūkū thī; na rīu nīnguuma gūkū thī, njooke kūrī Baba.”

²⁹ Hīndī īyo arutwo a Jesū makiuga atīrī, “Rīu nīūratūhe ūhoro wega, ūtekwaria na ngerekano.³⁰ Rīu nītwarenaya atī wee nīūū maūdū mothe, na atī o na ndūbataire mūdū o na ūrīkū akūūrie ciūria. Ūhoro ūcio nīwatūma twītīkie atī woimīte kūrī Ngai.”

³¹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Rīu nīmwetīkia!³² No hīndī nīroka, na nīnginyu, rīrīa mūkahurunjūka, o mūdū athī gwake mūci. Mūkaandiga ndī nyiki, nīgūkorwo Baba arī hamwe na nīi.

³³ “Ndamwīra maūdū macio nīgeetha mūgīe na thayū thīinī wakwa. Gūkū thī nīmūrīonaga thīina. No ūmīrīria! Nīi nīndooretie thī.”

17

Jesū Kwīhoera

¹ Jesū aarīkia kuuga maūdū macio, agītiira maitho akīrora na igūrū, akihooya, akiuga atīrī:

“Baba hīndī nī nginyu. Goocthia Mūrūguo, nīguo nake Mūrūguo akūgocithie.² Nīgūkorwo nīmūheete ūhoti wa gwatha andū othe, nīguo arīa othe ūmūheete amahe muoyo wa tene.³ Na rīu ūyū nīguo muoyo wa tene na tene: Atī makūmenye, o Wee Ngai ūria wa ma, na mamenye Jesū Kristū, ūria ūtūmīte.⁴ Nīngūgocithītie gūkū thī na ūndū wa kūrīkia wīra ūria waheire ndute.⁵ Na rīu Baba, ngoocithia ndī mbere yaku na riiri ūria ndaari naguo hamwe nawe o mbere thī itaanaga.

Jesū Kūhoera Arutwo ake

⁶ “Nīnguūriirie andū arīa waheire gūkū thī rītwa rīaku. Acio maarī aku; nawe ūkīthe o, nao nīmathīrie kiugo giaku.⁷ Na rīu nīmamenyete atī indo iria ciothe ūheete ciūmīte kūrī wee.⁸ Nīgūkorwo nīndamaheire ciugo iria waheire, nao magīciitīkīra. Nīmamenyire hatarī nganja atī ndoimire kūrī wee, na magītīkia atī wee nīwe wandūmire.⁹ Acio nīo ndīrahoera. Ndirahoera andū a gūkū thī, no ndīrahoera arīa ūheete, nīgūkorwo nī aku.¹⁰ Kīrīa gīothe ndī nakīo nī giaku, na kīrīa gīothe ūrī nakīo nī giakwa. Naguo ūgooci nīūūkite kūrī nīi nī ūndū wao.¹¹ Ndigūkara gūkū thī rīngī, no-o marī o gūkū thī, na nīi ndīroka kūrī wee. Baba Mūtheru, magītīre na ūhoti wa rītwa rīaku, rītwa rīrīa waheire, nīgeetha matūike ūmwe o ta ūria ithūi tūrī ūmwe.¹² Rīrīa ndīraari nao, nīndīramagitagīra na ngamamenyerera na rītwa rīu waheire. Gūtīrī o na ūmwe ūūrite o tīga ūria wathīrīrwo kwanangwo nīguo Maandiko mahingio.

¹³ “Rīu ndīroka kūrī wee, no maūdū maya ndīroiga ndī o gūkū thī, nīguo maiyūrwo nī gīkeno giakwa kīrī gīkinyanīru kūna thīinī wao.¹⁴ Nīndīmaheete kiugo giaku, nao andū a gūkū thī makamathūūra, nīgūkorwo o ti a gūkū thī rīngī, o ta ūria nīi itarī wa gūkū thī.¹⁵ Ihooya rīakwa ti ūmarute gūkū thī, no nī atī ūmagitagīre kuuma kūrī ūria mūūru.¹⁶ O ti a gūkū thī, o ta ūria o na nīi itarī wakuo.¹⁷ Maamūre, ūmatherie na ūhoro ūria wa ma; ūhoro waku nīguo ūhoro wa ma.¹⁸ O ta ūria wandūmire gūkū thī, na nīi noguo ndamatūma kūrī andū a gūkū thī.¹⁹ Ndiitheretie nī ūndū wao, nīguo o nao matherio kūna nī ūhoro ūria wa ma.

Jesū Kūhoera Etikia othe

²⁰ “Nīngī to aya oiki ndīrahoera. Ndirahoera o na arīa angī makaanjītīkia nī ūndū wa ndūmīrīri ya aya,²¹ nīguo othe matūike ūmwe Baba, o ta ūria we ūrī thīinī wakwa na nīi ndī thīinī waku. O nao marogīa thīinī witū nīgeetha andū a gūkū thī metīkie atī nīwe ūndūmīte.²² Nīndīmaheete riiri ūria waheire, nīguo matūike ūmwe o ta ūria ithūi tūrī ūmwe,²³ nīi ndī thīinī wao, nawe ūrī thīinī wakwa. Marotuika ūmwe kūna, nīgeetha andū a gūkū thī mamenye atī nīwe wandūmire, na atī nīūmendete o ta ūria ūnyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda arīa ūheete makorwo na nīi harīa ndī na mone riiri wakwa, riiri ūria ūlūheete nī ūndū nīwanyendete thī itanombwo.

²⁵ “Baba Mūthingu, o na gūtūika andū a gūkū thī matikūū-rī, nīi nīngūūi, nao nī mōi atī nīwe ūndūmīte.²⁶ Nīngūmenyithanītie kūrī o, na nīngūkīrīrīria gūkūmenyithania, nīgeetha wendani ūria ūnyendete naguo ūikarage thīinī wao na nīguo o na nīi mwene ngoragwo thīinī wao.”

18

Jesū Kūnyitwo

¹ Jesu aarikia kũhooya, agĩthiĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũ ga Kidironi. Mũrimo ũcio ũngĩ nĩ haarĩ na mũgũnda wa mitamaiyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake.

² Na rĩrĩ, Judasi, ũria wamũkũnyaniĩre, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesu nĩacemanagĩria ho kaingĩ na arutwo ake. ³ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthiĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesu nĩ ũndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akiumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

⁵ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesu wa Nazarethi.”

Nake Jesu akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkũnyaniĩre aarũngĩ hau hamwe nao.) ⁶ Rĩria Jesu aameerire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we,” magĩcooka na thuutha makĩgũa thĩ.

⁷ O rĩngĩ Jesu akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesu wa Nazarethi.”

⁸ Jesu akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ nĩ we. Akorwo nĩ nĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathiĩ.” ⁹ Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoru ũria aarĩtie ũhinge, rĩria oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtĩrĩ o na ũmwe wao ndeete.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrio kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene. (Ndungata iyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesu agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩria Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyũira?”

Jesu Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ iyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesu. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwara kwa Anasi, ũria warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene mwaka ũcio. ¹⁴ Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe.

Petero Gũkaana Jesu Ihinda rĩa Mbere

¹⁵ Simoni Petero marĩ na mũrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesu. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩooĩ nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, agĩtwarana na Jesu kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. ¹⁶ No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mũrutwo ũcio ũngĩ, woio nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, agĩcooka, akĩaria na mũĩritũ ũria warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonyia Petero.

¹⁷ Nake mũĩritũ ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcooka agikiuga atĩrĩ, “Aca, ndĩrĩ ũmwe wao.”

¹⁸ Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigĩciĩrie mwaki ũria ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mũnene kũũria Jesu Ciũria

¹⁹ Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene oragia Jesu ũhoru wa arutwo ake na ũhoru wa ũrutani wake.

²⁰ Nake Jesu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ njariĩre andũ othe a thĩ itarĩ ũndũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũria Ayahudi othe macemanagia. Ndirĩ ũndũ njaragia na hitho. ²¹ ũranjũria ũguo nĩkĩ? ũria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũria ndanoiga.”

²² Rĩria Jesu oigire ũguo, ũmwe wa thigari irĩa ciarĩ hau akĩmũgũtha rũhĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene?”

²³ Nake Jesu akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩndoiga ũũru-rĩ, heana ũira wa ũũru ũcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoru wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?” ²⁴ Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene.

Petero Gũkaana Jesu rĩa Keerĩ na rĩa Gatatũ

²⁵ O hĩndĩ iyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, “Aca, ndĩrĩ ũmwe wao!”

²⁶ Ndungata ũmwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũria Petero aatinĩtie gũtũ, ikĩmũũria atĩrĩ, “Na gĩthĩ nĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mitamaiyũ?” ²⁷ O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ iyo ngũkũ igĩkũga.

Jesu Mbere ya Pilato

²⁸ Ningĩ Ayahudi makĩruta Jesu gwa Kaiafa makĩmũtwara gũikaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ iyo kwarĩ rũciĩni tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatooĩyire gũikaro kũu; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũria giathiĩ kĩa Bathaka. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akiuma akĩmakora kũu nja akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?”

³⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Atangĩrĩ muuni watho-rĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we.”

³¹ Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Kĩmuoei inyũ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makĩregana na ũhoru ũcio, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtĩrĩ na rũũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ.” ³² Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo irĩa Jesu aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩa agaakua ihingio.

³³ Pilato agĩcooka agĩtoonya gĩikaro kiu kĩa Barũthi, agĩta Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, “Ūcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrite ũhoro wakwa?”

³⁵ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndikĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene nĩo makũneanite kũrĩ nĩ. Nĩ atĩa wĩkĩte?”

³⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa nicingĩndũrĩre ndikanyitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

³⁷ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ūndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwarĩa ma kuuga atĩ nĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njiarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoro ũrĩa wa ma. Mũndũ o wothĩ ũrĩ mwena wa ũhoro wa ma nĩathikagĩrĩrĩa.”

³⁸ Nake Pilato akĩmũuria atĩrĩ, “Ūhoro wa ma nĩ ũrĩkũ?” Aarĩkia kũuria ũguo akiuma nja o rĩngĩ agĩthĩ kũrĩ Ayahudi akĩmeera atĩrĩ, “Ndirona gĩtũmi gĩa kũmũthitangĩra. ³⁹ No nĩngĩ nĩ mũtugo wanyu hĩndĩ ya Bathaka ndĩmuohorere mũndũ ũmwe. Nĩmũkwenda ndĩmuohorere ‘mũthamaki wa Ayahudi?’”

⁴⁰ Nao makĩanĩrĩra, magĩcooka atĩrĩ, “Aca, tũtikwenda ũcio! Tuohorere Barabai!” Na rĩrĩ, Baraba ũcio aarĩ mũtunyani.

19

Jesũ Gũtuĩrwo kwambwo Mũti-Igũrũ

¹ Hĩndĩ iyo Pilato akĩoya Jesũ, akĩmũhũrithia iboko. ² Nacio thigari igĩtuma thũmbĩ ya mũigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe, na ikĩmũhumba kanjũ ya rangi wa ndathi, ³ igathiaga hari we o ihinda kwa ihinda, ikamũnyũrũragia ikiugaga atĩrĩ, “Ngeithi, mũthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamũgũthaga ũthiũ na hĩ.

⁴ O rĩngĩ Pilato akiuma nja, akĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ nĩ ndionete ūndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.” ⁵ Rĩrĩa Jesũ oimire nja ekĩrite thũmbĩ iyo ya mũigua na ehumbĩte kanjũ iyo ya rangi wa ndathi-rĩ, Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ nĩ ũyũ!”

⁶ Rĩrĩa athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mwambithie mũti-igũrũ! Mwambithie mũti-igũrũ!”

No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoei mũmwambe mũti igũrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoro wakwa, ndirona ūndũ o na ũrĩkũ angĩthitangĩrwo.”

⁷ Nao Ayahudi makiuga magwatiĩrie atĩrĩ, “Ithui nĩtũrĩ watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue, tondũ nĩetuĩte Mũrũ wa Ngai.”

⁸ Rĩrĩa Pilato aigũire ũguo, agũtigĩra mũno makĩria, ⁹ agĩcooka thĩnĩ na nyũmba iyo ya ũthamaki. Nĩngĩ akũria Jesũ atĩrĩ, “Wee-rĩ, uumĩte kũ?” Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. ¹⁰ Pilato akĩmũuria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũrega kũnarĩrĩa? Kaĩ ũtooi ndĩ na ũhoti wa gũkuohorithia, kana wa gũkwambithia mũti igũrũ?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ndũngĩrĩ na ũhoti igũrũ riakwa korwo ndũheetwo guo kuuma igũrũ. Nĩ ūndũ ũcio ũrĩa ũũneanire kũrĩwe nĩwe ũrĩ na mehĩa marĩa manene.”

¹² Kuuma hĩndĩ iyo, Pilato akĩgeria kuohora Jesũ, no Ayahudi magĩthĩ na mbere kwanĩrĩra atĩrĩ, “Ūngĩrekereria mũndũ ũyũ, wee ndũrĩ mũrata wa Kaisari. Mũndũ o wothĩ wĩtuaga mũthamaki nĩamenete Kaisari.”

¹³ Rĩrĩa Pilato aigũire ũguo-rĩ, akiumia Jesũ nja, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa mũtuanĩrĩ ciira handũ hoĩkaine ta “Harĩa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kĩhibirania Gabatha). ¹⁴ Kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩrĩa rĩa Kiumia gĩa Giathi kĩa Bathaka; na kwarĩ ta thaa thita.

Nake Pilato akĩra Ayahudi atĩrĩ, “Ūyũ mũthamaki wanyu.”

¹⁵ No-o makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mũti-igũrũ!”

Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nyambithie Mũthamaki wanyu?”

Nao athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene magĩcookia atĩrĩ, “Ithui tũtĩrĩ mũthamaki ũngĩ tĩga Kaisari.”

¹⁶ Mũthia-inĩ Pilato akĩmũneana kũrĩ o nĩguo akambwo mũti-igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũti-Igũrũ

Nacio thigari ikĩnyĩta Jesũ. ¹⁷ Na ekuũire mũtharaba wake agĩthĩ nginya harĩa heetagwo “Ha Ihĩndĩ rĩa Mũtwe” (na no ho hetagwo na Kĩhibirania, Gologotha). ¹⁸ Hau nĩho maamwambire, na hamwe nake makĩamba andũ angĩ eerĩ, ũmwe mwena ũmwe na ũcio ũngĩ mwena ũcio ũngĩ; nake Jesũ arĩ gatagatĩ.

¹⁹ Nake Pilato akĩandikithia kĩaũ na gĩkĩhũrĩrwo mũtharaba-inĩ. Nakĩo kĩandikĩtwo atĩrĩ, JESŪ WA NAZARETHI, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ²⁰ Nao Ayahudi aingĩ magĩthoma maandiko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa Jesũ aambĩrwo haarĩ hakuhĩ na itũura rĩu inene, nakĩo kĩaũ kiu kĩandikĩtwo na Kĩhibirania, na Kilatini, na Kiyunani.* ²¹ Nao athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene a Ayahudi makĩra Pilato atĩrĩ, “Tĩga kwandĩka ‘Mũthamaki wa Ayahudi’ no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi.”

²² Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūguo ndandika nĩndandika.”

²³ Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake, igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ yatigarire. Nguo iyo ndiarĩ na rĩtumo, yatumĩtwo kuuma igũrũ nginya thĩ rĩ o taama ũmwe.

²⁴ Nacio ikĩrĩra atĩrĩ, “Nĩtũtĩgei kũmĩtarũra; rekei tũmĩcuukĩre mĩti nĩguo tũmenye ũrĩa ũgũthĩ nayo.” Gwekĩkire ũguo nĩguo Maandiko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ,

* 19:20 Rũthiomi rwa Asuriata rwarĩ rĩmwe rwa thĩomi irĩa Ayahudi maaragia, na Kĩhibirania, na Kilatini, o hamwe na Kiyunani.

“Maagayanire nguo ciakwa,
na magĩcuukĩra kanjũ yakwa mĩtĩ.”

Ūguo nĩguo thigari ciekire.

²⁵ Hakuhi na mũtharaba wa Jesũ niho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa, na Mariamu Mũmagidali. ²⁶ Rĩria Jesũ onire nyina na mũrutwo ũria endete marũngĩ hakuhi nake, akĩra nyina atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo,” ²⁷ agĩcooka akĩra mũrutwo ũcio atĩrĩ, “Ūcio maitũguo.” Kuuma hĩndĩ iyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthĩ gĩtũũra mũciĩ kwa mũrutwo ũcio.

Gũkua kwa Jesũ

²⁸ Thuutha ũcio, Jesũ amenya atĩ maũndũ mothe nĩmathira, na nĩguo Maandiko mahinge, akiuga atĩrĩ, “Nĩnyootĩ.” ²⁹ Hau nĩ haarĩ na cuba yarĩ na thiki, nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji iyo rũthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩrĩra kanua-inĩ ka Jesũ. ³⁰ Hĩndĩ irĩa Jesũ aamikundire, akiuga atĩrĩ, “Ūhoro niwathira.” Na oiga ũguo, akiĩnamia mũtwe, agĩtuĩkana.

³¹ Na rĩrĩ, kwarĩ mũthenya wa lhaarĩria wa Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ wa mwanya. Na tondũ Ayahudi matiendaga mĩrĩ iyo itigwo mũtharaba-inĩ hĩndĩ ya Thabatũ, makĩũria Pilato aathane atĩ andũ acio maambĩtwo moinwo magũrũ, na mĩrĩ yao iĩcuurũrio. ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩthĩrĩ ikiuna magũrũ ma mũndũ wa mbere ũria mambaniĩrio na Jesũ na igĩcooka ikiuna ma ũcio ũngĩ. ³³ No rĩria maakinyire harĩ Jesũ na makĩona atĩ nĩarikĩtie gũkua, makĩaga kuuna magũrũ make. ³⁴ Handũ ha ũguo-rĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na itimĩ, na o rĩmwe hakiura thakame na maai. ³⁵ Nake mũndũ ũria wonire maũndũ macio nĩarutite ũira, nagu ũira wake nĩ wa ma. We nĩoo atĩ aaragia ũhoro wa ma, na oimbũragia nĩgeetha o na nyũĩ mwĩtikie. ³⁶ Namo maũndũ macio meekikire nĩgeetha Maandiko mahinge maria moigite atĩrĩ, “Gũtirĩ hĩndĩ o na rĩmwe rĩake rikoinwo.” ³⁷ O na nĩngĩ no harĩ Maandiko mangĩ moigite atĩrĩ, “Makeerorera mũndũ ũria maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesũ

³⁸ Thuutha ũcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩra na hitho tondũ wa gwiĩgĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthĩrĩ agĩkua mwĩrĩ ũcio. ³⁹ Maathĩre na Nikodemo, ũria wathiĩte kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo agĩtwara mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mũtukanio iyo mĩnangi wega, kũringana na mũtugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesũ aambĩrwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩĩni wa mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, irĩa itakoretwo iĩgĩtwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ũmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa lhaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na nĩngĩ nĩ ũndũ mbĩrĩra iyo yarĩ o hakuhi-rĩ, makĩga Jesũ ho.

20

Mbĩrĩra Theri

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩra kiumia rũciĩni tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩria rĩari mũromo-inĩ rĩrĩ rieherie. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩrĩ ateng'ereke kũrĩ Simoni Petero na mũrutwo ũria ũngĩ, ũria Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmarutite Mwathani mbĩrĩra-inĩ, na tũtũrĩ harĩa mamũigĩtel’”

³ Nĩ ũndũ ũcio Petero na mũrutwo ũcio ũngĩ makĩumagara marorete mbĩrĩra-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng'era, no mũrutwo ũcio ũngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-inĩ mbere. ⁵ Akĩĩnamĩrĩra, na akĩrora thĩĩnĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maĩge thĩ, no ndaatoonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ũria warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩra thĩĩnĩ. Akĩona mataama ma gatani maĩgĩtwo hau, ⁷ o hamwe na gĩtambaya kĩria Jesũ ohetwo mũtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjitwo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ũcio mũrutwo ũcio ũngĩ, ũria wakinyite mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩĩnĩ. Akĩona na agĩũtikia. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ iyo matiakoretwo mataũkĩrwo nĩ Maandiko atĩ Jesũ nĩari ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

Jesũ Kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩĩnũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩraga-rĩ, akiĩnamĩrĩra, akĩrora mbĩrĩra thĩĩnĩ, ¹² akĩona araike eerĩ marĩ na nguo njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waĩgĩtwo, ũmwe agaikara mũtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaikara magũrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩkũrĩria?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndiũ harĩa mamũigite.” ¹⁴ O hĩndĩ iyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩkũrĩria? Nũũ ũracaria?”

Mariamu agĩĩcĩria atĩ ũcio aarĩ mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, akorwo nĩwe ũmweheretie nĩĩra harĩa ũmũigite nĩguo thĩĩ ngamuo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmwĩra, “Mariamul’”

Nake akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, “Raboni!” (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

¹⁷ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ ndirĩ ndĩrambata thĩĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩĩ kũrĩ arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thĩĩ kũrĩ Baba, na nowe lthe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

¹⁸ Mariamu Mūmagidali agĩthĩ kūrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoro, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrite maĩndũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwai-inĩ wa mũthenya ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango irĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁰ Aarikia kuuga ũguo akĩmoonĩa moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma.” ²² Na oiga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru. ²³ Arĩa othe mwarekera mehĩa mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekagĩra, matĩrĩrekagĩrwo.”

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. ²⁵ Tondũ ũcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Ittoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kiara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩitĩkia ũhoro ũcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtuĩka mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁷ Agĩcooka akĩĩra Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku hah! rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ũgũkie mbaru-inĩ ciakwa. Tiga kũgĩa na nganja, itĩkia.”

²⁸ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wetikia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metikagia matonetete.”

³⁰ Jesũ nĩaringire ciama ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, irĩa itaandikĩtuo Ibuku-inĩ rĩrĩ. ³¹ No rĩrĩ, ici ciandikĩtuo nĩgeetha mwĩtikie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ũndũ wa gwĩtikia mũgĩe na muoyo thĩinĩ wa rĩitwa riake.

21

Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki

¹ Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akiumĩrĩra arutwo ake irĩa-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: ² Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na arĩu a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. ³ Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩi ndathĩi gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩi nawe.” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, magĩtoonya marikabu, no ũtukũ ũcio matĩrĩ kindũ maagwatirire.

⁴ Rũciinĩ tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

⁵ Nake akĩmeeta akĩmoonĩa atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũgwatĩtie thamaki?”

Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Aca.”

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikia! wabu mwena wa ũrio wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

⁷ Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ eendete akĩĩra Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aiguirie mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩtoha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maa-inĩ. ⁸ Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmĩrĩra na marikabu maguucĩtie wabu yũyũrite thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩina rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. ⁹ Maarikia kuumĩria marikabu, makĩona mwaki wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkire riiko, na mũgate.

¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia irĩa mwagwatia.”

¹¹ Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguucia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrite thamaki irĩa nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ũguo, wabu ũcio ndwatuĩkire. ¹² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai mwĩgagũre.” Hatĩrĩ o na ũmwe wa arutwo acio wamũĩrĩrie atĩrĩ, “Nĩwe ũ?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani.

¹³ Nake Jesũ agĩthĩi, akĩoya mũgate akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o nacio. ¹⁴ Rĩrĩ nĩrio rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

Jesũ Gũcookia Petero

¹⁵ Nao maarĩkia kũria, Jesũ akĩũria Simoni Petero atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, na ma ti-itherũ nĩũnyendete gũkĩra aya?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Iĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga tũgondu twakwa gĩa kũria.”

¹⁶ Nĩngĩ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, ti-itherũ nĩũnyendete?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Iĩ Mwathani, wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩithagia ng’ondũ ciakwa.”

¹⁷ Agĩcooka akĩmũũria hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Simoni mũrũ wa Jona, nĩũnyendete?”

Nake Petero akĩũgua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ aamũĩrĩrie hĩndĩ ya gatatũ atĩrĩ, “Nĩũnyendete?” Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, wee nĩũũ maĩndũ mothe; wee nĩũũ atĩ nĩngwendete.”

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Heaga ng’ondũ ciakwa gĩa kũria.” ¹⁸ “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, rĩrĩa warĩ mwĩthĩ nĩwehumbaga nguo, ũgathĩi kũria ũkwenda; na rĩrĩa ũgaakũra, nĩũgatambũrũkia moko, nake mũndũ ũngĩ

nīagakūhumba nguo, acooke agūtware kūrīa ūtekwenda gūthīi.” ¹⁹ Jesū oigire ūguo nīgeetha onanie gīkuū kīrīa Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agīcooka akīmīwīra atīrī, “Nūmīrīra!”

²⁰ Nake Petero eehūgūra akīona mūrutwo ūrīa Jesū endete amarūmīrīre. (Ūcio nī ūrīa wetiranītie na Jesū rīrīa marīaga irio cia hwaī-inī, na nowe wamūūrītie atīrī, “Mwathani, nūū ūcio ūgūgūkunyaīra?”) ²¹ Na rīrīa Petero aamuonire-rī, akīūria atīrī, “Mwathani, nake mūdū ūyū ūhoru wake nī atīa?”

²² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ingīenda atūūre muoyo nginya rīrīa ngacooka-rī, ūcio ūkīrī ūhoru waku? Wee no nginya ūnūmīrīre.” ²³ Nī ūndū wa ūguo-rī, mūhuhu ūkīhunja thīīnī wa ariū na aarī a lthe witū gūkīrwo atī mūrutwo ūcio ndagakua. No Jesū ndoigīte atī ndagakua; ūrīa oigīte no atī, “Ingīenda atūūre muoyo nginya rīrīa ngacooka-rī, ūcio ūkīrī ūhoru waku?”

²⁴ Mūrutwo ūcio nīwe ūrī na ūira wa maūdū maya mothe, na nowe ūmaandīkīte. Na ithuī nītūūī atī ūira wake nī wa ma.

²⁵ Jesū niekire maūdū mangī maingī. Korwo mothe nīmandīkirwo-rī, ngwīgereria atī o na thī yothe ndīngīganīra mabuku marīa mangīandīkwo.

ATŪMWŌ

Jesū Kuoywo Athii Igūrū

¹ Thīinī wa ibuku riakwa rīa mbere, wee Theofilo-rī, nīndakwandikīire maūndū mothe marīa Jesū aambiriire gwika na kūrutana ² nginya mūthenya ūrīa oirwo agītwarwo igūrū thuutha wa kūhe atūmwō arīa aathuurite mawatho na ūndū wa Roho Mūtheru. ³ Thuutha wa kūnyariirika gwake, akīionania kūrī andū acio na akiheana imenyithia nyingī cia kuonania atī aarī muoyo. Nīamoimīriire ihinda rīa mīthenya mīrongo īna, na akīaria ūhoro ūkonīi ūthamaki wa Ngai. ⁴ Hīndī īmwe, rīrīa aarīanagīra nao, nīamathire, akīmeera atīrī: “Mūtikoime Jerusalemu, no etererai kīheo kīrīa lthe witū eeranīire, o kīrīa inyuī mwanagua ngīaria ūhoro wakīo. ⁵ Nīgūkorwo Johana aabatithanagia na maaī, no inyuī mūrībatithio na Roho Mūtheru mīthenya mīngī itaanathira.”

⁶ Nī ūndū ūcio rīrīa maagomanire hamwe makīmūuria atīrī, “Mwathani, ihinda rīrī nīrīo ūgūcookeria andū a Isiraeli ūthamaki wao?”

⁷ Nake akīmeera atīrī: “Tī ūhoro wanyu kūmenya ciathī o na kana mahinda marīa lthe witū atuīte na ūhoti wake mwene. ⁸ No nīmūrīheo hinya rīrīa Roho Mūtheru arīuka igūrū rīanyu; na inyuī nīmūgatuika aira akwa thīinī wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thī.”

⁹ Aarīkia kuuga ūguo, akīoywo na igūrū o meroreire, narīo itu rikīmūhumbīra magītiga kūmuona rīngī.

¹⁰ O hīndī iyo maikarīte macūthīrīire mūno akīambata matu-inī-rī, o rīmwe andū eerī mehumbite nguo njerū makīrūgama o hau maarī. ¹¹ Makīmooria atīrī, “Andū aya a Galili, * mūrūgamite haha mūcūthīrīire igūrū nīkī? Jesū o ro ūcio, ūrīa weherio harī inyuī aatwarwo igūrū-rī, agaacooka o ro ūguo mwamuona agīthīi.”

Mathia Gūthuurwo Acooke Ithenya rīa Judasi

¹² Hīndī iyo magīcooka Jerusalemu moimite Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū,[†] mūigana wa rūgendo rūrīa rūngīathīrwo mūthenya wa Thabatū kuuma itūūra inene. ¹³ Rīrīa maakinyire, makīambata nyūmba ya igūrū rīrīa maikaraga. Nao andū arīa maarī ho maarī Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mūrū wa Alufayo, na Simoni Mūzelote, na Judasi mūrū wa Jakubu. ¹⁴ Othe makīnyīitāira hamwe, makīrūmanīrīria kūhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesū, o na arīu a nyina na Jesū.

¹⁵ Na rīrī, matukū-inī macio Petero akīrūgama gatagatī-inī ka andū arīa meetikītie (gīkundi kīa andū ta igana rīa mīrongo tīrī), ¹⁶ akiuga atīrī, “Arīu na aarī a lthe witū, Maandiko no nginya mangīahingire marīa Roho Mūtheru aarīre tene na kanua ka Daudi ūhoro ūkonīi Judasi, ūrīa watongorīre andū arīa maanyīitire Jesū. ¹⁷ Aarī ūmwe witū na nīagwatanagīra na ithuī ūtungata-inī ūyū.”

¹⁸ (Judasi nīagūrīre gīthaka na kīheo kīrīa aamūkīrīre nī ūndū wa waganu wake. Nake akīgūa gīthaka-inī kīu na mūduru, nayo nda yake igītathūka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andū othe a kūu Jerusalemu makīgūa ūhoro ūcio, na nī ūndū ūcio magītita gīthaka kīu na rūthiomi rwao Ekiladama, ūguo nī kuuga, Gīthaka kīa Thakame.)

²⁰ “Nīgūkorwo nī kwandikītwo ibuku-inī rīa Thaburi atīrī,

“Mūcīi wake ūrokira ihoorū;

kūroaga mūdū wa gūtūūra kuo,’

ningī gūkaandikwo atīrī,

“Ūtongoria wake ūrooywo nī mūdū ūngī.’

²¹ Nī ūndū ūcio nī kwagīrīire gūthuurwo mūdū ūmwe kuuma kūrī andū arīa makoretwo marī hamwe na ithuī ihinda rīothe rīrīa Mwathani Jesū aaceeraga na ithuī, ²² kwambīrīria hīndī ya ūbatithio wa Johana nginya hīndī rīrīa Jesū oirwo akīambata akīehera harī ithuī. Nīgūkorwo mūdū ūmwe wa aya no nginya atuīke mūira hamwe na ithuī ūhoro-inī wa kūrīuka gwake.”

²³ Nī ūndū ūcio makīrūgamia andū eerī, Jusufu ūrīa wetagwo Barasaba[‡] (na no oikaine ta Jusito), na Mathia. ²⁴ Magīcooka makīhooya makiuga atīrī, “Mwathani, wee nīūū ngoro ya mūdū wothe. Tuonie nūū wa aya eerī ūthuurite ²⁵ nīguo oe ūtungata ūyū wa gūtūika mūtūmwō, ūrīa Judasi aatigire nīguo athīi kūrīa kūrī gwake.” ²⁶ Magīcooka magīcuuka mīti, nāguo mūtī ūkīgūwīra Mathia; nī ūndū ūcio akīongererwo harī atūmwō acio ikūmi na ūmwe.

2

Roho Mūtheru Gūka Hīndī ya Bendegothito

¹ Hīndī rīrīa mūthenya wa Bendegothito * wakinyire-rī, acio othe magīkorwo maarī handū hamwe. ² Na o rīmwe mūgambo ta wa rūhuho rūnene rūkūhurutana na hinya ūgūka kuuma igūrū, ūkīyūra nyūmba yothe rīrīa maaikarīte. ³ Makīona kindū gātārīi ta nīnīmī cia mwaki iria ciagayūkanīte igīkara igūrū rīa

* 1:11 Arutwo a Jesū othe moimite Galili tiga o Judasi, no hīndī īno nīeyūragīte.

† 1:12 Kīrīma gīkī kīarī gatagatī ka Jerusalemu na

Bethania. Bethania matietikīrītio gūthīi rūgendo rūrīahu mūthenya wa Thabatū. ‡ 1:23 Barasaba nī kuuga “Mūrū wa Thabatū.” *

2:1 Bendegothito nī kuuga “mīrongo itano” (Alaw 23:16) tondū gīathi kīu gīokaga mūthenya wa mīrongo itano kuuma kiumia kīa Bathaka.

mündū o mündū. ⁴ Othe makīyūrio Roho Mūtheru na makīambīrīria kwaria na thiomī ingī o ta ūrīa Roho aamahothirīe.

⁵ Na rīrī, kūu Jerusalemu nī gwaikaraga Ayahudi etigīri Ngai kuuma ndūrīrī-inī ciothe cia thī. ⁶ Rīrīa maiguire mūgambo ūcio, gikundi kia andū gīgicookanīrīa kīgegete, tondū o mündū aamaiguaga makīaria na rūthiomī rwake kīūmbe. ⁷ Nao makīgega mūno, makīūrania atīrī, “Githī andū aya othe maraaria ti andū a Galīlī?” ⁸ Nī kīrātūma mündū o mündū witū amaigue makīaria na rūthiomī rwa kūrīa aaciarīrwo? ⁹ Andū a Parithi, na a Media, na a Elamu; o na andū arīa matūūruga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mīena ya Libia irīa irī gūkuhī na Kurene, na ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andū arīa meegarūrīte magatuika Ayahudi); na andū a Kirete, na a Arabia, tūramauaga makīaria na thiomī ciitū ūhorō wa magegania ma Ngai!” ¹² Mamakīte na makagega makīūrania atīrī, “Ūū nī kuuga atīa?”

¹³ Amwe ao, o na kūrī ūguo, nīmamathirīkirie, makiuga atīrī, “Aya nīkūrīo marītūwō nī ndibeī.”

Petero Kwarīria Gikundi kia Andū

¹⁴ Hīndī ūyo Petero akīrūgama hamwe na arīa ikūmi na ūmwe, akianīrīra na akīarīria gikundi kīu kia andū akīmeera atīrī, “Inyuī andū aitū Ayahudi o na inyuī inyuothe mūtūūruga Jerusalemu, rekei ndīmūtaarīrie ūhorō ūyū; thīkīrīriaī wega ūrīa nguuga. ¹⁵ Andū aya ti arīu, ta ūrīa mūreciiria. Rīu nī thaa ithatū tu cia rūciinī! ¹⁶ Aca gūtitarīi ta ūguo, ūhorō ūyū nīguo warītio nī mūnabīi Joeli, akiuga atīrī:

¹⁷ “Ngai ekuuga atīrī, matukū-inī ma kūrīgīrīria nīngaitīrīria andū othe Roho wakwa.

Ariū na aarī anyu nīmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nīmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

¹⁸ O na nīngī nīngaitīrīria ndungata ciakwa
cia arūme na cia andū-a-nja Roho wakwa matukū-inī macio,
nacio nīkarathaga mohoro.

¹⁹ Nīngonania morirū kūu igūrū matu-inī,
na nyonanie ciama gūkū thī,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ikwambata.

²⁰ Rīūa nīrīkagarūrwo rītūike nduma,
naguo mweri ūtūike ta thakame,
mbere ya mūthenya ūcio mūnene wa Mwathani ūrīa ūrī riiri gūkinya.

²¹ Na nīgūgakinya atīrī, atī mündū wothē ūgaakaīra
rītūwa rīa Mwathani nīakahonokio.’

²² “Inyuī andū aya a Isiraeli, thīkīrīriaī ūhorō ūyū: Jesū wa Nazarethi aarī mündū waheanītūwō nī Ngai kūrī inyuī na ūndū wa ciama, na morirū, na cionereria, irīa Ngai aaringire gatagatī-inī kanyu agereire harī we, o ta ūrīa inyuī ene mūū. ²³ Mündū ūyū aaneanirwo moko-inī manyu, kūrīgana na ūrīa Ngai aatuīte na ūrīa aamenyete o mbere; na inyuī, mūteithīrīrio nī andū arīa aaganu, mūkimūūruga na njīra ya kūmwambithia mūtharaba-inī. ²⁴ No Ngai akīmūrīūkia kuuma kūrī arīa akuū, akīmūohora ruo-inī rwa gīkuū, tondū gūtingāhotekire atuūre anyiitūwō nīkio. ²⁵ Tondū Daudi oigire atīrī ūhorō wake:

“Nīndonaga Mwathani arī mbere yakwa hīndī ciothe.

Tondū arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
ndīngēnyenyeka.

²⁶ Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīnjanjamūku, naruo rūrīmī rwakwa rūgakena;
o naguo mwīrī wakwa nīgūtūūra ūrī na mwīhoko,

²⁷ tondū ndūkandiganīria mbīrīra-inī,
o na kana ūreke ūrīa waku Mūtheru abuthe.

²⁸ Nīūūmenyithītie njīra cia muoyo;
nīūkanjīyūria gīkeno ndī harīa ūrī.’

²⁹ “Ariū na aarī a Ithe witū, no ndīmwire ndī na ūmīrīru atī ithe witū Daudi nīakuire na agīthikwo, na mbīrīra yake irī o gūkū ngīnya ūmūthī ūyū. ³⁰ Nowe aarī mūnabīi na nīamenyete atī Ngai nīamwīre na mwīhītwa atī nīagaikarīria ūmwe wa rūciaro rwake gītī gīake kia ūnene. ³¹ Nī ūndū nīamenyete ūhorō ūcio mbere, nīarīrie ūhorō wa kūrīuka gwa Kristū, atī ndaatiganīrio mbīrīra-inī, o na kana mwīrī wake ūkībutha. ³² Ngai nīariūktīte Jesū ūcio, na ithū ithuothē tūrī aira a ūhorō ūcio. ³³ Kuona atī nīatūūgīrītio guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai, na nīamūkīrīre kīranīro kia Roho Mūtheru kuuma kūrī Ithe, nake nīatūitīrīrie Roho ta ūrīa mūrōna rīu na mūkaigua. ³⁴ Nīgūkorwo Daudi ndaambatire agīthīi igūrū, no nīoigire atīrī,

“Mwathani nīeerire Mwathani wakwa atīrī:

“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,

³⁵ o ngīnya rīrīa ngaatua thū ciaku
gaturwa ka makinya maku.”’

³⁶ “Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli nīmamenye atīrī: Ngai nī atuīte Jesū, o ūcio mwambire, Mwathani na Kristū.”

³⁷ Rīria andū maiguire ūhorō ūcio, ūkīmatheeca ngoro, makīūria Petero na atūmwō acio angī atīrī, “Ariū a Baba, twagīrīrwo nī gwīka atīa?”

³⁸ Nake Petero akimacookeria atiri, “Mwiriire na mubatithio mündü o mündü thini wa riitwa ria Jesu Kristu, nguwo mukerewo mehia manyu. Na inyu ni mukwamukira kiheo kia Roho Muthuru. ³⁹ Kiiraniro giki ni kianyua na ciana cianyua, na andu aria othe mari kuraya, na andu aria othe Mwathani Ngai witu ageeta moke hari we.”

⁴⁰ Akimataara na ciugo ingi nyingi, akimakaanagia; na akimathaitha, akimeera atiri, “Mwihonokiei kuuma kuri ruciaro ruru ruogomu.” ⁴¹ Andu aria meetikirire ndumiriri yake makibatithio, na muthenya ucio makiongerereka andu ta ngiri ithatu.

Ngwataniro ya Andu aria Metikite

⁴² Nao nimerutiire kugwatiria urutani wa atumwo, na ngwataniro-ini, na uhoro-ini wa kwenyurana mugate, na kuhooa. ⁴³ Andu othe makiiyuru ni guoya, nao atumwo magika moriru maingi, na makiringa ciao na indo ciao, makaheaga mündü o wotho kuringana na bata wake. ⁴⁶ O muthenya nimagomanaga hekaru-ini. Nimenyuraga mugate mari micii-ini yao, na makarirana mari na gikeno, na mari na ngoro theru, ⁴⁷ makagocaga Ngai, na magetikirika kuri andu othe. Nake Mwathani niongagirira thiriti-ini yao andu aria maahonokaga o muthenya.

3

Petero Kuhonia Mündü wari Mwonju

¹ Muthenya umwe Petero na Johana nimambatire magithi hekaru-ini ihinda ria mahooya, na kwari thaa kenda cia muthenya. ² Na riri, mündü waciiritwo ari mwonju niakuuagwo agatwarwo kihingo-ini kia hekaru kiria gietagwo Githaka, akaigwo ho o muthenya nguwo ahoee mbeeca kuri andu aria maatoonyaga hekaru. ³ Na riria onire Petero na Johana mari hakuhi guutoonyari, akimahooa mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makimukurira maitho. Hindi iyo Petero akimwira atiri, “Ta turore!” ⁵ Ni undu ucio mündü ucio akimarora, erigiriire ati nimekumuhe kindu.

⁶ Petero agicooka akimwira atiri, “Betha na thahabu ndiri nacio, no kiria ndi nakio nikio ngukuhe. Thini wa riitwa ria Jesu Kristu wa Nazarethi, ukira witware.” ⁷ Akimunyiita guoko gwake kwa uru, akimurugamia na iguru, na o hindi iyo maguru na thung’wa cia mündü ucio ikigia na hinya. ⁸ Nake akiruga na iguru, akiambirira gwitwara. Agicooka agithi nao hekaru-ini, etwarite na maguru, akirugarugaga na akigocaga Ngai. ⁹ Riria andu othe monire agitwara na maguru akigocaga Ngai, ¹⁰ makimenya ati ni mündü uria watuura aakarite kihingo-ini kia hekaru kiria gietagwo Githaka akihooya mbeeca. Nao makigega mamakite nikuona uria kwahaniite hari mündü ucio.

Petero Kwarira Andu aria Meroreire

¹¹ Mündü ucio watuuri ahooyaga mbeeca-ri, o enyitiriire Petero na Johana, andu othe makigega na magika mateng’ere nginya hau mari, naho heetagwo Githaku gia Solomoni. ¹² Riria Petero onire uguo, akimeera atiri, “Andu aya a Isiraeli, undu uyü uramugegia niki? Muraturora afa taari hinya witu kana uthingu witu watuma mündü uyü etware na maguru?” ¹³ Ngai wa Iburahimu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitu, niagocithitie ndungata yake Jesu. Inyu ni mwamunearire ooragwo, na mukimukaana mbere ya Pilato, o na gutuika niatuite itua ria kumurekereria. ¹⁴ Mwakaanire Uria Muthuru na Muthungu mukiuga muohorerwo muragani. ¹⁵ Mworagire uria muheani wa ukoyo, no Ngai niampurikirie kuuma kuri aria akuu. Ithu tiri aira a uhoro ucio. ¹⁶ Ni undu wa witikio thini wa riitwa ria Jesu, mündü uyü mirona na muti, niagitte na hinya. Ni riitwa ria Jesu na witikio uria uumanaga nake watuma mündü uyü ahone o ta uria inuotho mureyonera.

¹⁷ “Na riri, arii a lthe witu, ninjuii ati mwekire uguo ni undu wa kurigwo, o ta uria atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No riri, uguo nguwo Ngai aahingirie uria aaritie o mbere na tunua twa anabii othe, akiuga ati Kristu wake niakanyariirika. ¹⁹ Ni undu ucio mwiriire na mugarurike kuri Ngai, nigeetha mehia manyu meherio, nguwo mugie na mahinda ma kurumukio moimite kuri Mwathani, na ²⁰ nguwo atume Kristu, o we uria wamuritwo ni undu wanyu, nake niwe Jesu. ²¹ We no nginya aikare iguru o nginya ihinda rikinye ria Ngai ria gucookereria maundü mothe, o ta uria eraniire o tene na tunua twa anabii aake atheru. ²² Nigukorwo Musa oigire atiri, ‘Mwathani Ngai wanyu niakamwarahirira munabii o ta ni kuuma kuri andu anyu. Na no nginya mugathikirira uria wotho akaamwira. ²³ Na riri, mündü o wotho uria utakamuthikirira, niakeherio biu kuuma kuri andu ao.’

²⁴ “Ti-itheru, anabii othe kuuma hindi ya Samueli, aria manaaria, ni maaririe uhoro wa matuku maya. ²⁵ Na inyu muri arii a anabii, na a kirikaniro kiria Ngai aarikiire na maithe manyu. Eerire Iburahimu atiri, ‘Na ni undu wa ruciaro rwaku, andu othe a thi nimakarathimwo.’ ²⁶ Riria Ngai aariikirie ndungata yake, aambire kumituma kuri inyu nigeetha amurathime na undu wa kugarura o umwe wanyu kuuma kuri mituuriire yanyu ya waganu.”

4

Petero na Johana Mari Mbere ya Kiama

¹ Nao athinjiri-Ngai, na munene wa arangiri a hekaru, o na Asadukai magithi hari Petero na Johana riria maaragiria andu. ² Nimaiguite uru muno tondü atumwo nimarutaga andu na makahunja uhoro wa kuriika kuuma kuri aria akuu thini wa Jesu. ³ Makinyiita Petero na Johana, na tondü kwari hwa-ini,

makimaikia njeera nginya mūthenya ūyū ūngī warūmīriire. ⁴ No rīrī, andū aingī ariā maiguire ndūmīriri iyo nīmetikirie, nāguo mūigana wa arūme ūkiongerereka magikinya ta 5,000.

⁵ Mūthenya ūyū ūngī, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makigomana kūu Jerusalem. ⁶ Nake Anasi, mūthīnjiri-Ngai ūria mūnene, aarī ho, marī na Kaiafa, na Johana, na Alekisandro, na andū ariā angī maarī a nyūmba ya mūthīnjiri-Ngai ūria mūnene. ⁷ Magiathana atī Petero na Johana mareehwo mbere yao, na makiambiriria kūmōoria ciūria. Makimōoria atīrī, “Mūrahōtie gwika ūndū ūcio na hinya ūrikū, kana na rīitwa rīrīkū?”

⁸ Nake Petero, aiyūrītō wō nī Roho Mūtheru, akīmeera atīrī, “Inyuī aathani na athuuri a andū! ⁹ Angikōrwo twītītō ūmūthī nigeetha tūtaarīrie ūhorō wa gīko kīega kīria gīkīrwo mūdū ūcio ūratūtūrīte arī mwonju, na tūūrio ūria arahonirio-rī, ¹⁰ kīmenyei inyuī, o na andū othe a Isiraeli atīrī: Mūdū ūyū arūngī mbere yanyu arī mūhonu nī ūndū wa rīitwa rīa Jesū Kristū wa Nazarethi, ūria mwambithirie, nake Ngai akīmūrīkia kuuma kūrī ariā akuū. ¹¹ We nīwe

“ihiga rīria inyuī aaki mwaregire,

na nīrio rītūikīte ihiga rīria inene rīa koine.’

¹² Nāguo ūhonokio ndūngioneka harī mūdū ūngī o wothē, nī ūndū gūtīrī rīitwa rīngī gūkū thī rīheanītō kūrī andū rīngītūhonokia.”

¹³ Rīria monire ūmīrīru wa Petero na Johana, na makīmēnya atī matiarī athomu, na atī maarī andū o ūgo-rī, makigega na makīmēnya atī andū acio maakoreetwo marī na Jesū. ¹⁴ No rīrī, mona mūdū ūcio wahonetio arūgamīte hamwe nao-rī, matingīahotire kuuga ūndū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio makīmaatha mehere Kīama-inī, nao athuuri magīciira marī oiki. ¹⁶ Makīūrania atīrī, “Andū aya tūkūmeeka atīa? Andū othe ariā matūūraga Jerusalem nīmōo atī nīmaringīte kīama kīnene na tūtingihota gūkaana ūhorō wakio. ¹⁷ No ngīyo tūgirie ūndū ūyū gūthī na mbere makīria gatagatī-inī ka andū-rī, no nginya tūkaanie andū aya kwarīria mūdū o na ūrikū na rīitwa rīu.”

¹⁸ Magīcōoka makīmeeta thīinī rīngī na makīmaatha atī matikaarie kana marutane o na atīa na rīitwa rīa Jesū. ¹⁹ No Petero na Johana makīmācookeria atīrī, “Tuai ciira inyuī ene kana nī kwagīrīre maitho-inī ma Ngai tūmwathikīre inyuī gūkīra gwathikīra Ngai. ²⁰ Nīgūkorwo tūtingihota gūtiga kwaria ūria tuonete na tūkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kūmakaania, maamehīre mūno, makīmārekereria mathīī. Matingīahotire gūtua ūria mangāmāherithirie, tondū andū othe nīmāgoocaga Ngai nī ūndū wa ūria gwēkīke. ²² Nīgūkorwo mūdū ūcio wahonetio na njira ya kīama aarī na ūkūrū wa makīria ma mīaka mīrongo īna.

Mahooya ma Etikia

²³ Na rīria Petero na Johana maarekereirio, magīthīī kūrī andū a thiritū yao, na makīmeera ūria wothē athīnjiri-Ngai ariā anene na athuuri maameerīte. ²⁴ Rīria maiguire ūhorō ūcio, makīanīrīra marī ngoro īmwe makīhooya Ngai, makīuga atīrī, “Mwathani Jehova, nīwe wombire igūrū na thī na iria, o na indo ciothe iria irī kuo. ²⁵ Nawe nīwaririe na ūndū wa Roho Mūtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witū Daudi, ūkiuga atīrī:

“Nī kīī gītūmaga ndūrīrī irakare mūno,

na andū mathugunde mībango ya tūhū?

²⁶ Athamaki a thī nīmatuīte itua,

na aathani magacookania ndundu,

nīguo mokīrīre Mwathani,

na mokīrīre Ūria wake Mūtīrīrie Maguta.’

²⁷ Ti-itherū, Herode na Pontio Pilato nīmōonganire hamwe na andū-a-Ndūrīrī, na andū a Isiraeli, itūūra-inī rīrī inene nīguo mathugunde ūria megūūkīria Jesū ndungata yaku theru, o īria wee waitīrīrie maguta. ²⁸ O mekire ūria hinya waku na wendi waku watuīte o mbere atī nīguo gūgaatuika. ²⁹ Na rīrī, Mwathani, kīone ūria matwīhīre, na ūkīhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo giaku irī na ūmīrīru mūingī. ³⁰ Tambūrūkia guoko gwaku ūhonanie, na ūringe ciama na morirū na ūndū wa rīitwa rīa Jesū, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarīkia kūhooya, handū hau moonganīte hagithingitha. Nao othe makīiyūrwo nī Roho Mūtheru, makīaria kiugo kīa Ngai marī na ūcamba.

Etikia Kūhūthira Indo Cioa marī Hamwe

³² Nao andū ariā othe meetikītie maarī na ngoro īmwe na meciiria o mamwe. Gūtīarī mūdū woigaga atī kindū o na kīrīkū kīa indo ciake nī giāke we mwene, no maahūthagira indo ciothe iria maarī nacio hamwe. ³³ Nao atūmwō, marī na hinya mūingī, magīthīī na mbere kūheana ūira wa kūrīka kwa Mwathani Jesū, na wega mūingī wa Ngai warī igūrū rīao. ³⁴ Gūtīarī andū maagaga kindū gatagatī-inī kao. Nīgūkorwo ihinda kwa ihinda andū ariā maarī na ithaka kana nyūmba nīmāciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magūrū-inī ma atūmwō, nacio ikagaīrwo mūdū o mūdū kūringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mūlawīi wa kuuma Kuporo,* ūria atūmwō meetaga Baranaba (ūguo nī kuuga Mūrū wa Ūmanīrīria), ³⁷ niendirie githaka giāke na akīrehe mbeeca icio, agīciiga magūrū-inī ma atūmwō.

* 4:36 O na gītūika Alawī matietikīritio kūga na ithaka kūu Isiraeli, matiagīritio kūgīa nacio mabūrūrī-inī mangī.

¹ Na rīrī, mūdū wetagwo Anania, marī hamwe na mūtumia wake Safira o nao nīmendirie gīcunjī gīa gīthaka kīao. ² Anania agītīgīria mbeeca imwe, no icio ingī agīcīrehe na agīcīga magūrū-inī ma atūmwō, nake mūtumia wake Safira agīkorwō nīooī ūhoro ūcio wega.

³ Nowe Petero akīmūiria atīrī, “Anania, nī kīi ngoro yaku iyyūrītwo nī Shaitani ūguo, agatūma ūheenie Roho Mūtheru, na ūgetīgīria mbeeca imwe cia iria wendetie gīthaka? ⁴ Rīrīa ūtarakīendetie-rī, gīthi gītīrarī gīaku? Na thuutha wa gūkiendia-rī, gīthi mbeeca itirakīrī o ciaku wīke nacio o ūrīa ūkwenda? Ūreciiririe gwīka ūguo nīkī? Ti andū ūheenietie, no nī Ngai.”

⁵ Rīrīa Anania aigūire ūguo-rī, akīgūa thī na agīkua. Nao andū arīa othe maigūire ūrīa kwahaana makīyūrwo nī guoya. ⁶ Nao aanake magīūka, makīoha mwīrī wake na cuka, makīuumia nja na makīūthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatū-rī, mūtumia wake agītoonya atekūmenya ūrīa gwēkikīte. ⁸ Petero akīmūiria atīrī, “Ta njīra atīrī, ici nīcio mbeeca iria wee na Anania mūrendirie gīthaka?”

Nake mūtumia ūcio agīcookīa atīrī, “Ūi, nīcio tūrendirie.”

⁹ Petero akīmūiria atīrī, “Nī kīi gītūmīte mūrīkanīre mūgerie Roho wa Mwathani? Atīrīrī, magūrū ma andū arīa maathika mūthuuri guo marī mūromo-inī, nīmegīkuumia nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akīgūa thī magūrū-inī make, agīkua. Nao aanake magītoonya, makīmūkora akuīte, makīmūoya, magīthī, makīmūthika hakuhī na mūthuuriwe. ¹¹ Naguo kanitha wothe, hamwe na andū arīa othe maigūire maūdū macio makīnyīitwo nī guoya mūnene.

Atūmwō Kūhonia Andū aingī

¹² Na rīrī, atūmwō nīmaringīre cīama nyingī, na makīonania morirū gatagatī-inī ka andū. Nao andū arīa othe metikītie nīmagomanaga hamwe Gīthaku-inī gīa Solomoni. ¹³ Gūtīrī mūdū wacookīre kūgeria gwīturanīra nao, o na gūtūika andū nīmamaheete gītīo mūno. ¹⁴ O na kūrī ūguo-rī, arūme na andū-a-nja aingī nīmetikīrie Mwathani, naguo mūigana wao ūkīongerereka. ¹⁵ Nī ūndū wa ūguo, andū nīmareehaga andū arīa arīaru njīra-inī, makamakomeria itanda na ibarī, nīguo naarī amwe ao mahutio nī kīruru gīa Petero. ¹⁶ Ningī andū aingī nīmonganaga hamwe moimīte matūūra-inī marīa maathiūrūrūkīrie Jerusalemu, makareehaga andū ao arīa arīaru, na arīa maanyariiragwo nī ngoma thūku, nao othe makahonio.

Atūmwō Kūnyariirwo

¹⁷ Na rīrī, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa othe maakoragwo nake, arīa maarī a thiritū ya Asadukai, makīyūrwo nī ūiru. ¹⁸ Makīnyīita atūmwō, makīmaikia njeera ūrīa ya mūngī. ¹⁹ No ūtukū-rī, mūrīka wa Mwathani akīhingūra mīrango ya njeera, na akīmōimia nja. ²⁰ Akīmeera atīrī, “Thīi mūrūgame hekarū-inī, mwīre andū ūhoro wothe wa muoyo ūyū mwerū.”

²¹ Na rīrī, ruoro rūgītema magītoonya hekarū-inī, na makīambīrīria kūruta andū o ta ūrīa meerīitwo.

Rīrīa mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa maakoragwo nake maakinyire-rī, magīcookanīrīria Kīama, kīungano gīa athuari othe a Isīraeli, na magītūmana njeera atūmwō magīrwo. ²² No rīrīa thigari ciakinyire njeera-rī, itiamakorire kuo. Nī ūndū ūcio, magīcookīa ūhoro makīmeera atīrī, ²³ “Twakora mīrango ya njeera ūrī mīhinge wega, nao arangīri marūgamīte mīrango-inī; no twamīhingūra, tūtīnakora mūdū kīu thīnī.” ²⁴ Rīrīa mūnene wa arangīri a hekarū na athīnjīrī-Ngai arīa anene maigūire ūhoro ūcio makīmaka na makīrigwo nī ūrīa gūgūikara.

²⁵ Hīndī ūyo hagīūka mūdū, akiuga atīrī, “Ta rorai! Andū arīa mūrīakīrie njeera marūgamīte hekarū-inī makīruta andū.” ²⁶ Maigua ūguo, mūnene wa arangīri a hekarū agīthī na anene a thigari ciake na makīrehe atūmwō. Matīgana kūhūthīra hīnya, tondū nīmetīgagīra andū matīkamahūire na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarīkia kūrehe atūmwō-rī, makīmarūgamīa mbere ya Kīama nīguo morio ciūria nī mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene. ²⁸ Nake akīmeera atīrī, “Gīthi tūtīramūkaanīrie biū mūtīkarutane na rīitwa rīrī, no rīu mūiyūrītīe Jerusalemu ūrutani wanyu, na nīmwrūtānīrie gūtūma tūcookererwo nī thakame ya mūdū ūcio.”

²⁹ Petero na atūmwō acio angī magīcookīa atīrī, “Ithuī no ngīnya twathīkīre Ngai gūkīra gwathīkīra andū! ³⁰ Ngai wa maīthe maītū nīarīkīrie Jesū kuuma kūrī arīa akuū, ūrīa mworagire na ūndū wa kūmwamba mūtī-igūrū. ³¹ Ngai nīamūtūgīrīrie akīmūiga guoko-inī gwake kwa ūrīo arī Mūthamaki na Mūhonokia nīguo Isīraeli merire na marekerwo mehīa. ³² Ithuī tūrī aira a maūdū macio, nake Roho Mūtheru, ūrīa Ngai aheete andū arīa mamwathīkagīra-rī, o nake nī mūrīa.”

³³ Rīrīa maigūire ūguo makīrakara mūno makīenda kūmooraga. ³⁴ No rīrī, Mūfarisai wetagwo Gamalieli, mūrutani wa watho na watītītwo nī andū othe akīrūgama Kīama-inī, agīathana atī andū acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akīra Kīama atīrī, “Andū aya a Isīraeli, cūranīai wega ūrīa mūrātanya gwīka andū aya. ³⁶ Ihīnda rīhītūku mūdū wetagwo Theuda nīeyumīrīrie agītūuaga atī we nī mūdū ma, na akīgīa na arūmīrīri ta magana mana. Nīooragīrwo, nao arūmīrīri aake othe makīhurunjwo na ūhoro ūcio wothe ūgītūika wa tūhū. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ūrīa woimīte Galīli akīyūmīria matukū-inī ma kwīyandīkīthīa na agītongoria mbūtū ya andū nīguo makararie watho. O nake akīūrāgwo, na arūmīrīri aake othe makīhurunjwo. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rī, igūrū rīkonī ūhoro ūyū ngūmūtaara atīrī, tiganai na andū aya! Marekeēi mathīi! Nī ūndū angīkorwo muoroto kana ciiko ciao cīumanīte na ūmūdū-rī, ūndū ūcio nīgūthīra. ³⁹ No angīkorwo ūndū ūyū ūumanīte na Ngai, mūtīngīhota kūgīrīrīria andū aya; mūgwīkora mūkīhūūrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magītikanika na mīario yake. Nao magiita atūmwō matoonye makīmahūirithia iboko.* Magīcooka makīmaatha matikaarie thīini wa rīitwa rīa Jesū, magīcooka makīmarekereria mathiī.

⁴¹ Nao atūmwō makiuma Kīama-inī makenete tondū wa ūrīa maatuītwo aagīrīru a gūconorithio nī ūndū wa Rīitwa rīu. ⁴² Mūthenya o mūthenya, marī hekarū-inī o na marī mīciī-inī, matiigana gūtiga kūrutana na kūhunja ūhoro ūcio mwega atī Jesū nīwe Kristū.

6

Andū Mūgwanja Gūthuurwo

¹ Na rīrī, matukū-inī macio rīrīa mūigana wa arutwo wongererekaga-rī, Ayahudi amwe arīa maaciārīrwo kwa Ayunani nīmatetirie Ayahudi a Kīhibirania tondū atumia ao a ndigwa matiagayagīrwo irio rīrīa ikūgayanwo o mūthenya. ² Nī ūndū ūcio, atūmwō acio ikūmi na eerī magīcookanīrīrīa arutwo othe hamwe na makīmeera atīrī, “Gūtiagīrīre tūtiaganīrie ūtungata wa kiugo kīa Ngai nīguo tūtungatage metha-inī. ³ Ariū na aarī a lthe witū, thuurai andū mūgwanja kuuma gatagatī-inī kanyu, andū arīa moikaine atī nī maiyūrītwo nī Roho, o na ūūgī, na nītūkūmehokera wīra ūcio, ⁴ na ithuī tūrūmbūiye ūhoro wa mahooya na ūtungata wa kiugo.”

⁵ Ūndū ūcio moigire nīwakenirie gīkundi kīu gīothe. Nao magīthuura Stefano, mūdū waiyūrītwo nī witikio na Roho Mūtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mūdū wa kuuma Antiokia ūrīa wagarūrūkite agatuika Mūyahudi. ⁶ Makīneana andū acio kūrī atūmwō, nao atūmwō makīmahoera na makīmaigīrīra moko.

⁷ Nī ūndū ūcio kiugo kīa Ngai gīkihunja. Mūigana wa arutwo kūu Jerusalem ūkīongerereka mūno, nakīo gīkundi kinene kīa athīnjīrī-Ngai gīgiathīkīra ūhoro wa witikio.

Stefano Kūnyīitwo

⁸ Na rīrī, Stefano, mūdū waiyūrītwo nī wega wa Ngai na ūhoti, nīekire morīrū manene na akīringa cīama gatagatī-inī ka andū. ⁹ No rīrī, nī kuomīrīre ngarari kuuma kūrī andū a Thunagogi ya Andū arīa Oohore (ta ūrīa yetagwo), nao nī Ayahudi a kuuma Kurene na Aleksanderia o hamwe na mabūrūri ma Kilikia na Asia. Andū aya makīambīrīrīa gūkararania na Stefano, ¹⁰ no matingetīirīe ūūgī wake kana Roho ūrīa aaragia naguo.

¹¹ Hīndī iyo makīringīrīrīa andū amwe na hitho moige atīrī, “Nītūguite Stefano akīaria ciugo cia kūruma Musa, o na Ngai.”

¹² Nī ūndū ūcio magītūma okīrīrwo nī andū, na athuuri, na arutani a watho. Makīnyīita Stefano makīmūrehe mbere ya Kīama. ¹³ Magīcooka makīrehe aira a maheeni, arīa maarutire ūra makiuga atīrī, “Mūdū ūyū ndatigithagīrīa kwaria agītūkagīrīra handū haha hatheru, o na gūkīrīra watho. ¹⁴ Nīgūkorwo nītūguite akiuga atī Jesū ūyū wa Nazarethi nīagatharia handū haha, na agarūre mitugo irīa Musa aatūtīgīre.”

¹⁵ Andū arīa othe maarī Kīama-inī magīkūūrīra Stefano maithe, nao makīona ūthiū wake ūtarīi ta ūthiū wa mūraika.

7

Stefano Kwarīrīa Kīama

¹ Nake mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene akīmūūrīa atīrī, “Thitango ici nī cia ma?”

² Nake Stefano agīcookia atīrī, “Ariū a Baba na maithe maitū, ta thikīrīrīa! Ngai mwene riiri nīomīrīre ithe witū Iburahīmu hīndī rīrīa aatūūrāga būrūri wa Mesopotamia, atanathīi gūtūūra būrūri wa Haranī. ³ Akīmūūrīa atīrī, ‘Thaama uume būrūri wanyu na ūtīge andū anyu, ūthīi būrūri ūrīa ngaakuonia.’

⁴ “Nī ūndū ūcio Iburahīmu akiuma būrūri wa Akalidei agīthīi gūtūūra Haranī. Thuutha wa gīkuū gīa ithe, Ngai akīmūrūta kuo na agītūka būrūri ūyū mūtūūrāga. ⁵ Ndaamūheire igai gūkū, o na ikinya rīmwe. No Ngai nīamwīrīre atī we hamwe na njīaro ciake nīmakegwatīra būrūri ūyū, o na gūtūika hīndī iyo Iburahīmu ndaarī na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahīmu atīrī: ‘Njīaro ciaku igaatūūra iri ng’eni būrūri ūtarī wacio, kūrīa igaatuuo ngombo na inyārīrwo ihinda rīa mīaka magana mana. ⁷ Nīngī Ngai akiuga atīrī, ‘No nīngaherithia rūrīrī rūu igaatungata iri ngombo; na thuutha ūcio-rī, nīkoima būrūri ūcio, nacio nīikaahooya iri kūdū gūkū.’ ⁸ Hīndī iyo nīarīkanīre na Iburahīmu kīrīkanīro kīa ūhoro wa kūrūa. Nake Iburahīmu agītūika ithe wa Isaaka na akīmūrūithia thīkū ya kanana thuutha wa gūciarwo gwake. Thuutha-inī Isaaka agītūika ithe wa Jakubu, nake Jakubu agītūika ithe wa athuuri arīa ikūmi na eerī.

⁹ “Na tondū wa maguuka maitū kūguīra Jusufu ūiru, nīmamwendirīe būrūri wa Misiri agatūike ngombo kuo. No Ngai aarī hamwe nake ¹⁰ na akīmūhonokia mathīina-inī make mothe. Nīaheire Jusufu ūūgī na akīmūhotithia atūike wa kwendeka nī Firaūni mūthamaki wa Misiri; nī ūndū ūcio akīmūtua wa gwathaga Misiri o na nyūmba yake yothe ya ūthamaki.

¹¹ “Thuutha ūcio gūkīgia ng’aragu būrūri-inī wothē wa Misiri, na Kaanani, na ikīrehe gūthīnīka kūngī mūno, namo maithe maitū makiaga irio. ¹² Rīrīa Jakubu aigūire atī Misiri nī kwarī na ngano, agītūma maithe maitū kuo hīndī ya mbere. ¹³ Na rīrīa maathiire riita rīa keerī-rī, Jusufu akīmēnyithania kūrī ariū a ithe, nake Firaūni akīmēnya ūhoro wa nyūmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ūguo-rī, Jusufu agītūmanīra ithe Jakubu na nyūmba yake yothe moke, nao othe maarī andū mīrongo mūgwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu

* 5:40 Mūyahudi angōnīrwo na mahītia, aatuuagīrwo kūhūūrwo iboko mīrongo itatū na kenda.

agīkūrūka, agīthīi Misiri, kūrīa we na maithe maitū maakuīrīre. ¹⁶ Mīrī yao nīyacoookirio Shekemu na īgīthikwo mbīrīra-inī īrīa Iburahīmu aagūrīte na mbeeca kuuma kūrī ariū a Hamori kūu Shekemu.

¹⁷ “Rīrīa ihinda rīakuhīrīrīe rīa Ngai kūhingia kīranīro giake kūrī Iburahīmu-rī, mūigana wa andū aitū kūu Misiri nīwongererekete mūno. ¹⁸ Hīndi īyo mūthamaki ūngī ūtooi ūhoro wa Jusufu agītuika wa gūthamaka Misiri. ¹⁹ Agīka andū aitū ūuru mūno na akīhinyīrīria maithe maitū na ūndū wa kūmarīngīrīria na hinya mate tūkenge twao nīgeetha tūkue.

²⁰ “Ihinda-inī rīu Musa nīaciariwro, nake aarī mwana mūthaka mūno. Akīrererwō mūciī gwa ithe ihinda rīa mīeri itatū. ²¹ Rīrīa aigīrwō nja-rī, mwarī wa Firaūni akīmuoya akīmūrera ta mwana wake. ²² Musa agīthomithio na ūūgī wothē wa andū a Misiri na aarī na hinya wa mīario na ciiko.

²³ “Rīrīa Musa aakinyirīe mīaka mīrongo īna-rī, agītua itua rīa gūceerera andū ao a Isiraēli. ²⁴ Nīonire mūndū ūmwe wao akīnyariwro nī mūndū wa Misiri. Nī ūndū ūcio agīthīi kūmūrīria na akīmūrīhīria na ūndū wa kūūraga mūndū ūcio Mūmisiri. ²⁵ Musa eeciirītie atī andū ao nīmangionire atī Ngai nīamūhūthagīa nīgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ūguo. ²⁶ Mūthenya ūyū ūngī Musa agīthīi agīkora andū eerī a Isiraēli makīrūa. Akīgeria kūmaiguithania akīmeeraga atīrī, ‘Andū aya, inyui mūrī a ithe ūmwe; nī kīi kīratūma mwende gwīkana ūuru?’

²⁷ “No mūndū ūrīa wekīte ūcio ūngī ūuru agīkania Musa, akīmūrīa atīrī, ‘Nūū wagūtūire mwathi na mūtūithania wa maciira maitū?’ ²⁸ Ūrenda kūnjūruga o ta ūrīa ūrooragire Mūmisiri ira?’ ²⁹ Rīrīa Musa aigūire ūguo akūira agīthīi būrūrī wa Midīani, kūrīa aatūūrīre arī ta mūgeni na akīgia na ariū eerī.

³⁰ “Na rīrī, mīaka mīrongo īna yarīkia gūthīra-rī, mūrīka akīmūrīa Musa arī nīnīmī-inī cia mwakī iria ciakanaga kīhinga-inī kūu werū-inī hakuhi na Kīrīma gīa Sīnai. ³¹ Rīrīa onire ūguo, akīgega nī kīrīa onire. Na rīrīa aakuhagīrīria nīguo one wega-rī, akīgūa mūgambo wa Mwathani ūkiuga atīrī: ³² ‘Nīi nī nīi Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahīmu, na Isāaka, o na Jakubu.’ Musa akīinaina nī gwtīgīra na ndaigana kūroa.

³³ “Nake Mwathani akīmūrīa atīrī, ‘Ruta iratū ciaku, nīgīkorwō hau ūrūgamīte nī handū hatheru. ³⁴ Ti-itherū nīnyonete kūhinyīrīrio kwa andū akwa kūu būrūrī wa Misiri. Nīnjigūite gūcaaya kwao, na nīnjikūrūkīte thīi nīguo ndīmohorīthie. Rīu ūka nīngūgūtūma ūcooke Misiri.’

³⁵ “Ūyū nowē Musa ūrīa maaregete makiuga atīrī, ‘Nūū ūgūtūite mwathi witū na mūtūciirīthia?’ Ngai we mwene nīamūtūmire atūike mūnene na mūkūūrī wao, na ūndū wa mūrīka ūrīa wamūmūrīre kīhinga-inī. ³⁶ Akīmatongoria makūma Misiri na agīka morirū na akīringa ciama arī kūu Misiri, o na Iria-inī Itune, na ihinda rīa mīaka mīrongo īna kūu werū-inī.

³⁷ “Ūyū nowē Musa ūrīa werire andū a Isiraēli atīrī, ‘Ngai nīakamūtūmīra mūnabīi ta nīi kuuma kūrī andū anyu kīūmbe.’ ³⁸ We aarī kīūngano-inī kūu werū-inī, arī hamwe na mūrīka ūrīa wamwarīrīe Kīrīma-inī gīa Sīnai, na aarī hamwe na maithe maitū; nake nīamūkīrīre ciugo irī muoyo nīgeetha atūkīnyīrīe.

³⁹ “No rīrī, maithe maitū nīmaregīre kūmwathīkīra. Handū ha ūguo-rī, o makīmūrega, na thīinī wa ngoro ciao makīrīrīria gūcooka Misiri. ⁴⁰ Nao makīra Harūni atīrī, ‘Tūthondekere ngai iria irītūtongoragia. Nīgīkorwō mūndū ūyū ūgwtwō Musa, ūrīa watūtongorīrie tūkūma būrūrī wa Misiri, tūtūū ūrīa onete!’ ⁴¹ Hīndi īyo nīguo maathondekire mūhianano watarīi ta njaū. Makīrūtīra magongona, na makīgia na hīndi ya gūkūngūira kīrīa maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akīmahutatīra, na akīmarekereria mahooyage ciūmbe cia igūrū. Ūhoro ūyū ūtwaranīte na ūrīa kwandīkītōw ibuku-inī rīa anabīi, atīrī:

“Nīmwandūtīre magongona na maruta

mīaka mīrongo īna kūu werū-inī, inyui nyūmba ya Isiraēli?

⁴³ Nīmūtūgīrītie īhoero rīa Moleku,
na njata ya ngai yanyu īrīa īitagwō Refani,
mīhianano īrīa mwathondekire ya kūhooyaga.

Tondū ūcio, nīngatūma mūtahwō mūtwarwō’ kūhītūka Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitū maarī na hema īrīa yetagwō gīkaro kīa Ūria kūu werū-inī. Nayo yathondeketwō o ta ūrīa Ngai eerīte Musa, kūringana na mūhianire ūrīa onete. ⁴⁵ Maarīkia kwamūkīra hema-rī, maithe maitū, matongoretio nī Joshua magīka nayo rīrīa menyīitīre būrūrī kuuma kūrī ndūrīrī iria Ngai aarūtūrīre ciehere mbere yao. Nayo igītūūra kūu būrūrī ūcio o ngīnya hīndi ya Daudi, ⁴⁶ ūrīa wakenire nī gwtīkīrīka nī Ngai, na akīhooya etīkīrio aakīre Ngai wa Jakubu gīkaro. ⁴⁷ No Solomoni nīwe wamwakīre nyūmba.

⁴⁸ “No rīrī, Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno ndaikaraga nyūmba ciakītōw nī andū. O ta ūrīa mūnabīi oigīte atīrī:

⁴⁹ “Igūrū nīkuo gītī gīakwa kīa ūnene,
nayo thī nī gaturwa ka makīnya makwa.
Ūngīkīnjakīra nyūmba ya mūthemba ūrīkū?

Ūguo nīguo Mwathani ekūūria.

Kana kīhurūko gīakwa kīngīkorwō kū?

⁵⁰ Gīthī ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?’

⁵¹ “Inyui andū aya aremī, o inyui mūtārī aruu ngoro na matū! Inyui mūtārī o ta maithe manyu: Inyui mūtūūruga mūreganīte na Roho Mūtheru! ⁵² Nī kūrī mūnabīi ūtaanyariirwō nī maithe manyu? Mooragire o na andū ariā maarathire ūhoro wa gūūka kwa Ūria Mūthingu. Na rīu nīmūmūkūnyanīre na mūkamūūraga; ⁵³ o inyui mwamūkīrīre watho ūrīa waathanirwō kūgerera arāika no mūkīaga kūwathīkīra.”

Stefano Kūhūūrwo na Mahiga

⁵⁴ Rīrīa maigūire maūndū macio-rī, makīrakara mūno, na makīmūhagaranīria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyyūrītōw nī Roho Mūtheru, Agīcūthīrīria igūrū akīona riiri wa Ngai, na Jesū arūgamīte guoko-inī kwa ūrīo

kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atīrī, “Onei, nīndīrona igūrū rīhingūkīte nake Mūrū wa Mūdū arūgamīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maigua ūguo makīhumbīra matū mao, makīhanyūka harī we makiugagīrīra na mūgambo mūnene. ⁵⁸ makīmūkururia, makīmumia nja ya itūūra, na makīambīrīra kūmhūūra na mahiga nyuguto. Nao, aira makīga nguo ciao magūrū-inī ma mwanake wetagwo Saūlū.

⁵⁹ Rīrīa maamūhūūraga na mahiga nyuguto, Stefano nīahooire Ngai, akiuga atīrī, “Mwathani Jesū, amūkīra roho wakwa.” ⁶⁰ Agīcooka agituria ndu, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Mwathani, ndūkamoore rīhīa rīrī.” Na aarīkia kuuga ūguo, agīkoma.

8

¹ Nake Saūlū aarī ho, na agītīkīra atī ooragwo.

Kanitha Kūnyariirwo na Kūhurunjwo

Mūthenya ūcio kanitha ūkīnyariirwo mūno kūu Jerusalem, nao andū othe o tiga atūmwō makīhurunjūkīra Judea na Samaria. ² Andū etigīri Ngai magīthika Stefano na makīmūcakaīra mūno. ³ No Saūlū akīambīrīra kwanaga kanitha. Aathīaga nyūmba o nyūmba, akīrutūrūraga arūme na andū-a-nja, akīmaikagia njeera.

Filipu arī Būrūrī wa Samaria

⁴ Nao andū arīa maahurunjītō nīmahunjirīe kiugo kīa Ngai o kūrīa guothe maathīaga. ⁵ Filipu agīkūrūka agīthī itūūra rīarī Samaria, akīhunja ūhorō wa Kristū kuo. ⁶ Rīrīa ikundi cia andū ciaiguire Filipu na ikiona ciama iria aaringaga, othe magīthikīrīra ūrīa oigaga. ⁷ Ngoma thūku nīcioimaga andū aingī igīkayūrūrūkaga, na andū aingī maarūarīte mūrīmū wa gūkua cīga, na andū arīa maarī onju makīhonio. ⁸ Nī ūndū ūcio gūkīga na gīkeno kīnene itūūra-inī rīu.

Simoni ūrīa warī Mūrāgūrī

⁹ Na rīrī, itūūra-inī rīu nī kwarī na mūdū wetagwo Simoni, nake nīaragūrīte kwa ihinda na akagegia andū othe a Samaria. Nake nīetīaga na ageetua atī aarī mūdū mūnene mūno, ¹⁰ nao andū othe, arīa anini na arīa anene, makamūthikagīrīra na makoiga na mūgambo mūnene atīrī, “Mūdū ūyū nīwe hinya wa ūngai ūrīa ūkīaine ta Hinya Mūnene.” ¹¹ Maatūrīte mamuumaga thuutha tondū nīamagegetie hīndī ndaaya na ūragūrī wake. ¹² No rīrīa meetīkīrie Filipu akīhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai na wa rītwa rīa Jesū Kristū-rī, makībatithio, arūme o hamwe na andū-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agītīkia na akībatithio. Nake akīrūmīrīra Filipu kūrīa guothe aathīaga, agegetio nī imenyithia cia hinya na ciama iria onaga.

¹⁴ Rīrīa atūmwō arīa maarī kūu Jerusalem maiguire atī andū a Samaria nīmetīkīrīte kiugo kīa Ngai-rī, makīmātūmīra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makīmahoera nīguo maamūkīre Roho Mūtheru, ¹⁶ tondū nginya hīndī ūyō Roho Mūtheru ndaakoretwo aikūrūkīre mūdū o na ūmwe wao; tiga o kūbatithio maabatithītio thīnī wa rītwa rīa Mwathani Jesū. ¹⁷ Hīndī ūyō Petero na Johana makīmaigīrīra moko, nao makīmūkīra Roho Mūtheru.

¹⁸ Rīrīa Simoni onire atī Roho aaheanagwo na ūndū wa kūgīrīrwo moko nī atūmwō-rī, akīenda amahe mbeeca, ¹⁹ akiuga atīrī, “Heeī ūhoti ūyū o na nī nīgeetha ūrīa wothē ndaigīrīra moko makwa akaamūkīra Roho Mūtheru.”

²⁰ Petero akīmūcookeria atīrī, “Mbeeca ciaku irothiranīra hamwe nawe, nīgūkorwo wīcīrītīte no ūgūre kīheo kīa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndūrī na handū, o na ndūrī na igai ūtungata-inī ūyū, tondū ngoro yaku ti njagīrīru mbere ya Ngai. ²² Wirīre waganu ūyū na ūhoee Mwathani. Hīhī nīegūkūrekerā nī ūndū wa gūkorwo na rīcīrīra ta rīu ngoro-inī yaku. ²³ Nīgūkorwo nguona ūyūrītō nī marūrū na ūgatuika ngombo ya mehīa.”

²⁴ Hīndī ūyō Simoni akīmūcookeria atīrī, “Hooerai harī Mwathani nīgeetha ndīkae gūkorwo nī ūndū o na ūmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rīrīa maarīkīrie kūheana ūira na kūhunja kiugo kīa Mwathani-rī, Petero na Johana magīcooka Jerusalem, o makīhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega tūtūūra-inī tūingī twa Samaria.

Filipu na Mūhabashi

²⁶ Na rīrī, mūrīka wa Mwathani akīra Filipu atīrī, “Thīi werekeire gūthini, ūkīnye njīra-inī, njīra rīrīa ya werū-inī, rīrīa ūkūrūkīte kuuma Jerusalem igāthī nginya Gaza.” ²⁷ Nī ūndū ūcio akīumagara, na arī njīra-inī agīcēmanīa na Mūhabashi warī mūhakūrē, mūdū mūnene warī igweta ūrīa warūgamīrīre kīgīna gīa Kandake, mūthamaki-mūdū-wa-nja wa Ahabashi. ²⁸ Mūdū ūyū aathīte Jerusalem kūhooya Ngai; ²⁹ Roho akīra Filipu atīrī, “Thīi ngaari-inī rīrīa ya mbarathi ūikare hakuhi nayo.”

³⁰ Hīndī ūyō Filipu akīhanyūka nginya ngaari-inī ūyō ya mbarathi, akīigua mūdū ūcio agīthoma ibuku rīa Isaia ūrīa mūnabīi, akīmūūria atīrī, “Nīūrātūkīrwo nī ūhorō ūcio ūrathoma?”

³¹ Nake agīcooka atīrī, “Ingītūkīrwo atīa, tiga hagiire mūdū wa kūndaarīra?” Nī ūndū ūcio akīra Filipu ahaice ngaari ūyō ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mūdū ūcio warī mūhakūrē aathomaga gacunjī gaka ka Maandiko:

“Aatwarirwo o ta ng’ondū gīthīnjīro-inī,

na o ta ūrīa gatūrūme gakiraga ki karī mbere ya mūdū ūrīa ūrakenja guoya,

* 8:27 Ūmūthī būrūrī ūcio ūkīaine ta Nubia, kana Sudani ya Rūgongo.

noguo o nake ataatumūrire kanua gake.

³³ Nīaconorithirio na ndaigana gūtuirwo ciira na kīhotoo.

Nūū ūngīaria ūhoro wa njīaro ciake?

Nīgūkorwo muoyo wake nīwehererio ūkiuma gūkū thī.”

³⁴ Mündū ūcio mūhakūre akīūria Filipu atīrī, “Ndagūthaitha, ta njīra atīrī, mūnabii araaria ūhoro wa ū, nī ūhoro wake we mwene kana nī ūhoro wa mündū ūngī?” ³⁵ Hīndī iyo Filipu akīrutia ūhoro hau, akīmūhe ūhoro-ūrīa-Mwega ūkonīi Jesū.

³⁶ Na marī njīra-inī magīthī-rī, magikinya handū haarī na maaī, nake mündū ūcio warī mūhakūre akīmūria atīrī, “Ta rora, maaī nīmo maya. Nī kīī kīngīgīria mbatithio?” ³⁷ (Nake Filipu akiuga atīrī, “Ūngītīkia na ngoro yaku yothe, no ūbatithio.” Nake agīcookia atīrī, “Nīnjitīkītie atī Jesū Kristū nīwe Mūrū wa Ngai.”) ³⁸ Nake agīathana ngaari iyo ya mbarathi irūgame. Hīndī iyo Filipu na mündū ūcio mūhakūre magīkūrūka, magītoonya maaī-inī, nake Filipu akīmūbatithia. ³⁹ Na rīria moimīrire maaī-inī, Roho wa Mwathani o rīmwe akīyoa Filipu, akīmweheria, nake mündū ūcio mūhakūre akīaga kūmuona rīngī, no agīthī na mbere na rūgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu nīonekanire Azota, na agīthīi akīhunjagīa ūhoro-ūrīa-Mwega matūūra-inī mothe nginya agikinya Kaisarea.

9

Saulū Kūgarūrūka

¹ Ihinda-inī o rīu Saulū no eehītāgīra kūūra arutwo a Mwathani. Agīthīi kūrī mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene, ² na akīmūhooya marūa athīi namo thunagogi-inī iria ciarī Dameski, nīgeetha angīkora andū a Njīra iyo kuo, marī arūme kana andū-a-nja, amanyīite amatware Jerusalemu marī ohe. ³ Naarī rūgendo-inī aakuhīrīria Dameski-rī, o rīmwe ūtheri ūkiuma na igūrū, ūkīmwarīria mīena yothe. ⁴ Akīgūa thī, na akīgūa mūgambo ūkīmūria atīrī, “Saulū, Saulū, ūnyariiraga nīkī?”

⁵ Saulū akīūria atīrī, “Nīwe ū, Mwathani?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī nīi Jesū ūria ūnyariiraga. ⁶ No rīrī, rīu ūkīra ūtoonye itūūra rīrīi inene, na nīūkīrwo ūria wagīrīrwo nī gwīka.”

⁷ Nao andū ariā maatwanaga hamwe na Saulū makīrūgama hau maagīte ūria mangiuga; o nīmaiguire mūgambo no matīgana kuona mündū o na ūrīkū. ⁸ Nake Saulū agītūkīra, akīrūgama, no rīria aahingūrīrie maitho ndoonaga o na hanini. Nī ūndū ūcio makīmūnyīita guoko makīmūtware Dameski. ⁹ Ihinda rīa matukū matatū aarī mūtumumu, na ndarī kīndū aarīaga kana akanyua.

¹⁰ Na rīrī, kūu Dameski nī kwarī na mūrutwo wetagwo Anania. Mwathani akīmwarīria na kīoneki, akīmūria atīrī, “Anania!”

Nake agīcookia atīrī, “Nīi ūyū Mwathani.”

¹¹ Nake Mwathani akīmūria atīrī, “Thīi kwa Judasi o kūu njīra irīa itagwo Nūngarū, ūrie mündū uumīte Tariso wītāgwo Saulū, nī ūndū nīkūhooya arahooya. ¹² Nīonete mündū kīoneki-inī wītāgwo Anania agītūka kīmūgīrīria moko, nīguo acooke kuona.”

¹³ Anania akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, nīnjigūite ūhoro mūngī ūkonīi mündū ūcio, na maūndū maingī mooru marīa aaneke andū aku ariā aamūre kūūria Jerusalemu. ¹⁴ Na okīte gūkū arī na wathani kuuma kūrī athīnjīri-Ngai ariā anene, nīgeetha anyīite andū ariā othe makayagīra rīitwa rīaku.”

¹⁵ No Mwathani akīūria Anania atīrī, “Thīi, tondu ūndū ūcio nī kīndū gīakwa kīria ndūthuurīrie gīa gītware ūhoro wa rīitwa rīakwa kūrī andū-a-Ndūrīrī, na athamaki, o na kūrī andū a Isiraeli. ¹⁶ Nīngūmuonia ūria arī o nginya anyamaarīke nī ūndū wa rīitwa rīakwa.”

¹⁷ Hīndī iyo Anania agīthīi na agītoonya nyūmba iyo. Akīgīrīra Saulū moko, akīmūria atīrī, “Saulū, mūrū wa lthe witū, Mwathani, o we Jesū ūria ūrakuumīrīrie ūrī njīra-inī ūgītūka gūkū, nīandūmīte nīguo ūcooke kuona, na ūyūrīo na Roho Mūtheru.” ¹⁸ O hīndī iyo, tūnyamū twahaanaga ta ngaracū tūkiuma maitho-inī ma Saulū, tūkīgūa thī, nake akīhota kuona rīngī. Agītūkīra na akībatithio, ¹⁹ na aarīkia kūrīa irio, akīgīa na hinya.

Saulū arī Dameski na Jerusalemu

Saulū agīkara mīthenya iigana ūna marī hamwe na arutwo kūu Dameski. ²⁰ Na hīndī iyo akīambīrīria kūhunja thunagogi-inī atī Jesū nī Mūrū wa Ngai. ²¹ Andū othe ariā maamūguire makīgēga makīūria atīrī, “Gīthī mündū ūyū tiwe ūragīthītie andū thayū kūu Jerusalemu gatagatī-inī ka ariā makayagīra rīitwa rīu? Na gīthī ndokīte gūkū nīgeetha amanyīite amatware marī ohe kūrī athīnjīri-Ngai ariā anene?” ²² Nowe Saulū agīkīrīria kūgīa na hinya, na akīgēgia Ayahudi ariā maatūrīte kūu Dameski na ūndū wa kūmaiguithia na ma atī Jesū nīwe Kristū.

²³ Thuutha wa mīthenya mīingī gūthīra, Ayahudi magīcookania ndundu mamūūrage, ²⁴ no Saulū akīmēnya mūbango ūria maarī naguo. Mūthenya na ūtukū maaīkaraga mamuoheirie ihingo-inī cia itūūra inene nīguo mamūūrage. ²⁵ No arūmīrīri aake makīmūoya ūtukū, makīmūharūrūkia arī gīkabū-inī mamūgereirie mwanya warī rūthingo-inī.

²⁶ Hīndī irīa aakinyire Jerusalemu, akīgēgia kwīgwatania na arutwo, no othe nīmamwītāgīra, tondu matietīkagīa atī kūna aarī mūrutwo. ²⁷ No Baranaba akīmūoya akīmūtware kūrī atūmwō. Akīmeera ūria Saulū onīre Mwathani arī rūgendo-inī rwake, na ūria Mwathani aamwarīrie, na ūria aahunjīrie kūu Dameski thīini na rīitwa rīa Jesū ategwītīgīra. ²⁸ Nī ūndū ūcio Saulū agīkara na atūmwō, na agaceeraga kūu Jerusalemu, akīaragīa na ūcamba thīini wa rīitwa rīa Mwathani, ategwītīgīra. ²⁹ Nīngī nīaaragīa na

agakararanagia na Ayahudi ariā maaciariirwo kwa Ayunani, no nao makageria ūriā mangīmūiraga. ³⁰ Rīriā ariū na aarī a Ithe witū maamenyire ūguo, makīmuoya, makīmūikūrūkia nginya Kaisarea, makīmūtūma Tariso.

³¹ Hīndī iyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ūgikenera ihinda riā thayū. Nīwongereirwo hinya; na ūkiōmīrīrio nī Roho Mūtheru, na ūkiongererwo andū, nao magītūura metigīrite Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rīrī, rīriā Petero aaceeraga kūdū na kūdū būrūri-inī, nīathiire gūceerera andū ariā aamūre a kūu Lida. ³³ Ari kūu agīkora mūdū wetagwo Ainea warī na mūrīmū wa gūkua ciiga, na aatūūrīte akomete gītanda-inī ihinda riā miāka īnana. ³⁴ Petero akīmwīra atīrī, “Ainea, Jesū Kristū niākūhonia. Ūkīra ūkūnje kibari giaku.” O hīndī iyo Ainea akīrūgama. ³⁵ Andū othe ariā maatūūruga Lida na Sharoni makīmuona na makīgarūrūkīra Mwathani.

³⁶ Kūu Jopa nī kwarī mūrutwo wetagwo Tabitha (narīo rīitwa rīu rīgītaurwo nī kuuga Dorokasi), nake aatūūrīte ekaga maūdū mega, na agateithagia athīni. ³⁷ O ihinda-inī rīu niārūarire na agīkua, naguo mwīri wake ūgīthambio, ūkīgwo nyūmba ya igūrū. ³⁸ Lida kwarī hakūhī na Jopa; nī ūndū ūcio rīriā arutwo maaguire atī Petero aarī kūu Lida, magītūma andū eerī makamūringīrīrie mamwīre atīrī, “Twagūthaiha ūka narual!”

³⁹ Nake Petero agīthī hamwe nao, na aakinya agītwarwo nyūmba ya igūrū. Atumia othe a ndigwa makīrūgama, makīmūthiūrūkīria makīrīraga, na makīmuonagia kanjū na nguo ingī iria Dorokasi aatumīte rīriā aarī nao.

⁴⁰ Nake Petero akīmeera othe moime nja ya nyūmba; agīcooka agīturia maru akīhooya Ngai. Agīcooka akīgarūrūkīra mūtumia ūcio wakuīte, akīmwīra atīrī, “Tabitha, ūkīra,” nake Tabitha akīhingūra maitho, na oona Petero, agītīira. ⁴¹ Nake Petero akīmūnyīita guoko, akīmūrūgamia. Agīcooka agītū andū ariā meetīkītie, na atumia acio a ndigwa, akīmūneana kūrī o ari muoyo. ⁴² Naguo ūhorō ūcio ūkīmenyeka Jopa guothe, nao andū aingī magītīkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agīkara Jopa mīthenya mīingī kwa mūdū wetagwo Simoni, ūriā warī mūtanduki wa njūūa.†

10

Korinelio Gūtūmanīra Petero

¹ Na rīrī, kūu Kaisarea nī kwarī mūdū wetagwo Korinelio, ūriā warī mūnene-wa-thigari-igana rīmwe cia mbūtū iria yōkaine ta Mbūtū ya Italia. ² Mūdū ūcio na andū othe a nyūmba yake nīmeyamūrīre Ngai na makamwītīgagīra; nake nīaheanaga indo ciake na ūtaana kūrī andū ariā maarī abatari na nīahooyaga Ngai kaingī. ³ Mūthenya ūmwe ta thaa kenda cia mīarahō-rī, akīona kīoneki. Akīona mūraika wa Ngai wega, ūriā wokire harī we na akīmwīra atīrī, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akīmūrora aiyūrūtwo nī guoya, akīūria atīrī, “Nī kī Mwathani?”

Nake mūraika akīmūcookeria atīrī, “Mahooya maku na indo iria ūheete andū ariā athīni nīkinyīite igūrū kūrī Ngai rīrī iruta riā kūrīrikanwo. ⁵ Na rīrī, tūma andū mathīi Jopa magīre mūdū wītāgwō Simoni, na nowē wītāgwō Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ūriā mūtanduki wa njūūa, o ūriā nyūmba yake īrī rūtere-inī rwa iria.”

⁷ Rīriā mūraika ūcio wamwarīrie aathiire, Korinelio agītū ndungata ciake igīrī na mūthigari ūmwe weamūrīre Ngai, na aarī ūmwe wa andū ariā maamūtūngatagīra. ⁸ Akīmeera ūriā wothē kwahanīte agīcooka akīmatūma Jopa.

Kīoneki gīa Petero

⁹ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre ta thaa thita cia mūthenya marī njīra-inī makuhīrīrie itūūra rīu-rī, Petero akīhaica nyūmba-igūrū nīgeetha akahoo Ngai. ¹⁰ Nake akīgua aahūūta na akībatario nī kīndū gīa kūrīa, na rīriā irio ciarugagwo-rī, akīgocerera. ¹¹ Nake akīona igūrū rīhingūrītū na kīndū gītariī ta gītama kinene gīkīharūrūkio thī kinyīititwo mīthia īna. ¹² Nakio kīarī na nyamū cia mīthemba yothē ya iria iri magūrū mana, o na nyamū iria itaambaga thī, o na nyoni cia rīera-inī. ¹³ Hīndī iyo mūgambo ūkīmwīra atīrī, “Petero, ūkīra. Thīnja na ūrie.”

¹⁴ Petero agīcooka atīrī, “Aca, Mwathani! Ndirī ndarīa kīndū gītari kīamūre, kana kīndū kīrī thaahu.”

¹⁵ Mūgambo ūkīmwarīria riita riā keerī ūkīmwīra atīrī, “Ndūkanoige kīndū o na kīrīkū kīria Ngai atheretie atī ti kīamūre.”

¹⁶ Ūndū ūyū wekīkire maita matatū, na o rīmwe gītama kīu gīgīcookio na igūrū.

¹⁷ Na rīriā Petero eeyūragia gītūmi gīa kīoneki kīu oonete-rī, andū ariā maatūmītū nī Korinelio makīona harīa nyūmba ya Simoni yarī, na makīrūgama hau kīhingo-inī. ¹⁸ Magītāna, makīūria kana Simoni ūriā wītāgwō Petero aaikaraga kūu.

¹⁹ Na rīriā Petero eeciiragia ūhorō wa kīoneki kīu, Roho akīmwīra atīrī, “Simoni, harī na andū atatū maragūcaria. ²⁰ Nī ūndū ūcio, ūkīra ūikūrūke, ūthīi nao na ndūkagīe na nganja nīgūkorwo nī nīi ndimatūmīte.”

²¹ Petero agīkūrūka, akīra andū acio atīrī, “Nī nīi mūdū ūcio mūrācaria. Mūūkīte nīkī?”

* 9:37 Warī mūtugo wa Ayahudi na Ayunani gūthambia mwīri wa mūdū aakua, kūūhaarīria gūthikwo. † 9:43 Tene andū meetanagio na wīra ūriā maarutaga nīgeetha makamenyeka o na ihenya.

²² Nao andū acio magĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte gwa Korinelio, ūrĩa mūnene-wa-thigari-igana rĩmwe. Nĩ mūdũ mũthingu na mwĩtigĩrĩ-Ngai, na nĩatĩtuo nĩ Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩrĩre atũmane ūthĩ gwake mūciĩ nĩgeetha aigue ūrĩa ūrenda kuuga.” ²³ Hĩndĩ iyo Petero akĩĩra andū acio matoonye nyũmba matũike ageni aake.

Petero Gũthĩ gwa Korinelio

Mũthenya ūyũ ūngĩ warũmĩrĩre Petero agĩthĩ nao, na ariũ a Ithe witũ amwe kuuma Jopa magĩthĩ nake. ²⁴ Naguo mũthenya ūcio ūngĩ warũmĩrĩre magĩkinya Kaisarea. Korinelio agĩkorwo ametereire na eetĩre andũ a nyũmba yake na arata a hakuhĩ. ²⁵ Na rĩrĩa Petero aatoonyaga nyũmba, Korinelio akĩmũtũnga na akĩgũithia magĩrũ-inĩ make amwĩnyĩhĩrie. ²⁶ No Petero akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama, nĩ ndĩ o mūdũ o na nĩ.”

²⁷ O makĩaragia-rĩ, Petero agĩtoonya thĩnĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene kĩa andũ. ²⁸ Akĩmeera atĩrĩ: “Inyui nĩmũũ wega atĩ Mũyahudi ndetĩkĩritio nĩ watho kũgwatanĩra na mūdũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceera. No Ngai nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩrwo nĩ kuuga atĩ mūdũ o na ūrĩkũ ti mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. ²⁹ Nĩ ūndũ ūcio rĩrĩa ndĩratũmanĩrwo, ndĩrokire itegũkararia. Njĩtikĩria ngũĩrie kĩria kĩratũmĩre ūndũmanĩre?”

³⁰ Nake Korinelio akĩmũcookeria atĩrĩ: “Matukũ mana mahĩtũku, ndaari thĩnĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya ithaa-inĩ ta rĩrĩ rĩa thaa kenda cia miaraho. Mūdũ warĩ na nguo ciahenagia akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa, ³¹ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya maku, na nĩarĩkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩnĩ. ³² Nĩ ūndũ ūcio tũmana Jopa witĩrwo Simoni ūrĩa witagwo Petero, nake nĩ mũgeni gwa Simoni ūrĩa mūtanduki wa njũũ, ūrĩa ūĩkaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ ³³ Nĩ ūndũ ūcio nĩndagũtũmanĩre o hĩndĩ iyo, na nĩ weka wega nĩ ūndũ wa gũũka. Rĩu ithuĩ ithuotho tũrĩ haha mbere ya Ngai nĩgeetha tũthikĩrĩrie ūrĩa wotho Mwathani agwathĩte ūtwĩre.”

³⁴ Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria, akiuga atĩrĩ: “Rĩu nĩndamenya kũna ūrĩa arĩ ma atĩ Ngai ndarĩ mũthutũkanio. ³⁵ No atĩ nĩetĩkagĩra andũ kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtigagĩra na mageeka ūrĩa kwagĩrĩre. ³⁶ Inyui nĩmũũ ndũmĩrĩrĩ rĩa Ngai aatũmĩre andũ a Isiraeli, akĩaria ūhoru mwega wa thayũ na ūndũ wa Jesũ Kristũ, ūrĩa arĩ we Mwathani wa andũ othe. ³⁷ Inyui nĩmũũ ūrĩa gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galili thuutha wa ūbatithio ūrĩa Johana aahunjagia, ³⁸ ūrĩa Ngai aaitĩrĩre Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ūrĩa aathĩiaga agũĩkaga wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩrio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

³⁹ “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩnĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũragire na njĩra ya kũmwamba mũti-igũrũ. ⁴⁰ No mũthenya wa gatatũ Ngai akĩmũrũkia kuuma kũrĩ arĩa akuĩ na agĩtũma onekane kũrĩ andũ. ⁴¹ We ndonĩrwo nĩ andũ othe, o tĩga aira arĩa Ngai aathũrĩre: akionwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩaniire na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũrũka kuuma kũrĩ arĩa akuĩ. ⁴² Nĩatwathire tũhunjĩrie andũ na tũrute ūira atĩ we nĩ we Ngai aamũrĩre atũke mũtuanĩrĩ-ciira wa andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁴³ Anabii othe nĩmaheanaga ūira wa ūhoru wake atĩ mūdũ ūrĩa wotho ūkaamwĩtikia nĩakamũkĩra ūrekeri wa mehĩa na ūndũ wa rĩitwa rĩake.”

⁴⁴ Na Petero o akĩaragia ciugo icio-rĩ, Roho Mũtheru agĩkũrũkĩra andũ arĩa othe maiguire ndũmĩrĩrĩ iyo. ⁴⁵ Nao andũ arĩa meetĩkĩtie, a thĩritũ ya arĩa maruaga, arĩa mokĩte na Petero makĩgega mona atĩ kiheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitĩrĩrio andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. ⁴⁶ Ngũkorwo nĩmamaiguire makĩaria na thĩmi makĩgoocaga Ngai.

Hĩndĩ iyo Petero akĩũria atĩrĩ, ⁴⁷ “Harĩ mūdũ ūngĩgĩria andũ aya mabatithio na maaĩ? Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ.” ⁴⁸ Nĩ ūndũ ūcio agĩathana mabatithio thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ. Magĩcooka makĩũria Petero aikaranie nao ihinda rĩa mĩthenya mĩnini.

11

Petero Gũtaarĩria Gĩtũmi gĩa Cũko Ciale

¹ Na rĩrĩ, atūmwō, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ Judea guothe makĩigua atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. ² Nĩ ūndũ ūcio rĩrĩa Petero aambatire agĩthĩ Jerusalemu, andũ arĩa meetĩkĩtie a thĩritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia ³ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ arĩa mataruaga, na ūkĩrĩanĩra nao.”

⁴ Nowe Petero akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta ūrĩa meekĩkĩte, akĩmeera atĩrĩ: ⁵ “Ndaarĩ itũũra-inĩ rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩrĩa ndaagococereire-rĩ, ngĩona kĩoneki. Ngĩona kindũ gĩatarĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio kuuma igũrũ na mĩthĩa yakĩo ĩna, na gĩgĩkũrũka o harĩa ndaari. ⁶ Ndaacũthĩrĩria thĩnĩ wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ iria irĩ magĩrũ mana, na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ iria itambaga thĩ na nyoni cia riera-inĩ. ⁷ Ngĩcooka ngĩigua mũgamba ūkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Petero, ūkĩra. Thĩnja, na ūrĩe!’

⁸ “Na nĩ ngĩcooka atĩrĩ, ‘Aca, Mwathani! Gũtirĩ kindũ gĩtarĩ kĩa mũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mũgamba ūcio ūkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma igũrũ ūkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanoige kindũ o na kĩrĩkũ kĩria Ngai atheretie atĩ ti kĩa mũre.’ ¹⁰ Ūndũ ūyũ wekĩkire maita matatũ, nakĩo gĩtama kũu gĩkiuguicio na igũrũ.

¹¹ “O hĩndĩ iyo andũ atatũ arĩa maatũmitwo kũrĩ nĩ kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ rĩa ndaikaraga. ¹² Nake Roho akĩnjĩra thĩi nao na ndikagĩe na ngaanja. Nao ariũ a Ithe witũ aya atandatũ tũgĩthĩi nao na tũgĩtoonya nyũmba ya mūdũ ūcio. ¹³ Nake agĩtwĩra ūrĩa oimĩrĩrwo nĩ mũraika arĩ gwake

nyūmba, akīmŵira atīrī, ‘Tūmana Jopa wītīrwo Simoni ūria wītawgo Petero. ¹⁴ Nīegūkūrehera ndūmīrīrī ūria igūtūma wee na nyūmba yaku yothe mūhonoke.’

¹⁵ “Na rīrīa ndaambīrīrie kwaria-rī, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra o ta ūria aatūkūrūkīre hīndī ya mbere. ¹⁶ Hīndī iyo ngīrīrikana ūria Mwathani oigite atīrī, ‘Johana aabatithanagia na maaī, no inyuī mūkaabatithio na Roho Mūtheru.’ ¹⁷ Angīkorwo Ngai nīamaheire kīheo o kīria aatūheire ithuī andū aria twetikirie Mwathani Jesū Kristū-rī, nīi ndaari ūū nīguo ndiciirie atī no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rīrīa maaiguire ūguo, magītiga ngarari na makīgooca Ngai, makiuga atīrī, “Gwakorwo nī ūguo-rī, Ngai nīakinyīrie andū-a-Ndūrīrī o nao ūhoro wa kwīrira nīguo magīe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rīrī, andū aria maahurunjūkire nī ūndū wa kūnyariirwo thuutha wa kūiragwo gwa Stefano magīthī o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjaŕia andū angī ūhoro tīga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kūrī o ūguo, andū amwe ao, aria moimīte Kuporo, na Kurene, magīthīi Antiokia na makīambīrīria kwarīria Ayunani o nao, makīmahunjīria ūhoro mwega ūkonīi Mwathani Jesū. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwarī hamwe nao; na andū aingī magītīkia makīgarūrūkīra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maūndū macio igikinyīra andū a kanitha ūria warī kūu Jerusalem; nao magītūma Baranaba athīi Antiokia. ²³ Rīrīa aakinyire na akīona ūira wa wega wa Ngai, agīkena na akīmomīrīria marī othe, atī maikarage maathikīre Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarī mūndū mwega waiyūrītwo nī Roho Mūtheru na warī na wītīkio, nao andū aingī magītīkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agīthīi Tariso gūcaria Saūlū, ²⁶ na rīrīa aamuonire akīmūrehe Antiokia. Nī ūndū ūcio kwa ihinda rīa mwaka ūmwe Baranaba na Saūlū makīgomana na kanitha na makīruta andū aingī. Kūu Antiokia nīkuo arutwo meetīrwo Akristiano riita rīa mbere.

²⁷ Ihinda-inī rīu anabii amwe magīkūrūka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ Ūmwe wao wetagwo Agabo akīrūgama, na nī ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru, akīratha atī nī gūkūgia ng’aragu nene Roma guothe. (Ūndū ūcio wekīre hīndī ya wathani wa Kīlaudio.) ²⁹ Nao arutwo, magīciirīa kūheana ūteithio nī ūndū wa ariū a lthe wītū aria maatūūraga kūu Judea, o ta ūria mūndū aahotithītio. ³⁰ Nīmēkire ūndū ūcio, makīnengera Baranaba na Saūlū iheo ciao matwarīre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kīama

¹ Na rīrī, ihinda-inī rīu nīguo Mūthamaki Herode aanyitire andū amwe a kanitha, arī na muoroto wa kūmanyariira. ² Akīragithia Jakubu, mūrū wa nyina na Johana na rūhiū rwa njora. ³ Na rīrīa oonire ūhoro ūcio nīwakenia Ayahudi-rī, akīnyīitithia Petero o nake. Ūndū ūcio wekīre hīndī ya Giathī kīa Migate Itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia. ⁴ Aarīkia kūmūnyīitithia, akīmūikia njeera akīmūneana arangīrwo nī ikundi inya cia thigari, o gīkundi kīrī gīa thigari inya. Herode eendaga amūrehe mbere ya mūingī thuutha wa Giathī gīa Bathaka.

⁵ Nī ūndū ūcio Petero akīhingīrwo njeera, no kanitha nīwahooyaga Ngai ūtegūtīgithīria nī ūndū wake.

⁶ Na ūtukū ūria Herode aarokaga kūmūtware agaciirithio, Petero aakomete gatagatī ga thigari igīrī, ohetwo na mīnyororo iirī, nacio thigari igīrī ikarūgama kīhingo-inī irangīrite. ⁷ Na rīrī, o rīmwe mūraika wa Mwathani akīmūmīrīra nago ūtheri ūkīara kanyūmba kau aarī. Mūraika ūcio akīringaringa Petero mwena na akīmūkīria, akīmŵira atīrī, “Ūkīra narua!” Nayo mīnyororo iirī ohetwo nayo moko ikīgūa thī.

⁸ Mūraika ūcio agīcooka akīmŵira atīrī, “Wihumbe nguo ciaku na wīkīre iraatū.” Nake Petero agīika o ūguo. Mūraika ūcio akīmŵira atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīre.” ⁹ Petero akīmūrūmīrīra, makīuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kīoneki oonaga. ¹⁰ Makīhītuka arangīri a mbere na a keerī na magīkina kīhingo-inī gīa kīgera kīria gīa gūtoonya itūūra inene. Nakīo kīhingo kīu gīkīhingūra nī ūndū wao, nao makīgerera ho. Rīrīa maathiire ūraihi wa gacīra kamwe-rī, o rīmwe mūraika ūcio akīmūtiga.

¹¹ Nake Petero akīigua, na akiuga atīrī, “Rīu nīndamenya hatarī nganja atī Mwathani nīegūtūmite mūraika wake aahonokie kuuma moko-inī ma Herode na kuuma kūrī maūndū marīa mothe andū a Ayahudi matanyīte kuona.”

¹² Na rīrīa aguūkīrwo nī ūhoro ūcio, agīthīi kwa Mariamu ūria warī nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nīkuo andū aingī monganite makīhooya Ngai. ¹³ Petero akīringaringa mūrango wa nja, nake mūrītū warutwa wīra kuo wetagwo Roda agītuka kūhingūra. ¹⁴ Rīrīa aaguire mūgambo wa Petero, akīiyūrwo nī gīkeno kīnene akīaga kūhingūra mūrango akīhūndūka ateng’erete, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Petero arī mūrango-inī!”

¹⁵ Nao makīmŵira atīrī, “Wee nī kūgūrūka ūgūrūkīte.” Rīrīa aakīrīrīrie agwatīrie kuuga atī ūguo nīguo kwarī, makiuga atīrī, “No nginya akorwo nī mūraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agīthīi na mbere kūringaringa mūrango, na rīrīa maahingūre makīona nīwe, makīgega. ¹⁷ Petero akīmākīria na guoko na akīmataarīria ūria Mwathani aamūrūtite njeera. Akīmeera atīrī, “Irai Jakubu na ariū na aarī a lthe wītū ūhoro ūcio,” agīcooka agīthīi kūndū kūngī.

¹⁸ Rūciinī gwakīa, nī kwagīre na ngū nene gatagatī-inī ga thigari nī kūrigwo nī ūria gwēkīkīte ūhoro ūkonīi Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gūcaria Petero na kūmwaga-rī, agīciirīthia thigari, na agīathana atī ciuragwo.

Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthĩ Kaisarea, agĩkara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rĩrĩ, nĩatũũrĩte ahaaranite na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩra hamwe magietha ũria mangĩaranĩrie nake. Na maarĩkia kũnyiitwo mbaru nĩ Bulasito, ũria warĩ ndungata njĩhokeku ya mũthamaki-rĩ, makĩhooya kũgĩe na thayĩ, tondũ bũrũri wa mũthamaki ũcio nĩguo wamaheaga irio.

²¹ Na mũthenya ũria waraarĩrio wakinya-rĩ, Herode akĩĩhumba nguo ciake cia ũthamaki, na agĩkarĩra gĩtĩ giake kia ũnene, akĩarĩria andũ acio. ²² Nao makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũgambo wa ngai, ti mũgambo wa mündũ.” ²³ O rĩmwe mũraika na Mwathani akĩringa Herode nĩ ũndũ wa kwaga kũgocithia Ngai, nake akĩrĩrĩo nĩ igunyũ, agĩkua.

²⁴ No kiugo kĩa Ngai gĩgĩkĩrĩrĩra kuongerereka na gũtheerema.

²⁵ Rĩrĩa Baranaba na Saũlũ maarĩkirie ũtungata wao-rĩ, magĩcooka kuuma Jerusalemu, na magĩcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paũlũ Gũtũmwo

¹ Na rĩrĩ, kanitha-inĩ wa Antiokia nĩ kwari na anabii na arutani: nao nĩo Baranaba, na Simeoni ũria wetagwo na rĩitwa ringĩ Nigeri, na Lukio ũria woimĩte Kurene, na Manaeni (ũria wareranĩrio na Herode ũria mũthamaki), o na Saũlũ. ² Rĩrĩa mahooyaga Mwathani mehingĩte kũria irio, Roho Mũtheru akiuga atĩrĩ, “Nyamũrĩrai Baranaba na Saũlũ nĩ ũndũ wa wĩra ũria ndĩmetĩre.” ³ Nĩ ũndũ ũcio thuutha wa kwĩhinga kũria irio na kũhooya Ngai, makĩmaigĩrĩra moko, na makĩmatũma mathĩĩ.

Baranaba na Paũlũ Kũhunja Kuporo

⁴ Andũ acio eerĩ, matũmĩtwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthĩĩ nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiuma kũu magĩthĩĩ nginya Kuporo. ⁵ Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunja kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao.

⁶ Magĩthĩĩ matũkianĩrie gĩcigĩrĩra kũ gĩothe nginya magĩkinya Pafu. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, ⁷ nake aatungatagĩra barũthĩ ũria wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthĩ ũcio warĩ mündũ mũgũ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ niendaga kũguu kiugo kĩa Ngai. ⁸ No rĩrĩ, Elumo ũcio mũragũri (amu ũguo nĩguo rĩitwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthĩ ũcio nĩgeetha ndagetikie. ⁹ Hĩndĩ iyo Saũlũ, ũria wetagwo na rĩitwa ringĩ Paũlũ aiyũritwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũũrĩra Elumo maitho, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁰ “Wee ũrĩ mwana wa mĩcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ŭiyũritwo nĩ mĩthemba yotha ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩre cia Mwathani?” ¹¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũkĩrĩre. Nĩgũtũũka mĩtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkiona ũtheri wa riũa.”

O hĩndĩ iyo akĩona marundurumũ, na akĩgĩĩo nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mündũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. ¹² Nake barũthĩ oona ũria gwekĩka, agĩtĩkia, nĩgũkorwo nĩagegĩrio nĩ ũrutani ũcio ũkonĩ Mwathani.

Paũlũ arĩ Antiokia ya Bũrũri wa Pisidia

¹³ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafu makĩhaica marikabu magĩthĩĩ Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũria Johana aamatigire agĩcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magĩthĩĩ na mbera magĩkinya Antiokia ya bũrũri wa Pisidia. Na mũthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩkara thĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũthomwo kwa Maandiko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũmanĩra makĩmeera atĩrĩ; “Ariũ a lthe witũ, angĩkorwo mũrĩ na ũhoro wa kũmũrĩria andũ-rĩ, maarĩriei.”

¹⁶ Paũlũ akĩrũgama, na aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Isiraeli o na inyũĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ aria mũhooyaga Ngai, ta thikĩrĩraia! ¹⁷ Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuurire maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ irĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bũrũri ũcio na hinya mũnene, ¹⁸ nĩakĩrĩrĩrie mĩtugo yao ihinda rĩa ta mĩaka mĩrongo ina marĩ werũ-inĩ, ¹⁹ akĩniina ndũrĩrĩ mũgwanja kũu Kaanani naguo bũrũri wacio akĩũhe andũ aake ũtũke igai riao. ²⁰ Ŭhoro ũcio wotha wekĩkire ihinda-inĩ rĩa ta mĩaka magana mana ma mĩrongo itano.

“Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atĩrĩrĩrĩ bũrũri o nginya hĩndĩ ya Samũeli ũria warĩ mũnabii. ²¹ Hĩndĩ iyo andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe Saũlũ mũrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake agĩathana mĩaka mĩrongo ina. ²² Thuutha wa kweheria Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira ũmũkonĩ, akiuga atĩrĩ, ‘Ninyonete Daudi mũrũ wa Jesii arĩ mündũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩkaga ũria wotha ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rũciarĩ-inĩ rwa mündũ ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na nĩwe Jesũ, o ta ũria eeranĩre. ²⁴ Jesũ atanooka, Johana nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoro wa kwĩrĩra mehĩa na ũhoro wa kũbatithio. ²⁵ Na rĩrĩa Johana aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: ‘Mwĩciarĩgia nĩ nĩ nĩ ũũ? Nĩ ti nĩ we. Aca nĩ ti nĩ, nowe nĩegũũka thuutha wakwa, o we ũria nĩ itagĩrĩrwo kuohora ndigi cia iraatũ ciake.’

²⁶ “Ariũ a lthe witũ, o inyũĩ ciana cia Iburahĩmu, o na inyũĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ aria mwtigĩrĩte Ngai, ũhoro ũyũ wa ũhonokia nĩ ithũĩ tũtũmĩrwo. ²⁷ Andũ a Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ ũndũ wa ũria maamũtũrĩre ciira, makĩhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mũthenya wa Thabatũ. ²⁸ O na gũtũka mationire gĩtũmi kĩganu gĩa gĩtũma ooragwo, nĩmathaithire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarĩkia kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkitwo ũhoro wake, makĩmũcurũria kuuma mĩtĩ-igũrũ, makĩmũga mbĩrĩra. ³⁰ No rĩrĩ, Ngai nĩamũrĩũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ³¹ na kwa ihinda rĩa mĩthenya

mīngī nīonirwō nī andū arīa moimīte nao Galili, magathīī Jerusalemu. Na rīu acio nīo aira aake kūrī andū aitū.

³² “Tūramwīra ūhorō mwega: Ūhorō ūrīa Ngai eerīire maithe maitū, ³³ nīatūhingīrie ithuī ciana ciao, na ūndū wa kūrīūkīa Jesū. O ta ūrīa kwandīkītū thīinī wa Thaburī ya keerī atīrī:

“Wee ūrī Mūrū wakwa;

ūmūthī nīndatuīka Thoguo.’

³⁴ Naguo ūhorō wa ma wa atī Ngai nīāmūrīūkīrie kuuma kūrī arīa akuū nīguo ndakabuthe-rī, nī warītio na ciugo ici:

“Nīngakūhe irathimo iria theru na iria itarī hīndī ingīaga iria ciērīrwo Daudi.’

³⁵ Ūndū ūcio nīwarītio handū hangī atīrī:

“Wee ndūkareka ūrīa waku Mūtheru abuthe.’

³⁶ “Nīgūkorwō rīrīa Daudi aarīkīrie gūtungatīra Ngai rūciaro-inī rwake, nīakuire; agīthikwō hamwe na maithe make naguo mwīrī wake ūkibutha. ³⁷ No ūrīa Ngai aarīūkīrie kuuma kūrī arīa akuū ndaabuthire.

³⁸ “Nī ūndū ūcio, ariū a lthe witū, ngwenda mūmenye atī ūhorō wa kūrēkerwō kwa mehīa nīūhunjītio kūrī inyuī na ūndū wa Jesū. ³⁹ Na mūdū wothē ūmwītīkītīe nīatuuagwō mūthingu maūdū-inī mothe marīa watho wa Musa ūtangāmūtīre mūthingu. ⁴⁰ Mwīmenyerere, nīgeetha ūhorō ūrīa anabīi maarīrie ndūkanamūkore, rīrīa moigire atīrī:

⁴¹ “Ta rorai, inyuī anyūrūrania,

gegaai na mūthire,

nīgūkorwō nīngwīka ūndū matukū-inī manyu,

ūrīa mūtangītīkia,

o na mūngīrwo nī mūdū.’”

⁴² Rīrīa Paūlū na Baranaba moimaga thunagogi, andū makīmeera moke mūthenya ūrīa warūmīrīre wa Thabatū nīguo mathīī na mbere kwaria ūhorō ūcio. ⁴³ Hīndī irīa mūcemanio wathirire, Ayahudi aingī na andū arīa meegarūrīte magatuīka Ayahudi makīrūmīrīra Paūlū na Baranaba, nao makīmaarīria na makīmarīngīrīria mathīī na mbere gūikara wega-inī wa Ngai.

⁴⁴ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre wa Thabatū, hakuī andū othe a itūūra rīu inene magīūka kīgua kiugo kīa Mwathani. ⁴⁵ Hīndī irīa Ayahudi moonire kīrīndī kīu, makīnyīitwo nī ūiru na makīaria ciugo njūru cia gūūkīrīra ūrīa Paūlū oigaga.

⁴⁶ Nao Paūlū na Baranaba makīmacookeria marī na ūcamba makīmeera atīrī, “No ngīnya tūngīrambire kūheana kiugo kīa Ngai kūrī inyuī. No rīrī, kuona nīmūraūrega na mūgetuīra atī mūtiagīrīrwo nī muoyo wa tene na tene-rī, rīu nītūkūgarūrūka tūthīī kūrī andū-a-Ndūrīrī. ⁴⁷ Nīgūkorwō Mwathani atwathite agatwīra atīrī:

“Nīndīmūtuīte ūtheri wa gūtherera andū-a-Ndūrīrī,

nīguo mūtware ūhorō wa ūhonokio ngīnya iturī-inī cia thī.’”

⁴⁸ Hīndī irīa andū-a-Ndūrīrī maaigūire ūguo magīkena na magītīia kiugo kīa Mwathani, nao andū arīa othe maathīrīrio muoyo-inī wa tene na tene magītīikia.

⁴⁹ Nakio kiugo kīa Mwathani gīkīhunja kūdū guothe kūu būrūrī-inī. ⁵⁰ No Ayahudi magīakīrīria atumia arīa meyamūrīre Ngai na maarī igweta, o na anene a itūūra inene. Makīrutithia ngūī ya gūūkīrīra Paūlū na Baranaba nīguo manyarīrwo, na makīmāingata moime būrūrī-inī wao. ⁵¹ Nī ūndū ūcio makīribariba rūkūngū kuuma magūrū mao kuonania, atī nīmatigana nao na magīthīī lkonīa. ⁵² Nao arutwo makīyūrwo nī gīkeno, na makīyūrwo nī Roho Mūtheru.

14

Paūlū na Baranaba marī lkonīa

¹ Na rīrī, Paūlū na Baranaba marī kūu lkonīa, magītoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mūtugo. Marī kūu makīaria na ūhoti mūngī mūno o ngīnya Ayahudi aingī na andū-a-Ndūrīrī magītīikia. ² No Ayahudi arīa maaregīre gwtīkia nīmathogothire andū-a-Ndūrīrī, makīmāthūkia meciirīa nīgeetha mookīrīre ariū na aarī a lthe witū. ³ Nī ūndū ūcio Paūlū na Baranaba magīkara kūu ihinda iraaya, makīaria marī na ūcamba nī ūndū wa Mwathani, o we wekīrīre ndūmīrīri ya wega wake hīnya na ūndū wa kūmahotithia kūrīnga cīama na morīrū. ⁴ Andū a itūūra rīu inene makīgayūkana; amwe magītīikania na Ayahudi, nao arīa angī magītīikania na atūmwō. ⁵ Nī kwarī na ndundu yathugunditwo nī andū-a-Ndūrīrī na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nīguo mameeke ūuru, na mamahūire na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makīmenya ūhorō ūcio, na makīūrīra matūūra manene ma būrūrī wa Likaonia, na nīmo Lisītera, na Deribe, o na būrūrī ūrīa wagūthīūrūrūkīrie, ⁷ kūrīa maathiire na mbere kūhunja ūhorō mwega.

Paūlū na Baranaba marī Lisītera na Deribe

⁸ Nakuo kūu Lisītera nī kwarī mūdū warī mwonju magūrū, na aatūūrīte arī mwonju kuuma gūciarwo na ndetwarīte na magūrū o narī. ⁹ Nake agīthikīrīria Paūlū akīaria. Paūlū aamūrora, akīona atī aarī na wītīkio wa kūhonio, ¹⁰ akīmwiita na mūgamō mūnene, akīmwiira atīrī, “Rūgama na magūrū makul!” Na o hīndī iyo, mūdū ūcio akīrūga na igūrū, akīambīrīria gwtwara.

¹¹ Ririra gikundi kiu kia andũ kionire uria Paulũ eekite, gikianirira na rũthiomi rwa Likaonia gikiuga atiri, “Ngai niciikũrũkite kũri ithui itarii ta andũ!” ¹² Magũta Baranaba Zeu,* nake Paulũ makimwita Herime tondũ niwe wari mwaria uria munene. ¹³ Mũthĩnjĩri-ngai ya Zeu, uria hekarũ yake yari o hau nja ya itũũra, akirehe ndegwa na mahũa maatumitwo ta thũmbi hau kihingo-inĩ gĩa itũũra inene, tondũ we na gikundi kiu kia andũ nimendaga kũmarutira magongona.

¹⁴ No riria atũmwo acio Baranaba na Paulũ maaguire ũguo, magĩtemburanga nguo ciao, makihanyũka, magĩtoonya kũri kirĩndi, makianagĩrira atiri, ¹⁵ “Andũ aya, mũreka ũguo niki? Ithui tũri o andũ ta inyũ. Tũmũreheire ũhoro mwega, wa kũmwĩra mũgarũrũke mĩtigane na maũndũ marĩa matarĩ kiene, mũcookerere Ngai uria ũtũũraga muoyo, o we uria wombire igũrũ na thĩ na iria na indo ciothe iria irĩ kuo. ¹⁶ Tene, niarekereire ndũrĩrĩ ciothe ithiĩage na mĩthĩre yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gĩwĩga atarĩ na ũira wa kuonania atĩ arĩ kuo: nĩamuonetie ũtugi na ũndũ wa kũmuurĩria mbura yumite igũrũ na kũmũhe magetha hĩndĩ ya kĩmera; nĩamũheaga irio nyingĩ na akaiyũria ngoro cianyu na gĩkeno.” ¹⁸ No o na maarĩtie ciugo icio, nĩ maari na wĩra mĩrĩthi wa kũgĩria gikundi kiu kia andũ kĩmarutire igongona.

¹⁹ Na riri, hĩndĩ iyo Ayuhadi angĩ magĩũka moimite Antiokia na Ikonia, nao magĩguucĩrĩria gĩkundi kiu kia andũ, gĩgĩcooka mwena wao. Gikundi kiu gĩkihũũra Paulũ na mahiga nyuguto, na gĩkimũkururia, gĩkimũruta nja ya itũũra, gĩciĩrĩtie nĩ mũkuũ. ²⁰ No arutwo maarĩkia kũmũrigiĩcĩria, agĩũkĩra agĩcooka itũũra-inĩ. Mũthenya ũcio ũngĩ warũmirĩre, we na Baranaba makiuma kũu magĩthĩĩ Deribe.

Paulũ na Baranaba Gũcooka Antiokia ya Suriata

²¹ Paulũ wa Baranaba makĩhũnjia ũhoro mwega itũũra-inĩ rĩu na magĩtũma andũ aingĩ matũike arutwo. Magĩcooka makĩhũndũka magĩthĩĩ Lisitera, na Ikonia, na Antiokia, ²² magĩkagĩra arutwo hinya na kũmomĩrĩria nĩgeetha matũũre marũmitie wĩtikio. Makameeraga atiri, “No nginya ithui tũgerere mathĩĩna-inĩ maingĩ nĩguo tũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai.” ²³ Paulũ na Baranaba makĩmaamũrĩra athuuri a kanitha na makĩhooya Ngai mehingĩte kũria irio, makĩmaneana kũri Mwathani, o we uria meehokete. ²⁴ Thuutha wa gũtuikanĩria Pisidia, magĩkĩnya Pamufilia, ²⁵ na maarĩkia kũhunjia kiugo kũu Periga, magĩkĩrũka magĩthĩĩ Atalia.

²⁶ Moima Atalia makĩhaica marikabu, magĩcooka Antiokia, o kũria maahoeirwo wega wa Ngai mbere nĩ ũndũ wa wĩra uria maarĩkĩtie kũruta. ²⁷ Maakinya kũu magĩcookanĩrĩria andũ a kanitha hamwe, makĩmeera uria wotha Ngai ekite agereire harĩo na uria aahingũrĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ mũrango wa gĩwĩtikia. ²⁸ Nao magĩkara na arutwo kũu ihinda iraya.

15

Mũcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na riri, andũ amwe magĩkĩrũka kuuma Judea magĩthĩĩ Antiokia, na nĩmarutaga ariũ a lthe witũ makameera atiri: “Mũngĩaga kũrua kũringana na mĩtugo ũria warutanirwo nĩ Musa, mũtingĩhonoka.” ² ũndũ ũyũ ũgĩtũma Paulũ na Baranaba macookanĩrie na makararanie mũno nao. Nĩ ũndũ ũcio Paulũ na Baranaba makĩamũrĩro, marĩ na etikia angĩ, maambate mathĩĩ Jerusalemu makone atũmwo na athuuri nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio. ³ Naguo kanitha ũkĩmoimagaria, na rĩria maatuikanagĩria Foinike na Samaria, nĩmaheanaga ũhoro wa uria andũ-a-Ndũrĩrĩ maagarũrũkire kũri Ngai. ũhoro ũcio ũgĩkenia ariũ a lthe witũ mũno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makĩamũkĩrwo nĩ kanitha, na atũmwo, na athuuri, nao makĩmeera maũndũ mothe marĩa Ngai eekite agereire harĩo.

⁵ Hĩndĩ iyo andũ amwe a aria meetĩkĩtie a thĩritũ ya Afarisai makĩrũgama, makiuga atiri, “Andũ a Ndũrĩrĩ no nginya marue na maathwo atĩ marũmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atũmwo na athuuri magĩcemanĩa nĩgeetha maarĩrĩrie ũhoro ũcio. ⁷ Thuutha wa mĩario mĩingĩ, Petero akĩrũgama, akĩmarĩria, akĩmeera atiri, “Ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩmũũĩ atĩ ihinda rĩhĩtũku, Ngai nĩathuurire kuuma gatagatĩ kanyu nĩguo andũ-a-Ndũrĩrĩ maigue ndũmĩrĩri ya ũhoro-ũria-Mwega kuuma kũri nĩĩ na nĩguo metikie. ⁸ Nake Ngai, uria ũũĩ ngoro, akĩonania atĩ nĩametĩkĩrĩte na ũndũ wa kũmahe Roho Mũtheru, o ta uria aatũhete. ⁹ Ndeekĩrie ngũũrĩni gatagatĩ gaitũ nao, nĩgũkorwo maatheririe ngoro ciao na ũndũ wa wĩtikio. ¹⁰ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩ kũĩ kĩratũma mwende kũgeria Ngai na ũndũ wa gwĩkĩra arutwo icookĩ ngingo rĩria ithui o na kana maitha maĩthĩ tũtarĩ twahota gũkuua? ¹¹ Aca! Twĩtĩkĩtie atĩ tũhonokete nĩ ũndũ wa wega wa Mwathani witũ Jesũ, o ta uria o nao mahonokete.”

¹² Nakĩo kiũngano gĩothe gĩgĩkĩra ki gĩgĩthĩkĩrĩria Baranaba na Paulũ makĩheana ũhoro wa cĩana na morĩrũ iria Ngai eekite kũri andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire harĩo. ¹³ Rĩria maarĩkirie kwaria, Jakubu akĩaria akĩmeera atiri, “Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ta thĩkĩrĩria. ¹⁴ Simoni niatũtaarĩria uria Ngai onanirie wendo wake hĩndĩ ya mbere na ũndũ wa gĩwĩthuurĩra andũ kuuma kũri andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩguo matũike aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabĩĩ ikaringana na ũhoro ũcio, o ta uria kwandĩkĩtwo atiri:

¹⁶ “Thuutha wa ũguo nĩngacooka,

na njake rĩngĩ hema ya Daudi irĩa igĩwite.

Nĩngaka iganjo riayo rĩngĩ,

na ndĩmicookie harĩa yarĩ,

¹⁷ nĩgeetha matigari marongoragie Mwathani,

o na andũ othe a Ndũrĩrĩ arĩa metanagio na rĩĩtwa rĩakwa,

* 14:12 Zeu yari ngai nene ya Ayunani, na niyo yari ngai ya itũũra rĩa Lisitera. Baranaba aatuikaga nĩahanaime na ngai iyo.

ūguo nīguo Mwathani ūrīa wīkaga maūndū macio ekuuga'

¹⁸ marīa moikaine kuuma o tene.

¹⁹ “Nī ūndū ūcio-rī, nīi ngūtua atīrī, tūtige kūrītūhīria ūhoro andū-a-Ndūrīrī arīa maragarūrūka kūrī Ngai. ²⁰ Handū ha ūguo-rī, twagīrīrwo tūmaandikīre marūa, tūmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahītio nī mīhianano, ningī metheemage kuumana na ūmaraya, na kuumana na nyama cia nyamū cia gūtīwo, o na kuumana na thakame. ²¹ Nīgukorwo ūhoro wa Musa nīwahunjagio matūūra-inī mothe o kuuma mahinda ma tene mūno, na nīūthomagwo thunagogi-inī mīthenya yothe ya Thabatū.”

Marūa ma Kīama kūrī Andū-a-Ndūrīrī arīa Metikītie

²² Hīndī īyo atūmwō na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magītua itua mathuure andū amwe ao mamatūme Antiokia marī na Paūlū na Baranaba. Magīthuura Judasi (ūrīa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andū aya eerī maarī atongoria thīīnī wa ariū a Ithe witū. ²³ Makīmātūma na marūa maya:

Nī ithuī atūmwō na athuuri, o ithuī ariū a Ithe wanyu,

Kūrī andū-a-Ndūrīrī arīa metikītie kūu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amūkīrai ngeithi.

²⁴ Nītūguite atī andū amwe nīmoomire kūrī ithuī matarī na rūūtha rwitū, na makīmūthīnīa, na makīnyariira meciiria manyu nī ūndū wa maūndū marīa maaririe. ²⁵ Nī ūndū ūcio, ithuothe nītūguaniire tūthuure andū amwe tūmatūme kūrī inyuī marī na arata aitū endwa, Baranaba na Paūlū, ²⁶ andū arīa matwarīriire mīoyo yao ūgwati-inī nī ūndū wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū. ²⁷ Nī ūndū ūcio nītwtūma Judasi na Sila nīgeetha makīndīre ūhoro ūyū tūramwandikīra na ciugo cia tūnua twao. ²⁸ Nīkuonekete arī wega kūrī Roho Mūtheru o na kūrī ithuī twage kūmūkuuithia mūrigo ūkīrīte maūndū maya: ²⁹ Na rīrī, mūtīkarīīage irio iria irutīrwo mīhianano, na mūtīkanyuūage thakame, na mūtīkarīīage nyama cia nyamū cia gūtīwo, na mūtīgane na ūmaraya. Mweheema maūndū macio-rī, nīmūgwīka wega.

Tigwōi ūhoro.

³⁰ Nao andū acio makiugīrwo ūhoro, na makīharūrūka magīthīi Antiokia, kūrīa maacookanīriire kanitha hamwe, na makīneana marūa macio. ³¹ Rīrīa andū maathomire marūa macio, magīkena nī ūndū wa ndūmīrīri ya kūmoomīrīria irīa yaandikītwo marūa-inī macio. ³² Nao Judasi na Sila, arīa o ene maarī anabii, makīaria maūndū maingī ma kūmīrīria na kuongerera ariū a Ithe witū hinya. ³³ Thuutha wa gūikara kūu kwa ihinda-rī, makiugīrwo ūhoro na irathimo cia thayū nī ariū na aarī a Ithe witū, nīguo macooke kūrī andū arīa maamatūmīte. ³⁴ (Nowe Sila akīona arī wega aikare kūu.) ³⁵ No Paūlū na Baranaba magītīgwō kūu Antiokia, kūrīa o, na andū angī aingī maarutanaga na makahunjia kiugo kīa Mwathani.

Paūlū na Baranaba Gūkararania

³⁶ Thuutha wa mīthenya īigana ūna, Paūlū akīra Baranaba atīrī, “Reke tūcooke tūgaceerere ariū na aarī a Ithe witū matūūra-inī mothe marīa tūhunjitie kiugo kīa Mwathani, tūkamenye ūria matarīi.” ³⁷ Baranaba nīeendaga kuoya Johana, ūrīa wetagwo Mariko mathīi nake, ³⁸ no Paūlū ndonaga arī wega mathīi nake, tondū nīamatiganiire rīria maarī Pamufilia na akīaga gūthīi kūruta wīra nao. ³⁹ Makīgīa na gūkararania kūnene o nginya makīamūkana. Baranaba akīoya Mariko, makīhaica marikabu, magīthīi Kuporo, ⁴⁰ no Paūlū agīthuura Sila, na maarīkia kūhoorwo wega wa Mwathani nī ariū na aarī a Ithe witū, magīthīi. ⁴¹ Agītūkanīria Suriata na Kilikia, agīkagīra makanitha hinya.

16

Timotheo Kūnyīitana na Paūlū na Sila

¹ Na rīrī, Paūlū agīkīnya Deribe agīcooka akīuma kuo agīthīi Lisitera, kūrīa mūrutwo wetagwo Timotheo aatūūruga, ūrīa nyina aarī Mūyahudī mūtumia wetikītie Ngai, no ithe aarī Mūyunani. ² Ariū na aarī a Ithe witū a kūu Lisitera na Ikonia nīmaragia wega igūrū rīake. ³ Paūlū nīendaga mathīi nake rūgendō, no nī tondū wa Ayahudī arīa maatūūruga kūu, akīmūruithia nīgukorwo nīmooof atī ithe aarī Mūyunani. ⁴ Na rīrīa maathīiaga kuuma itūūra nginya rīrīa rīngī, nīmeeraga andū matua marīa maatuītwo nī atūmwō na athuuri kūu Jerusalemu nīguo andū mamaathīkagīre. ⁵ Nī ūndū ūcio makanitha makīgīa na hinya ūhoro-inī wa gwītīkia na makongererekaga mūigana o mūthenya.

Paūlū kuona Kīoneki kīa Mūndū wa Makedonia

⁶ Paūlū na andū arīa maarī nao magītūikanīria būrūrī wothe wa Firigia na Galatia, nīgukorwo nīmagirītio nī Roho Mūtheru kūhunjia kiugo kūu būrūrī wa Asia. ⁷ Rīrīa maakīnyire mūhaka-inī wa Misia, makīgeria gūtoonya Bithinia, no Roho wa Jesū ndaigana kūmetikīria gūtoonya. ⁸ Nī ūndū ūcio makīhītūka Misia, magīkūrūka magīkīnya Teroa. ⁹ Utukū ūcio-rī, Paūlū akīona kīoneki kīa mūndū wa Makedonia arūgamīte akīmūthaitha, akīmūra atīrī, “Ūka gūkū Makedonia ūtūteithie.” ¹⁰ Paūlū aarīkia kuona kīoneki kīu, tūkīhaarīria o hīndī iyo nīgeetha tūthīi Makedonia, tūgītua atī Ngai nīatwītīte tūkamahunjīrie ūhoro-ūrīa-Mwega.

Kūhonoka kwa Lidia kūu Filipi

¹¹ Twaarikia kuuma Teroa, tūgithii na marikabu twerekeire Samotherake, na mūthenya ūyū ūngi tūgithii Neapoli. ¹² Kuuma kūu tūgithii Filipi, kūrīa gwathagwo nī andū a Roma, na nīrō rīarī itūūra rīrīa inene rīa būriri ūcio wa Makedonia. Na tūgikara kūu mīthenya itaarī mīngi.

¹³ Mūthenya wa Thabatū wakinya tūkiuma nja ya kihingo gīa itūūra, tūgithii rūūi-ini, tūtaanyite kuona handū ha kūhoerwo Ngai. Tūgikara thī na tūkiambirīa kwarīa andū-a-nja arīa monganite hau. ¹⁴ Na rīrī, ūmwe wa andū-a-nja acio maathikīrīrie eetagwo Lidia, ūrīa warī mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimite itūūra rīa Thuatira, na aarī mūhooi Ngai. Nake Mwathani akīhingūra ngoro yake, akīamūkīra ndūmīriri ya Paūlū. ¹⁵ Rīrīa we na andū a nyūmba yake maabatithirio-rī, nīatūnyitire ūgeni gwake mūcīi agītūwira atīrī, “Angikorwo nīmuonete atī nīnjitīkītie Mwathani-rī, ūkai mūgaikare nyūmba gwakwa.” Nake agītūringīrīa tūthii.

Paūlū na Sila marī Njeera

¹⁶ Hīndī imwe tūgithii harīa haahooyagīrwo Ngai, nītwatūngīrwo nī mūirītu warī ngombo na nīarī na roho wa kūragūra. Nake nīatūmaga ene we meonere mbeeca nyingī mūno nī ūndū wa ūragūri wake ¹⁷ Mūirītu ūcio akīrūmīrīa Paūlū hamwe na ithuī, akīanagīrīa atīrī, “Andū aya nī ndungata cia Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno, na maramūhe ūhorō wa njīra ya ūrīa mūngīhonokio.” ¹⁸ Mūirītu ūcio agithii na mbere na gwīka ūguo mīthenya mīngi. Marīgīrīrio-ini Paūlū agithirīka mūno nginya akīhūgūkīra roho ūcio akīwīra atīrī, “Ndagwatha thīini wa rīitwa rīa Jesū Kristū uume thīini wake!” O hīndī iyo roho ūcio ūkīmuuma.

¹⁹ Rīrīa ene mūirītu ūcio ngombo maamenyire atī mwīhoko wao wa kuona mbeeca nīwathira, makīnyīita Paūlū na Sila makīmaguucūrīa makīmatoonyia ndūnyū mbere ya aathani. ²⁰ Makīmarehe mbere ya aciirithania, makiagua atīrī, “Andū aya nī Ayahudi, na nīmararehe ngūi itūūra-ini rīitū ²¹ nī ūndū wa kūrutana mītugo rīa ithuī andū a Roma tūtagīrīrwo nī gwītīkīra o na kana kūmīka.”

²² Nakīo kīrīndī gīgūkīrīa Paūlū na Sila kīmeeke ūru no aciirithania makīruta watho atī marutwo nguo na mahūūrwo iboko. ²³ Thuutha wa kūhūūrwo mūno magīkio njeera, na mūrangīri wa njeera agīathwo amarangīre wega. ²⁴ Aarīka kwamūkīra watho ūcio, akīmaika kanyūmba ka na thīini na akīohithania magūrū mao na ndungu.

²⁵ Na rīrī, ta ūtūkū gatagatī, Paūlū na Sila nīkūhooya maahooyaga makīinagīra Ngai nyīmbo, nao andū arīa angī mohetwo makamathikīrīria. ²⁶ Na o rīmwe gūkīgīa gīthingithia kīnene o nginya mīthingi ya njeera igīthingitha. Nayo mirango yothē ya njeera ikīhingūka o rīmwe, na mīnyororo ya mūdū o mūdū ikīregera. ²⁷ Mūrangīri wa njeera akīarahūka, na rīrīa aarorire akīona mīrango ya njeera rīrī mīhingūku, akīruta rūhiū rwake rwa njora akīenda kīwīyūraga tondū eeciiririe atī andū arīa moohetwo nīmoorite.*

²⁸ No Paūlū akīanīrīa, akīmīra atīrī, “Ndūkeegere ngerol! Ithuothe tūrī ho!”

²⁹ Nake mūrangīri ūcio wa njeera agīitia matawa, agīcooka akīhanyūka thīini akīinainaga, akīgūithia mbere ya Paūlū na Sila. ³⁰ Agīcooka akīmoimia na nja, akīūra atīrī, “Athuuri aya, njagīrīrwo nī gwīka atīa nīguo honoke?”

³¹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Itīkia Mwathani Jesū, na nīkūhonoka, wee, o hamwe na andū a nyūmba yaku.” ³² Magīcooka makīmwarīa ūhorō wa kiugo kīa Mwathani, hamwe na andū arīa angī othe maarī gwake nyūmba. ³³ O ihinda rīu rīa ūtūkū, mūrangīri ūcio wa njeera akīmooya, akīmāthambia irona, na o hīndī iyo we na andū othe a nyūmba yake makībatithio. ³⁴ Mūrangīri ūcio wa njeera akīmatwara gwake nyūmba, na akīmahe irio. Akīiyūrwo nī gīkeno tondū nīeetīkirie Ngai, we o hamwe na andū a nyūmba yake yothē.

³⁵ Na rīrī, gwakīa aciirithania magītūma thigari ikeere mūrangīri ūcio wa njeera atīrī, “Rekereria andū acio mathii.” ³⁶ Nake mūrangīri ūcio wa njeera akīra Paūlū atīrī, “Aciirithania maathana, moiga atī wee na Sila mūrekererio. Rīu no mūthii. Thīini na thayū.”

³⁷ No Paūlū akīra thigari ūcio atīrī, “Maratūhūirire mbere ya mūingī tūtaciirithio, o na gūtūika ithuī tūrī raiya a Roma, na maratūika njeera. Rīu marakīenda gūtūruta na hitho? Aca! Reke mooke o ene matūrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igīcookeria aciirithania ūhorō ūcio, na rīrīa maaiguire atī Paūlū na Sila maarī raiya a Roma, makīmaka. ³⁹ Nao magītūka kīmahooreria, na makīmoinagara kuuma njeera, makīmāthaita moime itūūra rīu mathii. ⁴⁰ Paūlū na Sila maarīka kuuma njeera, magithii mūcīi kwa Lidia, kūrīa maakorire ariū na aarī a Ithe witū, na makīmoomīrīria. Magīcooka magīthīra.

Paūlū na Sila marī Thesalonike

¹ Na rīrī, maarīka gūtūikanīria Amufipoli na Apolonia, magikinya Thesalonike, kūrīa kwarī na thunagogi ya Ayahudi. ² Paūlū agītōnya thunagogi, o ta ūrīa aamenyerete, na mīthenya itatū ya Thabatū akīaranīria nao kuuma Maandiko-ini, ³ akīmātaarīria na akīmaiguithia atī kwarī o nginya Kristū anyariirike na ariūke kuuma kūrī arīa akuū. Akīmeera atīrī, “Jesū ūyū ndīramūhe ūhorō wake-rī, nīwe Kristū.” ⁴ Ayahudi amwe magītīkīra ūhorō ūcio na magītūika a thiritū ya Paūlū na Sila, o ūndū ūmwe na gikundi kīnene kīa Ayunani etīgīri-Ngai, o na atumia aingī arīa maarī igweta.

* 16:27 Mūdū muohe angīorire njeera, mūthigari nīwe woragagwo, nīkio mūthigari ūyū endaga kīwīyūraga o kabere.

⁵ No Ayahudi makĩigua ūiru; nĩ ūndũ ūcio magĩcaria andũ arĩa maarĩ mĩtugo mĩuru kuuma ndũnyũ, makĩmacookanĩrĩa gĩkundi, na makĩambĩrĩa kũruta ngũĩ kũu itũũra-inĩ. Nao makĩhanyũka kwa Jasoni gwetha Paũlũ na Sila nĩgeetha mamoiomie nja kũrĩ kĩrĩndĩ. ⁶ No rĩrĩa maamaagire, magĩkururia Jasoni na ariũ a lthe witũ amwe, makĩmarehe kũrĩ anene a itũũra, makĩanagĩrĩa atĩrĩ: “Andũ aya nĩ marehete thĩina thĩ yothe, na rĩrĩ nĩmookĩte gũkũ, ⁷ na Jasoni nĩmanyiĩte ūgeni thĩinĩ wa nyũmba yake. Othe nĩmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atĩ nĩ kũrĩ na mũthamaki ūngĩ witagwo Jesũ.” ⁸ Rĩrĩa maagĩguere ūguo, kĩrĩndĩ kũu na anene a itũũra magĩtangika mũno. ⁹ Hĩndĩ iyo magĩtĩa Jasoni na andũ arĩa angĩ maarĩ nao irihĩ rĩa kũmarũgamĩrĩa, magĩcoka makĩmarekereria mathiĩ.

Paũlũ na Sila marĩ Berea

¹⁰ Na kwarĩkia gũtuka-rĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ magĩtũma Paũlũ na Sila mathiĩ Berea. Nao maakinya kuo, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi. ¹¹ Na rĩrĩ, Ayahudi a Berea maarĩ a ngoro njega gũkĩra Ayahudi a Thesalonike, nĩgũkorwo nĩmamũkirire ndũmĩrĩrĩ marĩ na wendo mũingĩ, na magathuthuuragia Maandiko o mũthenya, nĩgeetha moone kana ūrĩa Paũlũ aameeraga warĩ ūhoro wa ma. ¹² Ayahudi aingĩ nĩmetikirie, o ūndũ ūmwe na atumia aingĩ a Ayunani arĩa maarĩ igweta, o na andũ arũme aingĩ Ayunani.

¹³ Rĩrĩa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atĩ Paũlũ nĩahunjagia kiugo kĩa Ngai kũu Berea-rĩ, magĩthiĩ kũu o nakuo, magĩthogotha kĩrĩndĩ na magĩgĩthũkia ngoro. ¹⁴ Hĩndĩ o iyo ariũ na aarĩ a lthe witũ magĩtũma Paũlũ athiĩ ndwere-inĩ cia irĩa, no Sila na Timotheo magĩtigwo kũu Berea. ¹⁵ Nao andũ arĩa moimagaririe Paũlũ, makĩmũkinya Athene, na magĩcoka marĩ na ndũmĩrĩrĩ ya Sila na Timotheo atĩ mathiĩ kũrĩ Paũlũ narua o ta ūrĩa kũngĩhoteka.

Paũlũ arĩ Athene

¹⁶ Paũlũ o ametereire kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ūrĩa itũũra rĩu rĩaiyũrite mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũriire Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na nĩngĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ūũgĩ,* makĩambĩrĩa gũkarania nake. Amwe ao makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?” Nao andũ arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ ta mũndũ ūahunjia ūhoro wa ngai ng’eni.” Moigaga ūguo tondũ Paũlũ aahunjagia ūhoro Mwega wa Jesũ o na wa kũrĩũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ iyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,† makĩmwĩra atĩrĩ, “No twende kũmenya atĩrĩ, ūrutani ūyũ mwerũ ūrarutana nĩ ūrĩkũ? ²⁰ Tũraigua ūgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ūrĩa moigĩte.” ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matĩrĩ ūndũ ūngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria ūhoro wa maũndũ maria mageni).

²² Hĩndĩ iyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩa kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩaandikitwo maandiko maya: KŪRĪ NGAI ĪRĪA ĪTOĪO, rĩrĩa ngoretwo ngĩceera na ngarora wegwa indo cianyu irĩa nyamũre cia kũhooyo. Na rĩrĩ, kĩa mũhooyaga mũtooi nĩkio ngũmũhe ūhoro wakĩo.

²⁴ “Ngai ūrĩa wombire thĩ na indo ciothe irĩa irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakitwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ūheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo irĩa ingĩ ciothe. ²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ūmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtwa mahinda mao o na kũndũ kũria megũtũũra. ²⁷ Ngai eekire ūguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihi mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtũika ndarĩ haraaya na o ūmwe witũ. ²⁸ Nĩgũkorwo nĩ thĩinĩ wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.’ O ta ūrĩa aandĩki amwe a nyimbo cianyu moigite atĩrĩ, ‘Ithui tũrĩ a rũciaro rwake.’

²⁹ “Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ūrĩa ūthondeketo na mũthugundire na ūũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ūhoro ūcio na kwaga ūmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo niatũite mũthenya ūrĩa agaatuira thĩ ciira na kũhooto na ūndũ wa mũndũ ūrĩa athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ūndũ ūyũ kũrĩ andũ othe na ūndũ wa kũrĩũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ.”

³² Hĩndĩ irĩa maigũire ūhoro wa kũrĩũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkwenda gũkũigua ūkĩaria ūhoro ūcio hĩndĩ ingĩ.” ³³ Maarĩkia kuuga ūguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũu. ³⁴ Andũ aarĩ aingĩ magĩtũka arũmĩrĩrĩ a Paũlũ na magĩtũkia. Ūmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritĩ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ūna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

¹ Thuutha ūcio, Paũlũ akũma Athene agĩthiĩ Korinitho. ² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ waciariĩrwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mũtumia wake Pirusila, tondũ Kĩlaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthiĩ kũmona, ³ na tondũ Paũlũ aarĩ mũtumi wa hema o tao-rĩ, agĩkarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ūhoro thunagogi-inĩ, akĩgeria kũguithia Ayahudi na Ayunani.

* 17:18 Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ūndũ ūrĩa mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wegwa na indo ciothe cia thĩ, matekĩmakio nĩ ūhoro wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ.

† 17:19 Areopago nĩ kuuga “Kĩrĩma kĩa Aresi”; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

⁵ Rīria Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paūlū akīrutira gūkorwo akīhunja mahinda mothe, na akoimbūragira Ayahudi atī Jesū nīwe Kristū. ⁶ No rīria Ayahudi maakararirie Paūlū na makimūruma, akīribariba nguo ciake nī ūndū wa kūng'urika na akīmeera atīrī, “Thakame yanyu ūmūcookerera! Nī ndirī ūndū ingīturio nī ūndū wanyu. Kuuma rīu ngūcooka gūthiī kūrī andū-a-Ndūrīrī.”

⁷ Hīndi iyo Paūlū akiuma kuu thunagogi-inī, agīthiī kwa mūdū wetagwo Titio Jusito, warī mūhooi Ngai, nayo nyūmba yake yariganīte na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ūria warī mūtongoria wa thunagogi, agītikia Mwathani hamwe na nyūmba yake yothe; na andū aingī a Korinitho ariā maamūguire akīaria magīitika na makibatithio.

⁹ Ūtukū ūmwe Mwathani akīra Paūlū na kīoneki atīrī, “Ndūkae gwītīgira; thiī na mbere na kūheana ūhoro, na ndūgaakire. ¹⁰ Nīgūkorwo ndi hamwe nawe, na gūtīrī mūdū ūgūtharīkīra agwike ūuru, tondū ndi na andū aingī gūkū itūūra-inī rīrīrī. ¹¹ Nī ūndū ūcio Paūlū agīkara kuu mwaka ūmwe na nuthu, akīmarutaga kiugo kīa Ngai.

¹² Rīria Galio aarī barūthi wa Akaia, Ayahudi makīnyīitana magītharīkīra Paūlū na makīmūtware igooti-inī. ¹³ Makiuga atīrī, “Mūdū ūyū araringīrīria andū kūhooya Ngai na njira irīa ireganīte na watho.”

¹⁴ Na rīria Paūlū endaga kwaria, Galio akīra Ayahudi atīrī, “Korwo inyuī Ayahudi mūrata nī ūndū wa ūndū mūuru kana ngero njūru-rī, nī hangīrī na gītūmi gīa kūmūthikīrīria inyuī. ¹⁵ No kuona atī nī ūhoro wa ciūria ikoniī ciugo na marīitwa na watho wanyu inyuī ene-rī, menyai ūria mūgwika. Nī ndīgūtūika mūtui ciira wa maūdū ta macio.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio akiuga marūtūrūro kuuma igooti-inī. ¹⁷ Hīndi iyo Ayahudi acio othe makīgarūrūkīra Sosithene mūtongoria wa thunagogi, na makīmūhūūrīa hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kūrūmbūyana na ūhoro ūcio o na atīa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paūlū nīaikarīe kuu Korinitho kwa ihinda. Agīcooka agītiga ariū na aarī a Ithe witū kuo, akihaica marikabu agīthiī Suriata, marī hamwe na Pirisila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akīenjwo njuirī yake arī kuu Kenikīrea, tondū wa mwīhitwa eehītīte. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paūlū agītiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agītoonya thunagogi na akīaranīria na Ayahudi. ²⁰ Nao makīmūūria aikaranganie nao kuo, nowe akīrega. ²¹ No rīria oimaga kuo, akīmeera atīrī, “Aakorwo nī wendi wa Ngai, nīndīricooka.” Nake akihaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rīria aakinyire Kaisarea, akīambata agīthiī kūgeithia Kanītha, agīcooka agīkūrūka agīthiī nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paūlū gūikaranga kuu Antiokia, akiuma kuo, na agīthiī kūdū na kūdū būrūri wothe wa Galatia na Firigia, akīūmagīrīria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inī rīu, Mūyahudi wetagwo Apolo, waciārīrwo Alekīsanderīa,* agīūka Efeso. Aarī mūdū mūthomu, na aarī na ūgī mūingī mūno wa Maandiko. ²⁵ Nīarūtītwo na njira irīa ya Mwathani, na akaaragia na kīyo kīnene, na akarutanaga ūhoro wa Jesū atekūhītia, o na gūtūika ūbatithio ūria ooī warī o wa Johana. ²⁶ Nake akīambīrīria kwaria na ūcamba kuu thunagogi-inī. Rīria Pirisila na Akula maamūguire akīaria, makīmūnyīita ūgeni kwao mūci na makīmūtaarīria ūhoro wa njira ya Ngai wega makīria.

²⁷ Na rīria Apolo eendaga gūthiī Akaia, ariū na aarī a Ithe witū makīmūmīrīria na makīandīkīra arutwo akuo marūa makīmeera mamwamūkīre. Na aakinya kuo agītūika ūteithio mūnene kūrī andū ariā meetīkītie nī ūndū wa wega wa Ngai. ²⁸ Nīgūkorwo ari na ūhoti mūingī, nīahootire Ayahudi biū mbere ya andū othe, akīonanagia kuuma kūrī Maandiko atī Jesū nīwe Kristū.

19

Paūlū ari Efeso

¹ Na rīrī, hīndi iyo Apolo ari kuu Korinitho, Paūlū akīgerera njira irīa yatuīkaniīrie mwena wa rūgongo agīthiī nginya Efeso. Aakinya kuu agīkora arutwo amwe kuo. ² Akīmoorīa atīrī, “Nīmwanūkīrīre Roho Mūtheru rīria mwetīkīrie?”

Nao makīmūcookerīa atīrī, “Aca, ithuī o na tūtīrī twaigua atī nī kūrī Roho Mūtheru.”

³ Nī ūndū ūcio Paūlū akīmoorīa atīrī, “Mwakībatithīrio ūbatithio ūrīkū?”

Nao makīmūcookerīa atīrī, “Twabatithīrio ūbatithio wa Johana.”

⁴ Paūlū akīmeera atīrī, “Ūbatithio wa Johana warī ūbatithio wa kwīrīra kwa mehīa. Eeraga andū metīkie ūria ūgūūka thuutha wake, nake nīwe Jesū.” ⁵ Rīria maagīuire ūguo, makībatithio thiīnī wa rītwa rīa Mwathani Jesū. ⁶ Hīndi irīa Paūlū aamaigīrīre moko, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra, nao makīaria na thīomi ingī na makīritha mohoro. ⁷ Nao othe maarī ta andū ikūmi na eerī.

⁸ Paūlū agītoonya thunagogi, na ihinda rīa mīerī itatū akīaria na ūcamba kuo, akīgeragia kūringīrīria andū ūhoro wa ūthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makīmūia ngoro; makīaga gwītīkia na magīcambia Njira iyo mbere ya kīrīndi. Nī ūndū ūcio Paūlū akīmeherera. Akīoya arutwo agīthiī nao nyūmba irīa yathomithagīrio andū ya Turano, akaaranagīria na andū o mūthenya arī kuo. ¹⁰ Ūndū ūyū nīwathiire na mbere ihinda ta rīa mīaka īrīrī, o nginya Ayahudi na Ayunani othe ariā maatūūruga būrūri wa Asia makīigua kiugo kīa Mwathani.

¹¹ Ngai nīaringīre cīama cīa mwanya agereire harī Paūlū, ¹² o nginya itambaya na nguo irīa cīahutagia mwīrī wake igatwarīrwo andū ariā maarī arūaru, nao makahona mīrīmū yao na ngoma thūku ikamatīa.

¹³ Na rīrī, Ayahudi amwe ariā maathīaga makīingataga ngoma thūku makīgeria kūhūthīra rītwa rīa Mwathani Jesū harī andū ariā maarī na ndaimono. Moigaga atīrī, “Thiīnī wa rītwa rīa Jesū, ūria ūhunjagio

* 18:24 Alekīsanderīa rīarī itūūra rīa būrūri wa Misīrī, na nīrīo rīarī rīa keerī kīnēneha kūrīa guothe thīrīkari ya Roma yaathanaga. Rīarī na Ayahudi aingī mūno.

nĩ Paūlū, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariū mūgwanja a Mūyahudi wetagwo Sikeva, warĩ mūthĩnjĩri-Ngai mūnene, nĩmekaga ūguo. ¹⁵ Mūthenya ūmwē, ngoma thūku ikĩmacookeria ikĩmeera atĩrĩ, “Jesũ nĩndimūũĩ na nĩnjũũĩ ūhorō wa Paūlū, no inyuĩ mūrĩ a?” ¹⁶ Hĩndĩ iyo mūdũ ūcio warĩ na ngoma thūku akĩmarūgĩrĩra akĩmatooria othe. Akĩmahũũra mũno nginya makiuma nyũmba iyo makĩũra marĩ njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rĩrĩa Ayahudi na Ayunani arĩa maatũũraga Efeso maamenyire ūhorō ūcio, othe makĩyũrwō nĩ guoya, marĩ rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ rigĩtũgĩrio. ¹⁸ Andũ aingĩ a arĩa meetikirie makĩyumĩria na makĩumbũra waganu wao matekũhitha. ¹⁹ Andũ aingĩ arĩa maaragũruga, magĩcookanĩrĩria mabuku mao na makĩmacinĩra mbere ya andũ othe. Rĩrĩa maatarire thogora wa mabuku macio, magĩkinya durakima ngiri mĩrongo itano. ²⁰ Kiugu kĩa Mwathani gĩkihunja mũno na njĩra iyo na gĩkĩgĩa na hinya.

²¹ Thuutha wa maũndũ macio mothe gwĩkĩka, Paūlū agĩtua itua rĩa gũthĩrĩ Jerusalem, atuĩkanĩrie Makedonia na Akaia. Akiuga atĩrĩ, “Ndaarikia gũkinya kũu, no nginya ngaacooka thĩĩ Roma.” ²² Agĩtũma andũ eerĩ a arĩa maamũteithagĩrĩria, na nĩo Timotheo na Erasito, mathĩĩ Makedonia, nake agĩkaranga kũu bũrĩri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngũũ kũu Efeso

²³ Ihinda-inĩ rĩu nĩ kwagĩire na thogothogo nene ikonĩĩ ūhorō wa Njĩra iyo. ²⁴ Mũturi wa indo cia betha wetagwo Demeterio, rĩra wathondekaga tũmĩhianano twa betha twa Aritemi, nĩatũmaga andũ arĩa maaturaga indo icio magĩe na wonjoria mūnene. ²⁵ Nake agĩcookanĩrĩria andũ acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra ūhaanaine na wao, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya, inyuĩ nĩmũũĩ nĩtuonaga umuthio mūnene kuuma kũrĩ wonjoria ūyũ. ²⁶ Na nĩmũrona na mũkaigua rĩa mūdũ ūyũ ūretwo Paūlū aigũthĩtie na akahĩthitha andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrĩri wothe wa Asia akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mūdũ ti ngai o na hanini. ²⁷ Ūgwati ūria ūrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ wiki ūkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mūdũ-wa-nja rĩa nene iĩtagwo Aritemi nĩkwagithio kĩene, na ngai iyo ya mūdũ-wa-nja yo nyene, rĩa ihooyagwo bũrĩri-inĩ wothe wa Asia, na thĩ yothe, nĩkũmwo ūkaru wayo.”

²⁸ Rĩrĩa maaigũire ūguo, makĩng'ũrika mũno na makĩanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ: “Aritemi wa Aefeso nĩ mūnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itũũra rĩu rĩkĩyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyĩta Gayo na Arisitariko arĩa moimite Makedonia na Paūlū, nao makĩhanyũka marĩ ngoro imwe magĩtoonya nyũmba rĩa yagomanagwo nĩ ūndũ wa kuona mĩago. ³⁰ Paūlū nĩendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kũu, no arutwo makĩmũgĩria. ³¹ O na anene amwe a bũrĩri wa Asia arĩa maarĩ arata a Paūlū makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaita ndakagerie gũtoonya nyũmba iyo yagomanagwo nĩ ūndũ wa kuona mĩago.

³² Kĩũngano kũu gĩkiaga ūguano: Amwe maanagĩrĩra makoiga ūũ, na arĩa aingĩ makoiga ūũ. Andũ arĩa aingĩ o na makĩmenyaga gĩtũmĩ gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makĩumĩria Alekisanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩra makĩmwĩra ūria egwika. Nake akĩmakĩria na moko nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mūyahudi, othe makĩanĩrĩra na mũgambo ūmwē ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Aefeso nĩ mūnene!”

³⁵ Karani wa kĩama gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kũu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩr yothe ndũũ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ rĩa itũũragwo nĩ Aritemi ūria mūnene, na mũhianano wake ūria waharũrũkire kuuma igũrũ? ³⁶ Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ maũndũ macio matingikaanika-rĩ, mwagĩrĩrwō nĩ gũkira, na mũtikae gwika ūndũ wa ihenya. ³⁷ Inyuĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtũika ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mūdũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mūdũ o wothe, macĩĩrĩro nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho. No mamathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ūndũ ūngĩ mũngĩenda kuuga makĩria ma ūguo, ūcio no ūciĩrĩrwō kĩama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ Ūria kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ūgwati-inĩ wa gũthĩtangĩrwō ngũũ ĩno ya ūmũthĩ. Na kũrĩ ūguo tũtingĩhota kũheana ūhorō wa thogothogo ĩno, tondũ hatĩrĩ na gĩtũmĩ kĩa yo.” ⁴¹ Aarikia kuuga ūguo, akĩra kĩũngano kũu githĩrĩ, akĩniina mũcemanio.

20

Paūlū Gũtũkanĩria Makedonia na Ūyunani

¹ Na rĩrĩ, ngũũ iyo yarĩkia gũthĩra, Paūlū agĩtũmanĩra arutwo, na aarikia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra ūhorō agĩthĩrĩ Makedonia. ² Agĩtũkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũmĩrĩria andũ, na marigĩrĩrio agĩkinya bũrĩri wa Ūyunani, ³ kũria aakarire mĩeri itatũ. Hĩndĩ rĩa Paūlū eeharagĩria kũhaica marikabu athĩrĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmakĩrĩre kũmwika ūũru. ⁴ Paūlū aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mūdũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrĩri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthĩrĩ mbere magĩtweretera kũu Teroa. ⁶ No ithuĩ tũkĩhaica marikabu, tũkũma Filipi thuutha wa Giathi kĩa Migate itarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũĩmbia, na thuutha wa mĩthenya itano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩkara mĩthenya mũgwanja.

Eutiko Kũrĩũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kũmia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twenyũre mũgate. Paūlū akĩarĩria andũ, na tondũ nĩatanyĩte gũthĩrĩ mũthenya ūcio warũmĩrĩre-rĩ, agĩthĩrĩ na mbere kwaria nginya ūtũkũ gatagati. ⁸ Nĩ kwari na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũria twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndĩrica-inĩ, na o ūria Paūlū aathiira na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ūcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgĩa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ

mūkuū. ¹⁰ Paūlū agīkūrūka, agīkomera mwanake ūcio akīmūkumbatīria akīmeera atīrī, “Tigai kūmaka, arī muoyo!” ¹¹ Agīcooka akiambata nyūmba ya igūrū, akienyūra mūgate na akīria. Na thuutha wa kūmaarīria nginya gūgikīa-rī, akiuma kūu, agīthīi. ¹² Nao andū makīinūka mwanake ūcio arī muoyo, na mahooreire ngoro mūno.

Paūlū Kuugīra Athuuri a Efeso Ūhoro

¹³ No ithuī tūgīthīi mbere tūgitoonya marikabu tūgīthīi nginya Aso, kūrīa twathiire tūkīoyaga Paūlū. Aathondekete mūbango ūyū mbere tondū we athīite kūu magūrū. ¹⁴ Hīndī irīa aatūtūngire kūu Aso, tūkīmūkuua na marikabu, tūgīthīi nginya Mitilene. ¹⁵ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūkīhaica marikabu, tūgīthīi tūgikinya harīa haarīngaine na Kio, na thuutha wa mūthenya ūcio tūgikinya Samo, naguo mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, tūgikinya Mileto. ¹⁶ Paūlū nīatuīte itua rīa gūthīi ahītūkīte Efeso na marikabu nīguo ndagete mahinda kūu būrūrī wa Asia, nī ūndū nīehikaga nīguo kwahoteka akinye Jerusalem, mūthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paūlū arī kūu Mileto, agītūmana Efeso, agīta athuuri a kanitha moke harī we. ¹⁸ Nao maakinya, akīmeera atīrī, “Inyuī nī mūūī ūria ndaatūrāga ihinda rīria rīothe ndaakarire na inyuī, kuuma o mūthenya wa mbere ūria ndookire būrūrī wa Asia. ¹⁹ Nīndatungatīire Mwathani ndinyīhītīe mūno na ndī na maithori, o na gūtuika nīndageririo mūno nī ūndū Ayahudi nīmaathugundaga kūnjika ūūru. ²⁰ Inyuī nīmūūī atī ndirī ndatithia kūhunja ūndū o wothē ūngīmūguna no ndīmūrutagīra mbere ya andū othe na ngathiaga o nyūmba o nyūmba. ²¹ Na ngoimbūrīra Ayahudi o hamwe na Ayunani atī no nginya magariūrūke kūrī Ngai na ūndū wa kwīrīra na magīe na wītīkio thīinī wa Mwathani witū Jesū.

²² “Na rīrī, nī ūndū wa kūringīrīrio nī Roho Mūtheru, ndīrathīi Jerusalem itekūmenya maūndū marīa makaangora ndī kūu. ²³ Ūndū ūria njūūī tu nī atī, Roho Mūtheru nīandaaraga atī matūūra-inī mothe, njeera na mathīina nīcio injetereire. ²⁴ No rīrī, ndirona gūtūūra muoyo kūrī na bata harī nīi, korwo no ndīkie ihenya na ndīkie wīra ūria Mwathani Jesū aaheete, na nīguo wīra wa kuumbūra Ūhoro-ūria-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rīu nīnjūūī gūtīrī o na ūmwe thīinī wanyu wa andū arīa ndanathīi ngīhunja gīria ūhoro wa ūthamaki ūgacooka kūnyona rīngī. ²⁶ Nī ūndū ūcio, ngūmwīra ūmūthī atī gūtīrī thakame ya mūndū o na ūmwe ngoorio. ²⁷ Nī ūndū nīi ndirī ndatithia kūmūhunja wendi wa Ngai ūrī wothē. ²⁸ Mwīmenyerere inyuī ene, na mūmenyerere rūuru ruothe rūria Roho Mūtheru amūtuīte arorī aruo. Tuikai arīithi a kanitha wa Ngai, ūria aagūrīre na thakame yake mwene. ²⁹ Nīnjūūī atī ndaarīka gūthīi, njūūī ndīinī nīguoka gatagatī-inī kanyu na itigacaīra rūuru rūrū. ³⁰ O na nīngī kuuma harī inyuī nīgūkoīmīra andū, na mogomie ūhoro-wa-ma nīgeetha maguucīrīre arutwo mamarūmīrīre. ³¹ Nī ūndū ūcio ikaragai mwīhūgīte! Rīrikanai atī ihinda rīa mīaka itatū ndirī ndatigīthīria gutaara o ūmwe wanyu ūtukū na mūthenya ngītaga maithori.

³² “Na rīu ngūmūneana kūrī Ngai o na kūrī ūhoro wa wega wake, ūria ūngīhota kūmwaka wega mūrūme na mūgīe na igai hamwe na andū arīa othe matheretio. ³³ Nīi ndirī ndacuūmikīra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mūndū o wothē. ³⁴ Inyuī ene nīmūūī atī ndaarutaga wīra na moko makwa nī ūndū wa mabata makwa nīi mwene, na mabata ma andū arīa ndakoragwo nao. ³⁵ Maūndū-inī marīa mothe ndeekire, nīndamuonirīe atī no nginya tūteithagie andū arīa matarī hinya, na ūndū wa kūruta wīra mūrītū ta ūcio, tūkīrīrikanaga ciugo irīa ciarīrio nī Mwathani Jesū we mwene rīria oigire atīrī, ‘Kūheana nī kūrī irathimo nyingī gūkīra kūheo.’”

³⁶ Aarīka kuuga ūguo, agīturia ndu hamwe nao othe makīhooya. ³⁷ Nao othe makīrīra makīmūhīmbagīria na kāmūmūmunya. ³⁸ Ūndū ūria wamekīrīre kīeha mūno makīria, nī ūria aameerire atī matigacooka kūmuona ūthiū rīngī. Magīcooka makīmūmagaria nginya marikabu-inī.

21

Paūlū Gūthīi Jerusalem

¹ Na rīrī, thuutha wa gwītīgīthūkānia nao, tūkīhaica marikabu tūgīthīi tūrūngīrīrie tūgikinya Kosi. Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūgikinya Rodo, na twoima kūu tūgīthīi nginya Patara. ² Tūgīkora marikabu yaringaga itīhī Foinike, na ithuī tūkīmīhaica tūgīthīi. ³ Na rīria tuonire Kuporo, tūkīhītūkīra mwena wa gūthīni wakuo, tūgīthīi nginya Suriata. Tūgikinya Turo, kūrīa marikabu iitū yarutagīrwo mīrigo irīa yarī nayo. ⁴ Tūgīkora arutwo kuo, na tūgīkara nao mīthenya mūgwanja. Nao arutwo acio na ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru magīthaita Paūlū ndagathīi Jerusalem. ⁵ No ihinda riitū rīathira, tūkiuma kūu, tūgīthīi na mbere na rūgendo rīwitū. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magītumagaria, magītūkinya nja ya itūūra, na tūrī hau hūgūrūrū-inī cia irīa, tūgīturia ndu, tūkīhooya Ngai. ⁶ Twaarīka kuganīra ūhoro, tūkīhaica marikabu, nao makīinūka.

⁷ Twoima Turo, tūgīthīi na mbere na rūgendo rīwitū, tūgikinya Putolemai, tūkīgeithia arīū na aarī a ithe witū kuo na tūgīkarania nao mūthenya ūmwe. ⁸ Mūthenya ūyū ūngī tūkiuma kuo, tūgīthīi, tūgikinya Kaisarea, na tūgīkara mūcīi kwa Filipu ūria warī mūhunja ūmwe wa arīa Mūgwanja. ⁹ Nake nīarī na arītu aake ana matarī ahiku, nao nīmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gūkorwo kuo matukū maingī-rī, gūgūka mūnabīi wetagwo Agabo oīmīte Judea. ¹¹ Rīrīa aakinyire harī ithuī, akīoya mūcībi wa Paūlū, akīwīoha moko na magūrū, akiuga atīrī, “Roho Mūtheru aroiga atīrī, ‘Ūū nīguo Ayahudi a Jerusalem marīoha mwene mūcībi ūyū, na macooke mamūneane kūrī andū-a-Ndūrīrī.’”

¹² Hīndi ĩria twaiguire ūguo, ithuĩ na andũ arĩa angĩ maarĩ ho tũgĩthaitha Paũlũ ndakae kwambata Jerusalemu. ¹³ Hīndi ĩyo Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mũrĩre, na mũkanjũraga ngoro? To kuohwo gwiki ndĩhaariĩre, no nĩndĩhaariĩre o na gũkua ndĩ kũu Jerusalemu nĩ undũ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ.” ¹⁴ Hīndi ĩria aaregire kũgua ūria twamwĩraga-rĩ, tũgĩtigana nake tũkiuga atĩrĩ, “Wendo wa Mwathani ūrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ūguo, tũkĩhaariĩria tũkiambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magĩthĩ hamwe na ithuĩ, na magĩtũtwara kwa mũndũ wetagwo Mũnasoni, tũgaikare kuo. Aarĩ mũndũ woimite Kuporo, na aarĩ ūmwe wa arutwo arĩa a mbere.

Paũlũ Gũkinya Jerusalemu

¹⁷ Hīndi ĩria twakinyire Jerusalemu, ariũ na aarĩ a lthe witũ magĩtwamũkĩra na gĩkeno. ¹⁸ Mũthenya ūyũ ūngĩ Paũlũ, na andũ arĩa twarĩ nao tũgĩthĩĩ kuona Jakubu, nao athuuri othe maarĩ ho. ¹⁹ Nake Paũlũ akĩmageithia na akĩmeera ūria wothge Ngai eekĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire ūtungata-inĩ wake.

²⁰ Rĩria maaiguire ūguo, makĩgooca Ngai. Magĩcooka makĩra Paũlũ atĩrĩ, “Mũrũ wa ithe witũ, nĩwonete ūria Ayahudi ngĩri nyingĩ metikĩtie, na othe marĩ na kĩyo gĩa kũhingia watho. ²¹ Nao nĩmamenyithĩtio atĩ nĩ ūrutaga Ayahudi othe arĩa matũũranagia na andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ magarũrũke matigane na watho wa Musa, ūkĩmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kũringana na mitugo iitũ. ²² Tũgwika atĩa? Hatĩrĩ ngaanja nĩmekũigua atĩ nĩũũkĩte. ²³ Nĩ undũ ūcio ĩka ūria tũgũkwĩra. Tũrĩ na andũ ana mehitĩte mwĩhitwa. ²⁴ Thĩĩ na andũ aya, ūgwatanĩre nao igongona-inĩ rĩao rĩa gwĩtheria, na ūmarĩhire mahũthĩro mao, nĩgeetha menjwo mĩtwe.* Hīndi ĩyo andũ othe nĩmekũmenya atĩ ūhoru ūria maiguĩte ūgũkonĩĩ ti wa ma, no atĩ wee mwene nĩwathĩkĩire watho. ²⁵ Ha ūhoru wa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metikĩtie-rĩ, nĩtwamandĩkĩire, tũkĩmamenyithia itua rĩitũ, atĩ o metheeme kũria irio iria irutĩrĩro mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na ūmaraya.”

²⁶ Mũthenya ūyũ ūngĩ Paũlũ agĩthĩĩ na andũ acio, na agĩthieria hamwe nao. Agĩcooka agĩthĩĩ hekarũ-inĩ akamenyithanie rĩria mĩthenya ya gwĩtheria ĩkaarĩka, na o ūmwe wao arutĩrwo igongona.

Paũlũ Kũnyiitwo

²⁷ Rĩria matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩire gũthira-rĩ, Ayahudi amwe moimite bũrũri wa Asia makĩona Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na makĩmũnyiita, ²⁸ makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, tũteithie! Mũndũ ūyũ nĩ we ūrutaga andũ kũndũ guothe ūhoru wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ haha. Na hamwe na ūguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-inĩ, agathaahia handũ haha hatheru.” ²⁹ (Nĩmonete Tirofimo ūria Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no magĩciĩria atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.)

³⁰ Nario itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magũũka mahanyũkĩte moimite mĩena yothie. Makĩnyiita Paũlũ, makĩmũguucũrũria makĩmũrũta hekarũ, na o hĩndi ĩyo ihingo ikĩhingwo. ³¹ Na rĩrĩ, rĩria maageragia kũmũũraga ūhoru ūgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu rĩarĩ na ngũ. ³² Nake o rĩmwe akĩoya anene na thigari magĩkũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng’erete. Rĩria andũ acio maarutaga ngũĩ moonire mũnene ūcio na thigari ciake magĩtĩga kũhũũra Paũlũ.

³³ Mũnene ūcio wa thigari agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo rĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ū na nĩ atĩa ekĩte. ³⁴ Andũ amwe thĩnĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ūũ na arĩa angĩ makoiga ūũ; na tondũ mũnene ūcio wa thigari ndangĩamenyire ma ya ūhoru nĩ undũ wa mbugĩrĩro, agĩathana Paũlũ ahingĩrwo nyũmba ya thigari. ³⁵ Hīndi ĩria Paũlũ aakinyire ngathĩ-inĩ kĩrĩndĩ kũ gĩgĩthũka mũno o nginya Paũlũ agĩkuuo nĩ thigari. ³⁶ Kĩrĩndĩ kĩria kĩamuumite thuutha kĩanagĩrĩra gĩkoiga atĩrĩ, “Mweherie!”

Paũlũ Kwarĩria Kĩrĩndĩ

³⁷ Rĩria thigari ciarĩ o hakuhi gũtoonyia Paũlũ nyũmba ya thigari-rĩ, akĩũria mũnene wacio atĩrĩ, “Nĩũkũnjĩtikĩria ngwĩre undũ?”

Nake mũnene ūcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee anga nĩwaragia Kĩyunani? ³⁸ Githĩ we tiwe Mũmisiri ūria wambĩrĩire ngũĩ hĩndi ĩmwe, na ūgĩtongoria itoi ngĩri inya, mũkĩumagara nacio mũgĩthĩĩ werũ-inĩ?”

³⁹ Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ Mũyahudi wa kuuma Tariso, bũrũri wa Kilikia, na itũũra rĩria ndaciarĩrwo rĩrĩ igweta. Ndagũthaita, reke njarĩire andũ aya.”

⁴⁰ Paũlũ aarĩkia kũheho rũũtha nĩ mũnene ūcio wa thigari, akĩrũgama ngathĩ-inĩ agĩkĩria kĩrĩndĩ kũu na moko. Rĩria kĩrĩndĩ gĩakĩrĩre, agĩkĩarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania. Agĩkĩra atĩrĩ:

22

¹ “Ariũ a Baba, o na inyuĩ maithe makwa, thĩkĩrĩriai ngĩyarĩrĩria.”

² Rĩria maaiguire akĩmaarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania-rĩ, magĩkĩra ki.

Hīndi ĩyo Paũlũ akiuga atĩrĩ, ³ “Nĩĩ ndĩ Mũyahudi, wa gũciarĩrwo Tariso itũũra rĩa bũrũri wa Kilikia, no ndaarereirwo itũũra-inĩ rĩrĩrĩ. Nĩndathomithĩrio wega nĩ Gamalieli ūhoru wa watho wa maithe maitũ, na ndaarĩ na kĩyo kĩa maũndũ ma Ngai o ta ūria inyuĩ inyuothie mũtarĩĩ ūmũthĩ. ⁴ Nĩndanyariĩra arũmĩrĩri a Njĩra ĩno o nginya magakua na nganyĩita arũme na andũ-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ūria mũthĩnjĩri-Ngai ūria mũnene na Kĩama gĩothe gĩa athuuri o nao mangĩheana ūira ūcio. O na nĩmaheire marũa ndwarire andũ ao kũu Dameski, na nĩ ngĩthĩĩ kuo nganyĩite andũ acio ndĩmarehe Jerusalemu nĩguo maherithio.

* 21:24 Meetheragia na makenjwo mĩtwe kuonania kwĩhinga nĩ undũ wa mĩhitwa yao.

⁶ “Ta thaa thita ndi hakuhi gūkinya Dameski-rī, o rīmwe gūkīgīa ūtheri mūnene woimire igūrū, naguo ūkīnjarīra mīena yothē. ⁷ Ngīgwa thī, na ngīgua mūgambo mūnene ūkīnjarīra, ūkīnjīra atīrī, ‘Saūlū! Saūlū! Ūnyariiraga niki?’

⁸ “Na nī ngūrīa atīrī, ‘Wee nī we ū, Mwathani?’

“Nake akīnjookeria atīrī, ‘Nī nī Jesū wa Nazarethi, ūrīa ūranyariira.’ ⁹ Nao andū arīa twarī nao nīmoonire ūtheri ūcio, no matīataūkīrwo nī mūgambo wa ūcio wanjaragīria.

¹⁰ “Na nī ngūrīa atīrī, ‘Mwathani ngwīka atīa?’

“Nake Mwathani akīnjīra atīrī, ‘Ūkīra ūtoonye Dameski. Kūu nīkuo ūrīrīrwo maundū marīa mothe wathīrīrwo gwīka.’ ¹¹ Na rīrī, andū arīa twarī nao makīnyīita guoko makīndwara Dameski, tondū ūkengu wa ūtheri ūcio nīwandūite mūtumumu.

¹² “Mundū wetagwo Anania nīookire kūnyona, na aarī mundū weamūrīre Ngai na ūndū wa kūrūmia watho, na nīaheetwo gītīo nī Ayahudi othe arīa maatūrāga kūu. ¹³ Agīūka na akīrūgama hakuhi na nī akīnjīra atīrī, ‘Mūrū wa ithe witū Saūlū, cooka kuona!’ Na hīndī o ro iyo ngīhota kūmuona.

¹⁴ “Agīcooka akīnjīra atīrī, ‘Ngai wa maithe maitū nīagūthuurīte nīguo ūmenye wendi wake na wone Ūrīa Mūthīngu, o na ūigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nīgūtūika mūrīa wake kūrī andū othe wa kūmoimbūrīra ūrīa wonete na ūrīa ūiguīte. ¹⁶ Rūu nī kīi wetereire? Ūkīra, ūbatithio na ūthambio mehīa maku, ūgīkayagīra rīitwa rīake.’

¹⁷ “Hīndī rīra ndaacookire Jerusalemu, ndī hekarū-inī ngīhooya nīndagīre na iringi, ¹⁸ ngīkīona Mwathani akīaria, nake akīnjīra atīrī, ‘Ūkīra narua uume Jerusalemu, tondū matiigwītīkīra kumbūrīrwo ūhorō wakwa nīwe.’

¹⁹ “Na nī ngīcooka atīrī, ‘Mwathani, andū aya nīmooī atī ndoimaga thunagogī īmwe ngathīī rīra īngī nīguo nyīitithie na hūūre andū arīa magwītīkītie. ²⁰ Na rīra Stefano mūrīa waku aaitirwo thakame, ndaarūngīī ho ngītīkīra ūndū ūcio wīkwo, na ngaikaria nguo cia andū arīa maamūrāgire.’

²¹ “Nake Mwathani akīnjīra atīrī, ‘Thīi, tondū nīngūtūuma kūdū kūrāya kwa andū-a-Ndūrīrī.’”

Paūlū, Raiya wa Roma

²² Kīrīndī kīu gīgīthīkīrīra Paūlū o ngīnya rīrīa oigire ūguo. Hīndī iyo gīkīaria na mūgambo mūnene kīanīrīre, atīrī, ‘Mweheriee thī! Ndagīrīrwo nīgūtūūra muoyo!’

²³ Na rīra kīanagīrīra gīgīteaga nguo ciakio na gīkūmbūrāga rūkūngū, ²⁴ mūnene ūcio wa mbūtū agīathana Paūlū aingīrio nyūmba ya thigari. Nīngī agīathana atī Paūlū ahūūrwo iboko na orio ciūrīa nīguo kūmenyeke kīrīa gīatūmaga andū mamugīrīre ūguo. ²⁵ Na rīra maamūkomagia mamūhūire-rī, Paūlū akīūrīa mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe warūngīī hau atīrī, “Watho nīwītīkīrītīe mūhūire raiya wa Roma na kiboko atanyīitikanīte na ihītīa?”

²⁶ Rīrīa mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe aagīuire ūguo, agīthīī kūrī mūnene wa mbūtū, akīmūhe ūhorō ūcio. Nake akīmūrīra atīrī, “Rīu ūgwīka atīa? Mundū ūyū nī raiya wa Roma.”

²⁷ Mūnene ūcio wa mbūtū agīthīī kūrī Paūlū, akīmūrīra atīrī, “Ta njīra atīrī, wee ūrī raiya wa Roma?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “ī, ndī raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīmūrīra atīrī, “Ndarīhire thogora mūnene nīgeetha nduīke raiya wa Roma.”

Nake Paūlū akīmūcookeria atīrī, “No nī ndaacīarīrwo ndī raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andū arīa meendaga kīmūrīra ciūrīa magītīgana nake o rīmwe. Mūnene ūcio wa mbūtū we mwene akīmaka aamenya atī nīoheete Paūlū na mīnyororo, na aarī raiya wa Roma.

Paūlū Kūrūgama Mbere ya Kīama

³⁰ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, nīgūkorwo mūnene ūcio wa mbūtū nīeendaga kūmenya wega kīrīa Ayahudi maathitangagīra Paūlū, akīmūhōra na agīathana athīnjīrī-Ngai arīa anene na athuuri othe a Kīama magomane. Agīcooka akīrehe Paūlū, na akīmūrūgambia mbere yao.

23

¹ Nake Paūlū agīkūrīra athuuri a Kīama kīu maitho akīmeera atīrī, “Ariū a Baba, nīndungatīire Ngai ndī na thamīrī itarī ūcuuke ngīnya mūthenya wa ūmūthī.” ² Nake Anania mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, agīatha andū arīa maarūgamīte hakuhi na Paūlū mamūrīngē kanua. ³ Hīndī iyo Paūlū akīmūrīra atīrī, “Wee rūthīngō rūrū rūhakītwo mūnyū mwerū, we nīwe ūkīringwo nī Ngai! Ūkarīte hau ūndūire ciira kūrīngana na watho, no wee ūkaregana na watho, ūgaathana atī ningwo!”

⁴ Nao andū arīa maarūgamīte hakuhi na Paūlū makīmūrīra atīrī, “Anga nīkūkūmīrīra kūrūma mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene?”

⁵ Nake Paūlū akīmācookeria atīrī, “Ariū a Baba, ndīkūmenyete atī ūcio nīwe mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene; nīgūkorwo nī kwandīkītwo atīrī: ‘Ndūkanaarie ūuru igūrū rīa mūnene wa andū anyu.’”

⁶ Na rīrī, Paūlū aamenya atī amwe ao maarī Asadukai, na arīa angī Afarisai, akīanīrīra Kīama-inī kīu, akiuga atīrī, “Ariū a Baba, nī ndī Mūfarisai, na njīarītwo nī Mūfarisai. Ndiraciirithio nī ūndū wa kūrīgīrīro gīakwa gīa kūrīūkio kwa arīa akuū.” ⁷ Rīrīa oigire ūguo, gūkīgīa na ngararī gatagatī ka Afarisai na Asadukai, nakio kīūngano kīu gīkīamūkana. ⁸ (Asadukai moigaga gūtīrī ūrīūkio, na gūtīrī araka, o na kana maroho, no Afarisai nīmetīkītīe maundū macio mothe.)

⁹ Gūkīgīa na ngūī nene, nao arutani a watho amwe arīa maarī Afarisai makīrūgama na makīaria megūmīre mūno, makiuga atīrī, “Ithūī tūtīrona ūuru wa mūdū ūyū. Ī kūngīkorwo nī roho kana mūrīaka

ūmwarīirie?” ¹⁰ Nacio ngarari ikīneneha mūno, o nginya mūnene wa mbūtū akīgua guoya nikuona ta Paūlū angitarūrangwo tūcunji nio. Agīatha mbūtū cia thigari ciikūrūke, imweherie hario na hinya, na imūtware nyūmba ya thigari.

¹¹ Ūtukū ūria warūmīrīre, Mwathani akīrūgama hakuhi na Paūlū, akīmwira atirī, “Wīyūmīrīrie! O ūguo ūheanite ūhoru wakwa gūkū Jerusalemu, noguo ūkaūheana kūu Roma.”

Ithugunda rīa Kūūruga Paūlū

¹² Rūciini rūrū rūngi, Ayahudi makīgīa na ndundu na makīhita mwīhīta matikaarie kana manyue matooragite Paūlū. ¹³ Andū ariā maathugundite ndundu iyo maarī makīria ya mīrongo ina. ¹⁴ Magīthīi kūrī athīnjīri-Ngai ariā anene na athuuri makīmeera atirī, “Ithuī nītūhītite mwīhītwa wa kwaga kūrīa kindū kana kūnyua nginya tūūrage Paūlū. ¹⁵ Na rīrī, inyūi mūrī hamwe na Kīama giā Athuuri ūriai mūnene wa mbūtū amūrehe mbere yanyu, mwītūite ta mūrenda gūtūria wega ūhoru wa ciira wake. Ithuī nītūwīhaariie kūmūūruga atanakinya haha.”

¹⁶ No rīrīa mwanake wa mwarī wa nyina na Paūlū aaguire ūhoru wa ithugunda rīu, agīthīi nyūmba ya thigari akīira Paūlū.

¹⁷ Hīndī iyo Paūlū agīta ūmwe wa anene a thigari igana rīmwe, akīmwira atirī, “Twara mwanake ūyū kūrī mūnene wa mbūtū; ari na ūndū arenda kūmwira.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio mūnene ūcio akīmuoya, akīmūtware kūrī mūnene wa mbūtū.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmwira atirī, “Paūlū, ūria muohe nīandūmaniire anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū ari na ūndū arenda gūkwira.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbūtū akīnyīita mwanake ūcio guoko, akīmūtware keeheri-inī, akīmūria atirī, “Nī atīa ūrenda kūnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmūcookeria atirī, “Ayahudi nīmaiguaniire makūrie ūmarehere Paūlū nīguo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuīte ta marendā gūtūria ūhoru wake wega. ²¹ Ndūgetikire ūguo marendā, tondū andū makīria ya mīrongo ina ao mamuoheirie njira-inī. Nīmehītite mwīhītwa wa kwaga kūrīa kana kūnyua nginya mamūūrage. Na rīrī, nīmehaariie, metereire wītīkire ihooya rīao.”

²² Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīra mwanake ūcio athīi, na akīmūkaania, akīmwira atirī, “Ndūkeere mūndū o na ūrīkū atī nīūnginyīrie ūhoru ūcio.”

Paūlū Gātwarwo Kaisarea

²³ Mūnene ūcio wa mbūtū agīcooka agīta anene aake eerī a thigari igana rīmwe akīmaatha atirī, “Haarīriai gikundi giā thigari magana meeri, na thigari mīrongo mūgwanja iria ithiāgi ihaicite mbarathi, na thigari magana meeri iria ithiāgi ikuūite matimū, nīguo mathīi Kaisarea thaa ithatū cia ūtukū. ²⁴ Na nīngī mūhaariie mbarathi cia gūkuua Paūlū atwarwo kūrī Felike ūria barūthi hatari na ūgwati.”

²⁵ Agīcooka akīandika marūa ūtū:

²⁶ Nī nīi Kilaudio Lisia,

Kūrī mūgaathe Barūthi Felike:

Nīndakūgeithia.

²⁷ Mūndū ūyū aranyīitwo nī Ayahudi na mararī hakuhi kūmūūruga, no ndīrathīi na thigari ciakwa ndīramūthara, nīgūkorwo nīndīramenyete atī nī raiya wa Roma. ²⁸ Nīndīrendaga kūmenya kīria maramūthitangāgira, na nī ūndū ūcio ndīramūtware Kīama-inī kīao. ²⁹ Ndīrakora atī athitangīrwo maūndū makoniī watho wao, no hatirarī ūndū acuukīrwo ūngīratūmire atuīrwo kūūragwo kana kuohwo. ³⁰ Rīria ndīramenyithirio atī kūraari na ithugunda rīa kūūruga mūndū ūcio, ndīramūtuma kūrī we o hīndī iyo. Ndīracooka ndīraatha andū acio mamūthitangite makūrehere thitango irīa mamūthitangīre.

³¹ Nī ūndū ūcio thigari ikīoya Paūlū ūtukū o ta ūria ciathītū, ikīmūtware o nginya Antipatirī. ³² Naguo mūthenya ūyū ūngī igītiga thigari iria ciathīiāgi ihaicite mbarathi ithīi nake, nacio igīcooka nyūmba ciao.

³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikīnengera barūthi marūa na ikīneana Paūlū kūrī we. ³⁴ Nake barūthi aathoma marūa, akīūria kūrīa Paūlū oimīte. Rīria aamenyire atī oimīte Kilikia, ³⁵ akīmwira atirī, “Ngaathikīrīria ciira waku andū ariā magūthitangite mooka.” Agīcooka agīathana Paūlū aikare arangīrītwo kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Herode.

Paūlū Kūrūgama Mbere ya Felike Acīrithio

¹ Na rīrī, thuutha wa mīthenya itano, Anania, mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene, agīkūrūka agīthīi Kaisarea marī na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makīrehe thitango ciao cia gūkīrīra Paūlū kūrī barūthi. ² Rīria Paūlū eetirwo thīini, Teritulo akīambīrīria kūmūthitanga mbere ya Felike, akiuga atirī: “Nītūkeneire ihinda iraaya rīa thayū tūrī rungu rwaku, na ūūgī waku wa kuona na kabere nīūgarūrīte maūndū marīa mooru magatuika mega būrūrī-inī ūyū. ³ Kūndū guothe na maūndū-inī mothe, wee mūgaathe Felike, nītūwūkīrīte ūndū ūyū tūrī na ngaatho nene. ⁴ No nīgeetha ndigakūnogie makīria, nīngūkūria na gītīno ūtūthikīrīrie hanini.

⁵ “Nituonete mündü üyü ari mündü wa kurehe thiina, na niarehete ngüi gatagati-ini ka Ayahudi kündü guothe thiini wa thi. We ni mütongoria wa gikundi kiria gutagwo Anazari, ⁶ na ningi niageragia guthaahia hekaru; ni undü ücio tükimünyia. (Na nitungiamutuiriire kuringana na watho witü. ⁷ No Lisia, münene ücio wa mbütü agiuka akimüruta moko-ini maitü na hinya akimweheria, na agiathana athitangi aake moke küri wee.) ⁸ Wee mwene wamüurangia niükümenya ma ya ühoro üyü wotho tümüthitangüre.”

⁹ Nao Ayahudi makinyiitanira na thitango iyo, makiuga ati maündü macio maarü ma ma.

¹⁰ Riria barüthi aaheneirie Paülü na moko aarie-ri, Paülü oigire atiri, “Ninjüüi ati niükoretwo üri mütui ciira wa rüri ri rürü ihinda ria miaka miingü, ni undü ücio ningwiyaririria ngenete. ¹¹ Ni undü mühüthü harüwe kümenya ati ti makiria ma mithenya ikümi na riri ithirite kuuma ndambata Jerusalemu kühooya Ngai. ¹² Andü aria maathitangite matianyoniire ngikarania na mündü o na ürikü hekaru-ini, kana ngitüma kirindi kigite na ngüi thunagögi-ini, o na kana handü hangü o hotho itüura-ini. ¹³ Na matingihota kuonania ihooto harüwe cia thitango icio maathitangüre. ¹⁴ No riri, ningwitikira ati nihooyaga Ngai wa maithe maitü ndi mürümiri wa Njira iyo, o iyo metaga wa gikundi kia nyamükano. Nii ninjüitike maündü mothe maria megüi watho na maria mandiküto mabuku-ini ma Anabii, ¹⁵ na ndi na kürigiriro thiini wa Ngai o ta kiria andü aya marü nakü, ati nigügakorwo na küriuka kwa andü aria athingu na aria aaganu. ¹⁶ Ni undü ücio nindürutanagiria hündi ciothe küiga thamiri yakwa itari na ücuuke mbere ya Ngai na mbere ya andü.

¹⁷ “Thuutha wa gükorwo itari kuo miaka miingü, nindokire Jerusalemu niigeetha ndehere andü akwa iheo ni undü wa athüni na ndute maruta ni undü wa Ngai. ¹⁸ Na riria ndarümbüyanagia na maündü macio nimangorire küi hekaru-ini nditheretie. Gütiari na gikundi kia andü ndaari na kio, o na kana ngikorwo ngiruta thiina. ¹⁹ No ni küri Ayahudi a kuuma bürüri wa Asia aria magiriirwo nigükorwo marü haha mbere yaku na maathitange angikorwo ni marü undü manginjuukira. ²⁰ Akorwo ti üguo, aya marü haha nimagiriirwo moige ihüia riria maanyoniire narü ndaariugamire mbere ya Kiana, ²¹ tiga ükorirwo ni undü üyü ümwe ndaniriire riria ndaariingü mbere yao ngiuga atiri: “Ümüthi ndügamite mbere yanyu njirithio ni undü ninjirigiriire ühoro wa küriuka kwa aria aku.”

²² Nake Felike, ni undü niamenyete wega ühoro wa Njira iyo, agitüria ciira. Akiuga atiri, “Hündi iria Lisia, ücio münene wa mbütü agooka-ri, niguo ngaatua ciira waku.” ²³ Agiatha münene ücio wa thigari igana rimwe aige Paülü ari mürangire, no amühe wiyathi münini na etikire arata aake marümbüye mabata make.

²⁴ Na riri, thuutha wa mithenya minini, Felike agiuka marü na mütumia wake Dirusila, üria warü Müyahudi mütumia. Agitümanira Paülü, na akimüthikiria akiaria ühoro wa witikio thiini wa Kristü Jesü. ²⁵ Riria Paülü aaragia ühoro wa üthingu, na wa kwigiririria meririria ma mwiri, o na wa ciira üria ügooka, Felike akiuga etigira, akiuga atiri, “Ni üguo! Rü no üthüi. Riria ndirigia na ihinda riagiriire, nindigütümanira üuke.” ²⁶ Ihinda-ini o riu no ehokaga ati Paülü niangiamüheire ihaki, na ni undü ücio niaikaraga akimütümanagira, akaaria nake.

²⁷ Hündi iria miaka riri yathirire-ri, Porikio Fesito agicooka ithenya ria Felike, no tondü Felike niendaga gükenia Ayahudi, agitiga Paülü njera.

25

Paülü Kürügama Mbere ya Fesito

¹ Na riri, mithenya itatu yathira thuutha wa Fesito gükina kuu bürüri-ini, akiuma Kaisarea akiambata agithi Jerusalemu. ² Nao athinjiri-Ngai aria anene na atongoria a Ayahudi magiuka harü we, makimwira maündü maria Paülü aathitangirwo. ³ Nimahikire guthaitha Fesito ati ni undü wa wega wake küri o etikire Paülü atwarwo Jerusalemu, nigükorwo nimahaaragiria kümuoheria njira-ini mamüürage. ⁴ Nake Fesito akimacookeria atiri, “Paülü ahingirwo Kaisarea, na nii ningucooka kuo o narua. ⁵ Tondü ücio no tüthi na atongoria amwe anyu niigeetha mathi magathitangüre mündü ücio kuo, angikorwo ni harü undü müüru ekite.”

⁶ Thuutha wa güikarania nao kuu ihinda ta ria mithenya inana kana ikümi, agiükürüka, agithi Kaisarea, na mithenya üyü üngi akigomithania igooti, na agiathana Paülü areehwo mbere yake. ⁷ Riria Paülü aakinyire, Ayahudi aria maikürükite kuuma Jerusalemu makimürigiciria, na makimüthitangira maündü maingü mooru, maria matangiahotire kuonania ati ni ma ma.

⁸ Nake Paülü aküyaririria, akiuga atiri: “Ni ndiri undü njikite üreganite na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekaru o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akienda gükenia Ayahudi akiüria Paülü atiri, “Wee ni ükwenda kwambata üthi Jerusalemu ngagüciirithire kuo ni undü wa maündü maya üthitangirwo?”

¹⁰ Nake Paülü agicooka atiri, “Riu ndugamite igooti-ini ria Kaisari, haria njagiriirwo ni güciirithirio. Nii ndihithirire Ayahudi, o ta üria wee mwene ümenyete o wega. ¹¹ No riri, angikorwo ndi na ihüia ria gwika undü o wotho wa gütüma njuragwo-ri, ndingirega gükua. No angikorwo maündü maria thitangirwo ni Ayahudi aya ti ma ma-ri, gütikiri mündü üri na gütümi gia küüneana küri o. Ndacooka ciira riiko küri Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gücokania ndundu na kiana giake, akiuga atiri, “Wacooka ciira riiko küri Kaisari na küri Kaisari niku ügüthii!”

Fesito Kümenyithia Müthamaki Agiripa Ühoro

¹³ Mithenya minini yathira Müthamaki Agiripa na Berinike magiuka kuu Kaisarea künyia Fesito ügeni.

¹⁴ Na tondü nimaikaraga kuu mithenya miingü-ri, Fesito akihe müthamaki ücio ühoro wa ciira wa Paülü,

akīmŵira atīrī, “Gūkū kūrī na mūdū watigirwo nī Felike arī muohe. ¹⁵ Rīrīa ndaathiire Jerusalemu-rī, athinjīrī-Ngai arīa anene na athuuri a Ayahudi nīmamūthitangire, na makinjūria ndīmūtūire.

¹⁶ “Na nī ngīmeera atī tī mūtugo wa andū a Roma kūneana mūdū o wothē ataambite kūng’ethanīra na andū arīa mamūthitangite na kūheo mweke wa kwīyarīrīria ūhorō-inī ūria athitangirwo. ¹⁷ Rīrīa tuokire nao gūkū, ndiaikaririe ciira ūcio, no ndaarookire kūgomithania igooti na ngīathana mūdū ūcio areehwo. ¹⁸ Rīrīa andū arīa maamūthitangite maarūgamire kwaria, matiamūthitangire ūndū o na ūmwe mūūru ta ūria nderīgīrīre. ¹⁹ No handū ha ūguo, o maarī na maūdū mamwe maakaranagia nake makonīi ūhorō wa ndini yao na makonīi ūhorō wa mūdū wakuite wetagwo Jesū ūria Paūlū oigaga atī arī muoyo. ²⁰ Nīndarigirwo nī ūria ingitūria maūdū ta macio; nī ūndū ūcio ngīmūria kana no eende gūthīi Jerusalemu agaciirithīrio maūdū macio aathitangirwo kuo. ²¹ Rīrīa Paūlū aacookirie ciira riiko etererio itua rīa Mūthamaki-rī, ngīathana ahingirwo nginya rīrīa ingīahotire kūmūtwarithia kūrī Kaisari.”

²² Hīndī iyo Agiripa akīra Fesito atīrī, “No nyende kwīguira mūdū ūcio akiaria.”

Nake Fesito agīcookia atīrī, “Nīukamūgua rūciū.”

Paūlū Kūrūgama mbere ya Agiripa

²³ Mūthenya ūyū ūngī, Agiripa na Berinike magīka marī na mwago mūnene na magītoonya nyūmba ya gūciirirwo marī hamwe na anene a thigari o na athuuri a itūura arīa maarī igweta. Nake Fesito agīathana Paūlū areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atīrī, “Mūthamaki Agiripa na andū arīa othe mūrī na ithūi haha, nīmūkuona mūdū ūyū! Nīwe mūngī wothē wa Ayahudi wanjūiririe, ndī kūu Jerusalemu na ndī gūkū Kaisarea, ngaciire ūhorō wake, ūkianīria ūkiugaga atī ndagīrīrwo ngītūria muoyo rīngī. ²⁵ No nīi nīndonire atī ndarī ūndū eekite wa gūtūma ooragwo, no tondū nīacookirie ciira riiko kūrī Mūthamaki, ngitua itua rīa kūmūtūma Roma. ²⁶ No ndirī na ūndū mūna ingīandīkīra Mūthamaki Mūgaathe igūrū riake. Nī ūndū ūcio-rī, ndamūrehe mbere yanyu inyuothe, na makīria mbere yaku wee Mūthamaki Agiripa, nīgeetha ūhorō ūyū warīkia gūtūrio, ngīe na ūndū ingīandika. ²⁷ Ngīkorwo ndikuona kwagīrīre gūtūma mūdū muohe itekuonania maūdū marīa athitangirwo.”

26

¹ Nake Agiripa akīra Paūlū atīrī, “Ūrī na rūūtha rwa kwīyarīrīria.”

Nī ūndū ūcio Paūlū agītambīrūkia guoko, akīambīrīria kwīyarīrīria, akiuga atīrī, ² “Mūthamaki Agiripa, nīngitūga ndī mūtūku kūrūgama mbere yaku ūmūthī ndyarīrīrie igūrū rīa maūdū mothe marīa thitangirwo nī Ayahudi, ³ na makīria nī tondū wee nīūū mītugo yothē ya Ayahudi na maūdū marīa makaranagīria. Nī ūndū ūcio nīndakūhooya ūūthikīrīrie ūtēgūthethūka.

⁴ “Ayahudi othe nīmoo ūria ndūūrite kuuma ndī mwana, kuuma kīambīrīria kīa mūtūūre wakwa ndī būrūri-inī wakwa kūmbe, o na ndī Jerusalemu. ⁵ Nīmanjūū hīndī ndaaya, na mangienda, no maheane ūria wakwa, atī kūringana na watho ndaatūūrite ndī Mūfarisai, ndīrutaniīrie na kīyo kūrūmia maūdū mothe ma ndini iitū. ⁶ Na rīrī, ndūgamite haha ūmūthī njirithio nī ūndū wa kwīrīgīrīra kīraniro kīria Ngai eerīre maithe maitū. ⁷ Kīraniro kīu no kīo mīhīrīga rīria iitū ikūmi na rīrī nīrīgagīrīra kuona gīkīhingio, rīria itungatagīra Ngai na kīyo ūtūkū na mūthenya. Na rīrī, wee Mūthamaki, Ayahudi maathitangite nī ūndū wa kwīrīgīrīro kīu. ⁸ Nī kīi kīngītūma mūdū o na ūrīkū wanyu atue atī nī ūndū ūtangītīkio, atī Ngai nīariukagia arīa akuū?

⁹ “O na nīi nīndaiguithītio atī nīndagīrīrwo nī gwīka ūria wothē ingīahotire ndegane na rīitwa rīa Jesū wa Nazarethi. ¹⁰ Na ūguo nīguo ndeekire kūu Jerusalemu. Ngīkia andū aingī a arīa aamūre njeera, heetwo rūūtha nī athinjīrī-Ngai arīa anene, na rīrīa andū acio mooragagwo, nīndetikanagia na itūiro rīu. ¹¹ Mahinda maingī nīndathīiaga kuuma thunagogi-inī imwe nginya rīria ingī nīgeetha ndīmaneane maherithio, na ngageria kūmahatīrīria marume Ngai. Na tondū wa ūria ndaamarakarīre mūno nīndathīiaga kūmanyariira o na matūūra-inī marīa manene ma kūngī.

¹² “Hīndī imwe ndī rūgendo-inī ta rūu-rī, ndaathīiaga Dameski heetwo ūhoti na ngatūmwo nī athinjīrī-Ngai arīa anene. ¹³ Kūrī thaa thita cia mūthenya, wee Mūthamaki, ndī njīra-inī ngōna ūtheri mūnene woimite igūrū ūkengete gūkīra rīua, ūkīnarīra mīena yothē, nīi na andū arīa twarī nao. ¹⁴ Ithuothe tūkīgūa thī, na nīi ngīgua mūgambo ūkīnjīra atīrī na rwario rwa Kīhibirania, ‘Saūlū, Saūlū, ūnyariiraga nīkī? Nī ūndū ūrī hīnya harīwe kūhūūra mīcengi na haati.’

¹⁵ “Na nīi hīndī iyo ngīūria atīrī, ‘Wee nīwe ū, Mwathani?’

“Nake Mwathani akīnjookeria atīrī, ‘Nī nīi Jesū ūria ūnyariiraga. ¹⁶ Rīu ūkīra ūrūgame na magūrū maku. Ndaakuumīria ngwamūre ūtūke ndungata na ūtūke mūira wa maūdū marīa wonete mangonīi na marīa ngūkuona. ¹⁷ Nīngūkūhonokia kuuma kūrī andū anyu na kuuma kūrī andū-a-Ndūrīrī arīa ndīragūtūma kūrī o, ¹⁸ ūkamahingūre maitho, na ūmagarūre moime nduma-inī mathīi ūtheri-inī, na ūmarute hīnya-inī wa Shaitani ūmatware kūrī Ngai, nīgeetha maamūkire ūrekanīri wa mehīa, na magīe na handū gatagatī-inī ka andū arīa matheretio na ūndū wa kūnjītīkia.’

¹⁹ “Nī ūndū ūcio, Mūthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwahtīkīra kīoneki kīu kīoimite igūrū. ²⁰ Ngīambīrīria kūhunjīria andū arīa maarī Dameski, ngīcooka ngīhunjīria andū a kūu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andū-a-Ndūrīrī o nao. Ndaahunjīria atī nīmagīrīrwo nī kwīrīra na magarūūre kūrī Ngai, na moonane kwīrīra kwao na ūndū wa ciiko ciao. ²¹ Kīu nīkīo gītāmūre Ayahudi maanyīitire hekarū-inī, na magerie kūnjīrāga. ²² No nīngoretwo ndī na ūtēithio wa Ngai nginya ūmūthī ūyū, na nīkīo nūngī haha nīguo heane ūria kūrī andū arīa anini na arīa anene o ūndū ūmwe. Ndirī ūndū njugaga makīria ma ūria

anabii na Musa moigite atī nūgekika, ²³ atī Kristū nīakanyariirwo, na atuike wa mbere kūriuka kuuma kūri aria akuū, nūgo ahunjie ūhoro wa ūtheri kūri andū aake kūmbe o na kūri andū-a-Ndūriri.”

²⁴ Fesito aigua ūguo, akīmūgūthūkira akīmwira atiri, “Wee Paulū nikūgūrūka ūgūrūkite! Githomo kīu gīaku kīngi nīgītūmite ūgūrūke.”

²⁵ Nake Paulū akīmūcookeria atiri, “Atiriri mūgaathe Fesito, nī ndigūrūkite. Ūndū ūria ndiroiga nī wa ma na ti ūgūrūki. ²⁶ Mūthamaki nioi maundū maya, na no ndimwaririe itegwitigira. Nī njūū atī gūtiri ūndū o na ūmwe wa maundū maya aagite kūmenya, tondū matiekirwo hitho-ini. ²⁷ Mūthamaki Agiripa, wee nīwītikitie anabii? Nīnjūū atī nīumetikitie.”

²⁸ Hīndi iyo Agiripa akīūra Paulū atiri, “Nīūgwiciiria atī kahinda-ini kanini ūguo no ūnjiguthie ndūike Mūkristiano?”

²⁹ Nake Paulū akīmūcookeria atiri, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndirahooya Ngai atī to wee wiki, no o na andū aya angī othe maraathikiria ūmūthi, ndenda matuike ta nī, tiga o mīnyororo īno.”

³⁰ Mūthamaki ūcio agīūkira marī hamwe na barūthi, na Berinike, na andū aria maikarite hamwe nao. ³¹ Makiuma nyūmba iyo, na rīria maaranagiria, makiuga atiri, “Mundū ūyū ndari ūndū ekite wa gūtūma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akīūra Fesito atiri, “Mundū ūyū nīangiarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kūri Kaisari.”

27

Paulū kwambiriria Rūgendo rwa gūthi Roma

¹ Na rīria gwatuirwo atī nītūkūhaica marikabu tūthi Italia, Paulū na andū aria angī mooheetwo makīneanwo kūri mūnene-wa-thigari-igana rīmwe, warī wa mbūtū ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tūkihaica marikabu yoimite Aduramutio iria yakirie gūthi icukiro-ini cia marikabu iria ciari ndwere-ini cia iria rīria inene būruri-ini wa Asia, na ithū tūkiambiriria rūgendo tūgithi. Nake Arisitariko, Mūmakedonia woimite Thesalonike, aari hamwe na ithū.

³ Mūthenya ūyū ūngi tūgikinya Sidoni; nake Juliasi, nī ūndū wa kūguira Paulū tha, akīmūwikiria athi kūri arata aake nūgo mamūhe kiria angiabatarire. ⁴ Twoima kūu tūkiambiriria rūgendo rīngi, tūgereire mwena ūria ūtaari rūhuho wa Kuporo, tondū huhu cioimaga na mwena ūria twathiaga. ⁵ Twaarika gūthukania iria rīria inene rīria rīari gūkuhi na mabūruri ma Kilikia na Pamufilia tūgikinya itūūra rīa Mira, būruri-ini wa Likia. ⁶ Tūri kūu mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akiona marikabu ya Alekisanteria yathiaga Italia, nake agītūhaicia yo. ⁷ Tūgithi kahora ihinda rīa mīthenya mūngi na tūri na thīna mūngi nginya tūgikinya gūkuhi na Kinido. Na rīria rūhuho rwagiririe tūthi ūria twendaga-rī, tūgithi tūgereire mwena ūria ūtaari rūhuho wa Kirete, kūng’ethera Salimone. ⁸ Nītwathiire na thīna mūngi tūgereire ndwere-ini cia iria rīria inene na tūgikinya handū heetagwo Gīcukiro Kīega, hakuhi na itūūra rīa Lasea.

⁹ Mahinda maingi nīmathirite, na gūthi na marikabu kwarī na ūgwati tondū ihinda rīa Gīathi gīa Kwīhinga kūria Irio nīrahitūkite. Nī ūndū ūcio Paulū akīmataara akīmeera atiri, ¹⁰ “Athuari aya, nīnguona atī rūgendo rīwiti nī rūgukoro na mūtino na rūrehe hathara nene kūri marikabu na mirigo o na nginya kūri mīoyo iiti yo mīene.” ¹¹ No mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe, handū ha gūthikiria ūria Paulū oigaga, aarūmirire ūtaari wa mūtwaritha wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹² Tondū gīcukiro kīu gītari kīega gīa gūkarwo hīndi ya heho-rī, andū aingi magītua itua tūthi na mbere, twīhokete gūkinya Foinike, tūikare kīu hīndi iyo ya heho. Gīki kīari gīcukiro kīa meeri gīa Kirete, nakio kīang’etheire mwena wa gūthini wa ithūiro, o ūndū ūmwe na mwena wa gathigathini wa ithūiro.

Kīhuhūkano

¹³ Rīria rūhuho rumite mwena wa gūthini rwambiririe kūhurutana kahora-rī, magīciiria nīmona kiria mendaga, na nī ūndū ūcio makiohora marikabu magithi magereire hūgūrūri-ini cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rītanathī mūno, rūhuho rwa hinya wa kīhuhūkano kīnene rwetagwo “Eurakilo,” rūkīhurutana ruumite gīcīgīrira-ini kīu. ¹⁵ Nayo marikabu ikīnyitwo nī kīhuhūkano kīu ikiremwo nīgūthi na kūria rūhuho rwoimaga, nī ūndū ūcio tūkimīrekereria itwarwo nī rūhuho. ¹⁶ Na rīria twahitukagira gacīgīrira-ini kanini geetagwo Kauda, nītwari na thīna wa kūhaicia gatarū ga kūhonokia andū igūrū wa marikabu. ¹⁷ Hīndi iria andū acio maakahaicirie marikabu-ini, makīhitūkia mikanda rungu rwa marikabu yo nyene nīgeetha mamiohe wega. Nī ūndū wa gwtigira kūhata mūthanga-ini wa handū heetagwo Siriti-rī, makīharūkia matanga na makīrekereria marikabu iyo itwarwo o kūria ingiatwarirwo nī rūhuho. ¹⁸ Nītwanyariirike mūno nī ūndū wa kīhuhūkano kīu o nginya mūthenya ūyū ūngi makīambiriria gūkia mirigo iria-ini. ¹⁹ Naguo mūthenya wa gatātū makīambiriria gūkia indo cia wira cia marikabu iria-ini na moko mao ene. ²⁰ Na rīria kwaagire kuoneka rīua kana njata ihinda rīa mīthenya mūngi, nakio kīhuhūkano gīgithi na mbere kūhuhūkano-rī, tūkīrīgīrira na kwaga mwīhoko o wothē wa kūhonoka.

²¹ Thuutha wa andū gūkara ihinda iraya matekūria, Paulū akirīgama mbere yao akīmeera atiri: “Andū aya, nī kaba mūngietikīrie ūtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hīndi iyo nīmūngīehonokirie kuumana na ūgwati ūyū o na hathara īno. ²² No riri, nīngūmūthaitha mūthi na mbere kūmīriria, tondū gūtiri o na ūmwe wanyu ūkūūra; tiga marikabu iiki ikwanangika. ²³ Ūtukū ūyū, mūraika wa Ngai ūria nī ndī wake na ūria ndungataga nīarūgamire hakuhi na nī na ²⁴ aanjīra atiri, ‘Paulū ndūka gwtigira. No nginya ūrūgame mbere ya Kaisari ūciirithi; na riri, Ngai tondū wa wega wake, nīekūhonokia mīoyo wa andū aria othe ūri nao.’ ²⁵ Nī ūndū ūcio, inyui andū aya, thīni na mbere kūmīriria, nīgukorwo ndi na wītkio thīni na Ngai atī nīgūkūhaana o ta ūguo aanjīrīte. ²⁶ No o na kūri ūguo no nginya tūhate gīcīgīrira-ini kīna.”

Marikabu Kwanangika

²⁷ Na rĩrĩ, ūtũkũ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna wakinya, o tũgĩtwarĩthagio ūũ na ūũ nĩ rũhuho tũtũkanĩĩrie iria rĩrĩa rĩtagwo Adiria-rĩ, ūtũkũ gatagatĩ atwarĩthia a marikabu makĩgereria nĩmakuhĩrĩrie thĩ nyũmũ. ²⁸ Nao makĩoya kĩgeri kia ūriku wa maaĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ūriku wa buti igana rĩa mĩrongo ĩrĩrĩ. Thuutha wa kahinda kanini magĩthima rĩngĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ūriku wa buti mĩrongo kenda. ²⁹ Nĩ ūndũ wa gwtĩgĩra tũtĩkaagũthĩthio rwaro rwa ihiga, makĩreka nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makĩhooya gũkĩe. ³⁰ Na rĩrĩa maageragia kũũra moime marikabu-inĩ, atwarĩthia a marikabu makĩharũrũkia gatarũ ga kũhonokia andũ iria-inĩ, metũite atĩ marena kũharũrũkia nanga imwe kuuma mũthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩĩra mũnene ūcio wa thigari igana rĩmwe hamwe na thigari atĩrĩ, “Andũ aya maga gũkara marikabu-inĩ, inyuĩ mũtingĩhonoka.” ³² Nĩ ūndũ ūcio thigari igĩtĩnia mĩkanda ĩria yanyĩitĩe gatarũ ga kũhonokia andũ, makĩreka koore.

³³ Gwakuĩrĩria gũkĩa, Paũlũ akĩmathaitha othe marĩe irio, akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda rĩa mĩthenya ikũmi na ĩna mĩthiru, mũkoretwo mũkarĩte o ūguo mwiĩmĩte irio, mũteekũria kĩndũ. ³⁴ Rĩu ndamũthaitha mũrie irio. Nĩmũbatarĩte kũria irio nĩguo imũĩge muoyo. Gũtĩrĩ rĩcũĩrĩ rwa mũtwe wa mũndũ o na ūmwe wanyu rũkũũra.” ³⁵ Aarĩkia kuuga ūguo, akĩoya mũgate, agĩcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agĩcooka akiwenyũranga, akiambĩrĩa kũria. ³⁶ Nao othe makĩĩguu momĩrĩria, makĩoya irio makĩria. ³⁷ Ithuothe twarĩ andũ 276 arĩa twarĩ marikabu-inĩ. ³⁸ Rĩrĩa maarĩre makĩhũũna, maacookire magĩkĩa ngoro iria-inĩ nĩgeetha marikabu ihũthe.

³⁹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, atwarĩthia matiigana kũmenya bũrũri ūcio, no makĩona gĩcongoco* kĩarĩ na mũthanga hũgũrũrũ-inĩ, magĩciiria magerie kũhatĩthia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makĩrenga nanga, igĩtigwo iria-inĩ, na o hau makĩohora mĩkanda ĩria yohete thukani.† Magĩcooka makĩhaicia taama ūria wikagĩrwo mbere ya marikabu nĩguo ūnyĩite rũhuho, magĩthĩĩ meerekeire hũgũrũrũ-inĩ. ⁴¹ No rĩrĩ, marikabu ikĩgũtha mũthanga na ikĩhata. Mũthia wa na mbere wayo ūkĩhata na ūkĩrũma biũ, nago mũthia wa na thuutha ūkiunikanga nĩ ūndũ wa kũhũũrwo nĩ makũmbĩ maa maaĩ.

⁴² Thigari ikĩbanga ciũrage ohwo nĩgeetha gũtikagĩe o na ūmwe wao ūngĩthambĩra oore. ⁴³ No tondũ mũnene ūcio wa thigari igana rĩmwe nĩendaga kũhonokia muoyo wa Paũlũ, agĩcigĩria ciĩke ūguo ciabangĩte. Agĩathana atĩ andũ arĩa mangĩahotire gũthambĩra mambe marũĩge maa-inĩ mathĩĩ thĩ nyũmũ. ⁴⁴ Nao andũ acio angĩ makinye kuo menyĩĩrĩre mbaũ kana icunjĩ cia marikabu. Ūguo nĩguo andũ othe maakinyire thĩ nyũmũ matarĩ na ūũru.

28

Hũgũrũrũ-inĩ cia Malita

¹ Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ūũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩa kũ gĩetagwo Malita. ² Nao atũũri a gĩcigĩrĩa kũ magĩtuonia ūtugi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwari na heho na magĩtũnyĩia ūgeni ithuothe. ³ Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi gĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũĩkagĩra riiko-rĩ, ndũira ikĩumĩra nĩ ūndũ wa ūrugarĩ wa mwaki, ikĩioherera guoko-inĩ gwake. ⁴ Rĩria andũ a gĩcigĩrĩa kũ moonire ndũira ĩcuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtũka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kũhooto gĩtimwĩtikĩrĩte atũũre muoyo.” ⁵ Nowe Paũlũ akĩribarĩra nyoka ĩyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ūndũ mũũru. ⁶ Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtĩrĩ ūndũ ūtarĩ wa ndũire ūrekĩka harĩ we, makĩĩricũkwo makũga atĩ aarĩ ngai.

⁷ Na rĩrĩ, hakuĩ na hau maarĩ, nĩ kwari na gĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ūria warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩa kũ. Nake nĩatũnyĩite ūgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ūtaana. ⁸ Nake ithe aarĩ ūrĩrĩ arĩ mũrũru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paũlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa kũmũhoera akĩmũgĩrĩa moko akĩmũhonĩa. ⁹ Rĩria gwekĩkire ūguo, andũ arĩa angĩ maarĩ arũaru gĩcigĩrĩa-inĩ kũ magĩũka, makĩhonio. ¹⁰ Nĩmatuonirĩe gĩtĩio na njĩra nyingĩ, na rĩrĩa twehaarĩrie gũthĩĩ magĩtũhe kĩrĩa gĩothe twabataire.

Paũlũ Gũkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mĩeri ĩtatũ tũkĩhaica marikabu yaikarĩte kũu gĩcigĩrĩa-inĩ hĩndĩ ya heho. Nayo yarĩ marikabu ya kuuma Aleksanderia na yarĩ na rũũri rwa ngai cia mahatha iria cietagwo Kasitorĩ na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tũgĩkara kuo ihinda rĩa thikũ ĩthatũ. ¹³ Twoima kũu tũgĩthĩ tũgĩkinya Regio. Mũthenya ūyũ ūngĩ gũkĩgia na rũhuho rwa kuuma mwena wa gũthini, nago mũthenya ūcio ūngĩ warũmĩrĩre tũgĩkinya Puteoli. ¹⁴ Kũu tũgĩkora ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe, arĩa maatũnyĩite ūgeni, na magĩtũũria tũikaranie nao ihinda rĩa kũmia kĩgima. Ūguo noguo twacookire tũgĩkinya Roma. ¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ kũu nĩmaiguĩte atĩ nĩtuokaga, nao magĩũka o nginya ndũnyũ ya Apio, na handũ hetagwo Nyũmba ĩthatũ cia Ageni gũtũthaagaana. Nake Paũlũ ona andũ acio, agĩcookeria Ngai ngaatho na akĩgua omĩrĩria. ¹⁶ Rĩrĩa twakinyire Roma, Paũlũ nĩetĩkĩrĩrio aikare arĩ wiki, arĩ na mũthigari wa kũmũrangĩra.

Paũlũ Kũhunjia Roma arĩ Mũrangĩre

* 27:39 Gĩcongoco nĩ handũ iria rĩtoonyanĩte na thĩ nyũmũ, ūndũ marikabu no ikũhirĩre thĩ nyũmũ ĩtarĩ na ūgwati, tĩga hĩndĩ ya kũhũhũkanio.

† 27:40 Thukani nĩ gĩcunjĩ kĩa mbaũ kana cuuma gĩa kũgata marikabu kana ndege.

¹⁷ Thuutha wa thikū ithatū, Paūlū agāta atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rīrīa maagomanire, Paūlū akimeera atīrī, “Ariū na aarī a lthe witū, o na gūtuika ndirī ūndū mūūru njikite andū aitū kana ngathūkia mītugo ya maithe maitū-rī, nīndanyiiitīrwo Jerusalemu na ngīneanwo kūrī andū a Roma. ¹⁸ Nao magīthuthuuria na makienda kūndekia tondū ndiarī na ihītia rīa ūgeri wa ngero rīa gūtūma njūragwo. ¹⁹ No rīrīa Ayahudi maareganire na itua rīu, ndirī ūndū ūngī ingīekire tiga gūcokia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atī ndaarī na ūndū wagūthitangīra andū akwa. ²⁰ Kīu nikio gītūmite njūūrie tuonane na inyuī na twaranīrie. Njohetwo na mūnyororo ūyū nī ūndū wa kīrīgīrīro kīa andū a Isiraeli.”

²¹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Ithui tūtīrī twanyīta marūa magūkoniī kuuma Judea, na gūtīrī mūrū kana mwarī wa lthe witū ūūkīte kuuma kuo agatūkinyīria ūhorō kana akaaria ūndū mūūru waku. ²² No nītūkwenā kūgua woni waku nī ūrīkū, nīgūkorwo nītūū atī kūndū guothe andū nīmararia magokīrīra gīkundi giki.”

²³ Nao makībanga gūcemanīa na Paūlū mūthenya mūna, na magīūka kūrīa aaikaraga marī gīkundi kīnene gūkīra mbere. Kuuma rūciinī ngīnya hwaī-inī akīmataara na akīmoimbūrīra ūhorō wa ūthamaki wa Ngai, na akīgeria kūmaiguithia ūhorō wa Jesū kuuma Watho-inī wa Musa na kuuma Maandīko-inī ma Anabii.

²⁴ Amwe magītikia ūrīa aameerire, no angī makīaga gwītīkia. ²⁵ Nao makīaga kūguithania o ene, na makīambīrīria gūthīi rīrīa maaiguire mūthia-inī Paūlū oiga atīrī, “Rohō Mūtheru nīeerire maithe manyu ūhorō wa ma rīrīa aarīrie na kanua ka Isaia ūrīa mūnabii, akiuga atīrī:

²⁶ “Thīi kūrī andū aya, ūmeere atīrī,
“Inyuī mūgūtūūra mūguaga, no mūtīkamenya ūndū;
mūgūtūūra muonaga, no mūtīgakuūkīrwo.”

²⁷ Nīgūkorwo ngoro cia andū aya itirī tha;
matū mao matingīhota kūigua,
na nīmahingīte maitho mao.

Tondū maahota kuona na maitho mao,
na maigwe na matū mao,
nacio ngoro ciao igīe na ūmenyo,
nao manjookerere, na nīī ndīmahonie.’

²⁸ “Nī ūndū ūcio-rī, nīngwenda mūmenye atī ūhonokio wa Ngai nītūtūmītū kūrī andū-a-Ndūrīrī, nao nīmegūthikīrīria!” ²⁹ (Na aarīkia kuuga ūguo-rī, Ayahudi magīthīi magīkararanagia mūno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rīa mīaka īrī mīgīma, Paūlū agīikara kūu, arī nyūmba yake ya gūkombora, na akanyītaga ūgeni andū arīa othe mokaga kūmuona. ³¹ Nīahunjagia ūhorō wa ūthamaki wa Ngai, na akarutana ūhorō ūkonīi Mwathani Jesū Kristū arī na ūcamba, na hatarī na ūndū ūngīmūrīgīrīria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

¹ Nī nīi Paūlū, ndungata ya Kristū Jesū, o nīi njītītwo nduike mūtūmwō, na ngaamūrwo hunjagie Ūhoro-ūria-Mwega wa Ngai, ² o Ūhoro-ūria-Mwega eeraniire o mbere na tūnua twa anabii ake thiini wa Maandiko maria Matheru, ³ ūria ūkonii Mūrūwe, ūria ta mūdū warī wa rūciaro rwa Daudi. ⁴ Na riri, Roho wa ūtheru nionanirie na ūhoti atī Jesū Kristū nī Mūrū wa Ngai tondū wa ūria aariūkire akiuma kūrī ariā akuū: o we Jesū Kristū Mwathani witū. ⁵ kugerera we Ngai nātūheete wega wake, na agatūhe ūhoti ta atūmwō nīguo twire andū-a-Ndūriri ciothe kūdū guothe ūria Ngai amekūire, nīguo mamwītīkie na mamwathikire, nīguo matūme rītwa riake rīgoocagwo. ⁶ O na inyuī mūrī amwe a acio metītwo matūike a Jesū Kristū.

⁷ Ndīramwandikira maria maya inyuothe ariā mūrī kūu Roma, o inyuī mwendetwo nī Ngai, na mūgetwo mūtūike andū aamūre:

Wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na kuuma kūrī Mwathani Jesū Kristū, irokara na inyuī.

Paūlū Kwīririria Gūceera Roma

⁸ O mbere nīngūcookeria Ngai wakwa ngaatho thiini wa Jesū Kristū nī ūndū wanyu inyuothe, tondū ūhoro wa wītīkie wanyu nīumenyithanītio thī yothe. ⁹ Ngai, ūria nīi ndungatagira na ngoro yakwa yothe na ūndū wa kūhunja Ūhoro-ūria-Mwega wa Mūrūwe-rī, nīwe mūira wakwa wa ūria ndūūruga ndīmūrikanaga ¹⁰ mahooya-inī makwa hīndī ciothe; na nīndīrahooya atī riu nī ūndū wa kwenda kwa Ngai no hīngūrīrwo njira nīguo njūke kūrī inyuī.

¹¹ Nīndīreririria mūno tuonane na inyuī nīgeetha ndīmūgaire iheo cia kīroho nīguo muongererwo hinya, ¹² ūguo nī kuuga atī inyuī na nī tūgie na ūhoro wa kūumaniriria, o mūdū omīrīrie mūdū ūria ūngī na wītīkie wake. ¹³ Ariū na aarī a Ithe witū, ndikwenda mwage kūmenya atī nī mahinda maingī ndanabanga kūmūceera (no ndanagiriririo gwika ūguo nginya riu) nīgeetha ngīe na maciaro thiini wanyu, o ta ūria ngūte na maciaro thiini wa andū-a-Ndūriri iria ingī.

¹⁴ Nīi haana ta ndī na thiiri na Ayunani o na ariā matarī Ayunani,* nīngī ngagīa na thiiri wa andū ariā oogī o na ariā matarī oogī. ¹⁵ Nī ūndū ūcio nīkīo ndīriragiria mūno kūhunja Ūhoro-ūria-Mwega o na kūrī inyuī ariā mūtūūruga Roma.

¹⁶ Nīi ndīngiconokera Ūhoro-ūria-Mwega, tondū nīguo hinya wa Ngai wa gūtūma mūdū o wothē ūria ūwītīkie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nī andū-a-Ndūriri. ¹⁷ Nīgūkorwo thiini wa Ūhoro-ūria-Mwega, ūthingu ūria uumīte kūrī Ngai nīgūūrītio, na nīguo ūthingu ūria wonekaga na ūndū wa gwītīkia kuuma o kiambiriria nginya kīrīkīro, o ta ūria kwandīkitwo atiri: “Mūdū ūria mūthingu arītūūruga muoyo nī ūndū wa gwītīkia.”

Mang'ūrī ma Ngai harī Kīrīndī

¹⁸ Mang'ūrī ma Ngai nīmāgūūrītio kuuma igūrū mokīrīre ūhoro wothē wa andū kūregana na Ngai, na waganu wa andū ariā magiragiria ūhoro-ūria-wa-ma na ūndū wa waganu wao, ¹⁹ nīgūkorwo maūdū ma Ngai maria mangīmenyeka nīo matiagīte kūmenyeka nīo, tondū Ngai nīwe wamamenyithirie. ²⁰ Nīgūkorwo kuuma rīria thī yombirwo, maūdū ma Ngai maria matonekaga, na nīmo hinya wake wa tene na tene, o na ūngai wake, nīmarīkītie kuoneka o wega, na makamenyeka nī ūndū wa indo iria ciombirwo, nīgeetha andū matīkagīe na kīgwatio.

²¹ Tondū o na haria maamenyete Ngai, matiigana kūmūgooca taarī Ngai, kana makīmūcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuūkire ma tūhū, nacio ngoro ciao ngīgu ikīgīa nduma. ²² Na o rīria moigaga atī o nī oogī-rī, noguo maatuūkire irimū, ²³ nao magikūūrānia riiri wa Ngai ūria mūtūūra muoyo na mīhianano ithondeketwo ikahaana ta andū ariā makuuaga, na nyoni, na nyamū cia magūrū mana, o na nyamū iria itaambaga thī.

²⁴ Nī ūndū ūcio Ngai akīmārekereria marūmagīrīre meririria mao mooru maria ngoro ciao cīeragīria, o na mekage maūdū ma ūmaraya ma kwagithia mīrī yao gītīio, mūdū na ūria ūngī. ²⁵ Nīmākūūrānirie ūhoro-ūria-wa-ma wa Ngai na maheeni, makīhooya na magītungatira indo iria ciombirwo handū ha gūtungatira Mūciūmbi, o ūcio wa kūgoocagwo nginya tene. Amenī.

²⁶ Tondū wa ūguo-rī, Ngai nīamārekeririe marūmagīrīre meririria mao mooru ma maūdū ma thoni. O na andū-a-nja ao nīmākūūrānirie mūtugo wao ūria wa ndūire na ūria ūtarī wa ndūire. ²⁷ O nao arūme o ūndū ūmwe nīmātiganīrie mūtugo wao ūria wa ndūire na andū-a-nja, magaakanagwo nī meririria mooru ma kwīriranīria o ene. Arūme magīka ciiko cia ūra-thoni na arūme ariā angī, nao nīmegwatīire thiini wa mīrīrī yao ene iherithia rīria rīmāgīrīre nī ūndū wa waganu ūcio wao.

²⁸ Na makīria ma ūguo-rī, tondū mationire bata wa gūtūūra mamenyete Ngai, nake akīmārekereria magīe na meciiria ma ūmaramari, mekage maūdū maria mataagīrīrwo nī gwīkwo. ²⁹ Nao makīyūrwo nī waganu wa mīthemba yothē, ūūru, na ūkoroku, na meciiria ma ūmaramari. Makaiyūrwo nī ūūru, na ūragani, na ngūi, na maheeni, na rūmena. Magatūika andū a mūhuhu, ³⁰ na acambania, na athūūri Ngai, na aciūūrāni, na egaathi, na etīi, mathugundaga njira cia gwika ūūru, na andū matangīathikīra aciari ao; ³¹ nao ti akuūku

* 1:14 Ayunani maarī andū-a-Ndūriri ariā maaragia rūthiomi rwa Kiyunani kana ariā maarūmagīria mūtūūrīre wa Ayunani.

wega, na matitiaga uhoro uria murikanire, na ni ooroo muno, na matiri tha. ³² Na o na gwatuika nimooi watho wa uthingu wa Ngai ati andu aria mekaga maundu ta macio magagiriirwo ni guka, to guti mathiagia na mbere na gwika maundu macio tu, no nimitikanagia na andu aria mekaga maundu macio.

2

Ciira wa Ngai wa Kihooto

¹ Ni undu ucio-ri, wee mundu uyundu nduri na kigwatio, wee utuagira mundu uria ung' ciira, nigukorwo riria ugutuira mundu ung' ciira, niwe mwene uretuira ciira, tondū wee uratunira ciira wikaga maundu o macio ekaga. ² Na nituu ati Ngai agaatuira andu aria mekaga maundu ta macio ciira na kihooto. ³ Tondū riria wee mundu uyundu, utuagira aria ang' ciira na ugacooka ugeeka maundu o macio mekaga-ri, wee ugwiciiria nihakonoka ciira wa Ngai? ⁴ Kana nikunyarara unyararite utugi wake munene, na ukiririria, na wetereri wake, ukaga kumenya ati utugi wa Ngai niguu ukugucagiriiria niguu wirire?

⁵ No riri, ni undu wa uria umitie ngoro yaku, na ukarega kwirira-ri, ni mang'uri ureigira maria magagukirira. Nigukorwo muthenya wa mang'uri niurooka, riria matuira ma Ngai ma kihooto makaagunirio. ⁶ Ni undu Ngai akaariha o mundu kuringana na maundu maria aanea. ⁷ Aria macaragia kuheo riiri, na gitio, na uhoro wa kwaga kubutha, ni undu wa gwika wega matekunoga-ri, acio niakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸ No aria eyendi, na nimagaga uhoro-wa-ma na makarumagiriira maundu mooruri, acio nimagakinyirwo ni mang'uri na marakara. ⁹ Nigukaagia na thiina na minyamaro kuri andu othe aria mekaga uuru; mbere kuri Ayahudi, na thuutha kuri andu-a-Nduri; ¹⁰ no riiri, na gitio, na thayi ikaheo mundu o wotho uria wikaga wega: mbere kuri Ayahudi, na thuutha kuri andu-a-Nduri. ¹¹ Nigukorwo Ngai ndatiagira andu maithi.

¹² Andu aria othe mehagia matari watho-ini makaaniinwo matari watho-ini, nao aria othe mehagia mari rungu rwa watho magatuirwo ciira kuringana na watho ucio. ¹³ Nigukorwo ti aria maiguaga watho matuagwo athingu maitho-ini ma Ngai, no aria maathikagira watho nio magatuuo athingu. ¹⁴ (Ti-itheru, riria andu-a-Nduri aria matari na watho mekaga maundu maria watho uugite ni undu wa uhoro wao wa muciari-ri, o ene nimonanagia nimooi watho ucio, o na gutuika matiri maugua ¹⁵ tondū nimonanagia ati maundu maria mabataranagia thiini wa watho nimandike ngoro-ini ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaheo uria, namo meciiria mao rimwe makamaciirithagia na riria ringi makamaciiriria.) ¹⁶ Undu uyundu ukooneka muthenya uria Ngai, na undu wa Jesu Kristu agaatuira ciira meciiria ma hito maria mari ngoro-ini cia andu, o ta uria Uhoro-uria-Mwega uugite, uria ni hunjagia.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atiri, angikorwo wee wita Muiyahu; na ungikorwo wihocagia uhoro-ini wa watho na niwura-hagira ngwataniro yaku na Ngai; ¹⁸ angikorwo niumenye uria endaga, na ugakurana maundu maria mari bata gukira maria mang' tondū wa uria urutitwo maundu ma watho; ¹⁹ angikorwo niwitikite ati wee uri mutongoria wa andu aria atumumu, o na utheri wa gutherera aria mari nduma-ini, ²⁰ o na mtaari wa andu aria akigu, na murutani wa kunge, tondū thiini wa watho uri na muthanire wa uria umenyo wa uhoro-wa-ma utarii; ²¹ hakiri uguo-ri, wee urutaga andu aria ang' ri, ndungikuruta wee mwene? Wee uhunjagia ati andu matikaiye-ri, wee niuiyaga? ²² Wee uugaga ati andu matikanatharanie-ri, wee niutharanagia? Wee uthuire mihianano-ri, wee niuiyaga indo cia hekaru cia andu aria matooi Ngai? ²³ Wee wirahagira watho-ri, niuconorthagia Ngai na undu wa kwagarara watho ucio? ²⁴ O ta uria kwandikitwo atiri, "Ritwa ria Ngai niricambagio thiini wa andu-a-Nduri ni undu wanyu."

²⁵ Uhoro wa kurua ni uri kiguni ungirumia uria watho uugite, no ungagarara watho ucio-ri, uhoro ucio waku wa kurua utuikite ta utaruite.* ²⁶ Angikorwo aria matari aruu nimahingagia maundu maria mabataranagia thiini wa watho-ri, githi acio matiagiriire gutuuo ta maruite? ²⁷ Mundu uria utari muruu mwiri na niahingagia uria watho uugite-ri, niakamutira ciira, inyu mwagararaga watho ucio o na mwakorwo nimuruite na muri na watho uria mwandike.

²⁸ Tondū-ri, Muiyahu ti uria wonanagia ati ni Muiyahu na iguru, nakuo kurua to kuria gwa kuoneka mwiri-ini. ²⁹ Aca, Muiyahu kuna ni uria Muiyahu ngoro; nakuo kurua ni kurua kwa ngoro, uguo ni kuuga ati ni uhoro wa Roho, no ti wa watho uria mwandike. Kuganwo kwa mundu ta ucio-ri, gutumaga kuri andu, no kuumaga kuri Ngai.

3

Wihokeku wa Ngai

¹ Gwatuika uguo-ri, Muiyahu agikiriite andu aria ang' na ki? Kana bata wa kurua ukiri uriku? ² Hi! Uguni no munene na njira ciothe! Mbere ya maundu mothe, Ayahudi nio mehokeirwo uramati wa ciugo cia Ngai.

³ I kungikorwo amwe ao nimagire kwihokeka, kwaga kwihokeka kwao, nikungiatumire Ngai aage gutuika mwihokeku? ⁴ Kuroaga gutuika uguo! Ngai arotuika wa ma, na mundu o wotho atuike wa maheeni, o ta uria kwandikitwo atiri:

"Niguo kuonekage ati riria ukwaria,
wee waragia maundu ma kihooto,
na uhootanage riria uguciirithania."

* 2:25 Kurua kwa arime kwaru ruri rwa kirikanio kiria Ngai aathondekire na andu a Israeli.

⁵ No rirĩ, angikorwo wagi witũ wa ũthingu nĩtũmaga ũthingu wa Ngai ũguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa? No tuuge atĩ Ngai ti wa kihooto rĩria egũtũkinyĩria mang'ũri make? (Ndiraaria o ta ũria mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.) ⁶ Aca, kũroaga gũtuika ũguo! Angikorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgĩtuĩra thĩ ciira atĩa? ⁷ No mũndũ ahota kuuga atĩrĩ, "Angikorwo kũheenania gwakwa no kũingĩhie ũhoru-wa-ma wa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio gũtũme riiri wake wongerereke-rĩ, nĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta ndĩ mwĩhia nĩkĩ?" ⁸ Nĩ kĩ kĩgiragia tuuge, ta ũria tũcambagio atĩ nĩguo tuugaga, o na ta ũria andũ amwe moigaga atĩ nĩguo tuugaga, "Nĩtũtũire twĩkaga ũũru nĩguo wega woneke?" Acio-rĩ, gũtũrwo ciira kwao nĩ gwa kihooto.

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũthingu

⁹ Tũkiuge atĩa? Ithũĩ Ayahudi tũkĩrĩ ega gũkĩra andũ arĩa angĩ? Aca, tiguu! Nĩtũrĩkĩtie kuonania hau mbera atĩ Ayahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe nĩmagwĩte hinya-inĩ wa mehia. ¹⁰ O ta ũria kwandĩkitwo atĩrĩ:

"Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o na ũmwe;

¹¹ gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ,

gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai.

¹² Othe nĩmagarũrũkĩte, makooro,

othe hamwe magatuika kĩndũ gĩtarĩ bata;

gũtirĩ mũndũ wĩkaga wega,

gũtirĩ o na ũmwe."

¹³ "Mĩmero yao ihaana ta mbĩrĩra hingũre;

nĩmĩ ciao ciaragia o maheeni."

"Mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũira."

¹⁴ "Tũnua twao tũiyũrite irumi na ũrũrũ."

¹⁵ "Mahanyũkaga na magũrũ magaita thakame;

¹⁶ mwanangiko na kĩahe nĩcio cionanagia kũria magereire,

¹⁷ nao njĩra ya thayũ matimĩũ."

¹⁸ "Hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai maitho-inĩ mao."

¹⁹ Na rĩu-rĩ, nĩtũũĩ atĩ maũndũ marĩa mothe watho uugĩte, merĩtwo andũ arĩa marĩ rungu rwa watho, nĩgeetha kanua o gothe gakĩrio, nao andũ a thĩ othe matũike a gũciirithio nĩ Ngai. ²⁰ Tondũ wa ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩtuuo mũthingu maitho-inĩ ma Ngai nĩ ũndũ wa kũrũmia watho; no rĩrĩ, watho nĩguo ũtũmaga andũ mamenye atĩ nĩmehĩtie.

Ũthingu Umanĩte na Wĩtikio

²¹ No rĩrĩ, rĩu ũthingu uumĩte kũrĩ Ngai nĩumenyithanĩtio na njĩra ingĩ itahutanĩtie na Watho wa Musa, o na gũtuika nĩyoimbũritwo o tene nĩ Watho na Anabii. ²² Naguo ũthingu ũyũ nĩ ũria uumaga kũrĩ Ngai, na ũheagwo arĩa othe metĩkĩtie na ũndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ. Gũtirĩ ũhoru wa gũthuurania andũ, ²³ nĩgũkorwo andũ othe nĩmehĩtie na makanyĩhĩrwo nĩ riiri wa Ngai, ²⁴ na nĩ ũndũ wa wega wa Ngai magatuuu athingu o ũguo tũhũ, nĩ ũndũ wa ũria maakũũrwo nĩ Kristũ Jesũ. ²⁵ Ngai aamũrutire arĩ igongona rĩa kũhoroheria mehia na ũndũ wa wĩtikio thĩĩnĩ wa thakame yake. Ngai eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake, tondũ wa ũria mehia ma mbere iyo maarekeirwo andũ matekũherithio, nĩ ũndũ wa gũkĩrĩrĩa kwa Ngai, ²⁶ nake eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ arĩa metĩkĩtie Jesũ athingu.

²⁷ Gwagĩtuika ũguo-rĩ, kwĩraha gũkĩrĩ ha? Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩrĩkũ? Hihi nĩ ũndũ wa kũrũmia watho? Aca, no nĩ ũndũ wa watho ũria wa wĩtikio. ²⁸ Nĩgũkorwo nĩtũrũmĩtie atĩ mũndũ atuagwo mũthingu na ũndũ wa gwĩtikia no ti ũndũ wa gwathĩkĩra watho. ²⁹ Ngai-rĩ, akĩrĩ o Ngai wa Ayahudi oiki? Githĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao? Iĩ, nĩ Ngai wa andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao, ³⁰ nĩgũkorwo Ngai na ũmwe, na nĩwe ũrĩtuaga andũ arĩa maruaga athingu, na ũndũ wa gwĩtikia, na arĩa mataruaga nao amatuage athingu na ũndũ wa gwĩtikia o ro ũguo. ³¹ Rĩu-rĩ, no twagithie ũhoru wa watho kiene nĩ ũndũ wa ũhoru wa wĩtikio ũcio? Aca, kũroaga gũtuika ũguo! Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ watho tũgũkĩongerera hinya.

4

Iburahĩmu gũtuuo Mũthingu nĩ ũndũ wa Gwĩtikia

¹ Iburahĩmu, o ũcio ithe witũ ũhoru-inĩ wa gũciarwo na mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ũhoru ũcio? ² Angikorwo, ti-itherũ, Iburahĩmu aaturwo mũthingu na ũndũ wa ciiko iria ekaga-rĩ, nĩarĩ na ũndũ wa kwĩrahira, no ti mbere ya Ngai. ³ Nĩgũkorwo Maandiko marĩa matheru moigĩte atĩa? "Iburahĩmu nĩetĩkirie Ngai, naguo ũndũ ũcio ũgĩtũma atuuo mũthingu."

⁴ Atĩrĩrĩ, hĩndĩ irĩa mũndũ aruta wĩra-rĩ, mũcaara wake ũria aheagwo ndũkoragwo ũrĩ ta kĩahe, no nĩ ta thĩirĩ ararĩhwo. ⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũria ũtehoakaga maũndũ marĩa ekaga, tĩga o gwĩtikia Ngai ũria ũtuaga andũ arĩa aaganu athingu-rĩ, wĩtikio wa mũndũ ũcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ ũthingu. ⁶ ũguo noguo Daudi oigaga rĩrĩa aaragia ũhoru wa kĩrathimo kĩa mũndũ ũria Ngai atuĩte mũthingu hatarĩ ũhoru wa ciiko, akoiga atĩrĩ:

⁷ "Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
marekeirwo mahĩtia mao,
namo mehia mao makahumbĩrwo.

⁸ Kūrathimwo-rī, nī mündū ūria
Mwathani atatuaga mwīhia.”

⁹ Hihi kīrathimo gīki no kīa andū arīa maruaga oiki, kana nī kīa o na arīa mataruaga? Nītūkoretwo tūkiuga atī wītikio wa Iburahīmu nīguo watūmire atuuo mūthingu. ¹⁰ No aatuirwo mūthingu arī na ūhoro ūrīkū? Hihi nī thuutha wa kūrūa, kana nī mbere ūyo? Ti thuutha wa kūrūa, no nī mbere ūyo, hīndī ūria ataarūite! ¹¹ Nake agīcooka akīamūkīra rūūrī rwa kūrūa, rūūrī mūhūrī wa ūthingu ūria aarī naguo nī ūndū wa gwītikia o na hīndī ūria ataarī mūrūu. Nī ūndū ūcio agītūika ithe wa arīa othe metikagia o na matarī aruu, nīgeetha o nao matuagwo athingu. ¹² Na nīngī nowe ithe wa andū arīa maruaga, arīa matarī atī no kūrūa marūite, no nīmathiaga na mūthiire wa wītikio ūria ithe witū Iburahīmu aarī naguo mbere ya kūrūa.

¹³ Iburahīmu ndeerīrwo kīranīro atī nīagatuika mūgai wa thī hamwe na njiaro ciake nī ūndū wa gwathikīra watho, no nī ūndū wa ūthingu ūria uumanaga na wītikio. ¹⁴ Nīgūkorwo kūngītūika atī arīa matūrāgio nī watho nī agai-rī, wītikio ndūkīrī kiene, nakīo kīranīro nī gīa tūhū, ¹⁵ tondū watho ūrehaga mang’ūrī. Naho harīa hatarī watho hatirī ūhoro wa kwagarara watho.

¹⁶ Tondū wa ūguo-rī, kīranīro kīumanaga na wītikio, nīgeetha wonekage na ūndū wa wega wa Ngai, na ūtūike wa kūheo kūna njiaro ciothe cia Iburahīmu, na to arīa maaheirwo ūhoro wa watho oiki, no nī kūrī arīa othe metikītie ta ūria Iburahīmu eetikītie. Nīgūkorwo Iburahīmu nīwe ithe wa arīa othe metikītie. ¹⁷ Ta ūria kwandikitwo atīrī: “Nīngūtūite ithe wa ndūrīrī nyingī.” We nīwe ithe witū maithe-inī ma Ngai, o ūcio Iburahīmu eetikītie, o we Ngai ūria ūriūkagia arīa makuīte, na waragia ūhoro wa maūndū marīa matarī ho ta marī ho.

¹⁸ Iburahīmu nīagīre na kūrīgīrīro o na harīa hatarī kīndū gīa kwīrīgīrīra na agītīkia, na nī ūndū ūcio agītūika ithe wa ndūrīrī nyingī, o ta ūria eritwo atīrī, “Ūguo nīguo rūciaro rwaku rūkaigana.” ¹⁹ Nake o na akīmenyaga atī mwīrī wake watarī ta ūrī mūkuū nīgūkorwo ūkūrū wake warī ta mīaka igana rīmwe, na aamenya atī nda ya Sara nīyathirīte hinya wa gūciara-rī, ndaigana kūnyihanyīhīrwo nī wītikio. ²⁰ Nowe ndaigana kūgīa na nganja ūhoro-inī wa wītikio ūkonī kīranīro kīu kīa Ngai, no wītikio wake nī hinya wongereirwo, nake akīgooca Ngai, ²¹ tondū nīetīkītīe biū atī Ngai arī na hinya wa kūhingia ūria eranīire. ²² Ūndū ūcio ūgītūma atuuo mūthingu. ²³ Na rīrī, ciugo icio ciandikitwo atīrī “Nīatuirwo mūthingu” itīandīkirwo nī ūndū wake wiki, ²⁴ no ciandīkirwo nī ūndū witū, ithuī arīa Ngai agaataua athingu, o ithuī arīa twītīkītīe Ngai ūria warīūkīrie Jesū Mwathani witū kuuma kūrī arīa akuī. ²⁵ We aaneanirwo oragwo nī ūndū wa mehīa maitū, na agīcooka akīrīūkio nīgeetha tūtūuo athingu.

5

Thayū na Gīkeno

¹ Nī ūndū ūcio, kuona atī nītūtūtūtwo andū athingu nī ūndū wa gwītīkia-rī, tūrī na thayū na Ngai nī ūndū wa Mwathani witū Jesū Kristū. ² We ūria ūtūmīte tūgīe na mweke wa gūkīnya wega-inī wa Ngai, harīa tūrīngī rīu nī ūndū wa gwītīkia. Na ithuī nītūkenaga nī ūndū wa kūrīgīrīro kīrīa tūrī nakīo gīa gūgaakīnyīra rīrīrī wa Ngai. ³ Na to ūguo wiki, no rīrīa tūrī mathīina-inī nītūkenaga tondū nītūtūtūtū atī gūthīnīka gūtūmaga tūmīrīrie; ⁴ nakuo kūmīrīria gūtūmaga tūgīe na gwīkindīra; nakuo gwīkindīra gūtūmaga tūgīe na kūrīgīrīro. ⁵ Nakīo kūrīgīrīro kīu gītingītūūraga ngoro, tondū Ngai nīatīrīrie wendani wake ngoro-inī ciitū na ūndū wa Roho Mūtheru, ūria we aatūheire.

⁶ Nī ūndū-rī, o ihinda rīrīa rīagīrīrie rīakīnya, o hīndī ūria tūtaarī na hinya, Kristū nīakīure nī ūndū wa andū arīa matatīaga Ngai. ⁷ Nī hinya mūno mündū akue nī ūndū wa mündū mūthingu, no hihi kwahoteka kuoneka mündū ūngīkua nī ūndū wa mündū mwega. ⁸ No Ngai nīonanītīe wendo wake kūrī ithuī na njīra īno: Atī hīndī ūria twatūire tūrī ehīa-rī, Kristū nīatūkūīrīe.

⁹ Kuona atī rīu nītūtūtūtūtwo athingu na ūndū wa thakame yake-rī, githī tūtīgākīhonokio makīria kuuma harī mang’ūrī ma Ngai nī ūndū wake! ¹⁰ Tondū-rī, angīkorwo hīndī ūria twarī thū cia Ngai nītwaigūithanīrio nake na ūndū wa gīkuū kīa Mūrīu, na tondū rīu tūrī aigūithanie na Ngai-rī, nītūrīkīragīrīria kūhonokio nī ūndū Kristū nī muoyo. ¹¹ Na to ūguo wiki, no o na nītūkenagīra Ngai thīnī wa Mwathani witū Jesū Kristū, o ūcio ūtūmīte tūgūithanio na Ngai.

Gīkuū nī ūndū wa Adamu, Muoyo nī ūndū wa Kristū

¹² Nī ūndū ūcio-rī, o ta ūria kwīhia kwa mündū ūmwe gwatūmire mehīa matoonye gūkū thī, nakīo gīkuū gīgītūonya nī ūndū wa mehīa, nao andū othe magītūika a gūkuaga tondū nīmehīrie, ¹³ nīgūkorwo o na watho ūtanaheanwo, mehīa maarī kuo gūkū thī. No gūtārī watho mündū ndangītūuo mwīhia. ¹⁴ O na kūrī ūguo-rī, kuuma hīndī ya Adamu o ngīnya hīndī ya Musa, gīkuū nīkīo gīatūire gīthamakagīra andū, o na arīa matehītīe na ūndū wa kwagarara watho ta ūria Adamu eekīte, arī we mūhano wa ūria warī wa gūūka thuutha.

¹⁵ No kīheo kīu gīthīaanane na ihītīa rīa kwagarara watho. Tondū angīkorwo andū aīngī nīmakuire nī ūndū wa ihītīa rīa mündū ūmwe-rī, wega wa Ngai o na kīheo kīrīa kīarehīrwo nī wega wa mündū ūcio ūmwe, na nīwe Jesū Kristū-rī, nīcio ciyūrīrīrie andū aīngī mūno makīria! ¹⁶ O na nīngī, kīheo kīu kīa Ngai gītīringaine na macīaro ma mehīa ma mündū ūcio ūmwe: Tondū gūtūirwo kwa rīhīa rīu rīmwe nīkūo gwatūmire andū matūrīrwo ciira, no kīheo kīu kīaheanīrwo nī Ngai o ūguo tūhū kīarutīrwo nī ūndū wa mehīa maīngī, nakīo gīgītūma matuuo athingu. ¹⁷ Tondū-rī, angīkorwo kwīhia kwa mündū ūmwe gwatūmire gīkuū gīthamake nī ūndū wa mündū ūcio ūmwe-rī, githī arīa maamūkagīra wega mūīngī wa Ngai na kīheo kīu kīa ūthingu matīgītūūra mathamakaga makīria marī muoyo-inī nī ūndū wa mündū ūmwe, o we Jesū Kristū!

¹⁸ Nĩ undũ ũcio, o ta ũria kwĩhia riita o rĩmwe gwatũmire andũ othe matũirwo ciira-rĩ, ũguo noguo gĩko kimwe kia ũthingu gĩatũmire andũ othe matuuo athingu nĩguo magĩe na muoyo. ¹⁹ Nĩgũkorwo o ta ũria ũremi wa mũndũ ũmwe watũmire andũ aingĩ matuuo ehia-rĩ, ũguo noguo gwathika kwa mũndũ ũcio ũmwe gũgũtũma andũ aingĩ matuuo athingu.

²⁰ Ũhoro wa watho wongerirwo nĩguo mehia mongerereke. No harĩa mehia mongererekire-rĩ, naguo wega wa Ngai ũkiongerereka makiria, ²¹ nĩgeetha o ta ũria mehia maathamakire thĩinĩ wa gĩkuu-rĩ, o naguo wega wa Ngai ũthamake nĩ undũ wa ũthingu, nĩguo ũtũkinyie muoyo-inĩ wa tene na tene nĩ undũ wa Jesũ Kristũ Mwachani witũ.

6

Gũtũura Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

¹ Hakirĩ ũguo-rĩ, tũkiuge atĩa? Nĩ tũtũure o twĩhagia nĩgeetha wega wa Ngai ũingĩhage? ² Hĩ! Kũroaga gũtuika ũguo! Ithui-rĩ, nitwakuire ũhoro-inĩ wa wĩhia; twakĩhota atĩa gũcoka gũtũura thĩinĩ wago? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ithui othe arĩa twabatithirio thĩinĩ wa Kristũ Jesũ twabatithirio thĩinĩ wa gĩkuu gĩake? ⁴ Nĩ undũ ũcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo hamwe nake gĩkuu-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ũria Kristũ aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuu nĩ hinya wa riiri wa lthe, o na ithui tũtũure na mũtũũrĩ mwerũ.

⁵ Angĩkorwo nĩtũnyitithanĩtio nake ũguo thĩinĩ wa gĩkuu gĩake-rĩ, hatirĩ nanganja nĩtũkanyitithanio nake thĩinĩ wa kũriũka gwake. ⁶ Nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ mũndũ witũ wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa mehia weherio, nĩguo tũtikanacooke gũtuika ngombo cia mehia, ⁷ tondũ mũndũ o wotho ũria ũrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia.

⁸ Na rĩrĩ, angĩkorwo nitwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nitwĩtĩkĩtie atĩ nĩtũgatũura muoyo hamwe nake. ⁹ Nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ tondũ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuu-rĩ, ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua; gĩkuu gĩtirĩ na hinya wa kũmwathia ringĩ. ¹⁰ Gĩkuu kĩa aakuire, aakũirĩre ũhoro wa mehia o riita rĩmwe rĩa kũgana; no muoyo ũria atũũraga-rĩ, atũũraga nĩ undũ wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyuĩ, o undũ ũmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuĩte ũhoro-inĩ wa mehia, na atĩ mũtũũraga muoyo mũrĩ ngwatanĩro na Ngai thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹² Tondũ ũcio, mũtikanareke mehia mathamakage thĩinĩ wa mĩrĩ yanyu iyo ikuaa, atĩ nĩguo mwathikagĩre merĩrĩria mooru mayo. ¹³ Nĩngĩ mũtikananeane cĩga cia mĩrĩ yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai, mũhaana ta andũ marutitwo gĩkuu-inĩ makarehwo muoyo-inĩ na mũneanage cĩga icio cia mĩrĩ yanyu kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na gwika maũndũ ma ũthingu. ¹⁴ Mũtigatuĩke a gwathagwo nĩ mehia, tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia ũthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũure twĩhagia? Kũroaga gũtuika ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩrĩa mweheana kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathikagĩre-rĩ, inyuĩ mũkirĩ o ngombo cia ũcio mwathikagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuu-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathiki ũria ũrehaga ũthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatha, tondũ o na gũtuika inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathikiire na ngoro yotho ũrutani ũria mwheokeirwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuika ngombo cia ũthingu.

¹⁹ Ndĩraaria ũhoro ũyũ ngĩũgerekanagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mũtũũrĩ-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ũria mwatũire mũneanaga cĩga cianyu cia mĩrĩ ituĩke ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ũtheru o na ma waganu ũria ũtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneanei cĩga cianyu ituĩke ngombo cia ũthingu nĩguo mũgaatuika andũ atheru. ²⁰ Rĩrĩa mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mũtiathagwo nĩ ũthingu. ²¹ Hĩndĩ iyo muonaga uumithio ũrĩkũ kuuma kũrĩ maũndũ marĩa matũmaga rĩu mũconoke? Maũndũ macio marĩgĩrĩrio-inĩ marehaga gĩkuu! ²² No rĩu tondũ nĩmwohoretwo mũkoima mehia-inĩ na mũgatuika ngombo cia Ngai-rĩ, uumithio ũria muonaga ũmwerekagĩria ũtheru-inĩ, na maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. ²³ Nĩgũkorwo mĩcaara wa mehia nĩ gĩkuu, no kĩheo kĩa Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwachani witũ.

7

Ngerekano ya ũhiki

¹ Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ (nĩgũkorwo ndĩraaria na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mũtooĩ atĩ watho wathaga mũndũ o rĩrĩa arĩ muoyo? ² Nĩ undũ mũtũmia ũrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩrĩa rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mũtũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio wa ũhiki. ³ Tondũ mũtũmia ũcio angĩhĩkĩra mũndũ ũngĩ rĩrĩa mũthuuriwe arĩ muoyo, atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mũtũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio, na ndangĩtuika gĩtharia o na angĩhĩkio nĩ mũndũ ũngĩ.

⁴ Nĩ undũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, o na inyuĩ nĩmwakuire ũhoro-inĩ wa watho nĩ undũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mũtuĩke a mũndũ ũngĩ, o we ũria wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuu, nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. ⁵ Nĩgũkorwo hĩndĩ rĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wa mehia-rĩ, merĩrĩria ma mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra thĩinĩ wa mĩrĩ iitũ, magaciaraagĩra gĩkuu maciaro. ⁶ No rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima watho-inĩ, tondũ nĩtũkuĩte ũhoro-inĩ ũria watuohete nĩgeetha tũtungatage na mũtungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mũtungatĩre ũria mũkũrũ wa watho ũria mwandĩke.

Kūgiana na Wīhia

⁷ Riu rī, tūkiuge atia? Watho ūkīrī wīhia? Aca ti ūguo! Ti-itherū tiga nī ūndū wa watho ndingiamenyire wīhia nī kīi. Nīgūkorwo ndingiamenyire ūhoro wa gūcumīkīra korwo watho ndwoigite, “Ndūkanacumīkīre kindū kiene.” ⁸ No wīhia, tondū wa kuona kamweke karīa kaaheanītwo nī riathani riu, ūgītūma ngie na merirīria na mīthemba yothē thīinī wakwa. Nīgūkorwo hatarī watho, wīhia nī mūkuū. ⁹ Kūrī hīndī nīi ndaarī muoyo itanamenya watho; no hīndī ūria riathani rīokire, wīhia ūkīgia muoyo na nīi ngīkua. ¹⁰ Ngīmenya atī riathani o rīu rīarī rīa gūtūma mūdū atūūre muoyo-rī, norīo rīarehire gīkuū. ¹¹ Nīgūkorwo rīrīa wīhia wonire kamweke karīa kaaheanītwo nī riathani rīu-rī, nī kūūheenia waheenirīe, na ūkinjūrāga narīo. ¹² Nī ūndū ūcio-rī, watho nī mūtheru, o na riathani no rītheru, na nī rīa kihooto na nī rīega.

¹³ Kai ūndū ūcio mwega ūgīcookete gūtūika gīkuū harī nīi? Gūtikanatuīke ūguo! No nīgeetha wīhia ūkūūrikane atī nī wīhia, nīwarehire gīkuū thīinī wakwa na ūndū wa kūhūthīra ūndū ūcio mwega, nīguo wīhia ūtūike wīhia kūna.

¹⁴ Nītūū atī watho uumanīte na Roho; no nīi ndī mūdū ūrī na mwīrī wendetio agatuīka ngombo ya wīhia. ¹⁵ Ndīmenyaga maūdū marīa njikaga. Nīgūkorwo ūria nyendaga gwīka tīguo njikaga, no ūndū ūria thūire nīguo njikaga. ¹⁶ O na ingītūika njikaga ūria itekwenda gwīka-rī, nīnjītikīrīte atī watho nī mwega. ¹⁷ Tondū ūcio nīngūūranīte atī ti nīi mwene njikaga maūdū macio, no nī wīhia ūria ūtūūrāga thīinī wakwa gwīka ūguo. ¹⁸ Nīnjūū atī gūtīrī ūndū mwega ūtūūrāga thīinī wakwa, ūguo nī kuuga thīinī wa mwīrī ūyū wakwa wīhāgia. Nīgūkorwo nīndīrīragīria gwīka wega, no hīnya wa gwīka ūguo nīguo itarī. ¹⁹ Nīgūkorwo wega ūria nyendaga gwīka tīguo njikaga, no ūūru ūria itendaga gwīka nīguo thīiāga na mbere gwīka. ²⁰ Na rīrī, ingīkorwo nīnjikaga ūria itekwenda gwīka-rī, ti nīi mwene njikaga maūdū macio, no nī wīhia ūria ūtūūrāga thīinī wakwa gwīka ūguo.

²¹ Ūndū ūyū nītūūmaga nyone atī watho ūyū nīguo ūrutaga wīra thīinī wakwa: Rīria ngwenda gwīka wega-rī, ūūru ūkoragwo o hamwe na nīi. ²² Nīgūkorwo ngoro-inī yakwa thīinī, nīngenagīra watho wa Ngai; ²³ no nīnyonaga watho ūngī ūkīruta wīra thīinī wa cīga cia mwīrī wakwa, ūkarehaga mbaara, na ūkarūāga na watho wa meciirīa makwa, na ūkandua mūdū muohe nī watho wa wīhia ūria ūrutaga wīra thīinī wa cīga ciakwa. ²⁴ Kai nīi ndīkīrī mūdū mūthīnīku-i Nū ūkūūhonokia harī mwīrī ūyū wa gīkuū? ²⁵ Nīndacookeria Ngai ngaatho nī ūndū wa Jesū Kristū Mwathani witū!

Nī ūndū ūcio-rī, nīi mwene thīinī wa meciirīa makwa ndī ngombo ya watho wa Ngai, no ha ūhoro wa mwīrī ūyū wa wīhia, nīi ndī ngombo ya watho wa wīhia.

8

Muoyo thīinī wa Roho

¹ Nī ūndū wa maūdū macio-rī, andū arīa marī thīinī wa Kristū Jesū o ti a kūherithio, ² tondū nī kūgerera harī Jesū Kristū watho wa Roho ūria ūheaga muoyo wanjohorire kuuma kūrī wīhia na gīkuū. ³ Nīgūkorwo ūndū ūria watho wa Musa ūtangīahotire gwīka nī ūndū wa kwagithio hīnya nī mwīrī ūyū wīhāgia-rī, Ngai nīekire ūndū ūcio na ūndū wa gūtūma Mūrīu wake mwene arī na mwīrī ūhaanaine na mwīrī ūyū wīhāgia, nīgeetha atuīke igongona rīa kūhoroheria mehīa. Na nī ūndū ūcio agītūira wīhia ūria warī thīinī wa mūdū ūria wīhāgia cīra, ⁴ nīgeetha maūdū ma ūthingu marīa mathanītwo nī watho mahingio thīinī witū, ithuī arīa tūtātūūrāga kūringana na mwīrī ūyū wīhāgia, no tūtūūrāga kūringana na Roho.

⁵ Andū arīa matūtūūrāga kūringana na mwīrī ūyū wīhāgia meciirāgia o maūdū marīa mwīrī ūcio wendaga; no arīa matūtūūrāga kūringana na Roho meciirāgia o maūdū marīa mendagwo nī Roho. ⁶ Meciirīa ma mūdū mwīhia marehaga gīkuū, no meciirīa marīa maathagwo nī Roho marehaga muoyo na thayū; ⁷ meciirīa marīa mehāgia marī ūthū na Ngai. Meciirīa macio matiathikagīra watho wa Ngai, o na matingīhota gwīka ūguo. ⁸ Andū arīa maathagwo nī mwīrī ūyū wīhāgia matingīhota gūkenia Ngai.

⁹ No rīrī, inyuī mūtīathagwo nī mwīrī ūyū wīhāgia, no mwathagwo nī Roho, angīkorwo Roho wa Ngai atūtūūrāga thīinī wanyu. No rīrī, mūdū o wothē ūtarī na Roho wa Kristū-rī, ūcio ti wa Kristū. ¹⁰ No angīkorwo Kristū arī thīinī wanyu-rī, mīrīi yanyu nīmīkuū nī ūndū wa mehīa, no maroho manyu marī muoyo nī ūndū wa ūthingu. ¹¹ Na nīngī angīkorwo Roho wa Ngai ūria warīūkīrie Jesū kuuma kūrī arīa akuū atūtūūrāga thīinī wanyu-rī, o we ūcio warīūkīrie Kristū kuuma kūrī arīa akuū nīagatūma mīrīi ūyo yanyu ikuaga īgie na muoyo nī ūndū wa Roho wake, ūcio ūtūtūūrāga thīinī wanyu.

¹² Nī ūndū ūcio, arīu na aarī a lthe witū, ithuī tūrī na thīirī, no ti thīirī kūrī mwīrī ūyū wīhāgia, atī nīguo tūtūūrāge kūringana na ūria wendaga. ¹³ Nīgūkorwo mūngītūūra kūringana na ūria mwīrī ūyū wīhāgia wendaga-rī, nīmūgakua, no mūngītūūrāga cīko icio njūru cia mwīrī na hīnya wa Roho-rī, nīmūgatūūra muoyo, ¹⁴ tondū andū arīa othe matongoragio nī Roho wa Ngai acio nīo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nīgūkorwo mūtīaheirwo roho wa kūmūtua ngombo rīngī nīguo mwītīgagīre, no mwaheirwo Roho wa kūmūtua ciana ciaka cie kwīrererwo. Na nīguo ūtūmaga twanīrīre tūkoiga atīrī, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mūtheru wa mwene nīwe mūira hamwe na maroho maitū atī ithuī tūrī ciana cia Ngai. ¹⁷ Rīu-rī, angīkorwo tūrī ciana ciaka-rī, tūkīrī agai, tūgatūika o agai a kūgaya Ngai, na agai hamwe na Kristū, angīkorwo ti-itherū nītīgwatanagīra nake mīnyamaro yake nīguo tūkaahota kūgwatanīra riiri wake o nāguo.

Riiri ūria Ūgooka

¹⁸ Nguona atī mīnyamaro ūria tūrī nayo rīu ndīngīringithanio na riiri ūria tūkaagūrīrio. ¹⁹ Indo iria ciombirwo itūtūūrāga cietereire kūgūūranīrio gwa ciana cia Ngai irī na gūthethūka kūnene. ²⁰ Nīgūkorwo cīumbe icio ciathīrīrio itūūre itarī kiene na ti ūndū wa gūthūūrīra cio nyene, no nī ūndū wa kwenda

kwa ūria waciathīrīrie itūūre irī na kīrīgīrīro, ²¹ atī ciūmbe cio nyene nīgākūūrwo kuuma ūkombo-inī wa kūbutha, ikinye wiyathi-inī wa riiri wa ciana cia Ngai.

²² Nītūū atī ngingyagia rīu ciūmbe icio ciothe itūire icaayaga irī na ruo ta rwa mūdū-wa-nja akiheo mwana. ²³ Na to indo icio icaayaga, no o na ithuī arīa tūrī na maciaro ma mbere ma Roho, nītūcaayaga ngoro-inī ciitū thīnī, twetereire hīndi ikinye ya gūtūuo ciana cia Ngai, na nīkūo gūkūūrwo kwa mīrī iitū kuuma ūkombo-inī. ²⁴ Nīgūkorwo twahonokirio nī ūndū wa kīrīgīrīro kīu. No rīrī, kwīrīgīrīra kīndi kioneku-rī, kīu ti kīrīgīrīro kūrī. Nūū wīrīgagīrīra kīrīa arī nakio? ²⁵ No rīrī, tūngīkorwo twīrīgīrīre kīrīa tūtārī nakio-rī, tūgīetagīrīra o tūkīrīrīrie.

²⁶ O ūndū ūmwe, Roho nake nīatūteithagia nī ūndū wa ūria tūtārī hinya. Ithuī tūtūū kīrīa twagīrīrwo nīkūhooya, no Roho we mwene nīatūthaithanagīrīra arī na mūcaayo ūtangīgweteka na ciugo. ²⁷ Nake Ngai ūria ūthuthuuragia ngoro ciitū nīō mēciiria ma Roho, tondū Roho nīwe ūthaithanagīrīra andū arīa aamūre kūringana na ūria Ngai endete.

Andū a Ngai Nīatoorania

²⁸ Ningī nītūū atī harī andū arīa mendete Ngai, o arīa metitwo nīwe kūringana na ūria aathugundite-rī, maūdū mothe mateithanagia hamwe mamarehere kīrathimo. ²⁹ Nīgūkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rī, nīo aathīrīrie matuīke a kūhaanano na mūhianīre wa Mūrūwe, nīguo atuīke irīgithathi harī andū aingī a lthe ūmwe. ³⁰ Nao acio aathīrīrie o mbere, nīo etire; nao acio etire, nīo aatuire athingu; nao acio aatuire athingu, nīo aahumbire riiri.

³¹ Tūkiuge atīa ūhoro ūkonī maūdū macio? Angīkorwo Ngai arī mwena witū-rī, nūū ūngīkīhota gūtūtuma ūthū? ³² Ūcio ūtaigana gūcaīra Mūrū wake mwene, no akīmūneana nī ūndū witū ithuothe, na rīrī, agītūheete ūcio-rī, angīkīrega atīa gūtūtaanahīra na indo iria ingī ciothe? ³³ Nūū ūngiona ūndū wa gūthitangīra andū arīa Ngai ethuurīre? Nī Ngai ūmatuīte atī matīrī na mahitia. ³⁴ Nūū ūngīhota kūmatua ehia? Gūtīrī! Kristū Jesū, o we ūria wakuire, na akīrīuka akiuma kūrī arīa akuī, nīwe ūkarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai agītūthaithanīrīra. ³⁵ Nūū ūngītūtīgithania na wendani wa Kristū? Anga nī kuona thīina, kana kwīhīrwo nī ruo, kana nīkūnyariirwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ūgwati, o na kana rūhiū rwa njora? ³⁶ O ta ūria kwandīkitwo atīrī:

“Tūtindaga tūkūragwo o mūthenya wothe nī ūndū waku;
tūtūuagwo ta ng'ondū cia gūthīnjwo.”

³⁷ No rīrī, o na tūkionaga maūdū macio mothe-rī, ithuī tūrī makīria ma atooria nī ūndū wa ūcio watwendire. ³⁸ Nīgūkorwo nīndīkītie kūmenya kūna atī o na kūngītuika nī ūhoro wa gūkua kana gūtūura muoyo, o na kana arāika kana ndaimono, o na kana ūhoro wa mahinda maya kana marīa magooka, o na kana maahinya o na marīkū, ³⁹ o na kana ūraihi wa na igūrū kana ūrīku, o na kana kīndū kīngī o gīothe kīa iria ciombirwo: gūtīrī o na kīmwe kīngīhota gūtūtīgithania na wendani wa Ngai, ūcio ūrī thīnī wa Kristū Jesū, Mwathani witū.

9

Ngai Gūthuura Andū a Isiraeli

¹ Nī ngwaria ūhoro-wa-ma ndī thīnī wa Kristū, ti maheeni ndīraaria, o nayo thamiri yakwa nīyo mūira wakwa thīnī wa Roho Mūtheru, ² atī ndī na kīeha kīnene na ruo rwa ngoro rūtarathira. ³ Nīgūkorwo ingīndire nī mwene nyiitwo nī kīrūmi na nyingatwo ndīgithanio na Kristū handū-inī ha arīu na aarī a lthe witū acio a rūrīrī rwitū kīūmbe, ⁴ nīo andū a Isiraeli. O nīo Ngai aatuire ciana ciake; na nīo maikaraga na riiri wake, na no-o matuītwo andū a kīrīkanīro, na a kwamūkīra watho, na a kūhooyaga hekarū-inī, o na ningī nīo merīrwo cīranīro. ⁵ Ningī maithe maitū marīa ma tene maarī a kīruka kīu, nake Kristū aarī wa rūciaro rwao ha ūhoro wa mwīrī, o we Ngai ūria wathaga maūdū mothe, ūria ūgoocagwo nginya tenel Amenī.

⁶ Ūguo ti kuuga atī kiugo kīa Ngai nīkiagīte kūhinga. Nīgūkorwo ti andū othe arīa maciarīrwo Isiraeli marī andū a Ngai a ma. ⁷ O na ningī ti othe ciana cia lburahīmu, o na gūtūika nī a rūciaro rwake. No rīrī, eerīrwo atīrī, “Rūciaro rūria rūgeetanio nawe rūkoima harī Isaaka.” ⁸ Ūguo nī ta kuuga atīrī, ti ciana iria iciarītwo na njīra ya ndūire ingītuika ciana cia Ngai, no nī ciana cia kīranīro ituuagwo cia mbeū ya lburahīmu. ⁹ Nīgūkorwo kīranīro kīoigīte atīrī: “Ihinda rīrīa rīamūre rīakinya nīngacooka, nake Sara nīakagīa kaana ga kahī.”

¹⁰ Na to ūguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarī cia ithe o ūmwe, na nīwe ithe witū Isaaka. ¹¹ No rīrī, ciana icio cia mahatha itanaciarwo, o na itekīte ūndū o na ūrīkū mwega kana mūūru, nīguo mūbango ūria Ngai aathugundite wa gwīthuurīra andū ūhinge: ¹² ti na ūndū wa ciiko iria mekīte, no nī ūndū wa wendī wa ūcio wītanaga, nīerire Rebeka atīrī, “Ūria mūkūrū nīagatungatīra ūria mūnīnī.” ¹³ O ta ūria kwandīkitwo atīrī: “Nīndendire Jakubu, no ngīrega Esaū.”

¹⁴ Tūkiuge atīa nī ūndū wa ūhoro ūcio? Ngai no atuanīre ūndū ūtarī wa kīhooto? Kūroaga gūtūika ūguol! ¹⁵ Nīgūkorwo erire Musa atīrī,
“Nīndīguagīra tha ūria ndenda kūguīra tha,
na ngacāira ūria ndenda gūcaīra.”

¹⁶ Tondū ūcio-rī, ūndū ūcio nduonekaga nī ūndū wa wendī wa mūdū, kana nī ūndū wa kīyo gīake, no nī ūndū wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nīgūkorwo Maandīko-inī Firaūni erītvo atīrī: “Ndagūtūtīgīrīrie nī ūndū wa gītūmi

gĩkĩ kũmbe, nĩguo nyonanie hinya wakwa thĩinĩ waku, na nĩguo rĩitwa riakwa rĩhunjo thĩ yothe.”¹⁸ Nĩ undũ ūcio Ngai aigugĩra tha mũndũ ūria enda kũguĩra tha, na akoomia ngoro ya ūria enda kũmia.

¹⁹ Ūmwe wanyu ahota kũnjũria atĩrĩ: “Ngai atũire atũtuagĩra mahitia niki? Tondũ nũũ ūngĩkihota kũregana na ūria Ngai ekwenda?”²⁰ No wee-rĩ, ūkĩrĩ ū mũndũ ūyũ nĩguo ūcookanĩrie na Ngai? “Kindũ kirĩa kiombirwo-rĩ, no kiũrie ūcio wakũmbire, ‘Wanyũmbire ūũ niki?’”²¹ Githĩ mũmbi wa nyũngũ ndarĩ na kihooto gĩa kũhũthĩra rĩũmba o ūria angĩenda; kienyũ kĩmwe kia rĩũmba rĩu athondeke indo imwe cia kũhũthĩro na njĩra ya gũtũka na ingĩ nĩ undũ wa mahũthĩro ma ndũire?

²² Ī kũngĩkorwo Ngai, tondũ niathuurĩte kuonania mang’ũrĩ make na kũmenyithania hinya wake, niakirĩĩrie mũno arĩ na wetereri mũnene andũ arĩa mahaana to indo icio cia kũrakarĩrwo, o icio ciahhaarĩrio kwanangwo? ²³ Ī kũngĩkorwo ekaga ūguo nĩgeetha atũme ūingĩ wa riiri wake ūmenyeke nĩ arĩa mahaana ta indo irĩa akaiguĩra tha, arĩa aahaarĩrie o mbere matũike a kũgaya riiri ūcio,²⁴ na nĩo ithuĩ, ithuĩ arĩa eetire, na to arĩa moimĩte kũrĩ Ayahudi, no nĩ kuuma o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ? ²⁵ O ta ūria oigite Ibuku-inĩ rĩa Hosea, atĩrĩ:

“Andũ arĩa matarĩ akwa nĩo ngeeta ‘andũ akwa’;
nake mũndũ-wa-nja ūcio ūtarĩ mwende nĩwe ngeeta ‘mwendwa wakwa.’”

²⁶ na ningĩ,

“Nĩgũgatuĩka atĩ, o handũ harĩa meerĩrwo atĩrĩ,
‘Inyũĩ mũtirĩ andũ akwa,’

no ho mageetĩrwo ‘ariũ a Ngai ūria ūrĩ muoyo.’”

²⁷ Naguo ūhoru ūkonĩĩ Isiraeli, Isaia nĩanĩĩrie, akiuga atĩrĩ:

“O na gũtuĩka andũ a Isiraeli maigana ta mũthanga wa irĩa-inĩ-rĩ,
no matigari mao makaahonoka.

²⁸ Nĩgũkorwo Mwathani nĩagatuĩra

andũ a gũkũ thĩ ciira o narua, na aũkinyie mũthia.”

²⁹ Na o ta ūria Isaia oigite o mbere undũ ūcio ūtanakinya, atĩrĩ:

“Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe
aatũgĩĩrie njiaro-rĩ,
ithuĩ tũngĩatuĩkire ta Sodomu,
na tũhaane o ta Gomora.”

Isiraeli kwaga Gwĩtikia

³⁰ Tũkiuge atĩa ha ūhoru ūcio? Atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, arĩa mataathingatire ūthingu, nĩmagĩire naguo, ūthingu ūria ūgĩagwo naguo na undũ wa gwĩtikia;³¹ no atĩ andũ a Isiraeli, arĩa maathingatire watho wa ūthingu-rĩ, matiigana kũgĩa na watho ūcio.³² Maagire kũgĩa naguo niki? Tondũ matiaũthiingatire na njĩra ya wĩtikio, no maũcarĩrie na njĩra ya gwĩka maundũ. O nao nĩmahĩngirwo nĩ “ihiga rĩrĩa rĩhinganaga”.³³ O ta ūria kwandikĩtwo:

“Atĩrĩrĩ, kũu Zayuni nĩnjigite ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na ngaĩga rwaro rwa ihiga rũria rĩtũmaga magũe,
nake mũndũ ūria ūmwihokete ndarĩ hĩndĩ agaakonorithio.”

10

¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, undũ ūria ngoro yakwa yendete mũno na ūria hooyaga Ngai nĩ undũ wa andũ a Isiraeli nĩ atĩ mahonokio. ² Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira wao atĩ nĩ marĩ kiyo ūhoru-inĩ wa Ngai, no kiyo kiu kiao gĩkaaga ūmenyi. ³ Na tondũ matiigana kũmenya ūthingu ūria uumaga kũrĩ Ngai no nĩ kũgeria maageririe kwihaandira ūthingu wao ene-rĩ, matiigana kwĩnyiihĩria ūthingu wa Ngai. ⁴ Nake Kristũ nĩwe wakinyirie ūhoru wa watho mũthia nĩgeetha kũgĩe na ūthingu kũrĩ mũndũ o wothe ūria wĩtikĩte.

⁵ Musa aataarĩrie ūhoru wa ūthingu ūria uumanaga na watho na njĩra ĩno: “Mũndũ ūria wĩkaga maundũ macio arĩtũũragio muoyo nĩmo.” ⁶ No rĩrĩ, ūthingu ūria uumanaga na gwĩtikia uugaga atĩrĩ: “Ndũkaneyũrie na ngoro atĩrĩ, ‘Nũũ ūkwambata akinye igũrũ?’” (ũguo nĩ kuuga, agĩire Kristũ amũrehe gũkũ thi) ⁷ “o na ndũkeyũrie, ‘Nũũ ūkaaharũrũka irima rĩrĩa rĩtarĩ gĩturi?’” (ũguo nĩ kuuga, ambatie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuĩ). ⁸ No ūhoru ūcio uugaga atĩa? Uugaga atĩrĩ, “Ūhoru ūrĩ o hakuhĩ nawe; ūrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ yaku,” naguo ūhoru ūcio nĩguo ūhoru wa wĩtikio ūria tumbũraga: ⁹ Atĩ ūngiimbũra na kanua gaku atĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” o na gwĩtikia wĩtikie na ngoro yaku atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa akuĩ-rĩ, no ūhonoke. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuu mũthingu, na akoimbũra na kanua gake, agakĩhonokio. ¹¹ Tondũ Maandiko moigite atĩrĩ, “Ūria wothe ūmwihokaga ndarĩ hĩndĩ agaakonorithio.” ¹² Nĩgũkorwo gũtirĩ ngũũrani gatagati ka Mũyahudi na mũndũ-wa-Ndũrĩrĩ: tondũ Mwathani o ūcio nĩwe Mwathani wa andũ othe, na niarathimaga mũno arĩa othe mamũkayagĩra; ¹³ nĩgũkorwo nĩ kwandike atĩrĩ, “Mũndũ wothe ūria ūgaakaĩra rĩitwa rĩa Mwathani niakahonoka.”

¹⁴ No rĩrĩ, mangĩmũkaĩra atĩa matamwĩtikĩte? Na mangĩmwĩtikia atĩa matarĩ maigua ūhoru wake? Na mangĩkiigua atĩa matarĩ na mũndũ wa kũmahunjĩria? ¹⁵ Ningĩ andũ mangĩhota atĩa kũhunja ūhoru matarĩ atũme? O ta ūria kwandikĩtwo atĩrĩ, “Kai magũrũ ma andũ arĩa mahunjagia Ūhoru-ũria-Mwega nĩmagĩrĩre-ĩ!”

¹⁶ No rĩrĩ, ti andũ othe Isiraeli meetikĩrĩre Ūhoru-ũria-Mwega. Nĩgũkorwo Isaia oririe atĩrĩ, “Mwathani, nũũ wĩtikĩte ūhoru witũ?” ¹⁷ Nĩ undũ ūcio, gwĩtikia kuumanaga na kũigua ūhoru, naguo ūhoru ūguagwo

na ündü wa kiugo gĩa Kristü. ¹⁸ No ngũuria atĩrĩ: Matirĩ maigua Ūhoru? Hatirĩ nganja nĩmaiguĩte, tondü Maandiko mekuuga atĩrĩ:

“Mugambo wao nĩwahunjire thĩ yothe,
nacio ciugo ciao igĩkinya ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

¹⁹ Na ningĩ ngũuria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbera oigire atĩrĩ,

“Nĩngatũma mũigũe ũiru nĩ ündũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo!”

²⁰ Nake Isaia akiuga omĩrĩrie mũno atĩrĩ,

“Andũ arĩa mataanjaragia nĩo maanyonire;
ndeeguĩrĩrie arĩa mataanjũragĩrĩria.”

²¹ No ha ūhoru ũkonĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ,

“Mũthenya wotha ndindaga ndambũrũkitie moko makwa
kũrĩ andũ aremi, na a ngarari.”

11

Matigari ma Isiraeli

¹ Ningĩ ngũuria atĩrĩ: Ngai nikũrega aaregiere andũ ake? Kũroaga gũtuika ũguo! Nĩ mwene ndĩ Mũisiraeli, wa rũcario rwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini. ² Ngai ndaigana kũrega andũ ake arĩa aamenyete o mbera. Kaĩ mũtooĩ ũria Maandiko moigĩte harĩa handikitwo ūhoru wa Elija, ũria aathathire Ngai nĩ ündũ wa andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ: ³ “Mwathani, nĩmoragĩte anabii aku na nĩmatharĩtie igongona ciaku; no nĩ nyiki ndigariite, nao nikũnjaria maranjaria manjũrage”? ⁴ Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩndũitigĩrie andũ ngiri mũgwanja arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu.” ⁵ Nĩ ündũ ũcio, o na hĩndĩ ĩno tũrĩ, nĩ kũrĩ na matigari maria Ngai ethuurĩre nĩ ündũ wa wega wake. ⁶ Na angikorwo Ngai amathuurire nĩ ündũ wa wega wake-rĩ, gũtingĩgĩtuika atĩ maathuurirwo nĩ ündũ wa ciiko ciao; korwo nĩ ũguo-rĩ, wega wa Ngai ndũngĩgĩtuika nĩ wega rĩngĩ.

⁷ Rũu tũkiuge atĩa? Nĩ atĩrĩ, ündũ ũria andũ a Isiraeli maatũire macaragia na kiyo kĩnene matiawonire, no andũ arĩa athuure-rĩ, nĩmawonire. Acio angĩ nao nĩmoomirio ngoro, ⁸ o ta ũria kwandikitwo atĩrĩ:

“Ngai nĩmaheire roho ta wa andũ magonetio nĩ toro,
akĩmahe maitho matekuona,

na matũ matekũigua,
o nginya ũmũthĩ ũyũ.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atĩrĩ:

“Metha yao ya kũrĩria ĩrotuika mũtego, na kindũ gĩa kũmagwatia,
o na ĩtuĩke ya kũmahĩnga, na ĩrĩhi rĩa ũuru wao.

¹⁰ Maitho mao marogĩa nduma, matige gũcoka kuona,
na mathiige mainamĩrĩrie nginya tene.”

Honge cia Gũciarithanio

¹¹ Ningĩ ngũuria atĩrĩ: Ayahudi nikũhĩngwo maahĩngirwo makĩgũa ündũ matangũkĩra? Kũroaga gũtuika ũguo! Aca ti guo o na atĩa! Ūria kũrĩ nĩ atĩ, tondũ wa mehĩa mao, ũhonokio nĩũkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli maigũe ũiru. ¹² No angikorwo ũremi wao nĩũtuĩkite ũtonga kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ, nayo hathara yao ĩgatuika ũtonga kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, githĩ kũyũrĩrĩrwo kwao gũtingĩkĩrehe ũtonga mũingĩ makĩria!

¹³ Rũu-rĩ, nĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ ndĩraarĩria. Tondũ ndĩ mũtũmwo ũtũmitwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ũtungata ũcio wakwa nĩndĩwikĩrĩre mũno, ¹⁴ ngũigeragĩria kana hihi ndahota kwarahũra andũ a rũruka rwakwa kũmbe maigũe ũiru, na ndũme amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondũ angikorwo kũregwo kwao nikuo gwa gũtũma kĩrĩndĩ gĩa thĩ kũguithanio na Ngai-rĩ, ĩ gwĩtikĩrwo kwao kũngĩkĩrehe kĩ, tĩga o kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuĩ? ¹⁶ Angikorwo kienyũ gĩa kĩmere kĩria kĩrutũrwo Ngai kĩrĩ maciaro ma mbera nĩ gĩtheru-rĩ, o nakio kĩmere gĩothe; angikorwo mũri nĩ mũtheru-rĩ, o nacio hongwe no theru.

¹⁷ Angikorwo hongwe imwe cia mũtamaĩyũ wa mũgũnda nĩciakahũrĩrwo, nawe, o na watũka ũrĩ rũhongwe rwa mũtamaĩyũ wa gĩthaka-rĩ, ũgĩciarithanio na hongwe ĩcio ingĩ, na rĩu nĩũgayanaga ũnoru na ĩcio ingĩ kuuma mũri wa mũtamaĩyũ ũcio-rĩ, ¹⁸ menya ndũkae kwĩganĩra hongwe ĩcio ingĩ. Ũngĩka ũguo-rĩ, rĩrikana ündũ ũyũ: Wee tĩme ũnyĩrĩrĩre mũri ũcio, no nĩ mũri ũcio ũkũnyĩrĩrĩre. ¹⁹ No wee no ũkiuge atĩrĩ, “Hongwe ĩcio ciakahũrĩrwo nĩgeetha njiarithanio na mũti.” ²⁰ ũguo noguo. No rĩrĩ, hongwe ĩcio ciakahũrĩrwo tondũ wa kwaga gwĩtikia, nawe wĩhaandĩte nĩ ündũ wa gwĩtikia. Ndũkae gwĩtĩia, no wĩtigagĩre. ²¹ Tondũ angikorwo Ngai ndacaĩire hongwe ĩcio cia ndũire-rĩ, o nawe ndangĩgũcaĩra.

²² Nĩ ündũ ũcio, mwĩcũranĩe ũhoru wa ũtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ andũ acio maagũire, nĩagĩre kũmaĩguĩra tha, no inyuĩ, nikũmũtuga amũtugaga, angikorwo nĩmũgũtũra thĩnĩ wa ũtugi wake. Kwaga ũguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio mweherio. ²³ Andũ acio nao mangĩtĩga kũrũmia ũhoru ũcio wa kwaga gwĩtikia-rĩ, nĩmagaciarithanio na mũti, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa kũmaciarithania naguo rĩngĩ. ²⁴ Nĩ ündũ-rĩ, angikorwo mwatinĩrio kuuma mũtamaĩyũ-inĩ wa kĩriti, na mũgĩcoka mũgĩciarithanio na mũtamaĩyũ wa mũgũnda, na ũcio nĩ ũhoru ũtarĩ wa ndũire-rĩ, githĩ tĩ ũhũthũ makĩria hongwe ĩci, o ĩci ciarĩ ciaguo, gũciarithanio na mũtamaĩyũ wa mũgũnda o ũcio warĩ wao kũmbe!

Andũ a Isiraeli othe Nĩmakahonokio

²⁵ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩ ũhoro ũyũ wa hitho, nĩgeetha mũtikae kwĩona ta mũrĩ oogĩ: Hitho nĩ atĩ, andũ amwe a Isiraeli nĩanyiite nĩ kũũmia ngoro, o nginya rĩrĩa mũigana wa andũ-a-Ndũrĩrĩ ũkaahinga gũtoonya. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ a Isiraeli othe nĩmakahonokio, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Mũhonokia nĩakoima Zayuni;

naguo ũhoro wa kũregana na Ngai nĩakaweheria kuuma kũrĩ Jakubu.

²⁷ Nakĩo gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao, rĩrĩa ngaamehereria mehia mao.”

²⁸ Ha ũhoro-ũrĩa-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuirwo thũ nĩ ũndũ wanyu, no ha ũhoro wa gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ũndũ wa maithe mao ma tene, ²⁹ nĩgũkorwo iheo irĩa Ngai aheanaga na gwiĩtana kũria etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo. ³⁰ O ta ũrĩa inyuĩ hĩndĩ ĩmwe mwaremeire Ngai, no rĩu nĩamũigũĩrĩre tha nĩ ũndũ wa ũremi wao-rĩ, ³¹ rĩu no taguo o nao matuĩkĩte aremi, nĩgeetha o nao rĩu maigũirwo tha nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai amũigũĩrĩre tha. ³² Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi nĩgeetha acooke amaigũire tha othe.

Rwĩmbo rwa Kũgocca Ngai

³³ Hi! ĩ ũũgĩ wa Ngai, o naguo ũmenyo wake, itikĩrĩ nyingĩ na ndiku mũno!

Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota kũmatuĩria, na mĩthĩre yake kaĩ ndĩngĩmenyeka-ĩ!

³⁴ “Nũũ ũmenyete meciirĩa ma Mwathani?

Kana nũũ ũkoretwo akĩmũtaara?”

³⁵ “Nũũ wanahe Ngai kĩndũ,

atĩ nĩguo Ngai acooke amũrihe kĩndũ kiu?”

³⁶ Nĩgũkorwo indo ciothe cioimire harĩ we, na nĩwe ũcitũũragia ciothe, na ciothe-rĩ, no ciake.

Nake arogocagwo nginya tene na tene! Amenĩ.

12

Magongona marĩ Muoyo

¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndamũthaitha tondũ wa ũrĩa Ngai anamũiguĩra tha, mwĩrute mĩrĩrĩ yanyu ĩtuĩke magongona marĩ muoyo, na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo ũtungata ũrĩa wagĩrĩre na wa ma wa kũgocochĩia Ngai. ² Mũtikanahaananie ũhoro wanyu na maũndũ marĩa mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrukai na ũndũ wa kwerũhio meciirĩa manyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhotaga kũmenya na gwiĩtikira wendi ũcio wa Ngai, o wendi ũcio wake mwega ũrĩa wa kũmũkenagia, na mũkinyanĩru kũna.

³ Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa ndaaheirwo nĩ Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wothe wanyu atĩrĩ: Mũndũ ndakae gwiĩtua mũnene gũkĩra ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ gwiĩtua, no nĩ kaba mũndũ eciiragie ũhoro wake we mwene na atue itua rĩagĩrĩru, kũringana na wĩtikio ũrĩa Ngai amũheete. ⁴ O ta ũrĩa tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩĩnĩ wa mwĩrĩ ũmwe, nacio ciĩga ici ciothe ĩtirutaga wĩra mũthemba ũmwe-rĩ, ⁵ no taguo o na ithuĩ, o na twatuĩka tũrĩ aingĩ, tũrĩ mwĩrĩ ũmwe thĩĩnĩ wa Kristũ, na o kũga nĩkĩohanĩtio na irĩa ingĩ ciothe. ⁶ Nĩngĩ nĩtũheetwo iheo ĩtiganĩte, kũringana na wega ũrĩa tũheetwo. Angĩkorwo kiheo kĩa mũndũ nĩ kũratha mohoro-rĩ, nĩahũthĩre kiheo kũu kũringana na ũrĩa wĩtikio wake ũigana. ⁷ Angĩkorwo nĩ gũtungata, nĩatungatage; na angĩkorwo nĩ kũrutana, nĩarutanage; ⁸ nĩngĩ angĩkorwo nĩ kũmũrĩria andũ, nĩakiũmanagĩrĩrie; na angĩkorwo nĩ wa kũrũmbũiya mabata ma andũ arĩa angĩ, nĩakiheanage na ũtaana; angĩkorwo nĩ wa gũtongoria, nĩatongoragie na kũyo; nĩngĩ ũrĩa wa kũiguanĩra tha, nĩekage ũguo akenete.

Wendani

⁹ Wendani wanyu nĩũkoragwo nĩ ũrĩa ũtarĩ ũhinga. Thũũragai ũndũ ũrĩa mũũru; naguo ũndũ ũrĩa mwega mũkĩũrũmagie. ¹⁰ Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ, mũrĩ na wendani ta wa ciana cia ĩthe ũmwe. Na mũndũ nĩatĩĩage ũrĩa ũngĩ gũkĩra we mwene. ¹¹ Rutagai wĩra na kũyo, na mũreke ngoro cianyu ĩhĩahĩage, mũgĩtungatagĩra Mwathani. ¹² Ikaragai mũkenete nĩ ũndũ mũrĩ na kũĩrĩgĩro, na mũkĩragĩrĩrie hĩndĩ ya mathĩĩna, na mũkarage mũkĩhooyaga hĩndĩ ciothe. ¹³ Teithagiai andũ a Ngai mabataro-inĩ mao. Tũũrai mũnyĩitaga andũ ũgeni.

¹⁴ Rathimagai andũ arĩa mamũyariiraga; marathimagei na mũtikanamarume. ¹⁵ Kenagai hamwe na arĩa marakana; na mũcakae na arĩa maracakaya. ¹⁶ Tũũrai mũiguanĩte mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Tigagai gwiĩtĩia, no mwĩtikagĩre kũgĩa ngwatanĩro na andũ arĩa matarĩ igweta. Tigagai kwĩona ta mũrĩ oogĩ.

¹⁷ Mũtikaneke mũndũ ũũru nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa amwikĩte. Menyagĩrĩrai nĩguo mwikage maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩre nĩ andũ othe. ¹⁸ Inyuĩ-rĩ, geragiai gũikarania na mũndũ o wothe na thauyĩ kũngĩhotoka. ¹⁹ Arata akwa, mũtikanerĩhĩre, no tigagĩrai mang'ũrĩ ma Ngai handũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩrĩ ngaarĩhanĩria,” ũguo nĩguo Mwathani ekuuga. ²⁰ Handũ ha ũguo-rĩ:

“Thũ yaku ĩngĩkorwo ĩhũtĩrĩ-rĩ, mĩhe irio;

ĩngĩkorwo nĩnyootĩrĩ-rĩ, mĩhe gĩa kũnyua.

Gwĩka ũguo-rĩ, nĩkũmũgĩrĩra makara ma mwaki mũtwe.”

²¹ Mũtikanatoorio nĩ ũũru, no tooragiai ũũru na wega.

Kwĩnyĩhĩria aĩa Maathanaga

¹ O mündũ no nginya athikagĩre aĩa maathanaga, nĩgũkorwo gũtirĩ hinya wa gwithana tĩa ũria Ngai ahaandĩte. Aathani aĩa marĩ ho nĩ Ngai ũmatũite a gwithana. ² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mündũ ũria ũremagĩra aĩa maathanaga, nĩkũrega aregaga ũndũ ũria Ngai atũite, nao aĩa mekaga ũguo nĩmagatuĩka a gũtũirwo ciira. ³ Nĩgũkorwo aathani ti a kũmakia aĩa mekaga ũria kwagĩĩre, no nĩ a kũmakia aĩa mekaga ũũru. Nĩũkwenda wagage gwithagĩra ũria wathanaga? Gũkage ũria kwagĩĩre, nake nĩarikũgathagĩĩria. ⁴ Nĩgũkorwo we nĩ ndungata ya Ngai ya gũtũma wonage maũndũ mega. No ũngĩka ũũru-rĩ, wĩtigĩre, nĩgũkorwo ndakuuaga rũhĩũ rwa njora tũhũ. We nĩ ndungata ya Ngai, na mũrĩhania wake wa kũherithania na wa gũkinyĩria mündũ ũria wĩkaga ũũru mang'ũrĩ ma Ngai. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩĩre mwathikagĩre aĩa maathanaga, ti tondũ wa gwithĩgĩra mang'ũrĩ macio, no nĩ tondũ wa ũria mwĩmenyeire na thamĩri cianyu ũria aĩ wega gwĩka.

⁶ ũndũ ũcio noguo ũtũmaga mũrutage magooti, nĩgũkorwo aĩa maathanaga nĩ ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe nĩ ũndũ wa wĩra ũcio kĩũmbe. ⁷ Rutagĩrai andũ othe kĩa mwagĩĩrwo nĩ kũmarutĩra: Angĩkorwo mũtirũite magooti, rutai magooti; na angĩkorwo nĩ kũruta mbeeca cia kũrutithia wĩra wa bũrĩri, rutai; nao andũ aĩa a kũheo gĩtũo, maheagei; na aĩa a gwĩkĩrwo, mekagĩĩrei.

Endanagai tondũ Mũthenya Nĩũkũhĩĩrie

⁸ Mũtigakare mũrĩ na thĩrĩ na mündũ o na ũrĩkũ, tĩa o mwendanage hĩndĩ ciothe mündũ na ũria ũngĩ, nĩgũkorwo mündũ wendaga mündũ ũria ũngĩ nĩahingĩte watho. ⁹ Nĩ ũndũ maathani maya, atĩ “Ndũkanatharanie,” na “Ndũkanoragane,” na “Ndũkanaiye,” na “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene,” o na riathani rĩngĩ o rĩothe rĩngĩkorwo ho, mohanĩtio mothe maturanĩrwo thĩnĩ na riathani rĩrĩ: “Enda mündũ ũria ũngĩ ta ũria wĩyendete wee mwene.” ¹⁰ Wendani-rĩ, ndũngĩka mündũ ũria ũngĩ ũũru. Nĩ ũndũ ũcio kwendana nĩkuo kũhingia watho.

¹¹ Na mwĩkage ũguo nĩ ũndũ wa kũmenya mahinda maya tũrĩ ũria matariĩ. Ihinda nĩkinyu nĩgeetha mwarahũke mũtĩge gũkoma, tondũ ũhonokio witũ rĩu ũrĩ hakuhi kũrĩ rĩria twambĩrĩrie gwĩtikia. ¹² ũtukũ ũrĩ hakuhi gũthira; naguo mũthenya ũkĩrĩ gũkinya. Nĩ ũndũ ũcio nĩtũtigane na maũndũ ma nduma na twĩohe indo cia mbaara, o iria cia ũtheri. ¹³ Nĩtũthĩage na mĩthĩre mĩagĩrĩru, o iria yagĩĩre gũkarwo nayo mũthenya, tũtigatoonye maruga-inĩ mooru marĩ na nyĩmbo njũru na ũrĩũ, na tũtigatoonye ũtharia-inĩ kana maũndũ ma ũũra-thoni, na tũtikagĩage na njũgitano na kũguanĩra ũũru. ¹⁴ No rĩrĩ, mwĩhumbĩ Mwathani Jesũ Kristũ, na mũtigatũũre mwĩciiragia o ũria mũngĩhingia merĩrĩria ma mĩrĩrĩ ĩno ya mehĩa.

Andũ aĩa Ahũthũ na aĩa marĩ Hinya

¹ Na rĩrĩ, mündũ ũria ũkoragwo aĩ na wĩtikio mũhũthũ mwamũkĩrei, mũtekũmũtũira ciira nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mataiguanĩrwo. ² Wĩtikio wa mündũ ũmwe-rĩ, nĩmwĩtikĩritie kũria irio cia mĩthemba yotho, no mündũ ũngĩ, ũria ũrĩ wĩtikio mũhũthũ, ariĩaga o mĩthemba ya nyeni. ³ Mündũ ũria ũriĩaga mĩthemba yotho ya irio ndakae kũmena mündũ ũria ũtekaga ũguo, nake mündũ ũria ũtariĩaga indo imwe-rĩ, ndakae gũtũira ciira mündũ ũria ũriĩaga ciothe tondũ Ngai nĩamwĩtikĩritie. ⁴ Wee ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtũire ndungata ya mündũ ũngĩ ciira? Mwathi wayo nĩwe ũmenyaga ĩrũngĩrĩ wega kana ĩgwĩte. Nayo nĩrĩrĩgumaga, tondũ Mwathani nĩwe ũrĩ na ũhoti wa gũtũma ĩrũgame.

⁵ Mündũ ũmwe-rĩ, onaga ta kũrĩ mũthenya ũmwe mũtheru kũrĩ ĩria ĩngĩ; nake mündũ ũngĩ akoona mĩthenya yotho no ũndũ ũmwe. O mündũ nĩmenyere wega na ngoro yake. ⁶ Mündũ ũria wonaga mũthenya ũmwe ũrĩ wa mwanya-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani. Nake ũria ũriĩaga nyama-rĩ, ariĩaga nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩgũkorwo nĩ Ngai acookagĩria ngaatho; nake ũria ũtacĩrĩaga-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani, na nĩ Ngai acookagĩria ngaatho. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ o na ũmwe witũ ũtũũraga nĩ ũndũ wake mwene, na gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkuaga nĩ ũndũ wake mwene. ⁸ Nĩ ũndũ tũngĩtũũra muoyo-rĩ, tũtũũraga nĩ ũndũ wa Mwathani; na tũngĩkua-rĩ, twakua nĩ ũndũ wa Mwathani. Nĩ ũndũ ũcio tũngĩkorwo tũrĩ muoyo kana tũkuĩte-rĩ, tũrĩ o a Mwathani.

⁹ ũhoro ũyũ nĩguo watũĩmere Kristũ akue na acooke ariũke, nĩguo atũke Mwathani wa aĩa akuĩ na aĩa marĩ muoyo. ¹⁰ Wee-rĩ, ũgũtũira mũrũ kana mwarĩ wa ĩthe wanyu ciira nĩkĩ? Kana ũkũmena mũrũ kana mwarĩ wa ĩthe wanyu nĩkĩ? Nĩgũkorwo ĩthuothe nĩtũkarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai. ¹¹ O ta ũria kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ti-itherũ, o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo,
irũ o rĩothe nĩrĩgaturio mbere yakwa;

naruo rũrĩmĩ o ruothe nĩrũkoimbũrĩra Ngai,’ ũguo nĩguo Mwathani ekuaga.”

¹² Hakĩrĩ ũguo-rĩ, o ũmwe witũ nĩakaeana ũhoro wake mwene mbere ya Ngai.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩtũgĩtĩge gũtuanĩra ciira ĩthũĩ ene. Handũ ĩa ũguo-rĩ, kaba mũtue na meciĩria manyu atĩ mũtigatũma mũrũ kana mwarĩ wa ĩthe wanyu ahĩngwo kana agwe njĩra-inĩ. ¹⁴ Nĩ nĩmenyete wega biũ ndĩ thĩnĩ wa Mwathani Jesũ, atĩ gũtirĩ irio irĩ thaahu cio nyene. No rĩrĩ, mündũ ũria wonaga kĩndũ ta kĩrĩ thaahu-rĩ, ũcio harĩ we kĩndũ kũrĩ nĩ kĩrĩ thaahu. ¹⁵ Angĩkorwo mũrũ kana mwarĩ wa thoguo nĩekũigua ũũru tondũ wa kĩa ũriĩaga-rĩ, wee nĩtũgĩtĩge gũthĩĩ na mĩthĩre ya wendani. Tĩa gũtũma mũrũ kana mwarĩ wa ĩthe wanyu ũcio Kristũ aakũĩrĩre oore nĩ ũndũ wa kĩa ũrĩaria. ¹⁶ Mũtĩkanareke ũndũ ũria muonaga ũrĩ mwega ũtũke wa gũcambio. ¹⁷ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoro wa kũria na kũnyua, no nĩ wa

ũthingu, na thayũ o na gikeno iria ciunaga kũrĩ Roho Mũtheru, ¹⁸ tondũ mũndũ o wotho ũrĩa ũtungatagĩra Kristũ na njĩra icio niakenagia Ngai, o na akoonagwo arĩ mwega nĩ andũ.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nitwĩkĩragei kiyo gĩa gwĩkaga maũndũ marĩa marehaga ũhoro wa thayũ na magatũma tuonganĩrĩre hinya. ²⁰ Mũtikanathũkie wĩra wa Ngai nĩ ũndũ wa irio. Irio ciothe nĩ theru, no rĩrĩ, nĩ ũũru mũndũ kũria kindũ o gĩothe kĩria kĩngĩhĩthia mũndũ ũrĩa ũngĩ. ²¹ Nĩ kaba kwaga kũria nyama, kana kũnyua ndĩbei o na kana gwĩka ũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ ũria ũngĩtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ahĩthio.

²² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũndũ ũrĩa wĩtikĩtie ũkonĩ maũndũ macio-rĩ, nĩũmenyeke gatagatĩ gaku na Ngai. Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũndũ angĩcuukĩra nĩ ũndũ wa kindũ kĩria onaga kĩrĩ kĩa agĩka. ²³ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo arĩ na nganja, acooke arĩ irio iria arĩ na nganja nacio, mũndũ ũcio niũtũrĩre ciira, tondũ kũria gwake gũtũmanĩte na wĩtikio; nago ũndũ o wotho ũtoimanĩte na wĩtikio nĩ mehia.

15

¹ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa tũrĩ na hinya-rĩ, twagĩrĩrwo nĩgũkuuanagĩra na arĩa matarĩ na hinya maũndũ mao ma ũhinyaru na to gwĩkenagia ithuĩ ene. ² O ũmwe witũ niagĩrĩrwo nĩgũkenia mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa maũndũ make mega, nĩgeetha ongererwo hinya. ³ Nĩgũkorwo o na Kristũ ndekenirie we mwene, no o ta ũria kwandĩkitwo atĩrĩ: “Irumi cia arĩa makũrumaga nĩ nĩ ciagwĩrĩre.” ⁴ Nĩgũkorwo maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo tene maandĩkirwo marĩ ma gũtũruta, nĩgeetha tũgiage na kĩrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa gũkĩrĩrĩa na kũmĩrĩro nĩ Maandiko macio.

⁵ Ngai ũrĩa ũheanaga ũkĩrĩrĩa na ũũmanĩrĩa aromũhe roho wa ũiguano o mũndũ na ũrĩa ũngĩ rĩrĩa mũkũrũmĩrĩa Kristũ Jesũ, ⁶ nĩgeetha mũgoocithagie Ngai o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ mũrĩ na ngoro ĩmwe na mũgambo ũmwe.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o mũndũ niagĩtikagĩre ũrĩa ũngĩ, o ta ũria mwetĩkĩrĩrwo nĩ Kristũ, nĩgeetha Ngai agoocagwo. ⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Kristũ okire arĩ ndungata ya Ayahudi nĩ ũndũ wa ũhoro wa ma wa Ngai, nĩguo ahingie ciĩranĩro iria cierrĩrwo maithe maitũ ma tene, ⁹ nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magoocithagie Ngai nĩ ũndũ wa tha ciake, ta ũria kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũgocaa ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ;

nĩndĩrĩnaga nyĩmbo cia kũgocaa rĩitwa riaku.”

¹⁰ Nĩngĩ nĩ kwĩrĩtuo atĩrĩ:

“Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, mũrĩ hamwe na andũ ake.”

¹¹ Na nĩngĩ nĩ kwĩrĩtuo atĩrĩ,

“Goocai Mwathani, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ othe,
na mũmũnĩre nyĩmbo cia kũmũgocaa, inyuĩ andũ othe.”

¹² O na nĩngĩ, Isaia nĩoĩgĩte atĩrĩ,

“Mũndũ ũria wĩtagwo Mũri wa Jesii nĩagocaa,
o we ũria ũkaarhũka atuĩke wa gwatha ndũrĩrĩ,
nao andũ-acio-a-Ndũrĩrĩ nĩmakaagĩa na kĩrĩgĩrĩro thĩnĩ wake.”

¹³ Na rĩrĩ, Ngai ũrĩa arĩ we mwĩhoko witũ aromũiyũria na gikeno gĩothe na thayũ tondũ wa ũria mũmwĩhokete, nĩgeetha mũkĩrĩrĩre kũgia na kĩrĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa hinya wa Roho Mũtheru.

Paũlũ Mũtungatĩra wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ mwene nĩnjĩtikĩrĩte atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtuo nĩ wega, na nĩ mũrĩ na ũmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ ene. ¹⁵ Ndĩmwandĩkiire ũndũ ũyũ ndĩ na ũũmĩrĩru mũĩngĩ ngũmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũrĩrĩkania maũndũ macio rĩngĩ, nĩ ũndũ wa wega ũria Ngai aaheire, ¹⁶ nĩguo ndũike mũtungatĩra wa Kristũ Jesũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩrĩ-Ngai wa kũhunjagĩa ũhoro-ũria-Mwega wa Ngai, nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magaatuĩka igongona rĩtikĩrĩku nĩ Ngai, o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha thĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa ũtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. ¹⁸ Ndĩkũgeria kwaria ũndũ o na ũrĩkũ tĩga o ũrĩa Kristũ ahingĩtie na ũndũ wakwa harĩ ũhoro wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoro-inĩ wa gwathĩkĩra Ngai, nĩ ũndũ wakwa kũheana ũhoro na maũndũ marĩa mekirwo, ¹⁹ na ũndũ wa hinya ũria watũmaga kũringwo ciama na kuonwo morĩrũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ũndũ wa ũguo kuuma Jerusalemu kũrĩgĩcũka nginya Iluriko, nĩhunjitie biũ ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ. ²⁰ Na rĩrĩ, ndũire ndũrĩrĩrĩre kũhunjia ũhoro-ũria-Mwega kũria Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingĩ wakĩtuo nĩ mũndũ ũngĩ. ²¹ No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ũria kwandĩkituo, atĩrĩ:

“Aria matarĩ meerwo ũhoro wake nĩo makaawona,
na aria matarĩ maigua nĩo magaataũkĩrwo nĩguo.”

²² Kĩu nĩkio gĩtĩmĩ kĩria kianagĩa mahinda maingĩ njũke kũu kwanyu.

Mũbango wa Paũlũ Gũthĩ Roma

²³ No rĩu, tondũ hatĩrĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng’ongo-inĩ ici, na tondũ mĩaka mĩngĩ nĩngoretwo ngĩrĩrĩria kũmuona-rĩ, ²⁴ nĩndĩrabanga gwĩka ũguo ngĩthĩ Sipania. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu kwanyu, na atĩ nĩmũkandeithĩrĩria gũthĩ rĩgendo rũu, thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inini. ²⁵ No rĩu ndĩ rĩgendo-inĩ ngĩthĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ aria aamũre marĩ kũu. ²⁶ Nĩgũkorwo andũ a Makedonia na a Akia nĩmooĩre arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie andũ aria athĩnĩ a thiritũ ya andũ aria aamũre kũu Jerusalemu. ²⁷ ũguo nĩguo moonire kwagĩrĩre, na ti-itherũ nĩ marĩ na

thiiri wa andũ acio. Tondũ wa rĩĩrĩ, angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmagwatanĩire na Ayahudi irathimo cia kĩiroho-rĩ, o nao marĩ na thiiri kũrĩ Ayahudi wa kũmatungatĩra na indo iria marathimĩtwo nacio. ²⁸ Nĩ undũ ũcio ndaarĩkia kũruta wĩra ũcio, na menye wega atĩ maciaro macio nĩ marĩkia kwamũkĩrwo-rĩ, hĩndĩ iyo nĩngamũceerera ngĩthĩĩ Sipania. ²⁹ Ninjũũ atĩ ngũĩkĩra kũu kwanyu, ngaakorwo njyũrĩrĩrwo nĩ irathimo cia Kristũ.

³⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩdamũthaitha nĩ undũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na nĩ undũ wa wendani ũrĩa thũheetwo nĩ Roho, atĩ mũnyĩitanĩre na nĩ kĩgiano-inĩ gĩakwa na undũ wa kũhooya Ngai nĩ undũ wakwa. ³¹ Hooyai nĩgeetha ngaahonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie a kũu Judea, na ningĩ atĩ ũtungata wakwa kũu Jerusalemũ ũgetikĩrika nĩ andũ arĩa aamũre akuo, ³² nĩgeetha ngooka kũrĩ inyuĩ ngenete, Ngai enda, na tũcanjamũke tũrĩ hamwe. ³³ Ngai mwene thayũ aroikara hamwe na inyuĩ inyuothē. Amenĩ.

16

Ngeithi kũrĩ Arata

¹ Nĩngũgaathĩrĩria mwarĩ wa Ithe witũ Fibi kũrĩ inyuĩ, ũrĩa ũtungataga thĩĩnĩ wa kanitha wa Kenikireia. ² Nĩngũmũhooya mũmwamũkire thĩĩnĩ wa Mwathani o ta ũrĩa mũngiamũkĩra andũ arĩa aamũre, na mũmũhe ũteithio o wothe angĩbatario nĩguo kuuma kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo o nake anakorwo arĩ ũteithio mũnene kũrĩ andũ angĩ, o hamwe na nĩ mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, arĩa tũrutaga wĩra nao tũrĩ thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ.* ⁴ O nĩmĩndire kũũragwo nĩ undũ wakwa. Na to nĩ nyiki ndĩramacookeria ngaatho, no nĩmacookeirio ngaatho nĩ makanitha mothe ma andũ-a-Ndũrĩrĩ.

⁵ Geithiai o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao mũcĩ.

Geithiai mũrata wakwa Epeneto, ũrĩa warĩ mwĩtikia wa Kristũ wa mbere kũu bũrũri wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ũrĩa warutire wĩra na kũyo kĩnene mũno nĩ undũ wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andũ a mũhĩrĩga witũ arĩa tuohetwo hamwe. Nao nĩ marĩ igweta gatagatĩ-inĩ ka atũmwo, o na ningĩ nĩmatũkĩre a Kristũ mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ũrĩa nyendetē mũno thĩĩnĩ wa Mwathani.

⁹ Na mũgeithie Urubano, ũrĩa tũrutithanagia wĩra wa Kristũ nake, o na mũgeithie mũrata wakwa nyendetē Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ũrĩa wageririo na akĩmenyeka atĩ nĩ wa Kristũ kũna.

Na mũgeithie andũ a nyũmba ya Arisitobulo.

¹¹ Ningĩ mũgeithie Herodioni, ũrĩa wa mũhĩrĩga witũ.

Geithiai andũ a nyũmba ya Narikiso arĩa marĩ thĩĩnĩ wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa, andũ-a-nja acio marutaga wĩra na hinya thĩĩnĩ wa Mwathani.

Na mũgeithie mũrata wakwa Perisi, mũndũ-wa-nja ũngĩ o nake ũrutite wĩra na hinya mũno thĩĩnĩ wa Mwathani.

¹³ Geithiai Rufusi, ũrĩa mũthũure thĩĩnĩ wa Mwathani, o na mũgeithie nyina, ũrĩa ũkoretwo arĩ o ta maitũ.

¹⁴ Ningĩ mũgeithie Asunikirito, na Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa marĩ hamwe nao.

¹⁵ O na ningĩ mũgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarĩ wa nyina, na Olumpa, na arĩa othe aamũre makoragwo hamwe nao.

¹⁶ Geithianiai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

Makanitha mothe ma Kristũ nĩmamũgeithia.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngũmũthaitha mwĩmenyagĩrĩre andũ arĩa marehaga nyamũkano na maũndũ ma kũmũhĩngithia, marĩa mareganĩte na ũhoro ũrĩa mũrutĩtwo. Eheragĩrai andũ ta acio. ¹⁸ Nĩgũkorwo andũ ta acio ti Mwathani witũ Kristũ matungataga, no nĩ nda ciao ene matungataga. Nĩmaheenagia ngoro cia andũ arĩa matoofĩ ũũru na undũ wa mĩario yao mĩnyoroku na ndeto ciao cia kwĩyendithĩrĩria. ¹⁹ Andũ othe nĩmaiguĩte ngumo ya wathiki wanyu, nĩ undũ ũcio nĩnjyũrĩtwo nĩ gĩkeno nĩ undũ wanyu; no nĩngwenda mũgĩe na ũũgĩ harĩ maũndũ marĩa mega, na mwage ũcuuke harĩ maũndũ marĩa mooru.

²⁰ Ngai mwene thayũ nĩarĩhehenja Shaitani o narua, na inyuĩ mũmũrangĩrĩre rungu rwa magũrũ manyu. Wegu wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũroikara na inyuĩ.

²¹ Nĩmwageithio nĩ Timotheo, ũrĩa tũrutaga wĩra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, arĩa a mũhĩrĩga witũ.

²² Nĩ Teritio, mwandiki wa marũa maya, nĩdamũgeithia thĩĩnĩ wa Mwathani.

²³ Nake Gayo, ũrĩa ũnyĩtĩte ũgeni na ũrĩa ũtugaga andũ a kanitha othe, nĩamũgeithia.

Nĩmwageithio nĩ Erasito, ũrĩa mũigi kĩgĩna gĩa itũũra, na mũrũ wa ithe witũ Kwarito. (²⁴ Wegu wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩ na inyuĩ inyuothē. Amenĩ.)

²⁵ Na rĩu kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũrũgamia wega nĩ undũ wa ũhoro-ũrĩa-Mwega ũrĩa hunjagia, na kwaniĩrĩra ũhoro wa Jesũ Kristũ kũringana na ũguũrio wa maũndũ marĩa ma hitho marĩa matũire mahithĩtwo kuuma tene, ²⁶ no rĩu nĩmagũũrie na makamenyithanio thĩĩnĩ wa Maandiko marĩa ma ũnabii, nĩ undũ wa watho wa Ngai, o we ũrĩa ũtũũraga tene na tene, nĩgeetha ndũrĩrĩ ciothe imwĩtikie na

* 16:3 Pirisila na Akula maarĩ arata a hakuĩ a Paũlũ, na maarutaga wĩra wa gũtuma hema hamwe nake.

imwathikagĩre: ²⁷ nake Ngai, o we wiki mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo nginya tene na ũndũ wa Jesũ Kristũ!
Ameni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nī nīi Paŭlū, o nīi ndeetirwo nduīke mūtūmwō wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai, ndīratūma ngeithi ici tūrī hamwe na mūrū wa Ithe witū Sosithene,*

² Twandikira kanitha wa Ngai ūrīa ūrī Korinitho, kūrī arīa othe maamūrītō thīnī wa Kristū Jesū na magetwo matuīke andū atheru, o hamwe na arīa othe marī kūdū guothe makayagira rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, o we Mwathani wao na witū:

³ Wega na thayū irogia kūrī inyuī ciumīte kūrī Ngai Ithe witū na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho

⁴ Nīnjookagīria Ngai ngaatho hīndī ciothe nī ūndū wanyu, nī ūndū wa wega wake ūrīa mūheetwo thīnī wa Kristū Jesū. ⁵ Nīgukorwo thīnī wake nīmūtongetio maūdū-inī mothe, mūgatongio ūhoro-inī wa mīario yanyu yothe o na ūhoro-inī wothe wa kūmenya maūdū, ⁶ tondū-rī, ūira witū ūkonīi Kristū nīwekīrīro hinya thīnī wanyu. ⁷ Nī ūndū ūcio gūtīrī kīheo gīa kīroho o na kīmwe mūtārī nakīo, o mūgīetagīrīra na kīyo kūguāranīro kwa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁸ Nake nīarīmūikaragia mūrī na hinya nginya mūthia, nīgūo mūtikanakorwo mūrī na ūcuuke mūthenya ūrīa wa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁹ Ngai nī mwīhokeku, o we ūrīa wamwītire nīgūo mūkorwo na ngwatanīro na Mūrīi Jesū Kristū, Mwathani witū.

Nyamūkano thīnī wa Kanitha

¹⁰ Atīrīrī, inyuī ariū na aarī a Ithe witū, ndamūthaitha thīnī wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, atī inyuothē mūguane o mūdū na ūrīa ūngī, nīgūo mūtīkagīe na nyamūkano gatagatī-inī kanyu, no mūikare mūguanīte, na mūrī na meciiria o mamwe, na ngoro o īmwē. ¹¹ Tondū rīrīrī ariū na aarī a Ithe witū, nīmenyithitio nī andū amwe a kuuma nyūmba ya Kiloe atī nī kūrī na ngūi gatagatī-inī kanyu. ¹² ūrīa ndīroiga nī atīrī: Ūmwe wanyu oigaga atī, “Nīi nūmagīrīra Paŭlū”; ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Apolo”; nake ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Kefa”; o na nīngī ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Kristū.”

¹³ Kai Kristū agayanitio? Paŭlū-rī, nīwe waambirwo mūtī igūrū nī ūndū wanyu? Mwabatithirio thīnī wa rītwa rīa Paŭlū? ¹⁴ Nīngūcookia ngaatho nī ūndū gūtīrī o na ūmwe wanyu nīi ndaabatithirie, o tīga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū o na ūmwe ūngiuga atī mwabatithirio thīnī wa rītwa rīakwa. ¹⁶ Īi, o na nīngī nīndabatithirie andū a nyūmba ya Stefana; no tīga acio, ndīngīrīrikana kana nī kūrī mūdū ūngī ndaabatithirie. ¹⁷ Nī gūkorwo Kristū ndaandūmire ngabatithanie, no aandūmire ngahunjīe ūhoro-ūrīa-Mwega, no ti ndūiheane na ūūgi wa mūdū, nīgeetha mūtharaba wa Kristū ndūkae kwagithio kiene.

Kristū nīwe ūūgi na ūhoti wa Ngai

¹⁸ Nīgūkorwo ndūmīrīrī ya mūtharaba nī ūrīmū kūrī arīa maroora, no kūrī ithuī arīa tūrahonokio-rī, ūndū ūcio nī hinya wa Ngai. ¹⁹ Nīgūkorwo kwandikītō atīrī:

“Ūūgi wa andū arīa oogī nīkūniina ngaaūniina;

naguo ūmenyo wa andū arīa imenyi ndīkītūte wa tūhū.”

²⁰ Mūdū ūrīa mūūgi-rī, akīrī kū? Mūdū ūrīa mūthomu-rī, akīrī kū? Arī ha mūciiri ūrīa ūūi gūciira maūdū ma mahinda maya tūrī? Gīthī Ngai ndatuīte ūūgi wa thī īno ūrīmū? ²¹ Nīgūkorwo Ngai na ūndū wa ūūgi wake nīonire atī andū a thī īno na ūūgi wao matikaamūmenya, akīona kwagīrīre ahūthīre maūdū ma ūrīmū marīa tūhunjagīa nīgeetha ahonokīe arīa mamwītīkagīa. ²² Ayahudi metagīa cīama, na Ayunani macaragīa ūūgi, ²³ no ithuī tūhunjagīa ūhoro wa Kristū arī mwambe mūtī igūrū: maūdū macio nī mūhīnga kūrī Ayahudi na ūrīmū kūrī andū-a-Ndūrīrī, ²⁴ no kūrī arīa Ngai etīte, Ayahudi o na Ayunani, Kristū nīwe hinya wa Ngai na ūūgi wa Ngai. ²⁵ Nīgūkorwo ūrīmū wa Ngai nī mūūgi gūkīra ūūgi wa mūdū, naguo ūhūthū wa Ngai nī mūrītū gūkīra hinya wa mūdū.

²⁶ Ariū na aarī a Ithe witū, ta gīciiriē ūrīa mwatārī rīrīa mwetirwo. Ti aingī anyu oogī na ūūgi wa andū a gūkū thī; na ti aingī mangīaguucīrīrie andū; o na ti aingī macīarīrīro mīcīi īrīa īrī igweta. ²⁷ No Ngai aathuurire maūdū marīa ma ūrīmū ma thī īno nīgūo aconorithie andū aarī oogī; nīngī Ngai aathuurire maūdū marīa matārī hinya ma thī īno nīgūo aconorithie arīa marī hinya. ²⁸ Agithuura maūdū marīa mahūthū ma thī īno, na marīa matārī ma gūtīika, o gwata marīa matārī maūdū kūrī, nīgeetha amaagithie bata, ²⁹ nīgeetha mūdū o na ū ndakanetīie mbere ya Ngai. ³⁰ No rīrī, nīwe ūtūmīte mūkorwo mūrī thīnī wa Kristū Jesū, ūrīa ūtūkīte ūūgi uumīte kūrī Ngai nī ūndū witū, ūguo nī kuuga, ūthingu witū, na ūtheru, na gūkūrwo. ³¹ Nī ūndū ūcio, o ta ūrīa kwandikītō atīrī: “Mūdū ūrīa ūkwīraha, nīerahage nī ūndū wa Mwathani.”

2

¹ Hīndī īrīa ndookire kūrī inyuī, ngīmūhunjīria ūira wa hitho ya ūhoro wa Ngai, ariū na aarī a Ithe witū, ndiamwarīrie na mīario ya kanua kega kana ūūgi mūnene. ² Nīgūkorwo nīndatuīte itua ndīrī ūndū ūngī ngwenda kūmenya, rīrīa rīothe ndaari na inyuī, o tīga ūhoro wa Jesū Kristū na kwambwo gwake mūtī-igūrū.

³ Ndookire kūrī inyuī itarī na hinya, na ndī na guoya, o na ngīinainaga mūno. ⁴ Ndūmīrīrī yakwa na kūhunjīa

* 1:1 Warī mūtūgo wa Ayunani kwambīrīria marīa na rītwa rīa mwandīki.

gwakwa itiarĩ na ciugo cia kūguacanĩrĩria na ūũgĩ, no nĩcianagia hinya wa Roho, ⁵ nĩguo wĩtikio wanyu ndũgakorwo ūtiirĩrĩrwo nĩ ūũgĩ wa andũ, o tiga hinya wa Ngai.

Ūũgĩ Uumanĩte na Roho

⁶ No nĩngĩ ithuĩ-rĩ, tũri gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa agima twaragia ūhoru wa ndũmĩrĩri ya ūũgĩ, no tũtiaragia ūhoru wa ūũgĩ wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arĩa matarĩ kũrĩa merekeire. ⁷ No ithuĩ-rĩ, twaragia ūhoru wa ūũgĩ wa Ngai ūrĩa wa hitho, ūũgĩ ūrĩa watũire ūrĩ mũhithe, o ūrĩa Ngai aathĩrĩre o mbere ya kũmba thĩ nĩ undũ wa riiri witũ. ⁸ Gũtirĩ o na ūmwe wa anene a mahinda maya wamenyĩre ūhoru ūcio, nĩgũkorwo mangĩaumenyete-rĩ, matingĩambire Mwathani wa riiri. ⁹ Nĩgũkorwo no ta ūrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Maundũ marĩa matarĩ monwo na maitho,

na matarĩ maiguuo na matũ,

o na matarĩ maatoonya ngoro ya mündũ,

nĩmo Ngai athondekeire andũ arĩa mamwendete”:

¹⁰ No Ngai nĩatũguũrĩrie maundũ macio na undũ wa Roho wake.

Roho nĩathuthuuragia maundũ mothe, o na maundũ ma Ngai marĩa marikĩru mũno. ¹¹ Tondũ-rĩ, nũũ ūũi meciiria ma mündũ, tiga o roho wa mündũ ūrĩa ūrĩ thĩnĩ wake? O ta ūguo-rĩ, gũtirĩ mündũ ūũi meciiria ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai. ¹² Tũtiāmũkĩrĩte roho wa thĩ ĩno, no tũheetwo Roho ūrĩa uumĩte kũrĩ Ngai, nĩguo tũmenyage iheo iria Ngai atũheete o ūguo tũhũ. ¹³ Maundũ macio nĩmo twaragia, no tũtimaaragia na ciugo iria tũrutĩtuo na ūũgĩ wa mündũ, no nĩ na ciugo iria tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ūhoru wa ma wa kũroho na ciugo cia kũroho. ¹⁴ Mündũ ūtarĩ na Roho ndetĩkagĩra maundũ marĩa moimaga kũrĩ Roho wa Ngai, tondũ maundũ macio nĩ ūrimũ kũrĩ we, na ndangĩmamenya, tondũ makũũrĩkanaga na njĩra ya kũroho. ¹⁵ Mündũ wa kũroho niakũũranaga maundũ mothe, nowe mwene gũtirĩ mündũ ūngĩmũtuira:

¹⁶ “Nĩ undũ-rĩ, nũũ ūngĩmenya meciiria ma Mwathani, nĩguo akĩmũtaare?”

No ithuĩ tũri na meciiria ma Kristũ.

3

Ūhoru wa Nyamũkano thĩnĩ wa Kanitha

¹ Ariũ na aarĩ a ithe witũ, ndingĩahotire kũmwarĩria ta mũrĩ andũ a kũroho, no ndaamwarĩrie ta mũrĩ andũ a thĩ, o tiga twana tũnini thĩnĩ wa Kristũ. ² Ndaamũheire iria, no ti irio nyũmũ ndaamũheire, nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcirĩa. Ti-itherũ o na rĩu mũtikinyĩte a gũcirĩa. ³ O na rĩu mũrĩ andũ a thĩ. Kuona atĩ kũrĩ na ūiru na ngũũ thĩnĩ wanyu-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Githĩ mũtiragĩka o ta ūrĩa andũ a ndũire mekaga? ⁴ Nĩ undũ-rĩ, rĩrĩa mündũ ūmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paũlũ,” nake ūrĩa ūngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo,” githĩ mũtikĩrĩ o andũ a ndũire?

⁵ Kaĩ Apolo akĩrĩ ū? Nake Paũlũ akĩrĩ ū? Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwĩtikie, o ta ūrĩa Mwathani aagaĩre o mündũ wĩra wake. ⁶ Nĩ nĩ mbeũ ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩria maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre. ⁷ Nĩ undũ ūcio ti mündũ ūrĩa ūhaandaga kana ūrĩa ūitagĩrĩria maaĩ ūrĩ bata, no ūrĩa ūrĩ bata nĩ Ngai, ūrĩa ūtũmaga ikũre. ⁸ Mündũ ūrĩa ūhaandaga na mündũ ūrĩa ūitagĩrĩria maaĩ makoragwo na muoroto ūmwe, na o mündũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene. ⁹ Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nĩ undũ wa wega ūrĩa Ngai aahete, nĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingĩ haana ta mwakithia ūrĩa mũũgĩ nake mündũ ūngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ rĩa mũthingĩ ūcio. No o mündũ nĩamenyagĩrĩre ūrĩa egwaka igũrũ riaguo. ¹¹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mündũ ūngĩaka mũthingĩ ūngĩ tiga ūrĩa ūrikĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ.

¹² Angĩkorwo mündũ o na ū egwaka igũrũ rĩa mũthingĩ ūyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũũa-rĩ, ¹³ wĩra wake nĩũkoneka ūrĩa ūtarĩ, tondũ Mũthenya ūcio nĩũgaatũma woneke ūtheri-inĩ. Wĩra ūcio ūkaagũrio na mwaki, nĩgũkorwo wĩra wa o mündũ nĩũkagerio na mwaki ūcio. ¹⁴ Angĩkorwo kĩria mündũ aakite mũthingĩ-igũrũ nĩgĩgetiiria mwaki ūcio-rĩ, niakarĩhwo mũcaara wake. ¹⁵ Angĩkorwo nĩũkahĩa-rĩ, niakoowoo nĩguo; nowe mwene niakahonoka, no akaahonoka ta mündũ ūgereire mwaki-inĩ.

¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooi atĩ inyuĩ ene mũrĩ hekarũ ya Ngai, na atĩ Roho wa Ngai atũũraga thĩnĩ wanyu?

¹⁷ Mündũ o wotha angĩananga hekarũ ya Ngai-rĩ, Ngai niakamwananga; nĩgũkorwo hekarũ ya Ngai nĩ theru, na nĩ inyuĩ hekarũ iyo.

¹⁸ Mũtikae kwĩheenĩ. Mündũ o na ūrikũ thĩnĩ wanyu angĩkorwo nĩeciiragia nĩ mũũgĩ na ūũgĩ wa mahinda maya tũrĩ-rĩ, niagĩtuĩke “kĩrimũ” nĩguo atũike mũũgĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo ūũgĩ wa thĩ ĩno nĩ ūrimũ maitho-inĩ ma Ngai. O ta ūrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Nĩanyĩtaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao”; ²⁰ o na nĩngĩ nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Mwathani nĩoi atĩ meciiria ma arĩa oogĩ nĩ ma tũhũ.” ²¹ Nĩ undũ ūcio-rĩ, mündũ o na ūrikũ ndakae kwĩraha na ūhoru wa andũ! Maundũ mothe nĩ manyu, ²² kana nĩ Paũlũ, kana nĩ Apolo, kana nĩ Kefa, kana nĩ thĩ ĩno, kana nĩ muoyo, kana nĩ gĩkuũ, kana nĩ maundũ marĩa marĩ ho rĩu, kana nĩ maundũ marĩa magooka, mothe nĩ manyu, ²³ na inyuĩ mũrĩ a Kristũ, nake Kristũ nĩ wa Ngai.

4

¹ Nĩ undũ ūcio-rĩ, andũ magĩĩrwo nĩgũtuonaga ta ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ ma hitho ma Ngai. ² Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ no nginya monanie atĩ nĩ ehokeku. ³ Ndingĩmaka o na hanini ingĩtũrwo ciira nĩ inyuĩ, kana ndũrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrikũ; ti-itherũ o na nĩ mwene ndingĩtũra ciira. ⁴ Nĩ mwene ndirĩ na undũ ingĩcuukĩra, no undũ ūcio ndungĩtũma ndũkie atĩ ndirĩ na mahĩtia. Mwathani nĩwe unduagĩra ciira. ⁵ Nĩ undũ ūcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩria rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke. Maũndũ marĩa mahĩtie nduma-inĩ nĩakamomĩria ūtheri-inĩ, na nĩakaguĩria meciiria ma ngoro cia andũ. Ihinda rĩu o mũndũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma kũrĩ Ngai.

⁶ Rĩu-rĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, maũndũ macio ndĩramaringithania na ūhoru wakwa mwene na wa Apolo nĩguo mũgunike, nĩguo mwĩrute na ithuĩ gĩtũmi kia ūria kwĩragwo atĩrĩ, “Mũtikae kwagarara ūria kwandĩkitwo.” Nĩgeetha mũtikae gwiĩtia mũndũ ūmwe makĩria ya ūria ūngĩ. ⁷ Nĩ undũ-rĩ, nuũ ūtũmĩte wĩone ūrĩ na ngũĩrani na mũndũ ūngĩ o wothe? Nĩ kĩĩ ūrĩ nakĩo ūtaahirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ūragĩtĩtia nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrikĩtie kũgia na kĩria gĩothe mwendaga! Nĩmũrikĩtie gũtonga! Nĩmũtũkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatũkĩre athamaki kũna nĩguo tũtũike a gũthamaka hamwe na inyuĩ! ⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũgĩte handũ tũrionekaga tũrĩ thuuha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matũĩrwo kũũragĩrwo thĩnĩ wa kĩaaro kia mathako. Nĩtũtũtũ kindũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yotho, kũrĩ arĩa o na kũrĩ andũ. ¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ undũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩnĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtũio, no ithuĩ nĩtũmĩtũ gĩtũio! ¹¹ Nginya ihinda rĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrite tũhũũtaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, ningĩ nĩtũhũũritwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩcĩ. ¹² Ningĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kũyo. Rĩria twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na rĩria twanyariirwo, tũkomĩrĩria; ¹³ o na rĩria twacambio, tũcookagia ūhoru na ūhooreri. Nginya ihinda rĩrĩ tũtũkĩte giko gĩa thĩ, tũgatuĩka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Ndĩraandika marĩa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno. ¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na arerĩ ngĩrĩ ikũmi thĩnĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe maingĩ, nĩgũkorwo thĩnĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkire ithe wanyu undũ-inĩ wa ūhoru-ũria-Mwega. ¹⁶ Nĩ undũ ūcio ndamũthaita mwigerekania na nĩ. ¹⁷ Nĩ undũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ūria nyendete, na ūria mwihokeku thĩnĩ wa Mwathani. Nĩkũmũrĩkiania mũtũũrĩre wakwa thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ūria ūringaine na ūria ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ guothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatũkĩte etĩĩ, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ ūyo nĩngatũria ūria andũ aya etĩĩ maaragia, o hamwe na ūhoti ūria marĩ nago. ²⁰ Nĩgũkorwo ūthamaki wa Ngai ti ūhoru wa kwaria, no nĩ wa kũgia na ūhoti. ²¹ Mũkwenda atĩa? Ngũũke kũrĩ inyuĩ na kiboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ūhooreri?

5

Ingatai Mũndũ ūcio Githaria

¹ Nĩ ma ndeto nĩraario atĩ thĩnĩ wanyu kũrĩ na ūtharia, na nĩ ūtharia mũthemba ūria ūtangioneka o na kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ūmwe wanyu nĩakomete na mĩtũmia wa ithe. ² Na inyuĩ mũgakenera undũ ūcio! Gĩthĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũĩyũritwo nĩ kĩa, nĩguo mũndũ ūcio wikite ūguo mũmĩngate, ehene ngwatanĩro-inĩ yanyu? ³ O na ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtũira mũndũ ūcio wikite ūguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. ⁴ Hĩndĩ rĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩnĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ūrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ūcio mũneaneĩ kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩmĩwĩrĩ manĩinwo, nago roho wake ūkaahonokio mũthenya ūria wa Mwathani.

⁶ Mwigaaatho ūcio wanyu ti mwega. Kaĩ inyuĩ mũtooi atĩ ndawa nini ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kũimbe? ⁷ Eheriaĩ ndawa ūyo ya kũmbia mĩgate rĩa ya tene biũ nĩguo mũtũike kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, tondũ ūguo nĩguo mũtarĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ undũ ūcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathi, ti na ndawa ūyo ya tene ya kũmbia mĩgate, ūyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ūtarĩ na ndawa ya kũmbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ūhoru wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩre marĩa-inĩ makwa ngamwĩra mũtĩgate kũgĩaga thĩritũ na andũ arĩa ahũũrĩ maraya, ¹⁰ ūguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ūno, arĩa ahũũrĩ maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngĩka ūguo-rĩ, no mũkĩumire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thĩritũ na mũndũ o na ūrĩkũ ūria wĩtaga mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ, no nĩ mũhũũrĩ maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩu wa njooĩ kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ūcio mũtikarĩianĩre nake.

¹² Ūkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Gĩthĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? ¹³ Ngai nĩwe ūgaaciirithia arĩa marĩ nja. “Ingatai mũndũ ūcio mwaganu oime thĩnĩ wanyu.”

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etikia

¹ Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ūmwe wanyu ūhĩtĩire ūria ūngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩĩ kũrĩ andũ arĩa matetĩgĩrĩte Ngai nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthĩĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? ² Kaĩ inyuĩ

mūtooi atī andū arīa aamūre nīo magaatuīra andū a gūkū thī ciira? Na angīkorwo nī inyuī mūgaaciirithia andū a gūkū thī-rī, githī mūtīkīrī na ūhōti wa gūtua maciira marīa maninī? ³ Kaī inyuī mūtooi atī nī ithuī tūgaatuīra araiika ciira? Ī maūndū ma mūtūūrīre ūyū-rī, githī tūtiagīrīrwo nīkūmaciira makīria! ⁴ Nī ūndū ūcio kūngīkorwo na mūndū wanyu ūhītīrīo maūndū-inī ta macio-rī, no mūthuure o na andū matangītīka kanitha-inī matuīke a kūmūciirithia! ⁵ Ndoiga ūguo nīguo ndīmūconore. Kwahoteka atīa atī thīinī wanyu gūtīrī mūndū mūgī ūngihota gūtūthania etīka eerī ciira mangīhītania? ⁶ No handū ha ūguo-rī, mūrū kana mwarī wa lthe witū atwaraga ūrīa ūngī igooti-inī, na nī igooti-inī rīa arīa matetīkītīe!

⁷ Gūkorwo mūrī na maciira gatagatī-inī kanyu nīkuonania atī nīmūhootetwo biū. Githī ti kaba mwītīkagīre gwīkwo ūūru? Githī ti kaba mwītīkagīre kūheenio? ⁸ Handū ha ūguo-rī, nīmūheenanagia na mūgekana ūūru, na acio mwīkaga ūguo-rī, nī ariū na aarī a lthe wanyu.

⁹ Kaī inyuī mūtooi atī andū arīa aaganu matīkagaya ūthamaki wa Ngai? Mūtīkanaheeneke: Gūtīrī ahūūrī maraya, kana ahooi mīhianano, kana itharia, kana arūme arīa metuaga ta aka, kana arūme arīa makomaga na arūme arīa angī, ¹⁰ kana aici, kana andū arīa akoroku, kana arīū, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ūthamaki wa Ngai. ¹¹ Na ūguo nīguo amwe anyu mwatariī. No nīmūwathambirio, na mūgītherio, na mūgītūuo athingu thīinī wa rīitwa rīa Mwathani Jesū Kristū o na nī ūndū wa Roho wa Ngai witū.

Mehia ma Ūtharia

¹² “Nī ndirigīrīrio gwīka ūndū o wothē,” no ti ūndū o wothē ūrī kīguni. “Nī ndirigīrīrio gwīka ūndū o wothē,” no ndingīathwo nī ūndū o na ūrīkū. ¹³ “Irio nī cia nda na nda nī ya irio,” no Ngai nīagaciniina ciērī. Mwīrī ti wa kūhūthīrwo na ūmaraya, no nī wa gūtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwīrī ūcio. ¹⁴ Ngai niārīkīrie Mwathani kuuma kūrī arīa akū nī ūndū wa hinya wake, na o na ithuī niagatūrīūka na hinya o ro ūcio. ¹⁵ Kaī inyuī mūtooi atī mūrī wanyu nī cīga cia Kristū we mwene? Nī ūndū ūcio, no ngōye cīga icio cia Kristū nīguo ndīcinyiithanie na mūmaraya? Kūroaga gūtūka ūguo! ¹⁶ Kaī inyuī mūtooi atī mūndū ūrīa wīnyīitithanagia na mūmaraya, matuīkaga mwīrī ūmwe nake? Nīgūkorwo nī kwīrtiwo atīrī, “Acio eerī magaatuika mwīrī ūmwe.” ¹⁷ No mūndū ūrīa wīnyīitithanagia na Mwathani atuīkaga ūmwe nake thīinī wa roho.

¹⁸ Ūragīrai mehia ma ūmaraya. Mehia marīa mangī mothe mekwago nī mūndū marī nja ya mwīrī wake, no mūndū ūrīa ūhūūraga ūmaraya-rī, nī mwīrī wake mwene ehagīria. ¹⁹ Kaī inyuī mūtooi atī mūrī wanyu nī hekarū ya Roho Mūtheru ūrīa ūrī thīinī wanyu, ūrīa mwaheirwo nī Ngai? Inyuī mūtīrī anyu inyuī ene; ²⁰ inyuī mwagūrīrwo na thogora. Nī ūndū ūcio-rī, tūithagīai Ngai na mūrī wanyu.

7

Ūhoro wa Kūhikania

¹ Na rīrī, ha ūhoro wa maūndū marīa mwanyandīkīre marūa nī ūndū wamo, ngūmwīra atīrī: Nī wega mūndū mūrūme kwaga kūhikania. ² No tondū wa ūrīa ūmaraya ūingīhīte-rī, o mūndū mūrūme nīagīrīrwo nī kūgīa na mūtumia wake mwene, na mūndū-wa-nja agīe na mūthuuri wake mwene. ³ Mūthuuri nīagīrīrwo nī kūhingagīria mūtumia wake bata wake wa kīhiko, o nake mūtumia ahingagīrie mūthuuriwe bata wake. ⁴ Mūtumia ndangīthīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūthuuriwe. Ūguo no taguo mūthuuri atangīthīra mwīrī wake mwene, tondū nī wake na mūtumia wake. ⁵ Tigagai kūimana, o tīga rīrīa mūngīkorwo mūiguanīre, nāguo gūkorwo nī kwa ihinda, nīgeetha mūgītīage na ihinda rīa kūhooya. Thuutha ūcio no mūcooke hamwe rīngī, nīguo Shaitani ndakamūgerie tondū wanyu kūremwo kwīgīrīria. ⁶ Ūhoro ūcio ndawarīa taarī rūūtha nguīheana, no ti gwathana ngwathana. ⁷ No nyende andū othe mahāane ta ūrīa nī ndariī. No o mūndū aheetwo kīheo gīake mwene kuuma kūrī Ngai; mūndū ūmwe aheetwo kīheo gīkī, na ūrīa ūngī akaheo kīria kīngī.

⁸ Na rīrī, nī ūndū wa andū arīa matahikanītie na atumia a ndigwa, nguuga ūū: Nī wega maikare o ūguo matahikanītie, o ta ūrīa nī ndariī. ⁹ No angīkorwo matingīhota kwīgīrīrīria-rī, nīmahiike na mahikanie, tondū nī kaba kūhikania gūkīra gūkara makīhīahīaga.

¹⁰ Kūrī andū arīa mahīkīte na makahikania-rī, ngwathana ūū, no ti nī, nī Mwathani ūgwathana: Mūtumia ndakanatigane na mūthuuriwe. ¹¹ No aangīka ūguo-rī, nīagīkare atārī mūhiku, kana akorwo ti ūguo, acokerere mūthuuriwe. Nīngī mūthuuri ndakanaigate mūtumia wake.

¹² Nī ūndū wa acio angī nguuga ūū, no nī nī ndīroiga, ti Mwathani: Angīkorwo mūrū wa lthe witū arī na mūtumia ūtetīkītīe, na mūtumia ūcio etīkīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹³ Nake mūtumia angīkorwo arī na mūthuuri ūtetīkītīe, na mūthuuri ūcio etīkīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹⁴ Nīgūkorwo mūthuuri ūrīa ūtetīkītīe niatheretio nī ūndū wa mūtumia wake, nake mūtumia ūrīa ūtarī mwītīka nīatheretio nī ūndū wa mūthuuri wake mwītīka. Kūngīaga gūtūka ūguo-rī, ciana cianyu no itūike ti theru, no ūrīa kūrī rīu nī atī nī theru.

¹⁵ No rīrī, mūndū ūcio ūtetīkītīe angīthī-rī, nīarekwo athīi. Nīgūkorwo mūndū mūrūme, kana mūndū-wa-nja ūrīa wītīkītīe ti muohe nī ūhoro ta ūcio; Ngai atwītīe tūtūūranagie na thayū. ¹⁶ Wee mūtumia-rī, ūū atīa kana nīwe ūkaahonokia mūthuuri waku? O na wee mūthuuri-rī, ūū atīa kana nīwe ūkaahonokia mūtumia waku?

¹⁷ No rīrī, mūndū o mūndū nīaikare mūtūūrīre ūrīa Mwathani aamūgāire, o ūrīa Ngai aamwītīre. Ūyū nīguo watho ūrīa ngwatha makaniitha mothe. ¹⁸ Mūndū angīkorwo eetirwo arī mūrū-rī, nīatige gūkara ta atārī mūrū. Mūndū ūrīa ūtarī mūrū rīria eetirwo nīatige kūrūa. ¹⁹ Kūrūa gūtīrī bata; o na kwaga kūrūa gūtīrī bata. Ūndū ūrīa ūrī bata nī kūmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mūndū nīaikarage o ūrīa aatarī rīria

Ngai aamwĩtĩre. ²¹ Wee warĩ ngombo rĩrĩa wetirwo? Ʋndũ ũcio ndũgagũtange, no korwo wahota kuona njĩra ya kuuma ũkombo-inĩ-rĩ, gerera yo. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũria warĩ ngombo rĩrĩa Mwathani aamwĩtĩre-rĩ, ũcio nĩ mũndũ wa Mwathani ũtarĩ ngombo; ningĩ no taguo, ũria warĩ mũndũ muohore rĩrĩa Mwathani aamwĩtĩre-rĩ, ũcio nĩ ngombo ya Kristũ. ²³ Inyuĩ mwgũirwo goro; mũtigatuĩke ngombo cia andũ. ²⁴ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, o Ʋndũ ũria mũndũ eehokeirwo nĩ Ngai-rĩ, nĩaikarage o ũguo Ʋndũ ũcio Ngai aamwĩtĩre.

²⁵ Rĩu-rĩ, ũhoro wigĩ airĩtu nĩ ũyũ: Ndirĩ na watho uumĩte kũrĩ Mwathani, no nĩngũheana itua riakwa ta mũndũ mwĩhokeku nĩ Ʋndũ wa kũguirwo tha nĩ Mwathani. ²⁶ Nĩ Ʋndũ wa mathĩina ma mahinda maya-rĩ, nguona arĩ wega mũikarage o ũria mũndũ atarĩ. ²⁷ Wee nĩũhikanĩtie? Ndũkaingate mĩtumia waku. Wee nawe hihi ndũhikanĩtie? Tĩga kũhikania. ²⁸ No ũngĩhikania-rĩ, wee ndwĩhitie; o na mũirĩtu anghihika-rĩ, o nake ndehĩtie. No andũ arĩa marahika kana makahikania-rĩ, nĩmarĩonaga mathĩina maingĩ mĩtũũrĩre-inĩ ũyũ, na nĩmo ndĩrenda kũmũrigĩrĩa.

²⁹ Ʋndũ ũria ndĩrenda kuuga, ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩ atĩ ihinda nĩ inini. Kuuma rĩu andũ arĩa marĩ na atumia nĩ kwagĩrĩre maikarage ta matarĩ nao; ³⁰ arĩa maracakaya nĩmaikarage ta mataracakaya; nao arĩa makenete nĩmaikarage ta matakenete; o na arĩa mekũgũra indo, nĩmaikarage ta matarĩ kindũ marĩ. ³¹ nao arĩa mahũthagĩra indo cia thĩ ĩno, nĩmaikarage ta matohanĩtio nacio. Nĩgũkorwo ũria thĩ ĩno ihaana rĩu-rĩ, nĩgũthĩra irathĩra.

³² Nĩ ingĩenda inyuĩ mũikarage mũtegwĩtanga. Mũndũ ũria ũtahikanĩtie etangaga na maũndũ ma Mwathani, na eciragia o ũria angĩkenia Mwathani. ³³ No mũndũ ũria ũhikanĩtie etangaga na maũndũ ma gũkũ thĩ, na eciragia o ũria angĩkenia mĩtumia wake, ³⁴ naguo wendi wa ngoro yake nĩmũgũyũkanu. Mũndũ-wa-nja ũtarĩ mũhiku kana mũirĩtu etangaga na maũndũ ma Mwathani: Muoroto wake nĩ kwiheana harĩ Mwathani mwĩrĩ na roho. No mĩtumia mũhiku etangaga na maũndũ ma thĩ ĩno, na eciragia o ũria angĩkenia mũthũuriwe. ³⁵ Ndiramwarĩria maũndũ maya nĩgeetha mũgunike, ti atĩ nĩguo ndĩmũrigĩrĩre, no nĩgeetha mũikarage na mĩthĩire irĩa yagĩrĩre, mwĩheanĩtie biũ harĩ Mwathani mũtekũguucĩrĩro nĩ maũndũ mangĩ.

³⁶ Mũndũ o wotho angĩona atĩ nĩarahĩtĩria mũirĩtu ũria orĩtie, nake mũirĩtu ũcio akorwo matukũ make ma ũirĩtu wake nĩmarahĩtũka-rĩ, mũndũ ũcio angĩgua nĩagĩrĩrwo nĩ kũhikania-rĩ, nĩeke o ũguo ekwenda. Ti kwĩhia ekwĩhia. Nĩmagĩrĩrwo mahikanie. ³⁷ No rĩrĩ, ũria ũtuĩte na ngoro yake atekũringĩrĩro, no nĩwe mwene wĩyendeire, na agatua itua atĩ ndekũhikia mũirĩtu ũcio-rĩ, mũndũ ũcio o nake nĩekĩte ũria kwagĩrĩre. ³⁸ Nĩ Ʋndũ ũcio-rĩ, mũndũ ũria ũhikagia mũirĩtu ũria orĩtie nĩekaga ũria kwagĩrĩre, no ũria ũngĩaga kũmũhikia nĩekaga wega makĩria.

³⁹ Mĩtumia nĩohanĩtio na mũthũuriwe rĩrĩa rĩothe mũthũuriwe arĩ muoyo. No mũthũuriwe angĩkua, nĩmuohore na no ahikĩre mũndũ o ũria angĩenda, no mũndũ ũcio no nginya akorwo nĩetikĩtie Mwathani. ⁴⁰ No itua riakwa nĩ atĩrĩ, mĩtumia ũcio angĩaga kũhika rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩciiria atĩ nĩĩ o na nĩĩ ndĩ na Roho wa Ngai.

8

Irio Irutĩrwo Mĩhianano

¹ Na rĩrĩ, ũhoro wa irio irĩa ikoragwo irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuothe tũrĩ na ũmenyo ũhoro-inĩ ũcio. ũmenyo nĩtũtũmaga mũndũ etũũgĩrie, no wendo nĩ gwaka wakaga. ² Mũndũ ũria wĩciiragia atĩ nĩoĩ Ʋndũ-rĩ, ndoĩ Ʋndũ ũcio wega ta ũria aagĩrĩrwo nĩ kũmenya. ³ No mũndũ ũria wendete Ngai, ũcio nĩwe ũũio nĩ Ngai.

⁴ Nĩ Ʋndũ ũcio, ha ũhoro ũkonĩ kũria irio irĩa irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ gũkũ thĩ mĩhianano nĩ kindũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ tĩga o ũria ũmwe. ⁵ Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũria igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyingĩ na “aathani” aingĩ, ⁶ no harĩ ithũ-rĩ, Ngai no ũmwe, na nĩwe lthe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũrũaga muoyo nĩ Ʋndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ũmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ũria indo ciothe ciagiĩre nĩ Ʋndũ wake, na nowe ũtũtũũragia muoyo.

⁷ No ti andũ othe mooĩ ũguo. Andũ amwe nĩ Ʋndũ wa ũria matũũrĩte mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ irĩa mekũria irio ta icio mecĩiragia atĩ nĩrutĩrwo mĩhianano, na tondũ thamĩri ciao itĩrĩ hinya-rĩ, makanyĩtuo nĩ thaahu. ⁸ No irio irĩa tũrĩaga itingĩtũma tũkuhĩrĩre Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcĩria, na tũtingĩagĩrio nĩgũcĩria.

⁹ O na kũrĩ ũguo-rĩ, mēnyerai atĩ wĩyathi ũcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ o wotho ũrĩ na thamĩri itarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ũmenyo ũyũ mũkĩrĩra irio thĩnĩ wa hekarũ ya mĩhianano-rĩ, githĩ ndangĩmũrĩria arĩe kĩria kĩrutĩrwo mĩhianano? ¹¹ Nĩ Ʋndũ ũcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ ũcio thamĩri yake itarĩ na hinya, o ũcio Kristũ aakũrĩre-rĩ, agathũkio nĩ ũmenyo wanyu. ¹² Hĩndĩ irĩa mwēhĩria ariũ na aarĩ a lthe witũ na njĩra iyo, na mũgatiĩhia thamĩri ciao icio itarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwēhĩria. ¹³ Nĩ Ʋndũ ũcio, angĩkorwo kĩria ndĩrarĩa no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ agwe mehĩa-inĩ-rĩ, ndikiagĩrĩrwo nĩ kũria nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

9

Maũndũ maria Maagĩrĩre Mĩtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndĩrĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndĩrĩ mĩtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩnĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ

mütümwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mütümwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ütümwo wakwa thĩĩnĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ: ⁴ Githĩ ithuĩ tũtĩrĩ na kĩhooito gĩa kũria na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtĩrĩ na kĩhooito kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mütumia wake mwĩtĩkia, o ta ũria atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ũteithio wĩtũ?

⁷ Nũũ ũtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaandaga mũgũnda wa mĩthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ũcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũrĩithagia rũũru na ndanyue irĩa rĩa rũũru rũũ? ⁸ Ndiraaria ũhoro ũyũ ndĩ na meciiria ma ũ-mũndũ tu? Githĩ Watho o nago nduugĩte o ũguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandikitwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ irĩa ikũranga ngano cikimihũũra.” Ngai akiuga ũguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaairĩ? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ũguo nĩ ũndũ wĩtũ, githĩ tĩguo? Ī-nĩ, ũndũ ũyũ waandikirũo nĩ ũndũ wĩtũ, tondũ rĩria mũrĩmi ekũrĩma, nake mũhũũrĩ ngano amihũũrage-rĩ, nĩ kwagĩrĩre mekaga ũguo marĩ na kĩirĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha. ¹¹ Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeũ ya kĩroho thĩĩnĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ ũndũ mũnene ithuĩ tũngĩgetha indo cia gũtũũria mwĩrĩ kuuma kũrĩ inyuĩ? ¹² Angĩkorwo andũ angĩ marĩ na kĩhooito gĩa gũteithio nĩ inyuĩ-rĩ, ithuĩ githĩ tũtikĩagĩrĩrwo nĩgũteithio makĩria?

No ithuĩ tũtiahũthĩrĩre kĩhooito kũ. Handũ ha ũguo-rĩ, nĩ gũkirĩrĩa tũkiragĩrĩria ũndũ o wotho nĩguo tũtikae kũhĩngĩca ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ. ¹³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa marutaga wĩra thĩĩnĩ wa hekarĩ marutaga irio ciao kuuma kũũ hekarĩ, nao arĩa matungataga kũgongona-inĩ magayanaga kĩria kĩrutĩtuo kũgongona-inĩ? ¹⁴ O ta ũguo-rĩ, Mwathani nĩathanĩte atĩ arĩa mahunjugia ũhoro-ũria-Mwega nĩmagĩrĩrwo kuonaga gĩa kũmatũũria kuuma kũrĩ ũhoro-ũria-Mwega.

¹⁵ No nĩ ndĩrĩ ndaahũthĩra kĩhooito o na kĩmwe gĩa cio. Ningĩ ndiraandĩka ũhoro ũyũ ndĩ na kĩirĩgĩrĩro atĩ nĩmũkũnjĩka maũndũ ta macio. Nĩ kaba ngue gũkĩra mũndũ o naũ agĩre ndĩrahĩre ũndũ ũcio. ¹⁶ No rĩrĩ, ndingĩhota kwĩraha rĩria ngũhunjia ũhoro-ũria-Mwega, nĩgũkorwo nĩhatagĩrĩrio mũno ndũhunjĩe. Na nĩ ingĩaga kũhunjia ũhoro-ũria-Mwega kaĩ ndagĩa na haaro-ĩ! ¹⁷ Ingĩhunjia nĩ ũndũ wa kwiyendera-rĩ, ndaheo mũcaara; no angĩkorwo ti na ũndũ wa kwiyendera-rĩ, nĩ no kũhĩngia ndĩrahĩngia ũndũ ũria ndĩhokeirwo. ¹⁸ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, mũcaara wakwa ũkĩrĩ kĩ? Nĩ atĩrĩ: Atĩ harĩ ũhoro wa kũhunjia ũhoro-ũria-Mwega-rĩ, hunjagie tũhũ itekũrĩhwo, na nĩ ũndũ ũcio njage gwĩtagia kĩhooito gĩakwa rĩria ngũhunjia ũhoro-ũria-Mwega.

¹⁹ O na gũtuika ndĩ muohore na ndĩrĩ ngombo ya mũndũ-rĩ, nĩ ndĩtũaga ngombo ya o mũndũ wotho, nĩguo nguucagĩrĩre andũ angĩ o ta ũria kwahoteka. ²⁰ Kũrĩ Ayahudi ndaatuĩkire ta Mũyahudi nĩguo nguucagĩrĩre Ayahudi. Na kũrĩ arĩa marĩ rungu rwa watho-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũrĩ rungu rwa watho, o na gũtuika nĩ mwene ndĩrĩ rungu rwa watho, nĩguo nguucagĩrĩre arĩa marĩ rungu rwa watho. ²¹ Kũrĩ arĩa matarĩ watho-inĩ-rĩ, ndaatuĩkire ta mũndũ ũtarĩ watho-inĩ ũcio, o na gũtuika ndĩrĩ muohore kuuma kũrĩ watho wa Ngai, no ndĩ watho-inĩ wa Kristũ, nĩguo nguucagĩrĩre arĩa matarĩ watho-inĩ ũcio. ²² Kũrĩ arĩa matarĩ hinya-rĩ, ndaatuĩkire ta itarĩ hinya nĩguo nguucagĩrĩre arĩa matarĩ hinya. Nduĩkite maũndũ mothe kũrĩ andũ othe nĩgeetha kũngĩhoteka na njĩra ciothe ngerie kũhonokia amwe ao. ²³ Njĩkaga maũndũ maya mothe nĩ ũndũ wa ũhoro-ũria-Mwega, nĩgeetha ngaagĩrwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa mahĩtahitanaga ihenya-inĩ mahanyũkaga othe, no rĩrĩ, no ũmwe wao ũheagwo kĩheo? Kĩhanyũke na njĩra irĩa ingĩtũma mũkaaheo kĩheo. ²⁵ Mũndũ o wotho ũria ũhĩtahitanaga thĩĩnĩ wa mathako-rĩ, ehataga na akemenyeria maũndũ-inĩ mothe hatarĩ itherũ. Mekaga ũguo nĩguo maheo thũmbĩ itarĩ ya gũtũũra; no ithuĩ twikaga ũguo nĩguo tũkaaheo thũmbĩ ya gũtũũra nginya tene. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ndihanyũkaga ta mũndũ ũtooĩ gĩtũmi gĩa kũhanyũka; na ndĩrũaga ta mũndũ ũgũikĩa ngundi ciake o ũguo tũhũ. ²⁷ Aca, nĩ mwĩrĩ wakwa hũũraga ngaũtua ngombo yakwa, nĩgeetha ndaarĩkia kũhunjĩria andũ arĩa angĩ-rĩ, nĩ mwene ndikanatuĩke wa kũregwo nyimwo kĩheo.

10

Ūrutani kuuma Mũtũũrĩre wa Isiraeli

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe wĩtũ, ndikwenda mũkorwo mũtooĩ ũndũ ũyũ, atĩ maithe maitũ ma tene othe maatongoragio nĩ itu, na atĩ othe nĩmarĩngĩre irĩa. ² Othe nĩmabatĩthĩrio matũũke andũ a Musa marĩ rungu rwa itu rĩũ, o na marĩ irĩa-inĩ rĩũ. ³ Na othe maarĩaga irio o imwe cia kĩiroho, ⁴ na maanyuuga maaĩ o mamwe ma kĩiroho; nĩgũkorwo maanyũire kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga rwa kĩiroho rũria rwatwaranaga nao, naruo rwaro rĩũ rwarĩ Kristũ. ⁵ O na kũrĩ ũguo-rĩ, angĩ ao matiigana gũkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikĩhurunjwo werũ-inĩ.

⁶ Na rĩrĩ, maũndũ macio meekĩkire marĩ ta cionereria, nĩgeetha ngoro ciitũ itikerĩrĩre gwĩka maũndũ mooru ta macio meekire. ⁷ Mũtigatũũke ahooĩ mĩhianano, ta ũria amwe ao maatarĩ; o ta ũria kwandikitwo atĩrĩ: “Andũ acio magĩĩkara thĩ kũria na kũnyua, magĩcooka magĩũkĩra kũina na gwĩkenia.” ⁸ Ningĩ tũtikahũũre ũmaraya, ta ũria amwe ao meekire, nao magĩkua andũ ngĩrĩ mĩrongo ĩrĩ na ithatũ mũthenya ũmwe. ⁹ O na ningĩ tũtikanagerie Mwathani, ta ũria amwe ao meekire, nao makĩniinwo nĩ nyoka. ¹⁰ Na mũtikae gũteta, ta ũria amwe ao meekire, nao makĩũragwo nĩ mũraika ũria mũniinani.

* 9:24 Andũ a Korinitho nĩmamenyerete mahenya mathako-inĩ marĩa moĩkaine ta Isimithiani. Mũhootani aaheagwo ihũa rĩa gĩthĩũrĩrĩ.

¹¹ Mañdũ macio meekikire kũrĩ o marĩ cionereria, na makĩandikwo marĩ ma gũtũkaania, ithui tũkinyĩrĩrwo nĩ kũhingio kwa mahinda. ¹² Nĩ ãndũ ãcio, ãngũra niũrũgamĩte wega-rĩ, menyerera ndũkae kũgũa! ¹³ Mũtirĩ mwagerio na magerio mangĩ tĩga o marĩa makoraga andũ. Nake Ngai nĩmwĩhokeku; ndangĩtikĩra mũgerio na magerio marĩa mũtangĩhota gwĩtiiria. No rĩrĩa mũkũgerio-rĩ, niarĩmuonagĩrĩria njĩra ya kũũrĩra nĩguo mũhotage gwĩtiiria magerio macio.

Maruga ma Mhianano, na Giathiĩ kia Mwathani

¹⁴ Nĩ ãndũ ãcio, arata akwa endwa, ũragĩrai ũhoru wa kũhooya mhianano. ¹⁵ Ndĩaraarĩria andũ oogĩ; mwĩkũũranĩrei ũria ndĩroiga. ¹⁶ Gĩkombe gĩa gũcokia ngaatho kĩa gũcokia ngaatho nĩ ãndũ wakĩo-rĩ, githĩ tĩ kũgwatanĩra thakame ya Kristũ? ^{*} Na githĩ mũgate ũria twenyũraga tĩ kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ? ¹⁷ Na tondũ mũgate ãcio nĩ ãmwe-rĩ, ithui, o na tũrĩ aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ãmwe, nĩgũkorwo ithui othe tũrĩaga mũgate o ãcio ãmwe.

¹⁸ Ta mwĩcũranĩei ũhoru wa andũ a Isiraeli: Arĩa marĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ matigwatanagĩra kigongona kiu? ¹⁹ Ndĩrenda kuuga atĩa? Atĩ kĩa kĩrũtĩrwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ? ²⁰ Aca! ũria ndĩroiga nĩ atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ũngai marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mũgie ngwatanĩro na ndaimono. ²¹ Mũtingĩhota kũnyũra gĩkombe kia Mwathani, na mũnyũre gĩkombe kia ndaimono o nakĩo; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ ya Mwathani, na mũgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono. ²² Kaĩ tũrageria kwarahũra ũru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ na hinya kũmũkĩra?

Wĩyathi wa Mũndũ ũria Wĩtikĩtie

²³ “Nĩ ndirĩgĩrĩrio gwĩka ãndũ,” no ti ãndũ o wothĩ ũrĩ na kĩguni. “Nĩ ndirĩgĩrĩrio gwĩka ãndũ,” no ti ãndũ o wothĩ ũrĩ na uumithio. ²⁴ Gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩgũcaragia mañdũ ma kwĩguna we mwene, no niacaragia mañdũ ma kwĩguna andũ arĩa angĩ.

²⁵ Rĩragai kĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekwĩyũria ciũria nĩ ãndũ wa mwĩcuuko wa thamĩrĩ, ²⁶ nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wayo.”

²⁷ Mũndũ ũtarĩ mwĩtikia angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyuĩ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩ-rĩ, rĩa irio ciothe irĩa mũngĩheo mũtekwĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamĩrĩ. ²⁸ No mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtũw irĩ igongona,” mũtigacĩrĩe, nĩ ãndũ wa mũndũ ãcio wamwĩra ũguo, o na nĩ ãndũ wa mwĩcuuko wa thamĩrĩ; ²⁹ ngĩuga ũguo tĩ thamĩrĩ yaku ndagweta, no nĩ thamĩrĩ ya mũndũ ãcio ũngĩ. Nĩ ãndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ nĩ ãndũ wa thamĩrĩ ya mũndũ ũngĩ? ³⁰ Ingĩranĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kũ gĩgũtũma njambio nĩ ãndũ wa kĩndũ kiu njokeirie Ngai ngaatho nĩ ãndũ wakĩo?

³¹ Nĩ ãndũ ãcio, rĩrĩa mũkũria kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgũka ãndũ o wothĩ-rĩ, wĩkagei nĩ ãndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai. ³² Tigai gwĩka ãndũ ũngĩhĩngĩthia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ũhĩngĩthie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ũria nĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothĩ. Nĩgũkorwo ndicaragia ãndũ wa kwĩguna nĩ mwene, no njaragia ũria ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11

¹ Mwĩgerekaneĩ na nĩ, ta ũria ndĩgerekanageria na Kristũ.

Ŭndũ ũria Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ãndũ wa kũndirikana mañdũ-inĩ mothe, na nĩ ãndũ wa gũtũura mũrũmĩtie morutani macio, o ta ũria ndaamũrutire.

³ Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mũndũ mũrũme o wothĩ nĩ Kristũ, na mũtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mũndũ mũrũme o wothĩ ũria ũhooyaga kana akaratha ehumbĩrĩte mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wothĩ ũria ũhooyaga kana akaratha atahumbĩrĩte mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia, tondũ ũguo no ãndũ ãmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-rĩ, niakĩenje njũrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njũrĩ kana kwenjwo nĩ ãndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, niakĩthumbĩre mũtwe. ⁷ Mũndũ mũrũme ndaagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra mũtwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-wa-nja nĩwe riiri wa mũndũ mũrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja woimire harĩ mũndũ mũrũme. ⁹ Mũndũ mũrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ãndũ wa mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombirwo nĩ ãndũ wa mũndũ mũrũme. ¹⁰ Nĩ ãndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũrĩ mũtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gathwo nĩ ãndũ wa araka.

¹¹ No nĩngĩ-rĩ, thĩnĩ wa Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mũrũme atarĩ ho, nake mũndũ-mũrũme ndeiganĩtie mũndũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ũria mũndũ-wa-nja oimire harĩ mũndũ mũrũme-rĩ, no taguo mũndũ-mũrũme aciaragwo nĩ mũndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciimaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩre mũndũ-wa-nja kũhooya Ngai atehumbĩrĩte mũtwe? ¹⁴ Kaĩ mañdũ ma ndũre matamũrutaga atĩ mũndũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njũrĩ ndaaya nĩ ãndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mũndũ-wa-nja gũkorwo na njũrĩ ndaaya, ãcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njũrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ na mũndũ ũrĩ na ngarari na ũhoru ũyũ-rĩ, niamenye atĩ ithui tũtirĩ mũtugo ũngĩ, o na makanitha ma Ngai matĩrĩ mũtugo ũngĩ.

Irio cia Mwathani

* 10:16 Gĩkombe gĩa gũcokia ngaatho kĩa gũcokia ngaatho nĩ ãndũ wakĩo-rĩ, githĩ tĩ kũgwatanĩra thakame ya Kristũ? Na githĩ mũgate ũria twenyũraga tĩ kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ?

¹⁷ Ūhorō-inī ūrīa ngūmūtarīria rīu-rī, ndirī na ūndū wa kūmūgaathīra, nīgūkorwo kūngana kwanyu ti gwa kūmūguna no nī gwa kūmūthūkia. ¹⁸ Ūndū wa mbere, njīguaga atī rīria muongana ta kanitha, nīkūgiaga na nyamūkano gatagatī kanyu, na ūhorō ūcio ndingīaga gwītīkia ūmwe wagu. ¹⁹ Hatarī nganja gūtingīaga kūgiā na ngararī gatagatī-inī kanyu cia kuonania ariā anyu metikīrikīte nī Ngai. ²⁰ Rīria muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mūrīaga, ²¹ nīgūkorwo rīria mūkūria, o mūdū athiiga na mbere kūrīa ategweterera ūria ūngī. Ūmwe aikaraga ahūtī, nake ūria ūngī agaikara arūtīwo. ²² Kai mūtārī mīcīi mūngīrīra na mūnyuīre kuo? Kana nī kanitha wa Ngai mūnyararīte na mūkenda gūconoraga ariā matarī kīndū? Ngūkimwīra atīa? No ndikīmūgaathīrīrie nī ūndū wa ūhorō ūcio? Aca, ndingīmūgaathīrīria!

²³ Nīgūkorwo ūhorō ūria ndaamūkīrie kuuma kūrī Mwathani noguo ndaamūkinyīrie: Mwathani Jesū, ūtūkū ūria aakanyanīrwo, nīoīre mūgate, ²⁴ na aarīkia gūcookia ngaatho, * akiwenyūra, akiuga atīrī, “Ūyū nī mwīrī wakwa, ūria ūheanītū nī ūndū wanyu; ikagai ūū nīguo mūndirikanage.” ²⁵ Nīngī o ūndū ūmwe, thuutha wa kūrīa irio, akīoya gīkombe, akiuga atīrī, “Gīkombe gīkī nī kīrīkanīro kīrīa kīerū thīnī wa thakame yakwa; ikagai ūū, rīria rīothe mūrīkīnyuagīra, nīguo mūndirikanage.” ²⁶ Nīgūkorwo rīria rīothe mūkūria mūgate ūyū na mūkanyūira gīkombe gīkī-rī, nīkuumbūra mūkuumbūra gūkua kwa Mwathani o ngīnya hīndī irīa agooka.

²⁷ Nī ūndū ūcio, mūdū o wothē ūkūrīa mūgate ūcio kana akanyūira gīkombe kīu kīa Mwathani ūria gūtaagīrīrie-rī, nī kwīhia ehīrie mwīrī na thakame ya Mwathani. ²⁸ Mūdū nīambage gwītūirīa mbere wa kūrīa mūgate ūcio na kūnyūira gīkombe kīu. ²⁹ Nīgūkorwo mūdū ūria wothē ūrīaga na akanyua ategūkūūrana mwīrī wa Mwathani, nī itūiro rīake we mwene etuagīra. ³⁰ Kīu nīkīo gītūmīte aīngī anyu moorwo nī hīnya, na marīare, na amwe anyu nīmarīkītīe gūkua. ³¹ No tūngītūira ciira ithu ēne, tūtingītūika a gūcīrithio. ³² Hīndī irīa tūgūtūirwo ciira nī Mwathani-rī, nīkūherithio tūherithagio nīgeetha tūtīkae gūtūirwo ciira hamwe na thī.

³³ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a lthe witū, rīria mūnganīte mūrīanīre-rī, etanagīrīrai. ³⁴ Angīkorwo mūdū nīahūtīrī-rī, agīrīrwo nī kūrīa irio gwake mūcīi, nīgeetha rīria muongana gūtīkagīe ūhorō wa gūtūirwo ciira.

Nīngaheana ūhorō wa maūdū macio mangī rīria ngooka.

12

Iheo cia Roho Mūtheru

¹ Na rīrī, ariū na aarī a lthe witū, ha ūhorō wa iheo cia kīiroho-rī, ndikwenda mūikare mūrīgītūo nīguo. ² Inyū nīmūū atī hīndī irīa mūteetīkītīe Ngai, nīmwaguucagīrīrio na mūkerekīro kūrī mīhianano itangīaria. ³ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atī, gūtīrī mūdū waragia ahotīthīto nī Roho wa Ngai ūngīuga atīrī, “Jesū aronyīitwo nī kīrumi,” na gūtīrī mūdū ūngīhota kuuga atīrī, “Jesū nī Mwathani,” atatongoretio nī Roho Mūtheru.

⁴ Na rīrī, iheo irīa iheanagwo nī mīthemba mīthemba, no Roho ūria ūciheanaga no ūmwe. ⁵ O na njīra cia gūtūngata nī mīthemba mīthemba, no Mwathani ūria ūtungatagwo no ūmwe. ⁶ Nīngī kūrī mīrutīre ya wīra mīthemba mīthemba, no Ngai no ūmwe ūria ūhotithagia maūdū mothe gwīkīka thīnī wa andū othe.

⁷ Na rīrī, o mūdū nīaheagwo ūndū wa kuonania atī arī na Roho, nāguo ūndū ūcio nī wa kūguna andū othe. ⁸ Roho ūcio nīwe ūheaga mūdū ūmwe ndūmīrīri ya ūūgī, na ūngī akaheo ūmenyo nī Roho o ro ūcio, ⁹ nake ūngī akaheo wītīkio nī Roho o ro ūcio, na ūngī akaheo iheo cia kūhonania nī Roho o ro ūcio, ¹⁰ nake ūngī akaheo hīnya wa kūringa ciama, na ūngī akaheo ūrathi, na ūngī akaheo gūkūūrana maroho, na ūngī akaheo kwaria na thiomī mīthemba mīthemba, nīngī ūngī akaheo ūhoti wa gūtaūra thiomī icio. ¹¹ Maūdū macio mothe nī wīra wa Roho o ro ūcio ūmwe, nake agayagīra o mūdū o ūria ekwenda.

Mwīrī Ūmwe ūrī Cīga Nyingī

¹² Mwīrī wa mūdū nī ūmwe, o na gwatuīka ūrī cīga nyingī; nīngī o na gwatuīka cīga ciaguo ciothe nī nyingī-rī, ciothe no mwīrī o ūmwe. Ūguo noguo Kristū atarī. ¹³ Nīgūkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ūmwe tūgītūika a mwīrī ūmwe, o na tūrī Ayahudi kana tūrī Ayunani, tūrī ngombo o na kana tūtārī ngombo, na ithuothe tūkīnyuithio Roho o ro ūcio ūmwe.

¹⁴ Na rīrī, mwīrī ndūkoragwo na kīga kīmwe, no nī wa cīga nyingī. ¹⁵ Kūgūrū kūngīuga atī, “Tondū ti nīi guoko-rī, ndirī wa mwīrī ūyū,” Ūndū ūcio ndūngītūma gūtīge gūtūika kīga kīa mwīrī ūcio. ¹⁶ Nakuo gūtū kūngīuga atī, “Tondū ti nīi riitho-rī, ndirī wa mwīrī ūcio,” nī ūndū wa gītūmī kīu gūtīngītīga gūtūika kīga kīa mwīrī ūcio. ¹⁷ Mwīrī wothē ūngīkorwo no riitho-rī, kūgiua tūngīguaga na kī? Mwīrī wothē ūngīkorwo no gūtī-rī, kūnūngīra tūngīnūngagīra na kī? ¹⁸ No ūria kūrī, nī atī Ngai nī eekīrīre cīga ciothe thīnī wa mwīrī, agīcīkīra o ta ūria eendaga cīkare. ¹⁹ Cīga ciothe ingītūika nī kīga kīmwe-rī, mwīrī nāguo ūngīkorwo ha? ²⁰ Ūria kūrī nī atī cīga nī nyingī, no mwīrī nī ūmwe.

²¹ Riitho rītingīhota kwīra guoko atīrī, “Nīi ndirī na bata nawel!” Nāguo mūtwe wīre magūrū atīrī, “Nīi ndirī na bata na inyuī!” ²² Handū ha ūguo-rī, cīga cia mwīrī irīa cīonekaga itarī hīnya, nīcio irīa bata makīria, ²³ nācio cīga irīa tuonaga ta itarī cia gūtīō mūno-rī, nīcio tūheaga gītīō kīa mwānya. Nācio cīga irīa tuonaga ta itagīrīre kuoneka nīimenyagīrīrwo mūno, ²⁴ o rīria cīga ciitū irīa itarī cia kūhithwo itabataragio nīkūmenyererwo mūno. No Ngai nīanyīitithanītīe cīga cia mwīrī na agatīithīa makīria cīga irīa ciagīte gītīō, ²⁵ nīgeetha gūtīkae kūgiā na nyamūkano thīnī wa mwīrī, no nīgeetha cīga ciaguo imenyanagīrīre

* 11:24 Warī mūtūgo wa Ayahudi gūcookia ngaatho mbere ya kūrīa irio.

o kīga na kīrīa kīngī. ²⁶ Kīga kīmwe kīngīnyariirika, ciiga iria ingī nyariirikaga hamwe nakio; nakio kīga kīmwe kīngīheo gītīo-rī, o nacio ciiga iria ingī nūkenaga hamwe nakio.

²⁷ Na rīrī, inyuī mūrī mwīrī wa Kristū, na o mūdū wanyu nī kīga kīaguo. ²⁸ Nakuo thīnī wa kanitha, Ngai nīathuurite mbere andū amwe matūke atūmwō, a keerī anabii, a gatatū arutani, o na ningī kūgie na aringi a ciama, o na ariā marī na iheo cia kūhonania mīrimū, na ariā marī na ūhoti wa gūteithia ariā angī, na ariā marī na iheo cia ūtabarī, na ariā maaragia na thiomī mīthemba mīthemba. ²⁹ Andū othe nī atūmwō? Andū othe nī anabii? Andū othe nī arutani? Andū othe nī aringi a ciama? ³⁰ Andū othe nīmaheetwo iheo cia kūhonania? Andū othe nīmakiaragia na thiomī? Andū othe nīmagitāuraga thiomī? ³¹ No rīrī, mwīrīragīrie iheo iria irī bata mūno.

Wendani

Na rīu nīngūmuonia njīra irīa njega makīria.

13

¹ Atīrīrī, o na ingīaria na thiomī cia andū o na cia araika, no ngorwo itarī na wendani-rī, ingīkorwo ndī o ta kindū kīa rūthuku kīria kīgambaga kīaringwo, kana o ta thaani irīa ihūirithanagio ikagamba. ² Ingīkorwo ndī na kīheo gīa kūratha ūhoro, na ngorwo no hote kūmenya maūdū mothe ma hito na ngagia na ūmenyo wothē, na ingīkorwo ndī na wītīkio ūria ūngihota gūthaamia irīma, no ndirī na wendani-rī, ndirī bata o na hanini. ³ Ingīheana indo ciakwa ciothe kūrī andū ariā athīni, o na heane mwīrī wakwa ūcinwo, no ngorwo ndirī na wendani-rī, ndingīgūnika.

⁴ Wendani nīūkiranagīria, na wendani nīūtuganaga. Ndūguanagīra ūru, na ndwīgaathaga, o na ndūrī mwītīo. ⁵ Wendani ndūrī rūtūrīko, na ndūcaragia ūria ūngīgūna, o na ndūhiūhaga kūrakara, na ndūtaraga maita maria ūhītīrio. ⁶ Ningī wendani ndūkenagīra ūru, no nūkenagīra ūhoro wa ma. ⁷ Wendani nīūgitanagīra hīndī ciothe, na ūgetikia maūdū mothe, na nīwīragīrīra hīndī ciothe, o na ūkomīrīra hīndī ciothe.

⁸ Wendani ndūthiraga. No akorwo nī morathi, nīmagathira; o na thiomī nīgathira; na kūmenya maūdū o nakuo nīgūgathira. ⁹ Nīgūkorwo tūmenyaga maūdū o gīcunjī, na tūrathaga maūdū o gīcunjī, ¹⁰ no hīndī irīa ūndū ūria mūkinyanīru ūgooka-rī, ūndū ūria ūtarī mūkinyanīru nīūgaathira. ¹¹ Hīndī irīa ndaarī kaana-rī, ndaaragia o ta kaana, na ndeciriraga o ta kaana, na ndaataranagia maūdū o ta kaana. No hīndī irīa ndaatuikire mūdū mūgima-rī, ngītigana na maūdū ma wana. ¹² Rīu tuonaga maūdū na mairia, ta kuona na gīcicio; no hīndī iyo tūkoonaga ta andū makionana ūthiū kwa ūthiū. Rīu njūū maūdū o gīcunjī; hīndī iyo nīngamenya maūdū wega, o ta ūria nī njūū wega.

¹³ Na rīu, maūdū maya matatū nī ma gūtūūra: wītīkio, na kīrīgīrīro, o na wendani. No ūria mūnene wamo nī wendani.

14

Iheo cia Ūrathi na cia Thiomī

¹ Rūmagīrīrai mīthiire ya wendani, na mwīrīrīrie mūno iheo cia kīroho, na makīria mwīrīragīrie kīheo kīa ūheani ūhoro wa Ngai. ² Nīgūkorwo mūdū ūria wothē waragia na rūthiomī-rī, ti andū aaragīria no nī Ngai aaragīria. Ti-itherū, gūtīrī mūdū ūtaūkagīrwo nī ūria aroiga; no nī maūdū ma hito aaragia na roho wake. ³ No mūdū ūria ūheanaga ūhoro wa Ngai aaragīria andū akamekīra hinya, na akamomīrīra, na akamahooreria. ⁴ Mūdū ūria waragia na rūthiomī nī we mwene wīongagīrīra hinya, no ūria ūheanaga ūhoro wa Ngai nī kanitha ongagīrīra hinya. ⁵ No nyende inyuothē mwaragie na thiomī, no makīria ingīenda inyuothē mūrathage mohoro. Mūdū ūria ūrathaga ūhoro nīakīrite ūria waragia na thiomī, tīga no akorīrwo nīegūtaūra thiomī icio, nīguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rīu, ariū na aarī a Ithe witū, ingīka kūrī inyuī na njarie na thiomī-rī, ingīmūguna nakī, tīga no ndīmūreheire ūgūrio, kana ūmenyo, kana ūrathi, o na kana kiugo kīa ūrutani? ⁷ O na ha ūhoro ūkonīi indo iria itarī muoyo iria igambaga, indo ta mūtūrīrū kana kīnanda kīa mūgeeto-rī, mūdū angīgīkūūrana ariā rwimbo rūria rūrenda kūinwo, tīga hakorīrwo na ngūūrani njega ya mīgambo? ⁸ Ningī-rī, angīkorwo karumbeta gatīkūruta mūgambo ūgūkūūrīka ūria ūkuuga-rī, nūū ūngīkīhaarīa gūthīi mbaara-inī? ⁹ Ūguo noguo ūhoro wanyu ūtarī. Tīga mwarīrie na ciugo ikūmenyeka na rūthiomī rwanyu-rī, nī mūdū ūrīkū ūngīmēnya ūria mūroiga? Mūngīkorwo o mūkīarīria riera. ¹⁰ Ti-itherū nī kūrī mīthemba mīngī ya thiomī gūkū thī, no gūtīrī rūthiomī o na rūmwe rūtarī ūria ruugaga. ¹¹ No angīkorwo ndingīmēnya ūria mūdū aroiga-rī, nī ngīrī mūrūrīrī harī mūdū ūcio ūraaria, nake nī mūrūrīrī harī nī. ¹² Ūguo noguo o na inyuī mūtārī. Kuona atī nīmūrīrīrie mūno iheo cia kīroho-rī, kīgeragīe kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ūkagia na hinya.

¹³ Na tondū ūcio-rī, mūdū ūria waragia na rūthiomī rūgeni nīahooyage nīguo ahotē gūtaūra ūria aroiga.

¹⁴ Nī ūndū-rī, ingīkorwo ndīrahooya ngīthiomaga-rī, roho wakwa nīguo ūrahooya, no meciiria makwa matīrī na maciaro. ¹⁵ Nī ūndū ūcio-rī, ngūgīka atīa? Nīi ndīrīhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningī hooyage na meciiria makwa; o na kūina ndīrīnaga na roho wakwa, na ningī nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningī-rī, ūngīkorwo ūkīgōoca Ngai na roho waku tu-rī, mūdū wa ariā marī gatagatī kanyu ūtaratūkīrwo, angīkiuga “Amenī” atīa mahooya-inī maku ma gūcōokia ngaatho, kuona atī ndaramēnya ūria ūroiga? ¹⁷ No ūkorwo ūgīcōokia ngaatho wega mūno, no mūdū ūcio ūngī ndanongererwo hinya nī ūhoro ūcio.

¹⁸ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho nĩgũkorwo nĩ nĩjaragia na thiomĩ makĩria manyu inyuothe. ¹⁹ No kanitha-inĩ-rĩ, nĩ kaba njarie ciugo ithano ndĩramenya wega nĩguo ngĩrute andũ arĩa angĩ ũhoru nacio, gũkĩra njarie ciugo ngĩri ikũmi cia gũthioma.

²⁰ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, tigagai gwĩcĩrĩa ta ciana. Harĩ ũhoru wa maũndũ marĩa mooru-rĩ, tuĩkai tũkenge, no mwĩcĩrĩrie-inĩ wanyu mũtuĩke andũ agima. ²¹ Thiĩnĩ wa Watho nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩngaarĩria andũ aya

na tũnua twa andũ maaragia na thiomĩ ng’eni,
ndĩmaarĩrie na tũnua twa andũ maaragia na mwarĩrie wa kũngĩ,
no o na ndeeka ũguo matikanjĩgwa,”

ũguo nĩguo Mwathani ekuaga.

²² Nĩ ũndũ ũcio, kwaria na thiomĩ nĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie no ti kĩmenyithia kũrĩ arĩa metetikĩtie; no kũratha ũhoru nĩ kwa arĩa metetikĩtie, ti kwa arĩa matetikĩtie. ²³ Tondũ ũcio kanitha wotho ũngĩũngana na andũ othe maarie na thiomĩ-rĩ, na hacooke hatoonye andũ matooĩ ũhoru wa thiomĩ, kana andũ matetikĩtie-rĩ, gĩthĩ matingiuga atĩ mũrĩ agũrũki? ²⁴ No mũndũ ũtarĩ mwĩtikia kana mũndũ ũtarĩ mũtaũkĩre nĩ ũhoru ũcio angĩtoonya rĩria andũ othe mararatha mohoro-rĩ, mũndũ ũcio nĩekũguithio nĩ andũ othe atĩ nĩ mwĩhia na aciirithio nĩ othe, ²⁵ na maũndũ marĩa atũire ahithite ngoro-inĩ nĩmakioimbũka. Nĩ ũndũ ũcio egũithie thĩ ahooe Ngai, akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai arĩ gatagati-inĩ kanyu!”

Mahooya Marĩ na Mũtaratara

²⁶ Tũgũkiuga atĩa, ariũ na aarĩ a lthe witũ? Rĩria muongana hamwe-rĩ, o mũndũ ahota gũkorwo arĩ na rwĩmbo, kana arĩ na ũndũ arenda kũrutana, kana arĩ na ũndũ aguũrĩrio, kana arĩ na thiomĩ, kana arĩ na ũtaũri wa thiomĩ. Maũndũ macio mothe no nginya mekagwo nĩ ũndũ wa gwĩkĩra kanitha hinya.

²⁷ Angĩkorwo nĩ gũkwario na rũthiomĩ-rĩ, nĩ kwario nĩ andũ eerĩ, na makĩingĩha atatũ, na o mũndũ aarie rĩria riake, na no nginya hagiĩ na mũndũ ũngĩ wa gũtaũra. ²⁸ Angĩkorwo gũtirĩ mũtaũri-rĩ, mwarĩa ũcio nĩagĩkire arĩ kũu kanitha-inĩ, na akĩarĩrie we mwene, na aarĩrie Ngai.

²⁹ Aheani ũhoru eerĩ kana atatũ magĩrĩrwo maarie, nao andũ arĩa angĩ makũũrane wega ũria kũreerwo. ³⁰ Na mũndũ ũkarĩte thĩ ho angĩgĩa na ũguũrio-rĩ, mwarĩa ũcio wa mbere nĩakire. ³¹ Nĩgũkorwo inyuothe no mũrathe ũhoru o mũndũ rĩria riake nĩguo andũ othe marutwo maũndũ na momĩrĩrio. ³² Namo maroho ma anabii nĩmathikagĩra anabii o ene. ³³ Nĩgũkorwo Ngai ti Ngai wa kĩrigicano no nĩ wa thayũ.

Ta ũria kũrĩ thiĩnĩ wa ciũngano ciothe cia andũ arĩa aamũre, ³⁴ atumia magĩrĩrwo nĩgũkaraga makĩrite ki marĩ thiĩnĩ wa kanitha. Matĩtikĩritio kwaria, no nĩmaikarage menyihĩtie, o ta ũria Watho uugĩte. ³⁵ Angĩkorwo marĩ na ũndũ mangĩenda kũmenya-rĩ, nĩmoragie athuuri ao ene kwao mũciĩ; nĩgũkorwo nĩ ũndũ ũrĩ thoni atumia kwaragia thiĩnĩ wa kanitha.

³⁶ Hĩ! Anga kiugo kĩa Ngai kiambĩrĩrie na inyuĩ? Kana hihi no inyuĩ inyuĩki gĩakinyĩre? ³⁷ Mũndũ o na ũ angĩciĩria atĩ nĩ mĩnabii, kana arĩ na iheo cia kũroho-rĩ, nĩagĩtikĩre atĩ maũndũ maya ndĩramwandĩkĩra nĩ maũndũ marĩa maathanĩtwo nĩ Mwathani. ³⁸ No angĩagĩra ũndũ ũcio kĩene-rĩ, o nake we mwene nĩakagĩrwo kĩene.

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, mwĩrĩrĩrie kũrathaga mohoro, na mũtikagĩragie ũhoru wa kwaria na thiomĩ. ⁴⁰ No maũndũ mothe nĩmekagwo na mũtaratara ũria wagĩrĩrie, na mekagwo na kĩhaarĩro.

15

Kũriũka gwa Kristũ

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩngwenda kũmũrĩkĩria ũhoru-ũria-mwega ũria ndaamũhunjiĩrie, na mũkĩwamũkĩra, na noguo mũtũũrite mũrũmĩtie. ² ũhoru ũcio mwega nĩguo ũtũmaga mũhonoke, mwaiakara mũrũmĩtie wega ũhoru ũria ndaamũhunjiĩrie. Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ũhoru ũcio mwawĩtikĩrie o tũhũ.

³ Nĩgũkorwo ũhoru ũria nĩ ndaamũkĩrĩre nĩguo ndaamũheire, ũrĩ wa mbere na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakũire nĩ ũndũ wa mehia maitũ o ta ũria Maandiko moigĩte, ⁴ na atĩ niathikĩrwo, na atĩ mũthenya wa gatatu akĩrĩũkio kũringana na ũria Maandiko macio moigĩte, ⁵ na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra arĩa ikũmi na Eerĩ. ⁶ Thuutha ũcio, nioimĩrĩre makĩria ma ariũ na aarĩ a lthe witũ magana matano ihinda o rĩmwe, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gũtuũka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua. ⁷ Nĩngĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ũguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe, ⁸ na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na niĩ, haana ta mũndũ waciariĩtwo atarĩ mũkinyu.

⁹ Nĩgũkorwo nĩ nĩ mĩnini mũno harĩ atũmwo arĩa angĩ, o na ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtwo mũtũmwo, tondũ nĩndanyariĩrie kanitha wa Ngai. ¹⁰ No wega wa Ngai nĩguo ũtũmĩte ndũike ũguo ndariĩ, naguo wega wake kũrĩ nĩ ndwarĩ wa tũhũ. No nĩndarutire wĩra na kiyo gũkĩra acio angĩ othe, no ti niĩ ndaarutaga wĩra ũcio, no nĩ wega wa Ngai ũria warĩ hamwe na niĩ warutaga wĩra ũcio. ¹¹ Tondũ ũcio, o na kũngĩtuũka nĩ niĩ kana nĩ o-rĩ, ũhoru ũyũ noguo tũhunjagia, na noguo inyuĩ mwetĩkĩrie.

Kũriũka kwa arĩa Akuũ

¹² Na rĩrĩ, kũngĩkorwo kũhunjagio atĩ Kristũ niariũkĩrio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga amwe anyu moige atĩ gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ? ¹³ Kũngĩkorwo gũtirĩ kũriũkio kwa arĩa akuũ-rĩ, o nake Kristũ ndaakĩriũkĩrio. ¹⁴ Na angĩkorwo Kristũ ndaakĩriũkĩrio-rĩ, kũhunjia gwĩtũ no gwa tũhũ, nakuo gwĩtikia kwanyu no gwa tũhũ. ¹⁵ Makĩria ma ũguo-rĩ, ithuĩ no tũgĩkorwo tũrĩ aira a Ngai a maheeni, tondũ niitũmbũrĩte atĩ Ngai niariũkĩrie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. No rĩrĩ, ndaakĩmũriũkĩrie angĩkorwo nĩ ma atĩ arĩa akuũ matiriũkagio. ¹⁶ Nĩgũkorwo kũngĩtuũka atĩ arĩa akuũ matiriũkagio, o nake Kristũ

ndaakirikirio. ¹⁷ Na angikorwo Kristu ndaariukirio-ri, gwikia kwanyu ni gwa tuhū; mugitūrago o mehia-ini manyu. ¹⁸ Ningi andu aria marikitie gukoma mari thini wa Kristu-ri, o nao ni kuira morite. ¹⁹ Na kungikorwo kirigiriro giiti thini wa Kristu no kia muoyo-ini uyū tūri-ri, twagirirwo nikugirwo tha gūkira andu othe.

²⁰ No riri, ti-itheru Kristu niariukitio akoima kuri aria akuu, agatuika maciaro ma mbere ma aria makuite. ²¹ Tondū-ri, o ūria ari mūdū watūmire gūke thi, o nakuo kūrūio kwa aria akuu ni mūdū watūmire gūke. ²² Nigukorwo o ta ūria andu othe makuaga ni undū wa Adamu-ri, no taguo andu othe magaacookio muoyo thini wa Kristu. ²³ No o mūdū akaariuka ihinda riawe mwene: Kristu ari we wariukire mbere; na thuutha andu aria mari ake hīndi ūria agooka. ²⁴ Thuutha ūcio niguu ihinda ūria kirigirira rigaakinya, hīndi ūria akaaneana ūthamaki kuri Ngai Ithe arikitie kūniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. ²⁵ Nigukorwo no nginya athamake nginya riria agaakorwo aigite thi ciawe ciothe rungu rwa makinya make. ²⁶ Na riri, thu wa muthia kūniinwo ni gikuu. ²⁷ Nigukorwo “ni aigite indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na riria gūkwirwo ati “indo ciothe” niciigitwo rungu rwa, nigukumenyeka wega ati Ngai we mwene ti wa itari riu tondū ni we waigire indo ciothe rungu rwa Kristu. ²⁸ Aarikia gwika ūguo-ri, Muriu we mwene niagatuika wa gwathagwo ni ūcio waigire indo ciothe rungu rwa, niguu Ngai akorwo ni we maundū mothe thini wa maundū mothe.

²⁹ Na riri, kungikorwo gutiri ūriukio-ri, aria mabatithitio handū-ini ha aria akuu mageeka atia? Angikorwo aria akuu matikaariukio o na atia-ri, andu makibatithagio handū-ini hao niki? ³⁰ Na ithui-ri, twitoonyaga ūgwati-ini o ithaa niki? ³¹ Ngūmwira na ma, ariu na aari a Ithe witū, ti-itheru, o ta ūria ndiirahaga ni undū wanyu thini wa Kristu Jesu Mwathani witū, ati ni nguaga o muthenya. ³² Angikorwo ndaahūranire na nyamū cia githaka kuu Efeso ni undū wa itūmi cia ū-mūdū-ri, ndaagunikire na ki? Angikorwo andu aria akuu matikaariukio-ri,

“Niturie na tūnyue,

nigukorwo rūciū nigukua tūgaakua.”

³³ Mūtikaheeneke: “Thiritu njuru nūthukagia mītugo mīega.” ³⁴ Arahūkai mwigie ta ūria mwagirirwo, na mūtigage kwihia; nigukorwo andu amwe matiūi Ngai: ndoiga ūguo nigeetha ndimūconore.

Mwiri ūria ūkaariukio

³⁵ No mūdū ahota kūria atiri, “Andu aria akuu mariukagio atia? Magooka mari na mwiri ūhaana atia?” ³⁶ Ni ūrimū ūrikū ūyū! Kiria wahaanda-ri, gitimeraga gitambite gūkua. ³⁷ Hīndi ūria wahaanda-ri, ndūhaandaga mwiri ūria ūgucooka ūkorwo ho, no gūkorwo ūhaandaga mbeu ya ngano kana ya kindū kingi. ³⁸ No Ngai amihaga mwiri o ūria endaga igie nago, o na mūthemba wa mbegu akaihe mwiri wago. ³⁹ Mwiri yothē ndihaanaine: Andu mari mūthemba ūmwe wa mwiri, nacio nyamū mūthemba ūngi, na nyoni mūthemba ūngi, o nacio thamaki iri mwiri wa mūthemba ūngi. ⁴⁰ Ningi ni kuri mwiri ya igūru na ni kuri mwiri ya gūku thi; no riiri na riiri ya igūru ni mūthemba ūmwe, na riiri wa mwiri ya gūku thi ni mūthemba ūngi. ⁴¹ Riira riri na riiri wario mwanya, na mweri ūri riiri wago mwanya, na njata iri na riiri wacio mwanya; na njata imwe iri riiri ūri ngūurani na njata ūria ūngi.

⁴² Ūguo niguu gūgaatuika hīndi ya kūrūio kwa andu aria akuu. Mwiri ūria ūhaandagwo ni wa kūbutha, no ūriukagio ūtari wa kūbutha; ⁴³ mwiri ūhaandagwo ūri mūmene, ūgacooka ūkariukio ūri na riiri; ūhaandagwo ūtari na hinya, ūgacooka ūkariukio ūri na hinya; ⁴⁴ ūhaandagwo ūri mwiri wa ndūire, ūgacooka ūkariukio ūri mwiri wa kīroho.

Angikorwo ni kuri mwiri wa ndūire-ri, o na mwiri wa kīroho ūri kuo. ⁴⁵ Ni undū ūcio kwandikitwo atiri: “Adamu ūria warū mūdū wa mbere-ri, aatuikire kīumbe kirū muoyo”; nake Adamu ūria wa kirigirira-ri, agitūika roho wa kūheana muoyo. ⁴⁶ Mwiri wa kīroho tiguu waambire gūka, no ni ūria wa ndūire, na thuutha wa ūguo ūgūka ūria wa kīroho. ⁴⁷ Mūdū wa mbere aari wa rūkūngū rwa thi, no mūdū wa keerī oimite igūru. ⁴⁸ O ta ūria mūdū ūcio wa gūku thi aatari, noguo aria mari a tiri matari; na ta ūria mūdū wa kuuma igūru aatari, noguo o na aria a igūru matari. ⁴⁹ Na ta ūria twagire na mūhianire wa mūdū ūcio wa tiri-ri, noguo tūkaagia na mūhianire wa mūdū ūcio wa kuuma igūru.

⁵⁰ Ngūmwira atiri, ariu na aari a Ithe witū, mwiri na thakame itingihota kūga ūthamaki wa Ngai, kana kiria kibuthaga kigae kiria gitabuthaga. ⁵¹ Thikiririai, ndimwire undū wa hitho: Tūtigaakua ithuothe, no nikugarurwo tūkaagarurwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia ūria riitho, riria karumbeta ka muthia gakaagamba. Nigukorwo karumbeta nigakaahuhwo, nao aria akuu mariukio matari a kūbutha, na ithui tugarurwo mwiri. ⁵³ Nigukorwo mwiri ūyū ūbuthaga no nginya wihumbe mwiri ūtari wa kūbutha, nago mwiri ūyū wa gūkua wihumbe mwiri ūtari wa gūkua. ⁵⁴ Hīndi ūria kūbutha gūkeehumba kwaga kūbutha, na gūkua kwihumbe kwaga gūkua-ri, hīndi iyo ūhoru nūkahinga ūria wandikitwo atiri, “Gikuu nikiniinitwo gūgatoorio biū.”

⁵⁵ “Wee gikuu-ri, gūtoorania gwaku gūkiri ha?

Wee gikuu-ri, rūboora rwaku rūkiri ha?”

⁵⁶ Rūboora rwa gikuu ni mehia, nago hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No riri, Ngai arogaathwo nigukorwo niwe ūtūheaga ūtooria thini wa Mwathani witū Jesu Kristu.

⁵⁸ Ni undū ūcio, ariu na aari a Ithe witū aria nyenda, ikaragai mwihandite wega. Mūtkanenyenyio ni undū o na ūrikū. Tūrai mwihandite kūna wira-ini wa Mwathani, tondū nimūi ati wira wanyu thini wa Mwathani ti wa tuhū.

16

Mūhothi nĩ ūndũ wa Andũ a Ngai

¹ Na rĩrĩ, ha ūhoro wa mūhothi nĩ ūndũ wa andũ a Ngai ūtariĩ ūũ: ĩkagai ūria ndeerire makanitha ma Galatia mekage. ² Mūthenya wa mbere wa kiumia-rĩ, o mūdũ wanyu nĩagĩrĩrwo nĩkũigaga mbeeca ta ūria ūthũkũmi wake ūigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ ĩria ngooka kũu gũtikanagĩ na mūhothi. ³ Na ndaakinya-rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩrĩrie nĩngamahe marĩa ma kũmamenyithania na ndĩmatũme Jerusalemu na iheo cianyu. ⁴ Na kũngĩkoneka kwagĩrĩre o na nĩ thĩrĩ, nĩngatwarana nao.

Ndũmĩriri cia Mwanja

⁵ Ndaarĩkia gũtuikanĩria Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuikanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ. ⁶ Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthĩrĩ rũgendo-inĩ rwakwa kũria guothe ngaathĩ. ⁷ Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etikĩra. ⁸ No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, ⁹ tondũ ndĩmũhingĩrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ūrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ.

¹⁰ Timotheo angĩũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ūria ndĩraruta. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, gũtirĩ mūdũ wagĩrĩrwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagarie na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ nĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹² Na rĩrĩ, ha ūhoro ūkonĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no nĩariũka aagĩ na mweke.

¹³ Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩĩnĩ wa wĩtĩkio; nĩngĩ mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩ na hinya. ¹⁴ ĩkagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

¹⁵ Inyuĩ nĩmũũ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutiire gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkĩmũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ¹⁶ mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mūdũ o wothĩ ūria ūrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra. ¹⁷ Nĩndakenire rĩria Stefana, marĩ na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ūndũ nĩo maahingĩrĩrie ūndũ ūria itaarĩ naguo kuuma kũrĩ inyuĩ.

¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrire roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrĩrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Makanitha ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirisila nĩmamũgeithia mũno thĩĩnĩ wa Mwathani, o na kanitha ūria ūcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia. ²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mūdũ nĩageithie ūria ūngĩ na ngeithi theru cia kimumunyano.

²¹ Nĩ, Paũlũ, nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angĩkorwo he mūdũ o na ū ūtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ūka, Mwathani!

²³ Wega wa Mwathani Jesũ ūroikara na inyuĩ.

²⁴ Wendani wakwa ūromũkinyĩra inyuĩ inyuothĩ mũrĩ thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ. Amenĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŨLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mütümwo wa Kristũ Jesũ nĩ undũ wa kwenda kwa Ngai, türĩ na Timotheo mürũ wa lthe witũ,

Twatũma marũa maya kürĩ kanitha wa Ngai ūria ūrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre ariĩ marĩ Akaiia guothe:

² Wega na thayũ kuuma kürĩ Ngai lthe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ iroikara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na lthe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo, o we lthe witũ wa tha, na Ngai mwene ūhoro wotha wa kũumanĩria, ⁴ ūria ūtũmagĩria mathĩna-inĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia ariĩ marĩ na thiĩna o wotha na undũ wa kũumĩrio kürĩ ithuĩ ene tũumĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo o ta ūria kũyariirwo gwa Kristũ kũingĩhite thiĩnĩ witũ-rĩ, ūguo nũguo kũumanĩria gwitũ kũingĩhite nĩ undũ wa Kristũ. ⁶ Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩnagio nĩguo mũumĩrio na mũhonokio; tũngũmĩrio-rĩ, tũmagĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ūumĩrũ, ūria ūciaraga gũkĩrĩria mũkĩyariirwo na mathĩna o ta marĩ tũthĩnagio namo. ⁷ Nakĩo kĩrĩgĩrio kürĩ türĩ nakĩo nĩ undũ wanyu nĩ kĩrũmu, tondũ nĩtũũ atĩ o ta ūria mũgwatanagĩra na ithuĩ maundũ-inĩ marĩ tũyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ūhoro-inĩ wa kũumanĩria o nũguo.

⁸ Ariũ na aarĩ lthe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooĩ mathĩna marĩ twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ hatika-inĩ nene mũno makĩria ma ūria tũngĩahotire gũkĩrĩria, nginya ha ūhoro witũ wa gũtũra muoyo tũkĩyũmĩra tha. ⁹ Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtũrĩrwo gũkua. No kwahanikire ūguo nĩguo tũtikae kwĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ūria ūriũkagia ariĩ akuũ. ¹⁰ Nĩwe watũhonokirie ūgwati-inĩ ūcio wahaanaga wa gĩkuũ, na nowa ūgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrie atĩ no egũthĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹ inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũethagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookaga ngaatho nĩ undũ witũ, tondũ wa wega ūcio tũtũgũtwo nũguo arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paŭlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹² Na rĩrĩ, undũ ūyũ nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mĩthĩre iitũ irĩa tũikaraga nayo gũkũ thi, na makĩria ūria tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ūtheru na ya ūhoro wa ma kuuma kürĩ Ngai. Tũtikaga ūguo kũringana na ūũgĩ wa thi, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³ Nĩgũkorwo tũtiramwandikĩra undũ o na ūrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴ o ta ūria mũtũmenyete hanini, nĩmũrĩtaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ undũ witũ, o ta ūria tũkeeraha nĩ undũ wanyu mũthenya ūria wa Mwathani Jesũ.

¹⁵ Na tondũ wa ūria ndaarĩ na mwĩhoko wa undũ ūcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunike maĩta meerĩ. ¹⁶ Ndabangĩte ndĩmũceerere ngĩthĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngũma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷ Hĩndĩ irĩa ndaabangaga undũ ūcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ūguo na itherũ? Kana hĩhi haaragĩria mĩbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe njugage, “ĩ, ĩ,” na rĩria rĩngĩ ngoĩga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherũ, o ta ūria Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩrĩ iitũ kürĩ inyuĩ ti “ĩ” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹ Nĩgũkorwo Mürũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ūria mwahunĩirio ūhoro wake nĩ nĩ, na Sila, na Timotheo, ūhoro wake ndwarĩ wa kuuga, “ĩ” ūgacooka ūkoĩga “Aca,” no thiĩnĩ wake gũtũũraga o “ĩ.” ²⁰ Nĩgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na cingĩhite atĩa-rĩ, ciothe nĩ “ĩ” thiĩnĩ wa Kristũ. Na nĩ undũ ūcio thiĩnĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Amenĩ” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ūtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thiĩnĩ wa Kristũ. Nĩwe watũtũrĩrie maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũrĩ rwa kuonania atĩ türĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thiĩnĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maundũ marĩ magooka.

²³ Ngai nĩwe mwĩra wakwa, na nĩoĩ atĩ nĩ ndaagire gũcooka Korinitho nĩ undũ wa kũmũcaĩra. ²⁴ ūguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ūhoro-inĩ wa wĩtikio wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha mũkenage, tondũ mũtũrĩte mwĩhaandĩte wega nĩ undũ wa wĩtikio wanyu.

2

¹ Nĩ undũ ūcio nĩgũtua ndaature itua atĩ ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũguithie kĩa. ² Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũguithia kĩa-rĩ, nũ ūngĩgĩgara wa kũngenia, o tĩga inyuĩ ariĩ njũguithie kĩa? ³ Ndamwandikĩre ūguo nĩgeetha rĩria nũguo ndikanaiguithio kĩa nĩ acio njagĩrĩrwo nĩgũkenio nĩ. Nĩ ndaarĩ na ūumĩrũ harĩ inyuĩ inyuotha atĩ nĩmũngĩagwatanĩre na nĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa, nakĩo gĩtuĩke kĩa. ⁴ Nĩgũkorwo ndamwandikĩre ndĩ mũthĩnĩku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na maithori maingĩ, ti atĩ nĩguo ndĩmũguithie kĩa, no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ūria ndĩmwendete nũguo.

Kũrekerwo kwa Mũndũ Mwĩhia

⁵ Angĩkorwo nĩ kürĩ mũndũ ūguithie amwe anyu kĩa-rĩ, ti nĩ aigũithie, no nĩ inyuotha aigũithie kĩa. Ndiroiga ūguo ngĩhatĩria ūria wĩkĩte ūguo. ⁶ Iherithia rĩria aherithio nĩ andũ ariĩ aingĩ anyu, nĩrĩmũganĩte. ⁷ Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩrwo nĩkũmũrekeka na kũmũmĩria, nĩguo ndakae gũtoorio nĩ kĩa gĩkĩrite. ⁸ Nĩ undũ ūcio, ndamũthaitha mũmuonie atĩ no mũmwendete. ⁹ Gĩtũmi kĩa gĩatũmire

ndimwandikire marūa macio nīndimūgerie, na menye kana no mwitiirie magerio na mwathikage maundū-ini mothe. ¹⁰ Mūdū ūria mūngirekera, o na nī nīndamūrekerera. Naguo ūndū ūria ndekanīre-rī (hangikorwo nī haarī ūndū o na ūrikū wa kūrekanīra), ūndū ūcio ndaūrekanīra nī ūndū wanyu ndī mbere ya Kristū, ¹¹ nīguo Shaitani ndakae gūtūhoota. Nīgukorwo tūtiringitwo nī mawara make.

Atungatiri a Kirikanīro kiria Kierū

¹² Na riri, rīria ndaathiire Teroa kūhunja Ūhoro-ūria-Mwega wa Kristū, na ngikora Mwathani ahingūrite mūrango-rī, ¹³ ndigana kūgia na thayū ngoro-ini yakwa, tondū ndiakorire mūrū-wa-lthe witū Tito kuo. Nī ūndū ūcio ngugiira andū akuo ūhoro, ngicooka ngithi nginya Makedonia.

¹⁴ No riri, Ngai arogoocwo, o we ūria ūtūtongoragia hīndī ciothe na ūhootani thīini wa Kristū, nake agatūhūthagira ta tūri mūtārāriko mwega wa kūmemerekia ūhoro wa kūmenya Kristū kūdū guothe. ¹⁵ Tondū ithuī tūri mūtārāriko wa Kristū ūria ūkinyaga harī Ngai, kūrī arīa marahonokio o na arīa maroora. ¹⁶ Kūrī arīa maroora-rī, tūri mūnūngo mūūru wa gikūū; no kūrī arīa marahonokio-rī, tūri mūtārāriko wa muoyo. Nūū ūngihota wira ta ūcio? ¹⁷ Ithuī tūtūikaga ta ūria andū aingī mekaga; tūtūionjorithagia kiugo kia Ngai nīguo tuone uumithio. Handū ha gwīka ūguo-rī, ithuī twaragia tūri na wīhokeku thīini wa Kristū mbere ya Ngai, ta andū matūmītwo nī Ngai.

3

¹ Anga nītūraambīrīria gūcoka kwīgaathīrīria? Kana hihi nītūbataire kūheo marūa ma gūtūgaathīrīria kūrī inyuī kana moimite kūrī inyuī ta andū arīa angī? ² Inyuī ene nī inyuī marūa maitū, maandikitwo ngoro-ini ciitū, mamenyekete na magathomagwo nī andū othe. ³ Inyuī nīmuonanagia atī mūrī marūa moimite kūrī Kristū, inyuī mūrī maciaro ma ūtungata witū, marūa mataandikitwo na rangi, no maandikitwo na Roho wa Ngai ūria ūri muoyo. Matandikitwo ihengere-ini cia mahiga, no maandikitwo ihengere-ini cia ngoro cia andū.

⁴ Ūcio nīguo ūmūriru witū harī Ngai nī ūndū wa Kristū. ⁵ Na ti atī tūri na ūhoti ithuī ene tūngīgaathīra, no ūhoti witū uumaga kūrī Ngai. ⁶ Nīwe ūtūhotithīte tūtūike ndungata cia kirikanīro kiria kīerū, nakio ti kia ūhoro ūria mwandike, no nī kia Roho; nīgukorwo ūhoro ūria mwandike nī kūruga ūragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Riiri wa Kirikanīro kiria Kierū

⁷ Na riri, angikorwo ūtungata ūria wa tene, ūria wandikitwo na ndemwa ihengere-ini cia mahiga, wokire ūri na riiri, o nginya andū a Isiraeli makīremwo nīgūikara marorete ūthiū wa Musa tondū wa ūria warī na riiri, o na gūtūika riiri ūcio nīwathiraga-rī, ⁸ githi ūtungata wa Roho to ūgikorwo ūkīrī na riiri makīria? ⁹ Angikorwo ūtungata ūria ūtuaga andū ehia nī ūri riiri-rī, githi ūtungata ūria ūrehaga ūthingu ndūngīgikorwo ūri na riiri makīria! ¹⁰ Nīgukorwo ūhoro ūria warī na riiri mbere, rūu ndūrī na riiri ūkīringithanio na riiri ūcio ūngi ūkīrīte. ¹¹ Na angikorwo ūhoro ūcio wathiraga wokire na riiri-rī, ūcio ūngi wa gūtūūra ndūngīgikorwo na riiri makīria!

¹² Nī ūndū ūcio-rī, twaragia ūhoro tūmūririe mūno, nī ūndū wa kūrīgīrīro kīu. ¹³ Ithuī tūtitarīi ta Musa, ūria wehumbagīra ūthiū na gītambaya nīguo agirīrīrie andū a Isiraeli gūcūthīrīria ūthiū wake rīria ūkengi ūcio wathiraga. ¹⁴ No riri, meciiria mao nīmaritirio, nīgukorwo nginya ūmūthi gītambaya o kīu gikoragwo o ho hīndī irīa kirikanīro kīu gikūrū kīao gīgūthomwo. Gītambaya kīu gītiri kīeherio, tondū kīeheragio nī ūndū wa gwītīka Kristū. ¹⁵ O na nginya ūmūthi rīria watho wa Musa ūgūthomwo-rī, gītambaya kīu no kīhumbagīra ngoro ciao. ¹⁶ No rīria rīothe mūdū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gītambaya kīu nīkīeheragio. ¹⁷ Na riri, Mwathani nīwe Roho, na harīa Roho wa Mwathani arī, hau nī harī na wiyathi. ¹⁸ Na ithuī ithuothē arī tūtahumbīrite mothiū maitū, nītūhenahenagia riiri wa Mwathani ta tūri icicio, na nītūgarūrāgwo nīguo tūhaanane nake tūri na riiri wa gūtūūra ūria ūthiia o ūkiongererekaga, o uumite kūrī Mwathani, ūria arī we Roho.

4

Igīna thīini wa Nyūngū cia Rūmba

¹ Tondū ūcio, kuona atī nī tūri na ūtungata ūcio nī ūndū wa tha cia Ngai-rī, tūtūiragwo nī hinya. ² No ithuī nītūreganīte na mīthiire ya hitho na ya thoni; ithuī tūtūithiia na mīthiire ya wara na tūtūitukanagia kiugo kia Ngai na maheenī. Handū ha ūguo-rī, nī ūhoro wa ma tūheanaga hatari ūndū tūkuongerera, na tūri mbere ya Ngai, nītūgeragia gūtūma thamiri cia o mūdū itwītīkire. ³ O na angikorwo ūhoro witū ūria tūhunjagia nīmūhumbire-rī, ūhumbirītwo kūrī arīa maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nītūmīte meciiria ma andū arīa matetīkīte matumane, nīgeetha matigathererwo nī ūtheri wa Ūhoro-ūria-Mwega wa riiri wa Kristū, o we ūria arī we mūhaanire wa Ngai. ⁵ Nīgukorwo ti ūhoro witū ithuī ene tūhunjagia, no tūhunjagia Jesū Kristū arī we Mwathani, na ithuī tūri ndungata cianyu nī ūndū wa Jesū. ⁶ Tondū Ngai ūria woigire, “Ūtheri nīware nduma-ini,” nīwe wātūmire ūtheri wake ware ngoro-ini ciitū nīguo tūheo ūtheri wa kūmenyithagia andū riiri wa Ngai ūcio wonekaga ūthiū-ini wa Kristū.

⁷ No riri, ithuī tūkuūite kīgīna kīu tūhaana ta tūri na nyūngū cia rūmba* nīgeetha kūmenyeke atī ūhoti ūyū mūnene uumite kūrī Ngai no nduumaga kūrī ithuī. ⁸ Ithuī tūhatikitwo mūno na mīena yothē, no tūtihehenjetwo; nītūrigitwo nī wa gwīka, no tūtikuūte ngoro; ⁹ na nītūnyariirītwo, no tūtītiganīrio;

* 4:7 Mithithū yahithagwo thīini wa nyūngū cia rūmba.

nītūrūnditwo, no tūtiniinītwo. ¹⁰ Hīndi ciothe tūkoragwo tūkuuīte gīkuū kīa Jesū na mīrī iitū, nīguo muoyo wa Jesū o naguo ūguūranagīrio thīnī na mīrī iitū. ¹¹ Nīgukorwo ithuā arīa tūrī muoyo tūtūre tūneanagwo gīkuū-inī nī ūndū wa Jesū, nīgeetha muoyo wake ūguūranagīrio thīnī na mīrī īno iitū īkuuaga. ¹² Nī ūndū wa ūguo-rī, gīkuū kīrutaga wīra thīnī witū, no muoyo ūkaruta wīra thīnī wanyu.

¹³ Nī kwandikītwo atīrī: “Tondū nīndetikīrie; nīkīo ndaarīrie.” Nī ūndū wa roho o ro ūcio wa wītīkio-rī, o na ithuī nītūtīkītie na nī ūndū ūcio tūkaaria, ¹⁴ tondū nītūtū atī ūria wariūkīrie Mwathani Jesū kuuma kūrī arīa akuū, o na ithuī nīagatūrīūkia hamwe na Jesū, na atūrūgamie mbere yake hamwe na inyuī. ¹⁵ Maūndū maya mothe nīmākūmūguna, nīgeetha wega ūria ūrakinyīrīra andū aingī makīria ūtūme ngaatho ciyūrīrie nīgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondū ūcio tūtūrāgwo nī hinya. O na gūtūka mwena wa nja nītūrathīrīkīra, no mūdū wa thīnī nī kwerūhio erūhagio o mūthenya. ¹⁷ Nīgukorwo mathīna maitū mahūthū na ma ihinda inini maratūma tūreherwo riiri ūmakīrite wa tene na tene. ¹⁸ Nī ūndū ūcio, tūtīcūthagīrīria kīria kīroneka, no tūtīcūthagīrīria kīria gītonekaga. Nīgukorwo kīria kīonekaga nī gīa kahinda, no kīria gītonekaga nī gīa gūtūura tene na tene.

5

Mūcī witū wa Igūrū

¹ Na rīrī, nītūtū atī hema īno ya gūkū thī, īno tūtūrāga thīnī wayo, īngītharūrio-rī, nī tūrī na nyūmba īngī yumite kūrī Ngai, nyūmba ītaakitwo na moko ma andū, ya gūtūura tene na tene irī kūu igūrū. ² Rīu nītūcaayaga, tūtīrīragīria kūhumbwo na nyūmba ūyo īngī iitū ya kuuma igūrū, ³ tondū twahumbwo ūguo tūtīgakorwo tūrī njaga. ⁴ Nīgukorwo rīria rīothe tūrī thīnī wa hema īno-rī, nītūcaayaga na tūkaritūhīrwo, tondū tūtīendaga kwairwo, no twendaga tūhumbwo na mwīrī ūcio witū wa kuuma igūrū, nīgeetha mwīrī ūyū wa gūkua ūmerio nī muoyo. ⁵ Na rīrī, Ngai nīwe ūtūmbite nī ūndū wa gītūmi kīu kīumbe, na nīatūheete Roho arī ta mwīhoko wa kūrūgamīra maūndū marīa magooka.

⁶ Tondū ūcio tūkaraga hīndi ciothe tūrī na ūmīrīru, tūkīmenyaga atī rīria rīothe tūkaraga thīnī wa mwīrī taarī guo mūcī witū, tūkaraga tūraiha nīrīrie na Mwathani. ⁷ Tūtūrāgio nī ūndū wa gwītīkia, no tūtītūrāgio nī ūndū wa kuona na maitho. ⁸ Nguuga atīrī, nī tūrī na ūmīrīru atī ūndū ūria tūngienda nī tūkorwo tūtārī mwīrī-inī ūyū, no tūkorwo tūrī mūcī hamwe na Mwathani. ⁹ Nī ūndū ūcio, nītūgeragia na kīyo muoroto witū ūtūke wa kūmūkenia, twakorwo tūrī mwīrī-inī ūyū witū o na kana twakorwo tuumite thīnī wāguo. ¹⁰ Nīgukorwo no ngīnya ithuothe tūkaarūgama mbere ya gītī gīa ciira gīa Kristū, nīguo o mūdū akaaheo kīria kīmwa gīrīrie kūrīngana na maūndū marīa aaneke arī thīnī wa mwīrī, marī mega kana marī mooru.

Ūtungata wa Ūguithanio

¹¹ Kuona atī nītūmenyete ūria Mwathani aagīrīrwo nī gwītīgīrwo-rī, nīkīo tūgeragia kūrīngīrīria andū. Ūria tūtārī nī ūndū ūikaine wega nī Ngai, na nīngwīhoka atī o na nītūikaine wega ngoro-inī cianyu. ¹² Tikūgeria tūrageria kwīgaathīrīria harī inyuī rīngī, no nī mweke tūramūhe wa kwīraha nī ūndū witū, nīguo mūhotage gūcookeria arī merahaga na maūndū marīa monagwo na maitho gūkīra marīa marī ngoro-inī. ¹³ Tūngīkorwo nīkūgūrīka tūgūrūkīte-rī, tūgūrūkīte nī ūndū wa Ngai; na tūngīkorwo meciiria maitū nī mega-rī, tūhaana ūguo nī ūndū wanyu. ¹⁴ Nīgukorwo wendo wa Kristū nīguo ūtūringagīrīria, tondū nītūmenyete wega atī mūdū ūmwe nīwe wakūire nī ūndū wa andū othe, na nī ūndū ūcio-rī, andū othe nīmakuire. ¹⁵ Nake aakūire nī ūndū wa andū othe, nīgeetha arīa matūtūrāga muoyo matigacooke gūtūura muoyo nī ūndū wao ene, no matūtūre nī ūndū wa ūcio wakūire nī ūndū wao na agīcooka akīrīka.

¹⁶ Nī ūndū ūcio, kuuma rīu tūtīgūcooka gūtua ūhorō wa mūdū na njīra ya kī-mwīrī. O na gwatūka kūrī hīndi tuonaga Kristū na njīra ūyo-rī, rīu tūtīkaga ūguo. ¹⁷ Nī ūndū ūcio, mūdū o wothē angīkorwo arī thīnī wa Kristū-rī, nīatuikite kīumbe kīerū; maūndū ma tene nīmathīrite, nīmookite mangī merū! ¹⁸ Maūndū maya mothe moimaga kūrī Ngai, ūria watūguithanīrie nake we mwene thīnī wa Kristū, na agītūhe ūtungata ūcio wa ūguithanio: ¹⁹ atīrī, Ngai arī thīnī wa Kristū nīwe wīguithanagīria thī kūrī we mwene, ategūtārīra andū mehīa mao. Nake nīatwīhokeire ndūmīrīrī ūyo ya ūguithanio. ²⁰ Nī ūndū ūcio ithuī tūrī abarūthi matūmīria a kwārīria Kristū, o taarī Ngai ūrathaihana na tūna twitū. Twamūthaiha handū-inī ha Kristū atīrī: Itīkīrai kūguithanio na Ngai. ²¹ Ngai nīatūmire ūcio ūtaarī na wīhia atūke mwīhia nī ūndū witū, nīgeetha thīnī wake tūtūke ūthīngu wa Ngai.

6

¹ Tondū tūrī aruti a wīra hamwe na Ngai-rī, nītūkūmūringīrīria mūtīkai kwamūkīra wega wa Ngai o ūguo tūhū. ² Nīgukorwo ekuuga atīrī,

“Hīndi ya gwītīkīrīka-rī, nīndagūthīkīrīrie,

naguo mūthenya wa kūhonokanio-rī, nīndagūteithīrie.”

Atīrīrī-i, rīrīrī nīrīo ihinda rīa gwītīkīrīka nī Ngai, naguo ūyū nīguo mūthenya wa kūhonokanio.

Mūtūrīre Mūrītū wa Paūlū

³ Ithuī-rī, tūtītūmaga hagīe na ūndū ūngīhīnga mūdū nīguo ūtungata witū ndūkonerwo mahītia. ⁴ Aca, ithuī tūrī ta ndungata cia Ngai nītūgathagīrīria maūndū-inī mothe: nī ūndū wa kūmīrīria maūndū maingī; na gūkīrīrīria mathīna na moritū, na mītāngiko; ⁵ na ūndū wa kūhūurwo, na kuohwo njeera, na kūrēherwo ngū; na kūrūta wīra mūrītū, na kūurwo nī toro ūtūkū, na ng’aragu; ⁶ nīngī nī ūndū wa gūtūura na ūthīngu, na ūtaūku, na gūkīrīrīria, na gūtugana thīnī wa Roho Mūtheru, na kūgīa na wendani ūtarī na ūhīnga;

⁷ o na kwaria ūhoru wa ma, na gūkorwo tūrī na hinya wa Ngai; nīgūkorwo tūnyiiite indo cia mbaara cia ūthingu guoko-ini kwa ūrio na kwa ūmotho; ⁸ rīmwe tūheagwo gītūo, na rīria rīngī tūgaconorwo, rīmwe tūgacuukirwo maūdū mooru na rīngī mega; ningī o na tūrī andū a ma, tūgatuuo a maheeni; ⁹ rīmwe tūgatuuo nītūūikaine, no rīria rīngī tūgatuuo ta tūtoikaine; ningī tūkahaana ta tūraakua, no tūrī o muoyo; tūhūragwo, no tūtiuragawo; ¹⁰ o na tūngionwo ta tūrī na kīeha, ithuī tūkoragwo tūkenete hīndi ciothe; tuonekaga tūrī athiini, no nītūtuaga andū aingi itonga; tūtuagwo ta tūtari kindū, no indo ciothe nī ciitū.

¹¹ Akorinitho aya, tūramwarīria hatari ūndū tūkūmūhitha, na tūkamūhingūrira ngoro ciitū biū. ¹² Ithuī nītūmuonetie wendo witū kūna no inyuī mūtiratuonia wendo wanyu. ¹³ O ta ūguo tūmwikite-rī, ndīramwarīria ta ciana ciakwa, o na inyuī hingūrai ngoro cianyu biū.

Mūtikoohanio na ariā Matetikītie

¹⁴ Mūtikae kuohanio na ariā matetikītie ta mwikīrītwo icooki rīmwe nao. Tondū-rī, ūthingu na waganu ingīwatanīria atīa? Kana ūtheri na nduma-rī, ingīgīa na ngwatanīrio irīkū? ¹⁵ Kristū na Beliali-rī, marī na ūiguano ūrīkū? Nake mūdū ūria witikītie na ūria ūtetikītie-rī, marī na ngwatanīrio irīkū? ¹⁶ Hekarū ya Ngai yakihota atīa kūguana na mīhianano? Nīgūkorwo ithuī nī ithuī hekarū ya Ngai ūria ūrī muoyo. O ta ūria Ngai oigite atiri: “Nīndirītūuranagia nao, na njeerage gatagati-ini kao, nduīke Ngai wao, nao matuīke andū akwa.”

¹⁷ “Nī ūndū ūcio-rī, umai kūrī o

na mwīyamūranie nao,

ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

Mūtīkahutie kindū kirī thaahu,

na nīi nīngūmwamūkīra.”

¹⁸ “Nīngūtūka Ithe wanyu,

na inyuī mūtūike ariū akwa na aarī akwa,

ūguo nīguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atī nītūrīrwo maūdū macio-rī, nītūtherieie, tūtigane na ūndū o wothē ūria ūthūkagia mūdū mwīrī na roho, na tūhingagie ūhoru wa ūtheru nī ūndū wa gwītīgira Ngai.

Gikeno kīa Paūlū

² Atirīrī, tūhei handū ngoro-ini cianyu. Tūtirī mūdū o na ūrīkū tūhītīrie, na tūtirī mūdū o na ūrīkū tūthūkītie, na gūtīrī mūdū o na ūrīkū tūhinyīrie. ³ Ndiroiga ūguo nīguo ndīmūtūire; nīnjugite rīngī atī mūrī na handū thīni na ngoro ciitū, kuona atī tūgūtūura muoyo kana tūkuanire na inyuī. ⁴ Ndī na ūmīrīru mūnene ngīmwārīria; nīndīrahaga mūno nī ūndū wanyu. Mathiina-ini maitū mothe, nīngoragwo nyūmīrīrie mūno, na gīkeno giakwa gīgakīrīria.

⁵ Nīgūkorwo rīria twakinyire Makedonia, mwīrī ūyū witū ndwagīre na kihurūko, no gūthīnio twathī-nagio o harīa hothe twathīaga; kūu nja kwari na ngū, na ngoro-ini ciitū twari na guoya. ⁶ No Ngai ūria ūhooragīria ariā makūite ngoro, nīatūhoorerie nī ūndū wa gūka gwa Tito, ⁷ na to ūndū wa gūka gwake gwiki, no ningī nī ūndū wa ūhoorerania ūria mwamūheete. Nīatūheire ūhoru wa ūria mwendaga kūnyona, na kīeha kinene kīria mūrī nakio, o na ūria mwītangaga mūno nī ūndū wakwa; nī ūndū ūcio gīkeno giakwa gīkiongerereka gūkīra mbere.

⁸ O na ingīkorwo nīndatūmire mūgie na kīeha nī ūndū wa marūa makwa-rī, ndikwīria. O na gūkorwo kūrī hīndi nderirire nī ūndū ūcio-rī, nguona atī marūa makwa nīmamūguithirie kīeha, no nī gwa kahinda o kanini, ⁹ no rīu ndī na gīkeno, ti tondū nīmwaiguithirio kīeha, no nī tondū kīeha kīanyu nīgātūmire mūhere. Nīgūkorwo mwagīre na kīeha o ta ūria Ngai endaga, na nī ūndū ūcio ithuī tūtīrī ūndū mūru o na ūmwe twamwīkire. ¹⁰ Kīeha kīria kīumanīte kūrī Ngai kīrehaga ūhoru wa kūhera kūrīa gūtūmaga andū mahonoke, na gūtīrī wīriraga gwīka ūguo, no kīeha kīa maūdū ma thī kīrehaga gīkū. ¹¹ Atirīrī, ta kīonei kīeha kīu kīumanīte na Ngai kīria gīciarīte thīini wanyu: nīgītūmīte mūgie na kīyo kīnene, o na wendo mūnene wa gwīkūura, na gwanawo nī ngoro, na kīmako, na kwīrīrīria kīnene, na kwīrūmbūiya, o na wetereri wa kuona atī kihooto nīkīahingio. Maūdū-ini mothe-rī, nīmwīonanītie inyuī ene atī mūtīrī na ūcuuke ūndū-ini ūyū. ¹² Nī ūndū ūcio, o na gwtuīka nīndamwandīkīre marūa-rī, ndīamaandīkire nī ūndū wa mūdū ūria wehītīe, kana nī ūndū wa ūria wahītīrio, no nīgeetha mūhote kūmenya inyuī ene mūrī mbere ya Ngai ūria mwīheanīte nī ūndū witū. ¹³ Maūdū maya mothe-rī, nīmo matūmīte tūmīrīrie.

O ūndū ūmwe na kūmīrīrio gwtū-rī, makīria nītūwakenire nī ūndū wa kuona ūria Tito aakenete, tondū roho wake nīwekīrītwo hinya nī inyuī inyuothe. ¹⁴ Nīnderahīire Tito nī ūndū wanyu, na inyuī mūtīanjonorire. No o ta ūria maūdū mothe marīa twamwīre maarī ma ma-rī, noguo kwīraha gwtū nī ūndū wanyu harī Tito o nakuo gūtūkīte ūhoru wa ma. ¹⁵ Naguo wendo ūria amwendete naguo nīkīrīrīrie kūneneha aarīrikana ūria inyuothe mwaathīkire, na ūria mwamwamūkīre mūrī na gwītīgira na kūinaina. ¹⁶ Ndī na gīkeno tondū rīu ndī na mwīhoko mūkīnyanīru thīini wanyu.

8

Gwīkīra Hinya Ūhoru wa Ūtaana

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nītūkwenda mūmenye ūhoru wa Wega wa Ngai ūria aheanīte makanitha-ini ma Makedonia. ² Hīndi irīa andū acio maageririo na magerio manene-rī, gīkeno kīao kīnene na ūthīini

wao mukiru nciatũmire maingihirwo ni ūtaana mũnene. ³ Nigũkorwo ni ndi mũira ati maaheanire indo o ta ūria maahotire, o na makiruta makiria ma ūria mangiahotire, ni ūndũ wa kwiýendera kwao. ⁴ Nao magitũthaitha na hinya mũno metikĩrio kũgwatanĩra ūhoro-inĩ wa gũteithia andũ arĩa aamũre. ⁵ Magĩka ūndũ ūcio matiwikire ta ūria twerigĩriire, no maambire kwiheana o ene kũri Mwathani o na kũri ithuĩ, kũringana na ūria Ngai endete. ⁶ Ni ūndũ ūcio nitwaringĩriire Tito, kuona ati niwe wambĩriire ūndũ ūcio, atuĩke wa kũrĩkia ūndũ ūcio wa ūtugi wanyu. ⁷ O ta ūria mũgaacagira hari maũndũ mothe, nĩmo gwtĩkia, na ūhoro wa kwaria, na wa ūmenyo, na thĩĩni wa kĩyo gikinyanĩru, o na wa wendo wanyu hari ithuĩ-rĩ, kũingihie wega ūyũ wa gũtugana o naguo.

⁸ Ti kũmwatha ndĩramwatha, no ndĩrenda kũgeria wendani wanyu, nyone ūria ūri wa ma ngũgerekania na kĩyo kia andũ arĩa angĩ. ⁹ Nigũkorwo nĩmũũ ūhoro wa wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ati, o na gũtuĩka aarĩ gĩtonga, niatuĩkire mũthĩĩni ni ūndũ wanyu, nĩgeetha inyuĩ mũtuĩke itonga na ūndũ wa ūria aathĩĩnikite.

¹⁰ Ha ūhoro ūyũ-rĩ, mataaro makwa ma ūndũ ūria ūmwagĩriire makiria ni atĩri: Mwaka ūcio ūrathirire ni inyuĩ mwarĩ a mbere, na to ūndũ wa kũheana gwĩki, no o na ni ūndũ wa kwĩrirĩria gwĩka ūguo. ¹¹ Rĩu-rĩ, kĩrĩkiei wĩra ūcio, nĩgeetha kĩyo kĩanyu kia wendo wa gwĩka ūguo kũiganane na kũrĩkia kwanyu kwa ūndũ ūcio, kũringana na kĩria mũri nakio. ¹² Mũndũ angĩkorwo arĩ na wendo, kũheo kũu nĩgĩtikĩriku kũringana na ūria mũndũ arĩ na indo, ti kũringana na ūria aciagite.

¹³ Kwĩrirĩria gwtũ ti amwe mahũthĩrio mũrigo na inyuĩ mũhinyĩriro, no nĩgeetha andũ othe maigananio. ¹⁴ Ihinda rĩrĩ mũingĩthie indo-rĩ, nĩgũteithia wagi wao, nĩgeetha rĩrĩa magaakorwo na indo o nao magateithia wagi wanyu. Hĩndĩ iyo andũ othe nĩmakaigananio, ¹⁵ o ta ūria kwandĩkitwo atĩri: “Mũndũ ūria wonganĩtie nyingĩ, ndarĩ kindũ aatigĩriro; nake ūria wonganirie nini, ndarĩ kindũ aagire.”

Tito Gũtũmwo Korinitho

¹⁶ Nĩngũcookeria Ngai ngaatho, ūria wekĩrĩre ngoro-inĩ ya Tito ūhoro wa kũmũrũmbũiya o ta ūria ni ndi na ūhoro ūcio. ¹⁷ Nigũkorwo Tito to mathaithana maitũ aamũkĩrĩre, no nĩegũũka kũri inyuĩ arĩ na kĩyo kĩnene ni ūndũ wa kwiýendera gwake. ¹⁸ O na nĩtũgũtũma Tito marĩ hamwe na mũrũ wa lthe witũ ūria ūri na ngumo njega makanitha-inĩ mothe ni ūndũ wa ūria atungatagira ūhoro-ũria-Mwega. ¹⁹ Makiria ma ūguo, niwe wathuurĩro ni makanitha nĩguo atwarane na ithuĩ ūhoro-inĩ wa mũhothi ūcio wa ūtaana, o ūcio tũrutagira wĩra nĩguo tũgocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kĩyo kĩria tũrĩ nakio gĩa kwenda gũteithia. ²⁰ Nĩtũrageria mũno kweherera ūndũ o wotho ūngĩtũma tũrutwo mahitia rĩrĩa tũkũramata kũheo gĩki kũheanĩtwo na ūtaana. ²¹ Nigũkorwo nĩtũrerutanĩria gwĩka maũndũ maria mangionwo magĩriire mbere ya Mwathani, na to harĩ we wiki, no o na nĩngĩ monwo marĩ magĩrĩru ni andũ o nao.

²² Nĩngĩ hamwe nao, nĩtũgũtũma mũrũ wa lthe witũ ūngĩ, ūria tuonete maita maingĩ na njĩra nyingĩ ati arĩ na kĩyo, o na arĩ nakio makiria ni ūndũ wa mwĩhoko wake mũnene harĩ inyuĩ. ²³ Naguo ūhoro wa Tito-rĩ, ni mũthiritũ wakwa ūria tũrutithanagia wĩra nake ni ūndũ wanyu; na ha ūhoro ūkonĩ ariũ a lthe witũ-rĩ, o ni atũmwo a makanitha na monanagia ūgooci wa Kristũ. ²⁴ Tondũ ūcio oniai andũ acio ūira wa wendani wanyu, na gĩtũmi kĩria gĩtũmaga twĩrahe ni ūndũ wanyu nĩguo makanitha mone ūndũ ūcio.

9

¹ Na rĩrĩ, ndikuona harĩ bata ndĩmwandĩkire ūhoro wa ūteithio ūria wagĩriire kũheo andũ arĩa aamũre.

² Nigũkorwo nĩnjũũ kĩyo kĩanyu gĩa kwenda gũteithia, na nĩngoretwo ngĩrahira ūndũ ūcio kũri andũ a Makedonia, ngameera ati kuuma mwaka ūcio ūrathirire, inyuĩ andũ a Akaia mũtũire mwĩhaarĩrie kũheana; na kĩyo kũu kĩanyu nĩkio kĩarahĩrite angĩ ao. ³ No nĩngũtũma ariũ a lthe witũ nĩguo kwĩraha gwtũ ni ūndũ wanyu ūhoro-inĩ ūyũ wa mũhothi gũtigatũke gwa tũhũ, no mũgaakorwo mwĩhaarĩrie, o ta ūria ndoigire ati nĩmwĩharĩrie. ⁴ Nigũkorwo andũ amwe a Makedonia mangĩrehane na niĩ makore mũtehaarĩrie-rĩ, ithuĩ, o na tũtekũmũgweta-rĩ, nĩtũgaaconoka ni ūndũ wa ūguo tũmwĩhokeete. ⁵ Ni ūndũ ūcio, nĩndĩronire arĩ wega gũthaitha ariũ a lthe witũ maambe mamũceerere ihinda rĩu rĩtanakinya, nĩguo marĩkĩrĩrie mĩbango ya kũheo kĩa ūtaana kĩa mweranĩire. Hĩndĩ iyo kũheo kũu nĩgĩgakorwo kĩrĩ ho, na kũheanĩtwo na kwiýendera, no ti na kũringĩriro.

Kũhaanda na ūtaana

⁶ Rĩrikanai ūũ: Mũndũ ūria ūhaandaga tũnini akaagetha o tũnini, nake ūria ūhaandaga nyingĩ akaagetha nyingĩ. ⁷ O mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũheana kĩria atuĩte na ngoro yake nĩekũheana, na ndakaheane atekwenda kana taarĩ kũringĩriro, nĩgũkorwo Ngai endaga mũndũ ūria ūheanaga akenete. ⁸ Nake Ngai arĩ na ūhoti wa gũtũma mũingĩhĩro ni maũndũ mothe ma wega wake, nĩguo maũndũ-inĩ mothe na mahinda-inĩ mothe, mũkoragwo na kĩria gĩothe mũbatarĩtio nĩkio, nĩguo mũkoragwo mũingĩthie indo cia kũruta wĩra o wotho mwega. ⁹ O ta ūria kwandĩkitwo atĩri:

“Nĩahurunjite iheo ciake akahe andũ arĩa athĩĩni;

ũthingu wake ūtũũraga nginya tene na tene.”

¹⁰ Na rĩrĩ, ūria ūheaga mũhandi mbeũ na akamũhe irio cia kũria, nĩarĩmũheaga mbeũ cia kũhaanda, na atũme cingĩhe, na ongerere magetha ma ūthingu wanyu. ¹¹ Na inyuĩ nĩmũritongagio na njĩra ciothe nĩguo mũheanaga na ūtaana hĩndĩ ciothe, naguo ūtaana wanyu, ni ūndũ wa wĩra witũ, ūtũmage Ngai acookagĩrio ngaatho.

¹² ūteithio ūyũ mũraruta ti kuuga ati no andũ a Ngai mũrahingĩria mabata mao, no nĩtũmaga Ngai acookagĩrio ngaatho na njĩra nyingĩ. ¹³ Na tondũ wa ūtungata ūcio mwĩonanĩtie naguo ūria mũhaana-rĩ,

andũ nĩmarĩgocaga Ngai nĩ undũ wa ũria mwathĩkĩre Ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ ũria muumbũraga atĩ nĩmũwĩkĩtie-rĩ, na nĩ undũ wa ũtaana wanyu wakũgwatanĩra nao o na wakũgwatanĩra na andũ aria angĩ othe. ¹⁴ Na rĩria mekũmũhoera, ngoro ciao nĩmwĩciiragia, tondũ wa ũria wega wa Ngai ũria inyuĩ mũheetwo ũkĩrĩrĩrie kũingĩha. ¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nĩ undũ wa kĩheo gĩake kĩa gĩtangiugĩka na ciugo ũria gĩtariĩ!

10

Paũlũ Gũtetera Ũtungata Wake

¹ Nĩ Paũlũ nĩndamũthaitha nĩ undũ wa ũria Kristũ arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o nĩ ngoragwo na guoya rĩria ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ũcamba rĩria itarĩ na inyuĩ! ² Nĩndamũthaitha mũtikanatũme rĩria ngooka ngakorwo na ũcamba ta ũria njĩrĩgĩrĩre gũkorwo naguo nĩ undũ wa andũ amwe aria meciiragia atĩ mũtũũrĩre ũria tũtũũraga naguo nĩ wa gũkũ thĩ. ³ Nĩgũkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ĩno, tũtũũraga mbaara ta ũria andũ a thĩ marũaga. ⁴ Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomoraga ciĩgĩtiro cia hinya. ⁵ Nĩtũmomoraga ngararĩ, na undũ o wotho wa mwĩtũũgĩro wa ngoro ũria ũngĩrĩrĩria ũhoro wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiraria o mothe nĩguo matũũke mĩgwate ya gwathĩkagĩra Kristũ. ⁶ Na nĩtũwĩhaarĩrie kũherithia gũko o gĩothe kĩa ũremi, rĩria mũgaakorwo mũtuĩkite a gwathĩka biũ.

⁷ Inyuĩ mũrarora maĩndũ o igũrũ. Mũndũ o wotho angĩkorwo arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩrĩrie eciirio o rĩngĩ atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ũria o nake arĩ wake. ⁸ No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ undũ wa ũhoti ũria Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ũhoti witũ nĩ wa kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩrĩria. Nĩ undũ ũcio ndĩngĩconoka nĩ undũ wa gwĩka ũguo. ⁹ Ndĩkwenda kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marĩa makwa. ¹⁰ Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Marĩa make marĩ na ũritũ mũingĩ, na marĩ na hinya, no rĩria arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ũngĩtũĩka, nayo mĩario yake nĩ ya tũhũ.” ¹¹ Andũ ta acio magĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ o ũria ũhoro witũ ũkoragwo ũrĩ marĩa-inĩ maitũ rĩria tũtarĩ ho-rĩ, ũguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgĩka maĩndũ rĩria tũrĩ ho.

¹² Tũtigeragia kũĩganania kana kũwĩgerekania na amwe aria megathagĩrĩria. Rĩria megwĩthima na aria mahaana tao, na makegerekania na aria matarĩ tao-rĩ, matarĩ undũ moof. ¹³ No ithuĩ-rĩ, tũtũngĩraha makĩria ma ũria kwagĩrĩre, no tũkwĩraha kũringana na gĩcunjĩ kĩa wĩra ũria Ngai atũheete, o na inyuĩ mũrĩ gĩcunjĩ kĩa wĩra ũcio witũ. ¹⁴ Tũtireraha gũkĩra ũria kwagĩrĩre, ta ũria kũngĩrĩ korwo tũtiokire kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩre na Ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ. ¹⁵ O na tũtũrahaga gũkĩra ũria kwagĩrĩre nĩ undũ wa wĩra mũrute nĩ andũ angĩ. Undũ ũria twĩrĩgĩrĩre nĩ atĩ, o ũria wĩtikio wanyu ũrathĩ na mbere gũkũra, nakĩo gĩcunjĩ kĩa tũrĩ nakĩo thĩĩnĩ wanyu nĩgĩkwarama mũno, ¹⁶ nĩgeetha tũhote kũhunjia Ũhoro-ũria-Mwega ng'ongo iria irĩ mbere ya kwanyu. Nĩgũkorwo tũtikwenda kwĩraha nĩ undũ wa wĩra ũrutĩtwo rũgongo rũngĩ nĩ mũndũ ũngĩ. ¹⁷ No rĩrĩ, “Mũndũ ũria ũkwĩraha, nĩerahage thĩĩnĩ wa Mwathani.” ¹⁸ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wĩgaathagĩrĩria tiwe wonagwo arĩ mwega, no nĩ ũria Mwathani agathagĩrĩria.

11

Paũlũ na Atũmwo a Maheeni

¹ Nĩngwĩhoka nĩmũgĩrĩrĩria ũrimũ ũria mũnini ndĩ naguo; ndamũthaitha mũngĩrĩrĩrie. ² Nĩndĩraigua ũrũ nĩ undũ wanyu, ũrũ uumanĩte na ũngai. Ndamwĩrĩre o mũthũuri ũmwe, na nĩwe Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũrĩtu gathirange. ³ No ndĩ na guoya gũtigatũike atĩ meciiria manyu no maturuuriro mũtiganĩrie ũgima na ũtheru wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ũria Hawa aaheenekire nĩ nyoka na wara wayo. ⁴ Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ũhoro ũngĩ mũkenete, mũndũ o wotho angĩmũhunjĩria ũhoro wa Jesũ ũngĩ tĩga Jesũ ũria twamũhunjĩria, kana mũngĩamũkĩra roho ũngĩ tĩga Roho ũria mwamũkĩrĩre, o na kana mũgetĩkia ũhoro-mwega ũngĩ tĩga ũria mwetĩkĩrie. ⁵ No ndĩgwĩciiria atĩ ndĩ mũnini o na hanini kũrĩ “atũmwo acio anene.” ⁶ No ngorwo itarĩ mũrute ũhoro-inĩ wa kwaria, no ndĩ na ũmenyo. Nĩtũmũmenyithĩtie maĩndũ maya wega na njĩra ciothe.

⁷ Hĩhi nĩ kwĩhia ndeehirie nĩ kwĩnyĩhia nĩguo ndĩmũtũũgĩrie inyuĩ na undũ wa kũmũhunjĩria Ũhoro-ũria-Mwega wa Ngai hatarĩ irĩhĩ? ⁸ Nĩgũtũnya ndaatũnyaga makanitha mangĩ ngĩamũkĩra ũteithio kuuma kũrĩ o nĩguo hote kũmũtungata. ⁹ Na hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ, ndabatario nĩ kĩndũ-rĩ, ndiatũkaga mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo ariũ na aarĩ a lthe witũ moka kuuma Makedonia nĩmaheire indo cia kũigana mabataro makwa. Nĩndĩgĩrĩrĩrie ndigatũike mũrigo kũrĩ inyuĩ na njĩra o yotho, na nĩngũthĩ na mbere gwĩka ũguo. ¹⁰ Ti-itherũ o ta ũria ũhoro wa ma wa Kristũ ũrĩ thĩĩnĩ wakwa, gũtĩrĩ mũndũ o na ũ thĩĩnĩ wa ng'ongo cia Akaiia ũngĩngĩria ndĩrahe ũguo. ¹¹ Nĩ kĩ gĩatũma njuge ũguo? Nĩ tondũ ndĩmwendete? Ngai nĩoi atĩ nĩndĩmwendete! ¹² Na nĩngũthĩ na mbere na gwĩka ũria ndĩreka, nĩguo njagithie kĩene andũ aria macaragia mweke wa kuoneka atĩ nĩmaiganane na ithuĩ, thĩĩnĩ wa maĩndũ marĩa merahaga namo.

¹³ Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩthia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. ¹⁴ Naguo undũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetũaga mũraika wa ũtheri. ¹⁵ Ndũkĩrĩ undũ wa kũgegania ndungata ciake cingĩtũua ndungata cia ũthingu. Marĩgĩrĩrio-inĩ makaagĩra na kĩa kĩringaine na ciiko ciao.

Paũlũ Kwĩrahĩra Mathĩina Make

¹⁶ Nĩnguuga o rĩngĩ atĩrĩ: Mũndũ ndakae kuona ta ndĩ kĩrimũ. No angĩkorwo nĩguo mũkuona-rĩ, kĩnyamũkĩrei o ta ũria mũngĩamũkĩra kĩrimũ, nĩguo ndĩrahe o hanini. ¹⁷ Ũhoro-inĩ wa mwĩraho ũyũ

ndi naguo-rĩ, ndiraaria ta ūria Mwathani angĩaria, no ndiraaria o ta ūria kĩrimũ kĩngĩaria. ¹⁸ Kuona ati andũ aingĩ nĩmareraha ta ūria thĩ ūrahaga-rĩ, o na nĩ ngwĩraha o tao. ¹⁹ Tondũ inyuĩ mũkĩrĩ oogĩ-rĩ, nĩmũkiragĩrĩria ari irimũ mũkenetel! ²⁰ Ti-itherũ, nĩmũkiragĩrĩria mündũ o wothe o na angĩmũtua ngombo ciake, kana ūria ūkũmũhatĩrĩria, kana ūria ūkũria indo cianyu, kana ūria ūgwĩtũũgĩria mbere yanyu, o na kana ūria ūkũmũhũra hĩ. ²¹ Nĩngũconoka nguiga ati ithuĩ nĩtwaremirwo nĩ gwĩka maũndũ ta macio!

Undũ ma mündũ ūngĩ angĩhota kwĩraha nĩ undũ wago-rĩ, ndikiarie ta ndĩ kĩrimũ-rĩ, o na nĩ no ngĩgerie kwĩraha nĩ undũ wago. ²² Andũ acio nĩ Ahibirania? O na nĩ ndĩ Mũhibirania. Andũ acio nĩ Aisiraeli? O na nĩ ndĩ Mũisiraeli. Andũ acio nĩ njiaro cia Iburahĩmu? O na nĩ ndĩ wa rũciar o rwa Iburahĩmu. ²³ Andũ acio nĩ ndungata cia Kristũ? (Ngwaria ūguo ta ndĩ mũgũrũku.) Nĩ nĩndĩmakĩrite. Nĩndutĩte wĩra na kiyo kũmakĩra, na ngaikio njeera mahinda maingĩ makĩria yao, na ngahũrwo na kiboko makĩria, o na mahinda maingĩ ndanakuhĩrĩria gũkua. ²⁴ Ayahudi nĩmahũrĩre na kiboko maita matano, o ihinda iboko mĩrongo itatũ na kenda. ²⁵ Nĩndahũrĩrwo na thanju maita matatũ, na riita rĩmwe ngĩhũrwo na mahiga nyuguto,* na maita matatũ ndanathũkĩrwo nĩ marikabu ndĩ thĩini, na ngĩraara o na ngĩtinda iria-inĩ ūtũkũ ūmwe na mũthenya mũgima. ²⁶ Ngoretwo ngĩthĩ ng'endo nyingĩ. Ngagĩkorwo ndĩ ūgwati-inĩ wa gũtwarwo nĩ njũũ, na ūgwati-inĩ wa atunyani, na ūgwati-inĩ wa gũũkĩrwo nĩ andũ a rũrĩrĩ rwtũ, na ūgwati-inĩ wa gũũkĩrwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; na ngoona ūgwati ndĩ matũura-inĩ manene, na ndĩ thĩini wa bũrũri, na ndĩ iria-inĩ; o na ūgwati wa andũ ari maheenaganĩa ati nĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ. ²⁷ Ndaanaruta wĩra mũritũ na wa mĩnoga, na maita maingĩ ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng'aragu na nyoota, na maita maingĩ ngaaga kĩndũ gĩa kũria; ndaanakorwo heho-inĩ na ndĩ njaga. ²⁸ Hamwe na macio mothe-rĩ, o mũthenya ngoragwo na mũrigo, ngĩtanga nĩ undũ wa makanitha mothe. ²⁹ Nũũ ūngĩkorwo aagĩte hinya, na nĩ njage gũkorwo njũrĩtũ nĩ hinya? Nũũ ūngĩhĩngĩthio, na nĩ njage gũkorwo ngĩcinwo nĩ marakara?

³⁰ Angĩkorwo no nginya ndĩrahe, ngwĩrahĩra maũndũ marĩa monaganĩa ūria itarĩ na hinya. ³¹ Ngai, na nowe lthe wa Mwathani Jesũ, ūria ūgoocagwo nginya tene-rĩ, nĩoi ati ndiraheenania. ³² Kũu Dameski, barũthĩ ūria waathanaga arĩ rungu rwa Mũthamaki Areta-rĩ, nĩathanire itũura inene rĩa andũ a Dameski rĩrangĩrwo nĩgeetha aanyĩtithie. ³³ No nĩndoiĩmĩrio ndirica, ngũkũrũkĩrio rũthingo-inĩ ndĩ thĩini wa gĩkabũ, ngĩhonoka kũnyiitwo nĩwe.

12

Kĩoneki kia Paũlũ na Mũigua Wake

¹ No nginya thĩi na mbere na kwĩraha. O na gũtuĩka gwĩka ūguo gũtirĩ uumithio-rĩ, rĩu nĩngwarĩa ūhoro wa maũndũ marĩa ndanonio nĩ Mwathani, na marĩa ndanaguũrĩrio nĩwe. ² Nĩnjũũ mündũ thĩini wa Kristũ, ūria woirwo mĩaka ikũmi na ĩna mĩthiru, agĩtwarwo igũrũ rĩa gatatũ. Kana oirwo arĩ na mwĩrĩ kana atarĩ naguo, nĩ ndiũ, Ngai nĩwe ūũ. ³ Na nĩnjũũ ati mündũ ūcio, kana aarĩ mwĩrĩ-inĩ kana ndaarĩ mwĩrĩ-inĩ-rĩ, nĩ ndiũ, no Ngai nĩwe ūũ, ⁴ nĩoirwo agĩtwarwo kũria andũ ari metikĩtie mathiiga, akĩgiua maũndũ matangĩranĩka nĩ mündũ, na maũndũ marĩa mündũ atangĩtikĩrio kwaria. ⁵ Nĩngwĩraha nĩ undũ wa mündũ ta ūcio, no ndikwĩraha nĩ undũ wakwa nĩ mwene, tĩga no ndĩrahire nĩ undũ wa ūria njagĩte hinya. ⁶ O na ingĩenda kwĩraha-rĩ, ndingĩtuĩka kĩrimũ, nĩ undũ ingĩkorwo ngĩaria ūhoro wa ma. No ndigwĩka ūguo, nĩguo gũtikagĩte mündũ ūgwĩciĩria ūhoro wakwa makĩria ma ūria kwagĩrĩre nĩ undũ wa ūria njikaga kana ūria njugaga.

⁷ Nĩguo ndikanae gwĩtũũgĩria nĩ undũ wa ūguĩrio mũnene ūguo-rĩ, nĩndekĩrwo mũigua thĩini wa mwĩrĩ wakwa, ūrĩ mũtũmwo wa Shaitani, nĩguo ūnyariĩrage. ⁸ Nĩndathaithe Mwathani mahinda matatũ anjehererie mũigua ūcio. ⁹ Nowe akĩnjĩra atĩrĩ, "Wega wakwa nĩũkũiganĩte, nĩgũkorwo hinya wakwa nĩũtuĩkaga mũkinyanĩru harĩa hatarĩ na hinya." Nĩ undũ ūcio nĩngwĩraha o na makĩria ngenete mũno nĩ undũ wa kwaga hinya gwakwa, nĩgeetha hinya wa Kristũ ūikarage igũrũ riakwa. ¹⁰ Kĩu nĩkio gĩtũmaga ngenagĩre kwaga hinya, na irumi, na ūritũ wa mũtũrĩre, na kũnyariĩrwo, o na mathĩina nĩ undũ wa Kristũ. Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa njagĩte hinya, nĩguo ngoragwo na hinya.

Paũlũ Kũrũmbũiya Akorinitho

¹¹ Nĩndĩtũite kĩrimũ, no nĩ inyuĩ mwatũmire njike ūguo. Nĩ inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩkũngaathĩrĩria, nĩgũkorwo nĩ ti nĩ mũnini mũno kũrĩ "atũmwo acio anene," o na gũtuĩka nĩ ndikĩrĩ kĩndũ gĩtarĩ kiene. ¹² Maũndũ marĩa matũmaga mündũ amenywo ati nĩ mũtũmwo-rĩ, nĩmekĩrwo gatagati-inĩ kanyu na gũkĩrĩrĩria kũnene: gũkĩringwo ciama, na gũgũkwo morĩrũ, na maũndũ ma kuonania hinya. ¹³ Inyuĩ mwakĩrĩ anini gũkĩra makanitha marĩa mangĩ nakĩ, tĩga o gũtuĩka ati nĩ ndiigana gũtuĩka mũrigo harĩ inyuĩ? Ndekerai ihĩtia rĩu!

¹⁴ Rĩu nĩndĩhaarĩrie kũmũceerera ihinda rĩa gatatũ, na ndigũkorwo ndĩ mũrigo harĩ inyuĩ, tondũ ti indo cianyu ndĩrenda, no nĩ inyuĩ ndĩrenda. Tondũ-rĩ, ciana itagĩrĩrwo nĩ kũigĩra aciari a cio mũthĩthũ, no aciari nĩ magĩrĩrwo nĩ kũigĩra ciana ciao mũthĩthũ. ¹⁵ Nĩ undũ ūcio no nĩgene kũhũthĩra kĩrĩa giothe ndĩ nakĩo nĩ undũ wanyu, o na nĩ mwene ndĩhũthĩre. Ingĩmwenda makĩria-rĩ, inyuĩ no mũkinyende o hanini? ¹⁶ No o na gũtarĩ o ūguo-rĩ, nĩ ndiatũkĩre mũrigo harĩ inyuĩ. No njĩrwo ati hĩhi ndaarĩ mwara, na ati nĩndamũheenirĩe! ¹⁷ Hĩhi nĩndamũhatĩrĩrie na undũ wa mündũ o na ūmwe wa ari ndamũtũmĩre? ¹⁸ Nĩndaringĩrĩrie Tito oke kũrĩ inyuĩ, na ngĩtũma mũrũ wa lthe witũ moke nake. Tito

* 11:25 Ayahudi mooragaga mündũ na njĩra ya kũmũhũra na mahiga nyuguto (Atũm 14:19-20).

ndaigana kũmũhatĩrĩria, kana nĩamũhatĩrĩrie? Githĩ tũtĩarutire wĩra thĩĩnĩ wa roho o ro ũmwe, na tũkĩrũmĩrĩra njĩra o ro ĩmwe?

¹⁹ Hihi ihinda rĩĩrĩ rĩothe mũkoretwo mũgĩĩĩria atĩ nĩ gwĩĩĩrĩrĩra tũkoretwo tũgĩĩĩrĩrĩra harĩ inyuĩ? Tũkoretwo tũkĩaria mbere ya Ngai ta andũ marĩ thĩĩnĩ wa Kristũ; na rĩrĩ, arata akwa nyenda, maũndũ marĩa mothe twikaga nĩ ma gũtũma inyuĩ muongererwo hinya. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra, atĩ rĩrĩa ndĩrũka, ndahota gũkora mũtahaana ũrĩa ingiinda mũkorwo mũhaana, na inyuĩ mwahota gũkora itahaana ũrĩa mũngĩenda ngorwo haana. Ngetigĩra kwahota gũgaakorwo kũrĩ na ngũĩ, na ũiru, na marakara, na njatũkano, na njambanio, na njuukũ, na mwĩĩĩo, o na kwaga kĩaarĩro. ²¹ Ngwĩtigĩra atĩ rĩrĩa ngooka kũu rĩngĩ, Ngai wakwa ahota gũkanjonorithia mbere yanyu, na nĩ njigwe kĩaha nĩ ũndũ wa andũ aingĩ arĩa meehirie o mbere, na matĩĩrĩrĩte waganu wa maũndũ marĩa mooru, na ma ũmaraya, na maũndũ ma ũũra-thoni marĩa matũũrĩte meekaga.

13

Ũtaarani wa Mũthia

¹ Rĩrĩ nĩ riita rĩa gatatũ gũka kwanyu. Ũhoru o wotho no nginya ũrũgamĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ² Nĩndamũkaanirie hĩndĩ rĩa ndaari na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrũka rĩngĩ, andũ arĩa matũũrĩte mehagia kuuma tene, kana mũndũ ũngĩ o wotho, ndĩrĩ ngacaaĩra, ³ tondũ nĩmũrenda kũmenya kĩhooťo kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua gakwa. We ndamwikagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya, no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na hinya, no nĩatũũraga muoyo nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai. O ta ũguo-rĩ, o na ithuĩ tũtĩrĩ hinya tũrĩ thĩĩnĩ wake, no nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũũraga muoyo thĩĩnĩ wake nĩguo tũmũtungatage.

⁵ Mwĩgerĩeĩ, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩtikĩtie ũhoru wa ma; mwĩtũĩrĩeĩ inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtooi atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩĩnĩ wanyu, tĩa no mũgĩkorĩrwo mũgwĩte kĩgeranio kĩu? ⁶ Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷ Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka ũndũ o na ũmwe mũũru. Ti atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩtikĩrĩtwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ ũreganĩte na ũhoru wa ma, tĩa o ũrĩa ũrĩ wa ũhoru wa ma wiki. ⁹ Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtũke andũ aagĩrĩru kũna. ¹⁰ Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ rĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹ Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, tigwoĩ na wega. Thĩiagai na mĩthĩire rĩa yagĩrĩire, thĩkagĩrĩriai ithaithana rĩakwa, giagai na meciĩria o mamwe, na mũtũũranagĩe na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹² O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ¹³ Andũ arĩa othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ĩroikaraga na inyuĩ inyuotho.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

¹ Nī niī mūtūmwo Paūlū, na rīrī, ndirī mūtūmwo ūtūmītwo nī andū o na kana ngatūmwo na njīra ya mūdū, no ndūmītwo nī Jesū Kristū na Ngai lthe witū, ūria wamūriūkirie kuuma kūrī arīa akuū. ² Nīi hamwe na ariū na aarī a lthe witū othe arīa tūrī nao, nī ithui tūramūtūmīra marīa maya, Kūrī inyuī andū a makanitha ma Galatia:

³ Mūrogiā na wega na thayū iria ciūmīte kūrī Ngai lthe witū, o na kūrī Mwathani Jesū Kristū, ⁴ ūria werutire nī ūndū wa mehia maitū nīguo atūhonokie kuuma kūrī mahinda maya tūrī, marīa maiyūrītwo nī maūdū mooru, kūringana na wendi wa Ngai lthe witū, ⁵ nake arotūira akumagio nginya tene na tene. Amenī.

Ūhoro-Ūria-Mwega no Ūmwe

⁶ Nīi nīkūgega ndiragega nī ūndū wa ūria mūrahiūha gūtigana na ūria wamwītire na ūndū wa wega wa Kristū, mūkagarūrūkīra ūhoro mwega wa mūthemba ūngī, ⁷ naguo ti Ūhoro-ūria-Mwega o na atīa. No nī kūrī andū maramūhīngīca makiēda gūthūkia Ūhoro-ūria-Mwega wa Kristū. ⁸ No rīrī, o na kūngīkorwo nī ithui o na kana mūraika uumīte igūrū, ūngīmūhunjīria ūhoro mwega ūngī tīga ūria twamūhunjīrie-rī, mūdū ūcio aronyiitwo nī kīrūmi nginya tene! ⁹ O ta ūria tūmwīrite, o na rīu nī nguuga o rīngī atīrī, mūdū o wothē aṅgīmūhunjīria ūhoro mwega ūngī tīga ūria mwetīkīrie-rī, aronyiitwo nī kīrūmi nginya tene!

¹⁰ Atīrīrī, ngiuga ūguo-rī, kaī arī andū ndīrenda kwīyendithia kūrī o, kana nī kūrī Ngai? Kana hihi nī andū ndīrenda gūkenia? Korwo nī andū ngeragia gūkenia-rī, ndingīkorwo ndī ndungata ya Kristū.

Paūlū gwiitwo nī Ngai

¹¹ Ariū na aarī a lthe witū, ngwenda mūmenye atī Ūhoro-ūria-Mwega ndamūhunjīrie ti ūhoro woimanīte na mūdū. ¹² Ūhoro ūcio ndiaheirwo nī mūdū, o na kana ngīthomithio nī mūdū; no nī kūguūrīrio ndaguūrīrio Ūhoro ūcio nī Jesū Kristū.

¹³ Nīgūkorwo nīmūgiūte ūhoro wa mīthiire yakwa ya tene, ūria ndaatūire njīkaga ndī thīnī wa ndini ya Ayahudi, na ūria ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngīgeria kūniina. ¹⁴ Nīi ha ūhoro wa maūdū makoniī ndini ya Ayahudi, nī ndaathiite mbere o na gūkīra Ayahudi aingī a riika riakwa na ndaari na kīyo kīnene giā kūrūmia mītugo ya maithe maitū. ¹⁵ No rīrī, Ngai ūria wanyamūrire kuuma ndaciawo, na akīnjīta nī ūndū wa wega wake-rī, nī oonire arī wega, ¹⁶ aṅguūrīrie Mūriū nīgeetha hunjagīrie andū-a-Ndūrīrī ūhoro wake; gūtīrī mūdū o na ūrikū ndaahoire kīrīra, ¹⁷ o na ndiambatire Jerusalemu kuonana na arīa maarī atūmwo mbere yakwa, no ndathiire būrūri wa Arabia na ihenya, na thuutha ūcio ngīcooka Dameski.

¹⁸ Na rīrī, thuutha wa mīaka itatū, nīndambatire Jerusalemu nīguo tūkamenyane na Petero, na ngīkara nake matukū ikūmi na matano. ¹⁹ Tūtīonanire na atūmwo acio aṅgī, tīga o Jakubu, mūrū wa nyina na Mwathani. ²⁰ Ūhoro ūyū ndīramwandīkīra, ndīramwīra ndī mbere ya Ngai atī nī wa ma na ndiraheenanīa. ²¹ Thuutha ūcio nīndacookīrie ngīthī Suriata na Kilikia. ²² Nīi mwene ndiamenyekete nī makanitha ma Judea marīa marī thīnī na Kristū. ²³ No kūgiua maiguaga atīrī, “Mūdū ūria ūratūire atūnyariiraga rīu nīwe ūrahunjīa wītīkio ūria aageragia kūniina mbere iyo.” ²⁴ Nao makīgooa Ngai nī ūndū wakwa.

2

Paūlū Gwītīkīrwo nī Atūmwo

¹ Mīaka ikūmi na ina yathira nīndambatire rīngī Jerusalemu, na ihinda rīrī tūgīthīi hamwe na Baranaba o na tūgīthīi na Tito. ² Ndathiire tondu Ngai niānguūrīrie thīi kuo, na nīguo ngataarīrie atūmwo Ūhoro-ūria-Mwega ūria hunjagīria andū-a-Ndūrīrī. No ndataarīrie o arīa monekaga marī atongoria hatarī andū aṅgī, nīgeetha gūtīgatuīke atī ihenya rīria ndateng’eraga, o na kana rīria ndateng’erete, rīria rīa tūhū. ³ No o na Tito, ūria warī hamwe na nīi, ndaringīrīrio kūrua, o na gūtūika aarī Mūyunani. ⁴ Ūhoro ūyū wa kūrua wagīire ho tondu nī kwari na ariū na aarī a lthe witū a maheeni arīa maatoonyete gatagatī gaitū na hithe marī athigaani nīguo matuīrie ūhoro wa wiyathi ūria tūkoragwo naguo tūrī thīnī na Kristū Jesū, makiēda gūtītūa ngombo. ⁵ Tūtīetīkīrīre ūhoro wao o na hanini, nīgeetha ma ya Ūhoro-ūria-Mwega itūire na inyuī.

⁶ Nao andū arīa moonekaga taarī o anene-rī, (harī nīi hatiarī na ūtiganu o ūria mangīakorirwo marī, nīgūkorwo Ngai ndaroraga mūdū ūria ahaana) andū acio gūtīrī ūndū moongereire harī ndūmīrīrī yakwa. ⁷ O na rīrī, o nīmooonire atī nīi nīndehokeirwo wīra wa kūhunjīa Ūhoro-ūria-Mwega kūrī andū-a-Ndūrīrī, o ta ūria Petero eehokeirwo wīra wa kūhunjīria Ayahudi. ⁸ Nīgūkorwo Ngai ūria warutaga wīra thīnī wa ūtungata wa Petero arī mūtūmwo kūrī Ayahudi, nowe warutaga wīra ūtungata-inī wakwa ndī mūtūmwo kūrī andū-a-Ndūrīrī. ⁹ Nīngī Jakubu, na Petero, na Johana, arīa moonagwo marī itugi cia gūtīira kanitha-rī, nīmatwamūkīrīre tūrī hamwe na Baranaba na guoko kwa ūrio kwa ngwatanīro, rīria maamenyire wega wa Ngai ūria ndaahetwo. Nīmetīkīrīre atī ithui tūthīi tūkahunjīrie andū-a-Ndūrīrī, nao mathīi kūrī Ayahudi. ¹⁰ Ūndū ūria maatwīrīre twīkage nī atī tūrīrikanage athīnī na noguo ūndū ūria nīi mwene ndaari na kīyo giā gwika.

Paūlū Gūkararia Petero

¹¹ Na rirĩ, hĩndĩ irĩa Petero ookire Antiokia,* nĩndamũkararirie mbere ya andũ tondũ nĩahĩtĩtie mũno. ¹² Andũ amwe moimĩte kũrĩ Jakubu matanakinya-rĩ, Petero nĩarĩianagĩra na andũ-a-Ndũrĩrĩ, no rĩrĩa maakinyire, akĩmeherera, na akĩamũrانيا na andũ-a-Ndũrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ arĩa maarĩ a gĩkundi kia andũ arĩa maruaga. ¹³ O na Ayahudi arĩa angĩ makinyiitanĩra na Petero ũhinga-inĩ wake, o nginya o na Baranaba akĩhĩtithio nĩ ũhinga ũcio wao.

¹⁴ Rĩa ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ũhoro-urĩa-Mwega, ngũra Petero atĩrĩ, andũ othe makĩguaga, “Angĩkorwo wee ũrĩ Mũyahudi, ũtũuraga na mĩtugo ya andũ-a-Ndũrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ũngĩkihota atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩre mĩtugo ya Ayahudi?”

¹⁵ “Ithũ arĩa tũciarĩtwo tũrĩ Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ¹⁶ nĩtũũ atĩ mũndũ ndatuikaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho, no atũikaga mũthingu nĩ ũndũ wa gwtĩkia Jesũ Kristũ. Nĩ ũndũ ũcio o na ithũ twĩtikĩtie Kristũ Jesũ nĩguo tũtuuo athingu nĩ ũndũ wa gwtĩkia Kristũ, no ti ũndũ wa gwachĩkĩra watho, tondũ gũtĩrĩ mũndũ ũgaatũuo mũthingu nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho.

¹⁷ “Angĩgĩkorwo rĩrĩa tũgũcaria gũtuuo athingu nĩ Kristũ kuonanagia atĩ ithũ ene tũrĩ ehia-rĩ, ũguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehia? Hĩ! Kũroaga gũtuika ũguo! ¹⁸ Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩa ndaanangire-rĩ, nĩkuonania atĩ nĩ nĩnyunĩte watho. ¹⁹ Nĩgũkorwo na ũndũ wa watho nĩndakũĩrĩre watho ũcio nĩguo ndũire muoyo ndĩ wa Ngai. ²⁰ Nĩ nĩndikĩtie kwambanĩrio hamwe na Kristũ, na rĩu ti nĩ ndũuraga muoyo, no Kristũ nĩwe ũtũuraga muoyo thĩnĩ wakwa. Muoyo ũrĩa ndũuraga mwĩrĩ-inĩ ũyũ ndũuraga na ũndũ wa gwtĩkia Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wanyendire na akĩrũta nĩ ũndũ wakwa. ²¹ Ndingĩtikĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuika atĩ ũthingu wonekaga nĩ ũndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakũire tũhũ!”

3

Gwtĩkia, kana Gwachĩkĩra Watho?

¹ Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩgu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũti igũrũ. ² No nyende kũmenya ũndũ ũmwe tu kuuma kũrĩ inyuĩ: Mwaheirwo Roho nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwtĩkia ũhoro ũrĩa mwaiguire? ³ Kaĩ mũrĩ akĩgu atĩa? Mwambĩrĩrie na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩa na hinya wa mwĩrĩ? ⁴ Anga mwathĩnirio na maũndũ maingĩ ũguo o tũhũ, angĩkorwo ũhoro ũcio wotho warĩ wa tũhũ? ⁵ Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga ciamaga gatagati kanyu nĩ ũndũ wanyu gwachĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwtĩkia ũhoro ũrĩa mwaiguire?

⁶ Ta ririkanai ũhoro wa Iburahĩmu, Maandiko moigĩte atĩrĩ: “Etĩkirie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metikĩtie nĩo ciana cia Iburahĩmu. ⁸ Na tondũ Maandiko marĩa matheru nĩmoigĩte o mbere atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ũndũ wa gwtĩkia-rĩ, na Maandiko macio nĩmahunĩjirie Iburahĩmu Ũhoro-urĩa-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: “Ndũrĩrĩ ciothe nĩikaarathimwo nĩ ũndũ waku.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa metikĩtie nĩmarathimanagĩrio hamwe na Iburahĩmu, mũndũ ũcio warĩ mwĩtikia.

¹⁰ Andũ arĩa othe mehokaga ũhoro wa gwachĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandiko moigaga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wotho ũtahingagia maũndũ marĩa mothe mandĩkitwo lbuku-inĩ rĩa Watho.” ¹¹ Nĩtũũ wega atĩ gũtĩrĩ mũndũ ũngĩtuuo mũthingu mbere ya Ngai nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra watho, tondũ Maandiko moigĩte atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa mũthingu agaattũũra muoyo nĩ ũndũ wa gwtĩkia.” ¹² No watho-rĩ, nduumanĩte na ũhoro wa gwtĩkia; handũ ha ũguo Maandiko moigaga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa wathikagĩra maũndũ ma watho agaattũũrio muoyo nĩ mo.” ¹³ Nake Kristũ nĩatũkũũrĩre agĩtũrũta kĩrumi-inĩ kia watho na ũndũ wake mwene gũtuika kĩrumi ithenya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wotho wambĩtwo mũti-igũrũ.” ¹⁴ Aatũkũũrĩre nĩguo kĩrathimo kĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩ gĩkinyire andũ-a-Ndũrĩrĩ na ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ũndũ wa gwtĩkia twamũkĩre Roho ũrĩa weranĩrwo.

Watho na Kĩranĩro

¹⁵ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũ. O ta ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kweheria ũndũ kana kuongerera ũndũ harĩ kĩrĩkanĩro kĩa gĩthondeketwo nĩ mũndũ-rĩ, no taguo ũhoro ũyũ ũtarĩ. ¹⁶ Maũndũ marĩa meranĩrwo, meerĩrwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandiko matiugĩte “mbeũ ciake”, taarĩ ũhoro wa andũ aingi, no moigĩte “na mbeũ yake”, ũguo nĩ kuuga mũndũ ũmwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁷ ũrĩa ndĩrenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ũcio wokire thuutha wa mĩaka 430, ndũngĩheheria kĩrĩkanĩro kĩa gĩekĩritwo ho nĩ Ngai mbere iyo, na ndũngĩtũma kĩranĩro kĩa gĩtuika gĩa tũhũ. ¹⁸ Nĩ ũndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ũndũ wa watho-rĩ, rĩtikĩmanĩte na kĩranĩro; no Ngai, nĩ ũndũ wa wega wake, nĩahere Iburahĩmu igai na ũndũ wa kĩranĩro.

¹⁹ Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ũrĩkũ? Wongereirwo kũrĩ kĩranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩrĩa mbeũ rĩa kĩrĩkanĩro kieranĩire igooka. Watho ũcio wathanĩrwo nĩ arĩa ũkinengererio andũ na guoko kwa mũguithania. ²⁰ No rĩrĩ, mũguithania ndakoragwo arũgamĩrĩre o mwena ũmwe; no Ngai nĩ ũmwe.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kaĩ watho ũrganite na ciiranĩro cia Ngai? Aca ti ũguo! Tondũ korwo kwari na watho waheanĩrwo nĩguo andũ magĩte na muoyo-rĩ, ti-itherũ o naguo ũthingu nĩ ũngĩakĩrehirwo nĩ watho. ²² No Maandiko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kĩranĩro kĩa kĩheanagwo nĩ ũndũ wa gwtĩkia Jesũ Kristũ kĩheagwo o arĩa metikĩtie.

* 2:11 Antiokia rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata, na rĩarĩ rĩa gatati thuutha wa Roma na Aleksandaria thĩnĩ wa mabũrĩ marĩa maathagwo nĩ Aroma.

²³ Ūhoro wa gwītikia ūtanooka-rī, twarī ohe nī watho, tūkahingīrīrio o nginya wītīkio ūkaaguūranīrio. ²⁴ Nī ūndū ūcio watho nīguo waheirwo ūhoti wa gūtūwara kūrī Kristū, nīguo tūtūuo athingu na ūndū wa gwītikia. ²⁵ Na rīrī, kuona atī rīu ūhoro wa gwītikia nīmūkinyu, tūtingīcooka kūrūgamīrīwo nī watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mūrī ciana cia Ngai nī ūndū wa gwītikia Kristū Jesū, ²⁷ nīgūkorwo inyuothe arīa mwabatithirio thīinī wa Kristū nīmūhumbite Kristū. ²⁸ Nī ūndū ūcio gūtingīcooka gūthuuranio Mūyahudi kana Mūyunani, na gūtīrī ngombo kana mūndū ūtarī ngombo, na gūtīrī mūndū mūrūme kana mūndū-wa-nja, nīgūkorwo inyuothe mūrī ūmwe ki thīinī wa Kristū Jesū. ²⁹ Angīkorwo mūrī a Kristū-rī, mūkīrī a mbeu ya lburahīmu, na mūrī agai a kūgaya kūringana na kīranīro kīu kīranīrwo.

4

¹ Ūrīa ndīroiga nī atīrī, ihinda rīothe rīrīa mūgai arī o mwana-rī, ndarī ūtiganu na ngombo, o na atūika nīwe mwene indo icio ciothe. ² Nī gwathwo athagwo nī amūrōri hamwe na aramatī a indo ciake, nginya ihinda rīrīa ithe atuīte rīgaakinya. ³ Ūguo noguo o na ithuī, hīndī rīrīa twarī ciana, twatūire ūkombo-inī wa maūndū marīa ma ndūire ma thī ino. ⁴ No hīndī rīrīa ihinda rīrīa riagīrīru kūna riakinyire, Ngai nīatūmire Mūrīū, nake agīciarwo nī mūndū-wa-nja, na agīciarwo arī wa gwathagwo nī watho, ⁵ nīguo akūire andū arīa matūire mathagwo nī watho, nīgeetha tūgie na kīhōoto gīa gūtūika ciana ciake, ⁶ Tondū inyuī mūrī ciana ciake-rī, Ngai nīatūmire Roho wa Mūrīū ngoro-inī ciitū, o we Roho ūrīa witanaga ūkiugaga atīrī, “Abba, Baba.” ⁷ Nī ūndū ūcio, we ndūrī ngombo rīngī, no ūrī mwana wake; na tondū rīu ūrī mwana wake, Ngai nīagūtūite mūgai wa indo ciake.

Paūlū Kūrūmbūiya Agalatia

⁸ Tene rīrīa mūtōō Ngai-rī, mwarī ngombo cia ciūmbe iria itarī ngai. ⁹ No rīrī, tondū rīu nīmūmenyete Ngai, kana njuge nīmūrīkītie kūmenywo nī Ngai-rī, mūrākīenda gūcookerera maūndū macio maagīte hinya na matarī kīene nīkī? Kaī mūrenda gūcooka ūkombo-inī wamo o rīngī? ¹⁰ Nīmūrūmītie ūhoro wa mīthenya mīamūre, na mīeri mīamūre, na imera, o na mīaka! ¹¹ Ndī na kīeha mūno tondū gūkuoneka atī wīra ūrīa wotho ndanenogīa nāguo nī ūndū wanyu nī wa tūhū!

¹² Ndamūthaita, inyuī arīu na aarī a lthe witū, tuikai ta nī, nīgūkorwo nī nduīkite ta inyuī. Mūtīrī mwanjīka ūūru. ¹³ O ta ūrīa mūū, ndamūhunjīrie Ūhoro-ūrīa-Mwega ihinda rīa mbere tondū ndaarī mūrūaru. ¹⁴ O na gūtūika ndwari yakwa yarī magerio kūrī inyuī, mūtīanyararīre kana mūkīmena, no mwanjītie ūgeni ta ndaarī mūrāika wa Ngai, o na ta ndaarī Jesū Kristū we mwene. ¹⁵ Kaī ūndū ūcio watūmaga mūkene ūthīite kū? Nī ndī mūrīa atī, korwo nīmūngīahotire, nīmūngīakūirīre maitho manyu mūūhe. ¹⁶ Kaī rīu nduīkite thū yanyu nī ūndū wa kūmūhe ūhoro ūrīa wa mā?

¹⁷ Andū acio me na kīyo magīcaria ūrīa mūngītūika a thiritū yao, no ti ūndū wa gītūmi kīega. Ūrīa mendaga nī kūmūtīgithania na ithuī mūtūike ao, nīgeetha mūgie na kīyo gīa kūmarūmīrīra. ¹⁸ Nī wega kūgīa na kīyo, angīkorwo muoroto nī mwega, na mwīkage ūguo hīndī ciothe to hīndī rīrīa ndī hamwe na inyuī. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mūno, o inyuī arīa njuguagīra ruo ta rwa mūtūmia akīheo mwana, nginya hīndī rīrīa Kristū agaakorwo eyūmbite thīinī wanyu, ²⁰ naarī korwo ndakorwo hamwe na inyuī ta rīu, nīguo ngarūrīre mwarīrie wakwa tondū nīndīgītū nī ūhoro wanyu!

Hagari na Sara

²¹ Ta njīrai, inyuī arīa mūrenda gūkorwo mūgiathwo nī watho-rī, kaī mūtōō ūrīa watho uugaga? ²² Nīgūkorwo nī kwandīkitwo atī, lburahīmu aarī na arīū eerī, ūmwe aaciarītū nī mūtūmia ūrīa warī ngombo, nake ūcio ūngī agaciarwo nī mūtūmia ūrīa ūtaarī ngombo. ²³ Mūrīū wake wa mūtūmia ūrīa warī ngombo aaciarītū na njīra ya ūndūire; no mūrīū ūrīa waciarītū nī mūtūmia ūcio ūtaarī ngombo aaciarītū na ūndū wa kūhingīa kīranīro.

²⁴ Namo maūndū macio nī ma ngerekano, nī ūndū atumia acio marūgamīrīre irīkanīro igīrī. Kīrīkanīro kīmwe nī gīa Kīrīma gīa Sīnai nakīo gīciaraga ciana cia ūkombo: Nakīo kīgerekaniitō na Hagari. ²⁵ Na rīrī, Hagari arūgamīrīre Kīrīma gīa Sīnai kīrīa kīrī kūu būrūrī wa Arabia, nake nīwe ūgerekaniitō na itūūra rīa Jerusalemu ūrīa rīhaana ūmūthī, tondū nīatūire ūkombo-inī hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itūūra rīrīa rīa kūūrīa igūrū, rītīrī ūkombo-inī, na nīrīo nyina witū, ²⁷ nīgūkorwo nī kwandīkitwo atīrī:

“Kena wee mūndū-wa-nja thata,
wee ūtaciaraaga ciana,
tumūra kanua na wanīrīre,
wee ūtarī waigua ruo rwa kūgīa mwana;
tondū ciana cia mūndū-wa-nja ūrīa ūtiganīrīo
nī nyingī gūkīra cia ūrīa ūrī na mūthuuri.”

²⁸ Na rīrī, inyuī arīu na aarī a lthe witū, mūrī ciana cia kīranīro, o ta ūrīa Isaaka aarī. ²⁹ Hīndī iyo, mūrīū ūrīa waciarītū na njīra ya ndūire-rī, nīanyariiraga mūrīū ūcio waciarītū na ūndū wa hinya wa Roho. Ūguo noguo kūhaana o na rīu. ³⁰ No rīrī, Maandīko moigite atīa? Moigite atīrī, “Ingata ngombo iyo ya mūndū-wa-nja na mūrīū wake, tondū mūrīū ūcio wa mūtūmia ngombo ndarī hīndī akagayana igai hamwe na mūrīū wa mūtūmia ūcio ūtarī ngombo.” ³¹ Nī ūndū ūcio, arīu na aarī a lthe witū, ithuī tūtīrī ciana cia mūtūmia ūcio ngombo, no tūrī ciana cia mūtūmia ūcio ūtarī ngombo.

5

Wiyathi thiini wa Kristu

¹ Kristu nigutuohora aatuohorire niguu tugie na wiyathi. Ni undu ucio, mwihaandei wega na mutigetikire kuohwo icooki ria ukombo ringi.

² Ta thikiririai ciugo ciakwa! Nii Paulu ngumwira atiri, mungitikira kurua-ri, Kristu ndangigia bata na inyu o na hanini. ³ Ningi ningumwira o ringi ati mundu o wotho ungitikira kurua, ucio amenye ati niagiriirwo ni gwithikira watho uri wotho. ⁴ Inyu ari murerageria gutuika athingu ni undu wa watho-ri, nimutigithanito na Kristu; inyu nimugwite mugatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithui-ri, tukoragwo twihokete ati nitugatuuo athingu. Undu ucio niguu tukoragwo twirigiriire turi na witikio, tuhutithitio ni Roho. ⁶ Nigukorwo thiini wa Kristu Jesu, kurua kana kwaga kurua gutiri bata. Undu uria uri bata ni witikio uria urutaga wira na njira ya wendani.

⁷ Nimurateng'agira ihenya riega. Nuu wamugiririe mugitiga gucooka gwithikira uhoro-uria-wa-ma? ⁸ Kuringiririo kwa muthemba ucio gutiumite kuri uria wamwitire. ⁹ "Ndawa nini tu ya kumbia migate nitumaga mutu uria mukande nayo wotho uimbe." ¹⁰ Nindihokete thiini wa Mwathani ati inyu mutikugarurika mugie na meciiria mangi. Uria uramutururia niwe ukaaherithio o na angikorwo ari u. ¹¹ Ariu na aari a lthe witu, angikorwo no ndirahunja uhoro wa kurua-ri, ndirakinyariirwo niki? Angikorwo uguo niguu-ri, undu uria utumaga andu mahingwo, na niguu uhoro wa mutharaba-ri, nimweherie. ¹² No nyende andu acio mamuthiina mathii na mbere o nginya mehakure.

¹³ Inyu ariu na aari a lthe witu, mwetirwo niguu mugie na wiyathi. No riri, mutikahuthire wiyathi wanyu kurumagiriira meririria ma mwiri, no handu ha uguo-ri, tungatanagiri inyu-ene muri na wendani. ¹⁴ Tonduri, uhoro wotho wa watho uhingagio ni riathani riri rimwe: "Enda mundu uria ugi o ta uria wiendete wee mwene." ¹⁵ No riri, mungirumana mukiriinaga-ri, mwimenyererei mutikaniinane inyu ene.

Muturiire wa Gutongorio ni Roho

¹⁶ Ni undu ucio nguuga atiri, thiiagai mutongoretio ni Roho, na mutirihingagia meririria ma mwiri. ¹⁷ Nigukorwa mwiri niwiriragiria maundu maria matangiendwo ni Roho, nake Roho niareganaga na maundu maria meriragiri o ni mwiri. Ni undu ucio Roho na mwiri ituraga iruga, na niko mutahotaga gwika uria mwendaga gwika. ¹⁸ No riri, mungitongorio ni Roho, inyu mungikorwo mugithwo ni watho.

¹⁹ Na riri, maundu maria mekagwo ni mwiri nimoio, namo ni: umaraya, na meciiria mooru, na umaramari, ²⁰ na kuhooa mihianano, na kurogana, na uthu, na kugitana, na uru, na mang'uri, na kwienda, na nyamukano, na ngarari, ²¹ gucumikira na kurio ni njooi, na maruga maria mainagwo nyimbo iria itaagiriire, o na maundu mangi ta macio. Nindamukaanirie, o ta uria ndamukaanirie hinda ya mbere, ati andu ari mekaga maundu ta macio matikagaya uthamaki wa Ngai.

²² No riri, maciaro ma Roho ni wendani, na gikeno, na thayu, na kukiririria, na kuguanira tha, na gutugana, na kwihokeka, ²³ na uhooreri, na kwigiririria meririria ma mwiri. Macio-ri, gutiri watho wa kugiria mekagwo. ²⁴ Nao andu ari mari thiini wa Kristu Jesu nimambithitie miri yao muti-iguru hamwe na thuti cayo na meririria mayo. ²⁵ Angikorwo tutiire muoyo ni undu wa Roho-ri, kirekei tutongoragio ni Roho. ²⁶ Rekei tutige gwiita, na kugitana, o na kuguanigira uru.

6

Gwika Andu othe Wega

¹ Ariu na aari a lthe witu, mundu angikorwo ahititie-ri, inyu ari muri na roho mucookagiriire muhooreire. No mwimenyererei, o na inyu mutikae kugerio. ² Teithanagai mundu na uria ugi maundu maria mamurituhagira, na mweka uguo-ri, nimurihingagia watho wa Kristu. ³ Mundu angiciiria ati we ni wa bata hinda iria atari kiene-ri, ni kwiheenia areheenia. ⁴ O mundu niarorage wira wake mwene. Hinda iyo no ahote kwiraha, atekwiiganania na mundu ugi, ⁵ nigukorwo o mundu no nginya akuue muringo wake.

⁶ Mundu o wotho uria urutagwo uhoro wa Ngai niagayanage indo ciothe iria njega na mumuruti.

⁷ Mutikanaheeno: Ngai ndanginyururio. Kiri mundu ahaandaga no kio agethaga. ⁸ Mundu uria uhaandaga maundu ma gukenia meririria ma mwiri-ri, ucio akaagetha kwanagika kura kuumanaga na maundu macio. No uria uhaandaga maundu ma gukenia Roho-ri, ucio akaagetha muoyo wa tene na tene uria uumanaga na Roho. ⁹ Nigi tutikanogio ni gwika wega, nigukorwo ihinda riria riagiri riakinya nitukaagetha magetha twaga gukua ngoro. ¹⁰ Na ni undu ucio, riria riothe twagia na ihinda riagiri, nitwikage andu othe maundu mega, na makiria twikage wega andu ari mari a nyumba ya ari metikitie.

Kurua kana kwaga Kurua gutiri Bata

¹¹ Onei uria ndiramwandikira maria maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! ¹² Andu acio mendaga kwionania ati nigiriru makionwo-ri, nio maramuringiriria ati murue. Mekaga uguo no geetha matikanyariirwo ni undu wa mutharaba wa Kristu. ¹³ O na acio maruga matiathikagira watho, no nimendaga inyu murue niguu metiige ni undu wa miri yanyu. ¹⁴ No ni-ri, ndiroaga gwiita, tiga o nditiire ni undu wa mutharaba wa Mwathani witu Jesu Kristu, na ni undu wago-ri, maundu ma thi nimambitwo muti-iguru niguu mehere hari ni, na ni ngaambwo hari maundu ma thi niguu njehere hari mo. ¹⁵ Kurua kana kwaga kurua gutiri bata; kira kiri bata ni mundu agaruruke atuke kiimbe kieru. ¹⁶ Thayu na kuguirwo tha kurogia na andu ari marumagiriira wathani uy, o hamwe na andu a Israeli ari a Ngai.

¹⁷ Ngĩrĩkĩrĩria nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thiĩna, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-inĩ wakwa.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ. Amen.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

¹ Nī nīi Paŭlū, mūtūmwō wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai,

Ndirandikira andū ariā aamūre kūu Efeso, ariā ehokeku thīinī wa Kristū Jesū:

² Wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe witū, na Mwathani Jesū Kristū, irogīa na inyuī.

Irathimo cia Kīroho thīinī wa Kristū

³ Atīriri, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, arogoocwo, o we ūtūrathimīte na irathimo ciothe cia kīroho thīinī wa Kristū, iria ciūmaga kūu igūrū. ⁴ Nīgūkorwo o na thī itanombwo, Ngai nīatūthuurire nīguo tūtūike ake thīinī wa Kristū, nīguo tūtūike atheru na twage ūcuuke maitho-inī make. Nī ūndū wa wendo wake-rī, ⁵ Ngai nīatuīte o mbere atī nītūgaatuika ciana ciake nī ūndū wa Jesū Kristū, kūringana na ūria eendete na ūria oonire ari wega, ⁶ nīguo wega wake ūria ūri riiri ūkumagio, wega ūcio atūheete o ūguo tūhū thīinī wa Mūrīū wake ūria endete mūno. ⁷ Na twakūūrīrwo na ūndū wa thakame ya Kristū, na tūkirekerwo mehia maitū, kūringana na ūria wega wa Ngai ūingihite, ⁸ wega ūcio aatūingihīrie ari na ūūgī na ūmenyo wothē. ⁹ Nake agītūmenyithia hitho ya wendi wake, kūringana na ūria oonire ari wega, o ūria aatanyite gwika thīinī wa Kristū, ¹⁰ nīguo ūkaahingio rīria mahinda marīa magīrīre magakinya, nīguo acookanīrīrie indo ciothe iria iri igūrū na iria iri gūkū thī harī mūtongoria ūmwe, na nīwe Kristū.

¹¹ Ningī nī thīinī wa Kristū o na ithuī twamūkīrie igai kuuma kūrī Ngai, kūringana na ūria aatuīte o mbere, o we wīkaga maūndū mothe kūringana na muoroto wa wendi wake, ¹² nīguo o na ithuī ariā twarī a mbere kwīhoka Kristū, tūtūike a kūgocithia riiri wa Ngai. ¹³ Inyuī o na inyuī nīmwatarañīrio na Kristū mwarīkia kūigua ūhorō-ūria-wa-ma, naguo nīguo ūhorō-ūria-Mwega wa ūhonokio wanyu. Mwarīkia gwītīkia, nīmwekīrīrwo rūūri thīinī wa Kristū, na ūndū wa kūheo Roho Mūtheru ūria mwerīrwo, ¹⁴ Nake Roho nīwe mūrūgamīrīri wa kuonania atī nītūkagāirwo igai riitū nginya rīria andū ariā marī a Ngai magaaatuika a gūkūūrwo, nīgeetha riiri wake ūgoocagwo.

Gūcookia Ngaatho na Kūhooya

¹⁵ Na nī ūndū ūcio, kuuma rīria ndaiguire ūhorō wa wītīkio wanyu thīinī wa Mwathani Jesū, o na wendani wanyu ūria mwendaga ariā othe aamūre naguo-rī, ¹⁶ ndiri ndatigithiria gūcookeria Ngai ngaatho nī ūndū wanyu, ngīmūrīrikanaga mahooya-inī makwa. ¹⁷ Hooyaga atī Ngai wa Mwathani witū Jesū Kristū, o we ithe witū mwene riiri, amūhe Roho, ūria ūkamūhe ūūgī na ūguūrio nīguo mūmenye Ngai wega. ¹⁸ Ningī nīhooyaga atī maitho manyu ma ngoro mathererwo nī ūtheri, nīguo mūmenye ūhorō wa kīrīgīrīro kīria amwītīrie, na mūmenye ūtonga wa igai riake rīri na riiri, rīria akaagaīra andū ake aamūre, ¹⁹ o na ūhoti wake mūnene ūtangīgereka nī ūndū witū, ithuī ariā twītīkītie. Ūhoti ūcio o na hinya wake mūnene ūkīruta wīra, ²⁰ ūria eekīrie thīinī wa Kristū rīria aamūrīūkīrie kuuma kūrī ariā akuū, na akīmūiga guoko-inī gwake kwa ūrio kūu igūrū, ²¹ na agatūūgīrio mūno igūrū rīa wathani o wothē na ūhoti wothē, na hinya na ūthamaki wothē, na marītwa mothe ma ūnene marīa mangīheanwo, na to mahinda maya moiki, no nī o na mahinda marīa magooka. ²² Nake Ngai akiiga maūndū mothe rungu rwa magūrū make, na akīmūtua mwathi wa gwathaga maūndū mothe nī ūndū wa kanitha. ²³ Kanitha nīguo mwīri wake, na noguo ūyūūru wake, o we ūyūūrite maūndū mothe o na kūndū guothe.

2

Kūgīa na Muoyo thīinī wa Kristū

¹ O na inyuī-rī, mwarī akuū nī ūndū wa ūremi wanyu na mehia manyu, ² marīa mwatūūruga thīinī wamo rīria mwarūmagīrīra mīthīire ya thī ino na mīthīire ya mwathi wa ūthamaki wa riera-inī, o roho ūria ūraruta wīra rīu thīinī wa ariā mataathikagīra Ngai. ³ O na ithuī ithuothē-rī, kūrī hīndī twatūūranagia nao, twaathagwo nī thuti cia mūrī itū, na tūkarūmagīrīra merīrīria na maūndū marīa mecīrīragio nī ngoro. O ta acio angī-rī, ha ūhorō wa kīmerera-rī, twatūūire tūrī a kūrakarīrwo. ⁴ No tondū wa wendo wake mūnene harī ithuī, Ngai, o we ūyūūritwo nī tha nyingī, ⁵ nīatūmire tūgīe na muoyo hamwe na Kristū o rīria twarī akuū nī ūndū wa mehia maitū tondū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio. ⁶ Nake Ngai agītūrīūkanīria hamwe na Kristū na agītūikaria thī hamwe nake kūu igūrū tūrī thīinī wa Kristū Jesū. ⁷ Eekire ūguo nīgeetha matukū marīa magooka onanie kūrī ithuī wega wake mūingī ūria ūtangīgereka kūrī ithuī, nī ūria atūire atūtugaga thīinī wa Kristū Jesū. ⁸ Nī ūndū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio nī ūndū wa gwītīkia, naguo ūndū ūcio nduoimanire na inyuī ene, no nī kīheo kīa Ngai, ⁹ na ti ūndū wa mawīra marīa mwanaruta, nīgeetha gūtīkagīe na mūndū o na ūmwe ūkwīgocoa. ¹⁰ Nīgūkorwo ithuī tūrī wīra wa moko ma Ngai, tūmbītītwo thīinī wa Kristū Jesū nīguo twīkage ciiko njega iria irutaga wīra mwega, ūria Ngai aahaarīrie o mbere nī ūndū witū nīguo tūtūire tūciikaga.

Gūtūuo Ūmwe thīinī wa Kristū

¹¹ Hakīrī ūguo-rī, rīrikanai atī tene inyuī ariā mūrī andū-a-Ndūrīrī na ūndū wa gūciarwo, o inyuī mwītāgwo “andū ariā mataruaga” nī ariā meītāga “andū ariā maruaga” (kūrua kūu no ūndū wītītwo mwīri na moko ma andū), ¹² rīrikanai atī hīndī iyo mwatūūrite mwamūranītho na Kristū, mwarī ageni na mūtīarī a gīkundi kīa andū a Isiraēli na ha ūhorō wa irīkanīro iria Ngai eeranīire, inyuī mūtīarī a ho. Mwatūūrite

gükü thĩ mūtari na kīrīgīrīro na mūtari na Ngai. ¹³ No rīu, thīinĩ wa Kristū Jesū, inyuĩ arĩa hīndĩ ūmwe mwarĩ kūraya, rīu nīmūreharehetwo hakuhi nĩ ūndũ wa thakame ya Kristū.

¹⁴ Nīgūkorwo we mwene nīwe thayũ witũ, o we watūmire ithuĩ twarĩ eerĩ tūtũike ūmwe, na agitharia rūrigo rwa rūmena rūria rwatūgayanītie, ¹⁵ nĩ ūndũ nianinire watho hamwe na maathani maguo, o na irīra ciaguo, na ūndũ wa kūruta mwĩrĩ wake. Agīgũka ūguo nīgeetha ombe thīinĩ wake mwene mūdũ ūmwe mwerũ kuuma harĩ acio eerĩ, ūmwe ūndũ ūcio ūtume kūgie thayũ, ¹⁶ na nīgeetha thīinĩ wa mwĩrĩ ūcio ūmwe, amaiguithanie na Ngai na ūndũ wa mūtharaba, ūria aahūthīrīre kūniina rūmena rwao. ¹⁷ Kristū ookire akīmūhunjīria thayũ inyuĩ arĩa mwarĩ kūraya, o na thayũ kūrĩ arĩa maarĩ hakuhi. ¹⁸ Na thīinĩ wake ithuĩ a iruka icio cieri nītũkinyaga kūrĩ Ithe witũ na ūndũ wa Roho o ro ūmwe.

¹⁹ Nĩ ūndũ wa ūguo, rīu inyuĩ mūtīrĩ ageni na agendi rīngĩ, no nīmūtũikite ene būrūrĩ hamwe na andũ a Ngai, na mūgatuika andũ a nyūmba ya Ngai, ²⁰ mūgagĩakwo igūrũ rĩa mūthingi wa atūmwō na anabii, nake Kristū Jesū we mwene agakorwo nīwe ihiga rīria inene rĩa koine. ²¹ Thīinĩ wake mwako wothē nīnyūitaniite, na ūgakineneha o nginya ūgatuika hekarũ theru thīinĩ wa Mwathani. ²² Na nĩ thīinĩ wake o na inyuĩ mūraakwo hamwe nīguo mūtũike gūikaro gĩa gūikarwo nĩ Ngai na ūndũ wa Roho wake.

3

Paulũ Mūhunja wa Andũ-a-Ndūrĩrĩ

¹ Nĩ ūndũ wa gītũmi gikĩ, nĩ Paulũ, njohetwo nĩ ūndũ wa kūhunja ūhorō wa Kristū Jesū kūrĩ inyuĩ andũ-a-Ndūrĩrĩ:

² Ti-itherũ nīmūguĩte ūhorō wa ūria ndaheirwo ūtungata wa wega wa Ngai nĩ ūndũ wanyu, ³ na nīguo ūhorō wa hitho ūria ndaamenyithirio na ūndũ wa kūguūrīro nĩ Ngai, o ta ūria nyandikite na njira nguhi. ⁴ Mwathoma ūhorō ūyũ, nīmūkūhota kūmenya ūria ndaakuikīrwo nĩ ūhorō ūcio wa hitho wa Kristū, ⁵ ūria ūtaamenyithirio andũ a njiarwa ingĩ, ta ūria rīu ūguūrīro atūmwo a Ngai atheru o na anabii nĩ Roho. ⁶ Naguo mūbango wa Ngai nĩ atĩ, andũ-a-Ndūrĩrĩ nīmatũikite agai hamwe na andũ a Isiraeli, na nīmatũikite ciiga cia mwĩrĩ ūmwe, na makagwatanīra thīinĩ wa kīranīro gĩa Kristū Jesū nĩ ūndũ wa kūhunjīro ūhorō-ūria-Mwega.

⁷ Ndaatũikire ndungata ya ūhorō-ūcio-Mwega nĩ ūndũ wa kīheo kīria ndaahairwo kĩa wega wa Ngai hotithītio nĩ hinya wake. ⁸ O na gūtũika nĩ nĩ mūnini mūno harĩ andũ a Ngai othe, nīndaheirwo wega ūcio: nīguo hunjagīrie andũ-a-Ndūrĩrĩ ūtonga wa Kristū ūria ūtangīmenyeka ūria ūigana, ⁹ na ndaūragīrie andũ othe ūhorō wa hitho īno, irĩa itũire ihithītuo kuuma o tene, thīinĩ wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua riake riari atĩ, na ūndũ wa kanitha, ūūgi wa Ngai ūria wa mīthemba mīngĩ ūmenyithanio kūrĩ aathani, na kūrĩ arĩa marĩ na ūhoti kũu igūrũ, ¹¹ kūringana na ūria aatũire atanyite gwika kuuma o tene, na ūria aahingīrie arĩ thīinĩ wa Kristū Jesū, Mwathani witũ. ¹² Na ithuĩ nĩ ūndũ wa gūkorwo tūrĩ thīinĩ wake, na nĩ ūndũ wa gwītikia, no tūthengerere Ngai tūrĩ na ūmīrīru, na tūtari na guoya. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio nīngūmūthaitha mūtikoowō nĩ hinya tondũ wa mīnyamaro irĩa ndīranyariirwo nayo nĩ ūndũ wanyu, tondũ niyo riiri wanyu.

Paulũ kūhoera Aefeso

¹⁴ Ūndũ ūcio nīguo ūtūmaga ndurie ndu ndĩ mbere ya Ithe witũ, ¹⁵ o we ūria andũ othe a nyūmba yake, arĩa marĩ igūrũ na arĩa marĩ gükũ thĩ metanagio nake. ¹⁶ Nīhooyaga Ngai, atĩ kuuma ūtonga-inĩ wa riiri wake, amūheage hinya, nīgeetha mūhotithītio nĩ Roho wake-rĩ, mūgie na ūhoti thīinĩ wanyu, ¹⁷ nīgeetha Kristū atūūrage ngoro-inĩ cianyu na ūndũ wa gwītikia. Na ningĩ nīhooyaga atĩ inyuĩ mūhaandwo nīguo mūgie na mīri na mwīkindire thīinĩ wa wendani, ¹⁸ nīguo mūgie na hinya, mūrĩ hamwe na andũ arĩa angĩ othe aamūre, na mūhotage kūmenya ūria wendani wa Kristū waramīte, na ūria ūraihite na igūrũ, na ūria ūrikite na thĩ, ¹⁹ o na mūmenye wendani ūcio ūkīrite ūmenyo wothē, nīguo mūiyūrīrīro na ūiyūru wothē wa Ngai.

²⁰ Na rīrĩ, kūrĩ Ngai ūria ūhotaga gwika maūdũ marĩa mothe tūmūūragia kana tūgeciiria, na agakīrīrīria mūno kūringana na ūhoti wake ūria ūrutaga wīra thīinĩ witũ-rĩ, ²¹ arogoocwo thīinĩ wa kanitha na thīinĩ wa Kristū Jesū, o nginya njiarwa-inĩ ciothe, tene na tene! Amen.

4

Ūrūmwe thīinĩ wa Kristū

¹ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ Paulũ njohetwo nĩ ūndũ wa Mwathani, nīdamūthaitha mūtūire na mūtūūire ūringaine na gwītuo kūrĩa mwetirwo. ² Mwīnyihītie biũ na mūhooreire na mūkīrīrīrie, na ningĩ mūkīranagīrīrie mūdũ na ūria ūngĩ mūrĩ na wendani. ³ Geriai na kīyo nīguo mūtūūire ūrūmwe wa Roho, muohaniio na thayũ. ⁴ Nīgūkorwo kūrĩ mwĩrĩ o ūmwe na Roho o ūmwe, o ta ūria mwetirwo kīrīgīrīro o kīmwe rīria mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ūmwe, na wītīkio ūmwe, na ūbatithio o ūmwe; ⁶ nake Ngai no ūmwe na nowē Ithe wa andũ othe, ūria ūrĩ igūrũ rĩa andũ othe, na arĩ kūdũ guothe, na thīinĩ wa andũ othe.

⁷ No rīrĩ, mūdũ o mūdũ witũ nīaheetwo wega wa Ngai, kūringana na ūria Kristū aheanaga. ⁸ Nīkīo Maandīko moigaga atīrĩ:

“Rīria aambatire igūrũ,
nīatongorīrie arĩa maatahītuo mūtongoro-inĩ wake,
na akīhe andũ iheo.”

⁹ (Rīu-rĩ, ciugo icio atĩ “nīambatire igūrũ” nĩ kuuga atĩa, agīkorwo ti kuuga atĩ o na nīaikūrīkire thĩ kūrĩa kūrīku mūno? ¹⁰ Ūcio waikūrīkire nowē ūria wambatire igūrũ o igūrũ mūno, nīgeetha aiyūre kūdũ

guothe.) ¹¹ Ūcio nīwe ūria wathuurire andū amwe matuike atūmwō, na angī matuike anabii, na angī matuike ahunjia, na ariā angī matuike ariithi a ngoro cia andū o na arutani, ¹² nīguo ahaariie andū a Ngai nī undū wa wīra wa gūtungata, nīgeetha mwīri wa Kristū wongererwo hinya, ¹³ o nginya rīria ithuothe tūkaagīa na ūrūmwe ūhoro-inī wa gwītikia o na wa kūmenya Mūrū wa Ngai, na tūtuike agima o nginya tūgie na ūgima mūkinyanīru kūna o ta ūria Kristū ahaana.

¹⁴ Hīndī iyo tūgtige gūtūika tūkenge, tūria tūkanagio mwena na mwena, o na tūkihurutagwo haha na harīa nī rūhuho o ruothe rwa ūrutani, na tūgtīwaragīrīrio nī wara na ūhinga wa andū ūria maheenagīrīria andū naguo makamahitithia. ¹⁵ Handū ha ūguo-rī, tūngīaria ūhoro-wa-ma tūri na wendani, nītūrikūraga maundū-inī mothe thīinī wake ūria ari we mūtwe, na nīwe Kristū. ¹⁶ Kuuma kūrī we mwīri wothe ūnyitithanagio na ūkohanio hamwe nī nga iria iūnyitithanagia, naguo ūgakūraga na ūkeyakaga guo mwene thīinī na wendani, o kīga gikīrutaga wīra wakīo.

Gūtūura ta Ciana cia Ūtheri

¹⁷ Nī undū ūcio ngūmwīra atīri, na ngamūringīrīria thīinī wa Mwathani, atī no nginya mūtige gūtūūraga ta ūria andū-a-Ndūrīrī matūūraga, mari na meciiria ma tūhū. ¹⁸ Ūmenyo wao ūyūrītwo nī nduma, na makaamūranio na mūtūūrire wa wendi wa Ngai nī undū wa ūrimū ūria ūri thīinī wao uumanīte na ūmū wa ngoro ciao. ¹⁹ Nī undū wa kwaga thoni ciothe-rī, nīmeheanīte kūrī thuti cia ūura-thoni magekaga mawaganu ma mīthemba yothe, na magathīi na mbere kwīrīrīria mangī maingī.

²⁰ No inyuū mūtiamenyire Kristū na njīra iyo. ²¹ Ti-itherū nīmwaiguire ūhoro wake, na mūkīrutwo mūrī thīinī wake kūringana na ūhoro wa ma ūria ūri thīinī wa Jesū. ²² Nīmwarutirwo, ūhoro ūkonīf mūtūūrire wanyu wa mbere, nīgeetha mwāūre mūdū wanyu ūria wa tene, ūria rīu ūthūkītio nī merīrīria maguo ma maheeni; ²³ nīgeetha mwerūhīrio mwīciirīrie wanyu; ²⁴ na mwīlumbe mūdū ūria mwerū, ūria wombirwo ahaanaine na Ngai, ari na ūthingu na ūtheru ūria wa ma.

²⁵ Nī undū ūcio, o ūmwe wanyu no nginya atigane na ūhoro wa maheeni, na mwanagīrie ūhoro wa ma mūdū na ūria ūngī, nīgūkorwo ithuothe tūri cīga cia mwīri ūmwe. ²⁶ “Mwarakara mūtikehie”: Mūtikareke rīia rīthūe mūrī o na marakara, ²⁷ o na mūtikanaha mūcukani kamweke. ²⁸ Mūdū ūria ūyaga, nīatige gūcōoka kūiya, nī kaba arute wīra, akenogagia, na ekage maundū mega na moko make, nīgeetha agīe na kīndī angīgayana na ariā mabataire.

²⁹ Mūtikanareke ndeto njūru ciume tūnua-inī twanyu, tīga o iria cia gwaka andū ariā angī kūringana na mabata mao, nīguo igunage ariā marīciiguaga. ³⁰ Nīngī mūtikanaguithie Roho Mūtheru wa Ngai ūuru, ūria wamwīkīrīre ūrūi o nginya rīria mūthenya ūria wa gūkūūrwo ūgaakinya. ³¹ Eheriai gatagatī-inī kanyu ūuru wa ngoro, na mang'ūrī na marakara, na njūgītano na njambanio, o hamwe na rūmena rwa mūthemba o na ūrīkū. ³² Tuganagai na mūiguanagīre tha, na mūkarekanagīra mūdū na ūria ūngī, o ta ūria Ngai aamūrekeire mehīa manyu thīinī wa Kristū.

5

¹ Nī undū ūcio-rī, tūikai a kwīgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mūno, ² na mūtūūre mwendaine o ta ūria Kristū aatwendire na akūruta nī undū witū ari iruta rīri na mūtaranīko mwege na igongona rīrūtīirwo Ngai.

³ No rīrī, thīinī wa thiritū yanyu gūtikanaguīke gūkīgwetwo ūmaraya, kana ūndū o na ūrīkū wa waganu, kana ūkoroku, tondū maundū macio matiagīrīre harī andū a Ngai ariā aamūre. ⁴ O na gūtikanagīe mīario ya ūura-thoni, o na kana mīario ya ūrimū, o na kana mīario ya itherū rītārī rīega. Mīario ta iyo ndiagīrīrie kūgwetagwo; nī kaba gūcōokagīria Ngai ngaatho. ⁵ Tondū nīmūūi wega na ma atī: gūtīrī mūhūūri-maraya, kana mūdū mwaganu, o na kana mūdū mūkoroku; mūdū ūria wīkaga ūguo nī mūhooi mīhianano, andū ta acio gūtīrī ūri na igai thīinī wa ūthamaki wa Kristū na wa Ngai. ⁶ Mūtikareke mūdū o na ū amūheenie na ciugo cia tūhū, nīgūkorwo maundū ta macio nīmo matūmaga mang'ūrī ma Ngai makinyīre andū ariā matamwathīkagīra. ⁷ Nī undū ūcio-rī, mūtīkagīe ngwatanīro nao.

⁸ Nīgūkorwo hīndī ūmwe mwarī nduma, no rīu mūrī ūtheri thīinī wa Mwathani. Tūūrai ta ciana cia ūtheri ⁹ (nī undū maciaro ma ūtheri monekaga thīinī wa ūhoro wothe wa gwīkana wega, na wa ūthingu, o na ūhoro wa ma), ¹⁰ na mūtūūrie muone maundū marīa makenagia Mwathani. ¹¹ Mūtikananyīitanire na andū ariā mekagīra maundū nduma-inī marīa matārī maciaro, nī kaba mūmoimbūrage. ¹² Nīgūkorwo o na nī thoni kūgweta maundū marīa mekagīrwo hitho-inī nī andū acio aremi. ¹³ No undū o wothe ūria ūrehetwo ūtheri-inī nīwonekaga, ¹⁴ nīgūkorwo ūtheri ūcio nīguo ūtūmaga kīndū o gīothe kīoneke. Kīu nīkīo gītūmaga kwīrwo atīri:

“Arahūka, wee ūkomete,

ūriūke uume kūrī ariā akuū,
nake Kristū nīegūkwarīra.”

¹⁵ Nī undū ūcio-rī, mwīmenyererei wega ūria mūrītūūraga, mūtīgatūūrage ta andū matārī ogī, no tūūrai ta andū ogī, ¹⁶ mūkīhūthagīra mweke o wothe mūrī naguo tondū matukū maya nī mooru. ¹⁷ Nī undū ūcio mūtīgaikare ta andū akīgu, no ikaragai mūmenyete wega ūria Mwathani endaga. ¹⁸ Nīngī-rī, mūtīkarīio nī ndibei, nī undū ūrīu nīguo ūtwaragīrīria mūdū ūmaramari-inī. Handū ha ūguo-rī, iyūrwoi nī Roho. ¹⁹ Aranagīriai mūdū na ūria ūngī na ciugo cia thaburi, na nyīmbo cia kūinīra Ngai, o na nyīmbo cia kūgūna maroho. Inagai na mūtūngage na nyīmbo ngoro-inī cianyū nī undū wa Mwathani, ²⁰ na mūcōokagīrie Ngai o we Ithe witū ngaatho maundū-inī mothe, thīinī wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū. ²¹ Mwīnyīihanagīriei mūdū na ūria ūngī nī undū wa ūria mūtīte Kristū.

Atumia na Athuuri ao

²² Inyuü atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu o taarĩ Mwathani mürenyihĩria. ²³ Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe mũtwe wa mũtumia o ta ũria Kristũ nake arĩ we mũtwe wa kanitha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia wago. ²⁴ Na rĩrĩ, o ta ũria kanitha wĩnyiihagĩria Kristũ, ũguo no taguo nao atumia magĩrĩrwo nĩ kwĩnyiihĩria athuuri ao maũndũ-inĩ mothe.

²⁵ Inyuü athuuri-rĩ, endagai atumia anyu, o ta ũria Kristũ eendire kanitha na akĩrũta nĩ ũndũ wago ²⁶ nĩguo awamũre aũtue mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na ũndũ wa kiugo, ²⁷ nĩguo ahote kwĩrehere we mwene kanitha ũrĩ na rĩrĩ, ũtarĩ irooro kana handũ hagũtharu, o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ũtũke kanitha mũtheru na ũtarĩ na ũcuuke. ²⁸ O ũguo, noguo athuuri magĩrĩrwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mĩrĩ yao ene. Mũndũ ũria wendete mũtumia wake nĩwe mwene wĩyendete. ²⁹ Nĩgũkorwo gũtĩrĩ mũndũ ũthũire mwĩrĩ wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera, o ta ũria Kristũ ekaga kanitha. ³⁰ Tondũ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ wake. ³¹ “Gĩkĩ nĩkio gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.” ³² Ŭyũ nĩ ũhoro wa hitho nene, na nĩ wa bata mũno, na nĩgiuga ũguo nĩ ũhoro wa Kristũ na kanitha ndĩraria. ³³ No rĩrĩ, o mũndũ niendage mũtumia wake o ta ũria eendete we mwene, nake mũtumia nĩaheage mũthuuri wake gĩtũo.

6

Ciana na Aciari

¹ Inyuü ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu thĩĩnĩ wa Mwathani, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩguo kwagĩrĩre. ² “Tĩia thoguo na nyũkwa,” rĩu nĩrĩo riathani rĩa mbere rĩrĩa rĩrĩ na kĩranĩro, ³ “nĩguo maũndũ maku mothe magaacire, na ũkenere gũtũura muoyo hĩndĩ ndaaya gũkũ thĩ.”

⁴ Na inyuü maithe-rĩ, mũtikarakagie ciana cianyu; handũ ha ũguo-rĩ, cireragei mũgĩcirutaga na mũgĩcitaraga thĩĩnĩ wa Mwathani.

Ngombo na Aathani

⁵ Inyuü ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ, mũkĩmatĩaga na mũkĩmetigĩraga, mũtarĩ na ũhinga ngoro-inĩ, o taarĩ Kristũ mũrathĩkĩra. ⁶ Mũtikamaathĩkagĩre o hĩndĩ rĩa maramuona atĩ nĩguo mamwendage; no ikagai ũguo ta mũrĩ ngombo cia Kristũ, mũgĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga mekwo mwĩendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mũtarĩ na kĩnyiria, taarĩ Mwathani mũratungatĩra, no ti andũ, ⁸ nĩ ũndũ nĩ mũũ atĩ Mwathani nĩakarĩha o mũndũ ũndũ o wotho mweka ekaga arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

⁹ Na inyuü aathani-rĩ, ikagai ngombo cianyu o ro ũguo. Mũtigaciihitagĩre, tondũ nĩ mũũ atĩ Mwathani wacio, na nowe Mwathani wanyu, arĩ o kũũ igũrũ, nake ndarĩ mũthutũkanio.

Indo cia Ngai cia Mbaara

¹⁰ Ŭhoro wa kũrĩgĩrĩria ngũmwĩra atĩrĩ, gĩagai na hinya thĩĩnĩ wa Mwathani mũkĩhotithagio nĩ ũhoti wake mũnene. ¹¹ Mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nĩguo mũhote gwĩtĩiria mawara ma mũcukani. ¹² Nĩgũkorwo kũgiana gwitũ ti gwa kũgiana na arĩa marĩ na mwĩrĩ na thakame, no tũgianaga na aathani, na mothamaki, na maahinya ma gũkũ thĩ ĩno ĩrĩ nduma, o na mbũtũ cia maroho mooru marĩ kũria igũrũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nĩguo mũkaahota gwĩtĩiria mũthenya ũria mũũru wakinya, na mwarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, no mwĩhaande. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwĩhaandei wega, mwĩhotorete mũcibi wa ũhoro ũria wa ma njohero, na mwĩohete gako ga kũgĩtĩra gĩthũri karĩa ka ũthingu, ¹⁵ namo magĩrũ manyu mũmahaarĩrie gũthĩ kũhunjia Ŭhoro-ũria-Mwega wa thayũ. ¹⁶ Hamwe na indo ĩcio ciothe, oyai ngo wa wĩtkio, rĩa mũrĩhotaga kũhoria nayo mĩguĩ yotho rĩa yakanaga mwaki ya ũria mũũru. ¹⁷ Nĩngĩ ĩkĩrai ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩohe rĩhũrĩ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai. ¹⁸ Na mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mĩthemba yotho, mũgĩthaitanaga mũrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa aamũre hĩndĩ ciothe.

¹⁹ O na nĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai, nĩguo rĩrĩa rĩothe ngũtumũra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hitho ya Ŭhoro-ũria-Mwega, ²⁰ o ũria nĩ ndĩ mwarĩrĩria wago, na noguo ũtũmite njohwo! Hooyagĩrai nĩguo ndũheanage itegwĩtigĩra, o ta ũria njagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Ngeithi cia Kũrĩgĩrĩria

²¹ Tukiko, mũrũ wa Ithe witũ ũria mwene na ndungata ĩhokekete wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe, nĩgeetha o na inyuü mũmenye ũria ndarĩĩ na ũria njikaga. ²² Ndĩramũtũma kũrĩ inyuü nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũũmbe, nĩguo mũmenye ũhoro witũ ũria tũtarĩĩ, na nĩguo amũũmĩrĩrie ngoro.

²³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrogĩa na thayũ, na wendani hamwe na wĩtkio ciũmite kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁴ Wega wa Ngai ũrogĩa na arĩa othe mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ũria ũtathiraga.

* 6:16 Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njũũ. Ciarĩ nene na nyũmũ nĩguo ihote kũhoria mĩguĩ. Ciatobokagio maaĩ-inĩ nĩguo ciororoe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIPĪ

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Timotheo, ngombo cia Kristũ Jesũ,

Marũa maya tũrandikĩra andũ othe arĩa aamũre thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ arĩa mũrĩ kũu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

² Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcokia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Ninjookagĩria Ngai wakwa ngaatho rĩria rĩothe ndaamũrĩkana. ⁴ Rĩria rĩothe ngũmũhoera inyuotheri, ndimũhooyagĩra hĩndĩ ciothe ngenete. ⁵ Tondũ wa ngwatanĩro iitũ na inyuĩ hari Ũhoro-ũria-Mwega, kuuma o mũthenya wa mbere nginya rĩu. ⁶ Nĩ nĩnjũũ undũ ũyũ na ma, atĩ Ngai ũria waambĩrĩrie wĩra mwega thĩĩnĩ wanyu nĩegũthĩĩ na mbere kũũruta, na ndekũũtigithĩria ataũrĩkĩte nginya mũthenya ũria Kristũ Jesũ agaacooka.

⁷ Kuona atĩ mũkoragwo mũrĩ ngoro-inĩ yakwa, nĩ njagĩrĩrwo nĩkũigua ũguo nĩ undũ wanyu inyuotheri; tondũ-rĩ, kana nĩ kuohwo njohetwo na mĩnyororo, kana nĩ kũũrĩra na gwĩkĩra hinya Ũhoro-ũria-Mwega, inyuĩ inyuotheri nĩmũgwatanagĩra na nĩ thĩĩnĩ wa wega wa Ngai. ⁸ Ngai nĩ mũira wakwa atĩ nĩndĩmwĩrĩragĩria inyuotheri ndĩ na wendo wa Kristũ Jesũ.

⁹ Na ũria hooyaga nĩ atĩrĩ: atĩ wendani wanyu ũingĩhe mũno makĩria, mũkĩongagĩrĩrwo ũmenyo na ũkuũku wothe, ¹⁰ nĩgeetha mũhotage gũkũũrana maundũ marĩa magĩrĩre makĩria ya marĩa mangĩ, na mũkoragwo mũrĩ atheru na mũtarĩ na ũcuuke o nginya mũthenya ũria wa Kristũ, ¹¹ na mũtũũre mũiyũrĩtwo nĩ maciaro ma ũthingu marĩa monekaga na undũ wa Jesũ Kristũ, nĩguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mĩnyororo ya Paũlũ Gũtwarithia Ũhoro-ũria-Mwega na Mbere

¹² Na rĩu ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda mũmenye atĩ maundũ marĩa mangorete ti-itherũ nĩmatũmĩte Ũhoro-ũria-Mwega ũthĩĩ na mbere. ¹³ Nĩ undũ ũcio-rĩ, nĩkũmenyekete wega nĩ arangĩri a nyũmba ya mũthamaki, o na kũrĩ andũ arĩa angĩ othe atĩ nĩ njohetwo na mĩnyororo nĩ undũ wa Kristũ. ¹⁴ Nĩ undũ wa ũria njohetwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ aingĩ nĩmĩmĩrĩrio kwaria kiugo kia Ngai marĩ na ũũmĩrĩru mũnene na matarĩ na guoya.

¹⁵ Nĩ ũhoro wa ma atĩ amwe mahunjagia Kristũ marĩ na ũiru na ngarari, no angĩ mahunjagia marĩ na ngoro njega. ¹⁶ Acio mahunjagia marĩ na ngoro njega-rĩ, mekaga ũguo marĩ na wendani, makĩmenyaga atĩ njigĩtũwũ gũkũ nĩ undũ wa kũũrĩra Ũhoro-ũria-Mwega. ¹⁷ Acio angĩ mahunjagia ũhoro wa Kristũ makĩenda kwĩguna, matarĩ na ngoro theru, mageciiragia atĩ meka ũguo nĩmekũnyongererithia thĩĩna rĩu ndĩ muohe. ¹⁸ No rĩrĩ, ũcio ti undũ wa bata kũrĩ nĩ. Undũ ũria wa bata nĩ atĩ Kristũ nĩahunjagio na njĩra o yotho, o na ingĩtuika nĩ njĩra ya ũhinga, kana nĩ njĩra ya ũhoro wa ma. Na nĩ undũ wa ũguo-rĩ, nĩngengaga.

Iĩ, o na no ngũthĩĩ na mbere na gũkena, ¹⁹ nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ undũ wa mahooya manyu na ũteithio ũria ũheanĩtwo nĩ Roho wa Jesũ Kristũ, maundũ marĩa mangorete nĩmakagarũrũka matũke ma kũhonokia.

²⁰ Nĩnjĩrĩrĩre ngĩthahĩaga na ngehoka atĩ ndigaconoka o na atĩa, no atĩ ngorwo na ũũmĩrĩru mũiganu nĩgeetha rĩu, na o ta ũria ndũire, Kristũ atũũgagĩrio thĩĩnĩ wa mwĩrĩ wakwa, ingĩkorwo ndĩ muoyo o na kana ngũite. ²¹ Nĩgũkorwo hari nĩ-rĩ, gũtũũra muoyo nĩ Kristũ, nakuo gũkua-rĩ, nĩ uumithio. ²² No rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ nĩkuo kũngĩtũma wĩra wakwa ũgie na maciaro-rĩ, nĩ kĩ ingĩgĩthũura? Nĩ ndĩũũ! ²³ Nĩ nĩnguucanĩrio nĩ maundũ maya meeri: Ndirĩragĩria gũthĩĩ ngatũũranie na Kristũ, na ũguo nĩguo wega makĩria; ²⁴ no gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ ũyũ nĩ undũ wanyu nĩ kwagĩrĩre mũno makĩria. ²⁵ Na tondũ nĩmenyete ũguo kũna-rĩ, nĩnjũũ atĩ nĩngũtũũra muoyo, na nĩngũtũũrania na inyuĩ inyuotheri nĩguo ndũme mũthĩiage na mbere, na mũgie na gĩkeno nĩ undũ wa ũria mwĩtĩkĩte, ²⁶ nĩgeetha ndakorwo na inyuĩ rĩngĩ, gĩkeno kĩanyu kĩiyũrĩre thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ undũ wakwa.

²⁷ Na rĩrĩ, undũ ũria ũrĩ bata nĩ atĩ mũthĩiage na mũthĩire irĩa yaganĩrĩre na Ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ, nĩgeetha ingĩkua kũmũrora kana njage gũkua, njiguage ũhoro wanyu o na itarĩ hamwe na inyuĩ menyage atĩ nĩmũkarĩte mwĩhaandĩte wega mũrĩ na roho o ro ũmwe, mũkĩrũrĩra wĩtĩkio wa Ũhoro-ũria-Mwega mũrĩ na ngoro imwe, ²⁸ mũtekũmakio o na atĩa nĩ arĩa mamũthũire. Naguo undũ ũcio ũtũke kĩmenyithia kũrĩ o atĩ nĩmakanangwo, no atĩ inyuĩ nĩmũkahanokia, na Ngai we mwene nĩwe ũkaamũhonokia. ²⁹ Nĩgũkorwo ha ũhoro wa Kristũ-rĩ, nĩmwĩtĩkĩrĩtũ kũmwĩtĩka, na to kũmwĩtĩka kuo gwĩki, o na kũnyarĩrwo nĩ undũ wake,

³⁰ kuona atĩ nĩmũrarũ mbaara irĩa muonete ngĩrũ, na noyo mũraigua atĩ nĩ ndĩrarũ o na rĩu.

2

Kwĩgerekania na Wĩnyĩhia wa Kristũ

¹ Mũngĩkorwo mũrĩ na undũ o wothe wa kũũmanĩrĩria uumanĩte na ũria mũnyĩtithanĩtio na Kristũ, kana undũ o wothe wa kũhoorerania uumanĩte na wendani wake, o na kana wa kũgia na ngwatanĩro o yotho yumanĩte na Roho, o na kana ũhoro o wothe wa gũcaayanĩra na wa kũguanĩra tha uumanĩte na Kristũ-rĩ, ² gĩtũmagei gĩkeno giakwa kĩganĩre kũna nĩ undũ wa gũtũũra mũrĩ a mwĩcĩrĩrie o ro ũmwe, na mwendaine na wendani o ũmwe, na mũrĩ kindũ kĩmwe thĩĩnĩ wa roho o na mecĩria. ³ Mũtĩkaneke undũ mũkienda kwĩguna inyuĩ ene, o na kana nĩ undũ wa kwĩgaatha, no ikaragai mwĩnyĩhĩtie, o mũndũ agatuaga mũndũ

urĩa ũngĩ nĩ mwega makĩria yake mwene. ⁴O mündũ wanyu ndakarũmbũyagie maündũ o marĩa mamũkonii, no nĩarũmbũyagie maündũ ma andũ arĩa angĩ o namo.

⁵Mwĩciĩrĩrie wanyu wagĩrĩrwo ũtũike o ta urĩa warĩ na Kristũ Jesũ:

⁶We-rĩ, o na gũtuĩka aarĩ Ngai,

ndonire kũiganana na Ngai taarĩ ũndũ wa gũkumbatĩrio,

⁷nowe nĩgũtiganĩria aatiganĩrie ũnene wake wotho,

agĩtuĩka ta ngombo,

agĩciarwo ta andũ a gũkũ thĩ.

⁸Nake ahaana ta mündũ-rĩ,

akĩnyiihia,

na agĩathĩka o nginya akiũragwo,

o kũũragwo kũria kwa mũtharaba!

⁹Nĩ ũndũ ũcio, Ngai nĩamũtũgĩrĩrie o nginya igũrũ mũno,

na akĩmũhe rĩitwa rĩria rikĩrite marĩa mangĩ mothe,

¹⁰nĩguo atĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio,

kũu igũrũ, na gũkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ,

¹¹na nĩngĩ atĩ nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani,

nĩguo Ngai Ithe witũ agoocagwo.

Gũkenga ta Njata

¹²Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa-rĩ, o ta urĩa mütũire mwathĩkaga, na to rĩria ndaarĩ hamwe na inyuĩ, no makĩria rĩu itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, thĩinĩ na mbere kũrutĩra ũhonokio wanyu wĩra, mũgũtigagĩra na mũkĩinainaga, ¹³nĩgũkorwo nĩ Ngai ũrutaga wĩra thĩinĩ wanyu agatũma mwende gwĩkaga maündũ make kũriganana na wendi wake mwega.

¹⁴ĩkagai maündũ mothe mũtekũnuguna na mũtegũkararania, ¹⁵nĩgeetha mwage ũcuuke na mütũike atheru, mütũike ciana cia Ngai itarĩ na kaũũgũ mũrĩ thĩinĩ wa rũciaro rũrũ ruogomu na rwaganu, na rĩria mũrĩ hamwe nao inyuĩ mũkengage ta njata thĩ yotho, ¹⁶o mũrũmitie kiugo kĩa muoyo, nĩguo ngaagĩra na ũndũ wa kwĩrahĩra mũthenya urĩa wa Kristũ atĩ ndiahanyũkire tũhũ kana ngĩruta wĩra ngĩnoga tũhũ. ¹⁷No rĩrĩ, o na ingĩtuĩka ndĩraitwo thakame igũrũ rĩa igongona ta ndĩ iruta rĩa kũnyuuo, nĩ ũndũ wa ũtungata urĩa mũtungatagĩra Ngai uumanite na wĩtikio wanyu-rĩ, nĩ ngenaga na ngacanjamũka hamwe na inyuĩ inyuotho.

¹⁸Nĩ ũndũ ũcio, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo nĩgũkena na mũcanjamũke hamwe na nĩ.

Timotheo na Epafarodito

¹⁹Nĩngwĩhoka ndĩ thĩinĩ wa Mwathani Jesũ atĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo o narua, nĩgeetha o na nĩ ngaakena hĩndĩ rĩa ngaahero ũhoru wanyu. ²⁰Nĩgũkorwo ndĩrĩ mündũ ũngĩ ũhaana take, urĩa ũngĩrũmbũiya maündũ manyu na ma. ²¹Nĩgũkorwo andũ arĩa angĩ othe marũmbũyagie maündũ mao ene, no ti maündũ ma Jesũ Kristũ. ²²No inyuĩ nĩmũũĩ atĩ Timotheo nĩeyonanĩtie atĩ nĩ mündũ mwega, tondũ o ta urĩa mwana atungataga hamwe na ithe-rĩ, noguo akoretwo agĩtungata hamwe na nĩ wĩra-inĩ wa kũhunja ũhoru-urĩa-mwega. ²³Nĩ ũndũ ũcio, nĩndirehoka kũmũtũma kũrĩ inyuĩ o ndaarkia kũmenya urĩa maündũ makwa megũikara. ²⁴Nĩngĩ ndĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ nĩ mwene nĩngũũka o narua.

²⁵No rĩrĩ, nĩnguona kwagĩrĩre ndĩmũtũmĩre mũrũ wa Ithe witũ Epafarodito, urĩa tũrutaga wĩra na tũkarũrĩra ũhoru wa Ngai nake, na nĩwe mũtũmwo wanyu urĩa mwandũmĩre nĩguo arũmbũyagie mabata makwa. ²⁶Nĩgũkorwo nĩamwĩrĩragĩria inyuotho, na nĩaratangika tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mũrũaru. ²⁷Ti-itherũ aarĩ mũrũaru, o na aarĩ hakuĩ gũkua. No Ngai nĩamũguĩrĩre tha, na to we wiki waiguĩrĩrwo tha, no o na nĩ nĩanjiguĩrĩre tha nĩguo ndikae kũingĩhĩrwo nĩ kieha mũno. ²⁸Nĩ ũndũ ũcio, kũu nĩkio kĩratũma ndĩmũtũme na kwĩyendera kũnene, nĩgeetha mwamuona rĩngĩ mũkene, na nĩ nyihanyiihĩrwo nĩ gũtangĩka. ²⁹Mwamũkĩrei wega thĩinĩ wa Mwathani mũrĩ na gĩkeno kĩnene, na mũtũĩage andũ arĩa mahaana take, ³⁰tondũ aarĩ hakuĩ gũkua nĩ ũndũ wa wĩra wa Kristũ, ategũcaaĩra muoyo wake, nĩgeetha andeithĩrĩrie na ũteithio urĩa inyuĩ mũtangiahotire kũũhe.

3

Ndũkanagĩe na Mwĩhoko thĩinĩ wa Mwĩrĩ

¹Ũhoru wa kũrĩkĩrĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ nĩ atĩrĩ, kenagai thĩinĩ wa Mwathani! Ha ũhoru wa gũcookera rĩngĩ maündũ o marĩa ndanamwandĩkĩra-rĩ, ũcio ti ũhoru wa kũũnogia, tondũ harĩ inyuĩ nĩ ũhoru wa kũmũtĩrĩrĩa.

²Mwĩmenyagĩrĩrei andũ acio mahaana ta magui, o acio mekaga maündũ mooru, na arĩa metemengaga mĩrĩ. ³Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ tũrũite kũna, ithuĩ arĩa tũhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuĩ arĩa twĩrahaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, nague mwĩhoko witũ tũtũigaga thĩinĩ wa mwĩrĩ, ⁴o na gũtuĩka o na nĩ mwene ingĩenda-rĩ, ndĩ na itũmi cia gũtũma ndĩhokage ũhoru wa mwĩrĩ.

Kũngĩkorwo kũrĩ mündũ ũngĩ o wotho wĩciĩragia atĩ arĩ na itũmi cia kũgĩa na mwĩhoko thĩinĩ wa mwĩrĩ, nĩ nĩndĩmũkĩrĩtie. ⁵Nĩgũkorwo nĩ ndaruithĩrio ndĩ na ũkũrũ wa thĩkũ inyanya, na ndĩ wa rũciaro rwa andũ a Isiraeli, na wa mũhĩrĩga wa Benjaminĩ, na ndĩ Mũhibirania wacĩarĩtuo nĩ Ahibirania. Ha ũhoru ũkonĩi watho-rĩ, ndĩ Mũfarisai; ⁶na ha ũhoru ũkonĩi kiyori, ndaathũire nyarĩiraga kanĩha; na ha ũhoru wa ũthingu urĩa uumanaga na watho-rĩ, ndĩarĩ na ũcuuke.

⁷ No rirĩ, maũndũ mothe marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ nĩ-rĩ, rĩu ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ ūndũ wa kũgia na Kristũ. ⁸ Makĩria ma ūguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na ūmenyo ūria ūkĩrite maũndũ mothe ūria uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ ūndũ wake-rĩ, nĩ ndoorĩro nĩ indo ciothe, na nĩ ngĩcĩtua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndigĩre na Kristũ, ⁹ na ngoragwo ndĩ thĩĩnĩ wake, itarĩ na ūthingu wakwa mwene ūria uumanaga na watho, no ūkorwo arĩ ūthingu ūria uumanaga na gwtĩkia Kristũ; ūguo nĩ kuuga, ūthingu ūria uumaga kũrĩ Ngai, na wonekaga na ūndũ wa gwtĩkia. ¹⁰ Ūndũ ūria nĩ ngwenda-rĩ, nĩ kũmenya Kristũ, na menye hinya wa kũriũka gwake, na ngwatanĩre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane nake ūhoro-inĩ wake wa gũkua, ¹¹ nĩguo kũngĩhoteka, ngaariũkio nyume kũrĩ arĩa akuũ.

Kwirutanĩria Gũkinya Mũthia

¹² Ndiroiga atĩ nĩndĩkitie kwamũkĩra maũndũ macio mothe, o na kana ngarikia gũtuĩka mwagĩrĩru kũna, no nĩndĩrutanagĩria na kiyo nĩgeetha ndĩnyitiĩre o ūndũ ūria ndanyitiĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ¹³ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndigĩtua atĩ nĩ mwene nĩndĩkitie kwĩnyitiĩra ūndũ ūcio. No rirĩ, ūndũ ūria njikaga no ūmwe: Nĩkũriganĩrwo ndiganagĩrwo nĩ maũndũ marĩa mahitũku, na ngerutanĩria mũno gũkinyĩra maũndũ marĩa marĩ mbere, ¹⁴ ngerutanagĩria gũthĩĩ ndorete na mbere nĩguo hootane heo kĩheo kĩria Ngai aheanaga, na nĩkio aanjitiĩre thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ atĩ nĩguo thĩĩ igũrũ.

¹⁵ Ithuothe arĩa tũrĩ andũ agima-rĩ, twagĩrĩrwo nĩtũtũire twĩciiragia o ūguo. Na hangĩkorwo nĩ harĩ andũ marĩ na meciĩria mangĩ-rĩ, o na hau Ngai nĩarĩmũguũrĩria. ¹⁶ No rirĩ, rekei tũtũire kũringana na maũndũ marĩa tũrikĩtie kũgia namo.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, nyiitaniĩrai na arĩa angĩ ūhoro-inĩ wa kwĩgerekania na nĩ, na ningĩ mũbaarage wega andũ arĩa matũũraga na mũtũũrĩre o ūria twamuonereirie. ¹⁸ Nĩgũkorwo, o ta ūria ndanamwĩra kaingĩ mbere iyo, na o na rĩu no ngũcookera rĩngĩ ūhoro ūcio ndĩ na maithori, andũ aingĩ matũũraga marĩ thũ cia mũtharaba wa Kristũ. ¹⁹ Andũ acio-rĩ, kũrigĩrĩria kwao nĩ mwanangiko, ngai yao nĩ nda ciao, namo maũndũ ma kũmaconora nĩmo rĩri wao. Ningĩ meciiragia o maũndũ ma gũkũ thĩ. ²⁰ No rirĩ, bũrĩ ūria tũrĩ aguo kũmbe nĩ kũũria igũrũ. Na ithuĩ nĩtwetagĩrĩa Mũhonokia ūria ūkoima kũu, na nĩwe Mwathani Jesũ Kristũ, ²¹ ūria ūkaagarũra mĩrĩ ĩno iitũ mĩhinyaru nĩgeetha ihaanano na mwĩrĩ wake ūcio ūrĩ rĩri, nĩ ūndũ wa hinya ūria ūmũhotithagia gwatha maũndũ mothe.

4

¹ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, o inyuĩ nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gĩkeno gĩakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ūguo nĩguo mũbatĩi kwĩhaanda mũrũmĩte thĩĩnĩ wa Mwathani.

Gũthaitana

² Nĩngũthaita Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha maiguane thĩĩnĩ wa Mwathani. ³ Ī-ni, o na nĩngũkũũria, wee mũrata wakwa wa ma, wee tũrutithanagia wĩra ta tuohetwo icooki rĩmwe, teithagia atumia acio, arĩa maarĩũrĩre ūhoro-ũria-Mwega marĩ hamwe na nĩ, o na Klementi na andũ arĩa angĩ marutithanagia wĩra hamwe na nĩ, arĩa marĩtwa mao mandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo.

⁴ Ikaragai mũkenete hĩndĩ ciothe mũrĩ thĩĩnĩ wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rĩngĩ: Ikaragai mũkenete! ⁵ Rekei gũkĩrĩrĩria kwanyu kũmenyeke nĩ andũ othe. Mwathani arĩ hakuĩ gũũka. ⁶ Mũtigatangike ngoro nĩ ūndũ o na ūrĩkũ, no rirĩ, menyithagĩ Ngai maũndũ marĩa mothe mwendaga, mũkimũhooyaga, na mũkimũthaitaga, o na mũkimũcookagĩria ngaatho. ⁷ Naguo thayũ wa Ngai, ūria ūtangĩmenyeka ūria ūtarĩi, nĩrĩmenyagĩrĩra ngoro cianyu o na meciĩria manyu thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

⁸ ūhoro wa kũrĩkĩrĩria, ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, nĩ atĩ maũndũ marĩa ma ma, na marĩa ma gũtũka, na marĩa ma kũhoote, na marĩa matheru, na marĩa ma kwendeka, na marĩa ma kwĩrĩrĩro, angĩkorwo kũrĩ maũndũ mega kũna na ma kũgaathĩrĩrio-rĩ, mwĩciiragieĩ ūhoro wa maũndũ ta macio. ⁹ Namo maũndũ marĩa mwerutire, kana mũkĩamũkĩra kana mũkĩigua kuuma kũrĩ nĩ, o na kana mũkĩona thĩĩnĩ wakwa, mekageĩ arĩ mo. Nake Ngai wa thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

Ngatho nĩ ūndũ wa ltheo Ciao

¹⁰ Nĩngũkena mũno thĩĩnĩ wa Mwathani nĩkuona atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩmũrurumũkitie ūhoro wanyu wa kwĩnjĩria. Ti-itherũ nĩmũrĩnjĩriagia, no mũtirarĩ na mweke wa kuonania ūguo. ¹¹ Ndiroiga ūguo nĩ ūndũ nĩmbataire, nĩgũkorwo nĩndĩrutie kũiganĩra o ūria kũngĩkorwo kũhaana. ¹² Nĩmenyetie ūhoro wa gũikara ndĩ mũkĩaru, na ngamenya ūhoro wa gũikara ndĩ mũtongu. Nĩndĩrutie hitho ya gũikara njiganĩre ūndũ-inĩ o wotho na maũndũ-inĩ mothe, kana nĩ kũhũna, kana nĩ kũhũuta, kana nĩ kũingĩhĩrwo, o na kana nĩ kwaga. ¹³ Nĩhotaga gwika maũndũ mothe na ūndũ wa Kristũ ūria ūheaga hinya.

¹⁴ Na, nĩmwekire wega nĩkũnyitiĩnĩra na nĩ mathĩĩna-inĩ makwa. ¹⁵ Makĩria ma ūguo, o ta ūria inyuĩ andũ Afilipi mũkũmenya-rĩ, matukũ-inĩ ma mbere rĩria mwahunjiĩrio ūhoro-ũria-Mwega, hĩndĩ irĩa ndoimire Makedonia, gũtirĩ kanitha o na ūmwe wanyitiĩnĩre na nĩ harĩ ūhoro wa kũheana kana kwamũkĩra, tĩga o inyuĩ; ¹⁶ nĩgũkorwo o na rĩria ndaarĩ Thesalonike, nĩmwandũmagĩra ūteithio kaingĩ hĩndĩ irĩa ndaakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti atĩ nĩ kĩheo ndĩracaria kuuma kũrĩ inyuĩ, no ndĩracaria kĩria kĩngĩgwo mũthiithũ-inĩ wanyu. ¹⁸ Nĩnyamũkĩrite indo nyingĩ mũno makĩria; nĩndeheirwo indo cia kũnjigana, nĩgũkorwo rĩu nĩnyamũkĩrite iheo irĩa mwanengerire Epafarodito andehere. Indo icio nĩ ta maruta marĩ na mũtararĩko

mwega, marĩ igongona rĩĩtikĩrĩku rĩa gũkenia Ngai.* ¹⁹ Nake Ngai wakwa nĩarĩkĩragĩrĩria kũmũhe kĩa gĩothe mũngĩkorwo mũbataire, akĩmũtanahagĩra na ũtonga wake ũrĩa wĩ riiri thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

²⁰ Nake Ngai, o we Ithe witũ, arogoocwo nginya tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

²¹ Geithiai andũ othe arĩa aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa tũrĩ nao nĩmamũgeithia. ²² Andũ othe arĩa aamũre nĩmamũgeithia, na makĩria arĩa a mũcĩĩ wa Kaisari.

²³ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu. Amenĩ.

* 4:18 Iruta rĩa mĩtararĩko mwega thĩinĩ wa Kĩrikanĩro kĩa Gĩkũrũ rĩarĩ igongona rĩa gũcookia ngaatho na kũgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

¹ Nĩ nĩ Paŭlū, mūtūmwō wa Kristū Jesū nĩ ūndū wa wendo wa Ngai, tūrĩ hamwe na Timotheo mūrū wa Ithe witū,

² Tūramūtūmĩra marūa maya inyuĩ andū arĩa aamũre, o inyuĩ ariū na aarĩ a Ithe witū mūtũire mūrĩ ehokeku thĩĩnĩ wa Kristū kũu Kolosai:

Mũrogĩa na wega na thayū ciuĩte kūrĩ Ngai Ithe witū.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Hĩndĩ ciothe rĩrĩa tũkũmũhoera, nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, ⁴ tondū nĩtũguĩte ūhoro wa ūrĩa mwĩtikĩtie Kristū Jesū, o na ūrĩa mwendete andū arĩa othe aamũre, ⁵ naguo nĩ wĩtikio na wendani iria ciumanaga na kĩrĩgĩrĩro kĩa mĩgĩrĩro kũu igūrū na kĩa mūrĩkĩtie kũigua ūhoro wakio thĩĩnĩ wa ūhoro ūrĩa wa ma, na nĩguo ūhoro-ũrĩa-Mwega ⁶ ūrĩa ūmũkinyĩre. Kũndũ guothe gũkũ thĩ ūhoro-ũyũ-Mwega nĩũraciara maciaro na nĩũratheerema, o ta ūrĩa ūkoretwo ūgĩka gatagatĩ-inĩ kanyu kuuma mũthenya ūrĩa mwaũiguire na mũkĩmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ūhoro ūcio kuuma kūrĩ Epafara, ūrĩa twendete, na mūruti wĩra hamwe na ithuĩ o we mūtungatĩri wa Kristū wa kwĩhokeka ithenya riitũ, ⁸ na nowe ūtũheete ūhoro wa ūrĩa mwendaine mūrĩ thĩĩnĩ wa Roho.

⁹ Nĩ ūndū wa ūguo-rĩ, kuuma mũthenya ūrĩa twaiguire ūhoro ūcio wanyu, tūtĩrĩ twatigithĩria kũmũhoera, tũgithaithaga Ngai amũiyũrie ūmenyo wa wendi wake, na amũheage ūũgĩ na ūtaũku wothē maũndũ-inĩ mothe ma kũroho. ¹⁰ Na tũhooyaga ūguo nĩguo mũhote gūtũũra mūtũũrĩre ūringaine na ūrĩa Mwathani endaga na mũmũkenagie maũndũ-inĩ mothe: mũciarage maciaro mawĩra-inĩ mothe mega marĩa mūrutaga, na mũkũrage thĩĩnĩ wa ūmenyĩ wa kũmenyana na Ngai, ¹¹ mũgĩkagĩrwo hinya na ūhoti wothē kũringana na hinya wake ūrĩ na riiri nĩgeetha mũhote gũkiragĩrĩria mũno mũtegũthethũka na mūrĩ na gĩkeno, ¹² na mũgĩcookagĩria Ithe witū ngaatho, ūrĩa ūmũtũite aagĩrũu a kũgaya igai rĩa arĩa aamũre ūthamaki-inĩ wa ūtheri. ¹³ Nĩgũkorwo Ngai nĩatũhonoketie, agatũruta ūthamaki-inĩ wa nduma, na agatũthamĩria ūthamaki-inĩ wa Mũriũ ūrĩa endete mũno, ¹⁴ thĩĩnĩ wake-rĩ, nĩtũkũrĩtuo na tũkarekerwo mehia maitũ.

Ūnene wa Kristū

¹⁵ Ūcio nĩwe mũhianĩre wa Ngai ūrĩa ūtonekaga, na nĩwe irigithathi harĩ indo ciothe iria ciombirwo. ¹⁶ Nĩgũkorwo nĩwe wombire indo ciothe: indo iria irĩ igūrū na iria irĩ thĩ, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angĩkorwo nĩ itĩ cia ūnene kana maahinya, kana aathanĩ o na kana arĩa marĩ ūhoti; indo ciothe ciombirwo nĩwe na nĩguo itũike ciake. ¹⁷ Kristū nĩwe warĩ kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itũũraga inyiitithanĩtio nĩwe. ¹⁸ Nĩngĩ nĩwe mūtwe wa mwĩrĩ, arĩ guo kanitha; na nĩwe kĩambĩrĩria na irigithathi harĩ andū arĩa manariũka, nĩgeetha thĩĩnĩ wa maũndũ mothe atũike nĩwe mūtũũgĩrie kūrĩ indo ciothe. ¹⁹ Nĩgũkorwo Ngai nĩoonire arĩ wega atĩ ūyũru wa Ngai wothē ūikare thĩĩnĩ wake, ²⁰ na nĩ ūndū wa Kristū indo ciothe itũike cia kũguithanio na Ngai, iria irĩ thĩ o na kana iria irĩ igūrū, nĩ ūndū wa ūrĩa aarehire thayū na ūndū wa thakame yake, irĩa yaitirwo mũtharaba-inĩ.

²¹ Hĩndĩ imwe inyuĩ mwatũire mwamũranĩtio na Ngai na mwarĩ thũ ciake meciiria-inĩ manyu nĩ ūndū wa mĩtugo yanyu mĩũru. ²² No rĩu nĩamũiguithanĩtie na Kristū na ūndū wa ūrĩa aakuire arĩ na mwĩrĩ nĩgeetha amũrũgamie mbere yake mūrĩ atheru, na mūtari na ūũgũ, o na mūtari na ūcuuke, ²³ mũngĩthĩ na mbere na gwĩtikia mwĩhaandĩte na mūrĩ arĩũmu, na mũtekwenyeneka kuuma kūrĩ kĩrĩgĩrĩro kĩa kĩnyĩitĩrĩrwo nĩ ūhoro-ũrĩa-Mwega. ūhoro ūcio nĩguo ūhoro-ũrĩa-Mwega ūrĩa mwaiguire, na ūrĩa ūhunjitio kūrĩ ciũmbe ciothe cia gũkũ thĩ, na nĩguo nĩ Paŭlū ndũikite ndungata yaguo.

Paŭlū Kũnoga nĩ ūndū wa Kanitha

²⁴ Na rĩu nĩngenete nĩ ūndū wa maũndũ marĩa thĩĩnĩtio namo nĩ ūndū wanyu, na ngaiyũrĩrĩa thĩĩnĩ wa mwĩrĩ wakwa kĩa gĩtigaire ūhoro-inĩ wa kũnyamario gwa Kristū, ngamaiyũrĩrĩa nĩ ūndū wa mwĩrĩ wake, na nĩguo kanitha. ²⁵ Na nĩ ndaatũirwo ndungata yaguo na ūndū wa gūtũmwō nĩ Ngai ndĩmũrehere ūhoro wa Ngai mũũmenye kũna, ²⁶ na nĩ guo hito irĩa itũire irĩ hithe kuuma o tene, njiarwa na njiarwa, no rĩu nĩũguũrĩrio arĩa aamũre. ²⁷ O acio nĩo Ngai oonire arĩ wega kũmenyithia hito ya ūtonga ūrĩa irĩ riiri kūrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nayo hito iyo nĩ atĩ Kristū arĩ thĩĩnĩ wanyu, o we kĩrĩgĩrĩro gĩa gũkaagia na riiri.

²⁸ Ūcio nĩwe tũhunjagia, tũgĩtaaranaga na tũkĩrutaga o mũndũ wothē tũrĩ na ūũgĩ wothē, nĩgeetha tũkarũgamia o mũndũ wothē aagĩrĩre kũna thĩĩnĩ wa Kristū. ²⁹ Nĩ ūndū wa gĩtũmi kũ nĩndĩnogagia, ngĩgiaga kũringana na hinya wake wothē, ūrĩa ūrutaga wĩra na hinya thĩĩnĩ wakwa.

2

¹ Nĩngwenda mũmenye ūrĩa ndĩgiaga nĩ ūndū wanyu, na nĩ ūndū wa andũ arĩa marĩ Laodikia, o na nĩ ūndū wa arĩa matarĩ maanyona nĩ mwene. ² Ndĩgiaga ūguo nĩgeetha magie na ūmĩrĩru wa ngoro na magie na ūrũmwe mohanĩtio nĩ wendani, na nĩgeetha maingĩhĩrwo nĩ ūtonga wa kũmenya wega ūhoro wa hito ya Ngai, na niyo Kristū, ³ ūrĩa thĩĩnĩ wake kũhĩthĩtuo mĩthĩthũ yothē ya ūũgĩ na ūmenyo. ⁴ Ndĩramwĩra ūguo nĩgeetha mũndũ o na ūrĩkũ ndakanamũheenĩ na ngarari cia mawara. ⁵ Nĩgũkorwo o na ndatuĩka

ndirir hamwe na inyuŭi thiini wa mwiri, ndi hamwe na inyuŭi thiini wa roho, na ngakena nikuona uria muri mbango miega, na uria witikio wanyu thiini wa Kristu uri murumu.

Kuohorwo Mawatho-ini ma Andu ni undu wa Kristu

⁶ Ni undu ucio-ri, o ta uria mwamukirire Kristu Jesu ari Mwathani, thiini na mbere gutuura thiini wake, ⁷ muhaanditwo na mugakwo thiini wake, na mukiongagiriwo hinya thiini wa witikio o ta uria mwarutirwo, na mukiriririe gucokia ngaatho.

⁸ Mwimyenyererei mundu o na uriku ndakanamutahe meciiria na mauugi ma maheeni ma tuhū, maria moimanaga na mitugo ya andu na irira iria cia nduire cia thi ino, no ti kuuma kuri Kristu.

⁹ Nigukorwo uyuru wotha wa Ungai uturaga thiini wa Kristu ari na mwiri, ¹⁰ na inyuŭi nimuyurirwo ni muoyo thiini wa Kristu, uria ari we Munene iguru ria hinya o wotha na uhoti o wotha. ¹¹ O na inyuŭi nimwaruire thiini wake, na ti na undu wa moko ma andu, no ni undu wa kwehererio muturire wa mehia, kuringana na irua riria riruithanagio ni Kristu. ¹² Nigukorwo niguthikwo mwathikirwo hamwe nake riria mwabatithirio, na mukiriukio hamwe nake ni undu wa gwitikia hinya wa Ngai, uria wamuriukirie akiuma kuri aria akuu.

¹³ Hindiri iria mwakuite ni undu wa mehia manyu na mugaikara ta mutaruite ni undu wa muturire wanyu wa mehia-ri, Ngai niatumire mugie na muoyo hamwe na Kristu. Ngai niaturekeire mehia maitu mothe, ¹⁴ na aarikia gutharia watho uria wari mwandike hamwe na mutabarire wago, o ucio watuthitangaga na watuire ureganite na ithu-ri; akiweheria na undu wa kuhurira mumariri mutharaba-ini. ¹⁵ Thuutha wa guooria maahinya na monene macio-ri, niamonanirie mbere ya muingi, akiruhagia ni undu wa uria aamatooretie mutharaba-ini.

¹⁶ Ni undu ucio mutikanareke mundu o na uriku amutuire ciira ni undu wa irio iria muriraga, kana kiria munyuuga, kana uhoroni na mithenya iria miamure, kana gukungura Karugamo ka Weri, o na kana muthenya wa Thabatu. ¹⁷ Maundu macio no kiruru kia maundu maria magooka; no riri, ma yamo-ri, ni Kristu we mwene. ¹⁸ Mutikanareke mundu o na uriku, uria wendete gwitua muhoori, na akahooyaga araika, atume mutunywo kileo kiria mutanyite kuona. Mundu ta ucio niataaragira na njira nene maundu maria onete, na mwiciririe wake utari wa kiroho ugatuma etie ni undu wa meciiria make ma tuhū. ¹⁹ Mundu ta ucio ndegwatanite na Mutwe, uria ari we unyitagirira mwiri wotha, akauniyithania hamwe na nyuniro ciohanito na mikiha, nago ugakura o ta uria Ngai atumaga ukure.

²⁰ Atiriri, angikorwo inyuŭi nimwakuire hamwe na Kristu, na mugitigana na irira iria cia nduire cia thi ino-ri, ni kii gutumaga mwathikire mawatho mayo, ta mutuire muri a thi? ²¹ Namo ni ta maya: "Ndukanyite! Ndugacame! Ndukahutie!" ²² Maundu macio mothe maraaria uhoru wa indo iria ithiraga bata ciarikia kuhuthirwo, tondū icio no irira na wathani na urutani wa andu. ²³ Ti-itheru, mitabarire ta iyo yonekaga ta iri na ugi, ni undu wa mihoere yao iria methuurire, na uhoori wa gwitua, na kwinyerekia, no makaaga kuona bata wa kwigiririria meririria ma mwiri.

3

Mawatho ma Muturire Muthera

¹ Na riri, kuona ati ru nimuriukitio hamwe na Kristu-ri, ngoro cianyu nikirumbuyagie maundu maria ma iguru, o kura Kristu aikarite guoko-ini kwa urio kwa Ngai. ² Meciiria manyu nimeciragie maundu maria ma iguru, no ti maundu maria ma thi ino. ³ Nigukorwo nimwakuire, nago muoyo wanyu ru nimuhithe hamwe na Kristu thiini wa Ngai. ⁴ Na riria Kristu, uria ari we muoyo witu, akoonekana-ri, hindiri iyo o na inyuŭi nimukonekana hamwe nake muri na riiri.

⁵ Ni undu ucio-ri, tuagai maundu mothe ma mwiri uyū wa nduire ta makuite namo ni ta: uhuri-maraya, na meciiria mathuku, na thuti cia mwiri, na meririria mooru, na ukoroku, nago no undu umwe na kuhoya mihiano. ⁶ Tondū wa maundu macio, mang'uri ma Ngai nimarooka. ⁷ O na inyuŭi mwatuire muthiiga na mithiire iyo muturire-ini uria mwaturaga mbere iyo. ⁸ No ruo na nginya mwiaure maundu maya mothe, namo ni, marakara, na mang'uri, na rumena, na njambanio, na kwaria maundu ma thoni na kanua. ⁹ Tigagai kuheenanania mundu na uria ūngi, kuona ati nimwiyaurite mundu uria wa tene na ciiko ciake, ¹⁰ na mukelumba mundu ūngi mweru, uria weruhagio nginya agie na umenyo na agie na muihanire wa uria wamumbire. ¹¹ Na uhoroni ucio hatiri Muyunani kana Muyahudi, mundu muruu kana mundu utari muruu, kana mundu mucenji,* kana Musikuthi,[†] kana mundu ngombo kana utari ngombo, no Kristu niwe maundu mothe, na ari thiini wa maundu mothe.

¹² Ni undu ucio-ri, tondū muri andu athuure ni Ngai, andu atheru na mendetwo muno niwe, mwihumbei uiguaniri wa tha, na gutugana, na kwinyihia, na kuhoorera na gikiririria. ¹³ Kiranagiririai mundu na uria ūngi, na mukeranagie riria mundu angikorwo ekitwo uru ni uria ūngi. Rekanagirai o ta uria Mwathani aamurekeire inyuŭi. ¹⁴ Ningi gikira maundu macio mothe mega-ri, gai na wendani, tondū nigo wohanagia maundu mothe hamwe nigo magirire kuna.

¹⁵ Rekei thayu wa Kristu wathanage ngoro-ini cianyu, tondū inyuŭi muri ta ciiga cia mwiri umwe-ri, mwetirwo thayu. Na ningi mucookagie ngaatho. ¹⁶ Rekei uhoru wa Kristu uturage uinghite muno thiini wanyu, mukirutanaga na mugitaaranaga mundu na uria ūngi muri na ugi muingi, o mukinaga thaburi,

* 3:11 "Achenji" ni andu aria mataaragia ruthiomi rwa Kiyunani, na nimeeciragiro matari na uithi wa na mbere. † 3:11 Asikuthi maariri andu oorū muno, na andu ang'i maamonaga matari na nyamū.

na nyimbo cia Ngai, o na nyimbo cia kīroho, mūrī na ngaatho harī Ngai ngoro-inī cianyu. ¹⁷ Na ūndū ūrīa wothē mūrīkaga, mūkiaria kana mūgīka ūndū, wīkagei wothē rītwa-inī rīa Mwathani Jesū, mūgīcookagīria Ngai lthe witū ngaatho thīinī wake.

Mawatho thīinī wa Mīcī ya Akristiano

¹⁸ Inyuī atumia-rī, mwīnyīihagīriei athuuri anyu, o ta ūrīa kwagīrīre thīinī wa Mwathani.

¹⁹ Na inyuī athuuri-rī, endagai atumia anyu na mūtīkamakūūmage.

²⁰ O na inyuī ciana-rī, athīkagīrai aciari anyu maūndū-inī mothe, nīgukorwo gwīka ūguo nīgūkenagia Mwathani.

²¹ Na inyuī maithe-rī, mūtīkarakaragīe ciana cianyu, itikae gūkua ngoro.

²² Na inyuī ngombo-rī, athīkagīrai aathani anyu a gūkū thī maūndū-inī mothe, na to hīndī ūrīa maramuona atī nīgeetha mamwende, no maathīkagīrei mūrī na ngoro itarī na ūhinga na nī ūndū wa gūtīa Mwathani. ²³ Na rīrī, ūndū o wothē ūrīa mūrīkaga, wīkagei na ngoro yanyu yothē, taarī Mwathani mūrurūtīra wīra, no ti andī, ²⁴ mūkīmenyaga atī nīmūkaamūkīra igai kuuma kūrī Mwathani rīrī kīheo kīanyu. Nī Mwathani Kristū mūtungatagīra. ²⁵ Mūndū o wothē ūrīa wīkaga ūuru nīakarīhwo kūrīngana na ūuru wake, na gūtīrī gūtīra mūndū maūthī.

4

¹ Inyuī aathani-rī, ikagai ngombo cianyu maūndū marīa magīrīre na marīa marī kīhooito, tondū nīmūūi o na inyuī mūrī na Mwathi wanyu kūrīa igūrū.

Mataaro mangī

² Mwīheanagei na kīyo ūhorō-inī wa kūhooya, mwīguīte na mūgīcookagīria Ngai ngaatho. ³ Na mūtūhooyagīre o na ithuī, nīgeetha Ngai ahingūrīre ndūmīrīrī iitū mūrango, nīgeetha tūhunjagīe ūhorō wa hitho ya Kristū, ūhorō ūrīa nī njohetwo nī ūndū wago. ⁴ Hooyagai nīgeetha ndūhunjagīe na andū magataukīrwo wega, o ta ūrīa njagīrīrwo nī gwīka. ⁵ Tuīkagai oogī harī maūndū marīa mūrīkaga andū arīa matarī a thiritū yanyu; mūtegūte mweke ūrīa mūrī naguo wa gwīka wega. ⁶ Na mūkīaria, aragai hīndī ciothe mūiyūrītwo nī wega wa Ngai, nayo mīario yanyu itūike ta ikīrītwo cumbī, nīgeetha mūmenyaga ūrīa mūrīcookagīria o mūndū.

Ngeithi cia Mūthia

⁷ Tukiko nīakamūhe ūhorō wakwa wothē. Ūcio nī mūrū wa lthe witū twendete mūno, nī ndungata ya kwīhokeka na tūtungataga nake thīinī wa Mwathani. ⁸ Ndamūtūma kūrī inyuī nī ūndū wa ūhorō ūyū kīūmbe, atī mūmenyithio wega ūrīa ithuī tūhaana, na ningī atī amūūmīrīre ngoro. ⁹ Megūūka na Onesimo, mūrū wa lthe witū mwīhokeku na ūrīa twendete mūno, nake nī ūmwe wanyu. Acio nīmekūmūhe ūhorō wa ūrīa maūndū mothe marekīka gūkū.

¹⁰ Nīm-wageithio nī Arīsitario ūrīa tuohetwo nake, o na Mariko nīamūgeithia, ūrīa mūihwa wa Baranaba. (Nīm-wīrītūtwo ūhorō wake; angīūka kūrī inyuī-rī, mwamūkīrei.) ¹¹ Jesū ūrīa wītawo Jusito o nake nīamūgeithia. Acio no-o Ayahudi thīinī wa arīa tūrūtithanagia wīra wa ūthamaki wa Ngai nao, na nīmatuikite a kūnyūmīrīria. ¹² Epafara, ūrīa arī ūmwe wanyu na ndungata ya Kristū Jesū, nīamūgeithia. We nīamūhooyagīra mūno hīndī ciothe, nīguo mūhote kwīhaanda wega ūhorō-inī wothē wa kūhingia wendi wa Ngai, mūrī agīma na mūrī na kūrīgīrīro gīkinyanīru. ¹³ Nī ndī na ūira wake atī nīarutaga wīra na hinya, akenogia nī ūndū wanyu, na nī ūndū wa arīa marī Laodikia na Hierapoli. ¹⁴ Nīm-wageithio nī Luka ūrīa ndagītārī, mūrata witū twendete mūno,* o na Dema. ¹⁵ Geithiai ariū na aarī a lthe witū kūu Laodikia, na mūgeithie Numīfa na andū a kanitha ūrīa ūrī gwake mūcīi.

¹⁶ Na rīrī, mwarīkia gūthomerwo marūa maya, matūmei magathomerwo andū a kanitha wa Laodikia, na inyuī no nginya muone atī nīm-wathoma marūa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷ Na mwīre Arikipo atīrī: “No nginya wone atī nīwarīkia wīra ūrīa wamūkīrīre thīinī wa Mwathani.”

¹⁸ Nī Paūlū nī nī ndaandika ngeithi ici na guoko gwakwa. Rīrikanai atī ndī muohe na mīnyororo. Wega wa Ngai ūrogīa na inyuī.

* 4:14 Luka nīwe wandīkite ūhorō wa Paūlū thīinī wa ībuku rīa Atūmwō, na aarī mūthīrītū ng'endo-inī cīake cīa ūmīceni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nī ithuī Paūlū na Sila, na Timotheo,

Twandikīra kanitha wa Athesalonike marūa maya ūrīa ūrī thīnī na Ngai Ithe witū o na Mwathani Jesū Kristū.

Wega na thayū wa Ngai irogīa na inyuī.

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Wītikio wa Athesalonike

² Nītūcookagīria Ngai ngaatho hīndī ciothe nī ūndū wanyu inyuothe, tūkīmūgwetaga mahooya-inī maitū. ³ Rīrīa tūkūmūhoera tūrī mbere ya Ngai o we Ithe witū-rī, nītūrīkanaga tūtegūtīgithīria wīra wanyu ūrīa uumanīte na gwītīkia, na kwīnogia kwanyu kūrīa kūrehagwo nī wendani, o na gūkīrīrīria kwanyu, kūrīa kuumanīte na kīrīgīrīro thīnī wa Mwathani witū Jesū Kristū.

⁴ Nīgūkorwo, ariū na aarī a Ithe witū inyuī mwendeto nī Ngai, ithuī nītūū atī nīmwathuurirwo nīwe, ⁵ tondū ūhoro-ūrīa-Mwega tūhunjagia, tūtiamūreheire ūrī o ciugo theri, no twamūreheire ūrī na hinya, na ūrī na Roho Mūtheru, o na ūrī na ihooto itangīthanganio. Ningī inyuī nīmūū ūrīa twaikaaraga na inyuī nī ūndū wa kūmūguna. ⁶ Inyuī mwatuikire a kwīgerekania na ithuī, o na mūgītūika a kwīgerekania na Mwathani, o na gūtūika mwarī na mīnyamaro mīngī, nīmwmūkīrīre ūhoro wake mūrī na gīkeno kīrīa kīheanagwo nī Roho Mūtheru. ⁷ Na nī ūndū ūcio mūgītūika kionereria kūrī andū ariā othe metikītie kūu Makedonia, o na Akaia. ⁸ Naguo ūhoro wa Mwathani nīwahunjire uumīte kūrī inyuī, na to Makedonia na Akaia gwīki, no rīrī, o na wītīkio wanyu thīnī na Ngai nīumenyekete kūndū guothe. Nī ūndū ūcio tūtībataire kuuga ūndū ūhoro-inī ūcio, ⁹ nīgūkorwo andū o ene nīo maheanaga ūhoro wa ūrīa mwatūnyitire ūgeni. Nīmaheanaga ūhoro wa ūrīa mwagarūrūkīre Ngai, mūgītigana na mīhianano nīgūo mūtungatagīre Ngai ūrīa ūrī muoyo na ūrīa wa ma, ¹⁰ na mwetagīrīre Mūrīū oime igūrū, ūrīa aariūkīrīre kuuma kūrī ariā akuū, nake nīwe Jesū, ūrīa ūtūhonokagia kuuma kūrī mang'ūrī marīa magooka.

2

Ūtungata wa Paūlū kūu Thesalonike

¹ Inyuī ariū na aarī a Ithe witū, nīmūū atī gūūka gwitū kūrī inyuī gūtīarī gwa tūhū. ² Mbere iyo nītūthūnīrio na tūkīrumwo rīrīa twarī kūu Filipi, o ta ūrīa inyuī mūū, no nī ūndū wa gūteithio nī Ngai witū, nītūomīrīrie na tūkīmūhe ūhoro-ūrīa-Mwega, o na akorwo nītūwakararīrio mūno. ³ Nīgūkorwo gūthaitana gwitū gūtūumanīte na ihītīa, kana matanya ma maūndū ma waganu, o na kana ma wara. ⁴ No rīrī, ithuī nī kwaria twaragia ta andū maamūrītwo nī Ngai a kwīhokerwo ūhoro-ūrīa-Mwega. Ithuī ti andū tūrageria gūkenia, no nī Ngai, o we ūgeragia ngoro ciitū. ⁵ Inyuī nīmūū atī ithuī ti ndeto cia kwīyendereria twaragia, o na kana tūkahithīrīra ūhoro wa gūkorokera indo; Ngai nīwe mūira witū. ⁶ Ithuī tūtīacaragia kūganwo nī andū, ari inyuī kana mūndū ūngī o wothē.

Tondū tūrī atūmwō a Kristū-rī, nītūngīatūkīre mūrigo kūrī inyuī, ⁷ no nītūwaikarīre na inyuī tūhooreire, o ta ūrīa nyina wa ciana nini amenyagīrīra ciana ciake mwene. ⁸ Nī tondū wa ūrīa twamwendete mūno, nītūwakenagio nīkūgwatanīra na inyuī, na to ūhoro-inī-ūrīa-Mwega wa Ngai wiki, no nītūwagatanīrie mītūūrīre-inī iitū o nayo, tondū nīmwtuikīte andū twendete mūno. ⁹ Ti-itherū nīmūkūrīrikana, inyuī ariū na aarī a Ithe witū, wīra witū wa hinya na kwīnogia gwitū; twarutaga wīra ūtūkū na mūthenya nīgūo tūtīgatūkīre mūrigo harī mūndū o na ūrīkū hīndī ūrīa twamūhunjagīria ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai.

¹⁰ Inyuī mūrī aira, o na Ngai no mūira, ūrīa twatūire na inyuī ariā mwītīkītīe tūrī atheru, na tūrī athingu, na tūtārī na ūcuuke. ¹¹ Ningī nīmūū atī tweekaga mūndū o mūndū wanyu o ta ūrīa ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene. ¹² Tūkāmūmagīrīria, na tūkāmūhooreragia, o na tūkāmūmagīrīria mūtūūrīe mītūūrīre yaganīrīre na ūrīa Ngai endaga, o we ūmwītaga mūtoonye thīnī wa ūthamaki wake, na mūgīe na riiri wake.

¹³ O na ningī nītūcookagīria Ngai ngaatho tūtegūtīgithīria tondū rīrīa mwamūkīrīre kiugo kīa Ngai, kīrīa mwaguire kuuma kūrī ithuī, mūtīakīamūkīrīre taarī kiugo kīa andū, no mwakīamūkīrīre ta kiugo kīa Ngai, o na ithuī magītūingata. Nīmarakaragia Ngai, na nī marī ūthū na andū othe ¹⁶ nī ūndū wa kūgeria gūtīgīria tūtīkahunjīrie andū-a-Ndūrīrī ūhoro nīgeetha mahonoke. Ūguo nīgūo meyangagīrīra mehia makamaiyūrīra. Namo mang'ūrī ma Ngai nīmamakinyīre.

Paūlū Kwīrīrīria kuona Athesalonike

¹⁷ No rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, hīndī ūrīa twatīgithanīrio na inyuī gwa kahinda kanini-rī, (ha ūhoro wa mwīrī, no ti wa ngoro), nītwerutanīrie na kīyo kīnene nīgeetha tuonane na inyuī tondū nīmwmwīrīragīria mūno. ¹⁸ Nīgūkorwo nītwendete mūno gūūka kūrī inyuī, na makīria nī Paūlū, nīndagerīrie maita maingī no Shaitani nīatūgīrīrie. ¹⁹ Nī ūndū-rī, kīrīgīrīro giitū gīkīrī kīrīkū, kana gīkeno giitū, kana thūmbī ūrīa

tūngĩraha nayo mbere ya Mwathani witũ Jesũ rĩria agooka? Githĩ ti inyuĩ? ²⁰ Ti-itherũ, inyuĩ nĩ inyuĩ riiri witũ na gikeno giitũ.

3

¹ Nĩ ūndũ ūcio, rĩria twaremirwo nĩgũkirĩria-rĩ, nĩtuonire arĩ wega tũtigwo tũrĩ ithuiki kũu Athene. ² Tũgĩgĩtũma Timotheo ūria mũrũ wa lthe witũ, na ndungata ya Ngai hamwe na ithuĩ ya kũhunja ūhoro-ũria-Mwega wa Kristũ, nĩguo amwĩkire hinya, na amũũmirĩrie wĩtikio-inĩ wanyu, ³ nĩguo gũtikagĩe mũndũ ūngĩtagagio nĩ magerio macio. Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ nĩmo twathĩriro. ⁴ Ti-itherũ o na hĩndĩ ĩria twarĩ na inyuĩ nĩtwamwĩraga kaingĩ atĩ no nginya tũnyariirwo. O ta ūria mũũĩ atĩ ūguo noguo gwacookire gũgĩtuika. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, rĩria ndaremirwo nĩgũkirĩria-rĩ, ngĩtũmana nĩguo menye ūhoro wa wĩtikio wanyu. Nĩgũkorwo nĩndetigagĩra gũtigakorwo atĩ hĩhi mũgerania nĩamũgeretie, naguo wĩra witũ ūtuĩke wa tũhũ.

Ndũmirĩri ya Timotheo ya Kũũmanĩria

⁶ No rĩrĩ, rĩu Timotheo nĩ okite kũrĩ ithuĩ oimite kũrĩ inyuĩ, na agatũherehere ūhoro mwega ūkonĩ wĩtikio na wendani wanyu. Nĩatwĩrite atĩ nĩmũtũirikanaga hĩndĩ ciothe mũkenete, na atĩ nĩmwĩragĩria gũtuona, o ta ūria o na ithuĩ twĩragĩria kũmuona. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, o na tũrĩ na mĩnyamaro na mathĩna nĩtuomĩriro twaigua ūhoro wanyu nĩ tondũ wa gwĩtikia kũu kwanyu. ⁸ Nĩgũkorwo rĩu tũgũtũra muoyo kũna, kuona atĩ nĩmwĩhaandĩte wega thĩnĩ wa Mwathani. ⁹ Tũngĩhota atĩa gũcookeria Ngai ngaatho cia kũgĩana nĩ ūndũ wanyu, tondũ wa gikeno kĩria gĩothe tũrĩ nakio mbere ya Ngai witũ nĩ ūndũ wanyu? ¹⁰ Nĩtũhooyaga ūtukũ na mũthenya na kiyo kĩingĩ nĩgeetha tũkoonana na inyuĩ rĩngĩ na tũmũherehere kĩria mũtarĩ nakio ūhoro-inĩ wa gwĩtikia kwanyu.

¹¹ Rĩu-rĩ, Ngai mwene, o lthe witũ, na Mwathani witũ Jesũ, maratũhingũrĩra njĩra tũhote gũũka kũrĩ inyuĩ. ¹² Mwathani arotũma wendani wanyu wongerereke na ūiyũrĩrie harĩ o mũndũ na ūria ūngĩ, na harĩ andũ arĩa angĩ othe, o ta ūria o na ithuĩ tũmwendete. ¹³ Nĩngĩ aroĩkĩra ngoro cianyu hinya nĩgeetha mũgaakorwo mũtarĩ na ūcuuke, na mũrĩ atheru mbere ya Ngai, o we lthe witũ, hĩndĩ ĩria Mwathani witũ Jesũ agooka hamwe na andũ ake arĩa atheru othe.

4

Mũtũũrĩre wa Gũkenia Ngai

¹ Naguo ūhoro wa kũrigĩria, ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, nĩ atĩ nĩtwamũrutire ūhoro wa mũtũũrĩre, ūria ūkenagia Ngai, na noguo mũtũũrĩra mwikaga. Rĩu tũkũmũria na tũkamũringĩria thĩnĩ wa Mwathani Jesũ atĩ mũkiragĩrie gwĩkaga o ūguo. ² Nĩgũkorwo nĩmũũĩ maũndũ marĩa twamũtaarire namo, tũrĩ na ūhoti wa Mwathani Jesũ.

³ Tondũ rĩrĩ, ūndũ ūria Ngai endete nĩ atĩ mũtuĩke andũ aamũre: atĩ mwĩtheemage ūmaraya; ⁴ na atĩ o ūmwe wanyu amenye gwatha mwĩrĩ wake mwene ūikarage ūrĩ mũtheru na akũtũĩaga, ⁵ atarĩ na merĩrĩra ma mwĩrĩ ta andũ a ndũrĩrĩ arĩa matooĩ Ngai; ⁶ na atĩ ha ūhoro wa maũndũ macio, gũtigakorwo mũndũ o na ūrĩkũ ūngĩhĩrĩria mũrũ na mwarĩ wa lthe, kana amwĩke ūũru. Mwathani nĩakaherithia andũ nĩ ūndũ wa mehia mothe ta macio, o ta ūria tũrikitie kũmwĩra na tũkamũkaania. ⁷ Tondũ Ngai ndatwĩĩre maũndũ ma waganu, no aatwĩire nĩguo tũtũũre mũtũũrĩre wa ūtheru. ⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũndũ ūria ūkũregana na ūrutani ūyũ ti mũndũ araregana nake no nĩ Ngai, ūria ūmũheaga inyuĩ Roho wake Mũtheru.

⁹ Na rĩu-rĩ, harĩ ūhoro wa kwendana na ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, tũtibataire kũmwandĩkĩra nĩ ūndũ inyuĩ ene nĩmũrutitwo kwendanaga nĩ Ngai. ¹⁰ Na ti-itherũ, nĩmwendete ariũ na aarĩ a lthe witũ othe arĩa marĩ Makedonia guothe. No nĩtũkũmũringĩria inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, atĩ mũkiragĩrie gwĩka ūguo makĩria.

¹¹ Atĩrĩrĩ, mwĩrĩrĩrie gũtũũra mũtũũrĩre wa ūhooreri, na mũhang'agĩre o maũndũ marĩa mamũkonĩ, na mũrutage wĩra na moko manyu, o ta ūria twamwĩrĩre, ¹² nĩgeetha mũtũũrĩre wanyu wa o mũthenya, ūtũme mũheagwo gĩtũo nĩ andũ arĩa matarĩ na nĩgũtũũrĩ yanyu, na nĩgeetha mũtigatũũke mũrigo kũrĩ mũndũ o na ūrĩkũ.

Gũcoka kwa Mwathani

¹³ No rĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, tũtikwenda mũikarage mũtooĩ ūhoro wa andũ arĩa makomete, kana mũigue kĩaha ta andũ arĩa angĩ matarĩ na kĩrĩgĩrĩro. ¹⁴ Nĩtwĩtikĩtie atĩ Jesũ nĩakũire na akĩrĩũka, na nĩ ūndũ ūcio nĩtwĩtikĩtie atĩ Ngai nĩakarehanĩria Jesũ hamwe na andũ arĩa makomete marĩ thĩnĩ wake. ¹⁵ Kũringana na kiugo kĩa Mwathani we mwene, tũkũmwĩra atĩ ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo, arĩa tũtigĩtuo nginya rĩria agacoka tũtigatongoria arĩa marĩkĩtie gũkoma. ¹⁶⁻¹⁷ Thuutha wa ūguo, ithuĩ arĩa tũgaakorwo tũrĩ muoyo na tũtigaire-rĩ, nĩtũkoyanĩrio hamwe nao tũtwarwo matu-inĩ nĩguo tũgacemanie na Mwathani rĩera-inĩ. Na nĩ ūndũ ūcio tũgaatũũrĩra na Mwathani nginya tene. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio, ūmanagĩrĩria mũndũ na ūria ūngĩ na ciugo icio.

5

¹ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, ūhoro wa mahinda na mĩthenya-rĩ, tũtĩrĩ na bata wa kũmwandĩkĩra, ² nĩgũkorwo nĩmũũĩ wega atĩ mũthenya wa Mwathani ūgooka o ta ūria mũici okaga ūtukũ. ³ O rĩria andũ maroĩga atĩrĩ, "Kũrĩ thayĩ na ūgitĩrĩ," hĩndĩ iyo nĩguo magaaakorerwo nĩ mwanangĩko o rĩmwe, o ta ūria mũtumia ūrĩ nda akoragĩrĩro nĩ ruo rwa kũheo mwana, nao matikahonoka.

⁴ No inyuū ariū na aarī a Ithe witū, mūtīrī nduma-inī atī nīguo mūthenya ūcio ūmūkorerere ta mūci.
⁵ Inyuū inyuothe mūrī ciana cia ūtheri na ciana cia mūthenya. Ithuī tūtīrī a ūtukū kana a nduma. ⁶ Nī ūndū ūcio-rī, nītūtigei gūkoma ta acio angī, no nītūikarage twīguite na tūkerigagīrīria maūndū. ⁷ Nīgūkorwo ariā makomaga-rī, makomaga ūtukū, na ariā marīagwo nī njoohi-rī, marīagwo ūtukū. ⁸ No kuona atī ithuī tūrī a mūthenya-rī, nītūtūike a kwīgīrīrīria maūndū, twīhumbite gako ga kūgītira gīthūri karīa ka wītīkio na ka wendani, na tūgekīra ūhoru wa kwīrīgīrīria ūhonokio taarī ngūbia ya kīgera ya kūgītira mūtwe. ⁹ Nīgūkorwo Ngai ndaatwamūrire nīguo tūtūike a kūrakarīrwo, no nītūtūike a kwamūkīra ūhonokio thīinī na Mwathani witū Jesū Kristū. ¹⁰ We niatūkuirīre nīgeetha, twakorwo twīguite kana tūkomete-rī, tūgaatūūrania hamwe nake. ¹¹ Nī ūndū ūcio-rī, ūmanagīrīria mūndū na ūrīa ūngī na mwīkīranage hinya o ta ūrīa mūreka rīu.

Ūtaarani wa Mūthia

¹² Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, twamūthaitha mūtūage andū ariā marutaga wīra na kīyo thīinī wanyu, ariā matuītwo arorī anyu na makamūtaaraga thīinī na Mwathani. ¹³ Mekagīrīrei mūno makīria na mūmendage nī ūndū wa wīra ūcio marutaga. Tūūranagai na thayū mūndū na ūrīa ūngī. ¹⁴ Na ningī nītūkūmūringīrīria, inyuū ariū na aarī a Ithe witū, mūkaanagie andū ariā igūūta, na mūūmagīrīrie ariā marī guoya, na mūteithagie ariā matarī hinya, na mūkiragīrīrie andū othe. ¹⁵ Menyagīrīrai gūtīkagie mūndū ūkūrīhīria ūūru na ūūru, no hīndī ciothe geragai gūtugana inyuū-ene, na mūtugage andū ariā angī othe.

¹⁶ Kenagai hīndī ciothe; ¹⁷ hooyagai mūtegūtīgīthīria; ¹⁸ cookagīriai Ngai ngaatho maūndū-inī mothe, nīgūkorwo ūguo nīguo Ngai endaga harī inyuū thīinī wa Kristū Jesū.

¹⁹ Mūtikanahorie mwaki wa Roho; ²⁰ mūtikanaire ūhoru ūrīa ūrathagwo. ²¹ Roranagai maūndū mothe. Rūmagiai maūndū marīa mega. ²² Theemagai ūndū o wothe mūūru.

²³ Ngai we mwene, o we Ngai wa thayū, aromūtheria o kūna. Namo maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mīrī yanyu, iroikaragio itarī na ūcuuke hīndī rīria Mwathani witū Jesū Kristū agaacooka. ²⁴ Ūrīa ūmwītaga inyuū nī mwīhokeku, na niakahingia ūhoru ūcio.

²⁵ Ariū na aarī a Ithe witū, tūhooyagīrei. ²⁶ Geithiai ariū na aarī a Ithe witū othe na ngeithi theru cia kīmumunyano. ²⁷ Nīndamwatha ndī mbere ya Mwathani atī marūa maya mathomerwo ariū na aarī a Ithe witū othe.

²⁸ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogīa na inyuū.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Ngai lthe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

² Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai lthe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcooka Ngaatho hamwe na Mahooya

³ Nĩtwagĩrĩro nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ūndũ wanyu, ariũ na aarĩ a lthe witũ, tondũ ūguo nĩguo kwagĩrĩre, tondũ witikio wanyu nĩurakũra mũno makĩria, o naguo wendani ūrĩa o mũndũ ari naguo harĩ mũndũ ūrĩa ūngĩ ūkaingĩha. ⁴ Nĩ ūndũ ūcio, nĩtwirahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ūndũ wa gũkĩrĩria kwanyu, na gwitikia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yotha na mageri maria mũkĩragĩria.

⁵ Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhooto, na nĩ ūndũ ūcio mĩtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai, o ūcio mũnyariiragwo nĩ ūndũ waguo. ⁶ Ngai nĩ wa kĩhooto: We nĩakarĩha ariã mamũthĩnagia na thĩina, ⁷ no inyuĩ ariã mĩtũire mũthĩnagio amũhe kĩhurũko, o hamwe na ithuĩ. Ūndũ ūcio nĩũkahinga hĩndĩ rĩa Mwathani Jesũ akaagũranĩrio oimĩte igũrũ ari thĩinĩ wa mwaki ūgwakana, hamwe na araka ake ariã marĩ hinya. ⁸ Nake nĩakaherithia andũ ariã matooi Ngai na matathĩkagĩra ūhoro-ũria-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. ⁹ Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũria gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ūthiũ wa Mwathani, o na ūnene wa hinya wake, ¹⁰ mũthenya ūria agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake ariã atheru, o na andũ othe ariã mamwĩtikĩtie magege nĩ ūndũ wake. O na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ūria witũ ūria twamũheire.

¹¹ Ūndũ ūcio nĩguo ūtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maaganĩrĩre na gwitwo kwanyu, ningĩ nĩ ūndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe maria mega, o na wĩra o wotha ūria uumanĩte na witikio wanyu. ¹² Tũhooyaga ūguo nĩgeetha rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mĩtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2

Mũregi Watho

¹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, ha ūhoro wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwitũ harĩ we, nĩtũkũmũthaita, ² atĩ mũtikahĩũhe kwenyenyo kana mũhahũrwo nĩ ūrathi mũna, kana ndũmirĩ, o na kana marũa merĩtwo atĩ moimite kũrĩ ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrikĩtie gũkinya. ³ Mũtikareke mũndũ o na ūrĩkũ amũheenĩe o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ūcio ndũgaakinya, ūhoro wa kũregana na watho ūtakinyĩte, o nake mũndũ ūria mũregi watho ataguũranĩrio, o ūcio ūtũrĩrĩro ciira wa kwanangwo. ⁴ Nĩagokĩria na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩria gĩothe gĩtanĩtio na Ngai na kĩria gĩothe kĩhooyagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩtũuaga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵ Kaĩ mũtararĩrikana atĩ rĩria ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶ Na rĩu nĩmũũĩ kĩria kĩgĩrĩtie mũndũ ūcio ooke na nĩgeetha akaagũranĩrio ihinda rĩria riagĩrĩre. ⁷ Nĩgũkorwo ūhoro wa hitho wa kũregana na watho nĩururuta wĩra; no nĩ kũrĩ ūria ūgĩrĩrĩrie ūhoro ūcio wonেকে rĩu, na egũthĩĩ na mbere gwika ūguo nginya rĩria akeherio. ⁸ Na hĩndĩ iyo nĩguo mũndũ ūcio mũregi watho akaagũranĩrio. Mũndũ ūcio nĩwe Mwathani Jesũ akoraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ūria ūkoonanio nĩ gũcooka gwake. ⁹ Mũndũ ūcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ūria wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yotha ya ciamo cia maheeni, na marũũri, na morirũ, ¹⁰ o na ooke na mĩthemba yotha ya ūmaramari nĩguo aheenie andũ ariã marĩ njira ya kũura. Moraga tondũ nĩmaregire kwenda ūhoro-ũria-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹ Na tondũ ūcio Ngai nĩamarehagĩra ūndũ wa hinya wa kũmahĩtithia, nĩgeetha metikie maheeni macio, ¹² na nĩgeetha andũ othe matũrwo ciira ariã matetikĩtie ūhoro-ũria-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwĩhaandei Wega

¹³ No rĩrĩ, twagĩrĩro nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ūndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ mwendeto nĩ Mwathani, tondũ kuuma o kiambĩrĩria Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ ūndũ wa gũtherio nĩ Roho o na gwitikia ūhoro-ũria-wa-ma. ¹⁴ Aamwĩtũire ūhoro ūyũ nĩ ūndũ wa ūhoro-ũria-Mwega ūria twamũhunjĩrie nĩguo mũgie na riiri wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, mwĩhaandei wega na mũrũmie ūrutani ūria twamũrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana tũkimwandĩkĩra marũa.

¹⁶ Mwathani witũ Jesũ Kristũ we mwene, o na Ngai lthe witũ ūria watwendire na agĩtũhe ūũmirĩru wa nginya tene na kĩrĩgĩrĩrio kiega na ūndũ wa Wega wake-rĩ, ¹⁷ maroomĩrĩria ngoro cianyu, na mamwĩkire hinya thĩinĩ wa ciiko o na ciugo ciothe njega.

3

Kũria Mahooya

¹ Naguo Ūhoro wa kūrīgīrīria-rī, ariū na aarī a Ithe witū, nī atīrī, tūhooyagīrei nīgeetha ūhoro wa Mwathani ūtheereme na ihenya, na ūkumagio, o ta ūrīa ūkumagio nī inyuī. ² Na ningī mūhooyage nīgeetha tūhonokio kuuma kūrī andū arīa aaganu o na ooru, tondū ti andū othe metīkītie. ³ No Mwathani nīmwihokeku, na nīekūmwikīra hinya na amūgitīre kuuma kūrī ūrīa mūuru. ⁴ Tūrī na mwīhoko thīinī wa Mwathani atī nīmūreeka na nīmūgūthiī na mbere gwika maūdū marīa twathanīte. ⁵ Mwathani arotongoria ngoro cianyu nīguo mūgie na wendani wa Ngai na ūkīrīrīria wa Kristū.

Mataaro igūrū rīa Ūgūūta

⁶ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nītūkūmwatha thīinī wa rītwa rīa Mwathani Jesū Kristū, atī mūtigane na mūrū kana mwarī wa Ithe witū o wothē kīgūūta, ūrīa ūtaikaraga kūrīngana na ūrutani ūrīa twamūrutire. ⁷ Nīgūkorwo inyuī nīmūūī ūrīa mwaḡīrīrwo nī kwīgerekania na ithuī. Ithuī tūtīarī igūūta rīrīa twatūire na inyuī, ⁸ o na tūtīigana kūrīa irio cia mūdū o na ūrīkū tūhū. Handū ha ūguo, twarutaga wīra ūtukū na mūthenya, tūkīrutaga wīra mūrītū na tūkenogagia nīgeetha tūtīgatūike mūrigo kūrī mūdū o na ūrīkū wanyu. ⁹ Tweekaga ūguo, ti tondū tūtīarī na kīhoo to ḡia kūheo ūteithio ta ūcio, no nīgeetha tūtūike kionereria kīanyu ḡia kwīgerekania nakīo. ¹⁰ Nīgūkorwo o na rīrīa twatūire hamwe na inyuī nītwanūheire watho ūyū: “Mūdū angīaga kūruta wīra, o na kūrīa ndakarīe.”

¹¹ Nītūiguaga amwe thīinī wanyu nī igūūta, na matīrī wīra marutaga, no nīmetoonyagīrīria maūdū-inī ma andū arīa angī. ¹² Andū acio nīo tūḡwatha na tūkamarīngīrīria thīinī wa Mwathani Jesū Kristū atī makīndīrie, na marīage irio iria marutīre wīra. ¹³ Naho ha ūhoro wanyu, inyuī ariū na aarī a Ithe witū-rī, mūtikanoge nī gwīkaga wega.

¹⁴ Mūdū o na ūrīkū angīaga gwaḡhīkīra ūrutani witū ūrīa ūrī thīinī wa marūa maya-rī, mwīhūgagei. Mūtikanagīe ngwatanīro nake, nīgeetha aigue aconokete. ¹⁵ No mūtīkamūtue taarī thū, no mūkaaniei ta mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu.

Ngeithi cia Mūthia

¹⁶ Na rīu-rī, Mwathani mwene thayū aromūhe thayū mahinda mothe na ikīro-inī ciothe. Mwathani aroikara na inyuī inyuothe.

¹⁷ Nīī Paūlū nī nīī ndandīka ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kīu nīkīo kīmenyithia ḡia gūkūūrana marūa makwa mothe. Ūguo nīguo nyandīkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogīa na inyuī inyuothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa gwachwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ Jesũ ūria arĩ we mwihoko witũ,

² Ndirakwandikira marĩa mayā wee Timotheo, mūrũ wakwa kūna thĩnĩ wa wĩtikio:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kūrĩ Ngai Ithe witũ o na kūrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ūria ndakūringĩrĩrie ngĩthĩ Makedonia, atĩ ūikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ūikare kuo nĩgeetha ūgiragie andũ amwe kũu matigacooke kūrutana ūrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathikagĩrĩrie ng'ano cia tũhũ, kana ūhoro wa njiarwa ūria ūtathiraga. Maĩndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria wĩra wa Ngai, ūria ūrutagwo na njĩra ya wĩtikio. ⁵ Muoroto wa watho ūyũ nĩ wendo, ūria uumaga thĩnĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtikio ūtarĩ na ūhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ūhoro ūcio na makerekera mĩario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuika arutani a watho, o na gũtuika matiũ gĩtũmi kia ūhoro ūria maheanaga o na kana gĩtũmi kia maĩndũ marĩa maaragia magwatiĩrie.

⁸ Nĩtũũ atĩ watho nĩ mwega mũndũ angĩũhũthira kũringana na ūria kwagĩrĩrie. ⁹ O na ningĩ nĩtũũ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athingu no ūthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrite Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etikia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa oragani, ¹⁰ o na nĩ ūndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenana, na arĩa mehitaga na maheeni, o na ūndũ ūngĩ o wotho ūtaringaine na ūrutani ūria mwagĩrĩru, ¹¹ ūria ūringaine na ūhoro-ũria-Mwega ūrĩ riiri wa Ngai ūria mũrathime, o ūhoro ūcio ndehokeirwo ndĩrutage.

Ūtugi wa Mwathani kūrĩ Paŭlũ

¹² Nĩngũcookeria Kristũ Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ūria ūheete hinya, tondũ nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamũra ndũike wa kũmũtungatagĩra. ¹³ O na gũtuika rĩmwe ndaari mũrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũũ, nĩndaigũrĩrwo tha tondũ ndekaga ūguo itekũmenya na itarĩ mwĩtikia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ūkinjiyũrĩra, hamwe na wĩtikio o na wendani ūria uumaga thĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ūhoro ūyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩrie gwĩtikĩrwo kūna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ nĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ūndũ wa gĩtũmi kũu, nĩ nĩndaigũrĩrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩnĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ūkirĩrĩria wake ūtarĩ mũthia, nĩguo nĩ ndaari mwĩhia makĩria, ndũike kĩonereria harĩ arĩa marĩmwĩtikagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kūrĩ Mũthamaki ūria ūtũuraga tene na tene, ūria ūtathiraga, na ūria ūtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩagwo na agocagwo tene na tene. Amenĩ.

¹⁸ Wee Timotheo, mūrũ wakwa, ndirakũhe ūtaaro ūyũ kũringana na mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ūhoro-inĩ waku, nĩgeetha wamarũmĩria ūhotage kũrũ mbaara wega, ¹⁹ na ūtũure ūrũmitie wĩtikio, na ūrĩ na thamiri itarĩ na ūcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩria thamiri ciao, na nĩ ūndũ ūcio magathũkia wĩtikio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Alekisandro, arĩa neanĩte kūrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2

Ūrutani ūkonĩ Mahooya

¹ Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maĩndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaithanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ūndũ wa andũ othe: ² Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũurage na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩtĩaga Ngai maĩndũ-inĩ mothe na tũri na ūtheru. ³ Ūndũ ūcio nĩ mwega, na nĩũkenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴ o we wendete andũ othe mahonokio na mamenye ūhoro-ũria-wa-ma. ⁵ Nĩgũkorwo kūrĩ Ngai o ūmwe, na mũguĩthania o ūmwe wa kũguĩthania Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ ūria werutire atũike wa gũkũura andũ othe. Naguo ūira wa ūhoro ūcio nĩwaheanĩrwo ihinda rĩaguo rĩrĩa rĩagĩrĩrie rĩakinya. ⁷ Na ūhoro ūcio nĩguo watũmire ndũike mũhunja o na mūtũmwo waguo na nĩ ndĩraaria ūhoro wa ma, ndiraheenanania. Ndatũkire mũrutani wakũrutaga andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoro wa gwĩtikia o na ūhoro wa ma.

⁸ Ngwenda atĩ arũme mahoithagie kũndũ guothie moete moko matheru na igĩrũ, matarĩ na marakara kana ngarari.

⁹ O na ningĩ ngwenda atĩ andũ-a-nja mehumbage wega na nguo itarĩ cia kwĩonania marĩ na mĩthĩire yagĩrĩrie, na marĩ na ūgĩ wa ngoro, na matikegemagie na kũrama njiũrĩ, kana na thahabu, kana ruru, o na kana nguo iria cia goro mũno, ¹⁰ no makoragwo marĩ na ciiko njega, iria ciagĩrĩrie andũ-a-nja arĩa moimbũruga atĩ nĩ ahoofĩ Ngai.

¹¹ Mũndũ-wa-nja aagĩrĩrwo erutage maĩndũ akĩndĩrie na enyĩhĩtie biũ. ¹² Ndingĩtĩkĩria mũndũ-wa-nja arutanage kana aathage mũndũ mũrũme; no nĩakarage akĩndĩrie. ¹³ Nĩgũkorwo Adamu nĩwe wombirwo mbere, Hawa agĩcookerera. ¹⁴ Ningĩ Adamu tiwe waheenirio; nĩ mũndũ-wa-nja waheenirio agĩtuika mwĩhia.

¹⁵ No rĩrĩ, andũ-a-nja nĩ makaahonoka nĩ ūndũ wa gũciara ciana, mangĩtũũra metikĩtie marĩ na wendani na andũ atheru, o na marĩ na ūũgĩ wa ngoro.

3

Arũgamĩrĩri na Ateithĩrĩria a Kanitha

¹ Ūhoro ūyũ nĩguo wa kwĩhokeka: Atĩ mũndũ o wotho angĩrĩrĩria gũtuika mũrori wa maũndũ ma kanitha, mũndũ ūcio nĩerĩrĩrie wĩra wa bata. ² Rĩu-rĩ, mũrori wa maũndũ ma kanitha no nginya akorwo atarĩ na ūcuuke, na akorwo nĩ mũthuuri wa mĩtumia ūmwe. No nginya akorwo arĩ mũhooreri, na ūũ kwĩgĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na mũndũ mũtĩku, na mũndũ ūnyĩitaga andũ ūgeni, na ūngihota kũrutana maũndũ. ³ No ndagakorwo arĩ mũrĩũ, kana arĩ wa ngũũ, no akorwo arĩ mũhooreri, na mũndũ ūtarĩ wa mbaara, na ūtarĩ thuti ya mbeeca. ⁴ No nginya akorwo ahotete gwatha mũciĩ wake wega, na one atĩ ciana ciake nĩmwanthikagĩra na gĩtĩio kirĩa kiagĩrĩire. ⁵ (Mũndũ angĩkorwo ndangihota gwatha mũciĩ wake mwene-rĩ, angihota atĩa kũmenyerera kanitha wa Ngai?) ⁶ Ningĩ ndagakorwo arĩ mũndũ mwerũ wĩtikio-inĩ ndakae kũgia na mwĩtĩio, nake atuĩrwo ciira ta ūria mũcukani aatuĩrĩrwo. ⁷ Ningĩ no nginya akorwo arĩ na ngumo njega kũrĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ iitũ, nĩgeetha ndagatuĩke wa gũconorithio kana agwe mũtego-inĩ wa mũcukani.

⁸ Nao ateithĩrĩria a kanitha, nĩmagĩrĩrwo makoragwo marĩ andũ a gũtĩka na ehokeku, matigatuĩke anyui a ndibei mũno, na makorwo matarĩ a gũkorokera indo na njĩra itagĩrĩire. ⁹ No nginya marũmie ūhoro-ũria-wa-ma wa wĩtikio ūria mũrikĩru marĩ na thamiri itarĩ na mwĩcuuko. ¹⁰ Nao mambe magerio; na thuutha ūcio marekw matuĩke ateithĩrĩria a maũndũ ma kanitha maakorwo matarĩ na ūcuuke.

¹¹ O ūndũ ūmwe, nao atumia ao nĩmakorwo marĩ atumia a gũtĩka, matigakorwo marĩ andũ a gũcambania, no makorwo matarĩ arĩũ na matuĩke a kwĩhokeka maũndũ-inĩ mothe.

¹² Mũteithĩrĩria wa kanitha no nginya akorwo arĩ mũthuuri wa mĩtumia ūmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mũciĩ wake wega. ¹³ Arĩa matungatĩte wega nĩmegĩagĩra na ngumo njega, na makomĩrĩria mũno ūhoro-inĩ wa wĩtikio wao ūria wa gwĩtikia Kristũ Jesũ.

¹⁴ O na gũkorwo ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩrĩũka kũrĩ we narua-rĩ, ndĩrakwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha, ¹⁵ ingĩaga gũũka narua, ūmenye ūria andũ magĩrĩrwo nĩgũkaraga marĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ya Ngai, na nĩyo kanitha wa Ngai ūria ūrĩ muoyo, naguo nĩguo gitugĩ na mũthingi mũrũmu wa kũnyĩitĩrĩra ūhoro-ũria-wa-ma. ¹⁶ Na hatarĩ nganja, ūhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ hithe nene ma, atĩ:

We oonanirio arĩ na mwĩrĩ,

agĩtuuo mũthingu nĩ Roho,

akĩonwo nĩ araka,

na ūhoro wake ūkĩhunjo kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe,

agĩtikio nĩ andũ a gũkũ thi,

na akĩamũkĩrwo riiri-inĩ kũria igũrũ.

4

Mataaro kũrĩ Timotheo

¹ Na rĩrĩ, Roho nĩoigaga atekũhithĩrĩra atĩ matukũ ma thuutha andũ amwe nĩmagatiganĩria wĩtikio na marũmĩrĩre maaroho marĩa maheenanagia o na maũndũ marĩa marutanagwo nĩ ndaimono. ² Morutani ta macio mahunjagio nĩ andũ arĩa marĩ ūhinga, arĩa maaragia maheeni, na arĩa thamiri ciao ihaana ta icinĩtuo na ruoro. ³ Acio nĩo makaanagia andũ kũhikania na makameera megĩrĩrĩrie kũrĩaga irio cia mĩthemba imwe, iria Ngai oombire nĩguo ciamũkagĩrwo na ngaatho nĩ arĩa metikĩtie na arĩa moĩ ūhoro-ũria-wa-ma. ⁴ Tondũ-rĩ, kirĩa gĩothe Ngai oombire nĩ kĩa, na gũtĩrĩ kindũ kiagĩrĩrwo nĩkũregwo angĩkorwo kĩamũkĩritwo na ngaatho, ⁵ tondũ nĩkĩrĩkĩtie gũtherio nĩ kiugo kĩa Ngai na mahooya.

⁶ Ūngĩruta arĩũ na aarĩ a lthe witũ maũndũ maya-rĩ, nĩgũtuika ndungata njega ya Kristũ Jesũ, irĩa ireretwo na ciugo cia ūhoro-ũria-wa-ma wa wĩtikio o na cia ūrutani mwega ūria wee ūtũire ūrũmĩrĩre. ⁷ Reganaga na ng'ano cia tũhũ iria itarĩ cia gũtĩithia Ngai, o na ng'ano ta iria iganagwo nĩ iheti; nĩ kaba wĩmenyerie gũikara wĩyamũrĩre Ngai. ⁸ Nĩgũkorwo gwĩka maũndũ ma gwĩkĩra mwĩrĩ hinya nĩ ūrĩ bata wago, no kwĩyamũrĩra Ngai kũrĩ bata harĩ maũndũ mothe, nĩ ūndũ kũrehaga kũrĩgĩrĩro muoyo-inĩ ūyũ tũrĩ o na muoyo-inĩ ūria ūgooka.

⁹ Ūhoro ūyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩwagĩrĩre gwĩtikĩrĩka o biũ ¹⁰ (na ūhoro ūcio nĩguo ūtũmaga twĩrutaganĩrie na twĩnogagie), na tũkaiga mwĩhoko witũ harĩ Ngai ūria ūrĩ muoyo, ūria arĩ we Mũhonokia wa andũ othe, na makĩria arĩa metikĩtie.

¹¹ Athanaga atĩ maũndũ macio mekagwo. ¹² Ndũkanareke mũndũ o na ūrĩkũ akũire tondũ atĩ wĩ mũndũ mwĩthĩ, no tũka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa metikĩtie rĩria ūkwaria, na ha ūhoro wa mũtũrĩre, na wa wendani, o na ha wĩtikio, na ha ūhoro wa mĩtugo mitheru. ¹³ Wĩheane gũthomagĩra andũ Maandiko marĩa matheru, na kũhunja, na kũrutana, o nginya rĩria ngooka. ¹⁴ Ndũkanaage kũhũthĩra kĩheo giaku kirĩa waheirwo na ūndũ wa mohoro marĩa maarathirwo, rĩria athuuri maakũgĩrĩre moko.

¹⁵ Īkagĩra kĩyo harĩ maũndũ macio; wĩheane kũna kũrĩ mo, nĩgeetha andũ othe monage ūria ūrathĩĩ na mbere. ¹⁶ Menyagĩrĩra wega mũtũrĩre waku na ūrutani waku. Kiragĩrĩria thĩĩnĩ wa maũndũ macio, tondũ weka ūguo, nĩũkwĩhonokia wee mwene na ūhonokie o na arĩa magũthikagĩrĩra.

5

Mataaro Makoni Atumia a Ndigwa, na Athuuri, na Ngombo

¹ Atiriri, ndukanakũme mündũ mükũrũ, kaba umũthaitage taarĩ thoguo, nao andũ arĩa ethĩ ta marĩ ariũ a thoguo, ² Atumia arĩa akũrũ, umatuge ta marĩ aa maitũguo, nao arĩa anini matuage ta airĩtu a thoguo, na wikage ũguo na mĩthiire yothē ya ũthingu.

³ Rũmbũyagia atumia arĩa a ndigwa kũna, na umatĩage. ⁴ No mũtumia wa ndigwa angĩkorwo arĩ na ciana, kana ciana cia ciana ciake-rĩ, ciana icio nĩ ciambe ciĩrute kũrutithia wĩtikio wacio wira na undũ wa kũmenyagĩrĩa andũ arĩa marĩ a nyũmba ciao kũmbe; tondũ gwĩka ũguo nĩ gũcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nigũkorwo undũ ũcio nĩũkenagia Ngai. ⁵ Mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũbataire kũna, na ũtigitiwo arĩ wiki-rĩ, ũcio aigaga mwĩhoko wake harĩ Ngai, na akahooyaga ũtukũ na mũthenya, akĩũria Ngai ũteithio ategũtigithĩria. ⁶ No mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũikaraga agĩũkenagia, ũcio nĩ mũkuũ o na arĩ muoyo. ⁷ Rutaga andũ maundũ macio o namo, nĩgeetha gũtikagie mündũ ũgũkara arĩ na ũcuuke. ⁸ Mündũ wothē angĩaga gũteithia andũ ao, na makĩria arĩa marĩ a gwake mũciĩ-rĩ, mündũ ũcio niakaanite wĩtikio na nĩ mũũru gũkĩra ũrĩa ũtetĩkitie.

⁹ Gũtirĩ mũtumia wa ndigwa wagĩĩre kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa atumia a ndigwa atakinyĩtie mĩaka mĩrongo itandati, na akorwo aarĩ mwĩhokeku kũrĩ mũthuuri-we, ¹⁰ na akorwo nĩoikaine wega nĩ undũ wa gwĩkaga ciĩko njega, ta kũrera ciana, na gũtugaga ageni, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩĩna-inĩ, na kwĩrutagĩra we mwene gwĩkaga maundũ marĩa mothe mega.

¹¹ Ha ũhoro wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩria makagucĩrĩrio nĩ merĩrĩa mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na maccoke kwenda kũhika. ¹² Nĩ undũ wa ũguo magatuika a gũtũrwo ciira, tondũ nĩmathũkitie kĩranĩro kĩa kĩa mbere. ¹³ Ningĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuika a kũũrũra kuuma nyũmba imwe nginya irĩa ingĩ. Na to ũgũũta wiki, o na nĩmatuikaga a kwaria ndeto cia mũhuhu na magetoonyereria maundũ-inĩ ma andũ angĩ, makaaragia maundũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ kwaria. ¹⁴ Nĩ undũ ũcio-rĩ, nĩ nĩgũtaara atumia a ndigwa arĩa ethĩ mahike, na magie ciana, na marũgamagĩrĩre mĩciĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ iitũ mweke wa gũcambania. ¹⁵ Ti-itherũ o na rĩũ amwe ao nĩmarĩkitie kũgarũrũka na makarũmirĩra Shaitani.

¹⁶ Mündũ-wa-nja o wothē mwĩtikia angĩkorwo arĩ na atumia a ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na ndagakuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa mabataire.

¹⁷ Athuuri a kanitha arĩa matongoragia maundũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩrwo nĩ kũheo gĩtĩo mũno, na makĩria arĩa marataga wira wa kũhunja na kũrutana. ¹⁸ Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigite atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua rĩria ikũranga ngano ikĩmĩhũra,” na ningĩ nĩmoigite atĩrĩ, “Mũruti wira nĩagĩrĩrwo nikũheo mũcaara wake.” ¹⁹ Ndũkanetikĩrie mũthuuri wa kanitha athitangwo, tiga hakorirwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁰ Andũ arĩa maikaraga makĩthagia-rĩ, makaanagie mbere ya andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikaraga metigĩrĩte.

²¹ Ndakwira atĩrĩ na ma ndĩ mbere ya Ngai, na Kristũ Jesũ o na arĩa athuure, ũmenyagĩrĩre morutani maya ũtegũthutũkania, na ndũkaneke undũ o na ũmwe na kĩmenyano.

²² Ndũkahiũhage kũgĩrĩra mündũ moko, na ndũkanagwatanĩre na mehia ma andũ arĩa angĩ. Ikaraga ũrĩ mũthingu.

²³ Tiga kũnyuuaga o maaĩ matherĩ, nyuuaga ndibei nini tondũ wa nda yaku, na nĩ undũ wa ũrĩa ũrũaraga kaingĩ.

²⁴ Mehia ma andũ amwe nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia ma andũ angĩ mamoiimaga thuutha. ²⁵ O undũ ũmwe, noguo ciĩko njega ciĩyonanagia, nacio irĩa itarĩ njega itingĩhithika.

6

¹ Nĩ kwagĩĩre andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga ta mekĩrĩtuo icooki rĩa ũkombo ngingo matuage atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtĩo gĩothe, nĩgeetha rĩitwa rĩa Ngai na ũrutani witũ itikanacambio. ² Arĩa marĩ na aathani metikithie matikamaine gĩtĩo nĩ undũ wa gũkorwo atĩ nĩ ariũ na aarĩ a lthe wao. Handũ ha ũguo, nĩmamatumungatagĩre wega makĩria, tondũ arĩa maragunĩka nĩ undũ wa ũtungata wao nĩ andũ metikĩtie, na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maundũ macio na ũmaringagĩrĩre andũ.

Kwenda Mbeeca

³ Mündũ o na ũrĩkũ angĩrutana ũrutani wa maheeni na akorwo ndetikanĩtie na ũrutani ũrĩa mwega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na ũrutani ũrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, ⁴ mündũ ũcio nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ undũ oĩ. ũcio endete o ngararĩ itarĩ kũgĩni na njũgitano ikonĩ ciugo irĩa irehaga ũru, na ngũĩ, na mĩario mĩũru, na gwĩkũũa maundũ mooru, ⁵ na kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciĩria mooru, arĩa mathĩrĩrwo nĩ ũhoro-ũria-wa-ma, na arĩa meciĩragia atĩ ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njĩra ya gũtũma mündũ atonge.

⁶ No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra Ngai na kũiganwo nĩ kĩria ũrĩ na kĩa, ũcio nĩ ũtonga mũnene. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ kindũ twarehire gũkũ thĩ, na gũtirĩ kindũ tũngĩhota kũruta kuo. ⁸ No tũngĩgĩa na irio, na tũgĩe na nguo-rĩ, no tũiganwo nĩcio. ⁹ Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-inĩ o na mũtego-inĩ wa merĩrĩria maingĩ ma ũrimũ ma kũmathũkia, marĩa mamagũũthagia mwanangĩko-inĩ, makamaniina. ¹⁰ Tondũ kwenda mbeeca nĩkĩo kũhũmo kĩa mĩthemba yothē ya ũũru. Andũ amwe nĩ undũ wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtikio, na magetheeca ngoro na kĩa kĩa kĩngĩ.

Paŭlŭ Gŭtaara Timotheo

¹¹ No wee mündü wa Ngai-rĩ, ūrĩa maündü macio mothe, na ūthingatage ūthingu, na kwĩyamūrĩra Ngai, na wĩtikio, na wendani, na gũkirĩrĩria, na ūhooreri. ¹² Rũaga mbaara ĩrĩa njega ya wĩtikio. Rũmia ūhoru wa muoyo wa tene na tene o ūrĩa wetĩrwo rĩrĩa woimbũire wega wĩtikio waku mbere ya aira aingĩ. ¹³ Ningĩ ndĩ mbere ya Ngai, ūrĩa ūheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ūrĩa warutire ūira mwega rĩrĩa aarutaga ūira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ūrũmagie riathani riu wathĩtwo narĩo ūtarĩ na kĩmeni kana ūcuuke nginya hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ūrĩa Ngai akoonania ihinda riake riakinya. Ngai ūcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ūrĩa wa kũgoocagwo, na nowe Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Ningĩ nowe wiki ūtũũraga muoyo ūrĩa ūtathiraga, na agatũũra ūtheri-inĩ ūrĩa gũtarĩ mündü ūngihota kũũkuhĩrĩria. Gũtirĩ mündü ūrĩ wamuona kana ūngihota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ūrĩa ūtathiraga nginya tene. Amenĩ.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ĩno tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩnĩ wa ūtonga ūcio ūtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ūrĩa ūtũheaga indo ciothe na ūtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe mekage wega, na maingĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciiko njega, na matũke andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ indo ciao na ūtaana. ¹⁹ Meka ūguo nĩmarĩĩagĩra kĩgĩna kiao ene kĩrĩ mũthingĩ mũrũmu nĩ ūndũ wa mahinda marĩa magooka, na nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo ūrĩa wa ma kũna.

²⁰ Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩrĩa wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte Ngai, na ngarari cia mathugunda ma maheeni marĩa matuagwo atĩ nĩmo ūmenyo na ti ūmenyo kũrĩ. ²¹ Andũ amwe metikĩtie atĩ marĩ na ūmenyo ūcio nĩmatũgũgĩte na makoima wĩtikio-inĩ.

Wega wa Ngai ūrogĩa na inyũĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlū, mūtūmwo wa Kristū Jesū nĩ ūndū wa kwenda kwa Ngai. Ndatūmirwo nĩ Ngai kūringana na kīranĩro kia muoyo ūria ūrĩ thĩĩnĩ wa Kristū Jesū,

² Ndakwandikira wee Timotheo, o we mūrū wakwa nyendete muno:

Wega, na tha, na thayū kuuma kūrĩ Ngai Ithe witū, na Kristū Jesū Mwathani witū, irogĩa nawe.

Kūmĩrĩro Gũtũka Mwĩhokeku

³ Ninjookagĩria Ngai ngaatho, ūria nĩ ndungatagĩra ndĩ na thamiri itarĩ na ūcuuke, o ta ūria maithe makwa ma tene meekaga, o ngikūririkanaga hĩndĩ ciothe ūtukū na mūthenya, mahooya-inĩ makwa itegūtĩgithiria. ⁴ Nĩndĩriragĩria muno gũkuona, ndaririkana maithorĩ maku, nĩgeetha njiyūrwo nĩ gĩkeno. ⁵ Nĩndirikanĩtio ūhoro wa wĩtikio waku ūria ūtarĩ ūhinga, o ta ūria watũire na cūguo Loisi, na nyũkwa Eunike, na rĩu nĩnjĩtikĩtie atĩ wĩtikio ūcio ūrĩ o thĩĩnĩ waku. ⁶ Nĩ ūndū wa gĩtũmĩ gĩkĩ nĩngĩkūririkania atĩ ūhuhagĩrĩrie kĩheo kĩa ūheetwo nĩ Ngai, kĩa wagĩire nakĩo rĩria ndakūgĩrĩire moko. ⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũire roho wa gũtwikagĩra guoya, o aatũheire roho wa gũtwikĩra hinya, na wa wendani, na wa ūũgĩ wa kwĩnyiita maũndũ-inĩ mothe.

⁸ Nĩ ūndū ūcio ndũkanaconoke ūkiumbũra ūria wa Mwathani witū, kana ūconoke nĩ ūndū wakwa nĩ njohetwo nĩ ūndū wake. No nyiitanĩra na nĩ kũnyariirwo nĩ ūndū wa Ūhoro-ũria-Mwega, nĩ ūndū nĩũrũheagwo hinya nĩ Ngai. ⁹ Ngai nĩwe watũhonokirie na agĩtwĩra mūtũũire mũtheru, ti tondũ wa ūndũ twĩkĩte, no nĩ ūndũ wa ūria aatanyĩte gwĩka na nĩ ūndũ wa wega wake. Twaheirwo wega ūyũ thĩĩnĩ wa Kristū Jesū mbere ya kiambĩrĩria gĩa thi, ¹⁰ no wega ūcio rĩu nĩũguũrĩrĩrio nĩ ūndũ wa kuonekana kwa Mũhonokia witū, Kristū Jesū, ūria waniĩnĩre gĩkuũ, na akĩrehe muoyo o na ūhoro wa kwaga kũbutha akĩũga ūtheri-inĩ nĩ ūndũ wa Ūhoro-ũria-Mwega. ¹¹ Na nĩ ūndũ wa Ūhoro-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũrĩrwo ndũike mũhunja, na mūtūmwo, na mūrutani waguo. ¹² Ūhoro ūcio nĩguo ūtũmĩte nyamarĩke ūguo. No ndiconokaga, tondũ ūria nĩ njĩtikĩtie nĩndĩmũũĩ, na ndĩ na ma atĩ arĩ na ūhoti wa kũgĩtĩra kĩa ndĩmũhokeire o nginya rĩria mũthenya ūcio ūgaakinya.

¹³ Rũmia ūhoro ūria waigũire kuuma kūrĩ nĩ, ūrĩ kionereria kia ūrutani mwega, ūrĩ na wĩtikio na wendani thĩĩnĩ wa Kristū Jesū. ¹⁴ Menyerera ūndũ ūria mwega ūria wehokeirwo, na ūmenyerere ūteithĩtio nĩ Roho Mũtheru ūria ūikaraga thĩĩnĩ witū.

¹⁵ Wee nĩũ atĩ andũ othe thĩĩnĩ wa bũrũri wa Asia nĩmandiganĩrie, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroigũra andũ a nyũmba ya Onesiforo tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire nĩ ūndũ wakwa kuohwo na mĩnyororo. ¹⁷ Nowe, hĩndĩ rĩa ookire Roma, nĩanjaririe na kĩa o nginya akĩnyona. ¹⁸ Mwathani aroĩtikĩra atĩ akaagĩũrwo tha nĩ Mwathani mũthenya ūcio wakinya! Wee nĩũ wega muno ūria aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩa ndaarĩ Efeso.

2

¹ Nĩ ūndũ wa ūguo, wee mūrū wakwa-rĩ, gĩa na hinya thĩĩnĩ wa wega wa Ngai ūria ūrĩ thĩĩnĩ wa Kristū Jesū. ² Namu maũndũ marĩa waigũire ngĩaria mbere ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehokeku arĩa ūũ atĩ no mahote kũruta andũ angĩ. ³ Ūmĩrĩria gũthĩĩnika hamwe na ithuĩ ta ūrĩ mũthigari mwega wa Kristū Jesū. ⁴ Gũtirĩ mũndũ ūrutaga wĩra wa mũthigari ūngĩohania na maũndũ matarĩ ma ūthigari: we endaga o gũkenia mũnene wake ūria ūmwathaga. ⁵ Ūguo no taguo, mũndũ ūria ūhanyũkaga mathakoinĩ ma mahenya ndangĩheo thũmbĩ ya ūhootani atathaakĩte kūringana na ūria gwanĩtũwo. ⁶ Ningĩ-rĩ, mũrĩmĩ ūria wĩnogagia akĩrĩma mũgũnda nĩ we wagĩrĩrwo gũtũka na mbere kwamũkĩra maciaro maguo. ⁷ Cũranagia maũndũ marĩa ndiroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarĩkũũhĩgagĩa maũndũ-inĩ macio mothe.

⁸ Atĩrĩrĩ, ririkanaga Jesū Kristū, ūria wariũkĩrio akiuma kūrĩ arĩa akuũ, na aarĩ wa rũciarũ rwa Daudi, kūringana na Ūhoro-ũria-Mwega, ūria nĩ hunjagĩa. ⁹ Ūhoro ūcio nĩguo nĩ nyariiragĩrwo o nginya ngohwo na mĩnyororo ta ndĩ mũgerĩ ngero. No kiugo kia Ngai ti kiohe. ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ nĩnyũmagĩrĩria maũndũ mothe nĩ ūndũ wa arĩa amũre, nĩgeetha o nao megĩre na ūhonokio ūria ūrĩ thĩĩnĩ wa Kristū Jesū, na magĩe na riiri wa tene na tene.

¹¹ Ūhoro ūyũ nĩ wa kwĩhokeka, atĩrĩ:
Angĩkorwo nĩtwakũire hamwe nake-rĩ,

o na gũtũra nĩtũgaatũra muoyo hamwe nake;

¹² na tũngĩkĩrĩria-rĩ,

o na gũthamaka nĩtũgaathamaka hamwe nake.

No tũngĩmũkaana-rĩ,

o nake nĩagatũkaana;

¹³ na tũngĩaga kwĩhokeka,

we egũtũra arĩ o mwĩhokeku,

nĩgũkorwo we ndangĩhota gwĩkaana.

Mũruti Wĩra Mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

¹⁴ Ririkanagia andũ maũndũ macio. Makaanagie ũrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige gũkararanĩria ndeto itarĩ kiene; ndeto icio itirĩ kĩgũni, no gũthũkia ithũkagia arĩa maciiguaga. ¹⁵ Geria mũno wionanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩriku, na wĩ mĩruti-wĩra ũtarĩ ũndũ ũngĩmũconora, na ũrutanage ũhoro ũrĩa wa ma ũrũngĩrĩrie. ¹⁶ Ehagĩrĩra mĩario itarĩ ya gwtigĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio makĩragĩrĩria kwaga gwtigĩra Ngai. ¹⁷ ũrutani wao ũtheaga ta kĩronda kĩa ndĩira. Amwe ao nĩ Humenayo, na Fileto, ¹⁸ arĩa maturuũrite na magatiga ũhoro wa ma. Moigaga atĩ ũhoro wa kũriũka nĩũrikĩtie kũhitũka, na nĩ mathũkĩtie wĩtikio wa andũ amwe. ¹⁹ No rĩrĩ, mũthingĩ ũrĩa mĩrũmu wa Ngai nĩwĩhaandĩte wega nũguo wĩkĩritwo rũĩri na ciugo ici: “Mwathani nĩoi andũ arĩa marĩ ake,” na nĩngĩ atĩrĩ, “Ŭrĩa wotho uumbũraga rĩtwa rĩa Mwathani no ngĩnya agarũrũke atigane na waganu.”

²⁰ Thiĩnĩ wa nyũmba yotho nene-rĩ, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ũrĩa mũtĩie, na imwe nĩ cia wĩra ũrĩa ũtangĩtũka. ²¹ Mũndũ angĩthieria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtũka, no atũike ta kindũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtĩio, kindũ gĩtherie, kĩa kĩa gĩrĩrie Mwathi wa nyũmba iyo na kĩaarĩrio gĩa kũrutaga wĩra o wotho mwega. ²² Na rĩrĩ, ũragĩra merĩrĩria mooru ma wĩthĩ, na ũthingatage ũthingu, na wĩtikio, na wendani, na thayũ, mĩri hamwe na arĩa makayagĩra Mwathani marĩ na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia ũrimũ na cia ũkĩgu, tondũ nĩũ irehage ngũĩ. ²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndĩagĩrĩrwo nĩ gũtũka ya ngũĩ; handũ ha ũguo, yagĩrĩrwo nĩgũtũka ya gũtuga mũndũ o wotho, na rĩrĩ mũndũ wĩ na ũhoti wa kũrutana, na rĩrĩ mũndũ mũkĩrĩrĩa. ²⁵ Nĩngĩ arutaga arĩa mamũkararagia ahooreire, arĩa na mwĩhoko atĩ Ngai no atũme merire, nĩguo mamenye ũhoro wa ma, ²⁶ na atĩ matũike a gwĩcookera, na meteithũkie mũtego-inĩ wa mũcukani ũrĩa ũmanyĩitĩte mĩgwate nĩguo mekage ũrĩa ekwenda.

3

Kwaga Gwtigĩra Ngai Matukũ ma Kũrigĩrĩria

¹ No rĩrĩ, menya atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũkagĩa na mahinda ma ũgwati. ² Andũ magaatuũka eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andũ mataiguaga aciari ao, na matarĩ ngaatho, na matarĩ atheru. ³ Nĩngĩ makorwo matarĩ na wendani, na matarekanagĩra, na a gũcambania, na matangĩhota kwĩgĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na matarĩ tha, na matendaga maũndũ mega, ⁴ na andũ mendaga gũkũnyanĩra andũ arĩa angĩ, na arũgĩrĩri, na eĩkĩrĩri, na endi gwĩkenia gũkĩra ũrĩa mendete Ngai. ⁵ Andũ acio metuaga ta meyamũĩrie Ngai no nĩmakaanaga hinya wake. Wĩthemage andũ ta acio.

⁶ Acio nĩo arĩa matoonyagĩrĩra nyũmba ciene na makaguucagĩrĩria andũ-a-nja arĩa ahũthĩ ngoro, arĩa maiyũritwo nĩ mehia, na arĩa matwaragĩrĩrio nĩ merĩrĩria mooru ma mĩthemba yotho. ⁷ Andũ-a-nja acio nĩmerutaga ũndũ mwerũ hĩndĩ ciothe, no matĩrĩ hĩndĩ mamenyaga ũhoro ũrĩa wa ma. ⁸ O ta ũrĩa Janne na Jambare maakararirie Musa-rĩ, no taguo andũ acio mehotoraga makararie ũhoro ũrĩa wa ma. Mecĩria mao nĩ mooru, nao ha ũhoro ũkonĩ wĩtikio nĩakũregwo biũ. ⁹ No rĩrĩ, matingĩthĩ haraaya, tondũ ũrimũ wao nĩũkamenyeka nĩ andũ othe, o ta ũrĩa ũhoro wa andũ acio wamenyeka.

Pailũ Gũtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rĩ, nĩũ ũhoro wotho wa ũrutani wakwa, na mũtũĩrie wakwa, na matanya makwa, na wĩtikio wakwa, na ũkĩrĩrĩria wakwa, na wendani wakwa, na kũmĩrĩria gwakwa, ¹¹ na kũnyariirwo gwakwa, na mathĩĩna makwa, o na mĩthemba ya maũndũ marĩa maangorire kũu Antiokia, na Ikonia, o na Lusitera, mĩnyamaro rĩa nĩ ndomĩrĩrie. No Mwathani nĩahonokirie kuuma kũrĩ mathĩĩna macio mothe. ¹² Ti-itherũ, mũndũ o wotho ũrĩa ũkwenda gũtũũra mũtũĩrie wa gũkenia Ngai arĩ thiĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩarĩnyariiragwo, ¹³ No andũ arĩa aaganu na arĩa aheenania nĩmarĩkĩragĩrĩria kwagana, makaheenania na makaheenagio. ¹⁴ No wee-rĩ, tũũra wĩkaga maũndũ marĩa wĩrutĩte na ũkemetĩkia wega atĩ nĩ ma ma, tondũ nĩũ arĩa maakũrutire, ¹⁵ na ũrĩa wamenyire Maandĩko marĩa matheru kuuma rĩrĩa warĩ kaana, ¹⁶ marĩa mangĩhota gũkũũhĩgia nĩguo ũkaahonokio nĩ ũndũ wa gwtĩkia thiĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁶ Ŭhoro wotho ũrĩa wandĩkitwo Maandĩko-inĩ wekĩrĩrwo thiĩnĩ wa mũwandĩki nĩ Ngai, na nĩwagĩrĩrie harĩ ũhoro wa kũrutana, na wa gũkaanania, na wa kũrũnga mahĩtia, o na wa kũrutana mĩkarĩre ya ũthingu, ¹⁷ nĩgeetha mũndũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkĩnyanĩru, na athagathagĩtuo biũ kũruta wĩra o wotho mwega.

4

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ, ũrĩa ũgaatuĩra ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte, na nĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ: ² Hunjagia Ŭhoro wa Ngai; ikaraga wĩhaarĩrie hĩndĩ rĩa yagĩrĩrie na rĩa itagĩrĩrie; nĩngĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaanagie, na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkĩrĩrĩria mũnene na ũrutani mũbarĩrĩrie. ³ Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩrĩa andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩrie. No nĩguo mahingie merĩrĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aĩngĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ ma mekwenda kũigua. ⁴ Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoro wa ma, na magarũrũkire ng'ano cia tũhũ. ⁵ No wee-rĩ, ikaraga wĩguĩte maũndũ-inĩ mothe, na ũmĩrĩrie kũnyariirwo, nĩngĩ rutaga wĩra wa kũhunja ũhoro wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata waku.

⁶ Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩrie gũitwo thĩ ta iruta rĩa kũnyuuo, narĩo ihinda rĩakwa rĩa kuuma gũkũ nĩrĩkinyu. ⁷ Nĩndũite mbaara rĩa njega, narĩo ihenya rĩakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũĩrite menyereire

* 3:15 Mwana wa kahĩĩ wa Mũyahudi aambagĩrĩria kwĩruta maandĩko ma Kĩrĩkanĩro kĩa Gĩkũrĩ arĩ wa mĩaka itano.

witikio wakwa. ⁸ Riu nānjigūrwo thūmbī īrīa ya ūthingu, īrīa Mwathani, ūrīa ūtuaga ciira na kīhooito, akaahe mūthenya ūcio, na to nī nyiki akaahe, no ningī nī andū othe arīa makoretwo merirīrie kūguūranīrio gwake.

Maūdū ma Paūlū Mwene

⁹ Geria mūno o ūrīa wahota ūūke kūrī nī na ihenya, ¹⁰ nīgūkorwo Dema, tondū wa kwenda maūdū ma thī īno, nīandiganīrie na agathī Thesalonike. Nake Keresike nīathiite Galatia, na Tito agathī Dalamatia.

¹¹ Luka nowe tūrī nake gūkū. Oya Mariko mūūke nake, tondū nī ūteithio harī nī ūtungata-inī wakwa.

¹² Nīndatūmire Tukiko kū Efeso. ¹³ Ūgūka-rī, ndehera kabuti karīa ndatigire gwa Karipo kūrīa Teroa, na ūndehera mabuku makwa ma gīkūnjo, na makīria njūa iria cia kwandikwo.

¹⁴ Alekisandero ūrīa mūturi wa indo cia rūthuku nīanjikire ūūru mūno. Mwathani nīwe ūkaamūrīha kūrīgana na ciiko ciake. ¹⁵ O nawe mwīmenyerere, tondū nīakararirie ndūmīriri iitū na hinya.

¹⁶ Hīndī īrīa ndaciirithirio rīa mbere-rī, gūtirī mūdū wokire kūndeithia, andū othe nīmandiganīrie. Maroaga gūtūirwo ūūru. ¹⁷ No Mwathani nīarūgamire na nī na akīnjikīra hinya, nīgeetha ndūmīriri ihunjio biū nī ūndū wakwa na andū-a-Ndūrīrī othe mamīgue. Na nī ngīhonokio kuuma kanua ka mūrūūthi.

¹⁸ Mwathani nīakahonokia ūūru-inī o wotho, na andware ūthamaki-inī wake wa igūrū, nake arogoocagwo tene na tene. Amenī.

Ngeithi cia Mūthia

¹⁹ Geithia Pirisila na Akula, na andū a nyūmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatigirwo Korinitho, na nī ngītiga Terefimo kū Mileto arī mūrūaru. ²¹ Geria ūkinye gūkū mbere ya ihinda rīa heho. Nīwageithio nī Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariū na aarī a lthe witū othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wegu wa Ngai ūroikara hamwe nawe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

¹ Nī nīi Paŭlū, ndungata ya Ngai na mūtūmwo wa Jesū Kristū. Ndūmītwo nīguo andū ariā athuure nī Ngai mongererwo wītikio na ūmenyo wa kūmenya ūhoro-ūria-wa-ma ūria ūtwaranīte na ūhoro wa kwīyamūrira Ngai, ² na nīguo wītikio na ūmenyo iria iri na kūrīgīrīro kīa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ūria ūtaheenanaigia eeranīire o kuuma kīambīrīria. ³ Nariō ihinda riāke rīria riagīrīire riakinya, niaguūranīire kiugo giāke kīria ndehokeirwo ndikihunjagie kūringana na ūria njathītwo nī Ngai Mūhonokia witū,

⁴ Ndīrakwandikīra marūa maya wee Tito, o wee mūrīti wakwa kūna thīnī na wītikio ūria tūgwatanīire nawe:

Wega na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe na kūrī Kristū Jesū Mūhonokia witū, irogīa nawe.

Wīra wa Tito ari Kirete

⁵ Atirirī Tito, gītūmi kīria giātūmire ngūtige kū Kirete nī atī ūthondeke maūdū marīa mataarīkīte na ūthuure athuuri thīnī wa o itūūra, o ta ūria ndakwīre. ⁶ Mūthuuri wa kanitha aagīrīrwo akorwo atarī na ūcuuke, na akorwo ari mūthuuri wa mūtumia o ūmwe tu, na ari mūdū ūri na ciana ciitīkītīe na itarī kaūdū ingīcuukīrwo nī ūndū wa ūmaramari kana kwaga gwachika. ⁷ Kuona atī mūrōri wa maūdū ma kanitha nīmwiwokere wīra wa Ngai, no nginya akorwo atarī na ūcuuke, na ndagakorwo ari mūdū wa kwīgīmīra, kana wa kūhiūha kūrakara, kana ari mūnyui wa njoohi, kana wa kūhūthīra hinya o na mbaara, kana mūdū wa gūkorokera indo na njira iria itagīrīire. ⁸ Nī kaba akorwo ari mūdū ūūi gūtugana, na wendete maūdū marīa mega, na ūhotete kwīgīrīrīria merirīria ma mwīri, na ari mūrūngīrīru ngoro, na ari mūthingu, o na mūdū ūmenyagīrīra mitugo yake. ⁹ Ningī no nginya arūmagie ūhoro ūria wa kwīhokeka, o ta ūria ūrutanītwo, nīguo ahotage kūmīrīria ariā angī na ūrutani ūria mwagīrīru, na ahotage kūregana na ariā maūkararagia.

¹⁰ Nīgūkorwo nī kūrī andū aingī aremi, andū a mīario ya tūhū na aheenanā, na makīria ariā a thiritū ya ariā maruaga. ¹¹ Andū acio no nginya makirio, tondū nīmarathūkia mīcīi mīingī nīkūrutanaga maūdū marīa mataagīrīire kūrutanā, na mekaga ūguo nīgeetha monage mbeeca iria itamagīrīire. ¹² O na mūnabii ūmwe wao nīogīte atirī, “Andū a Kirete matūūruga maheenanaigia hīndi ciothe, na mahaana ta nyamū njūru, na nī igūūta ngoroku.” ¹³ Ūira ūcio nī wa ma. Nī ūndū ūcio-rī, makaanagie ūgwatīire, nīgeetha mehaande wega ūhoro-inī wa gwtīkia, ¹⁴ na nīguo matīkarūmbūyagie ng’ano cia Ayahudi kana mawatho ma andū ariā mareganaga na ūhoro-ūria-wa-ma. ¹⁵ Kūrī andū ariā marī meciiria matheru, maūdū mothe nī matheru, no kūrī andū ariā marī na meciiria mathūku na matetīkītīe-rī, gūtīrī ūndū mūtheru. Ti-itherū, meciiria mao na thamirī ciao nī thūku. ¹⁶ Kuuga nīmōigaga atī nīmōō Ngai, no nīmamūkaanaga na ciiko ciao. Nī andū imaramari, na matiathīkaga, na gūtīrī ūndū o na ūmwe mwega mangīka.

2

Maūdū Marīa Mabataire Kūrutwo Ikundi Itiganīte

¹ No wee-rī, no nginya ūrutanage maūdū marīa marīngaine na ūrutani ūria mwagīrīru. ² Rutaga athuuri ariā akūrū maikarage matarī ariū, na marī a gūtīkia, na a kwīgīrīria merirīria ma mwīri, na marī arūmu ūhoro-inī wa gwtīkia, na makoragwo marī na wendani o na ūkīrīrīria.

³ O na ūmūmā ariā akūrū marutage gūikaraga na mīkarīre ya ūtheru, na matigatuīke a gūcambania o na kana mamenyere kūnyuuaga ndibei nyingī matuīke ta ngombo ciayo, no nī matuīke a kūrutanaga maūdū marīa mega, ⁴ nīgeetha mahote kūruta atumia ariā ethī kwenda athuuri ao na ciana ciao, ⁵ na matuīke a kwīgīrīrīria merirīria ma mwīri, na atheru, na mehang’agie na wīra o wa kwao mūcīi, na matuīke atugi, na maathīkagīre athuuri ao, nīgeetha gūtikanagīe mūdū ūngīcambia kiugo kīa Ngai.

⁶ O ta ūguo-rī, ūmagīrīria aanake, na ūmataarage matuīke a kwīgīrīrīria merirīria ma mwīri. ⁷ Maūdū-inī mothe, tuika kionereria giā gwīkaga wega maūdū-inī mothe. Rīria ūkūrutanana onanagia ūrūngīrīru, na ūtarī na itherū, ⁸ o na waragie ciugo iria ciagīrīire, itangīrutika mahītia, nīgeetha ariā matūkararagia maconorithio tondū wa kwaga ūndū mūūru mangīaria igūrū riiti.

⁹ Taaraga ngombo atī ciathīkagīre aathanī a cio maūdū-inī mothe, na igeragie kūmakenia, no itigacookanagīre nao, ¹⁰ na itikamayage indo ciao, no cionanagie atī no ciīhokwo kūna, nīguo itūmage ūrutani wa ūhoro wa Ngai Mūhonokia witū wendekage maūdū-inī mothe.

¹¹ Nī ūndū wega wa Ngai ūria ūrehaga ūhonokio nīguūranīirio kūrī andū othe. ¹² Wega ūcio wa Ngai nīguo ūtūrutaga kūregana na maūdū marīa matarī ma kwīyamūrira Ngai, na merirīria mooru ma gūkū thī, na gūtūūra twīgīrīrīire merirīria ma mwīri, na gūtūūra na mitūūrīre ya ūngai na mūrūngīrīru na ya kwīyamūrira Ngai mahinda-inī maya tūrī, ¹³ o tūgīetagīrīria kīrīgīrīro kīria kīrī na kīrathimo, hīndi iria gūkaaguūranīrio riiri wa Jesū Kristū, ūria ari Ngai witū mūnene na Mūhonokia. ¹⁴ Nake nīwe werutire nī ūndū witū, nīguo atīkūūre waganu-inī wothe, na atherie andū matuīke ake kīūmbe, ariā marī na kīyo giā gwīkaga maūdū mega.

¹⁵ Rūu-rī, maūdū macio nīmo wagīrīrwo nīkūrutanaga. Ūmanagīrīria na ūkaananagie wī na wathani wothe. Ndūkanareke mūdū o na ūrīkū akūire.

3

Gwika ūria Kwagĩrĩre

¹ Ririkanagia andũ acio atĩ maathikagĩre anene na aĩa maathanaga, na matuĩke aathĩki, na makoragwo mehaarĩrie kũruta wĩa wothe mwege, ² ningĩ matikae gũcambia mũndũ o na ūrikũ, no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩri, na monanagie mĩtugo ya ūhooreri harĩ andũ othe.

³ Nĩ undũ hĩndĩ imwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ akĩgu, na tũtiathikaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia merirĩria ma mĩthemba yothe o na ikeno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ūiru, tũgathũũragwo o na tũgathũũranaga mũndũ na ūria ũngĩ. ⁴ No hĩndĩ ĩria ũtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ūria atwendete nague ciaguũranĩrio-rĩ, ⁵ nĩatũhonokirie, na ti undũ wa maundũ ma ũthingu marĩa tweekite, no nĩ undũ wa tha ciake. Agĩtũhonokia na undũ wa gũtũtheria, agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na undũ wa Roho Mũtheru, ⁶ ūria aatũitĩrĩrie na ũtaana nĩ undũ wa Jesũ Kristũ Mũhonokia witũ, ⁷ nĩgeetha twatuu athingu nĩ undũ wa wega wake, tũtuĩke agai a muoyo wa tene na tene kũringana na ūria tũtũire twĩrĩgĩrĩre. ⁸ Ūhoro ūcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie maundũ maya ũgwatĩirie, nĩgeetha andũ aĩa mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kiyo gwĩkaga maundũ mega. Maundũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe.

⁹ No rĩrĩ, eheragĩra ngarari cia ūrimũ, na ūhoro wa gũkinyĩra njiarwa, na gũkararania, na mbaara cia ūhoro wa watho, tondũ maundũ macio matirĩ uumithio, na nĩ ma tũhũ. ¹⁰ Mũndũ ūria ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ, mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake. ¹¹ Wagĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta ūcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene nĩetuĩrĩre ciira.

Maundũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ūria ũngĩhota ũũke kũrĩ nĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo nduĩte gũikara ihinda rĩa heho. ¹³ ĩka ūria wothe ũngĩhota ũteithie Zena ūria wakiri, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rĩgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe ĩria mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũire mĩtũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ aĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ aĩa othe matwendete thĩinĩ wa wĩtikio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyui inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nī nīi Paūlū, njohetwo nī ūndū wa Kristū Jesū, na Timotheo mūrū wa lthe witū,

Tūrātūma marūa maya kūrī Filemona mūrata witū ūria twendete na mūruti wira hamwe na ithui, ² na kūrī mwarī wa lthe witū Apufia, o na kūrī Arikipo, ūria ūrūagīrira Ūhoro wa Ngai hamwe na ithui, o na kūrī kanitha ūria ūcemanagia gwaku mūcī.

³ Mūrogiā na wega na thayū kuuma kūrī Ngai lthe witū, na kuuma kūrī Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho hamwe na Kūhooya

⁴ Atīriri, riria ngūkūrikana mahooya-inī makwa-rī, nīnjookagīria Ngai wakwa ngaatho hīndī ciothe, ⁵ tondū nīnjiguaga ūhoro wa wītkio waku thīinī wa Mwathani Jesū, na ūria wendete andū ariā othe aamūre.

⁶ Nīhooyaga atī ūgie na kīyo riria ūkūgwatanīra nao ūhoro wa wītkio waku, nīgeetha magē na ūmenyo wa maūdū mothe mega marīa tūrī namo thīinī wa Kristū. ⁷ Wendani waku nīuheete gīkeno kīnene mūno na ūkanyūmīrīria, nī tondū wee, mūrū wa lthe witū, nīucanjāmūrīte ngoro cia andū ariā aamūre.

Paūlū Gūthaitanīria Onesimo

⁸ Nī ūndū wa ūguo-rī, o na gūtuika no ngwathe ndī thīinī wa Jesū Kristū, atī wike ūria wagīrīre-rī, ⁹ nī kaba ngūthaithe ūwike nī ūndū wa wendo. Nī ūndū ūcio-rī, nīi Paūlū o na ndī mūthuurī mūkūrū, na nīngī ndī muohe nī ūndū wa Kristū Jesū-rī, ¹⁰ ngūgīgūthaita nī ūndū wa mūrū wakwa Onesimo, ūria watuikire mūrū wakwa ndī gūkū kioho-inī. ¹¹ Mbere iyo ndaari kiene kūrīwe, no riu nīatuikite mūdū wa bata hariwe o na harī nīi.

¹² Nake nīngūmūcookia kūrīwe, na ngīmūtūma no taarī ngoro yakwa mwene ndīragūtūmīra. ¹³ Nīngīrendire gūikara nake, nīgeetha andeithagie handū-inī haku, riu njohetwo nī ūndū wa Ūhoro-ūria-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwika ūndū o na ūrikū wee ūtetikīrīte, nīgeetha ūndū o wothē mwega wee ūngīka ūkorwo ūri ta kwiyendera no ti wa kūrīngīrīrio. ¹⁵ No gūkorwo gītūmi gīa akweherere kahinda kanini-rī, nīgeetha agūcookerera mūtūūranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke ari o ngombo, no akorwo akīrīte ngombo, acooke ari mūrū wa lthe witū mwende mūno. Nī wa bata mūno harī nīi, no harīwe nī wa bata makīria, ari ta mūdū o na ta mūrū wa lthe witū thīinī wa Mwathani.

¹⁷ Nī ūndū ūcio angīkorwo nīūtuaga tūrī rūmwe nawe-rī, mwamūkire o ta ūria ūngīnyamūkīra nīi mwene. ¹⁸ Nake angīkorwo niagwīkīte ūuru o na ūrikū, kana hihi ari na thīiri waku-rī, andika atī thīiri ūcio nī wakwa. ¹⁹ Nī nīi Paūlū ndīrakwandīkīra na guoko gwakwa mwene. Nīngakūrīha thīiri ūcio, o na gūtuika ndikwenda kūgweta atī o na wee mwene ūri thīiri wakwa. ²⁰ Atīriri, mūrū wa lthe witū, nīi ingīenda ngīe na uumithio uumīte kūrīwe thīinī wa Mwathani; canjamūra ngoro yakwa thīinī wa Kristū. ²¹ Ndakwandīkīra marūa maya ndīhokete atī ndūngīaga kūnjathīkīra, na ngīmenyaga atī nīūgwika o na makīria ya ūria ngūrīitie wike.

²² Hamwe na ūguo-rī, thondekera handū ha gūikara, tondū ndī na mwīhoko atī nīndītikīrio njūke kūrī inyuī nī ūndū wa mahooya marīa mūhooyagīra.

²³ Epafara, ūria tuohetwo nake nī ūndū wa Kristū Jesū, nīakūgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arisitariko, na Dema, na Luka, ariā tūrūtithanagia wira nao, nīmakūgeithia. ²⁵ Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūrogiā na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na njīra mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrīgīrīria-rī, ithuī nīatwarīrie na njīra ya Mūriū, ūrīa aatuire mūgai wa indo ciothe, o we ūrīa thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwe-rī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūrīa Ngai atariī, ningī nīwe ūnyitīrīrie indo ciothe na kiugo giake kīrī hinya. Nake aarīkia gūtheria andū mehīa-rī, nīaīkarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītuika mūnene gūkīra araika, o ta ūrīa rīitwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,

“Wee nīwe Mūrū wakwa;

ūmūthī nīndatuika Thoguo?”

O na kana akīmwrīa atīrī,

“Nī nī ngūtuika lthe,

nake atuīke Mūrū wakwa?”

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,

“Araika othe a Ngai nīmamūinamīrīre, mamūhooe.”

⁷ Akīaria ūhorō wa araika oigire atīrī,

“Atūmaga araika ake matuīke huho,

nacio ndungata cīake agacitua nīnīmī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhorō ūkonīī Mūriū ekuuga atīrī,

“Wee Ngai, gītī giaku kīa ūnene nīgīgatūūra tene na tene,

nakīo kīhooō nīkīo gīgaatuika mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no ūgathūūra waganu;

nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai waku, nīakwambararītie gūkīra athiritū aku othe

na ūndū wa gūgūtīrīria maguta ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoīga atīrī,

“Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya thī,

o narīo igūrū nī wīra wa moko maku.

¹¹ Icio nīgūthira igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;

igaathira o ta nguo.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūrīa nguo ndaaya ikūnjagwo;

ikaagarūrūka o ta ūrīa nguo igarūrūkaga.

No wee ndūgarūrūkaga,

na mīaka yaku ndīrī hīndī igaathira.”

¹³ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,

“Ikara thī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,

nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku

ituīke gaturwa ka makinya maku?”

¹⁴ Githī araika othe ti maroho ma gūtungata, matūmītwo matungatagīre arīa makaagaya ūhonokio?

2

Gwathwo Gūthikīrīria

¹ Nī ūndū ūcio-rī, nīt wagīrīrwo kūrūmbūiya mūno ūhorō ūrīa twanaigua, nīguo tūtīkae gūtūgūgio tweherio kuuma harī guo. ² Tondū-rī, angīkorwo ūhorō ūrīa waririo nī araika warī mūrūmu-rī, na mūdū o wothē wareganaga na ūhorō ūcio na akaūremera nīaherithagio o ūrīa kwagīrīrie-rī, ³ tūngīkiaga atīa kūherithio tūngīnyarara ūhonokio mūnene ūū? Ūhonokio ūyū, ūrīa waambire kūhunjo nī Mwathani, nīwacookire gwīkīrwo hinya kūrī ithuī nī andū arīa maamūiguire. ⁴ Ningī Ngai agīkīra ūhorō ūyū ūira atī nī wa ma na ūndū wa kuonania marūūrī na morīrū, o na kūrīnga cīama cīa mīthemba mīngī, na akīheana iheo cia Roho Mūtheru kūrī andū kūrīngana na wendi wake.

Jesū gūtūuo ta Ariū a Nyina

⁵ Thī rīria tūkwarīa ūhorō wayo, araika tio maaheetwo wathani wayo. ⁶ No nī harī mūdū mūna ūheanite ūira handū hamwe akoīga atīrī:

“Mūdū akīrī kī tondū ūkaraga ūkīmwiicīragia,

nake mūrū wa mūdū akīrī kī atī nīkīo ūmūmenyagīrīra?

⁷ Watūmire atīgie o hanini aiganane na araika,

na ūkīmūhumba thūmbī ya riiri o na gītīo,

⁸ na ūkīga indo ciothe rungu rwa magūrū make aciathage.”

Nake akīga indo ciothe rungu rwa mündū-rī, hatirī kīndū o na kīrīkū Ngai aatigire gītārī watho-inī wa mündū. No rīu tūtōnaga indo ciothe irī watho-inī wa mündū. ⁹ No tuonaga Jesū, ūrīa gwa kahinda kanini watuītō mūnini gūkīra araika, no rīu ekīrītō thūmbī ya riiri na ya gītōo nī tondū nīanyariiriki na agīka, nīgeetha, nī ūndū wa Wega wa Ngai atuīke wa gūcama gīkuū handū ha andū othe.

¹⁰ Nīgūkorwo nī kwagīrīre atī Ngai, ūrīa wombire indo ciothe na itūūrāga nī ūndū wake-rī, atūme mwambīrīria wa ūhonokio wao aagīrīre kūna kūna na ūndū wa kūnyamario nīguo arehe ciana nyingī riiri-inī wake. ¹¹ Jesū ūrīa ūtūmaga andū matuīke atheru, o hamwe na acio matuītō atheru, othe matuīkaga andū a nyūmba imwe. Nī ūndū ūcio Jesū ndaconokaga akīmeeta ariū na aarī a lthe. ¹² Akoiga atīrī,

“Nīngoimbūra rītwa rīaku kūrī ariū na aarī a Baba;

nīngainaga nyīmbo cia gūkūgocaa ndī kīūngano-inī.”

¹³ Ningī akoiga atīrī,

“Nī ngūiga mwīhoko wakwa harī Ngai.”

O na ningī akoiga atīrī,

“Nī ūyū haha, na ciana iria Ngai aaheete.”

¹⁴ Kuona atī ciana icio irī na mwīrī na thakame-rī, we o nake aatuīkire o tao mwīrī-inī, nīgeetha na ūndū wa gīkuū gīake ahotē kwananga ūrīa ūrī na hinya wa gīkuū, nake nīwe mūcukani, ¹⁵ na ohore arīa matūire mohetwo ūkombo-inī matukū mao mothe nī ūndū wa gwītīgīra gīkuū. ¹⁶ Nīgūkorwo ti-itherū ti araika ateithagia, no ateithagia rūciaro rwa lburahīmu. ¹⁷ Na nī ūndū ūcio no ngīya angīahaanirio na ariū na aarī a lthe maūndū-inī mothe, nīguo atuīke mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene ūiyūrītō nī tha na mwīhokeku agītungatīra Ngai, na nīguo arute horohio nī ūndū wa mehīa ma kīrīndī. ¹⁸ Nīgūkorwo we mwene nīathiinikire rīria aageragio-rī, nīahotaga gūteithia andū arīa mageragio.

3

Jesū nī Mūnene gūkīra Musa

¹ Nī ūndū ūcio, inyuī ariū na aarī a lthe witū atheru, o inyuī mūgwatanīre ūhorō wa gwītō kūrīa kuumīte na igūrī, mwīcūranagīe ūhorō wa Jesū, o we mūtūmwo na mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene ūrīa tuumbūrāga ūhorō wake. ² We aarī mwīhokeku kūrī ūrīa wamwamūrīre, o ta ūrīa Musa aarī mwīhokeku maūndū-inī mothe ma nyūmba ya Ngai. ³ Jesū nīonekanīte aagīrīre kūheo gītōo kīnene gūkīra Musa, o ta ūrīa mwaki wa nyūmba aagīrīrwo nī gūtōo gūkīra nyūmba yo nyene. ⁴ Nīgūkorwo nyūmba o yothē nīrī mündū ūrīa wamīakire, no Ngai nīwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake Musa, aarī mwīhokeku maūndū-inī mothe ma nyūmba ya Ngai arī o ndungata, agakīrutaga ūira wa maūndū marīa makaahēanwo thuutha-inī. ⁶ No Kristū arī Mūrīu aarī mwīhokeku na akarūgamīrīra nyūmba ya Ngai. Na ithuī tūrī nyūmba iyo yake, tūngīkara tūrūmīte ūmīrīru witū na kīrīgīrīro kīrīa twīrahagīra.

Gūkaanio kwaga Gwītīkia

⁷ Nī ūndū-rī, o ta ūrīa Roho Mūtheru oigaga, atīrī:

“Ūmūthī, mūngīguwa mūgambo wake,

⁸ mūtīkoomie ngoro cianyu

ta hīndī irīa mwanemeire,

andū makīīngeria marī kūu werū-inī,

⁹ kūrīa maithe manyu maangerirīe na makīndoria,

na makīona ciīko ciakwa, ihinda rīa mīaka mīrongo īna.

¹⁰ Nīko ndaarakarīre rūciaro rūu, ngīkiuga atīrī,

‘Ngoro cia andū aya itururaga hīndī ciothe,

na matirī maamenya njīra ciakwa.’

¹¹ Nī ūndū ūcio ngīhīta na mwīhītwa ndakarīte, ngīuga atīrī,

‘Matirī hīndī magaatoonya kīhurūko-inī gīakwa.’”

¹² Ariū na aarī a lthe witū, mwīmenyerere hatīkagīe o na ūmwe wanyu ūrī na ngoro īihagia na ītetīkagia, irīa īgarūrūkaga, īgatigana na Ngai ūrīa ūrī muoyo. ¹³ No ūmanagīrīriai mündū na ūrīa ūngī o mūthenya, o rīrīa rīothe mūthenya ūrīttagwo Ūmūthī, nīgeetha gūtīkagīe o na ūmwe wanyu ūkūūmio ngoro nī ūndū wa kūheenererio nī mehīa. ¹⁴ Tondū ūcio, tūngīrūmia wega mwīhoko ūrīa twarī nāguo kuuma o kīambīrīria ngīya īthirīro-rī, nītūgaatuika a kūgwatanīra hamwe na Kristū. ¹⁵ O ta ūrīa kwīrītō, atīrī:

“Ūmūthī, mūngīguwa mūgambo wake,

mūtīkoomie ngoro cianyu

ta hīndī irīa mwanemeire.”

¹⁶ Nī andū arīkū acio maagīure na makīmūkararia? Gīthī ti arīa othe moimīte Misiri matongoretio nī Musa? ¹⁷ Ningī-rī, nī andū arīkū aarakarīre mīaka iyo mīrongo īna? Gīthī ti arīa meehirie, na magīkua, o arīa ciimba ciao ciagūire kūu werū-inī? ¹⁸ Ningī-rī, nī andū arīkū Ngai ehītre na mwīhītwa atī gūtīrī hīndī magaatoonya ūhurūko-inī wake, tīga o andū acio maaregīre kūmwathīkīra? ¹⁹ Tūgakīona atīrī, matīahotire gūtōonya kuo nī ūndū wa kwaga gwītīkia kwao.

4

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, kuona atĩ kīranĩro gĩa gūtoonya ūhurũko-inĩ wake kīrĩ o ho-rĩ, nĩtwĩmenyererei gūtĩkagĩe o na ūmwe wanyu ūtagagĩkinyĩra. ² Nĩgũkorwo o na ithuĩ nĩtũhunjiĩro ūhoro-ũyũ-Mwega o tao; no ūhoro ūrĩa maaigũire ndũigana kũmaguna, tondũ arĩa maũigũire matiwamũkĩrĩre na wĩtikio. ³ Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa twĩtikĩtie nĩ ithuĩ tũtoonyaga kihurũko-inĩ kũ, o ta ūrĩa Ngai oigĩre atĩrĩ,

“Nĩ ūndũ ūcio ngũhĩta na mwĩhitwa ndakarĩte, ngũga atĩrĩ,

‘Matĩrĩ hĩndĩ magaatoonya kihurũko-inĩ giakwa.’”

O na gũtuĩka wĩra wake nĩwathĩrĩte kuuma o rĩrĩa thĩ yombĩrwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ harĩ handũ hana aarĩtie ūhoro wa mũthenya wa mũgwanja, akoĩga atĩrĩ: “Nake Ngai akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja, agĩtigana na wĩra wake wothē.” ⁵ O na nĩngĩ hau mbere nĩoigĩte atĩrĩ, “Matĩrĩ hĩndĩ magaatoonya ūhurũko-inĩ wakwa.”

⁶ Nĩtũkuona atĩ nĩ kũrĩ amwe matigaire gũtoonya kihurũko-inĩ kũ kieranĩrwo, nĩgũkorwo arĩa maahunjiĩro ūhoro-ũrĩa-Mwega mbere matiatooonyire tondũ nĩmagire gwathĩka. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio, o rĩngĩ Ngai akĩamũra mũthenya mũna, akĩwũta ūmũthĩ, thuutha wa matukũ mainĩgĩ gũthĩra rĩrĩa aarĩre na kanua ka Daudi, ta ūrĩa oigĩte hau mbere atĩrĩ:

“Ūmũthĩ, mũngũgua mũgambo wake,

mũtikoomie ngoro cianyu.”

⁸ Tondũ korwo Joshua nĩamaheete ūhurũko-rĩ, Ngai ndangĩacookire kwaria ūhoro wa mũthenya ūngĩ thuutha ūcio. ⁹ Tondũ ūcio nĩgũtigaire Thabatũ ya kũhurũka ya andũ a Ngai; ¹⁰ nĩgũkorwo mũndũ o wothē ūrĩa ūtoonyaga kihurũko-inĩ kĩa Ngai o nake nĩahurũkaga agatigana na wĩra wake, o ta ūrĩa Ngai aahurũkire agĩtigana na wĩra wake. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio, nĩtwĩrutanĩrie na kĩyo gũtoonya ūhurũko-inĩ ūcio, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ o na ūrĩkũ ūkaagũa nĩ ūndũ wa kũrũmĩrĩra kionereria kĩa ūremi wao.

¹² Nĩgũkorwo ūhoro wa Ngai ūrĩ muoyo na ūrĩ hinya. Nĩ mũũgĩ gũkĩra rũhiũ rwa njora rũnooretwo mĩena yeerĩ, ūgateeca ūkagayũkania muoyo na roho, o na ūkagayania marũngo na maguta marĩa makoragwo mahĩndĩ-inĩ, na nĩngĩ ūgatuĩra meciĩria na matua ma ngoro. ¹³ Gũtĩrĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa irĩa ciombĩrwo kĩhĩthĩtwo kuuma maitho-inĩ ma Ngai. Indo ciothe nĩhumbũrie na ikaguũrio mbere ya maitho ma ūrĩa tũkaake ūhoro witũ.

Jesũ Mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa Mũnene Mũno

¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ūrĩa ūhungurĩte agakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtikio ūrĩa tuumbũraga. ¹⁵ Nĩgũkorwo tũtĩrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ūtangĩhota gũtũiguĩra tha ūhũthũ-inĩ witũ, no nĩ tũrĩ na ūmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithuĩ, no ndaigana kwĩhia. ¹⁶ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, nĩtũkuhĩrĩriei gĩtĩ kĩa Ūnene kĩa Wega wake tũrĩ na ūmĩrĩru, nĩgeetha tũkaiguĩrwo tha, na tuone Wega wake wa gũtũteithagia hĩndĩ irĩa tũbatarite.

5

¹ Rĩu-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene o wothē athuuragwo kuuma gatagatĩ ka andũ na agatuuwo wa kũmarũgamĩrĩra maũndũ-inĩ marĩa makonĩĩ Ngai, nĩguo arutage maruta na magongona nĩ ūndũ wa kũhoroheria mehĩa. ² Nake nĩahotaga gũkĩrĩrĩa arĩa matarĩ na ūmenyo o na arĩa maturuũrĩte, kuona atĩ o nake nĩarĩ ūhũthũ wake. ³ Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga arute magongona na kũhoroheria mehĩa make mwene, o ta ūrĩa amarutaga nĩ ūndũ wa mehĩa ma kĩrĩndĩ.

⁴ Gũtĩrĩ mũndũ wĩheaga gĩtĩio kũ we mwene; no nginya akorwo etĩtwo nĩ Ngai, o ta ūrĩa Harũni eetĩrwo.

⁵ Nĩ ūndũ ūcio, o nake Kristũ ndaigana kwĩyoera ūgooci wa gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrĩre atĩrĩ,

“Wee nĩwe Mũrũ wakwa;

ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.”

⁶ Na handũ hangĩ oigĩte atĩrĩ,

“Wee ūrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,

o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

⁷ Matukũ-inĩ marĩa Jesũ aatũũraga gũkũ thĩ-rĩ, nĩahooyaga na agathaita Ngai, agĩkayaga mũno agĩitaga maithori kũrĩ ūcio ūngĩahotire kũmũhonokia kuuma gĩkuũ-inĩ, na nĩaiguagwo nĩ ūndũ wa kwĩnyĩhia gwake. ⁸ O na gũtuĩka aarĩ mũrĩũ, nĩerutire gwathĩka nĩ ūndũ wa ūrĩa aanyarĩrĩkire, ⁹ na aarĩkia gũtũuo mwagĩrĩru kũna, agĩtuĩka kĩhumo kĩa ūhonokia ūrĩa ūtagaathĩra harĩ arĩa othe mamwathĩkagĩra, ¹⁰ nake Ngai akĩmũtua mũthĩnjĩri-Ngai mũnene o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩ.

Gũtaarwo nĩguo Tũtikagwe

¹¹ Nĩtũrĩ na maũndũ mainĩgĩ tũngĩmwĩra makonĩĩ ūhoro ūyũ, no nĩ hinya kũmũtaarĩra tondũ mũtinyi-igata maũndũ narua. ¹² Nĩ ūndũ-rĩ, o na gũtuĩka rĩu mwagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũrĩ arutani-rĩ, nĩmũbatarite mũndũ wa kũmũruta maũndũ marĩa mwarutĩtwo kĩambĩrĩra ma kiugo kĩa Ngai o rĩngĩ. Inyuĩ mũbataire kũheo irĩa, no ti irio nyũmũ! ¹³ Mũndũ o wothē ūnyuuga irĩa, tondũ no gakenge-rĩ, ndangĩmenya wega ūhoro wa ūrutani wa ūthingu. ¹⁴ No irio irĩa nyũmũ nĩ cia andũ arĩa agima, arĩa nĩ ūndũ wa kũmenyera gũchũthĩra kainingĩ, nĩmerutĩte gũkũũrana wega na ūũru.

6

¹ Nĩ ūndũ ūcio nĩtũtiganei na morutani marĩa ma kĩambĩrĩra ma ūhoro wa Kristũ, na tũthĩ na mbere na gũkũra, na tũtĩge kwambĩrĩra gwaka mũthingĩ rĩngĩ wa kũrutana ūhoro wa kwĩrĩra nĩ ūndũ wa ciĩko irĩa cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, na ūrutani wa gwĩtikia thĩnĩ wa Ngai, ² na morutani ma ūbatithio, na

ma kũgĩrĩrwo moko, o na ma kũriũka kwa arĩa akuũ, o na ma gũtũirwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tũritĩkaga, Ngai angũtikiria.

⁴ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩ hinya mũno kũrĩ andũ arĩa maanathererwo nĩ ũtheri, na magacama kiheo kĩa kĩa kiumite igũrũ, na magakorwo matũitwo a ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ⁵ o acio macamite wega wa kiugo kĩa Ngai na maahinya ma ihinda rĩrĩa rigooka, ⁶ andũ acio mangĩgũa na matigane na maũndũ macio-rĩ, gũtingĩhoteka kũmacookia ringĩ merire, nĩ tondũ nĩ kwambithia marambithia Mũrũ wa Ngai mũtĩ igũrũ o ringĩ, na makamũnyararithia kũrĩ kĩrĩndĩ.

⁷ Mũgũnda ũrĩa uragĩrwo nĩ mbura kaingĩ na ũgacooka ũgaciara maciaro mega ma kũguna arĩa marĩmĩrwo-rĩ, nĩurathimagwo nĩ Ngai. ⁸ No mũgũnda ũrĩa ũkũraga mũigua na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩ wa tũhũ, na ũrĩ ũgwati-inĩ wa kwirehithiria kĩrumi. Marigĩrĩro-inĩ nĩgũcinwo ũgaacinwo.

⁹ Arata akwa nyendete mũno, o na tũkĩaragia ũguo, ha ũhoro wanyu-rĩ, nĩtũwirĩgĩre maũndũ mega kũrĩ macio, o marĩa marehanaga na ũhonokio. ¹⁰ Tondũ Ngai ndaagĩte kĩhooto; ndakaariganĩrwo nĩ wĩra wanyu o na wendo ũrĩa muonanĩte nĩ ũndũ wa rĩitwa riake rĩrĩa mwateithagia andũ arĩa aamũre, o na riu no mũrathĩ na mbere na kũmateithia. ¹¹ Tũngĩenda mũndũ o mũndũ wanyu onanie kiyo o ta kiu o nginya mũthia, nĩguo mũkaahingĩro maũndũ marĩa mũtũire mwĩrigĩrĩre. ¹² Tũtikwenda mũtuĩke igũũta, no tũkwenda mwĩgerekana nĩ andũ, arĩa nĩ ũndũ wa gwĩtikia na gũkĩrĩrĩa kwao nĩkuo gũtũmaga magairwo maũndũ marĩa meranĩrwo.

Ūũma wa Kĩranĩro kĩa Ngai

¹³ Rĩrĩa Ngai eefĩre Iburahĩmu kĩranĩro gĩake, eehĩtĩre akĩgwetaga we mwene, nĩgũkorwo gũtiarĩ na ũngĩ mũnene kũrĩ we wa kwĩhĩta nake, ¹⁴ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngũkũrathima na ngũhe njaro nyingĩ.” ¹⁵ Na nĩ ũndũ ũcio, thuutha wa Iburahĩmu gweterera akĩrĩrĩre-rĩ, nĩahairwo kĩa eerĩrwo.

¹⁶ Tondũ rĩrĩ, andũ melĩhĩtaga na mũndũ ũrĩa mũnene kũmakĩra, naguo mwĩhitwa ũgakĩndĩra ũrĩa kwĩrĩtwa, na ũgakĩniina ngararĩ ciothe. ¹⁷ Na tondũ Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ nganja kũrĩ agai a maũndũ marĩa meranĩrwo atĩ itua riake rĩrĩa aatũite rĩtingĩgarũrũka-rĩ, niakĩndĩre ũhoro ũcio na mwĩhitwa. ¹⁸ Ngai eekire ũguo na ũndũ wa maũndũ meerĩ matangĩgarũrũka, o marĩa gũtangĩhoteka ngahēananie namo, nĩgeetha ithũ arĩa tuonete handũ ha kũũrĩra twĩgwatire kĩrĩgĩrĩro kĩa tũheetwo, tũhote kũũmĩrĩria mũno. ¹⁹ Kĩrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩaana ta nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama kĩa kinene, ²⁰ o harĩa Jesũ, ũrĩa wathĩire mbere iitũ, aatoonyire ithenya rĩitũ. Nake nĩatuĩkite mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.

7

Melikisedeki ũrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, Melikisedeki ũcio aarĩ mũthamaki wa Salemu na mũthĩnjĩri-Ngai, o Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Nĩwe watũngĩre Iburahĩmu akĩĩnũka aarĩkia kũhoota athamaki, na akĩmũrathima, ² nake Iburahĩmu akĩmũthe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. Rĩitwa riake rigĩtaũrwo mbere nĩ kuuga “mũthamaki wa ũthingu”; ningĩ “mũthamaki wa Salemu” nĩ kuuga “mũthamaki wa thayũ”. ³ Ndaarĩ na ithe kana nyina, kana kĩruka gĩake, na ndaarĩ na kĩambĩrĩria kĩa matukũ kana mũthia wa muoyo wake, nĩ ũndũ ũcio, we ahaana ta Mũrũ wa Ngai, egũtũũra arĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.

⁴ Ta mwĩciirĩ ũrĩa aarĩ mũnene: Atĩ o na ithe witũ Iburahĩmu nĩamũgaĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria aatahĩte! ⁵ Na rĩrĩ, watho uugĩte atĩ andũ a rũciaro rwa Lawi arĩa matũikaga athĩnjĩri-Ngai metagie gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ andũ, ũguo nĩ kuuga ariũ a ithe wao, o na gwatuĩka ariũ a ithe wao nĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu. ⁶ No mũndũ ũcio ndaarĩ wa rũciaro rwa Lawi, no nĩamũkĩrĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kuuma kũrĩ Iburahĩmu, na akĩrathima ũcio werĩrwo cĩranĩro. ⁷ Na hatĩrĩ nganja atĩ mũndũ ũrĩa mũnini nĩwe ũrathimagwo nĩ ũrĩa mũnene. ⁸ Tũgakĩona atĩ, mwena ũmwe gĩcunjĩ kiu gĩa ikũmi kĩaũnganagio nĩ andũ arĩa macookaga gũkua, na nĩo Alawii; naguo mwena ũcio ũngĩ, kĩrutagĩrwo mũndũ ũrĩa uumbũrĩtwa ũhoro wake atĩ atũũraga o muoyo. ⁹ O na mũndũ no oĩge atĩ Lawi, ũcio ũrutagĩrwo gĩcunjĩ kiu gĩa ikũmi, we mwene nĩarutire gĩcunjĩ kiu na njĩra ya Iburahĩmu, ¹⁰ tondũ hĩndĩ rĩa Melikisedeki aacemanirĩre na Iburahĩmu, Lawi aarĩ mũthĩmo-inĩ wa ithe ũcio wa tene.

Jesũ ahaana ta Melikisedeki

¹¹ Korwo ũkinyanĩru kũna nĩũngĩonekanire na njĩra ya ũthĩnjĩri Ngai wa Alawii-rĩ, (nĩ ũndũ kĩrĩndĩ kĩaairwo watho na njĩra iyo), gwakĩrĩ bata ũngĩ ũrĩkũ gũũke mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ, ũtarĩ ta Melikisedeki, na ndatuĩke ta wa nyũmba ya Harũni? ¹² Nĩgũkorwo ũhoro wa ũthĩnjĩri-Ngai ũngĩgarũrĩrwo-rĩ, o naguo watho no nginya ũgarũrĩrwo. ¹³ Nake mũndũ ũrĩa maũndũ maya maarĩtio nĩ ũndũ wake oimĩte mũhĩrĩga-inĩ ũngĩ, ũrĩa gũtarĩ mũndũ waguo ũrĩ watungatĩra Ngai kĩgongona-inĩ. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩkũũkaine wega atĩ Mwathani witũ oimire mũhĩrĩga-inĩ wa Juda, na ha ũhoro wa mũhĩrĩga ũcio-rĩ, Musa ndaigana kuuga ũndũ o na ũrĩkũ ũkonĩ athĩnjĩri-Ngai. ¹⁵ Na rĩrĩ, ũhoro ũrĩa twarĩtie no ũmenyeke wega makĩria angĩkorwo mũthĩnjĩri-Ngai ũngĩ ũtarĩ ta Melikisedeki nĩonekanĩte, ¹⁶ ũrĩa ũtuĩkite mũthĩnjĩri-Ngai, na ti kũringana na mũtũgo wa rũciaro rwake, no nĩ tondũ wa ũhota wa muoyo ũrĩa ũtathiraga. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩkuumbũrĩtwa atĩrĩ:

“Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

¹⁸ Watho wa mbere nūtiganitwo naguo tondū ndwarī na hinya na ūkaaga bata ¹⁹ (nīgukorwo watho ndūrī ūndū watūmire wagīrīre kūna), no nitūheetwo kīrīgīrīro kiega makīria kīria gītūhotithagia gūkuhīrīria Ngai.

²⁰ Na ūndū ūyū ndwekirwo hatarī mwīhītwa! Andū acio angī nīmatuikaga athīnjīri-Ngai hatarī mwīhītwa, ²¹ nowe aatuikire mūthīnjīri-Ngai na mwīhītwa, rīrīa Ngai aamwīrīre atīrī:

“Jehova niehītite,
na ndangīricūkwo, akoiga atīrī:
‘Wee ūrī mūthīnjīri-Ngai nginya tene.’”

²² Nī ūndū wa mwīhītwa ūyū, Jesū niatuikite mūrūgamīrīri wa kīrīkanīro kīria kiega makīria.

²³ Ningī-rī, nīgūkoretwo na athīnjīri-Ngai aingī ta acio hau mbere, nīgukorwo nīmakuaga magakīgīrio gūthīi na mbere na ūtungata ūcio. ²⁴ No tondū Jesū atūūruga muoyo nginya tene-rī, ūthīnjīri-Ngai wake nī wa gūtūūra nginya tene. ²⁵ Nī ūndū ūcio nīahotaga kūhonokia kūna aria othe mokaga kūrī Ngai magereire hari we, nīgukorwo egūtūūra amathaitanagīrīra.

²⁶ Tondū nī kwagīrīre tūgīe na mūthīnjīri-Ngai mūnene ta ūcio, atūhingagīrie bata witū, na akorwo arī mūtheru, na atarī ūcuuke, kana rīhia, na aamūranītio na ehia, o na agatūūgīrio igūrū rīa igūrū. ²⁷ We ndekūbatara kūruta magongona mūthenya o mūthenya ta ūria athīnjīri-Ngai anene acio angī meekaga, mbere nī ūndū wa mehia make mwene, na thuutha ūcio nī ūndū wa mehia ma kīrīndī. We nīarutire igongona nī ūndū wa mehia mao ihinda o rīmwe rīa kūigana hīndī ūria eerutire we mwene. ²⁸ Nīgukorwo watho ūtuaga andū matarī hinya athīnjīri Ngai anene; no mwīhītwa, ūria wokire thuutha wa watho, nīwaamūrīre Mūrū, ūria ūtuikite mwagīrīru kūna nginya tene.

8

Mūthīnjīri-Ngai Ūria Mūnene wa Kīrīkanīro Kīerū

¹ Atīrīrī, ūhorō ūria tūraaria nī atī: Nī tūrī na mūthīnjīri-Ngai-mūnene, ūria ūkarīte thī guoko-inī kwa ūrīo gwa gītī kīa Ūnene kīa ūthamaki wa igūrū. ² nake nī mūtungatīri wa handū-harīa-haamūre, o kūu hema-inī ya gūtūnganwo ūria ya ma ūria yaakīrwo nī Mwathani, no tī mūdū.

³ Na rīrī, mūthīnjīri-Ngai mūnene o wothe aathuuragwo nīguo arutage iheo na magongona, na nī ūndū ūcio o nake no nginya akorwo arī na kīndū gīa kūruta. ⁴ Korwo arī o gūkū thī-rī, ndangīrī mūthīnjīri-Ngai, nīgukorwo nī kūrī andū arīa marutaga iheo ūria ciathanītū nī watho. ⁵ Nao matungataga mūhianīre wa handū-harīa-haamūre na kīruru kīa maūdū marīa marī igūrū. Ūndū ūcio nīguo watūmire Musa ataarwo hīndī ūria eeharagīria gwaka Hema-ya-Gūtūnganwo, akīrwo atīrī: “Menyerera wone nīwathondeka indo icio ciothe kūringana na mūhianīre ūria wonirio ūrī kīrīma-inī.” ⁶ No rīrī, ūtungata ūria Jesū aheetwo nīūkīrite wao, o ta ūria kīrīkanīro kīria arī we mūguithania wakīo gīkīrite kīria gīkūrū, na ningī kīhaanditwo na cīranīro njega makīria.

⁷ Nīgukorwo kīrīkanīro kīa mbere gītangīarī na mahītia, gūtīngīagiire bata wa gwetha kīngī gīa keerī.

⁸ No Ngai nīoonire andū marī na mahītia, akiuga atīrī:

“Matukū nīmarooka,
rīrīa ngaarīkanīra kīrīkanīro kīerū
na nyūmba ya Isiraeli,
o hamwe na nyūmba ya Juda, nīguo Mwathani ekuuga.

⁹ Nakīo kīrīkanīro kīu gītīkahaana ta kīrīkanīro
kīria ndaarīkanīre na maithe mao ma tene
rīrīa ndaamanyīitire na guoko,
ngīmatongoria, ngīmaruta būrūrī wa Misiri,
na tondū matiigana gūikara marī ehokeku hari kīrīkanīro gīakwa,
na nīi ngīmahutatīra,
ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

¹⁰ Gīkī nīkīo kīrīkanīro kīria ngaarīkanīra na nyūmba ya Isiraeli
ihinda rīu rīathira, nīguo Mwathani ekuuga.

Nīngēkīra watho wakwa meciīria-inī mao,
na ningī ndīwaandīke ngoro-inī ciao.

Na nīi ngaatuika Ngai wao,
nao matuīke andū akwa.

¹¹ Gūtīgacooka gūkorwo na mūdū ūkūruta ūria ūngī,
kana mūdū arute mūrū wa ithe amwīre atīrī, ‘Menyana na Mwathani,’
tondū andū othe nīmagakorwo maamenyete,
kuuma ūria mūninī mūno wao nginya ūria mūnene.

¹² Nīgukorwo nīngamarekera waganu wao,
na ndīgacooka kūrīrikana mehia mao.”

¹³ Na rīrī, rīrīa ekwarīa ūhorō wa kīrīkanīro kīerū-rī, nīgūtua aatuire kīria kīa mbere gīkūrū; na kīndū o gīothe kīrakūra-rī, gītūikaga gīa gūthira, gīkabūria o biū.

Kūhooya Ngai thīnī wa Hema-ya-Gütūnganwo ya Gūkū Thī

¹ Rīu-rī, kīrīkanīro kīrīa kīa mbere nī kīārī na mawatho maakonīi ūhoro wa kūhooya Ngai, o na ningī nī kwārī na handū-harīa-haamūre gūkū thī. ² Nī kwārī na hema yathondeketwo, na kanyūmba kayo ka mbere nī haarī na mūtī ūrīa wa gūcuuria matawa, na metha, na mīgate rīa mīamūre; hau nīho heetagwo “Handū-harīa-Hatheru.” ³ Thuutha wa gītama gīa keerī haarī na kanyūmba geetagwo, “Handū-harīa-Hatheru-Mūno,” ⁴ na hau nīho haarī kīgongona gīa thahabu gīa gūcinīrwo ūbumba, na nīho haarī ithandūkū rīa kīrīkanīro rīrīa rīahumbīrītō na thahabu kūdū guothe. Thīnī wa ithandūkū rīu nī haarī na nyūngū ya thahabu yarī na mana, na rūthanju rwa Harūnī rūrīa rwathundūkīte, na ihengere cia mahiga iria ciandikītō. ⁵ Igūrū wa ithandūkū rīu nī haarī na akherubi a Riiri, mahumbīrīte gītī-gīa-tha. No rīu tūtīngihota gūtaarīria wega rīu ūhoro wa kūdū o kīndū.

⁶ Nacio indo ciothe ciarīkia kūbangwo ūguo-rī, athīnjīrī-Ngai nao maatoonyaga kanyūmba kau ka mbere hīndī ciothe nīguo marute wīra wao wa ūtungata. ⁷ No rīrī, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene nowe wiki watoonyaga kanyūmba karīa ga thīnī, na aatoonyaga o ihinda o rīmwe mwaka, na ndangīaatoonyire atakuīte thakame ya kūruta igongona nī ūndū wake mwene na nī ūndū wa mehīa ma andū marīa meekīe matekūmenya. ⁸ Ūndū ūyū nīguo Roho Mūtheru oonanagia naguo atī njīra ya gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno ndīakoretwo īguūranīrio ihinda rīrīa rīothe hema ya mbere yarī ho. ⁹ Gīkī gīkīrī o kīonereria kīa matukū maya tūrī, atī maruta na magongona marīa maarutagwo matingīahotire gūtheria thamirī ya mūdū ūrīa mūhoi Ngai. ¹⁰ Maūdū macio makonīi o ūhoro wa kūrīa na kūnyua, na magongona ma mīthemba mīngī ya gwītheria na mawatho ma na igūrū tu, marīa maathanītō mekagwo ngīnya ihinda rīrīa maūdū makeerūhio rīgākīnya.

Thakame ya Kristū

¹¹ Rīrīa Kristū ookire arī mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene wa maūdū mega marīa marī kuo-rī, nīagereire hema-inī rīrīa nene na ngīyanīrū rīrīa itathondeketwo na moko ma andū, naguo ūguo nī kuuga ti ya mūmbīre wa thī īno. ¹² Ndaatoonyire na ūndū wa thakame ya mbūrī na njāū; nowe aatoonyire Handū-harīa-Hatheru-Mūno riita o rīmwe rīa kūgana na ūndū wa thakame yake we mwene, arīkītīe gūkūūra andū na ūkūūrī ūrīa ūtagaathira. ¹³ Thakame ya mbūrī na ndegwa, na mūhu wa moorī īcinītō, ciaminjāminjīrio arīa marī na thaahu, nīciamatheragia na ikaniina thaahu mīrī yao. ¹⁴ Gīthī thakame ya Kristū, ūrīa werutire arī igongona rītārī kaūgūgū harī Ngai nī ūndū wa Roho wa tene na tene, ndingīgītheria thamirī ciitū makīria nīguo itīgane na ciiko iria cierekagīria mūdū gīkuū-inī, nīguo tūtūngatagīre Ngai ūrīa ūtūūraga muoyo!

¹⁵ Nī ūndū ūcio-rī, Kristū nīwe mūguithania wa kīrīkanīro kīerū, nīguo arīa metītō mahote kūgārwo igai rīrīa rīranīrwo rītāgaathira, kuona atī rīu nīakuīte arī mūkūūrī wa kūmakūūra kuuma mehīa-inī marīa meekītō kīrīkanīro-inī kīrīa kīa mbere.

¹⁶ Tondū ha ūhoro ūkonīi kwīgaya-rī, nī kwagīrīre kūmenyeke wega atī ūcio wīgāite nīakuīte, ¹⁷ nī ūndū kwīgaya kūgiaga na hīnya rīrīa mūdū ūrīa wīgāite aarīkia gūkua; kwīgaya gūtīrī hīnya rīrīa rīothe ūrīa wīgāite arī muoyo. ¹⁸ Ūguo noguo o nakīo kīrīkanīro kīa mbere gītīngīagīre na hīnya hatarī thakame. ¹⁹ Hīndī rīrīa Musa aarīkīrie kūhe andū othe maathanī mothe marīa maandīkītō watho-inī-rī, nīoīre thakame ya njāū, o hamwe na maaī, na guoya mūtune, na mathīgī ma mūthobi akīminjāminjīria ibuku rīa gīkūnjo o na andū othe. ²⁰ Akīmeera atīrī, “īno nīyo thakame ya kīrīkanīro, kīrīa Ngai amwathīte mwathīkagīre.” ²¹ Nīngī o ūndū ūmwe, akīminjāminjīria Hema-ya-Gütūnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe ciahūthagīrwo gūtūngatīra Ngai nacio. ²² Na ti-ītherū, kūringana na watho hakuhī indo ciothe itheragio na thakame, na hatarī gūtūtwo gwa thakame-rī, gūtīrī kūrekerwo kwa mehīa.

²³ Nī ūndū ūcio, nī kwagīrīre mīhaano ya indo iria irī igūrū itheragio na magongona macio, no indo cia igūrū cio nyene itheragio na magongona mega kūrī macio. ²⁴ Nīgūkorwo Kristū ndaatoonyire handū-harīa-haamūre haakītō na moko ma andū hahaaanaine na handū harīa ha ma; nowe aatoonyire igūrū kuo kwene, kūrīa rīu arūgamīte mbere ya Ngai nī ūndū witū. ²⁵ O na ndaatoonyire igūrū nīguo erutage igongona kaingī kaingī ta ūrīa mūthīnjīrī-Ngai mūnene aatoonyaga Handū-harīa-Hatheru-Mūno o mwaka arī na thakame itārī yake mwene. ²⁶ Kūngīrī ūguo-rī, Kristū angītūūraga anyarīarigwo kuuma rīrīa thī yombirwo. No rīu, matukū-inī maya ma kūrigīrīria, niaguūranīrio riita rīmwe rīa kūgana nīguo ehīrie wīhīa na ūndū wa kwīruta atuīke igongona we mwene. ²⁷ Na o ta ūrīa gūtūūtō atī andū makuage o riita rīmwe, na thuutha wa ūguo magatūrwo ciira-rī, ²⁸ ūguo na taguo Kristū aarutirwo igongona riita o rīmwe nīguo ehīrie mehīa ma andū aingī; nake nīakaguūranīrio riita rīa keerī, no tigeetha akuue mehīa, no nīgeetha arehere arīa mamwetagīrīa ūhonokio.

Igongona Rīmwe rīa Kūigana rīa Kristū

¹ Rīu-rī, watho no kīrūrū kīa maūdū mega marīa magooka, no ti mūhianīre wa maūdū marīa mo mene. Nī ūndū ūcio watho ndūngīhota gūtūma magongona marīa marutagwo o mwaka o mwaka mategūtīgīthīrio matūme andū arīa mookaga kūhooya Ngai magīrīre kūna. ² Tondū korwo nī kwahotekīre-rī, gīthī magongona macio matingīagītīgīre kūrutagwo? Nīgūkorwo arīa maahooyaga nīmangīatheretio rīmwe rīa kūigana, na matingīacookīre gwīcuukīra mehīa mao. ³ No rīrī, magongona macio maarī ma kūrīrīkanania mehīa mwaka o mwaka, ⁴ tondū gūtīgīhoteka thakame ya ndegwa na ya mbūrī yehīrie mehīa.

⁵ Nĩ undũ ūcio, hĩndĩ irĩa Kristũ ookire gũkũ thĩ, oigire atĩrĩ:

“Wee ti magongona na maruta weriragĩria,
no nĩ mwĩrĩ wahaarĩrĩrie;

⁶ ndwakenirio nĩ maruta ma njino,
o na kana maruta ma kũhoroheria mehia.

⁷ Hĩndĩ iyo ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũyũ haha,
o ta irĩa ūhoro wakwa wandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũngo, atĩrĩ:
njũkite gwĩka wendi waku, Wee Ngai.’”

⁸ Mbere oigire atĩrĩ, “Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kũhoroherio mehia, ti mo weriragĩria, o na kana ũgakenio nĩmo” (o na gũtuika watho nĩwaathanite marutagwo). ⁹ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, njũkite gwĩka wendi waku.” Eheragia ūhoro wa mbere nĩguo ahaande ūcio wa keerĩ. ¹⁰ Na nĩ undũ wa kwenda kũu-rĩ, nĩtũtũtwo atheru nĩ undũ wa igongona rĩa mwĩrĩ wa Jesũ Kristũ rĩria aarutire ihinda rĩmwe rĩa kũigana.

¹¹ Mũthenya o mũthenya mũthĩnjĩri-Ngai o wotho arũgamaga na akaruta mawĩra make makoniĩ kĩria kĩa Ngai, agakĩruta magongona o ro macio kaingĩ kaingĩ, no nĩ magongona matangihota kweheria mehia. ¹² No rĩrĩ, mũthĩnjĩri Ngai ũyũ aarĩkia kũruta igongona rĩmwe rĩa kũigana rĩa kweheria mehia, nĩakarire thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ¹³ Kuuma hĩndĩ iyo nĩatũũraga eteire o nginya rĩria thũ ciake igaatuuo gaturwa ka makinya make, ¹⁴ nĩ tondũ na undũ wa igongona rĩu rĩmwe, nĩatũmite arĩa maratuuu atheru magĩrĩre kũna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mũtheru nĩatumbũragĩra ūhoro ũyũ. O mbere akoiga atĩrĩ:

¹⁶ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩrikanĩro kĩa ngaarĩkanĩra nao
thuutha wa matukũ macio, ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Nĩgekĩra mawatho makwa ngoro-inĩ ciao,
na ndĩmaandike meciirĩa-inĩ mao.”

¹⁷ Ningĩ agacooka akoiga atĩrĩ:

“Ndigacooka kũirĩkana mehia mao
na ciiko ciao cia ũremi o rĩ o rĩ.”

¹⁸ Na rĩrĩ, mehia marĩkia kũrekanĩrwo-rĩ, gũtingĩcoka kũrutwo igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehia.

Rũtana rĩa Gũkĩrĩria

¹⁹ Nĩ undũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kuona atĩ tũrĩ na mwĩhoko wa gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na undũ wa thakame ya Jesũ, ²⁰ tondũ nĩatũhingũrĩre njĩra njerũ na irĩ muoyo ya kũhĩtũkĩra gĩtabaya-inĩ, nakĩo nĩkĩo mwĩrĩ wake, ²¹ na kuona atĩ nĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ũrĩa ũrũgamĩrĩre nyũmba ya Ngai-rĩ, ²² nĩtũkuhĩrĩre Ngai tũrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga, na tũiyũrĩtwo nĩ wĩtikio kũna, nacio ngoro ciitũ iminjaminĩirio nĩguo tũtherio thamiri ciitũ ciage ũcuuke nayo mĩrĩ iitũ ithambĩtio na maai matheru. ²³ Ningĩ nĩtũrũmiei ūhoro wa kĩrĩgĩrĩro kĩa tuumbũraga tũtegũthangania, nĩgũkorwo ũrĩa wĩranĩre kĩranĩro kũ nĩ mwĩhokeku. ²⁴ Hamwe na ũguo, nĩtũcũũranie ũrĩa tũngĩarahũrana o mũndũ na ũrĩa ũngĩ ūhoro-inĩ wa kwendana na gwĩka ciiko njega. ²⁵ Na ningĩ tũtigatige kũnganaga hamwe, ta ũrĩa andũ amwe mamenyerete kwĩgana, no nĩtũmanagĩrĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na makĩria mũno tondũ wa ũrĩa mũkuona atĩ Mũthenya ūcio nĩurakuhĩria.

²⁶ Tondũ tũngĩthĩ na mbere na kwĩhia na ũtũrika thuutha wa kũmenya ūhoro-ũria-wa-ma-rĩ, gũtirĩ na igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehia rĩtigaire, ²⁷ tĩga o gweterera tũrĩ na guoya ciira o na mwaki ũrĩrĩmbũkaga ũrĩa ũkaaniina thũ cia Ngai. ²⁸ Mũndũ ũrĩa wotho wareganaga na watho wa Musa ooragagwo atekũguĩrwo tha na undũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁹ Mũgwĩciirĩa mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũherithio mũno makĩria atĩa, ũrĩa ũrangĩrĩrie Mũrũ wa Ngai thĩ, na agatua atĩ thakame ya kĩrikanĩro irĩa aatheretio nayo ti theru, na agacooka akaruma Roho ũrĩa ũheanaga wega wa Ngai? ³⁰ Nĩgũkorwo nĩtũũ ũrĩa woigire atĩrĩ, “Kũrihanĩria nĩ gwakwa, na nĩ nĩ ngaarĩhanĩria,” na ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani nĩwe ũgaatũra andũ ake ciira.” ³¹ Nĩ undũ wa kũguoyohia mũno mũndũ gũkumbatwo nĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

³² Rĩrikanai matukũ ma tene thuutha wanyu kwarĩrwo nĩ ũtheri, ũrĩa mweyũmĩrĩrie mbaara nene rĩria mwanyariiragwo. ³³ Mahinda mamwe mwathĩnagio mbere ya kĩrĩndĩ mũkĩrumagwo; na mahinda mangĩ nĩmwanyitĩnagĩra na arĩa meekagwo ũguo. ³⁴ Ningĩ nĩmwaiguagĩra arĩa mohetwo njera tha, na mũgetikagĩra gũtũnywo indo cianyu mũkenete, tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ na ũtonga ũngĩ mwega makĩria na wa gũtũũra.

³⁵ Nĩ undũ ūcio, mũtigatige ũmĩrĩru ūcio wanyu; nĩgũkorwo nĩũkamũrehere uumithio mũnene. ³⁶ Mwangĩrĩrwo nĩgũkĩrĩria, nĩguo mwarĩkia gwĩka ũrĩa Ngai endaga, mũkaamũkĩra kĩa eeraniire. ³⁷ Nĩgũkorwo kahinda kanĩni gaathĩra-rĩ,
“Ūrĩa ũroka nĩegũka, na ndegũtũra.

³⁸ No mũndũ wakwa ũrĩa mũthingu agaatuũra muoyo nĩ undũ wa gwĩtikia.

Na angĩgacooka na thuutha,
ngoro yakwa ndĩgakenio nĩwe.”

³⁹ No ithũ tũtirĩ a thĩritũ ya arĩa macookaga na thuutha makora, no tũrĩ a thĩritũ ya arĩa metĩkagia, makahonokio.

Witikio

¹ Riu-rĩ, gwĩtikia nĩkũgia na ma ya maũndũ marĩa twĩrĩgĩrĩre, na kũmenya na ma atĩ maũndũ marĩa tũtonaga marĩ ho. ² Ũndũ ũcio nĩguo watũmire andũ arĩa maarĩ kuo tene magaathĩrĩrio.

³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩtũmenyaga atĩ thĩ yothē yombirwo na kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio indo iria cionagwo itĩathondekirwo kuuma kũrĩ indo iria cionekanaga.

⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Habili nĩarutĩre Ngai igongona rĩega gũkĩra rĩa Kaini. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia nĩagathĩrĩrio ta mũndũ mũthingu rĩrĩa Ngai aaheanire ũira mwega nĩ gwĩtikĩra maruta make. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia o na rĩu no aaragia o na gũtuĩka nĩakuire.

⁵ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Enoku nĩheririo mĩtũũrĩre-inĩ ũyũ, nĩguo ndagacame gĩkuũ; na ndacookire kuonwo tondũ Ngai nĩamweheririe. Nĩgũkorwo ataneherio, nĩagathĩrĩrio atĩ aarĩ mũndũ wakenagia Ngai.

⁶ Na rĩrĩ, gũtarĩ na witikio gũtingĩhoteka gũkenia Ngai, tondũ mũndũ ũrĩa wothē ũũkaga harĩ we no ngĩnya etikie atĩ nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ũheaga arĩa othe mamũcaragia na kĩyo iheo ciao.

⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, hĩndĩ rĩa Nuhu aamenyithirio ũhoru wa maũndũ marĩa matoonekete-rĩ, nĩaaquire thabina arĩ na wĩtigiri wa ngoro nĩguo ahonokie andũ a nyũmba yake. Nĩ ũndũ wa gwĩtikia gwake nĩatũrĩre thĩ ciira, na agĩtuĩka mũgai wa ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtikia.

⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athĩ bũrũri ũrĩa aaheagwo ũtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩ, o na akorwo ndaamenyaga kũria aathĩaga. ⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, agĩtuĩka mĩtũũri bũrũri-inĩ wa kĩranĩro ahaana ta mũgeni bũrũri-inĩ wene; aatũũraga hema-inĩ, o ũndũ ũmwe na Isaaka na Jakubu, arĩa maarĩ agai a kĩranĩro kũ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩataanyaga kuona itũũra rĩrĩ na mĩthingi mĩrũmu, rĩrĩa mũthondeki na mwaki warĩ nĩ Ngai.

¹¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩatĩndĩkĩte matukũ, nake Sara aarĩ thaata, nĩahotithirio gũtuĩka ithe wa mwana tondũ nĩatũite atĩ ũria weranĩre kĩranĩro kũ aarĩ mwĩhokeku. ¹² Na nĩ ũndũ ũcio kuuma harĩ mũndũ ũyũ ũmwe, o na aarĩ ta mũndũ mũkuũ-rĩ, gũgĩciarwo njaro nyingĩ o ta njata cia igũrũ, o na ta mũthanga ũria ũtangĩtarika ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

¹³ Andũ aya othe maatũrĩre marũmitie witikio ngĩnya rĩrĩa maakuire. Matiigana kũhingĩrio maũndũ marĩa meerĩrwo; no nĩmamonaaga marĩ o kũraya na makamakenera. Nao nĩmoimbũraga atĩ o nĩ ageni na agendi gũkũ thĩ. ¹⁴ Andũ arĩa moigaga maũndũ ta macio monanagia atĩ nĩ gwetha methaga bũrũri ũrĩa ũrĩ wao kũmbe. ¹⁵ Korwo nĩmeeciragia ũhoru wa bũrũri ũrĩa moimite-rĩ, nĩ mangĩagite na mweke wa gũcoka kuo. ¹⁶ Handũ ha ũguo, o meeriragĩria bũrũri mwega kũrĩ ũcio, naguo nĩ bũrũri wa igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Ngai ndaconokaga gwĩtwo Ngai wao, nĩgũkorwo nĩahaarĩre itũũra inene nĩ ũndũ wao.

¹⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, rĩrĩa aageririo nĩ Ngai, nĩarutire Isaaka atũike igongona. ũcio werĩrwo cĩranĩro nĩahaarĩre kũruta mũrũ wake wa mũmwe igongona, ¹⁸ o na gũtuĩka Ngai nĩamwĩrĩte atĩrĩ, "Rũciaro rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka." ¹⁹ Iburahĩmu nĩatũite na ngoro atĩ Ngai no ariũkie mũndũ mũkuũ, na nĩ ũndũ ũcio no kwĩrwo na ngerekano atĩ nĩacookeirio Isaaka ta oimite kũrĩ arĩa akuũ.

²⁰ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Isaaka nĩarathimire Jakubu na Esaũ akĩratha ũhoru wa matukũ mao ma thũutha.

²¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jakubu, rĩrĩa aarĩ hakuĩ gũkua, nĩarathimire ariũ a Jusufu, o mũndũ riita rĩake, na akihooya Ngai enyĩrĩrĩre mũthĩgi wake.

²² Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jusufu, nake, ihinda rĩake rĩa mũthia riakuhĩrĩria, nĩaririe ũhoru wa gũthaama kwa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na agĩathana ũhoru ũkonĩ mahĩndĩ make.

²³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, aciari a Musa nĩmamũhithire ihinda rĩa mieri itatũ kuuma aaciarwo tondũ nĩmoonire aarĩ mwana mwega, na matietigĩrĩre watho wa mũthamaki.

²⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Musa rĩrĩa aatũkire mũndũ mũgima nĩaregire gwĩtwo mũrũ wa mwarĩ wa Firaũni. ²⁵ Nĩathuurire kũnyariiranĩro hamwe na andũ a Ngai, handũ ha gwĩkenia na mĩago ya wĩhĩa ya ihinda inini. ²⁶ We nĩathure atĩ kũmenwo nĩ ũndũ wa Kristũ nĩ uumithio mũnene gũkĩra ũtonga wa Misiri, nĩ tondũ nĩacũthagĩrĩria gũkaaheo kiheo. ²⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩoimire Misiri ategwĩtigĩra marakara ma mũthamaki; nĩakĩrĩrĩre tondũ noonire ũria ũtonekaga. ²⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩarũmirie gĩathi kĩa Bathaka na ũhoru wa kũminjaminejanĩro gwa thakame, nĩguo mwanangi wa marigithathi ndakae kũhutia marigithathi ma andũ a Isiraeli.

²⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, andũ nĩmatũkaniĩre Iria Itune taarĩ thĩ nyũmũ maagereire; no rĩrĩa andũ a Misiri maageririe gwĩka ũguo, makĩrindanio nĩ maai.

³⁰ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, thingo cia Jeriko nĩciagũire andũ maarĩkia gũcithĩũrũrũka matukũ mũgwanja.

³¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, mũmaraya ũrĩa wetagwo Rahabu, tondũ wa kũnyiita athigaani ũgeni, ndoraganĩrio na andũ arĩa maarĩ aremi.

³² Ingiuga atĩa ũngĩ? Ndirĩ na ihinda rĩa kũheana ũhoru wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na wa Samũeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩmatoririre mothamaki, na magĩka maũndũ ma kĩhoo, na makĩgwatĩra kirĩa kieranĩrwo; nao makĩhinga mĩrũũthi tũnua, ³⁴ na makĩhorĩa mwaki warĩrĩmbũkaga, na makĩhonokio matikaniĩnwo na rũhiũ rwa njora; ũhinyaru wao wagarĩrwo ũgĩtuĩka hinya; ningĩ maarũire na ũcamba mbaara-inĩ na magĩtooria mbũtũ cia ita cia ndũrĩrĩ ingĩ. ³⁵ Nao andũ-a-nja makĩrũkĩrio andũ ao arĩa maakuire, magĩcoka muoyo. Andũ angĩ nao nĩmaregire kũrekerio, makĩnyariĩro nĩgeetha makaariũkio magie na muoyo mwega makĩria. ³⁶ Andũ angĩ nĩmanyũrĩrio na makĩhũrwo na iboko, o na angĩ makĩohwo na mĩnyororo na magĩkio njeera.

³⁷ Nīmahūūrīrwo na mahiga; o na magīātūrānio na thoo maita meerī; ningī makīūrāgwo na hiū cia njora. Maathiaga mehumbite njūa cia ng'ōndu na cia mbūri, na marī ngia, na makanyariirwo, o na magekagwo ūūru; ³⁸ thī ndīamaagīrīre. Moorūūraga werū-inī na irīma-inī, o na ngurunga-inī na miungu-inī ya thī.

³⁹ Andū aya othe nīmagathīrīrio nī ūndū wa witikio wao, no gūtīrī o na ūmwe wao wahingīrio kīranīro kīrīa kīeranīrwo. ⁴⁰ Ngai nīātūhaārīrie ūndū mwega makīrīa nīgeetha andū acio matigatuuo aagīrīru ithuī tūtārī hamwe nao.

12

Ngai Nīārūithagia Ciana Cīake

¹ Nī ūndū ūcio, kuona atī nītūrīgīcīrīo nī aira aingī ūguo mahaana ta itu inene-rī, nītūwīyāurei kīrīa gīothe gītūrītūhīre, o na wīhia ūrīa ūtūrīgīcīga mūno, na tūgīteng'ere ihenya rīrīa tūgīrwo mbere iitū tūkīrīrīrie. ² Nītūcūthīrīrie Jesū, ūrīa mwambīrīrīa na mūkinyanīrīa wa gwītīkīa gwītū, ūrīa nī ūndū wa gīkeno kīrīa aigīrwo mbere yake-rī, nīoomīrīrie kwambwo mūtharaba-inī, atekūūrīa gūconorwo, na rīu aikarīte thī guoko-inī kua ūrīo gwa gītī kīa ūnene kīa Ngai. ³ Rīu-rī, cūrīanīa ūhoro wa ūcio wakīrīrīrie ngarārī nyingī ūguo kuoma kūrī andū ehia, nīgeetha mūtikananoge kana mūrūro nī hinya.

⁴ Inyuī mūkīgīana na mehīa-rī, mūtīrī mūrārūa o ngīnya mūgaita thakame. ⁵ Na nīmūrīganīrwo nī kiugo gīa kūmūmīrīrīa kīrīa kīmwaragīrīa ta ciana cīake, atīrī:

“Mūrū wakwa, ndūkahūthīe irūithīa rīa Mwathani,
o na ndūkoorwo nī hinya hīndī rīa egūgūkūūma,

⁶ nīgūkorwo Mwathani nīārūithagia arīa endete,
na akaherīthīa ūrīa wothē etīkīrīte atūike mwana wake.”

⁷ Inyuī kiragīrīrīai mathīina marī taarī irūithīa; nīgūkorwo Ngai aramwīka ūguo ta mūrī ciana cīake. Nī ūndū-rī, nī mwana ūrīkū ūtarūithagio nī ithe? ⁸ Mūngīkīaga kūrūithio (na gūtīrī mūndū ūtarūithagio), inyuī mūkīrī ciana cia mūtumia wa njīra, no ti ciana cīake. ⁹ Ningī-rī, ithuothe twanakorwo na maithe maitū marīa maatūciarīre na mūciarīre wa mwīrī, arīa maatūrūithagia na ithuī tūkamatīa nī ūndū wa ūguo. Tūkīagīrīre kwīnyīhīrīa atīa Ithe wa maroho maitū nīguo tūtūre muoyo! ¹⁰ Maithe maitū nīmatūrūithīrie gwa kahinda kanīno o ta ūrīa moonaga kwagīrīre; no Ngai atūrūithagia tūteithīe, nīguo tūgwatanīre nake ūtheru wake. ¹¹ Gūtīrī irūithīa rīonekaga rī rīega ihīnda-inī ta rīu, tīga rīrī rīa o ruo. No thuutha-inī-rī, nīrīciaraga magetha ma ūthingu na thayū harī andū arīa merutaga narīo.

¹² Nī ūndū ūcio-rī, tambūrūkīai moko manyu marīa macunjurīte, na maru manyu marīa maregeru nīguo magīe hinya. ¹³ “Rūngarīai njīra cia magūrū manyu,” nīgeetha ūrīa ūthuaga ndakae kuonja, no nī kaba ahonīo.

Gūkaano kūrēga Ngai

¹⁴ Mwīrutanīrīe mūno gūkarania na andū othe na thayū, na gūtūika atheru; tondū hatarī ūtheru-rī, gūtīrī mūndū ūkoona Mwathani. ¹⁵ Menyererai gūtīkagīe mūndū o na ūmwe wanyu ūkwaga gūkīnyīrwo nī Wegā wa Ngai, na mūtīgētīkīrie ūndū mūrū ūhaana ta mūrī wa mūtī mūrūrū ūkūre thīnī wanyu, ūkooke kūrēhe thīina na ūthaahīe andū aingī. ¹⁶ Tigīrīrai nīmuona atī gūtīrī o na ūmwe wanyu mūhūūrī maraya, kana mūndū ūtetīgīrīte Ngai ta Esaū, ūrīa wendīrie igai rīa ūrīgīthathi wake nī ūndū wa irīo cia irīa rīmwē. ¹⁷ Thuutha-inī, ta ūrīa mūtī, hīndī rīa eendīre kūgaya kīrathimo gīake, nīaregīrwo. Ndaahotīre kuona kamweke ga kwīrīra, o na gwatūika nīacarīrie kīrathimo kīu na maithorī.

¹⁸ Mūtīkūte kīrīma-inī kīrīa kīngīhutīo, na kīrīa kīraakana mwakī; o kīu kīrī na nduma, na gīgathīmba, o na kīrī na kīhuhūkano; ¹⁹ ningī kūrīa kūrī mūgambo wa corō, o na kana mūgambo waragia na ciugo irīa arīa maacīgīure maathaithanīre matikaheo ūhoro ūngī o na ūmwe, ²⁰ tondū matīgīomīrīrie ūrīa gwanhīnītwo, atīrī; “O na nyamū īngīhutīa kīrīma kīu, no ngīnya ihūūrwo na mahīga ikue.” ²¹ Handū hau haarī na ūndū wa kūguoyohīa mūno, ūū atī Musa nīoigīre atīrī, “Nīndīrainaina mūno nī guoya.”

²² No inyuī mūtīkūte Kīrīma-inī gīa Zayunī, itūūra inene rīa Ngai ūrīa mūtūūra muoyo, na nīrīo Jerusalemu ya Igūrū. Nīmūtīkūte kīūngano-inī gīa gīkeno kīrī arāika ngīrī na ngīrī, ²³ kūrī kanītha wa marīgīthathi, arīa marīitwa mao maandīkītwo kūrīra Igūrū. Mūtīkūte kūrī Ngai, ūrīa mūtūūrī andū othe cīra, na kūrī maroho ma andū arīa athīngu matūkīte akīnyanīrū kūna, ²⁴ na kūrī Jesū ūrīa mūtīgūthania wa kīrīkanīro kīrīa kīerū, o na kūrī thakame rīa yakūmīnjanīnīrīo rīa yaragia kiugo kīega gūkīra thakame ya Habīlī.

²⁵ Menyererai mūtīkarege ūrīa ūkwārīa. Angīkorwo matīgāna gwīthara hīndī rīa maaregīre ūrīa wamakaanāgia arī gūkū thī-rī, gītīhī ithuī tūtīgīkīaga o makīrīa gwīthara, tūngīkīhutafīra ūrīa ūtūkaanāgia arī igūrū? ²⁶ Hīndī iyo-rī, mūgambo wake nīwanīnīrie thī, no rīu nīeranīre akoiga atīrī, “Ihīnda rīngī to thī ūkī ngāinainīa, no nīngāinainīa igūrū o narīo.” ²⁷ Ciugo īcī, “ihīnda rīngī,” ironania kweherīo gwa kīrīa kīngīenyenyeka, nacio nī īndo irīa cīumbītwo, nīgeetha kīrīa gītāngīenyenyeka gītūre.

²⁸ Nī ūndū ūcio tondū tūrāmūkīra ūthamakī ūtāngīenyenyeka-rī, nītūcookīe ngaatho na tūhooyage Ngai na njīra irīa yagīrīre, tūkīmūtīaga na tūkīmwtīgīgīra, ²⁹ nīgūkorwo “Ngai witū nī mwakī ūnīinanaga.”

13

Gūthaitana gwa Kūrīkīrīra

¹ Ikaragāi mwendaine ta arīu na aarī a Ithe witū. ² Mūtikanarīganīrwo nīgūtuga agēnī, nī ūndū andū amwe tondū wa gwīka ūguo maananyīta arāika ūgēnī matekūmenya. ³ Rīrīkanagāi andū arīa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mūrīrīkanage arīa marathīnīo taarī inyuī ene mūrānyamario.

⁴ Ūhoru wa kūhikania nīwagīrīrwo nīgūtīio nī andū othe, nago ūrīrī wa ariā mahikanītie ndūgathaahio; nīgukorwo Ngai nīagaciirithia ariā othe matharagia, na ahūūri-maraya othe. ⁵ Ikaragai mūtegūkorokera mbeeca, na mūiganagwo nī kīrīa mūrī nakīo, tondū Ngai oigīte atīrī,
“Ndirī hīndī ngaagūtiganīria;
na ndigagūtirika o narī.”

⁶ Nī ūndū ūcio no tuuge tūmīrīrie atīrī,
“Mwathani nīwe mūndeithia; ndingītīgīra.
Mūndū-rī, nī atīa angīhota kūnjika?”

⁷ Ririkanagai atongoria anyu ariā maamūheire ūhoru wa Ngai. Cūranagai ūhoru wa maciaro ma mīkarīre yao, na mwīgerekaniage nao ūhoru-inī wa gwītīkia kwao. ⁸ Jesū Kristū atūūruga atekūgarūrūka, ira, na ūmūthī, o na nginya tene.

⁹ Mūtikaheenagīrīrio nī mīthemba yothē ya morutani mageni. Nī wega ngoro ciitū cīkīragwo hinya nī Wega wa Ngai, na ti na ūndū wa kūrīa irio cia magongona iria itagunaga ariā macirīiaga. ¹⁰ Ithuī nī tūrī na kīgongona kīrīa andū ariā matungataga kūu hema-inī iyo matarī na rūtha rwa kūrīiaga magongona marīa marutagīrwo ho.

¹¹ Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akuuaga thakame ya nyamū akamītware Handū-harīa-Hatheru-Mūno itūike ya kūhoroheria mehīa, no mūrī ya nyamū icīnagīrwo nja ya itūūra. ¹² Ūguo no taguo Jesū aanyariirwo nja ya kīhingo gīa itūūra inene, nīgeetha andū matheragio nī thakame yake. ¹³ Nī ūndū ūcio-rī, nītumagareī tūthīī kūrī we kūu nja ya itūūra, tūkuuanīire nake gīconoko kīrīa we aakuire. ¹⁴ Nīgukorwo gūkū tūtīrī na itūūra inene rītagaathira, no tūcaragia itūūra inene rīrīa rīgooka thuutha-inī.

¹⁵ Nī ūndū ūcio-rī, nītūthīī na mbere kūrūtīra Ngai igongona rīa kūmūgooca nī ūndū wa Jesū tūtegūtīgīthīria, na nīrīo itunda rīa tūnua tūrīa tuumbūruga rītwa rīake. ¹⁶ Na mūtikanariganīrwo nī gwīkaga wega, o na kūgayanaga kīrīa mūndū arī nakīo na andū ariā angī, nīgukorwo magongona ta macio nīmō makenagia Ngai.

¹⁷ Athīkagīrai atongoria anyu, na mwīnyīihagīrie wathani wao. Maikaraga meigūite nī ūndū wa mīoyo yanyu taarī o makoorio ūhoru wanyu. Maathīkagīrei nīgeetha wīra wao ūgatuīka gīkeno, no ti mūrigo, nīgukorwo ūndū ūcio ndūngītūika wa kūmūguna.

¹⁸ Tūhooyagīrei. Tūrī na ma atī thamīrī ciitū itīrī na ūcuuke, na nītūkwenā gūtūūra na mīkarīre mīega maūndū-inī mothe. ¹⁹ Nīngūmūthaitha mūno mūhooyage nīgeetha hotithio gūcooka kūrī inyuī o narua.

²⁰ Nake Ngai mwene thayū, ūrīa wariūkirie Mwathani witū Jesū, ūrīa Mūrīithi ūrīa mūnene wa ng’ōndu, akīmūruta kūrī ariā akuū na ūndū wa thakame ya kīrīkanīro kīrīa gīa tene na tene-rī, ²¹ aromūhe kindū o gīothe kīega gīa kūmūhotithia gwīka ūrīa endaga, na aroeka thīīni witū maūndū marīa mamūkenagia thīīni wa Jesū Kristū, nake arogoocagwo tene na tene. Amenī.

²² Ndamūthaitha ariū na aarī a lthe witū, mūkīrīrīrie ciugo ciakwa cia kūmūtaara nīgukorwo ndamwandīkīra o marūa makuhī.

²³ Nīngwenda mūmenye atī mūrū wa lthe witū Timotheo nīarekereirio. Nake angūtūka narua, nītūrīūka nake kūmuona.

²⁴ Geithīai atongoria anyu othe na andū othe, a Ngai. Andū a kuuma Italia nīmamūgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ūrogīa na inyuī inyuothe.

⁸ Angikorwo nimūhingagia watho ūria mūtue nī mūthamaki ūria wandikītwo Maandiko-ini atīri, “Enda mūdū ūria ūngī o ta ūria wiyendete wee mwene,” nimwīkaga wega. ⁹ No angikorwo mūtīagiira andū maūthī-rī, nī kwīhia mwīhagia na mūrī atuīre nī watho atī mūrī aagarari watho. ¹⁰ Nīgūkorwo ūria

wothe ühingagia watho wotho, no akahingwo nĩ kaündũ o kamwe ka guo, mündũ ücio nĩagararĩte watho wotho. ¹¹ Tondũ üria woigire atĩ, “Ndũkanatharanie,” nowe woigire atĩ, “Ndũkanoragane.” Rĩu-rĩ, üngiagia gũtharania no üragane-rĩ, wee nĩtũĩkĩte mwagarari wa watho.

¹² Aragai na mwĩkage maündũ manyu o ta mũrĩ arĩa magaatũirwo ciira nĩ watho üria üheanaga wĩyathi,

¹³ tondũ mündũ üria ütuanĩire ciira atekũiguanĩra tha-rĩ, ücio nake agaaturwo ciira atekũigũirwo tha. Nacio tha nĩtooragia ütuanĩri wa ciira!

Wĩtikio na Cũiko

¹⁴ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, gũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ mündũ angĩaga atĩ arĩ na wĩtikio, no ndarĩ na ciiko? Wĩtikio ücio wakĩmũhonokia? ¹⁵ Mũrũ wa lthe witũ kana mwarĩ wa lthe witũ angĩkorwo ndarĩ na nguo cia kwĩhumba, kana irio cia kũria o mũthenya, ¹⁶ nake ũmwe wanyu amwĩre atĩrĩ, “Thĩĩ na wega; gĩa na ũrugarĩ na ũrie wega,” no ndarĩ undũ aamũeithia naguo mabataro-inĩ make ma mwĩrĩ-rĩ, undũ ücio ũkĩrĩ na uumithio ũrĩkũ? ¹⁷ ũguo no taguo wĩtikio mũtheri ũtarĩ na ciiko ũhaana, nĩ mũkũ guo mwene.

¹⁸ No mündũ no oige atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũrĩ na wĩtikio; na nĩĩ ndĩ na ciiko.”

Nyonia wĩtikio waku ũria ũtarĩ na ciiko, na nĩ nĩngũkuonia wĩtikio wakwa na undũ wa ũria njikaga. ¹⁹ Wee nĩwĩtikĩte atĩ Ngai no ũmwe. ũguo nĩ wega! O nacio ndaimono nĩciĩtikĩte ũguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ ũira ũrakienda wa kuonania atĩ wĩtikio ũtarĩ na ciiko nĩ wa tũhũ? ²¹ Gĩthĩ lburahĩmu, ithe witũ wa tene, ndaatũirwo mũthingu nĩ undũ wa ũria eekire rĩria aarutire mũriũ Isaka kigongona-inĩ? ²² Mũtigũkiona atĩ wĩtikio wake nĩ warutire wĩra hamwe na ciiko ciake, naguo wĩtikio wake ũgĩtuuo mũiganĩru kũna nĩ undũ wa ciiko icio ciake. ²³ Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigĩte atĩrĩ, “lburahĩmu agĩtĩkia Ngai, nakuo gwĩtikia kũu gũgĩtũma atuo mũthingu,” nake agĩtũ mũrata wa Ngai. ²⁴ Nĩmũkuona atĩ mündũ atuagwo mũthingu nĩ undũ wa ũria ekaga, no ti undũ wa wĩtikio wĩkĩ.

²⁵ O nake Rahabu ũria warĩ mũmaraya-rĩ, gĩthĩ ndaatũirwo mũthingu nĩ undũ wa ũria eekire hĩndĩ irĩa aanyĩtĩre athigaani arĩa ũgeni na akĩmoonereria njĩra ĩngĩ ya kũũrĩra? ²⁶ O ta ũria mwĩrĩ ũtarĩ na roho ũrĩ mũkuũ-rĩ, ũguo noguo wĩtikio ũtarĩ ciiko ũrĩ mũkuũ.

3

Gwatha Rũrĩmĩ

¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩrwo nĩ gĩtũika arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ ithuĩ arĩa tũrutanaga nĩtũgaaturwo itũiro rĩa hinya gũkĩra andũ arĩa angĩ. ² Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maündũ mainĩgĩ. Mündũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩĩnĩ wa maündũ marĩa aragia-rĩ, ücio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete kũrĩra mwĩrĩ wake wotho.

³ Hĩndĩ irĩa tweekĩra mbarathi mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra nyamũ ĩyo ĩrĩ yotho.

⁴ Ningĩ ta rorai ũhoro wa marikabu ũrĩ ta kionereria. O na gĩtũika nĩ nene na itwaragwo nĩ rũhuho rũrĩ na hinya-rĩ, nĩgarũragwo na gathukani kanĩnĩ, ikarorio o kũria mũtwarĩthia wacio ekwenda gũciroria. ⁵ ũguo no taguo rũrĩmĩ rũhaana. Nĩ kũga kĩnĩnĩ kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwtĩkagĩrĩra mũno. Ta mwĩcĩrieĩ ũria mũtĩtũ mũnene ũgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanĩnĩ. ⁶ Ningĩ rũrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rũiyũrĩte mĩthemba yotho ya maündũ wa waganu thĩĩnĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ. Rũthũkagia mwĩrĩ wotho, rũkagwatia mwaki mũtũũrĩre wotho wa mündũ, naruo rwene rũkoragwo rũmundĩtio mwaki nĩ Jehanamũ.

⁷ Nyamũ cia mĩthemba yotho, na nyoni, na nyamũ irĩa itambaga thĩ, na nyamũ cia irĩa-inĩ rĩria inene ciothe nĩũhooreragio na cianahoorerio nĩ mündũ, ⁸ no gũtĩrĩ mündũ o na ũrĩkũ ũngĩhota kũhooreria rũrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kĩũru gĩtangĩkĩndĩra na rũiyũrĩtuo nĩ thumu wa kũũragana.

⁹ Tũgoocaga Mwathani, o we lthe witũ, na rũrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio mombĩtuo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰ Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga ũgooci na gakoima irumi. Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ũguo tũguo kwagĩrĩre gĩtũika. ¹¹ Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima kĩmwe? ¹² Ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũkũyũ no ũhote gũciara ndamaĩyũ, kana mũthabĩbũ ũciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kĩa maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mĩthemba ĩrĩ ya ũũgĩ

¹³ Thĩĩnĩ wanyu-rĩ, nũũ ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maündũ? Mündũ ücio nĩakĩonanie maündũ macio na undũ wa mũtũũrĩre wake mwega, na ciiko ciĩkĩtuo na njĩra ya kwĩnyĩhĩa kũria kuumanaga na ũũgĩ.

¹⁴ No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mũtũũragia ũiru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mũtikae kwĩrahĩra undũ ücio kana mũtũũka a gũkaana ũhoro wa ma. ¹⁵ “Ŭũgĩ” ta ücio tũguo ũĩkũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩrũroho, ücio nĩ ũũgĩ wa mũcukani. ¹⁶ Nĩgũkorwo harĩa harĩ na ũiru na ũhoro wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũ na ciiko ciothe cia waganu.

¹⁷ No ũũgĩ ũria uumaga igũrũ o mberĩ nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyĩhĩagia, na nĩ ũiyũrĩtuo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ ndũhutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. ¹⁸ Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ũthingu.

4

Mwĩnyĩhĩagĩrieĩ Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga kũgĩe na mbaara na ngũ thĩĩnĩ wanyu? Gĩthĩ itiumaga merĩrĩria-inĩ manyu marĩa mariaga thĩĩnĩ wanyu? ² Mwĩrĩragĩria kĩndũ no mũkaaga kũgia nakĩo. Ningĩ mũũraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgia na kĩria mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakiaga kuona

kĩndũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. ³ Hĩndĩ irĩa mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga mĩrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũitangage kĩa mwaheo na maũndũ ma gwĩkenia.

⁴ Inyuĩ atharania aya, kaĩ mũtooi atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wotho ũthuuraga kũgĩa ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai. ⁵ Kana mũgwĩciiria Maandiko maaragia ũhoru ũtarĩ na gĩtũmi, atĩ roho ũria Ngai aatũmire ũtũũrage thĩnĩ witũ nĩ ũiguaga ũiru mũno? ⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkio gĩtũmaga Maandiko moige atĩrĩ:

“Ngai nĩareganaga na arĩa etĩĩ

no arĩa menyiihagia nĩo aheaga wega wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na mũcukani, nake nĩekũmũũria. ⁸ Kuhĩrĩrai Ngai, nake nĩekũmũkũhĩria. Mwĩthambeĩ moko manyu inyuĩ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro igĩrĩ.* ⁹ Iguai kĩahe, mũcaka, na mũgĩrĩke. Garũrai mũtheko yanyu itũike macakaya, nakĩo gĩkeno kianyu kĩgarũrũke gĩtũike kĩahe. ¹⁰ Mwĩnyiihĩriei Mwathani, nake nĩekũmũtũũgĩria.

¹¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, tigai gũcambania mũndũ na ũria ũngĩ. ũria wotho waragia ũhoru wa gũcambania mũrũ kana mwarĩ wa lthe kana akamũtũira ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtũira ciira. Hĩndĩ irĩa ũgũtũira watho ciira-rĩ, ndũkoragwo ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. ¹² Kĩrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o we ũria ũrĩ na ũhoti wa kũhonokia na kũniinana. No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtũire mũndũ ũria ũngĩ ciira?

Kwĩraha nĩ ũndũ wa Rũciũ

¹³ Rĩu ta thĩkĩrĩrai, inyuĩ mugaga atĩrĩ: “Ŭmũthĩ kana rũciũ nĩtũgũthĩ itũũra rĩna tũikare kuo mwaka ũmwe, tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca.” ¹⁴ No rĩrĩ, inyuĩ mũtũĩrĩ ũria gũgaatũka rũciũ. Muoyo wanyu ũkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kĩbii kĩa kionekaga o kahinda kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. ¹⁵ Handũ ha ũguo-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ kugaga atĩrĩ, “Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ tũgũtũũra muoyo na twĩkage ũndũ ũyũ na ũyũ.” ¹⁶ No rĩu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mĩrĩ na nguthi. Mwĩraho ta ũcio wotho nĩ mũũru. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa ũguo, mũndũ wotho ũũĩ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ũcio nĩ kwĩhia ehagia.

5

Itonga Gũkaanio Kũhinyanĩria

¹ Rĩu ta thĩkĩrĩrai, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgĩrĩke tondũ wa mathĩina marĩa maramũkora. ² Ŭtonga wanyu nĩ ũbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndie nĩ memenyi.* ³ Thahabu na betha cianyu nĩ irootete. Kũroota gwacio nĩ ũira wa atĩ nĩireganĩte na inyuĩ, na nĩkũria mĩrĩ yanyu imũniine o ta mwaki. Inyuĩ mwĩgĩre mũthĩthũ mũingĩ wa matukũ ma kũrĩgĩria. ⁴ Atĩrĩrĩ! Micaara irĩa mwaregire kũrĩha aruti a wĩra arĩa maamũrĩmĩre mĩgũnda nĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa maamũgetheire irio nĩgũkinyĩre matũ ma Mwathani Mwene hinya wotho. ⁵ Mũtũũrite gũkũ thĩ na mĩago na mũgĩkenagia. Inyuĩ mwĩnooretie nĩ ũndũ wa mũthenya wa gũthĩnjwo. ⁶ Inyuĩ nĩ mũtũũrĩre andũ ciira na mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ũũru na inyuĩ.

Gũkĩrĩria Mathĩina-inĩ

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, kiragĩrĩrai, o nginya rĩria Mwathani agooka. Ta rorai ũria mĩrĩmi etagĩria mĩgũnda wake ũrute irio iria irĩ bata, na agakĩrĩria nginya ciurĩrwo nĩ mbura ya mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. ⁸ O na inyuĩ-rĩ, kĩrĩrĩrai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani arĩ hakuhi gũũka. ⁹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, tigagai gũtetania, nĩgeetha mũtikanatũrwo ciira. Mũtuanĩri ciira arũngĩ o mĩrango-inĩ!

¹⁰ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, mwĩrutei na maũndũ marĩa mooru anabii meekĩrwo, o acio maaragia thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, nago ũhoru ũcio ũtũike kionereria kianyu gĩa gũkĩrĩria rĩa mũkũnyamario. ¹¹ O ta ũria mũũĩ, acio maakĩrĩrĩre-rĩ, tũmatuaga arathime. Nĩmũguĩte ũhoru wa gũkĩrĩria kwa Ayubu, na nĩmuonete ũria Mwathani ekĩre marĩgĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtuo nĩ ũtugi na tha.

¹² Ariũ na aarĩ a lthe witũ, igũrũ rĩa maũndũ mothe-rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ, o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga “ĩ” nĩtũike nĩ, na mwoiga “Aca” nĩtũike aca, nĩguo mũtikae gũtũrwo ciira.

Ihooya rĩa Wĩtikio

¹³ Nĩ harĩ mũndũ thĩnĩ wanyu wonete ũũru? Ŭcio nĩahoe. Nĩ harĩ mũndũ ũkenete? Ŭcio nĩaine nyĩmbo cia kũgocaa. ¹⁴ Nĩ harĩ mũndũ thĩnĩ wanyu mĩrũaru? Ŭcio nĩete athuuri a kanĩtha mamũhooere na mamũhake maguta thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtikio nĩ megũtũma mũndũ ũcio mĩrũaru ahone; Mwathani nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo mehia make. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio umbũranagĩrai mehia manyu o mũndũ na ũria ũngĩ, na mũhooyanagĩre nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mũndũ mũthĩngu nĩ rĩrĩ hinya na nĩ rĩtũmaga maũndũ manene mekĩke.

¹⁷ Elija aarĩ mũndũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kiyoo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrĩrĩ-inĩ ũcio ihinda rĩa mĩaka itatũ na nuthu. ¹⁸ Nĩngĩ agĩcocoa akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkũma mbura, nayo thĩ igĩciara maciaro mayo.

* 4:8 Athĩnjĩrĩ-Ngai matanakũhĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo nĩmambaga gũwĩthamba magũrũ na moko mbakũrĩ-inĩ ya gĩcango arĩ njĩra ya gwĩtheria kĩroho (Thaam 30:17-21). * 5:2 Matukũ-inĩ ma tene nguo ciataragwo taarĩ njĩra imwe ya ũtonga (Atũm 20:33).

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũndũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoro-inĩ wa ma nake mũndũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ũũ: Mũndũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gikuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

MARŪA MA MBERE MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Petero, mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandikĩra marũa maya, inyuĩ arĩa Ngai eyamũriire, na mūtũũrite mĩrĩ ageni gũkũ thĩ, na mũkahu-runjũkĩra mabũrũri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuĩ mwathuurirwo kũringana na ũrĩa Ngai lthe aamũmenyete o mbere, na akamũtheria nĩ ũndũ wa Roho, nĩguo mwathĩkagĩre Jesũ Kristũ, na mũminjaminejĩro thakame yake:

Wega na thayũ iromũingĩhĩra.

Ngai kũgocwo nĩ ũndũ wa Kĩirĩgĩrĩro kĩrĩ Muoyo

³ Ngai, o we lthe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo! Ngai nĩatũciarĩte rĩngĩ nĩ ũndũ wa tha ciake nyingĩ nĩguo tũgĩe na kĩirĩgĩrĩro kĩrĩ muoyo, nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ Kristũ aariũkire akiama kũrĩ arĩa akuũ. ⁴ Aatũciarire nĩguo tũgĩe na igai rĩrĩa rĩtangibutha, kana rĩthũke, kana rĩhwerereke, rĩrĩa mũigĩrwo kũu igĩrũ, ⁵ o inyuĩ mũgitĩrwo nĩ hinya wa Ngai nĩ ũndũ wa gwiĩkia, o nginya hĩndĩ irĩa ũhonokio ũgooka ũrĩa ũhaarĩrio gũkaaguũranĩrio ihinda rĩa mũthia. ⁶ Ũhoru ũcio nĩguo mũkenagĩra mũno, o na gwaũka rĩu nĩmũguithĩtio kieha kahinda kanini nĩkũgerio na magerio ma mũthemba yothe. ⁷ Maũndũ maya mokite nĩgeetha wĩtikio wanyu woneke nĩ wa goro mũno gũkĩra thahabu, irĩa ithiraga o na yakorwo itheragio na mwaki, ningĩ ũmenyeke atĩ nĩ wa ma, na atĩ nĩũkarehe ũgooci, na riiri, na gĩtĩio hĩndĩ irĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ⁸ Nĩmũmwendete o na gũũka mũtirĩ mwamuona; ningĩ mũkamwĩtikia o na gũũka rĩu mũtiramuona, na mũkaiyũro nĩ gĩkeno gĩtangĩheanĩka ũhoru wakio, o kĩrĩa kĩrĩ riiri, ⁹ nĩgũkorwo nĩmũramũkĩra ũndũ ũrĩa mũtanyaga kuona nĩ ũndũ wa wĩtikio wanyu, na nĩguo ũhonokio wa ngoro cianyu.

¹⁰ Ũhoru ũcio wa ũhonokio-rĩ, nĩguo anabii, arĩa maarathaga ũhoru wa wega wa Ngai ũrĩa warĩ ũũke kũrĩ inyuĩ, maacaragia na kũyo, na makuũtuĩra na ũmenyereri mũnene, ¹¹ makĩgeria kũmenya nĩ hĩndĩ irĩkũ Roho wa Kristũ ũrĩa warĩ thĩnĩ wao orotaga rĩrĩa aarathaga ũhoru wa kũnyariĩrĩka gwa Kristũ na riiri ũrĩa ũkaarũmĩrĩra. ¹² Nao nĩmaguũrĩrio atĩ to o ene meetungatagĩra, no nĩ inyuĩ maatungatagĩra, hĩndĩ irĩa maaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mwĩritwo rĩu nĩ arĩa maamũhunjiĩrie Ũhoru-ũrĩa-Mwega na ũndũ wa Roho Mũtheru ũrĩa watũmirwo kuuma igũrũ. Maũndũ macio nĩmo arĩa meriragĩria mũno kuona.

Tũũrai mũrĩ Atheru

¹³ Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩhaarĩrie meciiria-inĩ manyu; tuĩkai andũ a kwĩrigagĩrĩa merirĩria ma mwĩrĩ; na mũge kĩirĩgĩrĩro kĩanyu biũ harĩ wega ũrĩa mũkaahao hĩndĩ irĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ¹⁴ Tuĩkai ciana cia gwaũhĩka, na mũtigatongoragio nĩ merirĩria mooru marĩa mwatũire namo mbere hĩndĩ irĩa mũtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondũ ũrĩa wamwĩtĩre nĩ mũtheru-rĩ, o na inyuĩ tuĩkai atheru maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga; ¹⁶ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “Tuĩkai atheru, tondũ o na nĩ ndĩ mũtheru.”

¹⁷ Na rĩrĩ, tondũ inyuĩ mũkayagĩra Ngai mũkĩmwĩtaga lthe wanyu, o we ũrĩa ũtuagĩra o mũndũ o mũndũ kũringana na wĩra wake ategũthutũkania-rĩ, gũkaragei mũmwĩtigĩrĩte na mũkarage ta mũrĩ agendi gũkũ thĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmũũ atĩ rĩrĩa mwakũũrĩrwo mũtigane na mūtũũrĩre wa tũhũ ũrĩa mwatĩgĩrwo nĩ maithe manyu-rĩ, ti indo irĩa ibuthaga ta betha kana thahabu mwakũũrĩrwo nacio, ¹⁹ no mwakũũrĩrwo na thakame ya goro mũno ya Kristũ, ũrĩa wahaanaga ta gatũrũme gatarĩ na kĩmeni kana kaũũgũ. ²⁰ Nake nĩwe wathuurĩtuo thĩ itanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda maya ma kũrigĩrĩa nĩ ũndũ wanyu. ²¹ Na inyuĩ nĩmwĩtikĩtie Ngai nĩ ũndũ wake, Ngai ũrĩa wamũrĩũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtikio wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai.

²² Na tondũ rĩu nĩmwĩtheretie nĩ ũndũ wa gwaũhĩkĩra ũhoru ũrĩa wa ma, na mũgatuĩka a kwendana kũna na ariũ na aarĩ a lthe wanyu hatarĩ ũhinga-rĩ, inyuĩ ene endanagai biũ na ngoro cianyu. ²³ Nĩgũkorwo nĩmũciarĩtwo rĩngĩ, no mũtĩciarĩtwo kuuma kũrĩ mbeũ irĩa ibuthaga, no nĩ irĩa itarĩ ya kũbutha, na ũndũ wa kiugo kĩa Ngai kĩrĩa kĩrĩ muoyo na gĩtũũraga tene na tene. ²⁴ Tondũ rĩrĩ,

“Andũ othe mahaana ta nyeki,
na ũthaka wao wothe ũhaana ta mahũa ma mũgũnda;
nyeki nĩũhooaha, namo mahũa magaitika,

²⁵ no kiugo kĩa Mwathani gĩtũũraga nginya tene.”
Na kiugo kũu nĩkio mwahunjiĩrio.

2

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriaĩ rũmena ruothe na maheeni mothe, na ũhinga, na ũiru, na gũcambania o guothe.

² Na mũtuĩke ta tũkenge mwĩriragĩrie irĩa rĩrĩa rĩega rĩa kũiroho, nĩgeetha rĩmũkũragie ũhonokio-inĩ wanyu,

³ tondũ rĩu nĩmũcamĩte, mũkaigua atĩ Mwathani nĩ mwega.

Ihiga rĩrĩ Muoyo, na Andũ Athuure

⁴ Ũkai kũrĩ we, o ũcio ihiga rĩrĩ muoyo, o rĩu rĩaregĩrwo nĩ andũ, no Ngai akĩrĩthuura, na nĩ rĩa goro harĩ we, ⁵ o na inyuĩ, ta mahiga marĩ muoyo-rĩ, nĩ gwakwo mũraakwo mũtuĩke nyũmba ya kũiroho, na mũtuĩke gĩkundi gĩtheru kĩa athĩnjĩrĩ-Ngai gĩa kũrutaga magongona ma kũiroho marĩa mangĩtĩkĩrĩa nĩ Ngai nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ. ⁶ Nĩgũkorwo Maandĩko moigĩte atĩrĩ:

“Ninjingite ihiga Zayuni,
ihiga ithuure rĩa koine na rĩa goro,
na mündũ ũrĩa ũmwihokete
ndagaconorithio.”

⁷ Na rĩu kũrĩ inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie, ihiga rĩĩrĩ nĩ rĩa goro. No kũrĩ arĩa matetikĩtie,
“Ihiga rĩrĩa aaki maaregie
nĩrĩo rĩtuĩkite ihiga inene rĩa koine,”

⁸ na ningĩ atĩrĩ,
“Nĩrĩo ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rĩrĩa rĩtũmaga magũe.”

Mahĩngagwo tondũ wa kũrega gwachikĩra ũhoro, na noguo maathĩrĩro.

⁹ No inyuĩ-rĩ, mũrĩ rũruka rũthuurĩtwo, na thiritũ ya athĩnjĩrĩ-Ngai ya nyũmba ya ũthamaki, ningĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũre, o na andũ a Ngai kĩũmbe, nĩguo mwanagĩrĩre ũgococi wa ũcio wamwĩtire muume nduma-inĩ mĩtoonye ũtheri-inĩ wake wa magegania. ¹⁰ Kũrĩ hĩndĩ mwarĩ andũ mataarĩ kiene, no rĩu mũrĩ andũ a Ngai; kũrĩ hĩndĩ mwaagĩte kũiguĩrwo tha, no rĩu nĩmũiguĩrĩrwo tha.

¹¹ Arata akwa nyenda mũno, ndamũthaitha mũrĩ ta ageni na agendi gũkũ thĩ, mwĩragagĩrĩre merirĩria marĩa mooru ma mwĩrĩ, o marĩa marũaga na roho wanyu. ¹² Tũuragai na mĩtũũrĩre mĩega mũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa matooĩ Ngai, nĩgeetha o na mangĩmũigĩrĩra atĩ nĩmwĩkite ũũru, meonagĩre ciĩko cianyu njega na magakumia Ngai mũthenya ũrĩa agooka.

Gwachikĩra Aathani na Anene

¹³ Nĩ ũndũ wa Mwachani-rĩ, athikagĩrai wathani o wotha ũrĩa ũheanĩtwo thĩnĩ wa andũ: o na wakorwo nĩ wa mũthamaki, ari we mũnene igũrũ rĩa anene arĩa angĩ othe, ¹⁴ o na kana nĩ wa abarũthi arĩa matũmagwo nĩwe nĩguo maherithagie arĩa mekaga ũũru na makagaathĩrĩria arĩa mekaga wega. ¹⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai endaga nĩ atĩ mwĩkage wega nĩguo mũkiragie mĩario ya ũrimũ ya andũ arĩa matarĩ ũndũ mooĩ. ¹⁶ Tũũrai ta andũ matarĩ ngombo, no mũtikanareke wĩyathi wanyu ũtuĩke wa kũhithĩrĩra waganu; tũũragai mũrĩ ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mündũ o wotha gĩtĩo kĩa kĩmwagĩrĩre: Endagai ngwatanĩro ya andũ arĩa etikia, na mĩwtigagĩre Ngai, o na mũtĩĩage mũthamaki.

¹⁸ Inyuĩ ngombo-rĩ, athikagĩrai anene anyu na mũmatĩĩage mũno, na to arĩa ega na maiganagĩra tha, no nĩ o na arĩa mataiganagĩra tha. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ mwega mündũ angĩkirĩrĩria ruo o na akĩnyariiragwo hatarĩ kĩhooito tondũ wa kũmenya ũrĩa Ngai endaga. ²⁰ No ũngĩhũũrwo nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru o na ũkirĩrĩrĩre-rĩ, ũngĩkagaathĩrwo kĩ? No ũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega na ũkirĩrĩrĩre-rĩ, ũcio nĩ ũndũ mwega maitho-inĩ ma Ngai. ²¹ ũndũ ũyũ nĩguo mwetĩrwo, tondũ Kristũ aanyariirwo nĩ ũndũ wanyu, akĩmũtigĩra kĩonereria nĩguo mũgeragĩre o makĩnya-inĩ make.

²² “We ndaigana kwĩhia,
o na kanua gake gatiigana kwaria maheeni.”

²³ Hĩndĩ ũrĩa andũ maamũrumaga, we ndaigana kwĩrumĩra; rĩrĩa aanyariiragwo, we ndaigana kũmehĩtĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, we nĩ kweneana eneanaga kũrĩ ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooito. ²⁴ We mwene nĩakuuire mehia maitũ na mwĩrĩ wake mĩtĩ-igũrũ, nĩgeetha na ithuĩ tũkue ũhoro-inĩ wa mehia, na tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu; mĩtũnda ũrĩa aahũũrwo nĩyo itũmĩte mũhoro. ²⁵ Nĩgũkorwo mwatariĩ ta ng'ondũ itururĩte, no rĩu nĩmũcookereire Mũrĩthi na Mũrori wa mĩoyo wanyu.

3

Atumia na Athuuri ao

¹ O ũguo noguo o na inyuĩ atumia, mwagĩrĩrwo nĩ gwachikagĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo hari amwe ao matetikĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote kũgarũrwo ngoro o na hatarĩ ciugo nĩ ũndũ wa mĩtugo ya atumia ao, ² nĩ ũndũ wa kuonaga mĩtũũrĩre wanyu ya ũthingu na ya gĩtĩio. ³ Kwĩgemia kwanyu gũtigatuĩke o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handũ ha ũguo-rĩ, megagai mündũ ũrĩa wa hitho wa ngoro thĩnĩ, na ũgemu ũrĩa ũtathũũkaga wa roho wa ũhooreri na wa gũkindĩria. Kwĩgemia kũu nikuo kũrĩ bata mũno maitho-inĩ ma Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo atumia arĩa atheru a tene aria mehokete Ngai meegemagia, na ũndũ wa gwachikagĩra athuuri ao ene, ⁶ o ta Sara, ũrĩa waathikagĩra Ibrahĩmu na akamwĩtaga mwathi wake. Inyuĩ mũrĩ ciana ciake mũngĩtĩka ũrĩa kwagĩrĩre mĩtegwĩtigĩra.

⁷ O ũguo noguo o na inyuĩ athuuri mwagĩrĩrwo nĩgũtũũrĩria na atumia anyu na njĩra ya ũũgĩ, mũkĩmatĩtaga tondũ nĩ aruti a wĩra hamwe na inyuĩ, na tondũ matĩrĩ hinya mũingĩ wa mwĩrĩ ta inyuĩ, ningĩ tondũ mũrĩ agai hamwe na atumia anyu a kĩheo kĩa ũtugi wa muoyo. Īkagai ũguo nĩguo gũtikagĩte ũndũ ũngĩgirĩria mahooya manyu.

Kũnyamario nĩ ũndũ wa gwĩka Wegu

⁸ Ngĩrĩkĩrĩria, ngũmwĩra inyuotha atĩrĩ, mĩtũũranagie mũiguanĩte mündũ na ũrĩa ũngĩ; mũiguanagĩre tha, ningĩ mwendanage ta ciana cia nyina ũmwe, na mĩtuĩke ataana, na mũkarage mwĩnyĩhĩtie. ⁹ Tigagai kwĩrĩhĩria ũũru na ũũru, kana kwĩrumĩra mwarumwo, no nĩ kaba mũrathĩmanage, tondũ ũguo nĩguo mwetĩrwo, nĩgeetha mũkaagĩrwo kĩrathimo. ¹⁰ Nĩgũkorwo,
“Mündũ ũrĩa wotha ũngĩenda gũtũũra muoyo
na one matukũ mega,

no nginya arigiririe rūrīmī rwake kwaria ūūru,
na mīromo yake kwaragia maheeni.

¹¹ No nginya agarūrūke atige gwika ūūru, na ekage o wega;
no nginya acaragie thayū na aūthingatage.

¹² Nigūkorwo maitho ma Mwathani maikaraga macūthīririe andū arīa athingu,
na matū make magathikagīrīria mahooa mao,
no andū arīa mekaga ūūru, ūthiū wa Mwathani nīkūmookīrīra ūmookagīrīra.”

¹³ Atīrīrī, nūū ūngīmūwika ūūru mūngīkorwo mūrī na kīyo gīa gwika wega? ¹⁴ No rīrī, o na mūngīyariirwo nī ūndū wa gwika ūrīa kwagīrīre-rī, inyuī mūrī arathime. “Tigagai gwtīgīra maūndū marīa metīgagīra; mūtikanamake.” ¹⁵ No ngoro-inī cianyu-rī, mwīyamūrīrei Kristū atūike Mwathani. Ikaragai mwīhaarīrie hīndī ciothe gūcookeria mūndū wothe ūrīa ūngīmūūria gītūmi gīa kīrīgīrīro kīrīa mūrī nakīo. No ikagai ūguo mūrī na ūhooreri na gītīo, ¹⁶ mūrī na thamirī itegwīcuuka, nīgeetha arīa macambagia mītugo yanyu mīega tondū mūrī thīnī na Kristū, maconokage nī ūndū wa gīcambanio kīu kīao. ¹⁷ Nī kaba kūnyariirwo nī ūndū wa gwika wega, angīkorwo nī kwenda kwa Ngai, handū ha kūnyariirwo nī gwika ūūru. ¹⁸ Tondū Kristū aakuire nī ūndū wa mehīa ihinda o rīmwe rīa kūigana, ūrīa mūthingu agīkua nī ūndū wa arīa matarī athingu, nīguo atūtware kūrī Ngai. Ooragīrwo arī thīnī na mwīrī, no ha ūhoro wa Roho, agīcooko muoyo, ¹⁹ agīthī arī na muoyo ūcio wa Roho akīhunjīria maroho marīa maarī njeera, ²⁰ marīa maaremete kuuma o tene rīrīa Ngai aatūire etereire akīrīrīrie matukū-inī ma Nuhu, rīrīa thabina yaakagwo. Thīnī wayo haarī o andū anini, nao othe maarī andū anana tu, arīa maahonokirio maa-inī, ²¹ namo maa mīcio nīmo ngerekano ya ūbatithio ūrīa o na inyuī ūmūhonokagīa, na tī ūhoro wa kweheria o gīko kīa mwīrī, no nī mwīhitwa wa thamirī itarī na ūcuuke kūrī Ngai. Kūbatithio kūu nīkue kūmūhonokagīa nī ūndū wa kūrīkio kwa Jesū Kristū, ²² ūrīa wathīire igūrū na rīu aikaraga guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai, nao arāika, na aathani, o na maahīna magatuika ma gwachagwo nīwe.

4

Gūtūūrīra Ngai

¹ Nī ūndū ūcio, tondū Kristū nīanyariirwo mwīrī-inī-rī, o na inyuī kīlhotorei mūrī na meciiria o ta macio aarī namo, tondū mūndū ūrīa ūrīkītīe kūnyariirwo mwīrī nīatiganīte na mehīa. ² Nī ūndū wa ūguo, mūtūūrīre wake ūrīa ūtīgarīte wa gūtūūra gūkū thī ndarītūūraga nīguo ahingagīe merīrīria mooru ma mwīrī, no arītūūraga nīguo ekage ūrīa Ngai endaga. ³ Tondū nīmūtūūrīte ihinda rīa kūigana mūgīkaga maūndū marīa andū arīa matetīkītīe Ngai mendaga gwika, namo nī ta mītūūrīre ya ūūra-thoni, na merīrīria mooru ma mwīrī, na ūrīū, na gūthīiaga maruga-inī ma waganu, o na ciathī-inī cia kūnyua njoohi, o na mūhooere ūrī thaahu wa kūhooya mīhianano. ⁴ Nao andū acio nīmagegaga mona atī mūtīranyītanīra nao hīndī rīra marakīrīrīria ūmaramari-inī ūcio wao, nao magakīmūcambagia. ⁵ Nao no ngīna mākāaheana ūhoro wa maūndū mao kūrī ūrīa mwīhaarīrie gūtūūra ciira arīa marī muoyo na arīa makuīte. ⁶ Nīgūkorwo gīkī nīkīo gītūmi kīrīa gītūmīre ūhoro-ūrīa-Mwega ūhunjīrio o na andū arīa makuīte, nīgeetha ha ūhoro wa mwīrī magaatuirwo ciira o ta ūrīa andū arīa angī magaatuirwo, no ha ūhoro wa roho matūūre muoyo o ta ūrīa Ngai atūūraga.

⁷ Ithīrīro rīa maūndū mothe nīrīkūhīrīrie. Nī ūndū ūcio ikaragai mūrī na ūūgī wa ngoro, na mūikarage mūtīrigītwo nīguo mūhotage kūhooya. ⁸ Nīngī gūkīra maūndū mothe, ikaragai mwendaine mūno mūndū na ūrīa ūngī, tondū wendani nīūhumbagīra mehīa maingī. ⁹ Nīngī mūtuganage mūtēkūnuguna. ¹⁰ O mūndū nī ahūtīre kīheo o gīothe kīrīa amūkīrītīe nīguo atungatagīre andū arīa angī, arī ta mūramatī mwīhokeku wa wega wa Ngai wa mīthemba mīngī. ¹¹ Mūndū o wothe angīkorwo akīaria-rī, nīarie taarī mūndū ūkūheana ciugo cia Ngai. Nake mūndū o wothe angīkorwo agītungata-rī, nīatungate na hīnya ūrīa ūheanagwo nī Ngai, nīgeetha Ngai agoocagwo maūndū-inī mothe thīnī wa Jesū Kristū. Nake nīwe ūgūtūūra arī na rīiri na hīnya ngīnya tene na tene. Amenī.

Kūnyariirwo nī ūndū wa Gūtūika Mūkristiano

¹² Arata akwa nyenda mūno, mūtīkagegio nī magerio marīa mūranyariirwo namo, taarī ūndū mūgeni ūrēkīa thīnī wanyu. ¹³ No kenagai nīgūkorwo nī mūgwataniire thīnī wa kūnyariirka gwa Kristū, nīgeetha mūkaiyūrīrwo nī gīkeno hīndī rīria rīiri wake ūkaaguūranīrio. ¹⁴ Kūrathimwo-rī, nī inyuī mūngīrumwo nī ūndū wa rītwa rīa Kristū, nī ūndū Roho ūrīa ūrī na rīiri, o we Roho wa Ngai, arī igūrū rīanyu. ¹⁵ Mūndū wanyu ndakananyariirwo ta mūtīragani, kana mūici, kana mūgeri ngero ingī o yothe, o na kana ta mūndū ūrīa wītōnyagīrīria maūndū-inī ma andū angī. ¹⁶ No rīrī, mūndū angīnyariirwo tondū wa gūtūika Mūkristiano-rī, ndakanaconoke, no nīagooce Ngai tondū nīaheetwo rītwa rīu. ¹⁷ Nīgūkorwo ihinda nī ikinyu ciira wambīrīrie gūtūirwo andū a nyūmba ya Ngai; na angīkorwo ūkwambīrīria na ithuī-rī, gūgaagītūika atīa harī arīa mataathīkagīra ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai? ¹⁸ Na rīrī, “Angīkorwo nī ūndū ūrī hīnya mūndū ūrīa mūthingu kūhonoka-rī, nāguo ūhoro wa mūndū ūrīa ūtetīkītīe Ngai na ūrīa mwīhīa ūgaakīhaana atīa?”

¹⁹ Nī ūndū ūcio-rī, andū arīa manyariirka kūringana na ūrīa Ngai endete, nīmaheane mīoyo yao kūrī Mūūmbi wao ūrīa wa kwīhokeka, na mathīi na mbere gwīkaga maūndū mega.

5

¹ Ndĩ na ūhoro ngwenda gũthaitha athuuri a Kanitha arĩa marĩ hamwe na inyuĩ, ndĩ mũthuuri wa Kanitha o tao, na ndĩ mũira wa kũnyariirwo gwa Kristũ, o na ndĩ ūmwe wa gũkaagairwo riiri ūrĩa ūkaaguũranĩrio: ² Atĩrĩrĩ, tuikai arĩithi a rũũru rwa Ngai rũrĩa mwĩhokeirwo, mũgĩtungataga mũrĩ arori, na ti tondũ wa kũringĩrĩrio, no nĩ ūndũ wa kwiwendera, o ta ūrĩa Ngai endaga mũtuĩke; mũteğukorokera mbeeca, no mũtungatage mũrĩ na kĩyo mũno; ³ mũtigitue anene a andũ arĩa mwĩhokeirwo, no mũtuĩke cionereria njega kũrĩ rũũru rũũ. ⁴ Na hĩndĩ irĩa Mũriĩthi ūrĩa Mũnene akaaguũranĩrio-rĩ, nĩmũkaheo thũmbĩ ya riiri irĩa itagatheũka o na rĩ.

⁵ O ūguo no taguo o na inyuĩ aanake mwagĩrĩrwo nĩ gwathĩkĩra andũ arĩa akũrũ. Inyuĩ othe-rĩ, ikaragai mwĩnyiihanĩrie mũndũ na ūrĩa ūngĩ, tondũ-rĩ,

“Ngai niareganaga na arĩa etĩĩ

no arĩa menyĩhagia nĩamaheaga wega wake.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio mwĩnyiihagiei, mũrĩ guoko-inĩ kwa Ngai kũrĩa kũrĩ hinya, nĩguo akaamũtũgĩria hĩndĩ irĩa njagĩrĩru yakinya. ⁷ Na mũmũrekagĩrĩrie maũndũ manyu mothe marĩa mamũtangaga, tondũ nĩwe ūmũrũmbũyagia.

⁸ Ikaragai mwĩguĩte na mwĩhũgate. Tondũ-rĩ, thũ yanyu mũcukani ĩcangacangaga ta mũrũũthi ūkũrarama ūgĩcaria mũndũ wa gũtambuura. ⁹ No rĩrĩ, mũmwĩtiirie, mwĩhaandĩte wega thĩĩnĩ wa wĩtikio, tondũ nĩmũmenyete atĩ ariũ na aarĩ a lthe wanyu gũkũ thĩ guothe maranyariirĩka o ta inyuĩ.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothe, o we ūrĩa wamwĩtire riiri-inĩ wake wa tene na tene thĩĩnĩ wa Kristũ, we mwene nĩakamũcookereria, na amwĩkire hinya, na amũtue arũmu na mũtangĩenyenyeka, thuutha wa kũnyariirĩka kahinda kanini. ¹¹ Naguo hinya ūrotuĩka wake tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹² Ndamwandĩkĩra marũa maya makuhĩ ndeithĩtio nĩ Silivano, ūrĩa nduaga mũrũ wa lthe witũ mwĩhokeku, nĩguo ndĩmũmirĩrie, na heane ūira na ma atĩ ūhoro ūyũ nĩguo wega wa Ngai ūrĩa wa ma. Mwĩhaandei wega thĩĩnĩ waguo.

¹³ Kanitha ūrĩa ūrĩ gũkũ Babuloni, ūrĩa ūthuurĩtwo hamwe na inyuĩ, nĩwamũgeithia, o nake mũrũ wakwa Mariko nĩamũgeithia. ¹⁴ Geithaniai mũndũ na ūrĩa ūngĩ na ngeithi cia kĩmumunyano irĩa cia wendo.

Thayũ ūrogĩa na inyuĩ inyuotha arĩa mũrĩ thĩĩnĩ wa Kristũ.

MARŨA MA KEERŨ MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Simoni Petero, ndungata na mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandikĩra marũa maya inyuĩ arĩa mūrĩkĩtie kwamũkĩra witĩkio wa goro o ta ũrĩa tũrĩ naguo nĩ ũndũ wa ũthingu wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Ngai witũ na Mũtũhonokia:

² Wega na thayũ iromũingĩhĩra nĩ ũndũ wa kũmenyana na Ngai, o na Jesũ Mwathani witũ.

Kũrũmia Mwĩto na Gũthuurwo kwa Mũndũ

³ Rĩu-rĩ, hinya wake wa ũngai nĩtũtheete kĩa gĩothe gĩtũbataragia nĩguo tũhote gĩtũũra muoyo na twĩamũrĩre Ngai, nĩ ũndũ wa kũmenyana nake ũcio watwĩtĩre tũgie na riiri wake mwene o na wagĩrĩru wake. ⁴ Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, nĩatũtheete maũndũ manene mũno ma ciĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ũndũ wacio mũgwanagĩre nake mĩtũũrĩre-inĩ wa ũngai wake na mwĩtheemage kuuma kũrĩ ũbuthu wa gũkũ thĩ ũrĩa ũrehagwo nĩ merĩrĩra mooru.

⁵ Na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ kũmbe, kũrutanĩrei mũno nĩguo muonganĩrĩre witĩkio wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩre na ũmenyo; ⁶ naguo ũmenyo mũwonganĩrĩre na kwĩgĩrĩrĩra merĩrĩra ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgĩrĩrĩra merĩrĩra macio-rĩ, mũkuonganĩrĩre na gũkĩrĩrĩra; nakuo gũkĩrĩrĩra mũkuonganĩrĩre na kwĩyamũrĩra Ngai; ⁷ nakuo kwĩyamũrĩra Ngai mũkuonganĩrĩre na gũtuga ariũ na aarĩ a lthe witũ; nakuo gũtuga ariũ na aarĩ a lthe witũ mũkuonganĩrĩre na wendani. ⁸ Nĩgũkorwo mũngĩgĩa na mawega macio na mamũingĩhĩre mũno-rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ ũhoro wa kũmenya Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ No mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ũcio ndarona wega na nĩ mĩtumumu, na nĩariganĩrwo atĩ aatherĩro nĩguo atigane na mehia make ma tene.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, ikagĩrai kũyo makĩria nĩguo mĩtũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu kũrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngĩka maũndũ macio-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ mũkaagũ, ¹¹ na nĩmũgetikĩro na ũtugi mĩtoonye thĩnĩ wa ũthamaki ma tene na tene wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ.

Ũrathi wa Maandiko Matheru

¹² Nĩ ũndũ ũcio ngũtũũra ndĩmũrĩkanagia maũndũ macio, o na mwakorwo nĩmũmamenyete, na nĩmũhaandĩtwo wega thĩnĩ wa ũhoro wa ma ũrĩa mũrĩ naguo. ¹³ Na ngwĩciĩria nĩ kwagĩrĩre ndĩmũrĩkanagia maũndũ maya hĩndĩ rĩa yothĩ ngũtũũra thĩnĩ wa hema ĩno ya mwĩrĩ ũyũ, ¹⁴ tondũ nĩnjũũ atĩ ica ikuhĩ nĩngũmĩĩũra, o ta ũrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ aanyonĩre. ¹⁵ Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ ndaarĩkia gũkua nĩmũrĩhotaga kũrĩrikana maũndũ maya hĩndĩ ciothe.

¹⁶ Hĩndĩ rĩa twamũmenyithĩre ũhoro wa hinya na wa gũka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ-rĩ, tũtiahũthĩrĩre ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ nĩ kwĩonera tweyoneire ũkaru wake na maĩtho maitũ. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩahĩrĩro gĩtĩo na riiri kuuma kũrĩ Ngai lthe, hĩndĩ rĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kũrĩ ũrĩa Mwene Riiri ũrĩa Mũnene ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga mũno nĩ ũndũ wake.” ¹⁸ Ithuĩ ene nĩtweigũĩrĩre mũgambo ũcio ũkuma igũrũ hĩndĩ rĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ kĩa gĩtheru.

¹⁹ Na nĩngĩ ũhoro ũrĩa warathĩrwo nĩ anabĩ ũrĩa twĩ naguo nĩwĩkĩrĩtwo hinya makĩria, na no mwĩke wega mũngũthĩkĩrĩria, ũhaana ta ũtheri ũkwara handũ harĩ nduma, o ngĩnya gũkĩe nayo njata ya rũciĩnĩ ĩkenge ngoro-inĩ cianyũ. ²⁰ No mbere ya maũndũ mothe-rĩ, no ngĩnya mũmenye atĩ gũtirĩ ũhoro wanarathwo Maandiko-inĩ Matheru ũngĩtaũrwo nĩ mũnabĩ na ũtaũri wake mwene. ²¹ Nĩgũkorwo kĩhumo kĩa ũnabĩ gĩtĩoimanire na kwenda kũmũndũ, no andũ nĩmarĩre ũhoro uumĩte kũrĩ Ngai, o ta ũrĩa Roho Mũtheru aamatongorĩre.

2

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

¹ No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabĩ a maheeni thĩnĩ wa andũ, o ta ũrĩa gũgaakorwo na arutani a maheeni thĩnĩ wanyu. Nao nĩmagatoonyia ũrutani wa maheeni wa gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ũrĩa wamagũrĩre, na nĩ ũndũ ũcio, merehere kwanangwo kwa narua. ² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthĩrĩ yao ya ũura-thoni na matũme njĩra rĩa ya ma ĩcambio. ³ Nĩngĩ nĩ ũndũ wa ũkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia na inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni. Ithuĩ rĩa rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo kwao gũtĩkaraga ta gũkomete.

⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana kũguĩra arĩa mehirĩe tha, no nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamũ, akĩmohithia marĩma-inĩ na nduma maikarage kuo metereire ĩtuĩro-rĩ, ⁵ nĩngĩ kuona atĩ ndaigũrĩrĩre thĩ ya tene tha hĩndĩ rĩa aarehire kũguĩ kĩa maaĩ kũrĩ andũ ariya maatũũraga kuo matetĩkĩtie Ngai, no akĩgĩtĩra Nuhu, ũrĩa warĩ mũhunjia wa ũthingu na andũ angĩ mũgwanja; ⁶ na angĩkorwo nĩatũrĩrĩre matũũra na Sodomu na Gomora ciira na ũndũ wa kũmacina magĩtuika mũhu, na akĩmatua kĩonereria kĩa ũrĩa gũgaatũka kũrĩ andũ ariya matetĩkĩtie Ngai; ⁷ na angĩkorwo nĩahonokirie Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waigũithagĩo kieha nĩ mĩtũũrĩre ya ũura-thoni ya andũ acio aaganu. ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ ũcio mũthingu, ũrĩa waikaranagia nao o mũthenya, nĩaigũithagĩo ruo ngoro-inĩ yake thingu nĩ ciiko cia waganu irĩa oonaga

na akaigua); ⁹ angikorwo ūguo nīguo kūrī-rī, Mwathani nīoi kūhonokia andū ariā meamūrīre Ngai kuuma magerio-ini, na kūga andū ariā matarī athingu nginya mūthenya wa ciira ūkinye, o akīmaherithagia. ¹⁰ Na makīria harī andū ariā marūmagīrīra merirīria mooru ma mwīrī marīa marī magigi na makanyarara wathani o wothē.

Andū acio nī ndūrīka na nī etiī na matiitigagīra kūrūma ciūmbe cia igūrū iria irī riiri; ¹¹ no rīrī, o na gūtūika araka nī marī hinya na ūhoti makīria, matirumaga ciūmbe icio magicithitangaga kūrī Mwathani. ¹² No andū acio nīmarumanaga maūndū-inī marīa matooī. Mahaana ta nyamū itarī na meciiria, iria ciūmbitwo itarī na ūmenyo, na iciaritwo irī cia kūgwatio na kūniinwo, na o ta nyamū-rī, o nao nī kūniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nīmakarīhwo ūūru na ūūru kūringana na ūrīa matūire mekaga. O monaga atī kūrīo mūthenya barigici nikuo gwīkenia. Andū acio nī imeni na ūūgū, rīrīa megwīkenia maruga-inī mao ma ikeno hīndī irīa mekūrīanira na inyuī. ¹⁴ Marī na maitho maiyūrīte ūtharia, na matitigaga kwīhia; o maguucagīrīria andū ariā marī ngoro hūthū; o nī njorua cia ūkoroku, na nī rūciaro rūrumel. ¹⁵ Nīmatigīte njīra irīa nūngarū makooru makarūmīrīra njīra ya Balamu wa Beori, ūrīa wendaga mūno mūcaatha ya waga ūūru. ¹⁶ No nīakūūmirwo nī ndigiri, nyamū itaaragia, nī ūndū wa gwīka ūūru, ikīaria na mūgambo wa mūndū, na ikīrīra ūgūrūki wa mūnabii ūcio.

¹⁷ Andū acio nī ithima itarī maaī, na nī ibii iria itwaragwo nī kihuhūkano. Nao no nduma nene makīria metereiro. ¹⁸ Nīgūkorwo maaragia ndeto cia tūhū na cia mwītīo, makaguucagīrīria na merirīria mao mooru ma mwīrī o na ūūra-thoni andū ariā marethara moime thīnī wa ariā matūūruga mahitagia. ¹⁹ Mameeragīra gūkūūrwo ūkombo-inī, o rīrīa o ene marī ngombo cia ūhoro wa kūbutha, nīgūkorwo mūndū nī ngombo ya ūndū ūrīa wothē ūmwathaga. ²⁰ Mangīkorwo nīmetherite kuuma thīnī wa maūndū marīa marī magigi ma gūkū thī nī ūndū wa kūmenyana na Mwathani na Mūhonokia witū, Jesū Kristū na ningī macooke kuohanio na maūndū na magatoorio nīmo-rī, mūtūūrīre wao wa marigīrīrio-inī ūgaakorwo ūrī mūūru gūkīra wa kiambirīria. ²¹ Nī kaba matangīamenyete njīra ya ūthingu, gūkīra kūmīmenya na magacooka kūhutatīra wothē ūrīa mūtheru maatigīrwo. ²² Ūhoro ūcio wao, nīwonanitio nī wa ma nī thimo iria ciugaga atīrī: “Ngui icookagīrīra matahiko mayo,” na, “Ngūrwe ya mūgoma yathambio icookaga igathīi kwīgaragarīa mūtōdo-inī.”

3

Mūthenya wa Mwathani

¹ Arata akwa nyendete mūno, maya nī marūa makwa ma keerī kūrī inyuī. Na thīnī wamo meerī ndīmaandikīte marī ma kūmūrīrīkanīa mwarahūke mūgīe na meciiria marīa magīrīru. ² Nīngwenda mūrīrīkane ciugo iria ciarīrio tene nī anabii ariā atheru na watho ūrīa waheanirwo nī Mwathani na Mūhonokia witū na mūgikinyīrio nī atūmwō anyu.

³ Mbere ya maūndū mothe, no nginya mūmenye atī matukū ma kūrigīrīria nīgūgooka anyūrūrania, manyūrūranagīe na marūmagīrīre merirīria mao mooru. ⁴ Nīmakooranagīa atīrī, “Gūka gwake kūrīa eeranīire gūgaakīnya-rī? Kuuma rīrīa maithē maitū maakuire, maūndū mothe mathīiaga na mbere o ta ūrīa maatarī kuuma rīrīa thī yombirwo.” ⁵ No nīmeriganīrie o na makīmenyaga atī o tene, nī ūndū wa kiugo kīa Ngai, kūrīa igūrū nī kwagīre, nayo thī ikūmbwo na maaī kuuma kūrī maaī. ⁶ Ningī maaī o macio no mo maarindanīrie thī ya ihinda rūu, na makīmīananga. ⁷ Ningī nī ūndū wa kiugo o ro kīu, igūrū na thī iria irī ho rūu nīcīgīrwo mwakī, igetererio mūthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andū ariā matetikītie Ngai.

⁸ No rīrī, arata akwa nyendete mūno, mūtīkariganīrwo nī ūndū ūyū ūmwe, atī kūrī Mwathani mūthenya ūmwe no ta mīaka ngiri, na mīaka ngiri no ta mūthenya ūmwe. ⁹ Mwathani ndagondagīrīra kūhingīa cīranīro ciake, ta ūrīa andū amwe meciiragīa atī nīagondagīrīra. We nīamūkīragīrīria, tondū ndendaga mūndū o na ūmwe oore, no endaga andū othe merire.

¹⁰ No rīrī, mūthenya wa Mwathani igōoka o ta mūici. Mūthenya ūcio-rī, igūrū nīrīkabūria na mūrurumo mūnene; nacio ciūmbe iria itūire kūu igūrū nīikaahīa nī mwakī ithire, nayo thī na kīrīa gīothe kīrī kuo nīgacīnwo ithire būu.

¹¹ Kuona atī indo ciothe nīikaanangwo na njīra iyo-rī, inyuī mūkīagīrīrwo gūkorwo mūrī andū a mūthēmba ūrīkū? Inyuī mwagīrīrwo nīgūtūūruga mūtūūrīre mūtheru na wa kwīyamūrīra Ngai, ¹² mūgītanyaga na mūkīrīragīria mūthenya ūcio ūkinye narua. Mūthenya ūcio wakīnya-rī, igūrū nīrīkaanangwo na mwakī, na indo ciothe iria irī kuo ihīe nī mwakī, itweke. ¹³ No kūringana na ūrīa eeranīire-rī, nītūwīrīgīrīre igūrū rīerū na thī njerū, o kuo kūrīa gūtūūruga ūthingu.

¹⁴ Nī ūndū ūcio, inyuī arata akwa nyendete mūno, kuona atī nīmūwīrīgīrīre ūndū ūyū-rī, kūrutanīrie mūkōragwo mūtārī na kīmeni, na mūtārī na ūcuuke, na mūrī na thayū nake. ¹⁵ Menyai atī gūkīrīrīria kwa Mwathani witū nikuo gūtūmaga mūhonokia, o ta ūrīa mūrū wa Ithe witū Paūlū, ūrīa twendete aamwandīkīre arī na ūūgī ūrīa Ngai aamūhete. ¹⁶ Marūa-inī make mothe aandikīte o ūhoro wa maūndū macio. Marūa-inī make nī kūrī maūndū mamwe marītū mūno kūmenya, marīa andū ariā matooī na ariā matakīdagīria mogomagīa, o ta ūrīa mogomagīa Maandīko marīa mangī, nao makereherere mwanangīko.

¹⁷ Nī ūndū ūcio, arata akwa nyendete mūno, kuona nīmūrīkītie kūmenya maūndū macio-rī, mwīmenyerere nīgūo mūtīkaheenererio mūgūe muume ūhoro-inī wanyu wa gwīkindīra wega nī kūhīthīthio nī mahītīa ma andū ariā matamenyagīrīra watho. ¹⁸ No rīrī, thīnī na mbere gūkūra thīnī na wega na ūmenyo wa Mwathani na Mūhonokia witū Jesū Kristū. Nake arotūūra arī na riiri rūu na nginya tene! Amenī.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

¹ Ūhoro ūria warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ūria tũiguĩte, na ūria tuonete na maithe maitũ, na tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ūhoro ūcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. ² Muoyo ūcio nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana ūria wago, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ūhoro wa muoyo wa tene na tene, ūria watũire na lthe witũ, na ūkĩonithanio kũri ithuĩ. ³ Ithuĩ tũmũhunjagĩria kĩria tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgie ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro iitũ nĩ ngwatanĩro na lthe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴ Tũramwandikĩra maĩndũ maya nĩguo gikeno giitũ kĩaiganĩre.

Gũthĩ na Ūtheri

⁵ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩria tũiguĩte kuuma kũri we, na nĩyo tũramũmenyithia, atĩ: Ngai nĩ ūtheri; thĩĩni wake gũtirĩ nduma o na hanini. ⁶ Tũngiuga atĩ tũri ngwatanĩro nake, tũgĩthiagi na mĩthĩire ya nduma-rĩ, ūguo nĩkũheenania, nagueo ūhoro wa ma ndũtũuraga thĩĩni witũ. ⁷ No tũngĩthĩ na ūtheri, o ta ūria we arĩ ūtheri-inĩ, tũri na ngwatanĩro mũndũ na ūria ūngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩtũtheragia, tũgathirwo nĩ mehia mothe.

⁸ Tũngiuga tũtirĩ na mehia, nĩ kwĩheenia tũkwĩheenia, nagueo ūhoro wa ma ndũri thĩĩni witũ. ⁹ Tũngumbũra mehia maitũ-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhooito, na nĩegũtũrekeria mehia maitũ na atũtherie tũthirwo nĩ maĩndũ mothe marĩa matarĩ ma ūthingu. ¹⁰ Tũngiuga tũtĩhĩtie-rĩ, tũkũmũtua wa maheeni, nagueo ūhoro wake ndũri na handũ thĩĩni witũ.

2

¹ Twana twakwa nyendete, ngũmwandikĩra maĩndũ maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ū angĩhĩa-rĩ, nĩ tũri na mũtũciĩrĩrĩ harĩ lthe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūria Mũthingu. ² We nĩwe igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki, no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ.

³ Na ithuĩ nĩtũmenyaga atĩ nĩtũmũũ, angĩkorwo nĩtwathĩkagĩra maathani make. ⁴ Mũndũ ūria uugaga atĩrĩ, “Nĩndĩmũũ,” no ndekaga ūria aathanaga-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni, na ūhoro wa ma ndũri thĩĩni wake. ⁵ No mũndũ o wothe angĩathĩkĩra kiugo giake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩĩni wake. Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga tũmenye atĩ tũri thĩĩni wake: ⁶ Ūria wothe uugaga atĩ nĩatũire thĩĩni wake-rĩ, no nginya athĩ na mĩthĩire ta ĩria Jesũ aarĩ nayo.

⁷ Arata akwa endwa, ti rĩathani rĩerũ ndĩramwandikĩra, no nĩ rĩathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Rĩathani rĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩria mũiguĩte. ⁸ No rĩu nĩ rĩathani rĩerũ ndĩramwandikĩra; nagueo ūhoro wa ma warĩo wonekaga thĩĩni wake na thĩĩni wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, nagueo ūtheri ūria wa ma nĩũrikĩtie kwara.

⁹ Mũndũ ūria uugaga atĩ arĩ ūtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ūria wothe wendete mũrũ na mwarĩ wa ithe atũuraga ūtheri-inĩ, na thĩĩni wake gũtirĩ ūndũ ūngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ūria wothe ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athiagi na nduma; ndamenyaga kũria arathĩ, tondũ nduma nĩmũtuĩte mũtumumu.

¹² Ndĩramwandikĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũrekeirwo mehia manyu nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩake.

¹³ Ndĩramwandikĩra, inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete ūria warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ andũ ethĩ, tondũ nĩmũtooretie ūria mũũru.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete, tondũ nĩmũmenyete lthe witũ.

¹⁴ Ndĩramwandikĩra, inyuĩ maithe, tondũ nĩmũmenyete ūria warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ andũ ethĩ, tondũ mũrĩ na hinya, nakĩo kiugo kĩa Ngai nĩgĩtũuraga thĩĩni wanyu, na nĩmũtooretie ūria mũũru.

Mũtikende Thĩ

¹⁵ Mũtikende thĩ kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thĩĩni wa thĩ. Mũndũ o na ū angĩkorwo nĩendete thĩ-rĩ, wendo wa lthe witũ ndũri thĩĩni wake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ūndũ o wothe ūrĩ gũkũ thĩ, na nĩmo merĩrĩria ma mwĩrĩ, na merĩrĩria ma maithe make, na mwĩraho wa kĩria arĩ nakĩo na ūria ekaga: maĩndũ macio matũmanĩte na lthe witũ, no moimanĩte na thĩ. ¹⁷ Thĩ na merĩrĩria mayo nĩithiraga, no mũndũ ūria wikaga ūria Ngai endaga atũuraga nginya tene.

Kwĩmenyerera Mũmena-Kristũ

¹⁸ Twana twakwa nyendete, rĩrĩrĩ nĩ ithaa rĩa kũrigĩrĩria; na o ta ūria mũiguĩte atĩ mũmena-Kristũ nĩarooka, o na rĩu amena-Kristũ aingĩ nĩmokĩte. Na nĩ ūndũ ūcio nĩtũmenyete atĩ rĩrĩrĩ nĩrĩo ithaa rĩa kũrigĩrĩria.

¹⁹ Kuuma nĩmoimire kũrĩ ithũ, no matiarĩ aitũ. Nĩgũkorwo mangĩarĩ aitũ-rĩ, nĩmangĩaikarire hamwe na ithũ; no gũthĩ kwao kuonanirie atĩ gũtiarĩ o na ũmwe wao warĩ witũ.

²⁰ No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ ahake maguta nĩ Ūria Mũtheru, na inyuĩ inyuothe nĩmũũ ũhoro wa ma.

²¹ Ndiramwandikĩra tondũ mĩtũũ ũhoro wa ma, no ngũmwandikĩra tondũ nĩmũũ ũhoro wa ma, na tondũ gũtirĩ ũhoro wa maheeni uumanaga na ũhoro wa ma. ²² Nũũ ũkĩrĩ mũheenanĩa? Nĩ mũndũ ũria ũkaanaga atĩ Jesũ niwe Kristũ. Mũndũ ta ũcio niwe mũmena-Kristũ: mũndũ ũcio nĩkaanaga Ithe o na Mũriũ. ²³ Gũtirĩ mũndũ ũkaanaga Mũriũ ũkĩrĩ na Ithe witũ; ũria wothe uumbũraga Mũriũ arĩ na Ithe o nake.

²⁴ Mwĩmenyererei nĩguo ũndũ ũria mũrikĩtie kũigua kuuma o kiambĩrĩria ũkarage thĩnĩ wanyu. ũndũ ũcio ũngĩkara thĩnĩ wanyu-rĩ, o na inyuĩ mũrĩkaraga thĩnĩ wa Mũriũ, o na mũrĩ thĩnĩ wa Ithe. ²⁵ Na ũndũ ũyũ nĩguo atwĩrĩre: o muoyo wa tene na tene.

²⁶ Ndiramwandikĩra maũndũ maya makoniĩ ũhoro wa andũ arĩa marageria kũmũhĩthia. ²⁷ Na inyuĩ-rĩ, maguta marĩa mwahakirwo niwe-rĩ, megũtũũra thĩnĩ wanyu, na mũtibatairio nĩ mũndũ o na ũ wa kũmũruta ũhoro. No rĩrĩ, o ta ũria ihaka rĩake rĩa maguta rĩmũrutaga ũhoro wa maũndũ mothe, na o ta ũria rĩrĩ rĩa ma, na ti rĩa maheeni: o ta ũria rĩmũrutĩre-rĩ, tũũrai thĩnĩ wake.

Ciana cia Ngai

²⁸ Na rĩu, inyuĩ twana twakwa nyendete, kĩrĩrĩria gũkara thĩnĩ wake nĩgeetha rĩria akoonithanio tũgaakorwo tũrĩ na ũmĩrĩru na tũtegũconoka mbere yake hĩndĩ rĩa agooka.

²⁹ Angĩkorwo nĩmũũ atĩ we nĩ mũthingu, kĩmenyei atĩ mũndũ ũria wĩkaga maũndũ marĩa magĩrĩre nĩaciarĩtwo niwe.

3

¹ Onei ũria wendo ũnenehete, ũria Ithe witũ atwendete nague, atĩ twĩtagwo ciana cia Ngai! Na ũguo nĩguo tũrĩ! Gĩtũmi kia andũ a thĩ mage gũtũmenya nĩ ũndũ o nake matiamũmenyire. ² Arata akwa endwa, rĩu ithũ tũrĩ ciana cia Ngai, no gũtirĩ kũramenyithanio ũria tũgaatũka thuutha-inĩ. No nĩtũũ atĩ hĩndĩ rĩa akoonithanio nĩtũkahaanana nake, nĩgũkorwo tũkaamuona o ũria atarĩ. ³ Mũndũ o wothe ũrĩ na kĩrĩgĩrĩro gĩkĩ thĩnĩ wake nietheragia, o ta ũria Kristũ nake arĩ mũtheru.

⁴ Mũndũ o wothe wĩhagia nĩ watho oinaga; kwĩhia-rĩ, nĩkuo kuuna watho. ⁵ No inyuĩ nĩmũũ atĩ nĩonithanirio nĩgeetha ehierie mehia maitũ. Na thĩnĩ wake gũtirĩ mehia. ⁶ Mũndũ o wothe ũtũũraga thĩnĩ wa Kristũ ndehagia. Mũndũ o wothe wĩhagia ndarĩ amuona o na kana akamũmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mũtikanareke mũndũ o na ũ amũhĩthie. ũria wĩkaga ũria kwagĩrĩre nĩ mũthingu, o ta ũria Kristũ arĩ mũthingu. ⁸ Mũndũ ũria wĩhagia nĩ wa mũcukani, tondũ mũcukani atũire ehagia kuuma o kiambĩrĩria. Gĩtũmi kia Mũrũ wa Ngai onithanio-rĩ, nĩgeetha athũkie wĩra wa mũcukani. ⁹ Gũtirĩ mũndũ ũciarĩtwo nĩ Ngai ũthiiaaga na mbere na kwĩhia, tondũ mbeũ ya Ngai ũkaraga thĩnĩ wake; we ndangĩthĩ na mbere na kwĩhia, tondũ nĩmũciare nĩ Ngai. ¹⁰ ũndũ ũyũ ũmenyithanagia ũtiganu wa ciana cia Ngai na cia mũcukani: Mũndũ o wothe ũtekaga ũria kwagĩrĩre ti mwana wa Ngai; o hamwe na ũria ũtendete mũrũ kana mwarĩ wa ithe.

Endanagai

¹¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ rĩa mwaiguire kuuma o kiambĩrĩria: No nginya twendanage mũndũ na ũria ũngĩ. ¹² Mũtũkahaane ta Kaini, ũria warĩ wa ũria mũũru, na akiũraga mũrũ wa nyina. Nĩ kĩ gĩatũmire amũũrage? Aamũũragire tondũ ciiko ciake mwene ciarĩ njũru, nacio cia mũrũ wa nyina ciarĩ cia ũthingu. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, andũ a thĩ mangĩmũmena-rĩ, mũtikagege. ¹⁴ Nĩtũũ atĩ nĩtuumite gĩkuu-inĩ tũgathĩ muoyo-inĩ, tondũ nĩtwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Mũndũ o wothe ũria ũtendanaga atũũraga gĩkuu-inĩ. ¹⁵ Mũndũ o wothe ũria ũthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ũcio nĩ mũũragani, na inyuĩ nĩmũũ atĩ gũtirĩ mũũragani ũrĩ na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ ũndũ ũria ũtũmaga tũmenye ũria wendo ũhaana nĩ ũyũ: Jesũ Kristũ nĩarutire muoyo wake nĩ ũndũ witũ. Na ithũ nĩtwagĩrĩrwo tũrute mĩoyo iitũ nĩ ũndũ wa ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ¹⁷ Mũndũ angĩkorwo arĩ na indo cia gũkũ thĩ, na one mũrũ kana mwarĩ wa ithe wao ũbataire nĩ ũteithio no aage kũmũguĩra tha-rĩ, wendo wa Ngai ũngĩgĩkorwo ũrĩ thĩnĩ wake atĩa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nĩtũtũge kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nĩtwendanage na ciiko na twendane na ma. ¹⁹ ũyũ nĩguo tũmenyaga atĩ tũrĩ a ũhoro ũria wa ma, na ũria tũrĩgaga ngoro ciitũ itarĩ na nganja tũrĩ mbere yake, ²⁰ rĩria rĩothe ngoro ciitũ itaratũũra ciira. Nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra ngoro ciitũ, na nĩo maũndũ mothe.

²¹ Arata akwa endwa, ngoro ciitũ ingĩaga gũtũtũra ciira-rĩ, nĩtũrikoragwo tũrĩ na ũmĩrĩru mbere ya Ngai, ²² na nĩarĩtũheaga kĩa gĩothe tũrĩmũhooyaga, tondũ nĩtwathikagira maathani make na tũgeeka maũndũ marĩa mamũkenagia. ²³ Narĩo rĩrĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩake: Nĩ gwĩtikia rĩitwa rĩa Mũriũ, Jesũ Kristũ, na twendanage o ta ũria aatwathire. ²⁴ Ariĩ maathikagira maathani make nĩmatũũraga thĩnĩ wake, nake nĩatũũraga thĩnĩ wake. Nague ũndũ ũria tũmenyaga nague atĩ nĩatũũraga thĩnĩ witũ nĩ ũyũ: Nĩ ũndũ wa Roho ũria aatũheire.

4

Kũrorania Maroho

¹ Arata akwa endwa, mũtĩgetĩkagie roho o wothe, no mũroragie maroho muone kana moimĩte kũrĩ Ngai, tondũ anabĩ aingĩ a maheeni nĩmoimagarĩte magathĩ thĩ yothe. ² ũyũ nĩguo mũngĩhota gũkũũrana Roho wa Ngai: Roho o wothe ũria uumbũraga atĩ Jesũ Kristũ nĩokĩte arĩ na mĩrĩrĩ, ũcio uumĩte kũrĩ Ngai, ³ no roho

o wotho ūria ūtoimbūruga Jesū, ūcio nduumite kūrī Ngai. Ūcio nī roho wa mūmena-Kristū, ūria mūiguŭite aŭi nūgooka na o na riu nūrikitie gūka gūkū thī.

⁴ Inyuŭi twana twakwa nyendete, inyuŭi mūrī a Ngai na nīmūmatooretie, tondū ūria ūrī thīnī wanyu nī mūnene gūkira ūria ūrī gūkū thī. ⁵ Acio moimite gūkū thī, na nī ūndū ūcio maaragia ūhorō wa maūndū ma gūkū thī, na thī na andū a gūkū thī makamathikirīria. ⁶ Ithuŭi tuumite kūrī Ngai, nake mūndū o wotho ūria ūrī Ngai nīatūthikagīrīria; no ūria wotho ūtoimite kūrī Ngai ndatūthikagīrīria. Ūguo nūguo tūkūūranaga Roho ūria wa ma, na roho ūria wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witū

⁷ Arata akwa endwa, nītwendanagei mūndū na ūria ūngī, nīgūkorwo wendo uumaga kūrī Ngai. Mūndū o wotho ūria wendanaga, aciarītwo nī Ngai o na nioŭi Ngai. ⁸ Mūndū o wotho ūria ūtendanaga ūcio ndooŭi Ngai, tondū Ngai nī wendo. ⁹ Ūū nūguo Ngai oonanirie wendo wake harī ithuŭi: Nīatūmire Mūrīū wake, o we wa mūmwe, gūkū thī nīgeetha tūtūire muoyo nī ūndū wake. ¹⁰ Ūyū nūguo wendo: ti atī nī ithuŭi twendire Ngai, nowe nīwe watwendire, na agītūma Mūrīū wake atuŭike igongona rīa kūhoroheria mehia maitū. ¹¹ Arata akwa endwa, kuona aŭi Ngai nūguo atwendete-rī, o na ithuŭi nītūkiagīrīrwo twendanage. ¹² Gūtīrī mūndū ūrī ona Ngai; no tūngiendana mūndū na ūria ūngī-rī, Ngai nīatūūruga thīnī witū, nūguo wendo wake ūgakinyanīra thīnī witū.

¹³ Ūndū ūria ūtūmaga tūmenye aŭi tūtūūruga thīnī wake nake agatūūra thīnī witū, nī atī nīatūheete Roho wake. ¹⁴ Na nītuonete na tūkoimbūra aŭi Ithe witū nīatūmīte Mūrīū atuŭike Mūhonokia wa thī yotho. ¹⁵ Mūndū o wotho angiumbūra aŭi Jesū nī Mūrū wa Ngai-rī, Ngai atūūruga thīnī wake, nake agatūūra thīnī wa Ngai. ¹⁶ Na nī ūndū ūcio nītūmenyete na tūkehoka wendo ūria Ngai atwendete nūguo.

Ngai nī wendo. Mūndū o wotho ūtūūruga endanite atūūruga thīnī wa Ngai, nake Ngai atūūruga thīnī wake. ¹⁷ Ūguo nūguo wendani ūkinyanagīra thīnī witū nīgeetha tūkaagia na ūmīrīru mūthenya ūria gūgaatuanīrwo ciira, tondū tūrī gūkū thī nī tūhaanaine nake. ¹⁸ Wendo ndūrī guoya. No wendo ūria mūkinyanīru nīūngataga guoya, tondū guoya ūkonainie na iherithia. Mūndū ūria wītīgagīra, ndatuagwo mūkinyanīru thīnī wa wendo.

¹⁹ Ithuŭi twendanaga tondū we nīwe waambire gūtewenda. ²⁰ Mūndū angīuga atīrī, “Nīnyendete Ngai,” na nīathūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī wa maheeni. Nīgūkorwo mūndū o wotho ūtendete mūrū wa ithe, ūria atūire onaga, ndangihota kwenda Ngai, ūria atarī oona. ²¹ Nake nīatūheete rīathani rīrīrī: Mūndū o wotho wendete Ngai, no nginya ende mūrū kana mwarī wa ithe o nake.

5

Witīkio thīnī wa Mūrū wa Ngai

¹ Mūndū o wotho witīkitie aŭi Jesū nīwe Kristū aciarītwo nī Ngai, nake mūndū o wotho wendete mūciari nīendete o na mwana wake. ² Ūū nūguo tūmenyaga aŭi nītwendete ciana cia Ngai: nī kwenda Ngai na kūhingia maathani make. ³ Ūū nūguo kwenda Ngai: nī gwathikīra maathani make. Namo maathani make ti maritū, ⁴ Nīgūkorwo mūndū o wotho mūciare nī Ngai nīatooragia maūndū ma thī. Nūguo ūhootani ūria ūtooretie maūndū ma thī, nī gwitīkia gwitū. ⁵ Nūū ūcio ūtooragia maūndū ma thī? Nī mūndū ūria witīkitie aŭi Jesū nīwe Mūrū wa Ngai.

⁶ We nīwe wokire na ūndū wa maaŭi na thakame, o Jesū Kristū. We ndokire na ūndū wa maaŭi moikī, no nīwe wokire na ūndū wa maaŭi na thakame. Nake Roho nīwe mūrīa, tondū Roho nīwe ūhorō ūria wa ma. ⁷ Nīgūkorwo aira nī atatū (kūu igūrū: nao nī Ithe witū, na ūhorō, na Roho Mūtheru; nao aya atatū nī ūmwe. Gūkū thī nakuo aira nī atatū): ⁸ nao nī Roho, na maaŭi, na thakame; nao acio atatū nīmaiguanite. ⁹ Angīkorwo nītūwītīgagīra ūria wa mūndū, ūria wa Ngai nī mūnene makīria, tondū nī ūria wa Ngai ūria aheanite ūkonīi Mūrīū. ¹⁰ Mūndū wotho witīkitie Mūrū wa Ngai aŭi na ūria ūcio ngoro-inī yake. Mūndū wotho ūtētīkitie Ngai nīamūtūite wa maheeni, tondū ndetīkitie ūria ūria mūheane nī Ngai ūkonīi Mūrīū. ¹¹ Nūguo ūyū nūguo ūria aŭi Ngai nīatūheete muoyo wa tene na tene, nūguo muoyo ūcio wī thīnī wa Mūrīū. ¹² Ūria ūrī na Mūrīū aŭi na muoyo; nake ūria ūtarī na Mūrū wa Ngai ndarī na muoyo.

Ūhorō wa Kūrīkīrīria

¹³ Ndīramwandīkīra maūndū maya inyuŭi aŭi mwtīkitie rītwa rīa Mūrū wa Ngai, nīgeetha mūmenye aŭi mūrī na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ Ūmīrīru ūria tūkoragwo nūguo tūgīkūhīrīria Ngai nī atī tūngīhooya ūndū o wotho kūringana na wendo wake-rī, we nīatūguaga. ¹⁵ Na tūngīmēnya aŭi nīatūguaga, ūndū-inī o wotho ūria tūhooyaga-rī, nītūūi aŭi nīatūheete ūndū ūria tūmūhoote.

¹⁶ Mūndū o wotho angīona mūrū kana mwarī wa ithe agīka rīthīa rīria rītangīmūtware gīkuū-inī, nīahoe, nake Ngai nīakamūhe muoyo. Ndīraaria ūhorō wa andū aŭi rīthīa rīao rītārī rīa kūmatware gīkuū-inī. No nī kūrī rīthīa rītīgītware mūndū gīkuū-inī. Nīi ndiroiga aŭi mūndū ahoee nī ūndū wa rīthīa ta rīu. ¹⁷ Ciiko ciothe njūru nī mehia, no nī kūrī rīthīa rītangītware mūndū gīkuū-inī.

¹⁸ Nītūūi aŭi mūndū o wotho ūciarītwo nī Ngai ndatūūruga ehagia; mūndū ūria ūciarītwo nī Ngai, ūcio nīamenyagīrīrwo nī Ngai, nake ūria mūrū ndangihota kūmwīka ūūru. ¹⁹ Ithuŭi nītūūi aŭi tūrī ciana cia Ngai, na tūkamenya aŭi thī yotho yathagwo na wathani wa ūria mūrū. ²⁰ Nīngī nītūūi aŭi Mūrū wa Ngai nīokite na nīatūheete ūtaūku, nīgeetha tūmūmenye ūria aŭi we ūhorō wa ma. Na ithuŭi tūrī thīnī wake ūcio ūria aŭi we ūhorō wa ma, tūrī thīnī wa Mūrūwe Jesū Kristū. We nīwe Ngai ūria wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwīmēnyagīrīrei ngai cia mīhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndaandika marūa maya kūrī mūtumia ūrīa mūthuure, o hamwe na ciana ciake, arīa nyendete kūna kūna, na to nī nyiki, no nī hamwe na arīa othe mamenyete ūhoro ūrīa wa ma: ² makamwenda tondū wa ūhoro ūrīa wa ma, ūrīa ūtūūrāga thīinī witū, o na ūgūtūūra na ithuī nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesū Kristū, o we Mūriū wa Ithe witū, irīkaraga na ithuī thīinī wa ūhoro wa ma, na wa wendo.

⁴ Nīngenete mūno nīkuona ciana imwe ciaku igīthiī na njīra ya ūhoro ūrīa wa ma, o ta ūrīa Ithe witū aatwathire. ⁵ Na rīu, mūtumia ūyū mwende, ti riathani rierū ndirakwandikīra, no nī rīrīa tūtūire narīo kuuma o kiambirīria. Ngūūria atī twendanage mūdū na ūrīa ūngī. ⁶ Naguo wendani nī atīrī: Atī tūthiige na njīra ya gwaithikīra maathani make. O ta ūrīa mūiguīte kuuma o kiambirīria, riathani riake nī atī mūthiige mūrī o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingī arīa matetikītie atī Jesū Kristū ookire arī na mwīrī, nīmarorūūra gūkū thī. Mūdū ta ūcio nī mūheenanīa na nī mūmena-Kristū. ⁸ Mwīhūgagei nīguo mūtigate kīrīa mūrutiire wīra, no mūtuike a gūkaaheo mūcaara wanyu ūrī wothe. ⁹ Mūdū o wothe ūkīraga njano akarega kūrūmīrīra ūrutani wa Kristū, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrīa ūikaraga ūrutani-inī ūcio, we arī na Ithe witū o na Mūriū. ¹⁰ Mūdū o wothe angīūka kūrī inyuī arī na ūrutani ūngī tiga ūcio-rī, mūtikanamūnyīite ūgeni o na kana mūmwamūkīre kwanyu mūciī. ¹¹ Mūdū wothe ūngīmwanūkīra, nīkūgwatanīra magwatanīire nake ciiko ciake cia waganu.

¹² Ndī na maūdū maingī ma kūmwandikīra, no ndikwenda kūhūthīra karatathi na rangi. Handū ha ūguo-rī, ndirehoka kūmūceerera njaranīrie na inyuī tūkionanaga, nīgeetha gīkeno giitū kiiganīre.

¹³ Nīmwaveithio nī ciana cia mwarī wa maitūguo ūrīa mūthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwandikira, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūria nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagire ūgima wa mwīrī, na atī maūdū mothe magaacīre, o ta ūria ngoro yaku īkarīte īgaacīre. ³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe gūūka kūnjīra ūhoru wa wīhokeku waku ūhoru-inī ūria wa ma, na ūria ūkīrīrīrie gūthīī na njīra ya ūhoru ūria wa ma. ⁴ Gūtīrī ūndū ūngī ūngenagia gūkīra kūigua atī ciana ciakwa no ithiīaga irūmīrīrie njīra īria ya ūhoru ūria wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nīūkoragwo ūrī mwīhokeku thīinī wa maūdū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtūika ndūmooī. ⁶ Nīmerīite kanitha ūhoru wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūria kwagīrīrie harī Ngai. ⁷ Moimagarie nī ūndū wa Rīitwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa matetikītie Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo gūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrutithanagie wīra wa ūhoru ūria wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīrie kanitha, no Diotirefe, ūria wendaga gūtūika ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoiga maūdū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia gūtūcambia. Nīngī akaaga kūiganwo nī ūguo, akarega kūnyiita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagīrīrīria arīa mekwenda gwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhoru ūria mūuru, no wīgerekanagie na ūhoru ūria mwega. Mūdū o wothē ūria wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūria wothē wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīagathagīrīrio nī andū othe, o na ūhoru ūria wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūgaathagīrīria, na inyuī nīmūū atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūdū maingī ma gūkwandikīra, no ndikwenda gūkwandikīra na karamu na rangi. ¹⁴ Ndī na mwīhoko wa gūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkīonanaga.

Thayū ūroogīa kūrīwe. Arata arīa me gūkū nīmākūgeithia. Geithia arata arīa marī kūu na marītwa mao.

MARŪA MA JUDASI

¹ Nĩ nĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Nĩraandĩkĩra arĩa metĩtuo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrĩro nĩ Jesũ Kristũ:

² Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

Mehia na Kũniinwo kwa arĩa Matetigagĩra Ngai

³ Arata akwa endwa, o na gũtuika nĩndirendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoro wa ũhonokio ũrĩa tũg-watanĩire na inyuĩ-rĩ, nĩndironire kwagĩĩre ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩre mũrũagĩrĩre wĩtikio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoro wao wagũtũirwo ciira waandĩkitwo o tene nĩmetoonyereire na hitho thĩnĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtuike wa kũmetikĩria kũhũura ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵ O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoro ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũrĩrĩkana atĩ Mwathani nĩakũũire andũ ake akĩmaruta bũrũrĩ wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetikĩtie. ⁶ Nao arĩa arĩa maaregire gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũũra-rĩ, acio nĩamahingĩre nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereirio itũiro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷ Nĩngĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũũra marĩa maariganĩtie nĩmēnēanire harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩo maatuikire kionereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸ O na nĩngĩ noguo, arooti acio mathũkagia mũrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe cia kũũ igũrũ. ⁹ No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ rĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, “Mwathani arogũkaanĩ!” ¹⁰ No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹ Kaĩ makĩrĩ na haaro-ĩ! Marũmĩrĩre njĩra ya Kaini; nĩngĩ magetoonya na ihanya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩra wathani ta Kora.

¹² Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o na nĩngĩ mahaana ta mĩtĩ itarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, ĩmunyĩtuo na mĩri ikooma biũ. ¹³ Mahaana ta makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgĩrĩrĩka, makĩhũyũkaga ciiko ciao cia thoni ta mũhũyũ; nĩngĩ matarĩ ta njata ciũrũũraga, iria ciigĩrwo nduma rĩa ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴ Enoku, ũrĩa wa rũciarwo rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoro ũkonĩ andũ acio akiuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngĩri na ngĩri ¹⁵ nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aigũithie kũhooto andũ othe arĩa matetigĩrĩre Ngai, nĩ ũndũ wa ciiko ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciugo ciothe njũru iria ehia arĩa matamwĩtigĩrĩre manaaria cia gũũkĩrĩra Ngai.” ¹⁶ Andũ aya nĩang’ong’ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩa merĩrĩria mao mooru; nĩmēgaathaga o ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ũhoro wa Gũkĩrĩrĩa

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, rĩrĩkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrĩre o mbere. ¹⁸ Maamwĩrĩre atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagia na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩa merĩrĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩa merĩrĩria ma mwĩrĩ, no matĩrĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mũkiongererekaga hinya thĩnĩ wa wĩtikio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage mũrĩ thĩnĩ wa Roho Mũtheru. ²¹ Ikaragai thĩnĩ wa wendo wa Ngai mũgetagĩrĩa tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinya muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maigũirei tha, mũrĩ na guoya, na mũgĩthũũraga o na nguo ciao iria ciĩkĩrĩtuo maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie.

Ũgooci

²⁴ Na rĩu, kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ riiri mũtarĩ na ũũgũ, na mũrĩ na gĩkeno kĩnene: ²⁵ Ngai we wiki Mũhonokia witũ arogĩ na riiri, na ũkaru, na hinya, o na wathani, thĩnĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩambĩrĩria, o na rĩu, na nginya tene na tene! Amenĩ.

KŪGUŨRĪRIO KWA JOHANA

Ũhoro wa Kwambĩrĩa

¹ Ũyũ nĩguo ũguũrio wa Jesũ Kristũ, ũrĩa Ngai aamũguũrĩrie nĩguo onie ndungata ciake maũndũ marĩa makirĩ gwĩkĩka o ica ikuhĩ. Aamenyithanirie ũhoro ũcio na ũndũ wa gũtũma mũraika wake kũrĩ ndungata yake Johana, ² ũrĩa nake wacookire kumbũra ũhoro ũrĩa wotho oonire, naguo nĩ ũhoro wa kiugo kĩa Ngai na ũira wa Jesũ Kristũ. ³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũthomaga ciugo cia ũrathi ũyũ, na kũrathimwo nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro ũyũ na makaiga ngoro-inĩ ciao ũhoro ũrĩa wandikĩtuo ũrathi-inĩ ũyũ, tondũ ihinda nĩrikuhĩrĩrie.

Ngeithi na Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

⁴ Nĩ nĩ Johana,

Ndiratũmĩra makanitha marĩa mũgwanja marĩ kũu bũrũri wa Asia* ũhoro ũyũ:

Atĩrĩrĩ, wega na thayũ irogĩa na inyuĩ kuuma kũrĩ ũrĩa ũrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ũgooka, na kuuma kũrĩ maroho mũgwanja marĩa maikaraga mbere ya gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, ⁵ o na kuuma kũrĩ Jesũ Kristũ, mũira ũrĩa mwĩhokeku, o we irigithathi rĩa arĩa akuũ, na mwathi wa athamaki a thĩ.

Kũrĩ ũcio ũtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inĩ maitũ na ũndũ wa thakame yake, ⁶ na agatũtua andũ a ũthamaki na athĩnjĩri-Ngai, nĩguo tũtungatage Ngai na Ithe wake:† ũgooci na wathani irogĩa kũrĩ we tene na tene! Amenĩ.

⁷ Atĩrĩrĩ, nĩ gũũka arooka na matu,
na gũtĩrĩ riitho rĩtakamuona,
o na andũ arĩa maamũtheecire nĩmakamuona;
nao andũ othe a thĩ nĩmagacakaya nĩ ũndũ wake.
Ũguo nĩguo gũgaatuĩka! Amenĩ.

⁸ Mwathani Ngai ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Alifa o na Omega,‡ ũrĩa ũrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ũgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mũndũ Ũhaana ta Mũrũ wa Mũndũ

⁹ Nĩ, Johana, mũrũ wa ithe wanyu, na mũgwatanĩri na inyuĩ thĩinĩ wa mĩnyamaro, na ũthamaki, na gũkirĩrĩria tũmĩrĩrie, o iria irĩ ciitũ thĩinĩ wa Jesũ, ndaarĩ gĩcigĩrĩria-inĩ kĩa iria kĩa gĩitagwo Patimo tondũ wa Ũhoro wa Ngai na ũira wa Jesũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndaarĩ thĩinĩ wa Roho Mũthenya wa Mwathani,[§] na nĩ ngũigua mũgambo mũnene thuutha wakwa warĩ ta wa karumbeta, ¹¹ ũkiuga atĩrĩ, “Andika ũrĩa ũkuona ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, na ũcooke ũtũmĩre makanitha marĩa mũgwanja: nĩmo kanitha wa Efeso, na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelifia, na wa Laodikia.”

¹² Na nĩ ngũihũgũra nĩguo nyone mũgambo ũcio wanjaragĩria. Na hĩndĩ irĩa ndehũgũrire, ngĩona mĩtĩ mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa, ¹³ na gatagatĩ ka mĩtĩ iyo nĩ haarĩ na mũndũ “wahaanaga ta mĩrũ wa mũndũ,” wehumbite nguo yamũkinyite o nyarĩrĩ, na akeoha mũcibi wa thahabu gĩthũri. ¹⁴ Naguo mĩtwe wake na njuĩrĩ yake ciarĩ njerũ cua ta guoya wa ng’ondũ, cierrũhite o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta nĩnĩmbĩ cia mwaki. ¹⁵ Namu magũrũ make maahaanaga ta gĩcango gĩgũkenga kĩrĩ mwaki-inĩ wa aturĩ, naguo mũgambo wake watariĩ ta mĩrurumo wa maaĩ maingĩ. ¹⁶ Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo aanyiitĩte njata mũgwanja, na kuuma kanua-inĩ gake hakoima rĩhũri rwa njora rũgĩ mĩena yeerĩ.* Naguo ũthĩu wake watariĩ ta rĩũa rĩrĩa rĩarĩte mũno.

¹⁷ Rĩrĩa ndaamuonire ngĩgwa magũrũ-inĩ make ta mũndũ mũkuũ. Nake akĩnjigĩrĩra guoko gwake kwa ũrĩo, akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwtigĩra. Nĩ nĩ wa Mbere, na nĩ nĩ wa Kũrigĩrĩria. ¹⁸ Nĩ nĩ ũrĩa-ũrĩ-Muoyo; nĩndakuĩte, na rĩu ngũtũũra muoyo nginya tene na tene! Na nĩ nĩ ndĩ na cabi cia gĩkuũ na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, andika maĩndũ marĩa wona, marĩa marĩ kuo rĩu na marĩa magooka thuutha-inĩ. ²⁰ Nayo hitho ya njata icio mũgwanja wonire guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, na ya mĩtĩ iyo mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa nĩ ino: Njata icio mũgwanja nĩ arĩa a makanitha marĩa mũgwanja, nayo mĩtĩ iyo mũgwanja ya kũigĩrĩra matawa nĩ makanitha macio mũgwanja.

2

Ndũmĩrĩrĩ kũrĩ Kanitha wa Efeso

¹ “Kũrĩ mũraika wa Kanitha wa Efeso, mwandĩkire atĩrĩ:

* 1:4 Makanitha macio mũgwanja maikarĩte gĩthĩrũrĩ, na maaraihanĩrĩrie ta kilomita 80. † 1:6 Tene andũ a Isiraili nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai; rĩu andũ a Kanitha wa Kĩrĩkanĩro kĩa Kierũ nĩo athĩnjĩri-Ngai. ‡ 1:8 Alifa na Omega nĩ ndemwa cia Kĩyanani; Alifa nĩyo ya mbere, na Omega nĩyo ya kũrigĩrĩria. § 1:10 Mũthenya wa Mwathani warĩ mũthenya wa mbere wa kiumia; wetirwo Mũthenya wa Mwathani tondũ nĩguo Jesũ aariĩkire. * 1:16 Rĩhũri rwa njora rĩnoore mĩena yeerĩ ruonanagia gũtũrwo ciira.

Ici nício ciugo cia ūria ūnyiitite njata icio mūgwanja na guoko gwake kwa ūrio, ūria ūthiagira mīti-ini iyo mūgwanja ya thahabu ya kūgīrira matawa. ² Nīnjūū ciiko ciaku, o na wira waku mūrītū, o na ūkīrīrīria waku. Nīnjūū atī ndūngīkīrīrīria andū arīa aaganu, na atī andū arīa moigaga nī atūmwō no ti atūmwō nīwamagerīrie, na ūkīmenya atī nī a maheeni. ³ Nīūkīrīrīrie na ūkomīrīria mathiina nī ūndū wa rīitwa rīakwa, na ndūrī wanoga.

⁴ No rīrī, ūndū ūria ngūgūcuukīra nī atīrī: Nīwatigire gūikara na wendani ūria warī naguo mbere. ⁵ Rīrikana kūrīa uumite ūkagū! Wīrire ūcooke wīke maūndū marīa wekaga mbere. Waga kwīrira, nīngūūka kūrī we na njeherie mūtī waku wa kūgīrira tawa kuuma handū haguō. ⁶ No rīrī, ūrī na ūndū ūmwe mwega: Wee nīūthūire ciiko cia andū arīa metagwo Anikolai, ^{*} irīa o na nīi thūire.

⁷ Ūria ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūria Roho areera makanitha. Ūria wa gūtoorania-rī, nīngamwītīkīria kūrīa maciaro ma mūtī wa muoyo, ūria ūrī mūgūnda-inī wa Ngai wa gīkeno.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Simurina

⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Simurina, [†] mwandikīre atīrī:

Ici nício ciugo cia ūria wa Mbere na nowe wa Kūrīkīrīria, ūria wakuire na agīcooka akīrīūka. ⁹ Nīnjūū mīnyamaro yaku na ūthiini waku, no ūrī gītonga! Nīnjūū ūria ūrumagwo nī arīa moigaga atī nī Ayahudi no ti Ayahudi, no nī thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndūkae gwītīgira maūndū marīa ūkīrī gūthiinio namo. Ngūmwīra atīrī, mūcukani nīarīkia amwe anyu njeera nīguo amūgerie, na mūnyamaro handū ha mīthenya ikūmi. Wee ikaraga ūrī mwīhokeku, o nginya gūkua, na nīngūkūhe thūmbī ya muoyo.

¹¹ Ūria ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūria Roho areera makanitha. Ūria wa gūtoorania-rī, ndakahutio o na hanini nī gīkuū kīria gīa keerī.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Perigamo

¹² “Kūrī mūraika wa kanitha wa Perigamo mwandikīre atīrī:

Ici nício ciugo cia ūria ūrī na rūhiū rūgī mīena yeerī. ¹³ Atīrīrī, nīnjūū kūrīa ūtūūraga, o kūu Shaitani arī na gītī kīa ūnene. No ūtūūrite ūrī o mwīhokeku harī nīi. Wee ndūigana gūkaana wītīkio ūria warī naguo thīini wakwa, o na matukū-inī ma Antipa, mūra wakwa mwīhokeku, ūria woragīrwo itūūra-inī rīanyu inene, o kūu Shaitani atūūraga.

¹⁴ No rīrī, ndī na maūndū matarī maingī ngūgūcuukīra: atīrī, ūrī na andū kūu marūmītie ūrutani wa Balamu, ūria warutire Balakī kūheenereria andū a Isīraelī mehīe na ūndū wa kūrīa irio irutīrwo mīhianano, o na mahūūrage ūmaraya. [‡] ¹⁵ O na nīngī no ūrī na andū amwe marūmītie ūrutani wa andū arīa metagwo Anikolai. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, kūrīre! Waga gwīka ūguo, nīngūūka kūrī we ica ikuhī, hūūrane nao na rūhiū rūrū rūrī kanua gakwa.

¹⁷ Ūria ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūria Roho areera makanitha. Ūria ūgaatoorania-rī, nīngamūhe mana mamwe marīa mahithe. O na nīngī nīngamūhe ihiga rīerū rīandikītwo rīitwa rīerū, na gūtārī ūngī ūrīūi o tīga ūcio ūkaamūkīra ihiga rūu.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Thuatira

¹⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Thuatira, [§] mwandikīre atīrī:

Ici nício ciugo cia Mūrū wa Ngai, ūria ūrī na maitho matarīi ta rūrīrīmī rwa mwakī, na magūrū make matarīi ta gīcango kīria gīkumuthe gīgathera. ¹⁹ Nīnjūū ciiko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wītīkio waku, na ūtūngata waku, na ūkīrīrīria waku, o na ngamenya atī ciiko ciaku cia kūrīgīrīria nīkīrīte iria cia mbere.

²⁰ No rīrī, ūndū ngūgūcuukīra no atīrī, atī nīūkīrīrīrie mūndū-wa-nja ūcio wītāgwo Jezebelī, ūcio wītuga mūnabīi. ^{*} Nī ūndū wa ūrutani wake, nīahītīthagīa ndungata ciakwa ihūūrage ūmaraya, na irīīage irio iria irutīrwo mīhianano. ²¹ Nīndīmūheete ihinda rīa kwīrira ūmaraya ūcio wake, no nīaregete.

²² Nī ūndū ūcio ngūmūikīa gītanda-inī kīa mīnyamaro, na ndūme arīa matharagia nake manyamare mūno, tīga no meririre matigane na mīthiire yake. ²³ Nīngooraga ciana ciake. [†] Namō makanitha mothe nīmakamenya atī nī nīi thuthuūragīa ngoro na meciirīa, na nīngārīha o mūndū wanyu kūringana na ciiko ciake. ²⁴ Na rīu inyuī arīa mūrī kūu Thuatira, o inyuī mūtārūmītie ūrutani wake, na mūtārī mwamenya maūndū marīa marīkīru ma hītho cia Shaitani, [‡] ta ūguo andū acio moigaga, inyuī ngūmwīra atīrī (no ndirī na mūrigo ūngī ngūmūgīrīra): ²⁵ Ikaragai mūrūmītie O maūndū marīa mūrī namo o nginya rīrīa ngooka.

²⁶ Nake ūria ūgaatoorania na ahingagīe wendi wakwa nginya mūthia-rī, nīngamūhe wathani aathage ndūrīrī:

^{*} 2:6 Anikolai maarī andū a kanitha, no nīmahooyaga mīhianano na makahūūra ūmaraya. [†] 2:8 Simurina rīarī itūūra rīeigūite na ithaka mūno rīa Asia, na rīarī thirītū na Roma. Rīarī na Ayahudi angī matendete Akristiano o na hanini. [‡] 2:14 Balamu nīwe wataarire andū-a-nja a Midiani makīhītīthia andū a Isīraelī na ūmaraya na kūrīa irio irī thaahu. [§] 2:18 Thuatira rīarī itūūra inene rīa kambī cia thīgārī cia mbaara.

^{*} 2:20 Rīitwa “Jezebeli” haha rīhūthīrītwo kuonania ūhoro wa mūndū-wa-nja warī mwaganu mūno kanitha-inī ūcio. [†] 2:23 “Ciana ciake” nī andū arīa othe maarūmagīrīra morutani ma Jezebelī ma ūmaraya na kūrīa irio iria ciarutagīrwo mīhianano. [‡] 2:24 Morutani marīa mataarī ma ma moigaga atī nīguo mūndū ahotē gūtooria Shaitani no nginya ambe arīkīre bīi maūndū-inī make.

²⁷ ‘Nake nīagaciathaga na rūthanju rwa kīgera; agaacimemenda o ta ūria nyūngū ya rūmba imemendagwo,’ o ta ūria nīi heetwo wathani uumite kūrī Baba. ²⁸ Na ningī nīngamūhe njata ūria ya rūciinī. ²⁹ Ūria ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūria Roho areera makanitha.

3

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Saride

¹ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Saride, * mwandikire atirī:

Ici nīcio ciugo cia ūria ūrī na maroho mūgwanja ma Ngai, o na njata mūgwanja. Atirīrī, nīnjūū ciiko ciaku; nīmenyete atī nīūrī ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo, no ūrī mūkuū. ² Arahūka! Ikīra hinya maūndū marīa matigaire na marena gūkua, nīgūkorwo ndionete ciiko ciaku irī nginyanīru maithe-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī ūndū ūcio, ririkana maūndū marīa wamūkīrite na ūkamaigua; maathīkire na wīrire. No ūngīrega kwarahūka-rī, nīngooka ta mūci, na ndūkamenya ihinda rīria ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī kūu Saride arīa matekīrite nguo ciao gīko. Nīmagatwananaga na nīi mehumbite nguo njerū, nīgūkorwo nīmagīrīre. ⁵ Mūndū ūria ūgatoorania-rī, nīakahumbwo nguo njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia rītwa rīake kuuma ibuku-inī rīa muoyo, no nīngōimbūra rītwa rīake mbere ya Baba, na araiika aake. ⁶ Ūria ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūria Roho areera makanitha.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Filadelifia

⁷ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Filadelifia, † mwandikire atirī:

Ici nīcio ciugo cia ūria mūtheru na wa ma, ūria ūnyītite cabi ya Daudi. Kūrīa ahingūra gūtīrī mūndū ūngīhinga, na kūrīa ahinga gūtīrī mūndū ūngīhingūra. ⁸ Nīnjūū ciiko ciaku. Atirīrī, nīnjīkīrite mūrango mūhingūre mbere yaku, ūria ūtarī mūndū ūngīhota kūhinga. Nīnjūū atī hinya ūria ūrī nguo nī mūnini, no nīūrūmitie kiugo gīakwa, na ndūigana gūkaana rītwa rīakwa. ⁹ Nīngatūma andū arīa a thunagogi ya Shaitani, arīa moigaga atī nī Ayahudi o na gūtūka tio, no nīkūheenanā maheenāgia, ndūme moke mainamīrīre mbere ya magūrū maku, na moimbūre atī nīngwendete. ¹⁰ Na tondū nawe nīūtūrite ūrūmitie riathani rīakwa rīa gūikara ūmīrīrie-rī, o na nīi nīngagūikaria ihinda rīa kūgerio rīria rīgooka mabūrūri mothe kūgeria arīa matūūruga gūkū thī.

¹¹ Ngūūka o narua. Rūmia kīria ūrī nakio, nīgeetha gūtīkagīe mūndū ūkuoya thūmbī yaku. ¹² Ūria ūgatoorania-rī, nīngamūtua gītugī thīinī wa hekarū ya Ngai wakwa. Ndarī hīndī ingī agacooka kuuma kuo. Nīngamwandika rītwa rīa Ngai wakwa o na rītwa rīa itūūra inene rīa Ngai wakwa, nīrīto Jerusalem ūria njerū, rīria rīraikūrūka kuuma igūrū kūrī Ngai wakwa; o na ningī ndīmwandike rītwa rīakwa rīerū.

¹³ Ūria ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūria Roho areera makanitha.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Laodikia

¹⁴ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Laodikia, ‡ mwandikire atirī:

Ici nīcio ciugo cia ūcio Amenī, mūra ūria mwīhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciūmbe cia Ngai. ¹⁵ Nīnjūū ciiko ciaku, ngamenya atī wee ndūrī mūhoru na ndūrī mūhiū. Kūngīrī wega korwo waheha kana ūhiūhe! ¹⁶ No tondū ūrī mūraru, ūkaaga kūhiūha na ūkaaga kūhora-rī, ngirie gūgūtua thī uume kanua gakwa. ¹⁷ Wee ugaga atirī, ‘Nīi ndī gītonga, ngagīa na indo nyingī, na ndirī kindū njagīe.’ No wee ndūū atī ūrī mūnyamarīki, na ūrī wa kūguīrwo tha, na ūrī mūthīinī, na ūrī mūtumumu, o na ūrī njaga. ¹⁸ Ngūgūtaara atī ūgūre thahabu ūria therie na mwaki kuuma kūrī nīi, nīgeetha ūtonge, na ningī ūgūre nguo cia rangi mweru cia kwhumba, nīguo ūhumbire thoni cia njaga yaku, na ūgūre ndawa wīhake maithe maku, nīguo ūhote kuona.

¹⁹ Arīa nyendete nīndīmarūthagia na ngamaherithia. Nī ūndū ūcio gīa na kīyo, na wīrire. ²⁰ Atirīrī, ndūgamite mūrango-inī ngūringaringa. Mūndū o wothē angīgua mūgambo wakwa, na ahingūre mūrango, nīngūtoonya thīinī ndīanīre irio nake, nake arīanīre na nīi.

²¹ Ūria ūgatoorania-rī, nīngamwītīkīria aikare hamwe na nīi gītī-inī gīakwa kīa ūnene, o ta ūria nīi ndatoorianīre na ngīkaranīra hamwe na Baba gītī-inī gīake kīa ūnene. ²² Ūria ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūria Roho areera makanitha.”

4

Gītī kīa Ūnene kūu Igūrū

¹ Thuutha wa maūndū macio ngīrora, na rīrī, hau mbere yakwa haarī na mūrango warī mūhingūre kūu igūrū. Naguo mūgambo ūria ndaigūite mbere iyo ūkīnjarīria, ūria wagambaga ta coro, ūkiuga atirī, “Ambata, ūike haha, na nīngūkuonia maūndū marīa arī o nginya mageekika thuutha wa maūndū maya.”

² O rīmwe ngīkorwo ndī thīinī wa Roho, na rīrī, hau mbere yakwa harī na gītī kīa ūnene kūu igūrū, na nī harī na mūndū wagīkarīre. ³ Nake ūcio wagīkarīre onekaga atarīi ta ihiga rīa mūthemba wa njathibi na wakiki.

* 3:1 Saride rīarī itūūra inene rīa ūthamaki wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonge warīo. † 3:7 Rītwa Filadelifia nī kuuga “Itūūra rīa Wendo.” ‡ 3:14 Laodikia nī itūūra rīoikaine mūno nī ūndū wa ūhoru wa bengi, na thukuru cia gūthomera ūrigitani, na ūhoru wa gūtuma nguo.

Naguo mūkūnga-mbura ūrīa wonekaga ūhaana ta kahiga karīa getagwo thumarati, nīguo warigiciirire gītī kīu kīa ūnene.* 4 Nakīo gītī kīu kīa ūnene nīkīarigiiciirio nī itī ingī cia ūnene mīrongo īrī na inya, nacio ciaikarīrwo nī athuuri mīrongo īrī na ana. Athuuri acio meehumbite nguo njerū na magekīra thūmbī cia thahabu mītwe. 5 Hau gītī-inī kīu kīa ūnene nīhoimaga heni, na ngwa, na marurumī. Mbere ya gītī kīu kīa ūnene haarī matawa mūgwanja maakanaga. Matawa macio nīmo maroho marīa mūgwanja ma Ngai. 6 Ningī hau mbere ya gītī kīu kīa ūnene nī haarī kīndū kīahaanaga ta iria rīa gīcicio, narīo rīarī ikembu mūno, rīkahaana o ta gīcicio.

Ningī hau gatagatī, gūthiūrūrūkīria gītī kīu kīa ūnene, haarī na ciūmbe inya irī muoyo, nacio ciaiyūrītwo nī maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. 7 Nakīo kiūmbe kīa mbere kīahaanaga ta mūrūūthi, na gīa keerī kīahaanaga ta ndegwa, na gīa gatatū kīarī na ūthiū watariī ta wa mūdū, nakīo gīa kana gīatariī ta nderi īkīrera. 8 O kiūmbe kimwe gīa ciūmbe icio inya irī muoyo kīarī na mathagu matandatū, nakīo kīaiyūrītwo nī maitho mwīrī wothē o nginya rungu rwa mathagu ma kīo. Mūthenya na ūtūkū itiatigithagīria kuuga atīrī:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothē nīwe mūtheru,

īī nīwe mūtheru, ti-itherū nīwe mūtheru,

o we ūrīa warī ho, na nowē ūrī ho, na nowē ūgooca.”

9 Rīrīa rīothe ciūmbe icio irī muoyo ikūgooca, na igekīrīra, na igacookeria ngaatho ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, o ūcio ūtūūraga tene na tene-rī, 10 nao athuuri acio mīrongo īrī na ana megūithagia thī mbere ya ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, na makoioya ūcio ūtūūraga muoyo tene na tene. Maigaga thūmbī ciao mbere ya gītī kīu kīa ūnene, makoiga atīrī:

11 “Wee Mwathani na Ngai witū-rī, nīwagīrīire

kūgoocagwo, na gūtīio, na kūgīa na ūhoti,

nīgukorwo nīwe wombire indo ciothe,

nacio ciombirwo na ūndū wa kwenda gwaku,

na ikīgīa na muoyo.”

5

Ibuku rīa Gikūnjo, na Gatūrūme

1 Ningī ngīona ibuku rīa gikūnjo rīrī guoko-inī kwa ūrīo kwa ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene rīandikītwo mīena yeerī, na rīahingītwo na gūcinīrīrwo na tūtembe mūgwanja twa mūhūra. 2 Ngīcooka ngīona mūraika warī na hinya mūno akīanīrīra na mūgambo mūnene akooria atīrī, “Nūū mwagīrīru kūmethūra tūtembe tūtū twa mūhūra, na ahingūre ibuku rīrī rīa gikūnjo?” 3 No gūtīarī mūdū o na ūmwe kūu igūrū, kana gūkū thī, o na kana rungu rwa thī ūngīahotire kūhingūra ibuku rīu rīa gikūnjo o na kana arīrore thīnī. 4 Na nīī ngīrīra mūno tondū gūtioneke mūdū o na ūmwe mwagīrīru wa kūhingūra ibuku rīu rīa gikūnjo kana arīrore thīnī. 5 Hindī iyo ūmwe wa athuuri acio akīnjīra atīrī, “Tiga kūrīra! Atīrīrī, Mūrūūthi ūrīa wa mūhīrīga wa Juda, Thuuna īrīa ya Daudi-rī, nīatooranīthe. We arī na ūhoti wa kūhingūra ibuku rīu rīa gikūnjo, na amethūre tūtembe tūu mūgwanja twarīo.”

6 Ningī ngīona Gatūrūme arūgamite gatagatī ga gītī kīa ūnene, nako kahaanaga ta gathīnjītwo, gathīūrūrūkīrio nī ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri acio. Kaarī na hīa mūgwanja na maitho mūgwanja, na nīmo maroho mūgwanja ma Ngai marīa matūmītwo mathiīage thī yothē. 7 Nake ūcio Gatūrūme agithīi akīoya ibuku rīu rīa gikūnjo kuuma guoko-inī kwa ūrīo kwa ūcio waikarīire gītī kīa ūnene. 8 Na aarīkia kūrīoya-rī, ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri arīa mīrongo īrī na ana makīgūithia thī mbere ya Gatūrūme. O ūmwe aarī na kīnanda kīa mūgeeto na maanyītite mbakūrī cia thahabu ciyūrīte ūbumba, na nīguo mahooya ma andū arīa aamūre. 9 Nao nīmāinire rwīmbo rwerū, makiuga atīrī:

“Wee nīwe mwagīrīru wa kuoya ibuku rīu rīa gikūnjo,

na kūmethūra tūtembe tūu twarīo,

tondū wee nīworagīrwo,

ūkīgūrīra Ngai andū na thakame yaku kuuma mīhīrīga yothē,

na thīomi ciothe, na andū othe, o na ndūrīrī ciothe.

10 Wee nīūmatuīte andū a ūthamaki na athīnjīrī-Ngai a gūtungatagīra Ngai witū,

nao magaathamaka gūkū thī.”

11 Ningī ngīrora, na nīī ngīgīga mūgambo wa arāka aingī, mūigana wao warī ngīrī na ngīrī, na ngīrī ikūmi maita ngīrī ikūmi. Nao maathiūrūrūkīrie gītī kīa ūnene, na ciūmbe iria irī muoyo, na athuuri acio. 12 Nao mainaga na mūgambo mūnene, makoiga atīrī:

“Kwagīrīra nī Gatūrūme, karīa kooragīrwo,

nīguo kagīe na ūhoti, na ūtonga, na ūūgī,

na hinya, na gītīio, na rīrī, o na ūgooci!”

13 Ngīcooka ngīgīga ciūmbe ciothe irī kīu igūrū, na iria irī thī, na iria irī rungu rwa thī, na iria irī iria-inī, o na indo ciothe iria irī thīnī wacio, ikīina atīrī:

“Ūgooci, na gītīio, na rīrī, na ūhoti,

irogīa kūrī ūrīa ūikarīire gītī kīa ūnene, na kūrī Gatūrūme, nginya tene na tene!”

14 Nacio ciūmbe iria inya irī muoyo ikiuga atīrī, “Amenī”, nao athuuri acio makīgūithia thī, makīhooya.

* 4:3 Tondū gūtīrī mūdū ūngīona Ngai nī ūndū wa ūtheri ūrīa ūmūrigiciirīe, akīragwo akengaga o ta tūhiga tūu twa gorō.

6

Tūtembe twa Mūhūra

¹ Ningĩ nĩndonire ūcio Gatūrūme akimethūra gatembe ka mbere ga tūtembe tūrĩa mūgwanja twa mūhūra. Ngĩcooka ngĩgũa kiūmbe kĩmwe gĩa ciūmbe irĩa inya irĩ muoyo gĩkiuga na mūgambo wagambaga ta marurumĩ atĩrĩ, “Ūka!” ² Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njerũ* hau mbere yakwa! Ūrĩa wamihaičite aanyĩtite ūta, nake akiheo thūmbĩ, akiumĩra atarĩ ta mūtōorania werekeire o gūtōorania.

³ Rĩrĩa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga keerĩ, ngĩgũa kiūmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa keerĩ kioiga atĩrĩ, “Ūka!” ⁴ Ningĩ gũkiũmĩra mbarathi ingĩ, nayo yarĩ ndune mūno.† Ūrĩa wamihaičite nĩaheetwo ūhoti wa kũniina thayũ kuuma thĩ, na atũme andũ mooragane. Nake akiheo rūhiũ rwa njora rūnene.

⁵ Ningĩ rĩrĩa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga gatātũ, ngĩgũa kiūmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa gatātũ kioiga atĩrĩ, “Ūka!” Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njirũ‡ hau mbere yakwa! Ūrĩa wamihaičite aanyĩtite ratiri na guoko gwake. ⁶ Ningĩ ngĩgũa kĩndũ kĩarurumire ta mūgambo ūkuuma gatagatĩ-inĩ ga ciūmbe icio inya irĩ muoyo, ūkiuga atĩrĩ, “Kĩbaba kĩa ngano kiumage mūcaara wa mūthenya ūmwe, na ibaba ithatũ cia ngano ya cairi ciuage mūcara wa mūthenya ūmwe, no ndũgathũkie maguta kana ūthũkie ndibeĩ!”

⁷ Ningĩ rĩrĩa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga kana-rĩ, ngĩgũa mūgambo wa kiūmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa kana woiga atĩrĩ, “Ūka!” ⁸ Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi theũku§ hau mbere yakwa! Ūrĩa wamihaičite-rĩ, eetagwo Gĩkuũ, nake Jehanamu aamumĩte thuutha, amũkuhĩrĩre. Nao makĩheo ūhoti wa gwatha gĩcunji kĩa inya gĩa thĩ, nĩguo mooragane na rūhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, o na ningĩ nyamũ irĩa ndiani cia gĩthaka.

⁹ Ningĩ aamethūra gatembe ga gatano-rĩ, ngĩona hau rungu rwa kĩgongona maroho ma andũ arĩa mooragĩtwo nĩ ūndũ wa kiugo kĩa Ngai, na nĩ ūndũ wa ūira ūrĩa maagwatĩrĩre. ¹⁰ Nao magikaya na mūgambo mūnene, makĩũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, Wee mũtheru na wa ma, ūgũikara nginya rĩ ūtatuĩrĩre atũũrĩ a thĩ ciira nĩguo ūrĩhĩre thakame iitũ?” ¹¹ Nao makĩheo o mūdũdũ nguo ndaaya ya rangi mwerũ, na makĩrwo meterere hanini, nginya mūigana wa ndungata irĩa maarutithanagia wĩra nacio ūhinge, na nĩo ariũ na aarĩ a lthe witũ arĩa maarĩ mooragwo o ta ūrĩa o mooragirwo.

¹² Ningĩ ngĩrora na ngĩona aamethūra gatembe ga gatandatũ. Nakuo gũkĩgĩa na gĩthingithia kĩnene. Narĩo riũa rĩkĩgarũrũka, rĩkĩra ta nguo ya ikũnia itumĩtwo na guoya wa mbũri, naguo mweri wotho ūkĩgarũrũka, ūgĩtuniha ta thakame, ¹³ nacio njata cia igũrũ ikĩgĩa thĩ, o ta ūrĩa ngũyũ irĩa thaatu ciitĩkaga kuuma mũkũyũ-inĩ rĩrĩa wainainio nĩ rūhuho rūnene.* ¹⁴ Narĩo igũrũ rĩkĩheherio o ta ūrĩa ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkũnjagwo, nacio irĩma ciothe na icigĩrĩra ikĩheherio ikiuma kũndũ gwacio.

¹⁵ Nao athamaki a thĩ, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andũ arĩa marĩ hinya, na ngombo ciothe, na andũ arĩa othe eyathi, makĩhitha ngurunga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga ma irĩma. ¹⁶ Nao nĩmeeraga irĩma na ndwaro cia mahiga atĩrĩ, “Tũgwĩre, mūtũhithe twehere ūthiũ-inĩ wa ūcio ūrĩa ūikariĩre gĩtĩ kĩa ūnene, na kuuma kũrĩ mang’ũrĩ ma Gatūrūme! ¹⁷ Nĩgũkorwo mūthenya ūrĩa mūnene wa mang’ũrĩ mao nĩmũkinyu, nake nũ ūngĩhota kũwĩtiiria?”

7

Andũ Ngiri Igana rĩa Mĩrongo Īna na Inya a Isiraeli

¹ Thuutha wa ūguo ngĩona arĩa ana marũgamĩte ituri-inĩ irĩa inya cia thĩ, marigĩrĩrĩre huho irĩa inya cia thĩ nĩgeetha rūhuho o ruothe rūtikahurutane gũkũ thĩ, kana irĩa-inĩ rĩrĩa inene, o na kana mūtĩ-inĩ o wotho. ² Ngĩcooka ngĩona mũraika ūngĩ akĩambata oimĩte mwena wa irathiĩro, arĩ na mũhũri wa Ngai* ūrĩa ūrĩ muoyo. Nake agĩta arĩa acio ana na mūgambo mūnene, acio maaheetwo ūhoti mathũkie thĩ na irĩa rĩrĩa inene, akĩmeera atĩrĩ: ³ “Mūtĩgathũkie thĩ, kana irĩa, o na kana mūtĩ, nginya tũkorwo tũrĩkĩte gwĩkĩra ndungata cia Ngai witũ rūrĩrĩ ithiithi-inĩ ciao.” ⁴ Ningĩ ngĩgũa mūigana wa arĩa meekĩrĩrwo rūrĩrĩ, nao maarĩ: 144,000 kuuma mĩhĩrĩga yotho ya Isiraeli.

⁵ A mũhĩrĩga wa Juda arĩa meekĩrĩrwo rūrĩrĩ maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ 12,000,

⁶ na a mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Manase† maarĩ 12,000,

⁷ na a mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Lawi maarĩ 12,000,

na a mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ 12,000,

* 6:2 Ūhoro wa mbarathi ici cia ihinda rĩa mũthia nĩwarĩtio ibuku-inĩ rĩa Zekaria 1:8-17, namo marangĩ macio maaragia ūhoro wa mũmĩtwari.

Rangi mwerũ wonanagia ūhootani. † 6:4 Mbarathi ĩno ndune yaragia ūhoro wa ūiti wa thakame na ūndũ wa kũũragana na mbaara.

‡ 6:5 Mbarathi ĩno njirũ nĩ ya kuonania ng’aragu. Nĩ ūndũ ūcio gūtōorio, na ūiti wa thakame, o na ng’aragu igooka irĩmanĩrĩre. § 6:8

Mūdũdũ mĩkuũ onekaga arĩ mũtheĩku; mbarathi ĩno yonanagia gĩkuũ. * 6:13 Kĩgĩa kwa njata gũgaakorwo kũrĩ kimenyithia kĩmwe atĩ

Mũrũ wa Mūdũdũ akĩrĩrĩ gũcooka. * 7:2 Mũhũri ūcio wa Ngai warĩ wa gwĩkĩra andũ ake rūrĩrĩ nĩgeetha matikananiĩnario na thĩ. † 7:6

Manase aarĩ ūmwe wa ariũ a Jusufu. Haha mũhĩrĩga wa Dani tĩ mũgwete, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya.

⁸ na a mūhīrīga wa Zebuluni maarī 12,000,
na a mūhīrīga wa Jusufu maarī 12,000,
na a mūhīrīga wa Benjamini maarī 12,000.

Andū Gikundi Kīnene Mehumbīte Nguo Ndaaya cia Rangi Mwerū

⁹ Thuutha wa maīndū macio ngicooka ngīrora, na hau mbere yakwa-rī, ngīona kīrīndī kīnene gītangī-tarika nī mūdū, kīa andū moimīte ndūrīrī-inī ciothe, na maarī a mihīrīga yothē, na iruka ciothe, na thiomī ciothe, marūgamīte mbere ya gītī kīa ūnene, na mbere ya Gatūrūme. Nao meehumbīte nguo ndaaya cia rangi mwerū, na makanyīta makīndū na moko. ¹⁰ Nao maanagīrīra na mūgambo mūnene makoiga atīrī:

“Kūhonokania nī kwa Ngai witū,
ūria ūikarīire gītī kīa ūnene,
na gwa Gatūrūme.”

¹¹ Nao arāka acio othe maarūgamīte mathiūrūrūkīrie gītī kīu kīa ūnene, na magathiūrūrūkīria athuuri acio na ciūmbe icio inya irī muoyo. Nao magiturumithia mothiū mao thī hau mbere ya gītī kīa ūnene, makīhooya Ngai, ¹² Makiugaga atīrī:

“Amenī!
Ūgooci, na riiri,
na ūūgī, na ngaatho, na gītīio
na ūhoti, na hinya,
irotūūra na Ngai witū tene na tene.
Amenī!”

¹³ Na rīrī, ūmwe wa athuuri acio akīnjūuria atīrī, “Andū aya mehumbīte nguo ndaaya cia rangi mwerū nī a, na moimīte kū?”

¹⁴ Na nī ngīmūcookeria atīrī, “Mūthuuri ūyū, nīwe ūūi.”

Nake akīnjūra atīrī, “Aya nī arīa moimīte mīnyamaro-inī irīa mīnene; nao nīmathambītīe nguo ciao na magacierūhia na thakame ya Gatūrūme. ¹⁵ Nī ūndū ūcio,
“rīu maikaraga mbere ya gītī kīa ūnene kīa Ngai,

na mamūtungatagīra mūthenya na ūtukū thīinī wa hekarū yake;
nake ūria ūikaragīra gītī kīa ūnene egūtūūra atambūrūkītīe hema yake igūrū rīao.

¹⁶ Gūtīrī hīndī magaacooka kūhūūta;

na matigacooka kūnyoota.

Matigacinwo rīngī nī rīūa,

o na kana nī ūrugarī mūhiū o na ūrīkū.

¹⁷ Ngīkōrwo Gatūrūme ūria ūrī gatagatī ga gītī kīa ūnene nīwe ūgaatuika mūrīithi wao;
nīakamatongoria, amakinyie ithima-inī cia maaī ma muoyo.

Nake Ngai nīakamagīria maitthori mothe mathire maitho-inī mao.”

8

Gatembe ka Mūgwanja na Rūgīo rwa Thahabu

¹ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūire gatembe ka mūgwanja-rī, kūu igūrū gūgīkirwo ki ihinda ta rīa nuthu ithaa.

² Na nī ngīona arāka mūgwanja arīa marūgamaga mbere ya Ngai, nao makīheo tūrumbeta mūgwanja.*

³ Nake mūraika ūngī, ūria warī na rūgīo rwa thahabu, agīuka akīrūgama kīgongona-inī. Nake akiheo ūbumba mūingī nīgeetha aūrute igongona hamwe na mahooya ma arīa othe aamūre hau igūrū rīa kīgongona gīa thahabu kīria kīrī mbere ya gītī kīa ūnene. ⁴ Nayo ndogo ya ūbumba ūcio, hamwe na mahooya ma andū arīa aamūre, ikīambata mbere ya Ngai yumīte guoko-inī kwa mūraika ūcio. ⁵ Nake mūraika ūcio akīoya rūgīo rūu rwa thahabu, akīrūyūria mwaki kuuma kīgongona-inī, akīūika thī; nakuo gūkīgīa ngwa, na marurumī, na heni, na gīthingithia.

Tūrumbeta

⁶ Hīndī iyo arāka arīa mūgwanja maarī na tūrumbeta mūgwanja makīhaarīria gūtūhuha.

⁷ Mūraika wa mbere akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa mbura ya mbembe na mwaki itukanīte na thakame, nacio igīikio thī. Nakio gīcunjī gīa ithatū gīa thī gīkīhia, na gīcunjī gīa ithatū kīa mītī ikīhīa, o na nyeki yothē nduru ikīhīa.

⁸ Mūraika wa keerī nake akīhuha karumbeta gake, nakīo kīndū kīahaanaga ta kīrīma kīnene gīakanaga mwaki-rī, gīgīikio thīinī wa iria rīrīa inene. Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīa iria rīu gīgītuika thakame,† ⁹ na gīcunjī gīa ithatū gīa ciūmbe iria irī muoyo thīinī wa iria rīu igīkua, na gīcunjī gīa ithatū kīa marikabu ikīanangwo.

¹⁰ Nake mūraika wa gatatū akīhuha karumbeta gake, nayo njata nene mūno ikīuma igūrū yakanīte ta gīcinga, ikīgīwīra gīcunjī gīa ithatū kīa njūūi na ithima cia maaī, ¹¹ nario rītwa rīa njata iyo nī Kūrūra.‡
Gīcunjī gīa ithatū kīa maaī macio gīkīrūra, na andū aingī magīkua nī kūnyua maaī macio marūrū.

* 8:2 Matukū ma tene karumbeta kaahuhagwo ga kwanīrīra maīndū ma bata na kwīra andū mehūūge nī ūndū wa mbaara. † 8:8 Maaī gūtūika thakame ngūyo warī mūthīro wa mbere kūu būrūrī wa Misiri. ‡ 8:11 Nī kūrī mūmera wītawgo Kūrūra; ūtīmīrītwo haha kuonania mūtino na kieha.

¹² Nake mūraika wa kana akīhuha karumbeta gake, narīo riūa rīkīringwo gīcunjī gīa ithatū, o naguo mweri gīcunjī gīa ithatū, o na njata nacio gīcunjī gīa ithatū, tondū ūcio gīcunjī gīa ithatū gīacio gīgītuika nduma.[§] Nakio gīcunjī gīa ithatū kīa mūthenya gīkiaga ūtheri, o na gīcunjī gīa ithatū kīa ūtukū o taguo.

¹³ O ndorete-rī, ngīigua nderi yombūkaga rīera-inī ikīanīrīra na mūgambo mūnene, ikoiga atīrī: “Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī kūrī na haaro-ī! Kaī inyuī arīa mūtūūruga thī mūrī na haaro-ī, tondū wa tūrumbeta tūrīa tūkirie kūhuho nī arīa acio angī atātū-ī!”

9

¹ Nake mūraika wa gatano akīhuha karumbeta gake, na nīī ngīona njata yumīte igūrū ikagūa thī. Nayo njata iyo ikīnengerwo cabi ya Irima-rītārī-Gīturi. ² Hīndī irīa aahingūrīre Irima-rītārī-Gīturi-rī, rikīuma ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Narīo riūa na matu igīkīrwo nduma nī ndogo iyo yomaga Irima-rīu-rītārī-Gīturi. ³ Na thīnī na ndogo iyo gūkīuma ngigī, igīūka thī, nacio ikīheo ūhoti ūtarīi ta wa tūng’aurū twa thī. ⁴ Nacio ikūrwo itikeehie nyeki ya thī, kana mūmera o wothē o na kana mūtī, o tīga andū arīa matārī na rūūrī rwa Ngai ithiithi ciao. ⁵ Nacio ikīaga kūheo ūhoti wa kūmooraga, o tīga wa kūmaherithia mīeri itano. Naruo ruo rūrīa maiguire rwarī o ta ruo rwa kang’aurū karathīte mūdū. ⁶ Matukū-inī macio andū nīmagacaragia gīkuū, no matigakīona; nīmakeriragīria gūkua, nakīo gīkuū gīkamoorīra.

⁷ Ngigī icio cīahaanaga ta mbarathi ihaarīrio nī ūndū wa mbaara. Mītwe-inī yacio cīarī na kindū kīahaanaga ta thūmbī cia thahabu, namo mothiū maacio maahaanaga ta mothiū ma andū. ⁸ Njuūrī yacio yahaanaga ta njuūrī cia andū-a-nja, namo magego maacio matarīi ta magego ma mūrūthi. ⁹ Nacio cīarī na ngo cia kūgītira gīthūri cīahaanaga ta ngo cia kīgera, naguo mūgambo wa mathagu maacio warī ta mūrurumo wa mbarathi nyingī na ngaari cia ita iteng’erete irorete mbaara-inī ¹⁰ Cīarī na mīting’oe, o na mboora ta cia tūng’aurū, na mīting’oe-inī yacio cīarī na ūhoti wa kūnyariira andū ihinda rīa mīeri itano.

¹¹ Na nī cīarī na mūthamaki waciathaga, na nīwe mūraika wa Irima-rītārī-Gīturi, narīo rītwa rīake na rūthiomi rwa Kīhibirania nī Abadoni, ningī na Kīyunani agetwo Apolioni.*

¹² Haaro ya mbere nīyathira; haatigara ingī igīrī iria igīūka thuutha.

¹³ Mūraika wa gatandatū nake akīhuha karumbeta gake, na nīī ngīigua mūgambo ūkīuma hīa-inī cia kīgongona gīa thahabu kīrīa kīrī mbere ya Ngai.[†] ¹⁴ Ūkīrīa mūraika ūcio wa gatandatū warī na karumbeta atīrī, “Ohora arīa arīa ana arīa mōheirwo rūūrī-inī rūrīa rūnene rwa Farati.” ¹⁵ Nao arīa acio ana, arīa maathagathagītū nī ūndū wa ihinda rīu, na nī ūndū wa mūthenya ūcio o na nī ūndū wa mweri ūcio, o na mwaka ūcio makīohorwo nīguo moorage andū gīcunjī gīa ithatū kīa andū gūkū thī. ¹⁶ Nacio mbūtū cia mbaara iria cīahaicite mbarathi mūigana wacio warī milioni magana meerī. Nīndaiguire mūigana wacio.

¹⁷ Mbarathi icio ndonire na kīoneki hamwe na arīa macīhaicite-rī, cīahaanaga atīrī: Ngo cīacio cia kūgītira gīthūri cīarī cia rangi mūtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ūhaana ta ūbiriti. Ciongo cia mbarathi icio cīahaanaga ta ciongo cia mūrūthi, natuo tūnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ūbiriti. ¹⁸ Gīcunjī gīa ithatū kīa andū a gūkū thī nīkioragīrwo nī mīthiro iyo itatū ya mwaki, na ndogo, na ūbiriti iria cīoimaga tūnua-inī twacio. ¹⁹ Hīnya wa mbarathi icio warī tūnua-inī twacio na mīting’oe-inī yacio, ngīgūrwo mīting’oe yacio yahaanaga ta nyoka irī na ciongo iria itihagia andū nacio.

²⁰ Andū a thī acio angī, arīa matooragīrwo nī mīthiro iyo, matiigana kwīrīra mehīa ma wīra wa moko mao; matiigana gūtiga kūhooya ndaimono, na mīhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gīcango, na ya mahiga, na ya mītī, o mīhianano irīa itangīhota kuona, kana ūigue, kana ūitware. ²¹ O na ningī matiigana kwīrīra nī ūndū wa mehīa ma ūragani wao, kana ūrogi wao, kana ūmaraya wao, o na kana ūici wao.

10

Mūraika na Kabuku ga Gīkūnjo

¹ Ningī ngīcooka ngīona mūraika ūngī warī na hīnya mūno agīkūrūka oimīte igūrū. Nake ehumbite itu ta nguo, na igūrū rīa mūtwe wake haarī na mūkūnga-mbura; naguo ūthiū wake wahaanaga ta riūa, namo magūrū make maahaanaga ta itugī cia mwaki. ² Nake aanyīitite na guoko gwake kabuku kanini ga gīkūnjo karī kahingūre. Aakinyithīte kīgūrū gwake kwa ūrio iria-inī, nakuo kwa ūmotho agagūkinyithia thī nyūmū, ³ akīgūthūka na mūgambo mūnene ta wa mūrūthi ūkīrarama. Hīndī irīa aagūthūkīre-rī, mīgambo ya ngwa iria mūgwanja ikīgamba. ⁴ Na rīrīa ngwa icio mūgwanja ciagambire, ndaarī hakuhi kwandīka; no ngīigua mūgambo kuuma igūrū ūkiuga atīrī, “Mohoro macio maarīo nī ngwa icio mūgwanja-rī, maige marī hitho, ndūkamaandike.”

⁵ Nake mūraika ūcio ndonete arūgamīte iria-inī na akarūgama thī nyūmū agītambūrūka guoko gwake kwa ūrio na igūrū. ⁶ Nake akīhīta na ūrīa ūtūūruga muoyo ngīnya tene na tene, o we ūrīa wombire igūrū na indo ciothe iria irī kuo, na akīūmba thī na indo ciothe iria irī kuo, o na akīūmba iria na indo ciothe iria irī thīnī warīo, akiuga atīrī, “Hatirī na ihinda rīngī rīa gweterera!” ⁷ No matukū-inī marīa mūraika wa mūgwanja agaakorwo akirīi kūhuha karumbeta gake-rī, hitho ya Ngai nīkahingio, o ta ūrīa eerire anabīi arīa ndungata ciake.

§ 8:12 Mūthiro wa kenda wa būrūrī wa Mīsiri warī wa nduma nene mūthenya itatū; mīthiro īno gūcookerwo ibuku-inī rīrīi nīkuonania atī Ngai arī hakuhi gūkūra andū aake. * 9:11 “Abadoni” nī rītwa rīa Kīhibirania na rīgītaūrwo nī kuuga “Mūnīnani.” † 9:13 Kīgongona gīakoragwo na mīthece ina yatarīi ta hīa, o rūmwe koine-inī; mūdū akīūrīra kūragwo nīathīiaga akanyīita mūthece (rūhīa) ūmwe.

⁸ Ningĩ mūgambo ūria ndaiguĩte uumĩte igūrū ūkīnjarīria rīngĩ, ūkīnjīra atīrī: “Thiĩ, woe kabuku kau ga gīkūnjo karīa kahingūre kuuma guoko-inĩ kwa mūraika ūcio ūrūgamĩte akinyĩte iria, na agakinya thi nyūmū.”

⁹ Nĩ ūndū ūcio, ngĩthiĩ kūrī mūraika, na ngīmūiria aahe kabuku kau ga gīkūnjo. Nake akīnjīra atīrī, “Koe, ūkarīe. Gaakinya nda nīgegūkūrūrīra, no karī kanua gegūkorwo karī na mūrīo ta ūūkī!” ¹⁰ Ngīkīoya kabuku kau ga gīkūnjo kuuma guoko-inĩ kwa mūraika ūcio, na nī ngīkarīa. Karī kanua kaarī na mūrīo ta ūūkī, no ndarūkīa gūkarīa, gakīndūrīra. ¹¹ Ngīcooka ngīrwo atīrī, “No nginya ūrathe ūhoro rīngĩ ūkonīi andū aingĩ, na ndūrīrī nyingĩ, na thiomi nyingĩ, o na athamaki aingĩ.”

11

Aira arīa Eerī

¹ Ningĩ ngīnengerwo mūrangi wa gūthima wahaanaga ta rūthanju, ngīrwo atīrī, “Thiĩ ūthime hekarū ya Ngai na kīgongona, na ūtare andū arīa marahooya Ngai kuo. ² No nja ya hekarū ūtigane nayo, ndūkamīthime tondū nūhetwo andū-a-Ndūrīrī.* Nao nīmakarangīrīria itūūra rīu itheru ihinda rīa mīerī mīrongo īna na rīrī. ³ Na nī nīngaahē aira akwa eerī hinya, nao nīmakaratha ūhoro handū ha matukū 1,260 mehumbite nguo cia makūnia.” ⁴ Acio nīo mītamaīyū rīria rīrī, na nīo mītī rīria rīrī ya kūgīrīrwo matawa rīria rīrūgamĩte mbere ya Mwathani wa thi. ⁵ Mūdū o wothē angīkaageria kūmeka ūuru, mwaki ūkoimaga tūnua twao ūkaniina thū icio ciao. Na mūdū o wothē ūngīkenda kūmeka ūuru no nginya akue o ūguo. ⁶ Andū aya marī na hinya wa kūhinga igūrū nīgeetha gūtīkae kuura mbura ihinda rīrīa makaaratha ūhoro; ningĩ marī na hinya wa kūgarūra maaī matuīke thakame. O na ningĩ marī na hinya wa kūhūra thī na mīthemba yothē ya mīthiro maita maingĩ o ta ūria mangīenda.

⁷ Rīria makaarīkia kūheana ūira wao-rī, nyamū rīria yambataga yumīte Irima-rīria-Rītārī-Gīturi nūka-matharīkīra īmatoorie, na īmoorage. ⁸ Nacio ciimba ciao igaatigwo ciaraganīte njīra-inĩ cia itūūra rīria inene, rīria rīgerekanaagio rīgetwo Sodomu kana Mīsiri, na nīkuo Mwathani wao aambiirwo mūtī igūrū. ⁹ Na ihinda rīa mīthenya itatū na nuthu, andū a kuuma iruka ciothe, na mīhīrīga yothē, na thiomi ciothe na ndūrīrī ciothe, nīmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo. ¹⁰ Nao andū arīa matūūruga thī nīmagakenerera aira acio, na makūngūire magītūmanagīra iheo, tondū anabīi acio eerī nīmanyariiraga andū a gūkū thī. ¹¹ No thuutha wa mīthenya itatū na nuthu, mīhūmū ya muoyo īkimatoonya yumīte kūrī Ngai, nao makīrūgama na magūrū mao, na arīa maamonire makīnyīitwo nī kīmake kīnene mūno. ¹² Ningĩ makīigua mūgambo mūnene uumīte igūrū ūkīmeera atīrī, “Ambatai na gūkū.” Nao makīambata igūrū marī itu-inī, thū ciao imeroreire.

¹³ Ithaa o rīu-rī, gūkīgīa na gīthingithia kīnene, nakīo gīcunjī gīa ikūmi gīa itūūra rīu gīkīmomoka. Andū ngiri mūgwanja makīūrāgwo nī gīthingithia kīu, nao arīa maatigarire makīmaka na makīgooca Ngai wa igūrū.

¹⁴ Haaro ya keerī nīyathira, haaro ya gatātū-rī, igūūka o narua.

Karumbeta ka Mūgwanja

¹⁵ Nake mūraika wa mūgwanja akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa na mīgambo mīnene kūu igūrū, nayo īkiuga atīrī:

“Ūthamaki wa thī nītuūkīte ūthamaki wa Mwathani witū, o na Kristū wake,
nake egūtūūra athamakaga nginya tene na tene.”

¹⁶ Nao athuuri arīa mīrongo rīrī na ana, arīa maaīkarīre itī ciao cia ūnene mbere ya Ngai, magīturumithia mothiū mao thī makīhooya Ngai, ¹⁷ makiuga atīrī:

“Nītwa gūcookeria ngaatho, Mwathani Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe,

o Wee ūrī ho, na nowe warī ho,

tondū nīwoete hinya waku mūnene,

ūkambīrīria gūthamaka.

¹⁸ Ndūrīrī nacio nīciarakarire;

namo mang’ūrī maku nīmakinīyite.

Hīndī nīnginyu ya andū arīa akuū gūtūrwo ciira,

o na ya kūhe anabīi, ndungata ciaku, iheo,

hamwe na arīa aamūre, na arīa metīgīrīte rīitwa rīaku,

arīa anini na anene,

o na ya kwananga arīa manangaga thī.”

¹⁹ Ningĩ hekarū ya Ngai kūu igūrū ikīhingūrwo, na thīnī wa hekarū yake gūkīoneka ithandūkū rīria rīa kīrīkanīro gīake.† Nakuo gūkīgīa na heni, na marurumī, na ngwa, na gīthingithia, na mbura nene ya mbembe.

12

Mūdū-wa-Nja na Ndamathia

* 11:2 Nja ya hekarū nīkuo andū-a-Ndūrīrī maahooyagīra. † 11:19 Ithandūkū rīa kīrīkanīro kūu igūrū nīkuonanīa atī Ngai nī mwīhokeku na nīahingagīria andū cīranīro ciake nao.

¹ Ningĩ kũu igūrũ gũkĩoneka ūrĩrũ mũnene wa kũgeganĩa: gũkĩoneka mũndũ-wa-nja wehumbĩte riũa, agacooka agakinya mweri na magūrũ, na agekĩra thũmbĩ ya njata ikũmi na igĩrĩ mĩtwe. ² Aarĩ na nda, na nĩakayaga nĩ ruo tondũ aarĩ hakuĩ kũheo mwana. ³ Ningĩ gũkĩoneka ūrĩrũ ũngĩ kũu igūrũ na atĩrĩ: nĩ ndamathĩa nene* yarĩ ndune, na yarĩ na ciongo mũgwanja, na hĩa ikũmi, na thũmbĩ mũgwanja ciongo-inĩ ciayo. ⁴ Naguo mĩting'oe wayo ũkĩhaata gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njata cia igūrũ na igĩcirekania thĩ. Ndamathĩa ĩyo ikĩrũgama mbere ya mũndũ-wa-nja ūcio warĩ hakuĩ kũheo mwana, nĩguo ĩtambuure mwana ūcio aaciarwo o ũguo. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja ūcio akĩgĩa mwana wa kahĩ, ūrĩa ũgaathaga ndũrĩrĩ ciothe na rũthanju rwa kĩgera. Nake mwana ūcio akĩhurio, agĩtwarwo igūrũ gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. ⁶ Mũndũ-wa-nja ūcio akĩrĩra werũ-inĩ, handũ harĩa aathondekeirwo nĩ Ngai, harĩa aarĩ amenyererwo handũ ha ihinda rĩa matukũ 1,260.

⁷ Na rĩrĩ, kũu igūrũ gũkĩgĩa mbaara. Mikaeli† na araika ake makĩrũa na ndamathĩa ĩyo, nayo ndamathĩa na araika ayo makĩrũa nao. ⁸ No ndamathĩa ndĩarĩ na hinya wa kũigana, nayo hamwe na araika ayo makiaga ũikaro kũu igūrũ. ⁹ Nayo ndamathĩa ĩyo nene ikĩnyugutwo thĩ, na niyo nyoka ĩrĩa ya tene, o ĩrĩa ĩitagwo mũcukani, na ĩgeetwo Shaitani, ĩrĩa ĩhitithagia andũ a thĩ yothe. Nayo ikĩnyugutwo thĩ hamwe na araika ayo.

¹⁰ Ningĩ ngĩcoka ngĩgua mũgambo mũnene kũu igūrũ, ũkiuga atĩrĩ:

“Rĩu ũhonokio nĩ mũkinyu, na ũhoti, na ũthamaki wa Ngai witũ,

o na wathani wa Kristũ wake.

Nĩgũkorwo ũrĩa ũcuukaga ariũ na aarĩ a Ithe witũ,

ũrĩa ũmacuukaga mbere ya Ngai mũthenya na ũtukũ,

nĩaharũrũkĩtio thĩ.

¹¹ Nao nĩmamũtoorie

na ũndũ wa thakame ya Gatũrũme,

o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa ũira wao;

na matiigana kwenda kũhonokia mĩoyo yao,

o na maatũika a gũkua.

¹² Nĩ ũndũ ūcio, kenai inyuĩ igūrũ,

o na inyuĩ ariĩa mĩtũũraga kuol

No kaĩ thĩ na irĩa rĩrĩa inene irĩ na haaro-ĩ,

tondũ mũcukani nĩaikũrũkĩte kũrĩ inyuĩ!

Nake aiyũritwo nĩ marũrũ manene,

tondũ nĩoi atĩ ihinda riake rĩrĩa rĩtigaire nĩ inyinyi.”

¹³ Rĩrĩa ndamathĩa ĩyo yoonire atĩ nĩyanyugutwo thĩ, ikĩambĩrĩra kũnyariira mũndũ-wa-nja ūcio waagĩite mwana wa kahĩ. ¹⁴ Nake mũndũ-wa-nja ūcio akĩheo mathagu meerĩ ma nderi ĩrĩa nene nĩgeetha ombũke athĩĩ werũ-inĩ handũ harĩa aathondekeirwo, harĩa aarĩ amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harĩa atangiakinyĩrwo nĩ nyoka ĩyo. ¹⁵ Nayo nyoka ĩyo ikĩhorora maaĩ kuuma kanua kayo o ta rũũ, nĩgeetha ikĩnyĩrie mũndũ-wa-nja ūcio, ĩtume atwarwo nĩ kĩguũ kũu. ¹⁶ No thĩ nayo ĩgĩteithĩrĩra mũndũ-wa-nja ūcio na ũndũ wa gwachamia kanua kayo, nayo ikĩmeria rũũ rũu rwahororetwo nĩ ndamathĩa ĩyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ndamathĩa ĩyo ikĩrakarĩra mũndũ-wa-nja ūcio mũno, nayo ĩgĩthĩĩ kũrĩa na ciana irĩa ingĩ ciake, na nĩo andũ ariĩa maathikagĩra maathani ma Ngai, na makagwatĩria ũira wa Jesũ.

13

¹ Nayo ndamathĩa ĩyo ikĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa.

Nyamũ kuuma Iria rĩrĩa Inene

Ningĩ ngĩcoka ngĩona nyamũ ikũma irĩa thĩinĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa ikũmi, na mĩtwe mũgwanja, na hĩa-inĩ ciayo yarĩ na thũmbĩ ikũmi, na o mĩtwe wayo warĩ na rĩitwa rĩa kũrũma Ngai. ² Nyamũ ĩyo ndonire yahaanaga ta ngarĩ, no magũrũ mayo maatarĩĩ ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mũrũũthi. Nayo ndamathĩa ĩyo ikĩhe nyamũ ĩyo hinya wayo na gĩtĩ kĩa ũnene o na wathani mũnene. ³ Mĩtwe ũmwe wa nyamũ ĩyo wonekaga ta waringĩtuo iringa rĩa kũũrago, no iringa rĩu rĩa kũũrago nĩriahonete. Nayo thĩ yothe nĩyagegete na ikĩrũmirĩra nyamũ ĩyo. ⁴ Nao andũ magikihooya ndamathĩa ĩyo tondũ nĩyaheete nyamũ ĩyo ũhoti wayo, o na makihooya nyamũ ĩyo, na makooragia atĩrĩ, “Nũũ ũtarĩĩ ta nyamũ ĩno? Nũũ ũngĩmĩũkĩrĩra, arũe nayo?”

⁵ Nayo nyamũ ĩyo ikĩheo kanua ga kwaria ciugo cia mwĩtĩo na cia kũrũma Ngai, na ikĩheo ihinda rĩa gwathana rĩa mĩeri mĩrongo ĩna na ĩrĩ. ⁶ Nyamũ ĩyo ĩgĩtũmũra kanua ĩrũme Ngai, na ĩcambie rĩitwa riake, na gũikaro gĩake, o na ariĩa matũũraga kũu igūrũ. ⁷ Nĩyaheirwo hinya nĩguo ĩrũe na ariĩa aamũre na ĩmatoorie. Na ikĩheo wathani igūrũ rĩa mĩhĩrĩga yothe, na andũ a iruka ciothe, na thiomĩ ciothe, o na ndũrĩrĩ ciothe. ⁸ Nao andũ othe ariĩa matũũraga gũkũ thĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, ariĩa othe marĩitwa mao matarĩ maandike ibuku-inĩ rĩa muoyo rĩa Gatũrũme karĩa gaathĩnjirwo, makĩnamĩrĩra nyamũ ĩyo mamihooe.

⁹ Mũndũ ũrĩa ũrĩ na gũtũ niakĩgue.

¹⁰ Mũndũ o wothe angĩkorwo nĩ wa gũtahwo, nĩegũtahwo athĩ.

* 12:3 Kirikaniro-inĩ ndamathĩa cionanagia thũ cia Ngai na cia andũ a Isiraeli.
andũ a Isiraeli, na nĩwe ũkaamahonokia mĩnyamaro-inĩ ya mũthia.

† 12:7 Mikaeli nĩwe mũraika ũrĩa mũnene ũrĩa ũgitagĩra

Mündū o wothē angikorwo nī wa kūuragwo na rūhiū rwa njora-rī,
ndarī hīndī atakoragwo na rūhiū.

Ūguo nikuonania atī andū arīa aamūre nīmabataire gūkirīrīria, na marī na wītīkio.

Nyamū kuuma na Thī

¹¹ Ngicooka ngīona nyamū ingī, ikiuma na thī. Nyamū iyo yarī na hīa igīrī ta cia gatūrūme, no yaaragia ta ndamathia. ¹² Nyamū iyo īgīathana na ūhoti wothē wa nyamū irīa ya mbere ithenya rīayo, īgītūma thī na arīa othe matūrāga kuo mahooyage nyamū iyo ya mbere, o iyo yahanote iringa rīayo rīa kūrāgo.

¹³ Nayo ikīringa ciama nene na morirū, o na īgītūma mwaki ūikūrūke uume igūrū ūūke thī andū makīonaga. ¹⁴ Tondū wa morirū macio nīyaheirwo hinya wa kūringa ciama ithenya rīa nyamū iyo ya mbere, ikiheenā andū arīa matūrē thī. Ningī īgīatha andū mathondeke mūhianano nī undū wa gūtīa nyamū iyo, yagurarītio na rūhiū rwa njora no yarī o muoyo. ¹⁵ Nīyaheirwo hinya wa kūhe mūhianano ūcio wa nyamū iyo ya mbere mīhūmū, nīguo ūhote kwaria, na ūtūme arīa othe maaregete kūhooya mūhianano ūcio wa nyamū iyo mooragwo. ¹⁶ Ningī nīyaathire andū othe na hinya, arīa anini na arīa anene, arīa itonga na arīa athīni, arīa meyathīte na arīa ngombo, o mündū ekīrwo rūūrī guoko gwake kwa ūrīo kana thīithi-inī wake, ¹⁷ nīgeetha gūtīkagie mündū ūngiendia kana agūrē, atarī na rūūrī rūu, na nīruo rītīwa rīa nyamū iyo, kana namba ya rītīwa rīayo.

¹⁸ Undū ūyū nūbataire ūūgī. Mündū o wothē angikorwo arī na ūmenyo-rī, nīeke ithabu rīa namba ya nyamū iyo, nīgūkorwo nī namba ya mündū. Nayo namba yake nī 666.

14

Gatūrūme na Andū 144,000

¹ Ngicooka ngīrora, na nī ngīona Gatūrūme arūgamīte Kīrīma-inī gīa Zayuni, arī na andū 144,000 arīa maandīkītwo rītīwa rīake na rītīwa rīa lthe mothīū-inī mao. ² Ningī ngīgua mūgambo uumīte igūrū ūtarīi ta mūhūyūko wa maai maratherera na ningī ta mūrurumo wa ngwa. Mūgambo ūcio ndaiguire watārīi ta wa aini a inanda cia mūgeeto makīina na inanda ciao. ³ Nao makīina rwīmbo rwerū marī mbere ya gītī kīa ūnene, na marī mbere ya ciūmbe irīa inya irī muoyo, na athuuri. Gūtīarī mündū ūngīahotire kwīruta rwīmbo rūu tīga o acio 144,000 arīa maakūrītīwo kuuma thī. ⁴ Acio nī arīa mateethūkīte na andū-a-nja, nīgūkorwo nīmeigīte marī atheru. Nao maarūmagīrīra Gatūrūme o kūrīa guothe aathiaga. Nīo maagūrīrwo kuuma kūrī andū, na makīrutwo marī maciaro ma mbere kūrī Ngai o na kūrī Gatūrūme. ⁵ Matirī hīndī marī maheenanā; o na matirī ūcuuke.

Araika Atatū

⁶ Ningī ngīona mūraika ūngī oombūkīte rīera-inī, nake aarī na Ūhoro-ūrīa-Mwega wa tene na tene wa kūhunjīria andū arīa matūrāga thī, ūguo nī kuuga ndūrīrī ciothe, na mīhīrīga yothē, na thīomi ciothe, na andū othe. ⁷ Nake akiuga na mūgambo mūnene atīrī, “Mwītīgīrei Ngai na mūmūgooce we, tondū ihinda rīake rīa gūtūa ciira nīikinyu. Mūhooei ūrīa wombire igūrū, na thī, na irīa rīrīa inene, na ithima cia maai.”

⁸ Nake mūraika wa keerī akiuga atīrī, “Nīrīgūul Itūūra rīrīa inene rīa Babuloni* nīrīgūu, rīrīa rīanyuithirie ndūrīrī ciothe ndibei irīa ya maundū mooru ma ūtharia warīo.”

⁹ Ningī mūraika wa gatatū akīmarūmīrīra, nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Mündū o wothē angīhooya nyamū iyo na mūhiano wayo, na ekīrwo rūūrī rwayo thīithi kana guoko-rī, ¹⁰ o nake nīakanyua ndibei iyo ya marakara ma Ngai, irīa ītīrīrīrwo gīkombe-inī kīa mangūrī make ītātukanītio na kīndū. Nake nīakanyarīrwo na mwaki wa ūbirīti mbere ya araika arīa atheru na mbere ya Gatūrūme. ¹¹ Nayo ndogo ya kīnyarīrīko kīao īgūtūūra yambataga nginya tene na tene. Gūtīrī kīhurūko mūthenya kana ūtūkū kūrī arīa mahooyaga nyamū iyo na mūhiano wayo, kana kūrī mündū o wothē ūrīa wīkīrītīwo rūūrī rwa rītīwa rīayo.” ¹² Haha nīhabataire ūkīrīrīria harī andū arīa aamūre, o arīa maathīkagīra Maathani ma Ngai, na magatūūra marī ehokeku harī Jesū.

¹³ Ngicooka ngīgua mūgambo woima igūrū ūkiuga atīrī, “Andīka atīrī: Kūrathimwo-rī, nī andū arīa akuū, arīa makūite marī thīinī wa Mwathani kuuma rīu.”

Nake Roho ekuuga atīrī, “Ūi, nīguo makīhurūke mawīra mao marītū, nīgūkorwo cīko ciao irīa maneeka nīkamoma thuuha.”

Thī Kūgethwo

¹⁴ Ningī ngīrora, ngīona hau mbere yakwa haarī na itu rīerū, na itu rīu nīrīaikaarīrwo nī mündū “wahaanaga ta mūrū wa mündū” arī na thūmbī ya thahabu mūtwe, na arī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha guoko-inī gwake. ¹⁵ Nake mūraika ūngī akīuma thīinī wa hekarū, agītā mündū ūcio waikarīire itu na mūgambo mūnene, akīmīrīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwa kūgetha, ūgethe, tondū ihinda rīa kūgetha nīikinyu, nīgūkorwo magetha ma thī nī makūrū.” ¹⁶ Nī undū ūcio, mündū ūcio waikarīire itu akīhiūrīria rūhiū rwake thī, nayo thī īkīgethwo.

¹⁷ Nake mūraika ūngī akīuma thīinī wa hekarū kūu igūrū, o nake aarī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha. ¹⁸ Na mūraika ūngī, ūrīa wathaga mwaki, akīuma kīgongona-inī, agītā ūcio warī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha na mūgambo mūnene, akīmīrīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwaku rūūgī rwa kūgetha, na ūcookanīrīrie imanjīka cia thabībū kuuma harī mūthabībū ūrīa wa thī tondū thabībū ciayo nī njīru.” ¹⁹ Nake mūraika ūcio akīhiūrīria

* 14:8 Itūūra rīrīa inene rīa “Babuloni” haha rīcīragīrio nī itūūra rīa Roma, na rīkarūgamīrīra ūhoro wa gūkīrīra Ngai na andū ake.

rūhiū rwake thī, agīcookereria thabibū ciayo, na agīcooka agīciikia kīhihiro-inī kīrīa kīnene kīa mang'ūrī ma Ngai.[†] ²⁰ Nacio ikirangirīrio kīhihiro-inī kīrīa kīarī nja ya itūūra inene, nayo thakame igītherera yumite kīhihiro-inī, igīkina handū ha itūūra rīa mairū ta igana rīa mīrongo īnana,[‡] na ikīambata o nginya igīkina mikwa-inī īrīa yohaga mbarathi tūnua.

15

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

¹ Ngīcooka ngīona ūrūrū ūngī mūnene na wa kūgeganīa kūu igūrū: ndonire araika mūgwanja makuuīte mīthiro mūgwanja ya mūthia. Mīthiro īyo nīyo yarī ya kūrīkīrīa mang'ūrī ma Ngai. ² Ngīcooka ngīona kīndū kīahaanaga ta irīa rīa gīcicio gītukanītio na mwaki, na ngīcooka ngīona arīa maatooretie nyamū īrīa na mūhiano wayo, na namba ya rīitwa rīayo, marūgamīte rūtere-inī rwa irīa rīu. Nao maanyīitē inanda cia mūgeeto rīa maaheetwo nī Ngai,³ nao maainaga rwīmbo rwa Musa ūrīa ndungata ya Ngai,^{*} na rwīmbo rwa Gatūrūme, makoiga atīrī:

“Maūndū maku marīa wīkīte nī manene na ma kūgeganīa,

Wee Mwachani Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

Njīra ciaku nī cia kīhoo to na nī cia ma,

Wee Mūthamaki wa mīndī na mīndī.

⁴ Nūū ūtangīgīwītīgīra,

na agoocithie rīitwa rīaku, wee Mwachani?

Nīgūkorwo Wee wīkī nīwe Mūtheru.

Ndūrīrī ciothe nīgooka ihooe irī mbere yaku,

nīgūkorwo ciiko ciaku cia ūthingu nīgūūrītio.”

⁵ Thuutha wa maūndū macio nīndarorire, na ngīona hekarū kūu igūrū, īrīa arī hema nyamūre ya ūira, nayo ikīhingīrwo. ⁶ Nao araika mūgwanja arīa maarī na mīthiro īrīa mūgwanja makīuma kūu thīnī wa hekarū īyo. Nao meehumbīte nguo cia gatani īrīa theru yahenagīa, na makeyoha mīcibi ya thahabu ithūri-inī ciao. ⁷ Hīndī īyo kīumbe kīmwe gīa cīumbe irīa inya irī muoyo-rī, gīkīnengerā araika acio mūgwanja mbakūrī mūgwanja cia thahabu, ciyūrītio mang'ūrī ma Ngai ūrīa ūtūūruga muoyo tene na tene. ⁸ Nayo hekarū ikīyūra ndogo yumite rīiri-inī wa Ngai na thīnī wa hinya wake, na gūtīrī mūndū ūngīahotire gūtoonya hekarū īyo nginya mīthiro īyo mūgwanja ya araika acio mūgwanja īrīkīrīre.

16

Mbakūrī Mūgwanja cia Mang'ūrī ma Ngai

¹ Ningī ngīgīua mūgambo mūnene ūkīuma thīnī wa hekarū, nago ūkīra araika acio mūgwanja atīrī, “Thīnī, mūkonorerie thī mbakūrī icio mūgwanja cia mang'ūrī ma Ngai.”

² Nake mūraika wa mbere agīthīi akīonoreria mbakūrī yake thī, nacio ironda njūru mūno irī ruo ikīgīa andū arīa maarī na rūrī rwa nyamū īyo, na arīa maahooyaga mūhiano wayo.

³ Nake mūraika wa keerī akīonoreria mbakūrī yake irīa-inī rīrīa inene, narīo irīa rīu rīkīgarūrūka rīgītūika ta thakame ya mūndū mūkuū, nakīo kīndū o gīothe kīarī muoyo irīa-inī rīu gīgīkua.

⁴ Ningī mūraika wa gatātū akīonoreria mbakūrī yake njūū-inī na ithīma-inī cia maaī, nacio igītūika thakame. ⁵ Ngīcooka ngīgīua mūraika ūrīa wathaga maaī akiuga atīrī:

“Wee ūrī na kīhoo to ūgītua matuīro maya,

Wee ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, o Wee Mūtheru,

tondū wa gūtua ciira ūguo;

⁶ nīgūkorwo nīmaitīte thakame ya andū aku aamūre, na ya anabīi,

nawe nūmaheete thakame manyue ta ūrīa magīrīrwo.”

⁷ Na ngīgīua kīgongona gīacookīa atīrī:

“Īī nīguo, Mwachani Ngai Mwene-Hinya-Wothe,

matuīro maku nī ma ma, na nī ma kīhoo to.”

⁸ Nake mūraika wa kana akīonoreria mbakūrī yake rīūa-inī, narīo rīūa rīkīheo hinya wa gūcina andū na mwaki. ⁹ Andū magīcinwo nī ūrugarī ūcio mūnene, nao magakīrumaga rīitwa rīa Ngai ūcio warī na hinya wa gwaṭha mīthiro īyo, no matiigana kwīrira mamūgooce.

¹⁰ Mūraika wa gatano akīonoreria mbakūrī yake gītī-inī kīa ūnene kīa nyamū īrīa, nago ūthamaki wayo ūkīyūra nduma. Nao andū makīrūma nīmī nī ūndū wa ruo, ¹¹ na makīuma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūrīa maiguaga na nī ūndū wa ironda irīa maarī nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūndū marīa meekite.

¹² Nake mūraika wa gatandatū akīonoreria mbakūrī yake rūū-inī rūrīa rūnene rwa Farati, namo maaī maruo makīhwa nīguo aṭhamaki a kuuma mwena wa Irathīro mathondekerwo njīra. ¹³ Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra;^{*} namo moimire kanua ka ndamathīa, na makīuma kanua ka

[†] 14:19 Ithīhiro thīnī wa Kīrīkīnīro kīrīa Gīkūrū rīaragīa ūhoro wa kūhingio kwa marakara ma Ngai. [‡] 14:20 nī ta kilomita magana matatū.

^{*} 15:3 Rwīmbo rwa Musa rwainagwo mūthenya wa Thabatū hwaī-inī thīnī wa thunagogī gūkūngūra gūkūūrwo kwa andū a Isīraeli kuuma būrūrī wa Mīsīrī. ^{*} 16:13 Alawī 11:10 rīandīkītwo ciūra irī mūtatarata-inī wa nyamū irīa irī thaaḥu; ciugo ici cīonanagīa maheeni marīa makaahunjio matukū wa marīgīrīrio kūhīngīca andū nīguo meetīkire na marūmīrīre wīkī naaī na ūremī.

nyamū irīa, na kanua-inī ka mūnabii ūrīa wa maheeni. ¹⁴ Namo nīmo maarī maroho ma ndaimono marīa maringaga ciama, namo mathiiga kūrī athamaki a thī yothe, nīguo mamacookanīrīrie nī ūndū wa mbaara irīa ikaarūo mūthenya ūcio mūnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rīrī, nguūka o ta mūici! Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūikaraga eiguīte na agaikara ahaariire nguo ciake, nīgeetha ndakanae gūthīi njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namo maroho macio magīcookanīrīria athamaki handū harīa hetagwo na Kīhibirania, Arimagedoni.

¹⁷ Nake mūraika wa mūgwanja akīonoreria mbakūrī yake rīera-inī, na rīrī, hekarū thīinī gūkiuma mūgambo mūnene uumīte gītī-inī kia ūnene, ūkiuga atīrī, “Ūhoro ūcio nīwarīka!” ¹⁸ Gūgīcooka gūkīgīa heni, na marurumī, na ngwa o na gīthingithia kīnene. Gūtīrī kwagīa gīthingithia kīngī kīnene ta kīu kuuma rīrīa thī kwagīre andū, nī ūrīa gīthingithia kīu kīarī kīnene mūno. ¹⁹ Narīo itūūra rīrīa inene rīgīatūkana njatū ithatū, namo matūūra ma ndūrīrī makīmomoka. Nake Ngai akīrīrikana Babuloni itūūra rīrīa inene, na akīrīhe gīkombe kīaiyūrītio ndibei ya ūrūrū wa mang’ūrī make. ²⁰ Nacio icīgīrīra ikīūra ciothe, nacio irīma ikīaga gūcooka kuoneka. ²¹ Namo mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ūritū wa ta kilo mīrongo itano o ihiga, makīgīwīra andū. Nao makīruma Ngai nī ūndū wa mūthiro ūcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondū mūthiro ūcio warī wa kūmakania mūno.

17

Mūdū-wa-nja Igūrū rīa Nyamū

¹ Nake mūraika ūmwe wa arāika acio mūgwanja, maarī na mbakūrī mūgwanja agīūka, akīnjīra atīrī, “Ūka, nguonie iherithia rīa mūmaraya ūrīa mūnene, ūrīa ūikarīte igūrū rīa maaī maingī. ² Na nīwe athamaki a thī maatharīrie nake, na andū arīa matūūrāga thī makarīio nī ndibei ya ūtharia wake.”

³ Ningī mūraika ūcio akīnjoya ndī thīinī wa Roho, akīndwara werū-inī. Ndī kūu werū-inī ngīona mūdū-wa-nja aikarīrie nyamū yarī ndune ta gakarakū, na yaīyūrītio nī marītwa ma kūrūma Ngai mwīrī wayo, na yarī na ciongo mūgwanja na hīa ikūmi. ⁴ Mūdū-wa-nja ūcio ehumbīte nguo cia rangi wa ndathi na mūtune, na akegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na rurū. Guoko-inī gwake nīanyiitē gīkombe gīa thahabu kīyūrītio maūdū marī magigī, na cīko cia ūtharia wake. ⁵ Thīithi-inī wake aandīkwo rītwa atīrī:

KĪRIGA
BABULONI ŪRĪA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAŪNDŪ MOTHE MARĪA MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

⁶ Nīndonire atī mūdū-wa-nja ūcio aarī mūrīu, akarīio nī thakame ya andū arīa aamūre, o na thakame ya andū arīa maarī aira a Jesū.

Na rīrīa ndaamuonire, ngīgega mūno. ⁷ Nake mūraika ūcio akīnjūūria atīrī: “Wagegio nī kīi? Nīngū-ūtaarīria hitho ya mūdū-wa-nja ūcio na ya nyamū iyo ahaicīte, iyo irī na ciongo mūgwanja na hīa ikūmi.

⁸ Nyamū iyo wonire yarī ho, na rīu ndirī ho, na irī hakuhī kuuma Irīma-rīrīa-Rītārī-Gītūrī ithīi ikaanangwo. Nao andū arīa matūūrāga thī, arīa marītwa mao mataandikitwo ibuku-inī rīa muoyo kuuma rīrīa thī yombirwo nīmakagega mona nyamū iyo, tondū hīndī imwe yarī ho, na rīu ndirī ho, no nīirīūka.

⁹ “Ūndū ūyū ūkwenda gwīciirio na ūūgī. Ciongo icio mūgwanja nī irīma mūgwanja irīa ciikarīrwo nī mūdū-wa-nja ūcio. ¹⁰ Ningī nī athamaki mūgwanja. Atano nīmeherete, ūmwe arī ho, na ūrīa ūngī ndarī arooka; no ooka-rī, no ngīnya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamū irīa yarī kuo, na rīu ndirī ho, nīyo mūthamaki wa kanana. We nī ūmwe wa acio mūgwanja, na rīu erekeire kwanangwo.

¹² “Hīa icio ikūmi wonire nī athamaki ikūmi arīa mataahetwo ūthamaki, no nīmakahēo wathani ta athamaki maathane ithaa rīmwe hamwe na nyamū iyo. ¹³ Marī na muoroto ūmwe, na nīmakahēana ūhoti na wathani wao kūrī nyamū iyo. ¹⁴ Nao nīmakarūa na Gatūrūme, no Gatūrūme nīakamatooria tondū nīwe Mwathani wa aathani, na Mūthamaki wa athamaki, na andū arīa agaakorwo hamwe nao nī arūmīrīrī ake arīa metītwo, na magathuurwo, na nī ehokeku.”

¹⁵ Ningī mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Maai macio wonire hau mūmaraya ūcio aikarīte nī iruka cia andū, na irīndī, na ndūrīrī, na thīomi. ¹⁶ Nayo nyamū iyo wonire, na hīa icio ikūmi nīgūthūūra īgaathūūra mūmaraya ūcio. Nacio nīikamwananga na imūtige arī njaga; nīikaarīa nyama ciake, na imūcine na mwaki. ¹⁷ Nīgūkorwo Ngai nīekīrīte ngoro-inī ciao rīcīrīa rīa kūhīnga muoroto wake na ūndū wa kūiguanīra mahe nyamū iyo hinya wao wa gwithana, ngīnya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mūdū-wa-nja ūcio wonire nīwe itūūra rīrīa inene rīrīa rīathaga athamaki a thī.”

18

Kūgūa kwa Babuloni

¹ Thuutha wa maūdū macio nīndonire mūraika ūngī agīkūrīka oimīte igūrū arī na ūhoti mūnene mūno, nayo thī īkīarīrwo nī ūkengi wake. ² Nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī:

“Nīrīgū! Babuloni itūūra rīrīa inene-rī, nīrīgūwīt!

Nīrītūkīte gīkaro kīa ndaimono,

na rīgātūika gītūūro gīa gūthaakīrwo nī ngoma o yothe thūku,
rīgātūika gītūūro kīa nyoni ciothe irīa irī thaahu na thūūre.

³ Nīgukorwo ndūrīrī ciothe nīnyuīte
ndibei īrīa ya maūdū mooru ya ūtharia wake.

Nao athamaki a thī nīmatharīrie nake,
nao onjorithia a thī magītongio nī mūtūūrīre wake wa mīago mīkiru.”

⁴ Ningī ngīgua mūgambo ūngī uumīte igūrū ūkiuga atīrī:

“Inyuī andū akwa, umai kūrī we,
nīgeetha mūtīkagwatanīre na mehīa make,
na nīguo mūtīkae kwamūkīra mīthīro yake;

⁵ nīgukorwo mehīa make nīmeiganīrīre magakinya o igūrū,
nake Ngai nīarīrīkanīte mawaganu make.

⁶ Mūheei o ta ūrīa araheanaga;
mūrīhei maita meerī ma ūrīa ekīte.
Gikombe kīrīa aramūringagīrīa-rī, mūringīrīei kīo maita meerī.

⁷ Mūnyamariē, na mūmūhe kīeha
kīiganaine na mwīgaatho na mwīkīrīro wake.

Ngoro-inī yake erahaga, akoiga atīrī,
‘Nīī njīkaraga ta mūthamaki-mūdū-wa-nja;
ndirī mūtumia wa ndigwa, na ndirī hīndī ngaacakaya.’

⁸ Nī ūndū ūcio, mīthīro yake nīkamūkīnyīrīra mūthenya o ro ūmwe:
nayo nī gīkuū, na macakaya, o na ng’aragu.

Agaacinwo na mwaki,
nīgukorwo Mwathani Ngai ūrīa ūmūtūūrīre ciira arī hinya.

⁹ “Rīrīa athamaki a thī arīa maatharagīa nake na makagwatanīra nake mīago-inī yake makoona ndogo
yake akīhīa-rī, nīmakamūrīrīra na mamūcakaīre. ¹⁰ Nao makaarūgama haraaya nī ūndū wa gwītīgīra
kīnyariīrīko gīake, nao marīre, makiugaga atīrī:

“‘īya-īl īīya-ī, wee itūūra inene,
wee Babuloni, itūūra rīa hinya!

Itūīro rīaku rīrī gūkīnya ithaa-inī o rīmwe!’

¹¹ “Onjoria a thī nīmakamūrīrīra na mamūcakaīre, tondū gūtīrī mūdū ūgaacooka kūgūra indo ciao rīngī:
¹² indo cia thahabu, na betha, na mahīga ma goro, na ruru; ningī mataama ma gatani īrīa njega, na marīa
ma rangi wa ndathi, na marīa ma harīrī, na mataama marīa matune ta gakarakū; ningī mīthemba yothe ya
mītī īrīa mīnungi wega, na indo cia mīthemba yothe īrīa ithondeketwo na mīguongo, na mbaū cia goro, na
gīcango, na kīgera, na mahīga mathaka ma nyaigī; ¹³ ningī mīrigo ya ndarathīnī na īrīki, na ya ūbumba, na
maguta marīa manungi wega, na ūbani, na ya ndibei na maguta ma ndamaiyū, na ya mūtu ūrīa mūhinyu
mūno, o na ngano; ningī ng’ombe na ng’ondū; o na mbarathi na makaari; ngīnya ngombo o na mīoyo ya
andū o nayo.

¹⁴ “Nao nīmakoiga atīrī, ‘Itunda rīrīa werīragīrīa nīrīkwehereire. Ūtonga waku wothē o na ūkengi waku
nīthīrīte, na gūtīrī hīndī igaacooka kuoneka o na rī.’ ¹⁵ Onjoria arīa meendagia indo īcio na magītonga
kuuma kūrī we-rī, makaarūgama o haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariīrīko gīake. Nīmakarīra, na
macakae, ¹⁶ na maanīrīre, moige atīrī:

“‘īya-īl īīya-ī! Wee itūūra inene,
wee wīhumbīte nguo cia taama wa gatani īrīa njega,
na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū,
na ūkegemīa na thahabu, na tūhīga twa goro, o na ruru!’

¹⁷ Ūtonga ūcio mūnene ūguo nīwanangwo ithaa-inī o rīmwe!’

“Anene othe a marīkabu cia īrīa-inī, na arīa othe mathīiaga na marīkabu, atwarīthia a marīkabu, na arīa
othe marutaga wīra kūu īrīa-inī rīrīa inene, makaarūgama o haraaya. ¹⁸ Rīrīa makoona ndogo ya itūūra rīu
rīkīhīa-rī, nīmakanīrīra moige atīrī, ‘Kūrī kwagīa itūūra rīngī inene ta itūūra rīrī?’ ¹⁹ Nao nīmakehurīra
rūkūngū mītwe o makīrīraga na magīcakayaga, na makae, makiugaga atīrī:

“‘īya-īl īīya-ī, Wee itūūra inene,
kūrīa arīa othe ene marīkabu cia īrīa-inī inene maatongeire nī ūndū wa ūtonga warīo!

Nīrianangwo ithaa-inī o rīmwe!

²⁰ Rīkenerere, wee igūrū!

Kenai inyuī andū arīa aamūre, na inyuī atūmwō, o na inyuī anabīi!
Ngai nīarītūūrīre ciira nī ūndū wa ūrīa rīamwīkire.”

²¹ Ningī mūraika ūrī hinya akīoya ihīga rīaiganaga ta ihīga inene rīa gīthī, akīrīkīa thīnī na īrīa rīrīa
inene, akiuga atīrī:

“Ūguo nīguo itūūra rīu inene rīa Babuloni
rīgaaatengemanio thī na hinya,
narīo rīage gūcōoka kuoneka o na rī.

²² Nacio nyīmbo cia ahūūrī inanda cia mūgeeto na aini,
na ahuhī a mītūrīrū, na ahuhī a corō,
matīgacōoka kūguuo thīnī waku o na rī.
Gūtīrī mūruti wa wīra wa mūthemba o wothē

ūgacooka kuoneka thīinī waku o rī.
 Mūgambo wa ihiga rīa gīthīi
 ndūrī hīndī ūgaacooka kūiguuo thīinī waku.
²³ Gūtīrī hīndī ūtheri wa tawa
 ūgacooka kwara thīinī waku o na rī.
 O naguo mūgambo wa mūhikania na wa mūhiki
 ndūrī hīndī ūgaacooka kūiguuo thīinī waku o na rī.
 Onjoria aku nīo maarī andū marī igweta gūkū thī.
 Nacio ndūrīrī ciothe ciahītithirio nī ūragūrī waku.
²⁴ Thīinī wake nīkuo gwakorirwo thakame ya anabii, na ya andū arīa aamūre,
 o na ya arīa othe manooragīrwo gūkū thī.”

19

Haleluya!

¹ Thuutha wa maūndū macio ngīgua kīndū kīagambaga ta mūrurumo wa kīrīndī kīnene kīa andū
 makīanīrīra kūu igūrū, makoiga atīrī:

“Haleluya!

Ūhonokio, na rīiri, na hinya nī cia Ngai witū,

² nīgūkorwo matuīro make ma ciira nī ma ma, na nī ma kīhooito.

Tondū nīatūīrīre mūmaraya ūcio mūnene ciira,

ūcio wathūkirie thī na ūtharia wake.

Na nīamūrīhītie thakame ya ndungata ciake.”

³ Na makīanīrīra o rīngī, makiuga atīrī:

“Haleluya!

Ndogo yake īgūtūira yambataga nginya tene na tene.”

⁴ Nao athuuri arīa mīrongo īrī na ana, na ciūmbe irīa inya irī muoyo, makīgūithia thī makīhooya Ngai,
 ūrīa waikarīre gītī kīa ūnene. Nao makīanīrīra atīrī:

“Ameni, Haleluya!”

⁵ Nīngī mūgambo ūkiuma gītī-inī kīu kīa ūnene, ūkiuga atīrī:

“Goocai Ngai witū,

inyuī ndungata ciake inyuothe,

o inyuī mūmwītīgīrīte,

arīa anini na arīa anenel!”

⁶ Ngīcōoka ngīgua mūgambo warī ta wa kīrīndī kīnene mūno, wahaanaga ta mūrurumo wa maaī
 megūtherera na ta mūrurumo mūnene wa ngwa, naguo ūkīanīrīra, ūkiuga atīrī:

“Haleluya!

Nīgūkorwo Mwathani Ngai witū,

o we Mwene-Hinya-Wothe, nīarathamaka.

⁷ Nītūkenei, na tūcanjamūke,

na tūmūgoocel

Nīgūkorwo ūhiki wa Gatūrūme nīmūkinyu,

nake mūhiki wake nīehaarīrie.

⁸ Nake mūhiki ūcio akiheo nguo cia taama ya gatani īrīa njega,

ī gūkenga na theru, nīguo ehumble.”

(Taama wa gatani īrīa njega nīguo cīko cia ūthingu cia andū arīa aamūre.)

⁹ Nīngī mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Andīka atīrī: ‘Kūrathimwo-rī, nī arīa metītwo iruga-inī rīa ūhiki wa
 Gatūrūmel!’” Agīcōoka akiuga atīrī, “Icio nī ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rīrīa ndaiguire ūguo, ngīgwa magūrū-inī make ndīmūhooe. No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na
 nīī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na arīu na aarī a thoguo, arīa magwatīrie ūira wa Jesū. Hooya
 Ngai arī we! Nīgūkorwo ūira wa Jesū nīguo roho wa ūrathi.”

Mūndū Ūhaicīte Mbarathi Njerū

¹¹ Nīngī nīndonire igūrū rīhīngūkīte na hau mbere yakwa haarī na mbarathi njerū, nake ūrīa wamīhaicīte
 etagwo Mwīhokeku na Wa-ma. Nake atuuaga ciira, na akarūa mbaara arūmītie kīhooito. ¹² Namo maitho
 make mahaana ta mwaki ūgwakana, na arī na thūmbī nyingī mūtwe. Niandikītwo rītwa, rītārī mūndū
 ūngī ūrītū tīga we wiki. ¹³ Ehumbīte nguo īrīndītwo thakame-inī, narīo rītwa rīake etagwo Kiugo-kīa-Ngai.
¹⁴ Nacio mbūtū cia ita cia igūrū cīamumīte thuutha, ihaicīte mbarathi njerū na ikehumba nguo cia taama
 wa gatani īrīa njega, njerū cua na theru. ¹⁵ Nīngī kanua-inī gake koimīte rūhīu rwa njora rūūgī rwa kūūraga
 ndūrīrī naruo. Nake agaaciathaga na rūthanju rwa kīgera na arangīrīrie ihīhīro rīa ndībei rīa mang’ūrī
 marūrū ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inī yake na kīero-inī gīake nīandikītwo rītwa rīrīrī:

¹⁷ Ngĩcooka ngĩona mūraika ūmwe arūgamite thīinĩ wa riūa, nake akianĩrĩra na mūgambo mūnene, agĩta nyoni iria ciarerete riera-inĩ, agĩciira atĩrĩ, “Ūkai, mūngane hamwe iruga-inĩ rĩria inene ria Ngai, ¹⁸ nĩgeetha mūrĩe nyama cia mĩrĩ ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andũ arĩa marĩ hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mĩrĩ ya andũ othe arĩa eyathi na arĩa ngombo, o na arĩa anini na arĩa anene.”

¹⁹ Ningĩ ngĩona nyamũ irĩa, na athamaki a thĩ, na mbūtũ ciao cia ita mecokanĩrĩrie hamwe nĩgeetha marũe na ūcio wahaicĩte mbarathi na mbūtũ yake ya ita. ²⁰ No rĩrĩ, nyamũ iyo ikĩnyitwo, o hamwe na mūnabĩ ūria wa maheeni ūria waringaga ciama ithenya rĩayo. Na ūndũ wa ciama icio nĩahithĩtie andũ arĩa mekĩrĩtwo rūrĩ rwa nyamũ iyo na makahooya mūhianano wayo. Nao eerĩ magĩkio icua-inĩ rĩa mwaki wa ūbiriti ūgwakana. ²¹ Arĩa maatigaire makiūrāgwo na rūhũ rwa njora ruoimĩte kanua ka ūcio wahaicĩte mbarathi, nacio nyoni ciothe ikĩhũnĩrĩria nyama cia mĩrĩ yao.

20

Mĩaka Ngiri Īmwe

¹ Ningĩ ngĩona mūraika agĩkūrũka oimite igūrũ, arĩ na kĩhingũro kĩa Irima-rĩria-Rĩtarĩ-Gĩturi, na anyiĩte mūnyororo mūnene guoko-inĩ gwake. ² Nake akĩnyĩta ndamathia irĩa, na nĩyo nyoka irĩa ya tene, na noyo mūcukani kana Shaitani, akĩmĩoha mĩaka ngiri ĩmwe. ³ Akĩmũkĩa Irima riu-Rĩtarĩ-Gĩturi, akĩmĩhingĩrĩria kuo, na akĩrĩcinĩria mūhũri, nĩguo amĩgĩrĩrĩrie ndikanacooke kũheenĩa andũ a ndũrĩrĩ rĩngĩ ngĩnya mĩaka iyo ngiri ĩmwe ithire. Thuutha wa ūguo nĩĩkarekererio ihinda inini.

⁴ Ngĩcooka ngĩona itĩ cia ūnene iria ciaikarĩrwo nĩ arĩa maaheetwo hinya wa gũtuĩra andũ ciira. Na ngĩona mĩoyo ya andũ arĩa manatinio mĩtwe nĩ ūndũ wa ūria wa Jesũ o na nĩ ūndũ wa kiugo kĩa Ngai. Acio matiahooete nyamũ irĩa o na kana mūhiano wayo, na matiekĩrĩtwo rūrĩ rwayo ithiithĩ-inĩ ciao kana moko-inĩ mao. Nao magĩcooka muoyo na magĩathana hamwe na Kristũ mĩaka ngiri ĩmwe. ⁵ (Andũ arĩa angĩ othe maakuĩte matiigana gũcooka muoyo, ngĩnya rĩria mĩaka iyo ngiri ĩmwe yathirire.) Kũu nĩkuo kũriũka kũria kwa mbere. ⁶ Kũrathimwo na gũthera nĩ arĩa magwatanĩre na kũriũka kũu kwa mbere. Gĩkuũ gĩa keerĩ gĩtĩrĩ na hinya igūrũ rĩao, no magaatuĩka athĩnjĩri-Ngai o na Kristũ, na magaathamaka hamwe nake mĩaka ngiri ĩmwe.

Shaitani Gũtuĩrwo Ciira

⁷ Rĩria mĩaka iyo ngiri ĩgaathira, Shaitani nĩkuohorwo akoohorwo oime njeera iyo yake, ⁸ nake nĩagathiĩ kũheenĩa ndũrĩrĩ ituri-inĩ iria inya cia thĩ, nĩcio Gogu na Magogu, nĩguo acicokanĩrĩrie hamwe nĩ ūndũ wa mbaara. Mũigana wao nĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria rĩria inene. ⁹ Nao magĩtuikanĩria warĩ wa thĩ, makĩrigĩciĩria kambĩ ya andũ a Ngai, o na itũũra riu inene endete. No mwaki nĩwoimire igūrũ, ūkĩmanĩina. ¹⁰ Nake mūcukani, ūria wamaheenĩrie, agĩkio iria rĩa mwaki wa ūbiriti, o kũria nyamũ irĩa na mūnabĩ ūria wa maheeni makĩtio. Nao magaatuĩra manyarĩragwo mũthenya na ūtukũ tene na tene.

Arĩa Akuũ Gũtuĩrwo Ciira

¹¹ Ningĩ ngĩona gĩtĩ kĩnene mūno kĩa ūnene kĩa rangi mwerũ, na ngĩona ūria wagĩkarĩre. Nayo thĩ na igūrũ ikiũra, ikiehera ūthiũ-inĩ wake, ikiaga handũ ingĩkara. ¹² Na ningĩ ngĩona arĩa akuũ, anene na arĩa anini, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kũ kĩa ūnene, namo mabuku makĩhingũrwo. Narĩo ibuku rĩngĩ rikĩhingũrwo, na nĩrĩo ibuku rĩa muoyo. Nao andũ arĩa akuũ magĩtuĩrwo ciira kũringana na ciiko iria meekite, o ta ūria kwaandikitwo mabuku-inĩ macio. ¹³ Narĩo iria rĩa inene rikĩruta arĩa akuũ maarĩ thĩinĩ warĩo, nakĩo gĩkuũ na Kwa-ngoma ikĩruta arĩa maarĩ thĩinĩ wacio, na o mūndũ agĩtuĩrwo kũringana na ciiko iria eekite. ¹⁴ Thuutha ūcio gĩkuũ na Kwa-ngoma igĩkio iria-inĩ rĩa mwaki. Icuu riu rĩa mwaki nĩrĩo gĩkuũ gĩa keerĩ. ¹⁵ Na rĩrĩ, mūndũ o wothē akorwo rĩtwa rĩake rĩtioneĩre rĩandikitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo-rĩ, agĩkio iria-inĩ riu rĩa mwaki.

21

Jerusalemu irĩa Njerũ

¹ Ngĩcooka ngĩona igūrũ rĩerũ na thĩ njerũ, tondũ igūrũ rĩria rĩa mbere na thĩ irĩa ya mbere nĩcieherete igathira, narĩo iria rĩa inene rĩtĩarĩ ho. ² Ngĩona Itũũra rĩa Itheru, Jerusalemu irĩa njerũ, rĩgĩkūrũka riumĩte igūrũ kwa Ngai, rĩhaarĩrio ta mũhiki agemeirio mũthuriwe. ³ Ningĩ ngĩguu mūgambo mūnene uumĩte gĩtĩ-inĩ-kĩa-ūnene, ūkiuga atĩrĩ, “Riu gĩĩkaro kĩa Ngai kĩrĩ hamwe na andũ, nake nĩegũtũũrania nao. Megũtuĩka andũ ake, nake Ngai we Mwene arĩkoragwo hamwe nao, na atũke Ngai wao. ⁴ Nake nĩakamagĩria maithorĩ mothe mathire maitho-inĩ mao. Gũtĩrĩ hĩndĩ ingĩ gũgaakorwo na gĩkuũ, o kana gũcakaya, kana kĩrĩro, kana ruo, nĩgũkorwo maũndũ marĩa ma mbere nĩmeherete magathira.”

⁵ Nake ūria waĩkarĩrie gĩtĩ-kĩa-ūnene akiuga atĩrĩ, “Nĩ kwẽrũhia ndĩrerũhia maũndũ mothe!” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Andĩka ūndũ ūyũ, nĩgũkorwo ciugo ici nĩ cia kwĩhokwo, na nĩ cia ma.”

⁶ Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ: “Maũndũ nĩmahingũ. Nĩ nĩ nĩ Alifa o na Omega, Kĩambĩrĩria o na Kĩrĩkĩro. Ūria mūnyootu nĩngamũhe maaĩ anyue kuuma githima kĩa maaĩ ma muoyo, anyue o ūguo tũhũ atekũgũra. ⁷ Mūndũ ūria ūgũtoorania nĩwe ūkaagaya maũndũ macio mothe, na nĩ nĩngatuĩka Ngai wake, nake atũke mūrũ wakwa. ⁸ No andũ arĩa iguoya, na arĩa matetĩkĩtie, na arĩa imaramari, na arĩa oragani, na ahũrĩ maraya, na arogi, na ahooĩ mĩhianano, na aheenania-rĩ, othe ūtũũro wao no iria-inĩ rĩa mwaki wa ūbiriti. Gĩkĩ nĩkĩo gĩkuũ gĩa keerĩ.”

⁹ Ūmwe wa araike acio mūgwanja ariā maari na mbakūri mūgwanja iria ciaiyūrīte mīthiro irīa mūgwanja ya kūrīgīrīria agūka, akīnjīra atīrī, “Ūka, nīngūkuonia mūhiki, na nīwe mūtumia wa Gatūrūme.” ¹⁰ Nake akīngūua ndī thīnī wa Roho, akīndwara kīrīma-inī kīarī kīnene kīraaya na igūrū, akīnyonia Jerusalemu, Itūūra rīu inene Itheru rīgīkūrūka riumīte igūrū kwa Ngai. ¹¹ Itūūra rīu rīarī na rīrī wa Ngai, naguo ūkengi warīo wahaanaga ta wa kahiga ka goro mūno, o ta kahiga kariā getagwo njathibi, gakengu o ta gīcicio. ¹² Nario rīarī na rūthingo rūnene, rūraihi na igūrū, rwarī na ihingo ikūmi na igīrī, na araike ikūmi na eerī ihingo-inī icio. Nacio ihingo icio nīciandikītwo marītwa ma mīhīrīgā irīa ikūmi na rīrī ya ciana cia Isiraeli. ¹³ Mwena wa irathīro warī na ihingo ithatū, na mwena wa gathigathini ihingo ithatū, na mwena wa gūthini ihingo ithatū, na mwena wa ithūiro ihingo ithatū. ¹⁴ Naruo rūthingo rwa itūūra rīu inene rwarī na mīthingi ikūmi na rīrī, na igūrū rīayo ikaandikwo marītwa ma atūmwō ariā ikūmi na eerī a Gatūrūme.

¹⁵ Nake mūraika ūcio wanjarīrie aarī na rūthanju rwa thahabu rwa gūthima itūūra rīu inene, o na ihingo ciarīo, na thingo ciarīo. ¹⁶ Nario itūūra rīu inene rīakītwo rīiganaine mīena yothē, ūraihi warīo ūkaiganana na warīi warīo.* Nīathimire itūūra rīu inene na rūthanju rūu, na akīona atī rīarī na ūraihi wa kilomita ta 2,200, ūkaiganana na warīi warīo, na kwambata na igūrū kwarīo. ¹⁷ Ningī agīthima rūthingo rwarīo, na ūtugu waruo ūgīkorwo warī mīkono igana rīmwe na mīrongo ina na ina, rūthimītwo na gīthimi kīa mūdū, na no kīo mūraika aahūthagīra. ¹⁸ Rūthingo rūu rwakītwo na njathibi, nario itūūra rīu inene rīakītwo na thahabu irīa therie, igathera o ta gīcicio. ¹⁹ Nayo mīthingi iyo ya thingo cia itūūra rīu inene yagemetio na mīthemba yothē ya mahiga ma goro. Mūthingi wa mbere warī wa njathibi, na wa keerī warī wa yakuti irīa ya bururu, na wa gatātū warī wa yacimu, na wa kana warī wa thumarati, ²⁰ na wa gatano warī wa onigithi, na wa gatandatū warī wa wakiki ūrīa mūtune, na wa mūgwanja warī wa yakuti irīa ihaana thahabu, na wa kanana warī wa thabaricandi, na wa kenda warī wa yakuti irīa ihaana ngoikoni, na wa ikūmi warī wa wakiki ūrīa ūhaana nyeki nduru, na wa ikūmi na īmwe warī wa wakiki ūrīa wa bururu, na wa ikūmi na igīrī warī wa amethuthito. ²¹ Nacio ihingo irīa ikūmi na igīrī nī ruru ikūmi na igīrī, o kīhingo giathondeketwo na ruru īmwe. Nayo njīra irīa nene ya itūūra rīu inene yarī ya thahabu therie, yonithanagia mwena ūrīa ūngī ta gīcicio.

²² Na gūtīrī hekarū ndonire kūu itūūra-inī rīu inene, tondū Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatūrūme nīo hekarū yakuo. ²³ Itūūra rīu inene rītibataire nī kwarīrwo nī rīua kana mwerī, nīgūkorwo rīrī wa Ngai nīrīheaga ūtheri, nake Gatūrūme nīwe tawa warīo. ²⁴ Nacio ndūrīrī igaathīiaga na ūtheri warīo, nao athamaki a thī marehe rīrī wao thīnī warīo. ²⁵ Gūtīrī mūthenya o na ūmwe ihingo ciarīo ikaahingwo, nīgūkorwo kūu gūtīgakorwo na ūtūkū. ²⁶ Na nīkuo makaarehe rīrī na gītīo cia ndūrīrī. ²⁷ Gūtīrī kindū gītārī gītheru gīgaatoonya itūūra rīu o narī, o na kana mūdū o wothe ūrīa wīkaga maūdū ma njono kana ma maheeni. O tīga ariā marītwa mao mandikītwo ibuku-inī rīrīa rīa Gatūrūme rīa muoyo.

22

Rūūī rwa Muoyo

¹ Ningī mūraika ūcio akīnyonia rūūī rwa maaī ma muoyo, makembu na makahenia o ta gīcicio, rūgītherera ruumīte gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme ² rūikūrūkīre gatagatī ka njīra irīa nene ya itūūra inene. Mīena yeerī ya rūūī rūu, o mwena warī na mūtī wa muoyo, naguo waciaraaga matunda mīthemba ikūmi na rīrī, ūgaciaraaga maciaro maguo o mwerī. Namo mathangū ma mūtī ūcio maari ma kūhonia andū a ndūrīrī. ³ Gūtīgacooka kūgīa na kīrumi o na kīrīkū. Gītī-kīa-ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme gīgaakorwo kūu thīnī wa itūūra inene, nacio ndungata ciake nīikamūtungatagīra. ⁴ Nacio nīikoonaga ūthiū wake, nario rītwa rīake rīkandikwo ithiithi-inī ciao. ⁵ Gūtīgacooka kūgīa ūtūkū. Nao matikabatarīo nī ūtheri wa tawa o na kana ūtheri wa rīua, nīgūkorwo Mwathani Ngai nīwe ūgaatuika ūtheri wao. Nao magaathamaka tene na tene.

⁶ Nake mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Ciugo icio nī cia kwīhokwo, na nī cia ma. Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nīatūmire mūraika wake nīguo onie ndungata ciake maūdū marīa arī o nginya mekīe ica ikuhī.”

Jesū Nīarooka

⁷ “Na rīrī, nīngūka o narua! Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūrūmītīe ciugo cia ūrathi ūrīa ūrī ibuku-inī rīrī.”

⁸ Nīī, Johana-rī, nī nīī ndaiguire na ngīona maūdū macio. Na rīrīa ndaarīkirie kūmaigua o na kūmona-rī, ngīgwa thī magūrū-inī ma mūraika ūcio wanyonagia maūdū macio ndīmūhoee. ⁹ No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na nīī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo ariā anabii, na ariā othe marūmītīe ciugo cia ibuku rīrī. Hooya Ngai arī wel!”

¹⁰ Agīcōoka akīnjīra atīrī, “Ndūkahingīrīrie ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī, nīgūkorwo ihinda nīrīkuhīrīrie. ¹¹ Mūdū ūrīa wīkaga ūuru nīathiī na mbere gwīka ūuru, nake ūrīa kīmaramari athīī na mbere na kūmaramara; na ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīrie athīī na mbere gwīka ūrīa kwagīrīrie; ningī ūrīa mūtheru agīthīī na mbere gūtuika mūtheru.”

* 21:16 Ūraihi, warī, na ūraihi wa na igūrū nīwaiganaine, o ta ūrīa wa Handū-harīa-Hatheru waiganaine.

¹² “Na rīrī, ngūūka o narua! Nakīo kīheo gīakwa ndī nakīo, na ngaahē o mūdū kūringana na ūrīa aneeka.

¹³ Nīī nī nīī Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kūrigīrīria, ningī Kīambīrīria o na Kīrīkīro.

¹⁴ “Kūrathimwo-rī, nī arīa mathambītie nguo ciao, nīguo magīe na rūtha rwa gūkinya mūtī-inī wa muoyo na matoonyere ihingo-inī makinye thīinī wa itūūra rīu. ¹⁵ Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogi, na ahūūri ūmaraya, na oragani, na ahooi mīhianano, na mūdū ūrīa wothē wendete maūdū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶ “Nīī, Jesū, nīndūmīte mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanitha. Nīī nī nīī Thuuna na Rūciaro rwa Daudi, na nī nīī Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

¹⁷ Nake Roho o na mūhiki mekuuga atīrī, “Ūka!” Nake ūrīa ūkūigua nīoige atīrī, “Ūka!” Mūdū o wothē mūnyootu, nīoke; na ūrīa wothē ūkwenda, nīamūkīre kīheo kīrīa kīa maaī ma muoyo, atekūgūra.

¹⁸ Ngūkaania mūdū o wothē ūrīa ūkūigua ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī atīrī: Mūdū o wothē angīciongerera ūndū, Ngai nīakamuongerera mīthiro īrīa ītaarīrio thīinī wa ibuku rīrī. ¹⁹ Na mūdū o na ūrīkū angīkeeheria ciugo thīinī wa ibuku rīrī rīa ūrathi, Ngai nīakamwehereria igai rīake kuuma mūtī-inī wa muoyo, o na kuuma itūūra-inī rīu itheru, iria itaarīrio thīinī wa ibuku rīrī.

²⁰ Ūrīa ūroimbūra maūdū macio ekuuga atīrī, “Ī nīguo, ngūūka o narua.”

Ameni. Ūka, Mwathani Jesū!

²¹ Wega wa Mwathani Jesū ūrogīa na andū a Ngai. Amenī.